BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
INKUNABUŁY
Inc. 259
Pars 1. 2.

641
dB

Twesten

Bonaventurae Perlustratio in Lombardi sententiarum librum I et II. Mog. 1493. acc. Joannis Behrenhaut Moguntini in scripta D. Bonaventurae cum textu sententiarum tabula locupletissima, et varii articuli erronei in Anglia et Parisiis condemnati cum revocationibus eorundem.

Perlustratio Sancti Bonauenture in Primum librum Sententiarum

Sancti Bonaventura in primum librum Sententiarum prologus tractio Num: 2

Liber I Lage t ist verheftet; erfolgt: t3, t2, t1, (t6), (t5), t4, statt: t1, t2, t3, t4, (t5), (t6).

Folium

H* 3541

BIBLIOTEKA
VNIWERSYTECKA
W POZNANIV

Jf* 3541

67308
SCHENKUNG
DES
OBER-CONSISTORIAL-
RATHS PROF.
DR. A. TWESTEN.
1872.
KOENIGLICHE UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK ZU BERLIN

Hs 3541

Twesten

Bonaventurae Perlustratio in Lombardi sententiarum librum I et II. ~~Mog~~. 1493. ~~acc~~ acc. Joannis Behrenhaub Moguntini in scripta D. Bonaventurae cum textu sententiarum tabula locupletissima, et Varii articuli erronei in Anglia et Parisiis condemnati cum revocationibus eorundem.

Perlustratio Sancti Bonauenture in Primum librum Sententiarum

Sancti Bonaventurae in primum librum Sententiarum perlustratio

Num: 2

Liber I Lage t ist verheftet; es folgt: Folium t3, t2, t1, (t6), (t5), t4, statt: t1, t2, t3, t4, (t5), (t6).

H* 3541

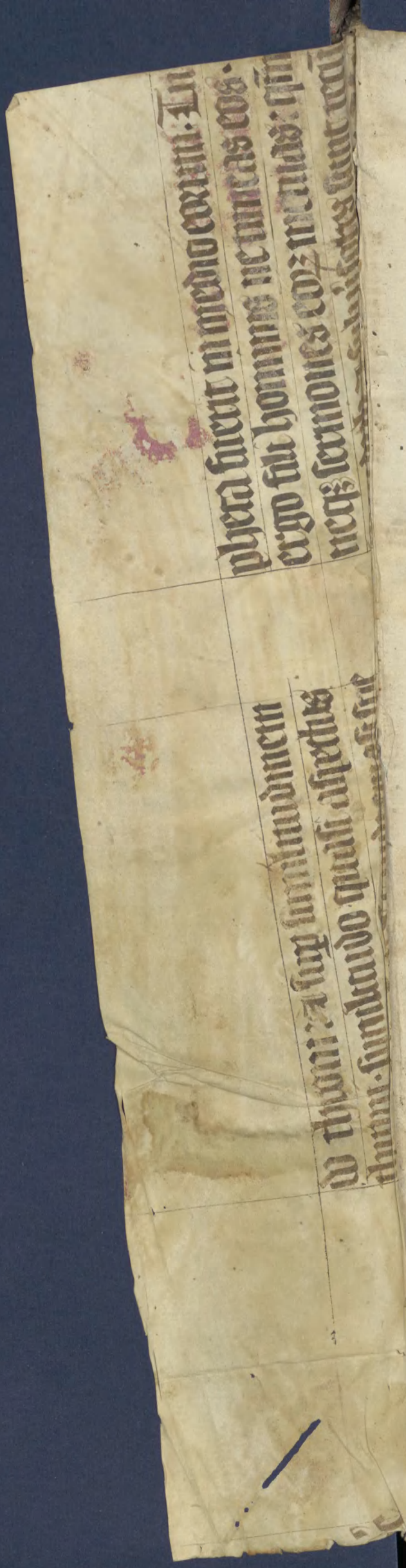

Ex Biblioth.
Universitatis
Frider. Guil.
Berolin.

1415226

B: M: V: in Nouacella

Jobānes belcenbub Moguntin⁹ euāgelice theologie sūmo doctori dño. Nicolao tinctoris de guntzenbu
sen impialis eccle bambergensis pdicatori salutē. Nup religiōis beati Francisci pres æuotissimi hanc spi
ritussen agitanti ad capitularē cōuentū Nurnberge instituerut (vt par erat) de pfundissimis ortodoxe fidei
arcanis disputationū exercitationē. ad quā venerāda peritoz multitudo oīm doctrinaz gñe armata z ex
pedita velut ad litterariā militiā. z olim ad feriaz saturnaliū serias disputatiōes cōuenit. i q̄ celebritas tua
disputādi nacta cōgressū. rōnē argumentoz eo moderamie z efficacia. pferebat. vt oēs auditores inestima
bili nedū delectatōe. sz z admiratōe faceret affectos. Nō decrant alij q̄s ingenij vis maria. z i doctrinali bel
lo robur inuictū ad pticipāda supīa pconia laudis celebritati tue cōciliauit. sola tū celebritas tua. tū argu
endi vi z fortitudie. tū dicēdi copia z maiestate pclaz triūphatoris nomē cōi oim voce est consecuta. Ego
vero q̄ quitatis mee officia. peritis oib⁹ (vt cunq̄ potui) impendere semp exerui studiosus. nefas existimaui
si nullius numeris beniuolētia triumphū tuū ornarē vel recti⁹ honorare. Ar meritēdo vires meas mihi inue
ni vel natura. vel arte. vel fortuna mihi cōcessum. q̄ dignitati tue digne possem offerre. Venit inter hec in
mentē q̄ adolescētulus in varrone legi. dantis animū nō munus eē pensandū. Venit in mentē socratis hu
manitas. q̄ paupis discipuli sui eschinis paruū mun⁹ magna grātitudine dignū iudicauit. Ille socrati scip
sum muneris loco dedit. ego nō solū meipm. imo etiā discrectos ab inuicē libros duos. tertū. s. sniarū et scti
bonauenture sup eodē disputata z interpratiōem meo labore in vnū digestos. vigili emēdatos cura. z ī dice
ad oia fere q̄ i eis tradūt fabricata celebritati tue do. offero. z dedico. Tua vero celebritas z illi⁹ institutū z
b⁹ exēplū pcor velit cōplecti. z me tibi darū i mācipiū. z correctura z labore b⁹ opis tibi cōsignatū nō aspne
ris. vt z nois tui imortale dec⁹. ad extremas orbis terraz natiōes. duce libroz impssura ferat. z inē triūphi
tui ornamēta labor me⁹ nūeret. quē ersi alicubi erroris obūbret caligo. celebritatis tue splēdor illustret. cuius
eīm totū (sit quātulūcūq̄) q̄d in heidelbergēsi academia octennali mora spacio didici. totū q̄d cōtinuata pce
pti lectōe. totū q̄d industrie mee natura pstitit ad hāc correcturā cōtulerim. expēderimq̄. vereor tñ me in taz
vasti maris tēpestatib⁹ oēs erroz scopulos nō euasisse. in q̄ vel rari. vel nulli⁹ vnq̄ vela sine reprēsiōis tur
bine z piculo volauere. in q̄ certus Bonauētura colluctātib⁹ opinionū pcellis. ad cū plerūq̄ portū applicu
it. ad quē cōtoz opinantiū vent⁹ coegit. in q̄ gubernacula ingenij sui mgr libero correctōi cōmittit. Honesta
tis igit nō dedecoris. z excusādi nō calūniādi vicē obtinebit. si ego z togata celebritatē tuā (cui nō min⁹ vene
ratiōis z credulitatis dz etas nra q̄s prisca pitagoze palliato) z oēs q̄ ordinatōis z correcture mee sarcinā pō
derant pios lectores. z interpres beniuolos nō maliuolos fore deposco. Precipue tñ oro in bonā pte acce
ptū irritertū noue impssure instar antiq̄ nō eē distinctū. q̄ pluris feci grauē Bonauēture auētē que mihi fuit
distinguēdi rō z exēplar q̄s vsitatā bucusq̄ ptitiōez. Nec p mercede cōuicia mihi deberi cōsentiet in cōmun
principijs verboz modica vel mutatio. vel ademptio. pura. vbi exēplaria scpta sonāt. circa primū sic pcedi
tur z q̄rit. z deinde. Secdo q̄rit. Tertio q̄rit. ego vicissim cōtra sic instituī. Questio. i. Nō. ij. cē nul
la temeraria pīsumptōe. sz sola ducē cōmoditate q̄ ratiē z indicij z impssiōi cōducere suggessit. que me etiā ab
oīs iniurie nota tuebit. ne vel clarissimos autores offendisse. vel studiosis nō pfuisse. q̄spiā debeat suspica
ri. q̄d meli⁹ cuiusuis studio q̄s meo calamo spero cōprobādū. Vale theologoz z cleri bambergensis decus.

Jobannis belcenbub Moguntini in laudem vtriusq̄ autoris carmen.

Quisquis eris diue qui maiestatis anbelas.
Abdita scrutari. siste perinde gradum.
Nam te nec plato nec arestotiles operosis.
Crede docet libris. que docet iste liber.
Nec tibi nasonis nec dulcis musa maronis.
Quāuis diua canat. non tamen illa canit.
Omnibus vna fuit pariter mens nosse quis eēt.
Qui celum. terram. fecerit atq̄ fretum.
Ex qua materia qua fortitan arte laborant.
Scire. sed ingenijs obuiat erroz iners.
Plato dei vires. exemplar. materiamq̄
Ponit. vt hijs exter orbis origo tribus.
Dat duo. materiā. speciem quibus omnia cōstēt.
Doctus arestotiles. que duo ternus agat.
Est aqua si recte taleti creditur vna.
Materies cunctis rebus in orbe simul
Rursus Anaxmenes contra dedit aera certum
Mundi principium. quod dedit alter aquas.
Res epicurus ebes vult nullas esse creatas
Ergo q̄ ex nihilo disputat esse nihil.
Corpora tum celi. tum terre. tum maris alti.
Carmine testatur Naso fuisse chaos.
Virgilius vero propior diuinius orbem.
Patris opus summi comprobat esse dei.
Attamen ille iouī diuinos reddit honores.
Qui fuit ex hominis semīe natus homo.
Sic rerū varios ortus statuere periti.
Quod magis erroris q̄s rōnis habz.
Non min⁹ erroris vulgus circa vtitatis.
Naturam statuit religiōe sua.
Vtra fuisse potest fictoz causa deoz.
Vtoris vel bonoz vel benefacta rei.
Sic proculi suasu Rome deus vltro quirinus.
Leperat. inde Nume mox ara vesta coli.
Sic ceteris donis aratro quia pparat agros.
Concremat egipcius thura sabea bou.
Sic quia dat lane. dat lactis commoda multa
Flexit oui supplex cum prece scytha genu.
Sic aqua sic ignis dū persis cōmemorantur.
Ergo q̄ hijs hominum cura frequenter eget.
Sic alijs alij simulacris templa dicarunt.
Alter adorauit. sculpserat alter opus.
Tot tulit errores veras intulit artes.
Mentibus humanis tam pia tuncta fides.
Jam pastore rudi. tam piscatore magistro.
Doctus eris felix ardua facta dei.
Jam bonauenture iam claro lumine Petri.
Lombardi cernes que latuere sophos.
Qualiter in trinis personis est deitatis.
Unica maiestas. que regit alta poli.
Qualiter ex nihilo mundi pulcerruma forma.
Sic actore deo patre creata fuit.
Qualiter humanam q̄uis vicissset origo.
Inducrit carnem filius ipse dei.
Qualiter ex hui⁹ manauit vulnere sanguis.
Virtus aqua. cuius vi sacra nostra vigent.

a 2

Inc. 259

Nec satis est supos lustrare sed intima terre.
Viscera collustrant mors vbi iure tuo.
Digeris in cineres carnes & ossa sed ex his.
Post homo crede nouus fingitur arte dei.
Haud ebes. haud mãe. sz prudẽs. integer. omni.
Pulcrior: effigie q̃ fuit ortus homo.
Fit tunc perpetuus q̃ virit fragilis ante.
Fit q̃z tunc agilis. qui fuit ante grauis.
Fit sine peccato. prauaq̃ libidine tutus.
Fit par angelicis illa propago choris.
Sic hominem nouiter reparatum scandere surs̃ū
Regis ad etherei regna chorusca decet.
Est vbi leta quies. & lux. & vita beata.
Elisiq̃ loci gaudia cuncta simul.
Quo bonauentura. petrus lombardus yriq̃:
Sublati capiunt premia digna sibi.
Quo tuba diuini verbi doctor nicolae.
Lanctoris tendas dum tuba diua strepit.
Quo libri impressor Friburgi kilianus ipe.
Piscator: tendat post sua fata precor.
Quo bonauenture me ducat extra iohannem.
Belzenbub. Quo me iungito petre tibi.
Vos ego coniunxi disiunctos. vos mea cura.
Lustrauit vigili mente. labore manu.
Si tibi non feci satis o lector: voluisse.
Sit satis & melius corrige. parce. vale.

Nicolaus tinctoris de guntzhusen doctor theologie ꝓdicator impialis ecclie Bambergẽsis. Docto mgro Johanni belzenbub Moguntino. Salutẽ plurimã. Tãtũ me vbis tuis feciſti suauissime Jobes. vt nõ referre solũ vicissitudinẽ gramq̃ scriptis valeã (vt par ipius est) sz et admodũ reformidẽ. ne pl⁹ eq̃ mihi tribuisse videaris. Quo fetus vt & gratis agẽdis tardior efficerer. & tibi plura q̃ in me sũt scribẽti. pisus nõ assentiar. Eũ & me & mea lõge minor⁹ cognoscã. Noui eq̃ dẽ q̃ sit mihi curta suppeller. noui q̃ sit amor iniqu⁹ arbiter. ex q̃ noui tandẽ viror: optime atq̃ doctissime q̃tũ ad te diligar & amer. Qui labores. studia. lucubrationes tuas. ũno & limã ingenio se tue correctois acutissimã & politissimã parum facis. vt nois mei dec⁹ (qõ censeo q̃ erigũ) cũ nro Lombardo & Bonauentura. ad extremas efferres orbis nationes. Pro q̃ tibi nõ solũ ego sed & tota theologor caterua vna cũ lombardo gras hẽat. Is. n. tã dudũ nud⁹ ab vtero mris. parisien. vniuersitatis exies exãguis. nebulis multis stipat⁹. in tenebris ignorãtie latuit. Quẽ tu illo tã apto tpe. decoro lumĩe bonauenture decorasti ac vestisti. Et quasi clarissimo marmori (vt cesare dicere solit⁹ est.) effecisti. Nec tibi o bonauentura minoris honor: est q̃ officioso coniugio tibi sociauit Petrũ lombardũ Jobes belzenbub. q̃ q̃ nup (Sixto q̃rto pontifice maxio psidente) carbologo sanctorũ es ascriptus. vt simul p eas. p pulpita. p bibliothecas. p librarias. per aulas olim doctor: orbis. tã venuste pgrediamini & sine verecũdia. Laudet esculapius ypocratez choum medicine sue recuperatorẽ. phisistratũ homer⁹. tuccã & varronẽ virgilius honestet. Necnũ moyses. q: totã legẽ tẽpor: malicia dirutã i vnũ op⁹ collegit. Justinianũ romani. q̃ mãdauit tribuniano. theophilo & doctortheo questorib⁹ sacri pallacij vt romanar: legum q̃ pãdecte dicebant supflua rescinderent adunarẽt dissuta. crudaq̃ digesta efficerẽt. Te laudent mi Job. Petr⁹ lombard⁹ q̃ tã pulcra a te circũdar⁹ veste in oes pgredies nationes. nulli⁹ formidabit aspectũ. Contineat se in rupe sua pmenides cũ dyalectica. thisias cũ rethorica. Plato⁹ cũ musica. Atlas cum siderũ cursu. Lõbardus cũ bonauentura coronar⁹ a nro Jo. belzenbub. nitide. re se & polite limat⁹ in publicũ pgredit. ita vt nulli⁹ formidet aspectũ. sed omnẽ laudẽ supgrediat. Subuerior: tñ mi Job. ne quisq̃ forte inuidie tumulis agitat⁹ sit tam iniqu⁹ veritatis hostis. vt me adulandi cã aut ostentãdi ingenij tanta de bonauenture laudib⁹ dixisse moliat. Nõ obstento eloquẽtia quã nunq̃ p̃fessus sum. vtinã in me eẽt. Ex animi sniã loq:. vtinã in me tm ingenij eẽt vt minima ei⁹ laudẽ attingerẽ. Nõ est ille sanct⁹ sterili meo ingenio laudand⁹. diues ingenij & exquisitã expostulat mineruã. Percurre natiões. pcurre latos pariſ pplos. revolue etates. celum vel ipm suspice. vix plures in vllo dotes reperies. Parũ est eum natũ i balneo regio parẽtib⁹ honestissimis pre Job. fulsisse. Queris in viro corpis pulcritudinẽ. pulcerrim⁹ fuit Bonauentura. ita vt alexander doctor irrefragilis q̃ preceptor fuerat. insp̃ecta corpis pulcritudine & mor: elegantia dicere solit⁹ sit Adã nõ videt peccasse in bonauentura. Dirigis animi diuitias ditissim⁹ Bonauentura. Et ꝺ nõ tacebo q̃ bonauenturã nr̃m sctus Tho. aquinensis tuor⁹ gratia visitans. iuenit eũ scribentẽ legẽdã scti Francisci. & raptũ extra se dixit. Sinam⁹ sanctũ laborare p scto. Laudas benivolentiã. & hic benivolentissimus dixit pet⁹ cardinalis epa hostiẽ. in ei⁹ orõne funebri q̃ quicũq̃ Bonauenturã videbat ipi⁹ amore capiebat eiusq̃ pũsima mãdata obedienr̃ susciperet. Almas doctrinã. Pace oim loq: q̃ petrũ explanarũt nemo tuor⁹. nemo subtilio⁹. nemo vtilio⁹ nemo mediocri⁹. in oim q̃stionũ pcella securi⁹ nauauerit. Testis sit mihi ille ipe doctissimus bonauentura. q: cũ publica legẽdaz sniarũ puincia fungerer. in oim qõnũ scrupulo tanq̃ ad trãquillũ portũ ad ipm cõfugerim. Fortuna gaudes. vir fortunatior: vll⁹. Testis sit mihi dignitas generalat⁹ ordinis quẽ. xviij. ãnis laudabilit exit. Eps ebroacẽsis quẽ a Clemẽte papa libere oblatũ liberi⁹ spreuit. Dignitas cardinalat⁹ in q̃ ralit se gessit vt tante fidei apud cosdẽ cardinales esset q̃ Clemente papa defuncto oim vota in eũ cõpromitterẽt. si se vel alium ad papatũ noiarer ipm eligerent. Ipse vero non se sed virum scitissimum Gregoriũ decimũ noiauit. O vbi nũc sunt tales viri. Quid de innumerabili⁹ struthi⁹ eius & scriptis recensceam. Loquunt miracula. approbat eũ ecclesia sctã catholica. nõ ad scripta eius q̃si qõnes vnq̃ accessi. sz revera tanq̃ ad orõnes et cõtẽplationes. Nec miret alios tanta in eo gloria q̃ viuit iã in eterna glia. huius ergo cõtugio Petrũ lombardũ sociatũ. iã diligentissime politũ & emẽdatũ a nro Johanne belzenbub. vnacum elaboratissimo repertorio siue indice. o viri doctissimi legite diligite amate. Tu vo suauissime moguntine vale. Ex bamberga Anno a xpi natiuitate. M. cccc. lxxxiij. mensis May die scõo.

Sic bonauentura lombardum luce chorusca.
Illustrat sicut solis ortigo solum
Moguntine facis sic diua coire fluenta.
Ut celeri Rheno mogunus ipse coit.
Ut vicium ferri lima purgatur acuta.
Sic calamo purgas tu viciosa libris.
Cum bonauentura. cum petro turba theologis.
Grata tibi pro re det pia vota deo.

Prologus

Celebratissimi patris domini bonauēture ordinis minorū artis diuine summi discussoris: et apostolice sedis epi Cardinalis prologus in primum librum sententiarum.

Profunda fluuiorū scrutatus est ⁊ absc̄dita pduxit in lucē. Uerbū istō sumptū ex Job. xxviij. diligētius consideratum aptt nobis viam ad pcognoscēdum quadrupler genus cause in lib. sniarū. s. materialis. formalis. efficiētis ⁊ finalis. Causa nāq; materialis innuit in noīe fluuiorū. Causa formalis in perscrutatione profundorū. Causa finalis in revelatione absconditorum. Causa vero efficiens intelligit in suppositō duoꝝ verborū. s. scrutatus est et produxit in lucem. Innuit em causa materialis nomine fluuiorū pluraliter nō singulariter. vt nō solū tangat libri totius materia vel subiectū in generali. sed etiā pticulariū librorū in spāli. Propter qō notādū q̄ iuxta quadruplicē pmeratē fluuij materialis. quadrupler est fluuius spūalis. de q̄ sm quadruplicē differētiā sunt quattuor li. sniarū. Considero nāq; fluuiū materialē quo ad duratiōez ⁊ inuenio pennitatē. Nam sicut dicit Isidorus. Fluuius ē pennis fluxus. Considero q̄ntū ad extensionē. ⁊ inuenio spacio sitatē. In hoc em distinguit fluuius a riuulo. Cōsidero q̄tū ad motū. ⁊ inuenio circulationē. Sicut em dr Eccs. j. Ad locū vnde exeūt fluuia reuertunt ⁊c. Considero effectū. ⁊ inuenio emundationē. Nā fluuius pter aq̄rū abundantiā mundat terras p q̄s currit. ita q̄ nō inquinant. Et q̄m oēs transferentes sm aliquā silitudinē transferunt. ex hac quadruplici cōditiōe. metaphora q̄drupler in spūalibus fluuijs inuenit. sicut colligere possumus ex scripturis. ¶ Primo pter pennitatē dicit fluuius pfonarū emanatio. q̄m illa emanatio sola est sine pncipio. sine fine. De hoc fluuio Dan. vij. Antiquus dierū sedit. ⁊ fluuius igneus rapiduſq; egrediebatur a facie eius. Antiquus iste dieruz. est pater eternus. cuius antiquitas est eternitas. Iste antiquus sedit. q̄ non solum est in eo eternitas. sz etiā imutabilitas. A facie illius antiq egrediebat fluuius igneus rapiduſq; i. de sublimitate diuinitatis ei⁹ pcedebat plenitudo amoris. ⁊ plenitudo fructus. Plenitudo virtutis in filiū. ideo fluuius erat rapidus. Plenitudo amoris in spūm scm̄ ideo fluuius erat igneus. ¶ Scdo pter spacio sitatē dr fluuius rex mūdanaz pductio. ob quā cāz nō tm̄ fluuius sed mare a pheta dr in ps iste mūdus. Hoc mare magnū et spacio suz ⁊c. De hoc fluuio Ezech. xxix. Ecce ego ad te pharao rex egipti draco magne q̄ cubas in medio fluminū. ⁊ dicis mea est fluuius. ⁊ ego feci memetipm. ponā frenū in maxillis tuis ⁊c. Draco iste magnus quez dns alloquit. ⁊ cui cōminat in filia ⁊ pfona pharaonis dyabolus ē qui ē rex egypti q̄ interpr̄at tenebre q̄m regnat i eis q̄s excecauit tenebris erroris. vtputa sunt hereticī. Ad quē etiā dicit. Mea est fluuius. ⁊ ego feci memetipm q̄si ipe fecerit mundū istuz et ipe nō habeat aliud pncipiuz. Hūc errorē ipe dixit et suggessit ipijs manicheis q̄ totā machinā visibilium a deo malo eē cōditā cōtēdūt. buius draconis maxillas dns infrenabit. q̄n ablata sibi ptāte suggerēdi falsa. oñdet se eē huius fluuij cōditorē. vnde in eadē auctoritate sequit. Sciēt oēs habitatores egipti q̄m ego dns. ¶ Tertio pter circulatiōez dr fluuius filij dei incarnatio. Q̄m sicut in circulo vltimū cōiungit pncipio. sic in incarnatione supmū cōiungit ymo. ⁊ primū postremo. vt filius dei eternus. hoī cōdito die sexta. De h̄ fluuio Eccī. xxiij. Ego q̄si fluuius doctr. ⁊ sic aqueductus exiui de paradiso. Doctr interpr̄at gnatiōis medicamentū. ⁊ ē ibi figuratiue sermo. vt conuersum intelligat. i. gnatio medicamenti. Incarnatio em filij dei nihil aliud fuit q̄ gnatio medicamenti. vere em languores nros ipe tulit. ⁊ infirmitates nras ipe portauit. Recte igit filij incarnatio fluuius doctr dr. Et ipe de se vere dicit. Ego q̄si fluuius doctr. i. medicinalis fluuius. ⁊ sicut aq̄ductus exiui de paradiso. Natura aque huius ē. q̄ tm̄ ascēdit. quantū descēdit. talis fuit exitus incarnatiōis sm q̄ dr in ps. A summo celo egressio eius. ⁊ occursus eius vsq; ad summū eius. Et Johānis. xvj. Exiui a pre ⁊ veni in mūdū. Iterum relinq; mūdū ⁊ vado ad prem. ⁊ ita fecit circuluz. De h̄ etiā fluuio q̄tū ad egressū eius ex mre. pōt exponi illud q̄ dr Hester. x. in somnio mardochei. paruus riuulus creuit in fluuiū. ⁊ in lucē solēq; cōuersus est. Quis obsecro est paruulus fluuius iste. nisi humilima ygo. hec creuit in fluuiū. cū generauit xp̄m. q̄ nō solū fluuius pabundantiā gre. sed etiā lux sapie ⁊ sol iusticie dr sm q̄ Job. j. de ipo dr. Erat lux vera ⁊c. ¶ Quarto pter emundationē dr fluuius sacramentoꝝ dispensatio. q̄ sine sui pollutōe mūdat nos a coinq̄natiōibus pctōꝝ. De hoc fluuio Apoca. xxij. Oñdit mihi fluuiū aque viue splendiduz tanq̄ cristallū pcedēt de sede dei ⁊ agni. Sacrametoꝝ dispensatio dr fluuius splendidus tanq̄ cristallus pter claritatē ⁊ virorē quē relinq̄t in animabus q̄ in hoc flumine depurant. Dicit etiā fluuius aque viue pter efficaciam gre q̄ vivificat aiam. Hic etiā pcedit de sede dei ⁊ agni. Naz sacramentalis gra pcedit a deo tanq̄ ab actore et efficiēte. a xpo tanq̄ a mediatore ⁊ a pmerēte. pter q̄d dicunt oia sacra efficacia habere a passiōe xpi. vt testat Aug. De latere xpi dormientis fluxerūt sacra. dū inde fluxit sanguis ⁊ aq̄. De oib⁹ istis fluuijs simul ⁊ p ordinez habet Ben. ij. Ubi dr. q̄ fluuius egrediebat de loco voluptatis. q̄ inde diuidit in q̄ttuor capita. Nomē primi physon. Nomen scdi Gyon. Nomen tercij tigris. Et nomen q̄rti eufrates. Fluuius iste egrediēs de paradiso est totius libri huius materia. Quattuor fluuij ex isto pcedentes sunt spāles materie q̄ttuor librorū. sicut facile pt aptare. q̄ pdictoꝝ noīm interpr̄atōes vult diligenter exponere. Physon em interpr̄atur oris mutatio. ⁊ hoc significat pfonarū emanatio. Sicut em ex ore materiali pcedit vbū ⁊ spūs. ita ex ore pris filius ⁊ spūs scūs Eccī. xxiij. Ego ex ore altissimi pdij pmogenita añ omnē creaturā. Hoc dicit ipe filius q̄ ē vbū et sapia patris. Et in ps. Uerbo dñi celi firmati sunt et spū oris eius ⁊c. Gyon interpr̄at arena. ⁊ in h̄ significat rerū mundanarū pductio. Sicut em vniuersitas creaturarū cōparat mari pter spacio sitatē. ita arene pter innumerositatē Eccī. j. Arenā maris. ⁊ pluuie guttas. ⁊ dies seculi q̄s dinumerauit. Tigris interpr̄at sagitta. ⁊ in h̄ significat filij dei incarnatio. Sicut em in sagitta ferrum cōiunctū est ligno. sic in xpo fortitudo diuinitatis coniuncta est molliciei humanitatis. Et sicut sagitta ex arcu ⁊ ligno volat ad percutiendū aduersarios. sic xp̄s de cruce saliens confregit aduersariuz. Hec est illa sagit-

¶ Prologus

ta de qua dicitur .iiij. Regum .xij. Sagitta salutis dñi
t sagitta salutis cōtra syriā. Eufrates interptat frugi
fer. in q̄ significat sacroz dispēsatio q̄ nō tm aiam pur
gant a culpa. sed etiā fecūdant in grā. Quod significa/
tum est. Apoc. vlti. vbi dr. q̄ iuxta fluuiū cristallinum
erat lignum afferēs fructū cuj folia erant in medicinā.
¶ Cum igitur quattuor sint fluuij. quattuor sunt fluuio
rum p̄fonda predictis fluuijs correspondentia. ¶
4 ¶ Profundū eterne emanatiōis ē sublimitas eē diuini
e q̄ pōt intelligi illud Ecēs. vij. Alta pfunditas. quis
inueniet eam. Vere pfunditas alta. t altitudo pfunda
ita vt exclamet apl's Ro. xj. dicat. O altitudo diuitia
rum sapientie t scientie dei. q̄ incomprehensibilia sūt
iudicia ej. Vere iudicia īcōpbēsibilia. q̄ pfunda. Judi
cia em dei abyssus multa. Et ecci. j. Profūdū abyssi q̄s
dimensus est. Hec pfunditas innuit Job. xj. Forsitan
vestigia dei cōprehēdes. t vsq̄ ad pfectū oīpotētem re/
peries. Excelsior celo est. t q̄d facies. pfundior īferno.
t vnde cognosces. q̄si. d. ex te nō potes. tō cōsulit apl's
Ephe. iij. In caritate radicati t fundati. vt possitis cō
phēdere tc. Et hoc pfundū pscrutat magr in .j. li. Sub
tilitas enim diuini eē cōsistit in duobj. scz in nobilissi/
mis emanatiōibus q̄ sunt gñatio t pcessio. In nobilis
simis cōditiōibj. q̄ sunt sūma sapia. oīpotentia. t pfecta
voluntas. & q̄bj ē primus liber. ¶ Nā in p̄ma pte agit de
sacratissima vnitate t trinitate. In secūda vo q̄ incipit
di. xxxv. Lūc supra disserui tc. spāli tractatu agit de
supradicta ej triplici cōditōe siue proprietate. ¶ Pro
fundū creatiōis ē vanitas eē creati. Creatura enim quā
tomagis euanescit. tantomagis in pfundū tendit. siue
euanescat p culpam siue p penā. Propter hoc dr. p̄o/
phetam in p̄s. in psona hois q̄ euanuit p culpam. Infi
xus sum in limo profundi. t nō est subsistātia. Et rursus
orans apha ne euanescat per penā dicit. Nōme demer
gat tēpestas aque. neq̄ absorbeat me pfundū tc. Hoc
pfundū scrutat mgr in scōo libro. Nā vanitas eē crea
ti in duobj cōsistit. vicz in mutatiōe de nō eē in eē. t rur
sum in reversione in nō eē. Et q̄uis nulla creatura om
nino cedat in non ens p naturā. verūtū (sicut dicit Au
gusti.) peccator rēdit ad nō eē p culpā. t de his duobus
est tot' secūdus. Nam in p̄ma pte agit de rerū egressu.
In secunda vero parte que incipit di. xxj. Videns igit
diabolus tc. agit de lapsu. vt de temptatiōe diaboli. de
pcō originali t actuali vsq̄ ad finem. ¶ Profundum
incarnatiōis est meritū humanitatis xpi. q̄ tantū fuit
vt vere possit dici pfundū quasi nō habēs terminum.
nec fundum. De q̄ pōt intelligi illud Jone. ij. Projeci
sti me in pfundū in corde maris. t flumē circūdedit me
Hoc pt dici de xpo. q tm humiliat ē. vt vere possit di
ci pjectus t abiectus. Esa. liij. Et vidimus eū. t nō erat
ei aspectus. t desideravim eū despectū t nouissimū vi
rorū tc. vere igit dicit se pjectū. sed vbi. in pfundū ma
ris t fluminis. Nā passio xpi cōpat mari. ppter penali
tatis amaritudinē. flumini. ppter charitatis dulcedinem.
Dulcissimū em cor Jhu xpi tanta circa nos afficiebatur
teneritudine amoris. vt nō videret ei graue p nobis su
stinere extremū. acerbissimū genus mortis. Et hoc pfun
dū pscrutat magr in tercio. Nā meritū xpi in duobj cō
sistit. scz in passione per quam nos redemit. t in actiōe
p quam nos informauit. que consistit in operibus vir/
tutum. donorum t pceptorum. de quibj duobus est terti'
liber. Nam in p̄ma pte agit de incarnatiōe t passiōe in q̄
cōsistit nra redemptio. In scōa q̄ incipit di. xxiij. Cum
vero supra habitū sit tc. agit de ꝑturbationibus domis t pceptis
in quibj cōsistit nra informatio. ¶ Profundū sacra/
dispensatōis est efficacia pfecti medicamenti. Tanta
enim est efficacia medicine sacramentalis. q̄ humanam
mentem excedit. vt vere profundum possit dici. De hoc
Esa. lij. Posuisti profundū maris viam tuā. vt transi/
rent liberati. Profundū istud in q̄ egyptij demerguntur.
t filij liberati trāseūt t saluant. ē efficacia sacroz. in q̄
bus destruunt opa tenebrarū. t conferuntur arma lucis
t dona gratarum. q̄ hō transfert de ptāte tenebrarū in re/
gnum filij charitatis dei. Hec efficacia sacramentorum
est p̄fundū maris inquantū primo liberat a culpa. t in
troducit in amaritudinem penitentie fluminis inquātum
liberat a miseria. t introducit in dulcedinez gratie. Hoc
optime prefiguratū fuit in filijs israel. qbj exeuntibus
ex egypto diuisa est aq̄. et transierunt per mediuz sicci
maris. Sicut dicit Exo. xiiij. Et introeuntibus in terrā
promissionis p arentē alueū transiuit israel iordanem
istū siccāte dño deo nro aq̄s eius tc. Similit de Josue
iij. Hoc pfundū pscrutat magr in .iij. li. Nam effica/
cia pfecti medicamenti in duobus consistit. s. in sana/
tione a varietate in firmitatū de primēriū. t in liberatōe
ab vniuersitate miseriarū aggrauantiū. t de his duob
est totus quartus liber. Nam in p̄ma pte agit de multi/
plici sanatiōe quā efficāt. vij. sacra. In scōa que incipit
di. xliij. postremo de cōditōe resurrectōis tc. agit de pfe
cta sanitate ad quā pducūt. sicut de gloria resurgentiuz
q̄ veraciter t fideliter sacra ecclesie perceperūt. t p op/
positū de pena malorū q̄ sacramēta ecclesie cōtempserūt.
¶ Ex perscrutatione aut quattuor pfundorū in quat
tuor libris elicitur finis. scz revelatio quattuor absconditoz. ¶ Primuz est magnitudo diuine substātie. De
qua Esa. xlv. Vere tu es deus absconditus. deus israel sal/
uator. Vere magnitudo diuine substātie abscondita. sm
illud Job. xxvj. Cū vir paruā stillā sermonis eius au/
dierimus. magnitudinem tonitrui eius quis poterit i/
tueri. certe nullus potest intueri. nisi ille cum quo sapi
entia dei inhabitat. ppter hoc perebat ille sapientie ama/
tor Sapie. ix. Mitte illā de celis sanctis tuis. t a sede
magnitudinis tue. Hoc absconditum magister reple/
tus sapia de supnis. q̄ primi libri pscrutatōez pdurit i lu/
cē. Nā visis. t intellectis nobilissimis emanationibus et
nobilissimis ppterantibus. inotescit nobis viatorib' (sm
q̄ possibile est) diuine substātie magnitudo. ¶ Scōz
absconditum ē ordo diuine sapie. De quo Job. xxviij.
Ubi inuenitur sapia. t quis est locus intelligentie. ab/
scondita est ab oculis omnium viuentiū. volucres q̄z ce
li latet. Vere abscondita. Quia sicut dr ibidez. Sapia
trahit de occultis. ita q̄ si cognosci optat. indiget pscru
tatōe pfunditatis nō in se. sed in operibus in quibus ipsa
relucet. Unde dicit Eccī. j. q̄ vnus est altissimus crea/
tor. q̄ effudit illā sup oīa opa sua. Hoc ergo absconditus
manifestat magister in pscrutatōe scōi. Nam viso or/
dine bonorū t malorum. patz nobis quō ab eterno sapia
dei ordinata ē. t ex antiqs anteq̄ terra fieret. ¶ Tercūz
absconditum ē fortitudo diuine potētie. De q̄ Habac. iij.
Cornua in manibus eius. ibi abscondita est fortitudo
eius. legit de xpo pendente in cruce. vbi latuit fortitudo
veritatis sub pallio infirmitatis. Et hoc est sacrm ab/
sconditū a seculis. De q̄ Ephe. iij. Mihi omnium sanc/
timimo data est gra. hec. in gentibus euāgelizare inuesti/
gabiles diuicias xpi. t illuminare oēs q̄ sit dispensatio
sacramenti absconditi a seculis in deo. Hoc est sacrm ab/
sconditum. sacrū secretū q̄ deus fortis vt hostem vince
ret. indutus est armis nostre infirmitatis. quod est in/

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Prologus

auditū a seculis. In pscrutatiõe tñ tercū libri vbi ostendit q xps in sua infirmitate vicit cõtrariã ptãtem manifestat fortitudo diuine potẽtie. Si em vicit p infirmitatẽ. qd fecisset si pugnasset p virtutẽ. Et si infirmū dei fortius est hoibus. brachiū dei qs poterit infirmare. Vere igit pz inenarrabilis eius fortitudo. cuius est tam fortis infirmitas. ¶ Quartū absconditū est dulcedo diuine miscordie. De q in ps. q magna multitudo dulcedinis tue dñe. quã abscondisti timentibus te. Vere abscõdita a reseruata timentibus dulcedo miscõie. Quia sicut dicit in ps. Miscõia dñi ab eterno a vsq; ineternū sup timentes eũ. a in eis qui sperãt super miscõia eius. Hec dulcedo manifestat in pscrutatiõe quarti libri. Nã viso q̃liter deus dimittit pcã in psenti. a q̃lia nris vulneribus adhibet medicamina. a q̃lia i futuro dat premia. nobis dulcedo diuine miscõie aperit. ¶ Nono igit absconditorũ ꝓpalatio est finis libris generalis. ad quẽ pduci et pducere volẽs magister sentẽtiaꝝ pscrutatus est pfunda fluuiorꝝ puia gra spũssancti. Ille em est pcipuus perscrutator secretorꝝ a pfundorum. sm q dicit. j. Lor. ij. Spũs omnia pscrutat. etiã pfunda dei. Huius spũs agitatus charitate. a luce a claritate illustratus. cõposuit magister hoc opus a seruat pfunda fluuiorũ. hoc etiam spũ adiuuante factus ẽ reuelator absconditorꝝ. Ipe em est de q̃ scribit Dañ. ij. Ipse reuelat pfunda a abscondita. a nouit in tenebris cõstituta. Et hec fuit intẽtio a finis magri sm q ipse dicit in plogo. lucernã veritatis i candelabro eraltare volẽtes. in sudore ac labore multo hoc volumẽ deo pstante cõpegimus ex testimoñjs veritatis in eternũ fundatis. Et paulo ante dixerat. q ꝓpositũ est theologicaꝝ inq̃sitionũ abdita pandere. Patet ergo in verbo ꝓposito psentis libri cã materialis. formalis efficiens a finalis.

AD intelligentiã eorũ q̃ primo tacta sunt q̃ttuor pñt queri iuxta q̃ttuor pdicta. Primo q̃ sit huius libri materia vel subiectũ.

Questio. j.

¶ Q̃ deus sit subiectũ videt. ¶ Illud em subiectũ est in scia de q̃ et de cuius ꝓprietatibus est sciẽtia tota. Sed de deo et de eius opibus. vt puta creatione a reparatiõe ẽ totus liber. ergo ꝛc. ¶ Item videtur q subiectũ istius libri sint res a signa. Illud em est subiectũ in scia sm cuius diuisionẽ diuidit illa scia ab aliis. q̃ scie secant vt res hoc est q̃ diuidunt sm diuisionẽ subiectorꝝ. sz hec ẽ res a signũ. sic manifestũ est. ergo ꝛc. ¶ Itez videt q credibile sit subiectũ huius libri. Illud em est subiectũ in libro circa q̃ versat autoris intẽtio a tractatus. Sed credibile est hmõi. Vñ magister dicit in plogo. q ꝓpositum suum est fidẽ nram clipeis dauidice turris munire. hoc est ad ꝓbandũ fidẽ rõnis adducere. nõ inquã fidem sm habitũ. sed sm creditũ. ergo ꝛc. ¶ Sed cõtra. Subiectum in scia debet cõplecti oẽ q̃ determinat in illa. sz in hoc libro nõ tm determinat de deo sed etiã de creaturis. ergo deus nõ ẽ subiectũ huius totius libri generalit. sz solũ primi libri. ¶ Item aliter ostendit illud idem sic. Licet tres causę coincidãt in vnã. tm materia nõ coincidit simul cũ finis. Quia materia dicit ad icõpletũ. finis aũt dicit totius operis cõplementũ. Sz deus ẽ finis totius istius operis. q̃ est finis totius theologie. ergo nõ est subiectum vel materia. ¶ Itẽ q res a signa nõ sunt subiectũ. vt. Omnis enim sciẽtia est de rebus a signis. ergo si res a signa sunt subiectũ huius libri. liber iste ẽ generalis ad oẽs. Q̃ si spãlis scientia a doctrina tradit in libro hoc. patet q res a signa nõ habẽt assignari in eo p subiecto. ¶ Itẽ constat q alia est scientia de rebus. et alia de signis. vt ptz. differt em motionalis sciẽtia a naturali. ergo aut sciẽtia tradita in hoc libro nõ est vnius generis. aut nõ. est simul de rebus a de signis. Sed ẽ vnius generis. ergo ꝛc. ¶ Itẽ q credibile nõ sit subiectũ videt. Quia scientia a veritas sunt diuersi habitus. ergo habent diuersa obiecta. ergo cũ credibile inq̃tum hmõi sit obiectũ veritatis. nõ erit obiectũ scientie. inq̃tum hmõi. ergo ꝛc. ¶ Itẽ sicut cõsideratio huius libri ꝑtinet circa fidẽ. ita circa spem a charitatẽ. ergo si sperandus vel diligendũ. siue sperabile vel diligibile nõ est subiectũ huius libri. pari ratione nec credibile ẽ subiectũ in eo. ¶ Rñ. dom. q subiectũ i aliqua scientia vel doctrina tripliciter põt accipi. Uno mõ dicit subiectũ in sciẽtia ad q̃ oĩa reducũtur sicut ad primum 6
dicale. Scõo mõ ad q̃ omnia reducunt sicut ad totum integrale. Tertio mõ ad q̃ oĩa reducũtur sicut ad totum vniuersale. Exemplũ huius manifeste patet i grãmatica. Nam subiectũ primo mõ ad q̃ oĩa reducunt sicut ad primũ elemẽtale vel radicale est lra. quã ideo vocat Priscianus elementũ. q̃ est minimũ in q̃ stat resolutio grãmatici. Subiectũ ad q̃ omnia reducunt sicut ad totum integrale ẽ oratio cõgrua a pfecta. Subiectũ ño ad quod oĩa reducunt sicut ad totũ vniuersale ẽ vox lrata. articulata. ordinabilis ad signficandũ aliq̃d in se vel in alio. Per hunc moduz est distinguere in qdruuialib. Nam subiectũ i geometria ad q̃ oĩa resoluunt vt ad ꝓncipium est punct. Subiectũ ad q̃ oĩa reducunt vt ad totũ integrũ est corpus q̃ continet in se oẽ genus diuisionis. Subiectũ ad q̃ oĩa reducunt vt ad totũ vle est quantitas cõtinua imobilis. Per hunc modũ a in hoc libro est assignare subiectũ sm triplicẽ dictam. Nam subiectũ ad q̃ oĩa reducunt vt ad ꝓncipium est ipse deus. Subiectũ ergo ad q̃ oĩa reducunt q̃ determinant in hoc libro vt ad totũ integrũ est xps. ꝓut cõprehendit diuinã naturã et humanã. siue creatã a increatã. De q̃bus sunt duo ꝓmi libri a caput a membra de q̃bus sunt duo sequẽtes. Et accipio hoc large totũ integrũ. q̃d mlta cõplecti ñ solũ p cõpositoꝝ sz etiã p vnionẽ et p ordinẽ Subiectũ q̃z ad q̃ oĩa reducũt sicut ad totũ vniuersale. possumus nominare duplationẽ siue sub distinctiõe. a sic ẽres vel signũ. Et vocat hic signũ sacramentũ. Possumus a vnico vocabulo nominare. a sic est credibile. ꝓut tm credibile trãsit in rõnez intelligibil. a hoc p additionẽ rõnis. et hoc mõ ꝓprie loquẽdo credibile ẽ subiectũ in hoc libro. Cõcedende ergo sunt rõnes ꝓbantes a deu esse subiectũ. a res a signa et credibile. diuersimode sicut dictũ est. ¶ Q̃ ergo obijcitur in contrariũ. q̃ de deo non agit p totum in hoc libro. 7
Dicendũ. q̃ q̃uis nõ agat de deo q̃tum ad substantiã tm agit tm q̃tum ad substantiã vel q̃tuz ad opa eius. a ideo nõ est subiectũ vt totum sz vt pncipiuz. ¶ Q̃ obijcit q materia nõ coincidit in vnũ cuz fine. Dicendum. q materia triplicit dicit. scz materia ex qua. materia i qua. et materia circa quã. a hec vltima materia magis dr obiectũ q̃ materia. Q̃ ergo dicit q materia nõ coincidit cũ fine. verum est de materia ex qua q̃. ꝓprie est materia. sed nõ de materia circa quã q̃. ꝓprie est obiectum. Nã idem potest esse obiectuz habitus a finis. a taliter accipit materia in sciẽtia p obiecto ꝑtuis cognoscẽtis. ¶ Q̃ obijcitur de rebus et signis q̃ sint subiecta oĩum scientiaꝝ. Dicenduz. q res a signum pñt accipi in sua generalitate a sic nõ ꝑtinet ad scientiã specialez. nec ad librum. nec ad eandẽ scientiaz. Possunt itez accipi sm q̃ induunt rationẽ credibilis a sic quẽadmodum vna est ꝓtus et vna est habitus de oĩbus credibilibus. siue sint res. siue sint

Prologus

signa. vt fides. sic vna ē scientia specialis de omnibus inq̄tum induūt hāc rōnem .s. credibilis. siue sint res siue signa ¶Aliter pōt dici. q̄ duplicit ē loq̄ de rebꝫ z signis. aut absolute. aut in relatiōe ad fruitiōez. siue ad illud q̄ fruendū est. Primo q̄dez mō spectāt ad speciales scientias z diuersas. Scōo mō ad vnā sciam siue doctrinā. Uñ quēadmodū de oībus entibꝫ inq̄tum reducunt ad vnū primuz ens est vna scientia. aut vnus liber. sic de oībus rebus z signis. inq̄tum ordinant ad vnum qō ē alpha z o. est vna scientia. ¶Quod obijcit. q̄ credibile
9 est obiectum veritatis est dicendū. q̄ alio modo est credibile obiectum veritatis. alio modo scientie. Credibile enim fm q̄ habet in se rōnem prime veritatis. cui fides assentit. ꝓpter se z sup oia. ptinet ad habitū fidei. Scōz ño q̄ sup rōnē veritatꝫ addit rōnē auctoritatꝫ. ptinet ad doctrinā sacre scripture. De qua dicit Augu. super Gen. ad litterā. q̄ maior est eius autoritas. q̄ humani ingenij ꝓspicacitas. Sed fm q̄ supra rōnē veritatis z auctoritatis addit rōnem pbabilitatis. ptinet ad cōsideratōem ꝑsentis libri. in quo ponūtur rōnes pbantes fidem nostram. z sic patet quomodo differēter est fides de credibili. z libri de canone sacre scripture. z ꝑsens scriptura. et ideo nō valet illa obiectio de sperabili vel diligibili. qm̄ iste liber non ē sic ad defensionē spei et charitatis. sicut fidei. vnde non est simile.

¶Questio. ij.

¶De causa formali siue modo agendi huius libri. Et dictum est q̄ est ꝓscrutatorius z inquisitiuus secretorum Sed cōtra. Esa. xl. Deus dat secretorum scrutatores q̄ si nō sint. Item Prouer. xxv. Scrutator maiestatis opprimet a gloria. Item Eccli. iij. Altiora te nequieris et fortiora te ne scrutatus fueris. Ergo si ea que magister ꝓscrutatur sunt secreta. sunt magna. sunt alta et fortia. male magister ꝓcedit. ¶Item ratione ostenditur sic. Modus ꝓcedendi in ꝓtē scie debet esse vniformis mō totalis scie. sed modus ꝓcedendi in sacra scriptura est tipicus z per modū narrationis nō inquisitōis. cum ergo liber iste ptineat ad sacram scripturā. nō debet procedere inquirēdo. ¶Item modus agendi debet esse conueniens materie de qua est. Uñ in primo ethicorū dicitur Sermones inquirendi sunt fm materiam. Sed materia huius doctrine est credibile. z credibile est supra rationez. ergo modus ꝓcedendi q̄ rationes nō cōuenit huic doctrine. ¶Item modus agendi debet esse cōueniēs fini ad quē ordinat scientia. Sed hec scia vt dicit magister in littera ordinat ad fidei ꝓmotionem. sz rōnes fidē nō ꝓmouent. sed euacuant. Uñ Greg. Fides non habet meritum. cui humana ratio ꝑbet experimentū. ergo talis modus contrariat fini. ergo nō est cōueniens. Unde et Hiero. Tolle inq̄t argumenta cū de fide agitur. Pastoribus z piscatoribꝫ credit nō dyaleticis. Uanus ergo et inutilis videtur hic modus. ¶Sed contra .j. Pe. iij. Parati omni poscēti reddere rōnem de ea que in vobis est fide z spe. Cum ergo multi sint qui fidem nostrā impugnant. vtiq̄ rōnem de ea poscit. vtile z cōgruū videt ꝑ rōnes eam astruere. z mō inq̄sitorio et ratiocinādo ꝓcedere. ergo cē. Item Ricardus de sancto Victo. in li. de trini. Credo sine dubio ad quoꝝlibet explanatōez necesse esse non modo pbabilia. sed etiam necessaria argumenta non deesse. licet contingat nostraz idustriaz latere. Ergo cuz fides nostra credat necessaria. z illa habeant rationes latentes. z talia indigent ꝓscrutatione vt enodentur. patet q̄ modus ꝓscrutatorius maxime conuenit huic scientie. ¶Item nō est peioris cōditionis veritas fidei nostre q̄z alie veritates. sed in alijs veritatibus ita est q̄ omnis q̄ potest q̄ rationem impugnari. potest z debet q̄ rationem defendi. ergo pari ratione et veritas fidei nostre. ¶Item nō est modo fides nostra peioris conditionis q̄z i principio. sed quādo impugnabatur q̄ falsa miracula magorum. defendebatur per vera sanctorum. ergo cū modo impugnetur per falsa argumenta hereticoꝝ. debet defendi per vera argumenta doctorum. ¶Ad. i. dicendū. q̄ modus ꝓscrutatorius conuenit huic doctrine siue libro. Cum em̄ finis imponat necessitatem his que sunt ad finē (Quia sicut dicit pbus. Serra est dentata. quia est ad serandum) sic iste liber. q̄ est ad promotionem fidei habet modum inquisitiuum. Modus em̄ ratiocinatiuus siue inq̄sitiuus valet ad fidei ꝓmotionem. z hoc tripliciter fm tria genera hominum. Quidam em̄ sunt fidei aduersarij. Quidam sunt in fide infirmi. Quidam vero ꝓfecti. Modus inquisitiuus valet ꝓmo ad confundendum aduersarios. Unde Aug⁹. j. de trinita. Aduersus garrulos ratiocinatores elatiores magis q̄z captiores. rationib⁹ catholicis et similitudinib⁹ cōgruis. ad defensionem z assertionem fidei est vtendum. Secundo valet ad fouendū infirmos Sicut em̄ deus charitatem infirmorū fouet per beneficia temporalia sic fidem infirmorū fouet per argumenta pbabilia. Si enim infirmi viderēt rationes ad fidei pbabilitatem deficere. z ad oppositum abundare. nullꝰ ꝑsisteret. Tertio valet ad delectādum perfectos. Miro em̄ mō anima delectatur i itelligendo quod perfecta fide credit. Unde Bernar. Nihil libentius intelligim⁹ q̄z quod iam fide credimus. ¶Quod ergo obijcit incontrarium. dōm. q̄ omnes ille autoritates intelligūtur de ꝓscrutatione curiosa nō de perscrutatiōe studiosa. Nā ipse dominus dixit iudeis. Johan. v. Scrutamini scripturas cē. ¶Quod obicitur q̄ ille modus nō competit sacre scripture. Dicēdum ad hoc. q̄ liber iste ad sacram 11
scripturam reducitur ꝓ modum cuiusdam subalternationis nō partis principalis. Similiter et libꝝ doctorum qui sunt ad fidei defensionē. quod patet sic Quia non quelibet determinatio trahens in partez. facit subalternationem scientie. sz determinatio. quodāmodo distrahens. Nam scientia de linea recta nō dicitur subalternari geometrice. sed scientia de linea visuali. quoniaz hec determinatō quodāmodo trahit ad alia principia. Quoniam ergo sacra scriptura est de credibili vt credibile. hic est de credibili vt facto intelligibili. et hec determinatio distrahit. Nam quod credimus debet auctoritati. et qō intelligimus rationi. Hinc est. q̄ sicut alius modus certitudinis est in scientia superiori. et inferiori. ita alius modus certitudis est in sacra scriptura z alius in hoc libro. et ideo alius modus ꝓcedendi. Et sicut scientia subalternata vbi deficit. redit ad certitudinem scientie subalternantis que maior est. Sic etiam cum magistro deficit certitudo ratōis. recurrit ad auctoritates sacre scripture. que excedit omnē certitudinez rationis. ¶Ex tu obijcis q̄ debet conuenire materie. Dicenduz. q̄ cōuenit 12
Et q̄ obijcitur q̄ credibile ē super rationem. verū est super rationē q̄tū ad sciaz acq̄sitā. sz nō supra rōnē eleuatā per fidē z per donū scie et intellect⁹. Fides enī eleuat ad essentiendū. scia z intellectus eleuant ad ea que creduntur ad intelligendū. ¶Ad. ij. obī. q̄ non conuenit fini 13
quia euacuatur meritum. Dicendum. quando assentit ꝓpter se rationi. tunc auferrtur loc⁹ fidei. quia in ani

Prologus

ma hominis dñatur violẽtia rationis. Sed quando fides non assentit propter rationem. sed propter amorẽ eius cui assentit. desiderat habere rõnes tunc non euacuat rõ humana meritum. sed auget solacium. ꝛ primo modo intelligit Greg. similiꝫ et hiero. ꝙ non sunt inducenda argumenta dyalectica. quibus homo principaliꝫ innitatur. quia innitendum ẽ auctoritati principalius ꝙ rationi.

¶ Questio. iij.

¶ De causa finali. Et cum dictum sit ꝙ liber iste ẽ ad reuelandum abscondita. queritur vtrum opus hoc sit contemplationis gratia. vel vt boni fiamus. Et ꝙ sit vt boni fiamus. videtur sic. Omnis doctrina que est ꝺ̃ his sine quorum cognitione non contingit recte viuere est vt boni fiamus. sed iste liber est ad cognitionẽ nostre fidei. sine qua impossibile ẽ placere deo. nec recte viuere. vt dicitur Heb. xj. ergo iste liber est vt boni fiamus. ¶ Item omnis doctrina que conuenit cum virtute in obiecto. est vt boni fiamus. hec per se manifesta est. sed hec doctrina conuenit cum fide. in obiecto. quia est de credibili de quo etiam est fides siue in quo. ergo ꝛc. ¶ Item doctrina particularis conuenit cum totali in fine. sed finis totalis scripture sacre. non ẽ tantum vt fiamus boni. sed etiam vt fiamus beati. ꝛ beatitudo est optimum. igitur finis istius scientie est vt boni fiamus. ¶ Contra. magister dicit in littera ꝙ finis siue intentio sua est theologicarum inquisitionum abdita pandere. sed hoc pertinet ad eum cuius finis est speculatio. ergo ꝛc. ¶ Item scientia que est vt boni fiam⁹ pertinet ad mores. sed cum theologia sit de fide non de moribus. liber autem iste de his que spectant ad fidem non de his que spectant ad mores. ergo opus hoc non est vt boni fiamus. Item omnis scientia. que est vt boni fiamus est practica. sed omnis talis est de his que sunt ab opere nostro. sed hec non est de his que sunt ab opere nostro. sed a deo. ergo est contemplationis gratia non vt boni fiamus. ℟⁹. ad intelligentiã
14 predictorum notandum est ꝙ perfectibilis est intellect⁹ noster a scientia. Nunc autem cõtingit considerare tripliciter. scilicet in se vel prout extenditur ad affectum. vel prout extenditur ad opus. Extenditur autẽ intellectus per modũ dictantis ꝛ regulantis ſm hunc triplicem statũ. et quia errare potest. habet triplicẽ habitum discretiuũ. Nam si consideremus intellectum in se. sic est proprie speculatiuus. ꝛ perficitur ab habitu qui est contemplationis gra. que dicit speculatiua scientia. Si autẽ cõsideremus ipm vt natũ extendi ad opus. sic perficit ab habitu vt boni fiamus. ꝛ hic est scientia practica siue moralis. Si autem medio mõ consideret. vt natus extendi ad affectum. sic ꝓficit ab habitu medio inter pure speculatiuũ et practicũ. qui complectit vtrũq; ꝛ hic habit⁹ ꝺ̃ sapia. qz simul dicit cognitionẽ ꝛ affectũ Sapia em̃ doctrine est ſm nomẽ ei⁹. Eccli. vj. Ulñ hic ẽ cõtemplatõis gra. ꝛ vt boni fiam⁹. principaliter tñ vt boni fiamus. talis est cognitio tradita in hoc libro. Nam cognitio hec iuuat fidẽ. ꝛ fides sic ẽ in intellectu vt quitũ est de sui rõe. nata sit monere affectũ. ꝛ hoc ptz. Naz hec cognitio. xps ꝓ nobis mortu⁹ ẽ. ꝛ cõsimiles. nisi sit hõ pctõr ꝛ dur⁹. monet ad amorẽ ꝛ deuotõez. nõ sic ista circulus, vincit diametrũ ꝛc. Cõcedendũ est ergo ꝙ scientia pñtis libri est vt boni fiam⁹. ¶ Qõ obicit. ꝙ est ad pandendũ abscondita. Dicendũ ꝙ ibi nõ est stat⁹. qz illa reuelatio ordinat ad affectum. ¶ Qõ obꝫ ꝙ non est de moribus. nec de his que sunt ab opere nostro. iam patet responsio ad illud. quia ipse loquitur de illa scientia q̃ proprie est vt boni fiamus vt de practica.

¶ Questio. iij.

¶ De causa efficiente. Et dicitur fuisse magister petr⁹ lombardus parisiensis epũs. Sed ꝙ non debeat dici auctor huius libri videtur. Ille solus dicendus est auctor libri qui est doctor siue actor doctrine. Sed sicut dicit Augustinus in libro de mag. solus xps est doctor. ergo solus debet dici huius libri autor. ¶ Item sicut dicit philosophus in ethicis. Non quicunq; facit grammaticalia vel musicalia debet dici grammaticus vl̃ musicus. vtpote si faciat casu vel fortuna vel alio supponente siue dicẽte. Sed magister hoc opus cõposuit ex aliena doctrina. sicut ipe dicit in lra. ꝙ in hoc ope maiorum exempla doctrinamq; reperies. ergo non debet dici auctor. Si tu dicis ꝙ non tantũ hic est doctrina sanctorum sed etiam sua. cuius ratione debet dici auctor. Contra. a maiori et digniori debet fieri denominatio. Sed magister dicit. ꝙ si paulisper vor⁹ sua. insonuerit. et tunc a paternis limitibus non discessit. ergo non debet iste liber dici esse magistri. ¶ Contra. constat ꝙ deus hoc opus non scripsit digito suo. ergo habuit alium doctorem. Sed non est dare alium nisi magistrum ergo ꝛc. ¶ Item auctoritas magistri in hac parte recipitur. ideo cum ipse dicat in littera. in mꝛo labore ꝛ sudore hoc volumen deo prestante compegimus. ergo videtur ꝙ ipse fuit autor presentis libri. ℟⁹. ad intelli- 15
gentiam dictorum. notandum ꝙ quadrupler est mod⁹ faciendi librum. Aliquis enim scribit alienam materiã nihil addendo vel mutãdo. ꝛ iste mere dicitur scriptor. Aliquis scribit aliena addendo sed non de suo. et iste compilator dicitur. Aliquis scribit et aliena ꝛ sua. sed aliena tanq̃ principalia. et sua tanq̃ annexa ad euidentiam. ꝛ iste dicitur commentator. Aliquis scribit ꝛ sua et aliena. sed sua tanq̃ principalia. aliena tanq̃ annexa ad confirmationem. et talis debet dici autor. Talis fuit magister. quoniã sententias suas posuit. et patrum 16
sententijs confirmauit. Unde vere debet dici autor huius libri. ¶ Quod ergo obꝫitur ꝙ solus christus est doctor et auctor. Dicendum. ꝙ sicut dicit Augustinus in libro de doctrina christiana. Docere est dupliciter sicut dicitur dupliciter aliquis facere videre. Aliter enim facit videre. qui visum restituit. aliter qui visibili digito ostendit. Primũ facit deus. secundũ homo. Similiter aliter docet qui scientiam quam habet in alium verbo vel scripto offert vel ostendit. aliter qui habitum scientie imprimit. vtreq; tamen dicitur doctor et auctor. sed deus principalius. sicut in proposito. ¶ Quod obꝫicit ꝙ fecit librum alio supponente. dicendum ꝙ non ideo dicitur facere aliquis supponente alio. quia ab alio dicitur (tunc enim pauci essent doctores vl̃ grammatici) sed si omnino scientia eius dependeat ab alio. ita ꝙ nõ habet habitum intra. sicut illi qui faciunt bonum latinum. quia alij eis dixerunt. sed ipsi ignorant artem. hoc modo non fecit magister librum istum. Nam a scientia quam acquisierat longo tempore vel labore hoc opus composuit. et per doctrinas patrum suas sententias confirmauit. ꝛ ꝙ sunt ibi multa dicta aliorum hoc non tollit magistro auctoritatem. sed potius eius auctoritatem et humilitatem commendat ꝛc.

Prologus

¶ Beati bonauenture ad prohemiū sentētiarum aptata interpretatio.

Quoniam aliquid de penuria ⁊c. Totali libro premittit magister prologum in quo tangit causas suscepti operis. Diuiditur autez in duas partes. In prima parte ponit rationes que mouerunt ipsum ad aggrediendum presens negocium siue opus. In secunda rationes que debēt mouere discipulos ad benigne audiendum circa finem in quo maiorum ⁊c. vbi incipit alloqui auditores. Prima pars diuiditur in duas. quia duplex ratio potest mouere aliquem ad opus faciendum. scilicet amor boni et odium mali. Primo ergo ponit rationes sumptas ex parte amoris boni. scilicet catholice veritatis. Secundo ex parte odij mali. scilicet heretice prauitatis. ibi. Quāuis non ambigamus ⁊c. Prima pars habet quatuor particulas. In prima tangit causam excitantem et hec est desiderium mercedis ⁊ spes auxilij sub exemplo vidue et parabola samaritani. In secunda ponit causam retrahentem que duplex est. scilicet laboris immensitas. et propria infirmitas. ibi. Delectat nos ⁊c. In tercia ponit causam propellentem. Et hec est zelus ipsum accendens. ibi. Quam vincit zelus. In quarta ponit causam cōpellentem et prevalentem. ibi. Non valentes. ⁊c. Et hec est petitio fratrum studiosorum quibus non potest quis iure resistere. sed quodammodo necessario oportet collum subijcere.

¶ Rationes mouentes magistrum ad aggrediendum op⁹ ex approbatione et amore boni scilicet catholice veritatis.

Cupientes aliquid de penuria ac tenuitate nostra cū paupercula in gazophilatium domini mittere ardua scandere[a] opus vltra vires nostras agere presumpsimus. consummatiōis fiduciā laborisq; mercedem in samaritano statuentes. qui[b] prolatis in curationē semiuiui duobus denarijs. supererogantibus expensis. ait. Quodcunq; supererogaueris ego cum redeo reddam tibi. Per duos denarios duo intelliguntur precepta caritatis. per quorum primum scilicet dilectionem dei. per secundum scilicet dilectionem proximi. Per semiuiuum hominem genus humanum. per samaritanum xp̄m. per stabulum ecclesia. per curationem remissio peccatorum. per supererogationem doctrina apostolica. per reditum secundus aduentus. Ideo dicit. Quodcunq; supererogaueris. id est quicquid ultra hec que dixi addideris. ego cum redeo reddam tibi. id est premium essentialis glorie. Ideo dicit. Cum redeo. quia tunc reddet vnicuique secundum opera sua. Ideo dicit. Reddam tibi. quia ex debito reddet. Ideo dicit. Ego. quia ipse solus. Ideo dicit. Cum redeo. quia tunc. Ideo dicit. Reddam tibi. quia tibi

Prologus

20 contra fidei corruptores. Dupliciter autē corrūpit ḡs fidem. aut motus peruersitate voluntatis et affectiōis ꝛ hic ōr carnalis. Nā caro ōr hic carnalis affectō. ſm illud Gal. v. Manifesta sūt opa carnis ꝛc. Alio modo corrūpit ḡs mor⁹ peruersitate iudicij. ꝛ ōr h ꝯ alis quasi fantastic⁹. q. fā tasie puertūt iudicium rationis.

Rō cōpellens et prohibens studiosorum fratres.

m⁹. nō valētes studiosorū fratrū votis iure resistere: corrūpi xpo laudabilib⁹ studijs: lingua ac stilo nos seruire flagitantium⁹ ḡs bigas i nob agitat xpi charitas.

d ¶ Quas bigas agitat in nobis christi charitas. Contra Eccs. ix. d ¶ Nemo scit an odio. an amore dignus sit. R⁹. dicendū q charitas vno modo dicit virtutem gratuitaz. Alio modo dicit largitatem amorē multū appetentē amatū. Unde charitas dicitur quasi amor charus. Primo mō sumpta charitate verum est cerritudinaliter q nescit aliquis. potest tamen aliq̄ experimento dulcedinis diuine misericordie h̄ consequi probabiliter Secundo mō pt scire. Et si primo mō dicit magr. non dicit asserendo sed conijciendo. Si secundo modo tunc assertiue potest intelligi. et sic patet illud.

21

Rō hereticē puersitatis siue erroris.

Rō huius erroris suggestio diabolica ꝛ propria superbia

Rationes mouētes ex detestatione ꝛ odio mali: scilicet hereticē peruersitatis. c

e ¶ Quāuis ñ ambigam⁹ omnem humani eloquij sermonē calumnie atq̄ cōtradictioni emulorū: semper fuisse obnoxium. Quia dissentientib⁹ voluntatū motib⁹: dissentiēs ḡs fit animor sensus: vt cū oñe dictū veri rōne perfectū sit. tamen dū aliud alijs: aut videt: f aut cōplacet veritati vel non intellecte vel offendenti. impietatis erro: obnitit̄: ac voluntatis inuidia resultat. Quā deus seculi huius opatur in illis diffidentie filijs: q̄ ñ rationi voluntatē subijciūt: nec doctrīe studium impendūt: sed his q̄ somniarunt: sapientie. verba coaptare nituntur: non veri sed placiti rōnez sectātes. Quos iniqua voluntas non ad intelligentiā veritatis sed ad defensionē placentiū incitat: nō desiderantes doceri veritatem sed ab ea ad fabulas conuertentes auditum. Quorū professio est magis placita ḡs docēda conquirere: nec docēda desiderare: sed desiderata doctrinā coaptare. Habēt rōnez sapientie in superstitione. q: fidei defectionez sequitur hypocrisis mendax: vt sit vel in verbis pietas quam amiserat conscientia. ipsamq̄ simulatam pietatem. omni verborum mendacio impiam reddunt. falsē doctrine institutis: fidei sanctitatez corrumpere molientes. auriūq̄ pruriginem sub nouello sui desiderij dogmate alijs ingerentes b qui contētioni studentes h

Rō defensiōis huius erroris suppositio mendax contentiosa locutio.

Sed oculus habens visum. non potest ignorare lucem sensibilē. ergo pari rōne. nec intellect⁹ ignorabit lucē intelligibilē. Situ dicas q non est simile. queritur quare non est simile. ꝛ quare magis deficit natura intellectui ḡs sensui. R⁹. dicendum q simile est si quis a tenebrat. Triplex ei est cā quare aliquis nō videt visibile. Aut enim ñ videt. q: non vult respicē. aut si vult impedit propter defectū organi. aut xpē absentiam lucis hoc manifestus ē. Similiter i spiritualibus. intellectus frequenter aliqua non intelligit. quia non vult considerare. Aliquādo vero non intelligit propter impedimentum ex parte corporis. vt patet in phreneticis ꝛ stultis. Aliquando propter absentiam lucis. Licet enim lux increata se non subtrahat ḡtuz ad essentiam vl quantum ad q̄lemcunq̄ influētiam. subtrahit tamen se homini cū peccauit ḡtum ad influentiaz perfectā. Unde dicitur inflixisse ei ignorātiā. vñ sicut oculus in tenebris errat. sic hodie miser būan⁹ intellect⁹. Cū āt plene resti tuet illucē. sicē oculus videre poterit oē visibile. sic ītelligit oē ītelligibile. g ¶ Veritati offēdēti. Contra. Oēs homines naturā scire desiderant. sicut etiā esse beati. Sed beatitudo neminem offendit. quia omnes eam desiderant. ergo nec veritas offendit aliquem. R⁹. dicendum 23 q est loqui de veritate quantum ad primum effectum q̄ est illuminare. et quantum ad istum nemo ipsam odit. omnes enim naturaliter desiderant illuminari. Est iterum loqui quantum ad effectum consequentem qui est arguere. ꝛ hunc habet i malis. Manifestatio enim mali redarguit facientem. ꝛ inde est q mali odiunt veritatem. Quia sicut dicitur Johannis. iij. Qui male agit odit lucem. h ¶ Qui contentioni studentes contra veritatem sine federe bellant. Contra. q. Esdre. iij. ca. Magna ē veritas ꝛ fortior oib⁹. Dis terra veritatē inuocat ꝛ omnes tremunt eam. R⁹. dicendum. q est lo- 24

qui de veritate simpliciter. vel de veritate quātum ad
24 hoc siue in speciali. ꝑmo modo veritas ē inexpugnabi
lis. ⁊ ideo preualet. ⁊ sic intelligitur. illud Esdre. Est
iterum loqui de ꝟitate. secundo modo sic contingit eaꝫ
ꝑ rōnes fantasti
cas obumbrari.
⁊ per contentio
nem impugnari
Unde ambrosiꝰ
super illud ver/
bum contentio/
ne. Roma. j. di
cit. Contentio ē
impugnatio ve
ritatis cum con
fidētia clamorꝫ
i ¶ Ex testimo/
noijs veritatis
ineternum fun/
datis. Contra.
j. Coꝝ. xiij. Sci
entia destruetur
ergo et testimo/
nia. Rᵒ. ꝙ testi/
monia veritatis
sunt ineternum
fundata. Sicut
dicitur in psal.
Initio cognoui
de testimonijs
tuis ⁊c. ¶ Quod
obijcitur. ꝙ sci/
26 entia destruetur
Dicenduꝫ ꝙ ve
rum est q̄ꝫtuꝫ ad
modum docen/
di et consideran
di. sed non quā/
tū ad cognitū et
rōnē cognoscēdi
.ps. In eternum domine permanet verbū tuum ⁊c.

Rō cōponendi opis ē subuersio erroris.

contra veritatem sine federe
bellant. Inter veri nanqꝫ as/
sertionem ⁊ placiti defensio/
nem et pertinax pugna est dū
se et veritas tenet: ⁊ se volun
tas erroris tuetur. Horuꝫ igi/
tur deo odibilem ecclesiam e/
uertere atqꝫ ora opilare: ne vi
rus nequitie in alios effunde
re. queant et lucernaꝫ verita/
tis in candelabro exaltare vo
lentes: in labore multo ac su/
dore: hoc volumen deo prestā
i te cōpegimus. [l] ex testimonijs
veritatis in eternū fundatis.
in quattuor libros distinctum
¶ Rationes mouentes disci
pulos ad audienduꝫ: ⁊ cū hoc
ostendit opus suum esse autē
ticum. c
k ¶ [k] In quo maioruꝫ exempla
doctrinamqꝫ reperies: in q̄ ꝑ
dominice fidei sinceram pro/
fessionem: viperee doctrine
fraudulentiam prodidimus.
aditū demonstrande veritatꝭ
cōplexi: nec periculo impie ꝓ
fessionis inserti: tēpato inter
vtrūqꝫ moderamine vtentes
Sicubi vero parum vox nr̄a
insonuerit: non a paternis dis
cessit limitibus. Nō igitur dꝫ
hic labor cuiq̄ꝫ pigro vel mul
tum docto videri supfluus: cū
multis impigris: multisqꝫ in/
doctis (inter quos etiaꝫ mihi
sit necessarius locus) breui vo
lumine complicans patrum
sententias: appositis eoruꝫ te
stimonijs: vt non sit necesse q̄
renti librorum numerositateꝫ
euoluere: cui breuitas qd̄ que
ritur offert sine labore. In h̄
autem tractatu: non solū piū
lectorem. sed etiam [l] liberum
l correctorem desidero: maxie
vbi profunda versatur verita
tis questio: q̄ vtinaꝫ tot habe
ret inuentores. quot hꝫ ꝯtra/
dictores. Ut autem quod q̄ri
tur facilius occurrat: titulos
quibus singulorum librorum
capitula distinguuntur. pre/
misimus.

prima p̄parat docilitateꝫ scꝫ in auctoritate. In scd̄a in
vtilitate suscitat attentiōem. In duobus aūt sequenti/
bus scꝫ humilitate ⁊ facilitate captat beniuolētiā. In
ꝑma igit̄ parte oñdit opus suū eē autenticum. In se/
cūda cōpendio/
sum. ibi. Nō igi
tur debꝫ h̄ labor
In tercia oñdit
modū docēdi eē
humilez. in hoc
ꝙ vult corrigi.
ibi. In hoc autē
tractatu ⁊c. In
quarta ostendit
esse facilem ad
inueniendum ⁊
memorandum.
ibi. Ut autez qd̄
queritur. faciliꝰ
occurrat.

Oñdit opus suū eē cōpendiosum.

l ¶ Liberū cor/
rectorem. Que/
ritur. quid vult
dicere ꝑ hoc no/
men liberū. Rᵒ.
dicendum ꝙ li/
ber corrector di/
citur sic homo li
ber. qui sui tan/
tuꝫ causa est. vt
dic̄ philosophꝰ
sic corrector li/
berdicitur. qui
tantū gratia cor
rectionis. non
inuidie vel sub/
sanationis cor/
rigit. hunc desi/
derat magister
exemplo Augu
sti. scd̄o de trinitate capitulo primo. Ubi dicit. Ma/
gis amabo inspici a rectis q̄ꝫ timebo morderi a peruer
sis. gratanter enim suscipit osculum columbinum pul
cerrima et castissima charitas. dentem vero caninum
euitat cautissima humilitas. vel retūdit solidissima ve/
ritas. magisqꝫ optabo a quolibet reprehēdi. q̄ꝫ siue ab
errante siue ab adulante laudari.

Oñdit modū docēdi eē humilē. qꝛ vult corrigi.
26
Oñdit modū inueniēdi ī hoc opere eē facilem.

k ¶ In quo maiorū exempla hec est pars vltima. In
qua ponit magister rationes mouentes discipulos ad
audiendum. Et diuiditur hec pars in quattuor partes
ꝑm q̄ttuor que mouēt discipulos ad audiendū. Duo
que sūt ex parte operis videlicet auctoritas et vtilitas
duo vero ex ꝑte docētis scꝫ humilitas ⁊ facilitas. In

Explicit prologus.

Distinctio Prima

Distinctio .ſ. de materia huius libri ⁊ librorū diuisione.

Veteris ac noue legis cōtinentiā. In pte ista incipit tractar⁹ liber q̄ diuidit in quattuor libros ptiales. Prima ps habet duas ptes. In prima pte venat mgr materiā hui⁹ libri ⁊ p cōsequēs aliorum. In secūda exequit diuisionē suā. ⁊ hoc di. ibi. Q̄ incipit. ibi. Hoc itaq; vera ac pta fide tē. Itē prima ps in q venat materiā hz tres ptes. In prima pte venat materiaz p diuisiones. ⁊ ideo primo ponit diuisionē p quam distinguunt tres libri a q̄rto. scz p res ⁊ signa. In secūda ponit diuisionē p quā distinguit p⁹m⁹ liber a trib⁹ alijs q̄ p frui ⁊ vti. ibi. Id ergo in reb⁹ cōsiderādū. In tertia determinat dubitatiōes q̄sdā ex p̄missis ortas. ibi. Luz aūt boies q̄ fruunt. Itē prima ps hz tres pticulas. In p̄ma ponit diuisionē. ⁊ Auctoritate Aug⁹. cōfirmat eā. q̄ ē p̄ tota doctrina theologica ē de rebus vel de signis id ē subiectū cōe theologie. in hec duo diuidit. In secunda mēbra diuisiōis explanat. ibi. Proprie aūt ē res appellant. Oñdēs q̄d sit res. ⁊ q̄d signū ꝛm mēbra p̄dicte diuisiōis. In tertia ꝙo pticula. diuisionē ad ꝓpositū applicat ibi. Lūz his intenderit theologorū speculatio. dicēs q̄ de rebus ⁊ signis fuerit dictum. primo tñ de rebus tē. Id ergo in rebus. Nec ē secūa pticula illi⁹ partis. in q̄ ponit diuisionē. p quā distinguit p⁹m⁹ liber ab alijs trib⁹ q̄ ē de q̄busdā notificationib⁹ diuidit in duas ptes in p̄ma facit q̄ dictū ē. in secūa q̄ dicta sunt epilogat. ibi. Dim igit que dicta sunt tē. Prima ps q̄tuor hz pticulas. Primo em̄ ponit notificatiōes frui ⁊ vti. Secōo applicat eas ad ꝓpositū. s. ad res q̄b⁹ fruendum ē ⁊ vtendū. ibi. Res igit q̄b⁹ fruēdū. Tertio iscomparat ad alias assignatiōes. ibi. Notandū vero q̄ idē Aug⁹. Quarto q⁹ videret sibi cōtradicere mouet ⁊ determinat q̄ndā dubitationē. ibi. Et attende q⁹ videt augusti. dicere. tē. Lū aūt boies q̄ fruunt ⁊ vtunt tē. Nec tertia ps in q̄ mouet ⁊ tractat dubitatiōes q̄sdam habet tres ptes. ꝛm tres dubitatiōes. Prima est vtrum homo homine debeat frui. Secūa vtrū deus hoie fruat. ⁊ trāc mouet. ibi. Sed cū deus diligat tē. Tertia est vtrū virtutib⁹ sit fruendū vel vtendū. ibi. Hic cōsiderandū ē vtrū virtutib⁹ tē. Et in q̄libet istarū triū partiū. primo mouet q̄stionē. secōo motā determinat. tertio determinationē per auctoritatē confirmat. Et pticule in suis locis sunt manifeste.

Di. I

a Eorum autem aliqua sunt quoz vsus omnis est in significando non iustificando. Lōtra. omnia sacramenta sunt medicine. quia ꝛm Hugonem de san. Victo. Sacramenta omni tempore fuerūt medicine. scz omnis medicia habet effectum in curando. ergo ⁊ sacramenta sikter. sed ista curatio est iustificatio. ergo omni tempore sacramenta habuerūt iustificare. Ꝓ⁹. dicendū. q⁹ dupliciter est cōsiderare sacramēta vete. le. scilicz in se siue ratiōe operis operati et sic erant tātū ad significandum vel ratione fidei annexe. siue charitatis. siue ratione operis operantis. et sic erant ad iustificandum sacramenta legalia preter circumcisionem.

Augustin⁹

Tres libros diuidit a q̄rto p res ⁊ signa. ⁊ cōfirmat diuisionē auctoritate Augu. a

Veteris ac noue legis cōtinētiā diligēti ida gine: etiā atq; etiam cōsiderantib⁹ nob⁹ pruia dei gra innotuit sacre pagine tractatū circa res vel signa precipue vsum. Ut em̄ egregi⁹ doctor Aug. ait in li. ō doc. xpia. Ois doctrina. vel rerum ē. vt signorum. Sed res etiam per signa discuntur.

Explanat diuisiōis mēbra q̄d sit res et q̄d signum. b

Proprie aūt ē res appellāt. q̄ nō ad significādū aliq̄d adhibēt. Signa ꝙo q̄ vsus ē in significādo. a Eoz aūt aliq̄ sūt q̄rū ois vsus ē in significādo. i. q̄ bus nō vtimur nisi aliq̄d significādi gra. vt aliq̄ sacra legalia. Alia q̄ nō solū significāt. ꝫ cōferūt q̄d int⁹ adiuuet sicut euāgelica sacra. Ex q̄ apte intelligit. q̄ hic appellētur signa res ille vicz q̄ ad significāduz aliq̄d adhibēt. b Oē igit signū ēt res aliq̄ ē: Q̄d em̄ nulla res est (vt i codē aug. ait) oīno nihil ē. c Nō aūt ecōuerso oīs res signū ē: q⁹ nō adhibet ad significādū aliq̄d.

Applicat diuisionē q̄ sit ō rebus et signis dicturus. c

Lūz his intēderit theologorum speculatio studiosa atq; modesta diuinā scripturā formā p̄scriptā in doctrina tenere aduertet. De his ꝙ nob⁹ aditū ad res diuinas aliq̄ten⁹ intelligēdas deo duce apire volētib⁹. disserēdū ē d p̄mū de rebus: postea de signis disseremus.

Distinguit p̄mū librū ab alijs trib⁹ p frui et vti diffinies quid sit vti et quid frui. d

Id ꝙ in reb⁹ cōsiderādū vt ēi

c Non autem econuerso omnis res signum. Videtur male dicere. quia signum est quod ducit in aliud cognoscendum. scz omnis res ducit in aliud. quia omnis res est causa vel effectus. Causa aute ducit in cognitōez effectus et econuerso. Si dicas ꝙ non omne qđ ducit est signuz sed quod ducit in p̄tus. tunc omnis creatura est signū cum ducit in deum. Ꝓ⁹. dicendum ꝙ dupler est signuz scilicet naturale. et instituturum. De primo non intenditur hic. sed de secundo. vnde non valet obiectio ad ꝓpositum. quoniam hic intenditur de signo ex institutione. sicut sunt signa vocalia et sacramentalia. 3

d Primum de rebus. postea de signis. Contra.

tidet dixisse debuisse potius econuerso. q3 signum ducit in cognitionem rei. ergo pr9 est agendū vel dicendū de signis q3 de rebus. R9. dom q3 prior est cognitio signi q3 rei respectu cuius est signū. sed nō oportet q3 omnis rei. Vñ ipe primo agit de rebus. quarū sacramenta non sunt signa.

c Res alie sē quibꝫ fruendū nē. Ui q3 ista diuisio rez sit male assignata respectu diuisi. q3 diuisum simplicius est diuidentibus. et diuidentibꝫ aliqd est cōe. sed deo nihil est simplicius. nec est aliquid cōe deo et creature. ergo

4 nē. R9. dom. q3 est diuisio vnꝰ cōis fm nomē tm. et sic est diuisio equiuoci. et alia diuisio cōis fm nomen et rem. et hec diuisio vniuoci. Est tercia media. et ista ē analogi. vbi nō ē cōitas fm vnitatē nature sed fm similitudinē. ꝓportionis et hec cōitas est rōis. Itē videt mala diuisio q3 tū ad membra. vr eñ q3 tercū membrū sit superfluum. Omne ei res aut est vtēdum aut fruendum ergo tercū superfluit. Itez sicut ē res q3 fruit et vtit. ita est res qua fruendum est et vtendum vt est xps. ergo qua ratiōe ponit tercū membrum deberet poni quartum. R9. Omnis res que est natura alie

5 qua. aut est finis. et sic est res qua fruendum. aut deducens ad finem. et sic est res qua vtendum. aut ad finem peruenies. et sic est res que fruitur et vtitur vt homo. et sic accipiuntur membra. et est ista diuisio satis conuenies huic sciencie. quia cū theologia sit de creatore. et de creaturis. vtile est vt theologus doceat. quomodo homo per alias res tendat in deum.

f Res igitur qbꝫ fruēdū. Cōtra. q3 tres sūt res p se. et nō p accidēs. et a diuersitate rerū ē diuersitas siue multiplicitas fruitionis. ergo sicut sūt tres res. sic erūt tres fruitiones. Itē tres articuli sūt de trib9 psonis. ergo a silī et tres fruitiones. R9. q3 res accipit hic cōiē ad essentiā et personā ꝓpter sui gnalitatē. et q3 sumptū ē hoc vocabulū res ab actu aie. ideo tres dicunt res. q3 tres psone. sz

6 tñ neque bñ vna res. q3 vna bonitas est in eis q3 ergo vna bonitas. ideo et vna fruitio. q3 tres res. Et qm̄ articul9 dicē. qd a ꝓte aie distinguēris s. intellect9. et fruitio respicit ipam diuinaz cētiā et bonitatē. et vnionē effect9 ē ōiter ideo fruitio ē vna

g Iōq3 ois q3 fruit vtit. Hoc vr falsū qm̄ mlte bestie fruūt. q3 ꝓpter se delectāt i delectabili. sed nō vtunt Si dicas q3 ꝺ trāslatiue. Cōtra. ñ silit trāsfert verbū vtē di. R9. Uti importat libertatē i sua gñali acceptiōe. i spāli importat libertatē cū relatiōe ad aliud. Frui importat libertatē et cū delectatiōe et sz nec libertas nec relatio conueniat brutis. cōuenit eis tamen delectatio ideo vti nlicō mō conuenit brutis frui ät cōuenit eis aliq3 mō licz impꝛopꝛie.

7 Sō3 q3 falsū qm̄ mlte bestie fruūt. q3 ꝓpter se delectāt i delectabili. sed nō vtunt Si dicas q3 ꝺ trāslatiue. Cōtra. ñ silit trāsfert verbū vtē di. R9. Uti importat libertatē i sua gñali acceptiōe. i spāli importat libertatē cū relatiōe ad aliud. Frui importat libertatē et cū delectatiōe et sz nec libertas nec relatio conueniat brutis. cōuenit eis tamen delectatio ideo vti nlicō mō conuenit brutis frui ät cōuenit eis aliq3 mō licz impꝛopꝛie.

8 Jn homine spes ponenda non est. Contra. quia de beata virgine cantatur. vita dulcedo et spes. ab ecclesia que non erraꝛ. Item Jone. i. Accessit ad eum gubernator. Glosa. Naturale est homini magis de alijs q3 de se i pcul cōfidere. R9. dōz. q3 sperare de aliq3 ē duplicit. aut sic de adiutore. aut sic de saluatore. Prima spes potest esse in hoie. secūda ñ. Uel ē sperare finale pmū. et hoc dz cē tm̄ i deo. Uel tpale bñficiū. et ꝺ pt cē i hoie. Primū si pōit i hoie meret maledictōz. sedz vo ñ.

i Ita frat Queritur quare dic ō hoie ita frat ego fruar te in dño magis q3 de asino. vel de alia creatura cuz

Alia determinatio est eiusdem.

Dubitatio prima

Ri°. Aug.

Ri°. mgri

9

in oib⁹ creaturis relucerat vestigium diuine bonitatis. Ri°. q̄ dr̄ alios aliq̄ frui in deo. nō facit repñtatō sed magis inhabitatio. Tñ cōuersa p consequens est ꝓpria. Ego fruar dño in te dū q̄ opa sciam deū habitare i te. et est figurativa locutio. Itē queritur de hac solutiōe aug. qua soluit auctoritatē p̄dictam. p illā determinatiōez in domio Sed Ecci. viij simplicit dicit fruere in magnitudinis. Item deut. xxvij. ¶ filios gñabis et filias et nō frueris eis. Ex hoc ꝑ̄ plicat. q̄ si nō peccarēt frueret. Ri°. dicēdū. q̄ p̄dicta solutio nō ē generalis. sz solū ad ꝓpositā auctoritatē. Et tō recurrēdū ē ad solutiōez p̄dictā extra ſram in qōnib⁹. q̄ cum frui accipiatur cōiter ō ꝓprie. i p̄dictis auctoritatibus accipit cōiter tantum. ¶ Si em̄ nec frui. nec vti. Hoc nō valere. q̄ deus diligit se nō tm̄ vti. q̄ nō diligit se ꝓp̄ aliud nec frui. q̄ vbi fruitio. ibi libertas et indigentia. vt dic̄ aug. deus aūt vtroq̄ caret. Ri°. dō q̄ fruitio ō sufficiēnali rōne dic̄ amoris vnionē sz. fruibil cum

in quibus voluntas est. Idem in libro de doctrina christiana ait. Angeli illo fruentes. iam beati sunt. q̄ et nos frui desideram⁹: et quātū in hac vita iam fruimur: vel ꝑ speculū in enigmate: tanto nr̄am pegrinationē: et tolerabili⁹ sustinemus et ardentius finire cupimus.

¶ Pōt etiā dici q̄ q̄ fruit etiā in hac vita: nō tm̄ habet gaudium spei: sed etiā rei: q̄ iam delectat in eo qđ diligit. vita iam rem aliquatenus tenet. Constat igit̄ q̄ debemus deo frui et non vti. Illo enim vt ait Aug. frueris q̄ efficieris beatus: et in quo spez ponis vt ad id ꝓuenias. De hoc idem ait in li. ō doctri. xp̄iana. Dicim⁹ nos ea re frui quā diligimus ꝓpter se: et ea re fruendū nob esse tm̄ qua efficimur beati: ceteris vero vtendū. Frequēt tñ dicitur frui. cū delectatiōe vti. Cū enim adest qđ diligit etiā delectatiōem secum gerit si tñ p eam trāsieris: et ad illud vbi pmanendum est eā retuleris vteris ea: et abusiue non ꝓprie dicēris frui. Si vero inhesseris atq̄ pmanseris finem in ea ponēs leticie tue. tūc vere et ꝓprie frui dicēd⁹ es. Qđ nō ē faciēdū nisi i illa trinitate. i. summo et incōmutabili bono.

¶ Utr̄ hō hoīes dēat frui. h Cū aūt hoīes q̄ fruit̄ et vtunt̄ alijs rebus res aliq̄ sint. queritur vtrū frui debeant. an vti an vtrūq̄? Ad quod sic rñdet Aug. in li. de doc. xp̄iana. Si ꝓpter se homo diligēdus ē. frui mur eo. si ꝓpter aliud vtimur eo. Videt aūt mihi ꝓp̄ aliud diligendus. Qđ em̄ ꝓp̄ se diligendum est: in eo cōstituit beata vita: cui⁹ etiā spes hoc tpe nos cōsolat. h Jn hoīe aūt spes ponēda nō est: q̄ maledictus ē q̄ hoc facit. Ergo si liđde aduertas: nec scipo q̄sq̄ frui dz: q̄ nō se dz diligere ꝓpter se. ꝑ ꝓpter illud q̄ fruēdum est. Huic aūt cōtrariū vi-

det qđ ap̄s ad philemonē loquens ait. 1 Ita frater ego te i fruar i domino. Quod ita determinat aug⁹. Si dixisset tm̄ te fruar. et nō addidisset in domino. videretur finem dilectionis ac spem cōstituisse in eo. sed quia illud addidit: in dño se finem posuisse. eodēq̄ frui significaut. Cum em̄ vt idem aug. ait. cū homie in deo frueris. deo potius q̄ hoīe frueris.

¶ Utrum deus fruat an vtat homine. i

Sed cum deus diligat nos. vt frequenter scriptura dicit. q̄ eius dilectionē erga nos multum commendat. querit aug. quomō diligit: an vtvtens: an vt fruēs: et ꝓcedit ita. Si fruitur. eget bono nr̄o. qđ nemo sanus dixerit. Ait enim ꝓpheta. Bonorū meorum nō eges. Omne em̄ bonū nostrū vel ipse est: vel ab ipso est: non ergo fruitur nobis. ꝑ vtitur. k Si enim nec fruitur nec vtit nō inuenio quomodo diligat nos. Neq̄ tamen sic vtitur nobis vt nos alijs rebus. Nos enim res quibus vtimur ad id referimus vt dei bonitate perfruamur: deus vero ad suam bonitatem vsum nostrum refert. Ille em̄ miseretur nostri ꝓpter suam bonitatem. nos autem nobis inuicem ꝓpter illius bonitatem. Ille nostri miseretur vt se ꝑfruamur. nos vero inuicem nostri miseremur vt illo fruamur. Cum enim nos alicuius miserem⁹ et alicui cōsulimus: ad eius q̄dem facimus vtilitatem eāq̄ intuemur. ꝑ et nostra fit consequens. cum misericordiā quā alijs impendimus non relinquit deus sine mercede. Hec autem merces summa est vt ipso perfruamur. l Item quia bonus est sumus. et inquantuz sum⁹: boni sum⁹. m Ꝓterea etiam quia iustus est. nō impune mali sum⁹: et inꝯtū mali sum⁹. intantū etiā min⁹ sum⁹. Ille ꝑ

fruēre. Qñ ergo cōtingit aliqđ vinci sibi et alijs cōuenit nō tm̄ frui alio. sz etiaz scipo. sed vbi cōtio ad alterū. ibi ē depēdētia. inherentia. et indigētia vbi ꝯo ad scipz si tm̄ ē summum bonū. nō ē inherētia nec dependētia vel indigētia. sz oīmoda sufficiētia. Si ꝯo ipm̄ bonū deficiēs ē indiget et inde ē q̄ solus deo scipo ꝓfecte fruit. nihil aūt aliud ab ipso ꝓt ꝓfecte scipo frui Solꝰ ei⁹ est summū bonū dr̄i diligit se. fruēdo se. diligit et iam alia fruēdo se. et ita nec fruitō dei nec vsus est cū indigētia sit̄ nra fruitio et vsus.

Obiectio.

Ri°.

Dubitatio secunda.

In libro ō doctri. xp̄iana.

l ¶ Jtē q̄ bonus ē sum⁹. Obr̄ ergo q̄ ab eterno bonus ē. ab eterno sum⁹. Ri°. dm̄ breuiter. q̄ h̄ q̄ bonus ē dic̄ cāz. Sz ē aliq̄ cā naturaliter et necessaria. et est aliq̄ cā volūtaria. Bonitas aūt diuina ē cā nr̄i ē et boni ē p modū volūtatis nō nāe et necessitatis. hec aūt cā nō potuit effectū stare cū ē.

m ¶ Porro ēt. Obicit q̄re sil̄ nō sequit. q̄ iustus ē iusti sumus Si dicas q̄ iustitia non ē eius dispositiō inquātū cā. Contra. Sapiens ē dispositio rei

Dubitatio tertia.

inquãtuz cã·ergo pari rõe·qz sapiens ẽ·sapientes sumus·si tu dicas q nõ ẽ dispositio immediata sic̃ bonitas·obijcit de volũtate q ẽ immediatissima. ⁊ tñ nõ sequit. qz volẽs est volẽtes sum⁹. ℟. dom·q rõ buj⁹ cõsequẽtie tripler ẽ·Una est qz bonitas ẽ cõditõ cãe inquãtũ cã·Scõa qz est prima ad actum·Tertia qz dispositio gñalis in qua cõsistit vestigij rõ. dicit respectuz ad finẽ·Uñ sic̃ deus vnus impmit vnitatẽ ita bonus bonitatẽ· n Ut·s· amek ꝓpter se ipam tm̃·Contra·Quia sicut per se ad q accidens·ita ꝓpter se ad ꝓpe aliud Sed nihil qõ cõuenit alicui q accidens cõuenit p se·ergo nihil qõ cõuenit alicui ꝓpter aliud·cõuenit ꝓpe se·Si ergo virtutes sũt appetende ꝓpter aliud·nõ ergo ꝓpe se·℟⁹·sicut dicẽ pbus·Jdẽ ẽ finis ⁊ ꝓpter qõ Finis ãt dupliciter est. Uno mõ finis vltimus qui ꝓpꝛ sime est finis·i quo est status. Allio mõ finis sub fine dicit pme terminus. Sic ⁊ ꝓpter qõ diuersificatur. Unde vno mõ excludit finem alio mõ non vt vsus q nob vtik de⁹·nõ ad ei⁹ ꝑ ad nr̃am vtilitatẽ referr̃·ad eius vero tñmõ bonitatem.

Opinio q rundã q ñ tutibus sit vtendum.

Opinio alioꝝ q ñtutibus fruẽdum.

Opinio magistri q ñtutib⁹ non est ferũendum.

12

13

¶ Utrũ vtendũ an fruendũ sit virtutibus. k

Hic cõsiderandũ est·vtrũ virtutib⁹ sit vtendũ an fruendũ. Quibusdam videtur q eis sit vtendũ et nõ fruendũ: ⁊ hoc cõfirmãt auctoritate Augu·q vt ꝓtaratũ est dicit nõ esse fruendũ: nisi trinitate·i·sũmo et incõmutabili bono·Jtẽ dicũt ideo nõ eẽ fruendũ eis·qz ꝓpter se amande nõ sunt·ꝑ ꝓpter eternã beatitudinẽ· Illõ aũt quo fruendũ est·ꝓpter se amandũ est·Sed q virtutes ꝓpter se amãde nõ sunt:imo ꝓpter beatitudinẽ solam· ꝓbãt auctoritate aug·q in lib·xiij·õ trini·cõtra quosdã ait·Forte virtutes quas ꝓpter solã beatitudinẽ amam⁹·si cnos psuadere audent vt ipam beatitudinẽ nõ amemus·Qõ si faciũt etiaz ipas vtiqz amare desistimus:qñ illã ꝓpter quã solam istas amauimus nõ amamus. Ecce his verbis videt Aug⁹· oñdere q virtutes nõ ꝓpter se·ꝑ ꝓpter solã beatitudinẽ amãde sũt·Qõ si ita est:q eis fruendũ nõ est. ¶ Alijs vo cõtra videt scz q fruẽdũ eis sit· qz ꝓpter se expetẽde ⁊ amande sũt·Et hoc cõfirmãt auctoritate Ambro·q ait sup illum locũ epl̃e ad Gal· Fruct⁹ aũt spũs est charitas·gaudiũ·pax patiẽtia·tẽ· Hic nõ notat opa sed fructus·qz ꝓpter se expetenda sunt·si vero ꝓpter se expetẽda sũt·q ⁊ ꝓpter se amanda. ¶ Nos aũt harũ q vident auctoritatũ repugnantiã õ medio eximere cupientes dicim⁹ q virtutes ꝓpter se expetende ⁊ amande sunt: ⁊ tñ ꝓpe solã beatitudinẽ· Propter se q dem amãde sunt·qz delectãt sui possessores sincera et sctã delectatõne:et in eis pariunt gaudiũ spũale· Uerũtamẽ nõ est hic cõsistendũ·ꝑ vltra gradiendũ· Nõ hic hereat dilectionis gressus: neqz hic sit dilectionis terminus·ꝑ referatur hoc ad illud summũ bonũ·cui soli oino inherendũ est·qz lilud ꝓpter se tñ amandũ est·⁊ vltra illud nihil querendũ est illud eñ ẽ supremus finis· Jõ aug·dicit·q eas diligimus ꝓpe solã beatitudinẽ·nõ q eas ꝓpter se diligamus·ꝑ qz idipz q eas diligim⁹ referimus ad illud summũ bonũ cui soli inherendũ est:⁊ in eo pmanendũ· finisqz leticie ponendus. Quare virtutibus nõ est fruendus·Sed dicet aliqs· Frui est amore inherere alicui rei ꝓpter seipam vt pdictũ est·ergo ꝓpter se virtutes amande sunt·⁊ eis fruendũ est·Ad qõ dicimus· in illa descriptione· vbi dr̃· ꝓpe seipaz itelligẽdũ ẽ tñmõ.ꝑ Ut·s·amek ꝓpe seipaz n o vt ñ referak ad aliud·ꝑ ibi ponak finis vt sup̃ oñdit Aug. dicens·Si inheseris atqz permanseris finẽ ponens leticie· tũc vere ⁊ ꝓprie frui dicẽd⁹ es·qõ nõ est faciendũ nisi in illa trinitate·i·sũmo ⁊ incõmutabili bono· Utendũ est ꝙ virtutibus ⁊ q eas fruendum sũmo bono·Jta ⁊ õ volũtate bona dicimus·vñ Aug·in lib·x·õ trinita·ait· Uoluntas est per quã fruimur·ita et ꝓ virtutes fruimur nõ eis: nisi forte aliq virtus sit deus vt charitas de qua post tractabitur.

¶ Epilogus. l

¶ Oim igit q dicta sunt· ex q de rebus specialiter tractauimus:hec sũma est·q alie sunt quibus fruendum est· Alie q bus vtẽdum est· Alie que fruuntur et vtunt· Et inter eas quibus vtenduz est⁹ etiã que o dã sunt res ꝙ qs fruimur vt ñtutes ⁊ potentie aie q sunt naturalia bona· De quibus omnibus anteqz de signis tractemus:agendum est ac primum de reb⁹ quib⁹ fruenduz ẽ·s·de scã atqz indiuidua trinitate.

Obiectio ꝑ opinionem magistri.

14

15

16

dicit magister. Qõ ergo obijcitur õ q se·dico q sic̃ q se vno modo opponit ei qõ est q aliud ⁊ sic idem est q se qõ sc̃z q ipsum·siue pmũ vle. ¶ Allio mõ opponit ei qõ est q accidens. Sic ⁊ ꝓpter se dupliciter accipitur·Uno mõ opponit ei qõ est ꝓpter aliud Allio mõ ei qõ ẽ q accidens·qz ad illud accidẽ taliter ordinat. ꝑm hoc distinguit mgr̃ ꝓpter se·⁊ cõsequenẽ honestum siue fruibile·⁊ ipaz ꝓ. denicqz fruitõz. ¶ Etiam que dã sũt res per quas fruimur. vt virtutes·Cõtra·Uidet q solis potẽtijs possit frui aia·Sine omi enz virture ꝑt frui bono creato·ergo cum magis sit fruibile bonuz increatũ·⁊ aia magis ad boc nata ẽ·poterit eo frui solis potẽtijs· ℟⁹·dom q sũmũ bonũ ẽ qõ sup nos est ad boc ergo q illi vniamur necessario iteruenit duplex medium· 2 Medium vnum q qõ aia nata ẽ vniri alij a se diuerso·et boc est potẽtia Aliud spũale supra hoc q ipsa subleuet ⁊ ꝑs est virtus· Qõ obijcit nõ ẽ sic̃ q potẽtia q se ꝑt deficere ⁊ inclinari·sz nõ q se eleuari.

HDeuidentiã diffinitionuz ꝛ aliozꝫ ꝙmgr ponit de his ꝓbis frui et vti·vj·ꝗrunt in ꝓte ista·ꝗuz tria ꝓtinẽt ad vti·tria ad frui· ¶ De vti tria ꝙrunt·Primo ꝗrit ꝗd sit vti ꝑ essentiã·Scõ vtruz oĩ creato cõtingat vti·Tertio vtrum solo bono creato sit vtendũ· ¶ De frui silr ꝗrunt tria·Pmo ꝗd sit frui per essentiã·Scõ vtrũ bono icreato sit fruẽdum·Tertio vtrũ fruendũ sit ipo solo bono icreato.

¶ Questio·j· a

¶ De vti ꝗd sit ꝑ essentiã·vtrũ sit actꝰ volũtatꝫ aut rõnis sic ꝓcedit·Qꝫ sit actꝰ volũtatꝫ oĩdit sic·Ab actu vtẽdi de noiat vnusqsqz bonꝰ·sz nullꝰ ꝺr bonꝰ nisi ab actu volũtatis·ergo actꝰ vtẽdi ꝓtinet ad volũtatẽ· ¶ Itẽ Aug·x·de trini·Uti est assumere aliqd ĩ facultatez volũtatis ergo vti ẽ actꝰ volũtatis· ¶ Itẽ ꝫ videt ꝑ diuisionẽ ipsi⁹ vti cõtra alia·qꝛ·x·de trini·diuidit Aug·hec tria·ingenũ·doctrinã ꝛ vsuz·ꝛ dicit ꝙ ingenium resꝑcit ꝗd bõ possit·doctrina quid bõ sciat·vsus ꝗd velit·ergo vsus est actꝰ volũtatꝫ· ¶ Itẽ oppositа nata sũt fieri circa idẽ sz vti et abuti sũt oppositа·ergo cũ abuti sit solꝰ volũtatis·qꝛ et⁹ solꝰ est peccare·ergo ꝛ vti sil'iter erit actꝰ solꝰ volũtatis· ¶ Cõtra vsus siue assuefactõ ẽ via in habitũ acq̃rendũ·Sed oĩs potẽtia nata ẽ acq̃rere habituz ergo vti vr esse oĩs potentie· ¶ Itẽ oĩs potentia mediãte opatõe sua ordinat in finẽ·sz eo ꝺr aliqd vtile siue vti ꝗ in finẽ ẽ ordiabile·Sz ordinari ĩ finẽ mediãte opatõe ꝓpria ẽ oĩs potẽtie·ergo ꝛ vti sil'iter· ¶ Itẽ sicut Aug· dicit ꝛ brꝫ in lra·vti est id qõ in vsuz venerit referre ꝛc· Sed et⁹ est referre cui⁹ ẽ cõferre·sz cõferre ẽ solꝰ rõnis ergo ꝛ referre·ꝛ ꝑ cõsequẽs vti·a diffinitiõe· ¶ Itẽ ars vtit suis ĩstrumẽtis sz ars est ĩ potẽtia rõnali siue cognitiua cũ sit sciẽtia·ergo cũ habitꝰ ꝛ actus sint eiusdẽ potẽtie·si ars ẽ in potẽtia rõnali·et vsus siue vti sil'iter erit ĩ eadẽ· ¶ Rº dõm·ꝙ vti ꝗnqz modis accipit et ꝑm hꝫ diuersificat ꝑm rẽ ꝛ ꝑm diffinitiõez·Accipit em vsus siue vti cõmunissime ꝑm ꝙ diuidit contra otiũ vel otiositatẽ·ꝑ naturali opatõe ꝛbita cuilibet rei·siue ad quã vna quezꝫ res ordinat·et ꝑm hoc dicit phs·Cui⁹ vsus bonꝰ ꝛc·Scõ mõ dicit cõmunit·ꝛ sic vsus diuidit cõtra dissuetudinẽ·et hꝫ mõ diffinit a Victorino·Usus est actus frequẽter elicit⁹ a potẽtia·ꝛ hoc mõ põt dici·ꝙ est actꝰ oĩs potẽtie·nec addit sup actũ nisi frequẽtiam·Tertio mõ accipit vti ꝓprie·et sic diuidit cõtra habit⁹ memorie et intelligẽtie·s·cõtra ingenũ·et doctrinaz ꝛ sic diffinit ab Aug·x·de trini·Uti ẽ assumere aliqd ĩ facultatẽ voluntatis·ꝛ sic dicit actũ volũtatis ꝓprie·Quarto mõ accipit·magis ꝓprie·ꝛ sic diuidit contra actũ quietatiuuz sz cõta frui·Et sic diffinit ab Aug·Uti ẽ assumere aliqd in facultatẽ volũtatis ꝓter aliud·et sic ẽ actus volũtatis vt ad aliud relatiue·Quinto accipit ꝓprissime·et sic diuidit contra actũ inordinatũ·s·cõtra abuti·ꝛ sic diffinit ab Aug·de doct·xp̃iana·Uti ẽ id qõ in vsuz venerit·referre ad id ꝗ fruendũ ẽ·et sic vti dicit actũ volũtatis relatũ et ordinatũ in finẽ·Ratio ergo diuersaruz notificationũ ẽ multipler acceptio eius qõ est vti·ꝛ ratõ multiplicis acceptõis·est opinio eius ad diuersa·Si ergo querat cui⁹ potẽtie ẽ actus·dõm·ꝙ cõmunissime illo quẽdo est actꝰ oĩs potentie ꝛ sic nõ loquit Aug·Cõtra ꝓ·et ꝓprie actꝰ est ipsius volũtatis·ꝛ sic ptz ꝓmo obiectũ in cõtrariuz·s·ꝙ sit oĩs potentie· ¶ Qõ obiicit scõ 18 ꝙ oĩs potentia refert in finẽ per actũ suũ·Dõm·ꝙ illa potentia ꝺr vti suo actu ꝗ est dña sui actus·ꝛ talis potẽtia ẽ referre actũ suũ·nõ tñ referri·qm̃ sola voluntas est ꝓpria sui actꝰ et sola ẽ seipsaz mouẽs·ideo ipsa sola ẽ cuius ẽ actiue vti·Alĩs aũt potẽtijs cõtingit vti materialiter et passiue·qꝛ bñt referri et nõ referre·Et huic ẽ qõ Augº dicit vti ẽ assumere aliqd in facultatẽ volũtatis facultas em ꝺr eius dñium·ꝗ facilẽ põt in actũ suũ tã ꝗz illi⁹ princeps·Ad illud ꝙ obiicit ꝙ rõnis est referre Dõm·ꝙ dupl'r est referre·s·ꝙ collatiõez et illatiõem·sic ꝑmisse referunt ad cõclusionẽ·ꝛ hoc est rõnis·ꝛ hꝫ nõ est vti·Et est referre ꝑ inclinatiõez ꝛ ordinatiõez ad aliud·et hꝫ ẽ ꝓprie volũtatꝫ·qꝛ põt aliqd assumere ꝺescendo ibi vel aliud intẽdendo·ꝛ hꝫ ẽ referre·equo vl ꝑ qõ diffinit vti ꝛc· ¶ Ad illud qõ obr de arte·dõm·ꝙ ars dicit qõ ẽ opatõis ꝛ qõ est speculatõis·Scõm ꝙ dic qõ est speculatõis·nõ habet vti·qꝛ sic est rõnis·ꝑm vero ꝙ dicit qõ est opatõis·sic extendit ad volũtatẽ ꝛ cã regulat ĩ vtẽdo

¶ Questio·ij· b

¶ Uiso ꝗd sit vti ꝑ essentiã· Querit de vtibili·vtrũ sz omni creato sit vtendũ·Et ꝙ sic vr hoc modo·Pꝛouer·xvj·Uniuersa ꝓpter semetipm opatus est dr ergo oĩa sũt ordinabilia in deũ·Sz omne ordinabile in deũ cõuenit ordinare·sz ordinãdo ad deũ ordinabile recte vtimur ergo si oĩa cõuenit ordinare·oĩbꝰ ẽ vtendũ· ¶ Itẽ ens et bonũ cõuertunt·sic vult Dyoni·sz oĩa sẽ entia ꝗ oĩa sẽ bõa Sz oẽ bonũ diligendũ·ꝗ oĩe creatũ diligẽdũ sz non est diligendũ ꝓpter se·ergo ꝓpter aliud sz hoc est vti· ergo vti cõuenit omni creato· ¶ Itẽ omni ꝧtuti cõuenit recte vti·ergo opus oĩs virtutis ẽ rect⁹ vsus·sz vsus alicui⁹ ꝧtutis ẽ respectu mali pene·alicui⁹ respectu mali culpe vt patiẽtie·ꝛ pñie ꝗ malis oĩbꝰ sz culpe ꝛ pene cõtingit recte vti·ergo mlto forti⁹ bonis·ergo ꝛc· ¶ Itez oppositа nata sũt fieri circa idẽ·sz oĩbus cõtingit abuti·ergo oĩbus contingit recte vti·ergo vtendũ est omni creato· ¶ Cõtra·Charitas est ꝑ quã recte vtimur·qꝛ oĩa ordinãtur in finẽ ꝑ charitatẽ quecunqz recte ordinãtur·sz dicit Aug·de doctri·xp̃iana·tñ qttuor diligẽda sunt et charitate·ꝛ tria tñ creata·vt nos·primus·et corpus ꝑ pñũ·ergo tñ tria referunt siue ordinant in finẽ ꝑ charitatẽ·cũ non sit vti recte nisi ꝑ charitatẽ·ergo tñ tribꝰ est vtendũ·ergo nõ omni creato· ¶ Item oĩa ꝗbus vtimur subiacent nr̃e volũtati·sed ꝗdaz sunt ꝗ non subiacẽt nostre volũtati·vt necaria ꝛ ꝓpetua·ergo illis nõ est vtendum· ¶ Itẽ oĩe illud ꝗ recte vtimur·bono fine facim⁹ sz ꝗdam sunt ꝗ nullo bono fine põt fieri·vt mẽtiri et talia ꝗ mox noiata cõiuncta sũt malo·ergo talibꝰ nõ ẽ vtẽdum· ¶ Itez ꝧtute non cõtingit male vti·sic ptz et⁹ diffinitiõe·ergo ab oppositis·malo culpe sine vicijs nõ cõtingit recte vti·ergo nõ oĩbꝰ alijs a deo est vtendũ· Rº dõm·ꝙ vti aliqd ꝺr ꝗtuor modis·Aut sicut ĩstrumento ꝙ opamur·sicut vtimur ĩstrumento vl organo·ꝛ sic nõ oĩbus cõtingit vti·vtpute potentijs ꝗ sunt pure naturales·accipiendo vti ꝓprie sicut accipit Aug·Aut sic̃ habitu ꝗ regulamur·vtpute ꝧtute·ꝛ sic nõ oĩbus cõtingit recte vti vr habitu vicij ꝗ potius contingit obliqri·Aut sicut actu ꝗ mouemur·et sic nõ omni actu cõuenit vti sicut illꝫ ꝗ mox noiata cõiuncta sũt malo·Aut sicut obiecto ad qõ inclinamur·ꝛ sic oĩbus cõtingit vti et abuti·Oĩa em põt sumi in facultatez volũtatis ad approbandũ vel respuendũ·ꝛ hꝫ ptz ꝑ Aug·li·lxxxiij·qõnum· vtimur respondis ad valitudinez tolerãdis ad iusticiam· ¶ Itez Aug·x·de trini·c·xj·Uolũtas tota intelligentia capit·dum vtꝛ omni eo qõ intelligo·sz mala intelligunt·ergo cõtingit vti malis·Aliter tñ vtimur bonis· alit malꝫ·Ratio em ordinatõis ĩ bõis nõ tñ ẽ ex ꝓte ordinatõis sz etiã ex parte ordinati·qꝛ ꝑ se bona sunt vtilia et ordinabilia ꝛ de sui natura·sz in malis ratio ordinatõ

mis nō est er pte ordinatoꝝ sz potius er pte ordinātis. et ideo mala nō dicunt vtibilia. Vñ nota q̄ cū vti sit assumere aliq̄d i facultatē volūtatis. hoc pōt esse q̄druplicit vel in facultatē volūtatis operātis sicut ē de his q̄ ꝓpue pertinent ad vsū humanū. Uel in facultatē volūtatis acceptātis. sicut ē dilectio primi ⁊ hmōi. Uel in facultatē volūtatis tolerātis. sicut sūt mala pene. Uel in facultatē volūtatis relpuētis. ⁊ sic assumunt mala culpe ⁊ ordinātur. ℣ Primis duobꝫ modis ītelligit illud cuꝫ vsus
21 bonus ⁊c. ¶ Ad illud ergo q̄ obꝫcit de charitate q̄ tm̄ tria sunt diligēda. Dōm. q̄ diligere aliq̄d ex charitate ē ordinari in summū bonū q̄ō p se charitas diligit. ℏ autē cōtingit duplicit. Aut eīm contingit ordinare q̄ō natus est deuenire in finem. ⁊ sic tm̄ tria creata diligenda sunt ex charitate. Aut illud p q̄ō deuenire ē in summuz bonū ⁊ q̄z hoc pōt esse suo mō p oēm creaturā. ois creatura ꝑt diligi ex charitate. ⁊ oīm creatura cōtingit vti. ¶ Ad il-
22 lud q̄ō obꝫcit q̄ ñ oīa subiacēt volūtati. Dōm. q̄ aliq̄d dicit subesse dnio volūtatis dupl̄r. Aut q̄tū ad esse ipsius rei. et sic nō oīa subiacent. Aut q̄tū ad actū voluntatis. q̄ est in relpuētio ipam rem. vel approbādo ⁊ hoc ꝓpter se vel ꝓpter aliud. ⁊ tali mō oīa subiacent volūtati nre. sez q̄tum ad actū appetitōis. vel relpuitōis lz nō primo mō. ¶ Ad illud q̄ō obꝫ. q̄ q̄dā nullo bono fine pōt fieri. sil̄r q̄sq; vicios aburunt. Dōm. q̄ obꝫcit ꝑm viā qua cōtingit vti aliq̄ vt actu medio. ⁊ hoc mō nō cōuenit vti pcō. vel sicut habitu regulāte sil̄r cōtingit tm̄ eo vti sicut obiecto recto p modū cōtritōis ⁊ detestatōis

¶ Questio. iij. c

¶ Ostenso. vtrū omni creato sit vtendū. ⁊ omni alio a deo est q̄ō. Utrū solo bono creato sit vtendū. Et q̄ sic videt Omne bonū aut est finis aut ad finē. sz solo bono q̄ō ē ad finē est vtendū. q̄z ratio vtilis est ducere in finē. ergo cū solum bonū creatum sit ad finē. solo bono creato est vtendū. ¶ Itē oīe bonū aut est creatū aut increatū. Sz si cōtingit vti bono increato. cōtingit illud referre ad aliud. aut ergo ad creatū aut increatū. sed nō ad increatū q̄z nō est nisi vnū. ergo ad creatū Sed sic referꝫ termin9 ad viā. et cā ad effectū. sz hoc ē abusio nō vsus. ergo solo bono creato siue creatura est vtendū. ¶ Itē Aug. in li. lxxxiij. q. diuidit honestū cōtra vtile ergo nullū vtile honestū. ⁊ ecouerso. Sed deus est honestū p essentiā. ergo deo nō est vtendū ¶ Itē videt q̄ non solū nō sit vtendū deo. siue bono increato. sed vti eo semp sit pcm̄ mortale. q̄z Aug. dic in li lxxxiij. q̄nuz. Sūma quersitas ē frui vtendis ⁊ vti fruendis. sz q̄ vtiꝫ bono increato. vtiꝫ bono fruēdo. ergo ⁊c. ¶ Contra. cōtingit deo recte fuire i tuitu mercedis. q̄z mlti sūt boni mercēnarij. vt dic Ambro. sz non cōtingit deo fuire nisi amādo. ergo cōtingit deū recte amare tuitu mercedis. sed sic amans vtiꝫ deo. q̄z refert ad aliud. ergo ⁊c. ¶ Itē sicut sūma bonitas hz se ad amorē. sic sūma veritas ad cognitōez. sed cōtingit veritatē creatā cognoscere clarius sine ꝑiudicio summe veritatis ⁊ sine errore. ergo simil̄r contingit aliquā aliā bonitatē q̄ summā ardētius diligere sine ꝑiudicio sūme bonitatis ⁊ deordinatiōe. ergo cōtingit amore ordinato aliud plus diligi q̄ deū. ergo cōtingit deū diligi ꝓpter aliud ordinate. ⁊ ita vti eo. ¶ Itē videt q̄ nullū peccatuz sit. cū q̄s vtitur deo ꝓpter suā salutez. q̄z cuiꝰ finis bonꝰ ipm̄ q̄z bonū. sed huiꝰ finis vsus bonus ē. s. nra salus. ergo vsus eius bonꝰ. ergo nō erit pcm̄. ¶ Itē vsus dei aut est bonꝰ ⁊ sic vtendū deo. aut est malꝰ. ⁊ sic deus malus. q̄z cuiꝰ vsus malus. ipm malū. q̄z si deꝰ bonus. ⁊ eiꝰ vsus bonꝰ. ergo deo est vtendum. ℞ᵒ. dōm. q̄ solo bono creato est vtendū. q̄z si bono increato vtimur semp ē abusus. ⁊ abusus talis ē mortale peccatū ꝓpter diuersitatem in finē cū delectatiōe. et ꝓpter volūtatis inordinatiōnem q̄ minus diligit ipm̄ q̄ vtimur q̄z ꝓpter q̄ō vtimur. ¶ Ad illud ergo q̄ō obꝫcitur q̄ ꝛtingit recte fuire deo i tuitu mercedis. Dōm. q̄ ille merces. aut ē ipe sicut dns dixit ad abrahā Ego merces tua. ⁊ sic intuens 25
mercedē non vtiꝫ deo. q̄z non refert ad aliud. Aut merces illa ē aliud. ⁊ tunc pōt ea q̄s intueri. aut vt cām mouentē ⁊ sic ē malus mercēnariꝰ. ⁊ sic vtiꝫ. aut vt rōnez inducentē. ⁊ sic bonꝰ. et hoc mō non vtiꝫ. ¶ Ad illud q̄ō
obꝫcit. q̄ clarioꝝ cognitio creature nō ꝑiudicat creatori. 24
ergo ⁊c. Dicendū. q̄ nō est simile. q̄z claritas cognitiōis nō est in nra potestate. sz ardoꝝ affectōis est in nra potestate. ideo requirit a nobis q̄ istū amoꝝ ordinetur. non illā cognitionē. Aliquis tm̄ actus cognitōis est in nra potestate. vt pote actꝰ fidei. q̄ si aliq̄s assentiat veritati ꝑme ꝓpter aliud bene ꝑiudicat veritati. sicut amare ꝓpter aliud bonitati ¶ Ad illud q̄ō obꝫcit q̄ finis vsus dei ē bonꝰ. Dōm. q̄ finis oꝝ bonꝰ dupl̄r. aut q̄tū ad subam 25
aut q̄tū ad intētōez finiēdi. ⁊ ꝓpositio illa ītelligit q̄tū ad itentiōez finiēdi. ⁊ hec cōsistit i recta ordinatiōe. ⁊ illo mō non ꝛtingit vti deo. q̄z nō ꝓuenit ordinari. ¶ Ad vltimū. s. vsus dei. aut ē bonus aut malꝰ ⁊c. Dōm. q̄ illa ꝓpositio intelligit de habentib9 ordinatiōez ad finē. sed nō de ipso fine. Uel intelligit de actu naturali ipsarū rerū et ꝓprio. q̄ frequēt9 ab ipsa re elicit nō de ordinatiōe ad finē. et sic nō valet ꝓpositio ad ꝓpositū. ¶ Dabito de vti et vtibili. ꝙr querit de frui ⁊ fruibili.

¶ Questio. j. d

¶ Quid sit frui p essentiā. vtrū sez sit actus volūtatis. an alterū virtū. Et sit actus volūtatis. vī p primā diffinitionē q̄ est. frui ē amore inherere ⁊c. sz amoꝝ ē voluntatis. ergo et frui sil̄r. Si dicas q̄ amoꝝ sumitur ibi cōiter fm q̄ est in q̄libet vi respectu sui actꝰ. Cōtra. In omnibus aliis diffinitōib9 idem oꝝ. Unde oꝝ in sequenti fruimur cognitis. in q̄bus volūtas delectata ꝓfecit. Quietatio aūt volūtatis ē. Et in alia diffinitiōe pbat idipm sil̄r. frui est vti cū gaudio. Gaudiū aūt ad voluntatē ꝑtinet ¶ Item oñditur rōne. q̄z fruitio delectamur fm q̄ delectabile ē differētia boni. cū sit bonū honestum ꝓfectus ⁊ delectabile. bonū aūt obiectū est volūtatis. ergo frui est solius bonitatis. ¶ Itē eo fruimur q̄ quietamur. sz quietatio respicit rōnez finis. ⁊ finis rōnez boni. ⁊ bonū est obiectū volūtatis. ergo fruitio q̄ ordinatur ad illud sil̄r. ¶ Sed contra. Ois virtus appetit vnumquod suo obiecto. q̄ habito. delectat si cognoscit ⁊ q̄escit. ergo motus cū quietatione. et delectatiōe est oīm virtuum. ergo cū talis sit fruitio. fruitio erit in oīb9. nō tm̄ in volūtate. ¶ Itē absentia rei amate. potius ꝛtristat amantes q̄ delectat. q̄ eīm delectat ipm̄. ℏ est q̄ videt ipsam ⁊ hz. Si ergo motus fruitōis est cū delectatiōe. etiā est ipa delectatio. ergo ℏ delectare ē. q̄z videt istud in q̄ est ipsa delectatio. sz visio respicit cognitiuā. ergo ⁊c. ¶ Itē Augusti. in li. de doctri. xp̄iana. hec ē sūma merces vt ipso p fruamur Sed sup illud ps. Oñdaz illi salutare ⁊c. Dicglo. q̄ visio ē tota merces. ergo si fruitio ē merces. fruitio est visio p essentiā. Sed visio est in cognitiua siue i rōne. ergo ⁊c. ¶ Itē fide et spe tēdimus in deū. Aut ergo fruēdo aut vtendo. sz nō vtendo cū deo nō sit vtendū ergo fruēdo. ergo fide et spe fruimur. sed fides ē habitꝰ rōnis cognitiue. sz cuius est habitus. eiꝰ est actus. ergo actus fruitōis est actus rōnis. similiꝫ videt de irascibili ergo ⁊c. ℞ᵒ. fm aliq̄s frui ꝑtinet ad oēs vires. et hoc

dicũt. q; oẽs vires remunerabunt. qui dicũt etiam q; in gloria erit magis ꝓpie rõnis. q; imediate se habet ad delectatiõem. Sz aliter videt dõm fm Aug. scz q; sit actꝰ ipsius volũtatis. Cum eñ tres dent diffinitiões de fruiões dantur penes actũ volũtatis. quẽ triplicit est cõsiderare. Primo mõ cõiter ꝑut vt dicit motũ cum delectatione. et sic diffinit Aug. Frui ẽ vti cũ gaudio. Secũdo ꝑut dicit motũ cum ꝯplectõe. t̃ mõ diffinit ab Augº. d̃ doctri. xp̃iana. Frui ẽ amore iherere alicui rei ꝓpter se ipsam. et hoc mõ accipit ꝓprie. Tertio mõ accipit ꝑut ꝯplectit vtrũq; scz ꝯtationẽ t delectatiões. et hoc modo diffinit ab Aug. x. de trini. Frui est ꝯsecere in cognitis voluntate ꝓpter se delectata. et sic accipitur ꝓprissime. Quia ergo frui fm oẽm acceptiõem dicit delectationẽ. vel quietẽ. vel vtrũq;. t omne tale habet rõnem boni. et hoc ẽ obiectũ voluntatis. ideo loquẽdo essentialit̃ frui est actꝰ voluntatis. Sed q; volũtas nec delectat nec ꝯtatur nisi in eo qđ cognoscit. vel ꝑ fidẽ vel ꝑ spem. ec in eo qđ habet ꝑ spem vel in re. ideo actus aliaꝝ virtuz ad hunc disponunt. nõ tñ sunt ipm frui essentialit̃ loquẽdo

27 ¶ Et h̃ patet solutio ad illud d; cõiter cõsueuit q̃ri q̃re frui nõ diffinit ꝑ actum cognitiõis. sicut delectatiõis. cuz hec qđ fundata ẽ sup falsuz Aug. eñ ponit in notificatiõe vna q; ẽ cognitiõis cum dicit. frui est ꝯsecere in cognitis. cadit tñ ibi sicut dispositio. ¶ Et hoc etiã patet q̃re nõ diffinit per fidẽ t spem sic ꝑ charitatez. q; charitas iformat ocupiscibilẽ cuiꝰ est frui. Tñ ista qđ similit̃ fundata ẽ sup falsum. q; amoz q̃ diffinit frui est cõis ad amoꝛ castũ libidinosum. vel q̃ auarus fruit auro non

28 ꝓprius ipsius charitatis. ¶ Ad illud ergo qđ obiũcit q; omnis virtus hz delectari t ꝯtari cum vnit̃ suo obiecto. Dõm. q; ipsa voluntas vt dicit Aug. amat sibi t alijs. Et sicut etiã dicit Anſel. Volũtas inclinat alias vires et alijs merek. ideo eiꝰ ꝯtatio t delectatio redũdat in alias vires. Uñ sicut volũtas nõ sibi cognoscit. sz ratio sibi cognoscit t volũtati. ita volũtas sibi et rõni delectat-

29 et ipam ꝯsecere facit. ¶ Ad illud qđ obiũcit q; amãs nõ fruit nisi videat vl̃ habeat. Dõm. q; videre t hr̃e requirũtur ad frui. sil̃r et amare. Naz si qs videt aliq̃d. et hz nũq; delectat nisi amet. aliter tñ requirit visio q̃ amoTñ visio dispõit simil̃r t tentio. sz amor delicias suggerit. Uñ est qđ. acumen penetrãs t ideo ei maxime cõuenit vnire. et ꝑ oñs delectare et ꝯtare. ideo essentialiter

30 nõ dispositiue ẽ fruitio. Propt̃ qđ est intelligendũ q; actus volũtatis põt dupl̃r cõsiderari. s. ꝑ modũ appetitus. et cõplacentie. Primo mõ antecedere põt ipsã visionẽ. scđo ꝯ consequit. t in h̃ est pfecta ratio ipsiꝰ fruitõis. s. in cõplacẽtia rei vise t habite. ¶ Ad illud. visio est tota merces. Dõm. q; illud nõ d; ꝓprie. sz ꝑ cõcomitatiões. q; visio t ꝯplacentia in q̃ est pfecta ratio fruitio-

31 nis inseparabil̃r se habent. Ad illud qđ obiũcit. q; fide et spe fruimur. Dđ. q; illo nõ ẽ vere ꝑ se. q; q̃libet haꝝ accipit rõnez tendẽtie a charitate. vñ fruitio nõ est ex istis. nisi ꝑ charitatẽ. Sola eñ charitas cõsiderat finẽ i rõne finis et obiecti. vñ non d; aliqs sperare deũ sicut amare

¶ Ostenso qđ sit frui ꝑ essentiã. qđ est de fruibili Et primo vtrũ deo cõtingat frui. Scđo vtrũ fruendũ sit ipso solo. ¶ Questio. j. e

¶ Q; deo sit fruendũ. ondit̃r sic. Eo fruendum est qđ beatos nos facit. q; in beatitudine ẽ recta fruitio. sz deo bri efficimur. q; ipse ẽ nr̃a beatitudo. ergo deo ẽ fruendus ¶ Itẽ bonũ est amabile. ergo magis bonũ magis amabile. et sũme bonũ. sũme amabile. sed eo fruimur qđ sũme amam. ergo ꝛc. ¶ Itẽ pulcrũ delectat. magis pulcruz magis delectat ergo sũme pulcrũ summe delectat. sed eo fruimur in q̃ sũme delectamur. g̃ ꝛc. ¶ Sz ꝯ. vbi ẽ fruitio ibi ẽ delectatio sz delecta tõ ẽ ꝯuictio ꝯuenict̃ ꝯuenẽti. dei aũt ad factura nlla ẽ ꝯuenientia imo sũma distãtia ergo nec delectatio. ergo nec fruitio. ¶ Itẽ excellẽs sensibile corrũpit sensũ. vel saltẽ cõtristat. q; vera delectatõ nõ est nisi i medijs. ergo pari rõne excellẽs intelligibile corrũpit vel cõtristat intellectũ. sz deus ẽ excellentissimalur. ergo cõtristat. non delectat. ergo ꝛc. ¶ Si dicas q; sensibilis potẽtia ẽ corruptibilis nõ intellectꝰ. h̃ nõ solũit. q; intellectꝰ dũ est i carne fatigat. t impedit in actu corpe corrupto. ¶ Itẽ vbi fruitio ibi ꝯtatio. sz in ifinito nõ est ꝯtatio. q; sp est aliq̃d extra accipe. ergo cũ deus sit infinitus in deo nõ est ꝯtatio. ergo non fruitio.

¶ Bº. dõm. q; deo fruendũ est eo q; ipe solꝰ ꝑfecte finit et delectat ipsã aiam ꝓpter se t sup oia. ¶ Ad illõ ergo 32
qđ obiũcit q; delectatio ẽ coniũctio cõuenientis ꝛc. Dõm q; est ꝯuenientia ꝑ vnꝰ nature participatõez t ꝑ cõpatione. Prima cõuenientia facit cõitatẽ vniuocatiõis. Scđa cõitatem anologie siue ꝓportiõis. Et h̃ est fm triplicem differentiã. aut fm similẽ cõparatiõez duoꝝ ad duo. vt sicut se hz bõ ad aiaꝫ. ita albedo se hz ad colorem. Aut fm dissimilẽ ꝯparatiõez duoꝝ ad vnuz vt aialis et cibi ad sanitatẽ. Uel fm cõparatõez duoꝝ ad inuicẽ. vtputa cũ vnũ est imitatio vel similitudo alteriꝰ. Similitudo eñ nõ cõuenit cũ consimili i tertio sz ipsa. Sic ẽ in ꝓposito. Quia aia ẽ expssa similitudo dei. Nec ꝯuenientia i vno extremo ponit iclinatiõez et indigentiã. in alio ꝯtatiõez et sufficientiã. q; vnũ factũ est ꝓpter alterũ. vñ ordinatur ad alterũ. Et qñ ad iclinatõis ꝯtatiõez et indigẽtie sup

plectionẽ. vbi ẽ sensus. ẽ delectatio siue sequit. ideo aia cũ tali mõ ꝯtat a deo fruit eo. ¶ Ad illud q; obiũcit. q; 33
excellentia sensibilis corrũpit sensũ. ergo ꝛc. Dõm. q; nõ est sil̃e de intelligere et sentire. Et ad h̃ est triplex ratio Una est ex ꝑte rei apꝓhensiue. Alia ex ꝑte apꝓhensiue obiecti. Tercia est ex ꝑte modi apꝓhendẽdi. Ex ꝑte virtutis apꝓhensiue. q; sensus põt corrũpi. intellectꝰ aũt nõ. Cuiꝰ ratio ẽ. q; sensus depẽdet ab organo. in q̃ est q̃ dã medietas t armonia q̃ non tñ corrũpitur ꝑ ꝛium. sz ꝑ excellens. sz intellectꝰ nõ depẽdet ab organo. q; vis est imaterialis ió nõ tristat in excellenti. Ex ꝑte obiecti nõ est sil̃e. q; obiectũ intelligẽtie excellẽs iuuat t confortat. q; influẽtia talis cognoscibil̃ ꝓcedit ab intimis t intrat ipsã potentiã. t tõo ipsã corroborat t cõfortat. Sicut si magnꝰ mons daret virtutẽ portãdi se. facilꝰ ferret. q̃ paruus. Sic ẽ in intelligibili qđ deꝰ est. Sensibile aũt obiectuz tñ extra excidat. et ideo h̃ corrũpit. illud aũt nõ. Ex ꝑte modi apꝓhendẽdi sil̃r est dissimilitudo q; sensus in apꝓhensiõe sui obiecti tẽdit ad exterius. vñ ꝑ illud dispgit exterius nec fortificat interiꝰ. ió debilitatur. Sz obiectũ intellectꝰ cũ sit intimũ ipsi intellectui. in ei; ꝓceptione virtꝰ nõ dispergit sz colligit. t quãto virtus ẽ magis vnita tãto fortior. ¶ Ad illud qđ obiũcitur 34
de infinito. Dõm. q; infinitũ d; dupl̃r. s. ꝑ priuatiõem ꝑfectõis. et sic materia d; infinita. t talis ifiniti nõ est finire sz potꝰ finiri idiger fm q; ẽ possibile. Alio mõ infinitũ dicit ꝑ priuatiõez limitatõis. et qđ sic infinitũ est ꝑ prie h̃ finire. qñ vltra ipsũ cũ nõ sit maius cogitare. nõ ꝯuenit aliq̃d appetere. vñ talis ifinitas ꝯuenit vltimo fini q̃ maxime h̃ finiẽdi rõnem.

¶ Questio. ij. t vltima. f

¶ Utrũ solo deo siue bono icreato sit fruendũ. t q; sic vñ Illo solo ẽ fruendũ. qđ est ꝓpe se diligendũ. sz illud ẽ ꝓpter se diligendũ qđ est ꝓpter se bonũ. Illud aũt ꝓpter se

est bonū. qđ bonitatē quā habet nec hz ab alio nec boni/tas illa ē ad aliud. h aūt est solꝰ deꝰ. ergo ꝛc. ¶ Itez illo solo ē fruendū qđ ꝺetat aīe appetitū. Sz aīe appetitꝰ n̄ ꝺetat sufficienť nisi ī eo qđ est illa ꝑfectꝰ ꝛ maius bonū h aūt est solꝰ deus. ergo ꝛc. ¶ Itē appetitꝰ aīe nō suffi/cienť ꝺetat. nisi ꝑ aliq̄d qđ aiam iplet. q: ex ea ꝑte aīa de/ficit in ꝺete. q̄ deficit ī plenitudine. sz ē capar dei fm ap petitū ergo si oīe creatū est in ifinitū. minꝰ illo nullum creatū suppler aīe appetitū. Et h est quod dicit Augꝰ. Aliam torꝰ trinitatē capacē. nihil minꝰ q̄z trinitas pōt iplere ¶ Itē bonū quod pōt cogitari pōt appetiti. ergo si aliq̄ maius bonū pōt cogitari. maiꝰ illo pōt apperi. sz omni finito maius pōt cogitari. ergo maiꝰ pōt appeti. ergo nullū finitū fminat aīe appetitū sufficienť. ergo so lo bono ifinito quod ē deꝰ est fruēdū. Quo habito non pōt āplius cogitari. nec ꝺesiderari. ¶ Contra. vr̄ q bo no creato ꝓtingat frui. q: q̄z̄uis appetitus materie sit i/finitꝰ. tñ per formā creatā incoꝛpalē et icoꝛruptibilē suf ficienť finit. ergo sil̄r vr̄ q sic aliquod bonuz creatū. qđ sufficienť finiet aīe appetitū. sz omni tali est fruendū. g aliq̄ bono creato ē fruendū. ¶ Itē appetitꝰ būanus ē fi nite capacitatis. ergo nō capit nisi finitū. vel si capiat ī finitū. capit finite. ergo si finiať per illud quod capit. fi niť per bonū finitū. ergo vr̄ q aliq̄ bono finito sit fruen dū. ¶ Item sp̄aliter vr̄ q boie sit fruendū. q: omni eo ē fruendū q̄ deus fruiť. sz deus boie fruiť. q: boiem amat sz amore illo q̄ amat se. amat boiem. q: nō estī eo duplex amoꝛ. sz primꝰ est fruitōis. ergo ꝛ secūs. ¶ Itē vr̄ specia liť ꝺe ꝟtute. Quia oīa illo ē fruendū qđ est ꝓpter se ap/petendū. hec est manifesta p se. sed oīe bonū honestū ē ꝓpter se appetēdū. Quia honestū est qđ sua vi nos tra/hit et dignitate sua nos allicit sicut diē Tulꝰ. Et aug. diuidit honestū cōtra vtile. sed virtus cadit in gñe ho/
35 nesti. ergo virtute est fruēdū. ¶ Itē videť sp̄aliť ꝺe brī/tudine. oīa eo ē fruendū q̄ habito animus ꝺesciť ꝛ dele/ctať. ꝛ nihil vltra pōt querere. sz bītudo creata ē bmōi.
36 ergo ꝛc. ¶ Rñ. dom q̄ solo deo est fruēdū. ꝓprie accepto frui ꝓout dicit motū eū delectatōe et quietatōe. Sz cōi ter accepto frui. ꝓut dicit motū cū delectatōe tñ. oībus que sp̄aliter delectant et cōiuncta sunt fini(cuiusmōi sunt fructus dona ꝛ beatitudies) pōt frui hō nō indebi te. sz ꝓio mō solo deo. Et rō huiꝰ ē. q: nihil pt aīam suf ficieť finire. nisi bonū ad qđ ē creata. Hoc aūt ē bonum sūmū qđ supꝰ est aīa. ꝛ bonū infinitū qđ excedit aīe vi/res. Cognitio em̄ aīe rēnalis ē cognitio non artata. vn de nata est quodammō oīa cognoscere. vnde nō imple/ur cognitio eiꝰ aliq̄ cognoscibili. nisi qđ hz in se oīa cognoscibilia. et quo cognito oīa cognoscunť. Similiť affectio eius nata est diligere omne bonum. ergo nullo bono sufficienter finiť affectus. nisi quod est bonū om/nis boni. ꝛ quod est ad omnia in omnibus. De quo bo/no Exo. xxxiij. Ostendā tibi omne bonū. hoc autem est summum bonū. ergo ꝛc. ¶ Similiter nihil sufficienter finit aīam. nisi bonū infinitum. quia ad hoc vt finiatur necesse est ipsam finiri fm estimationem. alioquin non esset beata. nisi se existimaret beatā. Existimatio autez supgreditur omne finituz. quia omni finito potest ma/ius cogitari aliquid. ergo cum affectio posset se exten/dere eo vbi est existimatu'. necessario affectio anime su/pergreditur omne finitum. et si hec nullo bono finito sufficienter finitur fruendū est ergo solo deo. quia sum mum bonum ꝛ infinitum. ꝛ non solū deo fruendum p/pter perfectam finitionem. sed etiam ꝓpter ꝑfectam de lectationē. Ad delectatiōem enim concernitur delecta/bile. ꝛ coniunctio eius cum eo quod delectat. Omne autem quod delectat animam. delectat in ratione boni et pulcri. et quoniam solus deus est bonitas et pulcri/tudo. ideo in deo solo est perfecta delectatio. ¶ Item quia ibi est coniunctio. solus autem deus est qui per fe/ctissime coniungitur. ¶ Nam coniungitur fm veritatem et intimitatem. Solus enim deus ꝓpter summā sim plicitatem et spiritualitatem illabitur anime. ita q fm veritatem est in anima. et intimio: anime q̄z ipsa sibi. ¶ Omnes enim he quattuoꝛ rationes. ad vnam reducun tur. scilicet ad banc. quia nata est anima ad percipien/dum bonum infinituz quod deus est. ideo in eo solo de/bet quiescere ꝛ eo frui. ¶ Ad illud vero quod obꝯitur ꝺ appetitu materie. Dom̄ q appetitus materie ordina/ 37
tur ad formā tanq̄ ad ꝑfectiōem substantialē. ex qua et materia fit vnū. ꝛ ideo necesse est formam esse eiusdem generis cum materia. nec est omnino supra materiam. ideo finita est omnis talis forma. talis autem si sit in/coꝛruptibilis. ꝓpter necessariam sui vnionem artat appetitum materie. et artatum finit. Unde non finitur in sua amplitudine. Appetitus autez anime non sic ar tatur ꝓpter vnionem cum appetibili. immo delectať et ideo oporet q ꝑficiatur aliquo omnino summo. ¶ Ad illud quod obꝯitur q̄ non capit nisi finite. Dī/cendum q̄ infinitum bonum finite capit. quoniam ipa 38
est finita. sed quoniam bonum illud est infinituz. ideo ab ipso totaliter absoꝛbetur. ꝛ iam eius capacitas vn/diq̄ terminatur. vnde non tantum gaudebit. sed sicut dicit Anselmus. in gaudium domini introibit. Ex. si tantum caperet. et non vinceretur. nec absoꝛberetur. ad huc posset insurgere appetitus ad amplius aliquid ca piendum. patet ergo q̄ ad hoc q̄ anima compleatur. q̄/uis capacitarem habeat finitam. tamen necesse est ad/esse bonum infinitum. ¶ Ad illud vero quod obꝯitur de homine. Dicendum q̄ deus diligit hominē et amoꝛ 39
dei est amoꝛ fruitionis. tamen homine non fruitur. q: diligendo se diligit hominem. id est fruendo se. vtitur homine. Ex parte sic. quia dilectio dei ad creaturam non est affectio sed effectus communicatio. Communi catio autem fm rationem habitualem attēditur fm bo/nitatem. quia bonum est quod natum est se communi/care. fm rationem vero actualem attenditur fiue resꝑ/cit voluntatem. Quia enim vult. ideo facit. Ratio er/go communicandi venit ex voluntate et bonitate. sicut ratio cognoscendi ab exemplari et intelligentia. Quia ergo ex conuersione voluntatis supra suam bonitatez nos diligit. ideo se fruendo nos diligit. ¶ Ad illō qđ 40
obꝯ de ꝟtute. q̄ ꝟtꝰ ē bonū honestū. Dōz q̄ bonū hone/stū ōr duplicitez. Aut quod est pure bonuz. aut in quo relucet eius similitudo. Primo modo honesto est frue dum proꝑie accepto frui. quia hoc solum terminat et quietat. Secundo modo non nisi communiter accipi tur ꝓout dicit delectationem. Huiusmodi enim ꝓ/pter assimilationem ad deum. habent pulchritudinem qua nos delectant et alliciunt. tamen in ipsis non est q̄ escendum. quia tunc amittunt pulcritudinem. quia vir tutes cum ad se referuntur supbe sunt et inflate. ¶ Ad illud quod obꝯitur de beatitudine. Dicendum q̄ bea/titudo creata non finit appetitum per se. sed per con/iunctionem cum increato. vnde anima ipa diligit ꝓ/pter deum non ꝓpter se.

Distinctio·ij·ō trinitate ⁊ vnitate ſm q̄ credit:

Hᵉ itaq̄ vera ac pia fide tenēdū ē. Scōa ps p̄/mi libri i q̄ materia ĩdagata·incipit eā mḡr ps/q̄. Diuidit aūt hec ps ĩ duas ptes· qm̄ dupl'r ē cōsiderare res q̄b fruēdū ē. ſ. in ſe·⁊ in cōparōe ad creaturas. In ſe rōne trinitatis ⁊ vnitatis. In cōparōne ad creaturas rōne ſcie·potētie·⁊ volūtatis· Prīo gᵒ agit de ſctā trinitate ⁊ vnitate· Scōo de ſcia ⁊ potētia ⁊ volūtate·j·diſ·xxxv· Cūq̄ ſup diſſeruerimꝰ. De ipa aūt ſacratiſſima trinitate triplr contingit tractare· Qm̄ prīo cōtingit ipam credere· Scōo creditā ĩtelligere· Tertio intellectā dicere ſiue enūciare. Credere aūt ē p auctoritatē· intelligere p rōnē· dicere p catholicā ⁊ rōnabilē locutiōz. Jō prīo de ipa trinitate et vnitate agit ſm q̄ credit· Scōo de ipa ſm q̄ credita p rōnē intelligit·j·di·ij· Aplʼs nanq̄ agit· Tertio ſm q̄ credita ⁊ intellecta· rōnabiliter et catholice exp̄mit·j·di·xxij· Poſt p̄dicta nobis diſſerēdū vr̄ de noīm diuerſitate. Et p̄z ordo· Patꝰ eī ⁊ veriꝰ ē eam credere q̄z intelligere· multi eī credūt q̄ nō intelligūt· ⁊ prius ſilr eſt intelligere q̄z ſermone exprimere. ¶ Prīa ps ſcz ſm q̄ credit· cōtinet pſentē diſtinctiōez· ⁊ qm̄ materia ē difficilima· Primo ponit modū p̄cedēdi. Scōo ſo exeq̄t· ibi· Proponamꝰ gᵒ in medio· ¶ Itē prīa ps hz tres ptes. In prīa premiſſo p̄hemio de miſterio trinitatis ⁊ vnitatis tāgit modū agēdi qm̄ dz cē cū modeſtia· timore ⁊ diligētia· p̄mittēs materiā circa quā agere intendit· In ſecūda ſubiūgit ĩtentionē ſcribentiū de trinitate. ibi· Dēs aūt catholici tractatores· Tertio tāgit ordinē· ibi· Cetez vt i p̄ncipio lib. Modꝰ ſcribēdi de trinitate dz cē fūdatꝰ ſup ea ĩtellectū fidei ⁊ cū modeſtia ⁊ timore p̄ſcīpiculū· Intētio ſcribentium ō trinitate ē q̄ pr̄ ⁊ filiꝰ·⁊·ſ·ſ·ſunt tres pſone ⁊ vnus deꝰ Ordo ſcribēdi ē prīo p auctōes oñdere ſanctā· deinde p rōnes et cōgruas ſilitudines. ¶ Silr ſcōa ps i q̄ mḡr auctoritatibꝰ ſacre ſcripture intendit oñdere trinitatem et vnitatem hz duas ptes ſm q̄ ſacra ſcriptura hz duas ptes. ſ. nouū et veꝰ teſt· Jō prīo oñdit hoc p auctoritates ve. teſta· deinde p auctes nouī· ibi· Nūc ſo pꝰ teſtimonia· ꝛc· Et qm̄ veꝰ teſtam̄ duas hz ptes ſcz legē et ꝓphas· in q̄bus fides explicat· ō oñdit prīo p teſtimonia legis· Secūdo p teſtimonia ꝓphārū· ibi· Ille etiam maximus ꝓphārū· Prima iterum ps in q̄ ꝓbat p teſtimonia legis duas hz ptes· Primo eī ꝓbat ēntie vnitatem. Scōo vnitatē ſilr et trinitatē· ibi· Personarum q̄z pluralitatē· Silr illa ps de teſtimoniis ꝓphārū habz duas ptes. In prīma ꝓbat ēntie vnitatē ⁊ personarū pluralitatē in cōmuni· Secūdo ſo ſpālr oñdit filiū generatōm et ſpūſcti p̄ceſſionē· ibi· Dauid q̄z eternam filiū gnationem· Silr illa ps in q̄ ꝓbat p auctes ſiue p teſtimonia ihesu xp̄i Scōo p auctoritatē ſ apl'oꝝ· ibi· Johānes q̄z in epl'a ca· Auctes ⁊ carū explanatōnes· ⁊ nūerus et diuerſitates ſatis patent in lra·

a ¶ Purgatiſſimis mentib⁹ cernit vr̄ b male dicere· quia nulla mens dū ē i via purgatiſſima ē. ſz rm̄ in prīma.

Dī. II

¶ Pᵉ·dō m·q mens ad h̄ q̄ rē um cōtempletur perfecte indiget purgari q̄ ad intellectū ⁊ affectū a ō dicit per iuſtitiā fidei·i·p fidē q̄ facit iuſtuz in oḡe xp̄ ſe purgat intellectū·ſz iuſticia affectū. Utriuſq̄ āt purgatōis triplex ē gradꝰ. Nā ĩtellectꝰ purgatꝰ eſt cū abiit rabiē a ſēſibilibꝰ ſpēbus purgatiōr cum mūdat a fātaſticis imaginibꝰ. purgatiſſimꝰ cū a phāſticis rōnibus. Gradꝰ purgatiōis affectus ſūt iſti. purgatꝰ ē affectꝰ cū munda culpa. purgatiōr a ſequela purgatiſſimꝰ ab occaſiōe. ⁊ in h̄

De miſterio trinitatis ⁊ vnitatis. a

Hᵉ itaq̄ vera ac pia fide tenē dū ē q̄ trinitas ſit vnꝰ ⁊ ſolus verꝰ deꝰ: vt ait aug· in p̄mo li· de trinitate·ſ·pr̄ et filiꝰ ⁊·ſ·ſ·⁊ h̄ trinitas vnꝰ eiuſdēq̄ ſube vel ēntie·hz·creditꝰ·⁊ itelligi tur·q̄ ē ſūmū bonū·qđ a purgatiſſimis mētibꝰ cernit b. Mētis eī hūane acies iualida·i tā excellēti luce nō figit: niſi p iuſticiā fidei emūdet· Jdē i li· retrac· Nō approbo q̄ in ōne dixi· Deꝰ: q̄ nō niſi mūdos verū ſcire voluiſti· Nūderi·n· p̄t multos etiā ñ mūdos mlta ſcire vera. ¶ De hac re q̄ ſūma ⁊ excellētiſſima: cū modeſtia ⁊ timore agēdū ē· ⁊ attētiſſimis auribꝰ atq̄ deuotis audiēdū: vbi q̄rit vnitas trinitatis p̄ſis. ſ·⁊ filij·⁊·ſ·ſ·q· nec piculoſi aliq̄d errat: nec laboroſi aliq̄d q̄rit: nec fructuoſi aliq̄d iuenit· Proīde oīs q̄ audit ⁊ legit ea q̄ de ineffabili ⁊ inacceſſibili luce diuinitatis dicūt ſtudeat imitari atq̄ fuare· qđ venerabil' doc· Augᵒ·i·j·li·de tri·ō ſeipo ait· Nō pigebit me inq̄t ſicubi heſito q̄rē: nec pudebit ſicubi erro diſcere· q̄ſq̄s q̄ audit h̄ vel legit: vbi pit certus ē pagat mecū: vbi pit heſitat q̄rat mecū: vbi errorē ſuū cōgſcit redeat ad me vt reuocet mecū· Jta igrediamur ſit charitatis via tēdētes ad eū de q̄ dictū ē· Querite faciē eiꝰ ſp·

¶ Que fuerit intentio ſcribētiū de trinitate. b

Dēs āt catholici tractatores vt i eodē·j·li·Aug·ait: q̄ ō trinitate (q̄ deꝰ ē ſcripſert) h̄ ītēdert ſm ſcripturas docē· q̄ pr̄ liꝰ·⁊·ſ·ſ·vnꝰ ſint ſubē·⁊ iſepabili eq̄litate vnꝰ ſint deꝰ (Aug·i li·retra·vbi dixi de pr̄e ⁊ filio: q̄ gignit ⁊ quē gignit vnū eſt· Dom fuit vnū ſūt· ſic ipa vitas apte loq̄t dicēs· Ego ⁊ pr̄ vnū ſumꝰ) vt ſit vnitas i ēntia et pl'alitas i pſonis· Jōq̄ nō ſūt tres dij: ſ vnꝰ deꝰ: hz pr̄ filiū genuerit·⁊ iō filiꝰ ñ ſit q̄ pr̄ ē· filiuſq̄ a pre ſit genitꝰ·⁊ iō pr̄ nō ſit q̄ filiꝰ ē·⁊ ſpūſctūs nec pat ſit nec filiꝰ: ſ tm̄ pr̄is ⁊ filij ſpiritꝰ: vtriq̄ coēqlis·⁊ ad trinitatē ꝓncipiū vnitatē· Teneam gr̄ pr̄em ⁊ filiū et ſpm̄ſcm̄ vnū

b 3

statu idoneꝰ eſt cōtēplari.

b ¶ Mentis·n· hūane acies iualida in tā excellēti luce non figit ꝛc· Cōtra. Ut ei q̄ mūdata nō figat· ibi· q̄ cūq̄ mūdet ad/huc excedit lux illa ip̄oportionabilit actē mētis· ergo ſi ꝓpter ſui excellentiam nō pōt videri a non bñte fidem nec etiā ab bñte fidem. Differt dicere cōſiderari· ⁊ figi·⁊ cōphēdi Cōſiderari pōt lux diuīa a mēte nō mūda· ſz figi non pt in illa· niſi mens a vicijs pura· cōphēdi ñ pt· niſi i patria· Rō aut̄ q̄ nō pōt figi ē duplex· vna q̄ eſt ſupra ītellectuz· ⁊ iō intellect⁹ in ea non figit niſi bēat glutez affectus· ſed ſtatim recedit· Illa rō

quia oculꝰ sanꝰ ē illi luci ꝓportiõabilꝫ ꝑm q̄litatē. ⁊ si nõ ꝑm q̄ntitatē. ſz si oculꝰ ſit firmꝰ ſiue lippꝰ. vtroq; mõ ē ip̄o ꝓportionabilꝫ. ⁊ iõ ñ figit. c ¶ Deꝰ cm̄ ⁊ dñs nosm̄ est nature ⁊ nomē ptātis. Obꝫ cõtra hꝫ ybũ Amb. q̄ vt dicit dama. hꝫ nomē deꝰ ī ponit ab ogatõe. vñ ōr ab etbi. qõ ē ardere. vl a thein qõ ē fouere. vel a theaste qõ ē videre. ℞. dõm. q; de hꝫ nomie ⁊ cõsilibus ē loq̄ dupl'r. aut q̄tũ ad id cui ponit. ⁊ sic ē nomē nature. q; ei ponit qõ ē summa natura. aut q̄tũ ad id a q̄ ponit. ⁊ sic ē nomē ogatõis. q; ponit ab opere.

3

4. d ¶ Ego sũ q̄ sũ Querit de hac circulocutõe. v/trũ hꝫ nomē ego sum q̄ sũ. sit nomē ēntie vel ꝓsone. Et q; ꝓsõe vr. q; ꝓnomē demonstratiuũ certã significat ꝓsonã. Et ita q̄ loq̄ ē actus ꝓsone. Si forte dicas q; ego. q; significat originē. stat ꝓ ꝓsona ꝑris. Sũ q; signat actum egredientē stat ꝓ ꝓsona filij. Qui relatiuũ necnõ vtrũq;. stat ꝓ ꝓsona spũsc̄ti. hꝫ nihil ē. q; ꝓ eo. dē stat relatiuuz ⁊ añcedens. ℞. dõm q; illud nomē q̄ ē. ⁊ ego sũ q̄ sũ ē nomē ēntie ꝓꝓie. hic eñ ē q̄dã circulocutio. significans entitatē ī oĩmoda ꝓfectiõe ⁊ absolutõe. ⁊ hꝫ ē nomē ꝓꝓiũ diuie subē. ¶ Et qõ obꝫ q; ꝓnomē significat certam ꝓsonaz. dõm q; ꝓsona tbi ōr certũ suppositum ybi. ⁊ hꝫ ē subã ⁊ eē nãtr deũ: vt ait Aug. ī li. ō fide ad petꝝ. Neq; tñ ipm ꝑem eē q̄ filiꝰ ē. nec filiũ ipm eē q; ꝑ ē. nec spũsc̄tũ ipm eē q; ꝑ ē aut filiꝰ. Una ē eñ ꝑis ⁊ filij ⁊ ſ. ēntia. quaz greci homousion vocãt. in q̄ ñ ē aliꝰ ꝑ. aliꝰ filiꝰ aliꝰ spũsc̄tus. q̄uis sit ꝓsona ꝑr aliꝰ ꝑ. aliꝰ filiꝰ. aliꝰ spũsc̄tus.

¶ Quis ordo sit seruandꝰ cũ de trinitate agit. c

Leteꝝ vt in ꝓmo li. de tri. aug. docet ꝓmũ ꝑm auctes sanctaꝝ scꝑtuaꝝ. vtꝝ fides ita se hēat ō mõstrandũ ē. deide adūſ garrulos rõcinatores elatõres magisq̄ capatioꝛes rõibꝰ catholicis ⁊ silitudiꝫ congruis ad defẽsionem et assertionem fidei vtendum est. vt eoꝝ inq̄sitionib̄ satisfaciẽtes. mãsuetos pleniꝰ instruam. ⁊ illi si nequeunt inuenire qõ q̄rit. ō suis mẽtibꝰ potiꝰ q̄ ō ipa vitate. vel de nfa disertõe ꝙqueant.

¶ Testionia ve. testa. de dine essentie vnitate. d

Proponam. ſ. medium ve. ac noui testa. auctes qbꝰ dine vnitatſ atz trinitatſ vias demonstret. Ac ꝓmã ipa legl exordia occurrãt. vbi moyses ait. Audi isrl dñs deꝰ tuꝰ ds vnꝰ ē. Itē ego sũ dñs deꝰ tuꝰ q̄ eduxi te ō terra egypti. ñ erũt tibi alij dij ꝓter me. Ecce hic significauit vnitatē dine nãe. Deꝰ eñ et dñs vt ait Amb. ī li. ō tri. nosm̄ ē nature. nomē ē ptātſ. Itē alibi ōs loq̄ns ad moyſē: ait Ego sũ q̄ sũ. ⁊ si q̄sierit nomē meuz vade ⁊ dic eis. Qui ē misit me ad vos. Dicēs eñ. Ego sũ. nõ nos sumꝰ. ⁊ q̄ ē. nõ q̄ sumꝰ. aptissime ō clarauit vnũ solũ deũ eē. In cãtico etiã Exodi legit. Dñs omꝑs nomē eiꝰ. ñ ait dñi vnitatem volẽs significare.

¶ Testionia ve. te. ō diuie eẽntie vnitate. ⁊ ꝑsoꝝ ꝓpalitate. e

Personaꝝ cꝫ ꝑpũtatē ⁊ nãe vnitatis. ¶ Fa. ho. ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ nostram. Queritur vtrũ imago ſtet ibi ꝑ ēntia aut ꝑ ꝑsona. Si ꝑ ēntia. ergo idez ē dicere imaginẽ nraz qõ ēntiã nraz Si ꝑ ꝑsona nõ dz dici nra ſz mea. Si ꝑ imagine creata nihil ad ꝓpositũ. q; ꝙ nõ ꝓbat, vnitas nate. ℞. dõm. q; ꝑm q̄ doctoꝛes scti hic accipiũt. imago ⁊ silitudo dic̄ essentiã. Importat eñ imago vnitatē cũ distinctõne. ⁊ silitudo silr ꝓpter intrinsecã relatiõez. ⁊ iõ in hoc nomiĩe imago ⁊ silitudo q̄ntuz ad aliq̄d notat ꝓpalitas ꝓsonarũ. ⁊ iõ aliꝰ exponit Aug. aliꝰ exponit hylarius Aug. cõsiderat ptem significati ꝑm ēntie vnitatē. sed hylariꝰ totũ. vnde dicit q; noie imaginis ⁊ silitudinis silr ī telligit vnitas ⁊ pluralitas. Similiter Aug. in hꝫ q̄ ē faciam⁹ ⁊ nostrã. ꝓsiderat solũ significatum ⁊ iõ ꝓpalitatem. Hylarius vero considerat et significatũ et cõsignificatuz. Iõ in vtroq; dicit intelligi pluralitatez et vnitatē.

5

Señ. j.

Probat q; nec solitudo. nec diuersitas. nec singularitas ibi ē sed similitudo.

Deut. vj
Exo. xx

Exo. iij.

Exo. xv.

Quid ex verbis hylarij intelligendũ sit.

f duobꝰ admiscẽri alteriꝰ ad alterũ silitudo ꝓmittit. Itẽ idez in. iij. li. Absoluti⁹ voluit intelligi si gnisi catoz hãc ñ ad se eẽ referẽdã tñ dicẽdo. Faciam⁹ hoiem ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ nostram. ¶ Professio eñ cõsortij sustulit intelligẽtiã singularitatſ: quia cõsortiũ aliq̄s nec ꝑ eẽ sibiꝑi solitarioz neq; rursũ solitudo solitarij recipit faciam⁹: neq; q̄sq̄ alieno a se loq̄t nraz. vt eq; g̃ ꝓmo. ſ. faciam⁹ ⁊ nram: vt solitarũ eũdẽq; ñ patiꝫ: ita diuersũ a se alienũq; significat. Solitario q̄uit faciã et meã. Nõ solitario xo q̄uit dicẽ: faciam⁹ ⁊ nraz vter eq; ꝓmo vt ñ solitariũ tñ: ita neq; differẽtez eẽ vl diuersũ eẽ significat. Nob q̄z nec solitario nec diũsus ē cõfitẽd⁹. Ita g̃ deꝰ ad cõez sibi cuz deo imaginẽ eãdẽq; silitudinẽ hoiez repiꝫ opari: vt nec significatio efficiẽtis admittat intelligẽtiã solitudis: nec opatio cõstitutiua ad eãdẽ imaginẽ vel silitudinẽ patiaꝫ diũsitatē dinitatſ. In his xbis hylariꝰ ꝓpalitatē ꝑsonaꝝ voluit intelligi noie cõsortijꝰ Atq; significauit noie ꝑsoꝛtij vel ꝓpalitatſ: ñ poni aliq̄d g̃ remoueri. ꝓpalitas eñ vel cõsortiũ ꝑsonaꝝ cũ oꝛ: solitudo vel

f Nec̄ diuersitatē duoꝝ admiscerī alterī ad alterū similitudo permittit. Contra ista verba hylarij obiicit Similitudo ē rerū differentiū eadē q̄litas g̊ simlitudo compatit secū differētiā. R̄. dom̄ q̄ ē simlitudo ſm accidens
6 et simlitudo ſm subām. Et h̄ ē duplex ſm totū .et ſm ptē

Simlitudo ſm accidēs vel ſm ptē subē admittit diuersitatē. ſz non simlitudo ſm totū. et q̄m i dīna eēntia ē summa simplicitas. ideo nō pt ee simlitudo ſm accidēs nec̄ ſm ptē. et ideo simlitudo nō cōpatit diuersitatē naturę.

7 g Significauit noīe cōsortij vel pl'alitatis nō poni aliquid. ſz remoueri. Conquia ex his ꝓbis magr̄i vr̄ q̄ ois nūeralis dictio ſm ipm̄ nihil ponit ſz tm̄ priuat ſz h̄ vr̄ falſū. Cū eīm i diuis ſit vera pl'alitas ꝓsonarū. nō tm̄ priuatiue. ſz etiā positiue videt dici. R̄. Dec fuit positū magistri q̄ cōit nō tenetur q̄ nō h̄z veritatē ſic̄. ſ. mchl̄ patebit. Tm̄ magr̄ excusat. q̄ dixit q̄ nō ponunt aliq̄d nomia nūeralia quia important numeruz q̄ non est proprie in diuinis. Numer̄ enim creatur ex
pſ. cxviij vnitatum aggregatione et distinctione. et distinctio vnitatū fit tripliciter. continui diuisione. formarum dispartione. gradu siue ordie. Quo
pſ. lxxx. niaz igitur in diuinis non est aggregatio. ideo nec talis distinctio nec numerus proprie.

Redit ad id q̄ ceperat vt supponat alias autoritates

i Ille etiam maximus prophetarum. Contra. q̄ super illō Mat. xvij. Apparuerūt illi moyses et helyas. dicit glosa. Helyas fuit maxim⁹ ꝓphetarū. nō g̊ dauid. R̄. Spiritus ꝓphetie in maiori abūdantia dat⁹. ꝓphetā dñi facit excellētiorem. Pōt ergo duplicit dari in maiori abūdantia. Aut q̄ ad plura. Aut q̄ ad altiora. Helye datus est ad plura. q̄ ad futura rū puisiōez. et miraculoꝝ oparōz. Sz dauid ad altiora. q̄ siē pz ex eo ꝓphia. pl'a vidit clarius. q̄ ꝓphia intellectuali

Ista ſ. ſingularitas negatur: cū dicim⁹ plures eē ꝓsonas: significam⁹ q̄ non est vna sola. Jō hylarius volēs ista subtiliter ſane intelligi: ait. Professio ꝓsortij sustulit intelligētiā singularitatis. Non dicit. posuit aliq̄d. Ita etiā cū dicim⁹ tres ꝓsōas singularitatē ſolitudinē tollim⁹. Et q̄ pr̄ nō ē sol⁹: nec filius ē sol⁹: nec spūſſctūs ē solus significam⁹ q̄ nec pr̄ tm̄ ē ſ filius: nec pr̄ tm̄ ſ spūſſctūs. De
b aūt in seq̄nti plenius agetur. vbi etiā ſm q̄d ſiles dicāt tres ꝓsone: ſ vtrq̄ aliq̄ mō sit ibi diuersitas vel differentia ostēdetur.

Hūc vō ad ꝓpositū redeam⁹: ſ ad oīendū ꝓsonaꝝ pl'alitatem. a tq̄ eēntie dīne vnitatē: alias sctoꝝ auctes iducam⁹. Moyses dic̄. b In pncipio creauit de⁹ celū et terrā: p deum significās pr̄z: p pncipiuz filiū. Et p eo q̄ apud nos de⁹ dr̄: hebraica veritas h̄z heloyz q̄ ē plurale hui⁹ singular⁹ q̄ est hel. Nō g̊ nō ē dictū hel q̄ ē de⁹: ſ heloym q̄ inſpiari pt dij siue iudices: ad pl'alitatez ꝓsonaꝝ referē. Ad quā ēt illō attinere videt: q̄ diabol⁹ per serpentē dixit. Eritis sic̄ dij: p q̄ in hebraico h̄ heloym: ac si diceret. Eritis sic̄ diuine ꝓsone.

Testimonia ꝓphetica veteſta. de trinitate personaruz ſ eēntie vnitate in gñali. f

Ille etiā maxim⁹ ꝓphārū et regū: dauid q̄ ſuā ceter⁹ pfert itelligentiaz dicens: super senes itellexi: vnitatē diuie nature oīdēs: ait: dñs nomē est illi: nō dicit dñi. Alibi etiā eiusdē vnitatē et eternitatē sil' oīdens: ait ex ꝓsona dei. Jſrael si me audieris nō erit inte de⁹ ꝓsona filij. ſ quō trinitas intelligat h̄ exēplo. Ad hoc dom̄ octo modis inuit nobis ꝓsonaꝝ pl'alitas i scriptura. Primo mō ſignificatione ſ Matb. vlt. In noīe pr̄is et filij et spūſſcti. Scdo cōsignificatiōe Gen̄. j. In pncipio creauit. vbi habem⁹ nos deus. hebrei heloym. q̄ est noīaꝝ⁹ pluralis h⁹ nti singularis hel. Tertō mō ſuppōit vt cū dr̄: de⁹ genuit de uz. Prouer. viij. Dn̄ oīs colles ego ꝓturbabat. ſ gñauit me dñs. Quarto mō appropatione. Ut gen̄. j. ibi. In pncipio creauit de⁹ ꝛc. Deus cū ibi patri appropriatur. et pncipiū filio. Quinto mō iteratōe vt Esa. vj. Sanctus ſā ctus ſctūs dñs deus sabaoth. pſ. xxxij. Sexto modo dr̄ dine verboꝝ
pſ. Benedicat pſ. lxvj nos de⁹ noſter. et būdicat ꝛc. Septimo mō cōnotatione i actu missiōis. Ut cuz dr̄ Bal. vij. Misit de⁹ ꝛc. Octauo mō appariōe sicut apparuerant abrahe Jſa
tres viri Gene. xviij.

Testimōia prophetica veteris testamen. de filij generatione et spiritussancti processione specialiter. g

Dauid quoq̄ eīnā filij generationem aperte insinuat ex persona filij dicens: dominus dixit ad me: filius meus es tu ego hodie genui te. de hac generatione ineffabili Esaias ait. Generationem eius quis enarrabit. In libro quoq̄ proueꝛbioꝝ eternitas filij cū pr̄e mōstratur vbi sapia ita loq̄tur

recēs: neq̄ adorabis deū alienū. Aliud hoꝝ vt dicit Amb̄. i j. li. de tri. significat eternitatē aliud vnitatez ſ be indifferentis. vt neq̄ posterior: ē pr̄e: neq̄ alterius diuinitatis filiū vr̄ spiritumſanctum esse credamus. Nam si patre posterior: ē filius vel spirituſſanctus: recens est. et si vnius non est diuinitatis. alienus est. Sz nec posterior est: quia recens non est: nec alienus: quia ex patre natus est filius: ex patre procedit spūſſanctus. Alibi quoq̄ distinctionem personaruz insinuans ait. Verbo domini celi firmati sunt: et spiritu oꝛ eius omnis virtus eoꝝ. Alibi etiam ait. Benedicat nos deus deus noſter: benedicat nos deus et metuant euz omnes fines terre. Trina enim confessio dei: trinitatem exp̄mit personarum: vnitat ez vero essentie aperit cum singulariter subiungit. Esaias quoq̄ dicit se audiſſe seraphin clamantia. Sāctus sanctus sanctus dominus deus. Per hoc quod dicit ter sanctus trinitatē significat: per hoc quod subdit dñs deus. vnitatē essentie

k ¶ Dñs posse dit me ab initio ẽ. Obr. q; possessio ẽ rei iferioris. ordo rei posterioꝛ. cõceptõ silr sonat i sex fragilitatẽ. ꝓpr silr. q oĩa ñ ꝓ uenĩũt diuinis.

10 ℞. Sapia describit ꝓ ꝓgatoꝛ ad effect⁹. z ꝓ cõparatoꝛ ad pncipiũ. Et qm̃p cõpatoꝛ ad effect⁹ hz i se thesaurũ infinitũ inumerositate. z hz oꝛdinẽ i discretione. iõ describit ꝓ ꝓbũ possidẽdi z oꝛdinãdi. De scribit ẽt ꝓ cõpatiõz ad suũ pncipium a q̃ emanat emanatiõe i trinseca. i eo q ẽ de subã emanantis. iõ describit ꝓ ꝓbũ cõceptiõis et ꝓpritionis.

Ecclesi. xxiij.

Abich. v

Spãlia testimõia. de spũsctõ.

Gen. j.

k Dñs possedit me ab initio viarũ suarũ añ̃ q̃cq̃ faceret a pncipio: ab eterno oꝛdiata sũ z ex antiq̃s añ̃ terra fierer: necdũ erãt abyssi: nec dũ cõcepta erã: nec dũ fõtes aq̃ruz erupãt: necdũ mõtes gui mole pstiterãt. Añ oẽs colles ego ꝓturiebar: adhuc ẽrã nõ fecerat z flumia: z cardines oꝛbis tre. Qñ pparabat celos aderã. qñ appendebat fundamenta tre. cũ eo erã cũcta cõponẽs z delectabar p singulos dies ludẽs coram eo. Ecce aptũ ẽ ei na genitura testimoniũ: q ipa sapiẽtia phibet se añ mũdũ pceptã eẽ. z ꝓturiri. i. genitaz: z apud pfez et nalit existẽ. Ipa ẽt alibi ait. Ego ex oꝛe altissimi pdij pmogenita añ oẽm creaturã. Abicheas q̃ ppba et nã ybi gñatiõez z tpalẽ ex maria sit insinuauit dicens. Et tu bethleem ephrata paruulus es in milibus iuda. ex te egredietur q sit dñator i isrl: z egressꝰ ei⁹ ab initio a diebꝰ eternitatis. ¶ De spũsctõ ẽt exꝑssa dicta cumẽta i ve. te. hẽm⁹. In geñ. eñ legit. Spũs dñi ferebat super aq̃s. Et dauid dic. Quo ibo a spũ tuo. In li. sap. oꝛ. spũssanct⁹ disciplie effugiet fictũ: benign⁹. n. ẽ sps sapie. Esa. q̃ ait. Sps dñi sup me.

Sap. j: Isa. lxj.

¶ Testimõia no. te. p auctes ihu christi: de vnitate diuine eẽntie z psonarũ pluralitate. h

Hec declaratiõz eoꝝ q̃ de sacra trinitate z vnitate dic mgr. q̃ttuoꝛ pñt q̃ri circa ptẽ istã. Pmo q̃rit vtz i deo sit ponere eẽntie siue nãe vnitatẽ. Secũdo vtz i deo sit ponere psonaꝝ plalitatẽ. Tertio vtz i diuis psonis sit ponere ifinitatẽ. Quarto z vltio vtz i diuis psois sit ponere trinitatẽ. ¶ Questõ. j. s

Qz i deo sit ponere eẽntie siue nate vnitatẽ vr rõne oĩ sua. triplici hita suppõe quã oꝛ ponit. tũ ꝓpt cõem anicõceptiõz q̃ ẽ q de⁹ ẽ. q̃ maꝰ excogitari non pt. tũ rõne stat⁹. q ñ ẽ nisi sũmo z ꝓmo. Suppositõ ꝓma ẽ. q de⁹ ẽ simplicissim⁹. Ex hac argu. cũ nullo alio diuerso possit cõicare aliõ. q si cõicat z differt. g⁹ nõ sũt idẽ. g⁹ ẽ ibi cõpositõ. Si nihil pt cõicare. g⁹ nec deitatẽ. nec entitatẽ. g⁹ si sũt duo dij. cũ vn⁹ sit ens. z alt ñ ẽ ens. si vn⁹ est de⁹ alt ñ ẽ de⁹. g⁹ si duo sũt dij. ñ sũt duo dij. Itẽ scda suppõ ẽ q de⁹ ẽ oipotẽtissim⁹. Ex hac argu. g⁹ poterit facere q ois alia potẽtia a sua nihil possit. g⁹ si sẽ duo diuersi i nã. h ꝓt facere vn⁹ ô alt. q alt nihil possit. et ecõuerso. Sz cui pt potẽtia auferri ñ ẽ de⁹. g⁹ si duo sũt dij. null⁹ est de⁹. Itẽ ẽtia suppõ ẽ q de⁹ ẽ simplr sum̃. Ex hac ar. g⁹ oĩa sẽ i fra ipm. g⁹ oĩa alia ad ipm z ab ipo. Si g⁹ sũt duo dij. vn⁹ ẽ i fra altez. z ecõuerso. vn⁹ ẽ ab alio fm naturam diuersam z econuerso. vnus est ad alterum. et econuerso. sed quod est infra aliud in natura

Rũc xo post testimõia ve. te. de fide sctẽ trinitatis z vnitatis ad noui testamẽti auctes accedam⁹ vt i medio duũ aialiũ. i. testamẽtoꝝ: cogscatur xitas. et foꝛcipe ô altari sumat calcul⁹ q tã gãt oꝛa fideliũ. Dñs itaq̃ xps vnitatẽ diuine essentie ac psonaꝝ trinitatẽ: apte isinuat dicens apl'is. Jte baptizate oẽs gẽtes in noie ꝑis z filij et spũssancti. In noie itaq̃ ait. Et amb. ait in. j. li. de trini. nõ in noib⁹. vt vnitas eẽntie oĩ dat: p noĩa tria q̃ supposuit tres eẽ psonas declarauit. Jpe ẽt ait. Ego et pr̃ vnũ sum⁹ vnũ dixit vt ait Amb. i eodẽ. ne fiat discretio ptãtis nãe: z addidit sum⁹ vt patrẽ filiũq̃ cogscas. i. vt pscet⁹ pr̃ filiũ pfectñ genuisse credat: z q pr̃ et filius vnũ sint: ñ cõfusione persõe: sz vnitate nature.

Mathei xxviij.

Johã. x.

¶ Testimonia no. test. p auctes apl'oꝝ de vnitate diuine eẽntie z psonaꝝ plalitate. i

j. Joh. v.

Jobes q̃ i epla canonica ait. Tres sũt q testimoniũ phibẽt in celo: pr̃: xbũ: z spũsctũs. et hi tres vnũ sũt. Jpe ẽt i initio euãgelij sui ait. In pncipio erat verbũ: z xbũ erat apd deũ. z deus erat xbuz: vbi apte osditfiliũ sp z ei⁹nalit fuisse apd patrẽ vt aliũ apd aliũ. Apl'us q̃ apte trinitatẽ distiguit. dicẽs. Abisit de⁹ spñ filij sui in coꝛda nr̃a. et alibi. Si spũs ei⁹ q suscitauit ihm habitat i nob tẽ. Itẽ alibi t nitatẽ atq̃ vnitatẽ eundẽtissime ꝓmẽdat dicẽs. Qñ ex ipo z p ipm z i ipo sũt oĩa. ipsi gl'ia. Ex ipo ait. vt; Aug⁹. i li. de tri. ait. ppt pfez. p ipz dicit ppt filiũ: i ipo ꝓpter spñsctñ. Per ẽ xo q nõ ait ex ipis. per ipos z ipis: nec ait ipis gl'ia. ẽ ipi isinuauit hãc t nitatẽ vnũ deũ eẽ: ẽ q; singule pene sillabe noui testahãc i effabil' vnitatis atq̃ trinitat⁹ xitatẽ ꝓcoꝛdiũ isinuãt: i ductõi testimõioꝝ sup hac re supsedeamus z rationibus: congruisq̃ similitudinibus ita esse ꝓout infirmitas nr̃a valz: oñdam⁹

Joh. j.

Rom. xj.

Li. j. c. vj

z ab alio. z ad aliũ. non est de⁹. g⁹ ẽ. ¶ Itẽ ẽ pt ꝓbari p deductiõz ad ipossibile. Si sũt duo dij. aut vn⁹ ẽ vbi alt⁹. aut ñ ẽ. Si vn⁹ vbi alt. g⁹ vn⁹ i alt⁹. cũ sint eodez mõ cẽndi. g⁹ vn⁹ ẽ alt⁹ materialt. g⁹ alt ñ ẽ de⁹. Si vn⁹ ẽ vbi alt. g⁹ vtq̃ limitat⁹. g⁹ neuꝛ ifinit⁹. ¶ Itẽ si pl'es sũt dij boni. aut vn⁹ itelligit altez. aut ñ. Si ñ. g⁹ vtq̃ ẽ ignoãs. Si itelligit. aut g⁹ p pñtiã. aut p ꝓpẽm. aut p scipm. Si p pñtiã. g⁹ vn⁹ i alt⁹. g⁹ de⁹ illabit' oꝛo z pficit deum. Si p speciem. g⁹ cõpositus. Si p exemplar. ergo vn⁹ exẽplar alteri⁹. g⁹ z pncipium. Itẽ si sunt duo dij diuersi q̃z vtq̃ ẽ sũmũ bonũ. aut vn⁹ diligit alteruz vt diligẽd⁹ ẽ. aut ñ. Si sic. cũ vtq̃ sit sũmũ bonũ. vtq̃ ẽ diligẽd⁹ amoꝛe fruitõis. g⁹ vtq̃ fruit alt⁹. sed q̃ fruit alio bono a se. illo idiget. g⁹ vn⁹ idiget alio. g⁹ vtq̃ ẽ indigẽs. g⁹ neuꝛ de⁹. Sz ꝓua. g pl⁹ ꝓt de⁹ facere q̃ itelligere⁹ nr̃ posse cogitare. sz itellect⁹ hũan⁹ (vtpote gentiũ i telligit pl'es deos oipotẽtes. g⁹ de⁹ pt facere. Sz q̃cq̃d pt cẽ i diuia natã. ẽ ibi. qz ei⁹na g⁹ tẽ. ¶ Itẽ pl'a bona sẽ meliꝛa pautionib⁹. sz pl'es dij sẽ pl'a bona. g⁹ melius aliq̃d erũt duo q̃ vn⁹. Sz fm Ansel. Oẽ q̃ melius ẽ circa deũ ẽ ponẽdũ. g⁹ ẽ ponere pl'es deos. ¶ Itẽ q̃ũ ẽ diuersa operatio. diuersa ẽ virtus. z diuersa ẽ natã. sz operatiõ triũ psoaꝝ ẽ diuersa. qz appitio i colũba fuit soli⁹ spũsctũ. z sol⁹ filius assũpsit hũanã naturã. g⁹ sũt diuersi in

subā. g° sūt pl'es dñi. ¶ Itē magna potētia ē. q̄ pt̄ magnū. ꝛ maior q̄ maia. ꝛ maria q̄ maximū. ſz deus ſup oīa est ſume potēs. g° pt̄ ꝓducere ſūmū bonū. Sed h̄ ē deus g° cū in eternis ſit idē ēe ꝛ poſſe. g° ꝛē. ¶ R°. dom̄ q̄ ipoſ
11 ſibile ē plures deos ēe. ꝛ ſi recte accipiat ſignificatū huius nois deus. nō ſolū ē ipoſſibile. ſz ertiā nō intelligibile Deus em̄ dic̄ ſimpl'r ſūmū ꝛ i re ꝛ i opinōe cogitantis. Quia i re. tō oīa ab ipo ꝛ i ipo ꝛ ad ipm̄. ꝛ i ipo oīno ē ſtatus. tō ipoſſibile ē intelligere. ſaluo h̄ intellectu. q̄ aliq̄d ſi bi pariſicet aliud ab ipo. ¶ Itē nihil maius deo cogitari pōt. nec ertiā eq̄le. q̄ ſūmū i opinōe. tō ipoſſibile ꝛ ñ intelligibile ē ponere plures deos. ¶ Ad illud g° q̄ō. obī de gētib⁹. dom̄ q̄ ñ fuit intellect⁹ ſz fictio. ꝓterea nō intelligebāt deū ſm̄ nobilitatē diuinā. tō nō valz. Et ad illō pl⁹ pt̄ deus facere ꝛē. Dom̄ q̄ dupler ē intellect⁹. ſ. rōnabilis ꝛ fantaſtic⁹. De ꝓmo vez̄ ē. ſz de ſcō ñ. q̄ mlta poſ
12 ſum⁹ cogitare ſm̄ fantaſiā. q̄ deus nō pt̄ facere. q̄ nō conuenit illi i q̄ incōueniēs ē ipoſſibile. ¶ Ad illud q̄ō obī q̄ plura bona ſūt meliora pauciorib⁹. Dom̄ q̄ iſtud hz ſtatē i bono creato ꝛ finito. q̄ō rōne ſue finitatis recipit bonitatis augmētū p̄ additōez alteri⁹ boni. nō āt hz ſtatē in bono infinito. q̄ p̄tū cūq̄ addas bonū infinitū infinito. ſp ego intelligo de bonitate tm̄ i vno q̄tū i pluribus. ¶ Ad illud q̄ō obī de diuerſitate opationū. Dom̄
13 q̄ pr̄ ꝛ fil⁹ ꝛ ſp̄ūſc⁹ i oi opatōe cōueniūt. ſz i relatōe differūt. Uñ in icarnatōe ē opatio ꝓducētis illi⁹ nature. ꝛ ē vnio. In ꝓmo cōueniūt tres pſone. i ſcōo ñ. Sil'r i colūba ē colūbe formatio ꝛ eiꝰ ſignatō. i ꝓmo cōueniūt i ſcōo ñ. Exēplū aug. de tri. ē. q̄ ad formatōez buiꝰ nois memoria. cōcurrit memoria. intelligētia ꝛ volūtas. h̄ tm̄ nomē memoria ſignificat alterā potētiaz. ſil'i mō ē i ꝓpoſito. ¶ Ad illud q̄ō obī q̄ magna potētia ꝛē. Dom̄
14 q̄ ꝓducere aliq̄d ē tripl'r. vel ō ſeipo. vel de aliq̄ creato vel de nihilo. De ſeipo pt̄ deus ꝓducere ſūmū ſimpl'r. ſz ille nō erit alius i natura. ꝓpter nature ſimplicitatez. De alio vel de nihilo nō pt̄ ꝓducere ſūmū ſimplicit⁹. ſz i genere. nō ꝓpt̄ defectū potētie agētis. ſz ꝓpter defectū creature quā neceſſe ē ēe limitatā. ꝛ ita nō pt̄ ꝓducere aliū deū.

¶ Queſtio. q̄. b

Utr̄ ſit ponere i deo pſonaz pluralitatē. et q̄ ſic oñdit ſuppoſitū de deo q̄tuor. Primū ē q̄ ipo ſit ſūma bītudo. Secūz ē ſūma ꝓfectio. Tertiū ē ſūma ſimplicitas Quartū ē ſūma ꝑmitas. Ex ꝑma ſuppoſitōe arguit̄ ſic Ibi ē ſūma bītudo. ſz vbicūq̄ ē ſūma bītudo. eſt ſūma bonitas. ſūma charitas. ꝛ ſūma iocūditas. Sz ſi eſt ſūma bonitas. cū bonitatis ſit ſūme ſe cōicare. ꝛ h̄ ē matie in ꝓducēdo ex ſe eq̄lē. ꝛ dādo ēe ſuū. g° ꝛē. Si ſūma charitas. cū charitas nō ſit amor ꝓpriꝰ. ſz ad alterū. g° relinq̄t pl'ralitatē. Itē ſi ſūma iocūditas. cū nulli⁹ boni ſine ſocio ſit iocūda poſſeſſio. g° ad ſūmā iocūditatē req̄rit ſocietas ꝛ ita pluralitas. ¶ Ex ſcōa ſuppoē arguit̄ ſic Ibi ē ſūma ꝓfectio. ſz ꝓfectōis ē ꝓducere talē q̄lis ipe ē in natura. g° neceſſe ē ibi ēe multiplicatōz. ſz h̄ ñ pt̄ eſſe ſm̄ aliā ēntiā. g° oz q̄ ſit ſm̄ aliā pſonā ſiue ſuppoſitū. ¶ Ex tercia ſuppoē arguit̄ ſic. Ibi ē ſūma ſimplicitas. ſz ſimplicitaſ ē q̄ aliq̄ nata ſit i pluribus. vt ptz i vli. ſz ex defectu ſimplicitatis ē q̄ nūeret i illis. g° ſi in deo eſt ſimplicitas i nihilo deficies. erit i pluribus ñ nūerata eſſentia. g° ꝛē. ¶ Ex q̄rta ſuppoē arguit̄ ſic. Ibi ē ſūma ꝑmitas. ſz q̄nto aliq̄d ē priꝰ. tāto fecūdi⁹ ē. ꝛ aliox ꝓncipiū. g° ſic ēntia ꝑma ē ꝓncipiū aliaz ēntiaz. ſic pſona pris cū ſit ꝓma. q̄a a nullo ē ꝓncipio. ꝛ hz fecūditatē reſpectu pſonaz. ſz fecūditas i deo reſpectu rei. nō pt̄ ēe. niſi actui cōiūcta. g° neceſſe ē pl'es ēe pſonas. ¶ Sz cōtra vr̄ q̄ ex eiſdē ſuppoſitōib⁹ poſſz argui cōtrariū. et ita deſtruunt rōnes ꝛ cōcluſiōes iā poſite. Si em̄ ibi ē ſūma bītudo. cū beatū q̄ ēntiā ſibi ſoli ſufficiat ad bītudinē. g° non eſt neceſſe ponere aliā pſonam ad beatitudinē ſiue iocūditatē. ¶ Itē cōtra ſcōaz ſuppoſitōem ſic obī. ſi ē ibi ꝓfectio ſūma. g° eq̄ plena et ꝓfecta ē ēntia i vna pſona vt i pl'ib⁹. Si aūt vltra ꝓfectōz additio ē ſupflua. pl'alitas nō ē in diuinis. ¶ Itē cōtra terciā rōnē ſic. Si ē ibi ſūma ſimplicitas. cū pluralitaſ oppona tur ſimplicitati. ꝛ oppoſita nō pñt ēe circa idē. g° ſi deus ē vn⁹. ꝛ i eo ē ſimplicitaſ. nō g° pl'alitas cū ꝓ oīa ſit ſumpler. ¶ Itē cōtra q̄rtā ſuppoſitōez ſic Si ibi ē ſūma ꝑmitas. g° cū ſtatꝰ ſit i ꝑmo ꝓncipio. ꝛ ſtatꝰ ē i vnitate. g° ꝑmitas nō ponit pluralitatē ſz vnitatē. ergo vr̄ q̄ vna ſit tm̄ pſona. ¶ R°. dicendum q̄ in diuinis ē ponere ꝓ ſonaz pl'alitatē. ſicut fides dic̄ ꝛ rōnes ꝑdicte oñdunt. ſi q̄s ſine cōtradictōe cōſideret. Naz rōne ſimplicitatis ēntia ē cōicabilis et potēs ēe i pluribus. Rōne ꝑmitatis pſona ē ex ſe nata aliā ꝓducere. ergo vocab⁹ ꝑmitatē ineſcibilitatē rōne cuiꝰ vt dicit antiq̄ opimo. ē fontalis plenitudo in pr̄e ad oēm emanatōez. et h̄. j. patebit. Rōne ꝓfectōis ad h̄ ē apta et ꝑmpta. Rōne bītudinis et charitatis eadē ēntia diuīa ē volūtaria. Quib⁹ cōditōib⁹ 16
poſitis. neceſſe ē ponere pſonaz pluralitatē. ¶ Ad illō g° q̄ō obī i cōtrariū. q̄ beatū q̄ ēntiā ſibi ſoli ſufficit. g° nō idiget ꝛē. Dom̄ q̄ verū ē q̄ nō indiget nec ꝑ ēā⁹ eſt aliꝰ. ꝓpt̄ idigētiā tāq̄ bītudie cōicās. Sil'r ad illud q̄ō obī q̄ veritas eq̄ plena et ꝓfecta ē in vno vt̄ pluribus. Dom̄. q̄ et ſi ſit eq̄ plene. nō tm̄ ita plene ꝛecla 17
rat. ꝛ ꝓterea eorpo q̄ plene ē i pr̄e redundat i alias pſonas redūdātia ꝓfectōis. ¶ Ad illud q̄ō obī. q̄ pl'alitas repugnat ſimplicitati Dom̄ q̄ ē q̄dā pl'alitas ꝑ additiōnē ꝛ hec repugnat. q̄dā ꝑ originē. ꝛ hec nō addit. nec cōponit. nec repugnat ſimplicitati. ſz potꝰ ſolitudini. et ſic ē i diuinis. vt. j. patebit. ¶ Ad illud q̄ō obī q̄ i ꝓmo ē ſtatꝰ. Dom̄ q̄ ſic i cēntꝰ vna ē ēntia pr̄ia. a q̄ ſūt alie et ad quā. ſic i pſonis ē vna pſona a q̄ ſūt alie. et ad quā. et i illa ē ſtatꝰ originis. q̄ illa a nullo. et hec ē pſona pris. Uñ Aug. illi pſone appꝛopriat vnitatē. dicens in patre vnitas ꝛē. ¶ Queſtio. iij. c

¶ Utr̄ i diuinis pſōis ſit ponere infinitatē. Et q̄ ſic oñdit h̄ mō. q̄ creatura cū ſit finita. q̄cūq̄ ē i ipa ē actu finitū. g° ab oppoſitis. q̄ diuīa ēntia ē infinita. q̄cūq̄ ē i ipa ē infinite. g° cū i deo ſit nūer⁹ pſonarū. erit infinit⁹. et ita erūt infinite pſone. ¶ Itē cū dupler ſit infinitas ꝙtualis et nūeralis. Infinitas ꝙtat̄ ē in deo. g° pari rōe infinitas nūeralis. g° i deo ſūt infinite pſone. ¶ Itē infinita ꝙtas cū emanet ſm̄ ſuā totā infinitatē. nō tm̄ ꝓducit infinitū ire ſiue. ſz ertiā ere ſiue. Sz virt⁹ pris i ꝓductōe pſonarū emanat ſm̄ oīmodā ſuā ꝑfectē. g° nō tm̄ ꝓducit pſonas infinitas i virtute. imo infinitas i nūero. ¶ Itē hoc ipm̄ oñdit ſic. Multiplicatio pſonaz aut ē ꝙtis. aut ñ. Si ñ. g° ñ dz i diuis pon. Si ē virtutis p ſe. g° maior multiplicatō erit maioris ꝙtat̄. ꝛ ſume ꝙtat̄ infinita multiplicatio. g° ꝛē. ¶ Cōtra h̄ oñdit q̄druplici cōditōe q̄ ſumit ab h̄ q̄ ſp deo ē attribuēdū q̄ō nobili⁹ ē. q̄ neceſſe ē ponere finitatē pſonaz. ꝑma ē diſtinctio. ſcōa ordo tertia cōnexio. q̄rta ſūma cōpletio. ¶ Ex cōditōne ꝑma oñdit ſic. Si ē ibi diſtinctio. nō g° cōfuſio. ſz vbi ē infinitas. ibi ē cōfuſio. g° ꝛē. Itē ex ſcōa ſic. vbi ē ordo ibi ē termiatio. q̄ vbi deſit̄ termiatio. deficit mediatio ꝛ ꝓ oñs ordo. ſz vbi ē termiatio ñ ē infinitas. g° ſi i diuis ē ordo. nō eſt infinitas. ¶ Itē ex tertia ſic. vbi eſt connexio neceſſe ē q̄ oēs pſone pcedāt ab vna. naz ſi vna ab alia. et ita cōſeq̄nt. tūc ē infinita diſtātia inf̄ ꝑmā et vltimam. et hoc eſt inconueniens. ergo oīs ab vna. Aut ergo eiſdez modis. aut diuerſis. Si eiſdē. ergo nulla diſtinctō. Si diuerſis. et diuerſi modi emanādi ſunt finiti. ergo ꝛē.

¶ Itē ex q̄sta sic. Si ē ibi sūma cōpletō. g° nata ē diui/
nitas al's cōplere. cū cōpletio psonaꝝ sit i btitudīe. na/
ta ē alias. ſ. aīa btificare. ſz si ēent psone ifinite. ipossi/
bile eēt aliquē btificari a deo. cognitio em cuiuslibz pso
ne est de substantia beatitudinis cum tota bonitas que
est de subāle pmū. sit in q̄libz psonaꝝ. g° aut aīa oēs co
gnosceret. aut nō eēt btā. ſz ipossibile eēt oēs cognosce/
18 re cū virt⁹ eius sit finita. g° ꝛc. ℟. dōz. q; i diuis psōis q̄
tū ad nūez nō ē ponere ifinitatē ſz finitatē. ¶ Rō āt hui⁹
ē. q; infinitas nūeral' repugnat pfectōi ꝛ ordini. q; ē re/
cessū ab vnitate. siue a sua origine. Sil'r ifinitas molis
ꝛ tō neutra ē i deo. Infinitas aūt virtutis ē p accessum
ad vnitatē. ꝛ tō ista cū sit pfectōis. ponēda ē in deo. ¶
19 ¶ Ad illud g° q̄ obr. q; q̄cūd ē in deo ē infinite. Dōm
q; verū ē ifinite. ſz nō q̄libz infinitate. ſz illa q̄ de⁹ ē infi/
nitas. ꝛ hec ē ifinitas imēsitatis. ꝛ tali mō ē trinitas in/
finita. nō ifinitate nūerali q̄ nō cōgruit deo. Et p hāc pz
℟. ad scōm. ſ. q̄re ifinitas nūeral' nō ē ponēda i deo si/
cut ℣tualis. ¶ Ad illud q̄ obr q; ifinita ℣tꝰ. infinita/
te emanās. pducit ifinita. Dōm q; diuine ℣tuti nō cōue
nit pductio nisi pfecti. ꝛ tō nō cōuenit ei pductio alicu/
ius ifinitatis. nisi illi⁹ q̄ stat cū sūma pfectōe. hec āt nō
20 ē ifinitas nūeral'. ꝛ tō nō ē i deo. ¶ Ad vltimū q̄ obr
q; potētie ē se multiplicare. Dōm q; nō oi mō ē potētie
sed pfecte m'tiplicare se potētie ē ꝛ cōuēit deo. nō sequit
g° magis se m'tiplicare ē maio⁹ pfectio. nisi itelligat p/
fecte. sed infinite se multiplicare fm numerū est imper
fecte. ideo non conuenit deo.

¶ Questio quarta et vltima. d

¶ Vtrū in diuinis psonis sit ponere trinitatē. Et q; non
imo magis dualitatē oñdit sic. P̄ totū q̄ p̄t dat filio
ſz q̄ dat totū. q̄ p̄t. ñ p̄t ampli⁹ dare. g° nec aliā psonaꝝ
pducere. cū illud sit dare. ¶ Itē p̄r generat filiū tāq̄ p̄/
bū p oīa eq̄le. ꝛ p oīa dicēs ꝛ exprimēs ipm. ſz multiplica
tio psonarū ē ad declaratiōem ℣tutis. g° ℣r. q; supfluat
aliū pducere. ¶ Itē oñdit q̄libi debeat eē q̄ternitas per
rōnē emanatōis. Quia cū filius emanat p gnatiōez nō p
ꝓcessionē. tō q̄uis nō generet. tñ spirādo. pducit. eadez
rōne ℣r. q. spūs. ſ. q̄uis nō. pducat spirādo possit gene
rare siue generet. cū nō generet. ¶ Itē cū i diuis sit du/
pler mod⁹. pducēdi. ſcz vn⁹ p modū nature. alt⁹ p mo/
dū volūtatis. ꝛ ibi debeat eē cōpleta rō. pductōis. ℣r. et
q; ibi debeat eē mod⁹. pducēdi tertius p modū arti. ꝛ si sic
erit ibi ponere q̄rtā psonā. fm būc modū. pducēdi. Sz
cōtra. q; sit ibi trinitas tñ. oñdit ex suppositōibus supi⁹
factis. q; necesse ē i illa trinitate eē btitudinē. p fectōis sim
plicitatē. pmitatē. ¶ Ex pma suppositōne oñdit sic. Si
ē ibi sūma btitudo. g° sūma cōcordia. g° ē sūma germa/
nitas. sūma charitas. Sz si ēent plures q̄ tres. nō eēt
ibi sūma germanitas. si pauciores. nō eēt ibi sūma chari
tas. g° sūt tres tñ. Probatio minoris. Si ē ibi q̄rta pso/
na. aut ꝓcedit ab vna. aut a duabꝫ. aut a tribꝫ. Si ab
vna vel duabꝫ tñ. tūc nō p fecte ꝛ eq̄l'r cōuenit cū oībus
Si āt a tribꝫ. tūc due psone itermedie magis conuenīūt
ad inuicē q̄ cū extremis. q; pducūt ꝛ pducūt. ꝛ ita nō ē
ibi perfect⁹ nex⁹. Itē si ēssent pauciores q̄ tres. nō esset
ibi pfecta charitas. q; perfect⁹ amor. ꝛ ē liberal'. ꝛ ē cōis
Quia liberal'. tō tēdit ad alterū. Quia cōis. tō vult aliū
diligi ab altero. ꝛ diligere alterꝫ sicut se. ꝛ a se. g° ē ibi di
lectio ꝛ cōdilectio. hoc aūt nō p̄t eē min⁹ q̄ i tribꝫ. ¶ Ex
scōa suppositōne sic. Si ē ibi sūma pfectio. g° psona p/
ducēs pfecte pducit. ꝛ q̄tū ad modū pducēdi. ꝛ q̄tū ad
eū q̄ pducit. Sz nō repit nisi dupler mod⁹ pducēdi no/
bilis. Oīe em ageꝫ. aut agit p modū nature. aut p mo/
dū volūtatis. sic vult phūs g° his duobꝫ modis. et tm̄ his
pduc. ſz psona pducta q̄libz istoꝝ modoꝝ ē pfectissima
g° si vltra pfectōz ē oē q̄ supfluit. ꝛ q̄ ē extra defic. ne
cesse ē eē tm̄ duas psonas emanātes ꝛ nō plures nec pau
ciores. et vnā a q̄ emanāt. g° tm̄ tres. ¶ Itē ex tertia sic
Si ē ibi sūma simplicitas. p̄r totū dat cuilibz. g° pcedē
tes siue emanētes nō distinguūt penes ea q̄ accipiūt. ſz
penes modū accipiēdi et emanādi. ſz duo tm̄ sūt modi
emanādi. g° nō p̄nt eē nisi due psone emanātes ꝛ tertia
pducēs. g° ꝛc. ¶ Itē ex q̄rta sic. Si rōne p̄nitatis ē ibi
sūma fecūditas. nulla psona p̄t pducere aliq̄ gñe. pducē
diq̄ pducit. q; respectu illi⁹ nō ē por. g° cū due psōe ema
nēt fm duos modos emanādi. ipossibile ē q; his modis
pducāt. ꝛ nō sūt alij modi. g° nō p̄nt pducere. aliā psonaꝝ
g° sūt tm̄ tres. ¶ ℟. dōm. q; sic fides catholica diē. po 2
nere ē tm̄ tres psonas. nō plures nec pauciores. et ad hāc
sumit rō necessitatis et cōgruitatis. Rō necessitatis q̄re nō
p̄nt eē pauciores ſ. q̄ tres. ē sūma btitudo ꝛ sūma pfectō.
Nā sūma btitudo exigit dilectōz ꝛ cōdilectōz sūma pfe/
ctio duplicē emanatōz. ſ. nāe ꝛ liberalitatis ꝛ ad hāc ad mi
nus exigūt tres psōe. Itē rō necessitatis q̄re nō p̄nt eē plures
ē sūma simplicitas. q; nō patit psonas distingui. nisi fm
modos emanādi. Est tertia ꝓncipalis fecūditas. que non
mittit psonā pducere aliq̄ gñe emanatōis. nisi fm rōez
itelligēdi. sit pozillo. Vñ pma psona q̄ ē innascibil' ꝛ ispi
rabil' generat et spirat. Secūda ꝓ psona. q; ē ispirabil' ſz
genita. nō gñat ſz spirat. Tertia psōa. q; spirat ꝛ pcedit
a generāte. nec gñat nec spirat. ꝛ tō impossibile ē eē plures
psōas q̄ tres. Rō cōgruitatis sūt ex sufficiētia cōbinatō
nū. ꝛ ex pfectiōe nūeri trinarij. Ex sufficiētia cōbinatio/
nū. q; cū amor sit i oībus psonis vt dicit Richar. ꝛ nō sit
nisi tripler amor. vnus gratuit⁹. debit⁹. ꝛ ex vtroq̄ pmix/
t⁹. tm̄ erūt tres psone. Una q̄ tm̄ dat in q̄ ē amor gratuit⁹ 22
Alia q̄ tm̄ accipit. in q̄ ē amor debit⁹. et media q̄ dat et
accipit. i q̄ ē amor pmixt⁹ ex vtroq̄. Itē alio mō p̄nt cō/
binari. fm rōnē originis. ꝛ hmōi cōbinatōis sufficiētia i
tribꝫ cōsistit. Nā cōtingit itelligere psonā q̄ ē p̄ncipiū p
sone. et ñ ē p̄ncipiatū. et rursū psonā q̄ ē p̄ncipiatū et nō
p̄ncipiū psōe. et tertio mō psonā q̄ ē p̄ncipiatū et p̄ncipiū.
Quart⁹ aūt mod⁹ q; nec sit p̄ncipiū nec p̄ncipiatū ē oī/
no impossibilis. nec itelligibil'. Rō cōgruitatis ex pte nūe/
ri ē. q; nūer⁹ iste ſcz trinari⁹ hz i se pmā pfectiōez. qm̄ pri
m⁹ nūer⁹ ē q̄ cōstat ex oībus pribꝫ suis. ſ. vnitate ꝛ dualita
te. q̄ sit nūcte facit tria. Senarius aūt dr pm⁹ pfector
q; cōstat ex oībus pribꝫ suis aliq̄ntis. ſ. tribꝫ. duobꝫ. ꝛ vno.
Itē sūma pfectio ē i eo q; vnitas q̄ ē p̄ncipiū et cōpletio
oīs nūeri. reflexa supra se reduplicatōe pfecta q̄drata. q̄
lis in solido q̄drato triplicat fm rōnē. remanēs vna fm
vnitatē. vt si dicat semel vnū. semel. et istud ē valde sic
trinitati icreate. i q̄ in vnitate subē ē trinitas rōnū. Nō
tm̄ ē oīno sic. q; ibi cū vnitate subē ē trinitas rōnū et re/
rū. ſ. psonaꝝ. ꝫ tm̄mō rōnū. Sil'r si cōsideret nūer⁹ iste
in q̄ntitate cōtinua. hz i se pmā pfectōz ꝛ sūmā. Pmā
q; oīs q̄ntitas hz p̄nciptū. medīū. et vltimū. Sūmā. q;
pfectio q̄ntitatis cōtinue supma cōsistit in trina dimēsi
one. ſ. lōgitudīe latitudīe et altitudīe. et ꝫ ē q̄ dicit phūs
in pmo de celo et mūdo. Oē em pfectū in tribꝫ dicim⁹. ꝛ
ꝫ nūero adhibuim⁹ nos metipos magnificare deū vnuꝫ
creatorē oīm. eminētez q̄ prieratibꝫ coꝝ q̄ sūt creata. Si
militer si cōsideret iste numer⁹ i creatura hz i se pmā p/
fectionē et summā. Pmā. q; trinitatē vestigiū cōtingit
repire in q̄libet creatura q̄tūcūq̄ qua. q̄tūcūq̄ minima
Perfectaz. quia fm trinitatē imaginis reformatam et
deiformatā. attenditur summa et nobilissima perfectio
creature. ſ. btitudo. ¶ Ad illud g° q̄ obr q; pat dat fi/ 23
lio totū q̄ pōt. Dōm. q; verū est ſz nō dat oīa. i mō q; pōt

Et ꝺ in illatõe est accidens · nõ põt ampliꝰ dare · ergo nec aliã psonã pducere · q: h nõ est dare ampliꝰ · Sz alio mõ · Silr seqns obiectio p hoc ptz · q: filius nõ oĩmõ delarat · q: et si fm rõnem nature nõ tamẽ fm liberalitatẽ voluntatis · nisi inquãtũ ex ipo verbo pcedit spiritꝰ.

24 ¶ Ad illud qõ obĵcit q spũssctũs dz generare · Dõm q non est silr · q: psona filij pcedit spiratione · ꝺ habet rõnẽ pmitatis · psona aũt spũssctĩ sequit gnationez · et 25 ideo non generat · q: non ẽ innascibilis. ¶ Ad illud qõ obĵcit de tercio mõ emanandi · s · de arte · Dõm · q ars nõ habet fecunditatẽ ad emanãdũ siue ad pducẽdũ · nisi p voluntatẽ · z ꝺ mod⁹ ille nõn dz distingui a mõ pcẽdi p modũ liberalitatis siue voluntatis · Uel aliter z melius · Modus pducẽdi per artẽ cõuenit cuz mõ producendi per naturam · in hoc q z trobiqz pducitur silr · Differt aũt · q: in pductõe naturali pducit silis in subã et nata · alio ĩ psona · In pductõe aũt artis pducit silr fm rõnẽ forme exemplaris · dissilr ẽo in subã et natura · talis aũt modus producẽdi est impossibilis diuine essentie · q non compatit diuersitatem essentiarum.

¶ Distinctio · iij · de trinitate z vnitate fm q̃ creditur per rationem intelligitur.

Apostolus nãqz ait q̃ inuisibilia dei cẽ · Supra egit magister de sancta trinitate inquãtũ creditur in hac scda parte agit de ipa inquantũ intelligit · Et hec ps diuidit in tres ptes · in quarũ prima adhibet quasdam similitudines ad intelligendũ trinitatẽ · adducit cõgruas silitudines et rõnes · In scda soluit emergentes dubitatões · j · iij · di · in pncipio · Nec oĩno qõ satis necessaria cẽ · In tercia illis dubitatiõibꝫ solutis · determinat trinitatis z vnitatis p prietates z cõditões · j · di · viij · Nũc de veritate siue ꝺ p prietate. ¶ Intẽ pma ps hz duas · In pma adducit silitudines logĩcas · In scda silitudines q̃ntãqz siue expssas q̃ attendunt in imagine · ibi · Nunc vo ia ad eaz quentamus disputatõez · ¶ Intẽ pma ps hz duas · In pma oĩdit vnitatẽ · In scda trinitatẽ · ibi · Nunc restat oĩdere cẽ · Prima ps hz q̃tuor pticulas · In pma pbat aũctre apostoli · Ro · j · q̃ deus est cognoscibilis p creaturã · In sequenti pbat p silitudinẽ longinquã q̃ deꝰ est cognoscibilis p creaturã auctoritate apli.

DI III Ro · j.

Apostolꝰ nãqz ait: q̃ inuisibilia dei a creatura mũdi p ea q̃ facta sũt intellecta spiciunt: sẽpiterna qꝺ ẽt eiꝰ et diuinitas. Per creaturã mũdi intelligit hõ ppt excellẽtiaz q̃ excellit ink alias creaturas: vel ppt cõuenientiam quã hz cũ oi creatura · Ihõ q̃ inuisibilia dei intellectu mentis spicere potuit: vel ẽt spexit: p ea q̃ facta sũt · i · p creaturas visibiles, vt inuisibiles · A duobꝰ · n · inuuabak · s · a nã q̃ rõnalis eratt ab optbꝰ a deo factis: vt manifestaret hoi veritas · Jõqz aplus dixit · Quia deus reuelauit illis · s · dũ fecit opa: in qbꝰ artificis aliqtenꝰ relucet indicium.

¶ Ponit varios modos cognoscendi creatorem p creaturam. b

a a Nã sic ait Amb · vt deꝰ q̃ nã inuisibilis ẽ: ẽt a visibilibꝰ possz sciri: opꝰ fecit qꝺ opifice visibilitate sui mãifestauit vt p certũ i certũ possz sciri z ille deꝰ oĩm ee crederet: qui hoc fecit quod ab homine impossibile est fieri · Potuerunt ergo cognoscẽ siue cognouerũt vltra oem creaturã eẽ illũ q̃ ea fecẽ · q̃ nulla creatura rũ facere vel destruere valet · Accedat q̃cũqz vis creatura: z faciat tale celũ z terrã z dicaz q: deus est · Sz quia nulla creatura talia facere valet · constat super omnem creaturam esse illum qui ea fecit: ac per hoc illuz eẽ deũ: humana mẽs cognoscẽ potuit.

¶ Secũda ratio qua deus potuit cognosci vel modus quo nouerunt c

¶ Alio etiam modo dei veritatem ductu rationis cognoscẽ potuerũt: vel etiam cognouerũt · Et · n · Augustinus ait in lib · de ciuitate dei · Uiderũt summi philosophi nulluz corpꝰ eẽ deum: z ideo cũcta corpa trãscenderunt querentes deum Uiderunt etiam quicqꝺ mutabile est: non esse summũ bonũ deũ: omniumqz principium: z ideo omnem aiam mutabilem qz spiritus trãscenderũt · Deinde viderunt omne qꝺ mutabile est nõ posse esse: nisi abillo qui incõmutabiliter z simpliciter est · Intellexerunt ergo eum oĩa z ista fecisse · z a nullo fieri potuisse.

b Alio modo deꝰ cognoscitur ex creaturis.

¶ Ordo rõnũ formatarũ et lr̃a et earũdẽ ipugnatiões q̃tũ ad rõnẽ pbãdi z vim inferendi · q: vident oẽs ñ valere vel dubiũ supponere.

Prima rõ. a

¶ Qui pt qꝺ nulla alia creatura pt ẽ sup oẽm creaturã · Sz q̃ fecẽ mũdũ ista · fecit qꝺ nulla alia creatura põt · ergo nõ ẽ creatura · s̃ sup oẽz creaturã · In ista rõne vr̃ supponi dupliciter · s · q̃ mundꝰ ille sit factꝰ z q̃ creatura ipm nõ possit facere q̃z vtrũqz ẽ valde dubiũ. Augu.

Scda rõ b

Qui fecẽ corpalia z spũs mutabiles · est sup oĩa corruptibilia · et mutabilia · Deus est hmõi · gꝰ deꝰ ẽ spũale immutabile · Hic silr vr̃ supponi dubiũ · q̃ deꝰ fecerit spũs · z utrũ n̄ fecẽt er hoc q̃ qz fecit mutabilia · q̃ ergo sit ĩmutabilis · ĩmo portꝰ vr̃ fecẽ op positũ · sez q̃ sit mutabilis. Jdẽ ei dem.

Tercia ratio. c

¶ Qui fecit bona ⁊ meliora est optim⁹. sed deꝰ fecit corruptibilia que sunt bona et spūalia q̄ sūt meliora. ergo deꝰ ē optim⁹. Hec rō sil⁹ videt nullā habere appentiā. Quia tūc sil⁹ quilibet artifex q̄ facit bona ⁊ meliora est optim⁹. quod ē falsum.

Quarta rō d

Aug⁹ ¶ Qui facit pulchra ⁊ pulchritudo. ē ipa pulchritudo siue spēs. ⁊ h̄ ē speciosissimū. Sz videm⁹ corpalia ee speciosa. ⁊ spūalia esse speciosiora. ergo q̄ facit hec speciosissim⁹ est. Similiter videt rō ista nō valere ppter r̄dictā instantiā. Itē q̄rit ō differētia istarū rōnum. ⁊ quō distinguāt. Si dicas sic dicunt aliq̄. q̄ sunt q̄tuor genera cārum h̄ nihil est. q̄ genus cāe materialis non cadit in deo. Si dicas q̄ penes modos cognoscēdi. Cōtra. non sūt nisi tres. s. in orōne cause. oblatiōis et excellentie.

Sensibile. Intelligibile.

Ad obiectiones contra quatuor rōnes iā dictas R⁹. dōm q̄ oēs iste rōnes vt p̄bent ⁊ inferant supponūt aliq̄ certū. Pria enim rō supponit q̄ a pductio rei ō nihilo nō p̄t ee nisi a potētia infinita. h̄ supposito. cū certū sit nullā creaturā habere potētiā infinitā. sequit q̄ actꝰ pductōis rei de nihilo sit deus q̄ est sup oēm creaturā. ⁊ ita ex h̄ actu tanq̄ ex p̄prio cognoscit deꝰ oīpotēs imensus. ¶ In alijs tribꝰ rōnibus ⁊ iō ome mutabile reducit ad imutabile. Quia i mutabili nō est status in gne efficientis. nisi in mouente. nō moueret melius reducūt ad optimū. q̄ nō est status in gne finis 2 nisi in optio. Sil⁹ pulcrū ⁊ pulcri⁹ ad pulcerrimum. q̄ nō est status in gne speciei formē. nisi in eo q̄ est ipsa 3 species p essentiā. Ad illud q̄ querit de distinctōe rō-

¶ Tertia rō vel motus. d

c ¶ Consideraverūt etiā q̄q̄ ē in substātijs. vel corpus ee vel spūm: meliusq̄ aliq̄d spūm ee q̄ corpus. sed lōge meliorem q̄ spūs fecit et corp⁹.

¶ Quartus modus vel ratō est talis. e

d Intellexerūt etiā corpis speciē ee sensibilē. ⁊ spūs spēm intelligibilē. ⁊ intelligibilē spēm sensibili p̄tulerūt. Sensibilia dicim⁹. q̄ visu tactuq̄ corporis sentiri queunt. Intelligibilia q̄ cōspectu mentis p̄nt intelligi. Cū g̃ in eorū conspectu ⁊ corpus ⁊ animus magis minusq̄ speciosa eēnt. si autez oīno nulla essent. viderūt ee aliq̄d q̄ illa speciosa facta sūt. vbi est p̄ma et incōmutabilis species: iōq̄ incōpabilis: ⁊ illud ee rerū p̄cipiū rectissime crediderūt. qō factū nō ee: et ex q̄ cūcta facta essent.

¶ Dicit illos p̄dictos modos cognoscēdi deū in auctoritate a postoli implicari. c

Ecce tot modis potuit cognosci veritas dei. Cū g̃ deus vna sit ⁊ simplex essentia. q̄ ex nulla diuersitate ptiū vel accidētiū cōsistit: pluraliter tñ dic apostolus. inuisibilia dei: q̄ pluribus modis cognoscit veritas dei p ea q̄ fcta sūt. a Exꝑtuitate nāq̄ creaturarū. intelligit cōditor eternꝰ: ex magnitudine creaturaq̄ oīpotēs. ex ordine ⁊ dispositōe sapiēs. ex gubernatione bonus.

¶ Oñdit per p̄dictos modos p̄bari essentie vnitatem non trinitatem. d

Hec aūt oīa ad vnitatē deitatis pertinent monstrandam.

¶ Oñdit p similitudinē longinquā trinitatē per rationez vestigij in creatura. e

¶ Hūc restat oñdere. vtrū p ea q̄ facta sūt. aliqō trinitatis vestigium vel indiciū exiguū haberi potuerit. De h̄ Augu. in li. vj. de trinita. ait. Oportet vt creatorē p ea q̄ facta sūt intellectu cōspiciētes trinitatē intelligam⁹. Hui⁹ em̄ trinitatis vestigiū in creaturis apparet. b Hec enim oīa q̄ arte diuina facta sūt: vnitatē q̄ndam in se oñdunt: ⁊ spēm ⁊ ordinez. Hā q̄dq̄ hoꝝ creatorū ⁊ vnuz aliq̄d ē: sic sūt nature corporū ⁊ aīaꝝ. Et aliq̄ spē format. sic sūt figure vel q̄litates corpoꝝ ac doctrine vel artes aīarum. Et ordinē aliquē petit aut tenet. sic sūt pōdera vel collationes corpoꝝ: ⁊ amores vel delectatōes aiaꝝ: ⁊ ita in creaturis plucet vestigiū trinitatis.

b

¶ Oñdit q̄d rñdeat vestigio in creatore. f

In illa em̄ trinitate sūma origo ē oīm reruꝝ. et pfectissima

a ¶ Ex ꝑpetuitate nāq̄ creaturarū intelligitur conditor eternus. Contra. neq̄ effectꝰ est ꝑpetuꝰ. ergo neq̄ efficiens est eternus. Item q̄rit de h̄ qō dicit. ex magnitudie creaturarū oīpotēs nihil em̄ valz. fecit magna. ergo est oīpotens. vt p̄t facere omia. R⁹. ad h̄ dicunt aliq̄. q̄ tñ est q̄dā p̄suasio per signuz nō necessaria argumentatio. Dicūt em̄ q̄ oīpotentia et eternitas cū sint infinite. nō p̄nt sufficienter p̄bari per creaturas. q̄ sūt finite. Alie tñ p̄t dici q̄ q̄uis nō sequat in q̄libet efficiente tñ necessario sequit in efficiente siue ꝑpetuante p̄mo. Impossibile enim est q̄ creatura habeat esse ⁊ magis ee. et hoc totum ab aliquo q̄ nō possit i totū. ⁊ qa rōne i h̄ totū. ⁊ i q̄libz. Sil⁹ si est p̄mū ꝑpetuās. est oīno i actu. ⁊ nihil i potentia. ⁊ si cuz possit facere durare aliud i infinitū. ipm est actu infinitū duratōe. ergo eternū. b ¶ Nec em̄ oīa q̄ arte diuina fcta sūt. vnitatē q̄ndā i se oñdūt. ⁊ speciē ⁊ ordinez. Vñ 2 p̄mo dicere falsū. q̄ q̄ cōdita sūt siue facta habeant ista tria. s. vnitatez. speciez ⁊ ordinez. q̄ aliq̄ cōdita sūt. q̄ h̄ nō h̄nt. sic diabol⁹ ⁊ reprobi. Itez vī male enumerare. Quia aug. enūerat ista tria. sez modū. ordinez. et speciē ⁊ alia. vnitatez. ꝓbitatez. ⁊ bonitatez. Queritur ergo ō diuersis modis enūerādi vñ veniāt R⁹. Ad h̄ dicūt aliq̄ q̄ hoc itelligit de creaturis pfectis. vel si de oīb. tūc ista tria ñ dicūt cōditōes in re creata. sz in exēplari increa

to. Potest tamē dici q̄ in p̄mis intentionibꝫ ꝛ generalibus est reflexio. ꝛ ideo status. nec ē vltra p̄cedēdū. Ad illud q̄ō queritꝝ de enumeratiōe illoꝝ triū. q̄ non vi. p̄uenies. dōm q̄ res creata hz tripl'r cōsiderari. aut in se aut in cōparatione ad alias creaturas. aut in cōparatione ad cām p̄mam. Et ſm hos oēs modos contingit repire trinitatez dupl'r Si em̄ cōsideraf q̄tum in se. vel q̄tuz ad se. ℔ est aut q̄tuz ad substantiā p̄ncipiorū. ꝛ sic ē illa trinitas. maxia forma. cōpositio. q̄ ponunt in libro de regulis fidei. Aut q̄tuz ad habitudines. Sic ē illa Sapien. xj. Oia in nūero pōdere et mensura dispositi. In numero em̄ intelligitur p̄ncipiorum distinctio. In pondere p̄pa ipsoꝝ inclinatio in mēsura eorum adinuicē. p̄portō In̄ē si consideret vna creatura in cōparatiōe ad alias creaturas. ℔ pōt esse aut in q̄tum agit actōne naturali. sic sumit illa trinitas dyo/nisij. substantia. ℣tus. et operatio. Aut in q̄tum agit actione spūali. et sic illa Aug. de trrriij. q. qō ꝓstat. qō congruit. qō discernitur. ꝛ vltimū referf ad aiam. Si aūt ꝓsiderant in cōparatione ad deū. hoc pōt esse dupl'r. aut in q̄tum referuntur tm̄. ꝛ sic est illa modus. spēs. ꝛ ordo. Aut in q̄tuz referunt ꝛ assimilant. ꝛ sic ē illa. vnitas. veritas. bonitas. Qm̄ ergo vestigiū attendit in ꝓportiōe ad deū. p̄tic. ido in his vltimis ꝓditionibꝫ p̄tic accipit vestigiū. Et q̄a magna est iter istas ꝓportiones cōuenientia. ido magister miscet hec adinuicē. p̄ter multā cōuenientiā ꝛ respondentiā. Quia vnitas rndet modo q̄ respicit deū vt causam efficientē Veritas speciei. q̄ respicit ipm vt exēplar

3

c

pulchritudo. ꝛ beatissima delectatio. Sūma autē origo vt aug. oñdit i li. de vera religione. intelligit de⁹ pat. a q̄ sunt oia. a q̄ filiꝰ ꝛ spūssanctꝰ. ¶Perfectissima pulchritudo intelligit filius. s. veritas p̄ris nulla ex pte ei dissimilis. quē cū ipso et in ipo p̄fe veneramur. qui forma est oim q̄ ab vno facta sūt ꝛ ad vnum referunt. Que tñ oia nec fierēt a p̄fe p filiū. neq̄ suis finib⁹ salua essent. nisi de⁹ sūme bonus eēt. q̄ ꝛ nulli nature q̄ ab illo bono esset iumdit. ꝛ vt in bono ipso maneret alie q̄tū vellet. alie q̄tū posſz dedit. q̄ bonitas intelligitur spūssanctꝰ. q̄ est donū p̄ris ꝛ filij. q̄re ipm donū dei cū p̄fe et filio eq̄ incōmutabile. colere ꝛ tenere nos q̄uenit

¶Docet ꝓtēplari in deo trinitatē ꝛ p ꝓsiderationez vestigij in creatura rē. g

¶Per ꝓsiderationē itaq̄ creaturarū. vnius ℣ trinitatē intelligimus. ℣ vnū deū p̄fema q̄ sumus. ꝛ filiū p quē sumus. et spūmsctm̄ in q̄ sumꝰ. s. principium ad qō recurrimꝰ. ꝛ formā quā seq̄mur. et gr̄am q̄ reconciliamur. vnū. s. q̄ auctore ꝓditi sumꝰ. et similitudinez eiꝰ p quā ad vnitatē reformamur. et pacē q̄ vnitati adherem⁹. s. deū qui dixit fiat. ꝛ verbū per qō factū ē omne qđ ſbaliter et nāliter est. ꝛ donū benignitatis eiꝰ. q̄ placuit qō ab eo p v̄bū factū est ꝛ recōciliatū ē auctori vt nō interiretur.

¶Oñdit q̄ ꝓsideratio trinitatis per vestigiū non est sufficiens sz longinqua. h

Ecce oñsum est qualit̄ in creaturis aliq̄ten⁹ imago trinitatis indicat. nō em̄ p̄ creaturarū ꝓtēplationē sufficiens noticia trinitatis p̄t haberi. vel potuit sine doctrīe vel ī̄teriorīs inspiratōis reuelatione. Tñ illi antiq̄ phi q̄si p vmbrā et de lōginq̄ viderūt veritatē. deficiētes in ꝓtuitu trinitatis. vt magi pharaonis in tertio signo. Adiuuamur tñ in fide iuisibiliū p ea que facta sunt.

c ¶Perfectissima pulchritudo intelligit filius sz veritas patris. Contra hoc dicit Aug⁹. in soliloquijs. Veritas est id qō est. sed ens nulli p̄sone appropriat. ergo nec veritas. Item videt male appropriare ordinē spiritui sancto. q: ī p/cedenti capitulo dicit q̄ ex ordine intelligit sapientia. sed sapientia appropriat filio ergo et ordo ℣. dōm. q̄ veritas dupliciter potest cōsiderari. sicut color. Naz vno modo color. consideratur ſm id ī quo est. ꝛ sic diffinitur in lib. de sensu ꝛ sensato. Color ē extremitas p̄spicui in corpore terminato. Alio modo ī compatiōe ad visum quez mouet et sic diffinitur ī libro de anima. Color est motiuum visus ſm actum lucidi. Similit̄ veritas potest considerari ī comparatiōe ad illud in quo est. et sic verū est qō dicit august. Veritas est id quod est. Alio modo per comparationem ad intellectum quem mouet. et sic veritas sicut dicit philoso. in. ij. metaphisice. est finis intelligētie speculatiue. Secundū primum modum dicit Anſel. Veritas patris est essentia patris. Quantū ad secundum modum dicit Hylarius. q̄ veritas est declaratiuū esse. Et q̄m filius est qui p̄cedit vt verbū. cui appropriat ratio declarandi. ideo ei appropriat ratio exemplaris. ꝛ p cōsequēs ratio veritatis q̄tum ad scōm modum veritatis. ipse aūt accipit p̄mo modo. Ad illud qō obijcit de ordine. dōm q̄ est ordo rerū in vniuerso. ꝛ hic appropriat sapientie. Et est ordo rerū in finē. et hic appropriat bonitati. et sic patet q̄ nō est cōtrarietas.

4

5

6

HDo intelligentiā cor. q̄ in hac p̄ma p̄sentis distinctōis tanguntꝝ qtuor qrunt. Primū vtrum deꝰ sit cognoscibil' a creatura. Scōm vtruz sit cognoscibilis p creaturā. Tertiū vtrū modus cognoscē di p creaturā cōueniat homini q̄tū ad omnē statū. s. statū innocētie. statū nature lapse. ꝛ statū nature glorificate. Quartū qđ sit de deo cognoscibile per creaturam.

¶Questio. j. a

¶Utrū deus sit cognoscibilis a creatura. Et q̄ nō ostēdit q̄ auctoritatem dyonisij ꝛc di. no. Deū neq̄ dicere neq̄ intelligere possibile ē. Item oñdit rōne p q̄druplicem suppositionē quā necesse ē esse ī cognitiōe. s. ꝓportionē. vnionē siue receptōez. iudiciū. informatōez. Intellectus em̄ nō intelligit nisi qđ est sibi ꝓportionabile. ꝛ qđ sibi aliq̄ mō vnitur. ꝛ de q̄ iudicat. ꝛ a q̄ acies itelligētie informat. Et p̄ia suppone arguit sic. Necesse ē esse ꝓportionē cognoscētis ad cognoscibile. sz dei ad intellectū non est proportio. q: deꝰ est infinitꝰ. sed itellect⁹ finit⁹. ergo rē. Preterea si est aliq̄ ꝓportio. vi. q̄ nō sit sufficiēs. q: plus distat verū increatū ab itellectu būano. q̄ q̄libet creatuz

ſtelligibile a ſenſibili. Sz ſenſus q̄ eſt ꝓceptiu⁹ ſenſibiliū
nunq̄z elcuaſ ad cognitionē ſtelligibilis creati ·ergo nec
intellect⁹ vnq̄z elcuabiſ ad cognitōez ſtelligibilis creati.
¶ Itē ex ꝓſuppōne ſcōa ſic. ·Neceſſe ē eſſe vnionē co
gnoſcibilis ad cognoſcentē ·ita q⁹ vnū ſit in altero. ſz co
gnoſcēs nō eſt i cognoſcibili. ſz cōuerſo. ſed ipoſſibile ē
infinitū capi ab ipſo finito. ergo ipoſſibile ē eſſe i illo. er
go dēū eſſe in ſtellectu eſt ipoſſibile. cū ſit ifinit⁹. ¶ Itez
ex tercia ſuppōne ſic. ·Ad cognitōez neēe eſt i cognoſcē
te cē iudiciū de cognito. ſz oēs iudicās hz poſſe ſup iudi
catū. finitū ät ñ hz poſſe ſup infinitū. ergo ō illo nō iudi
cat. ſed ad cognitōez req̄rebaſ iudiciū. ergo ſtellect⁹ fini
tus nō cognoſcit dēū infinitū. ſup quem nō habet poſſe.
¶ Itē ex q̄rta ſic. ·Neceſſe ē intellectuū cognoſcentē in
formari a cognito. ſed oē q̄d altez iformat. aut ifōmat
p cēntiā. aut p ſil'itudinē. ſed dē⁹ nō ifōmat p cēntiā. q̄a
nulli vnit vt forma. nec p ſil'itudinē abſtractā. q⁹ ſil'itu
do abſtracta ē ſpūalior eo a q̄ abſtrahit. dco aūt nihil eſt
ſpūali⁹. nec pōt cē. ergo nec. ¶ Cōtra. aīa rōnal'ē ad ima
ginē dei. Sed ſic dicit Aug. in li. de tri. z eſt in ſra pūtis
di. in pte. ij. Mens eo ē imago dei. q̄ capax dei eſt. ciuſq̄
ꝓticeps eſſe pōt. Cape aūt nō eſt ſm ſſiam vel cēntiam.
q⁹ ſic ē in oīb creaturis. ergo p cognitiōez z amorē. ergo
dē⁹ pōt cognoſci i creatura. ¶ Itē rōne oñdit ſic. ·Dis co
gnitio ſpūalis fit rōne lucis icreate. vt dicit Aug. in ſo
liloquijs. ſed lux ē maxime cognoſcibil' ipſi aīe. ergo nec.
¶ Itē cū ſit cognitio aliq̄z p ꝓſentiā. aliquoz p ſil'itudi
nē. illa cognoſcunt verius. q̄ cognoſcunt p ꝓſentiam. vt
dicit Aug. ſz deus ē ipſi aīe vnit⁹ p pūtiaz. ergo dē⁹ ve
rius cognoſcit. q̄z alia q̄ cognoſcūt p ſil'itudinē. ¶ Itez
ſicut ſe hz ſūma bonitas ad dilectiōez. ſic ſūma veritas
ad cognitōez. Sed ſūma bonitas ē ſūme amabilis ab ef
fectu. ergo ſūma veritas eſt ſūme cognoſcibilis ab ſtel
lectu. ¶ Itē vnūquodq̄z efficacius pōt in id ad q̄d natu
raliter ordinat ſed ſtellect⁹ noſter naturaliter ordinat ad co
gnitōez ſūme lucis. ergo illa maxime cognoſcibilis eſt.
¶ Ad. dōm q⁹ dē⁹ in ſe tanq̄z ſūma lux. eſt ſūme cognoſcibi
lis. z tanq̄z lux ſūme intellectū nīm cōplens z q̄ſtum eſt
de ſe. eſſet ſūme cognoſcibil'. etiā nobis. niſi cēt alicui⁹ de
fectus a pte vtutis cognoſcētis. qui q̄dē nō tollit pfecte
niſi p deiformitatē gloie. Cōcedende ergo ſunt rōnes q⁹
dē⁹ ſit cognoſcibil' a creatura. z etiā clariſſime coḡſcibi
lis q̄ſtum ē de ſe. niſi aliud eſſet impedimēs vel deficiēs ex
pte intellect⁹. ſicut p⁹ patebit. ¶ Ad obiecta in ōrium
dōm q⁹ ē cognitio p apphēſionē. z apphēſionē. Cogni
tio p apphēſionē ſiſtit in manifeſtatiōe veritatis rei
cognite. Cognitio vo apphēſionis in cluſione totalita
tis. Ad primā cognitōez requirit portio cōuenientie. z
talis ē in aīa reſpectu dei. q⁹ q̄dam mō eſt aīa oīa paſſi
milatōez ad oīa. q⁹ nata ē cognoſcere oīa. Et maxime eſt
capax dei p aſſimilatiōez. q̄ ē imago. z ſil'itudo dei. Ona
tū ad cognitionez cōprehēſionis req̄rit portio eq̄litatis z
equipantie. z talis nō eſt in aīa reſpectu dei. q⁹ aīa eſt fi
nita ſed dē⁹ eſt ifinit⁹. z ideo hāc non hz. et de hac intelli
gitur Dyonis. z de illa certat obiectio. de alia vo nō. ¶ Ad
illud q̄d obi de diſtantia ſtelligibilis et ſenſibilis. Dōm
q⁹ duplex eſt diſtātia. ſm rōnez entis. z ſm rōnez cogno
ſcibilis. primo mō eſt maior diſtātia. ſecō mō nō. q⁹ vtrū
ſu. q⁹ ſenſus eſt potētia determinata. ſz ſtellectus nō.
¶ Ad illud q̄d infinitū nō capit a finito. dicūt aliqui.
q⁹ capa infinitū eſt duplex ſez q̄ſtū ad cēntiā. z ſic capit.
et q̄ſtū ad virtuoſitatē. et ſic non capit. ſicut punct⁹ a li
nea tot⁹ attingit ſm ſubām. ſed nō totaliter ſm virtutem.

Sed iſta ſolutio nō vī ſoluere. q⁹ in dco idē eſt cēntia q̄d
virtus. et vtraq̄z ē infinita. Ideo dōm. q⁹ dupler ē infi- 01
nitū. Unū q̄d ſe hz p oppoſitōez ad ſimplex. z tale nō capi
tur a finito. q̄le eſt infinitū molis. Aliud eſt q̄d hz infi
nitatē cū ſimplicitate vt dē⁹. z tale infinitū q⁹ ſimplex ē.
vbiq̄z totū eſt. q⁹ infinitū in nullo ſic eſt. quin extra illō
ſit. z ſic intelligendū eſt i cognitiōe dei. z ideo nō ſequitur.
q⁹ ſi cognoſcit totus q⁹ apphendat. q⁹ intellect⁹ ei⁹ totali
tatē non ſcludit. ſicut nec creatura imenſitatē. ¶ Ad il- 11
lud q̄d obi iudicās hz poſſe cē. dōm. q⁹ iudicare de aliq̄ ē
dupl'r. ·Pmo mō diſcernēdo vtrū ſit vel nō ſit. et h̄ mō
quemt iudiciū oīm ſtellectui cognoſcēti reſpectu oīs ob
iecti. Alio mō approbādo vl' reprobādo vtz ita debeat cē
et ſic nō iudicat de ꝑſonis. ſed ſm ipſam de alijs. ſic dicit
aug⁹. de vera reli. q⁹ iuder nō iudicat de lege. ſed ſm ipſā
iudicat de alijs. Et de hoc mō verus eſt q̄d dicit aug⁹. q⁹
null⁹ de illa veritate iudicat. nullus th̄ ſine illa iudicat.
et de hoc mō verū eſt q̄d opponit. q⁹ iudicās pōt ſup iudi
catus. De ſecōo vo nō eſt verū. q⁹ poſſit ſup. pōt tn̄ dirigi
vt in obiectū adminiculo illius. ¶ Ad illud q̄d vltimo 12
obiect de ifōmatōe. dōm q⁹ dē⁹ eſt pūs ipſi aie z omni i
tellectui p veritatē. z ideo nō eſt neceſſe ab ipſo abſtrahi
ſimilitudinē p q̄d cognoſcat. mihilomin⁹ tn̄ dē⁹ cogno
ſcit ab itellectu. ſtellectus informat quadā noticia. q̄ eſt
velud ſil'itudo quedā nō abſtracta ſed impreſſa inferior
dco. q⁹ in natura iferiori eſt ſuperior aīa. q⁹ facit ipſam
meliorē. Et h̄ dicit Aug⁹. ix. de tri. ca. x. Quēadmodū
cū p ſenſus corpoz diſcutim⁹ corpa. fit coz aliqua ſimi
litudo in animo nro. ita cū dēum nouim⁹. fit aliq̄ ſimili
tudo dei. illa noticia tn̄ iferior eſt q⁹ in iferiore natura ē.

¶ Queſtio. ij. b

¶ Utrū deus ſit cognoſcibilis p creaturas. Et q⁹ nō videt
Quia via ad errorē non ē via ad cognitiōez. ſed cognitiō
p creaturam eſt via erroris. ergo nec. ·Probatio minoris
Sap. xiij. Creature dei facte ſunt in deceptionez aie ho
minū. z in odiū. z in muſcipulā pedibz inſipientiū. ·Pe
reas aug⁹. in li. de li. ar. loqtur de his. Qui occupant in
creaturis deſum ad te vertētes in corpali ope tanq̄ in
vmbra ſua defigūtur. ¶ Itē tenebra z tenebroſuz. non ē
via ad cognoſcēdū luminoſū ſiue lucē. ſz creatura eſt te
nebra. dē⁹ aūt eſt lux. ergo dē⁹ nō eſt cognoſcibil' p crea
turā. ¶ Itē mediū per q̄d cognoſcit aliq̄d vel ꝓbatur de
extremo debet cōicare in aliquo cū eo q̄d cognoſcendum
eſt. ſed creatura z creator nihil habēt cōmune. ergo deus
non cognoſcit per creaturas. ¶ Itē omne mediū per q̄d
aſcendit ad extremū diſtat ab illo gradibus finitis. ſed
oīs creatura quantūcunq̄z nobil' diſtat a deo gradib⁹ in
finitis. q⁹ quantūcunq̄z duplicet. nunq̄z ꝑueniet ad eius
nobilitatē. ergo per creaturā non aſcendit in cognitiōez
dei. ¶ Contra. Sap. xiij. A magnitudine ſpeciei z crea
ture cognoſcibiliter poterit creator hoz videri. Unde Iſi
deus. de ſum bono. Ex pulcritudine circūſcripte crea
ture pulcritudinē ſuam q̄ circumſcribi nō poteſt. facit
deus itelligi. ¶ Itē rōe oñdit ſic. Cōtingit nō ſoluz effe
ctū cognoſci per cām ſz cāz p effectum. ergo ſi dē⁹ eſt cā
operās ſm ſuā nobilitatē. z creatura effect⁹. poterit dē⁹
cognoſci p creaturā. ¶ Itē ſenſibile ē via cognoſcēdi in
telligibile. ſz creatura ſenſibilis. deus ē intelligibilis. er
go p creaturā eſt deuenire in cognitionem creatoris. ¶
Itē contingit ſimile cognoſci p ſimile. ſed oīs creatu
ra eſt ſil'is deo. vel ſicut veſtigiū. vel ſicut imago. ergo p
oēm creaturā contingit cognoſci deū. Queritur ergo q̄ ſit
differentia inter veſtigiū z imaginē. et cū in omni creatu
ra ſit veſtigiū. queritur q̄re nō ſil'iter imago. z ſm q̄d attē

ditur vestigiū ℣ Ad. dom. q; q; relucet causa in effectu. z sapia artificis manifestat in ope. ideo dr q est artifex z cā creature p ipm cognoscitu. Et ad b dupler ē ratio vna ē ꝓter ꝓuenientiā. alia ꝓter idigentiā. Primo cō uenientiā. q; ois creatura magis ducit in deū. qz in aliqd aliud. Primo indigentiā. q; cū deus tangz lux sume spūalis nō possit cognosci in sua spūalitate ab intellectu. q; si materiali luce idiget aīa vt cognoscat ipm. s. p creaturā. 13 ℣ Ad illud qd obī q cognitio creature ē via in errorem dom q dupl'r est cognoscere creaturā. Vel qntū ad ꝓpetates spāles. q; sunt ipfectois Vel qntū ad ꝓditōes gnales q; sr ꝓpletois. Si qntū ad spāles cōditōs ē ipfectois hoc ē dupl'r. aut attribuēdo deo. aut remouēdo. primo modo est via erroris. secōo mō ē via cognitiois. z sic cognoscit deus p ablatōez. Si aūt cognoscat q; ad cōditōes pfectōnis. sic pōt ee dupl'r sicut pictura dupl'r cognoscit. aut sic pictura. aut sicut imago. Vn aut sistit in pulcritudine creature. aut p illa tendit in aliud. Si primo mō tūc est via deuiatois. Vn aug⁹. de li. ar. Ve bis q; nutus tuos p te amāt. z oberrāt i vestigiis tuis. z derelinquūt te ducē Si secōo mō put ē via in aliud. sic est rō cognoscendi p sup excellentiā. q; ois ꝓpietas nobilis in creatura dr est attribuenda in sūmo. z sic ptz illud. 14 ℣ Ad illud qd obī q renebroso mediū non est via cognoscēdi lucem dom q est oculꝰ bene dispositꝰ. et oculꝰ lippus. De oculo bñ dispōsito vez est. sz non de lippo. cui nubes obtegens. vel terra suscipiēs luminis claritatē. est mediū videndi solē. Sic intellectui nro. q; se habet sic oculus nocte ad manifestissima nature. ℣ Ad illud qd obī de defectu cōitatis. Dom q; si nō est cōmune p vnyocatōem tñ est cōe p analogiā. q; dicit habitudinez duoz ad duo. vt in natura z ductore. vel vnꝰ ad vnū. vt exēplaris ad 15 exemplatuz. ℣ Ad illud qd obijcit. q; semp sunt ifiniti gradus. dom q; ascēsus in deū pōt esse dupl'r. Aut quātū ad aspectuz pntie. z sic qlibet creatura nata est ducere in deū. nec sic sunt ifiniti gradus. Aut qntū ad equalitatē equipantie. z sic ē vez q; sunt ifiniti. q; bonū creatū quantūcunqz duplicatū nunqz equipat increato. Primus aūt gradꝰ qntum ad ascensū ad aspectū pntie est in ꝓsideratiōe visibiliū. Secōs in cōsideratiōe inuisibiliū. vt aīe vel alterꝰ substātie spūalis. Tercius est ab aīa in deū q; imago ab ipsa veritate formal. z duo immediate cōjungit. 16 ℣ Ad illud qd vltimo qr de dñtia vestigii z imaginis. quidā assignāt talē differentiā. q; vestigiū ē in sensibilib⁹. imago in spūalib⁹. Sed ista positio vel distinctō nō valet. q; vestigiū est etiā in spūalib⁹. Nā vnitas. veritas. bonitas. in qb⁹ cōsistit vestigiū. sunt cōditōes maxime vniuersales z intelligibiles. Alii aūt dicūt q; vestigium dr. q; repsentat fm ptem. sed imago fm rōnē. Sed h iterū dñtia non valet. Quia cū deus sit simplex. nō hz repsentans fm ptem. Cū iterū sit infinitus. a nullo oino creatura. nec etiā a toto mūdo pōt repsentari fm totuz. Et 17 tō intelligēdū. q; cū creatura ducat i cognitōez dei p modū vmbre z p modū vestigii. z p moduz imagis. dñtia cognotioz a q; etiā denoiat accipit penes modū repntandi. Nā vmbra dr inastū repntat in qdā elongatōe et confusione. vestigiū in quadā elongatiōe sed distinctiōe. imago vo in quadā ꝓpinquitate z distinctiōe. Ex hac dñtia colligit sedā que ē penes ꝓditiones in qb⁹ attēdunt hec. Nā creature dicunt vmbra qntū ad ꝓpietates. que respiciūt deū in aliq genere cause fm rōnez cause ideo terminatam. Vestigiū qntū ad ꝓpietatē q; respicit deū sub rōne triplicis cause. efficiētis. formalis. z finalis. sic sunt vnū. verū. et bonū. Imago qntum ad ꝓditiōes. q; respiciūt deum non tm in rone cause. sed z obiecti. q; sut memoria. intelligētia. z volūtas. Ex his ꝓcludunt alie due dñtie. qntuz ad ea ad que ducūt. Naz creatura vt vmbra ducit ad cognitionē cōium vt cōia. vestigiū in cognitōnez cōmunū vt appropriata. imago ad cognitōnez ꝓpioz vt ꝓpria. Alia dñtia est penes ea in qbus reperiunt Qm em ois creatura compat ad deū in rone cause. z in rone triplicis cause. ideo ois creatura est vmbra vel vestigiū. Sz qm sola rōnalis creatura ꝓpatur ad deū vt obiectū. q; sola est capax dei. p imaginationē z amorē. ipa sola ē imago.

℣ Questio. iij. c

℣ Utrū cognitio p creturas sit hois qntum ad oēm statum Qd sit hominis qntum ad primū statū. sic ostendit. Homo in statu innocētie non cognoscebat faciē ad faciem. ergo si cognoscebat deū. cognoscebat p effectū. ergo per vestigiū q; p creaturā. ℣ Itez in hoīe in statu innocētie. cognitio sensibilis nō erat in impedimentū. sz in ammiculū cognitōis intellectiue. sz cognitio intellectiua ꝓpter quā factus est homo. est cognitio dei. ergo ois cognitio sensibilis in primo hoīe ordinabat ad hanc. Sz cognitio dei p āminiculū sensibiliū. est cognitio p creaturā. q; tē. ℣ Itē q; sit hois qntum ad statū beatitudinis. videt q; beati cognoscūt creaturā. sed nō sistunt in illa. sed referunt ad deū. ergo cognoscūt deū per creaturā. ℣ Item oēs beate aīe laudant deū p creaturas. sed laudare deuz p creaturas est cognoscere p creaturas. ergo tē. ℣ Sed ꝓtra. q; nō sit hois instituti sic oñditur. Cognitio p vestigiū est cognitio p mediū. sed mens vt dic Aug. in medio ab ipsa veritate formal. ergo talis cognitio nō cōuenit hūane nature qntum ad illū statum. nec etiā qntuz ad aliū. ℣ Itē nō est recrus ordo q; ꝓpinquis queniat infinē per mediū. magis distans. sed hō in statu primo erat ꝓpinquior deo. ceteris creaturis. ergo nō cōueniebat ei quenire ad cognitionē dei p alias creaturas. ℣ Itē q; nō sit hois talis cognitio qntum ad statuz beatitudinis. videt q; cognitio p vestigiū est cognitio p manuductionez. ergo nō est cognitio pfecta. z si non ē cognitō pfecta. ergo est er pte. et si est er pte. ergo nō manet in beatis. q; in ipsis euacuabit qd est er pte. ℣ Item vestigiū siue creatura est sicut scala ad ascendendū. vel sicut via ad quenīdum ad deū. sz cū quentū est ad terminū. nō est vsus vie alterius. ergo sili'ter cū homo est sursum. nō indiget scala. nam cū cognitio beatoz immediate est in deū. ergo si 18 est p creaturas. ℣ Rn. ad intellectū predictoz norandū. q; aliud ē cognoscere deū in creatura. aliud p creaturas. Cognoscere deū in creatura. ē cognoscere ipsi⁹ psentiaz et influentiā in creatura. z hoc quidē est viatoz semiplene. sed ꝓhensoz pfecte. Vn dicit Aug. in fi. li. de ciui. dei. q; tūc expresse dr videbit qm deꝰ erit oīa in oībus. Cognoscere aūt deū p creaturam. est eleuari a cognitōe creature. ad cognitionē dei. qsi p scalam mediā z hoc est ꝓpie viatoz sicut dicit Bern. ad Eug. Aliter tñ conuenit homini i statu nature istituto. z nature lapse quia in statu primo cognoscebat deū per creaturā tangz p speculum claz. sed post lapsum cognouit tangz p speculuz et 19 enigma. sicut dicit apls. j. Coz. xiij. ꝓpter obnubilatiōnē intellectus z peioratiōnē rei. ℣ Ad illud ergo quod obijcit de statu beatitudinis. dom q; sicut dictū est beatoz nō ē cognoscere p creaturas. sz potiꝰ i creaturis. z rationes q; vident pbare trium non pbant. sed potius q; 20 cognoscat ab eis in creaturis. ℣ Ad illud qd obijcitur de statu innocentie. q; mens immediate formal tē. Dicēdū. q; dupler ē medium scz disponēs. z efficiens. De primo medio debet itelligi qd dicit Aug⁹. sed de secundo non

quoniã deus est mediũ efficiens ꝛ obiectũ ipsius mẽtis Illud autẽ verbum dicit Aug⁹. contra phos quoꝝ opinio erat. q̃ mens nõ coniungeret veritati immediate. ſz
21 mediante aliqua intelligẽtia ¶ Ad illud qõ obiicitur. q̃ non est rectus ordo. Dicendũ q̃ dupliciter põt considerari homo vel ens. in se vel extra. primo modo non quenit per creaturas a se in deuz sed ens extra se per cognitionem creaturarũ recolligitur in se ꝛ eleuatur supra se. Uel dicẽdum q̃ alie creature possunt cõsiderari vt res. vel vt signa. primo modo sunt iferiores homine. secundo modo sunt media in deuenẽdo siue in via non in termino. qz ille non ꝓueniunt sed per illas ꝓuenit homo ad deum illis post se relictis.

¶ Questio. iiij. ꝛ vltima. d

¶ Quid sit dẽ deo cognoscibile p̃ creaturas. Et dicit apostolus. q̃ sempiterna virtus ꝛ diuinitas. ꝛ queritꝝ vtrũ per creaturas possit cognosci personaruz pluralitas et videtur q̃ sic. quia phi non habuerũt cognitõnẽ de deo nisi per creaturas. ꝛ cognouerunt trinitatem. ergo ꝛc. Mino: patet p̃ Aug⁹. de ciuitate dei. Phi tripertitam dicunt esse phiam. in qua est cognitio trinitatis ¶ Item magi defecerũt in tertio signo. Ero. viij. ꝛ exponitur q̃ defecerunt in cognitõe tercie pers one. Aut ergo quantum ad ꝓpria. aut quantũ ad appꝛopꝛiata. Non quantum ad appꝛopꝛiata. qz bonitas maxime nobis relucet in creatura. ergo quantuz ad ꝓpria. ergo saltem duas pꝛsonas cognouerũt. ¶ Item hoc idem videtur per rationem. q̃ vestigium cũ dicat distinctionẽ est ratio cognoscendi deum distinctiue siue in distinctione. sed non est in deo nisi distinctio pꝛsonarum. ergo per vestigiũ potuerunt cognoscere distinctionez pꝛsonarum. ¶ Item per imaginẽ est cognitio trinitatis quantuz ad ordinem. distinctionẽ. ꝛ equalitatem. sed cognitio per imaginez est cognitio per creaturã. ergo p̃ creaturam potuerunt cognoscere trinitatem. ¶ Item difficilioꝝ est cognitio pꝛo pꝛetactum occultarum creature. q̃ cognitio pluralitatis personarũ. quia illa non capitur nisi a magnis et subtilibus. hec autẽ capitur a rudibus et insipientibus. ergo si potuerunt per pꝛopꝛietates creaturaruz visibiles peruenire ad inuisibiles. multo fortius ad cognoscendum pꝛsonas esse plures. Et hoc est quod dicitur. Sapi. xiij. Si enim tantũ potuerint scire q̃ poterant seculum mẽsurare. quomodo non huius dominũ facilius inuenerẽt ¶ Contra. cognitio trinitatis est cognitio fidei. sed cognitio fidei est de his que sunt supꝛa rationez. et que supꝛa rationem sunt non possunt cognosci per creaturas. ergo ꝛc. ¶ Item nõ est nisi duobus modis de deo cognoscere p̃ creaturam. aut affirmando quod est in creatura aut simile. aut remouendo. sed trinitas nõ cognoscitur per remotionem. sed per positionem. sed in nulla creatura inuenitur pluralitas suppositoꝝ cuz vnitate essentiet ergo ꝛc. ¶ Item lex scripta est sup legem nature. sicue liber sacre scripture sup librum mundane creature. sz nullus fide carens. per sacram scripturam veniet in cognitionẽ pluralitatis personarum. ergo multominus p̃ librum mundane scripture. ¶ Ad. dicẽdum. q̃ pluraliꝝ 22
tas personarum cum vnitate essentie est ꝓpꝛium diuine nature solius. cuius simile nec reperitur in creatura nec potest reperiri. nec rationabiliter cogitari. ideo nullo modo trinitas pꝛsonarum est cognoscibilis per creaturam. rationabiliter ascendendo a creatura in deum. sed licet non habeat omnino simile habet tamen aliquo modo quod credit simile in creatura Unde dico q̃ philosophi nunq̃ cognouerũt per rationem. personarum trinitatẽ nec pluralitatez. nisi haberent aliquem habituz fidei. sicut habent aliqui heretici. Unde qui dixerunt. locuti sũt non intelligentes. aut fidei radio illustrati. Est alia triꝝ nitas appꝛopꝛiatoꝝ. scz veritas. vnitas. ꝛ bonitas et hanc cognouerũt. quia habent simile. ¶ Ad illud ergo 23
quod obiicit per tripertitaz phiam cognouerunt phi trinitatem. Dicendũ q̃ verus est q̃ per illud et per alia venerunt ad cognitionem appꝛopꝛiatoꝝ credentes vero in cognitionem vtriusq̃ trinitatis. ¶ Ad illud qõ obiꝝ 24
citur de tertio signo dicitur et bene. qz sapientes non dicuntur defecisse in tertio signo. quia defecerunt in cognitione effectꝰ potissime bonitatis. scz redemptionis.

¶ Ad aliud dicẽdum q̃ vestigium dicit distinctionem 25
ꝓpꝛietatum essentialiuz. et huic respõdet trinitas appꝛopꝛiatoꝝ nõ ꝓpꝛioꝝ siue personarum. ¶ Ad illud 26
quod obiicit de imagine dicẽdum. q̃ est cognoscere animam fm id qõ est. ꝛ cognitio ista est cõmis. vel fm id qõ imago ꝛ cognitõ ista est solꝰ fidei ¶ Ad illõ qõ vlteriꝰ 27
obiicitur difficilius est cognoscere mundũ. dicenduz. q̃ istud intelligitur supposito diuino amminiculo. simpliciter autẽ loquendo falsum est. Citius enim homo disponeretur ad fidem. q̃ acquireret cognitionẽ phic. Intellectus tamen noster plus potest in cognitionẽ rerum mũdanarum q̃ trinitatis. qz illa est supꝛa rationem. et contrariũ eius videt in sensu. et ideo indiget noua eleuatione. vtpote cognitione p̃ infusionem.

¶ Hunc vero ad eã iam ꝓuenimus disputa. ꝛc.

Hec est secunda pars huiꝰ distinctionis. in qua magister pbat trinitatem ꝛ vnitatẽ per similitudinẽ ꝓpinquam et expꝛssam. cuius modi est imago. Et diuidit hec pars in duas. In pmo ostendit trinitatem ꝛ vnitatẽ in creatore. p̃ trinitatem ꝛ vnitatem considerata in potentijs anime. In secunda ꝯo in habitibus. ibi. Potest etiã alio modo ꝛc. ¶ Prima iterum pars hz quattuoꝝ pticulas. In quarũ prima ostendit vbi querẽda sit imago in anima. quoniã in parte superiori ꝛ tribus potentijs. scz memoria. intelligẽtia. et voluntate. In secunda vero tangit imaginis cõditiones. que sunt trinitas. vnitas. et equalitas. ibi. Hec ergo tria vt ait Augusti. In tercia vero mouet et soluet dubitationez. que oritur ex predictis. Utrum scz anima sit sue potẽtie. ibi. Hic attendendum est diligenter. In quarta autem doceret cauere errorem qui posset causari ꝛ oriri ex ostensione trinitatis create. q̃ omnimoda similitudo esset ad increatam. vbi ostendit q̃ maxima est dissimilitudo imaginis ad deum. ibi. Uerũtamen caueat. ¶ Similiter secunda pars in qua magister intendit inuestigare imaginem in habitibus anime fm q̃ possibile est. Diuiditur in quattuoꝝ particulas. Primo enim illa tangit in quibus imago trinitatis attendit. que sunt mens. notitia. et amoꝝ. Secundo illis pꝛetactis ostendit q̃ in his attenditur imago ꝓpter considerationem. ordinem. ꝛ equalitatem. ibi. Hec autẽ tria ꝛc. Tertio ostendit quomõ mẽs rationalis in contemplatione trinitatis create. pꝛofecit ad videndum ꝛ cognoscendum trinitatez increatam in vnitate. ibi. Mens itaq̃ rationalis. Quarto vero breuiter recolligit que supꝛa sunt demonstrata. ibi. Quaꝓpter iuxta istam considerationẽ.

Probat p similitudinē ppinquā t expssaz q in pte
supiori t tribus potēcijs aie. s. mēoria. itelligentia
t voluntate sit imago trinitatis. Uel de similitudine
creantis t create trinitatis. i

¶ Hunc xo ad eā iā puenim⁹ disputationē vbi in
mēte hūana q nouit dcū. vel possit nosse. trinitatē
imaginē reperiam⁹. Ut enī ait Aug⁹. in. xiij. lib. de
tri. licet hūana mēs nō sit ei⁹ nature c⁹ de⁹ ē. ima
go tñ illi⁹ q nihil meli⁹ ē. ibi qrēda t inuenīda est
q natura nra nil hz meli⁹. i. in mēte. In ipa etiam
mēte anteq̄z sit pticeps dei ei⁹ imago repit. t si enī
a ¶ Imago dei amissa dei pticipatōe de formis
Mēs ad tñ p manet. Lō sit⁹ imago dei tñ pmanet. Eo a
sit. tra hō obz aucte ei ipo imago dei ē mēs q capax
ps. Dñe i ciuita ei⁹ est: eiusq̄ pticeps eē pōt. Jā
te imaginē eoruz ḡ in ea trinitatē q de⁹ ē inqram⁹
28 ad nihilum redi Ecce enī mēs meminit sui itelli
ges. R⁹. Imago gendo se. diligit se. hec si cernim⁹.
dicit dupliciter cernim⁹ trinitatē. nōdū quidez
Uno mō q̄trum deū. s. imaginē dei. Hic enī q̄dā
ad substātiale eē appet trinitas. mēoria. intelligē
t hoc respicit tri tie. t amoris. Hec ḡ tria potissi
nitatē psonarū. me tractem⁹. memoriā. intelli
t ordinez. t eqli gentiā. volūtatem.
t sic semp pma
net. Alio mō p/ ¶ Tāgit imaginis ꝓditiones q
ut supza eē addit sūt trinitas. vnitas. eqlitas. k
hō. eē. vt decorē Hec ḡ tria vt aug. ait in li. x. de
t bonorē. t hō pt trini. nō sūt tres vite. s vna vita.
pdi. qz hō cū i bo nec tres mētes. s vna mēs. vna
nore eēt nō. intel eētia. ¶ b Memoria xo oz ad
lexit. b ¶ Memoria b aliq̄d. t itelligētia. t volūtas. sic
vero oz ad aliq̄d dilectio sūt ad aliq̄d oz. Ulta
Obijcit ergo me xo dicit ad seipaz t mēs t eētia
moria. itelligen/ am. Hec ḡ tria eo vnū sūt. q vna
tia. t voluntas. vita. vna mēs vna eētia. t q̄c
sunt in pdicamē q̄d aliud ad se ipsa singla dicūt
to relatiōis. Jtē etiā sūt ñ pl'aliq̄ s singlarit' dicū
q̄rit q̄re mēs oz tur eo xo tria sūt q̄ ad se inuicē
magis ad se q̄ referunt. ¶ Eqlia etiā sūt nō
memoria vel in solū singla singulis. s etiam sin
29 telligentia. R⁹. gula oib⁹. Alioqn nō se inuicē
Quō ista dom. q dici ad capent. se ātinuicē capiūt. Ca
tria eqlia aliq̄d ē dupl'r. piunt enī t a singlis singula. t
sunt. quia Uel ppie t p se a singulis omnia. Memini enī
a singulis sicut pr̄ t filius me hr̄e memoriā. t intelligen
c. hiuntur Uel rone alicuius tiā. t volūtatē. Et intelligo me
oia t tota ann exi. qz hz re intelligere. t velle atq̄ memi
spectū annexum nisse. Et volo me velle. t me
t inclinationem miniss̄e. t itelligere. ¶ Totāq̄
t sic memoria oz meā memoriā t intelligentiā t
ad aliq̄d. qz ina volūtatē simul memini. Qō enī
tū hz respectum memorie mee nō memini. illō
ad memoriale. sil'r nō ē in memoria mea. Mihil ātē
Quō tota itelligētia ad in tam in memoria ē. q̄ ipa memo
illa tria me telligibile. t vo ria. totam ḡ memini. Jtē q̄cq̄d
moria capi lūtas ad volubl'e
at. t hec obiecta ad
inuicē hñt respe
ctū. Et sic pz ob

iectio. ¶ Ad il/ Quō illa
lud qō q̄rit' oō mē tria tota ea
te. dom. q mēs plat intelli
oz ab actu eētia gētia.
li. pptrea ē itel/
ligēdū. q q̄ ē dat
aie cōgnalissimū
t sic oz essentia.
Ut inq̄tū dat eē
gñale. t sic oz vi/
ta. qz aia ē i gñe
viuētū. Aut in
q̄tū dat eē spūa
le. t sic oz mens
Mēs enī nō oz Quō illa
nisi qō viuit vi/ tria tota ea
ta intellectiua. plat volū
Uel aia in se oz tas.
eētia. vt actus
corpis vita. vt p
fectibil' a oō mēs

intelligo. intelligere me scio. t
scio me velle q̄cq̄d volo. q̄cq̄d
autē scio memini. Totā ḡ itelli
gētiā totāq̄ volūtatē meā me
mini. Sil'r cū hec tria intelligo.
tota simul intelligo. Neq̄ enī
q̄cq̄ intelligibiliū ē qō nō intel
ligā. nisi qō ignoro. Qō aūt ig
noro. nec memini. nec volo.
Quicq̄d ḡ intelligibiliū nō in
telligo. ꝓ̄ter etiam nec memi
ni. nec volo. Quicquid ḡ intel
ligibiliū memini. t volo. ꝓ̄ter t
itelligo. ¶ Volūtas mea etiā
totā intelligentiā. totāq̄ meaz
memoriā capit dū vtor toto eo
qō intelligo t memini. Luz ita
q̄ inuicem singula. t omnia to
ta capiantur equalia sunt to
ta singula totis singulis. t tota singula simul oīa t
bus totis. t hec tria vnū. vna vita. vna mēs vna
eētia. Ecce illa⁹ sūme vnitatis atq̄ trinitatis.
vbi vna ē eētia t tres psone. imago est humana
mens licet impar. Mēs aūt hō p alio ipo accipitur
vbi ē illa imago trinitatis. Proprie xo mēs dicit
vt ait Aug. nō ipsa aia. s qō in ea est excellētius
qualit' sepe accipit. Illud etiā sciendū est. q me
moria nō solū est absentiū t pteritoz. sed etiaz
pōsentiuz. vt ait Aug. in. xiij. li. de trini. Alioqn
non se caperet.

¶ Dubitatio expdictis oztа. vtrū aīa sit sue po
tentie t quō illa tria dicant vna eētia. l
Hic attendedū est diligēter ex quo sensu acci
piendū sit qō supza dixit. illa tria. s. memoziā. in
telligentiā. et voluntatē esse vnuz. vnā mentez
vnā essentiā. qō vtiq̄ nō videt esse vez iuxta p
prietatez sermonis. Mens enī. i. spūs rōnalis
essentia ē spūalis t incorporea. Illa xo tria na
turales ꝓprietates seu vires sunt ipsi⁹ mentis
t a se inuicē differūt. qz memoria non est intelli
gētia vel volūtas. nec intelligētia volūtas siue
amoz. ¶ Et hec tria etiā ad seipsa referuntur. Nilla tria
vt ait Aug. in. ix. li. de tri. Mens enī amare se dicant de se
ipsam vel meminisse nō pōt nisi etiam nouerit inuicē relati
se. Nam quō amat vel meminit qō nescit. Mi uе.
ro itaq̄ modo tria ista inseparabilia sunt a seipis
et tamē eorum singulū et simul oīa vna eētia
est. cū et relatiue dicant ad inuicē. ¶ Sed iam Quō h tria
videndū est quō hec tria dicant vna substātia. dicant vnū
Ideo qz. s. in ipsa anima vel mēte substātialiter vel vna sub
exīstūt. non sicut accidentia in subiectis. q pūt stantia.
ad esse vel abesse. Unde aug⁹. in. ix. li. de trini. Aug⁹.
ait. Admonemur. si vtcunq̄ videre possumus.
hec in aīa exīstere sbaliter nō tanq̄ in subiecto
vt color in corpe. qz et si relatiue dicant ad inui

¶ In illa ẋo sũma tritate ꝛc In nuit mgr. q tres ꝑsone ñ sũt vn9 ðs. Cõtra. videt dicere falsũ. Qz cũ sint vn9 eẽntie. ꝛ essentia sit ðs. g9 sũt vn9 ðs Si dicas q ñ sequtur. ego ꝛo. q re non cõcedit q tres ꝑsone sunt vn9 dei Si dicq. ꝓter ꝫ obliquꝰ notat diuersitatẽ. gẽ entia ñ sit diuꝛsa a ꝑsona ñ ꝑt dici tres ꝑsone sũt vnius eẽntie. ℟9. dom 31 q. geritur aliqñ cõstruit in rõne possessiõis vt si dicat bos petri vl Jobis Aliqñ ex vi declaratiõnis. vt mulier egregie forme. aliqñ ĩrãsitiue vt creta sal. In trãsitie cõstruit gñale cũ spẽali. ꝛ sic ꝑt dici substãtia vl ꝑsona dei. Ex vi declaratiõis eẽntie vt importans formã p modus formẽ. et sic dicunt tres ꝑsone vn9 eẽntie. qz g9 qñ ðz. rres ꝑsone sũt vn9 dei. de9 nõ signat nec p modus formẽ nec p modũ specificatis. nõ ĩtelligit p modũ possidẽtis vl ꝓncipiatis. ꝛ iõ simplr ẽ falsa

Prima dis/similitudo

Qz ꝓpter illa tria hõ ðz imago.

Scõa dis/similitudo

¶ Ut er maria ꝑte sit dissimilis Contra hꝫ videt c falsũ. Qz imago ẽ sitlitudo expssa gñ si marie ẽ dissimil nõ ẽ imago. 37 ℟9. dom q ẽ excessꝰ simplr vel ĩ gñe. Si g9 loq̃mur de excessu simplr. sic dico q ala rõnalis ñ cem singula tñ subaliter sunt ĩ suba sua Ecce exquo sensu illa tria dicant eẽ vnũ vel vna suba Que tria vt Aug9. ait in xv. li. de trini. in mẽte naturaliter diuinitus instituta qsquis viuaciter pspicit. ꝛ ꝫ magnũ sit in eavñ põt etiã sempiterna imutabilisq natura recoli. cõspici. cõcupisci. Reminiscitur eñ p me moriã. intuet p intelligentiam ãplectit p dilectõz pfecto repit illi9 sume trinitatis imaginem. ¶ Docet cauere errorẽ. ꝛ q in illa silitudie imaginis maxima ẽ dissimilitudo. m Uerũtñ caueat ne hãc imaginem ab eadez trinitate factam ita ei compet. vt oino existimet silem. ꝫ poti9 in qlicũq ista silitudine magnã ꝫ dissimilitudinem cernat. ¶ Ꝺ breuit ostẽdi põt. hõ vn9 p ista tria memi nit. intelligit. diligit. q nec memoria ẽ. nec intelligẽtia. nec dilectio. ꝫ hec hz vn9 g hõ est. qui hz hec tria. nõ ipe ẽ hec tria. In illi9 ẋo sũma simplicitate nature q de9 ẽ. ꝫuis vn9 sit deus. tñ tres ꝑsone sunt. pr ꝛ filius. ꝛ spũs sanct9. ꝛ he tres ꝑsone sunt vn9 de9. Aliud ẽ itaq trinitas res ipa. aliꝺ imago trinitatis in re alia. ꝓpter quã imaginẽ etiam illud in quo sunt hec tria. imago ðz. s. hõ. Sic imago ðz. ꝛ tabula. ꝛ pictura que ẽ in ea. ꝫ tabula noie imaginis appellat. ppt picturam que in ea est. ¶ Rursus ista imago q est hõ hꝫ illa tria vna ꝑsona ẽ. Illa ẋo trinitas nõ vna ꝑsona ẽ. ꝫ tres ꝑsone. pater filius. ꝛ filius pris. ꝛ spũs sanctus patris ꝛ filij. Itaq in ista imagine trinitatis. nõ hec tria vn9 hõ. ꝫ vni9 homis sunt. ℭ In illa ẋo sũma trinitate cui9 hec imago ẽ. nõ vni9 dei sunt illa tria. ꝫ vnus de9. ꝛ tres sunt ille ꝑsone. nõ vna ꝑsona. Illa. n. tria nõ hõ sunt. ꝫ hois sunt. vel in hoie sunt. Sz nũquid possumus dicere trinitatẽ sic esse in deo. vt aliquid dei sit nec ipsa sit de9. Absit vt hꝫ credam9. Dieñ in mente nra imaginẽ trinitatis. ꝫ exiguaz ꝛ qlẽcũq ec: q sume trinitatis ita gerit simili tudinẽ. ꝰ vt ex maxia ꝑte sit dissimilis. Sciendũ ẋo ẽ q hec trinitas mẽtis vt ait Aug. i. xiiij. li. de tri. nõ ꝓpterea tñ imago dei ẽ. q sui meminerit mẽs et intelligat ac diligat sed quia põt etiã memisse ꝛ intelligere ꝛ amare illũ a quo facta ẽ.

¶ Alia assignatio trinitatis in aia. s. mẽs noticia. amoz. n Põt etiã alio mõ alijsq noiꝫ distingui trinitas in aĩa que ẽ imago illi9 sume ꝛ ineffabil trinitat s. Ut eñ ait Aug. i. ix. li. ð tri. Abẽs. ꝛ noticia ei9. ꝛ amoz tria qdã sũt. Abẽs eñ nouit se et amat se. nec amare se põt nisi etiã nouerit se. Duo qdam sunt mens ꝛ noticia ei9. Item duo sunt mens ꝛ amoz ei9. Cũ ꝫ se nouit mens ꝛ amat se. manet trinitas. s. mens. amoz. ꝛ noticia. Mens aũt hic accipit nõ ꝓpria. sed ꝓ eo quod ĩ aĩa excellentius est.

¶ In his trib9. scz mẽte. noticia. amoze. attendit imago ꝓpter ꝓsideratiõem. ordinem et equalitatem o Hec aũt tria. cũ sint distincta a seinuicem. dicuntur tñ eẽ vnũ. qz in aĩa substãtialiter existũt. Et est ipa mens qsi pens. ꝛ noticia ei9 quasi ꝓles ei9. Abens eñ cum se cognoscit. noticiam sui gignit: ꝛ ẽ sola parẽs sue noticie. Tertiꝰ ẽ amoz. qui de ipa mente et noticia ꝓcedit. dum mens cognoscit se ꝛ diligit se Nõ eñ posset se diligere nisi cognosceret se amat etiã placitaz ꝓlẽ. i. noticiã suã ꝛ ita amoz qui dã cõplexꝰ ẽ pentꝰ ꝛ plis. Nec mioz ẽ ꝓles pente dũ tãtã se nouit mẽs qnta ẽ mioz amoz pente et plc. i. mẽte ꝛ noticia: dum tñ se diligit mẽs: qntũ se nouit ꝛ quanta ẽ. Sũt etiã hꝫ singula in seipsis quia ꝛ mẽs amans in amoze est: et amoz in amantis noticia: ꝛ noticia in mente noscente est. Ecce in his tribus ẽ valõ silis ðo si ãt logmur ĩ gñe create. qz tñ excedit qntũ ꝑt natura creata sic ðz valõ sitlis ꝛ expssa silitudo dei.

¶ Si duo eẽnt vl vt ꝫ ĩ suf. es. Cõtra. Qz fm vtꝫ istaz mõstrari posset q ñ sit nisi vna ꝑsona. ℟9. dom q in 33 sonis ñ ꝑt eẽ supfluitas. qz ĩ eis ẽ vna sufficientia Unꝰ si vna esset supflua. ꝛ omes Sz ñ põt ibi eẽ aliq̃ ĩsufficiẽtia. qz nihil plus habent tres ꝫ vna Sed si eẽnt due eẽntie. due eẽnt sufficientie. qlibet ꝑse eẽt sufficiẽs. Si ãt altera cũ altera. qlibet eẽt insufficiens. Et ita ꝫ q nõ ẽ silis de duabus essentijs sic ð duab9 ꝑsonis

¶ Et vidit q ablsq sapiẽtia ñ 34 sit ꝛc. Contra. fm hoc videt q pat sit sapiẽs sapientia genita. Dicẽduz. q ista cõsequẽtia nõ ẽ intelligẽda ime diate. s. qz ñ ẽ res fatua g9 hz sapiẽtiã genitã. Sz ꝫ ĩtelligẽdũ ẽ sic Deꝰ ẽ subã spũ alis g9 ẽ nata cognoscere. g9 si ñ hz sapiam ẽ res fatua. Sz ñ ẽ res fatua. ghz sapiẽtiã Sz ñ ẽ sapia sine verbo. ꝛ ñ ẽ ꝫ, bũ nisi ꝓcedat a mẽte. ꝛ ita gñet g9 a ꝓ9. si hz sapientiã. neẽe est sapientiã eẽ geitaz Et oẽs istas cõsequẽtias oportet ĩtelligere immediate.

Mens vice ꝑris noticia filij. Amoz spiritussan cti accipit.

Mõ ẽ mioz mente noticia nꝰ amoz vtroꝫ.

Hec tria sũt in seipsis.

qualecunq; vestigium trinitatis apparet.

¶ Quo ex imagine trinitatis create ꝓficit mes vt cognoscat increata trinitas t vnitas. p

Habens itaq; rōnalis ꝑsideras hec tria. et illā vnā essentiā in q̄ ista sunt. extēdit se ad ꝓtemplatiōez creatoris. t videt vnitatez in trinitate. et trinitatem in vnitate. Intelligit eñ vnū deū esse. vnā essentiā. vnū principiuz. Intelligit eñ. q; si duo essent vel vterq; ī sufficiens esset. vel alt supflueret. ḡa si aliq̄d deesset vni qō haberet alter. nō eēt ibi sūma ꝓfectio. Si vero nihil vni deesset qō haberet alter. cum in vno essent oīa alter supflueret. Intellexit ḡ vnū esse deū oīm autorē. et vidit q; absq; sapiētia nō sit q̄si res fatua. t ideo intellexit eū habere sapientiā que ab ipsa genita ē t q; sapiētiā suā diligit itellexit etiā ibi eē amorē.

¶ Epilogus de summe trinitatis vnitate q

Quapropter iuxta istam considerationez vt ait Aug⁹ in .x. li. de tri. Credamus patrem t filium et spūm sanctū vnū esse deū vniūse creature cōditorē t rectorē. nec ꝑem eē filiuz nec spūm sctū vel ꝑez esse vt filiū s3 trinitatē relataq; adinuicē ꝑsonaq;. vt eñ ait ipe in li. de fide ad petrū. Una ē natura siue eēntia ꝑis. t filij. t spūs sctī. nō vna ꝑsona. Si eñ sic esset vna ꝑsona sic ē vna ꝑba patris et filij et spūs sancti. veracit trinitas nō dicetur. Rursus q̄dē trinitas eēt vera s3 vn⁹ de⁹ trinitas ipa ñ esset si quēadmodū ꝑ t fili⁹ t spūs sctūs ꝑsonaq; sic abinuicē ꝓpetate distincti. sic fuissent q̄ naturaq; diūsitate discreti. Fides aūt ꝑ riarchaq; ꝓphetaq; atq; ap̄lor vnū deum ꝑdicat trinitatē esse. In illa ḡ sctā trinitate vn⁹ est de⁹ pat q̄ sol⁹ essentialt de seipo filiū vnū genuit. t vn⁹ fili⁹ ē q̄ de vno ꝑe sol⁹ essentialt ē nat⁹ et vn⁹ spūs sctūs q̄ solus essentialt a patre filioq; ꝓcedit. hoc autē totuz non pōt vna ꝑsona. i. gignere se. et nasci de se. et ꝓcedere de se. Ut eñ ait Augu. in li. j. de trinitate. nulla res est que seipsam gignat vt sit. Aug⁹ i li. de fide ad petrum.

Quēsequēter ad intelligentiā isti⁹ ptis scōe ꝑsentis dis. q̄stū ad primā assignatiōez imagis. q̄ ē p memoriā. intelligētiā t voluntatē. tria q̄runtur. Primo vtrū in his trib⁹ s. memoria. itelligētia. t volūtate. attendat rō imagis. Scōo de ꝓpatione istaz ad obiectū. Tertio de ꝓpatione eaz ad aīam vel subiectū.

¶ Questio. j. d

¶ Q; in oīb⁹ sit sit vī. Ad rōem. n. imagis req̄rit expressa ꝓformatio in distinctiōe. s3 distinctio in diuinis attēditur q̄stū ad tres ꝑsonas. ergo ncēria in imagie creata attendit q̄stū ad tres ꝑsonas. ¶ Itē rō imagis cōsistit in ꝓfecta capacitate. q; ꝑm aug⁹. eo ē mens imago q̄ pōt esse capax t particeps dei. s3 de⁹ non capit ab aīa plene. nisi amet. nec; amat nisi intelligat. nec intelligit nisi ꝑis a/pud aīam habeat. s3 ꝑmū ē ꝑ voluntatē. scōm ꝑ intelligentiā. tertiū ꝑ memoriā. ḡ tc. ¶ Itē noticia siue itelligētia appropriat filio. voluntas spūi sctō. ergo aut trūcata et diminuta erit assignatio imagis. aut ncēe est ponere potētiā rñdentē ꝑi. ¶ Sed ℈ ad eē imagis req̄rit repētatio in distinctiōe originis t ordinis. s3 i istis potēt⁹ nō est talis distinctio. q; simł sunt cū aīa ꝓcreate. nec vna ē ab alia. nec vna post aliaz. ergo in istis nō est reperire rōnem imaginis. ¶ Itē imago ē repētatio ꝑm exteriorē dispositionē vtz. s3 iste tres potētie sūt itime ipi aie. ḡ in ipsis nō ē rō imaginis. ¶ Itē q; spāl⁹ memoria nō sit de rōne imagis vī. q; cū imago sit aie cēntial. t ꝑm potētiā rōnalē sit in ipa. memoria aūt vt dicit phs est sensibiliū. q; ē in brutis. ḡ vī q; memoria nō ptinet ad imaginē. ¶ Preterea cū memoria sit sensibiliū siue itelligibiliū cōcernit dētiā ptis. q; est acceptio ꝑis de ꝑteritis. s3 imago abstrahit a cōditionib⁹ sensibilib⁹ t ptib⁹. ergo tc. ¶ Item imago attēdit in his q̄ sūt nata recipe imaginē reformationis siue similitudinis. s3 imago illa cōsistit in trib⁹ virtutib⁹ theologicis. q̄z nulla ē in memoria. ergo tc. ¶ Itē q; volūtas nō sit de integritate imagis. vī. q; dī. i. li de spū et aīa imago est in potētia cognoscēdi. similitudo ē in potētia diligēdi. Sed volūtas nō ptinet ad potētiaz cognitiuā. ergo tc. ¶ Itē oīs potētia q̄ est de imagie. debet alīs equari. q; ad rōnez imaginis req̄rit equalitas. s3 voluntas nō equat alīs. q; multa itelligim⁹ q̄ nō volum⁹. ḡ tc

¶ Si dicas. q; nō attendit eq̄litas respectu obiectoz. s3 respectu actuū. vt sit sensus. quicq̄d itelligo. volo me intelligere. Adhuc nō est verz. q; mltoz meminim⁹ q̄ nolem⁹ memisse. ¶ Rñ. dō. q; sic dicit Aug. t mgr recitat imago attēdit i his trib⁹ potētijs cū ꝓpatione ad vnitatē eēntie. t plitatē actuū i q̄b⁹ ē distinctio. t ordo. t origo vni⁹ ab alio ꝑ modū q̄ndā disponēdi. Nā retentio spēi disponit ad itelligēdū t itelligētia ad amādū. ꝑm q; itelligit eē bonū. t ꝑ ptz solutio ad illō qō obī in istī potētijs. nō est distinctio ꝑ originē. ḡ tc. ¶ Ad illud qō obī. q; imago attēdit ꝑm exteriorē dispōnē. dōm. q; ē imago rei corpal. t sensibil. t h̄ q; offert se cognitiōi ꝑ exteriora. h3 imaginē repñtantē ꝑm exteriorē dispōnē. Est iterū imago rei spūalis. q̄ est intima cuilibet rei. t q̄ cognoscit ꝑm q; virt⁹ recolligit ad intima. t h3 imaginē repsentantem q̄stum ad intimas dispōnes. ¶ Ad illud ergo qō obī. q; memoria est sensibiliū. dōm. q; memoria accipit triplicit. Uno mō ꝑut est receptiua t retentiua sensibiliū et ꝑteritoz. Alio modo ꝑut est retentiua ꝑteritoz. siue sensibiliū. siue intelligibiliū. Et tertio modo. ꝑut est retentiua specierū abstrahēdo ab oī dētia ptis. vt pote specierū innataq;. t hoc tertio mō est ꝑs imaginis sed obiectio currit de alīs ꝑmis duob⁹ modis. Pmo mō memoria sequit sensuz. scōo mō sequit ipsam intelligentiā t voluntatē. tertio mō añcedit. t rñdet ꝑi. ¶ Ad illud qō obī. q; memoria nō reformat. dōm. q; imo memoria reformatur t q̄stum ad statū vie. t q̄stū ad statū patie. In ꝑmo ꝑ spez. t hoc ptz ꝑ exp̄sitōez. Aug. sup illud ꝓbū Matt. xij. Diliges dñm deū tuū ex to. cor. tuo. i. itellectu sine errore. Ex tota aīa. i. ex volūtate sine ꝯdictione. Ex tota mente. i. memoria sine obliuione. In secūdo statu reformat q̄stū ad tentionē. Unde Bern. dicit. Q; deus est futurus intelligētie plenitudo lucis. voluntati multitudo pacis. memorie cōtinuatio eternitatis. Nec est etiaz inconueniens q; memoria q̄uis sit prima reformet ꝑ ordinem vltimū. q; ordo reformatōis. t deformatōis incipit a posteriori. ordo aūt formatōnis incipit a supiori. ideo a volūtate incipit t tendit vsq; in memoriaz. ¶ Ad illud qō obī. q; imago est in potentia cognoscendi. Dōm. q; similitudo dicit q̄d gratuitū t nō ex esse ꝑ appropriationez

in voluntate. siue in dilectione. Imago vero non dicit gratuitū. ideo dicitur esse in potentia cognoscendi. Uel aliter de imagine. quia in filio est prima imago. et filio appropriatur intelligentia. que est in potentia cognitiua. ideo dicitur imago esse in potentia cognoscendi.

19 ¶ Ad illud. voluntas non equatur intelligentie. Dicēdum. q voluntas put cōiter accipit ad velle z nolle. q̄z vtrūq; est act⁹ voluntatis bñ equat. fm q dī vt esse cōe ad vtrūq;. sic dicit Aug. z habet in lra. q volūtas capit illā dum vtor z̄c. Quicūq; em recordamur vel intelligimus i facultate volūtatis accipim⁹ ad eligēdū vel ad respuendū. z istud ē fm q dicit actū cōem volūtati. sz fm actum specialē q̄ est velle tm. nō eq̄tur de isto cōpositio q̄mō sic velle non ꝓhēdit totā volūtatē. sicut meminisse totā memoriā. z intelligere totā intelligentiam.

¶ Questio. iij. c

¶ De potentijs in ꝓpatione ad obiectū vtr̄z vicz attendat imago in eis p ꝓpationē ipsar̄ ad deū. Et q sic vī. quia eo est aīa imago. q̄ capax dei z prieceps esse pōt. vt dicit Aug. xiij. de tri. sed ē capax q̄tū ad par. ē superiorē. g z̄c ¶ Itē. In eo imago illi⁹ q nihil melius ē ingrenda est et inuenienda q̄ mens nr̄a nihil meli⁹ hz. sed h̄ est superior pars. ergo z̄c. ¶ Utrz hoc idē vī rōne. q imago dī. eo q ducit in prototypū. ergo cū illud sit de⁹ non attendit imago i potentijs his. nisi fm q ducit in deū Sed p has potentias hō ducit in deū. dū p eas ꝓuertit in eum. g z̄c. ¶ Itē deus est obiectū virtutū theologicar̄ in q̄bꝫ consistit imago reformationis. ergo cū idē sit obiectū vtriusq; imaginis. q̄ vna est ductiua alteri⁹ z pfectiua. ꝓterea si de⁹ est obiectū vni⁹. ergo z alteri⁹. Cōtra. Aug⁹. ix. de tri. assignat imaginē in mēte itellectu z amore. fm q aīa meminit sui. itelligit se. diligit se. ergo vī q imago attendatur p ꝓuersionē sui supra se ¶ Itē Aug. xij. de tri. ca. iij. Cū in natura mētis hūane q̄rimus trinitatē. in tota q̄rimus. nō sepantes actionū tpaliū. a ꝓtemplatōe eternor. vt tertiū aliq̄d. iam q̄ramus. ergo trinitas imagis attendit fm actiōes tpaliū. z ita p ꝓuersionē ad inferiora. ¶ Itē fm q aīa conuertit supra inferiora vel supra se. ē eq̄litas. z ordo z ozdo. et oīa que ꝓcurrūt ad rōem imaginis. ¶ Itē imago ē in peccatorib⁹ a deo auersis et in illis etiā q̄ nullo mō pñt referri. vt sunt dānati. ergo ratio imagis non attendit pēes ꝓuersionez ad deum. Itē nōce est q̄tū ad pfectā rōnem imaginis eq̄ri cognoscentē z cognitū. siue dicentē z dictū. Nam ista duo patrē z filiū repsentant. sz in ꝓuersione ad deū nō est talis

40 equatio. g z̄c. ¶ R⁹. ad itelligentiā predictor̄. tria oportet in imagis rōne psupponere. Primo em imago attendit fm expssam ꝓformitatē ad imaginatū. Secdo. q illō q̄ conformat imagini. p ꝓsequēs ꝓformet imaginato. vñ qui videt imaginē petri. p ꝓsequēs videt z petrum. Tertio q aīa fm suas potētias cōformis reddit his ad q̄ ꝓuertit. siue fm cognitionē siue fm amorez. Qñ ergo cū aīa conuertit ad deū. sibi ꝓformat. et imago attendit fm ꝓformitatē. ideo imago dei consistit i his potentijs q̄ hñt obiectū deū. Rursum qñ aīa est imago dei fm q cōformat imagini z imaginato. ideo aīa fm q conuertit supra se nō recedit a ꝓformitate. z ī imago cōsistit in his potentijs. fm q hñt aīam p obiecto. Sed cū ꝓuertit ad creaturas iferiorez. illis conformat. in q̄bꝫ nō est imago dei sed vestigiū. ī potētie aīe fm q habent iferiora p obiectis recedūt a rōne imaginis. q̄ recedūt a cōformitate expssa. Licet itaq; in hmōi potentijs. fm q cōuertuntur ad superiora. sit reperire trinitatē. et aliquā ꝓformitatē sl'r in potentijs sensitiuis. sicut oñdit Aug. q tñ deficiunt a ꝓ expressa cōformitate. nō reperit ratio imaginis in eis. Unde aug⁹. inuestigat in oībus potentijs aīe trinitatē. non q in eis sit imago. sed vt a rōne imagis excludat. Unde querēs trinitatē in tota aīa. querit in superiori et inferiori pte rōnis. z in sensu. Et hoc est q̄d dicit i illa auctoritate. Cū in natura mētis hūane querim⁹. trinitatem. in tota querim⁹. nō dicit q̄rimus imaginem. Unde Aug⁹. xij. de trin. q̄tus in iferiori pte rationis inueniri trinitas possit. imago tñ inueniri nō pōt. Concedendū est ergo q imago ꝓsistit in his potentijs. fm q ad aīam ꝓuertunt. primo tñ z principalr vt oñdunt pme rōnes fm q ꝓuertunt ad deū. Unde Aug⁹. his duobꝫ modis assignat imaginem. Prima est in mēte. noticia z amore. fm q mens nouit z amat se. Scda est in memoria. intelligētia. z volūtate. z in fine libri oñdit ꝓpletissimā rationem imaginis esse in ꝓpatione ad deū. ¶ Ex his patet rñsio ad primū. scdm z tertiū. q primū argumentū cōcedendū est. scdz vero ꝓcludit q in iferiori pte sit trinitas et tertiū q ꝓformitas. sed hec solute sunt. q nō est expssa. ¶ Ad illud q̄d obī de ꝓuersione peccator̄. R⁹. q dicimus imaginē in his potētijs. fm ꝓuersionē non actuale sed aptitudinalē. que nunq̄ relinq̄t potētias. sic gressibilis etiā dī homo q̄ habet pedes truncatos. q̄tus nō gradiat. ¶ Ad illud q̄d obī. q necesse est in imagine cognoscēs z cognitū adequari. Dōm. q nō oportet cognitū adequari cognoscēti adequatiōe rei ad rem. sz sub ratione cognoscibilis. vñ tm est cognitū in itelligentia. q̄tum repsentat a memoria. Qd aūt simplr adequet nō oportet adequat tñ fm q aīa conuertit supra se. Unde ratio imaginis quo ad q̄d est in cōuersione ad deū. quo ad q̄d est in ꝓuersione aīe supra se. In cōuersione ad deū est plus. q plus hz de rationē venustatis z ꝓformitatis in cōuersione ad se. plus habet de ratione ꝓsubstantialitatis et equalitatis.

¶ Questio. iij. f

¶ De compatione istar̄ potentiar̄ ad aīam siue ad subiectum. vtrū vicz sunt idē in essentia cū aīa. Et videt q sic ¶ Quia Aug⁹. dicit. x. de trin. hec tria memoria. itelligētia z volūtas. sunt vna mens. vna vita. vna essentia. ac p hoc vna substātia. ¶ Itē Bern. sup cātica cant. Quedam in aīa intuetor. memoriā intelligentiā. et voluntatē hec tria ipsa est. Si tu dicas. q hoc dicit per cām. hoc nihil est. q Aug⁹. de spū z aīa dicit q anima est quedaz sua vt potentie. et quedā sua nō. vt virtutes q si p cām esset. vtrūq; posset dici ¶ Itē hoc ipm videt velle dicere pbus. q idem dicit esse principiū essendi z opandi. ergo cū principiū essendi sit ipsa forma substātialis. principium opandi ergo erit ipsa. sed principiū opandi est potētia. ergo potētia est principiū essendi. sed nō est principium essendi nisi forma substātialis in hoīe. ergo potētia et forma sbalis sunt idē in substātia. ¶ Itē rōne ostenditur. Sicut materia pma est oīa nata recipe p veritatem sic aīa fm similitudinē. Sed potētia materie ꝑme respectu formar̄ suscipiendar̄ nō differt p essentiā ab ipa. ergo sl'iter videt. q potentie aīe. Probatio minoris. Si em p essentiā differret aut esset sba. aut accidēs. Non accidens. q̄ añcedit oēm formā z oīe accidēs. Si substātia. aut ergo materia aut forma. Preterea si differret illius esset materia capax. ¶ Item forma accidētalis nō ē simplicior forma sbali. Sz potētia opandi nō differt a potētia accidētali. vtpote potētia calefaciēdi nō differt p essentiā a caliditate. nec potētia illuminādi ab ipa luce ergo sl'r videt q nec potentia aīe ab ipsa anima ¶ Itē quod vni est accidens. nulli substantia est. sed iste potē

rie sunt ipi anie substantiales. ergo nō sunt ei accidētales. z p cōsequēs nō sunt accidētia. ergo sunt substātia. cōstat aūt q nō alia. ꝫ aīa. Probatio minoris. q aīa rōnalis. sensibilis. z vegetabilis in hoīe. nō dicit diuersitatē substantiarū sed potentiaz. ergo constat q in hoīe iste differentie. vegetabile. sensibile. rōnale accipiunt a potētijs. z huiusmodi differētie sunt substātiales. gō z potē tie. gō zc ¶ Cōtra. Aug⁹. in xv. li. de trin. assignat dīam imagis create ad trinitatē illā scz increatā q il/la trinitate est hūs id qđ habet. h aūt hūs nō est id qđ habet. gō si aīa hz tres potentias. gō essentialit nō est ille.

¶ Itez dyonisius dicit. q in qlibet creato dīnt hec tria substātia. vtus et opatio. gō in aīa differūt subā z potē tie ¶ Iteē boet⁹. in qlibet creato dīnt quo est. z qđ ē siue qđ est z cē. gō simulit ūno multo fort⁹ qđ pōt z quo pōt ¶ Item rōnib⁹ oñdit sic. Que dīnt genere. dīnt eētia et vnū de altero nō pdicat eētialiter. sed potentie z aīa sunt hmōi q aīa est in genere substātie. sed potētie sunt in scōa specie qualitatis scz naturalis potētie. gō zc. ¶ Iteē illa quoz vnū ē extra alterz. dīnt essentialit z substantialit. sed virtus egredit substantiā q opat in obiectū qđ est extra sed impossibile ē q opetur vbi non est. si ergo virtus est vbi operatur. et operatur extra substantiā cuiusliber. gō egredit extra subām. gō zc. ¶ Iteē ad h est alia rō Quia si eadē p eētiā eēnt aīa z potētie. vnum nō multiplicaret nisi fm multiplicationē alterī⁹ z sic cū vnū tm̄ sit anīa haberet tm̄ vnā potentiā. sed hoc ē falsum. gō zc. ¶ Ad pdictoz itelligentiā notandū ē. q potentia naturalis dr dupl̄r. Primo mō put dicit modum eristēdi naturalis potētie in subiecto. fm quē dicit subiectū facile vel difficile. ad aliquid agendū. z sic naturalis potētia dicit modū qlitatis z ē generaliter i scōa specie qualitatis vt pz cū dicit cursor z pugiliatoz. quoz vtrū ꝫ dicit facilitatē. que sequit mōdū eristendi potētie gradiendi z resistendi siue agendi in subiecto Scō mō potētia naturalis dicit potētia naturaliter egrediēs a substantia. Et hoc pōt cē dupl̄r Uno mō aliq̄ potētia egredit a substātia cū accidente. vt potētia calefaciēdi. Ignis em̄ p suā substantiā nō calefacit sine caliditate z hec potētia nō ē alterī⁹ generis ꝫ sit qlitas a qua egreditur vñ potētia que ē calefaciēdi. est i eodē genere cū caliditatē. Alio mō dr naturalis potētia q naturalit egredit de substātia imediate. sicut potētia generādi ꝫtū ad inductionē vltime forme. et hec eđem nō est alterius generis cū substantia. sed reducit ad genus substātie tanq̄ substātialis differētia ¶ Per hūc modū intelligēdū ē in potētijs aīe. Nā vno mō cōuenit noīare potētias aīe fm p mū modū. vt dicāt facilitatē. q dicit modū potētie eristēdi i subiecto. sicut ingeniositas et tarditas. et hec eđem sunt in scōa specie qlitatis. Alio mō cōuenit potentias noīare. put dicūt ordinē substātie ad actū q est mediante aliq̄ pprietate accidētali vt potētia sillogisandi q ē i aīa cū hz habitū sillogisandi. z hec ē in eodē genere in quo ē scientia sillogisandi vt in prima specie qualitatis. Cōtingit iterū noīare potentias anime. vt imediate egrediuntur a substātia. vt per hec tria memoriā. intelligentiā. et voluntatē. Et hoc patet. Quia omni accidente circumscripto. intellecto qđ anima sit substātia spiritualis. hoc ipo quod est subi pñs et sibi cōiūcta. habet potentiā ad memorandū z intelligendū se. vnde iste potentie anime sunt substantiales z sunt in eodem genere p reductionē in quo est anima. attamen cū egrediunt ab anima (potentia cū se habet p modū egredientis) nō sunt oīno idē p eētiam. nec tamē adeo differūt vt sint alterī⁹ generis sed sunt in eodē genere p reductionē. Et pōt satis manifestū exemplum dari in re z in similitudine ei⁹. Nā res nō hz tantā idētitatē cū sua silitudine. vt sint vnū nūero. nec tantā diuersitatē vt differūt nūero. Silitudo cuiusmartini nō adeo distat a martino vt penit⁹ differat ab eo. Et ideo silitudo rei in eodem genere est p reductiōez cū eo cuius ē similitudo. Quia cū egredit iō differt. sz nō transit in aliud genus. Et loquor de silitudine fm rōnez similitudinis nō intentionis. i. put a subiecto exīt et nō recedit vt splendor a luce ¶ Cōcedendo gō sunt rōnes p/bātes q aīa nō ē sue potentie p eētiā ¶ Ad illud ergo qđ obīcit in cōtrariū de Aug. z Bern̄. q aīa ē sue potentie. Dīm. q nō est ibi pdicatio accidētis de subiecto. nec eiusdē p essentiaz. sed substantial vel eētialis. Propter qđ notandū q eētiale dr qrtuor modis. Primo mō eētiale dr. qđ dicit rei essentiam tm̄ sicut spes singularis. Scō mō dr eētiale. qđ est ō eētia z pstōne rei. vt materia z forma. Tertio mō dr eētiale. sine quo res nō potest cē. nec pōt intelligi cē. vt sunt illa in quib⁹ attendit rō vestigiū vt vnitas. veritas bonitas. Quarto mō dicitur eētiale. sine quo res nō pōt cogitari habere p fectū cē. vt sunt potentie i aīa. in quibus attendit imago. et hoc est mīmo mō substantiale siue eētiale. nō tamē trāsit in aliud genus ideo aīa dicit siue potentie. quia non transit in aliud genus ¶ Ad illud qđ obīcit. q idem est principiū essendi z opandi. Dīm. q verū est de pncipio remoto. sed de primo est impossibile. Nam si idem oīno esset pncipiū primū. tunc idem esset in re cē z opari Similiter si idem esset pncipiū primū. cum res semper habeat esse. semp haberet opari. Quia gō forma dicit primum z immediatū pncipiū essendi. potentia vero prorumū et imediatiz pncipiū opandi. patet q impossibile est cē oīno idem. ¶ Ad illud qđ obīcit de potentia materie. Dīm. q materia non est sua potentia per eētiam. qm̄ nō est ipa ordinatio ad formā. ē tm̄ ipa potentia materie eētialis ipi materie. sicut potentia actiua ipsi substantie. z min⁹ quidā elongat potentia materie a materia. ꝫ potentia actiua a substantia. Qm̄ potētia materie est potētia passiua. que dicit ordinem ad aliud cuz priuatione. Sed potentia actiua dicit ordinē cū positione. z ideo minus addit potentia materie supra materiam. ꝫ potentia actiua supra substantiā. z hinc ē q non ita distinguūt diuerse potētie i eadē matia sic i eadē subā ¶ Ad illō qđ obr ō forma accidētali. Dīm. q forma accidentalis nō est sua potentia. Nā potentia ci⁹ est inq̄tū influit in alterū. attamen potentia illa non tantum addit. quantum potentia forme substātialis. qm̄ potentia forme accidentalis dicit ordinatōem ad actū. sed nō sufficienter p se. sed p virtutē substātie. Sicut em̄ accidens nō ē p se. ita nōhz ꝫtutē opandi p se. sed p virtutem substantie z ita hoc patet. ¶ Ad illud qđ obīcitur vltimo Dīm. q potentie anīe nō sunt accidētales. tm̄ argumentū nō valet. q fortassis rōnale. sensibile. vegetabile. nō accipiunt a potētijs. sz a diuersis naturis reptis in aīa. Illud aūt argumentū qđ factū ē ad oppositū q̄ differt q sunt in diuersis generib⁹. soluendū ē p interemptōem q nō sunt in diuers generib⁹. sz in eodē p reductōem zc.

Consequēter ē qstio de scōa. assignatiōe imaginis p mentē. noticiā. z amorē. Circa hāc querunt tria. Primū est de istis absolute. vtz vicz imago attendat in istis vt in potētijs. aut in habitib⁹. aut in potētijs sil̄ et habitib⁹. aut in substātia z habitib⁹. Scōm ē de istis in cōparatiōe ad inuicem. Tertiū vtz hec trinitas imaginis dicat necessariō in cognitōem trinitatis ꝫtū ad psens

Questio 1 g

Circa hanc sic pcedit et oñdit pmo q nō ī his vt in potentijs attendat imago. q pdicta assignatio fuit in potētijs. g° si hic etiā esset in potētijs. nō cēt nisi inculcatio ꝟboz Preterea noticia et amor nō dicūt potētiā sz habit°. licz mēs possit dicere potētiā. g° pdicta tria pō pñt poni sub rōe potentiaz Itē oñdit q nō dicūt habitus q Aug°. dicit ī imaginis assignatōe. mēs nouit se. diligit se. sz nulli° habit° ē nosse. nec amare g° ꝛc. Itez si mēs stat p habitu. ergo p q habitu. Si p habitu mēorie de q magis vr. q nō ē aliū dare. sz act° habit° hui° ē meminisse nō ali° Sz aug. assignat mēti hos act° scz nosce et amare. g°. ꝛc. Itē oñdit q nō in potētijs ꝛ habitib° Cū em potentie sint tres. et habit° tres. tūc nō cēt trinari° sz senari°. Itē ergo p qua potētia stat ibi mēs. aut em stat p oīb°. aut p duab°. aut p vna. Si p oīb°. tūc nō ē ibi trinitas Si p duab°. tūc ē ibi q̄ternitas. cū duo sint habit°. Si p vna. nō pñt hr̄e istos duos act° nosse. et amare. g° nō sumit trinitas scōm hūt. et potētias sit Itē oñdit q ñ fm substātiā ꝛ hit°. Cū eni hit° cognoscēdi et amādi seqnt ipam substātiā tpe. ꝛ subā etiā posse cē sine his. rō aūt imagis sit ipi aie pperua et inseparabilis ꝛ cōcreata. g° nō ē ī habitib° ꝛ subā sit Itē si substantia cōuenerit habitib°. ꝛ habit° sunt tres. ꝛ subā vna g° erit ibi q̄ternitas. Si tu dicas q non differt noticia fm q est habit° intellectiue ꝛ mēorie. Cōtra. habit° sunt dispositiones potentiaz. cū g° sint tres potētie. erūt tres habit° Itē mgr dicit in lra. q mēs accipit nō p aie substātia tota. sz p eo qō ē in ea eminēti 49 R°. dom. q differt fm q̄sdaz assignatio hec a pcedenti. q pot fuit ī potentijs. hoc ē in habitib°. Et rñdent obiectiōib° p distinctōem mentis. Mēs em fm q̄druplicē modū accipiēdi diuersificat. Dicit em vno mō a mene qō est luna. siue defect°. ꝛ sic dr̄ de tota aie substātia. ꝓpter trāsmutationes quas hz. Scōo mō dr̄ a meticdo. ꝛ sic stat p iudicatiua vi. ꝛ sic accipit eā Dam. ponēs ipaz inter potētias cognitiuas. Tertio mō dr̄ ab eminēdo. ꝛ sic stat p supiori pte rōis. ꝛ sic accipit eā Aug. frequēter. Quarto mō dr̄ a memīsse. ꝛ sic stat p mēoria. ꝛ q̄tum ad actū ꝛ q̄truz ad habitū. Dicūt g° q in assignatiōe hui° trinitat mēs stat p habitu mēorie. sed in adaptatiōe. Cū dicit ecōtra mens nouit se. ꝛ diligit. stat p potētia mēorandi. Sed istud nō videt cōuenienter dictū. q adaptatio debz rñdere assignationi. ꝛ ꝓterea cū actus ꝓpr° mētis stat p memoria. sic meminisse ibi deberet tangi. sed Aug°. in hac assignatiōe nunq facit mentōem nisi de duob° actib°. scz nosse ꝛ amare q nō sunt mēorie. sed aliaz potentiaz R°. ergo. q trinitas ista nō ē in potētijs. q amor et noticia nō dicunt potētie. Nec in habitib°. q mēs nō pōt stare p habitu cū ipa accipiat vt agēs. Nec pōt cē in potētijs ꝛ habitib°. q mens nō pōt stare p vna potētia. cum assignent ei act° duaz potētiaz. Nō pōt sit stare p pluribz potētijs q nō cēt trinitas. restat g° necesse ē ponere q trinitas ista attendat q̄tū ad substantiā aie rōe mētis se noscentis ꝛ amātis. ꝛ q̄tū ad habit° rōe noticie et amoris. ꝛ sic ē trinitas. cū subā sit vna. ꝛ habit° sint duo Differt g° hec assignatio a pcedēti. q pcedēs fuit g vnitatē in potentijs. p cōpatōem ad habit° ꝛ ad act°. sed hec ē i subā ꝛ habitib°. Differt etiā in hoc. q pcedēs fuit p cōuersiōnē aie ad deū. Nec ē p cōuersiōnē aie supra se ꝛ pluribz modis nō attendit imago in boīe vt supra dictū fuit. Differt etiā. q pcedēs assignatio imagis magis ē ꝓpria ꝛ cōueniēs q̄ hec. Nā ꝓprie loquēdo imago cōsistit in vnitate cētie. ꝛ trinitate potētiaz. fm q̄s aīa nata est ab illa sūma trinitate sigillari. imagine sūmilitudinis que cōsistit in tribz virtutibz theologicis. Vñ Augu. hāc assignatōem pmo ponit inuestigādo. vt per hāc deueniat ad illā in q̄ finit speculatōez suā Vñ h assignatio nō ē ꝓpria sic alia Vñ mgr scdo eā ponit rangz nō ꝑncipalē Ad illud g° qō obr q habit°. nō sunt coeui ꝛc. Dom q triplex ē habit°. Quendā em habitū habz aie potētia ab acqsitiōe. q̄ndā ab innata dispositiōe. tertium hz a fuꝟpi° origine. Hoc aūt pz. q habit° ē q̄ potentia facilē ē in actū. potētia aūt his tribz modis ē facil. ꝟ. gra. Affect° nr hz faciliatē ad diligendū bonū alienū p acqsitā dispōnē. vt p vtutē ad diligendū ꝟo bonū suuz p innatā dispōnē. ꝛ ad diligēdū seipm. p sui naturalē originē. Cū em sit sibi idistans vnit°. sp ē abilis ad se amādū. silr cū sp sit sibi ꝑns. sp ē abil sibi ad se cognoscēdū ꝛ sic pz illō qō obr de coeuitate. nā q ad tales hit° est hñ coeuitas. Ad illō qō obr q tres dicunt esse hūtus fm tres potentias. Dom q in hac trinitate nō cadit nechabet locū hūtus meōrie. q attendit in ipa aīa fm q cōuertit supra se. et tō ipa aīe subā tenet locū mēorie. ꝛ ipa pūtia ꝛ oblatio q aīa offert se sp sue intelligētie. tenet locū habit° ꝛ act° meōrie. ꝛ ita pz q ibi cadūt tm̄ habit° duaz potentiaz. ꝛ tō ē ibi trinitas Ad illō qō vltio obr de verbo mgri. dom q intelligit nō p aie subā tota. q si alter intelligat. nō hz ꝟitatē ꝟbū mgri. Qō pz ꝑ Aug. qui occasiōe hui° imagis q̄si p totū decimū de trinitate oñdit aīam hr̄e cognitōem sui ināta. que est agnitio sue substātie. ꝛ ꝓterea nihil vnū in aīa cognoscit ꝛ diligit nisi subā g° si mens staret p vna potētia. nō hr̄et illos duos act° scz nosse ꝛ amare. Questio II h

Querit de istis in cōpatiōe ad inuicē fm triplicē cōparatiōnē quā ponit Aug. vicz ordinis. eqlitatis. ꝛ cōsubstātialitatis. ꝛ mgr recitat ī lra. Ordo aūt inter hec ē q mēs est pens. noticia ē ples. spūs ē amor ab vtroq pcedens Eqlitas ē etiā ibi. q mens se tm̄ nouit q̄tū est. ꝛ tantū diligit q̄tū se nouit Est etiā ibi cōsubstātialitatis. Vñ Aug. ix. ō tri. Admouemur (si vtroq videre possum°) subāliter h in aīa cōsistere. nō tāq in subiecto. vt dolor in corpe. aut vlla q̄litas aut q̄ntitas Quicqd em tale est nō excedit subām in q ē. Mēs aūt amore q se amat. potest amare etiā aliud. ꝛ ita vult q amor sit cōsubālis mēti. Sz obiicit cōtra h Primo vr q in his nō sit ordo vel origo Aut em accipiunt p habitib° innatis. aut acqsitis Si p innatis. nullus est ordo. q simul sunt cum ipa aīa. Si p acqsitis. sic amor pcedit noticiā. nullus enim acqrit vel studet aliquid addiscere nisi amet scire Unde Aug. in fi. noni de trini. ptā mētis accedit appetit°. q ad id qō noscere volum°. Querēdo ꝛ inuenīdo nascit p les. q ē ipa noticia. aut g°. nō ē ordo. aut nō ē talis ordo Itē vr q ñ sit ibi eqlitas. Aut em noticia ꝛ amor accipiunt p cōpatōez ad res inferiores. aut ad aīam. Si ad res inferiores. manifestū ē q nō ē ibi eqlitas. multa em nouim° q̄ ñ amam°. Si p cōpationē ad aīam. aut ē eqlitas q̄tū ad intensionē. aut q̄tū ad extensionē. Quātū ad extensionē nō. illō cōstat. q vnū tm̄ ē ibi. g° q̄tū ad intensionē. sz qō h sit falsuz vr. q cū sciam° aīaz mīorē deo ꝛ maiorē corpe. cōtingit q̄nq q ea amam° magis q̄ deū et min° q̄ corp°. et ita q̄ntitas amoris nō sequit q̄titatem noticie. Itē q nō sit ibi cōsubālitas. vr. q amor ꝛ noticia sūt habit° ꝛ q̄litates. g° vr q ecntialr differāt ab ipsa mēte Itē rō Aug. ē q nō sunt in aīa sicut ecntia. q̄a se extendūt extra. sz h nihil ē. Alecntia em se extendūt extra. vt calor calefaciēdo. ꝛ colorē imutādo visū Preterea bō cognoscit aliq cognoscibilia scia acqsita q̄ accūs. ꝛ

54 ita se extendūt extra ꝑ. dom. q sicut Aug. assignat in his ē ordo. eqlitas ⁊ cōsubālitas. Ordo aūt attēdit i his hitib⁹ aīe cōnaturalib⁹ i cōpatiōe ad act⁹ sic ponit ordo in fide ⁊ spe ⁊ charitate. lz sil'r infūdant. ⁊ sic pz qđ obij/cit in cōtrariū. q. ñ ē ordo in ipis hitib⁹ absolute cōsidc/ratis. sz p relatōez ad act⁹. Sil'r ē ibi eqlitas fm cōuersi onē sic supra se ꝛpdictoꝝ. hitū ꝓfectoz. Vñ dicit Aug. i ix. de trini. q. nō ē in his hitib⁹ eqlitas. nisi fm q ꝓfecti sunt. Et sic pz solo ad illō qđ de amore obī. q. ille amor nō ē ꝓfect⁹ amor. sz libidiosus ⁊ inordinat⁹. Vel dom q eqles sūt fm q sūt cōnaturales. Quātū em ē ex se habil' vl' fa cilis ad cognoscendū se. tm ad se amādū. De hitib⁹ no sed sitis malis vel bonis nō ē vez. ⁊ de his nō intelligit Sil'iter ē ibi tertiū. s. cōsubālitas. q. fm q dicit est sup. amor ⁊ noticia. sic ꝛnaturales sūt fm q supra se ꝙuertit. ⁊ sic nihil oīno addūt sup ipas potētias. Per hoc. n. q ania sibi pñs ē. hz noticiā. p hoc q ē vnū sibi. hz hitū amoris. ⁊ iō sic potētie sūt cōsubāles aīe. vt sup. visū ē. ita ⁊ hmōi hit⁹ vñ si v. deat dicere modū hit⁹ vl' eqlitatis real'. tm nihil supra potētias addūt ⁊ sic pz rnsio ad obiectū q ñ sunt eqlitas isto mō. Ad illō qđ obī. de rōe Aug. Dom q illa rō ñ cōcludit ꝓncipal'r q amor vel noticia sūt sub 55 stantial'r i aīa. ⁊ hoc q. tuc pari rōe posset dici ⁊ obīci de oī amore. sed cōcludit ex cōsequenti. qđ pz sic. Cū ei amor extendit extra suū subiectū alīū q. hē ꝓprietē sub/stātie sic p se. nō ē p subām. Si q⁹ amor ⁊ noticia exten/dunt p ꝓprietē subālem. ⁊ hec sunt intelligētia ⁊ volūtas et amor q aīa amat se. ē idē cū ipa volūtate. ⁊ sic noticia q cognoscit. nō ē aliō q intelligētia. restat q⁹ q amor ⁊ no ticia respectu sui sunt ipi mēti cōsubāles.

¶ Questio iij. ⁊ vltima

¶ Vtrū hec trinitas imagis. s. mētis. noticie. ⁊ amoris.

¶ Distinctio. iiij. de compatiōe gnatiōis ad trinitatē cētialē cōcretū qualis est hoc nomē deus.

Hic oritur qō satis necessaria. In ꝓsenti distinctiōe ꝓbauit magr trinitatē ⁊ vnitatē p similitudines cōgruas ⁊ rōes. In ꝓcedēti distinctiōe ponit scđa ps in qua soluit incidētes dubitationes. Et incidit dubitatio ex hoc q i diuinis ē trinitas ⁊ vnitas. ⁊ ita aliquid distinguēs ⁊ distinctū. aliqđ indistinctū. vt trinitatis subāles. Incidit q⁹ dubitatio ex cōpatione ꝓprietatis distinguētis ad trinitatē subālem. Habz aūt hec ps duas. In ꝓma mouet dubitationē ex compatione ꝓprietatis distinguētis ad subām vel essentiā. In scđa ad eius potentiā. j. di. vj. Preterea qri solet. Itē prima ps hz duas. q. subā pōt significari in cōcretione. vt

a ¶ Deū ō deo lumē de lumine Querit. q. cū ꝓpositio denotet trāsitionē. ⁊ ita diuersitatē ⁊ distinctionē. vī q pari rōe ⁊ ab eā pollēti iste sunt ē. de⁹ ē alius a deo. de⁹ distinguit a deo. ℞. dom. q dupler est importare distinctōez siue diuersitatez. s. vel vt modū vel vt rem vel vt exercitā vel vt ꝓceptam. qm q⁹ ꝓpositiōes important distinctōez. vt exercitam. ⁊ distinctō ei dimis q̄tū ad sup

¶ Querit vtrū cōcedendū sit q deus se genuerit vel aliū. a

Hic oritur qō satis nēcia. Cōstatei ineffabilit vez ē. q de⁹ pr genuit filiū. Iō q̄rit. vtr ꝓcedenduz sit q ds genuit deū. Si em deus genuit deū. vī q aut se deū. aut aliū deū genuerit. Si xo aliū de

ducat nēcio i cognitōez trinitatis q̄tū ad psonas. Et vī q sic. q. in hac trinitate imagis. ē relatio. sz in deo nō ē relatio nisi q ad psonas. g⁹ ⁊c. Itē in hac trinitate est distinctio. q. noticia nō ē amor ⁊c. sed in deo nō est distinctio nisi psonaꝝ. g⁹ ⁊c. ¶ Itē in hac trinitate ē ordo vnius ab vno. ⁊ tertiꝰ ab vtroq. g⁹ cū ista sint ꝓpa psonaꝝ pz ⁊c. Itē i hac trinitate ē amor tertio. q ē ꝓprius spūssancti ⁊ q ē ad alterū. g⁹ vī q nēcio ducat in trinitatē psonaruz

¶ Contra hec trinitas intelligit i creatura sine distinctione psonali. g⁹ pōt intelligi ⁊ i deo. sz hoc ē falsū g⁹. ⁊c. Itez noticia ⁊ amor sunt in qlibet psonaꝝ. sz p ea q sunt in oibus nō venit in cognitionē distinctionis psonalis g⁹ ⁊c. ¶ Itē intellecto q vna tm cētz psona adhuc nosceret ⁊ amaret se. g⁹ ⁊c. ¶ Itē ꝑi ista trinitatē cognouerunt 56 runt. ⁊ tm nō cognouerūt trinitatē psonaꝝ. g⁹ hec nō ducit in illā. ¶ ℞. dom. q p hāc trinitatē contingit cognoscere trinitatē in deo. ⁊ hoc ē attribuēdo ea q in hac trinitate sunt. illi sūme trinitati. Sed hoc pōt ee dupliciter. Aut em ista tria ꝓnt deo attribui fm subām. vt p mentē intelligamus mentem in deo ⁊ per noticiā in anima noticiam in deo. ⁊ sic de tertio. ⁊ sic nō ducit in cognitionē trinitatis. nisi q̄tū ad appropiata. ⁊ sic intellexerunt ꝑi. Ꝓnt etiā ista trahi ad deū rōe ꝓprietatū. q sunt ordo ⁊ ordo. distinctio ⁊ relatio. ⁊ sic ducūt in cognitōez trinitatis q ad ꝓpria sz ista ponere vl' intelligere i deo pt fides ⁊ ñ rō. et ita ꝓfecta cognitio imaginis. ñ hēt nisi a fide. Vñ bñ cōcedēdū ē q imago ꝓfecte cognita vt imago ducē i cognitionē trinitatis. ñ ät simpl'r. ⁊ p hoc pz vtrq ps

¶ Ad illud qđ obijcit de amore. dom. q amor pōt dice/re cōplacentiam ⁊ sic ē cōe. vel pōt dicere cōnexionem siue cōionē vel donū. ⁊ sic habet rōem ꝓprie ⁊c. 57

ꝓ hoc nomē deus. vel in abstractione. vt p hoc nomē essentia. ꝓmo g⁹ mouet qēm ex cōpatē q̄tiōis ad hoc nomē deus. Scđo ad hoc nomē cētia. j. di. v. Post hoc queritur vtrum cōcedendum sit ⁊c. ¶ Hec autez distinctio habet quattuor particulas. ⁊ hoc fm quattuor que ibi tanguntur. In ꝓma supposito q. hec sit vera. deus genuit deū. q̄rit ō hac. genuit se vel aliū. quā soluit iterimēdo. In scđa q̄rit de hac. genuit deū q ē de⁹ pr. vel q nō ē de⁹ pr. ⁊ ad hoc soluit distinguēdo ex pte ꝓdicati. ⁊ hoc ibi. Sz adhuc opponūt. In tertia q̄rit de hac. de⁹ est trinitas. et ꝓbat mltis auctib⁹ q ē fa. ⁊ hoc occasiōe ꝓdictorū. ibi. Quidā tñ ꝓtatis aduersarij. In q̄rta ad suū ꝓpositū redit. s. ad ꝓmo q̄situ. addēs ꝓme solutiōi q q̄tus ñ sit ꝓcedēdū. genuit se vel aliū diuisim. tm pōt concedi cōiunctim. ibi. Hūc ad premissam questionem. ⁊c.

um genuit. ñ ē tm vn⁹ deus. Si ät se ipm deū genuit. aliq res se ipsā genuit. Ad qō rñdētes dicim⁹ sane ⁊ catholice ꝓcedi q vn⁹ vnū genuit. ⁊ q de⁹ deū genuit qz ds pr deū filiū genuit. In similibolo cq̄ scptū ē. a Deū ō deo lumē de lumine. deū vez ō deo xo⁹ b Qz xo addit. q genuit se deū vl' aliū deū. neutrū ꝓcedēdū ec dicim⁹. positra facit ēminū stare p diuersis suppositis. qm ergo circa id ponit modū circa qō exercet distinctōez ⁊ tales sūt psone. iō est a ꝙlocutio. Qz xo b nomē alīs ꝓportat distinctōnē circa ēminuz rōez. sue forme. iō sūt false. b Qz ⁊ xo addit. Ergo genuit se deū ⁊c ō hac rnsiōe magr q̄rit q cū magister soluit iterimēdo ꝓclusiōez vī ñ recte solue re. Cū ei idē ⁊ diuersū sufficiēt dimidāt ens. vī nēcio seq

genuit deū·g⁹ se vl aliū·R⁹·dōm·q mgr sustinēdo pmā
t inf imendo cōclusiōz inuit cōclusionē nō seq er pmissis
et q nō seqt·oñdit ferēdo instantiā cōtra illō disūctuz
Ad illō vo qō obijcit q idē t diuersū sufficiēt diuidūt
ens·Dōm·q simplr loquēdo falsū ē·Nā ps nec ē eadē
toti oło·nec sum
plr diuersa·hz
tñ veritatez fm
idē·vñ si nō est
idē alij ē diuersū
Uerū ē fm illud
fm qō nō ē idez·
filius aūt nō ē idē
pāi psona·et tō
in psona alius·
nec tñ sequit ali⁹
de⁹·q: significa
tur alicras in es
3 sentia c De⁹
pr t ē·querit de
hac distinctiōe
quā ponit mgr
de hoc pdicato·
de⁹ pr·q pōt cē c
ꝓstructōappositiua īmediata vl
mediata·Prio ei
videt q ista di/
stinctio nō sit in
telligibil·qm q
Rñsio et eadē pte intrā
sitiue cōstruunt
vident solū īme
date ꝓstrui·Itē
vr q non soluat
q: recta solutio
ē·cui⁹ dantē op
positū ñ cōuenit
soluere·sed ista
distinctōe remo
ta·adhuc manet
sophisma·si lo/
co ei⁹ qō est de⁹
4 pater·solum pī
ponat g⁹ t ē·g⁹
dōm·q distinctō
mgri bona est et
fm artem·Naz
sicut vult pristianus·inter adiectiuū et substantiuū intel
ligit media copula ens·vel qō ē ens·qm ꝑ qō ē ens siue
qō est pr·potest teneri implicatiue·et sic restringit et te
net locū appositiue constructionis·et equiualet vni ter
mino·ideo dicitur q potest teneri siue construi īmedia/
ralatiuum potest intelligi relatiue·t ita in quadā distan
tia·et tunc non restringitur·t sensus est·deus pater·id
est deus qui est pater q tantum valet·est deus·t ille est
pater Nec autem solutio magistri soluit quoddā sophis
mā quantū ad vnam deceptionem·t ideo est bona·Sz
rursus cadit ibi alia deceptio de relatiuo·t ideo adhuc
oportet soluere non ad illam deceptionez sed ad aliā·tō
Prepositiuus soluit ad hoc argumentum alio modo·er/

Qd aliū deū nō genuit·manifestū ē·q: vn⁹ tñ de⁹ ē·Qd aūt se
ipm nō genuit·oñdit Aug·in·j·li·de trī·dicēs·Qui putāt ei⁹ po
tētie eē deū vt seipm ipe genue
rit·eo pl⁹ errāt·q ñ solū de⁹ ita
nō ē·ꝑ nec spūalis nec corpalis
creatura·Nulla em res ē q seip
sā gignat·vt sit·t iō ñ ē credēdū
vel dicendū q ōs genuit se·
Si de⁹ pr genuit deum·qrit
vt genuit deū q est de⁹ pr vl q b
nō est deus pater·
Sz adhuc ponūt garruli rōcina
tores dicētes·Si de⁹ pr genuit
deū·aut genuit deū q ē de⁹ pa·
aut deū q nō ē de⁹ pr·Si genuit
deū q nō ē de⁹ pr·g de⁹ ē q nō est
deus pr·ñ g vn⁹ tñ deus·Si vo
genuit deū q ē de⁹ pr·g genuit
seipm·Ad qō rñdem⁹ deī mian
tes istā ꝓpositōez·q sic ꝓponūt
Si de⁹ pr genuit deū·aut deuz
q ē de⁹ pr·aut deū q nō ē de⁹ pr
hoc em t sane t prauc intelligi
pōt·t iō rñdendū ē ita·De⁹ pr
genuit deū q ē ipe pr·ꝑ dicimus
eē falsum·t cōcedim⁹ alterā·scz
genuit deū q nō ē pr·nec tñ ge
nuit alterz deū·nec ille q genit⁹
ēali⁹ de⁹ ē ꝑ pr·ꝑ vnus de⁹ cum
pre·Si vo addit·genuit deū q
nō ē de⁹ pr·ꝑ distinguim⁹·quia
dupl pōt intelligi·genuit deū q
nō ē de⁹ pr scz deū filiū q filius nō

go deus qui est pater vel qui non est pater·t dicit q nō
sequitur·nec sunt contradictorie·quia suppositio hui⁹
relatiui non est eadem·In affirmatiua em supponit p
deo genito·quia non confunditur·In negatiua vo sum
pliciter·Unde sicut he non contradicūt·sed ambe sunt

ē pr q de⁹ ē·ꝑ sensus ver⁹ est Si
vo intelligat sic·Genuit deū q ñ
ē de⁹ pr·i·q nō ē de⁹ q pr ē·ꝑ sen
sus falsus ē·Un⁹ em t idē de⁹
ē pr t fili⁹ t spūsctūs·t ecōuer
so·pr t fili⁹ t spūsctūs vn⁹ ē ōs·
Probat mltis auctatib⁹·q ꝑ
sit vā·De⁹ ē trinitas c
Quidā tñ vitat adūsarij conce
dūt pr em t filiū t spūsctū·siue
tres psōas eē vnū deū vnā subāz
t tñ nolūt procedere vnū deū siue
vnā subām eē tres psonas·dicē
tes dinā subāz pdicari de tribus
psonis·nō tres psonas de subā
diuina·Fides aūt catholica te
net ac pdicat·t tres psonas eē
vnū deū·vnā subāz siue eēntiaz
siue nām diuinā et vnū deū siue
eēntiā dinā eē tres psonas·Un
Aug·i·j·li·de trini·ita ait Recte
ipe de⁹ trinitas intelligit btūs t
solus potēs·Ecce q expsse dixit
ipe de⁹ trinitas·vt oñderet t ip
sū deū eē trinitatē·t trinitatem
ipm deū·Itē i eodē In verbis
inqt illis apli quibus de aduen
tu xpi agēs dicit·Quē oñdit be
atus t sol⁹ potēs·rex regū t dñs
dñantiū·q solus hz imortalitatē
t·Nec pr ppie nominatus est
nec filius·nec spiritussanctus t
beatus et solus et potens id est
vnus et solus deus verus qui ē
ipa trinitas·Ecce hic aperte dic

d Unus em t idem de⁹ ē pr t fili⁹ t spūsctūs·Lon/
tra quecunq predicantur de vno t eodē·pdicant de se/
inuicem·g⁹ si vnus deus est pater t filius·g⁹ pater ē fi
lius·Si tu dicas q verū est qñ pdicant de vno singu/
lari·sed nō est verū qñ pdicantur de vno cōi·Contra·ni
hil subijcitur duob⁹ in vnita suppositione cuius sit cō
mune ad illa·vnde hec est falsa·homo est sortes t plato
ergo sumliter in ꝓposito·R⁹·dōm·q sicut pater ō sup 7
positione huius nois deus secus est ꝑ de suppositōe
alicui⁹ alteri⁹ termini·q em hz naturā termini cōis t di
screti·tō sit stat ꝑ pl⁹ sicut ꝓ vno t tō nō sequit·de⁹ ē
pr t fili⁹·g⁹ de⁹ pr est fili⁹ vel ecōuerso Sil nec licz in
ferre ex hoc·q pr sit filius Et notandū q tal pdicatō ē
q ideptitatē·tō suppositū ō fmio formali vere pdicat·

falsē·nullus ho
mo est petrus·
iohannes est pe
trus·ita dicit in
ꝓposito·quia
d negatio confun
ditur Unde iste
due ambe sunt
false·deus fili⁹
est pater·deus
non ē pater·Sz
licet solutio pre
positiui locum
habeat in ꝓpo
sito·quia nō dif
fert preponere t
postponere ne/
gationē huic ter
mino deus·tamē
alijs non habet
locum·Negatō
ei postposita re 5
latiuo ipm ñ cō/
fundit·et tō mo Inducit cō
derni aliter sol tra eos au/
uunt distinguē ctoritates
do hoc relatiuū augustini
qui·qō pōt face
re relationē·sim
pliciē vel psona
lē·Si simpliciez 6
affirmatiua ve/
ra est·negatiua
falsa Si psona
lē·econuerso ne j·Thi·vj
gatiua vera·af
firmatiua falsa
Quod pater·q
hec est falsa·per
sona filij est pa
ter·t hec est ve/
ra·persona filij
non est pater.

ē Unū solū vez deū esse ipsā trinitatē. Videt esse contra id qđ dicit ferō. s. q trinitas ē nomē collectiuū. vn⁹ et solus nomē ptriuū ꝛ discretiuū. ergo sic hec est falsa vnus sol⁹ hō est oīs hō. ita et hec. R⁹. dōm q hoc nomē
8 trinitas est collectiuū plonaꝝ vnus aūt ꝛ solus addita huic termino ꝛ/
us. nō dicūt di/ e vnū solū vez deū eē ipam trinitatē. ꝛ si vnus de⁹ trinitas ē. ⁊ vn⁹ de⁹ ē tres plone. Jtē i li. v. de tri. Mō tres deos. ꝑ vnum deū dicim⁹ eē ipam pstātissimā trinitatē Jtē in li. de fide ad petrū in expositōe simboli. f Sat̄ est xp̄iano rex creatuꝝ cām visibiliū ſue inuisibiliū nō nisi bonitatē credere creatoris. q ē deus ver⁹ ꝛ vn⁹. nullāq esse nāz. q nō aut ipe sit aut ab ipo. eūq esse trinitatem p̄em. s. ꝛ filiū ꝛ spm̄ sctm̄. Jtē Aug. in ꝓmōe de fide. Credim⁹ vnū deū vnā eē diuinitatē. Jtē in vsli. de tri. Dicim⁹ deū solū eē ipsam trinitatez. Ecce his ꝛ alijs pbib⁹ auctoritatib⁹ euidēter oīs dicit dicendū esse ꝛ credenduz q vn⁹ de⁹ ē trinitas. ꝛ vna sba tres plone sicut ecōuerso trinitas dr esse vn⁹ deus. ꝛ tres plone dicunt esse vna suba

Aug. ſed nature abalijs. Uñ vn⁹ solus deus dicitur vna sola natura ꝛ quoniaz in diuinis est idez natura et res nature siue suppositum. ideo predicatōne q idēptitatez trinitas de deo p̄dicat. Nec ē simile de hoc q est oīs hō. ꝛ vn⁹ solus hō. Nam iste ē minus homo est. ꝛ qui potest confundi et multiplicari. et ideo hec est vera oīs hō est homo nec stat simul p pluribꝫ. nisi cōfundat. ꝛ ideo ꝫ est falsa homo ē oīs homo. q nec ratio suppositi ē vna. nec q idemptitatem. nec est idē i hoīe natura et res nature. f Sat̄ē xp̄iano rerū creatarū cām ꝛc. Videt dicere falsū. Q̄m aūt dicit satis q̄tum ad fidē et sic ē falsuz q multa alia oporet credere. Aut satis q̄tum ad sciam. et illud sit̄r
9 est falsū. q nunq̄ scitur ex hoc causa rei sufficiēter. R⁹. dōm q intelligit satis q̄tum ad sciam nō quālibet. s̄z necessariā ad salutez. g De⁹ p̄ se altez genuit. Videt male uūgere illa duo. q se dicit oīodam idēptitatē ꝛ alterū diuersitatē. ꝛ sic sunt opposita. ꝛ illa opposita implicārent. Si dicas q vnuz diminuit de altero. ḡro q̄d de q

h Quę ad p̄missa q̄nez reuertamur ubi q̄rebat. an deus p̄ genuerit se deū. an aliū deuz. Ad qđ dicim⁹ neutr̄ fore p̄cedēdū Dicit tm̄ Aug. in epla ad maximinū. q⁹ de⁹ p̄ se altez genuit h his ꝟbis. f vt hāret filiū d se ipso. nō minuit sciēm. ꝑ ita genuit ō se altez se. vt tot⁹ maneret in se. ꝛ esset in filio tant⁹ q̄nt⁹ et sol⁹. Qđ ita intelligi p̄t. i. de se altez a se genuit. nō vtiq̄ alterū deū. ꝑ alterā plonā. vl̄ genuit se altez. i. genuit altez qui ꝫ est q ipe. Nā er si alius sit pat̄q filiꝰ. nō ē tm̄ aliud sed vnū.

i De se alteruz a se genuit. non vtiq̄ alterum deum sed alteraz plonaz. Queritur vtrū dicat magꝭ p̄prie alteruz vel aliū. videt q alterū. q minorē dicit diuersitatē. q sortes dicit alter a se. sed in diuinis minima ē diuersitas. Sed ꝓtra dñe accidentales faciūt dici alterū. s̄z in diuinis nullū est accidēs. ergo nō debet dici alter. Jtē vi q neutrū bene dicat. si em̄ dñe substales faciūt dici aliud. ꝛ accidentales alter. cū neutrū cadat in diuinis. neutrū videt esse dōm. R⁹. dōm q q pter differt a filio. et in suppo/
sito ꝛ i p̄prietate. ideo p̄t dici aliꝰ. ꝛ p̄t dici alter. Sz q̄m p̄prietas illa nō accidit plone. tō magꝭ p̄prie dicit aliꝰ. Et q aliꝰ respicit suppositū aliud essentiā. tō recipitur ibi alius in masculino. nō tm̄ aliud in neutro.

Ad intelligentiā eoz q̄ tangit magr̄ in p̄ncipio distinctiōe q̄tuor q̄runt. Primo vtrū ꝫ locutio sit cōcedēda in diuinis. deus genuit deū. Scdo vtrū vnitas essentie admittat hāc locutiōez. deus genuit aliū deum vel de⁹ est aliꝰ a deo. Tertio q̄rit de significatiōe huius nominis dū. vtrū vicz grāmatice possumus dicere plures deos. Quarto ꝛ vltio q̄rit de suppositōe illius nois deus. vtrū supponat p plona vel p essentia.

Questio. j. a

Q Vt hec locutio. de⁹ genuit deū. sit cōcedēda. vi p hoc qđ dr in simbolo. deū de deo. s̄z hoc nō est nisi p cognitiōez ergo de⁹ generat de deo. ergo ista locutio ē p̄cedēda. de⁹ genuit deū. Jtē generatio ē rel pcr⁹ sibis in natura. Uñ hō generat hoiez. vñ si diuinis ē generatio. pducit sibi in natura. ergo cū p̄ sit de⁹. nō generat nisi deū. ergo hec ē vera. de⁹ generat deū. Jtez q̄cūq hz filiꝰ. aut hz a se. aut ab alio. Sz hz deitatē. ꝛ nō a se. q sic eēt ingenit⁹. q⁹ hz ab alio. s̄z nō hz nisi p generatōez. sed nō hz deitatem. nisi ab habēte deitatē. ꝛ hīs deitatē est de⁹. ergo ꝛc. Cō

tra. ꝫ nomē de⁹ significat cētiā siue subāz cū sit cōmin⁹ subālis. s̄z hec nō p̄cedit imo ē falsa. cētia gnāt cētiaz sibi. ꝛ ista. de⁹ genuit deū. Jtē ꝫ nomē deus. aut supponit p oī plona. aut determinate p aliq. Si determinate p aliq. ergo restringit ei⁹ significatio ab aliq. Nec est dare q ab alio. nisi ab ꝫ vbo genuit vel gnāt. Sz regula ē q cōmin⁹ posit⁹ in p̄dicamēto nō restringit cōminū a pte subiecti rōne significatōis. ergo stat p oī plona. Nō ergo vi locutio. ꝛa. fm q p plona filij ergo ꝛc. Jtē iste cōmin⁹ deus q̄ntū de se eque hī supponit p filio sicut p pte. ergo cū filiꝰ sit nō generare. sic et p̄tis ē gnāre. si hec est vera. de⁹ generat p p̄te. cadet rōne ꝛ hec. de⁹ nō generat p filio si ergo ꝫ nō p̄cedit. nec p̄ma. Jtez ē dictorie opposita sūt vera de q̄libet sub distinctiōe. Quia de q̄libet affirmatio vel negatio. ergo si de⁹ genuit deū. aut deus quatenus p̄. aut deū q nō est p̄. Sz qđ ip̄licat ꝛ tingit simpl̄r inferri. vt si dicat. hō q nō currit disputat. ergo hō nō currit. ergo sil̄r si genuit deū q nō ē p̄. de⁹ nō est p̄. s̄z sil̄r nō est p̄. nō gnāt. ergo ꝛc. R⁹. dō q p̄dicta locutio salua

essentie vnitate recipiť tam a mgris qꝫ a scris. Ad cuius i
13 telligentiã q̃truor regule sunt notãde. Pña est. q nomẽ abstractũ iponit formet a forma. vt albedo iponit a forma albedis. Nomẽ vo concretũ iponit a forma. sz nõ forme. sz supposito. vt albũ iponit a forma albedinis. sed nõ forme. sz supposito. vt alicui rei albe. homi vl cigno
14 Scda regla est. q termin⁹ hñs mlitudinẽ suppositoꝝ sine distributõe accept⁹. stat p illo p q̃ reddit locutiõem veram. vt cũ dr homo currit. vera ẽ locutio p currẽte si aliqs
15 sit currẽs. Tercia regla est. q termino habẽti formã nõ multiplicabilẽ nõ differt ꝓponere z postponere negatõ nẽ. vñ nõ differt dicere. petr⁹ nõ currit. z nõ petr⁹ currit
16 Quarta regla est ista. q relatiuũ refert añcedens sub eo dẽ mõ supponẽdi. sub q̃ añcedens pcessit ipm relatiuuz nisi faciat relationẽ simplicẽ. Ex pña regula ptz ꝑ⁹ ad primũ. Cũ em iste ẽminus dr sit concretus. et iponat a forma eẽntiali. scz deitate. tñ iponit psone siue supposito. sicut albũ imponit ab albedine rei albe. z tõ supponit z reddit locutiõez veram p psona. nõ p forma. Hoc ãt nomẽ eẽntia vel deitas ẽ abstractũ. et ideo iponit forme et a forma. sic albedo. z tõ essentiã significat z suppõit. et tõ hec ẽ falsa. eẽntia generat essentiaz. q gñatio nõ est forme sz supposiri. sz hec ẽ vera. dr genuit deũ p psona
Ex scda regula ptz ꝑ⁹. ad scõm. Quãuis em suppositio ẽmini nõ arteť. tñ p illo stat p q̃ est locutio vera. vt hõ currit. p petro vl iohãne. si p illo ẽ locutio vera. nec tñ ad illũ restringiť. et hꝫ ptz q si addať distributio confundet illũ terminũ p oĩbus. sz si essz restrictus nõ cõfunderet nisi p illꝫ ad qs se extẽderet restrictio. vñ aliud est terminũ restringi ad vnũ. aliud ẽ reddere locutionez veram p vno. Ex tercia regla ptz ꝑ⁹ ad terciũ. licet em hec sit vera p pte. deus generat deũ. tñ hec deus non generat deũ nõ est vera p filio. Cũ em iste termin⁹ deus dicat formã nõ multiplicabilẽ. nõ differt ei ꝓponere negationez z postponere. ideo cũ negatio ꝓposita totaliť et oĩno a subiecto removeat p̃dicatũ. sic z negatio postposita removet totaliť p̃dicatũ ab hoc termio deus. cũ dicit deus nõ generat. q removet a q̃libet supposito. z ideo aliũ modũ habet supponẽdi in affirmatiua q̃ in negatiua q in affirmatiua erat locutio vera p patre. in negatiua vero nõ põt esse veritas. q negatio removet totaliter p̃dicatũ illud. Ex quarta regula ptz quartũ. Cũ em relatiuũ oĩno habet suppositionẽ añtecedẽtis. et iste ẽmi/nus in p̃dicato supponat p deo genito. relatiuũ refert p illo. z ita sensus ẽ. dr genuit deũ. qui dr genitus ẽ pat vel nõ est pater. z hec ẽ vera p negativa. nec licet iferre. ergo dr nec ẽ pater. q mutať suppositio. imo est ibi figura dictionis Questio II b
Utrũ vnitas eẽntie admittat hãc deus generat aliũ deũ et q non vz. Anſhel. in psol. cũ dicimus deũ de deo. nõ intelligim⁹ aliũ deũ sed eundẽ de seipso Itẽ si genuit aliũ deũ. sed vbi est vn⁹ z ali⁹ sunt duo. ergo si genuit aliũ sunt duo dꝫ. Itez alius dicit alieratẽ in generali. ergo cũ generale specificeť p adiunctuz. hoc nomẽ deus specificat ipm. sz si specificat. specificat rõne forme. ergo notať alieras in forma. ergo nõ est admittẽda talꝫ locutio. cũ non sit ibi alieras i forma. Sed ↄtra. Ña/tio iportat distinctõez. z distinctio alieratẽ aliquã. ergo et generatio. ergo si hec ẽ vera dr genuit deũ. z hec cõ sequẽs. deus distinguiť a deo. vel genuit aliũ deuz. Si dicas q nõ sequať. q generare iportat distinctionem vt modũ. sed distingui vel esse aliũ vt rem. Cõtra. ad cõsequentiã vt modũ. sequitur cõsecutio vt res. vñ si hec est vera. homo est. aĩal est. cũ ad hoiem sequiť aĩal. z ꝓteres constat q distinctio generatõis non tm̃ ex ta parte intelligẽtis. vel ũeriam a parte rei. ergo illi distinctioni vt ex creite. rñder distinctio realis Itẽ affirmatiua ẽ falsa. deus genit⁹ est deus generãs. ergo negatiua ẽ vera. dr genit⁹ nõ est deus generãs. Sed sic affirmatiua significat idẽptitatẽ. ita negativa diuersitatẽ. ergo sicut deum generantẽ et genitũ cõtingit adinuicẽ cõparari mediãte negatiõe. ita mediãte alieratẽ. ergo hec ẽ vera. dr genuit aliũ deũ. Itẽ pater siue dr genuit aliũ. hec ẽ vera. cõstat ergo aut aliũ deũ. aut aliũ non deũ. sed nõ aliũ nõ deũ. ergo ꝛc. Itẽ alius ẽ termin⁹ masculini generis. igitur stat p psona in ptitiuis ẽminis. ergo ali⁹ dicit alieratẽ psonalem. sed hec est vera. dr genuit deũ alium in psona. ergo similiť hec est vera. dr genuit aliũ deuz.
Ad dicendũ q hec cõsueuit distingui. dr genuit aliũ deũ. Quia ali⁹ põt teneri adiective. z sic ponit alieratem circa formã isti⁹ termini dr. z sic locutio est falsa. Põt etiã teneri substãtiue. vt substãtiueť. et tũc ẽ appositiua ꝓstructio sicut aĩal homo. z est sensus hoc mõ. deus genuit aliũ deuz. i. genuit aliũ qui est dr. z in hoc sensu est locutio vera. Sed licet ista distinctio in locutionib⁹ theologicis ꝓpter quẽdã ꝓpium modũ loquẽdi locũ habeat tm̃ quantũ esset de ꝛrute ẽmonis. nõ esset distinguẽda q adiectiuũ adiunctũ substantiuo. vt hõ alb⁹. non dicit substantiuari. nec appositiua ꝓstructio dicitur ibi esse. maxime cũ illa sit minus cõmunis. respectu magis communis. Vñ cũ hoc nomẽ alius sit adiectiuũ habens substantiuũ ꝓiunctũ in pdicta locutione. ponit alieratẽ circa ipm rationẽ suppositi z forme. Et ꝓteres si velim⁹ artificialiť ꝓcedere. iudicanda est talis locutio falsa.
Propter hec ad intelligentiam dicte locutõis notanda est regula cõmunis. Nõ habet locũ distinctio. vbi nõ est ex diuersis causis vnio. vbi gratia. pater z filius z spiritussanct⁹ vniunť in hoc noĩe deus. nõ ex diuersis causis siue rõne diuersoꝝ. sed rõne vnius deitatis siue eẽntie. vnio ex diuersis causis ẽ. vt in hoĩe vniũtur. petrus et iohãnes. rõne diuersarũ hũanitatum. q alia est hũanitas petri. z alia iohãnis. Et iuxta hãc regulam ab opposito est alia regula accipiẽda. Nõ habet locũ oĩmoda vnio. vbi est simul cũ vnione distinctio. vt pater z filius et spũssanctus vniunť in vna deitate siue eẽntia. sed distinctionẽ habẽt ratione pluralitatis psonaruz. Scõm hoc est attendendũ q in diuinis quedã vocabula important distinctionẽ solum quedã oĩmodã vnionẽ. quedaz medio modo. Cũ ergo deus generãs. z deus genit⁹. et si sint psonaliter distincti. tm̃ in deitate vniunť ex eadem causa. q vna deitate. ideo nõ recipiunt noĩa iportantia simpl'r distinctionẽ. Ideo hec nõ admittiť. deus distinguiť a deo. sil'r deus genuit aliũ deum. Item rõne distinctõis non recipiunť vocabula oĩmodaz iportantia vnionẽ in supposito z forma. vñ hec nõ recipiť. dr genuit se. sed illa q̃ medio mõ se habẽt recipiunť. q̃le ẽ hoc ꝛbum generat. q dicit distinctionẽ in psona cũ vnitate eẽntie. Sil'r hec ꝓcedit pater generat alterꝫ se. Vñ aug. ad mari. pr genuit alterꝫ se. z sil'r sup Joh. pater mittẽs filiũ. misit alterꝫ se. z ex hoc ẽ q nõ sequiť ad generatiõez ꝛbum simpl'r iportans distinctionẽ. z sic ptz primum.
Ad illud qđ secũdo obꝟciť de negatione. bene ꝓcedo q est alieras. sed tm̃ non sequiť. q possit dici alieratiue eẽntia siue forma deitatis. Unde nõ sequiť. genitus est alius a generãte. ergo alius dr. q mutať suppositõ huius termini deus. Ad illud qđ obꝟciť tercio. aut aliũ deũ. aut aliũ non deũ. dico q nõ sufficiẽter diuidit. quia nõ est cõtradictio. nisi accipiať negatio respectu nostri.

Jn hac em genuit alium deū. duo dicunt. scz q deus deus. et q aliū in deitate. ꝛ ideo ad hoc q sumat cōtradictio necesse est q ferat supra totū. Unde sicut nō valet demō strato monacho nigro q̄ est albus q naturaz. iste aut est albus monachus. aut albus nō monachus. qz vtraq; ē falsa Similr intelligendū est in ꝓposito. Nec valet. est deus ꝛ est alius. ergo est deus alius. imo est ibi accidēs. Sicut hic est bonus et est citharedus. ergo ē bonus citharedus.

23 ¶ Ad illud qđ vltimo obiicit. dicendum q alius ḡuis sit masculini generis. tamē qz ponit rem circa subiectuz ab illo trahit suppositionē. ꝛ ideo nō tenetur psonaliter nisi fm q substantiuat. sicut ꝛ hoc nomē vnus dicit vnitatem substātialem. ita si dicatur alius deus. alius dicit alietatem substātialem ꝛ ratio huius venit. non tantum qz adiectiuū. sz qz generale. qđ specificat p adiunctum.

¶ Questio. iij. c

¶ Utrum hoc nomē deus grāmatice significet pluraleꝫ numerum. siue an cōgrue possit dici plures dii. Et sic videtur. Quia fm phm intellectus sunt idem apud omnes ḡuis voces sint diuerse. sed modi significādi consequūtur modos intelligendi. ergo cuz apud hebreos cōgrue dicat heloy. qđ equipollet ei qđ est dii. ergo et apd nos. ¶ Item sicut vult pbus. verum p̄supponit cōgruum. vnde carbonis ē vel nō est. nec verū nec falsum significat. sed hec vera est. nō sunt plures dii. ergo cōgrua ergo et hec congrua. plures sūt dii. qz negatio non remouet incongruitatē. ¶ Itē sicut deus cōuenit vni soli. ita principiū creaturarum vni soli. sz ḡuis falso dicantur plura principia. tamen dicūtur cōgrue. ergo pari ratione possumus dicere plures dii. ¶ Jte hoc nomen fenix nō habet nisi vnicū suppositum. tamē cōgrue dicit plures fenices. Si tu dicas q supposituz pluificatur per successionē tēporis. obiicio tibi de hoc nomīe sol. qđ nullo tempe pluificat. ꝛ tamen congrue dicit plures soles ergo ꝛ plures dii. ¶ Contra. omne nomē qđ hz plurale nomē est appellatiuū. ꝓpria em nomina nō pluificant Non em dī petri plures vel iohānes. sz hoc nomen deus non est nomen appellatiuum. quia nō significat formā multiplicabilē. ergo ꝛc. ¶ Itē hoc nomē deus est ꝓpriū p ꝓpriū diuine nature. sed nullū tale multiplicat. ergo ꝛc

24 ¶ Ad predictoꝝ intelligentiā est notandum. q hoc nomen deus dicit tripliciter. scz nuncupatiue. adoptiue. naturalit. Primis duob modis pluificatur. Unus apostolus. j. Corinthe. viij. Si quidē sunt dii multi. ꝛ domini multi. sed tertio modo nō. quia sic hoc nomen deus significat diuinā naturam cū conditiōibus quarū collectiones impossibile est in alio reperire. ꝛ ideo sicut nomē ꝓpriū nō habet plurale fm artem loquēdo. sic nec nomē

25 dei. ¶ Ad illud ergo qđ obiicitur q apud hebreos habet plurale qđ est heloy. dicendū q modi significandi nō tātum requirunt diuersos modos intelligendi generales sed etiam modos exprimēdi. quoniā ipsi habent articulos ꝛ modos exprimēdi diuersus. quos nos nō habem. ideo illi possunt dicere. sed nos nō. ¶ Ad illud dō obiicitur q verum p̄supponit congruū. dicendū q duplex ē incōgruitas. vna est ex discoherētia accidentium. vt cathonis ē alia ex discoherētia intellectuū. vt cum dicitur plures petri. Prima incōgruitas tollit veritatem ꝛ falsitatē. Secunda vero incongruitas habet falsitatem cōiunctam. et ideo qz per negationē remouetur falsitas. et sancti malūt loqui vere. ḡ ꝓprietatem sermonis seruare et loqui minus vere. ideo negāt plures deos. Potest tamen dici q ḡuis hec vox dii nō sit vox significatiua fm artem ꝛ unpositionē tamē est vox significatiua ex accomodatione vsus. vt olli ꝓ illi. ꝛ ideo generat falsum intellectuz affirmatiua. et negatiua verum. ḡuis nō grammatice. ¶ Ad illud qđ obiicitur q principiū vni soli cōuenit. similr ꝛ fenix. dicendus q conuenire vni soli est tripliciter. Aut em est quia imponit nomen a forma ūmultiplicabili. vt in ꝓpriis nominibz et sic tollit pluralitatē re ꝛ cōsignificatione. Aut imponit a forma que nata est cōmunicari ḡuis nō cōmunicetur ꝓpter determinatiōez vt cū dī principiū creaturaz. Aut ꝓpter defectū materie vt fenix. ꝛ tale tollit pluralitatē fm rem nō fm ꝺsignificationē qz pōt cōsignificari talis forma. vt potest multiplicari per suppositā. ¶ Questio. iij. et vlti. d ¶ De suppositione huius nominis deus. Et queritur vtruz hoc nomen deus de se supponat psonam vel naturam. Ex psonam. videtur per illud Ambro. Benedicat nos deus deus noster. benedicat nos deus. Ambro. trina dei p/fessio trinitatem indicat psonaruz. ergo cū deus sit ibi sine adiuncto. de se supponit psonam. ¶ Itē ratione obiicitur sic. hoc nomē homo supponit p omni eo cui inest humanitas. ergo a simili. et hoc nomen deus supponit p omni eo cui inest deitas. sed hoc est psona. ergo ꝛc. ¶ Item hoc nomen deus significat deitatē in concretione sed nō nisi in concretione ad suppositū quod est psona. sed terminus cōcretus ꝓprie supponit p eo rei pectu cuius importat formā. vt album magis ꝓprie supponit p re alba ḡ ꝓ forma. ergo ꝛc. ¶ Contra. pnomen refert rem ꝓ ꝓprio supposito. sed cuz dicitur. benedicat nos deus. ꝛ metuant eū. hoc pnomen cū refert naturam non psonam. ergo ꝛc. ¶ Item qz iste terminus homo ꝓprie supponit p indiuiduo. ista est falsa homo est sor. ꝛ pla. qz idem indiuiduum nō recipit illam p̄dicationem. Sed hec est vera. deus est trinitas. vel deus est pater et filius ḡ cū illud predicatū non conueniat vni psone. patet ꝛc. ¶ Item terminus qui ꝓprie supponit psonam. addito sibi termino ptitiuo stat solum p vno. vt cū dicitur vnus homo currit. ergo similiter cū dicitur vnus deus. ergo hec est simpliciter falsa. vnus deus est pater ꝛ filius.

¶ Rn. dicendū q hic cōsueuit esse duplex opinio. Una quidē est q hoc nomen deus significat ꝓprie naturam. ꝛ supponit psonam. aliquādo vnam. vt cū dicitur. deus generat. aliquādo duas. vt cū dicitur deus spirat. aliqñ tres. vt cū dicitur. deus est trinitas. Et ratio huius est. vt dicunt. quia cū multa supposita habeat in natura. termini cōmunis. terminus autē cōmunis ꝓprie supponit pro indiuiduo. p natura vero vel pro forma nō supponit nisi trahat. vt si dicamus homo est spēs. sic dicūt in ꝓposito. Ulterius dicunt. q qz supposita omnia sunt i illo vna suppositiōe. ideo simul potest supponere p mltis psonis. licet illud non possit iste terminus homo vel alius terminus cōmunis. et sic soluerunt obiecta. Alia opinio est q ꝓprie supponit naturā sicut significat. et nō supponit psonam nisi trahatur ab alio. vt cū dicitur. deus generat. et hi dicunt. q cuz dicitur deus est trinitas. ibi stat p natura non pro psona. ꝛ vna natura est tres p sone. ideo vna est locutio. Et ratio huius positionis est qz hoc nomen deus habet naturam termini discreti. cum nō habeat plurale. ideo idem significat ꝛ supponit pro prie. cū ergo significet naturam illam ꝓprie supponit. Sz melius est dicere vtrūq; qz hz naturaz termini cōis. ꝛ mini discreti. Termini cōis ꝓpter pluralitatem suppositoꝝ termini discreti rōne forme nō multiplicabilis qz ꝓprie supponit. tā naturā ḡ psonā. tm rōes ad vtrāq; prem ꝺcludūt. vez suo mō. h aūt non pōt in alio termio inueniri. ꝛ ideo nec consilis modus supponēdi.

Distinctio .v. de cõpatione gñationis ad terminũ essentialẽ abstractũ qui est essentia.

POst hec querit. vtrũ p̃cedendũ sit. In p̃cedenti dist. mouit mgr̃ q̃onez de cõpatione gñatiõis ad terminũ cẽntialẽ cõcretuz qualis ẽ ꝺ nomẽ deus. In p̃nti mouet q̃onẽ de cõpatiõe gñatiõis ad terminũ essentialẽ abstractũ q̃ est cẽntia. Et diuidit hec p̃s in duas ptes. In p̃ma pte mouet q̃onẽ ex cõpatõe gñatõis ad cẽntiã in rõne t̃mini. vicz vtruz essentia generet. In scõa in rõne principij. Utrũ cẽntia generet ꝛc. ibi Nõ est etiam dõm q̃ diuina cẽntia genuit filiũ ꝛc. Circa p̃ma pars habet q̃ttuor ptes. In p̃ma pte p̃onit pbleumata. vicz vtruz essentia generet vel generet. In scõa adducit rões tres pbantes q̃ cẽntia nõ generat a p̃ce. ibi. Ideo nõ est dõm q̃ pater genuit ꝛc. In tercia adducit rõnes in ꝓtrariũ. ibi. Huic autẽ videt Ariũ In quarta z vltima soluit z exponit. ibi. Ad q̃ rñdem. Similr secũda pars istius distinctiõis in qua mgr̃ determinat scõam partez q̃onis. q̃ est in cõpatiõe gñationis ad essentiã in rõne p̃n cipij. Habet tres ptes. In p̃ma pte determinat istã q̃onẽ dicens q̃ cẽntia non generat. sz et hoc cõfirmat p rõnem ducentẽ ad ip̃ossibile. In scõa vero adducit auctates q̃ sunt directe cõtrarie p̃dicte solutioni. ibi. Predictis aũt vi cõtrariũ esse. In tercia ꝓo adducit auctates. ex quibꝫ põt elici cõtrarietas. ibi. Dicit q̃z z frequẽter ꝛc Pria ps hz q̃ttuor ptes. In p̃ma pte adducit auctates Aug⁹. Arias p̃dicte solutõi In scõa auctates adductas expõit ibi. Sed hec ita determinam⁹. In tercia ꝓo cõtra p̃dictas expositiões adducit auctates alias hylarij. in q̃bꝫ notat expssiõz cõtrarietas ibi. Huic ꝓo etiã cõtrariũ videt esse In q̃rta ꝓo auctates p̃dictas explanat z expositõez suã p ꝓba hylarij cõfirmat ibi. Sz q: ꝫ ꝓba sane vult. Si milit pars illa. dz q̃z et frequẽter i sacra scriptura legit in q̃ obijcit cõtra solõnez p auctates. ex q̃bꝫ elicit p̃dicte solõnis Arietas (q: in his nõ dr q̃ cẽntia gñet vl gñet sz q̃ de essentia vel de sba patris filij generet) q̃ttuor hz pticulas. In p̃ma adducit auctates in Arium. In secunda ꝓo adductas explanat ibi. His ꝓbis p̃missis innuit. vbi resumit p̃dictaz expositõez. In tercia ex p̃dictoꝝ opinione elicit q̃ddaz corrclariũ ibi. Oñditur q̃z ex illis ꝓbis ꝛc In q̃rta z vltia redit ad ꝓpositũ. z oñdit expositõez suã bonã esse p auctatẽ Aug⁹. ibi. Et ꝫ ita debere itelligi ꝛc.

a Ideo non est dõm q̃ pat̃ genuit diuinã cẽntiaz Ista ratio vi ducere ad ꝫ in cõueniẽs. s. q̃ si cẽntia gñaret a p̃ce cẽntia poneret p relatiuo. Sz ꝫ nullũ vi incõueniẽs Si em̃ magis cõuenit cẽntia cum supposito q̃z vniuersale cũ singlari. si nõ est incõueniẽs. cũ vniuersale ponit p singlari. nec ẽ incõueniens q̃ cẽntia ponatur p relatiuo Rõ. dõ. q̃ si essentia poneret p relatiuo. essz icõueniẽs. nõ a pte rei. sz a pte exp̃ssiõis fidei. Tũc em̃ videret et notaret vnitas essentie i quadã distinctõe esset etiã incõueniẽs. q: qõ ponit p relatiuo in quãtũ hmõi. non indicat essentiã. Si em̃ cẽntia poneret p relatiuo. cẽntia aliqñ nõ indicaret cẽntiaz. q̃ est oĩ rõni ꝓtrariũ. b Ire cuz deus pat̃. Ista rõ vi ducere ad ꝫ incõueniẽs. s. q̃ cũ deꝰ pater sit diuina cẽntia. si ci⁹ esset genitor. vtiq; esset genitor ei⁹ dõ ipse ẽ. Cõtra. cẽntia dicit q̃d cõe. sicut z ꝫ nomen dei. sed si dicat hõ pet̃ generat hoiem. z ipse ẽ hõ. ergo generat se. Argumentũ illud nõ valet. Silr vi hic pater generat deũ. ergo ꝛc. pari rõne nec in ꝓposito. Rõ. dõm q̃ cõe dr. q̃ ẽ in multis. sz hoc põt esse tripl̃r. Aut q: plurificat in mltis. z q̃tũ ad formã z q̃tũ ad suppo

Utrũ essentia generet vel genetur. a

DI. V.

POst hec querit vtrũ concedendũ sit q̃ pr̃ genuit diuinaz essentiã. vel q̃ diuina essentia genuit filiũ. vl cẽntia genuit essentiã. an oĩno ñ genuit nec genita ẽ diuina cẽntia. Ad q̃ catholicis tractatoribꝰ p̃senti entes dicim⁹. Q̃ nec pr̃ genuit diuinã essentiaz. ner diuina cẽntia genuit filiũ. nec diuina cẽntia genuit cẽntiã. hic autẽ noie essentie intelligim⁹ diuinã naturã. q̃ cõis est tribꝰ p̃sonis z tota in singulis.

Probat tribus rationibus q̃ essentia diuina non generatur a patre. b

a Ideo nõ est dõm q̃ pr̃ genuit diuinã cẽntiaz. q: si pr̃ diceret genuisse diuinã cẽntiã. diuina cẽntia relatiue diceret ad patrẽ. vl p relatiuo poneret. Si aũt relatiue diceret. vel p relatiuo poneret. nõ indicaret essentiã. Ut em̃ ait Aug. in .v. li. de tri. q̃ relatiue dr nõ indicat subãm. b Item cũ deꝰ pat̃ sit diuina cẽntia. si eius sit genitor esset vtiq; genitor ei⁹ rei q̃ ipe est. z ita cadẽ res seipaz genuisset q̃ Aug. negat. vt. s. ostẽdim⁹. Ire si pat̃ est genitor cẽntie diuine. cũ ipa cẽntia diuina sit. z deꝰ sit. eo q̃ q̃ generat z ẽ. et deꝰ ẽ. Ita q̃ nõ illud q̃ generat est a pr̃e deꝰ. ꝫ pat̃ eo q̃ generat. z est. z deus est. Et si ita ẽ. nõ genito gignẽs. c ꝫ gignẽti genitũ causa ẽ. vt et sit. et deus sit. Simili ratione probat Aug⁹. in li. vij. de tri. Q̃ pater nõ est sapiens sapientia quam genuit. quia si ea sapiens est. ea est. hoc enim ẽ sibi cẽ q̃ sapere. Quod si ꝫ ẽ sibi esse quod sapere. nõ pertinet ad rem. et quãtũ ad modum Unꝺ bene dicit homõ est ab homine. et duos cẽ homies. Alio mõ est cõe q̃ plurificat q̃z tũ ad suppositum. nõ q̃tũ ad formã vt ꝫ nomẽ dei. et tale hz vnitatem rei ꝫ q̃ res noiat naturã cũ multiplicatõe suppositorum. z ideo recipit distinctionez q̃ ipportat distinctionẽ vt moduz nõ vt rem. Unde cõcedit. Deus deus. sz non deꝰ est aliꝰ a deo. Tertiõ mõ est cõe p̃m nomẽ. q̃ est in mltis. nec tamen plurificat q̃tum ad formã. q: est vnũ in multis. nec q̃tum ad suppositа. q: p̃o illis non supponit. vt hoc nomẽ essentia. de tali cõmuni verũ est dicere q̃ nõ recipit distinctionẽ. nec q̃tum ad modum. nec quãtum ad rem. tunc em̃ notaretur idem distingui a se. z ita argumentũ magistri est bonum. Si pater genuit essentiam. q̃ pater genuit se. quia loquitur de communi a parte vocis significantis non a parte rei. quia a parte rei eadem communitas est in hoc q̃ est deus. et in hoc q̃ ẽ essentia. c Et si ita est. non genito gignens ꝛc Obi ꝓtra tertiã rõem. Si pr̃ genuit diuinã essentiã. nũc

Aug⁹. Rõ. ij. Aug⁹. Rõ. iij. Aug⁹.

genitū gignenti causa est. Sed hec ratio nihil videt valere. qr rō cāe nō cadit i diuinis. cā em ē ad cui⁹ cē sequit aliud. sz in diuinis nō ē aliō. g⁹ zc. Jtē non sequit pat genuit sapientiā. g⁹ est sapiens sapia genita. ergo pari rōne. nec pdicta solutio valet. R⁹ dōm. q sumendo nomē causę. ꝓne. nō cadit i diuinis. cadit tñ et recipit rō pncipiātis. et rō informantis. et p his accipit nomen cāe. Om̄ ergo rō essendi signat p hoc nomē eēntia. ō eēntia signat qdammō in rōe cāe respectu entis. Si g⁹ eēntia cēt genita ab ente significat in rōne effect⁹. siue pncipiati. et idē est tunc pncipiū et pncipiatū rīspectu eiusdē. qd ē ipossibile. et i hoc fūdat rō magistri. Ad illō qd obj̄cit de sapia dōz q tactū ē de ipa in qōnib⁹ extra līam. qr nomen ita abstractū sicut eēntia ñ supponit p relatiuo. et ita ē accidens. Pater ē sapiēs sapia. et genuit sapiam. g⁹ ē sapiēs sapia genita. vel sapientia genita. Jn noīe aut eēntie nō ē accidēs. qr idē signat et supponit. et ita non est dicendum. q
4 diuia eēntia genuit filiū. ¶ Cōtra ꝟ obj̄cit ioa illā sapiam quā genuit pr̄ sapiens ē. Quid em̄ aliud dicimus cū dicim⁹ ꝟ illi ē esse qd sapere. ni si eo ē q̄ sapiens ē. g q cā illi ē vt sapiēs sit. etiaz ipa illi cā ē vt sit. Si g sapia quā genuit illi cā ē vt sapiēs sit. et cā illi ē vt sit. sed cām pr̄i q̄ sit a pr̄e genitā. nullo mō q̄z dixerit sapiam. qd em̄ est insaniē. Jta g si pr̄ genuit essentiā q̄ ē eēntia quā genuit cā ē illi vt sit. Nō g ipam q̄ ē eēntiā genuit. Nā i illa simplicitate in qt Aug. qr nō est aliud sapere nisi esse. eadē est ibi sapia q̄ eēntia. Jdoꝛ qd de sapia. ꝟ de eēntia dicim⁹. Sicut g nō genuit sapientiā q̄ sapiēs ē. ita nec eēntiaz q̄ ē. Ut em̄ sapia sapiēs ē. et potentia potēs ita et eēntia ipe est. Eadēq; sapia ē et potēcia q̄ eēntia. et ita ex p̄dictis. qr pat eēntiā diuinam nō genuit.

Adducit rōes in ꝓtrariū. c

¶ Huic cāt vr̄ ꝓtrariū qd Augustinus ait in libro de fide ad petrum. Deus cum verbum genuit. id qd ipe est genuit. nec de nihilo nec de aliq̄ cā facta ꝓditaq; mā sed de seipso id qd ē ipe. Jtē de⁹ pr̄ q̄ ꝟissime se indicare ais cognituris et voluit et potuit. ꝟ ad seipm indicandū genuit. qd est ipe qui genuit. Ecce apte dicit his ꝟbis deū pr̄em genuisse illud qd ipe ē. Illud aut qd ipe ē nō est nisi diuina eēntia. vr̄ g diuinā eēntiā genuisse.

¶ Determiat qōnē ꝓpositā. d

Ad qd rñdem⁹ illa ꝟba sic intelligēda eē dicētes. Pr̄ de seipso genuit illud qd ipe ē. i. filiū q̄ est illud qd pr̄ ē. Nā qd pr̄ ē. et filius ꝟ ē. ꝟ nō q̄ pr̄ ē. et fili⁹ hic est.

¶ Q eēntia ñ gñet eēntiā. e

Nō ē etiā dicēdū q dīna eēntia genuit filiū. qr cū fili⁹ sit dīna essēcia. ia eēt fili⁹ res a q̄ gñat. et ita eadē res seipaz gñaret. Jta etiā dicim⁹ q eēntia dīna ñ genuit eēntiā. Cū em̄ vna et sūma q̄dā res sit dīna eēntia. si diuina eēntia eēntiā genuit. eadē res seipam genuit. qd oīno esse nō pt. ꝟ pr̄ sol⁹ genuit filiū. et a pr̄e et a filio ꝓcedit spūsctus.

¶ Obiicit q eēntia generet essentiā aucte Aug. f

Predict⁹ aūt vr̄ ꝓtrariū eē qd dic Aug. i li. vij. ō trini. Hoc inqt ē deo eē qd sapere. vñ pr̄ et fili⁹ sil sunt vna sapia qr vna eēntia et sigillatī sapia de sapia. sic eēntia de eēntia. Ecce his ꝟbis apte dicit Aug. sapiaz de sapia. et eēntiaz de eēntia. vbi vr̄ significare q sapia sapiam. et essentia genuerit eēntiā. Jdē in li. ō fide ad petr̄ ait. Sic xp̄m dei filium id ē vnā ex trinitate psonā deū vez crede. dīnitatē eius de nā pr̄is natā eē nō dubites. Hic vr̄ dicere q nā filij sit nata ō nā patris. Jdē in li. xv. de tri. ait. Dicit fili⁹ ꝓsiliū de ꝓsilio. et voluntas ō volūtate. sic suba de suba sapia de sapia. Et hic vr̄ dicere q suba sit genita ō suba. et sapia de sapientia.

¶ Exponit auctoritatē Aug. iā adductam g

Sed hoc ita determiam⁹. Sapientia de sapia. et suba de suba est. id est filius qui est sapia. q ē suba. est de pr̄e q̄ est eadē suba et sapia. et filius q̄ ē diuitas. nat⁹ ē de pr̄e q̄ est nā diuia. Et vt expressius dicam⁹. dicim⁹ filiū sapientiā esse de pr̄e sapia. et dicim⁹ filiū subam esse genitū ō patre et a pr̄e suba. Q aūt ita intelligi debeat. Aug. ondit in li. vij. de tri. dicēs. Pr̄ ipe sapia ē. et ꝟ filius sapia pr̄is q̄ mō ꝟ lumen pr̄is. i. sicut lumē ō lumine et vterq; vnū lumē. sic intelligatur sapia ō sapia. et vterq; vna sapia et vna eēntia. Jtē ō xp̄us dicitur virtus et sapientia dei. quia de pr̄e virtute et sapiētia etiā ipe virt⁹ et sapia ē. sic ipe lumē de pr̄e lumie ē. et ipe fons vite ē apud deū pr̄ez fontē vite. Fili⁹ g sapia de pr̄e sapia ē. sic filius de⁹ de deo pr̄e. et vt singlis sit lumē et singulis de⁹. et singulis sapia et singulis vnū lumē. vn⁹ deus vna sapia. Ecce manifeste his verbis apit Aug. ex quo sensu

ꝺz

chim tam cōtra positiōez q̄z contra rōnē. Cōtra positiōez. qr si essentia non generat. nec generat nec ꝓcedit. ergo in diuinis est res genitās. genita. ꝓcedens. et res nec genitā. nec genita. nec procedens. et ita est q̄ternitas si sūt ibi q̄tuor res. Jtem irrider rōnem magistri. si essentia generat eēntiā. et eēntia est vna res. ergo vna res generat seipam. Sil'r in Aug⁹. quit ioachiz potuisti dicere petre. deus generat deum. vnus est de⁹. ergo vna res generat seipsam. R⁹ dōm q ioachiz nō recte arguit et deficit sua rō. quia res non accipit vniformit. Quia cū dr̄ res primo mō ibi accipit res p re nature. sz cuz accipit secōdo mō accipit p ipa natura diuia. Jn terea deficit ab insufficienti. qr non valet. Si aliquid dicit de altero et ñ dr̄ de alio. q ꝓpr̄ hoc illa faciant numerū. Unde nō valet. petrus ē i diuiduū. ergo nō est indiuiduum. ergo nō et petr⁹ sūt duo. Habere em̄ ꝓprietatē et non habere nō sufficit ad distinguēduz. Ad instātiā eius dicendū. q non recte instat. qr essētia est res vnaq̄z ad suppositū et significatū nō em̄ supponit

psonas. Sed de
us ē res vna ꝯ/
tñ ad significa/
tum sed plꝰes ꝯ/
tum ad suppositū. Et tō ignorā
ter ioach im reꝓ
hylariꝰ. hendit magistꝝ quia cū eēt sum
pler nō ē reuerē/
tus magistrum.
Et sic iusto dei
iudicio dānatꝰ
fuit libellus eiꝰ
in lateranēsi cō/
cilio. ⁊ positio
hylariꝰ. mgri approbata
d ¶ Nihil nisi
natum hz filius
id est nihil hz ꝑz
q deus ē nisi qō
nascēdo accepit
Queritur circa
hoc verba hyla/
rij de hoc verbo
accepit. vtrum
dicat substantiā
hylariꝰ. vel relationem.
Q natu/ Si substātiā gᵉ
ra dei i foꝛ pater sitꝛ acce/
ma sua ma pit. Si relatiōz
nēs formā cū essentiā acce/
nature. et i perit filius. es/
firmitatis sentia ē accepta
coꝛporalis ergo essentia re/
acceperit. ferꝛ. ℟ᵒ. dōm q
accipe dicit duo
scz habere ⁊ esse
ab alio. ꝯtuz ad
habere eēntiā. sz
ꝯtū ad hoc qō
est eē ab alio re/
spicit psonā. vñ
q verbū accipiē
di significatur
q eēntia habeꝛ a
psōa q ē ab alio
e ¶ Et tō non re
ferꝛ ad aliud qō
in vno subsistit
er vno. hoc vide
tur falsū. qm fi/
liꝰ subsistit a pa
tre nō referꝛ ad
spm. ℟ᵒ. hoc ꝑt
intelligi dupliciter. Uno mō q
filius non habz
respectum nisi
ad vnā psonam
et hoc intelligiē
inquātū filius.
quia inquantuz
spiras est refer/

accipiēda sint ꝓdicta ẏba ⁊ his
silia. scz cū oꝛ suba de suba. vel
substantia genuit subam.

¶ Adducē auctes hylarij ꝓtra ꝓ
dictas expositiones in qbꝰ no/
taꝝ expssioꝛ cōtrarietas. ¶ h
huic vero etiā cōtrariū vide
tur. qō hilarius ait in. iiij. lib.
o de trinita. ᵖ Nihil inqt nisi na/
tum habet filius: ⁊ geniti ho/
noris admiratō in honore ge
nerantis est. Cū ḡ filiꝰ eēntiaz
habeat (tota eī in eo ē diuina
eēntia) vī q ipa diuina eēntia
nata sit. Iterū in. v. li. ait. Natui
tas dei nō pōt eā ex qua pue/
cta est nō tenere naturā: nec
eī aliud ꝯ deus subsistit: qō
non aliūde ꝯ de deo subsistit.
Ecce hic dicit natiuitatez dei
pfectā ex natura: ⁊ ita videt
ex his verbis atq ꝓdictis na/
tura dei ⁊ genita ⁊ genuisse.
Quod apertius dicit in li. ix.
de trini. Nos inqt vnigenituz
deū in forma dei manentē. in
natura dei mansisse ꝓfitemur
nec vnitatē forme seruilis in
naturā diuine vnitatis refun
dimus: nec rursuz coꝛpis insi/
nuatōne pfez in filio ꝓdicam.
Sed ex eo eiusdē generis ge/
nitā naturaz naturaliter in se
gignētē habuisse naturā: que
in forma nature se gignentis
manens: formam nature ⁊ in
firmitatis coꝛporalis accepit.
Non eī defecerat dei natura
ne essz. ḃi se hūilitatē terrene
natiuitatī (manēs sibi dei natu
ra) susceperat. generis sui po/
testatē i habitu assumpte hūa
nitatis exercēs. Ecce hic ap/
te dicē ⁊ naturā genitaz: et na
turā genitaz: et naturā assum
ptisse naturā: qō a pleriscꝫ ne/
gatur. Iterū in eodē. Nūqd vni
genito deo contumelia est pa
trē sibi innascibilē deū eē: cum
ex innascibili deo natiuitas vni
genita i nāz vnigenitā subsistat.
Ecce. ⁊ ḃ dicit vnigenitā nāz.
Autoritatesꝫ ꝓdctās explanat
rissionē suā per hylarij verba
confirmans.

Sed qz hec verba sane vult i
telligi ipe idē dicit. in. iiij. lib.
Intelligētia dictoꝝ ex causis
est assumēda dicēdi: qz nō ser/
moni res. ꝑ rei est sermo subie
ctus. Hec ḡ verba ita intelligi
pūt. Nihil hz filius: nisi na/
tū. i. nihil hz ꝑm qd deꝰ est: nisi
qō nascendo accepit. ⁊ ipe na
scendo pris in se subsistentem
naturā habuit. Unde idē hy/
larius add t in. v. li. Eādē na/
turā hz genitꝰ quā ille q genu
it. ita tū vt natꝰ nō sit ille q ge
nuit. Nā quō erit pr ipe cū ge
nitus sit. Sz in his ipis subsi/
stit ille q genitꝰ ē in qbꝰ totus
ē ipe q genuit. qz nō ē aliund e
q genitꝰ est. ⁊ iō nō referꝝ ad e f
aliud qō i vno subsistit ex vno
Ac si in generatōe filij ⁊ natu f
rā suā: vt ita dicā: sequiē inde
mutabilꝰ deꝰ idemutabilē deū
gignēt: nec naturā suā deserit
ex indemutabili deo indemu/
tabilis dei perfecta natiuitas
Subsistēt ḡ in eo dei naturā
intelligam: cū in deo deus in
sit. Nec ꝓter euz q deꝰ ē quisq
deꝰ alij sit: qz ipe deꝰ ⁊ i eo deꝰ
Natura ergo dei patris veri/
tas in deo filio esse docetur cū
i eo deꝰ intelligiē eē q deꝰ est.
Est. n. vnꝰ i vno: et vnꝰ ab vno

¶ Adducit autoritates ex q/
bus pōt elici contrarietas. ¶ k
Dicit q et frequēter in icptu/
ra sac legiē. pr ō sua suba genu
isse filiuz. Unū Aug. in li. de fide
ad petz ait. Pater deꝰ de nul/
lo genitꝰ deo. ᵒ semel de sua na/ g
tura sine initio genuit filiū deū
sibi equalē. ⁊ eadē q ipa nāliter
eternus ē diuinitate coeternū.
Ecce ḃ dicit Aug. filiū genitū
de nā pris. Est aūt vna nā pris
⁊ filij ⁊ spūscti. Si ḡ de nā pris
genitꝰ ē filiꝰ genitꝰ ē de nā filij
⁊ spūscti. imo ō nā triū psonaz
Idē q̄z Aug. in li. xv. de tri. dic
xpm eē filiū sube pris ⁊ de suba
pris genitū tractās illud ẏbuz
ap̄li loqntis ō deo pfe sic. Qui
eruit nos de ptāte tenebraꝝ
⁊ trāstulit i regnū filij charitā h

tur ad aliud. vl q psona filij nō habet respectuz nisi ad vnā ma/
teriam. ⁊ hoc ve
rum est. qz filiꝰ
non habet in se
nisi naturā pa/
tris. Hylariꝰ.
f ¶ Et naturam
suam vt ita dicā
sequit indemu/
tabilis deus tē. Hylariꝰ.
Contra. In di/
uinis non est ꝑ/
ius nec posteriꝰ
⁊ ita nec ꝓcedere Expositiō
nec sequi. Si tu nē ofirmā
dicas q ē ꝑm rō ẏbā eiꝰ
nem intelligēdi dem.
hoc nihil ē. quia
deus gignens.
nec ꝑm rem. nec
ꝑm intellectum
sequitur aliud.
℟ᵒ. q hylarius
impꝛopꝛie loqui
tur. ⁊ ideo addit
determinatōem
vt ita dicā. ⁊ tm
vult dicere seq/
ntū insepabili
ter cōicare ⁊ cō/
sonare. ⁊ abillo
non recedere. et
hoc patet per se
quens.
g ¶ Semel tē/
genuit filiū. Ui
detur male dice
re semel. Quia
semel dicit vicis
situdinem. sed i
gnatione eterna
nulla cadit vicis
situdo gᵉ. tē. ℟
dicēdū q semel
poteꝛt dicere vl
nunc tēpis. vel
nūc eternitatis.
Et si dicat nunc
tpis. cum tempꝰ
habeat diuersa
nunc. denotat i
tercisionem. Si
autem in eternitatis. ⁊ illud
nunc per est. ⁊ ē
inuariabile ⁊ v/
num. semel dicit
omnimodam in Colle.
uarietatem. per
fectionem. ⁊ vni
tatem.

b ¶ Filij charitatis sue. Queritur vtrum charitas accipiat ibi essentialiter aut notionaliter. Si essentialiter ergo xps filius est essentie. qđ nō cōcedit. Si tu dicas. q̄ est impropria locutō. et est sensus. filius essentie. id est qui est essentia. tunc nullus videtur sensus. et pro nihilo additum. hoc qđ ē charitatis. Et rursus Augu. exponit filij charitatis. id est dilecti. s. pater diligit filiū spūsancto. ergo ꝛc. Si propter hoc dicas. q̄ tenet notionaliter. tunc ergo filius dei est filius spūsancti. quod omno ē absurdū. ℟. q̄ propter hoc dicunt aliqui q̄ ille genitiuus. nec proprie essentialiter. nec proprie notionaliter. s. medio modo tenetur. id est appropriate. Licz em̄ charitas sit oībus cōis et pr̄ia. s. s. vno tm̄ modo appropriate conuenit pr̄i. q̄ charitas amor ḡ tuitus est qui tm̄ dat et nō accipit et hoc ē in persona pr̄is. ideo appropriat patri. Alio modo dici potest q̄ charitas ibi tenetur essentialiter. sicut dicit Augu⁹. q̄ nihil aliud ē dicere filij charitatis. q̄ filij substantie. Sed genitiuus non cōstruitur in ratiōe principij sed ex vi declarationis essentie. et est sensus. ꝛ filij charitatis. i. filij charitas. et filij substantie. vel etiaz nature. boc ē filij cōsubstantialis et naturalis i b ¶ Filium cum patre homousion confitere. Contra. quia cum filius naturalis partem substantie trahit a patre. patrē a matre. in his inferioribus. in deo totam substantiam trahat a patre. videtur q̄ pater non tantuz deberet dici pater. sed et mater et multo fortius mater. quia mater plus dat q̄ pater. ¶ Item filius dei vocat se sapientiaz. et sapientiam que concipit et parturit. Prouerbiorum. viij. ergo cum hoc sit p̄prium matris. videtur q̄ pater p̄prius debeat dici mater. ℟. dicendum. q̄ nomen matris 8 non transfertur ad diuina. Et vnam rationez assignat anshelmus in monologio. quia principium maternuz precedit aliud principium patrius. Ratio huius est. quia mater est principium passiuum. ꝛ omne tale mouetur ab alio. ergo ante ipsum est principiuz aliud. quoniam ergo principium generationis filij est principium. et est pr̄e actuale. ideo illo modo trāsfertur maternū principiū. Trāsfertur tamen actus maternus. vt concipere et parturire p̄ eo q̄ ibi agit vnum principium. et hō duo. Augustinus.

7 abathei xrij. Augustinus. j. Joh. v

pe dicendū ē. aut de aliq̄ suba ē nat⁹ dei filij⁹. aut de nulla. Si ō nulla. ḡ de nihilo qđ vos iā nō dicitis. Si ẋo de aliq̄. nec tūc patris suba. nō est ver⁹ filij⁹. Si vero de pr̄is suba. vnius eiusdēq̄ sube sunt pr̄ et filius. Vos aūt Nec filiū de suba pr̄is genitum vultis. ꝛ tūc eū nec ex nihilo. nec ex aliq̄ mā. ꝛ ex pr̄e ē p̄ceditis nec videtis q̄ necesse sit vt qui nō ex nihilo. nec ex aliqua alia re ꝛ ex deo. nisi ex dei suba esse nō possit. ꝛ hoc ē qđ de⁹ ē de quo est. i. de⁹ de deo nat⁹ ē. q̄ ñ ali⁹ p̄us fuit. ꝛ nā coeterna de deo ē

¶ Aperit ex q̄ sensu accipienda sint adducte auctoritates. I

¶ Ihis ẋbis p̄missis innui videtur q̄ diuina suba filiū genuerit. ꝛ q̄ filij⁹ sit genit⁹ de suba pr̄is. ꝛ q̄ de deo ē natura coeterna. ꝛ q̄ pr̄ id qđ ipe est genuit. Jd aūt qđ ipe est. diuina ēntia est et ita putari pōt diuina ēntiaz genuisse Vehemēter mouent nos hec verba. q̄ quō intelligēda sint. mallē magis ab aliis audire q̄ tradere. Et tūc sine p̄iudicio atq̄ temeritate loq̄r. ex hīs sensu dicta p̄ūt accipi. Natura coeterna de deo est. i. filius coeternus pr̄i de pr̄e ē. ita q̄ est eadem cū eo nā vel eiusdē nature Quē sensū p̄firmat Aug. ibidē subijciēs. ꝛ qđ dixerat q̄si explanās. Dicto em̄ nā coeterna est de deo. addidit. Nō est aliud filius q̄ illud de q̄ ē. i. vni⁹ eiusdē q̄ sube est. Deinde apti⁹ talez intellectū ex p̄dictis ẋbis forte habēdū apit in eodēli. p̄ra maximū di. Trinitas hō vni⁹ eiusdē sube ē. q̄ nō de aliq̄ mā vl de nihilo ē filius. ꝛ de q̄ est genit⁹. Jtēq̄ spūsctūs non de aliq̄ mā vel de nihilo est. sed inde ē vñ p̄cedit. Ihis vtriq̄ verbis aperte ostendit ea ratione dici filium esse de substantia patris q̄ est de patre genit⁹. ita q̄ ē eius-

k ¶ Filium et spm̃sctm̃ nõ esse de nihilo · videt hoc fal/sum · qz id qõ de nulla pacenti materia ẽ · de nihilo ẽ · sz filius et spũssanctus sunt hmõi · ergo ꝛc · Si tu dicas q filius et spũssanctus sunt de aliq̃ vt de patre · Queri tur tunc vtrũ pater sit de nihilo · et videt q sic · qz nõ aliqõ et nihil con uertunt · sz pat non est ex aliq̃ · ergo est ex nihilo Itẽ qz pr̃ ñ hz ꝓncipiuz effecti uuz · ió dr ẽ a nihilo · simili mõ cum non habeat naturã debet di ci de nihilo · si cõcedat de patre Cõtra · oẽ qõ 9 hz ẽ de nihilo oẽ creatura · gº ꝛc · ℞ · dõm · q cuz dr aliqd ee de nihilo fz Anshel. in monolog. tri pliciter põt itelligi · Uno mõ vt nihil accipiatur simplr ꝓuatiue vel negatiue · vt cũ dr de tacẽte ille loquit de nihilo · alio mõ ponitue · vt si dicatur aut intelligatur aliqd fieri ex nihilo · sicut cultellus de ferro · Tertio mõ ꝓnz ponitue · ꝓtim ꝓuatiue · vt si dicatur aliqd fieri ex nihilo · qz aptus nihil ẽ aliqd · sic dr de paupe fut diues · Rõ autẽ huj multiplici tatis ẽ hec · Nã ꝓmo distinguendũ ẽ · qz negatio eius quod est nihil · pt sistere in tra · vel extra ad verbũ ferri · Si ferat ad verbũ tũc fieri de nihilo est non fieri · sic loq de nihilo id ẽ de nulla re · Si autem non ferat ad verbũ tũc affirmat fieri · et tunc dupler est · qz de pt intelligi materialiter et tunc significa

dem substãtie cũ eo · et spiritũ sanctũ esse de suba patris et filij · quia ab vtroqz procedit · ita q est eiusdem substantie ·

¶ Elicit correlariũ ex ꝓdictis q nec filius nec spũssanctus ex nihilo · sed de aliquo non tñ ex materia · m

k Ostendit qd ex illis verbis augustini filiũ et spm̃sanctũ nõ ee de nihilo ꝑ aliq̃ · nec tñ ex aliq̃ materia · vñ etiã Hylarius in xj · li · de tri · ait Unigenitus deus cũ nat⁹ sit · pfem testat auctorẽ · cũ ex manẽte natꝰ ẽ · nõ ẽ natꝰ ex nihilo · et cũ añ tps natꝰ ẽ · oẽm sesũ puenit nascẽdo · Hic aperte dr q filiꝰ nõ ẽ natꝰ ex nihilo · Silr et spũssctũs nõ ẽ dicẽdꝰ ee vel ꝓcedere ex nihilo · qz filiꝰ de substãtia pris natꝰ ẽ · i · a pre ẽ · cuz q eiusde substãtie ẽ et eadẽ substantia · Ex q sensu accipiẽduz etiã ẽ illud · pr genuit id qõ est ipe · i · filiũ q ẽ hoc quod pater ·

¶ Redit ad ꝓpositũ et confirmat expositiõez suam auctoritate Augustini · n

¶ Et ꝑ ita debere itelligi Augapit dicẽs in ꝓmo li · cõtra maximinũ · Hoc genuit pr qõ est aliquin non est verus filius: si quod est: est pater non ẽ filius · Itẽ suba dei genuit filiũ · i · pr suba genuit filiũ q ẽ eadem suba et eiusdẽ sube · Qõ sic esse intelligẽdũ Aug · oñdit dicẽs ad maximinũ · Sic dicis: spũs spm̃ genuit · ita dic spũs eiusdẽ nãe vl sube spm̃ genuit · Itẽ si cut dicis: deus deũ genuit · ita dic deꝰ eiusdẽ nãe vl sube deum genuit · Hoc si crediderit et dixeris: nihil de hac re vlteri⁹ accusaberis · Ihis em̃ verbis apit quõ ꝓdicta debeãt itelligi · Similiter filiꝰ natus est de substantia patris: vt pater genuit filium de sua natura siue essentia · id est de se natura et

Augusti·

q nihil mala fiãt ꝰ aliquis · et hr̃ secũdus sensus · Itez pt teneri ordinaliter · et tũc ẽ sensus sic · creatura dicit fieri ex nihilo · Et habet terti⁹ sensus · Dõm gº q fm primũ sensum · deus potest dici de nihilo ee · siue pat · siue diuina ẽntia · tñ hic modꝰ nõ est vsitatus · q̃tum ad secundum modũ omnino fit nihil ex nihilo · q̃tuz ad tertiũ modũ fm quẽ loq̃t Augº · q sola creatura fit ex nihilo · qz de notat ibi ordinem vt ee habeat · post non esse hoc quod est nihilo · ꝓuat materiã ꝓiacentem q̃ius ergo pat et filius et spũs sanctus non habent materiam ꝓiacentem · qz cũ nõ habent ee post non ẽ · ió nõ dicũt ee ex nihilo · et ió nõ valet primũ argumentum · qz pcedit ab insufficiẽti · Secũdũ vero et tertiũ argumẽtum de patre facũ pcedit fm q negatio eius q ẽ nihil fert extra ad verbũ · et facit ordẽz negatiuaz Silr eim̃ ñ equipollet non esse de alio et de nihilo · et fm hũc sensum sicut conceditur q pater a nllo sit · ita ex nihilo · tamẽ sicut dictum est · sensus ille non est vsitatus · cõmuniter em̃ vtimur hac locutione fm q negatio de nihil sistit intra et hoc est q de accipitur ordinaliter.

Verbũ patris dr filius nature.

essentia genuit filium eiusdez essentie ac natura: et qui ẽ eadem essentia ac natura · Similiter expone illud filius substãtie patris et filius patris substantie · id est qui est substãtia cum quo et filius eadem substantia est: quia substantialis est patri filius · Et hic sensus adiuuatur ex his verbis aug · qui in libro · vj · de trini · a · ait · Tres personas eiusdem essẽtie: vel tres personas vnam essentiam dicimus · Tres autem personas ex eadez essentia non dicimus: quasi aliud ibi sit quod essẽtia ẽ: aliud qõ persona · His verbis ostendit non esse dicendum personam esse ex essentia: nisi ex sensu ꝓdicto · Qui sensus confirmat etiam ex eo quod in li · xv · de trinitate idem ait · Sicut nostra scientia dissimilis est sciẽtie dei: sic et nostrum verbum quod nascitur de nostra scientia: dissimile est illi verbo dei quod natum est de patris essentia · Tale est autem acsi dicerem: de patris scientia · de patris sapientia: vel quod est expressius de patre essentia · de patre scientia · de patre sapientia · Ex hoc itaqz intellectu verbum dei patris vnigenitus filius per omnia patri similis et equalis recte dicitur deus ꝺ deo: lumen de lumine sapientia de sapientia: essentia de essẽtia: quia hoc est omnino quod pater: non tamen pater: quia iste filius: iste pater · ¶ Inde est q solus vnigenitus dei dicitur natura filius quia eiusdem nature est · et eadez natura est cum patre · Unde hylarius in libro ꝺ trinita · de christo loquens ait · Natura filius est: quia eandem naturam quã ille qui genuit hz ·

In parte ista ad intelligentiam duarum principalium prium huius distinctionis duo principaliter queruntur. Primo queritur de comparatione generationis ad substantiā siue entiaz. in ratione principij. Scdo querit de comparatione eiusdē ad essentiā in ratōe termini. Et duo querunt q̄tum ad pmū. Duo vo q̄tum ad scōm. Quātū ad pmū querit primo. vtrū subā vel entia generet. Scdo vtrum de substātia generetur aliquis.

Questio I a

Qd substātia nō generet oñditur sic. Generare dicit'relationē. g° cui ouenit generare cōuenit referri. sed entie nō cōuenit referri. g° nec ouenit generare. Item generare importat distinctionē. g° cui cōuenit generare. et p cōsequēs etiā distingui. sz entia cū sit vna nō distinguit. g° nē. Aut si generat. plures sunt entie. z ad hec duo in cōuenientia ducit mgr. Item generare dic actionē psona lē. g° ō illo solo ōr qō significat psonā vel suppoit pso nā. sed entia nō supponit psonā. cū sit cōis. nec psonaz significat. cū sit oīno abstractū. g° nē. Item generare ē pprietas psone. cōicabilitas ē entie. g° sicut se habz cōi cabilitas ad psonā. ita pprietas psonalis ad essentiam sed cōicabilitas nūq̄ ē psone. qz hec ē falsa. pr ē cōicabilis. g° nec pprietas psonalis erit entie. g° nec generare cū sit psone. Cōtra. Quecūq̄ sic se hñt q vnū ē idē q̄lū z ñ hñt diuersas pprietates. dcḋ ōr de vno z de altero sed psona z entia sunt hmōi. qz psona ē entia. nec hñt diuersas pprietates. qz pprietas in diuinis ē relatio distinguēs. sed si entia bret aliquā pprietatē. tunc distinguerēt z referrēt. g°. nē. Si dicas q q̄uis psona z essentia nō hñt diuersas pprietates. tñ differūt p habere proprietatez z nō habere. Cōtra. sūma oppositio ē cōtradictio. sed talis diuersitas est p cōtradictionē. g° magis differunt entia z psona. q̄s psona z psonaz psona ñ pdicatur de psona. ergo nec psona de entia. hoc ē aūt falsū. ergo nē. Item. quecunq̄ sic se habent. q vnum predicatur de altero. vnum supponit p altero. qa subiectū vere subūcitur predicato. sed essentia vere pdicatur de patre Unde hec ē vera. pater est essentia. ergo et suppo nit. ergo sicut deus pater generat sic potest dici essentia generat. Item de quocunq̄ predicat subiectū. z ppria passio. sed generare est sicut ppria passio patris. sz hec est vera. diuina essentia generat. Item de quocunq̄ pdicatur diffinitio. et diffinitum. sed diffinitio patris est filij pater. Cum ergo sit hec vera diuina entia est pater. z hec erit vera diuina essentia est filij pater. ergo a cōuertibili filius ē filius essentie. Ad pdictoz intelligentiā est notandū q fides vera dicit quasi fundamentū deū esse trinū z vnum. z ita trinum. q trinitas non cōfundatur. z ita vnum q vnitas non multiplicat. Si ergo qō credimus oportuit significare. oportune inuenta sunt nomia in diuinis. imo a deo nobis manifestata q̄ significent trinitatem sub distinctione. z vnitatē sine omni multiplicatione. Sicut ergo nomia imposita psonis. oīno sunt incōicabilia. z q̄tum ad suppositū. z q̄tū ad significatum. Unde hec oratio est falsa. pater est filius vel pater est cōicabilis. ita et parte essentie vel nature oportuit noīa imponi. que non distinguerent. nec q̄tuz ad significatum. nec q̄tum ad suppositum. Notandum autem q tripler est gen° nominū significatiū entiam. Quedam em̄ significant in cōcretione. vt hoc nomen deus Quedam in oīmoda abstractione. vt hoc nomen entia. Quedam medio modo. vt lumen. sapiēcia voluntas. z cōsimlia. z ista dicunt medio mō significare. quia nō cōcernūt suppositum p modū inherētie. sed cōcernūt suppositū ratione eius q dicunt aliquam rationem actus vel originis que sunt ipoz suppositoruz. cum igitur tres sint nominū differentie nomē cōcretuz supponit p psona pprie. nomē mediū supponit partz pprie. ptim impropie. nomen abstractū z absolutū nō supponit oīno. nisi impropie. vnde hec ē ppria. de° generat z in vsum adducenda. Hec aūt. sapia gñat. ō sapientia ptim ppria. ptim impropria. iō ꝯ sustinēda. Hec aūt entia generat. oīno impropa. z iō neganda ē. si legatur alicui ē exponenda. Sancti em̄ q̄nq̄ ad cōfundēdas hereses. exp̄ssius loquunt. q̄s pprietas sermōis sustine/at Ad illud ergo qō pmo obiect q essentia z psona ñ habent diuersas pprietates. dōm. q diuersitas ratiōis 12
dupliciter ē in diuinis. Uno mō p habere diuersas proprietates. z p illud inducit distinctionem. z sic differūt ratione. nec pdicantur de eodem vt pater z filius. Alio modo ē p habere pprietatē z nō habere z illud non inducit distinctionem. nec facit q vnū nō pdicetur de altero facit tñ q aliqd dicit de vno qō ñ dicit ō altero. vt pz̄ Petro z hoīe. petr° ē induiduū hō ñ. z tñ bō ve pdicat 13
de Petro Ad illud q summa oppositio est affirmationis z negationis. dōm. q vez est vbi negatio nihil ponit sicut inter aliquid z nihil. sed vbi ponit extrema minima pōt ee. z surgit ex quātulacūq̄ qua differētia siue rei siue rationis. vnde non sufficit ad distinguendum.
Ad illud qō secūdo obiicitur. q pdicatū supponit p 14
subiecto. dici pōt vno modo q sicut in inferioribus est predicatio. fm substantiā. vt homo est animal. z est pdicatio fm rōem. vt animal est genus. z pdicatum supponit p eo de quo pdicatur. fm substantiam sed mutata predicatione fm substantiam in pdicationez que est fm rationem est ibi accidens. vnde non sequitur. animal ē genus. homo ē animal. g° homo est genus. Similiter dicit in diuinis. q cum sint ibi res. z ratio est ibi predicatio fm substantiam. z illa saluata quicquid dicitur de pdicato. z de subiecto. sed mutata predicatione fm substantiam in predicationem fm rationem. est ibi accidēs et talis est hec. pater generat. sed diuina essentia est pater. ergo diuina essentia generat. Sed ista similitudo nō videtur conueniens. quia in diuinis ratio predicatur ō essentia. vnde hec est vera. essentia est paternitas z generatio. quod quidem in inferioribus non reperitur. 15
Propterea aliter dicendū. q in diuinis est duplex modus predicandi. p ydemptitatem. et per inherentiam.
Per ydemptitatē vt cuz dicitur. essentia est pater. Per inherentiam siue denoiatōem. sicut faciunt adiectiua z verba. Predicatio per ydemptitatem est in diuinis ratione summe simpliciratis. que non patitur personā minus esse simplicem q̄s essentiam. que quia non est i creaturis. ideo in eis non reperitur predicatio per idemptitatem oīmodam. nisi idem enuncietur de se. vt cuz dicitur humanitas est humanitas. Sed omnis ppria predicatio est per inherentiā qz nihil ē oīno simpler. vñ hec ē falsa hūanitas ē aīalitas. In pdicatōe ho. p inherent. az termin° aliud significat. z aliō supponit. Quia significat formā cōe. z supponit p inferiori. z in tali verum ē qō illō qō pdicat ō altero. supponit p illo. sz in pdicatione p ydēptitatē idē significat z supponit Uñ rūe ē sensus. q significatū p hūe ēminū pr. ē idē qō significatū p hūe ēminū entia. z iō p̄initas ē entia Et qz hō nom entia ñ sigīficat psonā. iō p ipa ñ supponit. cū nullo mō ō seipa pdicet nisi pdicatiōe p ydēptitatē. Ad illud qō 16

obꝫcit tertio ō passione ꝛ subiecto ꝛ cōsimilib⁹ dōm. ꝙ quedam sunt vocabula in diuinis substantialia. q̄ cluꝫ/dunt intra se rem circa quā ponūt formā importatam ꝙ ipsa. vt hoc nomē pater. ꝛ talia possunt p̄dicari ꝙ ydē pritatem vt cū dicit eēntia est pater. i. ille qui ē pr̄ Que dā sunt que sūt oīno i adiacētia vt generat. ꝛ genitus. et natus ꝛ talia ponūt rem suā circa ea de q̄bus p̄dicantur tō tm̄ ꝙ inherentiā p̄dicant. ꝛ tō gn̄are ponit distinctio/nē quā importat circa eēntiā cū de ea ōr. ꝛ tō hec ē falsa. essentia generat. hec tn̄ ꝑa eēntia ē generatio. Et qn̄ a p̄ dicatiōe ꝙ ydēptitatē itur ad p̄dicatōem ꝙ inherentiā po test eē ibi accidēs. Nō g⁹ ōr de quocūq; p̄dicat subiectuꝫ ꝛ ꝓpria passio. istud habet instantiā vbi ꝓpietas est ex/tranea ei de quo p̄dicat subiectū. vt hec intentio spēs. cuꝫ uis sit ꝓpietas hoīs. ꝛ hō dicat de petro. nō tn̄ dicit de eo hoc q̄ ē spēs. Et si obꝫcias. in diuinis nō cadat ratio extranei. q: nō cadit ibi accidēs. Dōm. ꝙ si nō sit extra/neitas nec diuersitas. q̄tū ad rem. ē tn̄ quo ad rōnem si ue quo ad modū p̄dicandi. q̄ tripliciter est ī diuinis sic ꝫ. patebit. Un̄ sicut hic ē accidēs. eēntia ē ꝑsona. sed ꝑso
17 na distinguit. g⁹ ꝛ eēntia. ita in ꝓposito ¶ Ad illud qō vltimo obꝫcit de hac. eēntia diuina ē filiꝰ pater distingu/it a p̄positiuo ꝙ pater pōt ponere suā rem siue respe/ctū p̄ ipm̄ importatū circa ipm̄ subiectū qō est essentia. ꝛ tūc est locutio falsa. Est em̄ sensus. ꝙ eēntia refert ad fi liū Uel pōt claudere intra se rem sui substātiui. vt sit sē/sus. essentia est pater filū. i. eēntia est alle. q̄ refert ad fili um. et hoc mō vera ē locutio. ꝛ nō valet argumentuꝫ. g⁹ filius est fili⁹ essentie. imo ē ibi accidēs Sicut em̄ nō se/quit. fili⁹ refert ad illū qui est pater. ꝛ ille ē eēntia. ergo refert vel distinguit ab essentia. sic ꝛ in ꝓposito.

¶ Questio II b

¶ Utꝛ sit cōcedendū ꝙ aliquis generet de substantia p̄ris vt filius. Et ꝙ sic videt ꝙ multas auctoritates in lra. et maxime ꝙ illā dicit quoq; ꝛ frequenter in scriptura le/git. pater de sua substantia genuisse filū. sed scriptura non dicit nisi verū. nec frequētat nisi ꝓpriū. g⁹ p̄dictus sermo est verus ꝛ ꝓprius ¶ Iꝛ ratiōe ostendit sic. Qui cunq; est ab alio. ꝛ est ei cōsubstātialis. est de ei⁹ substā tia. sed filiꝰ est a patre. ꝛ est ei cōsubstantialis. ergo ē de eius substantia ¶ Iꝛ pater generat filū. aut ergo ō ali quo. aut de nullo. Non de nullo. q: tunc esset creatura. ergo de aliquo. et nō de aliqno alio a se. ergo de sui sub/stantia ¶ Item in inferiorib⁹ fili⁹ q̄ habet ꝙtem substā/tie a p̄re. dicit esse de substantia p̄ris. g⁹ multi fortius. qui habet totā substantiā dicit eē de substātia generan/tis. ergo hec est vera. fili⁹ est de substantia p̄ris. ¶ Cō/tra. p̄positōes sunt transitiue. et vbi transitio ibi et di/stinctio ꝛ diuersitas. ergo cum dicit filius de substan/tia patris Hec p̄positio denotat distinctōem inter sub stantiam patris ꝛ filiū. ergo cum nulla sit distinctio. ꝗa filius est substantia patris. ꝓpositio p̄dicta est falsa. Si dicas ꝙ hec ꝓpositio de cadit a generali significa/to p̄positionū. retinens speciale. ergo est ibi soleocismꝰ sicut si dicatur sublime volat. p sublimiter. qō stultum est dicere ¶ Item obꝫcit de significato speciali hec p̄/
18 positio de put accipit spāliter. aliqn̄ tenet materialiter vt cultellus de ferro Aliquādo ordinaliter vt de mane fit meridies. id est post mane. Aliquādo originaliter vt si dicat radi⁹ de sole vel splendor de igne. Sed quocun/q; istorum modorum accipiat. falsa est locutio. Si ma/terialiter est falsa. quia filius caret materia. Si ordina liter. falsa. quia sensus est ꝙ filius sit post patrem. siue post substātiaꝫ patris. Si originaliter silit falsa. q: tūc est sensus ꝙ filius habeat ortū a substantia patris sꝫ ista non admittit substātia patris generat filū. ergo ē oīno falsa. Si dicas ꝙ nullo istorū mo dorum. sed tenet quar to mō substantialiter. querit vnde ortum habeat hec sig/nificatio ꝛ vbi similiter accipit. ꝛ videtur ꝙ hoc nihil sit quia tunc hec eēt vera. pater est de substantia filū. quaꝫ nemo cōcedit ¶ Item hoc idem oñditur sic. differt hec p̄ 19
positio de ꝛa. quia a ꝓpie dicit habitudinē p̄ncipij acti ui. sed hec p̄positio de dicit habitudinē p̄ncipij passiui. sed deo ꝛ eius substātie magis cōuenit ratio p̄ncipij acti ui q̄ passiui. ergo hec est magis vera. filius est a sustan/tia patris. q̄ de. sed hec non recipitur. ergo nec alia de/bet recipi ¶ Item de aut dicit ydemptitatē. aut diuersita tem. Si ydemptitatem. ergo cū summa ydemptitas sit ī essentia vel substantia. hec erit vera. substantia de sub/stantia. quā negat magister. Si diuersitatem. sed nō di stinguitur substantia patris a filio. quia filiꝰ est ipa sub stantia patris. ergo oīno est falsa. ¶ Ad. dōm. ꝙ p̄dicta locutio ē concedenda. ꝛ ad intelligentiā p̄dictorū notan dum. ꝙ p̄ter p̄dictos tres modos quibus hec p̄positō de accipit. Quarto mō potest etiam accipi sc̄z substan/ 20
tialiter. vt dicat substantialem cōuenientiam inter extre ma. sed hanc nunq̄ pure dicit. cum sit p̄positio. ꝛ ipor/tat aliquam habitudinem et respectū ad extrema Si em̄ tm̄ substantialiter tenetur. sicut dicit filius de substan tia patris. ita diceretur. pater de substantia filū. qō ab sonum ē. Propterea notandum. ꝙ substantialiter acci/pi consueuit tripliciter. Aliquando em̄ accipit substan 21
tialiter ꝛ partialiter. vt cum dicit. ꝙ partes sunt de to/to. siue de substantia totius. vt vice⁹ vini de doleo Alī quando accipitur substantialiter ꝛ ordinaliter. vt cū di citur. de pane fit corpus xpi. ibi em̄ est ordo quia substā tia panis non manet in corpe christi sicut nec manet i me redie. sed vlterius substantialiter. quia substātia panis transit in substantiam corpis christi. Aliquādo dicitur substantialiter ꝛ originaliter. vt cum dicit. filius de sub stantia patris. ratione ablatiui tenetur substantialit. ra tione genitiui originaliter. ꝛ ideo importat aliquam di/stinctionē filū ad patrem. non ad ei⁹ substantiā. ꝛ ita p̄/positio tenet ibi generale significatū et speciale. Et sic pater rn̄sio ad primū argumentuꝫ ꝛ secundum. Tamen 22
quod dicitur. ꝙ p̄positiones sunt transitiue. non intel/ligitur ꝙ notent ex hoc diuersitatez necessario. sed sicut dicit ꝙ obliq; sunt trāsitiui q̄tū ad modū. q: trāsitiue cō struunt cū ꝝbis. vt videt me. Similit b de p̄positiōib⁹ ōr q̄ etiā cū obliquis cōstruunt. Patet etiā tertiū ꝙ de. n tm̄ dicit habitudinē p̄ncipij actiui. nec tm̄ habitudinem p̄ncipij passiui. sed habitudinē ꝛ subālem. cū habitudīe originis. qō nō facit hec p̄positio a. ꝛ tō nō ē sile. ¶ Ad illud qō vltio obꝫcit. ptz rn̄sio. ꝙ nō dicit ibi penit⁹ ydē ptēritatē nec diuersitatē. sꝫ consubstantialitatē cū habi/tudine originis.

Quesequēter circa scōm articulū huiꝰ q̄stionis q̄ ē ꝙ compatiōez gn̄atiōis ad eēntiā in rōe termī. duo querunt. Primo querit vtrū substantia siue essentia ge neretur. Scōo vtrū ꝙ generationē cōmunicetur.

¶ Questio I c

¶ Qō subā gn̄at. sic obꝫcit. Gn̄atio ī inferiorib⁹ ē mot⁹ ad subāz. ꝙ mot⁹ ē. b ē impfectiōis. ꝙ ad subāz ē b ē pfectio nis. Si g⁹ qō ē pfectiōis ē tranferendū ad dīna. q̄ gene ratio terminat ad eēntiā. ¶ Item generatio in diuinis termiat aut g⁹ ad subāz aut ad accidēs. q: oīne ens ē sub stātia vel accidēs sed in diuinis non termiat ad accidēs cū n̄ sit ibi g⁹ ad subām Si tu dicas ꝙ in diuinis q̄tus

non sit accidēs est tm relatio que distinguit a subā tunc arguitur sic Aut generatio termiabit ad substātiā aut ad relationē sed non ad relationē, qr in ad aliquid p se n est ordo nec terminatur pductio ergo termiat ad substātiā. gō substātia generat ¶ Itē sicut dic phūs mouentibus nobis mouent ea que in nobis sunt r corruptis nobis corrūpunt ea q in nobis sunt. r hoc ē quia vniversale habet idem esse cum singulari gō cum multo magis sit cadē subā cū psona. r substātia sit in psona. si psona generat r substātia. ¶ Itē generare tā in diuinis q̄ in creaturis ē simile sibi pducere. sed nō ē similitudo in psona sed in substātia r natura. ergo cū. terminet ad simile in q̄tum ē simile. gō ad substantiā fm quā attendit silitudo ¶ Cōtra. oīe qđ generat ab alio generat. qr nihil se ipm gignit. sz subā dīna nō habz aliū nec aliud in dīnis gō n generat. ¶ Itē oē qđ generat habet pncipiū a q̄. sed oīe qđ habz pncipiū ē pncipiatū. sed pncipiū r pncipiatū distinguunt. si gō subā gnat. r istinguit. aut ergo a subā. aut a psona. sed vtrūq; ē impossibile. gō. rc. ¶ Itez oē qđ generat ē de subā gnantis. si gō subā vl ēntia generat. subā vel ēntia ē de subā generātis. sz n ē nisi vna subā gō idē de seipo. qđ ē impossibile. ¶ Itē gnatio ē pductio. sz pductio ē q̄dā actio. r ois actio creature termiat ad singularia. gō cū gnatio sit q̄dā actio. in diuinis termiabit ad singlare siue suppositū. sz tale n ē subā. gō
23 nō termiabit ad ipam. ¶ Bō. q gnatio de sua cōi rōe ad subām termiat. sed attendēdū q subā ōr dupl'r. Prima q̄ est idiuidū r hypostasis siue psona r scda q̄ ē cōmūe
24 dico gō q ē loq̄ de termio gnatōis dupl'r. Aut q̄tuz ad pductiōz aut q̄tū aditēōz. q̄tū ad pductiōz cū sit circa singl'are termiat ad subām pmā. q̄tū vo ad intentiōez. ad naturā cōez. qr h̄ natura pducēs hūc hoiez itēdit formā cōmunē dare ei. Sed qm in creaturis forma cōis nūeratur in suppositis. iō in illis forma cōis pducit r corrūpit. r iō in creaturis gnatio nō tm fm intentiōez. sz etiā fm pductōez ad subām c̄cm termiat. r ideo vniuersale i singulari generat. qr natura pducens hūc hoiem intendit formā cōem. quia nūerat. Sed qm in diuinis subā nō nūerat. nec aducit ei nouū cē. ideo generatio fm p/
25 ductiōem termiat solū ad subāz pmā q̄ē psona. Quia psona fm Boetiū est rōnalis nature indiuidua subā. qr et illud solū dicit generari. ppie ad qđ termiat generatio fm rōem pducendi. iō psona generat. nō substantia vel essentia. r iō hec nō recipit essentia generat r sic patent oīa obiecta ab vtrāq; pte. Pcedūt em de diuersis vūs. Patet etiā quare in diuinis nō sequit. q gnerata psona. substātia generet. sicut in creaturis. Posst tm aliter dici q nō generet cōe nisi vt in h̄. r nō tm i creaturis hoc vez est. sed etiā in diuinis. cōe aūt vt in h̄. nō significat in abstractiōe. sed in cōcretiōe. r iō qr h̄ nomē deus significat subām in cōcretione. iō in cōcretōe deo generat. r deus gnat deū. Quia ho substātia vel essentia significat in abstractiōe. iō nec generat nec generat. et ita pcedunt rōes ad ptes oppositas

¶ Questio. ij. r vltima d

¶ Utrū subā p generationē cōicet q̄ sic. videt hoc modo Per idē res cōicat. p qđ fit in plibus. sed subā ē in pluribus psonis. r nō ē nisi p gnationē r p pcessionē. ergo p generationē cōicat ¶ Item cā est. q posita ponit res. et qua remota remouet. sed posita emanatiōe in diuis ponit cōitas r distinctio. remota generatiōe vel emanatione ēntia est in vno solo sicut hypostasis. gō generatio est ratio cōicandi essentiā ¶ Item qđ dat alicui r nō desinit haberi a dante. p idē p qđ dat p illud cōicat. Sz subā a pre dat filio p generatiōez et nō desinit haberi a patre dū dat filio. gō p gnationem cōicat ¶ Item generatio in his iferioribus est rō cōicandi substantiā siue naturā. sed in diuinis natura ē illis multo cōicabilior. qa simplicior. ergo in diuinis p generatōem substantia vl ēntia cōicat. ¶ Cōtra. Generatio est pncipiū distinguendi. sed nō eidem pncipium distinguendi et communicādi. ergo generatio non est ratio cōmūicandi i diuinis. ergo p generationē nihil cōicat. ¶ Item qđ facit aliud esse in hoc. nō est ratio cōicandi. sed appropriandi r indiuidūādi. sed generatio facit ee substantiā in tali psona. vtpote in psona filij. ergo nō est ratio cōicandi sed appropriandi. ¶ Item oīe illud qđ p generationem ē cōmune. p generationē cōicat ¶ Si ergo substātia p generationē cōicat. p generationez est cōis. Si ergo substātia p generationē. cōicat. generatiōe circūscripta nō erit cōmunis. ergo ppria. Sed ppriū p generationez non pōt cōicari. ergo nec substātia ¶ Itē qđ p generationē cōicat. p generationē datur r recipit. et oīe tale. si non est generationi accidentale. generat. sed substantia nō accidit generationi. gō. rc. Bō. ad hec intelligendum norandū est q cōmūe quantū ē de se. indifferēter se ha/ 26
ber ad actū r potentiā. Cōmūe em pōt dici illud qđ est cōicabile. q̄uis nō sit in pluribus. sicut patz i multis vniuersalibus vt in sole r luna r hmōi. Cōe em dicit cōicatū qđ est actu in pluribus. Dico ergo q quēadmodū forma vniuersalis q̄tum ē de se cōicabilis est. sed tm actu non cōicat nisi p ppagationē vl aggregationē plurium. sic natura diuina vel ēntia de se qđē cōicabil ē. sed q̄ actu cō mūicat n est nisi p id qđ mltiplicat. vel plurificat ei' supposita. Hec aūt est generatio. qm ergo p generationē psone plurificant. r subā i illis nō nūerat. hinc est q verissime substātia vel essentia p generationē cōicat. quia p generationē fit vt sit in pluribus vna ¶ Ad illud qđ obiicit q generatio est pncipiū distinguēdi. dicendus 27
q generatio est per se pncipiuz distinguēdi suppositū a supposito. qr ad id termiat p se r est pncipiū cōicādi naturā cōem qr cōsimilē et simili. Sed qm natura in inferioribus nūerat in suppositis. iō ē pncipiū distinguendi etiā commune. sed p accidens. in deo aūt nec ē p se nec p accidens ¶ Ad illud qđ obiicit q facere cōmūe esse in hoc. est ratio appropriādi. dōm. q illud habz ve/ 28
ritatē qn ē cōmūe appropriabile vel appropriarū p esse in h̄. diuina aūt essentia non ē sic appropriabilis vel appropriata p esse in hoc. qr non est appropriabilis quo ad significarū nec quo ad suppositū quia idē significat et supponit. sicut supra ostensum ē. significatū aūt ei' nulla additione distinguit. Hec em est vera. ēntia patris r ēntia que est in pre ē filio. Vel aliter pt dici q fa/ 29
cere in h̄ ē dupliciter. aut absolute et sic est ratio appropriandi. Aut in comparatione vbi illud qđ erat prius in vno. fiat postea in alio. r sic est ratio cōicandi naturam Sed quedā natura est que destruit in suppositis vtpote illa cui fit additio. quedā non vt diuina. r in prima ē ratio cōicandi r distinguendi. in diuina solū cōicandi
¶ Ad illud qđ obiicit q si cōicat substātia fit p generationē cōmunis substātia. dōm. q vez est fm q cōmune ōr fm actū qr in pluribus sed non fm potentiā. vnde circūscripta generatione. substātia ē cōmunis quia cōmunicabilis. sed non ē cōmunis qr cōmunicata ¶ Ad illud 30
qđ obiicit q p generationē datur generari. dōm. q falsum est quia generari dicit pductionē r distinctionē sed datio dicit aūctorem r cōmunicationē qūa per generationem substantia non distinguitur q̄uis cōicet. gō. rc.

Distinctio. vj. de cõpatiõe actus generandi ad potentiam.

Reterea queri solet. vtr̃ pr̃ genuerit filiũ volũtate ꝛc. In pte ista ponit mgr̃ dubitatiões emergentes ex cõpatiõe actꝰ generãdi ad potentiam. Et qm̃ cõtingit cõpari ad actũ generãdi ad potentiaz et potentiã generãdi ad suppositũ. ꝛ ex vtraq; cõparatione incidit dubitatio circa essentie vnitatẽ. ibi pmo ponit dubitatiõem ex cõpatione actus generãdi ad potentiã. secũdo ponit dubitatiõem ex cõpatiõe potẽtie generãdi ad

a Nec voluntate. nec necessitate. Videt ꝫ sufficiens diuisio. Omne em̃ qđ deꝰ facit. aut facit naturaliter ꝛ sic necessario. aut voluntarie. Si tu dicas q ipse rñdet ad intellectũ hereticꝰ. ꝛ hereticꝰ intelligit ỗ voluntate. añcedente. et necessitate ĩeuitabilitatis obijcit q oratio in se ẽ multiplex. Sz qui respõdit orationi mltiplici simpliciter affirmãdo vel negando male rñdet fm q dicit pbus gº ꝛc. ℟. dõm. q Aug. rñdet fm intellectũ hereticꝰ. quãuis aũt oro in se sit mltiplex q; tñ hereticꝰ in vno sensu accipit tã multiplicitas illa non faceret ad soluendum. quia non pcedit fm illam. Sed distinctio ꝓpositõis q; multiplicis. q; fm illã multiplicitatẽ nõ cadit decepcio. magis ẽ ad ostẽratõz q; ad verã respõsionẽ

1 Utrũ potẽtia vl virtꝰ generãdi sit pducens necessitate vl voluntate.

a Reterea q̃ri solet vtr̃ pr̃ genuerit filiũ volũtate an nẽcitate. Deꝰ Orosius ad Aug. ita ait. Volũtate genuit pr̃ filiũ. vel necessitate. fꝫ nec voluntate nec necessitate. q; nẽcitas in deo ñ est p̃ire volũtas sapiam nõ potuit. Quo circa Aug. ait in. xv. li. de tri. Rideda est dialectica eunomij a q̃ eunomiani hereticꝰ orti sunt. Qui cũ nõ potuisset ĩtelligere nec credere voluisꝫ vnigenitũ dei filiũ v̈bũ dei eẽ nãe id ẽ de suba pr̃is genitũ nõ nãe vel sube dixit eẽ filiũ. fꝫ filiũ volãtatꝫ dei. volẽs asserere accedẽtẽ deo volũtatẽ q̃ gigneret filiũ sic nos aliq̃n aliq̃d volumꝰ qđ ãtea nõ volebamꝰ ppr̃ qđ mutabiľ intelligit nr̃a nã. qđ absit vt in deo esse credamus.

b Rñdet ad q̃stionẽ ꝓpositaz ꝓtra hereticũ arguẽdo

a Opinio cuiusdã hereticiQuestio 8ª Aug.

2

3

b Dicamꝰ g̃ v̈bũ dei eẽ filiuz dei b natura. nõ voluntate. vt docet Aug. in. xv. li. ỗ trĩ. vbi q̃ndã catholicũ hereticõ rñdentẽ ꝓmẽdat dicẽs Acute sane quidã rñ c dit hereticꝰ v̈sutissime inꝝrogãti. vtr̃ ỗs filiũ volẽs vl nolẽs genuerit. vt si diceret nolens. absurdissima ỗi miseria seq̃ret Si aũt volẽs. ꝓtinuo qđ intẽdebat ꝓcluderet scz nõ nature eẽ filiũ fꝫ volũtatis. At ille vigilantissime vicissim q̃siuit ab eo. vtr̃ ỗs pr̃ volẽs aut nolens sit ỗs. vt si rñderet. nolẽs. seq̃ret grandis absurditas ꝛ miseria. quã ỗ ỗo credere magna est insania. Si aũt diceret volẽs. rñderet ei. q; et ipe volũtate sua deꝰ ẽ. ñ nã. Quid g restabat nisi vt obmutesceret sua interrogatiõe. obligatũ indissolubili vinclo se videẽs. Ex pdictis docet ñ eẽ ꝓcedendũ q deꝰ volũtate vl nẽcitate. vel volẽs vel nolẽs sit deꝰ. Itẽ q volũtate vel nẽcitate. vl volẽs vel nolẽs genuerit filiũ.

uersanduz ꝛ talimõ quo magis ꝑuaret gl̃ia. ꝛ assistẽtes fallacia. Jõ cõmẽdat istã rñsionẽ Aug. q manifeste opponentẽ sua q̃stiõe ligauit. Hũc gmoduz rñdendi docuit dominꝰ Math. xxj. vbi dixit baptismus iohãnis de celo erat an de hoibꝰ ꝛc. Itẽ queritcũ nõ sit rñsum ad oratõem. quõ rñdendũ sit. vr̃ q diffinitõ hereticifit p ũmediata. q; velle ꝛ nolle opponuntur cõtradictorie inter q̃ ñ cadit me diũ. ꝛ dõm ad hq hereticꝰ querit de voluntate accedẽte siue ỗ añcedente. et tunc neutra ps est v̈a nec sunt mẽbra oppositacõtradictorie. sed contrarie. Nolle em̃ ꝛ velle dicũt actꝰ volũtatis cõtrarios iter quos cadit medium. Aliq̃d em̃ ẽ respectu cuiꝰ volũtas nõ hz rõem cause nec repugnãtie. ꝛ ita patet illud.

d Nã ꝛ pscia. vr̃ falsum dicere de scia dei. ꝛ pscientia de bonis ꝛ malis. Dicit em̃ glo. sup illud ps. Que ignorabã interrogabãt me ꝛc. Ars nescit vicũ. sed i deo est ars artiũ. gº ꝛc. Si dicas q nescit p modum practicũ. sed speculatiõis. Cõtra illud solũ scit hq mõ qđ in eo relucet. sed i deo nõ relucẽt mala. gº. ꝛc.

Itẽ vr̃ mgr̃ nõ soluere argumentũ. multiplicare em̃ inconueniens nõ est soluere. Dõm. q sic recte dicit deus cognoscit mala p seipm. sic rectũ iudicat de obliqua. ꝛ lux de tenebris nec opter qđ i deo luceat. sz sufficit q in eo luceat mali oppositũ.

Ad illd qđ obijcit de solone dõm. q solonẽ nõ ponit. sz inuit cõtra arguẽdo. q. d. er illo. vnũ nõ põt inferri er altero q; ẽ uis sint idem in ẽcntia. tñ diuersa sũt cõnotata.

Itẽ queritde hoc qđ dicit hylarꝰ in notula circa istũ. Predicta tñ q; scta ecclia anathematizauit eos q dicũt deũ non esse

rare consilio ꝛc. Vt em ꝺicere. Dam̃. dicẽti. qꝺa in deo nõ est ꝺsilũ. qꝛ cõsiliũ est ignoꝛãtis nature. ℟. dõ. qꝺ consilium ꝺi duplr. Uno mõꝺo cõsulere accipe cõsilium. ꝛ sic ꝺt ignorantiaz. ꝛ sĩliter ꝺsiliũ dictũ ad h. Alio mõꝺo cõsulere ꝺt dare ꝺsiliũ ꝛ h mõꝺo dicit sciẽtiam ꝛ põt transferri ad diuina. Deus em̃ nullo mõꝺo accipit cõsilium aliũde. Unꝺ notandũ qꝺ in cõsilio duo sunt. Est ibi cognitio rei occulte. et est ibi dispositõ firma. qm̃ ergo i ꝺo est verissima cognitio occultoꝝ ꝛ invariabilitas ideo recte in ipo ꝺicit esse ꝺsiliuz vñ Grego. deus mutat sententiã sed non ꝺsilium

4

Oppositõ ꝓtra responsionẽ iam dictam. c

Sed ꝓtra hoc opponit sic. Uoluntas dei est natura siue essentia dei. qꝛ nõ est aliud deo esse aliud velle. ꝛ ideo sicut vna ẽ essentia triũ psonaꝝ. ita ꝛ vna volũtas. Si g̃ deꝰ natura deꝰ est. ꝛ volũtate deus ẽ. ꝛ si verbũ dei natura filiꝰ dei est. ꝛ volũtate filiꝰ dei ẽ. hoc aũt facile d est refellere. Nam et p̃scientia dei siue scia qua scit vel p̃scit bona et mala. diuina natura siue essentia est. ꝛ põstinatiõ siue volũtas ei⁹ ea ꝺẽ diuina essentia ẽ. nec est aliud deo scire et velle q̃ esse. ꝛ cũ sit vnũ ꝛ idez scia dei vel volũtas. nõ tñ ꝺicitur de volũtate quicqꝺ ꝺr̃ de sciẽtia. ꝛ ecõuerso. nec ꝺia illa sua volũtate deꝰ vult. que sua sciẽtia scit. cũ sua scia nouerit tã bona q̃ mala. volũtate aũt nõ velit nisi bona. Scia quippe dei ꝛ p̃scientia de bonis est ꝛ malis. volũtas xo ꝛ p̃destinatio de bonis est tñ. et tñ vnuz et idẽ in deo est scia ꝛ volũtas ꝛ p̃scientia ꝛ predestinatio. Ira cũ vnum sit natura dei ꝛ voluntas. ꝺicit tamen pater genuisse filium natura. nõ voluntate. ꝛ esse deus natura non volũtate

Hylariꝰ in li. õ synodi Eos qui ꝺicũt de nõ ex tantiby esse filiũ dei. sili ter q ꝺicũt q neq̃ cõsilio neq̃ volũtate p̃ genuerit filiũ anathematizat scta ecclesia. Irez si q̃s nolente p̃e ꝺicat natũ filium anathema sit. nõ em̃ nolente p̃e coactus pater. vl naturali necessitate ductus. cum noller. genuit filiũ sed mor vt voluit. sine tpe ꝛ impassibiliter ex se vnigenitus ꝺemonstrauit.

Redit ad explanationem prime solutionis. videlicz qualiter intelligẽda sunt illa verba. pater nec nolens nec volẽs deus est. nec volens nec nolens genuit filium. d

Predicta tamen verba quibus prudẽter dictũ est. q deus pater nec volens nec nolens est deus. nec nolẽs nec volens genuit filium. siue voluntate siue necessitate. ex tali sensu videnꝫ accipienda. vt voluntatẽ precedentem vel accedentẽ intelligamus. qualiter eunomius intelligebat. Non em̃ ipse deus est voluntate p̃cedẽti vel efficiẽti. vel volens priusq̃ deus. nec volũtate precedente vel accedente genuit filiuz nec prius volens q̃ generãs genuit filium. nec priꝰ generãs q̃ volẽs genuit filiũ. volẽs tñ genuit. sicut potẽs genuit. et bonꝰ genuit filiũ. et sapiẽs genuit. et hmõi. Si em̃ pater sapiens et bonꝰ ꝺicit genuisse filiũ. cur nõ ꝛ volens? Cuz ita sit deo idẽ esse volentẽ qõ est esse deũ sic idẽ est esse sapientẽ qõ est esse deũ. Dicamꝰ g̃ qꝛ p̃ sic sapiẽs. ita volẽs genuit filiũ. ꝑ nõ volũtate p̃cedente vl accedẽte. Quem sensum apit Aug. et confirmat ita dicens sup epistolam ad Ephes. De filio dei. i. dño nr̃o ihesu christo scriptum ẽ qꝛ cuz p̃e semp fuit. ꝛ nunq̃ eũ vt eẽt pat̃na voluntas p̃cessit. Et ille quidẽ natura filius est.

Hꝺ euidentiã huius ꝓtis tria principaliter querũtur. Primo queritur vtz generatiõ filiũ sit fm conditionem necessitatis. Secũdo vtrum sit fm rationem voluntatis. Tertio vtrũ fm conditionem exemplaritatis.

Questio. i. a

Qꝺ generatio sit fm cõditionem necessitatis sic ostenditur. Fecundior ꝛ actualior est natura in patre ad producendum filium. q̃ sit in luce ad ꝓducendum radium. sz lucem necesse est radium ꝓducere ita q̃ productio in ipa est fm cõditionem necessitatis. ergo multo fortius in patre respectu filiũ. Itẽ omne quod emanat ab alio. emanat fm cõditionem necessitatis aut cõtingentis. ergo et filius emanat altero istoꝝ duoꝝ modoꝝ. Sz nõ fm cõditionem contingẽtie. quia tunc contingẽs esset filium generari. ergo ꝛc. Item ab omnipotẽte detrahere maximum posse est impossibile. sed deus pater est omnipotẽs. cuius maximum posse est generare filiuz. ergo detrahere ei posse generare filium est impossibile. Sed in eternis potentia est cõiuncta actui. ergo pari ratiõne impossibile est auferre actum generatõis. ergo impossibile est nõ generare. sed impossibile nõ esse et necesse esse cõuertuntur. ergo necesse est generare. Contra. Augusti. ad Orosium ꝛ magister ꝺicit in littera. Nec volũtate nec necessitate genuit pater filium. qꝛ necessitas in deo nõ est. ideo ꝛc Item hylarius in libro de syno. Nõ naturali necessitate ductus pater genuit filium. ergo nõ fuit ibi necessitas naturalis. nec necessitas alia vt vidtur. ergo ꝛc. Item nobilius producens est illud quod dominatur sue actioni q̃ quod subiacet. sed agẽs fm rationem necessitatis subiacet actioni. qꝛ velit nolit oportet ipsum facere. ergo simpliciter pater qui est nobilissimum agens. nobilissimo modo ꝓducit filium. nõ igitur fm cõdictionem necessitatis. Itẽ hoc idem potest ostẽꝺi sic. Quod gratis datur nõ ꝺe necessitate datur. Sed richar. ꝺicit q̃ in patre est amoꝝ gratuitus. quo ꝺat esse filio et spiritui sancto. si ergo gratis ꝺat. nõ ꝺat necessario. ℟. ad ꝓꝺictoꝝ intelligentiam est notandum q̃ multipler ẽ necessitas. Quedam em̃ est necessitas ꝓueniens ex principio disconueniente. Quedam ex principio deficientee Quedam ex principio conueniẽte et sufficiẽte. Illa autem que ꝓuenit ex principio disconuenient est ꝺupler Aut em̃ est ex ipso mouente contra naturam et hec est necessitas violentie. Aut contra volũtatem. et ẽ necessitas coactõis. ꝛ de illis ꝺuobus modis queritur hereticus cui sũt valde vsitati. Illa similiter que est ex pncipio ꝺeficiente est ꝺupler. Aut em̃ est respectu eiꝰ quo res est nata compleri. et hec est indigentie necessitas. vt cibi et potus. ꝛ de hac ꝺicitur. i. Johan. iij. Qui viderit fratrem suum necesse habere ꝛc. Aut respectu eiꝰ quod incurrit ex ipso ꝺefectu. ꝛ hec est necessitas incuitabilitatis. qualis est in morte ꝛ in primis motibus. hanc necessitatem incurrit homo ex carentia originalis iusticie. ps De necessitatibus meis eripe me. Tercia est similiter du

5

pler q̄ est ex p̄ncipio sufficiente ⁊ conuiente. Aut cū est ex principio sufficiēte in disponēdo ⁊ hec est necessitas materie dispositē. que p̄t dici necessitas exigētie. Aut in complendo. ⁊ hec imutabilitatis est necessitas. Et h̄ vltimo modo nec̄itas cadit in deo. ⁊ principaliter in deo q̄ ipse solus ē qui principaliter sibi oīno sufficit. ⁊ qui secum oīno conuenit. Nec autem necessitas non repugnat libertati voluntatis. sz solum vertibilitatis. qualis nō est in deo. ¶Ad illud q̄ obiicitur de littera. dicendū q̄ illud intelligit de necessitate coactionis. que nullo mō cadit in deum. ⁊ de hac querebat hereticus. Similiter ⁊ hylarius intelligit de hac eadem. vnde subiūgit in littera nō naturali necessitate. cum noller. nūc ibi enim esset co-
6 actio. dum repugnaret volūtas. ¶Ad illud q̄ obiicit q̄ agens per nec̄itatem subiacet sui actioni. dicēdum. q̄ falsum est. nisi sit necessitas repugnans volūtati. Cum cū est necessitas repugnans. nec̄e est voluntatem subiici. q̄ non potest prevalere. Sed quando ē nec̄itas summe cōsonans nō potens discordare a voluntate nūc nullam inducit subiectionem. sicut p̄z. deus necessario est beatus. ⁊ necessario vult ēe beatus. et sicut necessarium ē ipsum esse beatum. ita ⁊ velle. sic intelligendum est in ge-
7 neratione filij. ¶Ad illud q̄ obiicitur de amore gratuito. dicēdum. q̄ duo sunt in gratuito amore. vnū ē quod dat liberalitate eterna ita q̄ nulla ē exigentia siue de bñ meriti vel nature. Aliud q̄ dat sine retributione. ⁊ quātum ad hoc fm dicitur amor gratuitus in patre. nō quātum ad p̄mum. Nature cū fecunditas patris necessario est ratio cōmunicandi naturam.

¶Questio. ij. b

¶Utrum generatio filij sit fm rationem volūtatis. Et q̄ nō. Videtur p̄mo p auctoritates. secundo per rationes. Primo oñditur p auctoritatem hylarij qui dicit in li. de synodis. omnibus creaturis substātiam dei volūtas attulit. sed filio natura dedit. ¶Item aug⁹. xv. de trinita. reprehendit eunomiū qui posuit filium dei esse filium voluntatis. ergo si recte reprehendit. generatio filij non ē fm rationē voluntatis ¶Item rōnibus ostendit sic. Generatio q̄tum est de se ē eritus naturalis. siue per modum nature. Sed ille est alius mod⁹ p̄ducendi q̄ per voluntatem. ergo ⁊c ¶Item filius est sapiētia patris. ergo si procedit fm rationē voluntatis. voluntas est prior sapientia. sed hoc ē inconueniens. cognitio fm rationē intelligendi. p̄cedit affectionem siue volūtatem. ¶Sz contra In oī natura ordinata. potētia naturalis subiacet volūtati. vel saltē cōformat volūtati. sic p̄z in primo hoc esse. sz in deo ē natura ordinatissima. q⁹ nihil ē a natura vel p naturā q̄ nō sit per volūtatē. ¶Item similis est modus p̄ducendi in trinitate creata. et in trinitate increata. sz in imagine noticia oritur mediāte voluntate a mente. ergo filius a patre mediāte voluntate siue p voluntatem. Mi-
nor patet p Augusti. ix. de trinita. Partū mentis precedit appetitus. quo dum querendo inuenimus q̄ nosse volumus. nascitur ples ipsa noticia. ¶Item vbi ē maior cōmunicatio ibi est liberalitas maior. sed pater plus cōmunicat filio. q̄m omnib⁹ creaturis. ergo maior est ibi liberalitas. ergo cū creature procedant per modum liberalitatis multomagis filius. ⁊ sic ⁊c. ¶Item in creaturis erūtibus in actu generationis simul mouet natura et voluntas. ⁊ nihil er hoc filio de rogatur. ergo si pater magis p̄ducit. fm se totum q̄m creatura. ergo multo fortius p naturam ⁊ volūtatem. ¶Item ad hoc est auctoritas Hylarij. in. ij. de trini. pater ante omne temp⁹ filiū p̄creauit. omne q̄d est deus p charitatem natiuitati eius impiens. si per charitatem. ergo p voluntatem. ¶Item Orige. loquens de mente diuina dicit. germen p̄ferens voluntatis sit verbi pater. ergo videt q̄ filius generet a patre p volūtatem. ⁊ q̄ sit filius voluntatis. ¶Ad. di- 8
cendū. q̄ voluntas p̄t dupliciter considerari. respectu voliti. sz vt in ratione approbantis ⁊ diligētis. ⁊ sic est respectu omnis boni. siue sit necessarium. siue sit cōtingens siue creatum siue increatū. siue ab alio. siue nō ab alio vt p̄z. Nec cū vera ē. pater vult se esse deū. Alio modo consideraf vt in ratione p̄ducētis. Et hoc dupliciter. aut p̄t est principium distinctū contra naturam. fm q̄ dicitur. q̄ alia sunt natura. alia voluntate. aut p̄t est cōiunctum. Si p̄t est principium distinctum sic distinguitur volūtas dupliciter. sz accedens ⁊ antecedens. volūtas accedens est qua aliq̄s de non volente fit volens. hec non est in deo nec respectu dei. deus cū non habet aliam nouam volūtatem. nec respectu sui. nec respectu alterius. Volūtas antecedens precedit effectum causalitate ⁊ duratione. hec quidem ē in deo. sz non respectu dei. sz respectu creature solum. omnes cū diuine p̄sone sunt simul. Alio modo p̄t voluntas consideratur vt principium cōiunctum nature. p̄t esse dupliciter q̄ tunc natura ⁊ volūtas sunt principium. aut igitur natura est p̄ducens principaliter voluntate cōmunicante. aut ecōuerso. Utrumq̄ cū principaliter esse nō potest. Si voluntas est principiū cōmunicante natura. sic est processio spiritussancti. qui p̄cedit per modum amoris. ramen simul in natura. Si vero natura est principiuz cōmunicante volūtate. sic est generatio filij qui p̄ducitur vt omnino simul. ⁊ per modum nature. nihilominus vt dilectus. ⁊ ideo dicit q̄ sibi in eo complacet pater et. ij. pe. j. dicitur filius dilectionis ¶Ad illud q̄d obiicitur 9
in contrarium. q̄ generatio est p modū voluntatis. siue fm rationez volūtatis. Dicendū. q̄ hoc intelligitur. aut de voluntate p̄bante. vt ostendūt due auctoritates. Hylarij ⁊ Orige. aut de voluntate cōmunicante vt ratio q̄ posita est p̄mo. ¶Ad illud vero q̄d obiicitur de simili- 10
tudine imaginis. dicendū. q̄ in hoc est dissimilis imago creata ipsi trinitati increate. vt dicit Augusti. xv. de trinita. quia ibi nō nascitur verbum per inquisitionem sicut potest nasci in nobis. vnde potius valet ad oppositum q̄m ad ꝓpositum. ¶Ad illud q̄d obiicitur q̄ maior est cō- 11
municatio in generatione filij ⁊c. dicendū. q̄ maior communicatio vel minor nō facit modum emanandi cē fm liberalitatē vel fm modū voluntatis sed modus siue ratio cōmunicandi. Et quia pater cōmunicat creaturis p voluntatem. ita q̄ voluntas eius est causa p̄ducens filio p fecunditatem nature. ideo nō sic dicitur filius p̄ducī per voluntatem sicut creature. ¶Ad illud q̄d in generatione hominis simul mouet natura ⁊ voluntas. dicendū. q̄ hoc est ꝓpter defectum magis q̄m ꝓpter complementū. quia pater p se nō potest generare. sed exercem municatione cū alio distante. quod fit ad imperium voluntatis. deus autez alio adiuuante non indiget. et ideo non est simile.

¶Questio. ij. ⁊ vltima. c

¶Utrum generatio filij a patre sit fm rationem exemplaritatis. Et q̄ sic videtur hoc modo. sup illud p̄s. Semel locutus est de⁹ glo. i. filium genuit. in quo omnia disponit. sed dispositio eterna dicit rōnem exemplaris. ergo si filius p̄cedit vt verbum. p̄cedit per modū exemplaritatis. ¶Item generatio filij a patre est similis p̄ducti-

ni noticie ex mente · sz noticia pcedit ex mente fm ratio/
nem exemplaris · qz exemplar est ratio cognoscẽdi · ergo
¶ Item qõ est imago in producto · hoc est exemplar in
pducente · Quãdo enim pductum expresse representat
imago dicit · Similiter cũ producens expresse represen/
tat · exemplar dicit · ergo cuz filius pcedat vt imago · ea/
dem ratione per modũ exemplaritatis · ¶ Itẽ omne prin
cipium cognitiuũ rei pducende producit fm rationem
exemplandi · sz pater est principium filij cognitiuũ · ergo
pducit filium fm rationem exemplaris · Si dicas q̃ il/
lud nõ sufficit · immo necesse est q̃ exemplar et exempla/
tum differant ĩ forma ⁊ natura · hoc nihil est · quia si ho/
mo dum generat hominẽ · posset talem generare qualem
cogitat · tũc generatio illa non tantũ esset fm naturam ·
sed etiam fm exemplar · Sed pater omnino pdurit fili
um vt sciuit ⁊ voluit · ergo ⁊c · Si dicas · q̃ nec illud suf
ficit · sz necesse est exemplar precedere · Obijcit · Si deus
ab eterno creasset mundum p impossibile · nihilominus
mundus esset pductus fm rationem exemplaritatis · ¶
Contra in inferioribus agens p naturam · ⁊ agens per
exemplar ex opposito dividũtur sicut natura ⁊ intelle/
ctus · ergo quod pducitur fm naturam nõ pducitur fm
rationem exemplaritatis · sed filius fm naturam pduci
tur a patre · ergo ⁊c · ¶ Item omne pducens aliud fm ra
tionem exemplaritatis · pducit fm rationem volũtatis ·
Sed pater (vt ostensum est supra) non pducit filium p
voluntatem · ergo ⁊c · ¶ Item forme non est forma · ergo
nec crẽplaris exemplar · sed filius ẽ ars et exemplar om
nium · ergo nõ habet exemplar in patre · ergo non pcedit
fm rationem crẽplaritatis · ¶ Item qõ est in alio fm ve
ritatem · nõ est in illo fm exemplar · sz filius est in patre
fm veritatem · ergo non pcedit fm rõnez exemplaritatis
12 ergo ⁊c · ¶ R° · dõ · q̃ sicut pcedere p modũ voluntatis et
liberalitatis est dupl'r · vno eñ modo pcedit p modũ libe
ralitatis ifm · q̃ non est liberalitas · sed qõ fit vel dat ex
liberalitate · ⁊ sic creature pcedũt a deo · Alio modo sicut
id qõ est ratio liberalitatis · vt amor · ⁊ sic pcedit spiritus
sanctus vt amor · qui est donuz in quo omnia dona do/
13 nantur · Sic per modum exemplaritatis est pcedere du
pliciter · Uno modo sicut exemplatum pprie · sic creatu/
ra pcedit a deo · tanq̃ exemplatum ab exemplari · ⁊ sic ĩ/
portat exemplar causalitatẽ formalez respectu exempla
ti · Alio modo dicitur pcedere per modũ exemplantis ·
sicut ratio exemplandi · ⁊ sic videt procedere ipse filius
qui dicit verbum pris quo se non tantũ loquitur · sz etiã
cetera disponit · Unde filius fm Aug · vij · de trinit ·
dicit plena ars omniuz rõnum viuentium · Et hinc ha/
bet oztum illud qõ consueuit dici · q̃ qui negat ydeas cẽ ·
negat filium dei esse · Et ille modus pcedendi fm exem/
plaritatem nõ repugnat processui naturali · ideo non põt
esse nisi naturalis · Alius vero modus repugnat proces
sui naturali est cñ fm voluntatis imperiuz · ita q̃ pduc/
cens et pductum differunt · sicut causa ⁊ causatum · Sz
vnum fm veritatẽ · non est in alio · vnde rõnes inducte
ad hanc pcem pcedunt fm hanc viam · ⁊ fm hanc veruz
ꝯcludunt · fm aliam ꝯo nulla cõcludit · immo ad omnes
soluendũ est p interemptionẽ · ¶ Ille autẽ que obijciun
tur in cõtrarium · oẽs pcedunt fm aliam viã · quia dicũt
q̃ pcedit fm modũ exemplaritatis · qõ est ratio exemplã/
di · qõ patet qz sumuntur a ratione eterne dispositionis
cognitionis · ⁊ imaginis · Ultima vero ratio cõcludit q̃
pcedit per modũ exemplaritatis sicut exemplatũ · ⁊ pre/
terea soluenda est p interemptionẽ · ¶ Ad illud qõ obj̃ 14
citur · q̃ omne principiũ rei pducende · si habet cognitio
nem pcedit per exemplar · dicendũ est · q̃ illud falsum ẽ ·
nisi ratio cognitionis pcedat · ita q̃ habet pcognitionem
saltem fm rationẽ cause ad effectum · q̃ ordinatio exigit
essentialẽ diuersitatez · siue specialem siue substãcialem ·
Exemplatũ cñ fm q̃ exemplatũ non est in exemplante
fm veritatẽ · sed p similitudinẽ · que inquã similitudo cũ
sit ratio cognoscendi ⁊ exemplãdi · dicit exemplar · Pro 15
cedit ergo filius fm rõnem exemplaritatis nõ sicut exẽ/
platum p exemplar · sz sicut ipm exemplar vel ratio exẽ/
plandi cetera · Et si tu obijcias · q̃ exemplar cõmune est
tori trinitati · Respondet ad h̃ Altisiod · de mũdo archi
tipo siue de ydeis · q̃ ydea siue mũdus architipus nõ tã/
tum appropriatuz est ipsi filio, verũctiam pprium · Uel 16
aliter potest dici · qz fm q̃ exemplar dicit rationẽ cogno
scendi · sic cõmune est tori trinitati · ⁊ appropriatur filio
sicut sapientia · fm vero vltra hoc dicit rationẽ emanã/
di sic est pprium filij · ⁊ sic importat per hoc nomen ver/
bum vt melius patebit infra ·

Distinctio · vij · de comparatione potẽtie ge/randi ad psonam ·

Hic solet queri a quibusdaz vtrum pater potue/
rit vel voluerit ⁊c · In psenti di · ponit magister
dubitationez ex compatione potẽtie generandi
ad psonam · vtrum sz sicut est in psona patris · ita sit in
psona filij · Et habet hec pars duas · ¶ In pma magi
ster querit ⁊ determinat · vtruz filius possit generari · ¶
In secundo vtrũ potentia generandi sit in filio · ibi ·
Item querit a quibusdam si pater potens sit · ⁊c · Item
pma pars habet ãtruoz particulas · In pma mouet que
stionẽ · vtrum posse ⁊ velle generare · siliter compenf ad
psonam patris ⁊ filij · Secundo opponit contra solutõ
nem p auctoritatẽ augusti · ibi · Sed vehemẽter nos mo
uet quod aug⁹ · ⁊c · Tertio opponit ctra predictã aucto
ritatem p rationem · ibi · Hoc non autem videt a quibus/
dam · Quarto redit supra dictã auctoritatem exponens
ibi · Quomõ ergo accipitur quod supra dictũ est · ¶ Itẽ
pars secunda huius distin · in qua querit magister · vtz
potentia generãdi sit in filio · habet duas pticulas · Pri
mo queritur ⁊ determinat hanc questionem · vtrum ali/
qua potentia sit in patre que non in filio · Si cñ pater
natura potens est generare filium · ⁊ filius nõ · patet ⁊c ·
So · ad hanc questionem respõdit magister q̃ omnino
eadem est potẽtia in patre ⁊ filio · Sed quia hoc erat du
bium · ideo opponit cõtra predictã solutionẽ ⁊ determi/
nat p distinctionẽ · Secundo respondet ad primaz que/
stionẽ distinguendo · vtrum sz filius habeat potentiaz
generandi · ibi · Ita etiam cũ dicitur filius non habet ⁊c ·
Si cñ intelligatur actiue falsus est intellectus · sz q̃ fi
lius possit generare · Si vero intelligitur passiue · sz q̃
habet potentiam qua possit generari vera est · Et fun da
tur illa distinctio fm alios super hoc q · ly generandi po
test itelligi ĩ significatione passiua vel actiua · Si ĩ pas
siua · tunc vera est · ⁊ est sensus · filius habet potentiam
generãdi · i · potentiã qua generatur · Sed in actiua põt
esse dupliciter · qz potest esse gerundium ꝟbi psonalis · et
tũc hz supposituz determinatũ ⁊ ẽ falsa · Est cñ sensus ·
filius hz ⁊c i · filius hz potẽtiã q̃ ipse filius generat Uel ipso
nal' · ⁊ tũc nõ hz certũ suppositũ ⁊ est locutio vera · Est ei
sensus · filius hz potentiã generãdi · i · hz potentiã qua ali
quis generat · cñ hunc sensum nõ ponit magister ·

a Si em inquiunt. Dubitat de solutõe magistri q̄ hic inuit non sequit p̄ p̄ot generare qđ nõ filius ergo p̄ot aliq̄d q̄ nõ fili⁹. Et rñdet q̄ posse generare non ē posse aliq̄d subiectũ potẽtie. Sed ꝫ nõ videt soluere. ſz aggraR⁹. ad questionem uare argumentũ. Luz em̃ generare cũ posse. ſit posse maximum. vi q̄ mai⁹ inc̃ueniẽs seq̃tur. ⁊ magꝭ derogeꝝ potentie filij ſi i hoc deficit q̄ſi cuz generare filiuz eẽt aliquid subiectũ potẽtie.

1 R⁹. dõ. q̄ magister bñ soluit. Potentia. n. p̄ris hz ꝓpari ad inferi⁹. b ⁊ ad equale. ſz ad superi⁹ nõ. cũ careat supiori. Luz ꝓpatur ad inferius. tũc est potentia cẽntialis. ⁊ essentialr tenta. q̄ cẽnotat respectũ i creatura. ⁊ ſpectu alis potẽtie i cõueniẽs eẽt. q̄ aliq̄d posset pat̄ qđ nõ posset fili⁹ q̄ tũc differrẽt p cẽntiã. Cũ aũt cõparat ad eq̃le. vt c ad psonaz. cũ trahit ad psonaz. et tũc nulluz inc̃ueniẽs est. ſi aliq̄ p Obiectõ p̄rietas psonalis ē in p̄re. q̄ nõ ē in filio. iõ nõ sequit q̄ aliqua potẽtia ſit in p̄re q̄ nõ ſit i filio. b Generatio filij ⁊c. non est de oib⁹. Videtur em̃ Richar. R⁹. ad ob de sancto Victo. iectionem. dicere ſtriuz. qui dicit q̄ q̄ omps est. excusari non p̄ot quin filiũ genuerit. ergo generatio filij cont

Utrum posse ⁊ velle generare similiter ꝓpantur ad personam patris ⁊ filij. a

Hic solet queri a quibusdaz vtruz pat̄ potuerit vel voluerit generare filium. a Si em̃ inquiũt potuit vel voluit generare filiũ. ergo potuit aliq̄d ⁊ voluit: qđ nec voluit. nec potuit fili⁹. Mã fili⁹ nec potuit nec voluit generare filiũ. Cui versucie facile respondemus dicẽtes. posse vel velle generare filiuz. nõ est aliquid posse vl velle subiectũ potentie vel volũtati. Est tñ aliqua potẽtia vel volũtas. ſcz posse vel velle gigné filiũ. ⁊ ideo distinguẽda est intelligẽtia ꝓpositi vbi. posse vel velle gignere filiũ. ⁊ posse vel velle aliq̄d. Neq̄ em̃ b generatio filij aliq̄d eoz est. q̄ subiecta sunt diuine potẽtie et volũtati. nec cẽ aliq̄d inter oĩa vel de oĩbus. ꝫ sup oĩa ⁊ ante oĩa. Non em̃ ante voluit vel potuit q̄ genuit. sicut nec añ fuit q̄ genuit. qa ab eterno fuit ⁊ ab eterno genuit. Ex simili q̄z hoc videre possum⁹. pater cm̃ p̄ot esse pater. ⁊ vult eẽ pater. filius autẽ nec p̄ot nec vult esse pater. ergo pater p̄ot vel vult eẽ aliq̄d qđ non p̄ot vel vult esse filius nõ sequit. q̄ eẽ patrẽ non est esse aliq̄d. ſz p̄ot esse ad aliq̄d. vt in sequẽti ostendet.

Obiectio ꝓtra rũsionẽ iam dictã auctoritate Aug⁹. b Sed vehementer nos mouet qđ Aug. ait in. ſ. li. cõtra maximinũ. qui asserebat patrẽ potentioze esse filio. eo q̄ filium genuit deũ creatoꝛez. filiũ aũt non. dicebatq̄z p̄em potuisse gignere nõ filiũ. ⁊ ideo potentioꝛez esse filio. Ad qđ rñdens Aug. dicẽ videt. q̄ fili⁹ etiam potuit gignẽ. volens ostendere p̄em esse nõ potentioꝛẽ filiohis vbis. Absit vt iõ potẽtioꝛ ſit pater filio. ſicẽ putas. q̄ creatoꝛẽ genuit pater. filiũ autez nõ genuit creatoꝛẽ. neq̄ em̃ ũ potuit. sed non oportuit. vide ⁊ diligẽter attẽde hec vba. nõ em̃ non potuit. ſz nõ oportuit. Videt em̃ dicere q̄ fili⁹ potuit gignẽ. ſz non oportuit. ⁊ ita potuit qđ nõ oportuit. Quare autẽ nõ oportuit. subdit dicẽs. Immoderata em̃ esſz diuina gñatio. ſi genit⁹ filius nepotẽ gigneret patri. q̄z ⁊ ipe nepos nisi auo suo pnepotem gigneret. fm vram mirabilẽ sapiam ipotẽs dicereẽ. Sil'r etiã ille ſi nepotẽ non gigneret auo suo ⁊ pnepotẽ pauo suo nõ a vob apellareẽ omps. nec ipleret generatõis series. ſi semp alt̃ ex altero nascereẽ. nec eã pficeret vll⁹. ſi nõ sufficeret vn⁹ omps. Itaq̄z oĩpotentẽ genuit filiũ patris nature nõ fecit.

Obiectio contra auctatez p̄dictam p rõnem. c Hoc aũt videt quibusdã non posse stare. ſ. q̄ filius potuerit gignere. Si em̃ potuerit fili⁹ gignere. potuit esse pater. ⁊ ſi potuit esse pater. potuit ꝫ esse pater vel sui. vel p̄ris. vel ſpiritussancti. vel alicui⁹ ali⁹. Sed alicui⁹ alius nõ. q̄z nullus ali⁹ semper fuit. Nec patris. q̄z pater est ingenit⁹ ⁊ innascibilis. Nec sui. q̄z nulla res seipaz gignere p̄ot. Nec ſpũssancti. qa nasci nõ potuit. d Si em̃ nasci potuit. potuit esse filius. ⁊ ita murabilis esse potuit.

Responsio autoritatem p̄dictam expoens. d Quõ ergo accipiet qđ supza dictũ est. non cm̃ nõ potuit gignere. ꝫ nõ oportuit. quasi potuit. sed nõ oportuit. Non est nobis pſpicuũ aperire quõ sit hoc verũ. ⁊ ideo sub silẽtio potius esset p̄tereunduz. nisi me sup hoc aliquid loqui cogeret instantia querẽtiũ. Potest ergo sic intelligi. Non em̃ nõ potuit. sed non oportuit. i. nõ ex impotẽtia sui fuit q̄ filius nõ genuit. sed ei nõ cõueniebat. nec sub omnipotẽtia. ergo filius inter oĩa continetur. R⁹. dõm. q̄ 2 sicut dicit magister. gñatio filij non ꝓtinetur sub oĩpotẽtia nisi ac ciperet oĩpotẽtia p appꝛopationem. Et qđ dicit Richar. nõ intelligitur tanq̄ filius sit inter oĩa. ſz tã q̄ ante oĩa. vñ arguit ex posteriori. Si em̃ emanatio nature fm rationẽ intelligendi p cedit emanatiõez fm rõem volũtatis. nunq̄ deẽt potens ꝓducere creaturaz p volũtatem. nisi etiam ꝓduxisset filium p naturam. Aug⁹.

c Esse patrem nõ est esse aliq̄d. Contra. quia cũ iter aliq̄d et nihil nõ cadit mediuz. ſi pater nõ est ese aliq̄d. ergo essz nihil. R⁹. esse aliquid dꝫ dupliciter vel cõmuniter ad essentiã ⁊ psonaz et sic nõ cadit medium. ⁊ in hoc ſẽ ſu esse patrem est esse aliquid. Allio modo ꝓut trahit ad essentiaz. ⁊ sic cadit inter esse aliquid ⁊ esse nihil medium ſcz esse aliquez. psona em̃ predicatur vt qs non vt quid.

d Si em̃ nasci potuit. potuit eẽ fili⁹ ⁊c. Videt illa illarõ magistri non valere quia in creaturis. vbi magis differt relatõ a suppoſito p̄ot dici q̄ idez ſimilis p̄ot eẽ alteri dissimilis. ſine sui mutatione. ergo cuz filiatio et ſpiratio ſint rela

tiones, parit ōe filius potentie esse spūssanct⁹ t ecōuerso sine mutatiōe. Jrē omne mutabile est aliq̄d pter illud fm qđ mutatur vt si non albū fiat albū. est aliud quā albedo ergo si intelligit spūssanct⁹ mutari si generet. tunc aliud esset in eo generatio. aliō ille q̄ generat. sed ꝫ est falsū g⁹ tc. ¶ Rn⁹ sec⁹ ē in relationib⁹ creatur re et dei. qm̄ relationes i creaturis nō dāt relationis existere. vn̄ sine illis pōt res. cē t cū illis In diuinis autē dant psonis existere. t nō si intelligat q̄ ꝑcedas ibi sit ypostasis intelligitur cē t silr si intelligit nō esse. intelligit hypostasis n̄ esse. cū ḡ spūssanctus nō possit sit spirari et gnari. q: cuius vna ꝑsona possit duob⁹ modis ꝓducere. tn̄ vna psona. nō pōt nisi vno mō ꝓduci sequit̄ de nccitate si potest spūssctūs esse filius vel potuit. pt nō esse spūs. siue nō spirari. t si potuit non spirari. potuit non esse t itez si potuit generari. potuit cē. t ita potuit fieri de ente non ens. t de nō ente ens. ac ꝙ̄ mutari. et sic ptz vltimū. q: nō dī mutari ꝓpt̄ diuersitatē ꝓpietatū circa idem sup posituz. sic est in mutatiōe naturali. sz ꝓpter corruptiōez t inceptionē eius dez. Nec ē illud simile. pat pt generare t spirare sine sui mutatiōe. g⁹ spūssctūs generari t spirari. q: nō est inconueniens vnū principiū pluribus modis ꝓducere. sz vnuz ꝓncipatū pluribus modis ꝓduci est impossibile t inc̄passibile. t ideo ptz illud

Oppositō

Rn̄sio

4

sicut de⁹ filius nō est de⁹ pater nec tn̄ hoc ex ipotentia sui est Nā t pater silr nō est filius. nec hoc ē ex ipotentia pris Sed q̄ rit maximin⁹ arrianor ep⁹us. Unde ḡ est q̄ pater nō pōt eē filius. vel filius pater: Non vtiq̄ ex ipotentia. ꝙ pater ꝓprietate gnatōis pater est q̄ oportet eū non esse filiū. t filius ꝓprietate natiuitatis filius est. q̄ oportet cū nō esse pr̄em. de qb⁹ ꝓprietatibus postea plenius tractabitur.

¶ Utruz pater natura sit potēs gignere filiū t an ꝫ sit aliq̄ potentia q̄ nō sit i filio. c

Jteruz queritur a quibusdā. Si pater potēs sit natura gignere filiuz. t an ꝫ sit aliq̄ potētia q̄ non sit i filio: Ad qđ dicim⁹ q̄ pater nō est potēs nisi natura. eius em̄ potētia natura est vt essentia. Ait inquiūt illi. Si potēs est gignē. hz ḡ potētiam gignēdi. filius aūt non hz potētiā gignēdi. si nō pōt gignere. habet ḡ aliquā potētiā pr̄ quā nō hz filius. Nō sequit̄. Eandē em̄ potētiā hz pen⁹ filius quā et pater q̄ pr̄. potuit gignere. t filius gigni potuit. Eadez em̄ potētia est i filio q̄ potuit gigni. q̄ est in pr̄e q̄ potuit gignē. Sz ꝓtra ꝫ opponit. Aliō ē posse gignē. Aliud est posse gigni q: aliō est gignere. aliud gigni sed hoc distinguendū est. Si em̄ cū dicit aliud ē posse gignere. aliō posse gigni. aliaz significes potentiā q̄ pater tc. Contra. q: potētie diuisio sufficiēs est p actiuā t passiuā. Sed posse gignere. dicit potentiā actiuā. posse gigni potentiaz passiuā. g⁹ nō pōt alia potētia significari. Si tu dicas q̄ generare nō est agere ꝓpie. silr nec generari pati. obiicit q̄

e

f

5

ces potentiā q̄ pater potēs est gignē. t aliā qua filius potens ē gigni. falsus est intellectus. Si āt dicas pr̄ez posse habere aliam ꝓprietatē siue notionez q̄ genitor est. t filiū aliā qua genitus est. ver⁹ est intellect⁹. Aliam em̄ hz pater ꝓprietatē qua pater ē. aliā filius qua filius est.

¶ Quō sit intelligendū. filius habet vel nō habet potētiam generādi. f

Jta etiā cū dicit filius non habet potentiā generādi quā pater hz. dupl̄r intelligi pōt. Si em̄ dicat. nō habet filius potentiā generādi quaz t pat. s. qua potēs sit ad generādū. i. vt genuerit vel vt generet sicut pater. verum est. Si vo intelligatur sic nō hz potentiā q̄ posset gigni. vel genit⁹ esse q̄ eadem pater potēs est vt genuerit. vl vt gigneret. falsū est. Sicut ōr pater hz potentiaz qua pōt eē pat. filius vero nō habet potentiā q̄ possit esse pr̄. t ecōuerso. Filius hz potentiā qua pōt eē filius: pat vero nō hz potētiaz q̄ possit esse filius. habet ḡ aliquā pater quā nō hz filius et ecōuerso. Absit q: eadem est potētia pr̄is qua pōt esse pater t filij q̄ pōt esse filius. Jta etiā eadē est volūtas. q̄ pater vult esse pat non filius. t filius vult esse filius nō pater. t eadē est volūtas filij qua vult esse genit⁹ t pr̄em genuisse. t patris qua vult eē genitor. t filiū genitū esse.

f

g

6

7

potētie distinguūtur ꝙ act⁹. sz aliō ē gignere. t aliud gigni. ergo alia ē potētia hui⁹ et illi⁹. ¶ Rn⁹. Jsta distinctio quaz ponit mgr̄ de potentia gignendi actiue t passiue. fundat sup hoc q̄ potētia pōt ꝓsiderari. fm id qđ est. t sic dicit naturaz. t sic vna natura ē i generāte et genito. sed alio t alio mō. Sic eadē potentia pōt itez cōsiderari fm id ad qđ ē. t sic dic̄ modū existēdi naturā i ꝑsona i cōparatione ad aliū q̄. est ꝓncipiū vel ꝓncipiatū. t sic cū diuersi mōi sint. diuerse dicunt. ppietates posse generare t posse generari. t distinguunt fm act⁹ psonales sz ꝓmo mō nō.

g ¶ Filius hz potētiā qua pōt eē filius. siue qua pōt gigni. Ur ꝫ vnbiū vel falsum. quia gigni oīno ē a gignere. t gignere est a potētia pr̄is. ergo t gigni. ¶ Rn⁹. si cut potētia gignē dī in pr̄e nō dicit nisi naturā in ꝑsona. vt nataz ex se ꝓducere aliaz. sic potētia gignēdi i filio nō dicit nisi naturā in ꝑsona. vt natā ꝓduci ab alia. sic em̄ hypostasi pr̄is cōuenit generare. sic hypostasi filij cōuenit generari. Nec valet qđ obī in cōtrariū. Nā oīne qđ hz filius siue cēntiale. siue psonale. hz a pr̄e. Jō cuius ipm gigni. sit a potētia pr̄is. nō excludit tn̄ qn̄ potētia gignēdi passiua sit in filio. Sed illa potētia nō ē ꝓncipiū gnationis. sed idoneitas ꝑsone siue hypostasis cuz sua ꝓprietate ad generari. Un̄ qđ ōr posse gigni potētia pōt intelligi oꝛigialiter. t sic ē in solo pr̄e. vel formaliter. t sic ponit eē in filio. Alio aūt modo non. tc.

Ad euidentiã eoꝝ qua dicit mgr̃ de potẽtia generandi. quattuoꝝ querunt. Primo q̃rit vtꝝ. posse generare ī diuis. dicat q̃d vl̃ ad aliq̃d. Scõo vtꝝ pr̃ cõicet potentiã gñandi. i. vtꝝ in filio sit potẽtia generãdi. Tertio vtꝝ posse gñare sit vnicũ posse vl̃ nõ Quarto vtꝝ posse generari ⁊ creari sit posse vnicũ.

Questio. j. a

QX generare dicat q̃d oñdit̃ primo p auctem mgr̃i in lr̃a. Pr̃ nõ ẽ potẽs. nisi natura ei⁹. q; potẽtia natura ẽ vl̃ essentia. sz natura ⁊ potẽtia dicũt q̃d nõ ad aliq̃d g⁹ ⁊ potẽtia gñandi Jtẽ rõe oñdit̃ sic. gñare ẽ sibi sit̃ ī natura pducere sz fm pñm. natura ẽ vis insita rebꝫ sitia ex similibꝫ pcreãs. g⁹ vis gñandi respicit ipam naturã siue cẽntiã de se. nõ psonã. sz oẽ tale dicit q̃d g⁹ ⁊c. Jtẽ in ppetuo ñ differt cẽ ⁊ posse. ⁊ potẽtia ⁊ cẽntia. sz cẽ ⁊ cẽntia in diuinis dicũt q̃d nõ ad aliq̃d. siue p se dr̃. siue cum adiũcto. vñ cẽntia pr̃is dicit q̃d. g⁹ pari rõe potẽtia generãdi Jtem in diuis idẽ ẽ fm rem posse scire ⁊ velle. Sz in diuis nõ ẽ scia ꝑpria. vel volũtas ꝑpria. siue cẽntia ad aliq̃d. imo scia dicit q̃d. et ẽ triũ. sil̃r ⁊ volũtas. g⁹ potẽtia gñandi dicit q̃d siue cẽntiã. Sz ꝓtra mgr̃ dicit in littera post principium. Posse generare non est posse aliquid. ergo non dicit quid vel ad aliquid. ergo ⁊c. Jtẽ rõne oñdit̃ sic. potẽtie distinguunt̃ p act⁹. g⁹ si act⁹ potẽtie dicit q̃d. ⁊ potẽtia sil̃r. Sz cõstat q; generare ī diuinis nõ dicit q̃d. sed ad aliq̃d. g⁹ nec posse gñare. Jtẽ q̃uis in creaturis dr̃nt ẏtus ⁊ opatio tñ in deo idẽ sunt sic vult dyo. g⁹ in deo idẽ ẽ posse gñare ⁊ gñari. Sz gñare ī diuis dic̃ ad aliq̃d ⁊ nõ q̃d. g⁹ sil̃r posse Jtẽ pr̃ gñat ⁊ pt generare. aut g⁹ iõ pt. q; generat aut iõ gñat q; pt. Cõstat q; nõ iõ pt gñare. q; generat. sz ecõuerso. Si g⁹ ratõ ꝑpẽ debet cẽ ꝑpria. g⁹ potẽtia gñandi dz cẽ ꝑpria. ⁊ nihil ẽ ꝑpriũ in diuinis. nisi qđ dicit ad aliq̃d g⁹ ⁊c. Jtẽ oĩs potẽtia actiua q̃ ineſt creature ineſt fm aliq̃s cõditiones ⁊ ꝑpietates. vt pz. Posse cẽ illuminare ineſt luminoso p lucẽ. posse calefacere calido p caliditatẽ. q̃uis ãt potẽtia gñandi ñ sit actiua. tñ actiue sil̃is ẽ g⁹ cũ insit patri ineſt p aliquã ꝑpietatẽ. Jlla ꝑperas aũt dicit q̃d aut ad aliq̃d. Si q̃d. ineſt oĩb⁹ psonis. ⁊ ita posse gñare. qđ manifeste negat mgr̃. g⁹ dicit ad aliq̃d. g⁹ ⁊ potẽtia q̃ in est fm illã g⁹ ⁊c. 9 P⁹. dõm. q; circa h̃ pplcuma tres fuerũt positões. Fuerũt q̃dã q̃ distinxerũt potentiã gñandi dicentes. q; potentia gñandi põt dici potẽtia nuda. vel potẽtia dispositã. Si dicat potẽtia nuda. sic voluerũt aliq̃d dicere q; dicit q̃d. ⁊ in oĩb⁹ psonis ẽ. qm̃ hec potentia sic dicta cõsequit̃ naturã. vñ cũ natura sit in q̃libet psona. sil̃r ⁊ potẽtia hm̃oi. Scõm aũt q; dicit potentiã dispositã. q; non h̃z dispositionẽ nec ꝓuenientiã vt ereat in actũ gñatiõis nisi in sola psona pr̃is. voluerũt dicere q; dicit ad aliq̃d. Sed ꝛba istⁱ⁹ positiõis nõ videtur ẏa nec sana. Nõ inquã ẏa. qm̃ cui⁹ potentia ẽ innata. ẽ piter dispositа cẽ. si g⁹ triũ ẽ potẽtia gñandi. vt ẽ potẽtia nuda. sil̃r ⁊ dispositа. ⁊ ita q̃libet posset gñare Preterea nõ vr̃ sana. ponere cm̃ potentiã nudã q̃ sil̃r se hz ad cẽ ⁊ nõ cẽ respectu gñatiõis quã oĩno necessariũ ẽ cẽ. nõ vr̃ sane dictũ cẽ siue ꝑprie Fuerũt etiã alij q̃ dixerũt. q; cũ in diuinis sit idẽ posse ⁊ cẽ. ⁊ potẽtia ⁊ cẽntia q; quẽadmodũ potẽtia ⁊ cẽntia dicũt q̃d. q; sil̃r cẽ ⁊ posse. Et quẽadmodũ cũ dico cẽntiam pris ⁊ cẽntiã filij et spũsscti. siue cẽ pr̃em. siue cẽ filiũ. siue cẽ spm̃ scm̃. nõ dico aliã cẽntiã. nec aliud cẽ. sz alterⁱ⁹. ita q; qñ dico potentiã pr̃is siue pr̃em posse generare. filiũ posse gigni. non dico aliud ⁊ aliud posse. sed alterⁱ⁹. ⁊ hm̃oi positiõis fuit mgr̃. sicut euidenẽ apꝑet in lr̃a. vñ isti dicebãt. q; posse generare dicit quid. sed respectũ ad aliq̃d qz ẽ cẽntiale tractũ ad psonã. Cũ em̃ non sit oĩmode abstractiõis. fit ad psonam trahi. ⁊ ista positio satis est ꝓbabilis ⁊ satis bñ vr̃ sustineri posse Fuerũt etiã tertij moderniores q̃ dixerũt q; potentia generãdi dicit ad aliq̃d in diuinis de se ⁊ rõe eoꝝ est. qm̃ potentia dicit habitudinẽ origialis ꝓncipij ad ꝓncipiatũ. Et qm̃ habitudo põt cẽ psone ad psonã. ⁊ tunc ẽ est habitudo. ⁊ cẽntie ad creaturã. et tũc fm modũ dicendi siue intelligendi. hinc ẽ q; ꝓncipiũ de sui rõne nõ tm̃ ẽ cẽntiale appropriatũ ꝑ additionem. imo etiã dicit ꝓpriũ psone. Pari rõe cũ potentia dicat originalẽ habitudinẽ nõ tm̃ cẽntialẽ dr̃ vel termiat ad psonã vt dicat cẽntiã psonalit̃. imo dicit ꝓpriuz. ⁊ ita ad aliquid de se. ⁊ positio ista sine ꝓiudicio vr̃ ꝓbabilior Nam potentia generãdi nõ vr̃ dicere nisi fecunditatez ad actũ generatiõis. ⁊ illa est ꝓpriũ psone. vñ sil̃r ⁊ potentia. Nec ẽ sil̃e de posse ⁊ cẽ nisi vno mõ. Hoc eĩ̃bũ ẽ aliq̃n ꝑ se ꝑdicat. aliq̃n ẽ tertiũ adiacẽs. Q̃n pse dr̃ tũc dic̃ actũ absolutũ q; dic̃ actũ entis rõe cẽntie. ⁊ tũc oportet q̃dicat absolute. ⁊ qđ dicat q̃d. Q̃n ẏo ẽ triũ adiacẽs vt qñ dicit. pr̃ est pater. tũc hoc verbũ est dicit habitudinẽ ꝑdicati ad subiectũ. Et qm̃ põt dicere habitudinẽ ad p̃dicatũ cẽntiale vel psonale. iõo põt dicere cẽ. cẽntiale. ⁊ modũ cẽndi psonale. Posse aũt de sui rõe ꝓpriã dic̃ habitudinẽ fm originẽ. ⁊ hinc ẽ qđ specificat ꝑ adiunctum vt dicat ꝓditionẽ ꝓncipij cẽntialis vel psonalis Hãc g⁹ positionẽ sustinendo. P⁹. argumẽtis ꝓbantibus. qđ dicit q̃d. QX em̃ pmũ obiect. pz. Nec em̃ mgr̃m. fuisse hui⁹ positiõis. vñ direrũt q; eadẽ potentia põt filiꝰ gigni. q; pr̃ põt gignere. q; nõ cẽt nisi potentia diceret q̃d. Vñ dixit q; potentia generandi ẽ in filio. sed nõ ad gñare. sz ad gñari. Nec añt potẽtia dicit q; ẽ in solo pr̃e. ꝺa nõ tm̃ respicit naturã sed ꝓpietatẽ psone Ad illd qđ obiicitur quomõ generare consequit̃ naturam. Dicendum q; in diuinis non sequitur naturã simpliciter. sed naturam vt in persona. quia non in qualibet psona est natura fecunda. sed solũ in psona patris. ⁊ hoc est ꝑ aliquam ꝓpietatẽ que est solius illi⁹ psone. non sic ẽ in inferioribus. sicut tã patebit. iõ pater q; illud non valet. 12

Ad illud qđ obiicit qđ in eternis est idẽ cẽ ⁊ posse. dicendũ. qđ vez est. sed tamẽ argumeutũ non valet. q̃uis em̃ oĩno sit idem in diuinis cẽ. ⁊ cẽ pr̃em. non tamen sequitur. qđ si cẽ pr̃em est ꝓpriũ. qđ cẽ sit ꝓpriũm. Similiter dicendũ in ꝓpositο 13

Ad illud qđ obiicit de scientia q; dicit quid. siue p se dicat. siue cum alio. dõm. qđ ñ est sil̃e de scia et potentia. Scia em̃ inq̃ntũ est de se dicit qualitatẽ absolutã. ⁊ ideo q̃tum ẽ de se. semp dicit q̃d. nisi trahatur sed potentia dicit habitudinẽ ad originem ⁊ ideo põt dicere habitudinez ꝓpriã ⁊ psone ad psonaz Vñ illꝺ sit̃ mgr̃i ñ valet. fm hãc positionem. QX sicut vna est voluntas qua pater vult cẽ pater. ⁊ nõ vult cẽ filius et econuerso. simliter vna est potentia vt vr̃. Si quis aũt vult sustinere positionez magistri. de facili põt ad oĩs rões in oppositũ rñdere. 14

Nam nulla rõ ꝓbat qđ potentia de se dicat ꝓpriũ. sed qđ potentia generandi actiue dicta. siue posse generare. dicat er adiuncto respectũ ad psonã. ⁊ ita dicit ad aliquid. sed hoc est solum ratione additi Jtem notandũ. qđ quattuoꝝ sunt genera 15 in oĩm in diuinis. Quedã em̃ cẽntialia sunt dicta cẽntialiter. vt diuinitas. deitas. ⁊ maiestas. Quedam cẽntialia personaliter dicta. vt potentia generandi. Quedam psonalia dicta psonaliter. vt generans ⁊ genitus. Quedam psonalia dicta cẽntialiter. vt missus. incarnatus. ⁊ hm̃oi. q̃ dicũt respectũ ad psonã. et ideo persona

lia. ⁊ effectum in creatura. ⁊ ideo ēntialiter sunt dicta.
¶ Duabus rōnibus sequētib⁹ facile ē rndere. q: illō nō
hz ỹitatē. nisi qñ act⁹ cōplectit rotā potētiā. nō sic est in
potētia dei. q: cadē ē potētia gignere ⁊ gigni in deo. ¶ Ad
illud qō obī. q⁹ idē est posse generare ⁊ generari. dōm q⁹
nō valet. Quāuis ēn idē sit pr ⁊ subst̄ia. nō tn sequit
q⁹ si pr hz ad aliqd. q⁹ ⁊ subā. sicut melꝰ patebit. j. ¶ Du
abus vltimis rōnib⁹ difficile ē hñ rndere. tn pōt ds dice
req rōes ille nō cōcludūt q⁹ potētia dicat ad aliqd ō se sz
solū rōe adūctū. qō ē gñare. ⁊ sic patēt tē. ¶ Questio. ij. b
Utrū potētia generādi sit in filio. ⁊ q⁹ sic vr̄ auctoritatib⁹
⁊ rōnib⁹. Primo sic. Hyla. ix. de tri. dicit. Filius hz in se
naturaliē naturā gignētē. ḡ natura in filio ē nata gñare.
¶ Itē Aug⁹. in li. cōtra maxim. Nō pōt filiꝰ nō gñare.
sz duę negationes equalēt vni affirmatiōi ḡ potuit ge/
nerare. ¶ Itē rōnib⁹ oñdit sic. pl⁹ ordinat gñare ad gene
randi potētiā. qz ad potētiā spirādi. sz pr gñans filium.
cōicat potētiā spirādi. ḡ mꝛ to fortꝛ pōtētiā gñandi. Itē
filiꝰ ē expssissima imago pris. ergo tn imitat prem. q⁹ n̄
pōt cogitari similioꝛ. sz si filiꝰ cogitat vt gñans. magis
cogitat imitari. ergo si imitat amplꝰ qz possit ds cogi/
tare. ergo ⁊ i actu generādi. ¶ Itez p sile vr̄ sic. Nato⁊
cōicatio ⁊ diffusio ē in luce ei⁹. qz in luce creata. sz lux
creata dat splēdoꝛ potētiā pducēdi alīū. ⁊ sic pcedēdo. ⁊
si cēt infinite ỹturis pduceret infinitos splēdoꝛes. ergo
tē. ¶ Itē in gñatiōe carnali. pr nō dꝛ pfectū filiū gñare.
nisi det ei potētiā gñandi. ergo pari rōne. imo multo foꝛ
tioꝛi nō erit filiꝰ pfectꝰ. nisi habeat potētiā ad id qō pr pōt
ergo ad gñandū. Aut si nō ē ita in diuinis. tūc ego que/
ro rōnē q̄re de pfectiōe gñatiōis cr̄ne. nō sic ē cōicatio po
tētie gñandi. sicut in gñatiōe creata. ¶ Sz cōtra Aug⁹.
cōtra maxim. dicit q⁹ nō oportuit filiū gñare. sz si non fue
rit oportunū nec cōuenīs. sz oīne inconueniēs in deo est
ipossibile. ergo ipossibile fuit filiū gñare. ergo filiꝰ non
pōt gñare. ergo nō hz potētiā gñandi. q: oī potētia ē po/
tens ille q̄ hz ea. ergo tē. ¶ Itē Anshel. in mono. Qui
pōt qō sibi nō cōuenit. ēt⁹ magis hoc pōt. tātomagꝭ ad
uersitas ⁊ puersitas pñt in eū. ergo cū filio nō cōueniat
gñare. si posset. potētia illa cēt in eo miseria. sz nullā hz
miseriā. ergo nec potētiā gñandi. ¶ Itē rōne pbat̄ idē
Sic oē illud in q̄ aliq̄ duo necessario distinguunt. si ne/
cessario cōuenit vni. ipossibile ē vnū cōuenire alīi. sicut
ptz. Si petrꝰ ⁊ iohes nēario differūt in albedine. ⁊ albe
do cōuenit petro. ipossibile ē q⁹ ic hi conueniat. sz pr ⁊ filiꝰ
sunt psonaliē distincti. ita q⁹ ncēe ē cē distinctos. ⁊ non ē
dare in q̄ distinguunt nisi in hoc q⁹ ille ē gñans. iste geni
tus. ergo cū gñare cōueniat patri. ipossibile ē q⁹ cōueni/
at filio. ergo filiꝰ nō pōt gñare. ergo nō hz potētiā gene
rādi. ¶ Item gñatio filīi a pre filius ē expresse ipi gñatio
ni ỹbi a mēte. sz ỹbū genitū nō hz potētiā gñandi aliō ỹ/
bum. imo oportet q⁹ oīne ỹbū immediate sit a mēte. ergo si
recreatile ē ỹbū increatū. nō hz potētiā gñandi. sz gñandi
potētia ē in solo pre. ¶ Itē fiat argumētatio Aug⁹. du/
cens ad impossibile. Si filius hz potētiā siue posse ge/
nerādi. ponat⁹ q⁹ generet. q̄ro ne scdo simulē. ⁊ si nō ē sta
re in pmo. optet ponere infinitos filios. Quia q̄ rōne nō
stat in pmo. ergo nec in aliq̄. ergo si ē stare. q: hoc repug/
nat dīne cōplexiōi. s. q̄ rōne stat in aliq̄. stat in pmo. ergo
pmꝰ nō hz potētiā gñandi. Itē fiat argumētatio Rich.
vt cū si ḡñaret filiꝰ aliū filiū. ergo cū filiꝰ genitꝰ magis
attineat pri qz alīs. sm hoc non cēt ibi sūma ⁊ eqlis con/
nexio. ergo nec sūma ⁊ equalis distinctio. ergo nec perfe
cta bītudo. q̄ oia tanqz sūme ipossibilia resuit. pia fi/
des. ℞. opinio aliq̄rū est q⁹ in filio est potentia gñandi.
sz nō gñat. Hoc aūt nō ē. q: nō pōt. sed q: nō cōuenit ei.
Et ponūt sile in creaturaꝝ pductiōe siue creatiōe. Deus
pt infinitas creaturas pducere. sed q⁹ nō producit. hoc nō
ē ex ipotētia. sed q: nō conuenit ei. sic ⁊ in ꝓposito. Sed cō
tra. Ponat⁹ tunc q⁹ illa potētia q̄ ē in filio ad gñandum.
ducat⁹ in actū. cōstat q⁹ filiꝰ gñabit deū et nū. ergo aliq̄d
poterat incipe hre cē. ⁊ cē et nū. hoc aūt ē ipossibile. ⁊ nō
intelligibile. ꝓpter hoc dōm. q⁹ pr nō cōicat filio poten/
tia gñandi ꝓ duo. Unū ē q: nō pr. aliō q: nō debz. Rō
aūt qre nō pōt. hec ē. q: fecūditas ad generandū ē in pre. 16
q: pncipiū. ⁊ iō pncipiū. q: pmū. Impossibile aūt ē. q⁹ pn
cipiū cōicet aliī pmitatē. Nā hoc ē oppositio in adiecto
q⁹ psona pducta sit pma. Quia ergo fecūditas ad gene/
rādū ex pmitate pris inerat. iō nō pt eā cōicare filio. ⁊ hāc
credo. ꝓnā cē rōnē bui⁹. sic. j. patebit. di. xxvij. vbi agēt
quare pr gñat. Sil⁹ nō dz cōicare. q: in emanatiōe diui/
na psonaꝝ dz attēdi originalis distinctio. ⁊ plenissima
cōicatio. Originalis distinctio. q: ncēe ē ea q cōicant in
natura distingui. vel p materiā. vel p originē. Per ma/
teriā distingui psonas ē ipossibile. q: vbi ē talis modus
distinguēdi. est cōpositio ⁊ variatio. ⁊ forme mltiplica/
tio. que omnia deo repugnant q̄ est simplex ⁊ inuariabi
lis ⁊ vere vnum. ⁊ ideo necesse est distingui per originez
siue habitudinem. ergo per generare ⁊ generari. ergo si fi
liꝰ pōt generare. pōt etiā nō distingui. Si tu dicas q⁹ ad
huc ē distinctio. q: vnꝰ tm pr. alius tm filiꝰ. aliꝰ pr ⁊ fili
us. Tunc ego oppono tibi. q⁹ scōs filiꝰ posset generare
eadē rōne q̄ ꝓmus. ⁊ tūc duo essent q̄rū vterq esset pr ⁊
filiꝰ. Sil⁹ ꝓter plenissimā cōicationē nō dz cōicare. q:
multiplicatio suppositoꝛ fm simulē modū egrediēdi nō
est nisi aut ꝓr defectū duratiōs sicut dictū ē. i generabi
libꝰ ⁊ corruptibilib⁹. vt p successiuā generationē ppetu
etur cē. aut ꝓpter defectū pfecte actiōis. vt fiat p plures
q⁹ nō pōt per vnū. sicut sunt pfecte plures stelle. q: non
sufficeret vna ad h⁹ q⁹ faciūt oēs. Sic etiā plures āgeli
⁊ plures aīe. ad implendā illā ciuitatē. ⁊ manifestādam
dei bonitatē. quā nec vna aīa nec vn⁹ āgelꝰ poterat suffi
cienter manifestare. Cū ḡ in filio dei sit plenissima cōica
tio. q: tota infinitatē suā dat sibi pr. nō fuit ineniēs. q⁹
cōicaret filio illā potentiā. ⁊ ideo fuit ipossibile. q: inco 17
ueniēs qōlibet in diuinis ē impossibile. ¶ Ad illō autē
qō obī in ptrariū p auctē Hyla. q⁹ filiꝰ hz in se naturam
gignētē. dōm q⁹ ỹbū illō est ip⁹opꝰ. ⁊ ex ỹbis ip⁹opꝰ
nō ē arguēdū. sz magꝭ coz ip⁹operas exponēda. ⁊ mgr su
peri⁹ exposuit. Est tm sensus. hz in se naturā gignētē. i. 18
naturā pris gignētis. ¶ Ad illō qō obī q⁹ nō potuit. dō.
q⁹ mgr bñ exponit. i. nō fuit ex hoc ipotēs. Un fm artem
distinguēdū ē. qñ ō: filiꝰ nō potuit gñare. q: nō pt teneri
ꝓpatiue. ⁊ tāē sensus. nō potuit. i. ipotēs fuit. ⁊ tunc ne
gat potentia. ⁊ relinquit aptitudo. sic de trūcato dr. q⁹ nō
pōt gradi. hoc mō nō pt dici de filio. q: nō hz ad hoc apti
tudinē. ⁊ in hoc. sensu loqt Aug. Alio mō nō posse tene
tur negatiue ⁊ in hoc sensu ꝓcedendū ē q⁹ filiꝰ nō potuit 19
gñare. ¶ Ad illō qō obr q⁹ pr cōicat filio potentia spira/
tiuā. patet rnsio. q: cū filiꝰ gñet. pt hre ꝓmitatē respectu
gñatiōis. sz cū nō spiret ē il⁹ spirabilis. ⁊ iō potuit hre p
mitatē ⁊ fecūditatē respectu illi⁹. ⁊ sic pz q⁹ nō valet rō.
¶ Ad illō qō obr. q⁹ filiꝰ ē expssissima imago tē. Dō q⁹ 20
filius ē expressissima imago. quia representat in omnibus
in quibus imago nata ē repntare. sed tn imago sic nata ē
repntare. vt tn ipa nō sit imaginatū. alioqn nō cēt imago
Si aūt filiꝰ repntaret in actu generandi. iā esset pr. et

ideo nec intelligibile. nec possibile est filiū generare. sic ue in generatione patrem imitari. Ad illud quod obꝫ
21 citur de luce et splendore. dicendū. q̄ non est simile. qa lux non pfecte se multiplicat in primo splendore. ideo in pluribꝫ facit. qō nō pōt in vno. Silr et in filio carnali itelligēdū. Unde vnꝰ pr̄ generat plures filios carnales Hec tamen rō nō est pr̄cipalis. sz illa q̄ dicta ē sup̄. q̄ in bis inferioribꝫ nō ē fecunditas per rōnem p̄mitatis sz p rōnem pfectionis. In deo autē. q̄ est pfectissimū et p̄mū nō tm̄ ē per naturā pfectionis. q̄ tūc in oībus personis esset. et stat̄ esse nō posset. sz per rationē p̄mitatis. Iteꝫ rōnes iste nō procedūt per simile. immo magis p dissile.

Questio. iij. c

Utrū posse generare et creare sit vnicū posse. et q̄ nō sit vnicū. vr̄ p Aug⁹. alio ē pr̄. alio ē de⁹. g⁹ alio ē generās alio creans. sz potentia genetiuā dī ē generās potētia creā di est creās. ergo ꝛc. Iteꝫ potētie distinguunt per actus. et actus per obiecta. g⁹ si generatio terminat ad deū. et creatio ad creaturā. et hec sūt oīno diuersa. g⁹ ꝛc. Iteꝫ potē tie plurificant p subiecta. q̄ in plurib⁹ subiectis plures sūt potētie. sz potentia creādi est in filio siue posse creare in eo autē nō est posse generare. g⁹ nō sūt vnū posse. Iteꝫ q̄cunq̄ sic se habent q̄ vnū potest intelligi altero non in tellecto. et ecōuerso. illa nō sunt vnū. Sz posse generare pōt intelligi. circūscripta potētia generādi. g⁹ ꝛc. Cōtra vnꝰ potētis oīno simplicis. vnicū tm̄ est posse. pr̄ est po tēs oīo simpler. g⁹ vnicū tm̄ hz posse. sz habet posse gene rare et posse creare. g⁹ illa duo sūt vnicū posse. Item si posse ē aliud et aliud. cū posse generare respiciat psonam posse creare naturā. g⁹ natura et psona sunt duo. g⁹ nec natura de psona. nec ecōuerso dicit. qō est oīno falsum Iteꝫ si ē distinctio int̄ posse generare et posse creare. g⁹ ibi ordo. q̄ro g⁹ q̄d sit p̄us fm rōnē intelligendi Et q̄ potencia generādi vr̄ q̄ est r̄sp̄ cetu eterni. et eternū ante tpale Sed contra intellect⁹ cōis ē añ intellectū ꝓp̄ū. sz potētia creādi dicit cōe trib⁹. potētia generādi. ꝓp̄ū patris g⁹
22 ꝛc. R⁹. dō. q̄ posse generare et posse creare est posse vni cū. tm̄ dupl̄r dictū. Unū cm̄ esse ē in re esse patrē et cē deū differens aūt fm rōnem intelligēdi q̄ est absolutū cum dico cē deū. idē relatū. cū dico cē patrē. silr et in posse est intelligendū. Utm̄ sicut cētia et psona vnū sunt in re. tm̄ ē differentia rōnis in itelligēdo et in dicendo. Silr dē m ē de potētia generādi et creādi et sicut ē ibi dīa nō re. sz fm rōnē. ita est ibi ordo fm rōnē itelligēdi. Unū fm diuersas cōpatōes. hūt aliū et aliū ordinē. Cōpando cm̄ posse cre are. et posse gn̄are. ad illud cui⁹ sūt. cū posse creare sit na ture. posse gn̄are sit psone. intellect⁹ cōis ē añ intellectū ꝓp̄ū. sic absq̄ calūnia p̄ior est fm rationē intelligendi potētia creādi. Cōparādo aūt ad illud ad q̄d t̄minat cuz potētia creādi respiciat tpale. potētia vero generādi eē, nū. p̄ior est fm rōnē intelligendi potētia generādi q̄z po tētia creādi. et sic patēt obiecta de ordine. Cōcedēde sunt g⁹ rōnes ostēdētes q̄ nō differūt posse generare et posse
23 creare. differētia fm rē. siue fm cētiā. Ad illud quod ob ȝicit. q̄ alio ē de⁹. alio pr̄ dō. q̄ Aug. loq̄t ō alio et alio alie tate rōis et nō rei. Et intelligit alteras rōnis p illū moduz q̄ supra dictū ē. distī. v. vbi q̄rit vtr̄ cētia gn̄et. Ad illō
24 qō obȝicit. q̄ potētie distinguunt p act⁹ ꝛc. Dō. q̄ vez ē hoc de illis actib⁹ q̄ habēt cōpletionē ab obiectis. sz non sūt sic act⁹ diuini. Utm̄ q̄ius creatura et filius oīo differant attamē generatio et creatio idē sūt. sicut essētia et psona
25 De⁹ cm̄ in agēdo. nō cōpletur ab obiecto. q̄ seipō agit. Ad illud qō obȝicit. quod potētie plurificāt p subiecta dō. q̄ istō vez ē de subiecto ꝓp̄no. sz filius nō inquntū filius ē subiectū potētie creādi sz ī q̄tū ōs Et ostat q̄ sic nat̄a dīna nō facit nūez cū pcreata nec potētia ī spiritēs naturā cū potētia p̄ris. Ad illō qō vl. obȝ. q̄ vnū pt intelligi sine al tero. et ecōuerso. dō. q̄ aut loq̄ris q̄tū ad significatū aut 26
q̄tū ad cōnotatū. Si q̄tū ad cōnotatū. vez dicis q̄ creatura pt intelligi. nō itellecta psona filij et ecōuerso. Si q̄tū ad p̄ncipale significatū dicis falsū Impossibile ē cm̄ intelligi potentiam generandi sine potentia creandi sicut i possibile ē intelligere personā sine essentia

Questio. iij. d

Utrū posse generari et posse creari sit posse vniuocū Et q̄ nō vr̄. q̄ cuius idē sit generare et creare cuz ad princi pale significatum. aliud tm̄ est generari et creari. sicut cre ator et creatura. g⁹ cū nō habeat cē vniuocum creatura et creator. g⁹ ꝛc. Item creatio dicit egressum et imitatio nē. generatio vo oīm excludit imitationē. g⁹ cū posse cre ari ꝓpter potētiā trāsmutādi. posse gn̄ari nō. cū potē tie differāt in sua gn̄alitate in potētia trāsmutādi et i hac nō cōuenit. g⁹ in nulla. Iteꝫ oē distribuit terminū posibus q̄ vniuocant vl analogāt i illo. sz cū dico oīpotēs. nō fit distributio p illo qō pōt generari q̄ tūc filius nō eēt oīpo tēs. g⁹ manifestū ē. q̄ vtrūq̄ posse nec est vniuocū. nec analogū. aliōqn oīpotētia nō cōuenit filio. Sed contra res ē cōe ad fruibile et vtibile. g⁹ cū eēlis ambit⁹ vel ma ioris sit possibilegz res. et nō sit maior dīa inter generatū et creaturā. q̄ int̄ fruibile et vtibile. pari rōne possibile siue posse ē cōe ad vtrūq̄. Iteꝫ in eternis nō ipōt esse mul tiplicitas nec diuersitas. g⁹ cū posse creari et posse gene rari. ab eterno ante additionē creature fuerit. g⁹ nō habēt multiplicationē in ipa potentia. Iteꝫ cū dico. creatura potest creari. nihil dicit creatū. q̄ illud vere dicit de eo qō oīno nihil est. sicut de ania antixpi. ergo solum dico potentiā agentis. sed patētia dei ē vnica. nō habēs alu quā multiplicitatē. ergo eius posse vniuocū ē ad posse creari et posse gn̄ari. R⁹. dō. q̄ cū dico posse creari et pos se gn̄ari. dico p̄ncipale significatū et dico cōnotatū. q̄tū ad p̄ncipale significatū. dico q̄ posse creari idē dicit re qō posse creare. differēs solū mō loq̄ndi vl dicēdi q̄ qō dīr modū actōis p posse creare. dic̄ p posse creari p modū passionis. Quum vero ad cōnotatū. dicit effectū in crea tura. quē ergo compant posse creari. et posse generari. Si compent̄ ratiōe p̄ncipalis significati. dico q̄ nō tm̄ est vniuocū. imo et vnicū. vt visum est. alit̄ tm̄ et alit̄ in tellectū et enūciatū. sicut posse generare et posse creare. Si aūt ratiōe connotati compent̄. sic cōcedo q̄ est analo gum. sicut hoc nomē res ad fruibilia et vtilia. q̄ius em̄ creator et creatura non habent cōmune vniuocū. hūt tm̄ analogū. Notandū aūt q̄ dupler ē analogia. Est que 27
dam per reductionē ad vnitatē nature fm prius et poste rius. et hec pōt cē compando creaturā ad creaturā. et hac signū distribuit p omnib⁹ contentis. nisi sit distributio restricta ex additione vel ex vsu. siue mō loquendi. sicut distributio dicit accomodata. vt si dicat. celū regit oīa. Alia est analogia p reductionē ad vnitatē similitudinis pportionis nō nature. et qō sic analogat̄ non est int̄ alia Utm̄ distributio ppte p illo non distribuit. nisi sit extren sa. Utm̄ deus nō est ens int̄ oīa. sed sup̄ oīa. Et hinc est q̄ omnipotens nō distribuit p potentia generandi ppte ac cepta distributiōe. nisi fiat quedā extensio. et ex illa per cōsequens fiat quedā appropriatio circa suppositū vm̄ ppte omnipotens conuenit tribus. quia non distribu it p potentia generandi. appropriate autē fm q̄ fit am pliatio ex parte signi solius est patris. Et his patēt om nia obiecta. pcedūt cm̄ p diuersas vias vt patet intuēti.

¶ Distinctio viij de ꝓprietatib⁹ et cõditionib⁹ essentialibus trinitatis ⁊ vnitatis

Nunc de veritate siue ꝓprietate ⁊c. Terminatis supius duab⁹ ptib⁹ istius ptis ꝑncipalis. q̃ est de trinitate ꝙm q⁹ intelligit. in q̃bus ad ꝓbandã trinitatẽ addurit rõnes ⁊ remouit dubitatiões. In hac tertia ꝑte determinat mgr̃ istius trinitatis ⁊ vnitatis ꝓprietates ⁊ cõditiões. Et qm̃ q̃dã sunt ꝓprietates respicientes eẽntiã vt veritas. q̃daz psonas vt generatio. q̃dam vtraq; vt eq̃litas. Jõ hec ps tres habet ptes Jn pma ꝑte agit mgr̃ ꝺ ꝓprietatib⁹ eẽntialib⁹ Jn scda de ꝓprietatib⁹ psonalib⁹. j. di. ix. Nunc ad distinctiõem psonaꝝ ⁊c. In tertia de ꝓprietatib⁹ ⁊ cõditionib⁹ q̃dã mõ eẽntialib⁹. et q̃dã mõ psonalib⁹. sicut ẽ eq̃litas psonaꝝ. in eternitate. magnitudine ⁊ veritate. j. di. xix. Nũc postq; coeternitatẽ trũ psonaꝝ ⁊c. ¶ Prima ps q̃ cõtinet prẽm distinctionẽ tres hꝫ ptes. ꝙm tres ꝓprietates q⁹ assignat. Prima ẽ de veritate. Scõo ẽ de imutabilitate. Et hec ponitur ibi. Dei etiã sol⁹ eẽntia ꝓprie incõmutabilis dicit. Tertia de simplicitate. Et hec ponit ibi. Eadẽq; sola ꝓprie ac vere simplex est ⁊c. Jtẽ prima pars habet duas ptes. quia primo attribuit deo ꝓprietatẽ veritatis. Scõo remouet dubitationem habentem ortum ex ꝓdictis ibi. Nic diligenter aduertendum est. ¶ Simil⁹ scõa ps habet duas. Jn prima assignat deo ꝓprietatem incõmutabilitatis. ⁊ ꝓbat auctoritate Augustini. Jn secũda confirmat per apostolũ ibi. Jdeoq; apl⁹ loquẽs ⁊c. Tertia de simplicitate infra subdiuidetur.

¶ Attribuit deo ꝓprietatẽ veritatis.

a Nunc de veritate siue ꝓprietate ⁊ incõmutabilitate atq; simplicitate diuine nature siue ꝺe siue eẽntie agẽdũ ẽ. Est ita q; deus vt ait Aug⁹ i. v. li. de trini. Sine dubitatiõe suba. vl si melius hoc appellat eẽntia. quã greci vsiaz vocãt. Sicut em̃ ab eo q̃ ẽ sapẽ dicta ẽ sapia. ⁊ ab eo q̃ ẽ scire dicta ẽ scia. ab eo q̃ ẽ eẽ dicta ẽ eẽntia. Et ꝺs magis ẽ q̃s ille q̃ dixit famul⁹ suo. ego sum q̃ sum. Et dices filijs isrl. q̃ est misit me ad vos. Jpe vere ac ꝓprie ꝺr eẽntia⁹ c⁹ eẽntia nõ nouit ꝓteritũ vl futuꝝ. Vñ hiero. ad marcellã scribẽs ait. De⁹ solus q̃ exordiũ nõ hꝫ. vere eẽntie nomẽ tenuit. q. i ei⁹ ꝓpatiõe q̃ vere ẽ. q. incommutabilis ẽ. q̃si nõ sunt q̃ mutabilia sunt. Deq; em̃ ꝺr fuit nõ ẽ. ⁊ deq; ꝺr erit. nõdũ ẽ. de⁹ ãt tm̃ ẽ q̃ nouit fuisse vl futuꝝ eẽ. sol⁹ q; ꝺe⁹ vere ẽ. c⁹ eẽntie cõparatũ nr̃m non est.

a Di. VIII. Aug. 1 Exo. iij. hiero.

¶ Remouet dubiũ ortũ exp̃dictis. b Hic diligẽter aduertẽdũ ẽ quõ itelligi debeãt illa x̃ba hiero. De⁹ tm̃ est. ⁊ nõ nouit fuisse vl futuꝝ eẽ. tm̃ q̃ ñ posset dici de ꝺo fuit vl erit. ꝫ tm̃ ẽ. cũ de eo scriptũ frequẽter repiam⁹. fuit ab eterno. fuit semp. ⁊ erit i secula et hmõi. Unde videtur q; non est tantum dicendum. de deo. fuit. vel est. vel erit. Si enim diceretur tantum fuit. putaretur q; desierit esse. Si diceretur tantum est putaretur q; non rem fuerit. sed eẽ cepit. Si ⁊ sic ẽ bñ ponere magis ⁊ min⁹ i ente rispeu creator ⁊ create. et rspectu creaturaruz admittez si i cõparatione creature ad creatorẽ est excessus im ꝓportionabilis ⁊ infinit⁹. respectu creaturaruz ad seinuicẽ ẽ ꝓportionabilis. c ¶ Cui⁹ eẽntia nõ nouit ꝓteritũ vel futurũ. videtur em̃ eẽ ista ꝓpietas ⁊ angelorũ. q. Aug. ꝺ cui. deꝰ dicit. q; i mortalitas ãgelorũ nõ ẽ ꝓterita q. nonsit. nec futura. q. nõdũ sit. si sp ẽ pñs. g⁹ nõ ẽ ꝓpriũ sol⁹ dei

¶ R⁹. quidã dicũt q; duratio eui ẽ simplex et tota simul ñ hñs ꝓteritũ et futuꝝ. mibilomin⁹ ipm̃ euiternũ seu eternũ hꝫ ꝓteritũ ⁊ futuꝝ eq̃tũ ad affectiões. ⁊ ita ꝓpriũ ẽ solius dei. Alij dicũt q; in omi duratõe. creatũ em̃ differt a durante. etiã habet eẽ possibile cũ ꝑte ⁊ posterioꝝ sed distinguũt in ꝑte ⁊ posterioꝝ. Ode em̃ ẽ q̃ dicit duratiõis successiõis. qdã successiõis duratõis cũ variatiõe. et inouatõe. Pmũ ẽ i euo. scdm̃ i tpe ⁊ ꝫ vult Linkhel. exp̃sse. ⁊ ꝫ credo ꝓbabil⁹. et ꝙz rñsio ad x̃bũ Aug. Jpe em̃ loq̃t ꝺ ꝑte et posterioꝝ q̃ ꝺe dicẽ inouatõz ⁊ variatõez ⁊ corruptõz. c ¶ Cui⁹ eẽntie cõpatũ nr̃m ee nõ ẽ. Unde ꝺ ꝫ falsũ. Q; q̃ inest alicui subãli ñ admittit cõpatõe aliq̃. sz ee ẽ subãle rei cuilibz. g⁹ ⁊c. Jtẽ er cõpatõe ad deũ creata melioratt vt dic̃ Aug. g⁹ magis ẽ q̃s si nõ cõparet g⁹ ⁊c. R⁹. dupl⁹ ẽ accipe tale cõpatõz. Uno mõ ꝙm rõez ifuẽtie ⁊ receptiõis. ⁊ sic creatura ad deũ cõparat ẽ magis q̃s si ñ cõpet. Alio mõ cõpat ꝙm hitudinẽ cẽpantie et ꝓportiõis. ⁊ ꝫ mõ vez ẽ q; nulla ẽ rõ ꝓportionabil. fm cõditionẽ ꝑfectionis ⁊ nobilitatis cẽ dini. ⁊ tõ q̃si mibilẽ. ñ oino in se. sed mibil a proportione. quis non põt inueniri aliqua proportio quantitatiua

2 3 4 5 6

f. Dicaf g° q semp fuit ē. ⁊ erit'. Videnf hec ꝟba nō dici de deo. q: dicūt diuersa tpa. sed in deo nō cadit diuersitas tempoꝝ. ℟°. Quidā voluerūt dicere q° actꝰ isti nō ꝓdicāt de deo diuersa tpa fm eēntiā. sed fm cōcomitantiā. q: diuinū ē oīno imutatū omne tps cōcomitaf. sed hec positio non solui'plene. dr cm̄ vere q° deus fuit ante oē tps tūc g° cōcomitātiā n̄ pōt dicere Aug°. Jō dicunt alīq° tps cōsignifica/tū non est dispositio rei accepte siue itellecte. qm̄ dr de deo. sed solū modi intelligendi. qm̄ ꝺo de re mobili. vtro/q; mō. Exēplu ꝑz ō masculino Joh. xvj. gne in lapide ⁊ viro. qm̄ i viro est vt dispositō rei accepte. in lapide. vt modus intelligēdi soluz Sed hec positō nō vr sufficiens q: intellectꝰ non ponit ꝑteritū circa suū itelligere qm̄ irelligit deuz Vic aperit quō sint intelligenda verba Dionys. fuisse. g° oꝑtz q° ponat circa rem̄ Propter hō notandum q° verba diuersoꝝ tē/poꝝ aliter dicūtur ō eterno. aliter de tempora/li. Nā respectu tpalis importāt mutabilitatez et successionē ⁊ duratōem. Scōm vero q° ō euiternis dicunf. duo tm̄ importāt successionē ⁊ durationē sic̄ vult Diero. ⁊ Aug. ⁊ Anf. Secundū vero q° dicunf de deo important solū durationē Unde dicit deus fuit. quia eius duratio non cepit Deus est. quia duratio eius non interrumpitur. Deus erit. quia non desinit nec corrumpitur. Prope ergo loquendo non dicunf de deo. vt dicit Diero. Large aūt loquendo dicunf. vt dicit mgr ⁊ Augu. ⁊ ad hoc vadit opinio magistri g ℟Esse nō ē deo accidens ⁊c. Quc/ritur. quia cū ē nec creature sit accidēs (nulli em̄ omni no rei accidit ē) quomō ergo ꝓ hoc notatur deus differre a creatura. ℟°. dicendū. q° accidens dicit quid natum 9 in alio ē. ab alio exire. ⁊ ab alio recedere. Accidēs enz dicitur quod inest subiecto. et abillo trahit ortum. ⁊ ꝓ tm̄ diceref erit. putaref nō esse f mō. f dicaf g° q° sp fuit ē. ⁊ erit vt intelligaf. q: nec cepit. nec desijt. nec desinit. nec desinet esse de hoc aug. sup Joh. ita ait Cū de sempiterna re ꝓprie dicaf est. fm nos bñ ꝺr. fuit ⁊ erit. Fuit. q: nūq; desijt. Erit. q: nūq; deerit. Est. q: sp ē. nō ꝑterijt quasi qd nō maneat. ñ oriet. q̄si qd nō erat. Cū g° nfa locutio ꝓpter variet. de eo ꝺe dicunf ꝟba cu iuslibet tpis. q nullo tpe defuit vel deest. vel deerit. ⁊ iō nō est mirū si de spū ꝟitatis ꝟitas loquēs dixit. p futuz. Quecunq; audiet loqf. Audiet scz ab eo a q° procedit. Audite illi° ē scire idē etiā ē. A q° g° ille ē eēntia. ab illo audiētiā. i. scia q nō ē aliō q̄ essētia. audiet g° dixit de eo qd audiuit ⁊ audit. i. q° sp sciuit. et scit ⁊ sciet Ecce h̄ dic aug. ꝟba cuiuslibz tpis dici ꝺ deo. ꝙ tñ p prie. ē. Illō g° q° Diero. dicit ita intelligendū ē. Nō potuit fuisse vel futuz ē. ꝙ tm̄ esse. i. cū ꝺr ꝺ deo q° fuit vl erit. ñ ē itelligēdū q° ꝑteriert vl futur° sit. ꝙ q° exi stat simpl'r sine aliq tpali motu Licet em̄ ꝟba substātiua diuersoꝝ tpm de deo dicanf. vt fuit. erit. est. erat. nō tm̄ tpales motus ē distinguūt. s. ꝑteritū vl futuz. vel ꝑteritū impfectū. vl ꝑteritū pfectū. vel ꝑteritū pluſq̄pfectū. ꝙ essentiā siue existentiā dicit vitā talem cuz possibilitate ad ci° ꝓuatiōem. Alio mō ꝺr vita actꝰ cōpletꝰ potētie q° est fm rei naturā sic̄ ꝺr aq̄ viua q̄ hz opatiōem aq̄ cōuenit entē. et h̄ mō importat repugnantiā ad coꝛruptiōem ⁊ iō debet dici fm hāc vitā imortalē qd ē ita i actu cōpleto. q° nullo mō pōt aliq̄ potentiālitāz recipe. ⁊ sic accipit apls ⁊ exponit Aug. i ℟Nec vicissitudinis obumbratio. Queruf q° dria ē inter vicissitudinē ⁊ obumbratiōem et q° cōuenientia rōne cui° dicaf vicissitudo obumbrare. Et dicendum q° vicissitudo importat numerum vicis. Et iste est numerus cum interruptione. Sed obumbratio bratio ꝺr ꝓ ꝓuatiōez actꝰ lucis. Qm̄ g° actꝰ forme lux est. ꝓuatio ci° recte ꝺr obūbratio. ⁊ q: vicissitudo rōne nūeri dic interruptōz ⁊ rōe interruptōis dic ꝓuatōz ⁊ rōe ꝓuatōis obūbratiōez. hinc ē q̄ recte ꝺr vicissitudis obūbratio

ptereā potest adeē et abeē. In his tribus ꝓpriet̄ cōmunicat eē creatum. licet non eodem modo omnino Nam eē nostrum pendet ab alio sustinente. oīnō ab alio efficiēte. Creatura etiā natā ē suū cēpdere. iō eē ci° ē quasi accidēs. nō tm̄ vere accidēs. q: cū pendeat a deo nō pē det sicut a subiecto. eēuersio est in deo. ⁊ iō dicit Dyla. q° eē nō ē accēs deo. ⁊ h̄ ꝓ g pt cōtrarias ꝓ/prietates. Q: accidēs natū ē alīq̄ ineē. ꝓpter h̄ dicit subsistēs veritas. Q: natū ē ab alio exire. dic manens eā. Q: Aug°. natū est etiaz ab alio recedere contra h̄ dic naturalis generis ꝓ/prietas. q̄ nō dimittit eē. h ¶Solus deus hz imortalitatem. Queruf quō hic itelligaf imortalitas. cum hic dicat Aug. q° accipiſ ꝓ incōmutabilitate. sed hoc nō videf cōueniens. Mors em̄ non dic oēm mutabilitate sz solū coꝛruptibilitatē viuētiū g° nō idē ē dicere. ℟°. sic̄ vita accipiſ cōi/ter ⁊ ꝓprie. ita ⁊ mors. ita ⁊ imortalitas Uno em̄ mō ꝺr vita actꝰ cōtinuꝰ ⁊ inter/nus. q̄ a fora spūali. ⁊ sic ꝺr ꝓprie ⁊ sic mortalitas dicit vitā talem

10 j. Thi. v. Aug° Que sit ꝺo imortalitas que in sola creatore ē.

·Jaco. j·

11

ti. sue diuinitatis simplr̄ insinuant. de° q° sol° ꝓprie ꝺr essentia vl eē. Ūñ hyla. in. vij. li. de trinit. s Esse nō ē accēs deo. s subsistens veritas ⁊ manēs cā ⁊ naturalis generis ꝓprietas.

¶De incōmutabilitate eēntie

dine ⁊ ꝓbat auctē augusti. c Dei etiā soli° eēntia incōmutabilis ꝺr ꝓprie. q: nec mutaf nec mutari pōt. Ūñ aug. in. v. li. ꝺ tri. Alie inq̄t essentie vel subcapiunt accidētia. qb° in eis fiat vel magna. vel q̄ptacūq; mutatio. Deo aūt aliq̄d hmōi accidere nō pōt. ⁊ iō sola suba vl essentia q̄ est de° incōmutabilis est cui ꝓfecto maxie ac verissime cōperit esse. Qd em̄ mutaf nō seruat ipm vez esse. ⁊ qd mutari pōt. etiā si non mutef. pōt qd fuerat nō esse Jō q̄illud solum q° ū tm̄ ñ mutaf vez etiā mutari oīno ñ pt. verissime ꝺr eē. id ē substantia pris ⁊ filij ⁊ spūsancti.

¶Cōfirmat qd iam dixit auctoritate apostoli. d Ideoq; apls loquēs de ꝺo. ait. Qui solus hz imortalitatē. Ut em̄ ait aug. in li. j. de tri. Cū alīs quodāmō imortalis ē dicaf ⁊ sit. non diceret apostolus b sol° b deus habet imortalitatem. nisi q: ꝟa imortalitas incōmutabilitas ē quā nulla pt hre creatā qm̄ soli° creatoris ē. vñ Ja. ait Apō quē ñ ē trāsmutatō nec vi i

Pñs·cj· cissitudinis obumbratio. Et dauid. Mutabis ea
& mutabũt. tu aũt idē ipe es. Jdeo Aug. sup Gen.
dicit q̄ de⁹ nec p loca nec p tēpa mouet. creatura
Bar·iij· nō p locat̄ tpa. Et p tpa moueri. est p affectiones
cōmutari. De⁹ aũt nec loco nec affectiōe mutari
pōt. q̄ p ppheta ait. Ego de⁹ & nō mutor. q̄ est im
mutabilis sol⁹ vñ recte solus dr hre īmortalitatē
Jn oi em̄ mutabili natura. vt ait Aug. ptra maxi
mi. Nō nulla mors est ipa mutatio. quia facit ali
quid in ea nō esse qđ erat. Ēm & ipa anima huma
na q̄ideo dr immortalis. q̄ sm modū suū nunq̄
desinit viuere. habet tñ quādā mortē suā. quia si
iuste viuebat & peccat. mortē iusticie. Si pecca
trix erat & iustificat̄ mortē pctō. Et alias ei⁹ mu-

tatiōes taceā. deq̄bus mō longū ē disputare. Et
creatura q̄ natura celestiū mori potuit. q̄ pecca-
re potuit. Nā & angeli peccauer ũt & demones fa
cti sunt. q̄ q̄ ē dya bolus pnceps. & q̄ ñ peccauerũt
peccare potuerũt. & cuicūq̄ rōnali creature ptā
tur vt peccare nō possit. nō ē hoc nature ppria ꝫ
dei gra. Et iō sol⁹ ds vt ait ap̄lus. hz īmortalitatē j·Thi·vj
q̄ nō cuiuscq̄ gra ꝫ natura sua. nec potuit nec pōt
aliq̄ uersiōe mutari. nec potuit nec poterit aliq̄
mutatiōe peccare. Proinde vt ait Aug. i. j. li. de
trini. Substantiā dei sine vlla cōmutatiōe muta-
bilia faciēs. & sine vllo suo tpali motu tpalia cre
antē itueri. & nosse (licet sit difficile) oportet ds ꝫ
ac ppria īmutabilis est sola diuinitatis essentia q̄
sine sui mutatione cunctas condidit naturas.

r

In parte ista ad euidentiā duar primar ppria
tatuz quas magister pmo assignat. scz veritatis
& incōmutabilitatis. duo pncipal'r queruntur.
Primo de ipa veritate. Scdo de īmutabilitate. De veri
tate itez querūtur duo. Primo vtz veritas sit ppria
diuini cē. Secūdo vtrū sit eius ppria in sūmo id est
adeo q̄ non possit cogitari nō esse

Questio j a

Q veritas sit ppria diuini cē ostenditur autoritati-
bus et rōnib⁹. Primo mō sic aucte Pictore ad marcellaz
et habet in ira. Solus de⁹ vere est. cui⁹ cēntie cōpatum
nrm cē. non est. sed qđ alicui soli cōuenit est ppriū illi. er
go veritas est ppriū diuini cē Jtē Aug. de vera re-
ligi. Falsitas est ex illis rebus q̄ imitant illud vnū quo ē
vnū. quicqđ ē inq̄rum illud implere nō pñt. Si g⁹ nul
la creatura pōt illud sūme vnū implere. veritas nō ē in
aliqua creatura sed in oībus falsitas Jtē Aug. in so
liloquijs. & de vera religione dicit q̄ lux increata ē rō co
gnoscendi. & sola lux increata ē veritas. g⁹ veritas ē ppe
tas dei solius Jtem Anshel. in li. de veritate dicit q̄
oīa sunt vera pma veritate. aut ergo intelligit effectiue
aut formaliter. Nō effectiue. q̄ sil'r oīa pñt dici bona p/
ma bonitate. g⁹ intelligit formal'r. g⁹ nō est alia veritas
q̄ veritas increata. g⁹ si illa ē. est in deo tē. ergo veritas
est solius dei ppria Jtem rōnibus pbatur sic. veri
tas & vanitas opponunt. sed oīs creatura habz vanita
tē & pmixtionē cūnō ee. cuz sit ex nihilo et sol⁹ de⁹ hac ca
ret omīno. ergo in solo deo est veritas Jtem veritas
opponit vmbre. Nō em̄ est vmbra rei nō habet veritatē
sed creature sunt vmbre illi⁹ sūmi esse. g⁹ non habet ve
ritatem in ee Jtem veritas ē q̄ aliqđ ē verum. sed veri
tas est vera. cū sit cognoscibilis. sed cōstat q̄ nō alio q̄
se. q̄ al's cēt abire in infinitū. sed qđ est vez seipo. ē vez
p essentiā. g⁹ oīs veritas est vera p essentiā. sed sola ve
ritas increata ē vera per essentiā. g⁹ veritas ē ppria
dei solius. Contra. Si veritas est dei ppria. aut
g⁹ veritas cōplera aut incomplera. Non complera. q̄
talis est cum cōpositione. In deo aũt non est cōpositio
aliqua. Nō incōplera. quia hec cōuertit cum ente. ergo
cum entitas non sit dei ppria pari rōne nec veritas
erit. Jtē verū eque cōe est vt bonū. & quodāmō magis
sed bonitas non est dei ppria. g⁹ pari rōne nec veri/
tas Jtem veritas est rō discernēdi creatorē a creatura
et creaturā a creatura. sed qđ est ratio discernēdi & disti
guendi est diuersum in diuersis. ergo alia ds ē deo

q̄ in creatura. & in vna creatura q̄ in alia. ergo non ē p/
priū solius dei Jtem Aug⁹. in solilo. Verum est id
qđ ē. g⁹ ds ē ipa entitas. g⁹ nō ē ppriū ēntie. q̄ si sic
q̄rōe dr ds ē ppria ēntie. possit dici ecōuerso. cuz
oīno idē sint Ad⁹. dōm. q̄ ds hz triplicē cōpatōem. 12
Habet em̄ cōpari ad subiectū qđ informat. ad pncipiuz
qđ repñtat. & ad intellectū quē excitat. In cōparatione ad
subiectū ds & veritas dr veritas act⁹ & potētie in dīis. In cō/
patōe ad pncipiū dr ds sūme ds & pñe repñta/
tio siue imitatio. In cōpatiōe ad intellectū dr ds ratō 13
distinguendi Et in oībus illis cōparationib⁹ dupl'r pt ac/
cipi veritas. Uno mō put distinguit contra falsitatem.
Alio mō put distinguit ptra pmixtionē sm q̄ vez dr pū
rū & impmixtū. Prout ds diuidit ptra falsitatē qua ē 14
pñuatio indiuisiōis. imitatiōis. expssiōis. sic cū in crea
tura sit aliq̄ mō īuenire. & indiuisionē. & imitatōez. et ex
pssionē. sic ē veritas nō tm̄ in creatore. sed etiā in creatu
ra. & sic ñ assignat dei ppetas. Alio mō put veritas di/
uidit cōtra pmixtionē siue impuritatē. sic ē in solo deo.
Nā in solo deo ē indiuisio pura nō p mixta alicui diuer
sitati. In solo deo est imitatio & similitudo pura. non p
mixta. alicui dissimilitudini. Et in solo deo ē expssio lu
mis non pmixti obscuritate. In creatura aũt est indiui/
sio cū act⁹ & potētie diuersitate. & imitatio cū dissimili/
tudine Est vlteri⁹ in ea expssio cū obscuritate. & iō hoc
mō ē ds dīni cē ppetas. & sic accipit mgr & aug. & hie.
Uocat em̄ vez ē qđ nihil hz ō possibilitate. nihil hz de
ualitate. nihil ō ñ entitate. & iō in deo ñ cadit pōitio et fu
turitio q̄ aliq̄ mō ñ ētia sūt. sic pcedūt due pme aucte
& rōes Ad illō ds qđ obīcit. q̄ ñ sit alia ds q̄ eter
na. q̄ ipa sola fac ītelligere. dōm. q̄ sic color ē obiectū vi 15
sus. & motiuū visus. tm̄ ñ sine actu lucis. & differt ab ipa
luce Sic dōm. q̄ ds creata q̄uis ñ possit mouere si
ne ds itate īcreata. nihilomin⁹ ē motiua suo mō. & alia ve
ritas ē ab illa Ad illō qđ obī ō Anshel. q̄ oīa sūt ds 16
& itate pma. dōm. q̄ verū de sui ipositōe dicit cōpatōem
ad cām exēplarē. sic bonū ad cām finalē Sic ei dr bonū
rōe ordis. sic vez rōe expssiōis & rō expmēdi ē ipi⁹ exēpla
ris. sicut g⁹ cū dr ō bonis creatis q̄ sūt bona bonitate i/
creata. bonitas pdicat finē & ablatio. nō formā. q̄ bonitas
nulli⁹ creati ē forma. Sil'r cū dr q̄ oīa sūt & itate īcreata
& ablatiu⁹ dicit cām formalē exēplarē. Oīa em̄ & sūt
& nata sūt se expmere. expssiōe illi⁹ sūmi lumis. qđ si ces
saret ie fuere. cetera desinerēt ee & & iō nulla ds creata
est & q̄ ēntiā. sed p̄ticipatōem. & pb̄ patent vltima.

17 Ad illud ꝙ dr̄ obiect in cōtrariū · q non ē ꝓpriet̄as · patet ꝙ · qm̄ obiect de veritate fm q habet oppositionem ad defectū falsitatis · nō ad pmixtionē possibilitatis · ꝑdicto cm̄ mō cōuenit nō tm̄ creatori sed etiā creatu/
18 re Ad illud qd̄ obiect q veritas est idē qd̄ diuina essentia · Dēm · q de rōne ꝓpriet̄atis in creatura sunt ista tria · Primū ē qd̄ cōuenit soli Dēo fm est q ē rō innotescēdi · Tertiū ē q differt ab eo cui⁹ ē ꝓpriet̄as · Duo prima sunt pfectionis · vltimū ꝙ imperfectionis · q excludit simplicitatē · et iō ꝓprietas ꝛ diuine entie ꝓpriet̄as · nō q differat vel sit inherens diuine entie · sicut accidēs subiecto · sed q solī cōuenit · et est ratio cognoscēdi cā Et hec ē causa q̄re econuerso entia nō ē ꝓpriet̄as veritatis · q nō
19 est rō innotescēdi cā · sicut econuerso · Si aūt queras cuz idem significent entia ꝛ veritas · q̄re vnū est rō cognoscendi alterz · ꝛ nō econuerso · Ad hoc dicit̄ aliqui q q̄uis idē significent entia ꝛ veritas · tm̄ vnū scz veritas ē magis ratio cognoscēdi · rōe cōnotati · Sed hoc nō pōt stare · q veritas nihil cē notat · Dēm q q hoc ē rōe modi significādi ꝛ intelligēdi · Et notandū q dupliciter est loqui de his nōibus · Uno mō rōne eo⁹ qd̄ nōiant seu si/
20 gnificāt · Alio mō rōe ei⁹ in quo significat ponī qd̄ nominat · vñ differt dicere sensum · ꝛ sensum hois · q ꝑmo dicit cōmune ad sensum hois et bruti · deinde ꝓpriū · Q si q⁹ accipim⁹ hmōi nōia fm se · alia est rō entie · alia veritatis · qm̄ entia dicit qd · veritas cōditionē entis · Cū ño entiā ꝛ veritatē trahim⁹ ad deū · q̄uis idē sint · tamē rōe generaliū significator · vnū accipit vt ꝓpriet̄as alterī · et nō est ibi sinonima · nec sunt nomia sinonima · sz manet ratiō subiecti ꝛ ꝓpriet̄atis fm modū significandi · et manet entiā fm modū intelligēdi · Quia q essentiā i creatura · intelligim⁹ entiā in creatore · ꝛ q veritatē creatu/re · intelligim⁹ veritatē increatā · Uñ sicut veritas creata est ꝓpriet̄as ꝛ rō cognoscendi entiā creatz · sic veritas increata fm rōem significandi ꝛ intelligendi ē rō cognoscendi ꝛ intelligendi essentiam increatā ·

Questio ij b

Utr̄ hec ꝓpriet̄as cōueniat deo in sūmo · i · vnū diuinuz esse sit adeo verū q nō possit cogitari non ē · Et q sic vr̄ p Anshel · q dicit q de⁹ fm cē em animi acceptōez ē quo nihil maī⁹ cogitari pōt · Sed maī⁹ ē qd̄ nō pōt cogitari nō cē · q̄ qd̄ pōt · g⁹ cū deo nihil maī⁹ cogitari possit · diuinū cē ita est · q nō pōt cogitari nō cē · Item dēm dicit q cognitio essendi deū nobis naturaliter est impssa · sed naturales impssiones nō relinquūt nec assuescūt in contrariū · g⁹ veritas dei impssa mēti hūane est insepabil' ab ipsa · g⁹ nō pōt cogitari nō cē · Item maioz ē veritas in cē diuino q̄ in aliqua dignitate · sed aliq dignitas ita ē vera q nō est ei cōtradicere corde · vt oīs ertotū ē maī⁹ sua pte · ꝛ sil'ia · Uñ nō pōt cogitari nō cē · g⁹ multo fortī⁹ hoc erit verū dicere de ꝑma veritate · Item intellect⁹ nr̄ nihil intelligit nisi p ꝑmā lucē ꝛ veritatē · g⁹ omīs actō intellectus que est in cogitādo aliqd cē est p ꝑmā lucē · sz p ꝑmā lucem nō cōuenit cogitare ꝑmā veritatē nō cē · g⁹ ·

Item qd̄ nō conuenit cogitare · b ñ cōuenit enunciare sed nō cōuenit enūciare ꝑmā veritatē non ē · g⁹ nec cogitare · Probatio medie · oīs sermo enūciatiū asserit se esse verū · vnde sequit · Si hō est asinus · hoicm esse asinū ē verū sed oīne qd̄ ponit veritatē ponit ꝑmā veritatē · q oīs veritas infert illā · g⁹ oīs sermo asserit ꝑmā veritatem cē · g⁹ ꝛc · Item oīs sermo enūciatiu⁹ aut affirmatiu⁹ est · aut negatiu⁹ · sed affirmatiuus affirmat hoc de h̄ · ꝗa sequit · si ē ens qd̄ est hoc · est ens qd̄ nō est hoc · q cuz dico ens hoc · dico ens limitatū · finitū ꝛ artatū · ꝛ tali posito · ponit ens summū · g⁹ oīs sermo affirmatiu⁹ circa creaturā infert deū · Item negatiu⁹ sil'r · q nullus sermo ē magis negatiu⁹ q̄ iste · nulla est veritas · Sz aug · in solilo · ꝓbat q sermo iste ponit ꝑmā aliquā veritatem cē · Quia si nulla veritas est · verū ē nullā veritatē cē · ꝛ si h̄ ē verū · aliqd ē verū · ꝛ si aliqd est verū · aliq veritas ē · g⁹ ꝛc

Sz cōtra dam̄ · dicit · intm̄ ꝑsaluit pnitiosa hoim malicia · vt dicat deū nō cē · fm illud ps · Dixit insipiens ꝛc Item idolatra dicit q nō est alī⁹ de⁹ nisi idolū · ꝛ h̄ credit ꝛ cogitat · sed cōstat idolū nō cē deū · g⁹ · ꝛc · Item oē illud quo intellecto nō cē pōt aliqd intelligi · pōt cogitari nō cē · Sz dicit boetius in li · de ebdomadib⁹ · q intellecto p impossibile sūmū bonū nō cē adhuc pōt aliqd intelligi rotundū ꝛ albū · g⁹ sil'r in summo ño ꝛ sic potent cogitari nō cē · Item illud qd̄ maxime nos latet de facili pt cogitari nō cē · sed veritas diuini cē est hmōi · q de⁹ habitat lucē inaccessibilē · g⁹ ꝛc Item q̄ro q̄d est dicere deum nō posse cogitari nō cē · Si q nō pōt aliquo mō cogitari · nec vere · nec falsē · illud est manifeste falsum · Si ꝗa non pōt vere · sil'r nec aia nec celū ꝛc · hmōi Item qd̄ cōtingit ex̄t mere · cōtingit ꝛ cogitare · sed cōtingit ex̄t mere diuinū cē ñ cē · g⁹ ꝛ cogitare · q cōtingat · h̄ p cū ō · ISpāli · de⁹ ñ ē · ꝛ ī ḡnali · nihil ē · ꝛ q neutra istaz inferat deū cē p · q oppositū nō īfert oppositū · ꝛ qd̄ nihil ponit nihil īfert q̄libz ātū istaz nihil ponit · ꝙ · dēm · q aliqd cogitare nō cē est dupliciter · Aut in rōe falsi sicut cogito ō hac · hō est asinus · ꝛ hoc cogitare nihil aliud ē q̄ ꝗd ē qd̄ ō · intelligere · hoc mō pōt cogitari nō cē veritas diuini cē Alio mō est cogitare cū assensu · sicut cogito aliqd nō cē · ꝛ credo nō cē · ꝛ hoc mō aliqd cogitare nō cē qd̄ ē · pōt venire aūt ex defectu intellegentis · aut ex defectu intelligibilis Defectus aūt intelligentis ē cecitas vel ignorantia · ob quā · quia ignorat rē · iō cogitat ipam nō cē · Cōtingit aūt dupl'r cē cogitatōem de aliquo ente · videl' si est ꝛ ꝗd est Intellectus aūt nr̄ deficit in cogitatiōe diuine veritatis q̄tum ad cognitōez ꝗd ē · tm̄ nō deficit q̄tū ad cognitōz si est Uñ Hugo · De⁹ ab initio sic cogitatōez suā in hoīe tpauit · vt sicut nunq̄ ꝗd cēt poterat cōprehēdi · ita nūq̄ q cēt poterat ignorari · Quia g⁹ intellectus nr̄ nunq̄ deficit in cognitōe dei si ē · iō nec pōt ignorare ipm cē · sil'r nō cogitare nō cē · Quia ño deficit in cognitōe ꝗd ē · ideo frequenter cogitat deū cē · q nō est sicut idolū · vel non cē qd̄ est sicut deū nō iustū · Et q ꝗ cogitat deū nō cē q est vt iustū · p ñs cogitat ipm nō cē · iō rōe defect⁹ intellect⁹ · de⁹ pt cogitari nō cē · sive sūma ꝑtas · nō tm̄ simpl'r sive ḡnalit̄ · sed ex ñti · sicut ꝗ negat bitudinē cē in deo · negat eam cē Hoc aūt mō ꝓcedunt rōes ꝓbantes q aliqs intellect⁹ cogitat vel cogitari pōt diuinū cē nō cē · Alio mō pt cogitari aliqd nō cē · ꝓpter defectū a pte intelligibilis · ꝛ hmōi defect⁹ pōt cē dupl'r · Aut defectus pntie aut defectus euidētie · Defect⁹ pntie · vtpote · q non sp q non vbiq · non vbiq · tot al'r · q nō sp est · aliqn ē · aliqñ nō · ꝛ iō aliqñ vere pōt cogitari nō cē · Si l'r de eo qd̄ ñ ē vbiq · q eadē rōe q pt cogitari ñ cē h pt cogitari ñ cē alibi · sil'r de eo qd̄ fm ptem adest · fm ptē abest · De⁹ aūt est sp ꝛ vbiq · ꝛ totus sp ꝛ vbiq · iō non pt cogitari nō esse · Hanc rōem assignat Anshel · in li · ꝛra insipientē · Non solū ꝓpter defectū pntie potest cogitari aliqd nō cē · sed etiam ꝓpter defectū euidentie · q nō est euidēs in se · nec est euidens in pbando · Sz diuini cē veritas est euidens ꝛ in se ꝛ in pbando · In se · q sicut principia cognoscim⁹ inq̄ntū terminos · ꝛ q causa ꝑdicati claudit in subiecto · ideo scitis sunt euidētia sic ꝛ in ꝓpositio · Nā deus sive summa veritas est ifm cē quo nihil melius co

gitari pōt. ergo non potest non cē nec cogitari non esse Predicatū cm̄ claudit in subiecto. Nec tm̄ hz euidentiā ī se sz etiā ex phatiōe. qm̄ diuinā veritatē cē phat 7 ꝯcludit oīs veritas 7 natura creata. q: si est ens p̄ participationē 7 ab alio. est ens p̄ cētiā 7 nō ab alio. Probat etiā ipam 7 cōcludit oīs intelligētia recta. q: oīm aie eius cognitio ē impssa. 7 oīs cognitio ē per ipam. Probat iterū ipam 7 ꝯcludit oīs ꝓpositio affirmatiā. oīs em̄ talis, aliq̄d ponit. 7 aliq̄ positio ponit vez. 7 vero positio ponit veritas q̄ est cā oīs veri. Propositio aūt negatiua nō infert ipam nisi sophistice vt dicūt. Ēn ex hoc q̄ est nihil cē. vel nullā veritatē cē. nō contigit ꝯcludere nec inferre veritatē cē. Nec em̄ ꝓpositio nihil est destruit omnē veritatem. 7 iō ad ipaz nō sequit aliq̄ affirmatio. 7 hec est falsa si nihil est. nulla ꝓpositio est nec aliquid. Augustin⁹ autē tale argumētū non facit approbando sed inq̄rēdo. Cōcedendū est ergo q̄ tanta est veritas 7 iuini esse. q̄ cū assensu non pōt cogitari nō esse. nisi ꝓpter ignorātiam cogitātis q̄ ignorat q̄d est q̄ p̄ nomē dei dr̄. Et ꝯcedēde sunt rōnes ad hoc. licet aliquē sūt sophistice. ¶ Ad illō g⁹ q̄d obīcitur in ꝯtrariū intantum ꝓualuit 7c. dōm q̄ dam̄. loq̄t ō cogitatōe q̄ venit ex cerationē. qō pz ex ipō verbo ei⁹ cuz dicit malicia. ¶ Sil'r ad illud de ydolo. dicēdū q̄ iō erat. q: ignorat q̄d sit. vñ nō cogitat. deū nō cē in vniuersali. ¶ Ad illud q̄ obīcit. q̄ intellecto ꝺto nō cē. p̄ñt alia nō esse intelligi. dōm. q̄ boet⁹ loq̄t de intellectu q̄ impossibile aliq̄d cogitam⁹. sz non assentimus.

¶ Ad illō q̄ obī. q̄ maxime nos latet. pz rñsio. q: maxime nos latet q̄d ē. sz tm̄ maxime ptz. si ē. ¶ Ad illud q̄ obī. q̄d ē dicere diuinā veritatē nō posse cogitari nō esse. Dōm q̄ aliq̄s nō pōt credere q̄ de⁹ nō sit dūmō vtatur rōne. Nō sic de creaturis. Quia 7 si certū ē. vnā creaturam cē vni. nō tm̄ oīb⁹. q: nō ē p̄ticulāre. vt sc oīb⁹ offe-
24 rat eq̄liter. sicut p̄ma ꝑitas. ¶ Ad illō q̄ obī. q̄ cōuenit exp̄mere cōuenit 7 cogitare. Dōm q̄ pōt accipi cogitare gñaliter p actu mētis siue errātis siue nō. siue assentientis siue nō. 7 tūc ē illud verū. vel p cogitatiōe cuz assensu tūc ē falsum. q: dogmatiby ꝓtingit rōnē ꝺtradicere q̄ntū ad exterⁱ. ñ tm̄ q̄ntū ad iteri⁹. vt dic̄ pbs ī posteri.

Onsequēter scdo loco ē questio de scda ꝓpietate diuini cē. s. imutabilitate. De qua duo q̄runt. Primo q̄rit vtrū imutabilitas sit in deo. scdo vtz sit ꝓpietas dei.

¶ Questio. j. c

¶ Q̄ imutabilitas sit in ꝺto. oñdit b̄ mō. Oīs mutatio aut ē fm substantiā. aut fm accñs. sz de⁹ nō mutatur fm substantiā. q: oīe tale ē corruptibile. Deꝰ aūt siue dīna substātia cū nō habeat p̄ncipiū ē incorruptibilis. g⁹ 7c. Itē nec fm accñs. q: in ꝺto nō ē accñs. g̃ nulla in eo ē mutatio. ¶ Item oīe q̄ mutat. p pas⁹ ē in potentia q̄ in actu 7 in tali differt act⁹ a potētia. sz de⁹ ē pur⁹ act⁹. ergo nullo mō mutat. Itē fiat deductio. Rich. oīs mutatio aut ē in starū melioꝛē. aut deterioꝛē. aut parē. sz nullo istorum modoꝝ mutat dīna natura. Q̄ nō in melioꝛē. quia verissime ē. Nō in deterioꝛē. q: a semetipa ē. Nō inēqlez q: pfecta ē. ergo nullo mō ꝺuenit dīno eē mutabilitas.

Cōtra Sap. vij. oīb⁹ mobilib⁹ mobilioꝛ ē sapia. ergo 7c. Si dicat q̄ sapia ꝺr mobilis p cām eo q̄ facit alia mouere. Cōtra. nihil dat q̄ nō hz. sz de⁹ dat oīb⁹ motū. g⁹ motus. vel mutatio maxime ē in ꝺto. ¶ Itē oīe q̄ nūc ē aliq̄d q̄ nō fuit p̄us ē mutatū. sz filⁱ⁹ dei hō ē. ab eterno autē nō fuit hō. ergo ē mutat⁹. Si dicas q̄ hō p̄dicat de filio dei. nō p̄ inherētiā. sz p vnionē. 7 vnio ē relatio. 7 relatio aduenit sine mutatiōe. vt de nūmo fit p̄ciū. vt dic̄ Aug. in. v. de tri. Cōtra. Ambro. ita arguit cōtra hereticū q̄ post filiū er tpe genitū a p̄re. q: si b̄. nūc fact⁹ ē non de p̄re p̄. ergo mutat. ergo sil'r in ꝓposito. ¶ Itē q̄cūq̄ de non agente fit agens. mutat mutatiōe q̄ ē ab ocio in actū. sed de⁹ de nō creante fact⁹ ē creans. ergo ē mutat⁹. Si dicas q̄ de⁹ de nō agēte fit agens. nō ꝓpter mutationē sui. sz ꝓpter mutationē effect⁹ ꝓducti. sicut sol de nō illuminātē fit illuminās. Cōtra. nō q: creatura ē. iō de⁹ creat. sed q: deus creat. creatura fit siue ꝓducit. Per prius est ergo deum agere q̄ creatura fieri. ergo cum posterius non sit causa prioris. nō quia creatura fit de nō ente ens. de⁹ fit de nō creāte creās. sz ecōuerso. 7 ita mutatio ē rōne agentis non effect⁹. ¶ Itē deus aliq̄d vult qō prius nō voluit quia ex tempore voluit creare quod non voluit ab eterno. sed quicūq̄ vult aliquid quod non prius voluit mutatus est. ergo 7c. Si tu dicas q̄ ab eterno voluit creare mundum in illo instanti. sicut ego volo audire missaz cras. Contra. voluntas dei est causa rerum prima 7 immediata. ponit effect⁹. g⁹ si ab eterno voluit. ab eterno mūdus fuit. ¶ Rn̄. dicēdū q̄ sicut dicit boetius. deus stabilis manēs dat cūcta moueri. vñ diuina cētia ē imutabilis. Non em̄ mutat loco. q: vbiq̄ est. Non tpe. q: eternitas simł ē. Non forma. q: purus act⁹ ē. Vñ mutationē fm formā tollit simplicitas. fm tps tollit eternitas. fm locū tollit imēsitas. 7 ideo in deo ē sīma stabilitas. 7 inde oīs mot⁹ causalitas. Quia sicut ꝓbat Aug⁹. 7 vult phs. Oīs mot⁹ p̄cedit ab imobili. vt cuz mouet man⁹ stat cubit⁹. 7 mouet cubit⁹. stante humero. q: ergo dei sapia ē stabilis. iō oīa mouet. ¶ Qō obīcit ergo de sapia. q̄ ꝺr mobilis. Dōm q̄ mobile ꝺr actiue de ea. q: facit motū nō passiue. sic sen- 26
sibile de aīali. Et ad illud qō obī. nihil dat alteri qō non hz. Dōm. q̄ tripler ē aliq̄d hre. s. formalit. exēplarit. causaliter. 7 q̄libet istoꝝ modoꝝ qō hz dare pōt. Primo aūt nō hz de⁹ motū. sz scdo 7 tertio sic. ¶ Ad illō qō obīcit 28
de relatione. Dōm. q̄ relatio cuz ꝺr de nouo de nēcitate ponit mutationē in altero extremoꝝ. nec oportet q̄ in vtro q̄. iō ista relatio q̄ ē ꝓsone ad ꝓsonā ponit mutationē in altera ꝓsonaz. 7 vna mutata mutat 7 reliq̄. q: eadē sunt cētia. iō de nēcitate si de nō p̄e fieret p̄. mutaret. Relatio aūt cētie ad cētiā. nō de nēcitate ponit mutationem. nisi in altero extremoꝝ. Quia cū diuerse sint essentie. pōt vna mutari altera nō mutata. iō in relatiōe ad creaturā sp intelligit in creatura facta mutatio non in deo. Tñ ꝓpie loquēdo sicut alibi patebit. de⁹ nō refertur ad creaturā. nisi fm dici 7 modū loquēdi. Posset tm̄ aliter dici sicut supra tactū ē. q̄ nō ē sil'e. q: relatio ꝓsonalis dat ꝓsone eristere. nō sic aūt relatio ad creaturā. 7 iō sequit. Si incipit eē p̄. incipit eē. nō aūt seq̄t b̄. de⁹ incipit esse hō. igit incipit esse. 7 iō bn̄ valet argumentū Ambro. q̄ si p̄ incepisset gignere. q̄ cēt mutat⁹. q: incepisset cē. non q: ab vno statu in alterū mutat⁹ cēt. ¶ Ad illō qō obīcit 29
de nō agēte. 7c. Dōm q̄ ē agēs qō ē sua actio. 7 ē agens qō nō ē sua actio. Agens qō nō ē sua actio sic agit. q̄ inf ipm 7 effectū cadit medū qō disponit ipm. 7 tale agens nunq̄ fit agens de nō agente q̄n mutet. q: nouuz q̄d sibi aduenit. Sz agēs qō ē sua actio agit seipso. 7 ideo inf ipsum 7 effectū nō cadit aliq̄ medū ipm disponēs. 7 ideo cū de nō agēte fit agēs. q: nihil nouū sibi accidit. iō non mutat. tale agens deus ē. ¶ Ad illud qō obīcit de volū- 30
tare. Dōm q̄ causa prima 7 immediata ꝺr tripl'r. Aut respectu substātie. aut dispositiōis aut act⁹. Respectu substantie. cū inter eā 7 effectū nō cadit alia substātia media creans. Respectu dispositionis. cū non addit noua dispositio ad effectum ꝓducendum. Respectu act⁹ quādo

actui cõiungit. Dico ergo q dei volũtas fuit cã prima ⁊ ĩmediata ab eterno respectu substãtie ⁊ dispositionis ⁊ nõ respectu actus. q actui nõ ꝺiungit volũtas. nisi pro tpe in q̃ vult agere. vt ptz cũ ꝺr. volo cras legere. voluntas nõ copulat actui. nisi. p tpe crastino.

¶ Questio ij ꝺ

¶ Utr immutabilitas sit ꝺine cẽntie ꝓpietas ita q nulli creature cõueniat. Et q ste vr. Qr. j. Thi. vj. ꝺr de ꝺo q solꝰ hz imortalitatem. Et aug. dicit ꝺra maximinũ. In oĩ natura mutabili. nõ nulla mors est ipa mutatio. ergo si solꝰ deꝰ hz ĩmortalitatẽ. solꝰ hz ĩmutabilitatẽ. ¶ Itẽ omne vertibile est mutabile. sz ois creatura ẽ vertibilis. vñ Dam. Omne q̃ a versione incipit in versionẽ rẽdit. gº ⁊c. ¶ Itẽ oĩe quod sibi relictũ in nihilũ cedit. quãtũ est de se ẽ mutabile. sed ois creatura ẽ hmõi. Vñ Greg. cũcta in nihilũ rẽderent nisi manꝰ conditoris ea retineret ergo ⁊c. ¶ Itẽ nullũ accidẽs de se hz stabilitatẽ. sz cẽ oĩa creature accidit sicut dicit Hylariꝰ. ⁊ hr in lra. q ab alio venit. gº ois creatura q̃tũ ad esse est instabilis. ¶ Itẽ oĩe vanũ est subiectũ variabilitati. sz ois creatura vana. cuz sit ex nihilo Vñ Ro. viij. Vanitati sbiecta ẽ creatura ⁊c ergo si ois creatura vana. nulla ĩmutabilis. ¶ Itẽ oĩe mutatũ hz in se mutabilitatẽ. sz ois creatura facta est. gº ois creatura mutata. gº nulla ĩmutabilis. ¶ Cõtra immutabilitas nõ ꝺr nisi tripl'r. Dicit cñ ĩmutabilitas. aut invariabilitas. aut icorruptibilitas. aut ĩuertibilitas. Ostẽ dit aũt q̃ iuariabilitas ꝓueniat creaturis. vtpote principijs. Nam Aug. oñdit in. xi. cõfes. q materia informis est invariabilis. Quia q̃ caret forma caret ordine. eciaz q̃ caret ordine caret vicissitudine. gº variatiõe. Autor aũt ser principiorũ dicit hoc ꝺe forma. q est in simplici ⁊ invariabili ẽntia cõsistẽs. ¶ Itẽ vr q̃ invariabilitas cõueniat beatis. q vbi pfecta bitudo. ibi nulla ꝺpditio ⁊ vbi nulla variatio ẽ. ¶ Itẽ variatio attẽdit sicut dicit aug. sup Gen. ad lrãm. aut fm locũ. aut fm tps. sed aliq̃ creatura caret ꝺterminato loco ⁊ tpe. vt vniuersale q̃ ẽ sp ⁊ vbiq̃ ⁊ celũ empyreũ q̃ est extra tps ⁊ locum. ergo ⁊c. ¶ Itẽ si immutabilitas dicat incorruptibilitas. idẽ oĩe dit. Nã ois corruptio naturalis venit ex ꝺrarietate. sicut dicit phs in li. ꝺe morte ⁊ vita. sed multe creature carent ꝺrarietate. gº ⁊ corruptibilitate. ¶ Item omnis corruptio est in aliquid prius se. quia corruptio naturalis in aliquid est. sed principia non habent aliquid prius. vtpote materia. gº sunt incorruptibilia. ¶ Itẽ oĩe ppetuũ est incorruptibile. sz aliqua creatura naturaliter est ppetua ergo ⁊c. Minor ꝓbari potest sic. Perpetuitas ẽ ꝺe ratione imaginis. Vñ aug. Nõ cẽt aĩa imago si mortis
37 ẽmino claudere. cũ gº aĩa naturalis sit imago ergo naturaliter est ĩmortalis siue ppetua. ¶ Itez oñdit q̃ creatura sit iuertibilis. si vertibilitas est in nõ esse. sed nihil est q̃ creaturã aliquã possit vertere i nõ esse. q a se non vertit cũ nihil se corũpat. ab alio nõ. q a actio creature i id fmi nat ex quo incipit. sz nullꝰ creature actio incipit ante cẽ gº ⁊c. ¶ Preterea. distantia infinita est inter esse creature ⁊ nihil sed inter extrema in infinitũ distãtia nõ põt fieri mutatio p virtutẽ finitã. ergo nihil potest cedere in nihil nisi ꝺeo faciẽte. ¶ Itẽ vertibilitas dicit q corruptio nẽ i nõ esse oĩno. sz nihil q̃ corũpit cedit oĩno in nõ ens ergo nullũ corruptibile vertibile solũ. Si tu dicas q iuertibilitatẽ nõ hz creatura p naturã. sz p gratiã. Cõtra Quod omnibꝰ iẽ ẽ naturale. cñ gra speciale est. sz naturale ẽ quod est idẽ apud oĩs. sed fere ois creatura est iuertibilis. q nulla redigit in nihilum ergo hoc naturale Itẽ ostẽdit q̃ nec p grtiã. quia gratia ẽ pfectio nature q̃ repugnat nature nõ ꝺak per gratiã. g si iuertibilitas est ꝺra naturã creature. gº nõ ꝺak p gratiã. ¶ Itẽ obij cit de illa gra quia si est creatura est vertibilis. si gº ꝺueniat ei inuertibilitas oportet q p aliaz gratiã ⁊ sic erit abire in infinitũ. Si gº oportet stare. patz q̃ nõ p gratiã Si ꝺicas q gratia illa non ꝺr habitꝰ. sed ꝺeꝰ gratis ꝺseruãs. h nihil ẽ. q sine ꝺo opante nulla creatura operat. g sicut nulla creatura est inuertibilis nisi per gratiam sic nulla creatura operat. nisi p gratiã. gº nulla operatio ẽ naturalis. q̃ stultũ est ꝺicere. ꝓ. ꝺicẽdũ q̃ immutabilitas ꝺr p priuationẽ mutabilitatis. Mutatio autẽ ꝺr tripliciter. Uno mõ ab ente in ens. ⁊ hec est mutatio fm accidens. ⁊ ꝺr variatio. Alio mõ ab ente simpliciter in ens potẽtia. siue fm quid. ⁊ hec ẽ mutatio fm formã. ⁊ ꝺr corruptio. Alio mõ ẽ mutatio ab ente in simpl'r non ens. ⁊ hec ẽ fm totã rei substãtiã ⁊ ꝺr versio. Scõm hoc itelligendũ q̃ immutabilitas dicit tripliciter. Uno modo invariabilitas Alio mõ icorruptibilitas. ⁊ tertio mõ iuertibilitas. Si g̃ immutabilitas dicat invariabilitas. sic dico q̃ in nulla omnio est creatura. neq̃ per naturã. neq̃ p gratiam. Nã oĩe creatũ aut est accidẽs. aut hz accidens. ⁊ ita variabile. sic accepta invariabilitas ꝓprie ꝓpriũ ipius ꝺei ẽ. Si autz ꝺicat immutabilitas icorruptibilitas. sic ꝺico q̃ in aliquibus est creaturis. Ju quibusdã per naturã vtputa i simplicibꝰ Jn quibusdã per gratiã vtputa in glorificatis corporibꝰ nec sic est ꝓprie ꝓpriũ ꝺivine essentie. Si vero tertio mõ ꝺicat immutabilitas. sic oĩibꝰ creaturis inest p gratiã. nulli autẽ p naturam nisi soli ꝺeo. ¶ Invertibile cñ p naturã est q̃ ex seipo habet vt possit stare. hoc autẽ est inq̃ nulla est vanitas vl varietas ⁊ in q̃ oĩno nulla ẽ ẽntie mutatio. nec ad ẽ nec ad nõ ẽ. ⁊ hoc ẽ solũ eternũ ideo hec iuariabilitas est in solo ꝺeo ⁊ est ꝓprie ꝓpriũ eiꝰ Inuertibilitas autẽ per gratiã iest omnibꝰ vel pluribus creaturis. quia ꝺeus sua gratuita bonitate cetera cõtinet ne i nihil cedãt. ⁊ loq̃r ꝺe creaturis que ꝺicũt quid cõpletũ p se existẽs. Concedẽdũ ergo q̃ immutabilitas pue ꝓuat variationẽ fm accñs q̃tũ ad naturã ⁊ potentiam solꝰ ꝺei ẽ. Stl'r vt priuat mutationẽ in nõ ẽe fm actũ et potẽtiã. q̃tũ ẽ de natura solꝰ ꝺei ẽ. licet p gr̃am ꝺueniat multis creaturis. ⁊ sic ꝓcedũt rones ad pmã prẽ vñ cõcedendũ sũt. ¶ Ad illud gº qꝺ obijcit in cõtrariũ. q̃ principia 34
rerũ sunt invariabilia. ꝺõm q̃ verũ ẽ si cõsiderent fm'cal sentiã abstractã. sed si ꝺsiderent fm ee nature. sic de necessitate hñt accidẽtia ꝺiucta. ⁊ pñt variari. variatio autem accidẽtalis respicit ee. ¶ Ad illud qꝺ obijcit q̃ in beatis nõ põt ee variatio. ꝺõm q̃ verũ ẽ q̃tũ ad subãm pmũ siue q̃tũ ad pmũ substãtiale. cadit tñ q̃tũ ad ꝺuersionẽ ad infer. tũ q̃tũ ad affectiões sic ptz in angelis. tũ q̃tã ad actiones. Vñ beati erunt agiles ⁊ poterunt moueri. Ad illud quod obijcit ꝺe vniuersali ⁊ empirreo. Dicendum q̃ vtrũq̃ recipit variationez. sed vniuersale rõne 35
ei⁹ in q̃ est q̃ mouẽtibꝰ nobis mouent ea que i nobis sũt Empirreũ vero rõne contenti. Potest cñ aliqd cõtinere quod non continet. ⁊ aliquid non continere quod continet. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝺe incorruptibilitate. ꝺõm. sicut ꝓtactum est q̃ conuenit creaturis. ¶ Alique 36
cñ ceeature sunt ita simplices. ⁊ ita bone cõiunctione cõiuncte. q̃ nulla cadit in eis cõtrarietas. nec est in eis materia ratio corruptionis q̃z in principijs. Unde. sicut principia nõ sunt resolubilia i aliqd ramẽ cederent in nihil si sibi relinquerẽt. sic intelligendũ in aliquibꝰ substãtijs Vñ non est ꝺicendũ q̃ sit verũ qꝺ oĩe cõpositũ sit resolubile fm rẽ. sed sicut ꝺicit Anſhel. est resolubile re vel intellectu. Unde cõcedende sunt rones ad hoc inducte.

37 Ad illud ꝙ dō qō obī de vertibilitate. Dōm. q̄ q̄libz creatura vertibilis ē p̄ naturā. si sibi relinquat. Si queritꝰ cā huiꝰ. dōm q̄ huiꝰ versionis cū sit defectꝰ puꝰ nō ē reddēda cā efficiēs vel reducēs in nō eē. sed solū deficiēs

38 Propt̄ qō notādū q̄ natura ꝺr naturalis oꝛigo. Origo aūt creature ꝛ ē ex nihilo. ꝛ est ex suis p̄ncipijs. fm̄ h̄ dupliciter ꝺr aliq̄d ipi creature naturale. vel q̄ inest ei ex eo qō ē ex nihilo. Vel q̄ inest ei ex eo qō ex suis p̄ncipijs. Et q̄ nihil nulliꝰ ē cā efficiēs sz deficiēs. iō ꝓtestates q̄ insunt creaturę rōne eiꝰ qō ē ex nihilo. nō sunt positiōes sz defectꝰ. nec sunt a ꝺeo. sz a defectu ꝺei nec habēt cām efficiētē. sed deficientē. ꝛ tales sunt vanitas. instabilitas. vertibilitas. ¶ Si ergo q̄rat aliq̄s ē vertibilis creatura. dico. q̄ nō ab aliq̄ efficiēte. sz p̄ defectū i ipa. Scōm autē q̄ naturale ꝺr inesse rei p̄ ꝓpria ꝛ intrinseca p̄ncipia. Sic nō dicunt naturaliter inesse ꝙuationes vel defectus sed habilitates. ꝛ ideo hoc mō accipiēdo naturale. nulla creatura ē vertibilis in nō eē. nec tm̄ ꝺr inuertibilis naturaliter. q̄ naturale ē in qō potest natura. sed p̄ncipia rei nō p̄nt in rei ꝓseruationē. nec ꝓseruationē sui. ꝛ iō iuertibilitas nō ē hmōi naturalis. nec tm̄ ē cōtra naturā. imo ē ei cōsona. q̄ oīs natura appetit saluari. cuius ex se nō possit. ꝛ maxime illa creatura q̄ appetit beatificari. et h̄ ē illa q̄ ad dei imaginē facta ē. Et q̄ desideriū nature non ē frustra. vbi deficit natura. suppler dei gratuita influentia. ꝛ sic ptz q̄ ꝑtibilitas inest p̄ naturā. sz inuertibilitas p̄ gram. ¶ Ad illō qō obī de compatiōe gre ad naturam 39
itelligēdū ē q̄ gra ꝺr aduitoriū veniēs a supiori respectu eiꝰ qō ē supra posse natura. Hoc aūt aduitoriū ē duplex Aut respectu eē simplr. aut respectu eē pfecti. Si respectu eē simplr. vtputa conseruatiōis eē. q̄ nulla p̄ncipia cū sint vana. de se p̄nt seipa conseruare. sic nō ē mediante aliq̄ habitu infuso vel dato. q̄ respicit eē. ꝛ q̄ eē cōe oīb. iō hec gra ē oīb cōis. Uñ hec ē gra hns modū nature. ꝛ hec ē gra q̄ dant cetera vertibilia. Alio mō ꝺr gra aduitoriū respectu pfecti eē. ꝛ q̄ pfectio eē ē in his q̄ ad beatitudinē ordinant. respicit hn̄ eē. vel qō nō est oim. ideo hec ē hīs specialis aliquoriū nō oīm. ꝛ hec ē gra p̄ modu gre. Ex his ptz qō obī de gra. Obiecit em̄ fm̄ q̄ gra ē specialis habitꝰ diuisus cōtra naturā. ꝛ sic dic aliq̄d de nouo creatū. sz gra p̄dicto mō nō. Et ex h̄ ptz vltimo obiectum. q̄ gra ꝺr aduitoriū respectu eiꝰ qō ē sup̄ posse nature. ꝛ q̄ ꝙuatio p̄ncipioriū ē supra posse nature. nō aūt egressus actionū. imo infra. ideo pater.

¶ Eadēq̄ sola ꝓprie ac vere. Supra oñdit mgr̄ duas ꝓprietates diuine eētie. s. ꝑitatē ꝛ incōmutabilitatē. Hic oñdit simplicitatē diuine eētie vel nature. Et habz hec ps tres ptes. In p̄ma oñdit q̄ ꝓprie ē simplex. In secunda q̄ vere. ibi. Hic diligent notādū ē cū dicat Aug⁹ ꝛc. In tertia q̄ sūme. ibi. Huiꝰ aūt eētie simplicitas. Prima iterū ps hz tres ptes. primo ꝓponit q̄ ꝓprie ē simplex Scōo oñdit q̄ nō ꝙuenit nature corporali. ibi. Ut autez scias quō simplr ꝛc. In tertia q̄ nō ꝙuenit nature spūali. ibi. Creatura quoq̄ spūalis ꝛc. Silr ps in q̄ oñdit q̄ ē ꝑfe simplex. habet tres ptes. In p̄ma oñdit q̄ in deo ē pure multiplicitas nominū. In scōa oñdit q̄ in eo nō ē diuersitas p̄dicamētoꝝ. ibi. Dō aūt in natura diuina nulla sit accidentiū. ꝛc. In tertia cōcludit q̄ noīa p̄dicamētorū in dīis nō p̄nt dici ꝓprie. ꝛ etiā nomē p̄mi p̄dicamēti ibi. Uñ nec ꝓprie ꝺr substātia. ¶ Silr tertia ps in q̄ ostēdit. q̄ ē sūme simplex habēt tres. primo em̄ oñdit q̄ tāta ē ibi simplicitas. q̄ nulla est ibi rez diuersitas. Scōo q̄ cū hac simplicitate stat pl̄onarū pluralitas. ibi. Et cum tante simplicitatis ꝛc. Tertio vero ꝛ vltimo epilogat q̄ ostensa est in diuina essentia triplex ꝓpietas. ibi. Ecce quātā ē idemptitas.

40 a ¶ Eadēq̄ sola In pte ista circa
ram incidit hec a
qō de ordie. Cū
em̄ cōpositio in
creatura sit rō ꝛ
cā mutatōis. simplicitas ē cā im/
mutabilitatis.
q̄ si affirmatio
cā affirmatiōis.
ꝛ negatio cā ne/
gatiōis. ergo cū
cā sit añ effectū
debuit ꝓmo ma
gister ponere p
prietatē simpli/
citatis. ℟. dō. q̄
reuera cōpositō
q̄ fm̄ rōnē itelli
gēdi ꝓꝛ ē q̄s mu
tatio. sed q̄n ne
gationes se hn̄t
econuerso affir/
matiōib⁹. hinc ē
q̄ imutabilitas
ē ꝓꝛ. ita volūt
41 aliq̄ dicere Pōt

Quare creatura sit mltiplex ꝛ nō simplex

De corpali oñdit qua/re sit multiplex.

De simplicitate eētie diuie
q̄ sola ꝓprie est simplex. e
a Eadēq̄ sola ꝓprie ac vere simplex ē. vbi nec ptiū nec accidentiū. nec q̄rūlibz formaꝝ vlla ē diuersitas siue variatō l mltitudo
¶ Q̄ simplex eē nō ꝙuenit nature corporali. f
Ut aūt scias quō simplex sit illa suba. te docet Aug⁹. in. vj. li. de tri. Aīa dūte ꝓmo q̄re oīs creatura sit simplex. ꝛ nullo mō vere simplex ꝛ ꝓmū ō corꝑali. postea de spūali creatura. Corꝑalis vti q̄ creatura ex ptib⁹ ꝓstat. ita vt sit ibi alia ps mīor. alia maior. et maiꝰ sit totū q̄ libet ps. ꝛ i vno q̄ corꝑe aliꝺ ē magnitudo. aliud color. aliꝺ ē figura. ꝑt ei ꝛ minuta magnitudine manere eidē color. ꝛ eadē figura. ꝛ colore mutato manere eadē figura ꝛ eadē magnitudo Ac p hoc multiplex eē ꝓuicit natura corꝑis: simplex autem nullo modo
¶ Q̄ simplex esse non cōuenit nature spūali. g
Creatura q̄z spūalis vt ē ania. in cōpatiōe q̄dē corꝑis ē simplex. sine cōpatōe ꝙo corꝑis ē mltiplex ꝛ nō simplex. Que iō simplex dicit respectu corꝑis. q̄ mole nō diffundit p spaciū loci. ꝑ in vnoquoq̄ corꝑe. ꝛ i toto tota ē. ꝛ i q̄libz ei⁹ ꝑte tota ē ꝛ iō cū sit aliq̄d in q̄uis exigua ptic̄la corꝑis qō sētiat aīa. q̄uis nō fiat i toto corꝑe. illa aūt tota sentit. q̄ totā nō latet. Sz cū nec in ipa aīa ꝙe simplicitas ē. b Cū em̄ aliud sit artificiosū eē. aliud inertē. aliꝺ acutū. aliꝺ memorē. aliꝺ cupiditas. aliud timor. aliꝺ letitia. aliꝺ tristitia. p̄nt q̄ hec ꝛ alia hmōi inumerabilia in aīe iueniri natura. ꝛ alia sine alijs ꝛ alia magis. alia mīꝰ. manifestū ē nō simplicē. ꝑ multiplicē eē natura. Nihil eniz tm̄ aliē dici ꝛ melius. q̄ ē priꝰ notius nobis. ꝛ ꝑ⁹ notius simplr. ꝛ q̄ simplicitas ē maxime nobis occulta. ꝓpter h̄ q̄ simplex inq̄ꝝ tū simplex hz rationē p̄ncipij. et nos venimus a cognitiōe posteriorꝝ in cognitionē ꝑioꝝ. iō prius agit de imutabilitate q̄z simplicitate. ¶ Itez q̄rit de h̄ q̄ dicit 42
b in lra. Eadēq̄ sola ꝓprie ac vere simplex. quia nec habet cōpositionē ptium. ꝛc vī superflua dicere. q̄ simplex est cuiꝰ ps nō ē. sic cōpositus ꝺr qō hz ptes. ℟. dō.

q̄ magister notificat hic simplex ſm quod est dei proprium · et ita opponitur compositioni ⁊ multiplicitati. Quantum ergo ad priuationem compositionis dicit q̄ non habet multitudinem partium · quātū vero ad priuationem multiplicitatis extrance. Quō ōsō simplex. dicit q̄ non habet varietatē accidētium. Quātum vero ad priuationem multiplicitatis intrinsece dicit q̄ non habet varietatē formaruꝫ · vt generis · ⁊ speciei · ⁊ differentie · et hoc modo simplex · est simplex vere ⁊ proprie. quod solius dei est.

43 b ¶ Cum enim aliud sit artificiosum esse ⁊ inertem · ⁊c̄ · Probat hic Augustin⁹ · animam esse cōpositam propt̄ multitudinez p̄ priorum. Sz contra · Nulla substantia componitur ex proprietatibus nec per se · neq̄ cum alio · ergo ex hoc nō probatur q̄ anima sit compositа · ℟ · dicēdum · q̄ Augustinus hoc non probat nisi a posteriori · Compositio enim accidentis ad subiectum ⁊ diuersitas necessario p̄ supponit aliam compositionem Quia vt dicit Boetius · quod est pure forma · subiectum esse non potest · ergo ad hoc q̄ aliquid sit subiectum accidentium plurium oportet in illo preexistere compositionem intrinsecam · sed anima capit in se multitudinem accidentium · et ideo necessario

simplex mutabile ē · ois aūt creatura mutabilis ē · nulla ḡ creatura ꝺe simplex ē · de⁹ ꝺo ⁊ si multiplex dicat̄ · ꝺe tū ⁊ sūme simplex est · Dicit̄ eñ magn⁹ · bon⁹ · sapiens · btūs · ver⁹ · ⁊ q̄cq̄d aliō non indigne dici videt̄ · ꝑ eadē magnitudo ei⁹ ē q̄ sapia · Nō eñ mole magn⁹ ē · ꝑ ꝺrute · ⁊ eadē bonitas · q̄ sapia · ⁊ magnitudo · ⁊ veritas · ⁊ nō ē ibi aliud ipm̄ beatū eē · ⁊ aliud magnū · aliud sapiētē aut verum · aut bonum esse aut oīno esse.

¶ Q̄ diuina eēntia vere ē simplex cū tñ multiplex dicat̄ h Dic diligenter notandū ē cū dicat aug⁹ · solū deū vere simplicez eē · cur dicat eūdē multipliciter dici? Sz h̄ nō ꝓpter diuersitatē accidentiū vel priuz dicit · ꝑ ꝓpt̄ diuersitatē ac multitudinē noīm q̄ de deo dicunt̄ · q̄ licz multiplicia sint · vnū tñ significāt · s · diuinā naturā · Hec eñ nō ita accipiunt̄ cū de illa incōmutabili eternaq̄ suba incōpabiliter simpliciore q̄ ē hūan⁹ anim⁹ dicūtur · quēadmodū cū de creaturis dicunt̄ · Vñ aug · in li · vj · de trini · Deo inq̄t ē hoc eē q̄ ē · fortē eē · vel sapientē esse · vel iustū esse · ⁊ si q̄d de illa simplici multiplicitate · vel multiplici simplicitate dixeris q̄ suba ei⁹ significet · Humano aūt ali⁹ nō est h̄ eē · q̄ est fortē esse · aut prudētē aut iustuz pōt eñ esse anim⁹ · ⁊ nullā istaꝝ habere virtutum

Aug⁹

Tanta est dei simplicitas q̄ nulli p̄dicamento ꝛ subiūcit. i

¶ Q̄ aūt i natura diuina nulla sit

infertur a posteriori q̄ ipsa sit composita licet non ex accidentibus.

c ¶ Sine qualitate bonum · sine quātitate magnum ⁊c̄ · Videt male dicere · quia ꝑ quo cūq̄ remouetur superius · et inferius · ergo si non habet qualitatem · nec bonitatem · Si tu dicas q̄ bonitas illa non est species qualitatis · queritur quare quare nō similiter dicitur in diuinis qualitas diuina · sicut bonitas diuina · ℟ · quidā 44 volunt dicere · q̄ nomen generis non transfertur ad diuina · tum quia nō dicit rei complementum sic̄ species · tum quia signat in concretione ad subsistātiam et in depēdentia · Nomina autem speciei alia connotant effectum in creatura · ⁊ ideo dicitur sine qualitate bonus · Sed si quis velit inspicere inuenit hoc non habere veritatem · Si ergo queratur q̄ modo differt in deo magnitudo ⁊ bonitas · Dicēdum q̄ magnitudo significat diuinā essentiā · per modū quantitatis · bonitas per modū qualitatis · ergo isti modi cadunt in deum ⁊ rationē Si querat qualis est deus · Respōdetur bonus non magnus · ⁊ ideo dicendum q̄ nomina generum in diuinis reperiuntur · sed non prout habent rationem generis · quia deus in nullo genere est · ⁊ ad hoc significandū Aug⁹

c ¶ Sine qualitate bonum · sine quātitate magnum ⁊c̄ · accūtiū diuersitas · nullaq̄ penit⁹ mutabilitas · sed ꝑfecta simplicitas · oñdit aug · in li · v · de trini · dicens · Intelligam⁹ deū ē tū posse · sine qualitate bonū : sine c ē tū tate magnū · sine indigentia creatoꝛē · sine situ p̄sidentē · sine habitu oīa continentē · sine loco vbiq̄ totū · sine tpe sempit̄nū · sine vlla sui mutatiōe mutabilia facientē nihilq̄ patientē · Quisq̄s deū ita cogitat · ⁊ si nōdū pōt oīno inuenire q̄d sit pie tñ caueat ē tū pōt aliq̄d de illo sentire q̄ nō sit · Ecce si subtiliter intēdas ex his atq̄ p̄dictis apit̄ · illa p̄dicamenta artis dialetice dei nature mime q̄uenire · q̄ nullis est subiecta accidētibus.

¶ Hoc a p̄dicamētoꝛ i diuis nō p̄nt dici · ⁊ q̄ deus non ꝓprie sed abusiue dicit̄ suba. k

¶ Vñ nec ꝓprie ꝺr suba · vt aug⁹ · oñdit in li · vj · de trini · Sic ab eo q̄ est eē appellat̄ eēntia · ita ab eo q̄ est subsistere subam dicim⁹ · si tū dignū ē vt deus dicat̄ d subsistere · h̄ eñ ꝺ his reb⁹ recte intelligit · in q̄b⁹ subiectis sūt ea q̄ in aliq̄ subiecto esse dicunt̄ · sic in coꝛpe color aut forma · Coꝛp⁹ eñ subsistit ⁊ ideo suba est · Res ꝺo mutabiles neq̄ simplices · p ꝓprie dicunt̄ sube · de⁹ aūt si subsistit · vt suba ꝓprie dici possit · iest in eo aliq̄d tanq̄ in subiecto ⁊ si est simplex · Nephas aūt ē dicere : vt subsistat de⁹ ⁊ subsit bonitati sue · atq̄ illa bonitas nō subsit · vel potius eēntia · Neq̄ ipse de⁹ sit bonitas sua · sed in illo sit tanq̄ i subiecto · Vñ manifestū est deū abusiue subaz vocari · vt

remouet Augustinus nomina ix genera rum inq̃tũ sunt genera. d
tur substare. Uidetur satis dignum. quia summa nobili
45 tas ẽ per se sub/
sistere. ℟°. dicẽ/
dum. q̃ duplex
ẽ proprietas ip
sius substantie.
scilicz per se sta
re z alij subesse.
primum est per
fectionis. secun
dum imperfecti
onis. Et iõ rõne
prime dicitur di
gne non ratione
secunde.

Hylari°. ¶ Non ex cõ/
positis. deus q̃ e
vita est subsistit
ẽ. Que differẽ
tia est inter illas
differentias.
Quia si nulla ẽ
videtur facere i
culcationem.
46 ℟°. dicendũ. q̃
quidam volue/
runt q̃ nulla q̃t
tuor excludãtur
quartuor genera
compositionũ.
Prima enim est
essentie ex prin
Boeti°. cipijs essentiali
bus. ratiõe cuj°
dicitur q̃ de° nõ
est in composi/
tis. i. simul posi
tis. Secunda ẽ
substantie ex p̃n
cipijs naturali/
bus. q̃ sunt ma/
teria z forma. ra
tione cuius dic
neq̃ ex infirmis
quia materia sb
iecta est priuati
Aug°. oni que facit for
mam mutabilez
z infirmam z si
militer materiã
Infirma eim di
cuntur instabi/
lia. Tertia est
compositio mixti ex miscabilibus. ratione cuius dicit.
neq̃ ex obscuris. quia vbi mixtio. ibi quedam formaruz
confusio. z ita obscuratio. Quarta est compositio ani
mati ex partibus disparibus. ex anima videlicet z cor/
pore. ratione cuius dicit nec ex partibus disparibus. qa
ipse est spiritus Aliter tamen potest dici q̃ excludit eam

noie vsitatiori intelligat eẽtia
qõ vere ac pprie dr ita vt fortas
se solũ deũ dici optet eẽtiaz. ẽ
eim de sol° qz icõmutabilis est.
¶ Qd ina eẽtia sũme ẽ simplex
qz tãta ẽ ibi simplicitas q̃ nulla
sit rerũ diuersitas. I
Dui° aũt essentie simplicitas ac
sinceritas tãta ẽ q̃ non est in ea
aliquid quod non sit ipsa. sed
idẽ est hñs z qõ habeẽ. Unde hy/
lari° in. vij. li. de tri. ait. Non ex
cõpositis de° q̃ vita est subsistit.
neq̃ q̃ virtus est ex infirmis cõti
neẽ. neq̃ q̃ lux est ex obscuris co
aptaẽ. nec q̃ spũs ẽ ex disparib°
formalis ẽ totũ qõ i eo ẽ vnũ est
Idez in. viij. li. ẽ tri. Nõ hũano
mõ ex cõpositis de° est. vt in eo
aliud sit qõ ab eo habeẽ. z aliud
sit ipe q̃ habeat. ẽ totũ vita ẽ. na
tura. s. pfecta z infinita. z nõ ex
disparibus cõstituta. sed viuens
p totũ ipa. De hoc eodem Boe
tius in. li. j. de tri. ait. Quocirca
hoc vere vnum est. in quo null°
numerus. nullũ in eo aliud pter
id qõ in eo ẽ. neq̃ ei subiectũ fie
ri potest. Aug°. quoq̃ in li. de fi
de ad petrum dicit. Jn dei sub
stantia nõ est aliquid qõ non sit
substantia. quasi aliud sit ibi sub
stantia aliud qõ accidit substan
tie. Sed quicqd ibi intelligi po
test substantia est. Uerum hec
dici possunt facile z credi. vide
ri aũt nisi puro corde oino non
possunt. Item aug°. in. xv. li. ẽ
trini. Sic habeẽ in natura vni
uscuiusq̃ triũ. q̃ q̃ habet hoc sit
qõ habet. sicut immutabilis sim
plexq̃ substantia. Unde ysido/
rus ait Deus simplex dicit siue
nõ amittẽdo qõ hz. seu qz nõ ali
ud hz qõ non est ipe et aliud qõ
in ipo est.
¶ Qz cũ hac simplicitate stat q̃
sonarum pluralitas m
Et cũ tãte simplicitatis atq̃ sin
ceritatis sit natura diuina. ẽ ta
men in ea trinitas psonaz. Unde
aug. in li. xj. de ciui. dei ait. Non
ppter hoc naturã sũmi boni sim
plicẽ dicim°. quia est pater in ea
sol°. aut filj° in ea sol°. aut spũs
sctũs i ea sol°. i. qz ẽ sola ista no
minũ trinitas siue suba psonaz
sicut sabelliani putauerũt Sed
iõ simplex dr. qz ẽ hoc qõ hz excep
to q̃ relatiue que eq̃ psona ad al
teram dr. nec ẽ ipa. Nã vtiq̃ pr hz
filiũ ad quẽ relatiue dr. nec tñ ip
se ẽ filj°. z filj° hz pr̃em. nec tñ ip
se est pr̃ Jn q̃ xo ad semetipm dr
nõ ad altez. hẽ qõ hz. sic ad seip
sum dr viu° hñs vitã. z eadẽ vi
ta est ipe. Propr̃ hoc vtiq̃ natura
hec dr simplex q̃ nõ sit aliõ hñs
z aliud id qõ hz. sic in ceteris re
bus ẽ. Nõ eim hñs liq̃rẽ. liq̃r est
nec corpus color. nec animia est
sapientia.
Epilogus quo ostendit q̃ in di
uina essentia est triplex proprie
tas. n
Ecce quanta est ideptitas. ẽtia
est vnitas. imutabilitas. simpli
citas. puritas. diuine substantie
iuxta infirmitatis nostre valitu
dinem assignauimus.

dem compositionem. ratione diuersarum conditionum
Ad hoc eni q̃ principia aliquid constituant oportet q̃
principia sint differentie. sint dependentia. sint imper/
fecta. sint etiam
diffornia. ¶ Si 47
en im essent om/
nino cõformia z
perfecta nõ pos Jsidor°.
sent aliquid con
stituere. quia ex
duobus ẽntibus
actu nihil fit.
Quia ergo dif/
ferentia. ideo
sunt composita
quasi cum alijs
posita Quia de
pendentia. ideo
informia. Quia
imperfecta. ideo
obscura. Quia
dissimilia. ideo
disparia. Deus
autem non po/
test esse ex depẽ
dentibus ex di/
uersis. quia est
vita per essenti/
am. Non potest
esse ex infirmis
quia virtus per
essentiam. Nõ
potest esse ex im
perfectis et ob
scuris. quia lux
est. Similiter ñ
potest esse ex di
sparibus z dissi
milib°. quia spi
ritus per essenti
am. Summa er
go actualitas.
sũma potestas.
summa claritas
summa spiritua
litas. non per/
mittunt in deo
esse aliquam cõ
positionem.
Tñ ex his q̃ttu
or ꝺditiõib°. q̃t
tuor rõnes elicũ
tur pbãtes deũ
simplicissimuz.

AD intelligentiã eoꝝ q̃ dicit mgr̃ in lr̃a q̃ttuor q̃runt. Primo querit. vtr̃ in deo sit sũma simplicitas. Scõdo. v. simplicitas sit dei proprietas. Tertio ppt illud qõd dr̃ in lr̃a q̃d aĩa rõnalis q̃rit vtrũ aĩa rõnalis sit in toto corpe. ita q̃ in q̃libet pte. Quarto querit vtr̃ dei sit in aliq̃ dei mĩato gñe. Questio. j. c

QX in deo sit sũma simplicitas sic ꝓbat. Oĩe pmũ est simplicissimũ. q; q̃to aliq̃d pr̃ tanto simplicio. sz deꝰ est pmũ in gñe entiũ. eo q̃ nec ẽ. nec eẽ pt. nec cogitari prius. g̃ est ita simpler q̃ ipo nihil simplicio eẽ pot vl cogitari. gº ẽ simplicissimũ. Itẽ oĩe qõd ẽ. q̃cũq; hz ẽ simplicũ simũ. deꝰ ẽ q̃cũq; hz gº ꝛc. Pr̃a pz in se. Minor ꝓbatur sic. Deꝰ hz potentiã. sapiam. ꝛ sic de alĩs. aut gº est sua potẽtia. aut nõ. Si sic hẽo ꝓpositũ. Si nõ ẽ sua potentia cũ sit potẽs potẽtia. hz posse ab alio g̃. deꝰ ẽ ab alio. q̃ si hoc ẽ falsum. gº illud er q̃ seq̃t. Itẽ in eẽ nobilissimo debet oĩs cõditio nobilitatis poni in sũmo. sz deꝰ ẽ ens nobilissimũ. ꝛ simplicitas est cõditio nobilitatis. gº ponenda ẽ in deo ĩ sũmo. gº deꝰ ẽ sũme simpler. Item q̃to aliq̃d simplicius. tãto potentio in ꝑtute. et cconuerso. q; virtº vnita plus pot q̃ multiplicata. sz deus ẽ infinitº ꝛ imensus ꝑtute. ergo est finitº simplicitate. gº in deo est sũma simplicitas. Contra. Simplicio cogitat aliq̃d cũ cogitat vt abstractũ a pluribꝫ. q̃ q̃ cogitat vt cõtentũ in pluribꝫ. ergo cũ fides nr̃a cogiret deũ vt i pluribꝫ. non cogitat eũ vt simplicissimũ. gº si fides vere cogitat. deꝰ nõ est simplicissimus. Itẽ maior ẽ simplicitas vbi nõ tm̃ subiectũ. sed etiã ppr̃as ẽ cadẽ cũ ppr̃ate q; qñ ppr̃as differt a ppr̃ate in vno sunt plr̃a dr̃ia. gº ñ est simpler. sed in diuinis psonis. in eadem psona differt ppr̃as a ppr̃ate. vñ innascibilitas differt a paternitate. gº ꝛc. Rº. dõm. q̃ sicut ꝓme rõnes ꝓbant in deo ponenda ẽ sũma simplicitas. Ad illud gº q̃ ob

48 ñciẽ. q̃ fides nõ intelligit ipm vt simplicissimũ. Dõm. q̃ fides intelligit eũ vt simplicissimũ. ꝛ qui aliter ĩtelligit nõ intelligit vt sũme simpler. qõd patet sic. Qm̃ ẽ intelligere vnũ in vno. ꝛ vnũ in plibꝫ multiplicatũ. ꝛ vnuz in plibꝫ nõ multiplicatũ. Simplicio aũt intelligit vnũ i plibꝫ eẽ multiplicatũ q̃ vnũ in vno. qõd pz. q; vniuersale est simplicio singulari. ꝛ adhuc multo simplicio intelligit qõd est vnũ in pluribꝫ nõ multiplicatũ. hõ mõ intelligit fides nr̃a deũ. ꝛ tõ simplicior est deꝰ. q; ẽ in oĩbus non multiplicatº. q̃ si eẽt in vno solo vel in plibꝫ multiplicatº. Vnde ẽ q̃ deꝰ simplicissimº est ꝛ fides nr̃a eum vt simplicissimũ intelligit. et q̃ intelligit deuz plurificatũ in cẽntia. vel vnũ in supposito. derogat sũme simplicitati eiº. derogat etiaz nobilitati eiº. qm̃ vbi sũma simplicitas intelligit. oportet summã aucẽ intelligi si summe nobilis est. Et vbi ẽ sũma actualitas. sũma diffusio et cõicatio debet poni. ꝛ ista nõ pt eẽ nisi in sempiẽna pdnctiõe rei oĩno infinite ꝛ eq̃lis in ꝑtute. ꝛ hoc nõ pt eẽ in alietate cẽntie. g̃ nõ pt intelligi diuina cẽntia simplicissima. nisi in tribꝫ psonis intelligat tota eẽ. q̃rũ vna sit ab alia. Qñ gº obr̃ q̃ simplicio ẽ abstractũ a plibꝫ q̃ i pluribus. vez ẽ si i illꝫ plibꝫ plurificet. Si aũt nõ plurificat

49 nõ est vez. Ad illud qõd obr̃ q̃ maior ẽ simplicitas vbi nulla diuersitas. Dõm. q̃ diuersitas duplr̃ pt venire. vel ex additiõe. vel ex origine. Ex additione cũ ẽ diuersitas in ꝓprietatibꝫ absolutis q̃ diuerse sunt in diuersis. vt albedo in petro. paulo ꝛ gregorio. ꝛ hec ꝑuat simpliciter. q; ponit cõpositionẽ. Est alia diuersitas veniẽs ex sola origine. vtputa q; vna psona emanans ab alia. differt ab ea. ꝛ hec nõ repugnat simplicitati. q; nullã ponit cõpositionẽ. sz solũ ordinẽ ꝛ respectũ ad aliũ. ꝛ hõ ꝓprie dr̃ diuersitas. sz distinctio ꝛ discretio. ꝛ hõ manifestũ ẽ si intelligam̃ prem seipo gñare filiũ. ꝛ intelligam̃ eũ gñare. ꝛ trez nõ gñare. nulla ẽ hic cõpositio. q; nulla additio. Ad illud qõd obr̃ q̃ maior est simplicitas vbi nulla plalitas. dõm. q̃ duplex ẽ plalitas. Quedã in q̃ plus ẽ in duobꝫ q̃ in vno. vt in duobꝫ hoibꝫ plº ẽ de bonitate q̃ in vno. ꝛ ista plitas repugnat simplicitati. qa vnitas addit supra vnitatẽ. Quedã aũt ẽ plalitas. in q̃ tm̃ in pluribꝫ ẽ q̃nũ in vno. ꝛ hec ẽ in diuinis. q; tm̃ de eẽ. et bonitate. ꝛ ꝑtute ẽ in vna psona q̃tũ in plibꝫ. ꝛ ista plalitas nihil addit ad vnitatẽ. ꝛ iõ nullã oĩno ponit cõpositionẽ. nec ꝓiudicat simplicitatẽ. Ad illud qõd obr̃ q̃ 51
in pr̃e differt ꝓprietas a ꝓprietate Dõm. q̃ ꝓprietas differt a ꝓprietate triplr̃. Aut respectu subiecti. aut respectu sui. aut respectu obiecti. Si respectu subiecti. q; causanꝫ ex diuersis naturis in ipo reptis. sic ponit cõpositionẽ. q; ponit subiectuz eẽ in plibꝫ. Si respectu sui. sic differt musica ꝛ grãmatica in petro. ꝛ sic ponit silr̃ compositionẽ. q; ponit subiectũ sub eẽ plibꝫ. Si respectu obiecti. sic ponit subiectũ cõpari pluribꝫ. ꝛ hõ mõ nõ ponit cõpositio. sed distinctio. Exẽplũ ẽ in pũcto qõd ẽ ꝓncipiũ ꝛ finis respectu diuersaz lineaꝝ. hõ mõ est differẽtia ꝓprietatum in diuinis ꝛc.

Questio. ij. f

Utrũ simplicitas sit dei ꝓprietas. Et q̃ sit videt hõ mõ. Nulla creatura ẽ actº purº. q; in oĩ creatura (vt dicit Boetiº) differt q̃ ẽ et qõd est. gº in oĩ creatura ẽ actº cuz possibili. sz oĩs talis hz in se multiformitatẽ ꝛ caret simplicitate. gº ꝛc. Itẽ oĩs creatura hz eẽ finitũ ꝛ limitatum. ergo habet esse arratum. sed vbicunq; ẽ esse limitatũ. ẽ ibi aliq̃d qõd cõtrahit. ꝛ aliq̃d qõd cõtrahit. ꝛ in omni tali ẽ cõpositio ꝛ dr̃ia. gº oĩs creatura ẽ cõposita. gº nulla simpler. Itẽ oĩs creatura hz eẽ datũ aliũde. gº habz eẽ aliũde acceptũ. gº nulla creatura est suũ eẽ. g̃ in omni creatura est dependẽtia siue dr̃ia. sed nuliũ tale ẽ simpler simpliciter. gº ꝛc. Itẽ oĩe qõd est post pmã vnitatem dicit ab illa. ergo statim cadit indiuidualitatẽ. sicut dicit dyoni. q̃ post monadẽ dyas est. ergo oĩs creatura est a pma vnitate. ergo oĩs creatura ẽ ab illa dependẽs. Cõtra. ab vno nõ pcedit nisi vnũ. ꝛ a ẽo nõ pcedit nisi verum. sed vnitas ꝛ simplicitas eandem rationem habẽt in deo. ergo sicut ab vno vnum. ita a simplici simpler.

Item videt spãliter. q̃ simplicitas sit i creaturis. qa simpler ẽ qõd nõ hz ptem. sz pũctº hz ptẽ. q; ita diffinit. Pũctus est cuiº ps nõ est. gº ꝛc. Itẽ oĩe illd ante qõd nõ est aliud ẽ simpler. q; si cõpositũ ẽ. necessario habet ante se aliud. sed ens est primũ sicut dicit auctor. ideo causis sed primũ rerũ creatarũ est eẽ. gº ꝛc. Itẽ oĩe illud est simpler in quo stat resolutio. sed resolutio stat in pncipijs que sunt materia ꝛ forma. q; materia vlteriº non resolui. cũ sit statº in causis. alioq̃n esset ire in infinitum ergo cũ resolutio stet in creato. aliquod creatũ ẽ simpler. Si tu dicas q̃ pncipia nõ habent oĩmodã simplicitatem quia cuius non componanꝫ ex alĩs. tamen componunt alĩs. Contra. Hoc nõ videt facere contra simplicitatem q̃ componanꝫ alĩ. Nam q̃ aliquid non sit componibile alĩ. non facit aliquam simplicitatem. cuz ista ꝓprietas sit in indiuiduis completis q̃ maxime sũt

cõpositã. g° b' qđ dico componibile alĩs nõ tollit: beis
52 simplicitatẽ. z sic ꝛc. ¶ Rñ. dõm. q simplicitas cẽntie p
uat cõpositõem. z puat cẽntialẽ dr̃iam siue multiplicita
tẽ. Uñ simplex ẽ. qđ nõ hz cõpositionẽ ptiũ. nec ml'tipli
citatẽ actionũ siue formaꝝ. In solo aũt deo ẽ puatio cõ
positõis z dr̃ie siue multiplicatis. iõ simplicitas in so
lo deo ẽ cẽntial'r. Uñ notandũ q multiplex ẽ cõpositio.
53 Una cõpositio ẽ ex ptib cẽntialib z hec ẽ in oib p se en
tibus. Alia ẽ ex ptib integrantib. z hec ẽ in oĩbus cor
porib. Tertia ẽ ex ptib dissilib siue repugnantib. z h
est in oĩbus aĩatis z viuentib. Uñ in oĩi substãtia per
se ente. q dr̃ creatura. est cõpositio Quia oĩis creatura
54 aut est corpalis. aut spũalis. aut cõposita ex vtroq. Si
milit ẽ p̃sideranda triplicẽ dr̃iam in creaturis. Prima est
substãtie ꝑ tutis z opatiõis. siue subẽ z accẽtis. Scõa ẽ
dr̃ia suppositi z cẽntie. Tertia ẽ dr̃ia entis z ee. Prima
dr̃ia ẽ rei put ẽ agens. Scõa put ẽ ens in genere. Tertia
put ẽ ens i se. Pria dr̃ia ẽ in oi subiecto. qm̃ cẽ subiectũ
hz cẽ mixtũ. iõ nõ agit ex se toto. z iõ differt in eo q agit.
z q agit. z actio siue subiectũ ẽ ꝑpietas. Scõa dr̃ia est
in oĩi indiuiduo. q3 oẽ indiuiduũ hz cẽ limitatũ. z ideo
in aliq̃ conuenit. in aliq̃ differt cũ alio z iõ in oi indiuiduo
differt cẽntia z suppositũ. ml'tiplicat cm̃ cẽntia in sup
positis. Dr̃ia tertiã ẽ in oi creato z cõcreato. q3 oẽ qđ est
ꝑter deũ accipit ee aliũde. siue ꝓncipiũ sit siue ꝓncipia
tũ. iõ nihil ẽ suũ cẽ. sicut lux nõ ẽ suũ lucere. Sũg° dicat
simplicitas ꝓpuationẽ ꝯpositõis sic ꝓtiũ ẽ solius dei
in rõne subẽ. q3 nulla alia ẽ subã q̃ ñ hz cõpositionem ex
ponibili z actuali saltẽ. Si aũt simplicitas dicat puatio
nẽ cẽntialis dr̃ie z dependentie. ita q in cẽntia nulla sit
diuersitas nec depẽdẽtia. ẽ ꝑtiũ dei in rõe entis. q3 nul
lũ aliud ens ẽ in q̃ nõ cadat aliq̃ diuersitas vel depẽden
tia. Concedendũ g° ẽ q simplicitas ẽ dei ꝑtiũ vt visuz
est. creature aũt cõposite sunt nec ꝑe simplices. q3 habẽt
ee mixtũ ex actu z potẽtia. q3 hñt cẽ limitatũ. z ita in gñe
z specie p additionẽ cõtractũ. q3 hñt cẽ aliũde datũ. quia
hñt ee p̃ deũ vnũ. a q̃ dr̃ficiũt. z ita cadũt in cõpositio
nẽ. Alit ꝑt dici z verꝫ q simplex dr̃ ꝓ puationẽ cõpositi
55 onis. Et notãdũ q cõpositio dr̃ dupl'r. Uno mõ alicu
ius ex aliq̃bus. Allio mõ qua aliq̃d dr̃ cõponi alĩ. Si g°
simplicitas ꝑuet cõpositionẽ ex alĩs. sic cõuenit etiam
creatis. vtpote ꝑmis q̃ nõ cõponunt ex alĩs. Si aũt pu
uet cõpositionẽ cũ alĩs z ex alĩs sic soli° ẽ dei. Omnis
em̃ creatura aut ẽ ens p se z in se. z ita cõposita ex alĩs.
aut ẽ ens cũ alio z in alio. z ita alĩ cõposita. Et itez esse
creatũ. aut ẽ ꝓncipiũ. z ita cõponibile alĩ. aut ꝓncipiatũ
56 z sic cõpositũ ex alĩs. z sic accipit simplicitas put ẽ rei
ꝑtas p̃ puationẽ vtcz vtriusq̃ cõpositõis ¶ Ad il
lud g° qđ obr̃. q ab vno nõ ẽ nisi vnum ꝛc. Dõm q sim
plex ñ ẽ cõditio gñalis entis sicut vnũ. Nã simplicitas
dicit modũ vnitatis nobilissimũ. quẽ deus nulli coĩcat
creature. q3 creatura ñ ꝑt recipe. cũ ee ei° sit limitatũ. sit
mixtũ sic etiã ee dependẽs z aliunde datũ ¶ Ad illud q
57 obr̃ de simplicitate p̃ncti. z entis. z ꝓncipij. Dõ. q ibi ẽ
simplicitas p̃ puationẽ cõpositionis ex alĩs. non autez
put simplicitas dicit indr̃iam oĩmodã. In oĩib° em̃ vt
dictũ est cadit aliq̃ dr̃ia z dependẽtia. q̃tus em̃ non sint
cõposita. tñ eoz ee dependet a cõposito sine cõpositiõe
Uñ bñ cõcedendũ ẽ illud qđ vltimo dicebat. q illud de
rogat simplicitati rei. q sit alteri cõponibilis inq̃tum
simplicitas puat multiplicitatẽ z dr̃iam in re simplici.
q̃tus nõ deroget inq̃tuz puet cõpositionẽ ex alĩs. Dis
em̃ dependentia facit ip̃m qđ dependet a sũma simplici
tate z dr̃ia recedere. Solus aũt deus est independens.

Omnia aũt alia sunt dependẽtia sine compatẽe ad p̃n
cipia ex quib° sunt. siue vnũ ꝓncipiũ componẽs cõpli
ectur ad aliud. siue esse dependens compatione ad deũ
siue ab ipo deo. Nihil aũt quod dependet ẽ sua depen
dentia. ideo nihil tale ẽ summe simplex. q3 omne simpli
cissimũ est absolutissimũ ꝛc.

¶ Questio. iij. S.

¶ Utr aĩa rõnalis sit in toto corpe. ita q in q̃libet ꝑte. Et
q sic vr̃. Aug°. dicit. q sicẽ de° ẽ in maiori mũdo. sic aĩa
in minori. sed de° sic ẽ in maiori mũdo q in q̃libet ꝑte to
tus. g° aĩa sic ẽ in mĩori. in corpe ¶ Itẽ qđ dat cẽ toti. z
ptib° vnĩ toti z ptib° fm cẽntiaz. q3 forma p̃ fuit cẽntiã
dat cẽ. z h̃ non nisi ei cui cẽntialiter vnitur. sed aĩa dat
cẽ toti corpi. z oĩbus ptib. g° ꝛc. ¶ Item in oculo ẽ vi
dere. sentire. z viuere. Ducro ergo vtr̃ sint hec vn° act°
vel differentes. Non vnus. hoc cõstat. q3 ꝑuato visu ad
huc sentit ꝑ tactum. ꝑuato sensu adhuc viuit. sicut in
paletico. cũ ergo viuere sit a substantia. videre a potẽ
tia. in oculo est anima fm substantiã. eadẽ ratiõe ꝑt ꝑti
ri. z in oĩib ptibus esse. ¶ Item aĩa operat in toto cor
pore. ergo in toto corpore est p potentiã. sed potẽtia ani
me simplex est. g° si potẽtia vna est in manu z pede. idẽ
est in diuersis ptibus. sed non est simplicitor potẽtia q̃
substantia. g° ꝛc. ¶ Item aĩa est in corpe. aut in quali
ber parte. aut in vna determinate. aut in puncto Si in
qualiber parte. habeo ꝓpositũ. Si in vna. cum illa ha
beat plures partes. z anima sit simplex. erit in plib° pa
bus partib°. g nõ est inconueniens aĩam esse in pluribus
Sed qua ratiõe est in ptibus partis. eadem ratiõe est in
partibus totius. Si est in puncto corpis. ergo cum pũ
ctus nõ habeat ꝓportionẽ ad totum corpus. aĩa est im
proportionabilis toti corpori. ergo nõ potest esse per fe
cto. cum ꝓportio sit ꝑfectionis ad perfectibile. Simili
ter punctus est substantia posita siue habens positionẽ
ergo anima habet sitũ in corpore. sed nulla forma situa
lis est motor sufficiens. ergo ꝛc. ¶ Sed contra. Forma
que est in toto z in partibus vna. denominat partes et
totum ratione consimili Unde quelibet pars ignis ẽ ig
nis. ergo si anima est in qualibet parte. quelibet ps ani
malis dr̃ aĩal. cũ q̃libet ps ẽ substãtia aniata sensibilis.
¶ Itẽ existẽtia aĩe rõnalis nõ dependet ab aliq̃ ꝑte cor
poris. cũ sit fixa in se. g° ñ ẽ in q̃libet ¶ Itẽ operatio eius
nõ depẽdet ab aliq̃ ꝑte corpis. nec alicui coĩcat. g° i nul
la ꝑte corpis ẽ. nec inq̃tũ ꝑfectio. nec inq̃tũ motor. Uñ
pbs dicit q aĩa nulli° corpis ẽ act°. i. nulli° ptis corpis.
sz in q̃ est. ẽ sic act° ¶ Itẽ corp° organicũ ẽ diuersaz rõ
nũ in ptib z toto. g° hz diuersam ꝑfectionẽ. g° cũ aĩa p
ficiat totũ q̃tũ ad cẽntiã ꝑficit ptes q̃tũ ad potentiã. g°
aĩa rõnalis nõ ẽ in ptibus. nisi solũ q̃tũ ad rõnẽ potẽ
tie. et hoc ẽntiã dicit pbs. sicut aĩa ad corp°. sic ptes aĩe
ad ptes corpis ¶ Itẽ si aĩa ẽ tota in q̃libet ꝑte corpis. g°
tota ẽ in manu. sz qñ aliqđ totũ est ĩ aliq̃. mouet illo mo
to. ergo mota manu mouet aĩa. et similit manu quiescẽ
te quiescit. ergo cum manus vna possit moueri altera
existente in quiete. ania vna z eadem nũero sit quiescit
et mouet fm idẽ ¶ Item si aĩa est in pluribus tota qua ra
tione in tribus. ea ratione in pluribus. z ita in infinitis
et q̃tumcunq̃ extendat corpus. ergo aĩa nata ẽ vbiq̃. z
ita videt q ania nõ sit limitata sed immensa. ¶ Item si
tota est in manu sicut in alĩs partibus. ergo cum vita
sit ab anima. non magis recipit motum et sensum ma
nus a corde q̃ econuerso. Hoc autem est contra oĩes
philosophos. et sequitur ex hoc tale inconueniens. q sic
reso corde perit vita. ita lesa manu ¶ g°. aliquidicunt 58

q aĩa ſm ẽntiã · eſt in aliq̃ pte determiate · ſm potentiã vero eſt & fluit in toto corpe · ſicut aranea ẽ in tela. Vñ dicerũt q eſt in corde q cor eſt domicilĩ vite · et ei⁹ inhabitator ẽ aĩa Et ad hoc ponendũ mouit eos exprimentũ cuz defectu rõis Exprimentũ q visibiliter appet q leſo corde ſepat aĩa · & ab ipa influit ſenſus & mot⁹ · & mẽbr⁹ nobile exñs in medio · ſicut centr⁹ corpis · Defect⁹ rõis q nõ potuerũt intelligere quõ aliq̃d lumiarũ ſit vnũ & idẽ totũ in plib⁹ · & q fides non cogit credere · & rõ non intelligit · ſõ dicũt nõ ee ponendũ q ſit i toto rõe cuiuſlibz partis. ¶ Sed alior opinio ẽ vt Aug⁹ · q ania in q̃libz pte corpis ſit tota · & ad hoc ponendũ mouet exprimentũ exẽplũ & rõnale argumentũ Exprimentũ q ania in ptib⁹ diſtantib⁹ a corde ita cito ſentit ſic̃ & in ꝓximis · Jtẽ q ſi q̃ſi in ictu oculi ſentit leſionẽ in ptib⁹ diſtantib⁹ · & cum aĩa ſepat · dolor eſt in ſingulis ptib⁹ & reſolutio Exẽplũ ſimiliter mouet · ſic̃ dicit Aug⁹ · Videm⁹ eĩm q in aĩali p fecte ſano ẽ vna ſanitas in ſingulis ptib⁹ · nec maior in maiori · nec minor in minori · Si g̃ b ẽ in forma corpali · q̃ntomagis in ſpũali · Mouet rõis argumentũ · q aĩa ẽ forma ſimplex & mot⁹ ſufficiens · Q forma totalis corpis eſt in toto · Quia ꝙ ſimplex nõ eſt ſm ptem & ptem ſui · Quia mot⁹ ſufficiens · ſõ nõ hz ſitũ · & ſõ nec ẽ in pũcto · nec in pte determiata · Et q magis rõnalis eſt opinio q fundat ſupra rõem · q̃ q fundat ſupra defect⁹ rõis & q
60 Aug. b dicit · hãc approbo tanq̃ meliorẽ · ¶ Ad illõ g⁹ qđ obr in cõtrariũ · forma q̃ eſt in toto ꝛc · dõm · q triplex eſt gen⁹ forme Eſt eĩm quedã q̃ pficit & extendit & dependet · & hec q totũ pficit eſt in toto Quia ꝙ extendit · pfectionẽ tot⁹ cõcat ptib⁹ · Quia ꝙ dependet · nec agit p ſe operationẽ tot⁹ cõcat ptib⁹ vt pz in forma ignis q q̃libz ps ignis eſt ignis · & q̃libz calefacit Eſt alia forma q̃ pficit & dependet · ſz nõ extendit · & talis forma q totũ pficit eſt in toto & q̃libet pte Quia ꝙ nõ extendit · ſõ actũ tot⁹ nõ attribuit ptib⁹ Q ꝙ dependet operatiõem tot⁹ cõcat ptib⁹ & talis eſt ania · vegetabilis et ſenſibil q nulla ps aĩalis eſt aĩal · tñ q̃libet ps aĩalis viuit et ſentit · Eſt ireꝛ forma q totũ pficit · tñ nec extenditur nec dependet q̃tũ ad operatiõem et talis q pfectio eſt · ẽ in toto & ptib⁹ Q vero nõ extendit pfectionẽ tot⁹ nõ cõcat ptib⁹ Quia non dependet · ſõ nec operationẽ cõcat · et talis eſt aĩa rõnalis. Quia nulla ps hoĩs eſt hõ · & nulla ps hoĩs intelligit tñ et ſi nõ cõcet actũ tot⁹ vt tot⁹ cõcat vt ptib⁹ q̃ libz ps hoĩs viuificat a pfectõe hoĩs & ſõ pfectõ hoĩs ẽ i q̃libz pte & ſic pzirñſio ad illõ q nulli⁹ corpis ẽ act⁹ · q nulli cõcat ꝓpriã operatiõz nec pfectiõz tot⁹ · cũ oĩs ptes pficit i toto ·
61 ¶ Sil⁹ ad aliõ de forma q forma q̃ ẽ in ptib⁹ nõ deniat ſimul totũ et ptes niſi ſit forma dependens & extenſa et loc̃r hic de forma ſubãli tm̃ nõ de accñtali. ¶ Ad illõ qđ
62 obr q nõ ſunt eiuſdẽ rõis totũ et ptes dõm · q in ptib⁹ eſt cõſiderare organi rõem & cõplexionẽ Rõe cõpleriõis ſũt vniformes tot⁹ & ſunt diſpoſite ad idem gen⁹ vite & pficiunt ab vno · Rõe organizatiõis ſunt diuerſe & pficiũt a potentiis. ¶ Ad illõ qđ obr q mouet mota manu ꝛc ·
63 Dõm q pfectio pt ſupra totũ pfectibile q̃tũ ad ſubãm et q̃tũ ad potentiã · et cũ aĩa ſit pfectio tot⁹ corpis · ſup totũ pt · et ſõ nullo minori q̃ ſit totũ cor⁹ diffinit ei⁹ ſubſtantia nec potentia · diffinit aũt corpe ſuo qđ pficit · et ſõ corpe moto mouet p conſequẽs · ptib⁹ aũt non diffinit · q ſunt minores toto & ita eſt in vna q nõ eſt extra aliaz Etiam ſõ q in nulla pte ẽ diffinitiue nõ mouet ad motũ alicui⁹ ptis · ſicut nec de⁹ mouet ad motũ alicui⁹ creature & p⁹ pz ſequẽs · q totũ cor⁹ cõpat ipi aĩe tanq̃ vn⁹ loc⁹ · et ſõ in plib⁹ ptib⁹ non ẽ niſi inq̃tũ in vno loco. vñ ſi ſepent non erit in illis · Nec ſequit ex⁹ qđ ſit infinita q oĩm natura cõſtantiũ finit⁹ eſt · et rõ magnitudinis & augmenti et ita cor⁹ humanũ nõ pt cogitari tã magnuz corpus qđ nõ poſſit viuificari ab aĩa ¶ Ad illõ qđ obr 64
vltimo qđ tũc vna ps nõ recipit ab alia · dõm · qđ ſic de⁹ in maiore mũdo imediate ẽ in oi creatura ipam cõtinens tñ p ordinẽ vniuerſi influit aliq̃d vna creatura in aliam ſic intelligendũ · qđ aĩa p ſui pñtiã eſt in q̃libet pte imediate · quã cõtinet et cõſuat · nõ tñ oĩno · ſz influit in omes ptes p vnã · et ſõ ceſſante illa pte & eius influentia · perit ordo corpis eſſentialis · et ita aĩa ſepat

¶ Queſtio · iiũ · et vltima b

¶ Vtr⁹ de⁹ ſit in aliquo determinato genere · Et qđ ſit oſtenditur ſ mõ · Qđ diſtinguit ab alĩs entib⁹ ẽ aliqua natura determiata ſed de⁹ eſt hmõi · q diſtinguit a creaturis omnibus q nullũ creatũ ẽ de⁹ · g⁹ ẽ natura determiata ſed qđ eſt natura determiata eſt in genere determinato · g̃ ꝛc. ¶ Jtẽ qđ hz ſupr⁹ vnitatẽ et ẽntiale · hz ee in genere determinato · ſz de⁹ hz ſupr⁹ ſe vt ſubãm q̃ ꝛ de deo & creaturis · et ẽntialiter et vnitatẽ q ſm iſtã rõem q eſt res p ſe exiſtens g̃ ꝛc. ¶ Jtem q ſit in q̃libet genere · vr · Quia omne qđ ẽ cõpletionis in creatura attribuẽdũ ẽ deo · ſz oẽ pdicamentũ hz aliq̃d cõpletionis · g̃ res oĩm pdicamentor⁹ ſũt in deo · ſed q̃d ẽ in deo eſt de⁹ et eõuerſo · g̃ de⁹ ẽntialiter ſubijcit rei oĩs pdicamenti · g̃ ẽ in q̃libet ¶ Jtẽ ſũmo bono nihil deficit de bonitate · g⁹ ſũmo enti nihil de entitate · g̃ in deo eſt oĩs entitas & oĩs dña entitatis · g⁹ cum dñe entiũ ſint · x · pdicamenta · oĩa ſunt in deo ¶ Cõtra aug. in li · de tri · v · De⁹ ẽ bonus ſine q̃litate · magnus ſine q̃ntitate · g⁹ magnitudo dei nõ eſt in genere q̃ntitatis · nec bonitas in genere q̃litatis · g⁹ nec ſubã in gñe ſubſtãtie · g⁹ i nullo gñe ¶ Jtẽ vr q nõ ẽ in gñe determiato q oẽ qđ ẽ in gñe determiato hz ee finitũ & limitatũ · de⁹ aũt ẽ infinit⁹ g⁹ ꝛc. ¶ Jtem q ñ i quolibet gñe · vr · Quia qđ hz in ſe res plurium generũ eſt cõpoſitũ · de⁹ aũt ẽ ſimpliciſſimus g⁹ ꝛc. ¶ Rõ · dõm · q nõ cõuenit deo ee i vno gñe determiato q oẽ tale hz ee limitatũ et artatũ · et cõpoſitũ in pluribus gñib⁹ ñ põt ee Aut eĩm aliq̃d eſt i plib⁹ ppr⁹ naturaz et ppꝛietatũ diuerſitatẽ vt albũ inq̃tũ dicit ſubiectũ aliq̃d ſiue rem albã · eſt i gñe ſubſtãtie ſed inq̃tũ dicit formã q̃ ẽ albedo eſt i pdicamẽto q̃litatis Aut ppr⁹ gene- 65
ralitatẽ ſicut vnũ & ens Et ppr⁹ naturaz multiplicitatẽ ñ pt de⁹ ee i plib⁹ q oẽ tale cõpoſitũ eſt et mixtũ forme dei aũt ſimpliciſſimũ ñ ꝓpr⁹ gñalitatẽ q ens tale nihil ẽ habẽs diſtinctũ a reb⁹ creatis · de⁹ aũt eſt hñs in ſe ens diſtinctũ a reb⁹ & hñs ee ſimpliciſſimũ · et ſõ nec in vno genere nec i plib⁹ ee põt ¶ Ad illud g⁹ qđ obr · qđ diſtinguitur ab alĩs eſt natura diſtincta ꝛc · dõm · q verũ eſt ſi diſtinguat p aliq̃d qđ ipm cõtrahat et arctet ſicut p dñam 66
cadẽtem i gñe deus aũt nõ ſic diſtinguit ſz ſeipo ¶ Ad 67
illud qđ obr · q de⁹ hz ſupr⁹ vnitatẽ Dõm · q deo nõ ẽ ſupr⁹ q eo nõ ẽ ſimplici⁹ nec vnitatẽ q̃a ſubſtãtie ratio nõ cõuenit vniformiter creature et creatori · De⁹ eĩm eſt ens p ſe q̃a nullo egẽs · creatura ẽ ens p ſe · q̃a nõ ẽ i alio vti ſubiecto · eget tñ alio ad ſui cõſuatiõez ¶ Ad illõ qđ
obr q oẽ qđ eſt pfectionis et bonitatis ponendũ eſt in deo · Dõm q hoc põt ee dupliciter · vel p diuerſitatem · er⁹ 68
facit ee in diuerſis generib⁹ vel ſm oĩmodã vnitatem & hoc facit ee extra oẽ genus ¶ Ad illud qđ obr vltiõ · qđ 69
deo nihil deficit de bonitate · dõm qđ de⁹ nõ dr nõ deficiens a bonitate ppr⁹ qđ oĩs dña boni ꝓprietatis ſit i deo p dñam · ſed q eſt in eo p equalentiaz q eſſi ẽ ſũmũ bonum cõplectit in ſe bonũ omne ſic intelligendum eſt de entitate et ſic patet illud

Distinctio ix de ppietatib⁹ ⁊ cõditionibus p sonalibus trinitatis ⁊ vnitatis.

Nunc ad distinctionem personarum accedam⁹ ⁊c. Supra egit mgr de ꝓprietatibus que respiciũt essentiam. hic agit de his que respiciunt psonas. Et hec ps habet duas ptes. Quia enim distinctio personarum attendit fm duplicem emanationem scz generationis ⁊ processionis. ideo primo agit de generatione. secundo vero de processione. j. dist. x. Nũc post filij eternitatem de spiritu sancto ⁊c. ¶ Item prima pars habet duas partes. In prima ostendit quid de generatione filij est sentiendum. Secundo ex incidẽti quo sermone est ipsa exprimenda. ibi. Dic queri potest cum generatio filij a patre ⁊c. ¶ Prima iterum ps habet quattuor partes. primo proponit veritatem que est a catholicis retinenda. s. q̃ generans ⁊ genitus sunt per generationem distincti ⁊ coeterni. ita q̃ generatio ẽ distinctiua ⁊ eterna. In secunda contra hoc opponit ꝓ oppositionem hereticorum. ibi. Sed contra hoc inquit hereticus. In tertia determinat cõtra arguendo ꝓ rationes catholicorum doctorum. Aug⁹. ⁊ Ambro. ibi Qui hoc dicit nõ intelligit etiam natũ esse ⁊c. In quarta ⁊ vltima respondet compescendo inquisitionem superfluam hereticorum ⁊ etiam catholicorum superborum. ibi. Sed queris a me inquit Ambro. vbi ostendit q̃ inscrutabile est sacramẽtum generationis. ¶ Similiter secunda pars huius distinctiõis in qua magister determinat quo sermone generationis eternitas cõgruentius exprimatur. habet quattuor partes. In prima ponit doctorum apparentem controversiam. Nam q̃dam dicunt eam debere exprimi per verba preteriti tẽporis. alij per verba ꝑsentis. In secunda ꝓdictam controversiam reducit ad concordantiam. ibi. Sed ne tanti autores in re tanta sibi contradicere videantur. In tertia per verba Hyla. confirmat responsionem suam ne videat dictis Origenis inniti. ibi. Hyla. quoq; dicit filiũ nasci ex patre ⁊c. In quarta concludit summatim quid dicendum sive quomodo loquendum. ⁊ quõ etiã de generatione eterna sentiendũ sit. ibi. Dicam⁹ ergo filiũ natũ de patre. vbi cõfirmat ꝓpositam ꝓ auctoritatem Hyla. ꝓ quam etiam soluit obiectionem hereticj.

¶ Qꝫ generans ⁊ genit⁹ sunt per generationem distincti ⁊ coeterni. a

Nunc ad distinctionem personarũ accedam⁹. Teneam⁹ ergo vt docet Augustin⁹. in libro de fide ad petrũ. patrem ⁊ filium ⁊ spiritũ sanctum. vnum esse deum naturaliter. nec tamen ipsum patrem esse qui filius est. nec filium esse ipsum qui pater ẽ. nec spiritũ sanctum esse ipsum qui pater est aut filius. vna eñ est essentia patris ⁊ filij ⁊ spũssancti. In qua⁹ non est aliud pat' aliud filius. aliud spũssanctus q̃uis psonaliter alius sit pat' alius filius alius spũssanctus. ¶ Genitus est eñ a patre filius. ⁊ ideo alius. nec tũ ante fuit pat' q̃ filius. b Coeterne eñ sibi sunt tres persone.

¶ Oppositio contra iam dicta p argumẽtationẽ hereticorũ arrianorum. b

¶ Sed contra hoc inqt hereticus. vt refert Ambrosius. in libro de trinitate. Omne quod natum est. principium habet. ⁊ ideo quia filius natus est. ꝓncipium habet. ⁊ esse cepit. qđ hereticorum ore sic dictum ẽ. Nam ipse arrius. vt meminit Aug⁹. in. vj. libro de trinitate dixisse fertur. Si filius est. natus est. si natus est. erat quando non erat filius.

¶ Responsio Augusti. ⁊ Ambro. ad arrianam argumentationem. c

¶ Qui hoc diẽ nõ intelligit etiã natum esse deo sempiternũq; esse. vt sit coeternus patri filius. d Sicut splendor qui gignitur ab igne atq; diffundit. coeuus est illi ⁊ esset coeternus si ignis esset eternus.

Vũ ñ ꝓpe ds tres sunt dij. ꝓpe. dõ q̃ nomẽ significans substãtiaz in divinis repit fm triplicez modum. Quedã ei significãt substãz ⁊ q̃ modũ substãtie. vt nomẽ substantiuũ. vt deꝰ. ⁊ tale nullo mõ pluralificatur nec dicit pluraliter sive sit substantiuum sive substãtiuatũ. ⁊ hoc nomen eternꝰ sic accipit in symbolo Quedaz significant substantiaz q̃ modũ adiacentie. sicut nomina adiectiua adiectiue tenta. ⁊ talia q̃ trahunt numerum a substantiis dicunt pluraliter. ⁊ de genere taliũ sunt verba ⁊ ꝑticipia. Alia sunt nomina que important substãtiam in adiacentia connotando intra relationẽ mutuã qualia sunt coeterni. ⁊ talia ex duplici causa possũt dici pluraliter. tũ rõne significationis sive modi significãdi. tũ rõne cõnotationis. ⁊ sic ptz q̃ nulla ẽ cõtradictio Obijcit q̃ pluralis numer⁹ pluralificat formã. Dicẽduz q̃ hoc nõ ẽ verũ in adiectivis. c ¶ Qui hoc dicit non intelligit etiã natũ cẽ. ⁊c. Hic ponit mgr quattuor rationes demõstrãtes filiũ coeternũ patri. ⁊ ita argumẽtuz arrij nõ valere. Filius ẽ natꝰ. ergo nõ est eternus.

d ¶ Sicut splendor. Hic innuit prima rõ q̃ sumpta ẽ

DI. IX

a ¶ Nõ est aliꝰ pater. Vr falsũ qđ ꝺr. quia bene sequit petrus ẽ albus bõ. ergo ẽ aĩal albũ. q̃ idẽ significant albꝰ ⁊ albuz. ergo pari ratione. q̃ idẽ significãt aliꝰ et aliud. sequit ẽ aliꝰ ergo est aliꝰ ens Si tu dicas q̃ nõ est sile de hoc nomine aliꝰ. ⁊ de bõ nomine ens. Cõtra bñ sequit. est aliꝰ bõ. ergo ẽ aliud aĩal. ergo a simili illud sequit̃ I Bꝰ. dõm. q̃ ꝺa in deo ẽ singularis alietas. quia alietas suppositi cũ omnimoda vnitate nature. tõ singulari mõ oportet exprimi. ⁊ q̃ mam masculinũ genus importat quãdã distinctionẽ vel discretionẽ. tõ respicit psonaz. sed neutrum ꝓpter indistinctionẽ respicit naturã. ideo alius importat alietatem in psona. aliud alietatẽ in natura. ⁊ ideo in divinis nõ idẽ significant. Posset etiaz dici q̃ in creaturis aliud significat cũ dico iste ẽ aliꝰ ab illo. ⁊ aliud cũ dico ẽ aliud. ⁊ vnũ sequit ad aliud. non sic in divinis. ⁊ nõ est sile de albo. q̃ albũ imponitur a forma spãli q̃ ẽ albedo. b ¶ Coeterne eñ sunt sibi tres ꝑsone. Vr hoc falsum. q̃ si coeterne. ⁊ eterne. ergo tres eterni. quod est cõtra symbolũ. vbi ꝺr nõ tres eterni. Et itez cõtra rõnẽ. q̃ numerꝰ plis multiplicat formã

De eternitate filij cum patre

a

b

c

d

3

4

a simili. ⁊ est talis. Splendor est eiusdem duratiōis cū igne. siue equalis. ⁊ tñ ē generatus ab igne. ergo multo fortius ē filiꝰ sic splēdor pr̄is. ⁊ q̄uis ab ipso generet erit ei coeternꝰ. ergo cōclusio dicte ratiōis ē falsa. ⁊ illa consequentia interimenda. si natꝰ est. erat qñ nō erat.

Aug. scda rō ꝯtra hereticos

¶ Sz ꝯtra. Si emanatio procedens a deo ē ei coeterna. sic̄ emanatio ꝓcedens a creatura ē ei coequeua. ergo cuz res exierūt a deo videt ꝙ ab eterno Rꝰ. dō. ꝙ egressus splēdoris a luce vel igne est egressus connaturalis. ⁊ talis ē egressio filij a patre. nō aūt egressus create a creatore. imo ē voluntarius. ⁊ argumentū est bonū in ꝓposito.

j. Cor. j.

Ambro. j. rō ꝯtra hereticum

5 e ¶ Itē si dei filius. inq̄t Augꝰ. Hec est secūda rō Augꝰ. filius dei ē ꝟtus ⁊ sapientia. ergo si nō est eternꝰ. aliqñ fuit deꝰ sine virtute ⁊ sapientia sz hoc ē ipossibile. ergo ⁊c. Sed cōtra hāc rōnez sic obijcit. Si ei sequit. si pr̄ non hz sapiam genitam non ē sapiens. vr̄ ꝙ sit sapiens sapientia genita. qd̄ exp̄sse negat Augꝰ. in. vj. de trinitate. Rꝰ. augꝰ. istā rōnē redarguit ī vj. de trinitate. oñdēs illā ꝓcedere ex malo intellectu ꝟbi. attñ. qz magister adducit eā pōt dici. ꝙ rō valet. nō quia pater sit sapiēs filio q̄ ē sapiētia genita. sz qz eadē ē sapiētia genita ⁊ ingenita. ⁊ ita si vna incipit ⁊ alia.

Ambro. ij rō ꝯtra hereticum

Ambro. in uectio contra hereti.

6 f ¶ Eidē quoq̄ arrianice questioni. Hec ē tertia ratio quam adducit. ⁊ ē Ambro. sumpta ab autoritate Esa. Añ me nō ē deꝰ. ⁊ post me nō erit. ergo nec pater añ filiū. nec filius post patrē. Sz cōtra. In dīnis ꝑsonis ē ordo sed ordo nō ē nisi prioris ad posteriꝰ. ergo ⁊c. Rꝰ dōm. ꝙ sicut infra patebit. nō ē ibi ordo durationis. q̄ alter est altero prius. sed ordo originis q̄ alter ex altero

7 g ¶ Inuicē. n. in se ⁊ pr̄ in filio. ⁊ filiꝰ in pr̄e cognoscit. Hec ē q̄rta rō ⁊ ē talis. Relativa simul sunt natura. sz pater ⁊ filius sunt relativa. ergo simul. si pr̄ ē eternꝰ. q̄a si prius fuit deꝰ ⁊ postea pr̄. mutatꝰ ē. Sz cōtra istā rationē pōt arguī pari rōne. ꝑus fuit deꝰ ⁊ postea dñs. q̄ mutatꝰ ē. Rꝰ. aliq̄ volūt dicere. ꝙ ista rō nō valet. qz generatio ē de substātia generātis. ⁊ iō si incipit generare substātia mutat. sz hoc nō vr̄. qz gñatio in diuinis non dicit motū. Alij dicūt. ꝙ qz genitus ē cōsubstātialis gignenti. si mutat genitus ⁊ gignēs. sed genitus mutat. si de nouo generatur ergo ⁊ generans ꝑ cōns. Alius modus dicēdi ē. ꝙ paternitas veram dic̄ habitudinē in pr̄e. non sic creatio vl̄ dominatio. ⁊ ideo paternitas veniens mutat. ñ sic dñatio. Sed nulla p̄dictarum rōnū dat vigorē huic rōni contra hereticos. qz hereticus dicebat. ꝙ filius nō erat coeternꝰ pr̄i. ac ꝑ hoc cōsubstātialis. nec idē in substātia. Propter hoc notandū dicta rō bona est cōtra hereticum facta eius suppositiōe. q̄a hereticꝰ dicebat pr̄em ⁊ filiū differentes in substantia ⁊ natura sic in generatiōe carnali. pari rōne cōtra eū dic̄ Ambro. cuz ita sit ꝙ pat̄ iste mutet accessiōe

Ambro

Phil. ij

Esa. liij

generationis q̄ generat aliū in substātia. ⁊ in diuinis similiter pater generat aliū in substātia. ergo accessiōe generatiōis mutat vt iste quocūq̄ mō dicat. nō est magnum ꝑiculū. qz nō oīa argumēta que fiūt ad ꝟitatem sunt necessaria. h ¶ Vox silet nō mea tñ sz ⁊ angelorum. Vr̄ male dicere angelorū. qz vox nō est nisi hñtiū organa ⁊ respirationē. sz angeli hec nō hñt. Si dicas. ꝙ hñt voces spūales nō ꝑlatas. sicut dic̄ Damā. ꝙ tradant sibi intelligentias suas sine voce ꝓlata. quero que sit necessitas vocis spūalis. ⁊ q̄s modꝰ loquēdi. et quis modus audiēdi. Rꝰ. breuiter hic dōm ē (qz hoc extra ꝑncipale ꝓpositū ē q̄ntū ad pr̄ē istā. de necessitate locutionis) sicut vnicuiq̄ nature rōnali data ē volūtas libera. sic cōscientia secreta. Unde sicut nō pōt aliq̄s voluntatē alterius in aliud vertere sz soluz inducere. nisi

8

ipsa se inclinet. ꝑter solum deū in cui⁹ manu sunt cor/
da hominū. ita nemo pōt conceptiōes alterius cogno/
scere sed solūc̄ deus. Nisi ipsa intelligen/
tia exp̄mat. ⁊ ipsa exp̄ssio locutio nuncupat. Rō autez
hui⁹ ē. quia solus deus formatr mētē. ⁊ q̄tū ad intelle-
ctum. ⁊ q̄tuz ad
affectū. et mod⁹
loq̄ndi similis
ē modo addisce/
di. Sicut enim
nos p sensuz ad
discimus. ita q
species p interi
orem sensum p/
uenit ad intelle/
ctum. sic exp̄mi/
mus. quia ꝓbuz
cogitationis in
terne vnic voci i
excogitatione. ⁊
postmodū voci
sensibili in pnū
ciatione. ⁊ ex h̄
fit exp̄ssio i actu
Angelus autez
vnica virtute fa
cit. qō nos plu/
ribus. Vñ aug⁹
sicut p applica
tionē spēi innā/
te ad ip̄m cogno
scibile ipsum co
gnoscit. sic ordi
nando spēm in
natam ad alium
angelū cognoscē
tem conceptos
suos aptt. simili
ter alius mutua
conuersione reci
pit. ⁊ sic vn⁹ loq̄
tur. alter audit.
Simile ē de du
ob⁹ speculis si/
bi oppositis. si
voluntarie pos
sent abscondere
alīs ⁊ auferre q̄
in se relucēt.

nerationem posse intelligi et
alia hmōi. inhērētes illi auto/
ritati hiero. sup Ecclesiasten
In sacris scripturis q̄d sepissi
me nō ꝑ impossibili. sed ꝑ diffi
cili ponit. vt ibi. generationē
ei⁹ q̄s enarrabit? Sed hoc non
dixit hiero. ideo q generatio fi
lij eterna plene intelligi vel ex/
plicari possit a quoq̄ mortaliū.
ꝙ qz de ea aliq̄d intelligi vel dici
pōt. Quidā tñ hoc accipiūt dic/
tū de tpali christi generatiōe.

¶ Utr̄ generatiōis eternitas
debeat exp̄imi p ꝓbū pītis tē/
poris. semp gignit. vel p verbū
futuri tpis semp genit⁹ ē filius.
⁊ ē in hac exp̄ssione apparēs do
ctoꝝ cōtrouersia.

¶ Hic queri pōt cū generatio filij
a patre: nec p̄incipiuz habeat
nec finem. quia eterna ē. vtruz
debeat dici fili⁹ semp gignitur.
vel semper genit⁹ est. vel sem/
per gignet? De hoc Grego. su/
per Job ait. Dñs de⁹ ies⁹ in
eo q ꝓtus ⁊ sapia dei ē. de patre
ante tpa natus ē. vel potius. qz
nec cepit nasci nec desijt. Dica
musne verius semper natus non
aūt possumus dicere semp na/
scit. ne impfectus eē videatur.
At vero vt etern⁹ designariva
leat ⁊ perfectus ⁊ semper dica/
mus ⁊ natus. quatenus ⁊ nat⁹
ad perfectionē pertineat. ⁊ sp
ad eternitatem. q̄uis per hoc
ipsum quod perfectum dicim⁹
multum ab illius veritatis exp̄s
sione deuiam⁹. Quia quod fa-

Rᵉ. Greg. ex q̄ docto rū diuerse ortunt opi niones

i ¶ Dicamus ve rius semp nat⁹. Gregoriꝰ rō hec est. vt de⁹ etern⁹ et pfect⁹ valeat designari. Sed contra hoc ē q inf oīa tpa pīs maiorē cōuenientiā hz cū eternitate. quia veri us dicit est de deo q̄ fuit aut erit. sicut exponit aug⁹. si cut habitū est in p̄cedenti dis. Rō hui⁹ est. quia pīs di cit ens in actu. alia tpa nō. Rᵉ. dōm. q sic supra tactuz est. q verba diuersoꝝ tpm dicta de deo nō significant aliquos tpales actus. sed important durationē diuini esse sine initio vt p̄terituz. sine intervallo vt pīs. sine termino vt futurū. ⁊ q oīa ista eque vere reperiuntur in deo. ideo oīa eque vere dicunt de deo. Sed tñ quis nul

ri errauerunt in generatione. q̄tum ad initiū. pauci vel nulli q̄tū ad interuallum vel terminū. ideo sacri docto res vt oza hereticoꝝ obstruerēt eā p verbū p̄teriti tpis qō semp significat vt p̄teritū. ⁊ ita nunq̄ hr̄e p̄ncipiuz exp̄sserūt. Alia rō ē. quia nos generationē diuinā ma/
nuductione qua
dā intelligim⁹ p
generationem q
circa nos est. et
q videm⁹ i hac
generatōe. quia
genit⁹ dū gnat ē
impfect⁹. nec cre
dere possz alicꝝs
q dei fili⁹ esset i
pfectus. ideo de
creuerūt dici sp
genit⁹. Dōm er
go q q̄tum ē ex
gre rei eque vere
ac ꝓprie dicitur
vnum. sicut reli
quū. Qō ꝙo dic
Grego. dic̄ q̄tū
ad maiorē fidei
explanationem
ne erroꝝ habeat
locū. ⁊ sic exp̄ōit
mgr̄. Magis er
go cōuenit dice/
re semp genitus
q̄z semp generat
Nec ē simile de
hoc verbo ē ⁊ fu
it. quia h̄ verbū
ē significat per
modum entis. ⁊
ideo ē. dū ē. pfe/
ctū est. sed hoc ꝓ
bū gnari penes
hec inferiora p
modū fieri. ⁊ qz
in pluribus hoc
ꝓbū ē q aliquid
dū sit nō hz esse
pfectū. ideo nō
est simile fm rō/
nem intelligētie

4Bat. v.

Pō. ij.

Aug⁹.

Origenes dicit cōtra riū. Aug⁹ i li. lxxiij. q de spnato differēs ait Melior ē sp nat⁹ q̄z q nasci. nō/ duz ē nat⁹. ⁊ nūq̄ na/ tus aut na tus. erit si

l k ¶ Ego hodie genui te. Quia h̄ pōt intelligi ō dic quo ex mre nat⁹ est. ideo hoc

nihil videt valere. quia fm hanc generationē nō habu it parrem sed tñ matrē. Rᵉ. dōm. Verbū illō intelligē/ dum est causaliter. Scōm em̄ generationē ex mre dicit genuisse. qz fecit generari. Sil'is expositio super illud M at. iij. Potens est de lapidibus illis suscitare filios abrae. glo. In huius testimoniū rei. deus de sara genuit filiū. i. fecit generari. ¶ Splendor aūt nō sec. Contra si h̄ simile. rectū est. videt q filius nō semelna scat. ergo querit. quare magis generatio filij assi'atur splendori q̄z alīs rebus maxime cum non genereturꝰ

10

sp nascit. luce splēdor. nisi ō em̄ est nasci. aliō natū cē. ac p hoc nūq̄ filius ē sī nū q̄ natus est

splendor. aliō ē. Pretera filius ō lux. non ergo splendor lucis. q̄. dom̄ q gña tio filij bz in se q ē. q nat⁹ ē fectam cōformitatem cōeterni/tatē. z eq̄litatez. z q in creatura

II una simul hec n̄ possumus inuenire. tō capim⁹ ex multis. z tō multas isti assimilam⁹. Quātū ergo ad cōformitatē. sīlis ē gña/tioni ꝑbi qō ē p les pfecte repre/sentat illū a q̄ ē. Quātū ad coeternitatē. sīlis est egressui splendoris a luce in q̄ ē coeternitas. pf̄ lucis actualita/tem. Quātū ad equalitatē. sīlis ē gñationi viuen/tis ex viuente q̄ gñat sibi equale oīno. z sic diuersimode compat a sanctis. Comparat ergo Orige. ad egressum splendoris. non q̄tū ad iteratio/nis assīlationez sz q̄tū ad ꝑuatiō inter missionis siue inter polatio/

12 nis. Et nota q differt splendor radij z lumē. cuz oīa dicāt influētia a luminoso. q radij dic̄ emissionē fm diametralē distantiaz lumē fm circūferentiam. vtriq̄ tn̄ in ꝑfundum trāsferētis. splēdor dicit repcussionē ad corpus transparens ter sum z lumitatuz sz tn̄ b Origē. notat splēdorem lumen ꝓgredīs a etiam splendor claritatis. Sic g̃ saluator semp nascit. Unde ait in li. Sap̄. Ante oīes colles generat me. nō vt quidam male legunt. generauit. Iḥis verbis apte ostendit Origenes dici posse z debere. filius semp nascit. Quod videt contrariū illi verbo Grego. p̄missō. s. non possum⁹ dicere semp nascitur.

Respondēdo exponit p̄missa verba Gregorij. p̄dictaz cōtrouersiam ad concordiam reducens. f

Sz ne tanti autores sibi cōtradicere in re tanta videant illa verba Grego. benigne interp̄temur. Dñs inquit Iesus ante tpa natus ē de patre. vel potius. q nec cepit nasci. nec desijt. dicam⁹ verius semp natus. Sed qūo verū ōz hoc. sez q filius semp nat⁹ ē. q̄ illō. s. q ō pfē añ tpa natus ē. Illud enim sincera catholica fides tenet ac p̄dicat. vt istud. Quare ergo ait dicam⁹ verius. cū vtrūq̄ pariter sit verū. nisi q. volebat intelligi hoc ad maiorem euidētiā z exp̄ssionē veritatis dici q̄ illud. Iḥis etem̄ verbis oīs calūniandi versutis hereticis obstruit aditus. qb⁹ christi fm deitatez generatio. sine initio z sine fine esse ac pfecta monstrat. Non aūt adeo apte manifestat veritas cū dicitur filius⁹ ante tpa genit⁹ est de pfē. vel filius semp nascit de patre Et ideo dicit Grego. q nō possumus dicere semp nascitur. Nō inquā ita cōueniēter. non ita cōgrue ad explanationem veritatis. pōt tn̄ dici si sane intelligat. semp em̄ nascit filius de pfē. vt ait Origenes. non q̄tidie iteret illa generatio sed q semp est. semp ergo nascit. i. natiuitas ei⁹ sempit̄na ē

Rōnē suā q filius semp generat cōfirmat ex dictis hylarij ne videat dictis origenis. in niti. g

Hylarius q̄ dicit filiū nasci ex patre in li. vij. de tri. his ꝙbis. Eliuens de⁹ z nature eterne viuētis ptās ē. m z qō cū sacro scientie sue ex eo nascit nō potuit aliud esse q̄ viuēs. Naz cū ait. Sicut misit me viuēs pat. z ego viuo ꝓpter patrē. docuit vitā in se q viuentē patrem inesse. Ecce hic habes. q filius⁹ nascit ex pfē. Itē in codē. cum dicit christus. Sicut pater habet vitam in se. sic z filio dedit vitā habere in semetipso. oīa viua sua ex viuente testat⁹ est

"Qō aūt ex viuo viuū natū ē. habet natiuitatis pfectū sine n nouitate nature. Non enim nouū est qō ex viuo generat i viuū. q. nec ex nihilo est. z vita que natiuitatē sumit ex vita. necesse est p nature vnitatem z pfecte natiuitatj sacrm vt z in viuēte viuat z in se habeat vitā viuentē. Ecce z hic habes. q generat ex viuo viuens filius. Itē in eodem. In deo totū qō est viuit. deus em̄ vita ē. z ex vita nō pōt q̄cq̄ ee nisi viuū. o Neq̄ ex deriuatiōe o sed ex ꝟtute natiuitas est. ac si dū totū qō est viuit. z dū totuz qō ex eo nascit virt⁹ est. habet natiuitatē filius. nō demutationem. z hic dicit quia nascitur Item in. viij. li. de tri. Donat pater filio tm̄ ē quantū ē ipse cui innascibilitatis esse imaginem sacro natiuitatis impritquem ex se in sua forma generat. Ihic dicit quia generat pater filium.

Breuiter docet qūo de hac generatione dicendū seu loquendum sit. h

Dicam⁹ g filiū natū de pfē añ tpa. z semp nasci de pfē. g congruentius semp natū. z eūdē fateamur ab eterno ee z patri coeternū. i. autori. Pater em̄ gen eratōe autor filij ē. vt in sequenti oīdet. vt ergo pater ē eternus. ita z filius eternus est g pf̄ sine autore. filius⁹ ꝟo nō. qa pf̄ innascibilis. filius⁹ nat⁹. Et vt ait hyla. in. xij. li. de tri. Aliud luce. Ad illō ergo qō obī. q filius ē lux. dō. q lux bz in se naturam manifestandi. z ita respicit cognitionē. z ap propriatur filio Habet i se vim m̄tiplicādi siue generādi splēdorem. z ita appropriat patri. Joh. v. m Et qō cum sacro scie sue ex eo nascit. Videt fm hō q pf̄ fm sacramentū scientie generat filiū. ergo scīa ē rō generandi. R⁹. dom̄ q Hyla. vocat hoc sacrm sacrū secretū dicit aūt filiū nasci cū sacramēto scientie q filij generatō nō tm̄ sacra. sed certā secreta ē. nō in q̄tū ꝺco secreta sz q nos cam nō cōprehēdim⁹ ipe aūt pfecte nouit eā. ō dic̄ cuz sacro. z̄c.

Joh. v. Idē in eod 13

Attēde tō tū qō in dō viuit. 14

n Qō aūt ex viuo Ur hoc falsum. q puer nascit de pfē z matre viuentibus. z tn̄ vtrūq̄ bz. s. i pfectionez z nouitatē. R⁹. ratio hyla. sic̄ patet p lram sequētē. intelligēda ē de vino q essentiam. Ubi em̄ ē vitēs q essentiā. non fit ex n̄ viuo viuēs sicut fit in viuente q participatiōez vbi non generat viuū ex viuo nisi q nō viuū. vtz q hō nō gñatur ex hoie nisi mediante semine.

o Neq̄ deriuatiōe sz ex ꝟtute natiuitas est. Ur maledicere. q fz dyo. z anf. pf̄ se bz ad filiū Hylari⁹.

et spūssctūs vt fons z illi vt riuuli .sz riu⁹ ē a fonte p
15 derivatōem. ℟°. dōm. q natiuitas q ē p derivationē
attendit ēptū ad trāsmutatōem aliq̄s circa illō qō trās/
mutat. z ita dicit passionē ēptā. ac p̄ infirmitatē sed
viuēs qō ē vita ē act⁹ pur⁹. z ita vita pura. in q̄ nō est
infirmitas sz pu/
re actualitas. et
tō vult hyla. di/
cere q pat gene
rās ē tota vita. z
q gnat ñ ē p pas
siōez vl demuta
tionem que attē
ditur in deriua/
tiōe. sed p oīmo/
dā p̄turē ergo fi
li⁹ genit⁹ est p̄t⁹
16 nō p mutatiōem
nat⁹ p ℣ Ubi
aūt pr̄ auctor est
ibi et natuitas
est. Videt q im/
p̄pe dicat. qa
auctoritas dicit
cālitatē. sed hec
nō recipit in di/
uinis. ergo zc.
Dōm q auctori/
tas dicit q̄ndaz
p̄ncipalitatez si/
ue auctem in p/
sona q̄ nihil ha/
bet ab alio. sz ab
ipo oīes. z ista
auctoritas in pr̄e est inascibilitas. vñ nō dicit cālitatē.
sed p̄uationem p̄ncipiū. et p hoc sūmā p̄ncipalitatē
q ℣ Qō ab eterno. inuit hylar⁹. h̄ tale argumētū. Si
filius nō ē gnat⁹ siue nat⁹ ab ek̄no. gnatio ei⁹ ñ ē ek̄na
z si h̄. pr̄ nō generat ab eterno. g° pr̄ nō ē etern⁹. g° q

est sine auctore sp ēē ek̄nū. aliud
p pr̄i. i. auctori esse coeternū⁹ Ubi
aūt pr̄ auctor ē ibi z natiuitas ē.
q: sic̄ natiuitas ab auctore ē. ita
z ab ek̄no auctore ek̄na ē natiui/
tas. Dē aūt qō sp ē. etiā ek̄nū ē
h̄ tñ nō oē qō ek̄nū ē etiā innatū
q ē. q: q⁹ qō ab eterno nascit habz
eternū ēē qō natū ē. Qō aūt ñ
natū ē. id cū eternitate ñ natū ē
qō ℞o ex eterno natū ē. id si nō
eternū natū ē. tā nō erit z pr̄ au
ctor etern⁹. Si q̄d g ei q̄ ab eter
no p̄ē nat⁹ ē ex eternitate de/
fuerit. idipm nō ē auctori ābigu
um defuisse. Quia si gignēti ē
infinitū gignere. z nascēti etiā
infinitū nasci ē. medīū qō inter
natuitatē dei filij z gnatiōz dei
pr̄is. nec ces̄us admittit. q: et i
gnatiōe natitas ē. z i natitate
gnatio ē. q: sine vtroq̄ neutr⁹ ē
vtr⁹q̄ h̄ sine int̄uallo sui ē. Sz i

derogat eternitati filij. derogat eternitati pr̄is. sz ista
rō nō videt valere. q: sit⁹ ego arguā ex pte creatoris z
creature. sed creatura nō ē eterna. nō em̄ ab eterno cre
auit deus. et ita nō ē creator eternus. ℟°. dōm. q non
est simile sicut patet ex sequēti eius qō hyla. suppoit. 17
q ēē p̄em sit p/
p̄ie p̄ium illi/
us p̄sone. g° cuz
tale sp̄ ꝓuenīat.
aut alit̄ res non
hz ēē p̄fectū. sed
tur de necessita
te. aut fili⁹ ē eter
nus. aut pat⁹ ab
eterno nōhz ēē p
fectū. creare ℞o
z si solius dei sit
tñ rōne cōnotati
hz impfectōz cō
uictā. fm quā ñ
tñ impossibile.
sz etiā ñ intelligi
bile est aliq̄d ab
ek̄no creari. r
Sz scip̄m demu
tare nascendo.
Cōtra. q: fm h̄
cū fili⁹ dei p̄nus
ēēt. z postea ex ℣
gine nat⁹. sic g°
ēēt mutat⁹. ℟°. 18
dōm. q ipe hyla.
intelligit fm eādē
naturā. fm quaz
p̄i⁹ erat. si cūm fm cādē naturā p̄i⁹ erat z postea nat⁹
ē. necesse ē q fm illā naturā mutat⁹ sit. sz si fm aliā na
turā. optz mutatōez fieri i illa natura. sz nō in psona.
cū illa natura nō dicat aliquid in psona sed magis ali
quid cū psona. Vñ nulla fit mutatio in illa natura.

Qet hereticꝰ Dē qō natū ē ñ sp
fuit q: i id natū ē vt eēt Rēo am
bigit q̄n ea q̄ in rebꝰ hūanis na
ta sūt aliq̄n nō fuerit Sz aliud
est ex eo nasci qō sp nō fuit. aliō
ex eo natū eē qō sp ē. Ibi nec sp
fuit q p̄ ē. nec sp p̄ est. z q nō
sp p̄ ē. nō sp genuit. vbi aūt sp
p̄ ē. sp fili⁹ ē. ℣ Qz si semp deo
patri ꝓpr̄ium est q semp est pa
ter. necesse ē filio semp ꝓpr̄iuz
esse q semper est fili⁹. Quo er
go cadet in intelligentiā nr̄am
vt nō fuerit sp. cui ꝓpr̄iū ē sp ēē
qō natū ē. Natū g vnigenitum
deū cōfitemur. h̄ natum aī tpa
nec aī ēē ēptū natū. nec aī natuz
ēptū ēē q: nasci qō erat iā si nasci ē
h̄ scip̄m demutare nascēdo. h r
aūt hūanū sensū et intelligētiā
excedit mūdi. Nō h̄ capit ratō
hūane intelligentie. sed p̄udē
tie fidelis p̄fessio est.

Obiectio
bereti c
Ꝛ°. Hyla.
Quid sit
ꝓpr̄ium pri z
filio

Ad intelligentiā eoꝝ que dicit mgr̄ de genera/
tiōe eterna. in p̄ti dist. q̄tru or p̄ncipalr q̄run
tur. Primo querit vtrū in diuinis sit ponen
da generatio. Scōo dato q sit. vtrū generatio in di/
uinis sit ponēda psonarū distinctiua. Tertio querit
vtrū illa generatio sit eterna. Quarto z vltio querit.
vtrū illa generatio sit terminata.

¶ Questio. j. a

Q generatio sit in diuinis. oñdit p̄mo a mīori. Mul
to fortiꝰ debet esse generatio in eo q generatōnē alīs
tribuit. ēptū in his que recipiūt. sed generatio ē in crea/
turis. ergo z in deo q tribuit. Et hoc ē qō dicit in Esa.
vl. Si ego q generatiōz alīs tribuo sterilis ero. dicit
dñs. q̄si dicat nō. Itē oñdit illud idē a posteriori. Per
priuus em̄ est p̄nitas in deo ēptū in creatura. sed p̄nitas
et generatio vere est in creatura. ergo z in deo. Q p̄ri
us sit ibi dicit ap̄l's Ephe. iij. Ex quo oīs p̄nitas
in celo z in terra noīat ¶ Itē oñdit h̄ipm a sili. Quia
oīe qō pfectiōis ē attribuendū ē deo in q̄ est sūma oīs
pfectiōis. sed gnatio ē pfectionis in creatura. vt vult
pbs. q: pfectū est qō pōt generare quale ipm est. g° zc.
¶ Itē illud idē oñdit illa rōne. Diuina natura ē sum/
me bona z actualissima. ergo sūme p̄t z vult se cōicare

sed p̄mar sūma rō cōicandi est in generatiōe. ergo ne/
cesse ē in diuinis ponere generationē ℣ Cōtra. Bene
ratio in creaturis. aut est pfectiōis aut impfectionis.
Si pfectiōis. tūc ergo cū substātie spūales z incorpa/
les sint nobilissime. debet in eis generatio eē. ergo cuz
non sit in eis nō est nobilitatis. sed qō nō est nobilita/
tis nō est in deo. ergo zc. ℣ Itē vbi ē generatio ibi est
variatio. generatio em̄ est spēs motus. z inter oēs spe
cies motus maior est variatio in motu fm substātiam
q: est entis in potētia. mīor i motu fm locū. g° cū i deo
nō sit variatio. nec aliq̄ spēs mot⁹. etiā illa q mīma est
vt loci mutatio. g° nec gnatio. Itē vbi ē gnatio ibi est
corruptio. Vñ pbs. q ꝓpr̄ longe stare a p̄ncipio. reliq̄
mō cōpleuit eē de⁹. cōtinuā etiā bis facies gnatōem. z
hmōi signū est q sola corruptibilia gnant z generant
in creaturis. sed in deo nulla cadit corruptō. ergo nec
generatio ¶ Itē vbi ē generatio. ibi nutritio Unde ad
hoc z pl̄es se extendit vis nutritiua ēptū gnatiua. sz i deo
non ē vis nutritiua. ergo nec gnatiua. g° ne contritio
nec gnatio. g° gnatio nō ē i diuinis ℟°. dōm. q gnatio
ponēda ē in diuinis eē hui⁹ rō potētissima ē. vt credo
q: oīs natura ē cōicabilis. z quia in deo ꝓpr̄ sui nobili
tatē est aptitudo actui cōiūcta. imo ipe act⁹ optz q na

tura sit plib⁹ cõicata. sz nõ pñt eẽ plres ab vna natura
q̃n vn⁹ sit ab alio. vel ambo a tertio. g⁹ cũ añ dinas
psonas nihil sit oꝛtz q̃ vna ab alia. ꝛ qm̃ sunt cõfoꝛ
mes in natura. ꝛ gñatio ẽ emanatio ꝛm cõfoꝛmitatez
nature tõ credo q̃ necesse ẽ in dinis ponere gñatõem
Ut aũt intelligat ꝓ quẽ modũ. notandũ q̃ gñare ꝺ sui
20 ꝓpria rõne. ẽ sil'em sibi in subã ꝛ natura ꝓducere. Si
bi ꝺo. sil'em in natura ꝓducere tripl'r ẽ. Aut ꝓ impssi
onẽ sue sil'itudinis in alio. ꝛ sic gñat caracter a sigil/
lo. lumen a lumioso. spẽs ab obiecto. Alio mõ ꝓ edu
ctõez specieꝝ ꝺ sil'is ab alio. ꝛ sic gñat elemẽtũ ab elem̃
to. Tertio mõ ꝓ ꝓductõez sil'is de sil'i. siue de seipso
ꝛ sic gñat aiatũ ab aiato. ꝛ iste tertⁱ⁹ mod⁹ ẽ pfectioꝛ
vñ nõ repit nisi in substantijs hñtibꝫ formã nobilẽ q̃
21 est vita. Et iste mod⁹ gñatiõis ẽ ꝛm nascentiã. ꝛ est in
deo ꝛ creaturis. sz dr̃nter. q̃ ꝓducere aliũ ex seipso põt
esse dupl'r. vel ex se toto. vel ex pte sui. Ex se toto nõ
põt ꝓducere nisi ille cuⁱ⁹ cẽntia pt eẽ in plib⁹ vna ꝛ to
ta. Nã si ñ pt eẽ in plib⁹ vna ꝛ tota. si generãs dat to
tã suã subãm gñato. tũc subã tota trãsit in gñatũ. et
gñans ꝑdit subãm totã gñando. qꝺ eẽ nõ pt. ideo ad
huc necesse ẽ q̃ talẽ hẽat subãm q̃ vna ꝛ tota sit ĩ plu
ribꝫ. talis aũt subã nõ ẽ nisi subã hñs sũmã simplici/
tatẽ. hec aũt ẽ sola diuina cẽntia. in q̃ ꝓpr sũmã simpli
citatẽ suppositũ nõ addit ad cẽntiam. vñ nec ipe coar/
tat. nec limitat. nec formã multiplicat. ꝛ iõ in eo pt eẽ
gñatio. cõicans eandẽ substãtiã totaz. ꝛ talis gñatio ẽ
oĩmode pfectiõis ꝛ in solo deo repit. rõne iam dicta.
Alio mõ ꝺ tingit aliquẽ ex se ꝑducere cẽtũ ad ptẽ sui.
sic pr̃ naturalis gñat filiũ. ꝓtem substãtie trãsmitten
do ꝛ descendẽdo. ꝛ hec gñatio necessario ẽ cũ trãsmis
sione. qꝛ eĩ ps decisa nõ hz actũ totⁱ⁹. necesse ẽ q̃ ꝑ mu
tatõem acq̃rat. sz qꝺ acq̃rit qꝺ nõ hz variat. iõ hec ge
neratio ẽ mutatio. ꝛ hz variationẽ ꝺiunctã. ꝛ etiã cuz
coꝛruptione annexa. Quia eĩm aliq̃ ps generantis de
perdit. gñans ẽ a q̃ pt fieri ablatio. ꝛ ita coꝛruptõ. Est
etiã cũ cõsuatione adiũcta. qꝛ eĩm fit depditio. necesse
est q̃ ꝑ nutrimentũ fiat restauratio. ꝛ iõ gñatio ĩ crea
tura ꝛ pfectionis ꝛ impfecitonis ẽ. Perfectiõis a pte
ntis ꝓducentis. impfectiõis a pte subiecti diuisibi
lis. ꝛ ideo ẽ in solis aiatis q̃. hñt formã pfectiõis. iẽm
scz coꝛp⁹ ꝛ aiam defectibile ꝛ restaurabile. Generatio
ꝺo in diuinis ẽ oĩmode pfectionis. Qꝛ eĩm nõ ẽ ex pte
tõ est. qꝛ hz actu spẽm. Et tõ nec ibi ẽ in natura impfe
ctio. nec variatio. qꝛ nihil nouũ acq̃rit. Nec coꝛruptõ
qꝛ nihil adimit. Nec nutritio. qꝛ nihil restituit. ꝛ ex ꝺ
pater solo obiectoꝛ. qꝛ gñatio de toto ẽ tante pfectio
nis q̃ nõ pt eẽ in creatura aliq̃. generatio ꝺo ex pte tã
tam hz impfectionẽ adiunctã. vt nõ possit eẽ circa sub
stantiã inuariabilem ꝛ incoꝛruptibilem ꝛ simplicem.
non solũ in natura verũetiã ĩcreata in natura creata.
Alie rationes ꝓbant de generatione que est ex pte. ꝛc.

Questio. ij. b

Utꝛ gñatio in diuinis sit psonaꝝ distinctiua. ꝛ q̃ sit
oñdit hoc mõ. Aug⁹. dicit circa ꝓncipiũ de tri. Nulla
res est q̃ seipam gignat vt sit. si ergo gignit. aliam gi
gnit. sed inter aliam rem ꝛ aliã ẽ distinctio. ergo ꝛc

Itẽ gñatio ẽ emanatio. sed vbi est emanatio ibi est
multiplicatio siue plurificatio. vbi aũt multiplicatio
ibi ꝛ distinctio. ergo vbi gñatio. ibi necessario ẽ disti
ctio Itẽ gñatio in diuinis ẽ relatio. sed relatio ipoꝛ
at respectũ ꝛ ordinẽ sed vbi respectus ꝛ ordo ibi sup
positoꝝ et relatoꝝ siue ordinatoꝝ distinctio. ꝛ sic ꝛc.

Itẽ mioꝛ diuersitas sustick a supposito vl' ĩ suppo
sito ꝺ positoꝛ mltiplici. q̃ subã simplici ꝛ vnifoꝛmi.
sed relatiua ꝺ opposita non stant simul in eodẽ indiui
duo creato. ergo nec in simplici hypostasi. Probatõ
medie. Bñ sequit. sortes ẽ pr̃ platonis. ergo nõ ẽ filⁱ⁹
eius. vel ẽ distinctus ab eo. ergo multofoꝛmⁱ⁹ in diui
nis Cõtra. Pr̃ gñando filiũ dat ei totũ qꝺ hz. sz hz eẽn
tiã ꝛ psonã. q̃ dat ei eẽntiã ꝛ psonã. g⁹ sic filⁱ⁹ ñ distig
uit a pre eẽntial'r. ita nec psonalit' vt vr̃. Itẽ pr̃ cõicat
filio eẽntiã suã ꝓpter sũmã suã simplicitatẽ. sed eque
simpler est psona ꝛ eẽntia. g⁹ q̃ rõne cõicat eẽntiã. cõi
cat ꝛ psonã Itẽ in pre idẽ ẽ natura ꝛ psona. g⁹ ipos
sibile ẽ q̃ cõicet vnũ q̃n cõicet aliꝺ. ergo si dat naturã
ꝛ psonã Itẽ vr̃ q̃ relatio nõ distinguat aliq̃ rõe. qꝺ
vnus ꝛ idem punctⁱ⁹ ẽ ꝓncipiũ ꝛ finis respectu diuer
sarum lineaꝝ. ergo si iste relatiões non sunt distinctⁱ/
ue. vr̃ sil'r q̃ nec pr̃nitas ꝛ filiatio. Si dicas q̃ ñ oẽs
relatões distinguũt sz solũ mutue. vt ꝓncipiũ ꝛ ꝓnci
piatũ finis ꝛ finitũ. Cõtra. pr̃ filⁱ⁹ se hñt vt itelligẽs
et intellectũ. vt dicit Anſhel. sz idẽ nõ pt eẽ itelligẽs
et intellectũ. g⁹. Itẽ maioꝛ ẽ repugnantia in cõtra/
riꝭ q̃ in relatiuis. sed albedoꝛ nigredo q̃ sunt contra
ria nõ faciũt distinctõem circa petꝛ. qꝛ idẽ põt mõ eẽ
albꝫ. mõ niger. ergo multⁱ foꝛmⁱ⁹ vnⁱ⁹ in diuinis. modo
erit pr̃. mõ filⁱ⁹ Itẽ q̃rit q̃re potⁱ⁹ relatiões faciunt di
stinctionẽ psone q̃ eẽntie. cũ eq̃ bñ possint eẽ plres es/
sentie vel nature in vna psona sicut ecõuerso. Rñ.
dõm. q̃ generatio in diuinis sicut oñsuz ẽ facit realẽ
distinctoz ĩmẽ gñantẽ ꝛ gñatũ. ñ rõnalẽ vel itellectualẽ
solũ. sic dixit sabelliⁿ. ꝛ realẽ q̃tũ ad psonã ñ q̃tũ ad
essentiã. sicut dixit arriⁿ. Qꝺ sic pz. Bñatio ĩ creata 22
dicit emanatõem ꝑ modũ actiõis siue mutatõis. ĩ deo
emanatõem ꝑ modũ relatiõis inq̃tũ talis emanatio
dicit distinctionẽ in psona. Rõne emanatiõis ẽ disti
ctio. qꝛ sicut dicit Anſhel. Nec intellectus capit. nec
natura ꝓmittit. illũ q̃ ẽ ab alio. eẽ illũ a q̃ ẽ. ꝛm q̃ posi
tiue ꝺz aliqs eẽ ab alio. Nã pr̃ ꝓpriue ꝺz eẽ a se. i. nõ
ab alio. inq̃tũ talis emanatio ponit distinctõem in p
sona. Bñatio eĩm ẽ ꝓductio ꝺ quietis ĩ natura Rõne
nature ñ pt eẽ distinctio. g⁹ vel erit rõne suppositi vl 23
ꝓprietatis. Si ꝓprietat' aut absolute. aut respectiue
Nõ absolute. qꝛ tũc eẽt distinctio ĩ natura. Nec respe
ctiue. vt puta relatõ. s. qꝛ in relatiõe ꝛm se nõ est mor
in creaturis nec oꝛigo in diuis. vñ filiatio nõ gñat ni
si in alio. ergo necesse ẽ q̃ sit distinctio ĩ supposito Si
milit̃ rõe relatiõis ẽ distinctio. qꝛ nihil ad se refert nec
ordinat. Rõne ꝺo talis relatiõis ẽ distinctio psonalis
qꝛ gñare ꝛ generari. cũ dicãt relationẽ ꝑ modũ actiõis
ꝛ passiõis. dicũt eã ĩ supposito ꝛ respectu suppositi.
ꝛ iõ qꝛ relatio ẽ inẽ extrema. notat distinctõez. pz q̃ di
stinctio ẽ ibi suppositoꝝ. Dis visis pz facile solue ad 24
obiecta Qꝺ g⁹ obr̃ pr̃ cõicat filio totũ qꝺ hz. vez ẽ ꝓter
gñatiõem ꝛ gñatiõis distinctiõez. Ipa eĩm rõ cõicandi
dat intelligere distinctionẽ. qꝛ nullⁱ⁹ cõicat sibi sz aliꝭ
et tõ id in q̃ distinguit nõ cõicat. Ad illud qꝺ obr̃ q̃ 25
eq̃ simpler ẽ psona vt cẽntia. Dõm. q̃ simplicitas, cẽn
tie ẽ q̃ sit in plib⁹. sz simplicitas suppositi ẽ q̃ ñ sit in
plib⁹. Nã suppositũ siue indiuiduũ q̃tũ ẽ de se ꝺz eẽ
q̃ ẽ i vno solo. tõ nõ ẽ sil'e Ad illꝺ qꝺ obr̃ q̃ idẽ ẽ cẽn 26
tia ꝛ psona. dõm. q̃ q̃uis sint idẽ. nõ tñ sunt ad idem
qꝛ psona ẽ ad aliũ. tõ generat ꝛ refert. cẽntia ꝺo nõ. tõ
essentia cõicat. ꝛ psona distinguit. Sic g⁹ q̃uis idez
sit in pre cẽntia ꝛ psona. tamẽ psona generat. essentia
nõ. sic ecõuerso. cẽntia cõicat. ꝛ psona nõ Ad illꝺ 27
qꝺ obi de ꝓncipio ꝛ fine in pũcto. pz ñsio. qꝛ ille nõ

sunt mutue relatões · qđ ꝑpe reqrit ad distinctionē vñ
28 nō valet Qđ obȝcit đ intelligēre ꝛ itellecto. dico q nō
ē ibi relatio · sȝ ſm cē · sȝ ſm dici · ad ꝺ aūt q relatio di
stinguat. oꝑtet q sint relatões mutue · qꝛ aliť nō distin
29 guūt · oꝑtet etiā q dicūt relationē ſm cē ¶ Ad illđ qđ
obr de albedine ꝛ nigredine. Dōm · q nulla est oppoſi
tio formaꝛ nisi cōsiderent reſpectu eiusdez tpis · ꝛ im
30 possibile ē q idē subiectū eodē tpe sit albū ꝛ nigꝝ · rela
tões aūt in diuinis sik sunt ¶ Ad illud qđ vltio ārit
q̄re magis relatões faciūt distinctiōem in ꝓsonis q̄ꝫ
in cēntia pz er iā dictis rñsio · Pōt etiā alia rō reddi ·
quia ꝑpluralitas naturaꝝ impedit simplicitatez ꝓso
ne · sed nō sic cōuerso · qđ pz sic · Plēs nature sunt in
vna ꝓsona · aut gº ꝑ gr̄am · aut ꝑ naturā · Si per gr̄am
vnionis · sic q natura vnica cōsequit vnitatē ꝓsone ñ
impedit. Sed si naturaliť · vt in petro ē plalitas essen
tiaꝝ siue naturarū · tūc cū intellectº nature ꝑcedit ꝓso
nam · ꝛ non natura ex ꝓsonis · sed ꝓsona ex natura · sic
necesse ē ꝓsonā cē cōpositā · ꝛ inde ē q in diuinis ma/
gis est vnitas nature cū plalitate ꝓsonaꝝ q̄ꝫ cōuerso

¶ Questio · iȝ · c

¶ Utrū diuina generatio sit eterna · Qꝛ sic oñdiť ꝺ mō/
In creaturis opans naturaliter opať q̄ꝫ citº pōt · ꝛ de
ꝑfectiōe agentis ē q citissime possit opari · gº cū ꝑdu
ctio filȝ a ꝑre sit ꝑ naturā ꝛ sūmā potentiā · q̄ꝫ cito fu
it pr̄ · genuit · sed fuit ab eterno · gº rē · ¶ Itē de ꝑfecti
one generatiōis est · vt qđ generať equet generāti · gº
cū diuina generatio sit ꝑfectissima · filȝ erit pr̄i ꝑ om
nia ēq̄lis · sed pr̄ ē infinitº duratiōe q̄ ꝛ filȝ ¶ Itē itel
ligere se coeternū ē mēbris diuine · Nunq̄ꝫ cñ ē ponere
q de nō intelligēte · sit deº factº intelligens · sed ꝟbum
est coeteruū menti intelligēti · ex ꝺ cñ q mens se intel
ligit verbū gignit · Si gº ꝑpūissime filȝ ē verbū ē coe
ternū pr̄i · ꝛ hoc ē qđ dicit būs Joh · In ꝓncipio erat
verbū · ¶ Itē idem oñdiť ꝑ impossibile · omne qđ cepit
cē est mutatū ſm substantiā · sȝ omne qđ incipit genera
ri incipit cē · ergo omne qđ incipit generari est mutatuz
ſm substātiā · sȝ generatio ē de subā generantis · q̄ vbi
incipit cē generatio subā generātis mutať · sȝ substan
tia dei pr̄is ſm cē ē ĩmutabilis · ergo generatio non in
cipit in diuinis ¶ Cōtrª · sicut se hz corꝛuptio ad non
cē ex ꝑte finis · sic generatio ex ꝑte ꝓncipiꝫ · sȝ omne qđ
corꝛūpiť desinit cē · gº · omne qđ generať incipit cē · sȝ nul
lū tale ē eternū gº rē · ¶ Itē q̄quid ꝑducit diuina cēn
tia ē ipi posterº tpe siue duratiōe gº ꝑti rōe q̄dđ pro
ducit diuina ꝓsona · cū cēntia ꝛ ꝓsona sint idē · ¶ Itez
in deo idē est suū cē · ꝛ sua duratio · sed filȝ hz ꝓncipiū
31 cēndi · gº hz ꝓncipiū duratiōis · sȝ qđ hz ꝓncipiū essen
di icipit cē gº rē · Itē pr̄ caret ꝓncipio ꝛ caret initio · er
go q̄ rōe cōuenit filio nō habere ĩnitiū · eadē rōne cōuenit
ei nō habere ꝓncipiū aut si nō ꝺ nec illud ꝟ · Dōm · q
generatio filȝ ē eterna · tum rōne generāris · tū rōne
geniti · Rōne generātis ꝑter sūmā ꝛ ꝑfectā fecundi
tatē · Rōne geniti ꝑter sūmā ꝛ ꝑfectā equalitatē · q̄ꝫ
vtraq̄ꝫ ꝓditio tollit ne filȝ sit posterº pre · sicut visuz
est in opponendo · Alia rō ē ꝑpter summā in vtroq̄ꝫ
32 actualitatē · in qua nō distat actus a potentia · nec pos
se añcedit eē ¶ Ad illud qđ obr q corꝛuptio ponit ter
minū finalē · Dōm · q corꝛuptio semp dicit variatiōem
et mutationē · ꝛ ita ꝓuersionē entis in nō cē · ꝛ iō ponit
terminū finalē · Sȝ gñatio aliq̄n dicit mutationez vt
in creaturis · ꝛ sic ponit ſminū initialē · sed in diuinis
nō dicit mutationē ex nō ente · sȝ emanatiōe ab ente
33 ¶ Ad illō qđ obr · q cēntia nihil ꝑducit nisi ex tempe
Dōm · q sicut ꝓsona ꝑducit aliā ꝓsonā · sic cēntia aliā
cēntiā · Aliā aūt creaturā cēntia ex seipa nō ꝑducit cū
ipa sit ĩmutabilis · Nec ex alia · qꝛ silr cēt q̄rere · vñ ꝓ
ducit illā aliā · ꝛ sic necesse ē in ꝑductiōe ꝑma creature
q ꝑducat ex nihilo · ꝛ oē sic ꝑductū habet cē pº nō esse
ꝛ ita initiū · Persona aūt nō de nihilo ꝑducit ꝓsonaz ·
ꝛ iō non facit de nō ente ens · ꝛ iō nullū ponit initiū ta
lis ꝑductio 34 ¶ Ad illud qđ obr q filȝ hēat ꝓncipium
cēndi · Dōm · q ꝓncipiū ꝺr duplr · scz originale ꝛ initi
ale · Scōm q ꝓncipiū ꝺr originaliť · sic filȝ tam q̄ꝫ tuz
ad cē · q̄ꝫ q̄tū ad durationē hz ꝓncipiū · q ꝛ trūq̄ꝫ habet
ab alio · Si aūt ꝓncipiū dicať initiū · sic dico q nec hz
ꝓncipiū cēndi · nec durādi · Primū ꝓncipiū nō au fert
rōnem eterni · scōm ꝙ sic · ¶ Ad illud qđ obr vltio q̄
re pr̄ cōicat filio carētiā initiꝫ nō ꝓncipiꝫ · ptz iā rñsio · 35
qꝛ tale ꝛ eternū dīnt de necessitate ꝑ cēntiā · ꝓncipiū
ꝛ ꝓncipiatū nō sic · iō nō ē silr de ꝺ ꝛ illo · q · ꝑ q̄ qđ ha
bet initiū ē tale · qđ caret ē eteruū · iō cū pr̄ ꝛ filȝ sint
vnº cēntie · pz rē · Rursum cū hr̄e ꝓncipiū ꝛ nō ha
bere dicāt dr̄iam ꝓsone · ꝛ hec ē in rem pr̄em ꝛ filiū · iđo
sicut pr̄ nō cōicat filio ꝓsonā sȝ rm̄ naturā siue essenti
am · sic cōmunicauit ei non habere initiū · sed nō cōica
uit nō habere ꝓncipiū

¶ Questio · iiȝ · ꝛ vltima d

¶ Utrū generatio filȝ sit terminata · Et q sic vr̄ Augº ·
in li · 1rrtiū · q · q̄ semp nascať nunq̄ꝫ ē natº · ac ꝑ hꝰ nūq̄ꝫ
est filȝ · Nullº gº ꝑ generationē dicendus ē filȝ quo
usq̄ꝫ generatio sit termiata sȝ ꝟbū pr̄is recte ꝺr ꝑfectº
filȝ · gº gñatio eiº ē ĩmiata · ¶ Itē rōne oñdiť sic · Pro
duci ĩmiať ad ꝑductū cē · gº gñari ad generatū cē sed
filius dei est generatº ꝛ natus · q eius ꝑductio siue ge
neratio est termiata · ¶ Itē nobilº ē cē generatū q̄ꝫ ge
nerari · qꝛ gñari ē via ad gñatū cē · ꝛ nō cōuerso · sȝ qđ
nobilº ē deo ē attribuēdū · gº magis debet ei attribui
gñatū cē q̄ꝫ gñari · gº gñatio filȝ ꝺr in ĩmiatōe · ¶ Itē
gñatiōe q sp ē in gñando · sp aliq̄d vel aliq̄s ꝑducť sȝ
nō ꝑducť id qđ ꝑductū ē · ſm id qđ est ꝑductū · gº op
tet vel q ĩtereť vel qđ succedat generatū in tali gñari
one · sȝ in filio dei nec ē successio nec ibi iteratio · ergo
nec ꝓtinua generatio · gº filȝ dei gñatio ē terminata ·
¶ Cōtra · Dama · deus infinite ꝛ sine ꝑte ens · infini
te ꝛ inꝑscibiliter gñat gº generatio nunq̄ꝫ ĩminatur
¶ Itē rōne vr̄ hꝰ idē posse mōstrari · eternū nō habz se
aliter nūc q̄ꝫ ꝓius · sed sp oīno vnifoꝛmiter · gº si sem
per pr̄ a ꝓncipio gñat adhuc gñat · alioq̄n aliť se hēret
nūc q̄ꝫ ꝓius · ꝛ ita generatio eterna mutareť · ¶ Item
simpler ꝛ infinitū caret oīi termio · sȝ gñatio filȝ est
simpler ꝛ infinita · gº gñatio filȝ caret oīi termino ·
Qꝛ sit infinita pz · qꝛ filȝ ē infinitº · ꝛ itez ipa genera
tio ē eterna · ꝛ eternū est duratiōe infinitū · ¶ Itē ꝑfe
ctio est potētia sp actui ꝺiūcta q̄ꝫ q nō sp · gº ꝑfectio ē
fecūditas sp actui gñatiōis ꝺiūcta · maxime fecundi
tas gñandi nō ꝑdiť sȝ ꝑficiať · si gº in deo ē fecūditas
ꝑfecta · sp gº gñat · sȝ nō gñat aliū nisi filiū · gº filȝ sp
generať ¶ Rº · ad ꝑdictoꝝ intelligentiā notādū q q̄dā 36
sunt in q̄bꝫ idē ē cē ꝛ factū cē · differt tū fieri ꝛ cē · vt sūt
illa q̄ꝫ cē ē ꝑmanēs nec depēdet oīno a ꝓncipio ꝑdu
cēre · ꝛ ꝺ prio ꝑducēre in facto cē · imo ꝺbit rōnem ꝙsub
sistendi aliq̄ꝫ intra se · siue ꝑ ꝓncipia ꝓpria sui subie
cti · vt substātia ꝛ accidētia ĩnata · Quedā sunt in q̄bꝫ
differt cē ꝛ factū cē · idē tñ ē fieri ꝛ cē vt sunt successi
ua · quoꝝ cē depēdet oīno a ꝓncipio ꝑducēre cēnte ĩ
sua actualitate · vt sunt motº ꝛ mutatiões Quedā sūt
in q̄bus est idē fieri · ꝛ esse · ꝛ factū cē · vt sunt illa que

habent eē pmanens·ꝛ totaliter dependēt a ꝓncipio ꝓ ducente existente in sua actualitate·ꝙ eundem moduꝫ ꝙ quem sunt in ꝓncipio·nō tantū in se sed etiam respectu ꝓducti·ita ꝙ ꝓsimilis modus actualitatis attēdatur ꝗtum ad vtrūqꝫ·ꝛ talia sunt influentie siue corpales siue spūales·vñ Aug⁹. vj·sup Gēn·ad lr̄am dicit ꝙ lumen semꝑ nascit·ꝛ duꝫ nascit est·vñ aer semꝑ est illuminat⁹ ꝛ semꝑ illuminat·Similiter oīno dicendū de lumine spūali quod est gratia·Si igit filiꝰ dei habz esse ꝑmanentissimū et eē coiunctissimū ꝓncipio ꝓductiuo vt in sui actualitate existenti·quia ipe est filiꝰ et purus actus·oīno idem est in ipo nasci ꝛ natum eē et ideo semꝑ nascit·ꝛ semꝑ est natus·ꝛ semꝑ est·ꝛ nūquā desinit nec cessat generari·nec pr̄ generare. Lūg⁹ querit·an generatio filij sit terminata·distinguendum 37
est terminatū·q; aut excludit imꝑfectionē·ꝛ sic generatio filij est terminata·quia ꝑfecta·cum simul simo idez sit generari ꝛ generatū eē. Si vero excludat duratōez falsa est·quia semꝑ durat·Concedo ergo ꝙ generatio filij est interminata rōne desitiōis·quia nunqꝫ desinit generari·sicut ꝑbant rōnes ad secundā partem adducte ¶ Ad illud qđ obīcitur in contrarū ꝙ qui semꝑ nascitur nunqꝫ est natus Dicendū·ꝙ verum est in illa 38
generatione in qua differt nasci ꝛ natum eē·sed nō talis est generatio diuina·attamen quia generatio diuina intelligitur per generationem creatam·et in creaturis de perfecto nato non dicitur nasci sed natum esse ideo vult Aug⁹·ꝙ melius dicitur filius natus eē·qa intelligibilius est·non quia ei non conueniat nasci ¶ Ad illud quod obīcitur ꝙ ꝓduci terminat ad ꝓ- 39
ductum esse·ꝛ similiter nobilius est generatum esse qꝫ generari·Dicendū·ꝙ omnia ista tantuꝫ ibi habent locum vbi differt generari et generatum eē·In illa autē generatione locum non habet· ¶ Ad illud quod vlti- 40
mo obīcitur·in generatione que semꝑ est in generando ꝛc̄·Soluendum est per interemptionē·non em̄ est verus ꝙ generatio semꝑ ens·semꝑ de novo aliquid ꝓducat·quia radius semꝑ oritur a sole·nec tamē semꝑ eius ꝓductio iteratur·nec succedit·sed a sua origine continuatur esse.

¶ Distinctio·x·de eterna ꝓcessiōe spūssancti quantum ad personam que ꝓcedit·

Nunc post filij eternitatem de spiritusancto quantum deo donante et cetera·Supra egit magister de generatione filij·hic autem agit ō ꝓcessione spūssancti·Et qꝫ gemina est ꝓcessio spūssancti·eterna·ꝛ temꝑalis·ꝓmo agit de ꝓcessione eterna·secūdo de temꝑali·j·di·xiij·Preterea diligenter annotandū est·ꝙ gemina est ꝓcessio spūssancti. ꝛc̄. Et qm̄ ꝓcessio spūssancti tripliciter potest compararī. s. ad ꝑsonam ad quam est·ꝛ ad ꝓncipiū a quo est·ꝛ ad generationez a qua differt·ideo hec pars habet tres·In quaruꝫ ꝓma magister agit de ꝓcessione spiritussancti quantum ad personam que ꝓcedit·In secunda quantū ad ꝓncipium a quo·j·dis·xj·Hic dōm̄ē spiritumsanctum ꝛc̄·In tertia vero agit de scīpa per comparationem ad generationē a qua distinguitur·infra di·xiij·Post hec considerandum est quantuꝫ a talibꝰ qualcs nos sumus. ¶ Item ꝓma ꝑs que continet ꝑsentem distinctionem habet quatuor partes·In ꝓma dicit ꝙ spiritussanctus ꝓcedit vt amor siue charitas vel dilectio ꝛ hoc ꝑbat auctoritate Aug·In secunda vero·qꝫ hoc erat dubium·ꝙ spūssanctus erat charitas·mouet questionē ꝛ soluit·ibi·Et ō querendum vtrum deus pater·In tertio vero solutionez ꝑ auctoritatem ꝓfirmat·tum ꝗtum ad distinctionem que est ꝑ cōmunem acceptionē ꝛ ꝓpriam·tuꝫ etiam ꝗtum ad veritatem·ibi·Pluribus exemplis doceri ꝛc̄·In quarta ꝑo ꝛ vltima ꝑdicte solutionis assignat rationez·ostendens ꝙ spiritussanctus ꝓprie dicatur charitas·cum charitas sit nomen cōmune·ꝛ hoc ibi·Hic notanduꝫ est ꝙ sicut spiritussanctus in trinitate.

Dī· X·

a ¶ Spūssctūs amor ē siue charitas. Queritur vtrū charitas et dilectio differāt ꝛ ꝙ sic vī ꝑ ysidorū·dicentem. Amor est rōnaliū ꝛ irrōnaliuꝫ. dilectio rōnaliū tm̄·Sed contra Dyo. de di·no. ca·iij·Mihi vidēt theologi cōmune ḋd dicere dilectiōis ꝛ amoris nosse·ꝛ ibidē rephēdit distinguētes dicēs ꝙ facūt vim in leuibus sonis quasi nos nō possim⁹ ꝗtuor per bis duo·ꝛ patriam ꝑ natale solū sig-

Aug⁹.

Spūssanctus ꝓprie dicit dilectio ꝛ tm̄ trinitas est dilectio.

¶ Probat auctoritate Aug⁹ spūssctūs ꝓcedat vt amor patris ꝛ filij·

a

Nunc post filij eternitatē·de spiritusancto quantū deo donante videre cōceditur differamus·

a Spiritussanctus amor est siue charitas siue dilectio patris ꝛ filij vñ Aug·in·xv·li· de tri·ait Spiritussanctus nec patris est solius·nec filij solius·sed amborum·ꝛ ideo cōem qua inuicem se diligūt pater ꝛ filiꝰ nobis insinuat charitatem· ¶ Johannes aūt ī epistola canonica ait·Deus charitas ē nō dixit spūssctūs charitas ē·Qđ si dixisset absolutioꝛ ē ꝓmo ꝛ nō ꝑua ꝑs qōnis decisa·§ qz dixit·

deus charitas est·incertū est

¶ Utꝝ deꝰ ꝑt sit charitas·an filius·an spūssanctꝰ: an ipa trinitas· b

Et ideo querendum est·vtruꝫ deus pater sit charitas·an filius·an spiritussanctus·an deus ipa trinitas: quia ꝛ ipa nō tres dij·sed vnus deꝰ est·Ad quod aug·in eo·lib· ita dicit·Nescio cur sicut sapientia ꝛ pater dicitur ꝛ filius ꝛ spiritussanctus et simul oēs: non tres·sed vna sapientia·non ita ꝛ charitas dicatur pater ꝛ filiꝰ ꝛ spūssctꝰ·ꝛ simul oēs vna charitas·Nō ideo tamen quisquā nos incōuenienter estimet charitatem appellare spiritumsanctum· quia ꝛ deus pater et deus filius potest charitas nuncupari nificare. ꝙꝰ. Alliq̄ volucūt dicere ꝙ dīnt qz dilectio dicit ibi la ꝓprie q̄ est ex volūtate ordinata·sed amor ē affectio libidiosa sed hec distinctio est cōtra dyo·et contra aug·sup Joh·ꝛ contra ca nonē sacre scīture·qz dñs ꝓpo q̄ suum a Petro· Symō iohis diligis me·et postea dixit amas me ꝛ ita ꝑ codez accipiunt·ꝛ hāc diriam rephēdit Dyoni·Pōt tñ nihilominꝰ aliq̄ dria assignari· ḡuis em̄ ō vna

1

Questio

Rñsio

ꝛ eadez possint dici affectiõe. tñ alia ꝛ alia rõne. Amor enī dicit affectus adhesionem respectu amati. Unī dyonisius. amorē mutuū dicim⁹. dilectio vero vltra hꝫ addit electionē. vñ dilectio ex diuersis electio. Unī Cañ. v. Dilectus meus electus ex milibus. charitas aūt vltra illa addit magnā appꝛeciationem. Carū enīz ōr illud qō magni pēij estimat. sm q apostolus in epīis suis vocat fideles charissimos. ij. Thimo. j. tē

Spūsscūs ꝓprie dicit charitas.

b sicut[b] ꝓprie verbū dei. etiam sapientia dei ōr cū ꝛ pr̄ ꝛ s. s. sit sapia. Si ꝫ ꝓprie aliqs horum triū charitas nuncupari debz qs ap̄ius q̄ spūssanctus. vt. s. in illa summa simpliciqz natura nō sit aliud substantia ꝛ aliud charitas. ꝫ substantia ipsa sit charitas. ꝛ charitas ipsa sit substantia siue in patre. siue in filio. siue in spūscō. ꝛ tñ spūssanctus ꝓprie charitas nūcupak. Ecce his ẋbis apte dicit Aug. q in trinitate charitas aliquā do refertur ad substantiam. q̄ cōis est triū psonarū. ꝛ tota in singulis. aliqñ spāliter ad psonam spūssancti. sicut sapiētia dei ꝓ substātia diuina. aliqñ ꝓ filio accipitur. ꝛ hoc in multis fieri reperitur.

b ¶ Propriē ẋbum dei etiam dei sapia dicit. Dubitak ō hac voce ꝓprie. q̄ aut accipitur ꝓ ꝓprie. q̄ solet conuenit. aut ꝓprie quia appropriate. Quia si soli. hoc ē falsum. cha sapia nullo mō dicit ꝓprietatez personalē Si ꝓprie q̄ appropriate. ẖ nihil facit ad ꝓpositum. quia magis vult inḋre. ꝓprietatē. s. s. ñ appropriatū. Et iterū. charitas videt magis appropriari p̄ij sm q ōr in illa ꝑsa. charitas p̄ij ē.

2 ¶ Itē hoc vī q Rich. q amor gratuit⁹ ē in patre in. s. s. debitus. in filio ex vtroq; ꝑmixtus ergo cum charitas dicat amorem gratuitum dz ergo appropriari p̄ij. Rō. dōm. q non est oīmoda similitudo. sz in hoc est similitudo. nā cōgrue pōt appropriari manente vnitate voc̄ vl significationis. Pōt sil'r aliq̄ nomē simul dici q ꝓprietatem ꝛ essentiā manēre vnitate voc̄is ꝛ significatiōis. ꝛ tñ ei de se cōe. ꝛ tale ē hoc nomē charitas. ¶ Aliter potest dici q charitas est commune. ꝛ ꝓprij ꝛ appropriatū. Et Aug⁹. primo ostendit q

Filius ꝓprie ōr sapiētia

3 est appropriatū ꝓ similitudinē ad sapiētiā. ꝛ pr̄ ostendit q virtutē et dei sapiam. Spirit⁹ aūt sanctus vbi sit dictus charitas. inueniūt⁹. si diligēter Johannis apl̄i eloquiū scrutemur qui cū dixisset. Diligamus inuicem. quia ex deo est dilectio adiunxit. Et omnis qui diligit. ex deo natus est quia dilectio de⁹ est. Hic manifestauit se dixisse eā dilectōem esse deū quā dixit ex deo. Deus ergo ex deo ē dilectio. sed q; ꝛ filius ex deo patre nat⁹ est. ꝛ spūssanct⁹ ex deo patre natus est. ꝛ spūssctus ex ōo patre ꝓcedit. quē pot⁹ eorum hic debeamus accipe dictum esse dilectionem. merito queritur ꝑ Pater enim solus ita deus est vt non sit ex deo. ꝛ ideo dilectio que ita deus est. vt ex deo sit. nō ipe pr̄ est. ꝫ aut filius. aut spūssctus. Sz in ꝓsequentibus cū dei dilectōem cōmemorassz Joh. qua dilexit nos. ꝛ hic hortat⁹ esset. vt nos inuicē diligam⁹. atqz ita de⁹ i nobis maneat q; vtiqz dilectōem deū dixerat statim volēs de hac re apti⁹ aliquid eloq; inqt. In hoc cognoscim⁹. q; in ipo manem⁹. ꝛ ipse i nobis. q; de suo spū dedit nob Spūs itaqz sanctus de q̄ dedit nobis. facit nos in deo manere ꝛ ipm in nobis. hoc aūt facit dilectio. Ipe est ergo deus dilectio. de⁹ ergo spiritussanct⁹ q̄ ꝓcedit ex deo. significak vbi legit de⁹ dilectio ē. ꝛ dilectio ex deo ē Ecce his ẋbis apte dicit augustinus spūsanctū esse charitatez pr̄is et filij. et in tantū q̄s sermonē ꝓduxit videak dixisse[c] spūsanctū nō solū esse dilectionē pr̄is ꝛ filij qua seinuicez et nos diligūt

dit q; vere ꝛ ꝓprie in fra ea. dis. Nūc vero qō incepim⁹ oñdere. ꝛc. Unī ex hac auctate nō habet q; charitas sit ꝓprie. sz solū q; appropriatū. Sz tñ ex alijs ẋbis Aug. hr q; charitas nō solū ē appropriatū. sz etiā ꝓprie ꝓprie spūssancti. Ad illud qō obī. q; charitas appropriatur pūi. dōm q; charitas hz duplicē cōparationē ad virtutes alias. Compak enī vt mī. vt dic̄ Alm hzo. compak vt vinculū. vt dic̄ apl̄us Coll. iij. 4 Job. iiij

De spūscō testimoniū q̄rit ꝛ inuenit vbi dicit caritas.

c ¶ Spūssanctus est dilectio qua pr̄ ꝛ filius se inuicē ꝛ nos diligunt. Quer̄ vtrū pr̄ ꝛ filius diligāt nos spiritusscō. Utrum ei se diligāt spū quer̄ dis. rrrij vbi istā q̄nem spāliter mouet. sz ꝑma vī oīno falsa ꝛ ipropa. Cū enī dr pat ꝛ filius diligunt nos. ꝛc. cōstat q; ẋbū diligēdi tenetur cēntaliter. ergo si diligant s. s. sunt spūssa. Et iterum dicit August. q; hoc nullo modo cō cedit. pr̄ diligit se. s. s. q; diligere tenet cēntaliter. ergo si[r] in ꝓposito. Rō. q; 6 q̄dā dicūt q; ablatiu⁹ ille expo

nit ꝑ hāc ꝑpēez ꝑ cū accusatiuo. i. ꝑ sr̄ m̄scēm. ꝛ regulā ē q; hec ꝓpositio ꝑ cū ẋbis trāsitiuis dicit subauctatem cū absolutis aūt auctatē. Unī cū diligere sit trāsitiuum sensus ē q; pater ꝛ filius diligūt nos ꝑ sr̄ ñ scēm. q̄si diceret. pr̄ opak ꝑ filiū. Sed hec expositio nō vī ꝛ uenīs q; sil'r pōt dici pr̄ ꝛ filius punīūt siue odiūt nos. s. s. qō.

7 nō vult dicere Aug⁹. Propterea notandū q̄ diligere tenet aliq̄n pure cēntialiter. vt cū ō3 pater ⁊ filius diligunt se. Aliq̄n pure notionaliter. vt cū dicit. p̄r ⁊ filius diligunt se spūsc̄o. sicut patebit. Aliq̄n prim essentialiter prim notionalit̄. sicut cum dicit. diligūt nos. s. s. ⁊ hoc patet. q̄ idē ē p̄r ⁊ filius diligē nos. s. s. sz spūscm̄ nobis mittere siue īspirare. Mittere siue inspirare aūt importat actū notionalē ⁊ cēntialē. quia sensus est q̄ spiritū p̄ducunt et donū eis nobis conferunt. vnde dicit sumul. s. s. p̄ductōnē ⁊ gratie collationem ⁊ q̄uis ſpecialis actus essentialē nō recipiat habitudo ablatiui recipit tn̄ rōne notionis. sicut ⁊ hic p̄ dicit se suo verbo. dicē etiaz creaturas p̄bo. simili mō intelligenduz ē in p̄posito.

Quid sit spūsscūs.

8 d Siue enīz sit vnitas Queritur quid dicatur p̄ hoc nomē vnitas. Aut vnitas dicē vnitatem cēntialez aut notionalez aut p̄sonalem. Nō cēntialē. q̄ tūc nō eēt ambo rum. sed trium. Nō notionalē. q̄. s. s. nō ē cōis spiratio. Nō p̄sonalē. q̄ pater ⁊ filius non sunt vnum in p̄sona Itē queritur quō hec distinguantur. vnitas sanctitas. charitas p̄r. dōm. q̄ vnitas p̄sonalit̄ tenet. Sz attendendū q̄ vnitas aliquorū ō3 dupl̄r. Aut qua aliq̄ sunt vnū. ⁊ sic p̄ris ⁊ filius non est vnitas p̄sonalis. Aut qua aliq̄ sunt vniti. ⁊ sic pat ⁊ filius vnica p̄sona vniunt. sicut p̄sona spūssancti q̄ est amor vinculū nectens. Ad illud q̄ō queritur quō differunt illa tria. dōm q̄ vnū addit supra alterū. Nam vnitas dicit conditionē oīs amoris. q̄m omis amor est sed etiā qua diligimus deū. Sz vtrū ipse sit charitas qua nos diligimus deū. in sequēti explicabit. Hūc xō q̄ō incepim⁹ ostendere curem⁹. s. spiritūsanctū dilectionē ēē siue amorē patris ⁊ filij. q̄ scz pat diligit filium ⁊ filius patrē. De hō Hiero. sup xiij. ps. ait. Spūscūs nec pat ē nec filius. sz dilectio quā habet pater in filiū. ⁊ filius in patrez Aug⁹. q̄s in. vj. lib. de trini. ait. In oībus equalis ē patri filius ⁊ est vni⁹ eiusdemq̄ substātie. Quapropter etiā spūssanctus in eadē vnitate substantie ⁊ eq̄litate p̄sistit. b Siue enī sit vnitas amboz. siue sanctitas. siue charitas. manifestum ē q̄ non aliquis duorū ē quo vterq̄ cōiungit. quo genitus a gignēte diligatur. genitorēq̄ suum diligat. sintq̄ nō p̄ticipatiōe. sz essentia sua. neq̄ dono supioris alicui⁹. sed p̄prio suo seruātes vnitatē spūs in vinculo pacis. Ecce hic habes spiritūsanctuz esse quo filius diligit a patre. ⁊ pater a filio. ⁊ quo illi duo fuāt vnitatem pacis. Spūs q̄ scūs vt ait Aug⁹. in eodē. cōe est aliquid patris ⁊ filij. q̄d illō est. At ipsa cōmunio cōsubstantialis ⁊ coeterna ē. que si amicicia cōuenienter dici pōt dicit. sed aptiꝰ ō3 charitas. ⁊ hec q̄s substantia. quia deus substantia ē ⁊ deꝰ charitas est. Tria q̄ sunt ⁊ nō amplius. vnꝰ diligens eū qui de illo est. ⁊ vnꝰ diligēs eū de quo est. ⁊ ipa dilectio. Que si nihil ē. quō deꝰ dilectio ē. Si nō ē substātia. quō deꝰ subā ē.

9 e

10

vis vnitiua. Sanctitas dicit ꝺditionē amoris casti cōtra libidinosum qui nō est purꝰ. Charitas dicit conditionem amoris p̄cipui. ideo ēm charitas dicit. quia amor inestimabiliter hīs charū amatū. e Sintq̄ nō p̄cipatione. videt nō bene dicere. quia seruare vnitatem spūs ē p̄ducere. s. s. ergo fm hoc pater ⁊ filius s. s. sua essentia p̄ducunt ⁊ ita videt esse cialiter spirare. Itē videtur etiam falsuz q̄ dicit ñ p̄cipatione. quia pater ⁊ filius p̄cipatione spiratiōis seruāt vnitatez R⁹. dōm. q̄ augusti. vult ostēdere duplicem modū vnitatis esse inter patrē ⁊ filiū. q̄ est inter mēbra christi. s. nature ⁊ vnitatis sed differenter. quia in nobis ē vnitas nature p̄ p̄ticipationem vni⁹ communis essentie sed nō sum⁹ ipsa essentia. Pater ēm ⁊ filius nō p̄cipāt essentiam. q. diuersuz īmo sunt ipa essentia. sil̄iter in nobis ē ꝺformitas voluntatis p̄ donū dei q̄ vnit nos. sz pater ⁊ filius vniuntur nō dono accepto ab alio sed spū p̄prio. ⁊ sic patz rnsio.

11 Gal. j.

f Qui ēm cōmunis ē ambobus. Cōtra. ergo fm hoc pari rōne. s. s. ō3 q̄. proprie. cum deus sit cōe ambobus. p⁹. dō.

12

f Rōez p̄dicte rnsiōis assignat ostendens q̄ spiritussanctus proprie dicat charitas q̄uis charitas sit nomē cōmune. d Hic notādum est q̄ sicut spiritussanctꝰ in trinitate spāliter dicitur charitas. que ē patris ⁊ filij vnio. ita ⁊ nomē tenet p̄ prie q̄ō patri ⁊ filio cōiter quo dāmodo cōgruit. Vñ Aug⁹. in xv. li. ō trini. Si charitas inq̄t qua pater diligit filiū. ⁊ patrez diligit filiꝰ ineffabilē cōmunionem demonstrat amborū. q̄d cōueniētius q̄s vt ille proprie dicatur charitas. q̄ spūs est cōmunis ambobus. Hoc enīz sanius creditur ⁊ intelligitur. vt nō solū spūscūs charitas sit in illa trinitate. Sed non frustra proprie charitas nuncupatur propter illa que dicta sunt. sic nō solus in illa trinitate. vl spiritus ē. vel sanctus. q̄ ⁊ pater spūs. ⁊ filius spūs. ⁊ pater sanctus. ⁊ filius sanctus. ⁊ tn̄ ipse non frustra dicit spūssanctus. Quiꝰ enim ē cōis ambobus id vocatur ipse proprie q̄ō ambo cōiter. Alioq̄n si in illa trinitate solus spūscūs est charitas. profecto ⁊ filius non solius patris. sed etiā spūssancti filius īuenitur. Ait enim aplus de ꝺo p̄re. Transtulit nos in regnū filij charitatis sue. si ergo non ē in ista trinitate charitas dei nisi spūssanctus. filius ē etiam spūssancti. Sed quia hoc absurdissimū est. restat vt non solus ibi sit charitas spiritussanctus. sed propter ista ō quibꝰ satis disserui proprie sic vocat

q̄ equiuocatio est in cōitate. Nam augꝰ. nō vocat commune. quod est in pluribus ⁊ de pluribus. sed q̄ a pluribus. ⁊ ita cōe ō3 magis a cōmunione q̄s a cōitate. vt fiat vis in verbo. sicut fit inter vnionē ⁊ vnitatē. Et q̄m charitas nō tm̄ dicit cōitatem. quia in pluribus. sz cōmunionē p̄ vnitatē distinctorū. ideo q̄uis dicat cēntialiter. p̄t tn̄ nihilominꝰ dici p̄sonaliter.

Distinctio X

Ad intelligentiaz eoz que dicunt de spūsctō in hac ptē duo pncipaliter querunt. Primo qrit̄ur de mō pcedēdi ipius spūs. Scōo de ꝓprietate ipius. Circa primū querunt tria. Primū est vtrū in diuinis sit necesse ponere psonam cedpentē p modū liberalitatis. Scōm vtrū sit necesse ponere psonā pcedentē p modū amoris. Tertiū si sit necesse ponere psonā pcedere p modū mutue charitatis

Questio. j. a

QX sit necesse ponere psonā pcedentē p modū liberalitatis. ostendit hoc modo. pfectior est dilectō mutua q̄ reflexa. z pfectior adhuc mutua cōmunicata q̄ nō cōicata qz talis sz nō cōicata. videt sapere amoꝛ libidinosum. ergo si in deo est sūma dilectio. z sūma delectatō et sūma beatitudo. nō est ibi psona que mutuo nō amet̄ur. nec cui amoꝛ mutuꝰ nō cōicet. sed cōicatio amoris mutui est p liberalitatem. gꝰ zc. Item in his inferioribus duplex inuenit modus pducendi nobilis. sz p modū nature. z p modū volūtatis. pmo modo emanat filius a pre. scōo mō donum a datoꝛe. Sed omne qđ nobilitatis est in creatura est attribuendum deo. gꝰ zc. Item in deo est ponere naturā z voluntatē. z sicut naturā pficit fecunditas. ita voluntatem summa liberalitas. sed natura pfecta fecūditate psona. pducit aliam psonā. ergo pari rōne voluntate pfecta liberalitate pducit aliā psonam. z sic zc. Item oīes creature a deo pcedunt p cognitōem aut voluntatē. sed ante creaturarū pductōem ponere fuit in diuinis emanationē verbi ab eterno in quo pater omnia fienda disposuit. ergo pari rōne necesse fuit emanare psonā in qua oīnia vellet z donaret. sed talis pcedit p modū liberalitatis. ergo zc. Cōtra. nō est similis modus pducē di in creaturis respectu dei z in psonis. Nam creature sunt extrinsecus. psone ẏo in cētia vnuz. sed extra creaturaz a deo est p modū liberalitatis. ergo nō ē ponere psonam hoc modo pcedere. Item exiens p modū voluntatis ab aliquo nō assimilat in substātia producēti. nec equat. nec nccrio pducit sz psona si pcedit in diuinis. est in substantia similis z in prāte equalis nec potens se aliter habere. gꝰ zc. Item in his inferioribus nō tm̄ sunt ista pncipia nobilia. s. natura z voluntas. verūetiā ratio siue operans p artē. g̃ si ponuntur due psone his duobꝰ modis pcedentes. debet poni tertia que tertio mō pcedat. sed illa non ponit. ergo nec p modū voluntatis ponit aliqua pari rōne Itē quanto plibus cōmunicat dilectio. tanto pfectioꝛ. qa omne bonū in cōmune deductum pulcrius elucescit. ergo non solum est ponere tertiam psonā cui amoꝛ secunde cōicet. sed etiā quartā cui amoꝛ cōicet tertie. z sic infinitū. sed hoc est impossibile in diuinis. vt oñsum est supra. ergo est stare in pma psona pducente. gꝰ non est psona pcedens p modū liberalitatis. Ad. dom. 13 q̄ sicut pbatum est in diuinis est ponere tertiā psonā pcedentem p modū liberalitatis que dicit donū. Et ratio huiꝰ est pfectio dilectiōis. pfectio emanationis. et pfectio voluntatis. qua existente liberalissima. nō pōt nō producere psonam. sicut natura exīte fecundissima nō pōt nō producere psonā. z hec ē rō qa huiꝰ emanatiōis Ad illud qđ obī in contrariū. q̄ creature emanant p modū liberalitatis. Dom. q̄ p modū liberalitatis emanare ē duplr. Aut sicut volitū. Aut sicut ratō volendi. Siue sicut datum siue sicut ratio donandi. Primo modo emanāt creature que sunt extra. secūdo mō emanat tertia in trinitate psona. Quia rō volendi z donādi est intrinseca pfectissime volūtati Ad illud qđ obī. q̄ volūtas nō est pncipiū assimilans nec necessario emanans. dom. q̄ volūtas siue liberalitas duplr est pncipiū. Uno mō distinctū in natura. z sic nō assimilat in substantia. Alio mō cōicāte natura. et sic in substantia assimilat. qm̄ ergo psona sic pcedit p modū liberalitatis vt cōicet naturā. nō similis ē in substātia cuius ipe modꝰ pcedēdi nō sit p modū similis. et sic patet illud Ad illud quod obī quare non pcedit aliqua psona p modū rōnis. dom. q̄ oīs modus producendi nobilis ad istos reducit duos. qz oīe agēs aut agit naturaliter. aut p volūtatē. Agens em̄ p violentiā aut p fortunam est agēs impfectū. z modus producendi minꝰ nobilis. Uñ rō non distinguit cōtra naturam z voluntatē q̄tū ad modū agendi. z ideo nō est psona tali mō pcedēs. Sed tñ hoc nō videt plene solucre. quia nos distinguimꝰ in his creaturis egressum per modū liberalitatis. ab egressu p modū artis. Propterea. dom. q̄ pcessus p modum liberalitatis est duplicit. aut sicut ratio liberalitatis siue ipa liberalitas 16 aut sicut liberaliter factū. Similit̄ et in arte. aut sicut ipa ars siue ratio artificiendi. aut sicut artificiū. z primo mō potest cadere in diuina psona. scōa mō non. z ꝑmo modo pcedit filiꝰ qui est verbū z ars plena omniū rationū viuentiū. sed iste modus emanādi non distinguit a mō emanandi p modū nature. qz emanat vt oīno similis z p modū similitudinis pfecte Alius autez modus nō pōt cē. quia duas psonas necesse ē cōmunicare in eadem natura. z quia necesse est q̄ oīs modꝰ emanandi qui est in diuinis. fit p modū nature principaliter. vel illa cōmunicante. vñ cū pcessus p modum voluntatis posset cē intrinsecus. sic pcedit amoꝛ ab amante. Per modū ẏo artis semp est extrinsecus. intrūtum hmōi. ideo impossibile est q̄ cadat in deo respectu psone. sed cadit solū respectu creature Ad illud qđ vltimo obīcit. si est ponere tertiā psonā ob cōicati 17 onē. pari rōne z quartā. dom. q̄ oīs rō z natura concordat q̄ non fiat p plres. qđ pōt sufficientissime fieri per vnū. aliqn̄ esset ibi supfluum. Si ergo mutua dilectio non potest esse minus q̄ ad vnū. z cōicatio illius mutue non minꝰ q̄ ad vnū. z in vno est mutua dilectio. et in altero mutue dilectionis cōicatio pfectissime. cū vtrūq̄ accipiat totū infinite. patet q̄ nō ē vltra pcedere sed ibi ē stare Uñ ipa eadē ratio. que ponit personarū pluralitatem. auꝛfert infinitatem. z ponit trinitatem Questio. ij. b

Utrum in diuinis sit necesse ponere psonam pcedentē p modū amoris siue charitatis. Et q̄ sic videt. Non est em̄ pfecta cognitio sine dilectione. ergo nec pfectus verbū sine amoꝛe. ergo nec pfecta emanatio verbi sine emanatiōe amoris. ergo necesse ē ponere emanatōem p modū amoris. gꝰ zc. Itē amoꝛ ē donū in q̄ alia dona donant. Nihil em̄ ꝓprie donat nisi ex amoꝛe. si gꝰ psona pcedit p modū liberalitatis. cū ipa pcedat nō p aliud sed pse. gꝰ p modū amoris siue charitatis Itē oīs z sūma pfectio pfectis ē in vnitate. g̃ z distinctionis i vnione. sed inter oīes vniōes q̄ sunt inter distantes. sūma z iocūdissima ē vnio charitatis. si g̃ est ibi distinctio. ē vnio. z si vnio. ē charitatis emanatio. Itē spūsctūs i nobis exīs z habitās facit nos sic̄es illi sūme trinitati. sicut dicit dñs Joh. xvij. vt sint vnū sicut z nos. sed spūsctūs in nobis exīs pducit primo amoꝛē charitatis. Roma. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nr̄is. zc. gꝰ necesse est in illa summa trini-

tate repiri p pr⁹ emanatiõez charitatis. Sz ɔtra. pso
ne diuie sũt hypostases pfecte. vt pr̃ z filj⁹. null⁹ aũt
amor dicit hypostasim sz ei⁹ pprietatẽ siue habitũ. g⁹
nulla psona i dinis pcedit p modũ amoris. Jtẽ amorẽ
ei⁹ in q̃ recte scit affect⁹. g⁹ sp accipiť vt i aliũ tẽdẽs. sz
ois psona est in se pfecte ens et distincta. ḡ nulla pso-
na pcedit p modũ amoris ¶ Jtẽ nõ ob aliud ponit in
dinis emanatio p modũ amoris. nisi q; pr̃ amat filiũ
cũ g⁹ filj⁹ amet spũscm̃. pari rõe erit ponere vlteriorẽ
psonã emanãtẽ p modũ amoris. z sic i infinitũ z b̃ est
inconuenies. g⁹ zc. Jtẽ cũ in natura intellectuali ex pte
motiu e potẽtie sit accipe iascibile q̃ respicit honorem
sic ɔcupiscibilis amorẽ. Questio ẽ q̃re in dinis ñ acci
pit psona sm actũ iascibil'. sic̃ sm actũ cõcupiscibilis
Jtẽ cũ sint alie affectiões i aia. vt gaudiũ. spes z hmõi
q̃re solũ p modũ amoris pcedit psona in diuis. Si tu
dicas q; amor ñ tenet rõem affectois. tũc obijcio. q; sic
amor diuinus nõ ẽ affectio. ira nec gaudiũ. Jtẽ cũ sint
alij habit⁹ in aia importãtes cõplementũ. cuiusmodi
sũt. s. dona spũscti. vt intelligẽtia z sapia. q̃re magis
pcedit psona p modũ amoris q̃ p modũ alterj⁹ habit⁹
q; si nõ alj⁹. nec iste dz poni. vt vr. q⁹. dõm. q; sic̃ pba
tũ ẽ supr̃. necesse ẽ aliquã psonã in diuinis pcedere per
modũ liberalitatis. z illã dicim⁹ spũscm̃. hãc aũt ne-
cesse ẽ pcedere p modum amoris. q; si ponať in diuis
emanatio p modũ volũtatis. necesse ẽ q; inť oẽs sit pri
ma z nobilissima. emanatio ãt p modũ amoris ẽ hmõi
q̃ dz si respiciam⁹ in aia. Affectio em̃ amoris ẽ pma
inť oẽs affectiões z radix oim̃ aliar̃ sic dicit Augu. in
pl'ibꝫ locis. marie. i. xiij. de trinitate. Et ista affectiõ no
bilissima ẽ inť oẽs. q̃m plus tenet de rõne liberalitatis.
Vñ b̃ ẽ donũ i q̃ oia alia dona donãť. erj q̃ cõsistũt oẽs
delicie subẽ intellectualis. vñ nihil in creaturis ẽ ɔsi-
derare sic delicios z sic amorẽ mutuũ z sine amore nul
le sũt delicie. pr̃ b̃ dic̃ phs q; amicitia. aut ẽ brũtudo
aut nõ sine brũtudine. Si g⁹ emanatio ẽ p modũ libera
18 litatis in diuis. necesse fuit eẽ pmã z sũmã. z sic neces-
se fuit eẽ p modũ amoris ¶ Ad illõ g⁹ qõ obr̃. q; amor
noiat habitũ nõ subãm. dõm. q; ẽ loq̃ de amore rõe ei⁹
qõ noiat. z sic nõ dic̃ subãz. vel rõe ei⁹ circa qõ ponit
z q; ponit i deo in q̃ nullũ ẽ accñs. sz totũ deo subã est
tõ ñ dic̃ habitũ vel pprietatẽ sz magis subãm. z cuz di
cat egressum dicit hypostasim siue psonã. Silr dõm.
ẽ de ꝑbo ¶ Ad illõ qõ obr̃ q; amor charitatis sp i aliũ
tendit z ita pcedit in aliũ. z nõ stat in se. Dõm. q; pce-
19 dere i aliũ ẽ dupl'r. aut q; aliõ respicit vt obiectũ. aut
q; in aliõ tendit z recipiť. Pão mõ bñ ɔuenit psone in
diuis. q; bñ ɔuenit bre respectũ ad aliã psonã vñ spũs-
ctus ẽ amor q̃ pr̃ amat filiũ. Si ãt dicať tẽdere secũdo
mõ sic nõ dz locũ in pposito. q; q̃n ego amo aliũ. amor
ñ erit a me. ita vt recipiať i alio. sz tm̃ a voluntate pce
dit. z q; ẽ accñs iõ nõ recedit. sz i voluntate subsistit In
diuinis ꝺo q; hypostasis ẽ iõ in se subsistit ¶ Ad illõ
20 qõ obr̃. q; silr filj⁹ amãs spũscm̃ pduceret aliqz psо-
nã. dõm. q; b̃ nõ tm̃ facit q; pr̃ z filj⁹ pducũt aliã pso-
nã q̃ ẽ amor. q; se amant. sz etiã q; in eis voluntas ẽ fe
cũdissima. Rõ hui⁹ dicen. j. z illa nõ ẽ in spũscto. Mi
hilomin⁹ tm̃ põt dici q; stať sit in pmo amore. Nã pri
mo amore pducto cũ ille scipo amet aliũ z amen. ñ op-
tet illũ amorẽ pduci siue aliã psonã p modũ amoris
21 Ad illud qõ q̃riť q̃re nõ ẽ emanatio q̃tũ ad actũ iasci
bilis. Quidã rñdent q; hec vis nõ hz locũ in subã pu-
re spũali. tm̃ supposito q; sit in subã itellectuali. adhuc
actus ei⁹ nõ cõpetit pductioni psone. tũ q; naturaliť
sequiť actũ cõcupiscibiliť. ira em̃ ẽ vindex lese cõcupie. vt
dic̃ Dam̃. tũ etiã q; act⁹ ei⁹ ɔsistit aut respectu superioris
z b̃ nõ pt eẽ vbi nihil ẽ supr⁹. aut respectu inferioris. et
hoc simplr nõ. q; nulla ẽ inferioritas in respectu pris
nõ silr põt eẽ in deo. q; sic ẽ cũ quadã discõuenietia. in
victoriosa repulsiõe. In psonis aũt diuis sũmã vnio/
nẽ z cõuenientiã eẽ necesse ẽ. Et si tu obijcias q; nõ ois
act⁹ iascibilis ẽ respectu discõuenietis. qõ pz i spe. z
q; in bris hẽbit iascibil' actũ. Dõm. q; vel consistit re
spectu discõuenietis vincẽdi vl' respectu ardui aggre
diẽdi. z ita vel gradũ vel discõuenientiã dic̃. sz neutr
pt eẽi diuis psonis. Ad illõ qõ obi ɔ alijs affectib⁹ z
habitib⁹ tã pz rñsio. q; amorẽ affect⁹ intim⁹. z pm⁹ et
nobilissim⁹. q; ongo oim̃ alioz. ideo cõplectiť in se to 22
tã nobilitatẽ emanatiõis p modũ liberalitatis. iõ nul/
la psona debuit emanare p modũ alterj⁹ habit⁹ cũ talꝭ
modus sit principalis. ¶ Questio. iij. c
Utrũ sit necesse ponere tertiã psonã pcedẽtez p modũ
mutue charitatis. Et q; sit vr Job. xvij. Ut sint vnũ si
cut z nos. dñs oat z posuit discipulis vnitatẽ nõ natu
re sed dilectois p cõformitatẽ ad illã sũmã vnitatẽ. sz
mẽbra xpi vniunť p amorẽ mutuũ. g⁹ in diuinis ẽ erẽ
plar huius. sic zc. ¶ Item hiero. sup ps. xiij. Spũs/
sctus ẽ amor quẽ hz pr̃ in filiũ z filj⁹ in pfez. g⁹ ẽ amor
mutu⁹. Jtẽ rõne oñdiť hoc ipm̃. q; pfectioz ẽ dilectõ q̃n
ẽ mutua. q; si nõ ẽ mutua. ex altera pte claudicat. sz in il
la dilectione ẽ sũma pfectio z nulla claudicatio. g⁹ zc.
Jtẽ q; nõ amat vicissim amantẽ se recte z liberaliť. aut
est iniquus. aut ingrat⁹. cũ g⁹ in diuinis nulla sit iniq
tas. nulla ingratitudo. necesse ẽ ibi eẽ amorẽ mutuum.
¶ Cõtra. si ẽ amor mutu⁹. g⁹ filij in pr̃em. z pris i fili
um. g⁹ pr̃ aliq̃d recipit a filio qõ absurdũ ẽ ¶ Jtez qui
amat amantẽ facit quod debet. quia hoc est debitum
quod rependendum est. ergo si est in diuinis amor
mutuus. erg⁹ ẽ debitus. g⁹ nõ ẽ liberalissim⁹. qõ absur
dũ ẽ ¶ Jtẽ null⁹ amor mutu⁹ ẽ amor vnic⁹. hoc p se no
tu ẽ. g⁹ si. s. ẽ amor mutu⁹. vnic⁹ nõ est amor. Item si
amor ẽ mutu⁹. g⁹ ẽ amor pris ad filiũ. sz istevr dic̃ Ri
chard⁹. ẽ amor gratuit⁹. g⁹ silr erit filij ad pr̃em. et ille
vt ipe dicit ẽ amor debit⁹. g⁹ si tertia psona pcedit per
modũ amoris gratuiti z debiti. g⁹ ẽ amor ex vtroq; p/
mixt⁹. g⁹ nõ ẽ amor pur⁹. Et itez. cũ iste amor sit filj⁹
vr q; filj⁹ sit spũsctus. q; vt dicit i filio ẽ amor ex vtro
q; pmixt⁹. q⁹. dõm. q; cũ amor pfectõez delectatiõis et
vniõis. z rectitudinis hẽat ex mutualitate aut nõ est p
sonã ponere i diuinis pcedere p modũ amoris. aut si
pcedit. pcedit p modũ mutue charitatis. Ad illud qõ 23
g⁹ qõ obr̃ in ɔtrũ. q; tũc filj⁹ aliq̃d dat pri. Dõm. q; ex
b̃ q; amãs p amorẽ rẽdit in amatũ. nihil dat ei. alioqn
nos darem⁹ aliq̃d deo cũ ipz amem⁹. Ad illõ qõ obr̃. q;
amor mutu⁹ ẽ debit⁹. dõm. q; debit⁹ ẽ. q; rect⁹. sz tamẽ
amor nõ ɔsiderat debitũ. Vñ quãtumcũq; debeať. duz
tñ debitũ nõ attendať. nõ minuit rõ liberalitatis. imo
oñdiť rõ rectitudis ¶ Ad illõ qõ obr̃. si mutu⁹ nã vni 24
cus. Dõm. q; verũ ẽ in amantib⁹. quoz affect⁹ sunt di
uersi. nõ sic ẽ in deo ¶ Ad illõ qõ obr̃. q; nõ ẽ amor pu
rus. dõm. q; ex vtroq; pte liberalis ẽ. z iõ oino purus. 25
Et q; dic̃ q; ẽ amor debit⁹ z gratuit⁹. dõm. q; iste ɔditio
nes nõ dicũt modũ amãdi circa amorẽ. sz dicũt modũ
emanandi siue originis circa psonas.

AD ẽcũdo ꝓncipaliť q̃riť de scõa pte. scz de pprietate
s. s. z circa hãrunť tria. pmo q̃riť vtrũ amor siue
charitas sit pprũ s. s. Scõo vtrum spũsctus sit pprie
net⁹. Tertio vtrũ s. s. ꝑpe sit spũs. ¶ Questio. j. c
Q̃ charitas sit pprũ spũsancti sic ostẽdit Aug⁹. xv.
de tri. Dicut in illa trinitate. nõ sol⁹. s. s. est spũs. tamẽ

ꝓprie dr̄ spūssanct⁹. ita q̄uis pr̄ sit charitas. & filius charitas. tñ ꝓprie charitas dr̄. illa ꝑsona sicut ꝓprie dr̄ spūssanct⁹. ¶ Itē hoc idē ostēdit pcūdē sup canonicā Job vbi intēdit ꝓpriatē. s. s. iuenire. & ad hꝝ pduxit sermonē q̄ spūssanct⁹ est charitas. ¶ Itē ratōne ostēdit illō idē sius. sz amor est hmōi vt pbatū est. ergo ꝛc. Itē sicut ꝑbū se habet ad filiū. ita amor ad spūmsanctū. sed ꝑbum est ꝓprie filius. g⁹ et amor ꝓprie. s. s. ¶ Cōtra Augi. xv. li. de tri. Pater est charitas. & filius ē charitas. & spūssanct⁹ ē charitas. et sic oīs vna charitas. g⁹ charitas non dr̄ ꝓprie dr̄. s. s. Itē amor nō pcedit aliq̄ nisi amādo g⁹ cū amor dr̄ necessitate insit amanti. & pr̄ et filius amando pducant. s. s. impossibile videtur q̄ ei conueniat prore. Aut g⁹ spūssanct⁹ non est persona. aut non ē amor ꝓprie. siue nō pcedit p modū amoris. ¶ Itē sicut se hz sapia ad filiū. ita amor ad spūmscīm. sed sapia nō ē filius ꝓprie. imo appropriatur soli g⁹ & amor similit. s. s. q̄ ꝛc Itē oīe illd q̄d dr̄. ꝑpe ipōrat aliquā relatōez. g⁹ si amor ꝓ ꝓprie dicitur importat relatōem. Si ad amantem. ergo amās nō est amor. Similit si ad amatū. tūc g⁹. s. s. aut

26 nō amaret. aut nō amaret. hoc autē est ipossibile. ¶ Rō. dēm q̄ dilectio in diuinis pōt accipi & accipit necessario essentialiter. notionaliter. & ꝑsonaliter. Essentialiter q̄libet diligit se. Notionaliter ꝓo q̄ pater & filius ꝓcor dant in spirando spūmscīm que ꝓcordia amor siue dilectio est. Personaliter ꝓo quia ille q̄ pducit ꝓmodū perfecte liberalitatis nō pōt esse nisi amor siue dilectio. vñ essentialiter dictū dicit ꝓplacentiā. notionaliter ꝓo ꝓcordiam inspirādo. ꝑsonaliter ꝓo ꝓcessū in illa ꝓcordia. Vl sūt exēplū potest poni in amore creato quo spōs⁹ et spōsa se diligūt. Nam diligūt se amore sociali ad qui uēdū. diligūt se vlteri⁹ amore diuitali ad plem pcreandam & illa si pduceret ex sola ꝓcordie volūtate amor esset. nūc ꝓo est amat⁹ nisi dicat amor p emphaticū loquendi modū. In diuinis ꝓo vere & ꝓprie amor est habens ratōnē amoris et hypostasis. Amoris ꝓpter hoc. q̄ ex bonitate liberalissima primo procedit p modum perfecte liberalitatis. hypostasis. q̄ cū distinguat a pducēte nō possez distingui essentialit. distinguit ꝑsonalit nō sic autē est in amore creato. Ex hꝝ patet illud quod obūcit primo & scōo. cum dr̄. q̄ est ꝓpietas amantiū siue pducentium. quia accipit notionaliter. Nam ꝓpietas ab eis pcedit nō potest esse ꝓpietas. sz ꝑsona distincta vnde non omnino est similis processus amoris creati et amoris increati quia hic est ꝓpietas ibi hypostasis &

27 sis & substantia. ¶ Ad illud quod obūcitur de sapientia Dōm. q̄ non est simile. q̄ sapia nō dicit respectum ad aliū. & ideo sēp de se dr̄ ad se. et est essentiale nisi appropriet. sz amor respectū dicit ad eos q̄ amore nectūtur. vñ sicut verbū est ꝓprium filij & nō appropriat q̄ ꝓnotat respectū ad dilectez. sic etiā amor siue charitas nō tm̄ est appropriatū. verūtiā ꝓprium. s. s. Et sicut pcedit filius a patre per modum verbi. ita spūssanctus ꝑ modum amoris & hꝝ est sicut melius patebit

28 i. q. ḃ admittit pr̄ & filius diligūt se. s. s nō sūt q̄ pr̄ sit sapiēs sapia genita. ¶ Ad illud q̄ vltio obūcit. ad q̄d dicit respectū. dōm. q̄ ad amātes fm hoc q̄ est amātes tenet notionalē sicut ꝓpriū est. Uno cūm nō diligere se idē ē q̄ cōcordit spirare. ḃ mō spūs nō ē amās q̄ nō spirat. ꝑpe aūt obūcit de essentiali. q̄ nō dicit egressū ab amāte sz solum dicit ꝓplacentiā voluntatis q̄ q̄libet amat & amat ¶ Quēstio. ij.

¶ Utrū spūssanct⁹ ꝓprie sit nexus vel vnitas ꝗboz. Et q̄ sic vr ḃ⁹ mō Aug. vij. d tri. nō ē aliqs duoz q̄ vtroq̄ ꝓiūgit sz ꝓiūgit nexu. g⁹ nex⁹ nō ē aliqs duoz. g⁹ ē ēcia ꝑ sōa ꝓprie ¶ Itē amor i creatis ē nex⁹. sz sic ꝑbatū est. s. s est amor ꝓfectissim⁹. ḡ ꝛc Q̄ sūt amor sit nex⁹ pz per Dyo. Amore siue diuinū siue intellectuale vnitiuā dicit nr̄ virtutē. ¶ Itē spūssanct⁹ fm grecos ꝓcedit a ꝑre solū fm latinos a ꝑre & filio. Sz q̄cūq̄ istoz modoz ꝓcedit vnunt in spū pr̄ & filij. sz ille in q̄ vnunt est nex⁹ amboz. ḡ. s. s. est nex⁹. Itē aut spūs pr̄is est spūs filij aut nō. Si nō. g⁹ cū nemo sciat q̄ sunt i hoīe nisi spūs ei⁹ q̄ est in illo sicut dicit apl's. pr̄ nō nouit volūtatē filij nec filius pr̄is. ergo si idē est spūs an boz. in spū vniunt. ¶ Cōtra nō ē nex⁹ nisi separoz. Que cūm nō separata sūt. nō indigēt aliquo ꝓnectēte. sed pr̄ nō ē separ⁹ a filio nec ecōuerso. quia filius in ꝑre & pr̄i filio. g⁹ ꝛc Item nex⁹ ē in q̄ duo aliq̄ ꝓuenūt. sz pr̄ & filius nō ꝓuenūt ī ꝑsona. g⁹ nulla ꝑsona ē nex⁹ pr̄is & filij Itē necti dicunt illa q̄ ꝓuenūt in aliquo in quo vnūt. Si g⁹ filius. s. s origin aliq̄ cōueniūt in ꝑre. g⁹ pr̄ est nex⁹ filij & s. s. nō ḡ s. s. est nex⁹. ¶ Itē nex⁹ dr̄ aut q̄ nectit. aut quia nectit Si g⁹. s. s. ē nex⁹. aut g⁹ q̄ nectit. aut ḡa nectit. Nō ḡa nectit. q̄ tūc similit alia ꝑsona est nex⁹. similit pr̄ esset nex⁹ Si q̄ nectit pr̄ez & filiū. g⁹ dat aliq̄d pr̄ & filio. sz hoc est in cōuenies. ḡ ꝛc. ¶ Rō. dēm. q̄ nex⁹ ꝓprie dr̄ de 29
s. s. siue vnitas ꝗboz. Ratio sūt huius est. q̄ pr̄ & filius cōcant in spū. & ideo ꝗboz est vnitas. Et rursū ille spūs ē amor. & nō cōcātī eo vt vno amore. & q̄ amor ꝓprissime nex⁹ est. nō. s. s. ꝓprie nex⁹ ē. q̄ amor mutuus ē amor vnies & substātificus. ¶ Ad illud q⁹ q̄d obūcit incōtrariū. q̄ nō est nex⁹ nisi separoz. dēm. q̄ separatio dr̄ tripliciter 30
Scēm distātiā. & sic dr̄ separatio locali. Et fm differētiā & sic dr̄ separatio substantiali. Et fm differētiā ꝓprietatis relatiue. & sic nō dr̄ separatio ꝓprie. sed distinctio. In q̄libet istoz modoz ꝓtingit esse nexū. q̄ g⁹ pater & filius sē distincti. & ideo recte dicūt ꝓnecti. ¶ Ad illud quod obūcit. q̄ nex⁹ ē in quo aliqui duo ꝓuenūt. dōm. q̄ est 31
ꝓuenientia essentialis. & ꝓuenientia originalis. & nexus vtroq̄ modo pōt dici esse. & q̄uis pr̄ & filius nō coīcāt formalit in ꝑsona vna. tñ originalit ꝓuenūt. q̄ vna ꝑsona oriūt ab vtroq̄ vno & eodē mō. ¶ Ad illud q̄d obūcit. q̄ filius. s. s. ꝓuenūt in patre. dōm. q̄ ꝓuenientia ex 32
gis dr̄ dupl'r. aut q̄ oriūt ab vno. aut q̄ ab eis oriūt vno Si quia ab vno. sic nō dr̄ nex⁹. q̄ nex⁹ est vnio ꝑsequēs distinctionem. sed vnitas in origine antecedit distinctionem. Si vero q̄ vnius origo sit. cū ibi sit distinctio & ꝓnās vnio. ꝓprissime ē nex⁹ & sic ē i pr̄e & filio respectū. s. s Aliq̄ tñ potest dici q̄ nō est simile. q̄ filius. s. s. nō eodez mō producuntur a patre. sed pater et filius eodem modo spirant. s. s. & iterū pr̄is & filij ꝓuenientia ē i. s. s. vt in amore cui⁹ ē nectere. sic nō ꝓuenūt filius. s. s. in pr̄e ¶ Ad illud q̄d obūcit q̄ nex⁹ dr̄. aut q̄ nectit ꝛc. 33
Dōm. q̄ q̄dā sunt ꝓba q̄ in voce activa significāt passionē. vt ꝓba ad sensū ptinētia. vt video. audio. & similia Quedā i voce activa significāt actōz. vt facio & pcutio sil'r i passiua. Dōz igit q̄ hꝝ q̄d ē nectēre cū nectere dicat spūs. quia ab vtroq̄ pcedit. recte in voce activa passionē significat. & i passiua actōnē. & ideo nō significat q̄ aliq̄d det pr̄i & filio. sz q̄ magis recipiat. ¶ Q̄ō. iij. & vl. ¶ Utrū spūssanctus ꝓprie sit spūs. Et q̄ sic videt hꝝ mō quia ꝑsona spūssancti isto noīe ꝓprissime dr̄ signat q̄ dicit. s. s. sed hoc nec mē sanctus nō coartat hoc q̄ ē spiritus cū sit eque cōe. ergo spūs ꝓprie dicit illa ꝑsona.

¶ Item spūs dicit q̄d spirat. sed q̄d spirat nō generat nec ecōuerso. ergo cū spirari nō cōueniat patri nec filio ergo cōuenit. s. s. ¶ Itē hoīes cōcordes in vno malo dr̄

cunk cõspiratores·nõ quia idem cogitent·sed qz idẽ malum appetunt·7 ad idẽ malum vn⁹ omniũ ẽ colligatus affectus·ergo cũ spiratio a spiratione veniat·nõ dicit spirari nisi amor·ergo nec·s.s.dicit nisi amor·ergo ꝛc. Contra.s.s·est deus·7 eos qui adorãt eũ in spũ 7 veritate oportet adorare·Joh.iiij·sed tota trinitas ẽ adorãda·ergo tota trinitas spũs·hoc idem dicit Augustin⁹

Item rõne oñdit hoc idem sic·Spũs diuidit cõtra corpus ergo qõ nõ ẽ corpus ẽ spũs·ergo est nomen absolutum nõ relatiuum·ergo ꝛc. Item spũs dr aut a spũalitate·aut a spiratione·Si a spũalitate·sic diuidit contra corpus·7 cõstat qõ cõueniat trinitati·Si a spiratione. Contra·spirare actiue dictũ conuenit toti trinitati·qz tota trinitas dicit inspirare·ergo actiue dictum·nõ dicit relatiue·ergo nec passiue·Jrẽ fm qõ dicitur a spiratione·videt q⁹ magis ꝑprie cõueniat filio. 7 hoc ptz p auctoritatẽ·Job.xxxij·Inspiratio oñipotẽtis dat intellectũ·sed hoc appropriat filio·ergo ꝛc. 12

Item spiratio est actus naturalis·sed solus filius spirat. 34
cedit p modũ nature·ergo sol⁹ filius spirat. Rõ.dd. q hoc nomẽ spũs repit i corpib⁹ in substãtijs rõnalib⁹ 7 i deo·7 lz i deo sit ꝑfectissime qz ꝑfectissime ẽ in eo spũalitas 7 spiratio·tñ rõ cognoscẽdi 7 dicendi tanq̃ a posterioꝛi incipit a substãtia corpali. In substãtia aũt corpo 35
rali spũs dicit dupliciter·aut a spũalitate· contra corpulentiã·7 sic dicit absolute·7 vocat spũs corp⁹ subtile·sicut accipit in li.de differẽtia spũs 7 aĩe. Aut a spiratione·7 sic dicit spũs flat⁹ sicut accipit Crysо. Joh. iij·Spũs vbi vult spirat ꝛc·7 in ps·Ignis grãdo spiritus ꝛc. Scõm modũ hũc dupliceꝫ accipit in substantia spũali siue rõnali·aut a spũalitate cõtra corporeitatem·7 sic substãtia rõnalis vel eius potẽtia interior di-

citur spũs. Eccs.iij·Quis nouit si spũs filiorum ·ꝛc· Aut a spiratione·7 sic affectus vel amor dicit spiritus Et ratio hui⁹ est·qz actus spirationis in corpe est act⁹ internus·actus cõtinuus·actus viuificus·7 habz originem a calore·qz ergo egressus amoris vt amor venit ab intrinseco·7 amor est actus viuificus·qz amor ẽ vita·7 iterũ amor est actus cõtinuus·qz cõtinue debet reddi amor·7 tũc est ꝑfectus qñ hõ sic amat·Rursus ẽ calor spũalis·ideo solus amor dicit spũaliter spirari·7 sic accipitur·j·ad Thes.v·Ut ireger spũs ꝛc·Scõm hũc duplicẽ modũ accipit in diuinis·Nam fm q⁹ spũs dicit a spũalitate sic cõuenit toti trinitati·Nam tota trinitas caret corporeitate 7 materialitate·7 sic ẽ nomẽ absolutũ Job.iij·Spũs est deus·Scõm aũt qõ dicitur a spiratione sic conuenit illi soli ꝑsone que ꝓcedit vt amor rõne iã dicta·Spirare em̃ in spũalib⁹ soli⁹ ẽ amoris·7 qñ amor põt spirari recte 7 ordinate·7 sic ẽ purus·vel indirecte 7 ũmũde·et sic ẽ libidinosus·tõ ꝑsona illa q ẽ amor nõ tñ dr spũs·sed·s.s.nõ sic fili⁹ dr scũs·qz generatio ẽ mor⁹ naturalis·circa quẽ nõ attenditur sanctitas vel puritas·sicut attenditur circa amorem voluntatis. 17

Ad illud qõ obijcitur·q⁹ spirare est totius trinitatis 36
dom q⁹ spirare dicit dupl'r·Uno mõ est spirare idẽ qõ spm̃ ꝓducere·7 sic nõ conuenit toti trinitati·Alio mo est spirare idẽ qõ inspirare·7 illa conuenit toti trinitati·qz inspirare dicit effectum spũs qui ẽ a tota trinitate dicitur em̃ inspirari q⁹ in spũ nro spũaliter imutat siue affectio siue cognitio. Ad illud qõ obr·q⁹ mor⁹ ẽ naturalis·dom q⁹ sic ẽ in corpalib⁹ que inspirãt ꝓpter naturе indigentiã·sed nõ sic in spũalibus substãtijs quas spirant er liberalitate voluntatis·vñ rõne hui⁹ nõ trãferunk·sed rõne aliarũ ꝓprietatum.

Distinctio·xj·de eterna processione spũssancti ẽtũ ad ꝓncipiũ a quo procedit·

Hic dom ẽ spm̃scm̃ a pre esse 7 filio·Supr egit magr de ꝓcessione spũssancti in compatione ad ipsum ꝓcedentẽ·Hec est secunda ps in q̃ agit de eade·in cõparatione ad ꝓncipiũ a quo·Et diuidit hec ps in duas·In prima ostẽdit q⁹ spũscus ꝓcedit a pre·7 filio·In secunda determinat qualiter ꝓcedit ab eis·j

Q. spiritussanct⁹ procedit a patre 7 filio probat multis auctoritatibus a

Dr. XI

Hic dicendum est spiritũsanctũ a pre esse 7 filio·7 procedere a patre 7 filio·qõ multi heretici negauerunt Q; aũt de vtroq̃ procedat multis diuinoꝝ eloquioꝝ testimonijs conprobatur·Dicit ei aplus·Misit de⁹ spiritũ filij sui i corda vra·Ecce hic dicitur spũs filij·Et alibi·Qui aũt spiritũ xpi non hz hic nõ ẽ ei⁹·Jpe etiã filius de spiritusancto dicit in euangelio:Quẽ ego mittã vobis a pre. Pfis aũt spũs dict⁹ ẽ vbi legitur·Si spũs ei⁹ q̃ suscitauit xpm̃ a mortuis habitat i vobis Et ipse xps dic·Non em̃ vos estis q̃ loq̃mini·s spũs patris vestri qui loq̃tur·Et in alio loco·Quẽ mittet pr̃ in nomine meo·Et alibi ipse fili⁹ de spũscõ ait·a pre procedit·Ibis 7 alijs auctoritatib⁹ pluribus ostenditur·q⁹ spũssanct⁹ a pre 7 filio procedit·

Greci cõtendũt spiritũsanctũ procedere a solo pre b

Greci tamẽ dicũt spm̃sctm̃ procedere tm̃ a patre 7 nõ a filio Qõ ideo dicũt·qz veritas in euãgelio fidem integram ꝓtinẽte·õ processiõe spũs loquẽs solũ patrem ꝓmemorat dicẽs Spũs qui a pre procedit·Et etiã ideo·qz a principalib⁹ scilicet a

Tertiũ fuit ad ñ iponẽda legalia gẽtib⁹ Act.xv. Quartũ ad tolerãdũ legalia ad tps·Act.xxij. Concilia vero patrũ ꝓncipalia apõ grecos silr fuerũt quatuor scz ·Nicenum·Ephesiũ·Calcedonense 7 Cõstantinopolitanũ.

a In principalibus conciliis. Querit que sũt illa quatuor principalia concilia 7 dom·q⁹ fuerit quattuor concilia apostolorũ in ecclesia ꝓmitiua·vt dicit q̃dam glo·super actus. Primus fuit ad electõez mathie·Act.x. Scõm ad electionem·vij dyaconoꝝ Act.vj Tertius fuit ad ñ iponẽda legalia gẽtib⁹ Act.xv. Quartũ ad tolerãdũ legalia ad tps·Act.xxij. Concilia vero patrũ ꝓncipalia apõ grecos silr fuerũt quatuor scz ·Nicenum·Ephesiũ·Calcedonense 7 Cõstantinopolitanũ.

Prima cã

Scda cã

b Qui aliud docuerit vl aliter predicauerit ⁊c. exponit ista verba. id est cōtrariū docuerit vel ꝓtrario modo ⁊c. Non videtur ista expositio probabilis eo q ipe qui cōtradicit articul' excōmunicatus est ipso iure. ergo non oportebat p contrario dare sententiā. ergo videtur q p diuerso tulerunt sententiaz. Preterea vnde venit ista expositio p deo. gre non direrunt. Quisquis contradixerit. Rñ. dōm. q sicut dicit Anſhel. omnis veritas sacre scripture non contradicit. ꝑt suam generalitatē ⁊ dignitatē ⁊ ideo pdicta expositio hz b locum. Nec fuit incōueniens exp̄merere xcōicationē hereticoꝝ quia sancti patres in concilijs ordinabant que iuris erant. ⁊ p̄terea ad terroꝛē est dictū. et maluerūt dicere aliud. cuius intellexerunt contrarium. vt magis cōpescerent ora presumptuosorū ne adinuenirent nouitates in fide. Scōm veritatē aūt excōicationis sniā nō se extēdit nisi ad ꝓtradicentes. q non fuit eoꝝ intentio pcludendi viam ad explanationem fidei faciendaz maiorem. si deq̄ que apud eos celebrata sunt. ita simbola coꝝ subiunctis anathematib⁹ sancita sunt. vt nulli de trinitatis fide aliud docere vel aliter pdicare q̄ ibi continet. liceat. In quibus q̄dem simbolis cum spūſctūs cōmemoret pcedere a pre ⁊ nō a filio. quicūq; inquunt a filio eum pcedere addunt. anathema ī currūt. vñ ⁊ nos arguunt anathematis reos. Addūt etiam ad assertionem sue opinionis ⁊ in testimoniū nre damnationis de simbolo fidei. q fm traditionem pdictoꝝ conciliorū leo tertius rome transcriptuz in tabula argentea post altare beati Pauli posita posteris reliq̄t. p amore (vt ipe ait) ⁊ cautella fidei orthodoxe. In quo quidem simbolo in pcessione spūs. solus cōmemoraī pr̄ his verbis. Et in spm̄scm̄ dōm ⁊ viuificatorem ex pre pcedentez cū pre ⁊ filio coadorandum et glorificandum ⁊c. Illud ē simbolū qđ in missa cantatur. editum in niceno concilio. in fine cui⁹ subiunctū ē b Qui aliō docuerit. vl aliter pdicauerit anathema sit. Jōq; greci nos anathematizatos dicūt. quia dicimus spm̄scm̄ a filio pcedere. quod ibi nō cōtinetur. Qđ eniz fm nos ibi dicitur. q a patre filioq; pcedit. alteruz a latinis est additū. scz filioq.

Grecoꝝ auctes ⁊ rōnes soluit ⁊ deſimiat. c

Nos autē illa verba ita determinam⁹. Qui aliud docuerit vl aliter pdicauerit. vl ꝓtrariū docuerit. vel ꝓtrario mō pdicauerit anathema sit. Aliud ergo posuit p oppsito q̄liter ⁊ apostolus in epistola ad Gal. Si quis aliud euangelizauerit id est contrarium anathema sit. Non dicit. si quis addiderit. Nam si illud diceret. sibipsi vt ait Augustinus preiudicaret. q̄ cupiebat venire ad quosdam quib⁹ scribebat sicut ad Thes. vt suppleret que illorum fidei deerat. Sed qui supplet quod minus erat addit. non quod inerat tollit. Qui autem pretergreditur fidei regulam. non incedit in via. sed recedit a via. Ad illud autem quod de euangelio opponūt respondemus ita. quia cum dicat in eo veritas spiritum sanctum a pre procedere. non addit solo. et ideo etiā a se pcedere non negat. ꝑ ideo patrem tantū nomiat. qz ad eum solet referre etiam qđ ipsius est. quia ab illo habet

Grecos in sensu nobiscū cōuenire ⁊ si verbis differant probat multis auctoritatib⁹. d

Sciendum tamen q greci confitentur spiritumsanctum esse filij sic pr̄is. qz et apls dic̄ Spm̄ filij. Et veritas in euangelio. spiritum veritatis. c Sed cū nō sit aliud spiritumsanctum esse patris et filij. q̄ esse a patre vel filio. etiam in hoc in eandē nobiscum fidei sententiam cōuenire videntur licet ī verbis dissentiant

Unde etiam quidam eoꝝ catholici doctoꝛes intelligentes vnam eandemq; foꝛe sententiam predictoꝝ verborum q̄bus dicitur spiritussanctus procedere a filio ⁊ esse filij professi sunt spiritumsanctum etiam p cedere a filio. Unde athanasi⁹ in simbolo fidei Spiritussanct⁹ a patre et filio. non factus nec creatus nec genitus. sed procedens. Ecce spiritumsanctū apte dixit procedere a patre et filio. Didimus etiam eoꝝ maximus doctoꝛ in li. d spiritusancto. spiritumsanctum a filio pcedere dicit Saluatoꝛ inquit q est veritas. Non enim loquet alios magis illuminaret. et si hoc dixissent constat q non bene moti fuissent. et sententia coꝝ merito abolenda esset. Rōnē greꝝ soluit.

c Sed cuz nō sit aliud Lōtra aliud est dicere cappa sortis q̄ cappa facta a sorte. ergo similiter videtur in proposito Aut si nō. queritur ratio. Rñ. dicendum. q geniti uus q̄uis dno minetur ab habitudine princi pij. tamen aliā habitudinez importat. vt possessionis. ſz cuz in diuinis non cadit diuersitas nec habitudo nisi originis rationē materie in diuinis determinatur ad habitudinem principij. ⁊ ideo ī deo idem est dicere spiritus filij q spiritus procedit a filio. Preterea alia est ratō. qz spūs fm q ē nomen absolutū. sicut hoc nomen deus. non habet. ꝑt construi cum genituo. quia tunc idem esset dicere spiritus filij quod deus filij ergo oportet q accipiat spūs fm q dr̄a spiratiōe. ⁊ sic est nomen importās originem. ergo sicut sequit filius patris. ergo filius qui est a patre. ⁊ ita ē dicere spiritus filij id est spiritus qui est a filio.

Gal. ſ. Gal. ſiij. Joh. xiiij Athanasius Didim⁹.

5 d Non sine me ⁊c. Videt male dicere. q; qui habz arbitrū sup aliquid. habet dominū sup illud. g⁹ vt det fm hoc q; spūsctūs sit inferior filio. Si tu dicas q; arbitrium dicat volūtatem h̄ nihil est. q; similiter cū vna volūtas sit triū. sicut filius nō loquitur sine arbitrio spiritussancti et pater similiter quod nō dz ꝓprie. R⁹. dom. q; spūssanct⁹ est patri et filio cōsubstātialis. ita q; a patre ⁊ filio

Cirillus.

procedit operatio ergo spiritussāctus cōmunis ē patri ⁊ filio. ⁊ similiter eque habet esse a patre ⁊ da semetipo. h̄ ē nō sine me. ⁊ sine meo ⁊ pris arbitrio. q; inseparabilis ē a me ⁊ a pris volūtate q; ex se nō ē. sed ex pre ⁊ me est Hoc em̄ ipm q; subsistit ⁊ loqr̄ a pre ⁊ a me illi ē. Itē spūsctūs q; est spūs v̄itatis. spūsq; sapie nō pōt audire a filio loquēte q; nescit. cū h̄ipm sit qđ pferr̄ a filio. i. procedēs de⁹ de deo. Spūs v̄itatis procedēs a veritate. cōsolator manās ex ꝓsolatiōe. Itē Cirillus epūs i epla Nestorio directa ait. Spūs intelligit̄ p se ex q; spūs ē ⁊ nō filij⁹ ⁊ tm̄ nō ē alien⁹ ab eo. Spūs em̄ v̄itatis nō a filio. ita q; nō est dicere q; habeat locutionem ꝓpriam nec q; habeat locutionem a se. ⁊ hec duo voluit excludere dominus cum dixit. non loquitur a semetipo vt excludatur ratō ꝓpriū. et ratio primi principij et hoc exponens Joh. cry. didimus contra lo. ꝓprium dicit. Nō sine me Lō tra rationem ꝓmi principij dicit. sine meo et patris arbitrio. et arbitriuz non importat dominium siue causalitatem sed solū auctoritatem in patre et filio respectu spiritus vel eius operationis.

miat ⁊ pfluit ab eo sicut ex deo pre. Johes cr̄isost. i omel. qua dā de expositiōe simboli sic ait. Iste ē spūs pcedens de pre ⁊ filio. qui diuidit dona ꝓpria put vult Jdē i alia omel. Credēdū ē spm̄sctm̄ pris eē ⁊ filij Jstū spiritūsctm̄. dicim⁹ pri ⁊ filio coeq̄lē ⁊ pcedentē de pre ⁊ filio. hoc credite. ne colloca mala cū bonis. Ecce a doctoribus grecorū apte habem⁹ testimonia. qbus spūsctūs a pre et filio pcedere ostēdit. Omnis ergo lingua cōfiteat spiritum sanctū pcedere a patre et filio

AD intelligentiā h⁹ pris duo p̄ncipaliter q̄runtur. Primo querit̄ de pcessione spūssancti quā tū ad p̄nciptū. et q̄rit. vtrū spūsctūs pcedat a pre ⁊ filio. Scdo. vtrū pcedat a pre ⁊ filio inq̄ntū sūt vnū aut inq̄ntū sunt dīntes.

Questio. j.

a

QX solū a pre pcedat ꝓbant greci rōne ⁊ aucte. Rōne sic. Emanatio spūssancti est pcessio. sed pcessio ē motus ab vno in aliū. ergo si recte pcessio est in diuinis. spūsctūs eterna pcessione pcedit ab vno in aliū. Si ergo pcedit a filio. aut pcedit in pr̄em. aut in aliā ꝓsonā. nō in pr̄em. q; pr̄ nihil accipit a filio nec in aliā ꝓsonā. cum nō sit dare quartā. ergo non pcedit a filio. Item alia rōne sic. q; spūsctūs pcedit p modū spirationis sicut verbū p modū locutiōis. sed ita videmus in creaturis. q; eritus locutiōis nō pcedit spirationez nec egressus spūs ē a verbo. ergo nec in diuinis. s. a filio. Itē spūssanct⁹ vt oēs dicūt pcedit p modum nexus. sed nexus tenet rōnem medij. sed si pcederet. a filio teneret rōnem tertij ⁊ extremi nō medij. ergo non pcedit a pre ⁊ filio. sed a pre in filiū. Itē spūsctūs pcedit a pre aut sufficienter. aut nō. Si nō sufficienter et plene. ergo pater imperfect⁹ in spirando. Si sufficienter. ergo superfluum ē fieri p duo qđ pōt fieri p vnū sufficienter. ergo si a filio pcedit. cū pcedat plene a pre. i tota sūma trinitate est superfluitas. qđ absurdū ē. Item hoc ipm nituntr̄ greci ondere p auctem. sed nō pnt p sacre scripture introductionē. iō arguūt p puatōem i euāgelijs. et maxime in euāgelijs iohis. ⁊ epl̄is. vbi integre tradit̄ nr̄a fides. sed in nullo dr̄ q; spūsctūs pcedat nisi a pre tm̄. Joh. xv. Spiritū veritatis q̄ a pre pcedit ergo aut euāgelia insufficienter fidem docēt. aut spūsctm̄ pcedit a pre. Itē i q̄tuor cōciliis apd̄ grecos celebratis. vbi fides a prib⁹ sufficienter ē explicata dicit. q; spūsctūs pcedat a pre. ⁊ nihil dr̄ de filio. ergo si deus illis sufficienter fidē revelauit. g⁹ ⁊c. Itē hūc errorē imitari nituntr̄ p doctores. q̄ nō solū apud eos. sz etiaz apud nos celebres sunt. Et p̄mo p Grecō. nazāzenū. q̄ dicit theolog⁹. Filius ⁊ spūsctūs geminꝰ pris radius vsq; ad nos miserūt claritatem suam. ergo exeūt a pre vt dno radij. Et dyoni. etiam dicit in li. de di. no. E materiali ⁊ img tibili bono cordialia exorta sunt lumina. loquit̄ de patre. q̄ exeūt vt lumina sed talia sic se habent q; vnū nō est ab altero. g⁹ ⁊c. Itē damā. cpl̄s sius. Spm̄sanctū ex pre dicimus. ⁊ spm̄ pris nomia mus. spm̄ fo sanctū ex filio nō dicimus. ⁊ tm̄ spm̄ filij nominam⁹. Itē si latini hoc cognouerūt. tm̄ greci nō cognouerūt. aut fuit hoc scripture auctoritate. aut pdicatiōe. aut rōne. aut revelatiōe. Scripture auctoritate nō. q; eandē p oīa scripturā habent greci. Si r nec pdicatione. q; idē doctor grecoz q̄ est ⁊ latinoz. q̄ eis fidē pfecte tradidit. s. paul⁹ apl̄s. Si ratiōe. sed rōne nō sufficit aliqđ infirmare in his que sunt fidei Tm̄ dyo. ⁊ dam̄. dicūt q; nihil est dicendū nec cogitandū de illa sūma trinitate. pter id quod nos sacra eloquia docuer̄t Et hiero. Nihil credat mihi nisi q; firmauero p nouuz ⁊ vetus testam̄. Si revelatiōe. queritr̄ cū fuerit revelatū. ⁊ cū de⁹ velit oēs hoēs salvos fieri. quare h̄ nō revelauit grecis. Et itez quō ꝝstat q; hoc fuerit a deo.

Contrariū arguit̄ rōne ostensiua sic Spūssanctus fm oēs fideles pcedit vt donum sic ꝛ multis locis scripture pbat ⁊ itez oēs tā greci q̄ latini dicūt spm̄s. a filio nobis donari. ergo omnes cōcedūt pcedere ab vtroq; cum nō detur nisi a quo pcedit Item spūss. fm omnes ⁊ sicut supra oñsum est. pcedit vt amor. sed amare non tm̄ est patris sed etiam filij. vnde ⁊ p oīa amat filius sicut et pater. ergo si a pre amante amor p cedit eadem ratione a filio Item spūsctūs fm oēs pcedit vt nexus. sed pfectio nexus est qui ab extremo vtroq; pcedit. q̄ qui ab altero. ergo si spūsctūs est nexus pfectissimus. non solū a pre pcedit sed etiā a filio Item hoc idē ostendit rōne ducente ad impossibile sic Dis distinctio psonaz in diuinis attendit̄ fm relationē ⁊ origine. ergo si spūsctūs non pcedit a filio nec econuerso. nulla est ibi oriz. ergo nulla est ibi mutua relatio q̄ nec distinctio Itē major germanitas ē inter duos. q̄ vnus pcedit ab altero. ⁊ ambo a tertio. q̄ si vnus nihil habeat ab altero. hec ē per se nota. ergo si

spiritus sanctus nō est a filio nec ecōuersō · nec est perfecta vnio · ḡ nec sūma nec ꝓfecta beatitudo · ¶ Item ꝓfectio ē exꝑssio qñ generās cōicat genito nō tm̄ substam ꝫ etiā actum q̄ nature geniti nō repugnat · ꝫ actus spirādi nō repugnat filio · q̄ nullus ex hoc inconueniēs seq̄t si spiret · ḡ si pr̄ hūc actū ei nō cōicat · filius nō est ꝓfecta imago · ¶ Itē · hoc ip̄m ostenditur auct̄itᵇ · Et p̄mo auctoritate ap̄li Gal · iiij · Misit ds̄ spūm filij sui · tē · ergo cū pr̄ nō mittat spūm nisi filij · idē ē spūs pr̄is ⁊ filij · sed eius est spūs a q̄ ꝓcedit · ḡ spūs ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio · Si dicas ꝙ nō seqūtur · q̄ nō dicit filij · q̄ ꝓcedit a filio · sed q̄ est i filio · ḡ cadē rōe cū filius sit in spūsco · pōt dici filius · s · ¶ Itē Joh · xv · Quē ego mittā vobis spūm vitatis Ex hō arguit sic · Nullus mittit aliū nisi habeat auctem supra illū · nullus aūt habet auctoritatē supra aliuꝫ nisi aliq̄d tribuat ei · ꝫ nulla ꝑsona tribuit nisi ab ipa ꝓcedat ḡ ap̄mo · ss · ꝓcedit a filio Si dicas ꝙ a filio mittitur ex tpe ⁊ ex tpe ꝓcedit · Cōtra · Filius nō ideo hz auctem quia mittit · ꝫ ideo mittit · q̄ hz auctem · ergo ante habet auctoritatē q̄ mittat tpaliter · ḡ ante q̄ mittat tpaliter · ncē est spūm sc̄m ꝓcedere a filio · ḡ · tē · Itē Joh · xvj · Ille me clarificabit · q̄ de meo accipiet · Et quo arguit sic · Quis q̄s est oīe q̄ habet · est oīe q̄ accipit · ꝫ spūs sanctus cū sit ds̄ sūme simpler · est oīe q̄ habet · ḡ oīe q̄ accipit ḡ si accipit aliq̄d ab aliquo accipit esse · sed a quo accipit esse ab illo ꝓcedit · ḡ si aliq̄d accipit a filio ꝓcedit a filio · Si dicas ꝙ accipe illō ē tpaliter · Tūc obiᵗ ex hō q̄ oīe q̄ tpaliter accipit aliq̄d ab aliquo mutat · tē · ¶ Rᵒ · dom̄ ꝙ sicut oñsū est auctib⁹ ⁊ rōnib⁹ fidei · veritas est ꝙ spūssanctus ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio · ¶ Ad intelligentiam aūt ꝛtroversie latinoꝝ ⁊ grecoꝝ ⁊ originē eius · notandū est ꝙ circa ꝓcessionē spūssācti de filio est duo cōsiderare · s · articuli cognitionē · ⁊ eius dē cogniti ꝓfessionem · In primo tota est dñia · In secō cōtroversia Cognitio aūt huius articuli fūdamentū habet a scriptura ꝓfectū vel incremētū a · je · ꝫ ꝛseruatōnem a reuelatōe · In scripture auctē greci ⁊ latini ꝛuenīūt · q̄ dicit spūm sc̄m esse filij ⁊ mitti a filio · sed in rōe ⁊ reuelatōne differunt · In rōne q̄dem intelligēdi · Nā cū scriptura dicat spūm sc̄m ꝓcedere · greci ad intelligēdū vsi sūt alio modo similitudine ꝓcessionis · alio mō latini · Nā cum ꝓcessio dicatur in creaturis motus localis ab vno i alium · ⁊ dicat motus causalis vnius ex alio · greci intellexerūt ꝓcessionē ꝑmo modo ab vno i aliū · latini ꝛo secō mō · ⁊ in hō melius intellexerūt latini q̄ greci · q̄ compauerūt ꝓcessionē ternā ꝓcessioni magis spūali · ⁊ iō magis simili cōparauerūt ⁊ sic melius · Similit̄ scriptura dicit spūm sācū q̄ spirationē ꝓcedere · Sꝫ cū duplex sit spiratio · scz flatus exteriōris · ⁊ amoris interiōris · greci compant spiritū spiratōni flatus exteriōris · ꝫ latini spiratōni interioris amoris · ⁊ ideo latini melᵒ · q̄ spualiori ⁊ similiori similitudini aptauerūt Similit̄ cū scriptura dicat · s · s · ꝓcedere vt nexū ⁊ cōiunctionem · Et duplex ꝓssit cē nexus · vel sicut mediū iungens alteri · vel sicut extremū m q̄ cōiungūtur · greci compauerūt primo modo · latini secō modo · ⁊ ideo spiritualiori ⁊ similiori · q̄ ille nexᵘ magis hz similitudinē ꝑsone · q̄ ḡ dñiam habuerūt in rōne · ⁊ latini spūaliᵘ ⁊ cōueniēciᵘ compauerūt · iō ex rōe sua sunt eleuati · ⁊ p̄ hō ad intelligētiā scripture dispositi · ⁊ iō manifesta reuelatōe edocti sūt de spūssācī ꝓcessiōe · Breuiter q̄ similitudines differētes ⁊ minᵘ ꝓpias aptabant · ideo sūt sua rōne ꝛcepti · ⁊ nō valentes intelligere spūm a verbo ꝓcedere · nec in aliū ab eterno ꝓcedere · arrauerūt scripturam ad intelligendum de ꝓcessione tpali · ⁊ iō sibi viam reuelatōnis clauserūt · Hec est ḡ ratio diuersitatis in huius articuli cognitōne · Cōtroversia vo venit ex huiᵘ articuli ꝓfessiōe · Professio vo articuli venit ab ecclesia latinoꝝ ex triplici causa · vicz ex fidei veritate · ex piculi necessitate · ex ecclesie auctoritate · Fides dictabat h̄ · ⁊ periculi necessitas iminebat · ne forte aliqui hoc negarēt · in qō piculū inciderūt greci · ⁊ ecclesie auctoritas aderat · ⁊ iō sine mora exꝑmi debebat · Negatio vo huiᵘ articuli venit ex triplici cā · s · ex ignorātia · ex superbia · ⁊ ꝑtinacia · Ex ignorātia · q̄ nec scripturā intellexerūt · nec habuerūt cōgruam rōnem · nec aptam reuelatōnem · Ex supbia · quia cū reputarēt se sciolos · ⁊ vocati nō fuerunt · noluerūt ꝓfiteri qō non erat ꝓ eos inuētus Ex ꝑtinacia ne cōuincerent̄ ⁊ irrationabilit̄ moueri viderent̄ · inuenerūt ꝓ se rōnes contra veritatem · ⁊ ideo suā sententiam defendere ausi sunt · ⁊ aūctᵗ ecclesie romane obuiare · ⁊ ideo facti sunt hereticī · quia negant fidei veritatē · Et scismatici · q̄ recessērt ab ecclesie vnitate · Sꝫ q̄ mos est hereticoꝝ ⁊ scismaticoꝝ cū se nō possunt rationibꝫ cōmunire aduersam ꝑtem accusare · iō nos accusant ⁊ redarguunt tanq̄ curiosos et tanq̄ exācōicatos ⁊ scismaticos · Curiosos · quia sine huius articuli ꝓfessione salus erat · quare ergo intromiserunt se latini hoc q̄rere qō nō fuit necessarium · ꝫ ad hoc patet respōsio · quia opportunū fuit ꝓpter periculum quod ipi inciderūt · Similiter dicunt nos excommunicatos · quia symbola corrumpimus m q̄bꝫ p̄ sanctos pr̄es sub exācōmunicationis pena hoc erat prohibitum · Et ad hō patet responsio q̄ dicta · quia nō corrumpimus sed ꝓficimus · nec sententia lata est ꝛtra ꝓficientes · sed ꝛ corrumpentes · Vel pōt dici sicut dicit Ansel · ꝙ nouus edidim⁹ qō q̄dē facere potuim⁹ · q̄ romana ecclesia plenitudinē potestatis a petro ap̄loꝝ p̄ncipe accepit · in quā nulla patrum sententia nec int̄pretum ponere · nec artare potuit · nec ei p̄iudicare · nec ligare eam ad aliquid · Similiter dicūt nos scismaticos · q̄ a nobis recepit diuisio · Cum em̄ hoc vellemus asserere · noluimus eos vocare · Et ad hoc respōderi potest p latinis · ꝙ eos vocare non fuit opportunum q̄ ecclesia sine eis hoc poterat · ⁊ quia erat laboriosum ꝓpter distantiaꝫ · erat infructuosū ꝓpter insipientiā · q̄am nō erat in grecis lapsa · entia tanta sicut fuerat · immo ad latinos transierat · Erat nihilominus ꝑiculosum · q̄ quod p certo habendum erat · periculum erat ducere in dubium · et sic patꝫ ꝙ fruole sunt coꝝ accusatōnes · ¶ Ad rōnes aūt intellectis que dicta sunt facile est respondere · ¶ Ad illud ergo quod obiᵗ ꝙ ꝓcessio est ab vno in alium · Dicendū ꝙ verū est de ꝓcessiōe locali · sed nō est verum de ꝓcessione causali · sicut infra melius patebit · cum ꝓcedere in alium est dupliciter · aut q̄ in aliū tendit sicut obm · ⁊ sic spūssanctus ē amoꝛ quo filius amat ꝑfem · sic ecōuerso · Si aūt dicatur sic ꝓcedere in aliquez vt ab eo recipiatur oīno stultus est intellectus · Est em̄ dicere q̄ amoꝛ qui est spūssanctᵘ ortuᵃ a pr̄e ⁊ subsistat i filio · sic riuus ortᵘ a fonte ⁊ reḋescit i lacu ꝓfundo · ¶ Ad illud qō obꝛ de spiratōne q̄ ꝓcedit ꝛbū · Dom̄ ꝙ vez est de exterioꝛ verbo ⁊ non de interioꝛ · ⁊ ideo nō est simile · ¶ Ad illō qō obiᵗ de nexu · Dom̄ ꝙ nexus nō habet rationem mediꝫ · sed rationē tercij · q̄dꝫ aliqui voluerunt dicere q̄ locum tenet et mediꝫ ⁊ tercij · et voluerūt isti sustinere opinionem grecoꝝ et latinoꝛum · et distinguunt duplicē modū ꝓcedendi · s · in alium · ⁊ sic ꝓcedit a patre · vel ab alio · et sic ꝓcedit a patre et filio · Et istō est exufflandum bodie · quia non habet intellectū sanuꝫ

immo oīno tēpe mō ꝓcedit ab vtroq; ⁊ tamē vtriusq; nexus est. sicut ponit exēplū de duobꝫ lignis ex qbꝫ p
16 cederet vna flāma. ¶ Ad illō qd obī ꝙ ab altero sufficienter. ḡ. ⁊c. Dom ꝙ istud verū eēt si essent diuersa ꝓncipia ss. qđ nō ē vez sicut infra patebit Uñ sic nō valet h argumētū pī creat et filius similit. et pī est sufficiēs in creādo. ḡ filꝰ supfluit. q; sūt vnū ꝓncipiū i creādo. simi
17 liter soluendū est i ꝓposito ¶ Ad illud qđ obī ꝙ non reperit in scriptura Dom ꝙ si ꝑba nō repiantur. repit tamē sensus. sicut in obūcēdo mōstratū est. Tamē argumētum non valet. non repitur in scriptura. ḡ non ē verum. q; scꝑture mos ē quedam tacere ꝓpter insinuandam humilitatē. vñ dns volens nos erudire ad humilitatē. oīe qđ suū est patri attribuit. sicut Johānis vij Mea doctrina non ē mea. Similiter dicit Johis xvj. Qui a pre ꝓcedit loquēs de spūsc̄o. ⁊ tamē ipe subūgit oīa que pater habet mea sūt. ⁊ ideo argumētū nō valet ¶ Ad illud qđ obī de Cyrillo dom ꝙ nec in cōcilijs illis sūt oīa instituta que spectāt ad mores. nec etiā oīa dicta que ad fidē ptinent. sicut in simbolo qđ cantatur in missa nihil dī de descensu ad inferos. Sed nunqd latuit scōs pres ꝓcessio spiritussancti a filio. ⁊ si nō latuit quare nō dixerūt. Credo ꝙ non latuit. sicut ꝙ antiqs grecoz q; mḡr adducit auctē in lra. sz tm nō fuit explū. q; nō erat explm. Nullꝰ eīm negabat nec negari volebat Sed hereticī multa que erāt implicita fidei nre sua importunitate compulerūt explicare. ⁊ sic patet illud.
¶ Ad illud qđ obūcit de auctoritate dyo. ⁊ grego. dz.
18 ꝙ non est oīmoda similitudo sz maioz dissimilitudo. Attēdit aūt dissimilitudo in h. scz qtum ad plenitudinem fontalitatis in pre ⁊ in diuisiōe ꝓsonarū emanātium ab eo. ⁊ in receptiōe influētie in creatura. nō tamen est omnimoda similitudo qtuz ad modum emanandi. ⁊ sic patet illud. ¶ Ad illud qđ obī de Dam. Dom ꝙ nō
19 est in ista parte ei assentiendū. sicut enī intellexī ipse fuit in tpe quādo orta est cōtentio. vnde nō ē in hoc sustinendus. q; simpliciter fuit grecus. Tamē ipse caute loquitur. Unde nō dicit ꝙ spūs nō sit a filio. sed dicit nō dicimus a filio. q; greci nō confitebātur. nec tm negabāt. sed modo eoz maledicta ꝓgenies addidit ad paternaz demētiam. ⁊ dicit ꝙ nō ꝓcedit a filio nisi tēporaliter. et ideo tangꝫ hereticos ⁊ scismaticos romana damnat cos ecclesia. ¶ Questio q̄ b

Utz spūs scūs ꝓcedat a pre ⁊ filio inqntum sunt vnuz. aut inqntū differēt. ⁊ qđ inqntū vnū. videt ꝙ anselmꝰ i li. de ꝓcess. ss. Nullus intellectus capit ss. esse patris et filij fm ꝙ alter est pr. alter filius. sed fm ꝙ vterqꝫ ē idez deus. ¶ Itē ostenditur rōe sic. vnitas effectus ē ab vnitate actus. ⁊ vnitas actus ab vnitate potentie vel subiecti. ergo cum vna sit ꝓsona ꝓducta a patre et filio. ergo ꝙ vnum actū ꝓducitur ⁊ ꝙ vnam potentiā. ergo spirant inqntum sūt vnum. ¶ Itē quod est a duobꝫ inqntū duo. aut est insufficienter a quolibz aut ab altero superflue. sz spūscūs a nulla ꝓsona est insufficienter nec superflue. q; neutz ꝛuenit nature ꝓfecte. ḡ. ⁊c. ¶ Itez qđ est a duobꝫ inqntum duo ē compositum. si substātialiter ē ab illis. q; a duobꝫ inqntū duo ꝓcedit vnum. ⁊ ita oportet ꝙ illud vnum habeat differētiam. sz. ss. nō ē compositus. ḡ. ⁊c. ¶ Itē nihil vnū ꝓcedit a duobꝫ similibus i natura qntū duo. nisi alter sit sic ꝓncipiū actiuū. alter sicut principiū passiuū. siue alter vt pater. alter vt mater. sed hoc nō est in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. q; procedit a duobꝫ ita ꝙ ab vno principalius qꝫ ab alio. procedit inqntū sūt duo. sed spūssanctus ꝓncipaliter procedit a pre. sicut dicit Augꝰ. ⁊ habek in sequēti dist. ḡ. ⁊c.
¶ Itē Qui ꝓcedit a duobꝫ inqntum sūt distincti. procedit a duobꝫ inqntum sūt duo. sz nexus nō est nisi distinctoz. ergo q; ꝓcedit vt nexus ꝓcedit ab eis vt a distinctis. et ita vt a differētibus. ¶ Itez ab vnitate subiecti ē vnitas actus. sz pr ⁊ filꝰ sūt duo. ḡ spirāt duplici spiratiōe. ḡ spiratur. ss. ab eis inqntū sūt duo. ḡ. ⁊c. Itez si spirāt. ss. inqntum sūt vnū. aut inqntum sūt vnū i substātia aut in notiōe. aut in ꝓsona. Si inqntum sūt vnū i substātia. ḡ cū spiritussanctꝰ sit idē in substātia. ss. ꝓcedit a se. Si inqntum sūt idē in notiōe. hoc nihil est. q; nō ideo spirāt q; sūt spiratores sz ecōuerso. Nec inqntū sūt vnū i ꝓsona. q; in ꝓsona nō vnitūtur. ¶ Rō. dom ꝙ spi 20
ritussanctꝰ ꝓcedit a pre ⁊ filio inqntum sūt vnū i fecunditate volūtatis. Una aūt i patre ⁊ filio voluntas. q; pr ⁊ filꝰ sūt vna ꝑba. si ḡ ē in eis volūtas fecūditas vna ē fecūditas i eis. Volūtas āt fecūditas ē i pre et filio. q; vterqꝫ deus ꝓcessibilis. Sicut ei supius dcm fuit de numero ꝓsonarū. ⁊ infra melius patebit cū agek de trinascibilitate. que idē est in patre qđ ꝓmitas. ⁊ primū ⁊ ꝓncipium. sicut idē ratiōe ꝓmitatis est. ⁊ rō ꝓncipiādi siue fecūditatis. Qm̄ ergo pr prior est i oīni emanatione. s. ꝓcessione ⁊ generatiōe. q; nec generat nec ꝓcedit hinc est ꝙ vterqꝫ mō ē principium Quia vero filius ꝑ oz ē emanatione ꝓcessionis nō generatiōnis. q; generatur. tamē ē inspirabilis. hinc est ꝙ est ꝓncipium spirandi non generādi. Quia ꝑ. ss. neutro modo se habz. neutro modo ē ꝓncipium. Inde ē ḡ. ꝙ eqꝫuis. ss. a duobus ꝓcedat. q; tm ꝓcedit nō vt sūt dntes. sz vt ē in eis vna fecūditas volūtatis. patet ꝙ. ss. ꝓcedit ab eis inqntū sūt vnū. ¶ Ad illud qđ obūcit ꝙ ꝓncipaliꝰ ꝓcedit a patre 21
Dom ꝙ ꝓncipaliꝰ ꝑ dici dupliciter. aut respectu secūdarij. ⁊ sic importat ordinē ꝑis ⁊ posteriꝰ. ⁊ sic ponit diuersitatē. ⁊ hoc mō nō accipitur hic. Alio modo vt principalitas dicit qndā auctoritatem. sicut pr dicit operari ꝙ filiū. vnde vna creatura ꝓducitur a patre ꝙ filium inqntum sunt vnum. ⁊ sic intelligendum ē in ꝓposito. ¶ Ad illud quod obūcitur ꝙ nexus ꝓcedit a pluribus. ⁊c. Dom ꝙ ratio nexus incipit a distinctiōne. et tendit siue ꝓcedit in vnitatem. Unde vltima ⁊ completiua ratio est vnitas. Licet ergo nexus sit duoz ⁊ a duobus. si ē ꝓfectus nexus. ē ab eis inqntum sūt vnum. ñ 22
inqntū sūt plures. ¶ Ad illud quod obūcit ꝙ ab vnitate subiecti est vnitas actus ⁊ a pluralitate pluralitas. Dicēdū ꝙ istud nō habet instantiam scōm modū loquēdi. q; si duo sūt termini copulati. act9 numerat9 dz eis reddi. sz fm rem distinguendum ē. quia subiectuz dicit dupliciter. aut ꝑ se ⁊ primo. aut non primo. ⁊ illud vez est de subiecto ꝑ se ⁊ primo. non de alio. ⁊ sic accipiendo pater ⁊ filius nō sunt vnum principiū seu primū subiectum spiratiōnis. q; non spirant scōm ꝙ pater ⁊ filꝰ. sed scōm ꝙ in eis est vna fecūditas voluntatis. ⁊ ita inqntum vnum. Vel alr dicendū ꝙ est loqui de actu. vt ē 23
actus vel origo. ⁊ de actu vt ē accidens. Si loquamur de actu vt ē accns. de necessitate numeratur ad numez subiecti. q; nō est vnū accidens in duobꝫ subiectis. Si aūt loquamur de actu vt est actus. sic comparatur ad subiectum vt ad principium. ⁊ sic non numerat ad numez subiecti fm ꝙ subiectum. sz fm ꝙ principium. Quoniaz ergo in diuinis spiratio non ē accidens sed productio vel relatio. ideo sequitur vnitatē subiecti vt est principium. quare pater ⁊ filius ē̄ muis due sint ꝓsone. tm sunt principium vnū. q; ꝑ eandem virtutem spirant. iō actꝰ non numeratur in illis. ideo spirant vna spiratiōne q̄m

nis sint duo. ¶ Ad illō qđ ārit vltimo aut inčtū vnū in substantia ꝛc. dōm q̄ inčtum vnū in fecūditate voluntatis put illa volūtas tractā ē ad notionē ꝙ fecūditatē. q̄ fecunditas ē rōne ꝑmitatis. q̄ ꝑmitas significat ꝙ ē ꝑcessibilis. Et hoc est qđ dicit Anſ. q̄ pater ꝛ filius spirāt fm q̄ vtercꝫ est idē dē. nō fm q̄ dē simpliciter. sz fm q̄ dē in vtrocꝫ. ¶ est ꝛsiderare volūtatē ī ꝑsonis. Si ḡ quēras vtrū inčtū vnū in substantia. aut notione. aut ꝑsonā. dōm q̄ rñderi pōt dupl̄r fm duas opiniones ꝑus positas dē potētia generādi. vñ. dis. q̄ quidā dicunt q̄ potētia generandi nō differt a generatione siue paternitate nisi mō loquēdi. ꝛ ita dicit notio

nē. s. ꝑsonalē ꝑtietatē. vt generatio licet alio mō. Similiter ifti dicūt q̄ fecūditas volūtatis siue vis spiratiua. dicit eandē notionē quā spiratio. licet alio mō. q̄ vis spiratiua dicit vt in rōne aptitudinis. sz spiratio ī rōne actꝰ. ꝛ ita fm hos inčtuz sunt vnū notione. Alīq̄ dicunt q̄ sicut potentia generandi dicit naturā in ꝑsona. ita essentiam ꝑsonaliter. sic vis spiratiua volūtatem dicit. vt voluntas est in ꝑsonis in quibus est fecunda. ꝛ ita pater ꝛ filius spirant inčtum vnum in essentia siue natura siue voluntate. vt dicatur ꝓprius voluntate cōsiderata in ꝑsonis. Quelibet illaꝝ positionū mihi videtur satis ꝓbabilis.

¶ Dist. xij. de eterna ꝓcessione spūſancti qualiter a patre ꝛ filio ꝓcedit.

¶ Tem q̄ritur cū spūſanctꝰ ꝓcedat a patre ꝛ filio

¶ Hec est scōa ꝑs in q̄ mgr dēterminat qliter spūſanctꝰ ꝓcedit a patre ꝛ filio. Et hec ꝑs hz q̄tuoꝛ ꝙtes. fm q̄tuoꝛ q̄ dēterminat. In ꝑma q̄rit vtꝝ spūſanctꝰ pus ꝓcedat a patre. ꝛ dēterminat q̄ nō. In scōo q̄rit vtrum ꝓncipalius ꝛ plenꝰ. ibi. Nunc tractandum est. Tertio vtrū ꝑtie a patre ꝓcedat. ibi. Et eodē sensu dicit etiā ꝑtie ꝓcedere a patre. Quarto dēterminat. vtꝝ spūſctūs ꝑtie ꝓcedat a patre ꝑ filiū. ibi. Forte etiam iuxta hanc intelligentiā. vbi ꝺ firmat auctate hylarij. q̄ spūſctūs mittitur a patre ꝑ filiū ꝛ ꝓcedit.

DI. XII.

1 a ¶ Aut a nato iam filio. aut ꝛc. Videt istud argumentū necessariū. q̄ cuiuslibet ꝺdictōis necessariū est alterā ꝑtē esse veraz sz natū ꝛ nō natū oponunt cōtradictorie. ḡ necesse ē alterā ꝑtē dare q̄ ſ. ſ. ꝓcedat. aut nato iā filio. aut nō nato. cū ḡ magister ꝛ Aug. rñdeant interimēdo vtrā ꝙ ꝑtē. videntur male rñdere. Rō dōm q̄ hereticꝰ in sua q̄stiōe q̄rebat de ordine generatōis filij ad ꝓcessionē ſ. ſ. ꝛ q̄rebat de ordine fm durationē ꝛ tps. nō fm rōnē intelligēdi. ꝛ q̄rebat vtꝝ ꝑus natus ē filiꝰ ꝙ ꝓcessit ſ. ſ. aut ecōuerso. ꝛ vtrunꝙ falsum erat. Iō mgr ꝛ augꝰ. ꝑsiderantes intentionē hereticī siue interrogationē fm sensum in q̄ ā ꝓponit. simpliciter ꝛ bñ rēspondēt eam interimēdo. Ad il

Argumentatio hereticī.

Rō. augu. ad ꝓma ꝑtē q̄onis. ſ. an ꝑius a ꝑre ꝓcedat

¶ Utꝝ spūſctūs ꝑus vl magis ꝓcedat a ꝑre ꝙ a filio. a

Tez queritur cū spūſctūs ꝓcedat a patre ꝛ a filio vtrū ꝑiꝰ vel magis ꝓcesserit a patre ꝙ a filio. q̄ nititꝰ hereticꝰ oñdere ita dicēs. Si ꝓcessit vtiq̄ spūſctūs a ꝑre. ꝓcessit vtiq̄ a nato iā filio. aut nō nato filio. Si ꝺo iam nato filio ꝓcessit. añ natus ē filiꝰ ꝙ ꝓcesserit spūſctūs. Processit ḡ natiuitas filij ꝓcessionē spūſcti. Si aūt ꝓcessit a ꝑre nō genito filio añ ꝓcessit ꝙ filiꝰ genitꝰ fuerit.

a ꝙ

¶ His ꝛ hmōi q̄stionibꝰ magis laboriosis ꝙ fructuosis rūdet aug. in. xv. li. de trini. dicēs. In illa summa trinitate q̄ deꝰ ē. interualla tpm nulla sunt ꝙ quę posset oñdi aut saltē reḡri. vtꝝ ꝑus de ꝑre natꝰ sit filiꝰ. ꝛ postea de ambobꝰ ꝓcessit ſ. ſ. Nūqđ ḡ possumꝰ q̄rere vtꝝ iā ꝓcesserat de ꝑre ſ. ſ. q̄n natus est filiꝰ. an nōdū ꝓcesserat. ꝛ illo nato de vtrocꝫ ꝓcessit. Non pōt ꝑius ibi ista queri. vbi nihil ex tpe inchoat. vt ex ꝓsequēti pficiat in tpe. iō q̄ pt intelligere sine tpe generatōez filij de ꝑre. intelligat sine tpe ꝓcessionē spūſcti de vtrocꝫ. Ecce his ꝟbis absoluta est q̄stio illa q̄ q̄rebat vtꝝ

ꝑiꝰ ꝓcesserit ſ. ſ. a ꝑre ꝙ a filio.

¶ Utꝝ ſ. ſ. plenꝰ vl magis ꝓcedat a ꝑre ꝙ a filio. b

¶ Hūc tractādū est qđ scōo q̄rebat. ſ. an plenꝰ vel magis ꝓcedat ſ. ſ. a ꝑre ꝙ a filio. Ad qđ dicimꝰ. q̄ sic nō añ ꝓcedit a patre ꝙ a filio. ita nō plenꝰ vl magis ꝓcedit a ꝑre ꝙ a filio. Aug. tū in. xv. li. de trini. dic. q̄ ſ. ſ. ꝑncipaliter ꝓcedit de patre. Nō frustra inđt in hac trinitate nō dicit verbū ḋi nisi filius. nec donū ḋi nisi spūſctūs. nec de q̄ genitū est verbū. ꝛ ā q̄ ꝓcedit ſ. ſ. principalit nisi deꝰ pater. Ecce audistis q̄ ſ. ſ. ꝑncipaliter ꝓcedit a patre. ꝛ ne te ꝺ turbaret. ipe cōtinuo ex q̄ sensu dixerit. aperit dicens. Iō addidit ꝑncipaliter. q̄ a filio ſ. ſ. ꝓcedere reperitur. ꝛ hoc ꝙ illi pater dedit nō iam exīti ꝛ nōdū hūti. Sed quicqđ vnigenito ꝟbo dedit. b gignēdo dedit. Sic ḡ eū genuit. vt etiā de illo donū cōe ꝓcederet. ꝛ ſ. ſ. spūs eēt amborum. Ecce exposuit ipemet quō spiritꝰ ꝑncipaliter ꝓcedat a patre nō quia ꝑius vel magis ꝓcedat a patre ꝙ a filio. sz quia cuz ꝓcedat a filio. hocipm hz filiꝰ a patre.

¶ Utrum spūſanctus ꝑtie ꝓcedat a patre. c

¶ Ex eodē sensu etiā dicit ꝓce

Questio. Rō. ad secūdā ꝑtē. scz an plenꝰ a ꝑre ꝓcedat

lud ḡ qđ obūcit ꝙ diuisio here/tici est ꝑ ꝺdictoria. dōm q̄ falsū est. q̄ ꝑō cōtradictoria accipit negādo cōpositionē ꝑncipalez sz ipe fert negari ōnē ad cōpositi/onē nō ꝑncipalē sz intellectuā in ꝺ qđ est natō ꝛ iō cā falsitatis sꝙ remanet. hec eīm est falsa ſ. ſ. ꝓcedit nato filio. q̄ notat q̄ natiuitas filij ꝓcedat ꝓcessionem ſ. ſ. Dec ite est falsa. ꝓcessit nō nato filio. q̄ nō tat q̄ natiuitas filij nō fuerit sil cū ꝓcessione ſ. ſ. sed ꝺ est ꝛa. ſ. ſ. nō ꝓcessit nato ꝑius filio. q̄ sil fuit natiuitas filij ꝛ ꝓcessio ſ. ſ.

b ¶ Quicqđ vnigenito ꝟbo dedit ꝛc. Videtur maledicere. q̄ si ꝺ sz dedit ei spirationez ḡ dedit gignendo. ergo spiratio est genita. sz ā cqđ dicit in diuinis ꝺcrete. ꝺz abstracte sz nō ꝺcretur.

g si spiratio ē genita. spiratio est generatio. qō ē cōtra omēs. R⁹ dōm. q defect⁹ est in vtroq; argumēto. nam illud non valet. dedit generādo spirationē. g̃ generauit spirationē sicut non sequit generando dedit filio essentiam. g̃ eētia est genita. Aliqua enim p gnatōnē dicūt dari q̄ nō dicūt generari. Et iterū alia ratio nō valet. Spiratō est genita. ergo spiratio est generatio. Sicut ēm infra patebit. de duabus notiōibus vnius pſone vez est dicere q vna predicat de altera denomiatiue nō in abstractōne. z iō nō valet illa rō. imo ē ibi acētis. Q̄ g dr. dcād pdicat denoiatiue. z abstracte. vez ē de eētia. sz nō ē verū de pperate pſone z hoc infra patebit. c Credimus in spūm scūm dñm de pre. cē. Videt saliū dicere. q. ppum est qō cōuenit vni soli. ergo si ō patre pcedit ppie nō g̃ ō filio. Si tu dicas q nō dicit ppe ōtra cōitatē sed ōtra impperatatē. g̃ vī. q̄ p ppe pcedat a filio. R⁹. dōm q ppe non dicit pperatē sine solitudinē. sz sonat in auctoritatē. sicut principaliter. sicut enī pat̄ pncipaliter dr̄ spirare q. nō habet ab alio. ita etiaz

Hylarius

dere proprie de patre. Unde hiero. in expositiōe catholice fidei niceniq; simboli ait. c Credimus in spiritumsanctuz qui de patre procedit proprie. Item spiritumsanctum verum deuz inuenimus i scriptura. z de patre esse proprie. z ita de patre filius. z spirituſsanct⁹ proprie z vere de patre procedit. Ecce aperte dicit spirituſsanctus proprie esse de patre. z proprie procedere de patre. quod non est ita intelligendum tanq̄ plus vel plenius a patre procedat q̄ a filio. sed quia hoc habz pr̄ a se. nō ab alio. vt de ipo sit z pcedat s. s. filio. ät ñ a se. sz a pre hoc habet. vt de ipo sit z procedat s. s.

Utrū s. s. ppie pcedat a patre per filium. d

Forte etiā iurta hāc intelligentiā dz s. s. mitti p filiū. z a patre esse p filiū. Unde hyla. ad deū patrē de spūsctō z filio loquens. in xp̄o. li. de trini. ait. In spūsctō tuo ex te pfecto. z per cū misso. Item ante tpa vnigenitus tu⁹ ex te nat⁹ manet. ita q̄ ex te p eū s. s. tuus est. qō z si sensu nō pcipiā. tū teneo in cōsciētia. In spūalibus ēm rebus tuis bebes sum. Itē in eodem. Cōserua hāc ozo fidei mee religionem vt qō in regenerationis mee simbolo pfessus suz sp obtineā. te patrē. s. z filiū tuum vna tecum adozē. spūsanctuz tuum qui ex te per vnigenituz tuum est. pmerear. Ecce aperte dicit s. s. a patre per filium et mitti. z esse. quod non est intelligendum. quasi a patre per filium minorem mittatur vel sit sed quia ex patre z filio ē. z mittitur ab vtroq; sed hocipsum habet filius a patre. vt ab ipso z sit. z mittatur spirituſsanctus Hoc ergo voluit significare hylarius distinctionem faciens i locutione. vt ostenderet in patre esse autoritatem. Unde est etiam q̄ veritas ondens patrē esse autorem processionis qua procedit spiritus a filio. dixit in euangelio. De patre procedit cū de patre z filio procedat spirituſsanctus. Unde Augu. in xp̄o. li. de trini. querit. si ō patre z filio procedit spirituſsanctus cur filius dixit. de patre procedit. Cur putas nisi q̄ solet ad eum referre. etiam quod ipse est. de quo et ipse est sicut ait. Mea doctrina nō est mea. sed eius qui misit me. Si ergo hic intelligitur eius doctrina quā tamen nō dixit suam. sed patris quanto magis illic intelligendus est spirituſsanctus de ipso procedere vbi sic ait. de patre procedit. vt nō diceret. de me non procedit. A quo autem habet filius vt sit deus. Est enim deus de deo. ab illo vtiq; habet vt etiam de illo procedat spirituſsanctus. Et ideo spirituſsanctus vt etiam de filio procedat sicut procedit de patre ab illo habet patre. Quapropter qui potest intelligere in eo quod ait filius. Sicut habet pater vitam in semetipso. non sine vita existenti iam filio vitam patrem dedisse. sed ita eum sine tempore genuisse. vt vita quā pater filio gignendo dedit coeterna sit vite patris qui dedit Intelligat etiam sicut habz pater in seipso. vt de illo procedat spirituſsanctus sic dedisse filio. vt etiam de isto procedat idem spirituſsanctus z vtrunq; sine tempore. Ita ergo dictum est spiritumsanctum de patre procedere. vt intelligatur q̄ etiaz procedit de filio. de patre esse z filio. Si enim quicquid habet de patre habet filius. de patre habet vtiq; vt et de illo procedat spirituſsanct⁹. sed nulla ibi tempora cogitantur que habeant prius et posterius. quia ibi omnino nulla sunt.

Questio cur filius dixit spūsanctū a pre q cedere cum ab vtroq; pcedat.

ppe. q. hāc dictionē nō habere ab alio nulli cōmunicat. ita videt dicere mgr. Pōt tñ dici. q vno modo ppuz dr̄ cōtra cōitatē Alio mō ōtra impperatez. Lectio mō accipit q approbatōz. z sic accipit h̄. Quāuis ēm spiratio eq; vere z ppie conueniat pri z filio. tñ filius approbat eā pri ppter auctoritate. d 4

Per eū. ss. tu⁹ ē. Videt hyla. hic reficiens ybā ad deū male dicere. dicēdo q deuz. q vt dicit plian⁹. q cū ybis trāsitiuis sit subauctoritate. sz cū absolutis auctem. vt patet cū dicitur. Ego tu sapiēs q deu. in deo notatur auctas. cū g̃ dr q. ss. ē a pre q filiu. i filio notatur auctas. R⁹. dōm. q aliq; dicere voluerūt q hec ē impropria Spūsicus ē a pre q filiū. time pcedit. z debet resolui hāc. ss. spiratur a pre q filiū. z sic tūr rōi pdicte. sz cuz ista sit ya. creata pcedit a pre q filiū. z b sitr erit vt pcedit. ñ vtiō roz qre sitr illa ybala. ñ possint p pe dici. ppēa ē 5 dō. q cuius pcedē n sit ybū trāsitiuūq; tū admodū significandi. q ñ ostenditr cū actō tū equalz trāsitiuo. vt cū dr̄ pcedit a pre q filiuz iudicādū ē sic de ybo trāsitiō z iō dic sbauctate.

Supposito ex p̄cedentibus q̄ sp̄ūsc̄us p̄cedat a patre ⁊ filio. Ad intelligētiā huius partis q̄r tuor querūtur de p̄cessione sp̄ūsancti in cōparatione ad vtrūq;. Primo q̄r. vtr̄ sp̄ūsc̄us prius p̄cedat a patre q̄ a filio. Secundo. vtr̄ plenius a patre q̄ a filio. Tercio. vtr̄ p̄cedat a p̄re mediāte filio. Quarto ⁊ vltimo vtr̄ p̄cessio filij possit fm ordinē intelligēdi p̄cessione sp̄ūsci vel econuerso.

Questio i a

Q̄ prius est a p̄re q̄ filio sicōdm̄. Causa p̄ma ē in q̄ est stat⁹. ꝫ ⁊ p̄ncipiū p̄mū in q̄ē stat⁹. sz status ē in p̄re. ꝫ pater ē p̄ncipiū p̄mū. sc. p̄mū supponit prius. ꝫ prius procedit a p̄re q̄ filio. Itē. p̄ma est q̄ agit alia nō supposita ergo si pat̄ pducit nō ꝫ suppositionē alteri⁹ p̄ncipij. filius p̄ suppositōez. prius pducit pat̄ q̄ filij. Itē qđ hz alid̄ ex se. ꝫ prius hz q̄ qđ hz ex alio. sz pducere s. s. hz pat̄ a se ⁊ filius a p̄re. ergo ꝫ prius hz pat̄ q̄ filij. Cōtra. vbi nō est ponere posteri⁹. nec prius. q̄ prius respectu posterioris dr. sz in trinitate nō ē ponere posteri⁹. ergo nec prius. Si ergo p̄cessio s. s. a p̄re ⁊ filio ē eterna. pz cē. Itē vbi est ponere prius ⁊ posteri⁹. ē ponere diuersitatē p̄ncipioz. sz pat̄ ⁊ filij⁹ pducūt s. s. ingētū vnū vt sup̄ monstratū ē. ergo nō est ibi rō prius. Item si ꝫ prius p̄cedit a p̄re q̄ filio. aut a filio nō p̄cedit. aut bis p̄cedit. sz p̄cedit a filio ⁊ nō p̄cedit bis. ergo cē. Itē ōtingit intelligere prius. nō intellecto posteriori. ergo si ꝫ prius p̄cedit a p̄re. ergo ōtingit intelligere qđ p̄cedit nō cointellecto filio. Sz ℑ. Sp̄ūsc̄us ē amor vniens ⁊ amor nectens sz nō ē accipere mutuū amorē ad min⁹ q̄ inter duos. ergo nec s. s. esse nisi a duob⁹. ergo nec ꝫ prius p̄cedit ab vno q̄ ab alio. ℟. dōm q̄ prius dr multiplr. Dicit̄ em̄ prius durat̄e. prius causalitate. prius origine. prius auct̄are. Et p̄mis duob⁹ modis prius nullo mō cadit i ternos. q̄ prius duratōe trū est eternitati. prius causalitate trū est essentie vnitati. Sz prius origine q̄ alter ex altero. ⁊ prius auctoritate q̄ alter accipit ab altero cadit ibi. Sz prius origine cadit respectu pducētis ⁊ pducti. cū alter oriť ex altero. cū ꝫo vnū oriť a duob⁹ nō cadit ibi prius origine. q̄ tunc ambo sunt vnū origine. p̄ncipiū. tñ cadit ibi prius auctoritate. q̄ q̄ sunt vnū in pducēdo. tñ hz accipit filius a p̄re [illegible] vtr̄ ꝫ prius p̄cedat s. s. a p̄re q̄ a filio. Si [illegible] duratōe falsum ē. sicr si prius causalitate. sicut pbant p̄me rones ad hoc inducte. Si ät prius auctoritate vt prius tdē [illegible] qđ p̄ncipiū. vtrāt habz.

7 ℟. Ad illud qđ p̄mo obr q̄ p̄r est p̄mū p̄ncipiū ⁊ cā. dō. q̄ ille rones hñt vtrāt vbi est pluralitas causaz vel p̄ncipioz. sz respectu s. s. nec ē pluralitas causaz nec p̄ncipioz.

8 ℟. Ad illud quod obr q̄ prius hz qđ hz ex se. dicendū q̄ si intelligat prius. i. p̄ncipalius vez est. si aūt alio mō falsum. q̄ vnū ⁊ idē pt̄ haberi a pluribus psonis ita q̄ ab vna p̄ alia. nec talis ē prioritas aliq̄ triū p̄dictoz modoz.

Questio ij b

Utr̄ plenius p̄cedat a p̄re q̄ a filio. Et q̄ sic vr. q̄ p̄pter vnūquodq; ⁊ illud magis. ergo cū filius pater p patrē. q̄ hoc hz a p̄re. ergo pr magis spirat. Itē ois causa p̄ma prius influit q̄ scōa. sz pat̄ est p̄mū p̄ncipiū spirādi. ꝫ prius influit q̄ filius. Itē plenius p̄cedit aliq̄d a q̄ p̄cedit p priꝰ ⁊ p̄ncipaliter. q̄ a q̄ nec p̄ncipalit̄ nec p̄prie. sz s. s. p̄cedit a p̄re p̄pe ⁊ p̄ncipaliter. sicut dicit in lra. ⁊ aug. dr. ꝫ cē. Itē plenius p̄cedit aliq̄s ab eo a q̄ hz q̄cq̄d hoc. s. subam ⁊ p̄peratē. q̄ a filio aūt nō hz. sz sp̄ūsc̄us hz a p̄re. ⁊ q̄ sit ⁊ q̄ p̄cedat a p̄re. a filio aūt nō hz q̄ p̄cedat a p̄re. q̄ tūc filius daret aliq̄d pr̄i. ꝫ cē. Cōtra. si plenius a p̄re. ꝫ p̄fecti⁹ us. ꝫ a filio nō p̄cedit p̄fectissime. ꝫ i trinitate ē aliq̄d ip̄fectōis. Itē si plenius a p̄re q̄ a filio. plus accipit a patre q̄ a filio. sz vbi ē pōere plus ⁊ minus ibi ē diuersitas. ergo in psona ss. ē diuersitas. Itē vr q̄ nec p̄ncipalius a pre q̄. q̄ p̄fecte dat aliq̄d alicui dat ei vim ⁊ iurisdictōz sine auctē. si ꝫ dat p̄ filio posse spirare. ꝫ dat ei auctē spirādi. ꝫ eā p̄ncipaliter p̄cedit a filio vt a p̄re. ℟. dōz q̄ ss. ōr p̄cedere p̄ncipaliter ⁊ p se. Principaliter. q̄ auctas est i p̄re. Per se. q̄ nō tm̄ mediāte filio. sz etiā imediate. non tm̄ plenius p̄cedit a p̄re. nec p̄fectius. q̄ plenius ponit ꝫduz p̄fectōis. ponit etiā cōpositionē subst̄atie i pducto. q̄z neutr̄ ē in diuis. Un̄ si pōatur hec. q̄ illō qō p̄cedit ab aliq̄. plenius p̄cedit aut principaliꝰ simpliciť. ē negāda.

℟. Ad illō ergo qō obr de cā pma. ⁊ p̄r qō. cē. Dōm q̄ sic dcm̄ ē prius illō solū hz locū vbi pluralitas cāz ē. hic aūt nō ē pluralitas nec cāz nec p̄ncipioz. ió nō hz h locū. ℟. Ad illō qō obr q̄ nō hz ss. a filio q̄ p̄cedat a p̄re. dō. ad h q̄ñ hre a se vl ab alio ñ ponit gradū plenitudinis. Un̄ q̄uis filius diuinitatē hēat a patre. tñ ē p̄fectus de. vt pater. ⁊ ideo nō seq̄tur q̄ plenius a p̄re p̄cedat. q̄ p̄ncipaliꝰ. Qđ obr plenius hz. q̄ hz ēntiā ⁊ p̄peratē. rēspōderi pt inf̄imedo mioꝛē. hz ei ss. a filio p̄peratē. licet nō hēat fm oēm respm̄. hz em̄ p̄cessionē a filio sz nō vt a patre. ℟. Ad illō qō obr q̄ pater dat filio auctē. dōz q̄ dāo auctē sup̄ ss. nihilominꝰ ex ipo hz auctē. q̄ ex h hz filius eā referre ad p̄rem. q̄ hz a p̄re. ⁊ intē ē q̄ filio ē auctas et subauctas. Un̄ etiā p̄ncipaliter pducit ss. sed pater p̄ncipaliꝰ. q̄ ī eo ē tm̄ auctas nō subauctas. p̄ncipalitas aūt auctas dicit in diuinis.

Questio iij c

Utrū sp̄ūsc̄us p̄cedat a patre mediāte filio. Et q̄ sic videť p hyla. rū. de tri. q̄ loquēs ad p̄rem ait. Spm̄ sc̄m̄ q̄ ex te p eū ē p̄merear. ergo sp̄ūsc̄us ē a patre p filiū. ergo mediāte filio. ℟. Itē Rich. dic q̄ ī diuinis ē p̄cessio imediata tm̄. ⁊ mediata ⁊ imediata. Mediata tm̄ ee nō p̄t. ⁊ dicit q̄ mediata ⁊ imediata ē p̄cessio. ss. ex patre. q̄ tū nō possit cadere mediū nisi filius. ss. p̄cedit a patre mediāte filio. ℟. Itē similis ē p̄cessus i illa trinitate. p̄cessu imagis create. sz amor p̄cedit a mēte mediāte intelligētia. ergo ss. p̄cedit a patre mediāte filio. Si dicas q̄ nō est similitudo q̄ntū ad h. ergo dēstruit rō imagis. quia imago dz repsentare ordinē ⁊ originē psonarū nō tantū numerū in psonis. quia hec etiā est in vestigio. ℟. Itez si solus filius spirat. ita q̄ nō pater. tūc pater diceret spirare. sed mediāte filio. ita q̄ cēt p̄cessio mediata tm̄. ergo cū spiratio cōueniat patri p se. ⁊ cōueniat ei q̄ hoc q̄ est p̄ncipiū filij spirātis. ergo cōuenit ei. ⁊ mediate ⁊ imediate sed si h. sp̄ūsc̄tus p̄cedit a patre mediante filio. Cōtra nobilis ē imediatū p̄ncipiū q̄ mediatū. sed oīe nobilis ē de⁹ tribuēduz. ergo si pater ē nobilissimū principiū ss. ergo tm̄ imediate nō mediate. pducit ip̄m. Si tu dicas q̄ pducit simul mediate ⁊ imediate. ℟. Cōtra. mediatū ⁊ immediatū sūt opposita. sz opposita non sunt simul vlla de eode ⁊ respectu eiusdē. ergo impossibile ē q̄ simul. pducit mediate ⁊ imediate. ℟. Itē sicut se hz p se ad q̄ accidēs. ita mediatū ad immediatū. sed de⁹ nullius cui⁹ ē cā p se. est causa per accidēs. ergo nullius cuius est p̄ncipiū imediatū est p̄ncipiū mediatū. ℟. Itē magis est imediatū quod nullo modo recipit medium q̄ quod recipit medium. sed filius nullū medium recipit in spirādo. ergo imediatius pducit q̄ pducat pater ⁊ non ergo vniformiter oīno pducunt pater ⁊ filius spiritum scm̄. ℟. dicēdū q̄ sicut vult Rich. pductio ss. est mediata simul ⁊ immediata. Mediata inq̄tum est a filio ⁊ filius a patre. sed immediata inq̄tum tpe sp̄ūs

sanctus ab ipo pr̃e spiratur. Et hui⁹ exemplū ponit in
critu abel de adā. Abel īmediate exit de adā. q̃ ipe ex lū
bis suis genuit euz. nihilominus exīt mediate. q̃ exīt
ab eua. que fuit ab adam siue de adam deducta. z hunc
modū opouit esse in deo ꝓpter sūmaz germanitatem.
Si em̃ tm̃ mediata esset ꝓcessio ss. vt tm̃ esset a filio. nō
esset sūma germanitas ss. cū patre. Similiter si oīno
īmediata. vt esset a patre tātum. nō esset sūma germani
tas cū filio. z sic cōcedendū q̃ mediāte filio. ¶ Ad illō
q̃ obr̃ in cōtrariū q̃ nobilius est īmediatū p̄ncipium.
Dōm. q̃ mediatio est triby modis. quedā em̃ est media
tio q̃ excludit īmediationē tm̃. vt quādo effectus vltim⁹
nō cōtinuatur influētie cause p̄me. sed p medīū oīno
ꝓducitur p̄mi nō cooperante. z hec dicit ordinē z diuersi
tatē agētium z separationē. Alio mō dicitur mediatio ꝓ
ut dicit ordinē cāz ad inuicē. nō separationē in agendo. sz
solū diuersitatē agētiū z ordinē. Tercio modo ꝓut dic̃
ordinē nō tm̃ separationē virtutum agentiū. nec diuersitatē
p̄me mediatio nō cadit in deo. q̃ deus ē causa simpli
citer p̄ma. cui⁹ influentia est tāta q̃ nulla creatura agit
aliq̃d. cius influētia remota. z ideo nihil erit a deo me
diare tm̃ Secūda mediatio cadit in deo respectu effect⁹
ꝓduci a causa creata. q̃ ibi est ordo causarū. z diuersi
tas virtutū. sed tm̃ nō est separatio. q̃ deus intime agit. q̃ ꝓ
prium agit. nihilomin⁹ p virtutē creatā q̃ ab ipo est. Ter
cia mediatio cadit in operatōne diuina in qua sūt agētes
psone. in quib⁹ attenditur ordo. q̃ vna habet ab alia q̃
agat. sed tamē nec est ibi virtutū diuersitas. nec separatō
vel distātia aliqua. imo vna virtute z eq̃ intime agunt.
z sic pater mediante filio ꝓducit ss. non q̃ sit mediū di
stantie vel differētie. sed q̃ fili⁹ ꝓducat hoc hz a pr̃e
ita q̃ est ibi q̃dam ordo. Et sic pater respōsio ad sequēs.
cū dicit. q̃ mediatū z īmediatū sūt opposita. vez ē em̃
sed nō p̄mo modo. sed scōo vel tercio 14 ¶ Ad illud quod
obr̃ q̃ de⁹ nullius ē causa p accidēs. g̃ nec mediate. dōz.
q̃ p accns aliquid creare derogat veritati cause sup̄me.
Illius em̃ dicitur aliquid causa esse p accidens cuius ē
causa p aliquid aliud quod nō est ab ipo sz aliunde. si g̃
deus alicuius esset causa p accns. nō eēt causa vniuersa
lissima z p̄ma. z ita nec nobilissima. sed mediatio nō re
pugnat nobilitati cause sup̄reme. Creare enī aliud per
se. z per id quod ab ipo est non dicit indignitatem. imo
dignitatem. q̃ dignitas est nō tm̃ per se aliquid posse.
sed posse alīd cōmunicare. ita tamen q̃ ille sine eo nihil
possit. ¶ Ad illud quod vltimo obiicit q̃ filius est im
mediatior causa. dōm q̃ nō valet. q̃ ista mediatio que
predicta est nō repugnat immediatōni. z ideo nō dimi
nuit eā. ¶ Questio ūa. z vltima. d

¶ Que istarū duarū emanationum sez generatōnis et
ꝓcessionis sit prior fm rōnem intelligendi. Et q̃ gene
ratio filij ostenditur sic In imagine creata sic est. q̃ fm
ordinem intelligendi p̄or ē emanatio notitie a mente q̃
amoris. sicut vult Aug. q̃ incognita non possum⁹ di
ligere. sicut dicit Aug. in. x. de tri. ergo si ordo attendi
tur in imagine fm conformitatez ad trinitatē increatā
ergo fm rōem intelligendi p̄or ē ꝓcessus vbi q̃ amoris
in diuinis. maxime cū p imaginē crearam intelligam⁹
trinitatē increatā. ¶ Itē sicut vult pbus. volūtas ē. cu
ius p̄ncipiū est i ipo cogīcēte singularia. ergo volūtas
vt volūtas p̄supponit cognitionem. ergo emanatōnem
vbi emanatio amoris. ¶ Itē oīne p̄ncipiū fm rōem in
telligēdi prius ē q̃ p̄ncipiatū. sz filius ē p̄ncipiū. ss. g̃ fm
rōem intelligēdi. prius oportet p̄intelligere filiū q̃. ss. g̃ z ge
nerationē q̃ est emanatō filij prius q̃ ꝓcessionem que est
spiritussanctus. ¶ Itē in omni agente p modum natu
re et voluntatis. ꝓductio per modum nature intelli
gitur ante ꝓductionem volūtatis. ergo cū pater sit na
tura intellectualis producens filiū cōnaturalem. z per
modū nature. et ss. p modum volūtatis. vt s. tactum ē.
ergo emanatio filij prior est scōm rōem intelligēdi ema
natōne spūssancti. ¶ Cōtra Aug. ix. de trini. ptū men
tis precedit appetitus. quo id quod nosse volum⁹ que
rendo nascitur proles ipsa notitia. ergo ante est i ima
gine creata appetit⁹ q̃ sit ples notitia. ergo ante amor
q̃ verbū. ergo z processio ante generationem. ¶ Item
nullus videns rem cognoscit ipam. nisi intentio volū
tatis applicet vim cognoscentem ipsi cognoscibili. vt
patet de homine eunte p viam. qui cum iuit z alibi co
gitauit. perfecte nescit quo transierit. sicut dicit Aug⁹
ix. de trini. ergo voluntas precedit ipsam cognitōnem
g̃ amor verbum in creaturis. ergo pari rōne in deo. sal
tem fm intellectū. ¶ Itē sicut vult pbus. primuz z īme
diatum est idem. Unde ipse in libro posteriorum diffi
niens ꝓpositionem īmediataz dicit. q̃ īmediata propo
sitio est illa q̃ non est altera prior. sed eque īmediate spi
ritussanctus procedit a patre vt filius. ergo eq̃ p̄mo. er
go nec scōm rem nec fm rōem intelligendi. generatō fi
lij procedit processionē spūssancti. ¶ Item quanto ali
quid cōmunius tāto prius est fm rōnem intelligendi.
sz cōmunis spiratio est cōmunior q̃ generatio. q̃ cōue
nit patri et filio. sed generatio soli patri. ergo prior est
fm rōnem intelligendi generatio q̃ spiratio. ¶ Ad. di 15
cendum q̃ quicquid sit de ordine reali de quo infra dice
tur fm rōnem intelligendi prior est emanatio verbi. tū
quia verbum est spūssancti principium. tum etiā quia
verbū precedit p modū nature. sed spūssanctus per mo
dum liberalis volūtatis. tum etiā q̃ intelligimus ema
natōnes in psonis p emanationes repertas in imagie
In imagine aūt constat. q̃ cognitio z intelligentia pce
dit amorem et voluntatem. non tamē volo dicere q̃ in
diuinis sit emanatio natura posterior emanatōne. sic̃
reperimus in imagine creata. ¶ Ad illō ergo q̃ obī⁹ 16
citur in contrariū q̃ appetitus precedit ptum metis. Dōm
q̃ ille appetit⁹ hz fm statū duplr̃ cōsiderari Uno mō fm
rōnem inhiātis ante habitam cognitionem. Alio mo
do fm rationem cōplectentis. z hoc est post habitā co
gnitionem. z scōm primum statum est imperfectōnis.
quātum vero ad secundū est perfectionis. z ideo q̃ qō
perfectionis est in deo ponimus. non quod est imper
fectionis. ideo appetitus secundo modo assimulat spi
ritui scō. z hic tenet rōnem tercij. Et q̃ primus sit imp
fectōnis. patet. quia est ignobilitātis z desiderantis sci
entiā acquirere. quod nō cōuenit deo ¶ Ad illud qō ob 17
icitur. q̃ intentio preexigitur ad cognitionē. dōz. q̃ ve
rū est ad cognitionem acquirendā. sed notitia put est i
acquirendo non hz plenitudinē cuz illo verbo. vt vult
Aug. in. xiij. z. xv. de trini. ¶ Ad illud quod obiicitur 18
q̃ eque īmediate precedit spiritussanct⁹. dōm. q̃ vez est
sz tm̃ spūss. ita p̄cedit īmediate. q̃ etiā mediāte filio. ita
ex illa rōne oportet p̄intelligi emanatōnem filij. ¶ Ad
illud quod obr̃. q̃ q̃to aliq̃d cōtius. tanto p̄us. dōm. q̃
verū est in absolutis sed nō tenet i respectiuis. vt in ge
neratōe z creatōne. Pōt tamē dici q̃ istud intelligitur
de eo qō est cōe cōitate p̄dicatōis. sz cōis spiratio ē com
munis cōitate nō tm̃ p̄dicatōis. quia dicitur de patre z
filio. sz etiā cuiusdā cordiez connexionis. z tale cōmune
fm rōnē concordie z amicicie p̄supponit concordantes z cō
nexos nō preit. z sic patet illud.

Dist. xiij. de eterna pcessiõe s. s. ꝑtũ ad generationẽ a qua distinguitur.

POst hec considerandum ꝛc. Supra egit magister de processione per comparationẽ ad illum ad quem. ꝛ a quo est. hic tertio loco agit de ipsa ꝑm compationẽ ꝛ generationẽ a q̃ differt. Et hec pars habet duas partes. In prima magister querit ꝛ determinat vtrum spiritussanct⁹ debeat dici genitus. In secunda vtrum debeat dici ingenitus ibi. Nunc considerandum est cum spiritussanct⁹ nõ sit genitus. ¶ Item prima pars habet quattuor. In prima ostendit q̃ spiritussanctus nõ debeat dici natus. vel genitus. vel filius In secunda ostendit q̃ cum spiritussanctus nõ dicatur genitus. cur filius qui dicitur genitus etiam dicitur pcedere. ibi. Cum autem spiritussanctus nõ dicatur genitus. ꝛ ratio est q̃ aliter dicitur filius procedere ꝗ̃ spiritussanctus. In tertia vero tentat assignare differentiam inter generationẽ ꝛ processionẽ. ibi. Inter generationem vero filij ꝛ processionẽ ꝛc. In quarta vero ꝛ vltima ostendit humanam insufficientiam ad illam differẽtiam indagandam. ibi. Quid autem inter nasci ꝛ procedere intersit. Similiter secunda pars in qua magister querit ꝛ determinat vtrum spiritussanct⁹ debeat dici ingenitus. habet quattuor partes. In prima ostendit magister ꝛ probat auctoritate Augu. q̃ spiritussanctus nõ debet dici ingenitus. In secunda vero ostendit contrariũ auctoritate Hiero. q̃ debet dici ingenitus. et ponitur ibi. Hiero. tamen in regulis distinctionuz ꝛc. In tertia vero predictam controuersiã determinat per distinctionem. ibi. Sed vt istam que videtur repugnãtiam. In quarta auctoritate Hiero. confirmat suam solutionẽ. ibi. Hec aũt hiero. ita accepit ꝛc.

1a Si spũsctũs filiꝰ diceret. amboꝝ vtriꝙ filiꝰ diceret. Ut̃ ista rõ Aug. magis ad oppositũ ꝗ̃ ad ꝓpositum. ex hoc enim similior esset generationi i creaturis. que ẽ ex duobus. ꝗ̃. dõm q̃ ꝗ̃uis similior sit ꝗ̃tum ad dualitatẽ ꝓducentium. nõ tamen ꝗ̃tum ad modũ ꝓducendi posset esse similitudo. Aug⁹. oporteret q̃ altera personarum esset principiuz passiuum. ꝗ̃tuz autez ad hoc nõ poterit esse similitudo.

2b ¶ Nam spiritussanctus ꝛc. Videt male dicere. quia cũ nõ sit datus nisi ex tpe. vr̃ q̃ nõ ꝓcedit nisi ex tẽpe. ꝗ̃. sic infra patebit. si intelligitur de ꝓcessione tpali. datꝰ dicit actum. Si autẽ de eterna. datꝰ dicẽ aptitudinẽ. Uñ aug. rñdet maximino ꝓmissam questionẽ refricanti sic. Spũsctũs ẽ deus. ꝛ nõ est deus nascendo. g̃ nõ deus naturaliter. ergo adoptiue. ꝛ q̃ hoc argumentum sit bonum. videtur. q̃ quod ineſt alicui naturaliter. ineſt ei a natiuitate. ergo

¶ Quare spiritussanctus cuz sit de substantia patris nõ dicatur natus. vel genitus. vel filiꝰ sed tm̃ ꝓcedens. a

DI. XIIII. POst hec considerãdum est ꝗ̃tum a talibus quales nos sumus intelligi potest. cum spiritussanctus procedat de patre. ꝛ sit de substantia patris. cur nõ dicatur esse natus sed potius ꝓcedere. et cur nõ dicatur filius. Quare autẽ spiritussanctus nõ dicatur vel sit natus ꝛ ideo nõ sit filius. Aug. ostendit in. xv. li. de trini. ita dicens[a] Si spiritussanctus filius diceretur. amboꝝ vtriꝙ filius diceretur. quod absurdissimum est. Filius quippe nullius est duorum nisi patris ꝛ matris Absit autem vt inter deum patrem et deũ filium tale aliquid suspicemur. Absurdissime ergo filius diceretur amboꝝ. id est. patris ꝛ filij. Amboꝝ eẽt filiꝰ diceret. si eũ ambo genuissent. q̃d abhoꝛret oĩm sanoꝝ sensus. nõ g̃ ab vtroq̃ ẽ genitꝰ ꝗ̃ ꝓcedit ab vtroq̃ amboꝝ spiritꝰ. ¶ His verbis oñdit. cur spũsctũs cũ sit de ꝑe nõ tm̃ dicatur genitꝰ vel filius.

a Si spũsctũs filiꝰ diceret. amboꝝ vtriꝙ filius diceretur. quod absurdissimum est. Filius quippe nullius est duorum nisi patris ꝛ matris Absit autem vt inter deum patrem et deũ filium tale aliquid suspicemur. Absurdissime ergo filius diceretur amboꝝ. id est. patris ꝛ filij. Amboꝝ eẽt filiꝰ diceret. si eũ ambo genuissent. q̃d abhoꝛret oĩm sanoꝝ sensus. nõ g̃ ab vtroq̃ ẽ genitꝰ ꝗ̃ ꝓcedit ab vtroq̃ amboꝝ spiritꝰ. ¶ His verbis oñdit. cur spũsctũs cũ sit de ꝑe nõ tm̃ dicatur genitꝰ vel filius.

¶ Cũ spũsctũs nõ dicat genitus. cur filiꝰ q̃ dicit genitꝰ etiaz dicit ꝓcedere. b

¶ Cũ aũt spũsctũs non dicat genitꝰ. ꝗ tm̃ ꝓcedẽs. q̃ri solet cur filiꝰ nõ dr̃ tm̃ genitꝰ. ꝗ ꝛ ꝓcedẽs. Sic ipe i euãgelio Joh. ait Ego ex deo ꝓcessi vel exiui. et veni i mũdũ. nõ g̃ tm̃ spũsctũs ꝓcedit a ꝑe. ꝗ etiã filiꝰ. Ad q̃d dicim⁹ q̃ cũ vteriꝙ ꝓcedat a patre. differt tm̃. b Nã spũsctũs vt ait aug. in. v. li. de trini. ꝓcedit a ꝑe. nõ quo natꝰ. ꝗ quo datꝰ vel donũ. filiꝰ aũt ꝓcessit nascendo. exijt vt genitꝰ. Ac ꝑ hoc illud eluceſcit vt ꝑt. s. cur s. s. etiã ñ sit filiꝰ cũ ꝛ ipe a ꝑe exeat. Jõ. s. si dr̃ filiꝰ. q̃ neq̃ natꝰ ẽ. sic vnigenitꝰ. neq̃ factꝰ vt p̃ dõi gr̃am in adoptiõez nasceret sic nos.

¶ Tentat assignare differẽtiã inter generationẽ filij ꝛ ꝓcessionem spũsancti. c

¶ Inter generatõz vo filij ꝛ ꝓcessionẽ s. s. dũ h viuim⁹ distinguere ñ sufficim⁹. Unde Aug. Maximino ꝓmissaz qõnẽ refricãti. s. q̃rẽti cur spũsctũs nõ diceret filiꝰ. cũ de ꝑis esset subaresponsens sic ait. Queris a me si de substantia patris est filius. ꝛ ratio est q̃ aliter dicitur filius procedere ꝗ̃ spiritussanctus. In tertia vero tentat assignare differentiam inter generationẽ ꝛ processionẽ. ibi. Inter generationem vero filij ꝛ processionẽ ꝛc. In quarta vero ꝛ vltima ostendit humanam insufficientiam ad illam differẽtiam indagandam. ibi. Quid autem inter nasci ꝛ procedere intersit. Similiter secunda pars in qua magister querit ꝛ determinat vtrum spiritussanctꝰ debeat dici ingenitus. habet quattuor partes. In prima ostendit magister ꝛ probat auctoritate Augu. q̃ spiritussanctus nõ debet dici ingenitus. In secunda vero ostendit contrariũ auctoritate Hiero. q̃ debet dici ingenitus. et ponitur ibi. Hiero. tamen in regulis distinctionuz ꝛc. In tertia vero predictam controuersiã determinat per distinctionem. ibi. Sed vt istam que videtur repugnãtiam. In quarta auctoritate Hiero. confirmat suam solutionẽ. ibi. Hec aũt hiero. ita accepit ꝛc.

quod nõ ineſt a natiuitate nõ ineſt naturaliter. ergo cum spiritussanctꝰ nõ ꝓcedat vt natus. nõ ineſt ei esse deuz a natiuitate. ergo nõ est deꝰ naturaliter. ꝛ est ratio Augu. ad ꝛ q̃ argumentum istud nõ valet. nisi i eis que generantur in aliis nõ. Et hoc ꝓz quia adam erat hõ natura sicut vnuſqſq̃ nr̃m ꝛ tm̃ ipe hũit q̃ creationez q̃ nos hẽm⁹ q̃ gr̃atõez. sic deꝰ pat cõmunicat naturã suam. spũsctõ q̃ spirationẽ. sicut filio per generationem. Joh. xvj.

b Nã spũsctũs vt ait aug. in. v. li. de trini. ꝓcedit a ꝑe. nõ quo natꝰ. ꝗ quo datꝰ vel donũ. filiꝰ aũt ꝓcessit nascendo. exijt vt genitꝰ. Ac ꝑ hoc illud eluceſcit vt ꝑt. s. cur s. s. etiã ñ sit filiꝰ cũ ꝛ ipe a ꝑe exeat. Jõ. s. si dr̃ filiꝰ. q̃ neq̃ natꝰ ẽ. sic vnigenitꝰ. neq̃ factꝰ vt p̃ dõi gr̃am in adoptiõez nasceret sic nos.

c ¶ Pater ꝓcessionis eius ꝛc. videtur male dicere. q̃ aut hoc q̃d est auctor dicẽtiam aut notionẽ. Nõ cẽtiam. q̃ tunc diceret de spũsancto Si notionem q̃ro quã. Nõ insciibilitatẽ. q̃ illa dicit respectũ ad ꝓcessionem. Item nõ generationẽ. nec spirationẽ quia nihil esset datũ vt videt. Itẽ q̃ vtz pr̃ posset dici auctor generatõis. Et q̃ nõ vr̃. q̃ pr̃ dicit auctor filij. ergo sicut supra dixit Hylarius dist. ix. sensus est. id est Questio maximini.

genitor: filiꝰ. g tē idē cēt dicēr ē au tor: gnatiōis qō genitor: Rº. dō. q̄ auctor dicit in patre talē pleni tudinez. q: ipe ñ ē ab alio. sed alīꝰ ab ipo. ⁊ inde di cit vt credo eādē notionē quā di cit innascibilis. sz differenti mō. Qz innascibilē dic̄ puatōz ponis. sz auctor dic secūdi tatē ⁊ plenitudi nē respectu pce dentium ab ipso. quā hz nō aliūde ⁊ iō dr auctor ab auctare. Auctor tas ât ē i pre. q: qō hz. ab alio ñ hz. ⁊ hō ē q̄ ē innascibilis. ⁊ ita pz. q̄ pt dici auctor oim psonaꝝ que sunt ab ipo. Ex his pz rnsio. Dico ei q̄ dic eādez notōz quā innascibilitas sz alio mō. Ex hō ptz q̄ nūq̄z dr filiꝰ auctor spiratōis q̄ꝫ uis spiret. q: nō hz a se sz ab alio. vñ auctor pprie dr pncipiū alterius nō ab alio.

Aug. q̄ pr̄ est auctor pcessionis filij.

Isa. liij.

4

a

b

c

d

Rº. Augº. dō. q̄ duplex est scire. s. si ē. ⁊ sicuti ē. Scire si ē. hō mō certitudinaliē credere distinctionez de necessitate salutis ē. large sūpto scire. Scire aūt sicuti ē. non

Distiguere inter illā generationē ⁊ istā pcessionē nescio. Vt dēr talis ignorātia esse pctm̄. q: distinctio psonarū de necessitate ē fidei ⁊ salutis. sz q̄ igrat ea q̄ sunt de necessitate fidei damnabiliē ignorat. ergo ⁊c

lius. de substātia pris est etiam spiritussanctus. cur vnꝰ filius sit ⁊ aliꝰ ñ sit filiꝰ. Ecce rñdeo. si ue capias siue nō capias. de patre ē filiꝰ. de pre ē s. s. ꝑ ille genitus ē. iste. pcedēs. iō ille filiꝰ est pris de q̄ genitꝰ. Iste ât spūs ē vtriusq̄z qm̄ de vtroq̄z pcedit. ꝑ iō cū de illo loq̄rer ait. De patre pcedit. qm̄ pat pcessionis eiꝰ auctor ē q̄ talē filiū genuit et gignendo ei dedit. vt etiam de ipso p:ocederet spiritussanctꝰ. Nā nisi pcederet etiā de ipo. ñ diceret discipulis. accipite spm̄ sctm̄. eūq̄z insufflādo daret. vt a se q̄z pcedere significās. apte oñderet flando. q: spirādo dabat occulte. Quia ḡ si nasceret nō tm̄ de pre nec tm̄ filio. sed de ambobꝰ vtroq̄z nasceret. sine dubio filiꝰ diceret ambox. Ac p hō q: filiꝰ amboz nullo mō eēt. ñ optuit nasci eū ab ambobꝰ. Amboz est ḡ spūssctūs pcedēdo ab ambobus.

Oñdit hūanā insufficiētiā q̄ inter illa duo pcedere ⁊ nasci distinguere nō pt.

Quid ât int̄ nasci ⁊ pcedere iterfit de illa excellentissima nā loq̄ns explicare q̄s pōt. Mō oē qđ pcedit nascit. q̄uis oē pcedat qđ nascit. Sic nō oē qđ bipes ē hō ē. q̄uis bipes sit oīs q̄ hō ē. Hoc scio. distinguere aūt int̄ illā generatōz ⁊ hāc pcessionē nescio. ñ valeo. nō sufficio. ac p hō q: ⁊ illa ⁊ ista ē ineffabilis. Sic ꝑpha ad filio loq̄ns ait. Generatōz ei⁹ q̄s enarrabit. Ita d s. s. xīssime dr. pcessionē ei⁹ q̄s enarrabit. Sat̄ sit ḡ nob. q: ñ ē a seipo filiꝰ. ꝑ ab illo de q̄ natꝰ ē. nō ē a seipo s. s. ꝑ ab illo de q̄ pcedit. Et q: de vtroq̄z pcedit sic iā oñdim⁹. de s. s. quō ipe de do sit. nec tm̄ ipe filiꝰ sit qm̄. pcedēdo ñ nascēdo legit̄ ee de do. ⁊az supi⁹ q̄stū visuz ē disputauim⁹.

Probat q̄ s. s. ñ dz dici ingenitꝰ auctoritate aug.

Huc ꝑsiderādū ē cū s. s. ñ sit genitꝰ. vtz debeat dici ingenitꝰ?

Ad qđ dicim⁹ s. s. nec genitū nec ingenitū debē dici. Vñ augº. ad oro. siū ait. Spūssctūs nec genitū nec ingenitū fides certa declarat. Qz si dixerim⁹ ingenitū duos pres videbimur affirmare. Si ât genitū duos credē filios culpamur. Sic em̄ solꝰ filiꝰ dr genitꝰ. ita ⁊ solꝰ pr̄ dr ingenitus. eo q̄ ab alio ñ sit. Vñ aug. in. xv. li. de trini. Pr̄ inq̄t solꝰ ñ est de alio. iō solꝰ appellat̄ ingenitꝰ. nō qđē in scptur⁹. sed ī ꝯsuetudine disputāduz ⁊ de retāta ꝓmonē q̄lez valuerint, pferētiū Filiꝰ ât de pre natꝰ ē. ⁊ s. s. ō pre pncipaliter ⁊ cōiter de vtroq̄z pcedit. Iō q̄z cū s. s. genitū nō dicam⁹. dicere tm̄ ingenitū ñ audem⁹. ne in hō vocabulo vel duos pres ī illa trinitate. vl̄ duos q̄ nō sūt de alio q̄spiā suspicet. Ecce his xbis apte oñdit s. s. nec genitū nec ingenitū debē dici.

Probat auctē hiero. dici s. s. ingenitū qđ videt̄ pdictis aduersari.

Hiero. tm̄ in regul̄ diffinitionuz ctra hēticos dic̄ s. s. ingenitū ee his xbis. Spūssctūs pr̄ nō ē sz ī genitꝰ atq̄z infectꝰ. Pr̄ nō ē. q: pris ē ⁊ in pre ē. pcessionē hz ex q: genitꝰ nō ē. Ecce his xbis dr spūssctūs ee ingenitꝰ. qđ vr̄ ad uersari pmissis xbis aug.

Determiatio pdicte ctroversie qua ꝯm diuersas acceptōes dicit eos locutos.

Sz vt ista q̄ vr̄ repugnātia de medio abigam⁹. Dicim⁹ q̄ hiero. aliter accepit nomē ingeniti. ⁊ aliter Aug. Accepit em̄ aug. ī genitū q̄ vel qđ de alio nō est. ⁊ ꝯm hō de solo pre dr. Hiero. xo ī genitū dic̄ ñ genitū. et ꝯm hō de spūssctō pt dici. cū. ss. ñ sit genitꝰ

Determinationē suam cōfirmat auctoritate hiero. oñdens ex q̄ sensu dixerit spm̄sctm̄ ingenitum.

Qz ât hiero. ita accepit. oñdit ex verbis suis quibus in eodez tractatu vtitur facies talē diuersitatem.

e

f

g

h

Aug⁹.

Aug⁹.

Et nota q̄ tria dic. Nescio. q̄stum ad habituz scīe. Nō valeo. q̄stū ad ingenitū. Nō sufficio. q̄stū ad vtrūq̄z. Iō obr de hō q̄ dicit appellat̄ ingenitus ñ qđē in scripturis sz in ꝯsuetudine disputātium. Cōtra. dyonisius. Nō est audenduz aliq̄d dicere de illa sup substātiali ⁊ sancta trinitate. p ter ea q̄ diuinitꝰ nob̄ ex sacr̄ eloquijs claruerūt. ergo male fecerūt q̄ nomē hō iuenerunt. Rº. q̄uis istud xbum non dicat. dr tm̄ xbū eiꝰ intellectꝰ. ⁊ q: verbū non ē p phetatuz nec erroꝝ ꝯiunctū. cū intellectꝰ verbi er scptura ⁊ fide habeat. non fuit ꝯ fas illō dr at tribuere. vt ipaz trinitatē ꝯferen do aptiꝰ possimꝰ intelligere.

Et alit̄ aug. Hoc non videt̄ vex. quia hō mō ingenitū ꝯuenit essentie. ergo nō est pris pprium

Rº. dom̄ q̄ licet mgr̄ dicat intellectū Aug. tm̄ nō totū. Ingeniti em̄ ꝯm q̄ dr. p prietas pris priuat esse ab alio. nec hō sufficit ad hoc vt sit notio. nisi etiā cōsequēter dicat q̄ aliꝰ sit ab ipso. q: sic̄ obiectū est nō ee ab alio siue non generari conuenit essentie.

6 f ¶ Et est qđ natũ est ⁊ factũ nõ ẽ. Obũcit arrius. q. ẽ. sunt modi generatõis. ꝗ libet dato sequtur q filius nõ tm̃ natus. sz etiã factus ẽ. ⁊ hos modos ponit disputãs cõtra victorianũ. Primus modus est. g̃ exfluxũ linee a puncto. Scõs ẽ penes emissionẽ radij a sole. vel ab alio luminoso corpore

Diuisio b Tertius ẽ penes notanda ẽ sigillatõez cara/ diligenter cteris siẽ figura fit in cera a sigillo. Quartus est penes imissionẽ vt qñ a deo dat bona voluntas Quintus ẽ penes exitũ ꝓprietatis vel accidentis a principijs subiecti. q̃ sunt materia ⁊ forma. Sextus ẽ penes intentiõis siue speciei abstractõem sicut species rerum generat in anima. Septimus penes excitationez. sicut liberum arbitriũ excitatũ a gratia. pcedit in bona opa. Octauus ẽ penes transfigurationẽ. sicut ex ere fit statua. vel sicut in figura incisiõis. Nonus ẽ penes pductionẽ. sicut a primo mouente imobili pducitur motus. Decimus est penes exitũ specieꝝ de genere p differentias diuidentes genus ⁊ ostituentes speciẽ. Undecimus ẽ penes ideationẽ sicut archa exterior ab archa que est i mẽte artificis. Duodecimus est penes nascentiam. vt homo generatur ab homine. Quocunq; autem pdictorum modoꝝ generet filius nõ tm̃ genitus. sed etiã factus est Ad hoc est responsio. quia aut arrius accipit generationem communiter ad creatam ⁊ diuinam. aut specialiter

f sionem. Oñe qđ est. aut ingenitum est. aut genitum. aut factum. Est ergo quod nec natũ est nec factum. ⁊ est qđ natus est ⁊ factum nõ est. ⁊ est qđ nec natum est nec factum est. ⁊ est quod factum est. ⁊ natũ nõ est ⁊ est quod factũ est ⁊ natus est ⁊ renatum est. ⁊ est quod factũ est ⁊ natum ẽ ⁊ renatus nõ est. Nunc proposito; singulis rebus subsistentias destinemus. Quod ergo nec natum nec factum est. pater est. nõ ei ab aliquo est. Quod aũt natũ est et factũ nõ est. filius est. qui a patre genitus est nõ factus. Qđ iterum nec factũ nec natũ est. spiritus sctũs est. qui a patre pcedit. Quod etiam factum est ⁊ natum nõ est. celus ⁊ terra ceteraq; insensibilia sunt. Quod autem factũ ⁊ natũ ⁊ renatum est. homo est. Quod vero factum est ⁊ natũ est. ⁊ renatum nõ est. animalia sunt. Ecce his verbis ostendit Hiero. se ingenitum accipere non genitum. Aliter enim non esset premissa diuisio vera. sz omne quod est. aut ingenitũ est. aut genitum est. aut factũ est. atq; in diuisionis dui; psecutõe i assignatõe ingeniti vbiq; ponit ñ natũ.

Si autem diuidat generatõnẽ vt est in creaturis. Dicendum. q diuisio illa insufficiens est ad huc. quia omittit generationez equiuocam. que est scõz putrefactionem. sz esto. q comprehẽdat eã sub generatõne que est scõm nascentiam. tamen adhuc non valet ad propositum. q si nõ generatur sic creatura dicitur generari nullo modo generatur. q̃uis enĩ creatura sit deo similis. tamen plus est dissimilis q̃ simil. sicut dicit Aug. xv. de trinitate ⁊ Hyla. Similiter cum omnis comparatio inferiorum plus habeatur hominibꝰ vtilis q̃ deo apta. ⁊ ideo hereticꝰ errauerunt qui credebant omnino esse in deo sicut videbant in creatura. ⁊ hoc bñ tãgitur in glo. sup̃ pmũ ad Hebre. vbi dr. Non possũt tpalia cõpari eternis. integra collatõne. sed aliq; tenui silitudie. ⁊ ixo sicut supra ostẽsũ ẽ. fm diuersas cõditiones diuerse generatões illã repsentant. Rõne enĩ cõformitatis ẽ similis generatõi vbi a mẽte. Rõe coeuitatis. similis generatõni splẽdoris a sole. siue de luce. Rõne eq̃litatis. generatõni viuentis de viuente.

AD intelligẽtiã eoꝝ que dicũtur in lra q̃tuor q̃rũtur. Primo q̃ritur. vtrũ i diuis sit ponere processionẽ. Scõo vtrũ pcessio spũssancti sit generatio. Tercio vtrũ pcessio spũssancti realiter differat a generatõne. Quarto. vtr̃ spũs scũs debeat dici ingenitus aut nõ. ¶ Questio j a

¶ Q pcessio sit ponẽda in diuinis. oñdit pmo auctre Johannis. xv. vbi dicit saluator. Mittã vobis spũm veritatis q̃ a pre pcedit. Si g̃ veritas nõ dicit nisi veritatẽ ⁊ ẽba dei nõ loq̃tur nisi ppe ẽa. ergo ppe est pcessio in diuinis. ¶ Itẽ in diuinis verissime est origo. g̃ ⁊ pductio. sz omne pductiõi actiue respõdet pductio passiua. sed pductio passiua est pcessio. g̃ a pmo ad vltimũ i diuinis ẽ ⁊ ppe ẽ pcessio. ¶ Itez amor nr̃. et ẽ amor ⁊ ab alio. ⁊ exitus ei; ab alio ẽ ⁊ ppe exprimitur in ẽbo pcedẽdi. cũ g̃ amor diuinus q̃ est ss. vere ⁊ ppe amor sit. et ab alio sit. sicut nomẽ amoris ei cõpetit ppẽssime. ita videt ei ꝺuenire et pcessio. ¶ Itẽ ad cõpletã rõnem pcessionis ista duo requr̃untur. q̃ sit ab alio et i aliũ tendat sz amor q̃ est ss. nõ pcedit a patre inq̃tũ amat se. nec a filio inq̃tũ amat se. sz inq̃tũ vnus amat alterũ. q; nexus est. g̃ spũssctus ẽ amor q̃ amans tẽdit i alium. et ista duo cõplectũtur rõnez pcessionis pfecte. ergo pcessio est in

diuinis. ¶ Cõtra. pcessio de rõne sui nomis dicit elõgationẽ et recessionẽ. Unũ pcessio q̃si pcul cessio. sicut pcessio dicit antecessionẽ. Sz sicut i diuinis nõ est antecessio ppẽ sũmã similitatẽ. ita nõ ẽ elõgatio ppẽ sũmã vnitatẽ g̃ sicut i diuinis nõ ponit nomẽ pcessionis. ita nõ debet poni nomẽ pcessionis. Itẽ in creaturis pcessio ꝺ ratione sui generis dicit motum. et ita indigẽtiã et imperfectionem. sz nullũ tale nomẽ dz trãsferri ad dm̃. ergo nec pcessio. ¶ Itẽ creatio dicit specialẽ dñiam. pcessionis et dñiam addẽtẽ nobilitatẽ. q̃ dicit egressuz rei a creatore. q̃ ẽ causa nobilissima. sz creatio passiua nullo modo reperitur in diuinis. nulla enĩ psona dicit creari. g̃ pari rõne nec pcessio. ¶ Itẽ pcessio in creaturis nõ dicitur nisi dupliciter. vicz localis et causalis. Localis 7 que ẽ in motu pgressiuo. Causalis que est effectꝰ a causa. sz localis nõ pt trãsferri ad diuina. q̃ nulla mutatio fm locũ. nec i generali. nec in speciali cadit in deo. Et p̃terea cũ talis sit ab vno in aliũ. oporteret ponere q. ss. eternaliter non pceder; a patre et filio. nõ g̃ inuenitur processio localis. sed hec nobilior est q̃ causalis. quia ista est entis completi. et a principio intrinseco. g̃ locum a maiori. nec causalis inuenitur in deo. et ita nullꝰ modus pcessionis reperitur. ¶ Qꝰ dom. q pcessio i crea

turis dic̄ respectū ad p̄ncipiū a quo. vt radi⁹ dicit̄ pcedere a sole. siue flos ab arbore. 7 q̄ dic̄ motū hoc accidit ei. Et similiter rōne nomis dicit respectū ad terminum ad quē. 7 q̄ dicit elōgatōnē hoc accidit ei. Q̄m ḡ in diuinis vterq; respect⁹ reperitur. ¶ Nā psona pcedēs respectū hz ad p̄ncipiū a q̄. amor pcedēs respectū hz ad amatum. amor. s. ille q̄ est nexus 7 charitas. ō p̄e 7 p̄ filio 7 p
8 fecte rō processiōis inuenit̄ in diuinis. vñ cōcedēde sunt rōes ad h̄ inducte. ¶ Ad illud ḡ q̄d obī in cōtrariū q̄ processio dic̄ elōgatōz. dō. q̄ hoc verē in creaturis. in q̄bꝫ p̄ apprōpriationē ad terminū ad quē fit elōgatō a termino a q̄. p̄r̄ sui finitatē. 7 circūscr̄ptionē 7 distātiā. 7 sic
9 nō est i deo. ¶ Ad illud q̄d obī. q̄ dicit motū i creaturis. Dōm q̄ nō trāsfert rōne mot⁹. s; rōe duplicis respect⁹ q̄ q̄uis nō posset esse i creaturis sine motu. p̄ter impfe
10 ctionē. nihilomin⁹ tamē est i creatore. ¶ Ad illud quod obī de creatōne. Dōm q̄ creatio de p̄ncipali impositione dicit exitū de nihilo. 7 ideo nullo mō significatū eius pōt i deo saluari. nec p̄p̄e nec trāssumptiue. nō sic
11 aūt ē de generatōne 7 pcessione. ¶ Ad illud q̄d obīcit̄ q̄ nec causalis nec localis. Dōm q̄ imo ad modū causalis. Et causalis vno mō p̄uenientiā hz cū locali. Nam causalis pcessio vno mō terminatur in pcedēte. 7 ita q̄ nihil vltra respicit. vt cū dī. filius pcedit a p̄re. Alio mō put effectus respicit aliquez vt terminū. 7 sic procedit amor ab amāte in amatū. 7 aliq̄ modo p̄uenit cū pcessione locali. q̄ respicit t̄minū ad quē. Aliq̄ modo differt q̄ nō respicit trāsꝫ i illo recipiatur. s; tanꝫ obm. 7 q̄m respect⁹ 7 emanatio p̄p̄e reperiūtur i diuinis. hinc ē q̄ illa emanatio dī ad silitudinē emanatōis causalis. s; similitudo localis pcessionis ibi nō cadit nisi lōginqꝫ. 7 iō
12 greci accepti sūt. Et ad illud q̄ pcessio localis est pfecti or. dōm. q̄ pcessio localis semp habet impfectionē con iuncam rōne nomis. nō sic originalis. 7 verē ē q̄ pfectior est inter motus. s; pcessio i diuinis nō dicit motū s; originē sine motu 7 mutatōne. sicut supra dcm ē de gnātōne. ¶ Questio ij b

¶ Utr̄ pcessio spūsci sit generatio. Et q̄ nō vī Aug. de trini. xv. Sicut filio p̄stat eentiam sine vllo initio temporis 7 sine vlla mutatōne generatō. sic spūisco pcessio ergo si nō est idē q̄d p̄stat eentiā duab⁹ psonis. 7c. ¶ Itē. hoc ip̄m videt rōne. q̄ generatio ē emanatio s̄m modū fecūditatis nature. sed sicut supra pbatuz est. ss. pcedit p̄ modū liberalitatis 7 amoris. ḡ nō generat. ḡ generatio nō est pcessio. ¶ Itē nihil vnū erit a duob⁹ similib⁹ p̄ viā gnātōis nisi alter sit vt p̄r̄. alt̄ vt m̄r̄. alter vt p̄n̄cipiū actiuū. alt̄ vt p̄ncipiū passiuū. sed ss. pcedit a duobus similib⁹ ḡ si p̄ viā generatōis. alter est ei vt pater alter vt mater. q̄d oīno absurdū ē. ¶ Itez filius ē sua generatio. 7 ss. sua pcessio. ḡ si pcedere cēt generari. ss. esset filius. s; spūscūs pcedit a filio 7 dī spūs filij. sic filius dī p̄ris. ḡ si filius nō est p̄r̄. nec ss. est filius. ḡ nec processio est generatio. ¶ Cōtra in his inferiorib⁹ generatio ē motus ad subam. Unde generatio ē substantie productio. sed p̄cessio spūsancti est substantie s̄m hy
postasim. pductio. ergo ē generatio. ¶ Item generare
13 sic diffinit̄ a dam. Generare ē sibi simile in substantia producere. s; spiratōne vel pcessione. pducit̄ spūs similis in natura. ergo 7 pcessio est generatio. ¶ Itē actiones 7 mutationes denominātur a termino. ergo quecunqꝫ p̄ueniunt in eo quod habetur p̄ emanationē. p̄ueniunt in modo emanādi. sed filius et spūsanctus p̄ueniunt in substantia quam habent per emanationem. ḡ conueniunt in emanatōne. ergo si modus emanandi filij ē generatio. 7 spūsancti similiter. Item pductio est sup̄ius ad generationē. sed quecunqꝫ pducunt̄ p̄cedūt. ergo pcessio est sup̄ius ad generationē. ergo generatio est pcessio. ergo pari rōne pcessio est generatio. Si dicas q̄ pcessio appropriat̄ spūisancto. quero rōnem. 7 vi det̄ q̄ magis debeat appropari filio. q̄si rō p̄cedēdi s̄m rōnem intelligendi p̄p̄ius est in filio. ergo pcessio magis debet ei appropriari. ¶ Item si generans est spirans. ergo genitus est spiratus 7 econuerso. sed spiratio passiua est pcessio. ergo 7c. ¶ R⁹. dōm q̄ sicut spūsanctus nō est filius. ita nec pcessio spūsancti est generatio. ¶ Ad illud ergo q̄d obī in ctrariū. q̄ generatio est pductio substantie. dōm q̄ est pducere substantiaz
14 similē s̄m volūtatē. 7 est pducere substantiā similē p̄ter naturā. 7 est pducere substantiā similē p̄ modū nature. Isti tres modi distinguunt̄. 7 diuersi 7 sepabiles sūt quārū est de se. quod pater. quia in pductione adam fuit substantie productio. 7 tamen nō fuit generatio. de⁹ em̄ nō generauit adam sed creauit. In pductione eue de adam. fuit similis substantie pductio. nō tamen generatio. quia adam nō genuit euam. Sed in productione abel. fuit substantie pductio s̄m viaz nature. 7 ideo fuit ibi generatio s̄m rem. ergo isti tres modi distinguūtur in deo. Tamen in actione creature nō distinguunt̄. quia creatura nō potest substantiā pducere nisi similē. 7 hoc per virtutem naturalē. Et ratio huius est imperfectio potentie. 7 limitatio in creatura. sed in deo ē summa potentia. 7 ideo in eius operatione. isti tres modi habent distinctionē. Ideo q̄uis in istis inferiorib⁹ gratia materie sit completa ratio generatōis. pductio substantie similis. vel pductio substantie. nō tamen in diuinis. immo oportet addi per modū secunditatis nature. Et quia ista cōditio defecit in productione spiritus sancti. patet q̄ nō sequitur. ¶ Ad illud quod obīcitur
15 q̄ simile habet vtiqꝫ emanationē. dōm q̄ differt emanatio in his inferiorib⁹. 7 in deo. q̄ in his inferiorib⁹ terminat̄ ad essentiā vel substantiā. que multiplicatur. sed in diuinis terminat̄ ad hypostases. quoniā ergo hypostasis ad quā terminat̄ processio est amor. hypostasis ad quā terminatur generatio est imago. 7 amoris 7 nexus est spirari. nō generari. ecōuerso imaginis generari. nō spirari. cum nō sit consimilis ratio propria hypostasiz s̄m se. nec erit consimilis emanatio. ipe vero pcedit. ac si ad substantiā p̄prie terminaretur. ¶ Ad il-
16 lud quod obīcitur. q̄ processio est cōmune generationi Dōm q̄ est cōe generatiōi 7 pcessioni p̄prie dicte. 7 nos hic loquimur de pcessione. put tm̄ spiritusancto cōuenit. sic aūt nō est cōmunis. nec hoc mō p̄dicat̄ nec subīcitur. nec est intelligenda ibi cōitas rei. s; solū p̄ portionis siue modi loquendi. Q̄ ḡ q̄rit̄. q̄re magis spūisctō appropriat̄. Quidā voluerunt dicere q̄ sicut nomen p̄
17 p̄nū cōe est diffinitioni 7 p̄prie passioni. tamen q̄ diffinitio addit sup̄ nomē p̄p̄ij. p̄pa passio nō. iō diffinitio hz nomē. p̄pria passio nō. sed nomen cōmune retinuit. sic 7 in p̄posito. Sz hoc est absurdum dicere. q̄ spūs ñ hz p̄pū 7 singulare modū emanādi sicut filius. Ideo volunt alij q̄ addit aliū modū. sed q̄ille modus in creaturis nō est. quia aut raro aut nunqꝫ procedit aliqua hypostasis aliter q̄ p̄ generationē. ideo sacri doctores nolunt nomē p̄p̄ium vel nouū fingere. sed magis cōe appropriare. Sed illud adhuc nō videt verū. quia sic emanatio filij recte exp̄mitur verbo generādi. 7 ita emanatio spirit⁹ verbo spirandi. Et p̄ter hoc aliter dōm q̄ sicut pater dī ingenit⁹. q̄ ab eo remouetur oīs gene-

ratio·quia nec generat·nec est a generato·sīr ecōuersō
pcessio ꝓpie de eo dr·in q̄ est oīno rō ꝓcedendi·ꝛ talis
est s.·q; pcedit·ꝛ est a pcedēte·nō sic ät filius·iō spūisan
cto attribuit·Aliꝫ pōt dici·q̄ cōplera rō ꝓcessiōis ꝺsi
stit in cōpatōe ad ꝓncipiū a q̄ ꝛ ad terminū ad quē·ꝛ q;
spūs in sua emanatōe q; nec ꝑ̄·vtrūq; respicit·filius alte
rū·iō cōpletissima rō buius nomīs repit in spūsctō·cuius
aliq̄ mō repiat in filio·ꝛ iō spūisctō appropiat· ¶ Ad il/
lud qō obr vltio·q̄ generās ē spirās·dōm q̄ illa pdica/
18 tio nō est formalis·sz solū rōe suppositi·ꝛ q; vna ꝑsona
siue vnū suppositū ꝑ generare ꝛ spirare·iō hec ē ꝑa ge/
nerans ē spirans·sz nulla ꝑsona vnica ꝑtis pluribus
modis emanare·iō nō sequitur q̄ genitus sit spirat⁹.

¶ Questio iij c

¶ Utrū pcessio spūisctī realiꝫ differt a generatiōe filii·
an solū ꝑm rōnē intelligēdi· Et q̄ realiter vr· Persone
differūt ꝑm suas emanatōes· cū ꝑsone realiꝫ differāt· ñ
tñ intellectualiꝫ·q; oī intellecto circūscripto adhuc re/
maner trinitas·ġ emanatōes q̄ sunt pcessio ꝛ generatō
differūt realiꝫ· Itē q̄ sunt a diuersⁱ ꝓncipijs realiꝫ diffe
runt·sz generatio ē ab vno ī diuīs·pcessio spūisctī a du
obus q; a ꝑre ꝛ filio ġ realiꝫ differūt Itē ꝑm rē ꝛ verita
tē aliq̄z est ꝓncipiū diuīa suba vt volūtas q̄z nō est ꝓn
cipiū vt natura sicut pz q; creature sunt a ꝺo agente ꝙ
modū volūtatis·nō ꝙ modū nature·si ġ pcessio ē volū/
tatis ꝙ modū volūtat⁹·generatio ꝙ modū nature vt na
ture·pcessio ꝛ generatio realiꝫ differūt· Itē in imagine
creata egressus ꝟbi·ꝛ egressus amoris distinguunt·q;
differūt realiꝫ· Ꝟ eīm ꝑfectōis est q; er Ꝟ faciūt im ginis
trinitatē·sz ꝑm q̄ differūt eēntialiꝫ· Ꝟ est imꝑfectōis·sz
oīe q̄ ꝑfectōis ē ponendū est ī diuīs·ġ pcessio ꝛ gene
ratio realiꝫ differūt·cuius ñ eēntialiꝫ· Cōtra· pater spi
rat ꝛ generat· Aut ġ in q̄tū vn⁹· aut in q̄tū plures vel
plura· Si in q̄tū plures vel plura· sic pater ē cōpositꝰ·
Si in q̄tū vn⁹·sz q; pat ꝛ filius spirant in q̄tū vnū· non
sunt due spiratōes·sz vna·ġ sīr si pater spirat ꝛ gene/
rat in q̄tū vnū·spiratio ꝛ generatio ē vna pductio· Itē
ꝑm ōes vez ē·q̄ pater rōne fecūditatis nature generat
rōne fecūditatis volūtatis spirat·sz in deo idē est volū
tas ꝛ natura·ġ ꝛc· Itē emanatōes patris penes termi/
nos distinguunt·sz ꝑ oīno idē ꝛ totū q̄ dat filio ꝙ ge/
nerationē· dat spūisctō ꝙ pcessionē·ġ spiratio ꝛ genera
tio sunt oīno vna emanatio· Itē hoc ꝑm oñdit q̄ ipossi
bile· Si differunt· aut seipīs·aut aliꝭ· Nō seipīs·quia
emanatōes nec sūt a se nec ad se·ġ si vnūq̄q; distinguī
tur ꝙ illud q̄ est· vel a q̄· emanatōes bmōi seipīs nō di
stinguunt· Si aliꝭ·aut eēntia·aut notione·aut ꝑsona·
Nō eēntia ꝺstat· q; illa nō distinguit·nec distinguit·
Nō ꝑsona·q; ei ē distingui·ñ distinguere·ġ si differūt
Ꝟ erit aliꝭ notionib⁹·ꝛ sīr erit q̄rere de illis aliꝭ·ꝛ sic ī
infinitū·ġ ꝛc· Itē si differūt· Aut differētia subalt· aut
accidentali· Non subali·q; talis differētia nō est in di/
uinis· Nō accidētali·q; in ꝺo nō est accidēs·ġ ꝛc· Itez
plus differt filius a creatura q̄z a spūisctō·ġ plus differt
generatio a creatiōe q̄z pcessiōe· Sz generatio nō disti/
guit a creatōe·ġ nec a pcessione· Probatio medie· cre/
atio est diuīa eēntia·sz ꝑsona ꝛ eēntia nō distinguūtur
ab inuicē·ġ nec generatio ꝛ creatio· ¶ Ad· dōm q̄ gene
ratio ꝛ spiratio siue pcessio differūt· nō tm ꝑm rōnē di/
cendi·sz etiam ꝑm differentiā originis ꝛ habitudis q;
diuersus ē mod⁹ se hēndi·ꝛ differēs mod⁹ originis·talis
aūt differētia vnitati eēntie nō repugnat· Si aūt q̄rat
rō differētie hāz emanationū·dōm q̄ ꝑma rō differēdi
nō pōt assignari a q̄te terminoꝝ· Termini eīm sunt ꝑso
ne q̄ nō ipoꝛtant rōnē differēdi actiue sed passiue· Si ġ
ꝑsone differūt· q̄re ꝛ in q̄b⁹ differāt si oñdere voluerim⁹
necesse ē redire ad emanatōes ꝛ relatōes·q̄ sunt genera
tio ꝛ pcessio·ꝛ ita in hac assignatōe erit circul⁹· Siīter
er ꝙte ꝓncipioꝝ· Si eīm dicat q̄ differāt he due emana
tiones ꝑm fecunditatē duplicē·nature ꝛ volūtat⁹·q̄ro
quō differat fecūditas a fecūditate· Si dicas· q̄ fecūdi
tas nature ē in solo patre·volūtat⁹ in patre ꝛ filio· hoc
ꝙ cīo nō hz q̄stionē· vñ veniat hec differentia·ꝛ oꝑet ad
Ꝟ venire q̄ fecūditas nature est ī vno·q; imago pcedēs
ꝙ illā nara ē esse solū ab vno· fecūditas volūtatis in du
obus·q; nerus siue pcessio ꝙ modū nerus est ī duob⁹·ꝛ
ita redit differētia in ꝓmū·ꝛ ē ibi rō circularis· ġ pz ꝑm
Ꝟ· q̄ hāz emanationum dīa ꝑma· nec est sumēda a ꝙte
termini·nec a ꝙte ꝓncipij· Et iō notādū q̄ ē lo qui ꝛ bu 19
ius modi emanatōib⁹ q̄tū ad ee·ꝛ q̄tū ad distingui· Si
q̄tū ad ee·sic hñt rōnē eēndi a suis ꝑfectis ꝓncipijs ꝛ fe
cundis· Quia eīm in ꝺo est ꝑfectissima natura·ꝛ natu/
ra vera·iō ꝑfecta ꝛ vera fecūditas ī hypostasi q̄ hz rōnē
ꝓncipij· Et q; vera ꝛ ꝑfecta ꝛ ꝓpria ē fecūditas nature·
iō verū ꝛ ꝓpriū hz emanationē·ꝛ hec ē generatio·sīr in/
telligendū est de spiratōe q̄tū ad volūtatē· Una rō quare
bmōi vere sunt in ꝺo·est q̄a fecūditas nature ꝛ volūta/
tis· Si aūt loq̄mur q̄tū ad differre· dōm q̄ seipīs diffe
runt sicut oñsum ē·q; ois distinctio in diuinis·venit a
modis origis ꝛ relatōis· Una sicut due differētie seipsis
differūt·vt rōnale ꝛ irrōnale·sīr in diuinis be due ema
natōes· Et tunc differentie differētiaꝝ innotescunt no/
bis ꝙ alias differētias q̄ ab illis oriunt· Sic ꝛ in diuis 20
q̄ ei seipīs distinguunt generatio ꝛ spiratio·ad eas cō
sequit ꝑm rōnē intelligēdi differētia duplex· Una q̄ge
neratio est ab vno·sz spiratio a duob⁹· Quia eīm gene/
ratio ē emanatio ꝙ modū ꝑfecte assilatōis·iō ad vnum
ꝓncipiū respicit· Quia vo spiratio ē emanatio ꝙ modū
cōnexionis· ideo est a duobus· Alia differentia est in
compatione ad nos· Quia enim spiritussctūs spiratur
vt nectens ꝛ ita in alterū tendens· ideo spiritussanct⁹
vt donabilis· Filius vero generatur· ꝛ generatio nō re/
spicit tertium· per has differentias necessario elicitur
barum emanationū cōcomitantia· Quia spiratio dat
preintelligere generationē· nō enim nectunt nisi disti/
cti ꝛ similes· ꝛ ita illi quorum vnus est ab alio per gene
rationem· Similiter generatio dat consequēter intel/
ligere spirationē· Necesse est enim distinctos ꝛ oīno
similes· per delitiosum amorē cōiungi· Concedēde er/
go sunt rationes probantes q̄ differunt sicut est mani
festatum in ratōibus· sed ille rationes nō sunt sumpte
a priori· Aliqui tamen voluerunt assignare alias dif/
ferentias· ꝛ quidem per vim spiratiuā ꝛ generatiuam
dicunt differre· sed hec differentia dclarat ignotū per
ignotius· Aliꝫ etiam dixerūt q̄ filius procedit per mo/
dum esse·s.·per modū bene esse· sed hec verba nō sunt
sana nec tali materie conuenientia· ¶ Ad illud ergo 21
quod primo obꝫcitur· vtrum pater spiret in q̄tum vn⁹
ꝛc·dōm q̄ nec in q̄tum vnus· nec in q̄tum plures· sed
in q̄tum alio ꝛ alio modo se habens· quia alio modo se
habet ad filium· alio modo ad spiritūsanctū· Ite aut
aliꝰ ꝛ alius modus se habendi nō repugnat vnitati sub
stantie vel persone·sz pater ꝛ filius spirāt in eo q̄ vnū
vno mō se habēs· Inde est q̄ duplex ē pcessio filij ꝛ s.
a patre·sed vna est spiratio siue pcessio spiritussancti a
patre ꝛ filio· ¶ Ad illud quod obꝫcitur q̄ natura ꝛ vo 22
luntas in ꝺo sunt idē· Dōm q̄ ꝛ si natura ꝛ voluntas
in ꝺo consideratā absolute· sunt idē· tñ aliquid respicit

voluntas vt volūtas in ratione principij. qđ nō respicit natura vt natura. Et inde est. q sicut nō sequitur. creatura est a deo q modū volūtatis. q ideo z q modus nature Similiter q natura z volūtas cōpar ad has emanationes sub ratione principij. ideo nihil prohibet has emanationes differre. cuius idē finis in substantia. natura z voluntas. Ad illud quod obijcitur q emanationes differunt penes terminos. dōm q in his inferioribus est verū. vbi emanatio dicit ens in potētia. z ita imperfectū. nō aūt est vez in dō. q ibi nō dicit ens in potētia nec imperfectiōez. Vñ in diuis sunt rō distinguē di. Vñ si velim⁹ dicere q differunt penes terminū. nō accipiemus terminū pro substantia vel essentia. sz ipo
24 stasi vt prius habitum est. Ad illud quod queritur. vtrum seipis vel alijs. patz q seipis. Et ad id qđ obijcitur q nō habēt esse a se. ergo nec distingui. dōm q illud nō tenet in eē originali. cuius em a genere. differētie habeant ortū. tamē nō distinguunt a genere sed a seipis.
25 Ad illud qđ obijcit. quo differūt. aut substātiali aut accidentali differentia. dōm q insufficiēter diuidit. q in diuinis ē relationū differētia vt dicit Aug. in. v. li. de trini. q nec accidētalis nec substātialis est. sed magis
26 dicitur originalis. Ad illud quod obijcit de creatione. dōm q rōne cōnotati. magis differt creatio. sed ratione principalis significati. nō tantū differunt. quia nō tantū differt essentia a psona cuius tum psona a psona. Unde p̄dicatur essentialiter de persona. nec facit aliquo modo aliquem numez. persona g distinguit ab alia psona. z ideo nō valet argumentū.

Questio iiij d

Supposita differētia generatōis z processionis. Queritur hic quarto. vtruz spūsctūs sit ingenit⁹. z q sic videtur aūtez Hiero. quā magister ponit in littera. Itez hoc ipm ostendit rōne Hiero. quia oīe qđ est. aut ē ingenitū. aut genitū. aut factum. sed spūsctūs nō est genitus. aut factus. g est ingenit⁹. Item negatio priuatiua cū constantia subiecti equipolleat priuatiuo termio. Vñ nō par circa numez. idem est qđ impar. z sic cū spiritusctūs genitus nō sit. g est ingenit⁹. Itē plus distat a ratione generatiōis. s. s. cuius pater. quia pater generat cuius nō generet. spirit⁹ vero sanct⁹. nec generat nec generatur. g equevere priuatur generatio a spiritu sancto vt a patre. ergo sicut pater dicitur ingenit⁹. sic z spiritus. Contra. Aug. ad orosium dicit. q solus pater est ingenitus. ergo sm hoc nō conuenit spiritui sctō. Itez ingenitus aut dicit sm substantiā. aut sm relationem. Si sm relationē. ergo est notio ergo spirituscanct⁹ haber duas notiones. z ita essent sex. quod est contra communē opinionē. Si sm substātiā. ergo pari ratione diceret de filio. cū illud quod sm substantiā dicitur conuenit tribus. Item cum diuina essentia nō sit genita. nec spirituscanct⁹ sit genitus. nec pater sit genitus. nec etiam aliquod istorum sit factū. ergo ratio ingeniti sm Hiero. oībus conuenit. querit ergo quomodo differunt
R⁹. dōm q aliqui voluerunt distinguere de hoc nomine ingenitum. quod potest scribi per vnum n. z sic tm valet cuius increatum. vel per duo n. z sic opponitur ei quod est genitum proprie dictum. Sed hec distinctio z si valeat apud grecos. nō tamē valet apud latinos. quia ingenitum per duo n. est vox nō significativa apud nos. Dama. autē assignat hanc differentiā in lingua sua. quia grecus erat. Preterea nō valet ad propositū quia nihil querit hic de ingenio. put tm valet cuius nō genitum siue innascibile. Et ppterea aliter dicendū est z breuiter. q ingenitū vno modo pure accipit priuative. sz pro eo quod nō generat. z hoc modo dicitur de spiritu sancto z de essentia. Alio modo prout ingenitū tm valet cuius nō ens ab alio z a quo alij. z hoc modo dicit notionē solius patris. quia dicit pprietatez z dignitatem in patre. Et sm primū sensuz loquit Hiero. sm aliū loquit Augu. Unde autē habeant ortum isti sensus. z quare innascibilis sit notio z nō improcessibilis infra dicet. Et his patet solutio contrarietatis. patent etiam obiecta. Ex ergo obijcitur. q negatio cuz 28
constantia subiecti. equipolleat termino priuatiuo. verum est. si sit vere priuatiuū. sed illa ratio concludit solum de hoc nomie sm qđ priuat. nō sm qđ aliquid ponit. Ad illud quod obijcitur. aut priuat essentiam. 29
aut relationem. dōm q sm qđ dicitur de essentia soluz priuatiue siue negatiue tenet. z ideo nō p̄dicat aliquid. sicut quando dicit essentia nō generat. Cetera alia manifesta sunt. zc.

Dist. xiij. De tpali processione spūsctī quantū ad principium a quo.

Preterea diligenter notandū est. q gemina est processio s. s. Terminata parte que est de processione eterna. hic incipit scda pars que est de processione tpali. Et quoniā in hac processione est tria considerare. scz principiū a quo. procedit s. s. z modus sm quē. z proprietas per quaz aptus nat⁹ est procedere. ideo hec pars habet tres partes. In quarum pma agit magister de processione tpali per comparationē ad principiū a quo. In scda agit de ipa in comparatione ad modū sm quē. infra dist. xvj. Nunc de spiritusctō videndū est zc. In tertia per comparationē ad pprietatē per quā natus est tpaliter procedere. z hoc est donū siue donabilitas. infra. dist. xviij. in principio. Hic queritur cum s. s. per quē diuidunt dona. Prima pars itez habet duas. In prima parte ostendit. q s. s. tpaliter mittatur siue procedat a patre z filio. Scdo querit vtrum mittatur siue procedat a se. infra dist. xv. in principio. Hic considerandū est cum s. s. detur hominib⁹ zc. Prima pars est p̄sentis dist. z habet duas partes. In prima ostendit q procedit tpaliter a patre z filio. In scda queritur vtrum s. s. det a sanctis hominib⁹. ibi. Hic queritur vtruz z sancti viri dent vel possint zc. In prima itez pte tria facit sm tres partes. In prima ostendit q gemina est processio spiritus sancti. In scda q vtraq processio est a patre z filio. ibi. De tpali autem processione Beda in omel. zc. In tertia quia spiritus sctī tempalis processio eius est donatio. ostendit ipe q spūs sanctus in ppria persona donetur. nō tm in effectu. ibi. Sunt autem aliqui qui dicunt spiritū sctm. Similiter scda pars que incipit ibi. Hic queritur. vtrum z sancti viri dant vel zc. in qua ostenso q spiritus sanctus procedat tempaliter siue donetur a patre z filio. querit magister. vtrum donetur ab aliquo sancto viro. Et hec pars habet tres partes. sm tria que ostendit. Primo nanq declarat z probat q spiritus sanct⁹ nō detur ab aliquo sancto viro. Scdo ostendit auctoritate Augu. q nō potest dari. ibi. Et q plus ē nō posse etiam dari zc. In tertio opponit ad contrarium quia videtur datus a paulo. ibi. Sed huic videtur contrarium quod aplus zc. vbi soluit q nō est dat⁹ ab ipo. sed ab eius ministerio.

a ¶ Preterea diligēter. In pte ista sunt dubitatōes circa ram. ꝟ ꝑmo de situ bur⁹ prīs. q; nō vī q; h̄ deberet agere de ꝓcessiōe tpali. q; i hac pte agit de his q̄ eternalit̄ do cōuenūt. Preterea cū generatio filij eterna ꝟ tpalis in alio ꝟ alio libro determinet̄. q; eterna in ꝑmo. ꝫ tpalis i tertio. q̄re nō sil̄r facit de ꝓcessiōe spūsscti. ¶ R⁹. dō. q; ꝓcessio te/ porālis ꝟ eterna ab eōdē ꝑncipio sunt. sic dic mgr̄ ꝟ ibi q̄dā/ mō mod⁹ pducē di ɔ formis. ꝟ iō vna facit ad de/ claratiōnē alterius. ꝟ iō incidēter uoluit ponit̄ h̄ tra ctat⁹ de ꝓcessiōe tpali ad manife/ statiōnē ꝓcessionis eterne. Sed sic nō est de generatiōe filij tpali. q; nō est ab eōdē ꝑncipio. imo a mr̄e etiā ꝟ respic̄ duas naturas. ꝫ diuinā ꝟ humanā. iō debuit de ea determinari post diuinā. de q̄ agit in ꝑmo. et post hūanā naturā de q̄ in scō

b ¶ Et tpalis q̄ a ꝑre et filio ad sctificādam creaturaꝫ pcedit. vī dicere falsuꝫ. q; ꝓcessio tpalis ē et⁹ missio. ꝫ spi/ ritussctūs ē mis/ sus i colūba ꝟ in linguis igneis q̄s n̄ sctificauit. Si tu dicas q; nō est missus ad linguas. ꝫ i lin/ guis missus ad Joh. xx. ap̄los q̄s sctifi/ cauit. Contra. missus ē in colū ba sup xp̄m. nec n̄ sctificauit colū/ bā nec xp̄m. R⁹. pōt ad h̄ dici q; mgr̄ nō generali ter diffinit hic p cessionē tpalē. ꝫ spēaliť put ē idē q̄ missio inuisi bilis i q̄ dat̄ spi/ ritussctūs ꝟ sctū

¶ Pgemia ē. ꝓcessio spūssctī. et ꝟ ꝟ tpalis. a

a Preterea

Di. XIIII

b riligēter notādū ē. q; gemia ē ꝓcessio spūs/ sctī. et na vicꝫ q̄ ineffabilis ē. q; a ꝑre ꝟ filio eternalit̄ ꝟ sine tpe p cessit. b ꝟ tpalis q̄ a ꝑre ꝟ filio ad sctificādā creaturā ꝓcedit. Et sic ab eterno cōiter accipit ꝓcedit a ꝑre ꝟ filio. ita ꝟ in tpe cōiter ꝟ sil̄ ab vtroq; ꝓcedit ad creaturā. nō diuisim a patre in filium ꝟ a filio ad creaturam. Vñ Aug⁹. in. xv. lib. de trini. ait. Spiritus sctūs non de patre procedit in filiū. ꝟ de filio ꝓcedit ad sctifi/ candā creaturā. ꝫ sic de vtroq; ꝓcedit. q̄uis h̄ filio ꝑ ꝺederit. vt sic de se. ita etiā ꝺ illo ꝓcedat

¶ Q; vtraq; ꝓcessio ē a patre ꝟ filio. b

¶ De tpali āt ꝓcessiōe Beda in omel̄. dīīce ꝑme post ascēsio nē ita loq̄t. Cū gr̄a spūssctī dat̄ hoīb⁹. ꝑfecto mittit̄ spūs a ꝑre mittit̄ ꝟ a filio. q; ꝟ ei⁹ missio est ipa ꝓcessio. his v̄bis apte ostē dit donatōꝝ gr̄e spūssctī dici ꝓ cessionē vl̄ missionē ciusdē. Sz cuꝝ donatio vel datio nō sit nisi tpalis. cōstat q; ꝟ h̄ ꝓcessio siue missio tpalis ē. hāc q̄ tpalē spi ritussctī ꝓcessionē Aug. in. xv. li. de trini. insinuat dicens spīs sctūs ꝓcessisse a xp̄o. q̄ post re surrectōꝝ insufflauit i discipu los his v̄bis. Luꝝ resurrexisset xp̄s a mortuis. ꝟ appuisset disci pulis. insufflauit ꝟ ait. Accipite spūsctūs. vt etiā eū de se pcede c re oñderet. c ꝟ ipe ē virt⁹ q̄ de il/ lo exibat. vt legit̄ in euāgelio. ꝟ sanabat oēs. ꝟ vt oñderet hanc ꝓcessionē spūssctī nō ee aliō q̄ꝝ donatōꝝ vl̄ dationē ipi⁹ spūssctī d addit. d post resurrectionē dīns ihs bis dedit spūsctūs. sel̄ i ter/ ra. ꝑ dilectionē ꝓximi. ꝟ ite ꝝ de celo. ꝑ dilectiōꝝ ꝺi. q; ꝟ ipꝫ donū diffundit̄ charitas i cordi bus nr̄is. q̄ diligim⁹ deū ꝟ ꝓx⁹.

¶ Q; nō soluꝫ dona spūssctī. ꝫ etiā spūssctūs q̄ est de⁹ detur et mittat̄ hoībus. c

¶ Sūt āt aliq̄ q̄ dicūt spūsctūs ipm deū nō dari. ꝫ dona eius q̄ nō sunt ipe spūs. ꝟ vt aiūt. spūs sctūs ꝺi dari eū gr̄a ei⁹ q̄ tū nō ē ipe. dat hoīb⁹. ꝟ h̄ dicūt Beda sensisse i supiorib⁹ v̄bis. q̄b⁹ dic̄ spūsctūs ꝓcedere cum ipi⁹ gr̄a tia dat hoīb⁹. tāq̄ ñ ipemet deꝰ ꝫ gr̄a ei⁹. Sz q; ipse spūssctūs q̄ de⁹ ē. ꝟ tertia in trinitate ꝑsona deꝰ. apte dic̄ Aug⁹. in. xv. li. de trini. ita dicēs. Eūdē spūsctūs datū cū insufflasset ihs. de quo mox ait. Ite ꝟ baptizate oēs gē tes in noie ꝑris ꝟ filij ꝟ spūssctī ambigere nō debem⁹. Ipse ē q̄ qui etiam de celo datus est die penthecostes. Quomō ergo de⁹ nō est q̄ dat spūsctūs. immo q̄ntus ē ꝺs q̄ dat dcū. Ecce his v̄bis apte dic̄ s. s. sez ipsum deuz dari hoīb⁹ a ꝑre ꝟ filio. Et q; ipe spūssctūs q̄ de⁹ ē. ac tertia in tri nitate ꝑsona nob⁹ deꝰ. nr̄isq; in fundat̄ atq; illabat̄ mētib⁹ apte oñdit Amb. i. j. li. de spūsctō di cēs. Licet multi dicāt spūs. q; legit̄. q̄ fac angelos suos spūs. vn⁹ ē tū dei spūs. Ipm q; vnum spm̄. ꝟ apl̄s ꝟ pphe sunt ꝺsecuti c sic̄ etiā vas electōis dic̄. q; vnū spū potauim⁹. q̄si cuꝝ q̄ nō q̄at scindi. ꝫ infundat̄ ais ꝟ sensib⁹ illabat̄. vt secular⁹ sitis restrin gat ardoꝛ. q; spūsctūs nō ē de substantia reꝝ corpaliū. nec de suba iuisibiliū creaturaꝝ. his v̄bis apte dic̄ spūsctūs ipm qui creatura nō ē. infundi mētib⁹ nr̄is. Idē in eōdē. Dis creatu/ ra mutabilis ē. ꝫ nō mutabilis spūsctūs. Quid āt dicere du/

¶ Et ipe ē virtus q̄ de illo exi/ bat. Unde h̄ de spūsctō male di/ cere. Quia aut ꝟtus accipit ꝓ/ prie. aut appꝛopꝛie. ꝑmo mō nō constat. nō scō mō vr̄. Quia. j. Coꝛ. j. de tim⁹ xp̄m dei ꝟtutez ꝟ dei sapiētiaꝫ cē. 2

Ad h̄ ꝑt dici q; spūsctō ñ appꝛo priat ꝟtus sim/ pliciter. ꝫ ꝟtus sanatiua. ꝟ h̄ q; gr̄a sanitatū ē to nū spūsctī. ꝟ gr̄a ei⁹ ē ipi⁹ aīe medi cina. ꝫ filio ap/ pꝛopꝛiat virtus opandi. q; oia q; ipm facta sunt. Aug⁹

Q; ipe spūs ritussctūs q̄ ꝺs ē dat ꝟ mittit̄.

Alit̄ pōt dici q; ꝫ ꝟtus vel hz com parionē ad illud q̄ est. ꝟ sic tenet rōnē ꝑncipij. vel ad id cui⁹ ē. ꝟ sic tenet rōnē cōple mēti. vl̄ ad vtrū q; ꝟ sic tenet rō/ nem medij. Sic̄ ē ꝙ er ipo appꝛopa tur pri. q; ipm fi/ lio. in ipo spū/ sancto. ita ꝟtus inq̄tū tenet rō/ nē ꝑncipij appꝛo priat pri. inq̄tū tenet rōnē medij filio. inq̄tū rōez cōpletōis spū/ sctō. q; cōpletio est i bonitate et dilectatiōe spūs/ sancti. ꝫ h̄ infra melꝰ dicetur.

Matth. xxviij.

Amb. pūs. cij.

d ¶ Post resur/ rectiōez dīns ih̄s bis ꝺedit spiritū sctūm. Unde ei q; ter ꝺederit. q; ꝑ/ mo ꝺdit eis añ

4

k

Roñ. v. passionē cū dedit eis ptātē ejicēdi dēmōia. ⁊ curare lāguores Math. x. Item p⁹ resurrectionē Joh. xx. Accipite spūsc̄m. Itez p⁹ ascēsionē Actuū. j. ḡ insufficienter enumerat Aug⁹. ℟ⁿ ad p̄sens. dōz q⁹ posſūt numerari datōnes spūſſanc/cti q̄tū ad actuz ⁊ effectū. ⁊ sic numerat Raba. ⁊ fuerūt tres. quia ter dedit. ⁊ q⁹ ad tria dedit. Prīo ad miraculoꝝ operationē. Secūdo ad pctōꝝ absolutionem. Tercio ad infidelitū conuersiones. Pñt etiam aliomō numerari q̄tū ad locū ⁊ sig/natuz. ⁊ sic dedit bis. s. i terra ⁊ in celo. Itē in terra ad ꝛmendandum p̄ceptū dilectōnis ad primū. i celo ad cōmendandū affectū dilectōis ad deū. ⁊ sic patz cōtrouersia.

5 e ¶ Utꝛ spūs potauim⁹. Querit q̄tropo dictum est. Et videt q⁹ cōueniat magis filio. q⁹ Eccl. xv dr̄. Aq̄ sapiētie salutaris. Et p uerb. ix. Venite bibite vinum. ⁊ h̄ dicit ipa sapientia. s. dei filij. ḡ ꝛc. ℟ⁿ dōm q⁹ spūſſanct⁹ dicit potus inq̄tum secularis sitis refrigit ardoꝝ. Dic aūt appropriatur spiritui scō Quia sicut dicit Grego. gustato spiritu. desipit omnis caro. Inbitē. q⁹ dat⁹ ē ⁊ spūſſctūs cū scripf ptū sit. f ¶ Charitas dei diffusa ē in coꝛdib⁹ nr̄is p spūm̄ sctūm q̄ datus ē nobis. Qui cū sit inaccessibilis natura. receptibilis tū pter bonitatē suā nob ē cōplēs vtute oīa. sz q̄ sol⁹ pticipiet iustis simplex suba. opulēs vtutibus. vnicuiq⁹ pñs. diuidēs ō suo singul⁹ ⁊ vbiq⁹ tot⁹. Incircūscpt⁹ ḡ ⁊ infinit⁹ s. s. q̄ discipl⁹oꝝ sensus sepatoꝝ infudit quē nihil pt fallere. Angeli ad paucos mittebant. s. aūt plis infundebat. Quis ḡ dubitet. q̄n diuinuz sit qō infūdit sil⁹ plib⁹ nec vf. Un⁹ est s. q̄ dat⁹ ē oīb⁹. licet sepatis aplis. Et h̄ apte dic Amb. q⁹ s. q̄ ē suba simplex. cuz sit vn⁹ dat plib⁹. Alia q̄ aūctr h̄ idē astruitur. sz q⁹ s. q̄ ē eccl̄is filio hoib⁹ dedit. Ait ei Aug. de vbis apli sic Charitas dī diffusa ē in coꝛdib⁹ nr̄is p s. s. q̄ dat⁹ ē nob. a q̄ dat ab illo q̄ dedit dona hoib⁹. q̄ dona. spūſſctū. q̄ tale dat donū q̄ lis ē ipe. Hag ē miscōia ei⁹. donū dat sibi eccle. q⁹ donū ei⁹ s. s. ē Premissis ⁊ alijs plib⁹ aūctib⁹ apte mōstrat q⁹ s. s. eccl̄is pr̄i ⁊ filio nob dat. nec iō tū mioꝝ ē pr̄e ⁊ filio. Tū aug. i. iij. li. de trinit. Mō iō inq̄t mioꝝ ē s. s. q⁹ ⁊ eū pr̄ misit ⁊ filī⁹ arbitrādū est.

¶ An viri scti ⁊ eccl̄ie plati dēt vel dare possint s. s. ⁊ q⁹ nō dent hic oīdit. d

¶ Hic q̄rit vtꝛ ⁊ scti viri dēt vl̄ possint dare alijs s. s. Quē si alis dār. cū ei⁹ donatio ō sit dictapcessio. vf ab eis pcedē s. s. vel mitti. Sed creatoꝛ a creatura non mittit vl̄ pcedit. restat ḡ vt s. s. ipi nō dēt nec possint dare. Tū aug. i. xv. li. de trini. Mō aliquis discipuloꝝ xp̄i dedit s. s. Orabāt q̄ppe. vt veniret i eos q̄b⁹ manū iponebāt. nō ipi cuz dabāt. Quē moꝛē i suis ppositis etiā nūc fuat eccl̄ia. deniq⁹ ⁊ symon mag⁹ offerēs aplis pecuniā ñ ait. date mihi ⁊ hāc ptātē vt dem s. s. ꝑ cuicūq⁹ inq̄t iposuero manus. accipiat spūm̄ sctūm. Quia nec scriptura supi⁹ dixerat. Videēs āt symon q⁹ apli darēt s. s. Sz dixerat. Videēs āt symon q⁹ p̄ impositōz manuū ap̄lo/rū daret s. s. Ecce his vbis ostēdit Aug. nec ap̄los nec alios eccl̄ie p̄latos dedisse vl̄ dare s. s. q⁹ nō pt dari s. s. docet. ¶ e

¶ Et q̄ō plus ē ñ posse etiā dari dic in eodē li. subdēs. De xp̄o scp̄tū est q⁹ accepit a p̄re ꝓmissionē s. s. ⁊ effuderit. in q̄ vtraq⁹ natura mōstrata est hūana. s. ⁊ diuia. Accepit q̄ppe vt hō. effudit vt ds. Nos āt accipe q̄dez h̄ donū possumus p modulo nr̄o effundere vō sup alios si vtiq⁹ possum⁹ ꝗ vt h̄ fiat. dī ñ sup eos a q̄ id efficit inuocam⁹. His verbis exp̄sse dic nos s. s. ñ posse super alios effūdere. i. alijs dare.

¶ Opponit incōtrariū. f

¶ Sz huic vf ꝓtrariū. q⁹ ap̄s ad Gal. de se loquens ait. Qui tribuit nobis spiritū et operat virtutes in nobis. Ecce euidēter dicit se tribuisse spiritum. Sed intelligendum est hoc dixisse apostolū. nō quia haberet potestatem ⁊ autoritatē dandi spiritūsanctum. sed quia ministerium habuerit in quo dabatur a deo spiritussanct⁹. Ut ēm ait Augu. super eundē locum exponēs illud apostoli verbuz Ab apostolo p̄dicata est eis fides. in qua p̄dicatione aduētum et p̄sentiā spiritussancti senserant. sicut illo tempe i nouitate inuitatōis ad fidem etiam sensibilibus miraculis p̄sentia spiritussācti apparebat. vt in actibus apostoloꝝ legitur. Aperte hic ostēdit quomodo illis spiritūsanctuz apostol⁹ tribuerit. Nō vtiq⁹ ipm mittendo in eos. sed p̄dicando eis fidem christi. quā illis recipientibus q⁹ spiritussanctus in eis esset aliquibus signis visibilibus monstrabatur. Non ergo homines quantumcunq⁹ sancti dare possunt spiritumsanctum.

q̄tū aūt p potū est delegatio nutrimēti ad singula mēbra. sic a ꝓ patur filio. cui⁹ ē sapīa ⁊ prudentia appropriatum q̄ q̄dāmodo habent vim regitiuam ⁊ ordinatiuā pastus omnibus viribus aīe. Act. viij.

f ¶ Charitas dī 6
diffusa est in coꝛdibus nr̄is. Videtur improp̄e dictū. q⁹ q̄ō diffusum ē dispsum ē ⁊ virtus dispersa minoꝛ est. si ḡ charitas potēs est. nō ḡ dz dici diffusa. ℟ⁿ dōz q⁹ infūdi ⁊ diffūdi ꝓpe dicit bumanis. ipa aūt ē charitas humori comparatur. Gal. iij. q⁹ sic arboꝛ fomitū. ⁊ vitā. ⁊ viri ditatē hz ab humoꝛ. sic tota spiritualis machina ab amoꝛe. Determiat. o. Iste aūt amoꝛ infundit inq̄tū intra recipitur. Diffūditur ꝛo inq̄tū ex intimis p̄cedens dilatat affectū ad dilcōez multoꝝ ⁊ mouz oīs aīe vires ad bonas operationes. Operatur enī magna si ē. si ꝛo operari rennuit amoꝛ non est. Sic ē dic Greg. Et iō dns dicit Joh. vij. flumina de vētre eius fluēt aq̄ vi. Q⁹ ḡ dr̄ q⁹ minuit dicēdū q⁹ vez est ī his q̄ h̄nt ortum ab origine deficiendi. Sicut est in puteis in q̄b⁹ non viuit aqua Sz charitas habet originem indeficiētem sicut fluuius.

Ad intelligentiã eoꝝ que dicũtur in pñti distinctione duo principaliter q̃runt. Primo q̃ritur de processione tpali ſpũſſancti. ſcõ de eius notione. Quãtũ ad pmũ querũtur duo. Utrũ ſit ponere pcessionẽ tpalem ſpũſſancti. Scõo vtrꝝ pcessio tpalis ponat in numerũ cũ eterna. ¶ Questio. I a

Qꝛ ſit ponẽda pcessio tpalis. vꝛ g Bedã q̃ dicit in omel. 7 habet in lra. ſpũſſancti missio ẽ eius pcessio. ſz missio est tpalis. g̃ ẽ ponere pcessionẽ. ſ. ſ. tpalẽ. ¶ Itẽ b ipm ostẽdit rõe ſic. Procedere ẽ ab vno i aliũ. cũ g̃. ſſ. ſit a deo. 7 ſit i creatã a deo pcedit i creaturã. hoc aũt nõ est an recẽs creatura ſit. ſz b ẽ ex tpe. g̃. 2ẽ. ¶ Itẽ donũ siue datuz a dãte pcedit i accipiẽtẽ cũ dat. ſz ll. ex tpe dat. g̃ ex tpe pcedit a dãte i recipiẽtẽ. g̃ ẽ põere pcessionẽ tpalẽ. ¶ Cõtra. ſſ. pcessio idẽ ẽ qõ eius ſpiratio. ſed nõ dr eius ſpiratio aliq̃ tpalis. g̃ nec pcessio. ¶ Itẽ ſic pcessio ſe hz ad ſſ. ſic gñatio ad filiũ. 7 quẽadmodũ ſſ. mittit i mẽtẽ. ita filius 7 vtrũq; ex tpe. ſz gñatio filij rõe talis missionis nullo dr tpal' ergo nec pcessio ſſ. ¶ Itẽ pcessio. ſſ. nõ dr tpalis nisi ꝑm q ẽ pcessio ab aliq̃ i aliq̃d. vtpote i creaturã ſz pcessio ab aliq̃ i aliq̃d. nõ est nisi duplicit. aut ꝑm pcessũ ab agẽte i ſuſcipiẽs. aut ꝑm pcessũ a loco i locũ. ſz 7 pmo mõ nõ ẽ tpalis pcessio. q: ſſ. ẽ ꝓsona i ſe firma 7 ſtãs g̃ nõ pducit i ſuſcipiẽte. Scõo mõ nõ q: qõ tali mõ pcedit. a ꝓncipio recedit. 7 ad terminũ accedit. b aũt nõ conuenit ſpũſcõ. ¶ Itẽ oñe qõ tpaliter pcedit ab alio habz initiũ eẽndi ex tpe. ſi g̃. ſſ. tpaliter pcedit. g̃ eẽ incipit. Jta pcessio tpalis aut dicit tpalis rõe ſſ. aut gñe. Nõ rõe ſſ. q: ꝓsona eterna ẽ. Similiter videt q nec rõne gratie. q: Aug. dicit. iij. de tri. ꝑm q aliq̃d eternũ mente capimꝰ nõ sumꝰ ib modo. ergo si g̃tia eleuat ad capiẽdũ eternũ. esse eius 7 pcessio nõ ẽ tpalis. ergo nec pcessio ſſ. rõe gratie. ¶ Itẽ pcessiõe ſſ. i creaturã ẽ pcessio doni increati qõ ẽ ſſ. 7 dõi creati qõ ẽ g̃tia. ſz donũ icreatũ ẽ nobilius ergo cũ a nobiliori ꝺbeat fieri ꝺnoiatiõ. pcessio ſſ. i creaturã dz dici pcessio increata. ſz oĩs talis ẽ eterna. nõ tẽ 8 poralis. ergo 2ẽ. ¶ Rõ dõm q pcessio ꝑm q coĩter accipit de filio 7 de ſpũſcõ dicit emanatio ab b ſcz a patre. Scõm q dr de ſpũſcõ dicit pcessio ab vno i aliũ. ſz pcedere ab vno i aliũ ẽ duplicit. aut ſic i obiectũ in qõ ꝓtendit. aut ſicut i ſuſceptiuũ in q̃ recipit. 7 ꝑmꝰ q dẽ modꝰ est i pcessiõe eterna. q: eni ſpũſcũs pcedit vt amor mutuus. ideo pcedit a duobꝰ ita q ab vno i aliũ. Spũs ei ſcũs vt dr Hie. 7 Aug. amor ẽ. quo pater amat filiũ et 9 filius amat patrẽm. Secũdꝰ modꝰ in illa ẽẽ nõ potuit q̃uis ita intellererũt q i filio recipit ſſ. 7 a patre pducit. ſz penes ꝑm modũ. cũ receptio ſpũſcti ſit p influentiam doni gratuiti qõ ex tpe ẽ. attẽdit pcessio tpalis ꝑm qõ ſſ. dicit pcedere ab aliq̃ i aliquẽ. nõ tm ſic i obiectuz ſz ſicut i habitaculũ. 7 ſic cõcedendũ est q est pcessio tẽporalis ſſ. nõ rõe eius a q̃ ſed rõe eius in qõ pcedit. ¶ Ad illõ ergo qõ obũcit de ſpiratõne 7 gñatõe ia patet rñsio q: neutꝝ horꝝ noĩm dicit respectũ i terminũ in quẽ fit 10 tessio. ¶ Ad illud qõ obꝰ q pcessio ſſ. non pt eẽ ab aliq̃ vt i receptiuũ. dõm. q verũ est rõne ipius ꝓsone. ſz rame rõe cõnorati. qõ est gratia in q̃ dat ſſ. ſuſcipitur. q: 11 g̃tia est i aliq̃ ſicut in ſuſceptiuo. ¶ Ad illud qõ obũcit qõ tpaliter pcedit incipit esse. dicẽdũ q hec est duplex. q: hec determiatio tpaliter pt poni circa actũ pcedendi q cõparatiõe ad ꝓncipiũ a quo. vel in cõparatione ad terminũ in quẽ. Primo mõ ẽa est ꝓpositio. ſz ſic nõ dicit ſpũs pcedere tpaliter eo q ex tpe pducat. Allio mõ. q cõpatiõe ad terminũ in quẽ. ſic nõ hz ẽ tratem. ſi pcedit i hoc ex tpe q habeat initiũ ſz ſolũ q incipiat eẽ in b

¶ Ad illõ qõ obũcit q gratia nõ pcedit tpaliter q: eleuat ad eternũ. Dicẽdũ q tpale dr tripliciter. Uno mõ dicitur tpale qõ hz initiũ 7 variatõnem 7 actũ i tpe. 7 b mõ dicit tpale quod subiacet tpi 7 est corruptibile 7 variabile. Scõo mõ dicit tpale q̃d hz initiũ i tpe eẽndi. ſz nõ variatiõnẽ vt aĩa. Tercio dicit tpale q̃d hz initiũ i tpe ſz actũ eterna tps 7 supra tps eleuatũ. 7 b tercio mõ dicit tpalis pcessio vel g̃tie donatio. Pot tñ dici q g̃tia habet esse tpale. rõne eius in q̃ est ſcz. li. ar. qõ mutat 7 variatur. 7 ꝺbũ Aug. quod dicẽ q nõ sumꝰ in b mũdo est intelligẽdũ q̃tũ ad cõformitatẽ. ¶ Ad illud quod obũcit 13 q ꝺnoiatio dz ẽẽ a digniori. dicẽdũ q totũ copulatum q: ꝺstruit ꝺstructõne cuiuslibet ptis hz ꝺnoiatiõnez a pte imꝑfectioris. Uñ si vna ps copulatiõis ẽ falsa totuz copulatũ dicitur falsũ. Si vna ottingens totuz iudicat ottingẽs. Si vna tpalis 7 totũ tpale. Quia g̃ pcessio tẽporalis includit emanationẽ eternã ꝓsone 7 emanationẽ gratie q̃ tpalis est. ideo dicit tpalis 7 non eterna. Et q dicit q ꝺnoiatio ꝺbet fieri a digniori. ꝺom q nõ est verũ nisi in eo in q̃ illud quod minꝰ dignũ est cõformat digniori. ¶ Questio ij b

Utrũ pcessio tpalis ponat in numerũ cũ eterna. 7 sic videtur per hoc q dicit magister q gemina est pcessio. ſſ. eterna et tpalis. ¶ Itẽ rõe videt ſimiliter q: plꝰ distat tẽporale ab eẽno q̃ eternũ ab eterno. illud cõstat. ſz pcessio eterna facit numerũ cũ eterna. q: pcessio filij 7 pcessio ſſ. ſũt due. ergo 2ẽ. Itẽ q̃cũq; hñt ordinẽ. hñt numerũ et distinctõz. ſz pcessio eterna et tpalis hñt ordinez. q: eẽna añ tpalẽ. ergo hñt distinctõnẽ. ergo facũt numerũ. ergo pcessio tpalis 7 eterna ſũt due. ¶ Cõtra nũerata pcessione numeratur pcedens. q: vnũ et idẽ nõ pcedit bis. ergo si ſũt due pcessiones. sunt duo pcedẽtes. ergo ſſ. ſũt duo. ſz hoc ẽ falſũ. q: vnus ẽ ſpũſcts pcedens. ergo et ꝑmum. ¶ Itẽ pcessio tpalis et eterna ſi differũt. aut hoc ẽ ex hoc q ſũt diuerse emanatiões. aut q diuersus modus emanãdi. Nõ q: diuerse emanatiões q: tũc eẽnt diuersi emanãtes. Nec q: diuersus modus. q: pater et filius ſp vno mõ ſpirãt. ergo ſpũſcts semp vno modo pcedit. ergo 2ẽ. ¶ Itẽ bõ pict⁹ et bõ ver⁹ nõ ſũt duo boĩes. nõ eĩm numerãtur nisi vniuoca. et quod dicit de duobꝰ ꝑm vnã naturã. ſz tpale et eternũ minus coĩcant q̃z bõ pict⁹ et bõ ver⁹. ergo pcessio tpalis et eterna nõ est dicẽda gemĩa. ¶ Itẽ pcessio tẽporalis nõ addit sup eternã nisi respectũ vel effectũ i creatura. sed respect⁹ vel effect⁹ cause addit⁹ ipam nõ numerat. Uñ sol lucẽs et sol illustrãs siue illuminãs. nõ ſũt duo. ſimiliter dicens et dicẽs creãs. ergo nec pcessio eterna. nec tẽporalis erit dupliciter. ¶ Rõ ad ꝓdictoꝝ intelligẽtiã ẽ notandũ q pcessio dicit gemĩari. aut rõne pcedẽtiũ. vt puta cũ pcedũt duo filij. aut rõe modi vt amor et ꝺbus dupliciter pcedũt. vel rõne modi dicendi vt dicat pcessio gemina. i. dupliciter dcã. Sz attẽdẽdũ ẽ q modꝰ dicendi est triplex. ſ. vniuocꝰ. equocꝰ. et analogicꝰ. Cũ ẽ mo 15 modus equocus ibi est geminatio circa dici et non circa esse Unde homo picꝰ et homo verꝰ dupliciter dicit homo. ſz nõ est dupler homo vel dico homies. Cũ est modus dicẽdi vniuocus. est geminatio circa eẽ et non circa dicere Unde homo verus in sorte et platone nũeratur. q: sunt duo boĩes. sed nõ multipliciter dicitur. Ubi est modꝰ dicendi analogus. q: partẽ tenet de natura vniuoci. partem de natura equoci. ibi est numeratio in essendo et dicendo. ꝑm hunc ergo modum dicẽdũ q processio ꝑm q dicta est de processiõe tẽporali et eterna nõ est vniuoce nec equiuoce sed analogice. q: vnus

modus claudit in alio. Procedere em̄ ab hoc in hoc vt in obiectū ē eternū. Sz pcedere ab hoc in hoc vt̄ habitaculū ē temporale. Qm̄ ergo analogū est sicut dem̄ ē ⁊ sic ideo ē ibi duplex dici. ⁊ vna pcessio dr̄ dupliciter. ⁊ ita q̄ñs dupliciter esse. vt nō inconuenienter dicatur
16 pcessio spūssācti eē duplex. ¶ Ad illud ergo qđ obijcitur i ꝛ̄m q̄ multiplicatā pcessione. multiplicat procedens. Dom̄ q̄ vez ē si accipiat de multiplicatōe fm vnū modū dicēdi Un̄ si gemina eēt pcessio fm q̄ pcessio dicitur exitus ab aliq̄ vtiq̄ duo eēnt procedentes. nūc nō sic sed gemina. Qz vno mō est ab aliquo in aliquē vt in obiectū. Alio mō ab aliquo i aliquē vt i habitaculum.
17 ¶ Ad illud quod obijcit secūdo. aut ē duplex pcessio. q̄ duplex emanatio. vel duplex mod⁹. dicēdū q̄ nō sufficienter diuidit. debet em̄ tertiū mēbr̄ addere. sez aut q̄ duplex mod⁹ dicēdi nō ēquoc⁹. Et p̄z hoc p̄z sequēs de
18 homīe picto ⁊ vero. q̄ ibi nō est analogia. sz ēquocatio pura. ¶ Ad illud quod obijcit vltimo q̄ respect⁹ addūtus nō numerat. ⁊c. Dicēdū q̄ respect⁹ addit⁹ subiecto nō numerat subiectū. Unde nō dicitur spūssanctus dupliciter q̄ spirat et inspirat. sz q̄n respect⁹ addit significatōni termini. tūc necesse est gliter et aliter illū dici. ⁊ si sit respect⁹ non distrahens. ita q̄ nō faciat oīno diuersam significationē. sz ad illā ordinatus facit analogiā i tertio. et numez fm dici. et etiā numez fm esse. vñ si hoc nomē illuminatio significaret actū lucendi absolutum. et actū lucēdi cōparatū sol dupliciter diceret illuminare. et esset illuminatio solis gemina. sz tamē magis ꝑpe ibi esset geminatio in dicendo q̄ in eendo Un̄ magister magis proprie loqueret. si diceret processio spūs sancti dicitur dupliciter q̄ cū dicit q̄ est gemina. q̄ nō cadit ibi proprie geminatio

QOnsequēter est secundo loco q̄stio p̄ncipalis de datōne spūssancti. et circa hoc quer̄untur duo. Primo q̄rit. vtr̄ spūssāctus detur i ꝑsona bonibus An tm̄ dicatur ideo dari q̄ datur ei⁹ effect⁹. Secūdo vtr̄ spūssāctus dek ab aliquo sctō viro

¶ Questio i c

¶ Qdetur in persona propa sic ostenditur ad Roma. v charitas dei dif. est i cor. n. p spūmsctm̄ q̄ dat⁹ est nobis sed nihil diffundit charitatem nisi spūs increatus. q̄ ⁊c
¶ Item Aug⁹ dicit. v. de tri. q̄ spūssanct⁹ est donum et eo dicitur donū q̄ datur. ergo si ꝑsonaliter est donū personaliter datur ¶ Itē hoc ip̄m oñditur rōe. spūssanctus ē amor. et pmus amor. sz amor est donū pmū. i quo alia oīa dona donātur. q̄ si nō est posteri⁹ sine pori non est ponere dona spūssācti dari q̄n detur prope spūssctus Itē spūssctus datur ad vnēdum et colligendū membra corpis mystici. sz membra corpis mystici sūt mēbra inuicē vnita. sicut ipe dns̄ petit Joh. xvij. vt sint cōsūmati in vnū. sz pfcā vnio non est nisi i vno simplici. ergo mēbra vniūtur p aliq̄ quod ē vnū et idē in oībus. H autē non p̄t esse nisi donū creatū. sz increatū. ergo necesse cū dono creato dari increatū. ¶ Cōtra. Bra est ars recte viuendi. et gra ē donū sufficiēter dirigēs aīam in finē. ergo videtur q̄ aliud donū q̄ donū gre create nō sit aīe oportunū. ergo si non est in operibꝰ xi ponendū superfluum. patet q̄ nō est necesse dari spūm scm̄. ¶ Itē cuz aliq̄s sanctificat p grām nihil est i eo qđ nō eēt pius. ergo cū dare sit facere q̄ aliq̄d sit in isto qđ nō erat pius. nō dat nisi gra. Si dicas q̄ spūssāctus est i eo vt sāct⁹ pri⁹ erat vt spūs. q̄ nihil aliud q̄ spūmsctm̄ faciente gratiā fāficātez i hoc. ¶ Itē qđ dat p̄ donatōnē. est in potestate accipientis. sz spūssctus sub nulla p̄t redigi ptāte. q̄ nō p̄t dari. Itē qđ datur alicui differēti p̄ ceūtiaz aut de nouo creat. aut multiplicat. aut ei⁹ possessio transfertur. vt p̄z. cū ꝺo alicui cappā. sz ꝑsona spūssci non creat nec multiplicatur. nec possessio ei⁹ trāsfertur. q̄ ōs sp̄z spūm scm̄. q̄ spūssctus nō datur. ¶ R⁹. dom̄. q̄ dare est ad aliq̄d habēdū vel possidendū. habere aūt aliq̄d vel possidere est cū aliq̄d ē i facultate habētis vel possidētis. Esse aūt i facultate habētis vel possidentis. est esse p̄sto ad fruendū vel vtendū. Perfcā āt possessio est. cū hō hz illō q̄ possit vti ⁊ q̄ possit frui. sz recte frui nō ē nisi deo. ⁊ recte vti nō ꝺuenit nisi p grām gratūfacientē q̄ ꝑfecta possessio est in q̄ ōs habetur ⁊ eius gra. sz pfcm̄ donū est ad pfcam possessionē. q̄ nō ē donū optimuz ⁊ donū perfectū. nisi detur donū increatū. qđ est spūssanctus ⁊ donū creatū qđ ē gra. Cōcedēdum ē ergo vtrūq̄ dari. ¶ Ad illud ergo qđ obr̄ de gra q̄ ē ars bñ viuēdi. patet rnsio. cuius em̄ sit ars q̄ vtimur. nō tm̄ ē possessio q̄ fruimur vt obiecto. ⁊ ideo nō ē pfcm̄ donuz sine illo. 19
¶ Ad illud qđ obr̄ nihil plus ē in isto q̄z ꝑpus. dem̄. q̄ dari nō ordiatur ad eē. sz ad bñe. licet em̄ spūssctus eēt p̄ in pctōre. nō tm̄ habebatur ab eo. q̄ petōr nō habebat facultatē fruēdi ipo. ¶ Ad illud qđ obr̄ q̄ datū ē in potestate accipientis. dom̄ q̄ aliq̄d datur alicui. vt finiens. sicut pmiū meretī. Aliq̄d vt pficiēs. vt gra cōsentienti. Aliq̄d vt subseruiens. vt equus militi. Q aūt dr̄ q̄ datū est in ptāte accipientis. vez ē de dānatōe tertio modo dicta. nō pmo ⁊ secūdo. q̄ illi sūt modi habēdi in qbus hñs br̄. Un̄ hō habetur a gra ⁊ bra a dono q̄ fruitur. Et h̄ p̄z vltimū q̄ illud vez ē de eo quod datur vt possessio limitata. Sz de eo quod datur vt finiens. nō. q̄ tale sit p̄ dari multis ⁊ haberi a multis. q̄ad idē tēdūt. ⁊ ideo cū datur nō trāsfertur. ¶ Questio ij d

¶ Utrū spūssct⁹ detur ab aliquo viro scō. ⁊ q̄ sic ꝓbatur h̄ mō. Spūmsctm̄ dari nō ē aliud q̄z gram̄ gratūfacientē ab hoīe dari siue infūdi ē possibile ⁊ ꝺuenies ⁊ vez. Et q̄ sit possibile videt a minori. Qz maioris v̄tutis ē pducere formā subalē q̄z accidētalē. ⁊ gra ē forma accūtalis. cū ergo creatura habeat v̄tutē pducēdi formā subalem. multo forti⁹ videtur de gratia q̄ est forma accūtalis. Itez h oc ip̄m videtur posse oñdi a simili. q̄ gratia ē lumē spirituale. sed ita videm⁹ i luīe corpali q̄ aliq̄d est luīs datiuū ⁊ aliq̄d datiuū et receptiuū. aliq̄d tm̄ receptiuum. ergo si lumē spūale est eq̄z potēs. pari rōe videtur de ipo Sz datiuū cū sit de⁹. nō p̄t eē receptiuū. q̄ nihil recipit ab aliquo. ergo hoc est reperiri i creatura. quod recipiat lumē spūale. quod ē gratia. ⁊ der ip̄m. ⁊ sic de alijs. ¶
Item duo sunt q̄ faciūt creaturā habere posse pducēdi sibi simile. s. corruptibilitas ob quā indiget conseruari ab alio. ⁊ pfectio i natura. ob quā p̄t i actū pfm̄ q̄ est pducere sibi simile. Perfecte em̄ dicitur vnūquodq̄z qđ p̄t generare tale q̄le ip̄m ē. Si aūt gratia est forma q̄ citissime corrūpitur ⁊ forma magne pfectōis. ergo dz habere v̄tutem pducendi sibi simile. sz nō i subiecto in quo est. ergo i alio. ¶ Item quod p̄t pfecte expellere ꝺrium p̄t pfecte generare habitū ꝺrium. q̄ ꝺrium nō expellitur pfecte nisi p̄ contrarium. sz gratia p̄t pfecte expellere culpā. q̄ gratia i hoīe p̄t ex se generare gratiā. sz nō i habente. ergo i alio. Ostendit aūt ē sit ꝺgruū q̄ gratia pcedat ab vno homīe in alium. Et sic oñditur. Rō superbiendi. fuit rō amittendi gram̄. ergo ab oppositis humilatio est rō recupandi. Sed si gratia datur ab homine. plus humiliatur homo. q̄z si tm̄ a deo. q̄ si datur ab homine. humiliatur homo sub deo et sub homine. Nō autem si a solo deo datur humiliatur sub vtroq̄z. ergo vi

detur q̄ ille mod⁹ cōueniat magis. Ite si in actu iustitie (q̄ est punitio) subiecit aīa peccatrix creature corpali vt ordinet in vniuerso. g̃ i actu miscōie dz subici alicui creature vt reordinet. g̃ sicut ab aliq̄ crearura recipit penā sic vr cōgruū q̄ recipiat z gr̃am. Ite pfectū agēs. nō tm̄ dat suscipiēti formā. sz etiā dat potētiā ad illem. z h̄ ē in manifestationē sue potētie. g̃ si de⁹ est agēs nobilissimū z q̄ maxime dz laudari in sua actōe. cōgruū est. vt nō tm̄ det formā gr̃e. sz etiā potētiā dādi. Ite sicut a deo est eēita z bñ eē. sz in nullo derogatur deo cū dat potētiā creature dandi eē. g̃ in nullo derogat cū dat potētiaz dādi bñ eē. g̃ z eē gratuitū. Oñdit aūt q̄ sit vez q̄ Joh. xx. dixit dñs. Accipite s. s. q̄z remiseritis pcta. re. e. tē. Itez Act. viij. dr q̄ p impositōz manuū ap̄lor. dabat spiritus sc̄us. nō p impositionē manuū aliorū. vt dicit glo. ibidē de philippo discipulo. g̃ aliq̄ virt⁹ erat in ap̄lis q̄ nō erat in alijs. sz p illā dabat. s. s. g̃ ab hoīe dabat s. s. Ecōuerso oñdit q̄ donū. s. s. dari ab hoīe sit falsum. sit i cōgruū. sit etiā impossibile. Q̄ sit falsum vr p Aug. v. de trini. Nō aliqs discipuloz dabat spm̄sc̄m. sz orabant vt veniret in hoiem. Ite q̄cūq̄z dat vel donat aliq̄. habz posse aliqd actuū sup illud. sz sup donū spūsc̄i nullus bō hz posse. g̃ tē. Ite q̄ sit incōueniēs vr. q. si aīa ab alio q̄z a deo gratificat. alt⁹ q̄z de⁹ cadit medīū inter aiaz z deū. Sz q̄ncūq̄z aliqd cadit inter aiam z deū. aīa hoīs est puersa. g̃ fm b̄ dū daret aīe gr̃a. pueteret. Item gr̃a pōt sup li. ar. g̃ si posset bō dare gr̃am. bō haberet posse sup alterū arbitriū. sz arbitriū q̄ē alij subiectū nō est liber. g̃ talis donatio tollit ar. libertatē. Ite maxima est gloria de imp̄ij iustificatione. sz maxima gl̄ia dei nō dz alij cōicari. g̃ si cōicat. diuīe gl̄ie derogat. sz si alt⁹ q̄z de⁹ dat gr̃am. alt⁹ q̄z de⁹ iustificat. g̃ talis donatio minuit dī glorīā. Ite iustū est in eo sperare q̄ pōt dare meritū salutis. sed si bō posset dare gr̃am. posset dare meritū salutis. g̃ iustū eēt sperare in hoīe. sz bō est vanitas. g̃ donatio talis daret fiduciā vanitatis. Et bis q̄tuor medijs patet q̄ donatio s. s. ab hoīe tollit ordinē aīe ad deū. tollit ar. libertatē. minuit gloriā dei. z inducit i vanā cōfidentiā q̄ oīa sunt incōueniētia. Oñdit etiā q̄ ip̄ossibile sit dari talē potentiā creature. Quia sicut dicit Augu. Magis est de impio facere piū. q̄z creare celū. tē. sz potētia creandi nō potuit a creatura recipi. g̃ nec potētia dandi gratiā. Ite pductio gr̃e p q̄ntiā agentis ab aīa suscipit. sz sol⁹ de⁹ pōt aīe illabi. g̃ sol⁹ de⁹ pōt gr̃am infūdere in aīam. Ite gr̃a est forma simpler. z deiformis. et spiritualis. nō habens ortum a p̄ncipijs subiecti. ergo cum anima rōnalis rōne deiformitatis z spūalitatis ñ poterit esse nisi in deo. patet q̄ nec gratia que eque spiritualis immo spiritualior est ipa aīa. Item gratia ime diate vnit deo. ergo nō potest eē a deo nisi imediate. ergo nullo coopante. ergo creatura ñ potest pducere gratiam. ℣. ad. dom q̄ sicut iste vltime rōes ostendūt gratiam siue spiritūsanctū dari ab homīe. sicut a p̄ncipio effectiuo siue pductiuo. oīmino est falsum z impossibile Tamē propter intelligentiā obiectoz in ptrariū est notanduz q̄ gratiā dari ab aliquo est tripliciter. vel sicut a p̄parante siue ministrante sacramēta. Uel sicut ab annunciante salutaria documēta. vel sicut ab ip̄etrante p oronē siue p bona opa. Uel sicut a pducēte. primo mō datur gratia a bonis z a malis. scōo mō tm̄ a bonis. tertio mō tm̄ a deo. z p hec manifesta est rn̄sio ad duo vltima que pbant spm̄sc̄m dari. q. ibi datio nihil aliud est q̄z p̄paratio. ℣ Ad illud g̃ qō obr primo. q̄ agens creatum possit in formā substātialē. dico q̄ nō pōt i oēm substātialē. vt puta in eā q̄ est deiformis sicut est aīa rōnalis Et q. gratia est deiformis sicut est aīa rōnalis. tō nō pt ab agente tali pduci. Si aūt de alijs formis naturalibz arguat. nō est loc⁹ a minori. ℣ Ad illud qō obr de lumine corpali. dom q̄ nō est simile. Lumē em̄ corpale diffundit p medīū differens. z idē medīū pōt rez generari p qō differt. gr̃a aūt nō est p dilatationē vel delationē. sed p illapsum agentis z p oīmodā indistantiā. ℣ Ad illud qō obr q̄ creatura corruptibilis dz habere potentiā generādi. dom q̄ vez est de illa q̄ corruptibilis est de se. sz gr̃a de se nunq̄z corrūpit vel senescit. Uel dic q̄ illa nō est rota cā. maxime in his q̄ nō dicunt substantiam cōpletā sed magis dispositionē. ℣ Ad illud quod obijcitur q̄ gratia potest expellere culpam. Dicendum q̄ expellere culpam est dupliciter. vel effectiue vel formaliter. Nō pōt expellere effectiue. pōt efficere gratiam. sed nō oportet q̄ illud qō formaliter. q. illud seipso expellit. qm̄ ergo gr̃a expellit formaliter z seipsa. tō nō sequit q̄ possit generare illā gratiā. ℣ Ad illud qō obijcitur q̄ in iustificatione dz peccatoz humiliari. dom q̄ vez est. q. humiliari debet z sub homīe. z etiā sub visibilibus signis. tamē aliter q̄z sub deo. q. alius honor debetur deo q̄z homī. z ideo q. sub deo humiliat vt sub p̄ncipio salutis. z a quo salvatur. nō debet sub creatura humiliari. vt a qua salus detur ei. sed vt a qua salus ministratur. Et sic patet etiā sequēs de humiliatōe in pena. nō em̄ est simile de humiliatōe illa. q. ibi aīa puersa manens in sua puersitate. rōne illius subijcit inferiori per naturā. vel q. habet relictas puersitatis. sz in gr̃e donatōe aīa puersa a puersitate mutat. et ad deū imediate ordinatur. ℣ Ad illud qō obr̄ q̄ agens pfectū dat potētiā agendi sibi. dom q̄ vez est. si patiens p̄uenīēter posset suscipe. sed sicut oñsum est. ex p̄te hoīs nō est possibile vt talis potētia ab eo recipiatur. p̄ talis forme nobilitatē q̄ nō p̄t esse nisi a nobilissimo agente. ℣ Ad illud qō obr q̄ dare potētiā ad bñ esse nō derogat deo. dicendū q̄ ordo est in cēntijs. q. aliq̄ creature sunt ita nobiles. q̄ nō decet eas nisi a nobilissimo agente pduci. vt sunt ille. q̄ sunt ad imaginē. qm̄ ergo gr̃a est de nobilissimis. patet q̄ nō pōt pduci ab hoīe. sicut nec esse anime Que vltimo obijciūtur soluta sunt sup p distinctionez dationis fm naturā trimembrē.

℣ Dist. xv. Utrum temporali processione spiritussanctus pcedat a seipso.

Hic cōsiderandū est cū spūsc̄tus dr̄ hoīby a p̄re z filio. Sup egit mgr̄ de p̄cessione temporali ip̄ius s. s. fm q̄ est a p̄re z filio. Hic scōo oñdit q̄ temporaliter p cedit a seipso. z hoc intēdit in tota ista p̄te vsq̄z ibi. Hic queritur vtrū semel tm̄ sit missus filius. vbi incipit agere de modo p̄cessionis seu missionis filij q̄ est visibilis z inuisibilis. Et hoc quodāmō incidentaliter. cum ista missio z filio conueniat z spiritui sancto. Habet autez hec p̄s quattuor p̄tes. In p̄ma ostendit q̄ spūsanct⁹ tē/ porāliter a se mittitur. datur. z p̄cedit. z hoc reducēdo ad impossibile. q. aliter nō cēnt indiuisa opa trinitat⁹. In scōa oñdit a minori q̄ auctatē. q̄ pat̄ misit filiū vna cū spūsc̄tō. ita q̄ spūsc̄tus misit filiū. i quē nullo mō hz auctatē. g̃ multo forti⁹ mittit se. z h̄ facit ibi. Ne aūt miremur. q̄ spūsc̄tus dr̄ mitti vel p̄cedere a se. In tertia p̄te oñdit hoc a silī. si em̄ filius mittit se pari rōe z spūsanctus se. z hoc facit ibi. Deinde oñdit datū etiā a seipso esse. In q̄rta p̄te z vltima oponit p̄dicta. z hoc ibi. Sed ad hoc opponitur si filius a seipso tē. vbi etiā solvit z breuiter epilogat p̄determinata.

1a ¶ Donat itaq; spūssctūs nō tm̄ a pr̄e ꝛ filio. sz etiaz a seipo. Videt dicere falsum. qz supꝰ fecit argumētū q̄ nō pōt dari a sanctis virs. qz nō pt ab ipis pcedere sz nō pt a seipo pcedere. g̃ pari rōne nō pōt dari a se. Rº. dō. q̄ mgr arguebat de pcessione tpali. ꝛ de hac bñ pcedit ipe. q̄ pcedit a se. eo q̄ ppe potestaz est vt spīret i eā in quē vult. sed
DI. XV. sci viri nō habēt posse i eū. b Sicut inqt corpus carnis. nihil aliō est q̄z caro sic donū ss. nihil aliō ē q̄z spūs sanctus. Videt si
Questiō. sit rudo bona ē. Rº. vt oīe qđ est donum. s. s. sit. s. s. ¶ Sz cōtra. timor ē donuz. s. s. ꝛ nō est ss. ¶ Rº dicēdū q̄ donuz cū dicit relatōez a ac p̄ b qđāmodo
Aug⁹. distinctōnē pōt illā impetare tripliciter. aut ꝑm modū intelligē/di aut ꝑm modū eēndi. aut ꝑm essentiam. Primo mō idez ē dās et datū. sicut idem intelligens ꝛ intellectū. ꝛ differēs rōne mōi dicēdi. qz dat idez a se. ꝛ sic intelli/
Joh. iij. git Aug. Alio⁹ ꝑm modū eēndi siue se habēdi. q̄ ali⁹ ē ꝛ ali⁹ i psonis. ꝛ sic dicit relationē ꝑsone ad psonā. Tercio mō ip̄etat diffinctōz ꝑm eēntiā. ꝛ respectum creature ad eēntiā increatā. ꝛ b mō amoꝛ dr donū spūssancti. sz b infra melꝰ patebit. c ¶ Si pr̄ ꝛ filiꝰ dant. Qz ista rō vt supra dcm̄ ē nō valet. Pr̄ pt gn̄are filiū. ꝛ filiꝰ nō pt. g̃ pr̄ pt aliq̄d qđ filiꝰ nō pt. g̃ patri rōe cū ss. dicit

¶ Qz spūssctūs a seipo tpaliter mittit dat ꝛ pcedit. a

Hic considerandū ē. cū s. s. det hoib⁹ a pr̄e ꝛ filio qđ ē ipm tpaliter pcedē ab vtroq; vel mitti. vtrū etiā a seipo det. Si dat a se. ꝛ pcedit vel mittit a se Ad qđ dicim⁹. qz s. s. ꝛ de⁹ est. ꝛ donū siue datū. ꝛ iō dat ꝛ dat. Dat q̄dē inqtū de⁹. ꝛ dat inqtū donū. Cū āt donatio siue datio s. s. sit opatio dei. ꝛ cōis sit et indiuisa opatio trium psonaꝝ.
a Donat itaq; s. s. nō tm̄ a pr̄e et filio. ꝑ etiā a seipo. Vñ aug⁹. in xv. li de trini. dic q̄ seipm dat.
b Sic inqt corpꝰ carnis nihil est aliud q̄z caro. sic donū s. s. nihil est aliud q̄z s. s. Intātū g̃ donuz dei ē. inqtū dat eis qbus dat. Apud se āt de⁹ ē ꝛ nemini dat. qz de⁹ erat pr̄i ꝛ filio coeternus añq; cuiq; daret. nec qz illi dāt ꝛ ipe dat. iō minor ē illis. Ita ei dat sic dei donū. vt etiā seipsuz det sic de⁹. Mō ei dici pōt nō ē sue prātis. de q̄ dictū est. Spūs vbi vult spirat. Ecce apte dicit q̄ s. s. seipm dat. Si ei s. s. seipm dare nō pt. ꝛ eū pr̄ dare pt ꝛ filius. pōt itaq; pr̄ aliq̄d ꝛ filiꝰ. qđ nō pōt s. s. Itē. c Si pr̄ ꝛ filiꝰ dant
c s. s. nec ipe dat aliq̄d. g̃ pr̄ opat ꝛ filiꝰ qđ nō opat s. s. dat g̃ s. s. se ipm. d Si aūt seipm dat. tūc a se ipo pcedit ꝛ mittit. Quod vtiq; verū ē. Mā pcessio tpalis s. s. vel missio ipi⁹ est donatio ꝛ ipa dei opatio. Procedit g̃ s. s. tpaliter a se. ꝛ mittit a se. qz dat a se.
¶ Oñdit p auctatē a minori q̄ s. s. dr mitti vl pcedē a se. qz et filiꝰ dr mitti a se. b
e ¶ Me aūt mireris q̄ s. s. dr mitti vel pcedere a se. Mā de filio dic Aug. in. ij. li. de trini. q̄ non tm̄ a pr̄e missus ē. ꝑ etiā a seipo psonā vt filiꝰ nō valet. Si tu dicas q̄ nō est sic ꝓpter actū dādi q̄ est opatio i creatura. ¶ Cōtra. sicut dic mgr in lra. spūssancti donatio ē ei⁹ pcessio. sz illō argumētuz nō valet. spūssctūs pcedit ꝛ pr̄ nō. g̃ aliq̄d facit spūssanctus qđ nō pr̄. g̃ silr nec ī ppositō. Si tu dicas mihi q̄ nō ē simile de actiua ꝛ passiua. Cōtra. inflexio nois p casus nō variat significatōnē. g̃ similiter vr̄. q̄ nec ibi sit
Joh. xiiij variatio p actiuum ꝛ passiuuz
Joh. xvj. Et si tu dicas q̄ nō est simile. oñdit q̄ sic. qz nois actiua ifert passiuā. g̃ vr̄ q̄ si in
Jere. xxiij. voce actiua tenet eēntialiter. q̄ similiter i passiua Rº. dōz. q̄ sic ꝑ determinatiōnē ē rō/nes mgri bōe sc̄. Quō intelligenda sit missio vtriusq;.
Gal. iiij. q̄ ipe accipit data re ꝑm q̄ dicit effectū i creatā. et ꝑm b cōe ē trib⁹ f ꝑsōis nccrio. et b i actiua signi/ficatōe. Dare ei spūscm alicui. ē facere q̄ ihabitz i eo. ꝛ hōc nō ē simile de potentia generādi. ¶ Ad illud ergo quod
Gal. iiij. obijcit q̄ magister dicit q̄ dōatio idez ē q̄ pcessio. dōm. q̄ loq̄t de donatōe passiua. ꝑm qđ arta/tur ad spm̄ scm̄. ꝛ argumētū suū bonū ē. q ab eo/dē pncipio ē actio ꝛ passio. g̃ si donatio actiua est a pr̄e. similiter ꝛ donatio passiua. similiter si donatio actiua ē a s. s. ꝛ passiua Ad illō qđ obr̄. q̄ in
Isa. ix. actiua tenet eēntialiter. g̃ ī passiua Similiter g̃ pt
4 Isa. lxj. dici q̄ pat pce/dat. dom. q̄ argumētuz istō nō valet. qz spirare in voce actiua cōuenit duobꝰ. in

voce passiua cõuenit vni soli. Sic mittere põt ꝯuenire tribꝰ. pcedere ẽ o siue mitti duob⁹ tm̃. d Si aũt seipm dat tũc ꝛ a seipo pcedit. Vtrũk falsũ. q̃ pcedere est pduci. g̃ si. s. pcedit a se. pducit a se Si tu dicas q̃ nõ dicit sine dr̃miatõe. vicz. tpaliter. Cõtra. tpãliter ẽ dr̃minatio nõ diminuens. ergo sequitur de necessitate. si temporaliter procedit a se. q̃ procedat a se.

Luc. iiij.

Rº. dõm q̃ sicut dictum est supra. processio rõe cõparatõis ad terminum in quo suscipitur creatura scz que sanctificatur ꝺ ratione nomis cõnotet temporale. ꝛ ideo dicitur temporalis. ꝛ q̃niam ille effect⁹ temporalis est a spiritusancto. tõ ꝛ processio. licet nõ ita proprie sicut de patre. Et nõ valet ꝺ pductione. quia productio soluꝫ dicit comparationem ad principium a quo. nõ cõnotat effectum. Unde sicut non valet. pcedit tẽporaliter ergo p ducitur tpaliter sic ꝛ in ꝓpositoe.

Q filiꝰ sit missus a se

Q Me autẽ miretis q̃ spiritus sanctus dicitur mitti ꝛc. Videtur q̃ male probet missionẽ spiritussancti p missionẽ filij. q̃ missio dicit subau-

Joh. x. Joh. xvij

toritatẽ in misso sed plus ẽ ꝺ subautoritate in spiritusancto. q̃ in filio. ergo plus de rõne missionis. ergo videt q̃ potius deberet procedere cõtrario. Itẽ missio dicit manifestationem. sed missio filij manifestata est p missionẽ spiritussancti. ergo manifestatio est missio spiritussancti. ergo videtur q̃ probet ignotum per ignotius. Juxta hoc queritur de quo dicitur mitti proprius. scilicet de filio hodie completa ẽ hec scriptura in auribus vestris. vt de se dictum esse signaret. Bene antẽ dixit super me. quia quasi filiꝰ homis ꝛ unctus est ꝛ missus ad pdicandum: Nam fm diuinitatem. nõ super xpm est spiritus sed in xpo. Ecce his verbis ostendit Ambro. filium esse missum ꝛ datum nobis. nõ tm̃ a patre. ꝫ etiã a spũsancto.

Q Ostẽdit a simili spũsanctuz mitti seu pcedere a se. quia filius missus est ꝛ pcessit a se. c

Q Deinde ostendit esse datuz etiam a seipo. ita dicens in eodem li. Cum nõ diffinitum fuerit per pphetam a quo datus ẽ filius. ostenditur datus gratia trinitatis. vt etiam ipe filiꝰ ꝺederit. Ecce hic dicit q̃ filius se dedit. quia trinitas eum dedit Si autem filius a se datus est. a se ergo missus est. ꝛ a se processit. Et hoc vtiq; verum est ꝛ concedi oportet. cum eius missio sit diuina operatio. Q autem a se mittatur Augu. astruit in li. ij. de trini. dicens. Forte aliquis cogat vt dicamus etiã a seipo missum ee filiũ. q̃ ꝛ marie ꝛceptus ꝛ ptus opario trinitatis est. Sed inquit aliquis. quõ pr̃ eum misit. si ipe se misit. cui rũdeo q̃rens vt dicat. quõ eũ pr̃ sctificauit. si ipe se sctificauit. Utrũq; ei dns ait. Quẽ pr̃ inq̃t sctificauit et misit i hũc mũdũ. Et alibi. Ego p eis sctifico meipm. Itẽ q̃ro quõ pr̃ eũ tradidit. si ipe se tradidit. vtrũ q; eũ legit. Credo q̃ rũdebit si ꝓbe sapit. q̃ vna volũtas ẽ patris ꝛ filij ꝛ inseparabilis opatio. Sic igit intelligat illã incarnationẽ ꝛ exordine natiuitatẽ. in q̃ filiꝰ intelligit missus. vna eaꝺẽq; opatõe pris ꝛ filij inseparabiliter ee factã. si inde separato spiritusctõ. g̃ a pre ꝛ filio missus ẽ idẽ filiꝰ. q̃ a pre ꝛ ꝺbo eiꝰ factũ est vt mitteret. i. incarnatꝰ hoibus appareret. Nõ eñ missus ẽ mutãdo locũ. q̃ in mũdo erat. Qua propt ꝛ pr̃ invisibilis. vna cũ filio secũ invisibili. eundẽ filiũ visibilẽ faciẽdo misisse eum dictꝰ ẽ. q̃ si ita visibilis fieret. vt cũ pre invisibilis ee desisteret. i. si suba invisibil verbi in creaturã visibilẽ mutata ꝛ trãsiens verteret. ita missus a pre intelligeret filiꝰ. vt tm̃ missus nõ etiam mittes cũ patre inueniret. Cũ ꝺo sic ẽ accepta forma serui vt maneret incõmutabilis forma dei. manifestũ ẽ q̃ a pre ꝛ filio nõ apparentibꝰ factũ sit qõ appareret i filio. i. ab invisibili pre cũ invisibili filio. idẽ ipe filiꝰ visibilis mitteret. Ex pdict̃ apte mõstrat q̃ filiꝰ missus ẽ a pre. ꝛ a spũsctõ. ꝛ a seipo. et q̃ sit ipa missio scz incarnatio. i. q̃ factꝰ ẽ hõ. p qõ visibilis apparuit. qõ ẽ opus commune patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti.

Opponit ptra pdicta eo q̃ filiꝰ dic̃ a meipo nõ veni. d

Q Sz ad hꝰ opponit. Si filiꝰ a seipo missus ẽ. cur g̃ ait. a meipo nõ veni. Ad hꝰ aug. rñdet in. ij. li. de trini. dicẽs. hꝰ dictũ ee fm formã serui. fm quã nõ fecit vt mitteret. i. nõ est opatus incarnationẽ. ꝑ fm formã dei. ꝺ. dicendum q̃ magister probat missionem spiritussancti per missionem filij. quia magis expressas haber auctes. Adhuc põt tamẽ ntbilominus alio modo dici. q̃ etiam ratiocinando bene procedit. In missione eñ ꝓsone ẽ duo ꝓsiderare. scz emanationem. ratõne cuius est subautoritas in misso. ꝛ quautuz ad hoc magis cõuenit spiritum sanctũ mitti. ꝛ quantũ ad hꝰ arguit mgr̃ a minori. q̃ si filiꝰ mittitur a spiritusancto ꝛ a se multo fortius et spũsctũs. Est aũt cõsiderare manifestatõem. et rõe huius conuenit filio magis. q̃ mãg; euidenter apparuit mũdo. et cõgruum ad hꝰ arguit mgr̃ a minori. ꝛ ita poptime pcedit. Ad illõ q̃ obr̃. q̃ spũsctũs mãifestat filiuz ꝛ eius missionẽ dõm. q̃ hꝰ nõ est ppr̃ ꝛfectũ eui ꝺentie apte missionis filij ꝫ ppr̃ cecitatẽ apte vidẽtũ. quã remouet spũsct. gra. et sic ꝑz ꝺ q̃ pauluꝫ Uno ei mõ magis cõperit filio

Epilogꝰ.

Alio mõ spũs sancto. ꝫ duas pdictas ꝺditiones. f Q Sanct̃ ondit ꝛc. Scõm hꝰ vr q̃ cũ spũsctũs nõ sit factꝰ ex muliere. vr q̃ nõ sit missus. Preterea si filiꝰ ẽ factꝰ ex muliere. g̃ est factꝰ. Cõtra in simbolo nõ factꝰ. Rº.

Joh. viij.

Ista nõ est communis rõ missionis. sed solum missionis visibilis ipiꝰ filij. ꝛ iõ nõ valet ꝺ spũsctõ

Ad illõ q̃ obr̃

q̃ nõ est factꝰ. dõm q̃ illud nõ est intelligẽdũ fm bũanã naturã. ꝛ iõ oportet addere ꝺtermiationẽ. vt dicat factꝰ ex muliere vel fm bũanã naturã. q̃ simplr̃ ꝓpter errorẽ arrij vitandũ nõ recipit eã eloquiuz ecclesiasticum.

HD intelligentiā buius ptis q̄ttuor q̄runt. Primo q̄ritur. Utrū missio sit in diuinis. Scdo dato qđ sit. Utrū missio sit ex tpe vel eterna. Tertio q̄rit cuius sit missio vt missi. Quarto cuius sit missio vt mittens.

Questio i a

Q missio sit in diuinis oñdit pmo p scripturā veteris testamēti. Sap. ix. Mitte illā de celis. z loqr de sapiētia. q̄ est ōi filius. Itē p scripturā noui testamēti. ad Gal. iiij. Cū venit plenitudo tpis misit deus filiū suum. z p. qm estis filij dei. misit ds spm filij sui i corda vra. Itē h oñditur p testimoniū veritatis. Joh. xvj. Cū aut̄ abiero. mit. vo. spi. ve. Itē rōe. virtūt istō idē. q̄ mittere nō ē aliud q̄ ex se aliquē producere i aliū. sicut sol radium mittit i aera. sz spūssctus a pre z filio procedit i creaturā. ḡ ab eis mittit.

Itē q̄cūq; dat aliqđ vt absenti. conueniēter dr̄ mitti. sz tota trinitas ē absens pcedentibus q̄tū ad grām inhabitātē. ergo q̄cūq; dat spūssctus. q̄tū ad grām inhabitātē. nō incōgrue dicit mitti. si ḡ dare ē in diuinis hoc mō vt dcm ē. ḡ z missio.

Cōtra. vbicūq; est missio. ibi est separatio. Un Hieron. sup Ezechi. Nō cōiūctū ē z in vno corpe copulatū. mitti nō pōt. sz qđ extra ē. Un nō mittit manus sz iaculū. Sz i diuinis ē oīmoda indiuisio z nulla separatio. ḡ. z̄c.

Itē. vbicūq; est missio ē missi ad mittētē subiectio. qđ patet. dns em̄ mittit seruū z nō seruus dnm. Sz i diuis ē oīmoda eq̄litas z nulla subiectio. ḡ ibi nō ē missio.

Itē vbicunq; est missio. ibi ē mutatio. q̄ nō dicit aliqđ mitti. vbi est. sz in diuinis. nulla omīno cadit mutatio. ḡ. z̄c.

Itez missio passiue dicta inq̄tū talis ē opus ministerij. sed i nobilissima natura inq̄tū talis nō cadit ministerium. ḡ. z̄c.

9 Q. R. dom. q missio ē in diuinis. sicut oñdunt p dicte auctes et rōnes. z trāsferr a creaturis ad deū. Secūdū aūt q missio in his inferioribus cōsiderat bz respectū ad tria. s. ad pncipiū. z ad terminū. z ad missū. Ad pncipiū siue ad mittentē sub triplici habitudine cōparī cōuenit. Ut ad dātē vtutē. z sic mittit radius a sole. Ut ad dātē vtutē. z sic mittit iaculū a pjectore. Ut ad dātē iurisdictōnē siue auctē. z sic mittit nūcius a pceptore. Scdz oēm hāc cōparationē est in diuinis missio. q̄ spūs mittit a pre z filio rationabiliter ē z vtutē z auctē i opando abeis. z ideo missio. sm hūc respectū est cōpletissime in diuinis. Nō em̄ ē ponere q vna ps recipiat auctem. nisi a q recipit vtutē. nec vtutē nisi a q recipiat eē. Similiter ad terminum sub triplici habitudine comparatur. Mittit em̄ aliqđ alicui. vbi vicz quietat. vt lapis mittit deorsū. Mittit etiā alicui vt a q habeat. sicut aliqs mittit alicui donū. Mittit etiā vt ad aliqđ scz q operet. Scdm hāc triplicē cōparationē ē missio in diuis. Mittit em̄ filius vel spūssctus. vt alicui ad inhabitādū. vt alicui ad possidendū vt donū. vt ad aliqđ. s. ad effectū cōparādū. z ideo missio p comparationē ad terminum repit cōpletissime in diuinis. multomagis q̄ in creaturis. Si aūt loqmur de missione in cōparatōne ad missum. sic in his inferioribus ponit triplicē cōditionem imperfectōis scz separationē. subiectionē. z mutationē. que qđē nō sūt in diuinis. est tn aliqđ perfectōis ibi istis correspondes. z rō huius patz sic. In istis inferioribus separatur missus a mittente. propter distātiā termini ad mittentē. vt patz. cum mitto aliquē romā. q̄ roma distat a me. si ille debz esse rome oportet q separet a me. In diuinis vō q̄ds mittēs ē vbiq; nulla ē distātia. z ideo nulla ē separatio. loco tamē hmōi ē missi a mittēte egressio siue emanatio. z sic patet respōsio ad illud qđ obr̄ de cōditione separationis. Similiter i his inferioribus nō est i misso subiectio. propter differētiā mittentis ad missum. q̄ em̄ missus recipit a mittēte. vel eē vel vtutē. vel operationē. z est separatus ab eo in substātia. q̄ subā omīno cadē nō participat a pluribus. necesse est q aliā vtutē recipiat ab eo. z aliā iurisdictōnem illa iferioꝛē. sz i diuinis nō ē subalis dīa. z tō oīa sūt equalis nobilitatis i mittēte z misso. sz tn loco huius est subauctus emanatio. z sic patet secūda obiectio. Similiter in his inferioribus ē in misso mutatio. propter distātiam missi a termino. q̄ em̄ nō est i termio ad quē mittit. iō oportet q̄ mutet locū. z q̄ sit i eo mutatio. q̄ vō i diuis missus nulli loco abest. nō oportet q personaliter accedat. z tō nō ē ibi mutatio. Sz tn loco eius ē aliquis effectus de nouo productus. z sic patet tertia obiectio. Quāuis enī in diuinis non sit separatio. subiectio z mutatio. tamē loco horū ē emanatio. subauctus origo. z noui effectus productio. Ad illud qđ vltimo obr̄ q pertinet ad ministeriū. dō. q hoc verū est vbi missio dicit subiectionē. sed h nō est i diuina natura sz in creaturis. z̄c. 10

Questio q b

Utrū missio in diuinis sit ex tpe tm̄. an etiā ab eterno. Et q ab eterno oñdit auctē z rōe. Auctē sic Brego. eo mittitur filius q̄ generat. sz gnat ab eterno. ḡ mittit ab eterno. ergo missio i diuinis ē ab eterno.

Itē Beda in omelia. Spūssancti missio ē processio. sz procedit ab eterno. ḡ mittitur ab eterno. Itē rōne sic. Missio siue actiue siue passiue dicta. ē ōs. sz ois actio q̄ bz deū vt terminū. z vt pncipiū ē ab eterno. vt patz. cū dr̄. de. intelligit. ōs generat sz missio ē hmōi. q. ōs mittit deū. ḡ missio est eterna. Si dicas q missio recipit duplicē terminū. s. eū q̄ mittit. et eū ad quē mittit. z ille ad quē fit missio ē tpalis. Cōtra ōs pte eē q̄ mittit. ōs q̄ mittit. ḡ pari rōe de. ad quē mittitur. z vr. q iste cōparatōes pncipij z termini maxime deo conueniāt. Deus em̄ ē alpha z o. pncipiū z finis. ḡ magis p̄ pe dr̄ de. ad quē mittit q̄ ōs q̄ mittit.

Itē q̄dq ē deus ē eternū. missio ē ōs. ḡ ē eterna. sz pmisse sūt pte. ḡ z conclusio Cōtra Joh. xvj. Si nō abiero. paclit⁹ nō ve. ad vos. cū aūt abiero. mit. vo. c. Cū ḡ spūssctus pt mitti et pmitti. sed qđ est eternū. nō pt pmitti. ḡ. z̄c.

Itē Aug. iiij. de tri. Mittit filius vel sc. cū ex tpe cuiusq; mētē concipit.

Itez ois missio ē ad aliqđ posterius mittēte. sz vbi cadit posterius necessario inuenit rō pncipij z tpis. ḡ. z̄c. pma pposito p se est pte. q. mittēs q̄ pus bz ipm qđ mittit q̄ habeat ille ad quē mittit. Itē ois missio. vel ē rōe mutatōis. vel rationē operatōis. sz i diuis nō est mutatō. ergo ad h q̄ missio sit. necce ē q̄ inueniat operatio. z si operatio. et effectus et si effectus. et tēpus. ergo ois missio ē ex tpe.

R. dom. ad pdicta. q missio i diuinis nullo mō dr̄ nisi ex tēpore Et rō huius ē. q. dicit cōparationē. nō tm̄ ad pncipium. nec tm̄ ad missū. sz etiā ad terminū. sz terminus ille de necessitate creat⁹ ē. q. missio i deo cū nō dicat mutationem. dicit aliquā circa terminū operationē. et ita aliquē effectū. et q. ome quod recipit effectū ē creatum et tpale. tō missio de necessitate ē tpalis. 11

Ad illud q quod dicit Brego. eo mittitur filius quo generatur. Dicendum q ipse loquitur presupposita manifestatōne in creaturis pater enim manifestatur in creatura. sed non mittitur sed filius mittitur. Et Brego. reddit rationem. q nulla alia causa est nisi q ille generatur. ille non. id est pater. 12

Ad illud quod obiicitur de Beda. dicendum q Beda loquitur de processione spiritussancti. put est i creatura. et ita semp est temporalis vt missio. 13

Ad illud qđ obr̄ q omne qđ actiue et passiue in deo ponitur eternū est. dom. q vez est nisi habeat vlteriorem respe- 14

ctum ad creaturam. sed missio ꝓter respectū qui ē mittē
tis ad missum. importat aliquē effectum in creatura.
15 ¶ Ad illud quod obꝫcit ꝙ missus actiue ⁊ passiue ē de/
us. dom ꝙ est ꝗdam actio q̄ solū respicit passum. vt p/
curio te. ꝗdā que passum. ⁊ aliū terminū vt deceo te gra
matica. similit ⁊ mitto te ad illū. Et qđ obꝫcit vez est i
actione ⁊ passione q̄ nihil aliud respiciūt nisi ꝑncipium
⁊ obiectū. sed nō in alijs q̄ requirūt aliū terminū. ⁊ ideo
habet instantiā in ꝓposito. Similit soluendū est ad se/
quens ꝙ vez est si actio illa oīno terminaret̄ in deum
Sz qđ obꝫcit ꝙ missio respicit deū vt terminū ad quē.
dom ꝙ si termin⁹ ad quē est missio eēt solū in rōne finitē
tis. sic vez esset. nūc aūt nō est sic. sed magis in rōne su/
16 scipientis. ¶ Ad vltimū obiectū. dom ꝙ ibi est ꝓpo⁹
accidētis. sicut h. oīne es est naturale. statua est es. ḡ ⁊c
q; qđ erat materie attribuit statue rōne artificij. Simi/
liter hic quod erat diuine ēentie attribuit missioni rōe
cōnotati. ¶ Questio iij c
¶ Querit cuius sit missio vt missi. ⁊ vr ꝙ sit toti⁹ trini/
tatis. Aug. iij. de trini. Mittit filius. cū ex tpe cuiusq̄
mentē ꝓcipit. sed tota trinitas mittit. ḡ. pater. ¶ Itē mitti ꝑsonā est ipam
de nouo venire ad habitandū. sed tota trinitas de nouo
17 venit ad habitandum in pctōre. cū gra datur ei. ḡ ⁊c.
Minor pater Joh. iij. Ad eum veniemus. ⁊c. ¶ Itē
missio ꝺnotat effectū in creatura. sed ita est. ꝙ oīne con
notans effectū dicitur essentialiter. ergo missio passiue
dicta dicitur essentialiter. sed quod ēentialiter dicit cō
uenit toti trinitati. ḡ ⁊c. ¶ Item qñ aliqđ mittit mittit
cum eo esse qđ ei inseparabiliter est ꝺiunctū. sz pater est i
seperabiliter ꝺiunctus filio. ḡ qñ mittit filius. mittitur ⁊
pater. ¶ Itē mittere ⁊ mitti aut sunt equalis nobilita/
tis. aut nō. Si equalis. ḡ qua rōne dicit mittere de pa/
tre eadem rōne ⁊ mitti. Si est ineq̄lis. ḡ mittens ē ma
ioꝛ misso. ḡ filius est ineq̄lis patri. Contra. Aug⁹. iij.
de trini. Pater nusq̄ legit missus. sz nō debem⁹ aliquod
asserere de deo qđ nō habem⁹ er sc̄ptura. ḡ mitti nō ꝺue/
nit toti trinitati. ¶ Item Aug. dicit ꝙ pater absurdis/
sime dicit missus. sz sermones veri nō sūt absurdissimi.
sed pot⁹ falsi. ḡ mitti nō vere dicit de patre. Itē Aug.
dicit ꝙ mitti est cognosci ab alio. sz pater nō cognoscit
esse ab alio. ergo pater nō mittit. ¶ Itē oīne mobile re/
ducit ad ꝺmobile. ergo missibile ad ꝺmissibile. ergo i di/
18 uinis est alia ꝑsona ꝺmissibilis. sz nō nisi pater. ergo ⁊c.
¶ R⁹. dom ꝙ missio sicut patet ex rōne Aug. ⁊ melius
infra patebit. sz duo ꝺz ex suo intellectu. scz emanatōz
⁊ manifestatōz p effectū. Quia ergo ꝺportat emanatōz
passiue missio dicta. hinc est ꝙ cū pater oīno careat ꝑn
cipio. ꝙ de ipo nullo mō pōt dici missio passiua. vñ nō
19 inuenit. ⁊ si inueniret̄ eēt ranꝫ falsa ⁊ velut impropria
exponenda. ¶ Ad illud ḡ qđ obz. j. ⁊. ij. ꝙ missio ē ꝓce/
ptio ab intellectu. vel inhabitatio de nouo. dom ꝙ non
dicit totā rōnē missiōis. sz solū a ꝑte termini in quē. vñ
20 ꝺz addi cū illis emanatio ab alio. ⁊ tūc nō valet. ¶ Ad
illud qđ tertio obz ꝙ ꝺnotat effectū. ḡ est ēentiale. dom
ꝙ nomē ꝺnotans effectū. aut dicit solū respectū ad effe
ctum. ⁊ tunc ē pure ēentiale vt creare. aut dicit etiā cuz
hoc respectū ad ꝑsonā. ⁊ sic pōt esse notionale. sicut cre
are p filiū. sol⁹ est patris. sic ē de ꝺb qđ est mitti. Quia ñ
dicit tm̄ compationē missi ad suscipientē effectū. sz etiā
21 ad ꝑncipiū. Significat em̄ ipm̄ ee ab alio ⁊ in aliū. ⁊ sic
pater. ¶ Ad illud qđ obz. ꝙ inseparabilia simul mittunt
dom ꝙ illud est vez de illa missione q̄ est p separatōz. sz de
illa missione q̄ est p distinctōz nō est dicere. ꝙ sic mittā/
tur necessario illi q̄ distinguunt. sicut nec in alia missiō
ne illa q̄ separant. ⁊ qm̄ pater distinguit a filio. ⁊ missio i
diuinis dicit distinctionē. iō nō opter ꝙ cum mittatur 22
filius. mittatur pater. ¶ Ad illud quod obꝫcit vltimo
ꝙ equalis nobilitatis est mitti vt mittere. dom ꝙ mitti
nō remouet a patre quia dicit ignobilitatē. sz quia dic̄
emanationē ⁊ subautoritatē q̄ quis nō sit ignobilitaz.
tū nō ꝺuenit patri. ¶ Questio iij. d
¶ Ultimo querit cuius sit missio vt mittentis. Et ꝙ sit
toti⁹ trinitatis oñditur sic. Missio idem est ꝙ tēpalis
donatio. sed tpaliter dare ꝺuenit toti trinitati. quia to/
ta trinitas dat spūscm̄ vt dicit Aug. tē. ¶ Itē Aug.
iij. de trini. Mitti a patre filio sine spūsctō nō potuit.
ergo missio filij ꝺuenit spūsancto. ergo eadē rōne mis/
sio sui. Si dicas sicut dicunt q̄daz ꝙ illud intelligit de
missione fm humanā naturā. q̄ missus est ad pdicāduz
fm illud Esa. lxj. Ad annūciandū mansuetis misit me
nō aūt de missione fm diuinā naturā. Cōtra. missio fm
diuinā naturā est missio in mentē vel in carnē. sz Aug.
intelligit de missione ta carnē. vñ statim subdit. q̄ pa/
ter intelligit eum misisse cū fecit ex femina. ergo ꝺstat ꝙ
loquitur de missione fm diuinā naturā. ¶ Itē magister
facit tale argumentū. Si pater potest dare vel mittere
spiritū sanctū. ⁊ hoc nō facit. s. s. aliqđ facit pater qđ nō
facit spūsctūs. ergo diuisa sunt opa trinitatis. Con/
tra datum dicitur relatiue ad dantē. sicut dicit Aug⁹.
xv. de trini. ḡ spūsctūs nō dat nisi ab his ad quos rela
tiue dicit. sed nō dicit relatiue ad se. ergo nō dat se. er/
go nec mittit se. ¶ Itē sicut pat est ꝑma ꝙsona in trini/
tate. ita quā nō est alia. ita s. s. post quē nō ē alia. Sed
pater q̄ nō habet ꝙsonā er q̄ sit. nullo mō dicit missus.
ergo cū s. s. nō habeat ꝙsonā er se emanātē. nullo modo
ꝺz mittere. ¶ Item vbicūq̄ est missio passiua. ibi ē sub/
autoritas respectu alicuius ꝓncipij in misso. sicut ꝺz ab
Aug. ⁊ mgro. ergo vbi ē missio actiua ibi notat auctas
respectu ꝙsone. sz s. s. nō ꝺz auctatē respectu sui. nec al/
terius ꝙsone. ḡ ⁊c. ¶ Item vbicunq̄ est missio ibi vere
notat distinctio. sicut in creaturis separato. sz ꝙsona s. s.
nō distinguit a se. ergo a se nō mittit. nec filiū mittit. cū
nō habeat auctatē in ipm̄. ḡ nō mittit. ¶ Itē oīs actus
fm quē ꝙsona reflectitur supra se. est essentialis. ⁊ essen/
tialiter dictus. si ergo filius mittit se. vl s. s. se. ergo mit
tere vel mitti essentialiter dicit. sz oīs talis actus dicit 23
de tribus. ergo pater mittit se. ¶ R⁹. dom ꝙ in hac q̄sti
one. sapientes opinant ꝺtrarie sapientib⁹. Nam mgr
dicit expresse ⁊ mittit ꝓbare auctē ⁊ rōne. ꝙ s. s. mittat se
⁊ dat se. nec oportet fm ipm. ꝙ inter mittentē ⁊ missum
cadat personalis distinctio. sed solū ēgrum ad rationez
intelligendi. vt ipe sit mittens inēgrum deus. ⁊ idempe
sit missus inēgrum donum. ¶ Aliorum mgroz ⁊ anti/
quoz fuit positio. ꝙ mittere ⁊ mitti de rōne sui nomis
important subautoritatē. ⁊ auctatem. ⁊ distinctionē. et
iō nullo modo pōt dici ꝙ vna ꝙsona mittat se. vel mit/
tatur a se. vnde locutiones iste sunt impropie ⁊ expo/
nende que hoc dicere vident. ⁊ positionez suam confir/
mant per Aug. qui dicit ꝙ pater nullo modo mittitur
nec legitur missus. hoc nō est ob aliud. nisi quia hoc qđ
est missus. importat subautoritatem. ergo per oppositū. mittere importat autoritatem. ⁊ vna persona nō
habet autoritatem supra se. Et respondent rationibus
magistri. ꝙ non est simile de hoc quod est dare. ⁊ de hoc
quod est mittere. Quia dare vno modo est ex liberali/ 24
tate siue amore communicare. et sic est essentiale om/
nino. et nullam connotat distinctionem. et sic concedi

tur. ꝙ tota trinitas dat seipam. ⁊ pater filꝝ. Alio mō ē dare alicui dn̄ū cōicare. nō tm̄ ex liberalitate. sz etiā ex auctate. ⁊ sic dare dicit notionē. siue tenek notionalik. ⁊ hꝫ mō nō valent ille ratōes. si pater dat spm̄ sanctū. ⁊ spiritussctūs nō dat se. ꝙ aliqđ facit pater qđ nō spūssctūs q̄ dicit notionē. ⁊ in hꝫ sensu eq̄ poller ei qđ est mittere. filiter donatio passiua ei qđ est pcedere. Silr ad silē qđ
25 inducit mgr̄ de filio. dicūt ꝙ nō est silē. q̄ filio duplex est natura. scz diuina ⁊ hūana. ⁊ ꝯtū ad hūanā pt mitti ⁊ mittik a tota trinitate. q̄ minor est deo. ⁊ inferior. ⁊ nō tm̄ subauctate hz. sz etiā seruitutē. q̄ est ꝓprius dei ꝯtus ꝑ vnionē sit dn̄o. Quātū ad diuinā aūt. mittik a solo patre. q̄ a solo patre pducik. Quia ḡ spūssctūs pducik ⁊ a patre ⁊ a filio. ⁊ nō a seipō. hīc est ꝙ nō mittik nisi a patre ⁊ a filio. ⁊ ꝓter hoc rōnes mgr̄i nō valent. q̄ omnes auctates q̄ dicunt filiū mitti a spūssctō vel a se. fm hūanā naturā intelligunk. Sz licet hec positio rōnabiliter videat ⁊ facilior ad sustinendū. tm̄ q̄ nō debem⁹ auctes sctōz ad nr̄am trahere rōnē. sz magis ecōuerso. rōnē nostram auctoritb⁹ sctōz subijcere vbi nō ptinet exp̄ssam ab surditatē. Et sancti dicunt. ⁊ mgr̄ dicit. ⁊ marie Aug. q̄ plus sup hac materia locut⁹ est. filiū mitti a spūssctō. ⁊ a se. qđ nō pōt exponere fm humanā naturā. Jō alia positio. tum ob reuerentiā sctōz. tum ob reuerētiā magistri. videk magis eē tenēda. Illud em̄ verbū Aug. qđ dicit. ꝙ fili⁹ est missus in carnē a spūssctō. fm hūanā naturā nullo mō pōt intelligi. vt videk. q̄ missio hec fuit ad hūanitatis siue carnis assumptōz. ḡ fm rōnē intelligendi. p̄cedit hūanā naturā. vt tā vnitā. ḡ si filius hoc mō dicik missus. oꝑtet ꝙ attribuak diuine nature. ⁊ ira rōne diuine nature missus ē a spūssctō. multo fortⁱ⁹ ergo a se. ac ꝙ hoc ⁊ spūssctūs a se. Et ꝓterea ad intelligētiā
26 obiectoꝝ in ꝯrariū notādū est. ꝙ missio de se duo ipor tat. scz emanationē ⁊ manifestationē. ⁊ pncipalik de rōne sue significatiōis iportat manifestationē. Et hꝫ pz p Aug. in. iij. de trini. qui dicit. ꝙ mitti est cognosci esse ab alio. ⁊ habek in p̄senti dist. q̄ tunc filꝰ mittik. cum ex tempe cuius q̄ mente ꝯcipitur. Quia ergo principaliē importat manifestationē ⁊ cōnotat in misso emanatōz ideo manifestatio sumik per hoc qđ est mittere ꝑ modū actionis. ⁊ ꝑ hoc ꝙ est mitti ꝑ modū passionis. sz emanatio vtrobiq̄ vnifomiter. Unde sensus est. pak mittit filium. i. declarat siue manifestat filij emanationē. siue filium emanare. In passiua vero sensus est. filius siue spiritussctūs mittik. i. manifestak ab alio emanare.
27 Et quoniā ablatiꝰ respectu passiui. ⁊ nomiatiꝰ respectu actiui. importāt rōnem pncipij. ⁊ significatio buⁱ⁹ verbi mittere ⁊ mitti est manifestatio ⁊ emanatio. ideo illa est ꝓprissima. quando ablatiꝰ vel noiatiꝰ importat habitudinē pncipij respectu vtriusq̄. vt cum dicik pater mittit filium. ⁊ filius mittitur a patre. quia filius emanat a patre. ⁊ manifestatur a patre. Quia vero

De missione filij ⁊ spūssctī ꝯtuz ad modū qui duplex est. visibilis. scz ⁊ inuisibilis.

Hic q̄rik vtz sel tm̄ missus sit filiꝰ. Sup egit magister de missione ꝯtū ad pncipiū. hic agit de missione ꝯtū ad modū q̄ dupler ē. scz visibik ⁊ inuisibilis. Et q̄m isti modi p̄uenīūt missiōi filij ⁊ s. s. tō mgr̄ p̄mo assignat eos circa missionē filij. scdo circa missionez s. s. infra i pncipio. xvj. di. Hūc de s. s. videdū est rē. Prima ps hz q̄tuor ptes. In p̄ma (p̄missa q̄one) oñdit auctoritate Aug. ꝙ filiꝰ duobꝫ modis missus ē. scz visibiliter ⁊ inuisibiliter. ibi. Ad quod dicimus. In scda assignat duplicem differentiam istoꝝ duoꝝ modoꝝ. vnam ibi. Ecce distincti sunt duo modi missionis filij Aliam. ibi. Preterea notandū. In tertia ꝙo mouet dubium quoddā. quod habet oꝛtum ex predeterminatis. ibi. Dic queritur cur pater nō dicitur missus. In quarta vero remouet siue dcet errorem cauere. p̄cedentez ex illius dubij solutione. ibi. Ideoq̄ putauerunt quidam heretici. Et hoc enīz quod dixerat patrem nō mitti posset quis credere in diuinis nō esse equalitatē. Ad hoc respondens magister dicit ꝙ hoc nō est ꝓpter ineq̄litatē. sz ꝓpter pncipij auctatē siue cōnotationē.

principale significatum horū verborum est manifestatio. nō emanatio. quoniā nomiatiꝰ vel ablatiꝰ est pncipium manifestatōis. ꝯtus nō emanatōis. propria ē. sed minus predicta. ⁊ in hoc sensu p̄cedunk iste. Filius mittit se. ⁊ spiritussanctus mittit se. Quia vero taz mittere q̄ mitti importāt emanationē circa missum. ⁊ persona patrꝭ nō emanat ab aliquo. similiter nec trinitas ideo persona patrꝭ nusq̄ legitur missa nec ipa trinitas Ex hoc patet. ꝙ hec est simpliciter ⁊ oñino impropria pater mittit se. siue ipsa trinitas. quia receditur a proprietate personaꝝ ⁊ trinitatis. Illa vero est simpliciter ⁊ oñino propria. Pater mittit filiū. cum a nullius proprietate recedatur. Ad illud quod obꝫcitur in con- 28
trarium de dato ꝙ dicitur relatiue. Dōm ꝙ verum est fm ꝙ dare dicit ꝙ quandā auctoritatē cōmunicare. hoc modo nō accipit magister. sed in ꝯtuz dare idem est qđ liberaliter ⁊ voluntarie cōmunicare. Ad illud quod 29
obꝫcitur ꝙ pater nō mittitur. quia nō ab alio. Dōm ꝙ nō est simile. quia tam mittere q̄ mitti. important emanationem in misso. vt patet exponenti. sensus enim est hec persona mittit illam. i. manifestat eius emanatōez ⁊ hec mittitur ab illa. i. eius emanatio manifestak ab illa. sed hec emanatio nō semp importat respectū oīus p sone mittentis. quia ab aliquo potest esse manifestatio missionis a quo tamen nō est ipsa emanatio. ⁊ ideo sic nō ponitur productio in mittente. sicut emanatio i misso. ⁊ ideo nō sequitur ꝙ si pater nō mittitur. ꝙ spiritussanctus nō mittatur. Ad illud quod obꝫcitur vbi ē missio passiua. ibi est subauctoritas. Dōm ꝙ verum est nō ratione qua passiuū. sed ea ratione. q̄ tam passiuum q̄ actiuum notat emanationē in misso. sicut patuit i ex positione. Et quia emanatio nō semp est respectu mittentis. ideo nō oportet ꝙ sp importek auctoritas in mittente. sed ratio ista valeret bene. si ita esset. vt principale significatū eius quod est missio. esset emanatio siue productio. Ad illud quod obꝫcitur ꝙ mittere importat 30
distinctionē. Dōm ꝙ mittere vno modo importat differentiam substantialē. vt cum importat dominiuz. vt cum dicitur. deus mittit angelum. Alio modo distinctionem personalem. vt cum importat auctoritatem in mittēte. ⁊ subauctoritatē i misso respectu mittētis. vt cū pater mittit filium. Tertio modo importat distinctionem solum. ꝯtum ad modū intelligendi. Sicut cū di- 31
citur. voluntas est instrumentuz seipm mouens. quia idem est mouens. ⁊ motum. Similiter cum dicik. Spiritussanctus mittit se. idem est mittens ⁊ missuz. rōne differens. Mittens inquā. fm ꝙ deus. sz missuz. fm ꝙ donū sicut p̄dictū est. Ad illud qđ obꝫ vltimo de reflexi- 32
one actus. dōm ꝙ verē est q̄ ad principale significatum sed nō oportet ꝯtum ad cōnotatum. ⁊ rōne pncipalis significati est reflexio persone mittentis supra se. vt dicatur. mittens est missus.

a ¶ Dic q̄rit vtz. In pte ista sunt dubitatōes circa literam. z primo dubitat de situ. c. s. hui⁹ ptis. Videt em̄ q mgr̄ nō debeat h ponere tractatū de missione filij. q missio filij est incarnatio. sz de ei⁹ incarnatōe agit in tertio. q̄ ibi deberet agere de missione nō h. R⁹. q mgr̄ incidēter introducit hūc tractatū de missione filij propter explicatōnē missionis. s. s. Posset tamen dici q mgr̄ hic agit de missione filij in mentē pncipaliter. sz de missione filij in carnez p accidēs vt distinguat a missione filij in mētē. De illa aūt missione q̄ est in carnem spāliter et pncipaliter agit i tercō. z ideo alr ibi q̄ hic.

DI. XV a

¶ Utrū semel tm̄ missus sit filius. an sepe.

e

Nc queritur vtrū semel tm̄ missus sit filius. an sepe mittat. Si em̄ missio filij ipius tm̄ incarnatio ē. cū semel tm̄ incarnatus sit. et semel tm̄ videt missus. Ar si sepe mittitur. est z alia ei⁹ missio q̄ incarnatio. Sz q̄ est illa. Uūq̄d eterna genitura missio ei⁹ dicēda ē. an etiam alia missio q̄renda ē.

¶ Dicit aūctē Aug. q filius dupl̄ modis missus ē. scz visibiliter z invisibiliter. f

¶ Ad qd̄ dicim⁹ q duob⁹ modis dicit filius mitti p̄ter illā eternaz genituram q̄ ineffabilis est. fm quā etiā missus possz dici. vt videtur q̄busdā. sz melius ac verius fm eā dicit genitus. Preter eā q̄ duob⁹ modis dr̄ mitti. scz vel cū visibiliter mūdo apparuit carne indutus. vel cū se in alias pias sic transfert. vt ab eis capiatur ac cognoscatur. Hos duos missionis modos apte Aug. distinguit in. iij. li. de trini. dicēs.

b Nō eoipso q̄ de patre natus ē missus dicit filius. sz vel eo q apparuit huic mūdo. verbū caro factū. vñ dicit. A patre exiui. z veni in mūdū. Uel eo q ex tpe cuiusdā mētē pcipit. sic dictū ē de sapia. Emitte illā d̄ celis sanctis tuis. z a sede magnitudis tue. vt mecū sit z mecū laboret. i. doceat me laborare. z tūc vni cuiq̄ mittit cū a quoq̄ cognoscit atq̄ pcipit. q̄tū cognosci z pcipi pt. p captu vl̄ pficietis in deū. vel pfecte i ḋo aie rōnali.

¶ Assignat duplicē differētiaz istoz modoz. scz q fm alterz semel. fm alterz sepe sit missus. et fm alterz vt sit homo z fm alterum vt sit cū hoie. g

¶ Ecce distincti sunt duo modi missionis filij. z fm alterz sel tm̄ missus ē dei filius. fm alteruz sepe missus ē. z mittit quotidie. Nā fm alterz missus ē vt sit hō. qd̄ semel tm̄ factum ē. Scdm alterz mittit vt sit cū hoie. quō q̄tidie mittit ad sctos. z missus c est etiā aū incarnatōz. z ad oēs sctos q̄ aū fuerūt. z etiā ad an d gelos. vñ Aug. de filio. i. de sapientia pfis loq̄ns i. iij. li. de trini. Alit mittit sapia vt sit cum hoie. aliter missa ē vt sit hō. In alias ei sctas se trāsfert. z amicos ḋi z pphetas pstituit. sic iplet etiam sanctos angelos. Sed cum venit plenitudo temporis missa est non vt implerz angelos. nec vt esset angelus. nec vt esset cum hominibus. vel in hominibus vt antea i patribus erat et in prophetis. sed vt ipsum verbuz fieret caro. id est homo.

¶ Secundum alterum modū dicitur filius missus in mundū fm alterum non. h

¶ Preter ea notandum est. q cum his duobus modis mittatur filius. fm alterum dicitur missus in mundum. fm alterum vero non. Eo enim modo missus dicitur in mundum quo visibilis mundo apparuit. Unde Augustinus in eodem libro ait. Cum ex tempore cuiusq̄ mente percipit. mitti quidem dicitur. sed non in hunc mundum. Non enim sensibiliter apparet. i. corpeis sensibus pstatur pro statu glorificationis proprie aūt nō dicit mitti nāc nisi dicat large mitti ad manifestatōz alic⁹ occlti.

e ¶ Nam z nos fm q̄ mente aliquid eterne capimus nō in h mūdo sam⁹. Videt solliz dicere. Q̄ aut dic fm z dilectio ē tpe legis gre cōtpe legis septe. g zc. R⁹. dōz 34 q̄ plen⁹ dari pt dupl̄r intelligi. Aut intēsiue. aut extēsiue. Si extēsiue. sic pluribus dat⁹ ē. s. s. tpe legis gre. q in oēm ter. ext. so. eoz zc. nō tm̄ ad vnā gentē. Si intēsiue h ē dupl̄r. aut cōtū ad generalē statū. aut cōtū ad spāles psonas. Quātū ad generalē statū in no. te. cōtū ad spāles psonas i ve. te. z sic se hūt vt excedētia z excessa. Q̄z in ve. te. fuerūt aliq̄ viri euāgelici. z sic pcedunt rōnes ad vtrāq̄ ptē. In ve. te. fuerūt aliq̄ abūdātes i sapia. vt salomon. Aliq̄ in patia vt tob. aīt qui i mā suerudc ne vt moyses. aliq̄ i fide vt abraam. aliq̄ in deuotione vt dauid. aliq̄ i miraclōz ope vt helyas. Aug⁹.

d ¶ Et etiaz ad angelos. vr falsum. Quia angelus dicit nuncius seu missus sz ad missum nō est missio. ergo zc. Si tu dicas q alio mō mittitur. Cōtra. qui semper est presens. nō indiget missione. sed angelus sp cōtemplat deū vt pciente. g zc R⁹. dō. 35 q̄ missio sapie sue filij ē ad creaturā illustrādā. sic missio. s. s. ad creaturā sanctificandam. Et q̄niam angeli nec ex se fuerunt sapientes. nec ex se fuerunt sancti ideo oportuit q a principio mitteretur cis sapientia. que est filius z spiritussanctus. Unde Augustinus loquitur de eis.

---

a ¶ Dic q̄rit vtz. In pte ista sunt dubitatōes circa literam. z primo dubitat de situ. c. s. hui⁹ ptis. Videt em̄ q mgr̄ nō debeat h ponere tractatū de missione filij. q missio filij est incarnatio. sz de ei⁹ incarnatōe agit in tertio. q̄ ibi deberet agere de missione nō h. R⁹. q mgr̄ incidēter introducit hūc tractatū de missione filij propter explicatōnē missionis. s. s. Posset tamen dici q mgr̄ hic agit de missione filij in mentē pncipaliter. sz de missione filij in carnez p accidēs vt distinguat a missione filij in mētē. De illa aūt missione q̄ est in carnem spāliter et pncipaliter agit i tercō. z ideo alr ibi q̄ hic.

b ¶ Nō eoipso q̄ de patre natus ē missus dicit filius. Videt dicere falsū z ptra grequi dicit. eo mittit filius q̄ generatur. R⁹. dōm. q aug⁹. loqtur cū pcisione. vt intelligat in eoipso tātū. Greg. aūt cū psuppōne manifestatōnis. Uel alr augusti. loqtur de generatōe eterna. Greg. de tpali. vnde nulla est omino ptra dictio. Aug⁹.

c ¶ Missus est etiā aū incarnationē z ad oēs sctos. Queritur vtrū p⁹ incarnationez plen⁹ sit datus filius z spiritussanctus. Et q sic videt. quia status legis fuit status imperfectionis. stat⁹ euangelij. status pfectionis. Lex em̄ neminem duxit ad pfectōnē. sed euangeliū dicit eos tote perfecti. Math. v. ergo zc. Item de spūsctō videt hoc specialiter q scribit Johis. vij. Spūs nōdū erat dat⁹. q ibs nōdū erat glorificat⁹. Nō ḋr̄ q nullo mō aū fuerit dat⁹. sz q nō ita abūdāter. q zc. Itē maior cognitō Joh. xvj. Sap. ix.

aiam·aut fm carnē·Nō fm carnē h̄ ꝓstat·ḡ fm aiaz·ḡ videt ꝙ ania quādo deū cognoscit sit in celo·siue extra mūdū·Itē hoc videt rōne·qz cape eternū est magis capi·ḡ si qō capit a capiēte locat·ḡ aīa locat in eternitate ḡ extra tp̄m·Preterea qō cognoscit z amat·aut trahitur a cognoscente z amante·aut ecōuerso·sz duz deū amam⁹ z cognoscim⁹·ñ trahim⁹ ad nos sz nos ad eū·sicut dr in iij·de diui·no·Rᵒ·dōm·ꝙ loc⁹ habet naturā cōtinētz z ḡrantis·

36 Esse ḡ i h̄ mōdo ē duplr·Aut q̄tū ad ꝑitatē z cōtinētiā·aut q̄tū ad q̄tē·Augu·

Questio· aūt loq̄tur nō ꝑmo mō·ꝙ aīa z

Rᵒ· corp⁹ p̄e egredia tur hūc mōz dū mēte capit deuz sed intellegit q̄tum ad quietem

f Augᵒ· Quia affectus aīe nō reḡescit i tp̄alib⁹ sz eternis h̄b supferr·z q̄tū ad h̄ intelligit dyo·z intelligit scōa ratō ꝙ amatū trahit non localit mutādo·sz sibi ꝯformādo· qz amās trāsformat i amatuz·et

e est·ꝛ Nam et nos fm ꝙ mente aliquid eterne capim⁹·non in hoc mundo sumus·z omnium iustorum spūs etiaz in carne uuentium inq̄tum diuina sapiunt nō sunt in hoc mundo·Ex predictis liquet·ꝙ preter ineffabilem genituraz duobus modis mittitur filius·scilicet cum visibiliter apparuit·vel inuisibiliter percipitur mente·

¶ Dubiū ozō ex p̄missis·Cur s·pat nō oz missus cum ab aliq̄ cognoscitur vt filius· 1

¶ Hic querit cur pat nō oz missus·cū ex tpe a q̄q̄ cognoscit sicut filiᵘ·Ad q̄d dicim⁹·qz in eo est p̄ncipiū auctoritas·q̄ nō hz ō q̄ sit·a q̄ filiᵘ ē z spūsctūs

f Patrem ē(vt ait Augᵒ·i eodē li· pncipiū totⁱ⁹ diuinitatis·vel si melius oz deitatis·qz pncipiū ē filij z spūsctī·Nā vt ait Augᵒ·in eodē·Si voluisset etiā de⁹ pat p subiectā creaturā visibilit apparere·absurdissime tū aut a filio quē genuit·aut a spūsctō q̄ de illo pcedit·missus diceret·Cōgruent aūt ille missus oz q̄i cognoscēs ꝙ formak ꝙgnito·

¶ Pr̄ei ē·z·pncipiū totⁱ⁹ diuitatz·vel si melⁱ⁹ dr deitatz·vt male dicere·qz aut h̄ ē p gñatōez aut p spiratōnē·Sz si h̄ ḡ pr̄ generat vel spirat deitatē·qō ē contra mgrm supza dist·v·vbi dicit ꝙ eētia nec generat nec generatk·Preterea qr quare dicit·vt si melⁱ⁹ dr deitatz·Rᵒ dōm·ꝙ aug·nō simplicit dic ꝙ sit pncipiū diuinitatis sz cū hac dr̄mīatōe totⁱ⁹· Et qm̄ i simplicissimo nō cadit aliqua totalitas nisi exteso nomine totalitatz ad psonarū plalitatē·ō deitas siue diuitas stat vt i psonis·tū qz nō potest trahi ad psonas·cum sit nomē abstractū pdictus fmo exponēdus ē sicut supza expōit magister locutiōes silles·Q grit qre oz deitatis melⁱ⁹·dōm ꝙ diuinū pōt dici de creaturis·fm ꝙ oz hō diuinⁱ⁹·sz deⁱ⁹ solⁱ⁹ dei ꝓprium·ideo deitas magis ꝓpie dicit formaz dei q̄ diuitas·ō melius dicit deitatz q̄ diuinitatz·

Aug⁹· 38

AD intelligētiā eoruz que dicunt in pte ista triaḡruntur de missiōe filij inuisibili·qz de visibili agek in tercio·Et quia missio inuisibilis filij similis est missioni inuisibili·s·s·ideo simul q̄rit de vtraq̄·Primo qr·vtz hec missio sit fm dona gratie ḡtuz facientis·vel ḡtie ḡtis date·Secūdo qr vtz fm eadē dona ḡtie dicak mitti filiᵘ z s·s·Tertio vtz vtraq̄ missio sit fm ea dona gratie augmentatc·

¶ Questio I c

Q hec missio sit fm dona gratie gratis date ostendit sic·Rab·dicit de spiritu sancto ꝙ ter datus ē spiritus sanctus·z p̄mo dicit ip̄m esse datū ad miraculoz opatōem cōstat aūt ꝙ miraculoz opatio est ḡa ḡtis data·ḡ·z·

¶ Itē spūsanctⁱ⁹ dak·cū dak donū ꝓphetie·vñ·j·Re·rj Factⁱ⁹ est spūs dñi sup saul et ꝓphetabat·sz bonuz ꝓphetie dak frequēter his q̄ nō hñt ḡram gratūfacientez sicut patet de saul ꝙ tertū·ḡ z·

¶ Itē ꝙ filius mittatur fm dona gratie gratis date·vr·Tūc enī filiᵘ dr mitti· q̄n fit reuelatio occultoz·sz reuelatio occultoz pōt fieri sine dono gre ḡtumfacientis·ḡ·z·

¶ Itē Aug·dicit z h̄ in p̄ñti di·ꝙ tūc sapia mittit·cū a cuiusq̄ mēte percipit·siue cū alicui innotescit·si ḡ ꝙcipit z innotescit per dona ḡtie gratis date·vt per fidē in formē·ḡ videt in illis dari·ergo z·

¶ Cōtra Aug·dicit ꝙ tūc datur spūsctūs alicui·cū sic dak vt eū faciat dei z primi dilectoz h̄ est dicere q̄n dak hoibus charitas·sz charitas nō est nisi gratie gratūfacientis·ḡ z·

¶ Itē h̄ip̄m videt de filio qr dr Sap·vij·In aias scās se transfert z amicos dei cōstituit·sz amici dei nō dicūtur sine gtia gtūfacientes·ḡ·z·

¶ Itē rōe ostendit·tūc dak vel mittit·s·s·q̄n habitat in hoie·sz nō dr habitare in hoie·sine gra gtū facientes·ḡ·z·

¶ Itē cū mittit filiᵘ vel s·s·ad aliq̄ē·ñ mittit vt sit vbi priⁿ nō erat·sz vt sit i eo aliter q̄ prius·sz nouⁿ mod⁹ essendi addēs supza cē p naturā·nō est nisi p grām gratū facientē·ḡ z·

¶ Rᵒ ad h̄ distinguūt aliqui·ꝙ spūmsa· 39 ctū dari vel mitti inuisibilit pt cē·vel inq̄tū spūs·vel inq̄tū scūs·Inq̄tū spūs dak p donū gtie gratis date· Inq̄tū sactificās dak p dona gtie gtūfacientes·Similiter sapia vel filiᵘ pt mitti·vel put faciens sapē·z sic p dona gratie gratis date vel put sapia dcā ē a sapore·z sic p dona gre gratūfacientis·Sz istud nō videt soluere qz dantē oppositū istⁱ⁹ solutionis est possibile adhuc soluere et querere de spū et h̄bo qūo dicak dari et non inhabitare·

¶ Propter hoc aliud dicēduz tā de filio q̄ de

spūsco·q dari vel mitti est duplicit· vel simpliciter vt ad hoc· Tūc dak simpliciter qñ simpliciter habet· vicz nō tm ad vsū·sz ad fructū· h aūt ē solū p dona gratie ḡ/tum faciētis·z iō i illa solū dak simpliciter vel filius vt ss· Alio mō dr dari ad hoc qñ nō ad fructū sz ad aurilliuz siue ad aliquē vsū aliq dona donātur·z h fit· cū dātur aliq dona grē ḡtis date·in qbus mānifestak filius vt ss·z sic pcedūt rōes ad pmā ptē· Nā sic intelligēdū ē ybū· Rabi ape em cōiter loqtur ō missiōe· Unde dr ss·ter dak· Aug· aūt loqtur de datōe vel missiōe q ē ad habitādū vel simpliciter habēdū· ¶ Ad illō qō obr de ppheta· Dōm·q vno dak i ea ss· simplicit put ipa dicit cognitōz fm idoneitatē suscipiētis·z fm pietatē exequētis· Alio mō p/ut ē revelatio·z sic nō dak i ea spūs simplicit siue ñ mittit nisi ad h· Unde nō dr ille· Re·q spūscus sit missus ad saul vel fact i saul·sz sup saul· ¶ Ad illō qō obr q mittit filius cū sit revelatio occultoz·dōm q hoc nō est in q cūcz revelatōe·nā alia fit revelatio·nō p missionez filij sz p missionē angeli Multa em revelātur angelis·sz intelligit de illa revelatōe in q est aie illustratio p grām·z si p gratis datā·nō simplicit mittit·sz si p gratū faciētē· tūc simpliciter mittit·z habet· ¶ Ad illud qō vltimo obiect·q tūc mittit qñ pcipit·dōz·q nō sufficit cognoscere filiū q sit ab alio·imo oportet q cognoscat q sit in ipo vt in suo habitaculo· Hoc aūt dico·nō cognitōe necessitatis·sz directure·nec de cognitōe actuali·sz de habitu ali· ¶ Questio vi f

¶ Utrū fm eadē dona grē dicak mitti filius·z ss· Et q nō vr h mō· Missio ss·ē et donatio·z similit filij·sed alia est missio filij·z spūsci·ergo alia donatio· ḡ fm aliud donū· ¶ Itē hoc ipm videt p simile· q· sicut se habet missio visibilis filij ad missionē visibilē ss·ita etiā z inuisibilis·sz missio visibilis filij·z spūsci est fm aliū·z alium effectū·z signū i creatura· ḡ inuisibilis fm aliud et aliud donū· Itē missio ē ad cognoscēdū emanatōnem z discernēdū·si ḡ filius discernit ab effectu in q mittit· et ss·z hmōi sūt dōa grē· ḡ qtū ad aliō donū mittit filius· qz tā ad aliud spūscus· ¶ Itē nō est idē appropatū filio·z ss·sz aliō i creaka· ḡ cū filius dicatur mitti i effectu sibi appato·i alio effectu vel dono mittit filius qz spūssanctus· Cōtra omis donoz distributio tā grē gratis date qz ḡtie gratūfaciētis·attribuit spūscō·maxime dōa gratie gtūfaciētis· Sicut ptz·1· Corin·xij·ḡ cū ss· mittat in donis sibi appropatis·in omibus donis mittit·ergo in eisdem in qbus filius· ¶ Itē filius mittit cū sapīa dak·z simulter spūscus·q· pcipuū donū ss·est sapīa·ḡ·zc· ¶ Item qndocunqz dak cognitio dicit mitti filius·sz in hoc dono dak vel mittit ss· Joh·xvj· Cum venerit ille docebit vos om·ve·ḡ·zc· ¶ Itē qñcūqz charitas dak·mittitur ss·sed i h dono dak filius· Sap·vij· In aias scās se transfert·z amicos dei cōstituit·z aug· in·xij· de tri· exponit illud de missiōe filij·ḡ·zc· ¶ R° dōm·q i missione inuisibili est donoz collectio·in qbus ē mānifestatio z inhabitatio· ¶ Et fm h intelligēdū ē q ē loq de donis dei qntuz ad radicē vel qtū ad habitū·vel qtū ad actū cōsequētē Loqndo aūt qntū ad radicē·sic q· vna ē grā gtūfaciēs p quā inhabitat filius·z ss·que ē radix donoz gratuitorū·sic dātur vel mittūtur codē dono· Loqndo aūt qntū ad habitū sic distinguēdū·q· qdā habit sūt pure affectiui·qdā pure cognitiui·qdā medij· In habitibus pure affectiuis dak siue mittit ss·q· ei appropak· In habitibus pure cognitiuis·nec filius nec ss·ppe sicut dcm ē mittit· In habitibus ār ptim cognitiuis·ptim affectiuis fm q· diuersa in se cōtinēt·z filius mittit z spūscus· ¶ Nā cognitiui ducūt in manifestatōnem ybi affectiui i manifestatione amoris· Si aūt loquamur qtū ad actus cōsequēres·q sūt illuminatio intellectus·z affectus inflāmatio·sic vocādo donū in alijs et alijs donis mittuntur· sed qm ista ꝺuncta sūt·ideo missio filij z ss· inuisibiles sē induisse·z fm h pcedūt rōes ad oppositas ptes· Tū illud qō adducit p similī i missiōe sensibili· nequaqz ē simile·q· nō est tāta vnio z nexio i signis exterioribus qz ta ē i habitibus interioribus· ¶ Questio vij g

Utrū missio filij z ss· sit fm eadē dona grē augmentata· Et q sit· vr exemplo· aucte z rone· Exemplo sic· Cōstat in die pēthecostes apostolis cē ss· missū· nō tm visibiliter· sz etiā inuisibilit·q· missio visibilis sine inuisibili ñ cōfert·sz ipi pus habebāt grām·ḡ·zc· Itē h vr aucte rabani· In baptismo dak ss· ad habitatōnē nō ꝺsecrādam· sed i cōfirmatōne cū omi plenitudie scientie venit i hominē· ḡ dak i cōfirmatōe p baptismū· ḡ·zc· Itē augmētū grē·est p grē additōnē·sz vbi ē grē additio·ibi grē donatio·sz spūscus mittit vel dak·cū dak ei grā· vt dicit Beda·ḡ in augmēto grē dak vel mittit ss· Itē nō minꝰ donū ē charitatē ꝺseruare qz inchoare· ḡ si mittit filius vel ss·cū grā inchoak·multo forti cū cōseruak·sz ꝺseruatur p augmētū· ḡ mittit i augmēto· ¶ Cōtra· spūsct nō mittit i hoiem vt de novo sit i eo·sz vt aliter sit in ipso·sz i eo in q auget grā nō ē alit vt pus· ḡ ad illud non mittit· Itē si mittit i augmēto grē· aut ḡ q· de novo mittit·aut q· abūdāti mittit·nō q· de novo· ḡ q· abūdāti· Sz ꝺ· mitti ē pcedere· ḡ abūdanti mitti ē abūdāti p/cedere·sz sp eqlit pcedit·ḡ·zc· ¶ Itē si mittit i grē augmēto·cū ḡ grā i nob qtidie augeat·etiā hoie nesciente· vr q ss· vel filius mittat hoie nesciēte·z q· qtidie mittatur bomi qō nō est dōm· ¶ Itē ꝺcuit grām charitatis in aliq p negligētiā remitti· ḡ si ss· mittit in augmēto·z recedit i remissione· ḡ qñ aliq peccat venialiter· pdit ss· qō falsū ē· ¶ R°· ad hoc dicūt aliq· q· grām augeri ē dupliciter·s· pceptibiliter z impceptibiliter· Si pceptibiliter·tūc dicūt in tali augmēto dari vel mitti filium z ss· Si aūt impceptibilit·tūc dicūt ipm non mitti Et rō huius ē· q· tūc dicitur dari vel mitti· cū mēte pcipit· Sz aliter potest dici q· augmentū gratie est dupliciter·aut scōm profectum in gratia prius habita·aut eius vsu· aut per collationē noui vsus·vel etiam doni gratuiti· Si solū per profectum sicut ostendūt vltime rationes nō dicitur mitti spiritus sactus· Si aūt per collatōnem noui doni·sicut fuit apostolis in die pēthecostes vel noui vsus·sicut est in cōfirmatōne·tunc potest dici mitti vel dari spiritussanct· q· aliquo modo est ibi de novo· qntū ad illud donum·vel vsum doni·z quia abundantius est· ¶ Ad illud qō obijcitur q non est ibi alio modo essendi· Dicendū q· et si hoc non sit alio modo essendi·est tamē perfectior modo inhabitādi·z alio modo vtendi·z ideo novo modo· ¶ Ad illud quod obijcitur·si abundantius mittitur·abūdantius procedit· Dicendū q· mitti abundātius vel procedere est dupliciter·vel ab hoc·vel in hoc·primo modo vniformiter ē mitti·secundo modo nō· ¶ Ad illud quod obijcitur q· quotidie augetur· Dicēdum q· quotidie augetur qntū ad feruorem·sed non qtum ad novoz donoruz vel vsum collatōnē· ¶ Ad illud quod obijcitur·q· gratia remissa debet recedere· Dicendum q· sicut infra patebit· gratia augetur qntum ad substantiā· sed non remittitur nisi solū quātū ad feruorem·spiritum aūt sanctum mitti no dicitur in augmento feruoris·sed solum substantie charitatis·

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Distinctio xvj de tpali pcessione vel missiõe spũssancti ẽtum ad modum fm quem.

Nunc de spũsctõ videndũ ẽ pter illã ineffabilem. ⁊c. Supra egit magister de tpali pcessiõe. s. s. qua pcedit vel mittit a seipso. hic agit de eadem ẽtũ ad modũ. Et qm̃ missio. s. s. duobꝫ modis ẽ. s. visibilis ⁊ inuisibilis. sicut missio filij. tõ hec ps habet duas ptes. In pma agit mgr̃ de missiõe. s. s. visibili. In secũda agit de inuisibili. ⁊ hoc infra dis. xvij. Jaz nũc accedam⁹ ad assignãdũ missionẽ spũssti. Pma in⁊c ps hz duas. In pma mgr̃ explicat missiõz spũssti visibilẽ. In secunda ad maiorẽ explanatiõem mouet ⁊ determinat dubitationem quandã. ibi. Sed ꝑus querẽdũ ẽ cũ filius dicatur minor patre ⁊c. Pma ps habet duas. In pma magister assignat dupliceꝫ modũ missionis spũssãcti. fm dupliceꝫ modũ missionis filij. Secũdo ꝙ pse quit de altera. scz missiõe visibili. ibi. Et primo agam⁹

a Nam de filio ⁊c. Contra hꝫ quod filius inquantum missus. factus minor sit. sic obijcit. Omnis actus scõm quem aliquem contingit fieri minorem est indignitatis. Si ergo filius ratione missionis ẽ minoratus. ergo missio pertinet ad dei indignitatem. Item quãdocunqꝫ aliquis fit minor. mutatur. sed filius ante missionem erat equal. et mõ est minor. ergo ⁊c. Rõ. dicendum. ꝙ quedaꝫ dicuntur de filio dei per essentiam. quedam ꝙ vnionem que tãta fuit. vt faceret hominem deum. ⁊ deum hominem. Essenti aliter loquendo nullo modo filius dei est minor. sed hoc dictum est per vnionem. quia omnia que dicunt de homine possunt dici de filio dei. ⁊ ita patet ꝙ nulla ex hꝫ

De missiõe spũs. s. q̃ fit duobꝫ mõis. visibiliꝫ ⁊ inuisibiliꝫ. a

Nunc de spũsancto videndũ est ꝓter illã ineffabilẽ ⁊ eternã ꝓcessionẽ q̃ ꝓcedit a ꝑe ⁊ filio ⁊ nõ a seipso. q̃ sit ei⁹ tpalis ꝓcessio q̃ ꝺz missio siue datio. ad qõ dicimus. qz sicut filius duobꝫ mõis ꝺz mittitur. vno q̃ visibiliter apparuit. alio q̃ inuisibiliter castis mentibus ꝓcipit. Ita ⁊. s. s. a ꝑe ⁊ filio acta seipso duobꝫ mõis ꝓcedere siue mitti siue dari dicit. vno visibiliter. altero inuisibiliter. Datus est eñ visibilis creature de mñatiõe. sicut in die pentheco stes alijsq; vicibus. ⁊ dat q̃tidie inuisibiliter ullabendo mẽtibus fidelium.

De illo mõ missiõe spũssci q̃ fit visibiliter. b

Et ꝓio agamus de illo missionis mõ q̃ fit visibili spẽ. De hꝫ Aug. in. ij. li. de trinita. ita ait. In ꝓmptũ est itelligere de spũ scõ. cur missus ⁊ ipe dicat. Sacra est eñ que dã creature spẽs ex tpe in qua visibiliter oñdere tur. s. s. siue cũ in ipm dñm corꝑali spẽ columbe descẽdit. siue cũ in die penthecostes factꝰ est subito de celo sonus q̃si ferretur flatus vehemẽs ⁊ vise sunt illis lingue diuise sic ignis. q̃ et insedit sup vnũquẽq; eoꝝ hec operatio visibiliter expssa. ⁊ ocu-

de illo modo missionis qui fit visibiliter ⁊c. vbi dicit ꝙ missio est visibilis apparitio facta in exteriori signo. ꝙ quod monstratur missio interior. Similiter secunda pars in qua magister mouet dubitationem que habet ortum ex comparatione missionis filij et spũssancti (cũ enim spũssanctus mittatur visibiliter sicut ⁊ filius. questio est quare non dicitur minor patre vt filius) habet tres partes. In pma opponit ⁊ determinat ꝙ spũssãctus non debet dici ex missione minor. sic filius. qz spũssãctus non est vnitus. Secũdo occasione huius adungit quoddam verum huic annexum. scz ꝙ filius ratõne missionis dicitur minor seipso. ibi. Notandum autez ꝙ filius fm ꝙ homo factus est. Tertio modo docet sane intelligere qdã verbũ dubiũ. quod est presenti consideration coniunctum quod dicit Hylarius. scilicet ꝙ pater fm diuinitatem est maior filio. filius fm diuinitatem non est minor. ibi. Hylarius autem dicere videtur ꝙ pater sit ⁊c.

lis oblata mortalibus. missio. s. s. dicta ẽ non vt appareret eis ipa substãtia. q̃ ⁊ ipe inuisibilis ⁊ incõmutabilis est. sic ꝑ ⁊ filius sed vt exterioribus visis. corda hoim cõmota a tpali mãifestatione veniẽtis. ad occultã eternitatẽ semp pũctis cõuerterent. Ecce his verbis apit Aug. illũ modũ missiõnis q̃ visibiliter exhibetur. cũ tũ ipe spũs in sui natura nõ videatur. q̃ nec in illis creaturis magis erat ẽtũ in alijs sed ad aliꝫ. In illis eñ erat vt ꝙ eas ad homies veniens oñderetur esse in illis ad ꝗs ille creature veniebãt. Nõ eñ. s. s. tpali motu tunc venit vel in hoies descendit. sed ꝙ tpalẽ motũ creature significata ẽ spũalis ⁊ inuisibilis spũssci infusio. Et vt apertiꝰ dicã. ꝑ illũ modũ missionis spũssci corꝑaliꝫ exhibituꝫ monstrata est spiritualis ⁊ interior missio sancti spũs. siue donatio de qua agendum est.

est indigũtas. nulla mutabilitas in eius persona. ⁊ sic soluit virumq; obiectum. quia vtraq; ratio ꝓcedit intellectu ꝙ fm eandem naturam fieret minor. fm quam erat equalis. et ita desineret esse equalis. Hũc autem simul est minor et equalis.

Dubitatõ ex ꝓdictꝭ orta. qz cũ filius sit mior ꝑe scõm formã creatã i q̃ appuit. cur ñ ⁊. s. s. silr c

Sed ꝓius q̃rendũ est cũ filius dicat mior patre fm missionẽ q̃ in forã creata appuit. cur ⁊. s. s. nõ dicatur simili mior ꝑe cũ in forã creata appuit. a Nã ꝺ filio ꝙ mior sit ꝑe fm formã q̃ missus apparuit. apte oñdit Aug. in. iiij. li. de tri. dicẽs Misit deus filium suum factũ ex muliere. factũ sub lege vsq; adeo puũ vt factũ. co itaq; missum. q̃ factuꝫ. Fateamur q̃ factũ mioꝛẽ ⁊ intantũ minoꝛẽ inq̃ntũ factũ. ⁊ intantũ factũ inquantũ missus. Ecce habes. qz filius inq̃ntũ est missus. i. factus mior est ꝑe. Cur q̃. s. s. nõ ꝺz ꝑe mior cũ ex ipe creatura assũpserit in qua appuit. Quia aliter spũs assũpsit creaturã in q̃ appuit. aliter filius. Nã filius accepit per vnionẽ spũs scõ nõ. Filius eñ accepit hoiez ita

Augusti. a

Augusti. b

Augusti. c

2 b ¶ Etiam seipo minor dicit. ꝛc. Videt male dicere. q maior diuersitas importaretur per hoc qđ est maior ꝛ minor. ꝯ per hoc qđ est alius ꝛ alius. q ꝑma nō cadit i diuina natura. secunda sic. Si ergo hec est ẏa. filius ē minor se. g ꝛ hec. filiꝰ ē aliꝰ ꝛ aliꝰ. ꝛ ita due ꝓsone qđ nō cōcedit. ℟. dom. q verū ē q maiorē diuersitatē dicunt maior ꝛ minor. q diuersitatē ẏtutis ꝛ naturū. ſz ad diuersitatez nature. ꝯ uis sit maior. nō ſequit diuersitas i ꝓsona. q plures nature ꝑnt ee in vna ꝓſona. qm̃ g in xp̃o cadit diuersitas naturū. ꝛ ita ẏtutum nō aūt ꝓsonarū. ideo dr maior et minor ratōe diuersaz ẏtutum. nō aūt aliꝰ ꝛ aliꝰ cū nō habeat diuersas ꝓsonas.

c ¶ Minoratꝰ paulominus ab angelis. Videt ee falsū Quia sup illō Hebreo. ij. eū q modico ab angelis minoratus ē dicit glosa. Natura humāe mētis q̄lem xp̃s assūpsit q̄ nullo pctō potuit. dx̃p uari. sup oēs maior est. Item btā ẏgo q ē pura creatura. ē super oēs angelos exaltata. g. ꝛc. ℟. dom q ē loz q de xp̃o in cōparatōe ad āgelos ꝯtuz ad qttuor. ſcz ꝯtū ad grāz. ꝛ qntū ad natura mētis. ꝛ ꝯtū ad naturā coꝛporis. ꝛ q̄ntum ad statū passibilitatis. ꝯtuz ad gratiam est simpliciter maior. ꝯtum ad naturam mentis. saltem non fuit minor. quia sicut dicit glo. Minor angelis fuit coꝛpoꝛe. non mente. ꝯtum ad naturam coꝛporis. minor fuit. ꝯtum autem ad naturam passibilitatis. fuit minor et modico. minoratus. quia status passibilitatis in statum gloꝛie ꝛ honoꝛis. paulopost conuertendus erat.

Augusti. vt fieret homo. Spūs vero sanctus non ita accepit colūbaz vt fieret columba. De ℔ aug. in. ij. li. de tri. ita ait. Jō nullꝯ scriptū ē q deus pr̃ maior sit. s. s. vel. s. s. minor patre. q non sic ē assumpta creatura in q̄ apperet. s. s. sicut assumptꝰ ē filiꝰ hois. in q̄ forma ipius deiverbi ꝓsona ꝑsentaretur. nō vt hēret verbū dei vt alij scti sapictes. ſ q ipm̃ verbū erat. Aliud est enim ẏbū in carne. aliud ẏbū caro. id ē aliud est verbū in hoie. aliud ẏbū homo Caro enim p hoie posita ē i eo q ait. ẏbum caro factum ē. Nō g sic assumpta ē creatura i qua apparuit. s. s. sicut assumpta ē caro illa ꝛ humana forma ex virgine Maria. nō enim colūbaz vel illū flatū vel illū ignez beatificauit. sibiq; in vnitatē ꝓsone coniunxit in eternū. Ex p̄dictis apte ostensum est fm quid filiꝰ dicat minor patre. ꝛ quare filiꝰ dicat minor patre et non spiritusancto.

¶ Q filius fm q homo factus est: non modo patre ſ et spiritu sancto ꝛ etiā seipo mior est. d Notandū aūt q filiꝰ fm q hō factus ē. non tm̃ patre ſ spiritusācto ꝛb etiam seipso minor dicit. Et q etiam seipso minor dicat fm formam serui Aug. oñdit. i. lib. de tri. dicens Errauerūt homines ea q̄ de xp̃o fm hoiez dicta sunt ad eius substantiam que sempiterna est transferentes. sicut illud qđ ipe dns ait. pater maior me est. qđ ꝓpter formam serui veritas dicit fm quē modū etiā seipo minor ē filius. Quō enim nō etiam seipo minor factus est qui seipm̃ exinaniuit formam serui accipiens. Non enim sic accepit formam serui vt amitteret formam dei in qua erat equalis patri. In forma ergo dei vnigenitus patris ē equal patri. In forma serui etiam seipso minor est. nō ergo immerito scriptura dicit vtrūq; s. et equalem patri filium et patrem maiorem filio. Illud eñ ꝓpter dei formam. hoc autem ꝓpter formam serui intelligitur. De hoc eodē in. ij. li. de trini. Augustinus ait. Dei filiꝰ est equalis patri fm dei formaz in qua est. ꝛ minor patre fm formam serui quā accepit. in q̄ nō modo patre. sed etiam. s. s. nec hoc tantum: sed etiaz seipso minor inuentus est. ¶ Propter qđ vt idem in lib. cōtra maximinū ait. non tantum patre: sed etiaz seipso. ꝛ ss. minor factus est: et c etiam minoratus paulominus ab angelis Est ergo dei filius: vt ipse ait in. j. lib. de trini. Deo patri natura equalis. habitu minor. id est in forma serui quā accepit. ihis auctoritatibus ostenditur aperte filius fm formam serui minor patre. ꝛ seipso. ꝛ spiritusancto.

¶ Docet sane intelligere verbum dubium Hylarij. e Hylarius autem dicere videtur q pat sit maior filio. nec tamen filius minor patre. ¶ Pater enim dicitur maior. ꝓpter auctoritatem. quia in eo est auctoritas generationis. scdm quam dicit. pater maior me est. Et apostolus. Donauit ei nomen q est super omne nomen. Cum ergo ait. pater maior me est. hoc est acsi dicerz. donauit mihi nomen. Si ergo inquit hylarius in. ix. libro de trinitate. Donantis autoritate pater maior est. nūq̄d p doni ꝓfessiōz filiꝰ mior ē. d ¶ Videtur q pater sit maior filio. Contra si verum est quod dicit. cum idem sit in deo. sapientia. potentia. bonitas. ꝛ magnitudo. ergo si maior est. ꝛ ē potentior. ꝛ sapiēntior. ꝛ melior. Preterea in deo nō est magnitudo molis. ſz virtutis. ergo si pater est maior. est potentior. quod stare nō potest. Item maior aut dicit essentiam. aut notionem. Non essentiam quia essentia sē equales. Si notionem. quero quam. Si tu dicis. q paternitatem. Contra. cōparatio fm maius aut minus. non attenditur nisi in compar/ d ticipantibus. Unde non dicitur cignus est albior coruo. sed filius non est cōparticipans patrem. ergo ꝛc. Item queritur quare non dicitur maior. spiritusancto. ¶ ℟. dicendum q in patre est auctoritas r̄spectu filij. ꝛ ss. in filio r̄spectu spūsscti et ideo in patre maior auctoritas. ꝛ maior fecunditas. ꝛ q nullum nomen ita competit ad exprimendū autoritatē. sicut hoc nomē magnꝰ dco dicit Hylariꝰ. q pater ē maior filio. ex ℔ parēt ob/ Phili. ij.

lecta·q; maior nō dicit essentiā·sicut potētia ⁊ sapia·sz dicit notionē·Si ḡras·quā dico·dicit notiōem cōiter·sed tm̄ in ratiōe pncipij·sicut subautoritas in ratōne emanantis·⁊ hic est q; pater dicit maiorē filio·q; ⁊ Job·p· si vterq; habeat notionem in rō ne pncipij·pater tamen in ratione pncipij tantum·et ideo plus habet de ratione autoritatis spiritus autem sanctus nullius persone est pncipium·⁊ ideo non comparatur eis fm autoritatem.

e Maior itaq; donās est·sed minor iam non est·cui vnum esse donat·Ait enim·Ego et pater vnum sum⁹·Si non hoc donatur ihu vt confitendus sit in gloria dei patris: minor patre ē·Si aūt in ea gloria dei donatur esse qua pater est: habes⁊ in donantis auctoritate·q; maior est·in donantis cōfessione: quia vnuz

5 e Maior itaq; donans est·sed minor ⁊c·Videtur dicere falsum·quia quocunq; modo accipiatur maior·dicitur relatiue ad minorem·ergo si est ponere patrē maiorem est ponere filium minorem. Item pater dicitur maior·quia habet autoritatem supra filium·ergo cuz filio habeat subautoritatē respectu pris·debz dici maior.

sunt·Maior itaq; pater filio est ⁊ plane maior·Cui tātū donat esse·quantus ē ipse·cui innascibilitatis esse imaginem sacramento natiuitatis impartit·q; ex se forma sua generat·Audisti lector quid super hoc dicat Hylarius·cuius verba vbicūq; occurrerint diligenter notabis·

R⁹·Dicenduz q; nihil ipedit·q; re filio nō dicat minor pr̄e rōe subautoritatis·sic̄ pater maior nisiq; nomīa idignitatis i dño ñ debēt ad vsū trahi Vl' q; scīt decet res q̄tuz pñt se elōgāt ab hereticor fallacia·iō cū hyla·diisset pr̄ez maiorē·noluit q; filius dicerēt minor·ne videret illa maioritas·nō tm̄ autoritatis·sed ēt eqlitatis·⁊ q̄tuis hyla·diceret in patre autoritatē·ñ tm̄ legit in filio diisse subautoritatē·sz illud ꝑbū a magistris est additum in consuetudine disputantium.

HIc euidentiā huius pris querunt tria de missione visibili·primo q̄d sit·secūdo ad q̄d sit vtile·tertio queritur·q̄bus modis facta sit.

Questio·j· a

OStendit primo q; visibilis missio non est aliud q̄ apparitio exterior·Augustin⁹ dicit·q; tūc spūssanctus vt filius mittit·cū ex tpe cuiusq̄ mente percipit·ergo tūc visibiliter mittit·cum visibiliter percipit·sz visibiliter percipit·cū appareat i creatura visibili·ergo visibilis missio nō est aliud q̄ apparitio. Item hoc ipm̄ videt̄ persimile·quia mitti inuisibiliter nō ē aliud q̄ p effectū invisibilem inuisibiliter manifestari·ergo mitti visibiliter nō est aliud q̄ per creaturā visibiliter manifestari·hoc autem nō est aliud q̄ visibiliter apparere·g; ⁊c· Itez hoc itez videt exemplo·q; spiritussanctus in colūbe specie dicit missus ad filiū·sicut dicit Aug·⁊ bī in lra·sed tūc nō fuit facta aliqua donatio filio·quia plenus fuit semp spūsancto·sed solū exterior apparitio·g; ⁊c· Sz ī·q; missiōis visibilis nō sit tota rō ipa apparitio visibilis·videt quia pr̄ in subiecta creatura apparuit·⁊ tamen nō dicit visibiliter missus·g; prius est missio q̄ apparitio·Maior pater·q; Augustī·dicit·vij·de trini·Le merariū est dicere pr̄em pphetis ⁊ patribꝰ·p alias visibiles formas nunq̄ apparuisse. Itē filius ⁊ spūssanctus in veteri testamēto multotiēs apparuerūt visibiliter ⁊ tm̄ tpe illo neuter visibiliter dicit missus sic̄ dic̄ Aug· iij·de trini·vbi hanc rōnem mouet ⁊c· Itē oē qđ visibiliter apparet est corpale·cuz sensu percipiat·sed deus cum sit simplex·est omno incorporalis·si ergo ad dei nō spectat visibiliter apparere·ergo si visibiliter mittitur·missio visibilis non ē apparitio·Si dicas q; non apparet in se·sed in effectu·Contra·sic apparet in omni creatura·⁊ vbiq;·⁊ semper·ergo fm hoc visibiliter mittitur in omni creatura semp ⁊ vbiq;·qđ stultum est dicere. Itē vbi ē missio ibi ē manifestatio psone·vt dicit Aug· sed p solā apparitionē nunq̄ ē manifestatio nisi assit revelatio·ergo de rōne missiōis visibilis nō tm̄ est apparitio sz etiā revelatio·g; apparitio nō est tota ratio. R⁹

6 dōm q; missio visibilis psupponit missionē tanq̄ superius·⁊ supaddit dr̄iam q̄ est visibile·Missio aūt cōiter vt dictū fuit supra in precedenti distinctōe·psupponit circa missū emanatōz·⁊ supaddit manifestatōnez·⁊ qm̄ manifestatio emanatiōis fm quā attenditur missio·nō fit nisi per eum quem spūssanctus inhabitat per effectū gratie inhabitantis·hinc est q; missio de ratione generali dicit manifestationem emanatiōis ⁊ inhabitationis Hec autē differentia visibilis supaduenies missioni·ꝑbit ipam q̄tū ad pncipale significatuz qđ est manifestatio·iō dicit manifestatione cū appitione·siue appitionem manifestantē psone emanantis inhabitōez·vel psone inhabitantis emanatōez. Un̄ cōcedo q; visibilis missio ē apparitio·sed hec nō est tota rō·sed apparitio in qua manifestatur diuina persona·nō tm̄ vt operās·sed etiam vt inhabitans·nec tm̄ vt inhabitās·sed etiaz vt emanans·quasi ab alio veniens·Per pmū excludit apparitōez dei ī qualibet creatura·p scōm appitiōem in ve·te·p tertiū apparitōez pr̄is·q; pr̄ non apparuit vt emanans siue ab alio veniēs·filiꝰ ꝺ vel·ss·in ve·te·nō appuit vt inhabitās·sz vt se inhabitaturū pmōstrās·vt angelus appebat in illis creaturis in psona dei. Et ꝺ ꝑbat Aug·in·iij·de trini·dicens·Cōstat fuisse mitti de auctoritatis et probabilitate ratiōis·cū antiqs pribus ꝺ appuisse·voces illas ab angelis esse factas Et adducit autoritates apostoli ad Gal·iij·ler ordinata per angelos·Et ad Heb·ij·si enim qui per angelos dictus ē sermo ⁊c· Nec tamē dico q; ista sit ratio quare non est missus·q; appitio fiebat ministerio angelico·q; sicut dicit Aug·iij·de trī·pbabile est q; illa colūba in qua apparuit spūssanctus fm ministerium angeli moueret·Unde idem in·iij·de trini·in fine dicit·sup hoc aliquid inuenire difficile ē·⁊ temere affirmare non expedit·Quomodo tm̄ ista sine rōnali siue intellectuali creatura potuerunt fieri·non video. Et ita patet q; non quelibet apparitio est missio·patet etiam responsio ad duas rationes pmas. Ad illud qđ obī tertio·q; nō sit apparitō quia deus est inuisibilis·dōm·q; apparere est dupliciter ⁊ vel in se·et sic conuenit corporali·vel in alio·⁊ hoc dupliciter·vel sicut causa in effectu·vel sicut signatum in signo·et hoc tertio modo·missio est apparitio·⁊ scōm hunc modum non conuenit omni creature.

8 ¶ Ad illud qđ vltimo obz. q̄ apparitio nō est manifestatio. Dōm. q̄ cū dicit missio nō est manifestatio. non intelligit actu. sz habitu. qz aliquid fit vel ostēditur in quo p̄r psone emanatio manifestari. z hoc quidē de se
9 importat apparitio. ¶ Ad illud quod obȝcitur i cōtrariū q̄ p̄cise fit apparitio. Dōm q̄ nō accipit totā rōnem missionis. qz mitti nō est tm̄ mente p̄cipi. sed mēte percipi. vt ab alio emanans. z in aliquo inhabitans. Similiter ad illud. mitti inuisibiliter. est manifestari p̄ effectū inuisibilē. dōm. q̄ manifestari nō dicit totā rōnem
10 ¶ Ad illud qđ obȝcit q̄ in missione spūsancti i specie columbe. nō fuit nisi apparitio. dōm. q̄ cuius ibi nō fuerit donatio spiritussancti. fuit tamē manifestatio p̄ dati. z tūc inhabitātis in xp̄o. z quiescētis. z ab alio p̄cedētis. z ita tota z p̄fecta ratio missionis. sed ex h̄ non sequit. q̄ qualiscūq; apparitio sit missio visibilis. oīm tamē visibilis missio est apparitio. ꝛc.

¶ Questio ij̄ b

¶ Ad qđ sit vtilis missio visibilis. z ostat q̄ ad efficiēdū nihil cōfert. qz exterior apparitio. nihil interiꝰ operatur. Q̄ etiā nō sit vtilis ad innotescēdum oñditur sic. Aut est ad manifestandū p̄sone alicuius emanatōnem aut inhabitationē. Non inhabitatōnem. qz nemo scit vtz odio vel amore dignus sit. z ita nemo. vt z deꝰ in eo habiter cognoscit. Et ita z q̄ vtilitas est. esto q̄ sciat deum aduenisse. tamē cū ignoret p̄māsurū. nulla videt. Si ad manifestandū alicuius p̄sone emanatōem. q̄ cuz illa noticia oīm tpe sit necessaria. sz tpe legis scripte et nūc. videt q̄ et tūc et nūc deberet esse missio visibilis. Queritur ergo quare solū tpe ecclesie p̄mitiue. Item q̄tumcūq; appeat i creatura. nō innotescit nisi reuelatio assit. sz cū adesset reuelatio. neutz ē ad cognitōnem verioꝛē et certioꝛē. q̄ q̄ ē a sensu. si ergo habēs cognitionē certā. nō indiget occupari circa cognitōem imperfectā. ergo videt q̄ exterior apparitio oīmo supfluat.

¶ Itē p̄batur etiā q̄ impediat sic Affectus circa bona visibilia occupatus. minꝰ surgit ad bona inuisibilia. q̄ similiter intellectꝰ. ergo si dz ad p̄ceptōnem inuisibiliū eleuari. nō debet ei fieri ostensio visibiliū. q̄ si fiat. videtur potius impediri q̄ iuuari. ¶ Itē. si missio ē ad innotescendū. cū tripler sit i nobis vis cognitiua. s. sensꝰ exterior. et imaginatio. et intellectus. et p̄m hāc triplicem vim. tripler assignet visio ꝑfectis. pari rōe videtur q̄ tripler missio deberet distingui. Preterea. cū missio sit ad manifestationē inhabitatōnis. et filius inhabiret sicut spiritussanctꝰ. quare non est missio visibilis ad manifestandū illam. ¶ Sz cōtra. q̄ sit vtilis ad innotescēdū vr. qz cognitio nra incipit a sensu. ergo si debemus eleuari ad p̄ceptōnem intelligibiliū. cōgruū et pulc̄le ē q̄ aliq̄ mō fiat excitatio in sensu per signū. Et hoc ē qđ dicit Greg. dū visibilia deū cognoscim⁹ p̄ hūc i inuisibiliū. ꝛc. ¶ Itē sicut miracula ostēdūt diuinā potentiā. ita signa diuina p̄ntiā. sz vtile fuit z p̄necessariuz fidē nr̄am manuduci p̄ miracula ad cognitōem diuine potentie. q̄ pari rōne p̄ aliq̄ signa visibilia ad cognitōnē diuine p̄sentie. ¶ Itē missio ē ad redimēdū hoīem peruditū. sz homo est p̄ditus p̄m naturā visibilē z inuisibilē. q̄ missio p̄m vtrāq; ē vtilis. ¶ Itē familiarius offert suam p̄ntiā. q̄ se offert p̄m sensū z intellectū q̄ q̄ p̄m alterum tm̄. sed h̄ maxime expediebat homi auerso vt cōuertere tur ad deū. q̄. ꝛc. ¶ Rō. dōm. q̄ missio filij visibilis p̄fi
11 am z marumā hāuit vtilitatē. sicut patebit in ij̄. Sz nūc de spūsco. dōm q̄ eius missio visibilis vtilis ē ad manifestādū z emanatōnem z inhabitatōem. sz nō qualēcūq; inhabitationē. nec in oīm genere p̄sone. Propterea
12 intelligendū q̄ est inhabitatio duplex. sz p̄m sc̄ificatio nis sufficientiā. z p̄m plenitudinis redūdātiā. Illa que est p̄m sāctificatōnis sufficientiā. interius visibilit̄ latz Que ꝛo p̄m redūdantiā exterius apparet. z ideo talis i habitatio in signo visibili z exteriori manifestari debet sicut factū est in apostolis. Similiter intelligendū. q̄ dupler est genus credentiū. Quidam em̄ volunt signa 13
vt puta sensibiles. Quidā intelligētiā querentes. vt puta iā ꝑfecti. Querētes signa. vt p̄ hec manducātur ad intelligibilia. ꝓpter tales vtilis ē missio visibil' ad manifestandū inhabitatōem plenitudinis redūdantis. et hoc p̄sonis manducēdis p̄ sensum. Ex hoc patet p̄mū quare sz nō fuit missio visibilis tpe legis scripte. qz nō erat missio in plenitudine q̄ad sz venit plenitudo rēporis. Pa tet etiā quare modo nō datur siue mittit̄ visibiliter. qz iā manuducti sumus ad fidē. vñ sicut cessauerūt miracula. ita et tota signa. ¶ Qđ dicitur q̄ ne 14.
mo scit. vtz odio vel amore dignus sit. verū est nisi deus dignet ostēdere. z tūc ostēdebat. z hoc putile erat ad fidē roborandam. z deuotōem excitandā. ¶ Ad illō qđ 15.
obr̄ q̄ necessaria ē aliq̄ reuelatio. dōm. q̄ vtz est. nec tamē supfluit apparitio. qz excitat intellectū ad inquisitionem. z sic excitādo p̄parat ad reuelatōnem. z pꝰ reuelationē excitat ad dilectionē. reuelatio aūt z si sit interior cognitō. tñ adhuc ē viatoris. z iō nō euacuat cognitōez
apparitōis. ¶ Ad illud qđ obȝcit q̄ visibilia impediūt 16
affectū. dōm q̄ visibilia possūt dupliciter considerari. vel vt res absolute. vel vt signa z nutus ducentia i aliud. Primo modo si ametur vel si cōsiderētur retardant intellectū et affectū. secūdo modo iuuāt. z sic est in apparitōne visibili. qz ibi cōsiderat creatura vt signū faciēs aliud i intellectum venire. ¶ Ad illud qđ obr̄. quare n̄ 17
est tripler genus missionis. p̄m tripler genus cognitionis. Dōm. q̄ et si cognitio sit de rātōne missionis. non tamē quecūq; vel cuiuslibet. sed inhabitātis. Et qz duplex est modus inhabitādi. vt p̄habitum est. ideo tm̄ ē dupler modus mittēdi. licet p̄les sint mōi cognoscēdi. Vel alr̄ dōm. q̄ ōs i via nō cognoscit. nisi aut in effectu 18
aut in signo. Si i effectu. cū effectus ille sit gr̄a gratum faciēs q̄ in sola ea dit mēte. sic est missio inuisibilis. Si in signo. cū signū sit qđ offert se sēsui. sic ē visibilis. Q̄ ꝛo imaginaria ē earū rerū quarū imagines i interiorē sēsu exp̄mūtur. deꝰ aūt nō ē talis. ideo de eo nō est ponere hmōi cognitionē. ¶ Ad illud qđ vltimo qr̄. q̄re nō fuit missio visibil' ad manifestādā inhabitatōz filij. dō. q̄ filium inhabitare ē dupl'r. aut p̄ gr̄az vnionis. aut p̄ gr̄am sāctificatōis. Pmo nō fuit necessaria manifestatio. siue visibil' missio. qz plenissime erat i hoīe sibi vnito i q̄ ogabatur opa visibilia. i q̄bꝰ manifestabat. z iō n̄ optebat alia signa visibilia adhiberi. Sc̄do ꝛo mō n̄ fuit missiōz manifestātē inhabitatōz talē. qz sc̄tificatio appropriat spūsctō vñ sufficiebat eē missiōz visibilē. ad manifestādū ipꝰ inhabitatōz cui sc̄tificatio appropiat. cū inhabitatio filij z spūsancti sint indiuise. manifestato q̄ i hoīe inhabitet. ſſ. sufficienter ostendit q̄ z filius ꝛc.

¶ Questio. iij̄. c

¶ Quibꝰ modis fit missio v. f. bil'. Et accipiūt diuersi mōi er scripturis. Filius em̄ visibilit̄ apparuit i creatura rōnali. vt i hoīe. spūsco ꝛo sctūs i irrōnali. vt pura i colūba. igne z flatu. Queritur q̄ de diuersitate hoīz modoz appēdit z vr̄ q̄ n̄ fuerit oportuētes hmōi. Spūsctūs ē eq̄ nobil' p̄sona vt filius. q̄ i eq̄ nobili creatura dz manifestari vt filius. Itē si filius ap̄t assūptiōz hūanitatis siue apparitōem in forma serui est minor p̄r. imo factꝰ minor angelis. q̄ multo fortius. ſſ. er apparitōe in igne nō tm̄ minor deo. sed hoīe etiā. sed hoc nullo mō congruit. ergo non cōgruit spūsancto appere in creatura irrational. Si tu dicas

13

q̄ filius apparuit in hoīe assūpto ⁊ vnito. spūs aūt sanctus nō est colūbe vnit⁹ vel igni. Cōtra. vnio nihil aufert diuinitati. g̃ ꝓter vnionē nō debz dici minor. Si g̃ dr̄ minor. ℔ est ꝓter apparitōem. g̃. ꝛē. ¶ Item vr̄ q̄ spūſſ. fuit vnit⁹. q̄. ſſ. apparebat in illa colūba ⁊ non in alia. Et rursus apparebat ipe ibi non alia ꝓsona. g̃ alio mō erat i illa q̄ pater ⁊ filiꝰ. ⁊ aliter i illa q̄ i alia. ſz alr nō potuit esse i illa q̄ alia ꝓsona q̄ tū ad subam. nec q̄n tū ad opatōnē. q̄ eadē ē suba ⁊ opatio i trinitate. g̃ q̄ tū ad vnionē. g̃. ꝛē. Si tu dicas q̄ apparuit sicut in signo tunc quero. aut illō signū fuit a natura. aut ab institutōne. Si a natura. tūc pari rōe ⁊ oīs alia colūba. Si ab institutōne. q̄ritur q̄s instituit. ¶ Itē filiꝰ apparuit visibiliter vno mō tm̄. ⁊ vna creatura. queritur quare non silr. ſſ. ⁊ videt q̄ ita ꝺeberet esse. q̄ sicut in filio nulla cadit varietas. imo oīmoda vniformitas. ita ⁊ in spūscō. ergo ꝺebuit apparere tm̄ in vna specie. ¶ Itē filius tātū semel apparuit visibiliter. q̄ tātū semel ē incarnatus nō amplius. Querit ergo. vñ hoc ē q̄ ſſ. pluries apparuit. vt puta. nō tātū semel i igne. ſz etiā in spē columbe. Si dicas q̄ illa in q̄b ſſ. apparuit. statim eē ꝺesierūt pꝰ apparitōem. et ideo oportuit rursū alia fieri. tūc ergo vi ꝺr̄ q̄ nec illa colūba fuerit ℔a. nec ignis. cū tam colūba q̄ ignis habeat ℔ tutē ꝑmanendi. ⁊ si hoc in illa apparitōe nō fuit. tūc ergo nō fuerūt ℔a. ſz falsa. ⁊ nō fuerūt apparitōes. sed p̄stigia ⁊ illusiones. sicut sūt fantasmata ꝺemonū ⁊ aliox magox. Ultimo queritur q̄re tot mōis apparuit spūſſcūs ⁊ quare in alia specie in capite q̄ in mēbris. vt in rpo ⁊ apl̄is. ¶ Rᵒ. ꝺōm. q̄ finis imponit necessitatē his q̄ sūt ad finē. ideo modus apare, di sumēdus ē iuxta finē opatōis. Apparuit aūt filius i carne. vt esset mediator. spūs ℔o sanctꝰ vt doctor Joh. xvj. Cū venerit do. vo. o. ve. Ad mediationē aūt necessaria ē extremox sepatox cōcursio ⁊ i vnū vnio. sic ꝑz ⁊ ideo filiꝰ i creatura apparuit vt vnitus. Ad eruditionē aūt ignorātū interuenit signū. ido spūſſcūs apparuit in creatura vt sīgtum in signo. Quonīā g̃ nihil ē ꝺeo p̄lis. ideo filius in sola suba rōnali apparuit. Quia vero vsui significatōis pure. cōuenit creatura irrōnalis magis q̄ rationalis. ne forte creꝺeret vnita. nō tātū significās. ido. ſ. ſ. apparuit i creatura irrōnali. q̄ aliq̄ mō haberet rōem significādi ⁊ exp̄imēdi. sicut flatus significat spirationem. ignis ℔o ꝺilectionē. Rursus q̄n ad p̄fectā mediatōnē req̄ritur q̄ mediator sit vnus. ⁊ q̄ vnio sit inseparabilis. filij apparitio singularis fuit ⁊ indiuisibilis. Sz ē ꝺ. q̄ nō p̄t. ſſ. p̄fecte significari i vno signo. ido oportuit ꝑ plura. ⁊ ō filiꝰ vno mō apparuit. sed. ſſ. pluribꝰ. His vi⁹ facile ē rn̄dere ad obiecta. ¶ Nā ad illō q̄ ꝑmo obr̄ q̄ eq̄ nobilis ē ꝓsona ſſ. ꝺōm. q̄ nihil facit ibi nobilitas apar̄ēt. ſz finis apparitōis. q. ille vt mediator. iste vt eruditor siue doctor. ō filiꝰ vt i hoīe assūpto. ſſ. vt i creatā ⁊ signo. ¶ Ad illō q̄ obr̄. q̄ ſſ. ꝺz ꝺici minor. sicut ⁊ filiꝰ. ꝺōm. q̄ minoritas ulla nō ꝺr̄ ꝺ filio rōe diuinitatis. ſz rōe vnionis ⁊ coīonis ydeomatū. q. filius factꝰ ē hō passibilis. ſz spūſſcūs nō ē factꝰ cōlūba.

¶ Ad illud q̄ obr̄ q̄ ē vnit⁹ colūbe. ꝺōm. q̄ ē vnio fm ꝺitatē. ⁊ ē vnio fm intentōnē. ꝑmo mō vniūtur illa que vniūtur i natura vel ꝓsona. ſcꝺo mō vniūtur significatū ⁊ signū. ⁊ ℔ mō vnita ē ꝓsona. ſſ. illis formis in q̄bus apꝑuit. Si aūt queraf. vñ veniebat talis vnio. ꝺōm. q̄ ꝺispositiue a ꝓpetatibꝰ creatē in q̄b nata erat ꝓsona ſſ. ꝺeclarari. sic flatꝰ spūs. ignis amoꝛē. colūba ꝺonū. ꝓter fecūditatē. Sz cōpletiue veniebāt hec a diuina ordinatōne. que ordinauit creaturas ad hoc nō instituendo sed simul formādo ⁊ instituēdo. ⁊ ad hoc solū formabat q̄. tā colūba q̄ ignis simul cū apparitōne etiā incepit ⁊ ꝺesijt. Ex hoc patet q̄. ſſ. nō tm̄ semel apparuit. ſz pluries. filius aūt non. q̄. colūba ⁊ ignis statim pꝰ apparitōnē esse ꝺesierūt. nō aūt hō. Ex hoc patet etiā q̄ si. colūba illa et ignis ceſſt ꝺe. corpus. tamē nec colūba fuit vera colūba. q̄. statim ꝺesijt. ſz similitudo columbe. Similr̄ nec ignis verus ignis. q̄. nō comburebat. ¶ Nec tamen ibi erat aliqua illusio. q̄. nō erat ibi aliqua falsitas i significādo. Offerebatur em̄ sensui ad significādum quod vere vbi erat. ⁊ q̄. magis attendebaf rō siginificandi q̄ ꝺe existendi. ideo tamdiu durauit. q̄ diu significare potuit. vel officiū signi impleuit. Et q̄ eadē vi formata ē colūba. mota. ⁊ conseruata. statim vt vis illa ꝺesijt mouere. columba ⁊ ignis ꝺesijt esse. ¶ Ad illud q̄ vltimo queriſ quare tot modis apparuit. ſ. ſ. ꝺō q̄ apparitio. ſſ. fuit ad manifestandā plenitudinē redūdantie. vt p̄uſ habitū est. ⁊ q̄m redūdantia potest eē tripler. ideo tribꝰ modis apparuit. Pōt em̄ esse hec plenitudo ꝓ redemptionē. ⁊ ita fuit in christo. ⁊ hec est ꝓfecta gratia ꝑ omnem modū. Ideo in rpo apparuit i columba. q. erat pre ciū redemptōnis ꝑ unigenitoꝛ. ⁊ erat animal integruz ⁊ ꝓfectum. Potest etiā esse ꝓ vite influentiā q̄ tū ad sensum ⁊ motū. ⁊ hoc mediātibus sacramētis. ⁊ hec plenitudo est in sacerdotibus. ⁊ ideo datus est eis spūſſanctꝰ in specie flatus Joh. xx. Insufflauit i eos dicens. Accipite spūmſcm̄ q̄z re. ꝛē. Pōt etiā tercio mō eē ꝑ ꝓgnitōnis administratōnē. siue doctrinā. ⁊ hec plenitudo est in apostol⁹ ⁊ doctoribꝰ. ⁊ ideo spūſſanctus apparuit in eis linguis igneis. Ex his patet respōsio ⁊ sufficientia modoꝛ apparendi ⁊ obiectoꝛ.

21 22 23 24 25 26

¶ Dist. xvij. De inuisibili spūſſcti missione.

Iam nunc accedamus ad assignandam missionem spiritussancti. quia visibiliter. ꝛē. Terminata parte in qua magister egit ō ꝓcessione spiritussancti visibili. in hac ꝑte agit de inuisibili. Et diuiditur hec pars in duas. In p̄ma ꝺeterminat magister spiritussancti inuisibilem missionem fm̄ suam opinionem. In secunda vero. quia sua opinio habuit multos impugnatores. ponit opinionis sue defensionem. ibi. Hic queritur. si charitas spūſſancti est. P̄ma iterum pars habet duas. In p̄ma missionem spiritussancti inuisibilem notificat. In secunda cōfirmat. ibi. Ne autē in re tanta aliquid de nostro. ꝛē. ¶ Item p̄ma pars in qua notificat habet duas. in quarum p̄ma ꝓdicit suam intentōnem. ibi. Jam nūc accedamus ad assignādā

¶ In secunda supposito q̄ spiritussanctus sit amoꝛ q̄ diligimus ꝺeum ⁊ proximum. ostendit ipsum inuisibiliter mitti. quando in nobis efficit hunc effectum. ⁊ hoc facit ibi. Hoc autē intelligibilius. ꝛē. ¶ Similiter secunda pars in qua positionem suam confirmat habet quatuoꝛ partes. In p̄ma ostendit. q̄ amoꝛ quo diligim⁹ ꝺeum est similiter amoꝛ quo diligimus proximum. In secunda vero ostendit q̄ amoꝛ ille ꝓpꝛie est spiritussanctus ibi. Cum autem fraterna ꝺilectio sit ꝺeus. ꝛē. In tercia ostendit q̄ spiritussanctus est charitas. nō causaliter sed essentialiter ⁊ formaliter loquendo. ibi Sed ne forte aliquis ꝺicat illud ꝺictum. Quarto ⁊ vltimo ostēdit tanq̄ manifestatum iam q̄ spiritussanctus. ⁊ tunc mittitur inuisibiliter. quādo nos facit ꝺei ⁊ proximi ꝺilectores ibi. Ex ꝓdictis clarescit q̄ spiritussanctꝰ charitas.

a ¶ Qui proximū diligit. ꝺ sequēs est vt ipam dilectōez diligat. Unde ista cōsequētia nō valere. ꝓuis ei possibile sit dilectōem diligi. nō tamē ē necesse q̄ aliq̄s diligat eā. multa em̄ frequenter amamus. q̄ nollem⁹ amare.

¶ Itē dubitat de ista cōsequentia. Qui diligit dilectōz cōsequēs est vt deuz diligat. q̄ aut intelligit de increata. aut creata. Si de creata nihil valet. diligit quid creatū. q̄ increatum Si de increata. tūc in nullo concordat cū priori sūia. q̄ dilectio qua diligimus primū ē dilectō creata. R⁹. ꝺōz q̄ vtraq; cōsequntia bona est in proposito. Quidaz em̄ ē amor in q̄ nō ē quietatio. nec dilectio. nec cōplacentia. vt puta ille q̄ est ex pnitate corruptionis. cui rō obsistit. Quidā vero ē amor q̄ cum delectatōne. cōplacentia. z quietatiōe. z in tali amore nō est tm̄ acceptō rei amate. imo etiam ipsius amoris. z talis amor est charitas. z ideo sequtur. qui amat pximū. amat dilectōz. i. acceptat Sz qm̄ hō seq̄t q̄ acceptat aliq̄d ex se. multoma/ gis acceptat illō in q̄ inuenit rō dilectōis. sz dilectō eoipo q̄ dilectio. acceptatur maior dilectio magis. Cū g̃ dilectō nr̄a sit dilectio exēplata. z dilectio diuina sit exemplar oīs recte dilectōis. z in illa ē pma z sūma rō oīs acceptōis. hinc ē q̄ dō seq̄t. q̄ q̄ diligit dilectōz diligit deū. Unde aug. arguit ex hac suppositōe. q̄ pma rō acceptōis est in dilectione exemplante non exēplata. z ex hoc patet secūda. b ¶ Ecce iam potes notiorem deū habere q̄ fratrē. Uidetur hoc falsū. q̄. j. Thi. vj. dicit de deo. q̄ lucem habitat inaccessibilem. Preterea de fratre nouit quid est. de deo vero nō nouit q̄d est. sed si est. ipse vero loquitur quantū ad cognitiōem si est. ¶ R⁹. dom̄ q̄ aliquid magis certitudinaliter cogn̄sci ē duplicit. q̄ certitudo cognitōis ē ꝑm p̄sentiā. aliq̄d ārpns est duplicit. aut q̄tū ad rōnē cognoscēdi aut q̄tuz ad sbam cognoscibil. q̄tū ad sbam R⁹ ē. pūtior cuilibet rei. q̄ aliq̄ alia/ res. q̄tū aūt ad rōnē cognoscēdi ꝓ ē duplr. Aut a pte cognoscibilis. sicut sol ē p/ sens ceco. z tam ceco ē absens lumini. sic de⁹ est p̄sentior q̄ fr. Si aūt a pte cognoscentis. sic p̄ sentior est frater q̄ pns ē oculis carnis. q̄ cognitio viget ꝑm stātū pñtē. Aliter dicit. q̄ pūtior aliq̄d duplr in rōne cognoscibilis. vel ꝑm effectum. vel ꝑm se. Scom̄ se notior ē frate ꝑm effectū notior ē de⁹. q̄ effectus diuin⁹ q̄ē dilectō ītrat ipam aiam. z ei est pns. z magis cognoscit q̄ fr.

De missiōe spūssancti qua īuisibilit mittit ꝑm suā opiniōz. a

Am nunc accedam⁹ ad assignādam missionem spūssc̄ti qua inuisibiliter mittitur in corda fideliū. Nā ipe spūssanctus q̄ de⁹ est ac tertia in trinitate psona vt supra ostensū ē. a pr̄e filio ac seipso tpaliter p̄cedit. i. mittit ac donatur fidelibus. sed que sit ista missio siue donatio. vel quō fiat considerandū est.

¶ Supposito q̄ spūssanctus sit amor quo diligimus deum et pximum. ostendit ipm inuisibilit mitti quādo in nobis efficit hūc effectum. b

Ihoc aūt vt intelligibilius doceri. ac plenius perspici valeat p̄mittendū est quoddam ad hoc valde necessarium. Dictū q̄dez est supra. z sacris auctribus ostēsum q̄ spūssanctus amor est patris et filij quo seinuicem amāt z nos. Ihis autem addendum ē q̄ ipe idem spūssc̄tus est amor siue charitas. qua nos diligim⁹ deū et pximum: que charitas cū ita est in nobis vt nos faciat diligere deum et pximuz. tūc spūssanctus dr̄ mitti vel dari nobis: z q̄ diligit ipam dilectōem q̄ diligit pximum. in eoipo deū diligit. q̄ ipsa dilectio deus est id est spiritussanctus.

¶ Autoritatib⁹ confirmat q̄ amor quo diligimus deum. est similiter amor quo diligim⁹ pximum. c

¶ Me aūr in re tanta aliq̄d de nostro influere videamur. sacris auctibus quod dictū ē corroborem⁹. De hoc aug. in viij. lib. de tri. ait. a Qui primuz diligit. cōsequens est vt ipam p̄cipue dilectiōem diligat. De⁹ aūt dilectō ē. p̄sequēs q̄ est vt p̄cipue deū diligat. Itez in eodē. deus dilectio ē. vt ait Joh. apls. Et q̄d g̃imus z currimus in sublimia celorū z ima terraruz. querentes eum q̄ est apud nos. si nos eē apud eū velim⁹. Nemo dicat. nō noui q̄d diligā. diligat frēm z diligat eā dē dilectōz. Adhuc magis. nouit dilectōz q̄ diligit. q̄ frēm quē diligit b Ecce iam potes notiorē deū hr̄e q̄ frēm. Plane notiorē. q̄ pūtiorē. q̄ interiorē. q̄ certiorē. Amplectere dilectōez deū. z dilectōe amplectere deū ipa ē dilectio que oēs bonos angelos: z oēs dei seruos cōsociat vinculo sanctitatis. Quāto ergo saniores sum⁹ a tumore sup bie. tanto sumus dilectōe pleniores. z quo nisi deo plen⁹ ē qui plenus ē dilectōne. Ihis verbis satis oñdit Aug. q̄ dilectio ipa qua diligimus deū vel pximū deus est. Sz adhuc apertius in eodem libro subdit dicens. dilectionem quaz cōmendat Joh. apls attendamus. c Qui diligit inquit fratrez in lumine manet z scandalū in eo non est. Adhanifestum est q̄ iusticie perfectionem in fratris dilectione posuerit. Nam in quo scandalum non est. vtiq; pfectus est. Et tū

a Augusti. Joh

b

c Qui diligit in charitate fr̄em in lumine manet. vr̄ h̄ verbū j. Joh. ij. positū ipropie dicitur. q̄ lumē respicit cognitioz. sic calor affectōnez. q̄ magis dēret dicē mānere in calore. q̄ in lūine. R⁹. dō. q̄ lūinis est mānifestare. manifestare ār aliq̄d alicui est dupliciter. aut sic̄ viam cognoscēdi oruz. aut sicut viam agendoz. Primum est q̄ scientiā. z contra illud lumē opponit tenebra ignorātie simplicis. Secūdū ē p gram. Unde ꝑmo Joh. ij. vnctio docebit vos de oīb⁹. z ꝺ illud est tenebra malicie siue peccati. z de hoc lumine. et de his tenebris loquit beatus Joh. quod patet in textu. Et Eccl. xi. Erroz et tenebre pcōribus cōcreata sunt. z quoniā charitas sēp est cū gra. alie virtutes non ideo dicit. Qui amat manet in lumine per appropriationem.

2

3

4

j. Joh. ij.

5 d ¶ Si ī donis dei nihil ē maiꝰ charitate ꝛc. Uidet̄ dicere falsū. qꝛ sapie donū ponit̄ excellētissimū int̄ oīa dona. vel si idē ē charitas ꝛ sapia. charitas nō retinet p̄rogatiuā int̄ dona

¶ Itē q̄rit̄ de cōsequētia. si charitas est p̄ncipium int̄ dona dei ꝛ nullū maiꝰ est q̄ꝫ. ss. ḡ spūssanctus ē charitas. Aut ḡ loq̄t̄ de charitate creata aut īcreata. Si de increata. tūc ergo ꝓbat idem per idem. Si de creata. tūc nulla videt̄ cōsequentia. quia nō valet. ꝙ si creata ē charitas maioꝛ int̄ dona creata ꝙ sit spūssctūs. Rº. dd̄m. ꝙ p̄dicta autoritas aug. p̄t intelligi d̄ charitate creata ꝛ increata. et ꝓ vtraq̄ꝫ hꝫ veritatē. Si de increata certū ē. si de creata. maximū ē int̄ dona. qꝛ plus hꝫ in se de rōne bonitatis. siue d̄ ipa bonitate. q̄ꝫ aliqd̄ donū loquēdo p̄cise. Quedā em̄ dona sunt q̄ sūt sine charitate. ꝛ hoc quidem certum est ꝙ minora sūt. Quedam p̄supponūt charitatē sicut donū sapie. Charitas em̄ ē q̄ dat sensū gustui vt sapiāt ei bona eterna. Uñ sapia supad dit q̄ndā vlteriorē q̄ habilitat q̄ ꝯparata ad charitatē minus bona ē. sꝫ ꝓut clau dit caritatē maius bonū ē rōne eius qd̄ p̄supponit. ꝛ ita patꝫ ꝙ charitas precise loquendo est excellentissimū donū. sapiētia vero p̄supponēdo siue implicando donum charitatis dicitur ex

j. Jo. iiij.

j. Jo. iiij.

vr̄ dilectiōez dei tacuisse. qd̄ nū q̄ꝫ faceret nisi qꝛ in ipa fraterna dilectione vult intelligi deum. Apertissime em̄ in eadem epl̄a paulopost ait. ita dilectissimi diligamꝰ īuicē: qꝛ dilectio ex d̄o ē: ꝛ omnis qui diligit ex deo natꝰ est: et cognouit deum. ¶ Qui non diligit non cognouit deum quia deus dilectio ē. Ista ꝯtextio satꝫ apte declarat eādē ipaꝫ fr̄nā dilectōꝫ. Nā fr̄na dilectō ē q̄ diligimꝰ īuicē. ñ solū ex deo. ꝫ ēt deuꝫ eē tāta aucte p̄dicari scꝫ Joh̄. Cū ḡ de dilectiōe diligimꝰ fratrē. de deo diligimꝰ frēꝫ. nec fieri p̄t vt eādē dilectōꝫ ñ p̄cipue diligamꝰ q̄ frēꝫ diligimꝰ. q̄m̄ deꝰ dilectio ē. Itē q̄ ñ diligit fr̄em ñ ē ī dilectōe. ꝛ q̄ ñ ē ī dilectōe. ñ ē ī deo. qꝛ deꝰ dilectio ē. Ecce apte dic̄ fr̄nā dilectiōez deū esse.

¶ Oñdit ꝙ amoꝛ ille q̄ diligimꝰ deū ꝛ ꝓximū ñ ē pr̄ vel filiꝰ. sed spūssanctus tantū. d

Cū aūt fr̄na dilectio sit deꝰ. nec pr̄ ē. nec filiꝰ. ꝫ tm̄. ss. q̄ ꝓp̄e ī trinitate dilectio vel charitas d̄r. Uñ aug. in. xv. lib. de tri. d Si in donis dei nihil ē maiꝰ charitate ꝛ nullū ē maiꝰ donū dei q̄ꝫ. ss. q̄d ꝯseq̄ntiꝰ ē q̄ꝫ vt ipe sit charitas q̄ d̄r ꝛ deus ꝛ ex deo. Ita. n. ait Joh̄. Dilectō ex deo ē. Et paulopost. Deus dilectō ē. Ubi manifestat eā se dilectōꝫ dixisse deū quā dixit ex deo. deꝰ ḡ ex deo ē dilectio. Itē ī eodeꝫ Joh̄. volēs d̄ hac re aptiꝰ loq̄. In h̄ inq̄t cognoscimꝰ qꝛ ī ipo manemꝰ. ꝛ ipse ī nob̄. qꝛ d̄ spū suo dedit nob̄. Spūs itaq̄ꝫ sctūs d̄ q̄ dedit nob̄ fac̄ nos ī deo manē. ꝛ ip̄m ī nob̄. h̄ aūt fac̄ dilectio. Ipe ē ḡ deꝰ dilectio. Ipe igit̄ significat̄ vbi legit̄ deꝰ dilectio ē. Ex his apparꝫ ꝙ spūssanctus charitas est.

cellentissimum. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur de consequentia. dicendum ꝙ vtroq̄ꝫ modo bona est. Si enim intelligatur de charitate increata. sic ipsa est donum primū ꝛ p̄cipuū. ꝛ spiritussanctus ē huiusmōi oportet ꝙ ipa sit spiritussanctus. quia ꝙ per supabundātiā dicitur vni soli conuenit. si autem de charitate creata. tunc consequētia augusti. intelligenda ē a parte nomīs sic. Si charitas creata est maximum inter dona creata. ꝛ spūssanctꝰ maximum est donorum. ergo meliꝰ nominatur nomine doni excellētissimi q̄ꝫ alio. consequens ergo est. vt spiritussanctꝰ sit charitas. sed nō creata. immo illa q̄ deus est. ps. lxx ps. lxj.

¶ Q̄ spūssctūs ē charitas. nō causalit̄. ꝫ eēntialit̄ ꝛ formaliter loquendo. e

Sꝫ ne forte aliq̄s dicat illud eē dictū ꝑ exp̄ssiōez cāe deꝰ charitas ē. s. ꝙ charitas sit ex deo. ꝛ ñ sit ipe deꝰ. sic d̄r. Deꝰ nr̄a patia est ꝛ spes. non ꝙ ipe sit ista sed quia ista. ex deo sunt. Augustinus oñdēs h̄ ñ esse dictū ꝑ cām sic illa in. xv. li. de tri. ita dicens. Nō dicturi sumꝰ charitatē ñ ꝓpterea eē dictā deū. ꝙ ipa charitas sit vlla s̄ba q̄ dei digna sit nomīe. ꝫ ꝙ donū sit dei sic dictū est deo. Tu es patia mea e Nō vtiq̄ꝫ iō dictū ē. tu es patia mea. ꝙ dei s̄ba ē nr̄a patia. ꝫ qꝛ ab ipso nobis ē. Uñ alibi. Ab ipso ē patiētia mea. Hūc em̄ sensū facile refellit scripturaꝝ ipa locutio. Tale ē ei. Tu es patia mea. q̄le ē. Dñe spes mea. ꝛ deꝰ meus mīa mea. ꝛ multa sil̄ia. Nō ē āt dictum. Dñe charitas mea. aut tu es charitas mea. aut deꝰ charitas mea. sꝫ ita dictū ē. deꝰ charitas est. sic dictū ē. deꝰ spūs ē. h̄ q̄ ñ discernit. itellectū a dño. nō expositōꝫ q̄rat a nob̄. Nō aptiꝰ quicq̄ꝫ possumꝰ dicere. deꝰ ergo charitas est.

¶ Oñdit tāq̄ꝫ manifestū ꝙ spiritussanctus tūc mittit̄ inuisibiliter qñ nos facit dei ꝛ proximi dilectores. f

Ex p̄dictis clarescit ꝙ spūssanctus charitas ē q̄ diligimꝰ deū ꝛ ꝓximū. vñ faciliꝰ ē nob̄ oñdere quō spūssctūs mittat̄ siue det̄ nob̄. Tūc em̄ mitti vel dari d̄r. cū ita ī nob̄ ē. vt faciat nos diligē deū ꝛ ꝓximū. ꝑ qd̄ manemꝰ ī d̄o ꝛ deꝰ in nobis. Uñ aug. hūc missiōis moduꝫ insinuās in. xv. lib. de trini. ait. Deus spiritussāctus qui procedit ex deo. cum

e ¶ Non vtiq̄ꝫ ideo dictum est ꝛc. ꝙ dei substātia est nostra patientia. Uidet̄ male dicere. qꝛ charitas q̄ nos diligimus deū. non est ipse deꝰ nisi intelligamꝰ quo diligimus exemplariter vl̄ causaliter. ḡ cuꝫ simile sit de patientia. videtur ꝙ augustinꝰ male destruit illud simile. Item cū deus faciat nos diligētes. sicut patientes. quare nō dicitur deꝰ charitas nostra sicut patientia nostra. Rº. dd̄ꝫ ꝙ deus est charitas ꝛ eēntialit̄ et cālit̄. Eēntialiter. qꝛ ī se amoꝛ est. Causaliter. qꝛ in nobis amoꝛē efficit Sed deꝰ nō est patiētia essentialit̄. sed solū causaliter. ꝛ iō scp̄tura istuꝫ

Augusti 9

diuersū modū innuens dicit dū eē patrem nr̄m z deus
7 eē charitatem sine additōe. Nō aūt buiꝰ ē q̄ dā habit⁹
dicūt incōpletiōez. sicut patria. spes z hmōi. q̄ nō cadūt
in deo p̄ centiā sed p̄ cām. q: hmōi sūt a deo. Quidā aūt
sunt habit⁹ dicētes ꝯplementū. z hmōi sūr in deo essen/
tialiē. sicut cha/
ritas. z sapīa. z
hmōi. Notādū
aūt q̄ aug. vult
dicere q̄ deus ē
charitas eēntia
liter. sed ipe non
vult dicere q̄ sit
charitas nr̄a es/
sentialiē. sz cau/
saliter et exēpla
Nota. riter. q̄uis enī
oēs virtutes ha
beāt exēplar co/
gnoscitiuū in deo
z oēs habēt exē/
plar ꝑm similitudi
nē longinquam
Quō spūs tū q̄dā virtutes
scūs dicit. h nō habēt sibi cor
norat. respōdēs in deo
q̄ dicit sc. pas/
sionē. z sup/
ferri passionib⁹
f Cor xiij q̄tū ad p̄mū nō
habet in deo cor/
respondens. sed
q̄tū ad scōm so/
lum. Charitas
aūt habeat a/
dat⁹ fuerit homini. accēdit eum
ad diligēdū deū z p̄imū. z ipe
dilectio ē. Nō eīm hz hō vñ dili/
gat deum nisi ex deo. Ecce quō
dat vel mittit nobis spūsctūs
ꝑm q̄ dr̄ datū siue donū. Nō do
nū cōmēdat Aug. explanās ex
pri quō dicit in eodē li. Dilectō
inq̄t dei diffusa ē i cordib⁹ nr̄is
vt ait ap̄lus p̄ spūsctm q̄ datꝰ est
nobis. Nullū ē isto dono dei ex
f cellēti⁹. f Solū eīm ē qđ diuidit
inter filios regni z filios pditio
nis. Dant z alia p̄ spūm mūera
ꝯ sine charitate nihil p̄sunt.
Nisi ꝯ tm̄ impartiat cuiꝯ spūs
sanct⁹. vt eū dei z p̄imi faciat
amatorez. a sinistra nō trāsferat
ad dexterā. Recꝯ spūsctūs p̄
prie dr̄ donū nisi p̄pt dilectōez
quā q̄ nō habuerit. z si loq̄t lin
guis. z habuerit pphetiā. z oēz
sciam. z oēm fidē. z distribuerit
ꝯ substātiā suā. z tradiderit cor/
pus suū ita vt ardeat. nō ei p̄o
dest. Quātū ꝯ bonū ē. sine q̄ ad
eternā vitā neminē tāta bona
pducūt. Ipa vo dilectio vt cha
ritas. nā vni⁹ rei nomē ē. vt rū
ꝯ pducit ad regnū. dilectio ꝯ
q̄ ex deo ē. z de⁹ ꝑpe spūsctūs
ē. p quē diffūdit in cordib⁹ nr̄is
de⁹ charitas. p quā nos tota in
habitat trinitas. Quocirca rec
tissime spūsctūs cū sit de⁹. vo
cat etiā donū dei. Nō donū p̄
prie q̄d nisi charitas intelligēdū
ē q̄ pducit ad deū. et sine q̄ qō
libet aliud dei donū nō pducit
ad deum. Ecce hic aperitur
quod supdictum erat. s. q̄ charitas
sit spūsctūs z donū excellēti⁹. z quō hz donū. i. spūsctus de
tur nob. s. cū ita intrik alicui. i. ita
hz eī aliq̄. vt eū faciat dei z p̄imi amatorē. Nō cū facit. tūc
aut dari dr̄ siue mitti alicui. z tē
ille dr̄ ꝑpe habere spiritū sanctū
ꝯ Et tradiderit corpus suum ita vt ardeat. tē. Videtur male dicere. quia dñs dicit Jo. xv. Maiorē hac dilectionē nemo hz vt aīam suam ponat p̄o ouibus suis tē. ergo si hoc ē maximū opus charitatis. im/possibile est qđ fiat sine charitate. ℟. aliqui dicunt q̄ apostolus dicit per impossibile. Posito enim ad hoc q̄ aliquis habens penam. pateretur sine charitate. p̄o xpō. adhuc nō prodesset sibi. Credo tm̄ q̄ ex industria naturalium et aliqua gratia data posset sustinere p̄o fide xp̄i morez etiā sine charitate. sicut hereticus sustinet per erroꝛem. z quod dicit dñs. q̄ illud est summe charitatis. hoc dicit q̄tum ad signum z exterioꝛem ostensionē. signa tamen sunt fallibilia. z ideo nō necessario oportet q̄ si aliquis mortem sustinet. p xpō siue p̄o eius fide q̄ habeat charitatem. credo tamen. q̄ si aliq̄s p xpō sustineret mortē. q̄ n̄ magnū hēret obicē. qō disponeret se ad gr̄e susceptōz ita q̄ daret sibi charitas.

Predicte autoritat⁹ colligit sūmam

9

Quō spūs scūs dicit. h nō habēt sibi cor/respōdēs in deo q̄ dicit. f. passionē. z sup/ferri passionib⁹ f Cor xiij q̄tū ad p̄mū nō habet in deo cor/respondens. sed q̄tū ad scōm so/lum. Charitas aūt habeat a/

HD intelligentiā buiꝰ ptis quattuor q̄rūt. Primo z p̄cipaliē p̄opter positiōem mgr̄i queritur. Utrū p̄ter donū charitatis increate. sit ponere donū charitatis create. Et hoc ē q̄rere. Utrū charitas q̄ diligim⁹ deū sit spūsctūs. Scōo dato q̄ sit creata charitas. querit. Utrū illa charitas sit diligēda et charitate. Tercio. vtr̄ charitas certitudinaliē possit cognosci ab habēte charitatem. Quarto si possit cognosci ab aliquo nō habente. Questio. j. a

Q nō sit ponere aliā charitatē a creata (supposita p bartōe p auctres multas q̄s adducit mgr̄ in lr̄a). pbat rō nib⁹. z p̄mo rōib⁹ sūpt⁹ ab eēntia charitat⁹ q̄ ē bonitas b mō. Nullū accidens ē melⁱ sba rōnali. sz charitas est melior aīa rōnali. q̄a cā facit meliorē. ꝯ n̄ ē accidēs. ꝯ est sba. Sed ꝯstat q̄ nō irrōnal. ꝯ rōalis. ꝯ aīa. vel angel⁹. vel dⁱ⁹. sz nō aīa vel angel⁹. ꝯ dⁱ⁹. Jtē nulla bonitas creata eq̄alet btūdini. sz charitas eq̄alet btūdini. q̄ p charitatē merer hō z efficiē dign⁹ vita eē na siue btūdiez. ꝯ charitas nō ē bonitas creata. ꝯ tē. Jtē oīe bonū creatū ē bonū p̄ticipatōez. Sz oē bonū alio bono bonū. pōt intelligi nō bonū. z sic caderet in ipō malū p diminutōz speciei. modi z ordinis. ꝯ charitas si ē bona creata bonitate. pōt eē mala. vel saltim intelligi mala. vel etiā fieri informis. qō falsū ē. Jtē hoc ipm oñ/dit rōnib⁹ sūptis a v̄tute sic. Quāto aliq̄d virtuosi⁹. tā/to pauciorib⁹ medijs idiget. ꝯ si aliq̄d ē perfectissimū. nulla alia v̄tute a se idiget. ꝯ si spūsctūs ē perfectissimū. nulla alia v̄tute a se idiget. ꝯ si spūsctūs ē perfecte infinite. z ipe ē charitas. ꝯ seipo nō alio inflāmat affectū ad amorē. nō est ꝯ ponere charitatē creatā necessario q̄ sit hīt⁹. Jtē pl⁹ distat virt⁹ naturalis a deo q̄tūtas. sz dⁱ⁹ dirigit v̄tutē naturalē nō alio q̄tū ipe. ergo ibi nō cadit medium nec in voluntate cadet. q̄ tē. Jtem vbi mo/

uet ꝟt⁹ motoris ꝑmi semp̄ ꝑsens ⁊ ñ potēs errare · supfluit aliā ꝟtutē supaddere · vtputa si man⁹ eēt sp cōiūcta temoni · nō oporteret ibi eē aliā ꝟtutē · ⁊ spūssctus ē dirigens ⁊ adiuuās ipam volūtatē · ⁊ ē cōiunct⁹ sp ⁊ nō potens errare · g̃ supfluit aliā charitatē ponere · ꝫ oē supfluum resecandū · g̃ ⁊c · ¶ Itē rōnib⁹ sumptis ab actu oñdit illud idē · q; act⁹ charitatis ē aīam recreare · ꝫ nō minoris ꝟtutis ē recreare ꝙ creare · g̃ si creare solū ē ab īcreato · qđ ē infinite potentie · g̃ ⁊ recreare · ꝫ b̄ ꝓpriū ē charitatis · ergo est increata · ¶ Itē aliquis actus charitat⁹ est vnire · sed nulla creatura p vanitatez vnit ꝟtuti · sed oīs creatura vanitas · g̃ nulla creatura ē mediū vniendi deo · si g̃ charitas ē mediū vniēdi · g̃ ñ ē vanitas nec creatura · ¶ Itē act⁹ charitatis ē vnūqđ ꝙ ordinate diligere · g̃ si ordinate diligere ē diligere vnūqđ ꝙ fm q; sibi cōuenit · cū bonū increatū sit melꝰ creato in infinitū · g̃ ipm magis in infinitū diligibile · g̃ si charitas facit deū diligere vt diligēd⁹ ē · charitas facit deū in infinitū diligere sed qđ erit in actū infinitū · ē infinitū et increatuz · g̃ ⁊c · ¶ Sed ℞ · charitas ē ꝑncipiū reformandi aīam ꝙrū ad potētiā volūtatis · ꝫ aīa ꝙtū ad alias potētias · ꝫ ira scibilē et rōnalē · reformat p virtutes creatas · g̃ pari rōe ⁊ ꝛcupiscibil · ꝫ ei⁹ ꝛformatio ē caritas · g̃ ⁊c · ¶ Itē vbi ē reformatio · ibi ē ꝓformatio · ⁊ iformatio · ⁊ vbi ē iforma tio · ibi ē aliq̃d informans · qđ sc̄z p modū forme · ꝫ oīs forma rei create ē creata · deus em̄ nulli ē forma pficies · g̃ ⁊c · ¶ Itē charitas ē ꝑncipiū vniēdi · Ūñ Hugo de scō victo · Scio aīa mea · q; amor ē vita tua · sed oīs vita existens p ꝑticipatiōez in aliq̃ ē ab aliq̃ informāte · ex quo ⁊ viuificabili fiat vnū · ꝫ ex deo ⁊ aīa nō pōt fieri vnum · g̃ necesse ē ponere in aīa aliquā charitatē creatā q̃ viuificet · ¶ Itē oē qđ ē in aliq̃ possibili ad mortem est in illo per aliquod seperabile · sed vita gratie est in anima possibili ad mortēdū morte culpe · g̃ p aliqđ seperabile · b̄ aūt nō ē ⁊tus · q; ipossibile ē deū ꝑsentiā separi ab aliq̃ · g̃ est aliq̃d creatū · ¶ Itē charitas ē ꝑncipiū gratificādi · ꝫ gr̃ificatio ē id in q̃ distinguit bon⁹ a malo · iust⁹ ab impio · nō em̄ in actu sed etiā in habite · vt puul⁹ ⁊ adult⁹ · g̃ cū distinctio nō sit boni a malo p bonitatē increatā · q; illa oīb⁹ ē cōis · charitas nō dicit qđ cōe · Et itez cū distinctiō q̃escētiū nō fit p actū vel p vsū · sed habitū · ꝑz q; charitas dicit habitū creatū · ¶ Itē charitas ē ꝑncipiū merendi · ꝫ nō q; bona facim⁹ · ꝛō boni sum⁹ · ꝫ magis ecōuerso · g̃ charitas ꝓpus facit bonū · ꝙ eliciat actū · ꝫ cū aliq̃s ⁊c nō bono fit bon⁹ · necesse ē aliq̃d poni in ipo de nouo · ⁊ b̄ ñ pt ee act⁹ · g̃ habit⁹ · ¶ Itē ⁊ alio mō cooper in opatōe meritoria ꝙ naturali · q; si nō alio mō · tūc redit error pelagij qđ ex naturalib⁹ posset hō mereri · si g̃ alio mō · cuz p virtutē increatā oī nature cooper · necesse ē q; in opatione creata meritoria cooper mediante alia ꝟtute · ꝫ hec nō pōt ee nisi creata · ergo ⁊c · ¶ Itē vr q; mgr errauit · q; q̃ diuidit opa t̄nitat⁹ bei etie⁹ · ꝫ mgr̃ posuit q; charitas q̃ nos diligim⁹ deū sit · ss · ꝓne · g̃ ponit q; nr̄m diligere (qđ ē effect⁹ i creatura) sit solū spūssctī · vtra diuidit opa trinitatis · ¶ Itē q̃ dicit qđ creatū esse increatum errat sed charitas q̃ diligim⁹ deū ⁊ primū (vt cōit tenet) ē qđ creatū · sed mgr̃ dixit hāc ee · ss · ergo errauit · ¶ ℟ · ad p dictoz intelligentiā ē notandū · q; circa h̄ ⁊ fuit ab antiq̃ duplex opinio · Quorundā em̄ vt mgr̃i ⁊ sequaciuz suoz ē opinio · q; spūssctūs ē ee ntialit⁹ charitas · q̃ pr̄ et filij⁹ diligūt nos · ⁊ etiā q̃ nos diligim⁹ deū · Et qđā voluerūt dicere · q; itellect⁹ hui⁹ positiōis pōt demōstrari p siliturdinē · Dicūt em̄ · q; sicut lux triplicit pt cōsiderari · sc̄z in se · ⁊ in trāsparēti · ⁊ in extremitate q̃spicui termināti · ꝑmo mō ē lux · sc̄do mō lumē · ꝛtio mō hypostasis coloris · Ita spūssanctus pt cōsiderari i se · ⁊ sic ē amor patris ⁊ filij · Pōt rursū cōsiderari vt̄ humana aīa inhabitans · ⁊ sic spūssanctus dr̄ gratia · Pōt etiā cōsiderari vt vnitus volūtati · ⁊ sic ē charitas qua nos diligimus deū · Ūñ dicūt q; ss · est nr̄a charitas · nō p appropriatōez ꝫ p vnionē · Quēadmodū em̄ solus filius est hō vel incarnatus ⁊ ñ tota trinitas ē incarnatione opata · ꝫ tñ solus filius vnitus · sic q̃muis tota trinitas faciat vnionē · ss · cū volūtate · solus tamē spūssctūs vnit volūtati · et iō solus ē charitas · Rō aūt mouens ad ponendū b̄ est auctas apli · ḡ · Loz · vj · q̃ adheret deo · vnus spūs ē · Et etiā mouet eos similitudo · Dicunt enī q; sicut filius ꝓcedit p modū nature · ⁊ ita nature vnitur · sic · ss · p modū volūtatis · ⁊ ideo volūtati vnibilis ⁊ vnitus · ⁊ quia volūtas vertibilis ē · nō sic natura · iō spiritus sanct⁹ vnitur sepabiliter · ꝫ filius inseparabiliꝫ · ⁊ iō longe inferiori mō ꝙ filij⁹ · et quib⁹ sic vnit · seipō facit diligere · Sz hec positio nō pōt stare · quia ss · nō ē vnibilis · et ꝑterea si esset vnibilis aut p naturā · aut p grām · nō p naturā g̃ p grām · g̃ adhuc oportet eē habitū gre disponēte ad suscepti⁹nē talis vnionis · ⁊ ita redit ꝓriū · Ideo nō credo q; mgr̃ h̄ mō fuerit hui⁹ opinionis · Et ꝓpter hoc 11
aliq̃ dōm · q; istud q̃ diligimus deum tripliciter ē accipe · Aut quo diligimus effective · ⁊ sic charitas sive amor ē trinitatis et spūssancti appropr̄iate · Aut quo diligim⁹ exemplariter · ⁊ sic ss · ē vnio ꝑris et filij et nexus amboz ē vnitas · Ad cui⁹ imitatiōez charitas nos nectit · fm qđ dr̄ Joh · xvij · vt sint vnū sic et nos vnū sum⁹ · Aut quo diligim⁹ formaliter · et sic scōm opinionē magistri ē animi affectō · Sed in his oīnib⁹ vez dixit · nec errauit sed defecit · q; ꝑter hoc ē ponere charitatē fm cōem opinionem que ē habit⁹ creat⁹ aīam informās · Et rō h⁹ sumit a pte eentie ei⁹ · ꝟtuz et opatōis · A pte eentie · q; charitas ē bōtas create rōnal · ipam pficies · ⁊ distinguēs et ordinās et disponēs ad vitā eternā · g̃ nece ē q; sit formal⁹ pfectio · ¶ Ad illō g̃ qđ obr̄ ꝑmo q; charitas ē melioꝛ aīa rōnali · dōz q; nō ē ibi cōpatio · q; ibi vnū ꝓpr̄ alterez · ibi tā tū vnū · vn̄ hns caritatē bon⁹ ē ꝓpr̄ caritatē · Vel nō cadit ibi cōpatio q; nō vniformit⁹ ōr̄ bonū · Nā suba rōnal⁹ dr̄ bōa q; ordiabilis i finē · charitas bōa · q; ordinās · 12
Ad illō qđ obr̄ q; equalet brītudi · dōz · q; equalet fm diuinā estimatōez q̃ op⁹ caritat⁹ estimat dignū vita eterna sine tāta remūeratōe · ¶ Ad illud qđ obr̄ q; si ē bonū p 13
ticipatōz · tūc e⁹ bōtas ē ꝑmutabilis i iformitatē · dōm q; aliq̃d dr̄ bonū p ꝑticipatōz duplicit · aut q; ꝑticipās ⁊ ordiatū · aut q; ꝑticipatō ⁊ ordiatio · Primo mō ē bonū hns caritatē · Sc̄do mō caritas ⁊ iō ñ pt ee q; ñ ē ipa eēntia bōtatis · sz ꝑticipatō · tñ ñ pt ñ ee bona vel ordiata q; ē ipe ordo amoris · Ūñ soluēdū ad illō p distinctōz et ī b⁹ patēt rōes supte ab eentia · A pte etiā ꝟtuz · ncce ē pōere caritatē habitū creatū · Nā caritas q̃ diligim⁹ deū ē ꝟt⁹ nō tm̄ q̃ ds coopar nob · sz etiā q̃ nr̄a volūtas cooperatur ds · Adiutoꝛes ei deī sum⁹ · ⁊ q; cū cooperamur ds · ncce ē nos silr̄ cōformari · ncce ē q; ab illa sūma charitate relinq̃t i nob aliq̃d exēplatū i nr̄o affectu p qđ moueat illi cōformit⁹ · Volūtas ei liba ē et nata moueri ad opposita · et iō pōit ꝟt⁹ caritat⁹ create i nob · nō ꝓpr̄ dcm a pte dei nobiscū opant⁹ · sz volūtat⁹ nr̄e sibi cooperantis · 14
Ad illō qđ obr̄ q; ꝟt⁹ potētissima ñ idiget ꝟtute media ꝟez ē sed caritas nō ē ꝓpr̄ illi⁹ ꝟtuz idigētia · sz port⁹ volūtat⁹ suscipiēt⁹ q̃ idigz aliq̃ hītu disponēte · ¶ Ad illō qđ obr̄ · q; ds coopar nat⁹ e sine ꝟtute creata · dōm · q; ds regit naturā sic istituit · et nā vniformit⁹ currit · et iō ñ idiget aliq̃ regulāte · Nō sic ē de volūtate q̃ mouet difformit · et iō 15
idiget aliq̃ hītu regulāte ⁊ disponēte ipam · Vel dōz q; aliud ē de nā ⁊ volūtate · Quia nā ñ hz moueri nisi iuxta vltimū · ꝫ volūtas · ē · ⁊ iō idiget aliq̃ eleuāte ipaz · 16
Ad illud qđ obr̄ · q; ꝟt⁹ ꝑmi motoꝛ ē ꝑnes · dō q; nō sufficit ꝑsentia · sz ncce ē q; recipiēs influentiā beat habilitatē ⁊ formitatē · ⁊ h̄ ē p ꝟtutē creatā · A pte et opatōis ponit⁹ necessitas · q; reformatio vel recreatio · vnio ⁊ dilectio · nō

tm̃ sūt ab aliquo vt ab efficiēte. ſz etiā ab informāte. ¶ In formās aūt charitas creata ē. z ex hoc patent obiecta ex parte act⁹ siue opatōnis. ⁊ Nā qō obr̄ q creatio ē ab increato verū est p modū efficiētis sicut z recreatio. sed reformatio vlteri⁹ relinq̄t formā. z iō necesse ē ponere habitū informātē. ¶ Ad illud qō obr̄ q vanitas non vnit veritati. Dō. q gra pt cōsiderari fm q ē ex nihilo. et sic ē vānitas et sic nō vnit. Uel fm q est influentia fm diuinā pñtiā. et sic habet veritatē exp̄ssam silitudinē. z tali modo vnit. ¶ Ad illud q̄d obr̄. q charitas facit diligere deū q̄ntuz ē diligēdus. zc. Dōm q hoc pōt intelligi dupliciter. Uel q̄ntū de⁹ deberet diligi i se. z sic ē falsum q cū sit bonū infinitū deberet in infinitum diligi. z taliter nō ds solus seipm diligit. Uel in q̄tū est diligēdus ab hoc. z sic verū est. z tūc diligit in infinitū. nō simpliciter. ſz fm estimatōnē habētis charitatē. Tm̄ em̄ diligit charitas deū plus q̄ bonū creatū. q si bonū creatū i infinitū multiplicaret. adhuc magis diligeret deū. Q autez obr̄ in ↄtrariū ↄcedendū est. p̄ter duo vltima que ostendūt mgr̄m errasse. Q aūt obiicit. q. diuidit opa trinitatis. Dōm q falsū est. q. q spūssc̄ūs sit charitas qua diligim⁹ deū. aut dcm̄ ē q appropriationē. aut q vnionē. aut certe q exēplaritatē. z sic intelligūtur omēs auctoritates q̄s mgr̄ adducit. p se. formaliter aūt loquendo nō intelligūtur ꝑ. nec credo q mgr̄ intellexerit sic. z q hoc patet illud q mgr̄ nō dicit q creatū sit increatū. sed q̄ sufficiat donū increatū sine creato. z in hoc nō fuit error. sed defectus tm̄. ¶ Questio ij. b

¶ Utrū charitas sit amabilis ex charitate. z q sic ostēditur hoc mō Aug. viij. de trī. ¶ Nemo dicat. non noui q̄d diligā. diligat frēm. z diligit ipam dilectionē. g dilectio ē diligēda. g zc. Itē hoc ipm vr̄ rōne. q. nō est perfecta cognitō nisi illa q̄ ds nouit se nosse. siue nouit ipsā notitiā. ergo nec pfect⁹ amor nisi ille quo ds amat se amare siue amorē. sed charitas ē pfectus amor. g. zc. Itē aliq̄s diligit primū z recte. q. videt cū habere charitatē. sed ꝓpter q̄d vnūquodq̄ z illud magis. g magis debet diligere charitatē siue dilectionē. ¶ Cōtra Aug. in li. ō doctrina xp̄iana. dicit tm̄ q̄tuor diligēda ex charitate. s. deū. seipm. primū. z corpus prumt ſz charitas siue dilectō nō est aliquod horū. g nō est diligēda ex charitate. ¶ Itē dupler ē dilectio. s. cōcupīe. z amicitie. si g charitas siue dilectō diligit. aut g dilcōe cōcupiscētie aut amicitie. ¶ Nō amicitie ↄstat. q. amicitia est inter similes z amor quo aliq̄s optat alī bonū. charitati autē nemo optat bonū. Itē nec cōcupiscētie. q. cōcupiscentia ē rei nō habite. ergo cū ex charitate nemo diligat nisi habēs charitatē. g ex charitate nō pōt q̄s cōcupiscere charitatē. Si tu dicas q concupiscit augmētū charitatis. hoc nō soluit. q. ego nō quero nisi vtz charitas habita fm q habita est possit amari. ¶ Item sicut se habz fides ad credere. z spes ad actū sperandi. ita dilectio siue charitas ad actū diligēdi. ſz nullus hñs fidez. credit fidē vel ī fidē. q. sic dic̄ Aug. Credēs scit se credere. z videt se credere. credulitas aūt est de nō visis. silr aūt nullus spat spē ipam sz hz. g a simili nec diligit charitatez. vel si nō ē simile. querit quare nō. Itez si diligēs diligit dilectionē. aut eadē aut alia. Si alia. tūc pari rōne z aliam dilectionē diligit alia. z sic erit abire in infinituz. Si ergo stare est z nō cōuenit abire i infinitū. si diligit diligit eadē. Sz si hoc. cōtra. ¶ Nulla forma specialis sup seipam reflectit nisi de p̄mis intentionib⁹. sicut vnitas vnitas. bōitas. Uñ nullo mō dr̄ albedo alba. g nec dilectio dilectā. z sic zc. ¶ R⁹ dōm q accipiēdo dilcōz fm q ds dilectio ē. ↄstat vtiq̄ q ex charitate est diligēda. sed accipiēdo dilcōnē fm q ē habit⁹ gratuit⁹. sic vtiq̄ diligēda est ſz nō sup oīa. ¶ Ad intelligētiā aūr obiectorū notādū. q tripler ē amor. ſz amicitie. quo aliq̄s optat alicui bonū. Cōcupiscētie. q̄ aliq̄s sibi desiderat aliq̄d Et cōplacētie. q̄ aliq̄s reqescit z delectat i re desiderata cū pñs ē. Dico g q charitas amore amicitie nullo mō ē amabilis. q. nō ē bēt̄ificabilis. Amore ↄcupīe ē amabil⁹ ex charitate. fm q diligēs desiderat ap̄li⁹ diligere. amore cōplacētie. s. q̄ diligēs acceptat ipaz dilectōem q̄ deū diligit. h mō charitas diligēda ē fm q ia hr̄. eo q ipa ē bonū valde acceptabile. His visis ptz rñsio ad duo p̄ma. Nā rō illa ex aucte Aug. de doc. xp̄ta. currit solū q̄ntū ad dilectionē amicitie. q. aug. loq̄t de amabili cui aliq̄s optat bonū. Ad secūdo q̄. silr ptz. Quāuis enī charitat⁹ habite fm q habita. nō sit cōcupiscētia. nihilominus tñ ē cōplacētia. Possz tñ dici q spūalis dilectio et possessio excitat ad desiderādū dū reficit. z reficit dū excitat. ō simr manēr ↄcupīa z cōplacētia. ¶ Ad illō q̄ 21
obr̄ tercio de fide z spe. dōm. q nō ē silr. Actus enī fidei de se dicit imp̄fectionē. silr z spei. Alr em̄ ē rei nō vise. alr rei nō habite. z iō si talis act⁹ reflecteret. diminueret de rōe habit⁹. Uñ q̄ credit credulitatē. ñ hz eā. z spē simili. z iō be⁹tutes cuacuātur ī pria. ſz dilectō ē act⁹ cōpletōis z pfectōis sic scia. vñ sic pfecte scit. q̄ scit se scire. ita z pfecte diligit q̄ amat dilectōz. ¶ Ad illō q̄ ob 22
ūcit. aut eadē aut alia. zc. Dōm q eadē q̄tū ad habitū. ſz alia q̄tū ad actū. Et q obr̄ q spēalia nō reflectunt. dicēdū q reflectio ī forma. aliq̄n venit ex nāa. z sic ē in generalib⁹. aliq̄n venit rōe ei⁹ in q̄ est. z sic ē ī formis q sē in potēt̄ias natas supra se ↄuerti. z in q̄tū sup se ↄuertūt. z q̄m potēt̄ia cognitiua seipam cogscit. z volūtas ē instrumētū seipam mouēs. iō p sciam scit alia. z scia mouit. z p charitatē se z ipam diligit. Et si q̄ ik rō q̄re potētia ītellectiua nata ē sup se redire z volūtas. alibi dicit. ſz h mō tm̄ sufficiat. q. sūt simplices potēt̄ie. z isba simplici fūdate. z organo nō alligate. z iō nō pz q nō ē simile illō q̄d obiici ↄsueuit ī sensib⁹. alia ē potēt̄ia q̄ videt. z alia qua videt se videre q similit̄ debeat ee in intellectu

¶ Questio iij. c

¶ Utrū charitas sit certitudinaliter cognoscibilis ab habēte. Et q sic vr̄ auctoritate Aug⁹. in. viij. de trī. z habet in ſra. Qui frēm diligit. magis nouit dilectionē q̄ diligit q̄ frēm quē diligit. ſz frēm nouit certitudinalit̄. g z charitatē. Itē. j. Joh. ij. Qui diligit frēm suū. in lumie manet. g si charitas ē lumē. cū nihil certius videat q̄ lumē. g. zc. Itē. j. Joh. ij. Unctio docebit vos de omnib⁹. nō inquā de omnib⁹ cognoscibilib⁹. ſz de omnib⁹ necessarīs ad salutē. g maxime nos docet. vnctio spūssancti. Itē q̄to aliq̄d aīe ē pñtius. tāto certi⁹ videt z cognoscit. ſz charitas aīe ē pñtissima. q. ē in ipa anima. g. zc. Itē hñs fidē. certus ē se hr̄e fidē. nihil enī certi⁹ ē homī sua fide. vt dr̄ aug. g pari rōne hñs charitatē. scit se hr̄e charitatem. Cōtra Eccs. ix. ¶ Nemo scit. vtz odio vel amore dignus sit. ergo cū hñs charitatē sit dign⁹ amore nescit se dignū. g zc. ¶ Itē. j. Cor. iij. nihil mihi cōscio sū. ſz nō h iustificat⁹ sū. g vr̄ q hō nō hñs remorsū possit nō ee iustificat⁹. g nō hr̄e charitatē. ſz nullū signū euidēt⁹ ē charitatis. q̄ carētia oīs remorsꝰ. g si illō est fallibile. cetera sūt fallibilia. Itē charitas ē diligere deū ꝓpter se z sup oīa. ita ſra q̄ nihil eq̄. vel sup. vel cōtra ſz nemo scit vtz p oīb⁹ diligat deus. g nemo scit vtrum habeat certitudinaliter charitatē. ¶ Itē hñs charitatē est deo acceptus. z constat nobis z omnibus. q. ista sūt conuertibilia. sed nemo scit vtz deo sit acceptus nisi p reuelationē. ergo nemo scit habere charitatē nisi p reue

lassionem. Item dicit apostolus q̄ nesciebat vtrum
haberet culpā cū dicit. sed nō ī hoc iustificat⁹ sum. g̃ ab
apositis nesciebat se habere gr̃am. g̃ cū charitas nō sit
sine gra. g̃. rē. Ad q°. dōm. q̄ charitatē cognosci essenti
24 aliter est duplicit̃. Uel ī vniuersali q̄d sit. & q̄lis esse de
beat. & sic vtiq̄ cognosci pōt. Alio mō est cognosci cha
ritatē in speciali siue ī hoc. & hoc mō nec de se nec ō alio
q̄diu bō viuit. pōt certitudinaliter scire. De alio non
q; nō nouit q̄ sūt ī homīe. nisi p̄ signa que fallūt illa sunt
De se nō. & hmōi pōt esse quadruplex ratio. Una & pci/
25 pua est diuine acceptatiōis implicatio. q; charitas iū/
cta est gr̃e gratū facienti que ideo dicitur gratū faciens
q; reddit hoīem deo acceptum. & ideo charitas sic vo/
catur. non tm̄ quia habet carū amarū. sed q; etiā faē ho
minē deo carū. & quia nescimus dei acceptationē certi/
tudinaliter nisi p̄ reuelationē. ideo nescimus nos habe
re charitatē. nisi p̄ reuelationē doceamur. Secūda ra/
tio est similitudo ipius ad dilectionē acquisitā. Pōt ei
ꝓingere aliquē inflāmari ad amādū deū p̄ assuefactio/
nē qui corruet p̄ aliquod peccatū spūale. & tamen semp
afficietur. sicut exp̄sse patet p̄ beatū Bern̄. in li. de amo
re dei. vbi rep̄hendit supbitates de deuotōne. Tercia
ratio est nostri oculi lippitudo. q; oculus noster ē sicut
oculus noctue ad manifestissima nature. sicut ōr p̄bus
Unde sicut oculus lippus nescit distinguere inter lum̄
diei & lumē flāme vel lune. ita oculus nr̄ spūalis inf lu/
men gratie gratis date & gratum faciēris. Quarta rō ē
diuinoꝝ iudicioꝝ dispensatio. Deus enī claudit oc̃los
seruoꝝ q̄stū ad ea q̄ spectāt ad eoꝝ dignitatē. & de q̄bus
p̄nt efferri. Unde gr̃a ꝓtraria est supbis. Supbia enim
aperit oculos ad vidēdum p̄rogatiuas. & claudit ad vi
dendum indigentias et defectus. Juxta illud Apoc.
iij. Dicis q; diues sū. & locupletat⁹ & nullius indigeo.
& nescis quia pauper es & cecus. rē. Sed ecōtra vir sā/
ctus dicit se nihil esse. q; claudit oculos suos deus ad
bona. & aperit ad videnda mala. Et hec ē ratio q̄re ho/
mo nō cognoscit charitatez. que q̄stuis p̄ se nō sufficiat.
tamē cū alīs bona ē. Credo tamē q̄ illa ē p̄cipua q̄ p̄ō
dicta est. Quāuis eīm charitas non possit certitudina/
liter cognosci esse in aliquo etiā bōte respectu sui. tamē
p̄t p̄ signa ꝓbabilia cognosci. maxime p̄ mortificatiōnez
ꝓcupie. & amoris vani siue mūdani. & p̄ multa alia sig/
26 na ꝓbabilia q̄ sci dicūt & ponūt. Ad illō q̄ q̄ obī in
cōtrariū q̄ certior ē dilectō q̄stuis fr̄. dōm q̄ charitas nō tā
tū dicit dilectōnē. sz vltra hoc addit. s. q̄ gratuita ē. Et q̄stuis
tū ad habitū dilectōis. certitudinaliter ē cognoscibilis
q̄stūcūo ad illud q̄ dicit gratuitū nō Ad illud q̄ obī
q̄ charitas ē lumē. dōz. q̄ q̄stuis de se charitas sit cogno
27 scibilis. tm̄ nō cognoscit a nobis. q; oculus nr̄ lippus ē.
Ad illud q̄ obī q̄ vnctio docet nos de oīnibus neces/
sarijs ad salutē. dōm. q̄ verē ē co mō q̄ ncēria sūt. sz scire
se habere charitatē nō ē necessariū ad salutē. sz solū bñe.
Ad illud q̄ obī de p̄ntia charitat⁹. dōz. q̄ q̄stuis sub
stātia habit⁹ sit p̄sens. tm̄ cōditio q̄ cōcomitatur habitū
scz diuina acceptatio nō est p̄ns. imo latēs ī dei cogni/
tione & iudicio. Ad illud q̄ obī de fide. dōm. q̄ nō ē
simile. q; fides dicit habitū pur. nō supaddēdo accepti
onem. sicut charitas. & ideo patet q̄ nō est simile

Questio iiij d

Utrū charitas sit cognoscibilis a nō habente. & q̄ nō vi
det. q; omne q̄ cognoscit. aut cognoscit p̄ eēntiaz. aut p̄
similitudinē. Nō p̄ eēntiā. q; nō essentialiter in aīa pec
catrie. Si g̃ cognoscit hoc ē p̄ similitudinē. Sed cōtra.
iij. Cor. xiij. dicit glo. Tercū gen⁹ visionis q̄ dilectio in
tellectiua cōspicit. eas res cōtinet. q̄ nō bñt sui similes
imagines q̄ nō sunt ipse. ergo similitudo charitatis nō
est aliud q̄stuis charitas. g̃ si caret q̄s charitate. caret & simi/
tudie ei⁹. & ita nūq̄stuis cognoscit charitatē. Item sūb bñs
charitatē cognoscit eā. aut g̃ p̄ spēm innatā seu lucē p̄p
am. aut p̄ acq̄sitā. aut p̄ effectū. Nō p̄ innatā. q; creata
est sicut tabula rasa. Nō p̄ spēm acq̄sitā. q; ois spēs ac/
q̄sita acq̄rit mediāte sensu & imaginatōe. sz spēs chari/
tatis nō cadit in sensu nec ī imaginatōne. Item nō p̄ effe/
ctū. q; nemo cognoscit p̄ effectū aliq̄d nisi sciat q̄ sit cau
se illius effectus. Unī nullus cognoscit p̄ eclipsim inter
positionē terre nisi sciat q̄ interpositio est illius causa.
Si ergo p̄ effectā cognoscit oportet q̄ sciat p̄ius. q̄m
illius est causa charitas. & ita p̄cognoscit charitatē nō
g̃ p̄ effectū. Si tu dicas q̄ cognoscit in illa ṽitate eēna.
Aut h̄ erit effectiue. aut formalit̃. Si effectiue. sic oia
cognoscūtur in ea q̄ oīa facit scire q̄cunq̄z scīūtur. Si āt
formalit̃ siue exēplarit̃. g̃ vr̄. q̄ vel imp̄mit aliquā spēm
in ītellectu. vel necesse ē q̄ ipa ṽitas vel exēplar ꝓspicia
tur. q̄rū alterū ē sup̄ ip̄obatū. Sz ō. petōr est desiderāt
caritatē. sz null⁹ desiderat q̄d nō cognoscit. q; īcognita nō
p̄nt diligi. sic dicit Aug. g̃ ap̄i cognoscūt charitatē. Item
alīs bñs charitatē pōt habere cognitōz de illa. sz oē q̄
cadit in ītellectu app̄hēdente p̄t ī memoria ꝓseruari. po
nat g̃ q̄ ip̄imat hec cognitio memorie. & q̄ demū cadit a
charitate. ꝓstat q̄ lapsus a charitate memoriaz ei⁹ reti/
nuit. g̃ adhuc cognoscit eā. g̃ charitas p̄t cognosci a nō
bñte. Item si charitas cognoscit ab bñte. aut h̄ ē p̄ eēn/
tiā. aut p̄ silitudinē. Per eēntiā nō ꝓstat. sz ꝓbatio q̄ p̄ si
militudinē. q; nihil cōgnit ītellect⁹. nisi ab illo iformet
sz charitas habit⁹ ē affect⁹. g̃ p̄m eēntiā illā nō egredit. g̃
si vnit ītellectui et illū informat. h̄ ē p̄ silitudinē. & h̄ sili/
tudo p̄t bñ a nō bñte charitatē. g̃ rē. Item aug. dicit. xv. d̄
trini. q̄ ad h̄ q̄ ītellect⁹ ītelligat q̄d ē ī memoria necesse ē
actē ītellect⁹ iformari. g̃ multo forti⁹ ad h̄ q̄ intelligat q̄
est ī volūtate. g̃ si ītelligit charitatē. iformat ītellect⁹ ali
quo nō sba charitatis. g̃ silitudie. g̃ idē q̄d ꝓpus. & q°. dōm 28
q̄ cognitōe experīētie nō cognoscit charitas nisi ab ha
bente. cognitōe vo speculatōis certū ē cognosci charita
tē etiā a nō bñte. Modꝰ aūt hui⁹ cognitōis nō p̄t esse p̄
charitatis eēntiā. nec p̄ silitudinē a sensib⁹ acq̄sitā. g̃ ne
cesse ē q̄ sit p̄ silitudinē ifusā vel innatā. vtraq̄z aūt q̄ sic
cognoscūt ab bōe. dicūt ab aug. cognosci ī ṽitate eēna.
aut q; ṽitas cognitiōz ifūdit. vt in ꝓphetis. aut q; a cō
ditōe imp̄mit. p̄m illud p̄s. signatū ē sup̄ nos lumen rē.
Charitas aūt nō cognoscit a p̄cedēb⁹ p̄ spēm infusam.
ergo oportet q̄ per innatam cognoscat. Spēs autez in
nata pōt esse duplicit̃. aut silitudo tm̄ sicut spēs lapidis 29
aut ita silitudo q̄stuis etiā q̄dā veritas in seipa. Dāa spēs
est sicut pictura. & ab hac creata ē aīa nuda. Secūda spēs
ē impssio alicui sūme ṽitatis in aīa. sicut ubi gr̃a. anime a
conditōe sua datuz est lumen quoddam directiuum et
quedam directio naturalis. data est etiaz ei affectio vo
luntatis. cognoscit ergo anima quid sit rectitudo. & q̄d
affectio. et ita quid rectitudo affectionis. & cū charitas
sit hoc. cognosci charitatem per quandam veritatem.
que tamen veritas est similitudo charitatis. & tunc re/
cte habet rationem similitudinis. dum accipitur ab in/
tellectu. habet tamen rationem veritatis prout est ī aīa
Unī q̄ aug. dicit q̄ hmōi habit⁹ cognoscūt in ipa ṽitate
& p̄ silitudies q̄ sūt idē q̄d ipe. nō dicit h̄ q; non fiat aliq̄
spēs ī ītellectu cognoscētis. sz q; in aīa non ē pura spēs.
sed ṽitas q̄dā ab ipa ṽitate impssa. & sic patet respōsio
ad obiecta.

¶ Ponit defensionē sue opinionis.

¶ Dic ḡrik si caritas spūsctūs ē cū ipa augeaṫ ⁊c. supegit mg̃r de missione spūsci inuisibili ꝑm opinionē suaz. Dic scdo ponit opinionis sue defensionē ⁊ hoc facit rñdendo obiectōibꝫ q̄ ꝓñt suā opinionē improbare. ⁊ qm̃ sua positio improbari ꝓt. ⁊ rōne. ⁊ autoritate. ⁊ vtroq; mō. iō habet hec ps tres ptes. In ꝑma pte p rōnē ipugnat ⁊ improbat b̄ qō dixerat. q̄ spūsctūs est charitas q̄ diligimus deū ⁊ primū. Scdo ꝙ autoritate. ibi. Supdictū ē q̄ spūsctūs. Tertio p autoritates ⁊ rōnes. ibi. Alias ḡz iducūt ⁊c. Pria rō ꝺ magistrū supra ē ex hoc q̄ charitas augeatur. ¶ Secunda ratio contra ipsum sumpta est ex hoc q̄ charitas est a spiritu sctō sicut dic̄ Aug. ¶ Tertia rō supra ē ab b̄ q̄ charitas ē animi affectio. ⁊ b̄ qdē rōi ⁊ autoritati cōsonat. In q̄libz aūt istaz ptiū mgr̄ ꝑmo oppōit. ⁊ scdo ꝺmiat. ⁊ptes mānifeste sc̄.

¶ Opponit p rōnes ꝓtra opinionē suā q̄ dixit spiritūsctū ee charitatē q̄ diligim⁹ deū ⁊ primū. g

¶ Hic q̄rit si charitas spūsctūs ē. cuz ipa augeaṫ et minuaṫ i hoie. ⁊ magis ⁊ min⁹ ꝑ diuersa tpa habeaṫ. vtrū cōcedendū sit q̄ spūsctūs augeaṫ vel minuatur in homine. ⁊ magis et minus habeaṫ.

Obiectōis ꝑme rō ꝑ/ma. supra er̄ q̄ charitas auget

¶ Si em̃ in hoie augeṫ. ⁊ magis vel minus daṫ ⁊ habeṫ. mutabilis ee vr̄. Videt g̃ q̄ vel spūsctūs nō sit charitas. vel charitas nō augeaṫ vl̄ minuatur i hoie. Itē charitas ⁊ ñ hūti daṫ vt habeat. et habēti vt plen⁹ habeat. Si g̃ spūsctūs charitas ē. ⁊ nō habenti daṫ vt hēat. ⁊ habēti vt plen⁹ habeat. quō daṫ nō habēti. cū ipe vt deus sit vbiq; ⁊ in oibus creaturis tot⁹. Et quō plenius daṫ vl̄ habeṫ sine sui mutatione.

Obiectōis ꝑme rō se/cunda.

¶ His ita rñdem⁹ dicētes. q̄ spūsctūs siue charitas penitus imutabilis ē. necī se augeṫ vl̄ minuiṫ nec i se recipit mag̃ vl̄ mi⁹. ℞ i hoie. vl̄ pot⁹ hoi auget ⁊ miuiṫ ⁊ mag̃ vl̄ min⁹ daṫ vel hr̄. sic de⁹ dr magnificari ⁊ exaltari i nob. q̄ tñ i se nec magnificaṫ nec exaltaṫ. Vñ ꝓphēta. Accedat hō ad cor aitū ⁊ exaltabiṫ deus. sup quē locū ait autoritas Deus non in se. ℞ in corde hois grandescit. sic ergo spūsanctus homini datur. ⁊ datus ampli⁹ datur. i. augeṫ. ⁊ magis ⁊ minus habeṫ. ⁊ tamen immutabilis existit.

℞ᵒ. ad primā obiec/ctōis ꝑme rōnem.

℞ᵒ. ad se/cūdā obiec/ctōis ꝑme rōnem.

ꝑs. lxiij.

¶ Cūq; vbiq; sit ⁊ in omni creatura totus. sunt tamen multi qui eum non habent. Non enim omnes spiritūsanctum habent in quibus est. alioquin et irrationabiles creature haberent spiritumsanctum quod fidei pietas non admittit.

Utrāq; rñsionē cōfirmat autoritate.

Et autem certius fiat quod diximus autoritate confirmamus. q̄ spiritussanctus magis ac min⁹ percipiatur. et homini augeatur. ⁊ non habenti detur. ⁊ habenti vt plus habeatur. Augustinus ostendit super Johan. dicens. Sine spiritusancto constat nos xp̃m non diligere. ⁊ eius mandata seruare nō posse et id nos posse atq; agere tāto minus quanto illum percipimus minus. Tanto vero amplius quanto illum percipimus amplius. Ideoq; non soluz non habenti. verumetiam habenti non incassum promittitur. non habenti quidem vt habeatur. habenti autem vt amplius habeatur. Nam si ab alio minus. ⁊ ab alio amplius nō haberetur. sanctus helyseus sancto helye non diceret. spiritus qui est in te duplo sit i me. a Xp̃o autem qui est dei filius non ad mensuram datus est spiritus. Neq; enim sine gratia spūs sancti est mediator dei ⁊ hominū hō xp̃s. q̄ enim est vnigenitus dei fili⁹ equalis patri. nō ē gratie/sed nature. q̄ aūt in vnitatem p̄sone vnigeniti assumpt⁹ ē hō. gr̃a est nō nature. Ceteris aūt ad mēsurā daṫ. ⁊ dat⁹ addiṫ. donec vnicuiq; pro modo sue perfectōis propria mensura ꝓpleaṫ. Ecce expresse habes q̄ spūssanctus magis ⁊ minus daṫ vel accipitur. ⁊ homini datus augetur. ⁊ habenti ⁊ nō habēti daṫ. quia spūsctūs est charitas que nō habenti datur. ⁊ in habente augetur ⁊ proficit. Immo vt verius ⁊ magis proprie loquar. homo in ea ꝓficit. ⁊ deficit aliqñ. ⁊ tūc ipa dicitur ꝓficere vel deficere. que tñ nec proficit nec deficit i se. q̄ deus est. Vñ aug⁹. in omel. ix. sup epl̄am Joh. ait. Probet se qlibz quantū in illo profecerit charitas. vl̄ potius quantū ipe i charitate profecerit. Nam si charitas deus ē. nec deficit nec ꝓficit. sic ergo in te proficere dicit charitas. quia tu in ea ꝓficis. Ecce quomodo intelligēdū sit. cū dr spūssanctus augeri in nobis. q̄ nos in eo scilicz ꝓficimus sic ⁊ alia hmōi.

a e Xp̃o aūt qui est ex filius nō ad mēsuram datus est spūs. Videt hoc falsum. quia omne finitum habet mensurā. ergo si xp̃o dat⁹ ē spūs ñ ad mēsurā. xp̃o datus ē spiritus finitus. Sed ō hoc est q̄ omnia creata sunt finite capacitatis. ℞ᵒ. hoc. infra melius patebit. modo tantum sufficiat q̄ hoc vel ē dictum propter gratiam vnionis. qua fecit q̄ omnia que ex ea sint illius hominis. vel propter gratiam capitis quia in xp̃o ē g̃tia ad omnes actus nō artata. sicut in capite vigent omnes sensus. Vnō illa determinatio ñ ꝓbat limitatē. sz ꝓbat ex̄mia rōem ad aliquē actuz siue ꝑfectionem. Augusti. Auctes ā videt. p eis facere.

¶ Opponit q̄ autoritates ꝓtra opinionē suā iam dictam.

b

¶ Sup dictū ē q̄ spūsctūs charitas ē patris ⁊ filij q̄ seinuicē diligūt ⁊ nos. ⁊ ipe idē ē charitas q̄ diffūdiṫ i cordib⁹ nr̄is. ad diligē dū deū ⁊ primū. Hoc altex ocs catholici ꝓcedūt. s. q̄ spūsctūs sit charitas p̄ris ⁊ filij. q̄ aūt ipe idē sit charitas q̄ diligim⁹ deū ⁊ primū a plerisq; negaṫ. Dicūt em̃. si spūsctūs charitas ē p̄ris et filij. ⁊ nr̄a. eadē g̃ charitas ē q̄ de⁹ diligit nos. ⁊ q̄ nos diligim⁹ eū. Hoc aūt sctōz auctates negare videṫ. Dic. n. aug. i li. ō spū ⁊ fra. Vñ ē dilectio nisi vñ ⁊ ipa fides. i. a spūsctō. ñ eet ei i nob nisi diffūdeṫ i cordib⁹ p spm̃. charitas autem dei dicta est diffundi in cordibus nostris. nō qua nos ipse diligit. sed q̄ nos facit dilectores suos. Sicut iusticia dei dicit. q̄ nos iusti ei⁹ mūe effi

Obiectōis sede auc/tas ꝑma su/pra ex̄ver/bis aug. q̄ charitas ē a spūsctō.

cimur·t dñi salus q̄ nos sa'uat·t fides xp̄i q̄ nos fideles facit·Hīs verbis videt monstrari distinctio inter charitatem q̄ nos deus diligit·et q̄ nos diligimus·Et sicut iusticia nostra dicitur dei non q̄ ipse sit ea iustus·sed quia ea nos iustos facit·Similiter t fides t salus·sic videtur dicta dei charitas que est in nobis·nō q̄ ipse ea diligat·sz quia ea nos diligere facit·De hoc etiam idem Aug·in libro·xv·de trinitate ait·Cum Johānes commemorasset dei dilectiōem·non qua nos eū sed qua ipse dilexit nos·t misit filum suum liberatorem pro peccatis nostris·Ecce et hic videt manifeste diuidere dilectionem qua nos diligimus deum ab ea qua ipse diligit nos·Si ergo inquiunt spiritussanctus dilectio est qua deus diligit·t qua nos diligimus·duplex dilectio est·immo duo diuersa est quod absurdum t a veritate longe est·Non est ergo dilectio qua diligimus sed qua deus tantum diligit nos·¶ His respondemus predictarū autoritatum verba determinantes hoc modo·Charitas dei dicta est diffundi in cordibus nostris·non qua ipse nos diligit·ꝫ qua nos diligere facit tc·Hīs verbis non diuiditur·nec diuisa ostēditur charitas qua deus nos diligit ab ea qua nos diligimus·sed potius cum sit vna et eadem charitas·t dicatur ipsa dei charitas·t diuersis de causis et rationibus dei charitas appellari in scriptura ostenditur·Dicitur eñ dei charitas·vel quia deus ea diligit nos·vel q̄ nos ea sui dilectiones facit·Cum ergo ab apostolo dicitur charitas dei diffundi in cordibus nr̄is nō est dicta charitas dei qua diligit nos·sed qua facit nos diligere·id est non ibi appellatur charitas dei eo q̄ deus nos ea diligit·sz eo q̄ nos ea sui dilectores facit·Et q̄ ea ratiōe possit dici charitas dei·quia nos ea diligere facit·ex simili genere locutionis ostendit·sicut dicitur iusticia dei q̄ nos iustificat·t dñi salus qua nos saluat·t fides xp̄i qua nos fideles facit·¶ Similiṫ et alias exponimus autoritatē vbi ait dilectiōem dei cōmemorari·nō qua nos eū·sz qua ipe dilexit nos ac si diceret·cōmemorat dilectōem dei·nō fm q̄ ea nos diligim⁹ deū·ꝫ fm q̄ ipe ea diligit nos·

Sz aliud ē inquunt qō magis viget·Dixit eñ supra Aug·q̄ dilectio ē a spūsctō·a q̄ fides·Sic ḡ fides nō ē spūsctūs a q̄ ē·ita nec charitas·Quō ḡ spūsctūs ēsi ab ipo ē·Nā si ab ipo ē·t ipe ē·ḡ spiritussanctus a seipso est.

¶ Ad quod dicimus·Spūssanctus quidem a seipso non est·sed tamen a seipo datur nobis·vt supra dictum est·dat enim seipsum nobis spūssanctus·Et ex hoc sensu dictum est·q̄ charitas ab ipso est in nobis·t tamen ipsa spiritussanctus est Fides autem est a spiritusancto t non est spūssanctus·quia t donū vel datum solūmodo est·nō dans.

¶ Alias quoq; inducunt rationes ad idem ostendendum·scilicet q̄ charitas non sit spūssanctus·quia charitas affectio mētis est t motus animi·spūssanctus vero non est affectio animi vel mot⁹ mentis·quia spūssanctus immutabilis est t creatus·Non est ergo charitas·¶ Q; aūt charitas sit affectio animi t motus mentis·autoritatibus confirmant·Dicit enim Aug·in iij·lib·de doctri xp̄iana·Charitatem voco motū animi ad fruendum deo ppter ipm·t se ac primo propter deum Idem in lib·de moribⁿ ecclesie catholice·tractās illud verbum apostoli·Nec mors nec vita poterit nos separare a charitate dei·

[b] Charitas dei inquit dicta est virtus que animi nostri rectissima affectio est que coniungit nos deo qua cum diligim⁹·Ecce hīs verbis exprimitur·q̄ charitas est affectio t motus animi·ac per hoc non videtur esse spiritussanctus·¶ Ad quod dicimus hoc ita dictum esse sicut dicitur·Deus ē spes nostra patientia nostra·quia facit nos sperare et pati·Ita charitas dicitur esse motus siue affectio animi·quia per eam mouetur et afficitur animus ad diligendum deum·Non autem mireris si charitas cum sit spiritussanctus dicatur motus mentis·cum etiam in lib·Sapien·dicatur de spiritu sapientie·qui attingit a fine vsq; ad finem·qui est actus mobilis·certus incoinquinatus·

Quod non ideo dicitur q̄ sapientia sit mobile aliquid vel actⁿ aliquis·sed quia sui immobilitate omnia attingit·nō locali motu·sed vt vbiq; semper sit·et nusq; inclusa teneatur·sic ergo charitas dicitur motus animi non q̄ ipsa sit motus vl affectio vel motus animi·sed quia per eam quasi esset virtus·afficitur mens et mouetur·sed si charitas spiritussanctus est qui operatur in singulis prout vult·c ū per eū mens hois afficiat t moueat ad credēdū vel sperādū t hmōi sic ad diligēdū ḡre ñ sic ōz charitas mot⁹ vel affectio mētis ad credēdū vl sperādū sicut ad diligēdū·Ad qō sane dici pt·q̄

Opponit autoritate tc cōtra dēsuā opinionē·Ro pbās ꝫria

Obiectionis ē hic autoritas sūpta ex vbis aug·q̄ charitas animi aff·cto

[b] Charitas dei inquit dicta est virtus tc·Videt male dicere q̄ charitas est affectō·quia nullus habitus est affectio·charitas est virtus et ita habitus·ḡ non est affectio·

¶ Rō·dicendū q̄ affectio dicit quadrupliciter

Uno modo ipa vis affectiua·

Alio modo dicitur affectio·passio vis affective vt gaudiū et doloz et huius modi·¶ Tercio modo dicit actⁿ potentie affective·Quarto mō dicitur habitus affectiuus·sicut intellectus vno modo dicit habitus p̄ncipaliorē·t est regula ītellectus·t hoc modo accipitur cum dicitur·q̄ charitas est affectio et similiter accipit Bernardus·cum dicit q̄ virtus est affectio ordinata.

Rō·ad obiectiones ex aucte

Rō·ad autoritatem Aug·p̄mā

Rō·ad autoritatem aug·scōaz

Rō·ad tertiā autoritatē Aug.

Obiectiones scōe aucte Aug·

Obiectio·

Rom·v·

Sap·viij

c ¶ Alios actus ⁊c. Cōtra. ꝓb ꝙ dicit ꝙ charitas int⁹ opat alios act⁹ atq; mot⁹ mediantib⁹ alīs virtutib⁹.
32 Videt dicere ꝫ illud qđ dr ad Gal. v. Fides q dilectōez opat. R⁹. dom. ꝙ q̄uis illud possit sustineri. ꝙ charitas opat m ediantib⁹ alīs virtutib⁹ tāq; ministris. ⁊ alie nibilomin⁹ q charitatē adiuuan/tē ⁊ dirigētē. tñ soltio mgri quā hic facit nō valz qr mgr petit ꝑn cipiū in soluēdo supponit em i solutione oppositū ei⁹ qđ ꝓbat. cū em spūssctūs non efficiat i nobis opa aliaruz ⁊tutū sine habitib⁹ medīs. quō efficit in nob⁹pus dilectiōis.

c alios act⁹ atq; mot⁹ ⁊tutū opatur charitas. i. spūssctūs mediantib⁹ virtutib⁹ q̄z actus sunt. vtpote actū fidei. i. credere fide media. ⁊ actū spei. i. sperare media spe. ¶ Per fidē em ⁊ spem ꝓdictos opat actus. diligēdi ⁊o actū q se tm̄. sine alicui⁹ ⁊tutis medio opat. i. diligē. Alit ꝙ hūc actū operat q̄z alios ⁊tutū act⁹. Idcoq; differēter de ꝫ ⁊ de aliis loqt̄ scꝑtura. q̄ istū specialit charitati tribuit. Est ꝙ charitas vere spūssctūs. Ūñ Aug⁹. ꝑmissum ⁊buz apli tractans in

Si tu dicas ꝙ ipse dilectio est similiter possuz dicere ꝙ filius est sapientia. ⁊ verbum. ergo pari rōne sine habitu medio debet illuminare intellectū. et ꝓ⁹ ꝫ magistri opinio nō est ita ꝓbabilis. nec quantū ad rat⁹ ones. nec quantū ad auctoritates. quod patet. si attendantur predicte solutiones. d ¶ Nec ipse diuiditur Videtur dicere falsū ꝙ. ss. nō diuidatur. quia ¶ Numeri. x⁹. dicitur. ꝙ dominus dixit moysi. Auferam de spiritu tuo. ⁊c. Itē ꝑmo. Joh̄. iiij. De spū suo dedit nobis. si dedit ō spiritu. vr ꝙ vel totū dedit vel diuisit i ꝑtes

eodē li. charitatē dicit eē bonū. q̄ nil meli⁹ ē. ⁊ ꝓb ꝫ ꝑaz eē deū si gnificat dicēs. Si nulla res ab ei⁹ charitate nos sepat. qđ esse nō solū meli⁹ ꝫ etiā certi⁹ ꝫ bono ꝑt. Ecce dicit quia charitate nihil meli⁹ ē. Charitas ĝ spiritus ssctūs est q est de⁹ ⁊ donū dei siue datū. q diuidit singlis fidelibus dona. d nec ipe diuidit. sz o idiuisus singul' dat. Ūñ Aug⁹. vbi Johannes dicit. Nō ad mēsuram christo dari spiritum ait Ceteris vero diuiditur. Non qđē ipse spiritus. sed dona ei⁹.

¶ R⁹. diceudū 33 ꝙ spūssanctus ē in semetipo simpler. ⁊ ideo in se indiuisus. sed in effectibus ē multiplex. nō q̄z ad effectū diuidit. qr nō dat singul' ad oīa. ⁊ hinc ē. ꝙ pleni⁹ dat⁹ ē moysi q̄z alīs. ⁊ ꝙ iō dic⁹ auferā de spū tuo. et qr non ad oīa datur nobis. ideo dicit beatus Johannes. de spiritu suo dedit nobis.

D intelligētiā buius ꝑtis ē qō de augmēto charitatis. ⁊ circa ꝫ q̄rūt̄ q̄tuor. Pmo q̄rit. Utz charitas possit augeri fm sbaz. Scōo q̄rit de mō augmenti ipi⁹ charitatis. Tertio q̄rit de oppositō augmēti ipi⁹. scz de diminutiōe. vtz charitas possit diminui. Quarto de augmento charitatis q̄z ad terminū siue ad statū. ¶ Questio. j. e

¶ Quatū ad ꝓmuz oñdit ꝙ charitas possit augeri fm sbam ꝙ Aug. ad bonifaciū. Charitas merēt augeri. vt aucta mereat ꝓfici. ¶ Itē hoc ipm vr rōne. charitas vie fm sbam mioz ē a charitate patrie. scz a charitate vie ad charitatē prie ꝓuenit deuenire. ipe saluator i ec. qm charitas vie nuq; excidit. sz mot⁹ a mioi ad maiꝰ re ialua est augmētū. ĝ ꝓuenit charitatē augmētari. ¶ Itē ꝓstat. ꝙ diuers⁹ maioza et mioza ꝑmia dabūt. Ūñ apls. j. Cor. xv Alia claritas sol. alia claritas lune ⁊c. et ꝓstat ꝙ vni et eidē fm diuersos statꝰ. dēt diuersū ꝑmū. s. maiꝰ ⁊ miꝰ sz magnitudo ꝑmij sbalis nō det q̄ntitati charitatis. nō fm se. uoc. sz fm sbam. ĝ si ꝓtigit maiꝰ ꝑmū alicui deberi. ĝ ⁊ charitatē ibi augeri. ¶ Itē ꝓtingit charitatē meliorari. cū nō sit sūmū bonū. sz charitas ē bona sbalis ĝ ꝓtingit charitatē fm suā sbam ⁊ieri melioꝛē. Sz vt dic Aug. in. vij. de trin. viij. c. In spūalib⁹ idē ē maiꝰ ⁊ melius. ĝ cū charitas sit qđ spūale. possibile ē fm sbam ipaz effici maioꝛē. ¶ Itē ꝓstat ꝙ i vno eodē caritas ꝑt ima ioꝛē effici. cū ⁊ actū. ĝ cū maioritas effect⁹ ventat a magnitudie ⁊tutis. possibile ē charitatē maioꝛē effici fm ⁊tutez Luc. q̄o. aut charitas ē sua ⁊tus. aut ñ. Si sic. ergo augmēt ra ⁊tute. nccē ē augeri eēntiā charitatis. Si non tūc q̄o de illa virtute. aut ꝫ eēntiā. aut nō. Si sic. sil⁹ q̄ro de illa. ĝ vel erit abire in infinitū. vel necesse ē ponī ꝙ aliqđ augeat fm sbam. sz q̄ rōne alia ⁊tus. ⁊ charitas.

¶ Sz o. charitas ē forma. sz oīs forma ꝓsistit i eēntia invariabili. ĝ ⁊ charitas. sz nihil inuariabile fm eēntiā. augef fm eēntiā. ergo nec charitas. ¶ Itē vbi augmentuz tot maius ⁊ min⁹. sz vbi ē simpliciter. ibi nō ē maius et min⁹. si ĝ charitas ē forma simpler ⁊ nō ē ttēla. in charitate nō erit augmētū. ¶ Itē augmētū i corpalib⁹ ē fm accidēs. nō fm sbaz. ĝ pari rōne ⁊ i spūalib⁹. ergo si charitas augef. ꝫ ē fm accns ñ fm sbaz. ¶ Itē qđ augef mutat. ⁊ qđ augef fm sbaz mutat fm sbaz. sz qđ sbalit mutat ē

magistri opinio nō est ita ꝓbabilis. nec quantū ad rationes. nec quantū ad auctoritates. quod patet. si attendantur predicte solutiones. d ¶ Nec ipse diuiditur Videtur dicere falsū ꝙ. ss. nō diuidatur. quia ¶ Numeri. x⁹. dicitur. ꝙ dominus dixit moysi. Auferam de spiritu tuo. ⁊c. Itē ꝑmo. Joh̄. iiij. De spū suo dedit nobis. si dedit ō spiritu. vr ꝙ vel totū dedit vel diuisit i ꝑtes

eodē li. charitatē dicit eē bonū. q̄ nil meli⁹ ē. ⁊ ꝓb ꝫ ꝑaz eē deū significat dicēs. Si nulla res ab ei⁹ charitate nos sepat. qđ esse nō solū meli⁹ ꝫ etiā certi⁹ ꝫ bono ꝑt. Ecce dicit quia charitate nihil meli⁹ ē. Charitas ĝ spiritus ssctūs est q est de⁹ ⁊ donū dei siue datū. q diuidit singlis fidelibus dona. d nec ipe diuidit. sz o idiuisus singul' dat. Ūñ Aug⁹. vbi Johannes dicit. Nō ad mēsuram christo dari spiritum ait Ceteris vero diuiditur. Non qđē ipse spiritus. sed dona ei⁹.

¶ R⁹. diceudū 33 ꝙ spūssanctus ē in semetipo simpler. ⁊ ideo in se indiuisus. sed in effectibus ē multiplex. nō q̄z ad effectū diuidit. qr nō dat singul' ad oīa. ⁊ hinc ē. ꝙ pleni⁹ dat⁹ ē moysi q̄z alīs. ⁊ ꝙ iō dic⁹ auferā de spū tuo. et qr non ad oīa datur nobis. ideo dicit beatus Johannes. de spiritu suo dedit nobis.

aliud nūc q̄z ꝓus. ĝ qđ augef fm sbaz ñ manet. si ĝ charitas nūq; excidit nisi ꝙ ꝑtim. sz sp manet. ĝ nō augef. R⁹. dō. ꝙ fm cōem opinionē vez ē charitatē sbalit augeri. ¶ Ad itelligētiā āt obiectoz distiguūt qđē augmē- 34
tū fm duplicē diam. Augmētū em ē qñ miꝰ succedit maiꝰ. ꝫ aūt ꝑt ē duplr. vel ita. ꝙ illud idem qđ ꝓus fuit minꝰ postea fiat maiꝰ. sic bō dr augeri. vel aliqđ aliud q̄ntū. ⁊ ꝫ mō charitas ñ augef vt dicūt. Vel iō ꝙ miꝰ succedat maiꝰ. nō idē nūero. sz ꝓsile i forma. sic dies dicunt augeri. ñ qa idē dies. ꝑmo fit miꝰ ⁊ postea maior sz qr miꝰ succedit maior. sic dicūt augeri charitatez. ac ꝫ posse euadere oppositiōes. Sz positio ista (vt. s. ꝓbatū ē) nō ꝑt stare. Dñs ū ē ei ꝙ charitate manēte eadem ꝓtingit circa eadē fieri cremtū ⁊ ꝓfectōez. Et iō aliter dō ꝙ augmētū seqt̄ q̄ntitatē. Quātitas āt dr duplr. s. ꝑpe ⁊ meth̄aphorice. Propē dr q̄ntitas mol. ⁊ hec i corpa- 35
libus. Meth̄aphorice q̄ntitas ⁊tutis. ⁊ hec i spūalib⁹. sic ⁊ augmētū dr duplr. ꝑpe. s. fm magnitudinē mol. ⁊ metaphorice fm quantitatem virtutis. cum ergo i charitate sit quantitas virtutis ⁊ non in summo. constans est charitatē augeri posse. Rurs⁹ cū ⁊tus sit idē qđ sba charitatis. ⁊ sit q̄ntitas ⁊tutis. hic ē ꝙ de necessitate seqt̄ charitatē augeri fm sbam. cū ei sit ⁊tus ei⁹ sba. ñ ē alia a ⁊tute. Ad illd ĝ qđ obī. i. ōtū. ꝙ eēntia forme ē inuariabil. dō ꝙ vez ē de forma vniuersali. si āt dicat de forma singulari. vez ē i se ꝯsiderata. sz ñ ꝑt i alio. ¶ Ad illd ꝙ obī ꝙ simplicitas ñ admittit magnitudinē. dō ꝙ vez ē ꝙ ñ admittit 36
magnitudinē mol. admittit tñ magnitudinē ⁊tutis. ¶ Ad illd ꝙ obī. ꝙ i corpalib⁹ ē mot⁹ augmēti fm accidēs. pz rmio. Illa q̄titas mol' ē accns eēntialr differēs a q̄nto. ñ āt sic ē i q̄nt̄ q̄titate ⁊tutis. imo q̄ntitas ⁊tutis eēntialr ē vti opponēdo ꝓbatū ē. ¶ Dēt tñ dici. ꝙ cuz dr ꝙ mot⁹ i corpalib⁹ ē mot⁹ fm accns. duplr pōt accipi ꝫ 37
qđ ē scōz. Aut ꝙ dicat hītudinē termi ꝙ se. siue fmi formal. ⁊ sic vtiq; fmin⁹ augmēti ē q̄ntitas ꝑfectā. Aut ita ꝙ dicat fminū ꝙ accns. ⁊ ꝫ mō augmētū respicit sbaz. qđ pz. Cū ei addit q̄ntitas maioꝛ miꝰ. nisi fiat ꝙ rarefactōz. vl ꝙ ꝑfectiōz oz ꝙ addat sbaī q̄ sit illa q̄ntitas. ⁊ ita augmētū pl⁹ hz ꝫ sba. ⁊ ita ꝓ⁹ ñs ad sbaz fmiat. ēt i corpalib⁹. Et ꝙ ꝫ pz qđ obī. qđ mutat fm sbam est aliud et aliud. d vez. est n dicat rei minū formale. m. sed non sic di

38 clr. Ad illud quod obȝcit ꝙ augmentatur scom̃ sub/
stãtiam. ⁊ mutatur ꝑm subȝtantiã. dom̃ qz rei non tãtũ
est esse subȝtantiale. sz etiã ꝓfectũ esse. mutari g̃ ꝑm sub/
stãtiã. hꝫ ꝑt eẽ duplr vel respctũ eẽ simplr ⁊ sic mutatuz ẽ
aliꝺ ⁊ aliꝺ. vel respectu eẽ ꝓfecti. qz cũ de impfecto fit p/
fectũ nõ ẽ aliꝺ sz idẽ Et hic ẽ ꝙ charitas cȝuis subaliter
augeaꝯ. nõ ẽ alia. sz eadẽ ꝑm subam. vñ nõ valz obiectõ

Questio ũ f

De modo augmẽti ipius charitatis. Et ꝙ augmẽtũ ei⁹
sit aliũ ꝺe ostẽdiꝯ ꝓ Aug. ꝺ ỏt ꝙ charitas mereꝯ augeri.
sed ꝙ aliȝs mereꝯ habet ab alio cȝ a se. g̃ si charitas me
retur augmẽtũ habet ipm aliũ ꝺe. Itẽ ꝙ augmentetur ꝓ
39 appõẽ. vr. ꝓ rõem aug. Augmẽtũ em̃ ẽ ꝑexistẽtis cȝti/
tatꝫ additamẽtũ. g̃ vbi ẽ augmẽtũ. ibi ẽ appõ alic⁹ eiusdẽ
gñis. ⁊ vbi appõ. ibi additio. g. ꝛc. Itẽ hꝫ vr posse oñdi
ꝓ simile. ꝙ charitas ẽi aia. sic lux i aere. sz lux in aere au
geaꝯ ꝓ additõz nouꝫ luis. vt pz si vni cãdele illmiante su
ueniat alia. g̃ ⁊ i charitate erit simlr respectu aie. Itẽ
vr ꝓ ꝓncipiũ augmẽti. qz er eisdẽ vnũ qꝺ cȝ. ⁊ nutritur ⁊
augeaꝯ. g̃ ꝓ simlẽ modũ habet charitas augeri. genera
ri ⁊ conseruari. sed generatur in nobis per diuinam in
fluẽtiã. g̃ ꝓ eãdem maiorem augeaꝯ. sz vbi maioꝛ influ/
entia. aliꝺ plꝰ influit cȝ ꝑus. ⁊ vbi hꝫ. ibi ẽ additio g̃ ꝛc
Cõtra maioris ꝛtutis ẽ calor amoris spũalis. cȝ ignis
materialis. sz ignis seipo augeaꝯ. g̃ ⁊ caritas ꝙ ẽ ignis spũ
alis. Itez ꝙ nõ ꝓ appoz. vr. qz si simplex simplici addak
nihil maꝰ efficiꝯ. nec mole nec ꝛtute. vt si pũctꝰ pũcto
g̃ nec si charitas addak charitati. erit maioꝛ. Itẽ si ad
diꝯ aliꝺ. cũ additionẽ seqtur cõpositõ. ⁊ ad maiorẽ cõ/
positionẽ ꝛtuz diminutio. g̃ cȝto maioꝛ fit additio. tã
to efficiꝯ charitas ꝛ potẽtioꝛ. ⁊ cȝto impotẽtioꝛ tãto mi/
noꝛ. g̃ cũ augmẽtũ charitatis sit cȝtũ ad ꝛtutẽ. charitas
ñ augeaꝯ ꝓ additõz. Itẽ si aliꝺ addak ꝑtẽ charitati. aut
additũ ẽ charitas aut nõ Si nõ g̃ nõ auget charitatem
Si ỏ ẽ charitas. sz charitas nõ ẽ materialis respectu ca
ritatꝫ. g̃ cũ ex aliꝺbꝫ duobꝫ nõ fiat vnũ. nisi vnũ sit ma/
teriale respectu altriꝰ. ex charitate ꝑexistẽte ⁊ supaddi
ta nõ fit vnũ. sz ad augmẽtũ necesse ẽ fieri vnũ ex augẽ/
te ⁊ aucto. g̃ nullo mõ ꝓt ꝓ additõz augeri. Ꝯ ad ꝓe
40 dictoꝛ ꝛtelligẽtiã natãdũ ꝙ circa hꝫ fuit duplex opinio
Una ẽ ꝙ augmẽtũ charitatis ẽ ꝓ ꝛpuratõez siue ꝓ imp
mixtionẽ cũ ȝrio Cõtrariũ ãt amoris xpi ẽ amoꝛ ꝯcupi
scẽtie. vñ cȝtomagꝫ i nobis erringuiꝯ ꝯcupia. tãto ma/
gis ꝛpuraꝯ charitas. ⁊ cȝtomagis ꝛpuraꝯ tãto magꝫ
assimilaꝯ ꝛo. ⁊ accedit ad terminũ. ⁊ cȝtomagꝫ accedit
tantomagꝫ augeaꝯ. ⁊ isti posuerũt charitatẽ ꝓ se posse au
geri ꝓ assuefactionẽ i bono. ⁊ ꝺebilitatõz ꝯcupie. Ratõ
aũt ꝙ istos mouit. fuit auctas phi. ꝙ ꝺicẽ formas intẽdi
ꝓ accessũ ad terminũ ⁊ impmixtionẽ cũ ȝrio. Fuit etiaz
cũ hꝫ auctas Aug. ꝺ ꝺicit i li. lxxxiij. q. ꝙ sic minuiꝯ con
cupiscẽtia. sic creꝺcit charitas. ⁊ tale augmẽtũ ꝓ maioꝛẽ
ꝺepuratõem simplici nõ repugnat. Sz ista positio nõ
ẽ ꝺueniẽs. qz cõstãs ẽ charitatẽ maioꝛẽ ⁊ minoꝛẽ eẽ omni
sblata cõcupia. sic i ꝑmo hoie. ⁊ etiã i angel. g̃ cũ omino
sit ibi impmixta i q̃libet ãgelo. ⁊ etiã i statu inocẽtie eẽt
in sũmo ꝙ stultũ ẽ ꝺicere Unꝫ nõ ẽ ꝺicẽꝺũ cȝtũ ad remis
sionẽ ꝯcupie augeri ꝑm subȝtãtiã. cõcedẽꝺũ est tñ cȝtuz
ad remissionẽ ꝯcupiscẽtie intẽdi ꝓ feruoꝛẽ. ⁊ hꝫ mõ intel
ligit augꝰ. ⁊ hꝫ mõ loq̃tur etiã ꝑbs ex formis cȝtũ ad in/
tensionẽ nõ cȝtũ ad augmẽtũ. Alia positio ẽ ꝙ charitas
auget ꝓ appoz. ⁊ hui⁹ simile habetur i luiẽ. qꝺ expsse ca/
ritati assimilaꝯ. Unꝫ sic maiꝰ lumẽ additũ minoꝛi. ipsuz
auget. sic charitas supaddita auget minoꝛẽ. ⁊ hec posi/
tio ponit charitatẽ nõ augeri ꝛtute ꝓpa sz diuina. Ꝺẽ
eni ẽ ꝓncipiũ agẽꝺi ⁊ generãꝺi Unꝫ sic a solo ꝛo hz oꝛtũ
ita ⁊ augmẽtũ. Ex hꝫ paret illꝺ qꝺ obr ꝓ simile i igne. ig
nis eni habet potestatẽ se faciendi in alio ⁊ augẽꝺi. nõ 41
sic charitas. Ad illud qꝺ obr scꝺo ꝙ charitas sit sim
plex. ꝺom ꝙ cȝuis charitas sit simplex. qz ñ hz ꝑtes cȝti
tatiuas cȝtitate molis. hz tamẽ cȝtitate virtutis. et cȝ/
tũ ad illa ꝑt augeri Si obȝciaꝯ ꝺe pũcto ꝙ habet cȝtita
tem ꝛtutis ⁊ tamen non augetur Ꝺom ꝙ ad hoc ꝙ ali/
quid sit natuz augeri ꝓ appõem cõsimilis cȝtitatis. duo 42
sũt necessaria. sz cȝtitas ⁊ vnibilitas. Unibilitas autẽ
venit ex impfectione. ꝓfecto em̃ inȝtũ hmõi nõ est pos
sibilis additio. ideo pũcto nõ põt fieri additio. licet er/
go punctus habeat cȝtitatẽ virtutis. nõ tamẽ habz vni
bilitatẽ. qz ẽ quoꝺꝺã ꝓfectũ in suo genere. Aliꝯ ꝑt di 43
ci. ꝙ punctus ẽ simplicissimũ i genere cȝti molis. ⁊ ideo
est infinitũ ꝛtute. charitas aũt nulla ẽ simplicissima in
genere cȝti virtualis nisi diuina. ⁊ ideo illa ẽ infinita ⁊
qm̃ illa nõ potest augeri ꝓ additionẽ. ita nec virtꝰ pun/
cti Et si obȝcias mihi ꝙ virtus puncti ẽ creata ergo nõ
est infinita Ꝺom ꝙ quia punctus ẽ simplicissimũ i ge/
nere nõ simplicit. ideo nõ habet ꝛtutem simpliciter. sz
in genere respectu linearũ Preterea punctꝰ non est om
nino actus sz terminus respectu linearũ ideo nõ habet
potentiã actiuã infinitã sz passiuã. qz nõ ꝓpe ꝺicit pũ
ctus posse lineas ꝓducere sz põt statui terminus linee
⁊ hoc nõ est inconueniens ponere in creatura. ideo virꝰ 44
pũcti nõ est augmẽtabilis vt virtus charitatis. Ad
illud qꝺ obȝciꝯ ꝙ cȝto aliꝺ ẽ magis cõpositũ. tãto est
impotentius Ꝺom ꝙ illud generaliter intellem̃ ẽ falsũ
ꝓpter hoc ꝺistinguendũ q̃ sunt partes materiales ⁊ sũt
ptes formales que ꝺant actũ ⁊ virtutez toti. Simplex
igit magꝫ põt ꝺici ꝓ priuatõez ꝓtiũ materialiũ. ⁊ tũc hz
ꝓpositio ꝛitatẽ. qz tales ptes potꝰ ꝺant pati cȝ agere.
Unꝫ cȝto aliꝺ magis elõgatur a materia. tãto est potẽ
tius Si aũt ꝺicaꝯ magis simplex qz pauciores habet ꝑ
tes formales. siue actuas fallũ ẽ. qz tũc ignis mioꝛ po/
tẽtioꝛ eẽt cȝ maioꝛ Strupus cõpositus ex paucis virtu
osioꝛ esset cȝ ille q̃ cõstat ex multis q̃ꝫ vtrũcꝫ falsuz ẽ. et
ideo ꝑdicta positio est similiter falsa q̃m tã charitas ꝑ/
existens cȝ aduenies vtraꝯ habet rõnem actiui. Po/
test tamen ⁊ aliter respoꝺeri scom̃ veritatem ꝙ charit/
tas augmentata non est magis composita. imo magis
simplex. ⁊ hoc si patet quia contrario modo est inȝto
molis ⁊ quãto virtutis. In quanto molis simplicissi/
mum est minimum vt punctus. ⁊ ideo in hoc genere cȝ
ti accessus ad simplicitatẽ ẽ ꝓ diminutõnem. recessus ẽ
ecõtrario per additionem. inȝto ỏ virtutis simplicis
simũ est maximum. ⁊ ideo accessus ad simplicitatem ẽ
per additionem. ⁊ hinc est ꝙ charitas augmẽtata ẽ pu/
rioꝛ ⁊ simplicioꝛ ꝛo similioꝛ Nec videatur hoc incõ
ueniens. quia addere puritatẽ ⁊ simplicitatem ⁊ spiri/
tualitatem aliciui. non facit recessum a simplicitate. sed
magis accessum. Ad illud qꝺ obȝcitur vtruz ex eis 45
fiat vnũ Ꝺicunt quiꝺã ꝙ sic ꝺiuersa lumina sunt in ae
re ꝺistincta ⁊ inconfusa. attamẽ vnũ maius lumen red
ꝺunt ꝓpter concursũ in vnũ susceptibile Sic in lumie
spirituali quod est gratia vel charitas Ꝺicenduz ꝙ ꝺi/
stincta sunt essentialiter. tamen vnũ maius efficiunt in
mouendo virtutem liberi arbitrũ Sed tamẽ illud non
est simile. quia ꝺistinctio luminarium in aere venit a
ꝑte originũ ꝺiuersarũ. vt puta quãꝺo plura sũt lucẽtia
non sic est in gratia. Et ideo ꝺom ꝙ ex eis fit vnum.
Ad illud qꝺ obȝcitur ꝙ se nõ habet in ratione mate/ 46
rialis. ꝺom ꝙ augmẽtatiõẽ ꝺuplicit ꝯtingit fieri. aut

per virtutem ipsius augmẽtabilis · vt patet in anima li · 7 tunc augmẽtabile habet se in ratione formalis et actiui · augmentãs in ratiõe materialis 7 passiui · Cõtingit 7 augmentũ fieri p virtutẽ extrinsecã · possibilitate sola 7 vnibilitate existẽte in augmẽtabili · et tunc augmẽtabile q; impfectũ · se habet in ratione passiui · augmentãs q; pficiens in ratione formalis 7 cõpleti ui · quia dat quantitatẽ pfectã · Qõ ergo obũcitur · q vnũ non est in potẽtia ad aliud · dicendũ q; nõ est i potentia ad cõuersionẽ · sed est in potẽtia ad vnionem · 7 potẽtia ista est in charitate rõne sue impfectionis · q; em̃ impfecta est · ideo possibilis pfici · 7 ideo vnibilis rei pficiẽti · vnde nõ habet possibilitatẽ ad illud quod additur in quantũ charitas · sed in3tum imperfecta · Et sic patet illud.

Questio III §

Utrũ charitas possit diminui · Et q; sic videt p naturam sui oppositi sic · sicut dicit Aug⁹ · Uenenũ charitatis est cupiditas · vnde 7 dicit q; vbi magna cupiditas · ibi parua charitas · Et in li · confessionũ Minus te amat qui aliq̃d tecũ amat · qõ nõ ꝓpter te amat · Si g̃ contingit cupiditatẽ non tm̃ remitti · sed etiã augeri · p contrariũ cõtingit charitatẽ diminui · Itẽ veniale est malũ · sed nõ est malũ · nisi qõ admittit aliq̃d de bono · ergo veniale admittit aliq̃d · Sed naturalis habilitas est multo maioris inherẽtie q3 charitas · g̃ cũ veniale admat de bonitate naturali · g̃ 7 de charitate · g̃ 7c · Itẽ hoc ipm̃ ostẽdit p naturã sui subiecti · Quia sic̃ hominẽ ꝯingit pficere · ita retrocedere · 3 p pfectum li · ar · cõtingit in nobis charitatẽ augeri · dũ ascendit ad pfectionẽ · ergo cũ ꝯueniat eisdem gradibus redire ad impfectionẽ · cõuenit charitatẽ diminui · Itẽ omne illud qõ sui debabilitatiõe in termino est causa corruptionis · p sui debabilitationẽ citra terminũ est causa diminutiõis · sed li · ar · debabilitatũ p auersionẽ est causa corruptiõis charitatis · g̃ debabilitatio eius sub deo est causa diminutiõis · Itẽ hoc ipm̃ ostendit p naturã ipsi⁹ charitatis sic · Opposita nata sunt fieri circa idẽ · sed augmentũ 7 diminutio sunt opposita · g̃ si cõuenit charitatẽ augeri · cõuenit 7 diminui · Itẽ qõ potest saluari in esse sine ꝯiunctione sui ad aliq̃d · potest illud ab illo post cõiunctionẽ separi · sed charitas ante additionẽ habet esse sine additamento · g̃ potest separi · 7 si hoc · ergo 7 diminui · g̃ 7c · Cõtra · charitas est forma simplex 7 vniformis p totum · ergo qõ admittit de charitate · qua rõne admittit vnã partẽ · admittit 7 totũ · 7 si hoc · ergo nunq̃ diminuit · Item magnitudo charitatis est fm magnitudinẽ diuine influẽtie · ergo diminutio ei⁹ est p diminutionẽ influẽtie · sed deus nõ subtrahit influentiã suã nisi offensus · et non offendit nisi p auersionẽ ab ipso 7 ꝯemptũ · ergo non diminuit charitas nisi p peccatũ mortale · sed hoc nõ est aliud q3 charitatẽ tolli · g̃ 7c · Itẽ omne illud qõ diminuit alterũ · est illi oppositũ · sed veniale vel cupiditas · siue ꝯcupiscẽtia citra deũ · nõ opponit charitati · imo est omnino illi incõtingens · g̃ nõ diminuitur · Itẽ qõ diminuit alterũ · habet posse sup illud · 3 veniale nõ habet posse sup̃a charitatẽ · quia pl⁹ diligit charitas deũ q3 cupiditas · t · m · a · an · ergo 7c · Item hoc ipsum ostendit p impossibile hoc mõ · Si veniale diminuit charitatẽ · ergo aliq̃d diminuit ab ipsa · g̃ si charitas non est infinite magnitudinis · ergo veniale aliquotiens iteratũ totã admittit charitatẽ · qõ falsum est · Itẽ si diminuit charitatẽ fm substantiam · ergo minuit pmiũ substãtiale ei debitũ · sed pmiũ substantiale est bonũ eternũ · ergo veniale aliq̃d aufert ꝺ bono eterno · sed ablatio boni eterni vel simpliciter vel fm partẽ est pena eterna · ergo veniale merek penam eternam · qõ est ꝟra cõmunẽ opinionẽ · Si ergo veniale nõ minuit vnũ · nec aliud · Rn̄ · dõm · q; circa hoc duplex opinio est · fundata super duplicẽ opinionẽ p̃cedentẽ de modo augmẽtandi charitatẽ · Quidã em̃ dicunt charitatẽ augeri p impermixtionẽ · 7 cũ impermixtio maior sit fm maiorẽ liberi arbitrij habilitationẽ · 7 fm ꝯcupiscentie diminutionẽ · 7 ecõtrario · pmixtio p debabilitationẽ li · arbi · 7 augmentationẽ ꝯcupiscẽtie · dicunt p ꝯsequens eã diminui · fm q; augek cupiditas vel cõcupiscentia · 7 debabilitak li · ar · 7 hoc est per veniale peccatũ · sed qm̃ veniale peccatũ manens veniale nunq̃ totiens iterak q; ꝯcupiscentiã augeat · ita q; aliquid diligat sup̃a deũ · ideo charitas p venialia potest diminui · sed nõ tolli · tollik aũt per mortale · qõ auget ꝯcupiscentiã sup̃a deũ · Sz hec opinio vt sup̃a pbatũ est · non habet stabile fundamentum · qm̃ substãtiale augmentũ charitatis nõ venit a li · ar · nec concupiscẽtia · ideo nec diminutio · 7 propter hoc ponitur alia opinio pbabilior · q; charitas nõ minuitur substãtialiter · 7 hec opinio fundak sup hoc · q; augmẽtum charitatis fieri habet sup additionẽ vel incremẽtum maioris influẽtie · quo supposito dicendũ q; charitas fm substantiã nõ minuik sed augek · Et ratio huius sumik a parte oppositi siue agentis · Nam charitas nõ habet oppositũ nisi mortale peccatũ · per illud aũt non minuik sed tollik · cõcupiscentia aũt siue cupiditas 7 veniale peccatũ opponunt charitati fm feruorem solũ · quia simul stãt 7 substãtialiter sunt sese cõtingentia · Et ideo soluendũ ad duo p̃ma · q; illõ aug · de cupiditate 7 minori amore · similiter ad illud de venialis diminutiõe · locũ habet solũ quantũ ad feruorẽ charitatis · Et sic patẽt duo p̃ma · Sumik et rõ quare charitas nõ minuik a pte ipsi⁹ subiecti qõ est li · ar · fm conuersionẽ ad deũ · libez aũt arbi · ad augmentũ charitatis se disponit per habilitatẽ · similiter ad diminutionem p debabilitatẽ citra mortale · 3 hec dispositio est de cõgruo nõ de cõdigno · 7 qm̃ deus p̃ior est ad miserandũ q3 ad cõdemnandũ · 7 ad donandum q3 ad abstrahendũ · hinc est q; charitatẽ tribuit cũ se li · ar · disponit de congruo · 3z nõ abstrahit · nisi quãdo necessario se disponit ad abstractionẽ vel subtractionẽ g̃re · hoc aũt solũ est p auersionẽ · 7 tunc totũ tollit · Et hinc est q; charitas nunq̃ minuik sed augek · q; solũ de congruo potest se p̃parare subiectũ ad diminutionem.

Ad illud qõ obũcit · q; sicut homo pficit · ita descendit frequẽter · Dicendũ q; nõ sic diminuik p descẽsum substãtialiter charitas · sicut augek p ascẽsum · Qõ aũt obũcit q; li · ar · potest totũ priuare p debabilitationẽ · 7c · dõm · q; istud falsum est · q; forma substãtialis omnino priuak p dispositionẽ ad oppositũ in termino · nõ tamẽ minuik p dispositionẽ citra terminum · Preterea illud habet locũ quãdo dispositio in termino 7 citra terminũ sunt eiusdẽ generis · nõ sic aũt est in p̃posito · quia vna est mortale peccatum · alia veniale · Sumitur etiam ratio quare nõ potest minui a parte nature sue · ipsa em̃ est influẽtia fm diuinã acceptationem · sed q; deus acceptet · hoc est ab ipso · 7 ita q; magis 7 magis acceptet · 7 ita de sua natura põt augeri · q; aũt minutim acceptet · hoc nõ est ex se · ergo oportet q; veniat a nobis · ergo charitas ꝺ se habet augeri · minui ꝺo non habet nisi a nobis · vt supra ostensum est · p nos aũt non potest minui · 7 ideo charitati debetur

48 augmentū naturaliter. ¶ Ad illud ergo qđ obȝcitur
q̄ opposita nata sunt ꝛc. dđm q̄ vez est nisi alterum
insit p̄ naturā. Ad illud qđ obȝcit potest esse sine ad
ditione. ergo separi. dđm q̄ istud vez est si esset aliqđ
separans. sed nihil est qđ separat.

¶ Questio quarta ꝛ vltima. b

¶ De augmēto charitatis q̄tum ad terminū. vtrū habe
at statū vel terminū vltra quē nō possit augeri. Et q̄
sic ostendit̄ modo. Omne qđ est in aliquo non exce
dit capacitatē ei⁹ in quo est. sed charitas est in anima
ergo nō excedit anime capacitatē. Sed capacitas aīe
est finita. q̄ omnis potētia finita habet capacitatē fi
nitam. g̃ ꝛ charitas. ¶ Itē augmentū charitatis attē
ditur fm quantitatē ȳtutis. sed quātitas ȳtutis simi
lis est quātitati motis. ꝛ pfectio. Sed in quantitate
motis in augmētando est status. Unde phs. oīm na
tura ꝛstantiū termin⁹ est. ꝛ ratio magnitudinis ꝛ au
gmenti. g̃ similit̄ est in quantitate ȳtutis. ¶ Item au
gmentū charitatis attendit̄ p̄ ascensionē ad qualitatē
pfectā. ergo qđ semp̄ auget nunq̄ ȳnit ad perfectum
Perfectū aūt est cui nō est possibilis additio. sed cha
ritatē cū sit opus dei nō ȝuenit pfici. dei enim pfecta
sunt opa. g̃ ꝛc. ¶ Itē augmentū charitatis attēdit̄ fm
approximationē ad finem. nam q̄to charitas maior
tāto fini p̄timior. ergo nunq̄ ȝuenit ad finē. aut si sic
necesse est stare. q̄ alias esset frustra. g̃ ꝛc. Contra. q̄
nō sit stat⁹ ostendit̄ a p̄te ȳtutis augmētantis. Tātū
em̄ extendit̄ augmentū. q̄tū virtus augmētatiua. sed
virtus augmentās charitatē. est virt⁹ diuina que nō
habet terminū ꝛ statū. g̃ ꝛc. ¶ Itē hoc ipsum videtur
a parte suscipiētis. Sicut em̄ se habet transparēs ad
lumē corpale. sic capacitas aīe ad lumē gratie siue cha
ritatis. Sz aer nunq̄ tm̄ recipit de lumine. q̄n adhuc
possit plus recipe. g̃ ꝛc. ¶ Itē hoc videt̄ ostēdi posse
a p̄te augmētabilis. qđ est charitas. q̄ ipa est eque in
actu vel ampl⁹ sicut ignis materialis. sed ignis mate
rialis rōne sue actualitatis auget̄ in infinitum. si assit
cōbustibile. sicut dicit phs. ergo similit̄ charitas ō se
¶ Itē hoc ipm̄ ostendit̄ a p̄te obiecti charitatis. qđ ē
summū bonū nō habēs mensurā. ergo si mēsura chari
tatis debet attēdi p̄ magnitudinē obiecti. ꝛ illud caret
modo ꝛ mēsura. g̃ ꝛ charitas. ꝛ si hoc. ergo non habet
statū nec terminū. ¶ R⁹. dđm. q̄ stat⁹ est i augmento
charitat⁹. fm omnē modū fm quē ȝuenit esse statum ꝛ
pfectionē in motu augmēti. ¶ Augmentū em̄. sic pa
49 tet in corpalibus habet statū a trib⁹. videlicet a virtu
te agēte. ꝛ potētia suscipiēte. ꝛ forma pficiēte. sicut est
in hoīe. cui⁹ augmentū stat quādo virt⁹ caloris ꝛ car
nis fm speciē nō potest ampli⁹ cōuertere q̄ deperdat.
quādo potētia humidi radicalis nō potest plus extē
di. quādo corp⁹ pfectū est fm q̄ cōgruit pfectioni aīe
Sic dđm. q̄ charitas stat a p̄te ȳtutis agētis. sed hu
50 iusmodi stat⁹ potest esse dupliciter. Nā illa virt⁹ aut
est opans naturaliter. aut a ꝓposito. Si naturaliter.
tūc stat quādo nō potest ampli⁹. Si a ꝓposito. tūc
stat quādo nō disponit ampli⁹. ꝛ hoc modo stat cha
ritatis augmentū. cū deuentū est ad mensurā quā mē
sus est deus homini fm distributionē sue sapiētie. et
ideo licet ȳtus augmentās sit infinita. tamē opat̄ fm
dispositionē sapiētie limitātis effectus varios fm q̄
placet sibi. Nō em̄ opat̄ fm omnimodā possibilitatē
Stat etiā a p̄te suscipiētis. q̄ sicut ō Math. xxv. De
dit vnicuiq̄ fm p̄priā virtutē. Et hmōi stat⁹ potest 51
intelligi tripliciter. Aut fm actū. cū ampli⁹ nō proce
dit. ꝛ sic stat in viris pfectis q̄ nō assurgūt ad maiora
Aut fm aptitudinē. ꝛ sic stat in beatis q̄ ampli⁹ non
possunt se disponere. ꝛ tantū habēt q̄tū se disposuer
vnde stat⁹ est in eis. Aut fm possibilitatē suscipiētis
ꝛ sic statū habēt in xp̄o. ꝛ credo etiā q̄ in beata ȳgine
ꝛ aliq̄ dicūt q̄ in angelis. vtrū in aliq̄bus aliis nescio
Scio tamē de xp̄o. q̄ tm̄ habet de gloria q̄tum potest
recipe creatura vnica. et credo hoc ipm̄ de matre dul
cissima. Stat etiā a p̄te augmētabilis cum ȝuenit ad 52
quantitatē pfectā. Sed notandū q̄ quātitas virtutis 53
perfecta est dupliciter. Uel simpliciter. vel in genere
Simpliciter pfecta est i summo ꝛ simplicissimo vt in
deo. In genere ȳo omnib⁹ qui p̄tingunt ad actū com
pletū. ad quē sunt. ꝛ hoc est diligere deū ex toto corde
ꝛ ex tota aīma. ꝛ ex tota ȳtute. Primo modo nō est sta
tus. sed secūdo solū. ¶ Ad illud qđ obȝcit primo ō in
finitate ȳtutis agētis. Dicendū q̄ illa ratio teneret. si 54
virtus charitatē augmentās ageret naturaliter. ꝛ fm
impetū. siue fm totū suū posse. nūc aūt agit sapiēter
ꝛ ita ponit vnicuiq̄ limitē ipsa in se nō limitata Ad
illud quod obȝcit p̄ simile in aere q̄ suscipiētis poten
tia est ad infinitū. Dđm. q̄ lumen augeri in aere ō est 55
dupliciter. Uel p̄ ipsius clarificationē. vel p̄ luminū
aggregationē. Primo modo credo q̄ ſcatum habeat.
adeo em̄ posset aer illuminari. q̄ si etiā superueniret
aliud lumen. nō magis clarescer̄et. Alio modo potest
augeri lumē in aere per luminū aggregationē. ꝛ sic q̄
lumina diuersaȝ luminariū sunt in eodē puncto aer̄
non se angustant nec se expellunt. sicut multe species
in vno medio. ꝛ ita nunq̄ sunt tot species q̄n plures
possunt esse. similiter de luminibus. Sed tūc nō est si
mile de charitate. quoniā sicut p̄ius tactū est. in vna
anima tm̄ est vna charitas. non sic est de lumine qđ
egreditur a diuersis luminaribus. ¶ Ad illud quod
obȝcitur a parte augmētabilis. q̄ ignis in infinitum
est augmētabilis. Dicendū. q̄ calor potest augeri du. 56
pliciter. Uel intensiue. ꝛ sic statū habet ꝛ summū. Uel
extensiue. ꝛ vt sic in pluribus. ꝛ sic non habet statum
a parte sua. sed a parte cōbustibilis. quod finitum est
Similiter dico q̄ charitas potest augeri intēsiue. vt
magis diligat. ꝛ sic habet statū. sicut ignis. Alio mo
do extensiue. vt a parte dilectoȝ. ꝛ sic nō habet statū
ex parte sua. quia nunq̄ tot diligit. q̄n adhuc nata sit
diligere plures. ¶ Ad illud qđ obȝcitur a parte obie
cti charitatis. Dđm. q̄ obiectū nihil ad hoc fac. q̄ qđ 57
iectum semp̄ est idē. nō mutatū ꝛ est infinitū. ꝛ iō nunq̄
ei charitas cōmensurat. nec ad eius mensurā recipit
augmentū nec detrimentū.

¶ Dist. xviij. de tpali p̄cessione spūssancti q̄tū ad p̄prietatē p̄ quā natus est tpaliter p̄cedere.

¶ Hic querit. cū spūssanctus p̄ quē diuidunt dona. ipse sit donū ꝛc. Nec est tertia ps buⁱ partis. in qua ma
gister agit de p̄cessione spūssancti tpali. Determinato em̄ p̄ncipio a quo spūssanctus p̄cedit. determinato
etiā modo fm quē p̄cedit. determinat hic magister p̄prietatē fm quā ȝuenit ei tpaliter p̄cedere. ꝛ hec p̄
prietas est donū. ꝛ de hac in tota p̄senti dist. intēdit agere. Diuidit aūt hec ps in quattuoꝛ ptes. fm quattuoꝛ q̄sti
ones quas mouet. In prima querit ꝛ determinat vtrū. s. sit donū in quo alia dona donant̄. In secūda q̄rit vtrū
spūssanct⁹ sit eadē ratiōe datū ꝛ donū. ibi. Preterea diligēter ꝓsiderandū est. cū spūssanct⁹ dicat donū et datum.
In tertia querit. q̄ nō solū spūssanct⁹. sed etiā filius sit datus. quare nō dicit filius noster sicut spirit⁹ nr̄. ibi. Nic

querit vtr̃ filius cū sit nobis datus ꝛc. In q̃rta ⁊ vltima q̃rit cū spūssanctus sit donus relatiue quō possit a se dari si eī a se donat videt spūssanctus ad se relatiue dici ⁊ b̄ facit ibi. Post b̄ querit vtr̃ s. s. ad seipm referat. Ceteris ptibus indiuisis remanētibus q̃ speāliter psequit q̃stiones pdictas. Media siue scda ps q̃ est de differentia doni vel dati habet q̃tuor ptes. In pma querit ⁊ determiat q nō eadē rōne s. s. dr donū ⁊ datū q̃ donū est ab eterno sz datum ex tpe. In scūda vo ptra b̄ scz q spūssanctus sit donū eternaliter obūcit ibi. Sz querit cui donabilis vtrus pri vel filio. In tertia vo q̃ in solutōe dicerat q̃dā dubiū tō incidēter monet ⁊ determinat illud ibi. Hic orit q̃stio vtrū filius nascēdo ꝛc. In quarta vo ⁊ vltīa redit ad pmā solutionē ostendēs q spūssanctus eternaliter donū ē q eo ipo ē donū q̃ pcedit a pre ⁊ filio ⁊ q tpaliter est datū vel donatū ⁊ b̄ facit ibi. Ex pdictis patet q spūssctus ꝛc.

DI. XVIII

Utrum spūssanctus sit donū in quo alia dona donantur. a

Questio. R°. Aug°.

Hic querit cū spūssanctus q quē diuidunt dona ipse sit donū. vtr pcedēdō sit q donū diuidant ac dent dona. Ad qō dicim°. q donū qō est spūssanctus singulis ppria diuidunt ⁊ ipm cōiter oēs boni hūt. Unde Aug⁹. in. xv. li. de tri. ait. Per donū qō est spūssanctus in cōe omnib⁹ mēbris xpi multa dona q̃ sunt quibusq ppria diuidunt. Nō eī singuli q̃q hūt oīa ⁊ hi illa alij alia. q̃uis ipm donus a quo cuiq ppria diuidunt oēs habeāt i spūsctm. Apte dic̄ q donū dona donari.

Utrum eadē ratione spūssanctus dicat donū ⁊ datū siue donatum. b

Rō apparēs.

Preterea diligēter ꝑsiderandū est cū spūssanctus dicat donū ⁊ datū. vtrū eadē rōne vtrūq nomē ei ꝙueniat. qō vtiq videri potest.

Cū eī idē sit spūsanctū dari ⁊ spūsanctū donari. ex eadē rōne videt spūssanctus dici datū ⁊ donū. Hoc etiā videt Aug⁹. significare in. xv. li. de tri. cū ait. Spūssanctus intantū donū dei est. inq̃tū dat eis q̃bus dat. apud se aūt de se est ⁊ si nemini dat. Ecce apte dicit spūsanctū donū appellari. q dat. Si aūt ex eo tm̄ appellat donū. q dat nō ab eterno fuit donū. q nō dat nisi ex tpe. Ad qō dicim°. q spūssanctus ⁊ donus dr ⁊ datū siue donatū. ꝑ datū siue donatū ex eo tm̄ dicit. q dat siue donat. qō haber tm̄ ex tpe.

Spūssanctus dr datū vel donatum.

Donū vo dr nō ex eo tm̄ q donat. ꝑ ex ppietate quā habuit ab eterno vnde ⁊ ab eterno fuit donū. Sempiterne eī donū fuit. nō q dare. ꝑ q processit a pre ⁊ filio. Unī Aug. in. iiij. li. de tri. ait. Sicut natū esse est filio a pre esse. ita spiritui sancto donū dei esse. est a pre pcedere ⁊ a filio. Hic apte oīdit q spūssanctus eo donū est q pcedit a pre ⁊ a filio. sicut filius eo est a patre q natus est ab eo. Nō eī idē est filio esse a pre ⁊ spūssancto. i. nō ea ppietate fili⁹ dr esse a patre qua spūssanctus. Nā filius dicit esse a pre. q genit⁹ est ab eo. Spūssanctus vo dr ee a pre ⁊ a filio. q spūssanctus est donū pris ⁊ filij. i. q pcedit ab vtroq. Eo eī dr spūs q donū. ⁊ eo donū q pcedens

Spūssanctus dicitur donum Aug⁹. q̃d sit filio esse a patre ⁊ spiritui ssancto

Unī Aug. in. v. li. de tri. ait. Spūssanctus q nō est trinitas ꝑ in trinitate intelligit. i eo q ppie dr spūssanctus relatiue dr. cū ⁊ ad patrē ⁊ ad filiū refert. q spūssanctus ⁊ patris ⁊ filij spūs est. ꝑ ipa relatio nō apparet in hoc noīe spūs. apparet aūt cū dr donū dei. Donus est eī patris ⁊ filij. q a patre pcedit ⁊ a filio. Ecce his verbis apte oīdit eadē relatione dici spūsctm ⁊ donū. donum aūt q pcedit a patre ⁊ filio. Properas ergo qua dr spirit⁹ sanct⁹ vel donū. pcessio ipa est. de qua post pleni⁹ agemus cū alijs. Cū ergo ab eterno pcesserit ab vtroq. ⁊ ab eterno donū fuit. Nō ergo spūssanctus eo tm̄ dicit donū. q donatur. nā ⁊ ante fuit donū q̃ donaret. Unde Aug. in. v. li. de tri. Semp spūssanctus pcedit. ⁊ nō ex tpe sed ab eterni tate pcedit. Sed q sic pcedebat vt esset donabile. iam donum erat anteq esset cui donaret. Aliter eī intelligit cū dicit donū. aliter cū dicit donatū. Nā donū potest esse etiā anteq det. donatū aūt nisi datū fuerit. nullo modo dici potest. Sempiterne ergo spūs est donū. tempaliter aute donatum. his vbis apte ostendit q sicut spūssanctus ab eterno pcedit. ita ab eterno donū est. nō quia donaret a patre filio. vel a filio patri. ꝑ q ab eterno pcessit donabilis.

Eo dr. s. s. q donū. ⁊ eo donum quo pcedens.

Aug⁹. q semp procedit spiritus sanctus.

Obiectio ptra hoc q spūssanctus sit donū eternaliter. c

Sed querit cui donabilis. vtrū patri ⁊ filio. an tantū nobis quo nondū eram⁹? Si aūt non erat donabilis patri ⁊ filio.

a Relatio nō apparet in hoc noīe spirit⁹. Uidet dicere falsus. q spūs dr. q spiratur. ergo refert ad spirantes. ergo apparet i eo relatio. Itē videt q magis appareat q̃ in b̄ nomine donū q relatiua dicunt q̃ hoc ꝑm q sunt. alioꝝ sunt. sz spūs eo q spūs hz esse a spirante. donū vo nō oportet q habeat esse a donāte ergo nō videt in b̄ tm̄ apparere relatio. R°. dom. q tā donū q̃ spiritus dr relatiue. sz tamen relatio magis apparet in b̄ noīe donus q̃ in hoc noīe spūs. q donū sc dicit respectū ad dantē. spūs aūt nō imo potest accipi absolute. Uel aliter dom q

Aug⁹ non dicit q̄ relatio nō appareat in h̄ nomine spūs ſz q̄ non appareat in hoc nomine. ſ. ſ. q̄uis enim dicatur eſſe spūs spiratoꝛ non tamen dicitur eſſe spūſſanctus spiratoꝛ. Ad illud quod obīcit q̄ ſpiritus magis dicit habitudinē reſpectē tem eſſe q̄ donum. dicendū q̄ verū eſt in his quibus accidit donum ſed in. ſ. ſ. quia ideo eſt quia donū. nō hz locū iſta obiectio.

2 b ¶ Filius naſcēdo accepit xp̄m. vt ſit ipſa ſubſtantia. Videtur male dicere. quia in oīm eo quod ineſt filio p̄ natiuitatē diſtinguit filiuſ a p̄re quia natiuitas ē p̄prietas diſtictiua. ergo ſi filius naſcendo accepit vt ſit eēntia vel ſubſtantia. ergo pater in ſubſtātia diſtinguitur a filio. Item quod filius naſcēdo accepit ſiue quod filius eſt naſcendo eſt natuꝛ. ergo ſubſtantia eſt nata. ſi filius naſcendo eſt ſubā Omne eīm qđ naſcēdo accepit a natiuitate hz ortum. R⁹. dōm. q̄ ali

3 qui diſtinxerunt iſtaꝛ locutionē. filiꝰ naſcendo eſt diuina ſubſtātia ſiue deus. Quia gerūdium poteſt dici cōcomitantiā. z ſic ſimpliciter eſt vera. vel cauſam. z ſic multipliciter. q̄ cum dico filius eſt dꝰ ſiue diuina ſubſtantia tria dico. ſcz ſubiectū. compoſitionē. z p̄dicatum. Poteſt ergo h̄ gerundiū naſcendo dicere cauſalitatez reſpectu ſubiecti. vel reſpectu compoſitiōis. vel reſpectu p̄dicati. Si reſpectu ſubiecti. tunc eſt ſenſus. filius naſcēdo xp̄m. id eſt. qui eſt filius naſcendo. vel q̄ naſcendo habet vt ſit filius eſt deus. z ſic eſt ꝛa Si reſpectu compoſitionis. ſic eſt ſenſus. Filius eſt dꝰ naſcendo. id eſt. hoc p̄dicatū conuenit ſubiecto p̄ natiuitatem. z ſic adhuc eſt vera locutio. Si reſpectu p̄dicati. ſic eſt ſenſus. filius eſt deus ſiue ſubſtātia diuina naſcēdo ita q̄ naſci ſiue natiuitas ſit p̄ncipiū ſiue oꝛigo deitatis. z in hoc ſenſu eſt falſa. Magiſter tamē iſtam locutionez

ſed tantum nobis. z ex eo donum erat. quia ſic donabilis p̄cedebat. videl̄ q̄ filius ſemp eadem ratione donuꝛ fuerit. quia ab eterno p̄ceſſit a patre donabilis nobis in tē poꝛe. Nam z de filio legitur q̄ datus eſt nobis. Ad quod dicimus. quia ſpiritusſanctꝰ nobis tantuꝛ non patri vel filio donabilis p̄ceſſit. ſicut z nobis tantū datus eſt. Et filius vere datus eſt nobis. z ab eterno p̄ceſſit a patre. non vt donabilis tantū. ſed vt genitus qui z donari poſſit ¶ Pro

Ysaie. ix. R⁹.

ceſſit ergo vt genitus z donabilis. ſed ſpiritusſanctus non p̄cedit vt genitus: ſed tantū vt donum. donū autez ſemper fuit. non ſolū quia donabilis. ſed quia ab vtroq̄ p̄ceſſit. z quia donabilis fuit. Vnde Auguſtinꝰ in. v. libꝛo de trinitate ait. Eoipſo q̄ daturus erat eū deus. iam donū erat etiam ante q̄ daretur. Et ideo donabilis eſt. ſed aliter donabilis q̄ filius. Nam z aliter datus z aliter p̄ceſſit q̄ filius. Filij enim p̄ceſſio genitura eſt vel natiuitas. Spiritus ſancti vero p̄ceſſio natiuitas nō eſt. vtraq̄ vero ineffabilis eſt ¶ Et notandū q̄ ſicut b filius naſcendo accepit nō tantū vt filius ſit. ſed omnino vt ſit. z vt ipſa ſubſtantia ſit. ita z ſpiritusſanctus a patre z filio p̄cedendo accepit. nō tantū vt ſpiritusſanctus ſit vel donum. ſed etiā vt omnino ſit. et vt ſubſtantia ſit. quod vtiq̄ non accepit ex eo quo datur. Nam cuꝫ non detur niſi ex tempe. ſi hoc haberet ex eo q̄ datur accepiſſet ergo ex tempe vt eſſet. Vnde Auguſtinus in. v. libꝛo de trinitate. Filius nō tantū hoc habet naſcendo vt ſit filius. ſed omnino vt ſit. Queritur ergo. vtrū ſpiritusſanctus eo q̄ datur: habeat non tantū vt donuꝫ ſit ſed omnino vt ſit. Quod ſi non eſt niſi quia datur. id eſt. ſi non habet eſſe: niſi eo q̄ datur. Sicut filius naſcēdo habet non tantū vt ſit filius. quod relatiue dicit. ſed oīno vt ſit ipſa ſubſtantia. quomodo iā ſpiritusſanctus erat ipſa ſubſtantia. cum nō p̄ius daretur q̄ eſſet cui daretur. Non ergo eo q̄ datur ſed p̄cedēdo habet vt ſit donum. z vt ſit eſſentia. ſicut filius nō eo q̄ datus eſt: ſed naſcendo accepit non tantū vt ſit filius. ſed vt ſit eſſentia. Vnde Auguſtinꝰ in. xv. libꝛo de trinitate ait. Sicut filio p̄eſtat eſſentiam ſine initio tp̄is. ſine mutabilitate nature ꝺ patre generatio. ita ſpiritui ſancto p̄eſtat eſſentiam ſine vllo initio tp̄is ſine vlla mutabilitate nature de vtroq̄ p̄ceſſio.

¶ Dubitatio ex verbis. ꝯ. p̄oximi ſupꝛa oꝛta. videlicet q̄ filius non tm̄ ſit filius natiuitate ſed etiam eſſentia. a ſimili z ſpūſſctūs p̄ceſſione. d

Hic oꝛitur queſtio. Si filius naſcendo habet non tantū vt ſit filius. ſed vt ſit eſſentia. z ſpiritusſanctus p̄cedendo. nō tantū vt ſit donū. ſed vt ſit eſſentia. ergo z filius natiuitate eſſentia eſt. z ſpiritusſanctꝰ p̄ceſſiōe eſt eſſentia. cū alibi dicatur q̄ nec pater eo pater eſt quo deus. nec filius eo filius quo deus. nec ſpiritusſanctus eo donū quo deus. Quia vt ait Auguſtinꝰ in. vij. libꝛo de trinitate. His nominibꝰ relatiua eoꝝ oſtendunt. non eſſentia. vnde poſt pleniꝰ age-

Q̄ filiꝰ p̄ceſſit vt genitꝰ z donabilis. ſp̄ūſctūs ꝯo vt donum z donatū. z q̄ p̄cedit ab vtroq̄. z q̄ donabilis eſt

b Sicut filius naſcendo accepit. nō tm̄ vt eēt filius. ſed etiam eſſentia. ita z ſpiritusſanctus p̄cedēdo accepit. non tm̄ vt eſſet donum. ſed etiā vt eſſet eſſentia

R°. mus. Ad quod breuiter respondētes dicimus. quia nec filius natiuitate essentia est. ꝑ tñ filius. Nec spiritussanctus ꝓcessione essentia est. sed donum tñ. ⁊ tamen vterq; ille

Hylarius d nascendo ⁊ iste ꝓcedendo accepit vt esset essentia. Non eñ vt ait Hylari⁹ in. v. li. de tri. ꝑ defectionē. aut ꝓtensionē aut deriuationē ex deo deus. sed ex virtute nature i naturam eandē natiuitate subsistit filius. ⁊ ex virtute nature in naturā eandē ꝓcessione subsistit spiritussanctus. ¶ Qō ita intelligi potest. Ex patre qui est virtus ingenita. naturam quā habet. eandē filius natiuitate. id est. nascendo. et spūssanctus ꝓcessione. id est. procedēdo habet. Unde ipe idem aperti⁹ eloquēs. quod dixerat aperit dicens. Natiuitas inquit dei nō potest non eā ꝑ quā ꝓfecta est tenere naturam. Non eñ aliud q̄ deus subsistit. quod nō aliunde q̄ de deo subsistit. Ecce his verbis aperit quomodo intelligēdum sit illud. de patre generatio prestat essentiā filio. et de vtroq; processio prestat essentiā spiritui sancto. Non quia ille essentia sit filius. ⁊ iste essentia sit spiritussanctus. imo ꝓprietate personali. sed quia ⁊ ille nascendo. et iste ꝓcedendo essentiā habet eandē ⁊ totā que in patre est.

¶ Redit ad primā solutionem: ostendēs q̄ spiritussanct⁹ dicitur donū ⁊ donatum: ꝑ tñ duos predictos modos processionis.

e Ex predictis patet q̄ spiritussanctus sempiterne donū est ⁊ tempaliter datū vel donatum. Ex quo apparet illa distinctio gemine processionis. de qua supra egimus. Nā ꝑ tñ alteram processionem dicit donatū vel datum. ꝑ tñ alterā nō dicitur donum. ¶ Et ꝑ tñ hoc q̄ sempiterne donum est: refertur ad patrē ⁊ filium. ꝑ tñ hoc vero q̄ dicit datum vel donatum. ⁊ ad eū qui dedit refert. et ad eos quibus datur. ⁊ eius dicit esse qui dat. ⁊ illoꝝ quibus datur. Unde Augu⁹ in. v. libro de trinitate ait. Quod datū est. ⁊ ad eum qui dedit refertur. ⁊ ad eos quibus dedit. Itaq; spiritussanct⁹ nō tñ patris ⁊ filij qui dederūt. sed etiā noster dicitur qui accepimus. Spirit⁹ ergo ⁊ dei est qui dedit. ⁊ noster qui accepimus. ille spirit⁹ noster quo sumus. quia ipse est spūs hominis qui in ipo est. cuius ⁊ illū spiritū qui hominis dicitur

e vtiq; accepim⁹. ꝑ tñ aliter iste. aliter ille noster dicit. Aliō est eñ qō accepim⁹ vt essem⁹. aliō qō accepim⁹ vt sancti essemus. Q̄ aūt spūssanct⁹ noster dicatur: scriptura ostendit Scriptū est eñ de Johanne q̄ in spū helye veniret. Ecce dictus est helye spūs quē accepit helyas. scz spiritussanct⁹ non distinguit sed simpliciter concedit. ⁊ satis probabiliter. quoniam predicta distinctio non videtur habere radicem. Cuz enim gerundiuum natuz sit determinare compositionez. quia omino nihil est dicere. homo nascendo. et huiusmodi. ⁊ cum compositio predicati siue essentie siue omniū que attribuuntur filio. cōuenīt subiecto per natiuitatem. ideo habet veritatem. Nec valent obiectiones in contrarium adducte. quia natiuitas non distinguit illō qō per natiuitatē habet siue quod est in nascēte. sed eum solum q̄ nascitur. ⁊ ideo non seq̄tur q̄ substantia sit distincta. nec q̄ ipsa nascat. cuius ꝑ generationem habeatur.

c ¶ Nec filius natiuitate essentia est. Videt falsum dicere. q⁹ cum nascēdo sit essentia. patri ratione videt q̄ natiuitate. ⁊ hoc videtur ꝑ autoritatē Hylarij i ſra. R°. dom. q̄ ablq; 4
dubio ista est distingueda. Filius natiuitate est diuina essentia. q⁹ ablatiuus potest cōstrui in ratione forme. vel i ratione principij. Si in ratōne forme. sic est falsa. quia natiuitas nō causa formalis respectu p̄dicati essentialis Si in ratione p̄ncipij. sic habet veritatem. q⁹ omnia que conueniūt filio. conueniunt ei ꝑ

Aug⁹.

Q̄ aliter. s. s. ō⁹ noster aliter naturalis

Numeri. xj.

natiuitatis originem. Sed magister quia accipit gerundiū in ratione principij. ideo cum gerundio simplicit̄ concedit. Et quia accipit ablatiuū in ratione forme. ideo cum ablatiuo simpliciter negat. Magis enim iudicat scōm vsum loquendi q̄ ꝑ tñ virtutē sermonis. d ¶ Non eñ nō. per defectionem aut protensionē aut deriuationem. 5
Querit quomodo differūt illa tria. R°. quidā dicunt sic. q⁹ defectionē producit aliquid de materia ꝑ forme ꝑexistentis corruptionē. sicut ex grano frumenti herba. Per protensionē producit aliq̄d ꝑ ꝑistentis forme ꝓmanentiam. ⁊ inductionē forme artificialis. sicut vas fit de argento. Per deriuationē q̄ō ꝓducit ꝑ ꝑistentis forme ꝓmanentiā sola locali mutatione. vt riuus ex fonte. ⁊ lacus ex riuo. Aliter potest dici q⁹ materiale principiū ex q̄ res ē aut est materiale ⁊ transiēs formaliter. ⁊ sic est defectio. Aut est materiale ⁊ ꝓmanens. et sic est protēsio. Aut ē materiale ⁊ ꝓmanens ⁊ agens. ⁊ sic est deriuatio. et hoz exempla sunt manifesta. e ¶ Aliud est eñ quod accepim⁹ 6
vt essemus nō. Videt male dicere. quia sicut sine spū nō possumus sancti esse. ita nec esse. q̄ videt q⁹ spū. s. nō tñ accepim⁹ vt essem⁹ sancti. sed etiā vt essemus. R°. potest ad hoc dici q⁹ hoc dictū est ꝑ appropriationē. cuius eñ a spiritusancto habeamus esse ⁊ sanctum esse. appropriate tamen habemus sanctum. ideo non sic accipi dicitur in nostri esse productione. sicut in sanctificatione. Aliter tamen potest dici. q⁹ sicut dare ordinatur ad habendū. ita ⁊ accipere. ⁊ quia nullus habet spūm sanctū quātūcūq; spūsanctus operetur in eo. nisi qui potest eo frui. ⁊ omnis talis est

sanctus·ideo spūssc̄us nō dicit ꝓprie loquendo dari nec accipi nisi sanctis ⁊ a sanctis.

7 f ¶ Tollā de spū tuo. Hoc nō pōt dici q̄tū ad substantiā·g̃ q̄tum ad effectū siue gratiam ergo videt q̄ gra transferatur ab vno in aliū Si tu dicas hoc cē dictum p̄ conformitatē Obūcit q̄ pari ratione posset dici q̄ tolleret de spiritu aliorū· et daret moysi· R°· dom q̄ illud intelligitur de spiritu q̄tū ad effectū. ⁊ hec ꝓpositio de ꝓportat conformitatem· simul ⁊ partialitatē· sed non q̄tum ad partem conferentē vel ꝯtinentem f̄m veritatē· sz f̄m proportionē· quoniaz effectus· s· s· multo plꝰ abundauit in Moyse q̄ in alīs· vt q̄ alij q̄si partē gratie siue viderentur habere· Et dicitur tollā q̄tum ad solicitudinē· quia duz dona spūssctī alīs sūt cōmunicata· sollicitudo moysi est diminuta· et ps illiꝰ sollicitudis est alīs cōmissa ⁊c·

Et ¶ Hoysi ait dominꝰ· f Tollā de spiritu tuo· ⁊ dabo eis· id f est· dabo illis de spiritusancto quē iam dedi tibi· Ecce ⁊ hic dictus est spiritus ¶ Hoysi· patet igit quia spiritussanctꝰ noster dicit spūs· sed quia nobis datus· ⁊ datus vtiq̄ ad hoc: vt sancti essemus· Spiritus vero creatus ad hoc est datus vt essemus·

¶ An filius cum sit nobis datus posset dici noster· vt spiritussanctus dicit noster· f

Hic querit vtrū ⁊ filius cū sit nobis datus dicatur vl̄ possit dici noster· Ad qō dicimus· quia filiꝰ dicit noster panis· noster redemptor ⁊ hmōi· ꝑ non dicit noster filius· qz filius ōr tm̄ relatiue ad eum q̄ genuit· Et ideo noster filiꝰ nō potest dici· ꝑ patris tm̄· In eo aūt q̄ dicit datus· ⁊ ad eū qui dedit ⁊ ad eos quibꝰ datus est refert· vt spūssanctus qui etiā cū in scriptura vt supra dictū est dicat spiritus noster· vel spiritus tuꝰ· vel illius· vt de moyse ⁊ helya dictū est· nusq̄ tamen in scriptura occurrit ita dici· spūssanctꝰ noster· vel tuus· vel illius· sed spūs noster· vel tuus· vel illiꝰ· Quia spiritussanctꝰ eo ōr quo donū· ⁊ vtrūq̄ relatiue ōr ad patrem ⁊ ad filiū· ⁊ h̄ sempiterna relatiōe· Si tm̄ aliq̄ ōr donū nostr̄ accipit donū ꝓ donato vel dato· Cū vero donū accipit eo modo quo spūssanctꝰ: donū patris ⁊ filij dicit· nō hois· ita ⁊ filius sub hac appellatiōe nō potest dici noster· vt dicat filius noster· sic nec ōr spūssanctus noster· ⁊ tm̄ de filio dicit panis noster· ⁊ ō spū spūs noster· Ille noster panis· qz nos reficit nobis datus· Iste nr̄ spūs· qz nobis inspirat a patre et filio· ⁊ in nobis spirat sicut vult· Vñ Aug· in· v· li· de tri· ait Qō de patre natū est· ad patrē solū refert cū dicitur filius Et ideo filiꝰ patris est ⁊ nō noster· Dicimꝰ tm̄ ⁊ panē nostr̄ da nobis· sicut dicimꝰ spūm nostr̄.

Qr nō ōr spūssanctꝰ nr̄· sz spiritus noster·

¶ An spiritussanctꝰ ad se relatiue dicat· g

Post hec querit· vtrū spūssanctꝰ ad seipsum referat· h̄ em̄ videtur ex p̄dictis posse ꝓbari· Si em̄ qō dat· refert ad eum q̄ dat· ⁊ ad eū cui dat· ⁊ spūssanctꝰ dat a seipso· vt p̄dictum est· ergo refert ad seip̄m· Hui⁹ q̄stionis determinationē in posterꝝ differim⁹· donec tractemus de his q̄ relatiue dicunt de deo ex tempe in quibꝰ datū ⁊ donatū cōtinent·

Aug⁹·

Hec q̄stio soluitur infra di· xxx in fine·

Apposito ex p̄cedentibꝰ q̄ spiritussanctꝰ sit donum· ⁊ q̄ donet· Ad intelligentiā buiꝰ partis sex querūtur· Primo querit· Utrū spūssc̄us sit donū quo omnia alia dona donant· Secō vtrum spūssanctꝰ sit donū vel ab eterno vel ex tpe· Tertio q̄ritur q̄d ꝙueniētius dicat de spūsancto· donum· s· an datū· Quarto vtr̄ donum ꝓprie ꝙueniat spiritui sancto Quinto vtr̄ donum sit ꝓprietas spūssctī distinctiua· Sexto vtr̄ rōne donabilitatis dicat· s· s· noster·

¶ Questio I a

¶ Qr spiritussanctus sit donū quo omnia alia donant ostendit auctoritate ⁊ rationē sic· Apostolꝰ· j· Lo· xij· Diuisiones graz̄ sunt· idē aūt spūs diuidit singulis ꝓ ut vult· ⁊ loquit de donis nō tm̄ gratie gratū facientis sed etiā que sunt gratis date· g̃ si ꝑ spm̄sanctū dantur vtraq̄· cū nō sit alia differētia donoz· ipe est donū in quo oīa alia donant· ¶ Itē Augꝰ· xv· de tri· ꝑ donū q̄d est· s· s· cōe oīb⁹ mēbris x̄pi ꝓpria quibusq̄ dona dei dant· ¶ Itē ratione oīdit sic· Spūssanctꝰ est ꝓmum donū· sz oīe posteriꝰ ad ꝑus reducit· g̃ omne donum reducit ad donū qō est· s· s· g̃ in oīb⁹ donis rō donationis est ꝑ· s· s· g̃ ⁊c· ¶ Itē oīe donū in q̄tū donū ex amore dat· alioq̄n nō hz rōnē doni· sz spūssc̄us est amor patris ⁊ filij· vt dicit Aug· ⁊ habitū est supra· g̃ ⁊c· Contra· Isidorꝰ· Multis indignis spūsancto dant dona spūssc̄i· g̃ ptingit alia dona donari sine h̄· g̃ nō est donum in q̄ oīa alia donant· ¶ Itē aliqua sunt dona que appropriant filio· vt puta sunt illa q̄ dant ad illustrationē intellectus· g̃ si loquamur a ꝓprietate· talia dona donant in filio siue ꝑ filiū· nō dono qō est· s· s· ¶ Itē filius datꝰ est nobis Esa· ix· Paruulꝰ natꝰ est nobis· filiꝰ datus est nobis· g̃ si dat spm̄scm̄· videt q̄ spūssc̄us aliquā auctoritatē vel influentiā habeat in filium· hoc aūt est falsum· g̃ nō oīa alia dona donant ꝑ spm̄scm̄· ¶ Itē hoc ostendit ꝓ impossibile· esto q̄ intelligat ꝓ impossibile spm̄scm̄ nō esse· adhuc pater ⁊ filius intelligunt vt liberales· alioq̄n inest eis liberalitas a spūsancto· quod falsum est· ergo si intelligunt liberales· ergo ⁊ donatores· ¶ Itē si spūssanctꝰ est donum in quo alia donantur· ergo doni est donum· ⁊ donationis est donatio· ⁊ si hoc· motus est motus· ⁊ relationis relatio· ⁊ hoc habet ꝓbs ꝓ inconuenienti· Cū em̄ ꝛpendens nō possit alterꝝ determinare· erit ibi ꝓ

8 cessus in infinitum. ℟o. dom. q cũ dicit q. s. s. ẽ donum in quo omnia alia donant. ablatiuus iste põt accipi dupliciter. vel ita q dicat cõcomitantiaz. vel sic q dicat causalitatẽ. Si dicat cõcomitantiã. sic intelligẽ do vniuersaliter falsum est. quia est sensus q dẽt cum omnibꝫ donis. Quedã em̃ sunt dona que semp sunt cũ spũsancto. vt charitas ⁊ sapiẽtia. Quedã que nunqꝫ sunt cũ. s. s. vt timor seruilis. Quedã que aliqñ sũt cuz spũsancto. aliqñ sine. vt fides. pphetia. ⁊ hꝰmõi. Si aũt particulariter intelligat̃ de donis gratũ facientibꝫ sic vera est ⁊ nõ habet instantiã. Potest iteꝝ ablatiuꝰ importare causalitatẽ. et hoc tripliciter. Uel ita q dicat simpliciter causalitatẽ. ⁊ in hoc distinguitur nec a patre nec a filio. quia oĩa dona sunt a patre ⁊ a filio ⁊ a spũsancto. Uel ita vt dicat causalitatẽ ⁊ subautoritatem. ⁊ in hoc distinguit̃ a patre sed non a filio. quia pater ⁊ q filiũ ⁊ q spm̃sanctum donat. Uel ita vt dicat causalitatẽ ⁊ subautoritatẽ ⁊ exemplaritatẽ. ⁊ sic ꝓprie spirituisancto ꝯuenit. Jpe em̃ ꝓcedit q modũ ꝑmi doni. ita q oĩs donatio recta ⁊ gratuita post illã est. et ab illa accipit rationẽ donationis. Concedendũ est ḡ q spũsanctus est donũ quo oĩa dona. s. gratuita donant̃ p concomitantiã. ⁊ q̃ oĩa dei dona donant̃ p exemplaritatis causam. ℟ Ad illud qđ obĩcit primo đ

9 Jsido. tam pater rñsio. q ipse loquit̃ de donis gr̃e gratis date. nõ gratũ facientis. ℟ Ad illud qđ obĩcit secundo. q quedã dona appꝛopriant̃ filio. Dom q đ donis est loqui dupliciter. aut ratione eiꝰ qđ subest. aut sub ratiõe donatõis. Ratione vero eius qđ subest. aliqua dona appꝛopriant̃ filio. vt sapiẽtia ⁊ intelligentia. aliqua spirituisancto vt charitas. Ratiõe vero donationis oĩa appꝛopriant̃. s. s. ratiõe iã dicta. q per

10 ipsum tanqꝫ p primũ donũ donant̃ alia. ℟ Ad illud qđ obĩcit q filiꝰ est datus. ⁊ nõ a spũsancto. rñderi pt q filius est datus fm humanã naturã. ⁊ hoc fuit per amorẽ. Joh. iij. Sic deus dilexit mundũ vt filiũ suum

11 ⁊c. ℟ Ad illud qđ obĩcit q spũsancto circumscripto adhuc manet ratio doni. Dom q circũscripto. s. s. est intelligere in deo donoꝝ causalitatẽ ⁊ subautoritatẽ. sed non exemplaritatẽ donatiõis sub ratiõe donationis quia nõ intelligitur ꝓcessus amoris. ⁊ hoc vltimo mo

12 do dicit ꝓprie cõuenire spirituisancto. ℟ Ad illđ qđ obĩcitur q tũc est donũ doni. dom q motus nõ ẽ motus vt termini. similiter nec relationis relatio. tamẽ vt principiũ. ⁊ motus est motus. quia motus est principium motus. ⁊ relatio relationis. ⁊ sic dicit donum doni. ⁊ quia in creando statur in ꝑmo. cum sit ꝑmum donum. nõ est abire in infinitum. Preterea donum i diuinis veram hypostasim dicit.

℟ Questio II b

℟ Utrũ spũsc̃us sit donũ ab eterno. vel ex tpe. Et q ex tpe videt. Aug. xv. de tri. eo donũ est quo dat̃ qđ dat sed dat̃ ex tpe. ḡ ⁊c. ℟ Jtẽ. v. de tri. eo donũ đ q datus ipm erat deus. sz ꝯstat q daturus erat ex tempe. ḡ si donũ est eternũ. tpale est causa eterni. ℟ Jtẽ videt ꝑ rationẽ. Donũ em̃ nõ tm̃ dicit cõparationẽ ad dantez sed etiã ad eũ cui dat̃. ḡ posito dono. ponit̃ dans ⁊ recipiens. q relatio ponit extrema. sz recipiẽs est creatura. ḡ ⁊c. ℟ Item donũ addit supra datũ. q donũ est datio irredibilis. ḡ si spũsanctꝰ nõ est datus nisi ex tẽ pore. nec est donũ nisi ex tpe. ℟ Jtẽ sicut filiꝰ ẽ generari. ita doni est donari. sz nõ est filiꝰ añqꝫ generet̃. ḡ nec donũ anteqꝫ donet̃. sed donat̃ tm̃ ex tpe. ḡ ⁊c. Contra. Augꝰ. v. de tri. q. spũs ꝓcedebat vt esset donabilis. iã donum erat. sed ꝓcedere vt donabile. hoc est eternum ergo ⁊ donum ab eterno. ℟ Jtẽ idẽ expꝛessius spũsanctus sempiterne donũ est. tpaliter ẏo datur. ℟ Item hoc ipsum videt̃ ratione. q vbi est amoꝛ gratuitꝰ. ibi est gratia doni. sed ab eterno est in deo ponere amoꝛem gratuitũ. ergo ⁊ donum ℟ Jtẽ vbi est ꝓfecta ratio liberalitatis. ibi est donũ. Sed in diuis ab eterno ẽ ꝓfecta ratio liberalitatis. ḡ ⁊c. ℟ Jtẽ sicut se habet ratio ẏbi ad rem ꝓductionẽ. sic se habet ratio doni ad gratiam distributionẽ. sed ante rem ꝓductionẽ in ꝓncipio fuit verbũ. ḡ ante gratiam collationẽ in ꝓncipio fuit donum. ℟ Rꝰ. dom. q cũ donum dicat respectũ ad eum 13
cui datur. hoc potest esse tripliciter. vel fm actuz. vel fm habitudinẽ. vel fm aptitudinẽ. Si fm actuz. hoc modo dicit donũ. quia datur. Si fm habitudinez. hꝰ modo dicit donũ. quia donandũ aliqñ. Si fm aptitudinẽ. hoc modo dicit donũ quia donabile. Scõm ꝑmã acceptionẽ đ ꝯpaliter. sed fm scõam ⁊ tertiã dicitur eternaliter. ⁊ in his tribꝰ sensibꝰ accipit Augꝰ. ℟
℟ Concedendũ est ergo q fm aliquã acceptionẽ donum dei dicit̃ eternaliter. sicut ꝑbant rationes inducte ad secundã parrẽ. ℟ Ad illud ẏo qđ obĩcit in ꝯtrarium. dom q ꝓcedit de dono vt dicit actũ donationis. ⁊ sic ex tpe đ. vñ nõ valet obiectio. ℟ Ad illud qđ scõo obĩcit. q eo đ donũ quo datur ⁊c. dom q fm istam acceptionẽ đ eternaliter. quia nõ dicit respectum ad creaturã fm actũ sed fm habitũ. sicut et predestinatio 14
Xꝰ ḡ obĩcit q tũc tpale est causa eterni. Dom q illud participiũ datuz. duo importat. s. ordinationẽ ad dãdum. ⁊ actũ ordinationis. ⁊ ordinatio est eterna. licet actus sit tpalis. ⁊ tũc ablatiuꝰ non dicit causalitatem ratione actꝰ. sed ratiõe ordinatiõis. Posset tñ dici. q 15
dicit causam ꝯsequẽtie nõ cõsequentis. ℟ Ad illđ qđ obĩcit. q dicit relationem ad extrema. dom q relatio actualis ponit vtrũqꝫ extremũ in actu. nõ aũt relatio habitu. sicut patet q deꝰ eternaliter đ exemplar creature tpalis ℟ Ad illud qđ obĩcit q donũ addit supra 16
datũ. Dom q donũ in quibusdã ꝯsequit̃ rationẽ dati vtputa sunt illa q̃ de se nõ dicunt liberalitatẽ. nisi ꝓut addit̃ eis rõ cõicationis. vt liber. cultellꝰ. ⁊ hmõi. In aliquo datũ ꝯsequit̃ rõnẽ doni. vtputa in eo qđ ex se ipꝛtat liberalitatẽ. etiã si nunqꝫ dẽt donũ. vt est amoꝛ 17
⁊ sic ꝯuenit spũsancto. Ad illud qđ obĩcit q sicut filiũ est generari ⁊c. dom q falsum est. q generari dicit emanationẽ filij. q̃ fm rationẽ intelligẽdi ꝓcedit filius Unde impossibile est q sit nisi genere. Donari autez nõ solũ dicit doni emanationẽ. sz amplius dicit eiꝰ cõmunicationẽ. ⁊ hoc ꝯsequit̃ esse doni. ⁊ iõ nõ đ donuz ex tpe. cuius donetur ex tpe.

℟ Questio IIII. c

℟ Utrũ cõuenientꝰ dicat̃ de spũsancto donũ q̃ datum. Et q tam cõuenienter dicat̃ donũ vt datũ videtur. q Jaco. j. Omne datũ optimũ ⁊ oĩe donũ ꝓfectum desursum est. ergo a spũsancto sunt data sicut ⁊ dona. ḡ sicut ad ipm transfert̃ rõ dõni. ita ⁊ dati. ℟ Jtẽ mobilis ⁊ moti est eadẽ rõ. ḡ similiter dati ⁊ donabilis. ḡ si donũ đ in ratione donabilis. datum vero in ratiõe actualitatis dati. ḡ eadẽ est rõ doni ⁊ dati. ergo ⁊c. ℟
℟ Item in quolibet genere ꝓfectio: est actꝰ q̃ potentia. ḡ cũ datũ dicat in actu. donũ in potẽtia. ꝓfectꝰ ex primit̃ aliqd cũ dicit datũ q̃ donũ. sed qđ maioris est perfectionis. magis ꝓprie ꝯuenit đ. ḡ ⁊c. ℟ Item qñ aliqua duo dicunt̃ de aliquo q̃z vnũ est rõ dicẽdi altẽrũ de eodẽ illud ꝯuenienꝰ đ qđ est rõ dicẽdi. sz datũ ⁊ donũ đ de. s. s. Et vt vult Aug. eo donũ đ. quia dat̃. ḡ magis ꝓprie đ datum. ℟ Cõtra. datũ conuenit. s. s.

solū ex tpe. sz dnū eternaliter. ḡ magis ppie dr dnū
¶ Itē si nunc actu daret. dnum esset. z spūs esset. ḡ
videt q magis ppie conuenit ei donū. ¶ Itē glo. sup il
lud Jaco. j. Oīe datū optimū ⁊c. dicit q datū dicit
quo ad naturalia. dnuz q ad gratuita. Si ḡ gratuita
aptiꝰ appropiant. s. s. q sanctificat q naturalia. ḡ meli
us in diuis dr de. s. s. dnū q datū. ¶ Itē dnū est da/
tio irredibilis. sz q̄d de dat. irredibilit dat. q cum
det nihil pōt recipe. ḡ in diuis datū. rōnē habet dni. z
induit eiꝰ rōnem. ḡ conueniētiꝰ ibi dr donū q datū. Rn.
18 dom. q q̄uis i diuis vtrūq dicat z datū z dnum. tñ
conuenientiꝰ dr donū. Et hꝫ duplex est rō. Una q̄dē est.
q datū cū sit principiū vel nomē hbale. concernit tps. do
num aūt a tpe subtrahit. z iō q rōia dna sup tps sunt.
conueniētiꝰ dr in diuinis donū q datū. Alia rō est. q do
num supra rōnem dati addit additionē liberalitatis si/
ue irredibilitatis. q est additio magne nobilitatis. z iō
maxime cōpetit diuis. z hec est rō qre donū appropria
tur gratuitis dnis. nō tm tpi. s. s. q est pncipiū gratui/
tor dnoz. z ex hꝫ ptz rnsio ad illud de aucte be. Jaco.
19 ¶ Ad illud q̄ obijcit q mobilis z moti eadē est ratio
dom. q nō est simile de mobili z moto. z dno z dna/
to. Quia motū esse. addit supra mobile motū. z dic to
tum q̄ dicit mobile. Sz datū nō dicit totū q̄ dic do
num q̄tū est de generali intellectu noīs. nisi appropri
etur. Donū est em datio irredibilis. z hꝫ melius patebit
20 in. iiij. pbleumate. ¶ Ad illud q̄ obijcit q actꝰ est p/
fectio potētie. dom. q aliq̄d est in potētia ad actū du/
pliciter. Aut ppter imperfectionē agētis. Aut ppter de
fectū suscipiētis. Si sit potētia pmo mō tūc actꝰ est p/
fectio potētie. Si aūt scdo mō. nō est pfectio. Un si di
cat q sol actu lucēs pōt domū illumīare q nō est apta
z dnū aptā illuminat. nulla oīno maior notat perfe
ctio q̄ an. Sic intelligendū est de donabilitate z actua
21 li donatiōe. ¶ Ad illud q̄ obijcit. datū est rō dādi do
num. q iō donū q dat. dom q nō est tota rō sicut dr in
lra. sz solū in cōparatiōe ad cū cui dat. Uel pōt dici q̄tū
a pte nr̄i intellectꝰ. iō donū dr q dat. sed tm a pte rei est
econuerso. q iō dat quia donum est.

¶ Questio IIII d

¶ Utrū donū ppie conueniat spūi sancto. Et q sic videt.
Aug. v. de tri. sic in trinitate nō est hbū nisi filius. ita
nec donū nisi spūs scūs. ¶ Itē donū dicit emanationez
p modū liberalitatis. hꝫ aūt est ppriū soli. s. s. ḡ ⁊c. Itē
donū dr relative ad donantē. sz donās nō tm est pat
imo etiā filiꝰ. q vterq est mittens. ḡ donū dr relative
ad patrē z filiū. z si hꝫ distinguit ab vtroq. ḡ nec pat
nec filiꝰ. sz solū. s. s. dr ppie donū. ¶ Cōtra. Donū dr
in habitu. sz datū dr in actu. ḡ datū addit supra donū.
ḡ cui conuenit esse datū z rō dni. Sz datū conuenit trini
tati. q tota trinitas dat se. ḡ z donū. nō ḡ ppie spūi/
sancto. ¶ Itē donū dicit respectū ad dantē. z ad eum
cui dat. si ḡ est ppriū. s. s. aut ppter respectū ad dantē
aut recipientē. Nō ppter respectū ad recipientē. q si
militer filiꝰ datꝰ est nobis. z magis etiā datus q̄ spūs
Si nō ad dantē. Contra. filiꝰ dr procedere a dāte. scz a
pre. ḡ videt sm cōem rōnē filio cōuenire. Si dicas q
filiꝰ nō procedit p modū donabilis. neq quō datꝰ est. sz
quō natꝰ. Cōtra. filiꝰ sic ab eterno procedit vt tpaliter eēt
missibilis. q eo mittit filiꝰ q̄ generat. sz missio non est
aliud q̄ donatio. ḡ filiꝰ processit vt donabilis. ¶ Itē si
datꝰ est filiꝰ ex tpe. aut erat ad hꝫ habilis ab eterno. aut
nō. Si sic. ḡ processit vt donabilis. Si nō. ḡ aliq̄d cōue/
nit ex tpe filio q̄ repugnat eterne emanatiōi. q̄ est i/
conueniens ¶ Itē regula est q omē nomē dicens respe
ctum vel effectū ad creaturas est cōe trib. sz donum est
hmōi. ḡ ⁊c. ¶ Rn. dom. q sic ptz ex hbis Aug. Donū 22
dicit in diuinis ppie siue psonalit. nō essentialit. sic
verbū ppie dr de filio. Datū aūt potest accipi z essen/
tialiter z psonaliter. siue ppie z cōiter. tota em trini/
tas dat se. z tm pr z filiꝰ ppie dant spm scm. Propter
hoc notandū. q datū de sui ratiōe idē est q̄ cōicatum.
Potest igit hoc q̄ est datū dici cōicatū ex liberalita/
te. z sic est cōe toti trinitati. Uel ex liberalitate z auto/ 23
ritate. z sic conuenit. s. s. z filio. q hnt subauctoritatem re
spectu patris. Uel pōt dici datū ex liberalitate z auto
ritate. nō tm cōicatū. sz etiā productū. z hꝫ mō ppriuz est
spūscti. cuiꝰ ppriū est procedere sm rōnē liberalitatis. z
ita sm rōnem dni vel donabilis. z hꝫ mō donū vel da/
tum equalēt. Differūt tm q datā dicit cōicationem in
actu sz donū in habitu. Et concedendū est q donū ppie
dr in diuis de. s. s. ¶ Ad illud q̄ obijcit q datū addit 24
supra donū. dom q sm cōem acceptionē dati et doni.
aliq̄d dicit donū vltra q̄ datū. z datū vltra q̄ donum
Donū vltra q̄ datū importat emanationē p modū libe
ralitatis. Datū ꝛo vltra q̄ donū importat actū cōica/
tionis. q donū dicit habitū. z iō q illud q̄ addit do/
nuz supra datū ē psonale. iō donū est ppie psone. s. s.
¶ Ad illud q̄ querit rōne cuiꝰ respectꝰ dicat donuz 25
ppie. tā ptz rnsio. q rōne respectꝰ ad dantē. non inq̄
ratiōe respectꝰ simplicit. sz rōne talis respectꝰ. q ema
nat p modū donabilis. q̄ est ppriū. s. s. Q ḡ obijcit.
q emanat p modū donabilis filiꝰ. dom q falsum est.
q̄uis em donabilitas siue liberalitas cōcef filij gene
rationi. nō tm est rō emanādi. q cōicat eternaliter. ido
dat tpaliter. sz q nō est rō emanādi. iō nō emanauit fi
lius vt donū sz solus spūscūs. ¶ Ad illud q̄ vltimo 26
obijcit de respectu ad creaturā. dom. q hoc intelligit
de illo noīe q̄ importat solū respectū ad creaturā. nō
psone ad psonā. donū aūt vtrūq importat. ideo nō hꝫ
hec regula locum.

¶ Questio V e

¶ Utrum donabilitas siue donū sit ppietas distincti/
ua. s. s. Et q sic videt. Dic em Aug. v. de tri. eo ē donū
quo spūs. sz spūs est ppietas distinctiua. ḡ z donuz.
Itē Aug. xv. de tri. assignās differentiā processionis
filij z. s. s. hanc ponit. q ille procedit p modū dati. sz iste
p modū doni. ḡ si hec differētia attendit penes ppie
tates distinctiuas. vt patet. q natiuitas est ppietas
filij. ergo z donabilitas siue donū est ppietas spūscī
¶ Itē hoc ipm videt rōne. q oīs ppietas sm quā p/
sona differt ab oīb alijs. est psone ppietas distincti/
ua. sz donū ineſt soli psone. s. s. z sp. ḡ est ppietas eius
psonalis. ¶ Itē ppietates i diuis sunt relatiōes. sed
Augꝰ. dicit in. v. de tri. q relatio sm quā refert. s. s. ad
patrem z filiū. magis apparet in hoc nomine donuz
q̄ in hoc nomine spiritus. ergo vtroq est personalis
¶ Contra. nihil dicēs respectum ad creaturas est p/
prietas distinctiua psone. quia omni respectu ad cre/
aturam circumscripto. tenet distinctio personalis. sz
donum dicit respectū ad eum cui dat. ḡ ⁊c. ¶ Si di/
cas q nō est ppietas sm cōparationē quaz habet ad
creaturas. sed ad dantē. pari ratiōe spūscūs erit ppri
etas distinctiua cū nō dicat respectum ad mittentem
¶ Item oīs ppietas distinctiua dicit ab actu non
ab habitu. Unde pater dicit quia generat. filiꝰ q̄ ge/
nerat. spūs vero sanctus q spirat. sed donū non dici
tur ab actu donandi. sed ab habitu. alioq̄n nō diceret
ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Item nullius alterius psone ppri
etas distinctiua. accipitur in relatione ad creaturam.

vel dicit respectū. sed donū dicit hoc. ꝛ g̃ nō est ppria
tas distinctiua ¶ Itē si donū est ppietas distinctiua
s. ꝛ ei⁹ notio. tūc g̃. s. amor nō est ppietas. q; si spi
ritus ꝛ amor est ppietas. g̃ sunt septē notiões. qđ ē ꝫ
cōem opinionē oim. Si dicas. q; cadē ip̄ortant p bec
tria noīa. g̃ videnť noīa sinonima. vt mare⁹ tuli⁹. qđ
27 est eq̄ magnū incōueniēs. g̃ ꝛc. ¶ R⁹. dom. q; ad h̄ di
xerūt aliq̄ q; donū dupliciter est in diuinis ꝯsiderare
Uno mō put dicit respectū solū ad donatorē. ꝛ h̄ mo/
do dic̄ Aug⁹. q; eo ꝺr donū q̄ p̄cedit. ꝛ sic dicūt q; do/
nū est ppietas distinctiua spūssci. Alio mō ꝺr donuꝫ
put dic̄ respectū ad eū cui dat. ꝛ sic nō dicit ppietatē
distinctiuā. sꝫ ꝯsequēs ad ppietatē distinctiuā. Sꝫ
illud nō videť posse stare. nā donū sp aliquā cōparati
onē dicit ad eū cui dat. Intellecto ei q; nō sit donabi/
28 lis alicui. ip̄ossibile est itelligere q; sit donū. Et ppt h̄
est aliter dicendū sic ꝑus tactū est. q; donū ꝑter respe/
ctū quē ip̄ortat ad dantē. ip̄ortat respectū ad euꝫ cui
dat. Sed h̄ pōt esse triplicit. Uel fm actū vt q; datus
Uel fm habitū vt q; dandū. Uel fm aptitudinē. vt q;
donabilis. ꝛ iste respect⁹ adeo ꝯiunct⁹ est p̄mo. vt pri
mus sine h̄ nō possit esse. nec itelligi. imo de necessita/
te seq̄t. si ꝑcedit q; modum doni. q; sit donabilis. ꝛ ō se
quēs respect⁹ nō aufert p̄mo q̄n sit ppietas distinctiu
ua. dō. g̃ q; est ppietas distinctiua rōne p̄mi respect⁹
scō respectu nō repugnāte. sꝫ ꝯsonāte. Ex h̄ patet re
spōsio ad p̄mū. q; ille respect⁹ talis ē q; nō ꝑt circūscri
bi fm aptitudinē ob emanatiōe q; modū liberalitatis.
ꝛ ptꝫ q; nō ē simile de missiōe. q; dic̄ respectū fm actuꝫ
29 nō fm aptitudinē. ¶ Ad illud qđ obȝcit q; ppietas
distinctiua ꝺr dicere actū. dō. q; donū dic̄ duplicē re/
spectū. ꝛ rōne h⁹ dic̄ cōpationē ad duplicē actū. Rō/
ne p̄mi respect⁹ dic̄ actū ꝑcessiōis. rōne scōi dic̄ actuꝫ
cōicatōis. Primū actū ip̄ortat ī actu. scōm ī habitu
30 ꝛ rōne p̄mi ē ppietas distinctiua nō rōne scōi. ¶ Ad
illd qđ obȝcit q; ī alia ꝑsona h̄ nō est. rndēt q̄dā q; spi/
ritussanct⁹ ē tertia ꝑsona. iō nob fm rationē itelligēdi
imediatiōr. ꝛ iō ppietas ei⁹ sumit⁹ in cōpatōe ad nos
nō sic ī alīs. Alit ꝑt solui p̄ interemptiōez. q; sic donū
respectū dic̄ ad creaturas. ita ꝛ hec ppietas q̄ est ꝓbū
31 vt infra patebit. ¶ Ad illd qđ obȝcit de pluralitate
notionū. dom q; ꝑus. amor. ꝛ donū. eā de ꝑpetatē di
cūt rōne differētē. Eandē inēȝ notionē dicūt. q; dicūt
cōparationē ad idē. ꝛ dicūt eandē emanatiōez. sꝫ tamē
differenť eā nomināt. Nā ꝑus dic̄ eā p̄ncipalit⁹ p cō/
parationē ad vnū. pducētē q̄ est vis spiratiua. Amor
p̄ncipalit⁹ q̄tū ad modū emanādi. q; vt nex⁹. Donum
32 ꝺo q̄tū ad respectū ꝯsequētē. Et similit⁹ emanatōe ꝓbi
ꝺngit tripliciť significari. s. p h̄ nomē fili⁹. imago. ꝛ
ꝓbū. Quia a vi nature. fili⁹. Quia p modū expressum
imago. Quia alīs expssiuū. iō ꝓbū. Similit⁹ a vi spi/
ratiua. spūs. Quia p modū nex⁹. amor. Quia nos na
tus ꝺnectere donū. ꝛ sic ꝑtꝫ q; vna ē notio. alit ꝛ aliter
noīata fm rōnes ꝯsequētes. iō nō ē ibi sinonimia.

¶ Questio. vj f

Utrū rōne donabilitatis dicat spūs nr̄. Et q; sic videť
Quia nr̄ dic̄ possessionē. sꝫ nos nō habuim⁹ aliqđ di/
uinū nisi p largitionē ꝛ donatiōez. g̃ cū spūssc̄us dicat
qđ diuinū. qđ ꝺr nr̄. h̄ est rōne donabilitatis. ¶ Itē h̄
etiā videť. q; etiā ꝺr spūs nr̄. non aūt ꝺr fil⁹ vel pr̄ nr̄.
g̃ ꝑpter aliquā ꝑpietatē q̄ est in spūscō. ꝛ nō in pr̄e et
filio. sꝫ hec nō est nisi donabilitas. g̃ ꝛc. ¶ Itē anc̄ spi
ritussanct⁹ habiteť ī nob. nō ꝺr nr̄. sꝫ inhabitat p dona/
tionē. g̃ ꝺr nr̄ rōne donabilitatis. ¶ Cōtra. si rōne do/
nabilitatis. g̃ cū donabilitas sit ppietas ꝑsonalis nō
essentialis. vr̄ solū dici ꝺ ꝑsona spūssc̄i. h̄ aūt falsum.
q; ꝺr de⁹ nr̄. ¶ Itē si rōne donabilitaꝫ. g̃ ꝛstat q; nō p
cōparationē ad dātē. sꝫ ad eū cui dat. sꝫ fil⁹ dat⁹ ē no
bis. etiā magis q̄ sanctusspūs. g̃ ꝛc. ¶ Itē si rōne dona
bilitaꝫ. g̃ ꝺz ꝯueniēter dici donū nostr̄. ¶ Itē si rōne
donabilitaꝫ. cū g̃ donabilis sit nob magꝫ inc̄ȝtū sc̄us
q̄ inc̄ȝtū spūs. meli⁹ ꝺz dici. s. nr̄. qđ tm̄ non dicit. ¶
¶ Querit g̃ generalit⁹ de qđ posset dici nr̄. R⁹. dō. q; 33
meū ꝛ nr̄m dupliciť p̄nt attribui alicui. vel mediante
cōpositiōe. vel imediate. Si mediāte cōpositiōe. sic de
se ponūt ppriā habitudinē circa fminū. s. habitudinē
possessiōis. vt cū ꝺr h̄ est meū. ꝛ h̄ mō. q; ois q̄ hz spm̄
dei. hz deū ꝛ oīa q̄ sūt dei. h̄ mō meū ꝛ nr̄m vel tuū pōt
dici de oi qđ ī deo ē cōiť. sꝫ magꝫ pprie de filio. q; dat⁹ ē
nob p incarnatiōz. maxīe aūt ꝺ. s. q est pign⁹ eťne he
reditaꝫ. Uñ ꝺcedēdū q; rōne donabilitatis p̄t inť ali/
as ꝑsonas rō possidēdi appꝛopari. s. Pōt etiā h̄ qđ
est nr̄m attribui alicui imediate. ꝛ sic nō dic̄ habitudi/
nē. sꝫ tm̄ rōnē habitudis ip̄ortate p fminū cui vniť. sic
em̄ nulli vniť nisi qđ ip̄ortat respectuꝫ explicite. vt pr̄
nr̄. vel me⁹. vel implicite vt lib me⁹. i. possessio mea.
¶ Scōm h̄ notādū q; nō ꝺr me⁹ vel nr̄ de alīq nisi fm
illd nomē fm qđ ꝺr h̄ ee h⁹. h̄ aūt esse h⁹. p̄t dici fm tri 34
plicē habitudinē. Aut informatōis vt albedo petri. ꝛ
hāc habitudinē ip̄ortāt noīa q̄ significāt ī abstractiōe
ꝛ q; nihil dīnū cōpať ad nos fm habitudinē informa/
tiōis. iō nō p̄t dici ꝺ noīb⁹ abstractiuis nr̄. iō nō ꝺr dei/
tas nr̄a. nec eťnitas nr̄a. Pōt etiā scōo dici h̄ ee h⁹ fm
habitudinē causalitaꝫ. ꝛ hāc habitudinē ip̄ortāt noīa
q̄ dicūt actū. vt creator. ꝛ q; hāc habitudinē oīno hnt
diuīa ad nos. iō pene ꝺ oīb⁹ talib⁹ noīb⁹ ꝺr nr̄m. Pōt
etiā tertio mō h̄ ee h⁹ fm habitudinē correlatōis. ꝛ hāc
habitudinē ip̄ortāt noīa relatiua. Sꝫ h̄ sūt dupliciť.
q; q̄dā dicūt respectū ꝑsone ad ꝑsonā. q̄dā aūt respectū
ad creaturā. De bis q̄ dicūt respectū ad ꝑsonā. non ꝺr
me⁹ vel nr̄. De bis aūt q̄ ad nos. vt dñs. mgr̄. recte ꝺr nr̄
Dom g̃ q; donabilitas q̄tū ad illū modū dicēdi nostr̄
nihil facit. sic ꝓbāt rōnes scōo iducte. sꝫ h̄ facit respect⁹
q; ꝑus dicit respectū ad illū cui inspirat. ꝛ h̄ sum⁹ nos
iō ꝺr ꝑus nr̄. Similit⁹ de⁹. q; ponit ab actu quem hz
circa nos. vt dic̄ Dam. iō ꝺr de⁹ nr̄. Est g̃ regula. q; de
bis ꝺr nr̄. q̄ dicūt respectū ad nos fm habitudinē cau/
salitatis vel correlatiōis. ꝛ sic patēt oīa obiecta.

¶ Dist. xix. de ppietatib⁹ ꝛ ꝓditiōib⁹ q̄dā mō essentialib⁹ ꝛ q̄dā mō ꝑsonalib⁹ trinitatis ꝛ vnitatis.

In hac ꝓtō coeternitatē triū ꝑsonaꝝ ꝛc. Terminatis duab⁹ ꝑtib⁹ ī q̄bus mgr̄ egit de bis que pertinēt ad
essentie vnitatē ꝛ ꝑsonaꝝ pluralitatē sigillatim. Hic incipit tertia ꝑs in q̄ determinat ꝑsonaꝝ equalitatē.
que simul recipit pluralitatē ꝛ vnitatē. Et hec ꝑs habet tres ꝑtes ꝑncipales. In ꝑma ꝓponit in q̄bus cōsi
stit eqlitas. In scōa ꝓbat specialit⁹ ibi. Nūc igit supest ostēdere ꝛc. In tertia. q; in ꝓbando ꝓpositiōes dubias di
xerat. in quib⁹ dictio exclusiua generat ambiguitatē. iō determiat qualit⁹ dictiões exclusiue accipiunt in diuinis
infra dis. xxi. Hic oriť q̄stio trahēs originē ex ꝓdictis. ¶ Prima ꝑs ꝑncipalis in q̄ ꝓponit ea in q̄b⁹ eqlitas consi
stit. hz duas ꝑtes. In ꝑma ꝑte ꝓponit q; ꝺsistit in his trib⁹. eternitate. magnitudine. ꝛ potestate. In scōa ne crede
derent hec tria diuersa. ostendit q; hec sunt idē in deo. ibi. Lūc enumerenť ista q̄si diuersa ꝛc. ¶ Similit⁹ scōa ꝑs
ꝑncipalis in q̄ ꝓbat equalitatē diuidit in duas. Supposito em̄ q; in diuīs sit eqlitas q̄tū ad eternitatē. ostēdit ꝑ

mo equalitatē ꝯtū ad magnitudinē. scō ꝯtū ad potestatem. infra dis. xx. Nūc ostēdere restat quō aliqua tē. Pma itez ps habet duas. In ꝑma ꝑbat equalitatē magntiudinis ꝑ essentie vnitatē. Scō ꝑbat equalitatē excludē do ineqlitatē. ibi. Sz iā nūc ad ꝓpositū redeam⁹. Prima ps in q̄ probat ꝑsonaꝝ equalitatē ꝯtū ad magnitudinē habet duas. In ꝑma ꝑbat ꝑ essentie indiuisionē siue vnitatē. In scā a ꝑ illā eandē ostēdit esse ī ꝑsonis circūincessionem ibi. Et inde est q̄ pater ō esse in filio.

¶ Nūc postꝯ. In pte ista sūt dubitatiōes circa lras. et ꝑmo dubitat de situ huⁱ⁹ ptis. cū em̄ vnitas ī ſba faciat idē ptitatē. vnitas ī ꝯtitate eqlitatez. vnitas ī q̄litate similitudinē. pari rōne videt q̄ deberz determinare de idēptitate et similitudie. qz si de his non determinat. videt q̄ nec ō eqlitate deberet facere spēalez tractatuz. R⁹. dm. q̄ ostēsa pfecta eqlitate. ostēdit q̄ oīmoda sit ī natura idēptitas et similitudo. et iō determinata equalitate. nō est oportunū ō alijs determinare. sz magis de eqlitate determiat. ppē hereses extirpādas. arrianoz maxie. q̄ posuerūt ineqlitatē in diuīs et iō difficlioz et vtlioz circa ō ꝓsat disputatō

1 a ¶ Coeternitatē trū ꝑsonaꝝ. Ubi male dicere q̄ coeqlitas ꝓsistat ī eternitate. qz ipse diuidit coeternitatē ꝺ eqlitatē. g̃ si ab ea distīguitur. ꝯtū ad eternitatez nō attēdit eqlitas. R⁹. dm. q̄ eqlitas pfecta ī his trib⁹ ꝓsistit. et magister cōdiuidit eqlitatē ꝺ eternitatē ꝯtuz ad alia duo mēbra. s. magnitudinē et potētiā

b ¶ Mō alio magn⁹ tē videt pariōe. cū alio sit deus. alio pr̄. q̄ alio sit de⁹. alio magn⁹. Si dicas q̄ ꝯtitas trāsit ī subam. relatio nō. Obūcit q̄ illō nō soluit. Aug. em̄ loquit ō formali ꝑdicatiōe. et ꝓstat q̄ formaliter loquēdo. q̄ sic ista est falsa. de⁹ ē magn⁹ deitate. vel de⁹ est magn⁹ magnitudine. sic ꝯtitatis. et deitas ꝑ modū subē. tamē a pte rei nulla ē oīno differētia. Nihil em̄ de magnitudine ꝺz. qō nō dicat de

2 ista. pr̄ est magn⁹. R⁹. dom. q̄ ꝯtuis fm rōnē loquēdi vel intelligēdi a pte nr̄a. magnitudo in diuīs dicat ꝑ modū subē. In relatiōe aūt pr̄nitatis nō ē ita. Aliq̄d em̄ ꝑdicat de pr̄nitate. qō nō ꝑt dici de essentia. sic distinguere et di

3 stīgui. c ¶ In generatōe et generatiōez ānī tui. Videt male dicere. qz ī eternitate nulla cadit variatio. g̃ cū annⁱ liē dici ānos. R⁹. dom. q̄ iuxta modū nr̄e infirmitat̄. et itelligim⁹ diuinā trinitatē vel eternitatē. et noīam⁹. qñ ānⁱ rationes ceteras circūplectēs. iō ad ipam trāstulit scꝑtura nomē anni. Rursus qz itermiata. et a pte ante. et a pte pⁱ⁹.

4 ctiōis et iterminatiōis trāsferī. nō rōne variatiōis. ō ¶ Est generatio generationū. Videt falsum dicere et inue re q̄ ī generatōe scōz sint ānī dei eternitas. qz duratio sctōz ē finita a pte ante. sz eternitas dei ē infinita a pte ante et pⁱ⁹. g̃ sancti nō sunt in illa. Itē q̄ mō essendi in. ē generatio scōz in illa. Sicut mensura. nō. quia dei eternitas solus

DI. XIX

¶ De equalitate triū ꝑsonaꝝ que ꝓsistit in eternitate. magnitudine. et potestate. a

In Unc postꝯ a coeternitatē triū ꝑsonaꝝ ꝑ modulo a facultat⁹ nr̄e insinuauim⁹. iā de earundē eqlitate aliq̄d eloq̄ supest. Fides em̄ catholica sic coeternas. ita et coequales tres ꝑsonas asserit. Eqlis est em̄ ī oi bus patri filio. et pr̄i et filio spūsanct⁹. Quia vt ait Aug. in li. de fide ad petꝝ. breuit̄ aperiens quō intelligat̄ eqlitas docet. Nullus hoꝝ aliū aut ꝑcedit eternitate. aut excedit magnitudine. aut supat ptāte. Quia nec filio nec spūsancto ꝯtū ad nature diuīe vnitatē ptinet. aut anterioz. aut maioz est pr̄ filio. nec filio spūsco. Eternū q̄ꝑe et sine initio est. qz filius ō natura pr̄is extitit. et eternū ac sine initio ē. q̄ spūssanct⁹ de natura pr̄is filijq̄ ꝑcedit. Ob hoc ergo tres vnū recte credim⁹ et dicim⁹ deū. qz vna ꝑsus eternitas. vnā īmensitas. vna naturaliter est trium ꝑsonaꝝ diuinitas. Ecce breuit̄ assignauit Aug. in quo triū ꝑsonaꝝ ꝓsistat eqlitas. s. qz alia aliā nō excellit. aut eternitate. aut magnitudine. aut potestate.

¶ Q eternitas et magnitudo et potestas in deo sunt vnū licet ponant̄ quasi diuersa. b

Cūq̄ enumerent̄ ista q̄si diuersa. in deo tñ vnū et idē sūt. s. essentia diuīa simplex et incōmutabil̄. Ubi Aug. in. vij. li. ō tri. b Mō alio magn⁹. alio de⁹ est. ꝙ eo magn⁹ q̄ de⁹. qz non est illi aliō magnū eē. aliud deū eē. Eadē q̄ꝑe ei⁹ magnitudo est q̄ virt⁹. et eadē essentie q̄ magnitudo. ꝓpr̄ g̃ et filius sil vna essentia et vna magnitudo. ita etiā et potētia dei essentia diuīa est. Ubi Aug. in. vij. li. ꝓfessionū. Uolūtas et potētia dei de⁹ ipe est. Eternitas quoq̄ dei essentia diuina est Ob Aug⁹. ostendit sup illū locum ps. Jn generatione et c generationē anni tui. Est generatio generationū q̄ non d trāsit collecta de oīnib⁹ generatiōib⁹. i. sancti. ī illa erunt anni dei q̄ nō transeūt. i. eternitas dei. non em̄ aliud sunt anni dei. aliō ipse. ꝙ anni dei eternitas dei est. Eternitas ꝺo ipsa dei ſba est nihil habens mutabile. Jnconcusse g̃ teneam⁹ q̄ vnuz et idē est. s. essentia diuina. dei eternitas potētia. magnitudo. et tñ cōsueuit scriptura hec et his silia

b Qō magnitudo est dei essentia.

Aug⁹. q̄ potētia dei deus est.

Qō eternitas ꝺi deus est.

quasi distincte ponere. In his ḡ vbis triū psonaꝝ equalitatē breuiter cōplexꝰ est Aug⁹. qz aliꝰ aliū nec eternitate nec magnitudine nec potētia supat. Qz aūt eternitate aliqua triū psonaꝝ aliā nō excedat supra ostensum est vbi coeternitas triū psonaꝝ insinuata est.

¶ Vna psona nō est maiꝛ alia. nec maius aliqd due q̄ vna. nec tres vel due q̄ vna.

Hūc igit̄ supest ostēdere q̄ magnitudine vel potētia aliꝰ aliū nō excedat. & p̄us de magnitudine videam⁹.

¶ Probat eq̄litatē magnitudis p essentie vnitatē. d

Sciendū est ḡ. qz pater nō est maiꝛ filio. nec p̄ vel filiꝰ maiꝛ spūsancto. nec maiꝰ aliqd due psone simul sunt q̄ vna. nec tres simul maiꝰ aliqd q̄ due. nec maiꝛ est essentia in tribꝰ q̄ in duabꝰ. nec in duabꝰ q̄ in vna. qz tota est i singulis. Vñ Joh. damn̄. ait. Cōfitemur deitatis naturaꝝ omnē pfectā esse i singula suaꝝ hypostaseon. i. psonarū omnē in p̄e. omnē in filio. omnē in spūsctō. Jōq̄ pfectꝰ deꝰ p̄. pfectus deꝰ filiꝰ. pfectꝰ deꝰ spūsanctꝰ.

¶ Per essentie indiuisionē siue vnitatē. pbat eq̄litatez magnitudinis p circūincessionē. s. quō dꝛ esse deꝰ p̄ in filio. & filiꝰ in p̄e. & spūsctūs i vtroq̄. & singulꝰ i singulꝰ. e

e Et inde est q̄ pater dꝛ esse in filio. & filiꝰ in p̄e. & spūsanctus in vtroq̄. & singulꝰ in singulis. Vñ Aug. in li. de fide ad petꝝ. Propt̄ vnitatē naturalē: totꝰ p̄ in filio & spū sancto est. totꝰ q̄ spūsanctꝰ in patre & filio est. Nullꝰ horum extra quēlibet ipsoꝝ est. ꝓpter diuine nature vnitatem Ecce hic aperit aliquaten⁹ (Nō em̄ plene potest tm̄ abhoie reserari archanū) ex q̄ intelligētia dicat singula psonaꝝ tota esse i alijs. Vñ etiā Hylariꝰ ista vlteriꝰ pquirens in li. iij. de tri. ait. Affert plerisq̄ obscuritatē sermo

Hylarius

dñi cū dicit. Ego in patre & p̄ in me est. nec īmerito. Na

Joh. xvij.

f tura em̄ intelligētie hūane rōnē dicti hui⁹ nō capit f nec

g exēplū aliqō reb⁹ diuis cōparatio hūana p̄stabit. Sz ḡ qō nō intelligibile est hoi. deo possibile est. Cognoscenduz itaq̄ atq̄ intelligēdū est qd sit illud. Ego in p̄e & pater i me est. Si tm̄ cōphendere h̄ (ita vt est) valebimus. vt qō natura rez̄ pati nō posse estimat. id diuīe veritatī rō cōsequat. Patrē ḡ in filio. & filiū i p̄e esse. plenitudo i vtroq̄ diuinitatī pfecta est qz plenitudo diuinitatis i filio: qō in p̄e est. h̄ & in filio est. qō in ingenito est. hoc in genito alter ab altero. & vterq̄ vnū. Js scz q̄ est nihil hīs qō nō sit etiā in eo a q̄ est. nō duo vnꝰ. ꝑ aliꝰ in alio. qz nō aliud i vtroq̄. vt vnū sint i fide nr̄a vterq̄ nō vnꝰ. nec eundem vtrūq̄. nec aliud ꝓfitemur. qz deū ex deo natū. nec eundem natiuitas. nec aliud eē ptinitt. Eandē ḡ in vtroq̄ & vtutis similitudinē. & deitatī plenitudinē ꝓfitemur. qz veritas dicit. Ego in p̄e: & p̄ in me est. Omnia em̄ filius dei est mēsura. Si sic causa in effectu. sz hoc mō est in ceteris creaturis. Rn̄. dom. illō vbū nō est dictū p cōmensurationē neq̄ p eq̄litatē sz p cōmitatiā & ꝓformitatē. Quia em̄ generatio sctōꝝ a pte pꝰ durat in infinitū. & durat etiā sine variatōe. iō illam summā eternitatē in eternū comitat. et ei exp̄sse ꝓformat. & iō sic exponit illō ps. beatꝰ Aug. In generatiōe & generationē anni tui. siue i generatiōe interminata. q̄ est generatō sancti. siue sancti sūt illa generatio. & qz ꝑpetuū durat. & qz ex multis generatiōib⁹ sūt collecti. e ¶ P̄ dꝛ esse in filio & fi. ꝛc. Lōtra. 5 qz si q̄cq̄d est i deo. deꝰ est ppr̄ summā simplicitatē. ḡ q̄cq̄d est i filio est filiꝰ. ḡ si p̄ est in filio. pater est filiꝰ. Rn̄. 6 dom. q̄ non est simile. Quia cū dꝛ aliqd esse i deo. h̄ ꝓpositio in. aut dicit distinctionem essentialē. & sic nō q̄cq̄d ē in deo est deꝰ. qz nos i deo viuim⁹ mouemur & sum⁹. Aut nullā dicit distinctionē. nisi scōm modū intelligēdi. et h̄ ponit oīmodaz idēptitatem. & iō sequit̄ q̄ sit deꝰ. qō est i deo. Sed cū dꝛ de psona. hec p̄e positio in dicit distinctionē psonalē. et vna psona d̄ alia nō p̄dicat & iō pz q̄ nō est simile.

f ¶ Nec exēplū aliqō reb⁹ diuis ꝛc. Videtur falsum. qz imago est ex pssa similitudo. & vestigiū est in oī creatura. ḡ videt̄ q̄ exēplū sit i oībus. Rn̄. dom. q̄ est ex 7
emplū exp̄ssiūs perfecte & ꝓsimilit̄ oīno. & tale nullum est in creaturis. quia imago & cetere creature plus habēt dissimilitudinis q̄ similitudinis. Et est exēplum aliquo modo manuducēs. & sic multa sunt. & ex multis colligitur vnū. nec tamen oīno perfectū.

g ¶ Quod nō intelligibile est homini ꝛc. Videt̄ falsum. quia aīa nostra qōammodo est oīnia. & intellectus nost̄r non tot intelligit q̄n plura possit intelligere. Rn̄. dom. q̄ est loqui de intellectu comphendēte. & sic non est verū. 8
q̄ omnia intelligere possit. quia nec deus nec aliqd dei est comphensibile nobis. quia omnino infinitus. Et est loqui de intellectu apphendēte. Et hoc dupliciter. Aut in ratione possibilitatis & susceptiētis. & sic oīe qō pōt fieri. potest intelligere. qz possibile est ad intelligendū. Aut in ratiōe agentis. & quia nō habet lumen tante potētie q̄ possit sup̄ omnia. s. p̄sentia & futura. qz multa sunt ꝓtra eī⁹ iudiciū. sic nō est omnīū.

b ¶Nam si ptē eiusdē q̄ genuit. ⁊c. Videtur nō sequi hoc. q; homo pfect⁹ generat filiū pfectum. ⁊ tamē nō dat ei nisi ptē. R⁹. dōm q̄ est pfectio simplex. et pfectio in genere. ¶Perfectio in genere bene cōpatitur secū dationē ⁊ receptionē ptis. quia i dāte suppletur per restaurationē. in accipiēte p augmentū ⁊ additionē. Sz pfectio simplicit nō patitur secuz restaurationez. nec additionē. ⁊ qm̄ in deo p fectio est simplicit. iō si daret partē. in dāte remaneret defectus. similiter ⁊ in accipiente i ¶Non p duplicē cōuenientiū ⁊c. Contra. Aut tangit modos essendi. aut generandi. ¶Nō essendi. quia multo plures sunt q̄ isti. ¶Nō generādi. ⁊ ita in vtroq; mō ē insufficiēs R⁹. Aliqui dicunt q̄ Hylari⁹ assignat hos modos generatiōis. q̄ sunt in creaturis vt excludat eos a filio. Sz non assignat nisi duos modos. quia nō loquitur nisi d̄ generatione viui. viuēs aūt generabile diuiditur in vegetabile ⁊ sensibile. ⁊ fm illud duplex genus. duplex est modus generādi. quē tangit Hylari⁹. ¶Nam animalia generantur p cōiunctionē maris ⁊ femine. ⁊ plante p insertū. Et primū tangit cum d̄z. ¶Nō p duplicē conuenientiū generationē. quia masculꝰ ⁊ femina sunt duplicis generis q̄tū ad sexū. ⁊ tamen cōuenientes sunt q̄tū ad formam ⁊ materiā. Secundū modū tāgit cū dicit. ¶Nec p insitiuā naturā. capacioris substātie naturam. sicut surculꝰ inseritur arbori. sed p nature vnitā similitudinē. i. similitudine oīno in natura differēte. Aliter potest dici q̄ Hylari⁹ nō loquitur de modo generandi. sed loquitur quō pater sit in filio. ⁊ excludit modū essendi in. quo creatura d̄z esse in creatura fm modū vsitatū. ad quē modū cōcurrit duplex cōditio creaturaꝝ. Prima est quo ad naturam diuersitas. Secūda est cōtinentis capacitas. ⁊ has excludit ab illo modo existēdi qui est in diuinis p illa duo q̄ dicit. q̄ filius est in patre. nō p iunctionē duoꝝ generꝝ. neq; p insitiuā capacitatis substantie naturā. hoc patet p litterā Hylarij. qm̄ immediate subiūgit in originali. ⁊ magister obmittit. Quia inq̄t Hyla. p corporalē necessitatē exteriora fieri his quib⁹ cōtinentur interiora nō possunt. Vult q̄ illud est impossibile in creaturis corporalib⁹. q̄ mutuo sint in seipsis. sicut pater est in filio. Quia ppter corporalē necessitatē ⁊ impfectionē. interiora nō possunt fieri exteriora bis quibus ꝺtinentur. vt si aqua est i vase. dum est int⁹. nō potest fieri extra. ⁊ ita nō ꝺtinetur vas vt vas sit in aqua. l2 ¶Dum naturā dei nō degenerat natiuitas. Queritur q̄d hoc sit dicere. quia nō tm̄ in deo sed in creaturis pluribꝰ non degenerat. R⁹. dōm. q̄ degenerare est extra genus generātis exire. Exire aūt extra genus generātis hoc est. aut quantū ad formā cōmunē ⁊ naturā. ⁊ sic est degeneratio in equiuocis. sicut equus exasina generat burdonē. ⁊ asinꝰ ex equa mulū. vnde mulꝰ degenerat. Alio modo degenerare est ꝓpietates generantis relinquere. retēta natura. sicut filꝰ q̄ generatur ex patre nobili ⁊ pulcro. est rustic⁹ ⁊ turpis. Tertio est degenerare. naturā generātis relinquere. nō p dissimilitudinē. sed p diuersitatē. ⁊ hoc modo oīs natiuitas creata degenerat. qz in oīm creatura generās est aliud a generāte. ⁊ i sola diuina generatiōe degeneratio nō est. qz nihil nascitur nouū. nihil additur alienū. ⁊ ideo generās a generāte in substātia non separatur. ⁊ ideo sola illa generatio est nobilissima ⁊c.

accepit a patre. b ¶Nam si partē eiusdē qui genuit accepit b
neuter ergo pfectꝰ est. deest em̄ ei vnde decessit. nec plenitudo i eo erit q̄ ex portione pstiterit. Neuter ergo pfectꝰ est. si plenitudinē suā ⁊ qui genuit amittit. nec qui natus est cōsequit. Fateamur ergo q̄ pater est i filio. ⁊ filius in patre. ⁊ deꝰ in deo. vt idē Hylarius ait in. vij. lib. de tri. l ¶Non p duplicē ꝓuenientiū generū cōiunctionē. nec i pinsitiuā capacioris substātie naturā. ß p nature vnitaꝫ similitudinē. p natiuitatē viuentis ex viuente natura diuinas si differt dū naturā dei non degenerat natiuitas. dū k
nō aliud aliquid ex deo q̄z deus nascit. dū nihil in his nō uum est. nihil alienū. nihil sepabile. Ecce his verbis put humana pmittit infirmitas. aperit ex quo sensu xp̄s dixerit se esse i patre. ⁊ patrē in se. Ex eodē etiā sensu intelligit. s. in vtroq; ⁊ singula psonaꝝ in singulis. qz scz i singulis est eadē plenitudo diuinitatis. ⁊ vnita similitudo nature. qz nō est maioꝛ diuina natura in aliqua haꝫ psonaꝫ. ß vni⁹ ⁊ indifferētis nature sūt be tres psone. Jōq; altera in altera esse ꝺz. vt p̄dictū est. Unde Ambros⁹ p̄dictoꝝ verboꝝ sententiā nobis aperiens sup epistolā. ij. ad Corinth. ait. Per hoc intelligit pater esse in filio. ⁊ filiꝰ in patre. quia vna est eoꝝ suba. Ibi em̄ est vnitas vbi nulla diuersitas. Ecce tribus illustriū viroꝝ testimonijs scz Augustini. Hylarij. Ambrosij. in idē ꝛcurrētibus. reuelatiōe spūssancti in eis loquētis. pie credere volētib⁹ ostendit (tm̄ quasi p speculū et in enigmate) qualiter accipiendū sit cū ꝺz pater in filio esse. vel filius in patre. vel spūssanctꝰ in vtroq;.

Hyla. hec ꝑba diligenter attende

Ambros.

¶ Hd intelligentiā huius partis querūtur quattuor. Primo queritur. vtrū in diuinis sit ponere equalitatē. Secundo dato q̄ sit. vtrū sit ibi summa equalitas. Tertio vtrum in diuinis sit equalitas cum conuersione. Quarto. vtrum sit ibi equalitas cum circumincessione.

¶ Questio prima a

QX ibi sit equalitas ostenditur primo p illud qđ dicitur in symbolo. Tote tres persone coeterne sibi sunt ꝛ coequales. ¶ Item bocipsum ostenditur ratione sic. Omnis multitudo reducitur ad vnitatē. ergo omnis inequalitas ad equalitatez. sed vnitas a qua est omnis multitudo. est vnitas increata. ergo ꝛ equalitas. ad quā reducitur omnis inequalitas. est equalitas increata. ergo ꝛc. ¶ Itē omne quod perfectionis ē. trāsferendum est ad diuina. sed equalitas est pfectionis ī creatura. ergo ꝛc. ¶ Item vnū in substantia facit idē ptitatem. vnū in quantitate equalitatem. vnū in qualitate facit similitudinē. sed in diuinis non tm̄ est vnitas in substantia. sed etiam in quantitate. alioqn non esset ibi perfecta vnitas. ergo non tm̄ est ibi idempti/tas substantie. sed ꝛ equalitas. ¶ Contra. vbi equalitas. ibi diuisibilitas. quia simpler simplici non equatur. sed in diuinis nō est ponere diuisibilitatem. ergo nec equalitatē. ¶ Itē vbi equalitas. ibi quantitas. qz proprīū est quantitatis. fm eam equale vel inequale dici. sed in diuinis nō est ponere quantitatem. qz fm Augustinū. Deus magn⁹ sine quantitate. ḡ ꝛc. ¶ Itē vbi equalitas ibi finitas. qz ibi est cōmensuratio. ergo mensura et finitas. Sed in diuinis est infinitas. er/ergo ꝛc. ¶ Item vbi equalitas ibi diuersitas. quoniā nibil est sibi equale. sed in diuinis est omnimoda vnitas. ergo non est ibi equalitas. ¶ Rn̄. dom̄. q equalitas ponit in diuinis fm q dicit in symbolo. Et dicit
12 Aug⁹. ¶ Ad hoc intelligendū notandū. q equale et inequale est. ppria passio psequens quantitatē. Quantitas aūt dicit dupliciter. proprie sez quantitas molis ꝛ translatiue quantitas virtutis. ꝛ quia illa est. ppria passio quantitatis. equalitas cōsequitur vtrāq; quantitatem. ergo vbi est ponere quantitatē virtutis. ibi est ponere equalitatē vel inequalitatē. Nec autē quantitas virtutis ponit in spiritualibus. ꝛ summe reperit in diuinis. quia hec quantitas nō repugnat simplicitati. sed cōsonat. similiter nec equalitas cōsequēs istā quantitatē. Et quia altera pars cōtradictionis cōpletior attribuenda est deo. ꝛ equalitas pceit inequalitatem. ideo ponēda est equalitas in diuinis. ꝛ cōceden/
13 de sunt rationes ad hoc. ¶ Ad illud ergo quod obūcitur in contrariū. q vbi equalitas ibi diuisibilitas. di/
14 cendū q verū est de equalitate que cōsequitur quantitatem molis. ¶ Ad illud qđ secundo obūcitur. vbi eq̄litas. ibi quātitas. dom̄ q verū est. vel fm genus vel fm speciē. ꝛ cuius nomen quantitatis non transferat
15 transfertur tamē nomen speciei. vt magnitudo. ¶ Ad illud quod obūcitur vbi equalitas ibi finitas. dom̄ q equalitas in creaturis duo importat. sez cōterminationem. ꝛ excessus pīuationē. Primū est incompletio/nis ratione limitationis. Secundū perfectionis. ideo transfertur ratione secūdi. non pmi. Posset tamen dici q infinitū quod est incōprehensibile fm veritatem. ab infinito est cōprehensibile. et ideo cōmensurabile ī finito. ꝛ est ibi finitum. ꝛ ex hoc non sequit. est cōmen
16 surabile infinito. ergo finitū. imo magis infinitum. ꝛ est ibi quid ꝛ simpliciter. ¶ Ad illud quod obūcitur. vbi equalitas ibi diuersitas. dom̄ q ē diuersitas suppositorum. et diuersitas forme. Ad equalitatem ꝛ similitudinē requiritur diuersitas suppositorū. non autem forme diuersitas. sed vnitas. QX aūt consequit ī inferioribus ad diuersitatē suppositor. numeratio forme vel quantitatis. hoc est imperfectiōis. ꝛ ideo totū quod est pfectionis transfert in deū. Non tamen est ī suppositis. ppie loquēdo diuersitas. ꝛ distinctio.

¶ Questio II b

¶ Utrum in diuinis sit summa equalitas. Et q sic videtur hoc modo. sicut dicit ab Augustino in libro de fide ad Petrū. Non dicit aliquis maior alio. nisi aut p̄cedit etate. aut quia excedit magnitudine. aut quia superat potestate. sed nibil horū est in diuinis. vt probat Augustin⁹ ꝛ magister. ergo nibil est ibi inequalitatis. ergo est ibi summa equalitas. Item non potest maior equalitas excogitari. q̄ vbi vnum equat vni. ꝛ vnum pluribus. ꝛ vnū omnibus. Sed in diuinis tantus est filius. quant⁹ est pater. ꝛ tantus filī⁹ quantus pater ꝛ spiritussanct⁹. ꝛ tantus etiā filius quantus oēs tres ergo ꝛc. ¶ Item vnitas in quantitate (sicut dictū ē). facit equalitatē. ḡ vbi summa vnitas. ibi summa eqlitas. sed hoc est in diuinis. ergo ꝛc. ¶ Item status nō est nisi in summo. sed status est in illa equalitate p reductionē omniū ad ipsam. ergo ꝛc. ¶ Contra. Augustinus in libro. lxxxiij. q. Si omnia essent equalia. non essent omnia. ergo omnimoda equalitas tollit pfectionem in diuinis. Si ergo nibil est ponendū in deo qđ repugnet pfectioni in diuinis. non est ibi omnimoda equalitas. ¶ Itē maior est equalitas que attendit fm quantitatē continuā ꝛ discretā. q̄ fm continuam tm̄. sed in diuinis nō est equalitas fm quantitatē discretam. quia ibi est trinitas. ꝛ ita imparilitas. ergo in diuinis nō est omnimoda equalitas. ¶ Item maior est equalitas que attendit fm potentiā ꝛ sapientiā ꝛ bonitatē. q̄ fm sapientiā ꝛ potentiam tm̄. sed in diuinis non est equalitas fm bonitatē. ergo non est ibi summa equalitas. Probatio minoris. bonum est diffusiuū sui. sed magis diffundit se filius q̄ spiritussanctus. quia producit sibi equalē. et etiā pater q̄ filius. ergo ꝛc. ¶ Querit ergo quare Augustin⁹ non ostendit equalitatē in sapientia ꝛ bonitate. ꝛ iterum quare non ex parte loci. sicut magnitudinis. et etiā aliarum differentiaꝝ quantitatis. quod cū non faciat. non videtur assignare omnimodā equalitatē. sed solum ī partem. aut si omnimodā ostendit. insufficienter pcedit. 17
¶ Rn̄. dom̄. q in diuinis est summa equalitas. ꝛ summa etiā assignatur ab Augustino. quoniā sufficienter ostendit remotio omnis inequalitatis per illa tria q̄ sunt eternitas ꝛ magnitudo ꝛ potentia. Horū trium distinctio ꝛ sufficiētia ab aliquibus accipit sic. Quia enim in diuinis nō est extensio molis. nec aggregatio multitudinis. ideo non est ibi quantitas continua intrinseca. nec discreta. sed loco eius est quantitas virtutis que tāgit per hoc membrū quod est potētia. Quia vero deus suo ambitu complectit omnē durationem. ideo est ibi quantitas eternitatis correspondēs tempori. Quia vero ambitu sue immensitatis complectitur locū omnē ꝛ locatū. ideo est ibi quantitas magnitudinis correspondēs loco. Et sic patet q cuz non sit aliā quantitatē accipere ibi. q sufficienter in illis ostenditur equalitas ꝛ consistit. Sed hec distinctio nō est conueniēs. tum quia nō est in deo nisi quantitas virtutis. ꝛ ita non deberet ibi esse nisi vnum membrū. nec debet illa distingui contra alias. tum etiā quia magnitudo in diuinis non tm̄ attendit quantū ad ambitum localitatis. sed etiā quantū ad intensionem bonitatis. Unde dicit in. vj. libro de trinitate q in spiritualibus idem est maius ꝛ melius. ꝛ propter hoc quantitas virtutis non tm̄ attendit in operatione. sed etiaz vt re cōsiderata in omnimoda absolutiōe. Ideo possum⁹ aliter horū trium distinctionē ꝛ sufficientiam assignare.

In omni eñ quod est conuenit banc triplicem consi/
18 deratiõnem habere. Potest enim aliquid considerari
in comparatione ad suam originem siue a parte ante.
7 sic vnum magis est altero. quando origo eius est p/
or. Et contra hoc est equalitas eternitatis. Potest ite
rum considerari in se. 7 sic dicit vnum altero maiꝰ. q3
maioris extensionis. vel quia maioris valoris. Con/
tra banc est in deo equalitas magnitudinis. vt hec eq̃
litas non tm̃ dicatur p comparatiõnẽ ad localitatem.
sed etiã ad sapientiã 7 bonitatẽ. 7 ad omne quod facit
alterum altero dici maius. quia melius. Unde Aug.
7 magister in hac distinctione probãt equalitatẽ ma/
gnitudinis. per equalitatem virtutis siue in virtute.
Potest etiã tertio considerari per cõparationẽ ad ef/
fectum. 7 sic dicit maius. quia potentiꝰ. Et cõtra hoc
est equalitas potentie. Quoniã ergo ratio equalitaꝫ
non contingit pluribꝫ modis cõsiderari. si equalitas
est in istis. summa est. 7 cum ostendit in istis. summa
ostendit. 7 perfecta inductione procedit. 7 sic patz qõ
vltimo querebatur. ¶ Ad illud quod obꝫcitur pmo.
q equalitas repugnat pfectioni. Dicendũ q verũ est
perfectioni vniuersi. que aggregata est ex diuersitate
non sic est in deo. ¶ Ad illud quod obꝫcitur. q maior
est equalitas fm vtrãꝫ quantitatẽ 7c. dõm q summa
equalitas nõ est in quantitate continua nec discreta.
quia ibi vnum nõ equat pluribus. sed hec est perfectis
sima equalitas. ideo solũ fm quantitatẽ virtutis attẽ
19 ditur. ¶ Ad illud quod obꝫcitur de bonitate. q3 diffu
siuum 7c. dõm q emanatio persone non attendit fm
rationẽ bonitatis essentie. sed magis fecunditatis p/
sone. vel in persona. 7 ideo non sequitur q si. s. nõ p
20 ducit. q propter hoc habeat minus de bonitate. Un
notandũ. q dupler est diffusio. scz intra vel extra. Dif
fusio intra est quando psona procedit a persona vni/
tate nature. 7 hec nõ est proprie diffusio. 7 bec non cõ/
sequitur bonũ quia bonũ. sed bonũ in hypostasi. q̃ ali
am pducere nata est. et ideo fm hanc diffusionem nõ
dicit vna psona altera melior. Est alia diffusio extra
que attendit in productione effectus. 7 fm hanc ratio
nem attendit diffusio. proprie 7 ratio boni. 7 quia in hac
vna persona alterã non excedit. quia indiuisa sũt opa
trinitatis. ideo hac nõ est vna melior alia.

¶ Questio III c

Utrum in diuinis sit equalitas cũ conuersione. Et q
non videtur hoc modo. Ebyf. super illud Hebre. j.
Qui cum sit splendor 7c. Filius est equalis patri. nõ
pater filio. ¶ Itẽ Hylariꝰ. Imago si perfecte implet
illud cuiꝰ est. ipsa coequatur ei. non illud sue imagini
¶ Itẽ Augustinꝰ in pmo libro de doctrina christiana
In patre vnitas. in filio equalitas. ergo videt q pa/
ter non sit equalis filio. vt filius patri. ¶ Itẽ Diony
sius. In causis 7 causatis non recipimus reciprocati
onem. sed pater est principiũ filij. ergo 7c. ¶ Contra
Omne relatiuũ equiparãtie denominat extremuz fm
modũ consimilẽ. sed equalitas est relatio equipantie.
ergo similis reciprocatio. ¶ Itẽ vnum in quantitate
facit equalitatẽ. sed sicut filius est vnũ cum patre. ita
pater vnũ cũ filio. quantũ ad substantiã 7 quantitatẽ
ergo sicut filius est equalis patri. ita pater filio. ergo
est ibi reciprocatio. ¶ Itẽ equalitas mutua 7 recipro
ca maior est cõꝫ non reciproca. ergo si in diuinis ẽ sum
ma equalitas. patet 7c. ¶ Item oñe quantũ compa/
ratum quãto. aut est maius. aut minꝰ. aut equale. sed
pater ẽ quãtus virtute. et similiter filius. aut ergo pr̃
est maior virtute filio. aut minor. aut equalis. ℟.

dicendũ q equalitas est ibi non tm̃ quia diuina. sz etĩ
am quia equalitas de sui ratione dicit reciprocationẽ
inquantũ equalitas. 7 fm hoc credendũ est q pater ẽ
equalis filio. 7 filius patri. ¶ Et ad intelligentiã ob 21
iectorum notandũ. q dupliciter est loqui de equalita/
te. Aut prout dicit respectũ equipantie. aut prout vl
tra respectũ concernit actũ coequationis. Inquantũ
dicit respectũ equipantie. sicut ostendunt rationes. ne
cesse est q ibi sit reciprocatio. sed inquantũ vlteriꝰ cõ/
cernit actũ coequationis. sic dicit rationẽ imitatiõis
7 sic non cõuenit patri respectu filij. quia importat au
toritatẽ in patre. Unde non dicit pater coequari filio
quia filiũ non imitat. nec perfecte nec imperfecte. Et
sic est simile. si dicat boc cum illo. Potest enim dupli 22
citer intelligi. Aut prout dicit duoꝝ coniunctionem.
7 sic de necessitate attendit fm cõuersionẽ. si enim iste
vadit cũ illo. necesse est etiã q verũ sit ecõuerso. Alio
modo boc cum illo dicit associationẽ. 7 ita quandam
subautoritatẽ in associatate. 7 sic dicit. q miles vadit
cum rege. non econuerso. similiter intelligendũ est in
equalitate. Et ex bis patent autoritates sanctorum. q̃
loquũtur de equalitate secundo modo. preter illã Dio
nysij. ad quã respondendũ q non babz locũ in propo
sito. quia Diony. loquitur pprie de causa. fm q causa
dicitur illud ad cuiꝰ esse sequit aliud. 7 ita differt p es/
sentiam ab effectu. 7 boc modo non cadit in deo respe/
ctu persone.

¶ Questio IIII d

¶ Utrum in diuinis sit equalitas cum circũincessione.
Et q sic. ostenditur primo autoritate domini. Johis.
xvij. Ego in patre 7 pater in me est. ¶ Item Aug. de
fide ad petrũ. propter vnitatẽ nature. totus pater est
in filio 7 spiritussanctꝰ ¶ Item boc ipsum ostenditur
ratione. quia in quocũꝫ est substantia vel essentia pa
tris. est pater. sed substãtia patris est in filio. ergo pa
ter est in filio. eadẽ ratione est filius in patre. ¶ Item
omne cognitũ est in cognoscente. vel per veritatẽ. vel
per similitudinẽ. Sed pater cognoscit filium quantũ
ad hypostasim 7 proprietatẽ. ergo filius est in patre.
aut ergo quantũ ad veritatẽ. aut quantũ ad similitu/
dinem veritatis. Non quantũ ad similitudinẽ. quia
tunc esset filius in patre sicut creatura. ergo quantuz
ad veritatẽ. eadẽ ratione pater in filio. ergo circumin
cessio est ibi. ¶ Itẽ omne quod est cõparatũ ad alterũ
aut est in illo. aut extra illũ. Si ergo filius cõparatur
ad patrẽ. aut est in illo. aut extra. Si in eo. eadẽ ratio
ne 7 pater in eo. Si extra eum. sed illa quoꝝ vnuz est
extra alterꝝ. differunt p substantiã. ergo pater 7 filius
substãtialiter differũt. ¶ Item maior est conueniẽtia
in diuinis cꝫ si generis ad species. vel totius ad ptes
sed propter cõuenientiã generis ad species. genus est
in speciebꝫ. et ecõuerso. ergo multo fortius in diuinis
pater est in filio. et ecõuerso. ¶ Contra. si pater est in
filio. et ecõuerso. ergo pater est in patre. Sicut eñ se/
quitur in pdicando. q quicqd predicatur in plus. vel
eque de aliquo predicat de omni eo q est sub eo. ergo si
militer si aliquid est in aliquo. necesse est q in eodẽ sit
omne quod est in eo. ergo si filius est in patre. oñe qõ
est in filio est in patre. sed pater est in filio. ergo pater
est in patre. ¶ Itẽ quandocũꝫ duo simplicia eiusdez
generis simul sunt. ita q vnũ est in altero. non distin/
guunt ab inuicez. sicut punctꝰ est in puncto. Si ergo
pater 7 filiꝰ sunt omnino simplices. si pater est in filio
7 filius in patre. non videt q distinguant. ¶ Item si
due essentie diuine essent. impossibile esset q vna eẽt

in alia. quia vna non possit illabi alij quoniã vtraq3 esset eque spiritualis ⁊ summe spiritualis. ergo si due persone sint eque ⁊ summe spũales. impossibile est q3 vna sit in altera. ⁊ ita videtur q3 deus non possit esse i creatura quin ei illabatur. Si ergo persona est in pso na. videtur omnino ei illabi. ¶ Item quero quid si/ gnificet hoc quod est esse in patre. vtrum dicatur fm substantiã. aut fm relationẽ. Si fm relationẽ. hoc est contra Augustinũ. qui dicit in littera. q3 pter vnita/ tem nature totus pater est in filio ⁊ spiritusancto. Si fm substantiã. sed que fm substantiã dicunt conueni unt tribus. ergo hoc qõ est esse in patre. conuenit filio ⁊ spirituisancto. ⁊ patri. ergo pater est in patre. quod non concedit. ¶ Item cũ dicitur pater est in filio ⁊ fi lius in patre. aut importat eadẽ habitudo. aut altera. Si eadem. cum filius sit in patre vt in principio. tũc similiter pater esset in filio vt in principio. quod sim/ pliciter est absurdum. Si importat altera habitudo. ergo sicut non est circũincessio. cum dicitur genus est in specie. ⁊ species in genere. similiter nec in propo si/ to esset circũincessio. ¶ Item filius est de patre ⁊ apõ patrem. ⁊ non cõuertitur. ergo pari ratione videt. q3 non cõuertatur. q3 si pater est in filio q3 filius sit in pa
23 tre. ¶ Item noue modi essendi sunt in creaturis. Pri mo modo sicut pars in toto. Secundo modo sicut to tum in partib. Tertio modo sicut species in genere. Quarto modo sicut genus in speciebus. Quinto mo do sicut forma in materia. Sexto modo sicut rectum siue motũ in regente. Septimo modo sicut res in suo fine. Octauo modo sicut contentũ in continẽte. ⁊ no/ num addit Boetius. scz sicut accidens in subiecto. Queritur ergo quo istorũ sit pater in filio. ⁊ econuer/ so. ⁊ cũ nullo illoz sit dare. videtur q3 nullo modo sit.
¶ R⁹. dõm. quia sicut autoritates probant ⁊ ratiões
24 in diuinis est summa ⁊ perfecta circũincessio. Et hic notatur circumincessio. qua dicit q3 vnus est in alio econuerso. ⁊ hoc ꝓprie ⁊ perfecte in solo deo est. q3 cir/ cumincessio in essendo ponit distinctionẽ simul ⁊ vni tatem. Et quoniã in solo deo est vnitas cũ distinctio ne. ita q3 distinctio est in confusa. ⁊ vnitas indistincta hinc est q3 i solo deo est circumincessio perfecta. Et pa tet ratio huius. quia ratio circumincessionis est ꝑfecta vnitas essentie cũ distinctione personarũ. ⁊ quoniaz hoc est ꝓpriũ solius dei. ideo ⁊ circumincessio talis. fm qõ dicit Hylarius. ⁊ magister inducit in littera.
¶ Ad illud ergo quod obijcitur q3 pater est in filio et filius in patre. ergo pater est in se. Dicunt quidam q3 argumentũ non valet. quia mutatur habitudo eius qõ est in. Quia in vno dicit habitudinem principiati ad principium. in alia autẽ habitudinẽ principij ad prin cipiatum. Tamen illud non oportet dicere. quia sic iam patebit. in non dicit diuersam habitudinem. nec tamen sequitur. immo est accidens ibi eo q3 notat di/ stinctionem. sicut accidens est hic Petrus est similis Paulo. ⁊ paulus petro. ergo Petrus est similis Pe/ tro. ita ⁊ in proposito intelligendum. ¶ Ad illud qõ 25
obijcitur. simplicia simul existentia confunduntur in vnum. dicendũ q3 illud verũ est. quando simplicia ha bent distingui penes illud in quo sunt. sicut punctus ⁊ vnitas ab eo in quo est. Sed quando seipsis distin guunt ⁊ in seipsis substantialiter q3 tunc q3uis sint si mul. non confunduntur. et tales sunt hypostases diui/ ne. Et huius simile (q3uis perfecte non possit in creatu ra inueniri) tamen Diony. ponit exemplum in lumi/ nibus. que multa sunt in eodem aere inconfusa. et hu ius signum est. quia quando luminare aufertur. secũ trahit lumen suũ. nihil de alijs conuellens. Et rõ hu/ ius est. quia lumina i aere non distinguuntur penes id in quo. ¶ Ad illud quod obijcitur. q3 essentia non 26
est in essentia nisi p illapsum ⁊c. dicendũ q3 non est si mile. quia vbi est essentiarum diuersitas. li vna est in altera. oportet q3 vna sit aliquo modo materialis al/ teri. sed quando persone differunt salua essentie vni/ tate. vna est in alia. quia essentia vnius est essentia al terius. ⁊ ita sicut idem non illabitur sibi. ita null⁹ po test esse ibi illapsus. ¶ Ad illud quod queritur. quid 27
significet hoc quod est esse in patre. dicenduz q3 sicut sancti innuunt sicut equale dicit respectum fm vnita tem quantitatis. et simile fm vnitatẽ qualitatis. simi liter hic qõ est esse in patre fm vnitatẽ substantie. vn/ de sicut equale simul importat substantiam cum relati one. sicut patebit infra. ⁊ hoc quod est in. et sicut qõ ẽ equalis patri. artatur ad standum pro alijs personis ita ⁊ in proposito intelligendum. ¶ Ad illud qõ que 28
ritur. vtrum importetur eadem habitudo. dicendum sine preiudicio q3 sic. quantũ est ꝺ ratiõe nominis. Si cut enim cũ dicitur pater est similis filio et econuerso non importatur alia ⁊ alia habitudo. ita nec in hoc qõ est in. quia importat relationẽ idemptitatis siue con/ substantialitatis. Unde si dicatur. pater est similis fi lio. ⁊ econuerso. non dicitur alia habitudo. sic in pro/ posito. quia significat hoc quod est esse in patre. idez qõ esse patrem consubstantialem. Et vniformiter ac/ cipitur consubstantialis. cum dicitur de patre et filio ⁊ hoc patet. quia si non diceret consimilem habitudi/ nem. non esset circumincessio. sicut nec est quando di citur creatura esse in deo. ⁊ deus esse in creatura. quia alia importatur habitudo in vtroq3. ¶ Ad illud qõ 29
queritur de hoc q3 est ap. ⁊c. dicendũ q3 quedam prepo sitiones important habitudinẽ repugnantie. vt cõtra Quedam distantie. vt hoc quod est ad et ꝓpter. Que/ dam cause vt de ⁊ ex. Quedam conuenientie. vt in et cum. Prime ⁊ secunde nullo modo recipiuntur. scz ter tie ⁊ quarte. sic ⁊ tertie nõ conuersim. sed quarte cõuer sim. quia conuenientia est relatio equiparãtie. ¶ Ad vltimum soluendũ. q3 iste est singularis modus essen/ di in. qui non continetur inter illos. nec potest repe/ riri ꝓprie in creaturis.

¶ Probat equalitatem excludendo cõmunem rationẽ inequalitatis.

¶ Sed iam nunc ad propositum redeamus. Supra ostendit magister diuinas personas equari quantuz ad eter nitatem ⁊ magnitudinẽ. per hoc q3 vna essentia est in singulis tota. Hic ostendit q3 est summa in eis equalitas. et hoc facit excludendo ab eis cõmunem rationẽ inequalitatis. Et diuiditur hec pars in tres partes. In prima ostẽ dit q3 non cadit ibi ratio totius ⁊ integri. In secunda ostendit q3 non cadit ibi ratio generis. speciei. vel individui ibi. Hic adijciendum est q3 tanta est equalitas ⁊c. In tertia ostendit q3 non cadit ibi ratio numeri. ibi. Qꝫ autẽ Jo bannes dicit ⁊c. Prima iterum pars in duas. In prima quia fecerat digressionem continuat dicta dicendis. In secunda vero ostendit q3 ibi non cadit ratio totius ⁊ partis. ibi. Nec est aliqua trium personaꝝ. ¶ Item secunda pars in qua ostendit q3 in diuinis non cadit ratio vniuersalis. siue generis et speciei. habet duas partes. In prima ostendit q3 non est accipere genus in diuinis. nec speciem. nec individuum. In secunda vero contra hoc opponit

autoritate Damas. ibi. His autem videntur aduersari quedam. Prima habet duas. Primo ostendit q̄ non ē ibi natura generis. vel speciei. vel indiuidui. Secundo q̄ non est ibi ratio materialis principij. ibi. Notandum etiaꝫ q̄ essentia diuina non est materia. Similiter pars in qua obijcit contra hoc habet duas. In prima ostendit q̄ cadit ibi ratio vniuersalis ⁊ indiuidui. ratione Dam̄. In secunda soluit. Primum facit ibi. His autem vident̄ aduersari. ⁊c̄. Secundū ibi. Hec autem que hic dicuntur licet in singulis sermonibus ⁊c̄. ¶ Item tertia pars ī qua ostendit q̄ in diuinis non cadit ratio numeri. habet quattuor particulas. In prima premisso q̄ in equalitate personarum non cadit ratio numeri. ostendit quibus modis differre numero non cōueniat personis et quibus modis conueniat. Secundo q̄ in diuinis personis tanta est magnitudo in vna persona. quanta in tribus. ibi. Sciendum est ergo. In tertia ostendit q̄ deus non potest dici triplex siue multiplex. ibi. Preterea cum deus dicat̄ trinus. In quarta ostendit differentiā inter pluralitatem. que est in trinitate. ⁊ pluralitatem que est in creaturis corporalibus. ibi. In rebus corporeis non tm̄ ⁊c̄. ¶ Et notandum q̄ tota summa ⁊ fundamentum totius distinctionis in hoc verbo consistit. q̄ diuina essentia est magnitudo vna non multiplicata. et tota non diuisa est in qualibet personarum. ideo necesse est q̄ persone sint omnino equales magnitudine. Nec potest ibi cadere ratio totius vniuersalis. quia illud multiplicatur in partibus. Nec totius integri. quia illud diuiditur in partes. Nec est totum in qualibet parte. et ita nec ratio materialis principij. nec ratio numeri.

¶ Continuat dicta dicendis vt ostendat q̄ magnitudine alius alium non superat. f

Sed iam nunc ad propositum redeamus. ceptoq̄ insistamus ostendentes q̄ magnitudine nulla trium personarū aliam superat. quia nulla maior alijs. nec maius aliq̄d sūt due q̄ꝫ vna. nec tres q̄ꝫ due. nec maior deus q̄ꝫ singuli horū. quia singulus horum perfectus est. nec est quo crescat illa perfectio.

¶ In equalitate personaꝝ non cadit ratio totius ⁊ ptis g
Nec est aliqua trium personarum pars dei vl̄ diuine essentie. quia singula harum verus ⁊ plenus deus est. et tota ⁊ plena diuina essentia est. ⁊ ideo nulla istarum in trinitate pars est. Unde Augustin⁹ in libro secūdo contra maximinum hereticum sic ait. Putas deum patrem cum filio ⁊ spiritusancto vnum deum esse non posse. times enim ne pat̄ sit pars vnius dei qui constet ex tribus. Noli hoc timere. Nulla enim fit partium ī deitatis vnitate diuisio. vnus est deus pater ⁊ filius ⁊ spiritussanct⁹. id est. ipsa trinitas. vn⁹ est deus. Ergo iniquis. Deus pater est pars dei. absit.

¶ Tres enim persone sunt. pater ⁊ filius ⁊ spiritussanct⁹. et hi tres. quia vnius substantie sunt. vnum sunt. ⁊ summe vnum sunt. vbi nulla naturarum. nulla est diuersitas volūtatum. Si enim natura vnum essent. ⁊ consensione non essent. non summe vnum essent. Si vero natura dispares essent. non summe vnum essent. Hi ergo tres quia vnū sunt propter ineffabilem coniunctionē deitatis qua ineffabiliter copulantur vn⁹ deus est. Pars ergo trinitatis esse nō potest quicūq̄ꝫ vnus est in tribus. In trinitate ergo qua deus est. et pater deus est. ⁊ filius deus est. et spiritussanctus deus est. ⁊ simul hi tres vnus deus. Nec huius trinitatis tertia pars est vnus. nec maius aliquid duo q̄ꝫ vnus est ibi nec maius aliquid sunt omnes q̄ꝫ singuli. quia spiritualis non corporalis est magnitudo. Qui potest capere capiat. qui autem non potest. credat. ⁊ [a] oret vt quod credit intelligat. Verum est enim quod per prophetam dicitur. Nisi credideritis: non intelligetis. His verbis aperte ostendit indifferentem magnitudinem trium personarum. Item ī eodem. Tu nempe dixisti vnum deum non ex partib⁹ esse cōpositum. ⁊ hoc de patre tm̄ vis intelligi. Ille iniquis virtus est ingenita simplex. et tamen in hac simplici virtute

Quare tres persone dicāt̄ summe vnum.

a Argumentatio Aug. ꝯ hereticos q̄ oñdit patrē ⁊ filiū. ⁊ spiritumsanctum. nō esse partes ī trinitate.

a ¶ Oret vt qd̄ credit. intelligat. videtur improprie loqui. q̄r nullus orat quod non desiderat. qd̄ nō cognoscit vel intelligit. Itez nullus assentit rei quā mēte non intuetur siue cōcipit. ergo null⁹ assentit rei quam non intelligit. quia intelligere ē mente intueri. R⁹. dicendum q̄ intelligere dupliciter d̄r. vno modo idem est qd̄ cognoscere aliquid quod per nomen dicit̄ Alio modo idem est qd̄ ratione apprehendere. Primo modo antecedit fidem que est ex auditu. scd̄o mō cōseq̄tur. quia nulla ratio humana sufficit ad manifestāda credibilia nisi intellectus fide illustretur ⁊ captiuetur.

multa videris cõmemorare cum dicis·deus deum genuit·bonus bonũ genuit·sapiens sapientem·clemens clementem·potens potentem·Nunquid ergo bonitas ꝛ sapientia·ꝛ clementia·ꝛ potentia: partes sunt vnius virtutis quam simplicem esse dixisti: Si dixeris partes sunt·Simplex ergo virtus ex partibus constat·Et simplex ista virtus te diffiniente vnus est deus·ergo deum ex partibus compositũ eẽ dicis·Non dico inquis·non sunt partes·Si ergo in vna persona patris ꝛ illa inuenis que plura videntur·et partes nõ inueneris·quia vna virtus simplex est·Quanto magis pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus·ꝛ propter indiuiduam deitatẽ vnus deus·et propter vniuscuiusq; proprietatẽ tres persone sunt·ꝛ propter singulorum perfectionem partes vnius dei non sunt·Virtus est pater·virtus est filius·virtus est spiritussanctus·hoc verum dicis·Sed q̃ virtutem de virtute genitam·ꝛ virtutem de virtute procedentẽ·non vis eandem habere naturam·hoc falsum dicis·hoc contra fidem rectam ꝛ catholicam dicis·His verbis aperte docetur·q̃ tres persone ille nõ sunt partes dei vel diuine essentie·Nullaq; illarum trinitatis pars dicenda est·nec vna maior alijs·

¶ In equalitate personarum non cadit ratio generis·speciei vel indiuidui· h

Hic adijciendum est q̃ tanta est equalitas trium personarum atq; indifferens magnitudo·q̃ cum dicamus vnam esse essentiam vel substantiam·neq; vt genus de speciebus·neq; vt speciem de indiuiduis predicamus·Nõ enim essentia diuina genus est·ꝛ tres persone species·vel essentia species·ꝛ tres persone indiuidua·Q̃d Augustinus rationibus probabilibus atq; irrefragabilibus aperte demonstrat in libro·vij·de trinitate dicens·Si essentia genus est·species autem persona·vt nonnulli sentiunt·oportet appellari tres substantias·vt appellantur tres persone·Sic cum sit animal genus ꝛ equus species: appellantur tres equi: idemq; tria animalia Non enim ibi species pluraliter dicitur·ꝛ genꝰ singulariter·vt si diceretur·tres eq̃ sunt vnum animal·sed sicut tres equi speciali nomine·ita tria animalia nomine generali dicuntur·Cum ergo tres personas vnam fateamur esse essentiam·nõ tres essentias·cum tres equi tria animalia dicantur non vnum·patet nomine essentie non significari genus·nec nomine persone speciem·

Probat q̃ diuina essentia non dicitur ꝺe personis vt genus ꝺe speciebus

¶ Si vero dicunt nomine persone non speciem significari·sed aliquid singulare atq; indiuiduum·ꝛ nomine essentie speciem intelligi·vt persona non dicatur sic homo·sed quomodo dicitur hic homo·velut abraam. isaac·iacob·vel quis alius q̃ etiam digito presens demonstrari possit·Sic quoq; illos eadem ratio confutabit·Sicut enim dicuntur Abraam·Isaac·Jacob·tria indiuidua·ita tres homines et tria animalia·Cur ergo pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus·scz si fm genus ꝛ speciem ꝛ indiuiduum ista disserimus·non ita dicuntur tres essentie: vt tres persone·

Probat q̃ non dicit vt species ꝺe indiuiduis.

¶ Alio quoq; modo idem probat Augustinus·scz q̃ essentia diuina non est genus nec persone species·vel essentia non est species·nec persone indiuidua·Una inq̃t essentia non habet species·sicut vnum animal non habet species·pater ergo ꝛ filiꝰ ꝛ spiritussanctus non sunt tres species vnius essentie·Diuina ergo essentia genꝰ non est·sed nec species est essentia diuina·ꝛ persone indiuidua·sicut homo species est·indiuidua autem·abraam·isaac·ꝛ iacob·Si enim essentia species est vt homo·sicut non dicitur vnus homo esse abraam·isaac·et iacob·ita non dicetur vna essentia esse tres persone·Non itaq; fm genus ꝛ species ista dicimus·

Probat idẽ alio modo.

¶ In equalitate personarum nõ cadit ratio materialis principij· i

Notandum etiam q̃ essentia diuina non est materia trium personarum·vt Augustinus in eodem libro docet·tanq̃ fm cõmunem eandemq; materiam tres persone dicantur esse vna essentia·sicut ex eodem auro si fierent tres statue·diceremus tres statuas vnum aurum·Non autem sic trinitatem·id est·tres personas dicimꝰ vnam essentiam ꝛ deum vnum·tanq̃ ex vna materia tria quedaz subsistant·In statuis enim equalibus plus auri est tres simul q̃ singule·ꝛ minus auri est vna q̃ due In illa vero essentia trinitatis nullo modo ita est·Non ergo fm materialẽ causam tres personas vnam dicimus esse substantiam vel essentiam·sicut tres statue di-

cuntur vnum aurum.

¶ His quoq; addendum est q̄ tres personas non ita dicimus esse vnam essentiam vt Augustinus in eodem ait. vel vnius essentie. sicut dicimus aliquos tres homines eiusdem sexus ⁊ eiusdem temparionis corporis. eiusdemq; animi. vnam eē naturam vel vnius nature. Nam in his rebus non tantum est vnus homo quantum tres homines simul. ⁊ plus aliquid sunt homines duo q̄ vnus homo. sicut in statuis esse diximus. at i deo non est ita. Non enim maior essentia est pater ⁊ filius simul q̄ solus pater. vel solus filius. sed tres simul ille persone equales sunt singulis. Ex premissis patet q̄ tres persone dicunt̄ diuina essentia. nec ꝑm materialem causam vt tres statue vnum aurū. nec ꝑm complexionis similitudinez vt tres homines vnius nature. nec vt genus predicatur de speciebus vel vt species de indiuiduis. id ē. continens de contentis. maius de maioribus.

Non dicūt̄ tres persone vna essentia. sicut tres homīes vna natura vel vni⁹ nature.

¶ Opponit autoritate Dam̄. q̄ in equalitate personarum sit ratio generis. speciei indiuidui. ⁊ numeri.

His autez videntur aduersari que quidem sacre scripture tractatores catholici in suis scriptis tradiderūt. In quibus significare videntur q̄ essentia diuina sit qd̄daz cōmune ⁊ vniuersale velut species. tres vero persone sint tria ꝑticularia. tria ī diuidua numero dr̄ia. Vñ Joh̄. dam̄. inter doctores grecorū maxim⁹. in li. quē de trinitate scripsit. quē ⁊ papa Eugeni⁹ transferri fecit. ait. Cōmunia ⁊ vniuersalia predicantur de subiectis sibijpsis particularibus. Cōmune ergo substantia est. particulare vero hypostasis. id est. persona. Particulare autem dicit̄ non quod partem nature habet. sed ꝑticulare numero. vt anthonius. id est. indiuiduum. Numero enim ⁊ nō natura differre videntur hypostases. Item in eodem. Substātia significat cōmunē ⁊ circūplexiuam speciem homoydeon. i. similium specie. hypostaseon. id ē. ꝑsonarum. vt puta de⁹ hō. Hypostasis aūt indiuiduum demonstrat. scz patrem ⁊ filium ⁊ spiritūsanctū. petrū. paulum. ⁊ hmōi. Ecce apte dicit substantiam esse vniuersale. Hypostasim vero particulare. ⁊ q̄ deus est species vt homo. ⁊ q̄ pater ⁊ fili⁹ et spiritussanctus sunt indiuidua. sicut petrus ⁊ paulus. eo q̄ numero differunt que p̄misse sentētie Aug⁹. penitus cōtradicere vident̄. Quid ergo dicemus ad hec? Hoc vtiq; dicere possumus atq; debemus. q̄ ea que Aug⁹. tradidit supius. sine om̄i hesitatione tenenda sunt.

Verba Aug. tenenda dicit.

¶ Respondet q̄ sane intelligi possunt q̄ Joh̄es dam̄. dicit. ⁊ quō oñdit. I

Hec aūt que hic dicunt̄. licet in sermōis supficie aliquid a fide alienum resonare videant̄. sane tñ intelligi queunt. piumq; lectorem atq; intellectorem plurimum efflagitant. In quorum explanatione mallem silens alios audire. q̄ loquendo maliuolis detrahendi occasionem prestare. Videtur tamen mihi ita posse accipi. cum ait. Substantia est cōmune. ⁊ hypostasis est particulare. Non ita hec accepit cum de deo dicantur vt accipiuntur in phisica disciplina. Sed per similitudinem eorum que a phisicis dicuntur locutus est. vt sicut ibi cōmune vel vniuersale dicitur quod predicatur de pluribus. particulare vero vel indiuiduum quod de vno solo. ita hic essentia diuina dicta est vniuersale. quia de omnibus personis simul. ⁊ de singulis separatim dicitur. Particulare vero singula quelibet personarum quia nec d̄ alijs cōmuniter. nec de aliqua aliarum singulariter predicatur. Propter similitudinez ergo predicationis substantiam dei dixit vniuersale. ⁊ personas particularia vel indiuidua. Propter hoc idem etiam eandem diuinam essentiam dixit esse speciez cōmunem. ⁊ circumplectiuam similium specie personaruz. Quia sicut hec species homo de suis predicatur indiuiduis. velut de petro ⁊ Paulo ⁊ alijs. nec ista specie differunt: sed conueniunt. Ita deus de tribus predicatur personis. que in diuinitate non differunt: ꝑ ꝑ oīa ꝯueniunt. Hanc ergo similitudinem inter res sempiternas ⁊ res temporales perpendens Johannes. vniuersalitatis et particularitatis nomina. que rebus temporalibus proprie conueniunt ad res eternas transtulit. Augustinus vero maiorem videns dissimilitudinem q̄ similitudinem inter res p̄dictas. ab excellentia trinitatis predicta nomina remouit.

Soluit qd̄ īmediate opponit̄

Ex quo intellectu dixerit q̄ sb̄stātia dei sit species vel vniuersale ⁊ persone ī diuidua.

¶ In equalitate personarum non cadit ratio numeri. et quomodo intelligatur

dictum Joh. dam. m

Q autem Johannes dicit hypostases differre numero: non natura. In eo q non differre natura. ait. verissime ⁊ sine scrupulo loquitur. Q vero dicit differre numero cauendum est quomodo intelligatur Diuersis enim modis dicuntur aliqua differre numero.

Quibus modis aliqua dicantur differre numero. ⁊ ꝑm quem modum cõuenit ꝑsonis. n

Dicuntur enim aliqua differre numero. quando ita differunt vt hoc non sit illud. nec aliquid quod illud est. vel in ipso est. qualiter differunt socrates ⁊ plato ⁊ huiusmodi: q̃ apud philosophos dicuntur indiuidua vl particularia. Juxta quem modum nõ possunt dici tres persone differre numero. Dicuntur quoq; [b] aliqua differre numero que ĩ enumeratione siue computatione non sibi adiunguntur. sed a se inuicem discernuntur. vt cum de aliquibus rebus loquẽtes dicimus vna. due. tres. ⁊ ꝑm hunc modum forte dixit Johes. hypostases. id est tres personas differre numero. Possumus enim dicere. pater est vnus. et pater ⁊ fili⁹ sunt duo. ⁊ pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus sunt tres. Et item. Hec persona est vna. ⁊ hec ⁊ illa sunt due. et hec ⁊ illa ⁊ alia sunt tres. Conuenientius tamen tres ille persone proprietatibus tantũ distingui dicuntur. de quarum distinctiõe ꝑm proprietates in sequenti tractabitur. Nunc vero ad inceptum redeamus que dicta sunt repetentes. vt sepi⁹ versando familiarius innotescant.

b Aliq̃ differre numero que in enumeratione siue computatione non sibi adiunguntur Videt male dicere. q̃ illi cõputatiõi. aut rñdet aliquid in re. aut nihil. Si aliquid rñdet. ergo non differt a p̃cedenti differentia. Si nihil respondet. g̃ distinctio siue computatio nostra super vanũ fundata est. R⁹. dd̃m. q computatiõi nostre cum dicimus vn⁹ duo tres. aliquid respõdet Sed illud non ẽ diuersitas numeralis. sz distinctio personalis. vnde in diuinis non dicitur esse numerus. nec differentia ꝑm numerũ nisi addatur ꝑm numerum personarum. qui dicit distinctionem in hypostasibus. non ĩ natura. ideo q̃uis dicantur tres persone. tamẽ non est ibi ternari⁹. sz trinitas.

31

Q vna persona non est maior alia. nec tres simul vna ⁊ hoc ratione ostendit catholica. o

Sciendum est ergo tantam equalitatem esse in trinitate. vt ait Augustinus in. viij. libro de trinitate. vt non solũ pater non sit maior q̃ filius. sed nec pater ⁊ filius simul maius aliquid sint q̃ spiritussanctus. aut quelibet persona minus aliquid sit q̃ ipsa trinitas. Q autem ita sit. aliquo modo (si fieri potest) demonstranduz est. Quantum ergo ipe creator adiuuat attendamus. Inquit Augustinus in eodem. Quomodo in hac trinitate due vel tres persone. nõ sunt maius aliquid q̃ vna earum.

Aug⁹.

Subtilissima ratõe ꝓbat qd̃ dixit.

Quod ibi magnum dicitur. aliunde magnuz non est. q̃ eo quo vere est. quia ibi magnitudo ipsa veritas est. et veritas essentia. Non ergo ibi maius est quod verius non est. Non autem verius est pater ⁊ filius simul. q̃ pater sol⁹ vel filius. Non ergo maius aliquid vtrũq; simul q̃ singuli eorum. Et quia eque vere est etiam spiritussanctus. ideo pater ⁊ filius simul nõ sunt aliquid maius q̃ ipse. quia nec verius sunt. Item in essentia veritatis hoc est verum esse qd̃ est esse. ⁊ hoc est esse quod est magnum esse. Hoc est ergo magnum esse quod est esse. Quod igitur ibi eque verum est. ⁊ eque magnum est Quod ergo ibi plus veritatis non habet. non habet plus magnitudinis. Plus autem veritatis non habet. quod verius non est. Non est autem verius vna persona q̃ alia. vel due q̃ vna. vel tres simul

Item aliteridẽ probat.

32 c ¶ Cum deus dicatur trinꝰ. nō tñ debet dici triplex. Videtur dicere contra illō qđ dicitur Sap̄. vij. Q̄ spūs sapientie est multiplex. ğ duplex vel q̄druplex ğ ⁊c. Item Isiđ. dicit q̄ trinitas ẽ multiplex ⁊ numerabilis. Item ratione videtur. q̄ pannus vnus in substātia duplicatꝰ duplex dicitur. triplicatꝰ triplex. ğ si vna est substā in tribꝰ hypostasibꝰ. videt̄ triplicari in eis ⁊ triplex dici. ℟. dom̄. q̄ distinctio plonaꝝ nō pōt significari p additionez termini numerabil' ad hoc nomē deꝰ nisi hui⁹ nois trinꝰ. qđ spāliť ad h̄ inuentū est. vt significet pluralitatē in suppositis cuꝝ vnitate forme. Quia ğ h̄ nomē triplex dic̄ distinctionem simplicit̄ in termino cui addit̄. vel q̄tuꝝ ad formā. vel q̄tuꝝ ad ptiū multiplicationē. ⁊ q̄ in deo nō cadit multiplicatio. nec q̄tū ad formā. nec q̄tū ad partes. iō nullo mō potest dici triplex. Q̄ ğ obȳcit̄ q̄ dicit̄ multiplex. dom̄ q̄ istud est dictū causaliter. quia multorum. ⁊ q̄ varioꝝ donorum vel dictorum. effectiuum est principium in quibus est vera diuersitas. nō sic in plonis. Et qđ dicit Isiđ. impropríe dictū est ⁊ exponendū est. Ad illud qđ idē pannꝰ dr multiplex. dom̄ q̄ verū est. sz tñ fm alias ⁊ alias ptes. ⁊ q̄ in deo nō est alietas partiū nec forme. ideo nō potest dici triplex.

Cum deus dicatur trinꝰ. nō tñ debet dici triplex. Videtur dicere contra illō qđ dicitur Sap̄. vij. Q̄ spūs sapientie est multiplex. ğ duplex vel q̄druplex ğ ⁊c. Item Isiđ. dicit q̄ trinitas ẽ multiplex ⁊ numerabilis. Item ratione videtur. q̄ pannus vnus in substātia duplicatꝰ duplex dicitur. triplicatꝰ triplex. ğ si vna est substā in tribꝰ hypostasibꝰ. videt̄ triplicari in eis ⁊ triplex dici. ℟. dom̄. q̄ distinctio plonaꝝ nō pōt significari p additionez termini numerabil' ad hoc nomē deꝰ nisi hui⁹ nois trinꝰ. qđ spāliť ad h̄ inuentū est. vt significet pluralitatē in suppositis cuꝝ vnitate forme. Quia ğ h̄ nomē triplex dic̄ distinctionem simplicit̄ in termino cui addit̄. vel q̄tuꝝ ad formā. vel q̄tuꝝ ad ptiū multiplicationē. ⁊ q̄ in deo nō cadit multiplicatio. nec q̄tū ad formā. nec q̄tū ad partes. iō nullo mō potest dici triplex. Q̄ ğ obȳcit̄ q̄ dicit̄ multiplex. dom̄ q̄ istud est dictū causaliter. quia multorum. ⁊ q̄ varioꝝ donorum vel dictorum. effectiuum est principium in quibus est vera diuersitas. nō sic in plonis. Et qđ dicit Isiđ. impropríe dictū est ⁊ exponendū est. Ad illud qđ idē pannꝰ dr multiplex. dom̄ q̄ verū est. sz tñ fm alias ⁊ alias ptes. ⁊ q̄ in deo nō est alietas partiū nec forme. ideo nō potest dici triplex.

33 d ¶ In rebꝰ em̄ corporeis. Videt̄ male dicere. q̄ in rebꝰ corporeis plus sunt due ğ vna. Videt̄ em̄ in substātia. q̄ ignis cū ferro nō est maꝰ ğ ferrū p se. siue lux cuꝝ aere. Si dicas q̄ nō glorioso. ergo non sunt maius. q̄ corpꝰ maius maiorē occupat locū. ℟. dom̄. q̄ Augꝰ. loquit̄ de rebus corporeis accipit ibi maius extensiue. sz accipit plꝰ q̄tū ad veritatē existentie vel essentie. cum em̄ non sit summa veritas in extensiue magnitudinis. vel capacitatis contentiue ⁊c.

plus sunt due ğ vna. Videt̄ em̄ in substātia. q̄ ignis cū ferro nō est maꝰ ğ ferrū p se. siue lux cuꝝ aere. Si dicas q̄ nō glorioso. ergo non sunt maius. q̄ corpꝰ maius maiorē occupat locū. ℟. dom̄. q̄ Augꝰ. loquit̄ de rebus corporeis accipit ibi maius extensiue. sz accipit plꝰ q̄tū ad veritatē existentie vel essentie. cum em̄ non sit summa veritas in extensiue magnitudinis. vel capacitatis contentiue ⁊c.

Ad intelligentiam hui⁹ partis quattuor q̄runtur. Primo vtrū in diuinis sit ponere totum integrale. Scdo vtrum sit ponere totum uniuersale. Tertio vtr̄ in diuinis plonis sit p̄ncipiū materiale. Quarto vtrū in diuinis sit dr̄ia fm numer̄

¶ Questio I

Q̄ sit ponere totalitatem integritatis. videt̄ per Augusti. primo. ⁊ habet̄ in littera. Tota trinitas est i singulis personis. ğ aut est ibi implicatio falsi. aut est ibi totalitas. sed non ē ibi implicatio falsi. ergo est ibi totalitas. ¶ Item hoc ipsum ostendit̄ ratione. quia vbi quantitas. ibi totalitas ⁊ integritas. Sed in diuinis est quantitas virtutis. ergo saltem fm illam et integritas. ¶ Item vbi pluralitas. ibi integritas. quia omnis pluralitas constat ex vnitatibus. sed in deo ē pluralitas. quia trinitas. ergo in deo est integritas. Si dicas q̄ illa pluralitas non integratur. quia nihil plꝰ est in tribus q̄ in vno. ergo si tantum est in tribus quantum ē in vna. ergo tantum credit. et eque plene credit. qui credit vnum solum esse suppositum. sicut qui credit tres esse personas. Sed hoc falsum est. ergo ⁊c. ¶ Item si aliquid est equale alicui. eodem

addito adhuc erit equale. ergo si aliquid est totum ad aliquid. eodē addito adhuc erit totū. sed tres est totus ad vnū. ergo tres psone ad vnam personā. ¶ Itē omne quod predicat de aliquibus simul. et de nullo per se est totū integrum ad illa. istud constat et non habet instantiam. sed trinitas p̄dicatur ō tribus psonis simul et de nulla p se. ergo ꝛc. ¶ Item oīe quod remouet ab aliquo. differt ab illo. genere. vel specie. vel numero. vl̄ est totū ad illud. sed trinitas remouet a patre. quia pater non est trinitas. nec differt genere. vel specie. vl̄ numero. ergo ꝛc. ¶ Contra. Ambro. in li. de trinitate In diuinis nullā ponimus totalitatē. quia nō est ibi quantitas nec numer⁹ ¶ Item ratione videtur. quia omne integrū est compositū ex partibus. sed deus est summe simplex. ergo in deo nulla est totalitas nec integritas. ergo ꝛc. ¶ Item omnis pars sub ratione p/tis habet esse imperfectū respectu totius. quia ex aliq̄bus omnino p̄fectis non resultat tertiū. ergo cū in diuinis nihil imp̄fectionis sit ponendū. non est ibi ps. ergo a relatiuis nec totū. ¶ Item omne totū est mai⁹ sua parte. sed vbi infinitas. ibi nō est maius et minus ergo nec totalitas. sed in diuinis est infinitas. ergo.

¶ Item omne totū est resolubile. vel ſm rem. vel ſm intellectū. et omne resolubile est corruptibile. ergo cuz in deo sit nihil corruptibile. nō erit resolubile. et ita nec
34 totum. ℟. totū siue totalitas vno modo dicit absolute. et sic totū idem est qđ perfectū. Alio modo dicitur totū p cōparationē ad partē. et sic dicit totū quod habet partē. et ptē siue ptes. Primo modo bene est ponere totalitatē in deo. scđo nō. Nec etiā partialitatez. Nō totalitatē. quia aufert simplicitatē. Nō partialitatem. quia tollit perfectū. Neutz. q; tollit equalitatem summā. ¶ Ad illud ergo quod obiicit de Augu/
35 qui dicit q; tota trinitas ꝛc. dām q; totū accipit p̄o p fecto. vel totū ibi accipit p̄iuatiue. q; priuat hoc qđ ē esse partē extra partē. Unde tantū valet tota essentia quantū valet nō habens partē extra vel intra. ¶ Ad illud qđ secūdo obiicit. q; est ibi quātitas virtutis. dicendū q; quātitas virtutis stat cū summa simplicita/
36 te. iō abstrahit a totalitate et integritate. ¶ Ad illud qđ obiicit q; vbi pluralitas. ibi ꝛc. dām q; pluralitas in creaturis duo dicit. dicit em̄ aliquoz distinctionē et ex ipis vnius multiplicatiōis cōstitutionē. Primū quidē reperit in diuinis. quia ibi est distinctio vere. Secundū nō q; vbi ꝯstitutio est. ibi ꝯstituentia min⁹ habet q̄z totū qđ constituit. et ita essentialiter differūt ab inuicē. In diuinis aūt non sic. q; cuz pater habeat totā essentiā nō partē. nō potest minus habere. nec essentialiter differre. et ideo dicendū q; in diuinis reperitur pluralitas ratiōe distinctionis. Sed quia pluralitas erat totū ratiōe cōstitutionis. et hoc non est in diuinis. ideo non sequit q; sit ibi totalitas. est tamen nature vnitas. et psonaz pluralitas. et tm̄ est i vnitate q̄tū in pluralitate. ſz nō tot modis. Sed q; fides non tantū est respectu essentie vel magnitudinis. sed etiaz modi essendi. patet qđ obiicit. q; non tm̄ credit qui credit vnā personā. q̄tum q; credit plures. Ex hō patent sequentia. q; vnū est pars triū ſm q; dicit vnitatem. et tria trinitatē. Sz cū addit hoc nomē psona. distrahit et nō manet illa ratio vnitatis. ideo nec ratio partiali
37 tatis. ¶ Ad illud qđ obiicit. q; oīe qđ predicat simul et de nullo ꝛc. Et ad sequēs. oīe qđ remouet ꝛc. dām. q; hoc nō solū cōuenit totalitati respectu ptis. sed etiā pluralitati respectu vnitatis. q̄ q̄uis nō teneat rationem ptis. p̄pter diminutionē et imp̄fectionem. tenet tm̄ rationē vnitatis. p̄pter p̄incipiū et distinctionez. vt̄ q; totū remoueatur a partibus et non differat. hoc nō est ratione constitutiōis p̄incipaliter. sed ratione distinctionis. et q̄m̄ in diuina pluralitate. q̄uis non sit vnius maioris ꝯstitutio. q; tm̄ est ibi distinctio. iō sic remouet. et sic p̄dicat sicut totū in creaturis.

¶ Questio II f

¶ Utrum in diuinis sit ponere totum vniuersale. Et q; sic videt p Dam̄. q̄ dicit. q; in diuinis cōmune est. vt substantia. Particulare vt anthonius. ergo si est ibi cōmune et pticulare. ergo vniuersale. quia particulari non respondet aliud cōmune q̄z vniuersale. ¶ Item hoc ipsum videt p distinctionē vniuersalis et particularis. Uniuersale em̄ est qđ p̄dicatur de pluribz. particulare de vno solo. sed has rationes est inuenire i diuinis. ergo ꝛc. ¶ Item omne qđ est in plus et est vnivocum. est vniuersale ad illa respectu quoz est in plꝰ. sed essentia siue substantia est in plus q̄z psona. et plꝰ vnivocum. qđ dicit vnā naturā repertā in illis scōm idemptitatē. ergo ꝛc. ¶ Item in diuinis est cōmunicabile et incōmunicabile. aut ergo eodē. aut alio et alio. Non eodem. quia illud nō est intelligibile q; ex eodez veniat cōmunitas et ppꝛietas. conuenientia et differētia personalis. ergo alio et alio. ergo si alio est cōmunicabile. alio incōmunicabile. q̄ cū cōmunicabile sit ratione eius quo est. incōmunicabile ratione eiꝰ quod est ergo quo est et qđ est in diuinis sunt p differentiam. ſz vbi hec sunt p differentiā ibi est vniuersale et pticulare. ergo ꝛc. ¶ Item quanto aliquid simplicius. tanto vniuersalius. sed diuina essentia est simplicissima. q̄ ibi est maxima ratio vniuersalis ¶ Contra. Boetius dicit. q; nec est vniuersale nec particulare. ¶ Item hō ipsum videtur ratione. q; vbicūq; est vniuersale. ibi ē vna forma multiplicabilis vel multiplicata. in cuius rei signum. oīe qđ significat vniuersaliter potest ad di omni vniuersali. sed in deo nō est vna forma vel natura multiplicabilis. nec multiplicata. nec recipit signum vniuersale. vt dicat. oīs deus. q̄ ꝛc. ¶ Item vbi est pticulare. ibi est forma vel natura. vt hic et nunc. ſz diuina natura siue in se siue in hypostasibus nō est hic et nunc. ſz semp et vbicūq; q̄ nec in se nec in hypostasibz est ibi particulare. ¶ Item vbi est particulare et vniuersale. vniuersale est simplicioꝛ particulari. q̄ cum in deo nō sit simplicioꝛ essentia q̄z psona. quia in psona nullū est accidens. nullū p̄incipiū constitutiuū. q̄ ꝛc. ¶ Item omnis natura in qua est vniuersale et particulare est in genere determinato. et omnis talis est limitata. ergo cum diuina natura sit infinita. patet ꝛc. ℟. Ad 38
predictoꝛ intelligentiā est notandū. q; cū fides nostra ponat trinitatē et vnitatē in diuinis. necesse ponit cōuenientiā et distinctionē. et q; conuenientia non est nisi i cōmunicabili a pluribus et cōmuni. distinctio aūt nō est nisi in p̄prio et incōmunicabili. necessario i diuinis ponit ratio cōis et ppꝛij. cōicabilis et incōmunicabilis. Sed cū in deo et in creaturis sit distinctio suppositoū aliter est in deo q̄z in creaturis. Distinctio em̄ suppositoꝛum maioꝛ est q̄z distinctio accidentalis. Uñ q̄uis i noteſcat p accidentia. tamen nō fit per accidētia. Accidentibz em̄ circumscriptis. adhuc est intelligere suppositā differre. et cum non fiat per accidentia p̄sequētia. oportet q; fiat ab origine vel originali p̄incipio. Ab origine est quando vnum differt ab altero. quia emanat ab eo (Idem enim a se emanare non potest). Talis distinctio suppositoꝛum est in deo. sed hoc nō potest esse in creatura. scilicz distinctio solum per ori/

ginem · nam nulla creatura potest alteri totam suam essentiã dare. Si ergo dat partẽ · necesse est q̃ alia differentia sit ibi q̃ originis · ꝛ ideo est differentia ab originali principio. Nec autẽ non est forma in se quia dicit quid cõmunicabile. Nec materia in se · quia dicẽ q̃d indistinctũ · ergo hoc facit forma vt aduenies materie · Quia eñ aduenies materie accipit partem non materiã · hinc est q̃ ipsam distinguit · ꝛ ipsam distinguendo trahit in partẽ ꝛ limitatur · ꝛ sic hic ꝛ nunc · et vnum numero ꝛ particulare. Quoniã ergo ī diuinis non est additio ad materiã · nec tractio ad partẽ · ideo non cadit in diuinis vniuersale vel particulare · sicut ostendunt rationes ad hoc inducte in opponendo.

39 ¶ Ad illud ergo quod primo obꝫcitur de Dam̃ · dõm q̃ impropꝛie dicitꝫ pticulare p incõmunicabili ¶ Ad
40 illud quod obꝫcitur · q̃ vniuersale est qõ predicatur õ pluribꝫ · dõm · q̃ ista est ratio cõmunicabilis · vniuersalis autẽ nõ est nisi fm q̃ realiter itelligitur multiplicatum in illis · Similiter soluendũ de particulari. ¶

Ad illud qõ obꝫcitur · qõ est in plus ꝛ est vniuocũ
41 ꝛc̃ · dõm q̃ vniuersale est in plus ita q̃ simplicit̃ · et sic minus per additionẽ ad illud · non autem sic in deo.

¶ Ad illud qõ queritur · vtrũ eodẽ cõicabile ꝛ incom
42 municabile · dõm q̃ alio ꝛ alio · quia sicut dicit Augꝰ alio est deus · ꝛ alio pater · sed non alio ꝛ alio fm rem · sed fm rationẽ · quia deitate est deus · paternitate pr̃ · et paternitas nõ est aliud re ab essentia · quoniam paternitas est essentia · Est tamẽ aliud ratiõe · Et q̃ablatiuus dicit rationẽ · ideo nõ eodem est deus quo pr̃ · Et si obꝫcias · aut tunc illi rationi respõdet aliquid in re · aut nihil · dõm q̃ ratio illa p cõparationẽ ad essentiaz non est nisi modus · sz per cõparationẽ ad aliã psonã est res · ꝛ hoc patet · quoniã habere essentiam ab alio ꝛ non habere non dicit rem aliam sed solũ modũ · Habere autẽ ab alio · ꝛ nõ habere ab alio dicit realem differentiaz · quia nulla res est a se ꝛ ab alio. ¶ Ad illud
43 quod vltimo obꝫcitur de simplici · dõm q̃ est simplex possibile ad additionẽ · et tali modo vniuersale est simpler · Alio modo simplex quia priuat cõpositionem ꝛ additionẽ · ꝛ hec rapugnãtia non cõsonat vniuersitati · ꝛ tali modo diuina essentia est simplex · q̃ nullo modo trahibilis est in partẽ p additionẽ sicut trahit vniuersale · ꝛ ideo nõ est vniuersale.

¶ Questio III 8

¶ Vtrum in diuinis personis sit ponere principium materiale · Et q̃ sic ostendit hoc modo · Nã cũq̃ aliq̃s vel aliquid est de aliquo ita q̃ ipm est distinctiuũ · ꝛ illud de quo est indistinctiuũ · est de illo tanq̃ de materiali pncipio · sed psona filij est de substãtia patris · ꝛ pso/na distinguit · substãtia dicit q̃d indistinctiuũ · g̃ est sicut materiale pncipiũ ¶ Item sicut efficiens ꝛ finis sunt cause correlatiue · ita forma ꝛ materia · Forma ei dicitur respectu materie · sed in deo est ponere causaz formalem · ipse eñ est forma vt dicit Boetius · g̃ in deo est ponere materiã · ¶ Itẽ videt q̃ causa materialis magis cõperat deo q̃ aliq̃ causaꝫ genus · quia materia ī bis inferioꝛibꝫ dat existentiã ꝛ pmanentiã · pter sui incorruptionẽ · Unde fundamentũ est existẽtie creature cum ergo deus siue deũ esse habeat existentiã siue pmanentiam p fundamentũ incorruptibile · videtur q̃ deo maxime cõperat ratio materialis pncipij · ergo ꝛc̃.

¶ Item in reb̃ creatis finitas a forma venit · sed infinitas a materia · sz oñe qõ est in deo est infinitum · ergo cum deo maxime cõueniat passio · maxime ꝛsequẽs pncipium materiale · maxime competit et ipsum.

¶ Item cuius in deo sit summa ꝛ omnimoda simplicitas · tamen nos ponimus in deo quod est ꝛ quo ẽ se sed tamen per indifferentiã · ergo pari ratione videt · q̃ in deo posset poni materia ꝛ forma · tamen p indifferentiam ¶ Itẽ omnis distinctio est a forma · g̃ circumscripta omni forma creata materia non distinguitur · ergo non est aliud a deo · ergo est deus · quia omne qõ ẽ ꝛ non distinguit a deo · est deus · videt ergo q̃ materiale pncipiũ sit ipse deus · ꝛ ita cõpetere diuinis personis. ¶ Contra · Boetius in li · de tri · Forma sine materia non potest esse subiectum · ꝛ loquitur de deo · ergo ī deo non erit ratio pncipij materialis. ¶ Item materia inter omnia entia est imperfectissimũ · Unde Augꝰ · dicit in li · ꝛ fess · q̃ prope nihil est · sed deus est omnino perfectissimũ · ergo omnino in eo nihil inuenitur imperfectionis · ergo nec qõ est materie ¶ Item materia est principium patiendi · vnde pati est a materia · Unde omne in quo est materia · est natum pati ꝛ recipere · sz nihil tale est omnipotens · In hoc eñ q̃ pati potest · deficit a posse · ergo in omnipotẽte nullo modo est materiale pncipiũ · ¶ Item si materia in deo est · aut respectu sui · aut alioꝝ · Si respectu aliorum · cum g̃ materia est ens in potentia ad alia · nec distinguatur ab alijs rebus · sed per eas perficiat · tunc deus reciper cõplementũ a creatura · nec ab ea distingueretur · qõ absurdum est · Si aũt materia sit in deo respectu sui · aut pure est materia · aut ad aliud · Si pure materia · ergo non est ens · ꝛ preterea nihil est materia sũpsius · ergo oportet q̃ sit ibi aliquid cum materia · et si hoc · g̃ ẽ compositũ ꝛ mixtum · ergo nec deus habz esse simplex ac per hoc nec esse primum · et ita non est deus. ¶ Rꝰ. 44
dicendũ q̃ in deo nullo modo nec propꝛie nec transsũptiue recipitur materiale pncipium · Et ratio hui est · quoniam materia dicit principium passiuũ · et ita incompletũ · ꝛ quoniam a diuino esse · omnis incompletio ꝛ omnis passio penitus remouenda est · iõ nullo modo genus materialis pncipij in deo esse ponit̃.

¶ Ad illud ergo quod obꝫcitur · q̃ persona est de substantia · ꝛ ipsa est distincta · ꝛ substantia non · dicendũ q̃ hic est defectus quantũ ad vtrãq̃ conditionem · Nã primo hec non recipitur q̃ persona sit de substantia · sicut vult Augꝰ · quia nõ dicimus tres personas ex eadem essentia · licet hec cõmuniter recipiatur q̃ filius ẽ de substantia patris · vbi non materia sed originis cõsubstantialitas designatur · sicut supꝛa ostensum ẽ dist. v · Alia est conditio que deficit · nam materia est indistincta ꝛ passibilis ad distinctionẽ per formam · sz substantia vel essentia · nullo modo distinguitur · nec per se nec per accidens · ꝛ ita patet q̃ non cõuenit ei ratio
materie. ¶ Ad illud quod obꝫcitur q̃ efficiens ad fi/ 45
nem refertur · ꝛ forma ad materiam · dicendũ q̃ nullius cause habitudo cadit in deum respectu sui · sz respectu creaturarum ꝛ aliarum causarum habitudines in deo recipiũtur circumscripta dependẽtia · propter hꝰ q̃ sonant in perfectionẽ · sed materia sonat omnino ī imperfectionẽ. ¶ Et qõ obꝫcitur q̃ forma dicitur ad ma 46
teriam · dõm q̃ est forma constitutiua · et forma exemplaris · et forma constitutiua dicitur ad materiam · et hec non cadit in deo · sed forma exemplaris · sicut si dicatur q̃ deus est forma in se · hoc est dictum · quia est actus purus non dependens a possibili · Nec tamen simile est de correspondentia forme et materie · et efficientis et finis · Efficiens enim et finis possunt incidere in idem numero · sed forma et materia nunq̃ · Forma vero tantum constitutiua incidit cũ efficien/

te ⁊ fine in idem specie non numero. forma vero exem
47 plaris in idem numero. ¶ Ad illud quod obȝcitur ꝙ materia est fundamentū existētie. dicendū ꝙ modus illius fundamēti in deo non cōpetit. quia esse fundamentū est esse quod recipit aliunde. scz a forma. de⁹ autem a nullo recipit. ideo non cadit in eo materia Ad
48 illud quod obȝcitur de infinitate. dōm ꝙ est infinitas ex defectu pfectionis. et hec cōpetit materie. sed nō deo Et est infinitas ex priuatione limitatiōis. et hec deo et forme liberrime nō materie competit. ⁊ ita patet illud
49 ¶ Ad illud quod obȝcitur quare materia ⁊ forma nō ponunt per indifferentiā. dicendū ꝙ ista duo quo est ⁊ quod est. de ratione sua nullā importāt imperfectionem. sed ratione eius qō differunt. Unde sublata eorum differētia. manet cōpletio. ⁊ tunc in diuinis recipiuntur. Sed materia nō tm quia differt a forma dicit incōpletionē. sed etiā quia materia est. et ideo nullo modo ponit in deo. ¶ Ad illud quod vltimo obȝ/
50 citur. ꝙ circūscripta omni forma. materia non distinguitur. dōm ꝙ ista propositio. omnis distinctio ē a forma. non habet veritatē nisi intelligat de distinctione perfecta. Quod em̄ habet esse distinctū. habet esse cōpletum. distinctione autē qualicūcz falsum est. Materia enim differt a forma. ⁊ constat ꝙ seipsa distat ab ea. sic potest dici ⁊ ī proposito. ꝙ materia differt a deo seipsa. tamen ex parte sua. quia nō est perfecta nō cadit perfecta distinctio. sed ex parte dei. quia perfectissimus est. perfecta cadit distinctio. causa ei distinguitur a causato. ens actu ab ente in potentia. et iste sunt prime differentie ⁊ summe.

¶ Questio IIII b

¶ Utrum in diuinis sit ponere differentiā ſm numerū Et ꝙ sic videtur Damas. in primo libro. In numero. non natura differūt hypostases. ⁊ loquitur ō diuinis hypostasibus. ¶ Itē omnia que contingit vere numerari. necesse est differre numero. sed hypostases ꝺe cōtingit numerari. vt dicant due ⁊ tres. ergo vere cadit in eis differentia ſm numerū. ¶ Item omnia que differunt re. aut differūt genere. aut specie. aut numero. aut nullo modo differunt. Sed impiū est dicere ꝙ hypostases nullo modo differūt. ergo saltē numero differunt. ¶ Item vnitas ſm materiā siue numerū non respicit vnitatē forme. sed suppositi. ⁊ hoc patet. Hoc enim albū ⁊ hic sedens demonstrato petro est vnū numero. ergo ab oppositis. diuersitas ſm numerū. non respicit diuersitatem nature. sed suppositorum. sed in deo est pluralitas suppositorū. cuius non sit diuersitas naturarū. ergo ⁊c. ¶ Item idē ⁊ diuersum sufficienter diuidunt ens. ergo omne quod est ad alterū cōparatum. aut est idē specie. aut diuersum. aut idē numero. aut diuersum. Si ergo pater comparatur filio aut est idem numero. aut diuersus. Si idem. scz quandocūcz aliqua duo sunt eadē numero. vnum vere predicatur de altero. ergo possum dicere. pater est filius. quod est contra fidē. Si diuersus numero. ergo in diuinis cadit diuersitas ſm numeruz. Sed cōtra. Ambro. supra. ū. epistolam ad Lozinth. et magister recitat in littera. ibi vere vnitas. vbi nulla diuersitas. ergo non est ibi diuersitas ſm numerū. ¶ Item Boetⁱ⁹ in libro de trinitate. cap. v. Nulla est in deo diuersitas nulla ex diuersitate pluralitas. nulla ex accidentibus multitudo. ergo nec differentia ſm numerum. ¶ Itē diuersitas ſm numerū solum venit ex parte materie. Unde dicit philosophus. ꝙ omnino materia numerabiliter est. sed ī diuinis nō cadit materia aliqua. ergo nec diuersitas ſm numerum. ¶ Item quecūcz differunt numero. numerant omnia que sunt in seipsis. saltem omnia que sunt ibi ex parte principū formalis Hoc patet. quia enim Petrus ⁊ Paulus sunt duo. ideo duo homines. duo animalia. duo alba. et sic de singulis. ergo si pater ⁊ filius sunt numero differentes. ergo habent duas naturas. ⁊ duas essentias. ergo sunt duo dū. quod est contra catholicam fidem

¶ Item quecunqz differunt numero sunt separabilia imagine vel intellectu. sed pater ⁊ filius nullo modo sunt separabiles. nec re. nec modo. nec intellectu in diuinis. quia vna persona est in alia. et econuerso. ergo nec differunt numero ¶ Item quod non est multiplicabile. nec multiplicatum. est vnum numero. sed diuina natura non est multiplicabilis. nec multiplicata. ergo est vnum. sed quecūcz vnum sunt numero. non possunt differre numero. ergo si essentia vel natura diuina ceteras cōplectitur personas. impossibile est ꝙ persone numero differant. ¶ Rᵒ. dicendū ꝙ in diuinis non est ponere differentiā ſm numerum. Et huius ratio sumi potest et a posteriori ⁊ a priori. A posteriori. quoniam omnia que differunt numero. consequitur ista passio que est numerus. numerus autez est aggregatio multitudinis in qua plus est in toto cz in singulis partium. Nec autē aggregatio est ex his solum que habent vnitatē limitatam. que plus est cū alio cz per seipsam. Limitatio autem venit per additionem. additio autē perducit ad compositionem cū materia que facit esse hic et nunc. ⁊ tantū ⁊ plus. ⁊ ita non est diuersitas ſm numerū. nisi in his in quibꝫ est distinctio per additionē. et compositionem. ⁊ materiam. sed hec distinctio non cadit in deo. ideo nec diuersitas ſm numerum. Alia ratio est a priori. quia ī quolibet quod intelligimus vt completū. intelligim⁹ sub ista duplici conditione. scz per modum qui est. ⁊ ꝙ est ⁊ vnitas quidem siue idemptitas ſm speciem vel genus est veniens a parte eius quod est quo ſm diuersos status. siue completionē maiorē et minorem. Unitas vero vel diuersitas ſm numerū venit a parte ipius quod est ſm esse. siue prout est in supposito indiuiduo. sic autē ista duo coniuncta sunt in omnibus. ꝙ numerato ipso quod est. necesse est numerari ipsum quo est. cum ergo in omnibus que differunt numero. numeretur ipsum quod est. necesse est ꝙ in illis multiplicetur ipsum quo est. quia ad diuersitatem ſm numerum. concurrit diuersitas ipsius quod est. et quo est. ⁊ qui est. id est. nature ⁊ suppositi siue hypostaseon sed principaliter ipsius quod est. Cum ergo in diuinis quo est sine essentia propter summā simplicitatez nullo modo sit multiplicabilis. ideo necesse est ꝙ ipm quod est similiter remaneat indistinctū. et ideo impossibile est ꝙ cadat ibi diuersitas ſm numerum. nec tamen est vnum numero. quia ipsum quod est vnū numero in creaturis non est dicibile de pluribus. sed in diuinis ipm qō est. cuius sit vnuz. tamen de pluribus dicibile. Et ratio huius est. quia idem est ibi quo est. ⁊ quod est quantum ex parte rei. et ideo sicut quo est. est cōmunicabile pluribus. cuius non multiplicabile ita ipsum quod est. Unde possumus dicere ꝙ pluralitas personarum. mediū tenet inter idem numero ⁊ diuersum. cuius enim ipsum quod est. non numeretur. numeratur tamen ipse qui est. Unde sunt ibi plures qui. Et hoc vult dicere Damascen⁹. cum dicit numero non natura differunt hypostases. Per hanc em̄ additionē nō natura ipse cōtraxit differentiā ſm numez

siue distinxit a propria ratione. vt ipse dicit primo li. ca. xj. Oportet scire q aliud est differre re. aliud rõne. In omnibus creaturis hypostasum diuisio re cõsideratur. cõmunitas vo ratione. In summa vero ti sup/substantiali trinitate est ecõuerso. Unde cum diuersitas fm numez faciat siue notet diuersitatẽ in re et natura. propzie loquẽdo. nisi nomen diuersitatis distrahatur fm numez ad distinctionẽ suppositoz. nõ est cõcedendum q sit ibi diuersitas fm numez personaruz siue hypostasum. t hoc vult dicere Dam̃. quando dicẽ q hypostases differũt numero. non inq̃z numero qui dicit diuersitatẽ in re t natura. sed qui dicat differentiam in proprietatibz trelatione. natura semp manente vnica t indiuisa. Ex hoc patet illud Dam̃. ¶ Ad il
51 lud quod secũdo obꝯcit. q numero differunt ea q numerantur. dõm q vez est. quia eo modo differũt quo modo numerant. sed non numerant nisi quantum ad personas. t ita non differunt nisi numero hypostasũ t proprietate. ¶ Ad illõ quod obꝯcitur. q ſque differunt tẽ. Distinguendũ est in hoc nomine re. quia potest dicere naturã siue essentiam. t potest dicere personam. Si dicat essentiã t naturam. verum est. Si personam. falsum est. t non habet locum illa diuisio.
¶ Ad illud quod obꝯcitur. q vnitas numero. respi/cit idẽptitatẽq̃z suppositi. dõm. q si suppositũ dicatur ipsum quod est. tũc veritatẽ habet. si autẽ dicatur ipe qui est. siue persona. non habet veritatem. nisi in bis in quibus differt quo est. t q est. vnde ꝓprie loquendo diuersitas fm numerũ sequitur ipsum quod est. et tõ in diuinis non habet locum. ¶ Ad illud quod idem 54
t diuersum sufficienter diuidunt ens. ergo idẽ numero vel diuersum. dicendũ q illud verum est in ente qõ natum est numerari sicut ens creatum. sed in ente increato hoc defecit. Unde Hylariꝰ de trinitate. Deũ ex deo natũ. nec eundẽ natiuitas. nec aliũ esse naka pmittit. t ita sicut dictũ est tenet mediũ inter idem t diuersum numero.

¶ Distinctio. xx. de triũ psonaz equalitate quantũ ad potestatem

In hac ostendere restat quõ aliqua haz personaz tẽ. Supza ostendit magister equalitatẽ psonaz quantuz ad magnitudinẽ. hic ostendit quantũ ad potentiã t virtutem. Et habet hec pars tres ptes. In prima ponit quod intendit. s. q alia persona non excedit aliã potentia. In secũda ꝓbat. ibi. Nihil inquit patre minꝰ habet tẽ. In tertia dubiũ siue obiectionẽ in contrariũ soluit. ibi. Sed forte eo ipso maioz est tẽ. ¶ Prima t vltima p/te manentibus indiuisis. media diuiditur in tres. fm tres probationes siue rationes. Quarũ prima sumpta ẽ ab auctoritate domini. Joh. xvj. Omnia que habet pater mea sunt. Secunda sumpta est per deductionẽ ad impossibile. quia si non genuit equalẽ. aut potuit t noluit. et ita fuit inuidus. Aut voluit t non potuit. t ita fuit impotens t hec ponitur ibi. Item alio modo probat filiũ equalẽ patri. Tertia ratio est ostensiua sumpta per simile in generatione creata. t ponit ibi. Hoc autẽ per similitudinem humanam.

1 a ¶ Omnia que hz pater mea sunt tẽ. Ex hac formal prima rõ. q aliqua psonaz nõ excellit aliã potẽtia tali modo Omia que habet pr̃. filius hz. g quantã potẽtiam hz pater. hz filiꝰ. Istud argumentuz nõ videt valere. qz mutat d̃d in q̃tũ. nã oia distribuit p suba. q̃tum aũt dicit quantitatem rꝰ. dõm. q q̃uis talis modꝰ arguẽdi non valeret. si differret q̃ntitas t suba. tñ vbi idẽ est omnimodã hz necessitatẽ. t qz hz in diuinis. iõ argumentũ bonum. Posset tñ dici q predictũ argumentũ i qualibet materia ẽ bonum. Dre eñ nõ dicit aliqs solũ substãtialia sz etiã ꝓprietates. g̃ sequtur cũ oia distribuat p oibz habitꝰ. q habeat t etiã ꝓprietatesꝰ. g̃ cũ nulla potentiã hẽat vnus quã nõ hẽat alter. g̃ nihil potest vnꝰ qõ non põt alter. ergo si vnus omnipotens. t alter. t ita patet q hic non est figura dictiõis. qz oia distribuit hic p rebz oim genez

a ¶ Alia psona non excedit aliã potentia. DI. XX

In hac ostendere restat quõ aliqua haz psonaz aliam non excellat potentia. vt sicut vna t indifferẽs est magnitudo triũ. ita vna t indifferens monstretur potẽtia trium. Sciendũ est ergo. quia non est potẽtioz pater filio. nec filius vel pater spũsancto. Nec maiorem potentiam habẽt duo vel tres simul q̃z singulus eoz. quia nec plus potest pater simul t filius q̃z solꝰ spũsanctus. Nec hi tres simul plus possunt q̃z singulus eoz. quia omnipotentiam quã habet pater: t filius accepit nascendo. et spiritus-sanctus ꝓcedendo. Qõ Augꝰ. rationibz t autoritatibz p babiliter astruit in li. ꝓtra maxi. q dicebat patrẽ meliorem ac potentioꝛẽ filio.

¶ Prima ratio q̃ probat q nõ pt minꝰ filius q̃z pater. sumpta ex autoritate domini. Joh. xvj. b
Nihil inquit patre minꝰ habet ille qui dicit. a Oñia q̃ habz a
pater mea sunt. Mã si minꝰ habet in potestate aliq̃d q̃z patrẽ sunt eiꝰ oia q̃ habet pr̃. & eiꝰ sunt oia q̃ habet pr̃. tantã g̃
habet potestatẽ filiꝰ q̃tã pater. Equalis g̃ est patri. b Non b Augꝰ.
enim põt qui accipit inequalis esse ei qui dedit.
Tu aũt hꝫ de potẽtia sapis. q potẽs sit filiꝰ. & potẽtioz pr̃. vt Opio heretica.
fm doctrinã vestrã potẽs potentẽ potuerit generare vl̃ gignere. t nõ oipotẽs oipotẽtẽ. hz g̃ pr̃ oipotẽtiã quã nõ hz filius. t sic hꝫ est falsum ẽ qõ ait filiꝰ. oia q̃ hz pater mea sunt. Illatio falsi ex
Sed inquis. pater a nemine potentiã accepit. filius autez hac opinione
a patre. fatemur t nos filium accepisse potentiam ab illo falsum cõcedit
hereticus.

b Nõ enim

de quo natus est potens· patri vero potentiã nullus dedit quia nullus eum genuit· Gignendo eñ dedit pater potentiã filio· Sicut omnia q̃ habet in substantia sua· gignendo dedit ei quem genuit de substantia· ¶ Sed queriñ vtrum ei tantam· quanta ipsi est potẽtia pater filio dederit an minorem: Si tantam· non solum potentẽ sed etiã omnipotẽtem genuisse omnipotens intelligit· Si vero minorẽ· quõ omĩa que habet pater filij sunt: Si patris omnipotentia filij non est· non omia ꝓculdubio q̃ habet pater filij sunt· at oĩa filij sunt· omnipotentia ergo patris etiam ẽ filij· Hõ est ergo pater potentior filio·

Questio aug· q̃ arrat hereticũ·

¶ Secunda ratio ad idem ꝓbandum ex deductione ad impossibile· c

Jtem alio mõ ꝓbat filium equalẽ patri ꝓtra maximinũ ita dicens· Tu dicis q̃ pater genuit filium minorem seipso· in quo et patri derogas· qui si filium vnicum minorem genuit· aut non potuit· aut nõ voluit gignere equalem· Si dicis c quia non voluit· eũ inuidum esse dixisti· Si aũt non potuit· vbi est ḡ omnipotentia dei patris: ¶ Prorsus ad hunc articulum res colligitur· vt deus pater equalẽ sibi gignere filium· aut non potuerit aut noluerit· Si non potuit· infirmus· Si noluit· inuidus inuenitur· Sed vtrũq; hoc falsuz est· patri ergo filius verus equalis est· Genuit ergo pater sibi equalem filium· ꝛ ab vtroq; ꝓcedit vtriq; equalis spiritussanctus· Si eñ formã suam vt ait Aug⁹· ꝓtra eundez pater in vnico filio plenam gignere potuit· nec tamẽ plenam genuit· sed minorem· cogimini patrem inuidum dicere· plenũ ḡ deũ ꝛ equalẽ sibi genuit filium·

Aug⁹

¶ Tercia ratio ad idem ꝓbandum a simili in generatione creata· d

¶ Hoc aũt ꝓ similitudinem humanam ita esse demõstrat in d quiens· Homo pater si potuisset· equalez filium genuisset Quis ergo audeat dicere· q̃ ꝺ omnipotẽs nõ potuit· Addo etiã· Si posset homo maiorem meliorem q̃ seipso gignere filium· Sed maius vel melius deo ḋcẽ esse non potest deus ergo cur non equalem vt ais filiuz genuit· cui neç anni necessarij fuerunt ꝓ quos adimpleꝝ equalitas· nec omipotentia defuit· an forte noluit: ergo quod absit inuidit· Sed non inuidit· equalem ergo genuit filium· Credamus ergo filium ei esse equalem·

¶ Obiectionem heretici ponit et soluit e

Sed forte dices eoipso pater est maior filio q̃ de nullo genitus· genuit tñ equalẽ· Ad q̃ cito rñdebo· imo iõ nõ ẽ ꝑ maior filio· q̃ equalẽ genuit· Originis eñ qõ est ista· quis potest q̃ accipit ineq̃lis eẽ ei q̃ dedit· Videt dicere falsuz· q̃ si hoc cũ oĩs creatura sit accipiens· nulla esset inequalis deo· ſz hoc falsuz· ḡ ꝛ primũ· ℞· dõ q̃ aug· non loquit ḡneraliter ꝛ de q̃libz accipiente siue de q̃libet mõ· ſz de eo q̃ accipit oĩa· et talis accipiens nõ ꝑt eẽ inequalis·

c ¶ Hõ potuit· vbi ẽ ḡ oĩpotentia dei patris: Ex lra formak secunda rõ ad idez tali mõ· Si ꝑ non potuit gignere filiũ equalẽ· ḡ ꝑ nõ est oĩpotẽs· Videt male arguere· quia similiter posset argui õ filio ꝛ ſ· ſ· si nõ potuit filiũ eq̃lez ꝓducere· ḡ ꝛc· ℞· ad hoc· q̃ non cõperit generatio nisi hypostasi ꝑris sic̃ alibi tactũ est· iõ nõ· valz nec est simile· Jtẽ dubitak de alia ꝓterõnis· q̃ illud argumentũ ñ vr̃ valere· potuit ꝓducere eq̃lẽ· ꝛ nõ ꝓdurit siue genuit· ḡ inuidus fuit· q̃ similiter ꝑt argui· potuit istã creaturã facere meliorẽ ꝛ ñ fecit· ḡ inuidit· Si tu dicas q̃ inuidia ſp cõsiderat parẽ vel supiorem sicut dicit greg· sup il lud Job· Paruulum occidit inuidia· obĩcit tunc· q̃ si filiũ genuisset minorẽ· nõ habuisset ibi locũ inuidia· ḡ videk q̃ ista solutõ ñ solvit· Jtẽ in creatur̃ nõ valet iste artifex potuit facere istã rẽ melioꝛẽ ꝛ nõ fecit· ḡ fuit inuid⁹· q̃re etiã nõ tenet in deo· ℞· dõm q̃ in- 4

uidia artificis ꝓducentis nõ attendit in ꝓductione rei ineq̃lis vel min⁹ bone· sed vbi res de sui natura exigit talis eẽ· tũc em̃ nccio cõcludit· q̃ aut ꝓducẽs nõ potuit· aut inuidit· Si potuit ꝛ nõ ꝓdurit· quia non fecit vt debuit et q̃m fili⁹ eoipso quo fili⁹ ẽ natus est ꝑfecte imitari· si nõ genuit filiũ in ꝑfecta imitatiõe· ꝺcludit· q̃ aut ꝓducẽs impotens fuit· aut inuidit· ꝛ iõ ꝑz q̃ non ẽ simile de creatura ꝛ creato e· arcba ꝛ artifice· d ¶ Homo pater si 5 potuisset ꝛc· Ex lra formak tercia rõ ad idẽ tali mõ· Homo pater si potuisset· equalẽ filiũ genuisset· ḡ ꝛ de⁹· Cõtra illud argumentũ non valet· Hõ habet aliũ boiem sibi equalẽ· vel hr̃e põt· ḡ ꝛ de⁹ similiter· q̃m de⁹ de sua nobilitate hoc habet q̃ nullus põt ei eq̃ri· ꝛ ita vr̃ rõ aug⁹· nõ valere· ℞· dicenduz q̃ si equalitas poneret de necessitate in equalibus diuersitatem in natura quod tunc non valeret· Sed supposito q̃ deus generet filium connaturalem sibi· de necessitate sequitur q̃ si homo equalem genuit· q̃ deus multo fortius· quãuis enim imperfectionis sit eq̃ri diuerso in natura· tamen equari connaturali perfectionis est· alioquin diuina natura esset in aliquo imperfecte· q̃ si hoc est impossibile· patet ꝛc·

e Equalitatis autem qualis aut quantus sit. Contra. Videtur dicere falsum. quia quale dicit qualitatē. et fm eam attendit similitudo non eqlitas. q; ppriū est qualitatis fm eam simile vel dissimile dici. R°. dom q; de qualitate ē loqui duplicit. Uno modo put dicit denominans. Alio mō put dicit dispositio nobilitatis. et fm hanc attenditur maior et minor nobilitas. et ita nobilior res dicit. Et quia in spiritualibus idem est maius et melius. ideo questio de qualitate spectat ad equalitatem. non ex ppria ratione nominis. sed ex consequenti vt visum est.

de quo fit: Equalitatis aūt qualis aut quantus sit. qđ est dicere. Ad originē ptinet q̄stio q̄ q̄rit q̄s de q̄ sit. ad equalitatem vero illa qua q̄rit q̄lis aut q̄s sit. Hec cū dicitur filius a patre genit°, ostenditur ine q̄litas substātie. sz ordo nature. nō q̄ alter p̄or esset altero. sed q̄ alter ē ex altero. Nō ergo fm hoc q; pater genuit. et filius genitus est. vel spiritussanctus ab vtroq; procedit. equalitas vel inequalitas ibi existit quia non fm hoc alia psona alij equalis vel inequalis dicitur. Ecce equalitas trinitatis. et vna eadem q; suba. q̄ntū breuiter potuimus demōstrata est i supioribus. q̄liter. s. aliqua triū psonarū q̄libet aliā. nec eternitate. nec magnitudine. nec potentia excellat. e

6 Ad intelligentiam eorū q̄ dicunt in pñti distinguo duo principaliter querūtur. Primo q̄rit vtrū in diuinis sit ponere potētie adequationem Scdo vtrū in diuinis sit ponere ordinē. quantū ad primū querunt duo. Primo q̄ritur vtrū i diuinis sit ponere adequationē q̄tū ad extensionē possibilium. Scdo vtrū sit ibi eq̄tio q̄tū ad intensionē potentie.

Questio. I. a

Q sit ibi ponere adequationē potentie q̄tū ad nūerū possibiliū ostendit sic. Quecunq; habent eandem naturam habēt eandē potentiā naturalē. sz gnecūq; habent oīno eandē potentiā. quicqđ p̄or vnū. et alterū sed pater. et filius. et. s. habent candē potentiā. ergo &c. Itē quecūq; hūt oīno eandē opationē. nihil pt vnū opari sine altero. sed p̄r et filius habent eandem opationē. g̈ nihil p̄ōt pater sine filio. Job. vj. Que cūq; p̄r facit. hec oīa similiter filius facit. Item nullus p̄ōt plura oīpotente. sed verbū dei est oīpotens. sicut dicit Sap̄. xviij. Omipotēs sermo tuus dñe Maior ptz. q; q̄ omne dicit nihil excipit. Itē in infinitis nō est ponere aliqua esse plura. sed filius ponit in finita. q; nō p̄ōt tot quin plura. g̈ pater nō p̄ōt plura q̄ filius. pari rōe nec q̄. s. s. Contra Quanto producta sunt magis distantia. tanto potentia producens est latior siue amplior. sed potentia patris se extendit ad creatū et increatū. potentia filij ad creatū tm. et magis distat creatū et increatū q̄ creata solum. ergo &c. Item filius dei et creatura sunt aliud et aliud. quia creatura est quid creatū. sed filius est entia increata g̈ filius et creatura sunt aliud et aliud. ergo plura ergo potentia q̄ p̄ōt in filiū et creaturā. potentior est q̄ potest in creaturā tm. siue potēs est in plura. sz potentia p̄ris est talis. ergo &c. Item tantū vel equemagnum vel maius est producere psonā equalez sicut creaturā. sed p̄r p̄ōt sine filio producere psonā. ergo et producere creaturā. ergo vī q; potentia in patre se extendat ad plura. Itē q̄uis. s. s. et filius nō sint aliqđ plus tm plures sunt q̄ filius solus. ergo cū in p̄re potētia possit in productionē vtriusq; in filio in alterum tm. in plura potest potentia in patre q̄ in filio. ergo extensione possibiliū est maior. R°. dom q; loquendo de potētia entialī q̄ est respectu actus entialis siue productionis. ad nihil se extendit in p̄re. ad qđ piter nō extēdat se i filio. et iō q; equalitas psonarū p̄sistit q̄tū ad potētiā entialē. Concedendū est sine calūnia q; p̄r et filius equaliter sunt potentes q̄tū ad extensionē possibiliū. 7

Ad illud g̈ qđ obiicit in contrariū. q; latior potētia q̄ p̄ōt in magis distantia. Dom q; istud verū est de potētia eodē modo dicta. et q̄tū ad p̄ simile modum producendi. sz patrē posse producere qđ creatū. est potētie entialis et opis creatōis. prez vo posse producere filiū. ē potētie vt inpsona et generatōis. iō illa rō nō valet. Ad illud qđ obiicit q; creatura et filius sūt plura. dom q; verū est q; sunt plura. et tm nō plura producta. q̄uis em filius sit aliud q̄ creatura. tm non ē aliud producturz. filius em est entia et natura. sz tamen nō entia vel natura producta. q; producere filiū non est producere aliquid sz aliquē. et iō non sequitur q; producere filiū et creaturā sit posse producere plura q̄ posse producere alterū. 8 9 Ad illud qđ obiicitur q; producit psonā sine filio. Dom q; nō est simile. q; cū producere creaturā sit producere entiā. ā producto q̄ potētia ē entialis et actio. p̄inde et illa productio. q; vero producere filium est producere psonā. iō productio illa et potētia dicit qđ psonale. et qm p̄r et filius nō conueniūt in psona sz in essentia. ptz &c. Ad illud qđ obiicitur q; filius. et. s. sūt plures &c. dom q; verū est q; p̄ōt etiā in plures. sz q̄tū ad hoc nō attenditur equalitas vel inequalitas vt visum est. 10 11

Questio .II. b

Utrū in diuinis sit equalitas q̄tū ad intēsionē potētie. Et q; sic oñditur. Nihil ē potentius sua virtute. Sed rps est dei virtus. ergo pater nō est potentior filio. similiter pari rōe nec filius spūsctō. Itē sbeque nobilis. eque nobilis et excellens ē potentia. sed sba eq̄ nobilis ē in filio vt in patre. ergo et potentia eq̄ nobilis. ergo nihil potētius p̄ōt p̄r q̄ filius. Item ea potētia q̄ q̄s p̄ōt supra infinitā et summā distantiā nihil ē potentius. sed potētia verbi p̄ōt sup infinitā et summā distantiā q̄ est inter ens et nō ens. q; p ipm oīa facta sunt. ergo &c. Itē ea potentia cui nil p̄ōt resistere. nec aliquid p̄ōt ea retardare. nihil est potentius. sed potentiā filij nihil p̄ōt retardare. nec aliqđ p̄ōt ei resistere. q; subito facit et libere. ptz. q; dixit et facta sunt. g̈ &c. Contra. Potentior est potētia in eo q̄ solū p̄ōt agere. q̄ in eo q̄ agere et pati. sz in patre est solum agere. in filio agere et pati. g̈ &c. Item potentius aliquid p̄ōt qđ est p̄mū principiū q̄ qđ non primū. q; ois ea primaria plus influit q̄ secūda. sed pater ē primū principium. g̈ vnū et idē potentius p̄ōt pater q̄ filius. Item potentius p̄ōt q̄ hz potentiā a se q̄ qui

ab alio. Qui ēm aliquid a se habet. multo melius habet q̄ si ab alio recipiat. ḡ cum filius habeat posse a patre. pater aūt p se z a se. ḡ ꝛc. ¶ Item plus pōt aliquis. q̄ pōt p se z p aliū. q̄ qui tm̄ p se. sed pater potest operari p filium. spūssanctus nō potest p filiū. nec etiam ipe filius ꝓprie loquēdo. ergo ꝛc. ¶ Rō. dōm q̄ potētia in patre z filio est eque intensa. q̄ in vtroq̄ summa est z eque nobilis. q̄ in vtroq̄ vna per naturam nō degenerās. similiter et in spiritusancto est. z hoc loquendo de filio ſm diuinā naturam ſm quā
13 equalis ē patri. ¶ Ad illud ergo quod obūcit q̄ filius potest pati. dōm q̄ istud nō est ſm potentiam diuinam. sed ſm infirmitatē humanam. z ſm illam inferior est patre z minus potens. ſm aūt diuinā non pōt
14 pati. sicut nec pater. ¶ Ad illud quod ſcō obūcitur q̄ primū principiū magis potest. Dōm q̄ primum et principiū. aut solū dicit ordinē. aut substantialē differentiam. Si solum ordinē. cū vnū z idē sit vtrobiq̄ nō est potētius hic q̄ ibi. Si aūt differentiā substantialem cū ordine. sic verū est q̄ potentior est primū q̄ ſcōm. q̄ ſcōm addit aliquid ſupra primū. quod dū facit magis compositum. magis reddit limitatuz z ita
15 minus potens. ¶ Ad illud q̄ obūcitur tertio. iaz solutum est. q̄ habere ab alio hoc est aut differēte ſbstātialiter. aut ꝑsonaliter. Si substantialiter. sic verū est quia cum habeat ab alio p essentiam. non habet essentialiter sed ꝓticipatione. sed q̄ habet ab alio ꝑsonaliter. eodem tm̄ essentialiter. tunc habet eque nobiliter. q̄ totaliter z essentialiter. Unde Joh. vj. Sicut pater habet vitā in semetipo. sic dedit filio ꝛc. ¶ Ad il-
16 lud q̄ obūcit q̄rto q̄ p̄ potest p se. z p alium. dōm q̄ posse p aliū ē dupliciter. Aut p aliquam causam inferiorem simul agentē. Aut p aliam ꝑsonam. Prīo modo potentius est posse p se z p alīū q̄ p se tm̄. q̄ posse p alium dicit dñium z ita potestatē. sed posse p aliuz p ꝑsonā cōsubstātialē nō dicit dominū sed tm̄ auctoritatem. Autoritas aūt nō dicit maioritatē sed solum dicit originē. sicut posse ab alio z nō ab alio nō dicit minoritatē in potentia. sed solum sub autoritatē z originem. z sic intelligenduz est in ꝓposito de posse per alium. z non posse p alium.

QOnsequenter est questio secundo loco de secūdo articulo. vtrum in diuinis sit ordo. Et circā hoc querunt duo. Primo querit vtrum in diuinis sit ordo ponendus. Secundo vtrum in diuinis sit ordo nature.

¶ Questio. I. c

¶ QX in diuinis sit ordo. oñdit primo p aug. ad mari. vbi dicit. cū ōr filij a p̄re. nō significatur inequalitas substātie. ſz ordo nature. ¶ Itē hoc videt aucte ecclesie. q̄ ecclesia noiationē trinitatis exp̄mit ordinate. Dicit ēm in nomīe patris z filij z. ſ. z hic ordo nūq̄
17 mutat. ḡ ꝛc. ¶ Itē ordo dicit rōnem cōpleti esse et boni. esse ēm vt dicit Boetius ē quod ordinē retinet seruatq̄ naturam. similiter z bonū. sed in diuinis est p/fectissime ratio boni et esse. ḡ ibi est ratio ordinis. ¶ Item vbicunq̄ sunt plura inter quos nō est ordo sunt inordinati. sed in diuinis ꝑsonis est pluralitas. ḡ si nō est ibi ordo. est inordinatio z cōfusio. sed inordinatio z cōfusio repugnat diuinis. ḡ est ibi ordo.

¶ Contra. Eusebi⁹. in diuinis est numerus ſz non
18 ordo. ¶ Itē hocip̄m videt ex rōe ordinis. Aug. ō tri. dicit. Ordo est partiū dispartiū sua vnicuiq̄ tribuēs loca dispositio. sed in diuinis nō est distinctio locoꝝ ḡ ꝛc. ¶ Itē ordo ꝙtrariat simultati. ḡ vbi est ordo nō est oīmoda simultas. sed vbi nō est oīmoda simultas nō ē ꝑfecta equalitas. ergo cū in diuinis sit oīmoda et ꝑfecta equalitas. nullus est ibi ordo. ¶ Itē si ordo est in diuinis. aut est q̄d essentiale. aut notionale. Non essentiale. q̄ vbi ordo ibi distinctō. in diuinis aūt nō est distinctio ſm essentiā. ḡ ꝛc. Nec q̄d notionale. q̄/nia idē est ordo z ꝓprietas. sed ordo nullius ꝑsone est ꝓprietas. ḡ ꝛc. ¶ Itē vbi est ordo ibi est dependentia z inclinatio. nihil ēm ordinat ad aliquid nisi ad illud habeat inclinationē. in diuinis aūt nulla est dependētia. ḡ ibi nullus oīno ordo. ¶ Itē ordo ꝑsupponit numerū. ſz in diuinis nō cadit differētia ſm numerū vt oñsum est supra. ḡ nec ordo. ¶ Rō dōm q̄ triplex ē ordo. ſ. ſm potentiā. ſm antecessionē. z ſm originē. Ordo ſm potentiā ōr aliquoꝝ quorum vnū est superius aliud inferius. Et hoc pōt cē dupliciter. vel in loco. vel in dignitate. z hic ordo non cadit ī diuinis sicut ostendit prima ratio sumpta ab Eusebio. z ſcōa sumpta ab aug. sicut patet. Ordo vero ſm antecessionem dicit esse coꝝ quoꝝ vnū prius est. alterū ꝰo posteriuſ Et hoc dicit dupliciter. Aut quia antecedit duratione siue tempe. aut prius naturali intelligentia siue cognitione. z hic ordo nō est in diuinis sicut ꝓbat ratio tertia. q̄ hic ordo tollit equalitatē z simultatē quoꝝ vtrūq̄ ꝑfecte est in diuinis. Ordo aūt ſm originem siue ſm emanationē est ꝑductis ad ꝑductuz. z iste ordo est in diuinis. q̄ ibi est ordo principij z principiati. siue ꝑducentis z ꝑducti. z hunc ordinē esse in diuinis ꝓbant rationes prime. ¶ Ad illud q̄ obūcit q̄r/ 20
to q̄ ordo nō ē quid notionale nec ꝑsonale dōm q̄ est notionale. sed notionē cōtingit dupliciter significare. Aut sub ꝓpria ratione. vt cū dicit generatō. Aut sub cōmuni rōe. cōmunitate inquā rōis. vt cū dicitur ordo. notio. ꝓprietas. sicut individuū ē cōis intentio et sub hac communitate nō distinguit. tm̄ in ſnis inferioribus distinctionē ſupponit. ¶ Ad illud q̄ obj/ 21
cit vbi ē ordo ibi dependētia. dōm. q̄ ordo iportat habitudinē. z q̄ habitudo ī creaturis rōe impfectōis dicit dependentiā. tō ī creaturis iportat dependētiā. ī diuinis aūt solū ponit cōparationē z cōnerionē. z nullā dependentiā z inclinationē. ¶ Ad illud q̄ vltimo ob/ 22
jcit q̄ ordo ꝑsupponit numerū. Dōm. q̄ sicut ī diuinis nūer⁹ distrahit a rōe nūeri. q̄ ibi ē distinctio hypostasum tm̄. ita ordo a rōne ordinis simpliciter. q̄ cuius sit ibi ordo. nō tm̄ ē ibi antecessio. ſz solū originis emanatio. Vel aliter dōm. q̄ nō ſp ꝑsupponit distinctionē ſm numerū. nisi intelligat de ordine locali siue ſm positionē. ¶ Ā ordo ſm naturā z ſm naturalē intelligētiā attendit inter superius z inferius. inter que nō cadit numerus. z ita patet illud

¶ Questio. II d

Utrū in diuinis sit ordo nature. Et q̄ sic vī p aug. q̄ dicit in lra. q̄ cum dicit filius a patre. nō dicit inequalitas substantie sed ordo nature. ¶ Item vbi ē naturalis origo. ibi est naturalis ordo. sed in diuinis ē naturalis origo. ḡ. z naturalis ordo. ḡ est ibi ordo naturę. ¶ Itē vbi est cā et effectus. ibi est prius z posteri⁹ sed vbicunq̄ hoc ibi ē ordo nature. ergo cum in diuinis cōtingat repire causam et effectū. sicut dicit Ebriso. sup principiū ad hebre. et dam. j. li. ca. viij. Pater est causa filij. patet ꝛc. ¶ Contra. Cuiuscunq̄ est ordo ipm ordinat. ḡ si in diuinis est ordo nature. natura ordinat. sed q̄d ordinat. distinguit et numeratur.

Si hoc ergo in diuinis natura distinguit & numera
tur. sed hoc falsum. g̃ &c. ¶ Itē in diuinis idē est na
tura & essentia. q̃ natura nomen est eēntiale. sed i di
uinis nullo mō ponit ordo essentie. g̃ nec nature. ¶
¶ Item vbi est ordo nature ibi est p̄ius & posterius
fm naturā. g̃ si in diuinis est ordo nature. g̃ ibi ē p̄i
us & posterius. sed hoc nullo modo recipit. ergo nec
ordo nature. ℚ aūt in diuinis nō sit p̄us & posteri⁹
oñdit sic. Relatiua sunt simul natura. ergo p̄r & filꝰ
fm q̃ pater & filius simul sunt natura. q̃ relationes
in diuinis non sunt aduenientes. nec tm̄ sunt rō refe
rendi sed etiam existendi. ergo pater & filius fm suas
hypostases simul sunt natura. ergo nō est ibi ordo na
ture. ¶ Itē in causis creatis videmus gradus. quia
quanto substātia creata citius pōt velociꝰ opaī. Uñ
quedā opanī in tpe. quedā repente. quedā subito. et
illa causa que opaī subito. aliqñ nō p̄cedit tpe sed na
tura. Si ergo deus p̄ducit filiū fm oēm nobilitatem
et virtutē sue potentie. & virtus sue potentie infinite
maior est q̃ finite. nō ergo tm̄ simul duratiōe. sz etiaz
simul natura. p̄ducit. ergo nō ē ibi ordo nature ¶ Itē
videmꝰ in cognoscibilibꝰ q̃ quedaz habent sui cogni
tionem inuestigando & posteriꝰ tpe. & loquor de actu
ali nō de habituali vt anima humana. & quedā simul
23 durationē vt angelꝰ. ergo si dei cognitio. & dictio siue
locutio nō est accidēs sed multo nobilius & ꝑfectius
q̃ omnis creatura. habet verbū intelligentie non tm̄
simul durationē sz etiā natura. g̃ &c. ℟. dōm q̃ or
do dicit esse alicuius duplciter. Aut sicut ordinati.
aut sicut rōnis ordinādi. Ordo in diuinis sicut ordi
nati ꝓ psone p̄is & filij & s.s. Sicut rōnis ordinandi.
dicit nature. ¶ Natura em̄ dicit vim p̄ductiuaz fm q̃
dicit phs q̃ ē vis insita rebꝰ ex similibꝰ similia ꝓcrea
24 ans. In diuinis aūt ē ordo fm p̄ductionē. i. ꝓ ibi or
do nature. i. naturalis originis. Uñ genitiuꝰ ille non
cōstruit subiective sicut cū ꝓ albedo. p. sz ex vi dicla
tionis essentie. vt cū dicit albedo claritatis. Et iō re
soluit in duos. vt sit sensus. ordo nature. i. naturalis
origis. ex h̄ ptz fm̄ qđ obiicit q̃ obiicit ac si diceret
ordo eē nature vt rei ordiate. Patet etiā scōm q̃ esse
tia dicit in absolutione oīmoda. nō vt alterius prin
cipiū. natura ꝓo dicit vt alterius principiū. ideo di
cit cōparationē ad p̄ductionē siue emanationem natu 25
ralē. Uñ vlterius attendendū q̃ ordo fm naturalem
originē in his inferioribus duo dicit. s. emanationē
& anteccssionē. & rō huius est. q̃ emanatio in his inferi
oribus ponit diuersitatē substantialē. vnde omne qđ
emanat in his inferioribus ē effectꝰ. & quod p̄ducit ē 26
causa. & ideo dicitur causa ad cuius esse sequit aliud.
et quia aliud in natura. iō posterius i natura. In di
uinis aūt est emanatio ad quam non consequit essen
tie diuersitas vel nature. ideo nec p̄ius nec posteriꝰ
natura sed simul natura. & ideo in diuinis nō accipi
tur rō cause vel effectus fm latinos sz nomen p̄nci
pij cuius greci extenso noīe vtunt noīe cause. p noīe
principij. & iō in diuinis est ordo nature. nō quo alter
sit posterior altero. sed q̃ alter ex altero. & hoc ē qđ di
cit augꝰ. in lra. et ex hoc patet qđ scōo obiicit. q̃uis
em̄ in creaturis ordo posterioritatē ponat. nō tamen
in deo. & q̃uis nō sit ibi posteritas. nō sequtur ḡn bene
sit ibi ordo. Ex his patet obiecta ad vtrāq; ptem. Cō
cedendū ergo q̃ aliquo mō repit in diuinis ordo na
ture sicut oñdūt p̄me rōes. Tertia tm̄ rō deficit. q̃ no
mē cause non repit in diuinis fm latinos ꝓprie. Qđ
obiicit ad oppositū pater. q̃ ordo nō est nature vt rei
ordinate. Patet etiā qđ obiicit de diuīa eēntia. q̃ ēno
mē absolutū nec ip̄ortat rōz origis. Ultimū pz. q̃ ñ ē
ibi ordo nature. q̃ alter ꝓ altreo. sz q̃ alter ex altero.

Dist. xxj. Qualiter dictiones exclusiue accipiantur in diuinis

b Hic oritur questio trahens originē ex p̄dictis. Supra ꝓbauit magister equalitatē psonaꝝ. hic q̃ in ꝓbatio
ne dubias rōnes dixerat ꝓpter dictiones exclusiuas. mouet illas dubitationes & soluit. Et habet hec
pars tres partes fm tria dubia que ꝓponit. Primo em̄ querit de hac rōne tantus est solus pater quan
tus pater & filius. Secundo ꝓponit hanc siue querit de hac. solus pater est deus. & hoc facit ibi. Post hoc que
ritur. vtrū sicut dicit solus pater &c. Tertio queritur de hac. trinitas est solus deus. & hoc facit ibi. Sed iteꝝ q̃
ritur quō ipam trinitatē. Et in qualibet istaꝝ ptiū. primo mouetur dubitatio. secūdo soluitnr

¶ Queritur quomodo possit dici. tantus est solus pater quantus pater et filius. &c. cum sint inseparabiles. Dist. XXI

a

Hic oritur questio trahens originez ex p̄dictis. Dictum est em̄ supra q̃ tantꝰ
est solus pater. vel solus filius. vel solus spiritussanctus. quantus simul illi
tres. & q̃ due vel tres persone simul non sint maius aliquid q̃ vna persona
sola. Ideo querit aug. in vj. li. de trini. quō hec sane dici possint. cum nec pater sit so
lus. nec filius nec spiritussanctus. sed semper & inseparabiliter. et filius cum patre
et pater cum filio. et spiritussanctus cum vtroq; Inseparabiles em̄ sunt he tres pso
ne. ¶ Ad quod ita respondet Aug. in eodem. Solum deum patrem dicimus. non
quia sepatur a filio vel a spiritusancto. sed hoc dicentes significamus. quia illi simul
cum eo nō sunt pater. Solus em̄ pater pater est. qđ non dicit q̃ ipse sit solus. id ē si
ne filio vel spiritusancto. sed per hoc filius vel spiritussanctus a paternitatis consor
tio excluduntur. Ita et cū dicit solus filius. filius est. vel solus spiritussanctus. spiri
tussanctus est. non diuiditur filius a patre. vel spiritussanctus ab vtroq;. sed a con
sortio filialis ꝓprietatis excludunt pater & spiritussanctus. & a consortio ꝓcessibi
lis ꝓprietatis. pater & filius. Cum ergo dicitur. tantus ē solus pater. quantus simul
illi tres. per hoc q̃ dicitur solus. non separatur pater ab alijs. sed hic est sensus. So
lus pater. id est pater qui ita pater est. q̃ nec filius nec spiritussanctus tantus est &c.

Dubitatio. s. Aug⁹ ℟⁹.

Similiter intellige cum dicit solus est filius vel solus ē spiritussanctus. Solus ergo pater dicitur vt ait aug. in eodez quia non nisi ipse ibi pater est. z solus filius quia non nisi ipe ibi filius est. z solus spiritussanctus q2 nō nisi ipe ibi spiritussanctus est.

¶ Utrum possit dici solus pater est deus. solus filius ē deus. vel solus spiritussanctus est deus. vel pater ē solus deus. vel filius est solus deus. vel spiritussanctus est solus deus.

b

Dubitatio ij

¶ Post hoc queritur vtrū sicut dicitur solus pater est pater vel solus filius est filius. ita possit dici solus pater est deus vel solus filius est deus. ita et de spiritusancto. Aut pater est solus deus. filius est solus deus?

R°

Ad qō dicim⁹ quia pater z filius z spiritussanctus dicit etiam vnus deus. et hec trinitas simul ꝓprie dicit esse solus deus. sicut sol⁹ sapiēs solus potēs. Sed nō videt debere dici a nobis vbis nris vtentibus nisi vbi sermo autoritatibus occurrit. solus pat est deus. vel pater est solus deus. ita de filio z spūsctō dicimus. Vñ Aug⁹. in lib. vij. de trini. ait. Qm̄ ostendim⁹ quō posset dici solus pater vel solus filius. cōsideranda est illa sentētia qua dicit. Nō esse solū patrē deū verum solum. sed patrē z filium z spm̄scm̄. Ecce habes. q2 nō solus pater dicē dus ē esse verus deus. Item in eodem. Si quis interrogat pater solus vtrū sit deus? Quō rndebimus nō esse. nisi forte dicamus. ita esse quidē patrē deū. sed nō eū esse solū deū Esse aūt solum deū dicamus patrē z filiū z spm̄sanctū. Ecce hic habes. quia pater nō debet dici solus deus. atq; hoc solum in ꝑte subiecti tm̄ accipe quidā volunt. in ꝑte vero ꝓdicati sic concedunt. q; pater est solus deus. Sed ex verbis Aug⁹. videt ostendi. q; ꝓprie solus de⁹ dici debeat tota trinitas. Et hec trinitas vt ait Aug⁹. cōtra maxi. intelligit cū apls dicit. Beatus z solus potens. z ibi. Soli sapienti dō. z ibi. Inuisibili soli deo. Nō em̄ de solo patre hec accipiēda sunt. vt cōtendebat maximinus z alij heretici. sed de trinitate. Sicut z illud. Solus habet īmortalitatē. quia fm rectam fidem ipsa trinitas est vnus solus de⁹. beatus. potēs. sapiens. inuisibilis. Vñ Aug⁹. in eodem. Cū vnus deus sit trinitas. hec sit nobis solutio questionis. vt intelligam⁹ solum deū sapientē. solum potentem patrem z filium z spiritumsanctum. qui est vnus z solus deus.

Aug⁹. Q; non dicit solus pater de⁹ est

j. Thimo. vj Rhoma. xvj. j. Thimo. j. j. Thimo. vj

¶ Quomodo dicit trinitas solus deus cum ipsa sit cū spiritibus z animabus sanctis.

Dubitatio iij

c

b

R°.

Sed iterum queritur quō ipsam trinitatem dicimus solū deum. cum sit cū spiritibus z animabus sanctis? Ad qō respondet aug⁹. in. vj. lib. de trini. ita dicens. Trinitatem dicimus deum solū. cuius semp sit cum spiritibus z animab⁹ sanctis. sed solum dicimus. quia nō aliud q; ipsa trinitas deus est. nō em̄ illi cū illa deus sunt vel aliqua alia. sed ipa trinitas tm̄. nō illi vel alia deus est.

a Dec trinitas simul ꝓprie dicit esse solus deus. Cōtra. Videt p̄ velle negare istam pater est solus deus. sz videtur hec esse vera per exp̄sitionē. quia pater est deus. z nō aliud a deo vel aliud. g; tc. Jtē ꝑdicatum qđ dicitur de tota trinitate. ñ pōt esse nisi ꝑdicatum essentiale. q2 aliter nō diceret de tota trinitate. z essentiale ꝑdicatū dicit de qualibet ꝑsona sigillatim. ergo pater est solus deus. R°. dō. q; qñ solus p se additur ad predicatum. ita q; nō intelligitur a ꝑte subiecti. impropr⁹ est sermo. siue dicatur de trinitate tota. siue de patre. Nec vult dicere aug⁹. q; sol⁹ de⁹ ꝑdicet de tota trinitate ita q; non de patre. Sed in illis locutionibus. soli deo bonor et gloria z cōsimilib⁹. solus de⁹ nō accipit pro vnica ꝑsona excludendo alias ꝑsonas. sed ꝓ tota trinitate excludēdo alias naturas. z magister ita accipit. ac si Aug⁹. vellet dicere. ñ q; hoc. s. solus deus p̄dicaret de trinitate. et nō de patre. sz ipe vult q; supponat ꝓ ipa trinitate. Pro patre vero si supponat. nō tm̄ per se supponit ꝓ solo ꝑre z ideo Aug⁹. concedit q; sola trinitas est sol⁹ vnus deus. non tamē solus pater. vñ z magister nō dicit q; pater nō sit solus deus. sz q; nō ꝓprie dicit. z illud manifestū est si inspiciatur qualiter solus debet addi ad ꝑdicatū.

I

b ¶ Quomodo ipsam trinitatem dicim⁹ solum deum cum sit cum spiritibus z animab⁹ sanctis. Quer̄t cum

insepabilis sit a rebus alijs. z intimus omnibus. ꝓter qō magis dicit esse cū sanctis q; cū alijs? R°. dōm. q; q; z uis deus sit cum omnibus z in omnibus. tm̄ specialiter dicitur esse cum sanctis ꝓter effectum gratie inhabitātis per quam ipsi conformant z cari z similes ei fuerūt. Unde Prouerb. viij. Delicie mee esse cum filijs hominum. dicit sapientia dei. Unde dominus vobiscum dicitur hominibus non bestijs.

c Nemo nouit patrem nisi filius. Contra. cum nemo comparatur ex non et homo. ergo nemo idem est quod nullus homo. sed dictio exceptiua non excipit nisi cōtentum sub termino. Unde nihil est dictum Nullus homo currit nisi asinus. cum ergo pater non contineatur i suppositione huius nominis homo. patet ꝛc. Si tu dicas ꝙ ampliatur ex vsu distributio importata per istum terminū nemo vltraꝯ ad homines. tunc ego quero ꝓ quo stat. aut ꝓ creato. aut ꝓ increato. Si ꝓ creato. nulla est exceptio. quia simpliciter vera. ꝛ preterea pater non est ibi contentum. Si ꝓ increato. simpliciter et totaliter est falsa. ergo ꝓ exceptionem non potest verificari. Si tu dicas ꝙ ꝓ vtroꝯ. quō potest hoc esse. cum nihil habeant cōmune. Et si habent cōmune. aut hoc ꝙ est nemo distribuit ꝓ essentijs. aut ꝓ psonis. Si ꝓ essentijs. ergo non debet excipi pater. Si ꝓ personis. ergo debꝫ excipi. s. s. sicut ꝛ pater. alioquin locutio est falsa. Rº. dōm ꝙ nemo distribuit cōmuniter ꝓ cōmuni cognoscente siue habente vim cognitiuam. et distribuit nemo nō ꝓ supposito tantū siue ꝓ personā. sed ꝓ natura. vnde pater nō excipit ꝙ psona. sed quia eiusdem nature cum filio. et ideo implicatur in illa exceptione filius ꝛ spūssanctus. ꝛ iō locutio habet veritatē. Vel dic ꝙ nemo distribuit ꝓ hominibus. et tenet nō exceptiue sed aduersatiue. sicut dicitur. ij. Thimo. ij. ad nihil vtile ē nisi ad subuersionem audientium.

Verumtamen vt ait aug. ꝛ si de solo patre predicta dicerentur. non tamen excluderetur filius vel spiritussanctus quia hi tres vnum sunt. sicut in Apocal. de filio legit. ꝙ habet nomen scriptum quod nemo scit nisi ipse. Non ergo inde separatur pater vel spiritussanctus. Et cum dicit. Nemo nouit patrem nisi filius. non inde sepatur pater ꝛ spiritussanctus. quia inseparabiles sunt. Aliquando etiam nominatur pater ꝛ filius. ꝛ tacetur spiritussanctus vt veritas ad patrē loquens ait. Et cognoscant te ꝛ quem misisti iesum christum. esse vnuꝫ verum deum. Cur ergo inqt aug. tacuit de spiritusancto. quia consequens est vt vbicunꝯ nominatur vnus. sicut pater ꝛ filius. tanta pace vni adherens intelligatur etiā ipa pax. quāuis non cōmemoretur. vno ergo istorum nominato. etiam reliqui intelliguntur. quod in pluribus scripture locis occurrit.

Etsi de solo patre ꝓdicta dicerentur. nō tn excluderetur filius et spūssanctus. c

Aug⁹.

3 Ad intelligentiam huius partis est hic questio de dictionibus exclusiuis. ꝛ circa hoc principaliter querenda sunt duo. Primo queritur vtrum dictio exclusiua in diuinis vere addat terminо substantiali. Secundo vtrum vere addatur termino relatiuo. Et quantum ad primuꝫ querunt duo. Primo. vtrum dictio exclusiua vere addatur termio substantiali a parte subiecti. Secundo. si vere addatur a parte predicati.

Questio. I a

Qꝛ vere addatur huic termino deus a parte subiecti ostenditur hoc modo. Deus habet aliquid ꝓprium. sed ꝓprium est quod ineſt soli. ꝙ ꝛc. et quia constat ꝙ exclusio vere addit termino substantiali respectu predicati essentialis. vnde bene dicit. solus deus creat. queritur vtrꝫ vere addatur ei respectu ꝑdicati ꝓprij. sicut termini relatiui. vtrum sꝛ vere dicatur. solꝰ deus est pater. Et ꝙ sic videtur ꝑ suam expositionē que est. solus deus est pater id est non alius ab deus ē pater. ergo solus deus est pr̄. ꝛ ꝙ sit ista eius expositio hoc habetur a cōmuni vsu. et a philosopho qui dicit ꝙ solus idem est quod non cum alio. Item hoc videtur a conuertibili. quoniam iste due conuertuntur Nihil preter petrum currit. ergo solus petrus currit ergo et iste due. Nihil preter deum est pater. ergo solus deus est pater. Sed prima est vera. quia hec est falsa. Nihil est pater. ꝛ non habet instantiā nisi i deo. ergo ꝛc. Item a quocunꝯ remouetur hoc quod ē in plus. remouetur quod est in minus. sed esse deum est in plus abꝯ esse patrem. ergo a quocunꝯ remouet deus. et pater. sed quecunꝯ sic se habent. ꝙ a quocunꝯ remouetur vnum ꝛ alterum. vnum precise ꝑdicat de altero. nec habet instantiam. ergo pater precise predicatur de deo. sed si ꝑcise. ergo cuꝫ exclusione. ergo ꝛc. Contra. Terminus accidentalis implicat rem suam circa suum subiectum. vt patet cum dicitur homo albus currit. circa hunc terminum homo implicatur albedo. ergo similiter cum dicitur. solus deus est pater. circa deū implicatur solitudo. Sed hylarius dicit ꝙ deus non est solitarius confitendus. ergo ꝛc. et ratio ista concludit ꝙ non possit vere addi. nec cuꝫ predicato ꝓprio. nec cōmuni. Item ostendit ꝙ nō possit vere addi respectu predicati communis. vt cū dicatur. solus deus creat. hoc cm̄ nomen deus deſe habet suppositionem quasi indefinitam respectu ꝓsonarum. ergo reddit locutionem veram ꝓ aliquo. sꝛ ꝓ quolibet est falsa. hec est enim falsa. solus pater creat. ergo cum omne predicatum essentiale cōueniat tribus. ꝛ non solum vni. nullo modo potest addi dictō exclusiua respectu talis predicati subiecto communi Item ꝙ nō respectu ꝓprij videtur. quia si hec ē vera. solus deus est pater. ergo a simplici cōuersa ꝛ hec solus pater est deus. sed ista est falsa. ergo ꝛc. Si dicas ꝙ non conuertitur simpliciter. Contra. habet intellectum vniuersalis negatiue. et particularis affirmatiue. ꝛ vtraꝯ conuertitur simpliciter. ergo ꝛc. II Rº. dōm ꝙ hec dictio solus potest esse catheguema vel sincathegorema. Scōm ꝙ est catheguema. sic est nomen adiectiuum absolutum ponens rem suam circa suum substantiuum. et res sua est solitudo. Unde tantum valet hic solus quantum solitarius. et qꝛ solitudo nullo modo recipitur in diuinis abꝯ tuꝫ ad substantiam. quia est in multis psonis. hoc nomen solus non recipit in diuinis substantialibus. sicut ostē dit prima ratio. Si aūt accipiatur in abꝯ tum est sincathegorema. sic priuat associationem. ꝛ importat aliquam negationē. et sic cum aliquod predicatū ꝛ substantiale et psonale ꝑcise dicatur de nomine substan-

tiali·sic vere dicitur in diuinis ꝛ respectu p̄dicati substantialis ·vt cuz dicitur solus deus creat·ꝛ respectu
5 psonalis·vt cum dicit solus deus est pater· ¶ Ad illud ergo quod obȝcitur ꝙ ponit rem suam circa substantiuuz·dom ꝙ non est simile fm ꝙ hoc nomen sol⁹ tenet sincathegorematice·qz albus est dispositio subiecti absoluta·vnde absolute ponit rez suam circa terminū deus·et sic iste sunt false· ¶ Ad illud
6 non ponit solitudinem sed precisionem· ¶ Ad illud quod obȝcit scdo ꝙ terminus substantialis debet reddere locutionez veram p aliqua psona·dom ꝙ terminus cui additur exclusio·respectum habet ad predicatum·ꝛ respectum habet ad exclusionem·et licet respectu predicati possit habere suppositionem personalem·vt cum dicatur·solus homo currit·tamen regula est apud sophistas·ꝙ p̄ compationem ad dictionē exclusiuā talis terminus habet suppositionem simplicem·vnde nullo modo licet descendere·et hoc ē qđ dicitur in libro de regulis fidei·ꝙ dictio exclusiua facit exclusionem ȝtum ad genus rei·non quātum ad rem generis·qz ratione forme communis que est genus rei·non ratione suppositi que est res generis.
7 ¶ Ad illud quod obȝcit vltimo ꝙ conuersa est falsa·dom ꝙ illa nō est sua conuersa·qz ista solus deus est pater·habet intellectum negatiue huius·nullus aliꝰ a deo est pater·ꝛ hec conuertitur simpliciter·sed hec non est sua conuersa·nullus alius a patre est deus·sed hec·nihil quod est pater est aliud a deo·idem enim quod subȝciebatur in prima debet predicari in secunda·et sic patet illud. ¶ Questio. II b

Utrum dictio exclusiua vere possit addi termio sbali a parte p̄dicati·Et ꝙ sic ostendit hoc modo·Aug⁹·vij·de trini·Patrem dicimus esse deum·sednon esse solum deum·esse aūt solum deum dicimus patrem ꝛ filiū ꝛ spiritū sanctū Si tu dicas ꝙ ly solum intelligitur a pte subiecti·obȝcit exp̄ssiꝰ ꝙ hoc qđ dicit Aug⁹· ꝯtra mari· Ipa trinitas est vnus solus verus deus· ꝯstat ꝙ in hac solus deus nō pōt esse dispositio ex pte subiecti·qz sic esset sermo incōgruus·ḡ ꝛc· ¶ Itez hoc videtur p̄ expositionem·trinitas est deus·et non aliud ȝ deus·ḡ trinitas est solus deus·p̄misse sunt vere·ergo et conclusio. ¶ Itē ratione videtur p̄ simile·qñ p̄dicatum nō ineſt alīq ȝ subiecto vere·hec dictio solꝰ accipitur ex parte subiecti·ergo quando subiectū nō subest alīq ȝ predicato·vere accipitur a parte predicati·sed istud subiectum trinitas·non ineſt alīq ȝ deo·ergo ꝛc· ¶ Cōtra· Hec dictio solus est dispositō subiecti·sicut hoc signum omnis·sed quando oīs additur ad p̄dicatū·locutio est falsa ꝛ improp̄ria·ḡ similiter qñ hec dictio solus· ¶ Itē hec dictio solus addita alicui termino excludit alium·vnde sensus est·solus homo·homo ꝛ non alius·sed alius respicit suppositū·ꝛ terminus subȝcit ratōne suppositi·ꝛ p̄dicat rōne forme·ḡ hec dictio solus de sui rōne respicit subiectum·ḡ falso ꝛ improp̄rie addit p̄dicato· ¶ Itē fm ꝙ additur p̄dicato·aut tenet cathegorematice·aut sincathegorematice· Si cathegorematice·tūc est nomē adiectiuum ꝛ nō recipitur in diuinis·Si sincathegorematice·sed sic importat negationem implicitaz·sed negatio antecedit quod negat·ergo necesse est ꝙ antecedat compositionez quā negat·ſz cū dr p̄ est solus deus·nō sequit ꝯpositionē·ergo videt ꝙ nō possit ipaz negare·ḡ ꝛc· ¶ Item ego quero quid excludat quando additur ad p̄dicatū· Si aliud a p̄dicato vt sit sensus·est solus deus·i·deus ꝛ non aliud·tunc est ibi supfluitas·quia forma predicati excludit aliam formam disparatam quantum est de se·vnde sequitur·iste est homo·ergo non est aliud ab homine·ergo videtur ꝙ dictio exclusiua facit supfluitatem ꝛ nugationem·nō ergo tenetur exclusiue·ꝛ ita videtur ꝙ teneatur adiective solum·ꝛ ꝙ importet solitudinem circa hunc terminū deus·et sic iste sunt false· ¶ R⁰· ad hec volueūt aliqui dicere·ꝙ hec dictio solus p̄prie non debet addi ad p̄dicatum·sed tm̄ ad subiectum· ꝛ cum addit p̄dicato·improp̄rie sunt locutiones·ꝛ tunc idem est dicere solus ꝛ tantū·ꝛ tm̄ si aliquis inspiciat·non tm̄ cum hac dictione solus·sed cum hac dictione tm̄ videbit improp̄rietatem ꝛ supfluitatem· Quid enim aliud ē dicere trinitas est tm̄ deus·nisi· est deus ꝛ non aliud ȝ deus·hoc improp̄rie satis dictum est·qz hoc ipso qđ deus est·excludit ꝙ non sit aliud a deo·si enim deus est·ergo non est aliud a deo·ꝛ nullus hereticus vnq̄ dixit trinitatem esse deum·quin diceret aliud esse a deo·et ideo non videtur magnum quid aug·dicere si h̄ voluit dicere· Propterea aliter dicendum est·ꝙ hec dictio solus dupliciter potest addi termino substantiali·aut p̄ se·aut cum termino numerali siue partitiuo· Per se improp̄rie additur·ꝛ si addatur fm vocē·tamen fm intellectum stat a parte subiecti· Idem enim est dicere·homo albus est·ꝛ est albus homo·vnde sensus est·non dicimus patrem esse solū deum·i·nō dicimus solū patrē esse deū·Si aūt aliter ponatur·videtur sermo habere supfluitatem ꝛ improp̄rietatem·quia hoc excludit qđ excludebat ex natura ipius predicati· Aliter addit hec dictio solus termino sbali cū termino numerali·sicut cū termino vnus·ꝛ tunc excludit pluralitatem·ꝛ hoc modo bene addit p̄dicato·ꝛ sic accipit Aug⁹·cōtra mari·cum dicit·trinitas est vnus solus verus deus·ita ꝙ nō plures·ꝛ tūc est verus sermo ꝛ p̄prius·ꝛ ꝯtra hereticos·q̄ dicebant trinitatez plures esse deos·ꝛ importat p istū terminū solus pluratio multitudinis·ꝛ ita distinctio ꝛ magis p̄prie dr de trinitate·ꝙ trinitas sit vnus deus·ȝ de patre·cum tm̄ posset dici de vtroq̄·qz p̄ est vnus deus·ꝛ nullus vnq̄ dixit patrē esse plures·sed de trinitate sive de tribus aliqui dixerunt·ꝛ ideo ꝯgruentius dr trinitas ē vnus solus deus· Cōcedendū ē ḡ ꝙ solus pōt addi ad p̄dicatū termini sbalis vere in diuinis·ſz n̄ p̄prie nisi cū determinatiōe ꝛ additiōe termini ptitiui· ¶ Ad illud ḡ qđ obȝcit·ꝙ solꝰ ē dispositio subiecti·sicut h̄ signū oīs·dom·ꝙ nō ē ita p̄pria dispositio subiecti sic hoc signū oīs·qz oīs distribuit p suppositis p q̄bz termin⁹ subȝcit nō p quibz p̄dicat·saltē simul sumptis· Solus aūt nō solū dicit rōne suppositi·verū etiā rōne forme·qz excludit aliū·ꝛ etiā pt excludere aliud·et p hoc patet sequēs·qz nō semp excludit aliū masculine·sed etiam potest excludere aliud neutraliter·vel etiam pluralitatem quando additur termino numerali vt visum est. ¶ Ad illud qđ querit vtrū teneatur sincathegorematice·vel put est nomen importās formā tenoiantē·vt idē sit solꝰ qđ solitarius·dom·ꝙ sin cathegorematice· Nō obȝcit ꝙ sequit cōpositionem dom·ꝙ solꝰ importat duo i se·s·intellectū butꝰ noiis aliꝰ·ꝛ intellectū negatōis·q̄tū ad intellectū hꝰ noiis alius·respicit terminū circa quē ponit·ꝛ sequit actum· q̄tū ad intellectū negatōis p̄cedit·ꝛ hoc non est inconueniens ȝtum ad diuersa precedere ꝛ sequi·hoc ptz exponenti· Si em̄ dicā video solū cōtradū·sensus ē·

videō Conradum ꝛ nō videō alium a conrado. Si/
11 militer intelligendum est in ꝓposito. Ad illud qō que
ritur quid excludit cū addiť ꝑdicato. dōm. q̄ qñ addi
tur sine determinatione. excludit aliā formā. ꝛ tūc re/
uera est ibi superfluitas ꝛ impꝛopꝛietas. tamen nihilo/
minus veritas. sed quando addiť cū termino parti/
tiuo. tunc excludit pluralitatem. ꝛ tunc potest locu/
tio habere veritatem. pater ēm ꝛ filius sunt vnus de
us ꝛ non plures. ꝛ ita vnus solus deus ꝛc.

Consequenter secundo loco est questio de se/
cundo articulo questionis. s. vtrum dictio ex
clusiua possit addi termino relatiuo. circa ꝫ
querunť duo. Primo queriť vtrum dictio exclusiua
vere addať termino ꝓsonali respectu ꝑdicati ꝓpꝛiꝝ
Secundo vtrum vere addatur termino personali re
spectu ꝑdicati cōmunis. vt vere dicatur. solus pa/
ter est deus.

Questio. I c

Ꝗ respectu ꝑdicati ꝓpꝛiꝝ vere addať. vt sꝛ hec sit
vera. solus pater est pater. videť ꝓ aug. vꝰ. de trinita
te. In illa trinitate solus pater dicit pater. q̄ nullus
nisi ipse est ibi pater. Item hoc videť ꝓ expositio/
nem. q̄ ꝓsona patris est pater. et nulla alia est pater.
ergo hec est vera. solus pater est pater. Item nihil
est magis ꝓpꝛium alicui cꝫ quod est idem sibi re et ra
tione. ḡ ꝓpꝛiſſime dicit de se. sed quod ꝓpꝛie cōuenit
alicui. conuenit soli. ergo pater dicit de solo patre.
Contra. solus vt vult ꝓbs idē est qō non cuꝫ alio.
sed impossibile est patrē non esse cum alio. ergo semp
qñ addiť huic termino pr̄ vel alīꝫ termino ꝓsonali. est
locutio falsa. Item solus excludit alium. sed alio ē
deus. alio est pater. ergo addita huic termino pater
excludit deum. ergo si hec est vera. solus pater est pa/
ter. ꝛ hec similiter. deus non est pater. q̄ si hec est fal/
sa. ergo et prima. Item solus includit hoc relatiuū
alius. sed alius ita est relatiuū diuersitatis. q̄ nihilo/
minus implicat aliquam idemptitatem. Unde sequit
iste vadit cum alio homine. ergo iste est homo. si er/
go excludit alium ab hoc quod est pater. aut aliū pa/
trem. aut alium deum. sed quocunq̄ modo dicatur ē
12 locutio falsa. ꝛ implicatio falsa. ḡ ꝛc. Rō. Dōm q̄
fm q̄ hec dictio solus tenetur sincathegorematice im
portat pꝛiuationem associationis. ꝛ locutio similiter
est vera. excluso illo sensu quo importat solitudinem
q̄ sic nō accipiť in diuinis sicut supꝛa dictū ē. Scōm
ēm q̄ importat pꝛiuationē associatiōis vera ē. Quia
cum tripliciter possit eam importare. in quolibet sen
13 su locutio est vera. Potest ēm hec dictio solꝰ impor/
tare pꝛiuationem associationis respectu forme termi
ni. vt dicatur solus pater. id ē ille qui est solus pater.
ꝛ sic absq̄ dubio veritatem habet. solus pater est pa/
ter. Uel potest importare pꝛiuationem associationis
respectu ꝑdicati. et hoc dupliciter. vel in participā
do. vt q̄ aliꝫ nō conueniat. ꝛ adhuc vera est. q̄ hoc ꝑ/
dicatum quod est pater soli ꝓsone patris conuenit il/
la ēm ꝓpꝛietas patri conuenit. ꝛ ita q̄ nulli aliꝫ. Uel
potest importare pꝛiuationem associationis in com/
participando. vt cum dicit petrus comedit solus. vl
vadit romam solus. nō quia alius nō vadit romā vl
nō comedit. sed quia nullus compꝛticipat cum eo cꝫ/
uis ꝓticipet. ꝛ sic locutio adhuc est vera. quia ꝓsona
patris non participat vel compꝛticipat cum alia in ꝓ
pꝛietate paternitatis. ꝛ ideo fm q̄ solus excluſiue te/
netur iudicať locutio vera. Ad illud ḡ qō obiciť
14 q̄ solus idem est quod nō cum alio. Dōm q̄ negatio
illa non simpliciter excludit aliū in existendo. sed ex/
cludit alium respectu forme subiecti vel pꝛedicati vt
visum est. ꝛ cuius pater cum alio existať. ꝛ non possit
sine alio esse. quia tñ ꝓpꝛietatem paternitatis cū alio
nō cōicat. ideo habet simpliciter locutio veritatem.
Ad illud quod obiciť q̄ alio est deꝰ. alio est pater. 15
dōm q̄ sicut dictum est supꝛa. alius dicit diuersitatē
fm rationem dicendi vel intelligendi in verbo ꝓpo/
sito. sed in expositione huius dictionis solꝰ. dicit di/
uersitatē siue distinctionem in supposito. ꝛ quia de/
us in supposito non differt a patre imo supponit ꝓ
patre. ideo non sequiť q̄ dictio exclusiua addita pa/
tri excludat deum. Ad illud qō obiciť q̄ alius im/ 19
plicat formam aliquam fm quam conueniat. dōm q̄
istud nō oportet q̄ ista sit forma ꝑ terminū importa/
ta. vere enim dicit homo est aliud ab asino. nisi quan
do aduenit illi termino immediate. vt cum dicit ali/
us asinus. includit conuenientia in natura cōmuni.
sed cum dicit solus pater. nō est dicere q̄ pater et nō
alius pater. sed pater ꝛ non alius a patre. ꝛ ideo non
importať conuenientia in forma ꝓpꝛietatis paterni/
tatis cum alietate. sed sufficit q̄ sit alia ꝓsona. pr̄ ēm
est alia ꝓsona. vel etiam alia ēntia. ꝛ ista excludit ꝫ
quod est solus. et sic patet illud.

Questio. II d

Utrum dictio exclusiua vere addatur termino perso
nali respectu ꝑdicati communis. vt vere dicať so/
lus pater est deus. Et q̄ sic videť auctoritate ꝛ rōe. Au
ctoꝛitate sic. ecclesia cantat. Tu solus altissimus iesu
christe. Et illud. deo patri sit gloria. eiusq̄ soli filio. ꝛc
et cōsimiles multe inueniunť. Item Matth. xj. Ne/
mo nouit filiꝫ nisi pr̄. sed nemo nisi pater. ꝛ solꝰ pr̄.
quertunť. ḡ solus pr̄ nouit. ꝛ hoc ꝑdicatū ē essentiale
ta alicui. non excludit nisi aliū. sed tres ꝓsone non ha
bent alietatem respectu ꝑdicati substantialis. ḡ addi
si non excludit. locutio est vera. ḡ ꝛc. Item dictio ex
clusiua addita alicui nō excludit quod est in eo vt ꝓs
vt si dictio exclusiua addiť petro. nō excludit pedem
petri. ḡ cum maiori idemptitate sit filius in patre q̄
pes in petro. dictio exclusiua addita patri non exclu
dit filiū. Contra. nec pater solus. nec filius solus.
nec spiritussanctus solus deus est. ḡ nō vere addiť re
spectu termini cōis. Item omnis ꝓpositio in qua
ꝑdicatum cōmuniꝰ est subiecto. addita exclusione ad
iecto. sed talis est hec ꝛ similes. solus pater est deus
ergo ꝛc. Item dictio exclusiua addita alicui exclu/
dit omne illud qō ponit associationem cum termino
et hoc patet. q̄ pꝛiuat associationem. sed filius poit
associationem cum patre. vñ pater cū filio est pr̄ cuꝫ
alio. Item dictio exclusiua excludit omne aliud. ꝛ
maxime oppositū. sꝛ relatiua sunt vna dr̄ia oppositi/
tionis. ergo addita vni relatiuo excludit aliud. ergo
addita patri excludit filium. et si hoc. omnes tales
sunt falsе. Rō. q̄ hic est duplex positio. Quidam
enim simpliciter et sine distinctione concedunt has 17
et consimiles. solus pater est deus. et positio eorum
est. q̄ dictio exclusiua addita vni relatiuorum non ex
cludit reliquum. Et ratio huius positionis est. quia
non excludit quod consequitur ad terminum. et in/
telligitur in termino. vt addita homini non exclu/

dat animal. sed vnum relatiuoꝝ intelligitur ī altero. et cōsequitur alterꝫ. g̃ addita vni non excludit alterū. Et si opponat q̄ solus excludit oppositiuꝫ. dicunt q̄ relatiua ꝛ sunt differentie oppositionis ꝛ entis. Oppositionis ꝓm q̄ ad idē. ꝛ sic addita vni excludūt aliud. Unde sequitur iste est tm̃ pater. ergo non ē filius Scōm q̄ ad diuersos compat̄ sunt differentie entis et sic posito vno ponitur ꝛ reliquū. ꝛ vnū nō excludit ab alio. q̄ dictio exclusiua illud soluꝫ aliud excludit. qō non necessario ꝯcomitatur. Sed hec positio non videtur ꝙueniēs. Dictio cm̃ exclusiua ꝙuat associatō nē. g̃ excludit omne illud quod ponit circa ipam associationem. ꝛ iō addita patri excludit filiū. Et ꝓpter
18 hoc alia est opinio q̄ dictio exclusiua addita patri excludit filiū. ꝛ hec positio magis est ꝓbabilis. Scōm hanc positionē ꝓcedendo. distinguēde sunt hmōi locutiones ꝓm q̄ distinguit aug. ꝛ magister tāgit. quia solus pōt facere exclusionē respectu cōpositiōis ītellecte circa subiectū. vel respectu cōpositōis ꝓncipalis Si ꝓmo mō tūc ē sensus. sol⁹ pr̄ ē d̄⁹. i. ille q̄ sol⁹ ē pr̄ est deus. ꝛ tunc remouet formā termini subiecti ab aliis. nō formā predicati. et sub hoc sensu vere sunt omnes. Et sub hoc sensu accipit aug. solus. s. est tantus quant⁹ est pater ꝛ filius. Si aūt faciat exclusionez respectu ꝓncipalis cōpositionis. locutio est falsa. ꝛ omnes false sunt. ꝓpie loquendo. nisi addat determinatio vt tantum. vt patz cū dr. Tu solus altissimus Jesu xp̃e cū. s. s. cē. ꝛ sic patet primū. ¶ Ad illud 19
qō obiciꝫ scōo q̄ solus pater ēt pollet huic nemo nisi pater. dōm q̄ falsum est. q̄ nemo distribuit ꝓ natura nō ꝓ ꝓsona. solus aūt additur termino ꝓsonali. iō excludit ꝓsonam. ideo ꝓpie loquēdo hec ē falsa. Solus pater nouit filium. cuius hec sit vera. Nemo nouit filium nisi pater. q̄ sensus est. Nemo id est nulla creatura. nisi ille q̄ est eiusdem nature vt pater ¶ Ad
aliud quod obiciꝫ. q̄ dictio exclusiua excludit aliū 20
dicendum q̄ excludit omne aliud vel alium quod non predicatur nec subiciꝫ. sed associatur. siue sit aliud in forma. siue in suppposito. et q̄m̃ pater cū filio respectu p̄dicati substantialis associatur. iō respectu illi⁹ excludūtur inuicem. ꝛ q̄ pars nō associat iō non excluditur. vñ idemptitas maioꝝ vel minoꝝ nihil facit ad exclusionem. sed rō associandi vel nō associādi. Et si obiciatur q̄ addita diffinito nō excludit diffinitionē. ꝛ antecedēti nō excludit ꝯsequens. Breuiter dicendū q̄ si ꝯsequens ita sequitur. q̄ nō ponat associationē. ꝛ diffinitio nō clardat in se diuersum. tūc nō excludit. Si ꝙo aliter est. tunc excludit ꝛ cōtradictorie opposita implicātur in antecedente. vnde hic implicatur ꝯtradictio. tm̃ pater est. Huic aūt positioni cō cordat aug. qui negat banc. solus pater ē d̄us. et cōsimiles.

¶ Dist. xxij. de trinitate ꝛ vnitate ꝓm q̄ credita ꝛ intellecta rōnabiliter ꝛ catholice exp̄mitur.

Post predicta nobis disserendū videtur de noīm diuersitate. Supra egit magister de sacra trinitate ꝓm q̄ catholice creditur ꝛ intelligitur. in hac ꝑte agit de ea ꝓm q̄ credita ꝛ intellecta ꝑ catholicos ꝓmones exp̄mitur. Unde sicut ipe mḡr dicit in lr̄a. intendit hic agere de noīm diuinoꝝ diuersitate. Et hec ꝑs habet duas partes. In prima ꝑte determinat de noibus diuinis in generali. In scōa in spāli. et hoc dist. xxij. p̄dictis adiciendū est q̄ cū oīa nomina cē. ¶ Prima pars diuiditur in duo. In ꝓma ponit magister multiplices nominum diuinoꝝ differētias. In scōa omnes reducit ad duas. ꝓm illud Boetij in libro diuisionum. Omnis diuisio est bimembris. vel ad bimembrē reducibilis. et hoc ibi. Sciendum est igitur q̄ illa que ꝓpie pertinent. Item prima diuiditur in duas. In ꝓma ponit magister differentias noīm diuinoꝝ ꝓm aug. ꝛ ꝓm ambr̄osiū. In scōa ad maiorem explanationem sup̄addit alias tres differentias. ibi. His adiciendum est q̄dam nomia esse cē. ¶ Similiter secunda pars in qua reducit hec membra ad duo. habet duas ꝑtes. In prima ostendit q̄ nomina in diuinis quedam dicuntur relatiue. ꝛ hec ꝑtinent ad personas. Quedam ad se. ꝛ hec dicuntur de omnibus simul. In scōa ostendit hoc esse verū. ibi. Deus cm̃ non est magnus ea magnitudine.

Di. XXII. ¶ De nominū differentia quibus vtimur loquentes de deo ꝓm augustinum et ambr̄osium. a

Post predicta nobis disserendū videtur de nominū diuersitate. quibus loquentes de vnitate ac trinitate ineffabili vtimur. Deinde demonstrandū est quibus modis de ea aliquid dicatur. Illud ergo precipue teneamus. quedā esse nomina distincte ad singulas personas pertinentia. vt ait aug⁹. in. ix. libro de trinitate. que de singulis tantū dicuntur ꝓsonis. Quedam vero vnitatē essenie significantia sunt. que et de singulis singulatim. ꝛ de omnibus cōmuniter dicūtur. Alia vero sunt que translatiue ac per similitudinem de deo dicuntur. Unde Ambr̄o. in ij. libro de trinitate ait. Quo puri⁹ niteat fides. tripartita videtur deriuanda distinctio. Sunt enim nomina quedam que euidenter ꝓprietatem personamq̄ deitatis ostendunt. Et sunt quedam que perspicuam diuine maiestatis exp̄munt vnitatem. Alia vero sunt que trāslatiue et per similitudinem de deo dicūtur. Proprietatis itaq̄ indicia sunt. generatio. filius. verbuꝫ. et huiusmodi. Unitatis vero eterne. sapientia. virtus veritas. ꝛ huiusmodi. Similitudinis vero. splendor. character speculum et huiusmodi.

Aug⁹. De di. no. tres differentie

Ambr̄o. De di. no. tres differentie.

Premissis addit tres nominū differentias que temporaliter deo conueniūt. ⁊ relatiue dicunt̄ ad creaturā. b

a His adijciendum est quedam etiam nomina esse vt aug. ait in. v. li. de trini. que ex tpe deo ꝯueniunt. et relatiue ad creaturam dicuntur. Quorū quedam de oībus dicunt̄ ꝑsonis vt dn̄s. creator refugiū. Quedam aūt non de omib⁹ vt donatus. datus missus.

a Prīa differētia

Preterea est vnum nomē qd̄ de nulla ꝑsona singilatim dicitur. sed de omib⁹ simul. i. trinitas. qd̄ nō dicit̄ ꝑm sub̄az. sed b quasi collectiuū pluralitatē designat ꝑsonarū

Scd̄a dr̄ia

b Sunt etiā quedam nomīa que ex tpe deo ꝯueniūt. nec relatiue dicuntur. vt humanatus. incarnatus. ⁊ hmōi. Ecce sex noīm differentias assignauimus. quibus vtimur loquentes de deo. de quibus singulis agendum est.

Tertia dr̄ia.

Reducit omnes nominum diuinoꝝ dr̄ntias ad duas qꝛ quedā dicuntur relatiue ⁊ hec ꝑtinent ad personas. Quedam ad se. ⁊ hec dicuntur de omnibus simul. c

c Sciendum est ergo ꝙ illa q̄ ꝓprie ad singulas ꝑsonas ꝑtinent. relatiue adinuicem dicunt̄. sicut pater. ⁊ filius. ⁊ vtriusq; donum spiritussanctus. Ea vero que vnitatem essentie significant. ad se dicunt̄. ⁊ ea q̄ ad se dicunt̄. substantialiter vtiq; dicunt̄. ⁊ de omnibus cōiter. ⁊ de singulis singilatim dicunt̄ ꝑsonis. ⁊ singulariter non pluraliter accipiuntur in summa. vt deus. bonus. potens. magnus. et hmōi. Que aūt relatiue dicunt̄. substantialiter nō dicunt̄. Vnd̄ Aug. in. v. li. de tri. ait. Quicq̄d ad se dicitur. p̄stantissima illa ⁊ diuina sublimitas substātialiter dicitur. Qd̄ autē ad aliquid d̄r. nō substātialiter d̄r sed relatiue. Tantaq; ē vis eiusdē sub̄e in pr̄e ⁊ filio ⁊ spūsācto vt quicquid de singulis ad seip̄os dicitur. non pluraliter in summa. sed singulariter accipiatur. Dicimus em̄. pr̄ est deus. ⁊ filius est deus. ⁊ spiritussanctus est deus. quod ꝑm substantiā dici nemo dubitat. Non tamē dicimus hanc trinitatem esse tres deos. sed vnum deum. Ita dicitur pr̄ magnus filius magnus. et spūssanctus magnus. non tres magni sed vnus magnus. Ita etiā oīpotens pr̄. omīpotens filius. omīpotens spūssāctus. d Nō tn̄ tres oīpotentes sed vnus omnipotēs. Quia ḡ ad seip̄m d̄r deus. ⁊ de singulis ꝑsonis similiter dicitur. et simul de ip̄a trinitate. nō pluraliter sed singulariter d̄r. Et qm̄ nō ē aliud deo esse. ⁊ aliud magnū esse. sed hoc idē est illi esse. qd̄ est magnū esse. ꝓpterea sicut non dicim⁹ tres essentias. sic non dicimus tres magnitudines. sed vnā essentiam. ⁊ vnam magnitudinem

Aug⁹.

1 a His adijciendum est. quedā etiā nomīa ⁊c̄. Obijcit̄. qꝛ aut diuisiones aug. ⁊ amb. sunt sufficientes. aut nō. Si sic. ḡ magister superflue addit. Si dicant̄ insufficientes. ꝓ incōuenienti est habēdum. R⁹. dd̄m ꝙ nec diuisio aug. nec amb. est diminuta. nec additio magistri sup̄flua Nam mēbra diuisionis mgr̄i. includunt̄ ī mēbris diuisionis ambrosij. illa em̄ est ꝑ immediata. cū em̄ sit trimembris. reducit̄ ad has diuisiones qꝛ omne nomē dei. aut est ꝓpriū. aut translatiuū. Si ꝓpriū. aut spectat ad substātiā. aut ad ꝑsonas. Mgr̄ autē ista mēbra magis specificat. qꝛ nomē aliqd̄ pōt spectare ad vnitatem sb̄e. vel ab eterno. vel ex tpe. Similiter ad ꝑsonas. vel ab eterno. vel ex tpe. Et ad personas dupliciter vel diuisim vt hoc nomē pr̄ vel simul et ꝯiunctim vt hoc nomē trinitas et ista sūt sex mēbra.

2 b Quasi collectiuū. Videt̄ male dicere ꝙ trinitas est quasi collectiuū. qꝛ vnitas collectiua. vt dicit Bern̄. est minima vnitas. s3 vnitas trinitatis arcē tenet inter omnes vnitates. ḡ ⁊c̄. R⁹. ꝙ h̄ nomen trinitas deficit in duobus a nomīe proprio collectiuo. Prīo quia illa que nomen collectiuuz colligit habēt simpliciter diuersitatē. ⁊ scd̄o qꝛ habent vnitatē ꝑm q̄d. ⁊ ecōtra est in nomine trinitatis. tn̄ in hoc ē similitudo. qꝛ sicut nomē colle

3 ctiuū plures simul dicit ⁊ de nullo ꝑ se p̄dicat̄. ita nec hoc nomen trinitas p̄dicat̄ de aliqua ꝑsonaꝝ. ⁊ tn̄ oēs simul importat. iō mgr̄ nō dicit ꝙ sit collectiuū simpliciter. sed quasi. c Sciendū est ḡ ꝙ illa que ꝓprie ⁊c̄. Circa h̄ notandū ꝙ ex verbis aug. que hic ponunt̄ ⁊ in li. de trinitate eliciunt̄ quedā regule de nomibus diuinis. Prima est hec. omne nomen quod dicit̄ de deo. d̄r vel ꝑm substantiā. vel ꝑm relationem excepto hoc nomine homo. Secunda est hec. omne nomē qd̄ dicitur de tribus ꝑsonis. ita ꝙ de qualibet singulariter. d̄r ꝑm sb̄am exceptis nomibus ꝑtitiuis. Tertia est hec. oīe nomē dictū ꝑm sb̄am. p̄dicat̄ de trib⁹ ꝑsonis simul sumptis singulariter excepto hoc noīe ꝑsona. Quarta est hec. oē nomē dictū de deo respectu creature indicat eēntiā. exceptis his que ꝑtinēt ad

4 vnionē. Quinta ē hec. Oē nomē qd̄ d̄r de deo ex tpe. ⁊ nō d̄r de ꝑsonis singulis. p̄dicat notionē vel q̄si. ⁊ h̄ d̄r ꝓpter hoc nomē missus. qd̄ dicit eē ab alio. d Nō tn̄ tres oīpotētes ⁊c̄. Cōtra. qꝛ cū dicam⁹ tres potētes. vr̄ ꝙ ꝑi rōe possum⁹ dicere tres oīpotētes. R⁹. dd̄m. ꝙ v̄bū sp̄ adiectīe ⁊ ī adiacētia significat. ⁊ iō sp̄ trahit nūeꝝ a supposito similiter ꝑticipiū manēs ꝑticipiū. qꝛ h3 naturā v̄bi s3 nomē qꝛ īq̄ete significat aliqn̄ sb̄stātiuat̄. ⁊ qn̄ nūerat̄ tūc nu

¶ Probat reductionem ꝓcedentem· q· ſ· ſicut deus magnus eſt ea magnitudine qua deus eſt· ſic dicendum eſt de bonitate ⁊ de omnibus que ſm ſubam dicuntur· ¶ d

e Deus eñ nõ eſt magnus ea magnitudine que non eſt qõ ipe vt quaſi ꝓticeps eius ſit alioquin maior eſſet illa magnitudo cꝫ deus· deo autem non eſt aliquid maius· ea ḡ magnitudine magnus eſt qua ipe eſt· Jdeocꝫ nec tres magnitudines dicimus· ſed vnã magnitudinẽ· nec tres magnos ſed vnũ magnũ· q⁹ nõ ꝓticipatiõe magnitudis de⁹ magn⁹ eſt· ſed ſeipõ magno magnus eſt· q⁹ ipe eſt ſua magnitudo Jta et de bonitate ⁊ eternitate ⁊ oĩpotẽtia dei dicendũ ẽ· et de oĩbus oĩno q̃ de deo põñt ꝓnunciari ſubſtantialiter· quibus ad ſeipm dicitur non tranſlatiue ac per ſimilitudinem· ſed ꝓpꝛie· ſi tñ de illo ꝓpꝛie aliquid oꝛe homis dici poteſt· Ecce apte docuit q̃ nomina vnitatem diuine maieſtatis ſignificantia· ⁊ ad ſe dicunt de deo· id eſt ſine relatione· et de omnibus perſonis cõmuniter· et de ſingulis diuiſim dicuntur· nec pluraliter ſed ſingulariter in ſumma accipiuntur· Jlla vero nomina que ꝓpꝛie ad ſingulas ptinent ꝓſonas· relatiue non ſubſtantialiter dicunt· Qꝛ enim ꝓpꝛie ſingula in trinitate perſona dicitur· vt ait Aug⁹· in eodem· nullo modo ad ſeipam· ſed ad aliam inuicem vel ad creaturam dicitur· Et ideo relatiue· non ſubſtantialiter dici manifeſtum eſt.

Aug⁹.

meratur ſicut nomen ſbſtantiñ a ꝑte ſue foꝛme· ⁊ iõ q̃ potens põt eſſe ꝓticipiũ· oĩpotẽs eſt nomẽ tñ· ideo ñ ſic recipitur tres omĩpotẽtes ſicut tres potentes· niſi oĩpotẽs ſit adiectiuũ ⁊ adiectiue tentũ· Rõ aũt quare omĩ potens nõ põt cẽ participiũ· eſt ꝓpter compoſitionẽ quã non admittit ver bũ· Participiũ cñ vt dicit gramaticus tranſit in nomen quattuoꝛ modis cõpoſitõe vt indoct⁹· compatione vt docti oꝛ· ꝓſtructiõe vt amãs illius· ꝑis amiſſione vt amandus ſm q̃ idẽ ſignificat vel idem ſonat q̃ amari dignus· 5 6

e De⁹ eñ nõ eſt magnus ea magnitudine ⁊c· Queritur q̃ iſta ratione aug· Si deus ẽ ꝓticipatiõe magn⁹· ḡ magnitudo eſt maioꝛ cꝫ deus· Et videt iſta rõ ñ valere· Non eñ valet· Jſte eſt albedine albus ꝑ ꝓticipationẽ· ḡ albedo eſt albioꝛ vel maioꝛ cꝫ ipe· R⁹· dñm q̃ rõ aug· bona eſt· ⁊ fundat ſup̃a ipſam nois expoſitionẽ· q· ꝓticipare eſt partem capere· et ſi partem capit· ergo minus eſt cꝫ totum· Qꝛ ergo obĵcitur de albedine· dñm q̃ eſt maius dupliciter· vel quantũ ad eſſe· vel cꝫtum ad poſſe· Dñm ergo eſt q̃ ꝓticipatio ſubiecti attendit reſpectu forme vniuerſalis· et cꝫuis ipa fit tota in ſubiecto cꝫ· tũ ad eſſe· nõ tñ cꝫtũ ad poſſe· q· põt in alĩs eſſe· deo tñ nihil põt eſſe maius nec cꝫtũ ad eſſe nec cꝫtum ad poſſe· et ideo argumentum Aug· bene tenet· q̃ deus nihil poſſit participare· Aliter põt dici q̃ argumentũ aug⁹· bene tenet in his formis· que nate ſunt aliq̃d denominare ꝑ cẽntiã· ⁊ in talibus q̃ eſt ꝓ participationem· reducit ad illud quod eſt ꝑ eſſentiam· ⁊ q̃cunq̃ ſic eſt· illud quod eſt ens ꝑ eſſentiam· excellit illud quod habet ens per participationem· Si ergo magnitudo eſt magna ꝑ eſſentiam· ⁊ deus ꝑ ꝓticipationem· neceſſario ſequitur q̃ magnitudo eſt maioꝛ cꝫ deus· non ſic eſt de albedine· q̃a non eſt nata ſe denominare· nec de aliquo per eſſentiam predicari denominando illud.

Hs Dintelligentiam eoꝝ que in hac parte dicuntur· de nominibus diuinis quattuoꝛ queruntur· Primo queritur vtrũ de⁹ ſit nominabilis· Secundo vtrum ſolo nomine vel pluribus debeat nominari· Tertio ſuppoſito q̃ plura ſint nomina diuina· queritur· vtrum omnia dicant tranſlatiue· aut etiam quedam dicantur ꝓpꝛie· Quarto vtruz nomina dicta de deo dicantur ſm ſubſtantiã· an etiã aliquo alio modo.

¶ Queſtio .I. a

¶ Qꝛ deus ſit innominabilis oſtendit autoꝛitatibus ⁊ rationibus· Autoꝛitatib⁹ ſic· Dyoniſius de diuinis nominibus· deum neq̃ dicere· neq̃ intelligere poſſibile eſt· Et iterum· Dei neq̃ nomen eſt· neq̃ verbum neq̃ ratio· neq̃ opinio· neq̃ fantaſia· ergo deus ẽ oĩno innominabilis· ¶ Jtem ꝑbus in libro de cauſis· Prima cauſa ſuperioꝛ eſt omni narratione· ſed quod eſt ſuperius omni narratione· eſt inenarrabile· ⁊ omne tale innominabile· ergo ⁊c· ¶ Jtem ratione oſtenditur ſic· Nomen ꝓpoꝛtionem ⁊ ſimilitudinem alicuius habet ad nominatum· vt vox ad ſignificatum· ſed deus eſt infinitus omnino· vox autem omnis finita· ergo cum nulla ſit ꝓpoꝛtio finiti ad infinitum· nulla ꝑ vocem erit expreſſio· ergo nec nominatio· ¶ Jtem omne nomen impoñit a forma aliqua· ſed in deo non eſt ponere certam formam· Unde Auguſti· Deus qui omnem formam ſubterfugit· intellectui p/uius eſſe non poteſt· ergo ⁊c· ¶ Jtem omne nomẽ ſignificat ſubſtantiam cum qualitate· ſed in deo ẽ ſubſtantia mera ſine quantitate et qualitate· ergo nõ cõuenit deum ſignificari ꝑ nomen· ¶ Jtem q̃ nec deus ſit nominabilis ꝑ pronomen· Pronomẽ eñ nõ habet ſignificationem determinatam niſi ꝑ demõſtratiõnem vel relationem· Demonſtratio aũt fit mediantibus accidentibus que poſſunt oculis cõſpici· ſz hec nõ ſunt in deo· ḡ videt q̃ dei neq̃ ſit nomen neq̃ pronomen· ¶ Contra in ps· Dñs nomẽ eſt illi· Et iterꝝ cꝫ admirabile eſt nomen tuũ in vniuerſa terra· ḡ de⁹ habet nomen· ¶ Itẽ Dyo· fecit libũ de diuis noĩb⁹

Aut ḡ deus ē nomiabilis. aut scīa ibi tradita cassa est ⁊ inutilis. ¶ Itē rōne videt. qz ois qō se exprmit ꝟbo. pōt se exprmere signo ꝟbi. sed signū verbi ē vox ergo cū dr suo ꝟbo exprmat. pōt exprmi voce. sed qō potest voce exprmi. pōt nomiari. ḡ ⁊c. ¶ Itē qō conuenit intelligi cōuenit significari siue enūciari. sed cō
8 tingit deū a nobis cognosci. hoc certū est ⁊ s̄ pbatū ē. ḡ ⁊c. ¶ Itē qō conuenit laudare conuenit ⁊ noiare. sed deū cōuenit laudare. imo ipe summe laudabilis ergo et nomiabilis. ¶ Rn. dōm qz sicut itelligere dicit dupliciter. sic effabile ⁊ nomiabile. Uno em̄ modo intelligere dicit pfectam comphensionem. Alio modo p semiplenā cognitionē. Sic effabile dupliciter dicit. Uno modo p perfectam expressionē. Alio modo per semiplenam narrationē. sic etiā nomiabile. Si dicat effabile siue nomiabile fm pfectionē expssiōis sic dōm qz sicut deus sibi soli est intelligibilis. sic sibi soli est effabilis ⁊ nomiabilis. nō alio nomiē cū ipe sit nec alio verbo cū ipe sit. ⁊ sicut nobis est incomphensibilis. ita et ineffabilis. ita etiā et innomiabilis. ⁊ p hunc modum loquitur Dyoni. ⁊ phūs. Si vero dicat effabile ⁊ nomiabile fm qualemcunq; nominationē. sic quemadmodū dr est nobis cognoscibilis. ita et effabilis ⁊ noiabilis. ⁊ q melius cognoscit meli⁹ effat. ⁊ melius nomiat et expressius. Unde expressius nomiat fidelis. ⁊ scriptura que fidei suffragat. vt sacra scriptura. cū ratio vel phia. ⁊ hoc modo pcedunt rationes ⁊ auctoritates ad secundam ptem. ¶ Ad illud ergo qō secūdo obijcit dr dyo. et pho ia p3 rnsio.
9 p hoc qz loquunt de nomiatione in qua est pfecta expressio. ¶ Ad illud qō obijcit qz vox in hoie est ppor cionabilis verbo interiori siue significato. dōm qz b intelligit de nominatione que totam rei significationem includit. aliter non habet veritatem. nisi intelligatur esse ppositio ad rem sub ratione cognoscibilis. et sic pōt esse nomiabilis. cuius enī deus sit infinitus
10 tamen finite cognoscit a nobis. ¶ Ad illud qō obijcitur qz deus non habet formā. dōm qz non habet formā quiam nostro intellectui. cuiusmodi est forma cuius est imago in sensu. habet tamen formā. quia ipse est forma que est ratio cognoscendi. quoniā et si nos non cognoscimus in se. ipe cognoscit se in se. et nos eum in forma creata. Unde a forma creata nos noia
11 imponimus quā intelligimus ⁊ videmus. ¶ Ad illud quod obijcit. qz nomen significat substantiam et qualitatē. dōm qz substantia ⁊ qualitas non accipiuntur ppie sed communiter. prout substantia dicit qō cognoscit. qualitas dicit quo cognoscit. ⁊ hoc p motum quietis. et hoc dico ppter verbum. ⁊ pticipiū. ⁊ aduerbiū qō est dispositio verbi. ⁊ qm̄ in creaturis vt plurimū differt qō cognoscitur ⁊ quo. ideo nomē in creaturis vt plurimū hoc importat p diuersitatē. In deo vero idem est cognitum et ratio cognoscendi quantum est de se. ideo significat nomen diuinū illa duo p differentiā rei ⁊ ita saluat ibi ratio substantie et qualitatis vt cōgruit nomini.

¶ Questio .II. b

¶ Utrum deus habeat vnum solum nomen an plura. Et qz plura. videt auctoritate scripture que ipsum diuersis nominibus appellat. Exo. iij. Nomen meum magnum adonay nō indicaui eis. Exo. xv. Omnipotens nomen eius. Et ps. Dominus nomē illi. Si ergo ista sunt diuersa nomia. patet auctoritate scripture qz deus habet plura nomina. ¶ Item dyo. in libro de diuinis no. plura assignat nomina dei. et Ambro. similiter in libro de trini. et magister similiter in litera. ¶ Item hoc p̄m ratione vr. qz nullū nomē sufficienter exprimit esse diuinū. nec in se. nec in comparatione ad intellectū. Qō patet. qz ois pfectio ⁊ est. ⁊ itelligit esse in deo. ⁊ nullū nomē exprimit ois ꝺditionis pfectionē. ḡ cū nō possit fieri p vnū. indigemus pluribus. ¶ Item illud in quo res cōueniunt ⁊ in q̄ differunt aut necesse est pluribus modis dicere. aut necesse est vnū equiuocari. Sed equiuocatio generat ambiguitatem ⁊ tollenda est. ḡ cōgruū est diuersis exprimere nominibus. cū ḡ in diuinis sit cōe ⁊ ppriuz. ⁊ b in pluribus. necesse est plura nomina esse. ¶ Itē cuius sit veritas vna. tm̄ articuli fidei sunt multi. si ḡ fides de deo multos articulos credit. ⁊ qō corde creditur ad iusticiam. oportet de cōfiteri ad salutem. multos potest ⁊ debet articulos de cōfiteri. sed multi articuli vno nomine non expresse ⁊ explicite exprmuntur. ergo oportet habere plura nomina. ¶ Cōtra. hyla. nō sermoni res sed rei sermo est subiectus. ḡ cū in deo sit oīmoda realis vnitas. ḡ ⁊ vocis ⁊ nois. ¶ Itē oē qō est in deo est dr. ḡ qō significat aliqd qō est in deo est dr. s̄z dr vnus ē. ḡ oīa diuīa noīa habēt vnuz significatū. sed oīa talia sunt synonima. noīb aūt synonimis nō plr̄ ꝺr pluribus cū vno. ḡ vr qz omīa alia ab vno nō sint neccaria. ¶ Itē multiplicatio diuinoz noīm. aut venit a pte rei. aut a pte intellectuī. aut a pte effectuū. Si a pte rei. tunc bonitas ⁊ veritas non sunt noīa diuersa. quia res omnino vna. Si a parte effectuum. tunc ergo vnitas ⁊ eternitas non sunt diuersa. cum non connotent effectum. Si a parte intellectuī solum. ergo videt qz hmōi nomina cassa sint ⁊ vana. cum non habeant aliquid correspondens in re
¶ Item in scriptura nomen dei singulariter propo/nit siue addit vni. vt cum dicit. dominus nomen illi. Siue pluribus. vt cum dicit. In nomine patris et filij et spūssancti. ergo cum eadem sit ratio rei ⁊ vnius rei. ⁊ nominis ⁊ vnius nominis. ergo deus tm̄ vnuz habet nomen. ¶ Rn. dōm qz in nomine tria sunt. scz 21
vox. ⁊ significatio. ⁊ ratio innotescendi. Unde et nomen multipliciter accipit. Aliquando p voce significante. vt cum dicit. petrus est nomen apostoli. ⁊ sic constat qz in deo sunt plura nomina. Aliquando nomen accipitur pro re significata. vt cum dicit. bonū ⁊ bonestum sunt idem nomine. et sic in diuinis quodammodo est dicere. nomen vnū. quodāmodo plura. Si enim res significata dicatur essentialiter. sic omnia vnū. Si psonaliter. sic plures. et plura nomina correspondentia. Aliquando nomen accipit pro ipso notamine siue ratione innotescendi. ⁊ sic dicendum quodāmodo nomen vnū. quodāmodo plura. Si em̄ accipit rō innotescēdi ex parte dei. sic innotescit per virtutem que vna ⁊ magna est. et sic vnū nomen dei est. ⁊ magnum siue maximū. Unde Hiere. x. Magnus in re ⁊ magnum nomen tuum. i. ꝯtuz ad rōnem innotescendi siue virtutē p quam innotescit. fm qz dicit in ps. Notus in iudea deus. in israel magnū nomen eius. Si aūt accipiat ratio innotescendi ratione effectuum siue creaturaz. sic diuersa sunt nomina. Nam deus innotescit nobis temporaliter. s. p causalitatem. per ablationem. et per excellentiam. et fm hoc est multitudo nominum. Si enim nominet p causalitatem. multa sunt nomina. qz multos habz effectus. Si p ablationem. multa sunt noīa. qz multa

remouen̄tur·scz oīa creat'·Si per excellentiā·multa·quia in multis·in omnib' scz conditionibus nobilitatis excedit creaturas· ¶ Expdictis patēt obiecta.

13 ¶ Qm̄ em̄ obīcit q̄ scriptura nomen dei exprimit singulariter·Dicendū q̄ scriptura vt plurimū nomen dei pdicat magnū·admirabile·sanctū·z laudabile·z sic nō loquitur de nomine fm q̄ vox·sed fm q̄ rō innotescendi a parte dei·z sic vnum·tamē nō sequit·loquit singulariter·ergo vnū solū·quia frequēter qō dicī singulariter dicit z vniuersaliter·vt patet in multis exemplis in lege cum dicebat·homo de israel vel homo qui fecerit hoc vel illud·intelligebat de quolibet hoīe ¶ Ad illud qō obīcitur·q̄ pluralitas a parte rei est·dicendū q̄ pluralitas a parte rei est·vt accipiat res pro psona Si aūt p natura·z sic si nō sit pluralitas i se·tñ inq̄-

14 tum innotescit. Et ideo plura nomīa· ¶ Ad illud qō obīcitur·q̄ noīa talia sunt sinonima·dām q̄ tūc sunt sinonima cū dicunt a pte vocis solū· Dicaūt est differentia fm rationem innotescēdi·z ideo non sinonima Alia ratio dicta fuit supra·dis·viū·ipmo pbleumate

15 ¶ Ad illud qō obīcitur·q̄ si venit a pte intelligēdi solum·ergo talia nomina sunt vana·dām·q̄ non venit abb̄ solū·qm̄ illi ratōi innotescēdi·respōdet pluralitas in creaturis·z in deo respondet vera veritas complectens illā totā pluralitatē·vnde quia intelligim⁹ dei potentiā z sapientiā p diuersa·diuersimode nominamus·z quia in deo vera est sapientia z potentia·iō non est ibi vanitas·

¶ Questio III c

¶ Utrū oīa nomina diuina dicant' translatiue·an etiā q̄dam dicant' propie·Et q̄ omnia dicant' translatiue. videt'. In regulis fidei dicit'·oīe simplex propie est z ī propie·dicit'·sed qō improp̄e dicit'·improprie nominatur·cū ergo deus sit simplex·nominat' improprie·sz improprietas reducit' ad proprietatē·g̃ nomina diuina de deo dicunt improp̄e·de alijs propie·sed qō dicit' de

16 aliquo improp̄e·dicit' translatiue·si de alio propie·g̃ ꝛc· ¶ Item vnūquodq̄ sicut cōtingit intelligere·contingit significare·sed nō cōtingit deum intelligi nisi per proprietates z cōditiones creaturar·g̃ nec nominare·sz qō nominat' fm alienas proprietates semp trāslatiue nominat'·g̃ ꝛc· ¶ Item nō est nisi duplex theologia·s·mystica z symbolica fm q̄ vult Diony·sz vtraq̄ deum nominat translatiue·Nā mystica p creaturas spirituales z inuisibiles sed symbolica per corpales·ergo omnis nominatio dei translatiue est· ¶ Item omne nomē diuinū est impositū pter nostrā instructionē·sz oīs nostra doctrina incipit a sensu·ergo omne nomen dei accipit' fm aliquod sensibile·sed in deo nulla est proprietas sensibilis fm veritatē·sed solū trāslatiue·ergo ꝛc· ¶ Contra hoc dicit ap'lus Eph'·iiū·loquēs d̄ deo quo omnis paternitas in celo z in terra nominat'·sed si paternitas in terris nominat a paternitate dei·ergo de⁹ prius z principalius d̄r pater q̄ alia·non ergo translatiue. Hoc ipsum dicit Dio·z Dam̄·innitentes huic autoritati ap'li. Inquit em̄ Dam̄·Sciendū q̄ non est a nobis translatū ad beatā deitatē paternitatis z filiationis z pcessionis nomē·sicut ait diuinus apostol⁹. ex quo oīs paternitas·g̃ ꝛc· ¶ Item beat⁹ Ambro. dicit z habet' in lra·q̄ triplex est nominū diuinoz̄ differentia·z vna ex illis sunt nomina translatiua·non g̃ omnia dicunt translatiue. ¶ Item quedā dicunt de deo que habēt oppositū in omni creatura·vt eternitas z ī mēsitas·sed nullū trāslatiuū attēdit' fm aliquā simili-

tudinem·ergo talia nomina nō sunt translatiua ¶ Item quedam dicunt de deo quoz̄ significatū est propie in solo deo·vt hoc nomē bonū·z qui est· Math'·xix· Nemo bonus nisi solus deus·Et Aug⁹·dicit q̄ sol⁹ deus vere est cui⁹ cōparatione cetera nō sunt· ¶ R⁹·ad hoc

17 voluerunt quidā dicere q̄ quedā sunt nomina que de us sibi imposuit·quedā que nos ei imposuimus·Si loquamur de nominib' que deus sibi imposuit·cū ipe se propie intelligat·hmōi nomina sunt propria·et talia dicunt esse bonum·et qui est·Unde Diony·videt vel le q̄ illud nomen bonū solū sit proprū z principale·Dam̄· q̄ illud nomen·qui est·solū est proprū z principale·z vnus attendit in nomine pfectionē·alter absolutionē vterq̄ tamen proprietatē·Si aūt loquamur de nominibus que nos ei imposuim⁹·sic cū nos nō cognoscam⁹ deum nisi p creaturas·nō cū nominam⁹ nisi p nomīa creaturaz̄·ideo solum translatiue·siue quia prius z prius conueniūt creature·siue quia prius imposita sunt creature·q̄uis nō proprius cōueniant creature· z hec est translatio quedā·q̄uis propie loquendo sit translatio·quando prius conueniūt bis a quib' transferuntur·vt ridere hominib' prius q̄ pratis·Sz hec positio non videt' stare·Cum em̄ nos cognoscam⁹ deū tripliciter·s·per effectū·per excellentiā·et p ablationē constat q̄ omnib' his modis contingit deū nominare Si per effectum·nulla est ibi translatio ¶ Pariformit si per excellentiā·Similiter si per ablationē·quoniaz̄ translatio attendit' fm aliquā similitudinē·Oīes em̄ transferentes·fm aliquā similitudinē transferunt·Et

18 propterea aliter dicendū·q̄ quedaz̄ sunt nomina que significant rem cui⁹ veritas est in deo·et oppositum ī creatura·vt immensus z eternus·z talia nullo modo transferuntur·nec fm rem·nec fm impositionē· Quedam significant rem cui⁹ veritas est in deo·et similitudo eius in creatura·vt potentia·sapientia·z volūtas· z talia nomina transfernunt a creaturis ad deum·non fm rem·sed fm impositionē·quia prius imposita sūt creaturis q̄s deo·licet prius sint in deo·Quedam sunt nomina que significant rem cui⁹ veritas est in creatura·z cōsimilis proprietas in deo·vt lapis z leo·res ei significata est in creatura·sed similitudo proprietatis vt stabilitas z fortitudo est in deo·et ista sunt propie translatiua·Concedendū ergo q̄ in diuinis sunt aliq̄ nomina translatiua non omnia· ¶ Ad illud ergo qō 19

obīcitur q̄ simplex improprie dicit'·dicendū q̄ dicere ibi non est nominare sed enunciare·quia in simplici nō est compositio in essendo·sed cōpositio est in enunciando·z ideo improprie nō sic in nominando·vel dic. q̄ non omne dictū improprie est dictum translatiue.

¶ Ad illud quod obīcitur q̄ solum p creaturas intel 20

ligitur·dicendū q̄ q̄uis intelligatur solū per creaturas·non tamen solū per similitudinē·imo per negationem z dissimilitudinē est cognoscibilis· ¶ Ad illud 21

quod obīcitur q̄ symbolica z mystica theologia nominant deum translatiue·dicendū q̄ q̄uis mystica nominet deū translatiue·q̄tum ad proprietates excellentie non tamen solū sic nominat·sed etiām per abnegatio 22

nem·z ideo non solum translatiue. ¶ Ad illud quod obīcitur q̄ omnis nostra doctrina incipit a sensu·dicendum q̄ verum est·q̄ omne nomen habet aliquid sensibile fm vocem vt audiatur·sed non oportet q̄ habeat sensibilem significationē·qua verbum intelligentie qō est in sensibile induit vocem sensibilem.

¶ Questio qrta z vltima d

Utrum omnia nomina dicta de deo dicantur fm substantiam. Et q non. immo aliter. ostenditur auctoritate Augustini ⁊nto de trinitate. Illud precipue tenea/mus. q̃quid ad se dicit. prestantissima illa et diuina sublimitas substantialiter dicit. quod aut̃ dicitur ad aliud. non substãtialiter sed relative dicitur. Sed pater ⁊ filius dicit ad aliud. ergo ⁊c. ¶ Item Boetius i libro de trinitate. Deus est sine quantitate magnus. sine qualitate bonus. sed non est sine relatione relatus ergo relatio vere ⁊ proprie manet in deo. ergo ⁊ modꝰ dicendi relative. ¶ Item hoc ipsum videt ratione. q̃ in diuinitate sunt aliqua nomĩa incõmunicabilia. vt patet in omnibꝰ personalibus. sed substantia est communicabilis cũ sit vna in tribus. ergo talia noĩa non indicant substantiã. ergo in diuinis est alius modus dicendi q̃ fm substantiã. ¶ Item in diuinis est aliꝰ alio modo se habere. quia aliter se habet ad patrem filius q̃ spiritus sanctus. sed non est aliud ⁊ aliud esse siue subsistere. ergo cum hoc cõtingat intelligere. ⁊ intellectũ dicere. necesse est q sit ibi alius modus dicendi ⁊ intelligendi q̃ fm substantiã. ergo ⁊c. Cõtra. omne quod dicit. aut dicit fm substantiam. aut fm accidens. quia substantia ⁊ accidens sufficienter diuidũt ens sed in diuinis nihil dicit fm accidẽs. ergo fm substantiam ¶ Item omne quod dicit. aut dicitur per se aut non per se. si per se tunc fm substantiã. si non p se. tunc ergo per aliud. ⁊ in alio. sed omnia que dicuntur de deo dicũtur per se. ergo omnia dicuntur fm substãtiam. ¶ Item dici fm substantiã. aut fm relationem aut dicit diuersitatem a parte rei. aut a parte modi intelligendi siue modi dicendi. Si a parte rei. ergo i deo est diuersitas ⁊ compositio. Si a parte modi dicendi tunc cum diuersus sit modus dicendi. in hoc q est bonus. ⁊ in hoc q est magnus. ⁊ in hoc q est deus. quia si queratur quantus est deus? respondetur magnꝰ. nõ respondetur bonus. Similiter si queratur qualis est deus. respondetur bonus. non magnus. ergo non tm̃ essent duo modi. sed etiã multo plures q̃ duo. ¶ Itez quod respondet ad questionẽ factaz per quid dicitur fm substantiam. ⁊ quantũ ad rem. ⁊ quantum ad modum. sed nomina relativa respondent ad questionem factam per quid de deo. ergo dicuntur fm substantiã. Probatio maioris. Augu. in libro de doctrina christiana. Si queratur. quid est deus. conuenienter respondetur pater ⁊ filius ⁊ spũssanctus ¶ Item cum quedã sint in diuinis que non dicuntur fm substantiam sed nec fm relationẽ. vt hoc nomẽ incarnatus. hoc nomẽ ingenitus. videtur q̃ ista diuisio non complectit omnia nomina diuina. ¶ Ad

23 Ad predictoꝝ intelligentiam est notandũ. q est dici diuersimode fm triplicem differentiã. Uno modo dici diuersimode attenditur fm diuersum modum essendi qui est per se ⁊ per accidens. ⁊ hoc quidem modo non est dici diuersimode i diuinis. quia ista diuersitas modi. ponit diuersitatẽ essentialem in re dicta. ⁊ quantũ ad hoc vnus solꝰmodus dicendi est in deo. Nam omnia que dicuntur de deo. sunt ipse deus ⁊ eius substantia. Allio modo dici diuersimode est fm diuersum modũ intelligendi. qui quidem attendit fm aliam ⁊ aliã rationem siue modũ cognoscendi. ⁊ sic non tm̃ est dici diuersimode in nominibus diuinis. imo omnimode. quia deus non tm̃ cognoscitur per diuersa. imo per omnia rerum genera. ⁊ sic nomina dicta de deo quedam dicuntur p modum substantie. vt deus. quedam per modum quantitatis. vt bonus. ⁊ sic de alĩs omnibus. Tertio modo dici diuersimode est fm diuersum modum se habẽdi. quod quidẽ attendit quantũ ad absolutum. et ad comparatũ siue relatum. ⁊ hic quidẽ modus diuersitatis minoris est q̃ primus. ⁊ maioris q̃ secundus. Minoris q̃ primus. quia fm primũ attendit diuersitas essentialis ⁊ compositio. Maioris q̃ secundus. quia fm illum nulla omnino attenditur ire distinctio. Scõm autem istum modũ attenditur in eo vnitas ⁊ pluralitas. vnitas fm absolutum. pluralitas fm respectum ⁊ quantũ ad hunc modum solũ sunt duo modi, dicendi. scilicet fm substantiã ad se. et fm relationem. vt illa que dicuntur ad aliquid. Quia vero non dicũt alium modum essendi. ideo hec predicantur de illis. ⁊ sũt vnum. Et quia dicunt alium modum se habẽdi. ideo fm hoc vnitas. fm illa pluralitas. Ex his patent obiecta. ¶ Q enim obijcitur. q omne quod dicitur. di- 24
citur fm substantiã vel fm accidens. dicendum q in diuinis habet instantiam. vbi relatio non est accidẽs nec tamen dicit fm substantiam. ¶ Ad illud qõ obij 25
citur secundo. q omne quod dicitur in diuinis ẽ ens per se. dicendũ q verum est. sed tamen non sequitur. dicitur vt ens per se. ergo fm substantiaz. quia nõ dicitur nomen dici fm substantiam vt substantia dicitur per se. sed vt dicitur ad se. ¶ Ad illud quod obijcitur qualis sit hec diuersitas. aut fm rem aut fm modum intelligendi. dicendũ q fm modum se habendi. qui non tantũ est in nostro intellectu. sed etiam in re.
¶ Ad illud quod obijcitur quarto. q nomina relati- 26
ua respondẽtur ad interrogationem factam de substãtia. dicendum q substãtia dicitur dupliciter. aut ens per se. aut ad se. Si vt ens per se. tunc omnia et relatiua ⁊ absoluta dicunt in deo substantiam. et quia ꝑ modo substantia respondetur ad questionẽ factam p quid. ideo omnia possunt responderi Si autem dicatur substantia vt ens absolutum non comparatuz. sic dicitur fm substantiam quod dicitur ad se. ⁊ sic accipit Augustinꝰ. ⁊ sic pater ⁊ filius ⁊ relativa fm substantiam non dicuntur. ¶ Ad illud quod vltimo obijcitur. q multa dicuntur de deo que non dicuntur fm substantiam. nec fm relationem. dicendũ. q dici relative in diuinis potest esse dupliciter. Quedam cm̃ no- 27
mina dicũtur relative ex principali nominis intellectu. quedam ex consequenti. Prima differentia diuiditur in tres. Quia quedam significant relationem ⁊ dicuntur relative. vt pater. quedam significant relationem vt paternitas. que non dicitur ad alterum. sz est ipsum quo alterum refertur. quedam dicuntur relative. quia priuant relationem. vt ingenitus. inpro/cessibilis. tamen ista non est priuatio pura. vt infra videbitur. Que autem important relationem ex consequenti intellectu. similiter sunt fm triplicem differentiam. Quedam enim dicuntur dici relative. quia ponuntur pro relatiuis. vt cum dicitur. deus generat deum. id est. pater filium. Quedam dicuntur relative quia claudunt in suo significato interius relationem vt cum dicitur incarnatus. sensus cm̃ est. id est. carni vnitus. vnio enim dicit relationem. que singularem personam respicit siue assumere carnem ⁊ huiusmodi. Quedam dicuntur relative. quia claudunt relationem in suppositis. vt similis ⁊ equalis. non cm̃ sunt similes. nisi qui referunt ⁊ distinguunt.

Dist. xxiij. de substantialibus nominibus diuinis in speciali.

Predictis adijciendū est q̄ cū oīa noīa que ꝑm subam ꝛc̄. Supra egit mgr̄ de diuersitate diuinoꝝ nominū in generali. Hic incipit secūda ꝑs in qua agit de eadē in speciali. Et qm̄ quedā sunt noīa substātialia. q̄dam relatiua. ꝛ hec ꝯtigit ꝯsiderare absolute. ꝛ ad se. iō hec ꝑs habet tres ꝑtes. In ꝑma agit de noīb⁹ substantialib⁹. In scd̄a de relatiuis. infra. di. xxvj. Nūc de ꝓprietatib⁹ ꝑsonaꝝ quas frequēter ꝛc̄. In tertia de his relatiuis ad inuicē. j. di. xxxiij. post supradicta interi⁹ ꝯsiderari. Et qm̄ inter noīa substātialia hoc nomē ꝑsona excipit̄ a generali regula. que est q̄ substātiale d̄r de trib⁹ singulariter. ideo nomē istud ꝑmo a generali regula excipit. oñdens q̄ debem⁹ dicere tres ꝑsonas. ꝛ h̄ in pñti distinctōe. Secūdo v̄o determinat q̄d significet̄ ꝑ h̄ nomen tres. ꝛ ꝑ hoc nomē ꝑsonas. cū dicim⁹ tres ꝑsonas. j. di. ꝓxima. ibi. Hic diligēter inquiri oportet. Prima ꝑs habet q̄ttuor. In ꝑma magister illud nomē excipit a generali regula. In scd̄a rationē hui⁹ exceptiōis inuestigat. ibi. Ideo orit̄ hic q̄stio difficilis. oñdens q̄ fuit inopia humani eloquij. In tertia mgr̄ ꝯtra assignationē opponit ꝛ determinat. ibi. Sz querit̄ cū dicam⁹ patrē ꝛ filiū ꝛ. ss. In quarta epilogat determīata vt addat. ibi. Jam sufficienter vtputo oñsum est. Haꝝ partiū subdiuisiones ꝑ se patēt.

Excipit hoc nomē ꝑsona a generali regula q̄ est q̄ sub̄ale d̄r de trib⁹ singulariter

DI. XXIII

Quia cū illud ꝑm sub̄am dicat̄. tñ pl̄alit̄ nō singularit̄ in sūma accipit̄. a

Predictis adijciendū est. q̄ cū oīa noīa q̄ ꝑm sub̄am de deo dicunt̄ singulariter ꝛ nō pluraliter de oībus in summa dicant̄ ꝑsonis. vt supra oñsum est. Est tñ vnū nomē. s. ꝑsona. qd̄ ꝑm sub̄am d̄r de singulis ꝑsonis. et pluraliter ꝛ nō singularit̄ in summa accipit̄. Dicim⁹ em̄. pater est ꝑsona. fili⁹ est ꝑsona. spūssanct⁹ est ꝑsona. ꝛ hoc ꝑm sub̄am dicit̄. Nec tñ d̄r. pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ spiritussanct⁹ sunt vna ꝑsona. ꝑ tres ꝑsone. Hoc ḡ nomē excipit̄ a p̄dicta regula nominuz q̄ ꝑm sub̄am de deo dicunt̄. qꝛ cū hoc ad se dicat̄. ꝛ ꝑm sub̄am. pluraliter tñ nō singulariter in summa accipitur.

Autoritas q̄ ꝑsona ad se dicat̄. ꝛ ꝑm substantiam. b

Aug⁹. Q̄ aūt ꝑsona ꝑm sub̄am dicat̄ Aug⁹. oñdit in. vij. li. de tri. dicēs. Nō est aliḋ deo esse. aliud ꝑsona esse. ꝑ oīno idē. Itē in hac trinitate cū dicim⁹ ꝑsonā patris. non aliud dicim⁹ q̄ꝫ sub̄am p̄ris. Quocirca vt sub̄a patris ip̄e pater est. nō quo pr̄ est. ꝑ quo est. Ita ꝛ ꝑsona p̄ris nō aliud q̄ꝫ ip̄e pr̄ est. Ad se q̄ꝑpe d̄r ꝑsona. nō ad filium vel spm̄scm̄. sicut ad se de⁹ d̄r. ꝛ magn⁹. ꝛ bon⁹. ꝛ iust⁹. ꝛ hmōi. Et quēadmodū h̄ illi est esse. qd̄ deū esse. qd̄ magnū esse. qd̄ bonū esse. ita hoc est illi esse qd̄ ꝑsonaz esse. Ecce exp̄sse habes q̄ ꝑsona ꝑm sub̄am d̄r. vt cū dicit̄. pr̄ est ꝑsona. hic sit sensus. pr̄ est diuīa essentia. Silr̄ cū d̄r fili⁹ est ꝑsona. spūssanct⁹ ē ꝑsona. id est. essentia diuina.

Ex pater ē nō eo quo ē pater. sed quo est.

Exceptiōis rationē inquirit. ostendēs cur pater ꝛ fili⁹ ꝛ spūssanctus nō dicantur vna persona. sicut vna sub̄a ꝛ vnus deus. c

Ratio iam dicte exceptiōis ē inopia humani eloquij

Ideo orit̄ hic questio difficilis quidē. ꝑ nō inutilis. qua querit̄. Cur nō dicātur hi tres vna ꝑsona sicut vna essentia. ꝛ vn⁹ de⁹? Quā questionē Aug⁹. diligēter tractat atq̄ ꝯgrue explicat in. vij. li. de tri. ita dicēs. Cur nō hec tria simul vnam ꝑsonam dicim⁹. sicut vnā essentiā. ꝛ vnū deū. ꝑ dicimus tres ꝑsonas. cū tñ tres deos aut tres essentias nō dicam⁹. Quia volum⁹ vel vnū aliqd̄ vocabulū ꝑuare huic significatiōi qua intelligit̄ trinitas. ne oīno tacerem⁹ interrogāti. q̄d tres essent cū tres esse fateamur. Cū ergo q̄rit̄ q̄d tres. vt ait Aug⁹. in. v. lib̄. de tri. Magna ꝓrsus inopia humanū laborat eloquiū. dictū est tñ tres ꝑsone nō vt illud diceret̄ ꝑ ne taceret̄ oīno. Non em̄ rei ineffabilis eminētia hoc vocabulo explicari valet Ecce oñdit qua necessitate dicat̄ pluralit̄ ꝑsone. videlicet vt h̄ vno noīe querentibus de tribus respondeamus.

Aug⁹.

Qua necessitate dictum sit tres persone a latinis. ꝛ a grecis tres hypostases vel substantie. d

Qua necessitate non solum a latinis sermo sed etiam grecus eadem pene super hac re laborans. nominū penuria coartatur. Unde Augustinus. quid a grecis vel latinis necessitate de ineffabili trinitate dictum sit. aperiens in. vij. libro de trinitate ait. loquendi causa de ineffabilibus. vt fari aliquo modo possemus.

Aug⁹.

a ¶ Una vsia. tres hypostases. videt ꝭ esse ꝓtra id qđ dic̃ Hiero. Tacam⁹ tres hypostases. nō bone suppositionis nomē est. igit̃ nō debet dici. Preterea videtur ꝙ nomē hypostasis nullo mō dz recipi vel nomē vsia. qz Boetius dic̃ sup li. pdicamentoꝝ ꝙ hypostasis est materia. vsiosis forma. vsia cōpositū ſz in diuinis nō recipit̃ materia nec cōpositū. igit̃ tc̃. R⁹. dōm. ꝙ Hieronym⁹ nō dic̃ nō tres eē hypostases. qz falsum esset vel erroneū. ſz qz nomē erat insuetum ꝛ videbat̃ sonare idē qđ suba. ꝛ suba fm cōmunem acceptionē nō dz pluraliť de plonis. ꝛ iō volebat tunc tacere ne heretici acciperent occasionem malignandi. Nūc aūt illud nomen specificatū est ꝛ explū iō mō dicedit̃. Ad illđ qđ objicit̃ scđo. dōm. ꝙ hmōi noīa alit̃ accipiunt̃ in pbia. aliter in rethorica. ꝛ hꝫ pz p boetiū q alit̃ accipit loqns vt pbs. alit̃ loquēs vt theologꝰ in li. de duabꝰ natur̄ ꝛ vna persona christi.

b ¶ Uer⁹ em̄ cogitat de⁹ ꝙ dz. videt falsum. qz ois fidel̃ cogitat de⁹ esse trinū ꝛ vnū. et nihilē ver⁹ isto. igit̃ nō est ver⁹ ꝙ cogitat̃. Itē videt falsū ꝙ dicit ꝙ ver⁹ cogitat̃ ꝙ dicatur. multa ei dicim⁹ q nō itelligim⁹. igit̃ plus se extēdit vitas fmōis ꝙ interioris cogitationis. ¶ Itē ego dico deū esse sūme verū. ſz nihil pt ver⁹ cogitari. nec esse magis summe verū igit̃ tc̃. R⁹. dōm. ꝙ sermo Aug⁹. est dupler. 2 Pōt ei eē cōpatio entis ad ipz cogitatū. ꝛ cogitari ad dictū. ꝛ sic nō hz vitatē. qz vn⁹ ꝛ idē est de⁹ q ē ꝛ q cogitat̃. ꝛ q dz ꝛ eq̄lis ver⁹. Pōt itez fieri cōpatio ad actuz essendi ꝛ cogitādi ꝛ loqndi. ꝛ sic hz fmo Aug. vitatē. qm de⁹ i suo eē hz sūmā vitatē. cogitatio vo nra cū sit creata ꝛ explata a sūma vitate. nō pt eē sūme va. silr nec locutio. ꝛ iō min⁹ de vitate hz. Et rursus cū magis assimilet̃ sūmo vero act⁹ cogitādi interior. ꝙ act⁹ loquendi exterior. magis hz de veritate cogitatio ꝙ locutio. qz eo est similior. 3 Rationes vo ad oppositū pcedūt fm pmā viā.

dictū est a grecis. vna essentia. tres substantie. id est⁹ vna vsia. tres hypostases. Aliter em̄ greci accipiūt subam ꝙ latini. A latinis aūt dictū est vna essentia vel substātia. tres plone. qz non aliter in sermone nro. id est. latino. essentia ꝙ substātia solet intelligi. Et vt intelligat̃ saltē in enigmate. placuit ita dici. vt cū quereret̃ qđ tria sint. aliqđ dicere tur. q̄ tria esse fides vera. pnūciat. Cū ꝛ patrē nō dicit esse filiū. ꝛ spm̄sctm̄ scz donū dei nec patrē dicit esse nec filium. Cū ergo queritꝰ qđ tria vel qđ tres. cōferim⁹ nos ad inuenciendū aliqđ nomen q̄ cōplectamur hec tria. Nec occurrit animo. quia supeminētia diuinitatis vsitati eloquij facultatē excedit.ᵇ verius em̄ cogitatur deus ꝙ dicitur. ꝛ verius est ꝙ cogitatur. b a

¶ Quid hoc nomine tres significetur. e

Pater ergo ꝛ filiꝰ ꝛ spiritussanctus. scz qm̄ tres sunt. quid tres sunt queram⁹ ꝛ quid cōmune habeāt. Nō ei possunt dici tres patres. qz tm̄ pater ibi pater est. nec tres filij. cum nec pater ibi sit filiꝰ. nec spūssanctꝰ. nec tres spiritussancti quia spūssanctꝰ ppria significatiōe qua ꝛ donū dei dicitur. nec pater est nec filiꝰ. Quid g̃ tres. Si tres plone esse dicūtur. cōmune est eis id qđ plona est. Certe em̄ quia pr̄ est plona. ꝛ filiꝰ est plona. ꝛ spūssanctus. ideo tres plone dicuntur. ppterea ergo dicim⁹ tres plonas. quia cōmune est eis id quod plona est. ¶ Ex pdictis aperte intelligi potest. q̄ necessitate dictū sit a latinis tres plone. cū plona fm substantiā dicat̃. Unde ꝛ tribus cōmune est id qđ plona est. id est. hoc nomen persona.

¶ Opponit ꝛ determinat q̄re nō dicim⁹ tres deos esse patrem ꝛ filiū ꝛ spm̄sanctū. vt dicim⁹ tres plonas. f

Sed queritꝰ hic cum dicam⁹ patrē ꝛ filiū ꝛ spm̄sanctuz esse tres plonas. quia cōmune est eis qđ plona est. id est. qz pater est plona. ꝛ filius est plona. ꝛ spūssanctus est plona. cur nō dicamus similiter tres deos. cū ꝛ pater sit de⁹. ꝛ filiꝰ sit deus. ꝛ spūssanctꝰ sit de⁹. Quia scz illud scriptura cōtradicit. hoc aūt ꝛ sī nō dicit. nō tm̄ cōtradicit. Unde Aug⁹. hāc movens questionē atq̄ diffiniēs in li. vij. de tri. ita ait. Si ideo dicimus patrē ꝛ filiū ꝛ spiritumsanctū esse tres personas. quia cōmune est eis id qđ plona est. cur nō etiā tres deos dicim⁹. Certe vt pdictū est. quia pater est plona. ꝛ filius est plona. ꝛ spūssanctꝰ est plona. ideo tres persone dicuntur. Quia g̃ pater est deus. ꝛ filiꝰ de⁹. ꝛ spūssanctus de⁹. cur nō dicant̃ tres dij. Ecce ꝓposuit hāc q̄stionē. attēde qđ respō deat subdēs. an ideo nō dicunt̃ tres dij. qz scriptura nō dic̃ tres deos. Sed nec plonas alicui scripture textꝰ cōmemorat. c An ideo licuit loquendi disputādiue necessitate tres plonas dicere. non quia scriptura dicit. sed quia scriptura non ꝓtradicit. Si aūt diceremus tres deos. cōtradiceret scriptura dicens. Audi israel. deus tuꝰ deꝰ vnus est. Ecce absolutio questionis. quare potius dicam⁹ tres personas c

Deut. vj.

¶ An iō licuit loquēdi disputādiue necessitate tres plonas di/

ꝯ tres deos·qz scz illud nō ꝓtradicit scriptura·

¶ Cur non dicimus tres essentias vel tres personas·cuz scriptura non contradicat. g

Aug⁹. ¶ Clerū t hic alia emergit questio quā Augustin⁹ cōsequenter annectit dicens·Cur inquit t tres essentias non licet dicere·qō simul scriptura sicut non dicit·ita non ꝓtradicit· At si dicis q ꝓpter vnitatē trinitatis nō dicunt tres essentie·sed vna essentia·q̄ro·cur non ꝓpter eandem vnitatez trinitatis dicat vna psona t non tres psone: vt em̄ est illis cōmune nomē essentie·ita vt singulus q̄sq; dicat essentia sic illis cōmune est psone vocabulū·Quid igit restat·vt fateamur loquendi necessitate a grecis t latinis parta hec vocabula aduersus insidias vl errores hereticoz·Cū ꝯ conaretur humana inopia loquendo ꝓferre ad hominum sensus quod in secretario mentis de deo tenet·siue per piam fidem·siue p qualēcunq; intelligentiam·timuit dicere tres essentias·ne intelligeretur in illa summa equalitate vlla diuersitas·Rursum non poterat dicere non esse tria quedam·Qō qz dixit sabelli⁹·in heresim lapsus est·Quesiuit ergo·quid tria diceret: t dixit tres personas siue tres substantias ꝑm grecos·

¶ Sicut nos dicim⁹ tres psonas·ita greci tres subas·q̄s dicūt hypostases·alit accipiētes subam ꝯ nos. h

Qz em̄ de psonis ꝑm nostrā·hoc de substātijs ꝑm cōsuetudinem grecoz oportet intelligi. Sic em̄ illi dicūt tres substantias vnā essentiā·id est·tres hypostases vnam vsiam· quēadmodū nos dicimus tres personas vnam essentiam vel substantiam·Qꝯ t illi si vellent sicut dicūt tres subas tres hypostases·possent dicere tres personas tria ꝓsopa· Illud aūt maluerūt dicere·quia fortasse ꝑm lingue sue cōsuetudinem aptius dicitur·

¶ Determinata epilogat vt addat·q in trinitate non est diuersitas nec singularitas vel solitudo·sed vnitas et trinitas t distinctio t idemptitas. i

Jam sufficiēter vt puto ostensum est·qua necessitate dicamus tres psonas·t quare nō similiter tres deos vel essentias·quia scz in altero obuiat scriptura·in altero diuersita
d tis intelligentia·quia⁹ ibi nulla penitus est diuersitas·sic nec singularitas vel solitudo·sed vnitas t trinitas·Unde
Aug⁹. Aug⁹·in li·vij·de tri·ait·humana inopia querens quid diceret tria·dixit tres personas vel substantias·Quib⁹ nominibus nō diuersitatē voluit intelligi sed singularitatem noluit·vt non solū ibi vnitas intelligatur·ex eo q dicitur vna essentia·sed trinitas ex eo q dicuntur tres psone·Hylari⁹ quoq; in li·vij·de trinitate ait·Domin⁹ dicit·Qui me
Hylarius. Joh·xiiij. videt·videt t patrem·Cū hoc dicitur·excluditur singularitas·atq; vnici·id est·solitarij intelligentia·Nam t solitarium sermo significat·t indifferentē tamen naturam ꝓfessio docet·visus est em̄ in filio pater p nature vnitam similitudinem·vnū sunt enim natus t generans·vnū sunt neq; vnus·Non itaq; solitarius filius est·nec singularis· nec dispar·Item in eodē·Sicut in patre t filio credere duos deos impium est·ita patrē t filium singularem deū ꝓdicare sacrilegum est·Nihil in his nouum·nihil diuersum

cere t̄·quia scriptura non cōtradicit·Contra quia scriptura non cōtradicit·igit licet dicere patrem filium t spiritum sanctum nō esse tres psonas·sed non licet dicere nisi vez·igitur hmōi oppositū falsum·R⁹·q ista non fuit tota ratio dicti·sed Aug⁹·subticet partez cause·Ratio em̄ fuit sicut ipse aperit in seqn tibus·quia ratio cōsonabat t scriptura non contradicebat·Naz si scriptura contradiceret·quātumcūq; ratio dictaret non esset dicēdum·t ꝓpter hoc nō licuit dicere tres essentias·q̄rō nō ꝓsonabat· Quare aūt rō magr cōsonat in hoc noīe psona q̄ in hoc noīe essentia·patz si attendatur significatum vtriusq; ex verbis Augu·que magister dicit·Quare dictum est ab ecclesia tres persone·patet quia triplex fuit ratio 4
·Prima fuit·q̄ necessitas imminebat·Secūda quia ratō consonabat·Tertia quia scriptura in nullo contradicebat·immo etiā cōsonabat·Unde minus dicit t plus intelligit quando dicit q scptura nō ꝓtradicit·

d ¶ Ibi nulla penit⁹ ē diuersitas·sicut nec singularitas·Contra quia si hoc est verum· igitur ibi est oīmis idēptitas·igitur nature t persone·R⁹·dōm q facienda est vis ī verbo·Diuersitas em̄ attendit q̄tum ad principia essentialia siue substātialia·q igit in diuis q̄tū ad subalia· nulla cadit differētia· ideo dicit q nulla diuersitas·Jō nō sequit q penitus oīno ē idēptitas·nisi addat determinatō scz quo ad essentialia·t sic patet illud·

nihil alienum. nihil separabile est. De hoc etiam Aug⁹. in li. questionū veteꝝ ac noue legis. Unus est deꝰ sed non singularis. Item Ambro. in li. de trinitate ait Quod vnius est substantie. separari nō potest. ⁊ si non sit singularitatis sed vnitatis deus vnus cū dicit. nequaq̄ deitatis trinitatē excludit. Et ideo non qō singularitatis. sed qō vnitatis est predicatur. Ecce ex predictis ostēditur. quia nec singularis. nec diuersus. nec vnicus vꝰ solitarius confitendus est deus. quia singularitas vel solitudo personarū pluralitatē excludit. ⁊ diuersitas vnitatem essentie tollit. Diuersitas inducit separationē diuinitatis. Singularitas adimit distinctionē trinitatis. Jdeo Ambrosius in .j. libro de trinitate ait. Non est diuersa nec singularis equalitas. Nec iuxta sabellianos patrem filiumq̄ cōfundēs. Nec iuxta arrianos patrem filiumq̄ secernens. pater enim ⁊ filius distinctionem habent. separationē vero non habent. Item i eodem. pater ⁊ filius diuinitate vnū sunt. nec est ibi substantie differentia. nec vlla diuersitas. Alioquin quomō vnuꝫ deum dicimus. diuersitas enim plures facit. Constat ergo ex p̄dictis. qꝫ in trinitate nulla est diuersitas si tamen aliqñ in scriptura inuenitur dictum tres diuerse psone. ⁊ hmōi. diuersas dicit distinctas.

Aug⁹. Ambro.

Diuerse dicuntur aliqñ persone. i. distincte.

¶ Qꝫ non debet dici deus multiplex. k

Et sicut in trinitate non est diuersitas. ita nec multiplicitas. ⁊ ideo non est dicendus deus multiplex. sed trinus ⁊ simplex. Unde Ambrosius in primo libro d̄ trinitate ait. Est in patre ⁊ filio non discrepans. sed vna diuinitas. nec confusum quod vnum est. nec multiplex esse potest quod indifferens est. Multiplex itaq̄ deus non est.

Ad intelligentiam eorum que dicunt in presenti distinctione. de his nominibus psona. substantia ⁊ essentia. duo principaliter querunt. Primo queritur d̄ translatione istoꝝ nominū ad diuina. Secō de numeratiōe eorūdē in diuinis. Circa primum querunt tria. Primo vtꝫ ad diuina debeat trāsferri nomē psone. Secūdo vero vtꝫ nomē substantie Tertio vtrū nomen essentie.

¶ Questio I a

¶ Utrum debuerit transferri nomen persone ad diuina Et qꝫ nomen persone non debeat dici in diuinis ostēditur sic. Augꝰ. vij. de trinitate. ⁊ habetur in lra. Dictum est tres psone. non vt illud diceretur. sed ne tacereretur. ergo videtur qꝫ solū ad fugā hereticorum ⁊ non fm veritatē ⁊ p̄prietatē dicatur persona in diuinis ¶ Item hoc ipsum videt ratione. quia persona nominat particulare. ⁊ non quodcūq̄ sed rationalis nature. sed a quocūq̄ remouet superi⁹ ⁊ inferius. ergo cuꝫ in diuinis non sit dicere particulare simpliciter. nec erit dicere personā. ¶ Itē particulare rationalis creature est cōpositissimū inter omnia creata. Nam compositū est ex substantia corpali ⁊ spirituali. et rursus corporalis inter omnes videt habere maiorem cōpositionem. ergo cū persona sit nomen particularis. et h̄ summe cōpositi. ⁊ in diuinis est summa simplicitas. patet qꝫ in diuinis non oportet dici nomen persone. ¶ Item vocabula nostra debent respōderi grecis vt vnitas fidei ostendatur. sed greci non vtunt vocabulo prosopon in diuinis. quod est idem quod persona ergo cū ipsi p̄prius habeant vocabula q̄s nos et nō vtuntur. nec nos debemus vti. ¶ Contra. Persona dicitur quasi per se sonans siue per se vna. sed per se vnum p̄prissime recipitur i deo. ergo ⁊ persona fm suum nomen. ¶ Item persona dicit habens suam naturam intellectualē ab alijs distinctam. sed in deo est ponere habentē naturā intellectualem ab alijs distinctam. sicut supra ostensum est d̄ pluralitate personarum. ergo ⁊c. ¶ Item persona nominat mihi vltimū in genere rationalis nature. sed rationalis siue intellectualis natura est nobilior inter creata. ⁊ rursus vltimum in illa est cōpletissimū. quia ei nulla potest fieri additio. ergo si quod cōpletionis est ponendū. est in deo p̄prissime. ergo patet ⁊c. ¶ Item persona dicit dignitatē. Unde in ecclesijs persone dicuntur habentes dignitatē aliquam notabilē. ergo cum dignitas p̄prissime sit in deo. nomen persone p̄prissime i deo ponēdū est. ¶ Rº. dōm. qꝫ psona de sui ratiōe dicit suppositū distinctū p̄prietate. ad dignitatē pertinens. ⁊ hoc patet in sua ethimologia. ⁊ in equipollenti suo. In ethimologia. quia persona dicitur quasi per se vna. per se aūt vnum. p̄prie dicit vnum. quod est omnino distinctū ab alijs. ⁊ in se ipso distinctum. Rursum persona dicit a personando. quasi per se resonando. resonare autē dicit quod in sono p̄eminet alijs. ⁊ ideo persona dicit suppositum distinctum habens dignitatem. et ratione huius dignitatis cum deberet p̄na turam vocabuli dici persona penultima correpta. dicitur persona penultima p̄ducta. Similiter ratio huius significationis accipitur ab equipollenti in lingua greca. quod est prosopon. Apud grecos p̄sopon dicebatur sicut narrat Boetius homo laruatus. qui quidem solebat fieri in tragedijs. Et hoc fiebat p̄pter duo. Una ratio erat ad distincte representandū eum de quo fiebat sermo. Alia ratio erat ad melius psonādum vel resonandū. ⁊ ista duo conueniunt predictis duabus p̄prietatibus. ⁊ ideo ab hoc nomine prosopon apud grecos. tractū est hoc nomen persona apd̄ latinos. ⁊ quia in ecclesijs maxime attenditur distinctio dignitatum. tractū est primo ad significandū honorem in ecclesijs. Deinde quia individuū rationalis nature distinctū est ab alijs. et hoc p̄prietate dignitatis inter creaturas. hinc est qꝫ extensum est ad significandum suppositū rationalis nature. Deinde quia i deo est reperire suppositū distinctū p̄prietate nobi/

6

lissima. spiritusancto dictante translatū est ad diuina quia ibi res nominis propriissime ꝙuenitur. ꝙuis ipm nomen prius alijs est impositū. Concedendū est ergo ꝙ in diuinis proprie ⁊ cōuenienter nomen persone ac
7 cipitur. ¶ Ad illud ergo quod obijcitur. ꝙ dictuz est non vt diceretur. dicendū ꝙ Augustin⁹ loquitur de tempe illo in quo nomen psone fm vsum equiualebat substantie. ⁊ ideo dictum est. nō vt diceretur quod p/sona cōsueuerat significare. sed dictū est quasi transla
8 tum ne taceret. id est. ne confessio fidei diminuta esse probaretur. ¶ Ad illud qō obijcitur ꝙ persona nominat particulare. dōm ꝙ particulare de ratione sui nominis importat partē ⁊ imperfectionē. sed psona ō ratione sui nominis importat cōpletionē. ideo ponitur in diuinis. ꝙuis nō particulare. ⁊ bene. quia in diui/nis nomen speciei ꝓprie dicit. ⁊ nomen generis impro
9 prie. ¶ Ad illud qō obijcitur ꝙ persona nominat cō/positissimū. dōm ꝙ hoc accidit. quia indiuiduum ra/tionalis nature create est in genere. ⁊ ideo multis dif ferentijs distat. cum distinguat qualitate. sed in diui nis est distinctio sola origine. ⁊ preterea nō est in gene re. ⁊ ideo nō oportet ꝙ sit ibi aggregatio differentiarū
10 ¶ Ad illud quod obijcit. ꝙ apud grecos non vtūtur equipollenti scz ꝓsopon. dōm. ꝙ ratio vtendi apud latinos nō tā fuit ꝓprietas ꝙ penuria. ꝙ nō habebant qō rnderent. ⁊ ratio huj⁹ fuit. ꝙ suba fm cōem vsum idē sonat qō essentia. greci aūt habebāt ꝓpriū vocabu/lum scz hypostasis quo vtunt. ⁊ ideo non sunt vt nos coacti transferre.

¶ Questio II b

¶ Utrum nomē substantie dici debeat in diuinis. vl'eti/am subsistentie. Et ꝙ sic videt Aug⁹. li. v. de trinitate Deus absq; vlla dubitatione dr substantia. vel si meli us appellat essentia. ¶ Itē tam Boetius ꝙ Augu. de trinitate dicūt. ꝙ alioz nominū genera. vt magnitu/do. bonitas ⁊c. transeant in substantiā. si ergo substan tia nō transeat in aliud. constat substātie nomen pro/prie dici. nā si nō proprie. eque bene diceret ꝙ substan tia transeat in alia. sicut ecōuerso. ¶ Itē ō substantie fm phm est ꝙ est ens p se. sed solus de⁹ propriissime est per se. ¶ Itē ratio substātie fm Augu. est dici ad se et absolute. sed ibi est ꝓprie dici ad se. vbi nulla est ꝺepen dentia. ergo si hoc est in deo. ꝙ ⁊c. ¶ Contra. Aug. vij de tri. inconueniens est dicere de deo ꝙ substet, bonitati sue. sed si de bonitate. eadē ratione ⁊ de qualibet ꝓpieta te. ꝙ simpliciter loquēdo inconueniens est dicere ipsuz esse subam. ¶ Itē Boetius in li. de trini. Deus non est substātia. scz supra omnē substantiā. ergo hoc nomē sb/stantia ꝓprie est in creaturis ⁊ nō in deo. ¶ Item hoc/ipsum videt ratione. omne qō substat habet aliquid in herens. sed in deo nō est inherens. ¶ Itē omne qō sub stat. aliquid illi cōponit. ergo vbi nō est cōpositio nec nomen cōpositionis. ibi nec nomen substātie. ergo cū
11 in diuis nō sit cōpositio. patet ⁊c. ¶ Rn. dōm. ꝙ no/mē substātie a duplici ꝓprietate potest dici. videlicet a p se stando. nō p aliud. si sic. ꝓprie est in diuinis. ⁊ ma/gis ꝓprie ꝙ in creaturis. Uel a substādo alij. vel alijs. Et hoc est tripliciter. Uel alij inherēti. ⁊ sic false ⁊ im/proprie dicit in diuinis quia ꝓprietates in diuinis nō sunt accidentes nec inherētes. Uel alij distinguenti. ⁊ sic dicit in diuinis nō omino improprie nec omnino proprie. quia ꝓprietas illa nō inheret. ⁊ ideo non facit subsistere siue substare quasi sub alio stare. sed existere quia ab alio esse. ⁊ hinc est ꝙ Rich. dicit in li. de tri. ꝙ melius dicit existentia ꝙ substantia. vel quia substat vt perficienti. ⁊ sic dicit res nature substare. respectu essentie. ⁊ iste modus magis est circa nostz intelligere ꝙ circa diuinū esse. ⁊ sicut patebit in sequenti ꝓbleu/mate. ex nostro intellectu euenit talis modus dicendi non ex ꝓprietate diuini esse.

¶ Questio III c

¶ Utrū nomē essentie dici ꝺebeat in diuinis. Et ꝙ sic vi ꝺetur. Aug⁹. in. vj. de tri. Essentia vere ac ꝓprie dicit i diuinis. ita vt forte solū deū dici oporteat p essentiam
¶ Itē hoc nomen qui est. est nomē qō ipe deus sibi im posuit. ꝙ si ipe ꝓprie se nominat. deus ꝓprie ꝺr qui est. ꝙ de quocūq; ꝓprie ꝺr qui est. ꝓprie potest dici ō ipo essen tia. ꝙ ⁊ in diuinis dicit essentia. ¶ Itē inter omnia no mina nomen essentie est absolutissimū. Unde essentia fm Auicennā dicit rei quidditas nomine absoluto. cum ergo in diuinis sit omnimoda absolutio. ergo no
12 men essentie. ¶ Contra. Non intelligimus deū nisi i creaturis ⁊ p creaturas. sed nominatio dei est p nostz intelligere. ergo nullū absolutū nomen omnino debet poni in deo. ¶ Item quero in quo differāt nomē sub/stantie ⁊ nomen essentie. Nam substantia aut dicit cō mune. aut suppositū. Si suppositū. ergo superfluit no men persone. Si cōmune. ergo superfluit nomē essen tie. ergo cū ꝺeam⁹ labia nostra circūcidere in loquē/do ꝺe deo. nequaq; ꝺebet poni hoc nomen in deo. ¶ Itē
13 queritur gratia huj⁹ de necessitate ⁊ sufficientia ⁊ diffe rentia istoz quattuoz nominū. essentia. subsistētia. sb stantia. ⁊ persona. ¶ Rn. ad intelligentiā predictoz est notandū. ꝙ ista quattuoz nomina siue vocabula re spondent quattuoz vocabulis in greco. que sunt vsia vsiosis. hypostasis. ⁊ prosopon. vt vsia respōdeat es/sentie. vsiosis substātie. hypostasis subsistentie. proso pon persone. Ratio autē ⁊ sufficientia istoz quattu/oz nominū aliquando accipitur sic. In diuinis est ac cipere cōmunicabile ⁊ incōmunicabile. ⁊ hoc ex veri/tate ⁊ necessitate fidei. que dicit deū trinum et vnuz. et cum ꝺeam⁹ intelligere in deo ꝙ vere est p illud qō vi ꝺemus in his inferioribꝫ. maxime fm notabiles ⁊ pri/mas ⁊ precipuas conditiōes. cum in cōmuni in inferi oribus inueniatur quod est ⁊ quo. ratione cuius signi ficatur in concretione ⁊ in abstractione. vt dicat ho/mo ⁊ humanitas. sic in diuinis intelligimus. ꝙuis nō intelligamus in differentia illa duo. ideo ⁊ in abstra/ctione significatur per hoc nomen ꝺeitas. ⁊ in concre tione per hoc nomen deus. ⁊ ideo imposuimus ei no/men quo significaremus ipm quo est. et hoc est essen/tia. ⁊ ipsum quod est. et hoc est substantia. Et ita hec duo nomina accipiuntur ex parte cōmunis. Et est in diuinis accipere quod est incōmunicabile. et hoc est quid distinctū. siue quis distinctus. Et hoc quidem dupliciter contingit intelligi siue significari. Uel in/quantum distinguibile. et hoc per nomen subsistentie siue hypostasis. Uel inquantū distinctum. et hoc per nomen persone. Et licet in deo nihil differant distin guibile ⁊ distinctū. quia potentia in eo semper actui est coniuncta. tamen contingit duplici nomine signi ficari. Unde differunt ista quattuoz nomina. fm mo dum intelligendi. sicut quo est ⁊ quod est. et qui est et quis est. ⁊ quoniā in deo idē est quo est. ⁊ qō est ex vna parte. ⁊ distinguibile ⁊ distinctuz ex alia fm rem. san cti accipiunt ⁊ substantiam ⁊ essentiam pro eodem. si militer ⁊ hypostasis nomine vtunt greci p suppositō actu distincto. Unde distinctio per quo et quod est. ⁊

per distinguibile ꝛ distinctū. in omnib⁹ diuinis non facit diuersitatē nisi ꝼm rationē intelligēdi. Fuerūt etiam alīj volentes dicere q̄ suba ꝛ essentia accipiunt ex parte cōmunis. sed differēter. quia illud cōmune contingit intelligi sub duplici ratōe. Una est q̄ omnia indigent eo vt sint. Alia est q̄ ipm nō eget alīs. Primo modo ōr essentia a qua ꝛ p̄ quā oīa sunt. Scdo modo subsātia. qm̄ p̄ se stat alīs circūscriptis. Subsistētia vero siue hypostasis ꝛ psona accipiunt ex pte incōmunicabilis. ꝛ differunt. Quis em̄ vtrūq; nomē dicat quid distinctū. tamen hypostasis dicit suppositū sube distinctū. sed psona dicit distinctū p̄prietate nobili Fuerunt alīj qui voluerūt dicere q̄ ista quattuor noīa distinguunt p̄ cōmunicabile ꝛ incōmunicabile. ꝼm qō potest vnūquodq; dupliciter significari. scz vel in abstractione vel in cōcretione. Nā cōmunicabile potest significare in abstractiōe. ꝛ sic dicit essentia. vel in cōcretione ad suppositū. ꝛ sic dicit substantia. Similiter incōmunicabile potest significari in abstractōne. ꝛ sic dicitur subsistentia siue hypostasis. vel in concretiōe. ꝛ sic dicit persona. Sed tamen oīes isti modi habēt calumniā. Primus quidē qui sumitur per distinguibile ꝛ distinctuz. quia greci vtunt vocabulo hypostasis. vbi nos vtimur p̄sona. ꝛ ita p̄ suppositō distincto Et Dam̄. dicit q̄ hypostasis est substātia cū p̄prietatibus. ꝛ ita significat actu distinctū. Secūdus mod⁹ similiter habet calumniā. quia essentia non videt aliquo modo significari vt in ratione cause respectu aliorum. cum sit nomen absolutissimū. Tertius modus habet calumniam. quia substantia significatur in abstractione sicut essentia. et p̄terea est dubium. vtruz sit intelligere hypostases ī abstractis p̄prietatibus ꝛ ideo si non est intelligere. quomodo contingit significare? Et propterea quartus modus dicēdi est. q̄ cū fides dicat ds̄ esse trinū ꝛ vnum. inquantum dicit vnum nō possumus intelligere vnū quin intelligam⁹ quod est. ꝛ quo est vnū. ꝛ quo est vnū est id quo est. et quod est vnum est illud quod est. primū est essentia. secundū substantia. Si intelligamus trinū. necesse ē q̄ intelligamus eū qui distinguitur. ꝛ quo distinguitur Quo distinguitur est p̄prietas. ille autē qui distinguitur semp̄ significatur vt distinctus. Et hoc potest esse dupliciter. vel vt distinctus p̄prietate quacūq; vel vt distinctus p̄prietate nobili siue notabili. primum significatur nomine subsistentie. que dicit prima substantia. ꝛ non tm̄ cōuenit indiuiduo hominis. sed etiā asini. Scōm q̄ significatur per hoc nomen p̄sona quod importat nobilē p̄prietatem non conuenit nisi suppositō rationalis creature. quia greci vtuntur hypostasis nomine sicut nos nomine persona. vt dicit Boetius q̄ greci vtunt nomine hypostasis pro suppositō rationalis creature. His visis patent obiecta. ¶ Qx autē obiicitur q̄ non ꝺebemus ds̄ nomīare absolute. dōm q̄ quis nominem⁹ deū p̄ creaturas. tamen etiā p̄ creaturas cognoscim⁹ eū esse habere absolutum. Alia patent.

¶ Consequenter est questio secūdo de numeratione nominū predictoz. ꝛ suppositō q̄ numeret hoc nomen persona. queritur vtrū in diuinis numeret hoc nomen substantia. Secundo queritur si numeretur essentia. Tertio si hoc nomen ds̄ vtrum scz catholice possim⁹ dicere plures ds̄os.

¶ Questio I d

¶ Qx numeretur hoc nomen substantia. ostenditur sic. Hyla. de synodis. sunt quidē p̄ substantiā tria. scz vnuz per cōsonantiā. ¶ Itē Ansel. in fine mono. Aptius tres dicunt substantie. ¶ Item Boetius in libro ō duabus naturis ꝛ vna persona xp̄i. dicimus vnā essentiam ꝛ tres substantias. ¶ Itē hoc ipsum videt ratione quia substātia est mediū inter essentiam et personam. sed mediū sapit naturā extremoz̄. ergo pari ratiōe q̄ dicitur vna substantia ab vnitate essentie. poterit dici plures a pluralitate personaz. ¶ Item omnis numerus ad substantiā reducitur originaliter. nunc̄ em̄ accidentia vel p̄prietates numerant nisi per substantiam. sed actus numerant ꝛ pluraliter dicunt in diuis. ergo necesse est ponere numerū ꝼm substantiā. Qx autem pluraliter dicant patet. dicit enim pater et filius ꝛ spiritussanctus creant. ¶ Itē idem est relatiuū substantie. sicut talis ꝛ qualis. qualitaz. sed hec est falsa. pater est idem cū filio. quia dicit Hylarius q̄ nō possumus dicere ds̄ eundē. ergo necesse est q̄ cadat distinctio in substantia. si ergo p̄pter distinctionē p̄sonarum dicamus plures personas. ergo ꝛ plures substātias. ¶ Contra. Nihil magis dicitur ꝼm substantiaz q̄ hoc nomen substantia. si ergo nomina substātialia dicūtur de omnibus singulariter. sicut patet ex regula Augustini supra posita. ergo ꝛc. ¶ Item inter quecūq; cadit distinctio ꝼm substantiam. cadit vera diuersitas. sed inter patrē ꝛ filium non est cōfitenda diuersitas. ergo nec numerus ꝼm substantiā. ergo non est dicere plures substātias. ¶ Item Aug⁹. dicit q̄ idez est ds̄ subsistere ꝛ esse. ergo cū vnum sit esse. vnum subsistere est. ergo sicut ab vno esse dicitur vna essentia vel econuerso. ita ꝛ ab vno subsistere ꝺebet dici vna subā siue subsistentia. ¶ Item Iero. ad Damasum papā Quis vnq; nisi ore sacrilego tres substantias predicauerit. ¶ Rē. dōm. q̄ tam nomen substantie q; subsistē 14
tie dupliciter accipitur ī diuinis. quia quodlibet istorum habet in se intellectū actus ꝛ p̄prietatis. potest ergo dici substantia quasi per se stans siue sub alio. siue sub p̄prietate. primo modo vna tantū est siue nō numeratur. quia vnū est ibi quod est. Alio modo prout dicit respectū ad p̄prietatē. tunc numeratur siue plurificatur. Primo modo tm̄ valet quantū vsiosis. secundo modo tantū valet quantū hypostasis. Omnino eodem modo distinguitur subsistentia. ꝛ ꝼm alterum intellectū equipollet vsiosi. et ꝼm alterū hypostasi. Et ꝼm alterū plurificatur. ꝼm alterū vero minime. Et quia substantia dicit dupliciter et subsistentia ideo venit diuersitas modi loquendi inter ꝺoctores. Nam Tulius ꝛ Boetius dicunt q̄ subsistentia equipollet vsiosi. ꝛ ideo dicit ipse Boetius eam plurificari. ꝛ ꝼm hunc moduz loquitur Hylarius. Augustin⁹ ꝛ Boetius ꝛc. Hieroni. ꝛ Augu. volunt q̄ substantia equipolleat vsiosi. ꝛ ideo dicunt eam non plurificari ꝛ subsistentia hypostasi. ꝛ ideo dicunt eam plurificari. Ex his patet responsio ad vtrāq; partem. Patet etiam quare greci non transtulerunt nomen p̄sopon sicut latini. quia oportuit nos transferre nomen persone p̄pter ambiguitatem. ꝛ ideo maluit ecclesia etiam respondere tres personas q; tres subsistentias siue substantias. Tamen ad argumentum quod facit. 15
q̄ substantia tenet medium. Dicendum. q̄ substantia p̄out equipollet hypostasi. plus se tenet cum persona. et ideo numeratur sicut persona. siue plurificatur. p̄out tamen equipollet vsiosi plus se tenet cuz essentia. ꝛ ideo non numeratur nec plurificatur sicut

nec essentia. Omnes autē ille rationes precedentes et sequentes loquūtur de substantia prout equipollet hypostasi siue suppositō. et hoc modo pluraficatur. Rationes autē ad oppositā partē currunt ꝑm aliā acceptionem huius nominis substantia. Similiter iudicandū est de hoc nomine subsistentia. Sed quoniā Aug⁹. autoritas et mos vtentiuū nomen illo (substantia scz) accipitur magis in illa acceptione in qua dicit ipm qō ē siue vsiosim siue ipm cōmune. ideo cōmuniter nō accipitur vt dicaṁ tres substantie in diuinis.

Questio II e

De enumeratione illius nominis essentia. Et q̄ non numereṫ. ostendiṫ sic. quia in diuinis est vnitas absolutissima que nō multiplicatur. ergo cū nullū nomen sit adeo absolutū sicut nomē essentie. ergo per illud significatur vnitas nō multiplicata. ergo nomen essentie nō numeratur. et hoc est quod dicit Aug⁹. q̄ ratio repugnat. Item hoc ipm videtur a minori. Hoc ceī nomen deus est nomen essentie in cōparatione ad personam. sed ꝑm scripturā in lege scz Deuṫ. vj. Deus dicitur vnus. et non plures. et ꝑm symbolum. nō tres dū sed vnus est deus. ergo hoc nomen essentia mi⁹ pluraficatur. cum dicatur absolutius. Item natura diuina non multiplicatur ī tribus. sed hoc nomen essentia est nomen nature diuine vt hoc nomen substantia ergo nec essentia nec substantia multiplicaṁ sub proꝑijs nominib⁹. vt videṫ. Contra. Aug⁹. vj. de trinitate. Cur hec tria non dicaṁ vna persona. et loquitur de tribus personis. sed tria in neutro genere respicit essentiā proꝑie. ergo cū dicaṁ tria. ergo tres essentie. Item ratione videṫ. Aug⁹. in eodem libro dicit Q̄ pater et filius et spiritussanct⁹ dicaṁ tres persone et cōmune est eis hoc quod est persona. sed hoc nomē essentia ē cōmune. ergo potest dici tres essentie. Itē ibidem dicit. et habetur in littera. q̄ ideo dicūtur tres persone. quia pater est vna persona. et filius vna persona. et spiritussanct⁹ vna persona. Similiter tres essentie sunt. quia pater est essentia ⁊c. Item pater et filius sunt entes plures. ergo plures habentes entitatem. Sequiṫ eīm. sunt plures dū. ergo plures deitates Similiter pater et filius sunt. ergo plura esse. ergo plures essentie. 16 Rō. dicendū q̄ in omni substantia cuius est esse et operari necessario intelligimus naturā et habentē naturā. Cū ergo hoc sit in deo. intelligim⁹ in deo naturā et habentē naturā. Et naturā dicimus essentiam vel substantiā. habentē naturā dicimus personaz quomodo ergo in creatura rationali contingit vnam personā habere plures naturas. scz corporalē et spiritualem. sic et a cōtrario sensu cōtingit in deo ꝓter summam simplicitatē vnā naturam haberi a pluribus. q̄z contingit eā haberi alio et alio modo. et hoc nō potest esse ab eodē. Quia ergo eadē est natura tm habita et nō numerata. ideo tm dicit vna substantia et essentia. q̄ vero plures habētes. iō plures persone nulla oīno repugnantia existente. 17 Ad illud ergo quod obijcitur de essentia per hoc q̄ Augu. dicit hec tria. dicendū q̄ minus exꝓsse loquiṫ et improꝑie. et ideo verbū eius 18 est exponendū. Ad illud quod obijciṫ. q̄ ideo tres. quia persona est cōmune. et quelibet est persona ⁊c. dicendum q̄ nō dicit totā rationē. sed partē quantū ad verbū exterius. ideo oꝑtet intelligere quod ibi addiṫur. quia est cōmune qō distinguiṫ. Unde pater est persona. et filius est persona. non eadē sed alia et alia Ad 19 vltimum qō obijcitur. dicendū q̄ ens aliquando dicitur substantiue. et sic non trahit numerū aliunde. Aliquando tenetur adiectiue. et sic trahit numerū a supposito. et sic non numeraṫ forma. et hoc modo non sequiṫ q̄ sint plures entitates. nec de hoc verbo q̄ plura esse

Questio III f

Utrum catholice possum⁹ dicere plures deos. et q̄ sic ostenditur hoc modo. Hoc nomē deus recipit distinctum terminū ratione suppositionis. vt cū dicitur. deus generat deū. ergo cū eadē distinctio importetur ꝑ hoc quod est generat. et per hoc qō est tres quia personalis. ergo hec pari ratione est catholica. tres dū sunt Item idē est deus qō habens deitatē. sed plures sūt habentes deitatē. hoc dicit catholice. ergo similiṫ plures dū sunt. Item hoc nomen deus q̄uis sit substātiale. tamen impositū est ab operatiōe. Sed cōtingit operationē pluraliter dici de ꝑsonis. vt patet Gen. j. Faciamus hominē ⁊c. ergo hoc nomen dū. Itē ad numerationē alicui⁹ verā non plura requirunṫ q̄ vna multiplicatio suppositorum et forme. sed hec est in deo. quia tres sunt ꝑsone diuine. persona dicit suppositum diuine dicit formā. ergo ⁊c. Item cū omne genera/le contineat specificari. et persona sit nomen generale videtur q̄ possit specificari cuz dicit. tres persone. vt dicatur adhuc specialiuſ. qui tres. sed hoc non potest esse nisi addatur nomen cōmune tribus. nec est aliud dare q̄ hoc nomen deus. ergo ⁊c. Contra. q̄ non dicatur catholice patet ex mandatis Deuṫ. vj. Audi israel. deus tuus deus vn⁹ est. vnde in symbolo nō tres dū sed vnus est deus. Item hoc ꝑm videṫ ratione. quia hoc nomen deus dicit diuinā naturam. sed diuina natura non numeratur siue specificatur. ergo nec hoc nomen deus. Rō. dicendū q̄ non est dicere plures deos catholice. quia numerus pluralis significat pluraficationē termini ꝑm suppositū et formam in nomine substantiuo. cum plurale geminet suū singulare et ideo cum forma importata per hoc nomen deus nō sit multiplicata. non debet dicit plures dū. Ad illud quod obijcitur q̄ deus generat. dicendū q̄ non est simile. quia generat simul importat distinctionē cum conueniētia. sed plures deos simpliciter importat distinctionem quantū ad suppositū et formam. Ad illud quod obijcitur. q̄ idem est deus et habens deitatez Rō. q̄ ista locutio est duplex. quia habens deitatem. vno modo potest dici neutraliter. et sic est vnum solū et equipollet ei quod est deus. quod quidem dicit qō est. Alio modo masculine et sic non habet equipollēs et sic multiplicatur. Potest tamen aliter dici. q̄ deus non significat habentem. sed significat deitatem in cōparatione ad habentem. et ideo non multiplicatur. Ad illud quod dicitur de operatione. dicendum q̄ nomen vel potest significare operationem per modū adiacentis. et sic trahit numerum aliunde. vel per modum substantiui. et sic non multiplicatur. et taliter si/gnificat hoc nomen deus. Ad illud quod obijcitur q̄ ibi est multiplicatio suppositorum et forme. dicendū q̄ hoc nomen diuinum est quasi possessiuum. vndeponitur a duplici forma. scilicet possessionis et possessoris. Et forma diuinitatis est in ratione possessoris et forma possessoris existente indiuisa. numeratur forma possessionis vt oues socratice. et sic in ꝓposito. Unde non numeratur forma habita. Ad illud qō obijcitur q̄ generale contingit specificari. dicendum. q̄ persona cū nominat indiuiduū intellectualis nature. dupliciṫ potest specificari. s. ꝑꝑia ꝑsonarū. vt

cum dicit tres psone. i. pr̃ t fi. t ss. põt etiã specificari p nature terminationẽ. vt si dicat. psone diuine vel angelice vel humane. Et si tu queris qre nõ specificatur p vnũ nomen. sicut est in creaturis vbi tres psone angelice dicunt tres angeli. Rñderi põt q hoc est p/pter inopiã humani eloquij. qua laborat tam lingua greca q̃ latina. ꝫ magis latina. Uel potest dici q hoc nõ pmittit natura ipsoꝝ noĩm. qm̃ nomen speciale a speciali forma imponitur. aut igit impositũ est a natura cõmuni. aut a ꝓprietate psone. Si est impositũ a natura cõmuni. cũ illa nõ multiplicet. non potuit per vnũ nomẽ specificari. Si aũt est impositũ a ꝓprietate psone. tunc cũ illa nõ conueniat tribus. nõ potest p illõ specificari. t ideo ecclesia cõpulsa necessitate. respondet nomen generale. siue qõ importat cõmunitatẽ nominis. qõ t cõmune t multiplicabile. t ideo non est q̃ renda specificatio p aliud nomẽ nisi p nomẽ adiecti/uum. et per noĩa personarum.

Distin. xxiij. Quid significet p nomen numerale cum loquimur de diuinis.

Hic diligenter inquiri oportet. cum in trinitate. Supra excipit magister hoc nomen psona a generali regula nominũ substantialiũ. oñdens q dicendũ est tres psone. nõ tres essentie. uel tres dij. vel tres subdit quid significet p nomen numerale. siue p dictionẽ numeralẽ. In secũda quid significetur p hoc nomen psona. infra. di. xxv. considerandũ est. cum hoc nomen psona vt predictũ est. Prima pars itez habet duas. In p̃ma querit t soluit generaliter. In secũda solutionẽ suã adaptat nominib⁹ distinctis in speciali. ibi. Cum em̃ dicitur vnus de⁹. Et hec ps habet quattuoꝝ ptes. In p̃ma determinat q̃d significet p vnus t plures. In secũda q̃d significet p duo t tres. ibi. Ita etiã cũ dicim⁹ tres psonas nomen ternarij. Tertia quid significet discretus t distinctus. ibi. Cum aũt dicim⁹ distincte sunt p one. In quarta quid significẽt trinitas t trinus. ibi. Cum ꝺo dicitur deus trinus.

Querit et soluit generaliter quid significet his nominib⁹ vnus vel vna. duo vel due. tres vel tria. trinus vel trinitas. plures vel pluralitas. distinctio vel distincte. cũ his vtimur de deo loquentes. DI. XXIIII

a

Hic diligenter inquiri oportet. cũ in trinitate nõ sit diuersitas vel singularitas. nec multiplicitas vel solitudo. q̃d significet his nominib⁹. s. vn⁹ vel vna. duo vel due. tres vel tria. trinus vel trinitas. plures vel pluralitas. distincte vel distinctio. cum dicit vnus de⁹. due psone. vel tres psone. plures persone distincte sunt psone. vel cũ ꝺz distinctio personaꝝ. pluralitas psonarum trinitas psonaꝝ. t hmõi. videmur em̃ hoc dicentes numeroꝝ quantitates t reꝝ multitudinẽ. vel multiplicitatẽ in deo ponere. Quid ergo ista ibi significẽt. ipso de quo loquimur aperiente insinuare curemus.

Si diligenter p̃missis autoritatũ verbis intendim⁹. vt dictoꝝ intelligentiã capiamus. magis videt hoꝝ verboꝝ vsus introductus rõne remouẽdi atq̃ excludendi a simplicitate deitatis q̃ ibi nõ sunt. q̃ ponẽdi aliqua.

Solutionẽ suã adaptat nominib⁹ distinctis in speciali. determinans quid per vnũ t plures significetur.

b

Cum em̃ dicit vnus deus. multitudo deoꝝ excludit. nec numeri quantitas in diuinitate ponit tanq̃ diceret. deus est. nec multi sunt vel plures dij. Unde Ambro. in li. de tri. ait. Cum vnũ dicimus deũ. vnitas excludit numeꝝ deoꝝ. nec quantitatem in deo ponit. q; nec numerus nec quãtitas ibi est. Ambro.

Similiter cũ dicit. vnus est pater vel vn⁹ est filius. t hmõi. ratio dicti hec est. q̃ non sunt multi patres. vel multi filij. ita t de similibus. Item⁹ cum dicim⁹ pluresa Cũ dicim⁹ plures esse psonas. singularitatẽ atq̃ solitudinẽ excludim⁹. Notãdũ q̃ i diuis recipim⁹ vnitatẽ nõ singularitatẽ nec solitudinẽ. q; singularitas excludit coĩcabilitatem. solitudo excludit p'alitatẽ. t nos ponim⁹ vnã eẽntiã in plib⁹ iõ b nõ recipim⁹ Silr notãdũ ex pte p'alitatis q̃ recipim⁹ ista q̃tuoꝝ alicratem. p'alitatẽ. discretionem. atq̃ res esse personas. singularitatẽ atq̃ solitudinem excludimus. nec diuersitatẽ nec multiplicitatẽ ibi ponimus. quasi diceretur. Sine solitudine ac singularitate psonas confitemur. Unde hyla. in. iiij. li. de tri. sic ait. Dixit de⁹. Faciam⁹ hominẽ ad imaginẽ t similitudinẽ nostrã. Quero nũc. an solũ deũ sibi locutũ existimes. an hunc sermonẽ eius intelligas ad alteꝝ extitisse? Si solum fuisse dicis. ipsi⁹ voce arguetis dicentis. faciam⁹ t nostrã. Sustulit em̃ singularitatis ac solitudinis intelligẽtiã. ꝓfessio ꝓsortij. q; aliqꝺ ꝓsortium esse nõ põt ipi solitario. neq̃ solitudo solitarij recipit faciam⁹. nec alieno a se dicẽt nostrã. Attẽde lector his ꝝbis t vide q; noĩe ꝓsortij pluralitatẽ significauit. Professio ergo

1

a Rõ dicti cũ ꝺz vn⁹ est p̃. vn⁹ est filius.

Hylarius. Besi. j.

consortij est professio pluralitatis·quaz professus est dicēs Faciamus ꝛ nostram·pluraliter enim vtrūqz dicitur·Sed hac professione pluralitatis non diuersitatem vel multitudinem posuit·sed ſolitudinem ꝛ singularitatem negauit· Sic ergo cum dicimus pluras personas·vel pluralitatem personarum·singularitatis ꝛ solitudinis intelligentiaz excludimus·

¶ Quid ꝓternariū significeꝫ cū ꝺr tres pſone· c

Jta etiā cū dicim⁹ tres pſonas· noīe ternarij nō quātitatē numeri in deo ponim⁹·vel aliquā diuersitatē·ꝫ itelligentiam nō ad aliū nisi ad pr̄em ꝛ filiū ꝛ spūſcm dirigendā significam⁹·vt ſit h⁹ dicti intelligētia·Tres pſone sunt·vel tres sunt·pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ spūſcūs·i·nec tm̄ pr̄·nec tm̄ fili⁹·nec tm̄ pr̄ ꝛ fili⁹·i deitate sunt·ꝫ etiā spūſſanct⁹ ꝛ ñ ali⁹ ab his·Silr nō tm̄ est ibi hec pſona vel illa·vel hec ꝛ illa·ꝫ hec ꝛ illa et illa· ꝛ nō alia· Aug⁹· Et hoc ꝺoze ita intelligendū Aug⁹· satis oñdit· vbi dicit q illo noīe nō diuersitatē intelligi voluit·ꝫ singularitatem noluit·

¶ Quid significeꝫ ꝓ duo cum dicīt due persone· vel pr̄ ꝛ filius duo sunt· d

Similiter cū ꝺr·duo sunt·pater ꝛ fili⁹·nō dualitatis ꝯtitatem ibi ponim⁹·ꝫ ꝫ significam⁹·q nō est tm̄ pr̄·nec tm̄ fili⁹· ꝫ pater ꝛ fili⁹·ꝛ hic nō est ille·ita ꝛ de alijs hmōi· Jta etiam cū dicim⁹·pater ꝛ fili⁹ sunt due pſone·hoc significamus·q nō tm̄ pater est pſona·nec tm̄ fili⁹ est pſona·sed pater est pſona·ꝛ fili⁹ est pſona·ꝛ hec nō est illa·

¶ Et q̄ sensu ꝺr in pſonis distinctio vl pſone distincte· e

Cū aūt dicim⁹ distincte sunt pſone·vl distinctio est in pſonis·ꝓfusionē atqz pmixtionē excludim⁹·ꝛ hāc nō esse illam significam⁹·Cūqz addim⁹·distincte sunt pſone ꝓprietatibus·siue differētes ꝓprietatib⁹·aliā esse hanc pſonā·ꝛ aliā illā suis ꝓprietatib⁹ significam⁹·Et cū dicim⁹ aliā ꝛ aliam· nō diuersitatē vel alienationē ibi ponimus·sed ꝓfusionem sabellianā excludimus·

¶ Quomodo ibi accipiatur discretio· f

Jta etiā dicuñ discrete pſone·vel cū ꝺr discretio in pſonis esse·eandē intelligentiā facim⁹·Eodē eñ mō ibi accipitur distinctio q discretio·Et ꝓgrue ꝺr ibi esse discretio vl distinctio·nō diuersitas vel diuisio siue ſepatio·Ysi Ambr̄·in·j·libro de trini·Non est ipe pater qui filius·ꝫ inter patrem ꝛ filium expr̄essa distinctio est·

Distinctio et discretio idē. Ambro·

¶ Quomodo trinus trinitas ibi accipiaꝫ· g

Cū ẋo ꝺr de⁹ trin⁹·vel cū ꝺr trinitas·id significari videtur qō significaꝫ cū ꝺr tres pſone·vt sicut nō ꝑt dici pr̄ est tres pſone·vel fili⁹ ē tres pſone·ita nō ꝺz dici pr̄ est trinitas·vel fili⁹ est trinitas·¶ Hic nō est ꝑtermittendū q cū supra dictuz sit deū nec singularē·nec multiplicem esse ꝓfitendum·idqz sanctoꝝ auctoritatib⁹ sit ꝓfirmatū· Jn ꝓtrariū videt pſentire Ysi dicēs·distinguendū est inter trinitatē ꝛ vnitatē· Est ei vnitas simplex ꝛ singularis·trinitas ẋo multiplex ꝛ numerabilis·qz trinitas ē triū vnitas· Ecce vnitatē dicē esse singularē·ꝛ trinitatē multiplicē ꝛ numerabilē· Sz ad ꝫ dicimus q singularē accepit sic ꝛ alij accipiūt vnū·multiplicē ẋo ꝛ numerabilē sicut alij dicunt trinum·

Contrarietatez apparentem prędictorum obūcit ꝛ soluit.

distinctionem·sed hec quattuor ecōtrario nō recipimus·scz diuersitatem·multiplicitatē· diuisionem ꝛ separationem· Ratio autē huius est·quia separatio supponit diuisionem· diuisio multiplicitatē multiplicitas diuersitatem·diuersitas autē ponit formē vel naturę distinctionem· Et quia in diuinis est nature omnimoda vnitas·ideo cum non recipiatur diuersitas·nec aliquod istorum quattuor· Econtra discretio p̄supponit distinctionez·distinctio pluralitatem· pluralitas alietatem· Alietas autem non tantū attenditur quantuz ad formā sed etiam quantum ad suppositum· quia sunt plures hypostases· iō predicta quattuor ī diuinis recipiuntur· Distinctio autem nominum predictorum hec est· Nam de primis qtuor alietas et pluralitas important distinctionem a parte rei· scz distinctio et discretio per comparationē ad nostram cognitionem sed alietas per moduz substanti e· pluralitas per modum quantitatis·q̄uis nō sit ibi vere quantitas· Distinctio autem et discretio differunt·quia discretio dicit in comparatione ad visum· sed distinctio in cōparatiōe ad tactum· Alia autez quattuor differunt sic quia diuersitas attenditur fm substantiam· multiplicitas q̄tū ad verā q̄titatē· diuisio q̄tum ad positionē siue ad discōtinuatiōez· scz ſepatio q̄tū ad vbi vl aliē diuersitas q̄tū ad p̄ncipium itrinsecū· multiplicitas q̄tum ad nūez· diuisio ad terminū ſepatō ẋo attendit q̄tū ad medū intr̄iecū

Ad intelligentiã eoꝝ que dicunt in p̃senti diſ. a
eſt queſtio de terminis numeralibꝫ qualiꝫ ac/
cipiant in diuinis. Et circa hoc principaliter
tria queruntur. Primo queriꝫ de termino numerali ꝛ
partitiuo. ſicut eſt hoc nomen vnus Secũdo ō termi
no ſimpliciter numerali. ſicut eſt hꝫ nomẽ tres Tertio
de noie cõplectente vtrũqꝫ. ſicut hoc nomẽ trinus. Et
q̃tũ ad primũ duo querunt. Primo queriꝫ. vtrũ hꝫ no
men vnus dicaꝫ poſitiue vl̃ priuatiue in diuinis. Se
cundo vtꝝ dicaꝫ fm ſubam vel fm relationẽ.

3 Queſtio prima a

QX priuatiue dicaꝫ in oĩ̃bꝫ videꝫ p eiꝰ rationẽ. Naꝝ
pbus dicit q vnũ eſt qđ nõ diuidiꝫ. ſed iſta ratio data
eſt p priuationẽ. igiꝫ vnũ ōr priuatiue. Itẽ cõmenta
toꝛ dicit ſup methaphiſicã. q vnũ ꝛ multa oponunꝫ.
ſicut priuatio ꝛ habitus. qꝛ vnũ dicit priuationẽ. mul
titudo dicit habitũ. q ſi veꝝ eſt. vnũ non tm̃ in deo ſed
in omnibꝫ dicit priuationẽ. Itẽ hoc cip̃m videꝫ rõne
quia vnũ opponiꝫ ei quod eſt multa. aut ergo ꝓtradi/
ctorie. aut relatiue. aut contrarie. aut priuatiue. Non
ꝓtradictorie. hoc patet. Item nec relatiue. qꝛ relatiua
ſunt ſimul. ꝛ vnũ ꝛpendet ab alio mutuo. ſed vnũ nõ
ꝛpendet a multis. Nec cõtrarie. qꝛ vnũ ꝓtrariorũ nõ
eſt alterius principiũ. Sed vnũ eſt principiũ multoꝝ
igitur p locũ a diuiſione. opponiꝫ priuatiue. Sed con
ſtat q multa dicit poſitionẽ. igiꝫ vnũ nõ dicit niſi pri
uationẽ. Item q in deo ſpecialiter dicit priuatiue. vi/
detur. quia vnũ quod dicit poſitiue eſt principiũ mul
titudinis ꝛ quantitatis. ſed in deo nulla eſt oĩno q̃nti
tas. igiꝫ nec vnum poſitiue ōr. Item hoc cip̃m videꝫ
quia ſi deus eſt poſitiue vnus. ꝛ lapis eſt vnus. videꝫ
igiꝫ q lapis ꝛ deus ſunt duo. igiꝫ deus ꝛ creatura cõſti
tuunt numeꝝ. ꝛ ſi hoc. deus eſt ꝑs numeri. qđ ſup̃ im/
probatũ eſt. Si dicis q non ſequiꝫ. qꝛ vnũ nõ dicitur
vniuoce. Illud em̃ nihil eſt vt videꝫ. qꝛ ſi aliq̃d ponit
cũ illud etiã poſſit cõuenire creature. ad miñ analogi
ce. ꝛ fm analogiã attendaꝫ numeratio. vt cũ dicit hu/
manitas ꝛ albedo ſunt due eſſentie. g̃ hoc non ſoluit.
Contra. ab eodem habet aliquid eſſe. ꝛ vnũ. q̃m̃ for
ma que dat eſſe. dat eſſe diſtinctũ. ſi igiꝫ ens non dici
tur priuatiue ſed poſitiue. pari ratiõe nec vnum de ali
quo ōr priuatiue. Itẽ qđ ſonat in cõplementum. ſo
nat in habitũ non priuationẽ. ſed vnũ ſonat in cõple/
mentũ. quia q̃to aliquid pfectius tãto magis accedit
ad vnitatẽ. igitur vnũ non priuatiue dicit. Item ſi
vnum eſt priuatiuũ. ꝓſtat q nõ niſi reſpectu multitu/
dinis. Sꝛ contra. nulla priuatio antecedit habitum na
turaliter. ſed vnũ naturaliter antecedit multa. igitur
vnũ non eſt priuatio. Itẽ nulla priuatio conſtituit
ſuum habitũ. nec ſaluaꝫ in illo. ſed vnũ ſaluaꝫ in mul/
tis. ꝛ illa ꝓſtituit. igiꝫ non opponiꝫ vt priuatio. igitur
4 non accipiꝫ priuatiue. Itẽ q quoꝝndã opinio fu/
it ꝛ magiſtri principaliter. q q̃cquid ſit in creaturꝭ de
hoc nomine vnum. in deo nõ dicit poſitiue ſꝛ ꝓuatiue
vt dicit in lr̃a. ꝛ aſſumit autoritatẽ ab Hyla. q̃uis hy
larius nõ dicat expreſſe. niſi q hoꝝ nominũ vſus i deo
inuentus eſt magis cauſa priuandi q̃ aliq̃d ponendi
Et ratio ſua fuit. quia vnũ poſitiue dictũ eſt principi
um quantitatis ꝛ numeri. deus autẽ in ſe non hꝫ quan
titatẽ. nec in ſe eſt numerabilis. nec alĩ cõnumerabil.
Sed q̃uis hec poſitio probabilis habeatur. tamẽ cõ/
muniter non tenetur. Et ratio huiꝰ eſt. quia cũ vnum
multo cõpletius ſit in deo q̃ i creaturis. multo forma/
lius ibi ōr poſitiue. Et rurſus. cũ omnis vnitas ad p
mam vnitatẽ reducatur. ꝛ nõ eſt reductio habitus ad
priuationẽ. neceſſe eſt qđ vnum in deo aliquid ponat
Et ꝓterea dicendũ q eſt loqui de hoc noĩe vnꝰ in cre/ 5
aturis vel q̃tũ ad rem intellectã. vel q̃tũ ad rationẽ i
telligendi. Si em̃ loq̃mur q̃tũ ad rationẽ intelligẽdi.
ſic dico q ōr ꝓuatiue vnũ. ꝛ rõ eius paſſignaꝫ p priua/
tionem diuiſionis ſiue multitudinis. ꝛ hoc eſt. qꝛ vnũ
eſt primũ. ꝛ prima nõ habent intelligi a nobis ꝛ notifi
cari niſi p poſteriora. ꝛ inde eſt q priuatiue ōr vnum.
vnitas in ſubſtantia. quantitate. ꝛ qualitate. et qꝛ ha/
bet aliquid prius p quod poſſit intelligi dicit poſiti/
ue. vt idemptitas. equalitas. ſimilitudo. ꝛ coꝝ oppoſi
ta priuatiue. Si aũt loquamur quantũ ad rem intelle
ctam. ſic vnũ habet reſpectũ ad materiã. ꝛ habet reſpe
ctum ad formã. Ratione reſpectus ad materiã eſt in
ſe indiuiſum. tamen potẽtia diuiſibile. ꝛ quia potẽtia
materialis ſe habet p modum priuationis. ſimiliter ꝛ
vnum. Ratione reſpectus ad formam que dat eſſe di
ſtinctũ ꝛ limitatũ. ſic dicit poſitionẽ. Qm̃ igitur i deo
eſt vnum omnino fm formã. in creaturis attenditur
ꝛ fm formam ꝛ fm materiã. hinc eſt q ſolum i deo po/
ſitiue. in creaturis vero aliquando accipiꝫ poſitiue.
aliquando priuatiue ꝛ fm rem. Ad illud quod ob/ 6
jcitur primo. q diffinitur ſiue notificatur ꝓuatiue pa
tet reſponſio. quia fm rationẽ ſui nominis eo q pmũ
ſic debet notificari. Ad illud quod objcitur ſecun 7
do qđ opponitur vt priuatio. dicendũ q vnum per re
ſpectum ad numerũ accipiꝫ priuatiue. ꝛ ſic accipit cõ
mentatoꝛ. Per reſpectũ ad formã. contrarie accipiꝫ.
fm q multitudo formaliter accipitur. Per reſpectuꝫ
ad actum cõſequentẽ qui eſt menſurare accipiꝫ relati/
ue. ꝛ fm genus relatiuoꝝ in quo vnum non ꝛpendet
ab altero. ſicut patet in ſcientia ꝛ ſcibili. ꝛ ſic diuerſe
ſuper hoc opiniones ſunt vere. Ad illud quod ob/ 8
jcitur q in deo non eſt principiũ numerandi tẽ. dicẽ/
dum q vnũ dicit priuationẽ multitudinis fm genera
lem nominis rationẽ. ſed illa priuatio. ꝛ ſi nominete/
nus eſt priuatio. tamen realiter eſt poſitio. quia quan
to magis eſt priuatio diuiſionis in aliquo. tanto illõ
eſt completꝰ et perfectius. cum igitur in deo ſit perfe
ctiſſima vnitas. ibi accipitur fm omnimodã priuati/
onem multitudinis. hoc autẽ modo dicit vnuꝫ. quod
non habet actu multitudinẽ. nec eſt in potẽtia ad mul
titudinem. neq̃ per diffinitionẽ. neq̃ per aggregatio
nem. Hoc aũt vnum eſt perfectiſſimũ ꝛ ſummũ ꝛ infi
nitum. ꝛ illud non eſt in potentia ad numeꝝ. ꝛ hoc nõ
eſt alĩ cõnumerabile ꝛ hoc modo eſt in ſolo deo. Et ſic
patet q dicit deus vnꝰ poſitiue. ꝛ quomodo differat
vnitas eius a creatura. QX igitur objcitur q vnuꝫ 9
eſt principiũ multitudinis. Dicendũ q veꝝ eſt in vni
tate creata. ſed non eſt veꝝ in vnitate perfecta ꝛ incre
ata. Dico principiũ intra ſe ſicut pars. Unde ſi dicat
deus ꝛ creatura ſunt duo. aut hoc impꝛopꝛie dictũ eſt
ꝛ duo cadit a ratione numeri fm rem. Aut ſi dicat nu
merum. hoc eſt ſolũ a parte intelligentis. quia cum i/
telligit diuerſa ꝛ diſtincta. accipit ſub ratione nume/
ri. ſicut cum intelligit intellectus noſter cõcernit tps.

Queſtio II b

Utrum vnus dicatur fm ſubſtantiã an fm relationẽ.
QX fm ſubſtantiã videtur. quia ens ꝛ vnũ conuertũꝫ
ſicut vult pbus ꝛ Boetius. ſed ens dicit fm ſubſtanti
am. igiꝫ ꝛ vnũ. Itẽ hec cõcediꝫ. pater ꝛ filius ꝛ ſpi/
ritusſanctꝰ ſunt vnus deus. ſed ſi ſunt vnus deus. cuꝫ
deus nõ diminuat de ratione vnius. ergo ſunt vnus.

Sed nihil dicitur in summa de tribus singulariter qđ non dicatur substantialiter. igitur ꝛc. Si dicaꝫ q̄ qñ adiectiue tenetur. tunc non dicit substantialiter. Contra. eadē est significatio termini quando tenet substantiue. ꝛ quando tenet adiectiue. ¶ Item cum substantiuatur in neutro genere dicit substantialiter. cum igit eadem sit significatio termini in masculino ꝛ neutro cum eadē sit impositio. igitur dicit substantialiꝫ in masculino. Preterea alia nomina in masculino dicuntur substantialiter vt hoc nomen eternus. Unde in simbolo. Non tres eterni. sed vnus eternus. similiter ḡ vn⁹ ¶ Item cū dicitur pater est vnus. aut tenet substātialiter. aut notionaliter. Si substantialiter. habeo ppositum. Si notionaliter. sed pater habet duas notiões igit non debet vnus dici sed duo. ¶ Item notio ꝛ propetas sunt idem. igit cū ꝓprietas dicaꝫ q̄ cōuenit vni soli. nulla notio potest dici de trib⁹ sed hoc nomen vnus predicaꝫ de qualibet psona. igit non dicit notionem. ¶ Contra. regula est superi⁹ habita. dis. xxū. Oīe qđ predicat substantiā vel essentiā. dr de tribus singulariter in summa. sed hoc nō cōuenit huic nomini vn⁹. igitur ꝛc. ¶ Item nihil ptinens ad essentiam siue substātiam. multiplicaꝫ siue pluraficatur. sed hoc qđ est vn⁹ pluraficaꝫ. quia pater est vnus. ꝛ filius est vnus. ꝛ sūt duo. quia vnus ꝛ vnus. ḡ ꝛc. ¶ Item idem est eē vnū ꝛ esse distinctū. sed cū dicit pater est distinctus. h̄ qđ ē distinctus nō dicit substantialiter. ergo nec hoc q̄ est vnus ¶ Item respectu cuiuscūq; termini est dicere alium in diuinis. ille terminus dicit relationē. vnde nō dicit alius deus. sed respectu eius q̄ est vnus est dicere aliū. Nam pater est vnus. ꝛ filius est alius. ergo ꝛc

10 ¶ Rn. dōm q̄ cū ratio vnitatis sit ratio distinctionis cum indiuisione. in diuinis autē ponamus essentiam indistinctā ab alijs essentijs ꝑ seipsam. et personam distingui ab alijs ꝑ ꝓprietatē. necesse est etiam in diuinis ponere. ꝛ vnitatē essentialē ꝛ personalē. Qm̄ igit persona non est aliud ab essentia. vnitas essentie ꝛ psone. non sunt due vnitates fm rem. sed vna rone differens. Ideo vnitas de hac ꝛ illa non dicitur equiuoce-

11 qm̄ nec illi nec isti imponitur specialiter. Quia ḡ concretum nō accipit specialē significationē ab abstracto hoc nomen vnus importat in diuinis vnitatē essentialem ꝛ psonalē. ꝛ cū adiectiue tenetur. indifferēter importat vtrāq;. determinaꝫ autē ꝑ adiunctum. cū em̄ additur termino essentiali importat essentialem. cuz additur termino notionali. importat personalē. cum autem substantiuatur. necesse est q̄ seipso determinetur.

12 Et ideo cū neutrū genus importet q̄ dicit subindistinctione. in neutro conuenienter attributū est siue approbatum vnitati essentiali. In masculino vero quia ꝓportat distinctionē ꝛ suppositū certū. ꝛ quia dicit rationez pducentis. appropriatū est vnitati personali. Et ideo patet q̄ sic non accipit vt ens. nec; vt quertibile cū eo sed solum in neutro. Patet etiā scōm q̄ ibi est fallacia figure dictionis ex cōmunicatione istius termini vn⁹ q̄uis em̄ non variet significatio ꝑ substantiuationem nec; ꝑ generis diuersitatē. potest tn̄ nihilomin⁹ diuersificari modus supponendi. maxime si vsus hoc facit.

13 ꝛ ratio sit conueniens vsui. ¶ Ad illud quod obijcit. q̄ eternus dicit essentialiter. patet responsio. q̄ eterni tas dicitur solum essentialiter. sed vnitas personaliter. Aliqui tamen dicunt q̄ hoc est in hoc nomine vnus. quia est nomen partitiuū ꝛ habens in se articulum.

¶ Ad illud quod obijcitur. aut predicat notionem ꝛc dicendū q̄ predicat notionem. sed attendendū q̄ non quam cūq; sed personalem. que facit esse vnum. et illa 14
est vna in qualibet persona. ¶ Ad illud quod obijcit notio dicitur de vno. dicendū q̄ est significare notionem sub ratiõe ꝓpria. vt per hoc nomen paternitas Et cōmuniter. vt per hoc nomē relatio. notio. vnitas ꝛ ꝓprietas. que idem dicunt sub rationibus diuersis. sensus em̄ est persona vna. i. vnica personali ꝓprietate in se indistincta. ꝛ ab alijs distincta.

Secundo principaliter queritur de nominibus pure numeralib⁹. vt sunt duo ꝛ tres ꝛc. Et circa hoc similiter queruntur duo. Primo vtruz dicaꝫ positiue aut priuatiue. Secūdo vtrū dicantur fm subam. aut fm relationem.

¶ Questio I c

¶ Qđ dicantur priuatiue solum. videtur autoritate magistri qui dicit. q̄ hoz vsus magis est inductus causa priuandi q̄ ponendi. ꝛ videtur ꝑ autoritates aliorum firmari autoritas magistri. Dicit em̄ Boetius in libro de trinitate. Illud vere est vnum in quo nullus est numerus. sed in diuinis vnū est verissime. igitur in diuinis non est numerus. ergo isti termini in diuinis aut falso dicuntur. aut non predicant numerū. Sed non dicunt aliud q̄ numerum. si aliquid ponunt. igit ꝛc. ¶ Item Isido. dicit. Numerus virtus est memeris. id est. diuisionis fm ethimologiā. sed in deo non cadit diuisio. ergo nec numerus. igitur idem qđ ꝑus. ¶ Item dicit pbus. q̄ numerus est multitudo mensurata per vnum. sed in deo non cadit mensuratio. cum ipse sit immensus. igitur ꝛc. ¶ Item videtur hoc per rationem. A quocūq; remouet genus. ꝛ species. sed genus quātitatis remouetur a deo. ergo ꝛc. ¶ Item in quocunq; est genus. necesse est ponere aliquam speciez. igitur si numerus est in deo. vel ibi est trinarius. vel binarius. vel aliquis alioz. Sed sancti omnes species negant. igitur ꝛ genus. igitur idem quod prius. ¶ Contra. si tn̄ priuatiue tres diceretur quia nō sunt vnus vl' duo tunc igitur pari ratione posset dici chimere sunt tres. quia non sunt vna vel due. sed illud nō dicitur. igit ꝛc ¶ Item q̄ dicat numerū videtur. Eusebius dicit. In diuinis est numerus. sed nō ordo. Sed si est ibi numerus. tunc contingit illum significare. et si hoc. ḡ positiue tenentur dictiones que illum significant. ¶ Item Bern̄. Si vna est essentia. et tres persone. quis numerum neget. quasi diceret. nullus. igitur ꝛc. ¶ Item hoc ipsum videtur ratiõe. quia discreta quantitas est maioris abstractionis q̄ continua. igitur discretio magꝫ q̄ duratio. Sed nomen dicens in diuinis durationē dicit positiue. vt eternus. igitur ꝛ nomen dicēs discretionem ¶ Item in quocūq; est ponere speciem positiue. est ponere genus. sed in deo est ponere trinitatem. igitur ꝛ pluralitatem. ¶ Rn. Ad predictoꝝ intelligentiam notandū. q̄ positio magistri fuit q̄ huiusmodi nomina numeralia non ponerent aliquid in diuis sed priuarent. sicut patet in littera. Et ratio huius positionis fuit. quia huiusmodi nomia si aliquid ponūt vtiq; numerū ponunt. sed numerū dicit non esse ponendum in diuinis. ꝛ ideo dicit ꝛ autoritas sanctoꝝ cō firmat. Cum em̄ in diuinis non sit diuisio et separatio. non sit etiā aggregatio. non sit etiam mensuratio. ꝛ numerus separationē importat antecedēter. ꝛ aggregationem ꝛ mensurationē consequenter. numerus in diuinis non est ponendus. ideo etiam dictiões numerales in diuinis non dicunt aliquid. sed magis ꝑuant maiorem scz numerū ꝛ minorem. Sed nec positio nec ratio positionis videtur esse conueniens si interi⁹ at-

tendatur. Positio enim destruit seipsam. Ponit enim q̄ nomina designantia pluralitatem dicantur priuatiue Similiter ꝛ nomina significantia vnitatem. et si hoc sic inuicem opponūtur. vt vtrūq; sit priuatio alterius. erit ibi circulatio in notificando. ꝛ si vtrūq; alterius p̄ uatio est. cum priuatio nō sit priuationis sed habitus vtrumq; aliquid ponit. ꝛ ita si dicunt priuatiue. dicū tur positiue. ꝛ sic positio non est cōueniens. Ratio si/militer positionis nō est cōuenienter assumpta. Nam numerus importat distinctionē. et sup hoc compositi onem aggregationis. ꝛ q̄uis in diuinis non sit aggre gatio. nihilominus est distinctio. ideo numerus non simpliciter remouendus est a diuinis. sed numerus ta lis. Et magister omnino remouet. ideo in positōe sua defecit. Et in illo articulo cōmuniter non tenetur a ma gistris parisien. Concedendū igitur q̄ huiusmodi no/mina dicuntur positiue. sicut probant rationes ad hoc inducte. ꝛ concedendū q̄ in diuinis aliquo modo ē nu merus. aliquo modo non. Nam fm q̄ dicit distinctio nem personalē fm originē. sic dicendū est numerū esse in diuinis. fm autē q̄ aggregationē ꝛ diuisionem sub/stantialem dicit. nō est ponendus numerus in diuis.

¶Et his patent obiecta. Nam rationes ad primam partē procedunt de numero fm eam acceptionē qua su mitur in istis inferioribus quantū ad conditiones p̄/dictas. Unde in sensu suo verū concludunt. q̄ ibi non est numerus. Similiter rationes ad partem oppositā procedunt fm q̄ numerus distinctionē certam impor tat. ꝛ hoc quidem est ponere in diuinis. et ideo verum concludunt in suo sensu. Unde in diuinis negandum est esse numerū simpliciter. sed cōcedendum est nume/
16 rum esse personarum. ¶Ad illud quod obiicit de q̄nti tate continua ꝛ specie numeri. dicendum q̄ nec quan/titas continua est in deo. quia eternitas non est quan/titas. nec trinitas est species numeri.

¶Questio II

¶Utrum predicta nomina dicant in diuinis fm substā tiam aut fm relationem. Et q̄ fm substantiam. videt. Quia sicut dicit Boetius ꝛ Augustin⁹. Quantitas i substantiā transit. sed numerus quantitatem dicit. er go transit i substantiā. ergo dictiones numerales fm substantiā dicuntur ¶Item omne nomen quod dicit ad se. dicit fm substantiā. sed duo ꝛ tres est nomen qđ dicitur ad se. non ad aliud. ergo dicuntur fm substan tiam. ¶Item cū dicitur pater ꝛ filius ꝛ spiritussanct⁹ sunt hoc q̄ est tres. aut dicitur notionaliter. aut essen/tialiter. Non notionaliter. quia nulla est notio q̄ com muniter dicatur de tribꝫ. igitur dicitur essentialiter.

¶Item notiones sunt quinq;. sed si termini numera/les important pluralitatē notionū. igitur erit numer⁹ quinarius in diuinis. igitur non tres sed quinq; sunt sed hoc est falsum. igit non dicuntur notionaliter. sed dicuntur essentialiter siue substantialiter. ¶Contra. Omne nomen ptinens ad substantiā non dicitur plu raliter sed singulariter. sed tres tm̄ dicitur pluraliter. ergo nullo modo dicit fm substantiā. ergo dicitur fm relationem. ¶Item omne nomen substantiale predi/catur de qualibet persona. sed tres de nulla psona p̄di/catur. ergo ꝛc. ¶Item si hoc nomen tres fm substan/tiam dicit. ergo licet addere terminū substantialez. igi tur possumus dicere tres deos vel tres substantias. q̄
17 rum vtrūq; est contra fidem. ¶R⁹. dicendū q̄ aliqui voluerunt dicere q̄ huiusmodi termini numerales ni hil aliud dicant in deo q̄ hoc nomen persone plurali/ter. Unde si dicatur persone sunt tres. idem subiicitur ꝛ predicatur ꝛ ratio ꝛ modus intelligendi hic est. quia si ponerētur forme esse ab eterno. sicut imponit plato ni q̄ posuit. tunc plures essent. ꝛ in aliquo certo nume ro. sed numerus ille nec esset proprietas. nec passio cō sequens. sed ipse forme numerales. et per hunc modū dicere tres in diuinis non est dicere nisi tres psonas. Sed illud non oportet dicere. quoniā si idem eēt om/nino. tunc videret esse nugatio si dicerentur tres pso/ne vna persona. ꝛ videretur non plus dici cum dr tres sunt persone. ꝛ psone sunt persone. ¶Et pter hoc ali us modus dicendi est q̄ huiusmodi termini numera/les dicunt fm relationē. ꝛ important notiones. et hoc patet. quia in diuinis important distinctionē. distin/ctio aūt est a proprietatibꝫ. Unde tres importat ꝓprie/tatem triū personarum in cōcretione. Notio autē in/quantū cōuenit soli deo dicit esse proprietas. inquan/tum vero ab alio distinguit. dicitur esse vnitas. Unde dicunt persone tres tribꝫ proprietatibus distincte. Et si tu queris. quid dicit quādo dicit tres notiones. Di cendū q̄ seipsis distinguunt proprietates. ideo nō di/cit nisi notiones ipsas. ¶Ad illud igit qđ obiicitur q̄ 18
quantitas transit in substantiā. dicendū q̄ numer⁹ in creaturis est quantitas. sed in deo dicit relationem. et hoc patet sic. distinctio in creaturis est per alicuius ꝓ prietatis vel qualitatis appositionē. et ita p additionē vbi aūt additio. ibi limitatio. vbi limitatio. ibi vnⁱ⁹ ab alio diuisio. ꝛ vbi hec sunt ibi aggregatio diuersorum ꝛ mensuratio. ꝛ quia quantitatis est mensurare. ad di stinctionē in inferioribꝫ sequitur numerus. et est mo/dus essendi consequens materiā cum forma. In diui/nis autē est distinctio per originē. nō per additionem alicuius. ꝛ ideo nulla additio. nulla limitatio. ꝛ vbi h̄ nō est. nec mensuratio. et ideo nec quantitas. Sz vbi origo. ibi habitudo ꝛ relatio. ꝛ ideo in diuinis nume/rus non dicit quantitatē sed magis relationē. sed q̄m relatio non transit in substantiā. igitur nec termini nu merales. ¶Ad illud quod obiicitur q̄ dicuntur ad se 19
dicendū q̄ nomen dici ad aliud potest esse dupliciter. Uno modo intra vel extra. vel implicite vel explicite. Et illud nomen substantialiter dicit quod nō dicitur ad aliud nec intra nec extra. nec implicite nec explicite Sed terminus numeralis dicit relationē ad aliq̄d in/tra. quia importat distinctionē numeratoꝝ. et impli/cat relationē. ¶Ad illud quod obiicitur. nulla notio 20
dicitur de tribꝫ. Dicendū q̄ verꝫ est. nulla notio deter/minata. sed cōmune ad notiones fm rationē dicitur dō tribus. vt hoc nomen relatus. ꝛ hoc nomen distinct⁹. ꝛ alia nomina consimilia. ¶Ad illud quod obiicitur. 21
q̄ notiones sunt quinq;. Dicendū q̄ tres nō qualscūq; notiones importat. sed solū personales. Illa enim no tio que facit illam personā esse personā. et ab omnibꝫ distinctā. illa dicitur vnitas persone inquantum dat esse distinctū. ꝛ illa notio est vna vnius. sicut vna est vnitas vnius. ꝛ ille sunt tm̄ tres. ꝛ ideo cum sint tres vnitates in tribus personis. hinc est q̄ persone solum/modo tres dicuntur.

Tertio principaliter queritur de differentia no minum numeraliū. sicut est hoc nomen trinus vel trinitas. Et circa hoc queruntur duo. Pri mo vtrꝫ huiusmodi nomina important vnitatem. Se cundo dato q̄ sic. queritur cuiusmodi sit illa vnitas quam important.

Q̃ importent vnitatẽ. videtur primo p ethimologiã. trinitas eñ dicit quasi trium vnitas. similiter ⁊ trin⁹. ¶ Item hoc videtur. quia in diuinis reperit hoc nomen trinitas. sed non hoc nomen trinarius. Sed hec duo eandẽ pluralitatẽ important. ergo hoc nomen trinitas. si recipiatur in diuinis. hoc non est ratiõe pluralitatis. ergo hoc nomen trinitas vltra pluralitatẽ aliquid importat. ⁊ non nisi vnitatem. ergo ⁊c. ¶ Itẽ in diuinis recipitur hoc nomen trinus. sed non recipitur hoc nomen tripler. non eñ dicitur deus triplex sicut dicitur multipliciter in littera. sed fides communiter dicit deũ trinũ. igitur aliquid dicit vltra hoc quod est triplex. sed non pluralitatẽ. igitur vnitatẽ. ¶ Item multipliciter dicit supra di. xxij. trinitas est nomẽ collectiuum. sed nomen collectiuũ non tñ importat pluralitatem. sed etiã vnitatẽ. ergo ⁊c. ¶ Contra. ex tribus personis nihil vnum fit. sed ex pluribus vnitatibꝫ creatis aliquid fit siue resultat. ergo numerus in creaturis dictus potius debet importare vnitatẽ q̃ in diuinis cum ergo dicit in creaturis binarius vel trinarius. ita importat numerũ q̃ nec vnitatẽ. ergo nec hoc nomen trinitas debet in diuinis importare. ¶ Item si trinus ⁊ trinitas importat pluralitatem ⁊ vnitatẽ. cum nullum nomen sit distinctũ ⁊ indistinctũ. nec habeat pluralitatem distinctionis ⁊ vnitatẽ indistinctionis. de nullo nomine in diuinis poterit dici. ¶ Item si vnitatem importat. ergo cum idem non debeat sibi copulari. male ⁊ nugatorie dicitur in hymno confessorum ĩ fine. qui supra celi residens cacumen. totius mũdi machinam gubernat trinus ⁊ vnus. ¶ Rº. dicendum. q̃ quia ĩ diuinis singulari modo est numerus. scilicet ex distinctione suppositorũ. cum vnitate forme. speciali debuit ex primi nomine. quod simul dicit pluralitatẽ ⁊ vnitatem. quia ergo huiusmodi nomia importãt pluralitatem ⁊ vnitatem. ideo sunt similia nominibꝫ collectiuis. Sed quia vnitas collectiuoꝝ est vnitas aggregationis que consequitur pluralitatem. hic autem est vnitas forme. que non est pluralitatẽ consequens. ideo non est collectiuũ tale nomen. Et ideo dicit magister q̃ est quasi collectiuũ. Et per hoc patet primum ĩ contrarium. Concedendũ ergo q̃ importat pluralitatem ⁊ vnitatem. ¶ Ad illud quod obꝫcitur. nullũ nomen importat simul vnitatẽ ⁊ pluralitatem. Dicendũ q̃ hoc verum est ratione forme. sed cum sit vnum ĩ forma. potest habere pluralitatem suppositorũ. et hoc nõ est inconueniens vel impossibile. ¶ Ad illud qõ obꝫcitur de nugatione. dicendũ. q̃ sicut hoc verbum cedo habet intellectum huius verbi dandi ⁊ loci. sed cũ dicitur cede locum. cadit ab intellectu. similiter in proposito. ⁊ similiter intelligendum õ relatiuis cum dicitur filꝫ pater.

¶ Questio II f

¶ Cuiusmodi sit illa vnitas quã importat hoc nomẽ trinitas vel trinus. vtrum videlicet suppositi vel essentie. Et q̃ essentie videtur. quia hoc quod ẽ trinitas dicitur de omnibus simul in singulari. Sed hoc cõuenit solum termino importante vnitatẽ substantialem. g ⁊c. ¶ Item nulla vnitas est trium nisi essentia vel essentialis sed trinitas est trium vnitas. ergo hoc nomẽ trinitas dicit essentialem vnitatem. pari ratione et hõ nomen trinus. ¶ Item nec hoc nomen trinitas nec hõ nomen trinus dicitur de persona. ergo non importat vnitatem personalẽ. Non eñ hec conceditur. persona est trina vel persona est trinitas. ¶ Cõtra. huiusmodi nomina simul important vnitatem ⁊ pluralitatem sed sola vnitas persone est plurificabilis non essentie ergo important vnitatem persone. ¶ Item vnitas essentie predicatur de patre. sed neq̃ hoc nomen trinus. neq̃ hoc nomen trinitas predicatur de patre. igitur ⁊c. ¶ Item vnitas essentie predicatur de essentia. sed neq̃q̃ dicitur. essentia diuina est trina. igitur non dicit vnitatẽ essentialem. ¶ Queritur igitur quam vnitatem importent. ⁊ vtrũ dicantur ista nomina fm substantiam. an fm relationẽ. Et cum dicantur de omnibus simul in singulari. videntur dici fm substantiam cum iterũ non dicantur de aliquo sigillatim. non videtur dici fm substantiam. ¶ Rº. ad predictorum intelligentiam dicendũ q̃ ad hoc consueuit dici q̃ hoc nomen trinitas duplicẽ habet ethimologiam. Uno modo trinitas dicitur vnitas ter. ⁊ sic nomẽ numerale cadit in eo vt complementũ. et sic dicitur fm relationez sicut termini numerales. ⁊ vnitas quam importãt est vnitas personalis non essentialis. quia illa plurificatur. Alia ethimologia est. trinitas est vnitas trium. ⁊ tunc vnitas non numerat sed significatur vt cõmunicabilis a tribus. ⁊ quoniã hec vnitas est essentialis. tõ importat vnitatem essentialẽ. et hec quidem ethimologia absq̃ dubio habet veritatem. Sed prima non videtur habere veritatem. Nam cũ eandem significationem habeat trinus ⁊ trinitas. si illa est ethimologia trinitas ter. tunc trinus diceretur vnus ter. Hoc autem non potest dici de deo. videlicet ter vnus. cum tamẽ dicatur trinus. Propter quod dicendũ q̃ huiusmodi nomina important vnitatem formalem siue essentie cum pluralitate suppositorum. ⁊ ideo habent quodãmodo naturam termini substantialis. in hoc q̃ dicuntur de tribus singulariter. ⁊ termini numeralis in hoc q̃ dicuntur de nullo per se. ¶ Ad illud quod obꝫcitur q̃ sola vnitas persone est plurificabilis. Dicendum q̃ trinitas non importat pluralitatẽ circa vnitatẽ in recto. sed solum in obliquo. q̃ sit trium vel in tribus. et hoc est essentie. ¶ Ad illud quod obꝫcitur q̃ vnitas essentie predicatur de patre. dicendum q̃ verũ est sed nõ ratione hac. quia plures in ea conueniunt. sicut animal predicatur de homine non ea ratione qua diuersa speꝛ cie in eo cõueniunt. ⁊ quia trinitas importat illã vnitatem vt in pluribus. ideo ⁊c. ¶ Ad illud quod obꝫcitur q̃ non dicitur essentia trina neq̃ trinitas trina. dicendum q̃ hoc nomen trinus importat vnitatem. vt ĩ concretione. ⁊ ita inherentem pluribus. Et ideo de eo sola dicitur q̃ importat vnitatem vt in concretiõe. vt hoc nomen deus. quod quidem supponit personas. et quia tale est hoc nomen deus. ideo conceditur. deꝰ est trinus. nec deitas est trina. quia deitas non supponit personam. similiter nec hoc nomen trinitas. Et sic patent obiecta.

¶ Dist. xxv. Quid significet hoc nomen persona

Preterea considerandum q̃ cũ hoc nomen persona. Supra ostendit magister quid significatur p terminum numeralẽ cum dicit tres personas. hic subdit quid significetur per istum terminum psona. Et dꝫ uiditur hec pars in duas. In prima querit ⁊ opponit. In secunda soluit. ibi. quibusdam videtur q̃ nomine persone. ¶ Prima pars habet tres partes. In prima mouet dubitationem. In secunda opponit p auctoritatẽ

Augustini ostendens q̄ dicitur fm substantiam ibi persona eīm vt supra ait Aug⁹. Tertio opponit per ratio/
nem ibi. Aliter etiam videtur posse ostendi q̄ nomine persone vbi monstrat illud idem. Similiter secunda
pars in qua soluit diuiditur in duas. In prima soluit fm opinionem aliorum qui dicunt q̄ persona accipit fm
essentiam tamen relatam ad suppositum. In secunda soluit fm opinionem suam per distinctionem ibi. Sci n
dum est igitur q̄ hoc nomen psona multiplicem intelligentiā facit. Et hec pars diuiditur in duas. In prima p/
te ostendit quomodo accipitur hoc nomen psona in plurali. Secundo quō accipitur in singulari cum dr. alius
est pater alius est filius. Ibi nunc inspiciamus vtrū fm eandem rationē. Prima pars habet tres partes. In p/
ma ponit distinctionē q̄ quam soluit. In secunda confirmat p autoritatem Augustini ibi. t hic sensus adiuuat
ex verbis. In tertia ad obiectionem respondet ibi. Ad hoc autem q̄ illi dicunt. Similiter sequens pars habet
tres partes. In prima terminat quomodo accipitur persona cum dicitur alia est persona patris. Secundo
quomodo accipitur cum dicitur. Alius est pater in persona. Tertio hoc confirmat autoritatibus. Primum fa
cit ibi. Nunc inspiciamus tc. Secundū ibi. Deinde queritur vtrum fm eandem rationem. Tertium ibi. q̄ autē
fm substantiam dicatur.

Dubitatio

Habouet dubitationem quid significatur cum dicitur pluraliter tres persone vel due persone.

DI. XXV

Inducit dubiū qualit accipia tur cū nomen p sona cū plurali ter dr tres pso/ ne vel due pso ne. t alia est p/ na patr. t alia filij. t alia spiri tussancti.

a

Preterea considerandum est q̄ cum hoc nomen persona (vt predictū est) fm substantiam dicatur. que sit intelligentia dicti cum pluraliter proferť. tres persone vel due persone. t cum dicitur. Alia est persona patris alia ē persona filij. alia est persona spirituſsancti. Si enim in his locutionib⁹ persone vo cabulum essentie intelligentiā facit. plures essentias confiteri videmur. t ita plu res deos. Si vero essentie significationem ibi non tenet. alia est huius nomis ra tio cum dicitur. pater est psona. vel filius est persona. t alia cum dicitur. pater t fili us t spirituſsanctus sunt tres persone. t cum dicitur. Alia est persona patris. alia filij. et huiusmodi.

Opponit autem Augustinus ostendens q̄ fm substantiam siue essentiam dicit Alia est persona patris. alia filij. siue tres persone. vt cum dicitur pater est psona. filius est persona.

Opponit p au/ toritatē Aug⁹.

b

Persona eīm vt supra ait Aug⁹. ad se dicit. t idem est deo esse personam qō esse. si cut idem est ei esse qō deum esse. Unde manifeste colligitur q̄ essentiam diuinaz predicamus dicentes. pater est persona. filius est psona. spirituſsanctus est perso na. id est. essentia diuina. t omnino vnū t idē significatur nomine persone. id est. diuina essentia. cuz dicitur. pater est psona. t filius est persona. qō significatur no/ mine dei cum dicit. pater est deus. filius est deus. Ita etiam idē significatur cū di/ citur. deus est deus. t deus est persona. Utroq; eīm nomine essentia diuina intel/ ligitur. quia vtrūq; fm substātiā dicit. Cum vero dicitur. Pater t filius t spūſsan ctus sunt tres persone. quid nomine persone significamus? an essentiam. Hoc eīm videtur si supra posita verba Aug⁹. diligenter scrutemur. Supra enim dixit q̄ ido tres personas dicim⁹. quia id quod persona est. cōmune est tribus. Et item q̄ pa ter est persona. t filius est persona. t spirituſsanctus est persona. ideo tres psone dicuntur. Uidetur ergo eandem tenere significationem hoc nomen persona cuz dicitur. tres persone. quam habet cū dicitur. Pater est psona. filius est psona. spi/ rituſsanctus est persona. Quia vt ostendit Aug⁹. hoc dicitur. id est. tres persone propter illud. quia id quod persona est. cōmune est eis. Id ergo quod cōmune est eis. id est. patri. t filio. t spirituſsancto: videtur significari nomine persone. cū di/ citur. tres persone.

Qx noīe pſone id ſignificatur cū dr. pr̄ eſt pſo na. qō ſignifi/ catur noīe dei. cuz dicit pater eſt deus.

Opponit per rationem posse ostendi q̄ fm substantiam siue essentiam dicatur etiam cum pluraliter profertur.

Opponit p rati onem.

c

Aliter etiam videtur posse ostendi. q̄ ibi nomine persone significetur essentia. cū dicitur tres persone. Ut enim supra dixit Augustinus. Ea necessitate dicim⁹ tres personas. vt responderemus querentibus. quid tres vel quid tria. Cum ergo q̄/ ritur quid tres quid tria? conuenienter respōdetur cum dicitur tres persone. At cum queritur. quid tres vel quid tria. per quid de essentia queritur. Non eīm in/ uenit quid illi tres sint nisi essentia. Si ḡ questioni recte respōdemus. oportet vt respondēdo essentiā significem⁹. alioqn nō oñdim⁹ qd tres sint. Si vo rñdentes essentiā significam⁹: ipam essentiā psone noīe intelligim⁹. cū dr tres psone.

Aug⁹.

¶ Soluit ꝼm opinionem alioꝝ qui putant essentiã significari nomine ꝑsone cũ dicimus tres ꝑsonas. d
Quibusdã videt ꝙ noie ꝑsone significet essentia cum ꝺr tres ꝑsone. ꝓpterea qꝛ Aug⁹. dicit ideo dici tres ꝑsonas qꝛ cõe est eis id qꝺ est ꝑsona. vt sit talis intelligẽtia. ꝑr ⁊ filius ⁊ ſpũſſcũs sunt tres ꝑsone. i. sunt tres id hũtes cõmune qꝺ est ꝑsona. i. tres sũt q̃ꝛ q̃ſq̃ est ꝑsona. i. essentia. Sꝫ quõ iuxta hãc intelligẽtiã diceꝝ alia ẽ ꝑsona ꝑris. alia filij: Et hoc etiã ita voluit itelligere. ſcꝫ aliꝰ est ꝑr. ⁊ aliꝰ est filiꝰ. id tñ cõe habẽtes qꝺ est ꝑsona. Et hoc ꝓfirmãt autoꝛitate Aug⁹. q̃ in. vij. li. de tri. ait. Tres ꝑsonas eiusdẽ essentie. vl tres ꝑsonas vnã essentiã dicim⁹. Tres ãt ꝑsonas ex eadẽ essentia nõ dicim⁹. q̃ſi aliud ibi sit qꝺ essentia est. aliud qꝺ ꝑsona est. Hac cauẽte ⁊ ꝓmissis conant asserere in ꝓdictꝰ locutionib⁹ nomẽ ꝑsone essentiã significare. Sꝫ q̃d rñdebũt ad id qꝺ ipe Aug⁹. in li. de fi. ad petꝛ dicit. ſcꝫ ꝙ alius est ꝑr ꝛ ꝑsona siue ꝑsonalit̃. aliꝰ ꝑsonalit̃ filiꝰ. aliꝰ ꝑsonalit̃ ſpũſſanctus. Quõ eñ aliꝰ ꝑsonalit̃ ꝑr. aliꝰ ꝑsonalit̃ filiꝰ. aliꝰ ꝑsona liter ſpũſſcũs. ſi in esse ꝑsonã oĩno ꝓueniũt. i. ſi ꝑsona essentie tñ intelligẽtiã facit. Jõ nobis videt aliꝫ nõ posse dici cõgruenti⁹ iuxta catholicoꝝ doctoꝝ autoꝛitates.

¶ Soluit ꝼm opinionẽ suã distinguẽs ꝙ nõ nomẽ ꝑsona triplicit̃ in trinitate accipit̃ ⁊ quõ accipit̃ in ꝑũ dictũ. e
¶ Sciendũ est igit̃ ꝙ hoc nomẽ ꝑsona multiplicẽ intelligentiam facit nõ vnã tñ. Et vt Hyla. ait in li. iiij. de tri. Intelligentia dictoꝝ ex causis est assumẽda dicẽdi. qꝛ nõ ꝼmonires. sed rei sermo subiectꝰ est. discernẽtes ꝙ dicẽdi causas huiꝰ nois ſcꝫ ꝑsona. significationẽ distinguimus dicentes ꝙ hoc nomen ſcꝫ ꝑsona ꝓprie ꝼm subam ꝺr. ⁊ essentiam significat. sicut supra oñdit Aug⁹. cũ ꝺr. deus est ꝑsona. pater est ꝑsona Quadã tñ necessitate vt ſ̃ dixit Aug⁹. trãslatum est hoc nomẽ. vt pluralit̃ diceret tres ꝑsone cũ quere retur. qꝺ tres vel qꝺ tria. vbi nõ significat essentiã. i. naturam diuinã q̃ cõis est trib⁹ ꝑsonis. ꝙ ſubas vel hypostases ꝼm grecos. Greci quipe (vt supra dixit Aug⁹.) aliter accipiunt subam. i. hypostasim. alit̃ nos. Nos eñ subam dicimus essentiã siue naturã. ꝑsonas aũt dicim⁹ sic̃ illi dicunt ſubas. i. hypostases. Si ꝙ nos ita accipimus ꝑsonas. vt illi accipiũt ſubas vel hypostases. ⁊ illi aliter accipiunt hypostases q̃ꝫ nos subam. alit̃ ꝙ nos accipim⁹ ꝑsonas q̃ꝫ subam. Cũ ergo dicim⁹ tres ꝑsonas. nõ ibi ꝑsone noie essentiam significam⁹. Quid ꝙ dicim⁹? Dicimus qꝛ tres ꝑsone sunt. id est. tres subsistentie. ſcꝫ tres entes. ꝑ quo greci dicunt tres hypostases.

¶ Confirmat autoꝛitate Augustini solutionẽ suã. f
Et hic ſensus adiuuaꝫ ex ꝝbis Aug. ꝓmissis ſi interius intelligaꝫ. Quia eñ pater est ꝑsona. i. essentia. ⁊ filiꝰ est ꝑsona. ⁊ ſpũſſcũs ꝑsona. Jõ dicuꝫ tres ꝑsone. i. tres subsistentie tres entes. Non eñ possunt dici tres subsistẽtie vl entes. nisi singulꝰ eoꝝ esset ꝑsona. i. essentia. Qꝛ ꝙ eis cõe
a est id qꝺ est ꝑsona. i. essentia. ideo recte dicuꝫ[a] tres ꝑsone. i. subsistẽtie. vel subsistẽtes. vt sicut essentia q̃ eis est cõmunis. vere ac ꝓprie est. ita illi tres vere ac ꝓprie subsistentie vel entes intelligantur. Jdeoq; Aug⁹. causas di-
b ctoꝝ discernẽs dicit[b] tres ꝑsonas esse vnam essentiam.

a ¶ Tres ꝑsone. i. subsistentie. Contrarium dicit Boetius in li. de duabꝰ naturis ⁊ vna persona xp̃i assignans differentiam inter subsistere ⁊ ſbstare. Quia 1
subsistit illud quod indiget alio ꝙ sit. Substat ãũ qꝺ subiectum alijs vt esse valeat subministrat. videtur ergo ꝙ subsistere sit idez qꝺ essentia. ergo nullo modo potest dici ꝙ sint plures subsistẽtie. Rñ. dõm ꝙ Boetiꝰ accipit ibi hoc nomẽ subsistentia ꝼm Marcuz tulliũ. ꝓout accipit significationẽ ꝼm actuz subsistendi siue per se standi. ⁊ sic tñ vna est subsistentia. Sꝫ nunc doctoꝛes ſcripture accipiunt ꝓout magis importat respectũ ad ꝓprietatẽ cui subest ⁊ sic plurificatur. Ratio autem hui⁹ est cõis vſus. Quia accipiũt substantiam ꝑ naturam rei. ideo ꝓ supposito magis voluerũt accipere subsistentiã.

b ¶ Tres ꝑsonas esse 2
vnam essentiã vl eiusdem essentie. nõ ex eadem essentia. Videtur hoc falſuz. quia ꝑr generat filium de ſua substantia. ⁊ ſpirat ſpiritumſanctum. ergo videtur ꝙ omnes ꝑsone sint de eadem ſubſtantia. Item queriꝫ quare non conceditur ista ꝙ ꝑsone sũt ex eadẽ essentia. sicut concedit̃ ista. ꝑsone sunt eiusdez essentie. Et videtur ꝙ debeat concedi. Quia ex dicit in diuinis habitudinẽ originis. ⁊ similiter gentiuus originez importat. Si tu dicas ꝙ ꝓpter transitiones. qꝛ sicut ꝓpositiões sũt transitiue. ita ⁊ oblicꝫ

casus sunt transitiui. Preterea hec recipit. persone sunt in eodez essentia. ⁊ tamen hoc ꝙ dico in est preposi/
3 tio. ¶ R°. dicendum. ꝙ aliquando aliquid paratur ad aliud vt i/formans siue denomi/nans ⁊ tamen non po/nitur propter hoc di/uersitas siue distictio vnius ad alterum. sic enim comparatur dei/tas ad deum Alio mo/do comparatur aliq̄d ad aliꝺ sicut principi/um ad principiatum. ⁊ tunc de necessitate i/portatur distinctio.
4 Quoniam ergo hec p̄ positio ex ĩportat ha/bitudinem cause vl' sal/tem principij. ideo de necessitate dicit disti/ctionez inter extrema. ideo hec non potest eē vera ꝙ persone sūt ex eadem essentia. Sed quia genitiu⁹ non tm̄ construitur in ratione principij. immo ex vi declarationis essentie cum dicit. mulier egre/gie forme. vt dicit pri/stianus. ideo cum ge/nitiuo hec est v̄a. tres persone sunt eiusdem essentie.

c ¶ Tres res. Accipit hoc ab Augustiuo in primo libro de doctrīa christiana Et videtur male dicere. dicendo. tres res. quia res ē no/men absolutum et ge/nerale. ergo videtur ꝙ si aliquid dicat ĩ diui/nis ꝙ dicat essentiam siue substantiaz. ergo sicut nullo modo acci/pitur tres essentie. ita nullo modo debet reci/pi tres res. Et si tu di/
5 cas tres entes. Hic n̄ est simile. quia ens est participium. ⁊ ita tra/hit numerum aliunde ⁊ non numeratur s̄m formam proprie enti/tatis. res autem ē no/men substantiuuz. Si tu dicas mihi. ꝙ res nominat formā a pte

vel eiusdem essentie. non ex eadem essentia. ne aliud ĩtel/ligatur ibi esse persona. aliud essentia. Tres enim p̄sone. id est. subsistentie. vna sunt essentia ⁊ vnius essentie. Nō autem sunt vna p̄sona vel vnius p̄sone. licet persona s̄m substantiā dicatur aliquando. Nam si hoc diceretur. con/fusio fieret in personis.

¶ Obiectioni illorum hic respōdet qua nitūtur probare personas s̄m essentiā accipi. g

Obiectioni respondet.

Ad hoc autē qꝺ illi dicūt. cū querit̄ q̄d tres vel q̄d tria. de essentia querit̄. qꝛ nō ĩuenit̄ q̄d illi tres sint nisi essentia. p̄ hoc volētes nos inducere. vt nomine p̄sone essentiam in/telligamus. cū respondemus tres p̄sonas. ita dicim⁹. In/dubitabiliter verꝝ est. qꝛ nō ĩuenit̄ vnū aliquid qꝺ illi tres sint nisi essentia. vnum em̄ sunt illi tres. i. essentia diuina. Unde veritas ait. Ego ⁊ pater vnū sumus. Verūtn̄ cum querit̄. q̄d tres vel q̄d tria. nō ꝺ essentia querit̄. nec ibi q̄d ad essentiam refertur. Sed cū fides catholica tres esse p̄ fiteretur. sicut Johēs in epl'a canonica ait. Tres sunt qui testimoniū p̄hibent in celo. querebatur q̄d illi tres essent id est. an essent tres res. ⁊ que tres res. ⁊ quo nomine ille tres res significarent̄. ⁊ ideo loquendi necessitate inuen/tum est hoc nomen persona ad respondendū. ⁊ dictuz est tres persone.

Joh. x.

i. Joh. v.

¶ Quid tres res. ⁊ quid vna res hic dicitur. h

Non aūt te moueat ꝙ diximus[c] tres res. Non em̄ hoc di/centes diuersaꝝ rerū numerū ponimus in trinitate. s̄ ita tres res dicimus vt easdē esse vnā quandā summā rem cō/fiteamur. Vn̄ Aug⁹. in. j. li. de doc. xp̄ia. sic ait. Res quib⁹ fruendū est nos beatos faciunt. Res ergo quibus fruen/dum est. sunt pr̄ ⁊ filius ⁊ sp̄ūssanctus. Eademqꝫ trinitas. vna quedā summa res est. cōmunisqꝫ fruentibus ea. si tn̄ res ⁊ nō reꝝ omniū causa sit. Nō em̄ facile potest inueniri nomē qꝺ tāte excellētie cōueniat. nisi ꝙ meli⁹ ꝺr trinitas hec vnus deus. Sicut ergo tres res dicunt̄. ⁊ he sunt vna res. ita tres substantie dicunt̄. ⁊ he sunt vna essentia. Ec/ce ostensum est que sit intelligētia huius nominis p̄sona. cum dicimus tres personas.

c

Aug⁹.

¶ Ostendit quomodo hoc nomen persona accipit̄ in sin/gulari cum dicitur. alia est persona patris. alia filij. alia spi/ritussancti. i

Nunc inspiciamus vtrū s̄m eandē rationē ⁊ causam dica/tur. alia est p̄sona patris. alia filij. alia spiritussancti. Qꝺ vtiqꝫ sane intelligi potest. vt sit sensus talis. Alia est subsi/stentia vel hypostasis patris. alia subsistentia filij. alia sub/sistentia spiritussancti. Et alia subsistentia pater. alia fili⁹. alia spiritussanctus.

¶ Quomodo hec intelligant̄. Alius est pater in persona alius filius. alius spiritussanctus. k

Deinde querit̄ vtrū s̄m eandē rationē accipiat̄ cum dicit̄ Alius est pater in p̄sona. ali⁹ in p̄sona filius. alius in p̄sona spiritussanctus. Siue ali⁹ p̄sonaliter pater. ali⁹ p̄sonaliter fili⁹. ali⁹ p̄sonalit̄ sp̄ūssanct⁹? Ad qꝺ dicim⁹. qꝛ ⁊ si possit eo/dem modo accipi. cōgruentius tn̄ ex ratione dicti alia va/riatur intelligentia. vt hic p̄sone nomine p̄prietas p̄sone intelligat̄. vt sit sensus talis. Ali⁹ est in p̄sona vel p̄sonalit̄

pater·i·proprietate sua pater alius est ꝗ filius·ꝛ filius pro
prietate sua alius ꝗ pater· ¶Paternali eñ proprietate di
stinguitur hypostasis patris ab hypostasi filij·ꝛ hypostasis
filij filiali proprietate discernit a patre·ꝛ spiritussanct⁹ ab
vtroq; processibili pprietate distinguit· ¶Hoc etiam mo
do sane potest accipi persona in premissis locutionibus cū
dicitur·Alia est persona patris·alia filij·id est·alia est pro
prietas qua pater est pater·alia qua filius est filius·alia q̄
spiritussanctus est spiritussanctus·Ita etiam nomine pso
ne quidā proprietates intelligere volunt·cuz dicunt tres
persone·sed melⁱ⁹ est vt subsistentias vel hypostases intel
ligamus cum dicimus tres personas· ¶Ex p̄dictis colli
gitur q̄ nomen persone in trinitate triplicem tenet ratio
nem·Est enim vbi facit intelligentiam essentie·ꝛ est vbi
facit intelligentiam hypostasis·et est vbi facit intelligenti
am proprietatis·

Quō accipit p
sona cū dr·alia
est persona pa
tris ꝛc̄.

Summam di/
ctoꝝ colligit.

¶Autoritatibus sanctoꝝ ostendit qō dixit l

¶Q autē fm substantiā dicatur·ꝛ essentiam aliquando si
gnificet·supra ex dictis Aug⁹·aperte ostendimus·Q vo
p hypostasi atq; proprietate accipiat·ex autoritatib⁹ san
ctorum ostendi oportet·ne cōiecturis nostris aliquid au
si dicere videamur·De hoc Hiero·in expositione fidei ca
tholice ad Alippium ꝛ Augu·epos ita ait·⁹ Non est ꝓsus d
aliquis in trinitate gradus·nihilq; quod inferius superi⁹
ve dici possit·sed tota diuinitas sui perfectione equalis ē·
vt exceptis vocabulis que proprietatē indicant psonarū·
quicquid de vna persona dicit·de tribus possit dignissime
intelligi·Atq; vt confutantes arrium vnā eandemq; tri
nitatis dicimus esse essentiam vl substantiam·et deū vnū
in tribus personis fatemur·ita etiam impietatē Sabellij
declinantes·tres personas expressas sub proprietate di
stinguimus·non ipsum sibi patrem·ipsum sibi filium·ipm
sibi spiritumsanctum esse dicentes·sed aliam patris·aliaz
filij·aliam spiritussancti esse personam·Non eñ nomina
tantūmodo·sed etiā nominū proprietates·id est·psonas
vt greci exprimūt hypostases·id est·subsistentias confite
mur·Nec pater filij vel spiritussancti personam aliquādo
excludit·Nec filius vel spiritussanctus patris nomen pso
namq; recipit·sed pater semp pater·ꝛ filius semper filius
ꝛ spiritussanctus semp spiritussanctus·Itaq; suba vnum
sunt sed personis ac nominibus distinguunt·Ecce h apte
dicit Hieronymus proprietates esse personas·et psonas
esse subsistentias·Unde manifestum fit quod diximus·s.
persone nomine significari ꝛ hypostasim ꝛ proprietatem·
Johannes etiā dam·psonas dicit esse hypostases·ꝛ eas di
cit entes:ita inquiēs·In deitate vnam naturā pfitemur·
ꝛ tres hypostases fm veritatē entes·i·psonas·

Joh·dam·

anime·vel istud nomē
impositus est a parte
anime·hoc nihil est q̄
illa sunt nomina inte/
tionum·ꝛ res diuidit
contra intentionem·
Rᵒ·dicendum·q̄ res 6
potest considerari tri
pliciter·Aut fm pro/
prietates quas habet
in propria natura·aut
fm modum per quem
fit apud animā·Aut
fm proprietatem com
munez que inest ei ab
actibus anime·q̄ sunt
subiicere ꝛ predicare·
componere ꝛ diuide/
re·Scōm hāc ergo tri
plicem acceptionē cō/
tingit rez triplicit no/
minari·Uno modo p
nomen quod indicat
existētiam a parte sue
nature·sicut dicit al/
bum ꝛ nigrum·et hu/
iusmodi·Alio mō fm
q̄ anima accipit q̄ mo
dum entis·hoc modo
nominat res·Uñ om
ne illud res dicitur q̄
anima cogitat vt exi/
stens in natura·Alio
modo contingit noīa
rep intentiones secū/
das·sicut dicit·gen⁹·
species·subiectum·p/
dicatum·quoniam, er
go hoc nomen res dic̄
medium inter nomen
quod dic̄ pure formā
nature·ꝛ nomē quod
dicit formam intenti/
onis·ideo non tantuz
essentie conuenit·sed
etiam personis ꝛ ideo
tres res dicimus tres
personas·nō sic tres
essentias·ꝛ huic signi
ficationi alludit ipm
nomen·Res eñ dr a
reorreris·qō dic̄ actū
a pte aīme·Et alio mō
res venit ab hoc qō ē
ratus·quod dicit sta/
bilitatem a parte na/
ture·ꝛ sic res dicit sta
bilitatem siue ratitudi

nem ex pte entitat̄·ꝛ sic patēt obiecta·q; vno mō est nomē nature·alio mō est nomē rōnis d ¶Nō est prius 7
alicui⁹ in trinitate ḡdus·Unde hic Hiero·dicere ꝺ illud qō dic̄ Aug·ix·ꝺ fec̄·Pr̄ ꝛ filius nō differūt substantia·
sz causat gradu·Item in diuinis est substātia·igitur ibi est sub·sed sub dicitur relatiue ad superius·igit est ibi sb
ꝛ sup·ḡ inferⁱ⁹ ꝛ supⁱ⁹·igit grad⁹·Itē vbicūq; est auctas ꝛ subauctas·ibi ē grad⁹·sz hec est in pr̄e ꝛ filio·ḡ ꝛc̄·Rᵒ·
dicendū sicut dicit glo Exo·xx··Non ascendas p gradus ad altare ꝛc̄·Per gradus ascēdit ad altare·qui dicit pa
trem maiorem filio·ꝛ filiū spūsancto·sicut arrius dixit·Uñ cū gradus & ratiōe sui nois tollat psonaz equalitatē

8 Ideo bene dicit Hieronymus. q non est prorsus in diuinitate gradus. Nihilominus ponitur ordo. Differunt enim gradus z ordo sicut punctus z vnitas. Nam punctus est substantia posita. ideo solum est in corporalibus vel loci vel dignitatis. Ordo vero dicit habitudinem ad principium sine positione. Ad illud igitur quod dicit Augustinus. Dicendum q impropie loquitur in vtroq; verbo. z causa sumitur ibi pro principio. gradus vero sumitur pro ordine. Ad illud quod obijcitur de sub. Dicendum q sub in diuinis non dicit subautoritatem sed solum habitudinem fm rationem intelligendi. Ad illud quod obijcitur de autoritate. dicendum q verum est fm q autoritas sonat in rationem dominij quod ponit gradum. sed sic non est in diuinis. sed solum prout sonat in rationem principij. z hoc ponit ordinem in cognoscendo.

Ad intelligentiam huius partis duo principaliter queruntur. Primo queritur de quidditate huius nominis psona. Secundo querit de cõmunitate eiusdẽ. Quantũ ad primũ duo queruntur. Primo ō persona fm rem quid sit. Secũdo quid sit fm diffinitionem. 8r

Questio I a

Q persona dicat fm substãtiã. videtur ex verbis Augustini in. vij. de tri. Idem est deo esse z psonaz esse. Et iterum. cum dicimus. personam patris. non aliud dicimus q substantiã patris. ergo persona dicit fm substantiam. Item Anshel. in fine mono. quot sunt p sone tot sunt substantie. igitur nomen persone dicitur fm substantiam. Item Hugo de sancto victore in libro de sacramentis. in pma parte libri tertij. Unum solum nomẽ est substantiale quod de singulis dicitur singulariter. In summa tamen nõ dicitur singulariter. sz pluraliter pronunciat. vt persona. igitur hoc nomen persona est nomen substantiale Item Boetius in libro de duabus naturis z vna persona christi. personã diffiniens dicit. q est rationalis nature substantia individua. sed si substantia. predicatur in recto z nõ per accidens. sed fm se. tunc ergo persona dicit substantiam fm omnes doctores. Item hocipsum videt ratione. z hoc per diffinitionem. Boetius enim venando diffinitionẽ persone dicit. q aut est substantia. aut accidens. z dicit q non est accidens. ergo substantia. Si ergo persona in his inferioribus dicit substantiaz z quid per se existens. ergo z in deo. Item hocipsum videtur per eius absolutionem. quoniã omne nomen quod dicitur ad se dicit substantiam in diuinis. quia tale non fm relationẽ dicitur. sed hoc nomen persona est huiusmodi. vt patet. Et Augustinus dicit. vij. de trinitate. Ad se quipe dicitur persona. vt bonus. magnus z. Item hoc etiam videtur per ecclesie respõsionem. quia omne nomen quod conuenienter respõdetur ad interrogationẽ factam per quid. indicat substantiam. sed quia quid querit substantiaz. sed hoc nomen persona ab ecclesia hereticis responsum est. quærentibus quid tres sicut dicit Augustinus z magister ergo indicat substantiam. Item hocipsum videtur relationis abstractione. Intelligamus q nulla relatio sit in diuinis. z q in vna sola hypostasi sit natura diuina. sicut intelligunt gentiles. tunc cõtingit q adhuc est intelligere naturam intellectualem z habentẽ illam ḡ z personã z naturam. igitur si circumscripta oĩi relatione saluus est intellectus persone. persona non dicitur fm relationem. et dicitur fm relationem vel fm substantiam. ergo dicitur fm substantiam. Contra Boetius in libro de trinitate in fine. Si persone diuine sunt. necesse est vocabulum quod ex partibus trahit originem ad substantiam non pertinere. Si ergo que trahunt originem a partibus non pertinent ad substãtiam. multo fortius nec nomen persone. Unde Rich. de sancto victore dicit. q persona idem est quod per se existens. iuxta quendã singularis existentie modũ naturę rationalis. sed singularis modus existentie est relatio in diuinis z. Item ratione videtur. quia omne nomen quod recipit multitudinem vel plurificationem pertinet ad relationem. quia fm omnes substãtia remanet indiuisa. Et Boetius dicit q substãtia cõtinet vnitatem. relatio multiplicat trinitatem. si ergo nomen persone est multiplicabile. patet q dicitur fm relationem. Item omne nomen de se importans distinctionem dicit fm relationem. sed nomen psone importat distinctionem. quia persona est hypostasis proprietate distincta. z Boetius dicit q est individua. et individuatio non est aliud cũ distinctio. ergo z. Rõ. 9 dicendum. q aliqui voluerunt soluere distinguendo significationem persone fm diuersitatẽ numeri. vt in singulari diceretur fm substantiam. in plurali fm relationem. Sed hec solutio non valet. quia dicitur in singulari. alia persona patris. alia filij. quod dici non posset si esset terminus substantialis. cum non sit alia persona substantia patris. alia filij. Alij voluerũt per distinctionẽ significationis soluere fm diuersa tempora liter z fm substantiã. post responsionem diceretur substantialiter fm relationem. Sed hec solutio non valet. nec i se. nec ad propositũ. In se non valet. quia ecclesia aliqua ratione respondet magis illud nomen cũ aliud substantiale z tunc non imposuit significationem. ergo respõsio ecclesie nihil facit ad mutationẽ significationis. Ad propositũ non valet. quia fm significationẽ quã habz post responsionẽ ecclesie loquunt doctores. z currunt rationes ad vtrãq; partẽ. Et ꝓterea est intelligenduz q persona dicit rationalis nature suppositũ proprietate distinctum. fm omnes qui intelligunt eius significationem specialẽ. sed suppositũ rationalis nature cõstat esse substantiã. proprietatẽ distinguentẽ cõstat esse relationem. ergo cũ persona vtrũq; importet. scz suppositum z proprietatẽ. necesse est dici fm substantiam z fm relationem. Et cum dicatur fm substantiã et fm relationem. principalius dicit fm substantiam quantum est de generali z primo nominis intellectu. Persona enim dicit suppositum certum substantie siue in deo siue in creaturis. Et huic consonat modus dicendi a parte nominis. Sed quantum est de speciali z vltimo nominis intellectu. quia dicit suppositum distinctum proprietate que est relatio. dicitur in deo fm relationẽ Et hinc est q sancti z doctores dicunt nomen persone fm substantiam dici. licet etiam fm relationem dicat. Sed obijciet aliquis cum isti modi. dici fm substantiam. z dici fm relationẽ. diuidant nomen diuinum. vt videtur ex opposito. aut non potuerunt inueniri in eodem. aut illud nomen implicat in se opposita. Et propterea intelligendum sicut dicit Richardus de sancto victore. Dici fm substantiam est dupliciter. Aut 10

indicādo substantiā fm naturā cōmunē. ꝛ sic dicit bō fm substantiā. Aut indicando substantiam vt suppositum certū. vt quidaꝫ homo. Primo modo dicere est quid. secūdo modo est dicere aliquid. Dico ergo ꝙ nomen essentie vel substantie dicit fm substantiam. quia indicat naturam cōem. sed ꝑsona dicit fm substantiaꝫ quia indicat suppositū certū ꝛ distinctum. Natura autem cōmunis nō multiplicat nec refert. ꝛ ideo qđ dicit subam fm naturā cōem. ita dicit ad se. ꝙ nullo modo potest dici fm relationē. ꝛ hoc quidē modo diuidit ex opposito. Suppositū aūt siue hypostasis natū est pluri/ficari. ꝛ ad aliud cōparari. ꝛ ita referri. Et qđ sic dr fm substantiā. nihil impedit ratiōe relatōis supaddite dici fm relationē. ꝛ hoc vult dicere Rich. de sancto victore. Patet ergo rnsio ad obiecta fm vtrāq; partez Concedendū est em nomē ꝑsone fm substantiā dici vt explicatū est. sicut dicunt sancti. et rationes probant. Ita em intelligunt dici fm substantiā. Concedenduꝫ est nihilomin9 dici fm relationē. licet nō ita ꝓncipalit sicut probant ratiōes sequētes. qm̄ multitudo relatio/num plurificat ipam ꝑsonā. ¶ Ad illud tm̄ qđ obīcit ꝙ rndetur ad interrogationē factā ꝑ quid. et ex h̄ posset concludi. ꝙ nō tm̄ dicit substantiā vt suppositum sz
11 etiā vt naturā cōem. Dicendū ꝙ quid aliquādo querit essentiā suppositi quid est qđ ꝑ nomē dicit. vt qđ est homo. ꝛ qđ rndetur ad hanc questionē indicat subam pure ꝛ essentiā. ꝛ qn̄ est questio de substātia. Aliquando supposita voce indeterminate querit qđ ꝑ nomē dr. sicut si dicat brunellus currit. ꝛ querat quid brunellus vtrū sz homo vel asinus. Aliqn̄ supposita quidditate ꝛ significatione querit de eo respectu cui9 dicit nomen dependens. vt si dicatur albi currunt. ꝛ si queratur qđ albi. potest respōdere homies vel asini. ꝛ hoc modo q/sierunt heretici quid tres. quia beatus Johes dixit in canonica. v. Tres sunt q̄ testimoniū dant ꝛc. quesierūt quid tres. cum sit adiectiuū sine substantiuo. ꝛ tūc magis querit suppositum q̄ essentiā. ꝛ ideo supposituꝫ est responsum. ꝛ sic ꝙ hoc nomen persona. Unde ꝑfūsancto suggerente peroptime ꝛ nobiliter ꝛ catholice ficut dicit Rich. respondet ecclesia ꝛ valde bene. et instinctu spiritussancti. sicut dicit Rich. magis respōdit h̄ nomen q̄ aliud. Sed tunc posset queri quare heretic9 non quesiuit ꝙ hoc interrogatiuū qui. ꝛ videtur ꝙ debuisset. Si em̄ querebat ō supposito. ꝛ qui querit ō supposito. debuit querere qui tres. Et ad hoc est respōsio.
12 ꝙ qui querit de supposito certo siue reali. ꝛ de illo non q̄rebant. quia in eadem autoritate subditur. pater. ꝓbū. ꝛ spiritussanctus. sed querebant de supposito respectu cui9 hoc quod est tres significat in adiacentia. et ideo magis quesierunt qđ tres q̄ qui tres. Sic em̄ oportet
13 vnico nomine rndere. ꝛ ipsi hoc querebant. ¶ Ad vltimum argumentū ꝙ non recte ꝓcedat. patebit melꝰ infra. rnsio. Tamen potest dici ꝙ etsi intellectus ꝑsone possit abstrahi ab hac ꝓprietate determinate. tn̄ ō suo generali intellectu. claudit intellectum ꝓprietatis. ꝛ quia in diuinis ꝓprietas est relatio. ideo de generali intellectu claudit relationem. Unde sicut hec ꝑsona in diuinis que est pater non potest abstrahi a paternitate que est relatio personalis. salua personalitate. sic nec persona a relationis intellectu in speciali. et sic patet ꝙ nō sequit ꝙ dicat fm subam.

¶ Questio II b

¶ De hoc nomine persona quid sit fm diffinitionem. et diffinit eam Boetius sic. Persona est rationalis natura indiuidua substantia. Sed ꝙ ista diffinitio sit cō/ueniens diuine persone ostenditur per intentionē au/toris. quia Boetius intendit agere de persona christi. constat autē personam christi esse increatam. ergo intendit assignare rationem persone diuine siue increate. ¶ Item ꝙ hec sit ratio in diuinis videtur. Nam in deo constat ponendum esse suppositum incommunicabile. ꝛ hoc suppositum est substantia diuina. et hoc etiam est rationalis nature. ꝛ non conuenit ei nisi ō quo dicitur persona. igitur est eius ratio vt videtur. ¶ Cō/tra. Omnis diffinitio dicit aggregationem cum consset ex pluribus. alioquin esset ibi nugatio. In simplici autem nulla est aggregatio. igitur nullum simplex ē diffinibile. sed persona in diuinis est omnino simplex ergo ꝛc. Si dicas fm ꝙ aliqui q̄ q̄uis sit simplex fm rem. tamen non est simplex fm rationem. ¶ Contra. Aut illi rationi respondet aliquid in re. aut nihil. Si aliquid. ergo aliqua compositio est in re. Si nihil. ergo ratio omnino vana est. sed ꝓpter rationem vanā non est aliquid diffiniendum. ergo ꝛc. ¶ Item ratione suarum partiū nō videtur conuenire diuine persone. Nam rationale est differentia animalis. ergo cui non conuenit esse animal. non conuenit natura rationalis. Sed animal non conuenit deo. cum sit species corporis. ergo nec homo quod est rationale. ¶ Item videtur ꝙ substantia non dicatur in recto de persona. quia multiplicato diffinito. necesse ē multiplicare diffinitionem ꝛ partes diffinitionis. ergo si persona est substantia. cum sint plures persone. igitur plures substantie. Si tu dicas ꝙ substantia stat ibi ꝓ hypostasi. ¶ Contra. hypostasis dicitur substātia indiuidua. sicut dicit Boetius. ergo sicut est nugatio si diceretur homo rationalis. sic ꝛ in predicta notificatione. Queritur ergo vtrum hoc nomen substantia stat ꝓ communi vel ꝓ hypostasi. ¶ Item videtur esse non conuertibilis. Nam anima hominis est nature rationalis substantia indiuidua. ergo ꝛc. ¶ Ultimo queritur cum diuerse sint diffinitiones siue assignentur de ꝑsona quomodo differant. ¶ Rn̄. dicendum ꝙ sicut patet ex intentione autoris. hec diffinitio cōuenit ꝛ assignatur diuine persone. ¶ Ad illud vero quod obīcitur. 14
ꝙ simplex non est diffinibile. dicunt aliqui ꝙ dupliciter est aliquid diffinibile. Uno modo in recto ꝛ ꝑ differentiam dicentem positionē. vt cum dicitur. homo est animal rationale mortale. ꝛ hoc modo verum est ꝙ diffinitio dicit aggregationē ꝛ compositionem. ꝛ hoc modo solum aggregatū est diffinibile. Alio modo cō/ 15
tingit aliquid diffinire in obliquo ꝛ per differentiam dicentem priuationē. vt cum dicitur. simietas est curuitas nasi. et tunc non significatur substantia rei aggregati ex diuersis. quoniam quod ponitur in obliq. non intrat essentiam de necessitate. Ulterius differentia priuans non ponit aliquam compositionem siue appositionem. ꝛ talis est dicta ratio. Nam hoc quod ē rationalis cadit in obliquo. ꝛ hec differētia indiuidua non ponit sed priuat. ¶ Sed hec rnsio non potest stare. Primum quidem. quia quod diffinitur per obliquum. aut diffinitur sicut accidens per substantiam. aut sicut per rem eiusdem generis. sed siue sic siue sic. est ibi additio. Nam diffinitiones accidentium sicut dicit philosophus sunt ex additamento. Similiter si per rem eiusdē generis. tunc ergo intrat essentiā. ꝛ non dicit totam. cum sit pars diffinitionis. ergo necesse est illud quod apponit aliquid addere fm rem. et

ita siue in recto siue in obliquo necesse est dicere aggre
16 gationem. ¶ Et ꝓterea dicendū aliter ꝙ hec ratio i/
tellecta de persona creata est notificatio dicēs aggre/
gationem. In deo autē non dicit aggregationē fm rez
sed fm intelligendi rationem. que tamen non est vana
eo ꝙ omnia que dicunt in ratione persone. inueniunt
in deo. licet non per diuersitatem et hoc quidem potest
intelligi sic. In creaturis specificatio per additionem
complentē. est indiuiduatio per additionē siue appos/
tionem contrahentē. Et ideo cum dicit substantia in/
diuidua. indiuiduū realiter addit supra substantiam.
vnde et substantia indiuidua supra naturam. et ideo ne
cesse est esse compositā personā in creatura. Sed indi
uiduatio vel distinctio est in deo per solam originem.
Et quia persona oritur seipsa. et ideo nulla est ibi addi
tio sed plurificatio. et per plurificationē distinctio et i/
diuiduatio. et ideo nec indiuidua addit supra substan/
tiam. nec substantia supra naturam. ideo vere dicitur
et vera est ratio intelligendi. et notificatio ista cōuenit
persone diuine. nec significatur in ea aliqua composi
tio. vnde tenet rationē cuiusdā notificationis. et cadit
a ratione diffinitionis. quia nec deus nec diuina per/
sona est diffinibilis. et tamen cognoscibilis et notifica
17 bilis. ¶ Ad illud quod obijcitur de differentijs posit⁹
siue de membris. Dicendum ꝙ rationale dicit vno mo
do quod habet potentiā discernendi bonuz a malo. ve
rum a falso. et sic deo et creature conuenit. Alio modo
quod habet potentiam discernendi per inquisitionez
et collationem et discursum. et hoc est proprius anime cō
iuncte carni. et sic differentia talis primo modo ponit
18 in diffinitione. sed secundo modo obijcit. ¶ Ad illud
quod obijcitur. substantia indiuidua dicitur in recto.
Dicendum ꝙ numerat sicut persona. quia sicut dicit
Anſhel. plures substantie sunt indiuidue. sicut plu/
19 res persone. ¶ Ad illud quod queritur. Utrum hoc
nomen substantia stet pro cōmuni. aut pro hypostasi.
consueuit dupliciter respōderi. Primo modo ꝙ sub/
stantia stet pro cōmuni. et si tu obijcis ꝙ illa indiuidu/
atur. dicunt ꝙ differentia aduenies respicit substan/
tiam ratione suppositi. et non ratione forme. vt patz cū
dicitur indiuiduum animal. Hec autē responsio non
videtur conueniens. quia hoc nomen substantia fm ꝙ
stat pro communi non supponit personam. vnde hec
est falsa. essentia generat. similiter hec. substantia gene
rat. Secundo modo dicitur ꝙ ibi substantia tantū va
let quantū hypostasis. nec est nugatio. Nam indiui/
20 duatio attenditur in persona quantū ad triplicem in/
cōmunitatem. scz per predicationē. et hec conuenit hy
postasi. Et per compositionē. quia non est alteri com
ponibilis. Et per vnionem ꝑt aliquid vnitur digni
ori. Et ita differentia indiuidua dicit istas duas incō/
municates. Unde patet ꝙ nō est ibi nugatio. patet eti
am quia diffinitio est conuertibilis. Per istam dupli
cem incōmunitatē excluditur anima hominis que est
alteri componibilis. et humana natura in christo que
est vnita digniori. Sed tamen illud licet rationabili/
ter sit dictum. adhuc restat questio de hypostasi. qz hy/
postasis est substantia indiuidua. Queritur similiter.
quomodo ibi accipiatur substantia. et non potest acci
pi nec pro cōmuni nec pro hypostasi. et propter hoc di
citur tertio. ꝙ hoc nomen substantia stat ibi fm ꝙ hoc
nomen substantia diuidit in primā et secundā. et ita in
quadam cōmunitate ad substantiam vniuersalem et p/
ticularem. et illud colligunt ex verbis Boetij quando
venatur diffinitionem persone per predictam diuisi/
onem substantie. vt ibi patet. Unde hoc nomen indi/
uidua coartat illam indifferentiā illius nominis sub
stantia. vt stet pro substantia prima. et sic nō est ibi nu/
gatio. nec substantie cōmunis indiuiduatio. ¶ Ad il 21
lud quod vltimo queritur ō assignatione diffinitionū
Dicendum ꝙ persona diffinitur a Boctio. persona est
rationalis creature indiuidua substantia. Richar. sic
persona est intellectualis nature incōmunicabilis exi
stentia. Diffinitur etiaz alio modo sic. persona est exi/
stens ꝑ se iuxta singularē quendā rationalis existentie
modum. A magistro diffinitur sic. persona est hypo/
stasis distincta ꝓpetate ad nobilitatē pertinente. Et
notanda est differentia haz diffinitionū. quia Boeti⁹
et magistri diffiniūt personā fm ꝙ cōmuniter dicitur i
deo et in creaturis. Sed Boeti⁹ magis cōsiderat ratio
nem rei. magistri vero addunt rationē translationis.
Diffinitiones vero Rich. sunt psone prout est in diui
nis ꝓcipue. sed vna est ꝓpria assignatio. alia ꝙo dif/
finitiōis Boetij expositio siue correctio. Possetn̄ di
ci ꝙ omnes idem dicunt. differunt tamen fm modum
dicendi. quia diffinitio Boetij fuit data. et videbatur
improprietatem sonare. ideo posuit Rich. aliam ma/
gis per propria verba. et sic vsqz ad quartam.

Secundo queritur de secundo articulo scilicz ō
cōmunitate huius nominis persona. et circa h̄
queruntur duo. Primo queritur vtrum hoc
nomen persona sit vere cōmune personis increatis.
Secundo. vtrum sit cōmune vniuocum personis cre
atis et increatis.

¶ Questio I c

QX hoc nomen persona sit vere cōmune personis in/
creatis ostendit per Aug⁹. vij. de tri. Ideo inqt dicun
tur tres persone quia cōmune est eis qō est persona. sz
constat ꝙ ad plurificationē nō sufficit cōmunitas no/
minis. solum ergo vere est cōmune fm rem. ¶ Item h̄
ipsum videtur ratione. quia omne nomen quod reci/
pit supra se nomen distributiuū est vere cōmune ad il/
la in que distribuitur. sed tale est hoc nomen persona.
ergo est cōmune ad tres. ¶ Item omne quod fm idez
nomen et fm eandē rationē dicit de pluribus est vere
cōmune ad illa. sed ꝑsona est huiusmodi. ergo ꝛc. ¶ Itē
cum dico pater est persona. hoc nomen ꝑsona ꝑdicat
aut ergo tanq̄ ens de ratione patris. aut tanq̄ accidē
tale. Constat ꝙ nō tanq̄ accidentale. ꝯ tanq̄ ens de ra
tione patris. aut ergo dicit totū quod est pater. aut nō
Si totū. sicut ergo pater ꝑdicat de solo patre. ita et ꝑso
na. qō falsum est. ꝯ non dicit totū. ergo in plus est hoc
ꝙ est persona q̄ pater. et in plus ꝙ est de ratione prīs.
et similiter de ratione filij. ergo est vere cōmune. ¶ Cō
tra. Omne cōmune ad aliqua. qō numeratur in illis ē
vere vniuersale ad illa. maxime si nō dicit accidentali
ter de illis. hoc patet. qz Aug⁹. dicebat supra di. xviij.
ꝙ non ob aliud essentia nō est vniuersale nisi ꝙ nō nu/
meratur i singularib⁹. si ergo ꝑsona ē cōmune ad tres.
et vlteri⁹ numeratur siue plurificatur in illis. ergo est
vniuersale. ergo in diuinis est ponere vniuersale. qō
est contra ꝑdeterminata. et contra Augu. qui vult ꝙ i
diuinis non sit vniuersale nec particulare. ¶ Item ni
hil est cōmune qō de sua ratione et nomine priuat com
munitatem. sed persona dicit indiuiduū siue incōmu/
nicabile de ratione sui nominis. ergo ꝛc. ¶ Item o mie
quod dicitur fm substātiā et est cōmune. oz fm subam
cōem. sz nihil qō oz fm subam cōem plurificatur. ergo

persona non plurificatur. Cōstat aūt q̄ plurificatur. ꝛ tamē dicit ſm ſubam. ergo non dicit quid cōmune.
¶ Item ſi dicit quid cōmune. aut noīs tm̄. aut nominis ꝛ rationis tm̄. aut noīs ꝛ rationis ꝛ rei. Si tm̄ nominis ergo eſt equiuocatio. ꝯ nō eſt cōmune Si tm̄ nominis ꝛ rationis. ita q̄ nihil eſt cōmune in re. ꝯ eſt vnitas ſolum. Si vero noīs ꝛ ratiōis ꝛ rei. ſed cōitas realis. vt vult Dam̄. nō eſt niſi cōitas ſubſtātie ꝛ nature. ꝛ̄ nul
22 lo modo plurificat. ergo hoc nomen ꝓſona nullo modo poteſt eſſe cōmune. ¶ Rñ. ad ꝓdict̄. intelligentiā eſt notandū. q̄ ꝓſona abſq̄ dubio eſt cōis trib⁹ ꝛ eſſentia cōmunis. ſed tm̄ alius modus cōitatis eſt ī eſſentia ꝛ ꝓſona. ꝛ huiꝰ ſignū eſt q̄ pluriſicatur ꝓſona nō eſſentia. differentia aūt cōitatū differēter accipit̄ a diuerſis
23 Quidā em̄ dicunt q̄ dupliciter cōtingit aliquid eſſe cōmune. ſcz ſm poſitionē. ꝛ ſm p̄uationē. Scōm poſitionē dicunt animal eſſe cōmune ad hominē ꝛ aſinum Scōm p̄uationē vero vt nō animal eſt cōe ad lapidē ꝛ ad lignū. ꝛ dicūt q̄ cōmunitas ſm poſitionē eſt i natura ꝛ eſſentia. ꝛ in noīe hoc ſignificante. Cōmunitas
24 ſm p̄uationē eſt in ꝓſona. quia dicit̄ persona quaſi ī cōmunicabilis. i. ſm p̄uationē cōmunitati ¶ Alij dicunt q̄ duplex eſt cōmunitas. quedā ſm vnitatem nature abſolute. quedā ſm ſimilitudinē habitudinis cōparate. Cōmunitas ſm vnitatē nature abſolute ē humanitas reſpectu petri ꝛ pauli. quia vna natura vniuerſalis reperit̄ in vtriſq̄. Cōmunitas vero ſm ſimilitudinē habitudinis relate eſt illa que attendit̄ in cōſimili operatione. ſicut modus regendi cōmunis ē naute ad regendū nauē. ꝛ doctoris ad regendas ſcholas. q̄ vterq̄ non debet eſſe ſortes ſed arte peritus. Et p̄mus quidē modus attendit̄ in eſſentia. Secūdus vero attēditur in ꝓſona. Nam ꝓſona dicit̄ quaſi ꝓpietate diſtincta. ꝛ ita dicit habitudinē ad ꝓpietatē. que conſimilis eſt in qualibet ꝓſona. Non em̄ dicit quantus eſt de ſe vnam formā naturalē niſi in obliquo. ſed ſubſiue eſſentia dicit formā ꝛ naturā abſolutam in qua cō
25 municant. Alij dicunt tertio modo q̄ duplex eſt communitas. rei ſcz ꝛ ratiōis. Rei. ſicut vniuerſale ad ſingularia. Rationis vo. ſicut aliqua intētio accepta ab anima ſm cōſimilē modū accipiendi. ꝛ ſic hoc nomen indiuiduū eſt cōmune ſm rationē ad petrum ꝛ ad paulum. Primo modo dicunt eſſentiā eſſe cōmunē. Secūdo modo dicūt eſſe cōmunē perſonā. Quia hoc dicit ꝓſona in diuinis q̄ indiuiduū in creaturis. Omnes autem iſti modi dicendi ſi diligentius attendamus cōuenientes ſunt ꝛ ſumpti ſunt ex ſignificatōe huius noīs q̄ eſt ꝓſona. ſiue ex diſtinctiōe. Perſona em̄ dicit incōmunicabile ſm rationē. ꝛ hoc dicit p̄uationē communitatis. Perſona vlterius quia incōmunicabilitatem habet. rōne eiꝰ q̄ ſubeſt ꝓpietati diſtinguēti. dicit habitudinē ad ꝓpietatē. ſicut ꝓ nomē hypoſtaſis. Rurſus ex his habet̄ q̄ ꝓſona ponit̄ circa ſuppoſitum de quo dicit̄ intentionē ſubiūciendi ꝛ non predicandi d̄ pluribus. ꝛ ita patet q̄ de ratione ſui nominis importat habitudinis p̄uationē ꝛ intentionē ratiōis. Et q̄ cōmunitas eiꝰ accipit̄ ſm rationē nomīs. ideo importat cōmunitatē ſm p̄uationē ꝛ portionē. ſiue analogiā ꝛ rationē. Tamen inter oīes hos modos mediꝰ magis accedit ad naturā rei. quia reuera p̄uatio illa ī ꝓſona magis eſt poſitio q̄ p̄uatio. ꝛ rurſus nomīs intentio fundamentū ꝛ radicē habet in re. Concedendo ergo ſunt rationes q̄ ꝓſona dicit cōmune in diuinis.
26 ¶ Ad illud quod obiiciꝰ q̄ pluriſicat. iam patet reſponſio. quia vniuerſale dicit cōmunitatē ſm poſitionem. ꝛ ſm vnitatē nature. ꝛ ſm rem non ſolum ſm rationem. ꝛ quoniā ꝓſona hoc modo nō importat cōmunitatem. ideo nō eſt vniuerſale. Nihilominꝰ tamē ratio non valet. quia vniuerſale non pluriſicat. neq̄ ꝑ numerat. ꝓpter verā additionē. ꝓpter quā contrahit ad indiuiduum. ꝛ hic ꝓſona nō addit ſupra perſonā. ſm̄ vt predictū eſt. nō eſt diſtinctio in diuinis ꝑ additiōez 27
ſed per originē. ideo perſona nec vere numeratur. nec trahitur in partē illo modo quo vniuerſale. ¶ Ad illud quod obiiciꝰ q̄ priuat cōmunitatē. dōm. q̄ illud q̄ priuat cōmunitate non eſt cōmune ſm illā cōmunitatem quā priuat. ſed perſona priuat cōmunitatem rei
ſed nō cōmunitatē rationis. ꝛ ſm illā non eſt cōmunis 28
ſed ſm cōmunitatē rationis. ¶ Ad illud quod obiiciꝰ q̄ eſt cōmune ꝛ d̄r ſm ſubſtantiā cōmunē. dōm q̄ hic ē accidens. ſicut hic. iſte eſt albus. ꝛ iſte eſt monachus. ꝯ eſt albus monachus. ergo aliā rationē dēnominādi īportat iſte terminus albus in p̄miſſa ꝛ in concluſione. Sic recte dicendū de hoc termino cōmune. quia p̄mo ſm habitudinē. ſecundo ſm nature vnitatē accipitur. Q̄ queritur. aut eſt cōmunitas rei. aut nomīs. aut rationis. dicendū q̄ omnib⁹ his modis. ſed cōmunitas realis duplex eſt. ſicut viſum eſt. ſcz ſm nature vnitatem ꝛ ſm ſimilē habitudinem. ꝛ primo modo loquitur Dam̄. ꝛ ideo patent cetera.

¶ Queſtio II

¶ Utrum hoc nomen perſona ſit cōmune vniuocum creatis ꝛ increatis ꝓſonis. Q̄ ſic. videt̄. quia eadē eſt ratio. ꝛ idem nomē ꝓſone ſm q̄ dicitur de his et de illis.
¶ Item hoc videt̄. quia cōmunitas ꝓſone eſt cōmunitas cōſimilis habitudinis. ſed cōſimilis habitudo que reperit̄ in deo. reperit̄ ꝛ in creatura. Quia ſicut pater ē ſuppoſitū diuine nature. ita petrus humane. ergo ꝛc̄.
¶ Item cōplementū rationis perſone cōſiſtit in incōmunicabilitate. ſed incōmunitas cōmunis eſt ꝓſonis diuinis ꝛ creatis. ergo ꝛc̄. ¶ Contra. Deus ꝛ creature ſumme diſtant. ergo nihil habent cōmune. ergo nihil vniuocum. ¶ Item ꝓſona eſt ſubſtātia. ergo que vniuocantur in perſona. vniuocant̄ in ſubſtantia. Sz creator ꝛ creatura nō vniuocantur in ſubſtantia. q̄ tūc deus eſſet in genere. ergo nec in perſona. ¶ Item que vniuocantur ī aliquo. equaliter ſunt in illo. ſed nihil participat equaliter creatura cū d̄o. ergo hoc ipſum q̄ eſt ꝓſona nō dicit̄ vniuoce de deo ꝛ creatura. ¶ Item que ritur ergo de quo per p̄ius dicatur ꝓſona. ꝛ videtur q̄ per p̄ius perſona dicat̄ de creatura. quia inde tranſlatum eſt ad diuina. ¶ Contra. Natura intellectualis. ꝛ ſubſtantia. ꝛ diſtinctio eſt in deo per p̄ius q̄ in creaturis. ꝛ non ſunt plura de ratione perſone. ergo ꝛc̄.
¶ Rñ. dicendū. q̄ ꝓ nomen perſona ſicut p⁹ viſum ē 29
non dicit niſi cōmunitatē habitudinis. ſuper quā fundatur cōmunitas rationis. quoniam ergo conſimilis habitudo reperit̄ in ꝓſonis creatis ꝛ increatis. Hinc eſt q̄ hoc nomen perſona non dicitur equiuoce. ſz analogice. ¶ Sed attendendum q̄ communitas habitudinis poteſt eſſe per reſpectum ad res eiuſdem generis. et tunc eſt vniuocatio ꝛ analogia ſcōm equalitatē vt Petrus eſt indiuiduum ꝛ Paulus. et equaliter cōuenit eis ratio indiuidui. Poteſt etiam eſſe per compoſitionem diuerſorum generum. vt petrus ꝛ albedo petri in hoc q̄ eſt eſſe indiuiduū vniuntur. ꝛ ꝑ hoc cōuenit ratio indiuidui petro ꝯ eiꝰ albedini. Sic dicendū q̄ hoc nomē ꝓſona dictū eſt ō ꝓſonis diuinis d̄r ſm

cōparationē rerū eiusdē nature. iō analogice ⁊ equalit̄. ⁊ ideo q̄dammodo vniuoce. sil̄r cū dicit̄ de ꝑsonis creatis. Cū aūt d̄r de ꝑsonis creatis ⁊ increatis. d̄r ꝑ cōpositionē rerū diuersarū naturarū. ⁊ ideo ꝑ ꝑius ⁊ posterius Et sic ꝑsona ꝑius d̄r de ꝑsonis creatis ꝑm nomen sz ꝑm rem nominis ꝑ ꝑius d̄r de ꝑsonis increatis. Et q̄ queritur. vtrū ꝑsona sit cōmunis ꝑsonis creatis ⁊ increatis dd̄m. q̄ si dicat̄ cōmune vniuocū. nō. ⁊ rationes ad h̄
31 cōcedende sunt. ¶ Ex ergo obijcit̄. q̄ eadē est ratio ⁊c̄. dicendum. q̄ nō est eadē ratio nisi ꝑm analogiā. q̄r lōge nobilius ⁊ aliter est natura intellectualis ⁊ hypostasis ⁊ distinctio ⁊ proprietas in deo q̄ꝫ in creaturis.

¶ Ad illud quod obijcitur q̄ est habitudo consimilis 32
dicendū q̄ nō est similitudo equalitatis. ⁊ preterea talis similitudo non facit vniuocationē sed analogiā solum. ¶ Ad illud quod obijcit̄ de incōmunicabilitate dd̄m. q̄ nō est pura priuatio. imo importat distinctionem. ⁊ cū alia rō distinguēdi distans multū ab illa sit ī deo. ⁊ hoc nō tm̄ ꝑm rem. imo etiā ꝑm rationem rectaꝫ intellectus nō attribuit deo modum distinguendi. qui competit cōpositis. ideo nec ratione vniuocum est. sz solum analogum.

Dist. xxvj. de his que proprie ⁊ eternaliter dicuntur de deo ꝑm relationem siue proprietatē ꝑsonalez ꝑm q̄ ipsis personis assignantur.

Nunc de ꝓprietatib̄ ꝑsonarū quas frequēter ⁊c̄. Supra mgr̄ multipliciter egit de his que dicunt̄ de deo ꝑm substantiā. hic scd̄o agit de his que dicunt̄ de eodē ꝑm relationē. Diuidit̄ aūt hec ꝑs in duas. In ꝑma agit de his que dicunt̄ de deo ꝓprie ⁊ eternaliter. In scd̄a agit de his que dicunt̄ de deo ꝓprie ⁊ temꝑaliter. j. dis. xxx. Sunt em̄ quedā que ex tꝑe. Prima ꝑs iterū diuidit̄ in duas. q̄r quedā sunt ꝓprietates siue relationes ꝑsonales. ⁊ de his agit ꝑmo. quedā nō ꝑsonales. ⁊ de his agit scd̄o. j. dis. xxviij. Preterea considerari oportet q̄ non tm̄ tres ⁊c̄. Prima ꝑs iterū diuidit̄ in duas. In prima assignat ꝓprietates ꝑsonarū ꝑm q̄ in ipsis ꝑsonis assignantur. In secūda v̄o agit de ipsis ꝑm q̄ eas cōtingit diuersis nominib̄ exprimi. j. dist. xxvij. Hic queri potest. vtrum ꝓprietates ⁊c̄. Prima ꝑs habet duas. In ꝑma magister assignat ꝓprietates ꝑsonarū. In scd̄a v̄o circa assignationē mouet dubitationē. ibi. Hic querit̄ quō propriū dicat̄ esse nato ⁊c̄. ¶ Prima ꝑs habet tres partes. In prima determinat quib̄ assignent̄ ꝓprietates. quia hypostasib̄. In scd̄a assignat que sint ille proprietates. ibi. Jam de ꝓprietatib̄ ꝑsonarū videam⁹. Tertio ondit quid sunt ille ꝓprietates. qm̄ sunt relationes siue dicte ꝑm relationem non tm̄ ꝑm accidēs. ibi. Quo circa sciendū est nō om̄e ⁊c̄. ¶ Sil̄r scd̄a ꝑs in qua mouet dubitatōes iuxta p̄dictas assignatiōes hz duas. In ꝑma mouet dubitatiōes cōtra assignationē proprietatis filij. In scd̄a ꝯ assignationē ꝓprietatis spūssancti. ibi. Hic queri pōt vtrū pr̄. Prima ꝑs hz duas. In prima ꝓponit q̄stionē. ⁊ soluit autoritate Aug̃. ⁊ Hyla. In scd̄a illā solutionē aꝓplicat etiā circa ꝓprietatē spūssancti que est donū. ibi. Ita etiā de spūsancto dd̄m est. Sil̄r scd̄a ꝑs hz duas ꝑtes. In ꝑma querit ⁊ soluit. In scd̄a quorundā positionē improbat. Primū facit ibi. Hic queri pōt vtrū pr̄ ⁊c̄. Secundū facit ibi. quidā tm̄ putāt spm̄scm̄.

a ¶ Ab arrianorū presule hypostasion nouellum nomē a me homīe romano exigitur. Obijcitur. si est nouellum nomen. cum apostolus dicat. j. Thimo. vlti. vocum nouitates eē vitandas. nullo modo debuit concedere. Preterea Dam̄. dicit. q̄ hypostasis est substantia cum accidētibus. sed in diuinis non cadit accidēs. igitur nec nomen hypo-
1 stasis. igitur ⁊c̄. R̄o. dicendū q̄ nouitas vno modo sonat in vitiuz alio modo non. quando est talis adiunctio. q̄ sententiam etiam facit. que non habet ortum ex veritate antiq̄ tūc est v̄e nouellum. ⁊ sic dic̄ apl̄s eē fugiendū. vn̄ addit ꝓphanas g̃ q̄ꝫtū ad intellectū sanū nō erat nouū. sz q̄ꝫtū ad ītellectū quē heretici supponebāt. Qd̄ obijcitur de autoritate

¶ Determinat quibus assignātur proprietates personales. quia hypostasibus.

a

Ex ꝓprietates assignantur hypostasibus.

Nunc de proprietatibus personarū quas frequenter in hoc tractatu cōmemorauimus. aliquid loq̄ nos oportet. Sed primū audiamus quid de h̄ nomine hypostasis Hiero. dicat. Ait em̄ sub hoc nomine venenum latere. ꝑ hoc dicit ꝑm q̄ heretici eo vtebantur. vt simplices seducerēt. s. ꝓ ꝑsona ⁊ ꝓ essentia. vt siue diceret̄ vna tm̄ hypostasis. siue tres. minus peritos ad icōueniēs deducerent. cum nō erat hoc nomen ita apud catholicos vulgatum. nec ita eius significatio determinata vt modo Et ideo Hieronym⁹ dicit hoc nomine non vtendum fore sine distinctione vel expositione. tunc scz quando cum hereticis cōtentebatur. ita scribens de fide catholica ad Damasum papam.[a] Ab arrianorū presule hypostasion nouellum nomen a me homīe romano exigitur. Interrogam⁹ quid tres hypostases arbitrentur intelligi? Tres ꝑsonas subsistentes aiuunt. Respondemus nos ita credere. Nō sufficit eis sensus. Ipsum nomen efflagitant. quia nescio quid veneni in syllabis latet: clamamus. Si quis tres hypostases. id est. tres subsistentes personas non confitetur anathema sit. Si quis autem hypostasim vsiam intelligēs non tribus personis vnam hypostasim indicit. alienus a christo est. qui scilicz tres hypostases dicens sub nomine pietatis: tres naturas conatur asserere. Sufficiat nobis

Hieronym⁹.

a

dam̄. dd̄m q̄ nomē hypostasis de se nō īportat respectū ad accidēs. sz solū ad ꝓprietatē distinguētem q̄ in
2 quā in creaturis ē accidēs Ideo dicit subiectū cū accidentibus. nō sic aūt est in deo. b Venenū sub melle latet ꝛc. Obijcit. q̄ cū h̄ nō dicat nisi ꝑ errorē conuictus. videt q̄ talia nomina oīno essent fugienda. R°. dd̄m q̄ venenū nō latebat sub noīe sz sb̄ eoruz intentione siue occasiōe q̄ ex hoc occasionalit̄ volebant inducere ī heresim. Vel pōt dici q̄ vennū latebat nō q̄tum ad significatiōem sed ꝓpter dubitatiōem. ꝛ ideo nunc cū determinata ē eius significatio. absq̄ dubio ē tenendum.

dicere vnam sub̄am ꝛ tres ꝑsonas ꝑfectas eq̄les. taceam⁹ tres hypostases si placet Nomē h̄ nō bone suspitiōis ē. cū in eodē v̄bo sensus dissentiūt Aut si rectū putat tres hypostases cū īterp̄tationib⁹ suis debere nos dicere nō
b negam⁹. Sz mihi credite. b venenū sub melle latet. Trāsfigurat em̄ se āgel⁹ sathane ī āgelū lucis. His v̄bis nō negat vtēdū eē nomine hypostasis. s̄ hereticos eo p̄ue vsos ostēdit. cōtra q̄s cautela op⁹ erat ī distinctiōe significatiōis. Aliq̄n sibi cōtradiceret. q̄ supra tres hypostases confitet̄.

Assig̃t q̄ sint ille ꝓp̄etates ꝑsonaꝝ ꝛ d̄ noīb⁹ eaꝝ relatiuis. b

c Jā de ꝓprietatib⁹ ꝑsonarū videamus. q̄ etiā notiōes siue relationes in scp̄tura plerūq̄ dicūt̄ in illa sancta trinitate. q̄ ido a nob̄ repetūt̄. vt cordi nr̄o tenaci⁹ īfigant̄. Ait aug⁹. ī li. d̄ fide ad pe-
c Aug⁹. c Aliud ē gēuisse q̄ natū eē. aliud q̄ ē ꝓcedere q̄ genuisse vl̄ natū eē
d Vñ manifestū ē q̄ ali⁹ ē pat̄. ali⁹ fili⁹. ali⁹ sp̄ūsscūs. d Et est ꝓpriū soli⁹ p̄ris. nō q̄ nō est nat⁹ ip̄e. s̄ q̄ vnū filiū genuerit. ꝓpriūq̄ soli⁹ filij. nō q̄ ipse nō genuit. s̄ q̄ d̄ p̄ris eēntia nat⁹ ē. Propriū v̄o sp̄ūssci. nō q̄ nec nat⁹ ē ipse nec genuit. s̄ q̄ sol⁹ d̄ p̄re filioq̄ ꝓcedit. Ecce breuit̄ assig̃uit tres ꝓprietates triū ꝑsonaꝝ. q̄rū vna nō ē alia. Hoc em̄ significauit cū dixit aliud ē gēuisse q̄ natū eē. aliudq̄ ꝓcedere. i. alia ꝓprietas siue notio ē generatio. ꝛ alia natiuitas. alia ꝓcessio. q̄ alijs noīb⁹ dicunt̄ pat̄nitas. filiatio. Has ꝓprietates designāt noīa ꝑsonaꝝ scz p̄r ꝛ fili⁹ ꝛ sp̄ūsscūs. q̄ relatiua

3 c Aliud est gēuisse q̄ natū esse. Videt̄ male dicere. q̄ cū aliud dicat diuersitatem ī essentia s̄m h̄ videt̄ q̄ generatio actiua et natiuitas differant ꝑ essentiā q̄d ē ꝯtra fidem. R°. dd̄m q̄ aliud nō dic̄ ibi diuersitatem a ꝑte rei absolute. sed ꝑ cōpatōnem ad dicentē et intelligentez q. d. aliud est ītelligere siue dicere patrez generare ꝛ huiusmōi. ꝛ huic alietati nō subest diuersitas eēntie. sed alietas ꝓprietatis.

Quid sit ꝓpriuz patris. q̄d sit ꝓpriū filij q̄d sit ꝓprium sp̄ūssci

Hic de noībus relatiuis que notāt ip̄as relationes

4 d Et ē ꝓpriū soli⁹ p̄ris. nō q̄ non ē nat⁹ ipse. Videtur dicere cōtra illd̄ q̄d d̄r. j. dis. xxviij. vbi d̄r q̄ h̄ q̄ ē īgenit⁹ ē ꝓpriū p̄ris. sz ingenitū nō ē aliud dicere q̄ nō genitum. R°. q̄ Aug⁹. loquitur de hoc q̄ est nō nat⁹ s̄m q̄ dicit puram negationem. ꝛ sic non dicit ꝓprietatē Ingenitus em̄ prout est proprietas nō est pura negatio
e Nihil in deo s̄m accn̄s d̄r. q̄ nihil ē in deo mutabile 5
aut amissibile. Videt̄ ista rō nō valere. q̄ aliq̄ sūt accidētia inseꝑabilia ꝛ talia nō sunt amissibilia. R°. dd̄m. Sic̄ 6
ip̄e Aug⁹. dicit Oē accidēs. aut ē ꝑ suā naturam mutabile aut amissibile. aut p̄t circa subiectū suum intēdi vel remitti. Et ip̄e nō dicit q̄ sit accidens tantum. q̄a potest amitti. sed quia potuit aduenire rei p̄us existenti. vel recedere a re iaz existente. vel saltem intendi vel remitti siue variari. Et si tu obijcias q̄ accidentia non possunt variari s̄m Boetium. verum ē de alteratione a subiecto in subiectū. tamen certum est q̄ in eodem intendunt̄ et remittuntur. 7
Aliter potest dici q̄ accidēs potest comparari ad subiectum p̄mum. ꝛ ad subiectum proximuz Et habito respectu ad subiectuz primū omne accidens dicit̄ adueniens. quod ē possibile etiam ab esse. q̄uis nō respectu subiecti quod est subiectum et causa. Tertius mod⁹ dicēdi est ille q̄ id solum est per naturam immutabile quod est omnīo simplex. Si igitur deus est omnino immutabilis. igitur est omnino simplex. ꝛ in nullo simplici ē accidēs. igitur in nullo īmutabili accidēs est ponere. Si igitur pater est immutabilis et in eo est paternitas. igitur non est accidens. 8

sunt ꝛ ad se inuicē dicunt̄. q̄ notāt relatiōes q̄ nō sūt d̄o accn̄tales. sz ī ip̄is ꝑsonis ab et̄no sūt īmutabilit̄. vt nō mō appellatōes relatiue sz etiā relatiōes siue notiōes in reb⁹ ip̄is. s. ī ꝑsonis sint.

Oñdit q̄d sūt ille ꝓprietates. q̄m sūt relatōes siue dicte s̄m relationē nō tñ s̄m accidēs. c

Quo circa sciēdū ē. nō oē q̄d d̄r de deo d̄r dici s̄m sub̄az q̄ q̄dā dicunt̄ s̄m relatiōez q̄ nō ē accn̄s. q̄ nō ē mutabilis. Vñ Aug⁹. in v. li. de tri. ait. e Nihil ī deo s̄m ac
e cidēs d̄r. q̄ nihil ei accidit. nec tñ om̄e q̄d d̄r. s̄m sb̄am de d̄o d̄r. In reb⁹ creat̄ atq̄ mutabilib⁹ q̄d ñ s̄m sb̄az d̄r. restat vt s̄m accn̄s dicat̄. In d̄o aūt nihil q̄dē s̄m accidēs d̄r. q̄ nihil in eo mutabile ē aut amissibile. Nec tñ oē q̄d d̄r s̄m sub̄am d̄r. Dr̄ em̄ ad aliq̄d sic̄ p̄r ad filiū. ꝛ fili⁹ ad p̄rez. q̄d nō ē accn̄s. q̄ ꝛ ille sp̄ ē p̄r. ꝛ ille sp̄ ē fili⁹. ꝛ ita sp̄. q̄ sp̄ nat⁹ ē filius nec cepit vnq̄ eē fili⁹. Q̄ si aliq̄n eē cepisset aut aliq̄n desineret eē fili⁹. s̄m accn̄s diceret̄ Et q̄ p̄r nō d̄r p̄r nisi ex eo q̄ ē ei fili⁹. ꝛ fili⁹ nō d̄r fili⁹ nisi ex eo q̄ hz p̄rez. nō s̄m sb̄am h̄ dicunt̄. s̄ adinuicē ista dicunt̄ neq̄ tñ s̄m accn̄s. q̄ ꝛ q̄ d̄r p̄r. ꝛ q̄ d̄r fili⁹. ꝛ et̄nū atq̄ īcōmutabile ē eis. Ecce aꝑte his v̄bis oñdit̄ q̄dā dici de deo s̄m sub̄am q̄dā s̄m relationē. nihil tñ s̄m accidēs oñdit̄ etiā ꝓprietas p̄ris eē q̄d hz filiū. ꝛ ꝓp̄etas filij q̄ hz p̄r Jōq̄ cū dixit eternū ꝛ incōmutabile esse q̄d p̄r dicit̄. ꝛ q̄d filius d̄r. ita ītelligi voluit. i. ꝓprietas qua p̄r est pater. ꝛ ꝓprietas q̄ filius ē fili⁹. et̄na ē ꝛ īcōmutabilis q̄ ꝛ p̄r semꝑ pater. ꝛ fili⁹ sp̄ filius

Hylari⁹ Ufi ⁊ Hyla. ꝓprietates ꝓsonaꝝ assignãs in .xij. li. de trini. ait. Si semp ꝑi ꝓpriũ est q̃ semp ẽ pater necesse ẽ semp filio ꝓpriũ esse vt semp ẽ fili⁹. Ubi eñ semp pater ẽ. semp ⁊ filius ẽ. ꝯ qui nõ semp pat ẽ. nõ semp genuit. Itẽ in eodẽ. Mato deo manifestum ẽ ꝓprium esse quod filius est.

¶ Mouet dubitationẽ cõtra assignationẽ ꝓprietatis filij. quare sꝛ dicaꝫ eẽ ꝓpriũ vnigeniti qõ est fili⁹ dei. cũ etiã hoies sint filij dei. d

¶ Hic querit quõ dicaꝫ ꝓpriũ eẽ nato deo q̃ ẽ dei filius vel genitus ex deo. cũ etiã hoies filij dei dicã
Ps. lxxxj Exo. iiij tur ⁊ sint: ꝑm illõ. Filij excelsi oĩs. Et ad moysen de populo israel dñs ait. Fili⁹ meus ꝑmogenitus israel. Sed magna est distantia

f ¶ Hoies eñ filij dei sunt factura. Obꝛ q̃ ꝑm illũ modũ dicẽdi. cũ asin⁹ sit fact⁹ vꝛ q̃ possit dici dei fili⁹. Et similiter q̃ arca q̃ facta ẽ ab artifice. possit dici filia artific. ꝯ nec trũ ꝛcedit Si tu dicas q̃ oꝑtet q̃ sit ad imaginem dei fact⁹. Cõtra diabol⁹ ẽ ad imaginẽ dei factus. igit diabol⁹ ẽ filius dei. R⁹. dõm q̃ ꝑ q̃ dico filius duo dicit. sꝛ ortũ ⁊ imitatõez dõm igit q̃ ẽ imitatio ꝓ oĩmodã assimilatiõez. et sic filius naturalis imitaꝫ ꝑfem ⁊ qꝛ nõ ꝯ sociuz imitãdo sic. ido sol⁹ ipse ẽ fili⁹ naturalis. Et itez ẽ imitatõ exꝑssa ⁊ hec cõsistit in imagie. ⁊ hec tenet adhuc rõnẽ filij ⁊ facture Et ita ẽ iterũ imitatio lõginq. ⁊ hec tenet tm rõnẽ facture nõ filij Sꝫ attẽdẽdũ ẽ q̃ imitatõ exꝑssa vt cõstit in sua ꝺdi/tione. aut ẽ insignita ylteri⁹ sua ꝑfectiõe ⁊ decoꝛe aut ẽ ꝑuata ho/

Hylari⁹ auctoritate cõfirmat solutionem
Apta distinctio inꝛ deum filiuz. ⁊ hoĩm filios. qꝛ ille nat⁹ filius bi facti filij

9

g ¶ Hoies eñ filij dei sunt factura. nõ natiuitat ꝓprietate. Dei⁹ ãt fili⁹ originis ꝓprietate fili⁹ ẽ ⁊ veritate natiuitatis. nõ factura vl adoptione. ⁊ illi q̃dẽ ãi sunt q̃ filij dei sunt. Fiũt eñ filij. non nascunt filij dei. Ufi Hyla. solũ deum natũ originis ꝓprietate dei filiũ oñdẽs inꝛ ipm ⁊ hoies filios dei euidẽtissime distinguit in .xij lib. de trini. ita dicẽs. Uero deo patri q̃ ex deo nascit vere fili⁹ ẽ. ⁊ nos quidẽ filij dei sum⁹. ꝑ ꝓfacturã. Fuim⁹ eñ aliq̃ filij ire. ꝑ filij dei ꝑ adoptionẽ effecti sum⁹ poti⁹ q̃ nascimur. Et qꝛ eñe qõ fit. ante q̃ fiat nõ fuit. nos cũ filij nõ fuissem⁹. efficimur. Ufi eñ filij nõ eram⁹. ꝑ gratiam facti sumus. nõ nati neq̃ generati. ꝑ acquisiti. Acquisiuit eñ nos de⁹ sibi. ⁊ ꝑb dicit nos genuisse. Genuisse eñ deũ filios. nunq̃ cũ ꝓprietatis significatiõe cognoscimus dici. Ex adoptiõe eñ hõ factus ẽ fili⁹ dei. nõ ex generatiõe neq̃ ei ꝓprietas ẽ. ꝑ nũcupatio. ac ꝑ id nõ vere fili⁹ ẽ. qꝛ nec ꝓprie nat⁹ ꝺꝛ. nec semp fuit filius. Unigenit⁹ ãt de⁹ nec fuit aliq̃n nõ fili⁹. nec fuit aliq̃d ante q̃ fili⁹ nec q̃q̃ ipse nisi fili⁹. Atq̃ ita q̃ semp ẽ fili⁹. natiuitat ꝓprietate ac ꝛitate filius ei⁹ ẽ soli⁹ q̃ genuit. ⁊ ille tm̃ q̃ genuit pat ipi⁹ ẽ qꝛ sic ille fili⁹ origine. ita ille pat generatione.

¶ Soluit dubitatõez auctẽ augl. ⁊ Hyla. q̃ hõ ꝺꝛ fili⁹ trinitatis. ⁊ trinitas põt dici ꝑ hoĩm. e

homo ꝛo q̃ filius dei ẽ factura. nõ tm̃ ꝑfis. ꝑ ⁊ filij ⁊ spũssci fili⁹ ẽ id ẽ toti⁹ trinitatis. ⁊ trinitas ipsa pater ei⁹ dici põt. Ufi Aug⁹. i v. lib. de trini. dicit. Non põt dici trinitas pater. nisi forte trãslatiue ad creaturã ꝓpter adoptiõez filiorũ. Q. ꝺ eñ scptũ ẽ. Audi israꝫ dñs de⁹ tuus deus vn⁹ ẽ. Mõyti q̃ excepto filio aut spiritusãcto oꝑtet intelligi. quẽ vnuz dñm deũ nꝛm recte dicim⁹. etiã ꝑfem nꝛm ꝑ gram suã nos regenerãtẽ De ꝺ etiã Hylari⁹ in. vj. lib. ꝺ trinita. ait. Omnib⁹ ꝑ fidẽ de⁹ pater est. quibus ẽ pater. ꝑ eã fidẽ iesũ xꝑm dei filium cõfitemur. Ecce ostensum ẽ q̃re ꝓpriũ dicaꝫ esse dei nati q̃ fili⁹ ẽ. qꝛ sꝛ ipse solus nat⁹ ꝓprie dicit. Ufi Hylari⁹ in lib. iij. de trini. ait. Dñs dicẽs clarifica filiũ tuũ. nõ solo noie cõte status ẽ se esse filiũ. ꝑ ⁊ ꝓprietate. Nos filij dei sumus. ꝑ nõ this hic filius. Hic eñ ver⁹ ⁊ ꝓpri⁹ ẽ fili⁹ origine. nõ adoptiõe. ꝛitate. nõ nũcupatõe. natiuitate nõ creatione.

¶ Applicat solutionẽ ꝑcedentez ad ꝓprietatẽ spũssancti. que ẽ donũ. qꝛ ꝓprietate ẽ donũ. vt filius natiuitate. ⁊ vtroq̃ mõ ꝺꝛ relatiue ⁊ ꝑm eã dẽ relatiõez. f

¶ Ita etiam de spũsco dicendũ est qui ꝓprie dicit donũ dei. cũ tñ ⁊ alia plura sint dona dei. Sꝫ spiritussanctus ita ꝓprietate immutabili ⁊ eterna donũ est. sic filius ꝓprietate ẽ filius. Eo eñ ꝺꝛ donũ quo spũsscũs. ⁊ vtroq̃ vtiq̃ noie relatiue dicit. Ea dẽ q̃ relatione dicit spũsscũs ⁊ donũ. licet ipsa relatio nõ apparcat in ꝺ noie spũssanctus. sicut in ꝺ nomine donũ. Ufi Aug⁹. in. v. lib. de trini. ait. Spũssanctus qui non est trinitas. sed in trinitate intelligit. in eo q̃ ꝓprie dicit spiritussanctus. relatiue dicit. cũ ⁊ ad patrem ⁊ ad filiũ refert. qꝛ spũsscũs ⁊ ꝑfis ⁊ filij spũs est. Sꝫ ipsa relatio nõ apparet in hoc noie. Apparet aũt cũ dicit donũ dei. Donũ eñ ꝑfis ⁊ filij. qꝛ ⁊ a patre procedit ⁊ a filio. ergo spũsscũs ineffabilis q̃dã patris filij q̃q̃ cõmunio est. Et ideo fortasse sic appellaꝫ vt iaz dixim⁹. nec iterare piget

Aug⁹.

Deut. vj

Hylari⁹

10

Joh. xvj

noie ⁊ deformata a sua cõditiõe. Prio mõ ꝺꝛ filij factura. Scõdo mõ filij factura ⁊ adoptõe Tertio mo/do neutro mõ ꝺꝛ filij nisi valde ꝓpꝛie. ⁊ cũ additõe distrahente. qꝛ dñs Joh. xvij dicit pctõres hꝛe prem diabolũ. ꝓterea q̃ a deo recedũt ⁊ imitaꝫ eũ. g ¶ Dei⁹ ãt fili⁹ origis Ponit tres ꝓprietates nominũ q̃b⁹ dei⁹ fili⁹. filius dei ẽ sꝛ originem. veritatẽ. ⁊ natiuitatẽ. q̃rit g de distinctione illoꝝ noĩm dõm q̃ tria dic ad excludẽdũ tres hereses. Cõtra fotinũ dic origine nõ adoptione. qꝛ fotinus dicebat xꝑm eẽ filiuz dei adoptiuũ Cõtra sabellium dic ꝛitate nõ nũcupatione. qꝛ ipe dicebat q̃ idem ipe ꝑmo pat nuncupabaꝫ postea filius Cõtra. arriũ dic natiuitate nõ creatiõe qꝛ Arrius dicebat eẽ dei filiũ creaturã.

qz patri ⁊ filio põt eadem appellatio cõuenire Nam hoc ipse proprie dicit qõ ille cõmuniter qz etiã pater spũs ⁊ filius spũs ⁊ pater sanct⁹ ⁊ filius sanct⁹. Ut ergo ex nomine quod vtriq; conuenit vtriusq; cõmunio significet vocatur donũ amborum spiritussanctus. Ecce habes quare spiritussanctus proprie dicatur donum ⁊ q relatiue dicitur siue donum siue spiritussanctus. Et q nomen sibi proprium tenet quod cõmuniter patri ⁊ filio conuenit sed diuisim. Et est sciendum quia cum pater vel filius dicitur spiritus siue sanctus neutrum relatiue dicitur sed fm substantiam.

¶ Mouet dubitationem contra assignationẽ ppietatis spũssci. Vtrũ pater vel filius vl trinitas ipsa possit dici spiritussanctus. g

¶ Hic queri potest vtrum pater vel filiꝰ vel etiam ipsa trinitas possit dici spiritussanctus sicut distinctim dicitur ⁊ spiritus ⁊ sanctus de hoc Augꝰ in .v. lib. de trinitate sic ait. Trinitas nullo modo potest dici filius spiritus vero sanctus potest quidem vniuersaliter dici fm id quod scriptum est quoniam deus spiritus est. Itaq; pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus quoniam vnus deus est ⁊ vtriq; deus sanctus est potest appellari trinitas ⁊ spiritussanctus. Sed tamen tunc spiritussanctus relatiue non dicetur sed fm essentiam quia proprie spiritussanctus qui non est trinitas sed in trinitate dicitur relatiue.

h ¶ Sed eũ q ẽ in trinitate relatiue dici sz nõ ei rñdeat vicissim vocabulum. Unde h falsum q; ppriũ ẽ relatiuoꝝ dici ad cõuertẽtiam. g si nõ

¶ Reprobat quorundam positionem qui putant spiritũsanctum non dici relatiue ad patrem ⁊ filiuz quia non vicissim respõdẽt sibi vocabula sed falso. h

¶ Quidam tñ putant spiritũsanctũ vl donũ nõ dici relatiue ad patrẽ vel ad filiũ. Sicñ i quiũt h flatiue ad se dicũt suis iuicẽ sibi respondent vocabulis vt sicut dicitur pater filij pater et filius patris filius ita dicat pater spiritussancti vel doni pat ⁊ spiritussanctus vel donuz patris spiritus vel donum. Sed non ita est in omnibus relatiuis. Non enim omnia que relatiue dicuntur suis ad se inuicem respondent vocabulis. Unde Augustinus horum elidens opinionem in quinto libro de trinitate non te moueat inquit quoniã diximus spiritũsanctum nõ ipsam trinitatem: h sed eum qui est in trinitate relatiue dici licet nõ ei respondeat vicissim vocablũ eiꝰ ad quez refert. Dicimus eñ spiritum sanctũ patris sed non vicissim dicimus patrem spiritussancti ne filiꝰ eiꝰ intelligat spũssctũs. Itẽ dicimꝰ spñscũ filij. fm nõ dicimus filiũ spũssci ne pr eiꝰ intelligat spũssctus. In multis ei relatiuis h cõtingit vt nõ inueniat vocabulũ q sibi vicissim respondeat. Cũ g dicimꝰ donum pris ⁊ filij nõ q dẽ possumꝰ dicere patrẽ doni aut filiũ doni. Sz vt h vicissim rñdeat dicimꝰ donũ donatoris ⁊ donatoꝝ doni q; h potuit inueniri vsitatũ vocabulũ illic nõ potuit donũ ergo donatoris ⁊ donatoꝝ doni cum dicimus relatiue vtrũq; ad inuicem dicimus. k donatoꝝ tamen non fuit deus nisi ex tẽpore cuz spiritussanctus sit donum etiam ab eterno.

i ¶ Quia h potuit inueniri vsitatũ vocabulũ illic ñ potuit. Ut h falsuz q; ita bñ spiratoꝝ dr ad spñm sic donatoꝝ addonũ. ℟ᵒ. vnᵒmodus dicendi q augꝰ. nõ loquit simplr dr h noie spũs. sz dr h toto spũssctus. Vl aliter h dic q spiratoꝝ tũc ñ erat nomẽ vsitatũ vt donatoꝝ.

k ¶ Donatoꝝ tñ nõ fuit deꝰ nisi ex tpe. Obz q; fm h nec donũ dr nisi ex tpe. cũ relatiua sint simul natura Ad h dom 11 q põt dici ab actu donãdi vl ab habitu pño mõ dr solũ ex tpe et sic donũ. scdo dr ab eterno.

AD intelligentiã eoꝝ que in ista distinctione dicunt quattuor querunt. Primo vtruz in diuinis sit ponere ppietates psonarũ. Secundo dato q sic. Querit quid sint ille ppietates. Tertio querit quis sit actus ipsarũ. Quarto ⁊ vltimo querit de numero ipsarũ.

¶ Questio I a

¶ Q in diuinis sit ponere ppietates psonarũ nõ solum vocaliter sed etiam realiter ostẽdit sic. Hiero. dicit. ⁊ habet in fine pcedẽtis dist. nõ tñ noia sz etiam nominũ ppietates cõfitemur. g. tẽ. ¶ Itẽ augꝰ dicit in li. de fide ad petrũ. proprũ est patris q vnũ filium genuit. ergo a cõiugatis. generatio est proprietas patris. sed constat q generatio realiter ẽ in deo. ⁊ constat q cõuenit soli patri. ergo fm rem est proprietas patris. ¶ Item proprietas est distinguere. g vbi ẽ vera distinctio ibi ẽ ya proprietas. sz in diuinis est vera distinctio. Uñ Dam. Differentiam hyposta/seon. i. personarũ in tribus proprietatibus. paternali filiali. ⁊ pcessibili cognoscimus. ¶ Item h ipsum videt rõne. q; sicut ẽ alius modꝰ querẽdi de essentia et psona. ita est alius modus querendi de essentia et proprietate. De essentia eñ querit q quid. de proprietate per quõ se habet. ergo sicut ponit cẽncia in diuinis et psona fm veritatẽ. ita debet poni proprietas. ¶ Item supra probatũ ẽ q differunt generatio ⁊ processio realiter. alioqn nõ differrẽt persone. ergo generatio ⁊ spiratio differunt realiter. sed tam generatio q; spiratio

est in vna psona nō multiplicata. vt ē in psona patris ergo cū psona sit realiter vna. ꝛ proprietates realiter plures. ergo ē ponere proprietates realiter in diuinis differentes. sed nō differētia essentiali. sed nec psonali. cū sint in eadem psona. g̃ notionali. q̃ si nō differunt. generatio ꝛ spiratio. sicut hec est vera pater spirat s. s. ꝛ hec. pater generat s. s. ꝛ tunc sequeret. q̃ spūssc̃us eēt filius. ¶ Itē pater ꝛ filius sunt vnū p̃ncipiū spūssancti. hoc supra probatū est. ꝛ est ratio in prompto. quia vnus omnino est qui spirat. ꝛ hoc qō ē vnū dicit vnitatem nō essentie nec psone. g̃ oportet q̃ proprietatis. ꝛ si hoc. necesse ē poni proprietates in diuinis realit̃. nō nominaliter nec cm̃ in voce. ¶ Item in patre ē paterni/tas ꝛ innascibilitas. aut g̃ eadem proprietas aut alia. Si eadem proprietas. g̃ ꝛ relatio eadē. sed fm paternitatem refert ad filiū. g̃ ꝛ fm innascibilitatē. sed hoc ē falsum. igit̃ alia. ꝛ psona est vna. g̃ necesse ē ponere proprietates in diuinis psonis etiā realiter differētes. ¶ Contra. Hyla. de trini. pater ꝛ filius ꝛ spūssc̃us solis differūt noibus. igit̃ si differūt solis noibus nō sunt ibi reales proprietates sed vocales. ¶ Itē Dam̃. dicit in primo libro. Oportet scire q̃ aliud ē differre re. aliud ratione ꝛ dic̃ q̃ i creaturis ē differētia re. ꝛ oueniētia rōne. sz in diuinis ecōtrario. cū g̃ sit distinctio fm proprietates videt̃ igit̃ q̃ sint ibi solum fm modū loquēdi vel intelligendi nō a pte rei. ¶ Item hoc ipsum videt̃ rōne quia in summo simplici nō cadit differētia aliqua. sed diuina psona ē sūme simpler. aut igit̃ ibi nō ē proprietas. aut solo modo loquēdi. ergo ꝛc. ¶ Item ita simplex ē psona sicut essentia. sed proprietates ēntie non differūt nisi solo modo loquēdi. nō fm rem. g̃ similiter pprietates psone. Item diuina essentia propter sūmā simplicitatem seipsa refert̃ ad creaturā. ꝛ ideo relatio essentialis solo modo loquēdi differt ab essentia. vt cū dicit̃ dūs. omnino em̃ in substantiā trāsit. ergo pari ratione psona seipsa refert̃ ad psonā. ¶ Item creatura pter essentialē compationē ad suū p̃ncipiū. seipsa refertur ad suū creatorem. Alioqn in creaturā ꝛ creatorem caderet mediū qō nō esset nec creatura nec creator. g̃ si multo essentialior est compatio psone ad psonā. g̃ seipsa refert̃. ꝛ si hoc. igit̃ videt̃ q̃ ipsa proprietas vel relatio nō differat nisi solo modo loquēdi a psona. ¶ R°.
12 dōm q̃ omēs catholici tractatores posuerūt proprietates psonarū in diuinis. Cū em̃ sint plures psone et distincte. necesse ē q̃ sit ibi distinguēs. hoc aūt proprietatem appellamus. sed diuersificat̃ sunt in modo positionis. Qm̃ ergo viderūt aliqui summā simplicitatē in psona. sicut in essentia. posuerūt q̃ sicut in essentia omnino est idem quo est ꝛ qō est. ita in psona omnino idē q̃ distinguit̃ ꝛ quo. ꝛ ita suppositū ꝛ pprietas oīno est idem. differēs aūt solo modo loquendi. sicut si dicatur rogo te benignū vel benignitatem tuā. Sz ista positio nō pōt stare. qm̃ sicut in opponēdo probatum est. in eadem psona sunt proprietates differentes. nō solū modo loquendi sed ꝛ realiter. Videmus em̃ q̃ vno modo vna psona compat̃ ad vnā. vt pater ad filium. ꝛ videmus vnā psonā vno modo sine vna habitudine cōparari ad plures. vt spūssc̃us ad patrem ꝛ filiū. ꝛ itez vnā psonam pluribus modis compari ad plures vt filium ad patrem ꝛ spm̃sanctū. Similiter videm⁹ plures psonas eodem modo compari ad vnam. vt pater ꝛ filius ad spm̃sc̃m. ergo vnitas habitudinis non pōt accipi a pte essentie. certū est. nec a pte psone que refertur. nec ex pte psone ad quā refert̃. Restat g̃ q̃ sit alius modus dicēdi a pte rei sumptus. Et ideo nunc cōmunis opinio tenet in diuinis esse proprietates psonarū realit̃ differētes ad se inuicem. ꝛ p̄ etiā differētes a psonis aliquo modo. Sicut em̃ quia in vna essentia nō plurificata plures ponimus psonas. modi dicēdi essentialiter ꝛ psonaliter differunt nō solum differentia sumpta a pte nostra sed etiam a pte rei. Sic ꝛ dōm de modo dicendi psonaliter ꝛ notionaliter. Et ideo distinguūnt magistri tres modos dicendi in diuinis q̃ sunt a pte rei. s. essentialem. psonalem. ꝛ notionalem. Et dic̃t cōmuniter q̃ tres sunt modi p̄dicandi. f. in q̄d in q̄s. ꝛ in que. siue in quō se habet. Et incidit in pctm̃ sc̃z figuram dictiōis ex cōmixtione horū modorum. sicut in creaturis ex cōmutatiōe p̄dicamentorū. Sic̃ igitur in diuinis vera est essentia ꝛ vere sunt persone. ita sunt psonarum proprietates. ¶ Ad illud quod obic̃i/tur in cōtrarium p̃mo de hyla. dōm q̃ ipse non accipit noīa pro ipsis vocibus sed pro intellectibus siue significatis importatis p̃ illa tria noīa. Important em̃ proprietates. Nam solum ibi nō excludit proprietatis veritatem. sed excludit diuersitatem forme. vel substantie vel nature. ¶ Ad illud qō obic̃it de Dam̃. q̃ differunt solum ratione. dōm q̃ differre ratione est triplr. 13
Uno modo a pte nostre apprehensionis. sicut differūt in deo bonitas ꝛ magnitudo. Alio modo differre ratione est fm differentiā attributionis. quia aliquis modus ponit̃ circa vnū vel attribuit̃ vni qui nō attribuitur alteri. ꝛ sic differūt ratione. essentia. psona. ꝛ notio. Tertio modo differre ratione est differre fm pluralitatem distinctionis que nō inducit diuersitatem in essentia vel in natura. tm̃ tantā inducit differentiam q̃ vnū non dic̃t de altero. ꝛ sic differt rōne psona a persona. ꝛ proprietas a proprietate. Et prima quidem differentia fm rationem est minima. quia nihil respōdet. a parte rei. sed vltime respōdet. Non vult Damascen. igitur diuidere rem contra rationem. nisi fm q̃ res accipitur pro natura. nec etiam sic omnino diuidit. sed q̃ si a p̃ncipali denominat. Nam in creaturis non solum est cōmunitas rationalis. imo etiam naturalis. Nam petrus ꝛ paulus nō tantū in ratione cōueniunt. sz etiam in natura cōmuni. ¶ Ad illō quod obic̃itur q̃ hec 14
tollit summā simplicitatem. dōm q̃ differentia rationis quedā fundat̃ sup quid absolutum siue substantia le siue accidentale. quedam aūt sup respectum siue modū se habendi. Et prima differentia omnino repugnat simplicitati. ꝛ non potest esse in deo. secunda vero nō repugnat. Nam videmus respectum aliquem de novo esse circa aliquid illo nullo modo mutato. Videm⁹ etiam aliquid habere plures respectus. ipso sine compositione existente. Dicendum igit̃ q̃ proprietates psonales sunt respectiue non absolute. ꝛ ideo p̃nt differre ratione respectuū. quia persona suppositum siue hypostasim dicit. sed pprietas dicit habitudinem ad alterum. Et hoc patet sequens. Quia em̃ proprietates essentiales sunt absolute. nō possunt dicere realē differentiam nisi essentialem habeant. ideo solo modo loquendi differūt. Nō sic proprietates psonales. Unde proprietates essentiales omnino transeunt in essentiam 15
sed psonales non. ¶ Ad illud quod obic̃itur. q̃ essentia seipsa differt. dōm q̃ essentia diuina non pōt referri nisi ad aliam essentiam. ad aliam autem non refert. quoniā relatio dicit ordinem ꝛ habitudinem. Sicut aūt vult philosophus. Deus non ordinatur ad res sz res ad ipsum. ꝛ ideo ibi nō est relatio. nisi solo modo loquendi. sed cū persona ad personam refert. ibi vere est ordo originis. ꝛ ideo habitudo. ꝛ ideo vera relatio. et

16 sic patet illud. ¶ Ad illud quod obȝcit. ꝙ creatura se ipsa refert. dōm ꝙ referri seipso pōt intelligi triplicit. Aut quia inter rei respectum ⁊ essentiam nō cadit medium. quia ipsa essentia essentialiter dependet. ⁊ sic ꝙdem reperitur in creaturis. sic em̄ refert materia ad formam ⁊ forma ad materiā. Unde dicit pbus ꝙ materia hoc ipsum ꝙ est. ad alterū est. tn̄ nec materia est suꝰ respectus. nec forma est suus respectus. quia non habet oīmodā simplicitatem. Alio modo est referre seipso. quia inter id quod refertur ⁊ suum correlatiuū nō cadit aliq̄ medium quod nō sit alterū illoꝝ. ⁊ sic patet refertur seipso ad filium. ⁊ ecōuerso. Nam pater est sua paternitas. ⁊ hoc ꝓpter summā simplicitatem. Tertio modo referri seipso est. quia ipsum quod refert nō est nisi relatio ⁊ respectus purus. ⁊ hoc est impossibile eē neq̄ in deo neq̄ in creatura. Quia sic dicit Augꝰ. Omne quod refert est aliquid. excepto eo quod relatiue dicitur. Alioq̄n relationis esset relatio. ⁊ sic patet ꝙ omnis ꝓprietas relatiua siue sit in deo siue in creaturis necessario differt ab aliquo modo ab eo cuius est ꝓprietas ⁊ magis in creatura q̄ in creatore. ⁊ intelligant oīa hec sicut prius assignatū est. qm̄ omne respectiuū fundatur sup aliquod absolutum.

¶ Questio II b

¶ De ꝓprietatibus quid sint. Et ꝙ sint relationes videt quia dicit Hyla. rū. de trinita. ꝓprium est deo nato esse filium. sed filiatio est relatio. igit̄ ⁊c. ¶ Item Damas. Dicamus diuinā verbi hypostasis naturā modo ⁊ habitudine a paternali hypostasi differentē. sed modꝰ habitudinis est relatio. igit̄ ⁊c. ¶ Item Rich. de san. Victore. in lib. de trini. dicit. ꝙ psone distinguunt ꝓprietate originis. sed origo in diuinis nō est motus sed habitudo. ergo ⁊ relatio. ¶ Item hoc ipsum videt ratione. quia ꝓprium est quod conuenit soli. sed nihil absolutū est cōmunicabile in diuinis ⁊ cōueniens soli. igit̄ omnis ꝓprietas psonalis est relatio. ¶ Contra. Sicut paternitas est relatio. sic magnitudo quātitas. ⁊ bonitas qualitas. sed magnitudo dei nō est quātitas. nec bonitas qualitas. igit̄ nec paternitas est relatio. sed paternitas est ꝓprietas. igit̄. ⁊c. Si dicas ꝙ nō est simile. quia alia transeunt in substantiam. relatio nō. contrarium ostenditur primo sic. Sicut quātitas est vnū genus distinctum a substantia. ita ⁊ relatio. sed quia in deo nō cadit diuersitas. ideo necessario genus quātitatis transit in substantiam. cum ibi nō sit accidens nec diuersitas generum. igitur pari ratione relatio. ¶ Item sicut deus est sua magnitudo. ita deꝰ est sua paternitas. sz quia deus est sua magnitudo. iō quātitas nō differt a substantia. sed in eam trāsit. ergo ⁊ paternitas similiter. ¶ Item videt ꝙ relatio magis transit. quia inter oīa genera accidentium relatio importat maiorē dependentiā. quia ad obiectū ⁊ subiectum. sed deus oīno est independens. igitur ⁊ relatio minime manet in deo. ¶ Item inter oīa genera entium relatio minus habet de entitate. sicut patet. quia aduenit ⁊ recedit sine mutatione illius ad quod refert. sed in summo ente
17 nō debet poni nisi quod multum habet de entitate. igitur. ⁊c. ¶ Ad. dōm ꝙ ꝓprietates personales necesse eē esse relationes. ⁊ hoc duplici ratione. tum quia sunt
18 incōmunicabiles ⁊ soli cōueniunt. tum etiam quia realiter differunt vt ostensum est prius. Sola aūt relatio manet in diuinis. ¶ Ad cuius intelligentiam notandum ꝙ relatio in aliquibꝰ cōuenit cum alīs predicamentis. in aliquibus differt. Conuenit enim in hoc ꝙ est predicamentum ⁊ genus entis. ⁊ in hoc ꝙ est accidens. ⁊ disconuenit in hoc ꝙ preter alia genera habet respectum nō solum ad subiectum sed etiaz ad obiectū fm̄ habitudinem ⁊ dependentiam. Quātū ad primas conditiones impossibile est relationem manere in diuinis sicut alia genera. ⁊ hoc propter summā simplicitatem. In deo em̄ relatio non est predicamentum nec accidens. sed substantia est. Quātū vero ad conditiones quas habet respectū obiecti. necesse est quodāmodo manere. ⁊ hoc propter veram distinctionem que ē in diuinis. ⁊ veram originem ⁊ habitudinez. Et necesse est quodāmodo non manere. scz quātū ad dependentiam. ⁊ hoc propter oīmodam absolutionem que est in diuinis. Alia igitur genera simpliciter transeunt. sed relatio quodāmodo manet. ⁊ quodāmodo transit. Quia alia genera respectum solum ad subiectum dicunt. ⁊ fm̄ illum transeunt. Sed relatio vltra dicit respectum ad obiectum. ⁊ fm̄ illum respectum dicit pluralitatem que vere est in diuinis. ⁊ illa relatio manet. Patet etiam quō transit. videlicet quātū ad oīne qđ dicit compositionem. Unde non est genus. neq̄ in genere. nec est accidens. nec aliud. ⁊ sic patent prima tria obiecta circa hoc. quia vnum sumitur a natura generis. aliud a natura accidentis. tertium a predicatione idemptitatis. Patet etiam quō manet scz q̄tū ad illō quod dicit distinctionem. nō quātū ad illud quod dicit dependentiam ⁊ inclinationem. quia sic priuat absolutionis oīem perfectionem. ⁊ per hoc patet quartum argumentum quod obȝcit de dependentia relationis. 19 ¶ Ad illud quod obȝcitur. ꝙ minus habet de ente. dicendum ꝙ hoc est verum cum differt essentialiter a substantia. In deo non sic est. posset tamen preter rationem predictam hec ratio reddi ꝙ non transit. qa em̄ minimum habet de ente. ideo minimam vel nullaz facit compositionem. ⁊ tamen manet fm̄ suam ꝓprietatem. Alia vero que habent aliquid de ente absolute faciunt compositionem. ⁊ hinc est quod relatio melꝰ valet in summo simplici q̄ aliquod aliorum.

¶ Questio III c

¶ De ꝓprietatibus quātū ad actum. Et queritur vtrū actus huiusmodi ꝓprietatum sit hypostases distinguere. aut distinctas ostendere. Et ꝙ sit distinguere videtur per Boetium in de trinita. Substantia continet vnitatem. relatio multiplicat trinitatē. sed si multiplicat. igitur distinguit. ¶ Item Rich. de sancto Victore de trinita. dicit ꝙ persona distinguitur ꝓprietate originis. sed ꝓprietas dicit originem ⁊ relatiōez igitur ⁊c. ¶ Item hoc ipsum videtur. quia cum persone distinguantur. aut distinguuntur per aliquod absolutum. aut respectiuum. Per absolutum non. quia sicut vult Augꝰ. quod ad se dicitur. de singulis dicit. igitur necesse est ꝙ differant per aliquod respectiuum ¶ Item ꝓprietas patris aut accidit ipsi hypostasi. aut est substantialis ei. quia si accidit. igitur sunt ibi accidentia. igitur est ibi aliqua compositio. Si autem cō substantialis ⁊ connaturalis. igitur cum non consequitur esse hypostasis. non tantū est ratio innotescendi. sed etiam distinguendi. ¶ Item in summo simplici idem est omnino ratio essendi ⁊ cognoscendi. sed persona patris est summe simpler. igitur eodem modo distinguitur. quo distingui cognoscitur. hoc autem est per ꝓprietatem. igitur ⁊c. Contra. oīne respectiuum reducitur ad absolutum. sed quod reducitur ad aliq̄d fm̄ rationem intelligendi sequitur illud. igitur cum ꝓpietates sint respectiue. hypostases absolute. ꝓprietates reducuntur ad hypostases. igitur hypostases sunt pri-

ores. Sed quod prius est nō distinguitur ab eo quod est posterius. quia ab eodem est esse ꝛ esse distinctum. ꝫ ꝛc. ¶ Item oīe quod distinguit aliquid dat ei tale esse quale ipsum est vel habet. sed ꝓprietates habent de se solum esse respectiuū. igit si hypostases ꝓprietates distinguunt. habent solum esse respectiuū. sed hoc est falsum. quia cum sint suppositā essentie. habent eē substantie absolutum. ¶ Item in diuinis psonis est pluralificatio ꝙ originem. igit ꝛ distinctio. Sed origo dicit emanationē. vel exitum. relatio aūt ꝙ se nō emanat nisi prius alio emanāte. quia in ad aliquid nō est motus igit prius oritur hypostasis ab hypostasi fm rationez intelligendi. ꝫ sit intelligere relationē esse. ꝛ si ꝫ. relatio consequit esse distinctum in hypostasibus. ergo ꝛc ¶ Item oīe quod relatiue dicit. est aliquid excepto eo quod relatiue dicit. sicut ratio dicitat. ꝛ Aug⁹. v. de trinita. Sed pater ꝛ filius dicunt relattue. igitur vter ꝫ eorū est aliquid.. excepto eo quod relatiue dicit. igitur abstracta relatione cōtingit aliquid intelligere. q/ro igit quid sit illud. aut essentia. aut hypostasis. Si essentia. igit relatio est in essentia. igitur mltiplicat eā. Si hypostasis. aut igit vna aut due. Non vna. q; impossibile est intelligere ꝙ pater ꝛ filius sint vna hypostasis igit due. ꝛ si hoc. patz ꝛc. ¶ Item si abstractis oībus ꝓprietatibus duorū indiuiduorum scz petri ꝛ pauli. hypostasib remanētib. adhuc cōtingit intelligere remanere distinctionē. igit pari rōne in hypostasibus diuinis. ꝙ si verū est. tunc igit nō sunt solum ratio di-
20 stinguendi quo ad nos. ¶ Rn. dōm ꝙ circa ꝫ dupler opinio fuit. Quidā em̄ dixerunt ꝙ abstractis ꝓprietatibus impossibile est intelligere hypostases distinctas. quia hmōi ꝓprietates in diuinis nō solum dāt psonis innotescere. imo dant etiā esse. vnde ipis abstractis abstrahit esse. ꝛ esse distinctum. Alioꝝ opinio fuit ꝙ ꝓprietatibus abstractis. adhuc est intelligere distinctionem in hypostasibus qm̄ ꝓprietas fm ipos nō est ratio distinguēdi fm rem. Unde dicūt ꝙ abstracta paternitate ꝛ filiatione. adhuc contingit intellige re qui ab alio ꝛ a quo alius. Et si queras quō distinguunt. dicunt ꝙ seipsis. sicut principia ꝛ generalissima seipsis distinguunt ꝛ differunt. Unde hec est īme/diata. substantia nō est quātitas. Et si respiciam⁹ interius vtraq; opinio cōtinet aliquid ꝓbabilitatis. et hoc patz sic. In diuinis em̄ hypostasibus intelligim⁹ originem siue emanationē. intelligimus etiam habitudinem fm rationē intelligendi. origo p̄cedit ipsum ꝙ oritur. ꝛ fm rationē intelligendi consequit ipsum qui refert. potest igit ꝓprietas relatiua importare soluz habitudinem. ꝛ hoc modo consequitur rationē distinctionis. ꝛ est ratio innotescendi distinctionem non distinguendi sicut secunda opinio dicit ꝛ probant rationes inducte ad secundā ptem de ipsa relatione. Potest em̄ intelligi tunc distinctio. quia intelligit qui ab alio ꝛ quo alius. pōt eni vtrūq; ꝓprietas importare. s. habitudinem ꝛ originē. ꝛ tunc nō tantū est ratio innotescendi sed etiam distinguendi. circūscripta eni origine. siue emanatione. impossibile est in diuinis intelligere pluralitatem. Modo sicut essentia est vna. sic ꝛ intelligitur hypostasis vna. Et sic p̄cedit prima opinio ꝛ ra-
21 tiones ad primā ptem. ¶ Sed notandum ꝙ cū idem sit in diuinis oriri ꝛ esse. ꝛ ad alterum se habere. tm̄ fm rōnem intelligendi sunt ordinata. vt primū sit oriri. deinde esse intelligat in his que habēt esse ab alio. ꝛ deinde se ad alterū habere. quia vero idem sunt in rō. ideo eodem ꝙnomine designant. Unde generatio dicit originem ꝛ habitudinem. Tm̄ ꝓprie loquendo generatio dicit originem. ꝛ paternitas habitudinem. quoniā igitur ꝓprietas diuina fm cōmunē vsum loquendi importat habitudinem ꝛ originem. ideo tenendum ꝙ ꝓprietates nō solum sunt ratio innotescendi distinctionem sed etiam distinguendi. ¶ Et ad illud qđ obīcit 22
ꝙ respectiuū reducit ad absolutū. dōm ꝙ reduci ad aliquid est dupliciter. aut sicut ad principium. aut sic ad tminū. Proprietas origis bis duob⁹ mōis reducit ad absolutum. Ad hypostasim patris reducit innascibilitas sicut ad principiū. ad hypostasim aūt geniti ꝛ spirati sicut ad terminū. quoniā igitur quod reducit ad aliquid sicut ad principiū ipsum consequitur. ideo abstracta origine soluz intelligitur deus innascibilis. nō ens ab alio. ꝛ ita in vnitate hypostasis. quia vero qđ reducitur ad aliud sicut ad terminū intelligitur precedere. hinc est ꝙ abstracta origine iā nō est intelligere hypostasim procedentem. Uel illud intelligendū vbi respectiuū dicit dependentiam ratione cui⁹ deficit a sūma simplicitate. quod nō est in deo. ¶ Ad illud quod 23
obīcitur ꝙ esse respectiuū. solum dat esse respectiuum dōm ꝙ hoc verū est de respectiuo quod dicit solum habitudinem. sed nō est verum de respectiuo quod dicit 24
originem. ¶ Ad illud quod obīcitur. ꝙ relatio nō oritur per se. dōm ꝙ relatio est proprietas fm ꝙ ipsa est origo vero prout est id quod oritur. ꝛ quia origo proprie nō oritur. sed est illud quo oriens oritur. ita ꝙ nō consequit tempe vel natura. sed fm rōnem intelligendi. vel est simul necessario. vel precedit. ideo patet illō
¶ Ad illud quod obīcitur. quod omne quod relatiue 25
dicitur ē aliquid excepto eo quod relatiue dicit. dōm ꝙ illud nō habet veritatē in summo simplici. ꝙ sic differat esse ꝛ referri. ꝙ vnum possit ab altero separi siue abstrahi fm rem. quia ibi vnum sunt. nec intellect⁹ noster sic abstrahit vt intelligat hypostases distinctas abstractis proprietatibus ꝛ relationibus. Si eniz ab hypostasi patris abstraheret paternitas vel econuerso. iam non haberet aliquid speciale quod sit principium intelligendi ipsam. ꝛ ita cōsiderat sub ratione generali ꝛ incompleta. Uñ ꝛ pene videnk mihi dicere qui dicūt ꝙ remanet intellectus bui⁹ nominis res fm ꝙ est generale vocabulum. ꝛ sic patet ꝙ abstractis proprietatibus nō remanet distinctio nec re nec intellectu. ꝛ iō vtroq; modo sunt ratio distinguendi. ¶ Ad illud qđ 26
vltimo obīcitur. ꝙ petrus ꝛ paulus distingui intelliguntur abstractis proprietatibus. dōm ꝙ non ē simile. Nam distinctio est ibi a parte ꝓprie materie. et a pte ꝓprie forme. que innotescit per proprietates accidentales. sed in diuinis solum est distinctio per originem. ideo patet illud.

¶ Questio IIII d

¶ De proprietatibus quātū ad numerū. ꝛ videtur ꝙ sint infinite. quia ꝓprietates sunt respectus per ꝙs de⁹ nobis innotescit. sed illi sunt infiniti. sicut patet ex respectibus idealibus. ergo ꝛc. ¶ Item pater ꝛ filius ad inuicē assimilantur fm oīes conditiones essentiales. i. igit fm oīes compantur. ꝛ fm oīes innotescunt nobis. sed ille sunt in numero indefinito. ergo ꝛc. ¶ Item quanto aliquid est simplicius tanto plures habet respect⁹ vt punctus ꝫ linea. ꝛ linea ꝫ superficies. sed diuinū esse est simplicissimum. igitur in eo sunt infiniti respectus. sed oīes sunt ratio innotescendi. igitur notiōes sunt infinite. Sed ꝙ tres sint tm̄ videt per Damascē. qui dicit ꝙ in diuinis oīa sunt vnum p̄ter generationem in generationem ꝛ processionem. sed iste nō sunt

nisi tres proprietates. igitur. ꝛc. Item videtur ratiõe quia proprietas conuertitur cum eo cuius est proprietas. sed proprietas est persone. sed persone sunt tres igiꝫ ꝛc. ¶ Item fiat talis ratio. oīs persona est aliq̃ trium proprietatum. hec est vera. omnis notio est persona. sed omnis proprietas siue notio est aliqua triu igiꝫ ꝛc. Q aũt sint plures tribus sic ostenditur. Notiones siue proprietates sunt relationes. In omni aũti habitudine sunt due relationes ꝑm duo extrema. sed in diuinis sunt due origines. igitur saltez quattuor relationes. ¶ Item proprietas est que conuenit vni soli. sed innascibilitas conuenit soli patri. igiꝫ est ꝓprietas. ꝛ nõ est aliqua illarũ quattuor relationum. igitur sunt quinq̃. Queritur ergo sufficientia ꝛ numerus notionum in diuinis. ꝛ penes quid accipiantur. ꝛ vtrum
27 sit idem numerus proprietatum ꝛ relationum. ¶ Et. notandum q̃ vis consueuit fieri inter ista tria nomia proprietas. relatio. ꝛ notio. Nam proprietas dicitur inq̃tum conuenit soli. Relatio inq̃tũ dicit habitudinem ad alterum. Notio inq̃tũ principium cognoscẽdi. Et quia oīs proprietas est ratio cognoscendi. similiter ꝛ oīs relatio. ideo nomen notionis ẽ in plus q̃ ista duo. Quia quedã est proprietas relatio. vt paternitas. Quedam non. vt innascibilitas que non dicit respectum sed priuat. Similiter quedam relatio ẽ proprietas vt filiatio. Quedam non. vt actiua spiratio. ideo quia pluribus non vni soli conuenit. Et hinc est q̃ nomen proprietatis siue relationis habent se vt excedentia ꝛ excessa. Nomen vero notionis ẽ in plus Unde plures sunt notiones q̃ proprietates. plures etiam q̃ relationes. Sed ꝓprietates ꝛ relationes mutuo se excedunt ꝛ equaliter. ideo sunt numero equales nõ tñ oportet facere vim. Nam oīs relatio distinguit aliquo modo ab alio. ꝛ ita est aliquo modo ꝓprietas. Similiter oīe quod distinguit aliquo modo importat relationem. igitur oīs relatio proprietas. et oīs proprietas relatio. Sed oīs notio est proprietas vel relatio. igitur oīs notio est proprietas et similiter relatio. Et ita extenso nomine sunt equalia. ĩo idem est numerus. ꝛ eadem ratio assignandi numerũ
28 in oībus istis nominibus. Intelligendum igitur q̃ circa numerum proprietatum tres fuerunt opiniões Quidam dixerunt q̃ infinite. quidam q̃ tres. quidaz q̃ quinq̃. Ratio aũt diuerse opinionis fuit. quia diuersimode notiones considerauerunt. Qui considerauerunt illas in compatione ad eos quibus innotescũt dixerunt eas infinitas esse. quia per infinitas compationes ꝛ similitudines ꝛ respectus deus nobis innotescit. Qui vero considerauerunt in comparatione ad hypostases que distinguuntur vel innotescunt. dixerunt tñ tres. quia tantũ tres sunt persone. ideo tantũ tria sunt propria per que sufficienter innotescũt. Qui vero considerauerunt quãtũ ad rationes quibus innotescunt dixerunt esse quinq̃. Eadem ẽm est ratio innotescendi ꝛ distinguendi. Sed ratio distinguendi accipitur a ꝑte originis. aut igiꝫ positiue aut priuatiue. Si priuatiue. aut priuat originem per modum producentis. ꝛ hic non dicit nobilitatem. scz non producere ideo non est notio. Aut priuat originem per modum producti. ꝛ hoc vel specialiter vel generaliter. Si specialiter. non dicit nobilitatem. Si generaliter. sic dicit nobilitatem. ꝛ ideo notio est vna sola scz innascibilitas Si aũt accipiaꝫ a parte originis positiue. cum duplex sit origo. ꝛ cuilibet respõdeat de necessitate duplex habitudo. de necessitate erunt quattuor. generatio actiua ꝛ passiua. ꝛ spiratio actiua ꝛ passiua. ꝛ vniuerso q̃nq̃ Prima opinio sumpsit rationem magis e longinquo ꝛ ideo magis a veritate recessit. Secunda magis de ꝓpinquo. ideo magis veritati appropinquauit. Tertia sicut debuit. ideo veritatem dixit. posuit. ꝛ inuenit Et hec est positio quã tenet cõmunis opinio magistrorũ notiones esse quinq̃. ꝛ ratio huius prius visa est. ¶

¶ Ad illud igitur quod obũcitur de respectibus ꝛ cõ- 29
paratiõibus infinitis. dõm q̃ nec proprietates nec relationes sunt notiones nisi que important respectum distinguentem personam a persona. ꝛ hoc est respectus originis. qui tantũ quinq̃ modis spectantibus ad diuinitatem potest comparari. ideo patet illud. ¶ Ad il 30
lud quod obũcitur. q̃ tantũ tres per verbum Damas. dõm q̃ sub generatione comprehendit duas relatiões similiter sub processione. ¶ Ad illud quod obũcitur. 31
q̃ proprietas debet conuerti cum persona. dõm q̃ verum est de illa que est proprietas personalis faciens ꝑsonam esse personam. tamen non sequitur si conuertit q̃ tot sint ꝛ non plures. quoniam vnum ꝛ idem potest habere plura conuertibilia. ¶ Ad illud quod obũcit 32
de silogismo illo. dõm q̃ in processu illo est fallacia accidentis. sicut hic pater est innascibilitas. ꝛ pater est paternitas. igitur paternitas est innascibilitas. q; qõ attribuit ſbiecto siue hypostasi. attribuit habitudini. Posset tñ poni figura dictionis ex modi predicandi mutatione. quia in diuinis essentia predicatur vt ꝗd. persona vt quis. notio vt que. et proceditur a persona ad notionem.

¶ Distinctio. xxvij. de proprietatibus personaꝝ ꝑm q̃ diuersis nominibus exprimuntur per vocabula magis vsitata.

Hic queri potest vtrum proprietates. Supra assignauit magister proprietates personales. Hic agit de ipsis proprietatibus ꝑm q̃ per diuersa vocabula exprimuntur. Et quoniam contingit eas exprimi per vocabula magis vsitata ꝛ minus vsitata. ideo hec pars habet duas partes. In prima agit de exꝑssione proprietatum ꝑ vocabula magis vsitata. In secunda per vocabula minus vsitata infra di. eadem. Dic non est ꝑmittendum. ¶ Primaꝫ habet ꝗtuor. Cum enim Hylarius ꝛ Augꝰ ꝓprietates alijs ꝛ alijs vocabulis assignent. vterq̃ tamen consuetis. ꝗs vnus scz Augꝰ ꝑ generare ꝛ generari. alter scz Hylas ꝑ esse patrem ꝛ esse filium. ꝛ ideo magister ꝑmo querit vtrum sint eedem ꝓprietates ab vtroq̃ assignate. Secõ soluit oñdẽs q̃ sint eedẽ. ibi Ad quod sine preiudicio aliorum. Tertio ne credat aliquis q̃ oīno sint eedem. ostendit q̃ re eedem sunt. sed differunt quantũ ad modum significandi. scz in concretione ꝛ in abstractione. ibi. Nec tamen videtur nobis omnino idem. Quarto vero quia dixerat proprietates significari in concretione. queri posset respectu cuius. ꝛ ostendit q̃ respectu hypostasum. ibi. Ille enim proprietates singule singulis.

Utrū sint eadez proprietates ab Augl̄ z Hyla assignate. a

Hic queri pōt vtrū ꝓprietates quas Hylariꝰ supza assignauit scz q pat̄ semper est pater z filius semp ē filius sint ille eedē ꝓprietates ꝙs Augꝰ supius distinxit dicēs ꝙ ꝓprium esse patris q genuit filiū z ꝓprium filij q genitꝰ est a patre z spūssancti q ab vtroq; pcedit ac deinde vtrum z iste sint ille que dicunt paterni tas filiatio pcessio Videt q nō sint eedē ꝓprietates ꝙs ponit Hyla z ille ꝙs ponit Augꝰ. Si em̄ eedem sunt idē ē ḡ patri esse patrē z genuisse filiū qvti q quidā concedūt Si aūt hꝫ ē cui ergo cōuenit vt sit pater ei cōuenit genuisse filiū natura ḡ diuina si pr̄ ē genuit filiū Si vo nō genuit pr̄ nō ē Sz ꝙs audeat dicere aut q ipsa genuit filium aut q ipsa pr̄ nō sit Si aūt ipa pr̄ ē nec filiū genuit nō ē ḡ idē dicē aliq̄d eē patrē z gignere filiū Et ita nō videt vna eademq; esse ꝓprietas.

Rīsio vbi oñdit easdem esse ꝓprietates. b

Ad qō sine ꝓiudicio alioz dicimus q easdem ꝓprietates notauit vterq; licet diuersis v̄bis Q em̄ Hyla ait ita intelligi debet ꝓprium pr̄is est q semp pater ē i ꝓprietas pr̄is ē q semper pr̄ ē Semp vo pr̄ ē qz semp genuit filiū Ita z ꝓprium filij ē q semp filiꝰ ē i ꝓprietas filij est qua semp filius ē Filius vo sp est qz semp genitus ē Ergo ꝓprietas qua pater pater ē ē qz semp genuit Et hec eadē oz paternitas vel generatio Et proprietas qua filius semp ē filius. quia semp genitus est a patre z hec eadem dicit filiatio vl̄ genitura vel natiuitas vel origo vel nascibilitas Sic z ꝓprietas qua spūssanctus est spiritussanctus vel donum est quia procedit ab vtroq; z hec eadē dicit processio In premissis ergo locutionibus eedem significate sunt ꝓprietates.

Ostendit q sunt eedem re sed differunt quātū ad moduz significandi scz in concretiōe z abstractione. c

Hec tamen videtur nobis omnino esse idem dicere aliquid esse patrem z genuisse filium vel aliquid esse filium z habere patrem vel esse spiritumsanctū z procedere ab vtroq; alioquin pater nō esset nomen hypostasis id est persone sed ꝓprietatis tantum similiter filiꝰ z spiritussanctus z ita non per tria nomina significarent tres persone Ideoq; dicimus quia patris nomen non tantum relationem notat sed etiam hypostasim i subsistentiam significat ita z filius z spiritussanctꝰ Relationum vero vocabula scz paternitas filiatio processio vel gignere vel gigni vel procedere ipsas tantum relationes non hypostases significant siue habere filium z habere patrem vt verbi gratia Cū dicimus deus est pater nomine patris et relationem notamus z diuinam hypostasim significamus vt sit intelligentia talis Deus vel diuina essentia est pater id est ille qui genuit id est hypostasis que habet filium Similiter deus est filius id est hypostasis genita vel hīs pr̄em Ita etiā deꝰ est spiritussanctus id est hypostasis pcedēs ab vtroq; siue ille q ꝓcedit

1 a Proprīū patris ē q sp est pater vi/ OI. XX VII delicet dicere falsum Ois em̄ ꝓpetas differt ab eo cui ē ꝓprietas vl re vel ratiōe sz pater z pater cōueniunt re z ratiōe z nomine ḡ vnuz nō ē ꝓprietas alterius Rō dōm q in patre intelligimus z illuz q est pater z q est pater quā do ergo pater p̄dicat de sepersōne vnius sbīcitur z ratione alterius p̄dicat Similiter qñ assignatur eē patrem ꝓprīū patris quia assignat vt ī ratione attributi ideo ratiōe ipsius ꝓprietatis attribuitur ipi hypostasi Vñ dic q esse patrez est proprium patris nō q pater sit pater.

Quō vident eē eedem ꝓprietates quas ponit Hyla z Augꝰ

2 b Vel natiuitas vel origo Videt dicere cōtra illud q dictuz est supra distinctiōe ca de vestigio Et tractatum ē ab Augusti de vera religiōe s q origo appropriat patri Rō dōm q origo semp dicit relatiō pōt ergo accipi origo vel respectu creature vel respectu persone Si respectu creature sic est respectu totius trinitatis z appropriatur patri Si autem respectu persone sic potest accipi actiue vel passiue Si actiue sic est patris z filij sz appꝓpriat pri Si passiue sic filij z s z appꝓpriat filio nisi relatiōez q̄tū ē ō se nō suppositū sz nomē adiectiuuz idē significās significat vt ꝓpietatē formātē z iō i q̄dā vniōez ī distātia z iō formā sil̄ ī tat z suppositū vt cū oz albū nisi sīficet ī abstractiōe vt cū oz albedo h attēdel mgr dic q pr̄nitas z filiatō gignēz gigni dicit tm̄ relatiōes

Quō sint itelligenda ꝓdicta verba Hyla.

a

Quō nisi relatiōez q̄tū ē ō se nō suppositū sz nomē adiectiuuz idē significās significat vt ꝓpietatē formātē z iō i q̄dā vniōez ī distātia z iō formā sil̄ ī tat z suppositū vt cū oz albū nisi sīficet ī abstractiōe vt cū oz albedo h attēdel mgr dic q pr̄nitas z filiatō gignēz gigni dicit tm̄ relatiōes

b

Bignere vl gigni vel pcedere ipsas tātuz relatiōes nō hypostases significant Videtur h falsum qz relationes significāt in concretione z nō tm̄ important relationes sed etiā suppositum Sz qñ tm̄ important relationes significant abstracte si g hoc quod ē gignere nō ipportat relationē abstracte sed cōcrete videt q ñ tm̄ importēt relationes Rō dōm q differenter iportatur concretio Aliter em̄ iportatur ꝙ verbum Aliter ꝙ nomen adiectiuū Quia em̄ verbū ipportat actū vt cgre diētē iō in q̄daz distātia z iō ipportat sb q̄dā inclinatiōe z ꝓpt h q̄ distātia importat nō claudit ītra se suppositū imo optz q addak extra nisi locū exteriorus additiōis supleat demōstratio q̄ē in actu ꝓprie pme z seōe pso ne qñ sp fuit presentes z demrationc ziō q̄uis importet ī ocretōe tm̄ nō importat

c

d Cum vero nomina relationum ponimus in p̄dicamentis notiones ipsas tm̄ significamus non hypostases. Contra quia si hoc verum est quando dicit essentia est pater cum pater ponatur in predicamento stat tm̄ p̄ro notione. g̃ idē ē dicere essentia ē pat. ac si diceret essentia generat. sed hec ē falsa. g̃ ꝛc. R°. dom̄ q̄ q̄dā ponūt in p̄dicamento p naturaz ppriā ꝛ significatōnē. ꝛ talia sunt que i portāt cōpositionē. sic ꝟba. ꝛ de alibi loquit mgr̄. Quedam ita ponunt in p̄dicamento q̄ sunt nata subici. vt ḃ nomen pr̄. et ḃ nomen filij. ꝛ alia. q̄ non solū nata sūt p̄dicari. verū etiam subici e pñt importare intellectuz hypostasis. vn verbū ma

4 Quid itel ligat cū dicit deus genuit. ꝛ de genitus ē.

d Cū ꝟo noīa relationū ponim⁹ in p̄dicamētis notiones ipas tm̄ significam⁹. nō hypostases Et cū dicim⁹. de⁹ genuit. i. hz filiū. ꝛ de⁹ genit⁹ ē. i. hz patrē. Et tūc oportz itelligi i sbiect⁹ hypostases tm̄ nō eēntiā que illis ppriet atib⁹ determinant.

Ostēdit q̄ ppietates significēt in concretione respectum hypostasium. d

Ille eñ ppietates singule singulis ppie cōueniūt psonis. ꝛ eas pson̄e determinant. et a se inuicē differūt. ꝛ a se nō secedunt. Ut̄ Joh. Dam̄. Nō differūt ab inuicē hypostases fm sb stantiā. ꝛ fm characteris idiomata. i. determinatiuas ppietates. f Characteristica ꝟo. i. determinatiua sunt hypostaseon ꝛ nō nature. et eñ hypostases determināt. Itē eē q̄dē intpali ter ꝛ eternaliter dicim⁹ diuinā ꝟbi hypostasim simplicē. oīa habentē q̄ hz pr̄. vt ei⁹ homousion id ē cōsubstantialē. natiuitatis mō ꝛ habitudie a paternali hypostasi differētē. nunq̄ ꝟo a paternali hypostasi secedentem. Idē aptius exprimens psonales ppietates in eodē ait. differentiā hypostaseon. i. psonarū. in trib⁹ p̄roprietatib⁹. i. paternali ꝛ filiali ꝛ pcessibili recoḡscimus. Insecessibiles āt ipas hypostases ꝛ indistabiles inuicez ꝛ vnitas q̄dē icōsusibilē. Tres eñ sunt ꝛ si vnite. diuisas aūt i distanter. Et eñ singula pfecta ē hypostasis ꝛ ppriā ppietatē scz exñtie modū. ppriū possidet ꝟvnite sunt suba. ꝛ nō distāt ne q̄z secedūt a paternali hypostasi. Ecce hic habes distinctas tres illas ppietates. q̄ supra diuersis significate sunt modis.

5 Hic distinguunt p̄ro prietates a pte.

gistri intelligendū est cū p̄cisione. scz de illis que ita nata sunt p̄dicari q̄ nō subūci. ꝛ ita nō habet instantiam. e Characteristica ꝟo. i. determinatiua sunt hypostaseon ꝛ nō nature. ꝛc. videt male dicere. quia ppriet/tes que nō determināt naturam. non sunt naturales. q̄z oīs ppietas naturalis eoīp̄o q̄ naturalis est naturā dem̄iat. g̃ si ppietates i diuinis nō det/mināt naturam nō sunt natura/les. g̃ p̄ter natu/rā. g̃ accēntales. R°. dom̄ q̄ sic ordo nake dr̄ du plr̄. aut q̄ naka ordinak. aut i q̄ naka ē rō ordinā di. sic etiā ō ppe tatib⁹ itelligēdū ꝛ qm̄ dicim⁹ pp etatē naturales. nō oportet q̄ ppe tas hēat naturā vt sbiectū. sed q̄ sit p̄sonās nake ipi⁹ sbiecti. sic filiꝰ nakal ñ dr̄ q̄z sit a naka vl̄ eēntia. scz a pre naka liter pducēte. sic ꝛ in ꝓposito est intelligendum.

H Ō intelligētiā hⁿ ptis q̄ttuor q̄rūt. Primo q̄rit vtz ē prem ꝛ generare sit vna notio. Scō q̄rit. q̄ illaz sit alterⁱ⁹ rō. Tertio vtz ppietates cōtigat abstrahi. Quarto vtz circa eas liceat ꝛrarie opinari. Questio I a

Q Sit eadē notio ostēdit sic. Una sola ppietas est hypostasis q̄ dat ē distinctū. Nā nō ē in rone accidentis scz forme. scz illa ē vna sola vni⁹. scz generare ē vna ppietas p quā hypostasis pr̄is distinguit. similiter ꝛ ē prem. igit ibi eadē ē notio. Itē patris ad filiū ē vna sola relatio. q̄z vna tm̄ origo ꝛ vn⁹ modus emanādi. Scz generare dic relatiōez pr̄is ad filium. silr ꝛ ē prem. igit eadē relatio vel notio. vl̄ si sint diuerse ppietates. tūc igit notōes erūt plures q̄nq̄z. imo infinite. Sic em̄ ad generare sequit ē prem. ita sequit referri ad prem. Distingui a pre. ꝛc q si sint notōes alie. tūc igit infinit⁹ ē nūer⁹ notionū ḃ ꝛt ē icōueniēs. ꝛ sequit. si ille ppietates sint diuse. g̃ ꝛc. Cōtra. si eadē ppetas ē ē prez ꝛ gñare. igit ē imo ip̄ortat noie pr̄is ꝛ noie gēitor̄. igit sic ḋs ē baptizat⁹ si baptizet i noie pr̄is ita si i noie gēitor̄. scz ḃ cōit negat. Itē ppietates ꝛ notiones sunt diuse. ꝛ cogscūt ē diuerse. q̄z diuersis p̄dicant. q̄z vno p̄dicatur vna de q̄ nō p̄dicat alia. scz hec ꝛcedit. eēntia ē pater. ꝛ hec negat. eēntia generat. igit ꝛc. Si dicas q̄ ḃ ē ppter diuersum modū significādi. Cōtra. Nichil ē. q̄z tā ē prem q̄z generare vtrūq̄z in cōcretione dr̄. Itē diuerse. pbant ē ppietates. q̄z vna ō alia nō p̄dicat. vt paternitas ꝛ inascibilitas. scz gñare. vt patebit. j. ñ dr̄ p̄nitate. ḃ ei nō admittit. p̄nitas generat. igit sūt diuerse. R°. dom̄ q̄ oīno sūt eadē p/ 6
ppietates fm rē. ꝛ hⁿ rō maīfeste apparet. Nā vna dr̄ ō altera nō solū i cōcretiōe. vt pr̄ generat. scz ꝛ i abstractōe vt p̄nitas ē generatio. q̄ nō ē̄t si differrēt. Cū autez eadē sit ppetas. differenti tm̄ mō significat. ꝛ ḃ q̄tū ad tria. Primū q̄dē. q̄z generatio ppietatē psone genera 7
li⁹ exp̄mit q̄z ḃ q̄ ē pr̄. Nā sic dic aug⁹. ꝛ hēc i li. iij. di. v Ad ē prez seq̄t generare. scz nō ꝙuertit. Nō em̄ dr̄ gene rare pediculos. nō tm̄ ē pr̄ eoz. Alia rō ē. q̄z ḃ q̄ ē pr̄ i/portat ītra se hypostasim circa quā notat ppietatē. Scz ḃ ꝟbū generat ñ ip̄ortat hypostasim. imo eget sibi appo ni ab extra. ꝛ hāc pōit mgr̄ i lra. Tertia ē. q̄z cū ppetas duo ip̄ortet. s. emanatōez ꝛ habitudinē. q̄ q̄uis idē sint re. differt tm̄ rōne itelligēdi. q̄z ḃ q̄ ē generare ip̄ortat p ductiōez. ꝛ gñatio emanatōez. Scz ḃ q̄ ē ē prez ppe i/portat habitudinē. Et his patet obiecta. Nā q̄ nō sit baptizat⁹ i noie genitor̄ ḃ ñ ē. ppr̄ diuīsitatē rei. scz mōi ex̄mēdi. ꝛ vtrūq̄z ꝙsiderat ibi. sic patebit i q̄rto. Ad 8
illō q̄ ob⁹. q̄ ñ p̄dicat. dom̄ q̄ ḃ ē ppr̄ diuīsu modū si/gnificādi. Nā ḃ q̄ ē gñare. q̄z ñ hz suppositū ītra. pōit rē circa eēntiā. ꝛ iō ipaz fr̄ distīgui. ñ āt sic ḃ q̄ ē pr̄. cuz hēat suppositū ītra. sens⁹ enī ē. eēntia ē pr̄. i. ille q̄ gñat. Ad illō q̄ vltio ob⁹. q̄ vna ñ p̄dicat ō alt̄a. dō q̄ ē p̄di 9
catio p modū ōnoīatōis. ꝛ ḃ ē p ꝙcretōez. Et ē p̄dicatō p modū idēptitat⁹. ꝛ ḃ ē p abstractōz. q̄m g̃ gñare ꝛ esse pfez ē vnaz eadē ppetas. iō ñ fm modū ōnoīandi tm̄ scz p abstractiōez p̄dicat. vt p̄nitas ē gñatio. Questio II b

Q Ue istaz sit rō itelligēdi alterā. i. vtz hypostasis p̄ris siue pr̄ ideo generet q̄z pr̄ ē. vl̄ ideo sit pater quia generat. Et q̄ ideo sit pat⁹ q̄z generat. Hoc

videt auctē mgr̄i in littera. Semp ē filius. q; semp est genitus. ideo generatio passiua est ratio essendi filiuz igit̄ pari rōne generatio actiua est rō essendi patrem. ¶ Item fm rōnē intelligendi prius est generari q̄z eē. z prius est esse q̄z referri. igit̄ prius est generari q̄z esse filium. igit̄ pari rōne prius est generari q̄z esse patrem fm ordinem intelligendi. Si igit̄ prius est ratio posterioris z nō ecōuerso. igit̄ ꝛc. ¶ Itē hypostasis patris est pater. aut ergo quia deus. aut quia deus generās. Nō quia deus. q; pari rōne z filius. ḡ quia deus generans. igit̄ ꝛc. Cōtra. Nō generat nisi psona distincta. qm̄ generare nō cōuenit essentie. sed psone. sed ḡ psona patris nō est distincta nisi p paternitatē. igit̄ nō cōuenit generare illi hypostasi nisi p paternitatē. igit̄ ideo generat quia pater. ¶ Item in his que nō acquiruntur p actū prius est habitus q̄z actus fm rōnē intelligendi. quia em̄ nō sum⁹ boni p opus sed magis econuerso. prius etiam sumus boni q̄z operemur bona. sz paternitas nō acquirit̄ in deo p actū. ergo prius ordine intelligendi intelligit̄ esse pater q̄z generet. ¶ Item pater generat. iste ē quidā act⁹ diuinus qui p se ineſt soli patri. quero p quid. Aut em̄ quia de⁹. aut quia de⁹ pater. aut quia innascibilis. Nō quia deus. quia tūc etiam ineſſet filio. Non quia innascibilis. quia innascibilis dicit nativitatis priuattonē nō positionē. igitur
10 a diuisione quia deus pater. ¶ R⁹. ad intelligentiam huius notandū q; hic est duplex opinio. Quidā dicunt q; cū proprietates relative ecōtrario sint in deo q̄z in creaturis. quia in creaturis vt aduenientes. in deo vt insistentes. In creaturis em̄ actus est relationis rō. Unde in inferioribus ideo ē pater. quia generat. Sz in diuinis ecōtrario relatio ē rō actus. Un̄ simpliciter concedunt q; pater generat quia pater z negāt conuersim. Sed q̄uis illud posset aliquo modo capi ab intellectu ex pte patris. tn̄ si illud cōsiderem⁹ in filio. oīno nō videt intelligibile q; ideo sit pater. quia filius gerer̄. Nā cōmuniter dicit z rō cōcordat q; filius. z q; sit. z q; filius sit. hoc habet p generationē. igit̄ generatio fm rōnem intelligēdi p̄cedit filiationē. z relativa sunt simul natura in intelligendo nō tm̄ in essendo. igit̄ generatio est ratio dicēdi paternitatē in deo patre. Sic em̄ se habet generatio passiua ad filiationē. ita actiua ad paternitatē. Et propterea est alia opinio. q; ideo ē pater quia generat. z q; illud sit bene dictum ptz p differentiam assignatā inter generationē z eē patrē. Nā fm propriā rōnē generatio dicit notionē siue originez paternitas dicit habitudinē. Cōstat aūt q; origo est rō habitudinis. nō habitudo rō originis ē. Et ideo generatio est rō paternitatis. nō ecōuerso. ideo cōceduntur
11 rōnes ad hec. ¶ Ad illud igit̄ q; obijcit in cōtrariuz q; nō generat nisi psona distincta. dōm q; verū est fm rationē intelligēdi. Necesse ē aūt generationē esse hypostasim (fm originē intelligēdi loquor) sed nō oportet p intelligere eā actu distinctā. q; ipsa distinguit̄ p proprietatē generatiōis distinctione copleta. sicut meli⁹ patebit infra. tn̄ fm rōnē intelligēdi rō distinguēdi incboatur in nascibilitate. ideo generat. nō vt prius distincta paternitate. sed vt distincta q̄dāmodo in nascibilitate.
12 ¶ Ad illud q̄ obijcit. q; nō acquirit̄ p actū. dōm q; in diuinis nulla proprietas acquirit̄. q; q̄libet ē entia. tn̄ fm rōnē intelligēdi origo siue emanatio originis ē rō relatiōis. sic i his inferioribus ē rō fm eē. Un̄ sic act⁹ generatiōis ē et n⁹. ita z proprietas paternitat̄ et na. Un̄ q̄uis non acquirat̄ p actum. ineſt tn̄ p actū. vn̄ illa propositio est falsa. et debet generaliter preponi in eis sic. que ibi non insunt per actū ꝛc. et tūc minor est falsa. Potest tamen dici q; illud est verum de actu qui elicitur ex habitu. sicut opus meritorium ex gratia. sed actus generationis non elicit̄ nec intelligitur elici ex paternitate. ideo non oportet p intelligere paternitatem ad hoc q; 13
intelligat̄ generare. ¶ Ad illud. aut generat quia deus. aut quia pater ꝛc. dōm q; generat q; deus innascibilis z inspirabilis quia in p̄cessibilis. Nō obijcitur q; innascibilitas dicit fm priuationem. dicunt aliqui q; priuatio non est ratio habitus scilicet pura. sed priuatio aliqua cum habitu substrato est ratio. Unde sicut aliquis homo liberalis inuitat ad comedendum. quia solus. sic pater generat ex liberalitate et ne sit solus. z ideo cum semel generauit et spirauit. non amplius generat. q; iam non amplius est solus q̄uis sit liberalis. Aliter tn̄ est dōm sicut dictum fuit q; innascibilitas est priuatio que fm rem est p̄fecta positio. Innascibilis em̄ dicit pater q; nō est ab alio. et nō esse ab alio est esse primum. z primitas est nobilis positio. Primus enim ratione primi adeo dicit nobilem positionē z ditionem vt videbit̄ q; ad positionē primi sequit̄ positio secundi. Unde q; primū. ideo principium quia principiū. ideo vel actu vel habitu est principiatum. Qm̄ igit̄ ratio primitatis in aliquo genere est ratio principiati in illo. ideo quia pater est primū respectu emanatiōis. generationis. z p̄cessionis. generat z spirat. Et qm̄ primū in genere generatiōis. quia innascibilis. primū in genere spiratiōis. q; deus imp̄cessibilis. ideo generat. q; deus innascibilis. et vltra nō est ponere quare est innascibilis. Cum em̄ innascibilitas dicat primitatem. z stat⁹ sit in primo. ideo ꝛc. Et hoc est qđ dicit. j. dist. xxix. circa principiū. Pater est principiū totius diuinitatis. q; a nullo. et hoc est qđ in pluribus locis supra suppositum est. Qd autē moueat ad hoc dōm. primū est antiqua positio magnorum doctorū qui dixerūt q; innascibilitas in patre dicit fontalem plenitudinē. fontalis autē plenitudo cōsistit in pducendo. Sed ostat q; non ideo q; creaturam pducit dicitur in eo. fontalis plenitudo. quia hoc cōuenit tribus. nec ideo q; pducit spūsanctum. q; hoc conuenit filio. igit̄ fontalis plenitudo in patre. ponit generationem in eodem. Si ergo innascibilitas est fontalis plenitudo. pz ꝛc. Mouet etiā cōis opinio q̄ dicit innascibilitatem esse pprium patris. sed nō pōt esse prium. z maxime q; proprium importat notionem fm q; importat puram priuationem. sic enim conuenit essentie z spiritui sancto. igit̄ aliquid ponit. Non absolutum ostat. q; ratiōe illius nō pōt esse pprietas. sed nō pōt ponere respectiuū positiuum respectu pducentis. igit̄ de ratione sua ponit respectu producti. sed fm rationem intelligendi. Prima ratio respiciendi aliquez vt pductum est generatio. ergo ad innascibilitatis positionem sequit̄ positio generatiōis. igit̄ ꝛc. Mouet etiam verbum hylarij. xj. de trini. vbi dicit q; pater est auctor filij. Constat autē q; p auctoritatē intelligit non factorē sed genitorē eo q̄ conuenit patri esse genitorem quo conuenit ei esse autorem. Autorem autē conuenit ei p id q; dicit auctoritatē esse in p̄re. Sed summa auctoritas est in patre. q̄ conuenit hypostasi patris rōne innascibilitatis generare. z hoc videntur dicere verba Hylarij. xj. de trinit. si quis attendat. et similiter in quarto. Mouet etiā verbū phi qui dicit. q; principia quanto sunt priora tanto potentiora. z q; causa prima pl⁹ influit z q; que est simplr prima. summe habet influere p omne modū. Si ḡ videmus in ordine causarum inē

quas est ordo essentialis q̄ primitas facit esse summam influentiam in causa. ⁊ maiorem influentiam ꝑm essentiam. pari ratōne vbi est ordo psonarum p̄mitas in prima psona. est ratio producendi alias. ⁊ quia innascibilis dicit primitatem. hinc est q̄ dicit fontalem plenitudinem respectu ꝓductionis psonalis. Et huiꝰ signum videmus q̄ p̄ma in generibus sunt principia aliorum. et que sunt simplicia vt in pluribus. ita q̄ in eis sit status. habent potentiam infinitam. sicut punctus respectu linearum. ⁊ vnitas respectu numerorum. sic etiam diuina essentia quia p̄ma respectu creaturarum vñ fortassis quia diuina essentia est prima. ideo est omnipotentissima. Et quia omnis essentia sequitur essentiam trium psonarū. impossibile est q̄ vna psona ꝓducat aliquid sine altera. ¶Cuius aūt potentia producendi respectu psonaruꝫ infinitarum non debuerit esse sicut supra monstratum est. atramē si per impossibile poneretur q̄ mille psone ꝓducerentur. necesse esset q̄ omnes immediate ꝓcederēt a persona patris. Quia sicut causa prima necessario in omni productione sequenti immediate operatur. sic suo modo in personis. Ad hoc autez mouet ratio. Sicut enim possibile est intelligi hypostasim patris ⁊ filij non intellecta hypostasi spirituſſancti. Sic etiaꝫ possibile est intelligi hypostasim patris nulla alia persona intellecta. et tunc quidem intelligeret non intellecta paternitate. ⁊ certum est q̄ possibile est hoc intelligi. possumus enim non intellecta personaruꝫ pluralitate intelligere diuinam naturam. ⁊ habentem illaz ⁊ q̄ illam non habeat ab alia. ita intelligūt gentiles igitur sic intelligendo contingit de isto dicere ⁊ itelligere q̄ possit generare. ¶Per quid ergo p̄ot nihil inuenio in illa hypostasi non cōmune p̄ter innascibilitatem. Si ergo generatio non p̄ot ei inesse p illud quod est cōmune. ineſt ei p illud quod est ꝓprium. hoc autem est innascibilitas. ergo ⁊c. ¶Rursus sicut videmus plures personas in vna natura. sic plures ꝓprietates in vna persona. ergo sicut ad pfectionem completissimam necesse est omnes personas reduci ad vnam que sit p̄ncipium aliaꝫ. sic omnes ꝓprietates psone reduci ad vnam que sit ratio illarum. Sed in patre est paternitas. ⁊ innascibilitas. ⁊ spiratio. sed innascibilitas non est reducibilis ad alias. ergo necesse est q̄ alie reducantur ad innascibilitatem. que est (sicut dixerunt) fontalis plenitudo. Amplius paternitatis ⁊ generatōnis p̄prietas quantum est de generali sua significatōne. cōmunicabilis est. vt patet in creaturis. quia genitus generat. et filius vnius fit pater alterius. In diuinis aūt paternitas est incōicabilis. ḡ cum hoc non sit de ratione paternitatis inēſtum paternitas. erit de ratione alicuiꝰ qō est incōmunicabile. hoc autem erit innascibilitas siue p̄mitas. quia p̄mum non potest dare alīꝫ p̄mitatem. ⁊ innascibilis non potest generare innascibilem. ergo videtur q̄ in diuinis hypostasis patris ideo generet quia innascibilis. ¶Postremo cum idem sit p̄mum ⁊ principium sicut patet. et philosophus dicit. Aut ideo est primum quia p̄ncipium. aut econuerso. Constat q̄ ei conuenit ratio p̄ncipiū quia est p̄mum. ideo per se hoc habet. Et constat q̄ status est in p̄mo p̄ncipio. non quia principium. sed quia p̄mum. Et constat q̄ illa est conditio nobilitatis. ergo cum pater sit totius deitatis p̄ncipium. vt dicit Aug⁹. hoc est qz primū. ac per hoc a in uascibilis. Hoc sine iudicio aliorū dictū ē. vtraq; eīm harū positionū magna ē. ⁊ neutra ē cōtemnēda. hec aūt videt magis cadere in intellectu q̄ prima. maxime si respiciat ipsius paternitatis ꝓpria acceptio. que est vere relatio. ⁊ simul natura cū filiatione. nec p̄ot abstrahi a natura ⁊ ꝓprietate relationis. vñ ita importat habitudinem ad filiū sicut ⁊ generare. ideo ⁊ ista positio intelligibilior vr. ḡ melius patebit infra cū ageť de innascibilitate.

Questio III c

¶Utrū cōtingat ꝓprietates abstrahi. Et q̄ nō videť. quia omnis abstractio supponit cōcretionē. sed in eis solū p̄o prie est cōcretio in quib⁹ est de oīatiua p̄dicatio. ḡ si b̄ est in accidētibus tm. videť q̄ vbicūq; ē ponere ꝓprietatem abstrahibilē. ibi ē etiā ponere ꝓprietatē accidētalē. sed talis nullo modo ponit in diuinis. ḡ ⁊c. ¶Itē vbi cūq; ē abstractio. abstractū est simplicius cōcreto. b̄ nō habet instantiā. sed in diuinis nō ē maior simplicitas ⁊ minor. cū omne qō ē ibi sit simplicissimū. ⁊ in fine totiꝰ simplicitatis ē. ḡ in diuinis nō cadit abstractio. ¶Itē omnis abstractio aut ē vniuersalis a ꝑticulari. aut forme a materia. Sed in diuinis nec est vniuersale nec ꝑticulare. nec forma nec materia. ḡ in diuinis non est abstractio. ¶Itē qñcūq; abstrahit aliquid ab aliquo. minus est qō remanet q̄z añ abstractionē erat. quia vtrūq; aliquid est. nihil eīm nō abstrahit ab aliquo. nec nihil a nihilo. sed aliquid ab aliquo. ḡ si paternitas a psona vel hypostasi est abstrahibilis. ḡ min⁹ haberet de entitate q̄z cū paternitate. Sed cōtra. Paternitate abstracta intelligit hypostasis esse deus. ḡ si minus haberet de entitate q̄z cū paternitate. intelligeret deus nō habere sūmuz esse. Cōtra. Magister dicit in lra. paternitas. filiatio. ꝓcessio. ipas tm relationes significāt. aut ḡ aliquid ad huc rñdet in re. aut nihil. Si nihil. ḡ falso ⁊ inaniter significāt. Si aliquid. ḡ videť q̄ abstrahibiles a ꝑte rei. ¶Itē nō intellecto filio nō min⁹ p̄ot intelligi hypostasis patris esse. sed nō intellecto filio nō p̄ot intelligi paternitas. ḡ abstracta ꝓprietate adhuc p̄ot intelligi hypostasis illa esse cuiꝰ erat ꝓprietas. Sed qñcūq; aliqua duo sic se habēt q̄ vnū p̄ot intelligi sine alio. vnuz p̄ot abstrahi ab altero. ḡ vere p̄ot intelligi ꝓprietas abstrahi ab hypostasi. ¶Itē cū dico psonam intelligo habentē naturā cū ꝓprietate incōmunicabili. sed cōstat hoc totū nō simul intelligi. ḡ prius vnū. postea alterū. ergo prius intelligo naturā. deinde habentē. ⁊ tertio p̄prietatē incōmunicabilē. ḡ vnūquodq; p se est intelligibile. ḡ ⁊ ꝓprietas sine subiecto. ḡ ab ipso est abstrahibilis. Si tu dicas mihi q̄ a ꝑte intellectus p̄ot abstrahi nō a ꝑte rei. Cōtra. ꝼm b̄ si abstractio ē a ꝑte modi itelligendi. ḡ notio ⁊ psona nō differūt nisi solo mō loq̄ndi ⁊ b̄ ē supra improbatū. ¶Itē relatio in diuinis ē vera relatio. quia vt dicit Boet⁹. De⁹ nō ē sine relatiōe relatus. Sz vbi ē ve q̄ritas ⁊ q̄ritū. ibi vera abstractio. non tm a ꝑte intellectus. sz etiā a ꝑte rei. ḡ etiā pari rōne vbi ē vera relatio ⁊ vere relatus. ibi ē abstractio. ¶Itē qñcū q̄z aliq̄ ꝓprietas hz distingui ab alia ꝼm rem. a q̄ non distinguit ꝼm suppositū. ibi ē abstractio nō solū a ꝑte intellect⁹ sz etiā a ꝑte rei. sz paternitas differt ab innascibilitate. nō aūt differt ab innascibili p̄re. ḡ ve ⁊ ꝓprie ē abstrahibilis ꝓprietas siue notio a psona. nō solū a parte nr̄a sz etiā a ꝑte rei. ¶Rō. dō m q̄ abstrahi aliq̄d ab ali 14
q̄ ē duplicit. Uno mō abstractiōe q̄ hz totū a natura rei ⁊ sic abstrahit vl̄e a ꝑticulari. ⁊ forma a materia. qm̄ vtrobiq; ē cōpositio ⁊ diuersitas. Alio mō ē abstractio q̄ totū hz ab itellectu nr̄o. Intellect⁹ eīm nr̄ cū itelligit aliq̄d cōpletū. de necitate duplr itelligit siue sb duplici rōne sc̄z p modū ipsi⁹ qō ē. ⁊ ipi⁹ q̄. Semp eīm cū aliq̄d intelligit. cōsiderat ipm intelligibile. p aliquā rōnē p quam etiā ipm capit. ⁊ ita intellect⁹ noster ē resolubilis in itellectu ipi⁹. qō ē. ⁊ ipi⁹ q̄. qz cōpositio erat circa ipm. Om

igit realis abstractio ꝓsupponit cōpositionē q̄ nullo mō est in deo nec q̄tū ad essentiā nec q̄tū ad ꝓsonā. ido nullo modo est ibi abstractio a pte rei. Rursus qm̄ deū itelligimus ſm possibilitatē intellect⁹ nr̄i. intellectus nr̄ intelligit deū p modū ipsi⁹ qđ. z ipsius quo. z intellect⁹ noster est resolubilis. z q: resolubilis etiā compositꝰ. q̄uis res nō sit cōposita. q̄tū ad ipm̄ pōt esse abstractio z ſcptio. vt intelligat ipsuz quo est. qđ est nō intellecto. z qm̄ modus significādi cōsequit modū intelligendi. ideo contingit significare ipm̄ quo in abstractiōe. z̄ ex pte cōicabilis. vt cuz dicit paternitas. Cōcedo g̃ sicut manifestāt p̄me rationes q̄ nō est ibi realis abstractio. ¶ Ad illud qđ obiicitur in cōtrariū de significatiōe. dōm q̄ aliqđ rñdet apte nr̄i intellectus. nec oportet q̄ rñdeat abstractio. Sic em̄ intellectus nr̄ licet sit cōpositus. ꝑe intelligit simplex p modū cōpositi. q: ponit illā cōpositionē circa se non circa rem intellectam. ita ē oīno intelligendū de abstractiōe z ita patent duo sequēcia que sunt sumpta a rōne intelligendi. ¶ Ad illud qđ obiicit q̄ tūc differūt solū modo loquendi. dōm q̄ sicut tactū fuit in diſ. p̄cedēti. relatio ſm compationē ad subiectū trāsit. ſm compationē ad obiectuz siue terminū manet. q: abstractio ē forme a subiecto nō a termino. q: paternitas abstrahit a patre nō a filio. z q̄tū ad compationē ad subiectū ē oīno idez. ideo nullo modo ē abstrahibilis a pte rei. Nihilominus tñ differre pōt aliquo modo p compationē ad obiectū. que quidem differentia sumit a pte rei. sed sicut illa differētia nihil facit ad compositionē. ita nihil facit ad abstractionē. z sic patet duo sequēcia. q: relatio manet z distinguit ab alia ſz b̄ ē p cōpationē ad obiectū. nō ad rē. z̄ ē subiectū ꝛc.

¶ Questio IIII d

¶ Utrū peccatū sit cōtrarie de notionib⁹ siue ꝓprietatibus opinari. Et q̄ nō videt. qm̄ sci ꝯrarias opiniones habuerūt de scripturis. z tñ nō peccauerūt sed solū erat eis pena. Unꝰ Aug⁹. falsa ꝓ veris approbare nō ē natura hominis instituti. sed pena dānati. ¶ Itē Iero. Qđ de scripturis ignorātē nō h̄z. eadē facilitate cōtemnit q̄ ꝓbat sed notiōes nō habēt ignorātē a scripturis. ſz inuēte sunt a magis. g̃ licet multa ibi eadē rōne cōtemnere qua ꝓbare. ¶ Itē b̄ videt ratione. q: numerus notionū z huiusmodi nō sunt de illis q̄ sunt necessaria ad salutē. ſz ꝯrarie opinari. licet in his que nō spectant ad viā salutis. z b̄ sine peccato. ¶ Itē si ē ibi peccatū. g̃ aut fidei. aut moꝝ. Nō fidei. q: nō ē cōtra articulos. Nō moꝝ. q: credere falsuz nō respicit mores. g̃ nullū pctm̄. ¶ Cōtra de duobus cōtrarie opinātib⁹ circa notiones necessariū ē alterū dicere falsum circa diuina. ſz mendaciū circa diuina ē mēdacium in christiana religiōe. z b̄ est grauissimū pctm̄. g̃ ꝛc. Itē duob⁹ cōtrarie opinātib⁹ circa notiones necesse est alterꝫ decipi z errare. Sed error circa diuina ē piculosissimus. Unꝰ Aug⁹. j. de trini. Nec piculosi⁹ alibi errat. nec fructuosius aliquid inuenit. Si g̃ error circa humanitatem christi ē pctm̄. g̃ z circa notiones multo forti⁹. ¶ Itē cū ꝓprietates sint ipse deus. q̄ dicit vel credit ꝓprietates ee qđ nō sunt. vel nō ee qđ sunt. dicit de deo qđ nō est. Sed qui dicit deū nō ee qđ ē vel ecouerso. errat error dicit Aug⁹. nō solū ille mentit qui dicit falsum. sed etiā q̄ asserit dubiū. ſz vterꝫ opinantiū dicit qđ dubiū. quia nulla opinio duoꝝ ē certa. ergo vterꝫ mentit. ſz q̄ mentit circa verū peccat mortaliter vel venialiter. sed plus mortaliter. ergo vterꝫ peccat. ¶ Rō. dōm q̄ cōtrarie opinari vel pōt esse circa ea que spectāt ad doctrinā christiane religionis. vel circa ea que spectant ad doctrinā bu

mane inquisitionis. Circa ea que spectāt ad doctrinam būane inquisitiōis licet cōtraria opinari z cōtra asserere. q: illa nō faciūt ad salutē. Asserere aūt cōtraria in his que spectāt ad doctrinā religionis distinguendū. Nam quedā sunt de necessitate fidei. quedā de necessitate scripture. quedā sunt his annexa. vt sunt que faciunt ad fidei explicationē z scripture expositionē. Circa ea q̄ sunt de necessitate fidei opinari cōtraria simpliciter est pctm̄ in altero. ſ. qui falsum opinat. Et si sit simplex opinio. est pctm̄ erroꝛis. si aūt assertio z defensio. nō tm̄ erroꝛ ſz hereſis dicēda est. In his aūt que sun dē certitudine scripture. ignorantes scripturas licet cōtrarie opinari. nec ē culpa. vt si vnus simplex homo credat q̄ iacob fuit pater isaac. alter nō sed ecouerso. Et licet ꝑm⁹ hic suspicet vel opinet tm̄ nō peccat. q: ignorat scripturā. Scienti autem scripturā nō licet. imo peccat si simpliciter opinet. Si aūt defendat. hereticus ē iudicādus. qm̄ contradicit scripture sacre. In his aūt que sunt annexa fidei vel scripture. aut vna opinio sequit ad fidem z scripturā. z ad alterā sequit oppositū. z tūc dicēdū q̄ ante p̄cōrationem licet cōtrarie opinari. sed post p̄cōrationē nō licet. imo pctm̄ est. sicut in his que dēterminata sunt p fidē z scīam. Cū em̄ ecclesia adoret ꝓprietatē. tūc adoraret nō deum. z ueniens. nisi retractasset erroꝛē. fuisset ab ecclesia hereticit Berñ. In his sunt annexa fidei nec repugnāt q: dubia sunt. licet opinari. sed nō licet asserere dubiū circa dē. q: opinari est rōnis cōferētis. sed asserere dubiū circa dēū est rōnis supbientis. Cōcedendū. g̃ q̄ vterꝫ opinans si asserat peccat. nō ꝓpter erroꝛē. ſz ꝓpter p̄sumptionem. z sic cōcedendū q̄ licet ibi cōtrariū opinari. ¶ Ad illud qđ obiicit q̄ mendaciū in christiana religione ꝛc. dōm q̄ nō ē mendaciū. quia neuter dicit cōtra credulitatem in christiana religiōe. quia nō est de necessitate fidei vel moꝝ. ¶ Ad illud qđ obiicit q̄ erroꝛ ille est piculosus dōm q̄ verū ē inq̄tū est cōtrarius fidei. sed si est de his q̄ nō spectant ad fidē nō est verū. ¶ Ad illud qđ obiicitur q̄ peccat qui dicit deū nō esse qđ ē ꝛc. dōm q̄ illud verum est si sit dēterminatū p fidem vel scripturā. aliter nō peccat nisi asserat vel defendat. ¶ Ex vltimo obiicit cōcedē dum est. nā qui ꝓpria autoritate de deo asserit vel affirmat. qđ nec scriptura nec fides dicit. nec ad illa sequit. p̄sumptuosus est iudicandus. etiam si vex dicat. z si dubitet corde. z affirmet ore. mēdax est. si vterꝫ mō asserit superbus est.

De ꝓprietatibus psonarū ſm q̄ diuersis noib⁹ exprimunt per vocabula minus vsitata.

¶ Hic nō est p̄termittendum q̄ sicut pater z filius ꝛc. Supra egit magister de ꝓprietatibus personalibus ſm q̄ exprimuntur p nomina magis vsitata. hic agit secundo de eisdem. put exprimunt p vocabula minus vsitata. Et habet hec pars quattuor ptes. In prima magister assignat noīm differentias p que cōuenit ipas ꝓprietates exprimi. autoritatibus cōfirmās noīa illa esse ꝓpria. In secunda vero assignat quādā regulam in qua discernuntur ꝓpria a cōmunibus. ibi. Et hic est aduertenda quedam generalis regula. In tertia opponit cōtra p̄dictam regulam z dēterminat ibi. Hic querit cū dicit deus de deo est sciendum q̄ ſm nomina substātie.

oculorū in memoriam contrahi · que imago in cogitatione verbū ē eiusdē hoīs quē cogitando dico · Habet igit̄ mens rōnalis cum cogitādo se intelligit secū imaginem suam ex se natā · i · cogitatiōez sui ad sui similitudinē q̄si sua impressione formatā · que imago eius verbum est · Hoc itaq; modo q̄s negat summā sapientiaz cū se dicendo intelligit · gignere cōsubstātialē sibi similitudinem · id est verbū suū · Verbū aūt non est aliud q̄z similitudo expressa ⁊ expressiua · cōcepta in spiritu intelligentis ſm q̄ se vl̄ aliud intuet̄ · Un̄ patet q̄ intellect⁹ verbi p̄supponit intellectū noticie · ⁊ generatiōis ⁊ imaginis · Intellectū noticie · intuitu spiritus intelligētis · Intellectum generationis · in conceptione interiori · Intellectū imaginis · i similitudine q̄ omia conformi · et supaddit his omnib⁹ intellectū expressionis · Quoniam igit̄ intuitus intelligentē nō dicit respectū · ideo ipa sapientia ⁊ noticia non dicit p̄oriū · Sed q̄m conceptio ⁊ similitudo dicūt p̄oriū · ideo necesse est tam nomen filij · q̄z imaginis · q̄z etiā verbi p̄prie dici · Et rursus patet ordo in dicendo · ⁊ patet etiam differentē modi dicendi ratio · Nam sapientia vel noticia dicit p̄mum in intelligendo · deinde fili⁹ qui dicit ipaz emanationē siue conceptionē · deinde imago que dicit modum expressum emanandi · ⁊ tertio modo verbū quod dicit hec omia · ⁊ supaddit rationē exprimēdi ⁊ manifestandi · His visis facile est ad obiecta respōdere · Lon-

41 cedo eīm q̄ ſm rationē intelligēdi intellectus noticie ⁊ sapientie est p̄ior · ¶ Ad illud quod obiicit q̄ verbū ē

42 fons sapientie · dōm q̄ illud intelligit de sapientia creata · Ad illud qđ obiicitur q̄ dicit potentiā opatiuam dōm q̄ verbū ⁊ si habeat omnipotentiā sicut pater · tn̄ ipm verbū nō dicit potentiā opatiuā de ratiōe sui nois nisi ingēnū illa potētia est opatiua paterna dispositiōe

43 et q̄m dispositio est actus sapientie · tōo sapiētia p̄ior in intelligēdo est · ¶ Ad illud qđ obiicit q̄ similitudo est p̄ior habilitate in intelligendo · Dōm q̄ istud verū est in quib⁹ē sapientia p̄ acquisitionez · sicut in nobis · z nō sic in deo · imo ecōuerso · q̄z ex intuitu mētis sume sapientis orit verbuz qđ dicit esse sūma sapiētia · ita q̄ similitudo concepta non dat sapientiam concipienti imo magis accipit · Quod vltimo queritur iam determinatum est.

¶ Questio. IIII b

¶ De translatione huius nominis verbū ad diuina · Et q̄ nullo modo debeat transferri videtur · Omis trāslatio est ſm similitudinem · sed nihil in creatura vanius est verbo · quia statim dum fit transit ⁊ non est · verbū autem domini manet in eternum · ergo ⁊c · ¶ Item cuz sit verbum intelligibile et sensibile ſm dupler dicere · queritur quod istorum transferatur · Et q̄ non exteri⁹ vult Aug⁹ · xv · de trinitate · Verbum exterius non est verbum sed signum verbi · ergo si verbuz diuinum est verum verbum · ergo ⁊c · ¶ Item exterius verbuz erit a dicente · verbum aūt diuinū sp̄ē in dicente · quia ego in patre · dicit veritas · Joh · xiiij · ergo ⁊c · ¶ Item videtur q̄ nec ad similitudinem interioris cogitationis · quia dicit Aug⁹ · xv · de trinitate · Cogitatio ē quid volubile · in deo autē nihil est volubile · ergo ⁊c · ¶ Itez cogitationes mortalium timide sunt · Sapientie · ix · ⁊ incerte prouidentie nostre · sed in verbo diuino nulla est falsitas · nulla dubietas · ergo ⁊c · ¶ Item multa cogitamus que nobis displicent · sed verbum diuinū est p̄ omia placens · q̄ ⁊c · ¶ Item multa cogitamus que nō possumus · sed verbum diuinū est omnipotens · q̄ ⁊c · ¶ Contra · Inter omia creata imago est expressior · ergo inter omes emanationes ea est expressior que est in imagine · sed emanatio similis verbo increato in imagine est emanatio verbi a mente · ergo expressiua · ergo cōuenienter trāsferr̄ · ¶ Item q̄ dicat p̄ compationem verbi intellectus hoc videt̄ p̄ compationem ad res extra · qm̄ ecclesiasticus · ſm aliam trāslationē · lxx · Prin̄cipium omis opis verbum · sed p̄ dei filium omia sunt facta · q̄ ⁊c · ¶ Item q̄ verbum vocis sit simile videtur quia verbū dicit · quia expssiuū ⁊ manifestatiuū · vnde nec patrem quis nouit nisi filius · ⁊ cui voluerit filius reuelare · Matth · xj · sed hoc maxime est in v̄bo vocis · Nam verbū interius nō patet nisi p̄ verbū vocis · ergo verbū increatū dicit ad similitudinē exteriozis verbi · Item Basilius · filio dei attribuit sensus · sapientia · v̄tus · verbum · ⁊ lumen · Sensus quo cognitant omia · sapientia quo omia disponunt · v̄tus qua fiunt · verbum quo annunciant · lumen quo claresc̄it · Si ergo verbū dicit rōne annunciationis · ⁊ hoc ptinet ad verbū vocis · patet q̄ illud verbū dicit ad similitudinē verbi ip̄i · 44

lati · R⁹ · ddm · q̄ sicut ratio paternitatis p̄ prius repit in deo q̄z creaturis · tn̄ ipsum nomen est translatum a nobis ad deum · sic ratio lucis · sic sapientie · ⁊ horum similium · sic etiam ratio verbi ⁊ significati per prius et nobilius est in deo q̄z in hominibus vl̄ in nobis · tamē nomen trāslatū est a nobis ad deum · Translatio autē 45

fit p̄pter duo · Una ratio est p̄pter similitudinem expressam · Alia ratio est p̄pter instructionem nostram · et h̄ duo hic sunt · Primū quidem est expressa similitudo v̄bi creati ad increatum · ad quam inuadā distinguit 46

beatus Aug⁹ · in lib · xv · de trinitate · verbum ſm triplicem differentiam · Nam vnum est verbum sensibile · aliud est verbum intelligibile · tertiū est verbum mediū Uerbum sensibile attenditur in prolatione vocis · verbum intelligibile in cogitatione rei · verbum medium in cogitatione vocis · Et est ordo · quia primo cogitat aliquid homo quid sit · secundo qualiter debeat cogitatum pronūciare · tertio pnunciat · Sicut ergo ratio trinitatis repitur in sensu · repitur in ratione conuersa ad sensum · repitur in ratione ſm se · sic ⁊ ratio verbi · Et quēadmodū trinitas in qua cōsistit expressa similitudo nō est in sensu · nec in inferiori pte rationis · sed in ratione ſm se · sic cum tripliciter dicat̄ verbum · in nullo consistit similitudo expressa nisi in verbo intelligendi · ⁊ hoc est verbum quod ad nullam ptinet linguā · Unde dicit q̄ qui hoc potest videre · aliquo modo videt illi⁹ 47

verbi similitudinē · Similitudinem aūt illius v̄bi ad illud assignat q̄ztū ad tria · s · q̄ztū ad emanationez siue originem · q̄ztum ad dispositionem · q̄ztum ad vnionez · Nam hec tria in filio dei est considerare · Originē ſm quā dicit filius · dispositionem eternam ſm quam mūdus dicitur architypus ⁊ ars plena omniū rationum viuentium · ⁊ vnionem ſm quā dicit homo fact⁹ · Similitudo est in origine · Nam sicut filius p̄ modum nature p̄cedit per omia patri similis · sic verbum intellectus a mente procedit p̄ modum nature p̄ omia ei simile ⁊ equale · vnde dicitur mentis conceptus · Quantū ad dispositionem est similitudo · nam sicut homo nihil opat rationabiliter quod nō p̄cogitet ⁊ mente cōcipiat · sic deus pater in verbo omia disposuit · Et sicut dispositio nostra vel p̄conceptio potest esse etiam si non sequatur opus · sic ⁊ dispositio eterna ⁊ p̄cognitio nō ab ope dependet · Quantū vero ad vnionem est similitudo · Nam sicut verbū mentis vnit̄ voci vt inno tescat · ⁊ tn̄ nō transit in vocem sed manet integrum in mente · sic per omnia in verbo eterno intelligendum ē

q̄ vnitum est carni ⁊ non transit in carnem. sed manet
48 integrū apud patrem. hec igit̄ est similitudo. Sed tñ
hec similitudo nō attendit̄ in verbo mētis. generaliter
Nam sicut dicit idem aug⁹. frequenter cogitam⁹ que
nescimus. ⁊ sic verbo nostro coniūcta est fallacia. Fre
quenter que nolumus. ⁊ tunc coniūcta est displicētia.
Frequenter que non possumus. ⁊ tunc iuncta est īpo
tentia. Diuinum autē verbum est verissimū. placentis
simum. omnipotētissimū. ideo expressa eius similitu/
do non consistit in verbo nostro. nisi sit verbū certe no
ticie. ⁊ complacentie. ⁊ potentie. ⁊ hoc est verbū quod
consistit in cogitatione iuncta sibi effectiua ⁊ opatiua
Unde Aug⁹. ix. de trinitate. verbum est cuz amore no/
ticia. ⁊ si addatur virtus tunc est ratio pfecta. ⁊ sic ver
bum est cum amore. ⁊ virtute. ⁊ noticia. Transfert̄ igi
tur verbum a verbo interiori s̄m predictas similitudi/
tudines ⁊ p̄determinatas conditiones. ⁊ hec est ratio
ex parte rei. Ratio autē ex parte nostra est. quia diui/
na intelligimus p̄ creata. ergo cū audimus patrem ⁊ fi
lium. cogitamus de patre carnali ⁊ filio. vt sb̄leuemur
ad cogitandum generationē spiritualem. ideo diuinis
simus iohannes qui totus erat in contemplatione di
uinitatis eleuatus verbi nomine vsus est dicens. In
principio erat verbuz. quod verbū qui intelligit. mul/
tum proficit in cognitione filij dei. His visis patent
obiecta. Cōcedo em̄ q̄ v̄bū exteri⁹ nō hz expressaz sim
litudinem. tum quia vanum. tum quia p̄cedit exteri⁹
tum etiam quia non est verbū sed verbi signuz. verbū
autē interius habet horū opposita. Concedo etiam q̄
verbum interius dubium. vel falsum. vel impotens.
vel displicens. non habet expressam similitudinem. sz
verbum quod habet oppositas conditiones. ¶ Ad il
lud quod obijcitur ad oppositū quod verbum intelli/
49 gibile habet similitudinem. concedēdum est. ¶ Ex au
tem obijcitur de verbo sensibili. dd̄m q̄ aliquā habet si
militudinem sed non expressam. ideo translatio non ē
s̄m ip̄m sed s̄m interius quod est similius vt ptz. Nu/
lum autem verbū potest illi assimilari. nam illud solū
habet cum dicente idēptitatem substantialem. ⁊ simul
tatez naturalem. quia est simul natura ⁊ duratione. q̄
conditiones vt dicit beatus Augustinus non insunt
nostro verbo. ⁊ ideo q̄uis sit similitudo. est tamen nō
nulla dissimilitudo. et ideo potest recte dici translatio
quia non est p̄ omnia similis. ⁊ sic omnia patent.

¶ Distinctio. xxviij. de his que p̄prie ⁊ eternaliter
dicunt̄ de deo s̄m relationē seu p̄prietatem nō p̄
sonalem que est innascibilitas.

Preterea considerari oportet q̄ nō tm̄ ⁊c. Su/
pra egit magister de p̄prietatibus que sunt per
sonarū ⁊ p̄sonales. hic incipit secunda pars in
qua agit de p̄prietatibus siue relationibus nō p̄sonalibus.
¶ Et diuidit̄ hec p̄s in duas. q̄z p̄prietas nō p̄sonalis
est duplex. s. innascibilitas ⁊ cōmunis spiratio que si/
gnificant̄ p̄ hoc nomen principium. ideo primo agit d̄
innascibilitate. secundo de cōmuni spiratione. j. dist.
xxix. Est p̄terea aliud nomen ⁊c. Prima pars hz duas
In prima determinat de p̄prietate innascibilitatis. In
scd̄a quia opposita circa opposita clarius elucescunt. tā
git incidenter de p̄prietate nascibilitatis ⁊ nascibilis. j.
dist. eadē. Sciendū quoq̄z est q̄ sicut filius. ¶ Itē pri
ma pars habet quattuor p̄tes. In prima ostēdit quid
sit significatum huius noīs ingenitus in se. ostendens
quid sit p̄prium p̄sone patris. ⁊ differens a paternita/
te. ⁊ dictum s̄m relationem. Scd̄o determinat signifi/
cationem in equipollenti. sicut in hoc nomine non ge
nitus ⁊ in hoc noīe innascibilis. ibi. Ideo solet q̄ri vtr̄
sicut solus ⁊c. Adiungēs que sit p̄prietas s̄m quaz pa
ter dicitur ingenitus. ibi. Si aūt vis scire. Tertio de/
terminat huius noīs vsum. ostendēs q̄ q̄uis nō hēat
ortum ex scriptura. q̄ tñ licet eo vti. q̄uis Ambro. vi/
deatur dicere contrariū. hoc em̄ facit ad reprehenden/
dum hereticos. ⁊ hoc facit. ibi. Illud etiam tacere nō
oportet. In quarta vero determinat quoddā dubium
qd̄ ex p̄determinatis habet ortū. ibi. Preterea queri so
let ⁊c. ¶ Similiter scd̄a p̄s in qua incidenter determi
nat de p̄prietate filij siue nati. habet duas s̄m duo q̄ ibi
tangit. Quia em̄ supra dictū fuerat q̄ sapīa diceret cō
mune. ⁊ imago p̄prium. ideo q̄z hoc posset generare du
bium. q̄z inuenimus ecōtrario aliqñ. ideo primo osten
dit q̄ sapientia nata p̄prie dicitur de filio. Secūdo ve/
ro ostendit q̄ imago aliquando accipitur essentialiter
ibi. Illud etiam sciri oportet.

¶ Ostendit quid sit significatum huius nomīs
īgenit⁹ in se dicēs q̄ sit p̄priū p̄sone p̄ris. differēs
a paternitate. ⁊ dictum s̄m relationē. a

DI. XX VIII Preterea consi=
derari oportet q̄ nō tm̄ tres predicte
proprietates siue notiones in perso=
nis sūt. verū etiā alie q̄ alijs notant̄ noib⁹. Nā eti
am h̄ nomē īgenit⁹ relatiue dr̄ de p̄re tātū. ⁊ aliā
designat notionē q̄z p̄r vl̄ genitor. Nō ē em̄ idē ec̄
p̄rem ⁊ eē īgenitū. i. nō ea notiōe p̄r dr̄ q̄ īgenit⁹
P̄r em̄ vt p̄dictū ē dr̄ s̄m p̄prietatē generatiōis
Ingenit⁹ aūt s̄m p̄prietatē īnascibilitatis. differt
g̃ p̄r a filio autoritate generatiōis. differt etiā p̄
Aug⁹. prietate innascibilitatis. i. q̄z īgenit⁹. Unde Aug⁹.
distinguēs int̄ p̄prietatē q̄ p̄r dr̄. ⁊ illā q̄ dr̄ īgeni=
tus. i. v. li. de tri. sic ait. Nō ē h̄ dicere īgenitū qd̄ ē
a p̄rem dicē. q̄z et a si filiū nō genuisset. nihil p̄hibe=
ret dicē eū īgenitū Et si gignat
q̄sq̄z filiū. nō ex eo ip̄e ē īgenit⁹
q̄z geniti hoīes gignunt alios.
Nō g̃ iō dicit̄ pater. quia inge=
nitus. Ideoq̄z cum de deo pa=
tre vtrūq̄z dicatur. alia notio ē
qua ītelligit̄ genitor. alia qua
ingenitus. Genitor em̄ dicitur
ad genitū. id est filium. Cū ve=
ro ingenitus dicit̄. nō quid sit.
sed quid nō sit ostendit̄. hoc ex
emplis planum faciendum est
Q̄ dicit̄ ingenitus. per h̄ ostē=
dit̄ q̄ nō sit filius. sed genitus ⁊
ingenitus cōmode dicunt̄. fili=
us autē latine dicitur. Sed vt
dicatur in filius nō admittit lo
quendi consuetudo. nihil tñ in

a Si filiū nō genuisset. nihil prohiberet dicere eū ingenitum Videt̄ s̄m h̄ q̄ accidat p̄sone īgenite generare ⁊ ita esse patrem Item ex hoc videt̄ sequi q̄ remota paternitate adhuc remaneat p̄sona p̄ris ⁊ ita paternitas nō est p̄prietas p̄sonalis. ¶ R⁹. dd̄m q̄ est loqui de intentōe hui⁹ noīs ingenitus ⁊ pater vel simpliciter. vel p̄ut

De īgenito plana assignatio. scz q̄ relatiue dr̄. ⁊ alia ē notio qua dr̄ īgenit⁹ alia qua p̄r

Exemplis vtit̄ ad hoc ostēdendū 1

ut est essentiale respondet verbum. g ꝛc. ¶ Item hoc ostendit p compationem. Ad id quod per verbū dicitur nihil mediū inter creaturā ⁊ creatorem est notio vl notionale. qm̄ medium equaliter distat ab extremis. sed verbū est medium. qm̄ omnia p verbum facta sunt. g ꝛc.

26 ¶ Rn̄. ad hoc dixerunt aliqui q̄ dicere tripliciter accipitur in diuinis. Uno modo dicere est idem qđ intelligere. Alio modo quod generare. Unde Aug⁹. exponit illud Hen. j. dixit. i. filiū genuit. in quo omnia disposuit. Tertio modo dicere idē est qđ creare. ⁊ verbum nō respondet ei qđ est dicere inq̄ntū increatū. nisi fm q̄ dicere idem est qđ generare. ⁊ ita cōuenit soli patri. Sz istud nō videt intelligibile q̄ sit loqui sine verbo. et q̄ aliquid sit dicere cui nō respondeat verbum. sicut nec generare sine genito. nec nosci sine noticia. ⁊ hoc etiaz ipse modus loquendi ⁊ intelligendi abhorret. qđ dicit ⁊ loquat sine omni verbo. Ideo voluerūt aliqui dicere q̄ dicere accipit essentialiter ⁊ psonaliter. q̄ tres sunt qui dicunt sicut dicit Ansel. q̄ verbū dicit essentialit ⁊ psonaliter. ⁊ fm istam viaz soluere nituntur obiecta ad vtrāq̄ ptem. Sed hoc est cōtra Aug⁹. ⁊ Ansel. exp̄sse. Nam Aug⁹. dicit q̄ verbū eo ipso q̄ verbū dicit ad alterum. Similiter Ansel. Aptissimū est q̄ verbum nō est ille cui⁹ est verbū. Et hoc ptz etiā p autoritates Augusti. quas mḡ adducit in lra. ⁊ Ansel. in monol. hoc

27 exp̄sse negat. Propter hoc intelligendum q̄ dicere est idem quod loqui. loqui autem est dupliciter vel ad se. vel apud se. vel ad alterum. Loqui ad se nihil aliud ē q̄ aliquid mente cōcipe. Mens aūt concipit intelligēdo. ⁊ intelligendo aliud cōcipit simile alij. intelligēdo se concipit simile sibi. quia intelligentia assimilat intellecto. Mens igit dicendo se. apud se concipit p omnia simile sibi. ⁊ hoc est verbū conceptum. Alio modo dicere ad alterū est cōceptū mentis exprimere. ⁊ huic dicere respondet verbū prolatū. Dōm ergo q̄ sicut in nobis dupl̄r accipit dicere. ita in deo. Nā dicere dei apud se. vel ad se. hoc est intelligendo concipe. ⁊ hoc est generare plem similem. ⁊ huic dicere respondet verbum natum. i. verbum eternū. Alio modo dicere est exteri⁹ se exprimere. ⁊ sic idem ē dicere q̄ se p creaturā declarare. ⁊ huic dicere respondet verbū creatū. ⁊ verbū tpale.

28 Concedendū ergo q̄ ꝟbū sicut ⁊ dicere dupl̄r accipit. scz eternaliter ⁊ tpaliter. Et verbū tpaliter est creatum nec est deus nec est in deo. sed creatura respectu dei. Verbum eternū est deus. ⁊ est illi⁹ soli⁹ cui⁹ est concipi. sic dicere est illius soli⁹ cui⁹ est concipe. ideo rōnes pbantes verbū dici notionaliter sunt simpliciter concedendę. ¶ Ad illud qđ obiicit q̄ verbū est notio. ⁊ verbum

29 est manifestatiuū. dōm q̄ ista nō est tota ratio verbi. sicut nec nosse est tota ratio dicere ⁊ manifestare. sed nescisse est q̄ cadat ibi cōceptū. ⁊ quia noticia concepta ⁊ manifestatio p conceptum fit p solum filium nō spiritum sanctū. ideo patet illud qđ obiicit. ¶ Ad illud qđ

30 obiicit de verbo in compatione ad dicentē. dōm q̄ dicere nō dicit essentialiter nisi fm q̄ dicit respectu verbi creati. ⁊ fm q̄ notat effectum tpalem. fm vero q̄ dicit respectum eternū. sic solus vn⁹ est dicens. ¶ Qđ ergo

31 obiicit q̄ dicere nō est aliud q̄z cogitando intueri. dōm q̄ verū est vbi intuitus nō est sine concepto. vt in nobis ⁊ in patre. sed in filio nō est. nec similiter in spūsancto Quāuis em̄ se intelligant. tū nō cōcipiunt prolem. q̄a nō est in eis fecunditas ad generandū. Si queras rationem hui⁹. Aug⁹. docet. xv. de trini. quia nos nō intelligimus nisi p intelligentiam. ⁊ illa semp est genita. In illa aūt trinitate beata. aliter est q̄z in imagine. q̄ q̄libet p̄sona intelligit. Et ratio intelligere nō dic ibi rationē cōcipiendi. ac p hoc nō complectit totam rōnem dicendi vel ꝟbi in deo vt in nobis. Ad illud qđ obiicitur q̄ actus reflexus supra se. dōm q̄ siue dicat apud 32
se. siue exterius ad alterū. vtroq̄z modo implicat apd se actum absolutū ⁊ respectiuum. Dicere em̄ apud se ē cogitando siue intelligendo se cōceptū gignere. ⁊ ratione primi est reflexio. sed ratione secundi est relatio. Similiter dicere exterius est se vel cōceptū declarando aliquid extra formare. Unde dicere vtroq̄z modo reflecti tur supra dicentē ⁊ dictum. Supra dicentem rōne absoluti. supra dictum rōne compati. ⁊ sic manifesta ē illa obiectio. qm̄ dicere nō tm̄ est absolutū. ⁊ ideo nō tm̄ essentiale semp. ¶ Ad illud qđ obiicit q̄ ꝟbū est medium 33
dōm q̄ dupler est medium. s. essentie ⁊ intelligentie. ⁊ ꝟbum nō est medium in essendo sed extremū. qm̄ ipm ꝟbū fecit. sed soluz intelligendo. quia pater p verbū omnia fecit. ⁊ hoc infra melius dicet.

¶ Questio II f

¶ De verbi eterni cōnotatione. ⁊ est questio. vtrum verbum eternum cōnotet aliquid ex pte creature. Et q̄ sic videt primo autoritate p̄s. Dixit ⁊ facta sunt. g cum dicere nō sit aliud q̄z ꝟbū pferre. ⁊ ad dicere sequat facere. ⁊ ad facere ipm factū. g ad verbū sequit factum. g vi det q̄ verbum cōnotet aliquid creatū. Si tu dicas hoc esse dictū de dicere put accipit eternaliter. ⁊ respondet ei verbū creatū. Cōtra Aug⁹. xj. cōfes. Uerbo tibi coeterno dicis que cūq̄z dicis. ⁊ sic q̄cquid dicis nec aliter q̄ dicendo facis. g videt q̄ illud sit intelligendū de verbo eterno. ¶ Item Aug⁹. in lib. lxxxiij. q. tractans illud euāgelij. In p̄ncipio erat verbū. dicit. melius in hoc loco ꝟbū iterp̄tamur. vt signet ñ tm̄ ad patrē respect⁹z etiā ad ea que facta sunt opatiua potentia. g verbū dicit respectum ad facta. sed cōstat qđ de verbo ete no loquitur scz qđ erat in p̄ncipio. ¶ Item sup illud p̄s. Semel locutus est deus. dicit Aug⁹. i. filiū genuit in quo oīa disposuit. Si g ꝟbū nō tm̄ importat generationē. immo etiā dispositionē omniū. ergo ad omnia dicit respectuz

¶ Item Ansel. in mono. Cū summ⁹ spūs seipsum dicit. dicit omnia que facta sunt. g eodem verbo dicit se ⁊ creaturas. sed verbū dicit respectum ad illud qđ p verbum dicit. g nō tm̄ ad patrem sed etiā ad ea que facta sunt dicit respectū. g ꝛc. ¶ Contra. Omne quod connotat tpale dicit tpaliter. sed verbū nō dicit tempaliter i diuinis. quia in p̄ncipio erat verbū. g verbū nō cōnotat tpale. quia ois creatura vl creatū tpaliter incipit. accipiendo large tps. ergo verbū nihil cōnotat in comparatione ad creaturas. Si tu dicas q̄ cōnotat in habitu nō in actu sicut eterna dispositio ⁊ predestinatio. Contra. si nunq̄z aliquid fieret vel fiendū esset. adhuc pater seipsum diceret. ergo ⁊ verbū mente conciperet g ꝟbuz esset si nunq̄z vlla creatura esset futura vel p̄ns g ꝛc. ¶ Item dicere verbū est necessariū. qm̄ sicut in p̄cedentibus probatū fuit dist. vj. pductio p̄sone est necessaria. sed pductio creature est voluntaria. vnde cuz pducit eam posset nō producere. si ergo simpl̄r necessarium nō claudit in se cōtingens. verbū nō dicit respectū aliquē ad creaturā. ¶ Item creator ⁊ creature summe sunt distantia. ergo in nullo cōicāt. si g verbū p̄is est vnū ⁊ summe vnū. g illo verbo cū dicat deus pater. impossibile est creaturā dici. ergo si creatura nō dicit illo verbo. nō g dicit respectum ad creaturā. ¶ Item si ꝟbuz dicit respectū ad creaturā. g poterit dici ꝟbū creature qđ exp̄sse negat Ansel. in mono. ꝟbū quo creaturā dic nequaq̄z ē ꝟbū creature. Si tu dicas mihi q̄ dic respe/

ctum ad dicentē ꝓncipaliter. vñ nō ꝓ̄t dici nisi ꝟbum patris. eadē rōne cū spūs dicat respectum ad creaturā cū oīne nomen dicens respectū ad creaturā sit essentiale nō ꝓsonale. ꝟbū nullo mō dr̄ ꝓsonaliter. qđ est cōtra
34 ꝓdeterminata. ¶ Rc̄. dōm sicut dicit Aug⁹. Tūc verbum dicit vel generat q̄n mente similitudo vel imago alicuⁱ cognoscibilis cōcipit. z verbū illud respicit qđ respicit similitudo ꝛcepta. q̄m igit̄ mens nostra nec simul nec vno z eodē videt se z alia. ō alio ꝟbo dicit se. z alio alia. imo alīs. tot em̄ in eo sūt verba quot intellecta. summus aūt spūs in patre se et oīa vno aspectu et eodē cognoscit. z cū intelligit se z alia. cognoscit se vt aliorum ꝓncipiū. z ergo in ipo vis cōceptiua cōcipit similitudinē oīa circūplectentē sub ītuitu vno sine aspectu. z concipit siue generat vnū verbū qđ ē similitudo patris imitatiua. z similitudo rerū exemplatiua. z similitudo operatiua. z ita tenet quasi mediū. z dr̄ pater operari p verbū. z vlterius ipi verbo attribuit q̄ sit dei virtus et dei sapientia. Et ita ptz q̄ verbū diuinū dicit respectū ad patrē dicentē ipm a quo generat p oīa cōsimilē. Dicit etiā respectū ad creaturā p modū exemplaritaſ dispositiue z virtutis operatiue. z qz ista nō dicūt respectum in actu sz solū in habitu. dico q̄ sicut exemplar dicit respectū in habitu z potentia. silr qz multa scit deus et potest q̄ nō facit. sicz verbū eternū. Un̄ sicut supꝰ dictū est de dno. ita etiā nūc itelligendū de verbo. Concedē de igit̄ sūt rationes ꝓbantes q̄ dicit respectū sed nō connotat effectū actualiter. Un̄ ꝓma rō quę ꝓbat de effectu actuali soluenda ē sicut in opponendo tactū ē. qz ibi loquitur de dicere fm q̄ ei respondet verbū creatū qđ est quasi verbum platum. sz tm̄ illud dicere est p verbum icreatū. sicut pater dicit operari p filium. z hoc ē q̄ dicit Aug⁹. q̄ eterno verbo dicis quecūq; dicis. z fit quicquid dicis. Potest tamē dici q̄ illud dicere est eternū. et tantū valet quantū disponere. sz hic nō dicit effectū. sed respectū in habitu. z hoc cōcessum ē q̄ verbū dicit. Et q̄ iste sit intellectus Aug⁹. pater p lras sequentem. et simul z sempiterne dicis. Nec tm̄ simł z sempiterna sunt quecūq; facis. Ex hac autoritate pater veritas re
35 sponsionis. q̄ verbū dicit habitualē respectuz. ¶ Ad illud qđ obꝫcitur in cōtrariū q̄ nullū eternū connotat temporale. dōm. q̄ verū ē in actu. vnde verbū ꝓ̄ ꝓprie loquendo nō cōnotat effectū sed dicit respectū. non ad creaturā existentē vel etiā futurā tm̄. verūetiam possibilem fieri. z sic patet responsio ad instantiā quā induc
36 it in cōtrarium. ¶ Ad illud qđ obꝫcit q̄ ꝓductio verbi est necessaria z eterna. sz creature volūtaria. Dōm q̄ ꝗuis actualis ꝓductio creature sit volūtaria. tm̄ potētia ꝓducendi z scientia. est necessaria. Impossibile em̄ est dēū non posse. z impossibile ē dēū nescire creaturas ꝓducere. ¶ Ad illud qđ obꝫcit q̄ nō cōmunicāt in ali
37 quo. Dōm q̄ verū est de cōmunitate essentiali z ꝓdictionē. z hoc modo nō cōmunicāt in ꝟbo. qz ꝟbū ē deus nō creatura. nihilominus tm̄ fm aliquā rōem possunt habere respectū ad idem. Nihil em̄ impedit q̄ vnius z eiusdem dēus sit ꝓncipiū. z creatura sit effectus. z ita ē de verbo eterno qđ dicit respectū ad patrē vt ad prīci
38 pium. ad creaturā aūt vt ad effectū. ¶ Ad illud qđ obꝫ citur q̄ tūc pōt dici verbū creature. Dōm. q̄ sicut patz ex ratiōe noīs. verbū dicit respectū vt ad ꝓducentē. qz dicit ꝟbū dicentis. similiter donū. z qz principalis respectus importat p nomen. solū. dicit respectu psone. ideo nec filius dicitur verbum creature. nec spiritus sanctus donum creature. Et si tu obꝫcias de hoc nomine spiritus. dōm. put de spiritu belye dicitur. non accipit sub actu psonali. quia spiritus sanctus dicit spiritus patris z filij tm̄. z accipit ab actu spirādi. De q̄ Job. ij. Spiritus vbi vult spirat. z iste est actus essentialis. vnde sicut dicit deus belye. qz fouet heliam. vel ab aliquo alio actu. ita dicit spiritꝰ belye. qz spirat belye. ita etiā posset dici. spiritus sanctus belye. sicut dicitur Dan̄. vlti. Suscitauit deus spiritum pueri iunioris. Nec hoc ē cōtra magistrū. qz ipe loquit de spiritu put est nomen impositum a ꝓpetate psonali. et magis determinatū et illud totale nomen. q̄ stet p psona ꝗ̄ hoc nomen spiritus p se. ideo frequētius inuenim⁹ spiritū dici alicuius hoīs ꝗ̄ spiritū sanctū alicuius hominis. attamē inuenit alicubi. qz sicut dicitur spiritus belye. quia in euz spirat z inspirat ita z spiritus sanctꝰ q̄ suscitauit spm̄. qz non fuit ad futura predicēdum sed 39
ad iniquum iudiciū retractandū. ¶ Ad illud qđ obꝫcitur q̄ nomē dicēs respectum ad creaturā nō est notionale. Dōm q̄ verū est si illū pure dicat. sz verbū non tm̄ ipm dicit. nec principaliter dicit. sed principaliter dicit respectū ad patrem. sicut z de dno dictū ē. Ma dicentib⁹ respectū ad creaturā ꝗ̄ pater. q̄niam fm rationem intelligendi z appropriandi quasi mediū sunt inter nos z deum. z fm rationes appropriādi sunt reducentes ad deum. Unde fm Augstinū. pater est principiuz ad qđ reducimur. filius forma ꝗ̄ sequimur. z spiritus sanctus gratia qua reconciliamur. vnde z ipi magis ꝓprie nobis dari dicuntur ꝗ̄ pater.

¶ Questio. III §

¶ De comparatione verbi ad sapientiā. z cū filius sit verbum z sapientia. queritur. qđ istorū sit prius fm rationē intelligendi. Et q̄ sapientia prius sit videt. Aug⁹. in de trini. ca. x. Verbum ē cū amore noticia. ergo verbuz fm rationem intelligendi addit supra noticiā. sz quod se habet p additionē ad aliud. ꝓsupponit illud. ergo ꝛc̄. ¶ Item noticia dicit essentiale. sed verbuz ꝓsonale. ꝗ̄ cum essentiale sit cōmunius. z esse cōmunius fm rationem intelligendi sit prius. ergo ꝛc̄. ¶ Item verbū dicit respectum ad creaturas. sapientia aūt dicit qđ absolutū. ū de ratione sui nominis. ergo cū absolutū fm rationem intelligendi sit priꝰ respectiuo. ergo z sapiēta ꝗ̄ verbum. ¶ Contra. Eccl. j. Fons sapientie verbuz dei in excelsis. fons dicit rationez ꝓncipij. ergo verbū est principiū sapientie. sz quod est ꝓncipium ē priꝰ fm rationem intelligendi necessario. ergo verbū prius ꝗ̄ sapiēta. ¶ Item verbū sicut dicit Aug⁹. in li. lxxiij. questionum dicit opatiuā potentiam. sed potentia sicut dicit Richar. fm rationē intelligendi priorē ꝗ̄ sapientia. ergo ꝛc̄. ¶ Item verbū dicit similitudinē interius conceptā. sapientia dicit habitum vel habilitate ad cognoscendū. Sed cōceptio similitudinis z specierum precedit ipam habilitatem. ergo z verbū precedit sapientiam in intelligendo. Juxta hoc querit cuz filiꝰ dicat verbum z sapientia. propter quid sapiēta soluz est appropriatū nō propriū. verbū aūt est propriū. Et iterū cum filius sit filius. z imago. z verbū proprie. q̄ritur que sit differentia istorū nominū. Si em̄ nō ē differētia nisi in voce. tūc vident esse nomina synonima. 40
¶ Rc̄. dōm q̄ in intellectu verbi cadunt iste conditiones. s. intelligentis cognitio. similitudinis cōceptio. et alicuⁱ expressio. Et hoc patet. Si em̄ considerem⁹ generationē verbi fm anselm. in suo mono. qui dicit sic. Cum cogito notū hoīz absentem. formatacies cogni tionis in se talem imaginem eius qualem illam p visū

Assignat nominũ differentias q̄ que conuenit ipsas ꝓprietates exprimi autoritatibus cõfirmans noia illa eē ꝓpria. e

22 a ¶ Scõm q̄ sapiẽtia ẽ t essentia. hõc ẽ qõ pr̄. fm q̄ verbũ ñ ꝫ est quod pater. Cõtra. q̄ aut ꝫ tenet eẽnti aliter. aut p/sonaliter. Si essentialit̄. ñ solũ fm q̄ sapientia ẽ vnũ q̄ eẽntiam cũ patre. sz etiaz inq̄ntum v̄bũ

Aug⁹. Si ꝓsonalit̄ tunc ẽ falsum q̄ fm q̄ sapia sit hoc qõ p/sonaliter pat̄

De nomĩe verbi t imaginis

Itẽ cũ hoc sit neutri generis videt̄ q̄ stet p essentia. t ita v̄bũ semp ẽ ꝫ qõ pr̄. s. vnuz q̄ essentiã vel subam. ℟. dõm q̄ ꝫ stat ubi p significato fmini vt sit sens⁹. Verbum fm q̄ sapientia hoc ẽ quod pat̄. ḋa fm q̄ sapientias aliq̄d ei attribuit̄ quod a etiam patri. sz significatum huius nominis sapia.

Q̄ nõ eo verbũ dicitur q̄ sapia

Stlr altera ẽ vera. filius fm q̄ verbũ nõ ẽ hoc qõ pater q̄ aliq̄d attribuit̄ filio fm q̄ v̄bũ qõ nõ cõuenit patri Vñ scõm dic̄ ibi habitudinem sub rõne formali. t p/nomen ꝫ importat et demonstrat p/priũ significatũ fmini. t ideo q̄ sapiẽtia significat essentiale. te/netur in prima eẽntialiter. quia significatũ verbi est ꝓsonale. tenetur in secũda ꝓsonaliter. Vel aliter potest dici q̄ tenet essentialiter. t fm q̄ dicit habitudinez q̄ modũ formal. vñ sicut alio est deus. alio ẽ pat̄ quia dinitate ẽ de⁹. paternitate pater. ita q̄ nec paternitate de⁹. nec deitate pat̄. ita accipit aug⁹ cũ dicit fm q̄ v/bũ nõ ẽ ꝫ qõ pater. vt nõ neget vnitas in natura. sed vt neget habitudo eius qõ est scõm. quia v/bum inq̄ntũ verbum nõ dic̄ vnitatem essentie. sed distinctiõez ꝓsone. ecõtra sapientia. Epilogat̄ tellectũ p̄ dictorum.

Aug⁹. vi. de tri. ca. if

b ¶ Eadẽ ꝓprietate siue notiõe dicit̄ v/bũ t imago. qua filius. Cõtra. q̄ si hoc est verũ. g̃ ibi est synonimia. vel inculcatio v/borum aut aliqua differentia. ℟. dõm q̄ differentia ẽ. t vna differẽtia põt accipi. sicut verbum dicatur qõ ꝓcedit ab interioribus. imago qõ imitatur in exterioribus. t filius completur vtrũq̄. et ideo magis t cõmun⁹ dicit filius q̄ aliquod aliorum. Vel aliter oĩa hec tria ĩportãt similitudinẽ alteri⁹. sz filius importat illã similitudinẽ naturaliter emanantẽ. imago vt expresse imitantẽ. 23

¶ Assignat nominũ differentias q̄ que conuenit ipsas ꝓprietates exprimi autoritatibus cõfirmans noia illa eē ꝓpria.

¶ Hic nõ est pretermittenduz. q̄ sicut pater t filius t spũssanct⁹ noia ꝓsonarum sunt. t ꝓprietates ꝓsonales designant. ita etiam sunt t alia noia ꝓsonarũ. id est. que ipsas ꝓsonas significãt t earũ ꝓprietates denotant. t easdem quas t noia predicta. vñ t relatiue dicunt̄. s. genitor. genitus. verbũ. imago. Unde Aug⁹. in. v. li. de trini. ait. Uidendũ est inquit hoc significari cum dicit̄ genit⁹. quod significatur cũ dicit̄ filius. Jdeo eñ filius. quia genitus. t quia filius. Sicut aũt filius ad patrẽ. sic genitus ad genitorem referẽt. t sicut pater ad filium. ita genitor ad genitũ. Jdẽ in. vj. lib. de trini. Uerbũ q̃dez solus filius accipit̄. nõ simul pater t filius tanq̄ ambo sint vnũ verbũ. Sic eñ verbũ dicit̄ quodammodo imago. nõ aũt pat̄ t filius simul ambo imago. ꝫ filius solus est imago patris quẽadmodũ t filius. Jdem in. vij. lib. de trini. Uerbũ a fm q̄ sapiẽtia est t essentia hoc est quod pat̄. fm q̄ verbũ nõ hoc est qõ pat̄. quia verbũ nõ est pater. t v̄bũ relatiue dicit̄ sicut filius. Jdez in eodem. Sicut filius ad patrez referẽt. ita t verbũ ad eũ cuius ẽ verbum referẽt cũ dicit̄ v̄bum. Et ꝓpterea nõ eo verbuz quo sapientia dicit̄. quia verbuz nõ ad se dr̄. ꝫ tm̃ relatiue dr̄ ad euz cuius est verbũ. sicut filius ad pr̄ez eo q̄pe ẽ filius quo v̄bũ. t eo ẽ v/bum q̄ filius. sapia v̄o q̄ essentia. t ideo q̄ pr̄ t filius sunt vna eẽntia t vna sapiẽtia. Itẽ in eodez nõ ẽ pr̄ ipse v̄bũ. sic nec filius nec imago. Quid autẽ absurdi⁹ q̃z imaginẽ ad se dici. Jdẽ in. v. Dicit̄ relatiue filius. relatiue etiam dr̄ v̄bũ t imago. t in oĩb⁹ his vocabulis ad patrẽ referẽt. nihil ãt horum pater dicitur.

¶ Apte ostẽsum ẽ q̄ sicut filius vel genit⁹ relatiue dicit̄ ad patrem. ita v̄bũ t imago. Et q̄ eo dr̄ v̄bũ siue imago q̄ filius. i. b ea/dem ꝓprietate siue notione dr̄ v̄bũ t imago qua filius. ꝫ nõ eo q̄ v̄bũ dr̄ sapia vel essentia. q̄ nõ notione. qua dicit̄ v̄bũ dr̄ sapia Nam sapientia dicit̄ fm essentiam. nõ fm relationem. b

¶ Regula quõ ꝓpria discernũtur a cõmunibus. f

¶ Et est hic aduertendũ q̃dã generalis regula eoz q̃ ad se t eorum q̃ relatiue dicunt̄ de pr̄e et filio. Quicq̃d eñ ad se dicunt̄ vt ait Aug⁹. in. vj. lib. de trinit. nõ dicit̄ alter sine altero. i. q̃cq̃d dicunt̄ qõ suba eoz ostẽdat ambo simul dicunt̄. Ergo nec pat̄ ẽ de⁹ sine filio. nec filius sine pr̄e. ꝫ ambo simul de⁹. ꝫ nõ ambo simul pater. nõ ambo simul filius. vel verbũ vel imago.

¶ Oponit cõtra regulã. g

¶ Hic queritur cũ dicit̄. de⁹ de deo. lumen de lumine. t hmõi. vtrũ dicant̄ fm subam. Nã fm relationẽ stat ista nõ dici. Si vero fm subam dicunt̄. simul ambo. sz pater t filius. pñt dici de⁹ de deo. lumen de lumine fm p̃dictam regulam. Ad quod dicimus. q̄ licet de⁹ fm subam dicat̄. t lumen t sapia. t hmõi. et nunq̄ relatiue accipiant̄. aliq̃ tamen pro relatiuis. id est. p ꝓsonis. sed nõ relatiue accipiuntur. vt cum dicit̄ de⁹ genuit deum. alterum pro patre. alteruz pro filio ponimus. similiter cuz dicimus. de⁹ de deo. lumen de lumine. Jn alijs quoq̄ locutionibus sepe reperiunt̄ noia eẽntie ad significationem personarum deducta. vt cum dicit̄ de⁹ natus. deus mortuus. de⁹ passus. vbi filius tãtum significat. ℟° vbi nomina substantie dicuntur aliquãdo poni p ꝓsonis

verbum vt alijs exprimentem q̄tū est de se siue natū exprimere. ideo filius frequentius noīatur illa persona, ꝓpter hoc q̄ ipsam emanationem ꝛ habitudinē illā nomine importat ꝓprio. Uel aliter. Imago importat illā similitudinem vt conformē. verbum importat illam. vt mentalem siue spūalem sed filij cōnaturalem. ꝛ sic patet diuersa rō significandi eandez habitudinez. ꝛ illa eadez ꝑ ꝓprietas ē. nec tñ synonimia Et in ꝑma acceptione ꝑtitentio verbi. In secūda intentio filij. In tertia ītētio imaginis

c ℣ Jta ꝛ de solo filio intelligit cuz dicit. deus de deo ꝛ hmōi. Ull Aug⁹. querens quō hmōi dicātur in. vij. lib⁹ de trini. ait. Quō deus de deo. lumen de lumine dicit. Mō em̄ simul ambo de⁹ de deo. sed solus filius de deo. s. patre. Nec ambo simul lumen de lumine. sed solus filius de lumine patre.

d ℣ Ex responsione iā dicta elicit aliam regulam. q̄ tm̄ fm nomen substantie dicit illud de illo. nō fm nomina psonax. h Et est sciendum q⁹ fm nomia substantie tantū dicit illud de illo licet ibi illa nomina substantiam non significent. fm x̄o eadem nomina personarū. nunq̄ dicitur illud de illo. sicut verbum de verbo. vel filius de filio quia hmōi noia diuersis personis conuenire nō possunt. Qō dicit filius de patre per nomina que non sunt nomina substantie. Si tu dicas q̄ intelligit fm idem nomē obijcitur q̄ bene dicit procedens de procedente. ꝛ principium de principio. siue spirans de spirante. hec tamen nomina non dicunt fm substantiam. Item queritur de hoc qō sta tim addit. ibi. lz illa nomina substantiam non significent. quia si hoc. g̃ significant relationez. ergo hoc nomē de⁹ significat relationez. Et item rum si nō significant substantiā sed relationem. g̃ pñt ꝓ eis poni nomina relatiua. g̃ pater de pre. ℟. dom. q̄ dici hoc de ℔ est dupliciter. s. fm idem nomen. vl fm aliū. Sedm idem nō pōt esse nisi cōueniat duobus. ꝛ qz noia duabꝰ personis cōuehientia ferē oia sunt essentialia. licet aliqua sunt notionalia ideo regula magistri vt in plurimum veritatem habet. Tamen quidam libri habent. maxime in quibus nō ē. potest poni pro glosa. ꝛ sic cessat obiectio. quia magister nō intendit excludere nisi nomina propria que dicunt de vno solo. Q obijcit q̄ noia nō significāt substātiam. dom q̄ significationem accipit ꝓ suppositione. ꝛ tm̄ valet. nō significant quātū nō supponunt.

Aug⁹. licet obscure in eodez libro ita dic. Hoc solum de eis dicinō potest illud de illo quod si mul ambo non sunt. id ē. illo solo nomine non possum⁹ vti ad ostendēdum vnum de vno. qō simul ambobus non conuenit. Sicut verbuz de verbo dici nō potest. quia non simul ambo x̄bū. nec imago de imagine. nec filius de filio. quia nō simul ambo filius vel imago. Et sicut nomina substantie aliquando intelligentiam personarū distincte faciunt. ita etiam interduz totius trinitatis simul. Unde Aug⁹. in eodez libro ait. In patris nomine ipse pater per se ꝓnunciatur. In dei vero nomine ꝛ ipe pr̃ ꝛ filij ꝛ spūssanctus. vt cum dicitur. Nemo bon⁹ nisi solus deus. quia trinitas est vnus deus.

24 lo filio ꝛc. Ull falsum dicere q̄ solus filius est deus de deo. q: spiritussanctus deus est de deo. nō ergo sol⁹ filius. ℟. dom. q̄ ista exclusio artat ex modo loquēdi. quod patet. q: non dicit simpliciter hoc. sed loquēs de patre et filio. dicit nō ambo deus de deo. sed solus filius. ita q̄ ex ipso modo loquendi solus artat ad faciendum exclu-

25 sionem ꝓ patre. d ℣ Sedm noia substātie tm̄ dicitur illud de illo. Uidetur hoc falsum. quia bene

Di intelligentiam eorum que dicunt de verbo in parte ista quattuor queruntur. Prio de verbi significatione. Secundo de cōnotatione. Tertio de ipsius compatione. Quarto de translatione.

Questio I

℣ Utrū verbū dicat essentialiter vel notionaliter. Et q̄ dicat notionaliter ostendit primo autoritate canonis beati Job. elegantissime exprimentis incarnationem. verbum caro factū est. sed vnio nō est nisi in psona filij. g̃ verbū nō exprimit nisi psonaz filij ꝛ proprie. g̃ ꝛc. ℣ Item Aug⁹. xv. de trinitate. In trinitate nō dicit verbū nisi filius. neq̄ donum nisi spūssc̄us. ℣ Item anſel. in monologio. Aptissimum est. quia nec ille cui⁹ est verbū pōt esse verbū suum. nec x̄bum pōt esse ille cui⁹ est verbum. ℣ Item ratione videt. quia verbū est qō emanat a mente ꝓ modū ꝯceptōis. g̃ x̄bū de se dicit cōceptū. sz ē ꝯceptū sūt idē sz genitū ꝛ genitū est notionale. g̃ ꝛc. ℣ Itez verbū dicit quod emanat per modum perfecte expressionis. sed esse imaginem est proprium filij. ergo ꝛ verbū ℣ Item oīe verbū dicit respectū ad dicentem. sed esse respectiuū in diuinis est notionaliter dictuz si dicat respectū ad psonam. sed dicens nō potest esse ni si psona. g̃ ꝛc. ℣ Contra. q̄ dicat essentialiter ostendit sic. sicut dicit Aug⁹. ix. de trinita. ca. x. x̄bū est cū amore noticia. sed noticia est essentialiter dictū. g̃ ꝛc. ℣ Itē x̄bū est quo res manifestat ꝛ exprimit. sed manifestari est cuilibet psone. ꝛ manifestatio est equalis. g̃ ꝛ x̄buz Si tu dicas q̄ nō dicit manifestatio simpliciter sz manifestatio alteri⁹. obijcit tunc. quia spūssc̄us est manifestatiuus filij. Joh. xvj. Ille me clarificabit ꝛc. ℣ Itē hoc ipsum ostendit ꝓ compationem ad dicentē. quia x̄bum dicit respectu dicentis. sed dicentes sunt tres. sic dicit Anſel. in monol. Unusquisq̄ in trinitate se dicit ergo verbū est triū. sed nihil est trium nisi essentiale. g̃ ꝛc. ℣ Itez sicut dicit Anſel. in mono. Dicere nihil aliud est q̄z cogitando intueri. sed hoc est essentiale. ergo ꝛ verbum. Si dicas q̄ dicere fm q̄ essentialiter dicit non habet correspondes x̄bum. Contra. sicut dic Anſel. Pater se dicēdo generat x̄bū. sed oīs act⁹ fm quē psona reflectit. supra se est essentialis. ergo ꝛ dicere ꝓ/

Itē relationes in diuinis psonis nō accidunt sed eē tribuunt psone. ḡ si vnius psone vnicū est eē. vnica ei⁹ erit relatio. sed pater est vna psona. ⁊ cōuenit ei innascibilitas ⁊ paternitas. ḡ ⁊c. Item sicut se habet innascibilitas in filio ad filiationē. ita innascibilitas in patre ad paternitatem. sed in filio eadē est relatio nascibilitas ⁊ filiatio. ḡ ⁊c. Item pbus. primū ⁊ pncipiū idez dico. sed innascibilis dicit illud quod dicit in ratione primi. pater in ratione pncipij. ergo dicunt eandem habitudinem ⁊ nō relationē. ergo nō sunt due relatio-
15 nes sed vna tm. R⁹. dōm. q boc q est innascibilitas aliam rōnem importat ꝙz boc q est pater. siue ꝙtuz ad pncipalem intellectum. siue ꝙtū ad consequentem. Quātū ad pncipalem manifestū ē. quia importat respectum ad principium p modū priuationis. pater autem importat respectum ad pncipiatū p modū positionis ⁊ generationis. ⁊ sic dicunt diuersas habitudines quarū vna est habitudo vera. altera priuatio habitudinis. Quātū ad cōsequentē intellectum similiter differunt. licet nō tm. Nam pater dicit rationē principij solum respectu filij ⁊ p modū generatiōis. sed innascibilis vniuersalem dicit pncipalitatem siue fontalē plenitudinem in pducendo. nō tm ꝙtū ad generationem sed etiam ꝙtū ad spirationē. nō tm respectu filij sed etiam respectu spiritussancti. Et hoc patet quia innascibilis dicit eo q nō generat nec generationē consequit. ergo in nomine innascibilis auferr ratio nascendi ⁊ producendi. ⁊ si hoc ponitur ratio omnimode principalitatis. ⁊ ideo fontalis plenitudinis.
16 Ad illud ḡ qō obȝcit q dicit respectū psone ab psonam. dōm q pua tiue siue negatiue nō dicit respectū ad psonam. Et q dicit q ois relatio dicit respectū ad psonam. intelligitur de illa que dicit positionem. Scōm aūt q accipit ꝙtū ad consequētē intellectū. dicit respectū ad vtrāqz psonam. Quod obȝcit q nō ē vna cōmunis relatio. dicendum q verū ē ꝙtū ad pncipalem intellectū tm bene pōt eē ꝙtū ad cōsequētē. vt aliqō nomen dicat plenitudinē respectu vtriuſqz.
17 Ad illud qō obȝcit q relatio dat psone existere. dicendū q nō quecūqz. sed que ē
18 relatio psonalis. Que aūt sit illa. j. patebit. Ad illō qō obȝcit q in filio idē est nascibilitas ⁊ filiatio. ḡ ⁊c. dicendū q nō sequit. quia nō opponunt eodem genere oppositionis. q: paternitas ⁊ filiatio opponunt relatiue. nō sic nascibilitas ⁊ innascibilitas. imo magis con-
19 tradictorie vel contrarie. Ad illud qō obȝcit q primum ⁊ principiū ē idem. dōm q primū dicit duplicit. aut p priuationē prioris. ⁊ sic primū ⁊ principiū idem sunt in re nō ratione. Alio modo primum dicitur respectu secūdi. ⁊ sic primū ⁊ principiū idem sunt re ⁊ ratione. ⁊ sic nō significat primum p boc nomen innascibilis. importat em primitatē p priuationē prioris. vt patet ex ipsa nominis impositione.

Questio III c

Utrū innascibilitas sit ppietas siue relatio psone patris. an paternitas. Et q sit paternitas videt. quia illa est ppietas psonalis p quā psona ab oīb⁹ separatur
20 sed talis est hec relatio paternitas. ḡ ⁊c. Itē illa est ppietas psonalis p quā psona ppȝissime nominat ⁊ exprimit. sz psona patris ppȝissime exprimit p paternitatem. ḡ ⁊c. Item sicut filiatio se habet ad filiū. sic paternitas ad patrē. sed filiatio ē psonalis relatio psone filij. ḡ ⁊ paternitas pris. Itē illa ē ppietas psone q dicit p modum positionis ⁊ ppie habitudinis. sed inter oīes relatiōes que dicunt de patre sola paternitas est talis. ḡ ⁊c. Contra. ppietas siue relatio psonalis dat esse psone. sz paternitas nō dat eē psone patris quia nihil hz eē ex hoc q alteri dat esse. sed psona pris dicit pater quia alteri dat esse. ḡ ⁊c. Itē nō intellecta ppietate psonali impossibile ē intelligere psonam sz nō intellecta paternitate ē intelligere habentē diuinitatē ⁊ innascibilitatem. ḡ cū innascibilis sit ppietas psone patris. ḡ ⁊c. Itē ppietas psonalis debet dicere totū eē psone. sed paternitas nō nominat psonam patris fm oīem plenitudinē fecunditatis ⁊ innascibilitatis. ḡ ⁊c. Item Dam. in diuinis oīa sunt vnū preter generationē. ingenerationē. ⁊ pcessionē. Constat q nō nominat oēs ppietates. ḡ solum psonales. ergo ingeneratio est ppietas psonalis. ⁊ nō nisi patris ḡ ⁊c. R⁹. dōm q sicut dicit cōmunis opinio. ⁊ habetur 21
ex verbis magistri ⁊ sanctorū. s. Hylarij Augusti. paternitas est notio psonalis patris. Ad hoc em q aliq relatio sit psonalis oportet q dicat illi⁹ psone primaz ⁊ ppriam habitudinē. ⁊ p modū compositionis ⁊ completionis. sed constat q innascibilitas ꝙtū ad primuz intellectum nō dicit positionē ꝙtū ad cōsequentez intellectū nō dicit specialē relationē sed fontalē plenitudinem. similiter spiratio nō dicit propriā relationem. ⁊ ideo necesse est q paternitas dicat. vñ ⁊ rōnes ad ꝟ inducte cōcedende sunt. Ad illud ḡ qō obȝcit q pro 22
prietas dat eē psone. dōm q illud nō ē intelligendum de eē simplr. sz de eē psonali. siue de eē distincto. ⁊ ipa paternitas autoritas in diuinis nō accidit illi hypostasi q: dicē illi⁹ psone cōplemētū rōne cuius ē ꝟ. Quāuis ḡ pr nō bēat ex ꝟ q dat alteri eē. tm nihil ipedit ipm ex ꝟ eē psonā distinctam. Ad illō qō obȝcit q ē intellige- 23
re psonā pris ⁊c. Dicēdū q intellectu plene apprehedēte ⁊ rōnabiliter pcedente nō ē intelligere psonā pris sine paternitate. q: si intelligat innascibilis. ita q nō assit paternitas. innascibilis dicit priuationē. nec aliqd dicit circa prem. qō nō dicat etiā circa essentiā. ⁊ ideo nō intelligit psona pris vt distincta siue hypostasis illa. Nā ppietas innascibilitatis vt ppietas includit p/ prietates ⁊ relatiōes respectu pncipiati. alioqn vt supostensum ē nō ē ppietas. Ad illud qō obȝcit q p/ 24
prietas psonalis dicit totū eē psone. dōm q si dicatur totū eē. i. pfectū. cōpletū. ⁊ ppium. sic habet veritatez si aūt intelligat q dicit totū esse. i. oēm habitudinem. sic falsum ē. q: nō debet dicere oēm. sz necesse ē q dicat vnā determinatā. aut nullā determinate diceret. ⁊ ita nō erit notio psonalis. Ad illō qō obȝcit de Dam. 25
dōm q nō enumerat oēs ppietates psonales fm q psonales. sz intendit relatiōes sub illis cōprehēdere. et sub generatiōe duas psonales cōprehēdit. sub pcessione duas. vnā psonalē. aliā nō psonalē. sz in generatōe dicē solū inascibilitatē. q ppietas ē licet nō psonalis.

Questio IIII d

Utrum improcessibilitas sit notio patris sicut innascibilitas. Et q sic videt. q: sicut pater differt a filio p innascibilitatem. ita a spiritusancto per improcessibilitatem. ergo sicut innascibilitas est notio patris. similiter videtur q improcessibilitas. Item sicut nobilitas est patris non generari. ita est non spirari. ergo si propter rationē nobilitatis est patris non generari. ita est non spirari. ergo si propter rationem nobilitatis ponitur innascibilitas eius notio. similiter debet poni improcessibilitas. Itē sicut generare convenit pri per boc q innascibilis. ita ⁊ spirare p boc qō ē improcessibilis siue inspirabilis. ergo sicut innascibilitas notio est. quia nō tantū dicit priuationē. sed etiaz

positionē ita videt q̄ improcessibilitas. Si tu dicas. q̄ iprocessibilitas claudit sub innascibilitate. ob. q̄ filio cōuenit iprocessibilitas z tñ nūq̄ innascibilitas. g̃ ē alia notio saltē in filio. g̃ saltē in eo dz esse notio. Si tu dic̄ q̄ nō dicit nobilitatē. Cōtra. oīe quod dicit in diuinis. ad nobilitatem ptinet. alioq̄n nō dicit ibi. g̃ si dicitur improcessibilitas de filio. videt sonare renobilitatē Juxta hoc querit. cū pater cōmunicet alicui improcessibilitatem siue inspirabilitatē. quare nō similiter communicat in nascibilitatem. ¶ Cōtrā si improcessibilitas est notio. g̃ notiones plures sunt q̄q̄ q̄nq̄ qđ est cōtra cōmunē opinionē. ¶ Item si improcessibilitas est notio. Aut hoc est. quia simpliciter priuat esse ab aliq̄ aut q̄ ponit spirationem. Si primo modo. nō differt ab innascibilitate. Si secundo modo. tunc nō differt a spiratione actiua. quia nō spirat qui spirat. Jtē si non pcedere esset notio. eadem ratione nō producere. sed h̄ falsum. g̃ z̄c. Si dicat q̄ nō est simile. quia nō pducere dicit nobilitatē. Cōtra. nō pducere psonā dicit status emanationis. z sicut ratio principij ante qđ nō est aliquid dicit nobilitatē. similiter ratio status vltra quod nō est pcedere. g̃ nobilitatem dicit. si g̃ nō est aliud q̄re nō dicat notionaliter. videt q̄ nō pducere sit notio vt
26 nō spirari. ¶ R⁹. ad pdictorū intelligentiā est notādū q̄ nihil pōt esse notio in diuinis nisi dicat respectū positiuū. vel ex primo intellectu. vel ex consequenti. Si em̄ solū priuat relationem. ita dicit de essentia sicut de psona. Vñ sicut dicit q̄ pater nō producit. nec spūssanctus psonam pducit. ita etiam essentia pduci nō dicit z etiā psonam nō pducere. z sicut nō pōt esse notio hoc qđ est ingenitus. nisi ponat respectum positiuū ex cōsequenti. z hūc ponit sicut visum ē. silr nec h̄ qđ ē inspirabilis pōt esse notio nisi ponat respectū positiuū. hūc aūt nō ponit nisi secundū. q̄ ponit p̄mitatē respectu spirationis. sicut innascibilitas respectu generationis. vt sicut innascibilis dicit qui nec generat nec generatione cōsequit. ita improcessibilis qui nec procedit nec processionem consequit. Et q̄m omnis emanatio vel est generatio. vel ad generationē cōsequit. quia generatio dicit primā emanationē. ideo innascibilis puat oīem emanationē. z ideo dicit fontalem plenitudinē nec tñ respectu generationis. sz etiam spirationis. et ideo innascibilitas nec generatio est nec spiratio. Sz improcessibilitas dicit. quia nec spirat nec spirationē consequit. z sic nō excludit filius siue generatus. Filius em̄ generat. z tñ nō spirat. nec spirationē cōsequit. Jm improcessibilis igit nō priuat nisi vnā solam emanationē z ideo dicit solum p̄tem istius fontalis plenitudinis. et ideo improcessibilitas nō pōt esse notio distincta ab innascibilitate. nec in filio a spiratione. nec impotat fontalem plenitudinē sz solū in spirando. Quāuis igit improcessibilitas possit dicere nobilitatem. tñ qa nō distinguit ab alijs assignatis. iam nō ponit in numerū cū alijs. z sic patent tria p̄ma obiecta q̄ improcessibilitas distinguit z dicit nobilitatem. z dicit fecūdibus assignatis clauditur. ideo contra alias nō distinguit. ¶ Ad illud qđ querit quare nō cōicat innascibilitas sicut improcessibilitas. dōm q̄ sicut patz quia improcessibilitas nō claudit in suo intellectu nō ee ab alio sicut facit innascibilitas. sed solum dicit nō spirari. pr aūt nulli pōt cōmunicare qđ nō sit ab alio. pōt tñ cōica 27
re alij q̄ nō spiret. ¶ Ad illud qđ obijcit quare nō pro ducere nō est notio. dōm q̄ nō est nobilitatis. z esto q̄ 28
esset. quia illud nō videt p̄ncipaliter cōsiderari in ratione sui nois. dicendum q̄ illud est rō. quia nō dicit respectum positiuū q̄tū est de rōne sui nois. z ideo simpliciter pōt cōuenire essentie. z ideo nō est notio. Sicut aūt ē de innascibilitate. vt in pcedentibus visum est.

¶ Dist. xxix. De his que ppriе z eternaliter dicunt de deo ſm relationem seu ppietatem non psonalē que est cōmunis spiratio significata per hoc nomen principium.

Abt p̄terea aliud nomen multiplicē notans relationē. Supra egit mgr de ppietate nō psonali que ē innascibilitas. Hic scdo agit de ppietate siue notione nō psonali que ē cōis spiratio significata p̄ h̄ nomē p̄ncipiū. Et q̄m illud nomen nō tm notionaliter accipit. imo etiā essentialiter. ¶ Ideo distinguit primo huius nois multiplicitatē. scdo manifestat h̄ tussancti. ostendēs q̄ sunt vnū p̄ncipiū spūssancti. et h̄ ibi. deinde in eodē libro cōtinue. ¶ Prima ps habet duas. In prima distinguit huius nois multiplicitatē. In scda vo mēbra sue distinctionis explanat. oñdens p auctes q̄ p̄ncipiū habet oēs illas acceptiones. et h̄ ibi. Et pater ab eterno principiū est filij. ¶ Silr scda ps in qua agit de hoc noīe p̄ncipiū specialiter. put dicitur notionaliter et essentialiter habet duas. In prima ostendit q̄ pater z filius sunt vnum principium ibi. deinde in eodem libro. In secūda qua vnitate sunt vnum. scz vnitate notionis. ibi. Unum autem principium sunt. z̄c. vbi ostendit q̄ eadē notione sunt principium. z q̄ illa notio est spiratio.

¶ Distinguit multiplicem acceptionē huius nominis principium ſm q̄ dicit relatiue.

DI. XXIX

Abt preterea aliud nomen multiplicē notās relationē. s. principiū. Dr em̄ principiū semp ad aliquid. z dicitur pr̄ principiū. z filius principiū. z spiritussc̄us principiū. h̄ differenter Nam pater dr̄ principiū ad filiū z ad spūmscm̄. Vñ Aug⁹. in. iiij. lib. de trinit. ait pater est principiū totius diuinitatis. vel si melius dicit deitatis. q̄ ipe ē a nullo. Nō em̄ hz de quo sit vel de q̄ procedat. sed ab eo z filius est g̃ genitus z spūssc̄us procedit. Nō g̃ dr̄ principiū totius deitatis q̄ vel sui vel diuine essentie p̄ncipiuz sit. sed q̄ principiū ē filij z spūssancti in quibus singulis tota diuinitas ē. Filius ad spūmscm̄ dr̄ a ¶ Pater est principium totius diuinitatis. z̄c. Queritur p quo stat ibi hoc nomen principium. Nō em̄ pōt stare pro ēntia nec p psona. qa vtrūq̄ dic̄ q̄tū est de se absolutū. aut ergo stat p trinitate. z h̄ falsum. quia nō

Qualiter intelligenda sunt p̄missa ẋba augu.

d Cum dicitur nata sapiētia. ibi sapientia essentiam significat. Contra ergo ꝓm hoc licebit loco sapientie ponere essentiam. cū faciat ei⁹ intellectum. qđ falsum ē. Rō. dom qđ ē loq̄ de noie sapie vel q̄tum ad significatuz. vel q̄tum ad suppositū. q̄tū ad significatū dicit eēntiā. ſz tñ supponit ꝑsonā. et ita adiectium respicit ꝓm rōne suppositi. cuz dī sapia nata. ñ rōe significati. nec sequit ꝓpē b ꝙ loco

6 Quō dicatur sapientia genita vel nata. et an ꝓm relatōnē an ꝓm substantiaz

se dī. seipa eim ē sapiēs. Et hoc ē eius esse quod sapere. vnde pater et filius simł vna sapia. quia vna essentia. ¶ Caue lector q̄liter hoc intelligas qđ hic dicit d Aug⁹. videt eīm dicere q⁹ cū dicitur nata sapia. ibi sapia essentiā significet. et nata relatiōem notet. Qđ si ita est. cogimur dicere eēntiā diuinā esse natā. qđ supioribꝰ repugnat. ¶ Sed ad hoc dicim⁹. q in altero. i. in eo qđ nata ē. eadē notio intelligat. q̄ notat cū dī. ẋbū et imago. In altero ẋo. ſ. sapia. demōstratur eēntia. id ē demōstrat q filiꝰ sit eēntia. qz sapia ꝓm eēntiaz dī. Et iō cū dī nata sapia. itelligat q ipe q̄ natꝰ ē. eēntia ē. ibi tñ sapiētia nō ꝑ eēntia. ſ ꝑ hypostasi facit itelligētiā. vt sic qñ dicit ẋbū vł filiꝰ. itelligit hypostasis cū sua ꝓpietate. Itē cū dī nata sapia. idē itelligit. i. genita hypostasis. Ẋdo vigilāter ait idez eē itelligendū cū dī ẋbū. et cum dī nata sapia. i. eadē relatio. ea dēq̄ hypostasis cui inest illa ꝓprietas. Et exb adiuuat illō qđ supi⁹ dixim⁹. ſ. cū dī pf vł filius vł spūssanct⁹. nō tm̄ ille ꝓpietates significant. cū dī pfnitas. filiatio. processio. sed etiam hypostases cum suis ꝓprietatibus.

¶ Qz imago aliqñ dī ꝓm eēntiā seu essentialiter. g

¶ Illud etiā sciri oportet. qz cum supꝰ dictū sit imaginē relatiue dici de filio. sic verbū vł filiꝰ. interdum tñ repit ꝓm ſbam dici. Vñ Aug⁹. i li. de fi. ad petrum dic. q vna ē sancta trinitas eēntialit deitas et imago. ad quaz factus ē hō. Hyla. etiā i. v. li. de tri. ait. hō fit ad cōmunē imaginē. Nomē nō discrepat. nata nō differt. Una ē eīm ad quam hō creatꝰ ē spēs. Ex his ẋbis ostenditur. q⁹ imago aliquando esse e sentie intelligentiaz facit. et tūc ad se dicitur non relatiue.

sapie pōt posse eēntia qz cū sapientia sit ō noiꝭ medūs. pōt supponere ꝑ ꝑsona et trahi ad suppositū. ſz eēntia cū sit abstractissi mū nomen nō.

e ¶ Imago aliqñ eēntie intelligētiā facit. Ut dek⁹ ꝓm qz imago ſp connotat imaginatū. ſz ñ ꝓt eē idez imago et imaginatū. q̄ ſp dī relatiue. Aug⁹. Rō. dō. q ima/ 7
go ſp dic respectū ad icreatū vł ad creatū. et qñ dic respectū ad icreatū. dī ꝑsōalit et relatiue ꝓm rē. Qñ aūt respectū create. eēntialit dī et ad se. ñ q̄tū ad modum dicēdi. ſz qz toti trinitati ꝓuenit

Hoc intelligentiā eoꝝ que dicunt in presenti distinctione quatuor querunt. Primo queritur vtrū hoc nomen ingenitus siue innascibilis dicatur ꝓm substantiam. vel ꝓm relationem. Scdo supposito q ꝓm relatiōez dicat. q̄rit vtz dicat eādē relatiōez quā b nomē pr̄. Tertio q̄rit vtz inascibilitas sit ꝓprietas siue relatio ꝑsonalis ꝑsone patris. Quarto et vltimo queritur vtrum impro/cessibilitas dicat aliquam notionem in patre.

¶ Questio. I a

¶ Qđ hoc nomen ingenitus dicatur ꝓm relationem. ostenditur ꝑ Augusti. qui dicit. v. de trini. et habet i ſra. Non receditur a relatiuo predicamento cuz ingenitus dicitur. ergo dicitur ꝓm relationē. ¶ Itez in eodem libro. sicut dicitur genitus ad genitorem. ita ingenitus dicitur ad nō genitorem. sed quod dicitur ad aliud dicit relatiue siue ꝓm relationem. q̄ tc

¶ Item hoc ꝓm videtur ratione. quia omne illud in quo differt persona a persona dicitur ꝓm relationem. hoc patet. sed ꝓm hoc quod est ingenitus differt pater a filio. ergo tc. ¶ Item nulla negatio priuat modum significandi siue dicendi. sed genitꝰ ꝓm relationem dicitur. ergo addita negatiōe adhuc dicetur. ergo tc. ¶ Contra. omnis relatio in diuinis aliquid ponit. illud certum est. sed ingenitus nihil ponit. ergo tc. Probatio medie si hoc nomē aliqđ ponit. aut ergo ꝓm q negatiue. aut ꝓm q priuatiue teneꝝ. Non ꝓm q negatiue. hoc cōstat. Si ergo ꝓm q ꝓuatiue teneꝝ. ſz priuatio tollit actū et potit aptitudinem. ergo ꝓm hoc ingenitus idem erit q aptus generari. sed nondum genitus. sed hoc nulli conuenit ergo tc. ¶ Item omnis relatio in diuinis in concretione significata importat distinctionem. et ideo nulla dicitur de essentia ꝓm modum denominationis. hec enim est falsa. essentia generat. sed ingenitus dicitur de essentia nam diuina essentia est non genita. cum eius oppositū de eēntia nō ꝑdicet ſz genitꝰ. ergo tc. ¶ Item negationes se habent econtrario affirmationibus. sed genitus est in minus q̄ relatus. et generatio q̄ relatio ergo ingenitus est in plus q̄ non relatus. et ingeneratio q̄ non relatio. sed non relatus vel non relatio non dicitur ꝓm relationem. quia tunc oppositā implicaret ergo cum in plus sit hoc q est ingenitus. non est in genere relationis. ergo tc. ¶ Item omnis relatio in diuinis aut est respectu principij. aut respectu principiati. ergo si hoc quod est ingenitus dicit relationē. aut respectu principij. aut respectu principiati. Sed non respectu principij. quia tunc pater haberet principiuz quod est inconueniens. Si respectu principiati. tunc non eius est negatio. cuius fuit affirmatio. nam genitus dicitur respectu principij. quia ab aliquo. ergo si ingenitus non dicitur respectu principij. tūc ergo negatio nō dī respectu eiꝰ respectu cuius fuit affirmatio ergo nec dicit relationem ad principiatum quia nō ꝑmittit nomen nec ad principium quia non permittit res. Rō. dom q circa b diuerse sunt positiōes. oēs eīm 8
posuerūt q b qđ ē ingenitꝰ dī ꝓm relatiōez. ſz differenť. Quidā eīm dixerūt q ingenitus solū dicit relatiōis pri

uationem. ⁊ illō solū sufficit ad hoc q̄ dicat notionalit̄ q̄m priuatio pōt esse p̄ncipiū distinguendi ⁊ innotescē di. sicut ouis nō signata a signata. Et itez negatio dic̄ nobilitatē sicut nō regi in rege. nō causari in causa. nō p̄duci in p̄ncipio. Sed ista positio nō pōt stare. q̄ pura negatio nec distinguit. nec dicit nobilitatem. nec distinguit. ¶ Nō distinguit. nam negatio relationis dicitur ee essentia. ¶ Nō dicit nobilitatem. nā omnis nobilitas ponit aliquid p̄ modū compositionis. ¶ Nō distinguit. quia nō est relatio. Alij posuerūt q̄ b̄ q̄ō est ingenitus dicit p̄m relationē ⁊ positiue. quia priuādo vnā ponit aliam. sicut inequale priuat equalitatē. ⁊ ponit relationē illi oppositam. Similiter ⁊ hoc q̄ō ē dissimile. vñ ⁊ relationē importat positiue. sic b̄ q̄ō est ingenitus priuando relationem ad genitorē. ponit relationē oppositā ad nō genitorē. Et hoc dicunt sensisse Aug̃. qui dicit q̄ sicut genitus ad genitorē. ita nō genit⁹ ad nō genitorē dicit. Sed ista positio nō pōt stare. q̄ non genitus aut ōr ad p̄ncipiū. aut ad p̄ncipiatū. Si ad p̄ncipiatū. g̃ respectu illi⁹ nō pōt dici hoc nomen ingenitus. cū genitus dicat in respectu ad principiū. ⁊ idem significatum sit in hoc nomine genitus ⁊ ingenitus. ⁊ ingenitus differat sola negatiōe. g̃ necesse est q̄ hoc nomen ingenitus dicat respectu p̄ncipij. Si aūt hoc est verū. g̃ p̄m hoc poneret̄ pater hr̄e p̄ncipiū respectu cui⁹ dicat. ⁊ itez illud p̄ncipiū ōr nō genitor. sed nō genera/
re nō dicit p̄ncipiū sed priuationē illius. Tertius modus dicendi est q̄ hoc nomen ingenitus p̄m q̄ assignatur notio patris. ōr p̄m relationez p̄tim p̄uatiue. p̄tim positiue. ¶ Propter h̄ notandū q̄ sicut dicit Aug⁹. idē
9 est ingenitus ⁊ nō genit⁹. ¶ Nō genit⁹ aūt triplicit̄ pōt accipi. sic nō albū. quia pōt esse negatio in genere. vel extra genus. vel p̄tim in genere ⁊ p̄tim extra genus. Et p̄m q̄ est negatio extra gen⁹ sic generaliter priuat ⁊ nō ponit aliquā qualitatē. sicut pōt dici nō album. quod nō est in genere colorīs vel qualitatis. Scōm q̄ ē negatio in genere. sic priuat albedinem ⁊ ponit qualitatē cōtrariā. vt nō albū. quia caret albedine. sz tñ ē nigrū. Scōm q̄ p̄tim in genere p̄tim extra gen⁹. in genere scz remoto. ⁊ extra genus primū. sic nō albū dicit q̄ō caret tam albedine q̄z colore. habet tñ qualitatē nihilominus. Per hunc modū intelligendū ē in ꝓposito. quo est ingenitū importat ordinē in ratione generis remoti. ⁊ ordinē ad p̄ncipiū in rōne primi. ⁊ ordinē talez p̄ modū nature in rōne cōpletiui. Si igit̄ ingenitus sit negatio extra gen⁹. sic ōr ingenitus q̄ nō generat. nec etiā habet ordinē vel relationē. ⁊ hoc modo pure dicit priuationē. ⁊ ōr ee essentia. nec ōr p̄m subam nec p̄m relationem. eo q̄ priuatio solū est. Alio mō pōt esse negatio in genere. ⁊ tunc ingenit⁹ dicat q̄ nō generat. habet tñ ordinē ad principiū. ⁊ hoc modo dicit relationē ꝟbstractā. sz tñ ex b̄ nō dicit nobilitatē. ⁊ sic cōuenit spiritui sancto. nec tñ est notio. Tertio modo pōt esse negatio quodāmodo in genere. quodāmodo extra gen⁹. ⁊ sic dicit ingenit⁹ q̄ nō generat. hz tñ ordinē. sed non ad p̄ncipiū. ⁊ hoc modo dicit priuationē relatiōis respectu p̄ncipij. Si em̄ habet ordinē ⁊ nō ad p̄ncipium. g̃ ipm̄ est primū ⁊ p̄ncipium. ⁊ b̄ mō dicit nobilitatem sic ⁊ p̄ncipiū. ⁊ occurit illā q̄ negationem significari. q̄a prima cognoscunt̄ q̄ negationē. ⁊ hoc modo est notio. Sz q̄m ingenit⁹ ee rōne sui nois nō videt dicere nisi p̄ uationē vel negationē generatiōis. p̄ter hoc dicendū est quarto mō. q̄ h̄ nomen ingenit⁹ p̄m q̄ cōuenit patri p̄rie dic̄ relatiōez p̄uatiue. sz ex b̄ ipso ex ꝟsequenti dicit relationē positiue. Nō ptz sic. ¶ Nō generari enim ōr q̄ simplicit̄ nō generat. ⁊ sic ꝟuenit nō tm̄ p̄ri sz eēntie ⁊ ss. sz vltra hūc intellectū. put p̄rie cōuenit p̄ri addit. q: pater nō generat. nec q̄ generationē accipitur. ⁊ sic excludit essentia q̄ q̄ generationē accipit. sed adhuc ꝟuenit spūisco. ¶ Prout aūt cōuenit soli patri sic ōr ingenit⁹. q: nō generatur. nec q̄ generationē accipitur. nec generationē ꝟsequitur. ¶ Per p̄mū mēbrū excluditur filius. q̄ scōm essentia. q̄ tertiū spūssc̄us. cui⁹ p̄cessio p̄supponit generationē p̄m ordinē originalē. q: p̄cedit vt nerus a p̄re ⁊ filio. Quāuis em̄ in diuinis nō sit p̄ius ⁊ posteri⁹. tñ p̄m originē ⁊ rōnē intelligendi p̄ior ē generatio filij q̄z p̄cessio ss. vt s̄ ostensum fuit. ⁊ tñ sunt simul natura. sic g̃ large accepto verbo cōsequēdi. cū ibi p̄rie nō sit p̄cedere ⁊ sequi. tripliciter ōr aliqs ee ingenitus. aut q: nō p̄ducit q̄ generationē. nec ⁊ generatio nec cōsequit. h̄ igit̄ modo ingenit⁹ importat nullo mō ee ab alio. ⁊ ita p̄mitatē. ac q̄ h̄ fontalē plenitudinē. sic ostensum fuit. i p̄ncipio dist. p̄cedentis. ⁊ sic ptz ex p̄ncipio dist. sequēt̄. vbi ōr q̄ p̄r ē p̄ncipiū tot⁹ diuinitatis. q: a nullo est. ⁊ ita in p̄ncipali intellectu dicit relationē priuatiue. ex ꝟsequēti positiue. ⁊ ita nō dic̄ negationē q̄ nihil ponit. vñ ocedēde sunt rōnes ad h̄ 11
illud q̄ ob̄ q̄ nihil ponit p̄m q̄ negatiue. dōm q̄ falsum ē. q: nō ē negatio extra gen⁹. sic si dicat chimera ē ingenita. imo ē negatio cū ꝟstantia subiecti. ⁊ talis negatio in subiecto summā relinqt nobilitatē. ¶ Ad il/ 12
lud q̄ō ob̄ q̄ ōr de eēntia. dōm q̄ verū ē. sz p̄m q̄ soluz ōr p̄uatiue. ⁊ sic nō ē p̄rietas p̄ris. p̄m aūt q̄ p̄rietas p̄ris ōr de eēntia. ¶ Ad illud q̄ō ob̄ q̄ negatiōes ecōtra 13
rio se hñt affirmatiōib⁹. dōm q̄ illō nō sp̄ ē verū de negatione in genere sz extra gen⁹. Nō albū em̄ put ē negatio ī genere nō ōr supr̄ ad b̄ q̄ō ē nō equale. similit̄ ingenitum ad h̄ q̄ō nō ē relatū nō ē supr̄. ¶ Ad illud q̄ō ob̄ 14
vltimo q̄ dicit relationē. dōm q̄ p̄m q̄ importat relationem p̄uatiue dr̄ respectu p̄ncipij. ⁊ ex b̄ nō sequit̄ q̄ p̄r habeat p̄ncipiū. imo q̄ nō habeat. q: nō dr̄ p̄m positionem sz p̄m remotionē. Vñ bñ dic̄ Aug⁹. q̄ dr̄ ad nō genitorē. q: ingenit⁹ significat remotionē genitor̄. Scōm ꝟo q̄ importat relatōez positiue ex p̄nti. sic respectu p̄n
cipiati. ⁊ sic nō ē incōueniēs q̄ aliquod nomē p̄uatiuū aliq̄d ex p̄nti importet q̄ō nō importat affirmatiuū sibi oppositū. ⁊ sic patēt cetera. ¶ Questio II b

¶ Supposito q̄ h̄ nomē ingenit⁹ dicat p̄m relationē. q̄rit vtr̄ importet eandē relationē quā h̄ nomē pr̄. vtr̄. s. sic Aug⁹. v. de trini. Aliō ē p̄rem ee dicere. ⁊ aliō ingenitū. sz nō p̄m eēntiā. g̃ p̄m relationē. ¶ Jtē h̄ vr̄ q̄ rōne q: possibile ē aliquē itelligi ee ingenitū. ⁊ nō ee p̄rez vt ī adā. ⁊ ecōuerso vt ī chaim. Si g̃ vna relatio pōt itelligi altera nō itellecta. ⁊ ecōuerso. ⁊ poni altera nō potest penes terminos. q: relatio p̄m q̄ hmōi ad alterū ē. sz ingenit⁹ dic̄ p̄ p̄uationē poris. s. p̄ris. ⁊ pr̄ p̄m positionē germis vel filij. g̃ dicit respectū p̄m aliā ⁊ aliā grē. ⁊ Jtē pl⁹ differt generatio ⁊ igeneratio q̄z generatō sz alia relatio ē generatio ⁊ spiratio. g̃ ⁊ generatio ⁊ iscibilitas ⁊ p̄rnitas ē eadē vt s̄ ostensū ē. g̃ ina relatio ī diuinis ē p̄sone ad p̄sonā. si g̃ igenit⁹ dic̄ relationē. aut g̃ ad filiū. aut ad spūmscm̄. aut ad vtrūq̄. q: pr̄ nō compat̄ vnica relatōe sz diuersis ad filiū ⁊ spūmscm̄. ¶ Nō ad p̄sonā spūssci b̄ ostat. g̃ ad filiū. si g̃ relatio ad filium est paternitas. g̃ innascibilitas est eadē relatio.

ponunt in ꝑsona diuina. Si loquamur simplicit. sic diuerse sunt intentiones. ⁊ vna ꝓter aliam est intelligibilis. ⁊ sepabilis fm rationē. sicut patet in generatione hominū. Alio modo est loqui de his ꝑ ut ponunt circa ꝑsonam diuinam. ⁊ sic dicunt aliā rōnē in notescendi. et ille due fm rē oīno sunt ĩsepabiles. tñ fm ĩtellectuz vna pōt accipi ꝑter alteram. ⁊ sic loquit augusti. nō q̄ re separi possit. sed quātū ad intellectū nostrū. Sed q̄ possit intelligi aliq̄d ꝓter alteruz hoc pōt eē aliq̄d multipliciter. aut q̄tū ad intellectū apprehēdentē. aut q̄tum ad intellectū resoluētem. Si ꝑmo modo. sic nō pōt intelligi aliq̄d sine aliquo q̄ sit ei ratio intelligendi. sicut de ꝑ ꝓter deitatez. et hoc ꝓter būnitatē. potest tñ intelligi effectus nō itellecta causa. et inferius non intellecto superiori. q̄ pōt q̄s apprehēdere hoiez nō itellecto aliq̄ supiozū. ⁊ sic dicit ꝓclus q̄ q̄ vnū dicit q̄dammodo multa dicit. non simpliciter sed quodammodo. q̄ implicite. Alio modo contingit aliquid intelligere ꝑter alterum intellectu resoluente. ⁊ iste intellectus considerat ea que sunt rei essentialia. sic pōt intelligi subiectum sine ꝓpria passione. Et hoc pōt eē dupliciter. aut intellectu resoluente plene. aut intellectu deficiente. Intellectu resoluente semiplene pōt itelligi aliq̄d eē nō itellecto ꝑmo ente. Itellecto aūt resoluēte ꝑfecte nō pt itelligi aliq̄d ꝑmo ente ñ itellecto. Scōm būc triplicē intellectū de cōparatiōe ꝑris ⁊ ingeniti contingit loqui tripliciter. si em̄ loquamur de intellectu apprehendente possibile est hec duo intelligi. altero nō apprehenso. co q̄ aliud est signatum vnius. aliud alterius. Si loquamur de intellecta resoluēte. adhuc semiplene resolvit accipiēdo intellectū huius nominis ingenitus soluz priuatiue. sicut accipiunt gentiles. sic pōt intelligi vnuz sine altero. Si loqmur de intellectu plene resoluēte cum ingenitus fm q̄ est ꝓprietas ꝑris nō dicat solū priuatiue. imo ponat respectū positiuū. de nēcitate ponit p̄nitatē. ⁊ sic verum est q̄ ad esse ingeniti necessario ponat eē ꝑ. cuz ponat plenitudo fontalis q̄ ipsum tantū. Ñ ergo dic Aug⁹. q̄ non ideo dr

Q̄ tantū valet nō genit⁹ q̄tū ĩgenit⁹. ⁊ tātundē non filius.

2

Nota q̄ ingenitū ē nō genitū. sed nō ecōuerso.

3

tellectui demit. si dicat nō filius quēadmodū etiā si dicat nō genit⁹. Pro eo q̄ dr igenit⁹ nihil aliud dr Jō nō ē ĩ reb⁹ cōsideran dū. q̄d vel sinat vl nō sinat dici vsus fmōis nr̄i. ꝑ q̄s rex ipax ĩtellect⁹ eluceat. Nō g̃ tā tñ dicam⁹ ingenitū. ꝑ etiā nō genitū q̄ tñ valet. Nūq̄d g̃ aliud dicimus q̄ nō filiū. b Negatiua poro ꝓticula nō id efficit. vt q̄ sine illa relatiue dr. eadē ꝓposita subalit dicat. ꝑ id tñ negat q̄ sine illa ait. sicut ĩ alijs ꝑdicamētis. cū dicim⁹ hō ē. sbaz designam⁹. Qui g̃ dic. nō hō. ē nō aliud gen⁹ ꝑdicamēti enunciat. ꝑ tñ illud negat. Sic g̃ fz sbaz aio. hō ē. sic fm subam nego. cū dico nō hō ē. At si tñ valet q̄ dr genit⁹. q̄tū valet q̄ dr filius. tātū dē g̃ valet q̄ dr nō genit⁹ q̄tū valet q̄ dr nō filius. Relatiue aūt negam⁹ dicēdo nō genitus. Ingenit⁹ poro q̄d ē nisi ñ genitus. Non g̃ recedit a relatiuo predicamento cum ingenitus dicitur. Sicut em̄ genit⁹ pater q̄ ingenitus. ipse loquit de intellectu apprehendente. q̄a vnū nō est ꝓpria rō ⁊ ꝓpria intelligendi alterius imo vtrūq̄. s. igenit⁹ ⁊ ꝑ dicūt alia rōnē ĩnotescēdi. tñ fm aliam relationez vna ponit alia necessario. Vñ distinctio ꝑsone ꝑris q̄si incboat in ĩnascibilitate. ⁊ ꝑsū mat in paternita/te. ⁊ iō nō intellecta ꝓpritate pōt itelligi ꝑsona il/la cōplete distincta. ⁊ iō ꝑpritas ē notio ꝑsonalis q̄uis in rōne intelligēdi pr⁹ cadat ĩnascibilitas

non ad se dicitur. sed q̄ ex genitore sit. ita cum dicitur ingenitus. non ad se dicitur. sed q̄ ex genitore nō sit ostendit. vtrūq̄ tamen relatiue dicitur. Qđ autem relatiue ꝓnunciatur non indicat substantiā. Quāuis ergo diuersum sit genitus ⁊ ingenitus. tamen non indicat diuersam substātiam. quia sicut filius ad patrem. ⁊ non filius ad nō patrem refertur. ita c genitus ad genitorem. ⁊ c non genitus ad non genitorem referatur. necesse est. Ecce euidenter ostendit q̄ genitus relatiue dicit. ⁊ de solo patre accipitur. Aliaq̄ notio est qua dicitur ingenitus. alia qua pater. atq̄ tñ valet cū dr igēit⁹. q̄tū non genitus vel non filius.

b Negatiua ꝓpriꝓ ꝓticula ñ id efficit vt q̄ sine illa ⁊c. Vr b falsuz. q̄ hō dr fm subam. tñ albedo pōt dici ñ hō. g̃ q̄ hō ⁊ nō hō cōtradictorie opponūt. ⁊ de q̄libet affirmatio vel negatō. g̃ albedo ē nō hō et albedo ē q̄litas. g̃ ē. Si tu dicas q̄ aug⁹. loq̄t fm q̄ fac negatiōez ĩ genere. Tunc obr ō. b q̄ ē nō suba. ꝓstat q̄ nō pōt facere negatiōez ĩ genere. g̃ cū nō suba dicat nisi de alijs generib⁹. ptz ⁊c. R⁹. dicēdum q̄ modus dicendi fm subam circa fminū negatū siue finitū ē dupl'r accipe. aut q̄tū ad significatū. aut q̄tū ad suppositū. Si q̄tū ad significatū. qm̄ tūc fmin⁹ negatus trahit significatōez ab extremis. idē ē mod⁹ dōi q̄tum ad significatōez in fmio negato ⁊ affirmato. Vñ sic hō dr fm subam q̄tū ad significatiōez. ita ⁊ nō hō. Ñ em̄ dr b ē hō. subam pdico. Ñ ār dr. b ē nō hō. subam removeo. Si ār loqmur q̄tū ad suppositū. tūc ꝓ alio supponit fmin⁹ negat⁹ ⁊ affirmat⁹. sic oppōit. ⁊ sic nō itelligit aug⁹. c Nō genit⁹ ad ñ genitorē referat. Vr dicē falsū. q̄ois relatio pōit duo extrema. g̃ si nō genit⁹ referr̄ ad genitorem. necē ē ad b q̄ aliqs sit ingenitus q̄ sint duo. q̄rū vn⁹ sit ñ genit⁹ alt nō genitor. Cōtra. esto ꝓ impossibile q̄ null⁹ eēt nisi vn⁹ sol⁹. ille vtiq̄ eēt nō genitor. R⁹. dom q̄ referri ad aliquē b pōt eē dupl'r. aut fm rōnē existēdi. aut fm rōnē itelligēdi. Scōm rōnem existēdi q̄n ꝓportat bitudo realis. Scōm rōnē itelligēdi q̄n ꝓuat bitudo realis. Ad b em̄ q̄ itelligat ꝓuatio bitudinis. necē ē itelligere bitudinē. ⁊ ad b q̄ bitudo itelligat necē ē itelligi duo extrema vt affirmata. ⁊ ita ad b vt itelligat ꝓuatio bitudis siue relatiōis. necē ē itelligi duo extrema negata. ⁊ q̄tū ad b dic aug⁹. nō genitū referri ad nō genitorē. q̄ nō pōt capi itellect⁹ ei⁹ nisi ꝑ itellectū illi⁹. ⁊ ita q̄tū ad rōnē dicēdi dicit fm relationem. sicut non homo dicit fm substantiam.

4

4

nō genitus. Quibusdam videtur q̄ pater solus debeat dici nō genitus vel nō filiꝰ. Spiritus vero sanctus sicut nō dicitur ingenitus. ita inquiunt nō est dicendus nō genitꝰ vel nō filius. debz quidem dici ⁊ credi spūssanctus nō esse genitus vel nō esse filius. sed nō debet dici esse nō genitꝰ vel nō filius. Alijs aūt videt q̄ cum spūssanctus nō possit dici ingenitus. pōt tū dici nō genitꝰ vel nō filius. Q̄ aūt Augꝰ supra ait. tātū valere cū dicit ingenitꝰ q̄tū cū dicit nō genitus vel nō filiꝰ ethimologiā nois ostendēdo eum hoc dixisse dicunt. nō ratione predicationis.

Que sit ꝓprietas ſm quā dr̄ pr̄ ingenitꝰ. c

Si vis scire que sit ꝓprietas ſm quā dicit pat̄ ingenitꝰ. Audi hylariū ipsam vocantē innascibilitatem in. iiij. lib. de trini. ita aientē. Est vnus ab vno scz ab ingenito genitꝰ. ꝓprietate vicz in vno q̄ ⁊ originis ⁊ innascibilitatis. Significata ḡ in scripturis psonarū intelligētia ⁊ distinctio innascibilitatis. natiuitatisq̄ (sensu) solitarius deꝰ nō ē opinād. Discretio ḡ vel distinctio psonaruz in scripturis posita ē. in nullo aūt nature distinctio.

Determinat vsum istius nois ingenitꝰ. q̄ d q̄z uis non habet ortū ex scriptura tū licet eo vti. q̄z uis ambrosius videat dicere cōtrariū. quia ꝺ fecit ad hereticorū reprehensionē. d

Illud etiā tacere nō oportet q̄ arriani ex eo probare nitebant alterius substātie esse patrē. alterius filium. quia ille ingenitus. ⁊ iste genitus dr̄. cū diuersum sit esse ingenitū ⁊ esse genitū. Unō

Amb. Ambrosiꝰ eorū questioni rñdens. dicit se in diuinis scripturis hoc nomen scz ingenitus nō legisse ita inquiens in. iiij. lib. de spūsco. Cū dudū audierint quidā dicētibus nobis filiū dei qui generatus est. patri qui generauit inequalē eē nō. posse. q̄uis ille generatus sit. iste generauit. quia generatio ē nature. aduersus quidē illā questiōem vocem sibi arbitrant̄ acclusam. sed intergiuersatione damnabili in eodem loco vestigium x̄tunt vt putent mutationē fieri questiōis. mutatione sermonis dicentes. Quō possunt eē ingenitus ⁊ genitus vnius nature atq̄ substātie. Ergo vt respondeam mihi ꝓposite questioni. primo omnium in diuinis scripturis ingenitꝰ nusq̄ inueniō nō legi. nō audiui. Cuiꝰ ergo mutabilitatis sunt hoīes hmōi. vt nos dicant ea vsurpare que non sunt scripta. cū ea que sunt scripta dicamus. ⁊ ip si obijciant q̄ scriptū nō sit. Nonne ipsi sibi aduersant̄. ⁊ autoritatē calumnie sue derogant. Attende lector qm̄ hoc nomine ingenitus nolebat vti Ambrosiꝰ ꝓpter hereticos. ita ⁊ nos subticere q̄dam oportet ꝓpter calumniantiū insidias. q̄ catholicis ac pijs lectoribus secure credi possunt. Sunt eteīm quedam que nō tante sunt religiōis ⁊ autoritatis vt eis nō oporteat semp cōfitendo ac recipiendo inseruire. verū silentio aliq̄n ptermitti queunt. nec illius tū sunt quersitatis. q̄n cum oportunū fuerit. eis vti liberū habeamus.

Determinat dubiū ortum ex predictis an scz diuersum sit esse patrem ⁊ esse filium. e

Preterea queri solet cū supra dictū sit. quia aliō est dicere ingenitū. aliud patrem. Et q̄ diuersus sit genitus ⁊ ingenitus. vtrū similiter diuersum sit esse patrē ⁊ esse filium. an idem. Ad quod dicimus. quia ex eodem sensu quo dicit diuersū genitus ⁊ ingenitus. ⁊ quo dicit nō esse idem dicere genitū ⁊ ingenitum. potest dici nō esse idem sed diuersum esse patrem ⁊ esse filium. vel eē spiritūsanctū. quia nō ea notione pater est pater q̄ filius est filiꝰ. vel qua spūssanctus est spūssanctꝰ. Ideoq̄ ex hoc sensu ꝓcepimus. q̄ aliud ē esse patrem. ⁊ aliud est esse filium. quia alia notio est q̄ pater est pater. alia qua filius ē filius. Sed si trāsponas ⁊ dicas. aliud est patrē esse. aliud filium eē variat intelligentia. ⁊ ideo nō concedit. Est eīm sensus talis ac si dicatur. aliud est quo pater. nō quidem pater. sed est aliud quo filius est. non q̄dem filius. sed est. quod penitus falsum est. Eo eīm pater est quo pater deus est. id est. per essentiam vel naturam. At filius eo deus est quo pater est deꝰ. Eo ergo filius est quo pater est. ⁊ ita idem est patrem esse ⁊ filium esse. sed nō est idez esse patrem ⁊ esse filiū. Unde Augꝰ in. v. lib. de trinita. ait. Quāuis diuersum sit esse patrem et esse filium. nō est tamen diuersa substantia. quia non hoc ſm substantiam dicit. sed ſm relatiuum quod tamen relatiuum nō est accidens. quia nō est mutabile. Ecce diuersum esse dicit esse patrē ⁊ esse filium. quod iuxta rationem predictam accipi oportet. quia scz alia notio est qua est pater. alia qua est filius. Non eīm ſm essentiam pater dicitur pater. vel filius filius. sed ſm relationem.

Aug⁹.

Rᵒ. vel dicit eē diuersus ⁊ eē pr̄ter ⁊ eē filiū ꝺ nō pr̄mendo ⁊ filiū eē.

Incidenter determinat de ꝓprietate filij si ue nati. ostendens q̄ sapientia genita vel nata ꝓprie dicit de filio. f

Sciendum quoq̄ est. q̄ sicut solus filius dicitur verbum vel imago. ita etiam ipse solus dicitur sapientia nata vel genita. Et ideo querit vtrum ꝺ relatiue dicat. ⁊ si relatiue dicit. an ſm eandez relationem qua dicitur verbum ⁊ imago. De hoc Augꝰ in. vij. libro de trinitate ita ait. Id dici accipiamus cum dicitur verbum. ac si dicatur nata sapientia. vt sit filius ⁊ imago. ⁊ hec duo cum dicuntur. id est. nata sapientia. in vno eorum. eo q̄ est nata. ⁊ verbum ⁊ imago ⁊ filius intelligatur. ⁊ in his omnibꝰ nominibꝰ nō ostēdit essentia. q̄ relatiue dicuntur. At in altero quod est sapientia etiam essentia demonstretur. quoniam et ad

ē pater spūssanet⁹. Nec p spiratione. quia spiratio nō est respectu filij. Nec cōmuniter ad vtrūq; quia nihil habent cōmune nisi essentiā. Nec p innascibilitate. quia innascibilitas nō dicit respectum ad psonam sed p̄uationē respectus. g̃ omni modo ē falsa. Rᵒ. dōm. q; sensus locutionis b est pater est principium totius deitatis. id ē. omniū psonarum in deitate. t est distributō accōmodata. sicut dr celum cōtinet omnia se. s. excepto. Si ātquerat̄ p quo stat b nomen principium. dō q; stat p paternitate simul t spiratiōe. qa p paternitatē est principiū filij. p spirationem principiū spūssancti. p vtrūq; principium vtriusq;. Qō g̃ obz q; nō habēt cōmune. dōm q; nō cōueniunt in notiōe vnica cōuenientia formalitū cōueniunt conuenientia originali ī eadē psona. t eiusdem psone proprietate. quia em̄ psona patris a nullo est. vt dicit̄ in lra. ideo omni modo p/ ductionis p̄ducit. t ideo est principiū totius deitatis. Unde idem importat̄ noīe principij cū dicit̄ principiū deitatis intellectu principali. qō importat̄ nomine innascibilitas q̃tū ad intellectū consequentem. et ex hoc ꝟbo t ex hac rōne ꝟbi cōfirmationē recipit ista positio que dicit q; innascibilitas dicit in patre plenitudinem fontalitatis siue fontalem plenitudinem licet ex cōsequēti intellectu. b ¶ Pater g̃ principiū est sine principio. t. Querit̄ de hmōi locutionibus q̃ liter accipit̄ ibi hoc nomen principium. cum dicit̄ principium sine principio. principium de principio. Aut em̄ accipit̄ eēntialiter. aut psonaliter. Nō psonalit̄ vt videt̄. q: spūscūs dicit̄ esse principiū de principio t principium nō cōuenit ei nisi tm̄ pluraliter. Preterea si cut dicit mgr̄ dist. xxvij. nō p̄t dici b de illo nisi q̃tum ad nomina substantialia. g̃ principium non p̄t accipi notionaliter. Et iterum. p qua notione acciperet cū dicit̄. filius principiū de principio. q: nō p filiatione. quia hoc conuenit spiritui scō. s. esse principiū de principio. Nō p cōi spiratiōe. q: cōis spiratio conuenit pri. cui nō cōuenit esse principiū de principio. Si tu dicas q; accipit̄ essentialiter. Cōtra essentie nō ē psone principiū nec dicit respectū ad psonā. g̃ cū principium dicat respectū ad psonā. nō p̄t accipi essentialiter. et ita nullo modo. Rᵒ. posset dici q; hoc nomen principiū accipitur in compatione ad creaturam. t trahit̄ ad psonas p p̄positiōes additas. sicut cū dicit̄. deus de deo. t de⁹ non de deo. t cōsimilia. t sic cessant obiectiōes. Aliter p̄t dici q; b nomen principiū nō est impositū ad significandū respectū essentialem vel psonalem q̃tum est de se. sed indifferenter se hz ad vtrūq; t ci⁹ acceptio determinat̄ p adiunctū. qū g̃ dicit̄ de patre stat p̄o notione paternitatis t spiratiōis cōiter. et artat̄ p proprietatē innascibilitatis p hoc q; dr nō de principio. Similiter in filio stat p cōmuni spiratione cū filiatiōe q̃ importat̄ p b q; dicit̄ de principio. De spūsancto ꝟo dicendū q; stat essentialiter tm̄. t artat̄ ad psonam p hoc q; dicitur de vtrūq;. c ¶ Spūssanctus esse cepit principium earū scz creaturarū. Videt̄ dicere contra illud qō dcm̄ est supra. dist. ij. Ex ppetuitate creaturaruz intelligit conditor eternus. si ergo spūssanctus est eternus conditor. g̃ eternaliter principiū. Item in hymno. Eterne rerū conditor. Itē rōne videt̄. q: res ab eterno fuerunt in deo. sed nō nisi sicut in principio. g̃ ab eterno fuit principiuz. ¶ Rᵒ. dōm. q; noīa que dicūt effectū in creatura p̃nt illū dicere actu vel habitu. Si actu. ex tpe dicūtur Si habitu p̃nt dici eternaliter. Et qm̄ principiū p̄t sonare in actū vel in habitū. ideo nō p̄t dici solū tpaliter imo etiā eternaliter. sed qm̄ vsus magis accipit b nomen principiū. put dicit̄ in actu q̃tū ī habitu. ideo dic̄ mgr̄ q; dr tpaliter. Qō obz q; dr opposito⁹ eterno⁹. dōz q; locutio duplex ē. Tū ex pte ei⁹ qō ē conditor. quia p̄t dicere actū vel habitū. Tum ex pte ei⁹ q; ē eterno⁹ q: p̄t teneri adiectiue vel substātiue. Et si eterno⁹ teneat̄ substātiue. sic nō ponit eternitatē circa conditionē sed circa suppositum. t est locutio vera. Si adiectiue. t conditor teneat̄ habitualit̄. adhuc est locutio vera. Si actualiter tunc falsa. Sensus sunt manifesti. Nā vno modo sensus ē

a principium. Spiritus ꝟo sanctus non dicitur principium nisi ad creaturas. ad quas pater etiam dicit̄ principium. t filius. et trinitas ipsa simul. t singula psonarū principium dicit̄ creaturarū. b pater ergo principiuz est sine principio. Filius principiū de principio. Spiritussanctus principiū de vtrōq; . id ē de patre et de filio.

b ¶ Membra distinctionis explanat ostendēs p autoritates q; principiū habet oēs illas acceptiones. b

Et pater ab eterno principiū est filij. t pater t filius principiū spiritussancti. quia filius ē a patre. et spiritussanctus ab vtrōq; . Spūs vero sanctus non ab eterno principiuz est. s esse cepit. quia non dicitur principium nisi ad creaturas. Cū g̃ creature esse ceperūt c t spūssanct⁹ eē cepit principium earū. Ita etiā pater t filius esse cepit cum spiritusancto vnū principiū creaturaruz. quia creature esse ceperūt a patre et filio et spiritusancto. t dicunt̄ hi tres nō tria sed vnū principium omniū creaturarum. quia vno eodēq; modo principiū rerū sunt. Nō eniz aliter sunt res a patre. t aliter a filio. sed penitus eodem modo. Ideo apostolus intelligēs hanc trinitatem esse vnū principium rerū ait. Ex ipso ꝑ ipm. et in ipso sunt omnia. d ¶ Cum vero audiuimus omnia esse ex deo vt ait Aug⁹. de natura boni. omnes vtiq; naturas intelligere debemus. t omnia que naturalia sunt. Nō em̄ ex ipso sunt peccata. que naturam nō seruant sed viciant. que ex voluntate peccantiū nascuntur. Omniū ergo que naturaliter d sunt vnū principiuz est pater cū filio t spiritusancto t hoc eē cepit. Ab eterno aūt pater principium est filij generatione. et pater et filius vnū principium spiritussancti. Unde Aug⁹. in v. li. de trini. ita ait. Dicitur relatiue pr̄. idēq; relatiue dr principium. Sed pater ad filiū dicitur principium vero ad omnia

Rho. ꝑj.

Quō accipiendū est omnia eē ex deo

Aug⁹.

1 2 3 4

eternus conditor. i. conditor qui est eternus. Alio modo eternus conditor. i. ab eterno potens condere in tē pore. Et tertio modo eternus conditor. quia eternaliter condidit. Duobꝫ primis sensibus est vera locutio. sed tertio sensu est falsa. d Ab eterno autē pater p̄n cipium est filij. Objcit pr̄ & filius et spūssanct⁹ nō sunt p̄ncipiū nisi ex tpe. g̃ fm hoc cū eternū sit aū rēporale. per hoc dicit p̄ncipium notionaliter in diuinis oꝫ eēntialiter. Sz cōtra. oīne esse essentialiter dict⁹ i est cōmunis. & oꝫ/ to aliquid communius tāto p̄/ ius ergo q̄ prius debet dici p̄n/ cipiuz essentialiter oꝫ notionaliter. R⁹. dōm. q̄ duplicit ē loq̄ d̄ nomine p̄n/ cipium. aut respectu subiecti. sic cū intellectus eēntie sit ante intellectuz psone. sic p̄ncipiū essentialiter dictum fm rationem itelligendi. p̄cit p̄n/ cipiuz notionaliter dictū sicut opponit Si aūt respectu termini. sic p̄ncipiū essentialiter dictum respicit q̄ est diuersuz per essentiam & creatuz. sed p̄ncipium notionaliter dictuz respicit personā con substantialem & increataz & eternam. & ideo p̄/ cipiuz notionaliter dictum di/ citur eternalit̄. et quātū ad hāc viam prius di/ citur in deo non solum quantuz ad intellectum sed etiam quantum ad rem. et sic patet de qua acceptione hoc nomen principium dicitur per prius fm diuersas comparationes. e Creatorē se voluit ostendere. Videtur falsum q̄ cum filius se dixerit principium creatorē se voluit ostendere. quia ipe

Joh. viij

c

Hic adiungit de spiritu scō q̄ ipse principium sit.

5

que ab ipso sunt. Et principiū dicitur filius. Cum em̄ diceret ei. Tu quis es? respōdit principium qui & loquor vobis. Sz nunqd̄ pr̄is p̄ncipiū ē? imo⁹ creatorē se voluit ostendere. cū se dixerit ē p̄ncipiū. sic & pr̄ p̄ncipiū ē creature. q̄ ab ipo sunt cm̄ia. f Cū xo dicimus & pr̄em p̄ncipiū. & filiū p̄ncipiū. nō duo p̄ncipia creature dicim⁹. q̄ pr̄ & filius simul. ad creaturā vnū p̄n cipiū ē. sic vnus creator. Si autē q̄cquid i se manet. et gignit vl opat aliq̄d. p̄ncipium est ei⁹ rei quam gignit. vl eius quam opatur. nō possumus negare etiā spm̄sanctū recte dici p̄ncipiū. q̄ nō eū sepam⁹. ab appellatiōe creatoris. q̄ scriptū ē de illo q̄ opet̄. & vtiq̄ in se manēs opat̄. Nō em̄ in aliq̄d eoz q̄ opatur ipe mutat̄ & vertit̄. Vnuz g̃ p̄ncipiū ad creaturā cū patre et filio ē spūssanct⁹. nō duo vel tria p̄ncipia. Ecce apte ostendit Aug⁹. pr̄ez et filium & spm̄sanctū ee vnū p̄ncipiū rez creatarū. i. vno eodēq̄ mō ee p̄ncipium & illuz modū satis apuit. q̄ sez opant̄ oia. & q̄ silr̄ opant̄ hi tres. iō vnū p̄ncipiū ee dicunt. g De h̄ noie p̄ncipiū put dicitur notionaliter & eēntialiter ostēdēs q̄ pr̄ & filius sunt vnum principium spiritussancti. c h Deinde i eodē libro continue ostendit quō pr̄ dicat̄ p̄ncipiū ad filiū. & ad spm̄sanctū ipe filius. dicēs iō ee pr̄em p̄ncipiū filij. q̄ genuit eū. & pr̄em & filiū ee p̄ncipiū spūssancti. q̄ spūssanct⁹ procedit vel dat̄ ab vtroq̄. Aut em̄ ita. Si gignens ad id qd̄ gignit p̄ncipiū ē. pr̄ ad filiū p̄ncipiū ē. q̄ genuit eū. Utrū aūt & ad spm̄sanctū p̄ncipium sit pr̄. q̄ dictū ē de pre. procedit. ñ parua q̄stio ē. Qd̄ si ita ē nō ita p̄ncipiū ei⁹ tātū erit rei quā gignit vl facit. fr ei⁹ quā dat & q̄ procedit ab ipo. Si g̃ qd̄ dat & q̄d̄ procedit. p̄ncipiū hz a q̄ dat vl procedit. fatēdū ē pr̄em vl filiū vnuz p̄ncipiū ee spūssancti. ñ duo p̄ncipia Sz sic pr̄ & filius ad creaturā relatiue vn⁹ creator & vnus dñs dr̄. sic relatiue ad spm̄sctm vnū p̄ncipiū. Ad creaturaz xo pr̄ & filius & spūssctus vnū p̄ncipiū sic vn⁹ creator et vn⁹ dñs. Ecce habes q̄ pr̄ p̄ncipiuz filij dr̄. q̄ genuit eū. Qua g̃ notione pr̄. ea p̄ncipiū filij dr̄. i. generatiōe. fm quā etiā dr̄ autor filij. Vñ hyla. i. iij. li. de trinitate. ipo q̄ pr̄ dr̄ eius quē genuit autor ostendit. id nomen hñs qō neq̄ ex alio pfectū intelligat̄. et ex q̄ is q̄ genit⁹ est substitisse doceat̄. Mouit eccia vnū innascibilem deū. Mouit vnigenitū dei filiū. Cōfitet̄ pr̄em ab origine libex. cōfitet̄ & filij originez ab initio. nō ipm ab initio. g ab initiali. nō pse ipm. g ab eo qui a nemine ē natū ab eterno. natiuitatē. s. ex paterna eternitate sumētē. Edita ē h̄ fidei pfessio. g pfessionis rō nōdū exposita ē. & iō querēda. sez quō itelligendū sit q̄ ait filij originē ee ab initio sed non ipsum esse ab initio. sed ab initiali. Hoc vtiq̄ subdens. determinauit quō acceperit initiū inquiēs originem filij ee ab initio. Ac si diceret. Nō ita intelligas originez

respondit ad questionem phariseorum querentiū. Tu qui es. sed quis querit de persona. sed principium fm q̄ pro creatore accipitur tenetur eēntialiter. ergo aut dominus non respondit conuenienter. aut principium nō stat pro creatore. ibi Si dicas q̄ ap

6

propriatur filio. Cōtra tā ratio creationis q̄ rō principiū appropiatur patri. ergo non filio. R⁹. dicendū. q̄ principium tenetur essentialiter sic dicitur in littera. sed tractū est ad psonam filij. Sz q̄ obijcis q̄ appropiatur patri. dicendū q̄ principium de ratione sui nois nō appropriatur filio nisi per additionem. et sic ē positū. quia appropriatur per actum s⁹ bi. Nō em̄ dixit simpliciter ego principium. sz ego principium qui & loquor vobis.

Ex his colligit q̄ filius non ē principium filij q̄ pater generatiōe. i. eodem etiā autore filij.

f Nam licet Nota q̄ filius sit principium de p̄n cipio non est sed ab initio tamē cōcedē/ dum q̄ filius habeat p̄nci/ pium. Con/ tra. videt debere concedi quia eque latiuū dz hr̄e correlatiuū si bi rndēs. g̃ si filius cū dr̄ p̄n cipiū de p̄nci pio dr̄ relatiue dz hr̄e correlatiuū q̄d est p̄ncipiū. R⁹. dōm. q̄ habere p̄ncipiū dr̄ duplr̄. Aut sic correlatiuū. sic filius dr̄ hr̄e p̄ez. & sic filius hz p̄ncipiū Aut sic dispositiōez sui. & sic dr̄ hr̄e p̄ncipiū q̄d̄ iciput ee. & sic filius ñ iciput ee q̄ ñ iciput. Vl alr̄ ē hr̄e p̄ncipiū eēndi aut durādi. Primo mō filius habet principium. secundo modo non.

Apit er q̄ sensu illa dixerit hyla.

7

filij esse ab initio quasi ipe filius habeat initium· sed quia ipe est ab initiali id est a pre a q̄ sunt oia

f. Nā licet filius sit p̄ncipiū de p̄ncipio non est tñ p̄cedēdum q̄ filius hēat p̄incipiū· Cumq̄ filius sit p̄incipiū de p̄incipio· z pater p̄incipium nō de p̄incipio· non est p̄ncipiū de p̄incipio· p̄incipiū sine p̄incipio· sicut filius non est pr̄· Hecq̄ tñ duo p̄incipia· sed vnum· sicut pater z filius non duo creatores· sed vnus creator·

Q̄ pr̄ z filius sunt vnū p̄incipiū spūssancti vnitate notionis que est spiratio· d

Vnū aūt p̄incipiū sunt pr̄ z filius· non tñ creatura q̄· vt dictū est supra· sed etiā spūssancti· Jō queri solet vtruz eadē notione pr̄ sit p̄incipium spūssancti z filius· an sit alia notio qua pr̄ dicatur p̄incipium spūssancti z alia qua filius·

¶ Ad qō dicimus· cū pr̄ dicatur p̄incipiū spūssancti z filius· q̄ spūssāctus p̄cedit vel datur ab vtroq̄· nec aliter p̄cedit vel datur a pr̄e q̄ a filio sane intelligi p̄t pr̄em z filium eadē relatione vl̄ notione p̄incipiū dici spūssancti· Si vero queritur que sit illa notio quā ibi notat p̄incipiū· nomen eius nō habem⁹· sed nō est ipa paternitas vel filiatio· immo notio quedam que pr̄is est et filij· quia ab eterno pater z filius vnū p̄incipiuz est spūssancti· Donatoz autem vt p̄dictum est dicitur pater vel filius ex tempore sicut spūssanctus donum vel donatum·

Queritur q̄ sit notio qua pater z filius dicit p̄incipiuz spūssancti.

AD euidētiā eoz̄ que dicunt in p̄senti dist. duo q̄runt de hoc noīe p̄incipiū· Primo queritur de ipo q̄tū ad multiplicitatē· Scōo q̄tuz ad vnitatē· Et q̄tū ad p̄mū duo q̄runt· Primo suppo sito q̄ h̄ nomē p̄incipiū accipiat ēentialiter· q̄r vtz possit accipi psonaliter siue notionaliter· Scōo dato q̄ ēentialiter et notionaliter· q̄r vtrū de illis duob⁹ modis accipiatur vniuoce vel equiuoce· ¶ Questi. I. a

Q̄ h̄ nomē p̄incipiū accipiat notionaliter videt sic· Aug. v. de trini· Pr̄ ad filiū p̄incipiuz est· q̄ genuit eū· g̃ ide importat noīe p̄incipij qō noīe generatōis g̃ tenet psonaliter siue notionaliter· Itē h̄ vr̄ rōne· q̄ vbicūq̄ est rō emanatōis z originis ibi est vna rō p̄incipij· Sz in diuinis vere z p̄prie est rō emanatōnis· g̃ ibi vere z p̄prie est rō p̄incipij· ¶ Cōtra· p̄incipium et primū fūt idē· g̃ vbi cadit rō p̄ncipij est dicere p̄mum· z vbi est dicere p̄mū est dicere p̄us· q̄ suplatiuus p̄supponit compatiuū· z vbi prius ibi posterius· g̃ a primo vbi est rō p̄ncipij· ibi est rō posterioris· sed in diuinis nullo mō recipit q̄ vna psona sit posterior alia· ergo nullo mō psona ē p̄incipiū psone· ¶ Itez in creaturis idē est p̄ncipiū z initiū sicut p̄z p̄ phm· g̃ vbi nō recipit initiū· nec p̄ncipiū· sed oēs psone i diuinis fūt sine initio· g̃ z sine p̄ncipio· g̃ p̄ncipiū non dicit respectū psone ad psonā· g̃ nō accipit psonaliter siue notionaliter·

¶ Itē idē ē cā z p̄ncipiū re differēs rōne· q̄ p̄ncipium dicit q̄tū ad fieri· cā q̄tū ad ee· g̃ si maioris nobilitatis est ee q̄ fieri· p̄prius debet ibi accipi rō causeq̄ principij· sed nō recipit q̄ vna psona sit cā· z alia sit effectus g̃ nec debet ibi recipi intētio p̄ncipij· ¶ Itē ds ē alpha et o· p̄incipiū z finis· z vtrūq̄ est equalis nobilitatis Sed intētio finis ita dicit de deo ēentialiter q̄ nullo mō pluraliter· de⁹ est em̄ ita finis creature q̄ nō est finis psone· g̃ similiter vr̄ q̄ ita p̄incipiū creature q̄ nullo mō sit p̄incipiū psone· ¶ Rō· dōm q̄ in diuinis ē vera origo siue emanatio· non tñ vera sed etiā completissima· Ad hoc aūt q̄ sit p̄fectissima necesse est q̄ emanans hēat cū p̄ducente equalitatē omnimodā ac vnitatē in substātia· q̄ nihil p̄t equari deo nisi ds· si ergo emanatio z origo debet exp̄mi cōuenienter z catholice· debēt recipi noīa dicētia originis veritatē· z nō recipi noīa importātia imp̄fectionē vel diuersitatē vel inequalitatē· Dm̄ g̃ p̄incipiū z p̄incipiatū dicūt originis veritatio p̄incipij· Sz q̄m posterius dicit imp̄fectionem· z initiū similiter· q̄ dicit imp̄fectā duratōem siz incep tionē· z intētio cause importat diuersitatē· q̄ cā est ad cuius esse sequit aliud· z intētio finis inequalitatez· q̄ finis melioz est his que fūt ad finē· ō nec intētio prioz̄ et posteriorz̄· nec initiū z iniciati· nec causez effectꝰ· nec finis z eius qō est ad finē· recipit in psona respectu psone· sed intētio p̄ducētis z p̄ducti· q̄ possibile est q̄ p ductus sit sūme p̄fectus z equet p̄ducēti· ō recipit in diuinis· filr̄ z intētio p̄ncipij· ¶ Ad illud qō obijcitur q̄ ad p̄incipiū sequit prius z ad prius posteriꝰ· dō· q̄ sicut dicit p̄m Hyla· pr̄ maioz est filio nec tñ est filius minoz· q̄ sonat in imp̄fectionē h̄ qō est minoz· ido q̄cuis recipit q̄ pr̄ sit poz filio· q̄ ille est ab illo· non econuerso· nō tñ recipit q̄ iste posterioz· Attamē nec rō poris oko recipit p̄prie· q̄ cū in diuinis sit ordo et origo· p̄prius ē origo· z minus p̄prie ordo· nec ē nisi solū rōne originis· Dm̄ g̃ p̄incipiū p̄ncipalit importat originē et prius ordinē· ō simpliciter recipit intentio p̄ncipij· Intētio ẽo prioris minus p̄prie z cū determinatione· Intētio aūt p̄ncipij put p̄uat anteriꝰ· p̄p̄ssime recipitur in dō· maxime q̄tū ad psonā pr̄is· z ō nō sequit q̄ ita p̄prie dicat p̄us q̄ tñ dicet respectū ad posterius·

¶ Ad illō qō obijcit de initio· dōm q̄ initiuz vno mō accipit large ad p̄incipiū ēendi z durandi· Alio mō p/prie ad p̄incipiū durādi· vt illō dicat hr̄e initiuz q̄ incipit esse· Primo modo p̄t accipi in diuinis z sic accipit Hyla· in litera· Scōo ẽo mō nō p̄t· z sic nō equiualet p̄ncipio· ¶ Ad illō qō obijcit de cā q̄ idē ē qō p̄incipium· dōm q̄ in creaturis idē est p̄ncipiū z cā· z h̄ est q̄ p̄ductū differt a p̄ducēte· z ō p̄t dici effectꝰ ei⁹· z ille p̄t dici cā· z in idē ocurrit intētio cause z p̄ncipij z filr̄ nomen sed nō ita in diuinis· q̄ ibi p̄t ee vnꝰ substātie p̄ducēs cū p̄ducto· ō nō valet illō· ¶ Ad illō qō obijcit ō fine iā p̄z rñsio· q̄ finis quātū est de se dicit excessū bonitatis respectu eius qō est ad finē· nō sic p̄ncipiū respectu eius qō est ex illo· z ideo deus nō p̄t esse finis nisi creature inequalis· p̄t tamē esse z est p̄incipiū p̄sone oīno equalis· z ideo vna psona non est finis alterius· est tñ p̄incipiū· ¶ Questio II b

¶ Utrū hoc nomē p̄incipiū cū accipiat essentialit z notionalit· dicat vniuoce vl̄ equiuoce· Et q̄ vniuoce videt Basilius dicit q̄ filio dei accipere cū creaturis est cōmune· sed hr̄e p ēentiā p̄prū· si igit cōmune est accipere· g̃ z dare· z si hoc· cuz penes h̄ accipiat rō p̄incipij respectu filij z respectu creature· vr̄ q̄ dicat vniuoce· ¶ Itē sic differt p̄incipiū ēentialiter dictū z notionalit sicut sapiētia z sapiēs genita· sed non dicit equiuoce sapiētia sic z sic· g̃ tē· ¶ Itez nihil dicit multiplicit ex h̄ q̄ dicit de genere z de specie· siue ex h̄ q̄ h̄z vnū sup/

positum ꝛ plura. ꝛ quia multiplicitas respicit significationes diuersas non supposita. sed principiuꝫ essentialiter dictum est in plus. ꝛ pluribus conuenit ꝗ̄ notionaliter. ꝛ conuenit eisdem ipis. ergo non dicit multipliciter sed vniuoce. ¶ Item q̄ non dicat analogice videtur. quia vbi est analogia ibi est prius ꝛ posteri⁹. sed in diuinis non est prius ꝛ posterius. ergo nec analogia. Et iterum q̄ nec equiuoce. Quia vbi est equiuocatio ibi est diuersitas significationis. sed psona ꝛ essentia non sūt diuersa. ergo nec potest equiuoce. ¶ Sed contra q̄ dicatur multipliciter videt primo p magistꝝ in litera qui dicit. q̄ hoc nomen principium multiplicem facit intelligētiaꝫ. ergo dicit multipliciter. ¶ Itē hoc ipm videtur ratione. quia isti actus generare. spirare. creare. sunt ipius principij. fm q̄ differēter accipitur. sed non est vnam cōmunem rationem inuenire ad istos actus. ergo nec ad principium quod dicit respectum sic differētem. ¶ Item regula est philosophi q̄ si aliquid in vna sui acceptione habet vnum suppositum. ꝛ in alia aliud. dicitur multipliciter. sed principium essentialiter dicit respectu creati. ꝛ notionaliter respectu increati. ḡ multipliciter sic ꝛ sic. ¶ Item principium essentialiter dictum dicit tpaliter. notionalit dictum eternaliter. sed nihil est cōmune vniuocū eterno ꝛ tpali. ḡ ⁊c. ¶ R⁹. dō q̄ nomē accipi differenter in
12 diuinis p̄t esse tripliciter Aut q̄ꝫtū ad suppositū. aut q̄ꝫtū ad significatū. aut q̄ꝫtū ad ꝯnotatū. Primo mō accipit differēter h̄ nomē ds. q: cū dicitur deus est eternitas. ꝛ deus generat. in prima stat p natura. in scḋa p psona. ꝛ illud nō inducit aliquā multiplicitatez. Alio mō ꝯtingit tm̄ differēter accipi q̄ꝫtū ad significatū. fm q̄ ipe terminus in vna sui acceptione significat essentiā. in alia psonā. sicut h̄ nomē p̄r. put dr deus p̄r filij. et put dicitur pater nr̄. ꝛ hoc inducit equiuocationez q: est diuersitas significationis non in re ipa sed in significando. Tertio mō ꝯtingit differēter accipi rōe cōnotati. vtpote hoc nomē p̄ncipiū dictū eēntialit ꝯnotat effectū. dictū psonaliter nihil cōnotat creatū. ꝛ illō inducit multiplicitatē fm analogiā nō fm equiuocationē. Scḋm analogiā quidē. quia accipit p diuersis siue diuersa importat que nō habēt nisi vnitatē ppositionis. ꝛ ido necessario oportet q̄ incidat ibi analogia sed nō equiuocatio. q: equiuocatio hz plures institutiones. ꝛ determinate accipit p qualibet. sicut pz in hoc nōie canis. sed nō sic se hz h̄ nomen principiū. Nā pncipiū de sua impositione impositū est ab actu p̄ducendi. nō creādi nec generādi. Vñ sicut p̄ducere de p̄ductione filij ꝛ creature nō dicitur equiuoce sed analogice. ita ꝛ hoc nomē p̄ncipiū fm has tres accipit comparationes differēter. Concedo ḡ q̄ ibi est multiplicitas quedā. q̄ꝫtus nō sit multiplicitas simplicit sicut equiuocationis ppie dicte. ꝛ ꝯcedende sunt rōnes ad hoc quia nō ꝯcludūt q̄ sit ibi equiuocatio vera. Tamē illō verbū philosophi intelligit q̄n nomē hz diuersa opposita. que non vniunt in aliquo nec vniuoce nec analogice gō sit illi termino oppositū. sed primo ꝛ se opponunt. non sic aūt est in ppositio. q: p̄ncipiū nō dicitur primo ad filiū vel ad creaturā. sed ad h̄ q̄ō est p̄ductus siue principiatū. ꝛ quidē dicit de filio ꝛ creatura q̄ꝫtus
13 nō vniuoce sed analogice. ¶ Ad illud q̄ō obiicit de basilio dō q̄ basilius accipit cōmune p analogo. quod ē
14. medium inter pure vniuocū ꝛ equiuocū. ¶ Ad illud q̄ō obiicit de sapiētia ꝛ sapiētia nata dō q̄ nō est simile. q: ibi non est diuersificatio nisi solū q̄ꝫtū ad suppositus.
15 bic aūt est q̄ꝫtū ad ꝯnotatū. ꝛ p hoc pz sequēs. ¶ Ad illud quod obiicit vltimo q̄ non cadit prius ibi ⁊c. dō q̄ q̄ꝫtus non cadat ibi prius ꝛ posterius in se. cadit tm̄ respectu effectus. quia in compatione ad effectū accipitur analogia. Q: aūt dr̄ q̄ non est ibi diuersitas. dōm q̄ vez est in re. tamē in significādo ꝛ intelligēdo. aliud est intelligere eēntiam. aliud intelligere psonā. ita ꝛ dicere. ac p h̄ ꝛ significare. ꝛ ideo q̄ꝫtus nō sit diuersitas a pte rei absolute. nihilomin⁹ p̄t esse a pte significatōis

Consequēter est questio de scḋo articulo scz ō vnitate huius nois p̄ncipiū. ꝛ circa h̄ querunt duo. Primo queritur vtrum pater ꝛ filius possūt dici vnū principium spūssancti. Scḋo vtrum possūt dici vn⁹ spirator: vel idem principium spūssancti.

¶ Questio I c

Q: possunt dici vnum principiuꝫ spūssancti. videtur in litera vbi dicit. fatēdum est p̄rem ꝛ filium vnuꝫ p̄ncipium esse spūssancti. ¶ Item rōe videtur. q: vnius p̄ncipiati vnum est principium in vno genere. sz spiritussāctus vnus est. ḡ habet vnū principiū. ḡ si immediate ꝛ pfecte est a patre ꝛ filio. sunt ḡ pater ꝛ filius vnū p̄ncipium. ¶ Item pater ꝛ filius spirāt. aut ḡ vna potentia aut duabus. Constat q̄ vna. quia cuꝫ in eis est vna essentia. est ꝛ vna potentia. ḡ cum ipsi dicant esse principium rōne potentie. ꝛ vna sit potentia in patre et filio. pz ⁊c. ¶ Item sicut tres psone vnica creatōne creant. ita due vnica spiratione spirant. sed tres quia vnica creatione creant sunt vnum p̄ncipiū creature. ḡ due vnum principium spūssancti. ¶ Contra. cum dr̄ sunt vnum p̄ncipium spūssancti. aut vnum dicit vnitatem essentie. aut vnitatem psone. aut notionis. Nō essentie. quia tunc spūssanctus esset p̄ncipium spūssancti. Non psone q: tunc pater ꝛ filius essent vna psona ḡ notionis. Sed ꝯtra. si pater ꝛ filius ꝓpter vnitatez notionis dicunt vnum principium. ḡ ab oppositis pater ꝓpter pluralitatem notionis p̄t dici plura p̄ncipia. ¶ Item si pater est p̄ncipium spūssancti ꝛ filius p̄ncipium. ꝛ hoc p̄ncipiū nō est illud. ḡ duo p̄ncipia. ¶ Itē pater ꝛ filius sunt vnū p̄ncipiū. ḡ vnū p̄ncipiū est pater ꝛ filius. ꝛ si hoc. ḡ pater ē filius. ¶ Itē si vnū sunt p̄ncipium. aut vnum quod est pater. aut vnū q̄ non ē pater. Si vnū quod est p̄r. ḡ p̄r ꝛ filius sunt pater Si vnum quod non est p̄r. ḡ p̄ncipium spūssancti non est p̄r. ergo p̄r non est p̄ncipium spūssancti. ¶ R⁹. dō q̄ 16
omnes istā ꝯcedunt p̄r ꝛ filius sunt p̄ncipiuꝫ spūssancti. qm̄ Aug. istā ꝓponit ꝛ dicit. sed in mō intelligēdi diuersificant. Nam quidam dicūt q̄ hoc nomen p̄ncipium non dicit ibi essentiā. nec notionē. nec psonam. sed dicit ꝯueniētiam duarum psonaꝝ in vnica notitōne. Et dicunt. sicut hoc nomen trinus specialiter ē impositum ad sinuandū trinitatē suppositoꝝ. vt conueniunt in vnitate nature. sic in ꝓposito dicunt se habere. Sed tm̄ cum non sit facile hm̄oi positionē siue translationē ex virtute vocabuli accipere. hec positō nullā dinoscit habere firmitatem. Et ideo fuerūt alij qui dixerunt q̄ h̄ nomē p̄ncipiū importat notionē in adiacētia. ꝛ est nomen adiectiue tentū. ꝛ iō hoc adiectiuū nominis numerale quod est vnū. cadit a ratione nominis et tenetur aduerbialiter. vt sit sensus. pater ꝛ filius sunt vnum p̄ncipium. id est vno mō p̄ducūt siue spirāt spiritūsanctū. Sed q̄m hoc nomē p̄ncipiū de sua impositione est nomen substātiuū. vt pz. non vr̄ adhuc positio ista rōnabilis. Et ideo fuerunt tertij qui dixerūt q̄ hoc nomen principium q̄ꝫtum est de se stat p essentia. et conuenit ipm p additōem trahi ad psonā. ꝛ cum dicitur p̄r est p̄ncipiū filij. trahit ad psonā p̄ris. quando

ño dr̄ pr̄ z filiꝰ sūt vnū ꝓncipiū spūssācti stat ꝑ eēntia vel natura. inq̄tū tñ ē in duabꝰ naturis. z illō vr̄ cōsonare Anſel. dicēti q̄ pr̄ z filiꝰ spirāt inq̄tū vterq̄ idē ōs. Et dicūt q̄ vnū dicit vnitatē circa hūc terminū ꝓncipiū nō ꝓsone sz eēntie vel nature vt est in duabꝰ ꝓsonis. Sed q̄m Aug. vr̄ dicere q̄ ꝓncipiū dictū de pr̄e z filio dicat notionē cōmunē. sīlr mgr̄ dicit vltimo capi. q̄ dicit vnitatē notōis. z ꝓncipiū importat relatiōem. et eēntialiter nō referr̄. iō nec iste modꝰ ē adhuc oīo cōueniēs. lz sit alijs ꝓbabilior. Et iō ē q̄rtus modꝰ dicēdi. q̄ ꝑ nomē ꝓncipiū stat ꝑ notione. nō tñ in compatione ad suppositū. sz ad naturā z vim spirātiuam. et vnū ipōrtat vnitatē circa ipm̄ fm̄ q̄ cōpetit ei acceptōni. Et ꝑ pz sic. Cū em̄ pr̄ z filiꝰ spirāt spm̄ sāctū inq̄tū vnꝰ ōs impōcessibilis. z inq̄tū vnꝰ ōs fit in eis volūtatis vnitas. inq̄tū impōcessibil fit volūtaꝝ vna fecūditas. z vna fecūditas dicat vnitatē ꝓncipij. dōm q̄ sine distinctōe ↄcedēdū ē q̄ pr̄ z filiꝰ sūt vnū ꝓncipium
17 spūssācti. Et ad illō q̄ qr̄ quā vnitatē dicat ꝑ q̄ ē vnuz circa ꝓncipiū. dōm q̄ cū ꝑ nomē ꝓncipiū ꝺ pluribꝰ sūt dicat. nō ꝓ stare ꝓ ꝓsona. z cuz itez̄ dicat respectū ad ꝓsonā ñ ꝓ stare ꝑ eēntia. ḡ necesse ē q̄ stet ꝓ notiōe. cū ergo dr̄ pr̄ z filiꝰ sūt vnū ꝓncipiū. vnū dicit vnitatem notōis. in compatōe tñ ad vnitatē nature z vis spira/
18 tiue. sicut patebit ī alio ꝓbleumate. z ꝓz ex ꝓdictis. ¶ Ad illō q̄ obūcit postmodū q̄ ꝑ ꝓncipiū nō ē illō demonstrato pr̄e z filio rñderi ꝓt dupl̄r. Primo q̄ non ꝓt dici ꝑ z illud. q. ꝙ regulā nō cadit distinctio nisi vbi est ex diuersis causis vnio. q̄m igit̄ vnio oīmoda ē in cōmunione ꝓncipij. ita q̄ nō multiplicēt. iō nō ē ibi ꝑ z illud
19 Aliter ꝓt dici q̄ cū dr̄ ꝑ z illud. aut demōstrat formaz. aut suppositū. aut vtrūq̄. Si formā falsa ē. Si suppositū vel vtrūq̄. ꝓa ē rōne suppositi. z iō nō sequitur q̄ duo. q. forma nō multiplicat. Sīlr ꝓt argui in ꝑ noie
20 ōs. ¶ Ad duo sequētia rel̄ pōdent q̄dā q̄ ꝑ nomē ꝓncipiū nō ꝓt subūci. nec adipm̄ ꝓt fieri relatio. q. tenet ad/iectiue. Sz illō nihil ē. q. nomē ē substātiuū. ergo potest subūci z ꝑdicari. z ad euz relatio fieri. Et si dicant q̄ ad ꝑ inuētū est. illō nihil ē. q. nō ꝓt ꝑdicari. z itez̄ inuētio dz hr̄e rōnem. z nos videmus q̄ potest fieri relatio vt si dicatur. In ꝓncipio erat ꝑ buz. in q̄ ꝓncipio erat spūs. q. nō in alio erat sz ī eodē. Etiā ꝓt subūci. q. si pr̄ ē ꝓncipiū spūssācti. a simplici ↄuersa. ꝓncipiū spiritussācti ē pr̄. Propt̄ q̄ dicit ꝓpriū. vnū dicit vnitatē notōis q̄ cōmunis ē duob⁹ et q. vnitatē dicit cōem. iō ē ꝑ ꝙñs. vnū ꝓncipiū spūssanctiē filiꝰ z pr̄. ergo filiꝰ est pr̄. sicut ꝑ vnꝰ ōs est pr̄ z
21 filiꝰ. ergo pr̄ē filiꝰ. ¶ Ad vltimū q̄ obūcit aut vnum q̄ ē pr̄ z̄. dōm q̄ q. vnū dicit cōem spirātiōem vt ē in pluribꝰ. iō nō ↄtingit diuidere aut vnū q̄ est pr̄. aut vnū q̄ nō ē pr̄. vt si dicat. oīs hō ē aīal. aut aīal q̄ ē albū. aut aīal q̄ nō ē albū. neutz̄ ē dari. q. aīal cōmunit stat ꝑ aīali albo z nō albo. ita q̄ ꝑ vtrūq̄ sīl reddit locutionē verā. Sīlr in ꝓposito ꝓncipiuz stat ꝑ ꝓncipio q̄ ē pr̄ z q̄ ē filiꝰ. z iō nō licet ibi diuidere z descēdere imo ē figura dictōis ex mutatōe suppositōis z̄c.

¶ Questio II d

Utz sint iste ↄcedēde pr̄ z filiꝰ sūt vnꝰ spirator vel sūt idē ꝓncipiū spūssācti. Et q̄ hec sit ↄcedēda. sūt vnꝰ spirator. vr̄. q. pr̄ z filiꝰ nō sūt vnū ꝓncipiū nisi q. spirant vnica spiratōe. ḡ cū ꝑ nomē spirator importat ipaz spiratōem pa. z fi. sūt vnꝰ spirator. ¶ Itē q. pr̄ z filiꝰ vnica creatōe creāt. nō tm̄ dicūt vnū ꝓncipiū creature sed etiā vnꝰ creator. ḡ cū sīlr vnica spiratōe spirāt. sūt vnꝰ spirator. ¶ Itē q. sint idē ꝓncipiū vr̄. q. vnitas ñ multiplicata facit idēptitatē oīmodā. sz pr̄ z filiꝰ sūt vnuz ꝓncipiū spūssācti. ita q̄ vnitas ꝓncipij nllo mō multiplicat. ḡ sūt idē ꝓncipiū. ¶ Itē hec ē ꝙa pr̄ z filiꝰ eadez spiratōe spirāt. sz idē importat ꝑ nō ie ꝓncipiū q̄ ꝑ nomine spiratio. ḡ ab eq̄pollēti pr̄ z filiꝰ sūt idē ꝓncipiū. ¶ Cōtra. spirator z q̄ spirat eq̄pollēt. ḡ sicut vnꝰ spirator. ḡ vnꝰ z qui spirat. sz hec ē falsa vnꝰ spirat. q. nō vnꝰ sz duo sūt q̄ spirāt. ḡ z̄c. ¶ Itē spirator importat ipam spiratōem in ↄcretione ad suppositū. aut ḡ illō ē essentia. aut ꝓsona. Nō eēntia. ḡ ꝓsona. ḡ si pr̄ z filiꝰ sūt vnꝰ spirator. sūt vna ꝓsona vl̄ hypostasis. ¶ Itē q̄ ñ sit cōcedēdū q̄ sint idē ꝓncipiū videt. Si em̄ sūt idē ꝓncipiū sūt idē. sz hec ē falsa q̄ pr̄ z filiꝰ sūt idē. ḡ z ꝓma est falsa. Q̄ aūt sequat manifestū ē. bñ sequit sūt idē aīal. ḡ idē Q̄ itez̄ hec sit falsa sūt idē ꝓz. q. sūt distincti. ḡ nō sūt idē. ¶ Itē ꝑ q̄ ē idē ē ꝓnomē relatiuū. ḡ cū ꝓnomē certā designet ꝓsonā. z relatiuū sit notās idēptitatē. in eo q̄ ḡ refert significat idēptitatē in suppositō. sz illō non est eēntia sz ꝓsona. ḡ significat q̄ sint eadem ꝓsona. q̄ cū sit falsū. restat q̄ illa locutio sit falsa. ¶ R̄. dōm q̄ 22
hec locutio pr̄ z filiꝰ sūt vnū ꝓncipiū spūssācti simplicit recipit. hec aūt pr̄ z filiꝰ sūt vnꝰ spirator nō recipit. z hec sīlr nō admittit. pr̄ z filiꝰ sūt idē ꝓncipiū. Cuius ei videant eq̄pollere illi. nō tñ eq̄pollēt. Differēti em̄ mō in his locutionibꝰ spiratiōis notio significat. Propt̄ q̄ notādū q̄ notio ꝓt significari dupl̄r. sz in abstractione vl̄ in ↄcretōe. In abstractōe vt si dicat spiratō. In ↄcretione vt si dicat ꝓncipiū vl̄ spirator. In ↄcretione aūt ꝓt significari vl̄ in compatōe ad ſbiectū in rōne suppositi. vl̄ in compatōe ad subiectū in rōne actiui vl̄ vtroq̄ mō. Significat ḡ notio spiratōis in ↄcretō/ne ad subiectū in rōne suppositi ꝑ ꝑ nomē spirator. q̄ ē nomē ꝺbale. z q. suppositū buꝰ noīs ē ꝓsona. ñ vna ꝓsona sz due. iō dicimꝰ duos spiratores nō vnū. Nec ē sīle ꝺ ꝑ q̄ ē creator. q. cū sit nomē cēntiale significat in ↄcretione ad subiectū q̄ ē ſba. Et illō ē vnū in tribus. sz notio ad ꝓsonā q̄ tz se multiplicat nō est vna in duabꝰ. Significat etiā notio in compatōe ad subiectū in rōne actiui. vt ꝑ name ꝓncipiū q̄ dicit origi/nē. z q̄m subiectū agit ꝓ virtutē. z virtꝰ respicit naturaz. cū in pr̄e z filio sit vna natura z vna ꝙtus nō multiplicata. ꝑ ꝑ nomē ꝓncipiū significat notio spiratōnis vt nullo mō multiplicata. iō dicimꝰ pr̄ z filiꝰ sūt vnū ꝓncipiū spūssācti. z vnū dicat vnitatē notōis. z vis spiratiue. z nature in spirātibꝰ. Hinc ē q̄ pr̄ nō dicit plura ꝓncipia lz plures habeat notōes. q. nō hz diuersas vires z naturas. Significat etiā in compatōe ad subiectū vt in rōe suppositi z actiui. cū dicit idē ꝓncipium q̄m ꝓnomē idē q̄ certā desiderat ꝓsonā significare. respicit suppositū z ꝓncipiū sicut dictū ē. respicit ipm̄ vt actiuū. z q̄m suppositū nō ē idē nec vnū. iō hec ē falsa pr̄ z filiꝰ sūt idē ꝓncipiū. Hec igit̄ ē ꝙa pr̄ z filiꝰ sūt vnū ꝓncipiū. ꝺ aūt ē falsa sūt vnꝰ spirator. Hec itez̄ falsa. sūt idē ꝓncipiū spūssācti. z rō hoz oīm pz ex ꝓdictis. ¶ Ad 23
illō ḡ q̄ obr̄ ꝓmo q̄ sint vnū ꝓncipiū. q. vnica spiratione spirāt. dō q̄ ꝑ ñ ē tota rō sz ꝺ ē tota rō. q. vnica spiratōe z vnica ꝙtute ī vnitate nature spirāt eūdē. z ꝓncipiū ꝺ mō ipōrtat illā notionē. z iō sūt vnū ꝓncipiuz. Nō sic aūt significat illa notio ꝑ ꝑ nomē spirator q̄ ē nomē ꝺbale z descēdit a ꝙbo q̄ ↄcernit suppositū ꝓsonale Spirator em̄ dr̄ ille q̄ spirat. z ille ē ꝓsona. ¶ Ad 24
illō q̄ obūcit de creatōe iā pz rñsio. q. creatio non tm̄ hz vna ꝙtute fieri. sz etiā hz vnū suppositū. z ipm̄ ē ſba pr̄ em̄ nō creat tāq̄ ꝓpriuz subiectū. sz ipa ſba diuina q̄ vnica ē. sz suppositū spiratōis nō ꝓt cē ſba sz ꝓsona. iō

nō dr̄ q̄ pr̄ ⁊ filiꝰ vnꝰ sint spirator. Ad illō qō obiciꝫ tur q̄ idēptitas ēvnitas nō multiplicata. dōm q̄ illud non sufficit. nisi sit talis vnitas q̄ non multiplicetur nec compatiatur secum pluralitatem suppositoꝝ quā excludit idemptitas. ⁊ quia vnitas principiū compa/
26 titur pluralitatem psonaꝝ. ideo patet illud. Ad illō quod obiciꝫtur q̄ eadez spiratione spirant. dōm q̄ nō sequitur ex hoc q̄ sint vnus spirator. cuius em̄ eadem sit notio. tamen suppositum non est idem. Et cum dicitur idem principium. notatur idemptitas in vtro/q̄. Cum dicitur eadem spiratione. notatur idemptitas in altero ideo hec non sequitur ex illa. nec vna infert aliam.

Dist. xxx. de his que proprie⁊ temporaliter dicuntur de deo.

Unt em̄ quedam que ex tēpore de deo dicunt. Supra egit magister de relatiuis que conueniunt deo proprie et eternaliter. Hic agit de his q̄ conueniunt deo ꝓprie ⁊ tēporaliter. Et habet hec ps duas. In prima magister agit de relatiuis q̄ ex temꝑsonis ꝓueniunt. sed tamen appropriari possunt. vtsimilis ⁊ eqlis. j. dist. xxj. Preterea considerari oportet. cum tres psone. Prima pars habet quatuor partes. In prima ostendit aliq̄ nomina dici de deo et tēpore exemplificans de pluribus. In secunda q̄ exemplū videbatur inconueniēs de hoc nomine dominꝰ. opponit ⁊ soluit. ibi. Sed hic aliquis diceret q̄ nō ex tempe. In tertia ꝑo quia dictum videbatur falsuz qō aliquid ex tempore diceretur de deo. ⁊ ideo mouet ⁊ soluit dubiuz. ibi. quō q̄ obtinebimꝰ nihil fm accidens. In quarta ꝑo ex predeterminatōe soluit quoddā dubium in precedentibus quesitum. ibi. hic potest solui questio superius ꝓposita.

a Creator dominus ⁊c. Videtur q̄ magister falsē dicat ista nomina deo ex tempore conuenire. quia dominū vt dic̄ Boetiꝰ est potestas coercendi sbditos. sed hec est in deo ab eterno ergo ⁊c. Itē dominus vt dicit Ambro. est nomen nature. ergo si natura est eterna. ergo et dominium. Itē de hoc nomine creator obiciē. quia nō dicitur lector quia actu legit. sed q̄ habilis est ad legendum. sed deus habilis ē ad creandum. ergo ⁊c. Juxta hoc queritur de horum nominum significatione ⁊ connotatione⁊ vnde habent rationem connotandi. cum diuina essentia sit principale significatum. ℟. dōm q̄ cuius diuina essentia non habeat vere respectum ad creaturam. tamen contingit eam intelligere ⁊ significare per modū respectus. nec tamen intellectꝰ est vanus propter hoc q̄ totam rationem respectus realis ponit in creatura Dm̄ igitur huiusmodi nomina dicunt respectū a quo imponuntur. cuius imponantur essentie. ideo dicunt fm exigentiam illius respectus. Ideo intelligendum q̄ quedaz dicūt respectum solum. vt dominus. quedaz dicūt respectum et essentiam. vt creator. Ostendit aliqua nomia dici de deo ex tempe ponens exempla. a

Unt em̄ quedam que ex tempore de deo dicuntur. eiq̄ temporaliter conueniunt sine sui mutatione. et relatiue dicuntur fm accidens non quod accidit deo sed quod accidit creaturis. vt creator. dominus. refugium. datum vel donatū ⁊ hmōi. De his Aug. in. v. li. de tri. ait. Creator relatiue dicitur ad creaturam sicut dominus ad seruum Item non aliquem moueat q̄ spūssanctus cuz sit coeternus patri ⁊ filio. dicitur tamen aliquid ex tempore veluti hocipsum quod donatum diximus. Nam sempiterne spūssanctus est donum. temporaliter autez donatum. Et si dominus non dicitur nisi cum habere incipit seruum. etiā ista appellatio relatiua ex tempore est deo. Nō enim sempiterna creatura est. cuius ille dominus est. ergo dominum esse non sempiternum habet. ne cogamur etiam creaturam sempiternam dicere. q̄ ille sempiterne non dominaretur. nisi etiā ista sempiterne famularetur. Sicut autem non potest esse seruus qui non habet dominuz. sic nec dominus qui non habet seruum.

Di. xxx. 1

Aug⁹.

a a

Opponit contra exempla ō hoc nomine dominus. q̄ non ex tempore sit dominus. q̄ est dominus temporis quod non est ex tempore. b

Sed hic aliquis dicet q̄ non ex tempore competit deo hec appellatio qua dicitur dominus quia non est tm̄ dominus rerū que ex tempore ceperunt. sed etiā illius rei que non cepit ex tempore. id ē ipius[b] temporis quod n̄ cepit ex tempore. quia non erat ante tempus q̄z incipit esse actū. Temporis q̄ō non cepit ex tempore ⁊c. videt hoc falsū. q̄ cū q̄ō incipit esse tēporale ⁊ oē tpale mensurat tpe ⁊ oē effectū vt creator ⁊ iustus. et vtraq̄ sūt sb duplici differētia. quia aut importāt respectuz ad rem presentez. aut ad rē futuraz. siue ad rem in actu vel habitu Primo mō quia ponunt creaturam in actu dicūtur soluz cū creatura incipit. secūdo modo ab eterno. Scōm hoc q̄ si dominus ⁊ creator iportant respectū in actu ab eterno nō possūt dici. Si autē in habitu possunt. Tamē vsus communis accipit hmōi nomia vt connotāt in actu. ⁊ ideo dicit Aug. ea dici cum tempore. Nō ergo dicit boetius intelligendum q̄ est potestas coercendi subditos habitus sed non habēdos. Quod dicit Ambro. patet q̄ non cogit. quia cuius imponatur nature. tamen imponitur a proprietate nature vt dicit respectum ad creaturas. et ideo cōnotat quid creatum. ⁊ sic patent omnia. quia ratio cōnotandi est modus significandi. b

peret. Et ideo non cepit eē dominus ex tempore. Ad qd dici potest. quia licet nō ceperit ex tempore dominus esse temporis. cepit tamen esse dominus temporis. quia non semper fuit tempus. ⁊ ipius hominis ex tempore cepit esse domin⁹ De hoc Augu. in eodem libro. cōtinue ita ait. Quisquis extiterit qui eternum deuz solum dicat. tempora vero non eē eterna propter varietatem. ⁊ mutabilitatez. sed tamen ipa tempora nō in tempore esse cepisse. quia non erat tempus ante q̄z tempora inciperent. ⁊ ideo nō in tempore acciderit deo vt dominus esset. quia ipoꝝ tempoꝝ dominus erat. que vtiq̄ nō in tempore esse ceperūt quid respondebit d homine q̄ in tempore factus est cuius vtiq̄ dominus nō erat anteq̄z esset. Certe vt dominus homis esset ex tempore accidit deo. ⁊ vt omnis amoueatur controuersia. certe vt tuus dominus esset vel meus qui modo esse cepimus. ex tempore habuit.

Mouet dubium ⁊ soluit quomodo aliquid ex tempore dicatur de deo. c

Quomō ergo obtinebim⁹ nihil ꝑm accidens dici de deo. nisi quia ipsius nature nihil accidit quo mutetur. vt ea sint accidentia relatiua que cuz aliqua mutatione rerum de quib⁹ dicuntur accidunt. sicut amicus relatiue dicitur. Non em̄ amicus esse nicipit nisi cum amare cepit. Fit ergo aliqua mutatō voluntatis vt amicus dicatur. c Nummus vero cuz dicitur p̄ciuz. relatiue dicitur. nec tamē mutatus est cum esse ceperit p̄cium. nec cuz dicitur pignus ⁊ huiusmodi. Si ergo numm⁹ potest nulla sui mutatōne totiens dici relatiue. vt neq̄ cum incipit dici. neq̄ cū desinit. aliquid in eius natura vel forma qua nummus est mutatōnis fiat. quanto facilius de illa incōmutabili dei substātia debem⁹ accipere q̄ ita dicatur relatiue aliquid ad creaturam. vel q̄uis temporaliter incipiat dici. nō tamen ipi substantie dei accidisse aliquid intelligatur sed illi creature ad quam dicitur q̄liter etiam refugium nostrum dicitur. Refugiū enim nostrū dicitur deus relatiue. ad nos enim refertur. ⁊ tunc refugiū nostrum fit cum ad eum refugimus. Nunquid tūc fit aliq̄d in eius natura quod anteq̄ refugeremus ad eum non erat? In nobis ergo fit aliqua mutatio. qui ad eum refugiendo efficimur meliores. In illo autē nulla. Sic ⁊ pater noster eē incipit. cum per eius gratiam regeneramur. q̄ dedit nobis potestatez filios dei fieri. Substātia ergo nostra mutatur in melius cum filij eius efficimur.

tale cepit in tempore ⁊c. Si tu des instantiaz in ꝑpetuis. obijcitur. q̄ nihil magis est variabile q̄ tempus. sed omne tale eē temporale. ergo ⁊c. Itē si tempus non incepit in tempore. ergo cepit extra tempus ꝯ fuit temp⁹ extra om̄e tē-
2 pus. R⁹. dd̄z q̄ q̄tuz ad p̄sens pertinet quia de initō temporis debet dici in secūdo. differt īcipere ex tpe ⁊ ī tpe ⁊ cuz tēpore Quia ex dicit ordinez et ita p̄supponit temp⁹ tanq̄ anterius ⁊ ideo nihil cepit ex tempore nisi quod sequitur tempus. In tempore dicit tēporis existentiam. sed tempus non fuit in sui initō cū sit successiuū. ideoq̄ sūt eq̄lis duratio/nis. cum tempore non ceperūt. nec ex tempore nec in tēpore. sed cum tempore id est cuz temp⁹. cepit. Si q̄ras quō tp̄s cepit. breuiter dicendum q̄ nullo predictorum modorum. sed cepit in sui principio. et ideo non cepit extra tempus.

Aug⁹.

Ad illud quod obijcitur q̄ ex tempore mensuratur temporale. dicendum. q̄ temporale quod extollit a tempore. mensuratur et incipit a tempore. sed illud non extollitur quod incipit cum tempore. et ratio predicta est.

3 c Nummus vero cum dicitur precium ⁊c. Videtur false dicere q̄ nummus mutatus non est cū ceperit esse precium. quia eē p̄ciuz est accidēs nummi ⁊ modo
c inest ⁊ prius nō inerat. ergo nūmus mutat⁹ est R⁹. dicenduz q̄ relatio non predicat quid absolutum. sed predicat ordinem ad alteruz ordo aūt respicit dispositionem ordinatorum. Quedaz igitur sūt ordīabilia ita q̄ vtrūq̄ est in potentia. ⁊ tunc relatō introducitur per mutationez factam in vtroq̄. Quedam sūt ordīabilia ita q̄ alteruz quantū est de se in actu est. sed alterū in potētia. sicut patet de duobus. quoruz vnus q̄ est actu alb⁹. actu habet proprietatem ꝑm quaz attenditur similitudo. ⁊ ideo altero de non albo facto albo fit ꝑfecta similitudo. Non ergo oportet q̄ relatō semper inducat mutationē in vtroq̄ extremorum propter sui corruptionem vel defectionez. sed sufficit q̄ in altero. Et ratio visa est. quia respicit duplex extremū. Et q̄r vnū potest esse de se in actu. altero existente in potentia. sicut in nummo qui est in potestate possidentis q̄ fit pignus. vl precium. vel arra. ꝑm mutationem factam in ipo.

Per similitudinē ostēdit q̄ p̄t deus dici q̄d ante nō dicebat sine sui mutatione vt nūmus dicit precium

Q̄ de⁹ dicit refugiū relatīe ⁊ ex tempe sine sui mutatione.

Q̄ pat dicit relatiue

Nec aduenit nummo aliquid absolutuz. sed ordo qui ex parte nummi erat in actu. ex parte illius quod erat in potentia fit in actu. ⁊ ideo mutatur illud non mutato nummo.

4 d Accidens est in creatura? Obꝫcit. cum relatio est creature ad creatorem. videt hoc falsū. quia ꝓtingit rē intelligi accidente remoto. g̃. si relatio ad creatorem accidit creature. g̃ illo remoto ꝓtingit rem creatā intelligi circūscripto respectu ad creatorem. Itē si relatio qua creatura refertur ad creatorem est accidēs. cuz illud sic creatum refertur. et ita p accidens. ꝛ sic de alio. ꝛ ita ē abire in infinituz. Rō. dōm q creatura q̃tū ad esse primū essentialiter dep̄dēt et talis relatio q̃ exprimit illā dependentiam nō est creature accidentalis sed magis essentialis. q̃tum aūt ad eē fm siue ad bene esse dep̄dēt eēntialiter. quia illud bene esse accidentale est. iō talis relatio fm accidēs dicitur. vt filiatio fm q dicit adoptionē et de tali intelligit Aug. Ad illud quod obꝫcitur q relatō relatōe alia referr. aliqui volunt dicere q creatura seipa refertur tamen illud nō videtur esse dōm. quia nulla creatura est sua relatio. cum non sit summe simplex. immo hoc ipsum quod refertur aufert simplicitatē. ideo dicendum q sicut relativa referuntur ꝓprie que dicunt rem sbstratam cum respectu. ipe autez

Sūmatim ꝓdictoꝝ intelligēriam perstrīgit.

Similiter ꝛ ille pater noster eē incipit. sed nulla sue cōmutatione substantie. Q ergo tpaliter dici incipit dōs quod antea non dicebatur manifestum est relative dici. non tamē fm accidens dei q aliquid ei acciderit sed plane fm accidens eius ad quod dici aliquid deus incipit relative. Ex his apte ostendit. q quedaz de deo tpaliter dicūtur relative ad creaturas sine mutatōne deitatis. sed nō sine mutatione creature. ꝛ ita ꝺ accidens est in creatura non in creatore. ꝛ appellatō qua creatura dicitur relative ad creatorem relativa est. ꝛ relationem notat que est in ipsa creatura. Appellatio vero illa qua creator relative dicitur ad creaturam. relativa quidem est. ꝺ nullam notat relationem que fit in creatore.

5 Soluit dubium quesitū dist. xviij. ibi. post hoc querit vtruz spūssanctus ad seipm referat. Et est questio vtrum spūssanctus dicatur datuz relative ad se cum ipe det se. ꝺ Hic ꝓt solui questio superi? ꝓposita: vbi q̃rebat cū spūsācti? dicatur donū ꝛ datum vel donatum. vtrum eadem ratione vtrumqz nomē cōueniat. Qd autem datur refertur ad eum qui dat ꝛ ad illum cui datur. et cum spūsāctus det seipm vtrū ad seipm relative dicatur cum dicitur dari vel donari.

Cui questioni respondētes dicimus spmsanctum dici datū vel donatum relative ꝛ ad dantem ꝛ ad illum cui datur. dans autez siue donator est pater cū filio ꝛ spūsancto. ꝺ nec tamē dicimus spmsanctum referri ad se. sed appellatio dati vel donati refertur ad dantem ꝛ ad recipientem. quia nō ꝓt aliquid dici datum nisi ab aliquo ꝛ alicui detur. Cum aūt spūssanctus dari a se vel datus a se dicitur. relative quidem dicitur ad illum cui datur. ꝛ est appellatio relativa. ꝛ in illo cui datur mutatio fit non in dante.

relationes siue respectus non referūtur. immo magis alia referūt. quia nō sunt entia sed entiū. Sic in ꝓposito dōm q ipe relatōes p se non referunt. sed cū sbstantiis ita q vnū cū alio et per aliō. iō non est vltra querere aliō quo referunt. ꝺ Nec tn̄ dicimus 6 spmsanctū referri ad se. Cōtra vr posse referri ad se q? spūssanctus ē donuz. ꝛ donuz refert ad donātem. et ipe est donās g̃ necessario ꝓcluditur qꝺ refertur ad se Rō. dōm q ꝺ nomen spūs dicit relationem fm esse. et ideo q? relatōe fm esse nihil refertur ad seipm fm idē. nullo mō spūssanctus in q̃tū spūs ad se refertur. Iz donū non tm̄ ꝓportat relationem fm esse vtputa cum dicit autoritatem in dante. sed etiam fm modū dicēdi. vt quādo dicit largitatē ꝛ potestatem in donāte. ꝛ quia talis potest fm modum intelligendi comparari ad se datuz in q̃tū datum dicitur ad se. in q̃tuz dans nō. ideo concedit q appellatio dati vel donati sequitur ad spmsanctum non autez spūssanctus.

AD intelligentiaz eoꝝ que dicunt in hac distinctione tria queruntur. Primo vtrum aliquid dicatur de deo ex tempore. Secundo dato q sic. queritur vtrum ea que dicuntur de deo ex tēpore dicantur per se vel per accidēs. Tertio vtrum dicantur fm sbam an fm relationem.

Questio I a

QAliqua dicantur de deo ex tempore ostenditur sic. Non est dominus nisi habeat seruuz sicut dicit Aug. sed deus dicitur dominus ꝛ non habuit ab eterno seruuz. ergo ex tempore. ergo ꝛc. Itez actioni respondet passio ita q sūt simul. sed deus creat. ergo aliquid creatur. sed non creatur aliquid nisi ex tempore. ergo non creat nisi ex tempore. ergo ꝛc.

Item nulli conuenit esse hominez nisi ex tēpore. eo q esse humanum habet principiū. sed deo cōuenit esse hominem. ergo ex tempore. Itez sicut se hz tēporale ad tēporale. ita eternū ad eternū. ergo mutata ꝓportione sicut se habet eternum ad temporale. ita temporale ad eternum. sed eternuz sic se habet q dicitur de temporali. vt cum dicitur petr? est predestinatus. g̃ ꝛ tēporale poterit dici ꝺ eterno Contra omne temporale est creatum. sed deus ē increatus. et horum est summa distantia. sed illorum inter que est summa distantia vnū non ꝓdicatur de altero. ergo ꝛc. Item omne temporale est mutabile ꝛ variabile. sed omne illud de quo ꝓdicatur mutabile. circa ipm est mutabile. cū igit deus

non sit mutabilis ꝛ variabilis. patet ꝛc. ¶ Item nihil eternum est ex tempore. sed omne quod predicatur de deo est deus. et ita eternum. ḡ nihil tale potest dici ex tempore. ¶ Item omne quod est aliquid ex tempore incipit esse aliquid quod non erat prius. ꝛ omne tale ē mutabile. ergo nihil tale est in deo. ergo ꝛc. Si dicas ꝙ non predicatur aliquid de deo ex tempore predicatione per essentiam vel inherētiam. sed per causam que non ponit aliquid in deo sed in effectu. Contra. cum dicitur deus est creator. hoc dicitur ex tempore. ꝛ non per causam. ergo responsio illa nulla. Probatio. Omne quod dicitur de aliquo per causam. de alio dicitur per essentiam vel inherētiam. sed creator de nullo alio a deo dicitur. nec per essentiam nec per inherentiam. ergo ꝛc. ¶ Item quod dicitur de alio per causam potest inferri p̄ modum habitudinis causalis. vt dies est sol lucens sup̄ terram. ḡ dies est a sole. ḡ si p̄ cām deus est creator. pari rōne deus a creatura vel econuerso.

¶ Item quod predicat solum p̄ cām non est idem illi de quo predicatur. sed cū dicitur deus creat. actio dei ē deus. ergo non p̄dicat p̄ cām. ¶ Item cū dicit deus dominus. dñs nō dicit aliq̄ genus cause. ꝛ tamen dicitur ō deo. ergo p̄dicta responsio nō est sufficiēs. ¶ Rō dō ꝙ aliquid dici ex tpe est dupliciter. aut quia ipm ē tempale. aut quia dicit respectū ad tempale. Primo mō nihil p̄dicat de deo p̄ essentiā vel inherētiam. sicut phant quatuor rationes ad hoc inducte predicatur tm̄ per cām. vt si dicatur deus est homo. ꝛ hoc non ponit mutatōem vel esse temporale circa deum sed circa creaturam. Allio mō dicitur aliquid ex tpe eo ꝙ de rātōne sui nominis dicit compatiōem ad aliquid temporale. vt dñs ꝛ creator. sed tamen de sua principali significatione importat essentiam. nam dñs importat dominū q̄d est prās cohercendi subditos. ꝛ hec est diuina eētia. Similiter creator importat diuinam actionē que est diuina essentia. vtrum aūt tamen significat in respectu ad creaturam. ꝛ ita connotat creatum ꝛ temporale Om̄ ergo quod implicat in se contingēs ꝛ necessariuꝫ denominatur totum cōtingēs. similiter quod eternuꝫ et tpale totum denominat tpale. ꝓpter naturam totius copulati. quod ponit vtramq; ꝑtem. ꝛ falsificatur p̄ vtraq; parte ꝛ p̄ altera. hinc est ꝙ talia dicūtur ex tpe non rōne principalis significati sed ratione cōnotati i creatura. ꝛ per hoc patent quatuor argumenta sequētia. Concedēdum est enim ꝙ non omne quod ex tempore dicitur de deo dicitur per cām. sed vel dicitur p̄ cām. vel per vnionem. vel p̄ quandam compationem ad tpale. ꝛ sic patent omnia. ¶ Ad illud ergo q̄d obūcitur. ꝙ tpale est creatum ꝛ mutabile. dō m̄ ꝙ loquitur 8 de tpale primo modo. ꝛ hoc non dicitur de deo nisi p̄ cām vel vnionem. ¶ Ad illud quod obūcitur ꝙ omne 9 q̄d predicatur de deo est eternum. dō ꝙ hec est duplex q̄ eternū p̄t teneri adiectiue vel substantiue. Si adiectiue. sic falsa est. Aliquid em̄ predicat de deo cuī duratio nō est eterna. Si substantiue. vera est. ꝛ sic est sensus. Om̄e q̄d p̄dicat de deo est aliq̄d eternū. Nec tamē sequit̄ est eternum. immo est ibi fallacia accidēt̄. sicut hic. creatio est deus. ꝛ deus est eternus. ergo creatio ē eterna. ita in predicta. Aliquid em̄ q̄d est eternum ratione principalis significati. id est quod est aliq̄d eternum. ratione connotati dicit tpale. ¶ Ad illud quod obūcitur. ꝙ illud quod est ex tempore incipit aliq̄d esse dō m̄ ꝙ illud non est in deo ꝓpter mutationem aliquaꝫ factam in ipō. sed in creatura. ꝛ illud determinatuꝫ est supra distinctōne. viij.

¶ Questio II b

Sc̄o queritur vtrum que dicunt de deo ex tpe dicātur p̄ se vel p̄ accidens. Et ꝙ fm accidens ostēditur b̄ mō Aug. v. ō trini. ꝛ habetur in littera. ꝙ dominꝰ eēt hominis ex tpe accidit ei. ¶ Item hoc ipm̄ videt rōne quia omne quod adest ꝛ abest ꝓter eius de quo dicit corruptiōem. predicat fm accidens. hec est p̄ se nota. sed omnia hec que tpaliter dicuntur de deo sūt hmōi. ḡ ꝛc. ¶ Itez quod predicatur p̄ se de aliquo semp̄ inest illi. ḡ ab oppositis quod predicatur de aliquo. ꝛ nō sp̄ inest. p̄dicatur nō p̄ se. ḡ p̄ accidens. ſz talia sunt hmōi noīa. ḡ ꝛc. ¶ Itē oīe q̄d p̄dicat de aliquo. aut est conuertibile cum ſbiecto. aut de ratione subiecti. aut p̄dicatur per accidens. sed hmōi noīa nec sunt de ratione dei. nec conuertibilia. vt patet de hoc nomine dominꝰ. ḡ ꝛc. ¶ Contra Aug. v. de trini. nihil fm accidēs dicitur de deo. ¶ Item ostendit rōne. quia in quocunq; ē ponere accidens est ponere ꝯpositōem. ꝛ p̄ ꝯsequens varietatē. sed neutrū est in deo. ergo ꝛc. ¶ Item omne p̄ accidens reducitur ad p̄ se. sed reductio est posterioris ad prius. nō ecōuerso. deus aūt nō habet prius nec simpliciter nec fm quid. ḡ nihil de deo dicitur fm accidens. ¶ Item omne quod dicitur de duobus. de vno p̄ se. de altero p̄ accidēs. p̄fectiori mō dicit̄ de eo ō quo dicitur p̄ se. sed quicquid dicit̄ de deo dicit̄ p̄fectissime ḡ nihil dicitur de deo fm accidens. ergo hmōi nomina non dicunt̄ de deo p̄ accidēs. ergo per se. ¶ Rō. dō ꝙ dici fm accidēs est triplicit̄. Uno mō accidēs dicitur per oppositum ad ſbstantiam ꝛ sic dicitur accidens p̄ prietas alīj inherens q̄ non est de rei essentia. et b̄ quidem modo nihil dicit̄ de deo fm accidens sicut dicit Aug. eo ꝙ hoc modo accidens ponit ꝯpositionem et varietatem in eo de quo dicitur. Allio modo dici fm accidens est p̄ oppostiōem ad p̄ se. ꝛ sic dicit̄ fm accidens. aut quod dicitur p̄ aliō in essentia vt si dicat̄ paries disgregat. aut p̄ aliquid cui est q̄dam mō idē. q̄dā mō diuersum. vt puta cū dicitur de supiori per inferiꝰ vt figura habet tres. vel de inferiori p̄ superiꝰ. vt ysocheles habet tres. hoc mō non est aliquid dici de deo fm accidens. Hoc em̄ dici p̄ accidens ponit in aliquo posterioritatem ꝛ imp̄fectionem sicut ostendunt rātōnes ad hoc inducte. deus aūt nihil habet imp̄fecte. nihil habet ab alio quod sit oīno aliud. nec a superiori vl inferiori. quia hec nō̄ cadunt in deo. Tertio mō dicit fm accidens est p̄ oppositionem ad necessarium. vt illud dicatur accidere quod necessario non inest. ꝛb mō hmōi dicuntur de deo fm accidens. quia non dicunt̄ de ipō necessario. sed dicuntur de ipō per se. quia per compationem ad creaturā. Compatio aūt ad creaturam p̄ se est. quia deus est sua actio. sed tamen q̄ deus agit p̄ voluntatem que non sp̄ nec de necessitate ꝯiuncta est actui. ideo non necessaria. ꝛ ꝓtum ad hoc cadit ibi ratio dicendi fm accidens. Unde hic modus dicēdi p̄ accidens opponit̄ p̄ se in creaturis rōe eius ꝙ ad dici per se sequitur necessarium in creaturis. In deo aūt non. qm̄ idem seipō facit ꝛ voluntarie facit. ꝛ ideo in deo non habet oppositōem ad per se. Rationes ergo ostendentes ꝙ non dicunt̄ de deo fm accidens p̄cedunt fm primam ꝛ secundam acceptionē. ¶ Quod autem obūcitur ꝙ esse dominum accidit. sic intelligendum est. id est non necessario nec semper conuenit. ¶ Ad illud quod obūcitur ꝙ absunt ꝓter corruptiōem dō ꝙ ista diffinitio est accidentis fm quod adesse est p̄ inherentiam. sed sic non conuenit deo vt visum est. sed solum creaturis. Unde patet illud. ¶ Ad illud quod

10 11 12 13

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

obiicit de p se. dō. q loquitur de p se in creaturis. Ad p se eīm in creaturis sequit necessariū sed non sic in dō.

Questio III. c

Utrum ea que sic dicuntur de deo ex tempe. dicantur fm substantiam an fm relationem que sit vera relatio. Et q fm relationem videt hoc modo. Sicut pr seipo generat. ita seipo creat. tamē cuius seipo generet. generatio z paternitas dicitur vere in ipo fm relationem. ergo pari rone cuius seipso creet z dominetur. tamen quia sunt ad alterum dicunt realiter relative. Item hmōi nomina aut pure dicunt diuinā substātiam. aut supaddunt aliquem respectum. Si pure diuinam substantiam dicūt. sed sba est eterna z ab eterno. g dicunt de deo ab eterno quod falsum est. ergo superaddūt aliquem respectū. ergo relationem. Si dicas q non addunt respectum fm rem sed fm modum. Contra. aut illi modo respondet aliquid in re aut nihil Si aliquid in re. ergo realiter dicuntur relative Si nihil. g falsus est modus intelligendi. z inconuenies modus dicēdi. Item sunt quedam relativa fm esse. quedā fm dici. Sed in relativis fm dici est modus respectus. in relativis fm esse est veritas respectus. sed seruus z domi/nus sūt relativa fm esse. g vtrumq importat respectū non tm fm modum. sed etiam fm rem. ergo z. Item dominū dictum de deo ita bene dicit suppositionem sicut dictum de creatura. illa igitur suppositō. aut ponitur in deo. aut in creatura. Non in creatura constat quia tunc idem sibi supponeretur. g ponitur in deo. g suppositio est vere relatio. g z. Item cū dico de creat. hic notatur duplex respectus scz cause ad effectum. z econuerso. Aut g vterq ē in creatura. aut vterq in deo. aut vnus in deo. alter in creatura. Constat q impossibile est vtrumq esse in deo. quia deus non ē effectus. z similiter in creatura. q creatura non est sui causa. g necesse est q alter sit in deo. ergo z. Itez cū dico deus creat. deus verissime est causa. z si vera ratio cause ponit veram relationez. hmōi nomina dicta de deo ponunt veram relationem. Contra. Dyo. In causalibus z causis non recipimus reciprocatōez. ergo cum deus sit causa pfectissima creature. nō refertur ad creaturam. cuius econuerso creatura referat ad ipm. Item phs dicit q scientia fm rem refertur ad scibile. sed non conuertit. ergo si minor est dependētia dei ad creaturam q scibilis ad scietiam. ergo nulla in eo est relatio. Item rone videtur. quia hmōi nomina si dicunt relationē circa deum. aut illa est pure diuina essentia. aut aliquid supadditū. Si pure dei eētia. ergo eternum quid. g respectus hmōi nominum ē eternus. ergo de necessitate dicunt ab eterno. Si aūt dicunt aliquid supadditum. g in deo est aliqua compositio. Item omnis relatio dicit aliquam dependentiam vel saltem ordinem z habitudinem ad illud respectu cuius dicitur. sed deus non ordinatur nec terminatur. g nihil de deo dicitur relative respectu creature.

14 Rō. Ad hoc intelligēdum est sciēdum. q dici fm relationem dupliciter est. aut fm rem. aut fm modum. Realis aūt relatio triplex est Aliquādo eīm fundatur super q rietatem accidētalem. vt similitudo in duplici albedine. Aliquādo sup dependentiā essentialem. sicut respectus vel relatio materie ad formam. Nam sicut dicit phs. materia hoc ipm quod est. ad alterum est Aliquādo sup originem naturalem. sicut effectus ad causam. z filij ad patrem. Prima relatio non pt esse in deo. quia in deo nulla est. q rietas accidentalis. Secūda non pt esse in eo. quia nulla in deo est dependētia.

Tertia est in deo sed non respectu creature. sed respectu psone. hec eīm non dicit comparōem nec dependentie inclinatōem sicut prima z secūda. sed ponit distinctōnem z ordinem. z qm vere vna psona ordinat ad aliaz z habitudinē hz. z alio mō fm rē se hz ad vnā cuius ad aliā tō hec relatio ē in psona respectu psone ñ respectu creature. Nam deus ad creaturam non habet ordinez. nec habet aliam z aliā habitudinem. et ideo nullo modo ē realiter in deo relatio respectu creature. Creatura aūt ad deum habet ordinez z habitudinem mediante q rietate accidentali. z dependentia essentiali. z originena turali. ideo fm oēm modum refertur creatura ad deū. Quoniā igitur intellectus noster cum intelligit aliqd referri ad aliquid. intelligit etiam comparari illud ad illud. ideo intelligit deum p modum respectus z relationis. cui respectui in deo nihil respondet nisi diuina essentia. ex parte tamen creature respondet. z ideo nō est vanus. Concedēdum ergo q hmōi nomina dicta ō deo non important relationē in deo fm rem. sed soluz fm modum intelligendi. Ex his patet questa. Ad 15
eīm obiicit de pre. dō q nō est simile. q pris ad filiū est ordo z habitudo z alia habitudo ad filiū cuius ad spūm sanctum. deus aūt sicut dicit phs non habet ordinem nec aliquaz habitudinem. nam prima causa eodem mō se habet ad omnia. cuius alia alio z alio mō se habeāt ad ipam. vt in. xj. prime phie dicit q primum z summum bonum nō ordinatur ad hec creata. Ad illud quod 16
obiicitur. si non dicunt relationē. g pure sbam. dōm q pure circa deum dicunt sbam fm rem. sed relationem fm modum intelligendi. in creatura vero fm esse. Et quod obiicit q vanus est intellectus. dōm q falsuz est quia intellectus fundatur sup aliquid scilicet sup relationem creature cui respondet relatio fm dici in deo.

Ad illud quod obiicit q quedam sunt relativa fm 17
esse z. dōm q quedā sūt relativa fm esse ex parte virtutis q extremi. vt dūs z seruus in creatura. Quedam ex parte alterius. vt scibile z scientia. z mensuratio z mēsura. sic in proposito. Ad illud quod obiicit. q dūs dicit 18
suppositionem. z similiter creatō causalitatē. dōm q suppositio in deo est vere suppositio z vere causalitas. quia vere alij supponitur deus. z vere efficit. Tamen illa suppositio non est vere relatio. similiter nec causalitas. sed est vere diuina essentia. quia seipsa supponitur z efficit. Ad illud quod obiicitur. q est ibi 19
respectus cause z effectus. dōm q respectus effectus ibi est vere respectus. z vere relatio. sed respectus cause non est respectus nec relatio in deo fm rem sed fm modum intelligendi. fm rem vero substantia vel essentia.

Distinctio xxxj. De significatione relativorum q cōmuniter z eternaliter de deo dicūtur vt similis z equalis.

Deterea considerari oportet cum tres persone coequales sibi sint z. In precedenti prioris particula egit magister de relativis que dicuntur de deo. prie z temporaliter. In hac parte agit de hec sunt appropriabilia. ideo hec pars habet duas partes. In prima determinat eorum significatōnem. In secūda eorum appropriationē. ibi. Non est igitur hic pretermittēdum. Prima pars habet duas. In prima determinat significatōem huius nominis equalis. In secunda huius nominis similis. ibi. Hoc etiam dicim de simili z similitudine.

Ponit significatiōez huius nois eq̄lis. quō dicat̄ filiꝰ eq̄lis patri. an ꝑm substantiaz an ꝑm relationē ita ⁊ similis. a

a Preterea considerari oportet. Dubitatur de situ huius partis quia cum supra distictione. xix. actuz ē de equalitate videt̄ h̄ magister superflue repetere. 1 Rº. dicēdum ꝙ de equalitate et similitudīe est loqui dupliciter. s. a parte rei. et a parte nominis. Et prīo modo agitur de equalitate et similitudine in precedētibus. secundo hic. b Simile nihil sibi est. Ur̄ hoc falsū quia aliquis differt a se sic̄ sortes senex a se puero. ḡ pari ratione potest esse aliquid esse simile sibi. Item xp̄s homo est sibi simil̄. qꝛ nullus est beatꝰ nisi sit deo assimilatus. sz xp̄us ē maxime deo assimilatꝰ. ḡ ⁊c̄. Rº. dicendū 2 ꝙ sicut differētia aliquādo notat alietatem suppositi a supposito. vt cum dicitur petrus est alius a paulo. Aliquando alietatē in natura. vt cū dicitur christꝰ. ꝑm ꝙ homo differt a se deo. Aliquando alietatem status a statu. vt petrus senex differt a se puero. per hūc modum intelligendum de similitudine. Quando igit̄ silis dicit similitudinē suppositi ad suppositum. nō potest esse idem similis sibi. quando vero dicit similitudinez nature ad naturā. vl̄ status ad statum potest idez esse sibi similis. quia hec concurrunt in eadem ꝑsona. et ita intelligit magister. c Equalitas ergo patris et filij nō est relatio vel notio. Obijcitur. quia statī predixit. ꝙ simile et equale ē relatiuum. ergo similitudo est relatio. Rº. dicenduz ꝙ magister intelligit de notione que est ꝑsone proprietas non de relatione cōmuniter intellecta. Ul̄ alit̄ dōm ꝙ ꝟbū magistri ē causalit̄ itelligēdū sic̄ pz ex p̄cedentibꝫ. quia equalitas non cōsistit in proprietatibꝫ ꝑsonalibꝫ. sz magis in essentialibꝫ q̄ sup̄ visa sunt.

Hylariꝰ.

Quid sit equalitas.

a Preterea considerari oportet. Dubitatur de situ huius partis quia cum supra distictione. xix. actuz ē de equalitate videt̄ h̄ magister superflue repetere. 1 Rº. dicēdum ꝙ de equalitate et similitudīe est loqui dupliciter. s. a parte rei. et a parte nominis. Et prīo modo agitur de equalitate et similitudine in precedētibus. secundo hic. b Simile nihil sibi est. Ur̄ hoc falsū quia aliquis differt a se sic̄ sortes senex a se puero. ḡ pari ratione potest esse aliquid esse simile sibi. Item xp̄s homo est sibi simil̄. qꝛ nullus est beatꝰ nisi sit deo assimilatus. sz xp̄us ē maxime deo assimilatꝰ. ḡ ⁊c̄. Rº. dicendū 2 ꝙ sicut differētia aliquādo notat alietatem suppositi a supposito. vt cum dicitur petrus est alius a paulo. Aliquando alietatē in natura. vt cū dicitur christꝰ. ꝑm ꝙ homo differt a se deo. Aliquando alietatem status a statu. vt petrus senex differt a se puero. per hūc modum intelligendum de similitudine. Quando igit̄ silis dicit similitudinē suppositi ad suppositum. nō potest esse idem similis sibi. quando vero dicit similitudinez nature ad naturā. vl̄ status ad statum potest idez esse sibi similis. quia hec concurrunt in eadem ꝑsona. et ita intelligit magister. c Equalitas ergo patris et filij nō est relatio vel notio. Obijcitur. quia statī predixit. ꝙ simile et equale ē relatiuum. ergo similitudo est relatio. Rº. dicenduz ꝙ magister intelligit de notione que est ꝑsone proprietas non de relatione cōmuniter intellecta. Ul̄ alit̄ dōm ꝙ ꝟbū magistri ē causalit̄ itelligēdū sic̄ pz ex p̄cedentibꝫ. quia equalitas non cōsistit in proprietatibꝫ ꝑsonalibꝫ. sz magis in essentialibꝫ q̄ sup̄ visa sunt.

Ponit significationem huius nominis similis. quomodo dicatur filius similis patri. ⁊ q̄d sit similitudo. b

Hoc idem etiam dicimus de simili ⁊ similitudine. Cum enim dicitur filius similis patri. relatiue quidez dicitur. sed similis est patri propter vnitatem eēntie. Est ergo appellatio tantuz relatiua. Similitudo ꝟo in differens essentia. Unde quibusdam non indocte videtur nomine equalitatis vel similitudinis nō aliquid poni. sed remoueri. vt ea ratione dicatur filius equalis patri. quia nec maior est eo nec minor. et hoc propter vnitatem essentie. Ita et similis dicitur. quia nec diuersus nec alienus. nec in aliquo dissimilis. Et hoc propter eēntie simplicitatez. Non ergo ꝑm ꝙ filius est genitus a patre eq̄lis. vel inequalis. est patri. nec similis vel dissimilis. sed equalis ⁊ similis ꝑm substantiam.

Ad intelligentiam huius partis est questio de his nominibus similis ⁊ equalis. ⁊ circa hec tria queruntur. Primo queritur vtruz hec nomina dicantur ꝑm positionem. an ꝑm priuationem. Secundo queritur vtruz dicantur ꝑm substantiam an ꝑm relationem. Tertio queritur vtrū dicant mutuam relationem in patre et filio.

Questio. I a

Ex dicantur ꝑm priuationem videtur per autoritatem magistri in littera. Quibusdam videtur nomine equalitatis ⁊ similitudinis non aliquid poni. sz remoueri vt dicatur filius equalis patri. quia nec maior nec minor est eo. 4 Item hoc potest probari sic. Euclides diffinit eq̄le sic. Eq̄le est q̄d alteri suppositum non excedit nec excedit̄ ḡ cum hec diffinitio sit data ꝑm priuationem. patet ⁊c̄. Item equale et simile non tantum dicunt vnitatem sed etiam diuersitatem. sed non est ponere diuersitatem in diuinis. ergo huiusmodi nomina non dicuntur ꝑm positionem. sed ꝑm priuationem. Item equale ꝑm ꝙ dicit positionem dicit commensuratōnē. sed in diuinis nō est cōmensuratio nec excessus. ergo dicuntur per priuationem excessus non per positionem. Contra. Similitudo ⁊ equalitas ī his īferioribꝫ dicunt̄ positiue. sz h̄ ꝯpletiꝰ sunt ī deo. qꝛ vt dic̄. Aug. ī filio p̄mo repit̄ rō silitudis ⁊ eq̄litatꝭ. ḡ mlto fortiꝰ ī deo dicūt positōez

Item omnis negatio que nō ē pura negatio fundat̄ su
pra positionem·ergo cū hoc quod dico equale impor
tet remotionem excessus·7 nō importet puram nega
tionem·quia tūc chimera esset equalis deo·oportet q̄ i
portet positionē. ¶ Itez hec est falsa pater 7 filius sunt
inequales·ergo hoc qđ est inequale aliquid priuat q̄
est in deo·sed hoc nō est nisi importatū p̄ equalitatez·g̃
equalitas aliquid ponit·quia si eius oppositū priuat
necesse est ipm ponere. ¶ Item heretici dicūt hanc fal
sam pater est equalis filio·aut quia aliquid ponit·aut
quia aliquid mouetur·Nō q7 remouet·q7 dicūt hāc ve
ram pater est inequalis que remouet·g̃ quia aliq̄d po
nitur·ergo ꝛc·7 fundatur vtraq3 istarū positionū sup
oppositionē inequalis ad equale. Si em̄ equale 7 ine
quale accipiēt remotiue·tunc eorū opposita accipient
positiue. ¶ Rō. dōm q̄ fm q̄ in lra innuitur 7 docto
res antiqui dicunt·q̄ positio magistri fuit q̄ noīa que
nō dicūt p̄sonalem proprietatē vel essentie vnitatē·pri
uatiue accipiant̄·Unō q7 similis 7 equalis dicit respe
ctum patris ad filium·7 ille respectus nō est p̄sonalis
ꝓprietas·nec essentia·voluit ponere q̄ omnia talia fm
priuationem dicerent̄·sicut duo·tres·similes·7 equa
les·7 cōsimilia·Tamē ista positio stare nō pōt sicut su
pra ꝓbatum est de vnitate 7 pluralitate nominū diui
5 norū. Si em̄ in diuinis est vnitas positiue·7 pluralitas·7 hec duo faciūt similitudinē 7 equalitatem·neces
se est hec positiue accipi i diuinis·Et cōcedende sunt
6 rationes ad hoc inducte. ¶ Ad illud ergo qđ obiicit̄ q̄
equale est qđ non excedit·dōm q̄ illi negatiōi subster
nitur affirmatio 7 positio·que notificat̄ p priuationez
7 oppositi·s·excessus. ¶ Ad illud quod obiicitur q̄ nō
est diuersitas in diuinis·dōm q̄ nō indicant diuersi
tatem nisi suppositi·non forme de se·7 quia in diuinis
8 est pluralitas suppositorū·patet ꝛc. ¶ Ad illō quod
obiicit̄ q̄ fm q̄ dicunt̄ positiue dicūt cōmensurationē·
dōm q̄ in diuinis nō est cōmensuratio simpliciter·sed
tm̄ ē cōmensuratio respectu infiniti·7 hec nō ponit sim
pliciter cōmensurationez·Aliter potest dici q̄ equale
et simile de suo p̄mo intellectu ponūt vnitatem quanti
tatis 7 qualitatis·Q̄ aūt ponat cōmensurationē hoc
q̄ est equale·est·quia quātitas illa est mensurata·qm̄
ergo in diuinis est immensa·dicit ibi cōuenientiaz in
quātitate virtutis·q̃uis nō ponat ibi cōmēsuratiōez.

¶ Questio. II b

4 Utrum nomina p̄dicta dicant̄ fm substantiam·an fm
relationē·Et q̄ fm substantiā videtur autoritate ma
gistri in littera·Equalitas inquit nō est relatio vel no
tio·sed nature vnitas vel ydentitas·Et Hyla·de trini
tate·Similitudo est indifferens essentia·ergo tam si
militudo q̃ equalitas dicit diuinā essentiam. ¶ Itez
equalitas dicit̄ fm quātitatem·7 similitudo fm quali
tatem·sed in diuinis qualitas 7 quātitas transeunt in
substantiā ergo ꝛc. ¶ Item oīe qđ dicit̄ fm relationē
importat distinctiōem de suo p̄ncipali intellectu·sed si
mile 7 equale dicūt cōuenientiā·ergo nō dicunt̄ fm re
lationem. ¶ Item nihil qđ dicit̄ fm relationē dicitur
de duob9 nisi importet relationez in cōmuni·hoc dicē
ppter hoc nomen relatus 7 distinctus·sed simile 7 eq̄
le important relatiōem spālem·si eam eque importāt·
ribus·ergo ꝛc. ¶ Contra. Hyla·de trini·Similitudo
sibi nō est·s3 oīe qđ dicit̄ fm substantiā dicit̄ ad se er
go ꝛc. Item omne qđ dicitur fm substantiam dicit̄ de
pluribꝰ singulariter·sed similis 7 equalis dicit̄ plurali
ter ergo ꝛc. Item equalitate refert pater ad filiū 7 filiꝰ
ad patrem·sed nō essentia·ergo equalitas nō dicit eēn
tiam. ¶ Item aut pater est equalitas filij ad patrē aut
non·Si sic·ergo cū filiꝰ equalitate illa sit equalis pa
tri·pater est equalis sibi·qđ nō concedit̄ q̄ si pater nō
est equalitas filij ad patrem·g̃ equalitas nō dicitur de
omnibꝰ·ergo non dicit essentiam·Essentia em̄ filij est
pater. ¶ Rō. dōm q̄ fm cōmunem omniū opiniones· 9
cū simile et equale dicūt cōuenientiā pluriū in vno·q̄
de se importent distinctionem in suppositis·7 vnionē
siue vnitatem in essentia·quia distinctio ꝓsonarū spe
ctat ad modū dicendi fm relationem·vnitas essendi
ad modū dicendi fm substantiam·ideo hmōi nomina
nec oīno dicunt̄ fm subam·nec oīno fm relationē·sed
q̃dāmō fm subam q̃dāmō fm relationē·Sz q7 nō pōt
fm hūc duplicem modum dici principaliter·necesse ē
q̄ fm alterū·ideo vlterius oportet querere fm quē mo
dum accipiendi accipiunt̄ in diuinis·7 hic sunt diuer
se opiniones·Quidā em̄ dicūt q̄ huiusmodi nomina
fm cōcretionē·significata dicunt̄ principaliter fm re
lationem·Nam similes dicunt̄ habentes eandez qua
litatem·q7 ergo respicit suppositū p se fm q̄ cōcretuz·
ideo dicit̄ fm relationem·Sed in abstractiōe·q7 simi
litudo est vnitas nature vel essentie·quia respicit vni
tatem forme·p̄mo·nō distinctionē suppositorū nisi ex
consequenti·principaliter·dicit̄ fm substantiā·Sed
iste modus soluendi nō est cōueniens·Nam est eadez
significatio in concreto 7 in abstracto in principali si
gnificato·ergo si dicit̄ fm substantiam vnū·7 reliquū
similiter·ergo hoc non soluit quod dictū est·Secūda
opinio q̄ hmōi noīa dicunt̄ fm relationez in concretiōe 7 in abstractiōe di
cunt̄ principaliter fm substantiā·7 cōnotāt distinc
onem in suppositis·Et ratio ip̄oz est·quia cū simulitu
do respiciat ista duo scz conuenientiā 7 differentiā·ime
diatius 7 cōpletius respicit conuenientiā·Dicunt enim
differentes esse similes in q̃tum cōueniūt·cōuenientes
vero nō dicunt̄ similes in q̃tū differūt·Respicit ergo
similitudo distinctiōez p modū materie·s3 p modū for
me respicit vnitatē essentie·7 ideo cōpletiue dicit̄ fm
substantiā tam similitudo q̃ similis·Sed ista positio
nō pōt stare·Certū em̄ est q̄ similitudo dicit̄ respect9
aliquorū adinuicē·s3 in diuinis nō est nisi respectus p
sone ad p̄sonā·Respectus aūt p̄sone ad p̄sonā non po
test dici fm substantiā·g̃ necesse est q̄ h̄ nomen simile
q̄ a similitudine ip̄onit̄·fm substātiaz nō dicat̄·Et ista
est tertia opinio·q̄ hmōi noīa dicunt̄ fm relatiōez for
maliter loquēdo·dicūt em̄ respectū suppositorū distin
ctoz cōuenientiū in aliquo vno·et ita respectus cadit
ibi p modū formalis·s3 vnitas essentie 7 pluralitas ca
dit p modū cause·ideo ꝓprie 7 principaliter fm relati
onem·ex cōsequenti vo fm substantiā dicunt̄ causaliter
loquendo·Et h̄ magis ptz si cōsiderem9 significatiōes
horū noīm in creaturis vñ fit translatio·Similitudo
em̄ est fm qualitatē·silr 7 equalitas fm quantitatez·et
silitudo dē relatiōez formaliter·s3 qualitatē causaliter
Silr equalitas dicit quantitatē causaliter·s3 relatiōez
formaliter·Nō em̄ est smilitudo qualitas·s3 relatio q 10
attenditur fm qualitatē. ¶ Ad illud qđ obiicit̄ de ma
gistro 7 Hyla·q̄ est ēntia·dōm q̄ causaliter intelligū
tur oīes tales fmones. ¶ Ad illud qđ postea dicit·q̄ 11
equale dr̄ fm quātitatē·dōm fm q̄ dicit cām efficien
tem·nō dicit formā·sic de simili. ¶ Ad illud g̃ qđ obiī 12
citur·q̄ relatiua importāt distinctionē·dōm q̄ quedā
in diuinis dicunt̄ fm relatiōez qua sunt distinctiua re
latoz·vt pater 7 filius·7 talia ip̄ortāt respectuz distin
guentem·7 talia importāt distinctiones vt exercitam·

Quedam aũt dicuntur ſm relationẽ. q̃ ſunt relatiã. diſtinctorũ vt ſimilis et equalis. ⁊ talia importãt reſpectũ. ſed ille reſpectus non eſt notio diſtinguens ſed oñs diſtinguẽtẽ. Importat em̃ diſtinctionez vt non exercitã ſed vt ꝺicepram. Naz reſpectus diſtinguens ẽ per vnius ꝓſone ad aliã ſm q̃ eſt ab illa. In hmõi ẽo nominibus importat reſpectus vnius perſone ad aliã. ſm q̃ cõmunicant vnam naturã. Et qz
13 reſpectus eſt relatio. ideo plurificatur. quia ẽo reſpectus vnius eſſentie. iõ dicit ꝺe pluribus. Et ideo patet vltimũ qõ dicitur q̃ nullũ relatiuũ dicit ꝺe pluribus niſi dicat relatõem in cõmuni. ꝺõ em̃ q̃ ẽ non ſolũ eſt in his nominibus que importãt diſtinctiõez in cõmuni vt relatus ⁊ diſtinctus verũetiã in his q̃ dicunt reſpectũ pluriũ vt cõmunicant in aliq̃. Talle em̃ nomen dicit reſpectũ in cõmuni. ſpecificatum tamen rõe cõmunicationis in vno. vnde ſimiles dicuntur adinuicẽ relati participãtes vnã qualitatez.

¶ Queſtio III c

Utrũ p̃dicta noĩa ſcilicet equalis ⁊ ſimilis dicãt mutuã relatõem. ſm quã pr̃ filio. ⁊ filius patri ſit equalis. Et q̃ non videtur. qz ſm Dyo. In talibus nõ recipimus reciprocatõem. ſed pater eſt p̃ncipiũ filij. g̃ non cadit ibi reciprocatio vt dicatur pater eẽ filio. ¶ Item hoc videt rõne. Quia em̃ filius ſimilis eſt patri. ideo dicit ſimilitudo patris. g̃ ſi econuerſo pater eſt ſimil' filio pfecte. g̃ pater ẽ ſimilitudo filij. hec aũt non recipit. ergo ⁊c. ¶ Itez qui eſt equalis alij ſm equalitatẽ ſibi adequat. ſi g̃ pater eſt equalis filio. ergo ſi adequat. quero a q̃. aut a ſe. aut ab alio. Nõ a ſe. qz quicunq̃ equat ſe alij aliq̃d agit in ſe. ſz pater nihil agit in ſe. g̃ non adequat ſe. nec alio equatur. g̃ non eſt equal' filio. Contra. ſimile ⁊ eq̃le ſũt relatiua equiparantie. ſed iſta ꝺenominãtiuq̃ extremũ. g̃ ſi filius eſt ſimilis patri. pari rõne pater eſt ſimilis filio. ¶ Itẽ ratio ſimilitudinis eſt cõuenientia vel indifferẽtia in q̃litate vt ſubſtãtia. Sz ꝺuenientia eq̃liter reſpicit vtrũq̃ extremũ. ⁊ indifferentia. ſi g̃ filius eſt indifferens pr̃i ⁊ econuerſo. pater eſt ſimilis filio. ¶ Itẽ oẽ plurale geminat ſuũ ſingulare. ſed hec ꝺicit pater ⁊ filij ſũt ſimeles ⁊ eqnales. g̃ pr̃ eſt ſimilis. q̃ro cui. aut ſibi. aut alij. Nõ ſi-
14 bi. g̃ alij. ℟. ꝺom. q̃ ſimil' ⁊ equalis dupliciter accipiunt. Aut put ꝺicunt ꝺuenientiã in quatitate vel qualitate. Aut put ſupra ꝺuenientiã addũt imitati

a ¶ Non eſt igitur hic pretermittẽdum Cũ magiſter agat de appropriatiõe diſt. xxiij. ⁊ ꝺ appropat' diſt. xxv. vſq; ad finem. videt q̃ male ſituet hic tractatuz de appopat'. ℟. ꝺõz q̃ duplici de cã ponit hic magiſter tractatuz de appopat'.

De ſententia ſãcti hylarij q̃ i trinitate ꝓſonarũ appropriata oſtendit.

a ¶ Non ẽ igit hic p̃termittẽdum q̃ vir illuſtris hylari⁹. ꝓprietates ꝓſonarũ aſſignãs ꝺicit i patre eẽ eternitatẽ. ſpeciẽ in imagine. vſuz in munere. q̃ tante difficultatis ſũt verba. vt in eorũ intelligẽtia atq; explanatõe vehemẽter laboraverit Aug⁹. vt ipe oſtendit in. vj. li. ꝺe trini. ita ꝺicẽs. Quidã cũ vellet breuiſſime ſingularuz in trinitate ꝓſonaruz inſinuare ꝓpria. eternitas ẽ inquit in pr̃e. ſpes in imagine. vſus in munere. ¶ Et qz non mediocris auctoritatis in tractatõe ſcripturarũ ⁊ aſſertione fidei vir extitit. hec em̃ hylarius in libris ſuis poſuit. horũ verboruz. i. pr̃is. ⁊ imagis. et munere. riseternitatj. ſpẽi. ⁊ vſus abditã ſcrutat⁹ intelligẽtiã. q̃ntũ valeo nõ eũ ſecutũ arbitror in eternitatis vocabulo. niſi q̃ pr̃ nõ habet pr̃em de quo ſit. filius aũt de pr̃e ẽ vt ſit. atq; vt ille coeternꝰ ſit. Imago em̃ ſi pfecte implet illõ cuiꝰ imago eſt

Una ẽ. q̃ regerat de nob⁹ q̃ ꝺicũt relatiõez ſm relatõez cõmunem. ſm quã appropatio attendit. ſicut ſũt ſimilis ⁊ equalis. ⁊ ita incidẽter hec ps h introducit Alia rõ eſt. qz appropata faciũt ad cui ꝺẽtiã ꝓpriozz. et ꝺõ ſtatim poſt tractatũ de ꝓpriis egit de appopatis. et h maxie ꝓput faciunt ad cuiꝺẽtiã ꝓpriozz

Ex quo sensu intelligẽda sunt verba hylarij hic docet Aug. t prius quare eternitas patri tribuatur.

ideo de his agit hic. que non dicunt respectum ad creaturas infra vero agit de his appropriatis que respectũ ad creaturas dicũt ita ptz distinctõ huius partis ab illa vnde tria appropriata hylarij manifestãt personarũ emanatõnem. Tria vero appropriata Aug. nobis manifestant psonarũ ordines si qs inspiciat.

16 b Ars quedã omnipotẽtis t ẽ videt male dicere q verbũ dei est ars quedam omnipotẽtis et sapientis dei. q vnusquisq; non intellecta arte ẽ iners. ergo si filius est ars patris. non intellecto filio esse. pat est iners. g̃ videtur q rõnabiliter operari habeat pater a filio suo ℟. dõm q facienda est vis in verbo quia non dic̃ q sit ars simpliciter. sz q sit ars quedam. q non est ars qua pater nouit. sed vbi nouit. Non est ars patris q̃ pater sit sapientia. sed que est a p̃re sapiẽte per quam pater oĩa operat quia oĩa ꝓdurit per filiũ Et notandũ. q cũ ars includat et intentõem ꝟtutis t sapiẽtie. et similiter ꝟbũ tamẽ differẽter. quia verbuz dic̃ emanatõem t respectũ. ideo ẽ ꝓprium. ars autẽ appropriatur.

Quare spiritussãctus vltimo dicat.

Quod nõ mõ illa verba hylarij. sz explanatio Aug. sup his obscurissima ẽ

17 c Ingẽti largitate atq; vbertate pfundẽs oĩes creaturas pro captu earuz. Itaq; illa tria et a se inuicem determinari vidẽtur. t in se infinita sũt. Qui videt hoc vel ex parte. vel per speculum in enigmate gaudeat cognoscens deum t gratias agat. Qui vero non videt. tendat per pietatem ad vidẽdum. non per cecitatem ad calũniãdum: qm̃ vnus est deus. sed tñ trinitas. Ecce habes qualiter verba hylarij premissa accipiẽda sint. licet tante sint pfunditatis. vt etiam adhibita expositione vix aliquatenus ea intelligere valeat humanus sensus cum t ipa eoz̃ explanatio quã hic Aug. edidit. plurimuz in se habeat difficultatis t ambiguitatis.

ipa coequatur ei. non illõ imagini sue. in qua imagine spem nominauit. Credo ꝓpter pulcritudinem vbi tanta est congruentia. t prima equalitas. t prima similitudo. nulla in re dissidẽs. t nullo modo inequalis et nulla ex parte dissimilis. sed ad idemptitatẽ respondens ei cui imago est. vbi est prima et summa vita. cui nõ est aliud viuere t aliud esse. sed idem t pmus ac summus intellect⁹. cui non est aliud viuere t aliud intelligere. sed idem hoc est vnũ tanq̃ verbum pfectum. cui nõ
b desit aliquid t b ars quedã omnipotentis t sapientis dei. plena oĩm rationum viuentiũ incõmutabilium. t omnes vnuz in ea. sicut ipa vnum de vno cũ quo vnum. ibi nouit omnia ds que fecit per ipam. Est autẽ ineffabilis quidam cõplexus patris t imaginis qui non est sine perfruitione. sine charitate. sine gaudio. Illa ergo dilectio. delectatio. felicitas. t beatitudo (si tamẽ aliqua humana voce digna dicit) vsus ab illo appellata est breuiter. t est in trinitate spũssãctus non genitus sz genitoris genitiq; suauitas
c ingenti largitate atq; vbertate pfundens oĩes creaturas pro captu earuz. Itaq; illa tria et a se inuicem determinari vidẽtur. t in se infinita sũt. Qui videt hoc vel ex parte. vel per speculum in enigmate gaudeat cognoscens deum t gratias agat. Qui vero non videt. tendat per pietatem ad vidẽdum. non per cecitatem ad calũniãdum: qm̃ vnus est deus. sed tñ trinitas. Ecce habes qualiter verba hylarij premissa accipiẽda sint. licet tante sint pfunditatis. vt etiam adhibita expositione vix aliquatenus ea intelligere valeat humanus sensus cum t ipa eoz̃ explanatio quã hic Aug. edidit. plurimuz in se habeat difficultatis t ambiguitatis.

Ostendit q illa que hylarius assignat non sunt ꝓpria sed appropriata. d

Non em̃ fm̃ premissam expositionem distinguuntur hic tres ille proprietates superius assignate ꝑ ipe hypostases distincte ab inuicem mõstrant Eternitatis tamen nomine eadem videtur designata proprietas. quam notat hoc nomen ingenitus. Sed videamus quid sit qđ ait. Imago si perfecte implet cuius imago est. ipa coeq̃tur ei. nõ aliud sue imagini. Videtur em̃ dicere q filius qui est imago patris. patri coequatur non pater filio. cum et filius dicatur equalis patri in scriptura. t pater filio. sed filio hoc habet a patre vt sit ei equalis. pater aũt nõ habet a filio. t tamẽ filius plene ac perfecte equalẽ patri. id est imago ei cuius est imago.

Quare dicatur hylarius ꝓpria personarum assignasse in verbis predictis cum ibi non sint expresse proprietates. e

Propria igitur personaruz in predictis verbis assignasse dicitur hylarius. quia relatiua nomina personaruz posuit. scilicet patris. imaginis. t muneris. que relatiue dicuntur ad psonis. t proprietates notant q̃ bus distinguuntur persone. f Ita enim dicitur spiritussãct⁹ munus relatiue sicut donum. Verũtamen ipsas proprietates alijs tribus nominibus nõ significauit. iuxta predictã Augustini expositionem. nisi solo nomine eternitatis quo nõ ipsam paternitatem. sed eaz voluit intelligi notionem qua dicitur ingenitus.

tate atq; vbertate pfundẽs oĩes creaturas. Obiect. g̃ fm̃ hoc videt. q oibus donet spũssãctus ℟. dõs q spũssãctus nõ dr̃ dari ratione cuiuslibet effect⁹ sed ꝓprie rõne eius q facit spiritũsãctũ habiberi. t ita ĩhabitare in aliq̃ vt in templo et q̃dmõdi rõnalis creatura capax ẽ. et soli iusti capiunt iõ ptz q illi sol spũss. dat Jõ ar ss. dr̃ ꝓfundere ceteras creaturas ñ q ei attribuat act⁹ creãdi sz quia attribuit ei act⁹ cõseruandi.

Notula.

Hylarius in lib. đ sinodis

a Imago ẽ eius rei ad quã imaginat⁹ species indifferẽs. Neq; ei ipe sibi quis/q̃ imago est. sed euz cuius imago est ne/cesse ẽ vt imago ẽ mõstret.

Ostẽdit q illa quib⁹ hec appropriat. sunt propria.

b Imago g̃ est rei ad rem coequãdaz et imaginata et indiscreta similitudo. Est ergo pater. est etiam filius. q imago patris est filius.

c Et q imago est vt rei imago sit speciem necesse ẽ et naturam t essentiam fm̃ q imago ẽ in se habeat auctoris.

Ad notulam

a Imago est eius rei ad quam imaginatur spēs indifferens. Primo videtur q̄ ratio ista quaz Hylarius ponit in notula non sit conuertibilis. quia totum videtur conuenire s. s. Item spēs aut accipit personaliter. aut essentialiter. Si essentialiter. g̃ idem sensus est qui est spēs indifferens. qui esset etiam si diceretur essentia indifferens. sed hoc conuenit patri non tm̃ filio. Item essentia non dicit vt alicuius stat p̄ persona. g̃ sensus est idem spēs indifferens. q̄ cum dicitur persona indifferens. hoc aūt falsum.

b Imago g̃ est rei ad rē coequādā et imaginata z indiscreta similitudo. Videtur hoc falsum. quia frequenter imago non coequatur ei cuius est imago. Item si est ad rem coequādam. tunc videtur eē eq̄litas non similitudo. Item videtur falsuz dicere cū dicit indistincta similitudo. qm̃ ois imago z similitudo distinguitur ab eo cuius est imago. Itez cum vnius rei vna sit diffinitio. queritur quō differēter iste rones assignentur. dom̃. q̄ hic diffinitur imago increata. put est ppriū solius filij. z sic semper dicit respectum ad patrem. z ido in prima rone ponitur genitiuus vt in rone pncipij. in scda vt in rone termini. qm̃ imago debet comparari ad patrem. nō solum tanq̄ ad aliquam rem. siue ad quid siue quid ducit. sed etiam a quo emanat. z ita patet haz diffinitio rōnum z ordo. Et prima rō tres ꝺditiones cōtinet. Per primam notat filius esse ab alio. cum dicitur imago eius rei ad quam imaginat. z per gtm̃ z verbum q̄ est passiuum. Per scdam notat q̄ est fm modum expressum emanandi. scz per hoc q̄ dicitur spēs. que includit pfectam similitudinē cognoscendi. Per terciam vero notatur q̄ sit indifferens fm substantiā. scz p̄ hoc quod est indifferens. Et per primam conditiōez differt a patre z ab essentia. per scdaz a spiritu sancto. z per tertiam ab imagine creata. Et per hanc q̄ spēs z si de se sit essentiale tamē accipitur hic vt tractum est ad psonam. z indifferens non dicit indistinctionem in hoc nomine spēs sed in sba. z sic patent obiecta de rone prima. Hac visa similiter patet rō scda. que datur in compatione ad ipm̃ patrem vt ad terminum. z hoc patet cum dicitur ad rem coequandaz rei. id est psonam filij persone patris z per hoc excluditur persona patris. Et p̄ hoc q̄ dicitur imaginata. excluditur persona spūssancti. Per hoc quod dicitur indiscreta excluditur ipa imago creata Et indiscreta nō dicit indifferentiam psonalem sed solum essentialem.

Ad illud g̃ quod obūcitur de equalitate. dōm. q̄ illud non est necessarium de creata imagine. Et rursus. qm̃ imago dicit de rone sui nominis qualitatem in q̄ntitate. ideo prima dicitur similitudo ad rem coequandam. id est similitudo fm quam res coequat rei.

c Et q̄ imago z̄. Querit de differentia horū trium nominum que attribuit. scilicet spēm naturam. z imaginem. quō hic distinguātur. dom̃. q̄ vniuscuiusq̄ forma substantialis z cōpletiua. dicitur spēs. natura. et essentia. z hoc fm triplicem consideratōez. Potest em̃ considerari in se. z sic dicitur essentia. potest considerari in compatione ad opationem p̄priam. z sic dicitur natura. Potest iterum considerari in compatione ad nostrem cognitōem. z sic dr̄ spēs. Spēm g̃ habet imago auctoris. eo q̄ similitudo est eius. Naturam autez habet. quia similitudo genita vel imaginata naturaliter. Essentiā ꝺo quia similitudo indiscreta per sbam.

Notula.

Hyla. in lib. de synodis.

d Si quis innascibilem et sine initio dicat filiū q̄si duos sine pncipio. z duos innascibilia. et duo innata. dicens duos fac̄ deos. anathema sit. Caput eī qō ē pncipiū oīz. filius. Caput aūt qō est pncipium xpi. deus Sic enim ad vnū iūtiabile oīm initiuz p filiū vniuersa referimus. filiū innascibilem confiteri impūssimū ē. Ja em̃ nō erit vnus deus. q̄ deū vnū p̄dicari natura vnius innascibilis z sine initio dicat filiū. Videtur q̄ Hyla. nō dicat bñ. Quia qui dicit duos innascibiles dicit duos deos. quia innascibilitas in diuinis nō est p̄prietas eēntie. scz psone g̃ n̄ sequit q̄ sūt duo innascibiles. q̄ due eēntie. scz q̄ due psone. Item innascibilitas dicit p̄uationem eius qō ē nat. vñ tm̃ vadet innascibilis q̄ filius. scz non sequit sūt duo filij in diuinis. g̃ duo dij. g̃ pari rōe nō sequitur. sūt duo innascibiles. g̃ duo dij. R. dom̃ q̄ innascibilis sic supra dictū est pro

Quod earundē personarū distinctōem seu appropriatōez notat Aug. aliis verbis sine expressione trium p̄prietatū. f

Illud etiam sciri oportet q̄ earundem trium psonarū distinctōem Aug. ostendere volens sine expressione illarum trium proprietatum superius cōmemoratarum in. j. li. de doctrina xp̄iana sic ait. In patre est vnitas. in filio equalitas. in spūsancto vnitatis equalitatisq̄ concordia. Et hec tria vnum. omnia ꝓpter patrē. z equalia omnia propter filium. cōnexa omnia propter spūsanctum. Itaq̄ pater z filius z spūssanctus. et singulus quisq̄ horū deus est. et simul omnes vnus deus. et singulus quisq̄ horū plena substantia est. z simul omnes vna substantia. pater nec filius est nec spūssanctus z filius nec pater est nec spūssanctus. Spūssanctus nec pater est nec filius. sed pater tm̃ pater. z filius tm̃ filius. z spūssanctus tm̃ spūssanctus. Eadez tribus eternitas. eadem incōmutabilitas. eadē maiestas. eadem potestas. In his verbis aperte insinuat personarum trium distinctio.

Appropriationem Aug. exposuit scilicet quare patri attribuatur vnitas. g

Sed plurimos mouet q̄ patri attribuit vnitatem. filio equalitatem. Cum enim vnitas dicatur fm substantiam. non tm̃ in pare est. sed etiam in filio et in spūsancto. z eq̄litas vna est patris z filij z spūssancti. cur ergo patri attribuitur vnitas. et filio equalitas. forte eadem rō ne attribuitur patri vnitas fm Augu. qua supra eidem eternitas fm Hyla. quia videlicet pater ita est. vt ab alio non sit. Et quia filium genuit vnū se-

Ad notulam. d Si quis innascibilez z sine initio dicat filium. Videtur q̄ Hyla. nō dicat bñ. Quia qui dicit duos innascibiles dicit duos deos. quia innascibilitas in diuinis nō est p̄prietas eēntie. scz psone g̃ n̄ sequit q̄ sūt duo innascibiles. q̄ due eēntie. scz q̄ due psone. Item innascibilitas dicit p̄uationem eius qō ē nat. vñ tm̃ valet innascibilis q̄ filius. scz non sequit sūt duo filij in diuinis. g̃ duo dij. g̃ pari rōe nō sequitur. sūt duo innascibiles. g̃ duo dij. R. dom̃ q̄ innascibilis sic supra dictū est pro

uat siue negat esse ab alio. ꝛ ex hoc ponit fontalem plemitudinem in illo qui innascibilis dicitur. ꝛ ex vtraqꝫ parte cõcluditur q̄ si sint duo innascibiles. q̄ sint duo dij. Sequitur em̄. sunt duo quorum quilibet non ē ab alio. ꝯ non distinguuntur per originem ꝯ necesse est q̄ distinguant̄ per sbam. Jtē si sunt duo in quorum quo libet est fontalis plenitudo ꝯ quilibet p̄t ee trinitatis p̄ncipium. ꝛ p̄ncipium totius deitatis. sicut dicit de p̄re. sed si p̄ncipia sūt distincta ꝛ p̄ncipiata. ꝯ si quilibet ē̄ p̄ncipium tot⁹ deitatis. ꝛ sūt duo. ꝯ due deitates. Cuius ergo ingenitus non sit p̄prietas sbe sz p̄sone. quia tamē est p̄me persone. ꝛ in vnica p̄sona non p̄t esse nisi vna innascibilitas. ideo de necessitate ponit deoꝫ diuersitatem. e Caput enim omnium filius est. videtur male dicere. quia aut dicitur caput rōe deitatis. aut rōe cōformitatiꝫ in natura. Si rōe deitatis. eadem rōne spūssanctus potest dici caput. Item si rōne deitatis. tūc filij caput nō potest dici de⁹. q̄ caput superexcellit ꝛ maiorita tem nobilitatis tenet. quam nō habet pater respectu filij. Si tu dicas q̄ caput non dic̄ nobilitatez siue superexcellētiam. Objicitur ex litera sequenti. vbi dicitur q̄ ꝫ gradu omnia differunt sed constat quia inter patrem deuz ꝛ spūssanctus ab eo procedit vnus cum eo deus. Unitas ergo in patre esse dicitur. quia nec est aliquid aliud a quo sit. Non enim ab alio est nec ab eo aliquis vel aliquid ē̄ ab eterno. quod vnum cum eo non sit. Filius enim et spūssanctus vnum sunt cū patre. Unde veritas ait. Ego ꝛ p̄r vnum sumus.

Quare pater ꝛ filius dicantur esse vnum vel vnus deus. sed non vnus. quia res eiusdē nature recte possunt dici vnū simpliciter esse ꝛ cum adiectione. Res vero diuerse nature non possunt dici vnum nisi dicatur quid vnum. b

Hic dici oportet q̄ pater et filius ꝛ spiritussanctus recte dicūtur esse vnum ꝛ vnus deus. sz non vnus. Res enim due vel plures recte possunt dici vnuz esse. si sint vnius essentie. ꝛ earum vna sit natura. Unus autem vel vna non potest dici de diuersis rebus nisi addat̄ quid vnus vel vna. Quo addito recte potest dici de rebus ꝛ vni⁹ ꝛ diuerse substantie. Unde Aug⁹. in vj. li. de trini. sic ait. Nescio vtrum inueniatur in scripturis dictum vnum sunt quorum est diuersa natura. Si autem ꝛ aliqua plura sunt eiusdem nature ꝛ diuersa sentiant non sunt vnum inq̄tum diuersa sentiunt. Cum ergo sic dicitur vnuz vt non addatur quid vnum. ꝛ plura vnum dicuntur eadez natura atq̄ essentia nō dissidens neq̄ dissentiens significatur. Unde paulus ꝛ appollo. qui et ambo homines erant ꝛ idem sentiebant. vnuz esse dicuntur cuz dicitur ꝛ qui plantat ꝛ qui rigat vnum sunt Cum vero additur quid vnū. potest significari aliq̄d ex pluribus vnum factum. Cuius diuersa natura. sicut anima ꝛ corpus non possunt vtiq̄ dici vnū Quid enim tam diuersum nisi addatur vel subintelligatur. quid vnum. id est vnus homo Unde apostolus. Qui adheret inquit domino. spir⁹ vn⁹ est. Non dixit vnus est. vl vnū sunt. sed addidit spiritus. Diuersi sunt enim natura spir⁹ hominis et spiritus dei. ꝯ inherendo fit spiritus hominis vn⁹ spiritus cū deo. quia particeps fit veritatis ꝛ beatitudinis illius. Si ergo de his que diuerse substantie sunt. recte dicitur q̄ sint vnus spiritus. quanto magis qui vnius substantie sūt recte dicuntur vn⁹ deus eē. Pater ergo ꝛ filius vnum sunt vtiq̄ fm vnitatem essentie ꝛ vn⁹ deus. Jn quo ꝛ arriana heresis damnatur. que patrem ꝛ filium ꝛ spiritumsanctum (vt ait Aug⁹. in li. de heresi) non vult esse vnius eiusdemq̄ substantie atq̄ nature. vel vt expressius dicatur essentie. que grece dicitur vsia. sed filium esse creaturam. Necnon ꝛ sabelliana q̄ (vt ait Aug⁹. in eo. li.) dicebat xp̄m eundem ipm ꝛ patrem et spiritūsanctum esse vt esset trinitas nominum sine subsistentia personarum. vtramq̄ pestem (vt ait Aug⁹. sup Joban) elidit veritas dicens. Ego et pater vnum sumus. vtrumq̄ audi ꝛ aduerte. ꝛ vnum et sumus. ꝛ a caribdi ꝛ a scilla liberaberis. Qui enim dixit vnum liberat te ab Arrio. q̄ dixit sumus. liberat te a sabellio. Si vnum. ergo non diuersuz. si sumus. ergo pater et filius. Suscibilis dei exigit. Cum ꝯ deus vnus sit. duo innascibiles esse non possunt. cuz idcirco deus vnus sit. cum ꝛ pater deus sit ꝛ filius dei deus sit. quia innascibilitas sola penes vnum sit. filius aūt idcirco deus. quia ex innascibili essentia natus existat.

e Caput eiꝰ filius ē. sz caput filij deus est. ꝛ ad vnum deum omnia ꝫ gradu ꝛ hac confessione referuntur. cum ab eo sumant vniuersa p̄ncipium. cum ipe p̄ncipiuz sit. Jdē in eodem. Omnibus creaturaꝫ sbam voluntas dei attulit sed naturā dedit filio ex innascibili ac non nata sba perfecta natiuitas. Talia enim cuncta creata sunt q̄ lia deus esse voluit. filius aūt natus ex deo sbsistit talis qualis de⁹ ē. Nec dissimilem sui edidit natura naturā sed ex sbstātia dei genit⁹ nature fm originem attulit non fm creaturas voluntaꝫ essentiam. j. Lox. vj

Notula.

Hyla. in li. d̄ sinodis Minus forte expresse vidit d̄ indifferēti similitudie patr̄ ꝛ filij fides locuta eē. cuz de patre filio et spūsancto ita senserit significatuz in nominib⁹ p̄priam vniuscuiuslz no/

21

j. Lox. iij

minatoꝛ substantiã et oꝛdinem ⁊ gloꝛiam

mus. n. nõ diceret de vno. nec vnũ õ diuerso Erubescãt ĝ sabelliani qui dicunt ipm eẽ patrẽ qui est filius confundentes personas. qui ⁊ dicti sunt patri passiani. qui dicunt patrem fuisse passum. Arrianivero dicũt aliud patrem esse aliud filium. non vnam substantiam ĝ duas patrem maiozem. filium minoꝛẽ Moli hoc dicere tu catholice In medio ergo naui ga. vtrũq; periculosũ lat⁹ deuita et dic pater pater est. ⁊ filius fili⁹ est. Alius pater. alius filius. ſz non aliud immo hoc ipm. quia vn⁹ deus. Ecce ostensum est quare vnitas in patre esse dicat. cum tres vnum sint.

¶ Quare appꝛopꝛiat filio eq̃litas. i

Nunc videamus quare equalitas dicatur esse in filio. cũ vna ⁊ summa equalitas sit triũ hoc ideo forte dictum est. quia fili⁹ genitus est a patre. equalis gignẽti. ⁊ dono quod ab vtroq; pcedit. ⁊ ideo illa tria dicũtur esse equalia pꝛopter filiũ. Filius enim habet a patre vt sit ei equalis ⁊ spũsancto. ⁊ spũssanctus ab vtroq; habet vt sit eq̃lis vtriq; hoc autem sine assertionis supercilio ⁊ maioꝛis intelligentie pꝛeiudicio dicimus malentes in apertione tã clausoꝛum sermonũ peritioꝛes audire q̃ aliquid alijs influere.

¶ Quare spũsancto appꝛopꝛiatur concoꝛdia vel ꝓnexio. k

¶ Q̃ autem in spiritusancto dicitur esse vtriusq; concoꝛdia et per eum omnia connexa. facilioꝛ est intelligentia. nobis p̃missa ad mentem reuocãtibus Supꝛa enim fm auctoꝛitates sanctoꝛum dictum est q̃ spũssãctus amoꝛ est quo pater diligit filium ⁊ filius patrem. Recte ergo spũssanctus dicit connexio vel cõcoꝛdia patris et filij. ⁊ per eum omnia connexa. Unde Aug. in. v. li. de tri. Cõmunio quedam consubstãtialis patris ⁊ filij est amboꝝ spiritussanctus. Idem in. vij. li. de tri. Spũssanctus est sũma charitas. vtrumq; ꝓiungens nosq; subiungens.

trem ⁊ filium ratione deitatis nõ est gradus. ergo non potest accipi ratione deitatis. Si ratione conformitatis. filius cum non habeat conformitatem in natura cum omnibus. sed tm̃ cum hominibus. nõ erit caput oĩm. 22
℟. dõm. q̃ caput fm q̃ ꝓprie accipitur impoꝛtat rõem influentie ⁊ conformitatis nature. ⁊ dicitur xp̃s caput esse totius ecclesie. sed Hylari⁹ extensioꝛi modo accepit. put caput dicit oꝛigiale pncipiũ ⁊ qm̃ õs pr̃ est pncipiuꝝ filij. ⁊ fili⁹ ꝓncipiũ oĩm ita q̃ fili⁹ ꝓducit et ꝓducit. iõ caput ẽ et hz caput. Sed pr̃ qm̃ caput ñ hz cũ sit inascibilis. est caput oĩm. ⁊ iõ dicit fontale. pncipiũ a quo omnia. ⁊ in quẽ omnia q̃ filium reducunt. ⁊ in hac reductione gradus est. compando creaturas ad filiũ. ſz vltra compando filiũ ad prem̃ est gradꝰ ſz oꝛdo ⁊ oꝛigo. Et ideo Hylarius non dicit his gradibus. ſz hoc gradu. Q̃ obijcit de spũsancto. dõm. q̃ ipe spũsanct⁹ cum procedat a filio q̃ filium cum alijs ad prem reducitur. ⁊ ꝓterea filio appꝛopꝛiatur reductio. f ¶ Ut sint quidem ꝓsbam tria. per consonantiam vero vnũ. videtur hec confessio fidei non esse conueniens. quia de tribus hominibus concoꝛdãtibus pr̃ illud dicit q̃ ꝓsbaꝝ sunt tria. per consonantiã vero vnam. g ¶ Quia cognominato spũsancto. id est paraclyto. consonantie potius q̃ essentie per similitudinem substantie predicari conuenit vnitatem. Uidetur illud fallum q̃ debeat dici q̃ ꝯsonãtiã ꝓpter. ſ. ſ. quia. ſ. ſ. est eiusdem essentie cum patre sicut filius. ℟. dõm. q̃ sicut Hylarius intendit ostendere catholicam patrum confessionem 23
cum dixerunt q̃ sunt per substantiam tria. per consonantiam vnum. sancti patres volentes elidere hereſim sabellianam. que eludebat. id est euacuabat veritatem patris ⁊ filij per nominationem solum quam dicebat ibi esse. non rem confessi sunt adeo expꝛesse pluralitatem vt minus expꝛesse confiterẽtur essentie vnitatem non tamen recesserunt a veritate. quia per tria tres res intelligunt. i. tres hypostases. ꝓsonantiã ꝛo nõ vsia intelligit sed psona. ⁊ iõ ex hac pte vez dixerũt Ex pte ꝯsonãtie silr vez dixerũt ⁊ irrepꝛehensibiliter. Nã sicut q̃ pris ⁊ filij nomẽ innuit vnitas nature. q̃ filius est ꝯnaturalis pr̃i. ita q̃ ſſ. ſz qui est amoꝛ datur intelligi vnitas ꝯsonantie. ⁊ iõ verbũ hoc non habebit calumniã. ⁊ ꝓpter hoc ipm dixerunt. ⁊ hoc vult dicere byla. cũ dicit. q̃ potius ꝯsonãtie q̃ eẽntie. nõ q; vtrum q̃ nõ sit vez. sed q; hoc est expꝛessius. ⁊ hz minoꝛez calumniã. tñ adhuc sequit illõ. q̃ si pr̃ filius vnũ ex se ꝓducit spm̃. rõne cuius est ibi vnitas q̃ ꝯsonantiaꝝ. necesse est q̃ vnitatem habeant in essentia.

f Ut sint q̃dem per substantiam tria per consonãtiaꝫ vero vnũ volens ĝ congregata sãcto rũ synodus ĩpietatem eaꝫ ꝓmere q̃ vnitatem patris et filij ⁊ spũssancti nomiꝫ numero illuderet. vt nonsubsistente causa vnitatis cuiusq; nomis tripler nuncupatio obtineret sub falsitate nominum vnionem. ⁊ pr̃sulus. atq; vn⁹ idem ⁊ ipe haberet ⁊ spũssãcti nomen et filij. Idcirco tres substantias esse dixerunt. subsistẽtiũ personas sed per substãtiam edocentes nisi substãtiam patris ⁊ filij diuersitate dissimilis essentie separantes. Qõ autem dictum est vt sint quidem per substantiam tria. per consonontiam vero vnum non habet calumniam. g ¶ Quia cognominato. ſſ. i. paraclyto. consonantie potius q̃ essentie. per similitudiẽz substantie predicari cõuenit vnitatem. Item in eodem. Cum deum patrem confitemur. ⁊ xp̃m deiſilium predicamus. ⁊ inter hec diuoꝛtium deoꝛum sit irreligiosa cõfessio. non possunt fm nature indifferentiam ⁊ nomen indifferens non vnũ esse in essentie generatione. quoꝝ essentie nomen non licet esse nisi vnum. Non enim religiosa vnitas nomis. ex indifferentꝫ nature eẽntia ꝯstitutã psonaꝫ genite ademit eẽntie. vt vnica ac singularis dei substãtia per vnionem nominis intelligatur. cũ vtriusq; eẽntie ꝓnominum. id est vnus deus. ob indiscretei vtroq; nature indissimilem substantiam predicetur.

Hō intelligētiā eoꝝ que dicunt in hac ꝑte. duo ꝑncipaliter querunt. Primo querit de appro/priatione Hylarij. Scōo de appropriatione Aug. Et cōtū ad primū querunt tria. Primo queritur vtꝝ imago dicat in diuinis fm sbam an fm relatōem. Scōo dato q fm relatōem. querit vtꝝ imago sit ꝑsōn filij. Tertio querit ꝛe rōne appropriatōis illoꝝ triū. scz eternitatis speciei. ꝛ vsus.

Questio I

Qꝛ imago dicat fm sbam ostenditur hoc mō. Hylari/us. iiij. de tri. Deus ad cōmunē sibi cū deo imaginem. eandemq; similitudinē repetit hoiem opari. Item Beda sup illud. Faciamꝰ hoiem ꝛc. In hō q dicit ima/ginem. notat vna ꝛ equalis sba trinitatis. q imago cū ꝑtineat ad cōmunitatē ꝛ vnitatē sbe. dr fm sbam. Itē hocipm vr rōne. qꝛ illud idem qō dicit exemplar actiē dr imago passiue. sed exemplar in diuinis dr fm sbam non fm relatōem. q ꝛc. Item imago consistit in rep sentando aliquid. non tm in sba. sed etiā in distinctiōe et ordine distinctoꝝ. si q in diuinis nō cadit distinctio in vna ꝑsona. necesse est q in diuinis attendat imago fm quod vnitas essentie est in tribus ꝑsonis. q nō no/tionaliter sed essentialiter dr imago in diuinis. Cō/tra Aug. in. vj. li. de tri. Quid absurdius q imaginē dici ad se. sed omne quod dicitur fm sbam dicit ad se. q cum imago non dicatur ad se non dicit fm sbam.

Item Hyla. iiij. de tri. Imago sola non est. q ima/go in diuinis est cum alio. sed essentia non est cuꝝ alio q ꝛc. Item hocipm videtur ꝙ diffinitiōem imaginis quia. Hylarius dicit q imago est rei ad rez coequatō. sed res que coequatur rei est ꝑsona. q imago est ꝑsone ad ꝑsonam. sed quod dicit respectum ad alterum dici tur fm relatōem. q imago. Item hoc videtur ꝙ etbi/mologiam. Imago em dicitur quasi imitago. q vbi est rō imaginis. ibi est imitatio. sz diuina essentia nō imi/tatur aliquid. quia oīne tale est ab aliquo. q imago nō
24 dicitur fm sbam vel essentiam. Rn. dōm. q sicut ex emplar fm ꝓprietatem vocabuli dicit expressionem q modum actiui. vnde exemplar dicitur ad cuius imita tiōem fit aliquid. sic econtrario imago ꝙ modū passi/ui. ꝛ dicitur imago quod alterum exprimit ꝛ imitatur
25 Et hoc mō accipit imago dupliciter fm q duplex est expressio. scz vel in nature vnitate vel in natura diuer sitate In nature communitate siue vnitate sicut filius imperatoris dicitur imago patris. In nature diuersi tate. sicut imago imperatoris est in nummo. Sic respe ctu dei dicitur imago ꝙ expressionem fm idemptitatē nature. ꝛ sic est imago increata. ꝛ dr notionaliter siue fm relatōem. quia imago dicit emanatiōem. emanatio aūt in vnitate nature nō est nisi ꝑsone. Dicit etiā ima/go ꝙ expressionem in diuersitate nature. ꝛ sic dr ima/go creata respectu totius trinitatis. ꝛ sic pz q imago i diuinis accepta dicit fm relatōem ꝑsone ad ꝑsonam. et hoc fm vocabuli ꝓprietatem. sicut ꝓbant rōnes ad h inducte. Sed qm̄ ꝛingit aburi noīe exemplaꝛ. vt eti/am dicat exemplar qō ad imitatōez alterius fit. sic ecō trario cōtingit aburi imagie. vt dicat imago ad cuius expressionem fit aliquid. ꝛ sic cum creatura fiat ad ex/pressionem essentie in trinitate ꝑsonaꝝ. ꝑt dici imago de tota trinitate. ꝛ sic dicit imago imaginās. cū de rōne nois dicat imaginatū. sicut exemplar dr exemplatum abusiue. cuius exemplar sit exemplaris. ꝛ fm istū mo/dū dicunt accepisse Hyla. ꝛ Beda. vt dicit magister. xvj. dist. ij. li. Tn̄ ꝑt dici q vterq; loquitur de imagine creata. que cum sit respectu vnius essentie. est cōmu/nis imago triū ꝑsonaꝝ. ꝛ indicat vnitatē sbe in tribus. Un̄ nūq; imago pure dr ad se. qꝛ sp dicit respectū vl ad aliā ꝑsonā. vl ad creaturā. siue creature ad diuinā na/turā. Nūq; etiā dr pure fm sbam. qꝛ sp notat vl distin ctiōem interi vl exteri. Un̄ imago ñ dr eēntia simplr sz eēntia vt in trib ꝑsonis ꝛsiderata. Tn̄ ꝓprietatē ser monis fuādo imago dr fm relatōem ꝑsonalez. put dr imago eterna. Et ꝛcedēdo sūt auctes et rōnes ad hoc. 26
Ad auctes in oppositū pz rnsio. Ad illd q qō obiect q exemplar dr eēntialit. q ꝛc. dōm. q ñ ē simile qꝛ tota trinitas ē ꝑncipiū. Et tō qꝛ exemplar rōnem ꝑducētis dic. vn fm sbam dr. ꝛ cōuenit toti trinitati. sz nō toti trinitas est ꝑncipiata. ꝛ qꝛ imago dic rōnem ꝑducti ꝓpꝛie. tō ñ cōuenit toti trinitati. nec dr fm sbam. Ad 27
illd qō obiect. q ad h q sit imago debet exprimere distin ctiōem ꝛ ordinē. dōm. q illd vez ē in imagine q ē imago rei habētis distinctiōem ꝛ ordinē. sicut hz hō in ꝑsonis. et tota trinitas in ꝑsonis. sz cū res cuꝰ ē imago nō habe/at distinctiōem. vt puta vna ꝑsona. nō oportet sic expri mi. Uel ꝑt dici q illd vez est qn̄ imago sbaliter differt. Tūc ei ad h q expresse exprimat necesse ē imitari in cō/ditiōibus ꝛsequētibus sbam. sz cū imitat in eadē forma sbstantie non oportet.

Questio II

Utrꝝ imago sit ꝓprij filij. Et q sic videt ꝙ Hylarij in ꝓposita approbatiōe. Eternitas in ꝓpꝛie. spēs in imagine vsus in munere. ꝑ dr ꝓpꝛie. silr munꝰ. q sic recte ponū/tur. ex equo imago dr ꝓpꝛie de filio. Itē Aug. vj. de trini. Solus filiꝰ ē imago ꝑris. ꝛ eo expressius filiꝰ q imago. ꝛ ybū. q fm hoc cū filiꝰ dicat ꝑsonalē relatōem. patet ꝛc. Itē imago ē similitudo expressa. ꝛ in diuis similitudo expressissima. sz similitudo expressissima nō ꝑt eē plurium distinctoꝝ. si q filiꝰ est ab vno. spūssan/ctus equaliter a duobꝰ. q nō poterit eē imago. Item imago in diuinis attendit fm imitatiōem ꝑsone nō es/sentie. qꝛ nō est imago eēntie sed ꝑsone. q ad h q vna ꝑsona sit imago alteri. necesse est q illa imitet in eo q respicit ꝑsonā vt ꝑsonā. sed emanatio vel ꝓductio re/spicit ꝑsonā vt ꝑsonaz. Naz ꝓductio creature respicit sbam. Cū q solus filiꝰ imitat ꝑrem in ꝓductiōne ꝑsone solꝰ filiꝰ est imago. Cōtra. Damas. dicit q spūssanctꝰ est imago filij. q nō est filij ꝓpꝛie eē imaginē. Itē hoc videt ꝙ vtrāq; diffinitiōem Hyla. ꝛ ꝓma ē. Imago ē ex/rei ad quā imaginat spēs indifferēs. sz hoc ꝙuenit ss. q et imago. Itē hoc videt ꝙ rōnem. qꝛ ad imaginē ista duo sufficiūt. scz imitatio fm similitudinē. ꝛ fm equa/litatē. Sz hec duo est repire in ꝑsona ss. q ꝛc. Itē si/cut filiꝰ ꝓcedit a ꝑre vt exprimens ꝑrem. ita ss. a filio vt exprimēs filiū. q quēadmodū est imago filiꝰ ꝑris. ita ss. ē imago filij. Rn. dōm. q imago in diuinis nō tm di/cit expressionē ꝑsone sz etiā expressionē in sūmo. Expſ/ 28
sio aūt in sūmo duo ponit. scz q sit vniꝰ ad vnū. ꝛ q sit fm cōmunē modū. Qꝛ sit vnius ad vnū ponit ꝙ hoc q illd qō ꝙ supabundātiā dr vni soli ꝙuenit. ꝛ si sit eēn/tiale eēntie. si ꝑsonale ꝑsone. Nā vnū in sūmo nō ꝑt ex ꝑmere plura. vel plures vnū. vnū inquā in q nulla est diuersitas. Silr vnū sūme ñ ꝑt exprimi a pluribꝰ vt plu res sint. qꝛ tūc oīno differētes eēnt. Ponit etiaz aliud videlicet vt sit expssio fm cōmunē modū. Nā si ex aliq respectu nō hz exprimere. nō exprimeret sūme. Propter ꝑ/mā rōem solꝰ filiꝰ ē imago. qꝛ solꝰ ab vno ꝓcedit. spūs aūt sāctus a duobꝰ. ꝛ tō equaliter vtrūq; exprimit. ꝛ ncu/trū in sūmo. Propt̄ ꝛcōdam rōnē solꝰ filiꝰ est imago. qꝛ fm oēm respectū hz rōnem exprimēdi. ꝛ inq̄ntū cōpat ad illū a q est. ꝛ inq̄ntū cōpat ad illū q ex ipo est. Inq̄ntum

compak ad illū a quo ē. qrit p modū nature. z ita per
modū ꝟbi z speciei z p modū similitudinis expsse. In
ꝯtū compak ad illū qui est ex eo. qz p oīa z eodē mō spi/
rat filiꝰ vt pr. spūssactus aūt in nullo boz ꝟuenit. ido
30 rō imaginis est in solo filio. qz ab vno tm̄ pcedit. et qz
p modū nature. qz etiaz ꝟsimilit pducit ss. Media tm̄
rō qz p modū nature est rō ꝓpria. Alie ño faciūt ad con
gruitatē. Locedendū igit q solꝰ filiꝰ ꝓprie loquēdo est
imago. z eo quo filiꝰ. eo est imago. z eoipo ꝟbū. z filiꝰ
dicit solū respectū ad prem. imago pncipaliter ad prem
sed ꝟnter respectū ad aliā psonā. verbū pncipaliter re/
spectū ad prem. z ꝟnter respectū ad creaturā. vñ eadez
31 notio sūt ipius filiꝰ. tm̄ alio z alio mō significata. vnde
nō est superfluitas. ¶ Ad illō ḡ qđ obꝟcit de Dam̄. dōm.
q Dam̄. fuit greꝰ. greci aūt nō ita ꝓprie accipiūt rōem
imaginis vt latini. qz nec de origine psonaz sic sane in
32 telligūt. Vel pt dici q sermo Augꝰ. z Dam̄. causaliter in
telligit. qz reformat nos ad imaginem xpi. ¶ Ad illud
qđ obꝟcit q diffinitio imaginis ꝟuenit ss. dōm. sicut
infra patebit q species vt ibi accipitur ꝟuenit soli fi/
lio. ¶ Ad illō qđ obꝟcit de assimilatione et equalitate.
33 dōm q filius nō dicitur imago ꝓpter assimilatiōem in
ſba. sed ꝓpter modū emanandi. z hic non habet s. s. ex/
pressissim ā similitudinem nec cum filio nec cum patre
ideo nullius est imago.

¶ Questio III f

Utruz eternitas appropriet patri. species imagini. z
vsus mutueri. videtur q non sit bona appropriatō Hy/
la. quia oēs diuine psone simul eterne sunt z coequa/
les. et eternitas abstrahit ab actu psone. ḡ non est ap/
34 propriabilis. ¶ Item queritꝰ quare spēs appropriatur
imagini. Aut em sumitꝰ ibi spēs vt spes dicitur forma
aut pulcritudo. Si forma. iz sicut natura nulla est ap/
propriabilis. sic nec spēs. Si aūt pulcritudo. sed pul/
critudo imaginis refertꝰ ad ꝓtotipum. ḡ ad patrem.
ḡ illi debet appropriari. ¶ Iterꝝ Dyo. dicit q bonum et
pulcrum idem est. ḡ cum bonitas sit appropriabilis ss.
ergo z pulcritudo. ¶ Item Hyla. dicit q oportet ima
ginem habere essentiā. z naturā. z spēm autoris quare
ḡ magis diffinit imaginem p spēm ꝯ aliquod aliorum.
35 ¶ Item non est vtēdum deo sed solum creatura. ergo
vsus nulli persone est appropriabilis. ḡ nec s. s. ¶ Rō
dōm. q illa appropriatio hylai ꝟ fuit ad explicandum p/
sonarū originem siue emanatiōez. qm̄ ergo persona pa
tris emanationē z origine caret. ideo id debuit ei appro
priari quod importat priuatiōnem principij. Tale aūt
est hoc nomen eternitas. Ete rnum em̄ est quod princi
pio caret. z licet de suo nomine se non dicat nisi priuatō/
nem initij duratōis. per appropriatōem tamen dicit p
uationem omnis principij. et sic patet prima obiectio.
Spūs ño sanctus procedit p modū voluntatis z amo/
ris. z ita debuit ei appropriari nomen quod actum ex/
primit voluntatis. hoc aūt est hoc nomen vsus. Nā vti
est assumere aliquid in facultatem voluntatis. siue ad
vtendum. siue ad fruēdum. Om̄ ergo assūptio ad fru/
endum est p amorem. similiter ad vtendum. quia amor
est pondus z ordo. ideo vsus recte appropriatur s. s. Et
sic patet vltimo questum. scilicet q vsus accipitur ꝟ
non put diuiditur ꝓtra fruitōem. sed put dicit amo/
ris complexū z actum libez. Filius vero emanat p mo
dum nature. ideo emanat p modum pfecte et expresse
similitudinis. Nam natura pducit sibi simile z equa/
le. et quia habet in se rationem expresse similitudinis.
ideo et cognitionis. quia expressa similitudo est ratio
cognoscendi. z quia p modum perfecte similitudinis
etrōnis. habet in se rōnem z exemplar omnium. inde
est q habet rōnem pfecte pulcritudinis. Quia em̄ est p
fecta z expressa similitudo. ideo pulcer est in comparō/
ne ad eum quem exprimit. Quia vero ratōem cogno/
scendi habet. z non vnius tm̄ sed totius vniuersitatis
ideo pulcrum z pulcerrimus ipe mundum mente ge/
rens pulcritudinem habet in compatione ad omnem
pulcritudinem extraneam. Ex his duobus relinqui/
tur perfectissima pulcritudo. Sicut enim dicit Augꝰ.
Pulcritudo non est aliud ꝯ equalitas numerosa. qm̄ 36
igit in compatione ad patrem habet pulcritudinē eq/
litatis. quia perfecte exprimit sicut pulcra imago. In
compatione vero ad res habet omnes ratōnes. fm q
dicit Augꝰ. q est ars plena omni ratione viuentium.
ita patet q in filio recte reperitur ratio omnis pulcri/
tudinis. Eo igitur ḡ filiꝰ per modum nature emanat.
habet rōnem pfecte z expresse similitudinis. Eo q ha/
bet rōnem perfecte similitudinis. habet rōnem cogni/
tionis. z rōne vtriusq habet rōem pulcritudinis. Om̄ 37
igitur nomen speciei importat similitudinez. z impor
tat cognoscendi rōnez. z importat pulcritudinem. vt
spēs quidam priami digna est imperio. ideo elegan/
tissime appropriatur filio. Pater ergo quare illud no/
men magis appropriat Hyla. filio ꝯ aliud. quare etiā
magis diffinit imaginez p illud nomen ꝯ aliqđ aliud
¶ Ad illud ḡ quod obꝟcitur. q pulcritudo imaginis 38
refertur ad ꝓtotipū. dōm q verum est. sed tamen
aliter refertur bonor. aliter pulcritudo. Quia bonor
imaginis siue pictureita refertur ad ꝓtotipū q in
ipa non est fin se bonor. sicut patet. si bonoretur icona
beati nicolai. sed pulcritudo ita refertur ad ꝓtotipū
q nihilominus est in imagine pulcritudo. non solum
in eo cuius est imago. Et potest ibi reperiri duplex ra
tio pulcritudinis. ꝯ̄uis in eo cuius est nō nisi vna in/ 39
ueniatur. quod patet. quia imago dicitur pulcra quā
do bene ꝓtracta est. dicitur etiam pulcra quādo repre
sentat illū ad quē est. Et q ista sit alia ratio pulcritudi
nis. patet. qz ꝯtingit vnā rem esse pulcrā aliter ꝯ aliā
quēadmodū dicit icona beati nicolai pulcra. qz decorē
illi⁹ repsentat. z tūc placita est. et imago diaboli pul/
cra. qñ bñ repsentat feditatē diaboli. z tūc feda est. Et
ideo Hyla. approprians spēm siue pulcritudinē filio.
magis appropriat ſb noīe imaginis ꝯ sub nomine filij
¶ Ad illud quod obꝟcit. q idem est bonū z pulcrum. 40
dōm. q dyo. nō vult dicere q sint vnū rōne. sed q sint
vnum re. sed qm̄ rōne differunt. ido alicui pt ita appro
priari vnum q non appropriatur alterum ꝛc.

¶ Consequēter est questio pncipalis de appropa/
tiōe Augꝰ. que est in patre vnitas. in filio eq/
litas. in spūsacto vnitatis equalitatisq; concordia
Et ita hic querūtur tria. Primo queritur vtrum deus
possit dici esse vnū cum creatura. Scdo vtrum creatu
ra possit dici vnū cum alia creatura. Tertio de rōe ap/
propriationis illorum trium.

¶ Questio I g

¶ Q deus possit dici esse vnū cū creatura. oñditur p au/
ctoritatē apli. j. Coz. vj. Qui adheret deo vnus spīri/
tus est. si vnus spūs. ḡ vnū ens z vna res. z si ſb. ḡ vnū
¶ Iterꝝ ho q adheret deo. vnus spūs est. aut ḡ creatus.
aut increatus. Nō creatus. quia deus non est creatu/
ra. ḡ ad minus increatꝰ. sed spūs increatus est omino
vnus. ḡ hō adherendo deo est simpliciter vnū cū deo.
¶ Item magis vnit medium extremo ꝯ extremum ex/
tremo. sed s. s. est medium vniens viros iustos. et vi/
ri iusti per ipsum vniti sunt. Unde Joh. xvij. Ut sint

vnum sicut ꝛ nos vnum sumus. ergo iustus vir cum spiritusancto potest dici vnum. ¶Item magis vnitur membrum capiti q̄ membrum cum membro. ergo cum xpi membra sint vnum in xpo. multo fortius membrum est idem capiti. sed xps est caput non tm̄ fm hūanitatem sed etiam fm diuinitatem. ergo ꝛc. ¶Cōtra. ex illo verbo quod dicit Joh. x. ego ꝛ pater vnum sumus. impugnant sancti hereticum arrianam et maxime Aug. ex hoc concludens arrium errare qui dicit filiuz alium habere naturam. Si ergo ratio Aug. bona est. vnum dicit vnitatem in natura. sed tali modo non est vnum creator cum creatura. ergo ꝛc. ¶Itez hoc videtur alia ratione. quia que maxime distant minime sūt vnum. sed creator ꝛ creatura maxime distant. ergo nō possunt simpliciter dici vnum. ¶Item si sunt vnum ergo aliquid vnum. sed si aliquid vnum sunt. ꝑ deus ꝛ creatura habent aliquod cōmune. ꝛ sic hec vniuocantur in aliquo. ꝑ cum vniuocum simplicius sit q̄ q̄ vniuocātur in ipo. aliquid est simplicius deo. ¶Item si deus ꝛ creatura sūt vnum. cum in infinitū distet a q̄libet. qua ratione dicit vnum cum vna. ꝛ cum qualibet sed quecunq; vni ꝛ eidem sunt eadem inter se sunt eadem. ꝑ fm hoc oīa sunt vnum. ¶Ad. dōm. q̄ sic dicit Aug. ad hoc q̄ aliqua sint vnum non sufficit cōformitas volūtatis. sed necesse est p̄supponi ꝟuenientiaz in natura. qm̄ ꝑ deus ꝛ creature summe differūt in natura. ideo non debent dici vnum. sicut probant rōnes ad hoc inducte. q̄ vero vir iustus conformatur p̄ charitatem volūtati diuine. ꝛ ei adheret magis q̄ alicui recte dicit vnū cū determinatione vtputa vnus spūs Spūs em̄ voluntas dicitur ꝛ amor. vnde qui adheret deo vnus spūs est. quia vnius ꝛ conformis volūtatis est. ¶Ad illud qđ obiicitur. est vnus spūs. ꝑ vna res. dōm. q̄ ibi est fallacia fm quid ꝛ simpliciter. Nā vnꝰ distrahitur a rōne sua p̄ hoc quod est spūs. ꝛ dicit ibi vnitatem non p̄ indiuisionem siue vnitatem nature. sed per conformitatem voluntatis. ¶Ad illud quod obiicitur. aut vnus spūs creatus aut increatus. ꝛc. dicendum. q̄ nec creatus nec increatus. Nam spūs non stat ibi p̄ substantia sed p̄ actu voluntatis. ꝛ vnꝰ nō importat nisi conformitatem affectus hūani ad diuinam voluntatē siue ad diuinū amorem. q̄ amor transformat amantem in amatum. ¶Ad illud qđ obiicitur q̄ spūs est mediū veniens. dōm. q̄ vnit q̄tū ad volūtatem sed non q̄tū ad conformitatem nature. ꝛ non dicitur vnum nisi rōne conformitatis voluntatis soluz ideo non valet. quia ligamen spūs non est tota causa q̄ sint vnuz. ¶Ad illd quod obiicit q̄ membra christi sunt vnum. dicit̄ q̄ membra xpi non dicuntur vnum simpliciter. sed vnū corpus. ꝛ sic etiā xps est vnum cō membrum. sed hoc est rōne hūanitatis assumpte ꝛc.

¶Questio II b

¶Utrū vna creatura posset dici vnū cū alia. ꝛ q̄ sic ostēditur hoc mō. Aplꝰ. j. Cor. vj. Qui plātat ꝛ qui rigat vnū sūt. sed alius erat plantās vt paulus. alius rigās vt apollo. ꝑ fm hoc patet q̄ oīs creatura p̄t dici vnum cū alia. ¶Itē Aug. dicit ꝛ mgr̄ ponit in littera q̄ recte dicuntur vnum que conueniūt in natura ꝛ volunate. sed hoc hz vna natura cū alia. ꝑ ꝛc. ¶Item dns Math. xix. Itaq; iā nō duo sed vna caro. Hec dixit ō viro ꝛ vxore. sz si sūt. ꝛ non sūt due. ꝑ sūt vnū. ꝑ vir cuz vxore p̄t dici vnū. ꝛ sic ꝛc. ¶Itē ab vnitate p̄ncipiū materialis venit vnitas simpliciter que est vnitas numero. sed corpus est materiale p̄ncipiū in hoīe. qui autez adheret meretrici vnū corpus efficitur. Sicut dicit. j. Cor. vj. ꝑ vnū simpliciter. ꝛ sic ꝛc. Cōtra. idē simpliciter dictū stat p̄ eodē numero. ꝑ vnū simplicit dictū stat p̄ vno numero. sed due creature nō sunt vnum numero. q̄tūcunq; conueniunt. ꝑ non debēt dici vnum. ¶Itē si aliqua dicunt vnū p̄ter ꝟuenientiā in natura. tunc ꝑ cum hō ꝛ asinus conueniant in natura sunt vnum. quod non conceditur. Si dicas q̄ vltra requiritur conformitas volūtatis. Contra. Cum ergo viri peccatores conueniant ꝛ in natura ꝛ in voluntate. ꝑ ꝛc bent dici vnum. q̄ cū non dicant. nō sufficit ergo conformitas nature ꝛ voluntatis. ¶Item si hō ex coniunctione meretricis fit vnum. cum omnis vnitas sit aliqua vnitate. hec vnitas erit a prima vnitate. sed talis vnitas est detestabilis. ꝑ prima vnitas facit vnitatē ꝛc. detestabilem. ꝑ ipa est vituperabilis. ¶Rꝰ. dōm. q̄ due creature distincte non possūt habere vnitatem nisi per ꝟformitatem. quelibet aūt conformitas non facit dici vnum simpliciter. sed illa que est conformitas simpliciter non fm quid. Ad plenam aūt conformitatem requiritur triplex conformitas. scilicet in natura. in voluntate. ꝛ in operatōe. ꝛ quando illa tria concurrunt ad aliqua duo dicuntur vnum. Sicut paulus ꝛ apollo in natura erant conformes. quia vterq; homo. In voluntate similiter. quia vterq; salutem fidelū cupiebat. Actione similiter. quia vterq; ad eam p̄curādam se exercebat. ille plantando. ꝛ ille rigādo. ꝛ vtraq; actō conformis. quia vtraq; erat per diuini verbi predicatōnem. Verbum em̄ diuinum primo iactatuz est semē deinde accipit irrigatōem pluuie. Si aūt sit conformitas in natura solū. non debent dici vnum. nisi fm qđ. scilicet cum determinatione diminuente. vt vnuz genere. vel spē. Si solū in volūtate. tūc sunt vnus spūs qui dicit amorē. Si vnū in natura ꝛ actione. possunt dici vnū cum determinatione. vt fornicator cuz meretrice p̄t dici vnū corpus. tamen non potest dici vnum simpliciter. sicut vir ꝛ vxor. nec viri mali ita vnum sicut viri boni. quia disconueniūt in volitis p̄cipaliter intētis. quilibet em̄ malꝰ bonum p̄rium querit ꝛ nō cōmune. Ex his patent questa. Concedendum em̄ est aliqua duo dici vnum simpliciter. si habeant conformitatē sicut dictū est. sicut probant p̄me rōnes tres.

¶Ad illud q̄ quarto obiicit. dōm. q̄ non concludit rōne sbe corpalis. sed rōne operis carnalis in quo vniunt. ꝛ iō non sequit̄ q̄ debeant dici vnum simpliciter. ¶Ad illud qđ obiicit de vno in numero. dōm. q̄ duplex est vnitas. scilicet indiuisionis. ꝛ conformitatis. Unitas indiuisionis attendit in vno numero. et hec vnitas est simpliciter. Unitas vero conformitatis nō est in vno numero. sed in his quibus ꝟtingit alijs conformari vt dictum est. ¶Ad illud quod obiicitur. Si p̄ter conformitatem in natura dicunt vnū ꝛc. dōm. q̄ p̄ter conformitatem in natura ꝛ voluntate. ꝛ in natura non solum. fm q̄ est rei essentia. sed ex qua pullulat pullulans. hoc est in q̄tū est operationis p̄ncipium. sic patet q̄ hō ꝛ asinus non dicunt vnum. Patet etiā q̄ mali homines non dicunt vnū. quia si p̄ coordināt in fine. p̄ inquo ꝛ in ope. differunt tamē in remoto. q̄ quilibet querit quod suū est. Justi aūt econuerso. si em̄ quando dissentiant volūtates eorum in fine. p̄ inquo. conueniunt in remoto. ¶Ad illud quod obiicit q̄ vnitas meretricis nullo mō est a deo siue a prima vnitate dōm. q̄ sicut in sbstantia est peccatum actōis. ꝛ hoc est a deo. et deformitas ꝛ hec non est a deo. sic in vnitate tali intelligendum est. ꝛc.

Questio III

Et ratione appropriationis trium nominū predictorum. & primo de vnitate. Et q̄ non sit appropriabilis videtur. quia vnum & ens conuertuntur ḡ vnitas et essentia. sed essentia nulli est appropriabil'. ergo nec vnitas. Itez si appropriatur. cum ss. sit amborum vnitas vt dicit Aug. videtur q̄ debeat appropari persone ss. Item obiicitur de equalitate que appropriatur filio. Nihil enim magis est indifferens in reb⁹ equalibus q̄ ipa equalitas. sed indifferens non est appropriabile. ḡ nec equalitas est appropriabilis. Itez si appropriatur debet patri appropriari. quia equalitas non est aliud q̄ vnum siue vnitas in quātitate. sz vnitas appropriatur patri. ḡ equalitas. Item obiicitur de concordia que appropriatur ss. Si em̄ concordia plures reducit ad vnitatem. videtur potius de ppio facere cōmune. q̄ de cōmuni proprium. ḡ si appropriari ē de cōmuni facere ppium. concordia nulli est appropriabilis. Item videtur q̄ debeat appropriari filio. qm̄ filius est pax nostra qui fecit vtraq̄ vnum Eph. ij. Itē Col. j. pacificans per sanguinē crucis eius. siue que in terris sunt siue que in celis sunt. Item obiicit cōtra rōnem Aug. Omnia equalia ꝓpter filium &c. ergo pater est equalis ꝓpter filium. ḡ habet aliquid a filio. quod falsum est. Item quero quam causaz dicit p. pter. vtruz efficientem. aut finalem quācunq̄ harum dicit. est tota trinitas. & sic efficiens & finis omnis rei tam vnitas. q̄ equalitas. q̄ concordia. est ꝓpter prem similiter ꝓpter filium. ḡ nulla est ratio appropriandi.

Rō. intelligendum est q̄ sicut appropriatio Hylarij fuit ad explicādam psonaz originem. sic ista est ad explicandum ordinem. Oī igitur persona patris est prima. ante quam non est alia. & que non est ex alia. ideo appropriatur ei vnitas que est prima in numero. & ante quā nihil est in numero. Ex hoc patet responsio ad duo prima. quia accipitur hec vnitas fm eandem rōnem qua dicit primitatem. non essentie sed indiuisionis. quia sic conuertitur cum ente. Aut voluntatis cōformitatem. quia sic appropriatur similiter ss. vt prima. Aut patri appropriatur similiter quia persona filij fm rōem intelligendi est scōa & perfecte exprimens prem. & hoc facit equalitatem. ideo equalitas rōne ordinis primo reperitur in filio. Tunc em̄ primo intelligitur. cum filius intelligitur nasci. & ex hoc patet obiectum. Qz em̄ equalitas appropietur hoc non est rōne vnitatis. sed rōne prime associationis & pfecte. Eq̄litas em̄ tunc primo intelligitur. quando intelligitur associatio. & hec intelligitur primo in filio qui est scōa persona. Similiter persona ss. fm rōnem intelligendi est tertia. Concordia aūt ponit duos concordabiles & etiam concordantem. ideo primo incipit cōcordia. vbi primo intelligitur oriri psona tertia. & sic patet illud q̄ concordia appropriatur alicui. non quia de cōmuni aliquid faciat ꝓprium. sed quia distinctos connectit. & fm rōem sue emanationis. quod non conuenit filio ratione emanationis. sed rōne mediationis. quia mediator dei & hominis. Ex hīs patent omnia obiecta.

Ad illud vero quod vltimo queritur. omnia sunt vnum ꝓpter patrem. dōm. q̄ si omnia distribuat pro creatis. tunc propter dicit causam formalez exemplarem fm rem & appropriatōnem. quia omnis equalitas habet exemplar in equalitate filij. & sic de alijs. Si aūt distribuit pro creatis & increatis tūc propter dicit causam formalem exemplarem fm rōnem intelligendi appropriatam. quia intellectus noster non intelligit equalitatem in patre nisi propter hoc q̄ habet filium. q̄ ꝓia exprimētem naturam & potentiam. similiter & de alijs et tunc propter non dicit causam exemplaritatis fm rem sed fm rōnem intelligendi. & sic non notatur q̄ pater habet aliquid a filio. sed q̄ intellectus noster aliqd cognouit de patre per hoc q̄ cognoscit filium.

Distinctio. xxxij. Mouet & soluit dubitatōem ortam ex appropriatione qua spūisancto appropatur concordia in fi. precedentis di. ibi. Qō autem in spūsancto.

Incoritur questio ex predictis deducta. Supra posuit magister multiplicē appropriata. in quorum explanatione dixit ss. esse concordiam. quia pater & filius diligunt se spūsancto. ideo hic mouet qōnem de illa locutione. Et hoc facit in ista distinctione. Habet aūt hec distinctio tres partes. In prima mouet magister principalem qōnem prius posita. scz vtrū pater & filius diligāt se spūsancto. In secunda vo mouet aliam qōnem huic osimilem que facit ad eius explanatōem. & hoc facit ibi. Preterea diligenter inuestigari oportet. & est illa questio. Utruz par sit sapiens sapientia genita vel sapientia quā genuit. In tertia redit ad ꝓncipalem qōnem determinandam. et hoc facit sibi. Preteres diligenter notandū est. Prima pars habet duas ptes. In prima mouet magister qō/nem & opponit. In scōa rūdet qōni sed non rūdet obiectioni. ibi. huic qōni cū altitudinez. Similiter scōa ps in qua determinat magister qōnem annexam. scz vtz pater sit sapiens sapientia genita vel sapientia quam genuit. diuiditur. Et quia ad determinatiōem huius qōnis tria alia dubia concurrūt. ideo habet hec pars quattuor ptes. fm quattuor dubitatiōes quas mouet et determinat. & primo determinat istaz qōnem. Utz filius sit sapiens sapientia quā genuit vel sapiētia genita. quod idem est. Quam determinat in partem negatiuam. Scōo mouet hanc qōnem. Utrum filius sit sapiens sapientia genita vel ingenita. Et determinat eam affirmatiue q̄tum ad primam partem scilicet q̄ sit sapiens sapientia genita. ibi. Post hec queri solet. &c. Tertio mouet hanc qōnem. vtrum filius sit sapiens per seipm vel seipo quā determinat per distinctōnem q̄ seipo potest teneri originaliter & formaliter. et hoc. ibi. Queri aūt solet vtrum filius. Quarto mouet hanc qōnem. Utrum pater duplicem habeat sapientiam. quam determinat in ptem negatiuam. ostendēs hanc qōnem & eius rōnem non esse responsione dignā et hoc facit ibi. Post hoc queri solet a quibusdā. Utz vna sit trīs sapientia. Et determinat cum hoc q̄ in trinitate est dilectio que est trinitas. & tamen ss. est dilectio que non est trinitas. Et hoc ibi. Et sicut in trinitate. Similiter tertia pars in qua redit magister ad qō/nem primo positā. habet duas partes In prima obiicit contra rōnem quam accipit ex determinatione alterius qōnis. In scōa vero loco solutōis suā insufficientiam ostendit. & hanc qōnem determinādam lectori relinquit. & hoc ibi. Difficillimum mihi hanc questionem fateor.

Mouet principalem questionem prius positam. Utrum pater & filius spūsancto se diligant cum diligere idem deo sit quod esse.

DI. XXXII

a Hac sapientia sapiens. ꝛc. Ex littera elicitur talis rō Augu. Si pater est sapiēs sapiētia genita quaz genuit. ꝛ hoc est ei eē qō sapere. ergo est sapientia genita. Ut illud argumētū nō valere. qz illō nō valet. b ē pri eē qō operari. ſz opera p filiuz g̃ ē p filiū. g̃ nec ſilr illud argumētū valet. Si tu dicas q nō ē ſile quia opari ꝓnotat effectū. obijcit. q idē ē pr̄i esse. qō eē prem. ſz tn̄ illud argumētū nō valet. pr̄ deitate ē ōs. g̃ deitate ē pr̄. g̃ ſilr nō valet b argumētū. est sapiēs sapia genita. g̃ ē sapia genita. R. dōz q argumentum Aug. ē necessarium. qm̄ eē sapiētē. ꝛ eē in diuis. nō differūt mō dicēdi ꝛ apte rei. ſz solū apte nr̄a. nō sic ät ē eē ꝛ opari. qm̄ ꝛ si opari q̃tū ad ꝓncipale significatū sit idē qō eē tn̄ q̃tū ad ꝓnotatū differt ꝛ pt eē extraneuz. ꝛ ita pt ibi eē accidēs. tn̄ b qō ē eē deū. ꝛ eē prem q̃uis non differūt q̃tū ad essentiā vel nō/dū cēndi differt tamen q̃tuz ad modū se habēdi qō eē ē in diuis absolutū ꝛ cōparatū. ꝛ iō nō trāsit paternitas i ſb/stātiam sicut sapientia. ideo habet alium modum dicēdi. qui potest esse extraneus respectu alicuius attribuenti. ideo ibi est accidens. non aūt in argumēto Augu. b Pr̄ non est sapiēs sapientia genita. sed seipō sapientia ingenita. Videtur male dicere. quia sicut eternitas appropriatur patri. ita sapiētia filio. sed eternitas

Opponit contra questionem.

Aug⁹.

Aug⁹.

Aperte dicit q pater ꝛ filius eē/tia ꝛ dono suo diligūt se ꝛ pacem seruant.

Hic incipit. xxxii. Hac sapientia sapiens. ꝛc.

Exorditur quēstio expredictis ōducta. Dictum enim est supra atq; sanctorum auctoritatib⁹ ostensum q spūſſactus est cōmunio patris ꝛ filij. et amor q̃ pater ꝛ filius se inuicez diligūt ideo queriē. Utrq; pater ꝛ filius spūsanctum diligat. Quod vtiq; videt oportere dici p auctoritates supraposit⁹. q̃bus ostendit spūsanctū esse q̃ genitus a gignente diligat genitorem q; suum diligat. Sed ꝓtra. si pater vel filius dicatur diligere p spūsanctum. videt esse p spūsanctum. quia non ē aliud deo esse. ꝛ aliud diligere sed idem. quia vt Ait Aug. in xv. li. de trini. Quicquid p̃dicatur essentialiter in illa simplici natura dici videtur. p̃dicat essentiam est intelligendum. vt bon⁹. magn⁹. immortalis. sapiens. diligens et hmōi. Ideoq; si pater vel filius diligit p spūsanctū. pōt spūs esse videt. neq; tn̄ essentia sua diligit. sed etiam dono.

Respondet qōni sed nō respondet obiectioni. b

Huic qōni cū altitudine nimie p̃ditatis ꝓtineat. id solū rēdemus qō Aug. significare vult q pr̄ ꝛ filius se diligāt ꝛ vnitatez q̃uēt non solū essētia sua ſ suo dono. ꝓprio. qō lz supra positū sit. iterare tn̄ non piget qz sic expedit. Ait ergo Augustin. vi. li. de tri. Manifestū ē q nō aliq̃s duo q̃ē q̃ vterq; ꝓiungit. q̃ genitus a gignēte diligatur genitorem q; suuz diligat. sintq; nō participatōe ſ essentia sua. neq; dono supioris alicuius. ſ suo ꝓprio q̃ates vnitatem pacis. Ecce hic dicit q essentia sua ꝛ dono q̃ūt vnitatem. Idem in. xv. li. de tri. ait.

In illa trinitate q̃s audeat dicere p̃rem nec se nec filiuz nec spūmsanctum diligere. nisi per spūmsanctum. Hic apte ostēdit patrem. non tn̄ per spūmsanctuz diligere. Mō aūt simpliciter dicit patrem non diligere p spiritumsanctum.

Mouet aliam qōnem ꝓiori consimilē que facit ad eius explanationem. Utrum scilicet pater sit sapiens sapientia genita vel sapientia quam genuit. sicut diligit amore qui ab ipso procedit. c

Preterea diligenter inuestigari oportet. vtrum pater sapiens sit sapientia quam genuit que tn̄ filius est. Quod videtur a simili posse probari. Si ei pater diligit amore qui ab ipo procedit. cur non et sapientia vel intelligentia. quam ipe genuit. sapit. vel intelligit. Hanc questionem vrgere videt vt ait Augu. in. vi. li. de tri. quod scripsit apostolus dicens xp̃m dei virtutem ꝛ dei sapientiam vbi queritur. Utrum ita sit pater sapientie ꝛ virtutis sue. vt a hac sapientia sapiens sit quaz genuit. et hac virtute potens quam genuit. Sed absit vt ita sit. quia si hoc. est ibi esse quod sapere. non per illam sapiētiaz quam genuit sapiens dicit pater. alioquin nō ipa ab illo sed ille ab ipa est. Si enim sapientia quaz genuit causa est illi vt sapiens sit. etiam vt sit ipsa illi causa est. quod fieri nō potest nisi gignendo eum aut faciendo. sed nec genitricem nec cōditricem patris vllo mō quisq; dixerit sapientiam. Quid eñ est insanius. ergo pater ipa sapientia est qua sapiens est. filius vero dicitur sapientia p̃ris et virtus patris. non quia pater per eum sit sapiens vel potens ſ qz filius sapia et virtus est de patre sapiētia et virtute. Ex his ergo patet q b pater ſi b est sapiens sapientia genita. ſz seipo sapientia ingenita.

Aug⁹. in li. lxxiij. q. cuz sapiēs deus dicitur ꝛ sapientia sapiēs dicitur sine q̃ eum vel fuisse aliquando vl esse posset nephas ē credere. nō participatōne sapientie sapiens dicitur. sicut aīa que et esse ꝛ nō eē sapiens pt. ſz q ipe eam genuerit qua sapiēs dicitur sapientiam. Aliaduerte lector patrē dici sapientem genita sapiētia qō tamen aliis obuiat testimonijs. vez b Aug. corrigit in lib retracta. inq̃ dicit ens. Dixi in li. lxxiij. qōnuz patrē nō eē d patre. q ea sapiente ſ genuit q̃ sapiētia quaz ens dicit sapientiam.

non debet dici genita. sicut dicit Anſ. in lib. de incarnatione verbi. ℊ nec ſapiētia debet nec ꝑt dici ingenita. Jtē ſi ꝑt dici ingenita ſapientia pari rōe ꝑt dici ſapiētia ꝓcedēs. ꝛ ita vī ꝙ ſapia ſit appꝛopabilis. ſic ꝛ filio. Jurta ꝫ q̄rit q̄re nō dī potētia de potē/tia ſic ſapia ꝫ ſapia. ℟. dō ꝙ ſapia ē de noīb⁹ me diis que ſunt nata ſuppo/nere pꝛo pſo/na. Et ideo ſi cut dicitur ꝫ deo deus. et deus genit⁹ ꝛ ingenitus ita dicit etiaz ſa/pientia nō ta men ita ꝓpꝛie quia nomen abſtractū eſt quodammō. magis tamē dicit ſapien/tia de ſapien tia q̄ eterni/tas de eterni tate. q̄ eterni tas ſignificat in maiori ab/ſtractiōe q̄ ſa pientia. et iō magis abſtra/hit a rōne ori ginis Secū/duz hoc etiaz conceden duz ꝙ poſſit dici ſapiētia ꝓcedens. licz adhuc min⁹ ꝓpꝛie. ¶ Nec valet iſtō ar/gumētum q̄/uis em̄ ſapiē/tia nō ſit ap/ꝓpꝛiabilis ſpūſancto. ta/men ꝙ deter/minationem adiunctā po/teſt trahi.

Utrum filius ſit ſapiens ſapientia genita vel ingenita. d

Poſt hec queri ſolet a quibuſdam vtrum filius ſit ſapiens ſapiētia genita vel ingenita: Si em̄ nō eſt ſapiens ſapia genita nec ſeipō ſapiens eſt.

Si vero ſapientia genita ſapiens eſt: non videtur ſapiēs eſſe ſapientia ingenita. ꝛ ita non videtur eſſe ſapiens a patre. cuz a patre habeat omnia. Ad q̄ō dicimus quia vna eſt ſapientia ꝓſis ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti ſicut vna eēntia q̄ ſapia in illius nature ſimplicitate ē eēntia. ꝛ tamē filius tm̄ eſt ſapientia genita. et pater tm̄ eſt ſapiētia ingenita. vel a ſapientia ingenita. Et cū ipē ſit ibi eſſe quod ſapientem eſſe. relinquitur vt⁹ ſapientia genita ſit ſapiens de ſapientia ingenita. Non ergo filius dicitur ſapientia dei tanq̄z ipe ſol⁹ intelligēs ſit vl̄ ſapiens ſibi et patri et ſpūſancto. quia vt ait Aug. in .xv. li. de trini. Si ſolus ibi filius intelligit ꝛ ſibi ꝛ patri ꝛ ſpūſancto. ad illaz redit abſurditatē vt ꝓ̄ non ſit ſapiens de ſeipō ſed de filio. Nec ſapiētia ſapiētiam genuerit. ſed ea ſapientia pater dicatur ſapiēs eſſe quam genuit Ubi em̄ non

3 Ad illō q̄re/ñ dī potentia de potētia. dō ꝙ non ita ꝓpꝛie dicitur ſicut ſapientia de ſapientia. Oēm̄ ſapientia ap/ꝓpꝛiatur filio. qui eſt ab alio. et ab alio habet oīe quod habet. ℊ ꝛ ſapiētiā ab alio habet. iō ſapia genita er ſua appꝛopꝛiatiōe ꝓſupponit ſapiam ingenitā. ſed potētia appꝛopꝛiat ꝓ̄ri qui nō eſt ab alio. iō non ſic dī potētia de potētia vel potētia genita. c Sz melius iſtā qōem poſtea in li. de tri. tractaui. Uidetur Aug. iſta verba in notula poſita malet incōuenienter recitare. quia cum comparatio in vtroq̄z extremoz ꝓſupponit rem ſui poſitiui. ſed ſi ibi melius ℊ vtrobiq̄z bn̄. ℊ ſi ibi dic̄ ꝙ ꝓ̄ ē ſapiēs ſapia quā genuit. vī ꝙ dicat verz. ℟. dō ꝙ abuſiua ē cōpatō em̄ li. ō tri. dic̄ ⁊trarū buⁱ⁹. et iō ſi ibi bn̄. ⁊ſtat ꝙ hic male q̄ſtū ad hō tm̄ ꝙ aliq̄d dixit li. lxxtū. q. ō hac qō/ne. iō nō oīno male. ſz q̄dammō bn̄ q̄dāmō malet iō dicit ꝙ ibi melius innuens qō aliq̄d ibi ſit male dictum q̄ em̄ vnū oppoſitoꝝ aſtruit ꝓ conſequens deſtruit alterum. d Sapientia genita ſit ſapiēs ō ſapia ingēita Ur iſta rō. ñ eſſe bona. q̄ nō vī reſpondere ad qōnem. ¶ Nō ei q̄rit ō ſapia gēita ſiue an filiꝰ ſit ō ꝓ̄. ſed ꝫ q̄rit vtrū filiꝰ ſit ſapia ingēita ℟. dōz ꝙ mgr̄ nō/ñdet lzi verbis pauc⁹. i db⁹ inuit hāc diſtinctiō/nē. q̄ aliquē eſſe ſapiētē aliq̄. ꝫ ē dupl'r. Aut ita ꝙ ablatiuus teneat formaliē. et ſic filiꝰ ē ſapiēs ſapia gēita. ꝛ ꝓ̄ ſapia ingenita. Aut ita ꝙ teneat originaliē. ꝛ ſic ei ſapia gēita ſit ō ſapia ingēita. filiꝰ ē ſapiēs ſapia ingenita. Sz q̄ ablatiꝰ vt pluri/mū ꝯſtruit i rōe forme. ideo mgr̄ caute locutꝰ. dixit ꝙ filiꝰ q̄ eſt ſapia gēita eſt ō ſapia ingēita ſapiēs vt ꝑbū ñ bꝛet calūniā. iō bn̄ rñdz. e Uel q̄z vna ē ſapia ꝛ tm̄ ſolꝰ ꝓ̄ ſapia ē ingēita. Ur ꝫ dicē duo oppoſita. q̄ iſte duc ꝓpꝛietates ſapiaz ⁊trabūt. ꝛ cū ſit ꝓpꝛietates diſtincte. diſtinguunt. ꝛ ꝫ pz. q̄ ſolꝰ ꝓ̄ ē ſapia ingēita. q̄ ſi ſapia diſtinguit̄ ℊ ē alia ꝛ alia ſapia. ℊ ñ vna. Jtē vī fl'z dicere cuz dic̄ ꝙ ſolꝰ ꝓ̄ ē ſapia ingēita. aut ei dī ſapia eēntialiē. aut pſōaliē. Si pſōaliē. ℊ ñ vna ſapia ē genita ꝛ ingēita. cū ꝓ̄ ꝛ filiꝰ nō ſit vna pſōa. Si ꝫo eēntialiē. ñ ℊ ſolꝰ ꝓ̄ ē ſapia ingēita. ℟. dō ꝙ i ꝫ noīe ſapia duo ē ⁊ſiderare ſcz ſignificatū et ſuppoſitū. Et q̄ꝫ tū ad ſignificatū dic̄ eēntiā. ſz ſuppoſitū ē pſōa. Et ille determiatiōes genita ꝛ ingēita nō reſpiciūt ſignificatū. ſz ſuppoſitū. ꝛ ita diſtinguūt ſuppoſitū manēte eadē vnitate in ſignificato ſiue in forma. ꝛ ſapia genita ꝛ ingēita. ēalia ꝛ alia pſōa. ſz ñ ē alia ꝛ alia ſapia. ſic ñ ē alia eēntia. ꝛ iō mgr̄ bonū exēplū ponit in ꝫ termiō ōs. q̄ō ſignificat eēntiā. ꝛ ſupponit pſonam. Oñ ℊ q̄r vtꝛ dicaī eēntialiē aut pſōaliē. dōz ꝙ q̄ꝫ tū ad ſignificatum dicitur eſſentialiter. ſed q̄ꝫ tum ad ſuppoſitum dicitur ꝓſonaliter. ꝛ ita nulla eſt ⁊troverſia.

Pater ē ſapiens ea ſapiētia que ipſe eſt. et de ea filius eſt genitus et ſapiens. illa ingenita hec vna tamen ſapia.

f Ita p se agat filius. ne se agat Obijcit. nō agit filius a se. z pater in eo monstratur. z similiter filius manet in patre. ḡ pari rōe pater a se ñ agit. Itez videtur falsum dicere cum dicit. infirmus sit nō a se agendo nisi a deo ipe agat. q; fm hoc cuz oīs creatura agat a deo. tunc videt esse agens infirmū. nec ī hoc videtur filius differre ab alijs. R⁹ dōm. q; Hyla. duo intēdit oñdere in his verbis dñi in Joh. z illa duo oñdit deducēdo ad impossibile. Ipe ei dominus dicit Joh. xiij. Uerba que ego loq; a meipo non loquor. pater vero in me manēs facit opa. ex hoc ergo arguit q; filius non agit a se sed a pre manente in se. non tm vt ꝑ substantialis. sed vt ꝑ principium. sic autē non manet filius in patre. sed tm vt consubstantialis. Alia est auctoritas dñi / ni ioh. viij. Qui misit me non reliquit me soluz. quia que pla. s. e. fa. semp. si ipe agit semper vna cum patre. ergo est vna virtus ei / us z patris. et sic agunt vna virtute. tunc ḡ p se agit. hec duo p / bat p deductiōez ad impossibile. quia omnis potentia est a prima potētia. q; primo residet in pre. ḡ si filius nō p a deo simpliciter est impotēs vel infirmus. q; infirmus bz potentiaz deficiendi a se. non a deo. Itē si filius non agit per se non agit per virtutem pris / am sibi cōsturalez. ergo alia est virtus patris z alia filij. A se em̄ et non a se nō facit distinctionem ī natura. sed solū ī persona. q; dicit rōnem principij vel origis. Per se autem z nō per se. quia p se. dicitur cōtra per accidens. p aliud ponit diuersitatem in natura. z ideo filius agit p se ḡuis nō a se. ḡ Una est tm̄ sapientia patris sed nō vno modo dicitur. Uidet male dicere. quia sapiētia semper ē essentialiter. ergo falsū dicit cū dicit. nō vno modo dicta. R⁹. magister nō vult q; sapientia sit dicta multipliciter. sed q; sapientia patris q; genitiuus potest ꝑstrui in ratione originis. z sic dicitur filius sapientia patris vel ipa sapiētia genita. sapientia patris quia est a patre vl̄ potest intelligi in ratione subiecti. vt dicat sapientia patris. Sicut albedo p. z sic sapia genita nō dr̄ ē ꝑ is sz ē in psona pris z filij vna. fla ē locutō rōe dictorum ñ rōe ei⁹ qđ ē sapia. q; vna z eadē ē sapia pris et filij z ss. z illa ē sapia pris z filij z spūssancti.

Solutio sed cūdū quosdam.

Hylari⁹.

f Ita ꝑ se agat filius. ne a se agat et ita non a se agat. vt per se agat. Intellige filium agētem et per eum patrem agentem. Non a se agit. cum pater in eo manere monstrat. Per se agit cum fm natiuitatē filij agit ipe que placita sunt. Infirmus sit non a se agendo nisi a deo ipse agat. nō sit vero in vnitate nature si que agit. z in quib⁹ placet non per se agit. Sicut ergo inquiunt. filius per se agit. sed non a se. Ita z filius debet dici sapiens per se. sed nō a se. Sic et ipe per se deus est vel esse dicendus est. vt aiunt. sed non a se vel de se.

Utrum pater duplicem nō vnam tm̄ habeat sapiētiā. f Post hec queri solet a quibusdam. Utrum vna tm̄ sit sapientia patris. Quod non esse nituntur probare hoc modo. Filius inquiūt est sapiētia patris genita. qua pater sapiens non est. Est igitur aliqua sapientia patris. qua sapiens non ē. Est autem z sapientia patris ingenita. z ea pater sapiēs est. Est ergo quedam sapientia patris qua sapiens est. z ipa non ē illa sapientia patris qua pater sapiens non est. Nō est ergo vna tm̄ sapia pris. Itē sapia ingenita est sapientia pris. z sapiētia genita est sapientia patris. Nō est autem sapiētia ingenita sapientia genita. Non est igitur vna tm̄ patris sapientia. Hec z his simulia tanq; sophistica et a veritate longinqua cunctisq; ī theologia peritis patētia abijcimus. respōso indigna aduertentes. id tamen adijcientes. q; vna est tm̄ sapiētia patris. sed non vno modo dicitur. Nā sapientia patris dicitur illa quaz genuit. z sapientia patris dicitur ea qua sapiens est. Diuersa est ergo ratio dicti. Illa em̄ dicitur patris. quia eam genuit. z ea dicitur sapientia patris quia ea sapit. Una est tamē sapientia patris. quia sapientia genita est eadem sapientia. et ea qua sapiens est. siue ea qua sapiens est intelligatur persona patris siue essentia patris. quia persona patris que intelligitur cum dicitur sapiētia ingenita. z persona filij que significatur cum dicitur sapiētia genita. vna eademq; sapiētia est que essētia diuina intelligitur cōmunis tribus personis.

f Post hec queri solet a quibusdam. Utrum vna tm̄ sit sapientia patris. Quod non esse nituntur probare hoc modo. Filius inquiūt est sapiētia patris genita. qua pater sapiens non est. Est igitur aliqua sapientia patris. qua sapiens non ē. Est autem z sapientia patris ingenita. z ea pater sapiēs est. Est ergo quedam sapientia patris qua sapiens est. z ipa non ē illa sapientia patris qua pater sapiens non est. Nō est ergo vna tm̄ sapia pris. Itē sapia ingenita est sapientia pris. z sapiētia genita est sapientia patris. Nō est autem sapiētia ingenita sapientia genita. Non est igitur vna tm̄ patris sapientia. Hec z his simulia tanq; sophistica et a veritate longinqua cunctisq; ī theologia peritis patētia abijcimus. respōso indigna aduertentes. id tamen adijcientes. q; vna est tm̄ sapiētia patris. sed non vno modo dicitur. Nā sapientia patris dicitur illa quaz genuit. z sapientia patris dicitur ea qua sapiens est. Diuersa est ergo ratio dicti. Illa em̄ dicitur patris. quia eam genuit. z ea dicitur sapientia patris quia ea sapit. Una est tamē sapientia patris. quia sapientia genita est eadem sapientia. et ea qua sapiens est. siue ea qua sapiens est intelligatur persona patris siue essentia patris. quia persona patris que intelligitur cum dicitur sapiētia ingenita. z persona filij que significatur cum dicitur sapiētia genita. vna eademq; sapiētia est que essētia diuina intelligitur cōmunis tribus personis.

g Una est tm̄ sapientia patris sed nō vno modo dicitur. Uidet male dicere. quia sapiētia semper ē essentialiter. ergo falsū dicit cū dicit. nō vno modo dicta. R⁹. magister nō vult q; sapientia sit dicta multipliciter. sed q; sapientia patris q; genitiuus potest ꝑstrui in ratione origis. z sic dicitur filius sapientia patris vel ipa sapiētia genita. sapientia patris quia est a patre vl̄ potest intelligi in ratione subiecti. vt dicat sapientia patris. Sicut albedo p. z sic sapia genita nō dr̄ ē ꝑ is sz ē in psona pris z filij vna. fla ē locutō rōe dictorum ñ rōe ei⁹ qđ ē sapia. q; vna z eadē ē sapia pris et filij z ss. z illa ē sapia pris z filij z spūssancti.

Quō nō tur quod probare nō vna tū est sapia pris

Quod re sponsione digna sit hec et his similia.

Q In trinitate est dilectio que est trinitas. et tamē spūssanct⁹ est dilectio que nō est trinitas. nec iō due sunt dilectiones. ita ꝛ de sapia. §

Et sicut in trinitate dilectio est. que est pater. filius. ꝛ spūssanctus. q̄ est ipa essentia deitatis. et tñ spūssanct⁹ dilectio est. que nō est pater vl filius nec ideo due dilectiones sunt in trinitate. qz dilectio que ꝓprie spūssanct⁹ est. est dilectio que trinitas est. nō tñ ipsa trinitas est. sicut spūssanct⁹ est essentia. q̄ trinitas est. non tñ ipe trinitas est Ita in trinitate sapia est que est pater ꝛ filius ꝛ spūssanct⁹. q̄ est essentia diuina. ꝛ tñ filius est sapientia q̄ nō est pater vel spūssanct⁹ Nec iō due sapientie ibi sunt. qz sapiētia que ꝓprie est filius. est sapiētia que est trinitas. ipa tamē nō est trinitas sicut filius est essentia. que est trinitas. ipsa tamē non est trinitas.

Redit ad principalē questionē. obijciēs ex determinatiōe secūde q̄stionis q̄ qua rōne pr nō dz sapiens. ea sapiētia quā genuit. ea dē videtur debere dici q̄ nō sit diligēs pater vel filius dilectione qua ab vtroq; ꝓcedit. h

Preterea diligēter notandū est q̄ ea ratōe qua pater nō dicit sapiēs ea sapientia quā genuit. videtur forꝫ dicendū q̄ pater nō diligat filiū vel filius patrē ea dilectiōe que ab vtroq; ꝓcedit. s. q̄ ꝓprie spūssanct⁹ est Sicut eīm idē est deo sapere qō esse ita est ei idē diligere qō esse. Jdeoq; sicut negat pater esse sapiēs sapiētia quā genuit. qui si ea diceret sapiēs. nō ipa ab eo. nec ipse ab ea itelligeret esse. Jta videt nō debere cōcedi q̄ pr vl filius diligat dilectiōe que tñ spūssanct⁹ est. qz si ea diligit pater vel filius. nō spūssanct⁹ videt esse a patre ꝛ filio. nec pater ꝛ filius a spūsancto. quia idē est ibi diligere qō esse. Jt supra dictū est. atq; au Aug⁹. toritate Augu. sancitū. q̄ in trinitate tria sunt. Unus diligēs eū qui de illo est. ꝛ vn⁹ diligēs eū de quo est. ꝛ ipsa dilectio. ꝛ nō est aliquis duorū quo genit⁹ a gignente diligit ꝛ genitorē suū diligit. Quibus verbis aperte significat patrē filiū ꝛ filium patrē diligere. ea scz dilectione que non est aliquis eorū. sed tñ spūssanctus. Cū idē ergo sit ibi diligere qō esse. quomodo dicit pater ꝛ filius nō esse ea dilectione qua alter alterū diligit. Cū ideo pater neget sapere sapiētia quā genuit ne ea esse intelligatur.

Loco solutionis insufficientiā suā allegat. et hanc q̄stionē determinandā lectorī relinqt. i

Difficillimā mihi hanc questionē fateor. pcipue cum ex pdictis oriatur que similē vident habere rationē. quod mee intelligētie attendēs infirmitas turbatur. cupiēs magis ex dictis sanctorū referre q̄ afferre. Optimus eīm lector est inquit Hylari⁹ in ꝑmo libro de tri. que dictorū intelligētiam expectet ex dictis potius q̄ imponat. et retulerit magis q̄ attulerit. neq; cogat id videri dictis contineri. qō ante lectionē ꝓsumpserit intelligendū. Cū ergo de rebus dei sermo est. concedamus deo sui cognitionē. dictisq; ei⁹ pia veneratione famulemur. Jnuestiget ergo diligenter pius lector rationē dictorū. si forte dictorum aliquā valeat reperire causam. qua nota. ipsa p̄ missa questio aliquaten⁹ explicari valeat. Ego autē hanc questionē non absoluens. sed errorez excludens profiteor nō esse dictum patrē diligere filium vel filiū patrē ea dilectiōe que ab vtroq; procedit. que nō est aliquis eorum. sed tantū spiritussanct⁹ tanq; ea dilectione pater sit vel filius. Sed sic ea pater diligit filiū ꝛ filius patrem vt etiā pater per se ea que ipse est dilectione diligat. sic ꝛ filius. nō autē sic vt pater per se non diligat. ꝛ filius. sed per ea ꝛ tantū. Quis hec in illa trinitate inquit Augustin⁹ opinari vel affirmare ꝓsumat. Eam tamē questionē lectorum di- Aug⁹. ligentie plenius diiudicandā atq; absoluendaz relinquimus ad hoc min⁹ sufficiētes.

In intelligentiā ꝑsentis distinctionis duo ꝓncipaliter querunt ſm duas questiones quas determinat magister. Primo querit de hac locutione. pater ꝛ filius diligunt se spiritusancto. Secundo querit de ista. an pater est sapiens sapientia genita. Quantū ad primū duo querunt. Primo querit. vtrum illa locutio sit admittenda. Secūdo queritur. in qua habitudine construat ille ablatiuus.

Questio I a

Q ista locutio. pater ꝛ filius diligūt se spiritusancto sit admittenda. ostendit autoritate ꝛ ratōe. Primo autoritate sic. Aug⁹. vij. de tri. Non est aliquis duorum quo genit⁹ a gignente diligit genitorem q̄z suū diligit si ergo est aliquis. ꝛ nō est pater vel filius. ergo est spiritussanctus. Item Hiero. super ps. xiij. Spirit⁹ est amor patris ad filium. ꝛ filij ad patrē. sed amor q̄ est patris ad filiū pater amat filiū ꝛ econuerso. ergo ꝛc. Item Bernā. de amore dicit. Almas te inquit amabilis dne cū a patre ꝛ filio ꝓcedit spūssanctus. amor patris ad filium ꝛ filij ad patrē. ꝛ tantus amor vt sit vnitas. Item idē ostendit ratione sic. magister Hugo de sancto victore facit talē rationez in quadā epistola ad Bernā. si recte diceris amare amore qui a te ꝓcedit. cur nō pater ꝛ filius dicunt amare amore qui ab ipsis procedit. Et iterū ibidē. si spiritussanct⁹ esset amor cordis tui ac patris ꝛ filij. quis queso posset negare spiritusancto. q̄ est amore tuo te diligere. Item alia rō formatur sic. Sicut se habet verbū ad dicere. sic amor ad diligere sed pater verbo suo quod ab ipso procedit se ipsum dicit. ergo pater ꝛ filius amore qui a seipsis ꝓcedit. seipsos diligunt. Itē sicut filius nō potest ꝓduci nisi generādo. sic nec amor nisi diligēdo. ergo pater ꝛ filius diligendo se ꝓducunt spiritūsanctuz qui est amor personalis. aut igit diligendo amore qui est spiritussanctus. aut qui non est spūssanctus. Si amore q̄ nō est spiritussanct⁹. aut amor ille est personalis. aut essentialis. Non personalis. quia tunc essent due ꝑsone in diuinis quibus cōueniret amor ꝓprie. quod est vi-

possibile. Similiter nec essentialis. quia ille est spiritussanctus. Et itez si essentialis. tūc ergo cū cōueniat spiritui sancto. spūssanctus similiter pduceret. Restat igit q̄ pducunt spiritūsanctū diligendo se amore q̄ est spūssanctus. aut igitur diligēdo se. aut diligēdo aliud a se. Non aliud. quia tūc aliud exigeret ad pductionē spūssancti. g̃ diligendo se spūsancto. pducunt spiritū sanctum. ergo pater z filius diligūt se spiritussancto.

Sed contra. diligere idē est qō velle bonum. z vel/le idem qō esse. ergo cū hec sit falsa. pater z filius sunt spūscūs. hec similiter. diligūt se ss. Item sicut se ha bet sapē ad patrē respectu filij. ita diligere ad patrez z filiū respectu ss. sed hec est falsa. pater est sapiens sapi entia genita. ergo z illa similiter. Itē omne plurale infert singulare. sed hec est falsa. pater diligit se ss. g̃ et prima. Si dicas q̄ diligere tenet notionaliter. Cōtra nulla notione cōtingit mutuo reflecti vnam personā sup aliam. sed fm dilectionē est mutua reflectio in pdi cta locutione. ergo diligere non tenetur notionaliter. ergo idem qō prius. Item nulla notio cōuenit trib9 sed diligere spiritūsanctū conuenit trib9. Nam pater diligit spūsancto. z fili9 diligit spūscō. et spiritussanct9 diligit spiritusancto quia seipso. ergo nō tenet notio/naliter. ergo idē quod prius. Item pater z fili9 amo re eodē diligunt se z nos. sed dilectio dei ad nos est es sentialis. cū connotet effectū in creatura. ergo similit cum diligūt se. Itē si tenetur notionaliter. quero p qua notione nō est dare nisi spirationē. ergo aut passi ue aut actiue. Si actiue. ergo idem est diligūt se q̄ spi rant. sed hec falsa spirant spiritusancto. ergo et prima Si passiue. contra illa notio nō predicat de patre z fi lio. sed de solo spūsancto. Si dicas q̄ denominatiue p dicatur. Cōtra omnis proprietas que de psona pdi/
7 one. ergo cū processio nō conueniat patri z filio in ab/stractione. ergo nec denominatiue. R9. ad pdictorū intelligentiā est notandū. q̄ quidā pdictam locutionē simpliciter negauerunt. z dixerūt omnes cōsimiles eē retractatas a beato Augustino in sua simili in hac scz pater est sapiens sapiētia genita. Sed hec solutio nō potest stare. quia nō solū eam dicit Aug9. sed etiā san cti alij quoz dicta Augu. non retractat. Ideo fuerūt alij qui eā simpliciter cōcesserunt. dicentes hanc locu tionē debere intelligi p appropriationē nō p proprieta/tem. vt sit sensus. pater z filij diligūt se amore qui ap propriat spiritui sancto. Sed ista solutio non pōt sta/re. quia tūc similiter hec esset cōcedenda. pater z filius sunt boni spiritussancto. cum spūsancto appropriet bonitas. que tamē nullo modo conceditur. igit prima opinio nō potest stare. que simpliciter tales locutiones negat. cū multiplex autoritas eas dicat. Similiter se quens. que eas simpliciter concedit non potest stare. cū multiplex ratio cōtradicat. Restat igit eligere opini/
8 onem mediā scz q̄ vno modo sit vera. alio modo falsa. Nam hoc qō est diligere potest teneri essentialit vel notionaliter. Scōm q̄ tenetur essentialiter. sic dic̄ vo luntatis cōplacentiā que cōmunis est trib9. Scōm q̄ tenet notionaliter. sic dicit voluntatis fecunditatem ad pducendā personā ex se. que quidē fecunditas so/lum est in duob9 q̄uis volūtas sit in trib9. Si ergo te netur essentialiter. falsa est locutio. quia tūc sequit. q̄ pater z filius sunt ss. z in hoc sensu pnomen cum verbo construit reciproce. Si autē notionaliter. vera est sic probant rationes ad oppositum. z in hoc sensu prono men construit cum verbo retransiue. vnde sensus est. pater z filius diligūt se. id est. pater diligit filiū. z filius patrem. z tunc vera est locutio. quia amoz q̄ est spiri/tussc̄us. est amoz nectēs patrē cū filio et ecōuerso. z tūc non licet inferre. ergo pater diligit se ss. Ex hoc patet tria prima. Nam primū procedit fm q̄ diligere tenet essentialiter. secundū similiter. Naz sape non dicitur notionaliter sicut diligere. sed vel est cōmune vel ap/propriatū. Tertiū similiter. qz pcedit fm q̄ obliquus construit reciproce. z tūc diligere tenetur essentialiter

Ad illud qō obiicitur q̄ nō possit teneri notionali/9
ter. intelligendū est q̄ sicut generatio dupliciter pt si/gnificari. Uno modo vt dicit emanationē. Alio mo/do vt dicit modū emanandi supaddita expressione. et primo modo p hoc verbū generare. secūdo modo per 10
hoc verbū dicere significat. Sic z spiratio dupliciter potest significari. Primo modo p hoc verbū quod est spirare. Secūdo mō per hoc verbū q̄ ē diligere. Quē admodū em̄ dicere importat generationez. z vlterius quandā expressionē circa personā. sic z diligere. Unō sicut dicere importat actū generandi z dicendi siue ex primēdi. et ratione actus dicēdi siue exprimendi dici/citur pater se dici verbo. hoc est se dicendo siue expri/mendo generat verbum. vel generando verbuz se ex primit verbo. Sic in proposito. diligere actū impor/tat cōnectendi siue cōcordandi z spirandi. z rōne act9 cōnectendi dicitur. pater z filius diligunt se. ss. h̄ est inuicē cōcordando spirant spiritūsanctum. vel spirā/do spiritūsanctū inuicē cōnectuntur. Ex his patet ob/iecta. Qō em̄ obiicitur ō mutua reflexione patet respō sio. quia hec est ratione actus essentialis cōmuniter i/11
tellecti. Ad illud qō obiicitur q̄ diligere spiritum/sanctū cōuenit trib9. z dicitur respectu creature. dōm q̄ non cōuenit trib9 ratione spiratōnis quā importat z ideo q̄uis dicatur respectu creature. nō tamen dici
12
tur essentialiter omnino. sed cōnotat aliquid essentia le dicit tamen notionē respectus quē importat ad ps̄o nam. sicut supra dictū est de verbo z dono. Ad illō quod obiicitur. pro qua notione stat. patet q̄ stat pro cōmuni spiratione. tamen nō licet pro ea ponere h̄bus spirandi. quia alio modo importat illā notionez. Un sicut cōceditur hec. pater dicit verbo. nō tamē hec pa/ter generat filio. z in dicere importat ipsam generati/onē. sic in proposito intelligendū est.

Questio II b

In qua habitudine construitur ille ablatiuus cuz sic dicitur. pater z filius diligunt se spiritusancto. Et q̄ in habitudine forme videtur per simile. quia petr9 di/ligit amore a se pcedente formaliter. ergo pari ratiōe pater z filius diligunt se formaliter. Item nihil de/nominat aliquid ad quod cōparatur vt ad principium solum. nisi cōpareť vt in formans. Nam q̄uis cursus sit a deo. non tamē deus dicit currere. sed amoz est a pa tre z filio. ergo dicunt amare. igitur amoz est in ratiōe forme. Item omni nexu aliqui nectunt formaliter. sed spiritussanctus est nexus. ergo aliqui illo nectunt z non nisi pater z filius z̄c. Item omni albedine ali quis est albus formaliter. ergo omi amore aliquis est amans formaliter. sed nihil amans formaliter potest amare nisi ille cui9 est amoz. Cum ergo spiritussanct9 sit amoz patris z filij. patet z̄c. Contra. omne quod diligit formaliter alio a se. habet diligere solū per par ticipationem. ergo si pater z filius diligunt formali/ter aliquo alio a se. ergo diligunt per participatio/nem. sed hoc est inconueniens. ergo z̄c. Item si aliquis diligit aliquo formaliter. illo circūscripto. ī

possibile est intelligere amorē in eo. siue ipm amare. ergo si pater ⁊ filius diligunt se ss. impossibile est intelligere patrē amare non intellecto spiritusancto. sed hoc est falsum. ergo ⁊ primū. ¶ Item nulla hypostasis est forma. sed amor qui est spūssanctus est hypostasis. ergo nō est forma. ergo nullus illo amore diligit formaliter. ¶ Item nullū relatiuū potest esse forma sui correlatiui. quia er forma ⁊ formato fit vnum. relatiuum aūt distinguit a correlatiuo. sed amor qui est spiritus sanctus correlatiue se habet ad patrem ⁊ filium. g̃ ⁊c. ¶ Item oīs forma est ante illud cui⁹ est forma. ergo si pater ⁊ fili⁹ diligūt se spiritusancto formaliter. amor ille precedit diligere patris ⁊ filij. sed hoc est falsum.
13 quia dilectio producit. ergo ⁊c. ¶ R⁹. dicendū. q̃ ali/ quor ratio fuit q̃ ille ablatiuus cōstruitur in ratiōe signi. non in ratione forme. Nam spūssanctus se habet per modū pducti respectu dilectionis patris ⁊ filij. iō illius est signū. Unde dicūt q̃ is est sensus locutionis pater ⁊ filius diligunt se. ⁊ huius signū est q̃ cōcorditer spirant spiritūsanctū. qui est amor vnicus ⁊ indiuisus Sed hec positio est insufficiens. Nam si ablatiu⁹ posset construi vere in ratione signi cū verbo. hec esset vera pater ⁊ filius diligunt se amore creato. quia amor creatus signū est illius. quā nullus cōcedit. Si tu dicas q̃ illud nō est signū propinquū. obijcit. quia tunc hec esset vera simpliciter. pater est sapiens sapientia genita. cum sapiētia genita sit maxime signū sapientie i patre generante. ¶ Alior positio fuit q̃ ablatiu⁹ ille cōstruitur in ratione forme. Dicunt em̄ q̃ diligere se. nichil aliud est dictū de patre ⁊ filio. q̃ inuicē connecti. et nexu formaliter cōnectunt. ⁊ spūssanct⁹ est ille nexus. ideo formaliter loquēdo ista est vera. pater ⁊ filius diligūt se spiritusancto. sicut hec formaliter est vera. pater ⁊ filius nectunt nexu. Sed hec positio non potest omnino stare. quia cū dicit. pater ⁊ filius nectunt. aut nectunt dicit aliquid qđ sit i patre ⁊ filio a spūsancto. aut qđ est in eis vt principiū ss. Si qđ in eis a spiritu sancto. ergo pater ⁊ filius aliquid recipiunt a spiritu sancto. Si aliquid. cū nō possit recipere partē. g̃ totū ergo sunt a spūsancto. quod est incōueniens. Restat ergo q̃ hoc qđ est nectunt dicat aliquid quod est i patre ⁊ filio vt principiū ss. q̃uis ergo sit passiua fm modum. actiua tamē est fm rem. Et si hoc. spiritussanct⁹ cōparatur ad cōnexionē vt ad principiū. non ergo vt ratione forme omnino. Patet. ergo. q̃ prima positio dicit minus sufficienter. secūda dicit nimis abundanter quia nimis exprimit. Et prima fuit magistri simo. tomatenſ. Secūda fuit magistri vuilli. altisiod. Et licet neutra sit omnino sufficiens. tamē vtraq̃ habet in se aliquid veritatis. Nā prima dicit q̃ spiritussanct⁹ se habet ad patrē ⁊ filiū per modū pducti. et hoc q̃dez verū est. Secunda dicit q̃ amor cōparatur ad amantes vt in ratione forme. ⁊ hoc quidē vez est. Et ideo ex his duab⁹ positionib⁹ quaꝝ vna est insufficiēs. alia excedens. colligit media positio sobria ⁊ sufficiens. s. q̃ ille ablatiuus cōstruitur in ratione effectus formalis si licet nominare effectū. q̃ est ex principio. Et hec fuit positio magistri Hugo. de sancto victore. qui b̃ clare vidit veritatē. Unde redarguit illos qui reputant hanc questionē insolubilē. Unde dicit q̃ sicut cū dicit ego diligo te amore a me pcedente. ibi est cōstructio i ratione effectus formalis. sic in proposito. In hoc tamen est differentia. quia amor a re pcedens est in re quiescens vt vniens ⁊ inherēs. quia est accidens. sed in diuinis amor a patre ⁊ filio pcedens est in eis recescens vt vniens. nō tamen vt inherens. quia non est accidens. sed substātia ⁊ hypostasis. ⁊ ideo adhuc minus habet rationē forme. Concedēde sunt igit rationes ad hoc inducte quia ablatiuus habet aliquo modo rationem forme. Qđ tamen vltimo modo obijcitur non valet. quia oīs albedo est forma. sed aliquis amor nō est hypostasis. ¶ Ad illud ergo qđ obijcit q̃ formaliter diligunt. ergo p participationem. dōm q̃ diligere 14
alio per essentiā facit participationē. sed alietas pso/ nalis non. Unde Hugo. Anim⁹ humanus amor nō est. sed ab ipso pcedit amor. ideo seipso non diligit. pater vero amor est. ⁊ ss. eius est amor. ideo diligit seipso diligit etiā spm̄sanctum. ⁊ ideo patet q̃ nō per participationē. ⁊ ideo patet sequēs. Quia em̄ pater seipo diligit amore essentiali. ideo potest intelligi amare patr̄ spiritusancto nō intellecto. non sic aūt est de amore nocionali. Rationes sequentes pcedunt de forma fm q̃ habet pfectū actū forme. Forme em̄ est inherere. ⁊ ideo non est hypostasis. ideo etiā non distinguit. Ibi vero etiā ablatiu⁹ cadit ab actu forme qui est inherere. ⁊ tenet actū forme qui est vnire. ¶ Ad illud qđ obijcitur. 15
q̃ forma pcedit illud cui⁹ est forma. dōm q̃ loquitur d̄ forma fm q̃ habet rationē cause. quia sic pcedit. ſz ablatiuus cadit a ratione causalitatis. quia construitur p modum effectus formalis. patet ergo q̃ quodāmodo est ibi ratio forme. qđammodo ratio signi. ⁊ in hoc patet rn̄sio ad omnia quesita.

Consequēter est questio de hac locutione. pater est sapiens sapiētia genita. Et circa hoc quaeruntur duo. Primo querit vtrum illa locutio sit admittenda. Secundo ad intellectū huius. vtrum sit hec admittenda. pater est potēs p̃tute quā genuit.

¶ Questio I c

¶ Q̃ prima locutio sit admittenda ostendit b̃ modo. ſ. Corinth. j. Christū dicimus dei virtutē ⁊ dei sapientiā sed vnusquisq̃ est sapiens sua sapiētia. ergo si christ⁹ est sapientia patris. ⁊ sapientia genita. pater est sapiens sapientia genita. ¶ Item Augu. vj. de trinitate. Filius est ars quedā omnipotētis ⁊ sapientis dei. vbi omnia nouit. sed vnusquisq̃ artifex est sapiens sua arte. ergo pater est sapiens filio. ergo ⁊c. ¶ Item hoc vi dētur ratione p̃ simile. quia omnis amās a quo procedit amor. est amans amore a se pcedente. ergo omnis sapiens a quo pcedit sapientia. est sapiens sapientia a se emanante. sed pater est hm̄oi. g̃ ⁊c. ¶ Item Aug⁹ xv. de tri. Nouit deus pater omnia in seipso. nouit et i filio. sed idem est nosse oīa vt sapientē esse. si g̃ oīa nouit in filio. non tm̄ seipso. sed etiā filio est sapiens. ¶ Item deus pater oīa dicit v̄bo. sicut dicit Aug⁹. vj. Ofes. Verbo tibi coeterno. dicis quecūq̃ dicis. ſz dicere vt dicit Anſ. est intelligere. ergo pater oīa intelligit verbo mediante. ergo cū idem sit esse sapiētem ⁊ intelligere. patet ⁊c. ¶ Contra. in diuinis sapere est esse. g̃ si pater est sapiēs sapientia genita. ergo est sapientia genita. hoc aūt falsum. ergo ⁊ primū. ¶ Item non intellecta generatione. adhuc est intelligere deū sapiētem. g̃ sapientia genita non est ratio sapie dei. ¶ R⁹. 16
dicendū. q̃ sine distinctione cū esse sapientem dicatur essentialiter q̃ locutio est simpliciter falsa. ⁊ si alicubi legitur ab aliquo sancto est exponēda. Un̄ Aug⁹. in libro retrac. illa retractat dicens. q̃ melius illā questionem in li. de tri. tractauit. vbi ſz dicit contrariū. ostendens illā rationē nō valere. si pater fuit sine filio. cum filius sit ei⁹ sapientia. pater fuit insipiens. q̃ sapiētia non tm̄ cōuenit filio. ſz patri ⁊ filio ⁊ spiritusancto. ⁊

hocipsum ẽ tri. dicit in pluribus locis. sed maxime i vj. z xv. ¶ Ad illud ergo qđ obꝫcitur. q filius est sapientia z virtus patris. dom q ista cõcedit. filius ẽ sapientia patris sapiẽtis. nec tamẽ ista. pater est sapiẽs
17 sapientia genita. Vñ notandũ q cũ dicit sapiẽtia alicuius. hoc dicit dupliciter. aut sicut subiecti. vt albedo petri. aut sicut principij. genitiui. eñ originẽ importat. quoniã ergo filius est sapiẽtia habens originẽ a patre. ideo hec est vera. filius est sapiẽtia patris. ¶ Luz aũt dicit pater est sapiens sapiẽtia genita. ablatiuus construit in ratione alicuius causalitatis. vel in habitudine forme. vel principij. z maxime forme. et ideo falsa. quia filius nec forma nec ꝓncipium est patris. Si tu queras. quare nõ construit in rõne formalis effectus. sicut amor cũ amante a quo ꝓcedit. dom q nõ est simile. z hui⁹ duplex est ratio. vna cõmunis z alia specialis. Cõmunis que sumpta est a creaturis. qñ quidã sunt actus q̃ dicunt motũ a rebus ad aiam. vt sapia. quidam ab anima ad res vt amare. ideo cõparatio amoris ẽ ad amantẽ in ratiõe existẽtis. non in ratiõe imperiẽtis. z ideo amor de se importat formã z effectũ. Sz sapientia quia dr vt ad intelligentẽ. nõ vt ab intelligẽte. ideo ablatiuus tm̃ importat formã nõ effectũ. z ideo est locutio falsa. Et alia rõ est specialis in diuinis. q amor precedens est amor proꝑe. nõ ꝑ appropriationẽ. Et diligere est similiter dictũ notionaliter vñ importat originẽ vt supra monstratũ est. sz sapia semp essentialiter. z hoc qđ est esse sapientẽ nullo modo dr notionaliter. q nul
18 lo mõ importat originẽ. z ideo est locutio falsa. ¶ Ad illud qđ obꝫcit. q pater nouit oĩa in filio. dom q differunt dicere. nouit filio. z in filio. Nam cũ dr. nouit filio. ablatiu⁹ importat rationẽ forme vel principij cognoscendi. z ideo falsa est simpliciter. Nec tñ est distinguenda. nouit in filio. quia ꝓpositio cũ suo casuali potest determinare hoc verbũ nouit in cõparatiõe ad subiectum. z tũc est locutio falsa. Est eñ sensus. q filius sit patri ratio cognoscendi. Vel potest verbũ determinare in cõparatione ad obiectũ. z tũc vera est. z est sensus. q filius sit reb⁹ cognitis rõ z exemplar z causa exemplãdi. Et q iste possit esse sensus locutionis. patet. Qui eñ ꝑfecte cognoscit aliq̃d. cognoscit oñe qđ est in illo si ergo pater ꝑfecte cognoscit filiũ. z in filio sunt oĩa ergo oĩa cognoscit in filio. nec tñ ex hoc sequit q sit sapiens filio. quia tũc significat q filius sit rõ cognoscẽdi ipsi patri ¶ Ad illud qđ obꝫcit vltimo. q pater dicit
19 oĩa ꝟbo. dom q hoc q est dicere. importat originem importat etiã effectũ in creatura. quẽ dicit ꝑ verbũ sicue efficit. sed intelligere nõ importat de se nisi solũmodo actũ essentialẽ. ita q nec ipsum importat de se respectũ ad ꝑsonã. nec ad creaturã. to nõ omnino idẽ est dicere. dicẽ oĩa ꝟbo. z intelligit oĩa verbo. dicere eñ idẽ est q intelligere. sed amplius importat.

¶ Questio II d

¶ Vtrũ hec locutio sit admittẽda. pater est potẽs potẽtia quã genuit. siue ꝟtute. Et videt q sic. Quia q̃cũq̃ opat ꝑ aliquẽ z nõ potest sine eo. habet potentiã ab eo sed pater opat ꝑ filiũ z nõ potest opari sine filio. g zc. ¶ Itẽ in diuinis idẽ est virt⁹ z opatio. g cũ pater operetur ꝑ filiũ. põt ꝑ filiũ. sz quicũq̃ põt ꝑ alterũ. ẽ potẽs potẽtia illi⁹. g pr est potẽs genita. ¶ Itẽ sicut se habet nosse ad sapientiã. ita opari ad potentiã. sz bñ sequit iste nouit ꝑ illã. g est sapiẽs ꝑ illũ. g bene sequitur. iste opat ꝑ filiũ. g habet potentiã ab illo siue ꝑ illũ. g zc. ¶ Itẽ cũ dicit. pr opat ꝑ filiũ. hec ꝓpositio ꝑ. aut importat causam. aut instrumentũ. Nõ instrumentũ. q tunc filius nõ vere cooperat pri. Iterũ esset indigens si ageret ꝑ instrumentũ. g in ratiõe cause. z si hoc. g filius dat opari patri. g z potentiam. Si tu dicas q nõ dicit rationẽ causalitatis sed subautoritatẽ. cũ ergo similiter habeat ss. subautoritatẽ in opando sicut filius. qua ratione dicit pater opari ꝑ filiũ. eadẽ ratione ꝑ spm̃sanctũ Si tu dicas q hoc est dictũ ꝑ appropriationẽ. q̃ro rationẽ appropriãdi. Cũ eñ opatio sit ꝑ potentiã. et potentia appropriet patri. nõ filio. nõ g patri poterat appropriari opari ꝑ filiũ ¶ Itẽ cũ immediata causa operationis sit volũtas. z illa appropriet spiritui sancto. videt q magis ꝺeat dici opari ꝑ spm̃sanctũ q̃ ꝑ filium ¶ Contra. idẽ est esse potentẽ qđ esse. ergo si pater est potens potẽtia genita. ergo habet esse ab illo. ¶ Item potentia appropriat patri. ergo nec ꝑ proprietatẽ. nec per appropriationẽ ꝺuenit filio. ergo talis locutio magis est impropria q̃ ista pater est sapiens sapiẽtia genita. ¶ Itẽ potẽtia qua aliquis est potẽs ſm ordinem intelligẽdi antecedit posse. sed generatio ordine intelligendi sequit posse. ergo hec omino falsa. pater ẽ potens potentia genita. ¶ Rñ. dom q hec est falsa simpliciter. pater ẽ potẽs potentia genita. z magis ꝓpria q̃ aliqua predictaꝝ. ¶ Ad intelligentiã aũt predictoꝝ notandũ. q hec regula cõsueuit dari de hac ꝓpositione per q cũ verbo absoluto importat autoritatẽ. vt cum dr. iste est bon⁹ per illũ. vel sapiens vel potẽs Cũ vero verbo transitiuo. importat subautoritatẽ. vt rex pr per ballinũ. dom est igit q hec est falsa. pater est potẽs per filium. hec est vera pr operat ꝑ filiũ. Et non valet argumentũ. Operat per illũ. ergo põt per illũ. quia ꝑmo importat causalitatẽ respectu effect⁹. z postmodu respectu patris. ¶ Ad illud ergo qđ primo obꝫcitur. q qui operat ꝑ aliquẽ põt ꝑ illũ. dom q falsum est. q hoc nõ est q habet potentiã ab illo. sz q habeat potentiam cũ illo indiuisam. z dat illi posse. ideo ꝑ illũ opat z non potest sine illo. ¶ Ad illud qđ obꝫcit q nõ differt opatio z potẽtia in ꝺeo. dom q vere est ꝑ cõparationem ad ꝺeũ. Differt aũt q̃tum ad effectũ cõnotatum. ¶ Ad illud qđ sequit. nouit ꝑ filiũ. g zc. dom q nõ est simile de nosse z opari. q̃uis eñ nosse sit verbũ trãsitiuum. tamẽ nõ cõnotat effectũ sicut opari. z ideo ꝓpositio per nõ potest cũ ipo importare subautoritatez. vbi eñ est subautoritas. notat q aliquid sit a duobꝰ. et ab vno per alterũ. z sic patet illud. ¶ Ad illud qđ obꝫcit. vtrũ dicat rationẽ cause vel instrumẽti. dom q neutr dicit proprie. sz subautoritatẽ q̃ importat rõnem vtriusq̃ q̃tũ ad illud qđ est ibi cõpletiuis. ¶ Qđ obꝫcit q filio appropriat operari ꝑ ipsum. Rñ. q opatio est ꝑ vtutẽ. z virt⁹ appropriat filio. sic dr. j. Corinth. j. Christum dei virtutẽ z dei sapiam. Ratio aũt q̃re virtus filio appropriat est q ꝟtus est vltimũ potentie siue est potentia vltimata. quoniã igitur filius ꝓducitur a patre ſm omnimodã perfectionẽ potentie. quia generare est actus ꝑfecte potentie. perfectus est enim vnũquodq̃ quando potest generare. z tale quale ipse ſm est. quia igit filius accipit potentiã producẽdi eq̃ ꝑfectam sicut ipse. z pater est vt spiritussanctus. ideo virtus ei appropriatur. ideo dicit virtus patris z brachium. z dextra. z potest operari per filiũ. Aliter potest dici q virtus dicit immediatiorem ordinem ad actũ q̃ potentia. quia potentia ordinatur ad opus per dispositionez. et filio appropriatur dispositio. ideo z potentia dispsita. Et sic patent omnia q̃sita.

Dist. xxxiij. de noib⁹ subalib⁹ t ppietatib⁹ in cõparatione ꝑm conuenientiã t differentiã ad essentiam t psonas.

Post supra dicta interius consideranda erãt. Sup egit magister de nominibꝫ substantialibꝫ t proprietatibꝫ p se t sigillatim. Hic tertio loco agit de his in cõparatiõe. t hoc ꝑm conuenientiã t differentiam. Et habet ps ista duas ptes. In ꝓma querit magister de ꝓprietatibꝫ in cõparatiõe ad essentiã t personas. In scõa vero agit de cõparatiõe psone. siue rei nature ad naturã. j. dis. xxxiij. ꝓdictis adũciendum est. tc. Prima pars habet duas ꝑm duo opa sapiẽtis. quorũ primũ est non mẽtiri. de quibꝫ nouit. t secundũ est mentiẽtẽ posse manifestare. Uñ in ꝓma pte. ꝓmo oñdit t ꝓbat veritatẽ. In secũda eam defendit cõtra falsitatem. ibi. hoc aũt aliqui negãt. Prima ps habet ꝗtuor partes. In ꝓma oñdit q ꝓprietates sint psone. et in personis p naturã ipsi⁹ ꝓpetatis. q eterna est et distincta. In scõa oñdit illud idẽ p violentiã autoris sabellij. ibi. Sabellij hereſim declinãtes. vbi ponit autoritates Hiero. In tertia ostendit hocipsum p naturã diuine simplicitatis ibi. Cũq de simplicitate diuinitatis. In quarta ostendit q ꝓprietates non tm̃ sunt psone. sz etiã diuina essentia. t hoc ꝓbat efficacia autoritatis. ibi. q vero proprietas etiã diuina natura sit. vbi ponit autoritatẽ Hyla. Similiter scõa ps in ꝗ ponit magister veritatis ꝓbate defensionẽ. ponẽdo aliorum ratiões t suas rñsiones. ꝑm q duplex est modus impugnãdi veritatẽ. scz p ratiões t autoritates. ita ꝫ ps habet duas ptes. In ꝓma ponit ratiões t responsiones. In scõa autoritates. ibi. Uerũtamẽ nondũ desistunt tc. Prima ps habet quattuor ptes. In prima ponit obiectionẽ q ꝓpetates nõ sint psone. t quia rationalis erat rñdet ad veritatẽ. Secũdo ꝓ subiũgit aliam rationẽ. t quia curiosa videt. rñdet ad hominẽ nõ ad rationẽ. ibi. sz itez addũt tc. Tertio adhuc resumit rationẽ illoz t rñdet ad veritatẽ ibi. Letez hereticorũ improbitas tc. Quarto t vltimo subiungit eoz interrogationẽ. t quia curiosa erat ꝓfigit terminũ humane inquisitioni. ibi. Sz forte queres. cũ he ꝓpetates tc Et quelibet istaz partiũ posset subdiuidi. scz q primo ponit oppositionẽ. t secũdo responsionẽ. t illud manifestum in lra est. Ultima ps in qua respõdet magister autoritatibꝫ quas inducũt. similiter habet duas ptes ꝑm duas autoritates Augu. quas inducunt. t prima sumpta est ab expositiõe. ps. scõa vero sumpta est ab Augu. vj. de tri. Prima ps ponit. ibi. verũtamẽ nondum desistũt. Et scõa ponit. ibi. Jtẽ illis ꝓbis Augu. Et ꝗlibet haz potest subdiuidi. q primo ponit autoritatem siue rationẽ. scõo vero dissoluit.

Ostendit q ꝓprietates sunt ipse psone t personis p naturã ipsi⁹ ꝓprietatis. quia eterna est t distincta.

a

Dist. xxxiij

Post supra dicta interius ꝓsiderari atq subtiliter inquiri oportet. vtrũ proprietates psonaz quib⁹ ipse psone determinant sint ipse psone t sint deus. id est diuia essentia. an ita sint in psonis. vt nõ sint psone. ac ꝓbo nec diuina essentia. Qm eñ in psonis sint proprietates. nemo inficiari audet. cuz aperte clamet autoritas q in psonis est proprietas. t essentia vnitas. Superi⁹ quoq multis sanctorũ testimonijs astruxim⁹ psonas p proprietates distingui atq determinari. ipsasq ꝓprietates tres scz. ꝑ prijs expressimus vocabulis. Cũ ergo ꝓprietates ipse ab eterno fuerint. ꝗbus ipe psone determinant t differũt. quõ essent si in eis ñ essent t quõ in eis essent. t ipe psone nõ essent quin ibi esset multiplicitas. Quocirca sicut proprietates esse in psonis. ita t eas psonas esse cõfitemur. sicut supra autoritate Hiero. vt nõ pigeat reuocare ad mentẽ ꝓtestati sumus in expositione fidei ita dicentis.

Qm ꝓprietates sint p sone.

b

Cõcludit idẽ p violentiã sabellij.

Sabellij hereſim declinãtes. tres psonas expressas sub proprietate distinguim⁹. Nõ eñ nomia tantũmodo. sed etiã nominũ proprietates. id ẽ psonas. vel vt greci exp̃munt hypostases. ꝫ est substãtias: cõfitemur. Ecce apte dicit personas proprietatib⁹ distingui. t ipsas ꝓprietates esse psonas. cui⁹ hic verba perstringimus. quia supra latius posuimus.

c

Concludit hocipsum p naturam diuine simplicitatis.

Cũq de simplicitate deitatis supra dissererem⁹ autoritatib⁹ sanctoz. scz Augu. Hyla. Jsiõ. necnon t Boetij. euidẽter monstrauim⁹ deũ hoc eẽ omnino qõ in se habet. excepto q pater habet filium nec est fili⁹. t fili⁹ habet patrẽ nec est pater. t sic est in natura triũ. vt qui habet hoc. sit quod habet. t totũ qõ ibi est vnũ esse. vnã vitam esse. qõ modo nõ iteramus ne fastidiũ lectori ingeramus. Si ergo ꝓprietates ibi sunt. singula earuz est id in quo est. t vnũ eadẽq vita singule sunt. Fateamur ergo t ꝓprietates esse in tribus psonis. t ipsas esse personas atq diuinã essentiã.

Ex ꝓdictis cõcludit p prietates eẽ personas t vnã essentiam.

Autoritate astruit q proprietates non tantũ sint persone. sed etiam diuina essentia seu natura.

d

Q vero proprietas etiã diuina natura sit. ostendit Hylari⁹. dicens natiuitatẽ filij esse naturam. Hylari⁹ Unde in. vij. li. de tri. ait. Utriusq natura non differt. vnũ sunt pater t filius. Habet ergo hoc sacramenti natiuitas. vt cõplectat in se. t nomẽ t naturã t potestatẽ. quia natiuitas non potest non esse ea natura vnde nascat filius. Idẽ in. vj. Natiuitas ꝓprietas est. veritas est. Idem i. vij. dicit. q nature natiuitas sit intelligẽda esse i natura dei. Supra eñ dixit q ꝓpriũ patris est q semp pater est. t ꝓpriũ filij est q semper fili⁹ est significans q ꝓprietas patris est pater. t ꝓprietas filij est fili⁹. Hijs alijsq plurib⁹ autoritatib⁹

a ¶ Horum doctrinis nouis et humanis ⁊c. videtur insufficienter respondere. quia non soluit argumentum ſz dicit q̄ est incōprehensibile. et videt q̄ ista euasio nulla sit. aut enim argumentū necessario cōcludit aut sophistice. Si necessario. tunc ergo cū procedit ex verſ conclusio est vera. Si non necessario. tunc ergo sophisticum est. sed vnum sophisma non est incomprehensibile. ⁊ ita videt. R°. q̄ male applicet cet autoritatem Hylarij. R°. dicendum q̄ ad argumentum facile est respondere. quia ibi est sophisma p̄m accidens. proprietas est essentia. et essentia nō distinguitur. ergo nec proprietas. sed hoc magister nō dicit incomprehensibile. sed dimittit tanq̄ sophisticum ⁊ indignum discussione maiorum. Sz illa questio veritatis que sequitur. incomp̄hēsibilis est p̄m statum vie. quo R°. niam si per omnimodaz idem/ptitatem predicatur essentia de proprietatibus ⁊conuerso. hec distinguitur. et illa non. et hoc ē nobis incomprehensibile. Quia enim videmus per speculum. ī telligimus per similitudinē sū/ptaz a creaturſ. aperte significari videtur. q̄ proprietas filij filius sit sic ⁊ deꝰ. ita ⁊ proprietas patris ⁊ proprietas spiritussancti.

¶ Ponit obiectionem q̄ proprietates non sunt persone. et quia rationalis videtur. respōdet ad veritatem. e

¶ Hoc autem aliqui negant. dicētes quidem proprietates in psonis esse. sed non esse psonas ipsas. quia ita dicunt esse in psonis vel in essentia diuina. vt non sint interius. sicut ea sunt que p̄m substantiā dicuntur de deo. vt bonitas. iusticia. sed extrinsecus affixa sunt atq̄ ita eē rationibus probare contēdūt. Si enim inquiūt proprietates sunt persone. non eis persone determinantur. Contra quod dicimus. quia etiam seipsis psone differunt. sicut supra Hieronymus loquens de patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto dicit. substātia vnum sint. sed psonis ac nominibus distinguunt.

¶ Ponit aliam obiectionem. Et quia curiosa est respondet homini non rationi. f

¶ Sed iterum addunt. Si proprietates ipse diuina essentia sūt: cum essentia nō differant tres persone. nec proprietatatibus differunt. Quomodo enim differt pater a filio. eo q̄ diuina essentia est cum in essentia vnuz sint. [a] Horum doctrinis nouis ⁊ humanis cōmentis verbo hylarij respondeo. Immensum ē quod exigitur ⁊ incomprehensibile extra significantiam ē sermonis. extra sensus intentionem. non enunciatur. non attingitur. non tenetur. verborū significantiam rei ipsius natura consumit. Sensus contemplatiōem inperspicabile lumē obcecat. intelligentie capacitatem: quod fine nullo continetur: excedit. Mihi ergo in sensu labes est. in intelligentia stupor est. in sermone vero nō iaz infirmitatem sed silentium cōfiteboz. periculosum nimis est de rebus tantis ac tā recōditis aliquid vltra prescriptū celeste proferre. vt vltra prefinitionem dei sermo de deo sit. forma fidei certa est. Nō ergo aliquid addendum est. sed modꝰ constituendus audacie. q̄q̄d vltra querīt non intelligit.

¶ Resumit rationem illoz̄ et respondet ad veritatem. g

¶ Ceterum hereticoꝝ improbitas. instinctu diabolice fraudulentie excitata nondum quiescit. sed in tanta rerum questione addit. Si paternitas ⁊ filiatio in deo siue in diuina essentia sunt eadem ergo res sibi pater est ⁊ filius. Nam in quo paternitas est. pater est. ⁊ in quo filiatio est. filiꝰ est. Si ergo vna eademq̄ res habet in se paternitatem ⁊ filiationem. ipsa generat ⁊ generatur. quod dicentes in sabellianam heresim pertrahuntur. extendentes patrē in filium. cum ipsum sibi filium ipsum proponant ⁊ patrē. Si vero negauerint in vna dei essentia paternitatē esse ⁊ filiationem. quomodo ergo dicunt esse deum. His atq̄ alijs argumentoꝝ aculeis vtuntur in sue opinionis assertione. vt veritatis formā dissecent. [b] Quorum audacie resistentes: atq̄ ignorantie prouidentes audebimus aliquid super hoc loqui paternitas ⁊ filiatio non ita eē omnino in diuina substantia dicuntur. sicut in ipsis hypostasibus. in quibus ita sunt: q̄ eas determinant. vt ait Johānes dam̄. Caracteristica ideomata sunt. id est. determinatiue proprietates hypostaseos ⁊ nō nature. etenim hypostasim determinant ⁊ non naturam. Ideo q̄ licet paternitas ⁊ filiatio sint in diuina essentia. cum eā non determinent. non ideo potest dici q̄ diuina essentia et generet ⁊ generetur. vel q̄ eadem b et hoc nullus sub celo habz simile. immo solius dei p/prium. propter summam simplicitatē. ideo dic̄ magister esse incomprehensibile. Nec est simile de genere et differentia. quia genus predicatur de differentia. et [b] distinguit. et illud non. q̄ non predicatur per idem ptitatē. ideo cuz Hyla. dicit q̄ est incō prehensibile. ⁊ describit incomprehensibilitatem q̄/tuz ad triplicem vim. q̄/tum ad receptiuam. cum dicit incomprehensibile. ⁊c. quantum ad expressiuā cum dicit extra sermonis significatio/nem. quantū ad indicatiuam. cum dicit extra sensus intentionem. ⁊ alia q̄ sequunt. his tribus aptā/tur. vt patet inspicienti.

b ¶ Quorum audacie resistentes ⁊c dicit q̄ proprietates q̄ sunt in hypostasibus. ⁊ eas determinant. ī essentia sunt sed eam non determinant Videtur esse oppositio. q̄ omnis proprietas est deter

R°. q̄ proprietates penitus ita sunt in dei essentia sicut ī hypostasibus dicuntur.

res sit sibi pater ⁊ filius. Ita eī proprietas determinat personam. vt hac proprietate hypostasis illa sit generans. ⁊ alia hypostasis sit genita. ⁊ ita nō idez generat ⁊ generatur. sed alter alterum.

¶ Subiungit eorum interrogationem. quomodo scilicet ꝓprietates possunt esse in natura. nec eam determinent. Et quia curiosa est. prefigit terminum humane inq̄sitioni. h

¶ Sed forte queres: cum he proprietates non possunt esse in ꝑsonis quin eas determinent: quomodo in diuina essentia esse possint ita vt non eam determinent: c Respondeo tibi et h̄ cum Hylario. Ego nescio. non requiro. ⁊ consolabor me tamē archangeli nesciunt. angeli nō audierunt. secula non tenent. propheta non sensit. apostolus non interrogauit. filius ipe nō edidit. Cesset ergo dolor querelarum. non putet homo sua intelligentia generationis sacramentum posse conseq̄. Absolute tamen ītelligendus est pater ⁊ filius et spiritussanctꝰ. Stat in hoc fine intelligentia verborum. Est filius a patre q̄ est vnigenitus ab ingenito. ꝓgenies a parente. viuꝰ a viuo. non natura deitatis alia ⁊ alia. quia ambo vnum. Hoc credendo incipe. percurre. persiste. et si non peruenturum sciam. tamen gratulabor profecturum. Qui enim pie infinita proseq̄tur. ⁊ si non continget. tamen aliquando proficiet prodeundo. Sed ne te inferas in illud secretum ⁊ archanum inopinabilis natiuitatis. ne te immergas summam intelligentie cōprehendere presumens. sed intellige incomprehensibilia eē. His alijsq̄ multis euidēter oñditur nobis nullatenus licere maiestatez perscrutari. ius ponere potestati modum circumscribere infinito.

¶ Respondet autoritati Augustini. que sumpta est ab expositione psalmi. qua opinionem suam. s. q̄ proprietas patris vel filij non sit deus muniunt. i

¶ Verūtamen nondum desistūt impatientie spiritu agitati. sed opinionem suam etiam sanctorum autoritatibus munire conantur. quibus ostendere volunt proprietatem qua pater ē pater. ⁊ proprietatem qua filius est filius. non esse deum. ad hoc inducentes verba Augustini super illum locum ps̄. Et non est substantia: ita dicentis Deus enim quedam substantia est. Unde etiam in fide catholica sic edificamur. vt dicamus patrē ⁊ filium ⁊ spiritum sanctum vnius esse substantie Quid est vnius sub̄e. Quicq̄d est pater quod deus est hoc est filius. hoc est spiritussanctus. Cum autem pater est. nō illud est quod vel quo est. Pater em̄ non ad se sed ad filium dicitur. ad se autem deus dicitur. Eo igitur quod vel quo deus est. substantia est. Et quia eiusdez substantie est filius. proculdubio ⁊ filius est deꝰ. At vero qd̄ pater est. quia non substantie est: sed refertur ad filium. non sic dicimus filium patrem esse. sicut dicimus filium deum esse. Ex his verbis significari dicūt q̄ proprietas patris vel proprietas filij non sit deus vel essentia diuina. Cum em̄ dicit eo q̄ deus est substantia est. sz q̄ pater est. substantia non est. aperte inquiunt ostēdit id esse substantiam quo deus est. id vero quo pater est. non esse substantiam. Item cum ait. pater non illud est quod est. ostendit euz non esse patrem eo q̄ substantia est. Non enim simpliciter dixit. pater non est illud quod est sed ait. cū pater est. nō illud est quo nisi ī eo cui inheret. non sic in diuinis.

c Respondeo tibi et hic cum Hyla. ⁊c̄. Uidetur falsuz quod dicit. q̄ solutionem istius questionis archangeli nesciunt. cū enim sint comp̄hensores. cōstat q̄ omnia cognoscunt que sunt d̄ substantia glorie. ergo cognoscunt distinctionem personarū ⁊ essentie vnitatem et modum. ergo videtur. q̄re proprietates determinant hypostasim non essentiam. Et iterum si comp̄hēsio erit de quibꝰ est modo fides. ⁊ nos modo fide tenemus. ergo in prima cognoscemus. ps̄. lxviij.

Rꝰ. dicenduz q̄ 3 sicut dicit Augustinus de trinitate. sicut fouea dicitur esse ceca non q̄ ipsa non videat. sed quia quod habz non ostendit aliis. sic angeli dicuntur ignorare ⁊ sancti propter hoc q̄ non reuelant talia. sz magis ītelligibilia. ⁊ quia talia non habent simile in creatura. immo magis dissimile dicuntur nobis incomprehensibilia. Et remouet Hylariꝰ triplicem cognitionem quā habemꝰ de rebꝰ diuīs

Qualiter retorquent verba Augu. ad suaz prauitatē.

minatiua eiꝰ in quo est. alioquin in illo non est. ergo si proprietates non determinant essentiam. nō sunt in essentia.

z Rꝰ. dicendū q̄ mgr̄ bñ respōdet. quia hec prepositio in. notat diuersas habitudines. Aliter enim dicitur pater in filio. aliter paternitas ī patre. Pater enim in filio esse dicit. nō sicut proprietas distinctiua. sed sic̄ persona consubstantialis. paternitas ī patre. sicut proprietas distīctiua. Sic vult dicē magister. q̄ alit̄ sunt siue dicuntur esse ꝓprietates ī essentia q̄z in ꝑsona. Nam ī essentia dicūtur esse propter idemptitatem. ita q̄ in om̄ino dicit idemptitatem. In ꝑsonis dicuntur esse sic̄ vere proꝑetates in hypostasibus. et determinationes ī determinatis In creaturis autem nō est vnus modus sine alio q̄z ꝓprietas non omnino idez est cum eo cuius est proprietas. et ideo ī creaturis nō dicitur esse ꝓprietas in ali

4 Una est per angelorum reuelationem. alia per prophetarum illustrationē. tertia per apostolorum predicationem. Et dic angelos non audire. quia ipsi recipiunt reuelationem a maioribus et nobis exponūt Magister ergo bene respondet ostendendo insufficientiā. Si em queratur q̄re proprietas est in psona vt distinguēs i essentia nō. Respondetur q psona se habet ad aliam. et refert et distinguit. et si hoc rndeat. adhuc manet questio q̄re psona refert. g̈ rndet q vna est essentia. tres psone. Si tu q̄ras hmōi oīno simile. nō inuenies. et iō i fundamēto fidei oportet sistere 5 d ¶Alios aūt aliter 6 fore ista intelligēda rē. Notandū sup ista solutiōe magistri quā ponit hic q locutiones iste q̄s ponit Aug. scz pr̄ nō est in eo suba q̄ est pr̄ z similes duplices sūt

Qz aliter intelligēda sūt illa verba q̄ dicūt

quod est. significās quo pater est nō esse illud quo est. i. essentiam. Hec illi ita exponētes sua cōmēta simplicib⁹ et incautis vera videri faciūt. Nos aut̄ aliter fore ista intelligēda dicim⁹. Dicens em eo q de⁹ est suba est. g̈ q pr̄ est suba nō est. h̄ intelligi voluit. q essentia de⁹ est. et deitate suba est. Eo em suba est q̄ de⁹ est. et econuerso. cui⁹ ea ē deitas g̈ q est suba. et suba q̄ deitas g̈ q pr̄ est nō est sube. i. nō q̄ pater est eo suba est. q̄ proprietate generatiōis pr̄ est. q̄ suba nō ē. Ipam tm̄ proprietatē subam esse nō negauit. Ita etiā illud intelligēdū ē qđ ait. Cū pr̄ est. nō illō est qđ est. i. nō illo pr̄ est qđ vel q̄ ipe ē. i. essentia. g̈ notione.

¶Rndet alia autoritate aug. q̄ sumpta ē ex. vj. de tri. q̄ nituntr̄ pbare proprietates psonar̄ non esse dei subam. k

Itē illis vbis Aug. vehemēter insistūt supi⁹ positis. s. q vbū hm q sapia ē et eētia. h̄ ē q pr̄ hm q vbū nō h̄ ē qđ pr̄. Si inq̄t vbū nō est h̄ qđ pr̄ hm h̄ q ē vbū. id g̈ quo vbū est nō ē illō qđ pr̄ ē Proprietas g̈ quo vbuz est. nō ē id qđ pr̄ ē. nō est igit diuina eētia. Ad qđ dicim⁹ q licet hm q verbū nō sit hoc quod pater ē. ea tamē proprietas qua verbū ē est id qđ pr̄. i. diuina essentia. g̈ nō est hypostasis patris.

q ablatiu⁹. i. portat habitudinē forme siue cause formal⁹ cuius i diuis non cadat hbitudo cause q̄tū ad rē. tm̄ q̄tū ad rōnem intelligendi. Pōt g̈ causalitas cadere sub negatiōe vt sit negatio causalitat⁹. et tūc locutio ē fa et h̄ sensu accipit aug⁹ et mgr exponit Est ei sensus nō eo est de⁹ q̄ pr̄. q. pr̄nitate est pr̄. tā

¶Hō intelligentiā p̄ntis distinctiōis q̄ttuor q̄rūtur. Primo q̄rit de cōparatiōe proprietatis ad psonā. Scdo de cōparatiōe proprietatis ad essentiam. Tertio de cōparatiōe vni⁹ proprietatis ad aliam. Quarto de cōparatiōe eiusdē proprietatis ad seipsam.

¶Questio I a

¶De cōparatiōe proprietatis ad psonā. et q̄rit vtz proprietas sit psona. et q nō. oñdit h̄ modo. Ubicūq est ibe determinās et determinatū. Sed si nō differt. nō est determinās ibe sz totū est determinatū. sz psona in diuis est ibe determinatū. Proprietas ibe determinās. q. propetas ibe et nō hm modū dicēdi solū distinguit psonā. g̈ propetas differt a psona. sz dria nō p̄dicat de se in abstractiōe. g̈ nec propetas de psona. vl econuerso. Itē vbicūq est ibe abstractū et concretū. ibi differt qđ abstrahit ab eo a q̄ abstrahit. sz propetas significat in concretiōe ad psonā cui⁹ pr̄. et in abstractiōe cui⁹ pr̄nitas. et nō tm̄ est dria i mō loq̄ndi q. aliqđ dicit de pre qđ nō de paternitate. g̈ ibe differt paternitas a psona. sz qđ ibe differt ab alio. nō p̄dicat de eo i abstractiōe. g̈ rē. ¶Itē vbicūq ē absolutū et respectiuū. absolutū nō est ipe respect⁹ q̄tūcūq seipo refertur. Un̄ q̄uis materia seipa referat ad formā. tm̄ nō est ipe respect⁹ ad formā. g̈ cū in diuis psona ibe sit substātia absoluta. relatio sit ver⁹ respect⁹. q̄tūcūq seipa referat psona. nō est ver⁹ respect⁹. siue ipe respect⁹. nec econuerso. g̈ propetas n̄ est ipa psona ¶Ex his tribus suppositiōib⁹ arguebat porretan⁹. q psona nō est propetas. nec econuerso. et q. oīne qđ est i psona est psona propter summā simplicitatē. arguebat vlteri⁹ q proprietates nō sunt in psonis. sz assistūt. Et q ista positio sit inueniēs. videt aucte Boe. de tri. Dicit em q relatiō nō in eo qđ est esse consistit. sz in cōparatiōe. ¶Itē hm ostendit ratiōe. q. oīne qđ aduenit alicui et recedit sine sui mutatiōe nō p̄dicat aliqđ qđ sit in illo. sz soluz est assistens. sz relatio est hmōi. vt patet in dextro et sinistro. g̈ rē. ¶Cū g̈ propetates sint relatiōes. non sunt psone nec in psonis. sed assistūt. ¶Cōtra. oīne simplicissimū est id qđ hz. excepto eo ad qđ relatiue dr. hec est Augu. in. vj. de tri. et p se nota ē. sz diuina psona est simplicissima. aliter nō esset de⁹. et nō dr relative ad proprietatē. g̈ est proprietas. ¶Itē oīne pfectissimū est oīne illud a q̄ p̄dicit et denoiat. hec est p se nota. q aliter denominās et pficiēs esset pfect⁹ eo. Et augu. istā ponit. vj. de tri. dicēs. q ipe de⁹ est maximus. id est sua magnitudo. sz psona diuina est pfectissima qđ et denoiat sua propetate. g̈ psona est sua propetas et pater est paternitas. ¶Itē oīne simplr pmū est qđ qđ habet ex toto eo q ex illo. Nā si habet aliqđ qđ nō sit ab ipo. vel qđ nō sit ipm. illud est eq pmū vt ipm ergo ipm nō erit simplr pmū. sz pr̄ habet pr̄nitatem. et paternitas nō est ab ipo. et ipe est simplicit pmus. ergo pater est paternitas. eadē ratione fili⁹ est filiatio. et sp̄ūssanctus p̄cessio. Ex his cōcludit q propetates nō sunt tm̄ psone. sed etiā in psonis. Et q istō vez sit videt autoritate Hieron⁹. Tres inq̄t personas expressas sub proprietatib⁹ distinguim⁹ i libro de expositione fidei catholice ad philip. ¶Itē hoc videt ratione. q. oīne qđ est. aut est ens p se. aut in se aut in alio. Propetates igit aut sunt p se entes. et sūt substantia. aut in alio. Si in alio. nō em in psonis. quia propetas nō est nisi in eo cui⁹ est propetas. Si p se. g̈ proprietas est suba. aut ergo creata. aut increata. aut media. Sz nō creata nec media. istud patet g̈ restat q increata. ergo sunt psone. ¶ R⁹. dōm q̄ 7 cōparatiōe propetatis ad psonā triplex fuit opinio

Prima positio fuit q̄ ꝓpietates nō sūt psone nec ip̄
sonis sz assistūt psonis. sicut relatiōes. Et ratio q̄m o
uit istos fuit psonaꝝ pluralitas ⁊ diuina simplicitas
Quia em̄ psone plures sunt. plures habēt ꝓpietates
que ꝑ differētes sunt. ⁊ q̄ differentes sunt. si essent in
psona. auferrēt ei simplicitatē. que cū nō possit aufer/
ri a diuis posuerūt ꝓpietates esse assistentes psonis
nō eē psonas ⁊ huic videt cōsonare naꝫ relatōis. q̄ nō
videt esse in suba nec p̄dicare aliquid in subiecto. sz di
cere respectū ad aliud. Et hec positio rōi rationabilis
aliquo modo fuit. tn̄ stare nō potest. q̄ ponebat relati
ones in diuinis nec deū esse nec creaturā. vnde etiaz si
in principio sui modicū ꝓtinet errorē. tamen ducebat
ad magnū. ⁊ ideo retractata fuit in Concilio remēsi. ⁊ ma
gister gilbertus porretanꝰ ore proprio retractauit. Jō
fuit secūda opinio multū differēs ab ista. videlicet q̄
ꝓpietates omino sint psone. nec differant nisi solūmo
do in modo loquēdi. ⁊ tm̄ sunt tres ꝓpietates. sic sunt
tres psone. Et ista positio fundata est similiter sup di
uinā simplicitatē. Quia em̄ psone sunt simplicissime.
seipsis distinguunt. ⁊ ipe sunt sue ꝓpietates. nec hnt
alias differētes re. sz solo modo loquēdi. Et ista posi/
tio fuit magistri ꝓpositiui. ⁊ magis est phabilis q̄z pce/
dens. Attamē ipa improbata est supra dis. xxvj. quia
vna psona plures habet relationes q̄ sunt vere relati/
ones. ⁊ plures psone habēt vnā ꝓpietatē. ⁊ vna pso
na alio ⁊ alio modo se habet ad filiū ⁊ ad spūm sanctuz
⁊ fm rem. Ex quo necessario sequit q̄ realiter aliq̄ mo
do differt ꝓpietas a psona. ⁊ non solū in modo loquē/
di. sicut dicebat magister ꝓpositiuꝰ. Et ꝓpter hoc itel/
ligendum q̄ vtraq̄z p̄dictaꝝ positionū aliquid veri di
cit. ⁊ in aliquo deficit. Nam p̄ma que dicebat q̄ ꝓp/
etates aliquo modo differāt a psonis. vez dixit. sed i
hoc male. q̄ dixit simpliciter differre. Sequēs q̄ dixit
q̄ ꝓpietates sint psone. vez dixit. sed in hoc excessit
q̄ dixit q̄ nullo modo differant a psonis. Ideo ex his
duabꝫ positionibꝫ conflat vna ⁊ cōmunis positō quā
tenent modo magistri cōmuniter. q̄ ꝓpetates sunt
psone ⁊ in psonis. tn̄ aliquo modo differunt a psonis
Et q̄ ista positio sit cōueniens patet. si quis inspiciat
naturā ꝓpietatū. Dictū em̄ est supra cū quereretur
q̄d esset ꝓpietas in diuinis. q̄ erat relatio. dictū est
etiā q̄ relatio ratione cōparationis quā habet ad sub/
iectum transit in subam in diuinis. ⁊ ideo de subiecto
suo omnino vere predicat. vt pater ē paternitas. Ra
tione ꝫo cōparatiōis quā habet ad obiectū. manet ve
rissime in diuinis. ⁊ habet q̄dammodo differentiam a
psona. Nec facit fm hoc cōpositionē sz distinctionez
respectu cuiꝰ est. Cōpositio em̄ attendit ꝑ cōparatiōz
ꝓpietatis ad subiectū. distinctio respectu obiecti.
Et ex hoc patet q̄ ꝓpietas ē psona ⁊ in psona. quia
idem est ꝑ essentiā siue modū essendi. differt tn̄ ꝓtum
ad modū se habendi. Cōcedende igit sunt rationes. q̄
ꝓpietates sunt psone ⁊ in psonis. ⁊ patet ex dictis
Rō. ad p̄mum argumentū. Quia em̄ aliquantulaz ba
bent differentiā ꝓpetas ⁊ psona penes modū se ha/
bendi. ideo ꝓpetas vere determinat ⁊ distinguit. ꝫ
tamē nō tollit p̄dicationē. quia modus ille non addit
8 aliā essentiā. ¶ Ad illud q̄d obꝫcitur secūdo de abstra
ctione. dōm q̄ nō est abstractio fm rem sz solū fm mo
dum intelligēdi ⁊ loquēdi. q̄ abstractio respicit subie
ctum in q̄. ⁊ fm illū respectū transit. q̄ tamē manet in
cōparatione ad terminū. hinc est q̄ relatio nō tm̄ mo/
do loquēdi differt. nec tn̄ oportet q̄ sit fa abstractio.
9 ¶ Ad illud q̄d obꝫcitur secūdo q̄ absolutū nō dicit de
respectiuo. dōm q̄ vez est in creatura. q̄ respect⁹ ipse
ver⁹. aut est aliꝰ ꝑ essentiā. aut in cōparatiōe ad aliud
ꝑ essentiā. vt materia ⁊ forma. q̄z neutz est in diuinis
vnde respectꝰ in creaturis ponit dependentiā. ⁊ ideo p/
uat summā simplicitatē. ⁊ iō nō p̄dicatur in creatura.
Omne em̄ simplicissimū est independēs oīno. In di/
uinis aūt relatōes dicūt respectū sine dependētia. ⁊ iō
non ꝓuat summā simplicitatē ⁊ iō dicunt de hypostasi

¶ Ad quid q̄d obꝫcit q̄ oēs relatiōes sunt assistentes
dōm q̄ esse in relatioe dicunt a boetio. nō q̄ nō sint in 10
re. sz q̄ cū sint in re nō sint in ea absolute. sz in cōpara
tione ad alterz. q̄ quidē mutato ⁊ corrupto. cōtingit re
lationē pariter corrūpi ⁊ desinere ꝓpter hoc q̄ nō est in
subiecto absolute. sz ad alterz. nihilominꝰ tn̄ est in sub/
iecto. Ex hꝫ patet rn̄sio ad illud q̄d obꝫcit. Nā illō nō
habet veritatē nisi in ente absoluto nō respectiuo. Et
trahit ex ratiōe ꝫbis Boetij. Ex rōne. q̄ q̄n dico hoc
esse ordinatū ad aliq̄d. nō nihil dico de illo de quo dr. ⁊
quādo de aliquo q̄ nō habet ordinē fit habēs ordinez
quia nō erat illud ad q̄ ordinaret. ⁊ ideo ordo erat in
potētia in hoc. nō ratiōe sui. sz ratiōe ad hoc q̄ est. q̄z/
tum er ꝑte sui erat in actu. ⁊ ideo nulla mutatiōe facta
erat in ipo. sz in obiecto introducit in esse ⁊ desinit. ⁊ hꝫ
patet ex verbis Boetij. q̄ Boetiꝰ nō negat simpliciter
q̄ relatio nō in eo q̄ est esse cōsistit. sz nō totaliter cō/
cessit. vñ dicit nō potest p̄dicatio relativa q̄cq̄z rei de q̄
dr ꝑ se addere. vel minuere. vel mutare. q̄ nō tota i eo
q̄ est esse cōsistit. ex hoc innuit q̄ aliquo modo cōsistit
⁊ ideo nec in creaturis nec in deo vez est dicere q̄ rela/
tio non sit in aliquo. sed vez est dicere q̄ non tota est
in aliquo absolute.

¶ Questio II b

¶ Secūdo querit de cōparatione ꝓpietatis ad essentiā.
⁊ querit vtrū ꝓpietas sit essentia. ⁊ q̄ sic. videt. q̄
ecclesia cantat. In psonis adoret ꝓpietas. sed nihil
est adorandū latria nisi diuina essentia. g̃ ⁊c. Vñ Beri⁹.
Illā ꝓpietatē que deꝰ nō est. nō mihi adorabilem cre
do. ¶ Jtē essentia est in psona ⁊ ꝓpietas. aut g̃ sunt ibi
ꝑ differentiā. aut ꝑ indifferentiā. Si ꝑ differentiam. g̃
psona est cōposita. q̄d est inconueniens. Si ꝑ indifferē
tiam omīmodā. g̃ ꝓpietas est essentia. ⁊ essentia est
ꝓpietas. ¶ Jtē ꝓpietas aut est aliq̄d aut nihil.
Si nihil. g̃ aut psona non distinguit. aut distinctio p
sone nihil est. Si aliq̄d est. sed oīe q̄d est aliq̄d est es/
sentia vel creata vel increata. sz ꝓpetas nō est essen/
tia creata hoc manifestū est. g̃ increata. ¶ Jtē oīe q̄d
est. aut est deꝰ. aut melꝰ deo. aut minꝰ deo. aut maiꝰ.
ꝓpetas g̃ aut est deꝰ. aut melꝰ. aut minꝰ. aut maius
Sz maius nō potest esse. q̄ deꝰ est quo maiꝰ excogitari
nō potest. Minus nō potest esse. q̄ tūc pater esset mi
norq̄z sit ipe. g̃ deus est. ¶ Cōtra. Augꝰ. dicit ⁊ habet
supra dis. xviij. nō eo ē deꝰ est quo pater. sed deitate est
deus. paternitate est pater. deitas non est paternitas.
immo aliud ⁊ aliud ¶ Jtē hoc videtur ratiōe. Nec est
cōceptio animę ꝑ se vera. q̄ non est idē principium di
stinguendi ⁊ vniendi formaliter loquēdo. sz essentia ē
ratio vniendi. g̃ essentia ⁊ ꝓpietas non sunt idem.
¶ Jtē nulla ꝓpetas proprie p̄dicat ꝺ aliqua essentia
siue substātia nisi sit in illa. g̃ si ꝓpetates dicuntur ꝺ
diuina essentia. g̃ sunt in illa. sz ꝓpietas ponit rem
suā circa subiectū in q̄ est. g̃ cū rei ꝓpetas sit respect⁹
ad respectū sequat distinctio. de necessitate ꝓpeta/
tes ponūt distinctionē circa diuinā essentiā. si sunt i il
la. sz hꝫ est inconueniēs. g̃ ⁊c. ¶ Jtē si entia ē ꝓpetas. aut
g̃ ꝑ se aut ꝑ accidēs. Si ꝑ se. g̃ cuicūq̄z ineſt essentia. et

paternitas. sz hoc est falsum. g̃ si est vera. est ꝺa ꝑ acci
dens. g̃ cū in diuinis nō sit ponere accidens nec ꝑ acci
dens. patet cē. ¶ Itē si ꝓprietas est diuina essentia. cū
diuina essentia vel suba sit creatrix ⁊ creet. g̃ ꝓpietas
creat. qꝺ nō cōcedit. Querit g̃ quare ꝺcedit ꝙ paterni
tas sit essentia. ⁊ ꝙ etiã sit adorãda. nō tñ ꝙ sit creatrix
11 vel sapiēs ¶ Rō. sicut magister tãgit in lra aliquorum
positio fuit ⁊ imponit pictauensi. ꝙ ꝓprietas nec sit es
sentia. nec in essentia. sed solū assistens. Sz ista posi
tio manifeste improbata est. qz necesse est ꝙ sit diuina
essentia si est aliqꝺ. Propter h̄ ad intelligẽtiã obiecto
rum intelligendū sicut ꝓnotatū est. ꝙ relatio rõne cō
parationis ad subiectū transit in subam. ⁊ tō ꝓprietas
est diuina suba. Ratiõe vo cōparatiōis ad terminum
siue subiectū remanet. ⁊ q̃tū ad hoc est distincta. ⁊ dif
fert ab essentia. nō quia dicat aliã essentiã. sed aliū mo
dum se habẽdi. q̃ ꝙ cōparationẽ ad essentiã vel ꝑsonaz
dicit modū nihil addẽs. In cōparatiõe vo ad correla
tiuū. vere dicit rẽ ⁊ distinctionẽ. ⁊ ideo nō est vanitas
in ratiõe intelligẽdi. nec cōpositio in reꝛ vera distin
ctio. Et qm̃ iste respect⁹ nō dicit aliud q̃ essentiã ipsi
cōparatus. similiter nec aliud q̃ ꝑsonã. ideo vere ē es
sentia ⁊ ꝑsona. sed qz vltim⁹ respectus ille nō est esse
tia ad aliud sz ꝑsone ad ꝑsonã. ideo respect⁹ ⁊ relatões
ꝓprie loquẽdo sunt in ꝑsonis nō in essentia. qz persone
ꝑm eos referunt ⁊ distinguunt. in essentia aũt non. qz
nec refertur nec distinguit. Sunt tñ in essentia diuia
loquẽdo cōmuniter ⁊ improꝑe. vt dicat in diuia esseñ
12 tia vel ꝑsona. ¶ Ad illud ergo qꝺ obiicitur. ꝙ alio est
deus. alio est pater. dōm ꝙ ablatiu⁹ dicit rationẽ dicẽ
di vel denominandi. vñ ⁊ alietas ꝑ ablatiuū significa
ta attendit solū q̃tū ad modū. nō quantū ad essentiaz
13 vt patet. ¶ Ad illud silr qꝺ obiicit ꝙ nō idẽ est ꝑncipi
um distinguẽdi ⁊ vniendi. patet Rō. qz ꝓprietas distin
guit in eo ꝙ differẽs nō essentia sz mō. q̃ modus nō di
cit cōpositionẽ. quia trãsit in subam. nec dicit solū in
14 tellectū. qz res est ⁊ manet respectu obiecti. ¶ Ad illꝺ
qꝺ obiicit ꝙ nō ꝑdicat de subsiãtia. dōm ꝙ nō ꝑdicat ꝺ
subsiãtia vt de subiecto. nec ꝙ inherentiã. sed solum de
ꝑsona sic predicat. Vñ de essentia ꝑdicat. qz essentia et
ꝓprietas sunt vnū in ꝑsona. nō quia vnum sit in alio.
15 ¶ Ad illud qꝺ obiicit. vtrū ꝑdicat ꝑ se aut ꝑ accidens
dōm ꝙ nō ꝑ se. qz per ꝑsonã. Nō ꝑ accidens. qz perso
na nō est aliud ab essentia. Qm̃ igit sicut res diuine su
perexcedũt res inferiores. sic ⁊ ꝑdicatio ꝑdicationem.
16 ¶ Ad illud qꝺ vltimo obiicit. ꝙ si essentia creat. ⁊ ꝓ
prietas. Dicendū est ad h̄. ꝙ q̃uis ꝓprietas sit essentia
tamẽ essentia nō supponit ꝓprietatẽ. nec ecõuerso. Un
de nō sequit ꝙ illud qꝺ ꝺuenit essentie ꝺuenit persone
vel ecõuerso. aliqua tamẽ ꝺuenũt essentie ⁊ ꝓprietati.
17 aliqua nō. ¶ Unde notandū ꝙ quedã dicunt de diui
na essentia in se. vt puta illa que dicunt in oppositiõe
ad creaturã. vt immẽsa. increata. ⁊ hmõi. Et hec dicũt
de ꝓprietatiby. Aliqua dicunt de diuina essentia vt ꝑ
sonis. vt esse cõmunicabile. ⁊ esse in tribꝫ vnam. talia
cõueniunt essentie vt habẽt rationẽ forme. ⁊ in hoc dif
fert ratio essentie ⁊ proprietatis. ⁊ talia nõ dicunt de
ꝓprietatibus. Rursus aliqua dicunt de essentia vt esse
principiū operationū. esse potentẽ. sapientẽ. volentem.
⁊ creare. ⁊ talia nō dicunt de proprietatiby. ¶ Uñ no
tandum. ꝙ adiectiua essentialia que essentiã i se respi
ciunt. vt esse diuersum a creatura. dicunt de ꝓprietati
bus. que aũt de ipa formaliter siue vt est forma. vel vt ẽ
principiū. nō dicunt. ⁊ sic patent omnia questita.

¶ Questio III c

De cõparatione vni⁹ notiõis ad aliã. ⁊ querit vtrum
vna notio siue ꝓprietas vni⁹ ꝑsone predicet de alia. Et
ꝙ sic videt silogismo exꝑositorio. De necessitate em̃ se
quitur vt dicit in arte priorꝫ. hoc a. est b. hoc a est c. eo
dem demonstrato. g̃ c est b. ⁊ fundat iste silogismus su
per illud principiū ꝑ se notū. quecũq vni ⁊ eidez sunt
eadẽ inter se sunt eadẽ. Fiat g̃ talis silogismus. pat est
paternitas. pater est innascibilitas. g̃ paternitas ẽ in
nascibilitas. Si tu dicas ꝙ accidẽs peccat cõtra istaz
ꝺsequentiã. ⁊ cõtra istud principiū. vt patet hic. Pe
trus est indiuiduū. petr⁹ est homo. g̃ hõ est indiuiduū
Contra hoc obiicit. qz vbi est accidens. ibi est acciden
talis ꝑdicatio. sed cū ꝺr pater est paternitas. pater est
innascibilitas. nō est accidentalis ꝑdicatio. qz est i ab
stractione. g̃ nō est ibi accidẽs. ¶ Itẽ bene sequit con
cretiue. pater generat. pater est innascibilis. g̃ innasci
bilis generat. ⁊ tamẽ sic magis importat ꝑdicatio per
modū accidẽtis. g̃ multo fortius sequit in abstracto. g̃
hec est vera. paternitas est innascibilitas. ¶ Itẽ hoc
ostendit amnoni sic. Maior est vnio ꝓpriet̃atum i
vna ꝑsona siue in supposito incõmunicabili. q̃ ꝓpri
etatũ in vna natura cõi. sed tãta est vnio ꝓprietatuz
in vna natura cõmuni. ꝙ vna est alia. vt bonitas ẽ sa
pientia. g̃ multo fortius in ꝑsona vna ꝓprietas ꝑdi
catur de alia. ¶ Itẽ maior est vnio ꝓprietatũ in vna
ꝑsona q̃ ꝓprietatis ⁊ essentie in ꝑsona. qz ibi vnio
ꝓprietas cũ ꝓprietate q̃ ꝓprietas cũ natura si
ue essentia. sed tãta est vnio essentie ꝓprietatis in ꝑ
sona. ꝙ vna de alia ꝑdicat. vt paternitas est deitas. er
go cē. ¶ Itẽ maior est vnio ꝓprietatis in vna ꝑsona
q̃ duaꝝ naturaꝝ in eadẽ ꝑsona. sz ꝓpter ꝺuenientiã
naturaꝝ in vna ꝑsona xp̃i est cõmunicatio idiomatuz
quia deus est homo. ⁊ homo deus. g̃ pari rõne propter
ꝺuenientiã ꝓprietatũ in vna hypostasi. vna de alia
ꝑdicatur. ¶ Contra. sicut se habet persona ad ꝑsonaz
ita notio ad notionẽ. sed vna ꝑsona nō predicat ꝺ alia
persona. ergo nec vna notio de alia notione. ¶ Item
quod ꝑdicat de aliquo in abstractione non facit nume
rum cū illo. g̃ si notio de notiõe ꝑdicat. nō sunt plures
sed vna. ¶ Itẽ si notio predicat de notione. g̃ spiratio
est generatio. ⁊ spirare est generare. ergo cū hec sit ꝑa.
pater spirat spiritũ sanctũ. ⁊ hec erit vera. pater gene 18
rat spiritum sanctũ. ¶ Rō. dōm. ꝙ est ꝑdicatio ꝑ ide
ptitatem. ⁊ ꝑdicatio ꝑ inherentiã. Predicatio ꝑ inhe
rentiam est in cõcretione. ⁊ hec est in ratiõe suppositi
vt album est musicum. Predicatio vero per idempti
tatẽ est in abstractione ⁊ ratione forme non suppositi
vt iusticia est bonitas. Dico ergo ꝙ notio ad notionẽ 19
dupliciter potest cõparari. vel in cõcretiõe. vel in ab
stractione. Si in cõcretione. sic vna ꝑdicat de alia. vt
generans est spirans. ⁊ pater est innascibilis. ⁊ hoc qz
conueniũt in supposito. Si aũt in abstractione. qz tũc
notio pure importat ipm̃ respectum. ⁊ in vna eadẽq
ꝑsona sunt diuersi respectus sine sui cõpositõe. ⁊ hoc
ꝑm diuersas cõparationes. sic vna de alia nõ predica
tur. ¶ Ad illud ergo qꝺ obiicitur de silogismo. dōm. 20
ꝙ contra illũ silogismũ peccat accidẽs. sicut patet ex
emplo prius posito. vnde non valet forma silogismi.
Similiter illud principiū intelligendū est ꝑm idẽ. Nõ
enim sequitur ꝙ si aliqua duo sunt similia vni. ꝙ sint
similia inter se. nisi sint similia ꝑm idem. Similiter
etiam oportet i resolutionibus ad hoc ꝙ sit idẽptitas
vnius ad aliã. ꝙ non tm̃ eadẽ sint ꝑm idem. vez etiam

ad idē sint. Quoniā ergo relationes diuerse in eadem
ꝑsona. nō sunt ad idē siue ad eundē. ideo nō sequit ꝙ si
conueniāt in supposito. ꝙ ꝓpter hoc cōueniant inter se
ꝛ sic patet ꝙ nec silogismꝰ nec principiū ꝺuenit. ¶ Ad
21 illud qđ obȝicitur. ꝙ nō est ibi accidēs. ꝺōm ꝙ fallacia
accidentis nō solū attendit quantū ad predicatū acci/
dentale. sed etiā attendit quantū ad principiū variatio
nem. ita ꝙ in vna sola acceptione sua cōueniat. in alia
sit extraneū. sic est in ꝓposito. Nam pater fm aliā cō/
parationē est inascibilitas. fm aliā est paternitas. ita
ꝙ paternitas nullo modo dicit cōparationē ad prius
nec positiue nec priuatiue. ẽȝtū est de sua ratiōe. et ideo
22 patet ꝛc. ¶ Ad illud qđ obȝicitur ꝓ similitudiue vnio
nis duoꝝ in tertio. ꝺōm ꝙ ꝑdicatio ꝓ idemptitatē po
test esse tripliciter. aut ita ꝙ essentia cōparet ad essenti
am. aut essentia ad ꝓprietatē. aut ꝓprietas ad ꝓprie/
tatem. Q̄n ergo est ꝑdicatio ꝓ idemptitatē ꝓ cōparati
onem essentie ad essentiā. notat idēptitas essentialis.
vt cū dicit magnitudo est bonitas. Q̄n itez ꝓ cōpara
tionē essentie ad ꝓprietatē. similiter notat idēptitas
essentialis. Quādo vero est cōparatio ꝓprietatis ad ꝓ
prietatē. quia ꝓprietas non importat nisi rationē et re/
lationē siue respectū. tūc notat idemptitas rationis.
ꝛ hinc est ꝙ vna ꝓprietas essentialis ꝑdicat ꝺ altera
ꝛ ꝓprietas de essentia. quia vniformis modus ꝑdican
di est in his ad se inuicē ꝛ ad illud in quo ꝺueniunt. ꝙ
ꝓ idemptitatē essentie. Sed nō sic est cū ꝓprietas ꝑ/
dicatur de ꝓprietate. Nam cū ꝓprietas predicatur ꝺ
ꝑsona. notat cōuenientia in substantia. ꝛ essentia i sup/
posito. Cū autē ꝑdicat de alia ꝓprietate. notat cōue/
nientia in ratione ꝛ respectu. ꝛ ideo nō est simile. imo
est ibi accidens. cōueniunt in substātia. ḡ in respectu.
23 ¶ Ad vltimū de cōuenientia naturaꝝ in vna persona
patet ꝝ. ꝙ nō est cōmunicatio idiomatū in abstracti
one sed i cōcretione. ꝙ deitas nō est humanitas. ȝ ꝝ
est hō. similiter in proposito est. ideo patēt oīa.

¶ Questio IIII ꝺ

¶ De cōparatione eiusdē ꝓprietatis ad seipsam. Que
ritur ergo vtrū eadē ꝓprietas siue notio predicet de
se denominatiue. Et ꝙ sic videt ꝓ simile. ꝙ adiectiua
essentialia denomināt abstracta. vt magnitudo est ma
gna. ꝛ bonitas est bona. ergo pari ratiōe generatio ge
nerat. ꝛ spiratio spirat. ¶ Itē quia in primis est statꝰ
ideo seipsis denominant. vnde vnitas seipsa est vna.
ergo cū ꝓprietates ꝑsonales non habeāt priores. im
mo ipse prime sint. ꝛ ideo seipsas denominat. ¶ Item
indefinita affirmatiua equipollet particulari. ḡ sim/
pliciter cōuertunt. sed hec simpliciter ꝺcedit. generās
est paternitas siue generatio. ergo generatio est gene/
rans. ¶ Item si hec nō concedit. paternitas nō est ge
nerans. aut hoc est propter repugnantiā a parte rei.
aut a ꝑte modi. Nō a parte rei quia eadē res est. Non
a parte modi. ꝙ eadē ꝓprietas ꝛ relatio importat. ergo
nullo modo est ibi repugnātia. ḡ locutio simpliciter
est vera. ¶ Contra. sicut ꝓprium ꝓprietatis ẽ distin
guere. sic ꝓprium est ꝑsone aliaꝝ producere. sed hec est
falsa. ꝑsona distinguit. quia nō distinguit. immo di/
stinguit. ergo ꝛ hec est falsa. ꝓprietas generat. ¶ Itē
omne quod refert est aliqđ excepto eo qđ relatiue ꝺ.
sed ꝓprietas nō est relatio. ergo ꝓprietas nō refer
tur. sed generare est referri. ergo ꝓprietas non gene
rat. ¶ Itē ꝓprietas importat originē ꝛ relationem.
ergo si supra se reflectit. ꝛ seipsam denominat. tūc ḡ ori
ginis erit origo. ꝛ relatiōis relatio. qđ habet ꝓbꝝ om
nis ratio ꝓ inconuenienti. ¶ Item cū ꝺ generatio ge/
nerat. aut verbū cōstruit ratiōe suppositi. aut rōne for/
me. Non forme. qz respectꝰ nō agit. Nec rōne suppositi. qz supposita notione nō supponit ꝑsona. aliquid em̄
ꝺuenit ꝑsone. qđ nō notioni. vt supra oñsum est. ḡ lo/
cutio simpliciter est falsa. ¶ Rꝰ. ꝺōm. ꝙ ꝑdicte locuti 24
ones sunt false. Nulla em̄ notio denominat seipsam.
Et rō hui⁹ est. qz denominatio notiōis importat ema/
nationē vt actū. importat ꝛ relationē. ꝛ q̄m ꝓductio ꝓ
prie est suppositi nō forme. similiter ꝛ relatio alicuius
vt suppositi. tō oñis talis denominatio ꝺcernit suppo
situm. nō sic est de ꝓprietatib⁹ essentialib⁹. velut ẽ de
primis. vt de vno ꝛ vero. imo respiciūt formā. ideo de/
nomināt seipsas. Qđ qz nō est in hmōi adiectiuis no
tionib⁹. nō possunt locutōes esse vere rōne forme. Ra
tione ꝛo suppositi nō possunt esse ꝛe. qz notio nō sup/
ponit personā. qz plures notiōes sunt in eadē ꝑsona.
Essentia tm̄ supponit subam. qz est vna essentia et vna
substātia. ꝛ ideo hec est vera. deitas creat. quia ꝺcitas
supponit deū. hec aūt falsa. paternitas generat. qz nō
supponit patrē. ¶ Qđ obȝicit de cōditionib⁹ essentiali
bus. ꝛ de primis patet ꝙ nō est simile ratiōe iam dicta
Potest tm̄ nihilominꝰ alia ratio assignari. quia respe/
ctus reflexꝰ supra absolutū ibi quietat. itaqꝫ absolutuz
respectui dat fundamentū. ꝛ respectꝰ dat cōplementū
ſz cū respectꝰ reflectit supra se. qz vteraz dicit cōpara/
tionē ad alteꝝ. vnꝰ nō potest dare fundamentū. nec al
ter cōplementū. ꝛ ideo nō potest reflecti. ſz in simplici
bus primis cuiusmodi est veritas. qz aut nō importat
relationē. aut si importat. importat relationē q̄ cōiter
respicit subam ꝛ eius ꝓprietates. vtputa esse a deo. ideo
supra se refleccunt. nō sic in proposito quia ꝓductio
respicit ꝑsonam. ¶ Ad illud qđ obȝicit. ꝙ hec est vera
generās est paternitas. ꝺōm ꝙ generās subȝicit rōne 25
hypostatis. ꝛ ita notat ꝑdicatio ꝓ idēptitatē. ſz cum ꝑ/
dicat pater. accipitur rōne forme. ideo mutat modus
accipiēdi. ideo nō sequit. Si tm̄ intelligeret rōne sup/
positi ꝑdicari. vera esset. tunc em̄ esset sensus. paterni
tas est ille q̄ generat. sed tūc non sequit. generatio ge/
nerat. imo est ibi accidēs. ¶ Ad illud qđ obȝicit. ꝙ re/ 26
pugnantia sit ibi. ꝺōm ꝙ ibi est repugnantia a ꝑte mo
di intelligendi. Nā notio nō denominat nisi suppositi/
tum. vnde talis modus nō conuenit notioni. vnde si/
cut hec est falsa. albedo est alba. sic in proposito est in/
telligendum.

¶ Distinctio. xxxiiij. De comparatiōe persone siue rei nature ad naturam. Vel de cōparatiōe personarum ad essentiam.

PRedictis adȝiciendū est. ꝙ quidam ꝓuersi sen
sus homines ꝛc. Supra egit magister de cōpa
ratione ꝓprietatū ad ꝑsonas ꝛ essentiā. h secun
do agit de cōparatiōe ꝑsonaꝝ ad essentiā. Et hoc facit i
hac distinctiōe. que in tres ꝑtes diuidit. In ꝑma agit
de cōparatione fm ꝑdicationē. In scōa fm appropria/
tionē. ibi. Exp̄ dictis cōstat ꝙ sicut essentia. ita poten/
tia ꝛc. In tertia annectit capitulū de translatiōe. vt sic
tractatū istū ꝑducat ad cōsummationē. ꝛ hoc ibi. Pre/
terea sciendū est ꝙ in assignatiōe. ¶ Prima ꝑs habet
quattuoꝝ ꝑtes. In ꝑma ponit errorē quoꝝundā dicen/
tium ꝑsonas nō esse naturā. ꝛb cū summa ꝺfirmatiōe
ſz auctoritate Hylarij. In scōa ipsi⁹ auctoritatē sanū in
tellectū ex ꝝbis Hylarij sequētib⁹ elicit. ꝑ q̄ etiā errorē
illoꝝ elidit ibi. Hoc quidē dicūt non intelligentes ꝛc.

In tertia quandã questionẽ incidentẽ dissoluit. quare nõ dicunt tres psone vnius dei. sicut dicuntur tres psone vni⁹ essentie. ibi. Hic cõsiderandũ est cũ deus sit diuina essentia ⁊c. Similiter scõa pars in qua magister agit de appropriatõe habet tres ptes. In prima dicit ⁊ ostendit q̃ cõmunia appropriant. In secunda rationem reddit appropriationis. ibi. Id ergo sacri eloquũ ⁊c. In tertia. quia hoc nomen homousion. dicẽ cõparationẽ essentie siue nature ad psonas. vsum eius determinat esse catholicũ. ⁊ veritati fidei esse consonum ibi. Hic nõ est p̃termittendũ q̃ Aug⁹. ⁊c. Itẽ tertia pars in qua agit magister de nominũ trãslatiõe poset diuidi cõtra totũ tractatũ p̃cedentẽ de diuinis nominibus. sed q̃ magister paꝛ aut nihil determinat de his nominib⁹. ideo pot⁹ incidenter cũ epilogatione est posita. Vñ hec ꝓticula duas habet ptes. In prima quandã generalẽ de noĩb⁹ translatiuis tradit instructionẽ. In secũda vero ponit p̃dictoꝛ epilogationẽ. in qua tractatũ de sacramẽto trinitatis ⁊ vnitatis finit. ostendens se in hoc tractatu pot⁹ defecisse q̃ sufficisse. ꝓpter materie altitudinẽ. ⁊ hoc facit ibi. Ac sacramẽto vnitatis atq̃ trinitatis ⁊c.

DI. XXXIIII

1 a Huius dicti occasione. p̃fati heretici. ⁊c. Videtur q̃ magister male ꝓputet hereticos illos qui dicebãt naturaꝫ non dici õ personis. q̃ videtur dam̃. dicere idem quod illi dicebant. cũ dicit. ō hypostasi non est deitatem dicere. ergo cum deitas dicat naturaꝫ. patet ⁊c. R⁹. dicendum q̃ verbum Dam̃. simpliciter intellectum. generat sinistrũ intellectum. et q̃ sic intelligeret sicut sonat hereticus esset. sed ipe Damascenus intelligit cum p̃cisione. scilicz q̃ deitas non dicitur de vnica hypostasi tantum. immo de omnibus.

Agit de cõparatiõe ꝫ p̃dicatiõez

Autoritatẽ que ꝓ eis facere videtur posit deli. hyla.

2 b In spiritu dei aliquando significari patrez sicut illud Esaie lxj. Spiritus domini super me. ⁊c. Videtur male dicere. q̃ Hieronymus dicit ibi in glosa. q̃ de illo spiritu intelligitur de q̃ dicitur Esa. xj. Re quieſcet sup eũ spiritus sapiẽcie. ⁊ cõstat q̃ ibi accipitur ꝓ persona spiritussancti.

Questio hyla. vtr in spũ dei natura vel res nature significata sit idem.

Item hoc ponit errorẽ quorũdã dicẽtiũ psonas nõ esse diuinã naturã. q̃ auctẽ hylarij cõfirmare niti[untur].

a

Redictis

adijciendũ est q̃ q̃dã puersi sensus hoies in tantã p̃silierẽt insaniã: vt dicerẽt nõ idẽ esse naturã dei ⁊ psonã siue hypostasim. dicẽtes eandẽ eẽntiã nõ posse esse p̃rem ⁊ filiũ sine psonaꝝ ꝓfusione. Si eñ in quant ea essentia q̃ p̃r est. fili⁹ est. id ẽ sibi p̃r est ⁊ fili⁹. Si hãc rẽ dicis esse p̃rem. aliã q̃re quã dicẽs esse filiũ. Si ꝯo aliã nõ quesierĩs. sed eandẽ dixeris. idẽ genuit et genuit⁹ est. Propter h̃ ⁊ hmõi iternaturã ⁊ psonaꝝ diuidũt. ita vt nõ recipiãt vnã deitatẽ naturã ⁊ simplicẽ esse tres psonas. Id q̃ testimonio hyla. defendẽ nituntur. q̃ in. vij. li. ō tri. q̃rẽs. vtrũ apl̃s spũ dei noians ⁊ spũ xp̃i. idẽ significauerit vtroqꝫ xbo. iqt ita. Gẽtiũ p̃dicatoꝛ volẽs nature vnitatẽ i p̃re ⁊ filio docere ait. Spũs dei in vob ẽ. Si q̃s nõ hꝫ. hic nõ est ei⁹. Si aũt spũs ei⁹ q̃ suscitauit ihm ⁊c spũales oẽs sum⁹ si in nob ẽ dei spũs. ℔ ⁊ h̃ spũs dei ẽ ⁊ spũs xp̃i Et cũ xp̃i spũs i nob est. ei⁹ spirit⁹ in nob est q̃ suscitauit xp̃m Et cũ ei⁹ q̃ suscitauit xp̃m i nob est spũs. ⁊ spũs i nob est christi. Hec tñ nõ dei est spũs q̃ in nob est. Discerne g̃o heretice spñ xp̃i a spũ dei. ⁊ excitati a mortuis spñ xp̃i. a spũ dei xp̃m a mortuis excitãtis. Cũ q̃ habitat in nob spũs xp̃i. spũs dei sit. ⁊ spiritus xp̃i a mortuis excitati spirit⁹ dei tñ sit xp̃m a mortuis excitãtis. Et q̃ro nũc in spũ dei vtr̃ naturã an rẽ nature significatã existimes? Nõ est eñ idez natura q̃ res nature. sicut nõ idẽ est hõ. ⁊ q̃ hois est. nec idẽ est ignis. ⁊ q̃ ipi⁹ ignis ẽ. et p̃m h̃ nõ est idẽ de⁹. ⁊ q̃ dei ẽ. Huius dicti occasiõe p̃fati heretici dogmatisauerũt nõ idẽ eẽ psonã ⁊ naturã dei. asserẽtes naturã dei nõ esse tres psonas. Intelligẽtes i his p̃missis xbis hyla. p̃ rẽ nature psonã. ⁊ noĩe nature diuinã naturã. ⁊ iõ dicunt hyla. iterrogasse hereticũ. vtr̃ ꝓ spñ õi putaret significatã eẽ naturã. an rẽ nature. vt sic ostẽderet distinguẽdũ esse inter naturã ⁊ rẽ nature. i. psonã.

Errorẽ p̃dictũ elidit ex sano autoritat⁹ hyla. itellectu. quez elicit ex sequẽtib⁹ verbis eiusdem.

b

Hoc q̃dã dicũt nõ intelligẽtes pia itelligẽtia scripture circumstãtiã. q̃ ꝑsiderata pcipi pt. quõ p̃missa dixerit hyla. Subseq̃nt eñ in eadẽ serie ostẽdit⁹ in spũ õi aliq̃ñ significari p̃rem. vt cũ õr. Spũs dñi sup me. Aliq̃ñ significari filiũ. vt cũ õr. In spũ õi eijcio demonia. nature sue potestate se demones eijcere demõstrans. Aliq̃ñ spñscñ vt ibi Effundã de spũ meo sup omnẽ carnẽ. Q̃ õ dicẽ ꝓ summatũ fuisse. cũ apl̃i spũsancto misso oñibus linguis locuti sunt. Deinõ quare hãc distinctionẽ fecerit. ⁊ q̃ in superiorib⁹ p̃ ẽba apostoli idẽ spũsanct⁹ significatus sit ⁊ q̃ ipse sit res vni⁹ nature patris ⁊ filij. apte oñdit inq̃ens ita.

videtur alis autoritate q̃ alius euãgelista Luce. xj. dicit. Si i digito dei ejcio demonia. gl. exponit digito ꝓ. s. s. q̃ tertia ī trinitate. persona R⁹. q̃ iste rationes nõ cõcludunt contrarietates. quia vna scriptura pluribus modis potest exponi. Nam in illa autoritate in qua õr Esaie lxj. Spirit⁹ dñi super me ⁊c. agitur de missione filij. quoniam filius potest intelligi missus fm diuinam naturaꝫ. ⁊ sic intelligitur ꝓ prie loquendo missꝰ a patre solum. ⁊ spirit⁹ domini. Isa. lxj. Mat. xij ni stat ibi ꝓ patre. Si autem intelligatur de missione fm humanam naturaꝫ Actu. ij. sic itelligit de Actu. ij. spiritus cõ. q̃ ut est tertia ī trinitate persona. Similit intelligendũ de autoritate sequẽti q̃ potest intelligi vtroqꝫ mõ. sz

a Q̃ nõ obstant natura q̃ res nature. Ostenditur quis sensum trahat ex illis verbis.

Uerba sp̃i tarij ponit. qb⁹ p̃missorum intelligentia aperitur.

Hec idcirco sunt demõstrata · vt quacũq; pte heretica falsitas se ꝓtulisset · finib⁹ veritatis cõcluderet · Habitat eñ in nobis xp̃s · quo habitante habitat de⁹ · ⁊ cũ habitat in nobis spirit⁹ xp̃i · nõ aliõ habitat q̃ spũs dei · Q; si p spñm sanctum xp̃s in nobis intelligit esse · hũc tñ ita spiritum dei vt spñ xp̃i esse noscendũ est · Et cũ p naturã dei natura ipa habitat in nobis · indifferens natura filij credit esse a patre cũ · ss · q̃ est spũs xp̃i · ⁊ spũs dei · res nature demõstret vnius · Quero nũc g̃ quõ ñ ex natura vnũ sint · A patre ꝓcedit spũs veritatis · a filio mittit · et a filio accipit · sed oñia que habz pater filij sunt Idcirco que ab eo accepit · dei spũs est · ⁊ idem spũs xp̃i est · Res nature filij est · ꝑ ⁊ eadẽ res ⁊ nature p̃is est · ⁊ dei excitãtis xp̃m a mortuis: spũs est · ⁊ idem spũs xp̃i est a mortuis excitati in aliquo differt xp̃i ⁊ dei natura · ne eadẽ sit si p̃stari potest vt spũs qui dei est nõ sit etiã xp̃i · Est ergo ĩ nobis spũs dei · ⁊ est in nobis spũs xp̃i ⁊ cũ spũs xp̃i ineſt: ineſt spiritus dei · Ita cũ qõ dei est · ⁊ xp̃i est · ⁊ qõ xp̃i est: dei ẽ · nõ potest quid aliud diuersum xp̃s esseq̃ de⁹ est · De⁹ igit xp̃s est vn⁹ cũ deo spũs · p̃m illõ · Ego ⁊ pater vnũ sum⁹ · In quo docet veritas vnitatẽ esse nature · non solitudinẽ vnionis · Ecce sibec vba diligẽter attendas · inuenis spiritũ sanctũ rẽ nature dici patris ⁊ filij ⁊ eundẽ dici esse naturam dei · vbi oꝛ p naturã dei natura ipsa habitat in nobis · si p spñm scñ xp̃s est in nobis ·

Joh · xv.

c

tamẽ spũs accipit aliud ⁊ aliter.

o In aliquo differt christi ⁊ dei natura. ne eadez sit si p̃stari põt. vt spiritus q̃ dei est non sit etiã xp̃i. videtur sic male dicere. qr argumentuz ſ nõ valet. Filius est filius patris ⁊ non ſſ. g̃ differt natura patris ⁊ spũsci. g̃ cuz spirit⁹ dicat

Joh · xv

Dissentit p̃ dicta verba ⁊ nõ ita esse distinguendũ in trinitate sicut ĩ creaturis

psonaz · argumentuz illud non valz qõ facit Hylarius · ℟⁹ · põt dici · q⁹ Hylarius loquit ꝺ spiritu ꝑm q⁹ nominat naturam · sic autem nõ habet instantiã suũ verbum · Nibilomin⁹ tamen si intelligatur de spiritu ⁊ rẽ nature

Q ppter res creatas dixit fidez esse naturã

tu put dicit psonalit · ad huc veritatẽ habet · nã cuz verbum non possit esse si/

Si ad instar' creaturaꝝ de creatoꝛe sentis · cogeris fateri: qr nõ idẽ est deus · ⁊ qõ dei est · qõ dicere impiũ est · cũ spũs dei deus sit · ⁊ dei filius sit de⁹ ·

¶ Non ergo ꝑm coꝛpales modos · vt in eadẽ subdit serie · accipiẽda sunt hec que de deo dicunt · vbi euacuãs opinionẽ eorum q̃ ita putant aliud deũ eẽ · ⁊ aliud qõ dei est · aliudq; naturam dei · ⁊ rẽ nature · vt est ĩ creaturis · apte docet nõ aliud esse deũ ⁊ que sua sunt · ita vt insint illi sic dicẽs · Homo aut aliq̃d dei simile cum alicubi erit · alibi nõ erit · quia id qõ est · illic cõtinet vbi fuerit in forma · vt nõ vbiq; sit q̃ insistens alicui sit · De⁹ aũt immẽse virtutis viuẽs potestas que nusq; ñ assit · nec desit vsq; que se omnẽ p̃ sua edocet ⁊ sua nõ aliud q̃ se esse significat · vt vbi sua insint · ipe esse p̃ sua intelligat · Nõ aũt coꝛpali modo cũ alibi sit · nõ etiã vbiq; esse creda tur · cũ p̃ sua in oñib⁹ esse nõ desinat · Nõ aũt aliud sunt q̃ qõ ẽ ipse q̃ sua sunt · Et hec ꝓpt̃ nature ĩtelligẽtiã dicta sunt · His verbis apte significat (si tñ intelligis heretice) qꝺ diuina natura non aliud est ab his q̃ sua sunt · ita vt insint · ⁊ p illa in omnibus suis est que non insunt · Sua eñ sunt etiã que nõ insũt id est · oñes creature · ⁊ sua sũt que insunt · vt tres psone q̃ sũt eiusdẽ nature · ⁊ eadẽ natura sicut supꝛa Augꝰ · testimonio firmauim⁹ · dicẽtis tres psonas eẽ eiusdẽ essentie · vel eandẽ essentiam · ꝑ nõ ex eadẽ essentia · ne aliud intelligat essentia · aliud psona · Nõ tamẽ diffitemur aliquã distinctionẽ habendã foꝛe p̃m intelligentie rationẽ cũ dicitur hypostasis · ⁊ cũ oꝛ essentia · quia ibi significat quod est cõmune trib⁹ · hic vero nõ · Est tamẽ hypostasis essentia · ⁊ ecõuerso · Fateamur ergo vnũ ac q̃ idẽ eẽ tres psonas p̃m essentiam · differẽtes aũt ꝓꝓietatibus · Unde Aug⁹ · super locum

ne spiritu · tunc haberẽt pater et suum verbũ dos spirit⁹ · ⁊ ita non essent vni⁹ nature · Preterea si spirit⁹ patris non esset filij · non oꝛiretur a christo · ⁊ si nõ ꝓcederet ab eo · non distingueretur originaliter · ergo essenti/aliter · sed spiritas dei ⁊ de⁹ sunt vnũ essentialit · ergo oporteret · q; spiritus et deus eẽntialit differrent siue distinguerentur.

Q nõ aliud est de⁹ ⁊ que sua sũt ita vt insit. Alia ei sũt que insunt alia q̃ non ĩ sunt.

d ¶ Non idem ẽ natura · quod res nature · hãc sententiã intelligit Hylarius solum in creaturis.

Contra · videt illa solutio non esse ꝙuenies · qr Hylari⁹ loquit de spiritu dei · p/ut significat naturã ⁊ rẽ nature q; si nulla est differentia · nullaz ꝺberet vim facere · vt videtur q; si facit vim ĩ spiritu ꝑt significat naturã ⁊ rez nature · ergo videtur distinctio inter hmõi facienda · ℟⁹ · dõm · q; cũ oꝛ ab Hylario · aliud est natura · aliõ res nature · aut intelligit de alietatẽ a pte rei · sic illi hereticiꝰ ĩtelligebãt ⁊ sic hz veritatẽ intelligẽtie solũ in creaturis · distinctio · Alio mõ pt dici · cũ dicit hyre alietatem siue postasis · ⁊ differẽtiã ꝑm rationẽ · ⁊ sic hz veritatẽ in diuis · ⁊ sic ĩtelligit hyla · ⁊ dicit Aug⁹ q; aliud est eẽ patrez · aliud eẽ de/

Q aliqua est in ratõe cũ dicitur essentia.

um·nō inq̄z aliō ſm rē·ſz aliō ſm rationē ſignifi/cādi ⁊ intelligendi ⁊ ſe habēdi.

Se Utrū ita valeat ſane tē. Innuit hic mg̃r·q̄ nō ꝺbz dici tres ꝓſone vni⁹ dei q̄ nihil eſt in trinitate creatū vl ſeruiens vel ſubiectū. videl̄ h̄ male dicere·q̄ genitiu⁹ ꝺe ſui ratiōe nō importat ſubiectionē nec dñium·g̃ non videl̄ ſufficiēs rō. Si dicas q̄ h̄ venit a ꝓte termini·nihil eſt·q̄ terminus ꝺe ſe nō importat reſpectū dominij. Itez queri·q̄re h̄ nomen eſſentie nō importat ſuperexcellentiā in gīo. ſicut h̄ nomē ē⁹

Itē q̄re nō ꝺr tres ꝓſone eſſentie ſicut vni⁹ eſſentie. R⁹·dicendū·q̄ licz ad h̄ q̄ gīus ꝺe conſtruaī ⁊ ꝓprie neceſſe eſt aliquaz habitudinē ipoꝛtari·vel ſm rem vel ſm modū intelligēdi. Beniti⁹ aūt ipoꝛtat habitudinē ꝓncipiati ad ꝓncipium vel ecōuerſo vt poſſidētis ad poſſeſſuz·vl foꝛme ad formatū. vel ſpecificātis ad ſpecificatum habitudinē autē forme nō ipoꝛtat. niſi cū termino abſtracto q̄ ſignificet q̄ moduz forme·⁊ q̄m foꝛma ſe hz q̄ modū expm̄entis ⁊ declaratōis·ſō tal cōſtructō nō attēdit niſi cū gīo noīs abſtracti alio ꝺe terīato·vñ pue

Uſum ſcripture i his ſequenduz tradit.

Quare nō cōſueuerat ſcripturadicere vnū ꝺeum triū ꝓſonaz ⁊ ecōuerſo. cū dicat vnā eēntiā trium ꝓſonaz.

pretaxatū·pō·ait·Queris q̄d ſit pater: reſpondeī ꝺe⁹·Queris quid ſit filius: reſpondetur deus·Queris quid ſit pater et filius: reſpondeī ꝺe⁹·de ſingulis interrogatus: deū reſpōde·De vtroq̄ interrogat⁹·nō deos ſed deū reſpōde·Non ſic eſt in hominib⁹·Tāta eſt eñ ibi ſb̄ſtantie vnitas·vt equalitatem admittat·pluralitatē nō admittat·Si g̃ tibi dictū fuerit cū dicis filiū eſſe q̄ō pater eſt·profecto fili⁹ pater eſt·reſponde ſm ſubſtantiā tibi dixi·hoc eſſe filium q̄ō pater ē·nō ſm id q̄ō ad aliud dicīt·Ad ſe eñ dicīt deus ad patrē dicīt filī⁹·Rurſumq̄ pater ad ſe dicīt ꝺe⁹·ad filiū ꝺicitur pater·Q̄ō pater ad filiuz dicīt nō eſt filī⁹·q̄ō dicīt filī⁹ ad patrē nō eſt pater·Q̄ō dicīt pater ad ſe·filī⁹ ad ſe·hoc eſt paī ⁊ filius·i·deus

Incidentē queſtionē diſſoluit·quare ſcz non dicunt tres ꝓſone vni⁹ dei·ſicut dicūt tres ꝓſone vni⁹ eſſentie. c

Hic conſiderandū eſt cū deus ſit diuina eſſentia·⁊ ita dicaī vn⁹ deus eſſe tres ꝓſone·ſicut vna eſſentia dicīt tres ꝓſone[c] vtrū ita valeat ſane dici·vn⁹ ꝺe⁹ triū perſonaz·vel tres perſone vni⁹ dei·ſicut dicīt·vna eſſentia triū ꝓſonaz·⁊ tres perſone vnius eſſentie·In his locutionibus ſcripture vſus nob emuland⁹ videī·vbi frequēter reperīt ita dictum·Una eſt eſſentia triū·⁊ tres ſunt ꝓſone vni⁹ eſſentie·nuſq̄ autē occurrit legiſſe vnū deū triū ꝓſonaz·vel tres ꝓſone vnius dei·Q̄ō ideo puto ſanctos doctoꝛes vitaſſe ne ita forte acciperēt in diuis ꝓſonis·vt accipīt cū de creaturis ſimile quid dicīt·Dicīt eñ: deus abꝛaā Iſaac ⁊ iacob ⁊ deus omnis creature·Quod vti q̄ dicīt ꝓpter principiū creationis·vel gratie priuilegium·⁊ creature ſubiectionē ⁊ ſeruitutem·Cū ergo in trinitate nihil ſit creatū·vel ſeruiens·vel ſubiectū·non admiſit fides in trinitate talē locutionis modū Ita etiā econuerſo nō dicīt ꝺe ꝺei eſſentia·q̄ ipſa ſit eſſentia Abꝛaā Iſaac ⁊ Jacob·vel alicui⁹ creature·ne creatoꝛis vel creature naturā cōfundere videamur·

Oſtēdit q̄ cōmunia appꝛoꝑantur·Quia licet potētia·ſapientia·bonitas·ꝺe ꝺeo ſm ſubſtantiā dicanī in ſcriptura·tamen ſolent h̄ noīa diſtincte ad ꝓſonas interdū referri· d

Exp̄dictis conſtat q̄ ſicut eēntia·ita potentia·ſapientia·bonitas·ꝺe ꝺeo dicunī ſm ſubſtātiam·Que aūt ſm ſubſtantiaz ꝺe ꝺeo dicunī·trib⁹ ꝓſonis pariter cōueniunt·Una eſt ergo potentia·ſapiētia·bonitas·patris ⁊ filij ⁊ ſp̄ūſancti·⁊ hi tres eaꝺē potētia·eaꝺē ſapiētia·eaꝺē bonitas·Uñ aperīt in trinitate ſumma eſſe pfectio·Si eñ ibi ꝺeeſſet potētia·vel ſapiētia vel bonitas·nō eſſet ſummum bonū·[f] Sed q̄ ibi eſt pfecta potentia·infinita ſapiētia·incomprehēſibilis bonitas·recte ꝺr ⁊ credīt ſūmū bonū·Cūq̄ vnū ⁊ idem penit⁹ ſit in ꝺeo potētia·ſapiētia·bonitas·in ſacra tamē ſcriptura frequenter ſolēt hec nomīa diſtincte ad ꝓſonas referri·vt patri potētia·filio ſapientia·ſpirituiſcō bonitas attribuatur·q̄ō quare fiat·nō ē ociōſum inquirere·

f

Reddit rationē appꝛopriationis·quare patri potētia·filio ſapientia·ſpirituiſancto bonitas attribuaī·cū ſit vna potentia·ſapiētia·bonitas·triū· e

Id ergo ſacri eloquij p̄udētia facere curauit·ne ꝺei immēſitatem ſimilitudine creature metireī·Dixerat eñ ſcriptura ſacra·Quia ꝺe⁹ pater eſt·⁊ q̄ ꝺeus filī⁹ eſt·⁊ audiuit hoc homo qui hominē patrē viderat·ꝺeū patrē non viderat·⁊ cogitare

nieni ꝺr mlier egregie forme·ſz nihil ē dictū mulier forme·ſō bñ ꝺr tres ꝓſone vni⁹ eſſentie·ꝺe⁹ aūt nō eſt nomē abſtractū ſō ñ ſtruitur cū gīo inhitudie ſubiecti·vt forma ꝺei·vel i habitudie ſpecificātis·vt ꝓſona ꝺei·ſic creatura ſal·vl i habitudie ꝓncipij vt creatura ꝺei·q̄m q̄ ꝺr tres ꝓſone vni⁹ ꝺei nulla hitudinū ipoꝛtat p̄ prie niſi habitudo ꝓncipij·ſiue poſſeſſoris·hinc ē q̄ cū i illo ſenſu ſit falſa locutio·ñ eſt recipiēda·Alia rō eſt iſta·q̄ locutio q̄ eſt i vi ꝺeclarationis eēntie·cōuertiī·vt cuz ꝺr mlier egregie forme·p̄ dici·egregia forma mlieris g̃ ſi diceretur tres perſone vni⁹ ꝺei·diceī vn⁹ ꝺe⁹ trium ꝓſonaz·⁊ iſte ītellect⁹ nō eſt ſan⁹ vt videī·ſic eñ poſſz ītelligi ſic ſi ꝺr vn⁹ ꝺeus triū hoīm

Agit de cō paratiōe ſz appꝛopriationem.

f

Sz q̄ ibi eſt pfecta potentia tē·Innuit mg̃r q̄ i iſtis tribꝰ ſi ſtit ſummum bonū·ſ·potētia·ſapientia bonitate·Cō tra·videī h̄ male dicere·

q; summū bonū specificat bonū. g; si bonitas distinguit ꝺ potētiam ꝛ sapiam pari rōne sūmū bonū ītē nō vī ī his tribꝫ esse q; summū bonū ē aggregatiuū oīum bonoꝝ et collectiuū. g; nō tm̄ boꝝ trium. ꝛ°. ꝺōz q; bonū vno mō distinguit ꝺ sapiaz ꝛ potētiā. alio mō nō. Si em̄ accipiat̄ p bonitate morꝫ. sic ꝓsistit ī volūtate ꝛ distinguitur ꝺ alia duo. Si aūt bonū accipiatur cōiat̄. et sic cōplectit̄ oīa Est em̄ bonū nature. ꝛ hoc ad potētiā. ꝛ bonū gre. ꝛ hꝫ aut pficit ītellectū. ꝛ ita est scia. aut affectū ꝛ ita bonitas. ꝛ hec tria cōplectit̄ bonū i sua vniuersalitate. ꝛ sūmū in sua integritate. q; m̄ g; oīe bonuz ad hꝫ reduci bile est. ī sūmū bonū i his tribus ꝓsistit g; Jō occurrit scptura ꝛc cepit ita esse in creatore. vt viderat esse in creaturꝫ. a quibꝫ hꝫ noīa trāslata sunt ad creatorē in quibꝫ pr̄ est prior filio. filiꝰ est posterior pr̄e. ꝛ ex antiqtate in pr̄e defectꝰ. ex posteritate in filio ímpfectio sensus solet notari.ꝰ g; Jō occurrit scriptura dicēs patrē potentē. ne videat̄ prior filio. ꝛ ī mīꝰ potēs. ꝛ filiū sapientē. ne videat̄ posterior pr̄e. ꝛ ideo mīꝰ sapiēs. Dictꝰ est etiā spūsscūs deꝰ. ꝛ dictꝰ est hꝫ spiritū deꝰ ꝛ videbat̄ hꝫ quasi noīa inflatiōis ꝛ tumoris. Ē hūana ꝓsciētia ad deum ꝓ rigore ꝛ crudelitate accedere metuit. Jō scriptura tpauit ꝓmonē suū spūm bonū nominās: ne crudel̄ putaret̄ q; mitis erat. nō q; patꝫ sitꝰ potēs vel magis potēs. ꝛ filiꝰ solus sapiēs vel magis sapiens. ꝛ spūsscūs solꝰ bonus vl̄ magꝫ bonꝰ. vna est g; potētia. sapiētia. bonitas triū. sic vna eēntia. Jōcꝫ sic ꝺr filiꝰ homousiꝰ. i. ꝓsubalis pr̄i. ita ꝛ coomnipotēs

¶ De hꝫ noīe homousion qꝺ dicit cōparationē eēntie siue nature ad ꝓsonas. vbi ī auctez receptum sit ꝛ qꝺ significet. f

Hic nō est ꝓtermittendū qꝺ augustinꝰ in li. ij. ꝓtra maximinuz dicit de hꝫ noīe homousion. q; latini tractatores freqnt̄ vtunt̄ pr̄ inqt ꝛ filiꝰ vniꝰ sunt eiusdēcꝫ subē. hꝫ est illud homousion qꝺ in ꝛcilio Niceno adūsus hereticos arrianos a catholicꝫ patribꝰ veritatꝫ autoritate firmatum est. Qꝺ postea in concilio arimenensi ꝓpter nouitatē ꝙbi mīꝰ cꝫ potuit ītellectā. quā tñ fides antiq pepererat mītis paucoꝝ fraude deceptis. hereticā ipietas sub hereticō ipatore cōstātino labefactare tēptauit. Sz post nō longū tps libertate fidei catholice ꝓualēte. postcꝫ vis ꝙbi sic debuit intellecta est. homousion illō catholice fidei sanitate lōge lateqꝫ defensum ēt diffusuz. Quid em̄ ē homousion nisi vnius eiusdēcꝫ subē. Quid est inqꝫ homousiō. nisi ego ꝛ pr̄ vnū sum. Nō g; inter ꝓphanas vocū nouitates hꝫ vitandū est.

¶ Tradit generalē doctrinā qꝺ noībꝰ q; translatiue ꝛ ꝓ silitudinē de deo dicunt. g

¶ Preterea sciēdū est q; ī assignatiōe distinctōis noīm inf̄ alia q; supra diligēter executi sumꝰ. q; dā diximꝰ trāslatiue ꝛ ꝓ silitudinē de deo dici. vt speculū. splendoꝝ. character. figura. ꝛ hmōi. de qbꝰ pio lectori breuit̄ trado qꝺ sentio. vt. s. rōne silitudinis ꝓsiderata. ex causis dicendi. dictoꝝ intelligentiā assumat. sed catholicam.

¶ Ponit ꝓdictoꝝ epilogatiōz in q; tractatū de sacro trinitatꝫ ꝛ vnitatis finit. oñdēs se potiꝰ defecisse cꝫ sufficisse. h

De sacramēto vnitatꝫ atcꝫ trinitatꝫ sūme ꝛ ineffabil̄ multa iā diximꝰ. nihil tñ ei ꝰ ieffabilitate dignū tradidisse ꝓfitemur. sed potiꝰ ex nob mirificā ei ꝰ sciētiaz nec potuisse nos ad illam peruenire.

inuit mgr̄ q; scriptura approbat pr̄i potentiā. ne videat̄ mīꝰ potēs. ¶ōtra. vr hꝫ plꝰ ꝺebere ꝺici ꝺ filio q; mīꝰ potēs est cuz fuerit passus ꝛ mortuꝰ g; magꝫ ꝺeberꝫ ei potētia approbari. ꝛ°. ꝺōz. q; qꝛ pr̄ passionē visus ē fecisse stulticiā. ꝛ habuisse ī potētiā. ꝓpterq; iudeis ꝓdicatio crucꝫ erat ī scandalū. ꝛ grecis īstulticiā. ī ipse apls egregiꝰ doctor nō tm̄ sapiētiā approbat xpo imo etiā ꝙtutez vt sic excludat a diuīitate infirmitatē. ꝛ maluit ei approbare ꝙtutē cꝫ potētiā. qꝛ hꝫtus ꝺic potētiaz vltimā ꝛ sūmū ꝺ potētia. ī malu it ei approbare ꝙtutē. nec ē icōueniēs. ex diuersis ꝓsideratōibꝰ idē mō approbare vni mō alij. cū eqlit̄ ꝓueniat tribꝰ. vñ pr̄i attribuim⁹ potētiam ne videat̄ ī potēs pr̄ antiqtatē. filio ꝙtutē ne videat̄ ī potēs siue ꝺ utate. Predicto rum epilogus.

Hꝺ intelligentiā p̄sentis distinctionis q̄ttuor querunt̄. Primo querit vtrū in diuinis sit ponere additionē. Scōo vtrū in diuinis sit ponere ꝓdicationē. Tertio vtrū sit ponere approbationē. Quarto vtrū sit ponere trāslationē.

¶ Questio I a

¶ Utrū sit ponere in diuīs additionē. Utrū. s. res nature addat supra naturā. ꝛ q; sic. videt̄ hꝫ mō. Hylaꝺe tri. Aliud est natura. aliud res nature. sz ītellectꝰ nature claudit̄ in re nature. g; si est aliud. necesse ē q; in ratiōe alicuiꝰ additi. ¶ Ītē Doctꝰ ꝺe duabꝰ naturis ꝛ vna ꝓsona xpi. natura ꝛ ꝓsona distinguēda sūt ꝛ ꝓprijs noīb⁹ separanda. sed quoꝝ diffinitiones sunt diuerse. ipsa sunt diuersa. g; cū natura cadat in diffinitione ꝓsone. necesse est q; diuersitas veniat a ratiōe ꝺiti. g; ꝛc. Si ꝺicas q; diffinitiones nature ꝛ ꝓsone non sunt diuerse re. sed ſm rationē intelligēꝺi. tūc ꝓcludit̄ q; intellectꝰ ille cassus est ꝛ vanꝰ. cū in re sibi nihil respōdeat. ¶ Ītē hꝫ videt̄ rōne. qꝛcꝫto aliqꝺ in pluribꝰ ī uenit̄. tāto simplicius est. sz essentia vel natura est ī pluribꝰ ꝓsona. ꝙ in vno solo. g; natura simplicior. sed nō est aliqꝺ minꝰ simplex cꝫ aliud. nisi ꝓ aliquā additiōz g; ꝛc. ¶ Ītē cꝫto aliqꝺ est maioris abstractiōis. tanto simplicius est. sz natura est maioris abstractiōis cꝫ ꝓsona. qm̄ abstractis ꝓprietatibꝰ est intelligere naturā sed nō ꝓsonā. g; ꝓsona addit aliquid supra naturam. g; ꝛc.

Jtē hoc est pncipiū p se notū. de nullo eodem & fm idē vera est affirmatio & negatio. sz aliqđ vere affirmatur de psona vt distingui. qđ negat de natura. g nō fm idem. g in psona aliquid est qđ nō est in natura. vl econuerso. & si hoc. g vnū addit supra altez. Jtē hoc ē pncipium p se notum. e ueciūq; sunt eadē vni & eidem fm omnimodā indifferentiā. etiā inter se sunt eadē. cuz g natura sit eadē & vna. si psone omnino idē sunt cū natura & nihil addunt. g persone ad inuicē sunt eedem. & sic redit error Sabellij q vna psona fm rem sit alia. ergo &c. Cōtra. Aug⁹. vij. de tri. Non est aliud deo ee & aliud psonā esse. ergo psona nihil addit supra esse. g nec supra naturā. Jtē in summe simplici nulla pōt esse additio. sed diuina psona siue res nature est sūme simplex. ergo &c. Jtē que cūq; duo sic se habēt q ꝙd quid est in vno est alterū p essentiā. vnū nihil addit super reliquū. sed quicqđ est in psona est deitas. ergo &c. Maior manifesta est. Minor patet sic. In psona nō est nisi substātia & pprietas. & substantia illa est deitas quia est deus. & deus nō alio q̄ seipso quia tunc esset per participationē. ergo seipso est deus. & deitate est deus. & substantia que est de intellectu psone. est ipsa natura per essentiā. & similiter pprietas est essentia. vt supra probatum est. restat ergo primū q nihil addit. Jtē si addit. aut addit aliud. aut idē. Addere idē sibi nō est intelligibile. Si aliud. aut ergo aliud substātialiter. aut accidētaliter. Nō accidentaliter. quia nō est accidens in diuinis. Nec substātialiter. quia tunc essent diuerse ibi substātie. ergo natura fm essentiā differt a persona. & hoc est manifeste falsum. Jtem si addit aliqđ. aut illud est materiale. aut formale. Nō materiale. q deus est purus actꝰ. Non formale. quia formale non est nisi respectu materialis. ergo cū in deo nō sit aliqđ materiale. nō poterit addi aliquid formale. ergo nullo modo. Jtē si aliquid addit supra diuinā naturam. aut est melꝰ diuina natura. aut equale. aut minꝰ. Nō melius cōstat. Etiā nō peius. quia tūc esset creatura. Nō equale. quia nihil potest equari diuine nature. g g omnino nihil. Rñ. dōm q cū querit. vtrū psona si/ue res nature addat aliquid supra naturā. Rñdendū est q est loqui de additiōe dupliciter. aut quantū ad rē aut quantū ad intellectū. Si quantū ad intellectum. cū intellectꝰ huiꝰ nominis psona. siue hypostasis. siue rei nature. includat intellectū nature. adhuc tamē dat intelligere aliquid qđ necessario est cōpositio circa intellectū & additio. Et hoc patet. psona em dicit supositum rationalis nature. distinctū proprietate. ecce intellectus psone ex pluribꝰ intellectibꝰ cōponitur. & cadit ibi intellectus nature. ergo ꝓstans est q quantum ad intellectū addit psona supra naturā. Jste aūt intellectus falsus nō est quia nec naturā p illam additionē distinguit. nec cōponit psonā. Nō distinguit naturā quoniā & si addat supra intellectū nature proprietatē. nō tamen addit in recto vt intelligas psonā esse naturam proprietate distinctā. sed in obliquo est intelligēdum psonā esse supositū rationalis nature distinctū siue q est hypostasis distincta. & ideo nō ponit distinctionem circa naturā. nec intelligit eā distingui. Rursus psonā non cōponit. nec aliquid ei quod non sit in ipsa imponit. & hoc patet. quia intellectꝰ sanus & fidelis intelligit & credit psonā esse simplicissimā. intelligit eam nihilominꝰ esse perfectissimā. vnde sicut circa essentiā propter hoc q pfectissima est. intelligit omnes cōditiones nobilitatis & vere. quia ibi sunt. et tamē illas cōditiones q̄uis intelligat vt multas. s. potentiā sapientiā. bonitatem. cū credat & sciat oīa hec in deo vnū esse. intellectꝰ nec est falsus nec vanus. quia non ponit in deo qđ non sit nec cōponit deū. Per hūc modum se habet circa intellectū persone. Un ipsam dicit simplicē. quia q̄uis in ipa dicat naturā esse & verā naturam. & supositū quod est vere supositū. & pprietatē que vere est proprietas. tn dicit hec oīa esse vnum & vnū esse alterū. re ergo existente simplicissima vere est additio & cōpositio circa intellectū sine veritate & falsitate. Si aūt loquamur a pte rei. sic dicendū q cū addito er parte rei ponat cōpositiones. & diuina psona simplicissima sit. q impossibile est omnino q ibi sit aliqua additio. & ita fm rem nihil addit res nature supra naturā. Sed tamē videt illud nō intelligibile q persona sit distincta fm rem & essentia nō. & cum nulla ē additio. & nulla differētia fm rem inter psonaz & naturā & ad hoc qualitercūq; intelligendū. cū hoc sit supra vires humani intellectꝰ. Notandū sicut vult Rich. q̄ē distinctio p qualitatē. & distinctio p originem. Distinctiō p qualitatē est in creaturis. nec potest esse sine additione. q hec distinctio habet ortum ex additiōe materie ad formā. Distinctio aūt p qualitatē ōr qua vnꝰ distinguit ab alio p proprietates absolutas. vt ptz cū vnus est albus & alter niger. Distinctio p originem ē cū vnus pducit & alter pducitur. Et quēadmodū distinctio p qualitatē vera distinctio est & fm rem. ita distinctio p verā originē vera est distinctio. sicut em vnꝰ nō potest simul esse albus & niger. ita non potest vnꝰ & idez pducere seipsum. Quoniaz ergo in diuinis intelligit esse vera origo. ideo intelligit ibi esse vera distinctio. Rursus. cū intelligo patrē pducere. intelligo ipm seipso pducere. sicut cū intelligo diuinā subam agere. intelligo ipam seipsa agere. pari ratiōe & filiū seipso produci. ergo pductio nihil addit. similiter nō ponit aliquā cōpositionē circa filiū. ergo cuz ibi est vera origo. ibi sit vera distinctio. & origo intelligit ibi esse sine additione. & distinctio sine additione intelligitur ibi esse Quāuis aūt psona siue res nature nō se habeat ad naturā p additionē. tamē nihilominꝰ differt fm rationē alioqn non esset intelligibile q plurificaret psona natura existēte vnica. Differentia aūt fm rationē est. q essentia nō orit ab essentia. nec se habet ad alia essentiam. sed psona bene orit a psona & se habet ad illaz. Si tu queras rationē huiꝰ. Rñ. quia vnitas & nobilitas diuini esse nō admittit circa essentiā plurificationē sicut circa psonā. & huiꝰ ratio tacta est supra dis. ix. Qm ergo modus se habēdi ad aliū & orīēdi ab alio nō ponit cōpositionē in psona fm rem. sed distinctionē realem ab alia psona. ideo modus ille cōparatꝰ ad essentiā vl psonā cuiꝰ est modus. tm est. cōparatꝰ vo ad illum ad quē est cū faciat distinctionē fm rem. vere res est. & ita vno modo facit differre re. alio modo ratione. Hinc est q q̄uis vna psona nō sit alia. tn res nature est natura. Patet ergo q ista sunt cōpossibilia q psona simplex sit & nihil addat supra naturā. nec differāt nisi ratione. & tn hec est cōmunicabilis. s. natura. illa incommunicabilis. s. psona. hec distincta. illa indistincta. Cōcedende g sunt rōnes pbantes q psona siue res nature nihil omino addat fm rē supra naturā. Ad illud qđ obijcit. q aliud est res nature. aliud natura. & similiter q alia habent rationē psona & natura. potest dici q Boetiꝰ & Hyla. loquunt in creaturis. Si autē intelligamꝰ in deo. tūc dicemꝰ q est diuersitas rationis que fundat nō sup absolutū sed sup respectiuū. q nullā inducit cōpositionē. nā essentia nō refert. psona autē

refertur ꝛ oñt. nec tñ est cõpositã. qꝛ ipsa est suꝰ respe/
13 ctus. ¶ Ad illud qđ obꝫcit ꝙ simpliciꝰ est qđ in pluri
bus reperit. dñm ꝙ repiri in pluribꝫ hoc est duplicit.
Aut ita ꝙ vnũ illoꝝ alicubi potest esse vbi nõ est alterꝫ
vt homo est in pluribꝫ hominibꝫ. ꝛ sic bꝫ ꝓpositio ꝟa
tem. Aut ita in pluribꝫ ꝙ vnũ nõ est sine alio. ꝛ sic est i
ꝑsonis. nã vna nõ est sine alia. ꝛ sic nõ habet veritatẽ.
Nã sicut natura est sp ꝛ vbiqꝫ. ita ꝛ ꝑsona. ꝛ sic ptz ꝙ
14 nihil addit nisi a quo artek ¶ Ad illud qđ obꝫcitur ꝙ
maioris est abstractiõis ꝛc. dñm ꝙ illud habet verita
tem vbi illud a qđ abstrahik aliquã facit cõpositionẽ cũ
15 eo qđ abstrahik. sic aũt nõ est in deo. ¶ Ad illud qđ ob
ꝫcitur ꝙ affirmatio ꝛ negatio nõ est simul vera de eodẽ
dñm ꝙ ꝝtulacũꝫ differẽtia rõnis sufficit ad affirma/
tionẽ ꝛ negationẽ. Vñ intelligẽda est ꝓpositio de eodẽ
16 re ꝛ ratiõe. ꝛ ꝑsona aliquo modo differt a natura. licet
nõ ꝑ additionẽ realẽ. ¶ Ad illud qđ obꝫcit. ꝙ qcunqꝫ
sunt eadẽ vni ꝛ eidẽ inter se sunt eadẽ ꝛc. dñm ꝙ illud
fallit vbi est ꝙenientia pluriũ tanꝫ in cõmuni. vt dif/
ferentiaꝫ in genere. Fallit etiã vbi aliqua plura distin
guunk ꝑ suas origines. vt radij diuersaꝝ stellaꝝ i vno
puncto aeris vniunk. ꝛ tñ ad inuicẽ distinguunk. Qm
ergo diuine ꝑsone in natura cõueniunt tanꝫ i vno cõ
muni ꝛ ꝑsone distinguunk ad inuicẽ ꝑ originẽ. ideo pa
tens est ꝙ nõ valet. Potest tñ dici vera regula vbicũ/
qꝫ. si sane intelligak. Propter qđ notandũ. ꝙ quedam
sunt absoluta. quedã respectiua. Diuersitas aũt in re
spectiuis venit nõ a ꝑte subiecti. vel etiã rei ad quam
referunk. in his nõ est regula nisi intelligak ad idẽ. qm
ꝑsone ꝑ suas ꝓprietates referunk. ꝝꝫ vnũ sint in na/
tura. quia tamẽ nõ sunt ad vnũ. ideo non sequik ꝙ sint
idem. ꝛ sic patet illud.

¶ Questio II b

¶ Utrũ in diuinis sit ponere ꝓdicationẽ. ſ. vt res natu/
re siue ꝑsona ꝓdicek de natura vel ecõuerso. Et ꝙ nõ vi
detur Boetꝰ in li. de tri. deus est forma sine subiecto. ſz
vbi nõ est subiectũ. nõ est ꝓdicatũ. ꝑ ꝛc. ¶ Jtẽ Diony.
dicit. ꝙ negatiões de deo sunt ꝟe. affirmatiões vero in
cõpacte. sed vbi est ꝟe aliquid de aliquo ꝓdicare. est et
vere affirmare. sed in deo non contingit vere affirma
re. ergo ꝛc. ¶ Jtem hoc ipsum videtur ratione. quia
vbicũqꝫ est ꝓdicatio. ibi est cõplexio. ꝑ ꝛ cõpositio. sed
in deo nulla est cõplexio. ꝑ ꝛ nulla cõpositio. ꝑ ꝛ nulla
ꝓdicatio. ¶ Jtẽ in oñi ꝓdicatione subiectũ se habet ad
modũ materie. ſz in diuinis nec est repire materiã nec
modũ materie. ꝑ nec ꝓdicationẽ. ¶ Jtẽ si est ibi ꝓdica/
tio. aut ꝓdicak idem de eodẽ. aut aliud de alio. Si idem
de eodẽ. nullꝰ ex hoc capik intellectꝰ alius ꝝꝫ si non esset
ꝓdicatio. vt patet cũ ꝺr. homo est homo. Si aliud de
alio. ꝑ in diuinis est aliud ꝛ aliud. ꝑ cõpositio. ¶ Jtez
si ibi est ꝓdicatio. aut ꝓdicak res nature de natura. aut
ecõuerso. Res nature nõ potest ꝓdicari de natura. qꝛ
res nature se habet ꝑ modũ suppositi. ꝑ eius est subꝫci
nõ ꝓdicari. ꝑ si ꝓdicak. tũc ꝑ natura de re nature. ¶ Sz
cõtra. Natura est forma. sed oĩs forma ꝺr relatiue ad
informatũ. nullũ aũt relatiuũ ꝺr de suo correlatiuo. er/
go natura nõ ꝓdicak de re nature. ꝑ non est ꝓdicatio.
¶ Jtẽ que habẽt oppositas ꝓprietates. vnũ nõ ꝓdicak
de altero. sed essentie vel nature ꝓprietas est cõmunica
bilitas. persone ẽo incõmunicabilitas. ꝑ vnũ ꝺ altero
nõ ꝓdicak. nec vna ꝑsona de altera. cõstat ꝑ ibi nullã eẽ
ꝓdicationẽ. ¶ Jtẽ Dam. suba de hypostasibꝫ ꝓdicatur
¶ Jtẽ ratiõe videk. quia fides habet obiectum verum
ꝛ habet obiectũ deũ. ꝑ vez est ponere in diuinis. ſz fal/
sitas ꝛ veritas circa cõpositionẽ sunt. veritas inꝫ. cir
ca quã est crudelitas vel opinio. ꝑ in diuinis est pone
re cõpositionẽ. ꝑ ꝛ ꝓdicationẽ. ¶ Jtẽ vbicũqꝫ est ꝟe cõ
mune ꝛ ꝓprium. ibi est vere ponere ꝓdicationẽ. ſz in di
uinis est vere repire cõmune ꝛ ꝓprium. qꝛ natura vere
est cõmunis. ꝛ ꝑsona ꝓpriũ siue cõmunicabile. ꝑ ꝛc.
¶ Jtẽ hoc verbũ est. est nota idẽptitatis. ſz oĩs ꝓdica/
tio est mediãte hoc ꝟbo est. ꝑ oĩs ꝓdicatio signũ ẽ idẽ/
ptitatis. sed vbi ꝟe ẽt significatũ. vere est ꝛ signum. ſz
in deo ꝓprissime ꝛ verissime est idẽptitas. sicut ꝓbatuꝫ
est. qꝛ res nature nõ addit supra naturã. ꝑ ꝓprissime ꝑ
dicatio. Et hoc est qđ dicit Boetius. ꝙ nulla verior ꝑ
dicatio illa in qua idẽ de se ꝓdicak. si ergo ꝺ est in diui/
nis. ꝑ oñes ꝓdicationes in diuinis sunt verissime. ¶
Rº. dñm ꝙ est ꝓdicatio ꝑ idẽptitatez. ꝛ est ꝓdicatio 17
ꝑ inherentiã. ꝛ vtrãqꝫ est in deo repire. Per inherẽtiã.
vt cũ ꝺr. pater generat. vel deꝰ creat. Per idẽptitatem.
vt cũ ꝺr. pater est generatio. vel deus est creatio. Pre/
dicationẽ aũt ꝑ idẽptitatẽ est repire i deo ꝓpriissime
ꝓpter ipsiꝰ rei qualitatẽ. qm ibi est summa idẽptitas.
vnde oñes locutiões importãtes vnitatẽ ibi sunt ve/
rissime. Predicationẽ aũt ꝑ inherentiã est ibi reperire
ꝓpter intellectꝰ nostri defectibilitatẽ. Qm licet actus i
diuinis sit dei substãtia ꝛ ipa ꝓprietas. etiã quia in/
tellectus noster intelligit ptes inferiores. ꝛ enũciat ꝑ
vocabulũ rez inferioꝝ. tenet modũ enunciãdi quẽ hꝫ
circa inferioꝝ. ꝛ ideo ꝓdicat ꝑ modus inherẽtie. cuius
oñia que in deo sunt realiter habeãt modũ substantie.
Intellectꝰ tñ iste nõ est falsus. qm quẽadmodũ intelle
ctus abstrahẽs lineã a materia nõ est falsus. qꝛ modũ
illis nõ ponit circa rẽ sed circa suũ intelligere. similiꝫ i
tellectus noster in diuinis cõpositionẽ nõ ponit circa
rem sed circa suũ intelligere ꝛ suũ exꝑmere. Quãuis eĩ
in deo sit summa simplicitas. tamẽ exꝑmi nõ põt ni/
si ꝑ cõpositionẽ. ꝛ ideo bñ dicit Augꝰ. ꝙ verius est de
us cogitak. ꝛ veriꝰ cogitak ꝝꝫ ꝺr. Nam ꝛ si intellectꝰ
aliquo modo ꝑ intelligentiã ascẽdat ad cõtuitum sim 18
plicitatis. nõ tamẽ potest hoc exꝑmere voce simpli/
ci sed cõposita. ¶ Ad illud ergo qđ obꝫcit ꝙ in deo nõ
est subiectũ. dñm ꝙ vez est ꝝꝫtũ ad rem. est tamẽ ꝝꝫtuꝫ 19
ad modũ intelligẽdi siue enũciandi. ¶ Ad illud quod
obꝫcit ꝙ affirmatiões sunt incõpacte. dñm ꝙ hoc ꝺr.
quia nullũ nomẽ exꝑmit diuinã essentiã sicut est oĩno
Vel dic ꝙ in affirmatiõe notak idẽptitas. ꝛ hec ꝟe est i
deo a ꝑte rei. ꝛ est cõpositio. ꝛ respectu huiꝰ est incõpa/
ctio. qꝛ nulla est ibi realis cõpositio ¶ Ad illud quod 20
obꝫcit de cõpositiõe vel cõplexione. dñm ꝙ illa com/
plexio in sermone significat cõpositionẽ in intellectu.
sed vnitatẽ in re. ¶ Ad illud qđ obꝫcit ꝙ modus ma/
terie nõ cadit in deo. dñm ꝙ vez est. qꝛ nõ cadit modꝰ 21
materie vt ex qua. modꝰ aũt vt de quo ꝛ in quo bñ ca/
dit ¶ Ad illud qđ obꝫcit. aut idẽ ꝓdicak de eodẽ. dñm 22
ꝙ aliquãdo idẽ est re. diuersum tñ fm rationẽ intelli/
gendi ꝛ dicẽdi. vt bonitas ꝛ suba. Aliqñ idẽ fm ſbam
diuersum fm modũ se habẽdi. vt ꝑsona est substantia
siue relatio est suba. ꝛ deꝰ generat. ꝛ ideo aliꝺs intelle/
ctus capik ex cõplexione. ꝙ nõ capik ex simplici voce. 23
¶ Ad illud qđ querik. vtrũ res nature ꝓdicek de natu
ra. dñm ꝙ ꝓdicatione ꝑ idẽptitatẽ vtrũqꝫ de altero ꝓdi 24
catur. nec est ꝓdicatio ratiõe formẽ. nec ratiõe materie
sed ꝑ inherentiã. qꝛ cõmune ꝓdicak de proprio. vt pat
est deus. ¶ Qđ ergo obꝫcit ꝙ natura est forma. Rº. ꝙ 25
forma vno modo ꝺr relatiue ad informatũ. ꝛ sic nõ est
accipe in deo. Alio modo absolute. qđ caret materia.
ꝛ sic est in deo. ꝛ sic patet illud. Aliter potest dici ꝙ di 26
ci relatiue est duplicit. vel fm esse vel fm dici. Scõm

dici vt vides ad visum. z intelligēs ad intellectū. et sic vnū de altero ꝓdicat fm esse. vt pater ad filiū. z sic nō predicat. Natura em̄ non dicit respectū ad ꝓsonā fm esse sed fm dici. z talis respect⁹ importat cū ōr. q natura est forma respectu rei nature. hinc est q ōr ratiōe illius respect⁹. tres ꝓsone vni⁹ essentie vl nature. z vna natura triū ꝓsonaꝝ. nō tn̄ dicit tres ꝓsone vnius dei. Nā hoc nomē de⁹ nō importat respectū fm dici ad ꝓsonā sz solū ad creaturā. Ideo ōr de⁹ abraā. ysaac. z iacob. 27 Ad vltimū dicendū q̄ cōmunicabilitas z incōmunicabilitas nō sunt oppōite ꝓpetates. sz sic differunt. sicut habere ꝓprietatē z nō hre. Quia em̄ ꝓsona habet ꝓprietatē relatiuā. iō distinguit z est incōmunicabilis. sz q̄ essentia caret illa ꝓpetate. iō cōmunis ē z cōmunicabilis pluribꝫ. z iō nō distinguunt ab inuicem. Vel potest dici q̄ cōmunicabilitas nō est ꝓpietas distinguēs etiā in creaturis. Vñ q̄uis hō sit cōe z Petr⁹ ꝓpriū. nō tn̄ impedit q̄n homo ōr in Petro q̄to magis in deo illa ꝓpositio. intelligit de ꝓprietatibus sepantibꝫ z distinguentibus illa in quibꝫ sunt ab inuicem.

Questio III c

Utrū i diuinis sit ponere appropriationē. Et q̄ sic videtur. q̄ p cōmunia est deuenire ad intellectū ꝓpriorum. sicut patet q̄ p memoriā. intelligentiā. z voluntatem venit in cognitionē trinitatis. similiter p vnitatē veritatē z bonitatē. in quibꝫ sistit ratio vestigii. sz nō deuenit a cōmunibꝫ ad ꝓpa. nisi cōmunia aliq̄ modo approprient. cū g̃ sit deuenire in diuinis p cōmunia ad cognitionē ꝓprij. est ibi appropatio. Ad hoc est auctoritas sacre scripture que appropat cōmunia personis. vt potentiā patri. sapientiā filio. z bonitatē spūisctō. Sz cōtra. sicut se habet ꝓpriū ad cōmune. ita cōmune ad ꝓpriū. sz ꝓpriū nō potest cōmunicari nisi falso. g̃ nec cōmune appropriari. sicut g̃ ꝓpriū p̄ius nunq̄ alīs fit cōmune. sic nec cōmune ꝓpriū. Itē appropriatio i diuinis aut est fm rem aut fm ītellectū Si fm rem. sz vbi est appropriatio fm rē. aliq̄d pl⁹ ōr de illo cui appropriat. ergo in diuinis est ꝓius z posterius q̄tum ad essentialia. q̄d est incōueniens. Si fm ītellectum. sz intellect⁹ illi appropriat cui magis idicat ꝓuenire. g̃ cū magis indicet intellect⁹ inesse sapientiā patri tanq̄ antiq̄ori. illi debet appropriari. sz appropriatur in cōtrariū. g̃ appropriatio est ꝓtra intellectū. nō ergo attendit fm intellectū Itē vbi est appropriatio p̄ius est fm rationē intelligēdi ꝓpriū q̄ appropriatum. ratio em̄ appropatōis p ꝓius est in ꝓprio. g̃ cum appropriatū sit cōmune. fm rationē ītelligēdi ꝓius erit 28 ꝓpriū q̄ cōmune. q̄d est incōueniens. Rn̄. dōm q̄ de appropatis est loqui dupliciter. Aut q̄tuz ad id q̄d significāt. aut q̄tū ad originē quē cōnotāt. Si q̄tū ad significatū. cū illud sit cōmune. z oīb⁹ ꝓueniat ps̄onis p indifferentiā. nō cōuenit appropriari rōne sumpta a ꝑte rei. appropriat tn̄ ratiōe sumpta a ꝑte intellect⁹ nostri. ꝓpter errorē amouendū. Cum em̄ ītellectus carnalis in patre carnali videt defectū potētie. z in filio defectum sapiētie. z in spūsctō intelligit furorē iracūdie. iō spūalis intellect⁹ vt eleuet a carnalitate. potentiā p̄i attribuit. q̄uis nō magis ꝓueniat ei. sed ne mīn⁹ videatur ꝓuenire. z sic de alīs. Si aūt loquamur q̄tum ad originē vel originē quē cōnotant. sic appropriant a ꝑte rei propter ꝓuenientiā cū ꝓpriis ps̄onaꝝ. vñ q̄ pr a nullo est. z filius a ꝑre. z spūsanctus ab vtroq̄. z hmōi ordo attendit in potētia. sapia. z bonitate. ideo patet ratio appropandi. Cū illa que nō cōnotant aliquo mo do ordinē vel originē nō sunt appropriabilia. Ad illud ergo q̄d obūcit. q̄ ꝓpriū non cōicat. g̃ ꝛc. dōm q̄ nō est simile. q̄ ex h̄ q̄ cōmune appropriat nō attribuit nisi ei cui cōuenit. sz si ꝓpriū fiat cōe. tūc attribuit ei cui cōuenit. z ideo nō est simile. 29 Ad illud q̄d querit 30 vtrū appropriatio sit fm rem vel fm intellectū. dōm q̄ hoc q̄d est scōm. pōt dici vis appropriatiua siue appropriās principiū. vel potest h̄ q̄d est fm importare rationē appropandi. Si primo modo. sic cū appropriare sit ꝓtutis cognoscētis. sic appropriatio est fm ītellectū nostz. Si aūt fm dicat rationē appropriandi. sic vno mō est fm rē. s. q̄tū ad ordinē ꝓnotatū. alio mō fm intellectū q̄tū ad significatū. vñ intellect⁹ appropriat p pter intellectū. sz nō idē intellect⁹ ꝓpe se sz intellect⁹ sanⁱ z fidelis. ꝓpe intellectū carnalē. nō vt cū eo cōcordet. sz vt ei obuiet. z iō cū intellectus carnal⁹ credat pat̄ de potētia in patre. spūalis appropat ei potētiam nec tamē intellect⁹ est falsus. q̄ nō intelligit pl⁹ esse de potētia in patre. sz nō min⁹ q̄ in filio. Si aūt potētia approparet filio. tūc intellect⁹ carnalis pl⁹ credit esse i filio. z iō falsus est. z sic patet illud. Ad vltimū dicendū. q̄ appropatū fm id q̄d est. ꝓius est fm rationē intelligēdi q̄ ꝓpriū. appropriatū aūt sub hac intentiōe. cōsequit rationē ꝓprij. z h̄ nullū est incōueniēs. 31

Questio IIII d

Utrū in diuinis sit ponere translationē. Et q̄ sic. videtur in li. de tri. Sunt nōia que trālative z p similitudinem de deo dicunt. Itē Diony. de diui. no. theologi tanq̄ innominabilē deū laudāt ex oīm noīe sz hoc non pōt esse nisi p translationē. g̃ in diuinis est ponere trālationē. Itē hoc videt ratiōe. q̄ sacra scriptura dicit deū irasci z dolere. sz hoc nō potest dici prope. g̃ necesse est q̄ dicat translative. sz inter oīa q̄ ōtingit nomināre. dolor z ira maxime distāt a deo. g̃ si hec ōtingit trālferre. z oīa alia noīa. Itē q̄ que cōtingit rē intelligere. ōtingit z significare. z q̄ que cōtingit significare g̃ z nominare. Sz ōtra. Oēs transferētes fm aliq̄ similitudinē transferūt. sed dei ad creaturā nulla ē similitudo. cū sit summa distātia. g̃ ꝛc. Itē similitudo est relatio equiparantie. g̃ si ꝓpter similitudinē contingit nomina creaturarū transferre ad creatorē. pari ratione z ecōuerso. sed illa nō transferunt. g̃ nec ista. Itē similitudo est ratio translatiōis. ergo nomīa rerum magis deo similiū magis debēt ad deū transferri. talia aūt sunt nomina angelorū. ergo illa transferunt Querit ergo que nomīa debeāt transferri. z que non? Rn̄. dōm q̄ ratio vel finis translationis dupler est. 32 Una inq̄ est laus dei. alia manuductio intellectus nostri. Propter laudē dei necessaria est translatio. Quoniam em̄ deus multū est laudabilis. ne propter inopiā vocabulorꝫ cōtingeret cessari a laude. sacra scriptura docuit nomina creaturaꝝ ad deū transferri. z hoc in numero indefinito. vt sicut oīs creatura laudat deum. sic de⁹ laudet ex oīm noīe creature. z q̄ nō poterit vno modo laudari tanq̄ superexcellēs oīe nomē. laudatur ex oīm noīe. Alia ratio est manuductio intellect⁹ nostri. Quia em̄ p creaturas ad cognoscendū creatorem venim⁹ vt plurimū. fere oēs creature habent ꝓprietates nobiles. que sunt ratio intelligēdi deū vt leonem fortitudinē. agnus mansuetudinē. petra soliditatē. serpens prudentiā. z cōsimilia. ideo oportuit plura noīa transferri ad deū. Quoniā ergo finis imponit necessitatem his que sunt ad finē. cū translatio sit ad laudem dei. ideo nomina importātia defectū nō debent

transferri. vt diabolus. buffo. vulpes. quia magis transferuntur ad vituperiū ꝫ ad laudē. Rursus. qz translatio est propter nostrā instructionē. z similitudo incipiens a notiori. est via cognoscendi. ideo est translatio a creaturis tanꝫ a notioribꝫ ad creatorem. sed nō cōuertit. z quia magna similitudo mat est falsitatis. ideo non transferunt nomina multum similia. sicut sunt nomina angelorꝫ. ne forte angel9 credatur esse deus. Per hoc patet qꝫ translatio est in diuinis ꝫtum ad nominū multiformitatē. ratione cui9 dicit deus omninominabilis. z patent omnia ꝑter ꝑmū Quod etiā obijcit qꝫ nulla est similitudo. qz summa est distantia. Dicendū qꝫ z si nō est similitudo ꝑ vni9 nature participationē. est tamen similitudo fm analogiam z habitudinē. z hoc in cōparatiōe ad effectus. Sz de hoc magis alibi habitum est.

Distinctio. xxxv. de scientia dei in generali fm se.

Cunctꝫ supra disseruerim9 ac plura dixerim9 Supra egit magister de sacramēto trinitatis z vnitatis. in hac ꝑte agit de ꝓditionibꝫ fm quas est in deo ratio causalitatis. que sunt potētia. sapiētia z volūtas. Habet aūt hec ꝑs tres ptes. In quaꝝ prima agit de sciētia. In secūda de potētia. l. dis. xlij. Nunc de omnipotentia dei agendum est. In tertia de volūtate. j. dis. xlv. Jam de volūtate dei tē. Prima ꝑs habet tres. In prima agit de scientia in generali fm se. In secunda agit de modis diuine cognitionis. vtrū deus cognoscat mutabiliter vel i mutabiliter. z quomodo. dis. xxxviij. Nunc ꝫ ad ꝓpositum reuertētes. In tertia vero agit ꝫtū ad speciales effectus. j. di. xl. Predestinatio vero est ō bonis salutaribꝫ. Prima pars diuidit in tres. In prima magister determinat de ipsa dei scientia. In secūda. quia res agnite sunt in sciente ꝓ modū scientis. ideo determinat quomodo res sunt in deo. j. dis. xxxvj. Solet hic queri. cum omnia dicant esse in dei cognitione. In tertia vero incidēter determinat quomodo de9 est in reb9. j. di. xxxvij. Et quoniā demōstratū est ex ꝑte. Prima pars quē cōtinet pñtem distinctionem. tres habet partes. In prima cū dei scientia sit vna. determinat quomodo sortit plura noīa. In secunda cuz dei scientia vel ꝓscientia sit eterna. determinat quomodo se habeat ad tempalia vel creata. ibi. Dic cōsiderari oportet. vtrū sciētia vel ꝓscientia. In tertia cum dei sciētia sit ens quomodo cognoscat nō entia. ibi. Ꝓterea omnia dicunt esse in deo tē. In prima parte seipsum cōtinuans dicit qꝫ diuina essentia plura habet nomina ꝓpter cōnotata. In secūda dicit qꝫ dei scientia esset. si nihil futuꝝ esset. z esset scientia. sed nō dicetur ꝓscientia. In tertia ostēdit qꝫ oīa habēt ratiōes in deo ꝑ quas cognoscunt. z sunt in ipo. z ita oīa sunt sibi ꝓsentia. z sic patet diuisio z sntia. Subdiuisiones eīm partiū manifeste sunt in lra.

DI. XXXV

a Eoꝝ tñ q dam spēalez efflagitāt tractatū. Cōtra aut eīm ista efflagitāt spālē tractatuz. qz sūt difficilia. aut qz sūt ap ꝓpata. Si qz sunt difficilia. sed alia etiā sūt difficilia. sic sīplicitas veritas īmutabilitas. Si qz sunt ap ꝓpata. sz similiter sunt vnitas z equalitas. Rō. dom qꝫ ista efflagitāt spēalē tractatuz triplici ex causa. tū qz sunt difficilia. tū qz multa de ipsis in scriptura sunt determinata. tū etiā qz dicit respectū ad creaturā. z fm has cōditiones attendit ratio causē in diuina natura. ō qz debebat facere transitum ad creaturas siue ad creationē. z ad hec ꝑtingit i causa posse scire z velle. q faciūt causam esse ꝑfectā. ō tractatū illū in medio collocauit inē tractatū de trinitate. z tractatū de rez vniuersitate. sz qz hmōi se tenēt a deo z a deo sustentant. ō tractat9 iste in ꝑmo libro ponit. b Ammodo tractādū est. i. de scia tē. Ut hic male dicere. qz potētia ꝑcedit sciam z voluntatē z ergo male ordinat i ꝓposito z male in exequēdo. Rō. dom qꝫ duplex est loq de istis. aut i sua generalitate. aut vt ocurrūt ad vnū effectū. Si i sua generalitate sic cū scia sit respectu bonorꝫ z malorꝫ. faciēdorꝫ z nō

Desscia dei. q cū sit vna. quō sortit plura noīa.

a

Cunctꝫ supra disseruerim9 ac plura dixerim9 de his cōit q fm substantiā de deo dicūt. a eoꝝ tñ q dā specialē efflagitāt tractatū de qb9 b ammodo tractandū ē. id est. de scia. ꝓscientia. puidētia dispositiōe. ꝑdestinatiōe. volūtate z potētia. Sciendum ꝫ c est qd sapiētia vel scientia dei. cum sit vna z simplex. tamen ꝓpter varios rerum status. z diuersos effectus. plura ac diuersa sortitur nomina. Dicitur eīm non tantum scientia. sed etiaz prescientia vel prouidentia. dispositio. predestinatio. Et est prescientia siue prouidentia: nō de futuris tantum. sed de omnibus. de bonis scilicet z ō malis. dispositio vero de faciendis Predestinatio de omnib9 saluādis. z de oib9 bonis. qb9 z ꝺ liberant z i futuro coronabūt. faciendo: ū ꝓior est fm rationem intelligēdi ꝫ potentia. Et potētia cū sit respectu faciēdoꝝ z non faciendoꝝ ꝓior est volūtate que est respectu faciendoꝝ bonoꝝ tm. Si aūt loq mur de his ꝓut ocurrūt ad vnū effectū. sic potētia inꝫtū potēs est prima. inꝫtum exequens ē vltima. Pri9 eīm est posse. deinde scire. z post velle. z postremo ē facere. quod est ipsius potētie. Et quantū ad hūc actū magister ponit hic vltimo loco potentiā. sz in executiōe ꝓsiderat ordinē fm maiorē generalitatē z minorem.

c Sapia vel scia dei tē. diuersa sortit noīa. q. s. sūt. sciētia. ꝓscientia. puidētia. dispositio. ꝑdestinatio. qrit quō distigunt hec nomia. z videt qꝫ insufficiēter enumeret. qz nō solū est ponere in diuinis ꝑdestinationē. vez z reprobationē. Rō. dom qꝫ hmōi noīa distinguūtur sic. Diuina cognitio pōt ꝓsiderari. aut in se. aut in cōparatione ad creaturas. Si in se. aut ꝓut dicit pure cognitionē ꝓ modū speculatiōis. aut ꝓut dicit speculationē iunctā affectioni. Primo modo est scientia. secōo modo est sapia. Vel sic aut dic cognitionē simplicem. aut ꝓ rationē nobilissimā sic ꝓ cās nobilissimas. q ipe de9 sunt. Prio mō est scia. secō mō ē sapia. Si aut ꝓsideret i cōparatiōe ad res. b ꝓt esse dupliciter. Aut

Predestinare qd sit Ro. viij. Eph. j.

cõnotat eventuz z sic est pscientia Aut effectum. z hoc dupliciter. aut in cõseruando. aut in gubernando. z sic est prudentia. Aut in efficiẽdo. z hoc dupliciter. aut ẽntum ad bonũ natura z sic ẽ dispositio. aut ẽntum ad bonũ supaddditum. z sic est predestinatio. Aut ẽntũ ad eius puationem. z sic reprobatio Sed quia puatio grẽ nõ est effectus. sz defectus. ideo reprobatio nõ hic numeratur sed continetur sub pscie

Ma. Ixiij z j. Lo. ij

De qb9 prudentia

De sapientia vel scia z de qbus.

tie nomie. z ipm sibi appropriat. Unde diuisio pt sic formari. Cognitio dei aut est in se aut in cõparatiõe. Si in se. aut ẽntum ratione nobilissimã. z sic sapiẽtia. aut ẽntum qualemcũq; ratione z sic est scia. Si in cõparatiõe. aut euentuũ. z sic pscintia. Aut euẽtuũ z effectuũ. et hoc vel in gubernãdo. z sic est prudentia. vel in efficiendo. z sic si respectu cuiuscũq; nature. sic est dispositio. si respectu rõnalis. sic predestinatio. Aut euentuum z effectuũ z defectuuz z sic reprobatio que est pscientia nominata.

¶ Creator ita dr relative vt essentiã nõ significet. Videt dicere falsum. nã creatio sigficat modũ actionis nõ relationis. g creator sit. g non dr fm relationẽ a par/

Oppositio

¶ Predestinauit eñ de9 ab eterno homines ad bona eligẽdo. z predestinauit eis bona pparãdo. ¶ homines predestinauit. aplus ostẽdit dicẽs. ¶ Predestinauit quos pscivit fieri pformes imagis filij sui. Et alibi. Elegit nos añ mũdi pstitutionẽ. vt essemus sancti z imaculati. Quot aũt bona eis pparauerit. ppha Esa. ostẽdit dicẽs. Oculus non vidit de9 absque te q prepasti diligentib9 vel expectantib9 te. Ergo ab eterno predestinauit quosdam futuros bonos z beatos. i. elegit vt essent boni z beati. z bona eis predestinauit. i. pparauit. Prouidentia aũt est gubernandoruz que vtiq; eodẽ modo videt accipi quo dispositio. Interdũ tñ prouidentia accipit pro pscientia. Sapiẽtia vo vel sciẽtia de oib9 est. s. bonis z malis. z de psentibus pteritis z futuris. z nõ tñ de tpalibus. sed etiam de eternis Non eñ ita scit de9 ista tẽpalia vt seipsum nesciat. sed ipe solus seipsum pfecte nouit. cui9 scientie cõparatiõe ois creature scientia impfecta est.

¶ Cũ dei sciẽtia vel pscientia sit eterna. quõ g se habet ad tpalia vel creata. b

Hic cõsiderari oportet vtrũ scientia vel pscientia vel dispositio vel predestinatio potuerit esse in deo. si nulla fuissent futura. Cũ eñ pscientia sit futuroz. z dispositio faciendoz. z predestinatio saluandoz. si nulla essent futura. si nihil esset factur9 de9. vel aliquos saluatur9. nõ videt potuisse in deo esse pscientia. vel dispositio vel predestinatio. Potuit aũt de9 nulla prescire futura potuit nõ creare aliquid. vl nõ saluare aliquos. Potuit ergo in deo non esse pscientia vl dispositio vl predestinatio. Ad hoc autem ita a quibusdã opponit. Si inquiunt potuit pscientia dei nõ esse in deo ab eterno. z potuit nõ esse. Si vero potuit nõ esse. cum pscientia dei sit ei9 scientia. z scientia sit ei9 essentia. potuit ergo non esse ab eterno id qõ est diuina eẽntia. Ita z dispositione z predestinatione que est diuina essentia obijciunt. Addunt quoq; z alia ita loquẽtes. Si potuit de9 nõ pscire aliquacum idẽ sit deo pscire qõ scire. z scire quod esse. potuit g non esse. Item cũ idem sit deũ prescium esse. z deuz esse. si potuit non esse pscius. potuit non esse deus. ¶ Potuit aũt nõ esse pscius. si potuit nulla pscire. at potuit nulla prescire. quia potuit nulla facere.

¶ Responsio q pscientia z dispositio z predestinatio quasi relative dicũt ad futuras res. vt faciendas. c

Ad hoc iuxta modulũ nostre intelligentie ita dicim9. ¶ Prescientia z dispositio vel predestinatio ad aliquid dici vident. Sicut eñ creator ad creaturã relative dicit. ita pscientia vel pscius ad futura referri videtur z dispositio ad facienda. ac predestinatio ad saluanda. Verũtamen creator ita relative dicitur vt essentiã non significet. d ¶ Prescientia vero vel prescius z in respectu futuroz dicitur. z essentiã designat. Ita etiam dispositio z predestinatio. Ideoq; cum dicit. si nulla essent futura. non esset in deo prescientia vel nõ esset deus pscius. Quia varia est ibi causa dicẽdi. distingui oportet rationẽ dicti. Cum ergo dicis. Si nulla essent futura. non esset in deo prescientia vel non esset pscius. Si in dicẽdo hanc causam attẽdis. scz qz nulla essent subiecta ei9 prescientie. vnde ipsa possit dici prescia. vel ipse prescius. quod vtrũ q dicitur propter futura. ver9 est intellectus. Sin autem ea ratione id dicis q non sit in eo scientia qua pscit futura. vel q ipse non sit deus qui est futurorum pscius. falsa est itelligẽtia. temodi nec a pte rei. istud ostat g nullo mõ Itẽ videt falsuz dicere cũ dic q eẽntiã nõ significãt qz creatio sigficat aliqd aut g creatuz aut in creati. Si creatũ. g non dr de eo Si icreatũ. g cũ significz p sonã significat essentiam. 9. dõz. q rez latiue dici aliqd ẽ duplicit Aut qz significat relatõz. sicut noia que sũt i pdicamẽto relatõnis. Aut quia habet respectuz ad annexum sic cum oẽmis actio dicat respectũ ad passum. siue fiẽs et passum ad agentem. sic dr relative. et sic intelligit mgr õ b noiẽ creator et bñ. 4 Aliud etiam qõ dic. q nõ significat eẽntiã dr propr b q ẽtuis ipsa nat diuiẽ eẽntie. z iõ b sola ei9 eẽntia dr fm oẽs. mẽ de eo a qb ponit fuit cõtrouersia. Quidam eñ volũt dicere. q noia ser genez nõ pdicãt aliqd in re sz ppdicãt intro sz ppdicãt Uñ actio non videt dicere aliquid i agente. sz ab agẽte. Et hoc videtur cõsonare ratio. quia actio et passio videntur eẽe eadẽ.

Et itez huic videt ꝺ sonare verbū Boetij de trini. ꝙ alia genera rez nec de creatore nec de creaturis predicant. Ista opinio fuit satis ꝓbabilis. t hui⁹ fuit magister. t ideo dicit ꝙ ꝑscientia rone scie importat essentiam. sz creatoꝛ tm relationē. Uerūtamē illo hodie eo/munit non tenet. Dicim⁹ em deū ee suā actionem. vt puta creatoz t qm ee ntia ē diuīa actio. t ꝺ nom̄ creatoꝛ ponit ab actōe. ideo non tm̄ impositū est ee ntie. ve rū etiā ab ee ntia. sz illam significat in relatione. Nec Boet⁹ intendit dicere. ꝙ talia nō ꝓdicant. sz ꝙ nō ꝓdicant absolute. Si tamen velim⁹ sustinere magistrz fm cōmunez opinionē. dicamus ꝙ magister nō vult dicere. ꝙ creatio nō ipoꝛtet diuinā essentiam. sz ꝙ tm̄ ex vi vocabuli nō dicit essentiā absolute. sz ꝙ modū relatiōis. siue sub appellatiōe relatiua. sz ꝑscientia duo dicit. et sciam t predestinationem. Rone scie dicit essentiam absolutā. vñ manet scientia re ipa nō manente. nō sic est de creatōe nō em̄ est creatio nisi etiaz sit creatura t fm hoc ꝺbuz magistri non habet calumniam

Similit t ille locutiones determinā de sunt. t potuit nō esse ꝑ scientia dei. vel potuit nō esse ꝑscius. t potuit deꝰ nō ꝑscire aliqua. i. potuit esse ꝙ nulla futura subiecta essent eiꝰ scie. et ita nō posset dici ꝑscius vel ꝑscire. vel scia eiꝰ ꝑscia. nō tñ eo mināe ipe esset. vel eiꝰ scia. Sz nō posset dici ꝑscius. vel ꝑscire. vel ꝑscientia. si eiꝰ scie futura nulla forent subiecta. Silr de dispositione t ꝓdestinatiōe vel ꝓuidentia. Hec em̄ vt dictū est ad tpalia referunt. t de tpalib⁹ tm̄ sūt

Q Scia dei nō tm̄ est de tpalib⁹ ꝫ etiā de eternis. ꝺ

Scientia ꝺo vel sapia nō tm̄ ꝺ tē poꝛalib⁹ ꝫ etiam de eternis est. Ideoq t si nulla fuissent futura. esset tm̄ in deo scia eadē quemodo est. nec minoꝛ eē ꝙ modo. nec maioꝛ ē ꝙ esset. Sciuit ergo deꝰ ab eterno eternum. t oīe qꝺ futuꝝ erat. t sciuit immutabilit. Scit ꝙ nō minꝰ ꝓterita t futura ꝙ ꝓntia. t sua eterna sapia t imutabili. scit ipe oīa que sciunt. Oīis em̄ rō supne t eterne sapie (vt ait Ambroꝺ.) in eo est. qꝛ oēm sapientiā t scientiā capit sua imēsa sapia.

Q Cū dei scia sit ens. quomō ꝙ cognoscit nō entia. e

Propterea oīa dicunt esse i deo t fuisse ab eterno. Tñ Augustinꝰ sup Geñ. Hec visibilia inquit anteq̄ fierēt non erant. quomodo ꝙ nota deo erāt q̄ nō erant? Et rursus. Quomodo ergo ea fecerat que sibi nota nō erant. nō em̄ quicq̄ fecit ignorans. Nota ergo fecit. nō facta cognouit. Proinde anteq̄ fierent. t erāt. t nō erāt. erāt i dei scia. nō eranti sua natura. Ipi aūt deo non audeo dicere alio mō innotuisse cū ea fecisset. q̄ illo quo ea nouerat vt faceret. Apud quē nō est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio Ecce hic habes ꝙ hec visibilia anteq̄ fierēt in dei scientia erāt. Ex hoc ergo sensu oīa dicuntur esse in deo. t oīe qꝺ factuz est ꝺo vita esse in ipso. nō ꝺo ꝙ creatura sit creatoꝛ. vel qꝛ ista tpalia essentialit sint in ꝺo. sed quia i eiꝰ scientia semp sunt que vita est.

Q Ex ea dē ratiōe dicunt omnia ei ꝑsentia. f

Inde est etiā ꝙ oīa dicūtur ei ꝑsentia esse. nō solū ea q̄ sunt sed etiā ea que ꝓterierūt. et ea que futura sūt. fm illo. Qui vocat ea que nō sunt tāq̄ ea q̄ sunt. Quia vt ait Amb. in li. de tri. Ita cognoscit ea q̄ nō sunt vt ea q̄ sunt. t hac rōne oīa dicunt esse in eo vel apud eū siue ei ꝑsentia. Tñ Aug⁹. sup illum locum ps. Et pulcritudo agri mecū est. Jō inqt mecū est. qꝛ apud deū nihil ꝓterit. nihil futuꝝ est. Cū illo sunt oīa futura t ei nō detrahunt iam ꝓterita. Cū illo sunt oīa cognitiōe q̄ꝺā ineffabili sapie dei. Ecce ꝫ aperit Aug⁹. ex q̄ intelligētia accipiēda sunt hmōi ẋba. oīa sūt deo ꝓntia. in deo sunt oīa. vl cū deo. vel apud deū. vel i eo vita quia ineffabilis oīm cognitio i eo est.

nat que est nobilissima. R⁹. ad hoc breuiter dicenduz. ꝙ est sciētia qua habeo cognitionē de re. t est scientia q scio rē esse. Prima scia nec in nob nec in deo ponit existentiā rei in ꝓpio genere. nec de ꝓnti nec de fuko. qꝺ pz qꝛ artifex hz cognitōz faciēdi domū quā nūq̄ faciet. Secūda ꝺo scia ponit rē tā in ꝺo q̄ in nobis. sed in nobis. qꝛ dependet. i ꝺo qꝛ cognitat. t ꝙ tū ad primū moduz loq̄t mgr. ꝙ eadē scia esset. sz ñ respectu eiusdē. t respectu tot. respectu q̄t mō ē q̄ tuz ad secundū modū Jac. s.

f Jñ est etiā t 6
Vult mgr ꝙ oīa sūt ꝺo ꝓntia. nō solū q̄ sūt. sz et q̄ ꝓterierūt. Quō g̃ itelligit illo. aut em̄ itelligit ꝺ ꝓntia fz ꝑitatē. aut de ꝓntia fm cognitiōz. Primo mō falsū ē. Constās ei est ꝙ antixps ñ est i ꝺo fm ꝑitatē ꝓns. si fz cognitiōz. qꝛ hz cognitōez ꝓntū ꝓteritoꝝ. t futuroꝝ. sz si sic. eum hāc hēat etiā aīa g̃ sil⁹ oīa sūt ei ꝑsentia. R⁹. dom̄ ꝙ nō oīa dicunt esse ꝓntia fm veritatē existētie rerū. sz fm cognitiōnē. qꝛ actu cognoscit ꝓntia. ꝓteritaq̄ futura. t circa actū sue cognitōis sp ē ꝓntialitas. ita ꝙ nlla successio cognitiōis dei est i nūc qꝺ cōplectit oēm successionē sine mutatiōe. t io oīa sūt ei ꝑsentia ex hac duplici cā. q̄uis autē creatura hēat cognitōz de ꝓntibꝫ ꝓteritis t futuris. qꝛ tñ cognitio eius trāsit in ꝓteritū t futuꝝ. t noua generat cognitō ex rei exñtia. io ñ ꝺz ꝙ oīa sūt ꝓntia create. sic ꝺz ꝙ oīa ꝓntia sūt ꝺo. t io ñ ponit meoria i ꝺo. qm̄ meoria respicit ꝓteritū. nec tm̄ i re. sz vt etiā act⁹ illi⁹ cognitōis trāsit i ꝓteritū. sz ꝑscia ñ dicit rōnē siue actū scie vt futuꝝ. t io i deo ꝓuenienter ponit.

f Jnde est etiā ꝙ oīa dicūtur f

5

Rō. iiij. Ambro. Aug⁹. Ps. xlix.

magistri non habet calumniam e Si nulla fuissent futura. esset tamen in deo scientia eadem. Uide tur male dicere. quia sciētia nostra ponit res. et qñ ptio minus nobilis. ergo cū de nobilitate scientie sit ponere rem. videt multo fortiꝰ ꝙ diuīa essentia po/

Liber Primus

In intelligentiã ꝓsentis distinctionis queritꝫ ꝛatiõe diuine cognitõis que ydea consueuit appellari. Primo queritꝫ vtrũ in deo sit ponẽda ratio ydealis. Secũdo dato q̃ sic. queritꝫ vtrũ habeat pluralitatẽ ſm rem. Tertio vtrũ habeat pluralitatẽ ſm rationẽ. Quarto vtrũ habeat pluralitatez ſm numerũ vniuersaliũ an singulariũ. Quinto vtz habeat pluralitatẽ ſm numerũ finitũ vel infinituz. Sexto vtrũ in ydeis sit pluralitas ſm numerũ ordinatuz vel confusum.

¶ Questio I a

¶ Vtrũ in deo sit ponere ydeas. Et q̃ sic oñdit primo au
7 toritate Aug⁹. li. lxxxiij. q. q̃ ydee sunt forme eterne et incõmutabiles q̃ in diuina intelligẽtia cõtinentur. Ex his trib⁹ cõditionib⁹ cõcludit q̃ ydea sit in deo. ¶ Itẽ ratiõe ostendit sic. Oĩe agẽs rationabiliter nõ a casu vel ex necessitate ꝓcognoscit rẽ anteq̃z sit. sed oĩis cognoscẽs habet rẽ cognitã vel ſm veritatẽ. vel ſm similitudinẽ. sed res anteq̃z sint nõ possunt haberi a deo ſm veritatẽ. q̃ ſm similitudinẽ. sed similitudo rei ꝓ quam res cognoscit ꝛ pducit ydea est. q̃ ꝛc. ¶ Itẽ omne qđ determinate ducit in alterũ cognoscendũ. hz penes se similitudinẽ cogniti. vel ipm est ei⁹ similitudo. sz speculum eternũ meres se videntiũ ducit in cognitionẽ omniũ creatoꝝ. sicut dicit Aug⁹. q̃ recti⁹ ibi cognoscunt q̃z alibi. q̃ restat q̃ in eo resident similitudines ꝛ restat q̃ sunt in eo sicut in cognoscẽte. q̃ nõ tm aliꝭ repsentat sz sibi. sz b̃ est tota rõ ydee. q̃ ꝛc. ¶ Itẽ q̃ res a deo ꝓducunt. ideo sunt in deo tanq̃z in efficiẽte. ꝛ ⁊ᵒ verissime est efficiẽs. similiter q̃ ab ipso finiunt. ideo verissime est finis. q̃ pari ratiõe quia ab ipo cognoscunt ꝛ exprimunt. q̃ seipm ⁊ᵒ est verissime exẽplar. sz exẽplar nõ est nisi in quo sunt rez exemplatarũ ydee. q̃ ꝛc. ¶ Cõtra. Diony. de diui. no. cognoscit diuin⁹ intellect⁹. sz ex seipso. ꝛ ꝓ seipsum. nõ ſm ydeã singulis initens. sz ſm vnã excellẽtie causam oĩa noscẽs ꝛ cõtinens. ergo ⁊ᵒ singula nõ cognoscit ꝓ ydeã. ¶ Itẽ ratiõe videt quia ydea dicit rationẽ similitudinis. ꝛ similitudo dicit rationẽ ꝓuenientie. dei aũt ad creaturã cũ sit summa distãtia. nulla est ibi ꝓuentia. aut si est. minima est ergo aut nulla similitudo. aut minima. aut ergo nõ est ydea in deo. aut si est. ſm rationẽ impfectũ est. sz nihil impfectũ ponendũ est in deo. q̃ ꝛc. ¶ Itẽ nobilissimus modus cognitiõis est deo attribuẽdus. sz cognitio per rei essentiã est nobilioꝛ q̃z ꝓ similitudinẽ rei. q̃ deus cognoscit ꝓ essentiã rei. nõ ꝓ similitudinẽ. sed ydea est si-
8 militudo nõ essentia rei. q̃ ꝛc. ¶ Itẽ ydea nõ est necessaria nisi ad dirigendũ in cognoscẽdo. ꝛ regulandũ in opando. sed nihil indiget dirigẽte vel regulãte nisi qđ potest errare ꝛ deuiare. deus aũt nullũ hoꝛ habet. ergo frustra ponunt in deo ydee. ¶ ⁊ᵒ. dm q̃ circa h̃ du-
9 plex fuit opinio. Quidã em̃ dixerũt q̃ deus nõ cognoscit ſm rationẽ ydee. sed ſm rationẽ cause. ꝛ ponunt similitudinem. sicut si punct⁹ cognosceret suã virtutẽ. cognosceret lineas ꝛ circũferentiã. Similiter si vnitas haberet potentiã cognitiuã ꝓ quã ꝓuerteret se supra se. cognosceret omnes numeros. Per hũc modũ dicũt in deo eẽ Quoniã em̃ deus virtutẽ habet ꝓducendi oĩa ꝛ cognoscit totã suã virtutẽ. ideo cognoscit oĩa. ꝛ hoc dicunt Diony. sensisse cũ dixit. q̃ nõ ſm ydeã. sz ſm vnã excellẽtie causam cognoscit oĩa. Sed hec positio nõ potest stare. Primũ quidẽ quia deus cognoscit ꝓ collationẽ deueniẽdi a ꝓncipio ad ꝓncipiatũ. sed simplici aspectu. Et itez. oĩe cognoscẽs inquantũ hm̃oi. simile est cognoscibili. q̃ habet eius similitudinẽ. vl ipm est similitudo. Rursus. oĩis cognoscens iõ distincte ꝓducit quia distincte cognoscit. non ecõuerso. q̃ ratio ꝓducendi nõ est ratio cognoscendi. Et itez. aliqua cognoscit que ab ipso non sunt. Propter hec ꝛ similia ẽ aliter dicendũ. ideo est alia positio ꝛ ſm sanctos ꝛ ſm phos. q̃ deus cognoscit ꝓ ydeas. ꝛ habet in se rationes ꝛ similitudines rez quas cognoscit. in quib⁹ nõ tm ipse cognoscit sed etiã aspicientes in eũ. ꝛ has rones vocat Aug⁹. ydeas ꝛ causas ꝓmordiales. ¶ Ad intelligẽdũ am aũt obiectoꝛ intelligendũ. q̃ ydea dicit similitudo rei cognite. Similitudo aut̃ dupliciter ꝛ. Uno modo ſm ꝓuentiã duoꝝ in tertio. ꝛ hec est similitudo ſm vniuocationẽ. Alio modo ẽ similitudo ſm q̃ vni est similitudo alteri⁹. ꝛ hec similitudo nõ ꝛcernit cõuentiã in aliquo cõmuni. quia similitudo seipsa est similis nõ in tertio. ꝛ hoc modo dicit creatura similitudo dei. vel ecõuerso deus similitudo creature. Uoc modo sumẽdo similitudinẽ. similitudo est rõ cognoscendi ꝛ hec ꝛ ydea. Sed aliter est in nobis. aliter in deo. In nobis quidã ratio cognoscẽdi est similitudo. cogniti est veritas. Nã in nobis est similitudo accepta et impressa ab extrinseco. qđ q̃ b̃ intellect⁹ noster respectu cogniti est passibilis ꝛ nõ actus purus. ideo fit ꝛ actu ꝓ aliquid cogniti qđ est similitudo ei⁹. In deo aut̃ est ecõuerso. quia ratio cognoscẽdi est ipsa veritas. et cognituz est similitudo veritatis sez ipsa creatura. Et q̃z ratio cognoscendi cõsistit in ipsa veritate prima. ideo ratio cognoscendi in deo est summe expssiua. Et q̃m omne id qđ summe exprimit. pfectissime assimilat cognitum assimilatiõe cõpetenti cognitioni. ideo patet q̃ ipsa veritas ex hoc q̃ facit cognoscere est similitudo expssiua ꝛ ydea. Ecõtrario est in nobis. q̃ eo ipso q̃ est similitudo facit cognoscere. Ex his patent obiecta. ¶ Quod em̃ obiicitur q̃ nõ est ſm ydeam singuli-
11 nitens. Dicendũ q̃ Dionysius ex hoc nõ vult remouere rationẽ ydee a deo. sed vult dicere q̃ non sic est similitudo ꝛ differẽtia ydeaꝝ ſm singula sicut in nobis.
¶ Ad illud quod obiicitur q̃ nulla est conuentia vl
12 minima. Dicendũ q̃ est similitudo vniuocationis vl participationis. ꝛ similitudo imitationis et expssionis. Similitudo participatiõis nulla est omnino. q̃ nihil est cõmune. Similitudo imitatiõis est modica. quia in modico potest finitũ imitari infinitum. vnde semp maioꝛ est dissimilitudo q̃z similitudo. Similitudo vero expssionis est summa. quia causat ab intentione veritatis vt visum est. que est ipsa expssio. iõ deus summe oĩa cognoscit. ¶ Ad illud quod obiicitur tertio. q̃ nobilioꝛ est cognitio ꝓ essentiã. Dicendũ. q̃ est similitudo causata a ꝓritate rei extra. ꝛ hac vez est q̃ nunq̃z ita pfecte exprimit rem sicut ipsa res ipse sentet esset apud animã. ꝛ hac similitudine nõ cognoscit deus. Est alia similitudo que est ipsa veritas expssiua cogniti. ꝛ eo similitudo q̃ veritas. ꝛ hec similitudo melius exprimit rem q̃z ipsa res seipsam exprimat. quia res ipsa accipit rationẽ expressionis ab illa. sz ſm hanc est pfectioꝛ cognitio. ꝛ hac cognoscit ⁊ᵒ.
¶ Ad illud qđ obiicit q̃ ydea est ad regulandũ ꝛ dirigendum dicendũ q̃ regulari ꝛ dirigi potest esse dupliciter. aut per regulã differentẽ a directo ꝛ regulato. ꝛ hec ponit imperfectionẽ ꝛ possibilitatẽ erroris. Alut ꝓ regulam. que est idẽ quod regulatũ. ꝛ hoc ponit impossibilitatẽ erroris. Quia em̃ regula errare nõ potest. ꝛ ⁊ᵒ est ipsa regula ꝛ ydea. ideo impossibile est eũ errare. ꝛ sic patet q̃ ydea in deo nõ ponit ⁊ᵒ fectum ꝛ imperfectionẽ. sed complementum.

Questio II b

Utrum sit ponere pluralitatē in ydeis ſm rem. Et q̄ sic. videt. q2 Aug⁹. dicit q̄ ydee sunt forme eterne ⁊ incōmutabiles. ſz si sunt forme. sunt plures. ⁊ cum forma dicat ipm q̄ est ydea absolute. tūc videt q̄ sunt plures ſm id q̄ sunt absolute. ¶ Itē ydea est similitudo exp/mens ydeatū ſm totū. ſz quecūq; vni ⁊ eidē ſm totum sunt similia nullo modo differūt ab iuicē. ḡ si ydea omnium ſm id q̄ est esset vna. tūc oīa essent indifferētia. ¶ Itē si ydea est vnū quid. aut vna cōmunis. aut vna ꝓpria similitudo. Si vna cōmunis. ḡ ꝓ ipsam nunq; res distinguunt. Si vna ꝓpria. ḡ ꝓ ipsam nunq; plura cognoscunt. ¶ Itē si ydea est ratio cognoscēdi. sed vnūquodq; cognoscēs cognoscit ſm exigentiā ratōis cognoscendi. ergo si ydea est vnū quid. cū in vno non cadat distinctio. deus nō cognoscit res distincte ſz indistincte. ¶ Contra. Aug⁹. vj. de tri. Fili⁹ est ars quedam omipotētis dei plena omniū rationū viuentium ⁊ oīa in ipo vnū sunt. ¶ Itē q̄ ꝓfecti⁹ est. deo est attribuendū. sed ꝓfecti⁹ est vno posse cognoscere plura ⁊ opari q; pluribꝫ. ḡ deo est attribuendū. ḡ de⁹ vna ydea cognoscit. ¶ Itē in omni genere cause stat⁹ est in vno simplici. vt pute in genere efficiētis ⁊ finis. ḡ cum de⁹ sit exemplar in quo est oīmodo status. ergo i deo est summa vnitas. ſz exemplar q̄ cōtinet multa nō ē omnino vnū ⁊ simplex. ḡ in diuio exēplari nō est nisi vna
15 ydea ſm rem. ℟. ad intelligentiā p̄dictoꝝ est notādum q̄ hic fuit duplex opinio. Quidā em̄ dixerunt q̄ ydee in deo ſm rem habēt distinctionē. Dixerūt em̄ q̄ est ꝯsiderare vniuersitatē formaꝝ in deo. in anima. ⁊ i mūdo siue in materia. Et in materia siue in vniuerso habēt distinctionē ⁊ cōpositionē ⁊ oppositionē. q; fūt ibi materialiter. In aīma ꝯo humana habēt distinctionem ⁊ cōpositionē. sed nō habēt oppositionē. ⁊ hoc q; sunt ibi aliquo modo spūaliter. nō tamē omino. quia sunt a rebꝰ extra. ideo est cōpositio. differūt em̄ ab alia. In deo habēt distinctionē. sed nō cōpositionē nec oppositionē. ꝓpter summā simplicitatē. ⁊ q̄ꝫ uis i deo sint distincte. sunt tamē vnū exemplar. sicut plures forme particulares in sigillo faciūt vnū sigillū. Sz ista positio q̄ꝫ uis in sui initio videat ꝓbabilis. in fine tamē cōtinet errorē. Nā si in deo esset ponere ydeas realiter differentes siue distinctas. tūc esset ibi alia pluralitas realis q̄ꝫ sit pluralitas ꝑsonalis. q̄ abhorrēt aures pie. Si dicas q̄ nō est pluralitatē absolutā ponere sed respectiuā. tūc quero de illo respectu. aut est aliquid. aut nihil. Si nihil. nulla ē ibi realis distinctio. Si aliq̄d. nō est dare nisi diuinā essentiā. sed oīa essentialia in deo vnū sunt. Et ideo est alia positio. q̄ ydee sunt vnū ſm rem. ⁊ hoc patet sic. Ydea in deo dicit similitudinē que est ratio cognoscēdi. illa aūt ſm rem est ipsa diuīa veritas. sicut supra monstratū est. ⁊ q; illa est vna. patet q̄ ꝑ eā omnes ydee vnū sunt. ⁊ hoc dicit Aug⁹. ex
16 ꝑsse. q; in illa arte omnia sunt vnū. ¶ Ad illud ḡ q̄ obꝯitur q̄ sunt forme. dicendū q̄ forma dupler est. ſ. forma que est ꝑfectio rei. ⁊ forma exemplaris. Et Aug⁹. accipit ydeas in ratione forme. ꝑ forma exēplari. vtra q̄ tamē relatiue dicit. illa ad naturā quā informat. sed ista ad exemplatū. ⁊ ideo quia forma dicit vt ad alterꝫ sicut similitudo. quādo dicunt plures forme. nō ex hoc notatur q̄ in ydeis sit pluralitas ſm rez siue ſm id q̄ sunt. sed ſm id ad q̄ sunt. id est. ad ea que sunt extra.
17 ſz ratione cōnotatoꝝ. vt sunt ipa ydeata. ¶ Ad illud quod obꝯitur. q̄ ydea est similitudo exprimēs ſm totum. ergo ⁊c. Ad hoc est vnus modus dicēdi. q̄ ydea non dicit similitudinē aliquā per quā cognoscens assimilatur alīs. sed cui multa assimilant. et multa possunt assimilari vni. sicut si a forma sigilli eadē fiat expressio figure i cera. potest esse ab eadē forma vna multe ⁊ varie impssiones. ſm q̄ sigillū magis ⁊ minus imprimitur. Sic in deo intelligūt quoniā multitudo i rebus venit ſm gradus ⁊ approximationē ad ipsum esse diuinū. Sed illud nō sufficit dicere. quia de⁹ facit omnia diuersa ſm formā. non tm̄ ſm gradū ⁊ dignitatez ⁊ illa cognoscit per vnū ſm rem. quod quidē est similitudo cogniti. Si tu dicas. q̄ hoc est quia deus seipso cognoscit sicut seipso agit. ideo sicut vno agit multa. ita vno cognoscit multa. Adhuc nō est solutum. quia adhuc manet questio quomodo ipse deus possit assimilari multis. Propter hoc dicendū q̄ similitudo q̄ꝫ 18
dam est ſm proprietatē generis. et de hac non est dubium q̄ non potest esse vna plurīū genere differentium. ⁊ hec est similitudo que exprimit ⁊ causatur a re generis determinati. Alia est similitudo simpliciter extra genus. ⁊ hec quia ad hoc genus non artatur. qua ratione est huiꝰ. eadē ratione est ⁊ illius. ⁊ qua ratione est huiꝰ ſm partē. eadē ratiōe ſm totū. ⁊ talis similitudo est diuina veritas. ⁊ ydea in deo. Si tu queras quomodo hoc possit intelligi. aliqualiter intelligi potest. q̄ꝫ uis nōpossit aptari oīno simile. Cū em̄ illa similitudo sit actus purus. et ipsa veritas (sicut dictum est) ⁊ omnia alia cognoscibilia quātumcūq; nobilia. ſm id q̄ sunt cōparentur ad ipsam per modū passibilis. sicut vnum ſm formā. potest assimilari pluribus ſm naturam diuersis. sic in ꝓposito. vna realis similitudo potest esse omniū cognoscibiliū. ⁊ potest poni exemplaz in luce aliquo modo. que vna ſm numerum exprimit multas ⁊ varias species colorū. In cognitione autez nostra. quoniā se habet per modū possibilis respectu cogniti. ⁊ quodāmodo informabilis ab illo. non potest inueniri similitudo. immo inuenitur dissimilitudo. ⁊ aspiciendo ad cognitionē nostrā videtur nobis i deo non esse intelligibile. ¶ Ad illud q̄ꝫ querit. vtrū 19
illa similitudo sit ꝓpria vel cōmunis. Dicendum q̄ deus nō dicitur causa vniuersalis nec particularꝫ simpliciter. sed aliquid habet de nobilitate cause vniuersalis. quia potest in plurimos effectus. Similiter aliquid de causa particulari. quia immediate ⁊ sufficienter potest in effectū quemliber. Sic in cognitione dei intelligendū. q̄ nec omnino est in vniuersali. nec omnino in particulari. Similiter de similitudine ⁊ydea intelligendū est. q̄ cōmunis est quantū ad differentiam ⁊ amplitudinē. ꝓpria vero quantū ad discretissimam expressionē. Ratio huius est quia est similitudo exprimens. non impressa nec expressa. Quia omnino exprimens. ideo summe exprimit ⁊ ſm omnes cōditiones. Et rursus ex hoc q̄ non est expressa. ideo non est artata nec limitata. sed extendit se ad omnia. sicut diuina essentia. q̄ꝫ uis tota sit in vno. non tamen sic est i vno. sic q̄ non sit in alio. ¶ Ad illud quod obꝯitur vl/ 20
timo q̄ cognoscit ſm exigentiā rationū. Dicendū. q̄ sicut ratio cognoscēdi est vna. ⁊ tamen plura cognita distinctissime representat ſm proprias conditiones. sic diuina cognitio quantū ad modū cognoscendi qui est in ipsa est vna ⁊ simplex. non distincta. sed in comparatione ad obiectū distincte cognoscit. Quando ḡ dicitur. deus cognoscit omnia distincte. si distinctio ponitur in cognitione per cōparationē ad cognoscentem. falsa est. si aūt per cōparationē ad cognitū. sic habet veritatem.

Questio III c

Utrū in ydeis sit pluralitas ꝼm rationē. Et q̄ sic. ostē ditur ꝟ modo. Aug⁹. li. lxxrīj. q̄stionū. Alia ratione cōditus est homo. alia equ⁹. g̃ si ydea dicit ipsam rōnē cognoscendi. necesse est q̄ plurificet ꝼm rationē. Itē hoc ipsum ostendit ex modo loquēdi ⁊ diffinīēdi. quia Aug⁹. loquit in plurali. ⁊ diffinit in plurali ipas ydeas. dicens q̄ sunt forme. g̃ plurificant re vel ratione. sed nō re. ergo rōne. Itē ydea dicit similitudinez ad cognitū. sed similitudo q̄uis in deo sit quid absolutū. habet tamē modū dicēdi ad alterꝫ siue respectū. ⁊ plurificatio similitudinis relatiue est a re cui assimilatur. ergo cū res ideate sint plures. ydee sunt plures ꝼm rationē dicēdi. Itē deus anteq̄ res ꝓducat. distincte cognoscit ⁊ actu. sed nō est distinctio in deo cognoscēte nec in cognito. g̃ oportet q̄ sit in ratiōe cognoscēdi. Contra. Si est plurificatio ꝼm rationē. cū nō sit re tunc videt ista pluralitas nō esse aliud q̄ vanitas. Itē si est in hoc nomine ydea pluralitas. aut ratiōe eius qđ est. aut rōne ei⁹ ad qđ est. Non rōne eius qđ ē quia est diuina essentia. Si ratiōe ei⁹ ad qđ est. g̃ cum verbū ⁊ exemplar ⁊ ars dicant respectū ad creaturam saltē ꝼm nomē debēt plurificari. qđ tamen falsum est. Itē si ydee sunt plures nō ꝓpter significatū sed ꝓpter cōnotatū. tūc quero. aut generatū illud est eternū. aut tempale. Si eternū. ergo videt q̄ plura sint ab eterno Si tempale. g̃ videt q̄ ydea nō dicat de deo nisi ex tpe. sicut nec domin⁹ nec creator dicunt nisi ex tpe. Itez ydee si sūt plures ꝓpter ydeata. aut ergo ꝼm esse qđ habent ydeata in deo. aut in ꝓprio genere. Si ꝓpter eē qđ habēt in deo. Cōtra. in deo sunt vnū. ergo ratiōe illi⁹ esse nō possunt dici plures. Si ꝓpter esse qđ habēt ī ꝓprio genere. sed nō habēt nisi ex tpe. ergo vel ydee non sunt plures nisi ex tempe. vel tempale est causa eterni quoꝝ vtrūq̄ est inconueniens. Itē ydea aut dicit aliquid. aut nihil. Si nihil. ergo nec pluralitatez hz nec vnitatē. Si aliquid dicit. g̃ si sūt plures ydee. sūt plures res. g̃ si plures ydee sunt ab eterno. plures res sūt ab eterno. sed nō plures res psonaliter. q⁹ ydea nō dicit quid psone. ergo plures essentialiter. Rᵒ. dōm.
21 q̄ sicut patet ex p̄dictis dis. xxx. q̄uis in deo nullus sit respect⁹ ad creaturā a parte rei. tamē ꝓtingit ipam essentiā significari in respectu ad creaturā ꝓ multa nomina. nec tamē hoc nomē siue vocabulū ydea est vanū intelligendū. igit̄ esto q̄ hoc nomen ydea significet diuinam essentiā in cōparatione siue in respectu ad creaturā. Ydea em̄ est similitudo rei cognite. que q̄uis in deo sit quid absolutū. tamē ꝼm modū intelligēdi dicit respectū mediū inter cognoscens ⁊ cognitū. q̄uis ille respectus ꝼm rē plus se teneat ex pte cognoscentis. q⁹ est ipe deus. tamē ratiōe intelligēdi siue dicēdi similitudo plus se tenet ex pte cogniti. ⁊ q̄m cognoscēs ē vnuz ⁊ cognita sunt multa. ideo oēs ydee in deo sunt vnuz ꝼm rem. sed tñ plures ꝼm rationē intelligēdi siue dicēdi. Uñ cōcedende sunt oēs ratiōes in deo esse vnum
22 quid. sed nō vnā ydeā siue rationē. sed plures. Ad illud ergo qđ obiicit. q̄ isti rationi subest ex pte rei. Dicendū q̄ falsuz est. q⁹ respectui subest ex pte rei essentia non respect⁹. ex parte vo creature subest ver⁹ respect⁹ ⁊ ideo respect⁹ ille signatus nō inducit falsitatē sic pluralitati respectuū. q̄uis nō subsit pluralitas ex pte dei subest tamē ex pte cōnotatoꝝ. vnde respect⁹ ille sic plurificat⁹ nō habet falsitatē nec vanitatē. Ad illud qđ
23 obiicit. q̄ verbū ⁊ ars dicunt respectū. Dicendū est q̄ dicūt. sed aliter q̄z ydea vel ratio. quia ydea siue rō cognoscendi plus se tenet ꝼm rationē intelligēdi ex parte cogniti. Similitudo cm̄ ꝼm q̄ hmōi nō dicit respectū ad id in quo est sed cui⁹ est. sed verbū pl⁹ se tenet a pte dicētis. similiter ⁊ ars ⁊ exemplar ex pte pducētis. Et quia multa sunt cognita ⁊ vnū cognoscens. ideo ydee sunt plures ⁊ ars tm̄ vna. Ull'aliter. ratio ⁊ ydea dicūt respectū ad res inquantū distincte sunt. nō sic alia vocabula. Ad illud qđ obiicit. q̄ cōnotata sunt plura 24
ab eterno. dōm q̄ pluralitas est in ydeis ratione connotatoꝝ. sed ꝛ cōnotatis est loqui dupliciter. aut inquantū sunt. aut inquantū cōnotata. Inquantū sunt sic sunt solū ex tpe. inquantū aūt cōnotant. sic possunt cōnotari ⁊ eternaliter ⁊ tpaliter. Eternaliter q⁹ respectus importat in habitu. sicut ꝓ hoc nomen p̄destinatio. ideo p̄destinatio est eterna. quia cōnotat effectum nō in actu sed in habitu. Tempaliter vero quando respectus importat in actu. sicut ꝓ hoc verbū creare. g̃ niam g̃ si cōnotant tpalia vt futura sunt. ⁊ futura sūt multa. ideo cōnotant vt multa. sed tñ sic cōnotata q̄uis ab eterno cōnotent. nō tamē sunt ab eterno. sed ex tempe. ita multitudo cōnotatoꝝ q̄uis ab eterno dica 25
tur. tamē nō ponit realē multitudinē nisi ex tpe. Ad illud qđ queritur vtrū ꝼm esse ydeatoꝝ sint ydee plures. dōm q̄ sic ꝼm esse qđ habiture sunt res ydeate. ⁊ in ꝓprio genere. ⁊ q̄uis illud nō habeāt nisi ex tpe. tamen ab eterno fuerūt habiture. ⁊ ydee sunt rerꝫ vt future sūt ideo intelligunt nō tm̄ plures ex tpe. vez etiā ab eterno. Sic differt p̄destinationē fuisse ab eterno ⁊ reprobationē nō ratione ei⁹ qđ fuit ab eterno. sed ratiōe ei⁹ 26
qđ futuꝝ erat ex tpe. Ad illud qđ obiicit. si plures ydee. ergo plures res. Dicendū q̄ ydea nō dicit tm̄ qđ est. sed respectū ad id qđ futuꝝ est. vel etiam potest cē. ⁊ ratione illius respect⁹ recipit plurificationē. Et quil nihil ponit in actu sed solū in potētia. hinc est q̄ pluralitas ydeaꝝ eterna nō ponit aliquā pluralitatē actualem. sicut nō ponit si dicatur q̄ potest facere plura. Sed hoc nomen res absolute importat quod dicit. et ideo cū dicit plures res esse. ponitur pluralitas ī actu. ⁊ ideo argumentū nō valet. ⁊ ideo est ibi quid ⁊ simpliciter. Sicut si dicat plura sunt possibilia deo. vel plura sunt cognita. ergo plura sunt. Nec sic valet. plures ydee sunt. g̃ plures res sunt. q⁹ ydee nō sunt plures ratione ei⁹ qđ sunt. sed rōne ei⁹ ad qđ sunt.

Questio IIII d

Utrum ydee plurificent ꝓ cōparationē ad ydeata. ꝼm multitudinē ydeatoꝝ quantū ad diuersitatē vniuersalium vel singulariū. Et q̄ singulariū videtur. q̄m per ydeas est ratio distinguēdi. sed deus nō tm̄ distinguit vniuersale ab vniuersali. sed etiā singulare a singulari. Sed q⁹ distinguit vniuersale ab vniuersali. ꝛ habet plurū vniuersaliū ydeas ⁊ rationes. vnde alia ratione cōditus est equ⁹. alia ratione cōditus est homo. ergo ꝛc. Itē cognitio rei verissima. est rei ꝼm totalitatem. sed singulare aliquid addit supra vniuersale. g̃ cum deꝰ totū cognoscat. nō tm̄ habet ydeā vniuersalis sed etiā supadditi. ſ. singularis. similiter ⁊ alterius singularis. g̃ si addita sunt diuersa ꝼm rationē siue multitudinē ydealē. patet ꝛc. Item deꝰ quosdā ex hominibus p̄destinat. quosdā reprobat. sed alia ratiōe quosdam p̄destinat. ⁊ alia ratione quosdaz reprobat. g̃ ꝼm aliā rationē ⁊ ydeā sunt p̄sciti ⁊ predestinati in deo. sed hec est diuersitas in diuidualis siue numeralis. g̃ ꝛc. Item ydea multiplicat in diuinis ratiōe respectus ⁊ relatiōis ad ydeatū. g̃ multiplicato vno. multiplicatur ⁊ reliquū. cū homo qui est ydeatū multiplicetur in

diuersis indiuiduis ꝑm rem multiplicabilē ydea respectu illoꝝ ꝑm rationē. ¶ Cōtra. Augᵘˢ. ad nēbridiū. dico quantū ad hoiem faciendū ptinet. tm̄ quandā hois nō meā vel tuā ibi esse rationē. ꝯ multiplicatio vel distinctio ydeatoꝝ attendit solū ꝑm diuersitatē vniuersalium. ¶ Itē artifex creatus ꝓ vnā ydeā ꝓducit multa. ꝯ cum ꝫ sit nobilitatis dꝰ ꝓ vnā ydeā re ⁊ ratiōe multa diuerso numero ꝓducit. ¶ Itē singulare vt singulare est cōpositius vniuersali. ꝯ si est ydea in dꝰ singularis vt singularis. tūc ergo est vna ydea altera simplicior. sed ꝫ est inconueniēs. ꝯ ⁊c. ¶ Itē singulare magis ꝓximum est ꝫ vniuersale. si ꝯ in dꝰ est ydea vniuersalis vt vniuersalis. ⁊ singularis vt singularis. ꝯ vna ydea cōmunis. altera ꝓpria. sꝫ cōe ꝑius est ⁊ simplicᵘˢ est ꝫ ꝓpriū. ꝯ vna ydea est altera ꝑ⁹ ⁊ simplicior. ꝯ in dꝰ est ponere ordinē ⁊ cōpositionē essentialē ⁊c. ℟ᵒ. dom ꝙ ydea in dꝰ ꝑm rē est diuīa veritas. ꝑm rationē intelligendi est similitudo cogniti. Hec aūt similitudo est ratio expressiua cognoscēdi nō tm̄ vniuersale sed etiaꝫ singulare. ꝗuis ipa nō sit vniuersalis nec singularis. sic nec dᵉˢ. ⁊ iō nō tm̄ est similitudo vniuersalis vt vniuersale est. nec etiā singularis vt singulare. ⁊ ideo qꝫ si militudo est vtroꝝqꝫ. nō solū multiplicat ꝑm multitudinem vniuersaliū. sꝫ etiā singulariū. Et hoc est qđ dicit Augᵘˢ. ad nēbridiū. dico ꝗtum ad hoiem faciendū ptinet. hois tm̄ esse rationē. ꝗtū vero ad ordinē tēporis varias hominū ratiōes in illa sinceritate viuere. Et ex hoc ptꝫ solutio illius ꝙbi Augu. qꝫ Augᵘˢ. dic ꝙ ꝗuis vniuersalis vt vniuersale est. vna sit ydea. tamē singulariū vt singularia sunt plures. Unde ibidē dic. ꝙ si quis velit facere angulū. sufficit habere anguli rationem. Si ꝯs aūt velit pingere quadrangulū. necesse est ꝙ rationē habeat quattuoꝝ angulorꝝ. ¶ Ad illud ꝯ qđ obꝯit. ꝙ artifex creatᵘˢ ꝓducit multa ꝓ vnā ydeā dicendū ꝙ hoc facit ꝓ applicationez ipsiᵘˢ ad diuersas materias. vñ si habet solū ydeā vnā. impossibile est intelligere ꝙ ꝑm illā simplici aspectu cognoscat diuersa dᵉˢ aūt simplici aspectu cognoscit singularia vt diuersa. ita ꝙ ꝑm totū ⁊ ꝑm ꝓprias differētias ⁊ ꝓpetates. ideo nō est simile. ¶ Ad illud qđ obꝯit dꝰ cōpositiōe ⁊ ꝓrioritate. Dicendū ꝙ nec ꝑm rem nec ꝑm rationem oportet ꝙ ydea habeat ydeati ꝓprietates. nā cognalis ē similitudo spūalis. ⁊ cōpositi est similitudo simpleri etiā in creaturis. iō ñ oportet ꝙ vna ydea sit simplicior vel ꝓrior. Similitudo tm̄ ꝑm rationē intelligēdi habet ꝓprietatē ydeati ꝑm distinctionē. tm̄ ꝓpter cognationē. quia oportet ꝙ vno relatiuoꝝ multiplicato multiplicet ⁊ reliquū. saltē ꝑm rationē. tm̄ etiā qꝫ similitudo illa est ratio exprimēdi ⁊ distinguendi. ⁊ iō ꝗuis recipiat ꝓprietas distinctiua. nō oportet tm̄ de alīs.

¶ Questio V e

Utrum in dꝰ sit ponere multitudinē ydeaꝝ ꝑm numerum finitū vel infinitū. Et ꝙ ꝑm numeꝝ infinitū videtur Aug. ir. de ciui. dei. Una est sapia ī qua infiniti sūt thesauri omniū rerꝝ intelligibiliū. ¶ Itē Augᵘˢ. vj. de tri. dicit ꝙ filiᵘˢ est ars plena omniū rationū viuentiū. sꝫ constat ꝙ ars illa est infinita. ꝯ nō implet nisi infinitis. ꝯ sunt ibi infinite rōnes. ¶ Itē ratione videtur qꝫ ꝙstat ꝙ dꝰ cognoscit omēs ſpēs numeri. ꝯ omēs habent ydeas in dꝰ. sꝫ ſpēs numeri sunt infinite. ergo ⁊c. Si dicas ꝙ sunt infinite ſpēs ꝙ ad nos nō ꝑm rē. Cōtra. ponaꝫ ꝙ omēs species numeri sint in re. hoc posito. de necessitate sequit ꝙ infinita simpliciter actu sint. ergo si omniū speciez numeri sunt in dꝰ ydee. ⁊ sunt infinite actu. patet ⁊c. ¶ Itē dꝰ potest infinita ꝓducere. sed nihil potest ꝓducere cuᵘ nō habeat cognitionē ⁊ ydeam. ꝯ cū habeat ydeas infinitoꝝ. sed pluriū sunt ydee plures. ꝯ infinitoꝝ sunt infinite. ¶ Itē omnibus finitis possunt excogitari plura qꝫ omni finito pōt excogitari aliquid maiᵘˢ. sed nec dꝰ nec homo ꝫ plura cogitare bis que dᵉˢ cognoscit. qꝫ tunc dei scientia non esset summa. ⁊ si hoc. cū cognoscat ꝙ ydeas. patet ⁊c. ¶ Cōtra. Augᵘˢ. vj. ō ciui. dei. Quicqđ scitur. scientis cōprehensione finit. sꝫ ꝙstat ꝙ ratiōes cognoscēdi scibiles sunt infinite. ꝯ finiunt. sed quecūqꝫ finiunt sunt finita. ꝯ ⁊c. ¶ Itē multitudo ydeaꝝ est ꝑm multitudinē ydeatorū. sed ꝙstat omnia alia a dꝰ esse finita actu. ergo similit ⁊ ydeas. ¶ Itē vbi est infinitas. ibi est cōfusio ⁊ inordinatio. sꝫ in exemplari eterno nulla cadit cōfusio nec inordinatio. ⁊c. ¶ Itē ponere infinitatem actu in creatura est ponere imꝑfectionē. Unde omne creatū eo est finitū quo ꝑfectū. sed oīs ꝙditio imꝑfectionis est a dꝰ relegāda. ꝯ ⁊c. ¶ ℟ᵒ. dicendū ꝙ sicut ꝺ 30 in ꝑs. Diuine sapie nō est numerᵘˢ. ac ꝓ hoc nec ratio numꝰ ꝓ quas diuina sapia cognoscit. ⁊ qm̄ non habent numeꝝ. nō sunt numerabiles. iō nō sunt in numero finito. Et ꝓcedende sunt ratiōes ⁊ aūtoritates ad ꝫ inducte. ¶ Ad illud qđ obꝯit. ꝙ omne scibile est finitū 31 Dicendū ꝙ omne scibile ꝓ cōprehensionē est finitū cōprehendenti. ratiōes aūt eterne ꝓ cōprehensionē a solo deo sciunt. ideo soli deo sunt finite. sꝫ quēadmodū non sequit. hoc equatur infinito. ergo est finitū. immo est ibi quid ⁊ simpliciter. ⁊ potius sequitur oppositum. ꝯ nō est finitū. sic etiā est in ꝓposito iudicandū. Ratiōes aūt ille sunt cōprehensibiles ab aliquo intellectu finito. ideo patet illud ¶ Ad illud qđ obꝯitur ꝙ multitu 32 do ydeaꝝ est a multitudine ydeatoꝝ. dicendū ꝙ sic dictum est. nō venit a multitudine ydeatoꝝ inꝗtum creata. sꝫ inꝗtū cognota. ydea aūt nō ydeitatē ꝺ notat ꝑm actualē exigentiā. sed solū ꝑm potentiā. ⁊ qꝫ dᵉˢ potest facere infinita. ꝗuis nunqꝫ faciat nisi finita. iō ydee vel rationes cognoscēdi sunt in dꝰ infinite. qꝫ nō tm̄ sunt entiū vel futuroꝝ sed omniū dꝰ possibilium. Nihil em̄ potest dꝰ qđ nō actu cognoscat. ¶ Ad illud 33 qđ obꝯit ꝙ infinitas ponit confusionē. Dicenduꝫ ꝙ est ponere infinitatē ꝑm diuersitatē realē. ⁊ sic ꝑuat et distinctionē ⁊ ordinez si ponatur actu. sed multitudo ydeaꝝ nō est rerꝝ diuersaꝝ. sed dicit immensitatē diuine veritatis in exꝑmendo ⁊ cognoscendo omne qđ est dꝰ possibile. ⁊ hoc quidē ꝑm rem ⁊ actū est vnū. iō nō est confusio. ¶ Ad illud qđ obꝯitur. ꝙ imꝑfectionis 34 est infinitas in creatura. dicendū ꝙ ꝗuis sit imꝑfectionis in creatura. nō tamē est in creatore. quia est intelligere infinitatē ꝓ defectū. ⁊ ꝓ excessum. Infinitas per defectū potest esse in creatura vt in materia. ⁊ hoc ē imꝑfectiōis. hoc aūt nullatenᵘˢ est in creatore. Infinitas aūt ꝓ excessum nō potest simpliciter esse in creatura. ꝗniam habet esse creatū. ⁊ cōpositū. ⁊ limitatū. deus aūt nihil horꝝ habet. ⁊ ideo habet infinitatē. ⁊ hoc est summe perfectionis.

¶ Questio VI. ⁊ vltima. f

¶ Utrum in ydeis sit ponere numeꝝ ordinatū. Et ꝙ sic videtur. Augᵘˢ. Alia ratione cōditᵘˢ est homo ꝗ equᵘˢ. quia alius est homo. alius equus. ꝯ cū homo sit nobilioꝝ equo. pari ratione nobilioꝝ ydea vel ratione ē cōditus homo ꝗ equus. sed vbi est magis nobile. minᵘˢ ibi est ordo. ꝯ ⁊c. ¶ Itē sicut dꝰ ꝓ ydeas cognoscit et ꝓducit res distinctas. ita cognoscit ⁊ ꝓducit res ordinatas. ergo sicut ponitur pluralitas in ydeis ex pluralitate cognitoꝝ ⁊ ydeatoꝝ. ita ꝺ bet poni ordo ex ordie

¶ Item vbi est pluralitas siue distinctio aut est ordo aut inordinatio · sed in deo nō cadit inordinatio nec cōfusio · ergo in deo habēt ordinez · ¶ Contra · ydee sunt plures · quia per eas deus distincte cognoscit · sed deus non cognoscit vnū post aliud · sed omnia simul · ergo ydee habēt in deo simultatē · ¶ Itē si est ordo · aut ḡ prioritatis · aut dignitatis · aut originis · ¶ Non prioritatis · quia tūc esset vna ydea altera posterior · quod ē inconueniens dicere · ¶ Nō nobilitatis · qz quelibet i deo est summe nobilis · ¶ Nō originis · qz si vna de altera oriretur · tunc esset ibi vere distinctio fm rem · ergo nullo modo vt videt est in eis ordo · ¶ Itē omnis infinitas aut omnino puat ordinē · aut tollit pfectionē ab ordine quia tollit statū z cōplementū · sed in ydeis ē infinitas vt visum est in alio pbleumate · ḡ aut nullo ordo · aut incōpletō · sed nō incōpletō · ḡ nullo · ℟ō · dicendū sicut tactū est in opponendo · nō est ordo in ydeis siue rōne cognoscēdi ad inuicē · nec fm ordinē nec fm rationem · Habēt quippe ordinē ydee vel ydeata · sed ad inuicem · nō qm̄ vna posit altera · nec posterior · nec est vna ab alia · nec nobilior est z ideo nō ponit ibi ordo · Et ratio huius est · qz ydee dicūt respectū ad res cognitas de ratione sui nois · z quia ille sunt plures · iō ydee ex primo respectu nois plures sunt · sed ordo dicit nouū respectum z nouā habitudinē · cū vna ydea cōparatur ad aliā · z quontā · illo respectu circūscripto qua est ad ydeata · in deo ydee simpliciter sunt vnū · nec habent ordinē ad inuicē · ideo nō est p̄cedendū q ydee habeant pluralitatē cuz ordine ad inuicē · ¶ Ad illud qō obiicit · q alia z alia est ydea · qz alius est homo · alius est equus z cē · dōm q nō est simile · Similitudo eñ eo q ad alterū cōparat habet distingui · sed nō habet nobilitari ab illo ad qō cōparatur · z quontā ydea nois nihil recipit ab hoīe · nec ydea equi ab equo · iō vna nō dicit altera nobilior · ¶ Ad illud qō obiicit q deus cognoscit res ordinatas · dicendū q q̄uis res ordinatas cognoscat · tn simul z eque nobiliter cognoscit · z ideo sicut ponebat distinctio in ydeis · quia distincte p eas cognoscebat · ita debet poni simultas z eqlis nobilitas · qz simul z eque nobiliter cognoscit z ita nō debet poni ordo · Sicut eñ q̄uis deus cognoscat res albas · nō sūt ydee albe i deo · sic q̄uis cognoscat ordinatas · ñ oportet q sint i deo ordinate · ¶ Ad illō qō obiicit q vbi ē plalitas sine ordine ē confusio z inordinatio · dōm q falsū ē qz pōt ibi eē simultas · z sic ē in ydeis · qz oēs vnū sūt · z iō nō pōt esse inordinatio.

¶ Dist · xxxvj · Quō res sunt in deo

Dolet hic queri · cū oīa dicant esse in dei cognitione · Supra egit magister de cognitiōe dei q cognoscit creata oīa · z qm̄ cognitū dicit esse in cognoscente · ideo determinat hic secūdo quō res sunt in deo · Et qm̄ res create nō tm̄ debent esse in deo · sz etiam ex deo · z p deū · ideo primo agit de existentia rez i deo secūdo vo cōparat ad alias habitudines · s · ex ipso · z p ipsum · ibi · Proinde si diligēter inspiciam⁹ · ¶ Prima pars habet duas · In prima oñdit qualiter res dicant esse in deo a pte eius in quo sunt · vtrū scz sunt in dei scia sicut sunt in dei pscientia · In secūda qualiter dicantur esse in deo a parte ipsaz rez · ibi · Post p̄dicta q

a ¶ Dei cognitio ei⁹ vtriꝫ eēntia est nec tm̄ omnia que sunt i cognitiōe cē · sunt i ei⁹ essentia · Vi/
DI·XXXVI dēt bic male dicere · qz hb argum̄tū videt esse necessariuz · si aliq̄ duo sunt oīno eadē · si aliq̄d est in vno · z in alio Si dicas q differunt penes cōnotata · videtur falsum · qz dei p̄/
℟° sciētia non cōnotat · Vel si dicas q pscia cōnotat obiicit cē hb noie deus · qō nō cōnotat · cū dicūt oīa esse in deo · ḡ patri rōe · z in eēntia

¶ Qualiter res dicant esse in deo a pte ei⁹ in quo sunt · vtz · sint in dei essentia · sicut sunt in dei pscientia. a

Dolet hic queri cū omia dicant esse in dei cognitiōe seu pscientia · vel in deo p cognitionem · z cū ei⁹ cognitio vel pscientia sit diuina essentia · vtz p̄cedendū sit oīa esse i diuina essentia vel in deo p essentiā · Ad qō dicimus qz dei cognitio ei⁹ vtriꝫ essentia est · z ei⁹ pscia in q̄ sunt oīa ipsi⁹ cognitio est · nec tm̄ oīa q̄ sunt in ei⁹ pscia vel cognitiōe in ei⁹ essentia esse dici debent · Si eñ hb dicere t · intelligerent esse eiusdē cum eo essentie · In deo eñ oz esse p essentiā qō cē diuina essentia qō est de⁹ · habet ergo de⁹ apud se in pscia sua q̄ nō habet in sui natura · Unde Aug⁹ · de xbis apli ita ait · Elegit nos añ mūdi pstitutionem · Quis sufficit hb explicare · Eligunt q nō sunt · nec errat q elegit · nec vane elegit · Elegit tñ z hz electos q̄s creatur⁹ est eligendos · q̄s habuit apud semetipsum · nō in natura sua · sz in p̄scientia sua · Rōdū erat q̄bus p̄mittebat · ß z ipi p̄missi sunt q̄bus p̄mittebat · Ecce hic apte dicit deū apud semetipsum habere electos añ mundū · non i natura sua · ß in pscia sua · cū tñ eius pñtia nō aliud sit q̄ ei⁹ natura · qz ipsi⁹ pscia ei⁹ ē noticia · Pōt tñ ad electos referri cum

Aug⁹, Epb·i

Preterea cōtra magistrū videt esse verbū Anſ · imo no · q creatura i creatore est creatrix essentia · ḡ videt q ve sint i dei eēntia · ℟° dōm · q hb p̄positio in aliqñ cōnotat inherentiaz · vt fidicak accñs in subiecto · Aliqñ cōnotat tm̄ ideptitatē vt si dicatur · ydee rez sunt in deo · q sunt rez · non a deo · Aliqñ cōnotat causalitatem · vt si di

catur creature sunt in ipso deo. Et potest hec ꝓpositio in dici ꝑm quattuor genera causaꝝ. sed in deo nō dicit nisi ꝑm tria. Quoniā ergo causa dicit respectū ad creaturā ꝑm rationē intelligendi. ideo hec ꝓpositio in ꝑm ꝙ dicit causalitatē. nō addit nisi terminis dicētibꝰ ꝛlpectū ad creaturam. Et qm̄ nomē subē vt nature vel essentie nō dic̄ respectū. iō si dicak. creature sunt in dei suba. hec ꝓpositio i. aut notat idēptitatem. aut inherentiā. q̄ vtrūq; falsuz est. ⁊ tō tales locutiōes nō recipiuntur. ⁊ in illo argumēto ē sophisma ꝑz accōs. iō dic̄ mgr ꝙ ñ valet. q̄uis eīm idē sint re differūt tm̄ in mō significādi ⁊ itelligendi. Ad illud qđ obijcit. ꝙ deꝰ nō dic̄ respectū. Dic̄ dum ꝙ falsū est. qr impo/nitur ab actu quē habet ad creaturā. sic̄ dicit Dama. Unde bn̄ dr. deꝰ creatura/rū. Ad illud qđ obijcit. ꝙ creatura i creatore est creatrix essentia. dom̄ ꝙ creaturā in creatore esse. ē yde am vel simili tudinē eius apud deū esse. ⁊ Anſel. vult dicere. ꝙ similitudo illa est creatrix essentia. nō ꝙ illa creatura sit essentia. vnde bene cedendū ꝙ ydee rez sunt i diuina essentia. qr in notat idēptitatē. ⁊ c. sed hoc nō potest dici de creatura ꝑm esse qđ habet in ꝓprio genere. b Illa eīm ee in deo intelligunt q̄ ex ipo ⁊ ꝑ ipm sunt. Videt male dicere. qr cū talia nō sunt nisi ꝑntia. g̃ in deo nō sunt nisi ea que ꝑsenter existūt. qđ est manifeste falsum. ⁊ ꝓtra Aug. q̄ dicit ꝙ res sūt in deo ab eterno. Si dicas ꝙ accipit esse in deo vt cōseruāte. qr sic accipit apls in ꝑfata auctoritate. ex ipo ⁊ ꝑ ipm. ⁊ in ipo. tūc nihil facit ad ꝓpositū. qr mgr accipit esse in ꝑm ꝙ dicunt res esse in deo eternaliter. Si tu dicas ꝙ res actualit̄ sunt ex deo vel ꝑ dm̄ ex tpe. sed habitudinaliter ab eterno. tūc quero qualiter actualiter sunt in deo ab eterno. ⁊ nō eternaliter ex deo vel ꝑ dm̄. ℞. dom ꝙ esse in deo vel ꝑ dm̄ pōt accipi vel ꝑm aptitudinem. vt ꝑm actū. vel ꝑm habituz. Si ꝑm actuz. sic ꝓdicta auctoritas nō est intelligēda ꝓsci/se ꝙ illa sola sint in deo. q̄ sunt ex deo vel ꝑ dm̄. qr multa deꝰ cognoscit. q̄ sunt in deo que tm̄ nō sūt ex ipo. nec ꝑ ipsum nec erūt. Potest iterū accipi ꝑm habitū. ⁊ sic ad/huc nō est intelligenda ꝓscise. qr multa deꝰ cognoscit ⁊ pōt facere que nō faciet. et tm̄ sunt in ipso. nec vnq; erūt ex ipso. nec ꝑ ipsū. Pōt iterū intelligi ꝑm aptitudinem. ⁊ tūc ꝓcise habet veritatez. quia nihil est in deo. nisi sit aptū esse ex deo. ⁊ per ipm. ⁊ sic valet ad ꝓpositum. ⁊ sic itelligit magister. ⁊ ꝓ hoc excluduntur mala qr deus non pōt facere mala. nec mala possunt ee ex ipso. nec ꝑ ipz. Qđ querit qre nō dicuntur res eternaliter ee ex deo ⁊c. dicendū. ꝙ non est simile qr alie ꝓpositōes significāt ꝑ modum fieri. ⁊ modus ⁊ actus. sed hec ꝓpositio in ꝑ modū quietis. Et q̄ niam deꝰ nō fecit nisi ex tpe. nec fuit causa actualit̄ causans. nec ex tpe. licet habitualiter ab eterno. ideo magis dicunt res eternaliter in deo q̄ ex deo. c Ma/la non sunt in deo. ⁊ paulo post subiūgit. bona cognoscit etiā ꝑ approbationē ⁊ ꝑ beneplacitū. mala vero nō supple cognoscit deus ꝑ approbationē. Videt male dicere. qr approbatio respicit voluntatē. sed esse in deo respicit ab eterno exemplaritatē. g̃ noticia approbatiōis nihil ad hoc facit. Ite mgr videt insufficies in diuisione diuine cognitiōis. qr sicut bona cognoscuntur noticia approbatiōis. ita mala noticia reprobationis. Ite

Ro. xj.

℞. Quei telligantur esse in deo.

Qualiter res dicant esse in deo a ꝑte ipaꝝ met rez. vtrum scz mala debēt dici esse in deo vbi sūt oīa bona. cū vtraq; sint in eiꝰ cognitiōe ⁊ ꝑscia. oīa eīm cognoscit. b

Post ꝓdicta querit. cū oīa dicant esse in deo nō ꝑ essentiam nature. ꝑ cognitionē sciētie. ⁊ deꝰ sciat bona ⁊ mala. vtꝝ ꝓcedendū sit simpliciter mala esse in deo siue esse in deo ꝑ cogniti onē. Scit eīm deꝰ ⁊ sciuit semp oīa tam bona q̄ mala. etiā aīq; fierēt. ⁊ ꝑsciuit ab eterno ea futura. Jdeoq; cū oīa bona dixim̄us esse in deo ꝓpter ꝑnitiaz cognitiōis. eadē ratione videt dicendū omnia mala esse in deo cū ea sp nouerit. ⁊ ꝑ cognitiōz ei ꝑnitia fuerint. Precognouit eīm deꝰ ab eterno quosdā futuros malos. ⁊ eoꝝ maliciam (vt ait Augꝰ.) ꝑsciuit. ꝑ nō ꝓpauit. Cū g̃ peccata oīm sciat. nunqđ intelligendū est ea icludi i illa generalitate locutiōis. q̄ dixit apls oīa esse in deo. Ex ipso inq̄t ⁊ ꝑ ipm. ⁊ in ipo sunt oīa. Sz q̄s nisi insanꝰ dixerit mala esse i deo. b Illa eīm esse in deo intelligunt q̄ ex ipo ⁊ ꝑ ipm sunt. Ea vero ꝑ ipm sunt ⁊ ex ipo. quoꝝ autor est. ꝑ nō est autor nisi bonoꝝ. Nō ergo ex ipo ⁊ ꝑ ipsum sunt nisi bona. ita g̃ non in ipso sunt nisi bona. g̃ mala nō sunt c in deo. qr licet ea noscat. nō tm̄ ita oīno noscit vt bona. mala quasi de lōge cognoscit. vt ait ꝓpheta. Et alta a lōge cognoscit. i. superbiā. Et alibi ad deū loquēs de malis ait. De absc̄onditis tuis adimpletꝰ est venter eoꝝ. Qđ exponēs Aug. Absc̄onditа inqt peccata sunt. q̄ a lumine tue veritatis absconduntur. Sz quō peccata a lumine veritatis diuine absconduntur cuz a deo sciant. Si eīm nō sciret. q̄modo de illis iudicaret. ⁊ ꝑ illꝰ malos dānaret. Alibi ꝓpheta. Quia neq; ab oriente neq; ab occidēte deest. Qđ exponens Cassiodoꝰ inqt. Neq; a bonis neq; a malis deest deꝰ. ꝑ oīnib; ꝑsis ⁊ cognitor est.

Qr nō ita cognoscit deꝰ mala vt bona. qr mala tm̄ ꝑ sciam bona vero ꝑ probationē et beneplacitum. c

Cognoscit g̃ deus ⁊ bona ⁊ mala ꝑ scientiaz. ꝑ bona cognoscit etiā ꝑ approbationē ⁊ ꝑ bn̄placitum. mala vo nō. Ulū Cassiodꝰ supꝑ. dicit. Peccata absc̄onditа deo sunt. qr nō nouit. i. non approbat. Et ex eo sensu Augꝰ dixit ea absc̄odita a lumine dei. Qui etiā in libro ad Heluidiū

Ps. cxxx viij.

Ps. lxxxiiij

6

7

approbatio · aut nihil aut aliqd addit sup̄ noticiam simplr aut ñ Et si nō · g̃ nō est in deo distingue re noticiā ⁊ noticiā approbatōis Item si nihil addit · g̃ sic̄ sunt in deo q̄ cognoscit approbando · ita etiā illa q̄ cognoscit simplr · Si aliqd addit · g̃ videt q̄ diuina noticia sit composita · Si dicas q̄ addit fm intellectū · sz intellectus nr̄ nō facit res eē in deo · g̃ necnoticia approbatōis R⁹ · dōm q̄ approbatio sup̄ cognitionē fm intellectū addit bene placitū volūtatis ꝟ aūt bñplacitū ꝓnotat bonitatē in deo respectu cuius ē · q̄ deus ñ placet nisi bonuz · ⁊ esse bonū in q̃tū hmōi · deo sic̄ est g̃ si ydea dic̄ rōnem cognoscēdi fm assimulatiōz oia q̄ deus cognoscit · noticia approbatiōis sunt in ipo · Sz notādū q̄ approbatō pt ꝓnotare bonitatē in actu · ⁊ sic nō est pcise verū q̄ oīe qđ est in deo sit cognitum noticia approbationis · Pōt iterū ꝓnotare bonitatē in potētia sic̄ exemplar cōnotat rei entitatē · non q̄ sic · sz q̄ deus pt eā facere ⁊ sic nihil est in deo nisi qđ cognoscit noticia approbationis · q̄ sic cognoscit oīe bonum qđ est vel qđ pt facere · ⁊ illus hz exēplar · ⁊ tō illud tm̄ ē in deo. ¶ Qđ g̃ obijcit q̄ volūtas nō facit q̄ sint in deo. dōm · q̄ b nō est · q̄ volūtas in actu · sz q̄ deus nihil pt facere qđ nō approbet tāq̄ bonū · vñ approbatio potius dicit ibi iudiciū rōnis q̄ affectū volūtatis · Act·xvij·

Qđ q̄ritur si addit · dōm · q̄ addit aptē nr̄i intellectus ⁊ aptē ꝓnotati · ⁊ aptē ipius dei nō · nō sic aūt addit repbatio ⁊ tō magister ñ ponit noticiā repbatiōis p mēbro.

d ¶ Eandem vim hnt oia hec · s · ex ipo ⁊ in ipo ⁊ p ipm̄ Obijcit ꝓtra hec Amb · ꝟ ba q̄ si habēt eandē vim · g̃ videt h esse inculcatio ꝛbor̄ · Itē aut accipit eē in ipo sic in exēplari aut sicut in causa ꝓseruāte Si tāq̄ in exēplari · constat q̄ aliō ē esse in ipo sic ꝓstea sum ē · Si tāq̄ in ꝓseruāte adhuc ē aliō ꝓduci · aliud ꝓseruari · Itē si eandē vim hñt · sic̄ ex ipo approbat pri ita pt approbari filio ⁊ sic̄ pri erit approbare in ipso · R⁹ · dōm q̄ ē loq̄ ō illis tribus circulocutionibꝫ q̄tū ad illō qđ significāt · aut q̄tū ad ordinē quē cōnotant · Si loquimur q̄tuz ad illō qđ signāt sic oia dicūt esse ex deo tā/ Rom·xj·

d ¶ Quō g̃ ꝓbat q̄ bona tm̄ dicunt esse in deo ⁊ nō mala ·

Et inde est q̄ bona tm̄ dicūtur esse in deo nō mala · ⁊ illa ꝓpe hec longe · q̄ licet in deo aliq̄ dicant esse ꝓpter cognitiōis pñtiam · ⁊ de⁹ bona ⁊ mala cognoscat · mala tm̄ nō cognoscit nisi p noticiā · bona ꝛo nō solū p scientiam ſ etiā p approbationē ⁊ bñ placitū · Et ob talē cognitionē aliqua dicunt esse in deo · sz q̄ ita ea scit vt etiā approbet ⁊ placeant · id est · ita scit vt eoruz sit autor ·

e ¶ Quō ꝓueniāt ista tria oia eē ex deo · ⁊ ipm̄ ⁊ in ipo ·

Proinde si diligenter inspiciamus · idē videt esse oia eē ex ꝛo ⁊ ipm̄ · ⁊ in ipo · Vñ Amb · i · ij · li · de spūsc̄o · Hec tria ex ipo · ⁊ ipm̄ · ⁊ in ipo · oia vnū esse supra dixim⁹ · Cū dicit p ipm̄ esse oia · nō negauit i ipo esse oia · ⁹ Eandem vim habent oia hec · sz ex ipo · ⁊ in ipo · ⁊ p ipm̄ · ⁊ vnum in his atq̄ ꝓsimile · nō ꝓtrariū intelligit · Ecce habes q̄ ex eadē intelligētia scptura dicit oia eē in ipo · ⁊ p ipm̄ · ⁊ ex ipo · vel cum ipo · Cū g̃ ex eadē rātiōe oia dicant esse ex deo vel p ipm̄ · non solū q̄ scit · ſ etiā q̄ eoz̄ autor est · ꝓsequit vt eadē ratione ita esse in deo dicant · s · q̄ scit ⁊ eorum autor esse ꝛo · q̄ in illo viuimus · ⁊ mouemur · ⁊ sum⁹ · quia eo autore sumus · mouemur ⁊ viuim⁹ · Cum g̃ nō sit autor nisi bonoz · merito sola bona in eo esse dicunt sic̄ ex ipo ⁊ p ipsum · Cū g̃ in eius cognitiōe vl̄ psentia sint oia · s · bona ⁊ mala · in eo tm̄ nō dicunt esse nisi bona q̃tū autor est · Vñ Aug⁹ · in li · de natura boni · Cum audim⁹ inquit ex deo ⁊ p ipm̄ ⁊ in ipo esse oia · omnes vtiq̄ naturas intelligere debem⁹ · ⁊ oia q̄ naturaliter sunt · Neq̄ em̄ ex ipo sunt pcta quę naturā nō seruāt · ſ vitiāt · quę ex volūtate peccantiū nascunt oia · Hic apte ꝛo · q̄ in illa generalitate locutōis bona tm̄ cōtinentur ·

f ¶ Quō differāt oia esse ex ꝛo ⁊ p ipm̄ · ⁊ in ipso p distinctionē psonaꝝ ·

Preterea sciēdū est · q̄ licet ibi indicet distinctio psonaꝝ cū ꝛo ex ipo · ⁊ p ipm̄ · ⁊ in ipo omnia · tm̄ ex patre ⁊ p patrē ⁊ in pfe sunt · Similit̄ de filio ⁊ spūsancto accipiendū est · Vñ Aug⁹ · in · ſ · li · de tri · Nō ꝓfuse inq̄t accipiēdū est qđ ait apls · ex ipo · ⁊ p ipm̄ · ⁊ in ipso · Ex ipo dicēs ꝓpter pfez p ipm̄ ꝓpter filiū · in ipo ꝓpter spūsc̄m · Diligēter aūt attende quia patrē volens intelligi · dixit ex ipo · sic intelligas oia eē ex patre · vt neges oīa esse ex filio vel spūsc̄o · cū ex pfe ⁊ p patrem ⁊ in pfe · oia esse sane dici possint · similiter ⁊ de filio ⁊ de spūsancto dicendū est ·

g ¶ Quō differāt ex ipo ⁊ de ipo · i · q̄ nō oia q̄ ex deo sunt etiā de ipo sunt · ſ ecōuerso ·

Illud etiā hic annectendū est · q̄ nō oia que dicunt esse ex ꝛo · etiā de ipo eē dici debeant · Qz q̃ ex pncipio pmo · nō aliūde moto · Oia dicunt esse p deū tāq̄ p pncipiū sufficientissimū quod oia agit p ipm̄ · Oia dicunt esse in deo tāq̄ in pncipio infinito qđ nō pōt facere aliqđ extra se · sz oia ambit ei⁹ ꝑtus

ꝛ in his trib⁹ circulocutiõibꝫ significat. q̃ de⁹ est ꝑncipiũ ꝑmum. ꝛ sufficientissimum ꝛ infinitissimũ. Et q̃ oia hec in ꝺo sunt vnum ꝛ ꝙuenium tribus. ꝛõ ꝗtuz ad significatũ dic̃ Amb. q̃ habẽt eãdẽ vim. nec tñ ẽ incultatio. quia diuersimode importat ſm rationẽ intelligẽdi. Si aũt loquamur ꝗtum ad oꝛdinẽ quez vt ait Aug⁹. in li. de natura boRõ hoc significat penit⁹ ex ipso q̃ de ipso. q̃ eñ de ipso est ꝑt dici esse ex ipso. ſ nõ omne quod ex ipso est. põt dici esse de ipso. q̃ nõ est de sua suba. Ex ipso eñ sunt celũ ꝛ terra. q̃ ipe fecit ea nõ aũt de ipso q̃ nõ de suba sua sicut aliqs hõ generat filiũ vel faciat domũ. Ex ipso est filiꝰ. ex ipso est ꝛ domꝰ. ſ filiꝰ de ipso. do mus ꝭo de terra ꝛ ligno non ꝭo ipso.

¶ Epilogus predictorum. h

Ex ꝑmissis aptũ est q̃ in dei cognitione siue ꝓtia sunt oia. ſ bona ꝛ mala. ſ nõ oñi mõ sunt ibi mala q̃ bona. Et q̃ in ꝺo bona tm̃ sunt sicut ex ipo ꝛ ꝑ ipm̃ nõ mala. ꝛ ex q̃ sensu hec accipienda sint assignatũ est. Et q̃ de ipso nõ ꝺr esse ꝓpꝛie q̃ aliꝺ est ab ipso. Ex ipo aũt esse dicũ tur oñia q̃ eo autore sunt. cõnotant ꝓpositionum habitudines. sic sũt appropriate trib⁹. Quia ex ipo dic̃ rationẽ ꝓmi. ꝛ ꝑ ipm̃ dic̃ rõnez medũ ꝛ in ipo dicit rationem vltimi. siue q̃tatiui. ꝛ ideo ex ipso appropriat̃ ꝙso/ne patris que ẽ ꝓma in trinitate. per ipsum appropriatur filio qui est persona media. ꝛ in ipso spirituisancto. qui est ꝙsona tertia. ex his patent obiecta.

HD intelligentiã huiꝰ partis querit̃ de existẽtia rez in deo. Et circa hoc tria ꝑncipaliter querunt. Primo vtrũ creature fuerũt i deo eternaliter. Scõo querit̃ de modo existendi ipsarũ rez in deo. Tertio quantũ ad generalitatẽ rez in ꝺo existentiũ. Vez scz oñia que deus ꝓcognoscit fuerũt ꝛ sunt in deo. Ita q̃ Primo de existentia. Secundo de modo. Et tertio de numero. Quantũ g̃ ad ꝑmum articulũ duo querunt. Primo querit̃ vtrũ res fuerꝛ in deo ab eterno. Secũdo vtrez sint in deo rõne essentie vel persone.

¶ Questio I a

¶ Q̃ res fuerũt in deo ab eterno. videt̃. quia agẽs cognoscens agit ꝙ spẽm rei quã penes se habet. scz res est in anima. q̃ similitudo eiꝰ est in ea. g̃ ꝛ in ꝺo similiter. Si dicas q̃ illud exẽplar nihil est rei. g̃ ſm illũ nõ deberet dici res esse in deo. Contra. plus facit ad esse rei exẽplar q̃ est cognitiuũ ꝛ productiuũ. q̃ q̃ est ꝓductũ a re. si ergo a ratiõe exemplaris ꝓducti a re. res est in anima. multo fortiꝰ debẽt dici in deo esse res est in anima. multo fortiꝰ debẽt dici in deo esse re. res est in anima. multo fortiꝰ debẽt dici in deo esse rationẽ exẽplaris ꝓducẽtis. sed hoc ab eterno. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ similitudo ꝓducta nõ est vere aliq̃d scz alicuiꝰ sed exemplar ꝙ q̃ cognoscit deꝰ vere est ipe deꝰ. g̃ verius est exẽplar rei in deo q̃ in aia. g̃ multo fortiꝰ res in deo q̃ in anima. ꝛ sic ꝛc. ¶ Itẽ q̃ res põt ẽtire de materia. res est in materia. cũ nõ totaliter est in potentia materie. imo agẽtis. g̃ si res que sunt in potẽtia dei totaliter ibi sunt. multo fortiꝰ debẽt dici esse in ipso. sic ꝛc. ¶ Cõtra. q̃ ex ipo ꝙ creationẽ oñ nõ nihil ẽ anteq̃ creet. scz creature sic exeũt. g̃ omnino nihil sũt anteq̃ ꝓducunt. sed q̃ nõ est. nec est hic nec ibi. ergo nõ est in aliquo. ꝛ ita nec in deo. ¶ Itẽ q̃ est i aliquo. est ab illo. vel ſm se vel vel ſm aliq̃d sui. scz res nõ est in deo ſm se. q̃ tũc essentialiter esset in deo. nec ſm aliq̃d sui. quia nihil de ipa est eternũ. scz totũ ex tẽpore. g̃ ꝛc. ¶ Item q̃ est in aliquo est in illo ſm esse actuale vel potẽtiale sed creatura non est in deo scõm esse actuale. quia tunc actuesset. ergo si est in deo. est ſm esse potẽtiale. scz oẽ esse potẽtiale ſm q̃ hmõi ẽ ꝓmutabile. si ergo creatura ab eterno est in ꝺo ſm esse mutabile. scz potẽtiale. ab eterno est in deo ſm esse mutabile. scz hꝰ falsum. g̃ ꝛ primũ. ¶ Itẽ si creatura ꝺr esse in deo. q̃ potest esse a deo. g̃ cũ ab eterno esse a deo sit impossibile. nõ erit creatura ab eterno in deo ratiõe potẽtie. ℟. ꝺm. q̃ aliq̃d ꝺr esse in aliquo triplicit. vel ſm actualẽ existẽtiã. vel ſm similitudinis ꝑtiam. vel ſm creatiuam potentiã. Primo modo sunt res ĩ vniuerso. Scõo modo in cognitiua suba. Tertio modo ĩ sua causa. His duobꝰ modis vltimis res sunt in deo quia est cognoscẽs res anteq̃ fiant ꝛ potẽs producere Uñ q̃ ab eterno cognoscit. ꝛ potẽtia qua ꝓdurit ex tẽ 11
poze in deo fuit ab eterno. ſ ꝺicunt res fuisse i deo ab eterno. ¶ Ad illud q̃ obꝟcit. q̃ nihil est. nõ est i aliquo. dicendũ ꝙ verez est ſm ꝑmũ modũ existẽdi. sed falsum ſm tertiũ. q̃ illud q̃ nihil est. modo deꝰ ꝑt facere. 12

¶ Ad illud q̃ obꝟcit ꝙ illud q̃ est ab aliquo. est in illo ſm se ꝛc. dicendũ ꝙ ꝗtũ ad secundũ modũ res sunt in deo ſm aliq̃d sui. q̃ ſm exẽplar. Sz aliq̃d rei potest dici triplr. ſ. essentialiter. effectiue. ꝛ causatiue. ſ. sicut pars. effectꝰ. ꝛ causa. Hoc tertio modo est illud exemplar. aliquid rei vel causa. ſ. ꝗtum ad potentiã causatiuã. quia est res ſm se nõ in actu sed potẽtia. quia suũ 13
esse potest ꝓduci a deo. Similiter ad sequẽs. dicendũ ꝙ ratione exẽplaritatis res actualiter sunt in deo. ratione creatiõis potẽtialiter. quia possunt ꝓduci. ¶ Qꝺ 14
obꝟcit ꝙ creatura est in deo ſm esse mutabile. dicendũ ꝙ hoc nõ est vez. de eo q̃ est actu in deo. sed q̃ potest ꝓduci a deo est mutabile. Uel dicendũ ꝙ possibile habet cõparationẽ ad diuinã potẽtiã. que est immutabilis. ꝛ sic est immutabile. vel ad ꝺnotatũ tpale extra. et sic ꝺz eẽ mutabile. ¶ Ad illud q̃ obꝟcit de creatione 15
dicendũ ꝙ ꝗtus actus creandi nõ poterãt esse ab eterno. tñ potẽtia creandi fuit in deo.

¶ Questio II b

Utrũ res sint in deo ratiõe essentie vel ꝙsone. Et q̃ ratione essentie videt̃. q̃ q̃ ineſt ratione ꝙsone est ꝓpriũ q̃ ineſt rõne essentie est cõe. si g̃ hoc est cõe trib⁹. pz ꝛc Preterea res in deo sunt ratione exẽplaritatis. sed exẽplar creature in deo est diuina essentia. q̃ deus seipo ꝓducit ꝛ cognoscit. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ regula est ꝙ q̃cq̃d de deo dicit in relatione ꝛ ad creaturã. est essentialiter dictũ. sed res esse in deo est taliter dictũ. g̃ ꝛc. ¶ Cõtra. q̃ rõne ꝙsone videt̃. quia res sunt in deo inq̃tum possũt ab ipso exire. sed ꝓducere cũ sit actus est ipsius suppositi ergo ꝙsone. ¶ Item sicut dicit Augꝰ. li. lxxiij. q. Uerbum dicit operatiuã potentiaz. si ergo res sunt in deo ratione potẽtie opatiue. sunt in eo ratione ꝛbi. g̃ cum verbũ sit ꝙsona. sunt in deo ratione ꝙsone. ¶ Itẽ Augustinꝰ. xj. de ciui. dei. ca. xxiiij. dicit. q̃ cũ ꝺr. dixit vt si at. intelligit pater. in verbo dicẽdi filius. in visione spiritussanctus. ergo cũ eius sit ꝓducere in quo sunt. pa/ 16
ter ergo q̃ sunt ratione ꝙsone. ¶ ℟. dicendũ ꝙ in ꝺi/

uinis est considerare essentiã que est cõmunis vt cõis
z absoluta·est considerare proprietates·z est conside/
rare cõmune vt in relatione ad propria·Primũ dicit
in omnimoda absolutiõe·secundũ scz proprietas dicit
relationẽ ad personã·tertiũ dicit relationẽ ad res·z il
la appropriata significant deũ vt causam·Cũ ergo q̃ri
tur·Utrũ res sint in deo ratione essentie vel persone·
dicendũ q̃ propie loquẽdo nec sic nec sic·sed sunt in
deo vt causa·z sic ratione appropriatorũ que sunt essen
tialia considerata in personis·Cũ ergo obj̃citur·vtz
sint in essentia·dicendũ q̃ ille rationes concludunt q̃
sunt in essentia cõmuniter dicta·fm q̃ cõprehẽdit ap/
propriata·non fm q̃ ꝺ̃ omnimoda absolutiõe conside/
ratur·¶ Nõ obj̃citur ad oppositũ nõ concludit de per
sona ratione ꝓprioꝝ sed rõne appropriatoꝝ.

¶ Onsequẽter quantũ ad secundũ articulũ que/
ritur de modo existẽtie rez in deo·z circa hoc q̃
runtur duo·Primo queritur vtrũ omnia que sũt
in deo sint in ipo vita·Scõo queritur vtrũ res veri⁹ sint
in deo q̃ in vniuerso·siue in ꝓprio genere.

¶ Questio I c

¶ Q omnia sint in deo vita·videtur Joh.j.Nõ factum
est in ipso vita erat·sed omnis creatura est facta·ergo
omnis creatura est in ipso vita·¶ Item Aug⁹.v.su/
per Geñ.ad litterã·Omnia dicunt in ipso fuisse vita·
non in sua natura·quia omia nouerat anteq̃ fierent
¶ Item ratione videt·quia diuina essentia est vita·g̃
quod diuina essentia est·etiã vita est·sed creatura i deo
est diuina essentia·quia quicqd est in deo·est deus·er/
go est vita·z hoc est quod dicit Anſ.in mono·q̃ crea
tura in deo creatrix est essentia·¶ Item intelligere est
vna differẽtia eius quod est viuere·cũ viuere dicatur
quadrupliciter fm philosophũ·si ergo intelligere ẽ vi
uere·omis ratio intelligẽdi est ratio viuẽdi·scz res sũt i
deo fm suas rationes intelligẽdi·ergo sunt in deo viuẽ
tes·sed nõ p participationẽ·ergo sunt vita simplicit.
¶ Contra·Actu.xvij.In ipso viuim⁹ mouemur z su
mus·Ergo quia viuim⁹.sumus in deo vita·Ergo q̃
mouemur·sumus in eo motus·sed hoc nõ dicit g̃ nec
illud debet dici ¶ Item si res dicunt in deo vita·aut g̃
ratione potẽtie·aut noticie·aut voluntatis·Nõ rati/
one potẽtie·quia res ex hoc q̃ potest produci p creati
onem·anteq̃ ꝓducat nihil omnino est·quia fm totuz
producit·si nihil est·ergo nec vita·Nec ratione noti/
cie·quia tunc cũ mala sint a deo cognita·tũc mala eẽnt
in deo vita·quod absurdũ est·Sic ratione volũtatis·
sed voluntas dei non est nisi futuroꝝ·ergo sola futura
viuerẽt in deo·sed alia q̃ futura sunt in deo p ydeam·g̃
non omẽ quod est in deo·est in ipo vita·¶ Item h̃ vi/
detur·quia exẽplar eternuz repsentat res exprssissime
fm qõ sunt z ab ipso exeunt·ergo cũ quedam viuant·
quedã non·quedã repsentat p modũ viuentiũ·quedã
per modã non viuentiũ·ergo quedã sunt in deo vita·
quedã non·Ratione hui⁹ queritur quare magis dicun
tur res esse in deo vita·q̃ sapiẽtia·vel essentia·vel in/
17 telligentia·Ad hoc voluerũt quidã dicere·q̃ non om
nia que dicunt esse in deo sunt in illo vita·sed ea soluz
que sic sunt in deo vt dispposita fieri·Et ratio hui⁹ est·
quoniã verbũ z vita dicunt actũ z dispositionẽ·et iõ
dicit Anſel·quoniã verbũ non est nisi eoꝝ que sunt
vel futura sunt·z ideo solum sunt in deo vita·z ideo di
cunt q̃ ad rationẽ dicendi vitã concurrit necessario q̃
res sint in deo quantũ ad potentiã·noticiã·z voluntа
tem ꝓducendi·¶ Sed hoc nõ potest stare fm Augu/
stinũ·Fili⁹ em̃ vt ipse dicit·vj·de trinitate·est ars ple/
na omniũ rationũ viuentiũ·sed constat q̃ non impleꝝ
nisi rationib⁹ infinitis·ergo infinite rationes rerũ vi
uunt in deo·ergo nõ solum psentiũ vel futuroꝝ·sed eti
am omniũ possibiliũ·Et iterũ Aug⁹.li.lxxxiij.q.dicit
q̃ ratio est etiã si nunq̃ aliquid per illã fiat·sed cõstat
q̃ ratio in mente artificis viuit·non quia res extra ꝓ/
ducitur·viuit em̃ etiã si res corrumpat·z exterius esse
omnino nihil facit ad vitã·Et ideo patet quare nõ so
lum psentia vel futura viuũt in deo·Et propterea ali/
ter dicendũ q̃ res tripliciter sunt in deo·videlicet·Uti8
in principio producẽte·z sic sunt ibi ratione potentie
Ut in exemplari exprimente·z sic sunt ibi ratione noti/
cie·Et vt in fine cõseruante·z sic sunt ibi ratiõe volũ/
tatis·Primo modo q̃ sunt in deo sicut in principio p
ducente·cũ totũ ex nihilo producat deus·nihil omni/
no sunt in deo·nec vita nec aliquid·Quia vero sunt i
deo tanq̃ in fine cõseruante·cũ cõseruentur fm esse qõ
habent·sic sunt quedã vita·quedã non·Unde quedã
sunt tm̃·quedã sunt z mouent·quedam (vt homines)
z sunt z mouent z viuunt·Quia vero sunt in deo vt i
exemplari exprimẽte·sic sunt in ipso vita·z quia nõ so
lum in illo exemplari exprimunt entia·sed etiã omnia
cognoscibilia·ideo omia sunt in deo vita que in ipo sũt
Et ideo dicit beatus Johãnes·qõ factũ est in ipo vi/
ta erat·Et sic patet q̃ esse in deo attenditur fm triplex
genus cause·z similiter patet·quomodo ratiõe poten
tie z noticie z volũtatis·Et sic soluit illa questio fm q̃
esse in deo·Patet etiã q̃ in deo dicunt vite·scz omnis
que sunt in ipso tanq̃ in exemplari·¶ Ad illud q̃ qõ 19
obj̃citur·q̃ in deo mouemur ꝛc·intelligendũ est q̃tuz
ad tertiũ modũ essendi in deo·scz p conseruationẽ·De
us enim cõseruat in nobis vitam z operationẽ z essen
tiam·z quantũ ad hoc intelligit dictũ illud verbum·
¶ Ad illud qõ obj̃citur·cui⁹ ratione res dicunt i deo
vita ꝛc·dicendũ q̃ ratiõe potẽtie z noticie simul·quia 20
ista duo cõcurrunt ad rationẽ exemplaris·Nõ em̃ est
exemplar de⁹ nisi eoꝝ que cognoscit z potest·¶ Ad il/ 21
lud quod obj̃citur q̃ res in illo exemplari repsentant
vt sunt·dicendũ q̃ verũ est·tamen nõ oportet q̃ ratio
repsentationis sit talis omino quale est repsentatum·
sicut supra ostẽsum est·z ideo sicut corporaliũ est ydea
spiritualis·ita nõ viuentiũ viuens·¶ Ad illud quod 22
vltimo queritur·quare magis dicunt res esse in deo vi/
ta q̃ alia·dicendũ q̃ q̃uis pdictum verbũ multas ha/
beat expositiões quo dicit·quod factũ est in ipso vita
erat·tamẽ specialiter circa hoc verbũ considerãda est
veritas dicti·z ratio dicendi·Ueritas dicti vt dicit au
gustin⁹ est q̃ omnes res facte a deo·vel etiã possibiles
fieri·habent rationes p quas intelligunt·que quidẽ ra/
tiones viuere dicunt quia sunt in substãtia viuẽte fm
q̃ viuens·z sunt etiã ratio intelligẽdi·qui est act⁹ vite
z ideo in artifice creato dicuntur viuere·sed in deo ñ
tantum dicuntur viuere·sed etiam ipsa vita·Quia
ipsa ratio cognoscendi est ipsa intelligentia·t Ratio
autem dicendi fuit hec·Cum em̃ res habeant esse i deo
z in vniuerso·z diuersimode·quia aliquas ꝓprietates
habent fm existẽtias in mũdo que nõ cõperiũt eis fm
q̃ sunt i deo·ideo nõ solũ dixit·qõ factũ est in ipo erat·
sed vita·vt omnes ille cõditiones excluderent·Creatu
re em̃ in mundo habẽt esse corporale·variabile et cor/
ruptibile·Quoniã em̃ vita est actus spiritualis z con
tinuus·fluens ab ente quieto z sempiterno·Dicitur est
q̃ res sunt in deo vita·vt p spiritualitatẽ excludat cor
porcitas·per quietẽ variabilitas·per sempiternitatẽ
corruptibilitas· ¶ Questio II d

Utrum res sint in deo verius q̃ in vniuerso siue in ꝓ/

prio genere. Et q verius sint in deo videtur p Augustinum. v. sup Gen. ad litteram. Omnia prius q̄ fierēt erant in notitia facientis. & vtiq; ibi meliora vbi eterna. vbi veriora. & incōmutabilia. ¶ Item vnumqdq; sicut se habet ad esse. ita ad cognitionē. sed creature verius cognoscunt in deo q̄ in proprio genere. ergo & verius sunt in deo. ¶ Item omne qd̄ est in aliquo. est in eo per modū eius in quo erat. sed deus est in infinituz nobiliori mundo. ergo in infinituz nobilior et verior modo sunt res in deo q̄ in vniuerso. ¶ Item nobilis & verius est esse vite q̄ viuentis. sed omnia viuūt in deo vt supra monstratū est. non aūt in genere proprio. ergo &c. ¶ Contra. Verius est res vbi est simpliciter. q̄ vbi est solū fm quid. sed in deo solum dicit esse fm qd. quia nō sequitur. asinus est in deo. ergo asinus est. sz in proprio genere sunt simpliciter. ergo verius. ¶ Item verius est res vbi est fm principia intrinseca & priora. q̄ vbi est in principio extrinseco & remoto. sz res in mundo sunt fm principia intrinseca. in deo autem vt in principio extrinseco. ergo &c. ¶ Item verius ē res vbi est fm propriā entitatem. q̄ vbi solū fm similitudinem. sed in deo est homo & lapis & alia fm similitudinem. ergo &c.

23 ¶ R°. dicendū q triplex est existentia rerū. sz in exemplari eterno. & in intellectu creato. et in ipso mundo. In exemplari eterno & intellectu creato sunt res fm similitudinē. In ipso mūdo fm entitatez propriam. Quando ergo querit in quo sint verius. hoc dupliciter potest queri. aut ita q fiat cōparatio eiusdem rei ad se fm diuersum modum existendi. vt sit sensus. vbi lapis verius habet esse? vel cuz est in cognoscente. vel producente. vel cū est in se. & hoc modo cōcedendū est q verius est vnaquaq; res in proprio genere q̄ in deo sicut probant rationes ad hoc inducte. Alio modo potest fieri cōparatio rei ad suam similitudinē. vt sit sensus questionis. quid habet esse verius & nobilius. vtrū ipsa res vel eius similitudo. & hoc modo simpliciter cōcedendū q similitudo rei verius & nobilius esse habet in deo q̄ ipa res in mundo ratione eius qd̄ est quia est ipe deus. & cōcedende sunt rationes ad hoc inducte. ¶ Adhuc. similitudines rerū in intellectu creato verius & nobilius habent esse q̄ res in vniuerso. vt dicit Aug°. in tri. nō ratione eius q sunt. sed ratione eius in quo. quia sunt nobiliori & spiritualiori modo similitudines in intellectu cognoscente q̄ sint ipse res in mundo cōtente. & sic patent rationes ad vtrāq;

24 partē. ¶ Tamen ad illud argumentū quod fit de comparatione esse ad cognoscere. dicendū q illud generaliter intellectū. q res ibi est verius vbi verius cognoscitur nō habet veritatē. Contingit em̄ cognoscere qd̄ nō est. & ideo sicut ad cognosci nō sequit esse. ita nec ad vere cognosci vere esse. nec ad verius cognosci verius esse. Quādo ergo dicit q vnūquodq; sicut se habet ad esse. ita ad cognitionē. hoc intelligit. quia eadem principia que sunt principia essendi. sunt etiā pncipia cognoscendi. sed tamen principia cōferunt esse p seipsa. sed cognitionem nō conferunt p se sed per suas similitudines.

¶ Tertio loco est questio de tertio articulo. sz generalitate existentie rez in deo. Et circa hoc querūt duo. Primo queritur mala sint in deo. Secundo vtrum in deo sint imperfecta fm q hmōi.

¶ Questio I c

¶ Q̄ mala nō sint in deo. videtur. Aug°. de libe. arbi. in tantū res recte vituperant. inquātū earz vituperator artem iqua facta sunt videt. vt hoc in eis vituperet qd̄ in arte non videt. Si ergo vituperant quantū ad malicias siue inquantū mala. et hoc modo non vident in deo. ergo hoc modo non sunt in deo. ¶ Item omne qd̄ est in deo est ex ipso & p ipsum. vt dicit Augustinus & magister in littera. sed mala nunq̄ sunt ex deo. nec per deum. ergo nec in deo. ¶ Item omne qd̄ est in deo. aut est sicut in principio producente. aut sicut in exemplari exprimente. aut sicut in cōseruante. sed constans est q deus nō est principiū producens mala. nec etiā cōseruās. ¶ Item nō est exemplar exprimēs. quia ratio exēplaris attenditur fm assimilationē. sed dei ad malum nulla est assimilatio. ergo mala nullo modo sunt in deo. ¶ Item quāto aliquid melius est. tanto magis distat a malo. sed deus est optimus quo nihil melius potest cogitari. ergo tanta distantia differt. quanta nulla maior potest cogitari. sed magis distat a malo. quod nec habet veritatē malicie nec similitudinem. q̄ qd̄ habet saltem similitudinē. & in quo nullo modo est malum. q̄ in quo aliquo modo est. ergo &c. ¶ Contra. Oīe qd̄ cognoscitur ab aliq̄ d̄ est sua cognitio est in illo tanq̄ in cognoscente. sed deus cognoscit mala. quia ea punit & reprobat. & deus est sua cognitio. ergo mala sunt in deo. Minor patet. maior similiter. quia omne cognitum est in cognitione. si ergo idez est cognitio & cognoscens. ergo si est in cognitione. et in cognoscente. ¶ Item omne quod cognoscit in aliquo est in illo in quo cognoscit. sed mala cognoscūtur in deo. ergo sūt in deo. Probatio minoris. Mala cognoscūtur a deo constat. aut intra se. aut extra. Non extra. hoc cōstat. quia diuinus aspectus non exit extra. tunc em̄ indigeret alio ad cognoscēdū. restat ergo q intra se. quia angeli cognoscunt mala in deo. Unde Augustinus sup Gen. ad litteram. Angeli vident in illo bona vestra que eis placent. et mala vestra que eis displicent. ¶ Item omne quod cognoscit in aliquo. & non per accidens. est aliquo modo in illo sicut in exemplari. sed mala cognoscuntur a deo sed non p accidens. quia nihil per accidens cognoscit. sed omnia per se. ergo mala sunt in deo. ¶ Item omne quod cognoscitur ab aliquo nō p priuationē. cognoscitur p similitudinē & ydeam. sed in deo non cadit cognitio per priuationē. quia nulla potest in illo exemplari esse priuatio. cū sit purus actus. ergo si cognoscit mala. non cognoscit per priuationē sed similitudinem. sed similitudo est ydea in deo. ergo mala habent ydeam in deo. ¶ R°. dicendum q mala 25
a deo cognoscūtur. non tamen in deo existunt fm q mala. quia sic loquūtur in proposito. ideo inq̄ cognoscuntur. quia sicut rectū est iudex sui & obliqui. sic summa veritas & lux & actus est ratio cognoscendi. nō tantum veritatē & lucem & actum. sed etiam obliquitatez. tenebram & priuationē. Unde lux seipsam & tenebram cognoscit. Non sunt autē mala in deo. quoniam illa dicuntur esse in deo ad que cooperatur deus scōm aliquod genus cause. & maxime fm genus cause formalis & exemplaris. malū autem non habet deum p causa & pro exemplari. quia malū ratione malicie dicit solum priuationem. exemplar autē scōm q huiusmodi dicit assimilationem. Hinc est q nec malum nec falsitas habet ydeam in deo. suum autē oppositum est assimilabile. Unde cum vno & eodem cognoscat deus bonum & malum sibi oppositum. bonum cognoscit scōm rationem assimilationis. et ideo bonum est in deo vt exemplari & vt cognitum per se et per modum positionis. Malum autem cum cognoscatur a deo. non habet in ipso ydeam. ideo non est in deo. q̄uis sit in dei cognitione. Quia q̄uis cognoscatur a deo. nō tamen cognoscitur per ydeam sui. Sed boni cuius

est priuatio. ꝛ ideo dr cognosci p accidēs ꝛ ppuationē
26 Ad illud ergo quod obꝫcitur. ꝙ malū est in dei co/
gnitione. ꝛ cognitio est deus. igit ꝛc. dicendū ꝙ hic est
fallacia fm accidēs. cuius em idem sit cognitio dei qđ
deus. tamen aliud cōnotat. sicut potentia ꝛ sapientia.
Unde sicut nō sequit est in dei noticia. ergo ꝛ in poten
tia. immo est ibi accidens ꝛ cōsequens. sic ꝛ in propo/
sito.
27 Ad illud qđ obꝫcitur. ꝙ malū cognoscit in deo
dicendū ꝙ illud nō sequit. plus em dicit esse in deo. q̄ꝫ
cognosci a deo vl in deo. Cū em dicit aliquid cognosci
a deo. p hoc intelligit ꝙ deus sit ratio cognoscēdi illud
sed cum addit ꝙ hoc sit in deo. significatur ꝙ deus sit
28 ratio cognoscēdi vt exemplar ꝛ per assimilationem. ꝛ
ideo est ibi cōsequens. Ad illud qđ obꝫcit ꝙ cogno
scit non p accidens mala ꝛc. dicendū ꝙ cognosci p ac/
cidens hoc est dupliciter. aut a parte cognoscētis. aut
cogniti. In deo nulla cadit cognitio p accidens a pte
cognoscentis. quia omnia cognoscit seipso. tamē cadit
a parte cogniti. quoniā aliquid cognoscit p similitu/
dinem suā. vt bonū. Aliquid p similitudinē sui oppo/
siti. ꝛ ita est ibi p accidens. nō in discurrendo sz in assi
milando. cum em deus cognoscit malū nō intelligitur
29 assimilari ei sed suo oppositō. Similiter soluenduz est
de priuatiōe. quia cognoscere per priuationem est du/
pliciter. Aut ita ꝙ sit priuatio in virtute cognoscente
sicut cognoscit aliquis silentiū ꝛ tenebrā p aurē ꝛ ocu
lum. ꝛ sic ponit impfectionē. Aut ita ꝙ sit priuatio in
cognito nō in cognoscente. sicut lux cognosceret tene/
bram si haberet vim cognitiuā. sonus silentiū. ꝛ sic co
gnoscit dr. qm est actus purꝰ ꝛ lux ꝛ veritas.

Questio II f

Utrum impfecta fm ꝙ huiusmodi sint in deo. Et vide
tur ꝙ nō. quia mala vt mala nō possunt habere simili/
tudinem cū summo bono. ergo pari ratione cū imper
fecta nō habeant similitudinē cū perfectissimo. nō sūt
in deo. Item illa sola sunt in deo que possunt esse a
deo ꝛ per deū. sed impfecta a deo non sunt. quia dicit
Deute. xxxij. c. Dei perfecta sunt opa. Item specia/
liter obꝫcitur de materia ꝛ passione. diuersitate ꝛ com
positione. Cū em exemplar sub ratione exemplar sit
forma. sit actus purus. ꝛ ita omnino simplex. videtur
ꝙ rationes materie ꝛ passionis ꝛ diuersitatis ꝛ cōpo/
sitionis repugnēt exemplari. ꝛ si hoc. cum nihil dicat
esse in deo nisi ratione exemplaritatis. patet ꝛc. Item
sicut veritas est generalis conditio entiū. ita ꝛ vnitas
sed oppositū veritatis nō habet ydeam in deo. similit
ꝛ bonitatis. ergo pari ratione oppositū vnitatis. sz op
positum vnitatis est multitudo. ergo ꝛc. Contra.
Augustinꝰ ad Henbridiū. quia totū condidit. nō po
tuit ꝛ partiū nō habere rationes. ergo cū partes sb ra
tione partiū sint imperfecte. patet ꝙ habet rationes im
perfectoꝝ. Item omnis cognitio diuina est a priori.
cum ergo in omni creatura prius cadit ratio impfecti
q̄ꝫ perfecti. vt materie q̄ꝫ forme. principioꝝ q̄ꝫ princi/
piati. partiū q̄ꝫ totius. ergo p prius hec cognoscit dr.
ergo si perfecta habēt ydeam in deo. necesse est ꝙ habe
ant etiā impfecta. Item diuinū exemplar exprimit
rem fm totū. alioquin nō perfecte cognosceret sed ma
teria est de rei constitutione. ꝛ imperfectū de constitu
tione perfecti. ergo ꝛc. Item omnis effectus assimi/
latur sue cause aliqua assimilatione. sed minima assi/
milatio sufficit ad rationē exemplaris. ergo omne qđ
est a deo habet ydeā in deo. per quā prius q̄ꝫ fiat ē ex/
emplar in deo. sed materia est a deo. ꝛ passio. ꝛ cōpositio.
ꝛ diuersitas. quia omnia dicūt ens. ergo omnia sūt
30 in deo. Rō. ad hoc dixerunt aliqui. ꝙ impfecta non
sunt in deo. nec cognoscūtur a deo p aliquā ydeam p
priam. sed per ydeam suoꝝ oppositoꝝ vt materia per
ydeam forme. passio p ydeā actus. multitudo p ydeaz
vnitatis. Sed illud stare nō potest. Cum em ista di/
cant entitatē aliquā. et ita veritatē. de necessitate ali/
quam assimilationē habent ad primā veritatē. ꝛ ita ra
tionem exemplaritatis. et ideo necessario sunt in deo
Preterea intelligendū ꝙ cū queritur. vtrū impfecta
habeant ydeā in deo. hoc dupliciter potest intelligi.
Aut ratione ipsiꝰ quod subest. aut ratione imperfecti
onis. Si ratione impfectionis. cū imperfectio sit pri
uatio. ꝛ priuatio non dicat ens nec aliquid a deo. nec
assimilabile. sic nō habet ydeam. Si autē ratione eius
quod subest sicut materia dicit quid imperfectū. ꝛ ma
teria aliquā essentiam dicit. habet ydeam sed non im/
perfectam. Quia sicut non viuentiū est ydea viuens.
ꝛ corporaliū spiritualis. sic temporaliuz eterna. ꝛ im/
perfectoꝝ perfecta. nec tamen malorū est ydea bona.
Unde notandū ꝙ ydea sicut supra dictum fuit in q̄
stione de ydeis. dicit assimilationē extra genus. Pri/
ma autē assimilatio est in ratione entitatis in deo. Om
ne igit quod de se dicit rationē entitatis. siue sit com/
positum siue imperfectū. siue materiale. siue passibile
siue in actu siue in potentia. potest deo assimilari ꝛ p
duci. ꝛ ideo habet esse in deo. Nō autē dicit priuatio/
nem. hoc ipso amittit rationē effectus ꝛ rationem assi
milationis. Et ideo falsitas ꝛ malicia ydeam non ha/
bent. nec sunt a deo nec in deo. Ex his patet ꝙ imper
fecta sunt in deo. patent etiā quesita. Q enim ob/ 31
ꝫcitur de malo patet responsio. quia maluz dicit sim/
pliciter priuationē in eo ꝙ malum. non sic impfectum 32
Ad illud quod obꝫcitur. ꝙ imperfecta non sunt a
deo. dicendū ꝙ imperfecta fm id ꝙ sunt. a deo sunt. li
cet in eis non remaneat imperfectio. quia deus perfi
cit. Ad illud quod obꝫcitur. ꝙ non habent assimi/ 33
lationem. dicendū ꝙ q̄ꝫuis non habeāt in conditioni
bus specialibus. habent tamen in generalibus. et hoc
sufficit. Omnia em habent rationē boni ꝛ pulcri ꝛ en/
tis. Ad illud quod obꝫcitur de oppositō vnitatis. 34
Dicendū ꝙ non est simile. nam vnitas saluatur in mul
titudine. non sic bonitas in malicia. nec veritas in fal
sitate. quia ille sunt priuationes. nō sic autem vnitaſ
priuatio est multitudo. ꝛ ideo patet totum.

Distinctio xxxvij. Quomodo deus est in re/bus ꝛ locis corporalibus.

Et quoniam demonstratū est ex parte quo
modo omnia dicantur esse in deo. Supra
egit magister quomodo omnia sunt in deo
Hic secundo agit quomodo deus sit in re/
bus ꝛ in locis corporalibus. Et quoniā ad esse in loco
ꝛ in re mutabili. sequitur mutatio in eo quod in illo ē
ideo agit de dei immutabilitate. quantū ad locum. in
fra eadē distinctione. Cūq̄ diuina natura ꝛc. Pri/
ma pars habet tres partes. In prima narrat. quomo
do deus est in locis ꝛ in rebus. ꝛ per auctoritates confir
mat. In secunda nititur dictorum aperire intelligen/
tiam. ibi. Quomodo autē deus habitat in bonis. ꝛc.
In tertia ostendit intellectus nostri ad hoc capiendū
insufficientiam. ibi. Ex predictis patet quomodo ꝛ
us vbiq̄ totus est. Prima pars tres habet partes
In prima ostendit modos essendi deum in rebus.

In secunda vero confirmat autoritatibus · q̄ dēus est vbiq̄ p essentiam · ibi · Ne autē ista q̄ capacitatem humane intelligentie ⁊c̄. In tertia ostēdit q̄ dē⁹ in solis sanctis habitat p gratiā · ibi · In sanctis ꝙo etiā habitat in q̄b⁹ ⁊c̄. ¶ Similiē scōa ps in qua recitat dictoꝝ intelligentiā habet tres partes · In pma rōnabiliter manuducit · In secūda stultam rationem excludit · ibi · Sciendū est etiā quia vt ait Aug⁹ · In tertia in admirationē erigit · ibi · Illud quoq̄ mirabile est · Sacramēta eīm diuina magis sunt mirabilia q̄ intelligibilia.

¶ Itē tertia pars in qua ostendit insufficientiā ad cognoscendū quomō dē⁹ est vbiq̄ p essentiā habet tres partes · Primo eīm ostendit q̄ intellect⁹ nostri nō sufficiūt Secūdo excludit eos qui p̄sumptuose soluūt ibi · Quidam tamen immēsa ingenio suo metiri ⁊c̄ · Tertio vero abijcit eos qui irrationabiliter querunt · ibi · Solet etiam ab eisdē queri quomodo dēus ⁊c̄ · Ubi ostēdit q̄stionē eorum esse friuolam ⁊ respōsione indignam.

Ostendit modum essendi deū in rebus · a

DI · XXVII

Et quoniā demonstratū est ex parte · q̄modo oīa dicant esse ī deo · addendū videt hic · quibus modis dicat dē⁹ esse in rebus · si tamē id humana mens · vel ex parte digne valeat cogitare · vel lingua sufficit eloquī

¶ Sciendū est ergo q̄ dē⁹ incōmutabiliter sem per in se exīstens p̄sentialiter · potētialiter · essentialiter · est in oīni natura siue essentia sine sui diffinitione · ⁊ in oīni loco sine circūscriptione · et in omni tpe sine mutabilitate · Et p̄terea in sanctis spiritibus ⁊ animab⁹ est excellenti⁹ · scz p gratiaz inhabitans · ⁊ in homīe xp̄o excellentissime in q̄ plenitudo diuinitatis coꝝpaliter habitat · vt ait apostol⁹ · In eo eīm dē⁹ habitauit; nō per gratiā adoptionis · sed p gr̄am vnionis.

Cor · ij.

¶ Confirmat autoritatibus q̄ deus est vbiq̄ p essentiam. b

Ne autē ista quia capacitatē humane intelligentie excedūt · falsitatis arguere aliqui p̄sumāt sanctoꝝ autoritatib⁹ munienda mihi videnť · Beatus Gregori⁹ sup cantica canticoꝝ inquit · Licet deus cōmuni modo oīnib⁹ rebus insit p̄sentia potētia · substantia · tamē familiariori modo per gratiā dicit esse in illis qui mirificentiā opeꝝ dei acutius ⁊ fideli⁹ cōsiderant · De hoc eīm eodem Aug⁹ · ad Dardanū in lib · de p̄sentia dei : ait · Cū deus sit natura incoꝝporea ⁊ incōmutabilit⁹ vna eterna stabilitate in seipso manēs · tot⁹ adest rebus omnib⁹ ⁊ singulis tot⁹ · sed in quib⁹ habitat · habēt eū pro sue capacitatis diuersitate · alij amplius · alij min⁹ · quos ipe sibi dilectissimū tēplum gratia sue bonitat⁹ edificat · Hylari⁹ quoq̄ ī · viij · libro de trinitate aptissime docet deū vbiq̄ esse · Deus inquit immēse virtutis viuens potestas: que nusq̄ non assit · non desit vsq̄ · se omnē p sua edocet · vt vbi sua sint ipse esse intelligatur · Non autē coꝝporali modo cū alicubi sit · nō etiā vbiq̄ esse credatur · cum ⁊ in omnib⁹ esse non desinat Ambros⁹ in libro p̄mo de spiritusancto · spiritū sanctum probat nō esse creaturam · quia vbiq̄ ē quod est p̄priū diuinitatis · ita dicens · Cū omnis creatura certis nature sue sit circumscripta limitibus · quomodo quis audeat creaturaz appellare spiritū sanctum · qui nō habet circumscriptam determinatāq̄ virtutē · qui ⁊ in omnibus ⁊ vbiq̄ semper est · quod vtiq̄ diuinitatis et dominationis est p̄priū · Idem in eodē · Domini est omnia cōplere qui dicit · Celū ⁊ terram ego īpleo · Si ergo domin⁹ est qui celum implet ⁊ terram · quis ergo potest spiritū sanctum iudicare: dominatōis ⁊ diuine potestat⁹ exoꝝtē q̄ repleuit orbem? Et quod plus est · repleuit ⁊ Jesum totius mundi redemptoꝝē · Ex his alijsq̄ plurib⁹ autoꝝitatibus aperte monstrat · q̄ deus vbiq̄ et in omni creatura essentialiter · p̄sentialiter · potentialiter est ·

Hylari⁹

Ambro.

Hie · xxiij

¶ Ostendit q̄ deus in solis sanctis nō modo est sed etiam habitat per gratiaz · quia non vbicūq̄ est habitat · sed econuerso vbi habitat ibi est. c

In sanctis vero etiam habitat in quibus est per gratiam · nō enim vbicūq̄ est ibi habitat · vbi vero habitat ibi est · In solis bonis habitat q̄ sunt templū eius ⁊ sedes eius · Unde per Esaiā dominus ait · Celum mihi sedes est · terra autē scabellum pedū meoꝝ · quia in electis qui sunt celum habitat deus ⁊ regnat · qui eius volūtati deuoti obtemperāt · Malos vero qui sūt terra · iudicij districtione calcat · Unde ⁊ in lib · Sapie dicitur · Thronus sapiētie anima iusti · quia ī iustis specialius est q̄ in alijs rebus · in quibus tamen omnibus totus est · Quemadmodū anima (vt ait Augustinus in epistola ad Hieronymū · ō oriAug⁹. gine anime) per oīes particulas coꝝporis tota adest simul · nec minoꝝ in minoꝝibus · nec maioꝝ ī maioꝝib⁹ ꝑ tū in alijs intensi⁹ ī alijs remissi⁹ opaī cum in singulis particulis coꝝporis essentialiter tota sit · Ita ⁊ deus cum sit in omnibus essentialiter ac totus · in illis tamen plenius esse dicitur quos inhabitat · id est · in quibus ita est: vt faciat eos templum suuz · ⁊ hi tales cum eo sunt iam ex parte · sed in beatitudine perfecte · Mali vero · ⁊ si ibi sint vbi ipse est qui nusq̄ deest · non tamen sunt cum eo · Unde Augustinus super Johem · Non satis fuit dicere vbi ego sum ⁊ illi sint · ꝑ addidit mecum · quia ⁊ miseri possunt esse vbi et ille est · q̄ nusq̄ deest · Sz bti sunt cū illo qz ñ sūt bti nisi ex eo q̄ cū illo sūt q̄ fruūť eo · ⁊ videt illū sic ē ·

Esa · lxvj

a Mali vero nō sunt cū illo tē Lōtra. Uī male dicere. quia mali sunt in deo. q; in illo viuūt mouent ⁊ sunt. g̃ si nō importat maior conuenientia p̄ q̄ est eē cū aliq̄ q̄ in aliq̄. videt q̄ sic mali dicūt esse in deo. ita debeāt dici esse cuz deo. Jtē q̄ est magis p̄pria. dei est cū malis. vl̄ mali cū deo. videt q̄ hec. mali sunt cū deo. Uñ Aug⁹. i li. ꝯfes. Mecuz eras. ⁊ tecū non erā. loquit̄ p̄ statu p̄cti. Sz̄ ꝯ. cū dic̄ autoritatē in casuali. g̃ videt. q̄ meli⁹ ꝺr̄ hō cū deo q̄ econuerso

Si vis intelligere. q̄ modo habitet require p̄dicta de spūsc̄o.

Ubi habitauit deus anteq̄ esset creatura

1 R⁹. dom. q̄ hec p̄positio cuz dic̄ associationē Jn societate aūt ꝺsiderant duo. scz mutuū auxiliuz ⁊ ꝺformitas voluntatis. Qm̄ g̃ soli boni hñt voluntatē ꝺformē. ⁊ sunt coadiutores dei. ideo ꝺ eis solūmodo ꝺr̄ q̄ sint cū deo ⁊ ecouerso. q; tūc p̄ q̄ē cū. nō dic̄ auctē. Quia vero mali nō ꝺformāt nec auxiliant deo in sua salute. sz̄ ꝺdicunt. ⁊ tñ deꝰ adiuuat eos i multis. ideo dic̄ Augꝰ Mecū eras tē.

b In se habitabat deꝰ tē. ⁊ apō se ē. Uī male dicere. q; p̄positiones sūt distincte. q; trāsitiue. si g̃ deꝰ a se nō distinguit̄ male ꝺr̄ q̄ apō se erat. Si tu dicas q̄ trāsitionē solū dicūt ex tūc ad modum Contra est glo.

a² Mali vero non sunt cum illo vt ceci in luce non sunt cum luce. nec boni ita nunc sunt cū eo vt videant p̄ speciē. ⁊ si sint aliq̄ modo cū eo p̄ fidem.

Ostenditur dictoꝝ intelligentiam aperire. ⁊ rationabilit̄ manuducit. d

Quomodo aūt deus habitet i bonis. ex illis aliquatenꝰ intelligere valebis que supra dicta sunt cū de spiritussancti p̄cessione tpali ageret. vbi (licet ex p̄te) exponitur. Ex parte eī cognoscimus. ⁊ ex parte ꝓpheta mus quomodo spūssanctꝰ habitet in nobis. qui nō sine p̄ce filio inhabitat. Si aut̄ queris vbi habitabat deꝰ ante ex sancti essent? Dicimus quia in se habitabat. Uñ Augꝰ. in li. contra Maximinū. Jn tēplo inq̄t suo habitat deus. scz in sanctis qui sunt templū dei mō p̄m fidē ambulantes. ⁊ tēplum dei erūt aliquando p̄m speciē. qualiter etiam nūc templū dei sunt angeli Sed dicet aliquis. ante ex facere deus celū ⁊ terrā. ante ex facere sanctos. vbi habitabat?

b b Jn se habitabat deꝰ. apud se habitabat. ⁊ apud se est. Non g̃ sancti sic sunt domꝰ dei. vt ea ꝑtracta cadat deꝰ. Immo sic habitat deus in sanctis. vt si ipse discesserit. cadant.

Stultā rationē excludit. e

Sciendū est etiā quia vt ait augustinꝰ in libro ad Dardanum Dici nisi stultissime nequit spiritū sanctum nō habere locum in nostro corpe. q̄n totū anima nostra impleuerit. Stultiꝰ etiā dic̄t angustijs alicubi impediri trinitatē vt pater ⁊ filiꝰ ⁊ spiritussanctꝰ alicubi simul esse nō possint. Uerū illud est multuz mirabili⁹ q̄ cū deus vbiq̄ sit totus. nō tamē in omnibꝰ habitat Quis porro audeat opinari nisi in separabilitatē trinitatis penitus ignoret. q̄ in aliq̄ possit habitare pater ⁊ filius: in q̄ nō habitet spiritussanctꝰ. aut i aliquo spūssanctus in q̄ non habitet pater ⁊ filius. Fatendū est ergo vbiq̄ esse deū p̄ diuinitatis p̄sentiam. ⁊ nō vbiq̄ p̄ inhabitationis gratiā. Propter hanc eī habitationē gratie nō dicimus. pat̄ noster q̄ es vbiq̄. cū ⁊ hoc vez sit. ⁊ qui es in celis. i. in sanctis in quibꝰ est quodā excellentioꝝ modo.

Jn admirationē erigit q̄ deus inhabitatoꝝ est q̄ndā non cognoscentiū eum. ⁊ nō q̄ndam cognoscentiū. f

Illud quoq̄ mirabile ē. Quia vt ait Augꝰ. in eodē deꝰ est inhabitatoꝝ q̄ndā nō cognoscentiuz deū ⁊ nō quoꝝndā cognoscentiū deū. Illi eī ad tēplum dei nō ptinent. qui cognoscentes deū. nō sicut deū glorificāt Ad templū dei ptinent paruuli sanctificati sacramento xp̄i. ⁊ remunerati spiritusancto. qui nondū valent cognoscere deū Ergo quē potuerunt illi nosse. nec habere. isti potuerūt habere ante ex nosse. Beatissimi autem sunt illi quibꝰ est deū habere q̄ nosse. Hic aliquatenꝰ aperit Augustinꝰ c quomodo deus habitet in aliquo. id est. habeatur. cum videlicet ita est in aliquo vt ab eo cognoscatur ⁊ diligatur. c

Quomodo deus totꝰ vbiq̄ sit p̄ essentiam nō potest intelligi ab humano sensu. g

Ex p̄dictis patet q̄ deus vbiq̄ totus est per essentiam. ⁊ in sanctis habitat per gratiā. Cū q̄ superius (licet tenuiter) ostēsum sit qua ratione dicatur habitare in quibusdam. efflagitaret ꝺdinis ratio id etiam assignari quomodo vbiq̄ p̄ essentiam ⁊ totus sit. nisi huius considerationis sublimitas atq̄ immensitas humane mētis sensū omnino excederet. Ut eī ait Chryſ. super epistolā ad Hebꝝ. Sicut multa de deo itelligim⁹ sup. j. Joh. q̄ dicit q̄ apud notat distinctionē patris ad filiū. Rº. dicendū q̄ ⁊ z us nō solū est in creaturis. sed etiaz apō se. Unde Augustinꝰ in libro ꝺfes. deꝰ est in se vt alpha ⁊ o. i mūdo vt creator ⁊ rector in angelis vt sapor ⁊ decor. in liberatis vl̄ electis vt liberator ⁊ adiutor. i reprobis sicut terror et horror. Nō obiicitur q̄ p̄positio dicit transitionē ⁊ distinctionē. dicendum. q̄ q̄tum est de virtute sue significationis. non dicit nisi transitionē quantum ad modum. Qz aut̄ dicit q̄z tum ad rez. h est ratiōe materie siue terminoꝝ q̄ bus additur.

c Quomodo deus habitet in aliquo tē. Videt nō bene dicere. quia habitat in paruulis. qui eum non cognoscunt. ergo non videtur hec ratio ꝺuenies. Rº. ē cognoscere actu. ⁊ cōgnoscere habitu. ⁊ q̄uis paruli non cognoscāt actu cognoscūt tñ habitu. eo q̄ gratiā hñt et habitū ⁊ tutū sic ꝺr̄. i. iij. li. Chryſ.

d Quomodo autem vbiq; sit intellectu non capimus. Videt falsum dicere, quia qđ intelligimus debetur rationi sicut dicit Augustinus. sed habemus rationes q̄ quas scimus deum esse in rebus potentialiter. presentialiter. et essentialiter. Si tu dicas q̄ non comprehendimus q̄ dicuntur de deo. Objicit. q̄ similiter nec alia que dicuntur de deo comprehendimus. ergo non magis de hoc q̄ de supradictis deberet dicere magister. q̄ sit ineffabile. ¶ Rn. dicendum q̄ quedam sunt pure intelligibilia. et talibus non contradicit imaginatio sed deficit Quedaz sunt sensibilia. et talibus sufficit. Quedam sunt q̄dā modo imaginabilia. et q̄dam modo intelligibilia. et talibus frequenter intellectus deficit. et imaginatio ꝺtra dicit et deficit vt cum cogitamus deum esse vbiq;. deum solo intellectu capimus locum autez imaginamur. et q̄m nostra imaginatio extra non capit q̄ aliq̄d creatū sit in pluribus locis. et intellectus claritatē lucis nō aspicit. hinc est q̄ talia nob nō intelligibilia iudicantur magis q̄ alia.

que loqui penitus non valemus. ita multa loquimur que intelligere non sumus idonei. Verbi gratia. Q̄ vbiq; deus est scimus et dicimus. quomō aūt vbiq; sit. intellectu nō capimus. Item q̄ est incorporea quedaz virtus que omnium est causa bonorum scimus. quomodo autē vel que ista sit penitus ignoramus

¶ Excludit eos qui p̄sumptuose soluūt quomodo deus vbiq; sit per essentiā. potentiam. presentiam. b

Quidā tamen immensa ingenio suo metiri p̄sumētes: hoc ita forte intelligendum tradiderunt q̄ deus vbiq; p essentiam esse dicit. non q̄ dei essentia p prie sit in omni loco et oīi creatura. sed quia oīs natura aīz omne qđ naturaliter est. i quocūq; loco sit. per eū habet esse. et omnis locus in quo illud est. Ihūdem etiā dicunt ideo deum vbiq; dici esse p̄ presentiaz. vel per potentiā. quia cuncta loca sunt ei p̄sentia. et que in eis sūt. nec ei aliquid operari cessat Nam et ipsa loca et quicquid in eis est (nisi ipse conseruet) manere non possunt. In eis ergo per substantiā deus esse dicit. (vt aiunt) quia p virtutē. p prie substantie sue facit. vt etiaz loca sint et omnia que in eis sunt. Sed licet hec vera sint que asserunt in explanandis intelligentijs predictoz. in illis tamē verbis quib; dicit deus vbiq; esse per essentiā. plus cōtineri credendum est. quod homo viuens capere non valet.

¶ Objicit eos qui irrationabiliter querūt quomodo de; cuz sit in omnibus rebus essentialiter. non tamen sordibus reruz inquinetur. i

Solet etiam ab eisdem queri quomodo deus substātialiter insit omnibus rebus. et corporalium sordiū inquinationib; non cōtingatur. quod tam friuolum est. vt nec respōsione sit dignum. cū etiā spirit; creatus sordibus corporeis etiā leprosi vel quātumcūq; polluti inquinari non possit. Sol quoq; radios suos siue sui pollutione effundit super loca et corpora. nō solū munda sed etiā immunda ac sordibus fetentia. quoz contactu homines et alie quedam res inficiūtur. solis vero radij impolluti et incōtaminati ea cōtingentes existunt. Non est ergo mirandum. si essentia diuina omnino simplex et incōmutabilis omnia replet loca. et omnibus creaturis essentialiter i est. nec tamen cuiuscūq; rei sordibus cōtaminatur vel cōtingatur. Unde Augustin; in libro de natura boni f Cum in deo inquit sint oīa que condidit non tamen inquinant eū illi q̄ peccant. de cui; etiam sapientia: que attingit a fine vsq; ad finē fortiter dicit. attingit omnia propter suā munditiam. et nihil inquinatum in eam incurrit. Postremo respondeāt: q̄d potius de deo respondendū existiment. vel q̄ nusq; p essentiā sit. vel vbiq;. vel q̄ alicubi. ita q̄ non vbiq;. Sed quis audeat dicere q̄ nusq; diuina essentia sit vel q̄ alicubi et non vbiq; sit. Si enim ita est alicui q̄ non vbiq;. ergo localis est. Est ergo vbiq; tota que continet totum. et penetrat totuz. que nec pro sui simplicitate diuidi. nec pro sui puritate maculari. nec pro sui immensitate vllo modo comprehēdi potest. Unde Augustinus. Deus vbiq; est. cui non locis sed actionibus ppinquamus.

e ¶ Spūs creatus sordibus ꝛc. Videt ꝺtrarius esse ei qđ dr Sapiētie. ir. Corp; qđ corrūpit aggrauat animam Et iterū. aīa contrahit originale a carne et inficit ab illa. Rn. sicut generatō vniuoca est. que est similis ex simili et equiuoca q̄ē rei infectō fm rōnē vniuocā. vt leprosus facē leprosuz et fm rationē eq̄uocā vt infectio generat infectōz ꝓmo mō loquit magister. q̄ aīa leprosi nō est leprosa. scōo modo obijcitur.

f ¶ Cū in deo inquit sint oīa que ꝺdidit nō tñ inquinant eū. Tīr male dicere. q̄ sordes corpales inquinant res corpales. q̄ sordes spūales res spūales? Itē si deus nō inquinant. q̄ videt. q̄ posset dici q̄ de; est i diabolo. qđ est ꝺ omnē vsuz Rn. dom q̄ sicut tangit mgr i lra. sordes corpales nō coinquināt corp; spūale. quia nec cōicāt in materia. nec dependent. vt patet in radio. q̄ nō inficitur fecibus. q̄ nec dependet nec cōicat in trāsmutabili materia. et q̄m de; neutrum habet. ideo non valet illud. Nō 7 obijcitur q̄ deus est in pcoribus dom. q̄ nullū inconueniens eēt dicere. tamē q̄ hoc videbat sonare in ꝺtumeliā. ideo ponenda est determinatio. ratiōe cui; sermonis intellect; sanus appareat. vt si dicat deus in diabolo vel in adultero ꝓtum ad cōseruationē nature.

Aug. de agone xpiano. Timet q̄daz quod fieri nō pōt ne cum carne veritas et substātia dei in q̄tē. et tñ p dicāt istum visibilē solem radios suos p oēs feces et sordes sparge re et eos mūdos et sinceros fuare. Si ergo visibilia mda a visibilib; imūdis cōtingi pñt et nō inq̄nari q̄tomagis intelligibilis et incōmutabilis veritas.

AD intelligentiã huius partis queritur de existẽtia dei vbicz. Et circa hoc tria principaliter q̃rũtur. Primo querit. vtrũ esse vbicz cõueniat deo. Secũdo vtrũ esse vbicz sit proprũ dei. Tertio q̃liter cõueniat deo esse vbicz. Et quantũ ad primũ. quia esse vbicz potest distribuere p omnib rebus. z p omnibus locis. duo querunt. Primo vtrũ deus sit in omnibus rebus. Secũdo vtr̃ sit in omnib locis.

¶ Questio I a

¶ Qd sit in omnib rebus ostendit sic. Pbus in .j. phia. Quãto aliquid simplicius. tãto a pluribus indigetur z in pluribus inuenit. sed deus est simplicissimus in fine simplicitatis. ergo inuenit in omnib. sed nõ repit nisi vbi est. ergo est in omnib. ¶ Itẽ quãto causa potior. tanto vniuersalior. g causa prima est vniuersalissima. sed q̃to aliquid vniuersalius. tanto influit in plura. ergo cum pma causa sit vniuersalissima. influit in omnia. sz omne qđ influit in aliquid est illi psens fm virtutem. nusq̃ em̃ z nunq̃ opatur deus agens. nisi p psentiã virtutis. sz deus p suã simplicitatẽ est idẽ quod sua virtus. cum g virtus dei sit in omnib. z substãtia est in oĩb. ¶ Itẽ hoc videtur p impossibile. quia omne qđ est in vna re limitata. ita q nõ est in alia est limitatũ z artatum. sed hoc est impossibile circa deũ. g non est in vna re q̃n in omnib sit. ¶ Itẽ si deus est in vna re ita q nõ in alia. aut potest esse illa in qua nõ est. aut non. Si non potest. g non est omnipotens. Si potest esse z nõ est. cuz res nõ mutetur. ergo mutari pot. g si deus nõ est in omnib rebus. aut non est omnipotẽs. aut mutabilis. quoz vtrũq̃ est impossibile. ¶ Contra. q̃to aliqd magis seiungit a natura tenebrosa. tãto est imprmixtius z sub nobiliori luce cognoscit. sed deus clarissime cognoscit. ergo marime a natura tenebrosa seiungit. sed oĩs creatura tenebra. ergo deus aut in nullis. aut in paucissimis est reb creatis. ¶ Item q̃to motor magis distat a mobili. tanto sufficientius mouet. Unde sufficientius mouet anima q̃z forma naturalis. z intelligentia q̃z anima. sed deus est motor z opator sufficientissimus. ergo summe distat ab omni mobili. ergo aut in nullis est reb. aut in paucis. ¶ Itẽ oĩs virtus vnita plus est infinita q̃z multiplicata sed diuina virtus est infinitissima. ergo vnitissima. sed q̃to aliquid magis est vnitũ. tanto minus diffusum z in paucioribus repertum. g ꝛc. ¶ Itẽ querit que necessitas est deũ ponere in reb omnib. Videt q nulla ex parte dei. Nobilitat enim in agente q possit agere vbi nõ est. similiter q possit facere effectũ p se stantẽ. alioqn opa dei magis sunt debilia q̃z opa artificũ creatoz. que saluant in esse ipis absentib. Ĵ si nulla necessitas est. videtur ergo esse superfluitas. sed impossibile est in deo esse superfluitatez ergo ꝛc. ¶ Rõ. dicendũ q deus in omnib rebus est. sicut ipe Dauid testatur dicẽs. Si ascendero in celũ tu illic es ꝛc. Necessitas aũt existendi deũ in omnib sumitur tum a pte pfectionis ipsius. tũ a pte indigentie rerum. A parte ipsius. pter summã immensitatẽ. z summã potestatem. z vtriusq̃ ratio est summa simplicitas. Quia em̃ summe simplex est ad nihil artatũ. ideo in omnib inuenitur tanq̃ immẽsum. Quia summe simplex. idõ in infinitũ virtuosissimũ. z ideo virtus eius in oĩb. z virtus idẽ est qđ substãtia. z ideo necesse est q sit oĩbus. Ex parte creature ẽ necessitas. quia creatura habet in se possibilitatẽ z vnitatẽ. z vtriusq̃ causa est. q̃ producta est de nihilo. Quia em̃ creatura est z accepit esse ab alio. qui eã fecit esse cũ prius nõ esset. er h non est suũ esse. z ideo non est purus actus. q̃ habet possibilitatem. z ratiõe huius habet fluribilitatẽ z variabilitatem. ideo caret stabilitate. z ideo nõ potest esse nisi p pntiam eius qui dedit ei esse. Et exemplũ huius aptum est in impssione forme sigilli in aqua. que nõ cõseruat ad momentũ nisi psente sigillo. Et itez quia creatura de nihilo producta est. ideo habet vanitatẽ. z q nihil vanum in seipso fulcitur. necesse est q oĩs creatura sustentetur p psentiã virtutis. z est simile. si quis ponderet corpus põderosum in aere qđ est quasi vanũ. non sustentaret. sic z in proposito. ¶ Ad illud ergo qđ obĵcitur de distantia z pmixtione. dicendũ q tripliciter vnitur quid alicui. Aut fm pntiam tm̃. aut fm psentiam z dependentiã. aut fm psentiã z dependentiã z cõcomitantiã in materia. Primo modo est radius in aere. Secõ modo anima in corpe. Tertio modo liquor in liquore. Qđ primo modo est in aliquo nõ pmiscetur. fimiliter qđ secõ modo est nõ pmiscet propie. sed soluz quod tertio. Et pmo quidẽ modo est deus in rebus nõ secũdo vel tertio. ¶ Ad illud quod obĵcitur de distãtia motoris a mobili. dicendũ q est distantia q abslentiam. z hec impedit z nõ iuuat ad motũ. Et est distantia p independentiã. z hec iuuat. quia q̃to motor pfectior est z absolutior. minus dependet et est sufficentior. z hoc modo distat etiã deus pñs. ¶ Ad illud qđ obĵcitur. q virtus vnita est magis infinita. dicendum q vnitio virtutis que facit ad eius magnitudinẽ. p se attenditur respectu subiecti. p accidens respectu obiecti. Respectu aũt subiecti attendit p subiecti simplicitatem. respectu aũt obiecti p indistantiã a virtute. quia virtus tãto potentior. q̃to subiecto propinquior. Quoniam ergo virtus diuina in substãtia est simplicissima. z nunq̃ a substãtia elongat. ideo in multis est infinitissima. quia vnitissima in multis. vt in vno. vbicz ei est centrũ illius potẽtie. sicut dicit Tremegistus. Qđ vltimo obĵcitur iam solutũ est. quia necessitas ẽ ex parte dei z creature. sicut visum est. ¶ Qđ ergo obĵcitur q agens creatũ vbi non est opatur et effectus p ducit qui sine ipo stat. dicendũ q nõ est simile in deo. nam si attendat hoc in artifice creato. hoc venit ex defecto pfectionis. quia em̃ agens creatũ limitatũ est. et differt a sua virtute. potest opari p virtutẽ vbi nõ est. Rursus. qm̃ agit ex suppositione. z nõ potest in totũ. ideo effectus nõ totaliter dependet ab ipo. deus aũt habet cõditiones oppositas. quia infinitus. z idem est in eo virtus z suba. z totũ producit. iõ nõ est simile.

¶ Questio II b

¶ Utrũ deus sit vbicz localit. i. vtr̃ sit in omnibus locis Et q non. videt Boetius in li. de tri. Deus ita esse vbiq̃ dici videt. nõ q in omni loco. sed q oĩno in loco eẽ nõ potest. ¶ Itẽ hoc pm videt ratiõe. quia sicut vult pbus. Locus ad locatũ magis cõparat in rõne forme q̃z in ratiõe alterius generis cause. sed deus est forma excellentissima. ergo respectu eius nulla est forma. g nullus locus. ¶ Itẽ alia ratione videt. quia quadruplex est conditio loci in respectu ad locatũ. s. continere. salvare. mensurare. z terminare. Continet vt vas. Mẽsurat vt quãtitas. Saluat vt natura. Terminat vt finis. sed deus fm nullã hãz conditionũ cõparat ad locum. g ꝛc. ¶ Itẽ prima z pria passio essendi in loco. est dimensio. g qđ magis recedit a dimensione. minus est in loco. z qđ maxime minime. z qđ oĩno recedit nullo modo est in loco. sed deus est hmõi. g ꝛc. ¶ Contra. Iere. xxiij. Celũ z terrã ego implebo. sz oĩne qđ est in loco ipm implẽdo est in loco fm q locus. ¶ Itẽ hoc videtur ratiõe. quia loci fm q locus est indigentia

ad locatum vt ab ipso repleat. sed oīnis creatura vanitas. vanitas aūt nō implet nisi p veritatis p̄sentiam. ergo ad hoc q̄ locus repleat necesse est dēū adesse. ꝫ h̄ posito ponit dēus esse in loco vt locat̄ est. ¶ Itē maior est indiuisio formе ad materiā q̄ locati ad locū. sed forma nō vnit materie nec p̄manet nisi p dei p̄ntiam. ergo multo min⁹ nec locatū loco. sed q: p dei p̄sentiā forma vnit materie. d⁹ est in qualibet re vt natura. ḡ cū p dei p̄sentiā vniat̄ z saluat̄ locatū in loco. deus est i loco vt est locus. Itē est p̄ntia z simultas fm locū. z fm tempus. ꝫ dēus p̄fectissime est p̄s cuilibet rei. ḡ fm locū z tps. sed que sunt p̄ntia fm tps. sunt in eodē tpe ergo z illa q̄ sunt p̄ntia fm locū sunt in eodē loco. si ergo deus est p̄s oīi loco. d⁹ est in loco. nō tm̄ vt ē res sed etiā vt est loc⁹. ¶ R⁹. dicendū. q̄ tripler est cōditio fm quā cōparat̄ locatū ad locū. Una fm quā excellit. z hec est p̄rietas saluatiōis. Sic em̄ locatū indiget loco. z locus cōplet ei⁹ indigentiā. z seruat naturam. z fm hanc p̄rietatē sola corpalia sunt in loco. nō autem spūalia. q: nō recipiūt influētiā a loco corporeo. Alia ē p̄rietas fm quā locatū equat̄ z proportionat̄ loco. et hec est p̄rietas cōmensurationis. z fm hanc ꝺditionē p̄rie corpalia sunt i loco. quia illa sola sunt cōmensurabilia. vnde circūscribunt. spūalia aūt min⁹ proprie. Nā nō sunt cōmensuratiua respectu partiū. fūt tamē diffinitiua respectu tot⁹. Tertia est cōditio fm quaz locatū excellit locū. videlicet q̄ p sui p̄ntiam replet et suppler indigentiā loci. Locus em̄ sine locato p̄uatus est z indigēs. sicut ꝺcauitas oculi sine organo. Quoniam ḡ dēus ad nullā creaturā cōparat̄. nec fm rationez inferioritatis. nec equalitatis. sed superioritatis z excellentie. deus nō est in loco q̄tū ad p̄mā z secundā p̄rietatem. ꝫ solū q̄tū ad tertiā. s. q̄ p p̄ntiam suppler loci i digentiā. Nā locatū p p̄ntiam replet distātie vacui/ratē. deus aūt p p̄ntiam replet vacuitatē essentie. z illa quidē sine hac esse nō potest. ¶ Ex his patet resp̄sio ad obiecta. Nā ratiōes p̄bantes dēū esse in loco vt est locus p̄cedunt fm tertiā conditionē. vt patet. ratiōes vero ad oppositū fm p̄mā z secundā. scz saluationis z terminationis.

Quæstio I c

Onsequēter quantū ad secundū articulū querit. vtrū esse vbiq̄ sit p̄rium dei. Et q: p̄rium est q: soli cōuenit z semp. ideo q̄tū ad hoc duo querunt. Primo vtrū esse vbiq̄ ꝺueniat soli deo. Secūdo vtrū ꝺueniat ei semp siue ab eterno.

¶ Quæstio I

Q: soli deo ꝺueniat videt. Aug. in li. de simbolo. Ubiq̄ esse dēū. est deū esse. ꝫ nulli creature ꝺuenit dēū esse. immo h̄ est dei p̄rissimū. ḡ nulli creature cōuenit esse vbiq̄. ¶ Itē Amb. in li. de spūsancto. cū oīnis creatura certis sue nature sit circūscripta limitib⁹. esse vbiq̄ z in omnib⁹ reb⁹ dei ꝑtutis est. z dñationis est p̄rius ¶ Itē hoc ipsum videt rationc. quia oīs creatura p se existens z in se. est hoc aliq̄d. ꝫ oīne q̄d est hoc aliq̄d ē singulare. z oīne singulare est hic z nūc. z nihil tale natum est esse vbiq̄. ḡ soli⁹ dei est esse vbiq̄. ¶ Itē conditio ista qua dēus est vbiq̄ ꝺuenit deo ratiōe sue immēsitatis. ꝫ immēsitas est p̄rietas soli⁹ dei q̄ nulli creature p̄t ꝺuenire. ḡ nec esse vbiq̄. ¶ Cōtra hoc obiicit de vniuersali. qm̄ vniuersale est sp z vbiq̄. z tamē non est d⁹. Si tu dicas q̄ est vbiq̄ respectu suoz singulariū z nō simpliciter. obiicit tūc q̄ aliq̄d est vniuersale cui⁹ singularia sunt vbiq̄. z impossibile est aliq̄d fieri q̄d nō sit ei⁹ singulare vel in singulari. vt h̄ vniuersale. ḡ est vbiq̄. ¶ Itē obiicit de numero q̄ est i omnibus entib⁹. z nihil potest fieri in quo nō sit numer⁹ z p̄terea in omnib⁹ entib⁹ est vn⁹ numer⁹. ḡ cū numer⁹ non sit d⁹. esse vbiq̄ nō est p̄rium soli⁹ dei. Si dicas q̄ nō est ibi tot⁹ ꝫ fm p̄tē. obiicit de voce que est i auribus diuersoz tota z in toto aere. esto q̄ vox esset ita magna q̄ p totū mundū audiret. tūc esset vbiq̄ tota z vna p/latio. q: si multe. cū infinite sint p̄tes aeris. z vox sit i qualibet p̄te. tūc ḡ infinite sunt voces actu. q̄d est impossibile. ¶ Itē obiicit de aīa que est in qualibet parte animalis tota vt supra monstratuz est. esto ḡ q̄ fieret animal gigānteū ita magnū quasi tot⁹ mūdus. tūc aīa esset vbiq̄. ḡ q̄ nō sit. h̄ est p̄ter d̄fectū corpis z nō sum. Si dicas q̄ esset in pluribus tanq̄ in vno loco. vñ nunq̄ vna aīa est nisi in vno corpe. obiicit de corpe x̄pi q̄d totum z integrū est in diuersis altaribus distinct⁹. ¶ Itē obiicit p rationē. Cū em̄ de natura singular⁹ sit esse hic z nūc. tm̄ alicui dat d⁹ semp esse vt angelis. ḡ pari ratiōe alicui dabit esse vbiq̄. ¶ Itē si aliqua duo inseparabiliter sunt vnita. vbicūq̄ est vnū z altez. ꝫ humana natura z diuina in x̄po inseparabiliter sunt vnita ḡ vbi est diuina. z humana. ꝫ diuina natura est vbiq̄ ḡ z humana. z sic tē. ¶ R⁹. dōm q̄ esse vbiq̄ sic dicūt sancti. cōuenit soli deo p̄rie z singulariter. ita q̄ nulli 16
ꝺuenit alij. nec intelligi p̄t ꝺuenire si recte intelligat. Nā dēus h̄ esse vbiq̄ ita q̄ ex p̄te dei intelligit idēptitas z totalitas. ex p̄te loci pluralitas z vniuersalitas. Per ꝺditionē idēptitatis excludit vniuersale. quod q̄uis sit in omnib⁹ singularib⁹. tm̄ fm aliū z aliud supositū. z ita numeratū. Per ꝺditionē totalitat⁹ excluditur numer⁹. Nā q̄uis numer⁹ sit vbiq̄. tm̄ fm aliā z aliā partē. Per ꝺditionem pluralitatis a p̄te loci excludit spūs creatus. q̄ q̄uis sit in pluribus partib⁹ corporis. nō tm̄ in oīnib⁹ nisi vt vnitis. Per cōditionem vniuersalitatis excludit corp⁹ x̄pi sub sacro. q̄d q̄uis sit in pluribus nō tm̄ est in oīnib⁹ nec esse p̄t. q: h̄ solum ꝺuenit ei sub sacramento. z ita patet p̄me instantie. ¶ Qđ tm̄ obiicit de voce intelligendū q̄ generatio sen/ 17
sibiliū in medio est p diffusionē. vnde nō numerat vox sicut nec lux nisi ad numerationē susceptibilis. vñ q̄t sunt aures tot sunt voces. q̄m̄ vox in aere erat multiplicabilis z non multiplicata. z ideo patet q̄ nec tota vbiq̄ ante numerationē sicut nec lux diffusa. nec eadē vox post numerationē. z ideo exemplū de existētia vocis nō est multū simile deo. ¶ Ad illud q̄d obiicitur. q̄ 18
deus dat sempiternitatē. dōm q̄ tā esse vbiq̄ q̄ sp importat q̄ndā infinitatē. z infinitas sempiternitatis. ē infinitas durationis. que est fm potentiā. z hec non repugnat creature. q: nō impedit durationē creature. eē finitā actu. z infinitā potētia. z ideo oīni durationi creature necesse est aliq̄d adūci. Sz esse vbiq̄ dicit immēsitatē actu. q: importat simultatē loco:. z h̄ repugnat creature. z iō nō potest ei oīno cōicari. cōicat tamē fm possibilitatē creature fm q̄ p̄ticipat mai⁹ z minus de natura spūalitatis. Nā nihil est oīnino spūale nisi solus d⁹. sicut dic̄ Aug⁹. de mo. eccl̄ie. Sol⁹ d⁹ est ico/poreus. q: omnia replet. Creature aūt quedā sunt spirituales p abstractionē. vt vniuersale z numer⁹. et ita possunt esse in pluribus p̄ter cōmunitatem ad plura. z ita fm sui plurificationē. Quedā spūales sunt p sepa/rationē a materia corpali. vt aīe. z iste sunt in pluribus tamē nō multiplicatis. Quedā aūt spūales p vnionē. vt corpus x̄pi est cibus spūalis aīe. q̄uis sit verē corpus z ideo quasi est mediū inter animā z deum. z iō incōtū cibus plus sapit naturā spūalitatis. z ideo est in pluribus. vt sunt plura loca. nō tamē in oīnibus. q: ratio

19 cibationis nō se extēdit ad oīa. ⁊ sic patet quare sub sacramēto est in pluribꝫ. ¶ Nō obijcit de inseparabiliter vnitis. soluendū est p interemptionē. cū alterꝫ excedit alterꝫ. vt patet in genere ⁊ specie. ¶ Nō obijcit p vnionem homo est dꝰ. dicendū q̄ hoc intelligit̄ p cōmunicationē ideomatū. Similiter ⁊ esse vbiq̄ conuenit p ideomatum cōmunicationē.

¶ Questio II d

¶ Vtrū esse vbiq̄ conueniat deo sp siue eternalit̄. Et q̄ sic videt. q̄ sicut semp se habet ad tps. ita vbiq̄ ad locum sed ante oīne tps deus fuit semp. ḡ ante oīne locū fuit deꝰ vbiq̄. ¶ Jtē p̄tū dei essentiali ei cōuenit q̄s p̄ria passio alicui subiecto. sed p̄ter necessariā conuenientiā passionis ad subiectū distributio suppositoꝝ includit distributionē tempoꝝ. vñ dici de omni est. qđ non est in quodā sic in quodā nō. nec aliq̄n sic. aliq̄n nō. sed ī quolibet ⁊ semp. ergo similiter hoc qđ est vbiq̄ includit sempiternitatē. ergo esse vbiq̄ semp cōuenit deo. ḡ ab eterno ¶ Jtē res sunt in deo ⁊ deus in rebꝫ. sz res sūt in deo ab eterno. ḡ a relatiuis cū dicantur hec adeqūentiā. deus est in rebus ab eterno. sz nō nisi in oīnibꝫ. ergo ⁊c. Si dicas q̄ nō dicunt correlatiue. Cōtra. cuz dicit deus est in rebꝫ. non significat respectꝰ nec dependentia dei ad res. sed rez ad deū. ergo nihil aliud est dicere deum esse in rebꝫ. q̄s res esse in deo. ¶ Jtē si dꝰ nō fuit vbiq̄ ab eterno. ⁊ fuit. ergo fuit alibi q̄s vbiq̄. et modo est vbiq̄. ergo mutauit locū. ḡ in deo cadit mutatio. sed h̄ falsuz. ergo primū. Si tu dicas q̄ mutatio est in cōnotato. Cōtra. cum dr deus est in loco. non notatur effectꝰ. sz solū dei p̄sentia. ḡ videt q̄ fm hoc nō significet mutatio in cōnotato. sed solū ī ipso deo. restat ergo p impossibile q̄ deus est vbiq̄ eternaliter. ¶ Cōtra. vbiq̄ p̄supponit vbi. ⁊ vbi p̄supponit locū. ⁊ locuz non est ponere nisi ex tpe. ḡ ⁊ deū esse vbiq̄ non est ponere nisi ex tpe. Jtem bñ sequit. deus est vbiq̄. ergo est in celo. ergo destructo psequente destruit̄ ⁊ antecedēs. sed ab eterno nō fuit in celo. ḡ ⁊c. ¶ Item bene seq̄tur. deus est vbiq̄. ergo in ista domo. sed ista domus nō fuit nisi ex tpe ⁊ post initiū tpis. ḡ ⁊ esse vbiq̄. ¶ Rō. di-
21 cendū q̄ esse vbiq̄ dupliciter potest accipi de deo. sic ⁊ esse semp. Uno em̄ modo semp importat diuinam ūmensitatē fm durationē. ⁊ sic idē est qđ eternitas. ⁊ cōuenit deo eternaliter. Alio modo connotat simultatē rē/poris. ⁊ sic cōuenit ei a principio tpis. Sic esse vbiq̄ vno modo importat p̄sentialitatē diuine immēsitatis q̄ quā est p̄ns omni ei qđ est. siue sibi siue alij. ⁊ sic idez est esse vbiq̄ qđ deū esse immēsum. ⁊ sic conuenit deo eternaliter. ⁊ fm hoc p̄cedit p̄ma ratio. Alio modo p̄out cōnotat locū creatū siue rem. ⁊ sic conuenit ei ab initio rerum ⁊ locoꝝ. p̄ter cōnotatū. ⁊ cōuenit semp. ⁊ ad hoc est p̄priū q̄ cōuenit soli ⁊ semp vno modo. licet non eternaliter. sicut etiā est in demonstratiuis. ⁊ sic procedit secūda ratio. Et iste modus accipiēdi deū esse vbiq̄ est vsitatior. ⁊ fm hūc modū cōuenit ei eternaliter.

22 ¶ Nō vero obijcit cōtra hoc q̄ cōueniat eternaliter p suā conuersam. Dicendū q̄ nō est sua cōuersa. Cum em̄ dicit q̄ res sunt in deo. si hoc intelligit̄ ratione exēplaritatis. nihil cōnotat actu. sed cū dicit deus esse in rebꝫ cōnotatur aliqđ creatū. ¶ Nā nihil est in deo qđ non est ergo si deus est in rebꝫ ⁊ locis. res ⁊ loca sunt non ens tamen fm se bene est in exemplari tamq̄ in principio. Unde hec. deus est in rebꝫ. nō est cōuersa huiꝰ. res sūt in deo. sed hec. deus est erēplar rez. ⁊ vtraq̄ est p̄a eternaliter. Et huiꝰ. deus est in rebus. cōuersa est. res continentur a deo ⁊ seruant̄ ab ipo. ¶ Ad illud qđ obijcitur. q̄ si deus nō fuit vbiq̄. ⁊ modo est. ḡ est mutatus

Dicendū q̄ non sequit. q. hoc nō est p̄ter mutationez dei sed rez. ¶ Nō obijcit. q̄ vbiq̄ nō cōnotat effectum 23
sed solū p̄ntiā. dicendū q̄ p̄sentia importat habitudinem ad duo. s. eius q̄ p̄sens est. ⁊ cui est p̄ns. ⁊ iō p̄t esse inceptio ratiōe rei cui p̄sens est. non noui effectꝰ.
¶ Nō obijcit ad oppositū. p̄cedit fm qđ vbiq̄ connotat locū creatū. ¶ Nō tamē vltimo obijcit. non valet. 24
immo est ibi fallacia accidētis. sicut hic. Iste triangulus incipit habere tres. nō ergo oīnis triangulus semper habuit tres. quia non fuit distributio de tribus vt nunc sed vt simpliciter ⁊c.

¶ Questio III

Tertio loco principaliter queritur ō tertio articulo. sc̄z qualiter deus sit in rebus. Et circa h̄ duo quer̄untur. Primo querit vtrū deꝰ sit in omnibus rebus equaliter siue vniformit̄. Secūdo q̄rit quibus modis ⁊ qualiter deus sit in rebus.

¶ Questio I c

¶ Qꝫ sit vniformiter. videt. quia sicut dicit p̄hus. Prima causa se vno modo habet ad omnia. licet oīnia nō habeāt se vno modo ad ipam. sz oīnia in deo sunt vniformiter. quia sunt vita ⁊ creatrix essentia. ergo multo fortiꝰ deus in oīnibꝫ rebꝫ est equaliter ⁊ vniformiter.
¶ Jtē qđ est vbiq̄. totū est equaliter ⁊ vniformiter. sz deus cū sit simplicissimus est vbiq̄ totꝰ. ergo equaliter ⁊ vniformiter est in oīnibus rebꝫ. ¶ Jtē vnicuiq̄ rei intima est materia ⁊ forma. sz forma nō vnit̄ materie. nisi mediāte appetitu. appetitus aūt totū habet ab cētia. sed h̄ nō posset nisi p̄ dei p̄sentiam. ḡ deus magis est intimus oīni rei q̄s sua forma. sed forma vnicuiq̄ rei ē summe intima. ḡ deus intimior intimo cuilibet. sed qđ habet esse intimo est vniformiter. ḡ ⁊c. ¶ Jtē hoc ostēditur p impossibile. q. si deus nō est equaliter in rebꝫ. ergo cū magis intime est in vna q̄s in alia. ḡ in aliqua non est sume intima. ergo aliqđ est in re intrinsecuz in quo nō est deꝰ. ergo deus nō est in omni qđ est. sed hoc est impossibile. ḡ ⁊ p̄mū. ¶ Sed cōtra. oīne qđ recipit in aliquo. est ibi p modū recipientis ⁊ nō recepti. sz creature nō sunt equaliter capaces dei. ergo nō est equaliter in eis deꝰ. Jtē sicut se habet intellectus ad p̄mam lucē. sic ens ad p̄mā essentiā. ⁊ viuēs ad p̄mā vitaz sed maior intellectus magis p̄ticipat diuinā lucē. ḡ perfectius ens ⁊ p̄fectius viuēs diuinā essentiam ⁊ vitā ergo p̄fectius deꝰ est in vno q̄s in alio. ¶ Jtē existentia dei in rebꝫ. est cōseruatio rez. sz nō omnes res equaliter cōseruant̄. ergo nō est equaliter in oīnibꝫ. ¶ Jtē cū deꝰ sit vbiq̄. solū dicit habitare ī iustis. sed hoc nō esset. si equaliter ⁊ vniformiter esset in oīnibꝫ. ḡ ⁊c. ¶ Rō. ad 25
p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū. q̄ deū esse in rebus dupliciter potest intelligi. Uno modo vt idē sit quod esse p̄sentē cuilibet rei. nō cōnotādo effectum. ⁊ sic vniformiter est in oīnibꝫ rebꝫ. eo q̄ intimꝰ est cuilibet rei ⁊ summe p̄sens. ⁊ totus in qualibet re. Alio modo potest cōnotare effectū. sicut artifex dicit in artificio esse p cōnotationē effectus ⁊ p impressionē sue similitudis ⁊ sic cū vni creature plus det q̄s alij. magis est ī vna q̄s in alia. Et hoc potest esse dupliciter. s. extensiue q̄tum ad ea q̄ habēt esse diuturnꝰ. vt in corpe incorruptibili plꝰ q̄s ī aīa sensibili. Uel ītēsiue q̄tū ad ea q̄ hūt ēe nobilius. vt in anima sensibili q̄s in corpore incorruptibili Uel vtroq̄ modo. vt in aīa rationali q̄s in corpe corruptibili. ¶ His visis patēt obiecta ad vtrāq̄ partem. Procedūt em̄ his duabꝰ vijs vt patet. (exceptis duabus primis) ad vtrāq̄ partē. ¶ Quod em̄ obijcitur q̄ 29
deus vniformiter se habet ad omnes res. si intelligat vniformitas ex tpe diuini esse. verū ē. Si aūt itelligat

ex parte effectus falsum est. Quoniã deus vniformiter
& stabiliter existẽs cetera mouet & multos & varios ef/
fectus producit & efficiendo diuersa in rebꝫ facit q res
nõ se habeãt vniformiter ad ipm. Cũ ergo cũ dr deus
esse in rebꝫ. vno modo cõnotat effectus. alio modo nõ
ideo vno modo procedit q sit vniformiter. alio mõ non
Similiter ecõuerso cũ dr. omnia sunt in deo. Uno mo/
do potest cõnotari effectꝰ. sicut patet in ꝑdestinatione
& reprobatiõe. & sic nõ est vniformiter. Alio modo nõ
cõnotat effectꝰ. & sic vniformiter. ¶ Qz obijcit iteruz
ad oppositũ. q omne qđ recipit est ꝑ modũ recipientis.
dicendũ q verꝫ est. vbi receptũ dependet a recipiente.
vt species a ꝓtute cognoscente. in ꝓposito autẽ non sic
est. Unde diuina essentia existẽs in re non accipit mo
dum rei. & sic patet illud.

¶ Questio II f

Quibus modis & qualiter sit deꝰ in rebꝫ. Et assignat
magister duplicit modos existẽdi deũ in rebꝫ. Et vnũ
modũ accipit ab Aug. de ꝑsentia dei ad Dardanũ q dic
q aliter est deus in omnibꝫ creaturis. aliter in sanctis
aliter in xpo ꝑ vnionẽ. Aliũ modũ accipit a Grego.
q dicit sup. v. Cañ. q deus est in rebꝫ tripliciter. s. po/
tentionaliter. ꝑsentialiter. & essentialiter. Querit q de
distinctione. sufficiẽtia. & ordine istoꝝ modoꝝ. Et ob
jcitur ꝓtra assignationẽ Aug. Aut em accipiunt mo
di illi quantũ ad diuinã substam. aut cõtũ ad creaturã.
aut cõtũ ad effectꝰ. Si cõtũ ad effectus. cũ innumera/
biles sint. innumerabiles sunt modi essendi Si quan
tum ad creaturã suscipientẽ. cũ solum dupler sit susci/
piens. s. natura & volũtas. videt q tm duo sint modi.
scz ꝑ naturã & ꝑ gratiã. Si quantũ ad dei substantiaz
cum in ea nõ cadat diuersitas. erit tm vnus modus.
¶ Item sicut gratia est effectꝰ supadditus nature. ita
operatio miraculosa. q sicut in habentibꝫ gratiã est alit
deus cõ in nõ habentibꝫ. ita & in re in qua operatur mi
raculose. vt in asina Balaã erit alio modo essendi.
¶ Item sicut gratia gratũfaciens est supra naturam.
ita gratia gratis data. vt ꝓphetia. ita etiam pena &
gloria. ergo cũ ista differant genere & specie. debẽt ꝑm
hoc diuersi modi essendi distingui. ergo nõ distinguit
magister sufficienter. ¶ Itẽ obijcitur cõtra assignatio
nem Grego. aut em illa assignatio est ꝑm effectus aut
conditiões & ꝓprietates dei. Si ꝑm effectꝰ. tunc cuz
essentia nullũ cõnotet effectum. non deberet poni. Si
ꝑm cõditiones dei. sed non tm est dei potentia sed etiã
sapientia & volũtas. ergo videtur q insufficienter assi
gnet. ¶ Item videt esse ꝓpositeratio in ordine. Nã ꝑm
rem & rationẽ intelligendi essentia ꝑcedit potentiam.
& potentia ꝑntiam. ergo male ordinat. ¶ Item ꝙboz
incultatio videt. q in deo idem est potẽtia. essentia. et
ꝑsentia. querit ergo distinctio. ¶ Rꝰ. dicendũ q assi/
28 gnatio Augustini respicit diuersitatẽ modoꝝ essendi
deum in rebꝫ. sed assignatio Grego. respicit cõditiões
modoꝝ essendi Ubicũq em deꝰ sive ꝑ naturã. sive per
gram. est essentialiter. potẽtialiter. ꝓsentialiter. Di
uersitas aũt modoꝝ essendi accipit penes diuersitatẽ
effectuũ. & nõ qualemcũq. sed solũ trimembrẽ. Quidã
em est effectus ꝑm quẽ cõparat res ad deũ per moduz
existentis. & hi omnes cõtinent sub modo nature. exten
so nomine. Quidã ꝑ modũ redeũtis. & hic est effectus
gratie inchoate vel ꝙsummate. vel glie. & cõtũ ad hunc
est scõs modꝰ essendi. Quidã est effectꝰ ꝑm quẽ cõpa/
rat creatura ad deũ vt ꝓpriꝫ & hic est effectꝰ vnionis
in qua vniunt in vnitate ꝓsone creatura & creator. vt
homo & deꝰ. Qm g tres sunt modi effectuũ. ꝑm qs crea
tura diuersimode cõparat ad deum. ideo tm tribꝫ modis
dicitur esse in rebus. Et primus qui attendit quantũ
ad exitum assimilat lince recte. Secũdus quantuz ad
reditum linee reflexe. Tertius quantũ ad perfectionẽ
assimilatur circulo. Et primus quidẽ modus similis
est linee. secũdus quia includit primũ similis est superfi
ciei. tertius quia vtrũq similis est soliditati. Et ideo
optime dicit apostolꝰ Col. ij. q in christo tota diuini
tas habitat corporaliter. est em perfectissime in eo. q
est ad modũ circuli que est figura perfecta. & ꝑ moduz
altitudinis que est quantitas perfecta. ¶ Et his pa/
tet sufficientia & distinctio. & solutio obiectorum. Assi
gnatio autẽ beati Gregorij accipit quantũ ad conditi
ones modoꝝ essendi. in his ei tribus circumloquitur
beatus Gregoꝛ perfectionẽ modorũ existendi deum
in omnibus in quibꝫ est hoc modo. ¶ Aliquid enim 29
est in aliquo ꝑm ꝓsentialitatis indistantiã. vt cõtentũ
in cõtinente. vt aqua in vase. Aliquid ꝑm virtutis in
fluentiã. vt motor in mobili. Aliquid ꝑm intimitatis
existentiam. vt illud qđ est contines intra. vt anima i
corpore. & omne quod ꝓfecte est in re. necesse est esse cõ
tum ad hanc triplicẽ conditionem. & hoc modo est de/
us. Et ideo dicit esse potentialiter. ꝓsentialiter. & essen/
tialiter. quia ꝑm ꝓsentialitatis indistantiam. ꝑm vir/
tutis influentiã. ꝑm intimitatis existentiã. & sic patet
distinctio. sufficientia & ordo. Quoniã ꝑm rationẽ in
telligendi cõditiones iste se habent ꝑ additionẽ. & ideo
bene ordinat beatus Grego. primo ꝓsentialiter &c.
Aliqui tamen huiusmodi conditiones volunt distin
guere penes substantiã. virtutẽ. & operationẽ. sz licet
modus existendi essentialiter respõdeat substantie. et
potentialiter virtuti. tamen ꝓsentialiter principaliẽ
non respõdet operationi. nã ꝓsens est aliquis alicubi
etiam si non operet. Aliqui accipiunt penes genera
causarum. Sed nec illud videtur cõueniens. quia es/
sentialiter consistere non cõnotat genus causalitatis
Aliqui penes trinitatẽ vestigij. scz modum. speciem.
& ordinem. sed omnia hec precedit essentia ꝑm rationẽ
intelligendi.

¶ De dei immutabilitate cõtum ad locum.

Quoniã diuina natura veraciter & essentialiter
supra ostẽdit magister qualiter deus sit in lo
cis & in rebus omnibꝫ. & quoniã ad existentiaz
in loco sequit circũscriptibilitas & locabilitas in crea
tura locata. ideo intendit hic a deo has cõditiones re/
mouere. Et dividit hec pars in duas. In prima ostẽ
dit deum incircũscriptibilẽ & immutabilẽ. In secunda
vero concludit ꝑ auctoritates confirmat. ibi. Fatea/
mur itaq diuinaz naturam &c. ¶ Prima pars habet
quattuor partes. In prima ostẽdit q immobilitas & i
circumscriptibilitas cõuenit deo. In secunda ꝫ remo
uet a natura angelica & omni natura creata. ibi. Spi
ritus vero creatus quodãmodo &c. In tertia ponit
opinionẽ quorundã qui dicunt spiritus creatos non
moueri loco nec esse locales. ibi. De mutatiõe vero lo/
ci &c. In quarta suam cõclusionem infert q solus spi/
ritus increatus est incircũscriptus. ibi. Sunt ergo spi
ritus creati &c. ¶ Item secũda pars in qua suã resu/
mit conclusionẽ vt addat habet tres partes. In ꝑma
concludit ꝑdeterminata. et auctoritatibus confirmat.
In secunda vero mouet oppositionẽ et soluit illam. ibi
Ad hoc autẽ solet opponi. In tertia breuiter epilogat
ꝑdeterminata & ostendit rationẽ situs ꝓsentis capli
ibi. Jam sufficiẽter demonstratum est.

31 a Neq; dimẽ sionẽ hz sic̃ cor/ pus tẽ. videtur male dicere. ꝗa dr Ephe. iij. vt possitis cõphen dere cuz oĩbus sanctis q̃ sit lon gitudo latitudo tẽ. t glosa expo nit illud de deo. R⁹. mgr loquit̃ ꝓprie ad lr̃am. sz ap̃s loquit̃ me/ thaphorice. Uñ multiplicit̃ ex/ ponunt̃ illa. In deo eñ longi tudo est lõgani/ mitatis. latitu/ do charitatis. sb limitas miseri/ cordie. t profundũ iusticie siue sapi entie. q̃tũ ad rei iudicia.

Quib⁹mo dis aliq̃d dicatur lo cale vel cir cumscripti bile.

32 b Mouet etiam ꝓ tps t locũ creaturã corpa/ lem. Uidet̃ ma/ la ista diuisio au gustini. Dño q; a pho ponit̃. nul la mutatio scõm tps Et iterũ sua diuisio nõ videt̃ sufficiẽs. q; phs ponit sex species mot⁹. R⁹. dõm. ꝙ fm phm oĩs spẽs motus ad hũc duplicẽ mo tũ reducunt̃. scz ad motũ ad situ. t ad motũ ad for mã. Aug⁹. aut̃ motũ ad situ in/ telligit ꝙ motuz fm locũ q̃ est en tis cõpleti t pfe cti. siue de inota tione circa q̃lita tem siue ꝓpieta/ tẽ subeaten⁹ q̃ ad situm est. nisi pariter sit ad for mã. Motũ aũt ad formã q̃ sub/ diuidit̃ ꝙ quilꝫ spẽs cõphendit sub mutatõe fm tps. ꝓpter hoc ꝙ de se dic̃ mensuraz variabilem t rei variabilis. Uñ

Spũs creatus fm alt̃ modu nec localis nec circum scriptibilis est. fm alt̃ vero e Corp⁹ vero oĩno lo/ cale t circũ scriptibile est. deus il localis t ĩ circumscri ptibilis.

Aug⁹.

Ostẽdit ꝙ imobilitas t icir cũscriptibilitas ꝓuenit deo. k

Lũꝫ diuina natura veraciter t essentialiter sit in oĩi loco t ĩ oĩi tpe. nõ tñ mouet̃ ꝓ loca vl ꝓ tpa. nec tpalis nec localis est. Localis non est. qr penitus nõ circũscribit̃ loco. qr necita est ĩ vno loco ꝙ nõ sit in alio. a Neq; dimensionẽ hz. sic̃ corp⁹ cui fm locũ assignat̃ ꝓncipiũ. mediũ t finis. t añ. t retro. dextra t sini stra. sursum t deorsum. qõ sui i terpositiõe facit distantiã circũ stãtiũ. Duob⁹ nãq; his modis dicit̃ in scriptura aliq̃d locale si ue circũscriptibile t ecõuerso. scz vel qr dimẽsionẽ capiẽs lõgi tudis. altitudinis. t latitudinis distantiã facit ĩ loco. vt corpus Uel qr loco diffinit̃ ac determi nat̃. qñ cũ sit alicubi. nõ vbiq; inuenit̃. qõ nõ solũ corpi. sed etiã oĩi creato spũi ꝓgruit. Omne q̃ corp⁹. oĩi mõ locale est.

Remouet illocalitatẽ t icir cũscriptibilitatẽ a natura angelica t oĩi natura creatura. l

Spũs vo creat⁹ qdammodo ẽ localis t qdammõ nõ est local. Localis quidẽ dr. qr diffinitiõe loci terminat̃. qñ cũ alicubi ꝑsens sit tot⁹. alibi nõ inuenitur Mõ aũt ita localis est. vt dimẽsionẽ capiẽs. distantiã in loco fa ciat. Diuina ꝙ sola essentia om nino illocalis t incircũscriptibi lis est. q̃ nec locis mouet̃ aliq; modo. s. vel determinatõe finita. vel dimẽsione suscepta. nec tpibus. s. affectu t cognitione. his eñ duob⁹ modis. s. loco vl tpe fit mutatio creature. q̃ lon ge est a creatore. Uñ Aug⁹. su per Geñ. De⁹ inqt oĩnipotens incõmutabili eternitate. volũ tate. veritate spidez. mouet ꝓ tps creaturam spũalẽ. b mouet etiã ꝓ tps t locum creaturã cor poralẽ. vt eo motu naturas q̃s cõdidit administret. Cũ ꝙ tale aliq̃d agit. nõ debem⁹ opinari eius subam qua de⁹ est tpibus

b

locuꝫq; mutabilẽ. siue ꝓ tpa t lo ca mobilẽ. cuz sit ipe t interior oĩi re. qr in ipo sunt oĩa. t exte rior oĩi re. qr ipe est sup oĩnia. t antiquior oĩb⁹. qr ipe idez est añ oĩa. t nouior oĩb⁹. qr ipe idẽ est post oĩa. s. post omniũ iitia. Ecce hic apte oñdit̃ ꝙ nec locꝫ nec tpibus mutat̃ vl mouet̃ de us. c Spũalis aũt creatura per tps mouet̃. corpalis vo etiaz ꝓ tps t locũ. Mutari aũt ꝓ tem pus est variari fm qualitates ĩ teriores vel exteriores q̃ sunt ĩ ipsa re que mutat̃. vt qñ susci pit vicissitudinẽ gaudij. dolor scie. obliuionis. vel variationẽ forme. siue alicui⁹ qualitat̃ ex teriozis. Hec eñ mutatio que fit fm tps. variatio est q̃litatuz que fit in corpali vel spũali crea tura. t iõ vocat̃ tps.

Ponit opinionẽ quorundã qui dicũt spũs creatos nõ mo ueri loco nec esse locales. m

De mutatiõe vo loci magna ĩ ter cõquirẽtes disceptatio ver satur. Sunt eñ qui dicũt nul lum spm̃ aliq; modo posse muta ri loco. ab oĩi spũ locũ vniuer saliter remouere volẽtes. q̃niã fm dimensionẽ tm̃ t circumscri ptionẽ locũ ꝓstare asserũt. atq; id solũ esse locale vel in loco eẽ dicũt. qõ dimensionẽ recipit. et distantiã in loco facit. Et hi dicunt Aug⁹. sensisse mutationẽ tpis tm̃ spũali creature tribuẽ tem. loci vo tpis corporee. Sz vt supra dixim⁹. dupliciter dici tur res esse localis vel circum scriptibilis. scz vel qr dimensio nẽ recipit. t distantiã facit. vel qr loci termino diffinit. quorũ vtrũq; ꝓuenit corporee natu re. alteꝛ vo tm̃ spũali. Mã vt su pra dixim⁹. corpalis creatura ita est localis vel circũscriptibi lis q̃ determinat̃ diffinitiõe loci. t q̃ dimensionẽ recipiens di stantiam facit. Spũalis vo tm̃ diffinitiõe loci ꝓcludit̃. cũ ita sit alicubi q̃ nõ alibi. Sz nec dimẽ sionẽ recipit. nec distantiam in

c

omnẽ mutati onez que est fm ꝓpeta/ tes rei abso/ lutas t intri/ secas. siue fm q̃litates cor/ porales. siue fm spũales. vt sunt affe/ ctiones ĩ aĩa/ bꝫ. ipe vocat mutationem fm tps. t ita patz rõ diui/ sionis t suffi cientia.

Quid sit mutari fm tempus

c Spũalis aũt creatura ꝓ tps mouet̃. Uidet̃ falsuz dicere. qr spi ritualis crea tura mẽsurat̃ euo. cũ sit ꝑ petua. ergo si mouet̃. nõ ꝓ tps mouet̃ sed ꝓ euũ. Itẽ intellect⁹ an/ gelic⁹ ẽ extra mis sic vult phs. q̃ intelli git in instãti pari ratiõe t afficit̃. non q̃ in tpe. Ꝓtete rea. tps ꝓ pri us est mensu ra motus pri mi mobilis. q̃ illud solum mensurat̃ tẽ/ pore qõ sub/ iacet illi mo/ tui. sz tale nõ est angel⁹ nec eius mot⁹. q̃ tẽ. R⁹. ad p/ sens notãdũ ꝙ temp⁹ vno mõ dr ꝓprie t sic dic̃ men surã rei mu/ tabilis in qn tum mutabil̃ tm̃ subrõe cõ/ tinui. et q̃niã motus primi mobilis ẽ mo tus maxime euidẽs t pri/ nuus int̃ om nes. iõ tps b mõ dr ꝓprie eẽ

Aug⁹. videtur ꝓ dicta ꝓ se facere dicunt R⁹. ad q̃ stionẽ

33

in ꝓmo mobili. sicut i sbecto in q̄ ꝓmo est & in quo ꝓmo apparet. Alio mō dicit tps mēsura cuiuslibet rei mutabilis fm q̄ mutabilis. siue mouеat instanta nee siue continue. & sic non tm̄ est i motu ꝓmi mobilis & in his q̄ ei subiacēt sz etiam i oīm̄ creato circa q̄ accidit variatio. & sic est in angelis Et p hoc patēt ob
34 iecta. Q̄ō em̄ obiicit de euo dicendum q̄ euū est mēsura angelorum q̄tū ad eē sb/stātiale q̄ō ē i/uariabile & i/coꝛruptibile. sz tps q̄tum ad ꝓpꝛietates q̄ variantur. & quedaz subito. q̄dam successiue. sic̄ ptz in angel'. p naturā paulatim intrēdi aliquā affectionē. & sic patent cetera.
Esa. vj. d In duo/
35 bus sapiētib⁹ quoꝝ alter altero tc̄. Uidetur falsum dicere. q̄ eadez sapia est i duob⁹ neq̄ maioꝛ neq̄ mīoꝛ q̄ sapia est accidens & q̄litas sapiēt'. & accidēs p substantiā numerat. q̄. dom q̄ ad h̄ voluerūt aliq̄ dicere. q̄ eadē sapiētia creata esset in duobus loco facit. q̄ si multi essent spiritus hic. nō eo coangustarent locū. quo min⁹ de coꝛpibus ꝓtineret. Jōq̄ Aug. attribuit mutationē loci coꝛpi. nō spūi. quia licet spūs trāseat de loco ad locum. nō tm̄ ita vt dimensionib⁹ circūscript⁹ interpositiōe sui faciat distantiā circūstantiū sicut coꝛpus.

¶ Cōclusionē suā infert ex p̄dictis q̄ spūs creati sunt locales & circūscriptibiles q̄ammodo Spirit⁹ vero dei omnino incircumscriptibilis. n

¶ Sūt q̄ spūs creati i loco & trāseunt de loco ad locū. & q̄āmodo locales & circūscriptibiles. ꝑ non oīm̄ eo mō q̄ creature coꝛporee. Spūs aūt increat⁹ q̄ deus est. in loco quidē est. & i oīm̄ loco. ꝑ oīno illocalis & incircūscriptibilis. Unde Beda sup Lucam ait. Cū ad nos angeli veniunt. sic exteri⁹ implēt misteriū. vt tm̄ añ deū interi⁹ ꝓtemplationē assistāt. q̄ & si angel⁹ ē spūs circūscriptus. sum⁹ tamen spūs q̄ de⁹ est. incircūscriptus est. intra quē currit angelus q̄cūq̄ mittat Ecce hic ꝺoꝛ q̄ spūs angelic⁹ circūscriptus est spūs aūt q̄ de⁹ est i circūscript⁹. Alibi etiā Amb. distantiā ostēdens inter spm̄ increatū & spm̄ creatū. dic̄ seraphim ꝺ loco ad locū trāsire. inq̄ens ita in li. de tri. dixit Esa. q̄ missus ē ad me vn⁹ de seraphin. Et spūs q̄dez sanct⁹ ꝺoꝛ missus. ꝑ seraphim ad vnū. spūs ꝺo ad omnes. Seraphim mittit in misterio. Spūs opat ministeriū. Seraphim de loco ad locū trāsit. Q̄ō em̄ complet oīa. ꝑ ipe replet a spū. Hic apte oīdit q̄ angeli q̄ammodo locales sunt.

¶ De⁹ est vbiq̄ sine locali motu. q̄ō cū repetitione supioꝛum ꝓfirmat autoꝛitatib⁹. o

Fateamur itaq̄ diuinā naturā ꝓ immēsitate sui nusq̄ deesse. eāq̄ solā oīno illocalē. & oīno incircūscriptibilē. nullo ꝓcludi loco. ꝑ a fine vsq̄ ad finē attingere. nō tm̄ spaciosa magnitudine nec locali motu. ꝑ immēsitate atq̄ immobilitate sue essentie. Unde Aug⁹. ad Dardanum ait. Q̄ō q̄si spaciosa magnitudine opinemur deū ꝙ cūcta diffundi sicut fum⁹ aut lux ista diffundit ꝑ poꝛi⁹ sicut⁹ in duob⁹ sapienti ꝺ bus q̄ alter altero coꝛpe grandioꝛ est. ꝑ sapiētioꝛ non est. vna sapia est. nec est in maioꝛe maioꝛ. nec i minoꝛe minoꝛ. nec minoꝛi vno q̄ in duob⁹. ita de⁹ sine laboꝛe regēs & ꝓtinēs mundū. in celo tot⁹ est. in terra tot⁹ & in vtroq̄ tot⁹. & nullo ꝓtēt⁹ loco. ꝑ in seipo vbiq̄ tot⁹. Idē q̄ supꝑ. ait. Ad xp̄m dei ꝓtinet n esse in pte. ꝑ vbiq̄ esse ꝙ seipm. Hec em̄ est sapia dei q̄ attingit a fine vsq̄ ad finē foꝛtit. non tm̄ motu locali. ꝑ immobilitate sui velut si moles aliq̄ saxea impleat aliquē locū. ꝺoꝛ q̄ attingit a fine illi⁹ loci. vsq̄ ad finē. cum tm̄ altez nō deseraꝛ altez occupādo. Q̄ō q̄ habet motū localē x̄p̄m illud & sapia illa solida est & vbiq̄. Ex p̄dict⁹ i notescit q̄ deus est ita vbiq̄ ꝙ essentiā q̄ nec spaciosa magnitudie diffundit nec vno deserto loco alīū occupat. q̄ localē motū nō h̄z. Jōq̄ Aug⁹. volēs ꝓscindere a dei puritate oēm localē motū & localem circūscriptionē. poti⁹ dicit oīa esse in illo q̄ ipm eē alicubi. nec tm̄ ipm esse locū q̄ nō est in loco. in li. lxxxiij. q. ita inquiēs. De⁹ nō alicubi est. q̄ō alicubi ē ꝓtinet loco. q̄ō ꝓtinet loco. coꝛpus ē. de⁹ aūt nō est coꝛp⁹. nō q̄ alicubi ē. & tm̄ q̄ est & i loco nō ē in illo sunt poti⁹ oīa q̄ ille alicubi. nec tm̄ ita i illo vt ipe sit loc⁹. Loc⁹ em̄ in spacio ē q̄ō lōgitudine & latitudie & altitudie coꝛporis occupat. nec de⁹ tale aliq̄d est. & oīa q̄ in ipo sunt. & loc⁹ nō est. nec i loco ē. Loc⁹ tm̄ dei: ꝑ ipropꝛie ꝺoꝛ tēplū dei. nō q̄ eo ꝓtineat. Jd aūt nihil melius q̄ aīa mūda intelligit. Ecce h̄ dic bus sapiētib⁹. & boc dāt intelligere. q̄ duas suppositiōes. Una est q̄ spēs rei in aīa nō differāt q̄ eēntiam a re extra. Aug⁹. Alia suppositio est q̄ eandē rem nosse p̄nt duo sapiētes. sc̄z vnuz enunciabile. q̄ō dictū ē singula/re. & h̄ vltimum nō indiget ꝓsuasione. sed pus q̄ spēs in aīa non differat a re extra fm essentiaz oīdūt sic. q̄ per eadē res cognoscit q̄ q̄ res h̄z eē si q̄ ꝓ formā suaz h̄z esse. ergo & cognosci. & forma rei p̄e est in aīa. & cū intellect⁹ sit sciēs q̄ illam foꝛmā. & contingat aliq̄s duos omnino idē scire et cogitare. illa nō est tm̄ p̄a forma. sz etiaz vna. Et q̄ h̄ vez sit ꝓsuadent q̄ h̄ q̄ si foꝛma ꝑt fm̄ q̄titatē cōsimilē formā i materia ꝓduce/re. & seipam facere i aliena materia. q̄re nō est si/mile in aīa. que habilioꝛ est ad recipiendū. vnde & h̄ dicūt sensisse Aug⁹. vñ dicunt q̄ sapia nō est ad modū alia rū ꝓpetarum. Sz hec positio ꝛeuiat ab Aug⁹. q̄ Aug⁹. vult & alīj sancti q̄ esse in pluribꝫ oīno distinctis nō cōuenit vni & eidē creature nisi per miraculū. & ideo positio ista sup falsum fundat & fundata ē Quia si ꝑfitas alīus eēt in aīa. q̄re nō diceret aīa eē alīus

Et itez si eēt veritas adhuc ñ esset eadē·q; nulla forma cum generat se·generat te oīno candē·sz de necessitate pluri ficat eēntia ī generāte ⁊ generato·pterq; ī deo·⁊ iō nō valet ad ꝓpositū. Et iō secūd⁹ mod⁹ dicendi ē q; Aug·itelligit ō sapia ī creata·q; est ī sapiēribꝫ ⁊ attingit vbiq; ꝓpꝑ sui mūdicā. Sz cū augu·intēdit ponere exēplū ī creaturꝫ·nō videtur adhuc ꝫ esse ꝑm eius ītellectū. Et itez ipe dic·q; ipa sapia ē eēntialis ī duobꝫ q; sūt eēntialiter sapiētes·ñ aūt ī aliqs·g; videt loq; de habitu. Et iō est tert⁹ mod⁹ q; ipe loq; de vnitate ꝓ cōformitatē. Sz illō adhuc ñ est sufficiēs dictū·q; tūc maior eēt ī duobꝫ q; ī vno·sicut pz ī duobꝫ diuitibꝫ q; sūt ī deū nō esse ī loco·ꝫ itelligēdū ē deū nō esse ī loco localit·sz q; nec circūscriptiōz nec localem motū habet.

¶ Oppositionē mouet ⁊ soluit q; videt ꝓbari q; de⁹ mutetur loco. p

Ad ꝫ aūt solet opponi sic·Quotidie fiūt creature q; añ nō erāt ⁊ ī eis de⁹ ē·cū añ nō esset ī eis·est g; vbi añ nō erat·iōq; mutabilis eē videt·ꝫ licet ⁊ticdie incipiat eē in creatur ī qb⁹ añ nō erat·q; ille nō erāt·ꝫ tñ fit sine sui mutatiōe·qlit ī mūdo cepit esse quē fec·tñ sine mutabilitate ⁊ silit desinit esse ī qb⁹ añ erat sine sui mutatiōe·nec tñ ipse deserit locū·ꝫ loc⁹ desinit eē.

¶ Epilog⁹ ꝑdeterminatoz vbi oñdit rationē sit⁹ presentis capituli. q

Jā sufficiēter demōstratuz esse videt quō oīa dicāt esse in deo ⁊ de⁹ ī oīb⁹·quā disceptationez q̄si incidēter suscepim⁹·q; id videbat postulare res circa quaz nō versabat sermo·Dissereba-mus ei de scīa siue sapīa dei·et cū docerem⁹ deū scire oīa·q̄situ est vtr ꝓpr cognitiōz quā ō oīb⁹ hz·dicerent oīa esse ī deo an alia rōne ꝫ diceret scīptura huī⁹ g; q̄stionis occasio ī ꝓmissam nos deduxit disputationē·

diuitibꝫ ꝙformes ⁊ eqles. ꝓpr ꝫ di- 36
cēdū q; silitudo siue intētō in aīa hz ꝓpri ad aīam ī q; est·⁊ ad illud cui⁹ est·⁊ q̄m oīa hz ab eo cui⁹ est ⁊ ad illud ōr·iō silitudies vniuersi ī aīa hz plurib·q; vnā ⁊ eandē vitatē ducūt ⁊ tñ vna q̄tuz due·hinc ē q; p cōparatōz ad illō cui⁹ sunt habēt vnitatē nec mai⁹ sunt due q̄z vna·similit nec sapia. Sz ī cōparatiōe ad alias que p illas cognoscūt hñt pluralitatē·⁊ pl⁹ sunt due q̄z vna·et iō ptz q; nō potest poni oīno simile·q; res differūt intētōe siue silitudine·ī iō aūt in q̄ ñ differt patēs ē q; vn⁹ pt eē ī multꝫ·⁊ sic patēt cēa obiecta.

HO itelligētiā hꝫ ptis duo ꝓncipalit querūtur. Primo qrit de circūscriptibilitate siue locabilitate dei. Scō de mutabilitate spūs angelici p locū. hec eēm duo ꝓsequit ī lra. Quātū ad ꝑmū articulū q; runt tria. Pmo qrit vtr de⁹ sit localit intra locum Scō vtr sit mutabil de loco ad locū. Tertio vtrū sit sepabilis a loco. siue sit extra oēm locum.

¶ Questio I g

Qr de⁹ sit localis oñdit hꝫ mō. Esse ī loco ⁊ eē locatū conuertunt·sz de⁹ est ī loco vt ī pcedētibꝫ ꝓbatū est. g; de⁹ ē locatū·sz esse locatū est locale·g; de⁹ est local. ¶ Jtē qđ est ī vno loco tm locale est·g; si pl⁹ pñt oīa loca q; vnū ⁊ magꝫ sapit natura rei qđ hz esse ī tota q; qđ ī pte hz. multo magꝫ est locale qđ ē in oī loco·sz de⁹ est ī oī loco q; vbiq;·g; videt maxīe esse local. ¶ Jtē de⁹ est vbiq;·g; hic·sz qđ ꝫ est·est ī loco determinato·⁊ qđ est ī loco determinato ē locale·g; ⁊c. ¶ Jtē de⁹ est ī loco aliq̄ determinato·aut g; fm totū·aut fm ptē. Si fm ptē·g; hz ptē ⁊ ptē qđ est ī cōueniēs. Si fm totū·sz qđ fm totū ē in aliquo cōꝑhendit ab illo·⁊ qđ cōꝑhendit ab aliq̄ loco determinato·ē locale·g; de⁹ ē local. ¶ Cōtra. Magr in lra·local nō est q; pcnit⁹ nō circūscribit loco ¶ Jtē rōe ꝓbat sic. Nihil ōr tpale nisi qđ excedit a tpe. Talia cīm in tpe sunt coruptibilia·g; nihil ōr locale·nisi qđ excedit a loco·sz de⁹ nō excedit a loco·g; ⁊c. ¶ Jtē loc⁹ est accīs·g; nō denoīat illō nisi ad qđ cōpat vt accīs·sz ad deū non ꝓt cōpari vt accīs·g; nō denomiat deū·g; de⁹ ñ est local. ¶ Jtē loc⁹ est q̄ntitas ꝯtinua diuisibil·punct⁹ aūt est ꝓncipiū q̄ntitat indiuisibile·g; magꝫ conuenit cū deo punctus q; loc⁹ q; tū ad ꝓprietates·sz de⁹ nō ōr pūctual nisi ī ꝓpe ⁊ falsē·g; nō dz dici local. ¶ Rē. dōm q; loca- 37
les ōr qđ seq̄t leges loci·sic tpale qđ seq̄t leges tpis. Leges aūt loci sunt q̄tū ad actū ꝯtinēdi·mēsurādi·saluādi·termīandi·fm q; loc⁹ se hz ad locatū p modū ipartientis·⁊ locatū se hz ad l·cū p modū suscipientis. Et q̄m de⁹ sic est pñs loco vt nihil ab eo oīno recipiat·sz solū ei⁹ indigētiā supleat·⁊ext loco ꝫtutem ꝯtinēdi·⁊ locato ꝫtutē replēdi·hinc ē q; de⁹ nullo mōdo dicēdus est localis·sic dic mgr in lra·⁊ rōes ad ꝫ iducte ꝙcedende sūt. ¶ Ad illō g; qđ obīcit·q; eē in loco ⁊ eē locatum ꝙuertunt·dōm q; ꝙuertūt rōe materie circa ipm corpus·tñ rōe ꝫtus vocabuli ñ. Nā ꝫ determīatio ī loco ad ꝫ qđ hēat ꝫtitatē locutio·ñ exigit nec ponit nisi pñtialitatē ⁊ indistātiā·sz eē locatū poīt ambitū ꝯtinētiā·eē locale ponit idonēitatē ad ꝓprietates loci ⁊ indigētiā aliquā·⁊ iō ꝫ ꝙcedit de⁹ ē ī loco·q̄tuis aliq̄d hēat ī ꝓpetat·ꝓpr ꝫ q; hec ꝓpositio in vtri portare ꝯtinētiā ambitē·sz hec ē magr ī ꝓpa·de⁹ est locat⁹·⁊ adhuc ista ē pl⁹ ī ꝓpa·de⁹ est local·⁊ iō nō ē recipiēda sz exponēda ¶ Ad illō qđ obīcit·qđ est ī vno loco ē locale·dōm q; illō ē q; loc⁹ supercellit ipm locatū. Vñ illō determīat ⁊ diffinit·sz q̄n ē in oīb·ipm supercellit oīa loca·⁊ iō sup ꝫ non tm pñt oīa loca·q̄tū pt vn⁹ loc⁹ sup illō·qđ ē tm ī vno loco·⁊ iō ñ est local dicēd⁹. Ad illō qđ obīcit·q; de⁹ ē hic ⁊c. dōm q; ꝫ pt teneri dupl·r aut dēmōstratiue ⁊ discretiue. Si tm demōstratiue tm vez ē de⁹ est ꝫ·q; nō ē sīgre locū·cui de⁹ ñ sit pñs. Si aūt discretiue falsū ē esse ꝫ·⁊ ñ seq̄t exꝑma·⁊ ꝫ sensu ꝓcedit sua rō. ¶ Ad illō qđ q̄rit aut de⁹ ē fm totū ⁊c dōm q; ī do sūt sil simplicitas ⁊ infinitas·q̄n ḡ apponit circa dm nom ipōtās totalitatē·pt dupl·r apponi·vl rōe simplicitat·⁊ sic ꝓuat ptez ptē·⁊ sic significat q; nom·vt si dicat tot⁹ de⁹·⁊ q̄m de⁹ ī oī loco simplez ē·⁊ qđlibet ē capax simplicitat dīne·iō rōe simplicitat de⁹ ē in qlibet loco tot⁹. Pōt itez totalitas apponi rōe infinitat·⁊ ꝫ fit q; aduerbiū. vt si dicat de⁹ ē totalit ī loco ꝫ·siue fm totū·⁊ sic cū diuīa infinitas a nullo loco ꝯcludat de⁹ ī nullo loco ē fm totū Q̄n ḡ q̄rit aut fm ptē·aut fm totū·dōm q; ñ dividit q; īmediata·q; de⁹ ñ ē fm ptē q; simpler·nec fm totū q; infinit⁹·⁊ iō dicēd⁹ ē tot⁹ ī qlibet loco ñ tñ totalit

¶ Questio II h

Vtr de⁹ sit mutabilis fm locū. Et q; nō. videtur sic Magr in lra dic·⁊ accipit ab aug. sup Beñ. De⁹ ē ī oī tpe ⁊ ī oēm loco·nō tñ mouet q; loca vl tpa ¶ Jtē rōe

oñdit. q; mot⁹ ẽ act⁹ impfect⁹. sz i do nulla est impfectõ ḡ nec fm locũ mutatio ¶ Jtẽ p oẽm motũ aliq̃d acq̃rit. sz de⁹ nullũ locũ pt acq̃rere. q; ẽ vbi p. ḡ i possibile ẽ deũ fm locũ mutari. ¶ Jtẽ nobilior dispositio ẽ ḡes q̃ motus. sz gõ nobilit⁹ ẽ. do ẽ attribuẽdũ. ḡ i possibile est deũ fm locũ mutari. q; sp̃ q̃escit ¶ Cõtra. Aug⁹. ad Oro siũ De⁹ mouet se sine tpe z loco. ḡ vr̃ q de⁹ moueat. sz pfectissim⁹ motuũ ẽ mot⁹ fm locũ. ḡ zc. ¶ Jtẽ Jsiõ. Cũ sit illocalis de⁹. loc⁹ litẽ tñ ambulat i sanctis. ḡ saltẽ vr̃ mutari p accidẽs. ¶ Jtẽ h videt rõe. q; mouẽtib⁹ nob mouẽtur ea q̃ in nob sunt. Hoc dic̃ phs. z dic̃ ꝑ formas q̃ ñ sunt in vno determiate. ḡ si de⁹ est i nobis. de⁹ mouet i nob saltẽ fm accidẽs. ¶ Jtẽ q̃tus de⁹ q̃tuz ad essentiã nõ determiet locũ. tñ q̃tuz ad habitatõz diffinite ẽ in aliq̃b⁹ ita q̃ nõ i alijs. ḡ saltẽ q̃tũ ad hũc modũ 42 est mutabil⁹. ¶ R⁹. dom q sic dic̃ magr̃ i ra. De⁹ nullo mõ muratꝫ p locũ. z h verꝫ ẽ. q; nec p se nec p accñs mutat. z h est. ꝑ sũmã imensitatẽ. q; adest oib⁹ z nulli abest. et si ic̃piat eẽ in re vl̃ desinat. h solũ est fm rei mutatõz. ñ fm mutatiõz ei⁹. vt puta si gere illumiato itelligat creari cristall⁹. radi⁹ ic̃pit esse i eo. z cristallo amoto desinit 43 esse nulla facta mutatõe i radio. ¶ Ad illõ ḡ qõ obj̃cit. q de⁹ mouet se z. dom q aug⁹. ñ dic̃ simplr q mouet se sz cũ his additõib⁹ sine tpe z loco. Et q̃m ois mot⁹ fm Aug. cõpendit̃ sb mutatõe fm tps z fm locũ. iõ tm̃ ẽ h q̃tũ est dicere. mouet se sine motu z ita ñ mouet ꝛe. nec iplicat ctradictio. Sz cũ i motu sint duo. s. qõ ẽ act⁹. z qõ ẽ variatio siue ipfectio. vult dicere Aug⁹. q mouet se sine motu. q; sp̃ ẽ in actu. sz nõ i actu ipfecto. imo pfecto. Qõ dic̃ Jsi. ẽ intelligẽdũ metaphorice vl̃ cãliter. q; 44 sctõs fac̃ ãbulare p fidẽ z ꝛrutẽ i ꝛrutẽ. ¶ Ad illõ qõ obj̃cit. q mouẽtib⁹ nob ꝛc. dom q illõ nõ h3 ẽtatẽ nisi in illis q sunt i alijs p dependentiã z diffinitõz. vñ q; radi⁹ est i aere. sz ñ dependet ab aere. iõ nõ mouet moto aere. et q; aia ẽ in manu. nec diffinit manu. iõ nõ mouet mota 45 manu. De⁹ ãt nõ dependet a reb⁹ nec diffinit. iõ ñ mouet ad motũ rei. ¶ Ad illõ qõ obj̃cit õ habitatõe dei. dom q determiate ẽ in aliq̃b⁹ ñ rõe imẽsitatis. sz rõe influẽtie ḡ tie. z iõ ñ determiat ipe de⁹ sz effect⁹ tm̃. hinc ẽ q nõ p se. sz p accñs mouet nec moueri pt. q; a nullo dependet nec dependere pt. a nullo diffinit nec pt diffiniri. z ñ solũ nõ est i possibile sz etiã ñ itelligibile ¶ Obj̃cit ãt aliq̃s sic itelligam⁹ corp⁹ egredi a loco nullo itroeũte tũc remanet vacuũ. aut ḡ ibi ẽ de⁹. aut ñ. Si sic. ḡ i eo ẽ qõ nihil est. qõ stultũ ẽ dicere. Si ñ ẽ. z ibi pus fuit. ḡ videt esse mutat⁹ saltẽ p accñs. ḡ videtur q de⁹ ereat cũ re. z cũ re alia igrediat̃ q; si res tm̃ exiret õ exiret. Ad h rñ. q; si i possibile põat locũ eu acuari. tũc remãere itelligit capacitas loci puata. capacitas aliq̃d ẽ. z i illa de⁹ ẽ. puatio aut nihil ẽ. z i illa de⁹ esse ñ pt. ñ ḡ dicit de⁹ ee ab eo qõ remanet p⁹ recessũ corp⁹is. sz cũ res puat. auferꝫ cõparõ ei⁹ ad deũ. Qõ ei nihil ẽ. nullã h3 cõparationem. sz cũ res mouet. deũ nõ dimittit. nec ad deũ accedit. nec de⁹ cũ re venit. q; sic ẽ in re vt sit extra rẽ idẽ. iõ nec res eũ dimittit. nec nouum iuenit. Et h est itelligibile. si q̃s pt itelligere q p⁹ sit imẽsus. simplex z infinit⁹. Q; ei est imẽsus. ita ẽ intra q extra. q; simplex. fm vnũ z idẽ est intra z extra. Q; infinit⁹ iõ nec dimittit. nec accrit aliud i re nec ab ipo itur ad ipm cũ dimittit. vt alibi z alibi inueniatur.

¶ Questio III i

Utr̃ sit de⁹ ab oi loco sepabil̃. vel extra oẽm locũ. Et q nõ. vr̃ q; extra oẽm locũ nihil ẽ. ḡ si de⁹ ẽ extra oẽm locũ ḡ nihil ẽ vel i nihilo ¶ Jtẽ h qõ ẽ extra. aduerbiũ loci ẽ. ḡ si de⁹ extra oẽm locũ ẽ. est i loco. z ꝑter oẽm locũ. sz h ẽ falsum. z ñ itelligibile. ḡ de⁹ nõ pt nec re nec itellectu separari ab oi loco ¶ Jtẽ cũ õe de⁹ ẽ extra mũdũ. extra aut stat p aliq̃. aut p nihilo. Si p nihilo. ḡ chimera ẽ extra mũdũ. Si p aliq̃. ḡ vl̃ p creato vel icreato. ¶ Nõ p creato ꝛ

to ꝺstat. ḡ p icreato. ḡ ee extra mũdũ ẽ esse i ꝺo. sz oẽia sũt i deo. ḡ oia sũt extra mũdũ. ¶ Jtẽ i nullo ẽ de⁹ q nõ sit in ipo. sz nihil qõ sit extra mũdũ est i deo. ḡ de⁹ nõ est extra mũdũ ¶ Cõtra. q locꝰ possit separi a do fm itellectũ videt. q; possibile ẽ fm itellectũ locũ puari oi locato et remanere vacuũ. sz vacuũ ẽ puatio. de⁹ ãt i nullo ẽ qõ ñ sit i ipo. puatio ãt nõ est i do. nec de⁹ i puatõe. ḡ nec i vacuo. z sic ẽ sepabil̃ a loco ¶ Jtẽ q de⁹ sepet a loco fm rẽ vr̃ q; sic se h3 dei eternitas ad oẽ tps. ita z imẽsitas ad omnẽ locũ. sz dei eternitas fuit añ oẽ tps. ḡ dei imẽsitas fuit extra oẽm locũ. sz qõ ẽ extra aliq̃d ẽ separatũ ab eo. ḡ zc.

¶ Jtẽ si de⁹ ẽ tm̃ i loc⁹ creat⁹. cũ illa sint finite dimẽsiõis z qõ cõmẽsurat se finito ẽ diffinibile z finitũ. ḡ de⁹ eet finit⁹. ¶ Jtẽ de⁹ ẽ adeo bon⁹ q melior cogitari ñ pt. ḡ a do magn⁹ z imẽsus q maior eo cogitari ñ pt. sz toto mũdo pt cogitari linea maior. si itelligat ptẽdi extra circũferẽtiã celi. ḡ si ibi ẽ de⁹. de⁹ ẽ extra. aut ñ ẽ maximũ ¶ Jtẽ angelus pt ee extra mũdũ. sz ñ extra deũ. ḡ de⁹ ẽ extra mũdũ. ℟. dom q aliq̃d separi ab alio ẽ duplr. vl̃ fm distãtiã 46 vl̃ fm idependẽtiã. Pmo mõ aliq̃ duo q̃ sũt i eode loco se parãt. cũ vnũ elõgat ab alio. z h mõ ipossibile ẽ esse nec itelligi deũ separi ab oi loco. nã ista separatio icludit distãtiã spaci. z h õ nec̃itate icludit locũ. z ita iplicatur duo opposita. s. q de⁹ sit i loco. z distet ab oi loco Si ãt loq̃mur õ separatiõe p idependẽtiã. sic dom q de⁹ z re z intellectu ẽ separ⁹ a loco. q; i seipo oino ẽ indepẽdẽs a loco. sic añ pductõz loci. loc⁹ ãt ecõtra ñ est sepabil̃a deo. nec re nec itellectu. sic pbãt rões ad h iducte. Silr cũ q 47 rit vtr̃ de⁹ sit extra oẽm locũ. dom q extra vno mõ dic̃ situ z positõz z sic ẽ impossibile. sic ipossibile ẽ. si añ dicat tps. q sit añ tps. Alio mõ añ extra dicũt excessũ z sup excellẽtiã dine imẽsitatis. z eternitat⁹ rispectu tpis z loci. z sic ocedẽdũ q de⁹ ẽ añ tps z extra oẽz locũ. nec ex h seq̃t q sepet a loco. sz q sũma imẽsitas superexcedat oẽm locũ nec ad illũ artat. z h vult dicere greg. q de⁹ ẽ extra oia. ñ exclusus. q; ñ distat. z intra oia nõ iclusus. q; ñ artat. q; i seipo ens ẽ. oino imẽsus. ita q extra ipz nihil pt esse nec cogitari. siue nihil pt cogitari ita imẽsũ sic de⁹ ẽ i se ipo. ¶ Et h pz seqẽs. q; q ñ ẽ extra. ñ ẽ. qꝛ limitationẽ suã sz loci defectõz ¶ Ad illõ qõ obj̃cit õ linea. dom q 48 stati dũ itelligit aliq̃d extra mõm. et h dat itelligi q ds sit ibi. Sic si itelligat nou⁹ mũd⁹ fieri. absq̃ dubio de⁹ eet i illo. tñ nõ seq̃t q ibi sit. q; illõ nihil ẽ. Silr si fieret angel⁹ extra. tũc ẽ extra ñ fm motũ suũ sz ãgel⁹. sz forte h est magꝫ fictõis q̃tatꝫ. q ãgel⁹ extra vniuersũ exeat sic patebit. Attn illõ cogitãdũ ẽ. q diuinũ ee sic ñ pt cogitari. br̃e eminũ i duratõe sic ñ pt cogitari nec dz br̃e eminũ i exñtia z pñtialitate. Et sic ñ pt cogitari br̃e i. tercissionẽ i duratõe. sic nec in pñtialitate Dic itellect⁹ ẽ habẽd⁹. caueat tñ q̃lit̃ q̃s imaginet et exprimat p fmõz

Quonseqñt õ scdo articlo q̃rit. sz õ mutabilitate angeli. z circa h q̃rũt tria. Pmo q̃rit vtr̃ ãgel⁹ possit moueri localit̃ sine corpe. Scdo q̃rit vtr̃ moueat p medium vel ñ. Tertio vtr̃ ptrãseat medium moto subito vel successiue. ¶ Questio I k

Q angel⁹ ñ possit moueri sine corpe. oñdit sic. Ber. super Lañ. dis currere z õ loco ad locũ trãsire. ñ ẽ nisi corpor. ḡ si h ꝺueit anglo. ñ ꝺuenit nisi p corp⁹ assũptuz.

Jtẽ rõe videt. q; qd mouet. aut mouet p se. aut p accidẽs. Sz ãgel⁹ ñ mouet p se localit̃. qm̃ h est. ꝑ rũ. z illi soli ie est res p se. cui ie est. ꝑtie. ḡ si mouet h est p accñs. sz qõ p accñs mouet. mouet alio motu. vt nauta mota naui. ḡ videt q angel⁹ nõ põt moueri nisi moto corpe. z ita corpe assũpto Jtẽ oẽ qõ mouet. mouetur propt indigentiã. sed in angelis beatis nulla est indigentia. ḡ zc. Si tu dicas propt indigẽtiã nostrã. ḡ circũscripta indigẽtia nr̃a nõ videt q angel⁹ possit moueri. si ḡ indigẽtia nr̃a nullã dat ꝛrutẽ angelo. patet z

Itē oīe qđ mouet differt a motore sicut ponit phs
ꝫ angel⁹ nō distat a se. ğ angel⁹ non mouet a se. nec ab
alio. ğ nō potest moueri nisi mouēdo aliud sic mouen
do corp⁹. Cōtra. Heb. j. oīes sunt administratorij
spūs missi ꝓpter eos rē. ꝫ aliqđ ministerij cōsequunt
sine corpe. vt sugerere bona ⁊ reuelare secreta. ⁊ hmōi. ğ
possunt sine corpe moueri. Itē Dam. ꝯ festim inue
nit vbi diuin⁹ iusserit nutu⁹ velocitate nature. si ğ velo
citas est dispositio ad motū. ex sui natura sunt mobi
les. Itē angel⁹ in vno loco tm̄ est. ⁊ ibi est vbi opat.
ergo ꝑtus ci⁹ aut est ad vnū tm̄ artata. aut si nō est ar
tata. nec suba est artata ad vnū locū. ꝫ nō potest esse ī
pluribꝫ. ğ cū in vno loco est. est in potētia ad alterꝝ. sed
qđ est in potētia ad vnū nō fit actu in illo nisi ꝑ motū
fm locū. ğ rē. Itē q moueat sine corpe assumpto oī
dit ꝑ simile in aīa. Aīa em̄ exuta a corpe fert in celum.
vel descēdit in infernū localiter. ꝫ ꝯstat q aīa nō assu
mat aliud corp⁹ cū suū. ğ moueat sine corpe. ğ pari rōne
angel⁹. Itē angel⁹ in empyreo ꝑt esse sine corpe. pa
ri ratiōe ⁊ in terra. ğ si ꝑ eandē vim ꝑ quā descēdit ī terra
faeit se esse in ęra siue transfert. ğ videt q sine corpore.
49 Rn̄. dōm q angelus sicut dicit scriptura hz moueri
mouere aūt nō solo assumpto corpe. ꝫ etiā corpore nō
assumpto. cū nō sit mioris libertatꝫ. nec ꝑtutꝫ. nec no
bilitatis sine corpe cū est cū corpe. Ad intelligentiā
aūt obiectoꝝ est notandū. q sicut esse in loco ē dupliciter. siue esse localē. sicut tāgit mgr in lra. s. q circūscri
bitur. ⁊ q diffinit. ⁊ illud ꝓprie est locale qđ circūscri
50 bitur. aliud qđammodo ē locale. qđammodo nō. Ita
moueri ꝑ locū vno mō est ꝑ circūscriptionē ferri de lo
co ad locū. ⁊ sic est tm̄ corporū. Alio modo moueri est
min⁹ ꝓprie fm diffinitionē trāsire. ⁊ sic est spirituū ꝑ
prie. ğ ꝑ circūscriptionē nō mouet angel⁹ nisi corpe as
sumpto. min⁹ ꝓprie ꝑ diffinitionē mouet angel⁹ etiā si
ne corpe. Ex hꝫ patet rnsio ad ꝑmū obiectū. Et Ber.
accipit discurrere ⁊ trāsire fm ꝓpietatē loci que ē cir
51 cumscriptio. Ad illud ğ qđ queritꝫ vtꝝ ꝑ se aut ꝑ ac
cidens. dōm fm ꝑdictā diuisionē de motu. fm primuꝫ
motū nō mouet spūale nisi ꝑ accidēs. s. alio motu. Si
cut ei nauta mota naui mouet. sic spūs moto corpe ei q̄
est. Quātū ad scām motuꝫ sicut angel⁹ ꝑ seipm̄ et sine
corpe diffinit loco. ita ꝑ seipm̄ trāsfertur. ita q nō alio
mouente. nec ꝑ aliū motū. ipe aūt obꝫcit de ꝑmo motu
tm̄ q̄ ꝑ se ꝙuenit corpi soli. Ad illud ğ qđ obꝫcitur.
52 q oīe qđ mouet. mouet ꝓpter indigentiā. dōm q illō
verū est in motu naturali. in q̄ natura nō mouet nisi ꝑ
appetitū alicui⁹ rei q̄ ponit impfectionez in natura. q
natura habita pfectiōe sua q̄escit. ꝫ nō est vez ī motu
volūtario. in q̄ mouet aliqs siue ꝓpter aliud acq̄rendū
siue ad ꝑtutē demōstrandā. sicut mouet miles ī stadio.
Vel dicendū q illud vez est ī oīm motu. generaliē ac
cipiēdo indigentiā. ad suā indigentiā ⁊ alienā. cōtū ad
illud cui⁹ ꝓuatio ponit impfectionē. vel cui⁹ ꝓuatio n̄
impfectionē ponit. ꝫ limitationem. ⁊ sic est in angelo
Angel⁹ em̄ volēs aliqđ opari in terra. indiget trāsire
ad terrā. q nō pōt simul esse ī celo ⁊ in terra. ꝓpter hꝫ q
habet ꝑtutē finitā. ⁊ sic ꝑt illud q limitatio non repu
53 gnat summe ꝑfectiōi creature. Ad illud qđ obꝫcit.
q oīe qđ mouet differt a motore. dōm q in naturali
motu vez est. vbi nihil mouet se. q nihil reflectit supse ꝓpter alligationē cū materia. ꝫ nō est vez ī volū
tate q̄ est instrm̄ seipm̄ mouēs. ⁊ virtꝰ q̄ est in suba spū
ali. ꝑt supra subam reflecti. ⁊ ita mouēs idē est cū mobi
li. nō tm̄ fm idē. q ⁊ āgel⁹ habilis ē ad moueri ex ꝑte ipi⁹
qđ est siue subꝫbe vel materie. ꝫ hz materiā. ꝫ ad mouere
ex ꝑte forme siue ipi⁹ q̄ est vel virtutis actiue.

Questio II l

Utꝝ angel⁹ moueat ꝑ mediū vel nō. Et q ꝑ mediū vi
det. Dam. dicit q angel⁹ cito ꝑtrāsit velocitate ⁊ ptāte
nature. ꝑtransire est ꝑ mediū trāsire. ğ rē. Itē ange
lus mouet a termiō a q̄ ad terminū in quē. aut mouet
a termino a q̄. aut ī termio in q̄. Sz in termio a q̄. ē nō
motū esse. in terminū in quē est motū esse. ğ cū moueat
sit mediū inter vtrūqz. oportet q sit ī spacio intermedio.
Itē q possit moueri ꝑ mediū videt. qz certū est q an
gelus extīs parisi⁹ pōt esse rome eadē ꝑtute ⁊ in q̄libet
intermedio loco. ꝯpus in propinqori. ⁊ deinde ī singul
locis ꝯsequēt se habētibꝫ. ꝫ hꝫ est trāsire ꝑ mediū. ğ rē.
Itē qñ cūqz inter aliq̄ extrema cadit mediū qđ habz
naturalē ordinē ad extrema. īpossibile ē q agēs ꝑtutis
finite possit ꝙuenire ab extremo ī extremū sine medio
vt patz. qz iter albū ⁊ nigꝝ est medi⁹ color. īpossibile ē
q aliqđ agēs creatū faciat de albo nigꝝ. q̄n faciat ꝑ co
lorē mediū. ꝫ inter celū ⁊ terrā naturali ordine sūt alia
corpa media. ğ ipossibile est q a celo in terrā veniat. si
ue moueat sine media trāsitiōe. Cōtra. Aug⁹. super
Gen. ad lram. ⁊ mgr ponit in lra. De⁹ mouet creaturā
spūalē ꝑ tpa nō ꝑ loca. ğ cūꝫ fiat de vno loco ī aliū. h
nō est ꝑ locū mediū Itē ꝯclusio ꝓbata ē in. vj. phicoꝝ
q ipossibile est ipartibile moueri sup magnitudinē. ꝫ
angel⁹ nō assumpto corpe est ipartibilis. ğ rē. Itez
rōne videt. q si ptrāsit. aut ğ ꝑ simplicia. aut cōposita
Si ꝑ cōposita. ğ est cōposit⁹. Si ꝑ simplicia. ꝫ illa sūt
infinita in q̄libet ꝯtinuo. ⁊ ipossibile ē infinita ptrāsi
re. Itē si ꝑ simplicia. ꝫ ex simplicibꝫ nō fit aliqđ ꝯti
nuū. ğ mot⁹ ille nō erit ꝯtinu⁹. ğ ptrāseūdo illa nūcꝫ ꝑ
trāsit spaciū. ğ si ꝑ mediū mouet nūcꝫ ꝙuenit ad termi
nū. Itē impossibile ē q aliqđ ptrāseat spaciū mai⁹ se
q̄n ꝑtrāseat spaciū min⁹ vel equale. ğ si spūs ange
licus trāsit ꝑ spaciū. ꝑus trāsit eq̄le sibi vel minus qꝫ
mai⁹. ꝫ eq̄le simplici nō est nisi simplex. ꝫ simplex ad
mediū simplici nō facit mai⁹. ğ in ꝑmo transitu tm̄ est ac
si nihil trāseat. silr nec in scdo trāsitu. ğ nec in tertio. ⁊
sic nūcꝫ ptrāsit spaciū aliquantū. Rn̄. notandū est h 54
q circa hꝫ diuersimode dixerūt diuersi. Quidā ei dixe
runt q cū angel⁹ sit simplex nō pōt medium ptransire
Vñ mouet ab extremo in extremū sine medio. ⁊ ois lo
cus ad quē mouet se habet ad illū ꝑ modū īmediati. vñ
loci mutatio ī angelo nō est motus. ꝫ mutatio tm̄ sine
medio. Sz ista positio nō videt ꝙueniēs. Certū em̄
est q angel⁹ q̄ est custos hois pōt ita custodire q nō de
serat ipm̄. ⁊ sine corpe custodire pōt. ğ potest inseparabi
liter cōcomitari eū. ğ homo cū vadit ꝑ mediū. ⁊ ange
lus nō deserit eū. pariter ⁊ angel⁹ vadit ꝑ mediū. Et ꝯ
fuerūt alij q̄ dixerunt q angelus ⁊ ꝑ mediū ⁊ sine me
dio potest moueri. qz motus ei⁹ est ad nutū sue volun
tatis. fm virtutē diuinit⁹ sibi collatā. ⁊ cū vult facit se
in extremū īmediate. ⁊ cū vult ptransit. Et ponūt si
mile q intellect⁹ noster potest cogitare de parisi⁹ et de
roma dupliciter. aut ita q immediate cogitet de vno ⁊
post de alio. vel ita q ꝓmo de vno. ⁊ post de via. et ter
tio de tertio. ⁊ qz angelo ita facile est ferri sic nobis co
gitari. cū nō sit alligat⁹ corpi. dicūt q sic ⁊ sic hz moue
ri. Sz q̄cqd sit de positiōe. exemplū non est ꝙueniens
qm̄ cogitās penes se habet speciē rome ⁊ spēm parisi⁹
nec ista habent situ in aīa. nec ordinē fm situ. immo q̄
libet equaliter est pns aspectui. ⁊ ideo ad libitum pōt
de vna ⁊ alia cogitare. sed in re est ordo ⁊ situs natura
lis. ⁊ necessario interiacet mediū inter vnam ciuitatez
⁊ aliā. ⁊ ꝓpter hoc exemplū illud non est cōueniens.

Nec ꝓpter hoc aperit nobis via ad intelligendū. z qm̄ illō est intelligibile aliquo modo ꝙ feratur ꝓ medium. z rō ꝓcedat z auctas. ideo videtur rōnabiliter illud esse dicendū. Sed illud membrum quod dicit. ꝙ possit sine medio arbitror reꝑciendum. non qui asseram esse falsū. sed quia non est auctas in ꝑmptu que hoc dicat. z ratio non cogit. immo non capit. possibile tamē est ꝙ deus aliquid dederit substantijs illis spūalibus qō carnales intellectus non capiūt. Concedende g̃ sunt rō/
nes ꝓbantes ꝙ angelus mouetur ꝓ medium. Ad il/
55 lud g̃ quod obꝺcitur. ꝙ deus non mouet ꝑ locū angelū dōm ꝙ facienda est vis in verbo ꝑm intellectū Aug⁹. quod patet ex littera. Ipe em̄ spm̄ dixit non moueri ꝑ loca. quia ꝓprietates loci scz circūscriptionem z dimēsionem non obtinet cum transferꝫ de loco ad locum. sz ꝓprietatez tpis que est variatio z innouatio aliqua vere z ꝓprie admittit spūs. Nam noue affectiones succedunt spiritibus per naturā z cogitationes. z ulterius ille intendunꝫ z remittunꝫ ita ꝙ vere ꝑt esse ꝑtibilitas
56 a ꝑte forme siue ꝓprietates acquirende. Ad illud ō ꝓbo ꝙ imꝑtibile non mouet supra magnitudinē. dōm ꝙ ꝓbs probat et concludit de imꝑtibili quod habet situm in magnitudine. quod est imꝑtibiler situatur situ imꝑtibili hoc non potest moueri supra magnitudinē. quia si mouetur. mouet ad acquirendum sitū. z ꝙ acq̃/
ritur ꝑ modum acquirit ita ꝙ pars post ꝑtem. z situs imꝑtibilis non ꝑt acquiri ita ꝙ pars post partem acq̃/
ratur. z ideo verum est ꝙ tale imꝑtibile non potest moueri supra ipam magnitudinem. sed angelus tale imꝑtibile est quod non habet situm in ꝑtibili. nec est dicere ꝙ angelus sit in loco imꝑtibili sicut patebit. z ideo
57 demonstrationes ꝓbi non habent hic locum. Ad illud quod querit. aut ꝑtransit simplicia aut ꝓposita. Rn̄. dōm est ꝙ transit ꝑ composita. qz non est in loco simplici sed composito. hoc suppono ad ꝓsens. sed suo loco ꝓbabitur. Nec valet. transit ꝑ composita. g̃ est cōpositus. sicut nec valet. anima est in composito. g̃ est cōpositā. qz sic est in illo vt non sit pars in ꝑte. sed ipm totum simpler sit in qualibet ꝑte. ita tamen ꝙ iste partes sint vnus locus. Posset tamen dici si quis vellet sic hmōi implicare. ꝙ etiam si ꝑtransiret per simplicia. non ꝓpter hoc ꝑtransiret infinita. z hoc patet. quia si quis imaginet sperā moueri sup planum. nō tangit nisi in puncto. g̃ non tāgit nisi ꝑ simplicia. nec tamen ꝑtransit infinita actu qm̄ spera illa fertur super planū et non quiescit in quolibet situ. z ita nulli pūcto se cōmetit. sed nec numerat puncta in illo. sed cū sit in ↄtinua latione. respicit illa indiuisibilia vt vnita. z ita vt sunt in ↄtinuo. z sic cū ↄtinuū sit finitū actu. z infinitū in potētia z illa potētia nō reducat ad actū. nō ꝑtransit infinita actu. qm̄ respicit illa vt actu numerata Verumtm̄ qz exemplū habet calūniam. z dictū non videt esse consonū dicto ꝓbi q̄ oīno dicit imꝑtibile non moueri. ꝓpter responsionem magis adhereo. z ꝙ illā patet sequens. Obꝺcit em̄ ac si angelus esset in puncto. quod oīno falsū credo. qz nō erit in loco. cū punct⁹ nō sit locꝰ nec sit actu in ↄtinuo. sed ō totuz melius patebit in scō libro.

Questio III m

Utz spūs angelicꝰ ꝑtranseat medium motu subito vel successiuo. Et ꝙ successiuo videt. In aliquo instanti est in termino a quo. z in alio instanti est in termino ad quez. sed inter quelibet duo instantia cadit ꝑs medium. z in medio illoz instantiū est moueri. g̃ moueri ipius angli est in ꝑte. g̃ mouet motu successiuo. Itē hoc ipm̄ oꝺcit a ꝑte spacij sic Angelꝰ si ꝑtranseat medium in aliquo instanti. est in medio z in partibus medij. sed impossibile est ꝙ aliqō vnū ꝑter deū z corꝓ xpi simul z semel sit in pluribus locis. g̃ impossibile est ꝙ angelꝰ in eodē instanti sit in toto medio z in fine. g̃ nō mouet subito. g̃ necessario oportz ꝙ successiue. Itē hoc oīdit a ꝑte virtutis. Quia sicut vult ꝓbs. si tanta virtꝰ mouet in tāto ꝑte. z maior in minori. z maxima in minimo. z infinita in nūc. g̃ fm ꝙ potētior est virtꝰ. fm hoc velocior est motꝰ. sed instās excedit ꝑtes imꝓportionabiliter. g̃ virtus z q̄ mouet in instanti. superexcedit illā q̄ mouet in ꝑte in infinitū. sed nulla virtꝰ creata superexcedit aliā in infinitū. z virtꝰ angelica est creata. g̃ cū oīs motꝰ naturalis localis sit successiuus. patet ꝙ motꝰ angeli sit successiuus. Itē si angelꝰ mouet. aut g̃ motꝰ ille est vere motus. aut mutatio. Si mutatio aut generatō vl corruptio. ꝙ ꝓstat esse falsū. Si motꝰ. sed oīs motꝰ ꝑ/
ꝑie dictus habet ꝑus z posterius. z situm z ꝑtes. z omne tale est successiuum. g̃ ꝛc. Contra. Augꝰ. in li. v. responsionum. Radius non citius quenit ad loca ꝓpinquiora q̄z ad loca remotiora. z constat ꝙ ꝑtransit medium. g̃ si virtus angelica non est minus potens sed magis. patet ꝛc. Item ꝓbs ꝓbat ꝙ si esset vacuum non esset motus. sed idem facit ipm̄ spacium angelo. quod facit vacuum corꝓri moto. quia enim nullo mō resistit sicut nec vacuum. ergo videtur ꝙ ipe angelus subito ipm̄ ꝑtranseat. Itez omne quod successiue mouetur partim est in termino a quo. partim in termino ad quem. sed omne tale est partibile. ergo nec esse est angelum esse partibilem. aut non mouetur successiue. Item omne quod simul se transfert z totuz. simul non successiue mouet. sed angelus simul se transfert. cum sit omnino simplex. ergo in instanti z nō successiue mouetur. Item motus successiuus est compositus z accidens. z nullum accidēs compositum est in subiecto simplici. sed angelus ē simpler g̃ nō est subiectū motꝰ successiui sed mobile est subiectū motꝰ. g̃ ꝛc.

Rn̄. dōm ꝙ circa ꝫ sensērūt alij diuersimode. Qui dā em̄ dixerūt. ꝙ qz angelꝰ est simpler. z spacium cōpositū. ꝙ tā angelꝰ q̄z eius virtꝰ est spacio imꝓportionabilis. z nō virtus elꝰ oīno vincit supra spacium. adeo ꝙ subito et motu imꝓportionabili spacium ꝑtransit. et est hmōi motus supra naturam. Et qm̄ difficile videt intelligere ꝙ ꝑtranseat medium quin sit in pluribꝰ partibus medij. z ponere ꝙ subito moueatur. z sit in pluribus partibꝰ medij. est ponere in illo motu ꝙ sit in pluribus locis simul. z hoc omnino absurdum est dicere de angelo sicut dicunt sancti. z philosophi. et doctores catholici in hoc concordant. Ideo dōm est ꝙ angelus nō mouet ꝑ medium motu subito. sed successiuo. 59
Propter quod notandum ꝙ in motu qui successiuus est successione perfecta est successio ex quadruplici causa. Prima est medij distantia. Secunda medij resistentia. Tertia est partibilitas mobilis. Quarta est finitas virtutis. eo ꝙ finite virtutis ꝓprie est mouere. in tempore maxime per medium. Quinta post esse finitas z limitatio mobilis. Concedēduz est ergo ꝙ motus angeli per medium. nō est perfecta successione successiuus. quia deficit ibi resistentia spacij. et partibilitas mobilis. est tamen successiuus ratione distantie spacij in qua non potest esse simul per totam. et rōne finitatis virtutis mouentis que non excedit medium imꝓportionabiliter. ideo nec facit motū imꝓportionalē medio oīno. Et cōcedende sunt rationes ꝓbantes motum illū ꝙ spacij esse successiuū. Tamen prima ratio sophistica est. sed alibi dissoluet cū agetur de trāsi/

60 ſione panis in corpus xpi. vbi habet locū ſuum. ¶ Ad illud quod obȝcitur. ꝙ radius nō citius puenit. dicendum ꝙ Aug⁹. loquit̄ ſm ꝓceptibilitatē ſenſus. ꝙ ſenſus nō ꝓcipit radiū citius puenire ad propinquiora loca ꝗ̄ ad remotiora. nō quia ſm rem nō ſit ibi vere ꝓius et posterius. Unde ſi dicat radius moueri ſubito. intelligitur ſubito ꝓ repente. et repentinū dicit illud qđ ha
61 bet moueri in tpe imperceptibili. ¶ Aliter etiam potest dici ꝙ lux ſubito mouet. quia motus lucis i medio nō est motus localis tm̄ ſed est motus diffuſionis qui est generatio. ſicut generat idolum ab obiecto. et quia lux ſimul est et lucet ſimul. cum est generat ſplendorē. et ita in eodē inſtanti. Similiter ꝺ illo intelligi potest. et ſic de inceps. Uñ ſi ſimul eſſet homo et generaret. in ꝓmo
62 inſtanti fuiſſet mūdus plen⁹ homin̄ib⁹. hoc modo potest reſponderi q̄ neſcit melius. ¶ Ad illud qđ obȝcit de vacuo. ꝙ ſi eſſet vacuū nō eſſet motus. dicendum ꝙ circa hoc multi multa dixerūt. quoꝝ dicta longū eſſet dicere. Nūc autē ꝓbm ſuſtinendo dici potest. ꝙ ſi eēt vacuū. nō eſſet motus ſucceſſiu⁹. recte itellecto vacuo ſm ꝙ credo ꝓbm intelligere. qđ dicit ſimpliciter ꝙ uantonem. ſi eſſet vacuum ibi vbi intelligimus vacuū. ibi intelligimus nihil eſſe. ꝙ nō ſolū deſt corpis reſiſtēria vez etiā nulla diſtantia est ibi. vbi autē nulla diſtātia est. non est prope nec lōge. vbi aūt est motus localis. neceſſario eſt approximatio vel elongatio. ꝙ ſi est vacuum. nō est motus. nō propter defectū reſiſtentie. ſed diſtantie. Sed quoniā mediū cōparatū ad angelū habz rationē diſtantie. quia vere facit diſtantiā inter extrema. ideo ſufficit ad ſucceſſionē qualemcūq; ꝓpꝛ diſtantiam. ſed vbi est vacuū nō est diſtātia. Et hoc ꝓpter

¶ Diſt. xxxviij. de modis diuine ſcientie vel cognitionis. Utrum deus cognoſcat mutabiliter vel immutabiliter. et quomodo.

In Uncergo ad poſitū reuertētes cepto inſiſtamus ꝛc. Hec est ſcda ps hui⁹ ptis totalis in q̄ agit de ipa diuina ſciētia. Terminata em̄ ꝓma ꝑte in qua agit de ipſa q̄ſtū ad ſubam in generali. Hic agit de ipa q̄ſtū ad modū. Et qm̄ duplex est modus nobilis cognitionis. ſ. certitudo et pfectio. ſiue infallibilitas et immutabilitas. ideo hec ps habet duas partes In ꝓma agit de ꝓſcie infallibilitate ſiue certitudie. In ſecūda vo de ei⁹ immutabilitate ſiue pfectione. j. diſt. xxxix. Preterea ārī ſolet vtr̄ ſcientia dei ꝛc. ¶ Prima pars ſpectat ad pn̄tem diſtinctionē in qua magiſter i

¶ Hic redit ad propoſitum. repetens ſuperius dicta vt addat alia. a

DI. XX XVIII In Uncergo ad ꝓpoſitū reuertentes. certo inſiſtamus. Supra dictū est ꝙ ꝓſciētie dei futuroꝝ tm̄ est. ſed omnium tam bonoꝝ ꝗ̄ malorū. ſcientia vero vel ſapientia nō modo de futuris. ſed etiaz de pn̄tibus et futuris. nec tm̄ de tpalib⁹. ꝫ etiā de eternis. quia ſeipſum nouit deus.

¶ Utr̄ ꝓſcia ponat ꝓſcitū ꝑ modum cauſe vl̄ effectus. b

Opponit ad vtranq; ſcz ꝙ ꝓſcia est cā ꝓſciti et etiā effectus.

Hic oꝛt q̄ſtio nō diſſimulāda. vtr̄ ſcz ſcia vl̄ ꝓſcientia ſit cā rei. an res ſint cauſe ſcie vel ꝓſcie dei. ¶ Uidet em̄ ꝓſcia dei cā eſſe eoꝝ q̄ ei ſubſūt. ac neceſſitatē eueniēdi eis facē. qz nec aliq̄ futura

gitur neceſſario ad localē motū. Partibilitas em̄ mobilis. et finitas virtutis. nō faciūt ſucceſſionē niſi ꝓ⁹ et poſteri⁹ in magnitudine ſupra quā est. ſiue in eo qđ acquirit ꝑ motū. ¶ Ad illud qđ obȝcit. ꝙ illud qđ 63
mouet ſucceſſiue. partim est in termino a quo. et partim in termino ad quē. dicendū ꝙ in ſucceſſiuo vbi est plena ſucceſſio est ponere partē et partē. et quantū ad magnitudinē ſubſtratā. et quantū ad magnitudinem motam. et quantū ad diſpoſitionē acquiſitā. Quia naturalis motus ad ſitū est motus ad formā quodāmodo. ſed in motu angeli nō est ſucceſſio ſm omnimodā cōpletionē. et ideo nō ſm oēs has differētias. ſed ſolū ſm priorit̄atē et poſteriorit̄atē magnitudinis ſup quā. Qđ ergo ꝺr ꝙ partim est in termino a quo. partim in termino ad quē. hoc nō est ſm diuerſitatē partiū mobilis. ſed est ſolū ꝑ acceſſum et receſſum. ¶ Ad illꝺ qđ 64
obȝcitur. ꝙ ſimul ſe tranſfert totū. dicendum ꝙ ꝗ̄uis ex ꝑte ſua ſe totū ſimul tranſferat. nō tamē tranſfert ſe ſimul ſup totū. ꝓpter diſtātiā medij in quo tota nō ꝓt eſſe ſimul. ¶ Ad illud qđ obȝcitur. ꝙ cōpoſitū et acci- 65
dens nō poteſt eſſe in re ſimplici. dicendū ꝙ verum est de cōpoſito qđ habet partes actu. ſed de cōpoſito qđ ē in ſucceſſione. non est vez. Sicut em̄ duratio ſucceſſiua poteſt eſſe in angelo ſm ꝙ manet. eo ꝙ de illa nūq̄ est niſi nūc. ita motus ſucceſſiuus poteſt eſſe in eo ſm qđ fertur. et hoc quidē ſecum nullū habet inconueniēs

¶ His viſis patent obiecta. Est em̄ predictoꝝ ſumma ꝙ angel⁹ mouetur ſine corpore aſſumpto. et ꝙ mouetur in medio ſiue per mediū. et ꝙ mouetur motu ſucceſſiuo. licet non omnimoda ſucceſſione poſita vt predictum est.

tendit querere et determinare vtrū diuina ꝓſcientia infallibiliter ponat ꝓſcitum. Et habet hec diſtinctio duas partes. In prima parte rediens ad propoſitū. ꝓpē digreſſionē ꝓius factā breuit̄ epilogat ꝑdeterminata. In ſecūda proſequit̄ ſuū principale propoſitum. ibi. Hic oꝛtur queſtio nō diſſi. ꝛc. Et hec pars habz duas. In prima magiſter inquirit vtrū ꝓſcientia ponat ꝓſcitum ꝑ modū cauſe vel effectus. In ſecūda vtrū per modum neceſſitatis vel cōtingētie vel infallibilitatis. ibi. Ad hoc aūt qđ ſupra dictū est ꝛc. ¶ Prima pars duas habz In prima opponit ad vtrāq; partē. ſcz ꝙ preſcientia ē cauſa preſciti et etiam effectus pro et cōtra. In ſecunda ſoluit. ibi. Hanc igitur que videt repugnantiam. ꝛc. Similiter et ſecūda duas habet. in prima opponit. in ſecunda ſoluit. ibi. Ad quod dicimus illam locutionem.

fuiſſent. niſi de⁹ ea ꝓſciſſet. nec ꝓt nō euenire cū de⁹ ea ꝓſciuerit. Si aūt ipoſſibile ē ea nō euenire. qz ꝓſcita ſunt. videt ꝙ ipa ꝓſcia q̄ ꝓſcita ſunt eis eſſe cā eueniēdi Impoſſibile est ei ea ñ euenire cū ꝓſcita ſint. qz ſi ñ eueniret cū ꝓſcita ſint. falleret ꝺi ꝓſcia. At ꝺi ꝓſcia falli nō ꝓt. Impoſſibile est ꝙ ea ñ euenire cū ꝓſcita ſūt. ſic ꝙ ꝓſcia cā eoꝝ eē videt. qz ꝓſcita ſūt. Hoc idē et de ſcia ꝺr. ſcz ꝙ Aug. auto
qz de⁹ aliq̄ nouit. iō ſint. ¶ Cui ſnie Aug. atteſtatur ꝓ ꝙ Aug. auto
ri videt i. xv. li. ꝺ tri. vbi ſic dic. Nō iſta ex aliq̄ tpe ponit que
coḡuit de⁹. ꝫ fuꝛa oia tpalia. atz i eis etiā qđ et q̄ñ aſſerere.
ab illo petiti fuerā⁹. et q̄s et ꝺ q̄b⁹ reb⁹ vl̄ exaudi
tur⁹ vel nō exauditur⁹ eēt. ſine initio aūt ꝓſciuit.
Uniuerſas aūt creaturas et ſpirituales et corporales. nō qz ſunt iō nouit. ꝫ iō ſunt qz nouit. non

a ¶ Nec aliter sciuit creata q̄z creanda. Videtur dicere Augustin⁹ male dicere. quia res si vere cognoscat. cognoscitur sicut est. sed aliter fuerūt cum fuerūt creanda q̄z cum erāt creata. Primo em̄ res fuerunt in causa r̄m quid. r postea in proprio genere r simpliciē. ergo aut deus nō vere cōgnōscit. aut aliter cognouit. Item angelus cognoscit res in p̄prio genere. r alio⁹ r alius mod⁹ cognoscēdi ē ab illo. g̃ cuz non sit latere deum qđ nouit angelus. videtur q̄ deus vtroq̄modo cognoscat. et ita aliter r aliter. ¶ R⁹. dicendum q̄ cū dico rē aliter cognosci dupliciter pōt intelligi aut ita q̄ aduerbiuz dicat alietatem quantuz ad cognitionem. aut q̄ntum ad ēē rei cognite. Si quantū ad ēē rei cognite. sic est verum r est sensus. deus cognoscit rem istaz aliter esse vel se habere q̄z se prius habuit r sic non intelligit angelus Si autem dicat alietatem quantum ad cognitionez. sic est falsa. r est sensus. deus aliter rem factam q̄z prius faciendaz cognouit. et ita est falsum quia sic significatur diuina cognitio altrata. r q̄ aliquid receperit a re extra. Et per hoc patet obiectum primum.

Ecc. xxiij

1

Ponit inconueniētia que sequerentur si scientia vel p̄scia esset cā oīum rer.

Opponit p̄ rē negatū q̄ res future nō sūt cā scie vel p̄scie dei.

2 ¶ Quod obiicitur q̄ deus cognoscit res in p̄prio genere sicut angelus. Dicendum q̄ cognoscere res in proprio genere dupliciter intelligit. Aut ita q̄ esse illud quod habet in proprio genere cognoscat hoc q̄fectionis est. r non latet deū. r sic non facit notum modum cognoscēdi a cognitiōe in verbo. Aut ita q̄ aspect⁹ intelligētie siue vis cognitiue reflectat supra rem vt est in p̄prio genere. r h̄ est impfectōis. q̄ vis cognoscēs egredit extra se. r h̄ nullo modo pōt poni in deo r ita facit in angelo alium modum cognoscendi. r sic patet illud.

a ¶ Nec aliter sciuit creata q̄z creanda. Videtur dicere Augustin⁹ male dicere. quia res si vere cognoscat. cognoscitur sicut est. sed aliter fuerūt cum fuerūt creanda q̄z cum erāt creata. Primo em̄ res fuerunt in causa r̄m quid. r postea in proprio genere r simpliciē. ergo aut deus nō vere cōgnōscit. aut aliter cognouit. Item angelus cognoscit res in p̄prio genere. r alio⁹ r alius mod⁹ cognoscēdi ē ab illo. g̃ cuz non sit latere deum qđ nouit angelus. videtur q̄ deus vtroq̄modo cognoscat. et ita aliter r aliter. ¶ R⁹. dicendum q̄ cū dico rē aliter cognosci dupliciter pōt intelligi aut ita q̄ aduerbiuz dicat alietatem quantuz ad cognitionem. aut q̄ntum ad ēē rei cognite. Si quantū ad ēē rei cognite. sic est verum r est sensus. deus cognoscit rem istaz aliter esse vel se habere q̄z se prius habuit r sic non intelligit angelus Si autem dicat alietatem quantum ad cognitionez. sic est falsa. r est sensus. deus aliter rem factam q̄z prius faciendaz cognouit. et ita est falsum quia sic significatur diuina cognitio altrata. r q̄ aliquid receperit a re extra. Et per hoc patet obiectum primum.

2 ¶ Quod obiicitur q̄ deus cognoscit res in p̄prio genere sicut angelus. Dicendum q̄ cognoscere res in proprio genere dupliciter intelligit. Aut ita q̄ esse illud quod habet in proprio genere cognoscat hoc q̄fectionis est. r non latet deū. r sic non facit notum modum cognoscēdi a cognitiōe in verbo. Aut ita q̄ aspect⁹ intelligētie siue vis cognitiue reflectat supra rem vt est in p̄prio genere. r h̄ est impfectōis. q̄ vis cognoscēs egredit extra se. r h̄ nullo modo pōt poni in deo r ita facit in angelo alium modum cognoscendi. r sic patet illud.

em̄ nesciuit q̄ fuerat creaturus q̄z g̃ sciuit. creauit. si q̄z creauit sciuit. [a] nec aliq̄ sciuit creata q̄z creāda. non em̄ ei⁹ sapie aliq̄d accessit ex eis. p̄ illis existēt⁹ sicut oportebat ille. r q̄n oportebat. māsit vt erat. Vñ i ecclesiastico. Añq̄ crearent̄ oīa nota sunt illi. sic r post⁹ cōsummata sunt. Ecce his ꝟbis videt Augustin⁹ inuere. sciam vel p̄sciētiam dei causam esse eoz q̄ fiūt cū dicit ideo ea esse. quia deus nouit. Idem q̄n. vj. li. dicere videt cū inquit. Decedāt r succedāt tempa. nō decedit aliq̄d vel succedit sciētie dei. in q̄ nouit oīa que fecit p ipam. Nō em̄ hec que creata sunt ideo sciuntur a deo q̄ facta sunt. p̄ potius ideo facta sūt. quia immutabiliter ab eo sciūt. Et hic etiam significare videt dei scientiam causam eoz esse q̄ fiūt dicēs. non ideo deū ea nouisse q̄ facta sunt. p̄ ideo facta sunt. q̄ nouit ea de⁹. Ideoq̄ videt dei sciētia vel p̄scientia causa eē eorum q̄ nouit. Q̄ si ita est. est ergo causa oīm malor. cū oia mala sciant̄ r p̄sciant̄ a deo. qđ longe est a veritate. Si em̄ dei scientia vel p̄sciētia causa eēt malorum. esset vtiq̄ de⁹ autor malorum. qđ penit⁹ falsuz est. Nō ergo sciētia vel p̄sciētia dei causa ē omniū que ei subsunt. Neq̄ etiā res future causa sunt ei⁹ p̄scientie. Licet em̄ non essent future nisi p̄scirent̄ a deo. non tamen ideo p̄sciūtur quia future sunt. Si enim hoc esset. [b] tūc eius quod eternuz est. aliquid existeret causa ab eo alienum. ab eo diuersum. et ex creaturis penderet scientia creatoris. et creatū causa esset increati. Origenes tamen super epistolam ad Romanos ait. Non propter rea aliquid erit. quia id scit deus futurum. sed quia futurum est. ideo scitur a deo anteq̄ fiat hoc videtur premissis verbis Augustini obuiare. Hic enim significari videtur. q̄ res future causa sint prescientie. Ibi vero q̄ prescientia causa sit rerum futurarum.

¶ Quid ex predictis tenendū sit cum determinatione auctoritatum. c

Hanc igitur que videtur repugnantiam de medio tollere cupientes. dicimus res futuras nullatenus causam esse p̄scientie vel sciētie dei. nec ideo p̄sciri vel sciri. quia future vel facte sunt. ita exponentes quod ait Origenes. quia futurū est. ideo scitur a deo anteq̄ fiat. id est. quod futurū est scitur a deo anteq̄ fiat. neq̄ sciretur nisi futurum esset. vt non notetur ibi causa nisi sine qua n̄ fieret. Ita etiam dicimus [c] scientiā vel prescientiā dei nō esse causam eoruz que fiunt. nisi talē sine qua non fiunt. si tamē sciam ad noticiam tm̄ referam⁹. Si vō nomine sciētie includit etiam beneplacitū atq̄ dispositio. tūc recte potest dici causa eoruz q̄ de⁹ facit. Hic ei duobus modis vt superius pretaxatū est. accipitur cognitio vel scientia dei. s. p noticia sola. vl p noticia sil r scia. Nō obiicit q̄ respect⁹ ad ptes dei nihil dic̄ fm rē dōz. q̄ falsū ē. q̄r respect⁹ ille ē dīna ēntia. s̄z vez ē q̄ nihil dic̄ r̄spectū siue ōpēdētiā nisi solū fm modū itelligē di. r iō n̄ cepit fm rē s̄z solū mod⁹ sig̃ficādi cepit. Et q̄n mg̃r dic̄ q̄ p̄scia dic̄ ēē nū. n̄ loq̄t ō rōe noiandi s̄z de co sig̃ficat p nom̄

b ¶ Tūc ei⁹ qđ hoc prescīt̄ nū est aliq̄d ex dictis videtur contrarium. Vult dicere q̄ p̄ rium. scia dicat q̄d ēē nū. s̄z h̄ videtur falsū. q̄ p̄scia dicit r̄spectū ad creaturā futurā. s̄z nihil ē futuz fm ēē qđ hz i dō. s̄z i p̄prio genere. g̃ nō notat aliq̄d tēpale. g̃ vī q̄ dicatur ex tpe. Preterea respect⁹ ille nihil dic̄ a pte rei nisi solū nr̄z modū intelligēdi. g̃ tūc cepit ille respect⁹ q̄n cepit nr̄ intellect⁹. nō g̃ fuit ab ēē no. R⁹. dom̄ q̄ sic dicit mg̃r p̄scia dic̄q̄d ēē nū r ab ēē noscū ei⁹ n̄ oportet nisi duo. s. añcessionē r scia. r añcessio ois creat̄e sit añ oēz creaturā. r scia naturalit̄. p z q̄ p̄scia q̄d ēē nū dic̄. Vel g̃ z obiicit q̄ oportet rei futuritiōz. di cēdū q̄ futuritio vno mō importat successiōz tpis. r ita n̄ est ō rōe p̄scie. h̄ ei mō futurū cepit cū tēpe. Alio mō futuritī portat ordinē tē/pori ad ēē nū. fz p̄secutōz. sic p̄scientia añcessiōz. q̄n̄ iste ordo solū exigit p̄mū extremū i actu. r illud fuit ab ēē noiō futuritio r p̄/scia. Nō obiicit q̄ respect⁹ ad ptes dei nihil dic̄ fm rē dōz. q̄ falsū ē. q̄r respect⁹ ille ē dīna ēntia. s̄z vez ē q̄ nihil dic̄ r̄spectū siue ōpēdētiā nisi solū fm modū itelligē di. r iō n̄ cepit fm rē s̄z solū mod⁹ sig̃ficādi cepit. Et q̄n mg̃r dic̄ q̄ p̄scia dic̄ ēē nū. n̄ loq̄t ō rōe noiandi s̄z de co sig̃ficat p nom̄ c ¶ Sciaz vl p̄sciaz dei nō ē causam. tc. si tamē sciam ad noticiā tm̄ referam⁹. si vero nomine sciē includit bñplacitū atq̄ dispositio tūc recte p̄t dici

Videt male dicere. Quia aut scientia hoc modo illo dicto dicit eundem modum sciendi aut alium. Si eundem. ergo si vno modo est causa. et alio. Si alius modum. ergo in deo est multiplex modus sciendi. non ergo vnifor mis p omnia ¶ Tertio scientia simplicis noticie est deus. et deus ē causa omniū. g scientia illa est causa omniū ¶ Ad. 4m. dicendum q in nobis noticia simplex et noticia beneplaciti dicūt diuersas cogni- d tiones et diuersos modos cognoscendi. et per consequēs cōnotant diuersa. in deo autē vna tm̄ cognitio est. sed illa vna facit deus qđ nos multis. et tō illa vna dupliciter pōt significari scz per modum approbationis. et per modum noticie simplicis Et cum significatur p modum approbationis. connotat effectum et bonitatez. quādo vero per modū simplicis noticie solum euentū. Et quoniā esse causam alicui⁹ connotat effectus sive respectum. cui⁹ eadem sit scientia siue sapiētia a parte principalis significati. ideo dicit. q hec est causa illoz que prescit et illa non. Et b̄ dicitur. nō quia res significata ñ beneplacito. hoc mō forte accepit Aug⁹. dicens. Ideo sunt q nouit. id est quia sciēti placuit. et quia sciens disposuit. Et hic sensus ex eo adiuuat. qz de bonis ibi tm̄ agit Aug⁹. s. de creaturis. de his que de⁹ facit. q omnia nouit. nō solū sciētia. ꝑ etiā beneplacito ac dispositiōe. Sic ergo ibi accipit dei cognitio vt vt nō modo noticiā. sed etiā beneplacitū dei significet. ¶ Ala ẋo scit de⁹ et ꝓscit anteq̄ fiant ꝑ sola noticia. nō b̄placito. ¶ Prescit enī deus et p̄dicit etiā q̄ non est ipe factur⁹. sicut ꝓsciuit et p̄ dixit infidelitatē iudeoz. ꝑ non fecit. Nec ideo quia ꝓsciuit. ad pctm̄ infidelitatis eos coegit. nec ꝓscisset vel p̄dixisset eoz mala. nisi eēnt ea habituri. Vñ Aug⁹. sup Joh. ⁹ De⁹ inqt futuroz ꝓscius. p ꝓphām p̄dixit infidelitatē iudeoz. ꝑ nō fecit. ne q̄s ꝓscisset mala eoz nisi ea haberent. Non enī ideo quēq̄ ad peccandū cogit. qz futura hominū peccata p̄nouit. Illoz enī ꝓsciuit peccata nō sua. Jō q̄ si ea que ille ꝓsciuit ipoz non sunt. nō vera ille ꝓsciuit. Sz qz illi⁹ ꝓscietia falli nō potest. sine dubio nō ali⁹. ꝑ ipi peccāt quos de⁹ peccatores esse ꝓsciuit. Et ideo si nō malū ꝑ bonum facere voluissent. nō maluz facturi p̄uiderent ab eo q̄ nouit qđ sit quisq̄ factur⁹. Ihis ẋbis aperte oñdit (si diligēter attēdamus) ꝓscientiā dei nō esse causaz malorum que ꝓscit. quia non ea ꝓscit tanq̄ factur⁹. nec tanq̄ sua sed etiā illoz qui sunt ea facturi vel habituri. ꝓsciuit ergo illa sola noticia. non b̄placito autoritatis Unde datur intelligi q deus ecōuerso prescit bona tanq̄ sua. tanq̄ ea que factur⁹ est. vt illa ꝓscienda simul fuerit ipsius noticia et autoritatis beneplacitum.

¶ Utrum prescientia ponat p̄scitum per modum necessitatis vel contingentie vel infallibilitatis. d

Ad hoc autē quod supra dictū est. scz ꝓscientiā dei falli nō posse. solet a quibusdā ita opponi. Deus prescivit hunc lecturum. vl aliqđ huiusmodi. sed potest esse vt iste ñ legat. ergo potest aliter esse q̄ deus ꝓsciuit. ergo potest falli dei ꝓscientia. qđ omnino falsum est. ¶ Potest equidē non fieri aliqđ. et illud tm̄ ꝓscitū est fieri. Nō ideo tm̄ pōt falli dei ꝓscientia. qz si illō nō fieret nec a deo ꝓscitū esset fieri. Sed ad huc vrgent questionē dicētes. Aut aliter pōt fieri q̄ de⁹ ꝓsciuit. aut nō aliter. Si nō aliter. g necessario cūcta eueniūt. Si ẋo aliter pōt. g dei ꝓscietia falli vel mutari pōt. Sz pōt aliter fieri. qz pōt aliter fieri q̄ fiat. ita aūt fit vt ꝓscitū est. aliter g pōt fieri q̄ ꝓscitū est. ¶ Ad qđ dicimus illā locutionē multiplicez facere intelligentiā. s. aliter ꝑt fieri q̄ deus ꝓsciuit et hmōi. vt potest nō esse qđ deus ꝓsciuit. et impossibile est nō esse qđ de⁹ ꝓsciuit. et impossibile est nō esse ꝓscita oīa que fiūt et hmōi. ¶ Posunt enī hec ꝓiunctim intelligi vt cōditio sit implicita. et disiunctim. Si enī ita intelligas ñ potest aliter fieri q̄ de⁹ ꝓsciuit. id est nō pōt vtrūq̄ simul esse. scz q de⁹ ita ꝓsciuerit fieri et aliq̄ fiat. vez intelligis. Si aūt per distinctionē intelligas. vt dicas. ꝑ aliq̄ nō posse euenire q̄ eueīt quō futuz de⁹ ꝓsciuit. falsum ē. Hoc enī aliq̄ pōt euenire q̄ eue nit. et tm̄ de⁹ ꝑ mō futuz ꝓsciuit Sili et alia determinatio. s. impossibile ē illō nō euenire qđ deus ꝓsciuit vl cū de⁹ ꝓscierit. Si ꝓiūctim intelligas. vez dicis. Si disiūctim. falsum. Ita etiā et illō Impossibile ē nō esse ꝓscitū oē qđ fit. i. nō pt esse vtrūq̄ simul scz vt fiat et ñ sit ꝓscitū. ꝑ sensus ver⁹ est. Si ẋo dicis deū nō potuisse nō ꝓscire oñe qđ fit. falsū est. ¶ Potuit enī facere vt nō fieret. et ita non esse ꝓscitum.

sit causa. sz qz vt sic significata est. non significat per modum causare. quoniam comparat ad ea que nullo modo sunt a deo. et ita patet illud. Oppositio

d ¶ Deus in quid futurorum. tē. iudeorum. Obijcitur. quia cuz dictum prophete fuerit verum certitudinaliter. videtur q deus reuelauerit iudeis suum casum si/ue damnationem. quod est cōtra ipm ℟°. super Gene. ad litteram. vbi dicit q nulli debet reuelari ne cogatur desperare. ¶ ℟°. dicendum q casus potest ꝓdici. sed non propter hoc reuelatur. sive quia dicēti non creditur. siue quia dictum de cōditione intelligitur. siue intellectus intelligit de alio ñ de seipso. Et quia verbuz Esaie ꝓphete comminatorie et generaliter erat dictū Et hominibus iam in parte incredulis ñ aduertentibus omnibus hiis modis potuit intelligi vt eēt predictio et non reuelatio.

¶ D intelligentiã pſentis diſtinctiõis duo ꝑnci
paliter querunt. Primo de pſcientia diuina quantum
ad cauſalitatẽ. Secũdo ẽtum ad neceſſitatẽ. Et ꝓmo
querunt duo. Primo vtr pſcientia diuina ſit cauſa re
rum. Secũdo vtr ſit cauſata a rebus.

¶ Queſtio I a

¶ Q pſcientia diuina ſit cauſa rer oñdit ſic. Aug⁹. de
tri. Ideo res future ſunt. q⁹ deus eas nouit. ¶ Itẽ rati
one ſic. Oẽ illud qõ antecedit aliud. ⁊ ipõ poſito po
nitur aliud. ipm eſt cauſa illi⁹ hꝫ patet ꝙ diuiſionẽ cau/
ſe. ſed diuina pſcientia ꝓcedit oẽ futur. ⁊ itez ponit
futur reſpectu cui⁹ eſt. ḡ pſcientia eſt cauſa. ¶ Itẽ om
nis res. aut ẽ a deo. aut a natura. aut a libero arbitrio.
⁊ accipio cauſas ipſas large. put cõprehendũt caſum
⁊ fortunã. ſed nulla res a natura eſſe poteſt. nec a libe/
ro arbitrio. niſi opante deo. ḡ oẽis res ẽ a deo ſiue om
ne futur. ſed nõ eſt niſi a deo agente ſm artẽ ⁊ cogniti/
onem. ḡ ꝛc. ¶ Itẽ oẽ qõ ſcitur. aliq̃ modo eſt in ſe vl
in ſua cauſa. ḡ qõ pſcit a deo eſt in deo vt cauſa. ſed om/
ne qõ eſt in deo eſt a deo. ḡ oẽ futur pſcitũ neceſſario
eſt a diuina ꝓcognitione vt cã. ḡ ꝛc. ¶ Itẽ oẽ qõ ſcit
aut ſcitur ꝙ cãm. aut ꝙ ſpẽm. aut ꝙ effectũ. ḡ ſi de⁹ pſcit
ḡ aliquo duoꝝ modoꝝ. Nõ ꝙ effectũ. q⁹ effect⁹ ſequit.
Nõ ꝙ ſpẽm ſiue ſimilitudinẽ. q⁹ illa eſt ſil. vel eſt poſt
rem cui⁹ eſt ſimilitudo. ḡ ꝙ cauſam. ḡ diuina pſcietia ẽ
cauſa pſciti. ¶ Cõtra. de⁹ nulli⁹ eſt cauſa niſi ꝙ volun
tatẽ. ſed multa pſcit ad que nõ eſt ei⁹ volũtas. ergo ꝛc.
Probatio medie. pſcit te mẽtiri. ⁊ tamẽ nõ eſt dicere q⁹
velit te mẽtiri. ḡ nõ eſt cauſa illi⁹. ¶ Itẽ ſi pſcientia eſt
cauſa. aut rõne ſcie. aut ratiõe anteceſſionis. Ratiõe
anteceſſionis nõ. q⁹ hoc qõ eſt ante nõ dicit niſi ordi/
nem. Ratiõe ſciẽtie nõ. q⁹ multa cognoſcit deus q̃ nun
q̃ faciet. ḡ nullo mõ eſt cauſa. ¶ Itẽ ſi pſcia cauſa eſt p
ſciti. cũ pſciat mala. deus erit cauſa mali. hꝫ aũt falſum.
creande. ꝙ ſequẽs cõmunicet alicui pſcientiam rei
lius. ſz hoc eſt impoſſibile. ḡ ꝛc. ¶ Itẽ Anſ. de ꝓor
dia pſcientie ⁊ li. arbi. dicit. q⁹ tm̃ eſt dicere. ſi deus p/
ſcit. erit. ẽtum hꝫ. ſi erit. de neceſſitate erit. ſz hic nulla
notat cauſalitas. ḡ nec ibi. ℟. dõm q⁹ pſciẽtia dicit
ꝓcognitionẽ futuri. Eſt ergo loqui de pſciẽtia. aut q̃n/
tum ad rẽ ſignificatã. aut put ſignificat ꝙ illud nomẽ
Si ẽtũ ad rationẽ nois. ſic nõ ſignificat in rõne cau/
ſe. Si ẽtũ ad rẽ importatã. ſic dicit cãm. ſz tñ non ſp
reſpectu pſciti ſiue futuri. Futur eñ in triplici differẽ
6 tia eſt. Quoddã eñ eſt cui⁹ deus eſt tota cauſa. vt ſunt
illa que creant. Quoddã cui⁹ creatura aut volũtas eſt
tota cauſa. vt ſunt defect⁹ ⁊ peccata. Quoddã cui⁹ de⁹
⁊ creatura ſimul ſunt cauſa vt ſũt opa naturalia ⁊ opa
moralia. q⁹ deus cooperat creature. Scõm hꝫ intelligẽ
dum q⁹ reſpectu ꝓmi futuri. diuina pſcientia eſt cauſa
reſpectu ꝟo ſecũdi futuri. nec eſt cauſa nec tota. q⁹ nõ
habet cauſam efficientẽ. ſed deficientez. eſt tñ cauſa ſui
oppoſiti. reſpectu ꝟo tertij eſt cauſa ſed nõ tota. Cõce/
dendũ ḡ eſt q⁹ diuina ſciẽtia vel pſcientia aliquo mõ re
ſpectu futuroꝝ eſt cauſa. Tñ ſi accipiat in ſua genera
litate. dõm q⁹ diuina pſcientia ſp importat cauſalita/
tem aliquã. ſz nõ ſemp reſpectu pſciti. vtputa cũ pſci/
tum eſt malũ. ⁊ in hac ratione ꝓcedunt argumẽta oſtẽ
7 dentia q⁹ nõ ſit cauſa. ¶ Ad illd ḡ qõ ꝓmo obũcit. q⁹ eſt
cauſa pſciti ꝙ verbũ Augu. dõm q⁹ Aug⁹. loquitur de
8 ſciẽtia rer ſiue bonoꝝ que a deo ꝓcedunt. ¶ Ad illud
qõ obũcitur q⁹ cauſa que ꝓcedit. etiã ponit aliq̃d. dõm.
q⁹ ponere aliud eſt dupliciter. ſ. ſm ꝓductionẽ vel ſm cõſe/
cutionẽ. ⁊ qõ ponit ſm ꝓductionẽ eſt cauſa ꝙ ẽ eſſen/
do. qõ vero ponit ſm cõſecutionẽ. nõ eſt cauſa ĩ eſſen/
do. ſed ſolũ in conſequendo. ¶ Ad illud qõ obũcit q⁹ illd 9
qõ eſt a li. ar. eſt a deo. dõm q⁹ verũ eſt de eo qõ eſt de li.
ar. efficiẽte. ſed vitia ⁊ peccata ſunt ab ipſo deficiente.
¶ Ad illud qõ obũcit q⁹ de neceſſitate oẽ futur ſcit 10
a deo ꝙ cauſam. dõm q⁹ ſicut ſupra tactũ fuit de cogniti
one mali. in oẽi cognitione eſt aſſimilatio. nihil autẽ
aſſimilat deo niſi qõ eſt ab illo. ⁊ ideo eſt in oẽi cogni
tione dei cauſalitas ⁊ cauſa. Et tamẽ quedã ẽ reſpectu
eius qõ dicit entitatẽ ſimpl⁹. Reſpectu illi⁹ eſt cauſa
⁊ ydea. ſed tamẽ reſpectu ꝓpriorum eſt ꝓcognitio. ⁊
tũc ratio cauſalitatis ⁊ ydee eſt reſpectu oppoſiti. dõm 11
ergo q⁹ ad hoc q⁹ aliq̃d cognoſcat. neceſſe eſt q⁹ ipm vel
eius oppoſitũ habeat eſſe in re vel in cauſa. Non ſoluz
aũt oppoſitũ mali ſed etiã ipſa volũtas que eſt mali ꝓn
cipium eſt in deo vt cauſa. tamẽ malũ non eſt in deo vt
in cauſa. nec ꝙ ſe nec ꝙ accidẽs. quia mutat rõ cauſandi
ſicut poſtea dicet. Exemplũ huiꝰ manifeſtũ eſt. ſi arti/
fex opetur ſm materiã nodoſam que non eſſet idonea
ad receptionẽ ſpeciei. pſciret q⁹ defectus futurus eſt in
imagine. ſz nõ ab ipſo. Similiter intelligendũ in deo ⁊
libero arbitrio. qõ facit vitiũ in ope. dũ nõ ꝓformat ſe
⁊ obedit deo opanti. ⁊ ideo ſufficit q⁹ oppoſitum mali ſi
ue illud a quo eſt malũ ſit in deo tanq̃ in cauſa ad hoc
q⁹ pꝛeſciatur.

¶ Queſtio II b

¶ Utrũ pſcientia diuina ſit cauſata a rebꝰ. Et q⁹ ſic oſtẽ/
ditur hꝫ modo. Orige. ſup epiſtolã ad Roma. dicit. q⁹
aliquid eſt futur. ideo ſcitur a deo anteq̃ fiat. q⁹ ḡ aut
dicit cauſam eſſendi. aut ꝓſequendi. Si ꝓſequẽdi. ſeq̃
tur. hoc eſt futur. ergo pſcitum. ita ecõuerſo. ḡ ſicut di
cit quia futur eſt. ideo pſcitur. ita deberet dicere econ/
uerſo. quia ſcitur ideo futur eſt. ⁊ hoc negat in lra. nõ
ꝓterea aliquid erit. q⁹ ſcit deus. ḡ dicit cãm eſſendi.
¶ Itẽ ratione videt. quia intellecto q⁹ deus nihil pſci/
at. poteſt intelligi aliquid futur ſed nõ ecõuerſo. ergo
hec eſt ratio ⁊ cauſa illi⁹. ¶ Itẽ hoc argumentũ eſt bo
num. iſte mentit. ḡ deus pſciuit eũ mentiri. ḡ eſt ibi ali
qua habitudo localis. ⁊ nulla poteſt inueniri niſi cau
ſe ad effectũ. ſed de⁹ nõ eſt cauſa mendacij. reſtat ergo q⁹
futur eſt cauſa pſcientie. ¶ Itẽ quecũq̃ duo ſic ſe hñt
q⁹ inuicẽ ſe cõſequunt. aut ambo cauſant a tertio. aut
vnũ eſt cauſa alterius. ſed ſic ſe habẽt iſta duo ſcz iſtuz
mentiri ⁊ deũ pſcire. ⁊ nõ eſt dicere q⁹ ambo cauſentur
a tertio. ḡ vnũ eſt cauſa alterius. ¶ Cõtra. Aug⁹. nõ
eñ que cauſata ſunt ideo deus nouit. quia facta ſunt.
¶ Itẽ ratione videt q⁹ nõ ſit cauſata a rebꝰ. quia oẽis
cauſa nobilior eſt ſuo effectu. ſi ḡ diuina pſciẽtia cauſa
tur a re aliqua. cũ diuina pſcientia ſit increata. et res
creata. ḡ creatũ nobilius increato. ¶ Itẽ pſcientia eſt
eterna. ḡ cum res ſit tpalis. ſi cauſatur a rebꝰ. tpale eſt
cauſa eterni. ⁊ cũ cauſa ſit prior effectu. ḡ tempale ꝑius
eterno. ¶ Itẽ ſi res ſunt cauſe pſcientie. aut ratiõe ꝓn
cipalis ſignificati. ſed cũ illud ſit diuina eſſentia. ergo
ſunt res cauſa dei. Si rõne cõnotati. cum connotata
ſint res ipſe. tunc ſunt cauſa ſui. ¶ ℟. Aliq̃ voluerũt 12
dicere q⁹ cauſa dicit dupliciter. ꝓprie ⁊ cõmuniter.
Proprie. qõ dat alteri eſſe. ⁊ ſic nullo mõ res ſũt cauſe
pſcientie diuine. Alio modo dr cauſa cõmuniter illud
ſine qua res nõ eſt. ⁊ ſic dr cauſa ſine qua nõ. ⁊ hoc mo
do quia pſcientia dei nõ eſt quin res ſint future. ideo hꝫ
modo dicunt cauſa. Sed qm̃ hoc nomẽ cauſa ſemp ĩ/
portat honorabilitatẽ reſpectu cui⁹ dr cauſa. ⁊ qndam
ſuppoſitionẽ. ideo nõ videt illud adhuc oẽino ſanuz
dicere q⁹ ſit cauſa ſine qua nõ. Et ꝓterea illud nõ ſoluit

13 ad autoritatē Orige. quia ipe negat ꝓuersam. Est ꝓ
ptерea aliter dicendū. q̄ est causam accipe ſm triplicē
modū. ſ. ſm rationē essendi. z ſm rationē inferendi. et
ſm rationē dicēdi. Dico g̃ q̄ ſm rationē essendi pscien
tia potest esse causa aliquoꝝ pscitoꝝ. licet non oīno.
sed nullo modo ecōuerso. Scōm rationē inferēdi sunt
mutuo cause. quia mutuo antecedūt z cōsequuntur. z
antecedēs est causa ꝯsequētis. Scōm rationē dicendi
futuꝝ est causa pscientie. z nō ecōuerso. nam pscientia
dicit scientia añ rem. ꝯstat ergo q̄ ūportat ordinem
ad posteriꝰ. z q̄m si scitū esset semp̄ pñs esset scientia sz
non pscientia. Nā ad hoc q̄ pscētia dicat venit ex fu
turitione rei. z sic intelligit Orige. z patet primum.

14. ¶ Ad illud quod obijcit secūdo de habitudine locali.
15 dicendū q̄ est locus a ꝙuertibili. ¶ Ad illud qō vltīo
obijcit. dicendū q̄ instantiā habet in ꝓposito. z q̄ in ℔
solo est instātia. ideo ferēda est. Rō aūt buiꝰ est. q̄ dci
pscientia est respectu veri z respectu oīs veri. iō ponit
z ponit. Et quia potest esse respectu veri quod nō est
ab ipo ſm id qō subest. nec ecōuerso. ideo nec causa est
nec causat. Quia ergo pscientia est respectu veri. quia
diuina. respectu oīs veri. quia nihil latet deū. z ideo
ponit z ponit. Rursus. q̄ scientia est q̄ dic̄ simplicem
noticiā. ideo nō causat. q̄ diuina. iō nō causat. ideo po
nit z ponit. z nō causat nec causat.

Onsequēter est questio de secūdo articulo. ſ. de di
uina pscientia q̃tū ad rationē necessitatis. Et cir
ca hoc querunt duo. Primo queric. vtz diuina pscē
tia ponat necessitatē circa pscitū. Scōo vtz diuina p
scientia habeat in se necessitatem.

¶ Questio I c

Q̃ diuina pscientia ponat necessitatē ostenditur sic.
Anſ. in lib. de cōcordantia pscētie z li. ar. Que pscivit
deus necesse est futura esse. ¶ Itē ratiōe sic. Ex maiori
de necessario. z minori de inesse semp̄ cōcludit de necessa
rio. sicut dicit phs in. j. priorꝝ. Fiat ergo talis silogiſmus
Omne pscitū necesse est esse futuꝝ. Hoc p Anſ. patet
sed hoc est pscitū (quolibet demonstrato) g̃ necesse ē eē
futuꝝ. ¶ Itē oīe q̄ deus pscit est verꝝ. sed vt dic̄ pri
in. j. perihermenias. esse q̄ est. q̄n est. necesse est. ergo
si pscitū est modo verꝝ. necesse est nūc esse verꝝ. z futurū
est pscitū. g̃ modo necessariū est esse futuꝝ. g̃ de necessi
tate euenier. ¶ Itē hoc ꝑm ostendit p impossibile. De
us pscit aliquid in partem affirmatiuā. quero g̃ vtruꝝ
illud nō possit nō esse. Si nō. ergo est necessarium. Si
sic. ergo pōt aliter euenire q̃z deus pscit. g̃ diuina pscia
est fallibilis z incerta. z ℔ est argumentū Augſ. z etiā
Boetij in. v. de ꝯsolatione. Si alioꝝsum q̃z ꝓuise sūt de
toꝝqueri valēt res ꝓuise. iam nō erit firma futuri pscia
¶ Itē deus pscit aliq̄d esse futuꝝ. aut g̃ possibile est nō
esse futuꝝ. aut impossibile. Si impossibile nō esse. er
go necesse est esse. si aūt possibile. ſz oīne possibile poni
bile. z falso possibili posito inesse. q̄d sequit nō est im
possibile. ponat g̃ hoc nō esse. z deus pscivit hoc esse. g̃
deus pscivit falsum. sed hoc est impossibile. g̃ impossi
bile est aliq̄d p̄cedentiū ¶ Cōtra. q̄ nō inferat necessi
tatem. oñdit autoritate Aug. sumpta a simili i libro d
libero arbitrio. Sicut mea memoria nō cogit facta eē
que p̄terierūt. sic dei pscientia nō cogit facienda esse q̄
futura sunt. ¶ Itē ratione oñdit id idez. Intelligam
deū nihil pscire. g̃ ex hoc nihil accrescit li. arbi. g̃ posi
tio pscientie nihil ei aufert. g̃ cū libeꝝ ar. de se sit causa
reꝝ ad vtrūlibet ꝯtingentiū. diuina pscientia hoc non
tollit. ¶ Itē sicut supra pbatum est diuina pscētia in
pluribus aut nō est causa. aut non est tota causa. sed q̄d
dat alicui necessitatē. habet rōnem cause. q̄ a q̄ est esse
z esse necessariū. cū ergo diuina pscientia multoꝝ futu
roꝝ nō sit causa. vt maloꝝ. nullā reby imponit neces
sitatē. ¶ Itē diuina pscientia pscit res sicut sunt euen
ture. cum nihil pscīat nisi verꝝ. g̃ cum pscit aliquē pec
catuꝝ. cū peccatū non sit nisi p voluntatē. pscit istuꝝ p
voluntatē hoc facere. z pscit aliud posse facere. g̃ si om
ne q̄d prescit est verꝝ. verꝝ est q̄ iste p voluntatē hoc fa
ciet. z poterit aliud facere. z si hoc est ꝯtingens. g̃ si di
uina pscientia est ꝯtingentia circa res. nō g̃ necessitas
¶ Item hoc ꝑm ostendit rationiby ducentiby ad ipos
sibile. Si imponit pscientia reby necessitatē perit ergo
casus z fortuna. Secundū impossibile est q̄ perit lib.
arbi. z consiliū. Tertiū q̄ perit meritum z demeritum
Quartū q̄ perit laus z vituperiū. ¶ Rᵉ. dicendum q̄
tres circa hoc fuerūt positiones. Quidā em̄ direrunt
q̄ pscientia necessario cum sit infallibilis imponit ne
cessitatē. z ideo abstulerūt libeꝝ arbitriū z peccatum. z
ista positio fuit heretica z iiqua. q̄ destruit bonos mo
res. ¶ Alia positio fuit q̄ diuina pscientia si esset. ne
cessitatē imponeret. z sic oīs virtus z laus periret.
z quia dilexerunt rempublicā. ideo abstulerunt a deo
pscientiā. z a ꝓpositionib⁹ de futuro abstulerūt ḳitatē.
z hec heretica fuit z impia. q̄ derogauit nobilitati di
uine. ¶ Tertia positio est catholica que deū honorat.
z bonos moꝝes ꝙseruat. z ideo iusta pia z vera. q̄ di
uina pscientia est. z tamē nō imponit reby necessitatez
Oīa em̄ sic ꝓcognoscit esse euentura sicut euentura
sunt. z ideo cū multa sint euētura cōtingenter. vt illa q̄
sunt a libero arbitrio. z a casu z fortuna. sicut pscit hec
esse futura ab istis. sic pscit modū cōtingentie ſm ques
sunt ab istis. ¶ Ad intelligentiā aūt obiectoꝝ notan/ 17
dum. q̄ duplex est necessitas. ſ. absoluta z respectiua.
Necessitas absoluta que opponit ꝯtingētie dicit ne
cessitatē ꝙsequentis. Necessitas respectiua dicit necessi
tas ꝙsequentie. z hec nō opponit cōtingenti. nam aliq̄d
ꝯtingens necessario sequit. vt si ambulat. necessario
sequit q̄ mouet. Dicendū g̃ q̄ in pscito non est necessi
tas absoluta. sed solū ꝙsequētie. quia necessario sequi
tur. deus pscit hoc. g̃ hoc erit. z hoc modo intelligit au
toritas Anſ. z ꝙsimiles autoritates que ꝓponunt cuz
modo necessitatis. Et sic patet primū. ¶ Ad illud qō 18
secundo obijcit de silogiſmo ex maiori de necessario. et
minori de inesse. dōm q̄ sicut patet z phs exponit. hoc
intelligit de ea ꝓpositiōe que est de inesse simpliciter q̄
equalet necessario. sed minor buiꝰ silogiſmi scz hoc est
pscitum. nō est de inesse simpliciter. sicut em̄ infra pate
bit nō est necessaria. ¶ Ad illud qō obijcit de pscito. 19
q̄ verꝝ est. z si verꝝ est. necessario est. dicendū q̄ ista ra
tionē facit phs ad ostendendū q̄ in futuris nō est veri
tas. z est sophistica. Nam q̄n dr. esse qō est q̄n est. ne
cessario est. intelligit de eo qō ponit aliquid in actu cir
ca suppositū. qō exquo positū est. impossibile est nō eē
positū. sed verꝝ de futuro nihil ponit circa subiectuz. q̄
non est verꝝ p̄senti. sed solū p futuro. z ideo nulla est
necessitas neq̃z simpliciter. neq̃z vt nūc. q̄ nihil ponit
vt nūc. Ad illō qō obijcit p impossibile. q̄ si posset ali 20
ter esse posset falli cc. dōm q̄ sicut veritas venit ex cō
cordia intellectꝰ ad rem cognitā. hec aūt ꝯcordia non
est aliud q̃z adequatio rei z intellectꝰ. sic falsitas venit
ex discordia intellectꝰ ad cognitū. similiter potētia fal
lendi ex potētia discordandi. dico ergo q̄m necessario
pscitum sequit ad pscientiā. ideo non pōt discordare. 21
z ideo nunq̃z fallit nec potest falli. ¶ Dō g̃ obijcitur.
q̄ aliter potest esse. dōm q̄ aliter potest esse. quia deus

potest aliter ꝑscisse. ⁊ cū ponit ꝙ aliter scit. ponit̄ ꝙ aliter ꝑscit. Quando ꝯ infert. potest aliter esse ꝙ̄ sit. ⁊ deus ꝑsciuit sic. ꝯ aliter ꝙ̄ deus ꝑscit. distinguenda est cōclusio. quia potest intelligi diuisim. sic vera est. Et est sensus. deus ꝑscit b̄ euenire. ⁊ possibile est illud nō euenire. Si aūt diuinctim. falsa est. ⁊ est sensus. illud ẽ possibile qđ deus ꝑscit vno mō vt eueniat alio modo. Et est fallacia cōpositionis in illo ꝓcessu. sicut hic. curr̄ens pōt nō moueri. ꝯ possibile ẽ ꝙ aliq̄s currat ⁊ non moueat. non sequit. Similiter cū querit. qđ ponit̄ ponendum est. sed cū assumit. deus ꝑsciuit. hoc est oppositum posito. ⁊ ideo est negandum.

Questio II

¶ Utrū diuina ꝑscientia habeat in se necessitatem. b̄ est. vtrum necesse sit deū ꝓscire qđ ꝑscit. Et ꝙ sic. oñdit primo ꝑ auctoritatē Anſ. in libro de cōcordia ꝓdestinationis ⁊ liberi arbitrij. Quod ꝓscit deus. impossibile est non ꝑscire. ergo ab equipollenti. necesse est ꝓscire. ¶ Item ratione videt. quia omne dictū de preterito verum est necessariū. Unde si cucurrit. necesse est cucurrisse. sed si ꝓscit. ꝑsciuit. ergo cū hoc sit dictum de ꝑterito. ergo necessariū. ¶ Itē licet potentia dei sit indifferens ad exeundū ⁊ non exeundū. tamen exq̄ exiuit in actū. necesse est exisse. Unde ꝙ̄ potuit creare ⁊ nō creare anteq̄ ꝙ̄ crearet. tamen exquo creauit. necesse est creasse. ergo exquo ꝑsciuit. necesse est ꝓscisse. ¶ Item si homo voluit ⁊ ꝓscisset aliquid. necesse est hominē sciuisse ⁊ voluisse. ergo si circa scientiā dei non est minor certitudo. immo maior ꝙ̄ circa scientiam hominis. multo fortiꝰ est necesse. Si tu dicas sicut aliq̄ dicunt ꝙ in hac deus ꝑsciuit. totū ex futuro est ꝑm rem ꝙ̄ intelligat sub ratione ꝑteriti. Unde nihil plꝰ est dicere. deus ꝓscit. nisi deus est. ⁊ hoc erit. ¶ Contra tunc esto ꝙ deus nullā haberet cognitionē. dum tamē res esset futura. hec esset vera. deus ꝑscit. quod manifeste est falsum. ¶ Preterea. esto ꝙ ꝑscientie addat actꝰ transiens in ꝑteritū. vt ꝑmissio. vel predictio. vel ꝓphetatio. ibi transit in ꝑteritum aliquid. ⁊ vere fit idē sophisma ⁊ idem dubiū. ⁊ hoc non soluit. ¶ Item plꝰ distat esse. ⁊ nō esse ꝙ̄ necessariū ⁊ contingens. sz aliq̄d quod simpliciter non est habet esse in dei prescientia. ergo multo fortiꝰ aliquid quod in se contingēs est potest esse necessariū in ꝑscientia dei. ergo ⁊c. ¶ Item omne immutabile est necessariū. sed cū dicit deus ꝑscit. est immutabile. ergo est necessariū. Prima est manifesta. secunda patet. quia cū dicit deus ꝓscit. ꝓscire est ī mutabile. ergo est necessarium. Prima est manifesta. Secūda patet. quia cū dicit deus ꝑscit. si mutat vt fiat ī ꝑsciēs. aut b̄ erit ꝑm mutatōnē rei. aut dei. Rei nō quia res adhuc nihil est. ergo nō mutatur nec mutari potest. Si ꝑm mutationē dei. ergo deus mutat. ¶ Itē omne eternū est necessariū. quia vnū solū est eternum ⁊ illud est in quo nō cadit contingentia. sed summa necessitas. sed ꝓscire dei est eternum. ergo necessarium est deū ꝓscire. ¶ Contra. regula est. si antecedēs bone conditionis est necessariū. ⁊ cōsequens. ⁊ si ꝓsequens nō est necessariū. nec antecedēs. Sed sequit̄ si deus ꝑscit hoc esse futurū. hoc erit quocūq̄ cōtingēti demonstrato. quia oppositū non pōt stare. ergo cū consequēs non sit necessariū. nec antecedēs. ¶ Item regula est ꝙ necessariū cōpatitur se cū omni possibili. Omne enim repugnās necessario est impossibile. demōstrato tamē aliquo qui ꝑscitus est damnari. possibile est istum saluari. ergo ista duo possunt simul stare ꝙ iste sit ꝑscitꝰ damnari ⁊ saluet. et hoc est impossibile. ⁊c. ¶ Item regula est. ꝙ oppositū contingentis est cōtingens. et oppositum necessarij est impossibile. Et regula iterum ẽ ꝙ si ad antecedēs sequit̄ cōsequens. ad oppositū consequentis sequit̄ oppositū antecedētis. Ex his arguo sic. Sit a cōtingens ꝓscitū a deo. si deus ꝓscit a erit. ergo ꝙ regulā si a non erit. deus nō ꝓscit. sed a nō esse fuit contingēs. deum nō ꝑsciſſe fuit impossibile. ergo ad contingēs sequit impossibile. sed hoc est contra artem. necesse est ergo hoc esse contingens. deū scz ꝓscire b̄. ¶ Itē oīnis diuina actio que respicit obiectum qđ potest non esse. potest desinere. Unde cum deus cōseruet rem creatā. posset desinere cōseruare. ergo cū ꝑscire sit respectu cōtingentis. erit ꝯtingens. ¶ Rᵒ. dicendum ꝙ sicut probatū est. illud constat ⁊ non est dubiū ꝙ deum ꝑscire cōtingens aliquod cū antecedit ad ꝯtingēs ⁊ cōnotat aliquid qđ habet veritatē cōtingentē. ꝙ ipm iudicandū est cōtingens. sed aliqui voluerūt ipsum iudicare cōtingens. quia totū qđ dicit. dicit de futuro. ⁊ illud improbatuz est. qz falsum est ⁊ non intelligibile. Oīnis em̄ intellectus q̄ intelligit hoc. q̄ deus nō intelligat tps circa deū. intelligit ꝙ actus diuine p̄cognitionis ab eterno fuit in deo. ⁊ ille differt a re futura. et ꝑterea sicut dictū est hoc nō soluit. Alij voluerunt iudicare cōtingens. quia cū sit dictū de preterito. pēdet tamen ex futuro. Et hoc dicunt in credito. ⁊ prophetico. ⁊ dicto a xp̄o. ⁊ cōsimilibꝫ que inferunt de necessitate ꝓpositionē de futuro. ⁊ illō est improbabile. vt videt. Oīm si actus diuine p̄cognitiōis pendet ex futuro. tūc cū in futuro q̄̄tum est ex parte rei cōtingentis nulla fit certitudo. nec in diuina p̄cognitione esset. Preterea. quō dependet. cū ab eo nō causet aliquo modo. Et iterum. quō dependet illud qđ necessariū est fuisse. vt actꝰ cognoscēdi ⁊ credendi ⁊ p̄dicendi ab eo qđ futuruz est nō videt nec ꝓbabile nec intelligibile. Et ideo alio modo dicendū. ꝙ quoddā est dictū de ꝑterito ⁊ ꝑ ꝑterito. sicut si dicat petrū legisse. Quoddā de ꝑterito sed ꝑ futuro. vt antixps fuit nasciturus. Quoddā ꝓ ꝑterito tamē dependet ex futuro. vt hoc dictū. petrū dixisse verum nauale bellū fore. Ad hoc em̄ qđ dictū habeat veritatē. exigit̄ belli euētus. ⁊ ab illo dependet ꝓ̄itas nostre assertiōis que causat̄ a re. Quoddā ẽ dictum de ꝑterito qđ nō dependet sed cōnotat veritatē circa illud futuz. sicut si dicatur deꝰ ꝓscit hoc futuz. Quia em̄ dei sciētia est solū respectu veri. ideo cōnotat veritatez circa illud dictū futuz. sed qm̄ diuina cognitio nō habet certitudiue a re. quia ab ipa nec causatur nec orit. ideo ab illa nō dependet. ⁊ preterea falli nō pōt. q̄uis cōnotet futuz. Unde in ꝑscientia hec duo dicunt. scz actus diuine cognitiōis. ⁊ hunc necessariū est esse siue fuisse. Et ordinatio futuri ad illū actū. ⁊ hec ordinatio futuri ad illū actū. nō est necessaria. ⁊ iudicāda est contingentia in totali dicto. nō ratiōe totalitatis siue ꝑncipalis significati. sz cōnotati. Et si ponat deū non ꝑscire aliquid qđ ꝓscit. potest ⁊ debet intelligi nō ꝑ remotionē ꝑncipalis significati. sz ipius cōnotati. siue illius ordinis ipsiꝰ tpalis ad eternū. qui quidē est ꝯtingens ratione alteriꝰ scz tpalis. cōtingentia ergo est in totali dicto. quia cōnotat aliquid esse vez de futuro. quod quidē est cōtingens. ⁊ hoc patet sic. Cum em̄ dicitur. deus ꝑscit te saluandū. hic duplex includit actꝰ ⁊ compositio. videlicet hic. tu saluaberis. ⁊ hic. deus habet cognitionē de salute tua. ⁊ habuit cognitionem ab eterno. Habere quidē cognitionē est actus eternus et necessarius. quia nō dependet a re. sed saluari est actꝰ futurus ⁊ cōtingens. qm̄ ergo actꝰ diuine cognitiōis

non dependet a cognito. ideo potest esse certitudo in ipso re contingente existente. Sed quādo significat p modum pscientie. cōnotat futurū contingens. z omne dictum qđ claudit in se contingēs. iudicandū ptingens est. ideo totale ptingens iudicatur. Et hec solutio est vera z generalis. Nam actus credulitatis. actus prophetationis. z diuine assertionis. p hoc q currūt sm illustrationē diuine pscientie. ideo cōnotant. z nō dependent. ideo certi z infallibiles sunt de rebus in se non certis. 24 Ad illud ḡ qđ obīcit de Anx. q necesse est p scire qđ pscit. dom q hoc intelligit ḡtum ad actum p/cognitionis quē necesse est fuisse. sed non quantuz ad 25 cōnotationē futuritionis. Ad illud quod obīcitur q dictū est de preterito. dicendū q quantū est de ratione preteritionis. necessariū est. sed quoniā cōnotatur futurum. ideo est cōtingens. Et ex hoc patet sequēs. q quantū ad illud futurū nō est adhuc potentia in actu. 26 immo adhuc non potest exire. ideo z. Ad illud qđ obīcitur q est cognitio sine existentia rei. ergo necessitatis sine rei necessitate. dicendū q est q in actu cognitionis est necessitas. sed non in toto. Nec est simile q precognitio nō cōnotat actualē rei existentiā. sed connotat rei futuritionē. z ad hoc q dictum sit necessariū 27 necesse est q sit necessitas in cōnotato. Ad illud qđ obīcitur. q omne immutabile est necessarium. dicendum q ad esse mutabilis duo concurrunt. q se habeat vno modo pus. alio modo posterius. Et q opositum immutabile potest dici duplicit. Aut quia nihil actu est. aut quia actu est z nō potest aliter se habere. z hoc cōuertitur cū necessario. sed illud immutabile qđ non est aliquid actu nō cōuertitur. z sic est verū cōtingens

Distinctio xxxix. de immutabilitate vel perfectione diuine scientie vel cognitionis.

Preterea queri solet. vtrū scientia dei possit augeri vel minui. Supra egit magister de scientie diuine certitudine. hic agit de perfectione. Et quoniā vere perfectū est cui non est possibilis additio ideo magister querit vtrū diuina scientia possit augeri vel minui. Et habet hec pars tres partes. In pma magister querit z determinat q diuina essentia non recipit augmentū. nec diminutionem. nec alterationem

Utrum scientia dei possit augeri vel minui. vel aliquo modo mutari. vtrumq; em̄ videt posse probari.

a

DI. XX. XIX

Preterea queri solet. vtrum scientia dei possit augeri vel minui? Utrumq; enim videtur posse probari. Q; diuina scientia possit augeri vl mutari hoc modo probatur. quia potest deus scire quod nunq; scit. Est enim aliquis q̄ non est lecturus hodie. z tamen potest esse vt legat hodie. potest enim hodie legere. Nihil autē potest fieri quod non possit a deo sciri. Potest ergo deus scire hunc lecturum hodie. potest ergo aliquid scire quod non scit. ergo potest eius scientia augeri vel mutari. Eademq; videtur posse de futuro anteq; res sit. Et sic hoc dictum. antichristū fore. est modo verū immutabile. quia si ponat esse vel ponitur q semp fuerit. z similiter si falsum. et b̄ q nihil actu ponit. quoniā ergo deū prescisse cōnotat futurum cōtingens. ideo est dictū immutabile. nec ex hoc sequitur q sit necessariū vt visum est. Tamen alīq volunt aliter dicere q deū prescire hoc futuz contingēs est immutabile a parte pscientis. sed a pte rei prescite ē mutabile. z ideo ex parte illa cōtingens. Sed tm illud difficile est dicere. quod em̄ pscitur semel. semp prescitum fuit. z deus nō potest pscire futurū contingēs ita q nihil fiat circa futurū. z ita nulla mutatio. Et pter hoc modus alius dicendi est rationabilior. Ad illō 28 quod vltimo obīcit. q nihil eternū est contingēs. dicendum q ens eternū est dupliciter. Aut pure eternum. aut cōnotat tempale de futuro. z pure eternū est necessarium. sed cōnotans tempale de futuro ratione cōnotati potest iudicare cōtingens. sicut z ratione illi⁹ potest desinere. Summa dictoz est ista. q deum prescire futurū cōtingens. est quoddā dictū quod claudit in se actū diuine cognitionis eternū. z ordinationē dicit ad futurū cōtingens. Et cuius actus diuine cognitionis ponat aliquid existēs necessariū z eternū. illa tm ordinatio ponit futurū quod cōtingens est. Et iterū cuius dicat ordinationē. nō tamen dicit dependentiaz. sed solū cōnotationē z ideo nō ponit incertitudinē. Dicit ergo q deū pscire futuz est cōtingens ratione cōnotationis ad cōtingens. Est immutabile rone ordinationis ad futurū. qđ potest non esse nulla facta mutatōe. Est certū ratione indepēdētie ab eode. z hoc patebit. j. plenius in distinctiōe de predestinatione.

sed omnia simul z vno aspectu cognoscit. In secunda opponit contra hoc. q diuina scientia nō potest augeri. per hoc q videt aliquid posse scire ex tempe. z terminat. z hoc facit ibi. Hic opponitur a quibusdā. In tertia obīcit autoritate Hieronymi. cōtra hoc quod dictum erat diuinā scientiā esse respectu omniū. z hoc ibi. Et vero quod pdictum est. sc̄z q deus z. Et quelibet harū trium partiū potest subdiuidi. quia primo i eis opponit. secundo soluit. Et ponit duplicem responsionem. z in tertia post responsionē epilogationez subiungit. ibi. Simul itaq;.

minui. Est enim aliquis hodie lecturus: quem deus scit lecturum. At potest esse vt non legat. ergo potest deus non scire hunc lecturum. potest ergo non scire aliquid quod scit. ergo potest minui eius scientia vel mutari. Ad quod dicim⁹ quia dei scientia omīno immutabilis est. nec augeri potest vel minui. Nam vt ait Augustin⁹ in xv. libro de tri. Scientia dei est ipsa sapientia. et sapiētia est ipsa essentia siue substantia dei. quia in illius nature simplicitate mirabili non est aliud sapere z aliud esse. sed qđ est sapere. hoc est z esse. Ideoq; nouit omnia verbū que nouit pater sed ei nosse de patre est sicut esse. Nosse enim et esse ibi vnū est. Et ideo patri sicut esse nō est a filio. ita nec nosse. Proinde tanq; seipsum dicens Pater genuit verbū sibi equale p omnia. Nō em̄ seipsum integre pfecteq; dixisset. si aliqđ minus

1 a Sciūt ergo seinuicē pater ⁊ filiꝰ. sz iste gignendo ille nascēdo. videt male dicere. qz scire est essentiale in diuinis. g̃ si scit nascēdo. cū nasci dicat ꝓprietatem ꝑsonalē. ꝓprietas ꝑsonalis est rō rei essentialis. qđ nō est sane nec ꝝ vere dictū. Rꝰ. dōm. aliq̃ volunt dicere. q̃ scire dei ſ latū ad creaturas ita q̃ vna ꝑsona sciat se ipsam. est dicū essentialiter. Si ꝓm q̃ vna ꝑsona sciat aliã. dicē respectū ꝑsonę ad ꝑsonaz ⁊ est dictū notionaliē. Sz hꝰ nō est ꝟue nīēter dictuz qz sicut in p̄cedētibꝰ habitū est. sapia ⁊ sapē essentialiter tm̄ dicit. Est ꝓterea dicendum q̃ ablatiꝰ illeñ tm̄ dicit cām siue rōnez dicendi. sz rōnē cōmitantie Herōdia eñ sicut dicit ꝑſ. hñt exponi q̃ si. vel q̃ dum vel q̃ qz. ⁊ primo mō dicit cōuenientiaz. scēdo cōmitantiā. ⁊ tertio causam.

b Et oīa q̃ sunt in eoz scia. in eoz sapia. ⁊ in eoz eēntia. vnusquisq̃ eoz sil videt. Contra. supra di. xxxvj. dictuz est q̃ creature sunt in dei noticia. sz nō in dei eēntia. ergo est cōtradictio. Rꝰ. dōm est q̃ in diuina scia sunt scibilia. in diuina hꝰ essentia sunt attributa. sicut potētia. sapia. ⁊ bonitas. Et Augꝰ. vult dicere. q̃ pater ⁊ filiꝰ simul videt oīa cognoscibilia creata ⁊ creāda. ⁊ oīa essentie attributa. Vñ lr̄a legenda est diuisim. oīa que sunt i eoz scia. vtputa creata simul scit q̃libet. sil̄r oīa que sunt i eoz essentia. vtputa attributa simul sciūt. siue scit q̃libet. ⁊ iō nō vult dicere q̃ creature sint in diuia essentia.

aut amplius esset in eiꝰ ꝝbo q̃ in seipso. Hoc est eñ oīno ꝝbuz qđ ꝑſ. nō tū est ꝑſ. qz iste filiꝰ. ille pater. a Sciūt g̃ seinuicem ꝑſ ⁊ filiꝰ. g̃ ille gignēdo iste nascendo. b Et oīa q̃ sunt in eoz scientia. in eoz sapia. in eoz eēntia. vnusquisq̃ eoz simul videt. nō ꝑticulatim aut singulatim. vel ut alternāte ꝓspectu hic illinc ⁊ inde. huc ⁊ rursum inde. vel inde in aliud atq̃ aliud. vt aliqua videre nō possit nisi nō videns alia. g̃ oīa simul videt. q̃ nullū est qđ nō ſp videat ⁊ sciat. Eiꝰ itaq̃ scia inamissibilis ⁊ inuariabilis est. Nostra ꝝbo scia ⁊ amissibilis ⁊ receptibilis ē. qz nō hoc est nobis esse quod scire. Propter hꝰ sicut nr̄a scia illi scientie dei dissimilis ē. sic ⁊ nostr̄ verbū qđ nascit de scia nostra dissimile est illi ꝝbo qđ natū est de ꝑ scia. Ex hac autoritate clare oīdit sciam dei oīno inuariabilē esse. sicut ipa essentia ei oīno inuariabilis est. ⁊ q̃ ꝑ ⁊ filius cū spūsancto simul oīa sciunt ⁊ videt. Sicut g̃ nō p̄t augeri vel minui diuina essentia. ita nec diuina scia. ⁊ tñ cōcedit posse scire qđ nō scit. ⁊ posse nō scire qđ scit. qz posset aliq̃d esse subiectū ei scie qđ nō est. ⁊ posset nō esse subiectū aliq̃d qđ est sine ꝓmutatiōe ipi scie.

Opositio q̃ deꝰ possit nouiter vel extempe scire vel ꝑscire aliquid. b

Hic oponit a quibusdā ita. Si deꝰ potest aliq̃d scire vel ꝑscire qđ nunq̃ sciuit vel ꝑsciuit potest g̃ extpe aliq̃d scire vel ꝑscire. Ad qđ dicim. Potest quidē deꝰ scire vel ꝑscire oē qđ p̄t facere. ⁊ p̄t facere qđ nunq̃ fiet. Potest g̃ scire vel ꝑscire qđ nunq̃ fiet. nec est. nec fuit. nec illud scit vel nescit. nec ꝑscit vel ꝑsciuit. c qz scia dei nō est nisi de his q̃ sunt vel fuerūt vel erūt. ⁊ ꝑscia nō est nisi ō futuris. Et licet possit scire vel ꝑscire qđ nunq̃ est vel erit. nō tamen p̄t aliq̃d scire vl̄ ꝑscire extpe. Potest vtiq̃ scire vel ꝑscire qđ nunq̃ est nec erit. nec illud scitū vel p̄scitū est ab eterno. d Nec tñ p̄t incipe scire vel p̄scire illud. g̃ ita p̄t mō scire vel ꝑscire. sic potest scisse vel ꝑscisse ab eterno. Si eñ dicas eū modo posse scire vl̄ p̄scire qđ ab eterno nō sciuit vel ꝑsciuit. id ē ita q̃ ab eterno nō sciuerit vl̄ ꝑsciuerit. q̃si vtrūq̃ simul eē possit. falsum est. Si ꝝbo dicas eum posse mō scire vel ꝑscire qđ ab eterno non sciuit vel ꝑsciuit. i. habere potentiā sciēdi vel ꝑscindi ab eterno. ⁊ mō aliq̃d. nec tñ illud ꝑscitū est vel futuꝝ. verum est. e Mō potest g̃ nouit vel extpe scire vl̄ ꝑscire aliq̃d sicut nō potest nouiter vel extempe velle aliq̃d. ⁊ tñ potest velle qđ nunq̃ voluit. Itē a q̃busdaz ōr deꝰ posse plura scire q̃z sciat. qz potest oīa scire q̃ scit. ⁊ p̄t aliq̃ facere q̃ nunq̃ erūt. ⁊ illa p̄t scire. nō eñ aliq̃ incognita facere potest. Si ꝝbo oīa eēnt q̃ modo scierīa. sz ratiōe cōnotati. qđ quidē est veritas rei scite. e Mō potest g̃ nouiter extpe scire vel ꝑscire aliq̃d. sicut nec potest nouiter vel extpe velle aliq̃d. ⁊ tñ potest velle qđ nunq̃ voluit. Videt hic dicere duo ꝯtradictorie opposita. qm̄ illud est nouū qđ ꝑus nō fuit. ⁊ mō est. g̃ si posset qđ ꝑus nō voluit. videt q̃ incipiat velle.

Rꝰ. dicendū q̃ cū dico deū velle. hic duo dico. ⁊ actuz diuine volūtatis. ⁊ vlteriꝰ ordinationē ipsiꝰ effectꝰ ad illū actū. Et ꝑmū quidē est necessariū. ⁊ semp. nec p̄t

Rꝰ. q̃ magister loquit de scia visionis q̃ē illoꝝ tm̄ q̃uz ab eterno fuit ꝑuisio. sz ipe obiecit de scia intelligentie. q̃ nulliꝰ ꝯnotat existētiaz. qđ patz. Intelligit ei deꝰ oīe qđ p̄t ⁊ ita nō recte currit obiectio. 1

Nec tñ p̄t incipe scire vl̄ p̄scire ⁊c. Vī magister dicere quia nihil scit nisi verū g̃ añq̃ sit vez ñ scit. g̃ si aliq̃d ici pit esse vez. aliq̃d incipit a ꝝbo sciri. g̃ deꝰ p̄t ici pere aliq̃d scire.

Itē creatio est diuia essentia. ⁊ tñ rōne ꝯnotati deꝰ p̄t aliq̃d inci pere creare. g̃ si milit ⁊ aliq̃d scire. Rꝰ. scire dupliciť dr̄. Uno mō scire hꝰ est qđ hr̄e cognitionez de aliq̃. ⁊ sic ꝯnotat actualē exīti am cogniti. ⁊ sic nō p̄t deꝰ aliquid incipe scire. id ē alicuī cognitionem incipe hr̄e. Alio mō scire hꝰ est qđ non nosse aliq̃d esse vez. ⁊ hꝰ tūc ꝓmo scit eē verū qñ incipit esse. ⁊ sic incipit deꝰ scire. sic ⁊ desinit ꝑscire. non rōne ꝓncipal̄ significati. qđ est 4

An deus possit plura scire q̃ scit. 5

incipe vel desinere. voluntas eñ diuina est semp in actu suo ita q̄ nec pōt illo carere nec alium hr̄e ꝫ ordinatio alicui⁹ effect⁹ ad illum actū est ordinatio rei future. q̄ nondū est. ⁊ iō pōt esse ⁊ nō esse ⁊ ordinari ⁊ non ordinari. Q̄n ḡ dr̄ q̄ d⁹ pōt velle qđ nunq̄ voluit. ⁊ tñ nō ex tē poze. intellect⁹ ē q̄ effect⁹ ille potuit ordinari ad diuinuz velle. ⁊ q̄n ordinatio effectus ē ordinatio rei future. et qđ est futuz. ꝑ fuit futuz. ⁊ qđ semel fuit ordiatū. ꝑ fuit ordiatum ad illā. Q̄n ḡ dr̄ q̄ d⁹ potest velle aliq̄d. idez est dicere q̄ aliqđ potuit esse futuz. siue hr̄e ordinē ad diuinaz volūtatē. qđ tñ nō hz ordinē. sed si haberet. ab eō habuiſſz. ⁊ iō nō incipit ex tpe ⁊ ideo exēplum mgr̄i bonum est si velle dei ꝑ/

Hiero.

R⁹. Quō ꝓmissa verba Hiero. sint intelligenda.

sunt. ⁊ alia q̄dā faceret q̄ nō sūt nec erūt. ⁊ illa oīa sciret. ꝑ certo plura sciret q̄ꝫ mō scit. nec tñ ei⁹ scia augeri pōt. qz̄ h̄ totū fieri posset sine mutabilitate scie. Cōstat ḡ dei sciam oīno esse īmutabilē. nec augeri posse vel minui. ꝫ ei subiecta.

Obȝcit autoritate Hiero. cōtra h̄ q̄ deus ⁊ sp ⁊ simul scit omnia. c

Ei xō qđ ꝓdictū est. scz q̄ deus oīa sp videt ⁊ sit. videt obuiare qđ ait Hiero. in expositōe abacuc. Absurdū est īq̄t ab h̄ deducere dei maiestatē vt sciat p momēta singula q̄t culices nascant. q̄tue moriant. q̄ta pulicum ⁊ muscaꝝ sit mltitudo. q̄tue pisces natēt in aq̄s ⁊ similia. Mō sim⁹ tā fatui adulatores ōi vt dū puidētiā ei⁹ et ad ima retrudim⁹ īnosipsos iiurioſi sim⁹ eandē irrationabiliū ⁊ rōnabiliū puidētiā esse dicentes. Hic videt dicere Hiero. q̄ de⁹ illoz minimoz sciam siue puidētiaz nō habeat. q̄ si h̄ est. tūc nō oīa simul scit ⁊ sp. Ex talitaq̄ sensu illud dictū esse nouerim⁹. vt deū illa alternatim vel pticulatim scire neget. nec ꝓdiuersa tēpoz momēta sic illa cognouit. sic ꝑ varia momēta illoz q̄dam defiſciūt. q̄dā incipiūt. Neq̄ illi alijsq̄ irrationabilibus ita puidet quēadmodū rōnabilibus. Nūq̄d eñ (vt ait ap̄l⁹) cura est deo de bob⁹. ⁊ sic nō est cura ō de bob⁹. ita nec de alijs irrōnabilib⁹. Dic tū scptura. q̄ ipi est cura de oīb⁹. Prouidētiā ergo ⁊ curā vniuersaliē de cunctis q̄ cōdidit hz. vt habeat vnūq̄q̄q̄ qđ sibi debeť ⁊ q̄uenit. f Sz speciale ꝓuidētiā atq̄ curā habet de rōnabilib⁹. q̄bus ꝓcepta tradidit. et sq̄ recte viuēdi legez ꝑscripsit. ac ꝑmia ꝓmisit. Hāc puidētiā ⁊ curā de irrōnabilib⁹ si habet. Jō dic ap̄l⁹. q̄ nō est cura deo de bob⁹. Prouidet tū oībus ⁊ curat. i. gubernat oīa. q̄ oīb⁹ solē suū facē oriri ⁊ pluuiaz dat. Scit itaq̄ de⁹ q̄ta sit multitudo pulicū. culicū. muscaꝝ ⁊ pisciū. ⁊ q̄t nascant. q̄tue moriātur. ꝫ nō scit h̄ ꝑ momēta singula. imo sic ⁊ sp oīa. Neq̄ ita scit vt eandē habeat puidētiaz irrōnabiliū ⁊ rōnabiliū. i. vt eodem penit⁹ mō puideat irrationabilib⁹ ⁊ rōnabilib⁹. Rōnabilib⁹ eñ ⁊ ꝓcepta dedit. ⁊ āgelos ad custodiā delegauit.

Breuis sūma ꝓdictoꝝ cū additione q̄rundā. d

Simul itaq̄ ⁊ īmutabiliť scit de⁹ oīa q̄ fuerūt ⁊ sunt ⁊ erunt. tā bona q̄ꝫ mala. ꝑscit q̄ꝫ oīa futura tā bona q̄ꝫ mala.

tat ordinē ad volitū i rōne futuri sed ſm q̄ iportat cō/ comitantiā i rōne p̄sentis. pōt de⁹ ex tpe velle h̄ esse si/ ue h̄ approba re hodie. non q̄ nō īcipiat actꝰ. sz q̄ici/ piat ꝓnotatū

f Sz speciale puidētiaz atq̄ curaz hz de rōnabilib⁹ obȝcit q̄ vi/ detur esse ꝓ illud qđ dicit Sapie. vj. Equaliť cū/ li cura de omnibus. R⁹. dicendū q̄ eq̄liter non ꝓuatibi ordinē diuine distributionis. sed h̄/ uat acceptōz ꝑsone. Et oībus distribuit tibi tm̄ ꝓ hominib⁹. taz ꝓ magnis ⁊ ꝓ/ uis. pauperib⁹ ⁊ diuitib⁹. et sic est ei eqliť cura de oībus q̄ ita vult salutem pauperū vt diuitū.

HAd intelligentiā p̄sentis distinctiōis queritur de pfectione diuine cognitiōis. ⁊ circa h̄ duo p̄ncipaliter querunť. Primo querit de pfectione diuine cognitiōis q̄tum ad numez cognoscibiliuz Secūdo querit de ipa q̄tum ad modum cognoscendi. Quantū ad primū querunť tria. Primo querit vtruz deus cognoscat alia a se. Secūdo querit vtrū deus cognoscat oīa alia a se. Tertio vtrum deus possit scire vel prescire plura q̄ꝫ sciat.

Questio I a

Q̄ deus cognoscat alia a se ostendit sic autoritate ⁊ rationē. Autoritate sic. ps. Qui plantauit aurē nō audiet aut q̄ finxit oculū nō cōsiderat. q. d. h̄ est impossibile q̄ de⁹ alijs potentiā cognoscēdi ⁊ ipse non cognoscat.

Itē Eccl. xxiij. Dño deo anteq̄ crearent oīa sunt agnita. ⁊ post pfectū respic oīa. ergo si nō creat se sz aliud. non tm̄ se cognoscit sed etiā aliud. Item probatur ratione ostensiua sic. Oīne producens res ſm ordinem ⁊ liberratē producit eas ꝓcognoscens. Si eñ producit ordinate. necesse ē q̄ producat ſm sapientiā. Rursum. si ſm libertatē. necesse est q̄ ſm sapientiā. ꝓtiā non alienam. ergo in ipso est omniū cognitio. Item in entib⁹ est status. ergo pari ratione ⁊ in cognoscibilibus. sed primū ens in quo est status. est principium a quo est omnis entitas. ⁊ sine quo nihil est. nec aliquid est nisi ab eo. ergo eadem ratione in ꝑmo cognoscente (si status est) necesse est q̄ ab ipso sit omnis cognitio. ⁊ q̄ per ipm omnia cognoscantur. ⁊ si ne ipso nihil. Si ergo ꝓpter qđ vnūquodq̄ et illud magis. patet cē. Item hoc ipsum ostēditur possibile. quia si non cognoscit aliud a se. aut ergo quia non potest. aut quia nō vult. Nō quia nō vult quia in deo voluntas non ꝓcedit cognitionez. ergo quia non potest. sed omne cognoscens quod nō potest cognoscere aliquid quod nō est cognoscibile. habet cognitionē deficientē ⁊ artatā. quod impossibile est esse in deo. ergo cē. Item nihil potest deus nisi quod nouit. alioquin aliquid posset ignorans. quod absurdū est. ergo si non nouit aliquid aliud a se. nec potest supra aliud a se. nec in se potest. cū nō

sit supra se. ergo nihil in toto mundo potest. ergo deꝰ est impotentissimus. quod est absurdissimū dicere.

¶ Sed cōtra opponit per rationē phi in .xi. Intelligibile est perfectio intellectus. ergo si deus intelligit aliud a se. intellectus eiꝰ perficitur ab alio. et si hoc. sequitur triplex inconueniens. Primū q eius cognitio vilescit. cum perficiat a re minus nobili cū sit deus. Secūdum q eius cognitio vel ipse deus transmutat. omne enim quod ab alio perficit habet potentiā passiuā. que est principiū transmutandi. Tertiū inconueniens est q deus non sit sua actio. cum actio sit a perfectione. et deus perficiatur tē. ¶ Item si deus cognoscit aliud a se. cū omne quod cognoscit deus sit idem quod deus. necesse est q illud quod cognoscit sit extra deum. ergo si cognoscit aliud. cognoscit aliquid extra se. Et ex hoc similiter oritur triplex inconueniens. scz q cognitio eiꝰ sit indigens exteriori. sit etiaz transmutabilis. et q sit aliud cū ipse. que omnia sunt inconuenientia. ¶ Item illud idem ostenditur per rationē cognoscendi. quoniā ratio cognoscendi est ipsa veritas. sed veritas idez est quod rei entitas. vt dicit Augustinus. ergo nihil cognoscitur a deo nisi ens. sed deꝰ nihil cognoscit nisi ab eterno. ergo nihil cognoscitur ab ipo nisi ens quod est ab eterno. sed tale est vnum solū scz ipse deus. ergo tē ¶ Item ratio cognoscendi est assimilatio. vbi est em cognitio. necesse est q ibi sit assimilatio cognoscentis ad cognoscibile. ergo vbi summa cognitio. ibi summa assimilatio. et quia dei cognitio est summa et perfectissima. ergo debet attendi fm summā assimilationem. scz nihil summe assimilatur deo nisi ipse. ergo solū seipm cognoscit. ¶ Item videtur q nulla necessitas sit ponere deū cognoscere alia a se. Quoniaz sicut potentia se habet ad productionē. ita et intelligentia ad cognitionē. sz etiā dei potentia si nihil producat non est minꝰ potens. ergo si intelligentia dei nihil aliud a se cognoscat. nihilominus est summe intelligens. ¶ Item bonitas creature cōparata ad bonitatem creatoris est sicut punctus ad lineam. ergo similter veritas ad veritatem. Sed si intelligatur punctus amoueri a linea. non est linea minor nec imperfectior. ergo si deus veritatem suā cognoscit sine veritate creature. nihilominus sua cognitio perfecta est. ¶ Ad. dicendum. q pium et necessarium est dicere q deꝰ aliud a se cognoscat. Pium quidez. quia omnis rectus animus hoc dicit. quia non latet deū quod cognoscit noster animꝰ. Necessarium. quoniā non potest opus latere sapientissimum opificē. et ideo oppositū est dicere impium et impossibile. ¶ Et propterea ad intellectum obiectorum notandū q cognoscere aliud est dupliciter. aut p aliud a se cognoscente. aut per se. Quando cognoscēs cognoscit aliud et per aliud. tunc verū est q perfectionez habet aliunde. et tunc eius intellectus est in potentia. et recipit aliunde perfectionē. et ideo additionē et transmutationem. et hoc omnino impossibile est circa deum. Et iterum aliud cognoscere per se. et tunc contingens est actus respectu cognoscibilis. et tunc non recipit i perfectionem a cognoscibili. sed magis econuerso. et hoc modo ponimus deum aliud cognoscere a se per se ipsum. et sic non procedit prima ratio. sed fm primaz viam. Et ita intelligit philosophus si verum dicit. et ¶ Ad illud quod obiicitur secundo. q si deus cognoscit aliud a se. ergo aliquid extra se. Dicendū q cognoscere aliquid extra se est tripliciter. Aut per aliqd conceptum ab extra. et sic dependet cognitio ab extrinseco et sic non est possibile ponere in deo. Aut est cognoscere aliquid extra. quia aspectus cognoscentis defle/ctitur extra. sicut cognoscit angelus. Aut quia illud quod est aliud et diuersum habet ortum ab intra. et ita quod est extra cognoscitur per omnino intrinsecum. et hoc modo cognoscit deus. scz per exemplar quod ē idem quod ipse a quo res cognoscuntur. et hoc modo nihil valet obiectio. ¶ Ad illud quod obiicitur tertio q ab eterno fuit vnum solum ens. Dicendum. q duplex est rei esse. scilicet in se. et in sua causa. id est in proprio genere. et in exemplari. Et ad cognitionem rei sufficit existentia eius in causa siue in exemplari. et quia per exemplar representatur sicut futura est in proprio genere. ideo per existentiam in exemplari omnino cognoscitur sicut futura est. nec aliter cognoscitur postq facta est. ¶ Quod ergo obiicitur. q ab eterno fuit vnum solum ens. dicendum q verum est in propo genere siue in esse actuali. multa tamen fuerunt in causa et esse illud erat ratio cognoscendi fm vtrumq modum essendi. ¶ Ad illud quod obiicitur quarto de assimilatione. Dicendum sicut supra dictum fuit in questione de ydeis. q ad cognitionem requiritur assimilatio non per cōuenientiam in genere vel specie. sed fm rationem exprimendi. et quoniam diuina veritas vna et summa expressione exprimit se et alia. ideo summa assimilatio est. non tantū respectu sui. sed etiam respectu aliorum. et ita patet illud. ¶ Ad illud quod obiicitur. q potentia dicitur perfecta. etiam si nihil faciat. ergo tē. dicendum q non est simile de actu faciendi respectu potentie. et sciendi respectu intelligentie. Nam facere est actus vt actus et vt egrediens. qui non facit perfectionem sed consequitur. et ei attestatur. sed scire est actus vt habitus. qui sigrificatur vt perfectio potentie. Quoniā ergo diuina intelligētia est perfectissima ideo non tm cognoscit aliqua sed omne quod pōt cognosci. non autē facit omne qđ potest fieri. ¶ Ad illd quod obiicitur vltimo. q veritas creature nihil facit ad primā veritatē tē. dicēdū q verū est. et ideo equenobilis et perfecta erat prima veritas ante creationē ve/ritatum aliarum sicut post. sed tm ponere q aliqua veritas sit. et non sit a veritate eterne. est ponere primam veritatē nō esse summā. sic ponere aliquā veritatē nō esse. et non esse cognitā. tollit rationē perfecte veritatis. vt est ratio cognoscēdi. et ideo patet q de perfectione summe veritatis est cognitio creature. sicut et potētia producendi.

¶ Questio II b

¶ Dato q deus cognoscat alia a se. qrit vtrū cognoscat oīa a se. Et q sic videt auctoritate Hieremie. xvii. Prauū est cor hois tē. et post. Ego dns scrutās corda et renes. sed nihil incertiꝰ. nihil occultius nostris cogitationib. g̃ si has cognoscit. et oīa alia. ¶ Itē Heb. iij. Oīa sunt nuda et apta oculis eius. ad quē nobis sermo. Et iterꝫ. Viuus est sermo dei et efficax. vꝫ ibi. et nō est aliqua creatura inuisibilis in ꝓspectu eius. ¶ Itē Joh. vlē. Dñe tu oīa nosti. ¶ Itē Augꝰ. iij. de tri. Nihil fit visibile nec intelligibile qđ nō de aula interiori atq̄ inuisibili summi imperatoris aut iubeat aut permittat fm ineffabilē iusticiā penaz et premioz gratiarum et meritoz. et si hoc. g̃ oīa cognoscit. ¶ Item rōne videt. q tanto substātia spūalior atq̄ simplicior. tanto plurīū est cognitiua. scz deꝰ est substantia simplicissima et spūalissima. g̃ est oīm cognitiua. ¶ Itē deꝰ est creator et remunerator. scz iuꝫtus creator. est artifex. iuꝫtus remunerator. iudex. sed ꝓfectus artifex cognoscit oīa

producta. pfectus iudex oīa remunerāda. sz oīs creatura spectat ad artificiū. z oīe bonū z malū ad iudicium. g deus oēm creaturā cognoscit. z oēm bonitatez z maliciā. ¶ Jtē impossibile est aliqđ esse in q nō sit deus p̄sentia essentie. vt supra pbatum est. sed cuicūq; p̄sens est p essentiā z cognitionē. g impossibile est aliquid deo esse incognitū ¶ Jtē si esset in vna re ita q nō in alia. esset eius essentia limitata. g si ita cognosceret. q aliqua essent incognita. esset ei cognitio limitata z artata. z ita imp̄fecta. ¶ Sz ꝓtra. Oīe nobilius deo est attribuendū. sed quedā melius est nescire q̄z scire. sicut dic̄ Aug⁹. in ench. g necesse est ponere q deus illa nō sciat. ¶ Jtem intellect⁹ noster ꝓpter sui immaterialitatem nō intelligit singularia. Un vt phs dicit intellectus est vniuersaliū. z sensus singulariū. Sz diuin⁹ intellectus multo magis est immaterialis q̄z noster. g si noster nō intelligit singularia. nec diuin⁹. ¶ Jtē noster habit⁹ sc̄ialis ꝓpter sui certitudinē nō est nisi necessarioꝝ z nō ptingentiū. Quia dicit Boet⁹ q scientia est eoꝝ q sui immutabilē existentiā sortiunt. Si ergo diuina cognitio est multo certioꝝ q̄z nr̄a sc̄ia. ptz z c̄.

¶ Jtē sicut d⁹ dicit omnisciēs. ita est oīpotēs. sz potentia mali nō est de omnipotētia nec de pfectiōe potētie naturalē. g similiter cognitio mali nō est de pfectione sc̄ie. g z c̄. ¶ Jtē hoc ip̄m oñdit auctoritatib⁹. Et ꝓ auctoritate Abacuc. j. Mūdi sunt oculi tui dñe ne videāt malū. g. ¶ Jtē Math. xxv. de malis. Nescio vos

¶ Jtem q̄ necessitas est deū ponere cognoscere omnia Et videt q nulla. q cognitio nostra nō minus sit pfecta si nō cognoscit vnā muscā. si ergo diuina cognitio multo min⁹ pficit a scibili. nō erit imp̄fecta si non cognoscit ista vilia. ¶ R⁹. dōm ad intelligentiā obiectorum q in deo est cognitio approbatiōis. z simplic⁹ noticie. Et noticia approbatiōis ꝺnotat cōplacentiā voluntatis. Hac nō cognoscit d⁹ oīa. q nec mala nec malos. sz tm̄ bona z bonos. z de hac intelligunt due vltie auctoritates. Est alia cognitio simplicis noticie. z hec q habet rationē cognoscendi a veritate q̄ est lux sūma cui nihil potest occultari. nec etiā tenebre obscurantur ab ipa. ideo de necessitate cognoscit oīa. magna z pua. bona z mala. sicut oñdunt ratiōes ad p̄mā ptē ¶ Ad illud g qđ p̄mo obj̄cit. q oīe nobil⁹ deo est attribuē dum. dicendū q est mel⁹ simpliciter. z est melius huic z ſm statū. Dico g q oīa scire simplicit melius z nobilius est. sed hoi corrupto q̄ accipit occasionē peccandi ex cognitione. mel⁹ est quedā nescire. ideo nō sequitur q sit deo attribuendū. ¶ Ad illud qđ obj̄cit de immaterialitate intellect⁹. dicendū q ꝫ q non cognoscit singularia nō tm̄ venit ex immaterialitate. imo ex imaterialitate ꝺiuncti z imaterialitate sua. Qm̄ em̄ ꝺiungitur corpi. iō habz potētias ſm quas dependet a corpe q̄tū ad opationē. z p quas intellect⁹ q̄diu est in corpe exit ad exteriora. q̄ ille sunt medie. s. sensus pticularis z imaginatio. Qm̄ g singulare nō puenit ad intellectū nisi p istas potētias. z ascensus p has est ſm abstractionem z depurationē. z abstractio facit de singulari vniuersale. ideo nō potest singularia cognoscere vt itelle/ctus. nisi intellect⁹ sit separatus vel diuinus. ¶ Ad illd qđ obj̄cit de certitudine sc̄ie. dicendum. q ꝫ nō est ꝓpter certitudinē simpliciter. sz ꝓpter certitudinē causam a re. Et q̄m causat certitudo in nostra cognitione vel pendet ex re. ideo non potest nostra cognitio esse certa nisi res sit necessaria. Diuina aūt cognitio q̄m a re nō causatur. nec dependet. iō p̄t esse certe de re ꝺtingenti. ¶ Ad illud qđ obj̄cit. q potētia mali nō est de omnipotētia. g z c̄. dōm q nō est simile. quia rectitudo manēs rectitudo est rō cognoscēdi malū. sed rectitudo nō est causa mali nisi declinādo a rectitudine z deficiendo. ideo scire malū est de pfectiōe sc̄ie. sed posse malum nō est de pfectiōe potētie. ¶ Ad illud qđ querit que necessitas est cognoscēdi deū oīa. dicendū q infinitas z immēsitas veritatis que nō patitur aliquid latere deum. sicut immensitas diuine p̄sentie non patitur aliquid absentari a deo.

¶ Questio III c

¶ Utrum deus possit scire vel p̄scire plura q̄z sciat. Et q possit plura scire oñdit sic. Nihil sc̄it nisi ens z verum sed multa possunt esse que nō sunt. z verificari q falsa sunt. g multa possunt sciri a deo que tamē non sciuntur ¶ Jtē q possit plura p̄scire videtur q̄ p̄scientia est tm̄ futuroꝝ. sed multa possunt esse futura que nunq̄ fient nec erūt. ergo multa possunt p̄sciri que non p̄sciuntur ergo deus potest plura p̄scire q̄z p̄sciat. ¶ Sed contra q nō possit plura scire videt. q̄ sc̄ientia dei est infinitoꝝ cū sit infinita. sicut ꝓbatū est supra. sz infinitis nō p̄t esse plura. nec cogitari. g z c̄. ¶ Jtē potest p̄scire plura aut plura īcōplexa siue plures res. aut plura cōplexa. siue enūciabilia. Nō plura incōplexa. q̄ res scit deus etiā si nunq̄ sint. scit em̄ oīa que possunt fieri. Sed nō plura cōplexa. q̄ cuiuslibet cōtradictiōis sp altera pars est vera. altera falsa. g de cōplexis semp tot sunt vera quot sunt falsa. g qui scit oīa. nō p̄t sciri plura quia nō possunt esse plura ẏa. ¶ Jtē q non possit plura p̄scire q̄z p̄sciat. videt. quia quecūq; d⁹ p̄scit. simul p̄scit. nec potest p̄scire nisi simul. si ergo potest plura p̄scire q̄z p̄sciat. aut ergo simul. aut successiue. Simul ē impossibile. successiue similiter impossibile. q̄ in eternitate nō est successio. ergo nullo modo. ¶ Jtem si potest plura p̄scire. ergo cū maioꝝ sit p̄scientia plurū sal/tem extensiue. z qđ potest esse maius potest augeri. ergo diuina p̄scientia potest augeri. sed vbi augmentuz ibi mutatio z variatio. ergo diuina scientia potest mutari z variari. ¶ R⁹. dicendū q cū querit. vtrum deus possit plura p̄scire vel scire. aliter est iudicandū de prescientia q̄z de scientia. Nam sicut dicit ꝺsueuit. triplex est dei cognitio. non q̄z tum ad diuersitatē cognitionū. sed cognitoꝝ. sc̄z cognitio approbationis. intelligētie. z visionis. Cognitio approbatiōis est solūmodo d eis ad que se extēdit beneplacitū voluntatis. z hoc est solummodo de his que fiunt z bona sunt. z hec absq; dubio potest esse plurū. Cognitio vero intelligētie dicitur cognitio qua deus cognoscit oīe possibile z sibi z alīs. z hac cognoscit deus infinita. z hec nullo modo potest esse plurū. Cognitio visionis est eoꝝ quoꝝ ab eterno fuit p̄uisio. z hec solū est eoꝝ que sunt vel fuerunt vel erūt. z hec cognitio potest esse plurium q̄z sit. z quia eiusdē est hec cognitio cui⁹ est p̄sciētia. p̄scientia potest esse plurū. Concedendū ergo q quedā scientia potest esse plurū. quedā non. Et per hoc patet responsio ad obiecta de scientia. ¶ Qz em̄ obj̄cit q sciētia dei est infinitoꝝ. z q nihil cōnotat circa incōplexum. dicendū q hoc verū est de scientia intelligētie. sz non est verū de scientia visionis. ¶ Quod aūt obj̄cit de p̄scientia. concedendū est q potest esse plurium.

¶ Quod aūt obj̄cit ad oppositū. q si potest scire plura. aut simul. aut nō simul. dicendū q ꝫ simultas potest attendi dupliciter. Aut quantū ad substantiā p̄sciꝝ siue cognitionē. sic ē verū q ꝫ simul. quia ab eterno p̄sciuit quedā. z ab eterno potuit p̄scire plura et potuit p̄scisse. Si aūt cōsideratur simultas quantum ad

rationē paucitatis ⁊ pluralitatis. sic est implicatio oppositoꝝ. ⁊ sic est sensus. ꝙ simul p̄sciat plura ⁊ pauciora. ⁊ p̄mo sensu obiectio habet veritatē. ¶ Ad illō qđ obiꝯitur. si potest plura p̄scire. ꝙ potest p̄scientia augeri. dicendū ꝙ esto ꝙ p̄scita possint augeri. non tamen augetē p̄scientia. quia vno ⁊ eodē p̄scit deus ⁊ multa et vnum. ⁊ plura ⁊ pauca. tñ q̄uis p̄scita possint eē plura. nō tamen possunt augeri. quia augeri est de paucioribus fieri plura. sed hec. posse esse plura. habet duas causas veritatis. aut qꝛ ꝺ paucioribꝫ possunt fieri plura. aut qꝛ ab initio potuerūt esse plura. ⁊ ꝺ vltimo sensu est oratio ꝓa. Et ideo cū ꝓcedat a pluribꝫ causis veritatis ad vnā. facit sophisma fm ꝓsequēs.

Consequēter est q̄stio de scō articulo. s. de modo diuine cognitiōis. Et circa hoc querunt tria fomiter. Primo queriť vtz deꝰ cognoscat se ⁊ alia vniliter. Secꝺo vtz cognoscat mutabilia immutabiliter. Tertio vtz cognoscat oīa p̄senter.

¶ Questio I d

¶ Ꝙ cognoscat se ⁊ alia eodē modo siue vniformiť ostēditur sic. Sciētia dei est sua essentia. ⁊ suū scire est suuz esse. ergo ⁊ modus cognoscēdi est modꝰ essendi. sz vnꝰ est modus essendi in deo essentialis. ḡ ⁊ vnus modus cognoscēdi. ¶ Itē deus seipso ⁊ nō alio cognoscit se. ⁊ seipso ⁊ nō alio cognoscit alia. ergo vna ⁊ eadē ratiōe cognoscit se ⁊ alia. sed modus cognoscēdi attendiť penes rationē cognoscēdi. ergo si est eadē ratio cognoscēdi se ⁊ alia. ⁊ idem modꝰ. ⁊ sic ꝛc. ¶ Item hoc ipsum videtur ꝙ impossibile. quia si alio modo cognoscit se. alio modo creaturas. ergo cū cognoscit se ⁊ creaturas. variatur in cognoscēdo. ergo apud deū est transmutatio ⁊ vicissitudinis obumbratio. ¶ Item si alio mō. tunc ego quero. aut modꝰ ille est creatoꝝ. aut creatura. Nō creatura. quia cognitio ⁊ modus cognoscēdi ē eternꝰ. Si creatoꝝ. aut dicit quid p̄sonale. aut quid essentiale. Non p̄sonale. quia oīs cognitio est cōmunis tribꝰ. ergo dicit quid essentiale. ergo si alius ⁊ alius modꝰ. ergo alia ⁊ alia essentia. sed hoc est impossibile. ergo et primū. ¶ Contra. deus cognoscēdo alia a se cognoscit per ydeā. se autē nō cognoscit ꝙ ydeā. ergo si cognoscere per ydeā dicit modū cognitionis. ⁊ se nō cognoscit per ydeā. patet ꝙ alio modo cognoscendi. et sic ꝛc. ¶ Item in cognitione qua cognoscit se. idē est cognoscens. ⁊ cognitū. ⁊ ratio cognoscendi. sed ī cognitione qua cognoscit creaturā nō est idem ratio cognoscendi cum cognito. ergo nō idem modꝰ. ¶ Item nihil est cōmune creatoꝝ ⁊ creature fm rationē essendi. ergo neq; fm rationē cognoscēdi. cuz ergo aliud sit esse creature q̄ creatoris. ⁊ alius modꝰ essendi. ergo alia cognitiōe ⁊ alio modo cognoscit q̄ creatoꝝ. Si ergo alio modo cognoscit a deo. ⁊ idem est creaturā cognosci ⁊ deū cognoscere. ergo deus alio modo cognoscit se et alia. ¶ Item oīs cognitio in qua cognitū est nobilius. p̄sentius. ⁊ intelligibiliꝰ. est cognitio nobilior. sz q̄tuz ad rem ⁊ modū. Quantū ad rem. quia de re magis nobili. Quantū ad modū. quia de re p̄sentiori. Sed in cognitione qua deus cognoscit se. cognitū est nobiliꝰ. p̄sentius. ⁊ intelligibilius q̄ in cognitione creature. ergo nobilior cognitio quantū ad rem ⁊ modū. ¶ Ꝛ. dicendum. ꝙ est quedā cognitio que causat ⁊ oritū habet a cognoscibili. ⁊ hec quoniā a cognoscibili causatur ⁊ dependet. variat fm exigentiā cognoscibilis q̄tuz ad rem ⁊ modū. Est ⁊ alia cognitio que fm rem idē est qđ cognoscens. ⁊ a cognoscibili nō causatur nec dependet. ⁊ hec accipit idēptitatē quantū ad rem ⁊ modū a parte cognoscētis nō a parte cogniti. Quoniā ergo diuina cognitio a rebꝫ nō pendet nec causatur. sed est idez qđ deus. ⁊ deus eadē essentia ⁊ eodē modo se habens. ideo vna cognitione ⁊ eodē modo cognoscit deus se. ⁊ alia a se. quia p seipm nullo modo variatū nec diuersificatum. ¶ Ad intelligentiā aūt obiectoꝝ notandum ꝙ p respectū ad cognoscentē cognitio eodē modo cōparatur. ⁊ eodē modo est. Quia fm illā cōparationē habet esse. ⁊ sic procedūt prime rationes ostendētes ꝙ eodez modo cognoscit se ⁊ alia. Sed p respectū ad cognitum licet sit eodē. tamē alio mō cōparat. nā ad deū fm rationem idēptitatis. ad creaturā fm rationē diuersitatis. ⁊ causalitatis. ⁊ ideo ad creaturā fm rationē ydeandi ad deū vero minime. ⁊ hoc ꝓbant rationes inducte ad secundā partē ꝙ alio mō cōparat. ⁊ ꝺ modo sunt cōcedende. Si ergo inferat ꝙ alio modo. sic rō non valet. qꝛ cognitio dei nō recipit modū essendi nec nobilitatē a cognito. ⁊ sic parent duo obiecta de ydea ⁊ diuersitate. ¶ Ad illud qđ obiꝯitur vltimo. dicendū ꝙ tenet cū cognitio causat a cognito. nō autē tenet cū nō causatur sicut in ꝓposito.

¶ Questio II e

¶ Vtrū deus cognoscat mutabilia immutabiliter. Et ꝙ sic ostendiť auctoritate Diony. de di. no. Cognoscit deus oīa materialia imaterialiť. impartite partita. vniformiter multa. immutabiliť mutabilia. ¶ Itē Augꝰ. xv. de tri. Eius scia inadmissibilis est ⁊ invariabilis. sed oīe tale immutabile. ḡ ꝛc. ¶ Itē hoc ipm oñditur ratione. qꝛ qđ nobiliꝰ est. deo attribuendū est. sed nobilior est cognitio qua cognoscit res immutabiliť. ꝙ qua cognoscit mutabiliť. ḡ ꝛc. ¶ Itē qđ est in aliquo. est in eo ꝙ modū eiꝰ in quo est. ⁊ hoc vez est maxime in deo. in q̄ omne qđ est. est ipm sive ipe deus. ḡ cū scia rez ⁊ ipe res cognite sint in deo. ⁊ ipe sit oīno immutabilis. sunt ḡ in deo immutabiliter ¶ Itē ad hoc est ratio Augꝰ. ducens ad impossibile. dei em scire est suū esse. ⁊ scia sua ē sua essentia. si ḡ sciret mutabiliter. esset mutabilis. qđ omnino in ipo est impossibile. ¶ Itē vbi est mutabilitas. ibi nulla est certitudo. si ḡ deus sciret res mutabiliter. sciret incerte. sed incertitudo est conditio dedecorans cognitionē. ḡ nō haberet dei cognitio pfectā nobilitatem. ¶ Cōtra. cū res est pñs. scit deꝰ eā esse p̄sentem. ⁊ cū p̄terita. scit eā esse p̄teritā. ⁊ cū futura. scit eaz esse futurā. nō p̄teritā. ḡ videť sicut nos cognoscimus res mutabiliter. ita ⁊ deus cognoscat. ¶ Item ad hoc ꝙ sciētia est vera necesse est scibile ⁊ scientiā proportionari. alioq̄n non est vera scientia. cum ergo mutabilis ad immutabile nō sit proportio. sed mutabilis ad mutabile. ergo deus nō cognoscit res mutabiles immutabiliter sed mutabiliter. alioq̄n nō vere cognoscit vt videtur. ¶ Item q̄cq̄d scitur est vez. ḡ qđ immutabiliter scitur. immutabiliter est vez. sed res mutabiles nō habent veritatē immutabilē. ergo nō possunt sciri immutabiliter. ¶ Item quia res sunt cōtingentes. ideo deum p̄scire futura cōtingentia est contingens. sicut ī precedentibꝫ ostensum est. ergo quia res sunt mutabiles. deū scire res mutabiles. est mutabile. ergo mutabiliter cognoscit deus mutabilia. aut si nō est hoc verum ꝓ quare nō. Et iterum. quō potest illud intelligi. ꝙ

rei mutabilis sit sciẽtia immutabilis. ℟. dom̃ q cũ querit. vtrũ de⁹ sciat res immutabiliter. hec ẽ dupler. q; hec determinatio immutabiliter. põt determiare actũ sciẽdi dei. vel actũ essendi rez. Si actũ sciẽdi dei. sic omnino verũ est q; immutabiliẽ scit. q; circa ei⁹ actũ t cognitionẽ nõ cadit trãsmutatio nec vicissitudinis obũbratio. Si aũt determinet actũ essendi rez. sic falsum ẽ de reb⁹ mutabilib⁹. q; de⁹ scit eas mutabiles t nouit ipa/rum mutabilitatẽ. t sic scit se hr̃e nũc aliter q̃ pus. sed tñ nouit immutabiliter. Et rõ huj⁹ est. qm̃ in ei⁹ cognitione nõ est receptio. nõ est successio. nec est obliuio. t iõ q̃tumcũq; res sint mutabiles. ipe nõ mutat in cognoscendo mutabilitatẽ eaz. Et q̃uis nullũ sit simile. põt tñ cogitari. si intelligat vel cogitet oculus fix⁹ in parete. q̃ seipo videat transeũtes sine receptione. et vnico aspectu oẽs videat. t oẽs mot⁹ ipsoz q̃tũcũq; res mutent. tñ nec oculꝰ mutat nec ei⁹ cognitio. t sic est in deo. Exemplũ aũt ad hoc intelligendum potest sumi a cõtrario sic. Quia em̃ scia causata pẽdet a scibili t non ecõuerso. iõ potest esse mutatio circa sciam p obliuionem t errorẽ t successiuã ꝯsiderationẽ. nulla facta mutatione in scibili. Sic cõtrario mõ. q; scia diuina non pẽdet ex re scita. põt eẽ mutatio circa scibile. nulla mutatione existẽte in diuia scia. t tñ illa scia totũ scit. Et p̃b patet rñsio ad pmo obiectũ de p̃b q; scit fuisse et esse. dom̃ em̃ q; p̃b dicit mutationẽ a pte scibilis non sciẽtie

℟. Ad illud qđ obj̃cit de ꝓportõe. dom̃ q; in specialib⁹ ꝯditionib⁹ nõ oportet ꝓportionari. etiã sciam causatã q; rei corpalis est scia spualis. sz sufficit q; sit ꝓportio i veritate. ℟. Ad illud qđ obj̃cit q; ḋcđ scit est verũ. g̃ qđ scitur immutabiliter. immutabiliter est verũ. dom̃ q; p̃b est accidẽs. q̃uis em̃ scia requirat veritatẽ in scito ꝺ ratione sue intentiõis generalis. maxime sciẽtia respectu enũciabilis. tñ scia non sp dicit ꝯformitatẽ in immutabilitate. marie diuia scia. que a scibili nõ dependet. ℟. Ad illud qđ obj̃cit. q; futurꝫ ꝓtingens nõ pscit de⁹ necessario. dom̃ q; nõ est simile. tñ ex pte actus psciẽdi. tum ex pte dispositiõis. Ex pte act⁹ nõ est sile. q; pscire sp notat euentũ rei. sz scire nõ sp cõnotat rei existentiaz. scit em̃ deus q̃ põt facere t nunq̃ faciet. Preterea nõ est simile de dispositiõe. q; mod⁹ immutabilitatis respicit actũ. sz ꝓtingẽs nõ tm̃ respicit actũ. sz ordinationez ad futurꝫ. t act⁹ qdẽ diuie cognitiõis est immutabilis t necessarius. sz cõpatio ad futurꝫ ꝓtingẽs. est ꝓtingens.

℟. Questio III f

Utrꝫ deus cognoscat oia pscnter. Et q; sic videt. ij. Petri. vlti. sup illud mille anni ꝛc. glo. In agnitiõe diuie veritatis. pterita t pntia t futura. eq̃liter pntia sunt. ℟. Itẽ Aug⁹. sup Job. In veritate q; manet. pteritũ t futurꝫ nõ inuenio. sz solũ pns. t hoc incorruptũ ℟. Itẽ q̃to res est pscntior. tãto cognitio est nobilior. quia p̃b facit ad nobilitatẽ cognitiõis. sz de⁹ oia cognoscit nobilissime. g̃ oia que cognoscit pscntissime cognoscit. Itẽ si ñ cognoscit oia pscnt. g̃ nõ cognoscit oia simul. q; si simul. tũc g̃ in eodẽ nunc. cognoscit oia. t ita pscnter. Si aũt nõ cognoscit simul. ergo vnũ post aliud. sed in oĩ tali cognitiõe est transmutatio. g̃ in cognitõe dei caderet trãsmutatio. qđ est oĩno falsum t impossibile. ℟. Cõtra. pscientia nõ est nisi futuri t vt futurũ est. g̃ si deus cognoscit oia pscnter. g̃ nihil oĩno pscit. sed pscit. g̃ ꝛc. Si tu dicas q; impꝛopꝛie ꝺ pscire. Cõtra. in pscientia nõ sunt nisi duo. s. scia. t ancessio respectu cogniti. sz cõstat q; in deo ꝓprie est scia. cõstans etiã est q; in ipo ꝓprie est antecessio. q; ꝓprie antecedit deus oia alia. g̃ rñsio illa nulla est. ℟. Itẽ oĩe pscns sm̃ statum sue pscntialitatis est necessarium. g̃ si deus omnino cognoscit pscnter. t semp pscnter. ergo omnia cognoscit necessario. sicut g̃ qđ pscns est nõ potest nõ est. ita si deus aliquid pscit. necesse est pscisse. t si pscivit. erit. g̃ necesse est esse. ℟. Item hoc ostendit p impossibile. q; si oia cognosceret pscnter. g̃ plura simul. g̃ simul se cõuertit ad multa. sed simplex ad qđ se cõuertit totaliter se ꝺuertit. g̃ cũ vnũ intelligit nõ potest in alterꝫ ℟. Itẽ si cognoscit oĩa pscnter g̃ simul scit duo ꝺ tradictorie opposita. sed quicđd scitur est verũ. ergo duo cõtradictorie opposita sunt simul vera. ℟. dicendum q; cognoscere oĩa pscnter dupliciter potest intelligi. aut q; notet pscntialitas a pte cognitoꝛ. t sic est falsa quia nõ cognoscit oĩa esse vera pscnter t simul. Aut ita q; notet pscntialitas a pte cognoscentis. t sic habet veritatem. Et ratio huj⁹ est. quia de⁹ oĩa ydeas habet presentes t simul. p quas cognoscit res futuras ita certitudinaliter sicut si essent pscntes. Et itez. sup oĩes illas simul t pscnter se cõuertit. t ita simul t pscnter cognoscit. Et itez. pns sue cognitionis est pscns simplicissimũ qđ circũplectit oĩa tpa. Et his tribꝰ rationibus simul iunctis ꝺ deus oĩa presenter cognoscere. Et rationes iste ortũ habent ex hoc q; pscntialitas diuine cognitionis. que quidẽ eternitas est. est simplex t infinita. Quia simplex est. ideo semp pns. Quia infinita. ideo sunt ei oĩa pscntia. Et exemplũ huj⁹ ponit in pscntialitate dei q̃tũ ad rez existentiam. sm̃ quam deus tot⁹ est in vna. t ita est in vna vt nihilominus sit in alia. t hoc. est quia simplex est t infinit⁹. ideo deus iudicat aliquid esse futurꝫ. sz nõ futurꝫ sibi. t omnia pscnter cognoscit. t tñ nihilomin⁹ pscit. Et p hoc patet primũ t secundũ. q; pcedunt sm̃ q; pscntialitas est dispositio rei cognite in sua natura. nõ in cognitiõe diuina. Patet etiã tertiũ. quia hoc est simplex t infinitũ t in vno multa cognoscit. ideo simul supa multa se cõuertit. ℟. Quod obj̃citur de oppositis similiter patet. quia q̃uis cognoscat oppꝛosita simul ex pte sua. tamen scit vnum alteri esse incõpossibile. t vnũ scit alteri posse succedere.

℟. Dist. xl. de sciẽtia dei q̃tũ ad speciales effect⁹ scz de pdestinatione t reprobatione.

Predestinatio vero est de bonis salutariby ꝛc. Hec est tertia ps in qua agit magister de diuina sciẽtia ꝺ tracta ad speciales effectus. Et diuidit hec ps in duas ptes. In pma agit de pdestinatione t reprobatione q̃tuz ad causalitatẽ actuam. In secunda inquirit vtrũ habeant causalitatẽ passiuã. vꝛ videlicet sint ex meritis nostris. j. distinctione pꝛoꝛima. Si autẽ querimus meritũ obdurationis ꝛc. Prima pars habet duas. In pma agit de predestinatione In secũda de reprobatione ibi. Lũcz predestinatio sit prepatio gratie ꝛc. ℟. Prima itez pars diuidit in duas. In pma agit de pdestinationis quidditate. In secunda inquirit de eius necessitate. ibi. Predestinatez autẽ nullus videtur posse ꝛc. In qua parte pmo mouet dubitationẽ. t opponit. t deinde soluit. Deinde opponit contra responsionẽ. t vltimo soluit. partes manifeste apparẽt in littera ℟. Similiter secũda pars distinctionis in qua agit magister de reprobatõe habet duas. In pma ostendit quid sit t quid connotat inquantũ pꝛecognitio. In secũda vero cuius est causa sine quis sit eius effectus. t hoc ibi. Et sicut pdestinationis effect⁹ est gratie appositio.

¶ De predestinationis quiditate. & in quo differat a pscientia. a

a Predestinatio vero est de bonis salutaribus b & de hominib⁹ saluandis. Ut enī ait Augustinus in libro de pdestinatōe sanctorum c predestinatio est gratie preparatio. que sine pscientia esse non potest. Potest autem sine pdestinatione esse pscientia. Predestinatione qppe de⁹ ea prescivit que fuerat ipse factur⁹. sed prescivit ea de⁹ etiā que non est ipe factur⁹. id est omnia mala. Predestinauit eos qs elegit. reliquos vero reprobauit. id est. ad mortez eternā pscivit peccaturos.

¶ De predestinationis necessitate. Utrū sez aliquis pdestinatorum possit damnari vl reproborum saluari. b

Predestinatorum autē nullus videtur posse damnari. nec reproborum aliquis posse saluari. Vnde Augustin⁹ in libro de correctione & gratia. In Apocalip. inquit dicit. Tene quod habes ne alius accipiat coronā tuam Si alius non est acceptur⁹ nisi iste perdiderit. certus est electorum numerus. id est. non potest augeri vel minui. Ad hoc autez obijciunt quidā nitentes probare numerū electorum posse augeri et minui sic. Posset deus non apponere gratiam quibus apponit. & posset subtrahere quibus non subtrahit. quod si faceret. vtiqz dānarentur. possent ergo damnari isti qui tamen saluabuntur. posset itaqz minui electorū numerus: Ita etiam posset augeri. quia posset apponi gratia qbus non apponitur per quā salu arentur. Possent ergo saluari habita gratia. qui tamen sine ea damnabūtur. posset itaqz augeri numerus electorum d Quibus respondemus ex ea ratione dictum esse & verū esse numerum electorum nō posse augeri vel minui. quia non potest vtrūqz simul esse. scilicz vt aliquis saluetur & non sit predestinatus. vel vt aliquis predestinatus sit & damnetur. e Intelligentia enim conditionis implicite veritatem facit in dicto & impossibilitatem in vero. Si vero simpliciter intelligatur impossibilitas non admittitur. vt cum dicitur. predestinatus potest vel non potest damnari. et reprobus potest saluari. In his enim & huiusmodi locutionib⁹ ex ratōne dicti diiudicanda est sententia dictionis. Alia namqz fit intelligentia. si per cōiunctionem hec accipiantur dicta atqz alia si per distinctionez. vt supra cum de prescientia agebatur pretaxatum est. Si enīz cum dicis predestinatus nō potest damnari. intelligas ita. id est. non potest esse vt predestinatus sit & damnet. vez dicis. Ad b ē vn⁹ modus rndēdi. q qz pdestinatio addit. lō hūit nom ppriū. reprobatō vo nō. lō retinuit nomē cōe. Sz quō bz illō ratē. cū reprobatio sit pscia pene cuius de⁹ ē cā. Et pterea ē dōm. q ñ tm̄ addit q ira distrahat. Ila p̄ destinatio dat intelligere bn̄placitū qō trahit ip samī gen⁹ scie p/ ctice simplr. eo bn̄placitū ē sm̄plicit & absolute respectu tot⁹ cō notati sz ñ sic ē ō reprobatōe. q vo lūtas nō ē respectu mali culpe sz respectu pene. est & ōñs. nō añs. & q si tracta. & ppē b q nim⁹ distrahit a rōe scie. retinuit sibi nomē pscie d Qui by rndem⁹ ex ea rōe dictū esse & Ut q ñ soluat pter suā distinctiōnē ad qōez ō augmēto. qm̄ demōstrato aliq̄ damnādo. vez ē dicere istū posse saluari. g̃ pt ee pdestinat⁹. g̃ plures pñt ee pdestiati qs sūt. g̃ pt nūer⁹ pdestiatoz auge ri. R⁹. dō. q ma gister i hac pma rōne p̄cipaliē rndet ad qōez p̄ mā vtz pdestinatū sit possibile dānari. & bñ. s. p ppositōz & diuisiōz. & p istā solutōz pz aliq̄ mō rnsio ad illō ō augmto sz ñ plene. lō ānecit solutōz seqntē q ē explicatō h⁹ i q ōr q aliqs ñ pt icipe ee pdestinat⁹. q̄uis possit ee pdestiat⁹. qb ē dicere q ab ee no potuit. Et qm̄ augmētū dic mato rē nūez qs p⁹ cū p̄suppositōe por & noua additōe. lō ptz q ex sui rōe distinctōz & successiōz dic i ptib⁹. Unī si aliqs stati cū est ee ita magn⁹ qs t⁹ futur⁹ ē. ñ diceret augeri. sz tñ potuisset ee maior. ita i ppōsito intelligēdū. Ut aliē solui pt p cōpositionē & diuisionē sicut mḡr soluit. pñt em̄ ples ee qs sūt. g̃ pt numerus augeri. e Intelligētia em̄ ō ditiōis ip̄licite veritatē facit in dicto. & impossibilitatē i vero. Querit quō sit illō intelligibile. Si

Ia Predestinatio vero ē de bonis salutarib⁹. Queritur g̃ quid̄ telligat p bona salutaria. Si tu dicas q gr̄ia & gloria. ergo sic homo dicit p̄ destinat⁹. ita gratia debet dici predestinata. R⁹. dicendum. q p̄ma predestinatio est p̄ordinatio. 2 Ordinatio. In p̄ordinatione autez tria concurrunt. quid ordinat & per quid. & ad quid. Primum est homo. secundū est gratia. tertium gloria. Et quoniam ille solus dicendus est p̄destinatus q predestinati ordinat. Ideo patet q gratia & gloria non debet dici predestinata. sed homo solus qui pdestinat ad salutem.

b Et de hominibus saluandis. Uidetur insufficienter dicere. Quia cum p̄destinatio sit preparatio g̃tie & glorie. g̃ non tantū est hominū sed etiam angelorz. R⁹. dicendum. q pdestinatio vno modo dicit preparationez boni. & sic conuenit hominib⁹ & angelis. & etiaz rpo. Alio modo dicit preparationē boni & liberationē a malo. & sic dicit predestinatio propositū miserendi. & sic proprie est hominū. et sic accipit magister hic.

4 c Predestinatio est gratie preparatio. que sine prescietia esse non potest. Uidetur male dicere quia prescientia est malorz. Unde pscīri dicunt mali. sed pdestinatio bonorz. g̃ potest esse pdestinatio sine p/ sciētia sicut ecōuerso. Si dicas mihi q pdestinatio est speciale. sz pscia est cōe & spēale. tūc quero. quare magis pscia appropriat reprobatiōi qz pdestinatiōi.

Apoc. iij. Oppositio

em idē ñ ē cā oppositoꝝ. ⁊ cōditio ip̄licita facit ꝑitatē. quō facit ip̄ossibilitatem. ℟. dōm q mgr vult dicere q il/lud ē falsū dēmō/strato aliq̄ istuz dānari vl salua/ri ē impossibile. ſz si addaꝫ ⁊ ip̄licēꝫ ꝺditio ꝑdestinatiōis facꝫ ita tē in dicto. ⁊ impossibilitatem i ꝯo. i. facꝫ illō dictum cū mō impossibilitatꝫ esse vez vt poteſt dicaꝫ. istū dānari ⁊ esse ꝑdestinatū simul est ip̄ossibile. siue istū saluari ⁊ nō esse ꝑdestinatū est impossibile. Vl aliter ꝓ dici q dictū falsū alicuiꝰ ꝺditiōis ip̄licite vez sit. vt demōstrato repbo istū saluari ē falsum. adde ꝺditionē ꝑdestinationis ⁊ fiet verum. istū saluari si est ꝑdestinatꝰ ē vez ¶ Itē eodem mō demōstrato istum dānari est verū adde ꝺditionez ꝑdestinatōis ⁊ fiet ip̄ossibile. istū dānari si est ꝑdestinatꝰ ē impossibile. ꝺūctum intelligēdo.

Oppositō cōtra reſpōſionem.

¶ Solutio ad reſpōſionis oppoſitionem in qua vellet magis alios audire. q̄ docere.

7 f ¶ Erq̄ ei aliq̄d factū est vl dictū nō ꝓcedūt. q il/lud possit nō eē. ⁊ Ut falsum q xp̄s dixit petrū peccaturꝫ. g̃ post q̄ dixit fuit ne/cessariū dixisse ⁊ necessario seq̄t. si xp̄s dixit hoc. erit. q da oppoſitū. ⁊ tūc sequit xp̄m esse mētitū. qd̄ est ip̄ossibile. g̃ videt cū añcedēs sit necessariū. q necessariū fuit petꝝ negare. ℟. dōm q ī dictiōe xp̄i duo sūt. ſ. ꝛbi platio ⁊ assertio. ⁊ ꝛbi platō simp̄r est ꝓterita ⁊ necessaria. ⁊ ex illa ñ sequit ꝺ seq̄ns quia cōiunctim intelligis. falsum autē si distinctim. vt si intelligas istum nō posse damnari: quem dico ꝑdestinatū. potuit eīm non esse ꝑdestinatꝰ. ⁊ ita damnaretur. Verūtamē adhuc instant. ⁊ ꝓm coniunctionem argumentādo ita ꝓcedunt. Non eīm inquiunt potest esse vt aliquis ꝑdestinatꝰ sit ⁊ damnetur. Utrūq̄ istoꝝ simul esse non potest. sed alterum horū non potest non esse. ſz quin iste sit ꝑdestinatꝰ. ab eterno eīm ꝑdestinatus est. ⁊ non potest modo non esse ꝑdestinatus. Cum ergo impossibile sit simul vtrūq̄ esse. ⁊ impossibile sit alterū non esse. videt non posse alterum esse. scilicet vt damneꝫ. Quod si est. g̃ non potest esse vt ñ saluet. In huius questionis solutione mallē alios audire q̄ docere. Dicimus tamē de ꝓscientia similez posse moueri questionē. Ideo q̄ tam hic q̄ ibi vnam facimus resposionē dicētes determinādum esse illud cui innititur tota hec questio. ſz impossibile ē alterum istoꝝ non esse. ſz q̄n iste modo sit ꝑdestinatus. ab eterno eīm iste ꝑdestinatꝰ est Distinguendū enim est cū ait. Iste non potest modo non esse ꝑdestinatꝰ. vel nō potest modo esse quin sit ꝑdestinatus. hoc eīm cōiunctim ⁊ disiunctim intelligi potest. Non eīm potest esse vt ab eterno sit ꝑdestinatus. ⁊ modo non sit ꝑdestinatus. nec potest esse simul vt sit ꝑdestinatus ⁊ non sit ꝑdestinatus. sed tamē potuit esse ab eterno q̄ non esset ꝑdestinatꝰ. ⁊ potuit ab eterno non esse ꝑdestinatus. Et sicut ab eterno deꝰ potuit eum nō ꝑdestinare. ita concedit a quibusdaꝫ. q̄ ⁊ modo potest deus eum nō ꝑdestinasse. ab eterno ergo potest deꝰ non ꝑdestinasse eum ergo potest iste nō fuisse ꝑdestinatus. Si vero nō fuisset ꝑdestinatꝰ. nec modo esset ꝑdestinatus. ergo modo potest nō esse ꝑdestinatꝰ. Ita et de ꝓscientia ⁊ ō ꝓscitis dicūt. qō ī actionibus vel in opationibꝰ dei et hominū nullatenus cōcedunt f Exquo eīm aliq̄d factū est vel dictū. nō cōcedunt q̄ illud possit non esse vel nō fuisse. imo impossibile est nō esse vel non fuisse qō factū est vel dictum. referentes possibilitatē vel ip̄ossibilitatē ad naturā rei existentis. Cum vero de ꝓscientia vel de ꝓdestinatione dei agitur. possibilitas vel impossibilitas ad potentiā dei refertur. q̄ semper eadē fuit ⁊ est. quia ꝑdestinatio. ꝓscientia. potentia. vnū in deo est.

¶ Quid sit reꝓbatio dei. et in quibꝰ cōsideꝫ. ⁊ q̄d cōnotet in q̄ tū ꝓcognitio. c

Cūq̄ ꝑdestinatio sit gratie ꝓparatio. i. diuina electio qua elegit quos voluit añ mūdi constitutionē vt ait aplus. Reꝓbatio ecōuerso intelligenda est ꝓscientia iniq̄tatis quorundā et ꝓparatio dānationis eorundē. g Sicut eīm ꝑdestinationis effectus illa gratia est. qua in ꝓsenti iustificamur. atq̄ ad recte viuendū ⁊ in bono ꝓseuerandū adiuuamur. ⁊ illa qua ī futuro beatificamur. Ita reꝓbatio dei qua ab eterno non eligēdo quosdam reꝓbauit. ꝓm duo cōsideraꝫ. quoꝝ alterꝫ ꝓscit ⁊ non ꝓparat. i. iniquitatem. alterum ꝓscit ⁊ ꝓparat. ſ. eternaz penā. Vñ Augꝰ. ad Prosperū ⁊ Hylarium. Hec inquit regula ī concusse tenenda est. peccatores in peccatis ꝓscitos esse non ꝓparatos. penam aūt esse nō eīm sequit xp̄s hoc dixit g hoc erit. ꝓtulit eīm hō/bum. Ero si/milis vob mē/dax. Est itez assertio. et il/la sequit illu/strationez di/uine ꝓscie/tie. Sicut g ꝺi/uina ꝓscientia est certa ⁊ in fallibilis cui non potest ſb esse falsum. ⁊ tamē aſpicit futurū. ⁊ con notat circa ip̄m veritatē ideo ñ est ne/cessarium de/um ꝓscisse. quod ꝓsci/uit. q̄uis sit certum et in/fallibile. ita i telligendū ꝛ xp̄i assertiōe. q̄ certitudi/nem habet et infallibilita/tem a diuina Ephes/ꝓscientia. ſz tamen nō est necessarium christum hoc asseruisse. et ideo si ponatur hoc nō cō/tingere. ponitur christus q̄s sit ꝑdestinatus/ ⁊ sic paret effectus illud ⁊ consi/milia. In aſsertione enim xp̄i duo sunt scilicet actus reꝓbationis ⁊ re/latio ad futurum ꝺtingēs siue ꝛdinatō ⁊ q̄uis vnuz sit necessari/um. reliquuz tamen est cō/tingens.

g ¶ Sicut enim predestinationis effectus illa g gratia est qua in presenti iustificamur tē. Ex hoc ostenditur q predestinatio sit causa gratie.

Queritur ḡ in quo genere cause. Cū ei sit sciētia. vi
det dicere causā exemplarē. Et iterū hoc nō videtur
sufficere quia exemplar non necessario infert exem/
platū. sed prescientia ponit. Et iterū. si ē causa. aut
vlis. aut particularis. Nō vlis. quia tunc indige/
ret particulari
glia adiuuan
te. Non pti/
cularis. quia
tūc determia/
ta eēt ad vnū
effectū tm̄ Et
iterū. aut ne/
cessaria aut
ntingēs. Nō
necessaria.
qm̄ p volūta/
tē opaī Non
ntingens. q̄
hec est fallibi
lis ⁊ incerta.
R⁹. dōm. q
p̄destinatio ē
causa gre sic
dicit. et tota
causa. sed nō
causa salutis
vt excludaī
cooperans ⁊ di
sponēs. Ad/
iutores enim
xpi sumus et
nullus saluā
tur inuitus.
Quod ḡ que
rit in quo ge/
nere cause sit
dōz q̄ p̄desti
natio claudit
in se sciētiā. ⁊

Fulgēti⁹

b

preparatam. Prepauit em̄ deus
(vt ait aug. in li. de bono pseue
rantie) in pscientia sua quib⁹ vo
luit bona sua. ⁊ quibuscūq; do
nat. pculdubio se donaturū eē
psciuit. Prepauit etiā deus (vt
ait Fulgētius) malis ignē eter
nū. illis vtiq; quos iuste pparā
uit ad luenda supplicia. nec ta
mē prepauit ad faciēda pecca
ta. Prepauit em̄ deus qō diui
na equitas redderet. nō qō hu
mana iniqtas admitteret. Nō
em̄ sicut prepauit sanctos ad iu
sticiā pcipiendam. sic prepauit
iniquos ad iiusticiā amittēdā.
q̄ prauitatis preparatores nūq̄ fu
it. Sicut ḡ predestinatio dei p
prie est pscientia ⁊ preparatio be
neficiorum dei quib⁹ certissime li
berant quicunq; liberant. ita
reprobatio dei est pscientia mali
cie in quibusdā non finiende ⁊
preparatō pene nō terminande.
Quis ē reprobatōis effect⁹. d
Et sicut⁹ p̄destinatiōis effect⁹
est gre apositō. ita reprobatō
nis eterne quodammō effect⁹

esse videt obduratio. Nec ob
durat ds (vt ait Aug⁹. ad sixtū)
impiendo malicia. sed nō imp
iendo graz sicut nec digni sūt.
Quibus em̄ non impitur. nec
digni sūt. nec merent. potiꝰ vt
nō impiat. hoc digni sunt. hoc
merent. Vñ apls ait Cui⁹ vult
miseret deus. ⁊ quē vult indu
rat. miscdiam appellās p̄destia
tionem. ⁊ pcipue p̄destinatōis
effectū. id est gre apositōnem.
obduratōez vero gre priuatō
nē. Nō em̄ vt ait Aug⁹. ad Sim
plicianū. intelligendū est q̄ ds
ita induret. quasi quēq; pecca
re cogat sed tm̄ quibusdā pecca
toribus miscdiam iustificatōis
sue non largit. ⁊ ob hoc eos in
durare dicit. q̄ non eoz miseret. non q̄ impellit vt peccent
Eoz aūt non miseret. quibus
gram̄ nō esse pbendā equitate
occultissima ⁊ abhūanis sensi/
bus remotissima indicat. quaz
nō aperit sed mirat apls dicēs
O altitudo diuitiaz ⁊ sapientie
et scientie dei.

Obduratō quō effect⁹ sit reprobatōis Aug. quō dicat deus obdurare. 9

Rho. ix.

ultabilitatez sic
cā necessaria. nec
vertibilitatē sic
causa ptingēs.
h Predestinationis effect⁹ est
gre apositio vi
detur male dice
re. quia causa et
effectus sūt cor/
relatiua. cū gre/
laria sit sint na/
tura. quantum/
cunq; est p̄desti/
natio est gre ap
positio. ḡ null⁹
ē p̄destinat⁹ nisi
qui hz graz. Sz
hoc est q̄ p̄de/
stinatio est non
entū sicut dicit
Aug⁹. in li. ō fi
de ad petrū. R⁹
dōm q̄ p̄destia/
tio non semp est
in actu causa sz
in habitu. ⁊ tōo
nō oportet q̄ re
spōdeat effect⁹
in actu sed in ha
bitu. Unde ex h
patet qō queri
consueuit vtruz

Rho. xj.

ud ponat in p̄destinato. dōz q̄ nō necessario ponit ali
ud de pūti siue actu. qm̄ multi sunt predestinati q̄ non
sūt mali. ⁊ multi qui mali sūt. sed ponit aliud fm̄ habi/
tū siue de futuro. rone cui⁹ hō pt gaudere. s. quia nomē
et⁹ scriptū ē in celo. ⁊ cū illō posituz erit. erit magnū. ⁊
illud erit rō pstēdi in bono. ⁊ perueniendi ad magnū
et summū bonū ⁊ ideo hoc bonum habituale preponē
dum est gre queest fm̄ presentem iusticiam.

de pprietate vlis habet extensionē ad multa. ō ppie
tate pticularis sufficiētiam ad singula. de pprietate cau
se necessarie immutabilitatē. de pprietate ptingētis hz
arbitrū libertatē. quia pt facere ⁊ non pt facere. Condi
tionas aūt impfectōis nō habet. quia nec habet insuffi/
cientiā sicut causa vlis. nec limitationē sicut causa pti
cularis. nec ine/

Quo ordine ⁊ quō dicat deus reprobare.

Ro. ix.

Ro. xj.

Ro. ix.

Ro. xj.

Ro. ix.

Ro. xj

in alio. sed aliud nō est nisi quid tpale ⁊ creatū. g̃ pdesti
natio importat quid tpale ⁊ creatū. ergo nō est eterna.
Itē pdestinatio importat ordinē pdestinātis ad pre
destinatū. aut g̃ fm esse qđ habet in deo. aut fm eē qđ
habet in ꝑrio genere. Non fm esse qđ habet in deo. qz
sic est deus ⁊ non sequit deum. g̃ fm esse qđ hz in ꝑrio
genere. sed esse qđ habet in ꝑrio genere est quid tpale ⁊
creatū. g̃ ⁊ predestinatio similiter. ⁊ sic ⁊c. Itē oīs
actus diuinus qui non reflectitur supra essentiā vel p
sonā. transit extra. ⁊ ois actus transiens extra ex tem
pore dicitur de deo. cū g̃ pdestinatio nō transeat in pso
nā vel essentiā. sed extra. g̃ est tpalis. Itē pdestinatō
est preparō. sed nihil dicitur preparari anteq̄z inciplat
aliquid fieri fm ꝑncipia intrinseca. artifex em̄ nō dicit
prepare domū ante ligna ⁊ lapides sola cogitatione. g̃
10 necesse est ꝙ ponatur in re. R⁹. dōm. ꝙ in pdestina
tōne nō sūt nisi duo. s. ꝛnotatū. ⁊ ꝑncipale significatū.
Significatū ꝑncipale est diuina essentia. ꝛnotatū ꝙo
est creatura vt grā ⁊ glia ⁊ psona salvāda. ⁊ hec duo im
portat pdestinatio cū ordine antecessionis vni⁹ ad al
terū rōne ꝓpositionis. qm̄ ergo significatū ꝑncipale est
eternū. ita pdestinatio est quā eternū. Rursus qm̄ im
portat antecessionē significati ad ꝛnotatū. ⁊ illa ante
cessio est ab eterno. ergo pdestinatio est qđ eternū ⁊ ab
11 eterno. Et ꝓcedendē sūt rōnes ad hoc. Ad illud qđ
obꝫcit de relatiōe. dōm ꝙ res siue relatio ꝑt significari
in deo dupl̄r. vel respectu exīntis in actu. vel respectu
exīntis in potētia futuri aliqn̄ in actu ⁊ qn̄ est respectu
exīntis in actu. tūc necesse est ꝙ respōdeat verus respe
ctus. qn̄ ꝙo respectu exīntis in potētia sufficit ꝙ rn̄deat
in potētia. ⁊ talis fundat supra ens in potētia. ⁊ iō actu
12 nihil ponit nisi deū. Ad illud qđ obꝫcit de actione.
dōm. ꝙ est actio fm rem. ⁊ est actio fm modū. Actioni
fm rem q̄ est ꝑncipiū efficiens aliqđ rn̄det passio diffe
rens fm rē. vt creationi creatio. actioni passio. Actio
ni ꝙo fm modū nō rn̄det nisi passio fm modū differēs
vt cognitōi actioni ipius dei. rn̄det ipm̄ cognosci. et h̄
quidē realiter nō est aliō fm modū qm̄ g̃ pdestinatio n̄
importat nisi p̄cognitōem siue actiue siue passiue. ideo
13 est quid eternū ⁊ nō est aliud q̄z de⁹. Ad illud quod
obꝫcit de ordine. dōm ꝙ est ordo fm nobilitatem. ⁊ fm
duratōem. ⁊ ordo fm nobilitatem ponit extrema sil̄. or
do ꝙo fm duratōem eoipo ꝙ ordo est ponit extrema n̄
esse simul. ⁊ fm rōnē antecedendi ordo sil̄ est cū antece
dente siue cū ꝓcedente. similit̄ fm rōnem subsequēdi si
mul est cū subsequēte. Qm̄ g̃ pdestinatio importat or
dinem fm rōnem ꝓcedēdi. iō eterna est q̄uis sit respe
14 ctu tpalis. qm̄ nō est simul cū illo. sed añcedit. Ad il
lud qđ obꝫcit ꝙ pdestinatio trāsit extra. dōm. ꝙ transi
re extra est dupl̄r. aut in aliqđ qđ est extra. aut in aliqđ
qđ est intra. sed erit extra. Primo mō cōnotat aliud in
actu. ⁊ dicit qđ tpale. vt creare ⁊ cōseruare. Secō mō nō
15 vt pdestinare. Ad illō qđ obꝫcit de preparōe ꝙ añce
dit fm ꝑncipia extrinseca. nō fm cām efficientē. dōm.
ꝙ quedā est cā efficiēs q̄ opatur fm materiā preiacentē
et ista quidē q̄ alio indiget nō dr̄ prepare qn̄ soluz vult
et disponit intus. sed qn̄ materiā aptat exteri⁹. Que
dā est cā efficiēs q̄ nullo indiget ad opandū. sed statim
cū vult opatur. ⁊ in tali preparatiōe nō est aliud q̄z dispo
nere ⁊ ꝓponere. ⁊ talis est deus. quia nullo alio indiget
a se ad operādum.

Questio II b

Quid sit pdestinatio. vtr̄. s. dei sciētia vel volūtas. Et
supposito ꝙ dicat aliqđ qđ sit in vtroq̄z genere. est em̄
sicut dicit Aug⁹. p̄sciētia bñficiorū ⁊ ꝓpositū miserendi
querit qđ istoꝝ importet ꝑncipali⁹ ⁊ p modū cōplemē
ti. Qz importat sciam videl. qz cōpositū trahit signifi
catū a cōponētib⁹. sed destinatio cū dicat ⁊ missio ergo
dinatio. in rōe pdestinatōis accipit vt ordinatio. Nā
sic dic̄ Aug⁹. pdestinare idē ē qđ pordinare. sed artifex
hz volēs ⁊ sciēs pordinet. ñ tn̄ ordinat inq̄stū volēs hz i
q̄stū sciēs. g̃ ⁊c. Itē scia nō dividit fm rōnē accipien
di in virtutes vel in ea q̄ sūt volūtat̄. hz ī ea q̄ sūt cogni
tiōis hz nos dividim⁹ diuinā sciaz in pdestinationē ⁊
reprobatōez. g̃ pdestinatio fm ꝙ hmōi ad sciaz spectat
Contra. pdestinatio est cā gre ⁊ glorie. sed gra ⁊ glo
ria immediate sūt a voluntate. g̃ pdestinatio de se dicit
qđ in genere volūtatis. Si dicas ꝙ ex vi nois non im
portat illā causalitatē. Cōtra. esto ꝙ de⁹ p̄sciret ali
quē habituꝝ gram ⁊ gliam aliūde q̄z ab ipo. nō diceret
pdestinare. g̃ de se dicit causalitatē. Itez pdestinatio
importat sciam ⁊ volūtatē. sed quotiēs hec duo in aliq̄
important. volūtas se hz p modū ꝛsequētis ⁊ addētis
ad sciam. sed qđ ꝛsequit ⁊ addit. se hz p modū differen
tie ⁊ cōplemēti. ⁊ a tali est res denomināda. videtur g̃
ꝙ cōpletius importet volūtatē. ⁊ ita ꝙ male sit uer mgr
R⁹. dōm ꝙ cū pdestinatio significet diuinā essentiā 16
vt causā gre ⁊ glorie. ⁊ hoc fm ordinatā distributiōem
gre ⁊ glorie. q̄stū est de se. nō em̄ importat sciam hz cria
volūtatē ⁊ potētiā. sed qm̄ causalitas gre ⁊ glorie attri
buit ꝑrie volūtati vt efficiēti. hz sciētie vt disponenti. ⁊
potētie vt exequēti. ideo ⁊ si pdestinatio importet illa
tria. n̄ ꝑncipalius est in genere volūtatis. ⁊ iō ab Au
gu. diffinit pdestinatio p illa tria. Primo p illō quod re 17
spicit potētiā in li. de fide ad petrū. Predestinatio est
gratuita donatōnis preparatio. Secō p illō qđ respicit
sciam in li. de bono pseuerātie. Predestinatio est pre
scientia bñficiorū dei. Tertio p illō qđ respicit volūta
tem ⁊ ꝑrissime in li. de pdestinatōne sanctoꝝ. Predesti
natio inquit ibi est ꝓpositū miserēdi. Ad illud ergo is
quod obꝫcit ꝙ dicit ordinem. dōm ꝙ est ordo dupler.
Unus dispositio rez in vniverso. ⁊ hic appropriat scie
tie. Alius directio in finē. ⁊ hic appropriatur bonitati
siue volūtati. ⁊ hoc mō est de rōne pdestinatōis. Ad 19
illud qđ obꝫcitur ꝙ est ps ꝑscientie. dōm ꝙ quēadmo
dū fides ⁊ prudētia sūt in genere cognitōis. tn̄ addunt
supra cognitiōem aliqđ qđ distrahit in gen⁹ virtutis.
qđ respicit volūtatē. p hūc modū ⁊ in ꝓposito est intel
ligendū. Et qm̄ sciētia non tn̄ accipit p simplici noti
cia sed etiā vt frequēter p practica. ⁊ hoc mō cōplectit
sciam cū volūtate. ⁊ mgr sic accipit generalit̄. iō enu
merat pdestinatōem inter ea q̄ sūt sciētie. Volūt tn̄ ali
qui dicere ꝙ ꝑncipali⁹ est in genere scie. eo ꝙ in rōne
pdestinatōis cadit sciētia in recto. sed volūtas in obli
quo. Est em̄ pdestinatio scia beneplaciti. Uterq̄z mo
dus dicēdi satis est ꝓbabil̄. sed primus magis.

Secundo q̄stū ad hūc ꝑmū articulū queritur de
necessitate pdestinatōis. Et circa hoc queruntꝫ
duo. Primo vtr̄ inferat necessitatē salutis li
ar. Secō vtr̄ inferat certitudinē in eventu.

Questio I c

Qđ inferat necessitatē ostendit̄ sic. ois causa q̄ necessa
ria est in se ⁊ necessario ponit effectum. ifert simplr̄ ne
cessitatē effectui. sed predestinatio respectu salutis est
hmōi. g̃ ⁊c. Minor pz. Predestinatio em̄ cū sit de⁹ in
se dicit quid necessariū. ⁊ itez necessario infert effectū.
q̄z necessario sequit̄. si est pdestinat⁹ salvabit̄. ergo ⁊c.
Itē ois causa q̄ nllo mō ꝑt cassari necessitatē ponit
circa ꝓductōem effect⁹. nā causa dicit cassari cū nullū
ponit effectū. sed pdestinatio nllo mō ꝑt cassari. g̃ de-

stinatio nullo modo potest cassari. ergo predestina/
tio ponit necessitatem. ¶ Item quotiens cūq; due cau
se ꝯcurrunt ad aliquem effectum quas impossibile est
discordare. si vna est immutabilis. necesse est alteram
esse immutabilem ⁊ effectum p̄ꝫ ꝯsequens. hec mani/
festa est per se. nam si altera est mutabilis reliqua exi/
stente immutabili. possibile est eas discordare. sed im/
possibile est q̄ predestinatio ⁊ lib. arb. discordent. ergo
cum predestinatio sit causa immutabilitatis. necesse ē
q̄ li. arb. sit immutabile. ⁊ silr cū totuz sit immutabile.
restat g̃ q̄ necessitatem imponit predestinatio li. arbi.
et saluti. ¶ Item videtur q̄ predestinatus nullo modo
possit damnari. ⁊ si hoc. tunc necessario saluat̃. ⁊ osten
ditur hac rōne. Ista duo ꝯcluduntur esse p̄scitum ⁊ dā/
nari. esse predestinatum ⁊ saluari. sed p̄destinatus non
potest eē p̄scitus. g̃ non potest damnari. Probatio
medie. quando aliqua duo sic se habent q̄ impossibile
est vnum alteri succedere. nec possunt simul ineſſe. si al
terum ineſt. impossibile est reliquū ineſſe. sed esse p̄de/
stinatum ⁊ esse p̄scitum sic se habent q̄ impossibile ē
simul ineſſe eidem. impossibile etiam alteruz alteri suc/
cedere. ſ. q̄ homo primo sit p̄destinatus. ⁊ postea p̄sci/
tus. g̃ cum est predestinatus. nullo mō potest esse p̄sci/
tus. g̃ ⁊c. ¶ Item de omni quod eternum est cuz nō est
impossibile est esse. quia impossibile est q̄ non ens sit
eternum. sed p̄scitus si est. eternaliter est p̄scitus. g̃ il/
lum qui non est p̄scitus impossibile est esse p̄scitū.
sed predestinatus non est p̄scitus. g̃ ⁊c. ¶ Item de eo
quod non est. idem est dicere. hoc posse esse ⁊ posse in/
cipere esse. sed p̄scitum est quid non ens respectu p̄de/
stinati. g̃ idem est dicere predestinatum posse esse p̄sci/
tum. quod posse incipere p̄sciri siue damnari. sed non
potest incipere esse p̄scitus. g̃ ⁊c. ¶ Contra. p̄desti/
natio diuina nullum facit indigne saluari. g̃ cū digni/
tas in saluando respiciat meritum ⁊ meritum li. arb. g̃
p̄destinatio non tollit arbitriū libertatem ſm q̄ li. ar. g̃
nec imponit necessitatem. ¶ Itē p̄destinatio nihil au/
fert li. ar. sed tm̄ ponit in eo gram. sed gr̃a nullaz infert
li. ar. necessitatem. g̃ cum salus p̄deat ex li. arb. patet
⁊c. ¶ Item si p̄destinatio imponit necessitatem. g̃ cuz
in omni casu ꝯtingente necesse est eum qui p̄destinat⁹
est saluari. g̃ frustra laborat aliquis bene facere. quia si
ue faciat bonum siue malū necesse est eū saluari. ¶ Itē
nullus laudatur in eo quod necessitatis est neq; vitu/
peratur. si g̃ necesse est p̄destinatum saluari ⁊ p̄scitum
damnari. neq; p̄destinatus laudandus est si saluatur.
neq; p̄scitus vituperādus si damnatur. quod est ꝯtra
20 statum glorie ⁊ pene. ¶ ⁊c⁹. dōm q̄ p̄destinatio non in/
fert necessitatem saluti. nec infert necessitatem li. arbi.
21 q̄m̄ predestinatio non est causa salutis nisi includendo
merita ⁊ ita saluando li. ar. ¶ Ad intelligentiā aūt ob
iectoꝝ notādum q̄ p̄destinatio duo importat ⁊ rōnem
p̄sciētie ⁊ rōnē cause. Inq̃tum dicit rōnem cause. non
necessario ponit effectū. qz nō est cā p̄ necessitatē sz per
voluntatem. ⁊ iterū non est tota causa. sed cum alia cā
22 ꝯtingente. ſ. cum li. ar. Et regula est q̄ quotiens cunq;
effectus pendet ex causa necessaria ⁊ variabili. a neces/
saria tanq̃ ab vniuersali. A variabili tanq̃ a ꝑticulari
denominat̃. A variabili. qz denominatio ēa cā ꝑticu/
lari. ⁊ effect⁹ qui dependet a cā ꝯtingente ē ꝯtingēs. et
p̄ter rōnem cause importat rōnem p̄scientie. ⁊ p̄scientia
quidem totum includit in cognitōne. quia li. ar. ⁊ eius
cooperationem. ⁊ vertibilitatē. ⁊ totum. Et preterea nō
est nisi veri. ⁊ etiam de vero ꝯtingente est infallibilis si
cut supra monstratuz est in questione de p̄scientia. ideo
p̄destinatio infert salutem. ⁊ non p̄t cassari nec discor/
dare a li. ar. ⁊ quia p̄scientia nullum imponit necessita
tem ꝯsequentis. sed solum ꝯsequētie. similiter nec prede
stinatio. ¶ Ex hoc patent prima obiecta de necessitate 23
inferendi. impossibilitate cassandi. impossibilitate di/
scordandi. hec em̄ omnia dicunt necessitatez ꝯsequen
tie solum. quia insunt p̄destinationi non p rōem causa
litatis sed p̄cognitōis. que est ꝯcors. certa. ⁊ infallibi/
lis. ¶ Concors. qz p̄scientia siue p̄cognitio vera. Qui
em̄ cognoscit vere. cognoscit rem p̄sentem esse sicut est
et futuraz sic euenire sicut euenict. Est em̄ veritas ade 24
quatio rei ad intellectū. Est iterum certa. quia indepē
dens. quia nullo mō pendet ex p̄cognito. nō em̄ ſm cl⁹
existentiā cognoscit. sed ſm exigentiā luminis ⁊ clari/
tatis eterne. in qua nulla cadit dubietas sed certitudo
summa. ⁊ ideo oībus equaliter certa est. Est itez infal/
libilis. q̄m est totū posse p̄sciri circūplecteris. ⁊ ido in
nullo p̄t falli nec circūueniri. Et est exemplū Boe. in li
bro de ꝯso. q̄ si aliquis aspiceret de loco eminēti circūia
centem regionem vbi est multitudo viarum. quas oēs
simul et vno aspectu videret ambulans p̄ locū suuz. q̄s
uis posset p̄ diuersas vias ire. non tamē posset vlluz ci
us latere. p̄ eo q̄ nullā viam posset ire. quā ille nō vide
ret. si g̃ intelligat̃ vnus esse visus qui posset oēs vias
p̄uidere. ⁊ totū posse euntis. nullo mō quis euz p̄uenīē/
tem circūuenire posset. ⁊ talis est aspectus diuine pre/
scientie. quia ab eterno cognouit quod cogitare pote/
ramus vel velle. ⁊ simul cum hoc vidit in quā partem
nostra volūtas ⁊ operatio inclinant̃. ⁊ quia totum posse
et velle ⁊ agere cōplectit̃. ideo non p̄t falli. ⁊ quia p̄de/
stinatio claudit p̄scientiā. hinc est q̄ ꝯcordat cuz li. ar.
et non p̄t discordare. ⁊ nō p̄t cassari. ⁊ necessario infert
salutem. sed non necessario efficit. ¶ Ad illud qō que/
ritur. vtz predestinatus possit damnari. dōm q̄ sic si/ 25
ne distinctione. quia cuius hec possit distingui de re vl
dicto. predestinatū damnari est possibile. sicut hec. al/
bū possibile est eē nigrū. hec tamē non est distinguēda
ſm artem. p̄destinatus p̄t damnari. sicut nec hec. hō al
bus p̄t esse niger. Non em̄ p̄t esse de dicto. cū non sit di
ctum. Propter qō intelligenduz q̄ ista hz tres causas 26
veritatis. p̄destinatus p̄t damnari. sicut hec p̄destina/
tus p̄t esse p̄scitus. Aut qz forma predicati p̄t inesse sb/
iecto cū forma implicata. vel post formā implicatā vel
sine forma implicata. quocunq; em̄ mō p̄dicatū possit
ineē. iudicāda est locutio simplr vera. Et dico q̄ in ter
tio sensu locutio est vera. predestinatus p̄t esse p̄scit⁹
p̄destinatus em̄ p̄t non esse predestinatus. ⁊ necesse est
oēm hoiez eē p̄destinatū vel p̄scitū. ⁊ ideo sequit̃ q̄ pos/
sit esse p̄scitus. ⁊ hoc quidem necessariū est poni. nam
fides dicit ⁊ ratio. sequit̃ g̃ si est p̄destinatus. saluabit̃.
Rursus fides dicit ⁊ ratio. quia istū saluari est contin
gens. ⁊ qui diceret ꝯtrariū ⁊ assereret respūdus esset
ſm omniū iudiciū certū. Et itez ars dicit. q̄ si ꝯsequēs
est ꝯtingēs. impossibile est antecedēs esse necessarium
et hoc supra pbatū est p̄ tres regulas. ⁊ qui diceret hu/
ius ꝯtrariū totā artem silogistica destrueret. cui⁹ vis
illationis est vt oppositum ꝑtis non possit stare cum
antecedēte. Certū est aūt q̄ oppositū ꝯtingentis stat cū 27
necessario. istū g̃ esse p̄destinatū non est necessariuz.
et est necessariū vel ꝯtingens vel impossibile. ⁊ non est
impossibile vel necessarium. g̃ est ꝯtingens. ⁊ ꝯtingēs
p̄t non esse. g̃ iste qui est p̄destinatus p̄t non esse p̄de/
stinat⁹. Et hoc quidē credo q̄ necesse sit poni. ꝟ tamen
difficile est intelligi. Potest tamē sic capi. si ꝓpꝫ ova/
mus quatuor vera. Primuz est q̄ p̄sens diuine eterni/

tatis circūplectit oīe tps idem z vniforme z hoc dicit Anſ. in li. de ꝯcordia pſciētie z li. ar. q sicut pſens tps circūplectit oēm locū. z omne qđ in loco est. ita pſens eternitatis omne tps. z hoc necessariū est poni. cui nō possumus hoc plene intelligere. Videm⁹ em̄ ei⁹ oppositū esse falsū z impossibile. q si hoc nō eēt. tūc mutaret pſens diuine eternitatis Scđm est illud q de⁹ vno et eodē cognoscit oīa. ita q est vnica dei cognitio qua cognoscit hoc z qua cognoscit ei⁹ oppositū. z h supra patū est auctoritate z rōne nō solū q̄tū ad illud p qđ cognoscit. sed etiā q̄tū ad actū diuine cognitōis. Tertiū est q cū dicim⁹ diuinā cognitōem vel volūtatē ordinari ad hoc cognoscibile z ad aliud. nō ponit ordo vel respectus in deo actu. sed solū ex pte rei create vel cognite. z ille quidē sicut punctum est nō ponit in actu sz in habitu. nec de pſenti sed de futuro. Quartū est q futuz sb rōne futuri qđ ponit semel esse vez. ponit semp fuisse vez. z qđ ponit semel esse falsū ponit sp fuisse falsum. z ō cū ponit posse esse. nō ponit nec mutari nec incipere. His ꝓsuppositis facile est intelligere q pdestinat⁹ pt esse pſcitus. z q deus quē pſciuit potuit predestinasse. Constās em̄ est q salus ist⁹ qui pſcitus est potuit ab eterno puideri. cū possit esse siue fieri in tpe. z si potuit ab eterno ordinari ad diuinā cognitōem z volūtatem. pt z nūc. Et em̄ quia pſens totū est z nihil trāsit in pteritū. z nihil factū est qđ sit necessariū esse factū. hinc est q sicut pt cogitari vere posse z non pdestinasse ab eterno. ita etiā q possit nūc in suo. s. nūc eternitatis non pdestinasse. z h dic magr in lra. Act⁹ tū eterni⁹ diuine cognitōis nō pt cogitare nō fuisse. vel ad h futuz cōtingens ordinatū non esse. z si hoc nō ponit. ñ ponit aliq̄ mutatio in eterno pſenti. q nulla ponit successio. nec ponit mutatio in cognitōe. q nō ponit in deo alia cognitio. nec in ordine ex pte cognoscētis. q nō ponit in deo ali⁹ ordo. nec in ordine ex pte cogniti. q ex pte illa nō ponit nisi futuz. z illud cū nō est. pt intelligi esse. et veniam⁹ ad significatōem hoz vocabuloz pſcitus z pdestinatus. Predestinat⁹ em̄ z pſcitus duo sūt vocabula. z q̄tū ad pncipale significatū diuinā essentiā. q̄tuz ad ꝯnotatū importāt futura ꝯtingētia. Quātum ḡ ad pncipale significatū idem sūt. q̄tū vero ad ꝯnotatum. q sunt ꝯtingētia q non de necessitate insunt. pt vnum esse altez. Quia vero ꝯnotata nō tm̄ sunt ꝯtingētia. sz etiā de futuro q nihil ponūt actu. possunt nō inesse z iro. ponunt sp fuisse ꝛc. sicut pz. z Anſ dicit. Si dicat aliq̄d esse futuz de ꝯtingenti. ꝯstat q possibile est non esse futuz. z si futuz est. sp fuit ipm eē futuz. z ō hec est eē pſcitus. nulla em̄ repugnātia est. nec ex pte significati. nec ex pte ꝯnotati. z hoc pz si resoluat. Sensus em̄ e Iste est pdestinat⁹. i. iste est a deo pcognit⁹. z saluabit gratiam. Silr iste est pſcitus. sensus e. Iste est pco/uina cognitōe nō est differētia in se sed solū in ꝯnotato cū ḡ saluādus possit damnari. pdestinat⁹ pt eē pſcitus sine aliqua mutatione. Ex h patēt tria obiecta. nam p/mū z vltimū intelligit in formis que aliq̄d ponūt actu circa subiectū. p̄m vero ō eo qđ est eternū qđ nihil tpale ꝯnotat. talia aūt nō sunt esse pſcitum z esse pdestinatum. z sic patent omnia.

Questio II d

Supposito q pdestinatio nō inferat necessitatē lib. ar. q nō possit aliter eē. querit vtz ponat certitudinem in euentu. s. vt nūq̄ aliter eueniat nisi sicut de⁹ pdiffinit/uit. Et q sic ostendit primo auctoritate Job. xxi. Ego scio quos elegerim. Et h. Thi. h. Nouit de⁹ qui sunt eius. ergo si diuina cognitio est certa et infallibilis et falleret si non saluarent illi quos nouit esse suos certitudinaliter. ḡ vez est q sic euenit sicut pdiffinuit de⁹. et sic ꝛc. Itē. j. Job. h. Ex nobis exierūt. sed ex nobis non erāt. ponit illud p signo. scz q illud est signū q hō nō fuit electus quādo nō pseuerauit in bono finaliter. si ḡ illud signū est rectū. certū est q oēs pdestinati z soli in gratia finaliter pseuerāt. z si hoc. certum est q soli saluant z oēs. ḡ certitudo ei⁹ euētu. Itē Aug⁹. in li. de bono pseuerātie. Predestinatio est pscētia beneficioz dei p q̄ certissime liberant quicunq̄ liberant. Si ḡ liberant certissime. pz q certitudo salutis est respectu psonaz. z sic ꝛc. Itē Aug⁹. in li. de correctione z gra. Cert⁹ est numer⁹ electoz. q non pt minui nec augeri. ḡ videt q certitudo sit in quodā numero. Itē h videt rōne. q in domo pris sunt multe mansiones. sicut dicit Job. xiiij. aut ḡ puidit de⁹ q debeāt ibi habitare. aut nō. Constat q puidit q debeāt ibi eē. ḡ si aliqs eoz desit. aliqua mansio vacua remanebit. sed h est inconueniens z indecens in ciuitate supna. ḡ certū est q q̄libet pdestinat⁹ locū suū habebit. Itē numer⁹ electoz a deo pfinitus est optima z decētissima rōne z ꝓportōe. si em̄ fecit oīa ordinatissime. multo fortiꝰ supnā ciuitatē. sed optima. ꝓportio fedat z pdit p augmētū z diminutōem ḡ si non pt eē vt sit ibi defect⁹ ordinis z ꝓportōis ꝛgruētis. certitudinaliter tot saluabunt z nō plures nec pauciores qđ de⁹ puidit. Sz ꝯtra q nō sit certitudo q̄tū ad psonas videt sic. Apocal. iiij. Tene qđ habes ne alius accipiat co. t. Greg. ibi. Dum ali⁹ liberat. ali⁹ in locū eius subinducit. ḡ si vnus vendicat sibi glo/cuz alter⁹. non euenit sicut de⁹ ordinauit. immo tota die sit transmutatio. Itē sup illud Job. xxiiij. Contteret multos. Greg. ibidē. locū vite alīs cadentib⁹ alij sortiunt. Itē q nō sit certitudo q̄tū ad numez. videt Lu. v. Rumpebāt retbe. glo. Nō tot intrāt de indeis quot sunt pdestinati. ḡ pauciores saluant q̄ sunt pdestinati. Itē Deutro. j. Addat de⁹ ad hūc numerum multa milia. glo. ad hūc numez pdiffinitū in dei pscientia qui nouit q sunt ei⁹. ḡ si de⁹ addit ad numez pdiffinitū. nō est certitudo q̄tū ad nr̄m numez saluādoz. Itez q q̄tū ad neutz sit certitudo videt. intelligam⁹ em̄ ab esse numez pdestinatoz. de f numez pscitoz. tūc quero a ita bene pt damnari sicut z d. z ecōuerso d ita saluari sicut a. ḡ nulla est certitudo q̄tū ad psonas. Rursus a pt damnari. z tūc solū remanēt duo. z d saluari z tūc erūt quatuoz. ḡ nulla ē certitudo q̄tū ad numerum.

Itē hoc ipm ostēdit reducēdo ad inconueniēs. Si em̄ certū ē q z quot saluabunt ita q sic eueniet z nō alit. ḡ certū est q null⁹ pdestinat⁹ damnabit. aliq̄ casu vl euentu. z null⁹ pscit⁹ saluabit. ḡ null⁹ debet curare vtz faciet bene vel male. q si pscit⁹ est. q̄cūq̄d faciat in fine damnabit. si pdestinat⁹. q̄cūq̄d faciat in fine saluabit. sinle⁹ est ḡ q nō comedit z letat z nō h̄z bona in vita sua. R⁹ 29 dom q est dicere certitudinem a parte rei euenietis. et a pte dei ꝓordinātis. Si loq̄mur d certitudine a parte rei euenietis. cū hec dicat ꝓtra ꝓtingētia. sic dico q nō est maioꝛ certitudo in numero electoz q̄ sit in numero alioz futuroz ꝓtingētiū. q pdet euētus nr̄e salutis z damnatōis ex nr̄i arbitrij libertate. Si aūt loq̄mur de certitudine a pte dei pcognoscētis. sic cert⁹ est euentus salutis nr̄e certitudine infallibilitatis q diuina pscētia nō fallit. z ō euenit vt pscit. Cert⁹ etiā ē certitudē

ne immutabilitaꝛ. qꝛ diuina dispositio ꝛ ordinatio ñ
variaꝛ vt mō eligat vnū ꝛ mō aliū. sz q̄ semel electꝰ ē sp
fuit ꝛ erit. ꝛ nō aliꝰ. Rōnes ad p̄mā ptē inducte pcedūt
de certitudine effectꝰ euēr. nō q̄tū ad necessitatē sz q̄tū
ad infallibilitatē p̄cognitōis. ꝛ q̄tū ad inuariabilitatē
eterne p̄ordinatōis. ¶ Ad illō g̃ qđ obȝcit. qz aliꝰ alte
riꝰ locū accipit ꝛ coronā. dōm q locꝰ eterne mān̄sionis
et corona retributōis alicui debeꝯ fm reputatiōem iu/
stic̄e. alicui fm p̄diffinitōem p̄scientie. ꝛ cōtingit q vnꝰ
intrat cui debeꝯ fm p̄diffinitōez eternā. q̄n vo alicui de/
bet locꝰ fm p̄diffinitōem eternā. pt q̄dē cadere ꝛ locū p/
dere. ꝛ aliꝰ q̄ nō ē p̄destinatꝰ pt acq̄rere. sz tn̄ b̄ nunq̄
eueniet. Quia g̃ p̄scit iustꝰ frequēter locū eterne man
sionis p̄dit quē aliꝰ paris meriti acquirit. et nemo scit
vtz sit p̄scitꝰ vel p̄destinatꝰ. ideō q̄uis sciat se ee iustū. ti
mere debet ne amittat locū ꝛ ad hūc timorē hortat b̄tus
Jo. in p̄dicta auctoritate Apocal. Et b̄ timore bonꝰ ē oī/
bus ꝛ p̄scitis ꝛ p̄destinatis. qꝛ humiliat ꝛ sollicitat. Ecō
tra. certitudo de electōe eleuat in tumorē. ꝛ dēmit ī tor
porē. ideō fm ordinatissimā dispositōez b̄ factū ē vt nulli
reuelet an sit p̄destinatꝰ nisi sit a deo confirmatꝰ in bono
vt nō possit eleuari p̄ superbiā. vel torpere p negligētiaz.
Patet g̃ q̄ illa auctoritas nō significat mutatōem fieri
in p̄scientia. vel aliter euenire q̄z deꝰ p̄scit. sz q̄ actualit̄
iustꝰ ē. pt locū q̄ dignꝰ ē p̄dere p̄dēdo iusticiā. ꝛ q̄ pec
cator ē pt sibi locū debitū acq̄rere acq̄rēdo iusticiā. ꝛ b̄
tota die contingit. Exemplū in veteri testamēto manife/
stū fuit de saule ꝛ dauid in regno. cui sz sauli recte po/
tuit dici. Tene qđ habes. i. humilitatē ꝛ iusticiā. ne ali
us accipiat coronā tuā tibi debitā fm statū p̄sentē. alū
tn̄ debitā fm dispositōem eternā. Exemplū etiā ē in co
ronis. xl. martyꝝ. ¶ Ad illō qđ obȝcit de diminutiōe ꝛ
augmēto. dōm. q totū referēdū ē illō ad statū p̄sentē. iu
sticie. Nā illa glo. nō tot intrāt. intelligit q̄ p̄mitiue
ecclesie. qꝛ multi intrabunt in ptē finalis ecclesie. Silr
qđ dr q deꝰ addat ad hūc numeꝝ intelligit iustifican/
do plures ꝛ vocādo ad fidem. ¶ Ad illō qđ obȝcit. q
possunt ee plures ꝛ pauciores. ꝛ alū q̄z sint p̄sciti. g̃ ibi
nō ē certitudo. dōm. q nō ē certitudo necessitatis. ē tn̄
certitudo infallibilitatꝭ. q̄uis em̄ possint ee alīꝝ plu/
res. tn̄ nūq̄z erūt. ꝛ si ee̅nt. tūc ab eterno p̄destinati ee̅nt
q si ita euenit tūc frustra laborat p̄scitus ꝛ p̄destinatus
dōz. q illō ē argumētū qđ ducit eos in torporē ꝛ impie
tatis excusatiōez ꝛ ideō primo ostēdēdū ē eos stulte arguere
inferēdo a simili. dōo. sic. Deꝰ p̄destinauit vtz tu debe
as cras viuere an nō. ad qđ g̃ cōmedis ꝛ bibis. q̄ sic ar
gueret ꝛ tali rōni cōsentiret. argueret dementie. Silr in
posito. Scōo respōdet argumētādo. tu dicis q deꝰ p/
destinat ꝛ ego dico q deꝰ tāq̄z iustꝰ iudex iuste remune
rat. nullū bonū g̃ irremuneratū. nullū malū impunitū
g̃ nullꝰ laborat sine fructu. nullꝰ torpet sine damno. Et
pterea dōm q p̄dicta argumētatio deficit. pcedit em̄
ac si deꝰ p̄destinaret ꝛ p̄sciret in cuētū oēm. sz nō p̄desti
nat hoīem ad salutē nisi p merita. nec reprobat vt pue
niat in damnationē sine meritis. ꝛ ideō nō solū ē nr̄a salꝰ
ex pte dei sz ex pte nr̄a. ꝛ cū ipe velit oēs saluos fieri. et
oībus gr̄am impartiri. solū ex nr̄a malicia vel negligē/
tia venit defectus nostre salutis.

Quesito ī ē

Quesequēter q̄tū ad scm̄ articulū q̄rit de diui/
na electione. Et circa b̄ querunt duo. Primo
querit vtz electio sit in deo eternaliter vel ex pte
Scōo querit quid sit electio fm rem.

¶ Questio I e

Q Xelectio in deo sit eternaliter ostēdit̄ p̄mo auctoritate
ap̄li Ephe. j. Elegit nos añ m̄ idi cōstitutionē vt esse/
mus sancti ꝛ immaculati coram ipo. ¶ Contra. Jo. xiij/
Ego scio q̄s elegerim. sed oēs elegerat tpaliter q̄ erant
eius discipuli. g̃ nō est alia electio in deo q̄z tempalis.
¶ Itē q electio sit in deo videt p̄ roem. qꝛ oīs agēs di/
screte ꝛ ordinate est agens p electōem. sed deꝰ est hmōi.
g̃ in deo ē ponere electōem. ¶ Itē q ab eterno videt. qꝛ
oīs electio q̄ ē specialiter aliquoꝝ nō tm̄ est dilectio sed
etiā electio. sed p̄destinatio dei nō ē omniū hoīm sz solū
saluādoꝝ. ꝛ p̄destinatio nō ē sine dilectōne. g̃ neqz sine
electione. sz illa ab eterno. g̃ ꝛ ista. ¶ Sed ꝓtra. Dam̄.
Electio nō cadit in deū. qꝛ diuina natura nō ē possibi/
lis ad ignorātiā. ¶ Itē eligere ē alterꝝ alteri p̄optare. sz
deꝰ vult oēs hoīes saluos fieri. g̃ videt q electio nō sit
in deo. ¶ Itē videt q solū sit in deo tpaliter. electio em̄
nō eēt si hō p̄stitisset. g̃ videt q lapsus homis faciat ad
electionē. sz tpale nō facit ad eē eternū. g̃ electio non est
eterni sz tpalis. ¶ Itē electio ē dissimiliter entiū. sz oīa
in deo eternaliter sunt vnū ꝛ similiter. g̃ electio ē reruꝝ
existētiū in p̄rio genere. sz in p̄rio genere nō sūt nisi ex
tpe. g̃ nec electio. ¶ Itē electio ē p̄optatio. sz deꝰ nihil p̄
optat alīq̄tū ad intentōem affectꝰ. g̃ solū q̄tū ad excel/
lentiā effectꝰ. sz effectū nō ē ponere nisi ex tpe. g̃ ꝛc. ¶ Itē
in plus ē vocatio q̄z electio. Multi vo sūt vocati. pau
ci electi. Math. xxij. sz vocatio ē tpalis. g̃ videt silr q
electio. Cōsequēter g̃ cū vocatio sit tpalis. p̄destinatio
vo eterna. q̄rit vñ b̄ ē q electio ꝛ tpalis ē ꝛ eterna. Rᵉ 34
dōm q electio dr̄ dupl̄r. Uno mō put dic̄ dilectiōez cū
discretōe solū. Alio mō vt dic̄ dilectionē cū discretōe
p̄cedēte. ꝛ de liberatōe ꝛ inq̄sitōe. Et p̄mo mō est in deo.
scōo mō i creatura i q̄ cadere pt ignorātia. ꝛ b̄ scōo mō
loquit̄ Dam̄. ¶ Ad illō qđ obȝcit q volūtas dei ꝛ dile/ 35
ctio ē sine discretōe. dōm q ē volūtas antecedēs. ꝛ p̄se
quēs. Antecedēs. q̄ vult q̄tū in se ē. oīs. q vult cū p̄/
scientia nr̄e salutꝭ. ꝛ p̄ma q̄dē ē omniū. scōa vo ñ. Scōm
hūc modū ē dilectio dupleꝝ. Una q̄ respicit volūtatez
antecedētē. ꝛ hac diligit oēs. ꝛ alia q̄ respicit p̄sequētē.
et hac diligit oēs saluādos ꝛ hec ē electio. ¶ Ad illō qđ 36
obȝcit q electio nō eēt nisi hō ñ peccasset. dōm q ē ele/
ctio q̄ eligit ꝛ separat bonꝰ a malo. ꝛ ē electio q̄ separat
melioꝝ a minꝰ bono. b̄ scōa eēt si hō ñ peccasset. p̄ma āt
ñ eēt si hō ñ peccasset. ñ q̄ lapsus aliq̄d faciat ad rōem
eligēdi sz p̄uisio lapsus. ꝛ q̄uis lapsus hois fuerit tpa
lis. p̄uisio tn̄ eiꝰ fuit eterna. ¶ Ad illō qđ obȝcit q ele/ 37
ctio ē dissimiliū entiū. dōm q sic dilectio duplex ē q̄dā
q̄ oritur ex p̄sideratōe bonitatis. q̄dā q̄ ē p̄ncipiū bonitatꝭ
Sic electio duplex ē. Quedā q̄ causat a diuersitatem p̄e
minētia eligibiliū. ꝛ b̄ p̄sequit̄ eligibilia. vt electio hūa
na. Quedā q̄ ē rō diuersitatꝭ in eligēdo vt diuina. ꝛ hec
ē dissimiliū. ñ q̄ sūt sz q̄ futura sūt. ꝛ tal p̄cedit ī ē eterna
Nisi em̄ eēt diuina electio. oēs essem̄ reprobi ꝛ mali. ꝛ
sic p̄z illō. ¶ Ad illō qđ obȝcit q electio ē p̄optatō. dōz
q p̄optatio rōe maioritatꝭ effectꝰ pt ee dupl̄r. aut p mo 38
dū appropatōis. aut p modū dispositōis ꝛ p̄ordinatōis
Per modū appropatōis ponit effectū i actu. p modū p/
ordinatōis ꝛ dispositōis ponit in potētia tm̄. ꝛ sic di/
spositio ē eterna. ita ꝛ p̄optatio. ¶ Ad illō qđ obȝcit ꝺ
vocatione q solū ē tpalis. dōm q vocatio dic̄ actus vt 39
exterior. electio dic̄ actū vt interior. p̄destinatio dicit
actū vt anterior. Q̄m g̃ actꝰ vt exterior ꝺnotat effectū
vt exterior. ideō vocatio solū ē tpalis. Rursus q̄m actꝰ
vt anterior ñ hz rōnē initiādi. ideō p̄destinatio ē solū eter
na. Sz q̄m actꝰ interior p manifestatiōem fit exterior.
hinc ē q electio ē eterna ꝛ tpalis. Qđ g̃ obȝcit de voca/

rione q̄ in plus ē. g̃ ꝓz. dām q̄ ꝓz ē fm rōem intelligē di tāq̄ cōmunior. sz ñ q̄tū ad ordinē durādi. nō em̄ est supius ēntiale sz effectu ꝺñs. ⁊ sic patēt oīa.

Questio II f

Quid sit electio. ⁊ q̄ sit idē qđ p̄destinatio videt. Magister dicit in lra. Cū aūt p̄destinatio sit electio q̄ deus elegit quos voluit ante mūdi ꝯstitutionē. Itē rōne videt. qz oīs p̄destinatus est electꝰ. ⁊ oīs electꝰ p̄destinatus. g̃ p̄destinatio est electio. cū q̄ se p̄dicent adinuicē. Itē quoz oppositа sunt eadē. ipa sunt eadē. sed oppositū electōnis ē reprobatio. ⁊ hec ē oppositū p̄destinatōis. g̃ ⁊c. Cōtra. quecūq̄ sunt diuersoz ipa sunt diuersa. sed p̄destinatio ē solū bonoz. ⁊ omniū saluandoz. ⁊ aliquoz damnandoruz. g̃ ⁊c. Probatio minoris Joh. vj. Nōne duodecim vos elegi ⁊ vnꝰ ex vob dīabolꝰ ē. Si tu dicas q̄ illō intelligit de electōe tpali. Cōtra. electio tpalis signū ē eterne. aut g̃ ꝺcordār. aut est signū falsuz. Itē si nūq̄ eēt aliq̄s malꝰ eēt p̄destinatio sz nō eēt electio fm h̄ g̃ aliō obiectū respicit electio. aliud p̄destinatio. g̃ nō sunt oīno idē. Itē agēs fm ꝓpositū dicit agēs p electōem. ⁊ nō dicit agere fm p̄destinatiōez. g̃ differt p̄destinatio ⁊ electio. Querit g̃ q̄ sit differētia. ⁊ qđ sit ꝓpius fm rōem intelligēdi. Rꝰ. dām. q̄ electio tripl̄r dr. Est em̄ electio fm affectōem dilectōis et fm effectū finalis gratificatōis ⁊ fm statū plationis Prima ē eterna ⁊ ē idez qđ p̄destinatio. Scda ē tpalis et signū ꝑme ineffabile. Tertia silr tpalis. nec ē effectꝰ nec signū eterne electōis. Multi em̄ p̄sciunt mali ⁊ reprobi. ⁊ ytinā nō sint plures mali q̄ boni. Ad illud g̃ qđ obiicit de verbo dñi Joh. vj. dām. q̄ intelligit de electione platōis. ⁊ hec nō est tm̄ bonoz. nec omniū bonoz. ⁊ iō vere pz q̄ nō ē idē qđ p̄destinatio. Et qđ obiicit q̄ est signū. dām. q̄ nō ē signū certū. nec dꝰ dat prosigno. ⁊ stultꝰ est q̄ huic signo credit. Sz electio fm effectū finalis gratificatōis hec ē signū certū simpl̄r. sz nō est certū nob. ⁊ h̄ differt a vocatione. qz multis datur gr̃a q̄ nō p̄seuerāt. iō dicunt vocati. sz nō electi. ⁊ qđ bis dr Matth. xxij. Multi sunt vocati. pauci vero electi.

Ad illō qđ obiicit q̄ electio respicit malā ⁊ cōuenit omni agēti a ꝓposito. nō sic p̄destinatio. Notādū q̄ in deo idē sunt ꝓpositū p̄destinatio. ⁊ electio fm rem. tamē differūt fm rōem intelligēdi. Nā ꝓpositū simpl̄r dicit volūtatē faciēdi aliq̄d. Ille em̄ dicit ꝓponere. q̄ firmit vult facere aliq̄d. Electio vo ⁊ p̄destinatio addunt supra ꝺceptōem. sed differunt. qz p̄destinatio addit ordinē ⁊ directōem in finē. sz electio discretōez siue separatōnem a suo oppositо. Un̄ ꝓpositū dicit firmā volūtatis ꝺceptōem. p̄destinatio cū ꝺceptōe dicit ꝓꝺinatiōez ⁊ electio quādā discretōez. Scdm g̃ h̄ pz q̄ ꝓpositū ē ꝓpius fm rōem intelligēdi. ⁊ deinde electio. q̄ ꝓpius ē intelligēdū aliq̄d separari a malo siue a malicia q̄ dirigi in finez. et sic pz ꝺiuersitas ⁊ ordo. Et ex h̄ pz illud qđ vltimo querit q̄re agēs a ꝓposito nō sp dicit agere fm p̄destinatiōez sicut fm electionē. qz oīs agēs a ꝓposito deliberās alterā ptē ꝺictiōis p̄accipit iō oīs tal dr eligere. ñ oīs agēs sic ordinat effectū in finē. sz vt plurimū sic pz. Prędestinare ātē ꝓꝺinare alterī in finē. ⁊ h̄ qđē cōpetit deo. p̄te ⁊ h̄ ē hō. ⁊ rōez ꝓꝺinādi ⁊ hec est gr̃a. ⁊ rōnem finis ⁊ h̄ est gloria. ⁊ sic sunt tria. sez qđ. ⁊ p quod. ⁊ ad quod.

Consequēter est questio de tertio articulo. s. de reprobatōe. Et cū ea q̄ dicta sunt de p̄destinatōne eterna. sunt dicēda vel aptari possūt reprobationi. q̄rit spialiter de obduratōe q̄ ē ei ꝺnotatum de quo duo querunt. Primū est vtrū sit pena vel culpa

Scdm vtrum obduratio sit a deo.

Questio I g

Qđ aūt obduratio sit pena sic ostendit. Sup illō Roma. ix. Cuius vult miserek ⁊c. glo. Augꝰ. Obduratio est nolle misereri. sz nolle misereri nō ē culpa sed pena. g̃ ⁊c. Itē ibidē. Miserek fm gr̃am q̄ gratis dat. obdurat aūt fm iudiciū qđ meritis reddit. sed ꝺstat q̄ nō reddit bonis meritis. g̃ malis. sz qđ malis meritis redditur est pena. g̃ obduratio est pena. Itez h̄ꝑm videt 45
rōe. qz in h̄ differt culpa ⁊ pena. qz culpa est affectio voluntaria. pena est affectio inuolūtaria. sz obduratio cordis est inuolūtaria. qz nullꝰ vult debabilitari siue obdurari. g̃ ⁊c. Itē sicut se hz excecatio ad intellectum sic obduratio ad affectū. sed excecatio dicit penaz non culpā. g̃ ⁊ obduratio. Cōtra. sup illō Ro. ij. fm duritiā ⁊c. Indurat̄io est pseueratio mētis in malicia proꝑ naci q̄ quā sit hō impenitēs. sed hoc dicit culpam. g̃ ⁊c. Itē Augꝰ de p̄destinatōne sanctoz. Obduratio nil aliud est q̄m nō obuiare mādatis. sed obuiare mādatis dicit inobedientiā. sed pcm̄ vt dicit Ambro. nihil aliud est q̄m p̄uaricatio legis diuine. ⁊ celestiū inobedientia mandatoz. g̃ obduratio dicit pcm̄. Itē rōne videt. qz nulla pena tpalis fm q̄ hmōi opponit gr̃e gratificanti. sz obduratio opponit gr̃e gratificanti. ⁊ maxime gr̃e finali. g̃ obduratio nō est pena sz culpa. Itē in h̄ est 46
differētia inē penā ⁊ culpā. qz vt dicit Augꝰ. Pena ē malū qđ patimur. culpa vo malū qđ agim⁹ sz obduratōez vnusquisq̄z facit sibi. sicut dicit Augꝰ. in lib. gr̃a ⁊ libero ar. Indurauit deꝰ pharaonē iusto iudicio. sz ipe se libero ar. Et q̄ obduratio sit a nobis pz. qz in pō. diſuadetur 47
nolite obdurare coꝛda vr̃a. g̃ ⁊c. Rꝰ. dām q̄ obduratio in spiritibꝰ est translatiue dicta ab obduratōe in coꝛpibus. In coꝛpibus aūt duricia sequit triplex ꝓpe
tas. q̄uis insit coꝛpi p eandē naturā. ñ sic spiritui. Dum manendū. est itez forte ad repellādū siue resistendum. Scdm būc triplicē modū coꝛ obdurari dr tripl̄r. Pri- 78
mo mō dr coꝛ obdurari ex h̄ q̄ est ūbabile ad impressiones gr̃e suscipiēdā. ⁊ h̄ mō sonat in passionē. ⁊ ē pena cō
sequēs culpā. Scdo mō dr coꝛ obduratuz qđ ē in pcō stabilitū. qđ ē multū cōpactū ad amorē peccati. ⁊ h̄ mō obduratio ē pcm̄ cū dispositōe. siue dispositio peccati pcedētis. Tertio mō dr coꝛ obduratū coꝛ rebelle quod vult deū ⁊ eiꝰ mādata ⁊ gr̃am impugnare. ⁊ h̄ mō ē speciale peccatt genꝰ. s. pcm̄ in spm̃sctm̄. ⁊ fm illū modum triplicē diuerse autoritates pcedūt de obduratōe q̄ vident sibi obuiare. sz diuersis vsꝫ pcedunt fm membra distinctēis pdicte. Cōcedēdum est g̃ q̄ obduratio vno mō ē pena. ꝺcedendū nihilominꝰ q̄ alīs modis est cul
pa siue dispositio culpe. Ad illō g̃ qđ obiicit. q̄ pena 49
gr̃e nō repugnat. ⁊ etiā sonat in passionē. dōz q̄ tripler ē pena. Est eī q̄dā pena inflicta. q̄dā ꝺtracta. q̄dā actames. sitis. ⁊ egritudo. Pena ꝺtracta ē fames ⁊ ꝺcupiscētia. ⁊ hec q̄dē passio ē. ⁊ iō pena. sz tm̄ iclinat ad actonē malā. ⁊ iō gr̃e repugnat. nō q̄tū ad substantiā sz q̄tū ad inclinatōem. Pena acta ē sicut obduratio ⁊ gratie expulsio. ⁊ hec q̄dē pena ē. qz passio ē. sz qz ex mala actone siue ex peccato ē. ⁊ illō cōcomitat̄ insepabilit̄. iō opponit gr̃e. ⁊ ita pz q̄ nihilominꝰ ē pena ⁊ passio. Quāuis em̄ ꝓtingat p.ꝓnā actionez. nihilominꝰ pena ē. sicut in scabioso q̄ in scalpādo se delectat. sed postea sentit in carne ardoꝛem.

Questio II b

Utꝛ obduratio sit a deo. siue sit effectꝰ dī reprobantis.

Et q sic vr. Ro. ix. Cui vult miserek. z quē vult indurat. sz idē ē aliqd fieri deo autore z deo volēte. si g obduratio ē deo volēte. g z deo autore. ¶ Itē ibidē ē glo. obduratio ē nolle misereri. aut g h ē pdicatio p cām. aut p inherētiā. aut p ēntiā. Nō p inherētiā vl ēntiā. in deo ei ē volūtas miserēdi. nec tn obduratio. g ē dictū p cām. g ab ipo ē cozr obduratio. ¶ Itē sup illō Ero. iij. Ego indurabo cor ei dic Aug. Indurauit de pharaonē iudicio. g fm b fuit iustū pharaonē idurari sz ome iustū a suma iusticia pcedit q de ē. g zc. ¶ Itē rōne vi dek. q2 oē qd ē aliqd ē a deo. obduratio ē aliqd. g fm id qd ē. ē a deo. Ex sit aliqd pz. q2 duz dic naturalē potētiā. sz molle dic impotētiā. g si mollicies ē z in corpoibus z spiritib. ē aliqd qd hz deū cām. pz zc. ¶ Itē q bibere. vel pire cū possit p cā sui maleficij vel peccati siue mali. Un plat q subditos nō corrigit. cā dr maloz in subditis. Silr q hz vn pascat fame moriētem z n pascit. cā ē mortis ei. si g de pt phibere vt affect nr durescat. z pt pascere vt n deficiat. z n fac. vr q sibi sit rō z cā induratōis attribuēda ¶ Itē philosophus dat maximā. si aliqd ē cā alicui z oppositū ē cā oppositi. vt si kre pulmonē ē cā respirādi. g nolle misereri ē cā obduratōis. ¶ Itē si aliqd p sui p/sentiā cā ē alicui. p sui absentiā est cā oppositi. hec alia maxima ē philosophi. g si de p sui psentiā ē cā mollificatōis cordis. p sui absentiā ē cā obduratōis. ¶ Itez si aliq duo sunt oīno similia. aut pfrietas aliq non ineste vni q n ineste alij. aut si ineste. aliūde ineste. Ponank aūt duo paruuli Jacob z Esau. de vnū obdurat vt altez n obdurat vt Jacob. g cū sint siles oīno q ad natūrā. z cītū ad merita. aliūde venit obduratio. sz n est dare nisi a deo. g zc. Si tu dicas q a diabolo. Cōtra. esto q diabol nullo mō se intromittat. nihilomin iste obdurabit. ¶ Itē oīs effect siue positiuus siue defectus hz cām primā z immediatā. q2o g q sit cā obdura/uus hz cām primā z immediatā. q2o g q sit cā obduratōis prima. aut cām culpa originalis. aut actualis. aut vsus liberi ar. vl aliqd aliud. Non culpa originalis. q2 tunc oēs obdurarent. Silr nec culpa actual. q2 tūc oīs actualit peccās obdurarek. Nec vsus liberi arbi. quia obduratio vt ē pnotatū reprobatōis. ē in puulis in q/b ñ ē vsus li. ar. restat g q volūtas dei sit cā. z b vr. q2 ea posita ponit effect. Si cām de nō vult isti miserēdi. necesse ē eū obdurari. ¶ Cōtra. Jo. vj. Dis q venit ad me ñ ejcīā eū foras. g patus ē de oēs cōplecti. g de fect illustratōis ñ venit ex pte dei. sz ex pte nra. ¶ Itē Apoca. iij. Ecce sto ad ostiū z pulso. si qs mihi aperuerit introibo ad eū zc. Sz si peregrin volēs hospitari n recūbit in domo. ñ ē cā ex pte sui. sz solū ostiarij. g silr et obduratōis ñ ē cā. nisi q ñ recipit deū pulsantē. ¶ Itez Aug. sup illō Jo. Lux in tenebris lucet dic. Sicut ceco posito in sole ē psens lux. z ipe absens ē luci. sic ī omi inig q cec ē corde psens ē sapiētia. z ipe ē absens si g bonū ē sile. cū cecitas siue puatio act videdi n sit a sole pz q2 nec obduratio ē deo. ¶ Itē Anſ. Nō iō n hz hō grazam q2 de n dat sz q2 hō n accipit. g n debet dici obduratio ē a deo ¶ Itē rōne vr. q2 optimū ē optima adducere. sz obduratio ē pessimū inf oīa mala. g ipam n efficit de ad bonū. g ē defect. sz defect aut n hz cām. aut si hz. hz cām deficiētē. de aūt nulli ē cā deficiēs. g obduratio nullo mō ē a deo. ¶ Ro. dōm. q obduratio iqūtū pena ē dicit aīe ineptitudinē. z ita dicit defectōem pena/lē. z pena oīs inquātū talis. ē iusta z ordiata. sō dic defectū ordinatū. inqntū g defect ē. n hz cām nisi deficiētem. hec aūt nō ē deus. q2 de nō est causa deficiēs. sz li. ar. destitutū. inqtū vo ordinatū habet cām meritem. s. ipam culpam. z cām ordinantē. s. retribuentē diuinaz iusticiā. Ille ergo tres auctoritates Apli. Aug. z glose z consimiles q dicunt deū obdurasse aliquē intelligūtur qtum ad rationē ordinis nō qtum ad rationē defectus. q2 p comparationē ad defectum solum comparatur in ratione pmittentis nō efficientis. Et est exemplum. sicut si aliquis esset dignus fame pire. z alius posset cū pascere. et iusto iudicio nollet eum pascere. si quereret q fuit in isto causa mortis. rndetur q defectus cibi. ille vo nō diceret occidisse sz pmisisse. Si rursus quereret vtrum iste iuste fecerit. diceretur q sic. cū tn nihil fecerit. q ipm n facere. ordinatū nō fuit auctoritate eius ad merita illius. z per osequēs ille ordinatus est in pena sibi debita. p hunc modū est intelligendū in proposito.

¶ Ad illō g qd obic q obduratio dicit positionem. dōm q in corporibus dicit positionem. quia per naturam suam nata sunt sibi resistere. sed in spiritibus dicit defectum. quia de naturali aptitudine spūs debet eē habilis ad susceptionē influentie diuine. Unde habilitas talis est potētie z habitus. sed econtra obduratio ineptitudo est per modū puisionis. 52

¶ Ad illud quod obicitur q qui permittit subditum perire est causa zc. dōm q vez est si teneā z debeat facere. sed si nō tenetur nec debet hoc facere. immo magis ctrarium. nullatenus pt illi imputari piculū. sed iusticie. z ita est in deo.

¶ Ad illud qd obicit q si aliquid est causa alicuius 53
q oppositum est causa oppositi. dōm. q illud tenet in naturalibus et necessarijs. sicut in habere pulmonem et non habere. z respirare z non respirare. nō aūt hz locum in volūtarijs sicut dicit Anſ. Causa autez quare iste habet gratiaz est quia deus dat. Causa quare non habet est. quia non accipit. ¶ Sed ista solutio non vr cōpetens. qm si maxima phi bona est. necesse est q tenet in omni materia Et pterea est dōm q ipe loquitur de causa prima z immediata. z que ē tota cā nō exigēs aliā. z in omi tali tenet. sed qtuis volūtas dei sit cā efficiēs gratificatōis. tn ad salutē pcurrit li. ar. vt cōsentiens. q g ista duo pcurrūt quodlibet boz potest causare defectū. z nō causat diuina volūtas que ē liberalissima. sed causat li. ar. qd qtuis non possit nec sufficiat efficere. pt tn esse deficiēs causa que sufficiens est ad defectuz. effectus em in bonis facilius est destruere qz cōstruere. ¶ Ad illud quod obicitur de absentia. dōm. 54
q cū absentia alicuius est malū. aut ille est causa sue absentie. aut nō. Si ille est cā sue absentie. dr p pns ee cā eius qd incurrit ex absentia. Si aūt ipe non est cā. i mmo qtum est de se semp paratus est presens esse. tūc vera nullo mō dicendus est causa. sed illud rōne cuius iuste se absentat. idō vere nr pctm z non deus. peccata em nostra diuiserūt inter nos z deū nz. z sunt quasi nubes densissime. auferētes nobis illustrationem gre.

¶ Ad illud quod queritur que sit causa efficiens rone 55
cuius insit. dōm q cā est li. ar. meritoriū. z peccatuz sine originale siue actuale. Causa vo deficiēs que ponit defectuz est li. ar. deficiens. z in defectu suo permanēs siue quia ipm negligit. siue quia peccat exigētibus alius non succurrit. quia vero duobus existētibus similibus pt alter habere subleuantē alter non. ideo vnus obduratur ex se. alter vero sbleuat ab alio. z p hūc moduz intelligendū est in iacob z Esau. Esau em iacuit pplus in firmitate. sed iacob releuatus est aliena virtute.

Utrū p̄destiatio ⁊ reprobatio sint ex meritis nr̄is.

Jaūt q̄rim⁹ meritū obduratōis ⁊ miscōie. Supra egit mg̃r de cālitate actiua p̄destinatōis et reprobatōis. In hac pte inq̃rit de cālitate passiua. vtr̄. s. p̄destinatio ⁊ reprobatio habeāt in nob causaz meritoriā. Et h̄ quidē p̄cipaliter intēdit in ista distinctōe. q̄ duas hz ptes. In p̄ma mg̃r inuestigat p̄ncipale ꝓpositū. In scōa mouet quādā questionē q̄ ex p̄cedentib⁹ hz ortū. s. vtr̄ de⁹ desinat aliq̄d scire vel p̄scire. Ex cui⁹ manifestatione patefacit diuine sciētie intermināilitatē. ibi. Preterea ꝯsiderari oportet. Prima ps q̄tuoz hz ptes. In p̄ma mg̃r determinat veritatē ostēdens q̄ reprobatio hz cām meritoriā q̃tū ad ꝯnotatū q̄ ē obduratio. nō sic p̄destinatio q̃tū ad ꝯnotatū q̄ est gratificatio. In scōa ꝝo mg̃r remouet quandā opinionē q̄ posset hoiez ducere in errorē. ibi. Opinati sunt tn̄ q̄dā. In tertia remouet eiꝰ defensionez. ibi. Dis tn̄ aduersari videt ꝛc̄. In quarta remouet p̄sumptuosam in hac questione inq̃sitōem ostēdēs aliq̃s volētes redd̄ere rōem de h̄ ꝓfundo diuine p̄destinatōis lapsos ē in ꝓfundū erroris. ibi. Multi ꝝo de isto ꝓfundo q̄rentes reddere rōez ꝛc̄. Circ̄ scōa ps i q̄ determinat mg̃r questionē. vtr̄ de⁹ desinat aliq̄d scire vel p̄scire. ⁊ circ̄ est questio. vtr̄ desinat aliquē p̄destinare. ptes hz duas. In p̄ma determinat de p̄sciētia q̄ ꝯtingit desinere alicui q̄d p̄scire. In scōa ꝝo determinat de sciētia. ibi. De sciētia aūt aliter dicim⁹. vbi dicit q̄ de⁹ nihil desinit scire. etiā vtraq̄ pte p̄mo mouet questionē. scōo determinat.

Reprobatio hz cām meritoriā q̃ntū ad ꝯnotatū q̄ ē obduratio. p̄destinatio ꝝo nō sic q̃tū ad cōnotatū quod est graficatio.

a

Jaūt q̄rim⁹ meritū obduratōis ⁊ miseobduratōis meritū inuenim⁹. miscōie aūt meritū nō inuenim⁹. q⁊ nulluz ē mie meritū. ne gr̄a vacuet si nō gratis doneť. ꝑ meritū reddat. Miseret itaq̄ ꝑm gr̄am q̄ gratis dat. obdurat aūt ꝑm iudiciū q̄ meritis reddit. Hn̄ dat intelligi vt sicut reprobatio dei sit nō misereri. vt nō ab illo irrogetur aliq̄d q̄ fit hō deterior. ꝑ tn̄ q̄ fit melior nō erogetur. Ex his apte oñdit q̄d miscōiam. q̄d obduratiōez intellexit apl̄s. Et q⁊ miscōia nullū aduocat meritū. obduratio ꝝo nō ē sine merito⁊ miscōie. ꝝbo h accipit p̄destinatio⁊ p̄cipue p̄destinatōis effect⁹ obduratōis ꝝo nō ipa dei eterna reprobatio. q⁊ ei⁹ nullū ē meritū ꝑ gr̄e ꝓuatio siue subtractio. q̄ q̄dāmō ē reprobatōis effect⁹. Accipit tn̄ aliq̄n reprobatio ꝓ obduratōe. sic⁊ p̄destinatio ꝓ suo effectu q̄ ē gr̄a apposita. Gr̄a cm̄ q̄ apponit effect⁹ ē p̄destinatōis. Cū ꝑ gr̄e q̄ apponit homi ad iustificatiōez nulla sint merita. multomin⁹ ⁊ ipius p̄destinatōis q̄ ab eterno elegit de⁹ q̃s voluit aliqua p̄ nt existere merita. Ita nec reprobatōis qua ab eterno q̃sdā p̄sciuit futuros malos ⁊ damnādos sic elegit iacob ⁊ reprobauit esau. qō n̄ fuit ꝓ meritis eoz q̄ tūc haberēt. q⁊ nulla habebāt. q̄m nec ipi existebāt. nec ꝓpt̄ futura merita q̄ p̄uident vt vel illū elegit vel illū reprobauit.

Exemplū ponit de iacob et esau dicens q⁹ nec illū elegit nec illū reprobauit de⁹ ꝓ meritis.

Remouet opinionē q̄ ducere posset in errorē in q̄ fuit aliq̄n Aug⁹. ꝑ postea retractauit.

b

Opinati sunt tn̄ q̄dā deū ideo elegisse iacob. q⁊ talē futurū p̄sciuit q̄ in eū crederet ⁊ ei fuiret qō aliq̄n Aug⁹. se sensisse dicit in li. retracta. vbi apte ostēdit q⁹ si ꝓpt̄ futura merita electus eēt. iā si ex gr̄a eēt electio. Nō ꝑ iō elect⁹ ē a ꝺo q⁊ talis futur⁹ erat. ꝑ ex electōe talis ē factus ita dicēs. Disputās q̄d elegerit de⁹ in nōdū nato cui dixit futurū ē maiorē. q̄d in eodez maiore silr nōdū nato reprobauerit. ad h̄ pduxi ratōcinatōez vt dicerē. Non ꝑ elegit de⁹ opa cuiusq̃ in p̄sciētia q̄ ipe dat⁹ ē. ꝑ fidē elegit in p̄sciētia. ⁊ quē sibi credituꝝ ē p̄sciuit. ipm elegit cui spm̄sctm̄ daret. vt bona opando etiā eternā vitā ꝓseq̄ret. Ecce hic apte dicit n̄ ꝓpt̄ opa eū elegisse. ꝑ ꝓpt̄ fidez q̄ eū p̄uidit creditur⁹. ꝑ q⁊ in fide meritū ē sicuri ⁊ i opib⁹. hoc retractauit dicēs. Nōdū diligētius q̃siuerā. nec adhuc inuenerā q̃lis sit electio gr̄e de q̄ dic apl̄s.

b

Relique p electionez gr̄e salue fiēt. q̄ vtiq̄ n̄ ex gr̄a ē si ex meritis p̄cedit. vt iā q̄ō dak non ꝑm gr̄am ꝑ m debitū sibi reddak poti⁹ cuz meritis q̃ doneť. Perinde q̄ ꝓtinuo dixi. dic ei idē apl̄s. Idē de⁹ q̄ opať oia in oibus. Musq̃ aūt dictū ē. De⁹ credit oia in oib⁹ Ac dei de subiunxi. Nō ꝑ credimus nr̄z est.

a

Opinati ⁊ sūt tn̄ q̄dā deū iō elegisse iacob q⁊ talē futurū p̄sciuit. Vt q⁹ ista opinio n̄ sit opinio sz hereticis manifesta. q⁊ q̄ ponit. ponit gr̄am boi nō gratis sed ex meritis. dare aut deo. ⁊ iste est error pessimus. s. error pelagii. Rn̄ dōm. q⁹ iō pt dicere causaz meritoriā vel rōnē ꝛgruitatis. Si dicat cāz meritoriā sic q̃tus ꝓma fronte nō dicit sententiā ꝙ cat errorē. n̄ victor vt ad ipaz sequit bonum. tur error. Si ꝝo dicat ratōnē ꝛgruitatis. sic nō dicit error. sed tn̄ re meritate q̄n dā hz. q⁊ occulto dn̄o n̄ dedo nitit red dere rōem. et iō vtroq⁹ mō erat digna retractatione.

Explanat Rbo⁹

b

Reliquie ꝑ electōez gr̄e salue fient.

Quer̄it b de illo ꝝbo apl̄i q̄ assumit Aug. in q̄ habitudine ꝙstruat ille gentiuus. q⁊ gr̄a nec videt eligēs. nec electa. Et ideo gr̄a ē solū ex pte ḡ ⁊ electio. Rn̄. dōm q⁹ si intelligat de electōe ex pte dei. tūc electio gr̄e dr̄ q⁊ fit ꝑ gr̄az. Si at de eterna. sic dr̄ electio. n̄ vt gr̄a dicat habitū. sed vt ꝙstruat sic genitiuus ex vi declaratōis eēntie. vñ dr̄ electō gr̄e. i. gratuita q̄ merita n̄ ꝙsiderat. Et si obiic̄ q⁹ vn⁹ gtūs n̄ ꝙstruit ex illa vi. dōm q⁹ vez ē nisi habeat virtutē duoz. Vñ bene dr̄ vir sanguinis. et hō autoritatis. silr electio gr̄e. i. gratuite bonitatis.

c

Precedit ḡ aliq̄d in peccatorib⁹ q̄ (q̃tus nō sunt ꝑ iustificati) digni efficiant iustificatione. Videt fal/suz dicere quia peccatoz ante iustificatiōez manet in peccato. ⁊ q̄diu ē in peccato ē indign⁹ pene quo vescit. sicut dicit auctas. etiā ipa vita vt puta dr̄i inimic⁹. ḡ ꝛc̄. Rn̄. dōm q⁹ ꝝbū illō Aug⁹. retractatū retractatū itelligit i p̄fata retractatōe q̄ ponit p̄cedēti ca. Aut dignitas ibi tn̄ valz q̃tū ꝙgruitas solū et multe possunt eē ꝙgruitates in pctōrib⁹ ad gr̄am gratū faciēte ꝑ multiplicitatē gr̄az gratis datam.

qđ vo bonũ opamur illi⁹ est q credẽtib⁹ dat spũ scũ pfecto nõ dicerẽ si iã scirẽ etiã ipam fidẽ inter fidei munera repiri q̃ dank in eodẽ spũ. Utrũq; ğ nr̃m ẽ propt' arbitriũ volũtat⁹ ꝛ vtrũq; datum ẽ p spũ fidei ꝛ charitat⁹. Et q paulo post dixi. Nõ est rũ eñ ẽ eũ credere ꝛ velle illi⁹ ãtoare credẽtib⁹ et volẽtib⁹ facultatẽ bñ opandi p spũm sctũ p quez caritas dei diffundit in cordib⁹ nr̃is Uez ẽ qdez sed eadem regula est ꝛ vtrumq; ipius est q ipse prepat volũtatem ꝛ vtrumq; nr̃m. quia non fit nisi volẽtibus nobis. ğ ꝛ merituz fidei de miscõia dei venit. Non ğ ppter fidem vel aliqua merita elegit deus aliquos ab eterno. vel apposuit gr̃az Aug⁹. iustificatõis in tpe. sed gratuita bonitate sua elegit vt boni essent. Unde Aug⁹. in li. de predestinan. Nõ quia futuros nos tales esse prescuit. iõ elegit. sed vt essemus tales p ipam electionẽ gr̃e sue qua gratificauit nos in dilecto filio suo.

¶ Remouet opinionis erronee defensionẽ. c

Bis tamen aduersari videtur quod dicit Aug⁹. Bala. j. super Malachiam prophetã vbi scriptũ est Jacob dilexi. esau aũt odio habui. Cui vult inqt miseretur deus ꝛ quẽ vult indurat. sed hec voluntas dei iniusta esse non pt. Uenit eñ de occultissimis meritis. quia ipi peccatores cũ propter generale paccatũ vnã massam fecerunt. tamen est c nõ nulla inter eos diuersitas. c Precedit ğ aliqd in peccatoribus quo q̃uis nondũ sint iustificati. digni efficiank iustificatiõe. Et itẽ pcedit in alijs peccatoribus quo digni sũt obtusione. Ecce hic videt Aug⁹. dicere q ꝛ ipa dei volũtas qua alios elegit. alios reprobat. ex meritis pueniat. ğ occultissimis. i. q p meritis alios voluit eligere. alios reprobare. ꝛ q p meritis alijs apponit gr̃a iustificatõis. alijs non. vñ obtundunt. Sed qđ intelligere voluerit ignorak. nisi forte hoc dicak intellexisse quod supra diximus eũ retractasse. Nã ibidem etiã quedã alia p̃inue subdit que in libro retrac. apte retractat. quod vtrũq; elegenti patebit. Uñ verisimile est in p̃missis etiã hoc retractasse. Quidã tamẽ ex eo sensu accipiũt fore dictũ. non q aliquis p̃destinet p meritis. vel iustificationis gr̃am mereak. sed q aliqui non adeo mali sũt vt mereãtur sibi gr̃am nõ imptiri. Null⁹ eñ dei gr̃az mereri pt q quã iustificak. Po test tñ mereri vt non apponak. vt penit⁹ abijciak. Et q̃ dẽ aliqui in tantũ pfundũ iniqtatis deuenerũt. vt hoc mereank vt hoc digni sint. alij vo ita viuũt vt ꝛ si nõ mereank gr̃am iustificatiõis. nõ tñ mereñt oino repelli ꝛ gr̃az sibi subtrahi. Jdeoq; dixit in quibusdã pcedere quo digni sint iustificatõ ner̃i alijs q̃ digni sint obtusione. sz hoc friuolũ ẽ. tõem qua aliqui falsa de occultis dei disseruerũt carnaliter.

¶ Remouet psumptuosã de p̃destinatiõe inq̃sitoem qua aliqui falsa de occultis dei disseruerũt carnaliter.

Multi vero de isto pfundo querentes reddere rõnem. atq; fm pjecturas cordis sui inscrutabilẽ altitudinẽ iudicioꝝ dei cogitare conãtes. in fabulas vanitatis abierunt dicẽtes. Q; anime sursum in celo peccãt. ꝛ fm peccata sua ad corpora p meritis dirigank ꝛ dignis sibi quasi carceribus includank. Jerũt hi tales post cogitatiões suas. Jere. xx et volẽtes disputare de dei pfundo. versi sunt in iiij. pfundum. dicẽtes animas in celo añ puersatas. et ibi aliquid boni vel mali egisse. ꝛ p meritis ad corpa terrena detrusas esse. Hoc aũt respuit catholica fides propter euidentẽ apli sentẽtiã quã ait. Cũ nondũ nati essent. aut aliqd boni aut aliqd mali egissent ꝛc. Melior est ğ fidelis ignorãRho. ix. tia q̃ temeraria sciẽtia. Elegit ğ quos voluit gratuita miscõia. non q fideles futuri erãt. sed vt fideles essent. eisq; gr̃am dedit. nõ q fideles erãt. sed vt fierẽt. Ait eñ apls. Adiscõiam psecut⁹ suz j. Cor. vij vt fidelis essem. nõ ait. quia fidelis erã. dak qdez et fideli. sed data est etiã vt prius vt esset fidelis. Ita etiã reprobauit quos voluit. non propter futura merita que preuidet. veritate tamẽ rectissima ꝛ nr̃is sensibus remota. Sed queritur vtrũ Questio. sicut dicit elegisse quosdã vt boni fierent ꝛ fideles. ita etiã pcedi debeat reprobasse q̃sdã vt mali essent ꝛ infideles ꝛ obdurarent vt peccent? Quod nullatenus pcedi oportet. Nõ eñ reprobatio ita R⁹ est causa mali. sicut predestinatio est causa boni. neq; obduratio ita facit hoiem malũ. quẽadmodũ miscõia facit bonũ.

¶ Utrũ de⁹ desinat aliq̃ scire vel pscire. e

Preterea psiderari oportet vtrũ ea oia q̃ semel Determiã tõ q cõtingit deũ de sinere aliqua pscire. scit vel pscit de⁹. sp sciat ꝛ scierit. ac psciat ꝛ pscierit. an olim scierit vel pscierit. qõ mõ non scit vel pscit? De pscietia pmo respõdem⁹ dicẽtes multa eũ pscisse q̃ mõ nõ pscit. Cũ eñ ei⁹ pscietia non sit nisi de futuris. ex quo illa q̃ futura erãt psentia fiunt vel pterierũt. sub dei pscietia eẽ desinũt. sub scietia vo sp sunt. Presciuit ğ de⁹ oia ab eterno q̃ futura erãt⁹ neq; pscire desinit nisi cũ futura esse d desinũt. neq; cũ pscire desinit aliq̃ q̃ añ psciebat. min⁹ ea nosci q̃ añ cognoscebat. Nõ eñ dicit ex defectu sciẽtie dei q aliq̃ pscierit aliq̃n q̃ mõ non pscit. ğ ex rõne vbi qõ ẽ pscietia. Prescire eñ est añ scire aliqd q̃ fiat. Jdeoq; non pt dici de⁹ scire nisi ea q̃ futura sunt.

¶ Deus nihil desinit scire. f

¶ De scietia aũt alit⁹ dicim⁹. Scit eñ de⁹ sp oia q̃ aliq̃ scit. oẽm eñ scietiã quã aliq̃n hz sp habuit ꝛ hz et habebit. Ad hẽ aũt opponit ita Olim sciuit hũc Opposito hominẽ nasciturũ q nat⁹ ẽ. mõ n̄ scit eũ nasciturũ sciuit ğ aliqd qõ mõ non scit. Itẽ d ¶ Neq; pscire desinit ꝛc Innuit mgr̃ q de⁹ pscire futura desinit cum futura esse desinãt. sciuit mundum esse creandum. modo non scit eum esse creandum aliquid ergo sciuit quod

Cōtra. videtur falsū dicere q̄ prescīētia dicit quid eternū. sed nullū eternū desinit esse. ḡ nec pscīēs desinit prescire. Itez Rich. dicit q̄ quatuor sunt cōbinatiōes. q̄ quoddā est quod habet principium ⁊ finem. quoddaz quod caret p̄ncipio ⁊ fine. quoddā quod habet p̄ncipium ⁊ non finem

4

Solutio. vt anima. quarum quod hz principium est impossibile. Quod em̄ caret p̄ncipio. ñ habet esse aliunde. quod aūt tale est. seipso est. ḡ est oīno immutabile. ḡ non potest desinere. si ḡ pscīret caret p̄ncipio. necesse est ḡ careat fine.

5 Rō. dōm q̄ abs/q̄ dubio mḡr bene dicit q̄ deus desinit aliqua prescire cuz fiunt p̄sentia. si em̄ prescibātur. quia futura. ⁊ iam desinunt esse futura. ꝯstans est

6 q̄ desinunt prescīri. non rōne eius quod est scire. sed rōne p̄positōis Ad illud ergo quod obīcitur de eterno dōm q̄ aliquod nomē pure eternuz importat. aliquod vero nomen importat eternum connotando tempale

mō nō scit. ⁊ alia hmōi infinita dici possūt. Sed ad hoc dicim⁹ q̄ idē de natiuitate huī⁹ homis et mūdi creatōe nūc etiam scit qō sciébat anteq̄z fierēt. hz tunc et nūc hāc scīētiā ei⁹ diuerſ exp̄mi verbis oporteat. Nā qō tūc futuz erat. nūc p̄teritū est. Jō q̄ verba cōmutāda sūt ad ip̄m designādū. Sicut diuersis tpibus loquētes eandē diez. mō p hoc aduerbiū cras designam⁹ duz adhuc futura est. mō p hodie dū p̄ns est. mō p heri duz p̄terita est. Jta añq̄ crearet mūdus sciebat de⁹ hūc creādum. postq̄ creat⁹ est scit eū creatū. nec est hoc scire diuersa. sed oīno idē de creatōe mūdi. Sicut antiq̄ pfes crediderūt xp̄m nasciturū ⁊ moriturū. nos aūt credimus eū natū ⁊ mortuuz. nec tamē diuersa credim⁹ nos ⁊ illi sed eadē Tempa eīn vt ait Aug⁹. variata sūt ⁊ ideo verba sūt mutato. nō fides. Jndubitanter ergo teneam⁹ deū sp̄ oīa scire que aliquādo scit.

Hoc nomen deus pure eternum importat. sed hoc vocabuluz prescire dicit eternum ꝯnotando tpale. Scōm hoc notandū q̄ quedā ꝯnotāt tpale vt ens in actu. Et q̄ tale tpale esse p̄t. ⁊ desinere p̄t. ideo tales actus circa deū dicunt habere initium ⁊ terminum. vt puta sciēcia dei/cātio⁹ cōfuat hāc rē ꝯseruare dicit esse/tiā ꝯnotādo actu eternuz. tō incipit ⁊ desinit cōfuare Quedā ꝯnotāt tpale vt nō ens actu. ens tamen in potētia siue futuz. et q̄m tpale nō p̄t incipere esse nō ens siue eē futuz anteq̄z sit. ⁊ p̄t desinere nō ens. cū/cipit eē ens. desinere eē futuz cū incipit eē p̄ns. hinc ē q̄ p̄scīētia dei respectu creati dr̄ desinere. ⁊ nūq̄z incipere. ⁊ desinit rōne tpalis nō desinētis. ⁊ incipēns. Et ex hoc p⁹ illud Rich. quia cū de⁹ desinit p̄scire. non significatur q̄ aliquod ens desinat. sed solū q̄ aliq̄d incipiat. ⁊ sic patet illud.

Aug⁹.

Questio I a

THo intelligentiā p̄sentis distinctōnis duo p̄ncipaliter q̄runt. Primo q̄r de p̄destinatōnis cālitate. Scōo de diuine scie sempiternitate siue interminabilitate. Quātū ad p̄mū querunt duo. Primo querit vtr̄ p̄destinatio vel reprobatio in nobis habeat causā meritoriā. Scōo vtrū habeat in ōo rōez motiuā

QX aūt hēant in nob cāz meritoriā ostēdit sic. Primo de reprobatione. Rho. ix. sup illō Esau odio habui. glo. Esau subtracta gr̄a. p iusticiā ē reprobatus. ⁊ iusticia respicit merita. ḡ reprobatio ē ex meritis. Itē p̄ reprobatōez ñ dicunt nisi ista tria. s. odiū. eternū. obduratio tpalis. ⁊ dānatio final⁹. ⁊ oīa ista habēt in nob merituz q̄ deus neminē odit nisi ꝓpter merita. nec obdurat nec damnat. ḡ ⁊c. Itē voluntate antecedēte vult de⁹ omēs hoīes saluos fieri. si ḡ aliquē reprobat hz est voluntate ꝯsequēte. neminē ei de se creat ad supplitiū. ⁊ volūtas ꝯsequēs ē p̄cessio ex nr̄a cā. ⁊ nō ex alia causa q̄z meriti ḡ ⁊c. Itē de predestinatione similiter ostendit Bre. dicit ⁊ Aug⁹. q̄ predestinatio iuuatur sanctorum oō/nibus. sed plus valet vnicuiq̄z fides sua q̄z fides alie/na. ergo merito suo ⁊ alieno potest quis impetrare q̄ sit predestinatus. Item nullus est predestinat⁹ ni/si finaliter in gratia pseuerans. ⁊ econtra. sunt ḡ ꝯuer/tibilia. sed aliquis potest mereri finalem pseuerantiaz ḡ potest mereri q̄ sit predestinatus. Item quod po/test in maius. potest in minus. vel equali pari rōne. ⁊ homo potest mereri habere deum. quod est maximum inter omnia. potest etiam mereri salutem quod ē equale ei quod est esse p̄destinatum. ḡ ⁊c. Sed contra. oē meritum antecedit illud cuius est meritum. quia dispo nit ad illud. sed predestinatio ⁊ reprobatio precedunt nr̄m esse. ergo non cadunt sub nostro merito. Item omne meritum aliquo modo est causa eius quod meretur. sed predestinatio ⁊ reprobatio sunt eterna. merita vero sunt tpalia. ḡ tpale ē causa eterni. quod ē impossibile. Itē sp̄aliter ō p̄destinatione vr̄. Thi. ij. ñ ex operib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos. ⁊ ꝑm suā miscīam saluos nos fec. Itē gr̄a ē effect⁹ p̄destinatiōis. ⁊ p̄ma gr̄a antecedit oīe meritū. ⁊ ē cā oīs meriti. ḡ nō cadit sb merito. ⁊ eo ipso gr̄a ē. q̄ sine meritis dat. ḡ nec p̄destinatio. Rō. ad hō intelligēdū notādū q̄ in p̄destinatione tria intelligūtur. Primū est ꝓpositū eternū. Scōm ē tpalis gratificatio. Tertiuz ō eterna glorificatio. Sil⁹ in reprobatiōe intelliguntur tria. s. eternū odiū. tpalis obduratio. ⁊ eterna damnatio. Quātū ad primū ⁊ vltimū sil⁹ est iudicandū. Primū ō. s. propositū eternū eo ipso q̄ eternū est. meritū hīe non p̄t. Quātū vero ad mediū quod est gratificatio ⁊ obduratio. differenter est iudicanduz. Nā obduratio simpl⁹ cadit sub demerito. siue sub malo merito. gratificatio ō nec simpliciter sb merito. nec simpliciter extra. Est em̄ meritū congrui. digni. ⁊c. ⁊ digni. Meritū congrui est quādo peccator facit qō in se est. ⁊ pro se. Meritū digni quando iustus facit p alio. Meritum condigni. quando iustus operat⁹ seipso. q̄ ad hoc ordinatur gratia ex condigno. Hra aūt alteri p̄merenda non est omnino ex cōdigno. q̄ peccator oīno bono est indign⁹. Nec solū ex cōgruo quia iustus dign⁹ est exaudiri. Gratificatio ḡ sb merito cōgrui p̄t cadere quo ad ip̄m gratificandum. sb merito digni q̄z tū ad alū viruz sanctum. sub merito condigni q̄z tuz ad neutrū. ⁊ hoc proprie loquendo ē meritum. Respondendū ḡ ad questionē cum querit vtrū predestinatio ⁊ reprobatio cadant sb merito. q̄ simpl⁹ loquēdo q̄z tū ad p̄ncipale significatū. neutra cadit sb merito. q̄z tū ō ad ꝯnotatū reprobatō cadit sb merito simpl⁹. p̄destinatio ō ꝑm q̄d. Cōcedē ḡ de sunt ḡ rōnes p̄bātes q̄ predestinatio nō cadit sb merito. similit⁹ q̄ nec reprobatio. Ad illō quod p̄mo obīcit de glo. q̄ esau p iusticiā reprobat⁹ ē. dōm.

q̄ ibi accipit reprobatio p cōnotato quod est obdura/
tio. ¶ Ad illud qđ obīcit q̄ odiū eternū cadit sb meri
to. dōm q̄ odiū eternū duo dicit. t p̄ncipale singifica/
tum t cōnotatum. quia neminē odit deus q̄tū ad affe/
ctum. sed solū q̄tum ad effectū. t p̄mū non est ex meritis
sed sc̄ōm. quod patet si resoluat. quia odium est ap̄osi/
tum punīēdi. ap̄positum aūt nullus meretur sed penaz.
11 ¶ Ad illud qđ obīcitur q̄ neminē reprobat volūtate
p̄sequēte. dōm q̄ volūtas cōsequēs nō dicit q̄ cōsequat
merita nostra rōne volūtatis. sed solū rōne voliti. vult
12 em aliquid deus quod nos meruimus. t ideo q̄ volū/
tū est cōnotatū. p3 tc̄. ¶ Ad illud qđ obīcit de p̄destina/
tione q̄ iuuat orōnib⁹ sanctoz. dōm q̄ illud intelligit
rōne cōnotati. quod est gratia quā sancti viri possunt
alīs suis orōnib⁹ impetrare. non tamen sequit q̄ ho/
mo possit impetrare sibi. quia ad hoc q̄ impetret. ne/
cesse est q̄ sit dignus mereri. t hoc non est nisi p gram.
13 ¶ Ad illud quod obīcit q̄ idem est esse p̄destinatū t in
gra finaliter p̄seuerare. dōm q̄ nō est idē sz̄ conuertibile.
sed illō nō sequit. q̄ si alīqs possit mereri vnū conuertibi
lium q̄ possit t reliquū. sicut nō sequitur. si aliquid est
14 cā vnius conuertibiliū q̄ sit causa alterius. illud mani/
festum est. ¶ Ad illud qđ obīcit qđ p̄t in maius. p̄t in
minus. dōm q̄ verū est si equaliter ordinatur ad vtrū/
q̄. Nā si habet ordinatōem ad maius. t non habet or/
dinatōem ad minus. q̄uis possit in maius. non tñ se/
quit q̄ in minus. similit in ap̄posito. gratia em̄ ordina/
tur ad merendū deum vt glorificantē non vt p̄destinā
tem. similiter ad gloriam non ad p̄mam gratiā.

¶ Questio. II b

¶ Utrum p̄destinatio t reprobatio habeāt in deo rōnem
motiuā. Et q̄ sic videtur per canonē Beñ. xviij. dixit
dñs. Num celare potero abraam quod gesturus sum
cum futurus sit in gentem magnā t p̄cepturus domui
sue. vt custodiat pactum meū. dñs ergo voluit reuela
re ip̄i abrae ap̄ter consideratōem bonorum futurorum.
ergo cū illa ab eterno p̄uideat. pari ratione predestiat
ex p̄scientia bonorum futurorū. ¶ Item Ambro. sup
ep̄lam ad Rho. ix. Dabo gr̄am ei quē sciuero toto cor/
de ad me post errorem reuersū. loquitur in p̄sona do
mini. q̄ ratio quare dñs ap̄onit dare gr̄am ē. q̄ aliq̄
futurū p̄uidit in hoīe. ¶ Item rōne ostendit. q̄ois vo/
luntas eoip̄o q̄ volūtas est rōnalis. q̄ si hoc p̄fectionis
est in volūtate q̄ sit ex rōne. hoc maxime repitur in vo/
luntate diuina. q̄ cum p̄destinatio dicat diuinū propo
situm. erit ex rōne. ¶ Itē oīs sapienter eligens eligit il
los in famulos in quibus videt meliores mores p̄rete
ritos. t sīr quos nouit fideliores fuisse. t si posset fu/
tura cognoscere. multo fortius eligeret t resp̄ueret ap̄/
ter p̄uisionē bonorum futurorum t malorum. q̄p̄teri/
orum. si q̄ deus est sapientissime eligens. q̄ rationem
eligendi siue reprobandi accipit a p̄uisione siue a p̄scie/
tia. ¶ Itez nllus sapientum eligens p̄elegit omnino
in distātia. maxime si possit accipe oīa eque cōgrue. sz̄
deus p̄fert vnum alteri in electione. ergo tc̄. ¶ Itez
si diuinum propositū siue predestinatio solū haberet
rōnem voluntatē dei t non aliā. tunc ergo videt parci
tas in diuina volūtate. si em̄ vellet oēs saluare omnes
saluarētur. t non est alia rō nisi quia nō vult. ergo vo/
luntas eius non est liberalissima nec optima. ¶ Item
si non esset alia ratio q̄ volūtas. q̄ cuz de⁹ reprobando
ponit damnare. si sine omni ratione sola voluntate
vellet damnare aliquem. ergo videtur crudelissimus
eo q̄ fecisset hoīes ad supplicium. ¶ Itē si sola volun/
tate predestinat t reprobat nō p̄cognita rōne. videtur
q̄ sm hoc q̄ sit acceptor p̄sonarum. quod est ctra illud
qđ dicitur act. x. In veritate cōperi q̄ nō est acceptor
p̄sonarum deus. ¶ Sed c. Exo. xxxiij. Miserebor cui
misereor. t clemēs ero super quem placuerit mihi. er/
go ratio p̄ma t potissima diuine misericordie t p̄de/
stinatōis est dei beneplacitum t volūtas. ¶ Itē Ma/
th. xj. dicit filius. Reuelasti ea paruulis t abscondisti
hec a sapiētibus. ita pater. q̄m sic placitum fuit ante te.
ergo si filius reddit optimam rationē. solum diuinum
beneplacitum est ratio. ¶ Item ap̄s Rho. ix. sup hac
questione dicit. Nunquid non habet figulus pote/
statem de eadem massa facere alia quidez vasa in hono
rem. alia in cōtumeliam. Si enim quereret ab artifice
quare de vna parte masse facit vasa pulcra. t ex alia vi
lia. cum eque sit bona tota massa. non est alia ratio nisi
quia placet. ita em̄ bene faceret si faceret econuerso. q̄
tc̄. ¶ Item Aug⁹. de p̄destinatione sanct. Non q̄ta/
les nos futuros sciuit ideo elegit. sed vt tales essemus
¶ Item rōne videtur. quia volūtas dei est causa causa
rū. q̄ ibi est status. sed vbi est status nō est vltra quere/
re rōnem. q̄ tc̄. Q̄ sit ibi status p3. Q̄ etiaz status nō
patiat querere rōnem videtur. q̄ quotiens causaz vel
rationē querim⁹. querim⁹ vt distantē. si em̄ oīno eēnt
idem cā t cuius est ratio. statim illo viso videretur cā t
non quereret. sed nō est status nisi in summe simplici.
et ita nulla distantia. q̄ nec rō nec questio. ¶ Itē si de⁹
p̄destinat istū ap̄ter p̄uisionē. aut q̄ bonoz. aut maloz.
aut indifferentiū. Nō ap̄ter p̄uisionem indifferentium
et maloz. q̄ ap̄ter p̄uisionem bonoz. sed bona nulla fu/
tura sunt in isto nisi que deus sua voluntate facturus
est. q̄ p̄uisio est ap̄ter voluntatem. t non econuerso.
¶ Item si quis quereret cum potuerit deus produce/
re vnum aliū mundum simlem huic. quare magis istū
q̄tū illū. nulla esset questio. q̄ hoc solū fuit. quia voluit.
q̄ pari rōne nulla est causa quare p̄destinat et reprobat
nisi quia vult. ¶ Rc̄. dōm q̄ cum querit. vtruz eternū 15
dei ap̄positum siue electio vel reprobatio in deo motiuā
rōnem habeat. hoc non intelligit q̄tum ad voluntatez
diuinam vel eius actū. qui deus est. sed q̄tum ad ordi/
nationem voliti ad eius voluntatez. Et si queratur rō
causalis vel meritoria. respondet q̄ dari nō possit. Si
aūt querat ratio congruitatis t decentie. Respondent
quidā q̄ ipa dei volūtas sibīp̄i est ratio. nec est alia rō
quare istum elegit. nisi quia placet. t hoc est sufficiens
per oēm modū. quia est causa causarum. t ratio rōnuz.
et eoip̄o q̄ placet. ideo rectum est ap̄ter summā ipsius
voluntatis rectitudinē. quia non tm̄ est recta sed etiaz
regula. Sed cauendū est ne dū voluntatem dei magni/
ficare volumus. potius voluntati eius derogem⁹. Si
em̄ non esset alia ratio quare deus istū elegit. t illū non
nisi q̄ placet. certe ia nō occulta dicerent diuina iudi/
cia. sed manifesta cuz quilibet hanc rōnem capiat. nec
dicerent mirabilia. sed potius voluntaria. Et ap̄ter b
est dōm q̄ ap̄positum illud eternum sicut dicit Aug⁹. t
habet in littera. t voluntas illa est rōnabilissima t rō/
nem habet. t sicut ab eterno fuit. ab eterno rōnem ha/
buit. non aliam ap̄ter essentiam sed ap̄ter connotatuz.
Quid aūt sit illud in electione hominum vel reproba/
tione nobis non est oīno notuz. nec omnino ignotuz.
Propter hoc notādum q̄ quedam sunt opera que exe 16
unt a voluntate diuina cum alio ad hoc ordinato. or/
dine necessitatis. siue necessitatez sumamus in causan
do. siue in merendo vel disponendo. vt pluere et re/
numerare. siue damnare t saluare. t respectu talīū di/
uina volūtas habet rōnem in generali t speciali. Uñ si

querat quare deꝰ vult pluere. Rñdet ꝓpter nram vtilitatem. Similiter hz rõnem in spāli. vt si querat. quare vult deus pluere in hieme non in estate. tūc respondetur q; vapores aquosi magis in hieme abūdāt ꝙ in estate. Silr si querat. quare magis vult saluare petrū ꝙ iudā. Respondet ꝙ iste habuit bona merita. ille vo mala. Quedā aūt sūt opa que sūt a diuina volūtate cū alio ad hoc ordinato ordine ꝯgruitatis. sicut est nostra gratificatio vel iustificatio. q est a diuina volūtate cū operatione z prepatione li. ar. z hoc q; qui creauit te sine te. nō iustificabit te sine te. Et hoc dictū est fm ꝯgruentiā. Adiutores em dei sumus. Attamē deꝰ sine prepatione z cooperatõe iustificat. vt pz de sactificatis in vtero. z vt dicūt de paulo. z respectu taliū opum hz rõnes volūtatis in generali. z hz in spāli. sed in generali certā in speciali occultā. Si em querit quare deꝰ vult iustificare. Respõdet ad miscōdie sue ostensionē. Et si qrit. quare nō vult oēs hoēs iustificare volūtate beneplaciti. dōm. q hoc est ꝓpter iusticie sue ostensionem. Ūn Aug⁹. xxij. de ciui. dei. Si remanerēt oēs in pena nō appareret misericordis gra redimentis. Rursus si oēs transferrent ꝰ tenebr; ad lucē. in nullo appareret seueritas vltionis. in qua ꝓterea plures ꝙ in illa sunt. vt sic appareret quid oībus debebat. Si querat in speciali. quare magis vult iustificare vnū ꝙ aliū. duobus similib⁹ demōstratis. q; multe possūt esse rões ꝯgruētie. ideo nō est certitudo a ꝓte rei. z ideo cū cognitō nra pendeat a certitudine rei. nullꝰ certā ꝑt inuenire rõnē nisi habeat p reuelatõem illius cui dubia sūt certa. z q; non fuit nobis expedies ad salutē ista cognitio. sed q; vlterior fuit necessaria ꝓpter humilitatē. iō deꝰ noluit reuelare. z apl's non fuit ausus inquirere. sed ostendit defectū nostre intelligētie cū exclamauit. xj. ad Ro. O altitudo sapiētie z scientie dei. ꝙ incōprehēsibilia sunt iudicia eiꝰ. z inuestigabiles vie eiꝰ ꝛc. ¶ Ad illō ꝙ qō
17 querit vtr ꝑdestinatio habeat rõnem. dōm q; hz in generali. sīr in speciali. z hec rō nota est diuine ꝑscientie. nō nobis. rõne ꝑdicta. ¶ Ad illō qō obiicitur de sacra
18 scriptura q; assignat bñplacitus ꝓ rõne. dōm. q; ꝙuis assignet ꝓ rõne z aliā nō exprimat. nō tñ est iō ꝓcludē. dū q; nō sit alia. q; nō sūt oīa scripta. sed nobis vtilia. Utile aūt fuit scire q; diuinū bñplacitū est cā z ratō. vt discam⁹ eū timere. z nihil meritorius nobis attribuere. ¶ Ad illō qō obiicit q; nō elegit. q; puidit tales. dōm. q; Aug⁹. negat fm q; hoc qō est. q; dicit cām. nō fm q; dicit rõnē. q; ꝙuis diuina volūtas possit hre rõnem. ex qua dicit ꝯgruēter opari. tñ nō cām siue rõnē causa. lē. cū sit cā causar. z maxime respectu voliti qō quidez est ex mera dei liberalitate. vtpote est gra iustificans impiū. z p hoc pz sequēs de statu. ¶ Ad illō qō querit
19 ꝓpter quor puisionē. dōm. q; ꝑt eē ꝓpter puisionē bonorū vt aliquo mō sūt a libe. ar. ꝓpter quor tñ puisionem nec scio determinate. nec volo qrere. nec est rō nisi congruitatis. Ūn z alia ꝑt eē ꝙ hec. ¶ Ad illō qō obiicit de mundi creatione. dōm. q; non est simile de mundi creatione. quia mundi creatio a diuina volūtate z beneplacito est tāq; a tota cā. Et rursus p creationē non ponit aliqd. Rões vero ad oppositū ꝓbāt q; diuina volūtas rōnabiliter facit q; hz rõnem ꝯgruitatis. rõne voliti. z q; hoc vez est. iō cōcedēde sūt. ꝙuis aliq eaz possint hre calūniā. tñ ꝓclusio ꝑncipalis nō habet calūniā. Nā Aug⁹. dicit hoc in li. retract. post oēs retractiones. q; ꝓponit z elegit z reprobat veritate certissima z a nr̄is sensib⁹ remotissima. z q; a sensib⁹ nr̄is est remotissima. iō nullꝰ debet ipam inquirere. q; in hac vita nō possum⁹ inuenire. z iō in nr̄e intelligētie insufficientiā sermo de ꝑdestinatõe claudēdus est. vt obstruatur oīne os. z subditus fiat oīs mūdus deo. cuius iudicia n̄ sūt scrutabilia ꝙ formidulosa. silētio veneranda

QOnsequēter ꝙtū ad scōm articulū queritur de scōo. s. interminabilitate diuine cognitōis. Et circa hoc querūtur duo. Primo q; dubiū hz ꝓ compatõem ad cōplexa. querit vtr deꝰ cognoscat res ꝓ modū cōplexionis. Scōo querit vtr enunciabilia sīue que deus semel cognoscit semꝑ cognoscat.

¶ Questio I c

QX cognoscat deus ꝓ modū cōplexionis ostendit sic. Eandē rem quā cognoscit sensus cognoscit intellect⁹. sed sensus ꝓ modū incōplexionis. intellectꝰ vero ꝓmodū cōplexionis. sed intellectꝰ est potētior in cognoscendo ꝙ sensus. ḡ cognoscere ꝓ modū cōplexionis est maioris potētie. sed oīne tale est deo attribuendū. ergo ꝛc. ¶ Jtē differēter significat res ꝓ vocē incōplexam et ꝓ cōplexionē. quia ꝓ vocē incōplexā ꝙtū ad esse simpliciter. sed ꝓ oronē ꝙtum ad esse tale vel tale. sed deus non tm̄ cognoscit res ꝙtū ad esse simplr. sed etiā ꝙtū ad eē tale vel tale. ḡ cognoscit fm complexionē. ¶ Jtē ordo vnius rei ad alterā cui ꝯiungitur in re. facit cōpositionem in cognitōe. vel in sermone cōplexionē. sed deꝰ nō tm̄ intelligit in se rem ipam. sed etiaz in ordine ad rem aliā cui vnitur. ḡ non solū ꝓ modum simplicē sed complexionis. ¶ Jtē deꝰ intelligit nr̄m intelligere z nr̄m dicere. sed nos dicimus z intelligim⁹ rem ꝓ modū complexionis. ḡ deus hoc mō intelligit. ¶ Sz ꝯtra. Dyonisius. Cognoscit deus oīa. immaterialiter materialia. imꝑmixte ꝑmixta. vniformiter multa. immutabiliter mutabilia. si ḡ partita cognoscit impartite ḡ composita ꝓ modū simplicē. sed mod⁹ simplicitatis et cōplexionis opponunt. ḡ non cognoscit ꝓ modū cōplexionis. ¶ Jtē cū intellectus cognoscat ꝓ modū cōplexionis. aut modus ille est in re. aut in intellectu. Nō in re. q; cum sensus apprehēdat eandē rem. apprehēderet eā ꝓ modū cōplexionis. ḡ est in intellectu. sed oīs talis intellectꝰ in quo est cōplexio realiter est cōplexus z cōpositus. sed diuinus intellectꝰ non est hmōi. ḡ ꝛc. ¶ Jtē si cognoscit res ꝓ modū cōplexionis. cū modꝰ diuine cognitionis sit ei coeternus. ab eterno cognouit ꝓ modū cōplexionis. ḡ complexio fuit ab eterno. ḡ vere vel false. Si vere. ḡ plura sūt vera ab eterno. Si false. ḡ plura sunt falsa ab eterno. ¶ Jtē si cognoscit ꝓ modum cōplexionis. cū eadem res mō vere significet sub rõne futuritōis. mō sub rõne ꝑteritionis. mō rõne ꝑsentialitatis. ḡ his oībus modis deus cognoscit. ¶ Sed ꝯtra. oīa cognoscit vt presentia. vnde. ij. pe. vl. Unus dies apud deum sicut mille anni ꝛc. ergo non cognoscit omnibus
20 his modis. ¶ Rn̄. dōm. q; cognoscere res ꝑ modum complexionis potest intelligi tripliciter. Aut enim modꝰ cōplexionis cadit circa rez. z sic est sensus. deus cognoscit res existere vl se hre ꝓ modū cōplexionis siue cōpositōis. z hoc est vez. cognoscit em̄ res esse sicut sūt Alio mō vt modꝰ cōplexionis cadat circa rem vt exꝑressa ꝓ intellectū nr̄m. z tūc est sensus q; deus cognoscit res non tm̄ vt sūt. sed etiā vt intellectꝰ exprimit. cognoscit em̄ res et voces siue intellectꝰ illas significantes. z hoc vez est. Tertio mō ꝑt intelligi vt modꝰ complexionis cadat circa intellectū diuinū. z hoc mō falsū. q; b em̄ spectat ad intellectū q; intelligit multa z multa simplici mō. nec magis est simplex intellectus eius intelligēdo vnū ꝙ multa. Unde intelligere multa ꝓ mo-

dum cõplexionis nec est oĩno virtutis nec oĩno imfe
ctionis. ⁊ tñ nõ ponit nec in cognitõne infima vt sen/
sitiua. nec in cognitõne suprema vt in diuina. ⁊ fortas/
sis non etiã est in cognitõne suprema ipius anime que
dicit intellectiua. put est in suo summo. cognoscit em p
modũ simplicis aspectus. ℟ Rõnes pbantes q cogno/
scit p modũ cõplexionis pcedũt fm pmã ⁊ scõm viam.
21 ideo vez ꝺcludãt pter primũ ad qõ iaz solutũ est. ¶ Ad
illud quod obiicit q cõplexio venit ab intellectu. dõm
q cõplexio dupliciter pt compari ad intellectuz. Aut
sicut ad causaz. aut sicut ad subiectũ. Si ad subiectum
in quo⁹ quod informat ⁊ denominat. sic compatur ad
intellectũ hũanũ a quo est cõplexio. qui etiã cõplectit.
Si ad causaz. sic compatur ad intellectũ diuinũ.
intellectus diuinꝰ cognoscit cõplexionez. non circa se
sed circa nrm intelligere. qm complexio non est ab in/
22 tellectu nostro nisi coopante diuino in intelligẽdo. ¶
Ad illud quod obiicit q si cognoscit res p modũ cõ
plexionis. q tũc cõplexiones sunt eterne. dõm q ex p/
mo vel scõo sensu nõ sequit q cõplexiones sunt eterne
quia nõ ẽ cõplexio circa deũ. sed bene sequit q veritas
significata p aliquã cõplexionẽ est eterna sicut veritas
huius. mundũ esse futuz. ra nẽpositio ⁊ cõplexio ẽ ab
intellectu nostro intelligẽte illã veritatẽ eternã. Unde
sicut vox tpalis significat rem eternã. vt hoc nomẽ dꝰ
nõ tamen sequit q sit eterna. sic multa enunciabilia si/
23 gnificant veritatem eternam nec tamen sunt eterna.
¶ Ad illud quod obiicitur q tunc cognoscit res sb rõ/
ne futuritionis ⁊ pteritionis. dõm sicut tactũ est q mo
dus diuine cognitõis pt accipi vel fm se. vel a pte co/
gniti. Si a pte cogniti. sic dico q oĩno cognoscit rem
esse. ⁊ ita mutabiliter esse. ⁊ ita cõpositio mõ esse sicut ẽ.
et ita de oĩbus. ⁊ sic cognoscit rem pteritã esse pteritaz
et futurã esse futurã. ⁊ non pteritaz esse psentẽ. Potest
24 itez accipi a pte suiꝰ sic cũ cognitio dei sit oĩno simplex
oĩno psens. oĩa cognoscit p modum simplicitatis. ⁊p
moduz psentialitatis. Uñ q dicit. omnia sunt psentia
apud deum. hoc dictũ est q̃tum ad cognitiõem in qua
nulla cadit successio. ideo nec nouũ nec vetus. nec pte
ritum. nec futurꝫ. in actu aũt cognitiõis angelice ⁊ hũa
ne cadit successio. ⁊ tñ pteritum ⁊ futurꝫ. ⁊ pterea nõ ita
dicunt oĩa psentia anime cognoscẽti sicut deo. ⁊ h̃ ma/
nifestum est. quia nunc eternitat⁹ quod est semp psens
cõplectit oĩa tpalia. ⁊ tñ pz quõ sit intelligẽdum.

¶ Questio II d

Utrꝫ enunciabilia siue cõplexa q̃ deus semel cognoscit
semp cognoscat vel sciat. Et q sic videt. q dꝰ non co/
gnoscit enũciabile nisi rõne veritatis. sed veritas enũ/
ciabilis que semel fuit. semp fuit. ⁊ est ⁊ erit. g̃ enuncia
bile quod semel cognoscit semp cognoscit. Probatio
medie. omnis veritas cõplexi fundatur supra rem cõ/
plexam. sed eadem res pmo est futura. postea psens.
deinde preterita. ⁊ vna ⁊ eadez. g̃ vna ⁊ eadem veritas
est in ea fm omnes hos modos. sed necesse est q sit semp
sb aliq̃ hoꝝ modoꝝ. g̃ ⁊c. ¶ Item hocipm videtur alia
rõne. quia quecunq; scit deus scit immutabiliter. alio/
quin cum scire dei sit suum esse. si mutaret suũ scire. et
esse. quod est impossibile. sed omne quod habet immu/
tabilitatem. habet sempiternitatem. quia si desinit mu
tatur. g̃ quod deus semel cognoscit semper cognoscit.
¶ Item quod scriptũ est in illo libro deleri non pt. sed
deus cognoscit non aspiciendo extra. sed legendo in li
bro sue pscientie. g̃ quod semel cognoscit semp cogno/
scit. Preterea patet. quia super illõ Exo. xxxij. Aut de/
le me de libro tuo ⁊c. glo. securus hoc dicit. quia nõ de/
lebitur. Et idem dicit sup pz. ¶ Item quod desinit vl
pditur aliquo desinente de necessitate pendet ex illo. sz
diuina cognitio non dependet ex veritate creanda. g̃
q̃uis enunciabile desinat esse verum. tamen dꝰ nõ de
sinit illud scire. ⁊ si hoc. g̃ quod semel scit. ⁊ sp. ¶ Sed
ꝺtra. sicut pscire habet se respectu futuri vt futurum ẽ.
sic scire respectu veri. si eĩ actu scitur. actu est verum.
sed dicit magister. deus desinit pscire rem. cum res de
futuro sit psens. g̃ similiter desinit scire cum de vero
sit falsum. ¶ Itẽ sicut diuina acceptio respicit bonita
tem ita visio veritatem. sed deus desinit hominem ac/
ceptare cum pdit bonitatem. g̃ desinit rem cognoscere
siue enunciabile cum pdit veritatem. ¶ Item hocipm
ostenditur p impossibile. quia si quodcunq; enunciabi
le sciuit mõ scit. ⁊ sciuit xpm esse moriturꝫ. g̃ ⁊ mõ scit. sz
quicquid scit est verum. g̃ xpm esse moriturꝫ est verum.
quod est contra fidem. ¶ Itez si quicquid sciuit modo
scit. sed aliquãdo sciuit non esse te cum non eras. g̃ scit
te non esse. ⁊ scit te esse. quia verum est. g̃ scit simul duo
ꝺtradictorie opposita. g̃ duo ꝺtradictorie opposita sũt
simul vera. quod falsum est ⁊ impossibile. ¶ Xo. dõm. 25
q scire dicitur dupliciter. Uno mõ put reflectit in se. ⁊
sic sensus est. iste scit hoc. id est habet cognitõem de h̃. ⁊
hoc mõ dõm. q scire nihil cõnotat a pte sciti actuale.
nec veritatem nec pscientiam. deus eĩm de omni enun/
ciatione habet pfectam cognitõem. vtrum sit enuncia/
tio pfecta ⁊ congrua. vtruꝫ vera. ⁊ sic similia. Alio mõ
scire dicitur fm quod est verbum phereticum. ⁊ sic trã
sit in actum extra. ⁊ sic ꝺnotat veritatez in obiecto. rũc
g̃ scire enunciabile aliquod idem est quod prescire ipm
esse verum. Unde scio te sedere. hoc est dicere. non tm
habeo cognitõem de hoc sed etiam cognosco ipm eẽ ve/
rum. Primo mõ scire importat diuinum intelligere
cum assensu. Si g̃ scire accipiatur pmo mõ. sic dico q
quicquid est. ⁊ omne enunciabile. ⁊ omne qõ sciuit. ad
huc scit. ⁊ habet cognitõem de illo. quia de omni eo qõ
est. ⁊ quod potest esse habet cognitõem. nec sequit. scit
hoc. g̃ hoc est verum. immo est ibi ꝺsequens. Et tamen
accipiatur scire scõo mõ. put ꝺnotat veritatẽ circa enũ
ciabile. sic fuerunt quidam qui dixerunt q desinit ali/
quid enunciabile scire. quia posuerunt q enunciabile
quod est verum. potest esse falsum. Alij dixerunt ꝺtra
rium. quia posuerunt quod enunciabile quod semel ve
rum est. semp est verum. ⁊ ita semp scitur. Et vt melꝰ
pateat videnda est eorum positio ⁊ ratio positõis Fue
runt qui dixerunt q albus alba album cuz sint tres vo
ces. ⁊ tres habeant modos significãdi. tamen qz ean/
dem significatõem important. sunt vnũ nomen. Per
hunc modum dixerunt q vnitas enunciabilis. accipiẽ
da est non ex parte vocis vel modi significandi. sed rei
significate. sed vna res est que pmo est futura. deinde
psens. tertio preterita. g̃ enunciare rem hanc pmo esse
futuram. deinde psentem. tertio pteritam. nõ faciet di/
uersitatem enunciabilium. sed vocum. Rursus cũ idẽ
tps sit pmo futurum. deinde psens. tertio pterituꝫ. tps
s. quod est mensura rei quod significat p oronẽ. q̃uis
esse vel fuisse vel fore consignificẽt tria tpa. rõne tamẽ
significati nõ diuersificãt enũciabile. sz variat solum a
pte tpis significati. vñ si dicam semel sortes currit ho/
die. ⁊ cras dicam cucurrit. cum hoc verbũ det intellige
re aliud tps. ⁊ ita alia actionẽ. enũciabile nõ est idem.
quãtũcunq; nõ mutata significatione. ⁊ qz retenta ea/
dem significatione. enunciabile semp est vez. ⁊ non est
idem. nisi cum eadem significatio retinet. ideo dixerũt
q illud quod semel est verum semp est vez. ⁊ tñ cũ dꝰ

nihil obliuiscatur. dicunt q̄ omne enunciabile qđ deꝰ sciuit scit. Et respondent illi rōni omne enūciabile qđ sciuit scit. sed sciuit te nasciturꝫ. vel te esse. ḡ ꝛc. non debet sic inferri. ḡ scit te esse. sed sic. ḡ scit te fuisse. Aliter est ibi figura dictionis. quia p̄cedit ab identitate i mō significandi ad identitatem rei. ꝛ hoc mō soluit magister. Et ista fuit opinio nominaliuꝫ. qui dicti sunt nominales. quia fundabant positōem suā sup̄ nōis vnitatē. Sed ista fuit positio ꝺtra pbm̄ qui dicit in p̄dicamentis q̄ eadem oro primo est vera. postea falsa. Fuit etiā ꝺtra cōmunē opinionem. Fuit etiā ꝺtra veritatez. Ratio huius est. quia nec bonum fundamētum habet nec bonā adaptationē. Primo em̄ si querat vtrum albus alba album sint tria noīa. Respondēdum est aut loqueris grammatice. aut logice. Si grāmatice. cum grāmaticus ꝺsideret impositōem nominis ꝛ modum p̄ncipalem significā di substantiā cum qualitate. sic dicet vnū nomen esse. Si logice. cū logicus ꝺsideret nomen inquātum est vox expressiua. vnde diffinit nomē. verbū. ꝛ oronem p vocem tanq̄ p genus. ꝛ multiplicato superiori necesse ē multiplicari inferius si sunt multe voces significatiue. sunt de necessitate multa noīa. et ideo patet q̄ male accipiebāt nominis vnitatez fm q̄ congruit adposituꝫ. Mala etiam fuit adaptatio. quia enunciabile non significat rem. sed modū se habē di. ꝛ cum p verbū p̄sentis p̄teriti ꝛ futuri tpis significet res alio mō se habere. patet de necessitate q̄ aliud enunciabile est te esse nasciturꝫ. ꝛ te esse natuꝫ. Rursus deficiebant in vltimo. quia sicut hō non significat istū hoiem vel illū. sic verbū p̄sentis tpis non significat illud vel illud p̄sens. sed p̄sens in cōmuni siue copulet siue significet. ꝛ inde est q̄ sicut homo non habet aliam significatōem. nec est aliud nomen. nec equiuocum. si mō supponat p petro. mō p conrado. sic nec verbū p̄sentis tpis siue p̄nuncieꝫ hodie siue cras habet aliaz significatōem. ꝛ ideo non facit aliud enūciabile. Et p̄terea patet q̄ quocunq̄ tpe p̄feratur te esse nasciturꝫ. q̄ idem est enūciabile quod p̄ius fuit verum mō falsum. fm ḡ q̄ scire cōnotat veritatem circa enunciabile. scit illud quod sciuit. ꝛ mō non scit nulla facta mutatione in dei scientia sed soluz in ꝺnotato. Concedēdum igit q̄ in sc̄da acceptōne nō oīe qđ scit. sp̄ scit 26

Ad illud quod obj̄citur q̄ veritas est vna in p̄senti. p̄terito ꝛ futuro. dōm q̄ q̄uis sit reducibilis ad vnam rei veritatem sicut accidēs ad sb̄iectum. ꝛ modus essendi ad entitatem. tamen cum modꝰ eēndi habeat suā veritatem. ꝛ tres sunt modi essendi. iō tres sunt veritates. Ad illud quod obj̄citur de 27 indelibilitate ꝛ imutabilitate ꝛ indepēdentia. dōm q̄ iam solutū est. quia nulla fit transmutatio in dei cognitione. nec desinit scire enunciabile. p̄ter mutationem in se sed in connotato.

Di. xlij. de potētia dei in compatōe ad possibilia que p̄t.

Nunc de oīpotētia dei agēdum est. Supra egit mḡr de sciētia diuina. hic agit ꝺ potētia. Et q̄ potentiā tripliciter ꝺtingit ꝺsiderari. s. quātū ad ḋdditatē possibiliū. ꝛ q̄ntū ad quātitatem. ꝛ q̄ntū ad modū opandi. iō hec p̄s tres ꝺtinet p̄tes. siue tres distinctōes. In p̄ma ꝺterminat mḡr ꝺ potētia in compatione ad possibilia q̄ p̄t. In sc̄da determinat de potētia q̄ntū ad quātitatē. ostendēs eꝰ immēsitatem. infra di. xliij. Quidā tamē de suo sensu glozātes. In tertia determinat de ipa q̄ntū ad modū infra di. xliij. Hūc illud restat discutiendū vtrū melius ꝛc. Prima p̄s que ꝺtinet p̄sentē distinctionem habet quattuoꝛ p̄tes. In p̄ma mḡr ostendit q̄ dei potētia est omnipotētia. q̄ est respectu omnium possibilium q̄ possibile est esse. In sc̄da remouet illa possibilia que posse nō est potētie. ibi. Sed queritur quō oīa posse dicaī. In tertia ponit rōnes q̄ attestātur diuine potentie. ibi. Nic ḡ diligēter ꝺsideranti bus oīpotētia eius ꝛc. In quarta mḡr alias rōnes omnipotētie docet ad p̄dictas duas reducere. ibi. Ex quibusdā tamē auctibus tradit iō ꝛc. Et ibi p̄mo ponit auctes. deinde docet eas exponere. ꝛ hoc ibi. Sed ad hoc potest dici q̄ Augꝰ. ꝛc.

1 a Dia q̄dē p̄t deus sz nō facit nisi qđ ꝑuenit veritati eiꝰ ꝛ iusticie Ūr b ꝟbū aug̃. eē flim. q̄ī p̄s dr̄ miscōia dni sup oīa opa eiꝰ ḡ magr̄ deberet dicere q̄ non facit nisi qđ ꝑuenit mīe. Et itez q̄ dr̄ñtia ē inf veritatē ꝛ iusticiam. Rō dōm. q̄ iusticia vno mō ē idē qđ exigētia meritorū. ꝛ sic diuidit ꝺtra miscōiam. Alio mō dic cō decētiā bonitatis. ꝛ h mō comp̄hēdit miscōiaz ꝛ iusticiaz ꝓpie dictā. ꝛ sic accidit ḡ deum omnia posse.

DI. XLII

Dei potentia ē omnipotentia.

Aug⁹.

Ostendit q̄ dei potētia est omnipotētia. quia est respectu omniū possibiliū que possibile est esse. a

Nunc de omnipotētia dei agendū est. vbi p̄ma ꝺsideratio occurrit quō vere deus dicaī omnipotens. an q̄ omnia possit. an tm̄ q̄ ea possit q̄ vult. Q̄ enim deus oīa possit plurib⁹ auctibus cōprobaī. ait em̄ Aug⁹. in li. questionū vete. ac no. legis. a Oīa quidē p̄t deus. sed non facit nisi qđ ꝑuenit veritati eiꝰ b et iusticie. Idē in eodē. b Potuit deus cuncta facere simul sed rō p̄hibuit. id est volūtas. Rōnem nempe ibi volūtatem dei appellauit. quia dei volūtas rōnabilis est ꝛ equissima. fatendū est ḡ deum omnia posse.

Remouet a deo illa possibilia que posse nō est potētie. b Sz queriī quō omnia posse dicatur. cum nos quedam possimus que ipe non p̄t. Nō p̄t em̄ ambulare. loqui. ꝛ hmōi. que a natura diuinitatis sunt penitꝰ aliena. cū hoꝛ instrumēta nullatenus habere queat i coꝛpore ꝛ simplex substantia. Quibus id respondendu z arbitroꝛ q̄ hmōi actiones ambulatio. s. et locutio ꝛ hmōi a dei potentia aliene non sunt. sed ad ipaz ptinent. Licet em̄ hmōi actiones in se deus habere nō possit non em̄ p̄t ambulare. vel loq ꝛ hmōi. eas tamē in creaturis p̄t opari. facit em̄ vt hō ambulet ꝛ loquatur ꝛ hmōi. Non ḡ pistas p̄it Aug⁹. in p̄dicto verbo ꝛ h mō differt a veritate fm rōem dicēdi. q̄uis idez sit fm rē. Sīc veritas respicit vnāquāq̄ rē fm se. sz iusticia respicit vnā rē cōparatā ad alteram. R⁹ fm q̄ pleges debitas colligatur vna alteri.

b Potuit ꝛ deꝰ cuncta facere simul. sz rō p̄hibuit. Ūr male dicere. quia possep̄ hiberi est impotentie. ḡ si

diuina potētia p̄t ꝓhiberi. est impotens. Item illa rō aut est quid creatū. aut increatū. Si creatū ergo aliquid aliud a deo ꝓhibuit diuinā virtutē. ḡ aliq̄d p̄t resistere deo. Si increatū. quō p̄t ꝓhibere cuz sit omnino idē. Preterea hoc nō videt̄ ꝓhibendū. quia Eccl. lviij. dicit̄ Qui viuit in eternū creauit oīa simul. R°. dd̄z q̄ rō hic vocat̄ volūtas rōnalis ⁊ rōnabilitas in volūtate. ⁊ ista q̄uis nō dicat aliquid q̄tū ad p̄ncipale significatuz a diuīa eēntia. cōnotat tamen aliquid. s. ꝯgruitatē in volito que quidē nō repit̄ in eius opposito. qd̄ patet. si omnia simul producta eēnt q̄tū ad eē singulare. nlla creatura aliquid faceret. ⁊ non essz ꝓpter hoc cursus ī vniuerso qui est. Voluntas ḡ rōnalis h̄ eligebat vt deꝰ nō faceret oīa simul q̄uis posset. vñ ꝓhibitio nō accipitur hic ꝓ repugnantia sed ꝓ artatione potētie q̄tū ad actū nō q̄tū ad posse Et hec est determinatio ī differētie ad hoc opus. nō ad oppositu z et sic patēt obiecta. Nā ecclesiastic⁹ ītelligit q̄tū ad ꝑtes p̄ncipales siue p̄ores. sz aug⁹. loq̄t q̄tum ad indiuidua.

De alijs obijcitur

Soluit Aug⁹.

Aug⁹.

Solutio.

actiōes diuine potentie detrahit̄ aliquid. quia ⁊ hoc p̄t facere om̄ipotens. Sz sunt alia q̄dam que deus nullatenus facere potest. vt peccata. Non em̄ p̄t mentiri. non potest peccare sed non ideo om̄ipotentie dei ī aliquo detrahit̄ vel derogatur si peccare non posse dicit̄. quia non esset hoc potētie sed infirmitatis. Si em̄ hoc posset. om̄ipotens nō esset Non ḡ impotētie sed potentie imputādum ē q̄ ista non p̄t. Unde Aug⁹. in xv. li. de tri. Magna inquit dei potētia est non posse mentiri. Sunt em̄ quedam que in alijs rebus potētie deputāda sunt. ī alijs vero minime. Et que in alijs laudabilia sunt. in alijs v̄o rep̄hēsibilia sunt. Nō ḡ ideo deus minus potēs est q̄ peccare non p̄t. cū oīpotēs nullatenus possit eē qui hoc p̄t. Sūt etiaz ⁊ alia quedā que deꝰ nō p̄t. vñ videt̄ non oīa posse. nō em̄ p̄t mori vel falli. Vñ Aug⁹. in li. d̄ simbolo. c Deꝰ omnipotēs non p̄t mori. nō p̄t falli. nō p̄t miser fieri. nō p̄t vinci. hec vtiq̄z ⁊ hm̄oi absit vt possit omnipotens. Si em̄ hm̄oi passionib⁹ atq̄z defectib⁹ subijci posset. oīpotēs minime foret. ⁊ inde monstrat̄ oīpotēs. q̄z ei hec ꝓpinquari non valēt. p̄t tñ hec in alijs opari.

Ponit rōes q̄ attestant̄ diuine potētie q̄ s̄m duo ꝯsiderāt̄ c Hic ḡ diligēter ꝯsiderātib⁹ oīpotētia ei⁹ s̄m duo apparet. scz q̄ oīa fac̄ q̄ vult. ⁊ nihil oīno patit̄. s̄m vtrūq̄z deꝰ oīpotēs verissime p̄dicat̄. q̄z nec aliq̄d est qd̄ ei ad patiēdū corruptōez inferre valeat. nec aliq̄d ad faciādū ī pedim̄tū afferre Mā̄ifestū ē itaq̄z deū oīno nihil posse pati. ⁊ oīa facē posse. p̄ter ea sola quib⁹ ei⁹ dignitas lederet̄ eiusq̄z excellētie derogaret̄. ī q̄ tñ ñ ē min⁹ oīpotēs. Hoc eī posse ñ eēt posse s̄ ñ posse Nemo ḡ deū oīpotētē ī aliq̄ dicē p̄sumat. qui oīa p̄t q̄ posse potētie ē. ⁊ ide vere dicitur omnipotēs.

Alias rōnes oīpotētie auc̄te Aug⁹. ⁊ criso. docet ad p̄dictas duas reducens. d Ex q̄busdā tñ auc̄tib⁹ tradit̄ iō v̄e dici oīpotēs q̄z q̄cq̄d vult p̄t Vñ Aug⁹. ī enche. Nō ob aliđ v̄acit̄ vocat̄ op̄s. nisi qm̄ q̄cq̄d vult p̄t. nec volūtate cuiuspiaz creature volūtat⁹ oīpotēt⁹ īpedit̄ effect⁹ Idē in li. d̄ spū ⁊ lr̄a. Nō p̄t deꝰ facē iiusta. q̄z ip̄e ē sūma iusticia ⁊ bonitas Oīpotēs v̄o ē. nō q̄ possit oīa facē s̄ q̄z p̄t efficē q̄cq̄d vult. ita vt nihil valeat eꝰ volūtati resistē q̄n ꝯpleatur. aut aliq̄ mō īpedire eādez Joh. cri. ī omelia q̄dā d̄ expositōe simboli ait. Op̄s dr̄ deꝰ. q̄z posse illi⁹ ñ p̄t iuenire ñ posse dicēte ꝓpheta Oīa q̄cūq̄z voluit fec̄. Ip̄e ē ḡ op̄s vt totū qd̄ vult possit Vñ apl̄s. Ei⁹ iq̄t volūtati q̄s resistit? His auc̄tib⁹ vr̄ oñdi q̄ deus ex eo tm̄ dicat̄ op̄s q̄ oīa p̄t q̄ vult. non q̄z oīa possit. Det̄miatio p̄missaꝝ auc̄tū. e Sz ad h̄ p̄t dici q̄ Aug⁹. vbi dic̄ Oīpotēs ñ dr̄ q̄ oīa possit ⁊c. d taz ample ⁊ generalit̄ accepit d

mori. Secunda est cognitiua. cuius actus est nosse. et contra hunc est falli. Tertia est affectiua. ⁊ huius act⁹ est velle siue amare ⁊ delectari. ⁊ contra hunc est miserum esse. Quarta est opatiua. ⁊ huius actus est agere. et contra hunc est vinci ⁊ superari. Et nota q̄ ex his q̄ dicuntur. quattuor genera actuum remouent̄ a deo. s. corpales siue instrumētales. vt currere. Actus culpabiles. vt peccare mentiri. Actus passiui. vt vinci et supari. Act⁹ defectiui. vt mori ⁊ falli. q̄z habet potentiā cōiunctā defectui Et inde elic̄ magister ꝑfectā rōnem potentie q̄ potest omnia facere ⁊ nihil pati

Aug⁹.

d Tam ample et generalit̄ accepit omnia vt etiaz mala includeret. Videtur falsum dicere. quia aut malum includit̄ rōne substrati aut rōne deformitatis. Non ratōe substrati includitur quia actō mala rōne actōnis substrati est a diuina potentia. Non ratiōe deformitat⁹. q̄z cum illa sit simpliciter nō ens. non videt̄ posse īcludi. R°. dd̄z. q̄ maluz accipitur ratione deformitatis ⁊ q̄nq̄z omnia distrubuit ibi ꝓ possibilib⁹ ⁊ possibile p̄t accipi generalit̄ tā a potētia actiua q̄z defectiua. ⁊ sic accipit̄ ample ⁊ comp̄hendit malum. ⁊ sic intelligit Aug⁹. Alio mō vt possibile dicat̄ a potentia que s̄m rez ⁊ modū est potētia. et tunc ꝓprie accipit̄. ⁊ tūc nō ꝯtinet̄ ibi malū. ⁊ sic accipit̄ in cōmuni vsu cum dicimus deū omnipotentem. ⁊ sic patet q̄ q̄uis non contineatur sub ente. non est simile de potentia.

4

Jo. Cris.

Ps. cxiij.

Ro. ix.

3 c Deus om̄ipotens non potest mori ⁊c. Queritur de differētia horū quattuor que remouet Aug⁹. a deo. s. mori. falli. miseꝝ esse et mentiri. R°. dd̄m. q̄ ista dicunt defect⁹ ip̄ius hominis siue anime in corpore. Quadruplex autez est actus ⁊ quadruplex potētia. Prima est viuificatiua. ⁊ huius actus est viuere. ⁊ ꝯtra hūc est defectus

Quō intelligendū sit pt q̄quid vult.

Sc Mō aūt vel angelus gratuitā habz potētiā qua potēs est. Ur̄ male dicere quia generatio est actꝰ naturaꝫ cū q̄s generet similē in natura. g̃ est potētia naturalis. sed non dei. q2 deꝰ nō naturaliter pducit hoiem. g̃ ē hois g̃ hō hz potētiā naturalez. ℟. dōm. q̄ naturale dr̄ dupliciter Uno mō dr̄ naturale qđ habeꝫ a natura et fm ꝯsonātiā naturę. t sic creature multe habēt potentias naturales Alio mō dr̄ naturalis potētia q̄ ieſt alicui p̄ p̄riā naturaz ita q̄ nō p aliaz nec dāt̄ nec cō/seruāt̄. t ꝫ mō sola virtꝰ diuīa ē naturalis. oīs aut alia a deo ē liberaliter data t liberaliť ꝓser/uať t adiuuatur vt agat. t iō gratuita. oīa vt etiā mala includēt. q̄ deꝰ ñ p̄t nec vult. Mō g̃ negauit eū posse oīa q̄ ꝓuenit ei posse. Sil̄r cū dic̄. Mō ob aliō veracit̄ dr̄ oī/potēs nisi qm̄ q̄cq̄d vult p̄t. ñ negat eū posse etiā ea q̄ ñ vult. sed aduersus illos q̄ dicebāt deum multa velle q̄ nō poterat. affirmat euz posse q̄cq̄d vult. Et ex eo vere dici oīpotēt̄ ē ob aliud q2 p̄t q̄cq̄d vult. Sz caue quō intelligas. p̄t q̄cq̄d vult. an q̄cq̄d vult se posse. an q̄cq̄d vult facē. an q̄cq̄d vult fieri Si ei dicas iō oīpotēt̄ vocari. q2 p̄t q̄cq̄d vult se posse. g̃ t petrꝰ sil̄r ops dici p̄t vel q̄libet sctōꝝ vel beatoꝝ. q2 p̄t q̄cq̄d vult se posse t p̄t facere q̄cq̄d vult facē. Mō em̄ vult facere nisi qđ facit. nec posse nisi qđ p̄t. ß ñ p̄t facē q̄cq̄d vult fieri vult em̄ saluos fieri q̄ saluandi sunt verūt̄ eos saluare ñ valet Deꝰ aūt q̄cq̄d vult fieri p̄t facē. Si em̄ vult aliq̄d fieri p se. p̄t illud facē p se. t p se facē. sic celuz t terrā p se fecē. q2 voluit. Si aut̄ē vult fieri p creaturā t p eā opať sic̄ p hoies facē domos t hmōi artificialia. t deꝰ q̄dez ex se t p se p̄t hō aūt vel angelꝰ quātūcuꝫ qz btūs ē ñ ē potēs ex se vel p se. Sed forte dices nec dei filiꝰ p̄t a se. nec ꝑ sp̃ūssanctꝰ. ß solꝰ p̄r̄. Ille em̄ p̄t a se q̄ ē a se. filiꝰ aūt q2 ñ ē a se. ß a p̄re. non p̄t a se ß a p̄re. t sp̃ūssanctꝰ ab vtroqz. ¶ Ad qō dicim⁹. q2 licet filiꝰ ñ possit a se. nec opetur a se. p̄t tñ t opatur p se. sic t sp̃ūssanctꝰ. Ut̄ hila. i li. ix. ō tri. Nature inq̄t cui ꝓtradicis heretice hec vnitas ē. vt ita p se agat filiꝰ. ne a se agat. et ita ñ a se agat vt p se agat. p se aūt dr̄ agē t potēs eē. q2 naturalem hz potētiā eandē quā t p̄r̄ q̄ potēs ē t opatur. ß q2 illā hz a p̄re. ñ a se. iō a p̄re ñ a se dicit posse t agere. f Hō aūt vel angelꝰ gratuitā hz potētiaz q̄ potēs ē. iōqz g̃ f vere ac p̄pe trinitas deꝰ ops f dr̄. q2 p se. i. naturali potētia p̄t q̄cq̄d vult fieri. et q̄cq̄d vult se posse. Nihil em̄ vult fieri qō nō possit facē p se vel p creaturā. t nihil vult se posse qō ñ possit. et oīe qō vult fieri vult se posse. ß ñ oē qō vult se posse vult fieri Si ei vellet fieri fieret q2 volūtati eius nihil resistere p̄t.

prie trinitas deꝰ oīpotēs dr̄. Ur̄ ñ vez dicere. q2 nō dr̄ ꝓprie oīm sciēs g̃ nec oī potēs. Item mathei. vlti. Data ē mihi oīs ptās i ce/lo t in terra. Et ꝛa alīs vr q2 Mar. ix. Si potes ere. oīa pos/sibilia sūt credēti. ℟. dō. q̄ oīpotētia ē soli⁹ dei ꝓpē q2 dic̄ potēti/am infinitaz q̄ in nullo p̄t esse creatura nec i rpō. nec in alio fm hu/manaz natu/rā. t ꝫ melꝰ patebit alibi Un̄ si dicať de rpō oīm/potētia. hoc intelligiť fm idiomatū cō/municatiōem Si aūt dica/tur de credē/tibus. distri/butio est accomoda soluz de miracul. t sic p illud.

Oppositio q̄ nec filius possit q̄ nec spūssanctus ℟.

Hyla.

Ihoc plene ostenditur quare deus oīpotens dicatur.

HD intelligentiā huius distinctōis quattuor q̄/runť. Primo vtr deus possit aliq̄d aliud a se. Scdo dato q̄ possit. quer̄ť vtr possit ineē qđ alīq agēti est possibile. Tertio vtr diuina potētia se ex/tēdat ad oīne illud qđ alīq agēti est impossibile. Quar/to vtr possibile dicať aliq̄d simplr fm cās supiores. si/ue potētiā diuinā. vel fm inferiores. vel fm potētiam creatam.

¶ Questio I 3

QX aūt nō possit deꝰ aliud a se ostendiť sic. Oīs potē/tia q̄ agit in aliud a sbstātia in qua est vel cuiꝰ est egre/ditur ab illa sbstātia. potētia em̄ nō opatur nisi vbi est. si g̃ diuina sbstātia opatur. opatur p suā potētiā in ali qđ aliud a se. t potētia eius incipit esse vel fieri in alio g̃ egrediť a sbstātia. sed oīs potētia que egrediť a sbstā/tia elongať a sbstātia t oīs potētia distās a substantia repugnat simplicitatī. cū g̃ hoc sit impossibile in deo. videť qđ deus nō agat in aliud a se. ¶ Itē oīs potētia cuius opus est in aliud hz dependentiā ab illo. Proba/tio. opus em̄ qđ transit in materiā subiectā aliquo mō pēdet ex illa. sed potētia pendet ex eodē ex quo pendet actus. quia pficiť p actū. g̃ si potētia diuina est in aliō hz dependentiā. ¶ Itē oīs potētia que est in aliq̄d qđ nō semp est conīūctū suo actui hz indigētiā non em̄ ē p fecta nisi qm̄ agit. t non agit nisi cū obiectū est p̄sens. g̃ qm̄ non est semp p̄sens est incōpleta. hoc aūt repugnat potentie diuine. g̃ t̄c. ¶ Itē in deo idē est posse t ē. sed deꝰ nō est aliud a se. g̃ non p̄t in aliud a se. Si tu dicas q̄ potentia cōnotat sed nō essentia. Contra. deꝰ p̄t aliq̄d facere q̄ nec est. nec fuit. nec erit. g̃ nihil ꝓnotat. Si tu dicas q̄ ꝓnotat qđ est in potētia. sz potētia dei nō est aliud q̄ deꝰ t qđ est in deo. g̃ t ni/hil aliud ꝓnotat. Sed ꝓtra. bonus est diffusiuū sui. sed diffusio fm q̄ hmōi est in aliud. g̃ bonū fm q̄ bo/nū p̄t in aliud. aut g̃ fm potētiā suā. aut aliēnā. Si fm aliēnā. g̃ non est pfecte bonū cū non habeat actū bonū p se. Si ꝓpter potētiā suā. g̃ bonū fm q̄ bonū p̄t in aliud. sed deꝰ est summe bonꝰ. g̃ t̄c. ¶ Itē oīs pfectio creature est in hoc q̄ possit aliud a se pduce/re. si g̃ oīe qđ od pfectōis ē deo ē attribuēdum. po/tentia pducēdi aliud deo est attribuēda. ¶ Item si nihil aliud a se p̄t g̃ nulli alīq a se p̄eest g̃ nec aliquid deo subest. g̃ a nullo est colēdus. a nullo est adorā/dus. t nihil ab ipō oīno est querendū. qđ est summū inconueniēs fm oēs. ¶ Itē si nihil p̄t in aliud a se. g̃ nihil est ad ipm. neq; ꝓpter ipm. sed bonitas est in re bus t ordo p relatōem ipōr ad summū bonū a quo ē oīe bonū. g̃ fm hoc nulla res est bona nec ordinata in vniuerso. hoc aūt est summū inconueniēs. g̃ neces/se est ponere q̄ possit in aliud a se. Prima ꝓsequētia ē manifesta. Ad illō ei solū stat vltima resolutio i re deundo. in q̄ est p̄ma origino in exeundo. vt manife

stuz est. R⁹. ad hoc intelligēdū notāduz est q posse aliō siue in aliō a se. h̄ ē duplr. Aut ī aliō sic ī distinctū fm
entiā. z remotū fm distātiā. qz impossibile ē duo ōria cē
ī eodē subiecto. z h̄ mō posse ī aliō ē p egressū potētie a
sbstātia z iō ē ibi elōgatio z distātia. Et q elōgat a sua
tia. z q distātia z depēdētia. iō impfectio z idigētia. h̄
mō posse ī aliō deo ñ cōpetit. ꝓ tres ꝯditōnes ꝓdictas
sic ostēsuz ē. qz repugnat diuīe potētie sic distātia. de/
pēdētia. z idigētia. Alio mō posse ī aliō dr sic idiuisuz.
fm formā z entiā. ñ tñ ī remotū fm aliquā distātiā. qz
diuīa entia dū opat ītime ēi illo. z h̄ mō nec ponit di/
stātiā. nec depēdētiā. nec idigētiā. Cū em diuīa entia
sit omi pfectōe pfecta. z potētia ei⁹ sit oīmoda idiuisio/
ne idiuisa. a nullo alio depēdet. nullo alio indiget. h̄ g
8 mō ponēdū q deꝰ ꝓt aliō a se. siue aliō a se. Ex his pz
ꝓmo obiectū. Nō em obūcit. potētia q ēi aliō egredit
ab agēte ī passuz. dōm q h̄ vez ē vbi agēs ī aliō ñ ēi il/
lo fm veritatē. vbi āt ē. oīno nulla necessitas ē egredie
9 di. Ad illō q obr q potētia q ēi aliō. pēdet ex illo.
dōm q h̄ vez ō illo cuiꝰ actio ēi aliō tāgz i sustētās. di
uina āt potētia ñ idiget alio sustētāte. qō pz. qz ñ indi/
get materia subiecta. sz fac ex nihilo. Et rō huiꝰ ē. qz cū
potētia ē oīno idifferēs. z ab entia z actu. sic entia nō
10 idiget sustētāte. sic nec potētia. Ad illō qō obr q po
tētia q ēi aliō h̄z pfectōis indigētia. dō. q potētia agēs
i aliō ē duplex. Quedā q ē suus actꝰ. z tal nihil plus h̄z
qñ agit ī aliō q̄z qñ ñ agit. z hec nullo mō indiget. z tal
ē potētia diuina. ꝓpt summā simplicitatē. Alia ē poten
tia agēs in aliō p actū a se differētē. tal plus h̄z qñ agit
q̄z qñ ñ agit. z tal ē q h̄z idigētiā aliq̄ mō. vt ī potētia crea
ta. ñ sic ē de potētia diuina. z iō q̄uis sit ī aliō qō ī sp ē
11 pfs. ꝓpt h̄ tñ nec indigēs ē nec cōpleta. Ad vltimū
dōm. q potētia ꝺnotat possibile. z possibile ap̄liat ad
ens z ad ñ ens. z sicut possibile ampliat. ita z diuersi/
tas ꝺnotati. z iō ñ tñ dr posse in aliō. qz pt ī aliō qō ē.
sz q̄z pt in aliō qō pt ee. deꝰ āt a se ñ pt ee aliō. iō pz illō.

Questio II b

Utr deꝰ possit in oē aliō in qō pt oē agēs creatū. Et q
sic vr. Qui ei oē dic nihil excipit. sz ñ tñ dicimꝰ z cre/
dimꝰ deū potētē. sz deū oīpotētē. g z. Itē q deꝰ ē oīsci
ens iō scit oīa q̄cūq̄z scit aliꝰ scies. Si ei aliq̄s sciret ali
qd qō ñ sciret deꝰ. deꝰ ñ diceret oīscies. g pt rōne ñ dice
ret ops. nisi posset oē qō pt ois aliꝰ. Itē deꝰ ñ dr oīuo
les. q ñ vult oīa q alīꝰ volūt. g pt rōne si ñ posset oīa q
alīꝰ possūt ñ cēt oīpotēs. Itē oē cē a ꝓmo cē. g oē pos/
se ē a ꝓmo posse. g ois potētia pt q̄cd pt ꝓpt diuīnā po
tētiā. sz ꝓpt qō vnūq̄q̄z z illō magis. g z. Sz ō. aliq̄
creatura pt oīa recipe cōpaliē. vt materia. aliq̄ poten
tia pt oīa recipe spūaliē. vt spūs rōnal creatꝰ. sz deꝰ ni/
hil pt recipe. g ñ pt oē qō pt aliō a se. Si dicas q nō est
possibile. sz impossibile. Cōtra. nulla ipotētia ē a deo.
siue a potētēa diuīa. g fm h̄ potētia materie siue aīe nō
eēt a deo. Itē hō pt pati miseriaz siue sustinere penā.
deꝰ ñ pt pati. g z. Si dicas q illō ē ipossibile. Cōtra.
nullū opꝰ ꝓturis ē ipossibile. sz sustinere ē opꝰ fortitu/
dinis q. ꝓxūme ē ꝓtꝰ. g z. Itē hō pt peccare. deꝰ
āt ñ pt. g z. q si pt peccare. pt ee malꝰ. qđ ē incōueniēs
Si dicas q h̄ posse ñ ē possibile. Cōtra. Augꝰ. d ciui.
dei. Melior ē natura q pt peccare cū q ñ pt peccare. g
posse peccare spectat ad volūtatē z pfectōem nature. g
ñ dic ipotētiā. Itē hō pt currere z comedere. deꝰ h̄ nō
pt. g z. Si dicas q h̄ ē possibile Cōtra. oē illō qō dic
potētiā ē a potētia q ꝓxe ē potētia. sz currere z comedere
ñ dicūt actꝰ ꝓuatōis. sz positōis. g sūt a potētia inc̄ptū

potēs ē. ñ inc̄ptū ipotēs. g manifestū z. R⁹. q sic dic 12
phs ī pl̄ia. j. Quedā sūt q dicūt potētiā c̄ptū ad modū
dōi. dicūt tñ ipotētiā a pte rei. vt posse moueo. posse cor/
rūpi. Propt h̄ ītelligēdū. q qdā sūt q posse ē possibile 13
simplr z pfectē. vt posse ītelligere. diligere z opari. Que
dā sūt q posse ē possibile. tñ ipfecte. vt currere z ambula/
re. isti ei actꝰ dicūt sil actōez z passionē siue defectuz in
agēte. Quedā q posse simplr ē impossibile. vt ꝓuatōes. vt
posse peccare. deficere. Loqndo d his rōne ꝓuatōnis.
sz h̄ ītelligēdū q cū potētia dei pfectissima. illa pt deꝰ
p se. z i se. q sūt potētie simplr. vt ītelligere z opari. illa
ꝺo q sūt ipfecte potētie. pt dē ñ i se sz p se. Per se pt ex
h̄ qđ ē ibi pfectōis z possibile. In se ñ pt. pt illō qđ ē ibi
impossibiles ipfectōis q in eo ñ cadūt. illa āt q sūt simplr
impossibile. nec pt i se. nec pt p se. Per se ñ pt. qz nihil ē a
deo qđ ñ sit a deo p se z ītediate. h̄ āt qđ ē defectꝰ ñ pt
ee i deo nec a deo. qz deꝰ ñ deficī eendo necī agēdo. Si g 14
qrat vtr deꝰ possit oē qđ pt aliō agēs. R ñdēdū ē ñ sim/
plr sz cū determinatōne. s. q pt oē qđ ē possibile. z i se pt
oē qđ ē possibile simplr. i alio pt qđ ē possibile ipfecte nec
i se nec i alio qđ ē oīmode impossibile. z h̄ iō dr oīpotēs
qz potētia eiꝰ ad oīa sufficit i nullo defic. Ad illō g qđ
obr q ñ pt recipere. nec rez silitudies. dōz. ad h̄ z ad
oīa ō qb⁹ obūcē q illa posse ñ ē potētie pfecte. Sc̄dm h̄
ītelligēdū q ē potētia oīno sufficiēs z actīa. vt potētia
pducēdi res. Et ē potētia pure passiua vt potētia susci
piēdi. Et ē potētia defectīa. vt potētia peccādi. Et est
potētia ptim actīa ptim passiua. vt potētia ambulādi.
Et ē potētia ptim actīa z ptim defectīa vt potētia susci
piēdi penā. Et potētia ptim passiua z ptim defectiua.
vt potētia monēdi. dō. g q nihil hoz i se pt deꝰ. q̄uis
ei sint potentie alicuiꝰ. derogāt tñ pfectioni potentie.
Nec ē sil ō scia. qz scitū ñ diminuit ō rōne scie. sic pos/
sibile ō rōne potētie. qz scitū ñ causat a scia. sic possibile
a potētia. Ad illō tñ qō dr ō potētia peccādi. ītelligē/ 16
dū q si peccare dicat effectū cū deformitate. siue actū.
sic ñ tñ dic potētiā defectiuā sz actīaz rōe actꝰ sbstrati
z sic dic nobilitatē. Si rōne deformitatis. sic dic simplr
defectū. Quocūq̄z tñ mō dicat. qz sp ꝯcernit defectum.
nullo mō ꝯuenit deo. Questio III c

Utr diuīa potētia se extēdat ad oē illō qđ alīꝰ agēti ēi / 17
possibile. Et q sic vr. Dr ei aliq̄d ipossibile. ꝓpt nature or
diatōez. vt ō ceco fieri videtē. Aliq̄d ꝓpt pteritiōez. vt
te ñ fuisse exq̄ fuisti. Tertio ꝓpt oppositōez. vt idē ēe ni
grū z albū. Primū ē ipossibile fm naturā. fm tps siue p
accidens. tertiū pt dici ipossibile fm disciplinā. qz ois
scia supponit illō pncipiū q opposita ñ sūt sil ꝑa ō eodē
oñdit. g q deꝰ possit oē tale ipossibile. Luce. j. Nō erit
ipossibile apd deū oē ꝓbū. sz oīa ꝺtingit h̄ ꝓbo dicere. g
nullū tale ē ipossibile apd deū. Itē Ephe. iij. Ei āt q pt
facere supc̄z possumꝰ ītelligere. g pt deꝰ plura facere c̄z
possit ītellectꝰ fingere. sz pt fingere oē ipossibile qđ pt
enūciare. g z deꝰ pt illō facere. Itē Hila. Perfecte po
testaz ē id naturā posse faciēdꝰ qđ pt significare fmo di
cēdꝰ. Itē Basilꝰ. Polꝰ pt deꝰ facere c̄z tu potes ītelligere.
g p auctoritates canonis z sactoꝝ vr q deꝰ possit oē
ipossibile. Itē rōne vr. qz illō ē potētiꝰ cui nihil oīno
ē ipossibile. c̄z cui aliq̄d ē ipossibile. sz deꝰ ē potētissimꝰ
i sūmo. g nihil oīno ē ei ipossibile. Itē si aliq̄d ipossibile
non est deo possibile. aut hoc p̄pter p̄uationem aut
p̄pter positionem. Si p̄pter p̄uatōnem. Cōtra.
nulla maioꝝ p̄uatio c̄z omnino non entis. sz deꝰ de nihi/
lo fac aliq̄d. ñ g. ꝓpt p̄uatōem. Si ꝓpt positōem. g vr q
aliq̄d sit qō ñ sbiaceat diuīe potētie. qō z ei ñ obediat.
g potētia dei h̄z resistēs. Itē oñdit spāliē q possit im/

possibile fm naturā vt ō trūco facere vitulū·q; plꝰ dī/
stat ñ ens ab ente·q̄ vnū ens ab alio·sz dꝰ ō ñ ente fac̄
ens·g̃ ō vno ente pt facere aliō. ¶ Jtē q̄ possit ipossibl'e
fm tps·vr·q; illō ē ipossibl'e p accidēs·qō nullā ponit
resistētiā·q; ñ ē·g̃ si dꝰ pt ipossibl'e p fer qd hz resistētiā
cū illō sit magis ipossibl'e·g̃ pt ipossibl'e p accidēs·Jtē
q̄ possit ipossibl'e fm disciplinā vr·q; plꝰ distat crea/
tor a creatura q̄ vnuz ens creatū ab alio·sz dꝰ potuit
facere q̄ creatura vnire cū ea de hypostasi simplicissima
g̃ multo fortiꝰ pt facere q̄ opposita sil'sint ī eodē vt q̄ ali
qd sit sil'albū z nigz·z b vr factū ee ī xpo·q; vnꝰ z idez
erat eternꝰ z tpal'·passibil'z ipassibil'visibil'z inuisibil'z
sic ō alijs. ¶ Jtē dꝰ fec̄ virginē parere qd ē ipossibl'e fm
naturam·q; potētia nature nullo mō ē ad b·z ē ibi ipo
tētia fm disciplinam·q; sil'sc̄ opposita ā ō eodē·et qō
ē maꝰ ipossibl'e q̄z ipossibl'e fz accidēs·sc̄z corruptā in
tegrare siue fieri virginē·magꝭ ei vr pt icōpossibilē virgini
tati q̄z corr'·g̃ z̄c. Sz ꝯ·q; dꝰ ñ possit ipossibl'e fz na/
turā·vr Augꝰ·dicere ī li·ō ā inocētia. Dꝰ ic̄t ita est
opꝰ vt nūq̄z rōnis sue īstitutā cuellet·g̃ si alqd ē ipossi
bl'e fz īstitutōez nature·simpl'r ē ō ipossibile. Jtē rōne
vr·q; dꝰ ñ pt facere ꝯ ordinē rōnis recte·vt potē mēti/
ri et ꝯ similia·g̃ ñ pt facere ꝯ īstitution ē nature ordia/
te·ñ g̃ pt ipossibl'e fm naturā. ¶ Jtē q̄ ñ possit ipossibl'e
p accidēs. Hiero. Cū cetera possit dꝰ·ñ pt ō corrupta
facere virginē·sz ꝯstat q; b ñ dr q; nō possit repare clau/
stra·sz q; eā q̄ corrupta ē ipossibl'e ē ñ fuisse corruptā·g̃
z̄c. ¶ Jtē Augꝰ·i·ij·li·ꝯ faustū. Hāc sñiaz quā dicimꝰ
pterita fuisse·dꝰ falsaz facere ñ pt. Et rōem reddit. Si
ei b faceret. b eēt facere vt ea q̄ ā sc̄·eoipo q; ā sc̄ eēnt
fl'a·z ita eēt ōrꝰ veritati. ¶ Jtē q̄ ñ possit ipossibl'e fm
disciplinā·sc̄z vt duo opposita sint sil'i eodē vr·q; sic se
hñt opposita ad vnionē·ita vnita ad diuisionē·sz dꝰ ñ
pt facere q; duo z tria ñ sint ānq̄z·q; sic dic̄ Augꝰ·q̄d ē
vez veritate q̄ ñ icipit·nec desinit·g̃ pt rōne ñ pt facere
q; opposita sint sil'ā a. ¶ Jtē dꝰ ñ pt facere ꝯ virtutē iusti
cie·ij. Thi·ij. fidel'pmanet·negare seipz ñ pt. g̃ ñ pt fa
cere ꝯ ordinē sapie·sz ꝯfūdere opposita ē facere ꝯ ordi/
18 nē sapiētie·g̃ z̄c. R̄. ad pdictoz itelligētiā notādū q;
nos iudicamꝰ aliq̄d ipossibl'e q̄ truor causis. Unoꝰ p li
mitatōez natural' potētie vt ō trūco fieri vitulū z virginē
parere·mulier ei sine semīe ñ pt ꝯcipere naturalit'. Jtē
partꝰ clausa porta ꝓpt copulētiā ñ pt exire·sil'r natura
statim ñ pt trūcū ī vitulū ꝯuertere cū hēat potētiā limi
tatā. Scō mō dr ipossibl'e ñ, ꝓpt limitatōnē potētie sz
ꝓpt limitatōez nr̄e itelligētie. vt duo corpa ee ī eodem
loco. vl'idē corꝰ ī diuersis vl'maꝭ ī minoꝛ loco·quia
nullo posſumꝰ capere·cū nr̄a imaginatio sp dicat op/
positū. Unī et q̄ñ dicat q; dꝰ sic facī sacramēto altar
necesse ē vt rō ꝯ se eleuet vt credat. Tertio mō dr ipos/
sibl'e ꝓpt ꝓpatōez oīs exīntie fz oēz cōpatēez·s. ꝓncipij·
medij·z vltimi·vt pteritū ñ fuisse pteritū. Dis ei potē/
tia q̄ itelligit aliq̄d facere·respic̄ ens. vl' ī rōne ꝓncipij vl'
termini vel vtroq̄z mō Unī ō ente pt facere ñ ens z ecō/
uerso z ō vno aliō·sz ō ñ ente facere ñ ens b nulliꝰ oīno
potētie ē. Unī q̄uis dꝰ ō oī ente creato possit facere q;
ñ sit. siue ō rōe siue ō re tm ō eo qd fuit z ñ ē facere q; ñ fu
erit. b oīno ō ē ipossibl'e. q; b facere ē nihil facere sic tā
meliꝰ patebit. Quarto mō dr ipossibile fm illustratōez
veritatis eterne·z ordinez diuine sapientie vt ꝑbi grā.
vt duo opposita īsint eidem z scō m idem. hec ipa ve/
ritas eterna coipo q; veritas est. iudicat z illustrat z iu
19 dicat ipossibile. sic z b. duo z tria ñ ee ānq̄z. Ad ñ g̃ argu/
mētaꝝ vtrꝫ ō sit possibl'e oē ipossibile ō. ō ipossibli qō
ē ipossibl'e ꝓpt limitatōz potētie vl' ꝓpt limitatōez itel
ligētie. qd ō ē possibl'e ꝓpt b q; ei potētia ñ ē limitata
sz īfinita·z iō supa naturā z itelligētiā pt. q̄z vtraq̄z ē ar
tata. Illō ā ipossibl'e qd ē ipossibl'e ꝓpt ꝓpatē ez oīs exī
tie·z qō ꝓpt illustratōez ꝑbaꝝ exīntie·ñ pt oīno. Primuz
qd ñ pt·q; illō posse ē nihil posse. Scō m ñ pt·q; illō ē
posse ī ordiare ꝯ ordinē sapie posse. Et qm dꝰ sic ē ops vt
nihil possit nisi qd ꝑcet sua potētiā z ñ ꝑordiat sapiaz
iō hec ipossibilia ñ pt Sz obȝciet aliq̄s q; illō ē fl'z sc̄z q;
ipossibl'e p accns sit ipossibl'e ꝓpt ꝓpatōez oīs exīntie nā
positō ō pterito ē ꝑa·z paras illa ñ fūdat supa nihil nec
supa ens icreatū·cū icipiat ee ꝑa·g̃ supa ens creatū·z illō
ē pteritū·g̃ pteritū dic̄ aliq̄ mō ens·sz oē creatū q̄z tūcū/
q; hēat paz ō ente pt illō amittere si dꝰ velit·g̃ dꝰ pt fa
cere qō illō qō fuit ñ fuerit. Et itez cū dico b ee pteritū
aut dico aliq̄d aut nihil. Si aliq̄d·g̃ respōsio nulla Si
āt nihil·dico qd pt dici q; chimera sit pterita·z q; ñ pte
ritū qd nihil ē sit pteritū·qd manifestet fl'z ē·ñ g̃ dic̄ ꝓpa
tōez oīs exīntie·z illō ñ vr sbtrahere q̄n sbiaccat poten/
tie diuie·nā futuꝝ ñ dic̄ ens·z tñ dꝰ pt facere q; futurū
fz vitatē nūq̄z sit futuꝝ. Sil'r ñ pns nihil dic̄ entitatis
z dꝰ pt facere q; illō qd nūq̄z ē pns·nūq̄z sit pns·nec ad
huc vr euadi posse. Queri etiā pt vtrꝫ dꝰ possit facere 20
ō pterito pns z ꝯstat q; ī altero extremo ponit ens. si g̃
pt facere q; pteritū sit ps ens z qd ē pns ñ ē pteritū. pt fa
cere ō pterito q; ñ sit pteritū. ꝓpt hec his silia fuit opīo
Hilberti porretani q; dꝰ pt sup ipossibl'e p accidēs. pt
ei facere q; pteritū nūq̄z fuerit. Et illō be. Hiero. ex po
nūt q̄ sequūt eū. q; ñ pt facere ō corrupta virginē. i. ñ oī/
dit se posse cū nūq̄z fecerit Et sil'r illō ō aug'. q; dꝰ sñiaz
ō pto ñ pt facere fl'am. b itelligit salua re. Hz ēte l. mōi
expositōes valde sūt extraneę. Si ei Hiero. dic̄ q; ñ pt
ō corrupta facere virginē. i. ñ oñdit. sil'r ñ pt ō trūco vi/
tulū facere cū ñ oñdat. ñ recte g̃ dic̄ cū cetera possit dꝰ
z̄c. Et itez. si ꝑmo Aug'. itelligit q; ñ pt facere dꝰ illā
sñiaz fl'az supposito pterito sil'r nec sñiaz ō futuro salua
futuritōe. ꝓpt b cū auctes b dicāt magnoꝝ doctoꝝ q;
dꝰ ō eo qd fuit ñ pt facere q; ñ fuerit itellect inullo di
cat ōrū. nec fides ad b nos moueat vl' cōpellat. ranc̄
rōnabiliꝰ z securiꝰ dō. ē cū scīs q; dꝰ ō eo qd fuit nō pt
facere q; ñ fuerit. Et bꝰ rōez ad pns alia nescio q̄z ea q̄
dicta ē. nisi forte dicaī b ee ꝓpt oīmodā idiuisionē vt sic
opposita manētia opposita ñ possūt vniri. sic nec idē a
se diuidere. z iō qd fuit. p tpe q̄ fuit oīmode ē vnituz. z
sil'r pns ī tpe ī q̄ ē siue ī istāti. Unī b eēt idē a se diuidere
facere. s. q; pteritū ñ fuerit pteritū. z b repugnat ordini
diuie sapie sic facere q; sit triāgul' z ñ sit figura z b clau
dit ī se duo ꝯdictorie opposita. Rō tñ pdicta sat ē. que
nies. si q̄s recte itelligat. Cū ei dr pteritū carere exīntia
ñ dico ꝓpt b q; cū dr aliō fuisse. dicaī oīno nihil. sz ꝓpt b
q; aliō ē vez fuisse. q; habuit aliq̄n ee. etiā si ō ee nihil
oīno remāserit. Unī si totꝰ cesset it nihil. vez ē ce/
sare fuisse Et b dic̄ Anſ. q; si oīa creata oīno cedāt ī ni
hil. vez ē mōz fuisse. Ob aliā etiā rōnē dr carere exīntia
q; nec ēr ec ē ordiatū ad pns. Unī ꝑitas ꝓpositōis ō ptē
rito ñ dic̄ a pte rei nihil oīno nec ee ens ī actu sz illō qd
fuit z ñ ē. b q̄dēñ dic̄ qd creatū qd sit. sz qd fuit. Si b
dꝰ dicaī posse aliq̄d supa b q; ñ fuerit. aut q̄fcēdo sine
nihil opādo. aut faciēdo aliō aut ōstruēdo. si q̄fcit nī
hil fac̄. ꝓpt b nihilomin pterīt nec fuisse desinit. q; cū
ñ sit nec actu nec potētia. nec īdiget cōseruāte. nec īdiget
pducēte. sc̄z ē ō futuro. q; futuꝝ ē ordiatū ad ee. iō idi/
get pducēte. z iō si dꝰ ñ velit facere futuꝝ. ñ fit. z ita nō
erit futuꝝ. si g̃ pt aliq̄d vt faciat b qd fuit ñ fuisse. aut b
erit faciēdo. aut destruēdo. Sz facere q; ñ fuisset ē nihil
facere. cū ñ fuisse ñ dicat ens. g̃ dꝰ faciēdo nihil fac̄ qd

ē ipfectio ꝛ ꝫ dictōis ī plicatio. Sil'r ñ ē aliq̄d ꝺestruere cū fuisse ñ dicat aliq̄d eē. ḡ si ꝺestruēdo ꝫ fac̄ ꝺestruēdo nihil ꝺestrueret' qꝺ ē sil'e icōueniēs. ñ ḡ ꝑt nihil agendo nec faciēdo. nec ꝺestruēdo. ḡ ꝺ ꝑterito q ñ fuerit ꝑteri/ tū. ñ ꝑt facere. Patet ḡ istātie nā vitas ꝓpositōis ꝺ ꝑ/ terito ñ necrio fūdat' sup aliq̄d creatū qꝺ sit. ꝫ qꝺ fue/ rit. ꝛ tō manet oī creato iterēpto. Patet eē q ꝑterito ñ ꝺic oīno nihil. ꝫ ꝺic a'liq̄d qꝺ fuit ꝛ ñ ē. nisi forte ꝑteri/ tū dicat succession̄e tpalē. ꝫ vtiq ꝑt ꝺeꝰ ꝺestruere. ꝫ lar gꝰ accipit ꝫ fuisse. Patet etiā istātia ī ipo futuro. q ñ ē simile. Patet istātia q ꝑteritū ꝑt fieri pñs. esto q ñ i/ telligat ꝫ adhuc nihil omin̄ intelligit fuisse. ꝫ eē q ꝺeꝰ ꝑt ꝺestruere oēz ꝓpositōez ꝛ oē dictū. ꝫ salua ꝓpositōne ꝛ eiꝰ significatōe ñ ipaz falsificare. gm ꝫ ñ ꝑt eē. nisi rē si/ gnata mutaret. alioqn faceret oīonē eoipo q ṽa ē. esse flaz. ꝛ ꝫ eēt ꝫ suā vitatē. rē ät mutare ñ ꝑt. ꝛ ita nec oīo/ nē falsificare. Et his q ꝺicta sūt sat' ꝑt habita rñsio ro
21 bozari. Ad illꝺ q qꝺ obꝝ q ꝑt oē ꝺicibile ꝛ cogitabile. ꝺō. q intelligit ō his solū q ꝺicit' ꝛ cogitāt ꝫ rōez recte
22 itelligēt ē ꝛ recte ꝓnūciatē. nihil ei rōnabile ꝑt ꝺici vl' co gitari qꝺ ꝺeꝰ facere ñ possit. ꝛ eē pl's ꝑt. Ad illꝺ qꝺ obꝝ q potēt' ē illꝺ cui oīa sūt possibilia. ꝺō. q vez ē ō his q posse ē possibile nob. nā si posset aliq̄d qꝺ ñ sit ō. nobili/ tate potētie. ꝫto magꝭ illꝺ posset tāto magꝭ aduersitas ꝛ puersitas possētī illū ꝫ Ansel. ꝛ ita tāto minꝰ eēt po
23 tēs. Ad illꝺ q ꝺ obꝝ aut ꝓpꝫ puatōez ꝛc. ꝺō. q ꝓpꝫ pua tōez oīs. erntie ī vtroq extremo. ꝛ ꝓpꝫ puatiōez distin/ ctiōis. ꝛ ꝑter positōem ex parte ꝺei quia potentia ꝺei respicit a'liquid vt obiectum effectum ꝛ sapientia respi
24 cit ordinatum. Ad illud quod obꝯcitur q possit in
25 possibile ꝫ naturā ꝺō q illꝺ vez ē. Ad illꝺ q ꝺ obꝝ q pos sit ī possibile p accns. q nullā ꝺic resistētiā. ꝺō q ꝫ ñ ē ꝓpꝫ resistētiā ꝫ ꝓpꝫ oīmodā ñ erntiā. ob quā posse illꝺ ē ni bil posse. Ad illꝺ qꝺ obꝝ ō creatoꝛ ꝛ creatura. ꝺōz. q
26 oīs creatura ē material' ꝛ possibil' respectu ꝺei. ꝛ ꝺeꝰ ē in oī creatura p ītimitatē subē. ñ sic oppositū respectu op/ positi. ꝺō. ḡ obꝝ q magꝭ distāt. vez ē cꝫtū ad naturaꝫ drntiā. q ī nullo cōicāt. ꝫ ñ ē vez ꝫ simultaꝫ erntiaꝫ.
27 Ad illꝺ qꝺ obꝝ ō ꝫ qꝺ ē ḡginē pere. ꝺō. q ē ipossibile ꝫ naturā ꝫ ī ipossibile ꝫ oppositōez. q ē ḡginē ꝛ pere ñ sē opposita. sil'r nec eē ḡginē ꝛ ꝓcipere. ꝫ iudicāt op/
28 posita ꝓpꝫ nature ī potētiā ꝫ ista sē opposita. coūsset eē ḡginē. ꝛ tō ꝓz illꝺ. Ad illꝺ qꝺ obꝝ q ñ ꝑt ī possibile ꝫm naturā ꝓpꝫ ordinē. qꝺ. q ē ordo nature special' ꝛ general' Ordo nature specialis transmutari potest ꝛ destrui q pote in alteram differentiam rer relabi sed generalis non. sic ꝺōm q specialis ordo attenditur ꝫm potētiam
29 nature sp̄alis. general' ordo ꝫ potētiā obediētie q ē ge/ neral'. ꝫ būc ordinē ñ fac ꝫ ꝫ aliū. Ad illꝺ qꝺ obꝝ q ñ ꝑt ꝫ ꝺictam ē rōis recte. ꝺō. q vez ē ꝓut rectā rō ꝺic ma lum non esse faciēdum q hoc facere est ꝺeficere. non sic autem ꝺeficit faciēdo contra naturam. ꝛ rō huius pa/ rebit infra.

Vtrꝫ possibile simplr ꝺicat' aliq̄d ꝫ cās supiores. ḡ ē ꝫ potētiā ꝺiuinā. an ꝫ potētiā creatā. Et q ꝫ potētiaꝫ creatā siue ꝫ cās iferiores vr. Ab eode ei ē ireb' possi/ bilitas a q ē necessitas ꝛ ōtigētia simplr. ꝫ neccitas ꝛ cō tigētia attēdit' i reb' ñ tm ꝫ cās supiores. imo ꝫ iferio/ res cās. p̄rias ꝛ ꝑticulares. ḡ ꝛ possibilitas. Itē sicut aliq̄d ꝺ potēs a ꝑtē actiā ita ꝺ possibile a possibilita te passiua. ꝫ possibilitas passiua ꝓmo ei eo i q ꝓmo est potētia ad fieri. ꝛ ꝑ illꝺ i alīs. ḡ cū ꝫ sit ꝓncipiū mate/ riale ꝛ cā creata possibile simplr ꝺ ꝫ cās iferiores. Itē si possibile simplr ꝺicerē ꝫ cās supiores tm tūc cū apō ꝺeū ñ sit ī possibile oē ꝫ bū. nihil iudicādū eēt ī possibile.

Itē si ꝫ cās supiores. tūc cū ꝺeꝰ posset facere q cecus reciꝑiat visū. possibile ē cecū videre. ꝫ si possibile eēt vi ꝺ re. posset videre. ꝛ si posset. hēret potētiā visiuā. ꝫ ꝫ ḡ. ꝛc. Cōtra. possibile ꝺ ꝺenomiatie a potētia. ḡ possi bile simplr. a potētia simplr. ꝫ potētia q sūmet simplr ē potētia. ē potētia diuīa q ꝺ ꝫ cās supiores. ḡ possi/ ble simplr ꝺ ꝫ cās supiores. Itē mūdū creari ꝛ aīaz ātiꝑt creari vl' eē ꝛ ꝺ silia simplr dicūt possibilia. ꝛ sunt possibilia solū ꝫ cās supiores. ḡ ꝛc. Itē ꝫ oñdit. q si aliq̄d sequit ad aliq̄d. si añcedēs ē possibile. ꝛ ꝓns. ꝫ ꝺ mō strato aliq ipossibili. vt trūcū fieri ex virtuo. sequit ꝺeū face re ꝫ ē possibile ḡ ꝫ. s. trūcū fieri ex virtuoē possibile simplr.

Item omne verum est possibile. ꝛ omne quod erat verum ꝑt eē verum. ꝛ omne qꝺ potest esse vez est sim/ plr possibile. ꝛ ē possibile solū ꝫ cās supiores. ḡ ꝛc. Rō ꝺ. q circa ꝫ fuerit ꝺiuersi modi ꝺōi. Quiꝺā ei ꝺixerūt q ꝫ vtrasq cās accipit possibile simplr. ꝛ fūdāt se sup illꝺ. j. Coz. j. Stulta ꝺeꝰ fecē sapiaz. ꝛc. glo. Stulta fecē possibile ꝺclarādo qꝺ ipe ipossibile iudicat. q possibile ꝺic cōmune ad vtraq. Ln illꝺ ñ vr ꝓueniēt posse sta/ re q ñ admittat q possibile simplr sit ꝺ ceco fieri vidē/ re. imo ꝺ ipossibile. ḡ sil'eēt possibile ꝛ ipossibile. qꝺ est icōueniēs tū illꝺ ē possibile ꝫm cās supiores. Et fūdam tū positōis coz ñ ē ꝓueniēs. q gloſa ñ ꝺic tm ꝺclarā/ do ꝫ etiā ꝺic faciēdo possibile. ḡ ñ erat possibile pr. Et itez ꝺic q stulta facta ē. q sapia mūdana iudicabat ita ipossibile q nulli eēt possibile. ꝛ ꝺeꝰ ꝺeclarauit sibi pos/ sibile eē. Et tō ē alia positō. q ꝫ q ō scēdūt scie. ita ꝛ no mia sciaz. ita ī naturali pbia iudicādū ē possibile sim/ plicit ꝫ cās iferiores. ꝫ i theologia ꝫ cās supiores. tm adhuc ñ vr ꝓueniēs cē positō. q ipe anſel. ꝛ pḥs ꝛ theo logꝰ ꝺic q ipossibile ē ō trūco fieri virtulū. ꝛ q ipossibi/ lis simplicit. ꝺo sē possibilia. Propt ꝫ alit ꝺō. q possi bile simplr ꝑt ꝺicere ordinē potētie ad illꝺ respectu eꝰ ē ordiez iquā. q ē vel q futurꝰ ē. siue potētiā p̄ntē siue fu/ turā. Si ꝺicat futurā tūc ē sēlꝰ possibile ē hoiez currere ꝫ ē ibīe potētiā ad currēdū Si ꝺicat potētiā p̄ntē. tūc ē sēlꝰ. possibile ē hoiez currere. i. hō ꝫ potētiā ad curren dū. ꝛ iste duplex modꝰ ꝺōi accipit a pḥo q ista exponit duplicit. Oēb. ꝛtigit eē a. i. oē qꝺ ēb. vel oē qꝺ ꝑt eēb. ꝛtigit eēa. Prout ät ꝺic potētiā ō futuro. sic ꝑt accipi possibile ꝫ qscūq cās siue supiores siue iferiores ꝫ ꝓz q nihil alit ꝺ tūc nisi q ꝫ bēbit potētiā ad ꝫ. ꝛ a q̄cunq ꝫ ēat. siue a ꝺo. siue ab āgelo. siue a se. vez ē q potētiam ꝫ bēbit. ꝛ sic ꝺō q possibile ē istū videre ꝺemōstrato ceco illūiando. ꝛ ḡinez pere. e cetera talia. q talꝫ ꝺari ꝑt potētia. Allio ät mō ꝫ qꝺ ē possibile ꝺic actualit potē/ tiā ī re q signat ad altez ordiari ꝛ sic generalis ē regula q si ī re cui attꝫbuit possibile simplicit. ē potētia simpli cit. tūc ꝺ possibile simplicit. Si ät potētia ꝫ cās. tunc ꝺ possibile ꝫ qꝺ. Tūc ei possibile ꝺic ordinē potentie ad actū. siue alicꝰ siue ad aliq̄d mediāte potētia. ꝛ tō rō ꝺōi ī ipo possibili. sumit a potētia. Nomē ät potentie ꝺ duplicit. scz ō potētia actīa q ē ꝓncipiū trāsmutādi aliud. ꝛ de potentia passiua que est principiū transmu tandi ab alio. Et potentia actiua reperitur in deo ꝛ in creatura. ꝛ vtraq potentia est simpliciter completa re spectu sui actus. Nam potentia actiua eoipo q actiua ꝺicit ordinationem completam ad actum ꝫtuz est de se. Potētia ꝛo passiua repit solū in creatura. Et hec q̄ꝺez potētia ꝑt eē actui ꝓinqua. ꝛ ab actu remota. ideo po tētia passiua ꝺ simplicit ꝛ ꝫm q̄ꝺ. Quedā ei potētia est nata reduci ad actum a potentia inferiore coopāte su/ pioꝛi. vt qñ ē cuz ꝺispositione ꝓinq. vt potentia q est in ligno ad cōbustionē. Quedā est nata reduci a poten tia superiori aliquo modo consonante inferiori. vtpu/

ta impñ ad iustificationem. ꝛ vtraq; dicitur ꝓpinqua. Quedã ita distat ab actu q; si reducaꝫ non potest nisi a potentia superiori reduci. ꝛ hoc quidem oīno deficiente vel nullo modo consonante potentia actiua inferiori. vt pote. q; ex mortuo possit fieri viuus. et extruncо fieri vitulꝰ. et hec est potentia ſm quid. Ex quo patet q; potentia passiua simpliciter attenditur ſm inferiores ꝛ superiores. Et quia ſm q̄d dr̄ ꝓ defectum respectu simplr̄. potētia passiua q̄ ꝑt reduci ad actū solū ſm cās supiores. deficiēte potētia actīa creata disponēte vel ꝯsonāte dr̄ potētia ſm q̄d ꝛ dr̄ potētia obedientie ꝛ ō hac dic̄ Augꝰ. q; ī costa erat. ñ vñ fieret mulier. sed vñ fieri posset. scz potētia obedientie. Possibile g̃ q̄ dr̄ a potētia ñ dr̄ vniformiē. nec dr̄ oīno equoce ſz analogice. sic̄ sanū. ꝛ iō eiꝰ acceptio determinaꝫ ꝑ adiunctū. Potest g̃ b̄ q̄d ē possibile dicere ordinē subē ad agere. ꝛ tūc dic̄ potētiā actiuā. ꝛ b̄ determiaꝫ ꝑ adiūctū. Nā si dicat ordinē subē ī create ad actū. dic̄ potētias ſm cās supiores. vt si dicaꝫ ꝙ creare mūdū ē possibile. vl illuminare cecuz. Si ār dicat ordinē subē create dic̄ potentiā actiuā creatā. vt si dicaꝫ. possibile ē añ rp̄m currere. vl cecū possibile ē videre. signaꝫ potētia ī ceco. ī falsa ē simplr̄. Potest itez dici ordinē alicꝰ ad fieri. ꝛ b̄ ꝑt eē dupliciter. Aut ī compatiōe ad aliq̄d ex q̄. aut sine compatiōe. Si ī cōpatiōe ad aliq̄d. vt cū dr̄. possibile ē ex aere fieri ignē. tūc ī portat potētiā passiuā ſm rē. ꝛ sic fit potētia passiua simplr̄. vt illa q̄ ē ſm cās supiores ꝛ inferiores. dr̄ possibile simplr̄. Si ār sit potētia passiua reducibil solū ſm cās supiores. ē soluz ſm q̄d. vt si dicaꝫ. ex trūco possibile ē fieri vitulū negādū ē simplr̄. nisi addaꝫ determiatiō ꝝbēs vt si dicaꝫ. possibile potētis obedientie vel possibile deo. Si ār dic̄ ordinē alicꝰ ad fieri sine cōpatiōe ad ꝓncipiū ex q̄. tūc ī portat potētiā passiuā ſm modū. ſz actiuā ſm rē. vt si dicaꝫ. possibile ē aīam antixpi creari. vel possibile ē vitulū fieri. b̄ ē dicere. aliqs ꝑt facere. ꝛ iō sine determiatiōe ē possibile. siue ſm cās supiores. siue ſm cās iferiores. qr̄ōne potētie actīe vtrobiq; saluaꝫ simplr̄. Potest etiā tertio b̄ q̄d ē possibile dicere ordinē vel cōpatiōez entis ad eē. vt cū dr̄. b̄ ꝑt eē. q̄ cūq; demōstrato. ꝛ sic nec potētiā actiuā nec potētiam passiuā dic̄ determiate. nec ſm cās supiores. nec ſz cās iferiores. Uñ simplr̄ dr̄. q̄cūq; hoz modoz sit possibile solū ī vno casu possibile ſm q̄d dr̄ ſm cās supiores. videlicet cū dic̄ potētiā passiuā ſm modū ꝛ rē. vt cū dr̄ ex ceco ꝑt fieri videns. ꝛ ex trūco vitulꝰ. ꝛ ex asino possibile ē fieri boiem. Ex his patēt oīa obiecta ad vtrāq; ptem
ñā obiecta ad ꝑmā ptē ꝓcedūt ō possibili ſm q; dic̄ po-
33 tētiā passiuā. Ad illō q̄ obr̄ ad oppositū q; possibile ē denoīatiue a potētia. dīm. q; possibile ꝑt dici denoīatiue a potētia passiua vl actiua qr̄ deo ꝓpe ē potē
34 tia actīa. ꝛ iō possibile simplr̄ ſm q; ab illa denominaꝫ. ñ ſm q; a passiua. Ad illō q̄ obr̄ ō b̄ q; ē mūdū creari

Opinio erronia quorūdā dicētiū deū nil posse nisi quod facit. a

Uidã tñ de suo sensu gloriãtes. dei potentiã sub mēsura coartari conati sunt. Cū eīm dicūt. hucusq; ꝑt deꝰ ꝛ ñ amplius q̄d b̄ ē aliud q̄ eius potētia q̄ infinita est ꝯcludere ꝛ restringere ad mēsurā. Aiunt eīm nō ꝑt deus aliud facere q̄ facit. nec meliꝰ facē id quod facit. nec aliquid ꝑtermittere de his que facit.

Soluit multiplicē rōnē illius opinionis. b
Istamq; prauã suam opinionē verisimilibus argumētis. causisq; cōmenticijs. necnō ꝛ sacrarum autoritatū testimonijs munire conaīt dicentes

Prima rō sumpta a rōne boni ꝛ iusti. c
Mō ꝑt deꝰ facere nisi qđ bonū ꝛ iustū ē fieri. nō ē ãt iustū ꝛ bonū fieri ab eo nisi qđ facit. Si eīm aliud iustū ē ꝛ bonū eū facē q̄ facit. ſi ḡ facit oē qđ iustum ē ꝛ bonū eū facē. ꝑ ꝙs audiat b̄ dicē. Addūt etiaz ſi ꝑt facē nisi qđ iusticia ei exigit. ꝑ ſi exigit ei iusticia vt faciat nisi qđ facit. ſi ḡ ꝑt facē nisi qđ facit. Eademq; iusticia exigit vt ꝛ id ñ faciat qđ ſi facit. ſi aūt ꝑt facē ꝓtra iusticiã suã. non ḡ ꝑt aliq̄d eorū facere que dimittit.

Rōnis ꝑ me modū primū.

Rationis ꝓme mo dus secun dus.

dīm. q; q̄uis dicat potētiã ꝑ modū passionis. tñ ſz rē ñ dic̄ nisi potētiã actiuã. qr̄ añ mūdi creationē nihil est nisi potētia actīa. ꝛ iō dr̄ simplr̄ ſm cās supiores. Ad illō q̄ obr̄ q; sequit. si deꝰ ꝑt facere q; res ꝑt fieri. dīm q; vez ē ſz q; ꝑt dic̄ eādē potētiã ꝑ modū passionis. ꝛ b̄ dic̄ cū simplr̄ dr̄. Si ār ꝑt dicat potētiã passiuã. sequit qr̄ variaꝫ b̄ q̄d ē possibile. vt ꝑz si dicaꝫ. deꝰ ꝑt facere dececo videtē. ḡ ceco ꝑt eē videns. vel ex ceco ꝑt fieri videns. pus ei dicebat potētiã actiuã simplr̄ ꝛ postmodū passiuã. ꝛ iō ñ sequit. ḡ qñ dr̄ si añcedēs ē possibile ꝛ ꝯs. intelligēdū ē eadē possibilitate. Ad illō ḡ q̄ vltimo 36
obr̄. q; oē vez ꝑt eē vez añs sit. dīm q; vez ē. ꝛ demonstrato ceco b̄ dictū eē vez ē possibile. qr̄ possibile accipitur ibi respectu veri. ꝛ dictū eē possibile. qñ dic̄ ordinē ad eē vel ad eē vez dic̄ potētiã cōmunicē ad actiuã ꝛ passiuã. supiorē ꝛ inferiorē. ſz tūc ñ sequit de re. ḡ iste ꝑt videre. qr̄ dic̄ potētiã passiuã creatã. scz potētiã visiuaz. nec sequit. ḡ ō ceco poterit fieri videns ꝑz q; ꝑt ponit potētiã actu in isto. qr̄ dic̄ potētiã passiuã dispositam. immo ē ibi fallacia ꝯtis. qr̄ cū possibile accipiaꝫ ī sua generalitate bz tres cās veritatis. aut ī ceco ē ptās ad videū. aut ptās ad recipidū. aut qr̄ in alio ē ptās ad dāū. rōne buiꝰ dictū ē possibile. et fiet aliqñ vez. sicut patet. ꝛ ita patent cetera obiecta.

Di. xliij. de potētia dei in compatiōe ad quātitatē. ostendēs eius immēsitatē. siue quātū deus possit.

Uidã tñ de sensu suo gloriãtes. Supra ostēdit mgr̄ q̄d deꝰ possit. in hac ptē intēdit oñdere qñtū possit. Et qm̄ q̄dē dei potētiã limitabãt. iō intēdit mgr̄ ostēdere buiꝰ opinionis falsitatē. ꝛ bꝰ positionis falsitatē ostēsa repit dei potētia eē infinita Et hec ꝑs bz tres ptes. In ꝓma ꝓponit siue narrat eorum erroneã opinionē. In ſcda dissoluit multiplicē rōnem eoz. ibi. Istāq; prauã suã opinionē verisimilibꝰ argumētis. In tertia ꝯcludit ꝛ ꝯfirmat veritatē assertionis que est in huius opinionis ꝯtrariū ptē. ibi. Fatemur ḡ deū ꝛc. Prima ꝛ vltima ptes remanētibꝰ indiuisis medias ꝑs diuidit ſm numez rōnū quas adducit. Prima sumpta ē a rōne boni ꝛ iusti. Et hanc formatꝫ duobꝰ modis ꝛ ponit. ibi. Mō pōt deꝰ facere nisi quod bonum ꝛ iustum ē fieri. Secunda sumpta est ratione ꝛbiti. ꝛ hāc ponit ibi. Addūt quoq; ꝛ alia dicētes non pōt ꝛc. Tertia sumpta est a rōne faciēdi ꝛ dimittēdi ꝛ hāc formatꝫ duobꝰ mōis ibi. Addunt quoq; illi dicentes ꝛc. Quarta sūpta ē ex rōne ꝑsciētie dei. ꝛ hec ponitur. ibi. Ite aliud adiūgūt dicētes ꝛc. Quinta sūpta ē ab auctē. Augī. ꝛ hoc a duplici auctē. ꝛ ponit. ibi. His aūt illi scrutatores. Et in qualibet hazꝝ ptiū mgr̄ ponit ꝓmo obiectiones. ſcō vero ponit solutiōnem. ꝛ ptes manifeste sunt.

Prima rō sumpta a rōne boni ꝛ iusti. c

Mō ꝑt deꝰ facere nisi qđ bonū ꝛ iustū ē fieri. nō ē ãt iustū ꝛ bonū fieri ab eo nisi qđ facit. Si eīm aliud iustū ē ꝛ bonū eū facē q̄ facit. ſi ḡ facit oē qđ iustum ē ꝛ bonū eū facē. ꝑ ꝙs audiat b̄ dicē. Addūt etiaz ſi ꝑt facē nisi qđ iusticia ei exigit. ꝑ ſi exigit ei iusticia vt faciat nisi qđ facit. ſi ḡ ꝑt facē nisi qđ facit. Eademq; iusticia exigit vt ꝛ id ñ faciat qđ ſi facit. ſi aūt ꝑt facē ꝓtra iusticiã suã. non ḡ ꝑt aliq̄d eorū facere que dimittit.

a His aũt respõdem⁹ duplicẽ verboz intelligen
tiam apientes. Querit vñ veniat duplicitas hmõi
non ꝑt de⁹ nisi qđ iustũ est. Si dicas q hoc verbuz
est ꝑt significare iusticiã que ẽ. vel iusticiã q efficit si
de⁹ faceret. Hoc eñ nihil vr. q si dicaꝭ iustum est ꝺ
fieri. itelligiꝭ a
iustũ eẽ vtnũc
similiꝭ in ꝓpo
sito. Rº. dom
q distinctio
mgri est rõna
bilis. Rõ aũt
burº multipli
citatis ẽ q ꝺ
ꝟbũ ẽ ꝑt dice/
re pñs vt nũc
vel simplr. et
ita iusticiã q
nũc ẽ vel q cẽt
sires fierent.
Potest autez
mltiplicitas
assignari a tri
bus. Primo a
rõne attribu/
ti sic eñ ꝺ ver
bũ currit p se
dictũ dicit ꝑ/
sens vt nũc. sz
qñ addiꝭ de/
termiatio ꝑt
stare ꝑ pñti
simplr. vtpu
ta si dicaꝭ de
equo iacẽte i
stabulo. iste
equus bñ cur
rit. ita ꝑt eẽ ꝺ
ꝟbo ẽ rõne
eiº qđ addiꝭ
bonũ z iustũ.
Aliꝭ ꝑt assig
nari a pte am
pliatõis buº
ꝟbi ꝑt. quia si
ampliatio ꝺ
ꝟbi ꝑt totum
dictũ respici/
at. ita q ipli/
catõ cadat ꝺ
ampliatione
ita dicit pñs
simplr. Si aũt
cadat extra.
sic dicẽ pñs vt
nũc z ꝑm ꝺ ac
cipiꝭ duplex
sensus quem
mgr assignat
Tertõ mõ ꝑt
assignari rõ a pte eiº qđ ẽ nisi. q ꝑt teneri exceptiue
vl ꝟsecutiue. Si exceptiue tũc stat actº siue acceptũ
ꝑ pñti vt nũc. z ẽ sensus. ñ ꝑt deº nisi qđ iustũ est. id
est nihil ꝑt deº ꝑter ꝺ qđ ẽ iustũ. Vel ꝑt teneri ꝟsecu
tiue. Et tũc necesse ẽ q ꝺ ꝟbũ ẽ teneaꝭ simplr. q regu
la ẽ q terminꝰ in ꝟditõe ampliaꝭ ad oẽ tꝑs z tũc est

Rº. ad ꝑ-
me rõnis
modũ ꝑti
mum.

Rº. ad rõ
nis prime
modũ z se-
cundum

Esa. xix.

a His aũt rñdem⁹ duplicẽ ꝟborũ
itelligẽtiã apiẽtes. z ab eis iuo
luta euoluentes sic. Mõ põt de⁹
facere nisi qđ bonuz ẽ z iustũ. i.
nõ põt facere nisi illõ qđ si face/
ret bonũ z iustũ eẽt. vez ẽ. ꝺ mul
ta põt facere q nõ bona sũt. nec
iusta. q nec sunt. nec erũt. nec
bene fiũt. nec fiẽt. q nũqz fient.
Itẽ qđ scdo ꝓpositũ fuit non
põt facere nisi qđ iusticia sua ex
igit. z nõ põt id facere qđ iusti/
cia sua exigit vt nõ fiat. Dicim⁹
q exactiõis ꝟbũ de ꝺo ꝓgrue ñ
ꝺz. nec ꝓprie accipiꝭ. z in illis lo
cutionib⁹ duplex ẽ sensus. Si ei
intelligas nõ põt facere nisi qđ
sua iusticia exigit. i. nisi qđ volũ
tas sua iusta vult. falsum dicis.
Justicia eñ ipi⁹ dei eqssima vo
luntas accipiꝭ. qlꝭ accipit aug⁹
illa ꝟba dñi in i Geñ. loquẽti ad
Loth (nõ possũ dcz facere do/
nec illo itroeas) exponẽs. non
posse inqt se dixit qđ sine dubio
b potera ꝓ potẽtiã. ꝑ nõ poterat b
piusticiã. qsi poterat qdẽ. ꝑ non
volebat z illa volũtas iusta erat
Si ꝺo ꝓ ꝺ ꝟba itelligis eũ ñ pos
se facere nisi illõ qđ si fieret iusti
cie ei⁹ ꝟueniret. vez dicis. Sic
distingue illõ. Mõ põt facere qđ
sua iusticia exigit vt nõ faciat. i.
nõ põt facere id qđ ipe q ẽ sũma
iusticia nõ vult facere. falsum ẽ.
Si aũt his ꝟbis itelligas eũ nõ
posse facere id qđ iusticie ei⁹ cõ
uenire nõ põt. verũ dicis.
Scda rõ sũpta rõne debiti. d
Addũt qz z alia dicẽtes. Mõ ꝑt
deº facere nisi qđ ꝺz. nõ ãt ꝺz fa
cere nisi qđ facit. Si eñ ꝺz alia
facẽ. nõ q fac oẽ qđ ꝺz. Si ꝺo fac
oẽ qđ ꝺz. nec ꝑt facẽ nisi qđ debz
nõ q põt facere nisi qđ fac. Itez
aut ꝺz dimittere qđ dimittit ne
faciat aut nõ ꝺz. Si nõ ꝺz. nõ re
cte dimittit. Si ꝺo ꝺz dimittere
q nõ ꝺz facẽ. Si aũt non ꝺz. nec
decet. nec optet eũ facere. z si ñ
decet nec optet eũ facere. q nõ
põt facẽ. nõ q põt facẽ nisi qđ fa
cit. nec põt illõ dimittẽ qđ fac
q̃n faciaꝭ. q ꝺz illõ facẽ. z qđ ꝺz
facẽ nõ põt illõ dimittẽ. Sed
vt mihi vr. ꝺ ꝟbũ ꝺz venenũ ꝺz c
Multiplicẽ eñ z ꝟuolutã ꝓtinet
itelligẽtiã. nec deo ꝓprie cõpe-
tit q nõ ẽ debitor nob. nisi forte
ex ꝓmisso. Nos ꝺo ei⁹ debitores
sum⁹ ex cõmisso. vt ãt venenuz
euacueꝭ distingue ꝟbi sensus.
Mõ põt deº facẽ nisi qđ ꝺz. i. nisi
qđ vult. falsũ ẽ. Sic ei põt ipe di
ci debere aliqđ q vult illõ. Si ãt
dicaꝭ nõ põt qđ ꝺz. i. nõ põt nisi
illõ. qđ si faceret ei bñ conueni-
ret. verũ est.
Tertia ratio sumpta a rõne
faciendi z dimittendi. e
Addũt qz illi dicẽtes. Mihil facꝭ
aut dimittit nisi optima z rõna-
bili cã. lz nob occulta sit. ꝑm qm
optet eũ facẽ aut dimittẽ q facꝭ
vel dimittit. Rõ eñ penes eũ ẽ
q illa facꝭ z illa dimittit. q rõ ei⁹ na
ẽt sp manẽs ꝑter quã nõ põt ali
qđ facẽ vl dimittẽ. Illa q manẽ
te nõ põt qđ facꝭ dimittẽ. nec qđ
dimittit facẽ. z ita nõ põt facẽ ni
si qđ facꝭ. Et ad ꝺ rñdem⁹ ãbigui
tatẽ locutiõis deꝛminates. Luz
eñ ꝺz rõ vel cã optia penes deũ
ẽ q facit cũcta q facit. z dimittit
ea q dimittit. verũ qdẽ ẽ. q i eo
voluntas ẽ equissima z rectissi-
ma que facit z dimittit que vult
contra quam facere non potest
Jere. xx. gl. Qđ facere cogitabã ꝓpꝛ iusticiã. ñ feci ꝓpꝛ
clemẽtiã. c Hoc ꝟbũ ꝺz venenũ ꝺz tẽ Innuit mgr q 3
ꝺ ꝟbũ ꝺz ꝑpe ñ ꝟueniꝭ ꝺo. nisi forte dicaꝭ z ꝑmissio. Cõ
tra. vr male dicere. q sic q ꝺz ex ꝑmisso obligaꝭ ne ĩcur
rat ĩgratitudinẽ. ita q ꝺz ex ꝑmisso. si ñ reddit incurrit
falsitatem. g deus vere est obligatus. g vere. z proprie
est debitor. Responsio. dom. q debitum ex commis/

so est debitū p/ prie. qz pt volū tatē velit eīm no lit obligar⁹ ē q̄ accepit beneficiuz. si necessario eget beneficio. debitū aūt ex p missō qō est me reliberalitatis est debitū qō se quiklargitatem pmittētis. ⁊ iō ſm rez plus habet de rone gr̄e q̄ debiti. ⁊ hoc mō deus est de/bitor. pāo mō ñ ex sua eīm libera litate promittit vt alliciat sz ni/hil recipit. Uñ obsequia nr̄a ñ acceptat. pter indigentiaz. iō rō debiti ſm q̄ ob/ligatōem dic̄ p prie in deo non cadit. si aūt abu tamur noīe vt debitū sonet in ꝺdecētiā boni/tatis dei. sic re/cipiſ in deo.

Adhuc ad vū questio neu.

Rō.

d ¶ Potest tiſm eādē rōez ⁊c̄ Innuit mgr̄ q̄ eadē rōne manēte deus potuit alia facere ⁊ ista dimittere. Contra. videt⁹ esse falsuz. qz aug⁹. dicit alia rōne cōditus est hō. alia rōne cōdit⁹ ē equus. ꝯ alia ⁊ alia rōne fiūt opposita. ꝯ eadē rōne manēte nō potuit facere opposita. Rō ꝺō q̄ mgr̄ vocat h rōnē volūtatē dei equissimā vt sic dictū est sup. q̄ qz deus nouit oīa. iō pt scire opposita sine in nouatōe scie ita etiā ⁊ ꝺ volūta/te. Uñ ñ intelli/gitur voluntas mutari q̄n deus nec preter eam facere pt. Nec vtiq̄ contra eaz faceret. nec p ter eā. si ea que facit dimitteret vel que dimittit faceret. sed ea dē manente rōne ⁊ cā. alia po/tuit facere et ista dimittere. Licet ergo ratio sit penes eū q̄ alia fac̄ ⁊ alia dimittit. d pt tamē ſm eandem rōem ⁊ dimittere que facit. ⁊ facere que dimittit Ipi aūt addunt. Ratio est euz facere que facit. ⁊ nō alia. ⁊ nō pt facere nisi quod rō est eū facere. ⁊ ita non pt facere nisi qō facit. Itē rō est eū dimittere q̄ dimittit. ⁊ non pt non dimittere quod rō est eū dimittere. et ita non pt non dimittere quod dimittit. ¶ Et ad hoc dicimus locutiones ambiguas esse ⁊ iō determinandas. Si eīm cū dicitur non pt facere nisi qō rō est eū facere. intelligas eū nō posse facere nsi ea q̄ rōnabilia sūt. et ea que si fierēt rōnabilia es/essent. verus est sensus. Si aūt intelligas eum nō posse facere alia rōnabilia et bona nisi ea q̄ vult ⁊ facit. falsus ē intellectus

¶ Quarta ratio sumpta ex rō ne prescientie dei. f

¶ Item aliud adiungūt dicētes. Si pt deus aliud facere q̄ facit pt ergo facere quod non pſciuit. ⁊ si potest facere que nō pſciuit. pt sine pſcientia opari. qz omne qū factuz se pſciuit facit nec facit aliq̄d quod nō prescīuit. Quod si pter sciam ei⁹ aliq̄d fieri impossibile ē. oīe ꝯ qō pſcitū est fieri necesse ē. ꝯ aliud fieri q̄ sit nulla rōne possibile ē nō ꝯ pt a deo fieri nisi qō fit.

e ¶ Hec aūt questio de pſciētia facile determinari pt p ea q̄ superⁱ dicta sunt cū ꝺ pscia ageret.

¶ Quinta rō sumpta a duplici auctoritate Augſ. g

¶ His āt illi scrutatores q̄ defecerūt scrutāt̄es scrutinio sctōruz annectūt testimonia Dicit eīm Aug⁹. i li. ꝺ symbolo. Hoc soluz ñ pt de⁹ q̄ ñ vult. p qō vī ñ posse facē aliq̄d nisi qō vult. ꝯ ñ vult nisi qō fac̄ ⁊ ita vī ñ posse nisi qō fac̄. Illō āt ita itelligēduz ē. Id solū ñ pt de⁹ qō ñ vult scz se posse. ¶ Idē i. vij. li. pfes. ad deuz loques ait. Me cogeris inuitus ad aliq̄d. qz volūtas tua ñ ē maior q̄ potentia. esset autem maior. si ex ipso tuipse maior esses. Ex hoc videt⁹ q deus nō possit plura q̄ vult sicut non vult plura q̄ potest. Sicut eīm voluntas non est maior potentia. ita nec potentia maior est volūtate. Ideoq̄ sicut plura non vult q̄ pt. ita euz non plura posse q̄ velle dicūt. ¶ Ez ad hō dicim⁹. qz nec volūtas potētia nec potētia voluntate maior ē. qz vna et eadem res est potentia ⁊ voluntas. scz ipe deus. qui ēēt maior se ipo si voluntas maior eēt potentia. vel potentia voluntate Nec hac auctoritate negatur deum plura posse q̄ velle. quia plura sunt subiecta eius potentie q̄ voluntati.

¶ Auctoritatibus confirmat veritatis assertionem que est i huius opinionis ꝓtrariam partem. deum scz plura q̄ facit facere posse. h

Fateamur ita q̄ deū plura posse facere que non vult. ⁊ possit dimittere que facit ¶ Quod vt certius firmiusq̄ teneatur. scripture testimonijs asseram⁹ deum plura posse facere q̄ faciat Veritas ipa ſm Mat. ait. f

f An putas quia non possuz rogare patrem meū. ⁊ exhibebit michi mō plusq̄. xij. legiōes angelorum. Ex quibus verbis patenter innuit. quia filius poterat rogare quod non rogabat. et pater exhibere quod nō exhibebat. vter q̄ ꝯ poterat facere qō nō faciebat. Aug⁹. etiaz in ench. ait. Omīpotētis volūtas multa pt facere que ñ vult nec facit. potuit eīm facere vt xij. legiones angelorum pugnarent contra illos qui christum ceperūt. Itē in eodē. Cur apō q̄sdā non facte sunt virtutes. que si facte fuissent egissent illi hoies penitētiā. ⁊ facte sūt apō

pt velle quod non vult. sed Respon
aliquod voli ad p
tum ad ipam Aug
cōparari. ipa tota
vna ⁊ eadē et gu. li. sua
imutabili re/ ritas.
manente sed
alio mō cōpa
ta siue ad ali/
ud ⁊ aliō ⁊ ita
itelligit mgr̄.

e Hec āt qō
ꝺ pscientia fa/
cile determina
ri pt p ea q̄ su
perⁱ dicta sē Respon
ad secundū
Querit p q̄d Augu. sua
determinatur tota
superⁱ dictū
vī ei argumē
tatio necessa/
ria. si ꝯ deus
nihil pt opari
nisi illō pſci/
at. ⁊ ñ pscit ni
si q̄ fac. ꝯ ⁊c̄.
Ꝺz ē ad h̄ q̄
de⁹ pt pscire
plura q̄ pscit
sicut pt plura
opari. Unde
hmōi solutio
ē q̄ pscia dei
pt cē alicuius
cui⁹ nō est. et
ita de⁹ pt fa/
cere illō. ⁊ ali
cui⁹ ñ cē cui⁹ē
et ita de⁹ pt il
lud ñ facere ⁊
nunq̄ ponit Matth
aliq̄d facere si xxvi.
ne pscientia.

Ex h̄ manife
stū ē q̄ ñ ēne/
cessariū deū p
scire qō pscit
si ei h̄ ēēt. tūc
ipossibile ēēt
deū aliō face/
re q̄ illud qō
fac̄ ⁊ h̄ ē error Aug⁹.
manifest⁹.

f ¶ Itē gr̄ h̄ 6
qō dicit. An
putas q̄ non
possū rogare
p̄rem ⁊c̄. Uī
illō ñ bene di
ctū. quia aut
pat volebat
dare aut non

Si volebat ꝛ xp̃s nō volebat. ḡ in voluntate discordabāt. Si aūt nolebat ꝛ xp̃s poterat petere. ḡ poterat a volūtate patris discordare. ḡ peccare quod est ꝓtra veritatē apte. ℟. dōm. q pater volebat dare et xp̃s nolebat petere. sed p̄ poterat velle. ꝛ xp̃s similiṫ petere.

et ita non discordare. tūc aūt discordā/tia esset si xp̃s posset petere et p̄ non posset velle. quō aūt deꝰ possit aliquid velle qđ ñ velit supabitū est.

7 ḡ Nūqđ dō. e ñ potuit Judaz suscitare ī mēte Ex hoc videt q deus possit saluare Judā. ḡ pari rōne dānare petz. Cōtra. iustꝰ ē ꝛ negare seipm nō p̄t. ḡ nec facere ℑ iusticiā. Si tu dicas q ℔ nō p̄t. Cōtra. posset deus destruere oīa que facit qđ maius est. ḡ multo fortiꝰ hoc p̄t. ℟. aliq distinguunt hic potentiam dei dupliciter. dicētes deū posse. aut potētia absoluta. ꝛ sic p̄t. Judā saluare ꝛ Petrū damnare. aut de potētia ordinata ꝛ sic ñ potest Sed hec distinctio nō videt esse ꝺueniens. cū nihil possit deus qđ nō possit ordinate. Posse em̄ inordinate facere est non posse. sicut posse peccare ꝛ posse mēriri. Uñ nec potētia absoluta nec ordiata p̄t mēriri Aliī dicūt aliq p̄t saluare iudā. ſz ñ dānare petz

Sine mutabilitate potētie vel voluntatis potest deꝰ et alia velle et alia facere quā vult vel facit.

eos q non erāt creditur. tūc ñ latebit qđ nunc latet. nec vtiq iniuste deus noluit saluos fieri cū possent salui esse si vellent. Tūc in clarissima sapiētie luce videbiṫ qđ nunc pioꝝ fides hz anteq manifesta cognitiōe videatur q certa et immutabilis et efficacissima sit voluntas dei que multa possit ꝛ non velit. nihil aūt qđ nō possit velit. Idez in li. de natura. ꝛ gra. Dñs Lazaꝝ suscitauit in corpe. S Nūqđ dōm est. nō potuit iudā suscitare in mēte. potuit quidē sed noluit. His auctib⁹ aliisq multis apte docet. q deꝰ multa possit facē que ñ vult. qđ etiā rōne p̄bari p̄t. Non em̄ vult deꝰ oēs hoīes iustificare. ꝛ tamē q̄s dubitat eū posse. Potest ḡ deꝰ aliud facere q̄ facit. ꝛ tamē si aliō faceret. alius ipe non esset. Et p̄t aliud velle q̄ vult. et tñ eius volūtas nec alia nec noua. nec mutabilis aliquo mō p̄t ee. Q et si possit velle qđ nūq voluit. nec tñ nouiter. nec noua volūtate. sed sempiterna tñ volūtate velle p̄t. p̄t em̄ velle quod ab eterno p̄t voluisse. Habet em̄ potētiā volēdi ꝛ nūc ꝛ ab eterno. qđ tamē nec modo vult nec ab eterno voluit.

iniusticia ꝛ inordinatio fuerit que fialiṫ dānauit. ꝛ q fialiṫ dānari meruit nec ē sibi ō tratāo qꝛ deꝰ sic disposuerat ad honorē sāctoꝝ ꝛ suuz aliq spālia facere. ꝛ iō moꝛs illa tranſiani ꝛ dānatō lz fm̄ cās siſeriotes finaliṫ videret tñ ſz diuinā dispositōem ꝛ ſiliuz aliṫ erat. Sz tñ q̄s ℔ audiat dicere. q̄n deꝰ ō iuda hac disposi/tōe potuerit qđ disposuit ō tra/iano. ꝛ q̄n generaliṫ de oīibus possit facere qđ. p̄baf se cisse vni. Et itez Aug⁹. dic̄ q deꝰ ipi diabolo bonā volūtatē possz dare. Propt̄ ℔ dō. q q̄n q̄riṫ vtz deꝰ possit saluare iudā ꝛ dānare petz. dōm. q aut loquer saluis meritꝫ. aut ñ saluis. Si saluis meritꝫ sic dico q ñ possit. ℔ eī idē ē dicere ꝛ q̄rere ac si q̄reret vtrū posset iudicare iuste. qđ q̄dē absq dubio deꝰ ñ p̄t Si āt itelligat ñ saluis meritꝫ. sic absq dubio posset saluare iudā aut ferēdo p gr̄az petā ꝛ dōmerita. ꝛ dādomerita. Petro āt ñ p̄t dare merita mala ſz tñ sic̄ liḃaliṫ ōdit bonā volūtatē petro. ita eī liḃaliṫ ꝺuat sibi naturā. ꝛ sic patēt obā.

HAd itelligētiā pñtis distinctōis q̄r ō quātitate diuine potētie siue ō ifinitate. Er circa ℔ q̄ runt q̄ttuoꝝ. Primo q̄r vtz potētia dei sit ifinita. Scō dato q sic. q̄r vtz ipa eēntia diuia sit ifinita sic̄ potētia Tertio vtz deꝰ possit ꝓducere opꝰ ifinitū. Quarto vtz rō opādi sit ifinita. Primo qō respicit ifinitatē ī possendo. Scōa ī eēndo. Tertia ī opādo. Quarta ī rōne opādi.

Questio I a

Utz dei potētia sit ifinita. ꝛ q ipa potētia fm̄ q buiusmodi sit ifinita oñdiṫ sic. Infinitū dr̄ qđ ñ hz terminū. ſz diuia potētia q̄tū ad eē ñ hz terminū. ḡ ꝛc. Prima manifesta ē. Scōa pz p Chriſ. ī q̄dā omel. Dipotēs dr̄ q ei⁹ posse ñ iuenit ñ posse. ḡ si ſp iuēit posse. ꝛ ſp q̄ntitatē potētie accipiētib⁹ ē ultra accipe ḡ ē ifinita. Itēs oīs potētia actiā q̄ p̄t ī effectꝰ ifinitos ē actu ifinita. diuia potētia ē hmōi. ḡ. Probatō ꝑme. Si potētia ē pure ī actu. ḡ hz totū actualiṫ qđ p̄t hr̄e. ḡ si totū hz actualiter. ꝛ nihil p̄t ei accrescere nec ō nouo aliq̄d dare. ꝛ potētia vt potēs se extēdat ad ifinita. ḡ actu hz ī se infinitatē. Minoꝝ pz. q di uina potētia nūq p̄t ī tot effectꝰ q̄n adhuc possit in ples. ḡ manifestū ē q sit ifinita. Itē oīs potētia q̄ p̄t ī actū ifinitū. sic̄ oīno ē ī actu ē simplr ifinita ſz diuia p̄t ē hmōi. ḡ ꝛc. Maioꝝ pz sic. sic se hz potentia ad potētiā. sic actꝰ ad actū. ſz actꝰ ifinitꝰ excedit finitū ī ifinitū. ḡ ꝛ potētia potētiā. ḡ si potētia ē oīno in actu. ē ifinita. Minoꝝ pz. q deꝰ dr̄ durare ī ifinitū ꝛ

q mīa eiꝰ sup oīa opa eiꝰ. ꝛ mīa superaltet iudiciū. ꝛ sal uare iudā eēt supabūdāt mīe. ſz dānare petz eēt crudelitatꝫ maxie. ſz tñ cū deꝰ sūme iustꝰ sit sūme misericoꝝs. sic̄ ñ p̄t facere ℑ miam sic nec ℑiusticiā. Jdo aliṫ dicūt aliī q deꝰ neutz p̄t. ꝛ ℔ ñ derogat eiꝰ potētie. q ꝛ tractz eēt

ꝓ creaturā ofuare ī ifinitum. ḡ. Itē oīs potētia q̄ p̄t sup extrema ī ifinitū distātia ē ifinita. ſz potētia diuia ē hmōi. q ō nihilo aliq̄d facit. ꝛ inf aliq̄d ꝛ nihil ē ifinita distātia. ḡ ꝛc. Itē oīs potētia q̄ oīno idifferēs ē ab eēntia ē ifinita. ſz diuia potētia ē hmōi. ḡ ꝛc. Probatio p̄me. q̄cūqz aliq duo sūt oīno idistātia. vbicūqz ē vnū ibi ꝛ reliquū. ḡ si potētia ē oīno idifferēs ab eēntia. vbi cūqz ē potētia. ꝛ eēntia. ſz vbi ē eēntia ibi ē cētz potētie. ḡ vbicūqz p̄t potētia talꝫ p̄t vtiq cētro. ḡ cū nulla potētia limiteṫ ī cētro suo ſz amplꝰ possit. aut diuia potētia nihil p̄t. aut p̄t quātū vult. ꝛ sic ī ifinitū. ḡ q̄tū ē ō se potētia illa p̄t ī ifinitū opari. ſz potētia oīno illa ē idifferēs ꝛ simplex. ḡ idē ē ibi latū ꝛ ītēsū. ḡ si extēsiue ē ifinita. ꝛ ī tēsiue. ḡ oīno ē ifinita. ꝛ ℔ ē qđ dic̄ phs ī li. ō causis q ꝛ q̄nto magꝫ vnita tāto magꝫ ifinita. cū ḡ diuia potētia sit ifinitissima. qꝛ ē oīno idē cū suo ortgie vbicūqz p̄t tāq ī sua ortgie. ḡ nūq̄z iuenit ñ posse. Cōtra. oē illō ē finitū ī q̄ ē repire statū. ſz ī diuia potētia ē repire statū. qꝛ ē assignare aliq̄d qđ ñ p̄t. sic̄ sup oñsū ē vt actꝰ coꝛpales et actꝰ deformes. ḡ ꝛc. Itē qđ excedit ab aliq ē finitū qꝛ ifinitū nullo mō excediṫ ſz scia excedit potētiā respectu scibilū. pluriū ei ē scia q̄z potētia. scit em̄ mala ꝛ ñ p̄t ḡ ꝛc. Itē videm⁹ ī potētijs creatis q ifinitas ē a materia ſz finitas ē a forma. ḡ cū potētia dei sit oīno forma siue formal. nihil oīno hñs possibilitatis. ḡ simpliciter est finita. Itē in contradictorie opponita ꝛ nullo mō infinita. sed creature virtus finitum sita est distantia infinita. vt non currētē facit currere. ꝛ tū.

est finita. ℊ. ¶ Itē video q aīa hz potētiā oīno differē
tē ab eēntia. sicut potētiā viuificādi corp⁹. hz etiā po/
tētiā ad actū infinitū sicut ad durādū siue pmanēdū in
infinitū. hz potētiā nihilom in⁹ ad act⁹ infinitos. z tñ
ipa potētia est finita in se. ℊ videt pari rōne de diuina
potētia. cū aīa sit expressa imago dei. vñ vident rōnes
8 pdicte nihil valere. ¶ R⁹. dōm q diuinā potētiā ē po
nere oīno in actu z in habitu z infinitā sicut pbatū est
p effectum a posteriori. q hz effectū infinitū durationē
et infinito oppositōe. ad quos compatur vt act⁹ purus
et vt tota causa z rō habēs in se plenā z pfectā actuali/
tatē respectu infinitorū. et necesse est cū habeat totūz q
nunq̄z habitura est. z ex se bēat q ipa infinita sit. Alia
rōne ostendit h̄ a pori. Propter summā em̄ indiuisiōez
virtutis cū eēntia. z pter summā vnitatē ipius virtu
tis vbicūq̄z p̄t tota p̄t. z tm̄ in extremū mūdi cētū in me
dio. z tm̄ in summo. quātū in latus. z oīm mō infinita
tis. nec est ↄsimilis rō in aliqua creatura. nec cētuz ad
causalitatē effect⁹. nec cētū ad vnitatē. ¶ Nō quātuz ad
causalitatē effect⁹. q nulla virt⁹ creature respectu du/
ratōis infinite est pure actiua. immo necesse est p diui/
nā influētiā ↄseruari. Sīlr nec quātum ad pductiōem
actus vñ hz infinitatē passiuā etiā in recipiēdo. z ideo
nulla est actu infinita sed solū in potētia. sed q infini/
tū in potētia pēdet ex infinito in actu. vt oīs infinitas
duratōis creature z quatōis pēdet ex infinitate virtu/
tis increate. z h̄ est oⁿ dicit phs in li. de causis. q oēs
veritates infinite pendētes sunt p vnū infinitū pmuz
qđ est virt⁹ virtutū. Similit nō est simile de simplicita
te sine vnitate. nā potētia diuina est oīno in se simplex
et oīno hz eēntiā siue substātiā simplicē. oīno etiā ab il/
la est indifferēs. z tō oīmoda vnione est vnitissima. et
tō infinita. sed nulli⁹ creature quātūcunq̄z nobilis po/
tētia est oīno simplex. q oīs talis potētia dicit aliquez
respectū dependētie. nec fundat in substantia oīno sim/
plici. nec oīno est indifferēs. q nulla creatura ē sua po
tentia loquēdo eēntialiter. z tō q deficit oīs creatura a
rōne summe simplicitatis. z infinitatis p oñs. z sic pz
q diuina potētia est infinita rōne infinitatis. Et patz
respōsio ad vltimā rōem ostendētē pdictas rōnes non
9 valere. ¶ Ad illō ℊ qđ obīcit q inuenit terminū. z q in
uenit excessum. dōm q diuina potētia est infinita re/
spectu eorū q̄ posse est possibile. respectu aliorū q̄ posse ē
impossibile. nec est finita nec infinita. q nihil ex eis p̄t
¶ Quādo em̄ dr q inuenit terminū vel excessuz. dōm. q
falsuz est. q excessus z termin⁹ rei attendit fm ea ad q
res se extēdit. z diuina potētia se extēdit solū ad bona.
et quātū ad alia nunq̄z est plurīū sciētia q̄z potētia. nec
10 quātū ad talia inuenit terminū. z tō pz illō. Potest tñ
aliter dici q duplr est loq̄ de potētia z sciētia. aut in se.
aut ad comparōem ad obiectū. Si in se sic vna nō exce
dit aliā. q q̄cūd scit p̄t scire. z q̄cūd p̄t scit se posse. Vel
p comparōem ad obiectū. z sic ē loq̄ duplr. aut fm for/
mā siue spēm. aut fm numez. Si fm numez. sic cū po
tētia possit infinita. nō excedit a sciētia. Si aūt fm for/
mā. sic q potētia est respectu bonorū tm̄. sciētia vo bo/
norū z malorū. tō excedit. tñ ex h̄ ñ sequit q̄n sit infinita.
et ē exemplū si ds imaginet duas lineas infinitas. plu
res sunt due q̄z una. q ñ habebūt vnā infinitatē fm nu
mez. ſz solū fm longitudinē. z sic ñ sunt maiores vl tō.
q̄ores due q̄z una. Sīlr in ꝓposito intelligit. Potētia
em̄ dr infinita respectu obiectorū fm numez. ſz ñ fm q̄li
tatē. q ñ p̄t in mala vel puatiua. z p h̄ pz pmū z scōm.
Quātus ei inueniat terminū respectu mali. ñ tñ respe
ctu boni z ille termin⁹ vel excessus poti⁹ facit ad infi/
nitatē. q ñ ē posse ſz ñ posse. z ido q̄uis h̄ videat dare
terminū fm rōem intelligēdi. fm veritatē ñ dat. q q̄ñ ñ
possit mala h̄ totū ē pter immēsitatē virtutis. ¶ Ad
illō qđ obīcit q infinitū ē passio potētie materiat. dōz
q h̄ vez ē de infinito p puatōem cōpletōis siue cōpleti
ei. ſz ñ ē vez de infinito p puatōez limitatōis. Primus
em̄ ē infinitū potētia passiua siue receptiua. z ita pmo
ineſt materie. fm ē infinitū actu. z tō in illo solo vere ē z
ꝓprie. q tm̄ ē act⁹. z act⁹ pur⁹ z pfectissim⁹. ¶ Ad illud
qđ obīcit q creatura p̄t sup ea q̄ summe distāt. dōm. q
ens z ñ ens ñ dicunt summe distātia. q ponunt con
tradictorie. ſz qm̄ nihil habēt cōmune. nec q̄ntū ad ge/
nus ſbiectū. nec q̄ntū ad gen⁹ p̄dicabile. ſz q̄lescerez mo
ueri z ñ moueri qđ p eode accipit vtroq̄z mō habēt cō/
mune. z ita ñ ē distātia infinita. nec ē simile. ¶ Ad illō
qđ obīcit de potētia viuēdi. dē m q viuere vno mō dic
actū ↄsequētē sicut moueri. z sic ē ab aīa mediātib⁹ po/
tētijs differētib⁹ ab ipa eēntia. Scōm aūt q ē act⁹ pur⁹
est ab eēntia aīe vt in rōne formē ñ in rōne agētis. q p
h̄ ñ ↄsiderat ibi ee tm̄ in opando. sicut albedo scipa de/
albat. ita q ñ notat ibi nec ē egressus alicuⁱ⁹ vt a potē/
tia agente. nos aūt loq̄mur de potētia vt agēte z pdu
cēte aliqđ. potētia aūo aīe quātūcunq̄z sit idē tm̄ dic ali/
quā inclinatiōem. z tō dependētiā. z tō p̄uat simplicit a/
tē. ac p h̄ p̄uat infinitatē. in deo aūt non sic. et tō rō illa
non habet instantiā recte intellecta.

¶ Questio II b

¶ Utr eēntia sit infinita. siue diuina potētia sit infinita
quātū ad eē. Et q sic. vī. q nulla potētia nobilioris h̄/
stātia. ſz diuina potētia ē infinita. ℊ cū ñ sit nobilior nec
maior ſbstātia. necesse ē ſbstātiā ee infinitā. ¶ Itē si aliq
duo liceat sic dicere sic oīno idē. si vnū ē infinitū z reli/
quū. ſz ſbstātia z potētia sunt idē z ee z posse. ℊ cū dicit
nū posse sit infinitū. z ee. z ita eēntia. ¶ Itē q̄ntūcunq̄z
aliq̄ duo sic se habēt q ad nihil se extēdit vnū ad qđ pri/
ter se ñ extēdat reliquū. si vnū ē infinitū. z reliquū. si d
ad nihil oīno se extēdit potētia ad qđ se ñ extēdat eēn/
tia. nunq̄z em̄ de⁹ p̄t facere tot. q̄n eētia ſbstātia possit ē
in tot. fm q dr. Ro. iij Si celū z celi celoz rē. ¶ Item
oīm finito p̄t aliqđ cogitari maius. scz infinitū ipm. sed
diuina eēntia ē ita bona z magna q nihil mai⁹ nec me/
li⁹ cogitari p̄t. alioq̄n ñ ē de⁹. ℊ rē. ¶ Itē oīne finitū bo
nū meli⁹ ē cū alio bono q̄z p se tm̄ q finitū addito finito
fac maius. ℊ si diuina eēntia ē finita. maius aliqđ cū alio
erit q̄z p se tm̄. ℊ ñ ē pfectissima nec optima. qđ oīno ne
phas ē dicere. ¶ Itē oīne finitū bonū ↄtingit aliquādo
eqri z reddi p duplicationē finiti. vt pz in linea. z h̄ di
co si illō qđ duplat fac maius. h̄ dico ꝓpter punctū. si ℊ di
uina eēntia ē finita fm nobilitatē z bonitatē. si duplet
bonitas creature ascendēdo. aliq̄n pueniet ad bonita/
tē eqlē diuine bonitati. h̄ aūt falsuz z impossibile q creā/
tura sit ꝓportionabil creatori. z h̄ dic Aug⁹. viij. de tri.
ℊ z illō ex q̄ sequit scz q diuina eēntia sit finita. Sed ↄ.
finitū z infinitū vt dic phs sūt ꝓprie passiones ipi⁹ q̄n
titatis. ſz eēntia vt eēntia ñ hz quātitatē molis. ℊ si cō/
siderat vt in abstractiōe virtutis vt eēntia. diuina eēn
tia nec ē finita nec infinita. ¶ Itē oīs potētia q̄ p̄t vnū
solū ita q ñ aliō ē potētia finita. ℊ pari rōne oīs essen/
tia q ē vnū solū ita q nihil aliō ē eēntia finita. ſz diuina
eēntia ē de⁹. z nihil aliō. ℊ rē. ¶ Itē oīne illō qđ ē finitū
summe veritati. ē simpl finitū. h̄ pz. q. ꝑma veritas
iudicat de vnoquoq̄z sic ē. Patet etiā in simili. vt h̄ est
albū. z nigrū. z bonū deo. ℊ simpl bonū. ſz diuina eēn/
tia ē veritati diuine cognitiōis finita. q de⁹ ipam cō/
p̄hendit z novit pfecte. z qđ scit vt dic Aug⁹. scientis

cõprehensione finitur. ḡ ꝛc. ¶ Itez nullũ infinitũ finit aliud. quia nihil dat alĩ quod nõ habet. ḡ si diuina essentia est infinita. ḡ nihil finit. ḡ nullius est finis. et si hoc. ḡ nihil bonũ. ¶ Item nullũ infinitũ cõprehendit a finito. sed deus cõprehẽditur a beatis. quia aliter nõ essent beati nisi deum pfecte cognoscerẽt. semper eñ appetitus ferrerent ad amplius ꝛ non quiescerẽt. ꝛ ita nõ essent beati. si ḡ cõprehendit. non est infinitus. ¶ Itez nulla priuatio est habitu nobilior. ḡ cuz infinitũ dicat 14 priuatiõem. finitum dicat habitum. ꝛ oñe nobilius ẽo est attribuẽdum. ꝑz ꝛc. ℟. Ad hoc voluerunt quidaz dicere q̃ diuina essentia sb rõne essentie est finita. sb rõne potentie est infinita. ¶ Nam essentia nominat deum vt in se. ꝛ sic est finitus quia pfectus. finitus etiam qz cõprehenditur a finito vt a beatis. ꝛ hoc dixerunt ꝓpter essentie simplicitatem quã dixerunt totã videri. Inq̃n tum aũt ꝯsiderat sub rõne potentie sic dicit respectum ad effectus. ꝛ quia nõ est status ibi quia semp est aliqd extra accipere dixerunt q̃ sb rõne potentie erat infinita. Sed ista positio erronea fuit manifeste nã ista duo sunt in cõpossibilia q̃ potentia sit infinita. oĩno existẽte subst̃tia finita. ꝛ qz idẽ sunt oĩno ꝛ quia prioz fm rõnem intelligendi est sbst̃tia. ꝛ quia ad quicquid se extendit potentia sb rõne potentie. ꝛ essentia. vt ostẽsum est. Et ꝓpter hoc dixerũt aliqui q̃ est finitũ simpliciter et infinitum nobis. ꝛ voluerũt dicere. q̃ taz essentia q̃z potentia est finita fm veritatem. quia est finita deo q̃ est veritas. sed tamen vtraq̃z nobis est infinita. qz im/proportionaliter nos excedit. Unde deus infinit9 dr. quia nec loco nec tpe nec cõprehensione cõprehẽditur sicut dic Dam̃. Sed itez ista positõ nõ ꝑt stare. qm̃ si/cut supꝑbatũ est de potentia q̃ ipa non habet statuz in possendo. ꝛ itez est oĩno actu. ꝛ ideo ponit infinita. sic etiam ꝓbari ꝑt de essentia. necesse est ḡ q̃ oĩno infinita sit actu. Et hoc ꝛcedendũ est vel tenendũ est tanq̃z vez eo q̃ magis est ꝛsonum fideique dicit deũ immensuz. et magis est ꝛsonum auctoribus sanctoz qui oẽs dicunt ipm infinitũ. Unde Dam̃. dicit q̃ deus est quoddã pelagus substãtie infinitũ. magis etiã ꝛsonum sententijs 15 magistroz. magis etiã ꝛsonum rõni. ¶ Ad intelligentiã ḡ obiectoz in oppositum. notãduz q̃ infinitũ dicit 16 ꝑ abnegatiõem finis. Potest ḡ dupliciter dici infinitũ scz a ꝓte negationis ꝛ similiter a ꝓte finis. A parte finis. Nã finis dicit dupliciter. vno mõ q̃ est cõplemẽtum ꝛ sic infinitũ dicit ꝑ priuatiõem cõplemẽti. ꝛ ita mõ infinitum dicitur in materia. ꝛ in genere substantie. et in alijs generibus. ꝛ hoc modo non caditin deo. quia ipe est perfectissim9. Alio modo finis dicitur terminus. sicut finis agri. ꝛ sic infinitum dicit qd̃ caret termino ꝛ statu. Et hoc ꝑt esse dupliciter fm negatiõnem. quia ꝑt intelligi ꝑpuatiue ꝛ negatiue. Priuatiue. qz non habet terminũ. sed tamẽ natũ est habere. ꝓpter hoc q̃ hz esse limitatũ. ꝛ hoc mõ dicit incõplectiõem ꝛ non est in deo. Alio mõ negatiue. qd̃ non hz terminũ nec etiã natum est habere. ꝛ hoc mõ ponit in deo. ꝓpter summã im17 mensitatem. ¶ Ad illud ḡ qd̃ obijcit q̃ infinitũ est passio quãtitatis. dici ꝑt q̃ sicut nomẽ quãtitatis extẽdit ad quãtitatẽ virtutis. similiter nomẽ infiniti. q̃ntitas aũt virtutis non tm̃ attendit cũ ad opus sed etiã cũ ad nobilitatẽ valoris. ꝛ hoc ꝑz. qz dicit Aug9. in spi18 ritualib9 id est maius ꝛ melius. ¶ Ad illud qd̃ obijcit q̃ est vnũ ita q̃ nõ est aliud. dõm. q̃ aliqd compari ad multa ꝑt esse dupliciter. aut fm compatiõem idẽtitatis. Compari ad multa sb rõne causalitatis hoc ꝛuenit infinito. qz infinitum. sed fm rõem idẽtitatis non. Unñ qz infinitũ in deo se extendit ad multa. qz potẽtia vel essentia eius compatur ad multa. ex hoc tm̃ non sequitur q̃ sit multa. Unñ si essentia vel potẽtia compet fm rõem idẽtitatis ad res. neutra est plurũ. vñ nec potẽtia diuina ẽ alie potẽtie. nec ẽntia alie ẽntie. sed fm rõem causalitatis sic ꝛuenit et ẽntie ꝛ potentie. nam ꝛ sicut potentia conuenit facere plura sic essentie in pluribus esse. ¶ Ad illud qd̃ obijcit 19 illud quod est finitum summe veritati dõm. q̃ hec est duplex. Aut eñ ẽ finituz sũme veritati. qz veritas inducit ipm esse finitũ. aut qz non excedit eius cõprehensionem. ꝓmo mõ non est deus sibi finitus sed infinit9. vere eñ scit se esse infinitũ. Scõo mõ est finitus. quia se non excedit cũ sit infinitus. ꝛ sic nõ valet argumẽtũ. ꝛ est ibi fallacia fm quid ꝛ simpliciter. non excedit infinitũ ḡ est infinitũ simpliciter. ¶ Ad illud qd̃ obijcitur 20 q̃ infinitũ non finit. dõm. q̃ infinitũ ꝑ puatiõem ꝓfectionis nõ finit. sed infinitũ ꝑ negatiõez limitatiõis hz rõem finiẽdi. qz cũ sit summũ. in ipo est oĩs status. in b eñ infinitas ñ repugnat simplicitati nec complemẽto ¶ Ad illd̃ qd̃ obijcit q̃ cõprehẽdit. dõz q̃ ñ cõprehẽdit 21 ꝑ inclusionẽ. cõprehẽdit aũt ꝑ pfectã visionẽ ꝛ dilectõnẽ et tentõez. ꝛ hoc a pte cõprehẽdentis ꝛ nõ cõprehẽsi. et isõo quia pficit res fm suã capacitatẽ quiescit. q̃uis 22 vltra non attingat. Qd̃ vltimo obijcit solutũ est. obij/cit eñ de infinito fm q̃ dicit puatiue. sed put dicit de deo non dicit puatiõem fm rem. sed soluz q̃tũ ad modũ significãdi. ꝛ respondet ei summa potẽtia. nihil eñ dr immẽsuz nisi quod habet summã ꝛ pfectissimã actualitatem. ꝛ nihil coartãs ꝛ determinãs. vnde ꝛ sic dicat dici puatiue. tñ fm veritatẽ excludit oẽm puatiõem.

¶ Questio III c

De infinitate diuine potentie q̃tũ ad opus. vtz vide/licet diuina potẽtia possit in effectũ actu infinituz. Et q̃ sic ostendit hoc mõ. Potẽtia se habet ꝓportionaliter ad opus. vnde tãta potentia ꝑt in tãtum opus. ḡ ꝛ maioꝛ in maius ꝛ infinita actu in infinitũ actu. Item oĩs potentia que opatur ex se tota si est infinita. ꝓducit infinitũ. cum opetur ex tota sua virtute. sed diuina potẽtia cum sit simplicissima se tota opatur. ḡ videtur q̃ ꝓducat effectum infinitũ. Si tu dicas q̃ hoc non ꝑt esse ꝓpter defectum ꝛ limitatiõem ipius effectus. Cõtra. frustra est potẽtia que non reducit ad actũ. vnde ꝛ phs dicit q̃ frustra est potẽtia actiua cui non respõdet passiua. ḡ aut potẽtia diuina frustra ẽ infinita. aut ei respõdet effectus infinitus. ꝛ potẽtia passiua infinita. ¶ Itẽ oĩs potẽtia ꝑt scipam manifestare. ḡ diuina potentia cũ sit infinita. ꝑt suã infinitatẽ manifestare. sed infinitas nõ manifestat nisi i effectu infinito. ḡ ꝛc. Si tu dicas q̃ manifestat in ꝓductõe filij ꝛ spũsancti. tũc obijcitur q̃ spũssanct9 habet potentiaz infinitã. ḡ ꝑt ipam manifestare. sed non in ꝓductõe ꝑsone infinite. ḡ in ꝓductione creature. ¶ Itẽ oñe possibile est ponibile in esse. sed deus ꝑt ꝓducere infinita. ḡ infinita ꝓduci est possibile. ḡ ponibile. sed ponibili posito in esse nullum accidit incõueniens. ḡ posito q̃ d9 faciat infinita. nullum accidit incõueniẽs. sed deus ꝑt oñe illud qd̃ nõ est incõuemens posse vel facere. ḡ deus ꝑt facere q̃ sint infinita actu. ¶ Itẽ appellet a oñe creabile. tũc quero. a aut est finitũ aut infinitũ. Si finitũ. ꝛ d9 nõ ꝑt nisi. a. ḡ non ꝑt nisi finita. ḡ potẽtia eius est finita. Si in finitũ. ꝛ deus ꝑt facere. a. ḡ ꝑt facere aliqua actu infinita. Itẽ ꝓtinuũ est diuisibile in infinitũ. quero vtz d9 possit reducere potẽtiã ꝓtinui ad actũ. Si nõ ꝑt. ḡ potentia ꝓtinui excedit potẽtiã dei. qd̃ est absurdũ. quia

tunc potētia dei esset finita. Si cā pt reducere ad actū
oīno. sed hoc nō est. nisi cū est actu diuisuz in ptes infi/
nitas. g ꝛc. Sed ɔ q nō possit in effectū intēsione infi/
nitum. videtur. quia infinito simpliciter nihil est ma/
ius. g si pducit effectū infinitū. tunc g illo nihil est ma
ius. g deus non est maior. si g hoc est summe nobilita/
tis in deo q nihil possit ei equari. pducere talem effe/
ctum est ɔ nobilitatem diuine potētie. g ꝛō. ¶ Item om
ne quod est actu infinitū est summe simpler. Nam si ē
aliqua compositio tunc ibi est coartatio ⁊ limitatio. si
g deus producit effectum infinituz. illud est simplicis/
simū. sed in simplicissimo idem est essentia. bonitas. et
potentia. g si effectus est infinitus in potētia ⁊ bonita
te. g summū bonū. g non bonū. ꝓpter aliud. g non bonū
ꝓpter deum. g nec a deo. quia vniuersa ꝓpter semetipm
opatus est dñs. ⁊ idem est finis. quod ⁊ pmū ꝓncipiū.
g si est infinitus. non est a deo. g non est effectus. et sic
patet ꝛō. ¶ Item si deus pt in effectum actu infinitū qro
a re vtz possit in aliud. Si non. g in agēdo amittit po
tentiam. ⁊ sua potētia agendo debilitat. Si g pt in ef/
fectum alium ɔ similem illi. esto q faciat. ponat ergo.
isti duo effectus sunt cōsimiles in natura. g sunt in eo/
dem genere. tunc habēt aliquid in plus in quo ɔueni/
unt. ⁊ aliqua ꝓpria p quę differunt. g exceduntur ab ali
quo ⁊ artant p aliquod. sz oīa talia sunt finita. ergo ꝛc.
¶ Item q non possit facere infinita actu. ostendit. qz
non sunt plura infinitis. g si. pduceret infinita actu. ñ
posset. pducere plura. g deus est impotēs. sed nihil po
test facere deū impotētem. g ꝛc. ¶ Item vbi est infini/
tas actualis ſm numez ibi deficit stat⁹ ⁊ ordo ⁊ distin
ctio. sed diuina sapiētia non patit deum aliquid face/
23 re sine mō ⁊ mensura. g ꝛc. ¶ R⁹. dōm. q dupler est in
finitum. scz actu. ⁊ in potentia. Infinitum in potētia
deus pt facere ⁊ facit. Infinitum in potētia
nec facit. Non pt inquā facere. quia nec conuenit sibi
nec ɔuenit creature. Sibi nō conuenit. cuz ēm summe
bonus sit. non pt aliquid facere nisi bonum. ⁊ ita non
pt facere nisi rem ad se ordinataz. qm̄ g ordo pſupponit
numez. ⁊ numerus pſupponit mensurā. quia non ordi
nant ad aliud nisi numerata ⁊ non numerant nisi limi
tata. iō necesse fuit deū facere oīa in numero pondere ⁊
mensura. nec aliter facere potuit. nec pt. nec infinitum
nec infinita in actu. Rō est etiā. qz hoc nullo mō ɔue/
nit creature. Infinitū ēm in actu est actus purus. alio
quin si aliquid haberet de limitatōne ⁊ artatione cēt fi/
nitū. sed qđ est act⁹ purus est suū esse p̄ cēntiam. ⁊ nihil
tale accipit esse ab alia essentia nec ex nihilo. si g creatu
ra eoipo q creatura aliūde est ⁊ ex nihilo. nullo mō po/
test esse actus purus. nullo mō pt esse infinita. ⁊ si non
pt esse vna infinita. nullo mō possunt esse infinite ſm
numez. qz necesse est illas plures ad aliquā vnā creatu
rā reduci. sed infinita ad infinitū reduci est impossibi/
le. patet g ꝛc. Et q ad aliquod finituz reducant. pz. qz
necesse est ponere ordinationē i creaturis. nō tm̄ ad deū
sed etiam ad se inuicē. Summa g rōnis est. quia nō de/
cet deum facere creaturam nisi ordinem habeat ⁊ men
surā. ⁊ rō est ex pte creature. qz necesse est omnē creatu/
rā esse limitatā eo q ex nihilo. ⁊ eoipo q composita est.
24 ¶ Ad illō g qđ obȝicit q potētia tāta pt in tātū effectū
siue opus. dōm. q est opus operās. ⁊ op⁹ operatum.
Op⁹ operās vt creare. op⁹ operatū vt creatura. dōm
g q opus operās est infinitū sicut ipe creator. sed op⁹
operatū necesse est esse finitū. Qđ g obȝicit q opus ꝓ/
portionat potētie. R⁹. si intelligat de ope opante siue
de actione generaliter vez est. Si aūt intelligat ō ope
opato ñ hz veritatē nisi cuz cā ⁊ effect⁹ se habēt p vniuo
catōez. ⁊ sunt eiusdē generis. hꝰ aūt nō ē hꝰ. ¶ Ad illō qđ 25
obȝicit q de⁹ opat er tota potentia. dōz. q ages ex tota
potētia. qddā agit p naturā. ⁊ hꝰ agit tātū qztū pt. ⁊ tm̄
qztū ipm est vbi est pductio similis. Quoddā agit p de
liberatōem ⁊ volūtatē. ⁊ tale nō agit nisi ſm ordinē rōis
tū vult. vnde ex eadē potētia facit magnū ⁊ puū. et sic 26
agit deus. ¶ Ad illud qđ obȝicit q frustra est potētia
que non reducit ad actū. vez est de potētia que cōplet
in actu. sed diuina potētia non cōplet p actū. ⁊ ideo nō
ē frustra etiā si nō hēat potētiā passiuā correspondentē.
Tamen illa ꝓpositio non intelligit habere veritatez in
potentia que pt habere infinita si intelligat q oīno re/
ducat in actū. reducit tamē ⁊ reduci potest ſm̄ptem. et
ideo nō est frustra. ¶ Ad illud qđ obȝicit. q diuina po 27
tentia cū sit infinita debet suaz infinitatē manifestare
in infinito effectu. dōm. q deus suā infinitatē manife
stat in infinito ſm potētiā sicut pz. quia sicut supra est
monstratū. interminabilis duratio manifestat virtu/
tem infinitā. in infinito aūt ſm actū non pt manifesta/
ri simpliciter. quia nō decet. sed ꝓportionabiliter. quia
ens infinitū excedit nō ens. ⁊ tamē deus ex nihilo facit
ens inter que est distātia infinita. Unde cū diuina po 28
tentia dicat infinita. hoc est tripliciter. duratōis eter/
nitate. virtutis immēsitate. ⁊ effectuū generalitate si/
ue numerositate. Prima manifestat p infinitū duratō
ne. qđ est finitum actu. infinitū potētia. Secūa p crea/
tionē de nihilo vbi est distantia infinita. ꝓpter omnimo
dā improportionē. Tertia manifestat ptim p potētiā.
ptim p priuationē. quia tot fecit. ⁊ adhuc pt in plura. ⁊
non tot fecit. q̄n adhuc possit in plura. tamē hoc mani
festat alia infinitate duplici manifestata. ⁊ ita pz q nō
oportet q sit infinitū actu. Potest tamē dici sicut tactū
est q virtus pris manifestat in pductione verbi. ⁊ per
ɔñs tota virtus diuina. cū virtus filij ⁊ spūssancti sit
vna. et equales sunt in virtute. ¶ Ad illud qđ obȝicit 29
de possibili q pt poni. dōm q est possibile a potētia in/
finita. ⁊ possibile ſm potētiā finitā. Possibile ſm po/
tentiā finitā pt poni. qz oīno pt esse ad actū reductum.
sed possibile ſm potētiā infinitā non pt poni. qz semp
est in reducendo. ⁊ nunqz in reductū esse. ¶ Ad illō qđ 30
ponit q a ꝛp̄ elleꝯ omne creabile. ⁊ qđ querit vtz a sit
finitū vel infinitū. dico q infinitū. sed nō est infinituz
actu sed potētia. ⁊ ideo nō sequit q si deus possit. a. q
possit in actū infinitū. Et si dicat. ponat q deus faciat
a. dōz q nō est ponibile rōne p̄dicta. ¶ Ad illō quod 31
obȝicit. vtz possit potētiā cōtinui reducere ad actum.
dōm. q sicut potētia in cōtinuo passiua infinita est ad
diuisionē. sic in deo actiua infinita. Unde sicut ɔtinu/
um pt diuidi in infinitū. tamē impossibile est q totaliter
sit diuisum. alioqn nō esset infinitū. sic dividere in infi
nitū ē possibile. ad actū reducere impossibile. Et sicut
impossibile est diuinā potētiā terminari. ita impossibi
le est q sit i termino diuisionis Uñ deus pt potētiā cō
tinui reducere ad actū. quia pt esse in reducēdo. ⁊ semp
in reducēdo. ita q nunqz plus se extendat potentia q̄z
diuina actio. sed tamē continuū nunqz pt esse in redu/
ctum esse. sicut nec deus in reduxisse. ¶ Concedēdum
g q impossibile est q sit aliqđ actu infinitū nisi solū de
um ⁊ eius potentiā. ⁊ hoc est qđ dicit Hugo de sanct.
vict. Sicut eternitatē dei non equat tps. nec immensi/
tatē locus sic nec sapiētiam sensus. nec bonitatē vir/
tus. nec potētiā opus. Uñ q̄n dicit q deus pt facere in
finita. notat infinitas circa potētiā nō circa opus. Uñ
aliqui distinxerūt hāc. ɔtinuū pt diuidi in infinitū. qz

illa determinatio pt determinare hꝫ vbū pt vel hꝫ vbū diuidi tñ ꝙcuꝯ mō distinguak sp intelligendū ē infinitatē actu alē esse ꝓprīū solius dei.

¶ Questio IIII d

De infinitate diuine potētie ꝯtū ad rōem opandi. si se extendat in infinitū. Et q sic. videk. quia quicꝗd deus pt. rōnabilik pt. sed pt infinita. g rōnabiliter pt infinita. ¶ Itē sicut se hz rō sciēdi ad sciētiā. ita rō pducē di ad potētiā. sed qz diuina sciētia est infinita. habet infinitas rones infinitas cognoscendi. g cū diuina potētia sit infinita. similik rones pducendi hz infinitas. ¶ Itē rō opandi in deo nō est aliud ꝗꝫ bonitas z sapiētia. sed sapiētia z bonitas est infinita. g z rō opandi. ¶ Itē rō opandi in deo nō est aliud ꝗꝫ deus siue diuina essentia quicꝗd dicak illa rō. sed diuina eētia est infinita. ergo et rō opandi. ¶ Cōtra. potētia se extēdit ad opa fm exigentiā rōnis. nihil em omittit de his q rō exigit. g rō se extendit ad infinita. g videk q diuina potētia pducat infinita. qd falsum est. ¶ Itē rō opandi est ipa diuina iusticia. qz vniuerse vie dñi z miscōia veritas ꝛc. sed iusticia nō est nisi finitoz. g vī q rō opandi similiter. ¶ Itē rō opandi est ipa ars z dispositio. sed dispositō non est nisi finitoz. g rō opandi non est nisi finitorum. ¶ Itē obꝫit de pscientia q similiter est rō opandi. z est in plus ꝗꝫ potētia. quia respectu maloz. z tamē nō est respectu infinitoz. Si tu dicas q dispositio. vel prescientia. vel iusticia non cōplectik plenā rōem p quam pt opari diuina potētia. Contra. si nō totā cōplectik. g diuina potentia sine his pt rōnabiliter opari. g possibile est deū opari pter dispositionē. pter iusticiā. z pter pscientiā. sed nullus talis opatur sapiēter nec recte. g ꝛc.

32 ¶ Restat g q totā cōplectik rōem. ¶ Rē. dōm. sicut dicit mgr in ira q rō diuine potentie est finita. Et ex hꝫ aliq̄ voluerūt diuinā potētiā limitare. tum qz nihil pt facere nisi ex optima rōne nec dimittere. tamen quia nihil pt facere nisi pscius. nihil nisi iuste. z ideo cū hec finitoz sint. vtputa eoz que facit. direrūt diuinā potētiaz nō posse aliqua ꝗꝫ q facit. Sed hec positio est erronea sicut ostendit mgr in ira. qz nobilitati diuine potētie derogat eius immēsitatē limitādo. z dī fuisse mgri petri baalardi. Rō aūt huius stulte positōis fuit. qz nescierunt distinguere rōem potētie nec actus eius. Actꝰ em potētie duplex est. vnus p modū habit⁹ scz posse. Aliꝰ p modū actus scz opari. Quādo g querik. vtz rō diuie potentie sit infinita. dōm. q sicut duplex est actus. ita etiā dupliciter pt accipi rō respectu actus q̄ est posse. Accipik em rō in habitu scz diuina sciētia. z diuine bonitatis ꝺdecentia. z hec rō extēdit se ad infinita. quem admodū z ipa potētia respectu actus q̄ est posse. respectu vero actus q̄ est facere accipik rō in actu. scz diuia dispositio siue pscietia z meritoz exigētia. nihil em sacit nisi qđ disponit. nihil etiā retribuit nisi fm q meruit exigūt qñ retribuit. qz nullā rem gubernat nec regit aliter ꝗꝫ natura ei⁹ siue iusticia naturalis exigat. et fm hāc distinctionē patet rñsio ad ꝓmo quesitū z ratiōes inductas. queda em pcedūt fm vnum viā queda fm aliaz. ¶ Ad illud qđ postea obꝫicit de iusticia. dōm. q iusticia fm q dic cōdecentiā diuine bonitatis z potestatis. sic ē generalis ratio q̄ cōplectik totū posse. scz inclusum cōnotat exigētiā a pte meritoz sic nō cōplectik totum posse. nec totū agere. Inclusū vo cōnotat ꝺdecētiam bonitatis respectu cuiuslibet opis i actu. sic complectik agere. scz posse nō. Dispositio similik z pscietia agere complectunk. sed nō posse. scz agere ē respectu finitorū. sicut z illa sunt. sed posse est respectu infinitorum. Qđ g obꝫicit tunc q deus pōt sine eis rōnabilik opari. dōm q falsum est. nec sequitur ex illo. ꝗuis em deꝰ nō possit plura ꝗꝫ velit. tñ nō pōt opari sine volūtate. cuz nihil possit facere quin possit velle. sicut z pscire z disponere. Necesse est em potentiā exequentē illis adeqri scz dispositioni z volūtati. scz nō oportet de potentia vt potēte. ideo nō sequitur vt possit facere sine illis.

Distinctio. xliij. de potentia dei in cōparatione ad modum siue qualitatem rerum.

Nunc illud restat discutiendum. ꝛc. Supra egit magister de potentia in comparatiōe ad possibile fm substantiā z ꝗꝫtitatem. Hic tertio agit de potētia ꝗꝫtū ad modū siue qualitatē reruz. Et hec ps habet duas partes. In ꝓma magister agit de potentia ꝗꝫtū ad qualitatē possibiliū. que quidem est maioz z minoz bonitas. Sedo ꝗꝫtum ad qualitatez potentie que quidem est imutabilitas ibi. Preterea queri solet vtrū deus. ꝛc. Prima ps habet duas. In prima querit vtrū deus potuerit aliquid melius facere ꝗꝫ facit. In secunda vtruz res quas fecit possit facere melioꝝ modo. vel alio modo. et hoc ibi. Post hec cōsiderandū est. ꝛc. vbi agit ꝗꝫtum ad modū. Similiter scda pars vbi querit de diuine potentie immutabilitate querens vtrū deus possit qcꝗd potuit. habz duas. In ꝓma querit. vtz deus ꝑ possit oīe qđ olim potuit. z opponit q ñ possit. In scda ꝙo soluēdo cōtrariū asserit ibi. Ad qđ dicim⁹. ꝛc.

¶ An deus possit facere aliqd melius ꝗꝫ facit. a

Nunc illud restat discutiendū vtrū aliqd melius possit facere ꝗꝫ facit Solent em illi scrutatores dicere. q ea q̄ facit deus nō pōt meliora facere. qz si posset facere z nō faceret. inuidus esset z non summe bon⁹. Et hoc ex simili a struere conant. Ait em Aug⁹. in li. lxxxiij. q. Deꝰ quē genuit. ꝗꝫ meliorē se generare nō potuit. nihil em deo melius debuit eqlem. Si em voluit et nō potuit. infirmus ē. Si potuit z noluit. inuidus. Ex quo conficitur eqlem genuisse filium. A sili volūt dicere. q si pōt deꝰ rem meliorē facere ꝗꝫ facit. inuidꝰ ē. Sz a nō valet huiꝰ similitudinis inductio. qz filiū genuit de suba sua. ideo ꝗꝫ si posset gignere eqlē z nō gigneret. inuidꝰ eēt. alia ꝛo q nō de suba sua facit. meliora facere pt Verū hꝫ ab eis rñderi deposcocur dicūt rē aliquā siue etiā rez cōcurrūt. possibilitas. s. ad eqlitatē. z exigentia rei facte. nō em inuidet alicui alicui nisi qz prohibeat ei aliquis vl excedit. vl qz timet. ne pficeet Itē artifex non dicit inuidꝰ nisi qñ nō facit rē scz q exigit. z ipse pōt. et ꝓter hꝫ qz ex pte rerū nō erat exigētia in cōtrariū et iō i nullo po/

Questio qua arrant

1 a Nō valz hꝰ similitudinis inductio. qz filiuz genuit de sua sba. Videk rñsio ista nō ē sufficiēs. Nā inuidia pōt attendi respectu diuersi i suba z natura. sicut angel⁹ inuidit hōi. g ꝓpter hꝫ nō exclu dit inuidia a deo respectu creature. Rē. dō. q ad inuidiā ista duo

Di. XL IIII.

Aug⁹.

terant pficari. ō qualescūq; fa ceret nō cōuincit̄ i deo esse inuidia. etiā si nullas res faceret. sz in filio dei erat potētia ad equalitatē. z vlteri⁹ exigētia. ppter h̄ q; erat de suba pris. hinc est. q; nō est sile vt dicit m; gr. z rn/ sio ei⁹ bona. ponit em añs p ꝓnte. nō q; velit dicere q; inuidia sit solū vel possit esse re spectu silis i na tura. sed ppter rōez p̄dictā. exi gentie scz z eq̄li tatis. q̄ erat in generatiōe filij. q; erat de suba patris.

2 b ¶ Talē potu it de⁹ hoiem fe/ cisse ē nec pecca re posset nec vel let. z si talē fecis set. ds dubitat eū meliorē fuis/ se. vt dicit ārū. ei qđ ōr. Eccliā. xxxi. ¶ potuit b trāsgredi z non est trāsgressus. hoc dicit in lau dez scī viri. Et Aug⁹ ipe dicit c sup Gen. ad lit terā q; meliores iudicauit deus hoies. si ei libe/ raliter deseruirēt. Et itez i li. de ciui. dei dicit q; melior est suba q̄ peccare p̄ot. q̄ que nō p̄ot R⁹. dōz. q; mel⁹ ōz dur lr. aut simplr aut i ordine ad finē. Si simplr loq̄mur. melior est hō ꝓfirmat⁹ in gratia q̄ potēs labi. Si in ordinatiōe ad finē q̄. qui dem cōsistit in quietēdo. sic melius fuit facere hoiem i libertate peccandi. sz tn̄ p̄mū mel⁹ est simpliciter. hoc habet r̄itatē. Qđ aūt ōr de viro iusto. laus accidenta/ lis est. siue q̄tū ad gloriā accidētalē. Cōstat em̄ xp̄m nō potuisse peccare. z tn̄ erat gl̄iosissimus. Sil̄r intelligē nda peccare q̄ nō p̄ot q̄ p̄t. dōm. q; n̄ posse peccar ē dupliciter. aut q; caret volūtate aut ōtribilitate vo/ lūtatis. er p̄mo mō intelligit Aug⁹. nō sc̄do est de⁹ z alia rē. Innuit magr̄ q; hoiem potuit de⁹ me 4 liorē facere q̄tū fecit. Cōtra. videt̄ istud nō hr̄e ꝛitatē in oīb⁹ z specialiter in xp̄o. quez vr̄ nullo mō posse facere meliorē p illud qđ ōr. Pbi. ij. Dedit illi nomē qđ ē sup omne nomē Jrē Job. ij. Dat⁹ ē ei spūs nō ad mēsuraz q; nullo mō potuit deus dare xp̄o pl⁹ de spū. q; nō po uerso z eius pribꝫ. z q̄m xp̄s nec est de vniuerso. nec est eius ps. ō nō hz locū in ip̄o. Verū tn̄ adhuc in xp̄o ha bet dubitatiōnē. si enī q̄cūq; habet hūanitas xp̄i finitū est. ergo cū de⁹ possit sup oē finitū potuit maī. Et ite rū. xp̄us factus fuit passibilis z mortalis. z potuit fie 5 ri imortalis. Et ꝓpter h̄ dōm q; tripliciter ē loq̄ ōr xp̄o. ne. aut q̄tū ad vnionē. aut q̄tū ad grām singularis ꝑso/ nē. aut q̄tū ad ꝓprietates nature. Si q̄tū ad vnionez

necde⁹ p̄ot plus dare. nec creatura recipe. q; vnio/ nis gr̄a ex pte alteri⁹ extremi ē dignitat̄ infinite. s. q; hō sit de⁹. q̄us ex pte hūanitat̄ q̄cūq; ē ibi fit finiti. z ita nō ponit limitatio ex pte dei nec ex pte create capacitas infinita nisi p vnionē. videlicz q; vnit̄ hō bono infini/ to. ita q; hō ē de⁹ q̄ ē boni/ tatis infinite. Si aut ē loq̄/ mur q̄tuz ad grāz singula ris p̄sone. sic ꝓcedēdū q; de us potuit pl⁹ dare. sz rōna lis creatura nō potuit am plius recipe. nō q; capaci tas ad gra tiā p collario nez gr̄e minu ak. q; nec mi nuet. nec au getur. sed con ſūmatur z cō pletur. z ideo nō est possibi/ lis ad ampli us. Si aut̄ loq̄mur q̄tū ad ꝓprietatē nature. sic de us pl⁹ potu/ it de bonitat̄ Aug⁹

P⁹ h ꝓsiderādū ē vtz alio mō r meliori q̄ facit possit ea facē q̄ facit. Si mod⁹ opatiōis ad sapi ētiā opific̄ referat. nec ali⁹ nec melior mod⁹ eē p̄ot. Mō enī p̄t facere aliq̄d alr vel meli⁹ q̄ fac/ id ē. alia sapia vl maiori sapiētia Nihil enī sapiēti⁹ p̄t facere q̄ fa cit. Si xo referat mod⁹ ad rem ip̄az quā facit de⁹. dicim⁹. q; z a li⁹ z melior p̄ot eē mod⁹. Et fm hoc ꝓcedi p̄ot. q; ea q̄ facit p̄t fa cere meli⁹ z alr q̄ facit. q; p̄t q̄ busdā meliorē modū existē di p̄ stare. z q̄busdā aliū. Vñ aug⁹. i xiij. li. de trini. dic. Quia fuit z ali⁹ mod⁹ nr̄e libatiōis possibil̄ deo q̄ ois p̄ot. f null⁹ al⁹ nr̄e mise rie sanāde fuit queniētior. P̄ot ḡ de⁹ eox q̄ facit q̄dā alio modo meliori. q̄dā alio eq̄ bono. q̄daz etiā min⁹ bono facere q̄ fac. vt tn̄ mod⁹ referat ad q̄litatē opis i. create. si ad sapiaz creatoris

te da. e. z rōnalis creatura recipe q̄tū ad ea scz que sunt corpis. q; nūc plura habet q̄ q̄n fact⁹ ē. sz non po tuerūt fini. z saluti nostre effici ꝓgruentiores. nū q̄ enī salus nr̄a potuisset p subam incorruptibilem z imortalē ita reparī sicut p mortē z passionē ei⁹ re/ para ē. ptz ḡ. quō melior potuit cē xp̄s. z quō nō.

¶ Jrē obiciť de btā v̄ginē. vr enī q; non potuerit fieri melior q; Anſ. de cōceptu v̄ginali dicit. Decebat q; illius hois cōceptio fieret de mr̄e purissima. qua puritate maior nec ꝑ deo intelligi. ḡ vr̄ q; nō potu it fieri melior. z tn̄ ipa fuit ps vniuersi. Jrē sup oēs choros angelor̄ exaltata ē in gl̄ia. ḡ facta ē in summa gr̄a. R⁹. dōm. q; ē loq̄ de btā v̄gine q̄tū ad tres ꝓdi tiōes. s. q̄tū ab grāz cōceptiōis. q̄tū ad grāz iustifi catiōis. q̄tū ad naturā caritat̄. Si q̄tū ad cōcepti onē. plis. sic q; fuit mr̄ dei q̄ nichil nobil⁹ cogitari p̄ot. z mr̄ nobilissimi filij. sic tātā habuit bonitatis dignitatē q; nulla mr̄ ap̄li⁹ cape potuit. Si ei oēs creature q̄tūcūq; a cēderēt i gradib⁹ nobilitat̄ eēnt pfites. oēs dr̄ent reverētiā mr̄i dei. Si aūt loq̄mur q̄tū ad grāz iustificatiōis. tātā hūit q̄tū pura creatura hūana siue rōnalis q̄ fetā ē sic recipe potuit. si q̄tū ad naturalia. optia hūit fm q; fini cōpetēs fuit simplr tn̄ meliora potuit recipe. z ōs dare. z ita ptz. q; i nllo creato hz ista tātā h̄ ḡ hūit mgr̄i. q; ōs ea q̄ fecit potuit facere meliora. Pz q; i aliq̄b capacitatē gr̄e cōplenit z iplenit. sz i xp̄o p oēz modū. in mr̄e fm q; capit pura creatā rōnal. i sexu femineo q̄tū ad ea q̄ spe ctāt ad corp⁹. z i ea hūana q̄tū ad ea q̄ sunt gr̄e.

Querit vtrũ deus sp possit oñe qđ olim potuit· & opponit q non possit· c

Preterea queri solet vtrũ deus semp possit oñe quod olim potuit· Quod quibusdam nõ videt· dicẽtib⁹· potuit de⁹ incarnari· & potuit mori· & resurgere· & alia hmõi· que mõ nõ põt· potuit ꝑ quemodo nõ põt· ita habuit potentiã quã modo nõ habet· Vñ videt potentia eius imminuta·

Soluendo ꝓrariũ eius quod dixit supra asserit q oñia semp põt que aliqñ potuit· d

Ad quod dicim⁹· q; sicut oĩa semp scit que aliqñ sciuit· & semp vult que aliqñ voluit· nec vnq̃ aliquã scientiã amittit· vel voluntatem mutat quaz habuit· ita oĩa semp põt que aliqñ potuit· nec vnq̃ aliqua potẽtia sua ꝑuat⁹· Mõ est ꝙ ꝓiuat⁹ potẽtia incarnandi vel resurgendi· licet nõ possit mõ incarnari vel resurgere· Sicut eñ potuit olim incarnari· ita põt mõ incarnatus eẽ· in quo eiusdẽ rei potentia monstrat· Ut eñ olim sciuit se resurrecturũ· & mõ scit se resurrexisse· nec ẽ alia scientia illud olim sciuisse & hoc modo scire· ꝑ eadẽ omnino· Et sicut voluit olim resurgere & mõ resurrexisse· in quo vni⁹ rei volũtas exprimit· Ita potuit olim nasci & resurgere· & mõ ipe põt nat⁹ fuisse & resurrexisse· & ẽ eiusdẽ rei potẽtia· Si eñ poset mõ nasci & resurgere· nõ eẽt idẽ posse· Verba eñ diuersoꝝ tẽpoꝝ· diuersis ꝓlata tpibus & diuersis adiũcta aduerbijs eũ dẽ faciũt sensum· vt mõ loquẽres dicim⁹· Iste põt legere hodie· cras aũt dicim⁹· iste põt legisse· vel potuit legere heri· vbi q̃z vni⁹ rei mõstrat potẽtia· Si aũt diuersis tpib⁹ loquẽtes eiusdẽ tpis x̃bis & aduerbijs vtamur dicẽtes hodie· iste põt legere hodie· & dicẽtes cras iste põt hodie legere· nõ idẽ ꝑ diuersa dicim⁹ euz posse· Fateamur ꝙ deũ sp posse q̃cq̃d semel potuit· i· hꝫ oẽm illã potẽtiã quã semel habuit· & illius oĩs rei potẽtiã cui⁹ semel habuit· ꝑ nõ sp posse facere oẽ illud qđ aliqñ potuit facere· põt q̃dẽ facere aut fecisse qđ aliqñ potuit· Siliter q̃cq̃d voluit & vult· i· oẽm quã habuit volũtatẽ· & mõ hz· & cuiuscũq̃ rei volũtatẽ habuerit & mõ hz· nõ tñ vult esse vel fieri oñe quod aliquando voluit esse vel fieri· sed vult fuisse vel factum esse· Ita & de scientia dei dicendum est·

Hd ñtis intelligẽciã distinctiõis q̃rit de mõ siue q̃litate dine potẽtie· Et circa hꝫ q̃runt ꝑnci/paliter duo· Pmo q̃rit vtrũ mũdũ de⁹ potuerit facere meliorẽ· Scõo q̃rit de imutabilitate dine potentie vtz qđ sel põt de⁹ sp possit· Circa ꝑmũ q̃runt q̃tuor· Pmo q̃rit vtrũ de⁹ potuerit facere mũdũ meliorez q̃ ad sbaz ptiũ integrantiũ Scõo vtz potuerit ipm facere meliorẽ q̃ ad ptiũ integrãtiũ ꝓprietates· Tertio q̃ritur vtrum potuerit facere mundũ meliorẽ q̃tũ ad ordinẽ Quarto vtrũ potuerit facere mũdũ antiquiorem

Questio· I· a

Q̃ potuerit facere mũdũ meliorẽ q̃ ad sbam ptiũ integrantiũ oñdit sic· Partes integrãtes mũdũ sũt finite bonitatis & intẽsiue & extẽsiue· sz oĩ finito põt aliq̃d maꝰ & meli⁹ cogitari· sz ꝺs pl⁹ põt facere q̃z hõ possit intelligere· ꝙ tz· Si tu dicas q mũd⁹ nõ potuit ãpli⁹ capere ꝑ nõ soluit q; de⁹ facit capacitatẽ· ꝙ maiorẽ potuit capacitatẽ dare· cum ei⁹ potẽtia sit finita· Itẽ supma creatura i vniuerso ẽ finita· ꝙ distat a deo in infinitum sz in distãtia infinita ẽ ponere grad⁹ infinitos· ꝙ vltra bonitatẽ creaturaꝝ ẽ intelligere creaturas grad⁹ bonitatis hõtes· & ex his potuit itegrari mũd⁹· ꝙ tz· Itẽ cõstat q de⁹ potuit facere mũdũ ex ptib⁹ maioribus mole· vt celũ ãpli⁹ & terrã latiorẽ· ꝙ si potuit facere maius mole· eadẽ rõne & maꝰ ꝓtute· & si hꝫ ꝙ simpl⁹ melius· Itẽ materia fm se totã capaz ẽ forme nobilissime· vtz· si ꝙ de⁹ dare potuit toti qđ natura materie potuit capere· ꝙ potuit dare toti materie & oĩbus ptib⁹ pfectionẽ forme nobilissime· vt puta rõnalis nature· ꝙ potuit facere mũdũ q̃ ꝓstaret ex solis sbstãtijs rõnalib⁹· & si hꝫ· tunc mũd⁹ hꝫet oẽs ptes fm sbam meliores ꝙ tz· Contra Aug⁹· in li· de li ar· Quicq̃d in vera rõne meli⁹ tibi occurrerit scias feciss deũ bonoꝝ oĩm ꝺditorẽ· nõ ẽ autẽ qđ vera rõne cogitas nõ põt· Neq; enĩ tu potes aliq̃d meli⁹ ĩ creatura cogitare· qđ creature artifiẽ fugerit· ꝙ nõ põt aliq̃ creatura nobilis cogitari q̃ nõ sit de ꝓstituti one mũdi· Itẽ Aug⁹· ix· ꝺfes· duo feciste dñe· vnũ ꝑpe te· aliud ꝓpe nihil· s· angelicã creaturã· & materiam ꝑmam· sz nõ põt maior ambit⁹ cogitari q̃z a ꝓpinq̃tate dei ad nihil· ꝙ nõ potuit fieri mũd⁹ q̃ nat⁹ ẽ amplecti plures naturas rez· ꝙ nõ potuit mũdus fieri melior q̃tũ ad capacitatẽ· sz ꝓstat capacitatẽ illã nõ ee vacuam q̃tũ ad aliquẽ gradũ· alioq̃n nec mũd⁹ pfect⁹ esset· nec vniuersũ pfectũ dici posset· ꝙ nec iste pl⁹ cape· nec ali⁹ capacior potuit fieri· Itẽ materia ꝑma ẽ creata ĩ oĩ/moda possibilitate & in pfecta obediẽtia respcũ creatoris· ꝙ si capacitas ipius materie attẽdit fm suã possibilitatẽ & obediẽtiã quã habuit ad deũ· & in sũma possibilitate & in sũma obia est creata· ꝙ mudus q̃tũ ad capacitatẽ nõ potuit fieri melior· si ꝙ dedit de⁹ vnicuiq̃ q̃tum capaz erat· ꝙ nullo mõ potuit fieri melior· Itẽ q̃tũ/cũq̃ creatura fiat bona· necesse ẽ esse finitã· ꝙ necesse est aliqñ ponere statũ· ita q creatura nullo mõ possit fieri melior· in nullo derogãdo dine potẽtie· sz q̃ rõne stat ĩ aliq̃ spẽ creature· stat in supma spẽ creature spũal⁹· nulla ꝙ creatura vel spẽs põt illa fieri nobilior· & si optimũ in genere ẽ meli⁹ optimo ĩ alio· & simpliciter hꝫ illo melius· ꝙ si optimũ in vniuerso ẽ optimũ oĩs creature que possit esse creatura· & simpl⁹ mũd⁹ iste ẽ ita bon⁹ q̃ eo nõ fieri põt melior· Rn· dõ· q; excessus bonitatis ſubalis in reb⁹ pt attẽdi dupl⁹· Aut q̃tũ ad eẽntiaz nobilitatẽ & grad⁹· & sic dr q spẽs hoĩs meliorẽ & nobilior spẽ asini Aut q̃tũ ad eẽ put ꝺcernit additionẽ siue augmentũ· sic dr q marca auri melior ẽ vncia· nõ q; nobiliorẽ habz formã vel essentiã· sz q; pl⁹ hz de auri suba· ac p hꝫ ꝺ bonitate & valore· Vñ ꝙ q̃rit vtrũ de⁹ potuerit mũdũ facere meliorẽ q̃tũ ad subaz ptiũ· Si tu intelligas de excessu q̃tũ ad ꝑmũ modũ q mũd⁹ cõstaret ex nobiliorib⁹ essentijs· dico q idẽ mũd⁹ q̃ est nũc nõ potuit fieri melior· q; nõ eẽt iste sz ali⁹· sic iste q̃ fact⁹ ẽ hꝫ fuisset factus asin⁹· nõ eẽt ille q̃ ẽ· q; cũ posse ei⁹ nõ est artatum nec limitatũ· nõ video q̃re nõ potuisset mũdũ meliorez facere hꝫ genere melioratz· Si aũt intelligas q̃tuz ad scõm modũ· sic dico q nõ solũ aliũ· verũ etiã huc potuit facere meliorẽ sicut & maiorẽ· & si fecisset nõ eẽt alius· sicut posset facere q iste puer esset ita magn⁹ vt gigas

et plus hꝫ ꝺe ſuba ⁊ vtute. ⁊ tñ nõ eſſet aliꝰ ꝯz ẽ. Lõce/
do ḡ rõnes pbantes ꝙ ꝺeus ſimplr potuit aliꝫ mũdum
ꝯtũ ad ſubam ptiũ feciſſe meliorẽ. ⁊ etiã hũc ꝯtum ad
magnitudinẽ ptiũ ⁊ vtutẽ. nõ tñ ꝯtũ ad eſſentiaz nobi
litatẽ maiorẽ. ⁊ hꝫ vult aug⁹. dicere in ꝓmiſſa auctẽ ꝺ li.
ar. ꝙ nulla ẽntia nobilior pt cogitari eſſe in hꝫ mũdo rõ
nabiliter q̃ nõ ſit ibi. Nã ſi cogites meliores eſſe ptes.
aut ſm totũ aut ſm ptẽ Si ſm totũ iã nõ iſtũ mũdũ co
gitas ſz aliũ. Si ſm ptẽ tũc ḡ tollis ordinẽ ⁊ pfectionẽ
ꝺe hꝫ mũdo. vt ſi cogites ꝙ ꝺeꝰ feciſſet lunã ita lucidã vt
eſt ſol. vel terrã ſicut celũ. nõ rõnabiliter cogitas q̃ pi/
mis vniuerſum. Nõ enĩ eſſet oĩa ſi ẽnt ẽqlia. ⁊ hꝫ eſt ꝙ
dicit aug⁹. ꝺe li. ar. Nõ eſt vera rõ. ſz inuida infirmitaſ
cũ aliq̃ꝺ meli⁹ faciẽꝺũ fuiſſe cogitauerim⁹. iam nihil a
liud in ſeri⁹ fieri velle. tanq̃ſi pfecto celo nolles terrã
factã cẽ vtiq̃ oĩo iniq̃ cogitares. ⁊ ſic ptz vltimã obie/
ctionẽ q̃ ad ſcõam ptẽ eſſe ſophiſticã. p eo ꝙ hꝫ nõ cõpe/
8 tebat vniuerſo vt materia ſm ſe totã pfecta cẽt forma
nobiliſſima. Ad illud ḡ qõ obr in ꝛrũ p auctẽ Au/
guſti. ꝺe li. ar. iã ptz rñſio. q̃ intelligit ꝺe hꝫ mũdo. ⁊ ꝺe
9 meliozitate ſm eſſentiã vtz ex tertu. Ad illud quod
obr ꝙ ſũma diſtãtia eſt ĩ vniuerſo. ꝺõ. ꝙ ꝓpe ꝺeũ dupli
citer pt intelligi. ſ. ꝯtũ ad mediatã receptionẽ ⁊ cõuer/
ſionẽ in ꝺeũ. aut ꝯtũ ad ſũmã imitationẽ ⁊ aſſimilatio
nẽ. Primo mõ ẽ naturã angelica ꝓpe ꝺeũ ſimplr loq̃n
do. ſz ſcõo mõ nõ niſi in cõparatiõe. q̃ magis ẽ diſſimilis ꝯz
ſimilis. ⁊ plus deficit ꝯz exꝑmit. imo infinitis gradib⁹ di
10 ſtat. ⁊ iõ maior ꝓportas eſt nobilis cogitabilis ⁊ deo
poſſibilis ꝯuis nũc nõ ſit. Ad illud qõ obr ꝙ mate
ria ꝑma ẽ creata ĩ oĩmoda poſſibilitate. ꝺõm. ꝙ poſſi/
bilitatẽ obĩe ꝺeꝰ in nulla creatura ꝛplet totaliter q̃ hꝫ ẽ
ſm oĩmodã impũ creatoris. ſz ꝛplet capacitatẽ ⁊ poſ/
ſibilitatẽ vt diſponat p alias diſpões. ⁊ ſic ꝺeus cõplet
materiã. q̃ ei⁹ capacitatẽ debitis diſpoſitõib⁹ limita/
uit. ⁊ illas formas ꝛpletiuas ⁊ pfectiuas adiũxit. ita q̃
nihil ꝺimiſit in cõpleũ. Quis tñ audeat dicere q̃n ꝺeꝰ
nobiliꝰ diſponere ⁊ nobiliozib⁹ formis pficere poſſz ſe
cũꝺũ ſue ſapiẽ ⁊ potẽtie infinitatẽ Oñ ḡ ꝺz. ꝺedit vni/
cuiq̃ btitudinẽ ꝯtũ erit capax. hꝫ intelligit ꝺe capacita
te nõ put dicit longinquã poſſibilitatẽ ⁊ obĩam reſpcũ
11 creatoris. ſz put cũ hꝫ dicit diſpõez exigẽtiã. ⁊ hãc cõ/
ſtans ẽ ꝺeũ potuiſſe maiorẽ facere. Ad illud qõ obr
ꝙ in creaturis nẽcẽ ẽ ſtare. ꝺõ. ꝙ ſicut nũer⁹ ſp hz ſtatũ
in actu. tñ nũq̃ ẽ dare ſtatũ aliquẽ vltra quẽ ꝺĩna po/
tẽtia nõ poſſit ſe extẽdere. ſic ĩtelligẽꝺũ ẽ in magnitudi
ne molis ⁊ bonitaſ. q̃ ꝯtũcũq̃ ſit ĩ creatura ſtaſ. ⁊ ſp.
q̃ finita. hñ agit ꝺeꝰ hucuſq̃ ita ꝙ nõ agit ãpliꝰ. ſz quĩ
poſſit ãpliꝰ nũq̃ ẽ dare vt credo. ⁊ iõ ſi aliũ mũdũ meli
orẽ hꝫ feciſſet. adhuc erit vltra q̃rere q̃re nõ fecit melio/
rem cũ poſſit. ⁊ ſic ꝓcẽꝺo vlteri⁹ ⁊ ita talis qõ ẽ irrõ/
nalis. ⁊ ſolutio nõ pt ꝺari niſi hec q̃ voluit ⁊ rõem ĩpe
nouit. Atñ ſi nõ feciſſet nemo pt arguere q̃ hꝫ totũ qõ
fecit fuit grã. nec erat aliq̃ exigẽtia rõne cui⁹ poſſit po/
ni in eo fuiſſe inuidia.

Queſtio. ij. b

Utrũ mũdus pt fieri melioz ꝯtũ ad ptiũ integrãtiũ. p/
pꝛietates Et ꝙ ſic. vr Eſa. xxx. Erit lux lune ſic lux ſo/
lis. ⁊ lux ſolis ſicut lux ſeptẽ ꝺierũ. hꝫ erit. ḡ pt cẽ. ḡ ꝺeus
pot ꝛdere ⁊ ita ꝺe aliis coꝛpib⁹. ⁊ ſi hꝫ eſſet vtiq̃ res me
liores. ḡ ꝛc. Itẽ Aug⁹. ſup Ben. ad lrã z mgr addu
cit hãc auctẽ. potuit inq̃t deꝰ talẽ facere hoĩez q̃ nec pec
care vellet nec poſſet. ⁊ ſi talẽ feciſſet q̃s dubitat eũ me
liorẽ fuiſſe. ḡ ꝛc. Itẽ melioꝛẽ ꝓpꝛietas incoꝛruptibi/
litatis ⁊ q̃etis ꝯz coꝛruptiõis ⁊ motus. ſz oĩa q̃ fecit ꝺeꝰ
aut fecit coꝛruptibilia aut aliq̃ mõ mobilia. ḡ omĩa po
tuit facere meliora. Itẽ ſi nõ potuerũt creature fieri
meliores. hꝫ fuit. aut q̃ ꝺeꝰ nõ potuit ꝺare plus. aut q̃
creature nõ potuerũt pl⁹ cape. Si q̃ ꝺeꝰ nõ potuit ami
plius ꝺare. ḡ ĩna potẽtia ẽ limitata. Sz q̃ creature
nõ potuerũt ãplius cape. Cõtra videm⁹ tota ꝺie crea
turã meliozari ⁊ ꝺeteriozari ſalua ſuba ⁊ capacitate. er/
go ꝛc. Cõtra. optimi ẽ optima aꝺducere ſicut ꝺicit oꝑ
oni. ſz optio nõ põt eẽ meli⁹ ḡ ſi ꝺeꝰ cũ ſit optim⁹ addu
xit res optime. ptz ḡ ꝛc. Itẽ Plato addit rõem. por
ro q̃ optim⁹ eſt. ab optimo vo omĩs inuidia relegata
erat. ⁊ iõ ꝺedit vnicuiq̃ creature tm̃ ꝺe bonitate ꝯtum
potuit cape. Si tu ꝺicas ꝙ platonis vbũ nõ valet. q̃
inuidia nõ ẽ reſpcũ inferiozis. Cõtra. Aug⁹. ſup Gen
ad lrã. Si bona facere nõ poſſet nulla cẽt potẽtia. ſi
poſſet ſz nollet magna cẽt inuidia. ḡ pari rõne ſi poſſet
facere meliora z nollet cẽt inuidus. Itẽ rõne vr quia
oĩe agẽs ex tota ſua ſuba facit rẽ optimo mõ q̃ põt fie
ri ſi potẽtia ei⁹ nihil oĩno ĩpedit. ſz ꝺeꝰ eſt agẽs ex tota
ſua potẽtia in omni ſua actione. ⁊ potẽtia ei⁹ nullã ha
bet indigẽtiã neq̃ reſiſtentiã. ḡ q̃cq̃ꝺ facit. ita bonũ fa
cit ꝙ nullo mõ põt fieri meli⁹. Itẽ hec eſt vera ꝓ/
bonũ ẽ diffuſiuũ ſui. ḡ magis bonũ. magis diffuſiuũ. ⁊
maxime bonũ maxie diffuſiuũ. ſz ꝺeꝰ eſt agens maxime
bonitaſ. ḡ maxime ſe diffundit. ḡ vr ḡ vnũquodq̃ op
timũ facit ⁊ ꝯtũ ad ſubam ⁊ ꝯtũ ad ꝓpꝛietates. Rñ.
ꝺõm ꝙ cũ qrit ꝺe meliozitate ptiũ vniuerſi põt qri ꝯtũ 12
ad duplex genus ptium. Aut ꝯtũ ad ptes manentes.
ſicut natura intellectualis. rõnalis. celeſtis. ⁊ elemen/
taris. Aut ꝯtũ ad ptes trãſeũtes. ſic ſine diſtinctione
cõcedo ꝙ põt vt in pluribꝫ ꝯtũ ad ꝓpꝛietates fieri me
liores. q̃ nõ ſunt ꝺe ſuba vniuerſi. nec ſunt a ſolo ꝺeo ſz
a ꝺeo ſil⁹ opante cũ agẽte ꝑticulari qõ ĩpedit ⁊ ꝺeficit. ſi
aũt intelligam⁹ ꝺe ꝑtib⁹ q̃ ſunt ꝺe cõſtitutõne ⁊ integri/
tate mũdi a ꝺeo ⁊ imediate. cũ ḡ qrit vtrũ potuerũt fie/
ri meliores ꝯtũ ad ꝓpꝛietates. diſtinguẽꝺũ eſt. q̃ aut
loqueris ꝺe ĩpis abſolute. aut ꝺe ĩpis in relatione ad ſi
nem. Si ꝺe ĩpis abſolute ꝑtz ꝙ meliores ꝛditiões po/
tuerũt habere. Si ꝺe ĩpis in relatiõe ad inuicẽ vel ad fi
nem optimas hũerũt ꝓpꝛietates. qõ ꝑtz. q̃ ſicut ꝺicit
Aug⁹. Meliores iudicauit ꝺeꝰ hoĩes ſi ei liberaliꝰ ꝺe
ſeruirẽt. Silr melius fuit ꝙ oẽs hoĩes eſſent ex vno. ⁊
ita ꝙ haberẽt coꝛpus aſale ⁊ ſm exigẽtiã eius neceſſe fu
it alias creaturas coꝛpales diſponi in motu ⁊ coꝛrup/
tibilitate Ex his patẽt rõnes inducte ad ꝓmam ptẽ. ꝙ 13
cedũt enĩ ꝺe ꝓpꝛietatib⁹ rez ſm ſe ꝛſideratarũ. Ad
illud qõ obĩcit in cõtrariũ ꝺe Dyonſio. ꝺõm. ꝙ illud 14
intelligit ſm ordinẽ ſicut iã prẽbit. Ad illud qõ obĩ
cit ꝺe platone ꝺõ. ꝙ nõ hz ẽitatẽ niſi intelligãt ſaluo oꝛ
ꝺine vniuerſi. ⁊ hꝫ ꝯtũ ad bonitatẽ eẽntialẽ ꝛſiderata
diſpõne in materia. nec rõ ſua ẽ neceſſaria. ſz ſolũ ſua
ſio in ſilĩ. ſicut in hoĩe q̃ pt aliꝫ bene facere z nõ fac ꝙ ex
hꝫ iudicat inuidia. ⁊ frequẽter dimittit ꝓpter inuidiaz
z q̃ caret inuidia ecõuerſo facit. ⁊ ſic ĩtelligit ꝟ bũ aug⁹. 15
Ad illud qõ obĩcit ꝙ agẽs ex tota potẽtia ꝓꝺu/
cit optime. Dicẽꝺũ ꝙ agens ex potentia tota q̃ꝺã a
git ſm impetũ. qõꝺã ſm artẽ ⁊ ſapiam. Et qõ ſm ĩpe/
tũ agit facit ꝯto meli⁹ põt. qõ agit ſm artẽ ⁊ ſapiẽtiaz
agit ꝯtũ vult ⁊ ꝯtũ ꝛgruit ſaluo ordine. q̃ ſapientis 16
eſt ordinare. iõ qꝺã facit bona. q̃ꝺã meliora. ẽ ꝺã optia
⁊ ſic ptz ꝙ illud nõ ſequtur. Ad illud qõ obĩcit ꝙ bo
nũ ſũmũ ſũme ſe diffundit. ꝺõ. ꝙ hꝫ verꝫ ẽ ꝺe diffuſione
naturali. ſz ꝺe volũtario ſiue a ꝓpoſito nõ ẽ verꝫ. ſmo
mõ eſt diffuſio in ꝓductione ꝑſonarũ. ſecundo mõ i ꝓ/
ductione creaturarum.

Queſtio. iij. c

Utꝛ ꝺeus potuerit mũdũ facere meliozẽ ꝯtũ ad oꝛdi/
ptiũ Et ꝙ non ꝑmo videt auctẽ Ben. i. Vidit ꝺeꝰ cum

cta que fecerat et erant valde bona. glo. Aug⁹. singla quęq; bona in se. sed in vniuerso optima. sed optimo nihil est melius. ergo ꝛc. ¶ Item Aug⁹. dicit q; ꝗuis alius modus nostre liberationis esset deo possibilis. nullus tamen fuit nostre leuande miserie cōgruentior. sed sicut deus fuit sapientissimus redemptor. ita ꝛ sapientissim⁹ cōditor. ergo si ordinatissime redemit ita q; nullus modus melior vel cōgruentior esse potuit. ergo si militer se habuit in faciendo res. ꝛ sic patet ꝛc. ¶ Itez si cōsideremus ordinem elementoꝝ in mundo. constat ea optime esse ordinata. Unde non potest cogitari q; illa quattuor corpora ordinentur melius. siue ſm qualitates. siue ſm formas nobiles. siue ſm ꝓportiones numerales. sicut ligantur. viij. ꝛ xxiij. qui sunt duo primi numeri solidi quadrati. ligantur ꝑ duos interme/dios scz. xij. ꝛ xviij. ģ ꝛc. ¶ Item sapientis est ordinare. sapientis. summe siue optime ordinare. ergo summe sapientis. summe siue optime ordinare. ergo deus res ita bene ordinauit q; nullo modo potuit ordinare melius. ¶ Sed cōtra. ordo ille est boni/tatis finite. ergo si sapientia dei est infinita. ꝛ infinituz excedit finitum. ergo deus sciuit melius ordinare. scz ꝺc quid sciuit potuit. ergo ꝛc. ¶ Item melior est ꝛ nobilior ordo in quo nulla cadit inordinatio ꝗ in quo cadit. sed in vniuerso cadunt multe inordinationes ꝛ deformitates. ergo alius ordo potuit fieri melior. ¶ Itē qō ꝓpinquius est fini. melius est ordinatū. ģ si omnia sunt optime ordinata. omnia sunt equaliter coniuncta fini ergo omnia ꝓticipant beatitudinem q; absurdum est.

17 ¶ Item bonitas ordinis pendet ex bonitate partium. sicut respectuum ab absoluto. sed res ſm esse absolutū non sunt optime ģ nec in ordine. ¶ Rº. dōm. q; est ordo/do partium in toto. ꝛ est ordo ꝓtiū in fine. ꝑmus ordo respicit sapientiam. scōs ordo respicit bonitatē. ꝛ sunt isti duo ordines ita coniuncti vt vnꝰ alteri ↄformetur ꝛ ordo ꝓtiū in vniuerso ē ꝓpr̄ ordinationē ad finē. Si ät loqmur de ordine ꝓtiū in vniuerso. aut hꝫ ē ꝗtū ad ꝑtes ꝑmas ꝛ substātiales. ꝛ sic absq; distinctiōe optime sunt ordinate. ita q; melꝰ ordinari nō potuerit. q; in eis ↄsistit ordo substātialis. ꝛ pulcritudo vniuersi imutabilis Vel ꝗtū ad ꝑtes corruptibiles ꝛ remotas. Et hꝫ duplr. Aut vt absolute ꝛ vt nūc. ꝛ sic potuerit melꝰ ordinari. aliqñ erūt melꝰ ordinate. Aut simplr ꝛ in relatione ad finē. ꝛ sic sunt res optime ordinate in vniuerso. ſm q; cō uenit ordini in finē. Silr optime ordinate sunt res in si nē saluo ordine vniuersi. q; vniuersū ē tā ꝗ pulcerrimū carmē qō decurrit ſm optimas ↄsonātias. aliis ꝓtibus succedētibꝰ. aliis ꝙsq; res pfecte ordinent in finē. Uñ sic in ꝓductiōe rez manifestat potētia. scz in cōgatiōe si ue in ordine nō entis ad ens oñdit sūma potētia ex nihilo. sic ordo rerū in vniuerso in se oñdit sapiam. ꝛ ordo ad finē bonitatē. scz in cōgatiōe vnꝰ ad alterū oñdit summa sapia ꝛ sūma bonitas. q; nihil pōt būc ordinē deor/dinare sic melꝰ. ↄ. patebit. ¶ Cōcedēdū est ģ rōnes ꝓ/

18 bantes q; res sunt optime ordinate. q; respiciūt vtrūq; ordinē. ¶ Ad illō qō obꝫcit q; sapia ē infinita. dōm q;

19 ꝗuis sapietia est infinita. tñ res nō sunt capaces nisi ordis finiti Et ipa sapietia summa. summū dat ordinē

20 quē hr̄e pñt. ¶ Ad illud qō obꝫcit q; in vniuersū cadit inordinatio. dōm. q; si cōsiderem⁹ hos ordines scz ad finem in vniuerso. ita se adinuicē cōplectūt q; nō pōt ibi esse inordinatio. ¶ Ad illud qō obꝫcit de ꝓpinquitate

21 dōz q; hoc ē verū ſm ꝓpriā ordinationez. scz ſm decursum vniuersi necesse ē q; res sit ꝑmo lōge a fine. ꝛ post appropinquet. ¶ Ad illud qō obꝫcit q; ordinis bonitas pendet ex ꝑtibus. dōm q; sicut aliqua cōtingētia in se bñt esse absolutū cōsequēs scz ordinē necessariū. sic ↄtin,ꝓsito ītelligendū q; ꝗuis aliqd nō sit optimū in se. tamē optime ordinat. Et exemplū huiꝰ ꝑtz in ꝑtibꝰ corporis et in re artificiali in q; ē cōsc nātia ꝛ armonia sicī citha/ra. Quāuis enī nobilior sit situs oculi ꝗ pedis. tñ si ↄsi derem⁹ vtrūq; ſm suū officiū. tā oculus ꝗ pes optime situati. sunt ī toto. ita q; nec oculus melius pedet nec ē/ conuerso. ꝛ ita dicit Aug⁹. sup̄ Joh. Ꝛ sicut angelus optime in celo. ita ꝙmicul⁹ optime in imo sicut in ter/ra Et similiter apparet in cithara. pñt enī oēs cordę ita ꝓportionari q; si aliq; tendat vt detur ei melior sonꝰ nū/ꝗ remanebit cōsonātia. silr dictiones pñt ordinari ad faciendū ꝙsum. ita q; ex illis dictionibꝰ possibile ē fieri ꝙsum melꝰ ordinatū sic in ꝓposito intelligendum.

¶ Questio. IIII d

¶ Utrū potuerit facere mūdum antiquiorē. ꝛ q; sic videt. ij. Pet. vlti. Mille anni apud deū sicut vna dies. et in ps. Mille ānī añ oc̄los tuos tāq; vna dies hesterna q; pterūt. pari rōne. C. M. annoꝝ. ģ si deꝰ potuit facere mundū añ diē hesternā. potuit ꝑ C. M. annoꝝ añ. ꝛ si hꝫ. esset antiquior. ģ ꝛc. ¶ Itē diuina potentia ꝛ opatio nō ꝛpendet. nec a materia nec a tpe. ģ q; rōne pōt ī vno instanti pōt in alio. scz q; rōne in posteriori. eadē rōne in priori. ꝛ si hꝫ mūdus potuit fieri antiquior. ģ. ꝛc. ¶ Itē diuina essentia ꝛ potētia fuit añ tpis ꝓncipiū. aut ģ fuit potēs. ꝓducere ante. aut nō. Si nō. ģ erat ipotens. Si sic. ģ potuit facere mundū añ ꝗ faceret. ¶ Itē ego quę/ro vtrū potuerit facere post. Si sic. scz nō ē maior rō de post ꝗ de añ. ģ pari rōne potuit facere añ. Aut si nō po tuit post. nec ante. ꝛ ita necesse fuit q; tūc. ģ videt q; con pulsus ꝛ nō volūtarꝰ mundū fecit tūc. ¶ Scz cōtra añ ꝓncipiū tpis nihil erat nisi eternitas. ģ si potuit mūdū facere añ ꝓncipiū tpis. potuit facere ꝛ in eternitate. sed q; hz esse in eternitate caret ꝓncipio. ꝛ nihil tale pōt esse creatū ex nihilo. ģ ꝛc. ¶ Itē si potuit facere añ. ponat/silr ego quero vtz añ. ꝛ sic in infinitū. scz infinituz a pte ante ē eternū. ģ si potuit in infinitū ante facere. potuit etiā ab eterno. si ergo nō potuit facere mūdum eternū. q; nō esset factꝰ. ģ nec antiquiorē. ¶ Itē necesse ē mūdū hr̄e finitā durationē a pte añ. scz in oīm finito necesse est alicubi stare vltra q; nō pōt fieri ꝓgressꝰ. scz q; rōe statur in aliquo instanti finito. staī in illo in q; cōditus ē mun dus. ģ. ꝛc. ¶ Item ꝓncipio totiꝰ antiquitatis nō potest aliquid fieri vel cogitari antiquius. scz tps vel euuz qō incepit cū mūdo ē totiꝰ antiquitatis ꝓncipiū. ģ etiā non potuit aliquid esse antiquiꝰ. ¶ Rº. q; cū queriť vtrū deꝰ potuerit facere mundū antiquiorē. pōt itelligi duplr. Aut q; ipm creauerit ab eterno cū ꝓdurerit ex tpe. ꝛ tūc esset antiquior. Aut ita q; mūdus durasset tpe longiori tñ finito. Primū credo ipossibile simplr. qm̄ implicat in se cōtradictionē. Exhꝫ enī q; ponit fieri. ponit hr̄e ꝓn cipiū. ex hꝫ aūt q; ponit eternꝰ. ponit nō hr̄e ꝓncipiū. vñ idē est querere. vtz deꝰ potuerit añ mūdū facere. q; mū/dus habendo ꝓncipiū nō hr̄et ꝓncipiū. hꝫ includit contradictionis vtrāq; ptem. Similiter quantū ad secundum sensuz videtur aliquibus impossibile. quia implicat in se oppositionē. qm̄ ăterioritas siue ăntiquitas in/cipit simul cum tempore. nā in eternitate nō est ante et post. ꝛ tps incipit de necessitate simul cū mūdo. sicut situs. incipit cū loco. ꝛ locus cum orbe ꝑmo. Uñ sicut si quereret vtrum ꝑmus orbis potuerit fieri altior. nulla esset in mundo questio. imo implicat contradictionez scz extra omnē locū esse locū. et venit ex falsa imaginatione. quia imaginat totū mundum esse in locali spacio. sicut imaginat terram circūdari aq̄. Silr intelligendū est in ꝓposito q; est implicatio cōtradictonis. ꝛ venit

er falsa imaginatõe. qz imaginamur añ ꝓncipiũ mũdi fuisse durationẽ tpis in q mũdus potuisset ante fieri. Uñ si ꝙrat vtrũ totus mũdus potuisset extra totũ mũ/dũ vel sup. vel infra. stulta ẽ qstio 7 iplicãs opposi/ta. 7 veniens ex mala imaginatõne. ꝑ hũc modũ nñ dent si ꝙrat vtrũ mũdus potuerit fieri añ vel antiqor. vñ dicũt ꝙ si aliqd ꝓcessisset añ mẽsurãs tpaliter. potu isset vtiqz añ fieri. silr si locus esset extra potuisset alti/or fieri. Rõ aũt istius male imaginatiõis ẽ. Cũ enim imaginamur eternitatẽ in infinitũ añ tps fuisse. intel/ligim9 eã quasi duratõne extẽsam in q̃ sunt diuersa nũc in qz ꝙlibet potuisset fieri tps. Sed h̄ oĩno nihil ẽ. qz eternitas ẽ simplicissimũ in q̃ nulla oĩno cadit diuer/sitas. Cõcedendũ g̃ sicut pbãt rões inducte ad h̄ ꝙ sic nõ potuit mũdũ facere ĩ alio loco. qz nõ ẽ in loco sic nec
23 ante. qz nulla est antiqtas nisi in eo. Ad illud qõ ob ̃icitur ꝙ apud deũ nõ est vis aliq̃ in aliq̃to tpe. 7 ꝙ po tentia eius nõ depẽdet ex. dicũt ad oĩa vnica rñsione. ꝙ q̃cuis diuina ̄ytus ad nihil arteꝛ. tñ ꝓncipiatũ nõ ꝑt facere sine ꝓncipio. 7 tpale nõ sine tpe. 7 ꝑmũ tpale non põt facere nisi in ꝓncipio tpis. 7 ꝓncipiũ tpis nõ nisi ĩ ꝓncipio tpis. Oppositũ enĩ nõ dicit potẽtiã sz magis ↄtradictionẽ 7 repugnãtiã. nec tũ artaꝛ ad sic faciẽdũ qz posset oĩno non facere. Uñ sicut stulta est qõ si ꝙrat vtrũ potuit facere ꝓncipiũ tpis añ ꝓncipiũ tpis. simi/liter 7 ꝑdicta. Sz qm̃ durũ videꝛ dicere ꝙ de9 nõ po/tuit facere mũdũ antiqorẽ. 7 ꝺn aliũ mũdũ facere potue rit. sz tm̃ istũ. ꝓterea dicũt alij ꝙ sicut de9 potuit face re mundũ ampliorẽ. ita potuit facere antiqorẽ sine om ni distinctiõe. Et tm̃ istud nõ est oĩno silẽ. qz de9 posset facere celũ amplꝰ 7 magis distare a terra. salua vtri/usqz natura. sz si de9 intelligaꝛ fecisse ꝙ illud nũc magꝭ distet a ꝓncipio tpis. intelligiꝛ illud nũc esse aliud. qa etiã si intelligaꝛ mũdus factus ante. adhuc nõ esset an tiquior respectu istius nũc. qz tm̃ distaret q̃tũ distat a ꝓncipio. 7 ita nõ esset antiqor. 7 iõ nõ ẽ simplr negãda. nec simplr ↄcedẽda. sicut nec ista de9 potuit facere mũ dũ altiorẽ. Si enĩ intelligas de h̄ absolute. falsũ est. si cut dicit ꝑma opinio 7 nõ intelligibile. 7 implicatõ cõ tradictiõis. Si aũt intelligas ꝑ cõcomitantiã alteri9 loci. s. qz deus potuit facere aliũ mũdũ amplectentem istũ in q̃ situ posset brẽ magis altũ 7 minus. silr iudicã
24 dũ de antiqtate Et iõ si ꝙrat. vtrũ de9 potuerit añ fa/cere mũdũ. distinguẽdũ sicut hic. Utrũ de9 potuerit facere mũdũ in alio loco vel alibi. qz aduerbialis ter minatio põt caderе sb ampliatiõe ybi vel extra. Si sb ampliatiõe ybi tũc est vera. 7 est sensus ꝙ de9 potuit a liũ locũ facere 7 in illo mundũ istũ totũ ponere. potuit enim facere centũ tales mũdos. 7 adhuc vnũ ↄplectẽ tẽ omẽs. 7 vnũ in loco altiori q̃ aliũ. sic 7 in tpe intel/ligendum est. ꝙ deus potuit facere tps añ h̄. 7 in illo facere mũdũ. Alio mõ põt caderе aduerbialis ter/minatio extra ampliationẽ de ly põt. 7 est sens9 ꝙ de/us põt facere mũdũ istũ in alio loco q̃ est extra mun/dũ. 7 hic ẽ iplicatio falsi. qz nõ est loc9 nisi intra mũ/dum. 7 silr de tpe intelligendũ. Ad illud qõ obꝯ/
25 citur ꝙ ante nõ erat nisi eternitas. dõm ꝙ verũ ẽ. sz ta/men deus poterat facere ꝙ añ esset tps Ad illud qõ obr̄ de infinito a ꝓte ante. dõm ꝙ infinitũ a ꝓte añ põt esse a ꝓposito aut ex actũ aut ex potẽtiã. Primo mõ dicit eternitatẽ. scõo minime. qz eternitas dicit infini
26 tũ actu. Ad illud qõ obr̄ ꝙ necesse ẽ ponere statũ. di cendũ ꝙ verũ est. sz status pñt esse infiniti. 7 sz in potẽ tia nõ sit ponere statũ. tñ qz actus nõ ↄsequit̄ totã po tentiã sz in aliq̃ statu est. iõ in statu finito. Si queritur quare magis in hoc q̃z ĩ alio. ratio summa 7 potissima est volũtas faciẽtis. Ad illud qõ obr̄ ꝙ antiqtas ce pit cũ mũdo. dõm ꝙ verꝫ est. sz de9 potuit facere ꝙ an/te incipet. iõ nõ valet rõ illa. Rõnes ad oppositũ sunt cõcedẽde. ꝓcedũt enĩ ex ꝑte ꝓmam viam.

Questio vnica. e

Onsequẽter q̃tũ ad scõm articulũ qrit̄ de ĩmu tabilitate diuine potẽtie. Utrũ vicz ꝙ sel deus põt sp possit. Et ꝙ sic videꝛ. qz oĩs potẽtia q̃ ẽ idẽ cũ el sentia hz idẽ posse qõ esse. 7 omne illud cui posse ẽ idez qõ esse si hz esse ĩmutabile 7 eternũ. hz 7 posse sz ꝙ deus semel est sp ẽ. qz ei9 esse ẽ ĩmutabile. g̃ 7 qõ sel põt sp põt Itẽ oĩs potẽtia q̃ est infinita 7 nõ põt nõ esse infi/nita sp est respectu eq̃liũ. qz si respcũ paucoꝝ esset. ali/qñ desineret esse infinita. 7 desineret esse ops. sz diuina potẽtia sp ẽ infinita 7 ops. g̃ nihil possibiliũ accrescit ei nec decrescit. g̃ qõ semel põt sp põt. Itẽ oĩs poten tia q̃ ẽ oĩno efficies 7 nullo mõ dependẽs a possibili. oẽ qõ põt sp põt si in seipa maneat nõ mutata. sz diuina po tẽtia ẽ sp hmõi 7 nõ mutaꝛ in se. g̃ 7c. Itẽ q̃cqd deus potuit adhuc põt. si nihil de eo factũ est qõ nõ sbsit ex/tuti. sz nihil põt fieri ab ipo qõ nõ sbiaceat diuie ̄tu/ti. g̃ ꝓter illud factũ nõ impediꝛ q̃n adhuc possit. g̃ põt quicqd potuit. Sz ↄ. si de9 põt sp q̃cqd potuit semꝫ sz potuit x̄pm resuscitare a mortuis 7 mũdũ creare. g̃ 7 mõ põt qõ stultũ est dicere Itẽ si q̃cqd semel pt semp potuit. sz mõ pt mũdũ creasse. g̃ ab eterno potuit creaꝛ se. Itẽ si q̃cqd pt sel 7 sp. sz añ mũdũ potuit facere ꝙ mũdus nõ fuisset. g̃ 7 mõ põt facere ꝙ mũd9 nõ fuisset. Itẽ cũ ōr. de9 pt h̄. siue pt h̄ facere. h̄ aliq̃ ꝛmonstra to. aut ↄnotaꝛ aliqd. aut nihil. Si nihil. g̃ eq̃ vere põt dici ꝙ de9 pt malũ vt bonũ. Si aũt aliqd ↄnotaꝛ. h̄ nõ est nisi possibilitas ad fieri. sz qõ factũ est idẽ ipm non hz possibilitatẽ ad fieri. g̃ de9 nõ pt facere qõ factũ est. 7 pus potuit. g̃ nõ pt q̃cqd potuit. R̄. ad h̄ ẽ duplex modus rñdẽdi. sicut ad sophisma de scia. cõcesso enim ꝙ dĩna potẽtia ex̄ ̄tatẽ oĩno sit ĩmutabilis. ex posi tionẽ tñ noĩaliũ ↄcedũt hãc. pt q̃cqd potuit. 7 rñdẽt il/lationi sz potuit x̄pm suscitare. g̃ mõ pt. rñdẽt ꝙ nõ oz inferri sb illo tpe. sz sb alio. g̃ pt x̄pm resuscitasse. 7 hoc enũciabile adiũctũ ̄ytis diuersoꝝ tpm nõ ẽ idẽ. iõ dicit ꝙ ꝓ ẽ vera. 7 si aliꝫ inferaꝛ assignãt pcm̃ in ꝓcessu se cũdũ fallaciã figure dictiõis vel ex̄ accidẽs. Uñ sicut s. pbatũ fuit. hec positio nõ hz ̄ytatẽ q̃tuis illa positiõ vr̄ fuisse pbabilis. 7 mgr̄ fuit hui9 positiõis q. ꝓ sol/uit. Et iterũ. nõ soluit ĩ ꝓposito. Primũ qz si diceretur de9 posse q̃cqd potuit. qz pt fecisse qõ potuit facere pa ri rõne q̃ nũc ẽ cec9. pt q̃cqd potuit. 7 trũcaꝛ qz pt fecis se qõ potuit facere. 7 pt nũc vidisse qõ potuit videre. Preterea dantẽ oppositũ hui9 solutõis adhuc contin git soluere h̄ mõ formata rõne. pt q̃cqd potuit. sz potu it nõ fecisse mũdũ añ q̃z faceret. g̃ 7 mõ põt nõ fecisse. lo/co eius qõ ẽ nõ fecisse nõ ẽ aliud dare equalẽs. g̃ illa nñ sio nõ soluit. maxie cũ ipe mgr̄ dicat ĩ lra ꝙ de9 nõ pt fa/cere oẽ qõ potuit aliq̃n facere. nec vult facere. vel esse. vel fieri. qõ aliq̃n voluit facere eẽ vel fieri. Jõ dõm si/cut dictũ fuit de scia ꝙ dĩna scia ̄se oĩo ĩmutabilis. de/finit scire aliqd enũciabile rõne ↄnotati. qz scibile desi/nit eẽ ex̄ 7 ipa scia siue scire ↄnotat vno mõ incognito ̄ytatẽ. silr ĩtelligẽdũ ꝙ dĩna potẽtia ↄnotat in respcũ cui9 ōr possibilitatẽ. 7 talẽ inquã possibilitatẽ q̃ respi/cit potẽtiã agẽtẽ sb rõe potẽtie nõ ipotẽtie. Om̃ g̃ ita ẽ. ꝙ mlta possibilia fiũt ĩ possibilia ꝑ accñs. 7 mlta possi/bilia fiũt ẽtia 7 iã sũt ĩ possibilia ad fieri. facere ei ꝙ ñ ens nõ sit nihil ẽ facer̄. silr facer̄ ꝙ scm̃ ẽ nihil ẽ facere. 7 ita

impossibile ē fieri. hinc est q; q2 de⁹ nō potest nisi pos/
sibile. quod posse ē possibile. q2 nulla mutatione facta
in potētia sed eq̄liter deo existēte potēte fit aliq̄d deo ī
possibile. ꝓter mutationē a ꝓte rei. ⁊ hec cōcedenda est
79 q; diuina potētia ē imutabilis. ⁊ hec negāda ē. q̄cq̄d de⁹
semel pōt semp pōt. ¶ Ad illō g̃ qō obz q; diuinū posse
ē ee. ⁊ infinitū ⁊ indepēdes. totū illud cōcludit q; ipa nō
mutet. sz nihil sequit de ↄnotato. vez ē tn q; posse dei re
spectu ↄnotati sp ē infinitū. q2 si aut erat infinitū ab in/
30 finito. nihilomin⁹ remanet infinitū. ⁊ ideo q̄uis desi/
nat aliq̄d posse facere. sp tn infinita pōt. ¶ Ad illō qō
obz vltimo. q2 alia patet ex h; q; diuina potētia dñat oi
bus q̃ sunt. dōm. q; oīa ei subsunt. ⁊ tn nō sequit q; pos
sit facere qō factū ē. pōt tn illud destruere. sz facere non
pōt. q2 faciēdo. aut facit aliq̄d aut nihil. Si aliq̄d. g̃ ali
q̄d pl⁹ ē nūc q̄z ꝑus. g̃ nō facit qō factū ē. Si nihil. g̃ fa/
ciendo nihil facit. Silr de eo qō fuit. facere qō nō fuerit
aut facit h; quiescēdo. aut opando. aut destruēdo. Qui/
escendo nō. si em̄ de⁹ nihil faciat. cū h; ē ꝑteritū sp ē ꝑteri
tū. Si vo faciat opando. cū nihil er h; fiat. h; em̄ nō fuit
se ꝑteritū nō ē aliq̄d. g̃ faciēdo nihil facit Si vo destruē
do. cū ꝑteritū siue qō fuit nō sit. nihil facit destruēdo. et
destruēdo nihil destruit. Cōcedēdū ē g̃ q; nō pōt q̄cq̄id
potuit. q2 fuit aliq̄n possibile qō factū ē ipossibile. non
ꝓpter arrationē potētie. sz ꝓpter h; q; necessario ↄnotat
impotentiā. ⁊ sic patet obiecta.

Distinctio. xlv. de q̄dditate volūtatis dei.

Am de volūtate dei aliq̄d ꝑ sensus nr̄i imbecil
litate ⁊c. Supra egit mgr̄ de sciaz potētia. Hic
ia tertio agit de volūtate. Et hz hec ꝑs tres ptes
In prima agit de volūtate ꝑm suā q̄dditatē. In scōa ꝑm
eiꝰ implectionē respectu opis. q̄liter scz impleat. ī. dist.
xlvj. Hic oīt questio. dictū ē em̄. In tertia determinat
q̄liter volūtas nr̄a diuine ↄformat. ⁊ h; dist. xlvij. Sci
endū quoq; ē q; aliqn̄ mala ē volūtas. ¶ Prima ꝑs hz
tres ptes. In prima oñdit q; volūtas dei est ipa diuina
eēntia. In scōa q; ipa ē omnū cā. ibi. Hec itaq; summe
bona voluntas cā ē. In tertia oñdit q; ipa volūtas dei
ē multipliciter dicta. ibi. Hic nō ē ꝑtermittendū nos

De volūtate dei q̃ eēntia dei
vna est et eterna. a

1 a ¶ Relatiue ei voluntas nun/
quam dicitur. Videtur falsuz
quia sicut creator dicit ad creaturam. ⁊ ꝓsci/
encia ad ꝓscitū. ita velle dicitur ad volitum. sed
est sup habitum dist. xxxv. q; il/la dicūtur rela/
tiue. g̃ et velle. R⁹. dōm. q; magister accipit h;
relatiue put re/latiuus modus dicendi distin/guitur a mō di/cendi fm substan
tiam. ⁊ hic ē ꝑsonalis. ⁊ ita. accipitur hic. ipe ār
objcit de relation/e respectu creature que ē quā
tū ad modū in/telligendi. nec distinguitur a modo dicēdi se/cundū subam.
R⁹. plenā cōtinēs so/lutionem

Am de volūtate dei aliq̄d ꝑ sensꝰ nr̄i ibecillitate dōm est
Sciēdū ē g̃. q2 volūtas siue volēs de deo fm eēntiā dr̄. Nō ē ei
ei aliud velle ⁊ aliud esse. ꝑ oino idē. ⁊ sic idē ē ei eē bonū qō esse
deū. ita idē ē ei eē volētē qō esse deū. Nā volūtas q̃ sp volēs ē. nō
affectꝰ vel motꝰ est q̄ in deū cadere nō valet. ꝑ diuia vsia q̃ volens est deus ⁊ huiusmodi.

¶ Soluit dubitatiōez q; lz idez sit deo velle qō esse. nō tn̄ ꝑt dici deus esse oīa que vult. b
Et lz idē sit deo velle qō ee. ñ tn̄ dōm ē deū ee oīa q̃ vult. Qō q̄dā de dei volūtate nō recte sentiētes. nob objciūt dicētes. Si idez ē deo velle qō ē. g̃ cū dicim⁹ deū velle oīa q̃ facit. dicim⁹ euz esse oīa q̃ facit. alioqn̄ nō ibi illo ꝟbo idē significat. qō significat h; ꝟbo ee. cū de deo dr̄. Et si ita ē nō sp̄ oz de deo velle fm eēntiā Si vo ꝑz eēntiā nō oz aliqn̄. quō g̃ oz de deo. a ¶ Relatiue eīm volūtas nunq̄z oz. Ad qō dicim⁹. q2 licet idē penitus sit deo velle qō ee. nō tn̄ pōt dici oīa que vult. sicut idē ē deo ee qō scire. nec tn̄ sicut oz scire oīa. ita q̄z pōt dici ee oīa. At vbicunq; deꝰ oz scire vel sciens. vel velle vel nolēs. h; de eo fm eēntiam dicunt. Cū enim oz deꝰ scit vel deꝰ vult. siue deus ē sciens vel volens. eēntia diuina ꝓdicat. ⁊ deꝰ esse enūciat. Cū aūt addit oīa vel aliq̄d vel aliq̄. ⁊ oz deꝰ scit oīa vel vult aliq̄d vl aliq̄. eēntia quidē diuina ꝓdicat nō simplr ⁊ absolute. ꝑ ita vt scie que ipe ē oīa subiecta monstrentur. ⁊ voluntati que ipsa eadez est aliq̄d vel aliqua subiecta eē dicant. vt talis fiat sensus b deus b scit oīa. i. deꝰ ē cuiꝰ scie que ipsius eēntia ē. oīa subiecta sunt. Similiter deꝰ vult hec vel illa. i. deus est cuiꝰ voluntati que ipse est hec siue illa subiecta sūt. Volens ergo siue velle oz deus fm eēntiam. cuiꝰ voluntas eēntia ē sempiterna ⁊ imutabilis. licz ea varient ⁊ transeant que ei subiecta sunt. que non potest ee iniusta vel mala. quia deus est. q2 velle nō ē tantū respectu creati vt ꝓscire ⁊ creare. sed etiā respectu dei.

Deus scit. deus vult. deꝰ nō vult quō intelligantur hec verba

b ¶ Deus scit omnia ⁊c. Videtur male dicere q2 silr diuie voluntati subiecta sunt omnia. q2 volūtati eiꝰ nullus resistit ergo deus vult omnia. qō non cōceditur. ¶ Item ego quero cum omnia scibilia sint subiecta diuine scientie ⁊ essentie. ⁊ silr volita. quare non dicimus q; deꝰ volendo se velit alia. Quod si tu concedis. tunc cetera eēnt eterna. Si tu dicas q; non est simile. queritur quare non. ⁊ videtur q; sit sile. q2 sic diue scie

actus nō dr flectit extra dēū. t sciēdo se scit omnia. ita t dr voluntate vidēt. Rō. dōm. q subiecta diuine sciētie nō dicunt q: sunt inferiora. sed subiecta dicunt respectu quoꝝ est actus diuine cognitionis. t hec quidem sunt oīa cognoscibilia. t ideo nouit oīa similit subiecta volūtati. t hec sunt oīa volibilia. ideo ptz illud. Nō q̄rit.

3 vtruz volēdo se velit oīa. dōm q velle vno mō dicit cōplacētiā

Diuina voluntas ē cā prima

Alio mō dicit cām. Prout dīc cōplacētiā. credo q bñ pōt dici q volēdo se velit oīa q: oīa placent ei q ab ipso t ad ipm sunt. put tñ dicit pgressum effect⁹ ab ipso. cuius act⁹ nō egredit. t tō dicit respectuz ad crēplar. vñ sic nō sequit. possendo se pōt oīa. sic t in ꝓposito.

Aug⁹.

Hic vī quare e⁹ cā quēda nō est

c Quare fecit

4 deus celū t terrā. Rndendū ē illi q: voluit. Videt mala rnsio. qa tūc vī facile oīa dēmiare. videt etiā q voluntas dei nō bēat rōnē. Sz ꝛtra. sup illud Eph. j. Secundū ꝓsiliū voluntatis suc. glo/sa. volūtas dei ē ex rōe. g ē q̄rere rōnē. Rō. dōm. q voluntas nra cū exercet a volito. cām t rōnem ab eo hz. t cuius ad se. t cuius ad volitū. maxime tñ vult aliqd qđ ē ꝓpter finē. sed volūtas dei cuius act⁹ ē ipse. maxime cuz vult. quia nō excedit aliqua rōne alia a se. tū causam cuius ad se habere nō pōt. Volitū aūt aliquādo habet aliā causam cuius voluntatē. aliqñ solam voluntatem. vt in mundi creatione volūtas habet rōnem sed nō causam. quia nō est irrationalis. vnde nō habet rōnem tanq̄ diuersam a se. sed idem re. t ideo volūtas dei nō pōt ee irrōnalis. t ꝓpter hoc in actibus q totalit sunt ab ipso sufficit ipsum scire nec oportet vlteri⁹ aliā rōnē querere. t sic patet illud. d Volūtas ergo dei

5 intentionē. videt q nihil fiat casu t fortuna. Rō. dōm. q dr. Cuius sit cā oīm. nō tñ ē tota cā. sz ipe cum causis creatis. Propter hoc notādū q effectus hz comparari ad cām supmā que dr ē. t sic nihil euenit casu t fortuna. Habet etiā compari ad volūtatē siue causam creatā q ē natura vel intelligētia. t sic cū multa eueniant ꝓter intentionē. multa fiūt casu et fortuna.

Ecce his auctib⁹ apte ostendit q volūtatis dei cā nulla ē. t ideo querēda nō est.

Q volūtas dei ē omniū causa generalissima. d

d Volūtas q̄ dei (vt ait Aug⁹. in d
iij. li. ō tri.) ꝓma t sūma cā ē oīm
spūaliū atq motionū. e Nihil em fit e
qđ nō de interiori atq intelligibili aula sūmi impatoris egredi atur ꝑm ineffabilē iusticiā. Ubi ei nō opat qđ vult dei oipotētis sapictia. q ptingit a fine vsq ad finem fortit. t disponit oīa suauit. t nō solū facit ea q perseuerātia cōsuetudinis admiratiōe nō admittūt. sed etiā ea q ꝓpter raritatem t insolitū euētū mira vidēt vt sunt f defect⁹ luminariū. t fre mot⁹. t mōstruosi aīantiū part⁹ t his silia. quoꝝ nihil fit sine volūtate dei. sed pleriscq nō apparet. Jōq̄ placuit vanitati ꝓbox etiam causis alijs ea attribuere. cū oīno videre nō possent supiozē ceteris oīb⁹ cām. i. volūtatē dei Jtaq nō nisi di volūtas cā ꝓma ē sanitatis. egritudis. ꝓmioꝝ atq penaꝝ. grāꝝ t retributionū. Hec g sola ē vñ ortuz ē q̄cq̄d ē. t ipa nō ē orta sed eterna.

Nihil em 6
fit quod non dr interiori atq intelligibili aula summi impatoris egredit. Videt falsus quia peccata fiunt t non egredūt ab ipso. Rō. dōm. q magister ñ assumit hanc auctoritatē sic habēt in originali. Nam ibi dicit q nō iubeat aut ꝓmittat. cetera non habet locum obiectio. Nihilominꝰ

Sapi. viii

f potest dici q
maria restringit distributionem suaz ad res que sunt aliqua natura. vel dicendum q amplius at verbum egrediendi ad facere t permittere.

7

f Defectus luminariuz t terre motus. t monstruositatiū animaliuꝫ. etc. Videt falsum dicere. q monstrum dicit dr ordinati onē aliquā in natura. g nō est a cā supra/ma Rō. aliqñ

Volūtas dei ē multiplr dicta. e
Hic nō ē ꝓtereundū nobis q sacra scriptura de volūtate dei varijs mōis loq̄ ꝓsueuit. t tamen nō est dei voluntas diuersa. sed locutio diuersa ē de voluntate. q

dōm vī q mōstra dīc dr ordiatōes aliquā inata. t dicē sba aliquā. Sba cām hz positiuā q dr ē. iordiatōs illa ñ hz cāz positiuā sz ꝓuatōez. t ē vt ī plimū ipsa portio ē tuz agēs ad materiā. Aut ei matia supabundat. aut ōdīc ꝑz ꝓportōez caloꝝ opāz. t tuz. Et augē loqt ō mōstroz. cuius ad id qđ bñ sbstratū. Tñ alr posset dici q mōstra ee sūt a dō puniēte qñ pene sūt sic bñt rōez ordis. cuius ei dr ñ faciat ꝫ ordiez ī finē. facit ꝫ solitū cursū nāe frequēt. l. ad vindictā l. ad māz g g f Placuit vānitati ꝛc.. Vī q ñ bñ dicat. q ꝑhi cās alijs attribuert ee. g i b vani ñ fuert. vt pote luna eclipsat eo q ēra int pōit. Rō. q ñ iō dicūt vāi. q alijs tribuert. sz q sic alijs tribuert. vt ad cāz ꝓcipuā ñ referret

Et iō euanuerūt. qz ad cām pmā z pcipuā non veneruntque sola est causa simplicit̃ pma. z simplicit̃ generalissima. 9

b Mā volūtas dei z̄. Videtur falsū dicere qz plures sunt idee. eo q pluriū ideatoz ē simil̃ plures volūtates. qz pluriū volitoz̄. R°. dōz. q nō est simile sic̃ pa/ter in questione de ideis qz volūtas dicit q plus se tenet ex pte vo/lentis z fm eē z fm rōnem diendi. z ideo re z rōne vna est voluntas beneplaciti. sed idea scōm rōem dicendi plus se tenet ex pte ideati. quia similitudinē eius dic̃ z cognitō fm rōem intelligendi z dic̃/di motū dicit in nobis a re/bus ad aīam fm rē. sz in deo fm rōnem intelligēdi. volūtas aūt n̄. ideo hoc dupli/citer rōne cō/ceditur d̄ ideis non de voluntate.

b

pō. cxiij.

Rho. ix.

Rho. xij

Recitat quīdz que cōcēdū n̄ o pū dicunt dei voluntas.

pō. cx.

10 i Nec mutabilitatē z̄. Videt falsuz. qz deus nunc vult aliquid eē qđ postea non vult esse z videt q de/finat velle et similiter inci/piat. z videt divina volū/tas mutari. R°. dōm. q ī hmōi locutionib⁹ est soluz respectu ⁊ notati mutatio. quod compatur ad diuinam voluntatem ratione cuius ponit inceptio z desitio in actibus illis qui connotant aliquid de p̄senti. Si enim dicatur deus vult hoc esse futurum. ab eterno voluit. sed tamen causa in actu siue actualiter causans non fuit nisi quando facere voluit. id est. p illo instanti in quo actus volūtatis copulatur ope/ri. non aūt ipi subiecto volenti. z sic patet quō sit causa actualis in tpe nulla facta in ea mutatione. quia

pō. lxxxv iij.

pō. xviij.

Precepto. prohibitio. consiliū. dicit dei voluntas.

nomīe volūtat̄ diuersa accipit

Ponit modū p̄ncipalē accipiēdi b nomē volūtas fm quez d̄ volūtas beneplaciti. f

b Mā volūtas dei vere ac ppie d̄ q̄ in ipo est. z ipius eēntia est et hec vna est. nec multiplicitatē recipit nec mutabilitatē q̄ inexpleta eē nō p̄t. De q̄ ppheta ait. Omia q̄cūq̄ voluit dñs fecit Et apls. volūtati ei⁹ q̄s resistet Et alibi. Ut p̄betis q̄ sit voluntas dei bona z beneplacēs et p̄fecta. Et hec volūtas recte appellat beneplacituz dei siue dispositio.

Ponit modos nō p̄ncipales s tropologicos fm q voluntas accipit p signo volūtatis. s

Aliqñ xo fm figurā q̄ndā dicendi volūtas dei vocat qđ fm ppetatē nō ē volūtas ei⁹. vt p̄ceptio phibitio. p̄siliū. necnō pmissio. opatio. Jdeoq̄ pluraliter aliqñ scriptura volūtates dei pnūciat. Unde ppheta. Magna opera dñi exq̄sita in oēs volūtates e⁹ cuz nō sit nisi vna volūtas dei q̄ ipe est. pluraliter tñ dicit voluntates. qz volūtas dei varijs modis ac p diuersis accipitur vt dictū est. Jta etiā ide ppheta ppt multos effect⁹ miscōie z iusticie pluraliter dicit. Miscōias dñi eternuz cātabo. Et alibi. Justicie dñi recte letificantes coīda. cū tamē in deo vna sit miscōia. vna iusticia. z vna eademq̄ sit miscōia q̄ iusticia scz divina vsia Jdeo aūt p̄ceptio z phibitio atq̄ p̄siliuz cū sint tria. d̄ tñ vnūquodq̄ eoz dei volūtas. qz ista sunt signa diuine volūtat̄. quē admodū z signa ire dicunt. ira et dilectōis signa dilectio appellant. z k d̄ iratus deus z tamen nō est ira in eo aliqua. sed signa tñ q̄ foris sunt q̄bus irat⁹ ostendit. ita ipius nominat. Et est figura dicēdi fm quā nō est falsū qđ d̄. s vez qđ d̄. sub tropi nubilo obumbrat. Et fm hos tropos diuerse volūtates dei dicūtur. qz diuersa sūt illa. q̄ p tropū volūtas dei dicunt. Pro precepto dei atq̄ p̄silio p̄t accipi volūtas. vt ibi. Fiat volūtas tua sic̄ in celo z in terra. Et alibi. Qui facit volūtatē patris mei qui in celis est. ipe frater meus z soror et mater est. Et p̄tra hāc volūtatē multa fiūt. Unde Aug⁹. in li. de spū z littera. Jnfideles inq̄t p̄tra volūtatē dei faciūt. cū eius euāgelio non credunt. Et si illa tria dicunt dei volūtas. iō quia signa sunt diuine volūtatis. nō est tamē intelligēdū deū omne illud fieri velle qđ cuicunq̄ p̄cepit. vel nō fieri quod phibuit.

k Dicitur iratus deus z tamen non est ira in eo aliqua z̄. Videtur male dicere. quia in deo est vis rationalis z concupiscibilis. ergo pari ratione ponenda est in deo irascibilis. ergo sicut vere in eo est actus cognitiue et amoris. ita p̄prie act⁹ furoris. R°. dō q irascibilis aliquo mō sonat̄ perfectionem ō ratione sui nominis. z ideo dicunt aliq̄ q nullo modo recipitur ī deo nisi trāsumptiue. Contra. actus hmōi vis in nob sunt gloriari z dominari. z hi sunt ī deo. quare non simil̃ et hec vis. Et est ppter res dōm q ī deo vere est vis gloriandi z dominandi que ē ipa divina sbstātia tamen quia ita habet passionē quietam de ratione sui nomi/nis. ideo nō recipit̃ in deo vis irascibilis. nec ira nisi transūptiue et fmone tropico. Et notandum q deus habet signa ire non que significent iraz in ipo. sed que significant iram in nobis. z vere quā/do in nob sunt.

k

Exempla vbi p̄ceptō z consilio accipit̃ dei voluntas.

Aug⁹.

Deus nō vult abominib⁹ omnia fieri q̄ precipit vl̄ fieri que phibet.

l Precepit enim abrahe immolare filium nec tamen voluit. Contra. scōm hoc videtur q precep̄tum falsuz signum fuit. R°. dicēdum q voluntas dei volebat fidem z deuotionem abrahe manifestare in p̄operatiōe obediendi. z hoc deus volebat. z hoc signum importabat et vere. sed tamen scōm estimationem abrahe plus importabat z p illud plus qđ abrahā intelligebat dīs fidē eius p̄babat. ita q nec in signo falsitas. nec in abraham deceptio fuit sed probatio.

l

11

12

Exempla vbi pmissio ⁊ opatō dicūtur dei voluntas.

di. Permissio quoq; dei ⁊ operatio voluntas dei appellantur qualiter accipit Aug⁹. in ench. dicens. Non fit aliquid nisi ops fieri velit. vel sinendo vt fiat. vel ipe faciēdo. Nec dubitandū est deū facē bene etiā sinendo fieri q̄cūq; fiunt male. nō em̄ hec nisi iusto iudicio dei sinit. ⁊ pfecto bonuz est. oīe qđ iustū est. Ecce hic manifeste habem⁹ dei volūtatē appellari ipius opatōem vel pmissionē. cū dicit nō fieri aliq̄d nisi ops fieri velit. vbi includit ⁊ bona ⁊ mala oīa q̄ fiūt. Jdeoq; apte distinguit quō deū velle dixerit. ne eadē rōne intelligeret velle bona ⁊ mala subdens. vel sinendo vt fiat h̄ q̄tū ad mala dic̄. vel ipe faciēdo. h̄ q̄tū ad bona. Mala ei sinit fieri sz̄ nō facē. bōa vo ipe facē. Jdeoq; dixit eū velle. q⁹ ⁊ volēs mala sinit. ⁊ volēs bona opatur. ⁊ ob hoc pmissio ⁊ opatio volūtas dei dicunt.

Epilogus p̄dictoz q̄ q̄nq; supza sunt posita q̄

AD intelligētiā p̄ntis distinctōis tria p̄ncipaliter querunt. Primo de volūtate diuina q̄tum ad q̄dditatē. Scōo q̄tū ad causalitatē. Tertio q̄tū ad rōem significādi. Quātū ad p̄mū duo q̄runtur. Primo q̄rit vtz sit in deo ponere volūtatē. Scōo vtz ipm̄ sit dicere oīniuolētē sicut dicit ops.

Questio I a

Q⁹ in deo nō sit ponere volūtatē ostēdit auct̄e ⁊ rōne. Primo sic. Aug⁹. i li. de li. ar. Volūtas est rōnalis motus sensui p̄sidens ⁊ appetitui. sed in deo nō est motus nec sensus nec appetitus. g̃ neq; volūtas. Jtē Aug⁹. in li. de duabus animab⁹. Volūtas est animi motus ad aliq̄d p̄sequēdū vel fugiēdū. sed in deo nō est ponere fugā nec p̄secutōem. g̃ nec volūtatē. Jtē rōne. videtur q⁹ volūtas est potēcia in nob maxime vertibilis. vnde alie potēcie nō possunt in malū. sed sola voluntas est a q̄ est pcm̄. sed in deo nulla est oīno vertibilitas ad malū. g̃ ⁊c. Jtē volūtas eoipo q⁹ volūtas est ad oppositū. eo q⁹ ad oppositū est ꝺtingens ⁊ variabilis. in deo aut̄e nulla cadit ꝺtingēcia nec varietas. g̃ ⁊c. Probatio p̄me. volūtas eoipo q⁹ volūtas est. est ptās rōnalis. sed potestates rōnales sunt ad oppositū. sicut dicit phs. g̃ ⁊c. Similiter eoipo q̄ est volūtas est libera. ⁊ si hoc. nō est determinata ad vnū. q⁹ tūc nō haberet libertatez. sicut nec potēcie naturales. g̃ est ad oppositū. ⁊ igit̄ variabilis. Sz̄ j. Eph. j. dicit ap̄ls. fm̄ ꝺsiliū volūtatis sue. Et itez ibidē fm̄ ꝓpositū volūtatis sue. ⁊ tota scriptura est plena hoc noīe volūtat̄ vt est in deo. g̃ ⁊c. Jtē phs in. xj. ꝺcludit q⁹ volūtas est actio ipius dei. Jtē rōne videt. q⁹ volūtas est illud penes qđ residet inter creata summa ptās. g̃ si volūtas de se dicit potestatē. q⁹ oībus p̄sidet in regno aīe ⁊ nihil p̄t sibi impare sed deus est potētissimus. ⁊ oīe qđ possibile est sibi attribuēdū est. g̃ ⁊c. Jtē volūtas est in q̄ ꝺsistit voluptas summa siue felicitas. Beatus em̄ est q̄ hz oīe qđ vult. vñ nihil delectat̄ nisi habēs volūtatē vl̄ aliq̄d simile volūtati. sed deus est felicissimus in q̄ est oīs felicitas ⁊ iocūditas. g̃ ⁊c. Jtē volūtas est illud penes qđ residet iusticia ⁊ eq̄tas. iusticia em̄ nō est aliud q̄z rectitudo voluntatis. vñ nō habētia volūtatē nō sunt capabilia iusticie. sed deus est iustissimus fm̄ oēm intellectū. g̃ hz voluntatē. Jtē volūtas est vis fm̄ quā attendit̄ summa liberalitas. oīs em̄ liberalitas venit ex amore. sed conuenit q⁹ amor est actus volūtatis. in deo aut̄e ponere est summā liberalitatē. g̃ ⁊ amorē ⁊ volūtatē. Rō. dom. q⁹ in deo ē ponere volūtatez sicut ostēdūt q̄ttuor rōnes p̄dicte. Propter q̄ttuor ꝺditiones. s. potestatis. voluptatis. eq̄tatis. ⁊ liberalitatis. q̄ sunt circa volūtatem ⁊ magis p̄prie in deo. ⁊ cōpletiorē mō q̄z in nob. volūtas em̄ in nob est p̄ differētiā a sb̄stātia ⁊ actu. ⁊ p̄ distātiaz a fine. in deo aut̄ p̄ oīmodā indifferētiā boz̄. sc̄z sb̄stātie virtutis. actus. ⁊ finis. Et q⁹ in nob est p̄ differētiaz a sb̄stātia ⁊ ab actu. ⁊c. alīs p̄sidens. ⁊ fm̄ diuersos actus variabilis. Propter differētiā em̄ a sb̄stātia in q̄ possunt ⁊ alie potēcie radicari p̄sidet alīs potētijs vt sensui ⁊ appetitui. p̄ter differētiā ab actu est variabilitas fm̄ alterātiōem affectionū. in deo aut̄ neutz. ⁊c. nec regit inferiores potētias. nec habet variari fm̄ affectiones varias. ⁊ ideo q⁹ in nobis est p̄ distātiā a fine. in de ē q⁹ est indigens ⁊ ido in ea est fuga ⁊ appetitus. ⁊ cadit in ea tristicia ⁊ malicia. q⁹ p̄t a fine obliq̄ri. cū non sit illi ꝺiuncta. in deo aut̄ est oīno finis ꝺiuncta. ido nec fugā nec appetitū hz. nec tristiciā nec maliciā. sed oīmodā leticiā ⁊ iusticiā. Et sic pz̄ resp̄sio ad p̄ma triaq⁹ q̄z̄uis iste ꝺditōes. appetitus. fuga. malicia siue vertibilitas ꝺditōes. sint volūtatis create. tñ oīno a volūtate diuina semote sunt. Ad illud qđ obiciē q⁹ ē contingēs. ⁊ variabilis. dōz̄ q⁹ est ꝺtingētia in actu. vel in effectu. Si loq̄mur de ꝺtingētia in effectu. nō tñ est in effectu nostro. sed etiā in multis q̄ a deo sunt. Multa em̄ facit deus q̄ posset nō facere nullo repugnāte. Si aut̄ loq̄mur de ꝺtingētia in actu. q⁹ voluntas mō vult aliq̄d. mō desinit aliquid velle. ⁊ incipit velle. mō vult aliq̄d. mō vult oppositū. hoc cadit in volūtate hūana. q̄re inter volūtatē hūanā ⁊ actū est differētia. vnde nec semp est in vno actu. nec in actu vniformi. diuina aut̄ volūtas. p̄pter idemptitatē sui cū actu oīno variari nō p̄t nec hz in se aliquā contingētiā. ⁊ iō patēt oīa q̄sita.

Questio II b

Supposito q⁹ in deo sit ponere volūtatē. Querit vtrū ipam sit ponere oīniuolētē. vt ita dicat̄ a volūtate oīuolens sicut a potētia ⁊ sciētia oīniscies ⁊ oīpotēs. Et q⁹ sic videt. q⁹ deus nō dicit ops eo q⁹ possit oīa. sed q⁹ pt oīe qđ decet ei⁹ potētiā. nō em̄ pt mala. Similiter vult deus oīa qđ decet volūtatē eius velle. g̃ debet dici oīniuolēs sicut ops. Jtē sicut se habet cognitiua dei

ad vez. ita se hz affectiua siue volũtas ad bonũ. sed cognitiua siue intellectiua amplectit oẽ vez. vñ q̃ dicret deũ aliq̃d vez ignorare derogaret ei⁹ intelligẽtie. g̃ pari rõne cũ intelligẽtia nõ sit latior. nec est pfectior q̃z volũtas. volũtas erit rẽspectu oĩs boni. g̃ sic ꝺ oĩsciẽs sicut ꝺ ⁹ vez oĩs veri. q̃ scz oẽ vez hz veritatem ita est bonũ oĩs boni a q̃ oẽ bonũ hz bonitatẽ. sz deus in cognoscẽdo suã veritatẽ (q̃ est rõ oĩm) oĩa cognoscit. g̃ similit diligẽdo suã bonitatẽ oẽ bonũ diligit. sz oẽ q̃d diligit. vult. g̃ vult oẽ bonũ sicut z cognoscit oẽ vez. z sic ꝛc. ¶ Itẽ bona volũtas est q̃ se extẽdit ad multa bona. g̃ melior ad plura. z optima ad oĩa. g̃ infinita ad infinita. g̃ sicut potẽtia z sciẽtia ꝺ oĩpotẽs z oĩsciẽs. pari rõne debet dici oĩnipotens. ¶ Cõtra. in ps. Oĩa quecũq̃ voluit fecit. g̃ nihil vult nisi que facit. sz plura põt facere z nõ põt nisi volens. g̃ plura potest velle. sz si deus plura posset scire nõ esset oĩsciẽs. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ si aliq̃d sciret hõ q̃d ñ q̃d ⁹ nõ esset oĩsciẽs ⁹. cũ g̃ aliq̃d velit homo uolens. ¶ Itẽ si posse malũ esset posse ⁹ nõ esset oĩnipotẽs. q̃ nõ potest mala. cũ g̃ velle malũ sit velle. et deus nõ velit mala ⁹ nõ est oĩnipotẽs. Probatio minoris. malũ nõ est malũ nisi q̃ voluntariũ. q̃ ẽm Augustinũ. peccm adeo est voluntariũ ꝛc. g̃ rõ voluntatis saluat in malo. similit z actus volũtatis in volẽdo malum. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ velle malũ. aut est velle. aut est nolle. Si velle. habeo. Positũ. Si nolle. sed nolle malum est bonũ. g̃ velle malũ est bonũ. g̃ si deus vult oẽ bonum ⁹ vult oẽ malũ. q̃d est falsum. Restat g̃ q̃ velle malum est velle. z ⁹ nõ vult malũ. g̃ deus nõ est oĩnipotẽs. Sz illud argumentũ est sophisticũ. q̃ sil'r posset obĵci de potẽtia. Sz querit vñ est h̃ q̃ velle malum est velle sz posse malũ nõ est posse vel potẽtie sz impotẽtie Iurta h̃ querit de cõparatiõe potẽtie. sapie z volũtat ad sua obiecta ẽm ambitũ. ¶ R⁹. dõm. q̃ cũ q̃rit vtrũ ⁹ sit oĩnipotens. duplicẽ intellectũ põt facere ista. cutio. et eo q̃ h̃ q̃d est oẽ põt facere distributionẽ simpliciter vel vt nũc. Si distributionẽ simplr q̃tum ad actũ z habitũ facit. tũc ꝺ oĩnipotens. q̃ vult oẽ volibile. Si vt nũc. ꝺ omnipotens. q̃ vult omne volitũ. in vtroq̃ sensu falsitatẽ hz. z in vtroq̃ sensu veritatez hz. in potẽtia z in scia. Et ideo simplicit ꝺcedit q̃ deus sit omniscies z oĩpotẽs. z simplr negat q̃ sit oĩnipotens. Intellect⁹ h⁹ z rõ ptz. Si ẽm simplicit accipiat deus scit oẽ scibile. z pt oẽ possibile. sz nõ vult oẽ volibile. q̃ diuina volũtas ipoꝛtat cãm actualẽ. potẽtia ꝺo abstrahit a rõne actualitat z ponit rationẽ cause. scia ꝺo abstrahit a rõne vtriusq̃. q̃ ⁹ nõ est cã actualis oĩm que pt facere vel velle. sicut nõ facit oẽ volibile ita nõ vult. Quia potẽtia ꝺo abstrahit a rõne actualitatis. ideo nõ ꝺ solũ rẽspectu faciendoꝛ in actu. sz etiam rẽspectu possibiliũ fieri a deo. Quia ꝺo scia abstrahit a rõne vtriusq̃. hinc est q̃ scia nõ tm̃ est rẽspectu faciendoꝛ sz etiã rẽspectu possibiliũ. nõ tm̃ deo sz etiam alĵs. vt pote possibiliũ maloꝛ. Hec g̃ est rõ. q̃ act⁹ scientie vt scire est p modũ habit⁹. sil'r z posse p modũ habitus vt posse. volũtatis p modũ act⁹ vt velle. sc̃ia est oĩm scibiliũ. potẽtia oĩm possibiliũ q̃ sunt potentie vel posse. pt tm̃ plura velle. Sil'r si accipiamus rem vt nũc rẽspectu rei puise. z rẽspectu facte z volite. scia est rẽspectu oĩs rei in q̃ saluat rõ scie. z potẽtia in q̃ saluat rõ potẽtie. sz volũtas nõ est rẽspectu oĩs rei in qua rõ volũtatis saluat. Sciẽtia ẽm est rẽspectu oĩm futuroꝛum z p̃sentiũ z p̃teritoꝛ. bonoꝛ z maloꝛ. q̃ ibi saluat rõ sciẽtie z nobilitat. q̃ scire malũ scire est. z scire malum nobilitat est. Sil'r potẽtia est rẽspectu oĩm bonorum. in q̃bꝫ solũ saluat ratio potẽtie. Nam posse malum nõ est posse. Vñ posse malũ nõ tm̃ derogat pfectioni potẽtie. sz etiã ipi potẽtie. q̃ posse ẽficere nõ ẽ posse. z iõ adhuc ꝺ oĩpotẽs. Volũtas ꝺo est bonoꝛ tm̃ nõ rẽspectu maloꝛ. z q̃uis in volẽdo malũ nõ saluet dignitas volũtatis. saluat tm̃ rõ volẽdi. q̃ velle malũ velle est. z hinc est q̃ ⁹ nõ ꝺ oĩnipotens. quia nõ vult malũ. sz tm̃ oĩpotẽs ꝺ. q̃uis nõ possit malũ. Si querat q̃re rõ potẽtie nõ saluat rẽspectu mali sic z ratõ volũtatis. ꝺõm q̃ potẽtia idiõm q̃d dicit. dicit p modũ habit⁹ z positiõis. de potẽtia actiua loquendo. Vñ q̃ñ est rẽspectu p̃uatiõis. tã nõ est potẽtia sz defect⁹ potentie. sz volũtas idiõm q̃d dicit. dicit p modũ cuius dam indifferẽtie z cõplacẽtie. q̃ g̃ in malo saluat rõ cõsensus z cõplacẽtie. sicut z rẽspectu boni. iõ velle malũ velle est. sz posse malũ nõ est posse. ¶ Ad illud q̃ obĵ citur q̃ ⁹ vult oẽ q̃d decet. ꝺõm q̃ illa nõ est rõ q̃re dicat omniuolẽs. sz illa q̃ passignata est. scz q̃ põt omne q̃d posse potẽtie est. ¶ Ad illꝺ q̃d obĵcit q̃ cognitiua amplectit oẽ vez. z affectiua oẽ bonũ. dicendũ. q̃ aliter amplectit hec. alit illa. Cognitiua ei amplectitur actualit cognoscẽdo oẽ q̃d est vez z q̃d p̃t esse. sz affectiua q̃ act⁹ eius est in rõne act⁹. amplectit z vult solũ bonũ q̃d est vel erit. Rursus. vez amplectit totũ actũ cognitiue. q̃ nihil scit nisi vez. nã falsum scire nõ est scire. sz bonũ nõ amplectit oĩno actũ volũtatis. naz velle oppositũ boni est velle. z hinc est q̃ ⁹ sciẽdo omne vez. ꝺ omniscies. sz nõ sic volẽdo oẽ bonũ omniuolẽs. ¶ Ad illud q̃d obĵcit q̃ ⁹ cognoscẽdo se q̃ est veritas ipa. oẽ vez cognoscit. g̃ ꝛc. ꝺõm q̃ vez est. sz aliter. q̃ cognoscẽdo se est causa exẽplar. z cã exẽplar nõ tm̃ futuroꝛ sz etiã possibiliũ a deo fieri. sz diligendo se bonũ est causa actualis vt patebit. z iõ non sequit q̃ velit nisi bona q̃ erũt vel fient. z p̃ter h̃ nõ potest dici omniuolẽs. Alia tm̃ est h⁹ rõ sicut patet in ĺra ¶ Ad illud q̃d obĵcit de volũtate q̃ melior est q̃ se extendit ad plura. ꝺõm q̃ volũtas est act⁹ rõnalis. vñ nõ ꝺ volũtas melioꝛ. q̃ simplicit ad plura. sz q̃ ad plura rõnabiliter. z q̃ñ rõ recta dictat creaturas fieri in nũero definito. q̃ numer⁹ infinit⁹ rebꝫ nõ cõpetit. ideo optima volũtas z pfectissima in aliq̃ numero vult res bonas esse. sz tm̃ finito. z er h̃ nõ sequit q̃ volũtas sit infinitorum. vel oĩm possibiliũ. nec etiã oĩm. Potest tm̃ dici q̃ illud si alicubi habet veritatẽ. ibi tm̃ hz vbi voluntas aliq̃d recipit a volito. sz volũtas dei nihil recipit. et iõ nõ est melioꝛ volẽdo tria bona q̃ vnũ. z mille q̃ tria. z iõ nõ valet illa rõ in p̃posito ¶ Ex h̃ patet illud q̃d consueuit queri. vtr volũtas z potẽtia z sapia sint eq̃lia. ꝺõm ẽm q̃d est loq̃ de his q̃tũ ad actũ. z q̃tũ ad effectũ z q̃tũ ad obiectũ. Si q̃tũ ad actũ. sic ẽ ibi omnimoda eq̃litas z circũincessio. vt ptz. q̃ dcd scit ⁹ z potest vult scire z posse. z ecõuerso. Si q̃tũ ad effectũ. sic adhuc sunt eq̃lia. q̃ nihil efficit ⁹ nisi p potẽtiã. sapiam z volũtatẽ. Sz q̃tũ ad obiectũ siue ꝺnotatũ sunt ineq̃lia. scia ẽm h̃ mõ est in pl⁹. z potẽtia in min⁹. z volũtas in min⁹. nã scitũ est bonũ z malũ. possibile ẽ bonuz tm̃. sed futuꝝ z nõ futuꝝ. volitũ vero est bonũ z futuꝝ tantum.

¶ Quantũ ad scõm articulũ q̃rit de volũtate diuina. sz q̃tũ ad causalitatẽ. Et circa h̃ queruntur duo

Primo queritꝝ in generali. vtꝝ volũtas dei sit cã rerũ. Secũdo vtꝝ sit causa pma ⁊ immediata.

Questio I c

Qꝝ volũtas dei sit causa rez oñdit sic. Hyla. in lib. de synodis. Oĩb creaturis subam volũtas attulit. sed filio natura dedit. Itẽ Augꝰ. in li. cõtra manichęos. Respondendũ est eis q volũtatẽ dei nosse desiderãt. q voluntas dei oĩm q̃ sunt ipa sit cã. Itẽ rõne videt. qꝛ deus est causa rez. sz oĩs rei cuiꝰ est deꝰ causa est p sciam potentiã ⁊ volũtatẽ. aut g̃ est causa qꝛ potẽs. aut qꝛ sciens. aut qꝛ volẽs. Nõ qꝛ potẽs. qꝛ multa pt q̃ nõ facit. Silr nec qꝛ sciẽs. g̃ qꝛ volẽs. ideo facit. sz causa ẽ ad cuius esse sequit aliud. g̃ ⁊c. Itẽ deꝰ est cã rez creatarũ. aut g̃ p naturã. aut p volũtatẽ. aut p casum ⁊ fortunaz. Nõ p casum ⁊ fortunã. qꝛ tales sunt cause fm ipfectaz rationẽ. Nõ p naturã. qꝛ sic simile ex silꝝ pducit. restat g̃ q p voluntatẽ. g̃ ⁊c. Cõtra. si volũtas dei est causa aut rõne ꝓncipalis significati. aut rõe ꝺnotati. Si ratione ꝓncipalis significati. g̃ cũ idẽ sit sapia. potentia volũtas. ⁊ essentia. eadẽ rõne debẽt dici cause. Si rõne ꝺnotati. qro qd sit illud. nõ est dare nisi effectũ. sz effectus ꝺsequit rationẽ cause. nõ ecõuerso. nõ g̃ rõne connotati. Et itez. si ꝺnotat effectũ. g̃ nullo mõ potest dici deus vult se esse. cũ circa se nihil oĩno efficiat. qđ est falsum. Itẽ aut volũtas est cã p ꝓprietatẽ. aut p appropriationẽ. Si p ꝓprietatẽ. tũc g̃ sapia ⁊ potẽtia nõ sunt cause. Si p appropriationẽ. aut qꝛ in voluntate ꝓpius est rõ causalitatꝭ. aut qꝛ immediatius. Nõ qꝛ pius nã potẽtia ⁊ scia añ cedũt volũtatẽ fm rationẽ intelligẽdi. Nec qꝛ immediatiꝰ. qꝛ dicit Augꝰ. q deꝰ p volũtatem mouet. p sapiam disponit. ⁊ p potẽtiã exequit. g̃ immediatiorẽ cooperationẽ hñt ad opꝰ scia ⁊ potẽtia q̃z volũtas. g̃ ⁊c. Itẽ aut est cã ꝓpter virtutẽ agẽdi. aut ꝓpter modũ. Nõ ꝓpter virtutẽ agẽdi. qꝛ volũtas non dicit vtutẽ. sz potẽtia dicẽ. Si ꝓpter modũ agẽdi. Contra. modꝰ agendi p modũ nature nobilioꝛ est. g̃ natura magꝭ est causa. Probatio. illud agẽs est virtuosꝰ qđ ẽ sufficiẽtꝰ. ⁊ nobilioꝛẽ effectũ ꝓducit sz natura sufficiẽtioꝛ est in agẽdo. ⁊ paucioꝛibꝫ indiget. ⁊ nobiliorẽ effectum ꝓducit q̃z ars siue agẽs volũtariũ. g̃ ⁊c. Itẽ q nõ q̃tũ ad modũ videt. qꝛ agens qđ dat. producto ꝓprietates naturales ꝺsimiles agit p modũ nature. sed deꝰ effectibꝫ suis dat vnitatẽ. veritatẽ. ⁊ bonitatẽ. nec põt facere sine bis. ⁊ iste sunt ꝓprietates naturales diuine subẽ. g̃ deꝰ agit p modũ nature nõ volũtatis. Itẽ omne agẽs volũtarie. est ages pconcipiẽdo. sz deꝰ nõ agit pconcipiẽdo. sicꝫ dicit Diony. de di. no. qꝛ sicut sol non pconcipiẽdo illumĩat. sic deꝰ nõ pconcipiendo creat. g̃ ⁊c. Rñ. ad pdictoꝛ intelligẽtiã est notandũ. q q̃uis diuina essentia sit vnũ qđ simplicissimũ. tñ est pelagꝰ subẽ infinitũ. ⁊ tõ oĩa que in nob reperiunt p diuersitatẽ oĩnꝫ inq̃ in deo nobiliꝰ p omnimodã reperiunt idẽptitatẽ. nihilominꝰ tñ fm omnimodã pfectionẽ ⁊ vitatez vñ sicut in nob sapia ⁊ potẽtia ⁊ volũtas ꝺe est ens et causa rez q̃ a nob sunt. sic ⁊ in deo sunt. sz tñ vnũ sunt. qꝛ intellectꝰ nr̃ nõ potest infinitatẽ illiꝰ subẽ cõprehendere. nec p vnũ verbũ exꝓmere. tõ multis modis intelligimus deũ. ⁊ diuersis noĩbꝫ exꝓmimꝰ. ⁊ fm q p illos modos intelligim9 plura enũciabilia. ita q deo aliq̃d attribuim9 fm vnũ modũ qđ nõ fm aliũ. ⁊ hẽ quidẽ. qꝛ oĩa in deo habẽt verã existentiã. ⁊ tõ cum alio mõ intelligamus deũ cũ dicim9 deũ bonũ. alio cũ dicim9 deũ eternũ ꝺcedim9 se diffundere. qꝛ bonꝰ est nõ qꝛ eternꝰ. hec eñ est ꝓprietas bonitatꝭ. nõ durationis. hinc est q cũ intelligim9 vere volũtatẽ esse in deo. ⁊ ꝓprietas volũtatꝭ sit

23

ꝓducere ea que ereũt p modũ libertatis. q dicim9 deũ inq̃ntũ volũtas est esse cãm rez. Rõ aũt quare volũtati attribuit causalitas hec est. qꝛ rõ causandi est bonitas. ⁊ in rõne effectiui. ⁊ in rõne finis. nã bonũ dicitur diffusiuũ. ⁊ bonũ est ꝓpter qđ oĩa. effectiuũ aut nõ fit efficiens in effectu nisi ꝓpter finẽ. illud g̃ qđ dicit ꝺiunctionẽ ꝓncipiũ effectiui cũ fine. est rõ creandi in effectu. sz volũtas est actꝰ fm quẽ bonũ reflectit supra bonũ sue bonitatẽ. g̃ volũtas vnit effectiuũ cũ fine. ⁊ hinc est q volũtas est rõ causare facies in effectu. ⁊ tõ attribuimus deo rationẽ causalitatis sub rõne volũtatis. non sic sub alijs rationib9. Et hꝰ colligit ex ꝛbis Dionysij i iij. de diui. no. vbi dicit q bonitatẽ vt ꝓncipiũ. ⁊ vt cõtinentiã. ⁊ vt finẽ. oĩa appetũt. Ut ꝓncipiũ a quo sunt. vt ꝺtinentiã p quã saluant. vt finẽ in quẽ tendũt. Cũ diuinus amoꝛ est qđã actꝰ eternꝰ. ex ꝓmo. p ꝓtimũ ⁊ in optimũ. ex q̃ colligit q dicit ꝺiunctionem ꝓncipij cũ fine. ⁊ tõ causam actu qñ vult facere. ita q actualitas in causando referat ad volũtatẽ nõ p instanti in q̃ habet volũtatẽ. sz in q̃ facere vult. sicꝫ ego volo cras audire missam. ⁊ volũtas faciet me cras esse in actu respectu voliti. sic suo mõ est in deo. Ad illud qđ queritꝝ. 24 vtꝝ ꝺueniat volũtati rõ causalitatꝭ ꝓpter cõnotatum vel ꝓpter rẽ significatã. Dico q nec ꝓpter rẽ significatã nec ꝓpter cõnotatũ. sz propter rẽ sic significatã. q significat diuina essentia vt volũtas. cui mõ significãdi respõdet veritas. Vñ sicut qñ nos dicim9 q lapis assimilat deo inq̃ntũ ens. aĩal inq̃ntũ viuẽs. ⁊ hõ inq̃ntũ intelligẽs. reuera essentia. intelligẽtia ⁊ vita idẽ sunt in deo. cũ idẽ ipm alio mõ dat intelligi. nõ ꝓpter cõnotationẽ. sz ꝓpter eiusdẽ subẽ infinitatẽ in q̃ omnes nobiles ꝓprietates sunt vnũ. nõ tñ ꝓnt significari nisi p diuersa. 25 Ad illud qđ obꝺicit vtꝝ sit causa p ꝓprietatẽ. aut p appropriationẽ. dico q simplr loquẽdo. ꝓpriissime est causa. Cõparando ꝛo voluntatẽ ad sciam ⁊ potẽtiam ꝺz causa p appropriationẽ. ⁊ hꝰ q ipa voluntas significat deũ vt cãm actualẽ. Vñ in voluntate ꝓmo inuenit rõ actualitatis. Potẽtia eñ ⁊ scia ⁊ si haberẽt rationẽ cause habitualis. nõ tñ actualis nisi p voluntatẽ. Vñ volũtas facit de scia dispositionẽ. siue facit scientẽ esse disponentẽ. ⁊ potentiã exequentẽ. tõ eñ disposuit qđ vult. ⁊ sic patet illud. Ad illud qđ q̃rit q̃re volũtas 26 ꝺz causa. vtꝝ propt̃ virtutẽ agẽdi. an ꝓpter modũ agẽdi. dico q ꝓpter vtrũq. Deo eñ velle est posse. ꝓncipalius tñ ratiõe modi agẽdi. pductio eñ diuersi i formam ⁊ naturam ex sola liberalitate agẽtis spectat ad agentẽ p voluntatẽ. Qđ obꝺicit q modꝰ agẽtis naturalis est 27 nobiliꝰ. vtꝝ est vbi volũtas nõ est oĩnꝫ potẽs. sz si ars posset facere oĩa qđ vellet. non miꝰ nobiliꝰ ageret q̃z natura. Põt tñ dici q modꝰ pducẽdi naturalẽ cõperit pssone respectu pssone. non aũt essentie diuine respectu creaturaꝝ. qꝛ nõ pñt ꝺuenire in forma. Ad illud qđ 28 obꝺicit q deꝰ pducit simile fm ꝓprietates. dõm q natura pducit simile in ꝓprietatibꝫ specialib9 si est agens ꝓticulare. vel si est agẽs vniuersale. pducit necessario nõ ex sua liberalitate. deꝰ aũt neutro mõ. Ad illꝰ qđ 29 obꝺicit. q deꝰ nõ est agẽs pcõcipiẽs. dõm q ꝺ vtꝝ est de pconceptiõe q̃ pcedit voluntatẽ. sz nõ est vtꝝ de pcõceptione respectu optis. Primo mõ loquit Diony. ipse ꝛo exponit secundo modo.

Questio II d

Vtꝝ volũtas diuia sit cã pma ⁊ imediata. Et q sic. vidẽt p Augꝰ. in iij. de tri. Volũtas dei ẽ pma ⁊ suma causa oĩum spez ⁊ motionũ. Itẽ ois cã cuiꝰ actꝰ ẽ magis ⁊ propriꝰ ẽ rei pductio. est cã pma ⁊ imediata. sz volũtas

diuina est hmõi. ḡ ꝛc. Probatio medie sup illõ ps. Justus dñs in oĩbꝫ vijs suis glo. Deo ꝺ est velle qꝺ facere. qꝛ erꝝ voluntare res hñt esse. Itẽ rõne videt. qꝛ oĩs cã est ꝑma ⁊ imediata. qꝛ nõ est altera ꝑor. sz diuĩa volũtas est cã q nõ est altera ꝑor. cũ sit idẽ qꝺ dꝫ. ḡ volũtas est cã ꝑma ⁊ imediata. Itẽ oĩs cã est ꝑma ⁊ imediata q̃ est i totũ effectũ p actionẽ suã. sz oĩe qꝺ fit ẽ a deo. ⁊ nihil ꝑt opari sine ipo. cũ nõ possit i esse saluari ⁊ dꝫ toti coopak ⁊ i totũ. ḡ ꝛc. Itẽ oĩs q̃ se cognoscit certissime ⁊ nobilissime se cognoscit p cãm primã ⁊ imediatã. sz cognoscẽs deum ⁊ videṡ cognoscit i eo res certissime ⁊ nobilissime tãq̃ i causis porib. vt dic Augustin. ḡ in deo est cã prima ⁊ imediata. sz nõ nisi volũtas. ḡ ꝛc. Itẽ qꝺ deo attribuit debet attribui ei infine totꝫ nobilitatis. si ḡ rõ causalitatis ꝛuenit ei. nobilissima causalitas dz ei attribui. sz hec est rõ cause ꝑme ⁊ imediate. ḡ ꝛc. Cõtra. Uni est vna cã immediata. ḡ si dꝫ est cã oĩa imediata. nihil hz aliã cãm q̃ deũ. ⁊ sic cessat oĩs opatio. ⁊ ita potẽtia cessat. cessat ⁊ bonitas. ⁊ cetera sunt ociosa. Itẽ si diuina volũtas est oĩa causa prima ⁊ imediata. sz posita cã prima ⁊ imediata ponit effectꝫ. ḡ cũ diuina volũtas fuit ab eꝫ noterna. ⁊ cetera sunt eterna. Itẽ oĩe qꝺ hz cãm primã ⁊ imediatã ⁊ necessariã est demõstrabile. sz si diuĩa volũtas est oĩa causa ꝑma ⁊ imediata. oĩa sunt demõstrabilia. Itẽ cognita causa prima ⁊ imediata nõ est vltra q̃rere. ḡ scito qꝺ dꝫ velit aliq̃d. stulte laboraꝛ q̃ q̃rit cãm alterius q̃rẽda. pereũt ḡ ⁊ vane sunt scie doctrinales. immo oĩes scie. Rõ. ad hꝰ intelligẽtiã est notanduꝫ qꝺ cũ in creaturis sit repire cãm vniuersalẽ ⁊ ꝑticularem. causa vniuersalis vno mõ plꝰ influit in effectũ q̃ particularis. alio mõ minꝰ. Quãtũ em ad intimitatẽ causa vniuersalis (qꝛ agẽs ꝑor est) magis influit. sz q̃tum ad actualitatẽ ⁊ q̃tũ ad ea q̃ sunt ꝓpria rei minꝰ influit. Et rõ hꝰ est. qꝛ causa vniuersalis creata nõ hz omnimoda actualitatẽ nec pfectã potẽtiã. ⁊ iõ nõ ꝑt puenire ad formã specialẽ nisi p accidẽs. vt p formã agẽtis ꝑticularis q̃ nõ est ab ipa. diuina aũt volũtas est cã prima ⁊ vniuersalissima ⁊ actualissima. iõ ꝑt in totũ effectũ et i totã rei subam etiã sine ãminiculo alterꝰ cause. nec aliqua causa ꝑt aliq̃d vel modicũ sine ipa. ⁊ iõ necesse ẽ qꝺ ipa sit causa imediata in oĩ actiõe ⁊ re. ⁊ pcedende sunt rõnes ad hꝰ. Ad obiecta ĩ ꝓtrariũ intelligendũ qꝺ cũ deus sit oĩm causa imediata. q̃ndã tñ est tota causa. sicut eoꝝ q̃ creank. Quoꝝndã aũt est cã cũ alia cã ꝑticulari. vt eoꝝ q̃ sunt a natura ꝑticulari. ⁊ hec q̃dẽ causa ꝛcurrit nõ ꝓpter indigẽtiã diuine volũtatis. sed ꝓpter summã liberalitatẽ. q̃ nõ tñ ꝛdit rebꝫ esse. sz ⁊ operatiõz cem. Nec vna cã ꝛrogat alteri. sz totꝰ effectꝰ est a causa creata. ⁊ totꝰ a volũtate infinita increata. Et sic ptz rõsio ad ꝑmũ obiectũ. obijcit em ꝛ causa immediata respectu alterius cause create. qꝛ due cause create nõ sunt immediate in eodẽ genere cause. Ad illꝺ qꝺ obijcit. qꝺ posita cã immediata ⁊c. ꝺõm qꝺ cãm poni est dupliciter vel in esse. vel in operari. Et posita causa i esse. nõ ponit in actu nisi ponat in operandoꝛ sic nõ fuit ab eterno ꝓducere sz in ꝛpe in q̃ disposuit ⁊ voluit ab eterno pduceꝛe. Ad illud qꝺ obijcit qꝺ oĩa sunt demõstrabilia. ꝺõm qꝺ verꝝ est si cã illa sit ꝓpria ⁊ determiata ad tales effectꝰ. Ad illud qꝺ obijcit qꝺ nõ debet q̃ri alia causa. ꝺõm qꝺ si plene cognoscereꝝ dei volũtas ⁊ dispositio ĩ se. nullꝰ ꝛsideraret scire aliquam cãm. ita em plene cognoscereꝝ i causis ꝓmoꝛdialibꝫ. attñ qꝛ diuĩa volũtas nõ cognoscit. nec ipa excludit in agẽdo operatiõez cause create. nec excludit etiã in cognoscẽdo cognitionẽ rationis hũane. iõ bonũ est ⁊ vtile exerceri in ꝓsideratiõe causaꝝ creataꝝ. vt aliq̃ mõ semiplene veniam ĩ cognitionẽ illꝰ cause supmeq̃ est finis oĩs cognitiõis.

Onsequẽter q̃stũ ad tertiũ articulũ querit ꝛ volũtate diuĩa q̃stũ ad rationẽ significãdi. et circa hoc duo ꝓncipaliter querunt. Primo ꝛ cõuenientia illꝰ diuisionis diuine volũtatis in volũtatez bñplaciti et voluntatẽ signi. Secũdo querit ꝛ numero ⁊ sufficientia signoꝝ diuine voluntatis.

Questio I e

Qꝺ ꝑma diuisio nõ sit ꝛueniẽs. videt. Quia sic volũtas est respectu rei. ita ⁊ potẽtia ⁊ scia. sz scia non distinguit p sciam veritatis ⁊ sciam signi. sic̃ nec potentia. ḡ nec volũtas. Si tu dicas qꝺ illa non habẽt signa. Cõtra. sicut creature sunt signa volũtatis. ita etiã inuunt ex suo oꝛdine sciam. ⁊ ex sua magnitudine mõstrãt potentiã. ḡ si signũ ducit ĩ aliud. patet. Itẽ si cõtingit diuinã volũtatẽ signari. aut p signa naturalia. aut p signa volũtaria. Nõ p naturalia. qꝛ ꝑceptio ⁊ phibitio nõ sunt a natura. sz a volũtate. Nõ p volũtaria. qꝛ signũ volũtariũ est qꝺ significat ex institutiõe. sed ꝑceptio ⁊ phibitio nõ signãt ex institutiõe voluntatẽ. sed ipm qꝺ ꝑcipit. ḡ ꝛc. Itẽres significata nõ cõicat nomen suũ signo Uñ q̃uis circulꝰ sit signũ vini. nõ tñ est vinũ. ḡ q̃uis ꝑceptio ⁊ phibitio ⁊c. sint signa diuine volũtatis. nõ tñ debẽt dici volũtates. ḡ non dz diuidi volũtas in volũtatẽ signi ⁊ volũtatẽ bñplaciti. Itẽ ꝑceptio ⁊ phibitio ⁊ hmõi. aut sunt signa rõne actus. aut rõne obiecti siue ꝛnotati. Si rõne actꝰ. sz idem est actꝰ qꝺ diuĩa volũtas ⁊ dꝫ. qꝛ cũ dico. dꝫ ꝑcipit. ꝺõ deo. ⁊ ita ꝑdicat diuinã essentiã. ḡ ꝑm hꝰ idẽ esset signuz suũ ꝑsi. Aut rõne effectꝰ. ⁊ tunc cũ ꝑceptio ⁊ phibitio nullũ ꝛnotẽt effectũ nec ꝛsiliũ. nullũ oĩno erit signum ⁊ ita nullo mõ videnk signa. Sed ꝺ. scriptura dicit plures esse volũtates dei. sz ꝓstat vnã esse volũtatẽ bñplaciti. ḡ si plures sunt. oꝛtet qꝺ stet p alia volũtate q̃s bñplaciti. sz nulla volũtas dei est nisi bñplaciti. vel signũ illi. ḡ ꝛc. Itẽ ꝛtingit cognoscere volũtatẽ dei sz nõ possum cognoscere eã p se. necesse est ḡ qꝺ cognoscam p signa. sz sic noiam ꝑm qꝺ cognoscim. ḡ n tñ ꝛbem dicere volũtatẽ bñplaciti esse voluntatẽ. sz etiam signũ ei. Itẽ ꝑceptio alicuꝰ recte ꝺr volũtas illius. ḡ ⁊ ꝑceptio dei. sz nõ est volũtas creãs. qꝛ ꝑceptio est etiã si nihil fiat. ḡ est volũtas vt significãs. Rõ. ad hꝰ qꝺ ⁊ rõ ⁊ auctas cõpellit nos distinguere volũtatẽ dei in volũtatẽ signi ⁊ volũtatẽ bñplaciti. Auctas quidem. qꝛ dic apls. j. Thes. iij. Hec est volũtas dei sanctificatio vra. sz illꝺ nõ est dictũ p essentiã. ḡ vel p causam. vel p significationẽ. Nõ aũt p cãm. ḡ p significationẽ. Itẽ rõ dicrat. qꝛ cõi vsu loquẽdi ꝺ sueuimus ꝑceptũ nostꝝ volũtatẽ appellare. ꝓpter hꝰ intelligenduz qꝺ sicut nõ absurde intellecꝰ ꝺr vis intellectiua. ⁊ ipm ĩtellectũ. ita volũtas ꝺr ipa vis volẽdi. ⁊ ipsum volitus. Et qꝛ volũtas dei ĩnotescit nobis p volitũ tãq̃ p visibile. ⁊ signũ est qꝺ facit ĩ aliud venire dũ offert se sensui. inde est qꝺ volũtatẽ dei diuidim in volũtatẽ bñplaciti ⁊ in volũtatẽ signi. Ad illud qꝺ obijcit ꝛ scia ⁊ potentia. ꝺõm qꝺ ipa volũtas se hz imediatꝰ ad res. et tñ nõ sic determiate in futuris indifferẽtibꝫ. iõ indiget certis signis. Et ꝓterea cũ ꝺbeam nos illis conformare oporteret nos ipas cognoscere. sz diuina scia est respectu oĩm. sic̃ ⁊ potẽtia. ⁊ iõ neutri oportet nos ꝑforma re. iõ nõ sic ꝺr scia signi vel potentia sicut voluntas ꝺr.

37 Ad illud qđ obȝicit. vtrȝ sint signa naturalia vel vo
luntaria. dđm q signū est ens. z est signū. pt ḡ dici na
turale inȝtū ens. vl inȝtū signū. Signa ḡ volūtatis
inȝtū entia. volūtaria sunt q a volūtate. ſz naturalia
sunt inȝtū signa. q naturalit significāt. sicut effectus
38 naturalit significāt cām. Ex hoc patet seqđs. q res nō
cōicant signo dato. cōicant re signo naturali. vt patet
nā vna ḋr sana. q est signū sanitat. est em signum qđ
causat naturalit. Hoc tn nō est generalit verȝ. nec ſm
sermonis ꝓpietatē. ſz ſm tropū loquēdi. sic tāgit mgr
in ira. z rōne trāsferēdi est silitudo cōpata inter signuz
39 qđ naturalit signat z significatū. Ad illud qđ obȝi
cit rōne cuius sunt signa. dđm q rōne actus creati ꝑ cōpa
rationē ad obiectū. obiectū em innotescere facit volūta
tem vt est sub actu ꝑceptiōis z phibitiōis. z hmōi. Un
hoc qđ ꝑcipit signū est volūtatis inȝtū ꝑcipit.

Questio II f

De numero z sufficiētia signoꝝ diuīe volūtatis. z po
nit mgr q nȝ signa q ꝺtinent in hoc ꝙsu. Precipit z phi
bet. ꝓmittit. ꝺsulit. implet. Et videt q debeat ponere
pauciora. qm signū z signatuz dicunt correlatiue. et si
vnū oppositoꝝ ḋr multiplicit. z reliquū. z si vnū nō ḋr
multiplicit. nec reliquū. ꝑ artē topicoꝝ. ſz volūtas dei
est vna. z vno mō se hns. ḡ vnū solū ḋz hre signū. Itē
aut signa hec distinguunt rōne modi significandi. aut
rōne rei significate. Si rōne rei significate. ḡ tot debēt
esse signa qt res. q ois res signū est diuīe volūtat tan
qȝ cause. Si rōe modi significādi. ſz eodē mō signāt di
uinā voluntatē ꝑceptio z phibitio. ḡ sunt vnū signū.
Itē volūtas dei sicut j. patebit nō est respectu mali
ḡ nullū signū eius ḋz accipi ꝑ cōparationē ad malū. cuȝ
ḡ ꝓmissio z phibitio sint respectu mali. nō sunt sig vo
luntatis diuīe. Cōtra. q sint plura. videt. q culi
bet bono rñdet malū ex opposito. imo vni bono plura
mala. ḡ tot vel plura signa debēt accipi a ꝑte mali sic ex
ꝑte boni. cū igit ex ꝑte boni sint tria. pz ꝛc. Itē sic im
pletiōi rñdet ꝓmissio. ita z cohibitio. imo multo fortius
z magis ex opposito. ḡ videt q plura sint signa. Itē
sicut ꝑceptioni opponit phibitio. ita ꝺsilio dissuasio.
ḡ videt q sint plura. Rō. dđm q numerus signoꝝ vno
40 mō ꝺsueuit accipi sic. Volūtas ei diuīa ꝓprie loquēdo
est pñtiū z futuroꝝ. ꝑteritoꝝ aūt alio mō nō est q pñti
um. Scōm h notādū. q si re respectu pñtis. aut illō est
bonū. z sic impletio. aut malū. z sic ꝓmissio. Si respectu
futuri hoc est triplicit. Aut est malū. z sic phibitio.
Aut bonū necessariū. z sic ꝑceptio. Aut bonū supero
gatiōis. z sic ꝺsiliū. bonū aūt supererogatiōis nō hȝ ma
lum oppositū. iō nec cōsiliū hȝ signū oppositū. Alio
mō pñt distīgui sic. volūtas diuīa sicut j. patebit aut
vult simplr. aut vult ꝺditionalit siue cōȝtuȝ ī se. z vtro
qȝ mō ꝺtingit eā signari. Volūtas ḡ absoluta ꝑt ad ali
qđ cōgari. aut ꝑ modum cōplacētie. aut ꝑ modū displi
centie. Si ꝑ modum displicētie. illō nullo mō fit. z ita
hāc nō ꝺtingit significari nec sciri aliq signo exteriori.
Si ꝑ modū cōplacētie. aut q placet illud qđ fit. z sic i
pletio. Aut q placet aliud ex illo. z sic ꝓmissio. et sic
habemus duo signa. Pōt iterȝ significari diuīa volūtas
vt añcedēs siue ꝺditionalis. z hoc duplicit. Aut ꝑ mo
dū cōplacētie. ita q oppositū displicet. z sic ꝑceptio.
Aut ꝑ modū displicētie. z sic phibitio. Aut ꝑ modus
cōplacētie. ita tn q oppositū nō displicet. z sic ꝺsilium.
Per modū vo displicētie ita q oppositū nō placet. nō
est possibile reperiri. z ſm hoc patet numerus z sufficiētia et
solutio obiectoꝝ. Qꝫ em obȝicit q volūtas hoc placiti 41
nō est multipler. dđm q hoc vere ē cōȝtū ad subam. tn cōȝtū
ad cōnotata multipler ē vt visum ē. volūtas em absolu
luta cōnotat naturalē ordinationē rei ad eventū. sicut
oīm ad salutē. Ad illud qđ ārit vtr distinguant ra 42
tione modi significādi ꝛc. dđm q rōne modi significā
di. Est em aliqs modus significādi voluntatē z detestā
tem qđ facit phibitio. alius modus vt approbantem qđ
facit ꝑceptio. Ad illud qđ obȝicit q volūtas nō est 43
respectu mali. dđm q ꝑ modū approbātis nō est respe
ctu mali. ſz ex malo eliciti. ꝑ modū vo detestātis ē respe
ctu mali in se. Ad illō qđ obȝicit q cuilibet bono re 44
spōdet malū ex opposito. dđm q verū est. ſz tn bono sup
erogatiōis pōt opponi malū z nō malū. inȝtū supero
gationis opponit minus bonū. inȝtū aūt bonū opponi
tur malū. ſz nō aliud. z illud quidē opponit bono ꝑce
pti. z iō nō cadit sub phibitione. Ad illud qđ obȝici 45
tur de phibitione. dđm q illa impedit effectū. z propt
hoc privat rationē signandi. vt visum est. Ad illud 46
quod obȝicit q ꝺsilio opponit dissuasio. dđm q sic opi
nio est vna ꝺtrarioꝝ. q est acceptio vnius ptis cū for
midine alterius. sic cōsiliū. quia nō accipit alterā par
tem determinate. quia cōprehēdit suasionē z dissuasio
nem. Nam qui suadet cōsulit. z qui dissuadet simliter
aliquid cōsulit.

Distinctio xlvj. de impletione voluntatis dei qualiter impleatur.

Hic oritur qstio. dictū est ei in supioribꝰ. Nec ē se
cūda ps hoc totalis tractatus de volūtate. in qua
mgr agit de diuīe volūtatis ipletiōe. Et hȝ hec
ps duas ptes. In ꝑma supposito ex ꝑcedētibꝰ q volun
tas bñ placiti ſp impleat. Hic removet dubitatiōes q
ex ba: suppositiōe oriunt. In scōa explicat veritatē j.
dis. prima. Volūtas q̄pe dei ſp efficaciter. Prima ps hȝ
duas ptes. In ꝑma mgr movet dubitationē ꝑ cōpara
tionē ad bona. In scōa ꝑ cōparationē ad mala. ibi. Jō
qȝ cū ꝺsteꝝ oīa bona q fiūt. Prima ps hȝ duas ptes.
In ꝑma mgr obȝicit. In scōa soluit. ibi. Si audiamus
solutionē. Silr scōa ps in q mgr inqrit vtr volun
tas dei impleat respectu maloꝝ. hȝ duas ptes. In pri
ma mgr opponit ad ptē falsam. In scōa opponit ad ptē
verā. ibi. Si ḋs ḡ diligēter attendat ꝛc. Prima ps hȝ
duas. In ꝑma adducit rōes ad defensionē falsē opinio
nis. In scōa ꝑte ponit solutiones qs assignāt illi q sunt
cōtrarie positiōis. z hoc ibi. Illi vo q dicūt dei volūtate
mala nō fieri. Et vtraqȝ ptiū duas hȝ. nā in opponēdo
duas iduxit obiectiones. qȝ vna rōni innitit. alia aucti.
Et ſm hoc ps in q soluit diuidit. q ponit ibi due rōnes
iurta duas obiectiones. Silr illa ps in q conat mgr ad
verā ptē astruēdā hȝ duas. In ꝑma inducit rōnes hoꝝ
In scōa dissoluit qndā rōnē sophisticā. z hoc ibi. Jā suf
ficienter oñsum est ꝛc. Prima ps hȝ tres ptes ſm tres
rōnes qs inducit. Prima sumpta est ab hoc. q idē est ḋo
fieri actore z deo volēte. z ponit ibi. Si ḋs igit diligēt
ꝛc. Scōa sumpta est ab hoc q cadē est cā qua malū fit. et
homo fit deterior. z ponit ibi. deinde idē Aug. ꝙrens
ꝛc. Tertia sumpta est ab hoc q malū facit tēdere ad nō ee
z ponit ibi. Itē etiā aliq oñdit q deo actore ꝛc. Simi
liter scōa ps in q dissoluit rōnē sophisticā. tres habet.
In prima ponit illā ibi. Jam sufficienter ostensum est
ꝛc. In secunda dissoluit. ibi. Quibꝰ facile est nobis re
spondere. In tertia redit ad veritatis assertionē dicēs
hanc partē esse verā q deus nō vult mala fieri. ibi. Hec
igitur z alia hmōi ꝛc.

DI·XLVI

Objcit ad ptē falsam q volūtas dei cassari pt ꝗtum ad effectus bonos. a

Hic oritᷣ questio.

b Dictū est em in supiozibus ⁊ autozitatibus cōmunitū·q volūtas dei q ipse est vocatq beneplacitū ei⁹ cassari nō potest·qz illa volūtate fecit qcūq voluit in celo ⁊ in terra·cui teste apl̄o nihil resistit·Querit g quō accipiēdū sit qđ apl̄s de dño ait·Qui vult oēs hoies saluos fieri·Lū em nō oēs saluī fiāt·ꝑ quidā dānent·videt vtiq nō fieri qđ de⁹ vult fieri·humana scz volūtate impediēte volūtatē dei·Dns q̄z in euāgelio impiā ciuitatē cōpellās·Quotiēs in qt volui ꝯgregare filios tuos sic gallina ꝯgregat pullos suos sub alis ⁊ noluisti·Jta hec dicuntur tanq̄z dei volūtas supata sit hoim volūtate·⁊ infirmissimis nolēdo impedientib⁹·nō potuerit facere potētissim⁹ qđ volebat·Ubi est g illa oīpotētia q in celo ⁊ in terra ꝑm ꝓpham·oīa quecūq voluit fecit·⁊ quō volūtati ei⁹ ꝑm apl̄m nihil resistit·si colligere filios hierl̄m voluit ⁊ ñ fecit·Hec em pdictis plurimū obuiare vident·

Ro·ix·

Objcit

mat·xxiij·

ps·xxxiij·

Objectionē pdictā soluit exponēs quō intelligendū sit illud·volui ꝯgregare ⁊ noluisti· b

Soluit.

Hz audiam⁹ solutionē·ac ꝑmū quō accipienduz sit illud qđ dns ait·videam⁹·Nō em ex eo sensu illud dictū est vt ait Aug⁹·in ench·pdictā qstionem soluēs·qsi dns voluerit ꝯgregare filios hierusalē ⁊ non sit factū qđ voluit·qz ipa noluerit·ꝑ pot⁹ ipa quidē filios suos ab ipso colligi voluit·qua tñ nolēte filios ei⁹ collegit ipe oēs quos voluit·qz in celo ⁊ in terra nō quedā voluit ⁊ fecit·quedā vo voluit ⁊ nō fecit·ꝑ oīa quecūq voluit fecit·vt sit sensus·Quotiēs volui cōgregare filios tuos ⁊ noluisti·i·qtqt ꝯgregaui mea volūtate semp efficaci·te nolēte feci·Ecce in euidēti positum est q illa dñi vba supiozibus nō repugnant·

Quō itelligendū sit illud Qui vult omēs homīes saluos fieri.

Rūc videre restat quō etiā ꝑmissa vba apl̄i pdictis nō ꝓtradicāt·q de deo loquēs ait·vult oēs hoies saluos fieri·Quoꝝ occasiōe verboꝝ mlti a veritate deuiauerūt dicētes deū multa velle fieri q nō fiūt·Sz nō est intelligendū ea ratiōe illud esse dictū q̄si de⁹ vellet aliquos saluari ⁊ non saluent·Quis em tā impie desipiat vt dicat deū malas hoim volūtates q̄s voluerit·⁊ q̄n voluerit·⁊ vbi voluerit·i bonū nō posse ꝙuertere? Nō est vtiq vez qđ in ps·oz·Quecūq voluit fecit·si aliq̄ voluit ⁊ nō fecit·⁊ qđ est indign⁹ iō nō fecq̄n ne fieret qđ volebat oīpotēs·volūtas hois ꝓpediuit·Jōq cū audim⁹ ⁊ in sacris lr̄is legim⁹ q velit oēs hoies saluos fieri·nō tñ iō debemus oīpotētissime dei volūtati aliq̄d derogare·ꝑ ita ꝯtelligere qđ scriptū est·Vult oēs hoies saluos fieri·tāq̄z diceret nullū hoiem fieri saluū nisi quē saluum fieri ipe voluerit·nō q null⁹ sit hoim nisi quē saluū fieri velit·ꝑ q null⁹ fiat salu⁹·nisi quez velit saluari·⁊ iō rogādus est vt velit·qz necesse est fieri si voluerit·Nō est em credēd⁹ oīpotens aliq̄d voluisse fieri qđ factū nō fit·Sic etiā intelligit illud·Illuminat oēm hoiem venientē ī hūc mundū·nō qz null⁹ hoim est q nō illuminet·ꝑ qz nisi ab ipo null⁹ illumiat·Pōt ⁊ alio mō illud intelligi dū tñ credere nō cogamur oīpotētē aliq̄d fieri voluisse·factumq̄z non esse·q sine vllis ambiguitatib⁹ sic in celo ⁊ in terra (sic veritas cantat) oīa q̄cūq voluit fecit·pfecto facere non voluit q̄cūq nō fecit·Ex his apte oñdit q deus ea volūtate q ipe est nō vult aliq̄d fieri qđ non fiat·neq̄z nō fieri qđ fiat·

Quō intelligit illud Joh·i. Illumiat omnem hominem venientem ⁊c.

Objcit ad ptē falsam q volūtas dei fiat ꝗtū ad effectus malos. c

Jdeoq̄z cū cōstet oīa bona q fiūt eius fieri volūtate·que fieri nollet nullaten⁹ fierēt·recte queri solet·Utrū ⁊ mala oīa q fiunt·i·peccata·dei fiāt volūtate·an nolēte eo fiāt? Sup hꝫ diuersi varia sentiētes sibi ꝓtradicere inueniunt·Alij ei dicūt q de⁹ vult mala esse vel fieri·nō tamē vult mala Alij vo q nec vult mala esse nec fieri·in hꝫ tñ pueniunt ⁊ hi ⁊ illi q vtiq̄ fatent deū mala nō velle· Utriq̄z vo rōnib⁹ ⁊ autozitatib⁹ innitunt ad muniendā suā assertionē·

Qui em dicūt deū mala velle esse vel fieri·suam his modis muniūt intētionē·Si em inquint mala nō esse vel nō fieri vellet·nullo mō essent vl fierent·qz si vult ea nō esse vel nō fieri·⁊ nō pōt id efficere·scz vt nō sint vel nō fiāt·volūtati eius et potētie aliq̄d resistit·⁊ nō est oīpotēs·qz nō pōt oñe qđ vult·ꝑ impotēs est sicuti ⁊ nos sum⁹·qui qđ volum⁹ qñq̄z nō valem⁹·ꝑ qz oīpotēs est ⁊ in nullo ipotēs·certū est nō posse fieri mala vl esse nisi eo volēte·Quō em iuito eo ⁊ nolēte possz ab aliq̄ malū fieri·cū scriptū sit·volūtati eius quis resistet. Ro·ix·

Opponit ad ptē falsam ꝓ pbationē que innititur autozitati· e

Supza etiā dixit Aug⁹·qz necesse est fieri si voluerit·ꝑ vult mala fieri·aut nō fieri·Si vult nō fieri·nō fiūt·fiūt aūt·vult g fieri·Jtē bonū est mala esse vel fieri·Altioq̄n summe bon⁹ non ꝓmitteret ea fieri·Ells Aug⁹·in ench·Quis ea inqt q̄ mala sūt inq̄tū mala sunt nō sunt bona·tñ vt nō solū bona ꝑ etiā sint ⁊ mala bonū est Nā nisi esset hꝫ bonū vt essent ⁊ mala·nullo mō esse sinerētur ab oīpotēti bono·cui ꝓculdubio q̄z facile est qđ vult facē·tā facile est qđ nō vult esse non sinere· Hec nisi credam⁹ ꝓclitat nr̄a ꝓfessio q̄ nos in patrē oīpotētē credere cōfitemur·Ecce hic apte habes q bonū ē mala eē·ois aūt boni de⁹ autoz est·q vult oñe bonū eē qđ ē·Lū g bonū sit mala

1 a Nisi vsq; adeo dr̄ cēt oīm potēs ⁊ bon⁹ vt bñ faceret etiā ō malo Ur̄ indebito mō loqui. ꝗa malicia est ꝑuatio. ꝯ nō est materia boni. Si dicas q accipit ratiōe substrati. scz de malo. i. de illo q̄ est malus. facit bonū. Cōtra. ℔ nihil ē aliud ꝙ malum dr̄struere. ex ℔ ꝯ nō habeat q dr̄ debeat mala sinere. cū ei⁹ sit facta dr̄struere. R⁹. dicendū. q dr̄ ñ est ibi causale. nec materiale. sz occasionale. q̄si dicat. ō malo facit bonū occasione sumpta a malo. ipe autē obijcit. ac si ℔ qō est dr̄ tenere causaliť si/ue materialiť.

2 b Qō malū ōr bñ ordinatū ⁊ loco suo positū r̄c Videť male loq; qz qō nō est. nō est locari. Si tu dicas q hz locū rōne substrati. Cōtra. locꝰ debitus ⁊ ꝙueniens nature rōnali. ē gl'a. ꝯ malū locatur in gl'ia. R⁹. dōm q eū dico ifernū siue locuz penalē. duo dico. ⁊ ꝑtē vniuersi ⁊ vilitatē. inq̄tū locꝰ est debeť nature substrate sed inq̄tum vilis est. debeť deformitati culpe. ⁊ ita malū locuz habet ⁊ vilē. sed locū rōne substrati. vilē vero ratione dr̄formitatis.

3 c Si qui boz dr̄ueniāt ⁊ exorbitant etiā hoc/ tōm faciat eis ꝑ ficere in bonum Si ℔. ergo vide

Job. j.

fieri vel esse. ꝯ ⁊ mala vult fieri vel esse. ℔ his atq; alijs hmōi rōnib⁹ ⁊ autoritatib⁹ vtunť q dicūt deū velle mala esse vť fieri.

Solutio ꝑme obiectiōis ínitēs ratiōi ꝓtra illos q̄ dicūt dei volūtate nō fieri mala vel non esse. f

Illiō q̄ dicūt dei volūtate mala nō fieri vť nō esse. inductiōibus ꝑmissis ita rñdēt. dicentes deum nec velle mala fieri. nec velle nō fieri. vť nolle fieri. ꝫ tm̄ nō velle fieri. Si ei vellet ea fieri vel eē. faceret vtiq; ea fieri vť esse. ⁊ ita eēt autor malorū. Nō est aūt autor maloꝝ. vt sctōꝝ ꝑtestanť auctes. nō ꝯ ei⁹ volūtate fiūt mala. Itē si nollet mala fieri vť vellet ñ fieri. ⁊ tm̄ fierēt. oīpotēs ñ esset. cuz ei⁹ volūtas hūane voluntatis effectu impediret. Jōq; nō ꝓcedūt deū mala velle fieri. ne maloꝝ autor ītelligať. nec ꝓcedūt eū velle mala ñ fieri. vť nolle fieri. ne impotēs esse videať. ꝫ tm̄ dicūt eum nō velle mala fieri. vt ñ autor ꝫ ꝑmissor maloꝝ mōstreť. Vñ et euāgelista vbi oñdit deū autorē esse oīm bonorū dicēs. oīa p ipm̄ facta sūt. ꝓsequēter malorū autorē eē negat dicēs. Et sine ipo factū est nihil. i. peccatū Nō dixit p eū factū eē vť consentiēte ⁊ inuito. ꝫ tm̄ sine eo. i. sine ei⁹ volūtate. qz nō ei⁹ volūtate fit ꝑtm̄. nō ꝯ deo volēte vť nolēte. ꝫ nō volēte fiūt mala. Qz nō subest dei volūtati vt malū fiat vť nō fiat. ꝫ vt fieri sinat. qz bonū est sinere mala fieri. ⁊ vti q volēs sinit ñ volēs mala ꝫ volēs sinere vt ipa flāt. qz nec mala sunt bona. vel ea fieri vť esse bonū est.

Solutio scde obiectiōis ínitēs autoritati Aug. q̄ dr̄. Mala fieri bonū est. g

Qdo Aug. ait. Mala fieri bonū est. nec sinerent mala ab oī potēti bono fieri nisi ℔ esset bonū vt ea essent. ea rōne dictuz esse asserūt. qz ex malis q̄ fiunt deꝰ bona elicit. nec ipe ptermitteret ea fieri nisi ō eis bñ aliq̄d faceret. Vñ Augꝰ. i eo. li. ench. apte indicās ꝓdictoꝝ xbox talem eē intelligētiā ait. Deꝰ oīm potēs cui rex est sūma ptās. cū sūme bonꝰ sit. nullo mō sineret aliq̄d mali eē in opib⁹ suis nisi a vsq; adeo eēt oīpotēs ⁊ bonus vt bñ faceret etiā de malo. Itē eodē. Melioꝰ iudicauit deus de malis bona facere q̄ mala nulla ꝑmittere. Ex hoc itaq; sensu dictū est ac vere bonū ē mala fieri qz ex malis q̄ fiūt bonis (q̄ fm ꝓpositū vocati sūt sancti) accidit bonitas. i. vtilitas. Talib⁹ eñ (vt ait apls) i bonū cooperantur oīa etiā mala. qz eis ꝑsunt q̄ alijs faciētib⁹ obsūt. Vñ et etiā aliqñ i scptura legiť malū appellari bonū. vt Hiero. sup Abar. Malū inq̄t inde bonū fuit. scz nob. nec si bonuz est illi vel illi inde seq̄ť q simplr bonū sit. ꝑprie el ac simplr bonū est q̄ sibi ⁊ faciēti bonū ē. Est ei aliq̄d q̄ in se bonū est ⁊ cui fit. ꝫ nō ē bonū faciēti vt cū subueniť paupi ꝫ nō ꝓpter deū. Et aliq̄d boni i se ⁊ faciēti. ꝫ ñ ei cui fit. vt cū veritas ꝑdicať. ꝓpť deū alicui ñ obediēti ꝑdicať. Et aliq̄d i se ⁊ faciēti et ei cui fit bonū. vt cū vītas ꝑdicať ꝓpť deū credēti. Vñ apls. Bonꝰ odor sumꝰ ⁊ō. alijs odor vite. alijs odor mortis. Est ātē aliq̄ nec i se bonū ē. ⁊ faciēti nocet ⁊ dānat nisi peniteat vt malū. valet tm̄ ad aliq̄d. Ut eñ ait Augꝰ. i ench. a sūme ⁊ eq̄liter ⁊ inmutabiliť bona trinitate creata sūt oīa. nec sūme. nec eq̄liť nec mutabiliť bona. ꝫ tm̄ bona etiā singula. silr̄o vniuersa valde bona. Qz ex oib⁹ cōsistit vniuersitatis admirabil' pulcritudo. In q̄ etiā illis b q̄ malus ōr bñ ordinatū ⁊ loco suo positus eminenti⁹ cōmendat bona. vt magis placeāt. ⁊ laudabiliora sint dū cōparāť malis. Hinc patet q ex malis que fiunt aliq̄ō

tur q mala ꝑficiāt siue cooperent. Cōtra. mali ē bonū corrūpe. ꝫ nullo mō esti bonū coopari siue ꝑficere. R⁹. dōm. q ꝑficere sive cooperari in bonū aliquid alicui pōt triplicit. scz adiuuādo. vt ꝯtia cooperatur li. ar. vel cōuerso. Uel excitando. vt pauptas ⁊ miseria que excitāt ad amorē dei siue pūgūt ⁊ impellūt sic dicť Gregoꝰ. Uel etiā obstendo. sic aq calida fomentū cōgelať. quia dū resistit. vigorať actō contrarij ⁊ sic magis excitari. vel magis qdum obsistit ⁊ hō ꝓualet vigorať virtꝰ grez feruelcit. Augꝰ. i 4 lib. lxxiij. q. ij. Cōfirmatillū sanctum alia autoritate Aug.

Bo. viij. Ibidem.

Quadrig. lib. xxxiij. q. ij. Cō. ij.

apte affruit a minori Uidetur falsum dicere. qz locꝰ a minori nō est destructiuus sed positiuꝰ. sz illud argumentū est dr̄structiuū. sapiens nō pōt facere bonum dr̄teriorem. ꝯ nec dr̄. ꝯ nō ē a minori. R⁹. dicendum. q reuera locus iste non est a minori prope loquēdo. sz a maiori. quia non dicit ibi

b

Bonū ꝓueniť ex malo

minus vl' mi
nor. sed illud
quod minus
videtur esse.
magis autez
videtur q bo
mo possit fa/
cere malu q deus. sed sapi
ens homo nõ
potest. ergo
nec deus. Ita
ē a maiori lo/
cus. Nibilo
minus põdi
ci q est a mi/
nori. sed redu
citur ad rati/
onez affirma
tiuam sic. mi
nus videtur
q impossibi/
litas facien/
di malum in
sit homini q
deo. sed sapi/
ens manens
sapiens est i
minus ad fa/
ciendum ali/
quem deteri/
orem. g mul/
to fortius de9

Job. xix. h. Lo. xij.

e ¶ Culpa q
in sapientem
hominem ca
dere. Videt h
falsum. quia
sicut se habet
sapientia ad
ignorantiam
ita virtus ad
culpam. ergo
permutatim
sicut virtus ad
ignorantiam
ita sapia ad
culpaz. Iz hec
simul stant cuz
ignorãtia. er/
go sapia simul
stat cũ culpa

¶ Rñ. dõm. q
sapia vno mo
do dic cogni/
tionẽ veram.
Alio mõ co/
gnitionẽ ve/
rã z nobilissi
mã. q p cau/
sas altissimas
Tertõ mõ di
cit cognitiõz
verã nobilẽ z
sapidã Quar
to modo sa/

prouenit bonum. dũ bona ma/
gis placent z laudabiliora exi/
stunt. Ipsis etiam facientibus
ex malis que faciunt. interduz
bona prouenirũt si ꝑm proposi/
tum vocati sunt sancti. Talib9
enim vtait Augustin9 in libro
d correctione z gra. vsqz adeo
deus oia cooperat in bonuz
c vt si qui hoz deuiant z exorbi
tant. etiã hocipsum eis faciat p
ficere in bonũ. quia humiliores
redeunt arqz doctiores. vt Pe
trus. Illa etiã mala que ab ini/
quis fideles pie perferũt. vt ait
Augustin9 in libro de trinitate
ipsis vtiqz prosunt. vel ad delẽ
da peccata. vel ad exercendaz
probandãqz iusticiã. vel ad de/
monstrandã huius vite miseri
am. Idcoqz z Job dei manum
et apostol9 sathane stimulum
sensit. z vterqz bene ꝓfecit. qz
malum bene portauit.

¶ Opponit ad partẽ verã ostẽ
dens esse bonuz fieri mala tri/
plici ratione. Prima ratio sum
pta est ab hoc q idẽ est fieri deo
actore. z deo volente. h

Si qs igit diligẽter attẽdat q
scripta sunt. facile ẽ ei percipe/
re ex malis bona prouenire. et
ex ea ratione dictum esse q bo
num est mala fieri vel esse. non
quia malum sit bonũ. vel quia
bonũ sit malũ fieri. Non est em̃
bonum malũ fieri ab aliquo. qz
non est bonum vt aliquis faci/
at malũ. Si em̃ hoc esset bonũ
profecto huius deus actor eẽt
qui est actor omnis boni. Qz si
huius de9 actor est. eo ergo ac/
tore homo agit mala. et ita eo
actore homo fit deterior. Et si
eo actore homo fit deterior. tũc
eo volente homo fit deterior.
Idem est em̃ dicere aliquid fie
ri deo actore. qd deo volente.
Deo autẽ actore non fit homo
d deterior. ergo non deo volen/
te. vt9 Augustinus in li. lxxxiij
questionũ. aperte astruit a mi/
nori dicens ita. Nullo sapiente
homine actore fit homo dete/
rior. Tanta enim est ista culpa e
que in sapientẽ hominez cade
re nequit. Est aũt de9 oĩi ho/
mine sapiente pstantior. multo
min9 ergo deo actore fit homo
deterior. multo eĩ est prestan/
tior dei volũtas qz homis sapiẽ
tis. Illo autẽ actore cũ dicitur
illo volente dicit. g est vitiũ vo
luntatis humane quo est hõ de
terior. qd vitiũ si longe abest a
dei volũtate (vt ratio docet) a
quo sit querendũ est. Ecce ap/
te dicit Aug9. deo actore vl' vo
lente hominẽ non fieri deterio
rem. sed vitio voluntatis sue.
Non est g deo actore q maluz
fit ab aliquo. z ita deo volente
mala non fiunt.

¶ Secũda rõ sumpta est ab h
q eadẽ est causa q malum fit. z
hõ est deterior. Vel aliter. Qz
in deo nõ est causa vt sit homo
deterior. i

Deinde idẽ Aug9. q̃rẽs qd sit
cã vt hõ sit deterior. in deo nõ
esse asserit in eodẽ li. sic dicens
Et sit hõ deterior. aut ī ipo est
aut in alio. aut ī nihilo. Si in ni
hilo. nulla cã est. Si in alio. aut
in deo. aut in alio q̃libet homie
aut in eo q nec9 de9 nec9 hõ sit
Sz nõ in deo. Bonorũ em̃ de9
tm̃ causa ẽ. g aut in homine est.
aut in eo qõ nec9 deus nec9 hõ
aut in nihilo. Et ex his aperte
ostendit q nõ est bonum vt sit
hõ deterior. qz nõ est de9 ei9 rei
causa q tm̃ causa bonorum est.
Et si nõ est bonuz vt homo fiat
deterior. nõ est ergo bonum vt
ab eo fiat malũ. nõ g vult deus
vt ab eo fiat malum.

¶ Tertia ratio sumpta est ab
hoc q malũ facit tẽdere ad nõ
esse. Idcoqz deo actore non fi
unt mala. k

Itẽ alit etiã ostendit q deo actore
id ẽ. volẽte ñ fiũt mala. qz de9 ñ f
est cã tẽdẽdi ad nõ eẽ. g Tẽdere g
ei ad nõ eẽ malũ ẽ. ipe autẽ au/
tor mali nõ est. Tẽdit ergo ad nõ
esse q opat malũ. nõ ergo deo

pietia ñ dic. alia
cognitiõz q̃ reli
gionẽ diuinã si/
ue cultũ ꝑm q oz
q pietas ipa est
sapia. siue theo/
sebia. z h ꝓsistit
vt dic Aug. i fide
spe z charitate z
h mõ claudit i se
brutẽ. z ita oppo
nit culpe z sic pz
responsio.

f ¶ De9 ñ ẽ cã tẽ 6
dẽdi ad ñ eẽ. Tm̃
falsũ dicere. qz i
cant. Deut. oz.
Ego occidam z
ego viuere facia
pcutiã. z ego sa/
nabo. g videt cũ
mors sit corrup/
tio tẽdẽdi ad nõ
eẽ. q de9 sit b9 cã.
Rñ. dõm. q ñ eẽ
ñ appellat h ꝓ/
priatoz q̃liscuqz eẽ
sz illi9 qõ diffini
nit Boe. dicẽs.
Esse ẽ qd ordinẽ
retinet. Quatqz na
turã z ad illõ ꝺs
ñ deduc. ipe autẽ
obijc ꝺ eẽ naĩali
Vl' pt dici q loq
tur h ꝑm naĩe in
stituroz. ꝑm quã
oz de9 mortẽ ñ fec
Qz aũt oz q ipe
occidit h ẽ ex pu
nitiõz iusticie. h
tm̃ i scdo melius
oz. g Tẽde/
re cñi ad ñ eẽ ma
lũ ẽ. Tm̃ male di
cere q si tẽdit ad
ñ eẽ. aut h oz q̃/
tũ ad eẽ naĩe aut
gre. Si naĩe. g
malum corrũpit
naturã qõ est ꝺ
dio. q dic q ma
lũ nihil corrũpit
exñtiũ in eo cẽn/
tia vel naĩa. Si
ãt itelligaĩ q̃tuz
ad esse gre. h silr
falsũ vr. qz p9 p/
mã culpã ñ ꝛmanet eẽ gtuitũ ꝑm
aliqd sui. qz tota
lit p mortale cor/
pellit gra. g ñ tẽ
dit ad ñ eẽ. Iz iãẽ
in termino. Rñ.
dicendum. q in

hoīe iusto ꝛ bo/
no est tria ꝯsidē
rare. eē nature ꝛ
ordinabilitatē. ꝛ
gr̄am. q̄ cōi noīe
dr habilitas. ꝛ or
dinē gr̄e siue gr̄e
ordinatōz. Ma
lū g̃ p se loq̄ndo
corrūpit ipam or
dinabilitatez. ꝛ
ex hoc elōgat a gr̄a
ꝛ fac̄ tēdere ad ñ
eē. ꝛ qr habilitas
nūq̄z oīno tollit̄
salus. natura et
natura nō corrū
pit̄. sp malū fac̄
tēdere ad ñ esse.
ita q̄ nūq̄z est in
termino.

8 h Uex a q̄cun
q̄ dr a spūsc̄o est
Ur̄ male dicere
qr si hoc est vex. g̃
cū extractor dr a
hēdo dicat verū
videt̄ q̄ dicat a
spūsc̄o. Silr dia
bol⁹ mlta ꝛa dic̄
Silr extorbo illo
obūcit̄. Neo dic̄
dñs ibus nisi in
spūsc̄o. Mlti ei
petōres hoc dicūt
tota die. Jtē ve/
ritas appropriat̄
filio. g̃ magis de
beret dicere Am
bro. q̄ oē vex ē a
filio. ꝛ⁹. dom q̄
aliq̄d dr a spūsc̄o
illustrāte ītelle/
ctū. ꝛ mouēte af
fectū. ꝛ illō ē ve/
rū ꝛ bonum. Et
aliq̄d dr ex chari
tate a spūsancto

autor est q̄ aliquis opat̄ malū.
Nō est ergo bonū q̄ aliq̄s ope=
retur malū. qr tm̄ boni de⁹ au=
tor est. Hoc aut̄ Aug⁹. in eodē
lib. apte explicat ita dicēs. Qui
omniū que sunt autor est. et ad
cui⁹ bonitatē id ptinet vt sit oē
qđ est. boni tm̄modo causa est
Quocirca mali autor nō est. et
ideo ipe summū bonū ē. a quo
in nullo deficere bonū est. ꝛ ma
lum est deficere. nō est g̃ causa
deficiendi. i. tendēdi ad non eē
qui vt ita dicā essendi causa est
qr oīm que sunt autor est. q̄ in=
q̄tū sunt. bona sūt. Ecce apte
habes q̄ deficere a deo q̄ sum=
mū est bonū. malū est. Mala g̃
facere malū est. nō g̃ deo auto=
re vel volente mala fiūt.

Ponit obiectionē quoꝝūdā
sophisticā qua ꝓbare nituntur
ex deo esse q̄ mala fiāt. l

Jam sufficiēter ostensum est q̄
deo autore nō fiūt mala. Qui=
dam tamē sophistice icedētes.
ꝛ ideo deo odibiles. ꝓbare co=
nant̄. ex deo autore esse q̄ ma=
la fiant hoc modo. Q̄ mala fi=
unt vex est. oīe aūt vex qđ ē
a veritate est q̄ de⁹ est. a deo er
go est q̄ mala fiūt. Q̄ aūt om
ne vex a deo sit. cōfirmāt auto
ritate Aug̃. li. lxxxiij. q. ita di=
centis. Omne vex a veritate
vex est. Est aūt veritas de⁹. de
um ergo habet autorē oīe ve=
rum. Est aūt vex q̄ mala fiunt
vel sunt. deo g̃ autore est q̄ fiūt
vel fiunt mala.

Responsio vbi cōcedit om=
ne verū esse a deo. ꝛ sophisma
aperit. m

Quibus facile est nobis respō
dere. sed indignū responsione
videtur qđ dicunt. Omne nā
q̄ verū a deo est. vt ait Aug⁹.
cui consonat Ambroſ. qui tra=
ctans illud verbū apostoli. Ne
mo potest dicere dñs iesus nisi
in spīritusancto. dicit. Q̄ om
ne⁹ verum a quocūq̄ dicitur a h
spīritusancto est. Cū itaq̄ vex
sit q̄ mala fiunt. hoc verū qđ
dicit̄ illa locutione. scz mala fi=
unt. a deo est. sed non inde seq̄
tur q̄ a deo sit vt mala fiant Si
eīm hoc diceretur. autor malo=
rum deus esse intelligeret̄. qđ
ex simili manifeste falsum ostē
deretur. deus ꝓhibet furtū fie
ri. sed furtū fieri verū est. g̃ ꝓhi
bet vex. nō sequit̄.

Partem questionis approꝫ
bat illorum qui dicunt deū nō
velle mala fieri. n

Hec igitur ꝛ alia huiusmōi in=
ania relinquentes. premisse q̄
stionis parti saniori fauentes.
que sanctorum testimonijs ple=
nius approbatur. dicamus deū
non velle mala fieri. nec tamē
velle non fieri. neq̄ nolle fieri.
Omne ergo quod vult fieri. fit
ꝛ omne quod vult non fieri. nō
fit. Fiunt autē multa que non
vult fieri. vt oīa mala.

mouente affe
ctum. sed nō
illuminante i
tellectum. si/
cut dixit apo
stolus se itu/
rum ad hispa
nos. falsum
enim dixit. sz
tamen in di/
cendo meru/
it. quis chari
tas mouebat
eos velle hoc
dicere. Alli/
quid est di/
ctum a spīri/
tusancto illu
strante intel/
lectum. sz nō
rectificāte af
fectum. ꝛ il/
lud potest eē illud eē fi
malum. et ta sum.
men verum ē
dicere. g̃ per/
fectum vtrū/
q̄ includit. ꝛ
sic dicitur a
spīritusancto
ꝛ in spīritu/
sancto. ex ifs
intelligit apo
stolus. Am/
broſ⁹ aūt lar
gius dic̄. Et
sit ptz illō qđ
obūcit q̄ veri
tas approbat̄
filio. Rndet
ei q̄ spūsc̄ō
appropriat̄ ſer
ptatio. Ulr di
cēdū q̄ hoc non
dr tāq̄z appro
pātū vel si vt
appropriatus
hoc ē tōe toni.

Hd euidentiam eorū que determinat magister ī
presenti distinctione sex querunt. Primo que
ritur vtrū deus velit oēs homines saluos fi/
eri voluntate beneplaciti. Secundo querit̄ vtrum de/
us velit mala fieri. Tertio vtrum mala fieri sit bonū.
Quarto vtrū mala fieri sit verum. Quinto vtrum ma
la ordinentur a deo. Sexto ꝛ vltimo vtrū mala auge/
ant decorem in vniuerso.

Questio I a

Q deus velit omnes homines saluos fieri voluntate
beneplaciti. ostēditur sic. j. Thimo. ij. Vult oēs ho/
mines saluos fieri. sed constat q̄ hoc non est dictuz de
voluntate signi. quia nec precepti. nec impletiōis. nec
constat esse dictum de voluntate beneplaciti. Item
Dam. Oportet sciri. quoniam deus vult antecedenter
omnes homines saluos fieri. et regni sui potiri for/
tuna. non eīm ad puniendū plasmauit nos deus. er/
go cum volūtas antecedens sit voluntas beneplaci
ti que est bonoꝝ que sunt bona irrefragabiliť. volū/
tate beneplaciti vult oēs homines saluos fieri si/
ue saluari. Item omis habens charitatē vult om
nes hoīes saluos fieri q̄tūcūq̄z modicā habeat dilec/
tionē ꝛ charitatē. Cū g̃ deus summā habeat dilecti/
onē ꝛ charitatē videt̄ q̄ ipe velit oēs hoīes saluos
fieri. Itē sicut vult pbs. pmū ens. s. de⁹ vno mō se
habz ad oīa siue ad oēs. g̃ q̄tū est de se oēs vni
formiter diligit. g̃ si vult aliq̄s saluari. ꝛ oēs. vl'si de
aliq̄bus nō vult. pari rōne de nullis. Cōtra hoc primo ē
instātia quā adducit mgr̃ in lra. Si vult oēs ho/
mines saluari. ꝛ de oīb⁹ plures dānant̄ q̄s saluant. g̃
volūtas ei⁹ frustrat̄ ꝛ cassat̄. qđ ē extra ꝛitatē aperte

Itē oēs quos vult deus saluari eligit ad salutem. electio eī ei nō dicit aliud ꝙ dilectionē ad saluādū. ḡ si oēs vult saluos fieri. oēs sunt electi. Contra. Math. xxij. Multi sunt vocati pauci vo electi. Itē in p̄destinatiōe nō sunt nisi duo. s. p̄cognitio. z volun/tas saluādi rōne cuj dr̄ dr̄ p̄destinare. Dū eī ꝓponit dare gram. z gl̄iam p̄parare. p̄destinare dr̄. ḡ cū p̄cognitio dī oīb⁹ sit cōis. si volūtas salutis ē respectu om nīū. ḡ oēs sunt p̄destinati. sz oēs p̄destinati saluabūt ḡ oēs saluabūt. qđ est ɔ fidē. Si tu dicas mihi ꝙ duplex est volūtas. absoluta z cōditionalis. z deus abso/luta volūtate solū vult saluare ds̄ p̄scivit ɔ omnes fie/ri imagini filij sui. z istos p̄destinauit. volūtatē vo con ditionali vult oēs si ipi velint. tūc obj̄cit ꝙ volūtas cōditionalis nō videt conuenire deo. quia hec est vo/luntas semiplena. deus aūt ḋcḋ vult plene vult. Et iterū. quicḋ facit plene facit. Et iterū. hec ɔditionata volūtas. aut est volūtas bñplaciti. aut volūtas signi. Si signi. tūc nihil ad ꝓpositum. qz volūtate signi non vult oēs hoīes saluos fieri. Si volūtas beneplaciti sed hec vno mō tm̄ est. z dicit. z semp implet. ḡ oēs ho mines saluant. Et ꝓterea hec volūtas conditionata q̄ dr̄ ꝙ vult si ipi velint. locū nō potest hr̄e in paruulis q̄ moriunt. ḡ adhuc nō soluit distinctio ista. Itē cū sic dr̄ vult būc saluari aliquo demonstrato. aut hoc qđ est velle aliḋ cōnotat. aut nihil. Si nihil. ḡ pari ratione pōt dici de lapide ꝙ deus vult hūc saluari. Si aliquid nō nisi salutē. ḡ sequit si vult hūc saluari. ꝙ iste saluabi tur qualitercūq; accipiat velle. Si dicas ꝙ connotat possibilitatē z ordinabilitatē ad salutē. obj̄cit tūc ꝙ de quolibet ordinabili ad aliquid potest dici ꝙ deus velit sed quilibet clericus est ordinabilis ad episcopatum. z quilibet miles ad dignitatē regiā. ḡ deus vult oēs clericos eē epos. z oēs milites esse reges. qđ nō cōce ditur. Rō. dom ꝙ cū apl's dicat ꝙ dr̄ ɔ vult sz̄ om nes hoīes saluos fieri. necesse habem⁹ ɔcedere ꝙ deus velit. z cū nō possit exponi volūtate signi. necesse ha bemus exponere de volūtate bñplaciti. sz cū nō oēs saluent. z volūtas dei nunq̄ frustrat. iō necesse est ꝙ fi at vis in mō distribuēdi. vel in modo volēdi. Et egre/gius doctor Aug⁹. duplicē facit vim in mō distribuen di in ench. Uno mō ꝙ distributio sit acomodata. sic et hic. oīs homo timet in mari. fm cōem modū loquendi intelligit qui est in mari. Sil'r Aug⁹. explicat. si di catur. magister iste docet oēs pueros de ista ciuitate. q̄ sz docet oēs q̄ addiscūt. null⁹ eī docet nisi p̄ ip̄m. Similiter dr̄ vult oēs hoīes saluos fieri. q̄ nullus saluat nisi velit dr̄. z iō ordādus est vt velit. Facit etiaz alio modo vim in distributiōe fm oēm modū distribu endi. que potest fieri p singulis generi. z sic est falsa. z nō intelligit apl's sic. vel p generib⁹ singulor. z sic va. quia deus de omni gente voluit z vult aliquos saluari z de grecis z de latinis. z de plat̄is z subditis. z de omni gēte. iō dicit apl's p oīb⁹ esse orandū. Hec est respon sio Aug⁹. cui magr̄ innitit. z necesse est sic. vel sic solue/re. Supposito ꝙ velle dicat ibi velle dei fm ꝙ dr̄ velle placito. ḋcto. siue voluntate absoluta. de qua verū est dicere. oīa quecūq; voluit fecit. Sed Dam̄. facit vim in modo volendi. distinguit eī in deo volūtatem antecedentē z voluntatē ɔsequentē. z volūtas antece/dens est volūtas respectu eius ꝓpter qđ deus hominez fecit. z est irrefragabiliter bonor. Uolūtas aūt con se/quens est volūtas nō que sequit merita. sz q̄ vult aliq̄ fm sciam meritor. Prima sz̄ antecedens dicit a ma/gistris volūtas cōditionalis siue volūtas q̄ dr̄ vult ꝯtum in se est. Secūda aūt sz̄ ɔsequēs dicit absoluta. Differētia aūt inter hanc voluntatē z illā nō est fm di/uersitatē affectiōis siue modi volēdi q̄ sit in deo. sz fm rationē ɔnotandi z intelligēdi. Prout eī dr̄ ɔ velle oīm salutē ꝯtum in se est z antecedēter. cōnotat in omni bus ordinatis ad salutē. tū ex pte nature dare. tū ex p/te gr̄e oblate. Dedit eī eis dr̄ naturā fm quā possent eū cognoscere. z cognitū querere. z quesitū inuenire. et inuento inherere. ac p hoc salutē obtinere. Gratiā si/militer obtulit. dū filiū misit z obtulit. cui⁹ p̄cium om nīū saluti sufficit. Leges etiā z mādata tribuit salutis z ostendit. Ipe etiā p̄sto est omnib⁹ inquirētibus. z p/pe est oīb⁹ inuocātib⁹ eū. Uelle ḡ boīem añcedent sal uare est ordinatū ad salutē facere. z volēti puenire nō deesse. Unde velle antecedēter saluare nō connotat sa/lutem sed ordinabilitatē ad salutē. Velle aūt ɔsequent siue absolute saluare. est velle dare salutē ei quam p̄scit ad salutē puentur. z suū auxiliū z gratiā. z cōnotat sa/lutis euentū. z sic nō est dicere ꝙ dr̄ velit oēs homi/nes saluos fieri. Huic rn̄sioni magis cōsonant magi/stri. cuius vtraq; bona sit. Scōm hāc ḡ rn̄dendū ꝙ dr̄/us vult oēs hoīes saluos fieri. ꝯtum in se est volun tate antecedente. nō aūt voluntate absoluta siue conse quente. z qz illa nō cōnotat efficax euentū. ideo non i peditur in hoc ꝙ nō oēs saluant. Patet etiā respon sio ad illud qđ obj̄cit de p̄destinatione siue electiōe. qz in illis claudit volūtas absoluta nō solū antecedens. Ptz etiā rn̄sio ad vltimū de cōnotato. Ad illō tn̄ qđ 12
obj̄cit. ꝙ voluntas cōditionata nō cadit in deū. dom. ꝙ nō ponit in deo velleitas ꝯtū ad effectū plenitudis voluntatis. nec ꝓpter diuersos modos volendi. sz p/pter aliā cōparationē in cōnotando. z sic patet illud. Ad rationes vero ad oppositū. ꝙ dr̄ vult oēs homi nes saluos fieri. rn̄deri pōt ad duas p̄mas ꝙ verꝫ ɔclu dunt z vere. Ad illud aūt ꝙ obj̄cit de charitate ho/ 13
minū. dicendū ꝙ nō est simile. qz nos nescimus merita hominū futura finaliter. z si ds̄ sciret alios esse p̄sci/tos. cuius quantū in se est deberet eos velle saluari. nō tn̄ volūtate absoluta. sz hec melius infra patebūt. Ad 14
illud qđ obj̄cit ꝙ deus vno modo se habet ad omnes. dom. ꝙ illud ꝙbū phi hz locū ꝯtū ad rectē gubernatiōz. non ꝯtū ad eoꝝ ꝓductionē. vel ꝯtū ad naturalia. nō ꝯtum ad gratuita.

Questio II d

Utrū dr̄ velit mala fieri. Et ꝙ sic oñdit p Anſ. dr̄ nō vult inquit qđ impossibile est fieri. ḡ ꝓ ɔsequentiā ecō uerso. qđ possibile est fieri. deus vult illud. sz malū est possibile fieri. ḡ malū fieri est deo volib. lc. Itē duo/bus oppositis ꝓpositis inter que nō est mediū. necesse est alterum esse a deo scitum. ergo pari ratione necesse est alterꝫ esse volitū. sz demonstrato peccante. istū pec/care. istū non peccare sunt oppositā. ḡ dr̄ vult alterū. sed ḋcquid dr̄ vult illud fit. ḡ si vult istū non peccare. iste nō peccat. qđ est ɔtra positionē. vult ḡ istū pecca/re. sed hoc nō est malū. ḡ malū fieri est a deo volitum. Itē oīs iustus vult oīe qđ iustū est. sz oīs pena iusta est vt dicit Aug⁹. z oīe malū pena. ḡ oīe malū qđ fit a deo est volitū fieri. Q oīe malū sit pena patz p̄ Aug⁹. p̄mo p̄fes. Jussisti inquit dñe. z sic est ꝙ oīs mot⁹ inordinat⁹ sibi sit pena. Itē oē aliḋ volēs vo lūtate ɔsiliata z deliberata. vult oē illud sine quo illud nō pōt esse. cuius ei aliḋs velit esse abbas. sz n̄ moach⁹ tn̄ si deliberatiue velit esse abbas. vult pariē esse mona chus. sz dr̄ vult aliḋ bonū qđ nūq̄ pōt esse sine malo sicut sanctos suos p̄bari z pari. z filium suū. ergo dr̄.

Cõtra nihil est ab aliq̃ volitũ vl volibile qđ oĩno displicet ei. ꝛ est odiosum. ſz ex Ecci. xij. 6. Altissim⁹ odio hz peccatores. ſz nõ nisi rõne peccati siue mali. ḡ multo magis odit malũ. ḡ nõ vult illud fieri. Item Aug⁹. i li. lxxxiij. q. Idẽ est fieri ꝺo volẽte ꝛ ꝺo auctore. ſz malũ nõ fit ꝺo auctore. ḡ malũ nõ fit ꝺõ volente. Pmã supponit ipe. scõam pbat. qz nullo hoĩe sapiẽte fit hõ ꝺeterior. ḡ multo fortiꝰ nec ꝺo. Itẽ rõne vi/ ꝺetur. qz oĩs volũtas aut ꝺenoiat a volito. aut ꝺenoiat volitũ. si ḡ ꝺ⁹ vult malũ. aut ḡ volũtas est mala. aut si volũtas est bona. volitũ est bonũ. ḡ aut nihil est malũ. aut ꝺ⁹ est mal⁹ si vult malũ fieri. ſz vtrũq; falsum. ḡ ꝛc

Itẽ oĩs volẽs malũ. vult sub rõne apparẽtis boni. ḡ oĩs volẽs malũ ꝺecipit. ḡ si ꝺ⁹ vult fieri mala. ꝺ⁹ ꝺecipit. qđ est impossibile. Itẽ oĩs q̃ vult aliq̃d qđ non põt. est miser. ſz ꝺ⁹ nõ põt malũ sicut supra pbatum ẽ. ḡ si vult illud est miser. ſz h̃ est ipossibile. ḡ ꝛc. Rn̄. di/ cendũ. q̃ sic. pbãt vltime rõnes malũ nõ est a ꝺo voli/ bile. malũ inq̃ culpe. qz oĩs volũtas inordinata ẽ cui placet illꝺ malũ. ꝛ h̃ omes ꝺcedunt. Sz tñ aliq̃ volue/ runt ꝺicere q̃ ꝺ⁹ vult malũ fieri. cũ ipe nõ sit causa ei⁹ sed ali⁹ a ꝺo volẽte. Et h̃ quiꝺe ꝺicebãt ꝺeũ velle. non rõne sui ſz rõne ei⁹ qđ inde elicit. Sz h̃ est ꝺcta Aug⁹. sicut oñdit mgr in lra. q̃ hãc opinionẽ improbat. ideo neutr̃ est ꝺcedendũ. ſz si alicui legit exponendũ Ad illud ḡ qđ obiicit in ꝺtrariũ q̃ ꝺeus nõ vult qđ impos/ sibile est fieri. ꝺõm q̃ nõ velle ꝺr dupliciter. aut nega/ tiue. aut p̃uatiue. Si negatiue nõ ẽ vez illꝺ. nec Anſ. ita intelligit. Si p̃uatiue. tũc nõ velle vna dictio est. ꝛ tertia psona eius qđ est volo. ꝛ hoc modo ꝺicit ꝺ⁹ nol le qđ absolute vult nõ fieri. Hoc autẽ modo nõ est ꝺi/ cere q̃ ꝺeus nolit mala fieri. ꝛ hoc modo nõ tenet cõse/ quentia a ꝺtrario. qz nõ tenet in ꝺtrariis. ſz in ꝺtradi/ ctoriis. Ad illud qđ obiicit q̃ duob⁹ oppositis ꝓpo/ q̃ loquẽdo ꝺe volũtate bñplaciti nõ est sile. nã scientia est respectu oĩm que fiũt. volũtas aũt beneplaciti non est nisi respectu eor̃ que sunt ab ipo Ad illud qđ ob iicitur q̃ quilibet iust⁹ vult iusticiã ꝛc. ꝺõm q̃ aliquid ꝺr iustũ dupliciter. in se sc̃z ꝛ ex ordine. Qđ iustum est in se. ſm id qđ est. est a ꝺo volitũ. Qđ vero est iustum ex ordine est volitũ a ꝺo ſm qđ ordinatũ ꝛ malum nõ est volitũ ſm q̃ malũ. sed ſm qđ punit. ꝛ ita ſm qđ or/ ꝺinatum. ꝛ ita ſm id qđ est non est volitũ. Ad illud qđ obiicit q̃ q̃ vult aliq̃d vult oĩe illi annexũ. ꝺõm. q̃ volũtate oñte. Qđ vult aliq̃s voluntate antecedente. vult oĩe annexũ illi necessario. Qđ vero vult volũta te ꝺsequẽte. põt etiã velle sine annexo. põt em̃ ex ma/ lo bonũ elici. qđ nõ eliceret nisi factũ illud malũ displi ceret ꝛ bonũ elicituꝫ cõplaceret ei q̃ nouit elicere. põt tñ rñderi p intereptionẽ. q̃ volẽs volũtate cõsiliata vult aliq̃d. ñ tñ vult illud qđ ꝺsequit. sicut aliq̃s vult aliquẽ surgere. sed tamẽ nõ vult eũ cecidisse. Tamẽ po test aliter ꝺici ꝛ melꝰ q̃ velle aliq̃d sine alio est dupli/ citer. Aut velle hoc ꝛ non velle aliud. qz vnũ placet et aliud displicet. ꝛ sic possibile est bis que inseparabiliter sunt cõiuncta. Alio modo velle aliquid sine alio est di cere velle aliquid sine illo esse. ꝛ est velle ipossibile. Pri mo modo nõ sequitur q̃ velit id cuius nõ sine illo. sen/ Et est exemplũ sensibile. volo em̃ aliquẽ q̃ cecidit sur/ gere ita q̃ non volo eum cecidisse. non tamen volo q̃ surgat ita q̃ non ceciderit.

Utr̃ mala fieri sit bonũ. ꝛ q̃ sic oñdit h̃ mõ. Qđ expe/ ꝺit faciẽti ad salutẽ illud est bonũ. sed malum est hmõi. Ergo. Ro. viij. Diligentib⁹ ꝺeũ omia cooperant in bo/ num. glo. etiã ipe casus. Et Aug⁹. xiij. ꝛ ciui. ꝺei. ca. xiij. Audeo inq̃t ꝺicere supbis. vtile esse incidere i ali/ quod aptũ manifestũq; peccatũ. vt inde sibi displiceat q̃ iam sibi placẽdo corruerãt. igit malũ fieri est bonum ꝛ vtile faciẽti ad salutẽ. ḡ ꝛc. Item qđ est bonũ ꝺeo ꝛ vniuersitati. est bonũ simpliciter. qz bonũ cõmune pre fertur bono ꝑuato. sed malũ fieri est bonũ vniuersitati ḡ ꝛc. Qđ sit bonũ ꝺicit Boetiꝰ in li. ꝺe ꝺso. Sola diui/ na vis est cui queq; mala bona sunt. Et Aug⁹. in lib. ꝺsol. tu cui nihil oĩno malũ. ſz nec vniuerse creature. qz nihil est extra te qđ corrũpat ordinẽ quẽ imposuisti. ḡ si malũ fieri est bonũ vniuersitati. patet ꝛc. Itẽ cu ius vsus bonus est. ipm quoq; bonum. ſz vsus malor factor est bonus. ḡ ꝛc. Minor patet p Aug⁹. Ex. ꝛc. ci. neq; em̃ ꝺeus malos esse pscivit. nisi pari rõne psciret q̃ bus eos bonor̃ vsibus accõmodaret. Itẽ omne qđ iustũ est. bonũ est. ſz mala fieri iustũ est. qz pena ẽ pec/ cati p̃cedentis sicut vult Brego. ḡ malũ fieri bonũ est.

Contra. malũ fieri. est malũ in esse ꝓduci. si ḡ ma lum fieri est bonũ. ꝓductio mali est bona. sed regula ẽ i arte topicor̃. cuiꝰ generatio vel ꝓductio bona est. ipm quoq; bonũ. ergo si ꝓductio mali est bona. maluz est bonum. Itẽ malũ fieri est idẽ qđ bonuz p̃uari siue corrũpi. si ergo malũ fieri est bonũ. corruptio boni est bona. sed regula est. cuiꝰ corruptio bona. ipm q̃z malũ ergo si corruptio boni est bona. bonũ est maluz. qđ ab/ surdũ est. Itẽ ꝺ duob⁹ cõuertibilib⁹ si vnũ est bonũ ꝛ reliquũ. sed malũ fieri ꝛ mala facere sunt cõuertibilia ergo si malũ fieri est bonũ. ꝛ malũ facere est bonuz. sed ꝓ bono nullus est puniẽdus. ergo nullꝰ faciens ma la est puniẽdus. Itẽ sicut oppositũ in opposito. er p positum in ꝓposito. si ergo malũ fieri est bonum. ḡ bo/ num fieri est malũ. sed hoc absurdũ est q̃ malũ sit face/ re bonũ. ḡ ꝛ ꝑmũ. Itẽ si malũ fieri est bonũ. aut ḡ i se aut q̃ er ipo euenit vel cõsequit bonũ. Non in se. con/ stat. Si ḡ quia inde euenit bonũ. q̃ ꝺicit faciam⁹ mala vt eueniãt bona bñ ꝺicit. ḡ male aplus reprehendit.

Rn̄. ad pdictor̃ intelligentiã notandũ q̃ in opib⁹ il lud est ꝺicere bonũ vel vtile siue conferẽs. qđ in finem bonũ ducit. siue est via ad bonũ. Ducere aũt ad bonuz tripliciter ꝺicit aliq̃d. s. per modũ cause. vel p modum causa. vel p modũ occasionis. ꝛ differũt hec tria. Nam causa p se ducit circa illud circa qđ ponit qđ est pdu/ cens ꝛ intendẽs. Sed casus p̃uat intentionẽ sed non opationẽ sicut patet in fodiente q̃ inuenit thesauruz p ter intentionẽ. Occasio aũt p̃uat vtr̃q; nõ em̃ ꝺicit ꝑncipiũ pducens. ſz magis ꝺicit aliq̃d qđ ꝑncipiũ af/ ficit vt efficiat. sic aliq̃s ex ꝺbo audito pcurit aliũ. ꝺbũ auditũ fuit occasio non efficiens pcussionẽ. nec coope rans efficienti. sed qđammodo afficiens. Et hec occa/ sio duobus modis est. Quedã em̃ est q̃ qđammodo ha bet rationẽ actiui. qz qđammodo excitat efficientẽ. sic malũ exemplũ ad peccatũ. Vel q̃ habet rationẽ passiui vt ex quo aliquis assumit rationẽ. sicut aliquis ex ma lo alterius excitat se ad faciendũ bonum. ſm hoc intel ligendũ. q̃ malũ duo ꝺicit. scz p̃uationẽ. et naturã ꝺr ꝺinabilem. ꝛ rõne malicie cõparat ad bonũ qđ elicit fi cut occasio passiua. rõne boni qđ substernit. sicut occa sio aliquo modo actiua. ꝓpter qđ malũ ꝺr occasio boni Cum ergo aliquid ducat in bonum bis tribus modis habet sic differentiam in ducendo. Aliquid enim po/ test ducere aliquid ad alterũ. aut ex se. aut per aliquid

sui. ⁊ tunc tenet rationē cause p se. Aut potest ducere
p alterꝫ ad qđ tñ nō ordinaꝫ ſz illud ordinat ad tertium
ſumpta occaſione ex illo. ⁊ ſic tenet rationē occaſiōis.
Aut ducit cū alio ad qđ tñ nō ordinaꝫ. nec illud ad ter
tium. ſz ambo ſimul. ⁊ ſic tenet rationē cauſe q̄ ex ꝺ cur
ſu eſt cauſaꝫ. Ex hoc ergo patet q̄ illud qđ ducit p mo
dum cauſe habet intra ſe rationē ordinationis in finē.
⁊ ideo in ipo eſt bonitas. ⁊ iō recte denominaꝫ bonum
Qđ vero ducit p modū occaſionis. nullā habet intra
ſe rationē ordinatiōis in finē. ideo nec bonitatē. ⁊ ꝓpt
hoc nō poteſt denoiari bonū p ſe niſi cū additiōe illius
p qđ ordinaꝫ. in quo ſcz ꝺſiſtit rō ordinatiōis ⁊ bonita
tis. ⁊ circa qđ ponit bonitas. Luz ergo malū non du
cat ad bonū ex ſe. ſz p illud qđ elicit ex ipo a ſapiēte deo
abſolute loquēdo malū fieri nō eſt bonū. immo omnes
ꝺſimiles ſunt negāde q; bonitas notaꝫ poni circa ipm
malū. Si autē addaꝫ bonū qđ elicit vel ipſe eliciēs. ſic
ꝺcedende ſunt bmōi locutiones. malū fieri eſt bonū ci
qui nouit ordinare in bonū. ſimiliter malū fieri eſt bo
num. vt electi ꝓbent. Ex hoc ergo patēt due pme ra
tiones. ꝓcedunt em cū determinatiōe ſicut patet ī ipis
21 auctoritatibꝫ. Ad illud qđ obīcit tertio cuius vſus
bonus ⁊c. dōm q; duplex eſt vſus rei. Unus ad quem
res de ſe ordinaꝫ. ⁊ de tali vez eſt. ſicut patet de equo q̄
eſt ad equitandū. Alius vſus q̄ eſt aliq̄n ⁊ ex poſt fa
cto. ⁊ iſte poteſt eſſe bonus ex bonitate vtentis nō vti
lis. quia bonus vtens bene vtit malis. ⁊ de tali vſu nō
22 eſt regula vera. de tali aūt loquit Aug⁹. Ad illō qđ
obīcit. qđ iuſtū eſt. bonū eſt ⁊c. dicendū q; iuſtū ꝺr du
pliciter. Uno modo iuſte ordinatū p iuſticiā que eſt in
ipſo. ⁊ ome qđ ſic iuſtū eſt. bonū eſt. q̄m intra ſe habet
iuſticiā. Uel eſt declaratiuū iuſticie. ⁊ ſic poteſt malum
oſtendere. Sicut ei malū poteſt ad retributionē iuſti
cie diſponere. ita ⁊ oſtēdere. ⁊ hoc modo dicit ordinati
onem iuſticie in altero. nec ſequit q; ſit bonū. q; iuſtuz
pl⁹ impoꝛat rationē ordinis. Nihilomin⁹ tñ ꝓmo ille
nō eſt p̄ius quo ꝺr iuſtū eſt. vt q̄ in ꝺrdinibus eſt ſorde
ſcat. immo valde p accidens intelligit. quia iuſtum eſt
vt relinquaꝫ a deo. ⁊ ad hoc ſequit q; adhuc ſordeſcat.
vnde p accidens intelligit.

Queſtio IIII d

Utrū mala fieri ſit vez. ⁊ videt q; ſic. q; de quolibet af
firmatio vel negatio vera. de nullo ambo ſimul. ſz hec
eſt falſa. nulla mala fiūt. ergo oppoſitū eſt ſimpliciter ve
rum. ſ. mala fieri. Itē veritas eſt adequatio rei ⁊ in
tellect⁹. q̄ quotiēs homo intelligit ſicut eſt in re. verita
tem habet. ⁊ intellect⁹ intellectū. ſz q̄ intelligit mala fi
eri. vere intelligit. q̄ ſi vere intelligit. intellectū eſt vez
ergo mala fieri eſt vez. Itē veritas ꝓpoſitionis aſ
ſerit veritatē in dicto. Unde ſi ſortes currit. ſortē cur
rere eſt vez. q̄ ſi malū fit. malū fieri eſt vez. ſed malum
fit. cōſtat. q̄ ⁊c. Itē veritas dicēris ponit veritatem
in dicto. ſed deus qui non eſt mendax dicit mala fieri.
Matth. ir. Quid cogitatis mala in cordibꝫ veſtris. er
go vez eſt mala cogitari. pari ratione verum eſt fieri.
Cōtra. vez ⁊ bonū cōuertunt. ſed malū fieri non eſt
bonū. vt ſupra ꝓbatū eſt. q̄ mala fieri nō eſt verū. Si
forte dicas q; vez eſt de veritate cōplexi. oīdit de oī
veritate. q; omis veritas entitas quedā eſt. ⁊ ome qđ
participat rationē entis. participat rationē boni. q̄ ⁊c
Itē omis veritas eſt a veritate p̄ma. q̄ ⁊ ome verū a
primo vero. ſi q̄ malū fieri eſt vez. malū fieri eſt a deo.
ſed hoc eſt ſupra improbatū. q̄ ⁊c. Si tu dicas q; illud
eſt verū de veritate rei. nō ſigni. h nihil eſt. q; ſicut a ꝺo
ſunt res. ita ⁊ ſigna. ⁊ Amb. dicit q; ome vez eſt a ſpū
ſancto a quocūq; dicat. loquit q̄ de veritate in p̄mone
⁊ ita de veritate cōplexionis ſiue ſigni. Item omnis
veritas ſigni ſiue cōplexionis cām ⁊ ortū habet a veri
tate cōplexionis. q̄ veritas iſtū furari ortū habet a ve
ritate furti. ſed furtū non dicit actionē verā immo de
fectiuā. q̄ pari ratiōe iſtū furari nō eſt ſimpliciter vez.
Si tu dicas q; veritas cōplexionis triplex eſt. ſ. po 23
ſitionis. priuationis. ⁊ negationis. Et prima cauſat a
veritate rei. ſecūda vero ⁊ tertia nō cauſat. Contra
pbus generaliter dicit q; ab eo q; res eſt vel nō eſt. oīō
dicit vera vel falſa. q̄ hoc vbiq; vez eſt. Itē ome qđ
modo vez eſt de p̄ſenti. ab eterno fuit vez de futuro. q̄ ſi
malū eſt hoc mō vez. ab eterno fuit vez. ſz nihil eſt nali
ter fuit vez. niſi eſſet ⁊c. vel in deo vt in cauſa. ergo ſi
malum fore fuit vez. ⁊ nō fuit deus. fuit in deo tanq̄ in 24
cauſa a deo. ſed hoc falſum. q̄ ⁊c. Ad. dicendū q; ſine
diſtinctione cōcedendū eſt. q; mala fieri eſt vez. ſe em
enunciaꝫ. ⁊ vere intelligit. verū em dictū de complexo
reſpicit cōpoſitionē. ſicut dicit phs. q; veritas ⁊ falſi
tas circa cōpoſitionē ꝺſiſtunt. ⁊ ideo dicit veritatē ſi
gni. ſignū aūt eſt vez. q̄n ſignat rem ſe habere ſicē ſe hz.
tunc em dicit adequari. ⁊ ideo cū ita ſe habeat in re ſicē
ſignuz exprimit. ſimpliciter loquēdo vez eſt mala fieri
Ad illud qđ obīcit q; vez ⁊ bonum ꝺuertunt. ꝺōm 25
q; circa idem vez eſt. Unde ſi res eſt vera eſt bona. ⁊ ſi
ſignū eſt vez. eſt bonū. ſz tñ nō ſequit q; ſi ſignū ſit vez
q; ſignatū ſiue res ſit bona. ⁊ iō hic eſt fallacia acciden
tis. omne vez eſt bonū. ſed iſtud furari eſt vez. q̄ iſtud
furari eſt bonum. ex variatione minoris extremitatis
Uez em p̄dicat de illo dicto ratiōe cōpoſitiōis. cū ſit
dictio modalis. bonū vero ratiōe attributiōis. ⁊ hanc
inſtantiā facit magiſter in lra. Similis modus arguē
di eſt hic. audio angelos cantare. ſz cātare angelos eſt
vez. q̄ audio vez. Cōſimilis modus arguendi eſt ī il
la ꝺrōne. ome vez eſt a deo. iſtū furari eſt vez. ergo ⁊c.
⁊ iō ſimiliter ſoluendū. Ad illud qđ obīcit q; vitas 26
ſigni eſt a veritate rei. ꝺōm q; falſum eſt. Luc ei ſignū
vez eſt q̄n ſignat rē nō eſſe que nō eſt. ⁊ nō habere veri
tatē. cū illa nō habet. ſ̄ā ſicut aliq̄d impfectū perfecte
equaꝫ alīj impfecto. ita res ꝺefectiua plene pōt ſignari
Unde phs nō dicit ab eo q; res eſt tm̄. ſed eſt vel nō eſt.
Et eſt ſenſus. ab eo q; res eſt. eſt oratio vera que ſigni
ficat ipam eſſe. ⁊ ab eo q; nō eſt. eſt falſa que ſignificat
eſſe ipam. ⁊ ab eo q; nō eſt. eſt falſa que ſignificat eā eſſe
Et cōtrario intelligendū in re que nō eſt. Uñ q̄uis fur
tum ſit ens ſm quid. tñ oīō que ſignificat aliquē fura
ri eſt vera ſimpliciter. Uez eſt tñ q; omis veritas com
plexa ſup aliquid fundaꝫ. ſed nō oportet q; ſup rem in
tellectā. ſz ſup intelligentē in quo oratio hz eſſe. ⁊ ſic pz
illud qđ fundaꝫ ſup ens ſm q̄d ratiōe ꝺefōmitatis. et
tñ vez eſt ſimpliciter. p̄ter adequationē que ē ſimplr
Nota tñ q; de fundamēto veritatis ꝓpoſitiōis diuer 27
ſimode ſentiūt diuerſi. Aliqui em diſtinguūt ſicut ta
ctum eſt tripliciter veritatē oīōnis. ſ. poſitiōis. vt cnz
dicit ceſar eſt homo. Priuatiōis. vt cū dicit ceſar nō ho
mo mortuꝰ. Negatiōis. vt cū dicit. ceſar non eſt. Pri
mam dicūt fundari ſupra ens ſimpliciter. ſecundā ſup
ens ſm q̄d. ⁊ tertiā nō dicūt fundari ſup aliq̄d. q; talis
oratio nihil ponit. ſed tñ illud nō videt ſufficere. q; cū
dicit hec oratio vera eſt. vez predicat aliquā cōditiōez
entis. ergo neceſſe eſt ſup aliquid fundari q; ſit. Et iō
dicunt alīj q; fundatur ſupra principia ceſaris. ſz boc
non ſufficit. quia eſto q; ceſar omino ſit corruptus. ⁊
ſm materiā ⁊ ſm formaz. adhuc tamen vera eſt iſta. ce
ſar fuit. ſiue ceſar non eſt. ⁊ iō dicunt alīj q; fundatur

supra intelligentē. Sz adhuc videt illud nō sufficiens q; esto q; nullꝰ intelligat actu. adhuc oō est ꝛa scripta in pariete cesar fuit. Jō dicendū q; vitas oōnis sit veritas signi. ꝛ vitas signi nō dicat qualitatē absolutam sicut nec necessitas ōntie. sz respectiuā. sicut signū. cū oīe qđ ōtingit significare aliq̄d ōtingat vere significare ꝛ etiā falsē. ꝛ sicut ad rationē significādi nō oportet rem esse entē sz cognoscibilē. sic nec ad rōnem vere significatiōis. ꝛ qm̄ oīe qđ intellectꝰ capit. vel est ens. vel capit siue imaginat p cōparationē ad ens. iō oīs significatio ꝛ veritas oōnis significātis. vel fundat simplicit supra ens. vt si dicat Petrꝰ est. vel in ordine ad ens. Vñ positio de preterito fundat sup ordinē eiꝰ ad pñs. similit positio de futuro. sicut positio negatiua vt si dicat cesar nō est. aliq̄d em̄ ens est qđ nō est cesar. ꝛ sic de aliis. silr si dicat chimera nō est hircoceruus.

28 Ad illud qđ obijcit vltimo q; malicia foret sit verax ab eterno. dōm q; ad h q; aliq̄d sit verū. nō oportet q; sit in deo tāq̄ in cā. sz sufficit q; sit in dei pscientia. que non est nisi veri. ad hoc aūt q; aliq̄d sit i dei pscientia. sufficit q; ipm vel eius causa vel eius oppositū sit in deo tanq̄ in causa. sicut supra dictū est de cognitione dei.

Questio V e

Utr̄ malū sit ordinabile a dei volūtate. Et q; sic. videt q; supra illud ps. Dñe deꝰ meꝰ i te speraui. glo. q̄ videt merita aiaꝝ sic ordinari a deo. vt pulcritudo vniuersitatis ex nulla pte violet. in oib; laudat deū. distinguēs deū aliq̄d fecisse ꝛ ordinasse. ꝛ vniuersum bonū aliud nō fecisse. sz ordinasse vt malū. Jtē Augꝰ. in ench. Malum bene ordinatū ꝛ loco suo positū. euidētiꝰ cōmēdat bonū. Jtē ratiōe videt. q; oīe meritū ordinat ad p̄miū siue retributionē. sz malū meret penā. sicut bonus gloriā. g̃ ꝛ cū bonū gr̃e sit ordinabile. pari ratione malum culpe. Jtē peccātes in supplicijs ordinant. sz p pter vnūquodq; ꝛ illud magis. sz mali nō ordinant in penis nisi pter mala. g̃ malū multo magis est ordinabile. Jtē oīe qđ auget decorē in re ordinata est ordinatum. sz malū auget decorē in vniuerso qđ est ordinatum. g̃ ꝛc. Probatio minoris. Augꝰ. in xj. de ci. dei. sicut pictura cū colore nigro suo loco posita. pulcriorē. ita vniuersitas rex ex peccatoribꝫ est pulcra. Cōtra Augꝰ. malū est p̄uatio modi. speciei. ordinis. sz nulla p̄uatio ptecipat id cuiꝰ est p̄uatio. g̃ si malum eo q; malū p̄uat ordinē. malū nō cōtingit ordinari. Jtem qđ nō est. nō est ordinabile. nā ordo p̄supponit esse. sed malū in eo q; malum. nihil est. ergo nō est ordinabile. Jtē oīe ordinabile est ordināti possibile. sed malum nō est possibile deo. q; deus nō potest facere malū. g̃ nō est a deo ordinabile. Jtē si malū est ordinabile. aut ordine partiū in totū. aut in finē. Nō p̄mo modo. q; malum nulliꝰ est ps. Si scđo modo. g̃ cū bonū est aliquid ex ordine in finē. tūc malū fieret bonū.

29 Rñ. ad predictoꝝ intelligentiū notandū. quēadmodū aliquid dicit est sanū triplicit. aut subiectiue. vt animal dicit sanum aut dispositiue. vt potio dicit sana. aut ostensiue. vt vrina sana. Sic aliquid ordinatū ōr tripliciter. aut sic ordinis susceptiuū. aut sicut dispositiuū. aut sic ostensiuum. Sicut susceptiuū non est aliq̄d ordinabile ni i qđ est ens ꝛ natura aliqua. ꝛ ita malū nō est ordinabile nisi p accidens. sez p bonū subſtratū. Sicut dispositiuum. malū est ordinabile. sz nō sicut disponēs. sed pruans. Duplex ei est ordo. s. nature ꝛ iusticie. Ordo nature est institutꝰ. ordo iusticie est acq̄situs. Malū aūt p̄uat ordinē specialis nature. ꝛ illū p̄uādo incurrit i ordinē iusticie. q; oñdit. vñ rō ordinādi sic̄ dispositio in ordine iusticie est meritū vel demeritū. Sicut ostensiuum. malū est ordinabile ꝛ ordinatū. quia manifestat ordinē bonoꝝ p oppositum. opposita aūt iuxta se posita magis elucescūt. Rationes g̃ pbantes q; malus sit ordinatū p̄cedunt fm ordinē iusticie. ꝛ fm dispositionē ꝛ ostensionē. Ad illud aūt qđ obijcit q; malum est p̄uatio ordinis. dōm q; vez est p̄ticularis nature. sz non est vez p̄ut ordo dicit dispositionē vniuersalis p̄uidentie. de quo dicit Boetius. ordo cūcta cōplectit. quo fit vt si quis ab assignata sibi ordinis ratione discesserit. necesse sit vt in alterā differentiā relabat. Exēpluz ponit in circūferētia circūplectente centrū. Ad illud qđ obijcit. esse ordinatū p̄supponit esse. dōm q; verū est in eo qđ per se ꝛ in se ordinat. malū aūt non ordinatur nec in se nec p se. ꝛ ideo nō oportet q; ipm sit. sz sufficit q; aliud sit in quo substantificat malum. ꝛ hoc est bonū. vt dicit Boetius. Ad illud qđ obijcitur q; ordinabile est possibile ordinanti. dōm q; esse possibile siue subesse potentie diuine est dupliciter. aut potētie p̄ducenti. aut p̄uidenti. ꝛ cuius malū non subsit diuine productioni. subest tamen p̄uisioni. Ad illud qđ obijcitur q; qua ordinatiōe sit ordinabile. dōm q; ordinatiōe ad finem. sz hoc est solū ex post facto. ꝛ iō nō sequit q; malū sit bonū. sz q; ex ipso seq̄t bonū. Posset tn̄ dici q; cuius malū nō sit ps. tamen illud in quo est pars. ꝛ locum ꝛ ordinem partis tenet.

Questio VI f

Utrū malū sit de cōplemēto vniuersi. Et q; sic. videtur Eccī. xxxiij. Cōtra malū bonū est. ꝛ cōtra mortem vita ꝛ sic intuere in oīa opa altissimi. si g̃ hmōi oppositio spectat ad decorē ꝛ cōplementū vniuersi. g̃ ꝛ malum. Jtē Augꝰ. de ciui. dei loquēs de malis quare sinant a deo. dicit q; deus vniuersum. quasi qbusdā antithetis honestauit. ꝛ exemplificauit in sermone ꝛ in picturis. In sermone sicut apls vtiq̄. j. Cor. v. Per gloriam et ignobilitatē. Et in picturis similit. sicut em̄ pictura alba cū colore nigro suo loco posita pulcrā ē. sic vniuersum cū malis. g̃ malū fm hoc decorat vniuersū. sz omne tale est de cōplemento vniuersi. g̃ ꝛc. Jtē ratione videt. q; sicut malū est p̄uatio boni. ita silentiū est p̄uatio vocis. ꝛ sonus vigilie. sz ad pfectionē ꝛ decorē mōnis necesse est interponi silentiū. ad perfectionē ꝛ decorem aīalis necesse est aliqñ vigilijs interponi somnū. g̃ ad pfectū decorē vniuersi necesse est bonis interponi mala. Jtē vniuersum est cōditum ad dei manifestationē. sed in operibꝫ dei maxime manifestat misericordia ꝛ veritas. sz si malū nō fuisz. nec misericordia nec veritas ita pfecte manifestaret sicut manifestat i eterna punitione ꝛ peccatoꝝ remissione ꝛ redēptione. ergo nō esset vniuersum cōpletū. Cōtra. Gen. j. vidit deus cūcta que fecerat ꝛ erāt valde bona. ꝛ nō fecerat mala. constat g̃ q; absq̄ malis erant oīa valde bona in vniuerso. sz vniuersum nō esset valde bonū si deesset ei pfectū. Cū ergo deesset ei malū. videt q; malū nō sit de eius pfectione. Jtē Augꝰ. in. j. de li. ar. loquens de pfectione vniuersi dicit. Quicq̄d tibi vera ratio meliꝰ occurrerit. scias opificē oīm fecisse. si g̃ non fecit mundū cū malis. sed sine malis. ergo mūdus sine malis erat pfectioꝝ cū malis. g̃ malū non est de pfectione vniuersi. Jtē ratione videt quia albius est qđ est nigro impermixtiꝰ. ergo pulcrius ꝛ melius qđ est malo impermixtius. sed si in mūdo nullū esset malum. vniuersum esset malis p̄mixtius. ergo meliꝰ. g̃ pfectiꝰ. ergo ordinatio mali nō est de complemēto vniuersi.

Jtē bonū ꝛ pulcrum idem est sicut dicit Dionysiꝰ. g̃

quod est priuatio boni est priuatio pulcri. sed malū est priuatio boni. ergo est priuatio pulcri. ergo malū deturpat. sed qđ deturpat ⁊ fedat nō spectat ad pulcritudinē siue decorē. ḡ nec malū siue mali ordinatio. ℟. ad hoc notandū q̄ circa hoc diuersi diuersa senserunt 34
Dixerūt em̄ aliqui q̄ est loqui de malo vt est in potentia facientis. vt est in ope siue in facto. Si loquamur vt est in potētia facientis. sic voluerunt dicere. q̄ posse malū facere erat de pfectiōe vniuersitatis. quia creatura debebat fieri que posset peccare ⁊ posset abstinere. ad hoc q̄ vniuersum pfectū esset. sicut in tertio de libero arbi. dicit. Si loquamur de malo vt est in facto esse. sic dicunt q̄ nullo modo spectat ad cōplementū vniuersi nec p se nec p accidens. Sed cū auctoritates dicāt contrarium q̄ ex ordinatiōe mali ad bonū quidā decor resultat. sicut dicit Aug⁹. expresse. oportet aliter dicere. Ideo dicūt alij q̄ decor vniuersitatis quedā est substantialis siue cōstitutiuus ad esse. quedā accidentalis siue cōstituus ad bñ esse. Quantū ad primū decorē mala nō sunt facienda. nec p se. nec p accidens. sed quantū ad aliquem decorē accidentalē. mala bene ordinata faciūt. nō quia mala. sz quia bene ordinata. ⁊ ita p accidens. sicut per accidens ordinat. ⁊ illo decore circūscripto adhuc esset vniuersum decor⁹ ⁊ pfectū. cuius hūc decorē non haberet. Ad hunc decorē faciūt mala. nō ratione sui. sed ratione subiecti qđ ordinat i penā ad diuine iusticie manifestationē. Uel ratiōe oppositi cui⁹ decor magis clarescit ex p̄sentia mali. sicut opposita iuxta se posita magis eluescūt. sicut cōmuniter dicit. Uel ratione boni eliciti. multa em̄ bona deus fecit ⁊ facta sunt. que non essent facta. nisi peccatū pstitisset occasionē. sicut illa que gesta sunt in nostra reparatione. tamē sine his oīm̄bus esset vniuersum cōplet̄ū. Si vero querit. vtrum hūc esset pulcrius cuius nūc. sic respōderi potest. q̄ se hūt sicut excedētia ⁊ excessa. sicut due facies in quarū vna nulla est macula. in altera est cicatrix aliqua bene sitaque videt faciez venustare. Et si vltra pcedas. ḡs decor magis excedit. potest dici sine pīudicio. q̄ decor q̄ nunc est. ⁊ ratio huius est. quia vis diuina eliciens bonum ex malo p̄poterīs est malo. ⁊ ideo bonū quod inde elicit. ꝑualet bono quod malū corrūpit. ⁊ ideo plus valet vniuersum nūc cuius valuisset tunc. in quo nūc modo cōmendat sapientia creatoris. Unde Gregor⁹ i benedictione cerei paschalis. O felix culpa quē talem meruit habere redemptorē. Et exemplū est de cifo sano q̄ frangitur ⁊ religat filo argenteo vel aureo. q̄ melior ē post ḡ ante. nō ratiōe fractionis. sed ratione religati/onis. Et si queras a me. nōne melius esset si omnes 35
essent beati. ḡ q̄ quidā beati. ⁊ quidā miseri. dicendū. sicut credo si homo stetisset nō peruenissent plures ad hierusalē supernā q̄ sic q̄uenturi sunt. Unde mali q̄si ex abundanti sunt. nec sunt in cōputatione. Et sic concedendū q̄ ordinatio mali facit ad cōplementū accidē tale. sicut probāt rationes ad primā partē inducte. sed ad cōplementū siue ad decorē substantialē nec p se nec per accidēs. p se vero ad nullū. sicut ille rationes ostēdunt. Uerūtamen quod obijcit ad primā partē per 36
simile in priuationibus dicendū q̄ ille priuatiōes non sunt aliquid adimētes nec auferētes aliquid de bono vel pulcro. malū tamē auferūt. ideo patet illud Ad 37
illud quod obijcit q̄ non manifestaret misericordia et iusticia. dicendū q̄ ḡs nō manifestaret in actu. manifestaret tamen in sua origine. qui em̄ deū in se cognoscit. videt in illo eterno exemplari quid eū deceat facere ⁊ possit. licet non omnino. ⁊ ita misericordiam ⁊ iusticiam pariter. Nihilomin⁹ tamen misericordia ostēderetur in superogatōe. ⁊ iusticia in retributione. licet non ita clare vt nūc in opere.

Distinctio. xlvij. Voluntas dei semper fit efficaciter.

Voluntas quippe dei semp efficax est. Supra remouit magister dubitationes ex quibus videbatur volūtas dei aliquādo impediri. Nic determinat veritatē ostendēs voluntatē dei semp esse efficacem ⁊ nunq̄ impediri. Et hec pars habet quattuor p/tes. In prima auctoritate Augustini ostēdit voluntatem dei semp esse efficacē ⁊ nunq̄ impediri. In secūda vero ne hoc intelligeret de voluntate signi. distinguit voluntatē vt ostēdat hoc esse dictū de voluntate beneplaciti. ibi. Uez vt supra diximus. In tertia magister ostendit q̄ ꝓtra quandā voluntatē signi bene potest fieri. ibi. Multa em̄ fiūt ꝓtra dei ꝑceptum ⁊c. In quarta vero epilogat breuiter ꝑdeterminata. ⁊ hoc ibi. Ex p/dictis liquet q̄ volūtas dei que ipe est ⁊c.

Auctoritate Augu. ostendit voluntatē dei sp esse efficacē ⁊ nunq̄ impediri. a

DI. XLVII

Voluntas quippe dei semp efficax est vt fiat oīne qđ vult ⁊ nihil fiat qđ nolit. que de hoie semp ꝑpletur quocūq̄ se vertat. Nihil em̄ (vt ait Aug⁹ in libro de libero arbitrio) constitutū supat voluntatē dei. ⁊ si faciat contra eius voluntatē. tamen contra eius voluntatē que ipse est nihil potandū est ita fieri. tanq̄ velit fieri ⁊ nō fiat. vl no lit fieri ⁊ fiat. Illa em̄ voluntas (vt ait Augustinus in ench.) semp implet. aut ō nobis. aut a nobis. De nobis implet. sed tamen nō implemus eam quādo peccamus. A nobis implet quando bonū facimus. ideo em̄ facimus. quia scim⁹ placere deo. Ita de homine semper deus implet suam voluntatē. quia nihil facit homo de quo de⁹ non operat quod vult. Non em̄ vult de⁹ vt peccet homo quilibet. Si autē peccauerit. penitenti vult parcere vt viuat. in peccatis vero pseuerantem punire vt iusticie potentiā cōtumax nō euadat. Sicut alios ab eterno ꝑparauit ad penam. ita alios preparauit ad gloriā. Et hec sunt magna opera domini exquisita in omnes voluntates eius. Et tam sapiēter exquisita. vt cum angelica ⁊ humana creatura peccasset. id est. non quod illic sed quod voluit ipsa fecisset. etiam per eandem creature voluntatem qua factum est. q̄ creator non voluit. replet ipse quod voluit. bene vtens. etiam malis tanq̄ summe bonus

1 a ¶ Ad eoꝝ dā/nationē q̄s iuste predestinauit ad penā. Videt augustin⁹ hic ip̄o p̄ncloq. quia supra. xv. dis. dr q̄ p̄destinatio ē de bonis salutari/bus. Jrē Dam. nō ad puniendū plasmauit nos deus. g̃ male dic. Jurta ꝟ querit. cū deus sit sūme iustus sicut sume misericors. q̄re magis dr pro/priū dei misereri q̄ damnare siue punire. ℟. q̄ Dam. distīguit volūtatē dei añ cedentē. t cōsequentem. dr g̃ p̄patio esse q̄tū ad vtrā q̄. t sic est p̄pa/ratio bonoꝝ t ꝟ mō est p̄paratio simplicit. t p̄de/stinatio ꝑncipi dicta. Alio mō p̄/paratio accipit large fm q̄ cūq̄ volūtatē. t sic ē malorꝝ. t est p̄de stinatio large. Mgr autem et Dam. supra ac/cipiunt ꝑncipale. sz Aug. accipit cō munit. t sic patz solutio ¶ Ad il
2 lud qđ querit de ope misericordie dōm q̄ cuius est ꝑncipale dei misereri q. ad op⁹ mie nō req̄rit nisi dei be nignitas. sed ad ꝟ seueritatez iu/stīcie faciat. pro supponit nr̃a ini q̄tas. t ido illud magis appropiat ip̄i deo q̄ ꝟ.

b ¶ Ipse⁹ nāq̄ p
3 missione. ꝛc. In/nuit mgr̃ q̄ mala fiūt p̄ter dr voluntatē. sz nō p̄/ter p̄missionem. Cōtra. videtur male loq. q. cuz p̄missio sit signū

a a ad eoꝝ damnationē quos iu/ste p̄destinauit ad penam. t ad eoꝝ salutē quos benigne p̄de/stinauit ad gr̃am. ¶ Quantū em̄ ad ip̄os attinet qđ de⁹ noluit fe cerūt. q̄tū vo ad oñipotentiā dei nullo mō id facere valuer̄t. hoc quipe ip̄o q̄ p̄tra eius vo luntatē fecerūt. dr ip̄is facta est volūtas eius. ¶ Preterea. nāq̄ magna dñi sunt opa exq̄sita in oñes volūtates ei⁹. vt miro et ineffabili mō nō fiat p̄ter ei⁹ vo luntatē. qđ etiā fit p̄tra eius vo luntatē. q. nō fieret. si ū sineret nec vtiq̄ nolēs sinit. ꝟ volens. nec sineret bon⁹ fieri male nisi oñipotēs. t de malo posset fa cere bonū bñ. Jhis vbis euiden ter mōstrat q̄ volūtas dei eter na semp impleť de hoie. etiam si faciat homo p̄tra dei volūta/tem. Sz attendendū est diligē ter quō in supioribus dr fieri ali q̄ p̄tra dei voluntatē. qđ tñ nō fit p̄ter eā. t q̄liter intelligēduz sit illud. q̄tum ad se fecerūt qđ de⁹ noluit. q̄tū vo ad oñipotē tiam dei nullo mō id facere va luerūt. Videnť em̄ ista supiori bus obuiare. vbi dictū est volū tati ei⁹ nihil resistere.

¶ Ostēdit dei volūtatē eē effi/cacē nō voluntate signi sed be/neplaciti. b

Dez vt supra dirim⁹ volūtas dei diuersis modis accipitur. q̄ diuersitas in p̄dictis vbis si dili gēter notet. nihil ibi p̄tradictio/nis repiť. Vbi em̄ dicit nō fie ri p̄ter ei⁹ voluntatē. etiā qđ fit p̄tra ei⁹ voluntatē. dissimiliť ac cepit volūtatē. t nō ipam volū tatē q̄ de⁹ est. t sempiterna est. ꝟ ei⁹ signa p̄dictis vbis itelligi voluit. id est. p̄hibitionē siue p̄/ceptionē. t p̄missionem.

¶ Ostendit q̄ p̄tra quandā vo luntatē signi bñ p̄t fieri. c

¶ Multa em̄ fiūt p̄tra dei p̄ecep/tum vel p̄hibitionē q̄ tñ nō fi/unt p̄ter ei⁹ p̄missionē. b Ipsius nāq̄ p̄missione oia fiūt mala. q̄ tū p̄ter eius volūtatē sempiter/nam fiūt. Sic̄ Aug⁹. dic̄ sup il/lum locū ps̄. Et nō loquať os meū opa hoim. Opa em̄ hoim dicit ea q̄ mala sunt. q̄ p̄ter dei voluntatē fiūt. q̄ ipe est. c ꝟ non c
p̄ter eius p̄missionē q̄ ipe nō est Apellať tamē ipa dei volūtas q. de⁹ volēs sinit mala fieri. Fi/unt t p̄tra eius p̄ceptionē vel p/hibitionē. ꝟ nō p̄tra ei⁹ volūta/tem q̄ ipe est. nisi dicaňť contra eā fieri. q. p̄ter eā fiunt. Cōtra eā quipe nihil ita fit vt velit fie/ri qđ nō fiat. vel nolit fieri t fiat qđ euidēter ibi Aug⁹. notauit. vbi ait. ¶ Qtuz ad ipsos attinet qđ deus noluit fecerūt. ¶ Qtuz vero ad oñipotentiā dei. nul/lo modo id facere valuerunt. Acsi diceret. fecerūt p̄tra dei p̄/ceptum qđ appellať voluntas. ꝟ nō fecerūt cōtra dei voluntā/tē omnipotentē. quia hoc non valuerūt. illud valuerūt. et ita p hoc qđ fecerūt p̄tra dei volū/tatē. i. p̄ceptū. de ip̄is facta ē vo luntas eius. id est. impleta est volūtas eius sempiterna: qua eos damnari volebat. Elīs Gre gor⁹ sup Geñ. Multi voluntā/tem dei pagūt. quando muta/re cōtendūt. t ꝟsilio ei⁹ resistē/tes obsequunť. q. hoc ei⁹ dispo/sitioni militat. qđ ꝓhumanum studiū resultat. Jhic apte oñdiť q. dū mali cōsilio ac p̄cepto dei resistunt (qđ volūtas dei appel/latur) ea faciūt vñ volūtas ei⁹ que ipe est impleť. q̄ dispositio vel beneplacitū vocať. Haz vt ait Aug⁹. in ench. quantelibet sint volūtates angelorꝝ hoim bonorꝝ vl malorꝝ. vel illō qđ de/us. vel aliud volētiū q̄ de⁹. om/nipotētis volūtas sp inuicta ē. que mala esse nun q̄ p̄t. etiaz dū mala irrogat iusta est. t p̄fe cto que iusta est. mala non est. De⁹ g oñipotēs siue p miseri/cordiā cui⁹ vult misereať. siue p iudiciū quē vult obduret nec iniq̄ aliq̄d facit. nec nisi volens quicquid facit. t omnia q̄cūq̄ vult facit.

volūtatis di/uine si fiūt p/ter p̄missionē g etiā p̄ter vo luntatē. Jtez q̄ riť q̄ dr̃ia ei/ter fieri p̄ter volūtatē. t ꝟ q̄ nulla. Qui nō ē me cū p̄tra me ē. ℟. dōm q̄ fi/eri p̄ter volū/tatē b est. q. volūtas dei ni/est in hoc fie/ri. nec ei⁹ op/positū. et ita p̄ter volūtatē fit qđ non fit fm volūtatē nec ↄ. t inter hec mediuz ē dñs autez in Math. intel/ligit dr̃ p̄cepť que q̄ negli/git inimicus dei efficiť.

¶ Qđ g obiť/cit q̄ p̄missio 4
est signū vo/lūtatis bene/placiti. dōm q̄ nō ē signuz q̄ de⁹ velit il/lud qđ p̄mit/tiť. sz q̄ velit illud qđ er eo elicit. t sic p̄z illud.

c ¶ Sz nōp/ter ei⁹ p̄missi 5
onē g ipe nō ē fm b videt q̄ p̄missio nō sit de⁹. Cōtra. te us ē sua actio ergo deus est sua permissio cum p̄missio sit actio dei. Si tu dicas. b esse dictum rōne cōnota/ti. tunc obici tur q̄ volun/tas dei simili/ter aliq̄d̄ no tat circa voli tum. ℟. dici pōt q̄ mgr lo quit fm opi/nionē illorꝝ

qui dicūt nomīa ser genez nō p̄dicare aliquid ō deo vel in deo sed a deo. sed hec opinio supra improbata est. Et ideo potest dici q magister loquit de pmissione ratiōe sui cōnotati qō importat rōem sui nominis. Et si tu obijcias de volūtate q cōnotat. dōm q verū est ex adiūcto sed nō est ita de principali significatiōe nominis.

6 d ¶ Epilogat p̄determiata. Et quare de⁹ p̄cepit oīibus bona facere z mala vitare. cum non velit hoc ab oīb⁹ ipleri. ¶ d Ex p̄dictis liquet q voluntas dei q ipse est sp inuicta est. nec in aliquo cassat. ꝫ p oīa implet Consiliū ẋo ei⁹ z p̄ceptio siue p hibitio. nō ab oīb⁹ implent qui d bus ꝓposita et data sūt. d Hec ẋ iō p̄cepit omnib⁹ bona. vel pro hibuit mala. vl̄ ꝓsuluit optima. q vellet ab oīb⁹ bona q̄ p̄cepit fieri. vel mala q̄ phibuit vitari Si em̄ vellet. vtiq; z fierēt. qz i nullo pōt ab hoīe supari. vl̄ im pediri ei⁹ volūtas. ꝫ vt iusticiā suā hoīb⁹ oīderet. z mali eēnt iexcusabiles. deniq; vt boni ex obediētia gl̄iam. mali ex inobe diētia penā sortirent. sicut vtriq; ab eterno ꝓparauit. Ea g̃ q oībus p̄cepit vel phibuit. a qui busdam voluit fieri vel vitari ꝫ nō ab oībus. z quedā psonalit. e precepit z in veteri z in noua e lege. q̄ ab eis qb⁹ p̄cepit fieri no luit. vt abrae de immolatione filij. z in euāgelio qbusdā cura tis qb⁹ p̄cepit ne cui dicerēt. quedā ad erudiendū. z boz duoz exēpla tāgunt in lra In p̄cepto g̃ abrae signat nō q de⁹ velit īmolationez. sz q vult abrāā velle. z iō cū voluit. se sibi ꝓformauit. In p̄cepto aūt qō fecit curato signauit se velle ꝓemptuz laudis. z ideo Abrāā laudādus est in volūtate obediē tie. z curat⁹ in hoc q nō tacuit.

7 ¶ Precepit z in veteri z i noua lege q̄ ab eis qb⁹ p̄cepit fieri noluit. Videt male dicere. qz p̄ceptū est signū diuīe volūtatis. g̃ si p̄cipiebat qō nolebat. vt q illos decipiebat qbus p̄cipiebat. Itē vt falsū dicere q noluit īmolatoz Isaac. qz abrāā volebat g̃ volūtatē suam diuīe⁹ formabat g̃ nō merebat vt videt ¶ Itē gre abrāā parauit se ad obediēdū. nō aūt curat⁹ i euā/gelio. R⁹. dōm. q q̄dā p̄cepit de us ad faciēdū vt p̄cepta moralia. q̄dā ad pbādū. i. pbatū oīdēdū.

8 ¶ Hec ꝫ intelligentiā eoz que dicunt in hac parte quattuor querunt. Primo querit vtz voluntas beneplaciti possit impediri. Secundo querit vtrū aliquis possit facere otra voluntatez signi. Tertio vtz de⁹ debeat mala pmittere. Quarto z vltimo vtz de⁹ possit mala p̄cipere.

¶ Questio I a

Q̃ volūtas beneplaciti nō possit impediri. ostenditur primo auctoritate Beñ. vlē. Nū dei possumus resistere volūtati? q. d. non. ¶ Itē Roz. ix. voluntati eius q̄s resistit? Itē sup illud j. Thi. vlē. Qui vult oīes homines saluos fieri. glo. rogandus est vt velit. q si vult. necesse est fieri. ¶ Itē sup illud ps. Justus dñs in omnib⁹ opib⁹ suis. glo. apud deū hoc est velle. qō facere. sed nō potest impediri ne velit. qz libere vult qō vult. g̃ nō potest impediri ne fiat. ¶ Itē oīs volūtas que potest impediri. potest superari sed diuina volūtas supari nō potest. cū sit suprema. ergo diuina volūtas nō potest impediri. ¶ Itē omnis causa que impedit a psecutione sui effectus. aut deficit aut mutat. sed diuina volūtas nec deficit nec mutat. nec potest deficere nec mutari. g̃ z. ¶ Item nobilius agens est z nobilior causa que nō potest impediri q̃ que potest. sz diuina volūtas est summa et supma causa omniū. vt supra monstratū est. ergo z. ¶ Ōtra. oīs causa cui⁹ effect⁹ cōtingenter euenit potest impediri. nā nō potest. tūc effectus euenit necessario. sz diuina volūtas est hmōi. qz est multoz cōtingentiū. alioq̄n aut nihil esset cōtingens. qō est otra arbi. libertatē. z ꝓsiliū. z casum. aut deus nō eēt illi⁹ causa. quoz vtrūq; absurdū est. ergo z. ¶ Itez oīs causa que p aliā agentē explet. potest p illā deficientē impediri. si illa possit deficere. hec ꝓpositio per se nota est. sz diuina volūtas est hmōi. nā de⁹ vult multa fieri p causas creatas que ñ facit sine ipis. sicut generare hominē. asinū. z similia. Similiter de his que sunt ab ope nostro. z hec possunt deficere. g̃ diuīa volūtas impediri. ¶ Itē oīs causa cui⁹ virtus se extendit ad otrariū. volūtate potest aliud velle q̃ velit. sz diuina essentia est hmōi. aliquid em̄ vult deus vt istū damnari. cui⁹ oppositū potest. hoc certū est. alioq̄n nō esset omnipotēs. potest g̃ facere oppositū eius qō vult. sed omne possibile est ponibile. ponat ergo q deus faciat oppositū eius qō voluit. si hoc. ergo volūtas dei est frustra z impedita. ergo z. ¶ Itē volūtas vult aliq̄d qō deus vult ipam velle. aut ergo potest velle contrariū. aut nō potest. Si potest. ergo diuina volūtas potest impediri. Si nō potest. ergo necesse est liberali⁹ arē ei⁹ artari. ¶ R⁹. ad intelligentiā p̄dictoz notandū q fm Job. Dam. Volūtas beneplaciti est duplex. sez antecedens siue cōditionalis. qua vult q̃tum in se est oīm salutē. z absoluta siue cōsequens qua determinate vult aliquid qō nouit. certitudinaliter euenire. intelligēdū est ergo q nullā dei voluntatē possibile est supari. nullam possibile est cassari. aliquā tamē vt antecedentem possibile est nō impleri. aliquā vt consequentē necesse est impleri. z impossibile est impediri. Nullā ineꝫ est possibile supari. nā si homo non facit qō deus vult q̃tum in se est sine volūtate antecedēte. deus facit de ipso qō vult volūtate cōsequente. z ita semp implet vel de hoie vel ab homine. z sic nunq; vincit vel superat. Nō etiam possibile est voluntatē dei cassari. nam cassum dicitur aliquid dū priuat effectu proprio ad quē est. volūtas aūt nullo priuat effectu ad quē est proprie. nam qō dicit q deus vult oīes homines saluos fieri q̃tum in se est. hec volūtas nō cōnotat salutē. nec proprie est ad

effectum salutis. sed cõnotat ordinationez nature siue naturam ordinabilẽ ad salutẽ. Unde nihil plus est dicere. deus vult istũ saluũ fieri quantũ in se est q̃z deo placuit dare isti naturã p quã posset peruenire ad salutez. & q̃ deus paratus esset iuuare ita q̃ salus non deficit propter defectũ a parte dei. Unde nõ cassatur. quia habet proprium effectum. De volũtate autẽ absoluta planum est q̃ nõ potest cassari. quia oẽm effectũ suũ ponit. nec vnq̃z remanet inexpleta. cũ itaq̃z verum sit voluntatẽ dei nullo modo posse superari nec cassari. tamen volũtatem absolutã necesse est impleri. conditionalẽ vero minime. ¶ Sed attendendũ q̃ est necessitas cõsequentie. & cõsequẽtis. sicut supra dictũ est de pscientia. quia ipsa nõ habet necessitatẽ cõsequentis. sed cõsequentie. quia necessario infert. & sequit. deus prescit hoc. ergo hoc erit. sed tamẽ non necessario pscit. quia in actu pscientis frequẽter notatur effectus cõtingens. Sic in volũtate intelligendũ est. q̃ volũtas dei absoluta connotat euentũ rei. & ideo est ibi necessitas cõsequentie. sed nõ cõsequentis. quia nõ mutat euentũ rei. immo vult deꝰ q̃ eueniat cõsequens cõtingens. Unde sicut prescientia quia necessario infert effectũ non potest falli. sic volũtas absoluta quia necessario infert non potest impediri. immo eã necessariũ est impleri. nec necessitate cõsequentis. nec necessitate cõsequentie. quia nõ connotat effectũ rei. sed cõnotat illud quod est ordinabile ad euentũ. vt predictũ est. Unde bene sequit. vult istũ saluari voluntate absoluta. ergo iste saluabitur. nũq̃z eꝫ veller. nisi pariter pscireꝫ eũ esse saluandũ. De volun-
9 tate vero cõditionata vt visum est nõ sequitur. Si ergo obijcitur q̃ voluntas dei est necessaria. & necessario infert effectum. ergo omnimodam ponit circa ipsum necessitatẽ. dicendũ q̃ q̃uis necesse sit deũ velle. & volũtatem eiꝰ esse in actu. tamẽ cõparatio eius est ad futurum cõtingens. & ideo effectus euenit cõtingenter. A-
10 ¶ Ad illud quod obijcit q̃ potest impediri cũ sit causa contingẽs. dicendũ q̃ sicut tactũ est q̃ q̃uis comparatio diuine volũtatis ad volitũ. & euẽtus voliti sit necessario cõcomitent. sicut vnũ contingens aliud. ideo nõ potest impediri. tũc eꝫ impedit causa. quando manente cõparatione & ordinatiõe eius ad effectũ. effectꝰ non euenit. Qõ ergo ponitur. oẽis causa cuius effectus est cõtingens potest impediri. falsa est ꝓpositio. & habet instantiã si effectus necessario cõcomitet et se-
11 quatur ad causam. & hec est instãtia in ꝓposito. ¶ Ad illud ergo qõ obijcit q̃ potest impediri ꝓpter defectuz cause coopantis. dicendũ q̃ sicut diuina volũtas siue diuinũ velle cõnotat effectum. ita cõnotat existentiam nõ est sensus q̃ velit in omnẽ euentũ. sed q̃ vult istum saluari. vult istũ velle. Unde sicut diuina volũtas cõnotat istum effectũ euenire. & ideo necessario sequitur effectus ad ipsam. ita cõnotat causam creatã cõcurre-re. & ideo necessario sequit. si deus vult istum saluari. q̃ iste etiã velit. & ita nunq̃z deficit sicut nec effectus. et
12 ita nunq̃z impedit. ¶ Ad illud qõ obijcitur q̃ deꝰ pono artat potentiã in possendo. vñ plura potest q̃z velit. artat tamẽ potentiã in agendo. nunq̃z eꝫ potẽtia agit aliquid nisi qõ vult. & impossibile est q̃ actio superet voluntatẽ. Unde nihil potest facere nisi qõ põt
13 velle. Qñ ergo dicit q̃ potest cõtraria sue voluntatis potest intelligi dupliciter. Aut volũtate mouente ad contraria. & sic notat repugnãtia voluntatis ad potẽtiam. & hoc est impossibile. Aut voluntate nõ mouente. & sic notat nõ impedimentũ nec repugnantia. sed q̃ voluntas libere potest. q̃ita potest hoc q̃ eiꝰ oppositum. ita q̃ vult hoc qõ potest velle eius oppositũ absq̃z sui mutatione. sicut supra dictũ est de pscientia. Et ratio hui⁹ est. quia vno & eodẽ vult quecũq̃z vult. ¶ Ad 14
vltimũ dicendũ. q̃ volũtas dei fm conuenientiã ad pscientiã vult illa que vult. Unde sicut pscientia ambit totuz velle & posse & agere. & nõ potest falli aliquid nõ subtrahendo cõtingentie rei euenientis. sic etiam in ꝓposito intelligendum. ¶ Questio II b

Utrũ aliquis possit facere contra voluntatẽ signi. & q̃ non. videt. quia signũ & signatũ cõformari debẽt. ergo qõ fit cõtra vnũ. fit cõtra reliquũ. & si nõ potest fieri cõ signatũ. nec cõtra signũ. Alioquin si non fit contra signatũ & ꝯtra signũ. tũc signũ est falsum. si eꝫ signũ dicit in signatũ. significat q̃ fit ꝯtra ipm. fieri cõ signatũ.

¶ Item minimũ inter omnia signata est pmissio. cũ sit respectu mali ad quod minime ordinat beneplacitum dei. ergo si minime accedit ad voluntatẽ beneplaciti si nõ potest fieri cõtra pmissionẽ. multo minꝰ cõ alia. sed nõ potest fieri ꝯtra pmissionẽ. sicut dicit magister in littera. & Augꝰ. de ciui. c. xx. sicut nullus hominũ agit recte. nisi aditꝰ diuino auxilio. sic nullꝰ hominum atq̃z dẽmonũ agit vnq̃z nisi eodẽ diuino atq̃z iustissimo permittãt iudicio. ¶ Item potentior est volũtas cui nõ potest resisti nec in se nec in signo. q̃z cui potest i signo saltem. & si nõ in re. sed deus est potentissimus. q̃ videtur q̃ nec volũtati eius nec signo voluntatis possit resisti. & sic tẽ. ¶ Contra. inter omnia signa voluntatis pceptio siue imperiũ videt esse potentissimũ. sed fieri potest. & fit rota die cõtra diuinũ mandatũ. ergo ꝯtra omnia alia

¶ Item videt q̃ specialiter cõtra pmissionẽ. quia permissio nõ est nisi male culpe. sed malũ culpe non est malum nisi volũtarie fiat. & si volũtarie fit. potest nõ fieri ergo pmittente deo aliquẽ male facere. potest nõ facere ergo potest facere ꝯtra pmissionẽ. ¶ Item sup illõ ps Eduxit eos cũ argento & auro. glosa dicit. q̃ idem fuit pceptũ & pmissum. s. absportatio vasoꝝ. ergo cũ possit fieri cõtra pceptum. pari ratione & ꝯtra pmissionez & cõtra alia. q̃ ꝯsequens ergo cõtra omnẽ voluntatem 15
signi. ¶ Rꝰ. dicendũ q̃ ꝯtra aliquod signũ diuine voluntatis potest fieri. ꝯtra aliqõ non. & ratio huius duplex est. ex duplici modo distinguẽdi signa. Quedam eꝫ sunt signa respectu pẽsentis. vt impletio & pmissio. Quedã respectu futuri. vt pceptio & consiliũ & phibitio. Et qñ de pẽsenti qõ fit. impossibile est in pẽsenti nõ fieri. qñ esse qõ est. qñ est necesse est esse. ideo respectu signoꝝ de pñti nõ potest esse resistentia. quia si sit resistentia. iam nõ sunt pẽsentia. Quia vero futura vel facienda possunt nõ fieri. ideo q̃tum ad signa talia seqñtia. resistẽtia potest esse. Alia ratio sumit fm aliũ modum distinguẽdi. Quia quedã sunt signa diuie volũtatis absolute. quedã cõditionate. Dico q̃ q̃ quia contra voluntatẽ absolutã nõ potest fieri. nõ potest etiaz fieri cõtra signa volũtatis absolute. vtpote sunt ipsa pmissio. Quia vero cõtra voluntatẽ antecedentẽ siue cõditionatã potest fieri. quia potest homo diuertere ab ordine ad quẽ ex sui ꝯstitutione cõditus ẽ. hinc est q̃ potest fieri ꝯtra voluntatẽ signi. que illaz signat ꝯtra phibitionẽ & pceptionẽ & consiliũ. ¶ Ad il-
lud quod obijcit q̃ cõtra nullũ potest fieri. patet solutio q̃ est falsum. ¶ Ad illud quod obijcit q̃ minimũ est 16
pmissio. dicendũ q̃ maioꝝ significatio vel minoꝝ nihil facit ad hoc. sed pẽsentialitas effectus. vel etiã quia signat voluntatẽ absolutam qua aliquid connotat q̃b-

17 solute. ¶ Ad illud quod obꝫcitur ꝙ potentius est il/
lud contra cuⁱ⁹ signum non potest fieri. dicendum ꝙ
verum est quando voluntas vult oīno ꝙ nihil fiat.
nisi ꝙ ostendit se velle. sed diuina voluntas non est ta
lis. immo vult ꝙ vnusquisq; habeat propriā libertatē
7 facit quod vult. Unde potentia faciendi contra di/
uinam voluntatē est a diuina voluntate. 7 ideo nō es/
set potentior propter hoc. Unde distinguendū ꝙ pos
se facere contra signū voluntatis alicuⁱ⁹. aut est cōtra
voluntatē. 7 sic attestatur impotētie. Aut illud posse
est a voluntate cuⁱ⁹ est signum. 7 sic non attestatur im
18 potentie. sed magis potentie. ¶ Ad illud quod obꝫci
tur ꝙ contra oīa. quia fit contra preceptionē que est
maximū signum. soluendū est per interemptionem. ꝙ
non est maximū signū. quia impletio maius est. Pre/
terea hoc nihil est ad propositū. sed presentialitas ī ef/
19 fectu. 7 absolutio in significato. ¶ Ad illud quod ob/
ꝯcitur. ꝙ fit contra permissionē. quia peccator potest
non peccare. dicendum ꝙ deus nō dicitur permittere
peccare nisi eā qui actualiter peccat. duz peccat. 7 tūc
20 impossibile est eū non peccare. ¶ Ad illud quod vlti/
mo obꝫcitur. ꝙ idē fuit ibi preceptū 7 pmissum. dicen/
dum ꝙ permissio multis modis accipitur in scriptu/
ra. Primo modo dicit permissio non cohibere. sic do/
minus pmittit mala. quia non cohibet. et hoc modo ē
signum voluntatis diuine distinctū contra preceptū.
Alio modo non punire tempaliter. 7 sic dicitur libel/
lus repudij permitti. Math. xix. Moyses ad duritiē/
am vestrā permisit. Tertio modo nō prohibere. Psal
mista. Irascimini 7 nolite peccare. glosa. permittit qō
necessitatis est. non prohibet. Quarto modo permit/
tere est minus bonum indulgere. super illud .j. Loꝛ.
vij. hoc aut dico ſm indulgentiā ꝛc. glo. ꝙmittit.

¶ Questio IIII c

Utrum debeat deus mala permittere. 7 ꝙ sic. videtur.
Job. xij. abundabunt tabernacula predonū ꝛc. Grego
rius. Omnipotēs deus quod fieri nō prohibet. iustuz
est vt fieri sinat. ¶ Item deus debet cōseruare ordinem
quem instituit. sed cū deus creauit hominē. dedit ei libe
ram voluntatez. sed libera voluntas dicit. eo ꝙ libere
potest quicquid vult. ergo si vult malum. potest ī ma
lum. ergo cū non debeat auferre homini potentiā quā
dedit. debet ipm permittere peccare. ¶ Item malū fre/
quenter est occasio maioris boni. sed nō fieret nisi ma/
lum precessisset. vt patet in passione christi. sed deus
um facere 7 permittere id quod est via ad melius. ergo
cum nō possit malum facere. solum debet permittere.
¶ Item deus oīa facit propter laudē suam. sed ī ma/
lis manifestatur laus diuine iustitie 7 misericordie. er
go si non debet facere propter ampliationē sue laudis
non debet impedire ne mala fiant. ergo ꝛc. ¶ Contra
Roꝛ. j. Non solū qui talia agunt digni sunt morte. sz
qui consentiūt. glosa. Consentire est facere cum possit
arguere. ergo cum deus possit corrigere 7 impedire ma/
lum. si permittit 7 tacet consentit. sed qui consentiunt
digni sunt morte. ergo ꝛc. ¶ Item Augustinus. xix. de
ciuitate dei. ca. xvj. Ad innocentis officium non soluz
pertinet nemini malū inferre. sed etiam a peccato cohi
bere. ergo si deus non cohibet cū possit. deus non est i/
nocens. ¶ Item ratione videtur. quia omnes virtu/
tes nostre debent habere exemplar in deo. sed in nobis
est virtus zeli. ergo 7 in deo. sed zelus quantuz potest
obuiat peccato. ergo si deus habet zelum. quantuz po/
test obuiat. ergo ꝛc. ¶ Item vniuerse vie domini mise
ricordia 7 veritas. si ergo permittit iustum peccare.
aut est misericordie. aut iusticie. Non misericordie. cō
stat. Nec iusticie. quia iustus non meruit cadere. ergo
ꝛc. ¶ Rᵒ. dicendum ꝙ deus permittit mala fieri. et ꝺ 21
ordinatissime. Duplex est enim ordo rerū. Unus ī vni
uerso. Alter in finem. 7 vterq; exigit ꝙ deus permittat
mala fieri. Ordo quidē in vniuerso exigit. quia ad p/
fectionem vniuersitatis necesse fuit fieri creaturam ar
bitrio liberam. 7 peccare potentez. sed amministratio
vniuersitatis est vt deus sic res conditas amministret
vt eas agere proprio motu sinat. sicut dicit Augusti/
nus. viij. de ciuitate dei. Ideo cum debuerit dare poten
tiam peccandi. 7 debuerit regere saluo ordine sue condi
tionis. si voluit peccare debuit permittere. 7 si non no
luit peccare debuit conseruare. 7 ita debet pmittere ma
la. Ordo ad finem hoc exigit. quia duplicē finem con/
tingit reperiri in vniuerso. vnus est solus electorum.
alius diuina laus. quoniā ergo permissio maloꝝ red/
dit electos glorioſiores per occasionē. 7 deus non cu/
rat vtrū per causam vel per occasionē electoruz gloria
augeatur. ideo deus permittit recte. Unde Augustin⁹
xj. de ciuitate dei dicit. ꝙ nullū faceret quem malū pre/
sciret. nisi pariter nosset quibus bonoꝝ vsibus accom
modaret. Prosunt autē eis exercitando. Et ideo dicit 22
de lapsu mundi. ꝙ permisit plures esse malos. quia si
pauci essent. non auderent exercere bonos. Diuina eti
am laus hoc exigit. quia occasione mali summe mani/
festatur diuina misericordia in electis. in filij vnigeni
ti donatione pro inimicis ſm temp⁹. Summe etiā ma
nifestatur dei iusticia in eterna punitione reproborum
Unde Augustin⁹. xj. de ciuitate dei. Si omnes rema/
nerent in pena. in nullo appareret misericordis gratia
redimentis. Rursus si omes transferrentur ad lucem
in nullo appareret seueritas vltionis ¶ Ad illud ergo 23
quod obꝫcitur. ꝙ permittere est consentir. dicendum
ꝙ permittere malū est dupliciter. Aut non cohibendo
manū vel animū. nec in facto nec in retributione. et sic
consentire est. Uel non cohibendo manū sed tamē pu
niendo transgressorē 7 arguendo continue. 7 sic nō con
sentit. 7 hoc modo deus permittit 7 non consentit.
¶ Ad illud quod obꝫcitur ꝙ ad innocentē pertinet co/ 24
hibere. dicendū ꝙ illud intelligitur de cohibitione ꝙn/
tum ad argutionē 7 punitionē. non q̄ntum ad volūta/
tis coactionē. ¶ Ad illud quod obꝫcitur ꝙ zelus ob/ 25
uiat peccato. dicendū ꝙ verū est saluo iure iusticie 7 iu
sticia. prout ordo vniuersi hoc exigit vt deꝰ permittat
hominē ire ſm imperiū sue voluntatis. ¶ Ad illō qō 26
vltimo obꝫcitur patet responsio. quia permittere ali/
quem peccare est opus iusticie. non inqm iusticie que
sit exigentia meritorum. sed condecentia diuine sapiē/
tie 7 bonitatis.

¶ Questio IIII d

Utrum deus possit mala precipere. Et ꝙ sic videtur.
Quia precepit Osee. j. vt duceret vxorem fornicariaz
Et Bernardus exponit ad litterā. Q si dicas ad litte
ram non esse intelligendū. Obꝫcitur tunc. quia prece/
pit non tm̄ ducere vxorem. sed etiā facere filios forni/
nicarios. ꝙ si esset vxor legitima. non essent filij forni/
cationis. ¶ Item Exod. xij. Precepit facere furtum fi
lijs israel. sed furtū est malum 7 contra legem nature.
ergo ꝛc. Si tu dicas ꝙ non est malum ſm se. 7 ideo po
test fieri. obꝫcitur. quia precepit Abrae occidere filiuz
innocentem. 7 quē sciebat innocentē. Gen. xxij. et hoc
est malum ſm se. ergo videtur ꝙ deus possit precipere
malū. ¶ Item ratione videtur. quia deus est super om
nem legē. ergo in omni mandato potest dispensare. ꝙ

potest omnium preceptorū ⁊ prohibitionū contraria precipere. ¶ Item plus distat non ens ab ente q̄ malum a bono. sed deus solo imperio voluntatis ex nō ente facit ens. ergo solo imperio voluntatis ex malo facit bonum. ergo potest precipere mala vt videt. ¶ Contra. preceptū est signum diuine voluntatis. ergo aut ē falsum signū. cū significet deum non velle quod precepit. aut deus vult illud. Si deus vult malū. est malus. Si non vult ⁊ precepit. est falsus. ⁊ vtrūq̄ est impossibile apud deū. ergo ꝛē. ¶ Item nullus obediens diuino precepto debet puniri. ergo si deus potest malū precipere. potest malū impune fieri. Sed malū remanere impunitum est contra diuinā iusticiaz. ergo deus potest facere contra se. ergo sibi aduersari. sed hoc est impossibile. ergo ꝛē. ¶ Item deus precepit mala non fieri. si ergo precepit fieri. precepit duo opposita. sed duo opposita fieri est impossibile. ergo deus precepit impossibile. sed ad nullū tale preceptum obligamur. ergo deo possumus non obedire. quod absurdū est. Et iterꝫ. omnis precipiens impossibile est stultus vel impius. ergo deus esset stultus vel impius. quorū vtrūq̄ est impossibile. Et ideo dicit Hieronymꝰ. qui dicit deum p̄cepisse impossibile anathema sit. ¶ Rᵒ. dicendum. q̄ cum queritᵏ. vtrū deus possit precipere malum. hoc potest dupliciter intelligi. Aut malū manens malum. aut ita q̄ precipiendo faciat bonum. Primū simpliciter ē impossibile. secundū vero aliquo modo est possibile. licet non omnino. Est em̄ aliquid malum in se. aliquid malū fm se. Malū in se potest fieri bene. malū scōm se nullo modo potest fieri bene. immo hoc intelligere q̄ fiat bene. est intelligere q̄ idem sit malū ⁊ bonum. Potest ergo dici q̄ deus potest precipere malū in se. ⁊ nō malum fm se. quia nihil potest p̄cipere quin bonū sit post q̄ preceptū est. ⁊ illud est malū in se. non autē fm se. et
28 ideo potest illud precipere ⁊ non aliud. Et hinc habet ortū quod dicit Bern̄. in libro de dispensatione et precepto. q̄ deus potest dispensare in p̄ceptis secunde tabule. ⁊ non prime. Et ratio huius est. quia in p̄ceptis secunde tabule q̄z tum est de ratiōe precepti rangitur si/ue precipitur ordinatio ad proximū. ⁊ prohibet deordinatio ad eundē. Deordinatio autē respectu proximi nisi deordinatio respectu dei. malū est in se. Si autem respectu dei malū est fm se. sicut cognoscere non suā. malum est in se. sed cognoscere alienā ex libidine siue non suā. malū est fm se. Sed deus in p̄ceptis secunde tabule dispensat ⁊ dispensare potest. ⁊ contra illa potest p̄cipere ratione p̄dicta. Nec ex hoc sequit q̄ precipiat cō

¶ Distinctio. xlviij. Qualiter voluntas nostra diuine conformetur.

Dicendū quoq̄ est q̄ aliquando mala est volūtas hominis ꝛē. Hec est tertia pars in q̄ agit magister de cōformatiōe voluntatis nostre ad voluntatē diuinā. Et dividit hec pars in quattuor partes. In prima magister ostendit q̄ ad conformitatē voluntatis nostre ⁊ diuine nō sufficit conformitas in vo

¶ Ostendit q̄ ad conformitatem volūtatis nostre ⁊ diuine non sufficit conformitas in volito. Vel aliter. Q̄ aliquando homo bona voluntate aliud vult q̄z deus. ⁊ aliquando mala id quod deus bona voluntate vult.

traria. quia mandatū speciale absoluit a cōmuni. sicut priuilegiū speciale. In p̄ceptis autē prime tabule non potest deus dispensare. quia eorū opposita sunt mala fm se. ipsa em̄ p̄cepta dicunt ordinationē ad deū siue in finem de sua ratione. ⁊ eoꝝ opposita deordinationes. ⁊ ideo si contrariū p̄ciperet. preciper contra se. contra se autē non potest facere. ⁊ si illa p̄ciperet. cum illa sint mala fm se. ita q̄ nullo modo possunt bene fieri. aut deus vellet malū. quod est inconueniens. aut impune fieret malū. aut idē esset bonū ⁊ malum. quorū vtrūq̄ est inconueniens simplicit. Et tō p̄cedēde sunt rōnes q̄bā tes q̄ deus nō potest malū precipe. vt puta nullus manens malū. ⁊ hoc est malū fm se. Tamen vltima ratio de hoc q̄ precipit malū. non valet. ⁊ iam soluta est.
29 ¶ Ad illud ergo q̄ obiicitur de Osee. dicendū q̄ illud fuit malū in se. sez cognoscere nō suam. ⁊ diuino p̄cepto factū est ei bonum. sed fm q̄ fornicatio dicit actuz libidinosum. et cognoscere aliquā ex libidine. hoc do/
minus nunq̄z p̄cepit. ¶ Ad illud quod obiicitur de au- 30
toritate Exodi. q̄ p̄cepit filijs israel furtum. dicendus q̄ illud similiter p̄cepit inquantū fuit malum in se. sez accipere rem alienā. sed hoc potuit facere. quia cum sit dominꝰ omniū. dominū potuit transferre. Sed nunq̄z p̄cepit q̄ ex libidine hoc facerent. illud em̄ est malum fm se. ¶ Ad illud q̄ obiicitur de deo q̄ p̄cepit abrae 31
de Isaac. dicendū q̄ illud non erat malum fm se. quia ¶ Isaac q̄z non esset reus mortis sibi infligēda ab homine. tamen ratione peccati originalis reus erat mortis temporalis sibi infligende a deo. ad quā habebat necessitatē. ⁊ ideo deus habebat autoritatē ⁊ ita de iure potuit illā Abrae ex causa cōmittere. Tamen aliqui volunt dicere q̄ non p̄cepit occidere sed offerre. Sed cōtra hoc est glosa ⁊ textus. quia dicit q̄ portauit ignem 32
⁊ gladium. ¶ Ad illud quod obiicitur q̄ potest super omnē legem datam. dicendū q̄ verum est q̄ potest. q̄ potest ponere. sed non potest destruere iam positum. Quoniā enim ordinationē ad ipsum dicunt aliq̄ mandata. sicut non potest cōtra suam iusticiam facere. sic nec contra illa precipere. ¶ Ad illud quod obiicitur. 33
q̄ de non ente potest facere ens. dicendum q̄ verum est q̄ potest facere. sed hoc non potest facere q̄ aliquid sit ens ⁊ non ens. ⁊ quia non ens non habet necessitatem ad hoc q̄ sit non ens. ideo potest fieri ens. sed aliqua sunt mala que si sunt. de necessitate sunt mala. sicut mē tiri ⁊ odire deum. Et ideo non est simile. quia si faceret ista esse bona. faceret q̄ idem simul esset bonum et malum.

lito. In secunda ostendit. q̄ nō sufficit conformitas in operatione siue in opere operato. ibi. Illud quoq̄ nō est pretermittendū. In tertia magister soluit ex hac q̄/
dam questionē a latere. Utrū sez sancti debeant passionem xpi velle. ibi. Ex quo soluit questio qua queri solet. In quarta vero ⁊ vltima magister mouet questionem iuxta hanc. ⁊ determinat. ibi. Si vero queritᵏ vtr̄ eodem modo sentiendū est. vbi ostenditur q̄ dissimiliter iudicandū est de passionibus sanctoz et ipsiꝰ xpi.

Dicendum quoq̄ est q̄ aliquando mala est volūtas hois idē volentis quod deus vult fieri. ⁊ aliquādo bona est volūtas hois aliō volēt[is] q̄z deꝰ. Ut em̄ bo- DI. XL. VIII

1a Multū est interest ꝺd velle hoī. ꝺd ꝺeo ꝺgruat. Contra. ex hoc videt ꝙ aliꝙd licite possit homo velle sciendo. cuī ꝺeus velit cōtrarīū. ponat ergo ꝑ impossibile ꝙ alicui reueleť sua dānatio. constans ē ꝙ ꝺeus vult istū damnari volūtate absoluta. aut ḡ iste tenetur velle

na sit hoīs volūtas oportet attendere ꝺd ꝺgruat ei velle et ꝺ fine. Tm̄ em̄ interest int̄ volūtatē dei ⁊ volūtatē hoīs. vt ī quibusdā aliud ꝺgruat deo velle. aliud hoī. Tm̄ Aug⁹. in ench. Aliqñ bona voluntate hō vult aliꝙd qđ ꝺe⁹ nō vult. bona multo ampli⁹ multoꝝ certi⁹ voluntate. Mā illi⁹ mala volūtas esse nūq̄ pōt. Tāq̄ si bon⁹ fili⁹ patrē velit viuere quē ꝺe⁹ bōa volūtate vult mori. Et rursus fieri ꝑt vt hec velit hō voluntate mala. qđ ꝺe⁹ vult bona. velut si mal⁹ fili⁹ velit mori ꝓpter̄. velit etiā ḃ ꝺe⁹. Hēpe ille vult qđ nō vult ꝺe⁹. iste x̄o id vult qđ vult ⁊ ꝺe⁹. ⁊ tñ bone dei volūtati pietas illi⁹ poti⁹ ꝙsonat (q̄uis aliud volētis) q̄ḃ ideo volētis impietas. a Multū em̄ itereſt ꝺd velle hoī. ꝺd ꝺeo ꝺgruat. et ad quē finē suā ꝺsq̄ referat volūtatē vt aprobeť vel iprobetur. Pōt em̄ velle bonū qđ nō congruat ei velle. ⁊ ꝑt velle bonuz qđ ꝺgruit. ꝑ nō referť ad finem rectū. ⁊ ideo non est bona voluntas.

Ostēdit ꝙ ad ꝓformitatē voluntatis nr̄e ⁊ diuīe nō sufficit ꝓformitas in ope opato. Vl' aliter. Q bona dei volūtas. mala hominū volūtate impleť. vt in passione x̄pi ꝓtigit. vbi qđdā factū ē qđ ꝺe⁹ bona ⁊ iudei mala volūtate voluerūt. Voluerunt tñ ⁊ aliꝙd quod ꝺeus non voluit. b

Illud q̄ nō est ꝑtermittēdū ꝙ aliqñ dei volūtas bona. ꝑ malā hoīs voluntatē impleť. vt ī crucifixione x̄pi factū est quē ꝺeus bona volūtate mori voluit. Judei x̄o impia volūtate eū crucifixerūt. Et volebāt iudei mala volūtate qđdā qđ ꝺeus voluit bona. volebat sc̄z vt x̄ps pateretur. mozereť. ꝑ volebāt ⁊ aliꝙd aliud qđ ꝺe⁹ nolebat. sc̄z occidere x̄pm qđ fuit mala actio peccatū. Actū q̄pe iudeox̄ nō voluit ꝺeus. passionē vero x̄pi voluit. sic̄ ⁊ in ipo pē. x̄ps ad patrem ait. Tu cognouisti sessionem meā. i. voluisti ⁊ aprobasti passionē meā. tibi ei placuit Voluit itaq̄ tota trinitas vt x̄ps pateret. nec tñ voluit vt iudei occiderēt. qz voluit penam x̄pi. ꝑ nō voluit culpā iudeoruz nec tñ noluit. si ei noluisset. nec fuisset. Sed ad hoc oponit sic. Si voluit ꝺe⁹ vt x̄ps pateretur voluit vtiq̄ vt pateret a iudeis vel nō. Si voluit vt ñ pateret a iudeis. cū passus sit. factū ē ita q̄s qđ voluit ꝺe⁹ ñ fieri. Si aut̄ voluit eū pati a iudeis. ḡ voluit euz occidi a iudeis. Voluit itaq̄ vt iudei occiderēt eum.

Ad qđ ñdentes dicim⁹ simplicit̄ ꝓcedēdū ē q ḃ ꝺe⁹ voluit b x̄pm pati ⁊ mori. qz ei⁹ passio bonū fuit ⁊ cā nr̄e salutis. Cū aut̄ dicit̄ volebat eū pati vl occidi a iudeis. ḃ distinguendum est. Si em̄ intelligit̄ sic. volebat eū sustinere passionem siue crucifixionē a iudeis illatā ver⁹ē sensus. Si x̄o intelligit sic. volebat vt iudei occiderēt eū. falsum ē. Nō ei volebat ꝺe⁹ actionē iuc deox̄ que mala erat. ꝑ volebat passionē bonā. ⁊ hec volūtas p

pene. hoc modo vult ꝺeus subtrahere. ⁊ hoc modo deber peccans velle vt eū ꝺeus puniat. Unde regula generalis ꝙ in omnib⁹ que scim⁹ ꝺeum velle absolute teneмur volūtate absoluta velle. tamen licet nobis velle contrarīū voluntate cōditionata siue q̄tum ī nobis est. quia hoc decet nos. ⁊ ꝓpt̄ hoc dicit Augustinus. Multū inter est ⁊c.

b Deus volu/ 4
it x̄pm pati ⁊ mori ⁊c. Contra videtur em̄ male dicere. qz occidere christū erat malum facere. ḡ x̄pm occidi fuit malum fieri. si ḡ ꝺeus voluit x̄pm pati. ꝺeus voluit malus fieri qđ supra negatum est. R⁹. dicendū ꝙ occidere christum fuit malus per comparationem ad subiectū quando ergo accipitur passio. aut simpliciter accipitur. aut in comparatiōe ad patientē siue ad sustinentem penam. et sic simpliciter est bonū aut in comparatione ad inferentem. et sic ex il/ R⁹. lo respectu iudicatur malum. qz malicia morꝭ potius intentionē respicit q̄s actuz Et primo modo est sensus. Christum pati a iudeis est bonum. id est. Christum sustinere penam quam iudei intulerunt est bonum. Secundo modo est sensus. Christum pati a iudeis est bonum. id est. passionem inferri christo a iudeis est bonum. et sic falsum. quia illatio passionis non fuit nisi mala. sed sufferentia non fuit nisi bona. Et sic distinguit magister. 5

c Non enim volebat ⁊c. Innuit magister ꝙ actio iudeoruz fuit mala. Contra videtur falsum dicere. qz

Secūdum duo considerat bōa volūtas hominis.

1a Contra. ex hoc videt ꝙ aliꝙd licite possit homo velle sciendo. cuī ꝺeus velit cōtrarīū. ponat ergo ꝑ impossibile ꝙ alicui reueleť sua dānatio. constans ē ꝙ ꝺeus vult istū damnari volūtate absoluta. aut ḡ iste tenetur velle

aut nō. vl' qđ. qđ sit de rectitudine. qđ ē perfectius velle. vtrū velle dānari. vel non Si vult dānari. ḡ vult a ꝺeo separari. ḃ voluntas recta nūq̄ pōt appetere. Si nō vult damnari. ḡ ꝑfecte sen nō formatur ḡ ꝑfectio est voluntas oppositū. R⁹. ꝺom. ꝙ illō ē impossibile. ꝙ alicui reueleť sua dānatio. ⁊ impossibi'i positō nō est miz si seq̄t i/possibile. Ñ a
si tu q̄ras qđ
2 est ꝑfect⁹. R⁹ ꝺom ꝙ ī eterna dānatiōe sunt duo. sc̄z pene inflictio ⁊ eterna a ꝺo separatio. Separationem eternā a deo nullo mō credo ꝙ aliq' aīa recte debeat velle. imo sp velle ꝛrū. sc̄z penā velle si reuelatū ē sibi ꝺebz. ⁊ ḃ ꝑz qz quilibet iustus ꝺe se ⁊ de alio ꝺz velle. ꝙ hōis peccās finalit̄ et naliter puniat. ḡ si ponit̄ ꝑticognitio certitudinaliter iuxta se. credo ꝙ q̄ꝺiu durat ei bōa volūtas. ꝙ ḃ nolet. Si aut̄ queras de eo q peccat. vtz velle ꝺebeat ḡram sibi subtrahi. ⁊ videt ꝙ sic. cū ꝺe⁹ velit. ⁊ ipe triplici ꝺitione pōt respici. aut simplicit̄. aut ad tē pus. ⁊ ad tps adhuc dupl'r. vel i se. vel put ḃz rōnez

ff 4

actio iudeorum
Aug⁹. fuit causa passi/
onis sed si causa
immediata ma/
la. ꝛ effectus. er/
go si actio fuit
mala. et passio.
Rº. dicendum.
q̄ istud est verū d
de actione ꝛ pas/
sione in eodē ge/
nere bonitatis.
fm q̄ vnū est cā
Mat. xvj alterius. dicen/
dū ergo q̄ actio
iudeorū fuit cau
sa passionis ī ge
nere nature. ꝛ in
illo genere sicut
actio fuit mala.
ita ꝛ passio. sed
non fuit causa ī
eodē genere mo/
ris. immo christi
bona intentio.
passionem volū
tariaz dirigebat
in bonum finem
econtra in actio
ne iudeorū. non
habente rectū fi/
nem. ꝛ ideo ī ge/
nere moris actō
fuit mala et deo
displicēs. ꝛ pas
sio bōa ꝛ ðo pla
cens. ꝛ sic patet
6 totū. d. ¶ Qð tm̄
bonū fuit vt apo
stolus Petrus
qui id fieri nole
bat ab ipso q̄ oc/
cisus est sathan
diceretur. Con/
tra. fm hoc vide
tur q̄ quicunq̄
dolet et tristatur
circa passionem
christi eēt redar/
guendus. ergo
Rº. q̄ dīm peccauit beatis/
militer iu/ sima mater duz
dicenduz ē doluit sicut dici/
de passiōe tur Luc. ij. Tu/
am ipsius ani/
malas iudeorū voluntates im
pleta est. Unde Augustinus ī
ench. deus quasdam voluntates suas vtiq̄ bonas implet p
malorū hominum voluntates
malas. sicut p maliuolos iude/
os bona voluntate patris xps
p nobis occisus est⁹. ¶ Quod tm̄
bonum fuit. vt apostol⁹ Petr⁹
quando id fieri nolebat. sathanas ab ipo qui occisus est dice/
retur. Ecce manifeste habes.
magnū bonū fuisse q̄ christ⁹ oc
cisus est. ꝛ hꝫ bonū. qz Petr⁹ no
lebat. iō redargutus est.

¶ Soluit q̄stionē collateralem
Utrum sancti debeant passionem xpi velle. c

Ex quo soluit̄ questio qua que
ri solet. vtz viris sanctis place
re debuerit q̄ xps pateret vel
occideret. Debuit em̄ eis placere intuitu nostre redēptiōis
ꝫ non intuitu ipsius cruciatus.
Voluerūt ergo ac vehemēter
cupierūt xpm̄ mori ꝓpter liberationē hoīs ꝛ implerionē diui
ne volūtatis. ꝫ non voluerunt
delectatione ipsius afflictiōis.
De eodē ergo letabant ꝛ trista
bant. sed ob aliud gaudebant.
ꝛ ꝓpter aliud dolebant. Volebāt q̄ xpm̄ mori p̄ hois redemptione. ꝛ tm̄ de morte ipsius diuersis de causis corda eorū varie mouebant.

¶ Mouet questionē circa p̄dictā. Quō sentiendū sit de passionibus sanctoruz. an velle. an
nolle debeamus. d
Si vo querit̄ vtz eodē mō sentiendū sit de passionib⁹ ꝛ martyrijs sanctoz. ¶ Dicimus ali
quam esse differentiā int̄ passionem capitis et membrorum.

HO intelligentiam p̄sentis distinctionis queritur de conformitate volūtatis nostre ad volū/
tatē dei. Et circa hoc p̄ncipaliter duo querunt̄
Primo querit̄ de ipsa conformitate quantū ad quiddi
tatem. Secundo queritur de ipsa q̄ntum ad tentionez
Circa primū articulum duo queruntur. Primo vtruz
possibile sit voluntatem nostrā conformari voluntati
diuine. Secūdo vtrū conformitas voluntatis nostre
ad diuinam faciat voluntatē nostrā iustam.

Christi nāq̄ passio causa est no
stre salutis. qð nō est passio ali
cui⁹ sancti. Nulli⁹ em̄ passione
redēpti sum⁹ nisi xpi. Profuert
quidē nō mō eis q̄ passi sūt. verum etiā alijs fidelib⁹ ipoz passiones. Verūtm̄ nra redēptio
nō sunt. hꝫ em̄ passio illi⁹ sola potuit q̄ de⁹ est ꝛ homo. Illi⁹ ergo
passionē credētiū pie mēteſ voluerūt ꝛ optauerūt fieri sicut fuit credebāt. Passiones vero
sctoz possum⁹ velle ꝛ nolle. et
vtrūq̄ bona volūtate si rectos
nobis ꝓponam⁹ fines. Cui em̄
placuit pauli passio eo fine. qz p
miū eius p hꝫ auctū ꝛ pactū cer
nebat. bonā videl habuisse vo
luntatē. q̄ voluntati ei⁹ ꝙgruebat q̄ cupiebat dissoluiꝛ esse cū
xpo Qui aūt voluit eū declinare passionē ꝛ effugere man⁹ ini
quoz cōpassione pietatis ꝛ ille
habuit bonā voluntatē. Unde
Aug⁹. ī ench. Bone apparebāt
volūtates pioz fideliū q̄ nolebāt ap̄lm paulū hierlm ꝓgere
ne ibi pateret mala q̄ Agab⁹ ꝓ
pheta p̄dixerat. ꝛ tm̄ hꝫ illū deus
pati volebat ꝓ annūciāda fide
xpi. exercēs martyrē xpi. Neq̄
ipe bonā volūtatē suā impleuit
q̄ xpianoz volūtates bonas. ꝫ
p iudeoz malas. ꝛ ad eū potiꝰ
ptinebāt q̄ nolebāt qð volebat
q̄ illi ꝓ q̄s volētes factū ē qð vo
lebat. qz idipsum mala voluntate fecerūt qð deus bona voluntate voluit. Ita ꝛ in passione xpi factum est. qð em̄ de⁹ vo
luit. hoc idē iudas ꝛ diabolus.
sed illi mala voluntate. de⁹ vero bona voluntate. scz vt christus morereturꝰ Verūtamen
illi actum voluerūt quem de⁹
non voluit.

mam pertrā/ xpi et so
sibit gladius eorum.
Peccauerūt
similiter apo
stoli. Falsum
etiā dicit apo
stol⁹. ij. thi. ij
Si sustinebi
mus ꝛ conre
gnabimus.
Rº. dicendū
q̄ velle ð ali
quo ē dupli/
citer Aut ita
q̄ velens vo/ ¶ passio
luntate ratio nes sanctō
nis absoluta possumus
velit contra/ velle ꝛ nol
rium eius de le ꝛ vtrūq;
quo velet. et bona volū
tate.
sic nulli licu/
it velere ð pas
sione christi.
Et petrus q̄ Phil. j.
voluntate ra
tiōis contra
rium volebat
est redargut⁹
Allio modo
dolere ꝛ ali/
quo est ferri
ad contrari/ Act. xxi.
um volunta/
te pietatis. ra
mē nubiloni/
nus boc vel/
le voluntate
absoluta. sic
bonum est cō
dolere christo
ꝛ pie affici cir
ca eum. et sic
afficiūtur vi/
ri sancti. qui
magnas gra
tias agūt deo
ð passiōe chri
sti. sed tamen
mouent in cō
sideratiōe do
loz sic ꝛ beni
gnissima vgo
maria in filij
sui morte est
passiōe.

¶ Questio I a
QX non sit possibile nostram voluntatez conformari diuine. ostenditur sic. Ysaie. lv. Sicut exaltātur
celi a terra. ita exaltate sunt vie mee a vijs vestris.
et cogitationes mee a cogitationibus vestris. sed
sicut est in vijs et cogitationibus. sic et in voluntatibus. ergo si celum ꝛ terra nō habēt cōformitatē. imo
deformitatē. videl similiter q̄ nec volūtas nra ꝛ voluntas diuina. Si dicas q̄ auctas intelligit ꝛ loquit

de malis. Contra. super illud ps. Exultate iusti. glosa
q̄tum distat deus ab homine. tantū distat volūtas dei
a volūtate hominis. ergo ꝛc. ¶ Item infinite distanti
um nulla est cōformitas. sed deus ⁊ homo distant i in/
finitum. cū vnū sit finitū. ⁊ aliud sit infinitū. ergo nul
la est cōformitas voluntatū. ¶ Itē si voluntas nostra
conformat diuine. aut ergo vel in seipsa. vel in tertio.
Si in tertio. ergo diuina voluntas ⁊ humana conue/
niunt in aliquo cōmuni. ⁊ si hoc. ergo habent aliquid
simplicꝫ se. qđ est inconueniens. maxime in diuina vo
luntate. restat g̃ q̄ si est cōformis. q̄ seipsa conformet.
ergo volūtas est ipsa cōformitas. sed cōformitas ñ po
test esse difformitas. ergo volūtas nostra non pōt dis/
cordare a diuina. qđ est manifeste falsum. ¶ Itē si vo
luntas nostra est cōformis diuine. aut hoc cōuenit es/
sentialiter. aut p̄ participatiōnē. Si essentialiter. redit
idem qđ ꝓus. Si p̄ participationē. quero de illo p̄ cuꝰ
participationē volūtas est cōformis. vtrū sit ꝯforme
vel non. Si nō. nō potest cōformare. Si sic. tūc aut es
sentialiter. aut p̄ticipatiue. ergo vel erit abire i infini/
tū. vel stare in aliq̄ creato qđ sit ꝯformare deo p̄ essen/
tiam. vel volūtas cōformat deo p̄ increatū. sed non est
abire in infinitū. nec est ponere q̄ deus sit cōformitas
voluntatis humane. ad deū ergo aliquod creatū essen
tialiter est cōforme. sed qđ essentialiter est ꝯforme ali/
cui. essentialiter cōuenit cū illo. Et qđ essentialiter cō/
uenit cū illo. ē eiusdē essentie. g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. j. Loꝛ. vj.
Qui adheret deo vnus spūs est. sed nō est vnus spūs
p̄ vnitatē nature. ergo est vnus p̄ cōformitatē volūta/
tis. ¶ Item Math. xij. Omnis qui facit voluntatē pa
tris mei qui est in celis. ille meus frater ⁊ soror ꝛc. sed
non est verū q̄ sit frater p̄ ꝓpinquitatē sanguinis. ergo
est frater p̄ conformitatē voluntatis ⁊ dilectiōis. ¶ Itē
quascūq̄ voluntates cōtingit velle idem. ⁊ velle oppo
sita. cōtingit cōformari et difformari. siue contrariari.
sed volūtas diuina ⁊ humana sunt huiusmodi. hoc pa
ter. ergo ꝛc. ¶ Item quascūq̄ voluntates cōtingit ad
inuicē ordinari p̄ effectā possidentiā ⁊ obedientiā. con
tingit ad inuicē cōformari. sed voluntatē būanā cōtin
7 git diuine p̄ omnia subiacere ⁊ obedire. ergo ꝛc. ¶ Rꝰ.
dom q̄ aliqđ cōformare alicui cōtingit dupliciter. Aut
q̄tum ad similitudinē. aut q̄tū ad habitudinē. Quan
tum ad similitudinē cōtingit dupliciter. Aut quando
aliqua duo participāt tertiū in q̄ assimilant. vt agnꝰ ⁊
nix albedine. Aut cū aliqua duo sic se habent q̄ vnum
est similitudo alterius. vt species coloris siue idolū. co/
loris assimilat siue ꝯformat. Aut q̄n aliquid participat
mat corpi obiecto. Primo modo nō ē possibile aliquā
creaturā deo cōformari. Secūdo modo aliqua creatu/
ra cōformat vtputa gratia q̄ dicit similitudo dei vl glo
ria que est deiformitas. Tertio modo assimilat ⁊ cōfor
mat anima que habet gr̃am ⁊ gloriā. de hac ꝯformitate
nihil ad p̄sens. Alio modo cōtingit cōformari aliquid
alicui fm̄ similē habitudinē siue cōparationē. que pōt
dici p̄portio cū est rex ciusdē generis. ⁊ proportionali
tas cū est rex diuersoꝝ generū siue nō cōmunicantiū vt
fiat vis in verbo. Large tn̄ loquendo vtraq̄ pōt dici
p̄portio. ⁊ hec nihil ponit cōmune. q̄ est p̄ cōparatiōez
duoꝝ ad duo. ⁊ potest esse iter summe distantia. ⁊ fm
hanc potest volūtas nostra cōformari diuine. videli/
cet p̄ similē habitudinē ad actuz. vt sicut deus qđ vult.
vult liberaliter ⁊ charitatiue. ita ⁊ homo. p̄ similē cō/
parationē ad obiectū. vt qđ vult deꝰ velit homo. ⁊ eo/
dem fine quo vult deꝰ. velit homo. ℔ totū possibile ē ē.
⁊ totū possibile est nō esse. ⁊ ideo possibile est volunta/
tem nostrā diuine cōformari ⁊ difformari. Et ꝓceden
de sunt ratiōes ad hoc. ¶ Ad illud g̃ quod obiicitur. q̄
8 distat deus ab hoīe. ⁊ humana volūtas a diuina in in/
finitum. iā patet rēspōsio. q̄ hoc nō impedit ꝯformita
tem cōparatiōis. Licet impediat ꝯformitatē equalita
tis ⁊ vniuocatiōis ¶ Ad illud qđ obiicit vtrū in seipa
9 vel in tertio cōformet. dom q̄ nō in seipsa nisi loq̄mur
de conformitate longinqua q̄ attendit in imagine. Si
autē loquamur de cōformitate ꝓpinqua q̄ cōsistit in sili
tudine. sic nō seipsa ꝯformat. sed mediāte gratia. q̄ nō
est tanq̄ tertiū ab vtroq̄ ꝑticipatū. sz etiā sicut simili/
tudo vni⁹. ⁊ ꝓpietas alteri⁹. Tñ gr̃a est silitudo essen/
tialiter. nō tn̄ oportet q̄ essentialiter ꝯueniat in tertio
q̄ silitudo seipsa ꝯuenit cū eo cui⁹ est silitudo. ⁊ sic pa/
tent obiecta ambo. Silr̄ cū loq̄mur de ꝯformitate q̄tū
ad habitudinē. dicem⁹. q̄ volūtas in seipa ꝯformatur
sed p̄ cōparationē ad alteꝝ. qđ tn̄ neq̄ est de essentia di
uine volūtatis nec humane. nec tāq̄ tertiū ꝑticipatuz
ab vtroq̄. ⁊ sic patet illud. ¶ Ad illd̄ qđ vltimo q̄rit. 10
vtr̄ ꝯformet p̄ essentiā aut p̄ ꝑticipationē. dom q̄ nec
sic. nec sic. sz ꝯformat p̄ ꝓportionē siue p̄ ꝯsimilē habitu
dinem. ⁊ sic patet illud.

¶ Questio II b

Utr̄ ꝯformitas volūtatis nostre ad diuinā faciat eaz
iustā. Et q̄ sic. videt. q̄ sup illud ps. Rectos decet col
laudatio. glo. Recti sunt q̄ dirigūt coꝛ suū fm̄ volūta
tem dei. q̄ recta est. ¶ Itē. ij. Loꝛ. vj. Que ꝑticipatio
iusticie cū iniq̄tate? aut q̄ societas lucis ad tenebras?
q. d. nulla. si g̃ diuina volūtas iusticia est ⁊ lux. ⁊ hūa/
na volūtas sit iniqua. nō pōt esse ꝯformis. g̃ si est ꝯfor
mis. necesse est esse iustā. ¶ Itē ꝯformari regule iusti/
cie nihil aliud est q̄ iustificari. sz volūtas diuina ē re/
gula iusticie. q̄ nō pōt obliquari ad aliqđ iniquū. g̃ cō
formari volūtati diuīe est iustificari. ¶ Itē intellect⁹
noster non pōt ꝯformari diuino q̄n efficiat ver⁹. g̃ nec
affectus nr̄ potest ꝯformari diuino q̄n efficiat iust⁹. sic̄
em̄ veritas est rectitudo intellect⁹. sic iusticia est recti/
tudo affect⁹. ¶ Cōtra. mgr̄ dicit. ⁊ est ꝓbū Aug. q̄ vo
luntas dei bona p̄ boīm malas voluntates implet. sed
vn⁹ effect⁹ nō ꝓcedit ab vna causa p̄ aliā nisi ille cause
ad inuicē ꝯformentur. g̃ cōtingit malā voluntatē diuine
ꝯformari. ¶ Itē ꝯformitas volūtatū ꝯsistit in volēdo
⁊ nolendo idē. sz impi⁹ potest velle ⁊ nolle. qđ deꝰ vult
⁊ nō vult. vt ponit exemplū Aug⁹. de prauo filio q̄ pa
trem vult mori. qđ ⁊ deꝰ vult. g̃ ꝯformitas nō facit vo
luntatem iustā ¶ Itē cuius volūtas dī sit beata. tamē
volūtas illi cōformis nō ꝓpter hoc est beata. g̃ pari ra/
tione cuius sit iusta. nō ꝓpter hoc volūtas cōformis est
iusta. ¶ Itē si cōformitas facit voluntatē iustā. cū ve/
lit hominē qui patit iniuriā vindicare. si ille qui patit
iniuriam vult se vindicare. iuste vult. ergo iustū est ex
igere vindictā Si tu dicas q̄ deus vult hominē vindi
care. sed nō vult q̄ homo vindicet se. hoc nō soluit. q̄
saltē tunc liceret homini appetere q̄ deus ipm̄ vindica
ret. ¶ Rꝰ. dicendū q̄ cōformitas volūtatis nostre ad
diuinam attendit fm̄ ꝓportionē sicut dictū est. Du/ 11
plex est aut̄ ꝓportio volūtatis. s. ad actū. ⁊ ad volitum.
Similis ꝓportio ad actū ꝯsistit in ℔. q̄ sicut deꝰ qđ
vult. vult ex charitate ⁊ liberaliter siue iuste ⁊ recto fine
sic ⁊ hō velit. Similis ꝓportio ad volitum est. vt qđ
vult deꝰ. etiā homo velit. Potest g̃ ꝯformitas attendi
fm̄ hanc duplicē similitudinē ⁊ cōparationez. ⁊ sic est
sufficiēs ⁊ facit voluntatē iustā. Potest itez attēdi so/
lum fm̄ alterā. vtputa fm̄ volitum. et sic est deficiens.

cum careat simili habitudine. & hoc nō sufficit ad iusti
ciam. De prima cōformitate p̄cedunt p̄me rationes.
& secūda secūde. ¶ Ad illud quod tertio obȝicit ꝙ con
12 formitas nō facit beatā animā. ergo nec iustam. dōm.
ꝙ beatitudo dicit iusticiā ꝑ summatā. Vn̄ plus requi/
ritur ad ℔ vt volūtas fiat beata. q̄ vt fiat iusta. et ideo
nō sequit. ꝙ si nō facit beatā. ꝙ nō faciat iustā. tn̄ sicut
cōformitas sufficiens quę est in volito & ratione volē/
di facit voluntatē iustā. sic cōformitas superexcellens
facit eā beatā. illa aūt est superexcellens qn̄ in omnib⁹
diuine cōformat. & ex nulla parte est difformis. nec in
13 aliquo saltē in modico. ¶ Ad illud qđ obȝicit vltimo
iam patet resp̄sio. quia appetens vindictā non p̄fōr/
mat se deo in modo siue i ratōe volendi. deus em̄ tanq̄
iustus iudex vult hoc zelo iusticie. qui aūt appetit vl
tionem sui siue sue iurie vt plurimū vult libidine vin
dicte. si aūt aliquis appetat solum zelo iusticie sic de/
us & ex charitate. tūc dicēt eum habere voluntatē iu/
stam.

Onsequēter quantū ad secundū articulū que/
ritur de tentiōe ad conformitatē voluntatis di
uine. Et circa hoc duo querunt. Primo queri
tur vtrū teneamur cōformare voluntatē nostrā volun
tati diuine in ratiōe volendi. vt velimus ex charitate
quod volumus. Secundo vtrū teneamur cōformare
in volito.

¶ Questio I c

¶ Et teneamur in ratione volendi videt. quia tenemur
qđ facim⁹ facere iuste. Unde Deut. xvj. Juste qđ iu/
stum est exequeris sed nō fit iuste nisi qđ homo fac̄ ꝑm
conformitatē volūtatis quantū ad rationē volēdi vt
velit ex charitate. ergo ꝛc. ¶ Itē tenemur diligere deū
ex toto corde. quia hoc p̄cipit Deut. vj. & dom⁹ idez
iterat Math. xxij. sed hoc nō potest fieri nisi ex chari/
tate. ḡ tenemur ad cōformitatē in ratiōe siue in forma
volendi. ¶ Itē tenemur deo veraciter obedire. ꝛ vera
citer nō obedit deo nisi qui facit ea volūtate quā acce/
ptat de⁹. Nec āt est volūtas informata charitate. ḡ ꝛc.
¶ Item ꝓpter quod vnūquodq̄ & illud magis. sed p/
pter cōformitatē volūtatis ratione volēdi obligamur
ad cōformitatē volūtatis in volito. quia finis p̄cepti
est charitas. vt dicit apostol⁹. j. Thimo. j. ergo mul/
to fortius obligamur ad cōformitatē in ratiōe volēdi.
vt qđ volumus velim⁹ ex charitate. ¶ Contra. deus
vult & p̄cipit parētes honorari. esto ꝙ oportunitas se
offerat ꝙ aliquis honoret patrē ex naturali pietate nō
ex charitate. cōstat ꝙ nō peccat. & nō cōformat volūta
tem suā nisi in volito. ergo nō tenet ad rationē volēdi
¶ Item si tenemur cōformare voluntatē nostrā diuīe
in ratione volēdi sicut in volito. ḡ quotiēscūq̄ volu
mus aliquid n̄ ex charitate. deficit illō ad qđ tenemur.
ergo peccam⁹ in omī actu. nullus ergo actus est indif/
ferens. ¶ Item si tenemur cōformare in ratione volē/
di. cū ergo peccator habeat volūtatē a deo cōtinue in ℔
deficientē. quia nō habet charitatē. ergo cōtinue in om
ni instāti peccat. ¶ Item nullus potest cōformare vo
luntatē suā diuine in ratione volendi nisi habeat cha/
ritatem. sed nō est in nostra potestate habere charitatē
ergo homo tenet ad impossibile. Si dicas ꝙ potest fa
cere. quo facto habebit charitatē. quia potest se disp̄o
nere ad charitatē. ¶ Obȝicit de obstinato & de eo q̄ actu
aliter est in peccato. dū peccat. & est in actu illo. nō po/
test se cōformare. ergo nō tenet. ꝙ si nō tenet. & alȝ renē
tur. reportat cōmodum de malicia. ꝙ si hoc nō est ꝺue/
14 niens. nulli ergo tenentur. ¶ Ad⁹. dicendū. ꝙ tenemur
conformare voluntatē nostrā voluntati diuine in ra/
tione volendi. vt sc̄z velimus ex charitate. et hoc pare
quia tenemur eū diligere ex charitate. ¶ Attendendū 15
aūt ꝙ hec est obligatio p̄ modū p̄cepti affirmatiui. Dif
fert enim obligatio p̄cepti affirmatiui & negatiui. nam
negatiui obligat semp & ad semp. affirmatiui aūt ez tm̄
obligat semp nō ad semp. sed p loco & tempe. & sicut nō
obligat ad semp. ita nec ad omnē actū voluntatis. nec
ad oīme p̄ceptū. sed tūc solū quādo tenemur exire actū
charitatis. Unde notandū ꝙ sic tenemur ad hoc ꝙ nū
q̄ ad contrariū. sicut velle qđ deus vult ex liberalitate
Ad hoc etiā tenemur p loco & tempe. si habemus cha
ritatem. si aūt nō habemus nō ad hoc tenemur. sed ad
equiualens. quia tenemur facere qđ in nobis est vt ha
beamus. & ad hoc similiter p loco & tempe obligamur. 16
Ex his patet resp̄sio ad obiecta. ¶ Qđ em̄ obȝicitur
ꝙ aliquis sine pctō honorat parētes etiā ex naturali
pietate. dicendū ꝙ verū est. & ex hoc sequit ꝙ nō in oīmi
actu tenet cōformare. nō tamen sequit ꝙ non teneatur
& p hoc patet sequēs quod obȝicit de generalitate actu/
um. Patet etiā aliud qđ obȝicit de generalitate tempis. 17
¶ Ad illud qđ vltimo obȝicit. ꝙ non ē in potestate no
stra habere charitatē. dicendū ꝙ in potestate habenti/
um charitatē est. & in potestate nō habentiū. nō p̄pi/
qua sed dispositiua. Potest em̄ quilibet facere. quo fa
cto habeat charitatē. & ideo si nō facit imputatur sibi.
nec excusatur p impossibilitatē. quia nō est impossibi/
litas vbi succurrit aliunde potestas. & nō deficit nisi p
pter nostrā negligentiā. ¶ Ad illud qđ obȝicit de obsti
nato. dicendū ꝙ nullus est adeo obstinatus ꝙ nō pos
sit facere qđ in se est. & qui nō possit redire ad cor. et iō
tenetur sicut & alȝ licet nō p̄o quolibet instanti. sed p
loco & tempe. Si aūt tu queras. quid sit locus & tem/
pus. melius docet vnctio q̄ ars. tamen quando dom⁹
visitat eum interiori allocutione. vel exteriori p̄/
dicatione. vel aliquo tali in quo est oportunitas rede
undi ad cor. si tunc negligat. incidit in cōtemptū & ob
missionis peccatū.

Questio II d

Utrū teneamur cōformare voluntatē nostrā volunta
ti diuine in volito. & ꝙ sic videt. Math. xij. Qui non
est mecū. cōtra me est. ergo si nō cōsonat deo in volito.
est cōtra deū. ḡ si tenemur deo nō esse cōtrarij. tenemur
velle qđ deus vult. ¶ Item sup illud p̄s. Non adhesit
mihi cor prauū. glo. prauū cor atq̄ distortū habet ꝙ nō
vult hoc quod deus vult. sed tenemur vitare cordis p/
uitatem. ergo tenemur velle qđ deus vult. ¶ Itē Tu/
lius diffiniens amicitiā dicit ꝙ amicitia est idez velle
& idem nolle in reb⁹ honestis. sed tenemur deo seruare
amicitiam. ergo & idē velle. ergo idē velle in honestis.
sed deus nō vult nisi iustū & honestum. ergo debem⁹ no
stram voluntatē sue cōformare in omnib⁹. ¶ Itē om/
nis intellectus q̄ discordat a prima voluntate siue co/
gnitione in cognito. est falsus. ergo oīmis effectus est
iniquus qui nō concordat cū diuina voluntate in vo/
lito. ergo ꝛc. ¶ Item tenemur velle quod deus p̄cepit
aut ergo quia p̄cepit. aut quia vult. Non quia p̄cepit
quia illi qui sunt mundati quibus datū est p̄ceptum
a domino de tacendo. nō peccauerūt in reuelādo. quia
diuina inspiratione cognouerūt dominū deū nō velle
illud qđ p̄cipiebat. ḡ tenemur velle qđ deus vult. Itē
tenemur credere nō tm̄ qđ p̄cipit deus credere. sed etiā
oīme qđ dicit esse verū. ergo a simili tenemur velle non
tm̄ qđ p̄cipit deus velle. ꝛ oīme qđ indicat se velle tāq̄
bonum. ḡ tenemur velle omne quod scim⁹ deum velle.

Contra. Aug⁹. in ench. aliqñ homo bona volũtate vult qđ nõ vult ds Itẽ viri sancti frequẽter volũt oppoſita. ſicut apoſtol⁹ volebat alligari in hieruſalẽ. t diſcipuli nolebãt Act. xxj. ſed cõſtat q ds aliquod illoz volebat. ergo licet contrariũ diuine volũtati vel le meritorie. g̃ ꝛc. Itẽ ſi tenemur in volito cõforma re. g̃ cũ indifferẽtibꝫ nõ ſit nobis volũtas diuina determinata. quicũq vult aliqđ indifferẽs determinate. cõmittit ſe diſcrimini. g̃ peccat moraliter. qđ abſurduz eſt. Si dicas q tenet qñ ſcit dñi voluntatẽ. Cõtra. ſcia nõ inducit nouũ peccatũ nec tentionẽ. ſed ſolum aggrauat peccatũ. g̃ pter ſcientiã nemo teuet. ſic nec ignorans. Itẽ Hieremias dolebat ſup deſtructionẽ hieruſalẽ in trenis. Chriſt⁹ flebat ſup hieruſalẽ Luc. xix. Beata virgo t apli ſup paſſionẽ xpi. Si flebant et dolebãt. t dolor eſt de reb⁹ que nobis nolentibꝫ accidunt ergo nolebãt. t ꝛſtat q omes hi merebanť. t ſciebant deũ velle ↄtrariũ. g̃ licite t meritorie poſſum⁹ velle contrariũ diuine volũtatis. etiã vbi ſcit. Itẽ q̃tũcunq plarus me⁹ velit aliqđ. nõ teneor illud velle niſi mihiꝑ cipiat. etiã ſi ſcia ipm velle. g̃ pari ratiõe q̃tumcunq velit ds aliqđ. nõ teneor illud velle q̃tumcũq mihi innoteſcat niſi deus mihi ꝑcipiat. Itẽ qđ deus cõſulit vult t nos ſcimus euz velle. tñ non tenemur velle. 18 ĩmur velle oẽm qđ ſcimus deũ velle. Ad ꝟ. ad ꝟ dicunt aliqui q nõ tenemur ↄformare voluntatẽ noſtram voluntati diuine in oẽm qđ vult ds. ſz hoc eſt pfectionis t ſuperogatiõis. t ꝟ erit in patria. ſz ad ꝟ ſolum tenemur qđ ipe nos vult velle. Dicũt aũt q deus ſolũ vult velle qđ ꝑcipit. t nolle qđ ꝓhibet. hec em̃ ſunt ſigna q que ſufficiẽter indicat nobis ſuã voluntatẽ q vult nos velle aliquid. in alĩs volitis ſiue innoteſcãt ſiue non. licet velle ↄtrariũ ſine peccato. t p hoc ſoluũt ad vtrã q̃ ptẽ. Vñ dicũt q licet nob aliqua velle ꝓprie. q2 non decet velle oppoſita. vt pater de deſtructiõe gẽtis nre. t de calamitatibꝫ iuſtoz t ſimiliũ. etiã ſi deus pluat vl diſponat pluere. oppoſitũ poſſum⁹ petere t velle. Sed licet iſta via ſit facilior. tñ q2 Aug⁹. dicit q impius eſt cui nõ placet diuina puidentia. nõ tm̃ videť q homo teneat velle dei mãdata. ſz etiã q teneat velle dei opera Et itez. quo nõ recalcitrat volũtas nra volũtati diuine. qñ deus vult aliqđ. t nos volum⁹ ↄtrariũ. omnino videť ei repugnare. Et itez. gloſa ꝑdicta videť dicere 19 q homo q nõ vult qđ ds vult. hz coꝛ prauũ. nõ dic qđ ds vult ipm velle vel qđ ds ꝑcipit. Preterea aliter dicendũ q reuera nõ tenemur velle oẽm qđ deus vult. 20 ſz ſolũ qđ vult t innoteſcit. nec adhuc illud oẽm. Nõ notandũ q aliud oñdit ds velle abſolute. t q̃tum i ſe eſt. vt bona q facit. t hec tenemur velle ſimplr t abſoluta volũtate q̃tũ in nob eſt. Aliqđ oñdit ſe velle volũtate abſoluta. ſz oppoſitũ velle q̃tũ in ſe eſt. vt mala que infligit. t hec tenemur velle volũtate abſoluta t deliberatiua. tñ oppoſitũ poſſum⁹ velle volũtate pietatis. vt dicit Hugo. Vñ ſicut ds nõ delectať in nris 21 penis. ſz magis dicit heu heu ↄſolabor ſup hoſtibꝫ me 22 is. Eſa. j. ſic t nos. Vñ Hugo diſtinguit in nob tripliciẽ voluntatẽ. ſ. rõnis. pietatis t carnis. Et ĩ xpo quadruplicẽ. extendẽs nomẽ volũtatis. Vñ dicit i libro de volũtatibꝫ xpi loquẽs de xpo. Volũtas veritatis q iuſticiã ſuam dictabat. volũtas rõnis p obedientiã veritatẽ approbabat. Volũtas pietatis p cõpaſſionez in malo ſuſpirabat. Voluntas carnis p paſſionem in malo ꝓprio murmurabat. Et ideo volũtate ratiõis debemus velle etiã malũ pene qđ ſcimus deũ velle. ſz vo luntate pietať poſſumus cõditionaliter ſiue q̃tuz eſt in nobis (ſi deo placet) nõ velle. nã t ipe ds q̃tum ĩ ſe eſt nõ vult. ſicut ꝑdictũ eſt. Aliqđ em̃ oñdit ſe ds vel le q̃tũ in ſe eſt circa qđ cõſiſtit ſubſtãtialiter ordo ſalutis. vt ſunt ea q̃ ꝑcipit fieri. t q̃ ꝑcipit nõ fieri. t hec tenemur velle. Aliquid oñdit ds ſe velle q̃tũ in ſe ẽ circa qđ ↄſiſtit expeditio ſalutis. vt ſunt ea que conſulit t ad talia non obligat nec vult obligare. vult em̃ aliq⁹ ſaluare ſic. aliquos via latiõis ire. Et hiſ ergo patz. q tenemur generaliť velle t cõformare voluntatẽ nr̃am. nõ in oẽm volito. ſz in oẽm eo qđ innoteſcit q̃tuormo dis ꝑdictis. alioq̃n frangereť amicitia. t de talibus volito currũt ratiões t autoritates. Ideo em̃ ꝑcepto diuino tenemur nos ↄformare. q2 vult nos velle qđ ꝑcipit. et hoc ſcimus. t plato meo teneor ↄformari in hoc qđ exꝑreſſe ſcio ipm velle me velle. ſed in plato neſcio niſi p mãdata. ſed in deo ſcio p alia ſigna ſicut predictum eſt Ad illud qđ obiť q in nullo pñt diſcordare intel/ 23 lectus q̃n ſit falſus ꝛc. dicendũ q nõ eſt ſimile de bono t vero. nã verũ dicit abſolute. bonũ vero in relatione ad finem. t q2 duo oppoſita nõ ſunt ſimul. ideo nõ pñt intellect⁹ diſcordãtes eſſe veri. ſed bonũ ↄ in relatiõe ad finẽ. t q̃m oppoſita volita poſſunt ad eundẽ finẽ ↄordinari. ideo ſimul pñt eſſe bona. t affect⁹ reſpectu eoz eſſe recti. iõ nõ neceſſe eſt in oẽm volito ↄformari. quia oppoſitũ poſſum⁹ ſancte velle. q ↄordinate in finem. ſz oppoſitũ ei⁹ qđ deus vult nõ velle. nõ poſſumus ordinare in finẽ. q2 deus nõ acceptat illud. Ad illud qđ 24 obiťur ad ↄrariũ q nõ tenemur ad omne volitũ. dicendũ q verũ eſt. q2 nec ad volitũ quia volitũ. nec quia ſcitũ. ſz q2 ſcitũ eſſe volitũ a deo. ita q nos velim⁹ illud Aliter tñ poteſt dici q tenemur. q2 abſolute volitum. ſed excuſamur p ignorantiã. maxime vbi adhibeť debita diligẽtia. ſicut aliquis obligat ne cognoſcat nõ ſuã. Unde de obligatiõe inducẽte culpã falſum eſt. qđ dicẽ q ſcia nõ inducit nouã obligationẽ. ſicut em̃ ignorantia facti excuſat a toto. ita ſcia p oppoſitũ. cum diuina volũtas facit aliquẽ eſſe obligatũ vt nullo modo poſſit in cõtrariũ ſine culpa. t ſic in ꝓpoſito. t ſic ptz illud Ad illud qđ obiť de xpo t beata virgine t alĩs cõ 25 patientibꝫ. dicendũ ſicut dictũ eſt. q volũtate abſoluta nolebãt qđ ds nolebat. tñ volũtate ↄditionata ſiue volũtate pietatis debebãt velle ↄrariũ. t hac volũtate merebanť. q̃m ꝟ nõ eſt nature tm̃ ſz etiã ratiõis. Precipue aũt hac volũtate merebat in xpi filij paſſione beatiſſima mater t virgo maria. cui patiẽti (q̃tum ſerus mulieb⁹ fragilitas ſuſtinere poterat) cõpatiebatur. Nullo tñ modo eſt dubitandũ. q̃n virilis ei⁹ animus t ratio ꝑſtantiſſima. vellet etiã tradere filiũ ſuũ p ſalute generis humani. vt mater p omĩa ↄformis eſſet patri. Et in ꝟ miro modo debet laudari t amari. q placuit ei q vnigenit⁹ ſuus p ſalute generis humani offerretur. Et tm̃ etiã cõpaſſa eſt. vt (ſi fieri potuiſſet) oẽm tormẽta que filius ꝑtulit. ipſa multo libentius ſuſtinuiſſet Vere ergo fuit fortis. t pia. dulcis pariter t ſeuera. ſibi parca. t nobis largiſſima. Hec g̃ ꝑcipue eſt amanda t venerãda poſt trinitatẽ ſummã t eius ꝓlem beatiſſimã dñm nr̃m Jeſum xpm. a cui⁹ diuinitat⁹ myſterio enarrando cetere lingue deficiũt. quia ↄſummatio ſermonũ ipe eſt. Et ergo q poteſt oẽm facere ſupabundanti⁹ q̃ petim⁹ aut intelligim⁹ ſm̃ ꝟtutem que operať in nobis. ipſi gloria in eccliа t in xpo ieſu ĩ omnes generatiões ſeculi ſeculoz Amen.

Prologus in Libꝝ Secūdū

Celebratissimi pris dñi Bonauēture ordinis minor. aplice sedis Cardinal. z sublimitatis theologice interpretis eximij perlustratio in arcana secundi libri sententiarum.

Dūmodo hoc inuenit q deus fecit hoiem rectū z ipe se infinitis imiscuit qstiōib. Sollicite cōsiderāti pūtis libri. s. secūdi sniaz. pncipalē intentionē z totalē ordinētiā illud occurrit ad qd̄ sua inqsitione dic sapiens ee pductā Eccls. vij. in ꝓbo ꝓpositō. Cū em cūcta tentasset in sapia. z pl⁹ dr fecisset q̄s fecisset. tādē b se inclausunk. s. q deꝰ fecerit hoiez rectū zc. Jn q ꝓbo duo 1 uenisse fatet. q deꝰ fecerit hoiez rectū zc. Jn q ꝓbo duo 2 b tāgit cū dr deꝰ fecit hoiem rectū. Aliud ē q hois miseria z obligtio ē a seipso. z b tangit cū dr ipe se infinitis 3 imiscuit qnib⁹. Jn his aūt duob⁹ claudit fmin⁹ totā būane cōpehēsionis. vt cognoscat originē boni. z cognoscēdo recurrat. z ad illā puenīat z ibi recḗscat. Et vt cognoscat originē z pncipiū mali. z illō vitet z caueat. Jn his etiā claudit tota iterio tractat⁹ libri pūtis. q̄ circa duo ꝓsak. s. circa hois additiōez z eiꝰ deuiatiōez. Hois aūt additio tāgit cū dr deꝰ fecit hoiez rectū. Qualr aūt illud itelligit q deꝰ fecerit hoiez rectū explicak Eccl. vij. vbi dr. Deꝰ creauit hoiez de terra. b dic q̄tū ad corpꝰ. Et fm imaginē suā fecit illū. b dic q̄tū ad aiē naturā. Et ite conuertit illū in ipam. b dic q̄tū ad gr̄am supadditā q aiam conuertit ad deū p ꝓtutē hūc. z tō subūgit. z fm se vestiuit illū ꝓtute. Jn b ꝓbo oñdit q deꝰ nō tm fecit hoiez possibilē ad rectitudinē. suā ei imaginē ferēdo. s3 etiā fecit hoiem rectū ad se conuertēdo ipm. Tūc em hō rect⁹ ē qn intelligētia adequak sume ꝓtati in cognoscēdo. voluntas conformak sume bonitati in diligēdo. z ꝓtinuatur sume ptāti in opando. Hoc aūt ē qn hō ad deū cōuertit ex se toto. Primo igit hō rect⁹ ē cū intelligentia veritati sume equak. equari aūt dico nō p oīmodaz ꝓfectiōez vel impletiōez. s3 p ondā imitatiōne. Sic em ꝓtas vt dic Anſ. ē rectitudo sola mēte pceptibilis. et rectitudini nō pōt eqri nisi rectū. cū itellect⁹ noster eq̄ 4 tur ꝓtati necessario rectificak. Tūc aūt equak. qn actu aliq se cōuertit ad veritatē. Veritas em in actu diffinit q ē adeqtio rei z itellect⁹. Intelligētia aūt nostra ad ꝓtatē conuersa verificak. ac p b ꝓtati equak. z dū equak rectitudini rectificak. vñ sine ꝓtate nullus recte iudicat vt dr in li. de vera religi. z q aspicit ad ꝓtatē iudicat recte fm q dns dixit. symoni Luce. vij. Recte iudicasti id ē recte dixisti vel decreuisti. Similr rectificak duz volūtas summe bitudini z formak Sūma em bonitas est summa eqtas siue iusticia. tāto em melioꝛ ds quāto 5 iustioꝛ. Sz vt dic anſ. Justicia ē rectitudo volūtatis. nihil em z formak rectitudini nisi rectū. Dū q volūtas bonitati summe z eqtati cōformak. necessario rectificatur. Tūc aūt z formak. cū ad ipm conuertit diligēdo. vñ Hugo. Scio aīa mea q dū aliq̄d diligis. ī eius similitudinē transformaris. Qui em diligit bonitatē rectus ē. Et b est qd̄ dr Lañ. j. Recti diligunt te. Recti em ad tuā bonitatē sunt conuersi. z tua bonitas ad eos inclinak. Vñ aīa expta clamat z dicit. q̄ bon⁹ israel deꝰ his q̄ recto sunt corde. Et q soli recti experiūt. tō rectos decet 6 collaudatio. Nihilomin⁹ rectificak. dū ꝓ⁹ summe potestati ꝓtinuak. Rectū em ē cui⁹ mediū nō erit ab extremis. Extrema sūt pmū z vltimū. alpha z o. pncipiuz z finis. Opatio ink hec ē mediū. p quā efficiēs puenit in finē. Illa g ꝓtus recta ē. cui⁹ opatio ē a pncipio pmo. z ad finē vltimū. Quoniā g diuina ꝓtꝰ oīa opak a deo et ꝓpt deū. hinc ē q rectissima ē in opando. Nihil aūt ꝓtinuak rectō nisi rectū. cū g ꝓtus nostra summe potestati cōtinuak. absq dubio rectificak. z ex b homo nō solū recte. sz etiā rectoꝛ z rex efficit. Deut. penl. Et erit apō rectissimū rex congregatis pncipibꝫ ꝓpli cū tribubꝫ israel Hoc aūt erit in glia qñ ꝓtus nostra ꝓtinuabit. diuine ꝓtuti. tūc erūt oīpotentes volūtat nostre sic z deus sue. z tō oēs reges. z tō oīb⁹ ꝓmittit regnū celoꝝ.

Fecit igit deꝰ hoiez rectuz dū ipm fecit ad se cōuersū. 8 In q̄uersione em hois ad deū non solū rectificabak ad id quod sursum. sed etiam ad id quod deorsum. Homo enim in medio constitutus dum factus est ad deum cōuersus z subditus. certa sunt ei subiecta. ita q deꝰ omnē veritatē creatā subiecerat ei⁹ intellectui ad iudicādū omnē bonitatē ei⁹ affectui ad vrendū. oēs ꝓtutē eius potestati. ad gubernandū. Ex b nāq̄ q intelligentia q̄uersa ē ad diuinā veritatē vendicat sapientiā p q̄ oīa dūiudicat. fm q dr Sap. vij. Ipse dedit mihi oīum que sunt scias. vt sciē orbis terraz dispositiōez. z ꝓtures celoꝝ. initiū z ꝓsuatiōez z medietatē tēporuz. anni cursus stellaz dispositiōes. naturas aialiuz. z iras bestiarū. vires herbaz. vim ventoꝝ. z cogitatiōes hoīm. drias virgultoꝝ. z ꝓtutes radicū. z q̄cunq sunt abscōsa z improuisa. Vñ z adam oīb⁹ noīa imposuit. Subiecit nihilomin⁹ volūtati oīa ad vtendū. vt posset oīa in vsum z vtilitatē suā conuertere. Vñ ps. Omia subiecisti sub pedibus eius. Vñ apls dicit ad deū conversis. s. Cor. vij. Omia vestra sunt. Subiecit etiā ꝓtuti ad gubernādum. Eñ. j. Subiicite eā. scz terrā. z dominamini piscibꝫ maris z volatilibꝫ celi. Jsta aūt recta hois cōditō q̄tū ad supius z inferius sin vl tangit in illo ꝓbo. Faho. ad ima. z si no. z ꝓsit zc. Fecit g deꝰ hoiez rectū duz ad se cōuertēdo sibi eū assimilauit. z p b oīb⁹ ꝓposuit. z sic ptz recta būane nature cōditio. Et sequit miserabilis 9 deuiatio in b q̄ subdit. z ipe se infinitis se imiscuit qnibꝫ Jn q̄ pōt notari z modꝰ labēdi. z statꝰ in quem cecidit. Modꝰ labēdi in his tribꝫ q dic fm tria q in pctō ꝓsiderant. z tria q in b ꝓbo ꝓponunt. Jn pctō nāq̄ ē cōuersio. z aversio. z bonoꝝ amissio siue expoliatio. Cōuersio intelligit p imitatiōne. aversio p finis ꝓuationē. sed expoliatio p qnē. Nā aversio fac ꝓprauū vel impurū. aversio infirmū. expoliatio mēdicū. z b totū tāgit cum dr imiscuit se infinitis qnibꝫ. Pōt etiā notari stat⁹ in quē cecidit. Sic em cecidit a rectitudie. vt pderet ipaz rectitudinē nō rectitudinis aptitudinē. pderet habituz nō appetitū. quia sic amisit similitudinē. vt m ptāscat in imagine. Om igit remāsit appetit⁹ sine habitu. tō factus ē hō q̄rendo sollicit⁹. Et q nihil creatū reconpēsare pōt bonū amissuz cū sit infinitū. tō appetit. querit. et nūq̄ quiescit. z tō declinādo a rectitudine. infinitis qnibꝫ se immiscuit. Vñ intelligētia auertēdo se a summa veritate z gra effecta ignara. infinitis qnibꝫ se immiscuit p curiositatē Eccls. vij. Est hō qui diebꝫ z noctibꝫ somnū nō capit oculis. z intellexi q opus dei nullaz possit hō inuenire rōez. supple q̄ finiat appetitū siue inquisitiōez. imo generat aliā qnem. z parit nouā cōtentionē. z immiscet inextricabiles dubitationez. ꝓpter qd̄ dr Prouer. xx. Honoꝛ ē homini qui separat se a contentiōibꝫ. oēs aūt stulti miscent ꝓtumeliās. Tales sunt miseri hoies qui intēdūt fabulis z genealogijs infinitis. Quia sicut dr. ij. Thi. iij. Semp sunt discentes z nūq̄ ad sciam veritatis puenientes. Volūtas discedendo

a summa bonitate egena effecta imiscuit se infinitis qsti
onibꝫ p ꝺcupiscentiã ⁊ cupiditatẽ. Quia sic ꝺr puerb.
xxv. Ignis nunqꝫ dic sufficit. vnꝺ ⁊ auarꝰ nõ implebit
pecũia sic ꝺr Eccs. v. Ideo sp querit ⁊ mendicat. Silr
ꝺcupiscentia nõ saciat. imo infinitꝫ voluptatũ qõnib
implicat. Sap. xiiij. Oia cõmixta sunt. sanguis. humi
cidiũ. furtũ. fictio. corruptio. ⁊ infidelitas. turbatio piu
riuꝫ. tumultus. bonoꝝ dei imemoratio. aiaꝝ inquinatio.
nativitatis imutatio. nuptiaꝝ incõstantia. inordina/
tio mechieꝝ impudicicie. De qõnes infinite q cõmixte
sunt quib imiscuit se hõ dũ volũtatẽ deformauit a sum
ma bonitate. ¶ Virtus aũt discõtinuando se a summa
potestate facta infirma imiscuit se infinitꝫ qõnib p in/
stabiltatẽ. vñ semp querit quietẽ. ⁊ nõ inuenit. Vñ Isa.
xix. Dñs imiscuit in medio egypti spm vertiginis. iste ẽ
spus instabilitatꝫ p eo q nihil pt stabilire. Vnꝺ hõ pec
catoꝝ ẽ sicut pulus quẽ pjcit ventꝰ a facie terre. Vnꝺ
in ps. Aluertẽte te faciẽ turbabũ. auferes spm ꝛc. ⁊ iõ
erit tanqꝫ pulis quẽ pjcit vẽ. a fa. ter. Sicut igit pul
uis nõ pot quiescere qꝺiu ẽ ventꝰ frigidis. sic nec nra
ꝺtus stabilis pmanere. ⁊ iõ infinita loca querit. ⁊ mu/
tat. ⁊ mendicat suffragia. Immiscuit igit se hõ infinitꝫ
qõnib pcuriositatẽ. dũ cecidit a ꝺitate i ignantiã pcu/
piditatẽ. dũ cecidit a bonitate i malicia p instabilitatẽ.
dũ cecidit a ptate i impotẽtia. Sic g ī ꝺbo q ositio notat
hois ꝺditõ ⁊ ei⁹ ꝺuratio. ⁊ hꝰ solũ iuenio ꝺr miatũ i hꝰ lib.

¶ Distinctio prima de creatione humane natu
re qtũ ad pncipiũ efficiens in generali.

Creationẽ rerũ. Postqꝫ mgr supꝰ in pmo libꝰ. ꝺ/
terminauit de misterio trinitatꝫ. pñter i hꝰ. ij. li.
determiat de rebꝫ creatꝫ. Et diuidit ista ps i du
as. In pma agit de creatõe hũane nature. In scꝺa ꝺ cre
atõe angelice nature. j. di. ij. de angelica itaqꝫ natura.
Pma ps diuidit in duas ptes. In pma agit de hois cõ
ditõe. In scꝺa de lapsu eius ⁊ temptatõe infra di. xxj.
Videꝫ igr diabolus ꝛc. Prima ps hꝫ duas. qꝝ em hõ
cõmunicat cũ oib creaturꝫ. ⁊ cetera facta sũt ppter ho
minẽ. iõ pmo agit de ꝺditõe rer in generali. scꝺo ꝺo in
spali. j. di. ij. ꝺ angelica itaqꝫ natura ꝛc. Prima ps hꝫ

a ¶ Creationez rer ꝛc. querit ꝺ ordine istiꝰ libri
ad pcedẽtẽ. Cũ em nos cognoscam⁹ creatorez
p creaturas. qꝝ videm⁹ p specu
lũ. ⁊ scientia de/
beat inchoari a
Señ. j. notioꝝbꝰ nob.
g prius debuit a
gere de creaturꝫ
qꝫ de creatore. g b
iste liber pmꝰ n
scꝺus ꝺr eẽ ꝑ⁹.
ꝺm. q supꝰ cuz
actũ ẽ de creato/
re actũ ẽ etiaz de
creaturꝫ put sũt
via ad quenien
dũ i cognitiõez
nũc aũt agit de
cognitõe rer p
ut cognitõ ꝺ cre
atore adminicu
lat ei. qꝝ agit de
cõditõez lapsu
Nõ pt aũt cogꝺ/
ci ꝺditio nisi p
tus cogscat eius pncipiũ. pncipiũ aũt huiꝰ ꝺditõis so
lus deꝰ est. iõ oportet de trinã huiꝰ libri seq; de trinã p
cedẽtis. ⁊ patet obiectũ. b ¶ In vno principio a deo
creatore mũdũ factũ refert Quero p q supponat ille ter
minꝰ pncipio. aut p creato. aut p icreato. Nõ p icrea/
tũ erat in quo fieret. ¶ Item ab eterno fuerũt res in

¶ Ostendit autoritate sacre
scpture vnũ eẽ rerũ pncipium
nõ pla. vt qꝺã putauerũt. a

Creatiõez rez insinuãs scptura.
deũ esse creatorez initiũqꝫ tpis
atqꝫ oim visibiliũ vel iuisibiliũ
creaturaz. i pmordio sui oñdit
dicens. In pncipio creauit deꝰ
celum ⁊ terraz. Hic etem ꝛbis
moyses spũ dei afflatꝰ b in vno
pncipio a deo creatore mõm fa
ctũ refert. elidẽs errorẽ qrũdã
plura sine principio fuisse pnci
pia opinantium.

¶ Platonis erroꝛ. b
Plato nãqꝫ tria initia estima
uit. deũ. s. exẽplar. ⁊ materiã. ⁊
ipaz icreatã sine pncipio. ⁊ deũ
qsi artificẽ nõ creatorem.

¶ Explanat auctem. oñdens
qꝺ sit creare ⁊ qꝺ facere. c
Creatoꝝ em ẽ q de nihilo aliqꝺ
facit. ⁊ creare ꝓpe ẽ de nihilo a
liqꝺ facẽ. Facẽ ꝺo nõ mõ de ni
hilo aliqꝺ opari. ꝫ etiã de mate
ria. Vñ ⁊ hõr angelꝰ ꝺr aliq fa
cere ꝫ ñ creare. vocat qꝫ factoꝝ
siue artifex. ꝫ nõ creatoꝝ. Hoc
em nomẽ soli deo ꝓpe cõgruit.
q ⁊ de nihilo qꝺã. ⁊ de aliq aliq
facẽ. Ipe ẽ g creatoꝝ ⁊ opifex et
factoꝝ. ꝫ creatiõis nomẽ sibi p
prie retinuit. alia ꝺo etiã crea
turis cõicauit. In scptura tñ se
pe creatoꝝ accipit tãqꝫ factoꝝ.
et creare tãqꝫ facere sine distin
ctione significationis.

¶ Verũtamẽ sciẽduz ẽ. hꝰ ꝺba
scz creare ⁊ facẽ ⁊ agere et alia
hmõi de deo ñ posse dici fm eã
rõez q dicũt ꝺ creaturꝫ. Quip
pe cũ dicim⁹ eũ aliqꝺ facẽ. ñ ali
quẽ i opando motũ illi inesse i
telligim⁹. vel aliqꝺ in laboꝛãdo
passionẽ. sic nob solet accidẽ. ꝫ
ei⁹ sempiterne volũtatꝫ nouũ
pncipio suo scz
deo. si g productio
respicit egressũ
a deo. nullo mõ
pot stare p pin
cipio increato.
Nec p creato.
qꝝ nondũ crea
liqꝺ ꝛc. ꝑ⁹. ꝺ. q ppositio cum
suo casuali tri/
pliciter ft acci/
pi. Uno mõ vt
dicat pure ordi
nem. ⁊ sic ides ẽ
facere in pnci
pio et facere aĩ
aliq. ita q cõno
ter puarie em re Tigere h
spectu alicuius cere alt
rpalis ponis. et cũ de
cõnoter ppositi alir de
onẽ posteriorꝭ turis.
Alio mõ pt im/
portare hitudi/
nem mensure. ⁊
tunc in pncipio
idẽ est qꝺ i pmo
istãti tpis. Ter
tio mõ pot ipoꝛ
tare hitudinẽ cause. ⁊ tũc sensus ẽ. i pncipio. id ei filio
ꝺicit creasse fm q ꝺr in ps. Oia sapientia fecisti dñe.
vt sic notet nõ tm causa efficiẽs sz etiã exẽplaris. Dẽs
iste expositiones vere sunt ⁊ catholice. ⁊ eas elicunt
tres errores circa mundi pductionẽ. Ex ꝫma elidit er
roꝝ qrundaz modernoꝝ phantiũ q ꝺixerũt mundũ esse
factũ ex tpez mediante intelligẽtia. ita q ꝺ pmo fecit

angelos. ꝛ cū illis cōdidit mūdū. cōtra q̄s ē ꝓma expositio. Si em̄ dr̄ in ꝓncipio ꝯdidit cōis creauit mūdum. nō g̃ ꝓmo angelos vel intelligētias. ita q̄ per illos cōdiderit mūdū. ꝛ hic error ortū hz ex illo ꝙ bo. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ꝛ silitudinē. q. dr̄ loq̄t angelis. Ex secūda expo/ sitōe elidit er/ ror aristotili/ cōtra q̄ dicit aliquid fa/ cere mūdū ꝯditum ab ēno. Si em̄ in ꝓncipio tpis fact⁹ est ex nihilo. nō g̃ fuit sine ꝓn cipio. ꝛ hic er ror ortū habu it ex hꝫ q̄ non potuerūt vi/ dere q̄lit mū/ dus incepit. ꝛ q̄re tūc ꝛ nō añ. Ex tertia expositōe eli dit error pla tonicor̄ q̄ di cerūt ꝓncipia mūdi tria esse scz dēū mate/ riam. et exem plar. Si em̄ dēus in filio sic ꝙ exēplar ēnū cōdidit de nihilo mū/ dum. nō g̃ re/ quirit secūdū ꝓncipiū q̄d ē exēplar. nec tertiū q̄d sit materia. Et hic ortū habuit ex hꝫ q̄ non potuerūt intelligere oīno quō aliq̄d fiat ex nihilo. Ex oībus his elidit error manicheor̄ q̄ posuerūt ꝓncipia mūdi effectiua duo. ꝛ iste elidit ꝙ subiectū dicte locutiōis. Creauit dēus celū ꝛ terrā. lucē ꝛ tenebras ꝛ hic error ē oīm̄ vilior. Et hñt se gradatim. Naz ꝓmus solū errat in eo a quo. Secūdus errat in eo ꝺ quo ꝛ q̄ñ. quia ex aliquo ꝛ ab ēno. Tertius errat ī eo de quo. q. dicit factū ee de materia ꝛ nō ex nihilo. ꝛ in eo ꝙ quod. scz circa exēplar q̄d posuit aliꝺ a ꝺo vt appareat. Et in q̄ñ. q. posuit materiā ab ēno ꝛ im pfectā. Et iste error ē multo vilior q̄z error aliorū q̄ ponūt ab ēno materiam fuisse pfectam sua forma. Quart⁹ error manicheor̄ oīm̄ est abominabilior. q. deficit in ꝓmo ꝓncipio in q̄ phi cōiter cōcordauerūt. ponēres ꝓmo duo ꝓncipia. ac ꝙ hꝫ auferētes ordinē atq̄z decorē vniuersi. ꝛ bonitatē. ꝛ dei ptātē. Et hunc errorē inḱ ceteros nō būanā maliciaz scz diabolicam astuciā credo adinuenisse. vt se alter⁹ dēū ee psuade/ at mētibꝫ pctōr̄. Ex dictis igit̄ ptz ꝙ q̄ supponat hꝫ nomē ꝓncipiū. Pōt em̄ supponere ꝙ filio. ꝛ dr̄ ꝙ pa tre. ꝛ ex modo cōstruendi fit talis approbatio. Po test etiā supponere ꝙ creatura vt pote ꝙ ꝓncipio tpis scz nō dicit tūc ordinē scz cōcomitantiā mēsure ad mē/ suratū. s. q̄ celū ꝛ terra cū ꝓncipio tpis ee ceperūt. ꝛ sic ptz illud. c ¶ Aristoteles vo tria posuit ꝓncipia. ꝛc. Querit̄ quare distinguit illa duo a tertio. Et iteruz nō videt illud ee vez̄ pscrutanti libros phi. q. ipse non ponit nisi ista tria materiā. ꝛ formā. ꝛ ꝓuationē. in ꝓncipio noni. metha. ꝛ in ꝓmo phi. nō g̃ ista q̄ ponit mgr̄ Rō. dōm q̄ ido duo distinguit a tertio. q. duo sunt intrinseca tanq̄z elementa ꝛ vnū ē extrinsecū. vbi ār̄ phūs ista tria distinguit ꝛ ponit si q̄ rat̄ exīsse inuenitur in scōo de generatōe circa finē. Sed tūc ē questio. q. non videt sufficienē ꝓncipia ī phīc̄ assignasse. imo si ibi assignauit tria ꝓter operationē. tūc g̃ sunt quattuor. Et dicendū ad hꝫ q̄ ꝓuatio nō differt a forma vel materia. Siue em̄ ꝓuatio noīet appetitū formе cū ei⁹ carētia. siue noīet ipam formam essentiam ꝙ ut ē in materia. in potētia. non differt ab his duobus. s. materia ꝛ specie. Nā appetitus ad māteriā reducit. nec ē aliud. ꝛ ēntia formе ad spēm ꝓm rem. Et hec duo ꝓncipia determinat in primo. postmodū adiūgit tertiā optōnē dū oīa reducit ad motor̄ ꝓmū in. viij. ꝛ sic ptz ꝙ mgr̄ vere ꝛ ꝓprie loquit̄. ¶ In ꝓncipio tempor̄ mūdū creasse. Cōtra. si cepit cū ꝓmo mobili. ꝛ illud cepit in secūdo die. nō g̃ in ꝓncipio tpis scz añ. Rō. dōm q̄ tps dicit triplr. cōmunissime. cōiter ꝛ ꝓprie. Cōmunissime dicit mēsura exitus de nō ee in ee. Cōiter dicit tps mēsura cuiuslibet mutationis. maxime illi⁹ q̄ fuit añ ꝓmū mobile. Tertio modo dr̄ ꝓprie mēsura mot⁹ primi mobilis. vt cōiter ꝙsueuit distinguī. Et q. ꝓmo modo dictū ē ꝓmū omniū. ꝛ in illo cōditū est seculū. ideo dicit in ꝓncipio temporum. e ¶ Omīpotētissimi est nocere non posse. Cōtra. Oīs pena affligit ꝛ ledit. si ledit nocet. g̃ ū dr̄ nō pōt nocere non pōt punire. Rō. dōm q̄ sicut duplex ē malum. scz culpe ꝛ pene. sic etiā duplex ē nocumentū. cū ergo dicitur q̄ nō potest nocere. non intelligit̄ q̄tuz ad nocumentū qō facit malū pene. scz qō facit malum culpe.

Ex q̄ sensu dicit deus cōtra q̄ dicerē

Per simile ostendit

f ¶ Cōcludit fidei ꝓfirmatōez

¶ Credam⁹ g̃ rex̄ creatax̄ celestium. ꝛ restriū. visibiliū vel ī uisibiliū cām nō ee. nisi bonitatē creatoris. q̄ ē de⁹ ver⁹ vn⁹. Cui⁹ tāta ē bonitas. vt sūme bon⁹ btitudinis sue ꝙ ex̄nat̄ btūs ē. alios velit ee ꝓticipes. quam videt ꝛ cōicari posse ꝛ minui oīno non posse. Illud g̃ bonū qō ipe erat ꝛ q̄ btūs erat. sola bonitate nō necessitate alīs cōicari voluit q. sūme boni erat ꝓdesse velle ꝛc oīpotētissimi nocē nō posse.

4

5

6

¶ Hd intelligentiā eor̄ q̄ in hac ꝓte dicūt. q̄rit̄ hic de exitu rerū in ee. Primo q̄stū ad ꝓncipiū entitatem vel causalitatē. Secōo q̄stū ad veritatez Tertio q̄stū ad ꝓductiōis q̄ditatē. Circa ꝓmuz duo q̄runt̄. Primo queritur vtrū res habeāt ꝓncipiū causa

le. Scdo vtrum habeāt pncipiū initiale.

¶ Questio. I a

Ad quā sic pcedit. Cū ostet fm sctōs et phos q omēs res mōane habuerint pncipiū pductiuū. tū ꝓpt rez varietatē. tū ꝓpt rez mutabilitatē. tū ꝓpter rez ordinē. tū etiā ꝓpter impfectionē. Multitudo eīm ortū hz ab vnitate z mor⁹ siue mutabile ab imutabili. z ordo ad pmū. et impfectū ad pfectū originaliť reducūť. iō ꝑ suppositō scz q res hēāt pncipiū causale. aliq mō ē qō vtrū res pducte sint oīno. ꝑ ē fm pncipiū materiale et formale. an tm fm alterꝫ pncipiū. Et q fm vtrūqꝫ videť pmo a pte pducentꝭ sic. Quāto pducēs ē pus z pfectꝫ. tāto plꝰ influit in rem. g pmū z pfectissimū influit totū z in totū. et si ꝑ. g totū pducit. sz pmū agens ē hmōi. g zc. ¶ Itē nobilius z pfectꝫ ē agēs q̄to paucioribus indiget ad agēdū. g agēs nobilissimū nullo extra se eget. g si ipsum solū eēt. adhucres pduceret. sz nō ex se. cū ipse nullius sit ps. ergo ex nihilo. ptz g q dē pōt in totā subam creature. ¶ Itē agēs fm formā pōt pducere formā. g pari rōne agēs fm se totū pōt pducere totū. sed deus se toto agit cū sit oīno simplex. g pducit totū. ¶ Itē ipsum oñdit a pte rei cōdite sic. Qō nō est ab alio. ē a seipso. nihil aūt tale qō a seipso ē indiget alio vt sit. sz oē intrinsecū pncipiū rei indiget alio vt sit. nā forma indiget materia z ecouerso. g zc. ¶ Itē efficiēs z finis sunt cāe correlatiue. g qō ñ ē ab alio. ñ ē ad aliō sz oīa sūt ad aliō. ꝫ oē qō sūt q ꝫ oē qō sūt appetūt bonū. z stat⁹ nō ē nisi ī summo bono. Et q ista rō sit bona oñdit. Si eīm bonū z ens cōuertunť. ergo qō ē seipso ens. seipso ē bonum. sz qō seipso ē bonū. nō ē ꝓpter aliq̄d aliud. g qō nō ē ab alio. nō ē ꝓpter aliō. Si g oīa mūdana fm se tota sunt ꝓpter aliud. g sunt ab alio. ¶ Itē si res nō ē totaliter ab alio. aut ē ꝑ rōne forme. aut rōne materie. Cōstat q nō forme. q videm⁹ formas pduci. z si formē nō pducerē dicit phs in pma phia. act⁹ ē aīs potētiā. cōstat q nō loquiť de potētia actiua sz passiua. g cū act⁹ rei ab alio sit silr z materia. Si tu dicas q intelligiť nō de actu q est forma sz efficiēs. idē cōcludit. Et ire ego ārō ārē materia nō sit ab alio. Si q ē pncipiuz ex q fiūt cetera nec hz vñ fiat. tūc ego ārō de forma vtrū fiat ex aliq vel ex nihilo. Si ex nihilo. pari rōne z materia ex nihilo. Si ex aliq quero qd sit illō. Nō eēntia materie. cōstat. q forma simplex ē. g forma non fit ex materia. ita q materia sit ei⁹ pncipiū cōstitutiuū. Nec ex materia ita q materia fiat forma. fit g ex aliq qō ē in materia. tūc ego ārō de q est illud. z cōstat q nō ē ex materia pari rōne. g vel erit abire in infinitū in causando. vel necesse ē ponere eēntias formaꝝ a primo opifice productas ex nihilo. g pari rōne z materiā. Ad oppositū sūt rōnes pmo a pte efficiētis. Prima ē hec. Omis effect⁹ aliq mō assimilat cāe. sz pncipiū pmū est act⁹ pur⁹ nihil hns de possibili. materia aūt rez ē potētiale purū p sui eēntiā. nihil hns de actu. g cū materia in nullo assimilet opifici nō est ab ipso. ¶ Itē ab agēte pulcerrimo z luminosissimo nō p cedit turpe z tenebrosum. sz deꝰ ē ipsa pulcritudo. ipsa lux. materiale pncipiū ē turpe z tenebrosum. g zc. Ex z fit. fit a sibi silī noīe z spē. vt hō ab hoīe. sz q dic phs vñ. phi. pme. si g forme rerū sunt pncipia pducēdi. z pncipiū pducēdi pcedit rerū pductionē. g res nō sunt p/ ducte q ad pncipiū formale. ¶ Itē artifex nō pōt pducere nisi pcognoscat. sz nō pōt pcognoscere q nullo mō sunt. g impossibile ē q summ⁹ artifex mundū formaret nisi forme eēnt pr⁹ p quas cognosceret. z ille nō potuerūt pduci nisi p formas. g si nō ē in infinitū abire. ē ponē formas rez ñ ē pductas. ¶ Itē hīz oñdit q ad materiale pncipiū. Omē qō pduci. pucit ex aliq vel ex nihilo. Si ex nihilo nihil. g oīa ex aliq. illō aūt ē materia. g si stare ē z nō abire in infinitū. illud nō ē pductuz Q aūt ex nihilo nihil fiat videť. Productio eīm rei est actio. sz oīs actio reqrit in qō agat. g z oīs pductio. g oīni pductioni subīcit aliq̄d. nō g nisi materia. g zc. Itē ego ārō de pductione siue creatione passiua. vtruz illa sit suba vel accns. Nō suba. g accns. sz omē accns fundať in aliq. sz ꝑ vō pōt ee creatū. cū illud sequať naturaliť ipaz creatōnē. g videť q sit creatū aliq̄d aliō a deo. q creatio passio in alio ē. g nec ē omne qō pducit ex aliq. pduci. z ideo dic phs in pmo phi. q materia est ingenita. ¶ Rō. dom q hec ꝑitas ē. mūdus in esse productus ē. z nō solū fm se totū. sz etiā fm intrinseca sua pncipia q nō ex alīs sz de nihilo sunt pducta. Nec aūt ꝑitas z si cuilibet fideli sit apta z lucida. laruit tn pui/ dentiā vel prudentiā phicā q in hui⁹ qōnis indagatione ex longo tpe ambulauit p deuia. ¶ Fuerūt eīm q̄dā phi antiq q dixerūt mūdū factū cē a deo z de sui eēntia. quia nō videbāt quō aliq̄d posset fieri ex nihilo. z sol⁹ deꝰ fuit in pncipio. z ideo dixerūt q fecit oīa de seipso. Sed hec positio nō solū fidelibꝫ sz etiā sequētibꝫ phīs apparuit improbabilis. q dei eēntia oīno inuariabilis z nobilissima fieret copalia z variabilia materia. q ē de sei pfecta nisi pficiať p formas. ¶ Fuerūt etiā alīq dixerūt mūdū factū ee ex pncipiīs peristētibꝫ. s. ex materia z formis. sz forme latebāt in materia anteq intellect⁹ eas distingueret. z ꝑ ponit anaxagoras Sz q formas ē oēs simul in materia nō capit rō recta. iō p sequentes phos ista positio improbata est. ¶ Fuerūt etiaz terrij q mūdū dixerūt ex pncipiīs peritib⁹ factū. s. materia et forma. sed materiā p se posuerūt. separatas etiam p se posuerūt formas. z postmodū ex tpe ab opifice summo esse piūctas. z hi platonici fuerūt. Sed quia illud irrationabile videť q materia fuerit impfecta ab eterno. z q eadē forma sit separata pariter z piūcta. z absurdū videtur triplicem hominem ponere. s. naturalem. mathematicū. et dīnū. iō etiā plequntes phos hec positio reprobata est. ¶ Fuerūt etiaz quarti pipatheticī q̄rum princeps z dux Aresto. q veritati magis appropinquantes dixerūt mūdū factū. sicut legiť in. ij. methā. dico igiť q mare factū est. z in pmo de celo z mūdo. z de pluribus alīs locis pōt elici. Sed dicerūt nō esse factū ex pncipiīs peritib⁹. Sicut enī vult in scdo vegetabiliū. mādus semp fuit plantꝫ z animalib⁹ plen⁹. vbi loquitur de abrutalū. Vtrū aūt ē posuerit materiā z formā factam de nihilo ꝑ ego nescio. credo tamen q non pueniat ad hoc sicut melꝰ patebit in pbleumate scdo. z ipse defecit licet minus q alīq. Vbi autez defecit phor peritia. subuenit nob sacrosancta scptura. que dicit omīa esse creata. z fm oē qō sūt esse pducta. z ratio a fide nō discordat sicut supra in opponēdo ostensum est. ¶ Qō 8 ergo obīcitur de similitudie q materia est ens in potentia. dom q materia non ꝓpter se facta est sed ꝓpt subtractionē seu sustentationē forme que eius ē actus cuius ergo materia non sit duo actu similis. tamē assimilabilis est p formā. Vnde aug⁹. dicit q ipsa materia z si non habeat de se z in se actum forme. ipsa tamē capacitas forme ē ei p forma. ideo patet illud. ¶ Qō 9 obīcitur. q turpis zc. dom q nec turpis nec tenebra dicit nisi comparatiue. Nam materia nō est puro pu/

ra. imo ratione sue essentie habet aliqd de pulchritu/
dine z aliqd de luce. Unde Aug⁹. dicit q̄ habet mo/
dum. speciē. et ordinē. q̄uis impfecte. non oportz au/
tem q̄ deus oēs res ꝓducat sibi equalit̄ similes. imo
fm gradū. Et ideo ad hoc q̄ gradus sint pfecti. neces
se est aliqd ponere ꝑpe deū. z hoc simlimū. z aliqd ꝑ
pe nihil. z hoc aliquo modo simile. non aūt oīno. nec
perfecte. qđ q̄uis in se mūū habeat de bono. tamen
10 optime ordinatū est. ¶ Qđ obijcit q̄ omne qđ ꝓducit
ꝓducitur ꝑ simile i forma. z cognoscit similit̄. dōm q̄
est agens fm naturā z fm intellectū. Agens fm natu
ram ꝓducit ꝑ formas que sūt vere nature. sicut homo
hominē. et asinus asinū. Agens ꝑ intellectū ꝓducit ꝑ
formas que non sunt aliqd rei sed ydee in mente. sicut
artifex ꝓducit arcam. z sic ꝓducte sunt res. z hoc mo
do sunt forme rerū eterne. quia sunt deus. z si ita po
suit plato cōmēdandus ē. z sic imponit ei Aug⁹. Si
aute vlra ꝓcesserit vt imponit ei Aresto. absq̄ dubio
errauit. z ratio sua que ꝓdicta ē nihil cogit oīno. Naz
sicut dicit ꝓbs. Forme rerū extra deū a singularib⁹ se
parate nihil oīno faciūt. nec ad operationē. nec ad cogni
11 tionē. ¶ Qđ vltio obijcit de materia. q̄ ñ pōt fieri. q̄
vel ex aliqd vel ex nihilo. dōz q̄ ex nihilo z ꝓ creatio
nē. Qđ obijcit. q̄ actio ē i aliqd. dōz q̄ creare nō ē agē
sz facē z ꝓ refert ink agēz facē. nā agē i qđ agat exigit
12 facere aute ecōuerso. ¶ Qđ vlteri⁹ querit qđ vel in q̄
sit creatio passio. dupliciť rndet. Quidā dicūt q̄ nec
est substātia nec accns. sed via ad vtrūq̄. z tale ꝓcedit
illud ad qđ est naturaliť q̄uis in eo habeat esse. Aliť
dicūt alij q̄ aliqd creari ñ est aliq̄ q̄ nūc ꝑmo esse. nec
creatio dicit naturā aliquā mediam inter deū et crea
turā. sed solū dicit esse reiꝯnorādo ordinē ad ꝑmū effi
13 ciens a q̄ z ad nō esse. ita tamē q̄ ordo ille est in re crea
ta z nō in nihilo. Un cū dicit ex nihilo aliqd fieri pōt
intelligi tripliciť. Aut materialiť vt ex ferro cultellus
Aut crealiť vt ex pre filius Aut ordinaliter vt de mane
fit meridies. Primis duob⁹ mōis vez ē ex nihilo nihil
fieri. tertio mō vez sz naturā sz falsuz s naturā. Per
virtutē enī infinitā que nō indiget sulcimēto materie
ita faciliter pōt aliqd ꝓduci ex nihilo sicut de aliquo
alio dn non esset ꝓtus ꝑmi ꝓncipij infinita. sed egeret
materie fundamēto. z ideo illi ꝓturi soli hoc attribuē
dum est necessario. q̄uis non posset ꝓsimile reperiri i
aliquo creato. Hoc enī est eius ꝓprium sicut z ipsa om
nipotentia. ¶ Questio II b
Utrū mūdus ꝓducť fuerit ex tempe aut ab eterno. Et
q̄ non ex parte ostendit duab⁹ rationib⁹ sumptis a mo
tu. Prima est ostensiua sic. Ante oēm motū z mutari
onē est motus ꝑmi mobilis. sed oē qđ incipit. incipit
ꝑ motū vel mutationē. ergo ante oē illud qđ incipit ē
motus ille. sed ille motus nō potuit esse ante se nec añ
suū mobile. ergo impossibile est incipe. Prima ꝓposi
tio supponit. z eius ꝓbatio patet sic. q̄ suppositio ē
in phīcis. q̄ in oī genere pfectū est ante impfectū. sed
inter oīa genera motuū localiū motus ad situz est pfe
ctior. quia ē entis completi. z inter oīa genera motuū
localiū. motus circularis z velotior est z pfectior. sed
talis est motus celi. ergo pfectissim⁹. ꝑ q̄ ꝑmus. ꝑz q̄ z c.
Item ostendit per impossibile. Oē qđ exit in esse. exit
per motū vel mutationē. ꝑ si motus exit in esse. exit ꝑ
motū vel mutationē. z similit̄ de illo querit. ergo vel
ꝓncipio. Si motu. ꝑ mobile. ꝑ z mūduz. Similit̄ ra/
tio ostēsiua sumit̄ a tpe sic. Oē qđ incipit. aut incipit
in instanti. aut in tpe. Si ergo mūdus incipit. aut in
instāti. aut in tpe. sed añ oē tps z añ oē instās est tps.
ꝑ tps ē ante oīa q̄ inceperūt. sed nō potuit esse añ mun
dū z motū. ꝑ mūdus nō incepit. Prima ꝓpositio ne
cessaria vel nota ē per se. Scda. s. q̄ ante oē tps sit tē
pus. patet ex ꝟ. Si currit. currebat ꝓus de necessita
te. Similiter q̄ ante oē instās sit tps. patz sic. Tps ē 14
mēsura circular' ꝓuenies motui z mobili. sed oīs pun
ctus q̄ est i circulo ita est ꝓncipiū q̄ finis. ꝑ instās tem
poris ita est ꝓncipiū futuri. q̄ termin⁹ ꝓteriti. ꝑ añ oē
nūc fuit ꝓteritū. ꝑz ꝑ z c. ¶ Itē ꝓbo ꝑ impossibile. Si
tps ꝓducť. aut in tpe. aut in instāti. Nō in instāti cū
nō sit in instāti. ꝑ in tpe. sed in oī tpe est ponere ꝓus et
posteri⁹. z ꝓteritū z futurū. ꝑ si tps in tpe. añ oē tpus
fuit tps. et ꝟ impossibile. ꝑ z c. Et he sunt rōnes ꝓbi q̄
sunt sumpte a ꝑte ipsi⁹ mūdi. ¶ Itē alie rōnes ꝓbōrū
q̄ sumunt ex ꝑte cause ꝓducent⁹. et generaliť ad duas
ꝑnt reduci. q̄rū prima ē ostēsiua. scda ꝟo ꝑ impossibi
le. Prima ē hec. Posita causa sufficiēti et actuali. po
nitur effect⁹. sed ds ab eterno fuit causa sufficiēs et ac
tualis ipsi⁹ mūdi. ꝑ z c. Maio: ꝓpositio ꝑ se nota est
Mino: ꝑz. s. q̄ ds sit causa sufficiēs. q: cū nullo extri
seco indigeat ad mūdi creationē. sed solū potēcia. sapi
entia. et bonitate. et hec in deo fuerunt ꝓfectissima ab
eterno. ꝑz q̄ ab eterno fuit sufficiēs. Qđ etiā actualis
patet. Deus enī est act⁹ pur⁹. et suū velle vt dicit ꝓbs
et scīt dicūt est suū agere. restat ꝑ z c. ¶ Item ꝑ impos
sibile. oē illud qđ incipit agere ꝓus vl ꝓducere. cū pri
us non ꝓduceret. exit ab ocio in actū. si ꝑ deus incipit
mūdū ꝓducere. exit ab ocio in actū. sed in oī tali cadit
ociositas. et mutatio siue mutabilitas. ꝑ circa deū est
ociositas et mutabilitas. Hoc aūt ē ꝟa summaz bo
mitatē et ꝟa summā simplicitatē. ꝑ ḃ ē impossibile et
blasphemū dicere de deo. et ita q̄ mundus cepit. Ne
sunt rōnes q̄s cōmētatores et modernioꝛes supaddūt
rōnib⁹ Aresto. siue ad bas ꝓnt reduci. ¶ Sed ad op
positū sunt rōnes ex ꝓpositiōib⁹ ꝑ se not' fm rōnez et
phiam. q̄rū ꝓma est hec. impossibile ē infinito addi. ḃ
est manifesta ꝑ se. q: oē illud qđ recipit additionez fit
maius. infinito aut nihil maiꝰ. sed si mūdus ē sine ꝓn
cipio. duraūit in infinitū. ꝑ duratōi ei⁹ nō posset addi
sed ꝟstat ḃ esse falsum. q: reuolutio addit reuolutioni
oī die. ꝑ z c. Si tu dicas q̄ infinitū est q̄ztū ad ꝓterita
tū q̄ztū ad ꝑns qđ nūc est. est finitū actu. et tō ex ea ꝑte
q̄ finitū est. est repire maiꝰ. Cōtra ostēdit q̄ in ꝑterito
est repire maiꝰ. Hec ē veritas infallibilis. q̄ si mūdus
est eternꝰ. reuolutiones in orbe suo sunt infinite. Rur/
sus ꝑ vna reuolutio solis necesse ē fuisse. xv. ipi⁹ lune
ꝑ plus ē reuoluta luna q̄ sol. et sol infinitꝰ. ꝑ infinito.
rū ex ea ꝑte q̄ infinita sunt ē repire excessum. ḃ aute ē
impossibile. ꝑ z c. Scda ꝓpositio ē ista. Impossibile ē
infinita ordiari. oīs enī ordo fluit a ꝓus in medium. si ꝑ
nō est ꝓmū nō est ordo. sed duratio mūdi siue reuoluti/
ones celi si sunt infinite nō hñt ꝓmā. ꝑ nō hñt ordinē.
ꝑ vna nō ē añ alia. sed ḃ ē falsum. restat ꝑ q̄ hñt ꝓmam
Si dicas q̄ statū ordis nō est necē ponere nisi i bis q̄
ordinat fm ordinē cālitatꝫ. q̄rī cauť necessario ē stat⁹.
q̄ro q̄re nō in alijs. tu ex ḃ nō eligdes. nunq̄ enim fuit
reuolutio celi dn fuisset generatio aial' ex aiali. sed con
stat q̄ aial ordiať ad aial ex q̄ generať fm ordinē cause.
ꝑ si fm ꝑm z rōez necē ē ponere statuz i bis q̄ ordinat
ꝛz ordinē cāe. ꝑ i gnatiōe aialiū necē ē ponē ꝓmū aial.
z mōs ñ fuit sine aialib⁹. ꝑ z c. Tertia ꝓpositio ē ista.
Impossibile ē ifita ptrāsire sz si mōs ñ cepit. infinite re
uolutiōes fuerť. ꝑ ipossibile ē illas ptrāsire. ꝑ ipossibi/
le fuit ꝙuire vsq̄ ad hāc. Si tu dicas q̄ ñ sūt ptrānsita

q; nulla fuit ꝑma · aut q; etiã bene possit ꝓtransiri ĩ tꝑe infinito · ꝓ hoc non euades · quero enim a te vtrum aliqua reuolutio ꝑcessit hodiernam in infinitũ · an nulla Si nulla · ergo oẽs finite distãt ab hac · ergo sũt oẽs finite · ḡ hñt ꝑmũ · Si aliq̃ in infinitũ distat · q̃ro de reuolutiõe q̃ imediate sequit illã vtrũ disterĩ infinitũ · si nõ · ḡ nec illa distat · q̃m infinita distantia ẽ infinite vtrãq; · Si ño distat in ĩfinitũ · sil̃r quero de tertia z q̃rta · z sic in ĩfinitũ · ḡ nõ magꝭ distat ab vna q̃ ab alia · ḡ vna nõ ẽ añ aliã · ḡ oẽs sũt sil̃ · Quarta ꝓpositio ẽ ista · Impossibile ẽ ĩfinita a ꝑtute finita ꝓhendi · ꝫ si mũdꝰ nõ cepit · infinita ꝓhendit a ꝑtute finita · ḡ zc̃ · Probatio maioris ꝓ se patet · Minor oñdit sic · supponẽdo deum solũ eẽ ꝑtuꝫ actu infinite · oĩa alia hr̃e finitatẽ · Rursũ supponẽdo q; mot⁹ celi nũq̃ fuit sine suba spũali creata q̃ vel ipm faceret vel saltẽ cog̃sceret · ꝫ b̃ supposito q; suba spũalis nihil obliuiscit · si ḡ aliq̃ spũalis suba ꝑtutis finite simul fuit cũ celo · nulla fuit revolutio celi q̃ nõ cog̃sceret · z nõ ẽ oblita · ḡ oẽs actu cog̃scit · z fuerũt ĩ finite · ḡ aliq̃ spũalis suba ꝑtuꝫ finite sil̃ ꝓhendit infinita · Si dicas q; nõ ẽ inconueniẽs q; vnica silitudine cognoscit oẽs reuolutiões q̃ sunt eiusdez specieĩ z oĩno ꝓsiles · obiũcit q; nõ tm̃ cognouerit circulatiões ꝫ carũ effect⁹ · z effect⁹ varij z diuersi sunt infiniti · patet ḡ zc̃ · Quinta ẽ ista · Impossibile ẽ infinita simul eẽ · ꝫ si mũdus ẽ eternus sine ꝓncipio · cũ nõ sit sine hoĩe · ꝓ hominẽ cũ sunt q̃dãmõ oĩa · z hõ duret finito tꝑe · igit̃ ifiniti hoies fuerũt · ꝫ q̃t fuerũt hoies tot añe rõnales · ergo infinite fuerũt añe ꝫ q̃t añe fuerũt tot sũt · q; sunt formẽ incorruptibiles · ḡ infinite sunt añe · Si tu dicas ad h̃ q; circulatio ẽ in aiab⁹ · vel q; vna aĩa est in oĩb⁹ hoĩb⁹ ꝑm⁹ ẽ error in ꝓpria materia · ḡ nõ põt aĩa q̃ fuit ꝑfectio vni⁹ · eẽ ꝑfectio alterius etiã ꝑm ꝑhm · Scõm etiã magꝭ ẽ erroneũ · q; ml̃to min⁹ vna aĩa oĩm · Ultima rõ ad h̃ est · Impossibile ẽ q; bꝫ eẽ post ñ eẽ · h̃e eẽ eternũ q̃m hec ẽ ĩplicatio ꝛ tradictiõis · ꝫ mũdꝰ bꝫ eẽ post nõ eẽ · ḡ impossibile ẽ esse eternũ · Q; aũt hẽat eẽ p⁹ nõ eẽ ꝓbat sic · Oñe illud q̃ totaliter bꝫ eẽ ab aliq̃ · ꝓducit ab illo ex nihilo · ꝫ mũdus totaliter bꝫ eẽ a deo · ḡ mũdꝰ ex nihilo · ꝫ nõ ex nihilo materialit̃ · ḡ originaliter · Q; aũt oẽ q̃ totalit̃ ꝓducit ab aliq̃ differẽte ꝓ eẽntia hẽat eẽ ex nihilo patẽs ẽ · nã q̃ totalit̃ ꝓducit · ꝓducit ꝑm materiã z formã · ꝫ materia nõ bꝫ ex q̃ ꝓducat q; nõ ex deo · manifestũ ẽ igit̃ q; ex nihilo Minor aũt ꝫ mũdus totalit̃ ꝓducat · ꝓz ex alio ꝓ
15 blemate. ℟. dõm q; ponere mũdũ eternũ eẽ siue eẽnaliter ꝓductũ · ponẽdo res oẽs ex nihilo ꝓductas · oĩno ẽ ⁊ veritatẽ z rõnez sic vltima rõ ꝓbat · z adeo ꝛ tra rõez vt nullũ ꝓor q̃tumcũq; parui intellect⁹ credide rim h̃ posuisse · Hoc cñ implicat in se manifestaz ꝛdictionẽ · Ponere aũt mundũ eternũ ꝑsupposita eternitate materie rõnabile videt̃ z itelligibile · z h̃ duplici exẽplo · Egressus cñ rex mũdanaꝝ a deo est ꝙ modũ vestigij · vñ si pes eẽt eternꝰ · z puluis in q̃ formak̃ vestigiuz eẽt eternꝰ · nihil ꝓhiberet intellegere vestigiũ pedis eẽ coeternũ · z tñ a pede eẽ vestigiũ · Per hũc modũ si materia siue ꝓncipiũ potẽtiale eẽt coeternũ auto; · dd ꝓhibet ipm vestigiũ eẽ eternũ · imo videt̃ cõgruũ · Rursus aliꝰ exemplũ · rõnalis cñ creatura ꝓcedit a deo vt ymbra · filiꝰ ꝓcedit vt splendo; · ꝫ q̃cito ẽ lux statim ẽ splendo; · z statim ẽ ymbra si sit corꝑ opacũ vl obiectũ · Si ergo materia coeterna ẽ auto; tanꝫ opacũ luci · sic rõnabile ẽ ponere filiũ (q̃ est splendo; pr̃is) coeternũ · ita rõnabile videt̃ creaturas siue mũdũ q̃ ẽ ymbra summe lucis eẽ eternũ · z magꝭ rõnabile ẽ ꝫ suũ oppositũ · ſ. q; materia eternaliter fuerit ĩmpfecta sine forma vel dĩna influentia · sic posuerũt q̃dam pho; · z adeo rõnabilꝰ vt etiã ille excellentio; inf̃ phos · Arest · sic̃ sancti ponũt et cõmentatores exponũt · z ꝛba et⁹ ꝓtendũt in hunc error̃ dilapsus fuerit · Quidã tñ moderni dicũt ꝑm nequaq̃ illõ sensisse nec intendisse ꝓbare q; mũdꝰ dĩno nõ cepit · ꝫ q; nõ cepit naturali motu · Dõ hoc magꝭ sit verũ ego nescio · h̃ vnũ scio q; si hic posuit mundum nõ incepisse fm naturã vez posuit · z rões et⁹ sumpte a motu z tꝑe sunt efficaces · Si aũt h̃ sensit q; nullo mõ cepit · manifeste errauit · sic̃ plibꝰ rõnibꝰ ostẽsum ẽ supra · z ne cesse fuit ad vitandũ ꝛdictionẽ ponere aut mundũ nõ esse factũ aut nõ eẽ factũ ex nihilo · Ad vitandũ aũt ifinitatem actualẽ necesse fuit ponere · aut aĩe rõnalis corruptionẽ · aut vnitatẽ aut circulationẽ · z ita auferre beatitudinẽ · vñ iste error z malũ habet initiũ z pessimum finẽ. ℟. Dõ ḡ obiũcit ꝑmo de motu ꝑmi mobilis qui est prim⁹ inter oẽs mot⁹ z mutatiões q; ꝑfectissim⁹ · dõ · 16
q; loquẽdo de moribꝰ z mutationibꝰ naturalibꝰ vez dicit · z nõ bꝫ instantiã · loquẽdo aũt de mutatiõe supernaturali ꝓ quã ipm mobile ꝑcessit in esse nõ bꝫ veritatez · nã illa ꝑcessit oñe creatũ · z ita mobile ꝑmũ · ac ꝓ hoc ẽt⁹ motũ · Dõ obiũcit oĩs mot⁹ exit in eẽ ꝓ motũ · dõz q; motus nõ exit in eẽ ꝓ se nec in se · ꝫ cũ alio z in alio · z q; de 17
in eodẽ instanti mobile fecit · z vt motor sup̃ mobile influxit · ideo motũ mobile ꝛcreauit · Si autẽ gras de illa creatiõe · dõm q; ibi stare ẽ sicut in ꝑmis · z h̃ melius infra patebit. ℟. Dõ ꝛtio obiũcit de nũc tꝑis zc̃ · dõ · q; sicĩ 18
circulo ẽ duplr assignare pũctuz · aut cũ fit · aut postq̃ fact⁹ ẽ · z sic dũ fit ẽ ponere z assignare ꝑmũ puncũ · dũ ño iam ẽ nõ ẽ ponere ꝑmũ · sic̃ accipe in tꝑe nũc duplr̃ et in ipa ꝓductiõe tꝑis fuit nũc ꝑmũ · añ q̃ nõ fuit aliꝰ q̃ fuit ꝑmũ ꝓncipiũ tꝑis id q̃ oĩa dicunt eẽ ꝓducta · Si aũt de tꝑe postq̃ factũ ẽ · vez ẽ q; ẽ termin⁹ ꝑtereriti · et se bꝫ modũ circuli · ꝫ h̃ mõ nõ fuerũt res ꝓducte in tꝑe iam ꝑfecto · z ita ꝑz q; rões ꝑbi nihil valẽt oĩno ad hãc cõclusionẽ · Et q̃ dõz q; añ oñe tꝑs est tꝑs · verũ est accipiẽdo int⁹ diuidendo · nõ extra anteri⁹ ꝓcedendo.
℟. Dõ obiũcit de tꝑe q̃n cepit · dõm q; cepit in suo ꝓnci- 19
pio · ꝓncipiũ aũt tꝑis est instans vel nũc · z ita cepit in instãti · z nõ valet illatio · nõ fuit in instãti · ḡ nõ cepit in instanti · q̃m successiua nõ sunt in sui initio. ℟. Dõ tñ 20
aliter dici q; dupl̃r est loqui de tꝑe · aut fm eẽntiam · aut fm eẽ Si fm essentiã · sic nunc est tota essentia tꝑis · z illud nunc cepit cũ re mobili · nõ in alio nũc sed in seipso quia status ẽ in ꝑmis · vnde nõ habuit aliaz mensuraz · Si fm esse · sic cepit cũ motu variatiõis · nec cepit per creatiõem · sed potiꝰ ꝓ tempoꝛ mutabiliũ mutationez · et maxime ꝑmi mobilis. ℟. Dõ obiũcit de cause sufficiẽ 21
tia z actualitate · dõm q; cã sufficiens ad aliquid est duobꝰ modis · aut opans ꝓ naturã aut ꝓ volũtatem et rõnem · Si opans ꝓ naturam · sic statim cũ est ꝓducit · Si aũt operans ꝓ volũtatem · z q̃uis sit sufficiens · nõ oportuit q; statim cũ est operatur · opak̃ cñ fm sapientiã et discretiõem · z ita cõsiderat cõgruitatẽ · Q̃m igit̃ non cõueniebat nature ipi⁹ creature eternitas · nec ꝛcebat dũ alicui hanc nobilissimã ꝛditionem donare · ideo diuina voluntas que opatur fm diuinã sapientiã · ꝑdixit nõ ab eterno sed in tꝑe · q; z sicut ꝓduxit · sic z disposuit z sic voluit · Ab eterno cñ voluit ꝓducere tunc q̃n ꝓduxit · sicut ego volo cras audire missam · et ita patet 22
q; sufficiẽtia ñ cogit · Sil̃r ꝺ actualitate dõ · q; cã duobꝰ modis ꝑtẽ ẽ actu · Aut ĩ se vt si dicã sol lucet · Aut ĩ effectu · vt si dicã sol illuminat · Ꝓño mõ dc̃ sp̃ fuit ẽ actu · q̃m ipe est actꝰ purus nihil bñs admixtum de possibili ·

Alio modo nō semp in actu · nō em̄ semp fuit pducēs ·
23 tat⁹ ē ab ocio in actū · dōm q ꝙddā ē agēs ī ꝙ actio · ꝓ
ductio addit aliꝙd supᵃ agentē · pducentē · tale cū de nō
agēte sit agens · variat aliq̄ mō · · in tali añ opatiōez ca
dit ociū · · in opatiōe addit cōplementū · Aliud ē agēs
qđ ē sua actio · · in tali nihil oīno aduenit cū pducit · nec
etiā ī eo fit aliꝙd qđ nō pus · · tale nec recipit cōplemē/
tū · nec in nō opando ē ociosum · nec cū de nō, pducēte fit
pducēs mutat ab ocio ī actū · tale ātē de⁹ · etiā fm plᵒos
ꝙ posuerūt deū simplicissimū · patet ġ q stulta ē eoz rō ·
Si em̄ ꝓpt ociū vitādū res ab eterno pduxisset · sine re
bus pfectū bonū nō eēt · ac ꝓb nec cū reb⁹ · q: pfectissimū
seipō pfectū ē · Rursus si ꝓpt mutatiōez opteret res ab
eterno eē · nihil posset nūc de nouo pducere · ꝙlis igr de⁹
esset ꝙ nūc nihil ꝓ se posset · Hec oīa dementiā indicāt
magꝝ ꝓbiam vel rōez aliq̄ · Si tu q̄ras q̄liter possit
capi q de⁹ agat seipō · · tm̄ nō incipiat agere · dōm · q si
ꝓb nō possit plene capi ꝓpt imaginatiōez ꝫ iuncta · pt tm̄
necessaria rōe ꝫ uinci · · si q̄s a sensib⁹ se trahat ad itelli
gibilia aspiciēda · aliq̄ mō ꝓciper · Si em̄ q̄s q̄rat vtruz
angelus possit facere pot̄ figuli cū nō beat manᵘ vl ꝓ
ūcere lapidē · rñdebit q pōt · q: ꝓb pt sola vtute sui absq̄
organo · qđ pōt aīa cū corpe · membro suo · Si igit an/
gelus ꝓpt suā simplicitatē · pfectiōez tantū excedit ho
minē vt possit facere sine organo medio illud ad qđ hō
neccio idiget organo · posset etiā facere ꝓ vnū qđ hō pōt
ꝓ plā · ꝫ tō magis de⁹ q ē in fine totᵘ simplicitatꝝ · pfe/
ctiōis absq̄ oīm medio · sue volūtatꝝ impio (que nō est
aliud q̄ ipe) pōt oīa pducere · ac ꝓb in pducēdo īmuta
bilis pmanere · Et sic pōt hō manuduci ad ꝓb intelligē/
dum · Hoc aūt ꝓfectius capiet · si q̄s ista duo pōt ī suo
opifice ꝫtemplari · sc̄z q ē pfectissimᵘ · · simplicissimᵘ ·
Quia pfectissimᵘ · oīa q sunt pfectiōis ei attribuūt · Qz
simplicissimᵘ · nullā diuersitatē in eo ponūt · ac ꝓb nec
ponūt vllā varietatē nec mutabilitatem · ideo stabilis
manens dat cuncta moueri ·

Quēr̄ ꝙ ab vno ꝓncipio vnitate · Circa qđ
duo querūt · Primū vtr res pducte sint ineſſe
a plib⁹ ꝓncipijs · Scđo dato q ab vno ꝓncipio
querit vtr illđ pduxerit oīa a seipō an mediāte alio ·

Qz a plib⁹ ꝓncipijs sint pducte res dicūt manichei · q
ponūt aliud eē ꝓncipiū spūaliū · · incorporaliū siue iui/
sibiliū · aliud corruptibiliū · corporaliū visibiliū · · ꝓmuz
vocāt deū luc̄ · secūdū vocāt deū tenebraz · Et q positio
eoz sit vera · catholica videt ꝓ sacrā scripturaz · Job ·
xviij · Regnū meū nō ē de hᵒ mūdo · dicit ipe rex glorie et
deus luc̄ · ġ mūdus visibilis ad deū luc̄ nō spectat · nō ġ
ē conditᵘ ab eo · Item Job · xvij · Venit ꝓnceps mōi
hui⁹ · Rursus Job · xij · Vocat diabolū ꝓncipē hui⁹ mū
di · · ille de⁹ ē tenebraz · ġ videt rē · Item aplus · ij · ad
Coz · iiij · · Ephe · vj · Vocat diabolū deū hui⁹ seculi · sed
nō meret aliq̄s dici de⁹ alicuⁱ nisi ei q̄ cōdidit · ġ rē ·
Alias plurimas adducūt autoritates de scptura · sed
bis solutis · soluūt alie · Item rōib⁹ pbat idipm hᵒ mō ·
Oppositoz oppositе sunt cause · sc̄z spūalia · corporalia
hnt repugnantiā · Un Roma · vij · Video aliā legez in
membris meis repugnantē legi mentꝝ · · Bal · v · Caro
concupiscit aduersus spm rē · Item · nouū · vetus testa
mentū aduersant sic patet · Math · v · q: ibi pcipiūt re/
cte · ꝫtraria · sicut iurare · nō iurare · occidere · nō occi/
dere · ġ necessariū ē ponere duo ꝓncipia ꝓma · vnū coz/
poralū · aliud spūalū · vnū veterꝝ · aliud noui · Scđa
rō · idē silr se hns · sp natū ē facere idē · ġ cū de⁹ bon⁹ vnⁱ/
formit se hēat · silr facᵗ sp idē · ġ cū sit cā ꝺditiua · nullⁱ⁹ ē
destructiua · · cū sit cā pductiōis · n̄ erit cā destructiōis ·
nec corruptibilitatꝝ · ġ corruptibilia sūt ab alio ꝓncipio

Tertia rō ē · Oīe qđ bon⁹ de⁹ facᵗ ē bonū · oē qđ ē bo
nū ē diligēdū · · nihil oīno qđ fecerit ē odiendū · sed iste
mūd⁹ ē odiend⁹ · · sperndᵘ · silr · vita carnal · j · Joh · ij ·
Nolite diligere mūdū · · itez Joh · xij · Qui amat aīam
suā pdet eā · ġ rē · In ꝫrū ät sunt rōes · auctes · Job · j ·
ꝺz de ꝫbo · Oīa ꝓ ipm facta sūt · sc̄z ꝫbū est bon⁹ de⁹ · ġ rē ·
Si dicas · q oīa n̄ distribuit ꝓ visibilib⁹ · Cōtra · statim
seqt · · mūd⁹ factᵘ ē ꝓ eū rē · ꝺstat q de hᵒ mōdo loquit rē ·

Itē Math · vlti · Data ē mihi oīs ptās ī celo · · ī ēra
ditᵉ de⁹ bon⁹ · ġ aut iuste data ē · aut iniuste · Si iuste · ġ
celū · · ēra sua sūt · · ipe fecᵉ · Si iniuste · ġ vī q ipe de⁹ bo
nus iniuste vsurpauit alienum · et ita q fuerit iniust⁹ ·

Itē idē fuit ille ꝺditor · rex visibiliū q dedit verᵇ resta
mentū · pbatio · Act · xiij · dicᵉ paul⁹ · Viri frēs de⁹ pleb⁹ isꝛ
rael elegit pres nr̄os · Et p⁹ · Qui hītant ir lim̄ ꝓncipes
hūc ig̃rantes · · iudicātes ipleuerūt · sc̄z iste fuit de⁹ lucis
ġ rē ·

Itē rōib⁹ oñdit · Oīe bonū · pulcr̄ ē a ꝺo bono
sc̄z oīa visibilia sūt bona · · pulcra ġ rē · Probatō aut sūt
bona · aut mala · Si bona · habeo ꝓpositū · Si mala · er/
go coz corruptio ē bona · ġ corruptio ē a deo bono · qđ
oē bonū ab ipo · ġ rē · Itē q̄cūq̄z adinuicē ꝺiūgūt necesse
ē ꝺiūgi ꝓ aliꝙd ī ꝙ cōicāt · sc̄z ī nllo cōicant q dñt inp̄nci
pijs pmis · si ġ aīa · corp⁹ ꝺiūgūt · necesse ē q ab eodem
deo pducāt · sc̄z aīa ē a ꝺo luc̄ · ġ rē Itē q̄rit de ist̄ duo
bus ꝓncipijs ꝙlit se hēant adinuicē · aut em̄ hnt pacez ·
aut bellū · alr ei n̄ video quō possit eē · sc̄z de⁹ luc̄ n̄ pt bel/
lare · cū ī eo sit sūma pax · · quies · de⁹ tenebraz · cū ī eo sit
oīmoda malicia n̄ pt q̄escere · ġ vī q nec bellāt nec quie 24
scūt · Rᵉ · dō · q qō de plitate ꝓncipioz triplr pt itelligi ·
et fm hᵒ ī diuersis locꝝ tractāda ē · Pōt ei q̄ri vtr plura
sint ꝓncipia q̄z vtrūq̄z bonū · · illđ hz determiari ī ꝓio li ·
Ubi ꝺz ꝺ pitate dīne eētie · Pōt nihilomin⁹ q̄ri vtruz
pla sint ꝓncipia · tra q vnū sit sūmū bonū · alterꝝ ꝺo sum
mū malū · tra q ab vno sit oē bonū · ab alio oē malū · · il/
lud hz determiari ī tractatu ꝺ malo · n̄ em̄ pt hᵒ qō sciri ni/
si sciaᵗ qđ sit malū ꝓmo · Pōt etiā q̄ri vtr pla sint ꝓnci
pia q̄z vnū sit ꝓncipiū ī corruptibiliū · · spūalium · aliud
sit ꝓncipiū corruptibiliū · · visibiliū · · hz determinari
nūc vbi q̄rit ꝺ exitu rer̄ in eē · Ad hāc qōnē dō · q er/
rorille ꝺ positiōe duoz ꝓncipioz n̄ solū ē ꝺtra fidē · im
mo ado ꝺtra rōez · vt vix credā hoīez q aliꝙd ꝺ pbia sci
uit · hūc errorē posuisse aut defendisse · Iste error tm̄ pessi/
mus q; prēdit aliq̄s spēz pietatꝝ · Ut ei ꝺo bono attribu
ere bonā · pulcra · nobilia · alij ꝓncipio alia · · tō magꝝ
sibi intrauit · · eccliaz de⁹ magꝝ fedauit · Et q; etiā a simpli
cib⁹ magꝝ potest capi · · falsa imaginatione cogitari · · ad istum errorē pessimū de multitudine ꝓncipioz in/
numerabiles errores ꝺsequūt vanissimi · sic illis est no
tū q secta manicheoz nouere · sic ꝺ iuramto · mrimonio
homicidio · · alijs plibus · q oīa suas hnt ī probatiōes ꝓ
scpturas · Caput aūt · ꝓncipiū errorꝭ oīs dānat pbia
q duo sint rer̄ ꝓncipia ꝓma · tū q; ordo vniuersi destru
itur hᵒ posito · tū q: dīna potēcia limitaᵗ ex hᵒ vt nō pos
sit corpalia pducere · tū etiā q; ex hᵒ dīna eētia circūscp
tibil ponit vt tm̄ sit ī regiōe luc̄ · et si hec ita sūt · de⁹ nec 25
ē · nec aliꝙd ē boni · Ad auctes q̄s adducūt · dōm · q
mūdus dupl̄r accipit in scptura · videlicet ꝓ mūdana ꝺ
uersatiōe q̄ vana ē · · mūda · ꝓ mūda creata · Primo mo
dānat ī scpturꝝ · · nō dr̄ eē a deo tāq̄z malū · q; petm̄ nō ē a
ꝺo sic alibi patebit Scđo mō cōmēdat tāq̄z bonū · pul
chū · sic dr̄ Ben · j · Vidit de⁹ oīa q fecerat · · erāt valde
bona · · hᵒ mō ē a deo · Scđm hāc distinctiōez soluūt ob

iecta. ¶ Nã q dr regnũ pi nõ ẽ de h mũdo. itelligit õ mũ dana ꝓuersatiõe. q ripe nõ regnat in malis sz in bonis quoꝝ ꝓuersatio ẽ in celis. Silr q dr diabol⁹ ẽ ꝓnceps mũdi z nõ de⁹. intelligit de mũdane z secularit ꝓuersan tib⁹. pz g q decept⁹ ẽ stultus z impi⁹ manicheus. q ne sciuit distinguere. Et itez peccauit in illatiõe. nõ sequit ẽ ꝓnceps mũdi. g cõditoꝝ. Si em sequret cũ rex frãcie sit ꝓnceps frãcie. g fecit eã. q sic argueret. stult⁹ iudicaret certe multo stultius arguit manicheus. Rursus nõ se quit ẽ de⁹. g cõditoꝝ. ¶ Nã sic cũ dicat. phi. iũ. q rũ de⁹ vẽ ter ẽ. g deus venit creauit illos. stulta ẽ hec rõ. qre z ma
26 nichei. Nõ obijcit q ctrarioꝝ ctrarie sũt cause. illõ in telligit de cauis intrinsecis primis. nã de cã extra nõ hz veritatẽ. z iõ q nesciuit distinguere. decept⁹ ẽ pessim⁹ manicheus. Et q ita sit patet. si em cõtrarioꝝ cõtrarie sunt cause pãe ꝓducẽtes. tot eẽnt ꝓncipia q̃t sunt gene ra ctrarietatũ. g alⁱ de⁹ fecit calidũ z alⁱ frigidũ. z sic de alijs ctrarietatib⁹. si q̃s ita argueret. ab oĩb⁹ deridẽ/ dus eẽt. q̃ tomag⁹ stultissim⁹ manich⁹. ¶ Nõ tñ dr q
27 caro ctrariat spũi. dõ. q nomẽ carnis aliqn accipit p natura. sic Ephe. v. Nemo carnẽ suã vnq̃ odio hũit. et sic nõ ctrariat imo miro amore nectit. Accipit etiã p vicio z corruptiõe q̃ ẽ in carne. z rõne hui⁹ ctrariat. nec tñ hñt cãm efficientẽ sz deficientẽ. ¶ Nõ obijcit. q
28 idẽ silr se hñs rẽ. dõm q aliq̃ ẽ agẽs q̃ agit seipõ. z il lud ipossibile ẽ q ꝓducendo diuersa diuersificet. imo vno z codẽ ꝓducit multa. Aliud ẽ agẽs q agit p aliud a se z illud variat in agendo diuersa. De⁹ aũt ẽ agẽs p/ mo mõ z nõ secõ. z q. hoc nõ intellexit manich⁹. posu it diuersa ꝓncipia z diuersas legislatores. cũ videat in legib⁹ diuersitatẽ z in reb⁹. Et q stulte mot⁹ fuit sensibi liter pz. videm⁹ em q idẽ artifex p eandem artem domi ficãdi fac aulã z cloacã. nũq̃d duo artifices optuit ad hec faciẽda iuenire. Rursus idẽ medicus fm candẽ ar/ tem medicine diuersa eidẽ egroto fm diuersos stat⁹ ap ponit medicamẽta. z diuersa dat ꝓcepta z ctraria fm diuersitates infirmoꝝ. imo stult⁹ esset medic⁹ q̃ eadez daret sp medicamẽta z mãdata. Si g diuersus fuit sta tus hoĩm incipientiũ. vt iudeoꝝ z viroꝝ euangelicoꝝ q̃d ꝓhibet vnũ z eundẽ diuersa z ctraria ꝓcepisse. artñ cõtraria nõ sunt spũalit intellecta. ¶ Nõ vltio obijcit
29 iam solutũ est. q. vicios⁹ mũdanoꝝ ẽ ctemnẽda. sed creatura amãda. z deus in ea laudandus. z oĩes crea/ ture laudant dẽ z bone sunt. z hec sufficiunt.

¶ Questio. II d

¶ Supposito q oĩa sint ab vno ꝓncipio. quert vtrũ il lud. pduxerit oĩa seipo aut mediãte alio. Et q mediãte alio videt cõgruũ. De liberalitate em agentⁱ ẽ vt nõ tñ dendi se. sz de⁹ ẽ agẽs liberalissimũ. g videt q prime cre/ ature quã fecit dederit potẽtiã faciẽdi aliam. z illa dat alij. z sic ꝓcedendo vsq̃ ad vltimã. Si dicas q creatu ra nõ ẽ capax tante potentie. ¶ Cõtra. Maⁱ ẽ facere a liq̃d cũ ẽ resistẽtia q̃ vbi nulla. sz creatura in faciẽdo a liq̃d ex ctrario hz resistentiã. z faciẽdo ex nihilo nullã g si capax ẽ pme potentie. z scõe. ¶ Itẽ de nobilitate a/ gentⁱ. ẽ facere nobilissima opa p seipm. z minⁿ nobilia p mistrũ. vt patz. Decet em regẽ iudicare. sz nõ decet eam coquinã facere. g si pm⁹ rex ẽ nobilissim⁹. z pducit res fm q decet ei⁹ nobilitatẽ. videt q ipe debuit aliud ꝓdu cere. z p illud min⁹ nobilia. z sic ꝓcedẽdo vsq̃ ad vltiⁿ mũ. Si tu dicas q nõ ẽ sile de deo z aliq̃ agente. creato. q de⁹ nõ pficit ab aliq̃ ope. obijcit. q opus ꝓpagatiõis et gubernatiõis diuinũ ẽ. z de⁹ tñ gubernat z regit vnã creaturã p aliã. z h ẽ ad ostensionẽ sue nobilitatis. qre nõ silr nõ creat. ¶ Itẽ oĩdit q nccriũ sit ita ee sic. oĩs ef fect⁹ q̃ exit ab aliq̃ cã vli. exit ab ea vel p aliã cãm ꝓxiã. vel p seipam appropriatam. sz de⁹ ẽ cã vlissima nõ vales artari nec appropriari. cũ nulla possit ei fieri additio. g cũ ꝓducit multa. ꝓducit p aliã cãm ꝓxiã. ¶ Itẽ ego vi deo q vt⁹ vnitaⁿ ẽ ad numeros infinitos. tñ vnitas nul lum numerũ ꝓducit dn ꝓducat piter a nũero q̃ imedi/ ate ipa sequit sz dualitate. vñ nullo mõ vnitas faceret trinariũ nouũ nisi p dualitatẽ. z sic in alijs ꝓducendo. g videt silr q nõ ꝓcedit a deo multitudo reruz. cũ ipe sit summe vn⁹. nisi p ipas res. ¶ Sz ctra q illõ nõ sit cõ gruũ videt. Quãtũ hõ recipit ab alio in tantũ ei tenet. sz ad solũ deũ tenet creatura ex toto. solũ ei deũ debet di ligere hõ ex toto corde z nihil aliud eq̃liter. g solus de⁹ dat totũ. sz creatio ẽ actio in q̃ totũ ꝓducit. g rẽ. ¶ Itẽ maⁱ ẽ rem de nõ ee ad ee ꝓducere q̃ ꝓfuare z ꝓficere. g si de⁹ mediãte alio ꝓduceret res. videt q mediante alio confuaret z ꝓficeret. g res nullo modo deo indigerent. ergo nec ad deum tenderent. sed omnia sunt bona que tendunt ad ipsum z ordinata. ergo nihil esset bonum nec ordinatũ. In q̃ em ꝓncipaliⁿ ẽ rõ finis. in eode rõ boni. ¶ Itez q sit impossibile videt. Impossibile ẽ crea turã agere se tota. cũ nulla sit oĩno simplex. g impossibi le ẽ q agat totũ. g solũ ptẽ. ¶ Itez impossibile ẽ creatu ram agere p potentiã infinitã. sz inter oĩno nihil et ali q̃d ẽ distãtia infinita. g ñ ꝓt reduci nisi ab agẽte infinito. tale ãt ẽ sol⁹ de⁹. g rẽ. ¶ Ro. dõ. q ponere q de⁹ ꝓdu xerit res p aliud agẽs ẽ ctra fidẽ z fidei z solũ p filiũ suũ. dixit em z facta sũt. nec solũ ctra fidẽ. vez etiã ctra rõez. z ponere res oĩes ꝓductas ex nihilo oĩno ẽ ctra rõez. ita vt nõ possit capi quõ agẽs potẽtie finite aliq̃d ex nihilo ꝓducat. Nec credo aliquẽ ꝓbor b po suisse. sz supposito potẽtiali siue materiali ꝓncipio plu res fuerũt ꝓbi q̃ posuerũt ordinẽ. ꝓducẽdo gdatim de scẽdẽdo h mõ. cũ sit de⁹ oĩno simplex. cui⁹ act⁹ ẽ intelligere. ñ ꝓduxit nisi intelligẽtiã ꝓmã z vnicã. illa ro. qꝛ dr stãtiã a ꝓmo intellexit se z ꝓmũ. z ita aliq̃ mõ fuit ꝓposita. z ita ꝓduxit ordinẽ suũ z intelligẽtiã scdi ordis. z sic dein ceps vsq̃ ad ordinẽ lune z intelligẽtiã decimã q̃ irradiabat sup alas rõnales. z sic ordo ei ꝓducẽdo. ita in irradia/ do. Sz iste error fim fũdamẽtũ hz. s. q materiale ꝓncipi um ñ sit ꝓductũ sic s. ꝓbatũ ẽ. Itẽ flam hz rõez. Dic. q. q qꝛ simplicissim⁹ ẽ de⁹ ñ ꝓducit nisi vnũ. sz h mag⁹ est ad oppositũ. q. q̃to aliq̃d simplicⁱ⁹. tãto potẽti⁹. z q̃to potẽti⁹ tanto in pla pt q̃ si de⁹ simplicissim⁹. bino pt in oĩa sine medio. Rurs⁹ h rõ repugt eis. si. n. ꝓpter simplicitatẽ ñ ꝓduxit nisi vnũ. cũ itelligẽtia scda sit simpli cior infra oĩes. vñ veit i ordine ei⁹ maior varietas stellaꝝ q̃ i aliq̃ ordiũ inferioꝝ. qꝛ vr p rõez suã q vniformes sint z ita rõ positiõis ctradicit positiõi. ¶ Propt h dõ. sic dic fides nra. q oĩa ipma ordinõe immediate a deo sũt ꝓ ducta. q. n. creatio ẽ totⁱ subẽ fm totũ. iõ decuit ee so li dei. nec potuit ee alteri⁹ siue p alteꝝ vt pbat rões ad hãc ptẽ iducte. Nõ obijcit de liberalitate z nobilita/ te. dõ. q tã liberalitas q̃ nobilitas supponit ordinez et possibilitatẽ. In actu. n. creatiõis ñ attẽdit ordo. eqlis em ẽtiⁿ z dignitaⁿ ẽ ꝓducere a sinũ ex nihilo z angelũ qꝛ vtrũq̃ infinite. Nõ ẽ etiã ib actu possibilitas creatu re vt visum est propter infinitatem. non sic est de actu regiminis et propagationis. ideo patet q nõ ẽ simile. Nõ obijcit q creatura ẽ capax. qꝛ nõ hz resistẽs. dõm q in cõtrarijs resistentiã cõfert ad opationẽ. Preterea esto q impediat. nihilomin⁹ hz iuuãs. s. fundamẽtũ z appetitũ materie. sz in creatiõe nullũ hz iuuamẽtũ. iõo difficili⁹. iõ nõ ẽ loc⁹ a minori vt pz. Nõ obijcit q cã vlis nõ põt in effectos ꝓprios. dõm q cã vlis q nõ est

acē pūr indiget actualitate cause ptīcularis. sz illa quē oīno ē acē. simul hz in se rōnē vltis cāe ptīcularis. q; si mul hz pmitatē actualitatē. ideo pōt in illa. z fm totū pōt in illa. Nō vltimo obz. q; vnitas nō pōt in numeros posteriores sine ꝓpriis. dōm q; nec in pūcto ē oīno potētia actiua z sufficiēs ad lineā. nec in vnitate ad numerū. Nā ipa vnitas ē potentia oīs numeri. nō potentia sufficiēs p se z iō nō solū actualis z oīno actiua. vērū ctiā aliq; mō passiua ē potentia numeri. dē aūt ī oīa pt potētis oīno actiua. z iō sine oī medio pōt creare oīa.

Iso de entitate z qdditate pncipij. pducēs. q/rik̄ h tertio de ipa pductiōe q creatio appellatur Circa quā q̄r̄unt duo. Primū ē vtz dicat mutationē aliq̄s. Secdm ē vtrū dicat aliq̄d mediū inē creatorē z creaturam. Questiō. I e

Q; creatio dicat mutatiōez videt ꝓmo p auctez Augs. xij. de ci. dei. Oia q̄ creata sunt mutabilia sunt. quia de nihilo facta sunt. si g̃ creabile. z mutabile. g̃ creatum z mutatū. z creatio z mutatio. Si tu dicas q; ē īmutabile. q; pōt in nihil cedere. z nō q; pductum ē. Contra sic destrui dicit viā veniēdi in nō esse. ita creari in esse. si g̃ destructio ponit mutationem. g̃ pari rōne z pductio.

Itē creatio ē actio. sz oīs actio ē in motu. z oīs motus in actione. g̃ qui creat vere agit. g̃ vere mouet. Si tu dicas q; actio dī magis ē suba q̄s actio. z talis ē creatura susceptibilis est vere passiōis z mutatiōis. g̃ creatio passio ē mutatio. Item p Damn. q; phūs z theolo gus ē. oīe qđ a ꝑsione incipit in ꝑsionē tēdit. loquik̄ d̄ creatiōe. g̃ fm ipm creatio ē ꝑsio. sz oīs ꝑsio ē mutatio. sicut ipe idez dicit q; cetera sunt mutabilia. q; ꝓtibilia. g̃ creatio ē mutatio. Itē q̄to aliqua sunt magis distantia. tāto in pueniēdo ab vno in altez maior est mutatio z variatio. sz ens z nō ens summe distāt. g̃ cū creatione de nō ente fiat ens. creatio veritime ē mutatio. Itē magis mutat res qñ suscipit formā nouā q̄s qñ acq̄rit nouū sitū. z rurs; adhuc magis qñ acq̄rit formā sbalē q̄s qñ acq̄rit dispositiōz accñtalē. g̃ qñ totū d̄ nouo ꝛcipit z accipit tūc mutat marie. sz h̄ ē ī creatiōe. g̃ ibi ē ē mutatio. Itē si creatio dicit actionē abs q̄s oīm mutationē. g̃ abs q̄s oīm tpe. z talia pūt inesse z insunt in deo ab eterno. ergo videtur q; deus res produxit ab eterno. Ad oppositum magister dicit z habetur in littera cum dicit mus deū facere aliq̄d. nō aliquē in opando motū ītelligim; ineſſe. Si dicas q; creatio actio nō dicit motuz sz creatio passio tm̄. Cōtra. Idē maner sigtū in actiuo et passiuo. sic dicit grāmatic; sicut recti z obliqui. si g̃ in actiōe nō dicit motū. g̃ nec in passione. Item mutari ē se aliter hr̄e nūc q̄s prius. sz qđ creat nō se hz aliter nūc z prius. q; nūc q̄s aliter se habuit q̄s sicut nūc se habz in creatiōe. nūc q̄s em̄ fuit aliq̄ mō. nec se habuit aliq̄liter. nec g̃ aliter q̄s nūc. g̃ nō mutat dū creat. ergo creatio nō est mutatio. Itē oīs mot; z mutatio ē pfectio ents in potentia. creatio aūt ē nullo mō entis. g̃ creatio nō ē mot; nec mutatio. ꝓma patz p pm̄. scda vo p mgm̄. Itē oīs mutatio fundat sup aliq̄d mobile. sz creatio nō ꝑrigit aliud mobile. q; oē mobile p creationē in ducit in esse. g̃ creatio nō ē mutatio. Itē si creatio est mutatio. aut ergo fm accidēs. aut fm subaz. Non fm accns. q; tūc esset generatio vl corruptio. Si dicas q; sub nulla hāz speciez ꝺtineat. obūcit q; nō solū fm pm̄ sed fm Augu. oīs mot; aut ē ad sitū. aut ad formā. sz creatō ē ad materiā recte accꝑrie. g̃ videt q; nō mutatio. Itē ex tanta potentia creat dē ex quāta generat. q; vtrūq; facit p potentiā infinitā. sz dē pōt generare sine mutatiōe sui. z etiā p̄sone genite. g̃ pari rōne pōt creare sine mutatiōe sui z creature ec aut si nō. quero q̄re nō. Rō. 35

dōm. q; qdaz ē pductio in qua pductū se hz. aliter nūc et pri. q; fm aliq̄d sui fuit pri sub vna dispositione z nūc ē sb alia. z talē ē pductio q̄ ē ex materiali pncipio vt natural generatio. Quedā vo ē pductio ī q̄ pductū aliq̄ mō se hz nūc z nullo mō pri. z talē ē pductio q̄ est ex nihilo. Tertia ē pductio in q̄ pductū oīno se hz nūc z pri. si tm̄ ē ibi dicere pus. z talis ē filij generatio ab eterno. Aeterno em̄ sic ꝓcessit. vt nūc ē. Pria hz rōez motus z mutatiōis. z pductiōis. Mot; rōe ꝓparatiōis materie q̄ fit p dispōnes accñtales. z h̄ idiget successiōne z tpe. Mutatiōis rōe erit in eē siue receptiōis sb stātial formē q̄ fit ī instāti. Productiōis vo rōe ei; q; illam formā nō a se hz sz ab alio effectiuo pncipio. Scda caret rōe mot; hz tm̄ pductiōis rōez z mutatōis. Rōe mot; caret. q; cū n̄ hēat materiā. nulla pr̄ire dispositō tm̄ hz rōez mutatiōis. q; ibi ē sbita z noua formē inductō hz rōez pductionis. qm̄ h̄ hz ab alio effectiuo pncipio. Tertia caret rōe mot; z mutatōis. hz tm̄ rōez pductōis Rōe mot; z mutatiōis caret. q; nec ē ex materiali pncipio. nec ē ex nihilo. sz tm̄ ē ab aliq̄ z sempit̄ nat̄ ē ab ipo Cōcedēdū ē igit̄ q; pductio creature ē mutatio. z ꝯcedē de sunt rōes ad h̄ licet aliq̄ videanē sophistice. Nō 36

g̃ obūcit. q; ē sine motu. dō. q; illō intelligit̄ sine motu a gēt. ñ tm̄ sine mutatiōe pducti. Si em̄ vt dic̄ ꝓbs. aia dū mouet corp; imobil ꝑseuerat. q̄to magis dē dū creat z mutat oīa. ipe stabil manēs dat cūcta mutari. Si 37

vo obūciat q; vbū actiuū z passiuū significat idē. dō. q; falsū ē. q; actio z passio dicūt diuersa genera. tm̄ in diuersis gatiōe vnū ponit iuxta altez. q; fm voc; formatiōem vnū vcit ab alio. Nō obūcit q; mutari ē aliq̄ se hr̄e nūc 38

z p; dō. q; ista nō ē generalis rō ei; qđ ē mutari sive mutatiōis. sz soli; mutatiōis natural. Nō g̃ obūcit. immutabile ē qđ se hz eodē mō. z mutabile qđ se hz aliter. dō. q; hē 39

ōnēs. q; si mutabile z īmutabile opponūt vt pduatio z habit. z īmutabile ē qđ se hz eodē mō. tūc mutabile ē sive mutatū qđ nō se hz eodē mō sz hec hz tres causas veritatis q; nullo mō hz pus z posterius. aut nullo modo prius z aliquo mō posterius. z ita nō eodez modo. aut q; simplr aliter se hz prius z aliter posteri; z iō cū ꝓcedit̄ a pluribz causis veritat; ad vnā ꝓccak̄ fm cōsequēs. Ad tres rōnes sequētes ptz rn̄sio. q; omēs ꝓ 40

cedūt de mutatiōe naturali q̄ ꝑrigit materiā. et ens in potentia. z q̄ est generatio. tali aūt mō creatio nō ē mutatio sz supā hāc mutationē. vñ pōt dici supnatural mutatio. Et si q̄ras vtrū sit mutatio ad formā aut ad sitū. dico qđ est ad totā rei subam. z ita ad formā. ac p̄ sub mutatione ad formā pōt cōprehēdi. Nō obūcit de ge 41

neratiōe filij. dōm q; nō ē sile. q̄uis em̄ vtraq; sit ab q̄ li potētia. tm̄ creatio ē ex nihilo. sz ex. nō pōt dicere idē/ptitatem nec causalitatez. g̃ ordinē. g̃ fieri ex nihilo hz esse post nihil. z ita pōt nō esse. g̃ aliq̄ mō se habet nūc. q̄ mō se ñ habebat ꝑus. z iō necessario mutatio ponit ꝑ pductionē de nihilo z inceptio. Filius aūt ē de pris suba p idemptitatē. nec oporter q; habeat ordinē ad nihil sive ad nō ē. g̃ pōt sp ē. z ita pduci sine ūtio z mutatōe vñ pductio rei nō ponit inchoatiōez rei nēcrio. sz pductio ex nihilo nēcrio ponit z iō nēcrio ꝛcludit mutatiōnē. generatio vo filij minime. Questio. II f

Utrū creatio dicat mediū inter creatorē z creaturā. Et q; sic videt. Sicut se hz generari ad generatū esse. z fieri ad factū esse. ita creari ad creatū esse. sz fieri ē mediuz inter facientē z factū. z generari inē generantē z gene/

ratum·g̃ ꝛc· ¶ Jtez in omĩbꝫ creatis entibꝫ differt qȝ ẽ et quo ẽ etiã formal'r·g̃ differt sil'r g̃ creak ꝛ qȝ creak·sed qȝ creak ẽ creatura·g̃ creak formal'r ẽ creatio·g̃ differt creatio actio a creata·ꝛ sil'r a creatore creatio passio·g̃ ẽ inc̃ vtrũqꝫ Jtẽ qȝ trãsit nõ ẽ idẽ cũ eo qȝ ꝑmanet·sz crea re rei ẽ in instanti ꝛ nõ ampli⁹·g̃ cuz esse creature duret et maneat post creatiõem·g̃ differt creari ꝛ eẽ g̃ creatio et creatura· ¶ Jtẽ omĩs mutatio ẽ via·ꝛ omĩs via dif/fert a termino·qz nihil terminat ad seipm·si g̃ creatio ẽ mutatio·ꝛ hz creaturã ꝑ termino·g̃ differt creatura vt via a termino·sz via cadit media inter extrema·g̃·ꝛc· ¶ Jtẽ ꝓ impossibile·si creatio ẽ creatura·ꝛ ois creatu/ra creak·ergo creatio creak·Sed oĩe qȝ creatur·creak ꝑ creationẽ mediã·g̃ creatio ꝑ aliã creationẽ·ꝛ sic dein/ceps ad infinitũ·si ergo nõ ẽ abire in infinitũ·patz ꝛc· ¶ Cõtra·phus de cauk·Potẽtia rez creataz est eẽ·sed nihil ex pte creature ẽ ante creari·g̃ creari nõ ẽ aliud q̃ eẽ·g̃ nec creatio aliud q̃ essentia·g̃ nulla ẽ dr̃ia creatio nis ad creaturã· ¶ Item inter ens ab alio ꝛ nõ ab alio ñ ẽ m̃ ediũ·sz oĩe qȝ nõ ẽ ab alio ẽ creator·oẽ aũt quod ẽ ab alio essentialiter ẽ creatura·g̃ inter ea nihil ẽ mediũ· ¶ Jtẽ ꝓ impossibile oñdit·creatura referk ad creatorem· aut g̃ ꝑ se·aut ꝑ aliud·Si ꝑ aliud·g̃ querik de illo·vtrũ referak seipo aut alio·ꝛ sic ꝓcedendo in infinituz·Si ꝺo referk seipa·sz referk ꝑ creatiõez·g̃ creatio nõ ẽ aliud q̃ creatura· ¶ Jtẽ si creatio ẽ mediũ inter creatorẽ ꝛ cre turã·aut g̃ eternũ aut tpale·Q̃ si eknũ·g̃ aliqȝ eternũ est aliud a deo·Si tpale·ergo añ omniũ creationez est aliquod tpale·Dozũ aũt vtrũqꝫ ẽ hereticũ dicere·et re/probatũ in cõcilio senoñ·de ydeis qui ponebank a qui/busdam medie inter deũ ꝛ res· ¶ Item a ꝓportione vi/detur hoc posse oñdi·Sic em̃ se hz creator ad creaturã ita creatõ actio ad creatõez passiõez·g̃ a ꝑmutato ꝓpor tiõe sic se hz creator ad creatõez actiuã·ita creatura ad creationem passiuam·sed creator non differt fm rem a creatione actione·ergo ꝛc· ¶ ℟ⁿ· dicendumm q̃ est loqui de creatiõe actione·ꝛ de creatiõe passione·Si de actione loquamur·sic dico q̃ nõ ẽ mediũ fm rem·sz so/lum fm rationem intelligendi·ꝑ eo q̃ deus cũ sit sum/me simplex est sua actio·Si aũt loquamur de creatiõe passiõe tũc distinguik·qz ꝑ creature nomẽ põt signari·ꝛ importari omne quod est ab alio·ita quod habet esse· post omnino nõ esse·ꝛ hꝫ modo in noĩe creature claudi tur ipa creatio·qm̃ creatura nõ tm̃ nominat ipa creata sed cõcreata·ꝛ sic nõ est medium·nec re nec rõne·Alio modo creatura noiat ipam substantiã rei aliquo ꝓdu/cente de nihilo·ꝛ sic creatio tenet mediũ non fm rem et naturã·sz fm rõnẽ habitudinẽ illa tñ ratio nõ nihil di cit·sz nõ dicit aliquid ꝑ essentiã diuersum a creatura·ꝛ hoc patet sic creatio em̃ dicik eẽ de nihilo·creatio nihil/omin⁹ dicik esse a deo·vnde habitudinẽ dicit ipsius ad nõ esse ꝓcedens·ꝛ ad suũ esse ꝓducens de rõne sui noĩs· creari em̃ nõ signat eẽ ꝓncipaliꝝ·sz exire de nõ esse in eẽ ꝛ hoc ab aliquo·Si ergo queraẽ q̃ sit habitudo qua im portak in compatõe ad nõ eẽ·dõm q̃ illa hitudo dr̃ mu tatio·Et si q̃as quid sit illa mutatio·dico q̃ nõ est ali ud q̃ ipa res extra·Et hꝫ patet·qz est mutatio ad esse·et mutatio ab esse·et mutatio i esse·Mutatio ad eẽ nihil ponit nisi a pte termini·Mutatio ab esse nihil ponit nisi a pte ꝓncipiꝝ·Mutatio in esse ponit ex pte vtriusq̃·ꝛ iõ mutari ꝓmo mõ nihil aliud ẽ q̃ nũc primo esse· mutatio scõo mõ nihil aliud ẽ nũc vltimo esse·ꝛ iõ non ponit aliquid aliud fm rem esse sz solum fm intentio/nez·Mutatio ꝺo in esse vtrũqꝫ extremũ habet·ꝛ subie ctum·qȝ ẽ ꝑus natura q̃ terminus·ꝛ iõ talis mutatio aliq̃d põt esse·natura ꝓcedens terminũ ꝛ diuersum ab illo fm rez·q̃uis nõ sit ens actu cõpleũ·ꝛ iõ nõ sic cre/atio ẽ mediũ inter creatorẽ ꝛ creaturaz·sicut generatio inter generantem ꝛ generatũ·Dicẽdo igik comparationẽ ad nõ esse·dicit mediũ nõ diuersũ ꝑ essentiã sz fm rẽz· sil'r dicẽdo cõparationẽ ad creatorẽ·Triplex em̃ est rela/tio Quedã que fũdak sup ꝓprietatẽ accñtalẽ·sic aliq̃ di cunk sil'es q̃ alibi·Quedã q̃ fundak sup dependentiam essentialem·sicut cõpatio materie ad formã·Quedã su per originẽ naturalẽ·Prima relatio addit aliud ꝑ cen/tiam·tertia relatio nihil aliud nisi pure esse sicut patet in diuinis·media relatio dicit aliquid qȝ ẽ q̃dã modo idem·q̃dã mõ aliud·Creatio aũt dicit relationẽ fm me dium modũ·qm̃ ipa creatura essentialiter ꝛ totaliter a creatore ꝺ̃pẽderet·iõ ꝺcedẽdo q̃ creatio ñ ẽ aliꝺ ꝑz rẽa cre atura·nec mediũ inter ipam ꝛ deũ fm essentiã·sz fm ra/tionem ꝛ habitudinẽ·vñ ẽ ꝓprius nata creari q̃ esse·pꝰ tñ ẽ creatio actio cũ creante·q̃ creatio passio cũ creatu ra·q̃bi nõ ẽ dr̃ia nisi solũ fm modũ nostrũ accipiẽdi· Dic aũt ẽ dr̃ia rõnis ꝛ entiã habitudis·q̃ nõ faẽ diuersi tatem ꝑ essentiam·q̃ habitudo illa ẽ cẽntialis·Et i rũ dicãdũ ẽ de vnitate bonitate·veritate eẽntiali·His vi sis patẽt obiecta·Cõcedẽde em̃ sunt rõnes ꝓbantes q̃ nõ ẽ vez mediũ fm rem· ¶ Ꝺ̃ obꝫicik de generari ꝛ ge/neratũ·eẽ pz rñsio ex dictis·qz generatio nõ ẽ fm totuz· ĩmo aliq̃d ꝑtigik de generãdo cui⁹ ẽ endelichia ipa ge/neratio natura ꝓcedẽs ipam formã acq̃ hoc diuersita/tẽ notat·nõ sic creatio fm quã fit tota rei suba a tute diuina ũmediate q̃ rẽ creat volendo eã ꝓmo eẽ cũ nõ sit· ¶ Ꝺ̃ obꝫicik q̃ differt qȝ ꝛ q̃·dõm q̃ illa nõ est dr̃ia ꝑ eẽntiã sz q̃dã mõ differt·q̃dã mõ ꝓuenit Uel dõm q̃ nõ ẽ sil'e·vl' creatio cõplectik totã rei subaz q̃ ꝺstare ꝺr er q̃ est ꝛ qȝ ẽ· ¶ Ꝺ̃ obꝫicik q̃ trãsit·ꝺ̃z q̃ nõ trãsit rõe cuiꝰ qȝ significatiõi sue substernik·sz solũ rõne ꝺnotati·qȝ ptz·si em̃ creari ẽ nũc ꝓmocẽ·desinit creari·nõ rõe eius qȝ ponit sz rõe imediate collationis ad nihilũ· ¶ Ꝺ̃ obꝫicik q̃ mutatio q̃ hz duo extre/ma illa q̃ ẽ nccio differt a fmino cuiusmodi ẽ mutatio i eẽ·mutatio ꝺo q̃ tm̃ hz vltimũ extremũ ens·nõ põt di/cere mediũ sz nccio oportz q̃ se teneat cuz altero extre/moz ¶ Ꝺ̃ obꝫicik q̃ ois creatura creak·ꝺ̃·ẽ q̃ verũ ẽ de creatura ꝓprie dicta·si aũt large dicak nõ solũ creatu ra dr̃ qȝ creak·sz qȝ ꝺcreak·qȝ ẽ creature ãnerũ ꝛ hꝫ mõ ẽ creatio·Si g̃ qrik quõ põt eẽ·ꝺ̃z q̃ in ꝑmis ẽ stat⁹ vt pꝰ tactũ fuit·vñ sic vnitas q̃ faẽ subiectũ vnũ·ñ ẽ vna alia vnitate·si nec creatio q̃ suba exit i eẽ ꝑ aliã creatio nem ꝓducik siue cõcreatur·

Agit in generali de hoĩs cõditiõe ꝗtum ad finem ꝓpter quem creatus est·

Et qz nõ valz ꝛc·Supꝰ egit mgr̃ de ꝺditiõe rez a ptẽn cipiꝝ·hic agit a pte finis·Et qm̃ res a fine·ꝛ fm illũ re/spectũ accipiũr distinctiõez formaz·ideo ꝑs ista habet tres ꝓticulas·In ꝑma ꝑmisso qre rõnalis creatura sa/cta sit ex cõpatiõe rez ad finẽ oñdit rez distinctiõez·In ꝺcõa ꝺo fm illã distinctiõez assignat diuersã cõpatiocz ad finẽ ibi·Ꝺ̃oꝗꝫ si q̃ak qre sit creat⁹ hõ ꝛc·Tertio ꝺo breuik epilogat dcm̃iata ex ipis facies viã ad cetera se quẽtia dcm̃ianda·ibi·Ex ꝑmissis apparet·Pria ꝛ vlti ma pt remanẽtibꝫ idiuisis·media diuidik in tres·In ꝑ ma dcm̃iat finẽ itellectual'sube·In ꝺcõa finẽ sube pure corpal'·ibi·Et sic fact⁹ ẽ hõ ꝑfectꝰ deũ ꝛc·In tertia ꝺo dcꝫ/miat finẽ cõpositi ex vtroqꝫ iqꝫ tũ ẽ tale·ibi·De hoĩe q̃s ĩ scꝑtura·ꝛc· Et ibi ꝑmo dcm̃iat ꝺbitatẽ·ꝺcõo soluit du/bitationẽ·ibi·solet etiam queri cũ maoris·ꝛc·

Ex cõparatione rei ad finẽ ostẽdit rez distinctionẽ. g

Et qz nõ valet eius beatitudinis particeps existere aliqs nisi p intelligentiã que q̃tomagz intelligit tãto plenior habetur. Fecit deus rationalẽ creaturã que summũ bonũ intelligeret z intelligẽdo amaret z amãdo possideret ac possidendo frueret. Eamq; hoc modo distinxit vt ps in sui puritate pmaneret nec corpi vniret scz angelis corpi iungeret scz anime. Distincta est itaq; rationalis creatura in incorporeã z corpoream z incorporea quidẽ angel⁹ corporea vo homo vocatur ex aia rationali z carne subsistẽs. Cõditio ergo rationalis creature primã causam habuit dei bonitatem.

Scõm distinctionẽ pdictam assignat diuersam cõparatiõz ad finẽ z determinat finẽ iotel lectualis substantie. h

Ideoq; si querat quare creat⁹ sit homo vel angel⁹. Breui sermone rñderi põt ppter bonitatem eius. Vñ Aug⁹. in li. de doctrina xpiana. [a] Quia bon⁹ est deus sum⁹. [b] inq̃tum sum⁹. boni sum⁹. Et si querit ad qd creata sit rationalis creatura. Respondet ad laudandũ deũ. ad seruiendũ ei. ad fruendum eo. iu quibus pficit ipsa. non deus. Deus eñ pfectus z summa bonitate plen⁹. nec augeri pt nec minui. Q; ergo rationalis creatura facta est a deo. referẽdũ est ad creatoris bonitatẽ et ad creature vtilitatẽ. Cũ ergo queritur quare vel ad quid facta sit rõnalis creatura. Breuissime respõderi potest ppter dei bonitatẽ z suam vtilitatem. Utile nempe ipi est seruire deo z frui eo. Factus ergo angel⁹ siue homo ppter deũ dicit esse nõ quia creator deus z summe beatus alterutri⁹ indiguerit officio qui bonoz nostrozum nõ eget. sz vt seruiret ei ac fruere tur eo. cui seruire regnare est. In hoc ergo pficit seruiens. ñ ille cui seruit.

Determinat finẽ substantie pure corporalis. i

Et sicut fact⁹ est homo ppter deũ. i. vt ei seruiret. ita mũdus fact⁹ est ppter hominez. s. vt ei seruiret. Posit⁹ est ergo homo in medio. vt z ei seruiret. et ipe seruiret. vt accipet vtrimq; et refluaret totum ad bonũ hois z qõ accipit obsequiũ z qõ impendit. Ita eñ voluit deus sibi ab hoie seruiri. vt ea seruitute non deus. sed homo seruiẽs iuuaret. z voluit vt mũdus seruiret homini. vt exinde similiter iuuaret homo. Totũ ergo bonũ hominis erat z qõ factuz est ppter ipsum. z ppter qõ factus est ipse. Oñia eñ (vt ait aplus) nostra sunt. scz supiora. z equalia. z inferiora. Superiora quidẽ nostra sunt. z ad perfruendũ. vt deus trinitas. Eq̃lia ad cõuiuendum. scz angeli. Qui z si nobis modo supiores sint. in futuro erunt equales. q̃ z modo nostri sunt. qz ad vsuz nobis sunt. Sicut res dñoz dicunt esse famuloz. nõ dominio. sed quia sunt ad vsum eoz. Ipsiq; angeli in quibusdã scripture locis nobis seruire dicũtur. dũ propter nos in ministerium mittunt.

Determinat finẽ compositi ex vtroq; scz ex intellectuali z corporali substantia inquantũ est talis. quare anima sit vnita corpori. k

De homine quoq; i scriptura voluntas ẽ causa immediata. z ita dictũ est z oñ sum i pmo libro. Oñm ergo bonũ dicit rationẽ duplicis cause. scz efficiẽtis z finis hinc est q; bonũ est ratio qre voluntas est i actu et ita potissima ratio pductiõis effectuũ. z tõ esse nostrũ attribuit bonitati. nõ per modũ repsentãdi. vel appropriationis in repsentando. sed rationis in causando. vnde pma cõsequentia includit hanc. s. quia bonus est deus. vult se diffundere. z quia vult se diffundere. vult creaturã pducere. z qz vult creaturam pducere. vult creaturam esse z ita qz bon⁹ ẽ sumus. Mandus quare fact⁹ est. Aug⁹. Quõ omnia nostra sunt.

b Inquantũ sumus boni sumus. q̃ videt q; nos boni simus p essentiã. qõ est ptra Boetiũ de hebdomadibꝫ. q̃ dicit q; sum⁹ boni participatiõe Jrẽ si inquantũ sumus boni sumus. q̃ nõ est intelligere esse abstracta bonitate qõ falsum est cũ intelligatur veritas bõitate abstracta. R⁹. dicẽdum q; bonitas est dupler in creatura. vna q̃ est ex forma dãte cẽ alia que ẽ ex forma dãte bñ esse. Pma est bonitas substãtialis que nõ addit supa formã nouũ esse. sed solũ relationez ad finalẽ causam. ex q̃ cõparatione oñie aliud a deo habet esse bonũ. z qz illa cõpatio ad causam essentialẽ siue finalẽ est essentialis. nec vnq̃ esse relinquit. nec potest relinquere. Hinc est q; Aug⁹. dicit. inq̃tum sumus.

a Quia bonus est de⁹ summus. Videt Aug⁹. falsuz dicere. naz si ẽ sequẽtia est bona. q̃ si nõ essemus. de⁹ nõ esset bon⁹. Si dicas. q; nõ est cõsequentia necessaria z quia nõ dicit ibi oñiã. sed causam. Obiicitur cõtra hoc. quia bonitas dei. aut est cã sufficiens. aut nõ. Si sufficiens. q̃ ponit effectũ eodez modo quo i. est. sed necessarium est deum esse bonũ q̃ necesse fuit creaturas esse in esse. q̃ ñ voluntariuz cui⁹ oppositũ monstratum est in pmo libro in tractatu de volũtate. Itez videtur male appropriare. In vestigio eñ ẽ correspõdentia cause ad effectum. ita q; essentie creature repsentat essentiam creatoris. potentia potentiam. veritas veritatem. et bonitas bonitatẽ. q̃ debz dicere q; deus est sumus.

Quare creatus sit hõ vel angel⁹

Breuissima respõsio. quare vel ad qd facta sit rõnalis creatura.

48 Propter hꝫ est questio cũ ad nostruz esse concurrat potentia. sapientia. bonitas. quare causalitas nostri esse potius attribuitur bonitati q̃ alijs. R⁹. dom q; causa in actu est ex cursu efficiẽtis z finis. quia finis mouet efficientem in his inferioribꝫ. z quoniã volũtas dicit illud q̃ efficiens iungit fini in habentibꝫ intellectũ. Hinc ẽ q;

Quō ītelligāt hō factus propt reparationē angelici casus.

boni sum⁹. Ad illud ergo quod obijcitur de Boetio. dicendū. q ipse vocat bonū p essentiā. illud bonū quod ē absolute bonū. nō ex dependentia ad aliud. Hoc autē modo nulla creatura bona est. immo ex comparatione. et ideo participatione. nec sequit q accidentaliter. qa participatio nō est accidentalis respectu pme bonitatis. que est ex forma dāte eē. cuius sit accidentalis fm q est ex forma dante esse. Ad illud quod obijcitur q non est intelligere esse. dicendum. q illud quod attribuitur alicui fm q ipm. pōt dupliciter attribui Aut cm consequitur. aut precedit Si precedit. sic est ita essentiale. q sine ipso nō ē. nec potest intelligi sed si aliquo modo cōsequitur. non tamē cadit in aliud genus. potest quidez intelligi intellectu apprehendente. et intellectu semiplene. et resoluente. sed intellectu plene ad causas cōparante. non pōt ītelligi nō intellecto illo. maxime cū illud dicē habitudinem necessariam. et relationē ad causam sicut vez. et bonū

51 c Solet etiā q ri. ꝛc. Assignat magister causas quare aīma vnita sit corpi. Quarū pma ē dei volūtas. scda instru/

interdū reperiē q factus sit propter reparationē angelice ruine. Qd nō ita est intelligendū quasi nō fuisset homo factus si nō peccasset angelus. sed quia inter alias causas scz pcipuas. hec etiā nōnulla causa extitit. Nostra ergo sunt superiora et equalia. nostra etiā sunt inferiora. quia ad seruiendum nobis facta.

c Soluit dubitationem. I

Solet etiā queri. cū maioris dignitatis esse videtur anima si absq corpe pmāsisset. cur vnita sit corpori. Ad qd primo dici potest. quia deus voluit. et voluntatis ei⁹ causa querēda non est. Secūdo potest dici. q ideo deus voluit eā corpi vniri vt in humana ostēderet cōditionē nouū exemplū. beate vnionis que est inter deū et spiritū in qua diligit ex toto corde. et videtur facie ad faciem. Putaret eē creatura se nō posse vniri creatori suo tanta ppinquitate. vt eā tota mēte diligeret et cognosceret. nisi videret spiritū qui est excellentissima creatura. tam infime. id est. carni que de terra est in tāta delectatione vniri vt nō valeat artari ab hoc vt velit eaz relinquere. sicut ostēdit apostol⁹ dicēs. Habemus corpe expoliari sed superuestiri. p quod ostendit spiritū creatū spiritui increato ineffabili amore vniri. Pro exemplo ergo future societatis q̄ inter deū et spiritū rationalē in glorificatione eiusdē pficienda erat animā corporeis indumentis: et terrenis mansionib⁹ copulauit. luteamq materiā fecit ad vite sensum vegetare. vt sciret homo qz si potuit deus tā dispare naturā corpis et anime in federationē vnā et in amicicia tā tam cōiungere. nequaq ei impossibile futurū rationalis creature humilitatē (licet longo inferiorem) ad sue glorie participationē sublimare. Quia ergo pro exēplo rationalis spiritus in parte vsq ad cōsortium terreni corporis humiliat⁹ est. ne forte in hoc nimis depressus videretur. addidit dei prouidētia. vt postmodum cū eodem corpore glorificato ad consortiū illorum qui in sua pmanserūt puritate sublimaret. vt quod minus ex dispensatione creatoris sui acceperat cōditus. postmodum p gratiā eiusdē acciperet glorificatus. Sic ergo cōditor de⁹ rationales spirit⁹ varia sorte pro arbitrio volūtat⁹ sue disponēs illis quos in sua puritate reliquerat sursum in celo mansionem. illis vero quos corporib⁹ terrenis sollicitauerat. deorsū in terra habitationē constituit vtrisq regulā imponēs obedientie. quatenus et illi ab eo vbi erant nō caderent. et isti ab eo vbi erāt ad id vbi nō erāt ascēderēt. Fecit itaq de⁹ hoiez ex duplici sba. corp⁹ de fra cōponēs aīmā vero de nihilo faciens. Ideo etiam vnite sunt aīe corporibus. vt in eis deo famulantes maiorē mereant coronā.

Epilogat determinata faciens viam ad sequentia determinanda. m

Ex premissis apparet rationalem creaturā i angelicā et humanam fuisse distinctā. quarū altera est tota spiritualis. id est angelica. Altera ex pte spiritualis et ex parte corpalis. id ē humana. Cū itaq de his tractandum sit. scz de spirituali et corporali creatura. de rationali et de non rationali. primo de rationali et spirituali. id est. de angelis agendum videt. vt a contuitu creatoris ad cognitionez creature dignior⁹ ratio nostra intendat. deinde ad considerationem corporee tam illi⁹ que est rationalis q illius que non est rationalis descendat. vt trinitatis increate. sacramentuz tripartite creature eiq cōcreatorum atq contingentium sequatur documentum.

ctio nostra. Contra. videtur q vtraq sit inartificialis. Prima cm respō/sio potest ad omnia dari. in secunda videtur primi/pium peti. q si nō esset vnita. limpidevideret deū. nec indigeret exē plo. q si exemplo indiguit non fuit nisi pp̄ mīoratōz sue cognitōis ꝛc. dicendū. q magister respondet sufficienter et bñ. Sufficienter quidez. quia cū sit duplex via cognoscēdi opa dei. scz fide et intelligētia. Ad soliditatē fidei sufficit scire. deus voluit. quē credit nō velle nisi rationabile. Tūc in pma respōsione satisfacit fidei. hec responsio in omnib⁹ fideli. vt fidelis est. plene sufficit. Ad soliditatem itelligētie rndet. iō. et cū n̄ possit reddi rō vlcā ex pte dei. reddit ex pte create. q̄b est manifestatio dīne bōitatis in opc. in q dz se manifestare. n̄ solum pp̄ n̄az indigētiā vez etiā ad suā gloriā et sic patet obiecta. Rndet etiā b cā efficiens et finalis. et sic sufficienter et plene.

Ad intelligētiā hꝰ ptis in q̄ agit̄ de rebꝫ pductꝫ in cōparatiōe ad finē ꝑm ordinē z distinctionē q̄runt̄ ꝓncipalit̄ tria. Primū est de rez distinctione. Secūdū de ordine. Tertiū de differētia angeli z aie. Circa ꝑmū q̄runt̄ duo. Primū est de multiplicatione rez ꝗtum ad ꝓncipiū. Secnndū ꝗtū ad differētias ꝑm quas distinguunt̄. Questio I g

Utrꝫ a ꝓmo efficiēte dꝫuerit vel potuerit esse rez mlti/tudo. Et q̄ nō. videt ꝓmo sic q ꝑm. Idē vniformit̄ se hñs natū est efficere idē. sz efficiēs ꝓmū est vnū oīno vniformit̄ se hñs. g̃ videt q̄ nūq̄ multa facere potuerit. g̃ vnū solū. Itē a sūmo bono nunq̄ ꝑt̄ eē malanec a sūmo vero vn ꝙ ꝑt̄ esse falsa. g̃ a summe vno nō ꝑt̄ esse multa. Itē mūdꝰ sensibilis dr assimulari mūdo architipo. q̄ est in mēte diuīa. ad illꝰ eīm exꝑssionem factꝰ est. sz in illo oīa sunt vnū. g̃ z in hoc mūdo. g̃ videtur q̄ ab illo nō potuerit eē multitudo. Itē a deo ē exitꝰ p generationē. p spirationē. p creationem. sz p generatiōnē nō emanat nisi vna sola ꝑsona. z silr p spirationē. g̃ p creationē nō egredit̄ nisi vna sola creatura.

Cōtra. quanto substantia producens est melior. tāto magis est sui diffusiua. z quanto magis est sui diffusiua. tanto pluribꝫ est nata se communicare. sed ꝓmum efficiēs est optimū inf oīa. g̃ ꝛc. Itē ꝗto suba spūalior. tāto pluriū est cognitiua. sz supma suba est spūalissima. g̃ multoꝝ ē cognitiua. sz nō est cognitiua multoꝝ ꝓcedentiū se vel comitantiū. g̃ multoꝝ ab ipa creatiū. Itē quāto suba simplicior. tāto potētior. quia virtꝰ ꝗto magis vnita. tāto magis infinita. sz ꝗto potentior. tāto in plura pōt. g̃ si suba ꝓmi ꝓncipij est simplicissima. g̃ z pōt z debet ad sui manifestationē pducere multa. cū ipa sit vnica. Itē ꝗto causa ꝓior. tāto vniuersalior. vñ ꝓma est vniuersalissima. z q̄nto vniuersalior. tāto pluriū ꝓncipiū. g̃ cū ꝓncipiū ꝓductiuū vniuersi sit simplr ꝓmū. debuit g̃ z potuit exire ab ipso sz multitudo rez. Rō. ad ꝓdictoꝝ intelligentiā notandum est. q̄ si de ꝓncipio intrinseco querat̄ vnde veniat multitudo rez. manifm ꝑm ꝑēm. patet q̄ a forma. si ꝙ vñ veniat multitudo formaꝝ. tanꝗ a ꝓncipio effectivo extrinseco. patet q̄ ab efficiēte vno. Sz qualiter ꝑt venire mltitudo a ꝓncipio sūme z pfectissime vno difficile ē intelligere. Et alicꝫ circa hoc errauerūt. Quidā eīm dixerūt q̄ ꝗuis vnꝰ esset rex oditor. tū multa z varia fecit ꝓpter multitudinē formaꝝ ydealiū. sz illō improbatū est in ꝓmo li. vbi oñdit q̄ oēs ille vnū sunt. nec est i deo ꝑm rē aliꝰ numer ꝗ ꝑsonaꝝ. Alicꝫ ꝙ dicere voluerūt q̄ hoc erat ꝓpter multitudinē mediorū. de quibꝰ ei cū sit vnꝰ z summe simpler intellexit se. z se intelligendo z nihil aliud ꝓduxit ꝓmā intelligētiā. z illa intelligētia intellexit se z deū. z iō ꝓduxit duo. s. aliā intelligentiā. z orbē suū. z sic discēdendo z multiplicādo. z hec opinio in lectiōe ꝓcedēti est ꝓbata. vbi oñdit q̄ de imediate ꝓducit oīa. Tertiū dixerūt q̄ mltitudo rez erat a ꝓncipio vnico ꝓpter multitudinē z infinitatē reflexionū in quibꝰ diuinꝰ intellectꝰ supra se reflectit z intelligit se. z intelligit se intelligere. z sic vsq̄ ad infinitū. Sz illud nihil est. Primū falsum ē. q̄ i deo sit multitudo refleri/onū. cū iō vel cā ex ꝑte dei. reddit̄ ex ꝑte creature. z hec est manifestatio diuīe bonitatꝫ in suo ope q̄ deꝰ sit suū intelligere. Itē ex hoc nūq̄ ꝓueniret nisi diuersitas ꝑm numeꝝ. z iō positio recta ē q̄ multitudo i rebꝫ est a ꝓncipio vno. q̄ est ꝓmū ꝓncipiū vnice vnū. q̄ eīm est ꝓncipiū simplr ꝓmū. iō secundū z potēs est fecūditate infinita z immēsa. Si eīm vnitas q̄ est ꝓma in genere numeri est ꝓncipiū a q̄ ꝑt̄ infiniti numeri egredi. z punctus a q̄ infinite linee. g̃ qđ est simplicit̄ ꝓmū est ita potens q̄ oīno immēsum. ꝓpter g̃ immēsitatē infinita ꝑt sz ꝓpter immēsitatꝫ manifestationē multa de thesaurꝫ suis ꝓfert. nō oīa. q̄ effectꝰ nō pōt equari ꝑfecturi ipsius ꝓme cause. Quia ꝙ est vnice vnū. iō simplicissimū. et spūalissimū. z pfectissimū. Et q̄ simplicissimū. maxie potētie. Quia spūalissimuꝫ. maxime sapīe. Quia pfectissimū. est bonitatꝫ sūme. Quia maxie potētie. mlta pōt. Quia maxie sapīe. multa nouit. Quia sūme bonitatis. multa vult. pducere z se cōicare. z iō a ꝓncipio vno. q̄ ꝓmū z vnū. exit multitudo. Q̄ g̃ obiicit. q̄ idē silr se hñs ꝛc. dōm q̄ intelligit in his agētibꝰ q̄rum virtꝰ est artata z limitata. z hoc nō hz locū in deo. Q̄ obiicit q̄ a bono nō sunt mala. dōm q̄ nō est silr. q̄ mala z falsa dicunt̄ ꝓpriatiōes z defectꝰ. z iō nō bñt causam efficientē sz deficientē. qualē nō decet esse deū. sz multitudo est positio. z iō cām hz effectiuā. Q̄ obiicitur de archipo z sensibili mūdo. dōm q̄ ipe imitat illā inq̄tum pōt. sz deficit. In illo eīm est sūma plenitudo ꝓportionabilitatē. hic aūt si esset vnitas non esset pulcritudo. q̄ nō esset ordo nec pfectio. z iō vt mūdꝰ hic imitaret in pfectiōe z pulcritudine. oportuit q̄ hꝫ ret multitudinē. vt multa facerēt qđ vnū facere p se non posset.

Q̄ vltimo obiicit de generatiōe z spiratiōe tā patet q̄ genitꝰ equalis generāti p oīa impler z imitat ipm. si mltit̄ z spūsc̄us. z iō supfluere et aliā ponere ꝑsonā. sed nō sic est i creatura q̄ bonitatꝫ finite est. iō qđ nō potuit cape creatura in se. accepit qđammō in sibi socia. vt sic ex multis vna pficeret mūdialis machina. 17

Questio II h

Qrca hꝰ differētijs ꝑm q̄s res multiplicare sūt q̄s mgr ponit in lra. s. subam corꝑalē z spūalē z ex vtraq̄ cōpositā. q̄rit vtrꝫ hec distinctio debeat esse i vniuerso. Et videt q̄ nō. ꝓmo de corꝑali. Nā sicut tactū est. oīe qđ deꝰ facit. facit salua ordinatione. g̃ ꝓpter suā bonitatē. sz nō facit ꝓpt bonitatez suā agendā sz ꝓpter ꝑsonā. sz sola creatura spūalis dei capax est. z ei ꝓpriceps esse ꝑt. g̃ solā spūalē debuit facere. nō corꝑalē. Si tu dicas q̄ corꝑalis ē ꝓpriceps i effectu. ꝗuis nō in se. hꝰ nihil est. q̄ ꝓticipare bonitatē diuinā in effectu nō est aliud q̄ esse. hꝰ eīm ipo q̄ est. ꝓticipat effectū bonitatis. g̃ idē est dicere creaturā esse factam ꝑpter ꝓticipationē diuīe bonitatꝫ. qđ dicere creaturam esse factā vt sit. sz hꝰ nihil ē. g̃ ꝛc. Itē de cōposito vidē. Oīe eīm cōpositū qđ deꝰ facit. facit salua proportione. sp eīm formā ꝓuēgit materie sūma proportionalitate. sz creature spūalis ad corꝑalē nulla aut valde modica z longinq̄ est proportio. g̃ nullo mō deberet deꝰ hec vnire vt pfectū pfectibili. Q̄ nō sit proportio ptz. spūale eīm est simpler. corꝑale hz ptiū infinitatē. Itē corꝑale ē corruptibile. z ita hz durationez finitā. spūale incorruptibile. z ita habet durationē infinitā. si ergo infiniti ad finitū nulla ē proportio. ptz ꝛc. Si tu dicas q̄ corꝑus fuit incorruptibile ad ditiōe ꝓma. tūc g̃ saltē postꝫ corruptibile fuit hz cessare vnio. Itē de pure spūali videt. oīe qđ deꝰ facit. hz facere e salua naturaꝝ connexione. sz natura generis essentialit̄ est ꝓnera differentie g̃ si animatū z sensibile ē ꝓnerū rōnali. g̃ impossibile ē q̄ aliqđ fiat hñs rationē q̄n habeat vegetationē z sensum. siue q̄n sit aīal. sz aīal est suba cōposita ex spūali corꝑali. g̃ ꝛc. Et hꝰ videt dicere ꝓbs q̄ vegetatiuū est i sensitiuo. sic tetrigonū in tetragano. z hic i rōnali sic i pentagano. sz nūq̄ deꝰ facit tetraganū. sine tetrigano nec pentagonū sine tetragano z tetrigano. g̃ ꝛc. Itē nihil facit deꝰ nisi ex magna dilectiōe. g̃ qđ melius est na

ture vnicuiꝫ·aut igit nature ſpūali melꝰ eſt cē ſeparā aut melꝰ eſt cē ꝺiunctā·q̄cūꝫ ꝺato altera differentia tollit. ¶ Sz ꝺ·decuit ꝺeū ira res facere vt eſſent in manifeſtatiōe ſue potētie·ſz potētia manifeſtat in ꝓducti one rez multū diſtantiū ꝛ ī eaꝫ ꝺuctione·nā potentia tāto vīuoſior oñdit ſe ꝓto ꝑt ſup magꝭ diſtātia·ſz ꝑma ꝛ ſumma diſtātia ſubaꝫ eſt inter corporeū ꝛ incorpoceū·q·ꝑme differētie generꝭ ſunt·ḡ ad hꝰ q diuīa potentia manifeſtet plene·neceſſe fuit ſubam ſpūalē ꝛ corpalē ꝓducere·ꝛ rurſus ꝓductas vnire. ¶ Itē decuit ꝺeum ita res ꝓducere vt mānifeſtet eiꝰ ſapīa·ſz ſapīa artificꝭ manifeſtat in ordinis pfectiōe·oīa aūt ordo hz de neceſſitate·ꝛ ſummū·ꝛ mediū ꝛ infimū·Si ḡ infimū eſt natura pure corpalis·ſummū natura ſpūalis·mediū cōpoſita ex vtraq̄·niſi hec oīa feciſſet·nō oñderet pfecti ꝺei ſapīa·oportuit igit hec oīa fieri·Unꝺ Aug⁹·in·xj·ꝺ confeſſionū·Duo feciſti dñe·vnū ꝓpe te·aliud ꝓpe nihil. Itē decuit ſic res ꝓducere vt manifeſtaret eiꝰ bonitas·ſz bonitas ꝺiffūdit in diffuſione ꝛ cōicatiōe ſui in alterū ſi ḡ ſua bonitas ꝺiffūdat in cōicatiōe actꝰ nobiliſſimi·q̄ eſt viuere ꝛ itelligere·decuit vt nō tm̄ ꝺaret alīꝫ potētiā viuēdi ꝛ intelligēdi·ſz etiā potētiā alīꝫ cōicandi·Si ḡ viuēs ꝛ intelligēs eſt ſuba ſpūalis·qđ aūt viuificat et ꝙ intellectū pficit eſt corpꝰ·ḡ ad pfectā bonitatis manifeſtationē neceſſe fuit fieri ſubam ſpūalē ꝛ corpalē·ſz hꝰ nō pfecte manifeſtaret niſi vna alteri cōicaret·ꝛ hꝰ non pōt eſſe niſi ꝙ vnionē·ḡ neceſſe fuit facere cōpoſitaꝫ ex vtraq̄. Itē hꝰ nō ſolū videt rōne theologica ſz etiam phīca·q·ſi eſt ponere vnā ꝺifferētiā ꝺtrarietatꝭ·et alterā·ſi ḡ corpale·ꝛ ſpūale·ꝛ ſi ponere ē extrema cōponi
58 bilia·ḡ ꝛ mediū·ḡ ꝛc. ¶ Rꝰ·ꝺōm q· ad pfectionē vniuerſi hꝰ triplex genꝰ requirit·ꝛ hꝰ ꝓpter triplicē pfectiōz vniuerſi·q· attēdit in amplitudine ambitꝰ·ſufficientia ordinis·influētia bonitatis·in q̄bꝫ tribꝫ exprimit ī cauſa triplicē pfectionē·videlicet potētie·ſapīe·ꝛ bonitatis
59 Unꝺ ꝺcedēde ſunt rōnes ad hꝰ inducte. ¶ Qꝫ obūcit q· in opibꝫ ſalua ꝺz eſſe ordinatio·vt oīa fiāt ꝓpter dīnā bonitatē ꝓticipandā·ꝺōm q· fieri ꝓpter diuīnā bonitatem eſt duplr·Aut oñendam·ꝛ ſic facta ſunt cetera·oīa em̄ diuīnā exprimūt bonitatē·Aut pticipādā·ꝛ hoc duplicit·aut q·ſunt nata pticipare·aut q· ſeruiūt participātibꝫ·Pmo mō ꝺicte ſunt creature ſpūales·ſcḋo mō corpales·ipe tū aliq̄ mō pticipāt·ſz in eaꝫ pticipa-
60 tionē ſtatꝰ nō eſt·ſz ordinat ad vltrioꝛē. ¶ Qꝫ obūcit·q· in ꝺiunctiōe ꝺz eſſe ſalua ꝓportio·ꝺōm eſt q· in coniunctiōe aīme ad corpꝰ ſalua ē ꝓportio·ꝛ abſolute·ꝛ in relatiōe ad finē. Abſolute·Nā q̄uis ſupmū ſpūs ꝛ infimū corpis multā habeāt elongationē·tm̄ ſupmū corporis ꝛ infimū ſpūs ſummā hūt vicinitatē·Spūs em̄ aīalis ſiue rōnalis hz potētiā vīuificādi·vegetandi·ſentiēdi·corpꝰ aūt būanū hz cōplerionis eq̄litatē·habet organoꝝ multiplicitatē·hz rurſus ſpirituū ſubtilitatē·ꝛ ꝑm triplicē dīam·Habet em̄ ſpm̄ vitalem·ſpm̄ naturalē·ꝛ ſpm̄ aīalē·Cōparādo igit cōplerionē eq̄lez ad vim vīuificatiuā ꝙ mediū vinculū ſpūs vitalis·optimꝰ eſt nerꝰ·Sīlr cōparādo nō ſolū cōplerionis eq̄litatē·ſz ꝛ organiſationē·ꝛ organiſatiōis pfectionez ad vim vegetādi ꝛ ſentiēdi mediātē ſpū naturali ꝛ aīmali optima eſt ꝓportio ꝛ mirabilis nexus·vñ ſicut terra ꝛ ignis q̄ multū diſtant nectunt ꝺuplici medio·vno qđ magis cōicat cū terra·ꝛ relīq̄ qđ magis cū igne·ſīlr eſt in noſtro·Oñdit etiā pfecta ꝓportio in rclatōe ad finē Cū em̄ aīe humane ꝺata ſit libertas arbitrīj vertibilis ꝛ reuertibilis·i·potēs ſtare·cadere ꝛ reſurgere·ꝺatum eſt ei corpꝰ potēs mori ꝛ potēs nō mori·ꝛ vnde potēs in ſempiternū viuificari·Rurſus cū aīa creata ſit velut tabula raſa·ꝺatū eſt ei corpꝰ humanū hūs organa multiplicia vt in illo poſſet pfici ſciētijs·Sīlr ex partē corpis eſt optima ꝓportio in relatiōe ad finē·Cū em̄ ſit ordo in formis corpalibꝫ qđ patet·q· forma elemēti ad formā mixti·ꝛ forma mixtiōis ad formā cōplexiōis ꝛ rurſus vegetabilis ad ſenſibile·ꝛ nō ſit ſtatꝰ in re corporali ꝛ impfecta·nō eſt ſtatꝰ ibi·ſz vlteri⁹ diſponunt
bmōi forme ad aīam rōnalē·ꝙ quā etiā corpꝰ ꝛ natura corpalis efficit ꝓticeps eſne beatitudis·aut ḡ ois intētio nature corpalis ſoluit·aut neceſſe ē puenire mediā-
te aīa rōnali in vltimū finē. ¶ Qꝫ obūcit·in ope ꝺei ꝺe 61
bet ſaluari naturaꝝ colligatio·ꝺōm q· verꝫ eſt·ſz ſenſibile ꝛ vegetabile nō ſunt ꝺe neceſſitate rōnalis niſi ꝺm q· eſt rōnale ꝙ vnionē·Aīa em̄ vt ꝑpus tactū eſt cum ſit ſpūs ſimplex ꝛ purꝰ·nō ꝑtyniri carni·niſi ꝺuplici mediō ꝺ er ꝓpe ſui·Sīlr nec corpꝰ cōplerionatū·ꝛ ideo neceſſe eſt q· interucniat natura viuificādi ſiue vegetādi ꝛ natura vlteriꝰ ſentiēdi·ꝛ iō in oīm hoīe hec cadūt·ſed qꝛ angelꝰ ē ſpūs purꝰ iſtis nō indiget·Paret igit q· contra fidē ꝛ veritatē errāt ſaducei q̄ negāt eſſe ſpm̄·Paret nihilominꝰ q· errāt manichei q̄ negāt aīaꝫ vniri corpori·nō vt pfectibili·ſz vt carceri. ¶ Qꝫ obūcit vltiō. 62
q· ꝺeꝰ ꝺat vnicuiꝫ qđ melꝰ eſt·ꝺōm q· ꝺeꝰ nō ꝺat vnicuiꝫ ſimplr melꝰ·qꝛ tūc nō faceret res ordinatas·ſed equalit pfectas·ꝛ hꝰ repugnaret pfectiōi·qꝛ ſi eēnt eq̄lia·nō eſſent ordinata·vt ꝺic Aug⁹·cū ḡ ꝺz q· ꝺeꝰ ꝺat vnicuiꝫ qđ ſibi melꝰ eſt·hꝰ intelligendū eſt ſm exigēti am ordinis ꝛ nature·nature aūt aīe cōpetit vniri·nature aūt angelice ſeparā eſſe a corpe·ꝛ iō illa rō non valet·qꝛ dilectio ꝺei nō excludit ordinē.

QUonſequēter ſcḋo loco q̄rit ꝺe rebꝰ ꝓductꝭ q̄ntū ad ordinē·Et circa hꝰ q̄runt duo·Primū eſt de ordine rez in cōparatione ad finē·Secunduꝫ eſt ꝺe ordine eaꝝ quē habent ad inuicē.

Queſtio I i

Cū oēs creature ꝺicte ſint ꝓpter diuīnā gliam ꝛ vtilitatē ꝓpriā·ſic ꝺicit mgr̄·ꝛ accipi pōt ex ſcriptura·ꝛ Augustinꝰ ꝺic in li·ꝺe ꝺo·rpiana·q· ꝺeꝰ nos fecit ꝛ diligit nō ꝓpter vtilitatē ſuā·ſz ꝓpē bonitatē ſuā·ꝛ vtilitatē nr̄am·Querit ḡ q̄s ſit finis ꝑncipalioꝛ ꝺicticiōis rerū·Utrū diuīa glīa·vel vtilitas nr̄a·Et q· gloria ꝺei videtur·Ille eſt finis ꝑncipalioꝛ q̄ eſt vtilioꝛ·finis em̄ vltimus ē potiſſimꝰ·ſz vlterioꝛ finis eſt ꝺei glīa q̄ vtilitas nr̄a·nā nō glīa ꝺei ꝓpē vtilitatē·ſz vtilitas ad gliam ordinat·ḡ videt q· glīa ſit ꝑncipalioꝛ. ¶ Itē ille finis ē ꝑncipalioꝛ q̄ eſt pfectioꝛ·ſz glīa ꝺei eſt pfectioꝛ·ergo ꝛc·Probatio medie·pfectioꝛ finis ē q̄ pfectioꝛem reddit operationē ordinatā ad ipm̄·ſz multo melꝰ eſt opus qđ q̄s facit ꝓpē gliam ꝺei q̄ ꝓpē vtilitatē ſuā·Unde apls·j·ad Coꝛ·x·Oīa in gliam ꝺei facite·ḡ ꝛc. ¶ Itē ille eſt finis ꝑncipalioꝛ q̄ eſt eſſentialioꝛ·ſz glīa ꝺei eſt eſſentialioꝛ vnicuiꝫ rei cōdite maxīe rōnali·q̄ vtilitas ſua·nā res ꝓpē malicīā pōt pīuari ſua vtilitate·ſz nō pōt vnq̄ ꝺn ſit ad ꝺei gliam. ¶ Itē ille eſt ꝑncipalioꝛ finis q̄ eſt vniuerſalioꝛ·ꝓpē hꝰ q· ꝑncipalis finis rotuꝫ ꝺz cōplecti·ſz glīa ꝺei ē finis quē aſſequit oīs natura·ſiue būana ſiue angelica·ſiue bona ſiue mala·ergo ꝛc·
¶ Cōtra·Ille ē finis ꝑncipalioꝛ rei ꝺicte quē efficiēs magꝭ intēdit·ſz ꝺeꝰ magis intēdit in ꝺitione creature eiꝰ vtilitatē·q̄ gliam ſuā·ḡ ꝛc·Probatio medie·ſicut apls·j·Coꝛ·xiij·Charitas nō q̄rit q̄ ſua ſunt·ſz qđ alteriꝰ·ſz ꝺeꝰ q· agit facit ex pfectiſſima charitate·ḡ nec q̄rit nec intēdit qđ ſuū eſt·ḡ nō ſuā glīam·ſz vtilitatem nr̄am. ¶ Itē ille finis ē ꝑncipalioꝛ cōditiōis rei quem

res ꝺdita magis appetit. ſz vnaqꝙ res ita appetit ſuuꝫ cõmodũ vel vtilitatẽ ꝙ nullo mõ ꝑt velle oppoſitũ. ſed oppoſitũ gl̃ie diuĩe ꝑt velle. ſic ptz ĩ blaſphemis. g̃ vtilitas ꝛc. ¶ Jtẽ ille finis ẽ potior ꝺditiõis rei ad quem efficies nõ puenit niſi ꝑ effectũ. ꝫ patet. qz ſi eq̃ bene defendor a pluuijs abſqꝙ domo ſic cũ domo. ſi facerem ꝺmũ ꝓpter talẽ defenſionẽ. facerẽ fruſtra. ſi g̃ ꝺs nõ ẽ magis gloriоſus poſt ꝺditionẽ rex qꝙ añ. ſi faceret res ꝑncipaliꝝ ꝓpter gl̃iaz ſuã. faceret fruſtra. qõ ſi nõ fruſtra facit. nõ ꝓducit. g̃ nõ ꝑncipaliꝝ ꝓpter gl̃iam ſuã. ſz ꝓpꝝ vtilitatẽ alienã. ¶ Jtẽ ille finis ꝑncipalior ẽ ꝙ effectuz magis ꝑficit cũ ad ipm̃ puenit. ſz dei fruitio magꝫ aiaz ꝑficit ꝙꝫ dei laudatio. g̃ ꝑncipaliꝝ facta eſt aĩa ꝓpꝝ fruitionẽ ꝙꝫ ꝓpter dei gl̃iam ꝛ laudẽ. ¶ ℟. dõm ꝙ finis cõditionis rei ſiue rez ꝺditaz ꝑncipalior eſt dei gl̃ia ſiue bonitas ꝙꝫ creature vtilitas. ſic em̃ ptz. xvj. Prouer. Uniuerſa propꝝ ſemetipm̃ operat⁹ eſt dñs. ſz nõ propꝝ ſuã vtilitatẽ vel indigẽtiã. qz ait ꝑs. Diri dño deꝰ meus es tu. qm̃ bonoꝝ meoꝝ nõ eges. g̃ propꝝ ſui gl̃iam. nõ ĩnꝙ augendã. ſz ꝓpꝝ gl̃iam manifeſtãdã. ꝛ ꝓpꝝ gloriazꝝ ſuã cõicandã. ĩ cui⁹ manifeſtatiõe ꝛ ꝓtici patiõe attẽdit 64 ſumma vtilitas creature. videlicet ei⁹ glorificatio ſiue beatificatio ¶ Q̃ g̃ obijcit ꝙ charitas alienũ cõmodũ q̃rit. dõm ꝙ ſic⁹ eſt i nobis. ꝛ in deo. Nã in nob̃ bonuz ꝓpriũ differt a bono cõi. ſz in deo bonũ ſuũ eſt bonũ cõmune. nã ipe ẽ bonũ oĩs boni. ſi g̃ effectũ nõ ordinaret ad ſe. vel nõ faceret propꝝ ſe. cũ ipe ſit bonũ a q̃ oĩe bonũ. iã effect⁹ nõ eſſet bon⁹. Qm̃ g̃ vtilitas creature tota attẽdit in ordinatõe ad bonũ. qõ deꝰ eſt. iõ charitas dei oĩa rectiſſime feꝛ ꝛ quertit ad ſe. ꝛ ſic non eſt i nobis 65 ¶ Q̃ obijcit ꝙ ille finis eſt ꝑncipalior quẽ nãa magꝫ appetit. dõm ꝙ eſt loq̃ de natura duplr. ¶ Aut õ natura vt deficiẽte. aut vt ꝑfecta. Dico g̃ ꝙ natura deficies ĩ ſe recuruaꝝ. iõ ꝓpriũ bonũ deſiderat. ꝛ iõ ſuũ cõmodũ. Nã tura vo ꝑfecta amoꝛe charitaꝫ ſurſum eleuaꝝ. ꝛ multo magꝫ ĩ proportionabilit dei gl̃iam deſiderat ꝙꝫ vtilitatẽ ꝓpriã. vt patet ĩ hñtibꝫ charitatẽ. ¶ Qõ g̃ obijcit ꝙ ille finis eſt ꝑncipalior quẽ magꝫ natura deſiderat. vez eſt de natura recta ꝛ ꝑfecta. ¶ Qõ obijcit ꝙ ille eſt principalior finis ꝺditiõis rei ad quẽ res ꝑfecta ptingit. Reſpõderi ꝑt ꝓmo ꝙ h̃ hz veritatẽ qñ opans opaꝫ propꝝ indigentiã alicui⁹ finis. ad quẽ nõ ꝑt puenire niſi per op⁹ qõ ꝓducit. ſz talis opans ñ eſt deꝰ ſic patet. ꝛ iõ ñ habet locũ hic. Vel aliꝝ dõm ꝙ res facte ſunt propꝝ ꝺi gl̃iam. nõ ĩnꝙ acq̃rendã vel ampliãdã. ſz oñendã et 66 cõicandã. ꝛ ꝙ⁹ gl̃ia dei ſit ſine reby factꝫ. nõ tñ cõicaꝫ vel manifeſtaꝫ niſi ꝑ res ꝓductas. ¶ Qõ obijcit ꝙ fruitio magꝫ ꝑficit. dõm ꝙ laus duplr eſt. ſ. ꝑfecta ꝛ imꝑfecta. Laus ĩperfecta min⁹ ꝑficit aĩam q̃ fruitio. ſz ñ ſic laus ꝑfecta. qz magis letaꝫ in gl̃ia. ꝛ pl⁹ gaudebit ꝺ dei gl̃ia ꝛ honoꝛe ꝙꝫ de ſua glorificatiõe. ꝛ pl⁹ iocundabiꝫ ĩ laudãdo ꝙꝫ in ꝺſiderãdo ꝓpriũ bonũ. ꝛ ideo patet ꝙ ille finis eſt vlterior.

¶ Queſtio II k

¶ De ordine rez ad inuicẽ. nã hũc tãgit mgr̃ in lra. Utrũ videlicet natura ſpũalis. dignitate nature ꝑcellat cõpoſitã ex ſpũali ꝛ corꝑali. Certũ eſt em̃ ꝙ vtraqꝫ ꝑcellit corꝑalẽ. Et ꝙ ſic. videt. Jn oĩ genere nobili⁹ eſt illud ꝓpter qõd eſt alterꝫ ſic finis. eo ꝙ eſt ad finẽ. ſz hõ eſt ꝓpter angelũ. Nã ſic dicũt ſancti ꝛ mgr̃ recitat ĩ lra. hõ fact⁹ eſt ad regationẽ angelice ruine. g̃ ꝛc. ¶ Jtẽ ſpũale ſimplr loquẽdo nobili⁹ ẽ corꝑali. g̃ nobili⁹ eſt illõ qõd pure eſt ſpũs nihil hñs de corꝑe. ꝫ qõd eſt ſpũale. ꝛ coniunctũ corꝑi. g̃ nobilior angelica natura hũana. ¶ Jtẽ in q̃libet genere ĩmoꝛtale ꝛ incoꝛruptibile nobili⁹ ẽ moꝛtali ꝛ coꝛruptibili. ſz angel⁹ ꝑ naturã eſt ĩmoꝛtalis ꝛ incoꝛruptibilis. hõ ꝙo ecõtrario. g̃ ꝛc. ¶ Jtẽ qõ ſimili⁹ ẽ melior eſt meli⁹. ſi nõ ſit ſimili⁹ ĩ ridiculoſis. vt ſimia homini q̃ equ⁹. ſz angel⁹ eſt deo ſimilior ꝛ deformior q̃ hõ. h̃ manifeſtũ eſt. ꝛ nõ in ridiculoſis ſz in optimis. g̃ ſimplicit melior eſt natura ſpũalis q̃ cõpoſita. ¶ Cõtra. Aug⁹. Mẽte humana ſol⁹ deꝰ eſt maior. vñ in li. de tri. xvj. ꝛ in li. lxxxiij. q. dic ꝙ ĩmediate ipa mens a ꝑma vitate formaꝫ. ꝛ inf ipam ꝛ deũ nihil cadit medium g̃ angel⁹ nõ eſt ſup̃ mentẽ humanã. g̃ ꝑ ſe adeo bona ẽ. vt angel⁹. ſz aĩa propꝝ ꝺiunctionẽ ſui cũ corꝑe nõ dete riorat. ũno maius bonũ eſt. cũ corꝑ⁹ ſit bonũ. g̃ ſimplr tor⁹ hõ angelo melior. ¶ Jtẽ in oĩ genere qõd tenet rationẽ finis. illud eſt meli⁹. ſz ĩ genere creaturaꝝ homo tenet rationẽ finis. nõ angel⁹. Uñ Remigi⁹ dic ꝛ ꝑs ꝙ nos ſum⁹ finis qõdammodo oĩa q̃ ſunt. qõ nõ ꝺr de angelo. g̃ ꝛc. ¶ Jtẽ ſi optimũ in vno genere eſt melius optimo ĩ alio. ꝛ ſimplr h̃ illo meli⁹. ſz optim⁹ ĩ genere hoĩm eſt melior optimo ĩ genere angelor. vt patet. qz ꝑs. g̃ ꝛc. Si tu dicas ꝙ nõ inꝙtũ homo ſz inꝙtũ deꝰ. Obijcit de beata ꝙgine q eſt pure femĩa. ꝛ tñ dña angelor. ¶ Jtẽ maior ẽ qui recubit q̃ q̃ miniſtrat. teſte dño. Luc. xvij. ſz angel⁹ miniſtrat hoi. Heb. j. Oĩes ſũt ad miniſtratoꝝ ſpũs ꝛc. ℟. dõm ꝙ cũ q̃rit de ordine ſpi- 67
ritus rõnalis ſiue vniti ad ſpm̃ angelicũ vel ſeparatũ. de duplici ordine ꝑt intelligi. aut de ordine q̃tũ ad finem aut q̃tũ añ nature dignitatẽ. Si q̃tũ ad finẽ. ſic dico ꝙ ſunt pares. nã ad eundẽ finẽ. ſ. ad eternã beatitudinẽ immediate ordinãt. ꝛ eadẽ eſt mẽſura hoĩs q ꝛ angeli. nec hõ propꝝ angelũ nec angel⁹ propꝝ hoĩem. tamẽ ſicut lex charitaꝫ facit ĩ mẽbris corꝑalibꝫ ꝛ ciuibꝫ ciuitaꝫ ꝙ vnũ mẽbꝝ ſuppleꝛ indigentiã alteri⁹. vt patet qꝛ oculus videt sibi viã ꝛ pedi. ꝛ pes fert ſcipm̃ ꝛ oculũ. ꝛ in ciuibꝫ terrene ciuitaꝫ ſilr ptingit. Similit intelligendũ eſt de hoĩe ꝛ in angelo q̃ ſunt ciues ciuitaꝫ ſupne. nã hõ habet labilitatẽ ad labendũ frequenꝫ ꝛ poſſibilitatẽ ad reſurgendũ. Angel⁹ vo ſtans ꝑpetuitatẽ in ſtando. ꝛ cadẽs ĩpoſſibilitatẽ in reſurgẽdo. iõ angelus ſtans ſuſtẽtat hoĩem ſiue infirmitatẽ humanã. ꝛ hõ reſurgẽs repat ruinã angelicã. Jõ q̃dã mõ angel⁹ propꝝ hoĩem. ꝛ q̃dã mõ hõ propꝝ angelũ. ꝛ iõ in h̃ ordine pares ſunt. Si aũt loq̃mur de ordine q̃tuz ad nature dignitatẽ. dõm ꝙ ſimplr loquẽdo angel⁹ ẽ creatura ſuperior hoĩe. Natura em̃ angelica ſicut patet ex multꝫ ſcripturis locis nobilior eſt hũana. ꝛ ĩ ſuperiori gradu cõſiſtit. ¶ Cõcedendo igit ſunt rões manifeſtãtes ꝙ angelus nature dignitate ꝑcellit hoĩem. ꝓpter ꝓmã ad quã ſolutum eſt. ¶ Qõ g̃ obijcit in ꝓtrariũ ꝙ nullũ cadit medium inter mentẽ ꝛ deũ. dõm ꝙ eſt mediũ ſm dignitatez nature. vel ſm cauſalitatẽ influẽtie. ꝓmo mõ cadit medium. ſcõo mõ nõ. ¶ Nã deꝰ ĩmediate influit in mentẽ. ꝛ ꝓpterea ipa mẽs ĩmediate a ꝑma vitate formatur ¶ Qõ obijcit ſcõo ꝙ hõ tenet rationẽ finis. dõm ꝙ ali 69
qd propꝝ qõd res eſt. eſt duplr. ſ. aut ad ſupplendũ indigentiã. ſicut dom⁹ propꝝ hoĩem. ꝛ calceus propꝝ pedẽ aut ad ſupplendũ ei⁹ influentiã. ſic hõ propꝝ deũ. Qõ vltimo mõ hz rõnẽ finis nobilit eſt. qõ ꝓmo mõ nõ. qz em̃ hõ oĩbꝫ indiget. angel⁹ nullo niſi deo. iõ oĩa ꝓpter hoĩem. nõ oĩa ꝓpter angelũ. Jn cui⁹ rei ſignũ angelus ꝺdit eſt in ꝓncipio. hõ ꝙo in die ſexto. ¶ Qõ obijcit õ 70
optimo intelligendũ eſt ꝑ ſe ꝛ ꝑcise. nec beata ꝙgo. nec xps excedũt angelos pure rõne nature. ſz rõne multiplicitaꝫ gl̃ie. ¶ Qõ vltimo obijcit õ miſterio infra me 71
lius patebit. ad pns tm̃ ſufficiat dicere ꝙ alicui miniſtrat duplr. aut propꝝ ſe ſic regi ꝛ dño. ꝛ talẽ nobiliorꝫ

aut ꝓpter alīū. sicut ministrat mules grationi regis. et ꝓb̄ est argumētū soluendū. Angel⁹ cīm mīstrat boī ꝓ/pter dēū. sicut diues paupi. fortis egrotāti.

Consequēter tertio loco q̄rit dē mō distinguēdi spīm angelicū ab aīa rōnali. Et q̄rūt duo. Pri/mo q̄rit vtr̄ differāt specie. an tm̄ nūero. Se/cūdo q̄ sit illa differētia ꝑ quā differūt.

Questio I

Q̄ ät differāt specie vī. Que differt spē hñt diuersas ꝑfectiões ꝼm spēm. sz hō z āgel⁹ differt spē. ꝯstat. z aīa dat spēm boī. z actū specificū. ḡ z aīa z angel⁹ Itē q̄ sunt sūa spē. vel sil' ꝓducūt. vel vnū fac̄ ad ꝓductionē alteri⁹ nisi ꝓducāt ꝑ ꝓpagationē. sz aīe nō sil' cū angel sunt ꝓducte. nec āgeli faciūt ad aīaꝝ ꝓductiões. ḡ rē. Si tu dicas q̄ sil' ꝑt argui de aīab⁹. hoc falsum vī. q̄ ꝑ facit ad generatiões ꝑlis. Itē pl⁹ ꝯuenit sensibile cū sensibili. q̄ sensibile z vegetabile cū nō sensibili z nō ve getabili. sz aīa hūana ꝑ essentiā est sensibil' z vegetabil'. alioq̄n nō faceret aīal. ḡ cū differat spē ab aīa sensibili tm̄ z vegetabili. multo pl⁹ differt a spū anglico q̄ nec ē sensibil' nec vegetabil'. Cōtra. q̄z ꝑfectio z cōplemētū vltimū ē vnū specie. ipa sūt vnū sz ad eādē beatitudinē ordinat hō z angel⁹. q̄ est visio z fruitio dei. ḡ hō z āge lus. siue aīa z angel⁹ sunt spē vnū. Itē q̄z differētia vltio cōpletiua ē specie vna. ipa sunt vnū. sz dīa vlti/mo cōpletiua aīe rōnal' z angeli est hoc q̄ est rōnale siue ītellectuale. z ī hac cōicāt. sic dic̄ Grego. q̄ hō cōicat eē cū lapidib⁹. ītelligere cū angel'. ḡ rē. Itē q̄z optimū naturale ē vnū. ipa sunt spē vnū. sz optimum naturale boīs z angli ē vnū. sic dic̄ Bern⁹. ad Eugenū. optimū inq̄t tui z angli rō est. ḡ cū spēs accipiat ab optio. patz rē. Rō. Ad ꝓdictoꝝ ītelligētiā notādū. q̄ circa hoc fu it triplex opīo. Quidā nāq̄ dicere voluerūt q̄ qō ista nulla ē. Cū ei q̄rit vtr̄ aliq̄ differāt specie. supponit q̄ vtrūq̄z sit ī genere z spē. z q̄m aīa nō est spēs. sz spēi ps nec est ī genere ꝼm rectā lineā vt spēs vel indiuiduū. sz a latere. vl' mag⁹ ꝓ reductiõz sic̄ ꝓncipiū. ī hoc dicūt q̄ q/stio ista nulla ē. cū aīa nō sit spēs. Sz hoc rnsio pot⁹ est euasio ad boīem q̄m solutio ad rōnē. Nā adhuc restat q̄ stio. cū aīa sit suba z forma subal'. vel hūs forma subalē in q̄ oēs aīe ꝯuenīūt. vtr̄ ī eadē ꝯueniāt aīa z angelus an sit ibi solū dīa accidētalis. Preterea aīa sēpata spi rit⁹ est z suba ꝓut ē res ꝑ se exīs z ꝑ se subsīās accidēti bus. z ꝼm sui mutatiõz suscep tibil' ōniõz. ḡ ꝓpe ē suba z recte ī genere sube. sic̄ suba ꝑma. z angel⁹ sil' r constat. Si ḡ de oīb⁹ ꝑmis subūs rōnabilit̄ ꝯtingit q̄rere vtrū specie ꝯueniāt vel differāt. ptz q̄ q̄stio ē bona et recta. z rnsio ē fuga. Sed aīo positio ē. q̄ aīa z angel⁹ si ꝑsi/derāt aīa vt spūs. ē eadē spē cū angelo. sz differt ī hoc q̄ aīaꝝ ad aīas ē aliq̄ validioꝝ sil'itudo. sic̄ aq̄ eadez aq̄ dr esse. z rō q̄ mouet eos ē ꝓpe ꝯuenīētia in optio z no/bilissimo eē suo. sic̄ oñsum ē in obūciēdo. Sz h̄ positio cōiter nō tenet. q̄ planū est boīem z angelū nō soluz spe cie. sz etiā genere differre. ḡ z ꝑfectio siue forma dans spēm boī ab angelo differt. h̄ aūt ē aīa. ḡ differt spē ab angelo. z h̄ melꝰ patebit infra. Tertia positio ē q̄ an/gel⁹ z aīa spē differāt. q̄ sit ät illa differētia q̄rebam. Huic aūt iuxta cōem positiõz oīm tenēdū est. q̄ essentia liter differāt. z ī genere sube. Hñ ꝯcedēde sunt rōnes ꝑ bātes angelū z aīam eē specie differētes. eo mō q̄ licet dicere aīam rōnalē esse spēm. nā ꝓpe loquēdo pot⁹ est forma spēi siue ps formal' q̄z spēs. extēso tm̄ nomine pōt
72 spēs appellari. Q̄ obūciēt q̄ ꝑfectio angli z boīs ea/dē sunt spē. dōm q̄ ē ꝑfectio ī esse ꝓmo. z ī esse scdo. q̄ū ꝑfectio ī esse scdo ē eadē. ipa ꝓpe h̄ nō sunt eadē. nam cign⁹ z nix sunt alba eadē albedine ꝼm spēm. sz illō hz veritatē in ꝑfectiõe q̄z tū ad ꝓmū esse. h̄ aūt mō nō ē glia vel gra ꝑfectio. Q̄ obūciēt q̄z dīa vltio cōpletiua ē 73
eadē rē. dōm q⁹ rōnale ꝼm q̄ē dīa aīe z angeli differt. Nā rōnale āgeli ē intelligere. sz rōnale aīe ꝓpe est rō nale. nā angel⁹ nat⁹ ē intelligere ꝼm ītellectū simplicē z deiformē. aīe ꝼm ītellectū inq̄sitiuū z possibilē. z ꝑ hoc ptz solutio ad sequēs. nā q̄uis rō sit optimū mei z an/geli. tm̄ rō mea z rō angli est alia z alia. nō tm̄ ꝼm accēs sz etiā ꝼm spēm z essentiā vt ptz. Questio II in
Que sit illa dīa ꝑ quā angel⁹ z aīa differūt. Q̄ät dif ferāt essentialit̄ ꝑ h̄ q̄ ē vnibile vī ꝓmo sic. Sic se ha/bet corꝑ hūanū ad corꝑ nō vnibile. sic se hz spūs hu man⁹ ad spēm nō vnibilē. sz corꝑ hūanū differt specie. imo etiā genere vt videt a corꝑe nō vnibili. vtpote a la pide ꝑ h̄ q̄ nō est vnibile aīe viuificāti. ḡ rē. Itē esse vnibile ꝯuenit rōnali aīe. aut ḡ ēentialit̄. aut accidēta/liter. Q̄ nō accidētalit̄ ꝯstat. q̄ tūc ex hoīe z aīa nō fie ret vnū ꝑēntiā. ḡ essentialit̄ h̄ ꝯuenit aīe. sz q̄cūq̄z dif ferūt in aliq̄ essentiali differt spē. z sic aīa z angel⁹. ḡ rē. Itē ps suū cē cōpletū nō hz nisi ꝼm q̄ ē ī toto. ḡ z sil' aīa rōnal' cū sit ps hoīs. sz nō est ps hoīs nisi imꝑfū est vnibilis. ḡ ī vnibilitate ad corꝑ ꝯsistit cōplemētū aīe. sz p illud hz vnūq̄q̄z essentialit̄ differre siue distingui ab aliq̄ in q̄ ꝯsistit eⁱ cōplemētū. ḡ rē. Itē viuifica/re est actꝰ aīe rōnal' quē hz in corꝑ. aut ḡ actꝰ accidēta lis. aut essential'. Si accidētalis. ḡ vita accidit boī. q̄d manifeste falsum ē. q⁹ tūc accideret ei eē aīal. Si eē actꝰ subalis siue ēentialis. ḡ ineſt aīe rōe sui. q̄ est sui forma le z cōpletiuū. ḡ si penes illō accipit dīa formal' z com pletiua vnusquisq⁹ q̄d ē formale z cōpletiuuz. penes illud q̄ aīa nata ē viuificare corꝑ sumit illa dīa. sz eo ipo nata ē aīma vnīri corꝑi q̄ nata ē corꝑ viuificare. ḡ penes vnibilitatez sumit aīe ad angelū dīa essentialis specifica. Cōtra. ois dīa ꝓ⁹ est ꝑ naturā q̄z id cui⁹ ē dīa. sz vnio siue vnibilitas ad corꝑ ꝯsequit aīam. q̄a dic̄ relatiõz ad alteꝝ sine q̄ ꝑt aīa esse z intelligi. ḡ vnit tas siue vnibile nō ē illō ꝑ q̄d differt angel⁹ z aīa. Itē dīa cōpletiua dz eē ꝓpria eⁱ cui⁹ ē dīa. sz eē vnibile nō solū rōnali aīe ꝯuenit sz etiā vegetabili z sensibili. ḡ nō est aīe rōnal' cōpletiua dīa. Itē dīa specifica dz ac cipi penes id q̄d in re est optimū. sz vnūq̄d dz diffi/niri ꝑ id q̄d est optimū in ipo. sz esse vnibile ꝯuenit aīe penes suū infimū. ḡ penes illō dīa cōpletiua nō ꝑt ac cipi. Itē dīa cōpletiua ita essentialit̄ adhereret q⁹ ei⁹ oppositū nō pōt inesse. vel si ineſt actu. ñ tm̄ ineſt natu ralit̄. sz aīa rōnalis sic ē vnibilis q⁹ separabilis. z sic sepa bile esse ꝯuenit aīe ꝑ naturā z ꝑ h̄ differt a vegetabili z sensibili. ḡ eē vnibile corꝑi nullo mō ꝑt esse specifica
dīa ꝑ quā differt angel⁹ z aīa. Rō. dōm q⁹ circa h̄ tri 74
plex ē mod⁹ dicendi. Quidā cīm conati sunt assignare dīam specificā angli z aīe ꝑ cōpationē ad dēū. Et rō q̄ mouit eos hec fuit q⁹ dīa vltio cōpletiua penes id q̄d est in re nobili⁹ dz accipi. z ī rō voluēt dicere q⁹ aīa z angel⁹ differt. q⁹ angel⁹ hz ītellectū deiformē. vt vult Diony. vñ hz sibi spēs ītactas z videt aspectu simpli/ci. sz aīa hz ītellectū potētialē siue collatiuū z inq̄si tiuū. z h̄ ꝑ naturā. dc̄d sit de glia. Sz iste modus assi/gnādi dīam nō videt eē oīno ꝯueniēs. Prīo q⁹ diffe/rētie rez accipiūt ꝼm cōpationē rez quā hñt ī se nō re/latiõe ad dēū. respectu cui⁹ pot⁹ ꝯuenīūt. Amplius. deiformitas ītellect⁹ respic̄ potētiā ītellectiuā. nos aūt q̄rim⁹ de dīa essentiaz. ñ de dīa potētiaz. Postremo q̄d obtineꝝ ꝑ gram ñ est ꝯ naturā institutā. sz deiformi tatē acq̄rit intellect⁹ ꝑ gliam. ḡ t ec dīa ītellectui hūa/

uo nō est aliena. ḡ p hāc ñ differt angel⁹ ab aīma. Et q pl⁹ est aīa separata modū itelligēdi hz quē hz angelus. t aīa ade habuit spēs inatas vt hz angel⁹. t h totū q̄d ac cidētale videt dicere. ḡ penes h essential' dr̄ia nō dz su rationē rez ad inuicē. t q̄ ñ potuert iuenire act⁹ diffe/ rētes formaliť p q̄s ventrēt i cognitōz diuersaz dr̄iaz. sz inuenert act⁹ differētes ḡdu t dignitate. dixerunt q aie t angel⁹ differt spē ꝓpt maiorē excessum ī simplici/ tate t bonitate nature. t iste excessus i essentialib⁹ va/ riat spēm q̄n excessus ille exit limitē spēi t habitū. sic cali dū in q̄rto gradu ē alter⁹ spēi q̄ calidū in ꝑmo. sic di/ cūt esse i ꝓposito. Sz h valde dubiū est q angel⁹ tm̄ ex cedat aiam. q ex ipo excessu dr̄ia spēz fiat. cū optia aia sz xp̄i nobilissima sit creatura. nec exeat spēm būanaz Et ꝑterea. esto q cēt ibi excessus. penes ipm̄ ñ dz sumi dr̄ia specifica. q: port⁹ videt ꝺsecā dr̄iam specificaz q̄s ecōuerso. Port⁹ ei res diuersaz bonitatū gradum hnt i nobilitate ꝓpt naīas diuersas spēz q̄ sunt nate esse pl⁹ 7 min⁹. q̄s ecōuerso. Et itez hec dr̄ia valde general' t trāscendēs cē videt. q: si ita ꝑ accipi h. pari rōe vbi/ q̄ sumit p cōparatiōz aie rōnalis ad corp⁹ hūanū. ex q̄ gte inotescit nob⁹ aīa nō solū ꝑm accidētia. sz etiā ꝑm sb stantiā t naturā. t ñ solū ꝑm id qđ indignitat'. sz etiaz ꝑm id qđ nobilitat'. Hoc ei qđ est aīam vniri corpori būano siue viuificare corp⁹ hūanū. nō dic actū accidē/ tale. nec dic actū ignobilē. Nō accidētale. q: rōne illi⁹ est aīa forma substalis. Nō ignobilē. q: rōne illi⁹ est aīa nobilissima forma oīm. 7 i aīa stat appetit⁹ toti⁹ nate. Corp⁹ cūm būanū nobilissima cōpleriōe t organisatiōe q̄ sit i natura ē organisatū t cōplexionatū. ideo nō cōplet nec natum est cōpleri. nisi nobilissima forma siue nata Illud ḡ q̄ aīa ē vnibilis corpi tali. dic q̄d essentiale re/

Distinctio secunda agit in speciali de conditi one spiritualis creature. scz angelice qualis fa cta sit.

De angelica itaq̄ natura t̄c. Supra egit magi/ ster de rez. pductione in generali. In hac aut̄ gte agit de pductōe rez in speciali. Et q̄m tri/ pler est differētia creature. s. spūalis t corpalis. t cōpo sits ex vtraq̄. ideo hec ps habet tres. In ꝑma agit de ꝺdi tione spūalis creature. In scēa de ꝺditione corpalis cre atur. ī. dist. xij. hec de angelice nature t̄c. In tertia de ꝺditōe nature ex vtriq̄ cōposite. s. humane. ī. di. xvj his excursis q̄ supra de hoīe. Prima ps hz duas. In p ma determiat q̄les facti sunt angeli ex ꝑma ꝺditōe. In secunda determinat quales facti sunt auersione t con/

Determinat q̄m angeli creati fuerūt. premit/ tens prohemiū. in q̄ aperit suā intētionē. a

Dī. II

De angelica itaq̄ b natura hec ꝑmo ꝓsideranda sunt q̄m creata fuerit. t vbi. t q̄lis facta sit. dū ꝑmū ꝓderet. Deinde q̄lis effecta auersiōe q̄ undā. t auersiōe q̄ undā. De excellētia q̄s t ordini/ bus t donoz differētia t de officijs ac noib⁹ alijs/ q̄s plurib⁹ aliq̄ dicēda sunt.

Mouet ex autoritatib⁹ dubiū de initio. dura

spicies qđ est nobilissimū ī aīa. t ita penes illō recte su mit specifica dr̄ia ꝑm quā differt aīa a natura anglica vñ rōes ad h inducte ꝓcedēde sunt. Ad illa q̄ obiciť in ꝓriū ex dict⁹ patet ꝛ⁹. Nō ei dicit ꝑmo q dr̄ia dz ee ꝓpr. dōm q vez ē. sz dr̄ia illa q̄ est esse vnibile. nō dicit purā relatiōz. sz naturalē aptitudinē q̄ ineſt aīe ꝑm ꝑn cipia ītrinseca. q̄ ꝑtia sūt aīa p naturā. sic rōnale respe ctu hoīs. Q obiciť q dr̄ia cōpletiua dz ee ꝓpr. di. 76 cendū q vniri corpi nō est ꝓprie creature rōnal'. sz tantū vniri corpi būano. sic dic illud qđ ē aīe essentiale t no/ bile. sic etiā ipōrat qđ est propriū. Et h ꝓz aliud 77 nā illō q̄ mediāte aīa pficit corp⁹ būanū est illō q̄ aīa ē rōnalis. t qđ etiā est ꝑncipiū aliaz nobiliū opationū. sz pficit illō nō mediāte potētia. sz respicit scipa. scipa em̄ aīa pficit corp⁹. sic forma scipa vnit materie. Q 78 obiciť vltio. q dr̄ia essentialiť adheret. dōm q ee vni/ bile adheret inseparabiliť. q: aptitudo sp ineſt. q̄uis nō sp insit act⁹. sic patet i rōnabilitate t gressibilitate. t si cut gressibilis truncat'. sic rōnalis aīa stulta efficit. nō natura. sz propt defectū nature. ita q aīa sepat. h est in penā pcti. t ideo esse sepabilē. nō sic assignat dr̄ia aie. sic esse vnibilē. Amplius. Aīa rōnal' coipo q nata est pfi/ cere corp⁹ sic pfectū t ordinatū p naturā ad imortalita tē est imortal'. t coipo nata est separi ab h corpore ism mortuo propter peccatū. t ita nūc nō dicit aliā differē tiam q̄ h qđ est esse vnibile. sz ꝓsequit illā. q: sicut nō est sepatio nisi ꝑ vnitī. sic nō est sepabilitas in ali/ quo. nisi ꝑ⁹ fuerit vnibilitas p naturā. t ideo si aliquid potest esse dr̄ia aie. videt q hoc maxime sit illud quod p hoc nomē significat. Intellect⁹ em̄ noster rarissime ꝓuenit ad cognitionē forme substātialis nisi a posteri/ ori. t quia sicut cognoscit. sic nominat. ideo differenti as p naturā priores. vt plurimū nominat a posteriori t sic patent quesita.

uersione. infra dis. v. post hec consideratio adducit t̄c. Prima pars habet duas. In prima determinat quan do t vbi creati sunt angeli. In secūda vero quales cre/ ati sunt. ī. dis. iij. ecce ostēsum est vbi angeli t̄c. Pri/ ma ps habet duas. primo em̄ determinat q̄m angeli cre ati fuerunt. In secūda vbi. ī. dis. cadē. iam ostēsum est t̄c. Prima ps habet quattuor ꝓticulas. In ꝑma p/ mittit ꝓhemiū in quo aperit suā intentionē. In secun da vero mouet ex autoritatib⁹ dubitationē circa dura tionem siue initiū vel mensurā angelice conditionis. ibi. Quedā autoritates videnť. In tertia determinat veritatē t cōfirmat. ibi. Videt itaq̄ hoc esse tenendū Quarto vero t vltimo veritatē ꝑdeterminatā t pba/ tam cōcludit. t autoritatē in oppositū determinat. ibi. Simul ḡ cū tempore t̄c.

tione. t mēsura angelice creature. b

Quedā autoritates videt innuere q̄m omnes Eccī. s. creaturā creati sint angli. Vñ illō. ꝑ oīm creata ē sapia. qđ intelligit de angelica natura. que i scriptura sepe vita. sapia. t lux dr. Mā sapia illa q̄ de⁹ est. creata nō est. Filius ei sapia ꝑris est genita. nō facta nec creata. t tota trinitas vna sapia est. q̄ nō facta nec creata est. nec genita vel ꝓce dens. De angelica ḡ vita illud accipiendum est. q̄ dic scriptura q̄m facta ē. s. ꝑmo oīm. Sz rursū Geñ. s. alia scꝑtura dic. In ꝑncipio creauit de⁹ celum t

a Tu in ꝓncipio dñe terrā fundasti. Vñ h falsum. ꝓmo ex h q dicit terrā esse fundatā. q2 nō videt esse fundata sz potꝰ apēsa fm q dr Esa. xl. q apēdit tribꝰ digitis molē terre. Et puerb. viij. Qñ apēdebat fundamēta terre. Itē falsum vr dicere cū ait. i ꝓncipio terraz fundasti. q2 ꝛra facta fuit tertio die. g nō fuit fūdata in ꝓncipio Iuxta h qrit supra q̄d terra fundata sit. et vr q sup aqs xpc illō ps. q fūdauit terrā sup aqs. Lōtrariū aūt videt ꝓ scripturā q dicit. q fūdauit terrā sup stabilitatē suā. et p naturā q dicat aquā esse minꝰ grauez q terrā. et ita fm ordinē nature ñ terrā supra quā. sed econuerso.

Ps. cj.

a terram. Et in ꝓpha tu in ꝓncipio dñe terrā fundasti. et opera manuū tuaz sunt celi. et videt ꝓtrarietas q̄dā oriri ex assertionib⁹ istis. Nā si ꝓmo oim creata est sapia. oia post ipam facta vident. et ita p ipam facta videtur celū et terra et ipa facta ante celū et terrā. Itē si in principio creauit deꝰ celū et terrā. nihil factū est añ celuz et terrā. nec ipa sapia facta est añ celū et terram Lū g hec ꝓtraria videant. nec in diuīa scriptura phas sit sentire aliq̄d esse ꝓtrarietatis. reqramus itelligētiā veritatis.

Determiat xitatē et ꝓfirmat c Videt ita q3 h esse tenēdū q simul creata ē spūalis creatura. id est angelica. et corpal fm q potest accipi illud Salomonis Qui viuit i eternū creauit oia simul. i. spūalē et corpalē naturā et ita nō pus tpe creati sunt ageliq̄ illa corpalis materia q̄ttuor elemētoz. et tū ꝓmo oim creata est sapia. q2 si non tpe pceditu dignitate. Q aūt sit creata fuerit corpal spūalisq̄ creatura. Aug⁹. sup Gen. apte ostēdit dicēs. Per celū et terrā spūalem corpalēq̄ naturā intelligit h creata sūt i ꝓncipio. s. tpis vel in ꝓncipio. q2 ꝓmo fctā sunt

Antea eī nihil factū est. nec etiā tps factū est añ spūalē. scz angelicā naturā et añ corpalē. s. materiā illā q̄ttuor elemētoz. Illa eī cū tpe creata sunt. nec ex tpe. nec in tpe. Sic

Ps. cj.

Ecci. xviij

Q simul creata fuit ꝺr in ꝓncipio do corpalis et mine terrā fūdasti. i. i ꝓncipio fecisti materiā informē. si fundamētū oim formarū. Que tō ꝺr eē fundata. q2 oīs forme sustētāt a materia. et ipe ñ sustētant ab alio etiam tps. nisi a ꝺo. Jō aūt cū tpe eī fa ꝺr fundata in ꝓncta sunt sed cipio q2 nihil añ nō ex tpe ipam creatū est.

Q nihil factum est ante celū et terraz. nec etiam tps.

Si aūt noīe ꝛre intelligit elementū terre. adhuc verus ē ꝓdictus fmo. Terra eī fundata ꝺr. xpc sui stabilitatē fm illō Eccls. j. generatio ꝓterit et generatio aduenit. terra aūt i eternū stat. Hoc elemētū. s. terre. et ꝺr fundatū. et ꝺr appēsū Fundatū sup stabilitatē suā. et fundatū etiā sup aquas Fundamētū ꝺr. q2 sic fundamētū ē in fimū inf oēs ptes dom⁹. sic ꝛra est in fimū inf oia corpa mūdi. et i cētro existēs tenet locū fundamti. Et cū ꝓtute xpia sibi diuinitus data cētz appetat vt i cētro reqescat. fūdata ꝺr sup stabilitatē suā. Et h dictū eē intelligēdū ē fm xitatem. Scōm aūt nraz imaginatiōz et vulgarē opionē. cū aq cooperuerāt ifertoꝛe superficiē terre respectu nri. et vltra aquā sit aer. et vltra aerē sit ignis. ꝺr ꝛra fundata super aqs. Nos eī estimam⁹ ꝛrā esse sup aquam dū ꝓsidera

R⁹. dōm q noīe terre i scriptura intelligit materia corpalis. itelligit etiā elemētū ꝛre. et vtroq3 mō accipi pt in pdicta auctē et vere Si eī terra accipiat ꝓ materia informi. sic recte ꝺr in ꝓncipio do mine terrā fūdasti. i. i ꝓncipio fecisti materiā informē. si fundamētū oim formarū. Que tō ꝺr eē fundata. q2 oīs forme sustētāt a materia. et ipe ñ sustētant ab alio etiam tps. nisi a ꝺo. Jō aūt cū tpe eī fa ꝺr fundata in ꝓncta sunt sed cipio q2 nihil añ nō ex tpe ipam creatū est.

mo aquā sb pdicb⁹ nris Dr. et eē tribꝰ digitis appēsa ꝓ eo q tribꝰ elemētis itermedijs distat a celi circūferentia. et mediātibꝰ illis videt eē q̄si appēsa. Et p h ꝓz R⁹. ad oia obiecta. Nota tū q aliq accipit ꝓncipiū fm q noīe ꝛre itelligit materia. Aliq fm q itelligit elementū ꝛre. Sc̄ǒz eī q noīe ꝛre intelligit materia. tūc ꝺr fūdata in ꝓncipio. i. i ꝓmo ꝺie ꝓductōis rerū. sz q ꝛra ꝺr elemētū. tūc ꝺr eē fūdata i ꝓncipio. i. i ꝓmis oꝑibꝰ sex diez.

nec tps in tpe creatū est. qa nō fuit tps añq̄ esset celuz et terra. Vñ Aug⁹. i li. ǒ tri. dic. q deꝰ fuit dñs añq̄ tps esset. et nō in tpe cepit eē deꝰ. q2 fuit dñs tpis q̄n cepit esse tps nec vtiq3 tps cepit esse i tpe. q2 nō erat tps anteq̄ incipet tps.

Superi⁹ ꝓbata xitatē ꝓcludit q sil cū tpe et cū mūdo cepit corpal et spūal creatā. et auctez in oppositū determiat.

Simul g cū tpe facta ē corpalis et spūal creatura. et sil cū mūdo. nec fuit añ angelica creatura q̄ mūdꝰ. q2 vt ait Aug⁹. Nulla creatura creata ē añ secula. p a seculis cū qb⁹ cepit. Hiero. tū sup epam ad Titū. aliud videtur sentire dicēs. Sex milia nec dū nri tpis iplent annoz. et q̄ntas ꝓpus ecclitates. q̄nta tpa. q̄ntas seculoz origines fuisse arbitrandū est. i qb⁹ angeli. throni. dñationes. ceteriq3 ordines serui erūt deo absq3 tpm vicib⁹ atq3 mēsuris. et deo iubēte substituti erūt. His xbis q̄dā adherentes dixerūt cū mūdo cepisse tps seculare. p añ mūdū extitisse tps eternū sine mutabilitate. vt eo imutabiliter et intpaliter astruūt angelos deo iubēte substitisse. et q3 seruisse. Nos aūt qb⁹ pus dictū est ꝓ captu itelligentie nre magis approbam⁹. salua tū reuerētia secretoz i qb⁹ nihil temere asserēdū ē. et illō Hieronimū dixisse ñ ita sentiēdo. p aliorum opionē referēdo arbitramur.

tpe. et i tpe. et cū tpe. Ex eī iportat ordinē. iportat ꝓtiorētiā. cū iportat simultatez. et nō nihil ē fm i tpe. nec ex tpe. nisi qō excedit a tpe. q2 igit tps et ea q̄ sūt in ꝓmordio tpis creata sūt. a tpe ñ excedūt. nō dic ea eē creata cū tpe. ñ i tpe. nec ex tpe. Et nō cū ꝺr dicat dñs respectu oīs rei create. dr ñ potuit i cipe dñs eē ex tpe. nec i tpe. ꝓprie accipiēdo hitudinē ei⁹ qō eē ex tpe. nos tamē sūt i cōi fmōe large accipim⁹. Q aūt q̄rit vtz dr perit eē dñs. ꝺr. q3 dñs vno mō iportat ptātē coercēdi sbditos. et sic dic̄ psidētia fm hitū. et queit ꝺo ab eterno. Alio mō iportat psidentia. actualem respectu serui. et sic incipit esse dominꝰ nō rōne mutatois facte in ipso. sed ratiōe mutationis facte in suo correlatiuo.

Ad intelligētiā hꝰ ꝓtis in q̄ q̄rit de mēsura ꝓditionis angelice nature. duo ꝓncipalit̄ q̄runtur. Pño de mēsura eiꝰ i se. Scđo ꝙ cōparationez ad mēsurā eē cōpalis nate. Circa ꝑmū tria q̄rūt. Primo vtr spūalia bēant mēsurā ꝓpriā. Scđo vtr habeāt mēsurā vnicā. Tertio vtr habeāt mēsurā simplicē aut cōpositā. siue stantē vel successiuā.

Questio I a

QX habeāt ꝓpriā mēsurā. ꝓma videt ꝙ ꝓbm in li. ō causis i penultima ꝓpōe. Itē inē rē cuiꝰ suba z opatio est i eternitate. z rē cuiꝰ suba z opatio ē i tpe. ēres media cuius suba ē in eternitate. z actio i tpe. sz hꝫ nō ꝑt intelligi de eternitate increata. ḡ de creata. z hāc distinguit a tpe. z ponit mēsurā subaz spūaliū z incopaliū. ḡ videt rē. Itē Eccli. j. oīs sapia a dño deo ē. vsq; ibi. añ cuū. ḡ cuū dic ꝗd creatū. nō subaz. ḡ mēsurā. ñ rez materialiū sz spūaliū. z hꝫ differt a tpe. vñ Boe. ō ꝺso. Qui tps ab cuo ire iubes. ḡ rē. Oīne eī qđ erit ab alio differt ab coueteratū antiquū ꝑm totū eē mēsurans. tpis ꝯo in alterationē alit̄ z aliter se hūs. ḡ si idē nō sc hz sic. z alit̄ sil̄ z semel. nō est eadē mēsura tps z euū. sz euum est mēsura durātū ꝓpetuo z tal̄ est natura āgelica. ḡ rē. Itē sic̄ se hz vnitas ad distinctiōz. ita nūc ad durationē. sed i spūalibꝫ nō solū est repire distinctiōez ꝑm subam. vtr etiā eꝝ mēsurā. ḡ pari rōe z eē angeli mēsurā duratōis hz sz nō tpis. cū nō variet nec mutet. ḡ aliā mēsurā ꝓpriā. Itē oīne qđ hz eē limitatū actu. hz mēsurā ꝙ quā ꝑt cognosci eiꝰ limitatio sz rale eē esse oīs creati. ḡ rē. arguit vt ꝓbus. Itē mēsura duratōis respicit modum durādi. sz spūalia hūt modū sue duratōis differentē a copalibꝫ. marie a mutabilibꝫ cū durēt ꝓpetualit̄ z immutabilit̄. ḡ ꝙ istā mēsurā hūt mēsurari. Cōtra. Augo ꝓ loca z tpa. ḡ spūal̄ nature mēsura ē tps. Itē Beda. Quattuoꝛ fuert ꝓmo creata. ā gelica naſa. materia ꝓma. celū empyreū. z tps. si ḡ tps stat ꝙ mēsura. ḡ aut spūalia i ꝓncipio ñ habuert mēsurā. aut nō habuert aliam a copalibꝫ. aut Beda fuit insufficiēs i illa numeratiōe. Itē rōe videt. vnꝰ ē locꝰ q̄ est ꝛtinēria visibiliū z inuisibiliū. vt empyreū. ḡ si mēsura q̄ est tps nō est mensuris appꝛopatiōis q̄z locꝰ. videt ꝙ vnū sit tps i q̄ sint spūalia z copalia. nō ḡ hūt mēsurā ꝓpriā. Itē sicut idē est numerꝰ q̄ mēsurāt z numerāt. x. canes z. x. homines. sic idē est nūerꝰ q̄ numerāt. x. anglī z. x. boīes. si ḡ spūalia nō hūt aliā mēsurā distinctōis q̄z copalia. ḡ nec aliā mēsurā duratōis. Itē hō beatꝰ z angelꝰ mensurant eadē mēsura. qꝛ oēs beati. sz hō beatꝰ hz idē esse cū se non beato. ḡ z eandē mēsurā. ḡ eadē mēsura mēsurant hō viatoꝛ z angelꝰ. ḡ z q̄libet natura copalis. nō ḡ hz mensurā ꝓpriā. Itē ꝑ impossibile. Si hz mēsurā. aut est suba. aut est accīs. Nō suba. ḡ accīs. Si accidēs. in q̄ genere. ñ nisi ī genere q̄ntitatis. ñ discrete. ḡ ꝛtinue. sz non est linea. nec̄ superficies. nec copꝰ. nec locꝰ. ḡ vel ē tps. vel nihil. ḡ aut angelica naſa nullā hz mēsurā. aut si hz. ñ habet ꝓpriā. ℟. ꝺom ꝙ cū q̄ritur vtr angelica naſa bēat mēsurā ꝓpriā diuersaz a tpe. distinguēdū est. qꝛ aut loq̄mur de mēsura spūaliū ꝑm esse q̄ ñ mutaſ. aut ꝑm affectiōes. Si ḡ de mēsura loq̄mur q̄ respicit eē z q̄ ōꝛ euū. hꝫ mō ꝺsueuit ab antiqs doctoribus rñderi. Aut loq̄ris de diuersitate i genere mēsure. aut i genere entꝫ. Si i genere mēsure. sic oportet ponere differētiā. sic oñdunt auctes z rōes inducte. Si vo loq̄ris de diuersitate i genere entꝫ. sic tripler fuit opio. Nā ꝗdā dixerūt ꝙ sic̄ locꝰ z superficies idē sunt ꝙ cōtiā differētia ꝑm cōpationē. sic idē est nunc eui z tpis. sola cōpatiōe differēs. Nūc eui respicit subam rei. suba autē ꝑmi mobilis q̄ntū ad eē oīno est ī mobilis. cōpata autē ad sitū est mobil̄. z ꝑmo mō mēsurat nūc eui. secūdo mō nūc tpis. ita ꝙ idē est nūc diuersimode cōpatuz. sic̄ idē vltimū cōpatū ad corꝰ ambiēs ē superficies. cōpatū ad corꝰ ambitū est locꝰ. Sz illō nō pōt stare. qꝛ circa vltimū corꝛis ille due cōpatiōes nō sunt incōpossibiles. sz nūc tpis z eui hūt ꝓprietates incōpossibiles circa idē. Nā sic̄ dic̄ Augꝰ. i li. lxxxiij. q. hꝫ sc nūc eui est stabile. illud sc nūc tpis ē fluxibile. sz impossibile est ꝙ vnū z idē ꝑm idē simul moueat z stet. Et iō est scđa positio ꝙ ipm nūc seq̄t ēntiā materie ꝑme. sic igit materia in oīb est eadē ꝙ ēntiā differēs ꝙ ē. sic nūc tpis z eui idē est ꝙ ēntiā. nō sic̄ indiuiduū. sz ad modū materie. idē ꝙ essentiā. differēs aūt solū q̄ntū ad eē. z hi posuerūt ꝙ oīs rei q̄dditas mēsura eadē ꝙ ēntiā mensurat. Sz nec illō multū est ītelligibile. cū euū esse stabile z q̄ etum respiciat. qđ q̄dē hz materia a forma ꝓfecta. et hꝫ mēsura nō respiciat nisi eē actuale z modū essendi completū. videt ꝙ euū nō possit sic accipi ex parte materie q̄ q̄d sit de tpe. Cū ḡ modꝰ durādi essentialit̄ z formalit̄ differat hinc inde. pz etiā ꝙ mēsura ꝓpria. Et ideo ē certa positio ꝙ spūalia hūt mēsurā diuersam a tpe. nō solū in genere mēsure. vtr etiā i genere entis. z hꝫ nō solū cōpatiōe. sz etiā ꝑm subam z formā. Quicq̄d autē sit de diuersitate i genere entis. de diuersitate ꝑm modum mēsurādi nemo ē q̄ negare possit. z hꝫ sufficit q̄stioni ꝓsenti q̄ queritur vtr spūalia habeāt mensurā diuersam a tpe. ꝺom ei ꝙ sic. QX si q̄ras q̄ sit illa. rñdendū ꝑm sanctos z ꝓphos ꝙ ōꝛ eternitas creata. aut euū. sz q̄m eternitas ꝓprie accipit ꝑ increato. z euū frequent accipit ꝑ tempore. iō ꝓprio noīe ꝑt eui eternitas appellari. Sic rñdēduz est si q̄rat de mēsura q̄ respicit ipm esse spūale creature. esse increatū immutabile z ꝓpetuū. Si aūt q̄rat de mēsura angelicaz affectionū. vtr illa sit a tpe diuersa. hꝫ habebit q̄stionē infra. nūc aūt planū est ꝙ illa mēsura q̄ ōꝛ eui. eternitas. variationē affectuū nō mēsurat. vt dic̄ Aug. ad Oꝛosiū. Euū eīm soliꝰ esse incōmutabilis ē mēsura. Cōcedendū igit ꝑm ꝙ oñdūt rōnes ꝙ aliq̄ mō spūalia hūt mēsurā ꝓpriā respectu tpis z tpaliū. QX ḡ obijcitur ꝙ spūalis natura mouet ꝙ tpa. iā pz ℟. hꝫ ei dicit q̄ntū ad affectiōes. nō q̄ntū ad esse. QX aūt obijcit de qt tuoꝛ ꝑmo creat̄. dōz ꝙ nomē tpis extēdit ibi ad oīs durationis mēsurā cuiꝰ est ponere ꝓncipiū. vñ valde large accipit z cōphendit euū vt melꝰ infra patebit. QX obijcit de loco ñ valet. qꝛ locꝰ copal̄ nō est mēsura spūaliū. q̄uis ꝛtineat. cuū aūt mēsurat z ꝙ formaſ. iō ñ valet. est vnꝰ locꝰ mēsurās. ḡ vnū tps mēsurās. Si q̄ras a me vñ hꝫ. ꝺom ꝙ āgelꝰ & c hz durationē. sz ñ hz extēsionē. z iō hz mēsurā durationis. ñ extēsiōis. QX obijcit ꝙ de nūero. ꝺom ꝙ nō est sil̄e. qꝛ idē est modꝰ distinctionis in spūalibꝫ z copalibꝫ. sz ñ est idē modꝰ durationis. iō eadē est ꝑm spēm mēsura distinctiōis. ñ sic eadē mensura durationis. QX obijcit de boīe btō z anglo. ꝺom ꝙ mēsura ꝙsili mensurāt. s. euo. qꝛ ꝙsilem hūt modū durādi. sz hō viatoꝛ ñ mēsurat ꝙsili mēsura. qꝛ q̄uis habeat idē eē. hz tm modū ēndi z durādi alium. z mēsura nō tm esse. sz etiā modū durādi respicit. QX q̄rit in q̄ genere sit mēsura angelice durationis. Dicūt aliq̄ ꝙ non est q̄ntitas. nisi q̄ntitas ꝛtutis. z iō nō est ī genere q̄ntitatis ꝓpe. Sz si ꝛe mēsura ē. quō nō est q̄ntitas ꝛta. Jō dicūt aliq̄ ꝙ est ī genere q̄ntitatis. sicut ꝓncipiū. Si tm querat cuiꝰ sit ꝓncipiū. cū dicat mensuram diuersam a tpe vt oñsum ē. difficile erit assignare. Et iō sanꝰ dici

pōt q sic tps ponit in subīs spūalibꝫ q̄tū ad affectōes ꝑm Aug. licet ꝺsideratio pbi ad illō nō ꝺscēderit. sic ⁊ mesura ponit differēs specie ab alīs q̄ntitatibꝫ licet ō illa nō loquat pbs. q: mēsuras rez inferioꝝ determīa/re intēdebat. nec ponit ex hꝭ in tpo insufficiētia. ⁊ si etiā ponerēt nō esset propē hoc a veritatis tramite aliqua/tenus discedendum. ¶ Questio II b

¶ Utꝝ spūalia habeāt mēsurā vnā p essentiā. ⁊ hꝭ est q̄re/re. vtꝝ sit vnū euū eternoꝝ. Et q nō. vī. Diony. de di-no. Ipe est euū euoꝝ. q plura sūt eus. nō p interruptōz ita q vnū p aliud. q p diuersitatē simul exīntiū. ¶ Itē vnitas accidētalis venit ab vnitate ſbiecti. ſz nō ē po/nere vnū subiectū oīm euiternoꝝ. cū q̄dā spūalia ñ hnt aliq̄ cōe ad cuꝰ aspectū mēsurenť. q nō est ponere euū esse vnū. Q aūt nulla habeāt tale subiectū q̄ sit ꝓten tiuū spūaliū. hꝭ apparet. q: illud hret excellentiā. ⁊ influ entiā. ⁊ ꝺtinentiā respectu euiternoꝝ. sic ꝑmū mobile respectu tpaliū. ſz tale respectu subaz spūaliū inueniri nō pōt. vt ptz discurrēti p singula. q ꝛc. ¶ Itē oīmib alīs corruptis. possibile ē vnicū angelū remanere cuz nō ꝛpēdeat ab alīs angelis. ⁊ si remanet in esse cōple/to. hz mensurā ꝺntē illud esse. ⁊ hec est euū. q remanet euū q̄libet angelo remanēte. ⁊ totū remanet ⁊ pfectū. q quot sunt angli. tot sunt eua. ¶ Itē euū est mēsura rei pfecte ⁊ multū hñtis de specie siue de forma. st q euū ma xime ꝺsequat eē cōpletū. cū illud ñ sit vnū numero. sed tm̄ specie. videt q euū sit vnū tm̄ ꝑm spēm. ¶ Contra hꝭ arguit a sili. Sicut se hz tps ad tpalia. ita euum ad eui terna. ſz tps ē vnū q̄d mēsurat oīa tpalia. sic dic Anſ. ⁊ pbs. q ⁊ sil̄r vnū est euū q̄d mēsurat oīa euiterna ¶ Itē hoc videtur a minori. Maior est varietas ⁊ diffōrmi/tas in rebus mutabilibus q̄ in rebus immutabilibus ergo si mutabilia omnia possunt vnica mensura per essentiā mēsurari. q multo forti⁹ euiterna. ¶ Itē hꝭ vi/dēť a cā. positio eīm multoꝝ est q̄re tps vnū ꝑt esse. quia q̄uis sit accidēs. tm̄ est mēsura extra sicut locꝰ. ⁊ q: nō est accidēs situale. ſz hꝭ totū inuenit in euo. q ꝛc. ¶ Itē si plura sunt eua. aut q simul. aut ꝺnter. Nō ꝺnter. cū q̄libet sit infinitū a pte post. Nō simul. q: q̄ sunt simť sunt in eodē instāti. q si euiterna sunt simul. sunt i eodē nūc eui. q si oīm euiternoꝝ est vnū nūc. q vnū euū p es/
11 sentiā Rō. ad hꝰ q̄os itelligētiā ꝓncipaliť ꝓnotādū ē. q̄liter intelligat vnitas i tpe. Sciēdū aūt q tripliť tem ptauerūt aliq̄ vnitatē tpis accipe ꝑm q accñs habz tri pliciť cōpari ad subiectū. hz em ibi cām. existentiā. et apparentiā. Dixerūt q aliq̄ q tps est vnū rōne ſbiecti i q̄ ꝓmo est. ⁊ p se. q remoto remouet ⁊ tps. vñ dixerūt q tps ē vnū. q: est i ꝓmo mobili. cui⁹ motu cessante. ces sat ⁊ tps. Sz illō nō sufficit dicere. Q: sic dicit Aug⁹. si cessaret motꝰ ꝑmi mobilis. adhuc posset moueri rota figuli. ⁊ ꝓstat q mēsurare㯠ille motꝰ. q nō tm̄ est ibi. im mo ⁊ in alīs rebꝫ mobilibꝫ. ¶ Itē tps est in affectiōibꝫ ⁊ cogitatiōibꝫ li. ar. qō nō subest motui celesti sicut vult Aug⁹. Et hō dixerūt alīq q tps est vnū rōne subiecti in q̄ ꝓmo apparet. Cū em tps sit numerꝰ siue mēsura mo tuū. ⁊ numerꝰ iste ꝑm essentiā ⁊ habitū sit i re mobili vl̄ mota in q̄ est ꝑus ⁊ posteri⁹. ꝑm actualē ꝛo numeratio nē sit a pte aīe. sic vult pbs ⁊ Aug⁹. cū aīa oēs motꝰ et numerationes numeret. aspiciēdo ad mēsurā motꝰ ꝑmi mobilis. s. p diē. annū. ⁊ horā. voluerť dicere q vnum est tps rōne ſbiecti in q̄ ꝓmo apparet. q: et si oīa habeāt ꝓꝛos pꝛ̄dos. tm̄ oīa numeranť ⁊ mēsuranť p mēsurā motꝰ regularꝭ ⁊ certi ⁊ nob notissimi. s. motꝰ mobilis ꝑ mi. Sz illō nō sufficit. q: dic pbs de celo ⁊ mundo. q si essent duo mobilia ꝑma adhuc vnū eēt tps. ⁊ tūc non posset dici vnū rōe ſbiecti in q̄ ꝓmo esset. nec in q̄ ꝓmo apparet. cū vtrūq; eēt eq ꝑmū ⁊ euidēs. nec rōne aīe. q: tps nō est numerꝰ numerās. ſz numeratꝰ. vt pbs vult. ⁊ tps ē dispositio rei extra. ñ fictio aīe. Et hō dixerunt tertij ꝓfundi⁹ q vnitas tpis sumit ab vnitate ſbiecti a q̄ causat. ſbiectū aūt a q̄ causat ē materia vt mutabilis ⁊ ita vt ens i potētia. nā materia vt ē in actū sitōe forme mutat. ⁊ sic ē ens i potētia. ⁊ hō tps marie inf oīa acci/dētia se tenet pl⁹ cū materia. sic igr materia vna ēt p es/sentiā differēs p eē. vna ñ vnitate vltar. nec singulari tat. ſz medio mō. sic ⁊ tps i oīb tpalibꝫ Et si q̄ras vñ est hꝭ q tps ē vnū. cū tm̄ mot⁹ sint varij. dōm q motꝰ dif finit p id ad q̄d ē. vñ motꝰ respicit motore. ⁊ mobile. et terminū. tps aūt respic ipaz duratiōz variā. ⁊ successi/uā q venit ex potētia rei mobil. ⁊ q: motꝰ nat㯠dur̄tis ꝺsilis est. ⁊ natura illa supꝝ quā fundat㯠est vna nūero. hō tps nō tm̄ est vnū specie i oīb tpalibꝫ. imo etiā q̄tū ad essentiā vnū numero differēs p esse. sic posuerūt oēs sapiētes q circa hāc materiā locuti sūt. ¶ Si aūt q̄ras q̄re nō sic ē in alīs q̄ntitatibꝫ. cū oēs respiciat materiā dōm q alie oēs. ⁊ si eē incōpletū habeāt i materia. naz sunt i materia dimēsiōes infinite. tm̄ eē cōpletuz ipaz ē a materia exīte ſb forma. tps aūt hz esse ex hꝭ q materia tēdit ad formā. propē hꝭ q causat a motu. q ē endelichia entis i potētia. ⁊ hō tenet se maxīe ex pte materie. ⁊ hōc mūme distinctū. Nec dico q tps sit i ipa materia. oī for ma circūscripta. q: hꝭ eēt ꝺ Aug. xij. ꝺfes. q: nō est vicis situdo aliq̄ in materia. nisi cū i ea ē aliq̄ forma. ſz q̄uis sit i materia q ē ſb forma ⁊ ab ipa causet. magť tm̄ causa tur a materia vt tēdit ad formā. ⁊ hꝭ est i materia rōe sue potētie. Scōm hūc triplicē modū nisi sūt aliq̄ vnitatē in euo ponere. ꝑmo rōe ſbiecti i q̄ ꝑmo est. Posuerī ei. ordinē in intelligētijs ꝑm ꝺtinētiā ꝓtualē. sic in visibi/libꝫ ē repire ꝺtinentiā localē. Et sic tps in ꝑmo mobili fundat. sic euū in ꝑma itelligētia ꝓtualiť alias ꝺtinet. ⁊ in alias influit. ſz ista positio nō pōt stare. Primo q: oīes itelligētie i incoꝛruptiōe hñt equalitatē. sic in seq̄nti diſ. 82. Scḋo q: ꝺseruatio itelligētiaz imediate pēdet ex deo. Tertio q: si illa itelligētia destrueret. nūc fundamētū eui piret. ⁊ possibile fuit illā peccasse. imo forte peccauit. cū credat diabol⁹ fuisse excellētissimus angeloꝝ. Et hō alij conati sunt assignare vnitatē rōne subiecti in q̄ ꝑmo apparet. qō q̄dē est celū empyreū in q̄ non cadit variatio. imo oīmode q̄rū est. ſz nec illud sufficit. qm̄ imortalitas ⁊ imutabilitas p ꝑus ē in sub/stātijs spūalibꝫ q̄ꝫ corpalibꝫ cū sint digniores. ⁊ digni⁹ nō hz mēsurari p aspectū ad minꝰ dignū. ¶ Et hō tem/ptauerūt alij accipe vnitatē ex pte causē q dixerūt q̄ du ratio intelligētiaz ꝺtinuat ⁊ ꝺseruat p diuinā influen tiam. q qm̄ vna est. vnū est euū mēsurās ipam. ſz nec illud pōt stare. qm̄ influētia illa. aut actiue aut passiue intelligit. Si de actiua. nō est aliud q̄ꝫ ꝛo. ⁊ ita nō habz euū mēsurās. Si de passiua. tot sunt q̄t sūt suscipiētes Et hō nō restat aliꝰ modꝰ nisi p vnitatē materie. sic ꝑus dictū est de tpe. ſz mr̄i negāt intelligētias hr̄e materi am. ſz q̄d sit de hꝭ. tm̄ euū respicit eē actuale. ⁊ eē stabi/le. ſz tps materiā vt i potētia. ⁊ hō sic vnitas temporis cōformatur materie. sic vnitas eui cōformat formē. nō inq̄ꝫ formē inq̄ꝫtum hec vel illa. sed inq̄ꝫtum immuta/bilis. vñ sicut linea in corpib quantūcunq; diuersis. ponitur eadem specie. sic euū habet vnitatē vniuersa/lis. nō vnitatē quā habet tps. Et sic cōcedende sunt ra tiones pbātes nō eē vnū euū euiternoꝝ. ſz multa. Q̄ ꝺ obiicit sicut se habet tps ad tpalia. dōm q nō est sile. 12 q: cum tempus q̄ꝫtum est q̄ se respiciat variationem ⁊

motū ꝫ sequit ipa quoz est mēsura rōne illi⁹ pncipū q̄ sunt entia in potētia · q̄z illud vnicū ꝺz esse p essentiaz
ō z tps · euū aūt de sui rōne pria respicit eē cōpletum z stabile · z ō magis respicit formā · z ō nō bz nisi vnitatem vniuersalitatis siue ꝫformitatis sic̄ z alia accidentia.] Qꝫ arguit a minori q̄ tpalia bñt vnā mēsurā patet q̄ nō est loc⁹ a minori · q̄ illa variatio rōe q̄ ꝺz esse in potētia · respicit ipm materiale pncipiū · z ō facit recedere a distinctiōe · nō sic est in eo.] Qꝫ obijcit q̄ tē pus est vnū · q̄ tē accidēs extrinsecū nō situatū vel situale · ꝺōm q̄ falsum ē · ista eīm nō est cā · sz magis illa q̄ p̄dicta est.] Qꝫ obijcit si sunt plura eua · aut simul · aut nō simul · ꝺōm q̄ sil · Qꝫ ꝑ obijcit · ꝑ in eodē nūc · ꝺōm · tantiā · aut p mēsure cōcomitantiā · aut p mēsure vnitatē · z indifferentiā · Cū aūt ꝺz deꝰ hō z angel⁹ esse simul · ꝺōm q̄ ꝺz p mēsure ꝫcomitantiā · cū aūt ꝺz petr⁹ z paul⁹ simul sunt vl̄ currunt · hō pōt dici p mēsure vnitatē z indifferētiā · z ideo nō seq̄t · q̄ si eus euiternoz sunt simul · q̄ sint vnū.

Questio III c

Vtrꝫ spūalia habeāt mensurā pmanentē aut successiuā

Et q̄ pmanentē carentē pōr z posteriori · videt primo auctoritate · deinde rōne · Et auctoritate sic · Aug⁹ · xij · de ciui · deī · imoralitas angloz nō trāsit in tpe · nec ē pteri ta · quasi iā nō sit · nec futura · q̄si nōdū sit · ꝑ ꝗ tota ē pñs ꝑ pmanēs nō succedēs.] Itē Aug⁹ · xj · ꝰfes · Si pñs tps staret z nō trāsiret i pteritū · esset eternitas · sz nō p pter hoc esset eternitas icreata · ꝑ esset eternitas creata · z hoc est euū · ꝑ euū hz nūc nō transiēs · ꝑ z̄c.] Itē pbus in ꝓpetuis nō differt eē z posse · ꝑ potētia est i toto suo actu · ꝑ nihil expectat · ꝑ totū simul · ꝑ nulla ē ibi succesio vel ꝓritas.] Itē rōne · Propetas ꝺz rndere subē ꝑ subē simplicis mēsura ꝺz esse simplex · sz suba spūalis est simplex · ꝑ z eī⁹ mēsura · sz eius mēsura est euū · ꝑ simplex est · ꝑ nō bz pus z posteri⁹.] Itē oīe successiuuz reducit ad pmanēs · ꝑ pus z posteri⁹ successiuū · ad prius z posteri⁹ pmanēs · sz pus z posteri⁹ pmanēs est in sola magnitudine · ꝑ qō caret pōr z posteriori pmanēte · caret z successiuo · sz talis est angel⁹ · ꝑ z̄c.] Itē vbi est pus z posteri⁹ · ibi necessario cadit aliq̄d nouū qō ō posteriori fit pus · z ꝓter hoc lapsus in pteritū · z aliq̄d i ver⁹ · sz in ꝓpetuis nō est aliqua mutatio · nec inouatio ꝑ nec successio.] Itē vbi est pus · ibi est aliq̄ expectatio respectu eī⁹ qō posteri⁹ est · z nōdū habitū est · sed i beatis pfecte nulla cadit expectatio · q̄ euacuat oīmino fides z spes · z bñt oīe qō habituri sunt · ꝑ nullo mō ē ibi pus z posteri⁹] Cōtra · Diero · ad Marcellā · tñ deꝰ est q̄ nō nouit fuisse vel futuz esse · ois ꝑ creatura i sui esse habet pteritionē siue fuisse z fore · ꝑ habet in sui duratiōe successionē.] Itē Anſ · in ꝑsol · tractans illud ꝛbū · dñs regnabit i eternū z vltra · dicit q̄ hō dictū est · non q̄ post eternitatē sit aliq̄d · sz q̄ dei eternitas q̄ tota simul est · excedit eternitatē creature · q̄ nō oīno est tota sil · ista ē sn̄ia · ꝑ idē qō pus.] Itē rōne videt · vnitas angelica ꝺficit ab vnitate ꝺina · ꝑ simplicitas eternitaꝭ create a simplicitate eternitaꝭ increate · si ꝑ hoc verꝫ est · hz ꝑ cōpositioz aliq̄ mō · sz cōpositio i duratōe ponit pus z posteri⁹ · ꝑ z̄c.] Itē hīpm vī · q̄ mensura duratōis āgelice nō est ipe angel⁹ · imo differt ab āgelo · sic̄ mēsura a mēsurato · sz mēsura ꝼm ꝫitatē est i genere qntitaꝭ · z tal⁹ est diuisibil⁹ · ꝑ hñs ptes · ꝑ z̄c · Si ru dicas q̄ ē ꝙntitaꝭ pncipiū sic̄ pūct⁹.] Cōtra · pūct⁹ non hz cōplete rationē mēsure · sz est pncipiū mēsure · euum aūt ꝺet z ꝓprie mēsura · ꝑ nō ꝑt eē sic̄ pncipiū.] Itē āgeli duratio ē infinita · si ꝑ est tota simul z i actu · ꝑ aliq̄ creatū est infinitū actu · sz ꝺ est impossibile · ꝑ z̄c.] Itē i eo qō bz totū esse sil · idē est fuisse z eē · z futuz esse · sz qō fuit impossibile ē cogitari nō fuit · si intelligat fuisse · ꝑ si euiterno idē est fuisse z fore · ꝑ impossibile ē cogitari ñ fore · ꝺ aūt falsum ē · q̄ ꝺ est ꝓpriū soli⁹ deī · ꝑ z̄c.] Itē si totū esse ē pñs · ꝑ nō differt eē z fuisse · ꝑ qō nō est nūq̄ fuit · z si fuit ē · sz deꝰ nō ꝑt facere qō fuit ñ fuisse · ꝑ nō ꝑt facere euiternū nō eē · sz ꝺ manifeste falsum · ꝑ z̄c.] Itez si totū esse euiterni sil est · z tota duratio sine pōr z posteriori · ꝑ nō est ibi magꝭ longū z minꝰ longū · ꝑ aīa petri · nec pus nec diuti⁹ fuit i gl̄ia q̄ aīa beati frācisci · sz ꝺ manifeste falsuz ē · ꝑ z̄c.] Rꝯ · ꝺōm q̄ circa ꝺ duplex fuit opinio · Quidā ei dixerūt q̄ euū est totū simpler · sic̄ z illō qō mēsurat · z eē sube euiterne · z ei⁹ duratio est tota simul · nō bñs successionē pōris z posterioris · vñ dixerūt euū nō esse ꝓprie q̄ntitatē · sz i genere q̄ntitaꝭ solum esse p reductionē · vñ simpler ē extēsione · sz tñ ē q̄ntum ꝛ tute · z adeo q̄ntū q̄ sua ꝛ tute excedat oīe eē tpale ad similitudinē eternitaꝭ increate ·] Ā sic aīma simpler est q̄ntū ad q̄ntitatē molis · tñ ꝓter suā ꝛ tutē z simplicitatē est i q̄libet pte sui corpis · sic i posito itelligēdū est · Sz sic in opponēdo tactū est · si q̄s ponat euum oīno simplex · ponet ex ꝺ nō esse verā mēsurā · ponet eriam durationē creatā actu infinitā · ponet etiā durationē creatā a deo entē · qō nec deꝰ destruere · nec intellect⁹ possit cogitare nō eē · q oīa cū nō sint itelligibilia · faciunt p̄dictā positionē nec esse rōnabilē nec intelligibilē Et ō cū sanctoꝝ auctes illō videant sonare · est alia oīno positio ꝓbabilioz z itelligibilioz · q̄ i euo est ponere prius z posteri⁹ · eē ponere aliquā successionē · aliā tamē successionē q̄ntū in tpe · In tpe ei est successio cū variatōe z pus z posteri⁹ cū inueteratiōe z renouatiōe · In euo vero est pus z posteri⁹ qō dicit duratiōis extensionē · qō tñ nullā dicit varietatē nec innouationē · Et p hāc distinctionē ad oīa obiecta in cōtrariū facile est solue re si q̄s eā intelligat.] Qꝫ si forte queraꝭ · quō posset esse pus z posteri⁹ sine nouitate circa eē · ꝺōm q̄ sic̄ videmus q̄ aliq̄ egredit fluui⁹ a fonte · aliter radi⁹ a sole · sic in ꝓposito videm⁹ · · Ā riuul⁹ sic egredit a fonte q̄ noua aqua sp exit nō eadē · radi⁹ a sole ꝛtinue egredit · nō q̄ semp nouū aliq̄d emittat · sz q̄ qō emissum est cōtinuat · vñ solis influētia nō est aliud q̄ ꝛtinuatio dati · Similiter in motu · z in esse rei mobilis aliqua ꝓprietas habita amittit · vel nō habita acquirit · sz i esse rei euiterne · qō ꝓmo datū est p continuā dei influentiam cōtinuat · · Nulla eīm creatura est oīmino actus · nec aliqua ei⁹ virtus · vñ ꝛtinue idiget diuina virtute cooperante · Ideo z si esse totū habeat · tñ ꝛtinuationem esse nō bz totā simul · z ō est ibi successio sine aliq̄ innouatione circa esse vel ꝓprietatē absolutā · tñ ibi est vera ꝛtinuatio respectu cui⁹ creatura bz eē qōdāmodo i potētia · ac p ꝺ bz successionē · deꝰ igit sol⁹ · q̄ est act⁹ pur⁹ · est actū infinit⁹ · z totū esse z posse sui esse simul habet · His visis satis de facili soluunt obiecta.] Qꝫ eīm obijcit de ꝓterito z futuro · z de transitu · ꝺōm breuiter q̄ intelligit de istis vt dicūt varietatē.] Qꝫ obijcit q̄ non differt esse z posse · dicendum q̄ verꝫ est de posse ad esse qō nō differt · i · q̄ nō distat · mo⁹ ci · z tps facit distare in solo aūt eterno verꝫ est q̄ potētia oīmino sit act⁹ · nō in aliqua creatura.] Qꝫ obijcit q̄ sube simplicia ꝓprietas nō pōt esse cōpositā · ꝺōm q̄ verꝫ est si illa ꝓprietas habeat cōpositionē ptiū vel entiū · nūc aūt ñ est sic · immo de euo nūq̄ est nisi nūc · sic̄ z de tpe ꝺz · z ita bene potest esse in simplici vt in cōposito · vñ tantā extensionē habet duratio vnius grani milij · sicut z vni⁹ montis ·

20 ¶ Q obȝcitur q̄ prius ⁊ posterius reducīt ad permanens. dō. n q̄ vez est q̄ ad ꝑmanēs reducīt. ſz nō oportet q̄ ad ꝑus ⁊ posterius ꝑmanēs. empyreū em̄ durationem habet euiternā ⁊ eq̄ simplex est. sicut duratio angeli. g̃ ꝑus ⁊ posteri⁹ in ꝓtib⁹ ꝑmanentib⁹ nō facit aliquid ad hoc. ¶ Q obȝcīt de nouo ⁊ veteri. iam patet. quia nihil est ibi alterationis. est tm̄ ibi cremētū durationis abſq̄ oīi alteratiōe absolute ꝓprietatis. vez em̄ est dicere q̄ diuti⁹ fuit aīa Petri q̄ꝫ q̄n in gl̄iam introiuit. sed tm̄ nō ita est circa deū. nō em̄ diuti⁹ durauit homo die. q̄ꝫ añ heri. ¶ Q obȝcīt de expectatiōe. dō q̄ sic est successio nō p nouī acquisitionē. sed p ꝑus dati continuationē. ita etiā est expectatio non nouī habēdi. ſz continuatiōis prius habiti. quod quia iā habēt ⁊ certi sunt se habituros. ideo potius dicīt tertio ⁊ complē sio q̄ꝫ expectatio. ⁊ sic patet illud.

Consequēter querīt de mēsura subē spiritualis. in cōparatione ad mensurā rei corpalis. De q̄ tria quærunt. Primū est vtr̄ euū ꝑcedat tēpus aliquo prioritatis genere. Secundū vtr̄ inter euum ⁊ tps cadat mensura medie nature. Tertiū vtrū res corporales ⁊ spirituales. siue euiterne ⁊ tempales fuerint simul ꝓducte.

¶ Questio I d

¶ Q euū sit ꝑus tpe oñdīt p illud Boetij de ꝯsolatiōe loquentis ad deū. Qui tps ab euo ire iubes. ſz temp⁹ ire ab euo nō pōt intelligi. nisi vel rōne causalitatis vl̄ durationis. vel excellētia. q̄ deficit ab euo. g̃ videt omni modo intelligendū q̄ euū sit tpe ꝑus. ¶ Itē oīis motus ⁊ mutatio ad immobile reducīt tanq̄ ad ꝑus. ergo ⁊ mēsura rei mobilis ad mensurā rei immobilis. ergo ⁊ tps ad euū tanq̄ ad ꝑus. Prima ꝓsequentia manifeste est vera. q̄ oīe fluxibile ad stans tāq̄ ad ꝑus reducitur. Secūda añtia tenet ſm̄ rationez ꝓportionis. q̄ sicut se habet mensuratū ad mensuratū. sic mensura ad mensurā. g̃ tē. ¶ Itē a priori ⁊ posteriori in magnitudine. causat ꝑus ⁊ posteri⁹ in motu. ⁊ a priori ⁊ posteriori in motu. causat ꝑus ⁊ posteri⁹ in tpe. g̃ q̄ naturaz est ꝑ magnitudo ⁊ magnitudinis esse. q̄ꝫ sit esse tpis. sed esse substātiale ꝑmi corpis mensurat euo. mot⁹ ꝰo tpe. g̃ euū prius est tpe. ¶ Item euū fuit a ꝑncipio creature. sicut ⁊ angeli. sed tps cepit cū motu primi mobilis. q̄ incepit vt dr̄ die quarto. vel saltē ante secundum diē nō potuit. g̃ euū durationē ꝑcedit tps. ¶ Contra. Beda dicit q̄ quattuor fuerūt ꝑmo creata. ⁊ inter illa enumerat tps. euū aūt nō numerat inter primo creata ⁊ fuit creatū. g̃ posterius. ¶ Itē Richardus de sancto victore dicit. ⁊ accepit ab Aug⁹. q̄ omne q̄ cepit. cepit ex tpe. sed euū cepit. g̃ cepit ex tpe. sed q̄ incipit ex tpe. nō antecedit tps. sed poti⁹ cōsequit vel cōcomitat ergo euū nō potest esse añ tps. ¶ Item tps est mensura mutationis. sed euū est mensura esse stabilis et firi. ergo cū ante esse creatū ꝑcedat ipsa creatio. que est mutatio. ergo tps est ante euū. ¶ Itē prius est q̄ imperfectū est. deinde q̄ pfectuz. sed tps est mensura ſm̄ esse imꝑfectū. q̄ est esse in potētia. euū vero ſm̄ esse actuale ⁊ cōplētū. g̃ temp⁹ p naturā est ante euū. Querīt igitur de ordine tpis ad euū ⁊ ecōuerso. ¶ R⁹. dicendum. q̄ temp⁹ accipi cōsueuit quadrupliciter in scripturis sanctoz. scz cōmunissime. cōmuniter. ꝓprie. ⁊ magis ꝓprie. Cōmunissime tps dicit mensurā cuiuslibet durationis create. q̄ quē modū accipīt a Beda cū dicit q̄ quattuor fuerūt ꝑmo creata. inter q̄ enumerat tps. Cōiter sic dicit mensurā mutationis cuiuscūq̄. siue illi⁹ q̄ est de nō esse in esse. siue alteri⁹ que est de vno esse in aliud esse. ⁊ sic accipīt illud qđ dicit Rich⁹. q̄ omne q̄ cepit ex tempe cepit. ⁊ habet in glo. in ꝓncipio Beñ. In ꝓncipio creauit deus celū ⁊ terrā. s. tpis. Tertio modo accipīt ꝓprie. ⁊ sic dicit mensurā variationis successiue. siue sit successiua successione regulari ⁊ cōtinua siue nō. ⁊ sic dicit Aug⁹. ad Oroſiū. Affectiōes varie angelorum mensurāt tpe. ⁊ oīs variatio rez. Quarto modo accipīt magis ꝓprie. ⁊ sic dr̄ mensura mot⁹ siue variationis successiue. ⁊ cōtinue. ⁊ regulate ſm̄ regulā motus octaue ſpere. ⁊ sic cōsueuit accipi a pbo. sed ista est coartata tpis acceptio. ¶ Cū ergo querīt de ordine. dicē dum q̄ si tps accipiat ꝑmo modo. sic includit euum. ⁊ sic tpis ad euū nullo⁹ est ordo. Si aūt secūdo modo. sic tps ꝑcedit euū ſm̄ rationē intelligēdi. sicut creatio creatum. Si aūt tertio modo. euū ⁊ tps simul sunt durationē. sed euū ꝑus est dignitate. Si autē quarto mō sic euū ꝑcepit tps ⁊ durationē ⁊ dignitate. Ex his patet q̄stio ꝓncipalis. ⁊ obiectiōes adducte p magnā partē.

¶ Q em̄ obȝcīt q̄ euū ꝑcedit tps. intelligīt vel tertio modo. ⁊ ita ꝑcedit dignitate. vel quarto mō. ⁊ ita durationē. 24 ¶ Q tm̄ obȝcīt q̄ ꝑcedat causalitate. dō q̄ illud nō oportet. neutra em̄ harū mensurarū est ab alia. sed a deo ꝓducēte vtrūq̄ indiuiſibile. s. nunc eui. ⁊ nūc tpis. vñ qđ dicīt q̄ tps sit ab euo. hoc dr̄ q̄ deficit ab illo. ⁊ defluit cōtinua ꝯditione. sed in euo est fixio sine ꝯditione. ⁊ nouī acq̄sitione. ¶ Q obȝcīt de reducti/one ad immobile. dō q̄ vez est a parte motoris. ⁊ illud nō oportet esse creatū. ⁊ similiter mensurā nō oportet esse creatā. ⁊ ideo nō oportet tps reduci ad euum sicut ad ꝑus. 25 ¶ Ad illud qđ obȝcīt de priori ⁊ posteriori 26 magnitudinis. ⁊ motus. ⁊ tpis. dō q̄ non causatur a priori ⁊ posteriori in magnitudine. ꝑus ⁊ posteri⁹ in motu vel tpe. nisi ſm̄ q̄ magnitudo illa est mobilis. et sic habet mēsurari p nūc tpis nō eui. nā sicut tps mēsurat motū. sic nūc tpis mēsurat ipm̄ mobile inq̄tū mobile. ¶ Q vltimo obȝcīt patet q̄ ꝑcedit in q̄rta acceptione tpis. Rñsiones vero ad oppositū. pcedunt dupliciter. 27 Uno ſm̄ primā acceptionē vel ſcdam. sicut patet aſpicienti. excepta vltima q̄ accipīt in cōparatione imꝑfecti ad pfectū. Ad quā rñdendum q̄ imꝑfectū ꝑcedit pfectum. vez est vbi sunt circa idē. sed circa diuersa est ecōuerso. Et ideo poti⁹ potest argui ad oppositū q̄ꝫ ad ꝓpositum p illud mediū.

¶ Questio II e

Utrū inter tps ⁊ euū sit aliqua mensura media. Et q̄ nō. videt ꝑmo p ꝑbm̄ q̄ diuidit subas mēsuratas in libro de causis sic. q̄ inter subam cuius suba ⁊ actio est in momēto eternitatis. ⁊ subam cuius suba et actio est in momēto tpis. est suba media. cui⁹ substātia est in momēto eternitatis. ⁊ actio in momēto tpis. Si g̃ oīs suba creata ad aliquā istaz habet reduci. ⁊ ad has mēsurandas sufficiēs tps ⁊ euū. g̃ tē. ¶ Itē hoc ꝑm̄ videtur p Dionysiū de di. no. eui. ꝓprietas est esse sine alteratiōe ⁊ ſm̄ totū metiri. tpis vo q̄ꝫ in alteratione est aliq̄ ⁊ aliq̄ se habēs. media vero entiū q̄ illinc quidē euo. illinc tē/pore ꝑticipāt. g̃ oīa que sunt. vel totaliter euo. vl̄ totaliter tpe. vel partim euo ⁊ partim tpe mensurant. g̃ nō. est tertia mensura alia ab his. ¶ Itē oīe creatū. aut ē stabile ⁊ incoꝛruptibile. aut variabile ⁊ coꝛruptibile. ſz ꝑmū mensurat euo. ⁊ secundū tpe. g̃ nihil est mediuz inter euū ⁊ tps. ¶ Itē esse oīs creati. aut est terminabile. aut interminabile. Si est terminabile. sic mensurat tpe q̄ꝫ est ꝓncipiū coꝛruptōis. q̄ facit distare q̄ꝫ ē. Si nō interminabile. sic euo. g̃ nō videt q̄ sit aliq̄ tertiū mensurās ꝓter hec duo. ¶ Cōtra. añ quartā diem nō erāt tps. q̄ dr̄ in factiōe luminariū. crūt in signa ⁊ tpa.

ꝛdies ꝛannos. ꝛ ꝯstat q̄ nō solū erat euū cū essent alia qua cōpalia. vt herbe ꝛ arbusta. ḡ erat alia mēsura. ergo ꝛc. ¶ Itē post diē iudiciū nō erit tps ſm qō iurauit angel⁹ in Apoc. ꝛ erit successio ꝛ variatio in tomētis que nō poterit euo mēsurari. ḡ necesse est mēsurā terti/am ab his ponere. ¶ Itē in affectiōibꝫ angelōꝝ est intē tio ꝛ variatio. ꝛ ipi sunt supra tps. sicut ō in li. de cau/sis. ḡ mēsura illa affectionū est supra tps. sz nō pōt esse euū. cū in euo nō cadat variatio. ḡ oportet q̄ sit in alia mēsura. ¶ Itē angel⁹ cū conuertit ad deū eleuat supꝫ tps. ḡ ꝛ illa cōuersio. ꝛ illud qō in illa conuersione accipitur supra tps est. ꝛ mēsura supra tps debet mēsurari. sz ālge lus ibi aliud cognoscit qō pōt desinere cogitare saltem ḡ illud nō pōt mēsurari euo. qō est mēsura rei interminabilis. nec tpe. ḡ ꝛc. ¶ R⁹. dōm q̄ ſm q̄ tps diuidit ꝛra euū in duab⁹. s. acceptiōibꝫ vltimis pus positis. duplicit pōt accipi. aut sc̄z put dicit mensurā cuiusli/bet durationis varie. siue variationis successiue. ꝛ sic inē euū ꝛ tps nō est mediū re. sz solū rōne. nō inq̄ est medi/um differēs ab vtroq̄ in genere mēsure. sz mediū in ge/nere mēsuratorū ptcipās vtrūq̄. vt est illa suba que ē in ꝯfinio eternitatis ꝛ tpis. ꝛ sic ꝓcedūt oēs ratiōes ad p̄mā ptē. vt patet aspicienti de facili. Aliter ꝙo acci/pit tps put est mēsura variationis in qua est successio habēs ꝯtinuationē ꝛ regulationē a motu orbis primi. ꝛ hec mēsura habet finē. ꝛ desinet esse. ꝛ inter hāc ꝛ euuꝫ est ponere mediā mensurā i qua est variatio. nec opor/tet q̄ sit desitio vel p̄mi mob⁹ regulatio. cuiusmodi fuit in triduo ꝯditōis rer⁹. ꝛ q̄lis erit in inferno post diez extremū. ꝛ hec ab antiq̄s doctoribꝫ appellata est seculū. ꝛ ꝯcludūt rōnes ad oppositū. ꝛ sic patet totū.

¶ Questio III f

¶ Utrū spūales substātie ꝛ corpales sint simul create. Et videtur q̄ sic. in Geñ. In principio creauit de⁹ ꝛc. glo sionū. duo inuenio que fecisti carētia temporibꝫ. vnū qō tua immutabilitate pfruit. alterū quod ita informe erat. vt ex forma in quā formā mutaret ñ haberet. ¶ Itē ratiōe videt. Constat q̄ angeli non sunt creati sine lo/co. quia tūc vnus nō haberet ordinē ad aliū ſm existen tiam. oportuit ergo q̄ fieret empyreū. ꝛ iterū illius cō/cauitas nō potuerat esse vacua. ergo ꝛc. ¶ Itē distin/ctio dieꝝ attenditur ſm distinctionē rer⁹. ergo ꝓduc tio ex nihilo p̄cedit omnē diem. ergo cū materia rerum corpalitū sit ex nihilo ꝓducta. sicut ꝛ natura angelica quēadmodū natura angelica est ante temp⁹. similiter videtur q̄ materia. ꝛ si hoc. ḡ in principio durationis ergo simul. ¶ Contra. Eccl. j. prior omniū creata ē sa pientia. constat q̄ loquit de sapientia nō diuina. sed q̄ est creata. hec autē est angelus vt dicit glosa. Si tu di cas q̄ prius est dignitate. obijcit de Hylario. rū. de tri/nitate. Quid magnū vt ante omnē creaturā deus do/minū nostꝝ iesum xp̄m genuerit. cū ꝛ angelorum origo terre creatione reperiat antiquior. ¶ Item hoc videt ratione quā facit Isidor⁹. In rerū cōditione primaria cōditus est locus penaꝝ. sed deus nō ꝑparauit penam innocēti. ḡ diabol⁹ peccauit ante productionē rerum. ¶ Item videt q̄ nō simul potuerūt. quia nulla virtus maior est infinita. sed ad ꝓductionē vni⁹ creature ne/cesse est virtutē infinitā exponi. ergo si ad hūc effectuꝫ requiritur virtus infinita. ꝛ infinito nihil pl⁹ potest. ergo virtus illa nō potest ꝑ tempe illo alterū effectū ꝓ/ducere. ¶ Itē simpler ad qō se cōuertit totaliter se con uertit. ergo si diuina virtus est simplicissima cū se con uertit ad aliquē effectū ꝓducendū. impossibile est q̄ ad aliud se cōuertat. ꝛ ita q̄ alia ꝓducat. ergo impossibile est q̄ simul plura ꝓducat. ¶ Itē queriť quare tm̄ ista quattuor dicunť primo esse creata. Ad ꝓdictoꝝ intel ligentiā notandū. q̄ sicut extrahiť a glosa. quattuor fu erunt primo creata. sc̄z celū empyreū. angelica natura. materia. ꝛ tempus. Huj⁹ aūt ratio duplex potest assi gnari. vna quia in p̄ncipio debuerūt prima in omni ge nere creari. s. in reb⁹ ꝛ mensuris. ꝛ in reb⁹ corporalib⁹ ꝛ 29
spūalibus. ꝛ in corpalib⁹ actiuis ꝛ passiuis. Quoniaꝫ igiť prima inter subas spūales est angelus. prima iter substātias corpales actiuas est empyreū. ꝛ prima iter passiuas est materia elementoꝝ. ꝛ pma inter mēsuras est tps. q̄ nō tm̄ dicit mensurā durationis sz etiā egressi onis. ꝛ ideo hec quattuor dicunť p̄mo creata. Alia ra/tio potest reddi q̄ substātia spūalis angelica primū de buit fieri tanq̄ caput ꝛ minus dependēs. ꝛ cū facta fu it. simul habuit distinctionē ꝛ ordinē. sed ordinē existē/tie nō habuit nisi in aliquo cōtinente. ergo simul factū est celū empyreū supremū corpus. ꝛ ideo capacissimū. Rursus cū nō posset esse vacuū. necesse fuit fieri mate riam corpalē siue molē. ꝛ quia oīs ꝓductio est in ali/qua mensura. hec tria de necessitate cōsequitur temp⁹. Cōcedendū igiť q̄ quattuor sunt primo creata. ꝛ q̄ an/gelica natura ꝛ corporea simul sunt create cū tū ad mē/suraꝝ cōcomitantiā. q̄ simul cepit duratio materie ꝛ ī telligētie. sicut ꝓbatū est. ¶ Qō obijcit q̄ prior oīm ꝛc. dōm q̄ sicut dicit Aug⁹. in fine. xj. cōfes. prior ō q̄ttu/or modis. s. eternitate. tempe. electione. origine. Ether/nitate deus p̄cedit oīa. tempe flos fructū. electiōe fru ctus florem. origine sonus cantū. Prioritate ergo du/rationis. nec corpalis natura ante angelicā. nec econ/uerso. Prioritate aut̄ electionis siue dignitatis prior 30
omniū creata est sapiētia. ¶ Ad auctoritates Hyla. et Isid. dōm q̄ ipi loquunť ſm illā positionē que posuit creationē tpe p̄cedere distinctionē. Vñ in p̄ncipio tem poris angel⁹ ꝛ materia sunt creata. sed res nō fuerunt distincte vsq̄ ad tertiū diē. Vel potest dici q̄ Hylar⁹ loquiť ſm opinionē. ꝛ Isid. de ꝑtitate ſm ꝑfusionem. ¶ Qō obijcitur q̄ deus totā potentiā exponit ad p̄o/ductionē vnius rei. dicendū q̄ q̄uis totam exponat. non tamen totaliter exponit. Virtus em̄ diuina nō tm̄ dicit infinita. quia possit de non ente facere ens. sz etiā quia nō potest tot. quin possit plura. vnde nunq̄ tot simul producit quin adhuc possit plura. vnde po/test quantū est de se infinitū intensione ꝛ extensione. et 31
ideo non valet illud. ¶ Qō obijcit de simplici. illō ha/bet locum in illo simplici in quo simul est simplicitas ꝛ finitas. sed de illo qō simpler est ꝛ infinitū simul ꝛ se/mel veritatē nō habet. illud em̄ ꝛ si ratione simplicita/tis totum se cōuertat ad id ad quod se cōuertit. tamen ratione immensitatis nunq̄ se totaliter ad effectum ꝓ ducendū conuertit.

¶ Ubi angeli fuerunt creati.

¶ Jam est ostēsum ꝛc. Supra ostendit magister qñ an geli fuerūt creati. in hac ptc ostendit vbi fuerūt creati. q̄ sc̄z in celo empyreo. Et diuidit ps ista in tres ptes. In p̄ma determinat vbi creati fuerūt. In sc̄da vero re/petit qñ creati fuerūt. ibi. Simul ergo visibilium ꝛc. In tertia vero remouet dubitationē. ibi. Hic queri so let si in celo empyreo ꝛc. Et sic circa duo versat intētio partis p̄sentis. scilicz circa loci angelici quidditatem. ꝛ quantum ad actum locandi siue officium quod dici/tur habere celum empyreum respectu angelorum.

32 a ¶ Cū me laudarēt astra matutina. Dic̄ ꝺ de angel' intelligigi. Sz ꝑ ꝺ est qꝺ dic̄ Dam̄. Tradunt sibi cōsilia ꝓmone sine voce plato. si ꝑ angeli nō loquūt. ꝑ nō laudāt. Itē angeli sunt sube spūales. ꝑ nō bñt organa corporalia. ꝑ nec vocē pñt formare. Itē vox format ex percussiōe ꝛ fractōe aeris. si ꝑ in empyreo nō est aer ꝑ nō videt ꝙ ibi possit esse vox. nec sonus. ꝑ nec laus. nō solū ab ab angel'. vex etiam nec ab hoib⁹ beat'. Si dicas ꝙ intelligitur de laude mētali nō vocali. In ꝓrīū sunt reuelatiōes scrōz. ꝙ audierūt multas aīas. maxime erēplū est ī btō Martino. quē audiuit qꝺā vir sanct⁹ cā laudib⁹ ferri ī celuz In ꝓrīū est etiā auctas Esa. vj. clamāt alt' ad alt'. ꝛc. Et ī apocalip. iiij. Requiē nō habebāt. Itē rō videt illud ꝑ suadere ꝙ ibi ert organa vocū. qꝛ in ꝺ maria est tocūditas. ꝛ hoc manifestat dīna gl'ia. ꝑ vī ꝙ laus vocal' erit ī pria ꝑ. dōm. ꝙ sup ꝺ nō habet certitudo. nec ꝙ auctoritates. nec ꝙ cogētes rōnes. Cū em̄ vtraq; ps sit ꝓbabilis. vtraq; tenet a diuersis. Quidā nāq; dicūt ꝙ ī celo empyreo nō erit nisi laus mētal' tā ab angelis q̄ ab hoib⁹ beat'. Cū qñ ꝙpetit locotū qꝛ nō cōpetit locat'. marie angelis. et si angeli sunt monstrati laudare vocalit'. ꝺ fuit ꝙ visionē imaginariā. nō corporalē. nec oportet hmōi corꝑalē laudē esse. qꝛ tāta erit mētalis ꝙ hec locum nō habebit. Alīs magis placet ꝙ laus vocalis erit ī pria q̄tū ad hoies ꝙ habebūt organa. vt sic nō solū anim⁹ laudet deū. vex etiā ꝛ lingua et tot⁹ bō ferat in laudē diuinā. Et si qrat quō ꝺ possit

Luce. x.

Gen. j. Strab⁹

Job. xxxviij. Beda

¶ Determiat vbi angeli mox creati fuerūt in empyreo. s. qꝺ statim factū repletū ē angel'. e

¶ Jā est ostensum qñ creata fuerit angelica natura. nūc attendēdum est vbi facta fuerit. Testimonijs q̄rundā auctatū. cuidēter mōstrat angelos ante casuz fuisse ī celo. ꝛ ide corruisse q̄sdā ꝓpter superbiā. alios xꝺ ꝙ nō peccauert illic pstitisse Cū dñs in euāgelio ait. Videbam sathanā tāq; fulgur ꝺ celo cadentē. nec appellat ꝺ celū firmamētū qꝺ scꝺa die factū est. ꝑ celū splendidū qꝺ ꝺr empyreū id est. igneū a splēdore nō a caloze. qꝺ statim factuz angel' est repletū qꝺ est supra firmamētū. ꝛ illud empyreū qꝺā expositorū sacre scripture noīe celi ītelligi volūt vbi scriptura dic̄. In ꝓncipio creauit de⁹ celū ꝛ trā. Cū inqt celū. inqt Strab⁹ non visibile firmamētū ꝺ appellat. ꝑ empyreū. i. igneū vel ītellectuale. qꝺ nō ab ardoze ꝑ a splēdore ꝺr. qꝺ statim factū repletū ē angel'. Cū Job. Ubi eras cū me laudarēt astra matutīa. ꝛc. De ꝺ q̄z Beda ita ait. Hoc superi⁹ celū qꝺ a volubilitate mūdi secretū est. mox vt creatū est sanctꝭ āgelis ꝓpletū est. q̄s ī ꝓncipio cū celo ꝛ terra ꝓditos testat dñs dicēs. vbi eras cuz me laudabāt astra matutina. et iubilarēt oēs filij dei. Astra matutina. ꝛ filios dei. eosdē angelos dei vocat. Celuz em̄ in q̄ posita sunt lumīaria. nō in ꝓncipio ꝑ i scꝺa die factū est. Ex his liqt ꝙ in empyreo oēs angeli fuerūt

esse. dicūt ꝙ vel illa vocis formatio nō erit ꝙ spirationē ꝛ respirationē. sz ꝑ aerē q̄ quasi naturaliter erit beatis cōplāt⁹. sic̄ patet in q̄busdā aīalib⁹. vt ī apibus. Vel certe ita ꝺseruiet empyreū glorificat'. sic̄ aer corpib⁹ nō glorificat'. De angelis ꝙ dicūt ꝙ qꝛ ī corꝑoxei sūt ꝙ naturā ꝓpriam. ñ cōperit eis nisi laus mētalis. Cū Gregorius. Laus āgelorū est ipa admiratiōe contēplatiōis. sz qꝛ angeli dū mīstrant nob corpora assumūt ad nr̄m solatiū. ꝛ illī loquūt ꝛ voces formant ad nostrā instructionē aliqñ. ꝛ etiā ī illī vocalit' deum laudāt ad nostrā ꝓsolatiō. Quecūq; ps teneatur sat' plana ē solutio obiectorū. Et q̄cūq; ista rū positionū teneat planū Aug⁹. ē ꝙ text⁹ Job intelligitur ꝺ anglis bonis qui dicuntur astra. ꝓt̄ fulgoze matutīe cognitionis. quā habent ī x̄bo. ꝛ de laude mētaliter ꝺ ad exultatiōz quā habēt de deo.

b ¶ Ascēdā ī celū. cū lucifer esset ī empyreo. videt ꝙ vltra empyreū sit aliꝺ celuz. Si tu dicas ꝙ nō est aliud celū corꝑale sz spirituale. Contra. extra vltimū celū corꝑale nihil est. qꝛ est ꝓtinentia visibiliū ꝛ inuisibiliū. ꝑ videt ꝙ nō sit aliꝺ celuz spūale vltra empyreū. q̄n etiā sit aliud corꝑale. Jrez x̄ps scꝺet a dextris dei. ꝛ beata x̄go est exaltata super oēs choros angelor. ꝛ tā x̄ps q̄z beata x̄go est ī celo corꝑali. ꝑ si angeli sunt in empyreo. videt ꝙ vltra

Esa. xiiij.

añ q̄rundā ruinā. simulq; creati sunt angli cū celo empyreo. ꝛ cū informi materia omnium corꝑaliū.

¶ Repetit quando angeli creati fuerunt. f

¶ Simul ꝑ visibiliū rez materia ꝛ inuisibiliū natura ꝓdita est. ꝛ vtraq; informis fuit ꝓm aliq̄d ꝛ formata ꝓm aliq̄d. Sic em̄ corꝑaliū materia ꝓfusa ꝛ pmixta q̄ ꝓm grecos dicta est chaos. in illo exordio ꝓditiōis ꝓmarie. et formā ꝓfusiōis habuit. ꝛ nō habuit formā distinctiōis ꝛ discretionis donec postea formarēt. atq; distinctas recipet spēs. ita spūalis ꝛ āgelica natura in sua cōditione ꝓm nature habitum formata fuit. ꝛ tamen illā quā postea p amorē ꝛ puersionem a creatore suo accepta erat. formā non habuit. ꝺ erat informis sine illa. Cū Aug⁹. multipliciter exponēs ꝓmissa xba Gen. ꝙ celū dic̄ intelligi informē naturaz vite spūal' sic̄ in se pōt existē nō puersa ad creatorē in q̄ format' p terrā corꝑalē materiā sine oi q̄litate q̄ apparet in materia formata.

¶ Remouet dubitatiōez. quō dicat lucifer ꝓm Esaiā. Ascēdā in celū ꝛ ero similis altissimo. cum esset ī celo. g

Hic q̄ri solet. si ī celo empyreo fuerūt angeli q̄ statim facti sūt quō vt legit' i Esa. dicit lucifer. b Ascēdā ī celū ꝛ exaltabo solium meū. ꝛ ero similis altissimo. Sed ibi celū vocat dei celsitudinem cui pariticari volebat. ꝛ tē tale. ascēdā in celū. i. ad eq̄litatē dei

empyreū sit aliud celū coꝛpale. ḡ ñ intelligiť de spūali.
33 ¶ Querit igiť si vltra empyreū est celū spūale. q̄d sit. ꝙd ꝺtineat. ꝛ pp̄ꝫto dicať celū. ¶ Rᵒ. ꝺom q̄ celum est nomē impositū coꝛpi ſm suā impositionē. ꝛ coꝛpⁱ qđ ē sursum ꝺ: celū. q: est ꝺtentiuū. secreū. ꝛ quietū. ꝛ quia hec tripler ꝓprietas repiť in celsitudine diuinitaťꝫ. ꝺ: celū. Est em̄ ampla ĩmensitate ꝑtutis. secreta ꝑfunditate cognitiōis. q̄eta trāquillitate ꝺlectatōis. Hoc em̄ celū est ad qđ lucifer ascēdere voluit. q: ad hāc celsitudinē. Hoc est supⁱ oī celo. nō situ sꝫ dignitate. ꝛ magnitudine. ¶ Hoc est supⁱ oēm celo. nō extēsione sꝫ ex sua ĩmensitate. p quā est extra oīa nō exclusus sicut dictū est in. j. li. In ꝫ autem celo sunt solū tres ꝑsone. ſ. pr̄ ꝛ filiⁱ ꝛ spiritussc̄us qui soli sunt oīno ꝛ pfecte equales. oīa autē creata si
34 ue coꝛpalia siue spūalia intra empyreū sunt. ¶ Qᵒ obj̄ť ex rpo q̄ sedet a ꝺextris. ꝺom q̄ hoc si dicať ſm diuinam naturā ꝺ: p oīmodā equalitatē. Si aūt ſm hūanam. sic ꝺ: sedere a ꝺextris. q: in potēcioꝛibꝫ bonis patris. vñ in empyreo ceteros excellit tā angelos q̄ homines. ꝛ loco ꝛ dignitate. Post ipm̄ credimⁱ beatā ꝙ/
35 ginē sup oēs alios. deinde ceteri ordinanť ſm dignitatē ipoꝛ. Hᵒ aūt imaginatio facilē pōt hr̄i si q̄s uma ginē aues ī aere. ꝛ pisces in aq̄. sic in empyreo intelligēda sunt collocari coꝛpa. q: coꝛpⁱ illud multū habꝫ de altitudine sicut ꝛ alīj celi. vñ nō ꝺꝫ q̄s imaginari q̄ ibi sint beati sic̄ in solario. nec tñ intelligendū est q̄ vnus sit directe sup caput alteriⁱ. sꝫ sicut si esset mons rotundus. ꝛ aliq̄s esset in culmine. ꝛ aliq̄ circūcirca. sic pōt aliquis imaginari q̄ meliⁱ nescit dispositionē beatoꝝ ī celo empyreo ꝛ rpi. vix tñ pōt aliq̄s imaginari q̄ pueni/et ad cogitādū dispositionē p eū modū p quē est. et iō magis est ꝺsiderāda q̄ ĩ imagine ꝺscribēda. ¶ Nota tñ 36 q̄ in dispositiōe celoꝝ siue nūero videnť ꝑdicere doctores sacre scripture phis. ¶ Nā phi speras octo cē dicūt. doctoꝛes aliq̄. ix. ponūt. aliq̄ octo. aliq̄. vij. celos. ꝛ iō sibīpsis videnť ꝑriari. Rō aūt hⁱ ꝓrarietatis, hec est q: phi nihil ꝺ empyreo sunt locuti. nihil etiā ꝺ igne. et aere q̄n loquunť ꝺ celis. scriptura sacra aerē etiam appellat. ꝛ aquas supa celū. ꝛ ipm̄ empyreū. ꝛ ipm̄ ꝺum. Rō aūt diuersitatis inter doctoꝛes ex hoc euenit. q̄ ꝺdam numerāt celū spūale cū coꝛpalibꝫ. vt Beda. Quiꝺdam ꝯo omittūt vltimū. Quiꝺā diuiꝺūt firmamentū in duos. ſ. in celū sydereū. ꝛ planetaꝝ. q̄ꝺam ꝯiungūt simul. Similiter quiꝺā diuiꝺunt aereū in duos. quiꝺam cōiungunt. Similiter ꝺ igneo. tamen ſm maioꝛem cōputationē nouem ponunť celi largissimi accipiendo. ſcꝫ aereum. etherēū. ignēcum. olimpiū. celum planetarum. firmamentum. aqueum. empyreum. ꝛ celum trinitatis. Doꝛum autem sufficientia patebit infra.

HD intelligentiā hui⁹ ꝑtis q̄ est ꝺ loco creatōis angloꝝ. cuiusmodi est empyreū celū circa duo incidit dubitatio. Prima circa naturā empyrei in se. Scḋa inq̄tū hꝫ locare spūs sublimes. Circa primū q̄runť duo. Primū est q̄tū ad q̄ꝺditatē nature. Scḋm q̄tū ad ꝑtutē influctie.

¶ Questio I g

¶ De celo empyreo q̄tū ad q̄ꝺditatē nature. q̄riť. Utruꝫ celū empyreū sit. ꝛ si sit. cuiusmodi nature sit. Et q̄ sit videť. In q̄libet genere mobile p̄supponit imobile. quia oīne fluxibile ad fixū terminať. sꝫ coꝛpⁱ celi sydereī ē mobile. ḡ supa illud ꝺ necessitate est ponere vlteriⁱ coꝛpⁱ qđ sit immobile. ꝫ autē ꝺico empyreū. Si tu ꝺicas. q nō requiriť. quia motⁱ circularis est circa locū. ꝛ nō requirit immobilitatē nisi a ꝙte medīj. Contra. totū celū mouet. tāc ḡ quero ꝺ vltima superficie celi vtꝛ moueat. ꝺstat q̄ sic. sꝫ oīne mobile est in loco. q: nō quereret locus nisi esset motus. ḡ ꝛc. ¶ Itē ī quolibet genere multiforme p̄supponit vniforme. sicut multa p̄supponunt vnū. sed celū sydereū est multiforme. ḡ vltra illud ꝛ supest coꝛpus vniforme. ꝫ aūt ꝺicimⁱ empyreū. ḡ ꝛc. ¶ Itē in quolibet genere in q̄ est ponere infimū ꝛ mediū. est ponere supmū. sꝫ gradⁱ in coꝛpibꝫ attēdiť ſm gradⁱ ꝑspicui ꝛ lucis. sꝫ inueniť coꝛpⁱ opacū simplr vt terra. ꝛ simplr ꝛ ſm totū opacū. ḡ si cōplementū est in coꝛpibꝫ debet esse coꝛpⁱ simplr ꝛ ſm totū luminosum. hoc ꝺico empyreū. ḡ ꝛc. ¶ Itē habitatio habitatōi ꝺꝫ rñdere. ḡ cū alīs locⁱ tenebꝛosus dānatis ꝺbeať. ḡ p oppositu videť q̄ lucidⁱ ꝺbeať beatis. ¶ Cōtra. q̄ nō cōueniat vniuerso q̄ illud sit coꝛpⁱ vniforme. videť. q: coꝛpa mūꝺi p̄ncipalia creata sunt. ordinata. ꝛ ornata. ḡ cuꝫ ornatus ꝺsistat ī maioꝛi distinctiōe ꝛ pulcritudis additiōe impossibile ē coꝛpⁱ illud cē vniforme. ¶ Itē lux se ꝺffundit ſm oēm ꝺriam positiōis. ḡ sursum ꝛ ꝺorsum. sꝫ lux solis maxime est diffusiōis inť coꝛpa mūꝺi. ḡ sursū se diffundit cū nō habeat obstaculū. ḡ cū non se habeat sp vniformiť. mō illuminat vnā ꝙtē empyrei. mō aliaꝫ ḡ coꝛpⁱ illud nō est vniforme ī luminositate. vt videť. ¶ Itē q̄ nō ꝺueniat esse aliq̄ celū imobile videť. quia oīne celū necessario ē sperice figure. sic̄ ꝑbat phs. et rei veritas ē. sꝫ sperica figura apta est oīno motui. ḡ oīne celū eoipo q̄ celū est mobile. ḡ ꝛc. ¶ Itē qđ ꝙpinquius est motoꝛi. citⁱ ꝛ velociⁱ mouet. sꝫ coꝛpⁱ supmū ē tale. ḡ nō solū moueri sꝫ etiā velocissime moueri cōperit si/bi. ¶ Itē ꝫ nobilitatis ē in celo vt mouеať. vñ oꝛbis primus. ſ. celi stellati mouet velociⁱ. ꝛ rō hⁱ est. vt assimiletur suo motoꝛi. sꝫ q̄tō aliqđ coꝛpⁱ supⁱ. tāto nobilⁱ et motoꝛi similⁱ. ꝛ tāto mobilⁱ. ḡ si empyreū est vltra firmamentū. ḡ nō est ĩmobile. ¶ Rᵒ. ꝺom q̄ q̄tus est sancti paꝛ loquāť ꝺ ꝫ celo. q: latet nꝛos sensus. ꝛ ꝑ adhuc 37
minⁱ. tñ ponere est celū empyreū sicut ꝺicit sacra scꝑtura. In ꝑncipio creauit ꝺ. ce. ꝛ ter. Strabꝫ exponit de empyreo. ꝫ ꝑbat p ĩam sequentē. q: firmamentū ꝛ celū aqueū facta sunt scḋa ꝺie. Et Damⁱ. ꝫ exponit. In ꝑncipio creauit ꝺ. celū. i. sine stellis. sperice forme. Ponendū est etiā illud celū. q: ꝑsuadet ratio finis triplex. Una ēpfectio vniuersi. alia ē ꝓpter motū firmamenti. tertia ꝑncipaliꝓpter habitationē hoīs beati. Et q̄m finis ponit necessitatē his q̄ sunt ad finē. ꝓ pfectioꝫ vniuersi necesse est ipm̄ esse vniforme. q: cū sit celuꝫ luminosum ꝺforme. si nō esset vniforme. nō esset vniuersum cōpletū. Propⁱ motū firmamēti ponēdū est ipm̄ ĩmobile. vt motⁱ mobilis fiat circa ĩmobile. ſ. centrū. ꝛ intra ꝛtinēs mobile ꝛ locās. ſ. empyreū. Propⁱ habitaculū hoīs beati ponēdū est ipm̄ luminositaꝫ pfecte. vt habitatio ꝛgruat suo habitatoꝛi. Ex his ḡ colligiť. q̄re sit factū. ꝛ cuⁱ sit dispositiōis inť alios celos. ꝺa vniforme ꝛ ĩmobile. ꝛ luminositaꝫ pfecte. ¶ Qᵒ obj̄/ciť q̄ nō vniforme. q: nō ornatū. ꝺom q̄ ipa lux ꝓpⁱ sui 38
nobilitatē est sibi ornatⁱ. q̄m ḡ coꝛpⁱ illud ē luminosum p totū. alio ornatu ñ indiget. Vel pt ꝺici q̄ sic illō celū ꝺcoratū est astris. ita illō angelis. q̄ sunt q̄si astra celi empyrei. iuxta illō Job. xxxviij. Cū me laudarēt astra matutina. Et itez. Astra eiⁱ crūt hoīes brī. ꝛ q̄si sol eiⁱ erit agnⁱ ꝺi. ¶ Qᵒ obj̄ciť q̄ sol ꝺffundit lumē in ipm̄ 39
empyreū. ꝺom q̄ illi coꝛpⁱ nō est recipe lumē ad maiꝰ/ius ab inferioꝛibꝫ. ꝛ rō hⁱ est limitatio ꝑtutis a ꝙte solⁱ q: nihil agit vltra terminū sibi a ꝛo ꝺstitutū. vñ sicut

ignis stat cū pueīt ad orizonta. nec vltra ꝓgredīt. ⁊ ter
ra cū pueīt ad centꝝ ita solis radij ñ ptēdūt ex firmamē
tū. qz lucerna ē buj⁹ visibilis orbis. Alia rō ē qz maior
influētia absorbet minorē. ⁊ tō tāta illj⁹ celi ē influētia q
ad ipm nō pueīt minor. sic candela nō illuminat solem.
40 Qō obīcit q ē mobile. qz sperice ⁊ motor ꝓpinquū
dōm. q ad motū nō sufficit sperica figura. sz etiā neces
sarj⁹ ē (vt dicūt aliq) locꝰ ɔtinēs ⁊ rōnabile vr. Neces
sarj⁹ eēt etiā absqz dubio effectꝰ vl vtilitas mobilis vel
alterj⁹. qm̄ g celū illud nō ē in alio. qm̄ ē vniforme p to
tū. p sui motū nihil faceret. ⁊ tō ē ĩmobile. Silr qz ē vni
forme nō hz moueri. qz nō hz dextrū ⁊ sinistrū. Sz ꝑma
rō de ĩmobilitate nō hz multā necessitatē. cū motꝰ circu
larꝭ fm pbm nō reqrat locū in q. sz circa quē. Secūda de
vtilitate nō silr. qz silr posset dici de aqueo. cōdez mō de
tertia. Preterea dextꝝ ⁊ sinistrū sunt in celo nō rōne di
uersitatꝭ ptū. sz rōne influētie motoris. ⁊ illud satꝭ facilr
pbāt. qz dextꝝ ⁊ sinistrū nō mutatꝭ q̄tuis oēs ptes celi
mutent. ⁊ tō rō qre nō mouet ē. qz de nō influit sup ipm
ad motū. sz ad quietē tm̄. ⁊ sic influētia dei monet firma
mentū. sic q̄etat empyreū. Rō aūt buj⁹ ē. qz locꝰ ille est
regio deputata his qui in oīmodo statu sunt q̄etere. et
ita pz q nō magꝭ a ꝓpinqt motori vt ē motor sz vt stabi
41 liēs Et hac rōe. s. qz ē vt sit locꝰ btōꝝ accipit tripler ej⁹
ꝓpetas. s. ĩmobilitas. vniformitas. ⁊ lūnositas. et h ē
rō magꝭ catholica. qz etiā motꝰ celi stellati nō ē nisi ꝓpē
obsequiū hōis viatoris. vñ numero electoꝝ ɔpleto nō
erit amplj⁹ revolutio. Rōes aūt pbice q assignāt de mo
tu celi apud fideles plꝰ hñt vanitatꝭ q̄z vitatꝭ si q̄s dili
42 genter aspiciat. Qd eīm obīcit de assimilatiōe. rñderi
pōt q illa cā nulla ē sz impletio nūeri electoꝝ. Vel. dōz
q ē assimilatio in eēndo. ⁊ ē assilatio ĩ creando. hbū pbi
nō habz veritatē ꝑmo mō. qz de ⁊ motor celi ē ĩmobilꝭ.
sz scō mō p sui motū ē cā generatiōis. qz g empyreū nō
assilaret in creādo si moueret. ⁊ cēt minꝰ silꝭ in essendo.
tō simplr dōm est ĩmobile. ⁊ sic patent oīa

Questio. II b

De empyreo q̄tū ad vtutē influētie. Et q̄rit vtr empy
reū influat in h inferiora. an nō. Et q sic vr. Jn q̄libz cre
atoq̄ ē pfectū ⁊ cōpletū. ē suba. vtus. ⁊ opatio. g ĩ ipo
ēpyreo Sz g hz vtutē. aut opak ĩ id qđ ē vl̄ id qđ iuxta
vl̄ id qđ j. Sz nō in id qđ sup planū ē. nec in id qđ iuxta
q ipm ē sup oīa corpa. g vr q p illā vtutē influit ĩ id qđ
infra. aut vtus e suba ej⁹ erit ociosa. qđ ē plane incōue
niēs. Jtē oīa corpa ꝓpter hūanū obsequium sunt facta
vñ sumꝰ nos finis q̄dāmō oīm corꝝ q̄ sunt. g si empyre
um aliq̄d ē. in aliq̄ fuit homini. sz h ñ faceret nisi aliq̄d
in h inferiora influeret. g ⁊c. Jtē q̄to aliq̄ corpꝰ situ ē
supius. tāto ĩmē corpora nobiliꝰ ē. ⁊ q̄to nobiliꝰ tanto
potētiꝰ ⁊ meliꝰ. ⁊ q̄to potētiꝰ ⁊ meliꝰ tāto in agēdo ⁊ in
fluendo efficacius. si g celū empireū ē supmū. g vr q sit
maxīe influēs in hec inferiora. Jtē q̄to lumē est ma
ius. tāto magis se diffundit ⁊ multiplicat. si g empyre
um ĩmē corpa est lumīosum maxīe. g maxīe diffusiuum
sz lumē illud nō ꝑuak efficacia vegetādi ⁊ ꝑseruādi quē
admodū nec lumē firmamēti. g videt q empyreū ĩ hec
inferiora magꝭ sit influēs. Cōtra. influētia celestꝭ cor
poris maxīe ɔsistit in diffusiōe lumīs ⁊ caloris. sz em
pyreū nō calefacit. qz nō est ĩ motu. nec ista corpa infe
riora (sic̄ patet) irradiat. g videt q nulla sit influentia
empyrei ĩ hec inferiora. Jtē corpa q̄ sunt infra firma
mentū sufficiēter influūt ad vegetationē ⁊ generationē
in his inferioribꝰ faciēdā. g si natura nihil frustra fac.
videt q alterj⁹ celi influētia nulla sit. cū nullꝰ sit opor
tunitatꝭ. Jtē influētia celi dz esse ɔformis ei a quo est
debet etiā nihilominꝰ esse ɔformis ei a q recipit. sz celū
empyreū est ĩcorruptibile. vniforme. ḋetissimū. statuit
ḋeri glie deputatū. hec aūt q infra sunt hñt oīno oppo
sitas ɔditiōes. g videt q nullo mō sup corpa inferiora
influere habeat. Jtē si influit sup corpa. aut g ad no
biliorē effectū q̄z sit influētia ocrave spere. aut ad minꝰ
nobilē. aut ad eundē effectū. Ad eundē nō oportz. Ad
minꝰ nobilē ñ decet. cū illō corpꝰ sit nobiliꝰ. Ad magꝭ
nobilē nō pōt. g nullo mō influit. Probatio. Qm̄ ñ pōt
sit in magis nobile videt. nā sicut pbi volūt ⁊ cōiter te
nent viri pbici. influētia celi ē opans ad ꝓductionē aīe
sensibilis. sz supra aīam sensibilē nō est nisi rōnal. hec
aūt nulli corpi est subiecta. immo est a creatiōe pura. g
nullo mō pōt eminētior esse influētia q̄z supra aīam sen
sibilē. ⁊ supra hāc influit firmamētū sufficiēter cuj⁹ bis
q sunt infra. g videt q nulla sit influētia empyrei exīs
supra. Si tu dicas q influit nō rōe aīe in se. sz ratione
dispositiōis a pte corpis. Cōtra. aīa rōnalis vnit me
diāte vi sensitiua ⁊ vegetatiua. ⁊ corpꝰ disponitur ad
susceptionē aīe mediāte cōplexiōe eqli. ⁊ spū tripliciꝭ. s. 43
vitali. naturali. ⁊ aīali. ⁊ ad hec oīa influit h celū syde
reum sufficiēter. g redit idē qđ pus. Rō. dōm q cir
ca h duplex fuit opinio. Quidā nāqz dixerūt q celuz
empyreū influit in hec inferiora influētia nobilissima.
cū eīm sit corpus. necesse est influentiā sua si qua est esse
corpalē. Rursus cū sit excellētissimū inter corpa cele
stia. influit sup corpa nobilissima. ⁊ talia sunt corpora
hūana q̄ sunt ordinata ad nobilissimā formā. s. ad aiaz
rōnalē. q maiorē ⁊ nobiliorē dispositionē exigit in sua
materia. Cū igit̄ natura lucis disponat ad vitā. et tri 44
plex sit vita fm triplicē differentiā aīe. differēs gradu
⁊ dignitate. tres dē ɔdidit celos ordinatos int se gra
du ⁊ dignitate. nō solū nature. sz etiam influētie. ita q
celū sydereū de se ordinat ad ɔciliationē elementoꝝ. ad
susceptionē vegetabilis. cristallinū ad susceptionē sen
sibilis. sz empyreū ad susceptiōz rōnalis. Et h q̄dē rō
nale videt. nō solū rōne ordinis influētie. sz etiā ratiōe
ɔformitatꝭ nature. Celū eīm empyreū est locꝰ spūaliuz
subaꝝ. locꝰ etiā corpoꝝ glorificatoꝝ. ⁊ qm̄ ɔuenientia ē
loci ad locatū. vel manifesta vel occulta. videt influen
tia illj⁹ celi esse ɔsona corpib⁹ nris ⁊ aīab⁹ amica. non
rōne sui sz rōne suoꝝ corpoꝝ q̄ pficiūt ⁊ informāt. Alia
ꝺo opinio fuit circa h oīno isti ɔria q dixit q celi em
pyrei in hec inferiora nulla ē oīnino influētia. q nō ha
bent corpa influere nisi fm ordinē ɔditoris. habito re
spectu ad finē. Qm̄ g empyreū ad pfectionē vniversi ē
ɔditū vt sit locꝰ beatoꝝ. tō regio ⁊ lux est a nob̄ semota
⁊ occulta. sic ⁊ ipa glia quā p gram expectamꝰ. ⁊ ama
mus. ⁊ credimꝰ. licet nō vidcamꝰ. ⁊ tō dicūt q empyre
um nō est ad obsequiū hōis in pūti. sz ad obsequiū per
peruū. nec meliorat. sz vniformit̄ in sua dignitate sub
sistit. ⁊ tō rōnes adducte ad influentiā oīdēdā in hec
inferiora fm hos nō valēt. q ordinatio illj⁹ corpis ad ali
ud officiū fm dictamē ⁊ imperiū ɔditoris. h influētiā
nō admittit. ⁊ h solū oīes rōnes illas dissoluit. Que
libet haꝝ opinionū satis ē pbabilis. q aūt sit magꝭ pba
nō plane patet. Quis eīm nouit si deꝰ illi celo hanc oc
cultā influētiā dedit sup corpa nra. tū rōne nobilitatis
tū ratiōe ɔformitatis. h nō est vt credo facile reuellere
nec p violētiā auctis. nec p efficaciā rōnis. Rursus q
sit necessitas hꝰ influētie. nec rō. nec auctas mānifestat.
cū satꝭ videat sufficere alioꝝ inferioꝝ corpoꝝ influētia
tō in neutrā ptē oīno declināndo dōm videt q cū celum
empyreū sit p̄mū creatū inf corpa qđ est maximū mole
⁊ vtute. q est maximū mole. oīa corpa locat̄ ambitū

et ꝺtinentiã. Quia marimũ ỽtute. cetera vegetat ꝛ cõ/
seruat ꝑ suã influentiã. Omittẽdo igit istã influentiaꝫ
quã dicit hẽ supꝫ humana coꝛpoꝛa. sustineri põt ꝙ ali/
quẽ effectũ et aliquã influentiã habeat supꝫ oĩa coꝛpoꝛa
45 inferioꝛa. tãꝯ ꝓmũ creatũ supꝫ sequẽtia. ꝛ rões adducte
ad ꝫ sunt cõcedende. ¶ Qꝫ hic obĵcit ꝛ influentia luminis
minis ꝛ caloꝛis. ꝺõm ꝙ influentia luminis põt esse du
plicit. vel manifesta. vl occulta. Manifesta influẽtia
est ꝑ ꝺyaphanũ coꝛpꝰ. marie qñ sensu ꝓcipit. Occulta
influentia ẽ nõ solũ ꝑ ꝺyaphanũ coꝛpꝰ sꝫ etiã ꝑ opacũ.
sicẽ ỽꝰ stellaꝛ ẽ in materialia que latent sb terra. Vl po
test dici ꝙ ẽ influentia mediata. ꝛ imediata. ꝛ possibile
est ꝙ influentia celi syderei vigoꝛet ex adiumẽto lumis
supioꝛ celoꝝ. ꝛ virtutẽ suscepta ꝛ supiꝰ ꝛeꝛiuat ꝛ trãs/
mittit ad hec inferioꝛa. ꝛ videt nobis eẽ ꝓpꝛia. cũ tñ nõ
sit ꝓpꝛia sꝫ etiã aliena. Et ꝑ b patet aliud ꝙ nõ ẽ cã suffi/
46 ciens virtꝰ inferioꝛ celoꝝ. nisi ꝑ adiumentũ supioꝝ.
¶ Qꝺ obĵcit ꝛ ꝺformitate. ꝺõm ꝙ cõformis ẽ natura
spũs qui disponit ad vitã ipi luci celesti ꝯtum ad pu/
ritatẽ. ꝛ hac rõe nata ẽ recipe. sꝫ nõ oꝑtet in oĩbꝫ cõ
47 sonare. ¶ Qꝫ obĵcit vtꝝ ad nobilioꝛẽ effectũ. ꝺõm ſm
ꝓmã opinionẽ ꝙ ad nobilioꝛẽ effectũ. qꝛ ad generatiõeꝫ
spirituũ q̃ sunt disꝑsitio ad susceptionẽ aie rõnalis.
Et si tu obĵcias ꝙ nõ sunt alĵ ꝯ illi qui disponunt ad
sensibilẽ. ꝺõꝫ ꝙ etsi ñ sint oĩno alĵ ſm formã. tñ sũt pu
rioꝛes. ꝛ excellẽtioꝛibꝫ ꝛ nobilioꝛibꝫ potẽtĵs nati mini
strare. ſm ꝯ etiã rõnez nobilioꝛẽ oꝑtet eẽ cõplexiõeꝫ
et organisationẽ ꝛã hũani coꝛpoꝛis ꝯ brutalis. Põt tñ
sustineri ꝙ ad eosdẽ effectus influũt. nec tñ altꝝ eoꝝ
supfluit. qꝛ virtꝰ celi inferioꝛis ꝛ influẽtia adiuuat ꝑ ỽ/
tutẽ supioꝛis. ꝛ virtus supioꝛis opaꝫ mediante ỽtute ꝛ
influẽtia inferioꝛis. ĩõ neutrũ supfluit. sꝫ ad hec inferi
oꝛa confuanda ꝛ ꝑficienda virtus vtriusꝯ cõcurrit.

Consequẽter circa secũdũ articulũ querũt quat
tuoꝛ. Primũ ẽ vtꝝ substãtie sp̃uales sint in lo/
co coꝛpoꝛeo Scõm ẽ vtrũ angelus sit in plib
locis sil. aut tm̃ in vno. Tertiũ ẽ vtrũ sit in loco pũcta
li an cõpositio. Quartũ ẽ vtꝝ plures angeli possint eẽ
in eodem loco primo.

¶ Questio. I i

Utrũ loci coꝛpoꝛalis sit locare angelos. Et ꝙ sic videt
dicit. Straby. Statim vt factũ ẽ celũ empyreũ repletũ
est angelis. ¶ Itẽ Dam̃. Celũ est ꝺtinentia visibiliũ ꝛ
inuisibiliũ. loquit̃ ꝛe empyreo. ꝯ ꝛc. ¶ Itẽ oĩe creatũ
est ꝛe vniuerso. ꝯ est intra primũ ꝺtinens siue vltimuꝫ
coꝛpus. sed supremũ coꝛpꝰ ambiẽs dicit empyreũ. ergo
oĩs creatura ꝺtinet̃ infra ipm̃. ¶ Itẽ nulla substãtia
opatur nisi vbi est ỽtus eiꝰ. sꝫ nulla virtus põt elõga/
ri a suba nisi substãtia ꝓportionabili. naꝫ ỽtus infinita
nullo modo elongaꝫ. ỽtus finita nõ põt elõgari nisi fi/
nite. ꝯ necesse est angelũ esse in loco vbi operaꝫ vel ꝓpe
ꝯ cũ operaꝫ in loco coꝛpali. vt pater in coꝛpe qõ mouet
ergo ibi est vel in loco ꝓmo est. ꝯ si locus marie aptꝰ
cõtemplationi est empyreũ. videt ꝙ ibi sit. ¶ Itẽ spũs
maligni in eodẽ loco tormentoꝝ habebũt collocarĩ q̃
ꝛ boies dãnati. sicut ỽ Matb. xxv. Ite maledicti ꝛc.
ꝯ ab oꝑpositis. vel a simili. econtrario angeli in beatis
hominibꝫ in eodẽ loco coꝛpali erũt. sꝫ locꝰ aptus hoĩbꝫ
beatis est ille q̃ ꝓdictus est. scz celũ empyreũ. qꝺ est su/
premũ. quietũ. claꝝ. vniforme. ꝛ spaciosum. ꝯ ꝛc. ¶ Itẽ
maioꝛ requirit̃ ꝓportio ꝑfectibilis ad ꝑfectibile. q̃ locati
ad locũ. sꝫ videmꝰ ꝙ suba sp̃ualis adeo potest ꝓportio
nari coꝛpali ꝛ ecõuerso ꝙ vna vnĩ alteri vt ꝑfectio. vt
patet in hoĩe. ꝯ multo fortius potest vna vnĩri alteri.
vt locatũ loco. ꝯ cũ celũ empyreũ sit nobilissimũ coꝛpo
rum simpliciũ. vel erit in angelo. vel ãgelus in eo. sed
ipsum nõ est in angelo. ꝯ ecõuerso. ¶ Sed ꝓtra. Boe/
tius ꝛe hebdomadib. cõmunis aĩmi ꝺceptio q̃ omnĩ
bus videt est in coꝛpoꝛeũ in loco nõ esse. ¶ Itẽ Brego.
locus aie ꝺeus est. sed nõ est sp̃ualioꝛ locus aie ꝯ ange/
li. ꝯ si ꝺeus est locꝰ aĩe. ꝛ angeli. ¶ Itẽ ratione videtur
quia loci ad locatũ est mutua indigẽtia. sicut patet. lo/
catum eĩm indiget loco suo. vt terra centro. ꝛ locꝰ etiaꝫ
indiget locato. vñ refugit vacuitatẽ. ꝛ impossibile eẽ ꝙ
locus sit sine locato. ꝺn aliquid impleat indigentiã lo
ci. sꝫ celũ empyreũ nõ indiget angelis. nec aliqs locus
nec similiter angelꝰ loco. qꝛ oĩmi coꝛpe circũscripto ad/
huc angelꝰ remaneret. ꝛ ſm subam ꝛ ſm operationẽ. q̃
est ꝺtemplatio. ꝯ nullo modo est locus angeli. ¶ Item
locꝰ habet influentiã ꝛ potentiã supꝫ locatũ. vñ superi/
oꝛa nobilioꝛa locant minꝰ nobilia. sicut patet ex hoc ꝙ
aqua terrã. aer aquã. ꝛ sic ꝛe alĵs. sed coꝛpale nõ habet
influere in sp̃uale nisi ſm oꝛdinẽ iusticie. sicut in aĩma
peccatrice vel sp̃ũ. ergo spũs nõ habet locũ in coꝛpoꝛe
nisi ꝑ culpã. ¶ Itẽ omne locatũ habet põdus ꝛ inclina
tionẽ ad locũ. sꝫ Augꝰ. dicit ꝙ est põdus in coꝛpoꝛibus
hoc est amoꝛ in spiritibꝫ. sed inclinatio amoris angeli/
ci est ad bonũ sp̃uale. nõ ad locũ coꝛpalẽ. ꝯ nõ habẽt lo/
cari coꝛpaliter. sed solũ sp̃ualiter. ¶ Rꝰ. dicendũ ꝙ ce/ 48
lum empyreũ locat angelos. ꝛ est locus angeloꝝ. sicut
ꝓbant rationes ad primã partẽ. ¶ Ad intelligentiã au
tem obiectoꝝ. dicendũ ꝙ locus habet triplicẽ cõpara/
tionẽ ad locatũ. Cõparat eĩm ꝓmo in ratiõe cõtinentis
secũdo in rõne mensurãtis. tertio in rõne conseruãtis.
Cõtinet eĩm vt vas. sꝫ mẽsurat vt quãtitas. sꝫ ꝺseruat
vt natura. ſm banc triplicẽ habitudinẽ sunt ĩ loco sub
stantie finite. coꝛpoꝛales. ꝛ coꝛruptibiles. Quia finite
ꝛ limitate sunt in loco ꝺtinentie. Quia coꝛpoꝛales. in
mẽsurante. Quia coꝛruptibiles. in loco conseruante.
Scõm duas cõparatiões vltimas que sunt mẽsurare
ꝛ cõseruare sunt in loco subẽ finite. ꝛ coꝛpales. ꝛ coꝛru
ptibiles. ſm primã ỽo q̃ est cõtinere sunt in loco substã
tie finite. sp̃uales ꝛ incoꝛruptibiles. vt angeli. Et b ꝺi
co in loco coꝛpali. nã angelꝰ habet locũ sp̃ualem ꝛ ꝺser
uantẽ. s. ꝺei virtutẽ. locũ mensurantẽ siue circũscriben/
tem ꝓpꝛie subẽ. ꝛ virtutis limitationẽ siue clausionem
locũ ỽo ꝺtinentie nõ tm̃ sp̃ualem sꝫ etiã coꝛpalem. Rõ
aũt quare angeli ꝺtinent loco siue aliquo ambiente est
oꝛdinatio partiũ vniuersi. Si eĩm nõ haberẽt aliqꝺ cõ/
tinens. nõ esset coꝛ exũtia oꝛdinata ad inuicẽ. qꝛ nõ oꝛ/
dinẽ habẽt in creatiõe. eo ꝙ creata simul. nec haberent
oꝛdinẽ vnꝰ ad altꝝ. b aũt nõ ꝺcet vniuersum. nec sum
mũ opificẽ. ¶ Rõ aũt quare ꝺtinent̃ loco coꝛpali du/ 49
plex est. Una est limitatio spũs creati. cũ eĩm spũs ĩcre
atus ꝙ ꝺeus est habeat in se simplicitatẽ ꝑ quã est intra
oĩa. ꝛ immẽsitatẽ ꝑ quã ꝺtinet oĩa. ꝛ est extra omnia
cõicat illas cõditiones creature eatenꝰ quatenꝰ nata ẽ
recipe virtutẽ ꝺtinẽtie. vñ simplicitatẽ cõicat spiritui
sed spũs nõ potuit recipe virtutẽ ꝺtinẽtie. qꝛ enim sim
plicitas eiꝰ est finita. ideo est hic ꝛ nunc. ꝛ qꝛ nõ habet
partẽ ꝛ partẽ ſm totũ hic ꝛ nũc. ideo nõ põt hẽ vniuer
salẽ capacitatẽ rei. Coꝛpꝰ aũt quia cõpositũ est et ha/
bet ꝑtes innumerabiles nõ potuit participare simpli
citatẽ. sꝫ ꝓpter partiũ extensionẽ potuit recipe capaci/
tatẽ. ĩõ ꝺeus fecit vnũ coꝛpꝰ nobilissimũ qꝺ esset natus
oĩa ambire. ꝛ extra qõ oĩno nihil esset. ꝛ b est empy/
reũ. ꝛ ĩõ necesse est angelũ esse intra ipm̃. Alia rõ est. qꝛ
in solo coꝛpe est distinctio h ꝛ ibi. qꝛ eĩm creature cetere
oꝛdinẽ hñt in mũdo. distinctionẽ ꝛ positionẽ habẽt ſm
gradꝰ positionẽ. ꝛ ita ꝙ vna ẽ hic ꝛ alia ibi. vna sursuꝫ

talia dorsum. ⁊ in solo corpe est potētialis distinctio fm hic ⁊ ibi. ⁊ inter creaturas soli corpi debet dari vniuersalis potētia locandi. ⁊ respectu visibiliū ⁊ inuisibiliū. vt sic vniuersus esset vnū in omnib⁹ suis ptib⁹ ordinatis. Et sic patet rō duplex quare data est corpori potētia locādi spīm. ⁊ spīm cōtineri a corpe. hoc em̄ exigebat ordo vniuersi. tū ꝓpter limitationem spūs creati tū quia in solo corpe distinctio est fm hic ⁊ ibi. ¶ Concedēde sunt igit̄ ratiōes monstrātes q̄ celi empyrei ē locare angelos. ¶ Qđ ġ obīcit in ⁊rariū ꝑmo q̄ incorporeū nō est in loco. dōm q̄ nō intelligit̄ de esse in loco sicut mensuratū in mēsura. ¶ Qđ obīcit q̄ loco angeli ⁊ aīe deus est. dōm q̄ intelligit̄ de loco cōseruāte. non de loco distinguēte. ⁊ itez hoc nō cogit. q̄ si deus est locus aīe. q̄ nihil creatū locet spiritū ¶ Qđ obīcit q̄ loci ad locatū est mutua indigētia. dōm q̄ verū est de his que locant ꝓpter defectū sui. sed nō est verū de his q̄ locant ꝓpter seruandū ordinē vniuersi. Unde si queratur vtrū lapis possit esse extra celum. dōm q̄ non tum ꝑpter suā indigentiā. quia nō haberet locū conseruantē tum quia nō patitur hoc ordo vniuersi. sed de angelo. q̄ celū non exeat non est ratio loci corporalis indigentia. sed corpis vltimi vniuersalis ⁊tinentia. fm q̄ vniuersum est perfectū ⁊ordinatū. ¶ Ad alias duas rationes patet rñsio. q̄ ꝓcedit de esse in loco tanq̄ in ⁊seruante. ratione cui⁹ ponit influētia in locante. ponitur etiā inclinatio in locato. iste aūt modus essendi i loco non cōuenit angelo.

¶ Questio II

¶ Utrū vnus angelus simul ⁊ semel sit in pluribus locis. an tm̄ in vno? Et q̄ in pluribus. videt. ꝑmo ꝑ Augu. q̄ dicit q̄ angel⁹ ibi est vbi vult. in li. de ci. dei. ſz existēs i celo vult esse in terra. ġ erīs in celo est in terra. ġ simul est in pluribus locis. ¶ Itē Dam̄. dicit q̄ ibi est vbi operatur. ſz angel⁹ vel est vel potest esse motor celi. et motor opat̄ sup̄ totū mobile. ġ vnus angel⁹ in vtraq̄ pte circūferentie celi potest esse simul ⁊ semel. ġ si magꝫ distat vna ps circūferentie ab alia q̄ celū a terra. patz rē ¶ Item quanto aliquid simplicius est. tāto in pluribus reperit̄. Et ratio hui⁹ est. q̄ tanto magis recedit a coartatione. ⁊ magis appropinquat ad diuinū esse. qđ vbiq̄ est. ġ si angelus inter creaturas maxime ad deum appropinquat. videt̄ q̄ simul ⁊ semel in pluribus locis ee possit. sic vniuersale ꝓpter suā simplicitatē est vbiq̄ ⁊ semp. ¶ Itē glorificat⁹ spūs nō habet cogitatōes volubiles. imo potest p donū glie simul multa cogitare. sed intelleer⁹ p naturā in vnico instanti nō aspicit nisi ad vnū intelligibile. ⁊ p gliam simul videt multa. ġ pari ratione videt̄ q̄ angel⁹ glorificat⁹ simul possit esse i locis diuersis. ¶ Itē corp⁹ nunq̄ pōt eleuari. nec p gloriam nec p vnionē. vt sit excelsius spiritu glorioso. sed corp⁹ xpi p gloriā vnionis potest esse in locis diuersis. ġ pari ratiōe vt videt̄ ⁊ angel⁹ glorioſus. ¶ Cōtra. Amb. in li. de spūs sancto. Omis creatura certis sue nature est circūscripta limitib⁹. ſz qđ potest esse vnū et idē totū ⁊ fm actū. ita in ꝟ loco q̄ etiā in alio. nō est circūscriptū. ġ vel angel⁹ nō est creatura. vel si sit. in pluribus locis simul esse nō potest. ¶ Itē Dam. in li. j. Angel⁹ ⁊r esse i loco. q̄ adest intelligibiliter. ⁊ circūscribit̄ vbi ⁊ opat̄. nō cīm̄ potest fm idē in diuersis locis opari. ¶ Item si angel⁹ simul esset in diuersis locis. nō indigeret mitti nec moueri. ſz mouent̄ angeli. sicut patet ꝑ scripturam ve. ⁊ no. te. ġ rē. ¶ Itē si angel⁹ simul ⁊ semel ee posset in diuersis locis. simul ⁊ semel posset in vno loco tacere ⁊ in alio loco loq̄. in vno moueri ⁊ in alio q̄escere. ġ duo opposita simul ⁊ semel essent ⁊ de eodē. ¶ Itē ponatur eundē angelū simul esse parisi⁹ ⁊ rome. q̄ro vtrū de ore posset ire parisi⁹? si nō. quero q̄d impedit. ⁊ nō est dare? Si sic. ſz nihil mouet̄ ad id qđ ꝟz. ġ nō pōt ire parisi⁹. aut si vadit parisi⁹. ⁊ ibi se inuenit. simul fuit ꝑsens ⁊ absens. ⁊ post bis est ibi pñs. q̄ oīa sunt incōuenientia ⁊ absurda. ġ rē. ¶ ℟. dōm q̄ cū angel⁹ habeat esse idiuiduatū. habet esse ꝟ ⁊ nūc. q̄ nō habet esse limitatū ⁊ ꝓtutē limitatā. ꝟz esse in vno hic. siue in vno loco tm̄. Qm̄ ġ tā indiuiduatio q̄ limitatio naturaliter et inseparabiliter inest angelo. hinc est q̄ angelū sil⁹ semel oportet esse tm̄ in vno loco. ⁊ ꝟ dicūt autoritates. ⁊ rationes pbāt. ⁊ iō ꝓcedende sunt ꝑ eo q̄ verū ꝓcludunt. ¶ Ad illud qđ obīcit ꝑmo. q̄ ibi est vbi vult. dōm q̄ illud nō est dictū p cōcomitantiā simultatis. q̄ in eodez instāti in quo est velle esse. in quocūq̄ loco sit esse. ſz iō dictū est. q̄ esse in loco volito sequit̄ velle sine mora. ē potis magna ꝓpter velocitatē angelicā. vt Dam̄. dicit sequit̄ etiā esse in loco tali vel tali velle angeli ad nutū q̄ angel⁹ nō vult nisi qđ cōpetit nature sue. vnde non vult ibi esse in instāti. sed in corpe in q̄ scit se posse venire. eo modo intelligendū est verbū predictū de corpe glorioso. ¶ Ad illud. q̄ ibi est vbi opatur. dicendū q̄ opari alicubi est dupliciter. vel mediate vel immediate. Immediate. vt pute aīa opat̄ in manu. sed mediate manu aīa naute opat̄ in tota naui. q̄ mouēdo manum mouet temonē. ⁊ mouēdo temonē tota nauem mouet. nec tm̄ oportet q̄ sit in tota naui. ſz vbi opat̄ ꝑmo. per hūc modū intelligendū est in ꝓposito q̄ si angel⁹ esset motor celi. vel mouēs ꝑmo. moueret illā ptē sup̄ quā esset influētia motoris. ⁊ in illa esset. nō in tota re mobili vel mota. sic intelligendū est de angelis q̄ subuerterūt zodomā. ¶ Ad illud qđ obīcit de simplicitate. dōm q̄ simplicitas est duplicit̄. Aut ꝑ ꝓpriationē ptiū cōponentium i esse nature. Aut ꝑ ꝓpriationē ptiū ⁊tinentiū i esse diffinito siue in genere. qm̄ ġ ⁊r q̄ cōto aliq̄d simplicius tāto in pluribus. ꝟz ⁊r de simplicitate sc̄o modo. quā ſz habet gen⁹ respectu speciei. ⁊ iō in pluribus reperit̄ q̄ spēs. Cū aūt dicim⁹ angelū simplicē. ꝟz est fm aliō genus simplicitat̄ſ. iō nihil ad ꝓpositū. ¶ Ad illō qđ obīcitur de pluralitate cognoscibiliū q̄ intelligit simul et semel. dōm q̄ nō est simile duplici rōne. q̄ vis cognitiua magis efficit̄ deiformis ꝑ gloriā q̄ vis motiua motu exteriori. Preterea aliud est. q̄ deus exēplar diuinū in glorificatis est rō cognoscēdi fm rē ⁊ essentiā. iō ītellectus glorificat⁹ multa cognoscit. ita q̄ nō dispergit. ſz circa vnū colligit̄. ſz angelū esse in pluribus locis hoc nō potest esse ꝑ collectionē virtutis ad vnū locū. sicut ītellectus ad vnū ꝑmū cognoscibile. ⁊ iō nō est sim̄le. ¶ Ad illud qđ obīcit de corpe xpi. dōm q̄ nō est loco minori nec a sili. q̄ corpus xpi in pluribus locis est. quia multa ꝟtunt in ipm̄. Et si queras q̄re magꝫ ꝟgruit aliqua in ipm̄ ꝟti q̄ in aliud corp⁹. ℟ h⁹ est. q̄a ē cibi ī quo reficiunt oīa membra xpi. Et si queras q̄lis cibus hmōi est. eadē questio est de carbone qualiter calefacit. ꝓpter cōiunctionē cuz igne. sic caro xpi repleta dilectione vt carbo ignis igne. ⁊ hoc totū est diffusius in ꝑmo libro ⁊ in quarto.

¶ Questio III

¶ De modo essendi angelū in loco. ⁊ querit̄ vtrū sit i loco impartibili siue pūctali. Et q̄ sic. videt̄. Dam̄. dicit q̄ angel⁹ est in loco. nō figuraliter sed intelligibiliter. cū ġ nihil ipsi⁹ loci sit infigurabile ⁊ intelligibile nisi pūct⁹ est in ꝑuncto. ¶ Itē ꝓportio debet esse locati ad locatū. sed angelus est simplex ⁊ impartibilis ġ ei debet locus

simplex ⁊ impartibilis ſz hic eſt ſolus punctus loci ꝯ ⁊c. ¶ Itē ponam⁹ angelū eſſe in loco ī quo minor nō poteſt eſſe. ꝙro an ille loc⁹ eſt partibilis aut ī partibilis Si partibilis ꝯ cū angel⁹ ſit ſimplex adhuc pōt eſſe ī minor. ⁊ ſi nō pōt eſſe in minor videt ꝙ ille ſit impartibilis. ſz nihil eſt impartibile ī loco niſi punct⁹. ergo ⁊c. ¶ Item qō recipit in aliquo recipit ibi ꝑ modū recipientis nō ꝑ modū recepti. ſi ꝯ angel⁹ eſt in loco partibili eſt partialit. ſz impoſſibile eſt angelū recipe partitiōz. ꝯ ⁊c. ¶ Itē ſi angelus eſt in loco partibili tanꝯ ī loco pmo. aut ergo eſt tot⁹ in qualibet pte. aut eſt ita ī toto. ꝙ pars eſt in pte. Si tot⁹ eſt in toto ita ꝙ pars eſt ī pte ꝯ eſt partibilis. Si ita ꝙ in qualibet pte. cū ꝯ ptes loci ſint multe. erit in pluribꝫ locis. Si dicas ꝙ eſt in oīm bus illis tanꝯ in loco vno. ſicut aīa eſt in oīb⁹ ptibus corpis. Cōtra. eſto ꝙ corp⁹ illud diuidat. ⁊ locus in q̄ eſt angelus. ꝑſtat ꝙ nihilomin⁹ poteſt eſſe in oīmbus ptib⁹. cū nō pendeat ex aliqua pte ꝓncipaliter. ⁊ ſi boc. cū ſit ibi locoꝝ multitudo. erit angel⁹ in pluribꝫ locis. ¶ Cōtra. punctus nec eſt locus nec pars loci. ꝯ qō eſt in puncto vel in loco pūctali. nō eſt in loco. ¶ Itē punctus vt dicit pbs eſt ſubſtātia poſita. i. eſſentia bñs poſitionē in q̄ differt ab vnitate. ꝯ ſi angel⁹ eſt in puncto. habet poſitionē. ſed forma habēs poſitionē in materia nō eſt motor ſufficiens ei⁹ in quo eſt. ꝯ ⁊c. ¶ Itē ſi āgelus eſt in puncto pmo. ꝯ influit virtutē ſuprā punctuz ꝯ cū punctus ſit impoportionalis corpi. impoſſile eſt ꝙ virtus eius ſe extēdat ad corpus. ⁊ ita nunꝯ moueat corp⁹. ¶ Itē aīa eſt in toto corpe. ſed b nō fac vnio quia ex bocipſo habet dependentiā. ⁊ ita artationez. ꝯ boc eſt ratiōe ſimplicitatis. cū ergo angel⁹ ſit eque ſimplex vel magis ꝯ aīa. videt ꝙ multo fortiꝰ in maiori loco vel equali totus poſſit eſſe. ¶ R⁹. triplex fuit circa hoc poſitio. Fuerūt em̄ quidā dicentes ꝙ angel⁹ ꝯ ſuis ſit in loco corpali. nō tamē eſt in eo corpaliter ſz ſpūaliť Oīm vero nō eſt in loco ſitualiter. ideo nec ſm totū nec ſm partē. nec ſm ipartibile. quia nulla oīmino eſt commenſuratio angeli ad locū. Sz iſta rō nō intelligibilis eſſe videt. quō ſcz aliꝯd poſſit eſſe in aliquo. ⁊ differri. ⁊ cōtineri. nec tamē ꝓmo immediate ſit in toto vel ī pte vel ī partibili. Oīm em̄ qō eſt in aliquo loco toto. vl ē ratione tot⁹. vel ratiōe alicuⁱ partis. Et tō fuit circa hoc ſecūda poſitio. ſ. ꝙ angel⁹ eſt in loco impartibili ſi ue punctali. ⁊ rō coꝝ erat iſta. ꝙ angel⁹ habet materiā oīmino differentē a corpalitū materia ſm eſſe. ſ. ꝙ nō eſt extēſa. vñ cū materia ſit ſimplex vt punct⁹. de ſe dicūt angelū habere ſimplicitatē ꝓportionalē puncto. ⁊ ita ī loco punctali. Sz hec poſitio falſa eſt ⁊ ñ intelligibil. Quicqd em̄ ſit de materia ſic infra dicet. b tñ eſt verꝝ ꝙ oīmis loc⁹ corpoꝝ eſt partibilis. ꝯ ſicut eſt opōſitio ī adiecto dicere corp⁹ ipartibile ſiue pūctale. ita ⁊ dicere locū punctalē. Et itez. cū punct⁹ nō ſit loc⁹. ponere angelū in pūcto eſt ipm ponere nō eſſe in loco. Et ideo eſt tertia poſitio ꝙ angel⁹ cū ꝯtineat a loco corpali. ꝙ eſt in loco partibili tāꝯ in loco pmo. ⁊ qm̄ nō pōt extendi in coꝝ. neceſſe eſt ꝙ ſit in toto. ita ꝙ tot⁹ in toto. ⁊ tot⁹ in qualibet pte. ⁊ in b eſt ſilis qōammō ſimplicitas angeli ſimplicitati diuīe. ſz deficit. qz angel⁹ in vno loco eſt deus aūt vbiqꝫ. Et ex b dicit Jo. Dam̄. ꝙ angel⁹ eſt in corpali loco. ſz intellectualiť nō figuraliter. qz b ſolum capit intellect⁹ quō ſuba videlicet tota ſit in partib⁹. ⁊ tota in toto. ⁊ ita ptz rñſio ad ꝟbū Dam̄. ¶ Qō obꝟci tur ꝙ dz eſſe ꝓportio. dōm ꝙ non oportet ꝙ ſit ꝓportio ſm ſpēales ꝺditiōes ⁊ ꝓprias angeli vel loci. qz angel⁹ nō ponit eſſe in loco ꝓprie. eſt tn̄ ibi ꝓportio q̄ ad finitatem ⁊ limitationē. ꝑ q̄ duo angel⁹ diſſinit ⁊ eſt in loco. ſic em̄ angel⁹ hz virtutē finitam ⁊ ſubam. ſic loc⁹ et⁹ aritat⁹ ⁊ limitat⁹ eſt. ¶ Qō obꝟcit de b. ſi angel⁹ ponat in loco ī q̄ minor nō poſſit eſſe. dōz ꝙ in b differt exñtia angeli ī corpe ⁊ aīa. ꝙ aīa. qz eſt pfectio corpis nati vificari vita rōnali. ⁊ illud ē in determiata qntitate. iō pōt eſſe in corpe ita quo ꝙ nō a minori. qz min⁹ nō eſſet organizabile aut viuificabile. angel⁹ aūt qz nō eſt vt pfectio. ⁊ ſimplex ē. qz in q̄libet pte loci tot⁹. ꝯ tūcunqꝫ qua eſt rō loci. ſaluať in q̄libet. nec pōt accipi loc⁹ iſte ita pu⁹ ān adhuc poſſit eſſe in mīori. ⁊ iō nō eſt dari locus in q̄ minori nō poſſit eſſe. ⁊ tn̄ dari in q̄ maiori nō poteſt. ſicut ⁊ aīa. qz b venit ex limitatiōe. Sicut ergo in corpib⁹ ſtat⁹ ē in aſcēdo. ſz nūcqꝫ eſt ponere ſtatum in diuidēdo. nec vnꝯ deuenit ad ī partibile. ſic intelligendū eſt circa exñtiā angeli ī loco. ¶ Qō obꝟcit ꝙ eſt per modū recipientis ⁊c. dōm ꝙ vez eſt vbi receptū ꝺpendet a recipiēte. ſic ſpēs recipit in organo. recipit in intellectu. ⁊ exñtia et⁹ ꝺpēdet ex eo in quo recipit. ⁊ ſe habz ad illud ꝑ modū informātis. hinc eſt ꝙ recipit modum ſue exñtie ab eo in q̄ recipit. nō ſic angel⁹ recipit a loco qz nō pendet ex illo. ¶ Qō obꝟcit ſi tot⁹ ſit in qualibet pte loci. cū ſint plura loca ⁊c. dōm ꝙ tot⁹ eſt in q̄libet pte. nec tn̄ in pluribꝫ locis. ſic nec aīa dū viuificat totum corp⁹. ñ viuificat diuerſa corpa. ſz vnū ¶ Qō aūt obꝟcit. eſto ꝙ corp⁹ illud ſiue loc⁹ in q̄ eſt angel⁹ diuidatur. dico ꝙ ſi diuideret in mille ptes. cū ptes nō ſeq̄ ſtrenť longe ab inuicē. tot⁹ eſſet in oīb⁹ ⁊ oīmes eſſent ei vnus loc⁹. qz nulla habet rōnē ambiēdi vel diffiniendi angelū. ſz illō qō cōplectit oīmes ptes. loc⁹ em̄ non numerat ſm nūez corpoꝝ locantiū. ſic ptz qz vnū corpus pōt eſſe ptim in aere. ptim in aq̄. ptim in terra. nec tn̄ ī tribꝫ locis. ſz in vno eſt.

¶ Queſtio IIII. ⁊ vltima m

Utꝝ plures angeli ſint ſimul ī eodē loco pmo? Et ꝙ ſic videt rōe multiplici. Et pma hec eſt. angel⁹ nō ē ī loco corpaliter ſz ſpūaliť. ꝯ cū dicat pbs. iij. de aīa. ꝙ aīa locus eſt ſpēz. in q̄ ſcz ſūt ſpūaliť. ſilis ē mod⁹ exñdi angelū in loco ⁊ ſpēm ī aīa. ſz in aīa ſil ſpūt eſſe ples ſpēs. ita ꝙ vna nō eſt in alia. ꝯ pari rōe ples angeli ī vno loco corpali. ¶ Itē angel⁹ nō eſt minoris ſimplicitatis ꝯ pūct⁹. ſz duo pūcta pūt eſſe ſimul. ꝯ ples angeli. ꝓbatio minoꝝ. pbs dic ꝙ ꝯtinua ſunt q̄z vltima ſūt ſil ⁊ dicit ꝙ ſimul ſunt. q̄cūqꝫ in eodē loco pmo ſunt. ꝯ cuz ꝯtingat lineas ꝯtiguari. ⁊ ita vltima eſſe ſimul. ꝯ duo indiuiſibilia ſunt ſil. ¶ Itē ꝑ aliud ſil. qz angli ſunt lumina ſpūalia ſic dic diony. ſz lumīa corpalia que ſunt minoris ſimplicitat⁊ ⁊ magꝫ ꝺpendēt a loco corpali. ſi mul ſūt. ſic dic diony. ⁊ ples ſpēs ī eodē medio ſil ſunt ſic patet. ꝯ pari rōne. īmo fortiori ples angeli ī eodē loco. ¶ Itē rōnalis aīa magꝫ appropat ſibi corp⁹ ī q̄ toto eſt ꝯ angel⁹ locū. qz maiori nexu illi vnit. ſz dæmon potest obſidere ⁊ ee in eodē corpe cū aīa. ꝯ ⁊c. ¶ Itē ſancti dicūt ⁊. j. habebit ꝙ corp⁹ glorificatū ptrāſit ꝑ nō glorificatū. ꝯ pūt ſimul eſſe duo corpa. ꝯ multo fortius duo ſpūs. Si dicas ꝙ nō valet in ſpiritib⁹. qz vn⁹ nō ē materialis reſpectu alteri⁹. ſic corp⁹ nō glorificatū reſpectu glorificati. obꝟcit tūc. ſint ſil duo corpa aīata q̄rum vnū ſit glorificatū ⁊ alterꝫ nō. ꝑſtat ꝙ due aīe ſunt ſil. ⁊ tn̄ vna nō eſt materialis reſpectu alteri⁹. ꝯ pari ratiōe duo ſpūs. ¶ Itē ſpūs rōnalis nō occupat locū. Intelligam⁹ em̄ ꝙ loc⁹ ſit vacu⁹ a corpe. ⁊ ponat ibi ſpūs. nihilomin⁹ erit vacu⁹ ſicut ꝑus. ⁊ nat⁹ tm̄ recipe q̄tū ꝑ us. ꝯ cum eq̄ bene ibi poſſit eſſe corpus. ſicut ſi non eſſet ſpiritus. pari ratione videtur ꝙ alius ſpiritus.

Cõtra Straby dicit ꝛ habek in lra q̃ statim cum empyreũ est factũ repletũ est sanctis angelis sed non est repletũ quo ad vacuitatẽ ergo quo ad ornat⁹ totalitatem ergo loca distincta ꝛ diuersa habent in empyreo ergo si ita eos ꝓdurit deus sicut nati sunt esse nõ ergo in eodẽ loco nati sunt esse sed in diuersis. Item Augustin⁹ de fide ad petrũ. Inest singulis spiritib⁹ naturaliter termin⁹ quo ad se inuicẽ distinguunt ꝛ vnus i altero nõ est ḡ si distincti sunt p terminos naturales impossibile est eos esse simul ꝛ in eodẽ loco simul existere. Itẽ locus ꝺr ad locatũ relatione essentiali ḡ cũ multiplicato vno relatiuoꝝ multiplicat alterũ ꝗt sunt locata tot sunt loca eodẽmõ quo locꝰ ꝺr ad locatum ḡ cũ locus angeli dicat ad locatũ p modũ mẽsurãtis ꝛ p modũ diffinientis ꝗt sunt angeli diffiniti tot sunt loca diffinientia. Itẽ sicut se habet locus ad locatũ ꝛ ecõuerso ḡ sicut vnũ locatũ ad plura loca ita vnus locus ad plura locata ſꝫ vnũ locatũ vt angelus nõ potest eẽ in pluribꝫ locis ḡ vnꝰ locus nõ põt esse pluriũ angelorum ḡ ꝛc. Ꝙ ad ꝓdictã qstionẽ dixerũt aliq̃ q̃ angeli poterãt esse plures simul nullo repugnãte ꝛ ꝺ ꝓter
65 suã simplicitatẽ ꝛ ꝓter hoc q̃ locũ nõ replent ratione sue spũalitatis vñ nec minuũt loci capacitatẽ quẽad modũ nec lumina nec idola in medio nec spẽs in aĩma que in eodẽ ꝛ fm idẽ sunt in multitudine nec tñ ponit idolũ in idolo nec lumen in lumine sic dicũt se habere in ꝓposito. Nec cogit obiectio de repletione celi ꝙa hoc dictũ est ꝓter spirituũ multitudinẽ nec de virtute siue loco spũali q̃ sp distinguit ꝓpria virtute et natura nec vn⁹ illabit alĩ nec relatione q̃ vni⁹ ad alterũ nõ est habitudo nec dependẽtia necessitatis sed solum cuiusdã cõgruitatis. Alĩ dixerũt q̃ q̃buis angel⁹ spũaliter sit in loco tñ plures angeli in eodẽ loco simul esse nõ possunt repugnãte habitudine distinctiõis que est loci ad angelũ. Sicut em̃ due spẽs albedinis in eadem aĩa esse nõ possunt nõ ꝓter hoc q̃ repugnet repletio ſꝫ ꝓter hoc q̃ repugnat ipsi⁹ aĩe informatio q̃ informata specie albedinis nõ potest iterũ cõsimili specie informari. Similit in ꝓposito locꝰ diffinitẽs aliq̃d nõ potest aliud qꝺ eodẽmodo est in loco diffinire. vñ sicut vnum corpus nõ potest ꝓfici a duabꝫ animabꝫ sic nec vnus locus ꝑmus deputari duobꝫ spiritibꝫ. Sed multo minus istã questionẽ terminare possum⁹ si respicia

a Quattuoꝝ q̃dem ãgelis videtur eẽ attributa.
DI. III Cõtra. vr̃ sibi ꝺicere i enũeratione. enũerat em̃ sex. sic pꝫ. q̃ sunt eẽntie simplici/tas. ꝓsonalis discretio. mẽoria. intelligẽtia. volũtas. ꝛ liberũ ar. Itẽ vr̃ sibi ꝺicere i repetitõe. dicit. n. i seqn. c. q̃ circa tria ẽ ꝓsideratio. s. circa sb/stãtiã. formam ꝛ ptãtẽ. Queri ḡ ꝺ sufficiẽtia illorũ qttuoꝝ. vr̃ em̃ q̃ mlta plura ꝺebẽt attribui. s. icoꝝruptibilitas. spũa li

De qttuoꝝ naturalibꝰ attributis angelis in ipo ꝓditionis sue initio. a

Ecce ostensum est vbi angeli fuerint mox vt creati sunt. nũc ꝓsequẽs ẽ inuestigare q̃les facti fuerint i ipo ꝑmo die sue ꝓditois ꝛ a qttuoꝝ quidẽ angel⁹ videt eẽ attributa i initio subsistẽtie sue scz eẽntia simplex. i. idiuisibilis ꝛ imaterial⁹ ꝛ discretio ꝓsonal⁹ ꝛ p rationẽ naturali infita. intelligẽtia. mẽoria ꝛ volũtas. si ue dilectio. libex q̃z arbitriũ. i. libera iclinãde volũtat siue ad bonũ siue ad malum facultas. Poterãt enĩ p libex arbitriũ sine violẽtia ꝛ coactiõe ad vtrũlibet ꝓpria volũtate deflecti.

Quõ recipiũt magis ꝛ minꝰ in attributis. b

Hic ꝓsiderãdũ est. vtꝝ i sua sba spũali ꝛ sapia rõnali ꝛ libertate arbitri q̃ oĩbꝰ inerãt omnes eq̃les fuerint. vt sit ꝑma ꝓsideratio de sba. scda de forma. tertia de ptãte. Persona q̃pe sba est. sapia forma. arbitriũ ptãs. Et ad subam q̃dez ꝓtinet nate sbtilitas. ad formã vo intelligẽtie pspicacitas. ꝛ ad ptãtẽ rõnal⁹ ua. Si ꝓ nõ mõ g̃ male diuidit i itelligẽtiã ꝛ volũtatẽ

mus ad rationẽ ob quã angelos ponim⁹ i loco corporali. hoc em̃ nõ est ꝓter indigentiã angeli. q̃ omni corꝑali loco ꝺestructo posset spũalis suba ꝑmanere. Nec etiã est ꝓter indigentiã loci. q̃ pũtia angeli nulla remouet indigẽtia loci. ſꝫ hoc est ꝓter ordinem vniuersi. Qm̃ igit angel⁹ locũ nõ occupat. angelus indigentiã loci corꝑalis nõ terminat. nec similiter nec in ptẽ q̃tũ est ꝺe spũali natura. ꝛ ei⁹ loci nihil ꝓhiberet plures spirit⁹ simul esse sicut pla idola vel species in aĩa. sed qm̃ ordo vniuersi ita tollit p ommimodã indistãtiã. sicut p distantiã infinitam sicut nõ patit ordo vniuersi vt angel⁹ infinite distet ab angelo. imo oĩes intra vnã circũferentiam celi vltimi claudunt. sic nõ patit q̃ angel⁹ in eodez loco ꝑmo simul sit cũ angelo. Ex his patẽt obiecta. Nõ 66
em̃ obꝺicit ꝺe spẽbꝰ in aĩa ꝛ pũctis ꝛ luminaribꝰ. patet rñsio q̃ nõ est sile p eo q̃ diuerse spẽs diuersas i/digentias aĩe cõplent. nõ sic plures angeli indigẽtiam loci. Amplꝰ. nõ sic attẽdit ordo in illis q̃rum ad existentiã in loco. sicut in angelis. Similit se/quẽtia duo nõ valent. q̃ nihil est ibi qꝺ repugnet ordini vniuersi. q̃ ꝺemon ꝛ aĩa sunt in corꝑe diuerso modo essendi. ꝛ corꝑ nõ glorificatũ est materiale respectu glorificati. Ultimũ vo cõcludit a ꝓ nature angeli. ſꝫ aliud est quod impedit.

Dist. iij. quales creati sunt angeli.

Ecce oĩa sum est ꝛc. Supra egit mgr̃ q̃n ꝛ vbi creati sunt angeli. i ꝓ ista oĩdit q̃les facti sunt. Et q̃m̃ q̃litas angeli põt attẽdi aut quantum ad naturales habilitates siue q̃litates respicites dispositionẽ nature. aut meritũ. aut ꝑmiũ. ideo hec ꝑs habet tres. In ꝑma ꝺeterminat ꝺe ꝑmissattributis. In scda ꝺe habitibꝰ malicie ꝛ bonitatis ibi. Illud quoq̃ inuestigatiõe. In tertia ꝺe habitibꝰ beatitudinis ꝛ miserie. infra dist. iij. Post hec videndum vtrũ ꝓfectis. Prima ꝑs habet tres. In ꝑma enumerat ꝛ distinguit illa attributa. In scda ostendit quomodo recipiũt magis ꝛ minus. ibi. Hic cõsiderandum est vtrũ ꝛc. In tertia ostendit in aliquibus alĩs equalitatem. ibi. Et sicut in ꝓdictis angeli differebant ꝛc.

1 Si secõ modo ḡ supfluit li ar. ℟o. dõm q̄ ista attri
buta sunt ꝙuenietia angelo p̄ naturā suā ꝛ sui creati
onē tanq̄ ꝑncipalia a q̄bꝫ alia habēt oꝛtuz. Et sumit
sufficietia sic. In angelo eī est ꝯsiderare esse ꝛ posse
siue subam ꝛ psonā. Et circa subam duo. s. q̄ est. ꝛ pe
nes b est sba
ꝛ simplicitas
Uel ipm gd ē
ꝛ penes b est
psonal discre
tio. Silr cir/
ca posse ē ꝯsi
derare ipsam
potētiā. ꝛ pe
nes b tertiuz
scz rō natura
lē insita. ē ite
rū cōsiderare
facultatē po/
tētie. ꝛ penes
b est qrtū at/
tributū. s. li/
bez arbitriū.
Uel alter. an
gel⁹ bz q̄dru
plicē ꝯsider/
rari. s. in se. ꝛ
sic ēntie sim
plicitas. Ad
alterꝫ angelū
ꝛ sic psonalis
discretio Ad
deū. ꝛ sic me/
moria. intelli
gētia. ꝛ volū
tas. in q̄ cō
sistit rō ima/
ginis. In cō/
paratōne ad
ea q̄ subiecta
sunt coꝛregi
mini. ꝛ sic bz
libez gr. Uel aliē ꝛ magis fm ꝯsonantiā ad ea q̄ di/
cunt in littera. Quia in angelo est cōsiderare subam
formā. ꝛ potentiā. Substātia aūt cōsiderari pōt du
pliciter sicut dictū est. ꝛ sic cōperit ei simplicitas ꝛ p
sonalitas. forme attribuit imaginis pulcritudo siue
venustas. potētie attribuit libertas. ꝛ sic patet quō
quattuoꝛ reducunt ad trio. patet q̄ tertiū attributū
in tria diuidit. in quib⁹ cōsistit imago. patet etiā q̄/
modo tertiū attributū differt a quinto. patet etiam
sufficietia ꝛ rñsio ad obiecta. q̄ hic enumerant attri
buta ꝑncipalia. b ℣ Differētē essentie tenui. tē.
Cōtra. simplicitas respicit essentiā siue substantiā.
sicut dicit in lra. sed suba nō respicit magis ꝛ minus
ḡ tē. Itē simplex dicit priuationē cōpositiōis. sed p̄
uatiōes nō recipiūt magis ꝛ mīꝰ. ḡ tē. Itē magis et
mīꝰ si alicui imponit. b ēpmixtionē cū suo oppo
sito. sz simplex spūs nō est pmixt⁹ alicui cōpositiōi q̄
sit opposita simplicitati angelice. ꝛ omes būt easdez
ꝛ cōpositiōes. ḡ omes sunt eqliter simplices. ℣ ℟o.
ad b dicendū q̄ in angelis est grad⁹ simplicitatis. ꝛ
hoc manifestat grad⁹ virtutis. Quia vnus angel⁹
est potentioꝛ altero. ꝛ quanto in spiritualibus ali/
quid est simplicius. tanto virtuosius. Docētia ma
nifestat approximatio ad deū. si eī per naturā vn⁹ est
deo proximioꝛ altero ꝛ similioꝛ. ergo magis accedit ad
diuinā simplicitatē. Manifestat vlterius hoc ipa co/
gnitio. quia vnus alterꝫ purgat. pellendo ignoꝛantiā
ergo vnus altero prioꝛ ꝛ simplicioꝛ. Et ideo bene dicit
magister. q̄ est
gradus ī simpli
citate essentie.
Q̄ obīcit q̄ sb/
stantia non reci
pit magis ꝛ mi/
nus. rñdeꝛi pōt
p̄ iteremptōz. q̄ est
una creatura ve
rioꝛi mō est ens.
q̄ alia. Et q̄ di/
cit suba nō re/
cipe magis ꝛ mi
nus. b itelligen
dū est logice. Ul
dōm q̄ aliō ē di
cere ēntiā. aliō
simplicitatē cēn/
tie. ꝛ simplicitas
est ꝑfectas cēn/
tie. Q̄ obīcit q̄z
dic̄ ꝑuatōz. dōz
q̄ ꝛ si dicat ꝑua/
tionē. ñ tñ pure
ꝑuatōz. q̄ alie d
ponit. ꝛ iō ꝑ re/
cipe magis ꝛ mi/
nꝰ. Q̄ obīcit de
pmixtōe. dōm q̄
illō ñ bz vtiq̄ ve
ritatē. sz ī his op
positis q̄z vtriq̄
ealiq̄ naka. ī ali/
is ꝛo ē p̄ maioꝛē
accessum ad suū
summū. vñ ma/
ioꝛ simplicitas ē
in angl'o ñ. ꝑ̄ paucitatē cōpositiōis. sz ꝑ̄ accessū ma
ioꝛē ad sūme simpler. b aūt ē ꝑ̄ maioꝛē nobilitatē foꝛ/
me. sic ignis ꝑt dici ī coꝛpalibꝫ simplicioꝛ aere. ℣
c ℣ In ipa facultate arbitrij dr̄ia aīa duertēda est. Cō
tra. libez arbitriū est libez a boni coactiōe. nec ꝑt aliq̄
mō cogi. ḡ in libertate arbitrij nō ꝑ esse grad⁹. ℟o. dōz
q̄ libertas arbitrij dupl'r pōt ꝯsiderari. aut inq̄tū dic̄
facultatē ad exeūdū in op⁹. ꝛ sic dic̄ positionē. ꝛ cōseqūt
rationē ꝛ volūtatē. ꝛ iste potētie ꝯsequūt suba. et fm
q̄ suba simplicioꝛ sic etiā potētie excellētioꝛes ꝛ facul/
tas maioꝛ. ꝛ sic ē ibi grad⁹. ꝛ b mō loq̄t mgr. Alio mo/
do accipit ꝑuatiue. vt dicat libertas ꝑ ꝑuationē coacti
onis. ꝛ b mō est cālitas. q̄ est ꝑuatio in termino. et sic
oppoit d ℣ Q̄ spūs erāt. q̄ idissolubiles tē. Cōtra
iō sūt spūs imortales. q̄ sūt simplices. sz ñ sūt eqlit simplices. ḡ tē. ℟o. dōm q̄ fm q̄ spūs ꝑuat corpulentiā. ꝛ
immortalitas ꝑuat corruptionē. quia vtrobiq̄ ꝛre/
spectu omniū angeloꝛ est ꝑuatio boꝛ vniuersalis. iō
dicit ista equalia. nihilominus tamē si attendaf ad id
quod positiōis est ibi. sic poterit esse gradus sicut oppo
nit. Magister accipit fm sensum verboꝛum magi cō/
suetum. ꝛ fm q̄ hmōi nomina consueuerūt intelligi a
nobis.

Secūdum
q̄ ē con
sideranda
differentia
arbitrij. q̄
nec miꝰ te
nuitas ifir
mitatē nec
miꝰ cogni
tio sapiētie
ignoꝛātiaz
nec inferioꝛ
libertas ne
cessitatē in
ducit.

Saḃ. ꝑ̄.

4

5

Dle dicit
q̄ differen
tes erāt in
illis.

Per simi/
litudinem
coꝛpoꝛis tra
ē ostēdit

Quō accī
piunt ma/
gis ꝛ miꝰ

Liber Secundus

HD intelligẽtiã hꝰ ꝓtis duo q̃runt ſm duo attributa. q2 de alijs habebit. j. Et ꝓmo q̃rit de simplicitate eẽntie. Scõ vo de diſcretiõe ꝓſonali Circa ꝓmũ q̃runt tria. Prio vtr angelꝰ ſit ſimplex. an cõpoſitꝰ ex materia 7 forma. Scõo dato q sic. q̃ritur vtr eadẽ ſit materia i ſpũalibꝫ 7 corꝑalibꝫ ꝓ eſſentiam. Tertio q̃rit vtrũ ſit vna numero. aut ſm idẽptitatem aliam.

Queſtio I a

Utr angelꝰ ſit cõpoſitꝰ ex diuerſis naturis. ſ. ex materia 7 forma. Et q ſic oñdit ꝓ rõnẽ mutatiõis. Nullum mutabile ſimplex. ſz angelꝰ de ſua natura ẽ mutabilis 7 mutat. g̃ hz cõpoſitiõz. Sz vlteriꝰ q ex materia. cuicũ q3 ineſt mutatio. ieſt ꝓncipiũ mutabilitatꝭ. ſz ꝓncipiũ mutabilitatꝭ ẽ materia. g̃ ꝛc. Prima manifeſta ẽ. ſcõa ꝑz ꝑ Aug⁹. xij. ↄfeſ. Oẽ mutabile inſinuat q̃ndã informitatẽ. q forma capit. vel mutat. vel ꝑit. Et Boe. in. iij. li. de tri. Nihil q̃ ẽ mere forma accidentꝭ põt ſubijci. 7 ibidẽ exiſſe dicit quõ forma nõ ſuſcipit accidẽtia. q2 hꝫ nõ ſuſcipit niſi materia ſubiecta. Si tu dicas mihi. q mutabilitas venit reb⁹ q2 ſunt ex nihilo. ſic in pluribꝫ locꝭ dic Aug⁹. Sz ↄſtat q mutabilitas ñ eſt ꝓma ꝓuatio. imo dic aliquã poſitiõz. g̃ nõ hz cãm ipam purã ꝓuationẽ. neceſſe eſt g̃ q habeat cãm ipam dicentẽ poſitionẽ. ſz ñ poſitionẽ oĩmodã. cũ etiã dicat ꝓuationẽ. g̃ aliq̃d q nõ eſt oĩno aliq̃d. nec oĩno nihil. ſz mediũ inter aliq̃d 7 nihil. hꝫ aũt dic Aug⁹. materiã. g̃ ꝛc. Itẽ hꝫ ipm oñdit ꝓ rationẽ actiõis 7 paſſiõis. q2 nihil idẽ 7 ſm idẽ agit 7 patit. ſz angelꝰ idẽ agit 7 patit. g̃ hz aliud 7 aliõ ꝓncipiũ ſm q̃ agit 7 patit. Principiuz ſm q̃ agit eſt forma. ꝓncipiũ vo ſm q̃ patit nõ põt eſſe niſi materia g̃ ꝛc. Maio2 ꝑ ſe manifeſta ẽ. 7 mino2 ſilr ꝑz. nã angli eſt recipe illumiatiões 7 dare. g̃ ꝛc. Si forte des inſtãtiam q medũ ꝑ eandẽ materiã recipit lumẽ 7 dat. vt patet in aere. nulla ẽ inſtãtia. q2 mediũ non hz rõnẽ actiui nec cooꝑatiui. Et rurſus. hec inſtãtia nõ ꝓt fieri i vna actiõe 7 paſſiõe. angelꝰ eĩm agit 7 patit. dũ eĩm agit q̃ nõ ↄbz. patit q̃ ↄz. dũ agit culpã. patit penã. vt nullo mõ ſit ↄdecꝰ ꝑcti ſine ↄcoꝛe iuſticie. 7 hec ẽ paſſio ꝓ prie. Itẽ hꝫ videt ꝓ rationẽ indiuiduatiõis. i angelis eĩm eſt diſtinctio hypoſtaſum. nõ ꝓ originẽ. Fiat g̃ talis rõ. Oĩs diſtinctio ſm numeꝝ venit a ꝓncipio extrinſeco 7 ſubali. q2 oĩbꝫ accẽtibꝫ circũſcriptis. ↄria numero ſunt diuerſa. ſz nõ venit a forma. g̃ venit a ꝓncipio materiali. g̃ ꝛc. Maio2 ꝑ ſe manifeſta ẽ. 7 mino2 ꝑz ꝑ pbm q̃ dicit de celo 7 mũdo. Cũ dico celũ. dico formã. cũ dico hꝫ celũ. dico materiã. 7 idẽ in pluribꝫ locis dic q omnino materia numerabilit̃ ſe hz. Si dicas q materia vocat ipa hypoſtaſis. ſiue ipm q̃ eſt. tũc q̃ro a te ↄ hypoſtaſi aut addit aliq̃d ſup eſſentiã 7 formã. aut nihil. Si nihil addit. g̃ nõ ↄbit. g̃ ſicut ipm vniuerſale ẽ natũ ſp eſſe 7 vbiq3. ſic ipa hypoſtaſ. ſic ꝑz i diuis. q2 ꝑſona nõ addit ſup eſſentiã eſt vbiq3 7 ĩmẽſa ſic eſſentia. g̃ cũ hypoſtaſ ãgeli ſit finita. 7 artata. 7 limitata. 7 ita hic. 7 nũc. neceſſario oꝑtet q vltra formã addat aliq̃d artãs ſubale ſibi. hꝫ aũt nõ ꝓt eſſe niſi materia. Itẽ hꝫ ipm oñdit ꝓ naturã eſſentiaĺ cõpoſitõis. Angelus eĩm diffinit. 7 ita ꝓcipat naturã generꝭ 7 dic naturã i q̃ ↄuenit cũ aliꝭ. 7 naturã in q̃ differt. g̃ cũ neceſſe ſit totam veritatẽ diſtinctiõis realit̃ inueniri in q̃libet ãgelo. neceſſe eſt i eo ponere naturaz diuerſitatẽ. ſz ipoſſibile eſt plures naturas ↄcurrere ad ſtitutiõz tertij. q̃n altera habeat rõnẽ poſſibil̃. altera rõnẽ actualis. q̃a ex duobꝫ entibꝫ i potẽtia nihil fit. ſilr nec ex duobꝫ entibꝫ in actu. g̃ neceſſe ẽ ꝛc. Si tu feras mihi inſtãtiã in albedine 7 in alijs formis q̃ hñt diffiniri 7 hñt genera 7 differentias. nec tñ habẽt materiã ꝓtẽ ſui. inſtãtia oĩno nulla eſt. q2 ſec⁹ eſt de naturis accidentiũ q̃ hñt ↄtrariam ſubã 7 ei⁹ ꝓncipijs. 7 de naturꝭ ſiue differẽtijs ſubẽ q̃ nõ hñt ↄtrũ ex alio genere. vñ neceſſario ſeq̃t vel q albedo habeat diuerſas naturas i ſe. vel q natura ſpeciei 7 generis ꝑmi 7 ſubalterni cauſanꝭ a diuerſis naturꝭ reptꝭ in ſubiecto. q ſi ita nõ ꝓt poni i angelo. ꝓmũ ponendũ eſt. Sz ↄ. Boetꝰ in fine li. de duabꝫ naturꝭ 7 vna ꝑſona ẋpi. Oĩs natura i corꝑe ſube nullo materie fundamẽto innitit. nullũ vo corꝑ⁹ eſt cuiꝰ materia nõ ſit ſubiecta. Et itez. cũ alia res fundam̃to materie innitatur. vt corꝑ⁹. aĩa vo ſubiecto materie nõ egeat vt incorporeũ. nullo mõ fieri ꝓt vt in corꝑalẽ ſpẽm mutet. Et hac auctoritate exꝑſſe habet q angelꝰ nõ hz materiã. Item ꝑbs de aĩa dic q neq3 corꝑ⁹ ẽ. neq3 forma in corꝑe ẽ. neq3 mixtũ cũ materia oĩno. 7 hꝫ dicit eſſe vez de intellectu ſz angelꝰ eſt hmõi. g̃ nõ hz materiã. Itẽ oñdit ratiõe vniuerſum eſt ꝑfectiſſimũ ſm ordinẽ naturaz. ita q ꝑfectꝰ nõ põt cogitari. ſz ꝓt cogitari aliq̃ ſuba ſpũalis 7 ĩmaterialis. g̃ illa ẽ in vniuerſo. g̃ ꝛc. Maio2 ꝑz hꝫ q de⁹ fecit oĩa valde bona. ꝑz etiã ꝑ Dam. c. xij. oĩa q ꝑ dei ꝓuidẽtiã fiũt. deductiõe ↄuenientẽ ſuſcipiunt. 7 vt nõ eſt melꝰ facta ſunt. Aug⁹. de li. ar. Põt ee aliq̃d in rerũ natura q̃ tua rõe nõ cogitas. nõ eſſe aũt q̃ ratiõe cogitas nõ ꝓt. Mino2 ꝑz. q2 rõnabilit̃ cogitat ſuba deo ſilis ꝑ ſpũalitatẽ 7 ĩmaterialitatem. hꝫ videt cũ ei ſit aliq̃ natura q̃ ſm ſubam 7 eſſe ẽ actꝰ materie. vt forme materiales 7 corꝑales. alia q̃ ſm actũ eſſendi. nõ ſm eſſentiã. vt aĩa rõnalis. erit igit tertia q̃ ſm actũ eſſendi. nõ eſſentiã erit ſeꝑata. Itẽ videt ꝓ ↄductiõz ad inconueniẽs. Inconueniẽs eĩm ẽ q aliq̃ natura creata ſit nobilior angelo. ſz oĩs cã nobilior eſt ſuo effectu. 7 angelꝰ nõ hz aliã cãm q3 increatã. ſz illa nõ ꝓt eſſe cã materialꝭ nec formalis. g̃ angelꝰ nõ hz materiã nec formã aliã. ſed ẽ ſentialit̃ eſt forma. Rꝰ. dõm q certũ eſt angelũ nõ habere eſſentiã ſimplicẽ ꝓ ꝓuationẽ omis cõpoſitiõis. certũ eĩm eſt q angelꝰ cõpoſitꝰ eſt compoſitione multiplici. Põt eĩm ↄſiderari i cõpatiõe ad ſui ꝓncipiũ. 7 ſic intantũ eſt cõpoſitꝰ in q3tũ hz ad ipm dependẽtia. ſimpliciſſimũ eĩm abſolutũ eſt. 7 oĩa dependẽs hĩpſo cadit in aliquã cõpoſitionẽ. q2 differt. g̃ eſt. 7 q̃d eſt. Vz ſcõo ↄſiderari i cõparatiõe ad ſuũ effectũ. 7 ſic hz cõponi ex ſba 7 potẽtia. Hz nihilomin⁹ ↄſiderari vt ens i genere. et ſic ꝑz ſm metha. cõponit ex actu 7 potẽtia. ſm logicuz vo ex genere 7 ↄria. Itẽ hz ↄſiderari vt ens i ſe. 7 ſic q3tum ad eſſe actuale ẽ in ipo cõpoſitio entis 7 eſſe. q3tũ ad eſſe eſſentiale. ex q̃ eſt 7 q̃ eſt. q3tũ ad eſſe indiuiſibile ſiue ꝑſonale. ſic q ẽ 7 q̃s ẽ. Cũ g̃ angelica eſſentia ↄ ſimpler hꝫ nõ eſt ꝓpuationẽ hui⁹ cõpoſitionũ. ſz hꝫ certũ eſt aliquas cõpoſitiões remoueri a ſubiecto. vtpote cõpoſitionẽ ex ꝓtibꝫ quãtitatiuis. 7 cõpoſitionẽ ex ꝓtibꝫ erherogeneis. 7 cõpoſitionẽ ex natura corꝑali 7 ſpũali q̃s ẽ in hoĩe. Sz de cõpoſitõe materie 7 forme. ſiue materialis 7 formalis. de hac dubiũ eſt. Et voluerũt aliq̃ dicere q talis remouet ab angelo. 7 ſunt in eo cõpoſitiões ꝑuas dicte. Sed ſicut oñſum eſt ſupra. cũ in angelo ſit ratio mutabilitatis nõ tm̃ ad nõ eſſe. ſz ſm diuerſas ꝓprietates. ſit itez rõ poſſibilitatis. ſit itez rõ indiuiduabilitatꝭ 7 limitatiõis. poſtremo rõ eſſentialis cõpoſitiõis ſm ꝓpriã naturã. nõ video cauſam nec rationẽ quõ ꝛeſendi poteſt q̃n ſuba angeli ſit cõpoſita ex diuerſis naturis. 7 eſſentia oĩis creature ꝑ ſe entis. 7 li cõpoſita ex diuerſis naturis. ille due nature ſe habent permodum actualis 7 poſſibilis. et ita materie et forme. Et

ideo illa positio videt verior esse. s. q̄ ī angelo sit cōpo/
7 sitio ex materia ⁊ forma. ¶ Q̄ ꝯ obijcit in ꝯriū de auto
ata. s. rōne potētie passiue q̄ est p̄ncipiū patiēdi ⁊ trans
mutādi ab alio. ⁊ ꝫ ptz. q. ipi volūt ꝓbare q̄ corpalia ñ
ꝯuertunt in spūalia. nec ecōuerso. Sīr phs vult dice
re q̄ aīa dēnudata sit a rōe materie. ſm q̄ est cā pmixtio
nis ⁊ corruptiōis. ⁊ tō nō loquunt generaliē ō materia
ſz approbate. Alioq̄n ipe Boet⁹ ꝺiceret sibi in .j. de
8 trī. vbi dic̄ q̄ nihil subijcit accētib⁹ nisi p materiā. ⁊ ibi
dem. q̄ sol⁹ de⁹ est imateriat. ¶ Q̄ obijcit q̄ creata sim
plex rōnabiliē pōt ꝯsiderari ⁊c. dōm q̄ ꝯsideratis pro
prietatib⁹ creature. ecipo q̄ creatura nō est act⁹ purus
oportet q̄ habeat possibilitatē. q̄ mutabiliē est. Oportz
q̄ habeat firmametū. q̄ limitata ē in genere. Oportz q̄
cōpositionē hēat. vñ nō pt rōnabiliē cogitari. qđ nō pt
9 ee nec fieri. Et si obijcias mihi. q̄ de⁹ pt facere q̄ forma
accidēt. lis fit sine materia. vt ī sacro altar. dōm q̄ nū
q̄ fecit ān sp sit nata ee in materia. ⁊ ad illā q̄tū est de
sui natura habeat iclinationē. si q̄ de⁹ res ꝺidit ſm q̄
cōperit naturis ipāz. patet q̄ nūq̄ debuit facere formā
stare sine materia in ꝺitōe rez. q̄uis in miraculis fa/
ciat ꝺ naturā ⁊ supra naturā. Jn ꝺitōe em̄ rez nō ꝙri
mus qđ de⁹ possit. sz qđ ꝺgruat nature ipi⁹ create. sic
10 dicit Aug⁹. ¶ Q̄ obijcit q̄ causa nobilior ē effectu. ve
rū est de efficiēte ⁊ finali q̄. q̄rie tenēt rationē cause. sz ō
materiali ⁊ corpali q̄ sunt p̄ncipia ordinata ad cōposi/
tionē nō bñt vitatē simpl⁹. sz solū ſm qđ.

¶ Questio II b

Dato q̄ angel⁹ habeat cōpositōz ex materia ⁊ forma.
largo sumpto nomine materie qđ ee possibile. qđ cuz alio
venit ad ꝺstitutionē tāq̄ fundamētū rei. Querit ō illa
materia vtr sit eadē cū materia corpaliū. nō loquor de
ideēptitate ſm entiā nūcrale. sic sortes senex ē idez sibi
puero ſm subam. sz loq̄r ſm ideptitatē nature cōis. vt
si oēs anuli de auro dicūt hr̄e eandē materiā sive es/
sentiā. cū tñ naturaliē variet. ⁊ alia ps ſm subam sit in
vno. alia ī alio. Et q̄ sit idē p entiā videt aucte Aug.
de mirabilib⁹ sacre scripture. j. c. oīpotens de⁹ ex informi
materia quā ipe pus de nihilo ꝺidit. cunctaq̄ rez h̄ est
sensibiliū ⁊ insensibiliū. intellectualiū ⁊ intellectu caren
tiū. spēs multiformes diuisit. qđ h̄ exp̄ssi⁹. ¶ Jtē rōne
videt. Jn q̄libet genere est repire vnū p̄mū q̄ mēsurant
oīa q̄ sunt ī illo genere. vt vult phs in .x. p̄me phice. sz
suba est vnū gen⁹ nō tñ ſm logicū q̄ ꝯsiderat rez intē/
tiones. sz ſm metha. q̄ ꝯsiderat essentias rez. q̄ in gene/
re sube ē vnū aliq̄d q̄ mēsurāt oīa ī illo genere. sz illō ñ
pōt esse p̄ncipiū extrinsecū. cū ſm h⁹ maiorē ⁊ minorez
pticipationē intrinsecā. res illi⁹ generis magis ⁊ minus
fuit. q̄ cū p̄ncipiū extrinsecū nō sit nisi forma vel mate/
ria. erit vel materia vel forma. si materia habeo p̄posi/
tū. si forma. sz vnitas forme necessario p̄supponit vni/
tatē materie. q̄ ⁊c. ¶ Jtē q̄cūq̄ aliq̄ cōis passio ineſt
aliq̄bus subiectis. necesse ē q̄ insit eis ſm aliq̄d cōe. sz nu/
meri⁹ ē in spūalib⁹ ⁊ corpalib⁹ vniformit. q̄ codē mō q̄
nūeras. x. boies ⁊ x. anglos. numer⁹ ei angelor supple
bit ex hoīb⁹. q̄ necesse ē aliquā naturā cōem in eis esse.
ſm quā h̄ passio insit. sz h̄ nō p̄t ee forma. restat q̄ ma
teria. ¶ Jtē abstrahat materia corpaliū ab oīi forma
materia spūaliū aut distinguit aut nō? Si nō. q̄ sunt
idē p essentiā. Si sic. cū oīs distinctio sit a forma. q̄ ha
bent formā. Si tu dicas q̄ distinctio p̄fecta sit a forma.
sz sic materia hz esse in cōpletū. ita ⁊ distinctiōz incom
pletā. Cōtra. illō in q̄ maxīe differunt spūalia ⁊ corpa
lia ē simplicitas ⁊ cōpositio. sz materia abstracta ab oī
forma. ē ita simplex vt pūct⁹. q̄ nullā ptibilitatē habet.
q̄ si in h̄ nō differūt. ñ videt q̄ ī alio. Si dicas q̄ p ca/
pacitatē. Cōtra. materia nō est sua capacitas p entiā
q̄ ꝯtingit eā abstrahi a capacitate. abstrahat q̄ magis
spūaliū ⁊ corpaliū a capacitate. q̄ro p qđ differāt. nullā
oīno est dare. nullā assignare differētiā. q̄ entia ē eadē
p naturā. ¶ Jtē forma generis ē abstrahibilis a forma
speī siue a differētijs. sz dria dic̄ formā generis. corpo/
reū ⁊ incorporeū sūt dr̄ie. q̄ ab his p̄t abstrahi. sz forma
generis naturaliē est p̄or q̄s forma dr̄iaz. sic dicit phs q̄
pus est aīal q̄s hō. ꝯsiderata igit materia spūaliū ⁊ cor/
poraliū sb forma generis. ñ differūt q̄tū ad formā q̄ ꝯse/
quit ipam entiā materie. q̄ mīro forti⁹ nō differt q̄ ad
ipam materiā vt videt. ¶ Jtē cū ōr materia rez corpa/
liū ē materia spūaliū. materia ē materia. aut est ꝺuenie
tia ī solo noīe. aut ī habitudīe. aut ī essentia. Si in solo
noīe. q̄ cū sit eq̄uocatio ī p̄mo p̄ncipio. q̄ nulla ē vnius
catio. Si ī cōpatiōe. abstrahat ab illa cōpatiōe. tūc aut
erit dictū p ꝺuenientiā ī essentia. aut eq̄uocatio pura.
Cōtra. Aug⁹. xj. ꝺfes. duo fecisti dīne. vnū p̄pe te. aliō
p̄pe nihil. Et iterū ī. xij. duo sūt carētia tpib⁹. vnū qō si
ne vllo defectu ꝺtēplatiōis. ⁊ sine vllo iteruallo muta
tiōis tua eternitate p̄fruat. alterū qō ita vniforme erat vt
ex alia forma ī quā formā mutarē non bī et. si q̄ recte
diuidunt vnū nō ītrati ꝺstitutōz alteri⁹. si anglica na
tura diuidit ꝺ corpalē naturā sive corpaliū. q̄ ⁊c. Si tu
dicas q̄ loq̄r de ea ſm eē. h̄ nihil ē. q̄ loq̄r de ea sic̄ ptz ī
añcedētib⁹ ⁊ ꝺñtib⁹ ſm q̄ oī forma erat p̄uata. sive vt ī
telligit sub oīmoda informitate. ⁊ sic ꝺsideraī vt muta
bilis. q̄ ⁊c. Beda etiā ⁊ alij sc̄ri sic diuidūt. ¶ Jtē q̄cūq̄
cōicāt ī materia sunt ad inuicē trāsmutabilia. sic dicit
Boe. de duab⁹ natur. ⁊ vna p̄sona xp̄i. sz spūalia ⁊ cor/
poralia ñ sunt hmōi. q̄ ⁊c. ¶ Jtē rōe vr̄. sic agēdi potē/
tia essentialiē ꝺsequit formā. ita potētia susceptiūi essen/
tialiē ꝺsequit materiā. sz necessario sequit q̄ si sunt diuer/
se potētie ⁊ entiales aliq̄z formaz. ita q̄ ad aliquē ef/
fectū vel actū ordinat vna ad quē nō alia q̄ differūt p
essentiā. Cū q̄ materia subiecta corpalib⁹ formis nullo
mō possit capere formas spūales p indiuiduā p̄fectionē
nec ecōuerso. q̄ nūq̄ de anglo p̄t fieri corp⁹. nec ecōuer
so. q̄ differūt p essentiā. ¶ Jtē ptibilitas ineſt reb⁹ cor/
poralib⁹. aut q̄ a p̄te forme. aut a p̄te materie radicaliē.
Nō a p̄te forme. q̄ oīis forma est in simplici essentia
ꝺsistens. q̄ p̄ncipaliter a p̄te materie ⁊ originaliē. Aut
igit ꝺsequit materiā ſm se. aut nō. Si nō. vt si materia
sit simplex q̄tū est de se. vt pūctus. q̄ sicut pūctus non
pōt esse materia vl̄ps superficiei. ita nec materia ps cor
poris. q̄ si h̄ absurdū est. q̄ dimēsiones ſm rationē in
finitā ꝺsequūt materiā ſm se. cū q̄ sit ī corpalib⁹ ⁊ spūa
lib⁹. ptz ⁊c. ¶ Jtē obijcit q̄ a p̄te finis. q̄ anglī facti sūt
ad videndā claritatē summe lucis. sz materia corpaliū
de se tenebrosa ē. ⁊ qō magis pmiscet ⁊ magis vnitur ei
tāto min⁹ cognoscit. ⁊ magis est tenebrosum. Si q̄ for
ma angeli vnit sue materie maxime in diuisiōe. sba ei⁹
esset ineptissima ad ꝺtēplandā lucē. si q̄ p̄pter h̄ solum
factus est. nunq̄ habet materiā ꝺformē p vnitatē natu
re materie corpalis. ¶ Jtē videt q̄ nō sit ponere materi
am tāq̄ mēsurā generis sube rez. q̄ q̄ magis p̄ticipāt ō
ratiōe materie min⁹ sunt entia. ⁊ ipa est qđ ignobiliss̄i/
mū in genere entiū. q̄ p̄pe nihil. Si q̄ illud vnū qō est
mensura generis debet esse p̄fectissimū ī genere illo. vt
albedo in genere colorīs. ꝑtz ⁊c. ¶ B⁹. dōm. q̄ circa II
hāc q̄stionē sapientes videt ꝺriari sapientib⁹. Nā magni
⁊ p̄fundi clerici. ⁊ in theologia ⁊ in philosophia q̄ ma
gis fuerunt veritatis inquisitores. diuersificati sunt.

Quidã em̃ posuerũt q materia in spũalib⁹ 7 corporalibus differt. nec habet vnitatẽ nisi analogie. Alij posuerunt q est vna q essentiã. Si quis aũt diligenter velit cõsiderare que istaz positionũ sit ꝓbabilior 7 verior. 7 attẽdere ad rationes mouẽtes. videbit q vtraq; opinio ſm diuersas vias verz dicat. ita q neutri sunt recepti. Ratio aũt h⁹ diuersẽ positiõis fuit diuersus modus cognoscẽdi materiã. Materia em̃ dupliciter est scibilis. s. q ꝓpriationẽ. 7 q analogiã. Cognitio ꝓpriõz est ꝓpus. remouẽdo formã. deinde dispositiones ad formam. 7 cõsiderare ipam essentiã nudã in se quasi tenebram intelligibilẽ. Cognitio aũt q analogiã est q cõsimilẽ habitudinẽ. habitudo aũt materie est q positionẽ. 7 ita hec cognitio est q cõparationẽ materie ad formã mediãte potẽtia. Potẽtia autẽ materie dupliciter põt cõparari ad formã. Aut inq̃tũ ꝑbet ei fulcimentũ i ratione entis. 7 sic cõsiderat methaphisic⁹. Aut sub rõne mobilis. 7 sic cõsiderat naturalis pbs. Cõsiderãtes igitur materiã ſm ꝓpriationẽ oĩs forme. tã substantialis q̃ accidẽtalis. dixerũt q eadem est in spũalib⁹ 7 corpalib⁹ q essentiã. si em̃ ab omnib⁹ formis 7 ab oĩb⁹ accidẽtibus sepet̃ vtraq; materia. nulla oĩno diuersitas apparebit. Cõsiderantes aũt materiã ſm analogiã. s. sub ratione potẽtie inq̃tũ ꝑbet fulcimentũ forme in ratiõe entis. dixerũt esse eandẽ ſm analogiã. q est ibi cõsimil⁹ habitudo. Sicut em̃ materia corpaliũ sustinet 7 dat suis formis existere 7 subsistere. ita etiã materia spũaliũ. Est etiã ibi rõ ꝓticipatiõis ſm plus 7 min⁹. Nã in spiritualib⁹ substat forme spũali tm̃. in corpib⁹ supioribus forme substãtiali 7 quãtitati. 7 in inferioribus forme substãtiali 7 quãtitati 7 otrarietati. Et q̃m quidẽ q̃ pure est in genere substãtie pl⁹ ꝓticipat de rõne q se stãtis 7 indepẽdentis. q̃ aũt pl⁹ accedit ad naturã accidẽtiũ magis elongat̃. hinc est q sube spũales p ꝓpus 7 verius sunt substãtie. deinde corpa supioza. postremo corpora inferioza. 7 hi nõ dixerũt q esset eadẽ ꝓprie. quia nec materia corpaliũ est nata sustinere formas spirituales nec ecõuerso. Cõsiderantes aũt ſm analogiã sub rõne potẽtie inq̃tum ꝑbet fulcimentũ forme in ratiõe mobilis. dixer it esse eandẽ q analogiã. Quoniã sicut in corporibus est aliq̃d q̃ sustinet variationes quo ad ꝓprietates corpales. ita in spũalib⁹ quo ad spũales. 7 est ibi rõ prioris 7 posterioris in ꝓticipãdo. Nã materia ꝑt esse fulcimentũ variatiõis ſm situ 7 formã. vt in corpibus corruptibilib⁹. aut ad situ tm̃ vt in supioribus. aut ad receptionẽ influẽtie 7 habituũ 7 ꝓditionẽ. vt in substãtijs spũalib⁹. 7 ſm hãc cõsiderationẽ ꝓprie est materia in corpalib⁹ 7 corruptibilib⁹. minꝰ ꝓprie in corpibus incorruptibilib⁹. mũme in spiritib⁹. Et inde etiã est q dicunt aliq̃n immateriales. q minimũ habẽt de hac possibilitate. 7 ſm h̃ materia est infimũ. Et hi nõ ponẽt materiã vnã. q̃m materia in angelis nõ habet potestatem ad trãsmutationẽ formaz substãtialiũ. nec est possibilis ad recipiendũ formas corpales. 7 inde est q̃ dicẽ ꝑbs. q spũaliũ 7 corpaliũ nõ est materia vna. cõsiderãs potentiã materie in relatiõe ad formã vt mobilem. Et his patet ratio diuersitatis 7 via haz positionũ. et q verz dicũt ſm diuersas vias 7 ſm diuersos modos intelligẽdi. 7 sic currũt diuerse ratiões. 7 auctoritates siue niunt̃ ad ptes oppositas. Et patet ꝝ⁹. obiectoz. nec est ctradictio si q̃s recte intelligat vtraq;. Vel aliter potest dici q cũ loq̃mur de vnitate materie. loq̃mur õ ipa put ad eã stat resolutio ꝓncipio 7 ideo tripliciter possumus loq̃ ſm q tres sunt q̃ debent resolutionẽ facere ad ꝓncipiũ materiale. Nã ad materiã resolvit naturalis. q̃ cõsiderat generationẽ 7 corruptionẽ. Ad eã resolvit pbs vniuersalis. q̃ cõsiderat oĩe corpus mobile. siue ad situ. siue ad formaz. Alt eã resolvit methaphisic⁹. q̃ cõsiderat oĩe ens. 7 vnusq̃sq; resolvit ſm amplitudinẽ siue cõsiderationis. Nã pbs inferior q̃ negociat̃ circa generationẽ 7 corruptionẽ. cõsiderat materiã vt est ꝓncipiũ generationis 7 corruptiõis. 7 sic est solũ in his inferioribus. 7 q̃m oĩa talia sunt ad inuicẽ trãsmutabilia ideo solũ dicit eandẽ materiã corpaliũ 7 corruptibiliũ. Pbs supior cõsiderat ipam naturã mutabilẽ siue ad situm siue ad formã. 7 videt eandẽ passionẽ in inferioribus 7 supioribus. q̃ quã mutabilia sunt ad situ. vt partibilitatẽ mobilis. cui⁹ ꝓncipiũ est materia. 7 iõ resolvit ad materiã oĩs rei corpalis. 7 ſm hunc ꝑm est eadẽ materia in oĩb⁹ corpalib⁹. Metha. cõsiderat naturã oĩs creature. 7 maxime sube q se entis. in qua est cõsiderare 7 actũ essendi. 7 hũc dat forma. 7 stabilitatẽ q se existẽdi. 7 hãc dat̃ ꝑstat illud cui innitit forma. hec est materia. 7 q̃m q se esse in spũalib⁹ 7 corpalib⁹ dicit communitatẽ nõ equocã. 7 cõitatẽ generis 7 rei. nõ analogie solũ. ideo debet recurrere ad ꝓncipiũ vnitatẽ. iõ ſm metha. in oĩb⁹ q se entib⁹ est ponere vnitatẽ materie

Omniũ istoz pboz cõsideratio vera est. sed differẽter iudicãt. Pbs em̃ nõ dicit eandem materiã nisi in corporalib⁹. q̃ nunq̃ venit ad cõsiderandũ materiã ſm essentiã. s̃z solũ ſm esse. 7 absq; dubio aliq̃ habet esse in corpalib⁹ q̃ nõ in spũalib⁹. 7 aliq̃ in corruptibilibus q̃ nõ in incorruptibilib⁹. Meth. vero nõ tm̃ ſm esse. sed ſm essentiã cõsiderat. 7 q̃ abstracto oĩ esse non est repiri nec etiã fingere diuersitatẽ in materia. ideo dicit esse materiã vnã q essentiã. 7 iõ cũ hanc questionẽ ꝛa/ctat theolog⁹. aut ꝓtractat eã sicut naturalis aut sicut methaphisic⁹. q̃ ipe potest accipe modos oĩm sciarum cũ ei famulant̃. Si vt naturalis. sic dicet nõ esse eandẽ Si vt metha. dicet eandẽ esse q essentiaz. differentem ſm esse. Et q̃m nobiliori modo iudicat metha. q̃ scientie inferiores. iõ hi q̃ posuerũt materiã in spũalibus et corporalib⁹. alti⁹ eleuati meli⁹ iudicauerunt. q̃uis ſm diuersas cõsiderationes vtriq; posuerũt dicere verũ. vt ꝓpus est oĩsum. Cõcedende g̃ sunt rõnes. ꝑbates eẽ materiã q essentiã in spũalib⁹ 7 corpalib⁹. sicut manifeste innuit Aug⁹. in li. de mirabilib⁹ sacre scripture. q̃ fuit altissim⁹ metha. ¶ Q obiũcit g̃. q distinguit materia 15 ꝺtra angelicã naturã. dõm q loquit̃ de materia ſm essentiã. nõ ſm esse. Vel aliter distinguit ratiõe actualitatis que est in angelo. rõne cui⁹ summe imꝑfectiones creaturas appropinquat deo. 7 rõne passibilitatis que est in materia deficere. rõne cui⁹ est q̃ e nihil. ¶ Q obiũcit quoz materia ẽ 16 vna 7c. dicendũ q loquit̃ de materia ſm esse. hoc est de materia trãsmutabili rõne cui⁹ dicunt̃ res ad inuicem trãsmutabiles. 7 iõ sermo ille ſm pbicũ 7 genere pbici est intelligẽdus. 7 alij ſmones ꝺsimiles q̃ dicũt materiam esse diuersam. omnes em̃ loquunt̃ de materia ſm esse

¶ Q obiũcit de potẽtia suscipiẽdi. dõm q potẽtia ma 17 terie ſm se ꝺsiderata. nõ est magis ad hãc formaz q̃ ad aliã. imo indifferẽter se habet ad omnẽ. Nã materia i se cõsiderata nec est spũalis nec corpalis. 7 ideo capacitas ꝺsequẽs essentiã materie. indifferenter se hz ad formam. siue spũalem siue corpalẽ. s̃z q materia nunq̃ expoliat̃ ab oĩ esse. 7 q̃ solũ est sub esse corpali nunq̃ exuitur. 7 similit̃ q̃ sub esse spũali. hinc est q materia cõsequẽs esse in spũalib⁹ 7 corpalib⁹ est alia 7 alia. ¶ Q 18 obiũcit de ꝓtibilitate. dõm q hoc nõ est rõne ipsius materie. q̃ materia abstracta oĩ forma simpler est. non tm̃ habet actualẽ simplicitatẽ. vt pũct⁹. s̃z simplex q̃ caret

actuali extensione. habet tamen possibilitatē ad illam. ⁊ cū natura forme corporalis illi materie daꝫ. tūc reducitur ad actum. Unde cū dicit ꝙ extensio est a materia non est intelligendū ꝙ a materia fm essentiā suā. sz fm esse ꝓout suscipit formā corpalem que nō est nata esse in materia nisi cū extensione. cuius ipsa in se sit simpli
19 ci essentia consistēs. ¶ Q obijcitur ꝙ materia est tenebra. dōm ꝙ tenebra dicit ratione priuatiōis forme: ḋa forma lumen est. ⁊ ideo materia cum priuatione repugnaret cōtemplationi. Et quia in angelis facta est subactu pfecto sublata priuatione. hinc est ꝙ remota ē ab ea ratio tenebrositatis. ⁊ sic patet illud. ¶ Nō em̄ est tenebra p essentiā. nisi quis forte dicat tenebrā cōparati/
ue. sicut creatura oīs tenebra est respectu summe luc̄
20 sic ⁊ materia tenebra potest dici respectu dei ⁊ respectu forme qua pficit. ¶ Q obijcit ꝙ materia nō est illud q̄ omnia numerant. dōm ꝙ licet aliqui voluerūt dicere ꝙ materia ratione qua est fundamentū dat esse fixum. ⁊ in ea ratiōe est ratio mensurādi. quia plus sapit ⁊ participat de natura generis substātie qđ magis in seipso fulcitū est. tamē illud nō est cōueniens dicere ꝙ ipa materia sit illud vnū. cū hoc ḋeat esse cōpletissimū. sicut dicit in. x. p̄me p̄hie. ꝙ albedo est mensura omniū colorum. ⁊ ideo dicendū ꝙ nō ponim⁹ materiā vnaz. quia ipa sit mensura. sz quia si nō est materia vna. impossibile est ponere ad vnū mensurās. cū illud p̄supponat illam. q̄d aūt sit illud vnū qđ est mensura oīm que sunt ī genere subḋ hoc est alterius inquisitionis.

¶ Questio III c

¶ Utrū materia spūaliū ⁊ corpaliū sit vna fm numerum aut fm vnitatē aliā. Et ꝙ sit vna numero videtur sic. Oīe illud qđ ita est vnū ꝙ non recipit distinctionem est vnū numero. materia p essentiā suā ita est vnum ꝙ omnino nullā habet distinctionē fm suā essentiā. quia oīs distinctio est a forma. ergo necesse est materiā in omnib⁹ esse vnā numero. ¶ Itē oīe qđ est vnū. ē vnū vel genere vel specie vel numero. sz materia nō est eadem in spūalib⁹ ⁊ corpalib⁹ vnitate generis vel speciei cū illa sit solū a forma. ḡ a diuisiōe materia est vna numero. ¶ Itē status pfectus nō potest esse nisi in vno. ergo sicut est stat⁹ in genere efficiētis ⁊ finis vltimi. sic est status ꝙ vnū solū est primū efficiens p essentiaz ad qđ oīa reducunt. ergo videt similiter cū ex pte resolutionis sit status in essentia materie. ꝙ illa sit vna numero. ¶ Itē cū dicit materia lapidis est materia. ⁊ materia angeli est materia. aut dicit vniuoce. aut ęquoce. aut idem p̄dicat de se. Sed nō equiuoce. quia tūc angelus et lapis eq̄uoce dicerent substātie. ¶ Non vniuoce. quia vniuocatio est solū in formis. ⁊ in his que dicūt formā. ergo oportet ꝙ idē p̄dicetur ō se. ergo si materia lapidis ⁊ materia angeli nō sunt plures materie sz vnica. restat ꝙ materia est in spūalib⁹ ⁊ corporalib⁹ numero vna. ¶ Itē intelligam⁹ materiā siue spiritualiū siue corporaliū p abstractionē ab omnib⁹ formis. intelligit materia vt simplex. intelligit materia vt vnica. nullo modo multiplicata nec distincta. sed forme supuenientes nō mutant essentiā materie. sed solū esse. ergo si prius erat materia ad tantum ad essentiā vnica numero. ergo ⁊ nūc cū habet formas. ¶ Itē intelligamus p impossibile ꝙ deus de vno lapide faceret angelū. tunc mutaret forma ⁊ esse materie. sz essentia esset salua. ergo materia cū sit vna p essentiā. etiā in hac transmutatiōe est illius mutatiōis subiectū. sed illa mutatio est vna numero. ergo materia p essentiā manet vna numero. Arguitur ergo sic. si in illo angelo sic ꝓducto ⁊ lapide p̄existente est materia vna numero. ⁊ tm̄ distat ille angel⁹ a materia corpali q̄tum alius angel⁹. ergo videt ꝙ in alijs rebꝫ corpalibus sit materia vna numero. ¶ Contra. vnū numero respicit esse indiuiduū siue individuatum. sed materia in corpalibꝫ ⁊ spiritualibꝫ nō ē vna vnitate individuali. ḡ nō est vna fm numerū. Maior patet. minor ꝓbatur p hoc ꝙ quecūq̄z sunt eadē numero alicui indiuiduo. inter se sunt vna numero. sed angelus a sua materia nō differt numero. nec lapis. ergo si materia lapidis ⁊ angeli est vna numero. ergo lapis ⁊ angel⁹ sunt vnū numero. qđ falsum est. ¶ Itē vnū ⁊ multa sunt differētie entis in actu. sed materia est omnino ens in potētia. ḡ si diuidēria non ꝯueniūt nisi eis quibꝫ cōuenit diuisum. ergo nullo modo potest ee materia p essentiā vna numero. ¶ Itē si de auro vno fiāt diuersa vasa. postq̄z facta sunt. iam illud aurum desinit esse vnū ꝓpter distinctionē supinductā. cuz ergo de materia fiant creature genere ⁊ specie differētes. videtur igit ꝙ materia numerec̄ in in illis. ḡ ⁊c. ¶ Itē oppositā nō sunt cōpossibilia circa idem numero. hoc planū est. quia mutuo se expellunt. sed oppositе forme sūt circa materiā vt in diuersis. ergo impossibile est materiam esse vnā numero. ¶ Itē impossibile est idē numero eē ens ⁊ nō ens. q⁹ ens ⁊ nō ens sūma ē distātia. sz āgel⁹ fm suā formā ⁊ distantiā est in actu. aīa antixp̄i nec est fm materiā nec fm formā. imo creāda est fm suū totum. ergo impossibile est ꝙ angeli ⁊ aīme sint eadē materia. vel alteri⁹ creature diuerse. ¶ Itē creatio non solū terminatur ad esse. sed etiā ad essentiā. ḡ vbi sunt diuerse creationes. oportet diuersos esse terminos p essentiā. sed creatio aīme petri ⁊ anime antixp̄i est alia ⁊ alia. et vtrobiqz ꝓducit essentia materie. ergo necesse est materiam hic ⁊ ibi aliā esse p essentiā. ergo impossibile ē esse numero vnā. ¶ Itē esse simpliciter vnū in pluribus. hoc est ꝓprietas dei. siue esse vnū in omnib⁹. ergo nō cōpetit alij. vel si cōpetit alij. mīme cōpetit ei qđ marie distat a ḋo. sz maria marie distat a ḋo. cū sit ꝓpe nihil ḡ nullo mō vr ipi ꝯuenire ꝙ ipa sit vna nūero ī oīb⁹ vel etiā in pluribꝫ. ¶ R⁹. dōm ꝙ positio pḟoꝝ ⁊ pḟicoꝝ 21
viroꝝ hec fuit ⁊ est. ꝙ materia in quibuscūq̄z est p essentiam. est vna. ⁊ vna numero. Et rationē buⁱ⁹ assignāt quia materia hoc ip̄m qđ est. omnino est ens in potentia. ⁊ ideo oportet ꝙ in quibuscūq̄z est sit p essentiā numero vna. hec aūt ratio bona est. qđ melius patet si p/tractetur. Quia em̄ materia oīno est ens in potētia. ideo p sui essentiā nullū habet actū. nullā formā. ḡ nullam distinctionē. si nullā distinctionē habet. ⁊ non est nihil. oportet ḡ ꝙ sit vna sine multitudine. ⁊ ita numero vna. Ampli⁹. Quia ens omnino in potentia. ideo nec genus nec spēs esse potest. Quia dicit aliquo modo actū. ideo nō potest esse cōmunis eis quibꝫ est cōis vnitate vniuersalitatis vel vniuocatiōis. ḡ nec genere nec specie est vna. ⁊ tamē nihilomin⁹ est vna. et ita est vna numero. Rursus quia est ens omnino in potentia. ideo de se est infinita. ⁊ ad formas infinitas. sz deus quia infinit⁹ est. vbiqz est sua infinitate. que venit ex actualitatis summe pfectiōe. sic ⁊ materia q⁹ infinita. in omnibꝫ materiatis est vna. ꝓpter infinitatem eius que venit ex summe potentialitatis impfectione. Postremo. quia materia est ens in potētia. vnitas ei⁹ nō potest esse vnitas individuatiōis. siue p cōtinuitatem sicut mons est vnus. siue p actualē simplicitatem sicut angelus est vnus. sed si habet vnitatē. vnitatem habet omogeneitatis. hec autē vnitas solū manet ī diuersis. sicut patet si de eodem auro fiāt multa vasa. illa

sunt de eodem auro p omogeneitatē. sed aurū qđ est in
vno differt ab auro qđ est in alio. adeo vt non sit vnū
per ꝯtinuitatē. Si igit materia non ēt vna actuali sim/
plicitate vt angelus. nec ꝯtinuitate vt mons vel auri
frustū. sed solū omogeneitate. z hec non tollit p aduen
tum formarū. ita est materia vna sub oībus formis. si/
cut oībus formis abstractis. sed abstract' oīb' formis
nulla est distinctio in materia. īmo intelligit vt simpli
citer vna. nunc igit materia est in oīb materiatis nu/
mero vna. q est ens oīno. in potētia. z hec ē recta ratio
et causa. Ex his ꝑ magna parte patēt obiecta. qm ex p/
dictis colligi potest q lis est illa vnitas. qua materia di
citur vna. ¶ Non enī est vnitas actualis cuiusmodi est
vnitas coīsci in foro et theatro. z cuiusmodi est vni/
tas dei. sed illa vnitas magis est possibilitas. z potest
dici omogeneitas. que adeo ampla est vt sustineat re/
ceptionē maioris multitudis diuersitat' formarū sup/
adiectarū. ꝯ vnitas forme alicuī vlis q̄ generis gene
ralissimi. z hoc ꝓpter sūmā possibilitatez. vnde dī vna
numero quēadmodū ouis carens signo. respectu ouiū
habentiū signū dicit esse signata. p hūc modū intelligi
22 potest materia numero vna. ¶ Q obȳcit g. vnū nūe/
ro respicit indiuiduū. dō q verū est. put vnuz numero
dicit accidēs. vel' put ꝯsequit esse actuale. non autē est
verū. put respicit essentiā. qm hoc modo se extendit ad
vnitatē maioris capacitat' ꝯ sit vnitas indiuidualis
et de illa non sequit q q̄ sunt eadē vni z̄. sicut non seq
23 tur q homo z asinus vniunt in' aīali. g sunt vnū inē se.
¶ Q obȳcit q vnū numero est differētia entis in actu
dō q verū est de vno qđ dicit vnitatē completā. Uni/
tas enī z veritas z bonitas ꝓprie z complete sūt ī crea/
tura completa. nihilomin' tamen sicut dicit Aug' de
vera reli. incomplete reperiunt in materia. Sicut enim
materia incōpleta est de se. ita vnitatē ꝑz se habet incō/
pletā. possibilē tn ꝯtū adesse compleri p formā cuius
aduētu ꝯstituit indiuiduū numero vnū. vnitate actua
24 li z completa. ex cuius etiā aduentu fit distinctio z sur
git in rebus multitudo. ¶ Q obȳcit de auro non est si
mile. q aurū habet vnitatē ꝯtinuitat' z indiuidualita
tis que opponitur numerationi z discontinuitati. z
hoc est quia aurū. z si sit materia cyphi. est ens in actu
25 non sic materia ꝑma respectu materiatoꝝ vt ostensum
est ꝑus. ¶ Q obȳcit q opposita non pñt se cōpati cir/
ca vnū. z q idem non pōt esse sil' ens z non ens. z diuer
sis mutatiōibȳ introduci in esse. Ad hec tria vnica est
rnsio. s. q illud est verū de eo qđ est ita vnū q eius vni/
tas repugnat multitudini. sicut est vnū indiuiduū. sed
de eo qđ est ita vnū q multitudini nō repugnat. īmo ꝑ/
bet veritatē. īmo simul z semel hñt opposita. simul etiā
et semel potest esse in re z potest esse in potētia agentis
et diuersis ꝓductiōibȳ ꝓduci. sicut diuers' fo mis in/
formari. Et hoc ꝓpter. q forma hūanitat' est vna vni/
tate vlitat'. v ideo simplicit verū est q est hō qui gene
rat. z est homo q̄ generādus est. z est hō albus z est ho/
mo niger. ī oīb his est forma vna vlis. ¶ Q si dicas
q nō est simile. q hūanitas non est vna numero vt ma
teria. dico q ꝯ aīs nō sit vna nūero sed spē. tn vnitas
materie que est vnitas omogeneitat'. maioris ampli/
tudinis est ꝯ hūanitas ipsa. z maiorē diuersitatez ad/
mittit. z ideo nulla est oppositō. nulla oīno ꝯtradictio
ex comparatione oppositoꝝ ad vnitatez materie p essenti
am. ꝑz solū ex ꝯparatōe oppositoꝝ ad vnitatē marie fm eē
vnde sicut si duo cyphi facti sunt de auro ꝯformi. pōt
vnus destrui altero remanēte. vel vnus ꝓduci altero ī
esse ꝓducto. sic intelligendū est in ꝓposito. Si ḡs enīz
vult vnitatē materie intelligere. oportet ab vnitate in/
diuiduali animū abstrahere. z sup actuz imaginatiōis
ꝯdescēdere. z oīno ens in potētia p ꝑuat. onē cogitare
et sic poterit aliq̄lit capi. Quādiu enī materia vt mo/
les excogitat. ad vnitatez essentie nullo modo ꝓtingit 26
¶ Qđ vltimo obȳcit satis planū est. sicut enī deus est
infinit' z materia infinita. alio tamē modo infinitat'
qui potius est p recessum ꝯ p accessum. vnde non com
petit forme sed materie. sic intelligendū est de illa vnita
te. Deus enī est vnus in pluribȳ. ita q pfectissim' z oī/
no actus. z ēt est ei' solū'. ꝑz materia est vna in omnib'.
z hoc q̄p suā essentiā nō potest esse distincta. nō sic est
de forma. z sic patēt oīa.

Qonsequēter querit de scō attributo. ꝑz de di
scretiōe ꝑsonali. Circa quā tria q̄runt. Primo
q̄rit vtr in angelis sit mera discretio ꝑsonalis
Scō vtr hec ꝓprietas sit accidētalis aut substātialis
Tertio ꝯo vtr sit materialis vel formalis.

¶ Questio I D

QX in angelis sit mera discretio ꝑsonal'. ita q̄ angli ali
qui differāt solo numero. videt Dañ. vij. milia milium
mīstrabāt ei. z ꝯstat q nō habebāt mīsteria differētia
specie ḡt daniel enumerat. g nec mīstri oīm differebāt
specie. g aliqui vel oēs differebāt numero solo. ¶ Q
si dicas q tot mīsteria. obȳcit de scō a ꝑte autoritatis. z
decies cētena milia assistebāt. ꝯstat q tanta diuersitas
nō poterat cadere ibi nisi fm numez. cū haberēt vnum
statū ꝑz assistere. ¶ Itē gloria est regi habere in ꝯspectu
nīstros vniformes. g si gloriosum ē reḡ nū in. q cuz ꝯfo
gaudēt oēs sancti. videt q multi sint vniformes il/
lo supno palatio. z ita solo numero vel ꝑsona differen
tes. ¶ Itē ꝑsonalis discretio est ī deo. angelis. z hoīb'
z cū natura angelica sit diuine ꝓpinquior ꝯ humana.
g z discretio ꝑsonalis. ꝑz in deo sunt plures ꝑsone diffe
rentes sola ꝑsonalitate. similit in hoīb'. g videt q̄ simi
liter in angelis. g sunt ibi aliqui solo nūero differētes
aut oēs. ¶ Itē oīe aīal ꝑ naturā desiderat societatē si/
milis in specie. ¶ nā oīe aīal ad sibi simile copulabitur
z volatilia ad sibi similia ꝓueniūt. g ange.' ꝑ naturam
desiderat societatē silis in specie. ꝑz desideriū ei' non est
frustra. maxime in angelo bono. g z̄. ¶ Si tu dicas q
illud est verū in aīalibȳ nō in subȳs spūalib'. tūc quero.
vtr in angelis sit socialis z amicabilis effect'. ꝯstat q
sic. ꝑz in quo cūq ē ponere affectū talē. est amare silem
appetere bñ. g redit idē qđ ꝓus. ¶ Cōtra. diuersitas q̄
est numero solo causat a diuersitate materie. inde est q
sol nō multiplicat. q ei' essentia est er tota sua materia
vel q materia ei' nō est diuisibilis nec multiplicabilis
ꝑz talis rō est in angel. g z̄. ¶ Itē rō finalis multipli/
cātiōis fm numez venit ex ꝑte corruptibilitatis. ideo
cēlī multiplicat fm numez. vt qđ nō poterat saluari ī
vno. ipa spēs saluaret in pluribȳ. vñ sol z luna q ꝑ re/
tua sunt. nō hñt nisi vnū solū indiuiduū in eadē specie
g z̄. ¶ Itē si repire ꝓtingit extrema. z mediū. ꝑz cōtin/
git repire pluralitatē ꝑsonaz ī vna natura ī deo. z eōuer
so. pluralitatē naturaz in vna ꝑsona. vt in hoīe et
in xp̄o. g ꝓtingit pluralitatē naturaz repiri in ꝑticu/
lārib' ꝑsonis. vt tot sint nature differētes ḡt sunt suppōsita.
z tot spēs ḡt indiuidua. ¶ Itē distinctio ꝑsonal' pura ē
in deo ꝯtū ad originē. z in hoīe silr. g videt q̄ origo sit
tota z ꝑncipalis rō discretiōis ꝑsonalis. cū g in angel 27
nō repiat origo. nec pura distinctio ꝑsonalis ꝓseēns
¶ Rō. dōm q hic fuit duplex positio. Quidā enī dixe
runt q in angelis est discretio ꝑsonalis ꝑz nunc pure

immo sunt ibi tot spēs ꝗt indiuidua. silr dicūt in luminaribꝫ mundi. sz licet hꝫ aliquā probabilitatē habeat in corpribꝫ. nō tn videt rōnabile in spiritibꝫ vt nullꝰ cōmunicet cū alio in natura spūali. Sic em innotescit pscriptura multi angeli ad idē officiū ordinant. z vident habere opationē eandē. nob aūt nec pscriptura. nec pdiuidet nisi ꝑsumptio hꝫ dicere. maxie cū non appareat in pmptu aliqua rō cogēs. Alia ē positio sobria z catholica. qi angelis est ponere distinctionē ꝗtū ad psonalitatē tm̄. aut ī oibꝫ aut ī aliqbꝫ. z cedēde sunt rationes ad hꝫ inducte. tū ex pte mīsterij. tū ex pte assimilati
28 onis ad deū. tū ex pte assimilatiōis mutue. ℚ obꝫcitur q diuersitas fm numez venit ex diuisione materie. dom q falsum ē. sz multitudo p generatiōz venit ex diuisione materie. qz generās dat generato ptē sue ēsbe altero. sz oīm angelorū a deo. Et pꝫ patet sequens obiectū de fine. qr ille nō est finis multiplicatōis. sed multiplicatōis successiue. sz rō potissima mltiplicatōis in boibꝫ z ī angel ē diuīe potētie. z sapīe. z bonitat declaratio z collaudatio. q manifestant in multiplicatiōe z gloriē beatoz amplificatione. qz amor charitatis exultat in multiplicatiōe bone societatis. vñ credo q erūt
29 in magno numero z pfectissimo. fm q decet illā supnā ciuitatē oīm decore fulgentē. ℚ obꝫcit de medio. dicendū q angelꝰ nō potest esse mediū. qr sicut in pceden tibꝫ pbatū est. ꝗuis in angelo nō sit tāta naturarū diuersitas ꝗta in boie. nihilominꝰ aliqua est. Preterea. ꝗuis nō diuersificet in boibꝫ pluribꝫ humana natura
30 tn̄ multiplicat in illis. z iō nō est grere aliud medium. ℚ vltimo obꝫcit de origine q̄ est pncipalis ratio discretionis. dom q ꝗuis Rich. dicat q psone in boibꝫ distinguunt origine. tn̄ hoc nō hñt ratiōe pncipij. nam pauci boies sic distinguunt q illā habitudinē. Ad solum em̄ vnū boiez habet homo illā habitudinē. z tn̄ ab oīmibꝫ differt psonalit. sz rō distinctiōis psonalis ꝗtū ad veritatē venit ex pncipijs ꝯstituētibꝫ z pticulātibꝫ. ꝗtū ad noticiā venit ex qualitatibꝫ. ꝗz vtrūq est ī angelis repire fm diuersitatē. diuersa em̄ hñt principia īdiuidūatia. z diuersas ꝓprietates ināatas. sicut em̄ homines diuersas hñt facies. sic diuersas hñt mētes z ꝓprietates mētales. ita intelligendum est in angelis suo modo.

¶ Utr psonalis ꝓprietas sit in angelis accidētalis vel substantialis. Et q accidētalis videt sic. Boetiꝰ dic q omne ꝓpriū manat de genere accidentiū. nō solū ꝓprium in diuidui. sz etiā speciei. sz indiuiduū magis approximat accidētibꝫ ꝗ spēs. q multo fortꝰ ꝓprietas indiuidualis de genere accidentiū est. sz discretio psonalis est ꝓprietas indiuidualis. q ꝛc. ¶ Itē Hugo de sancto victore q in diuinis est psonalis discretio p originez. in angelis p ꝗlitatē. in boibꝫ vtroqꝫ mō. si q tā ꝗlitas ꝗ origo dic ꝓprietatē accidentalē in creaturis. ptz ꝛc. Itē porphi. dicit q indiuiduū ꝯstat ex proprietatibꝫ qz collectioz impossibile est in altero repire. sz tales sunt ꝓprietates accidētales. q indiuiduatio est p accidētia sed p eadem est psonalis discretio p que est indiuiduatio. ergo ꝛc. ¶ Itē humana natura in xpo nō habuit psonalitatem nec discretionē psonalē. sz ꝯstat q habuit que sunt essentialia sbe rōnali. q psonalis discretio nō est subalis siue essentialis nec hoi nec angelo. ¶ Itē circūscriptis omnibꝫ accidētibꝫ. res nō cadit in sensu. sz solū in intellectu. sz vniuersale dū intelligit. singulare dū sentit. q circūscriptis accidētibꝫ. circūscribit indiuiduatio. q z psonalis discretio. z sic idē qđ pus. ¶ Itē discretio psonalis est discretio fm numez. sz circūscripta ꝗntitate nō est intelligere numez. q nec discretionē psonalez. sed subale intelligit circūscripto accidētali. q si discretio psonalis nō pōt intelligi accidētibꝫ circūscriptis. q nō est subalis angelo. sz potꝰ accidētalis. ¶ Cōtra. arguit pmo p textū. Magister ei dicit q pma ꝯsideratio est de suba. z sub pma ꝯsideratiōe cōprehendit psonalem discretionē. q videt q psonalis discretio ē angelo sbal. ¶ Itē psona nō est aliud ꝗ indiuidua suba rationalis nature. sz indiuidua suba inꝗtum hmōi est ī genere sb̄stantie. nō p reductionē. sz directe fm lineā rectā. q inꝗtū hmōi est ī genere subē. q psonalitas nō ē in genere accidētis. qr in eodē genere est albū inꝗtū albū. z albedo. q in eodē genere psonalitas z psona. ¶ Itē nullum accidēs est nisi in suba indiuidua. q oīne accidēs consequit indiuiduitatē essentie. z tā in rationali ꝗ in irrationali hꝫ habet veritatē. q pus p naturā est aliqđ indiuiduū subē rōnalis ꝗ habeat accidēs. q p pus persona q discretio in psonalitate. ¶ Itē que differūt psonalitate. differūt in suis pncipijs subalibꝫ. sicut patet ī petro z in paulo. z que sic differūt subaliter discernunt. ergo discretio psonalis dicit differentiā subalem. q nō est p prietas accidētalis. ¶ Itē nō est maior discretio in accidentibꝫ ꝗ inter opposita. sz opposita nō facīt discretionē psonalē. qr vnꝰ homo pus est albus. postea niger pus puer. postea senex. z tn̄ idē indiuiduū est z vna psona. q ꝛc. ¶ Itē accidētia diuersa cū sunt in vno supposito. sunt vnū numero. vt grāmaticū z musicum. sed hoc nō esset si diuersitas fm numez vel fm discretiōez psonalē veniret ab accidētibꝫ. q ꝛc. ¶ Rꝰ. ad pdictoz ī telligentiā notandū q circa hoc est triplex modꝰ dicendi. Quidā em̄ dicere voluerūt q psonalis discretio est accidētalis proprietas. qr dicit q est in genere accidentis. z qō causat ab accidētibꝫ. sicut discretio numeralis. in hoc aūt differētia est. qr discretio numeralis causat a diuersitate ꝓprietatū. in quibꝫ cōicant creatura rōnalis z irrōnalis. sz discretio psonalis a proprietatibus q̄ insunt prope rationali creature. Sz illud improbatur in opponēdo p multas rōnes. nec potest hr̄e veritatem q distinctio indiuidualitatis sit ab accidētibꝫ. cum in diuidua differāt fm subam. nō solū fm accidēs. z similiter de discretiōe psonali intelligendū est. Et ideo alꝰ modus est dicēdi. q discretio psonalis dicit proprietatem accidentalē. q tamē nō causat ab accidētibꝫ. sz a sb̄stantia siue pncipijs subalibꝫ. sicut vnitas q̄ est pncipium numeri est ī genere accidētis. tn̄ immediate hꝫ ortū a suba. Sz cū psona dicat idē qđ suppositū rōnalis nature vt est in genere sbe. nō videt probabile q psonal discretio dicat proprietatē accidentalē solū. Et ideo ē tertius modus dicēdi q discretio psonalis nisi videat discere accidēs. qr dicit p modū accidētis. tn̄ pncipalit dicit qđ subale. z si aliquo mō importat accidēs hꝫ est ꝑ se quēter. illud tn̄ immediate hꝫ ortū a pncipijs subalibꝫ. z hoc patet sic. Discretio psonalis addit sup discretioz indiuidualē. discretio aūt indiuidualis duo dicit. indiuiduationē z ꝛ̄ter distinctionē. Indiuiduatio aūt est ex pncipijoz indiuisione z appropatione. ipa em̄ rei pncipia dū ꝯiungunt inuicē se appropiāt z faciunt indiuiduū. sz ad hoc ꝓsequit esse discretū siue esse distinctum ab alio. z surgit ex hoc numerꝰ. z ita accidētalis proprietas ꝓñs ad subam. z sic indiuidualis discretio dicit aliqđ accidētale. z aliqđ substātiale. psonalis autem addit sup hanc dignitatē psonalitatis. Dignitas aūt illa duo dicit. s. nobilitatē rōnalis nature. que ē q

natura rōnalis tenet ꝑncipatū inter naturas creatas. Vñ nō est ordinabilis ad ꝑfectionē formā. ⁊ hec nobilitas ⁊ si p modū qualitatis habeat intelligi. tñ essentialis est nature rōnali. Dicit em illa nobilitas actualem eminentiaz. ita q̄ in suppōsito nulla sit alia natura ita ꝑncipalis. vt natura rōnalis. vt sit quasi p se sonās. ⁊ iō q̄ hoc ꝛficit ei in xpō. natura rōnalis creata nō facit ꝑsonalitatē. ⁊ ꝫ est accidētale. Dicendū igit q̄ quēadmodū indiuisibilis discretio ē ex existētia formē naturalis i materia. sic ꝑsonalis discretio ex existētia nature nobilis ⁊ supeminētis i suppōsito. ⁊ iō q̄uis vtrobiq; imponek̄ ad subale. ⁊ silr accidētale. ꝑ̄is hoc dico in creatura. nō tñ imponak̄ accidēta'e q̄ causek̄ vel ortū habeat ab accidēte. sz ponit ꝑ sequit̄ formā in materia. vel naturā in suppōsito. Ex his patet veritas ꝓbleꝫ matis ⁊ dissolutio obiectionū ꝑ ptes. ¶ Si em̄ querak̄. vtr ꝑsonalis discretio sit ꝓprietas subalis vel accidentalis. Si subalis ꝓprietas dicak̄. q̄ immediate sequit̄ subam. sic dōm est esse substātiale. Si subale dicak̄. ꝗa nō exit genꝰ subē. dōm q̄ q̄ammō sic. ⁊ q̄ammō non Silr si ōr accidētalis ꝓprietas q̄ causak̄ ab accidētibus sic dōm simplicit̄ q̄ nō. Si ꝑ̄o accidētalis q̄ est in genere accidētis. sic pōt dici q̄ q̄ammō sic. q̄ammō nō

32 ꝑm distinctionē ꝑmo factā. ¶ Ex ḡ obīcit̄ q̄ ꝑsonal' discretio ptiner ad subam ⁊ nō causak̄ ab accidētib. ꝫ totum ꝛcedendū est. ¶ Ex obīcit̄ in oppositū q̄ oīe ꝓ

33 ꝓtū manat de genere accidentiū. dōm q̄ Boeti⁹ loquitur de ꝓpria passiōe. ⁊ hāc dicit manare de genere accidentiū. nō q̄ nō causek̄ ex principijs subiecti. sz quia ex ipsis formak̄ causalit̄ tñ est in genere accidētiū. Dupliciter ḡ ꝛficit illa rō. ꝑmo quia peccat in intellectu huꝰ

34 generis ꝓtū. Est em̄ ꝓprietas q̄tū ad rē. ⁊ est ꝓprietas ꝓprie passio. q̄ est ꝓprietas q̄tū ad modū. Et Boeti⁹ intelligit de eo q̄ realiter est aūt indiuidualis aut ꝓprietas ꝑsonalis. ⁊ si videak̄ dicere ꝓprietatē ꝛsequentē esse sicut accidēs. realiter tamē nō dicit nisi ap̄propriationē principioz ꝑ indiuisionē. ꝫ dico q̄tū ad ꝓprietatē indiuidualē. similit̄ ꝓpietas ꝑsonalis nō dicit vltra ꝫ nisi dignitatē siue nobilitatē nature rōnalis. q̄ nō est ei accidētalis. imo simplicit̄ et omnino essentialis. Peccat ⁊ ꝓdicta rō in malo intellectu ꝓdicati. q̄ ꝓprū nō manare de genere accidētium nō q̄ manat ab accidētib. sz q̄ manat a substātia exīs de genere accidentiū. sic ī ꝓposito. vnde sicut vnitas que est principiuz numeri ortū habet a principijs subē accidētaliter ad ipam relatiſ. nō a principio aliquo q̄ sit in genere accidētis. Sic intelligi pōt de discretione ꝑsonali ꝑm id q̄ in ea accidētale. vt pote cōparatio ad alterā ꝑsonā. respectu cuiꝰ habet distingui ⁊ numerari ⁊ eminētia dignitatis in suppōsito respectu alteriꝰ nature quā nō habuit humana natura in xpō. ¶ Ex obī

35 citur q̄ discretio ꝑsonalis est p qualitatē. dōm q̄ intelligit de qualitate q̄ est in genere qlitatis q̄tū ad modū nō aūt q̄tū ad rē. His ei duobꝫ distinguit̄ ꝓdicamēta vel q̄tū ad essentiā. vel q̄tum ad modū. ⁊ aliq̄d est ī genere substātie q̄ nihilomin⁹ habet modū accidentis. vnde etiā ɔsueuit distingui qualitas dupler. s. substātialis ⁊ accidētalis. Vel dicendū q̄ hic loquit̄ ō distinctione ꝑsonali q̄tū ad nostrā cognitionē. ⁊ q̄ cognitio nostra est p qualitates accidētales. dicit ꝑsonas creatas distingui qualitate. ⁊ p hūc modū intelligit ꝙbum porphirij. q̄ dicit indiuiduū ɔstare ex collectōe proprietatā. loquit̄ em̄ ꝑm rationē ⁊ cognitionē. nō ꝑm rem. ⁊ sic patet tertiū. ¶ Ex obīcit̄. in xpō humana natura ñ

36 habet ꝑsonalitatē. dōm q̄ ꝫ est rōne illi⁹ eminētie q̄ cō sequit̄ ad nobilitatē. ⁊ illa supeminentia dicit quandā dignitatē accidentalē sicut ꝓpus ostēsum est. que amitti potest nō solū ꝛ depditionē. sz ꝑ dignioris supinductionem. sicut alibi melꝰ dicēt. ¶ Ex obīcit̄ de sensu. ⁊ intellectu. dōm q̄ ⁊si sensus solūmodo sit singulariū. intellectus tñ potest esse nō solū vniuersaliū. sz etiā singulariū. vñ nō est intelligēda illa differētia cū ꝓcisione. et hoc patet. q̄ solus intellectꝰ cōprehendit intrinseca ꝑncipia petri ⁊ platonis. ⁊ circūscriptis omnib⁹ accidētibus dicit eos esse discretos ⁊ distinctos. ¶ Ex obīcit de numero. dōm q̄ sicut vnitatē subalem ɔsequit̄ vnitas accidentalis inſepabiliter. q̄ nō est ꝑncipiū indiuisionis sz ɔsequēs ad illā. sic diuersitatē substantialē cōsequit̄ numer⁹ inſepabiliter. tñ ꝑm rē. ⁊ naturā distīctio illa est a substantiali principio nō accidentali. ⁊ sic pater totum.

Questio III f

¶ Utr discretio ꝑsonalis sit a ꝓpre ꝑncipijs formalis vl̄ materialis. Et q̄ a ꝓpre ꝑncipijs formalis. Rich. dicit q̄ tā in angelis q̄ in hoib⁹ est discretio ꝑsonalis p qlitatez. sz qualitas aut est forma. aut tenet se ex ꝓte forme. ḡ ꝛē. ¶ Itē si aliq̄d ineſt alicui. ⁊ est in eis cōe p analogiam necesse est q̄ insit p aliq̄d analogice reptū eis. Personalis aūt discretio est in diuinis ⁊ in angel analogice sz in diuinis nullo mō est a materia. q̄ rē. est pura forma. ḡ ꝛē. ¶ Itē ꝑsonalis discretio in creatura dic̄ maxīmā nobilitatē. sz q̄ magis nobile est. magis cōgat a materia. ⁊ maxime accedit ad formā. ḡ ꝛē. ¶ Item ꝑsonalis discretio dicit maximā autoritatē in creatura. q̄ q̄ tale est. nullo modo est ad alterꝫ possibile. oīe aūt tale ɔsequit̄ formā. nō materiā. ḡ ꝛē. ¶ Itē nihil q̄ est vnū in omnib⁹ est ꝑncipiū discretiōis. materia q̄tū est de se vnica est. ḡ nullo mō est ꝑncipiū discretiōis. ḡ nec discretiōis ꝑsonalis. ¶ Itē diffinitio vt vult ꝓs eaggregati. ḡ cū diffinit hō. nō forma tm̄ sz cōpositū ex materia ⁊ forma diffinit. ḡ si hō in cōi claudit in se materiam. ⁊ natura rōnalis silr. sz si ꝑsona addit aliq̄d supra naturā. cū nō possit addere materiā. oportet q̄ addat aliquid formale. ¶ Cōtra. Boeti⁹. spēs est totū esse indiuiduoz. sz esse est a forma. ḡ indiuiduū supra spēm non addit formā. ḡ nec ꝑsona supra naturā. si ḡ aliq̄d addit aut materiā. aut accidētia. sz p accidētia nō pōt esse discretio ꝑsonalis vel indiuidualis. ḡ necesse est p materiam. ¶ Itē si ꝑsona adderet aliquā formā supra naturam. ḡ sic spēs est diffinibilis q̄ addit differentiā ⁊ formā supra genꝰ. ita etiaz indiuiduū esset diffinibile. q̄d falsum est. ¶ Itē si indiuiduū sine ꝑsona addit formaz indiuiduantē supra spēm specialissimā. q̄ro vtr condicio possit facere aliā formā p oīa illi ɔsimilē. ɔstat q̄ sic. q̄ nulla est forma accidētalis cui⁹ similem nō possumus cogitare. ḡ silr in subali. sz si facit similē. illa ē cōmunis pluribꝫ. sz nihil tale est indiuiduū. ḡ impossibile est discretionē ꝑsonalē esse a ꝑncipio formali supadicto speciei. ¶ Itē ab eodē est discretio ꝑsonal' a quo ē distinctio ꝑm numerꝫ. sz illa est a materia sic dicit ꝓs in ꝑma phia. oīno materia nūerabilit̄ se hz. ḡ ꝛē. ¶ Itē ab eodē est ꝑsonalis discretio a quo est esse hic. siue hic ⁊ nūc. sz hoc est materia. q̄ in libro de celo ⁊ mūdo dr. q̄ differt dicere celū ⁊ ꝫ celū. q̄ cū dico celū dico formam cū dico hoc celū. dico materiā. ḡ ꝛē. ¶ Itē in creaturꝭ in quib⁹ est ꝑsonalis discretio p originē. nō est ob aliō nisi q̄ generās generat aliud. sz vt dicit ꝓs. generans nō generat aliud nisi ꝓpter materiā. ḡ in rebꝰ creatis est ꝑsonalis discretio ꝓpt̄ materiā. ¶ Rō. dōm q̄ hec eadē est q̄stio de indiuiduatiōe q̄ nūc mouet̄ de ꝑsonali

discretione. ⁊ de ipsa fuit cōtentio inter phicos viros. Quidā em̄ imitantes verbū philosophi dixerūt q̄ individuatio venit a materia. q̄ individuū supra speciē nō addit nisi materiā. ⁊ hoc ponebāt. q̄ dixerunt vniuersalia solā dicere formas. ⁊ tūc primo tangitur materia q̄n̄ pucnit ad hoc aliq̄d. Alijs vero aliter visum est sc̄z q̄ individuatio esset a forma. ⁊ dixerunt q̄ vltra formā speciei specialissime est forma idiuidualis. ⁊ q̄ mouit hos ponere illud fuit. q̄ intellexerūt ordinem in formis fm̄ generationē ⁊ naturā esse q̄ eundē modum. q̄ quē ordinat in genere. ita q̄ forma generis generalissimi p̄mo aduenit materie. ⁊ sic descēdendo vsq̄ ad speciem. ⁊ adhuc illa forma nō cōstituit individuū q̄ non est omīno in actu. sed vltra hāc formā individualis sb̄ sequit. q̄ est omnino in actu. sicut materia fuit omīno in potētia. Quelibet istaꝝ positionū aliq̄d habet q̄ hoī nō multū intelligēti rōnabiliter videri poterit ip̄roba/bile. quō materia que omnib⁹ est cōmunis erit p̄ncipale p̄ncipium. ⁊ causam distinctiōis valde difficile ē vidēre. Rursus. quō forma sit tota ⁊ p̄cipua causa naturalis distinctiōis valde difficile est capē. cū oīs forma creata q̄ntum est de sui natura. nata sit habere aliā similem. sicut ⁊ ip̄e pbs dicit etiā in sole ⁊ luna esse. vl̄ quomodo dicim⁹ duos ignes differre formaliter. vel etiaz alia que pluri|ficant ⁊ numero distinguunt ex sola divisione cōtinui. vbi nulli⁹ est noue forme inductio. Jō est tertia positio satis plana. q̄ individuatio cōsurgit ex actuali cōiunctione materie cū forma. ex qua p̄ueniunt vnū sibi appropriat alteꝝ. sicut pater cū impressio vel oppressio fit multoꝝ sigilloꝝ in cera q̄ prius erat vna. nec sigilla plurificari possunt sine cera. nec cera numerari nisi q̄ fiūt in ea diuersa sigilla. Si tñ queras a q̄ veniat p̄ncipaliter. dōm q̄ individuū est hoc aliquid. Q̄ sit h̄ p̄ncipali⁹ habet a materia rōne cui⁹ forma habet positionē in loco ⁊ tpe. Q̄ sit aliq̄d. habet a forma. Individuū em̄ habet esse. habet etiaz existere. Existere dat materia forme. sed essendi actū dat forma materie. Individuatio igit̄ in creaturis cōsurgit ex duplici p̄ncipio. psonalis aūt discretio dicit singularitatem ⁊ dignitatē. Inquantū dicit singularitatē. hoc dicit ex ip̄a cōiunctione p̄ncipioꝝ. ex quib⁹ resultat ip̄m quod ē. Secōm dignitatē dicit principaliter rationē forme. et sic patet vnde sit psonalis discretio originaliter in creaturis. loquendo siue in hominib⁹. siue in angel'. Que ergo obiciunt ad primā partē procedunt ratione nobilitatis ⁊ dignitatis. prout tamē ē in ipso supposito siue que est. cui⁹ distinctio venit in diuinis ex origine. i creaturis ex principijs originalib⁹. sicut in primo libro fuit ostēsum. Si aūt querat quid est illud cōmune fm q̄ ineſt. dōm q̄ proprietas dignitatis incōmunicabiliter existēs in hypostasi. aliter nō reperit h̄. aliter ibi. Oēs rationes sequentes p̄cedunt via p̄dicta. Nō obiciť ad oppositū q̄ nō possit esse a forma sed a materia. dicē dum q̄ rationes ille p̄bant vt patet q̄ nō totaliter est a forma. quia forma nulla est individua nisi propter coniunctionē sui cū materia. ⁊ vniuersalia similiter. dā dicunt formas. nō cōcernunt materiā nisi ratiōe suorum individuoꝝ p quib⁹ supponūt q̄n̄ diffiniunt vel subiiciunt. vnde ille rationes cōcedende sunt q̄ individuum nō addit aliā formā que sit idiuidualis de se. Nō obiciť q̄ individuatio est a materia. dōm q̄ p illas auctoritates nō dat intelligi q̄ materia sit principiū individuationis nisi sicut causa sine qua nō. non autez sic tota causa. nec tamē ita potest attribui materie psonalis discretio sicut individuatio. propter h̄ q̄ dicit dignitatem q̄ principalius respicit formā. sicut ostendunt rōnes ad p̄tem primā.

De habitibus malicie ⁊ bonitatis angeloꝝ.

Agit de naturali bonitate angeloꝝ ponēs falsam opinionē cū p̄firmatiōe sua.

Illud q̄z inuestigatiōe dignū videť q̄ etiā a pluribus⁹ queri solet. Utꝝ boni vel mali. iusti vel iniusti creati sint angeli. ⁊ an aliqua mora fuerit iter creationē ⁊ lapsum. vel an sine mora i ip̄o creationis exordio ceciderūt. Putauerūt em̄ q̄dā antiq̄ gelos q̄ ceciderūt creatos esse malos. ⁊ nō libero arbitrio i malicia declinasse. ⁊ etiā in malicia a deo factos esse. nec aliquā fuisse moraꝫ inter creationē ⁊ lapsuz. ⁊ ab initio apostatasse. alios vero creatos fuisse plene beatos. Qui opinionē suaz munitūr aucte Aug⁹. sup Gen̄. ita dicēt⁹. Nō frustra putari pōt ab initio tpis diabolum cecidisse. nec cū sanctis angelis pacatū aliq̄n̄ vixisse ⁊ beatum. ⁊ mox apostatasse. Ulñ dñs ait. Ille homicida erat ab initio ⁊ in ꝛitate nō stetit. vt intelligamus q̄ in veritate nō stetit. ex q̄ creat⁹ est q̄ staret. si stare voluisset. Jdē in eodē. Nō frustra inq̄t putandū est ab ip̄o initio tpis vel p̄dictionis sue diabolū cecidisse ⁊ nūq̄z in ꝛitate stetisse. Ulñ q̄dam in hāc malicia libero arbitrio nō ē inflexuz. ⁊ in hac q̄uis a deo purāt ē creatū. fm illō beati Job⁹ Hoc est inq̄t initiū figmē a dei qō fecit de⁹ vt illudat ei ab angelis ei⁹. Et ꝓpheta ait. Draco iste quē formasti ad illudendū ei. tāq̄z p̄mo fact⁹ sit malus. inuid⁹. ⁊ diabol⁹. nec volūtate depraual⁹. Jhis aliisq̄ testimonijs vtunt q̄ dicūt angelos q̄ ceciderunt creatos fuisse malos et sine mora corruisse. Eos nō q̄ p̄stiterīt p̄fectos ⁊ beatos. Hoc est inq̄t initiū figmenti dei ⁊c. Querit de intellectu illi⁹ ꝓbi Job. q̄re dicit figmentum. Si rōne corpis optati. vt. j. exponit. quō h̄ verū est. cū illō nō habuit ab initio. Jtē de⁹ vult oēs saluos fieri. q̄ se

Falsa opio quorundā angeli in malicia creati fuerunt q̄ sine oī mora ceciderūt.

Opinionis falsē confirmatio.

Ps. ciij.

cit angelū illum vt beatificaret ñ illuderet. igr̄ male ōr vt illudat ei
42 ⁊c. Dōm q omīs creature rōe sue fragilitatis figmentū dicuntur marie rōnal. qñ nō ꝓsolidatur p gr̄am. Dm igit lucifer excellens fuit inter ceteras creaturas ⁊ ipse spreuit gr̄am ⁊ ī veritate ñ stetit. iō ōr initiū figmenti dei. Vñ ⁊ alia trāslatio hz ipse ꝑncipiū viaz dei būc aūt q̄uis ds ꝑsciret futurū esse malū. tñ fecit eū. qz ⁊ sil ꝑuidit q̄bz bonis vsibz accōmodaret. s. sctōz victorie et amplificāde co/
43 rone. Pōt igit intelligi hec ꝓiunctio vt ꝓsecutiue vel causalit. Cōsecutiue. sic frequēter accipit in euāgelio. Hoc aūt factū est vt ipleret. qz ꝓsecutum est ad hoc. sic diaboli ludificatō subsecuta est. Cui/
Geñ. j. us propter illā nō fuerit factus Si autem intelligatur causalit. tunc ponitur cōsequens pro antecedente. finaliter enim diabolus factus est ad exercitium. et ꝑpter motionem bonorum. ad qđ
Ratiōe idē astruit consequitur ipius diaboli ludificatio. qui dūz intendit dei cere promouere. vnđ sensus est. q deus fecit diabolū quē ꝓuidit malum ad exercitium bonoruz. ad quod consequit eius ludificatio.

tos fore creatos astruūt aucte Aug. q sup geñ. dic ꝑ celū significari creaturā spūalē q ab exordio q fcta ē. ⁊ pfecta ⁊ btā ē sp

¶ Ponit opinionē verā cū sua ꝓfirmatiōe eoz q dicūt oēs angelos creates eē bonos. et aliquā moz̄ulā fuisse int creationē ⁊ lapsum. ¶ c

Alijs aūt videt oēs anglos creatos eē bonos. ⁊ ipo creatōis initio bonos extitisse. i. sine vitio. iustosq fuisse. i. innocētes. s nō iustos. i. xtutū exercitium nō hītes. Mōdū eñ ꝑditi erāt xtutib⁹ q stātib⁹ apposite fuert in ꝓfirmatōe p gr̄am. alijs xo p libez arbitriū supbiētib⁹. et iō cadētib⁹. Aliquā etiā fuisse morulā aiūt int creationē ⁊ lapsuz ⁊ ꝓfirmationē. ⁊ illa brevitate tpis oēs boni erāt. nō q dez per vsum liberi arbitrū. s p creationis būficiū. ⁊ tales erāt q stare poterāt. i. ñ cadere p bona creationis. ⁊ cadere p libez arbitrium. Poterāt ei peccare ⁊ non peccare. s ñ poterāt ꝑficere ad meritū vite nisi gr̄a supaddere tur. q addita ē q̄busdā in cōfirmatiōe. Et ad h ꝓfirmādū vtū tur testimonio Aug. q sup Genesim dic angelicā naturā ꝓmo informit creatā. ⁊ celū dictam. postea formatā ⁊ lucē appellatā qñ ad creatorē est ꝓuersa pfctā dilectiōe ei inherēs. vñ ꝑus dictū est. In ꝓncipio creauit deus celū ⁊ terrā. ⁊ postea subditum dixit deus. fiat lux. ⁊ facta est lux. qz ī ꝓmo agit de creatione spūalis nature i formis. postea de formatiōe eiusdē. Nō q̄z obuiat illis q dicūt angelos creatos fuisse malos. Nō ei potuit creator optim⁹ autor mali esse ⁊ iō totū bonū erat qđ ex ipo ill erat. ⁊ totū bonum erat. qñ ex ipo totū erat. Hoc mō ꝓbat q boni erāt oēs angeli qñ primo facti sunt. s ea bonitate qua natura i cipiēs accepat. ¶

¶ Opinionē falsam reprobat. rōes ⁊ auctes ei⁹ explanādo f Jōz Aug⁹. exterminās opinionē eoz q angelos creatos fuisse malos putāt. auctē ⁊ ratiōe ꝓbat bonos fuisse creatos. ⁊ xba ꝓmissa bti Job. q illi p se ducebāt quō sint intelligenda apit dicēs sup Geñ. Dia inqt fecit deus valde bona. Naturā g angeloz bonā fecit. Et qz iniustū est. vt nullo merito h in aliq qđ creauit deus dānet. nō naturā s volūtatē malā puniēdā esse credē dū est. nec ei⁹ naturā significatā esse cū dr. Hoc ē initiū figmenti dei ⁊c. Sz coz⁹ aerū qđ tali volūtati aptauit deus. vel ipam ordinatiōz dei in q̄ eū initiū etiam fecit vtilē bonis vel ipi⁹ angeli facturā. qz ⁊ si ꝑsciret dr volūtate malū futurū. fecit tñ eū. puidens q̄tas illo sua bonitate esset factur⁹. Figmentū g dei dr qz cū sciret eū de⁹ volūtate malū futurū vt bonis noceret. creauit tñ illū vt dr illo bonis ꝑdesset. Baūt fecit vt illudat ei. Illudit em ei cū sctis ꝓficit tēptatō ei⁹. Sic ⁊ mali hoies q̄s de⁹ malos futuros puidēs. creauit tñ ad sctōz vtilitatē illudūt. cū p stat sctis eoz tēptatōe ꝑfect⁹. Sz ipe est initiū. qz p̄cedit anti q̄tate ⁊ ꝓncipatu malicie. Hec aūt illusio fit angel mal ⁊ hoib⁹ malis p āgelos sctos. qz subdit eis anglos malos ⁊ hoies malos. vt nō q̄tū nitūt s q̄tū sinūtur possint nocere. Ecce apte oñdit q̄lit p̄dicta xba Job intelligēda sint. ⁊ āgelicā naturā bonā creatā eē asseruit. ¶ Deide q̄lit xba dñi q sup posuit accipienda sint Aug⁹. apit. vbi etiaz sua q̄ dixit xba determiat euident docēs anglos bonos fuisse creatos. ⁊ p⁹ creatiōz interposita aliq̄ moz̄ula cecidisse ita inquiēs. Q putat diabol⁹ nūq̄ in xtate stetisse. nūq̄ beatā vitaz duxisse. s ab initio cecidisse. nō sic accipiēdū ē. vt mal⁹ a bono deo creat⁹ eē putet. q̄si ab initio nō cecidisse diceret. Nō ei cecidit si talis mal⁹ fact⁹ ē. A q em caderet. Fact⁹ g ꝑus statim a xtate se auertit. ꝓpria ptāte d

b ¶ Sapientia fructus ē pietatis ⁊c. Queritur quomodo sit intelligenda apit dicēs sup Geñ. Dia inqt fecit deus valde bona. Naturā g angeloz bonā fecit. Et qz iniustū est. vt nullo merito h in aliq qđ creauit de⁹ dānet. nō naturā s volūtatē malā puniēdā esse credē dū est. nec ei⁹ naturā significatā esse cū dr. Hoc ē initiū figmenti dei ⁊c. Sz coz⁹ aerū qđ tali volūtati aptauit de⁹. vel ipam ordinatiōz dei in q̄ eū initiū etiam fecit vtilē bonis vel ipi⁹ angeli facturā. qz ⁊ si ꝑsciret dr volūtate malū futurū. fecit tñ eū. puidens q̄tas illo sua bonitate esset factur⁹. Figmentū g dei dr qz cū sciret eū de⁹ volūtate malū futurū vt bonis noceret. creauit tñ illū vt dr illo bonis ꝑdesset. Baūt fecit vt illudat ei. Illudit em ei cū sctis ꝓficit tēptatō ei⁹. Sic ⁊ mali hoies q̄s de⁹ malos futuros puidēs. creauit tñ ad sctōz vtilitatē illudūt. cū p stat sctis eoz tēptatōe ꝑfect⁹. Sz ipe est initiū. qz p̄cedit anti q̄tate ⁊ ꝓncipatu malicie. Hec aūt illusio fit angel mal ⁊ hoib⁹ malis p āgelos sctos. qz subdit eis anglos malos ⁊ hoies malos. vt nō q̄tū nitūt s q̄tū sinūtur possint nocere. Ecce apte oñdit q̄lit p̄dicta xba Job intelligēda sint. ⁊ āgelicā naturā bonā creatā eē asseruit. ¶ Deide q̄lit xba dñi q sup posuit accipienda sint Aug⁹. apit. vbi etiaz sua q̄ dixit xba determiat euident docēs anglos bonos fuisse creatos. ⁊ p⁹ creatiōz interposita aliq̄ moz̄ula cecidisse ita inquiēs. Q putat diabol⁹ nūq̄ in xtate stetisse. nūq̄ beatā vitaz duxisse. s ab initio cecidisse. nō sic accipiēdū ē. vt mal⁹ a bono deo creat⁹ eē putet. q̄si ab initio nō cecidisse diceret. Nō ei cecidit si talis mal⁹ fact⁹ ē. A q em caderet. Fact⁹ g ꝑus statim a xtate se auertit. ꝓpria ptāte d

Quō intelligēda sint verba dominī. Ille homicida erat ab initio.

¶ Sapientia non dicitur hic a sapore. s a sapere. ⁊ dr hec sapientia cognitio dei. sum descendens. dens p inspirationez siue p revelationez Nec aūt est dupliciter. q dam est a dr. bo. queda est i verbo. Pre scientia enim casus nō potuit eē nisi cognitio ⁊ sum descēdēs quia futuruz est cōtingēs. de quo nulla potest haberi certitudo fm causas inferiores. aut igit est in verbo. aut a verbo. Si in verbo sic est fructus pietatis. nemo enim pervenit ad visionem dei. nisi p pietatem animi. ⁊ quia hanc non habuit diabol⁹ ideo nō potuit hoc nosse i verbo. Si a dr bo. sic ē fructus pietatis q sola dei excludēre ignorantia. ⁊ hoc modo si ꝑscientia cal⁹ da

retur in no cē ti. nō esset ex pietate sz cru delitate. sicut infra patebit q̄ cruciaret i nocens sine culpa. z sic pz intellect⁹ ver bi illi⁹ z q̄lit valet ad ꝓpo situm.

c ¶ Triplex naturalis co gnitio dē.

¶ Queritur an distinguat fo malit. an ma terialiter Si materialiter. tūc sunt mul to plures. Si formalit. cō

Job. viij tra. vn⁹ crit 45 mod⁹ cogno scendi. ℞. pōt dici q̄ est distinctio q̄ tuz ad nume ruz cognosci bilium. z q̄n tum ad gra

lectat⁹. beate q̄ vite dulcedinē ñ gustauit. quā acceptā nō fasti diuit. ꝑ nolēdo accipere amisit. Sui ꝑ casus ꝑsci⁹ eē nō potuit. q̄b sapia fruct⁹ ē pietat. ¶ Conti b nuo autē vt fact⁹ ē cecidit. non ab eo quod accepit. sed ab eo qđ accepisset. si dō ībdi voluisz ¶ Ecce ℍ apte declarat āglos bo nos creatos fuisse. z p⁹ creatōz cecidisse. z fuit ibi aliq̄ mozula: licet breuissima. ¶ đ Orige. cō firmat sup ¶ Ezeh. di. Serpēs ē hostis ꝓtrari⁹ vitati. ñ tñ a ꝓnci pio nec stati sup̄ pect⁹ z vēt rez suū ambulauit. sic adā z eua nō stati peccauer. ira z ꝓpens ali q̄ñ fuit ñ serpēs cū i padiso delitia q̄ morar. de⁹ ei malicia nō fec. ¶ Ecce apte dic⁹ p⁹ creatiōz i terposita mozula cecidisse. Jō q̄ illa ẏba sic accipiēda viden. homicida erat ab initio vl mendax. i. stati p⁹ initiū q̄ñ sibi eq̄litatē dei ꝓmisit z seipm occidit. qđ dō dr in euāgelio. nec i vitate stetit. q̄ i ea nō fuit. ꝑ ab initio

dum. Quantuz ad numerum. q̄ cogscibile. Aut ē creator. aut cre atura. Si crea/ tura. aut corpo/ralis. aut spiri/ tualis. ordo etiā est. quia cognoscibile. aut supra aut infra. aut iu xta. z sic claudi/ tur oīs cognoscibilis differen tia. ratione cui⁹ magister distin/ guit cognitionē magis q̄ ratio/ nem modi signi ficandi.

c

¶ Hō itelligētiā h⁹ ptis circa tria icidit h ḡstio. ꝑm tria q mgr determīat. ꝑmo q̄rit de q̄lita/ te quā angel⁹ hūit i sua creatiōe. Scdo q̄rit de naturali sua cognitōe. Tertio ꝓo dō naturali dile ctiōe. Circa ꝑmū q̄runt duo. ꝑmo vtz de⁹ fecerit ipz malū. Scdo dato q̄ ñ. vtz i ipo instāti sue creatōis ex ꝓpria volūtate fuerit mal⁹. ¶ Questio I g ¶ Q̄ de⁹ fecerit ipm malū vī p auctes q̄s adduc mgr i tra. Videt etiā p rōes. q̄ oppositio mali ad bonū de/ cozat vniuersū. z fert saluti z glie btōz. cū ḡ de⁹ pos set i oēm decorē. vī omne qđ vtile ē saluti electoz. z ite rū ipm facere sit ꝓueniēs. vī q̄ de⁹ nō tm fecerit āge/ los bonos. sz etiā malos. z caput maloz. s. ipm luci fer. Et h ē qđ vī dici Ecci. xxxiij. ℨ malū bonū. et ℨ morē vita. z ℨ vtz iustū pctōr. z sic ītuere i oīa opa altissimi. ¶ Itē h vī ex ordie. ¶ Jnē naturā q̄ est apta nata hre iusticiā z hz. z inē naturā q̄ nō est apta nata hre nec hz. cadit media illa nata q̄ est apta nata hre z nō hz iusticiā. sz de⁹ ꝑt facere extrema. z ꝓgruit euz facere. ḡ pari rōe ꝑt z ꝓgruit ei facere mediā. sz talis est natura mala. s. creatura rōnal mala. ḡ tē. ¶ Itē h ipm videt a sili. Sic nata rōnalis ē mala. q̄n hz iu/ sticiā ad quā ē nata. ita creata irrōnalis. Uñ canis cū sit nat⁹ ad latrādū. si ñ hēat latratū est mal⁹. ḡ cū de⁹ possit creatas facere deficientes opatiōibz ad q̄s nate sunt. vt puta canē nō latrātē. z oculū cecū. pari rōe ꝑt facere volūtatē carētē iusticia. Si tu dicas. q̄ nō est sile. q̄ creata rōnal immediate ordinat ad deū. ñ sic irrōnal. ¶ Obijcit tūc vlteri⁹ q̄ itellect⁹ nr̄ immedia/ diate ordinat in deū. sz de⁹ ꝑt facere itellectū carētez scia ad quā ē siue quā dz hre. s. ignorātē. sic dic aug. q̄ si de⁹ talē ꝓdidisset hoicz añ pctm̄ q̄lis nūc est. nō

tpis. i. stati p⁹ initiū tpis aposta tauit. ¶ Pōt etiā z sic accipi illud ab initio homicida fuit vel mē dax. i. exq̄ hō fuit ꝓdit⁹ quē p in uidiā in mortē ꝑcipitauit z faci/ liter seduxit. Ex ꝑdict⁹ ḡ liquet angl⁹os bonos oēs eē creatos. z p⁹ creatōz q̄sdā cecidisse a bo no qđ hūissent si ꝑstitissent.

¶ De nakali cognitōe āgelox añ casū vel ꝓfirmationē. ¶ g ℍic inq̄rī solet quā sapiam ha buerūt añ casū vel ꝓfirmatiōz. Erat ī eis triplex naturalis co c gnitio q̄ sciebāt q̄ facti erāt. z a q̄ facti erāt. z cū q̄ facti erāt. et habebāt aliquā boni z mali no ticiā itelligētes qđ appetēdū vl respuēdū illis foret.

¶ De naturali dilectōe āglox añ casū ad deū z ad se ī uicē. ¶ h Solet etiā q̄rī vtz aliquam dei vel sui dilectionē inuicē habue rint. Ad qđ dici ꝑt q̄ naturalez dilectōz hēbāt. vt mēoriā. z ītel lectū. z īgeniū q̄ deū z se aliq̄te n⁹ diligebāt. ꝓ quā tñ ñ mēbāt.

posset ex ℍ accusare. ī li. de li. ar. Itē h ipm vī a mīori. ¶ Pl⁹ dē pēdet mal⁹ia a forma ꝓfectiua z magī. ē imꝑfecta in genere creaturaz siue entiū. q̄ faciat rōnal natura a iusticia sz h manifestū ē q̄ mal⁹ia sine forma ē ens oīno incōpletū. sz creata rōnal sine iusticia hz qđ āmō eē cō pletū. Cū igr de⁹ fecerit materiā i forme ad min⁹ sine di stinctōe formaz. sic dicūt mlti scti. ḡ ꝑi rōe potuit face re āgelū sine iusticia quā dcat hre. sz Anſ. dic⁹ q̄ malū nihil aliud ē q̄ ꝑuatio boni vbi dz eē. ḡ vī tē. ¶ Cōtra. Sen. j. vidit de⁹ cūcta q̄ fe. z erāt val. bo. ḡ cū valde bo na supponat bonū. cūcta q̄ de⁹ fec erāt bona. ḡ nihil ma lū. ¶ Itē dion⁹. Optimi ē optia ꝓducere. ḡ si de⁹ ē opti mꝰ. ñ ꝑt ḡ ꝓducere malū. ita q̄ faciat malicia i co. z co/ dē li. de di. no. dic⁹ q̄ sic a calido ñ egredit nisi calidum ita nec a sūmo bono nisi bonū. ¶ Itē oē qđ de⁹ ididit vni cuiq̄ rei a sua ꝓditōe ē ei nakale. ḡ si de⁹ fecisset angelum malū. malicia eēt ei natural. sz ꝓ naturalibz nēo ē viru/ perād⁹. nēo puniēd⁹. ḡ nec vitupand⁹. nec puniēd⁹ eēt diabol⁹. ¶ Itē si aliq̄d vitiū factū fac aliquē dignū pēa magī. fac actorē dignū q̄ aliū. si ḡ diabol⁹ ob suā mali/ ciā dign⁹ ē pēa. si de⁹ fecisz cū malū magī. eēt de⁹ dign⁹ pēa q̄ diabol⁹. ℞. ponere q̄ diabol⁹ a do hūit origia/ liē sibi īnatā maliciā volūtat. ñ tm falsū ē. imo hereti/ cū. ē falsū q̄ ī se hz cuidētiā sue falsitat. si q̄s aduer/ tat. ¶ Ad op⁹ dī coīpo q̄ op⁹ dī ē. nēe ē ipm eē laudabi le. eē ordīabile. eē acceptabile. eē pfectū vl pfectibile. ni hil ei fac de⁹ qđ ñ decat suā maiestatē. Si ei magn⁹ de⁹ z laudabil⁹ nimis. z itm laudabil⁹ q̄ ñ tm ī se sz etiā ī nul lo ope ꝑt vituꝑari iuste. imo in oīb⁹ digne laudari. ī/ possibile q̄ faciat op⁹ vituꝑabile. q̄tum est de ipo acto re. sed malū coipso q̄ malū culpe. dignū est vituperio. ergo impossibile est q̄ aliqua creatura ab ipso habeat

istam cõditionẽ. ¶ Rursus. nõ tm̃ malũ dignũ est vitu/perio. immo etiã qõammodo in dei vituperiũ. Si g̃ de/us face/ et creaturã malã. ipe faceret sibi vituperium ꝛ ꝯtumeliã. ¶ Necesse est etiã esse ordinabile. q; nihil facit nisi qõ dceat suã sapiam. sz nihil qõ deus facit est ordi/nabile in pena. q; tũc destrueret opa sua. ꝛ ita sepuari/catorẽ ꝯstitueret. deus em̃ illi⁹ est vltor cui⁹ nõ est actor ergo si deus facit creaturã malã malicia culpe. erit g̃ or/dinabilis. ꝛ nõ in pena. g̃ malũ culpe maneret inultuz siue impunitũ saluo ordine vniuersi. sed hoc est impos/sibile p se. q; tũc malũ esset bonũ p se si aliter esset ordi/natum. g̃ si deus faceret creaturã malã. creatura nõ eet bona. ¶ Necesse est etiã q; sit acceptabile. nõ em̃ facit de⁹ nisi qõ vult. sed oe qõ vult deus. iusta ꝛ bona volun/tate vult. ergo cũ oe qõ iusta ꝛ bona voluntas ap̃pro/bat sit oĩb acceptabile. si deus faceret malũ. esset om/nib acceptabile. g̃ acceptabile malũ esset bonum. pari/ratione ꝛ facere. g̃ malũ esset bonũ. ¶ Necesse est etiaz q; oe qõ de⁹ facit sit pfectũ vl pfectibile. cũ dei pfecta sint opa. g̃ oe qõ est in ope dei a deo. vel est in perfectione vel inclinat ad pfectionẽ. si ergo malicia est a deo ĩ cre/atura rationali. ergo vel est de pfectione angeli. vel di/sponit ad pfectionẽ. sz nihil tale deordinat. g̃ malũ nõ deordinaret. ꝛ si nõ deordinaret nõ noceret. ergo maluz esset aliquid ꝛ nõ noceret. Cũ ergo hic sint q̃tuor incõ/possibilia manifesta. manifestũ est q; falsum est ꝛ ipos/sibile deũ fecisse angelũ originaliter maluz. ꝛ venit ista impossibilitas ex summa pfectione ꝛ nobilitate opan/tis. ꝛ vilitate mali culpe. ꝙuat em̃ illas quattuor cõdi/tiones nobiles quas necesse est esse in oĩ diuino ope/nõ q; deus teneat operi illas dare. sed q; nõ decet ei⁹ vo/
47 luntatẽ aliter opari vel facere. ¶ Ad illud g̃ qõ obȝcit q; facit ad decorẽ. dico q; est mali ꝓductio. ꝛ ꝓducti or/dinatio. Productio mali fedat ꝛ turpat q̃tũ est de se. sed ordinatio decorat. Et qm̃ deus nõ potest fedare sed decorare. ideo nõ potuit ꝓducere sed ordinare ꝟm anti/thesim. ꝛ ꝟm hoc intelligit Ecĉi. xxxiij. cõtra bonũ ma/
48 lum. nõ quia deus fecerit. sz q; deus in suis opib qõ fa/ctum inuenit ordinauit. ¶ Ad illud qõ obȝcit de natu/ra q̃ nata est habere iusticiã ꝛc. dõz q; cũ dico naturã p̃/uatã iusticia duo dico. s. q; naka ẽ ꝛ q; ꝓuata. inq̃tũ na/tura tenet mediũ. ꝛ sequit argumentũ. inq̃tum vero p̃/uata nõ tenet mediũ. immo locũ infimũ. immo ipsa p̃/uatio nullũ habet mediũ. q̃tũ est de se. q; nihil est. et ĩ/nõ valet q; eã p̃uatã fecerit. Et si tu obȝcias q; maior p̃uatio est nõ habere nec actũ nec aptitudinẽ. q̃ habe/re aptitudinẽ ꝛ nõ actũ. dõm q; maior est ꝓuatio si acci/piaĩ large ꝓuatio. sed ista est deformis. illa vero nõ. vt cũ dico lignũ nõ videt. dico negationẽ. sz nõ deformita/
49 tem. cũ dico homo nõ videt. dico vtrũq; ꝛ sic pz illud. ¶ Ad illud qõ obȝcit a simili in alȝs naturis. ꝛ a mi/nori in prima materia. dico q; nec est ibi locꝰ a sili nec a minori si bñ ꝯsideret. Malũ em̃ culpe magis iportat deordinationẽ siue ꝓuationẽ ordis q̃ malũ nature. Vel quia sicut dictũ est dis. xliij. primi libri. malũ culpe dic̃ deordinationẽ siue p̃uationẽ ordinis ꝓncipalis. q; scz est imaginis ad deũ immediate. Malũ vero nature vl/pene deordinationẽ ordinis. nõ principalis sed parti/cularis. ꝛ hinc est q; deus salua cõdecentia sue bonitatz ꝛ sapientie potest facere rem malã. malicia pene vl de/fectu nature. nõ sic p̃uatã ordine iusticie. vt ex ea par/te qua procedit ab ipsa dispositione diuine sapientie. vnde nõ sequit potest deus facere hominẽ cecum. ergo potest facere iniquum

Utrum angelus in p̃imo instanti sue creationis fue/rit malus actu proprie volũtatis. Q Sic. videt autori/tate. j. Joh. iij. diabolꝰ ab initio peccauit. sz nihil ẽ nõ initiũ durationẽ. g̃ nulla creatura ꝑcessit durationẽ angeli/cum pctm̃. ¶ Itẽ Augꝰ. xj. sup Geñ. ad litterã. Frustra putari potest in initio tpis diabolũ superbia ce/cidisse. nec fuisse vllũ antea tps q̃ cũ angelis sanctis pa/catus vixerit ꝛ beatꝰ. sz in ipo ꝑmordio creature a suo creatore apostatasse. Si tu dicas mihi q; B non dicat ꝟm suã opinionẽ. ꝛ bñ. q; ibidẽ vbi Augꝰ. ponit istam opinionẽ. multas etiã alias ponit quas nõ tenet. obji/citur q; hoc dixerit ꝟm suã opinionẽ. quia ipsi⁹ opinio fuit q; oĩa simul essent ꝯdita. ꝛ p lucẽ intelligit ange/licam naturã formatã. p tenebras intelligit auersam a deo. g̃ si simul lux facta est ꝛ a tenebris diuisa. simul cuz rerũ prima cõditione fuit peccatũ angeli. ꝛ ita videt q; nulla fuit oĩno ibi mora. ¶ Itẽ ratiõe videt. Aliq̃ cre/atura corpalis est que simul in codẽ instanti est ꝛ opat sicut lux statim cũ est lucet. Et Augꝰ. dicit q; lux ꝛ ipse dz sunt coeua. ꝛ si esset lux eterna. sp̃lẽdor esset eternꝰ. g̃ cũ spũalis natura sit magis vel eque actualis vt cor/poralis. g̃ põt esse q; in ꝑmo instãti cũ est. sit i suo actu. sz actꝰ ei⁹ est velle. ita q; esse nõ ꝑcedit velle tpe siue du/ratione. sz solũ natura. sz q̃ ratiõe velle põt bonũ. eadẽ ratiõe malũ. g̃ cũ volens malũ sit malꝰ. ipo instãti po/tuit esse malus. Si tu dicas q; põt habere opationem coeuã naturalẽ. sz nõ li. ar. ¶ Contra. li. ar. est sub deo potentissimũ. sicut dic̃ Berñ. ꝛ nihil habẽs rerare/ans in angelo nec ligans. sz statim cũ est. pfectus est. et põt opationẽ illã habere. ¶ Itẽ si oculus crearet cũ actua/litate virturis visiue ꝛ impssione speciei. simul esset et videret. cũ ergo angelꝰ a sui ꝓria cõditiõe habuit ire/ctum agentẽ. ꝛ spẽs rez innatas. vt post parebit. ergo simul fuit ꝛ intellexit. pari ratiõe ꝛ simul fuit ꝛ voluit. Si tu dicas q; nolle ꝛ velle fuit in diuersis instãtibus ¶ Contra. Intelligere angeli est simplex ꝛ in instanti potest esse. similit ꝛ velle. sz nihil phibet duo indiuisi/bilia esse simul. nihil phibet q; intelligere ꝛ velle cum sint indiuisibilia. saltẽ ratiõe indiuisibilis simul esse. si cut vltima duaz lineaz cõtiguaz simul sunt. ¶ Item hocp̃m oñdit p̃ simile. q; aĩa rõnalis simul tpe condit ꝛ vitiat nec est ibi aliqua oppositio. g̃ similiter videt q; in angelo esse potuerit q; simul fieret ꝛ vitiaret. non mi/a deo. sicut nec originale peccatũ est a deo. Aut sinõ est simile. ego cõro rationẽ quare aĩa hec duo põt fieri et nõ angelus. Si dicas mihi q; ab actu alieno inficitur aĩa. s. a corpe. sz angelus a se. hoc nihil est. quia ita cito angelꝰ fuit cognitꝰ a se sicut ab alio. ergo pari ratione ita inficiꝑ potuit ab actu ꝓprio sicut ab alieno. ¶ Sz contra. Ezech. xxviij. in delicijs paradisi fuisti plenus sapiẽtia ꝛ pfectus decore. g̃ ꝛc. ergo cũ hoc intelligaĩ de diabolo sicut exponunt glose. fuit g̃ aliq̃n sine peccato ¶ Item hoc dicit Augꝰ. xj. de ciui. dei. ca. xv. In deli/cijs paradisi dei fuisti. oĩa lapide ꝑcioso ornat es. vbi aliq̃n intelligit fuisse sine peccato. ¶ Itẽ ne videtur omne peccatũ actuale exire in esse p actũ deliberationis sed vbi deliberatio. ibi collatio ꝛ successio de necessitate ergo si peccatũ sequitur deliberationẽ angeli. peccatus sequit angelũ. nõ tm̃ natura. vez etiam deliberationẽ. Si tu dicas q; angelus ꝓpter intellectũ discomẽ/liberat in instanti. ꝛ simul videt ꝛ deliberat. ostendo q; nõ potest esse. Angelus em̃ ad hoc q; appeteret. neces/sario tria precognouit. ꝛ appetibile. ꝛ cui appetebat. et rationem mouentẽ. aliqua enim ratio fuit que excita/uit. sed ista sunt diuersa. ꝛ impossibile est per naturam

aliquā potentiā simul ⁊ semel ad plura ꝺuerti. propter
qꝺ etiā dicit pbs q intelligim⁹ vnū solū. g̃ si nō simul
succeſſiue g̃ cognouit. Itē angel⁹ qñ ꝺditus est. aut
facꝰ est cū sua opatiōe actuali. aut abſq; opatiōe actua
li. Si abſq; opatiōe actuali. g̃ post tps peccauit neceſ/
sario. Si cū sua opatiōe. ſz nō ꝺcuit ꝺū ꝺcreare aliqui
rei niſi opationē sue nature ꝺuenientē. cū g̃ actio ꝺsor
mis potꝰ sit nature incōueniēs. pz ꝛc. Itē b duo sunt
vera p se. q null⁹ in illo inſtanti quo peccat pōt vitare
peccm. ⁊ null⁹ peccat actuali peccato in eo qꝺ vitare nō
potest. ſz si angel⁹ peccauit i illo inſtāti. nō potuit i il/
lo vitare nec i aliq̄ qꝺ eſſet añ illud nec post. g̃ nō potu
it vitare. ſz si nō potuit vitare. nō peccauit. g̃ si nō pec
cauit. in p̄mo inſtāti nō peccauit. Itē malū est corru
ptiuū boni. ſz nihil corrumpit niſi qꝺ est vel fuit. g̃ i an
gelo aliq̄d fuit qꝺ amisit p peccatū. cuc g̃ qro vtr in p̄/
mo inſtāti peccauerit. an nō? si nō cuc habeo p̄positū
si sic. g̃ peccauit subito. ſz cū in subita mutatōe simul sit
ficri ⁊ factū esſe. simul erit corrūpi etiā ⁊ corruptuz esſe
⁊ ita nō esſe. g̃ bonū in p̄mo inſtāti nō est. ſz nō corrūpe
retur niſi fuerit. g̃ in eode inſtāti fuit ⁊ nō fuit. ⁊ ita cō/
tradictorie opposita sunt simul ꝟa. ſz hoc est impoſſibi
le. ⁊ propt hoc vult pbs q inter mutatiōes ꝺtias ꝺ ne
cessitate sit ꝺs media. g̃ inter illu⁹ boni pductionem et
ademptionē fuit ꝺs media. ⁊ ita mozula. Si tu dicas
sicut ꝺr anima rōnali. q similiꝝ pōt ibi obꝟci q non
admittit bonū qꝺ infuit. ſz qꝺ infuiſſet ſi non peccaſſet.
nunc̄ eīm fuit iuſtus ⁊ bon⁹. ſz fuiſſet ſi non peccaſſet
Cōtra b est Aug⁹. ꝺ correptiōe ⁊ grā. Ille in veritate
nō ſtetit. dictū est ꝺ diabolo. q ibi fuit ſz non p̄mansit
g̃ illa rñsio nihil valet hic. Ad⁹. ꝺm q antiqua poſi
tio fuit aliquoꝝ q simul tpe fuit diabolus ⁊ peccauit.
nec vnc̄ fuit niſi malus. Et videt Aug⁹. illā approba/
re sup Gen. ad lram. ⁊ ideo aliqui moderni cā tenuerūt.
Sed qm̄ sicut exp̄sse dicit Aug⁹. in. xj. ꝺ ciui. ꝺi. p̄
dicta positio accedit ad p̄mā que est hereticа. ⁊ ita qſi
hereſim sapit. cōis opinio magiſtroꝝ pariſiensiuz est
q ꝺuratiōe cōditio angeli p̄ceſſit lapſum. ⁊ ꝺ cōmuni
cōſilio magiſtroꝝ positio opposita ercōicata est ab epi
scopo pariſiēſi. Jo tanc̄ magis verā ⁊ catholicam. et
magis pbabilē ⁊ cōem opinionē ꝺco illā esſe tenendā
q mozula fuit inter creationē ⁊ lapſum licet paruula.
propter quā ſancti ⁊ expositores ⁊ ipa ſcriptura loqui
tur ꝺ malicia diaboli quaſi ſp fuiſſet in ea. q illud mo
dicum quaſi p nihilo reputaꝝ. Ex hoc patet rñsio ad
p̄mū. q vt dicit Aug⁹. ſensus est. diabol⁹ ab ūitio pec
cauit. i. ſtatim poſt initiū. Ad illud qꝺ obꝟcitur ꝺ
Augu. ꝺco q ꝺcit p̄m alienā opinionē. qꝺ patz. q cō
trariū ꝺcit. xj. ꝺ ciui. ꝺi. Et q obꝟcit q ipe poſuit oīa
simul facta. ꝺm q vez est q̄tū ad esſe naturale. ſed nō
q̄tum ad bñ esſe. vñ poſuit q lux corpalis simul eſſet ⁊
diuiſa esſet a tenebris. ſimiliter q nō est ordo materiali
um ꝺierum. ſz bene poſuit ordinem ſpiritualium ꝺie/
rum p̄m ſeptēplicem ꝺditionē intellectus angelici ſup
res. Ad illud qꝺ obꝟcit. q ſtatim fuit in actu. ꝺm
q quiꝺā hoc negāt in oī creatura. q tñ Aug⁹. videtur
ꝺicere. ⁊ trariū in luce ⁊ ſplendore. ꝺcedamus ⁊ ī ange/
lo. ſz tñ nō fuit ſtatim in actu electōis. q illū antecedit
ꝺliberatio ⁊ p̄cognitio pluriū. quia ſicut dictū est i op
ponendo. nō poſſunt eſſe simul. nō propter oppugnāti
am actuū vel ſimplicitatū. ſz p̄ter ſimplicitatē intelle/
ctus angelici. q vna ꝺuerſione tot⁹ capit intellect⁹ ab
vno obiecto. ita q in cōpoſſibilis est i illo inſtanti con
uerſio ad aliud obiectū. ⁊ ſic patet rñsio ad duo ſequē
tia. Ad illud g̃ qꝺ obꝟcitur ꝺ peccato añe. dicendū.
q nō est ſimile. q⁹ pctm̄ in aīa nō fit p actualē ꝺliberat
tionem ſz fit p vnionē ad carnē infectā. ⁊ quonīā vnio
est in inſtanti. ꝺliberatio ⁊ collatio nō. ideo nō est ſile
hinc ⁊ inde.

QUirca ſcōm p̄ncipale ⁊ circa angeli naturalem co/
gnitionē duo querūt. ꝓmū est ꝺ cognitione
ipſius creature. Secundum ꝺ creatione creatricis eſ/
sentie. Queſtio I i

Utr̄ angel⁹ oīa creata q cognoſcit cognoſcat p ſpēs i/
natas. an aliqua per ſpēs acq̄ſitas. Et q omīa creata
cognoſcat p ſpēs innatas videt ſacra ſcriptura velle.
Ezech. xxviij. tu plenus ſapīa ⁊ pfect⁹ ꝺcor. ꝺ. ad ꝺia
bolū. ſed nō esſet a ſui origine plen⁹ ſapiētia. niſi esſet ī
eo plenitudo ſpēz p quas cōtingit res cognoſcere. er/
go cū plenitudo ſufficiat vnicuiq̄. videtur q ſpecies ī
finite ſufficiant angelo ad oīa cognoſcendū. Itez
p Augu. xj. ꝺ tri. Mens g̃ ipa ſicut rez corporeaꝝ
noticiā p ſensum corpis colligit. ſic incorporeaz per ſe
metipſum. Et huiꝰ rationē aliā nō aſſignat niſi q ſpe/
cies incorporaliū nō poteſt fieri in ſenſu. ⁊ ſpēs acqui
ritur mediāte ſenſu. ſed angel⁹ nullū habet ſenſum. ſup
ponat mō. g̃ null⁹ noticiā acq̄rit. ſuſcipiēdo siue acq̄rē
ꝺo ſpēm nouā. Itē hiꝝ videt p auctoritatē in lib. ꝺ
cauſis. oīs intelligētia est plena formis. ſz ſi ſpēs recī/
peret nō esſet plena. g̃ ꝛc. Itē talis conſueuit aſſigna
ri differētia inter intellectū angelicū ⁊ humanū. q hu/
manus ꝓpter ꝺiunctionē cū corpe est poſſibilis. ange/
licus vero est actualis. ſi g̃ recipe nō est niſi rei criſten/
tis in potētia ſm q hmōi. pz ꝛc. Itē q iſta differen
tia ſit ꝺueniēs videt. Intellect⁹ eīm diuin⁹ est ī oīmo
da actualitate ita q oīno nihil pōt recipe. Intellectus
ꝰo human⁹ qñ creat⁹ est ſicut tabula raſa. ⁊ ita in oīmo
da poſſibilitate. g̃ ſi inter hec extrema poſſibile est repi
re mediū. poſſibile ſz in quo ſit poſſibilitas actui con
iuncta. ⁊ talē nō est dare niſi angelicū. g̃ ꝛc. Item tri
plex est eſſe rez. habēt eīm res eſſe in verbo. ⁊ in intelle/
ctu angelico. ⁊ in mūdo. ſm qꝺ triplex eſſe. ꝺcit Aug.
illud eſſe dictū. fiat. ⁊ fecit. ⁊ factū est. ſz eſſe rez in intel/
lectu angelico magis accedit ad eſſe vez in verbo. q̄s cē
rez in mūdo. g̃ cū in verbo fuerit pleniſſime. in maiori
plenitudine sunt in angelo q̄s in mūdo. vel in eque ma
gna. ſz ꝺus ab initio mūꝺi indidit rebꝰ rōnes cauſales
ſm quas cetera fierent ⁊ nihil ꝺiceret nouū. q recepit
ꝺus ꝺie ſeptimo. g̃ multo fortiꝰ videt q in angelo im/
pſſit ſimilitudines ⁊ rōnes ſm q̄s poſſet cognoſcere ce
tera faciēda. g̃ ſine receptiōe noua. Sz ꝺ. Epheſ. iij.
vt innotesc̄at p̄ncipibꝰ ⁊ poteſtatibꝰ multiformis ſapi
entia ꝺei. gloſa ꝺicit ibi. q angeli multa ꝺidicerūt ab ec/
cleſia. g̃ multoꝝ ſpēs receperūt ⁊ acquiſierūt. Itē ſi
p ſpēs innatas oīa cognoſcit. g̃ a natura ſua oīa ſcit. g̃
p̄ntia ⁊ futura. neceſſaria ⁊ ꝺingētia. naturalia ⁊ vo/
lūtaria. qꝺ manifeſte falſum ē ⁊ ꝺ ſcripturas. Itē ſi
oīa cognoſcit p ſpēs innatas. hz penes ſeip̄m rationem
cognoſcendi oīa. g̃ ita bñ cognouit abſentia ſic̄ p̄ntia.
ita longinq̄ ſic̄ ꝓpinq̄. g̃ diabolus exñs in inferno ſcit
q̄d fit in mūdo. ⁊ angel⁹ q̄ est hic q̄d fit in anglia.
qꝺ manifeſte falſum est ⁊ ꝺtra ſcripturā q̄ ꝺ multipli/
ci miſſione angeloꝝ loquit. Itē ſi oīa cognoſcit per
ſpēs innatas. aut ñ cognoſcit ſingularia. aut hz ſpēs
oīm ſingulariū. p̄mū est falſum. ⁊ incōueniēs q ange/
lus ſingularia nō cognoſcat. cū hoīb⁹ ſpūalib⁹ miſtret
⁊ ad ſpēalia ⁊ ſingularia miſteria dirigat. Si aut̄ ha/
beat ſpēs oīm ſingulariū. g̃ cū poſſint augeri i infinitū.
habebit ſpēs infinitas. aut fiet aliq̄ñ aliq̄ ſingulare
qꝺ ñ poterit cogitare. Si tu dicas q angel⁹ cognoſcit

singularia p spēs vniuersaliū. Cōtra. In spē vniuersalium nō distinguunt. g nō cognoscit distincte. Preterea spēs vniuersal nō assimilat cuilibet singulari assimilatiōe pfecta. g pfectꝰ cognoscit hō ꝙ angelꝰ. Si tu dicas q angelꝰ approprat illas spēs applicādo ad singularia. Cōtra. Oēm applicationē nō fortuitā pcedit cognitio. si em nō cognoscit illū cui applicat. quō vult illi spēm applicare. Et itez. ḡre magis illi singulari applicabit spēm hois ꝙ asini. g an applicationem cognoscit singulare. ¶ Preterea. aut cognoscit post applicatiōz aut nō. Si nō. g angelꝰ non potest tenere in memoria cognitionē alicuꝰ singularis. qō manifeste falsum est Si sic. g remanet in memoria aliqua noua species. cū aliquid cognoscit qō pus nō cognouit. t ita in illa recipit aliquā spēm. g tē. ¶ Rō. dōm q omēs q aliqd itelexerūt hoc posuerūt q angelꝰ cognoscit res creatas p spēs. nisi sit talis que essentialiter sit in angelo. Cognoscere aūt rem omino p seipsum. hoc est soli⁹ illius q est actus purꝰ t pfectissimus. t iō ydea t causa omniū t efficiēs t exemplaris seipō nō alio quodā. ſz tñ i modo ponendi spēs diuersificati sunt. Alicꝫ em posuerūt q angelꝰ omia que nouit p spēs. scit p spēs innatas. t hꝰ positionis tradūt modū t causam. Modus em hic est ꝙuis in angelo sint innate spēs in numero finito. ſ. rerum q sunt dē p̄ma ꝯstitutiōe mundi. tñ sicut deus in p̄ma ꝯditione cōdidit rōnes causales t seminales rebus ad se multiplicādas. ita tradidit etiā speciebꝰ quas impſſit angelico intellectui. t ita omia possunt sine extrīseca receptiōe cognoscere. Cām aūt hui⁹ assignant. q cū receptio fiat p quandā abstractionē t proportionez ad que ꝯcurrūt tanq̄z dispositiua ozganū t medium. et ſtrutes inferiores. t hꝰ nō sit in angelo repire. dicunt q nihil ab extra potest recipe. Sz hui⁹ positiōis modus facile nō est intelligere. q difficile est videre qua ratōe spēs possunt multiplicari. nā spēs vniꝰ rei nō generat spēm omnino differētis rei. nec eadē spēs se multiplicat in anima ſm numeruz. cū vna sit aīa sicut vniꝰ obiecti vna est spēs in vno speculo indiuiso. Causam aūt credo esse falsam. q planū est q angelus habet intellectuz possibilē. cū nō sit purꝰ actus. Planū etiā est q hz ēgē tem maioris virtutis ꝙ si esset corpi alligatus. si g alligatus potest extrabere t possibili imprimere. ꝙto magis intellectꝰ liber t separatus hoc potest. Iō est alia positio q angelus qdā pcognoscit p spēs innatas. vtputa naturalia t necessaria. t que fuerūt cū angelo cōcreata. ſz fortuita t volūtaria. t futura ꝯtingentia intelligit p species acquisitas t receptas. Angelicꝰ enī intellectus est possibilis respectu hmōi speciez. nō tamē est tāta possibilitate possibilis vt humanus. q humanus est possibilis omino p̄ter nuditatē. Est etiā possibilis p̄ter cōiunctionē cū fantasmatibꝰ. angelicꝰ ño neutro modo. sed possibilis est respectu p̄dictoz cognoscibilium. Cū em nō habeāt cām certā. solus deꝰ q seipso cognoscit est in actu respectu talis cognitionis. et ille q cognoscit in deo vel p reuelationē a deo. angelus ño qui indiget informatione speciei p naturā est respectu talium in potētia nō in actu. Sed hec positio videt in se claudere duo opposita. ſ. q angelus habeat spēs vniuersalium. t suscipiat post spēs singulariū. Spēs em singulariū eiusdē speciei nō differūt nisi numero. t impossibile est accidētia eiusdē speciei diuersa numero eē in eodem ſbiecto. ergo nullus intellectꝰ potest habere species plures hois. sed si habet vnā innatam. non potest aliā eiusdē speciei recipe. sicut nec due albedines sunt in eodē coꝛpe. Ex si dicas duaz albedinū similitudines esse in eodē aere. t diuersa lumina eiusdē nature vt dicit Dionysius. t facies duoz hominū i eadē imagine. nō est simile. q cū idola t lumina in medio distinguant per suas origines. diuerse figure possunt i genere figure differre specie. aliter sufficit species figure cū numero. sicut possum tres spēs omnino similes cōfingere. t sic videtur dicta positio cōtraria iplicare. Amplius. Si spēs est totū esse formale indiuiduoz. vt dicit Boetiꝰ. nec est indiuiduatio nisi ex cōiunctione forme cū materia. si spēs existēs in intellectu oīno abstrahit a materia. nullo modo in eodē intellectu est ponere diuersas spēs siue formas solo numero differentes. et sic redit idē qō prius. ſ. q si intellectꝰ angelicꝰ hz omnium vniuersaliū spēs innatas. nullā vlteriꝰ speciē recipit. sed sufficiēter p illas omia cognoscit. Et ideo ēt̄ tia positio q angelꝰ omia cognoscit p spēs innatas. si quia nō possit recipere spēs. tūc em si deus crearet aliquod nouū in specie. necesse essz angelum ignorare. qō si falsum est. posset recipe. t ideo hec nō est rō. ſz hꝰ q tez us intellectū angelicū possibilē tot speciebꝰ impleuit q p illas poterat omia cognoscere sine oīm receptiōe noua. t ideo dicit intellectꝰ angelicꝰ esse in actu respectu rez. nō quia seipso sit in actu. vel quia sit actus. ſz per spēs factus est in actu. t modus t intellectus istiꝰ positionis est hic. Deꝰ em in angelis cōcreauit spēs vniuersales oīm fiendaz rez. t p illas certū est q potest omia cognoscere. pōt etiā in singularia. ſz nō nisi componat ad inuicē. vt patet. Si ego habeo penes me spēm figure. spēm hois. spēm coloris t tpis. t cōponā ad inuicē sine noua receptiōe speciei cognoscā indiuiduū vtī p̄pria natura. ſz quia talis cōpositio nisi esset ſm certam dinem t correspondentiā ad ipam rem. esset fictio t ceptio. ideo angelꝰ hmōi indiuidua t singularia nō cognoscit nisi dirigat aspectū supra p̄dictū cognoscibile t ſm illud qō est in re ipse cōponat spēs in se. t tūc habet ita clarā t certā cognitionē de re. sicut si speciem statim recipet. t hec positio magis placet. quia ꝯcoꝛs est rationi. t pbie. t sacre scripture. Et pz rnsio ad oia 55
iecta si bñ intelligāt. ¶ Ad illud em qō obiicit q angeli didicerunt tē. dōm q hec positio bene ponit angelos multa discere. sed nō ꝓpter hoc spēs nouas recipe. nec illud est incōpossibile. ego enī habeo spēm hois t aīmalis dū scio vnā ꝯclusionē de eis. ſz p multiplicē ꝯuersionem t collationē poterit circa easdē res p easdē spēs noua cognitio generari ſm diuersas oppositiones t habitudines. t ita aliqd addiscā. ſz nō nouā spēm recipiā sic t angeli multa didicerūt. tū ex propria industria. tū ex reuelatione. tū ex experientia. ¶ Ad illud qō obiicitur q tūc cognosceret cōtingētia t absentia. dōm q sic 56
tactū est. ad cognitionē haꝝ rez particulariū. t mariez ꝯtingentiū. nō sufficit habere spēs ināras nisi aspectꝰ angelicus cōuertat. t cōuersio requirit rī existentiaz. vel in se vel in causa. requirit etiā p̄sentiā. eo q virtus angelica est finita. ideo in approximatione aliqua proportionali est cū se cōuertit ad rem. t ita patet q nō p̄ 57
pter hoc cognoscit futura vel etiā ꝯtingētia. ¶ Ad illud qō obiicitur q aut nō cognoscit singularia. aut habet spēs infinitas. dico q cognoscit singularia p spēs vniuersaliū applicando t appropriādo. vnde p approp̄ationez ꝓpriē t distincte cognoscit. nec oportet nouas species recipi. nec oportet infinitas esse. quia singularia ad numerum finitum vniuersalium reducuntur. Sed finite species. infinitis modis componi possunt. et ideo nunq̄z tot singularia cognoscit angelus. quin adhuc possit cognoscere plura sine receptione

ſpeciei noue. nō tamē ſine directiōe aſpectꝰ ſupra rem. ex qua directiōe nō recipit ſpēm a cognoſcibili cū ſit in actu q ſpēm quā habet. ſz dirigēdo aſpectū ſpēm appropriat. z appropando cōponit. z rē ſingularē ſub ſua p/
58 z forma hec ſpēs eſt q eſt totū eſſe individuoꝝ. ¶ Ad illud qđ obꝫcit de applicatiōe q ſupponit cognitionem. dōm q verꝫ eſt q ſupponit cognitionē z relinqt cogni/ tionē. ſz nō aliā ꝑſupponit. aliā relinqt. Angelꝰ em ſi/ ne ꝙuerſione aliqua habet cognitionē loci. z cū cōuer/ tit ſe ſupra locū cognoſcit oīa res que ſunt i loco ap/ plicando ſpēs vniuerſales ad ſingularia z cōponēda. z ille ſpēs ſub tali applicatiōe z cōpoſitione remanēt in angelico intellectu. z ita relinquit cognitionē nouā ſi/ ne receptiōe ſpeciei. Nonaꝝ etiā q nullā haberet cogni tionē ſz ſolū ſpēm vniuerſalis in intellectu ſuo. adhuc poterit applicare z appropare. nō cauſaliter. ſz certitudi/ naliter. Ad ꝓz ſic. Nō em cū naſcit ñ hz cognitionez nec ſpēm ſingulariū. nec cōcm. nec ꝓpriā. ſola tñ di/ rectione aſpectꝰ ſup res cognoſcit oīa viſibilia. z recipit ſimul cognitionē certā z ſpēm. q denudatus erat a forma recepti. q ſi haberet ſpēs. multo melꝰ poſſet di rigendo aſpectū ad res mundanas eas cognoſcere. nō ſuſcipiēdo ſpēs cū iā habeat. ſz ex directiōe. z applicare z appropriare. z cōponere. z diſtincte noſſe.

¶ Queſtio II k

¶ De naturali cognitione angeli reſpectu creatricꝭ eſſen/ tie. Et eſt q̄ſtio vtꝝ angelꝰ ꝑ cognitiōz naturalē. diui/ nā eſſentiā cognouerit in ſeipa ſine oīmi medio z crea/ ture amminiculo. Et q ſic. videꝭ. Angelꝰ ꝑ naturā hz deiformē intellectū. ſicut vult Diony. in li. de diui. no. ſz intellectꝰ humanꝰ qñ factus eſt deiformis cognoſce re pōt deū in luce ſua. nō em efficit deiformis niſi ꝑ glo/ riam. g̃ z hoc poterat angelꝰ ꝑ naturā. ¶ Itē angelus ꝑ naturā eſt ſpeculū clarū ipſius ſupremi luminis. ſed illud lumen ſp ꝙtum eſt de ſe z naturaliter ſupſplendet ſpeculo intellectuali. ſi ergo ſpeculū mundū obiectum ſoli claritatē ſuſcipit ꝑ naturā. ergo z angelus clarita/ tem illiꝰ ſupne lucis. g̃ cū poſſit oculū ad illā ſupnā lu/ cem nullo obſiſtēte dirigere. ſed dirigendo cogitare. g̃ videꝭ q naturali cognitione ipam diuinā lucē in ſeipa cognoſcat. ¶ Si dicas q acies intellectus angeli re/ tunderet propter improportionabilitatē luminis. Cō tra. Semp manet improportionabilitas ꝙcꝙd deꝭ an/ gelo. g̃ nunq̄ videret. ¶ Itē que ſunt eſſentialiter z po tentialiter in ꝑſona cognoſcēte cognoſcunt ꝑ ſui ꝑſen/ tiam z eſſentiā. ſicut dicit Augꝰ. de tri. z ſup. Beñ. ad litterā. q anima ſeipam z habitus ſuos ꝑ eſſentiā z ꝑ/ ſentiā cognoſcit. ſi ergo deus ꝑſentiſſimus erat intelle/ ctui āgelico. z hoc ꝑ naturā. ergo naturaliter ipam di/ uinā eſſentiā in ſe cognoſcebat. ¶ Item oīe illud qđ eſt ens cognoſcibile ꝑ ſe. aut cognoſcit ꝑ ſui eſſentiam. aut ꝑ ſpeciē. ſi ergo angelus cognoſcebat deum natura liter. vt dicit magiſter in littera. aut ꝑ ſpeciem. aut in ſua eſſentia. ſed nō ꝑ ſpeciē. ergo z̄c. ¶ Q autē nō per ſpeciē. videꝭ. ſpēs ei eſt maioris ſimplicitatis z abſtra ctionis z puritatis ꝙm illud cuiꝰ eſt ſpecies. ſz nihil deo ſimpliciꝰ. g̃ deus ſpēm nō habet. g̃ nō poterat angelus deū noſſe per ſpēm. z nouit ꝑ ſpeciē. vel eſſentiam. ergo z̄c. ¶ Item angelus ꝑ naturalē cognitionē deū cogno ſcebat. Aut ergo ſub velatōne. aut facie reuelata. Nō ſub velatione. quia velamen nō eſt niſi ꝓpter culpā vel ꝓpter molē carnis cōiunctam. nec fantaſmatum obſiſtentia. g̃ ſua naturali cognitione ſummā eſſentiaz in ſua luce videbat. ¶ Itē ſi angelus cognoſcebat deū. aut ergo ꝑ mediū. aut ſine medio. Si ſine medio. g̃ vi/ debat in ſeipſo. Si ꝑ mediū. ergo inter mentē angeli et dei aliquid erat mediū. qđ eſt cōtra Aug̃. z ꝓtra rōnē. Nam illud mediū. aut eſſz magis ꝓportionabile do ꝙm mens angeli. aut minuſ. Si magis. ergo aliqua cre atura ſuperior angelo. Si minus. g̃ potius impedie/ bat cognitionē ꝙm adiuuabat. Reſtat igiꝭ q angelus ꝑ cognitionē naturalē cognoſcebat diuinā eſſentiā in ſe ipſa. ¶ Contra. Joh. xvij. Hec eſt vita eterna vt co/ gnoſcāt te deum. ergo in viſione dei eſt beatitudo ſum/ ma. ſi ergo hoc habet angelus ꝑ naturaz. g̃ ꝑ naturam erat beatus. ¶ Itē adhuc naturalia ſalua ſunt in ange lis malis. maxime que ſpectant ad intellectū. ſi g̃ ꝑ na turā poterāt diuinā lucē ꝛſpicere in ſe. g̃ z nūc poſſūt. g̃ nō ſunt in tenebris dānationis. qđ aperte falſum eſt ¶ Itē ꝓximior eſt deo aīa habens gratiā ꝙm ſit angelꝰ habēs ſola naturalia. ſed aīa exuta oīmi gratia nō pōt aſpicere lucē ſummā niſi adiuuet ꝑ gloriā. ſicut patz de bis q̄ ſunt in purgatorio. z fuerunt in limbo. g̃ videꝭ q nec angelus ꝑ naturā. ¶ Itē lux diuine eſſentie eſt ſup omnē intellectū creatū quātūcūq̄ ille intellectus ſit ex cellens in naturalib. ergo nunq̄ intellectus creatus i illam intuendā aſcender virtute ſua. niſi deus cōdeſcē/ dat ꝑ gratiā. ergo impoſſibile eſt q angelꝰ naturali co gnitione cognoſcat diuinā eſſentiā. ¶ Itē multo plꝰ eſt deus ſupra intellectū angelicū. ꝙm ſit angelus ſupra intellectū humanū. ſed homo nō poteſt noſſe angelum niſi angelus ꝺdeſcēdat ei. ergo nec angelus ipam diui nam lucē in ſeipa. ¶ Item impoſſibile eſt q aliqs ocu lus ꝓueniat ad cognitionē luminis ſolaris niſi ꝑ īmiſ/ ſionē radioꝝ ſolis quātumcūq̄ habeat alia lumina. er go impoſſibile eſt q aliquis ad cognitionē ſupne lucis ꝓueniat ꝑ illuminationē aliquā naturalē vel acquiſi/ tam. niſi deus ſue luminoſitatis radiū immittat. ſz miſ ſio hec nō eſt niſi ꝑ gratiam. ergo impoſſibile eſt q aliq̄ creatura quantūcunq̄ nobilis. diuinā lucem in ſeipſa ꝑ naturā cognoſcat. ¶ Rꝰ. dōm q angelꝰ naturali co 59
gnitione diuinā eſſentiā nō poterat videre in eſſentia ſiue claritate ſua. z hoc patet. quia hec cognitio eſt pri mum premiū. quo habito mens creata quieſcit tāq̄ be ata z ꝑfecta. hoc autē premiū nemo obtinet niſi gratui ta dei influentia. Si aūt querat ratio huius. ſane dici poteſt q diuina luxꝓpter ſui eſſentiā eſt inacceſſibilis viribꝫ oīs nature create. z ideo ꝑ quandā benignitatiſ ꝺdeſcenſionē facit ſe cognoſci. ita q in illa cognitione cognoſcens multo plus agatur ꝙm agat. illa autē cōde/ ſcenſio bonitatis quid gratuitū dicit. ſed cōſtat q non dicit diuine eſſentie humiliationē. q nō pōt minorari ſed dicit alicuiꝰ radiū gratuitā immiſſionē ꝑ quā aīma clare cognoſcit cū eſt miſſio in habundātia ſicut erit in gloria. z ita angelus diuinā eſſentiā nō poteſt ꝑ natu/ ram cognoſcere in ſeipſa. ſicut oñdunt rationes inducte z ſicut colligiꝭ a Dionyſio in ꝓncipio myſtice theologi/ ce. ¶ Ad illud g̃ qđ obꝫcitur q eſt deiformis ꝑ naturā 60
dōm q hoc ñ dicit quia habeat deiformitatē quā habet intellectus glorioſus ꝑ aſſimilationē que eſt in ſtatu ꝑ fecto. ſed deiformis dicit. quia ſine ſuſceptiōe ſpecierū ꝑ id qđ habet in ſe actu cognoſcit ¶ Ad illud qđ obꝫ/ citur q eſt ſpeculū clarū. dōm q deus refulget in omni creatura tāq̄ cauſa i effectu ſuo. z ex oīb pōt cognoſci z maxime in creatura que ipſi ꝺ dei eſt inſignita imagi/ ne. ſed illa refulgētia luminis ꝑ quaz videt ꝺ facie ad faciem. nō eſt nature. ſed cōdeſcenſionis z gratie. Nec eſt ſimile de luce coꝛporali que naturaliter influit lumē in hec inferiora. Non ſic debet intelligi de luce eterna.

61 Ad illud quod obiicit q deus principaliter est in anima &c. dom q esse presens alicui hoc est dupliciter. Vel vt principiū cōseruans & gubernās. vel vt obiectū immutans & mouens. Primo modo est deus presens angelo & lux ceco. secūdo modo nō. & ideo nō est simile de aīma & eius habitib⁹. qm̄ psentes sunt anime vtroq; modo. Et rō hui⁹ est. qm̄ hec cognoscibilia nō superceduṅt co/

62 gnoscētis potentiā & naturā. Ad illud qđ obiicitur q aut p speciē aut p essentiā &c. dom q adhuc est tertius modus cognoscēdi. s. p effectum. cognoscit autē deus p effectus visibiles. & p substātias spuales. & p influētiā luminis cōnaturalis potētie cogniti. qđ est similitudo quedā rei nō abstracta sed infusa. inferior deo. quia in inferiori natura. sicut dicit Aug⁹. ix. de tri. & habitum

63 est primo. & ita rndetur illi rationi que pcedit ex diuisione insufficiēti. Ad illud qđ obiicitur de velatione. dom q nō posse pringere ad alicui⁹ cognitionē hoc est dupliciter. vel p̄ter cordis obscuritatē. vel propt̄ cognoscibilis pfunditatē. Si primo modo. sic dicit impediri velatiōe. Si secūdo modo. sic impedit nō p̄ter interpositionē velaminis. sed p̄ter sublimitatē cognoscibilis. Primo modo impedit homo peccator. secundo modo angel⁹. Unde nec videbat sub velamine enigmatis. nec tamē facie ad faciē. quia medium est inter vtrūq; videlicet deū videre in speculo absq; enigmate

64 Ad illud qđ obiicit. q aut cognoscebat deū p medium aut sine medio. dom q p medium. s. p effectū. nō q illud medium magis esset proportionabile deo. sed q magis erat proportionabile intellectui angelico. vnde naturaliter videbat p speculū & vestigium. q̄uis non p enigma. Nec illud est cōtra Augustī. quia sicut infra melius patebit. Aug⁹. vult q inter mentē & deū nō cadit medium. s. in ratione cause efficientis vel influētis. cadit tamen medium manuductionis. quod tamen nō habet rationem medii propie. quia magis subseruit potētie cognitiq; presit.

Consequēter tertio loco querit de naturali angelor dilectione. & de ipa duo querunt. Primo de dilectiōe qua diligebāt deū. Secōo de dilectione qua vn⁹ angel⁹ diligebat alterū.

Questio I

De modo naturalis dilectiōis ad deū. Et est questio. Utrū angeli dilectiōe naturali dilexerūt deum p̄ter se & sup omnia. Et q nō. videt. quia Bern. dicit q natura est curua. g cū seipsa reflectit. magis diligit se q̄ alia. & alia p̄ter se. g &c. Itē qui diligit aliquid supra se. eleuatur supra se. amor enī iungit amantē cū amato. si ergo magis diligit qđ est supra se q̄ se. ergo supra se eleuatur. sed nihil p se eleuat supra se. ergo necesse est q talis amor aliud principiū habeat q̄ naturā. Itē actus dilectōis est nobilissimus inter actus aīme. & motus iste scz diligere p̄ter se & sup omnia. est motus quo null⁹ potest cogitari nobilior. ergo si natura potest in hūc sine gratia. multo forti⁹ & in quēlibet aliū. & ita nulla ē oportunitas gratie institute. Et itez. si nobilissimus ē deo placit⁹ & acceptus. g dign⁹ remuneratiōe. g gratia nō est necessaria ad merendū. Itē dilectio naturalis diligit qđ diligit p modū desiderii seu cupiscētie. sz omnis cupiscētia naturalis supponit aliquā indigentiā. sed quādocūq; aliquis diligit aliquid p̄ter suā indigentiam. magis diligit illud in quo est indigētia q̄ illud qđ supplet. vt cū appeto vestitū propter indigentiā corpis & similiter cibū. magis diligo corp⁹ q̄ vestimentū vel cibū. ergo si angel⁹ naturaliter diligit deū propter suā indigentiā. g magis diligit se q̄ deū. Cōtra. Aug⁹. de fide ad petr. Tales de⁹ creauit angelos vt ip̄m p se diligerent. cui⁹ ope se tales creatos cognouissent. Itē ratiōe videt. quia affectus angelic⁹ amabat bonum naturali dilectiōe. aut ergo quia bonū. aut quia bonū sibi. Si q bonū. cū de⁹ esset summe bon⁹. magis. g ip̄m de um q̄ aliqđ aliud diligebat. Si q bon⁹ sibi. Is de⁹ adhuc meli⁹ erat ei q̄ aliqđ aliud. q bon⁹ imo optim⁹ est affectui querēti illū. g q̄cūq; modo videt q ip̄m p̄ter se & sup oīa diligebat. Item iustus sanus non errans in iudicio id magis desiderat & amat qđ est magis delectabile. sed deus est maxime delectabilis. ergo angelus cū a sua ꝺditione hoc nosset & affectū sanū haberet. ergo in eo p̄ter se & sup oīa delectabat. sed illud magis diligit in quo magis & p̄ter se delectat g &c. Itē hoc mandatū de diligēdo deū p̄ter se & sup oīa. erat scriptū in corde angeli. g ꝺscientia dictabat ei q ad hoc teneb⁹. g si non diligebat. ꝺtra ꝺscientiā faciebat. g peccabat. ergo ante peccatū deū sup oīa diligebat. Si tu dicas q ꝺscientia non obligabat cum nisi p tempe gratie. q tante non poterat. Contra. Affectus angeli ante peccatum non repugnabat intellectui. alioq̄n ante peccatū erat bellū. sed intellect⁹ dicit nihil esse diligendū super oīa nisi deū. g cū oporteret angelū aliqđ diligere super oīa. necesse erat q aut diligeret deū p̄ter se & sup omnia. aut faceret ꝺtra ꝺscientiā. & ita peccaret. Item angelus diligebat deū. aut g fruens. aut vtens. Si fruens. g p̄ter se & sup oīa. Si vtens. g cū summa quersio sit vti fruēdis. erat quersus. & affectus erat i eo inordinat⁹. cum faceret de via terminū & ecōuerso. patz g &c. Rn̄dō. q absq; dubio tpe nature institute tā bo/ 65
mo q̄ angelus habilis erat ad diligendū deū p̄ter se & sup oīa. Et hoc patet. impossibile enī erat eum aliter esse rectū. Rectitudo enī mentis ꝺsistit radicaliter in amore. Amor autē rectos esse non potest si aliqđ diligat propt̄ deū vel eque. vel aliqđ diligat p̄ter se. & deus p̄ter aliud. si g deus fecit hoīem & angelū rectū. patet q vni cuiq; dedit habilitatē ad amandū deū sup oīa & p̄ter se. Patet etiā hoc. plan⁹ si attendam⁹ qđ est diligere p̄t se & sup oīa. Cōuenit enī aliqđ diligi dilectione ꝺcupiscentie. sicut aliqs amat vinū. vel amicū. sive amat sonū. Propter se ꝺo aliqđ diligere est non alterī⁹ gratia sed ibi sistere. sicut ebriosus diligit vinū propter se. Propter aliud ē alterī⁹ gratia. sicut sobrius diligit potum p̄ter salutē. Similit̄ in amore amicitie p̄ter se 66
diligere nō alterī⁹ gratia est velle alteri bonū. sic dicit ꝓbus. q diligim⁹ amicos propter se. & si nihil oīno boni deberet nobis ab ip̄is esse. Propter aliud vero est alterī⁹ gratia. sicut aliquis diligit hominē propter cōmodū suū sicut dicit idez q inimicos nostros volum⁹ esse iustos vt nihil nobis noceāt. Diligere ꝺo aliqđ super oīa amore amicitie est nullo cōmodo vel incōmodo velle ip̄m offendere. nec amicitiā soluere. similit̄ dilectiōe ꝺcupiscētie ē nullo cōmodo vel incōmodo velle illud pdere. Qm̄ igit affectus angeli deū habere cupiebat propter se. quia summe reficiēs nō alterī⁹ boni g̃ tia. & ꝺo volebat bonū propter se. multo magis q̄ amicus amico. similiter nullo cōmodo vel incōmodo volebat deū offendere vel pdere. vt manifestū est & patet intuenti. dico q deū diligebat propter se & sup omnia.

Ad illud qđ obiicit q motus nature curuus est. dicendū q aut Bern. intelligit de natura qua cōmunicamus cū brutis. aut si de rationali intelligit. put lapsa ē. aut hoc vocat curuitatē qđ appetit sibi. sed esto q deus 67
appetat sibi. nō tn aliquid magis diligit sibi q̄ deum. & ita nihilomin⁹ propter se & sup oīa. Ad illud quod 68

innōq̄ futura
Ista ēm duo
sunt oīno in/
sepabilia. cer
titudo ḡ dā/
natiōis nūq̄
futurā cōfert
ad gl'az: z qm
icertitudo ēq
ꝑuat certitu/
dinē rēspectu
affirmatiōis:
sicut z respe/
ctu negatōis:
ido certitudo
negatiōis ita
repugnat sic
incertitudo p
mansiōis: z
sic hz intelli/
gi illud ꝯbū:

c Dicit nā/
q̄ pfectuz zc:
Ista diuisio
pfecti videt insufficiens: q: nō tm̄ est pfectio fm na
turā: sed etiā fm gram z gloriā: z fm gratiā est mul/
tipler genus pfectionis. Itē q̄rit quare magr acci
pit vnū genus pfectionis fm tps q̄ fm aliud acci/

z quōdā mō alio impfecti. Mō
ēm vno mō aliq̄d dr pfectum z
impfectū sed pluribus.

Subiūgit distinctionē q̄ tri
bus modis dr pfectum. fm tps.
fm naturā. z vniuersaliter pfe
ctum.

Dicit nāq̄ pfectū trib⁹ modis
Est ēm pfectū fm tps. z est pfe
ctū fm naturā. z est vniuersali
ter pfectū. Scōm tps pfectuz ē
qđ hz q̄cq̄d tps req̄rit z ꝓuenit
fm tps hr̄i. z hoc mō āgeli erāt
pfecti añ ꝓfirmationē vel lapsū
Scōm naturā pfectū est qđ hz
quicq̄d debitū est. vel expedit
nature suę ad glorificationē. z
b mō pfecti fuerūt angeli post
confirmationē. z erūt scti post

resurrectionē. Vniuſalit z sūme pfectū est cui nihil vnq̄ de
est. a q̄ vniuersa ꝓueniūt bona
qđ est solius dei. Prima ḡ pfec
tio ē nature ꝓdite. scda natu
re glorificate. tertia nature in
create.

Resumit ꝑdeterminata: breuiter ostēdens q̄lis facta fuerit
angelica natura.

f Quales facti fuerūt angeli in
creatiōe oīsuzē. boni. s. nō mali. iusti. i. innocētes z pfecti q̄dā
modo. alio vero modo impfe
cti. Beati vero nō fuerūt vsq̄
ad confirmationē. nisi beatitu
do accipiatur (vt iā dictum est)
ille stat⁹ innocētie z bonitatis
in quo conditi sunt.

dens. R. di/ 3
cendum. q̄ pfe/
ctū dicit cōple/
mētū siue cōm/
pletionē in qua
est stat⁹. Stat⁹
aūt ponit in ali
quo dupliciter
aut simpliciter
aut in genere.
Si simpliciter
sic est tertiū mē/
brum. si in gene
re creature. hoc
potest ee dupli
citer. aut inq̄n/
tum exit a dō. z
sic habet ratio/
nem vestigii. et
reperitur hec p
fectio i oīmi cre/
atura quādo p/
ducta est ad mo
dum. speciem z
ordinē sibi cōpetētē. Alio mō in q̄tū creatura redit in
dēū. z sic est pfectio glie. z hāc vocat mgr pfectiōez fm
naturā. vñ ponēdū q̄ pfectio fm essentiā. z fm ptici/
patiōnē. z b duplr. vel fm egressum. vel fm regressū.

HD intelligentiā hⁱ ptis q̄runt tria. Primū
est q̄les creati sunt angeli q̄tū ad gloriam.
Scōm q̄tū ad futuri euentⁱ pscīam. Tertium est q̄tū ad cognitionē matutinā. Circa primuz
q̄runt duo. Primū est vtrū in sui creatiōe habuerūt
gloriā. Scōm est vtrū habuerūt gratiā.

Vtrū angeli creati sint in beatitudie siue gloria. Et
q̄ sic videt Ezechiel. xxviij. Tu plen⁹ sapia z pfect⁹
decore in delitijs paradisi fuisti. sz esse in delitijs pa
radisi z esse plenū sapientia est ipa beatitudo quam
dicim⁹ eternā gloriā. ergo zc. Item Augu. in li.
8 mi. sacre scripture. Angel in summo sui ordinis
honore ꝓstitutus lapsus est. loqtur de angelo ante
lapsum. sed summ⁹ honor ordinis angelici est beati
tudo z gloria. ergo zc. Itē Aug. de fi. ad pe. An/
gelici spirit⁹ p eo q̄ rationales sunt facti. eternita/
tis z beatitudinis donū in ipa nature sue spirituali
creatione diuinit⁹ acceperūt. Item idē de ecclesiasti
cis dogmatibꝫ. Angeli q̄ in illa qua creati sunt bea/
titudine pseuerāt. non natura possident vt nō mu/
tentur. ergo si nō habent verā beatitudinē. patet q̄
in beatitudinē creati sunt. Item ratione videt.
q̄ angelus a sua creatione habuit habilitatē ad di/
ligendū deum ꝓpter se z sup oīa. erga habuit habi
litatem ad fruendū dō. sed ipe non habuit aliqđ re/
tardatiuū ex parte affectus. nec obumbratiuum ex
parte intellectus. ergo totaliter ferebat in ipm dēū
amore fruitionis. ergo cū talis status z act⁹ sit bea/
titudo z gloria. patet zc. Item dēus fecit li. ar. ver
tibile. ergo cū possit habere creatura rationalis ipsuz
vertibile. vt patet modo in sanctis angelis. aliqđ⁹
debuit hoc modo facere. sz nō est inuertibilitas li.
ar. in beato nisi p gloriā. ergo zc. Aut si dicas q̄ nō
debuit facere. hoc nō videtur. q: debuit facere res
optimo modo. sed iste est optim⁹ status ipius an/

geli. ergo aliquē in hoc statu debuit facere. Contrā.
Job. viij. Ille i veritate nō stetit. sed beatitudo est sta/
tus omniū bonoꝝ aggregatione pfectus. ergo est sta/
tus in veritate. ergo lucifer nō fuit factus beat⁹. sz in/
ter oēs pfectus z nobilis est condit⁹. ergo zc. Itē
obiicitur q̄ pseuerantia siue securitas est de essentia si/
ue substantia beatitudinis. beat⁹ ēm nō est qui potest
amittere bonū qđ habet. sed angeli potuerūt amittere.
q: amiserūt. ergo zc. Item nullus laudat vel virtu/
perat in his que habet a natura vel conditiōe. sed sicut
dānatiō essentialē est vituperiū. ita beatitudini essen/
tialis est laus. ergo impossibile est q̄ aliqs beatus sit a
conditione. imo est repugnātia in adiecto. Itez aut
oēs fecit de⁹ beatos. aut aliquos. Non oēs con/
stat. q: plures ex eis ceciderūt. Nō aliquos vt videt.
q: illi pcellerent alios q̄si excellentia improportiona
li. ergo lucifer nō fuisset ausus se eis ꝓponere. q̄ si au/
sus est. videt q̄ nulli conditi sint beati. Si tu dicas q̄
maiorem audaciā psumpsit. sz equipari deo. quanto
magis pesse beatis. Adhuc non soluit. Si enim deus
beatos condidit angelos. ab ipa conditione hoc fuit.
q: natura eoꝝ consonabat vt sub tali pfectiōne z tam
nobili fierent. si ergo lucifer vt dicūt sancti. z mgr di/
cit in sequētibꝫ. splendidissima habuit naturalia. ma/
gis debuit z ogruū fuit ipsi⁹ naturā gla insigniri. q̄ si
ipe vt patet beatus fact⁹ non est. patet zc. R. dicē/ 4
dum. sicut ptactum est supra. quorundā opinio fuit q̄
angeli quia sunt spirituales. et tempales. z actuales.
in instanti sue creationis fuerūt in actu conuersionis
z auersionis. z sicut in prima auersione sunt damnati
essentialiter illi q̄ auersi sunt. ita prima conuersione il/
li glorificati sunt eternaliter qui conuersi sunt. z ita di
cunt intellexisse Augu. z fuisse eius positionez q̄ alīq̄
sint creati beati z formati. q: simul tempe. licet posteri
us natura factū est celū z lux. id est angelica natura in/
formis vel formata. Lux enim vt dicit Aug⁹. xi. de ci/

dicunt angeli·q; illuminati sunt vt beate sapienterq; viuerent·Sed tñ hec positio supra improbata est tanq; falsa ⁊ erronea ratione illi⁹ partis que dicit in primo instanti fuisse auersos·Ratione alteri⁹ partis pari ratione improbata est·⁊ ptz falsitas p Aug·de correptione ⁊ gratia·vbi dicit q; angeli ⁊ si beati sint·erat tñ adhuc qđ eorũ beatitudini adderet si pmansissent·cõstat q; beatitudini ⁊ glorie cũ sit inuariabilis nõ fit additio Constat etiã q; loq̃tur cõmuniter de bonis ⁊ malis·cũ dicit si pmansissent·Et ideo aliter est dicendũ q; beatitudo dupliciter põt dici·Uno modo status pfect⁹ plenitudie omis boni·et hec ponit visionẽ dei claram·et tentionem pfectam·⁊ hoc modo angeli nõ sunt creati·nec aliqui·nec omes·sed habuerũt quiddã ex eis i ipsa confirmatione·Allio modo dicit beatitudo stat⁹ pfectus priuatione omis mali tam pene q̃ culpe·⁊ tales creati sunt angeli·q; innocentes et impassibiles·et de hac plenitudine loquit Aug⁹·sed hec nõ est pfecta nisi cũ additur ei altera·⁊ de hac currũt auctoritates probãtes q; beati facti sunt·¶Ad illud em̃ q; dicit Ezech· in deliciis paradisi fuisti·dicendũ·q; sicut primus homo cõditus est ⁊ posit⁹ in deliciis paradisi que tñ nõ erant delitie beatitudinis pfecte·⁊ sicut data est ei sapientia ad cognoscendũ omia mũdana·sed non illa q̃ est visio dei in patria·simili modo intelligendũ est in angelo·¶Quod dicit Aug·de mira·sacre scripture· intelligit quãtũ ad naturalia·q; ita bona habuit q; nõ erat habitur⁹ meliora·vnde ⁊ in illo loco ꝺditus est in quo erat beatificand⁹·Due vero sequentes auctoritates loquũtur de beatitudine fm illas duas differentias quas dixi·¶Ad illud qđ obiicitur q; habebãt fruitionem sine retardatione·dicendũ·q; verũ est·non tñ habebant in pfecta cõpletione·q; deũ non videbãt facie ad faciẽ·sed in effectib⁹ cognoscebant·et in scipsis maxime·sicut mel⁹ patebit infra·¶Ad illud qđ obiicitur q; debuit dari aliq̃bus li·ar·inuertibile·dicendũ est q; quantũ est de conditiõe nullis debuit dari q̃uis possit·q; homines ⁊ angelos meliores iudicauit de⁹ si ei liberaliter deseruirẽt·ideo vtrũq; posuit in manu eõ silij sui. ¶Questio III ꝺ

¶Supposito q; angeli nõ sint creati in gloria·q̃rit vtrũ sint creati in gratia·Et videt q; sic p Augu·xij·de ciui·Creauit de⁹ angelos simul in eis condens naturam ⁊ largiens gratiã·¶Item sup illud Osee·iij·dilexerunt vinacia vuarũ·glo·Hiero·Per vinacia intelligũtur dẽmones q̃ creati sunt in magna pinguedine spũssancti·sed p supabundantiã arefacti de celo ceciderunt·cõstat q; pinguedo spũssancti est gra spũssancti·¶Item Dam·expressius·Per verbũ dei creati sunt angeli·⁊ a spiritusancto p sanctificationẽ pfecti·si ergo sanctificatio pfecta nõ est nisi p gratiã gratũ facientẽ·⁊ ipe loquitur de omnib⁹·ergo ꝛc·¶Item rõne videt q; deus cũ sit liberalissim⁹·prompt⁹ est gratiã dare oĩb⁹ paratis recipe·Unde ⁊ Anſ·ideo homo nõ habet gratiaz· non q; deus nõ dat·sed q; ipe nõ recipit·sed nulla melior pparatio ad gratiã q̃ pura innocentia ⁊ volũtas recta·ergo si hec erãt in angelis a sui origine ⁊ creatione·p·sequens ⁊ gratia·¶Item fecit de⁹ creaturã rationalẽ ad inhabitandũ in ea·⁊ hoc q; ipe deus vult in ea habitare·Uñ·Prouer·viij·Delitie mee esse cum filijs hominũ·ergo q; nõ inhabiteť venit ex aliqua prava dispositõe ex parte mentis·cũ ergo in angelis nulla pua eet dispositio ex pte mẽtis·imo oĩmoda idoneitas ad gr̃az videt ꝛc·¶Itẽ promptior est de⁹ ad miserẽdũ q̃ ad cõdenandũ·sed ipe fecit angelos in statu in quo statim poterant demereri ꝛc·ergo statũ in quo poterãt mereri·sed nõ ꝓtingit mereri sine gratia gratũ facière·ergo ꝛc·Contra·Aug·sup Gen̄·ad lr̃am·Per celũ intelligitur angelica natura informis p defectũ forme naturalis·q̃ informis fuit p defectũ forme supaddite nature·sed hec est gr̃a·ergo ꝛc·¶Item Grego·xxxij·moꝛ· tractans illud verbũ Ezech·xxviij·Aurũ opus decoris tui ⁊ foramina in die qua ꝺditus es·hui⁹ lapidis i die conditiõis sue foramina pparata sunt·q; videlicet capax charitatis condit⁹·qua si repleri voluisset·stantibus angelis tanq̃ in ornamẽto regis positis lapidib⁹ inherere potuisset·habuit q̃ iste lapis foramina·sed p superbie viciũ charitatis auro non sunt repleta·ecce expresse q; nõ habuit charitatẽ·¶Item rõne videt·quia gratia in angelo nullã habet retardationẽ·ergo si haberet gratiã vnientẽ deo·totaliter angelus ferretur i deum·q̃ nunq̃ peccasset·sed peccauit·q̃ nunq̃ charitatem vel gratiã habuit·¶Item sicut se habet culpa ad dãnationẽ eternã·ita gratia ad gloriã·sz statim vt habuerũt culpã fuerũt damnati eternaliter ⁊ obstinati·q̃ statim vt habuerũt gratiã fuerũt confirmati·q̃ nunq̃ fuissent lapsi si gratiã habuissent·Rñ·dicendũ·q; questio facti est·⁊ q; nõ inuenim⁹ aliã rationez q̃ congruitatis·pbabiliter possumus vtrũq; opinari·sicut ⁊ alij ante nos·Fuerũt em̃ aliqui dicẽtes q; angeli oĩs creati sunt in gratuitis gratũ facientib⁹·Et ratio q̃ mouit eos fuit hec ex parte dei·sz pfecta liberalitas·⁊ ex pte creator idoneitas·Q̃ em̃ ab instanti creatiõis erant vasa ⁊ receptacula mũda·⁊ de⁹ est prompt⁹ suam gratiã impartiri nisi habeat obstaculũ ex parte suscipientis·nõ dimisit de⁹ illa ad momentũ vacua·sed statim vt cõdidit·gratia illustrauit·⁊ talia debuerunt de manu dei exire receptacula·vt statim essent prompta i bonũ vsum·Uñ sicut pbabiliter cõiciunt aliq̃ q; deus fecerit arbores plenas fructib⁹·⁊ alia i statu nobilissimo ⁊ pfectissimo·sic etiã naturã angeli ornauerit gr̃a a sui ꝺditiõe·q̃ in pño vsu bono siue victoria erat ppetuanda·⁊ in ipa dcordinatiõe ppetualiter amittenda·Hec est vna positio ⁊ satis videt consona sanctoꝝ auctoritatib⁹ vt patet inspicienti·Fuerũt etiã alij q̃ dixerunt angelos nõ habuisse gratiã gratũ facientẽ ab instanti creationis sed post·Et ratio q̃ eos mouit·est dispositio angelice nature que ferť in id quod appetit sine retardatione·vnde sicut ex quersione ad malũ ita pfundo conuersi sunt vt nõ possent redire·sic imo mko magis ex cõuersione ad bonũ siue ex humilitate·ita bono totaliter adhesissent si gratiã habuissent q; nũq̃ lapsi essent·vnõ non videt aliquo modo pbabile q; lucifer habuerit gratiã·⁊ si ipe nõ habuit·cũ inter ceteros eet excelsus·a maiori arguit nec alios habuisse a sui origine·Hanc positionẽ videt acceptare magister·hãc positionẽ cõmuniter tenẽt doctores·⁊ in hac tanq̃ pbabiliori ⁊ cõmuniori cordant·¶Ad auctoritates i cõtrarũ adductas rñdendũ p distinctionez gratie·Uno enim modo gratia dicit cõmuniter put cõprehẽdit quicquid naturalib⁹ est supadditus·naturalib⁹ inquã que sunt de generali rei constitutione·sicut dicit ex gratia habere bonũ ingeniũ·bene legere·bene cantare·et huiusmodi·Allio modo dicit qđ supadditum est li·ar·ad rectitudinẽ faciens ⁊ disponens·sicut dicim⁹ vtutes naturales·sicut innocentia·mititas·pietas·Tertio modo qđ est supadditũ tanq̃ rectificans ⁊ complens ⁊ eleuans·⁊ hec dicit gratia gratũ faciens·q; facit hominẽ acceptabilẽ deo·⁊ ideo acceptabilẽ·quia confortem·Quãdo ergo dicit q; angelo data sunt gratuita·

non intelligitur de gratuitis tertio modo dictis. ſz primo vel ſecundo. q; ſic multa dona gratuita habuerūt. Aut ſi intelligitur de gratuitis ꝓie dictis. nō intelligitur ab inſtanti creationis. ſed ſicut intelligit̄ peccatum diaboli fuiſſe ab initio. quia ſtatim poſt initium. z poſt primū motum deliberatū cecidit. ita intelligendum eſt de gratia angelorū. Aut ſi intelligitur de gratuitis ꝓie dictis. z ab inſtanti creationis. hoc nō intelligitur formaliter ſiue eſſentialiter ſed diſpoſitiue. vnde dicit aliquis creatus in aliq̄. quia in proxima diſpoſitione ad illud. z ita p hanc triplicem viam ad autoritates inductas z multas alias que poſſent induci

12 poteſt breuiter reſponderi. ¶ Ad rationes autē ſumptas a rei liberalitate. dicendū. q; liberalitas eſt ſaluo ordine ſapientie z iuſticie. cuius enim ab inſtanti creationis cuiuſlibet hominis poſſet eū beatificare. tamen longo tempore tardat. Similiter cuius poſſit cuilibet paruulo gratiā dare ſine baptiſmate ſicut cum baptiſmate. tamen non dat. Et ratio huius eſt. quia gloria eſt bonū laudabile. z ideo nō dat niſi p meritum laudabile. z ideo conuenit eam dare precedente aliquo merito congrui. Similiter q̄n confert gratiā. ſi ꝓfert adulto. cum gratia faciat habentē dignum gloria. non confert niſi ad motum li. ar. ſi habet vſum. ſi vero non habet. ad motū fidei aliene. ſiue ad meritū chriſti. ideo ſm ordinē ſapientie nō ſtatim debuit dare ſed expectare motum li. ar. qđ z fecit. vnde ad ſe cōuerſis ſine mora dedit gratiā. Patet igit̄ reſponſio ad illud qđ obiicitur de liberalitate z habilitate. q; non tm̄ erigit mundiciā vt diſpoſitionē. ſed motū li. ar. in adulto. paruulo nec

13 poteſt alienū meritū ſuffragari ſicut z demeritū. ¶ Ad illud qđ vltimo obiicitur de ſtatu q; in malo erat. dicendum q; falſum eſt. cuius enim nō poſſet mereri ex his q̄ acceperat. tm̄ quia dominꝰ ita promptꝰ erat dare ſicut ipe accipere. nullū habebat obſtaculuz in merendo. ſicut nec in demerendo. z hoc patet. Sicut em̄ facile fuit diabolo auerti. ita facile bonis angelis conuerti. et ſic auerſio fuit demeritoria. ita ꝓuerſio facta fuit meritoria. ſtatim appoſita gratia. vñ ſicut aliqs nō directe ꝺr habere aliqđ qđ ſtatim habet dū indiget z petit. cuius non penes ſe habeat. ſic etiā non indirecte potuerunt dici angeli gratiā habuiſſe. q; ſi habuiſſent maiorē facilitatem ad malū ſiue inclinationem. z diuinum adiutorium in oportunitate deciſſet. recte obiceret.

Conſequēter circa ſcōm duo querunt. Primū eſt vtrum bonis reuelari debuerit futura pmanſio. Secūdum eſt vtrū reuelari potuerit malis ſua damnatio. ¶ Queſtio I c

Cum nullis in creatione data ſit gloria. nullis etiā data ſit gratia. vtrū aliqbus data ſit future glorificatiōnis ꝑſcientia. Et q; ſic videt. Deus ab inſtanti ſue creationis angelos ꝺdidit repletos ſcientia rez mundanarū. ſed deo magis placet q; ſerui ſui habeāt ſcientiam de his que ſpectāt ad ſalutē. ſi g ꝑſcientia future ſalutis erigit animū z delectat. ergo cū aliqui eſſent ſaluandi. videt q; ſaltē debuit eis dari ꝑſcientia talis. cōſtat em̄ q; potuit. ¶ Itē ſi nō fuerunt de ſalute certi. ergo potuerunt rōnabiliter dubitare z timere. ſed timor penā habet. g pena ante culpam. ſed hoc eſt inconueniens. g ſequitur q; illi ſaltē debuerūt certificari qui erant ſaluandi.

13 ¶ Item quinquiones erāt angeli ad gloriā q̄s nos ī miſerijs ꝺſtituti. g ſaltē tantā certitudinē vel maiorez habebant q̄ntā nos habem⁹. ſed nos habem⁹ certitudinē ſpei. g ipi habebūt hanc vel aliā. ſed hanc nō habebāt. q; ſpes eſt expectatio future beatitudinis prueniens ex gratia z meritis. cū ergo ipi non haberēt gratiā z meri/ta certitudinaliter ſperare eis fuiſſet ꝓſumptio. nō g̃ habebant certitudinē ſpei. ſed nō eſt aliā dare q̄s certitudinē ꝑſcientie vel reuelatiōis. g̃ videt q; aliquib⁹ ſaltem eſſet data. Contra. Plus eſt dare certitudinē de gloria q̄s dare gr̄am. multis em̄ deꝰ dat gratiā q̄bus tm̄ nō reuelat certitudinaliter ſuā gloriā. g cū non habuerunt gr̄am ſicut ſupra pbatū eſt. patet q; nec ſtabilitatē ꝑſcientiā. Itē diabolus ſiue lucifer nō habuit ꝑſcientiam de ſtatu. q; nō erat pmanſurus. g ſi ipſe fuit plen⁹ ſapientia z pfect⁹ ꝺcore inter omēs. videt q; nulli alij habuerūt. Item oſtendit̄ p reductionē ad duplex inconueniens. Unū inconueniēs eſt excuſatio diaboli ſiue ſui peccati. Poſſet em̄ de peccato ſuo quodāmodo ſe excuſare. q; ſcientiā nō habuit quā deꝰ aliis angelis ꝺdit. Aliud inconueniēs videt accuſatio dei. q; añ videt punīſſe malos q̄s mali fuerint. z q; ante gr̄am ſuaz ſiue donū ſcientie ſubtraxerit q̄s alijs ꝺdit. q; non ꝑcellebant ipos. nec merito vite. nec dignitate nature. ℞. circa 14
hoc duplex fuit opinio. ſicut tāgit mgr̄ in lr̄a. Quidaz enim dicere voluerūt q; bonis q̄ pmanſuri erant data eſt reuelatio ſiue ꝑſcientia ſue ſtabilitatis. z h̄ loco ſpei. ratione cuius tā q̄dāmodo beati erant. Et innituntꝰ illi verbo Aug. qđ dicit opinādo ſup Geñ. ad li am. forte deus diabolo reuelare noluit qđ facturus vel paſſurus eſſet. ceteris vero reuelare voluit q; in veritate manſuri eſſent. Alia eſt poſitio q; nullis data eſt ꝑſcientia ſui ſtatus. q; habere certitudinez de ſua pmanſione eſt cognitio magis ſpectās ad ſtatū premiū q̄s ad ſtatū meriti. z huius ſignū eſt q; deus aut pauciſſimis. aut nullis reuelat q̄ntūcunq̄ dilectis z amicis ſe certitudinaliter glorificandos. hec em̄ cognitio potiꝰ eſt expediens ad gaudendum q̄s ad merendū. vnde q; angeli erāt in ſtatu meriti omēs. q; nondū erant beati. ideo nullis data eſt hec cognitio. Et hec poſitio magis eſt rōnabilis. et magis placet magiſtro. z magis ꝺſonat ꝺbis Aug. ſicut patet in lr̄a. z xi. de ciui. vbi dicit q; pares fuerunt angeli q̄ntum ad ꝺditiones ante lapſum. vñ ſi alicubi videt dicere ꝺtrariū. ſi quis inſpiciat adiacentiā. aut opinando. aut q̄rendo dicit. z ideo hec poſitio magis eſt tenenda. ¶ Ad illud g̃ q̄ obiicit q; deꝰ dedit angelis ꝓcognitionē rerū mundanarū. dicendū. q; nō eſt ſimile. q; cognitio vniuerſi ſpectat ad ꝓfectionē nature 15
lis cognitionis. ſed certa cognitio ſui ſtatꝰ ſpectat ad ꝓfectionē glie. z ideo ſolū debet dari q̄n in ſtatu tali ponitur a q̄ non poteſt cadere. z ſic ptz illud. ¶ Ad illud 16
qđ obiicit q; ſi nō erant certi. g videt q; rōnabiliter poterant dubitare z timere. dicendum. q; eſt certitudo ex parte cognitiue. z ex parte affectiue. Certitudo ex parte cognitiue eſt duplex. Una ſcz infallibilis. vt q̄n ita ſcit aliqđ qđ falli nō poteſt. Altera ꝓbabilis. vt q̄n hz veriſimiles rōnes ad hoc ſiue ad vnam partē. ita q; ad oppoſitū aut nullas habet aut paucas. z angel⁹ fuit certus ſecūdo modo nō primo. Ipi em̄ rōnabiliter concipere poterāt ex his bonis q̄ acceperāt q; ad beatitudinē parati erāt. maxime cū in ſe nullā viderēt maculaz. Certitudo ex parte affectiue eſt duplex. vna ī expectāndo. alia in tenendo. Expectare eſt ſpei. ſed tenere eſt cōprehenſionis. ſcōa nō potuit eſſe in angelis ante ꝺfirmationē. prime fuit ſemiplene. z minus plene q̄s in viris ſanctis. q; in his ex gra z meritis. in illis erat ex affectione nature. Ex his patent obiecta. q; certitudo ꝓbabilis que nō habebat rōnes ad oppoſitū liberat et a dubitatione z a penali timore. Patet etiā vltimo obiectū q; aliquā certitudinē habuerūt. ſed tm̄ nō oportet

q̄ esset maior certitudīe spei ¶ Et ad illō qđ obic̄ q̄ primiores erāt dōm q̄ priores erāt q̄tū ad statū q̄ medij erant inter gloriam z miseriam. sed tamen q̄ magis distabant quantū ad meritū. quia nonduz habebant plenus glorie primitias spiritꝰ sicut habent viri sancti in hac vita. de quib⁹ dicit Aplus Roma. vj. spes autez non confundit quia charitas dei ꝛc.

¶ Questio II d

¶ Utrum malis angelis reuelari potuit suus casus. Et q̄ nō videt. Omnis certa cognitio future pene z miserie est penalis. sed si angelus certitudinaliter sciret se peccaturum. cū certo iudicatorio cognosceret peccatū esse puniendū. z peccatorē a deo separatū esse miseruz. haberet p̄cognitionem certā sue miserie. ergo penā aīe culpā hret. ꝫ hꝫ est ꝺ ordinē dīne iusticie. g̃ si deꝰ ꝺ ordinē dīne iusticie ñ p̄t facere. deus nō potuit reuelare ¶ Item omnis certa p̄cognitio de amissione alicuius boni cogit hominē desperare de illo. sed deus neminē innocentē potest cogere ad desperationē. quia nō potest cogere ad peccatū. ergo non potuit angelo reuelare casum suū. ¶ Item fiat argumentuz Anſ. in li. de ca. diaboli. Si diabolus sciebat casum suuz. aut volebat aut non. Si volebat. ergo iam ceciderat. ergo prescibat se casurum. Si p̄sciebat z nolebat. sed quāto magis nolebat tanto plus dolebat. z quanto dolebat magis iustior erat. z quanto magis dolebat erat miserior. ergo quanto iustior tanto miserior. sed hoc est inconueniens ergo ꝛc. ¶ Item fiat argumentū magistri. si p̄sciuerūt aut ergo vitare potuerut z noluerunt. z ita non cecidrunt. aut vitare voluerunt z nō potuerunt. z ita miseri fuerunt. aut vitare potuerūt z noluerunt. et ita fuerunt stulti z maligni. si ergo quodlibet istorū est impossibile. impossibile est q̄ habuerint p̄scientiā sui casus. Sed ꝺ. dominus potuit p̄dicere petro sine peccato casum suū sicut dr Matth. xxvj. z in alijs euāgelijs. g̃ pari rōne potuit reuelare lucifero ¶ Item Bern. de gradib⁹ humilitatis tractās illud p̄bum Esa. xliij. Ponā sedē meam ad aquilonem. puto q̄ aq̄lonem reprobandos homies fuisse designatos per sedē potestatem in illos. Et in seq̄ntib⁹ dicit. q̄ in p̄sciētia dei suum p̄uidit p̄nciparum q̄ debebat p̄esse malis. z ideo dixit. ponā sedem. ergo p̄ncipatus sequebaꝫ casum. z si potuit p̄uidere casum. p̄ncipatuz. videtur similr q̄ potuit p̄uidere casum. ¶ Item videtur q̄ rōes de pena nō valeant dupliciter sunt coniuncta. vt in igne calorem a luce. sicut dicit Basilius. ergo multo fortius cognitōem predictam a pena. Preterea. quantumcunq̄ aliquid sit punibile tamen non punit nisi subiectum punibile sit. Unde si anima petri esset in inferno non puniretur. ergo cum angelus esset in statu illo innocens. z nullo modo ad penam dispositus. patet ꝛc. ¶ Item videtur q̄ rō desperatōne non valeat. quia sicut p̄cognitō damnatōis est occasio desperatōis. ita p̄cognitō glorie est occasio p̄sumptōnis. Sed p̄sumptio non impedit quin deus possit reuelare futurā glorificatōem. ergo pari ratōne desperatio non impedit quin deus possit reuelare lapsū. Si tu dicas q̄ nō est simile. quia ex parte illa est occasio. hic est necessitas. Contra desperare est actus voluntatis deliberatiue. z actus qui est peccatum. sed nihil potest cogere voluntatem ad aliquid maxime ad peccatum. ergo ꝛc. ¶ Item p̄sciētia dei non ponit necessitatme. ergo nec p̄sciētia diaboli. ergo si sciret q̄ possz aliter esse. ergo posset adhuc sperare. nō ergo cogeretur
18 desperare. ℟. dicēdum. q̄ angelus certam prescientiam sui casus habere non potuit. Cum em̄ hoc cēat cōtingens. scire certitudinaliter non potuit nisi ab eo q̄ certitudinaliter omia cognoscit. z tam necessaria q̄ contingentia. quia eius cognitō ex re non pendet. talis est deus solus. non ergo potuit p̄scire nisi tōmō reuelante. Deus em̄ sibi reuelare non potuit. quia nō debuit p̄dicere quod potuit. sicut p̄dixit petro. quod non voco reuelare. sed certam interius illuminatiōem dare ad p̄cognoscēdum suum lapsum. hoc voco reuelatiōnem. Hanc aūt dare deus non potuit de potētia ordinata. quia talis p̄cognitio de necessitate habet annexam. culpam ad miseriaz. aut em̄ sibi placeret q̄ laberetur z ita esset impius. aut displiceret. z ita esset miser z tolorosus. vtruq̄ est deo impossibile z inordinatum. siue innocenti infligere penam. siue innocentem duz est innocens habere culpam. z hoc p̄bat ratio prima Anſ. et magistri. Alia vero ratio de desperatōne p̄bat q̄ non potuit angelis reuelari sua damnatō. quia impossibile est certum de dānatōne sperare. vnde illa via bona est et p̄cedenda. ¶ Ad illud ergo quod obic̄it p̄mo q̄ potuit ei deus reuelare sicut z petro. soluitur. quia petro non reuelauit sed p̄dixit. vnde petrꝰ non intellexit simpliciter sed sub ꝺitōe. vel etiā nō bñ aduertit vsq̄ ad lapsum. sic credo q̄ potuit p̄dicere angelo. Tamen alii qui dicūt q̄ non est simile. quia lapsus petri erat reparabilis. non sic lapsus angeli. ¶ Ad illud qđ obic̄it q̄ z p̄uidit suū dānam. quare similr non suū p̄cipitiū. dōm q̄ de ipō Bern. miratur. z soluit q̄ ita potuit ee sicut ꝺ Joseph. qui vidit suum p̄ncipatum. z non p̄uidit suaz venditōem. sed z diabolo potuit dñs reuelare dānum et nō p̄cipitiū. quoniā dominiū illud non de necessitate habet annexū p̄cipitium. potest em̄ aliquis bonꝰ ꝺminari malis. Aliqui tam̄ voluerūt dicere q̄ illud qđ dictum est ad aquilonē. verbū est p̄phete. diaboloꝝ enim volebat p̄esse z alijs sedem dānatōnis sue preponere. et p̄phetꝰ predicēs quod euenturz sibi fuerat. dicit aquilonem. in hoc signās malos. ¶ Ad illud quod obic̄itur 22 ꝺtra ratōem de pena. dicēdum q̄ ab ipa cognitōe separare penam siue dolorem est auferre bonam voluntatez quia qui p̄uidet se facturz malum z non vult. hoc ipo ē malus. z ita ista cognitō necessaria dispositōe dispōit animam vel ad penam vel ad culpam. nec debet auferre z separe penam. vt ex hoc redundet culpa. z sic patz illud. ¶ Ad illud quod obic̄it de desperatōe. dico q̄ sup 25 posito q̄ p̄uideret lapsum z impossibilitatem resurgēdi cogeretur desperare. quia hec cognitō non potest stare cum spe. vnde si quis non credit aliam vitam. necessario desperat de futura vita. quia hoc necessario ergitur ad spem. sicut qui certus est de dānatōe. desperat de salute. vnde non est simile de p̄sumptōis occasione z p̄scientia dei. quia illa non auferūt quod est necessariū ad habilitatem z salutem. sed hec p̄cognitō certe necessario aufert certitudinem ad oppositū. z ita certitudinem spei

Quinq̄nter tertio loco q̄ritur vtz creati sint angeli illuminati cognitōe matutina. Et circa hoc q̄runtur duo. Primum est vtz cognitōem matutinam habuerūt in ipa creatōe. Scōm est vtrum vel pertinam post glorificatōem

¶ Questio II e

¶ Ex in ipa creatōe habuerūt cognitōem matutinam ostenditur p̄mo p̄ Augu. Aug. em̄ sup Gen. quasi p totum sic p̄sequitur illos septē dies. vt p hoc intelligat septemplicē q̄uersionem angeloz sup res. z dicit q̄ istem̄ge omia facta sunt. z ab angelis cognita. si ergo q̄

obūcit q̄ eleuat supra se. dōm q̄ eleuari supra se est du
pliciter. aut sup̄ suū posse. ⁊ hoc ē impossibile nisi ad/
iuuet natura. aut supra suū esse. ⁊ hoc ē possibile ⁊ na/
turale. vnde bñ ꝺcedo q̄ homo naturaliter nat⁹ ē ele/
69 uari supra se. i. ad id qđ est supra se ꝺtemplādo ⁊ amā
do. ¶ Ad illud qđ obūcit q̄ mot⁹ iste videt nobilissi/
mus ⁊ difficilim⁹ ⁊ deo gratissim⁹. dōm. q̄ motus iste
aliter est gr̄e. aliter est nature institute. ¶ Nature insti/
tute ē ex quadā habilitate ⁊ rectitudine respectu boni.
Gratie ꝯo ē q̄ captiuat affect⁹ in obsequiuz x̄pi. sicut
intellect⁹ p fidem. tunc aūt captiuat intellect⁹ in obse
70 quiū christi. q̄n ꝺtra illud qđ ratio sua dictat assentit
prime veritati. sic ⁊ affectus. q̄n ad id ad qđ diligēdū
naturaliter inclinat. amore christi paratus ē odire. vel
ecōuerso. q̄n ad id ad cui⁹ odiū naturaliter inclinat pa/
ratus est amare. ⁊ talis ē affectus q̄ ꝺtemnit. vitā ⁊ bo
nores. ⁊ oē desiderabile. ⁊ amat odientes se ⁊ ledentes
ꝓpter deū. ⁊ hic ē solus affect⁹ qui deo famulat. ⁊ quē
deus acceptat ⁊ remunerat. ⁊ hic nō est a natura sz so
lum a gratia. Aliter etiā differt hic mot⁹ ab illo. q. il/
le in cognitiōe naturali. s. qui est dilectiōis naturalis
alius a cognitiōe fidei. Et differt hec cognitio ab illa
q̄ cognitio natural' cognoscit deum sūme bonū ꝓpter
diffusionē siue cōicationē bonitat⁹ in effectib⁹ creatis.
sed fides dictat deū sūme bonū p cōicationē bonitatis
in dīnis pſonis. ⁊ vtraq̄ cognitio dicit deū sūme bo/
nū ⁊ sūme diligendū. sed multo nobili⁹ fides siue co/
gnitio gratuita. p hūc modū vtraq̄ dilectio deū dili/
git summe. sed magis ⁊ nobili⁹ dilectio gratuita. Alia
dīa ꝺsueuit dari q̄ dilectiōe naturali diligit deum
anim⁹ siue effectus rect⁹. q. bonus sibi. ⁊ ideo sūme di
ligit. q. summe bonū sibi. ⁊ oē bonū qđ est ⁊ qđ hz pen/
det ex ipso. ⁊ nihil esset nisi p ipm. ideo plus deū dili/
git q̄z etiam seipm. Sed dilectiōe gratuita diligit ꝺs
deū q. bonus. ⁊ q. summe bon⁹ diligit sūme. ⁊ q. non
est bonus ipse bō nisi inq̄ntū est ad deuz. non diligit
se nisi ꝓpter deū. ⁊ hoc dico dilectiōe gratuita. Et sic
triplex est dīa. ꝑma est a pte modi diligēdi. scōa a pte
cognitionis disponētis siue p̄n cipali. tertia est a pte
71 motiui. oēs aūt sunt rōnales. sed ꝑme magis inniten/
dum. ¶ Ad vltimū soluēdū est p interēptionē. q. na/
tura rōnalis de qua nūc loq̄mur non tm amat rōne in
digentie. sed etiā rōne ꝺueniētie ⁊ complacētie. ⁊ ideo
magis illud qđ natū est sūme delectare ⁊ sūme placere.

¶ Questio. ij. m

Utrū angelus naturali dilectiōe magis diligat supio/
rem. an parem. an inferiorē. Et q̄ magis supiorē videt.
si angelus angelū naturaliter diligit. aut ergo q. bonū
aut q. beneficū. sed q̄cūq̄ modo. angelus supioris or/
dinis magis est bonus. ⁊ iterū magis est bñficus. quia
angelus inferioris a supiori recipit illūiatiōes per eū
modū p quē diony. dicit. ḡ ⁊c. ¶ Item angelus p na/
turā in stituā deuz sup oīa diligebat. ergo si illud qđ
magis approximat ad summū in oī genere est magis
intensum. ergo si sūme diligebat deum. i. sup oīa. ergo
magis illud qđ deo erat similius ⁊ primo. sed angel⁹
supioris ordinis est hmōi. ergo ⁊c. ¶ Itē angelus in/
ferioris ordīs nolebat eq̄parari angelo supioris ordi/
nis q̄tū erat de naturali appetitu. ergo magis ⁊ eminē
tius bonū illi volebat q̄ sibi. sed sup oēs angelos pa/
res ⁊ inferiores se diligebat. ḡ ⁊c. Q aūt magis dili/
geret angelū eiusdē ordīs videt. dilectio naturalis cō
cernit similitudinē. Unū Eccl. xiij. oē aīal diligit sibi si
mile. sed angelus eiusdē ordinis similior est angelo sui
ordinis q̄ alter⁹. ḡ magis diligit. ¶ Item naturalis
dilectio intendit p familiaritatē ⁊ domesticitatē. vnde
magis diligit homo naturaliter domesticū ⁊ sociū suuz
q̄ extraneū. sed maior ē familiaritas ⁊ societas ange/
lor eiusdem ordīs. ḡ ⁊c. ¶ Item ecclesia triūphās cō/
formis ē ecclesie militāti. sed in ecclesia militāte est di
stinctio ordinū ⁊ religionū. ⁊ recto ⁊ ordinato affectu
q̄ non repugnat gratie plus iungit homo ei q̄ est eius
dem pfessiōis. ergo pari ratiōe ⁊ angelus naturali di
lectiōe plus diligebat angelos eiusdē ordinis. ¶ Q
autem magis angelos inferioris ordīs videt primo.
q. pbatio dilectiōis est exhibitio opis. sed angelus su
perioris ordīs plus se cōicat angelo inferioris q̄ pa/
ris vel supioris. ⁊ ad hoc faciendū ordinat⁹ p naturā.
nō solum p gratiā. ḡ ⁊c. ¶ Item p naturā plus amat
rōnalis creatura ꝑ esse q̄ subesse. sed angelus medij or
dinis ideo subest q. habet supiores. ideo ꝑ est q. habet
inferiores. ergo si magis diligit ꝑsse. magis p naturā
diligit habere ordines inferiores q̄ supiores. ḡ ⁊c. ¶
Item nos videm⁹ in linea ꝺsanguinitat⁹ carnalis q̄
magis diligit homo cū qui est infra q̄ cum qui est sup̄
vel iuxta. vtpote magis filiū q̄ patrē vel fratrez. et ꝫ
est p naturā. ergo videt pari ratiōe q̄ in ordīb⁹ ange/
lor magis affectio ꝺuertat ad eum q̄ infra est. cū nul/
lum sit vinculū ꝺsanguinitat⁹ nec supra nec iuxta. ¶
R⁹. dō q̄ magis diligere aliquē hoc potest esse tripli 72
citer. Aut ratiōe boni optati. aut affect⁹ intensi. aut
ratiōe effect⁹ impensi. Ratiōe boni optati dicit quis
aliquē magis diligere q̄n ei maius bonū optat. ⁊ sic ꝺ
diligere magis q. ad mag⁹. ꝫ modo naturali dilectio/
ne p̄cedēte ex iudicio ratiōis recte magis diligebat an
gelus angelū supiorē. volebat enī ipm excellere ⁊ plus
boni habere. sicut ⁊ de⁹ ꝺditor voluit sic ordīare. Ra
tione affectus intensi dicit magis alteruz diligere q̄n
affectio eius plus trahit ad alterū. et magis ꝺsolatur
de eius societate. et sic dicit aliq̄s magis illū diligere
cum quo libenti⁹ cohabitat. ⁊ sic angelus magis dili/
gebat per naturā angelū eiusdē ordīs. Quia sicut na/
turali affectu magis diligit q̄s cōpatriotas suos. ma
xime q̄n ꝺformat sibi in moribꝰ. et sicut magis diligit
homo eū qui est eiusdem pfessiōis ⁊ officij. vbi iuidia
non interponit pces suas. sic angelus alterū angelus
eiusdē ordinis. magis dilectiōe naturali amplecti in/
telligendū est. cum se viderit a ꝺditore in officij cōlita
te. et nature similitudine illi sociatū. nec esset tunc mo
rum diuersitas. nec inuidie malignitas. Ratione effe
ctus siue beneficij impensi dicit quis magis cum dili
gere cui plura bona impēdit. et circa quem mag⁹ sol/
licitat. sicut magis mater ꝺfouet filiū tenellū. et solli/
citior est circa illum q̄ circa adultum. et magis circa
infirmū q̄ circa sanū. Et hoc facit ꝺsideratio maioris
indigētie. et hoc modo dici potest q. angelus supioris
ordinis magis diligit angelū inferioris. quia angel⁹
paris vel supioris ordinis non indiget sic sua instru/
ctione siue purgatione p̄m q. angelus inferioris ordi/
nis. ⁊ sic scōm diuersas vias. mēbra ꝓposite questio/
nis se habent sicut excedentia et excessa. et ideo ratio/
nes ad tria p̄dicta membra decurrentes sibi nō ob/
uiant. et ꝺcedi possunt q̄uis non sint multum cogen
tes. Si autem quis ex predictis omnibus simpliciter
velit inferre maioritatē dilectiōis. vnica responsione
potest omnibus obuiari. scilicet q. omnes ꝓcedunt ab
insufficienti. Si vo concludit excessus dilectiōis de/
terminate vel in bono optato. vel in affectu intenso.
et in effectu impenso. satis de plano omnes possunt
concedi.

Distinctio quarta de habitibus beatitudinis et miserie angelorum.

POst hec videndū ēt. Sup̄ egit mgr̄ de habilitatib⁹ naturalib⁹ ⁊ de habilitatib⁹ ad pfectiōez p̄paran tib⁹. In hac pte agit de habilitatib⁹ in statū pfectū constituentib⁹. vñ inquirit vtrū angeli mox vt creati sunt fuerūt beati et pfecti. Diuidit aūt hec ps in duas. In p̄ma p̄sequit q̄nes de btitudine. In scōa de pfectiōe. ibi. ad h aūt q̄ d̄rebat. Prima ps h̄z tres. In p̄ma determinat q̄nem q̄tū ad illos q̄ ceciderunt oñdens q̄ nūq̄ btī fuerūt. In scōa q̄tū ad eos q̄ remāserūt ⁊ hoc ibi. boni x̄o qui pstiterūt. ⁊c. In tertia breuiter resumit p̄determinata de vtrisq̄. ibi. et p dicta p̄sequit ⁊c. Silr scōa ps in q̄ p̄sequit vtr̄ angeli sint creati pfecti. h̄z tres pticulas. In p̄ma inuit q̄ p distinctōnē ērn̄dēdū. In scōa subiūgit distinctionem. ibi. dicit nāq̄ pfectum. ⁊c. In tertia vero resumit. p̄determinata breuiter ostendens qualis facta fuit natura angelica. ibi. Quales facti fuerunt angeli in creatione.

1 a Beati quoq̄ nūq̄ fuerunt q̄ ceciderunt. q̄ sui euētꝰ ignari fuerūt. Cōtra. Ad h q̄ aliq̄s sit beatus non oportet scire oīa. sed sufficit deū cognoscere. Itē beatitudo nō ē aliō q̄ clara visio dei. sed ad h nō req̄ritur cognitio euētus. a ergo ⁊c. ℟. dō. q̄ ad beatitudinem non solū dos visionis requiritur sed pfecte tentiōis. pfecta aūt tentio nō est nisi q̄n est cū securitate. securitas aūt nō est nisi vbi est securitas de pmansione. ⁊ q̄ h angeli nō potuerūt habere. saltem qui lapsuri erāt quia falsū erat ipsos pmansuros. ideo beati nō fuerūt. Ad illud q̄d obiic̄i tur q̄ sufficit deum cognoscere. dicendū q̄ falsum est. immo oportet etiā perfecte tenere. Et q̄d subiungit q̄ apta ⁊ clara visio dei est tota merces. dicēdū est q̄ hoc est verum p̄ concomitantiaz. vix enī aut nunq̄ ē ita aperta dei visio quin sit future pmanētis cer/

Prosequit quēstionē de beatitudine q̄tū ad illos q̄ ceciderūt oñdēs q̄ nūq̄ btī fuerūt. a

DOst hec vi dendū ē vtr̄ pfectos et btōs creauerit deꝰ angelos. an miseros ⁊ ipfectos. Ad q̄d dici p̄t q̄ nec in btitudine nec i miseria creati sunt. Miseri eñ ante pctī nō potuerūt. q̄ ex peccato miseria ē. Nā si non fuisset pctī. nulla eēt miseria. a Beati q̄ nunq̄ fuerūt illi q̄ ceciderūt q̄ sui euētus ignari fuerūt. i. peccati ⁊ supplicij futuri. Si enī lapsum suū p̄sciuerunt. aut vitare voluerūt ⁊ nō potuerunt. ⁊ ita erāt miseri. aut potuerūt ⁊ noluerūt. ⁊ ita erant stulti ⁊ maligni. Iō q̄ dicim⁹ q̄ nō erāt p̄scij euentꝰ sui. nec eis data ē cognitio eox q̄ futura erāt sup eos.

Prosequit q̄nem q̄tū ad illos q̄ pstiterūt oñdēs q̄ p̄t aliquo modo dici beati. b

Boni x̄o ⁊ q̄ pstiterūt forte sue beatitudinis p̄scij fuerūt. Vñ Aug⁹. sup Gen̄. Quō imāt beatus int̄ angelos fuit q̄ futuri pctī at q̄ supplicij p̄sciꝰ non fuit. Querit aūt cur nō fuerit. Forte h deꝰ reuelare diabolo noluit q̄d factur⁹ vel passur⁹ eēt. Ceteris x̄o reuelare voluit q̄ i veritate māsuri eēnt. His x̄bis videt Aug⁹. significare q̄ angeli q̄ corruerūt nō fuerūt p̄scij sui casꝰ. ideoq̄ btī nō fuerūt. Et q̄ ange li q̄ pstiterūt btitudinē sibi assumptā p̄sciuerūt. atq̄ de ea certi in spe extiterūt. Vñ q̄dāmō iā btī erant. Et reuera si fuissent. posset illos dici aliq̄ mō fuisse beatos. alios x̄o nō. q̄ nesciuerūt cuentū suū. Sz h̄ magr̄ opinādo ⁊ q̄rendo dic̄ Augꝰ. q̄ asserēdo. vñ ⁊ huic opinioni opponēs p̄sequēter subdit. Sz q̄re discernebāt illi a ceteris. ⁊ Ut deꝰ istis q̄ad ipos ptinerēt nō reuelaret. alijs x̄o reuelaret. cuz nō p̄us sit ipe vltor q̄ alios peccatox. nō eñ dānat ipe innocentes. Hic videt inuere q̄ nō peccatur. futuz malū. nec p̄ma futuris futuruz bonū reuelauerit. Iō q̄ nec illi q̄ ceciderūt vnq̄. nec illi q̄ pstiterūt vsq̄ ad cōsummationē btī fuerūt. b q̄ btī eē nō potuerāt. si de beatitudine certi nō erant. vel si dānatiōis incerti erant. Vñ Augꝰ i eodē. Dicere inc̄t de angelis q̄ i suo genere beati eē p̄nt damnationis vl salutis incerti. q̄b⁹ nec spes esset q̄ mutādi eēnt in meliꝰ nimia p̄sumptio est. Quō eñ btī eē p̄nt q̄b⁹ ē incerta sua btitudo.

Resumit q̄ supra de vtrisq̄ determinauit. c

Ex p̄dictis p̄sequit q̄ angeli q̄ corruerūt nunq̄ beati fuerūt nisi beatitudinē aliq̄s accipiat illum statū innocētie in q̄ fuerūt ante pctī. Illi x̄o q̄ pstiterūt. aut suā btitudinē futurā deo reuelante p̄sciuerūt. ⁊ ita spei certitudine aliq̄ mō btī fuerūt. vl incerti extiterūt sue btitudinis. et ita aliter btī nō fuerūt q̄tū reliqui q̄ ceciderūt. Nihil āt q̄d posteriꝰ dictū ē p̄babiliꝰ videt.

Prosequit q̄stionē de pfectione angelorū an scz creati sint pfecti an impfecti. innuēs q̄ p distinctionē ērn̄dendū. d

Ad hoc aūt q̄d d̄rebat vtr̄ pfecti vel impfecti fuerint creati. dici p̄t q⁹ q̄dā mō pfecti fuerūt. titudo. aut si Aug⁹. nō ē. nō est in illa pfecta beatitudo. hanc aūt visionem apertaz q̄ est facie ad faciē nō habuerūt angeli ante p̄firmatōnē. imo simul dei visionem habuerunt et tenti onem. licz ante aliquatenus cognoscerent ⁊ amarent sicut ad hec duo habiles erāt. b Quia beati esse nō potuerant. ⁊c. Lō tra. Certitudo dānatiōis potiꝰ est contraria beatitudini q̄ pena. sed si certitudo nihil cōfert ad gliaz. ergo incertitudo nullo modo impedit gloriā siue beatitudinē perfectam. ℟. dī. ⁊ concedo. q̄ de aliquo futuro dupliciter potest haberi certitudo. vl in partem affirmatiuā. vl in partem negatiuam. ⁊ sic ad beatitudinez oportet habere certitudinem de ei⁹ pp̄etuitate futura. ita oportet habere certitudinē de miseria

9 Cōcedende sunt ḡ rōnes ꝑme q̄ supbia fuerit mū pec/
catū. nam supbia ꝓsumptiōis ⁊ tumoris primū fuit ge/
10 neratione. supbia ambitiōis primū fuit cōsūmatione.
¶ Ad illd̄ q̄d obȝcit̄ de omissiōe notādū q̄ omissio nec
fuit nec potuit esse principale peccatū siue primū. q̄ di
missio boni venit ex timore male humiliante. ⁊ omnis
talis timor venit ex amore male inflāmante. vnd̄ nulli⁹
dimittit aliquid facere q̄d debet. nisi alīs amet q̄d nō
debet. sicut alīs omittit ire ad matutinū. q̄ amat som
num ⁊ quietem in lecto. hac cadē rōne nō potuit esse
11 ingratitudo nec etiā inuidia. ¶ Dicendū est igit̄ q̄ nō
quecūq̄ dimissio inducit peccatū omissiōis. Cōtingit
em̄ omittere circūstantiā. ⁊ tūc nō est peccatū omissio/
nis sed negligentia quedā. Cōtingit omittere actū. ⁊ h̄
dupliciter. vel generaliter. vl̄ specialiter. Generaliter
fm̄ q̄ apprehendit p̄ceptū affirmatiuū. sicut transgres/
sio cōtra negatiuū. vnde nō omittit q̄ nō vitat fornica
tionē. sz̄ qui nō bonorat parētes. ⁊ fm̄ q̄ ē actus speci/
alis p̄t ee actus p̄ncipalis. vel nō p̄ncipalis. ⁊ non est
omissio peccatū principale nisi p̄ter actū p̄ncipalem.
sicut pater de eo qui tenet ire ad matutinas. tenet se in/
duere ⁊ surgere de lecto. ⁊ sic de alīs. ⁊ cū h̄ quia sint multi
actus. vna est omissio. ¶ Ad hoc aūt q̄ sit peccm̄ aliq̄d
censendum esse omissionis. oportet q̄ sit omissio actus
nō circūstantie. affirmatiui nō negatiui. p̄ncipalis nō
anneri. sicut aūt patet nō ē sic in ꝓposito. quia diabol⁹
actū principalē aliquē ad quē tenet nō dimisit. sed ap/
12 petit q̄d nō debuit. ⁊ sic patet breuiter de omissione.
¶ Ad illud q̄d obȝcit̄ de ingratitudine. dōm q̄ ingra/
titudo p̄t dici dupl̄r. scz negatiue vel p̄uatiue. Nega
tiue q̄n quis nō ē grat⁹ de⁹ vt debet ⁊ sic est circūstantia
oīm peccatoz. Priuatiue q̄n nō tm̄ nō est gratus. imo
ꝯrarie mouet̄. vt puta q̄n cogitat de bñficio vt ē bñfici
um ⁊ q̄ipendit beneficiū vel bñfactorē. ⁊ sic est specia
le peccatū. Sic aūt nō peccauit diabol⁹. q̄ non cogita
uit de bñficijs dei in q̄ntum erāt dei. sz̄ inq̄ntū erāt bona
ꝑpria. ⁊ nō elatus ē. ¶ Ad illud q̄d obȝcit̄ de infidelitate
dōm. q̄ nec peccatū infidelitat̄ nec curiositat̄ fuit pri
mū pcm̄. q̄ oculus sanus ⁊ clar⁹ ipsius intellect⁹ nō p/
13 uertit inuidendo vel ingrendo nisi pr⁹ alīq̄ elatiōe in/
clinet̄. ¶ Ad illud ḡ q̄d dicit̄ q̄ nō credit ⁊c. dōm. q̄ ad
infidelitat̄ pcm̄ duo ocurrūt. Oportet ei q̄ sit osensus
rōis cū iudicio vli. Si em̄ alīs cogitat q̄ fornicari est
14 patet. ⁊ de diabolo dico q̄ nō osensit iudicio rōnis. nō est infidelis vt
extimauit sibi bonū. ¶ Ad illud q̄d obȝcit̄ de curiosita
te. dōm. q̄ duo sacit̄ cōsideratiōem dici curiosam. scz
cure attentio. ⁊ vtilitatis p̄uatio. vnde sic diabolus
ex oīb⁹ q̄ respexit suū bonū elicuisset referēdo illa ī glo/
riā dei. illa osideratio nec eēt culpāda nec curiosa dice/
da. q̄ ḡ fuit curiosa ex h̄ fuit q̄ n̄ suū bonū inde elicuit.
sz̄ malū ꝓsumptiōis ⁊ ambitionis incurrit. ⁊ ita fuit rō
peccati ⁊ in ꝓsumptione ⁊ in consideratione. ⁊ sic patet
q̄ ex quis ī diabolo fuerit curiositas. nō tamē fuit culpa
15 ta. ¶ Ad illud q̄d vltimo obȝcit̄ de inuidia patet rñsio
p verbū Aug. q̄ nō fuit p̄mū pcm̄. nā Aug⁹. dicit q̄ē
ples supbie ī libro de ỹginitate. ⁊ ita cā osequtur. et si nō
in eodē instāti. tm̄ ī eodez tpe sine mora ē termissione. vñ
in buiⁿ plis generatiōe cōfirmata est supbia. ⁊ diabo/
lus dictus est diabolus quia dorsum fluxit. ⁊ ex hoc in
malicia sua firmatus fuit. Et hō mḡr describēs ꝓfectaz
peccatorū dicit. q̄ auerti ē odio hre vel inuidere. dia
bolus em̄ supbo nō valēs cōscendere. sz̄ cōpulsus descē/
dere. odit deū iustum. ⁊ inuidet excellentie eius.

¶ Questio. II b

Quid appetijt ipe lucifer. Et q̄ appetierit deo equi/
parari ostendit̄ p tertū Esaie. xiiij. vbi describit̄ eⁱ pec/
catum. Ascendam in celū ⁊ ero similis altissimo. sz̄ nō
dixit de celo empyreo. quia ibi erat. ḡ de celo trinitatis
sed in illo nō est inequalitas. ḡ ⁊c. ¶ Item sup illō ps.
que nō rapui. glo. quia adam ⁊ diabolus voluerūt ra/
pere diuinitatē. amiserūt felicitatē. sed nō voluerūt ra
pere diuinitatem q̄tum ad idemptitatē. ḡ q̄tuz ad eq̄
litatem. ¶ Itez Bern̄. de gradi. humi. Nec iniquitas
tua nō ira momentanea. sz̄ odio digna ē sempiterna q̄
tuo dilectissimo ⁊ altissimo domino desiderares equa/
ri. ¶ Item q̄ sit appetibile videt̄ rōne. q̄ similitudo ē
appetibilis. ḡ maior similitudo magis. ⁊ maxima simi/
tudo maxime appetibilis. sed similitudo equipantie ē
hmōi. ḡ videt̄ q̄ valde facile fuit eaz appetere. eo q̄ ma
gna esset inclinatio. ¶ Itez oīne q̄d p̄t cogitare dele/
ctabile. potest appeti. sz̄ diabolus potuit cogitare dle/
ctabile esse tale qualis est deus. q̄ summe delectabile ē
esse deū. ḡ videt̄ rōnabiliter q̄ hoc potuerit appetere.
¶ Item q̄ appetierit videt̄. diabolus supbo appetijt
aliquid q̄d vidit supra se. quia hoc est rō supbie. sz̄ sup̄
luciferū in statu illo nihil erat nisi deus et eius celsitu/
do. ḡ appetijt diuinam celsitudinem. ¶ Item tamē ex
cellens fuit supbia q̄tum excellit iuidia ⁊ odij malicia
sed nō tm̄ diabolus odit ⁊ inuidet creaturis dei vt ho/
mini. imo etiā inuidet ipi deo. ḡ nō tm̄ ipis creaturis
esse. sed etiā deo se voluit equare. ¶ Itez licitū est ap/
petere silitudinē ꝑfectionis. si ḡ diabol⁹ illicitū ap/
petijt vltra hāc ꝓgress⁹ ē. sz̄ vltra silitudinē ꝑfectionis
nō ē nisi silitudo eqlitat̄. ḡ hāc appetijt lucifer vt vi/
det̄. ¶ Contra. j. Thi. ij. Adā nō ē seduct⁹. ⁊c. glo. nō
est credendū q̄ vir spirituali mente p̄ditus appetiue/
rit esse sicut de⁹. si ñ ē credendū de hoīe. cū adhuc sapi/
entior esset illo angelus. multo minus est credendū de
eo. ¶ Item Anſ. in lib. de casu diaboli. nihil appetijt
ad q̄d nō peruenisset si stetisset. sz̄ nūq̄ fuisset pificat⁹
deo. ḡ ⁊c. ¶ Item q̄ hoc non sit appetibile videt̄. diui
na imensitas nō p̄t mente capi. ḡ nullus p̄t cogitare
equalitatez ad deū. sed nihil p̄t appeti q̄d nō p̄t in/
tellectu capi. ḡ ⁊c. ¶ Item hoc ꝓbat Anſ. si deus non
p̄t cogitari. nisi ita sol⁹ vt nihil ei sile possit cogitari
quō potuit diabol⁹ velle q̄d nō potuit cogitare. ¶ Itē
q̄ diabolus hoc nō appetierit ostendit̄. quia nihil ap/
petijt nisi ad q̄d venire posse se credidit. hoc patet quia
ipe dixit. Ponam sedem meā. sed nullus nisi demens
posset vnq̄z credere q̄ creatura creatori posset equari.
ergo cum diabolus adhuc oīno stultus non esset. hoc
nunq̄ appetijt. ¶ Item diabolus diligebat se sup om
nia. ergo non volebat esse alius q̄s ille qui erat. sed si es
set par deo esset alius q̄s ille qui erat. quia esset de⁹. er
go cū hoc nō appeteret. nō appetijt deo omnino eq̄ri
Si tu dicas q̄ bene appetitur antecedens sine conse/
quente. verum est appetitu desiderativo. sed electivo
nullus nisi stultus vult eē abbas deliberatiue quin ve
lit esse monachus. ¶ Itē oīne peccatū est p̄uersionē
ad bonum cōmutabile. ḡ si diabolus petijt pificari
deo. diabolus non peccauit. sz̄ peccauit. ḡ hoc nō appe
tijt. ℞. dōm q̄ duplex ē silitudo dei. scz eq̄pantie siue 16
eqlitat̄. ⁊ imitatōis. Similitudo imitatōis p̄t appe
ti ordinate. ⁊ inordinate. Ordinate vt appetat̄ silitudo
in his q̄ nostre sunt aptitudinis ⁊ diuine acceptiōis.
cuiusmodi sunt perfectiones et decores virtutum. In
ordinate vero vt homo appetat id q̄d nō decet. vel q̄d

deo nō placet. vt si appetat hoīb pesse. vel se de aduersa rūs vindicare. Similitudo equalitat; nullo modo potest appeti ordinate. sed aliquo modo est appetibilis. aliquo mō nō. Nam oīmoda similitudo nō ē appetibilis. qz nō pt cadere i cognitiōez siue intellectū. z iō nec i appetitu. z si qs fingat nō appetit eq̄litatē. sz suā fictiōez. Alio modo est similitudo equalitatis in aliqua cōditiōe. vt in dño. plidentia. scia. z sic credo q̄ pōt appeti. Notādū ē igit q̄ diabolus quodā mō petijt similitudinē imitationis. quodā mō equalitatis. z h̄ apparet si attēdat appetibile z modū appetendi. Diabol⁹ em̄ appetijt alijs pēē sua aucte. Q̄ appetijt pesse hoc fuit imitatiōis. Et h̄ quidē aliq̄n obtinuisset si steterisset. q̄ aūt ꝓpria aucte ita q̄ sine meritis z sine datore. ita q̄ nulli subesset. hoc ē solius dei. z h̄ ē equipantie. z ita pt̄z q̄d appetijt. z patent multe auctes scōz. Quia Grego. dic̄ q̄ appetijt esse sui iuris ita q̄ nulli subesset. Bern̄. dic̄ q̄ appetijt equalitatē potētie. Anſ. q̄ appetijt pesse sine meritis. z oēs verū dicūt. z diuerse auctes circūloquunt hoc qđ est p̄ esse oībus ꝓpria aucte. Ad illud ḡ q̄ ob: q̄ appetijt diuinam equalitatē. cōcedendū ē in aliquo. z sic currūt rationes ad illā p̄em inducte. qz bn̄ potuit appeti. z maīe
17 ab illo qui fuit supbissimus inter oēs ē appetita. Ad tn̄ ob: vltimo nō valet. qz q̄uis licitū eēt appetere similitudinē imitatiōis. nō tn̄ oēm similitudinē sic oīs est.
18 Ad illa q̄ obijciūt in ꝯtrariū. facile ē rndere. q̄ tā dicta.
Ad em̄ obijcit de adam nō sile. qz adam gr̄az habuit.
19 et ꝑtera nō habuit tantā occasionē efferēdi se. Ad illud qđ obijcit de Anſ. tā pt̄z rnsio. qz vez dicit. q̄tum
20 ad ipm appetibile. nō q̄tū ad circūstantiā sb̄ q̄ appetijt. sz q̄ꝓpria aucte. Due sequūtur rōes q̄ ꝓbāt q̄ nō pt appeti. locūt de oīmoda assimilatiōe. qz si aliq̄s cogitet deū in generali. z cogitet ei silez. nō cogitat deū sz fingit
21 et tn̄ nō appetit eē silis deo sz fictiōi sue. Ad qđ obijcit q̄ nō appetijt. dōz q̄ ille rōes ꝓbāt q̄ nō appetijt oīno.
22 h̄ vez ē. Ad illud qđ vltio obijcit qđ nō peccauit si appetijt similitudinē. qz nō ē cōuersus ad bonū cōmutabile. dō. q̄ ipe ꝯuertit se ad bonū icōmutabile vt eēt ꝓpriuz. et ita vt ad commutabile. ac p̄ h̄ inordinate ad deū conuerti supbiēdo ē auerti a deo z ꝯuerti ad se. z h̄ pz. qz diabol⁹ qđ dei erat appetebat sibi. z ita finalit̄ ad se ꝯuertebat. nō ad deū. z sic patēt oīa questa.

Consequenter scdo loco q̄rit de auersiōe mioz angeloz. Et circa h̄ duo q̄runt. Primū ē q̄ genere peccati peccauerūt mīores angeli. Scōm ē de cōparatiōe peccati mioz angeloz ad peccatū luciferi.

Questio. I c

Utr; minores angeli peccauerūt peccato supbie. Et q̄ sic videt. Grego. ꝯ. mor. Tanto magis homines ad celestia ascēdere inuidēt. q̄nto se a celestibus p̄ imundiciā elatōis directos videt. loquit̄ de demonib. Itē Aug. de sanct. vict. Omnes in eadē malicia ꝓsenserūt. z vnū ordinē p̄uerse societat; fecerūt. sz oēs ꝓsenserūt in eadē malicia. cū malicia diaboli fuerit supbia. q̄ oēs ꝓsenserit i supbi-
23 am. sz null⁹ i supbiā ꝓsentit nisi supbus. q̄ ꝛc. Itē libido ē fūdamentū ciuitat; diaboli z radix oīs peti. cū libidinosus amor sit amor ad se recuruus. z amor ꝑuatus. q̄ in h̄ differt ab amore casto. q̄ q̄libz aliq̄d sibi appetijt sz nō appetijt appetibile oculoz nec carnis. q̄ supbie vi-
24 te. Itē ē amor cōmodi. z amor honesti. vt vult Anſ. si q̄ peccauerūt demōes. aut igit amore cōmodi aut honesti. cū oīs affectio oriaz habeat ex amore. sz nō amore honesti. q̄ ex amore cōmodi. sz hic ē amor ꝓpriū boni. ergo ꝛc. Contra q̄ nō peccauerūt peccato supbie videt. qz supboz ē appetere pesse z nō subesse. sed mīores angeli voluerūt lucifero subesse. q̄ nō supbierūt. Maior manifesta ē. Minor ꝓbat̄ p Aug. z mḡm q̄rū vterq; dic̄ q̄ lucifero ꝓsenserūt. q̄ voluerūt q̄ pesset sicut optabat.

Item maioris dignitat; z sublimitat; est subesse summo dño q̄ꝫ minori. q̄ deo q̄ꝫ angelo. ergo si supbus appetit quod maioris ē dignitat;. si supbierit. potuit appetere subesse deo q̄ꝫ lucifero. sz voluerūt a domino dei transire in oīmodū dominū luciferi. ergo ꝛc. Itē oīs supbus appetit aliquā excellentiā. si ergo supbierūt. aliq̄d appetierūt. scz se parificari deo. vt videt dicere mḡr in littera. q̄ supbia voluerūt se parificare deo tūc igit cuz minus haberēt motū ad hoc q̄ꝫ lucifer. ergo grauat̄ peccauerūt. qđ ē ꝯtra totā scripturā. que dicit ipm caput malicie. Si tu dicas q̄ voluerūt q̄escere sine merito. z iō supbierūt. Sz ꝯtra. laus est z gloria ꝓsequi p̄miū premerita. ergo cū supbus appetat laudem z gloriā. appetere beatitudinem sine meritis. nō erit supbie immo ignauie.

Item aut appetebāt sine meritis. ꝓter vitandā dilationē. aut ꝓter vitandū laborem. Nō ꝓter vitandum laborē. qz angeli nō lassant sicut nec mores. primo mobilis. q̄ ꝓter dilationē. sed sancti viri vitāt dilatiōnē qui cupiūt dissolui z esse cū xp̄o. q̄ videt tūc q̄ ipi superbiāt. Rn̄. dōm. q̄ planū ē ex dictis sanctoz z glosis. q̄ angeli mīores peccato supbie fūt auersi. sz tn̄ in modo supbiendi diuersitas ē inter doctores. Alij aliā voluerūt dicere q̄ supbia eoz fuit in ꝓsentiēdo supbie luciferi. z ꝓsentire supbie nō pōt esse nisi supbiēti. sic etiā Adam dicit supbisse. qz mulieri supbienti ꝓsensit. Sed tamē illud nō videt ꝓbabile q̄ angeli mīores p̄ appetierūt alū aliq̄d bonū cōmutabile q̄ꝫ sibi. cū vnusq; cuiusq; affect⁹ maxīe sit iunct⁹ sibi. vt p̄mo appetat sibi inordinate q̄ꝫ alū. z si alū. ꝓpter se hoc facit. Secūdo vero posito est. q̄ angeli mīores supbierunt non rndo consentiendo. sed sibi excellentiā appetendo. et cum se non crederent posse ad illud puenire sine ipius luciferi sublimitate qui erat quasi caput. z sibi z illi appetierunt. z ideo supbierunt ꝓprie. z supbie etiam cōsenserunt. z concedende sunt rationes ad hanc p̄em inducte. Ad intelligentiā aūt obiectoz in ctrariū no-
26 tandū. q̄ supbia dēmonū conformis fuit capiti totius malicie principi sc̄z tenebraz. ipe aūt diabolus attendens suarū naturaliū strennuitatē z excellentiam. voluit pesse z requiescere sua auctoritate. h̄ est sine meritis siue ministerio. dēmones vero ei subiecti nō sunt ausi tantū appetere sz cōsiderantes naturalium strennuitatē voluerūt sub vmbra illius requiescere ita q̄ nō ministrarēt sz q̄dā sb̄ illa potirent voluntaria libertate quā videbāt se non posse habere sub diuino ministerio. Cognouerūt aūt angeli se eē factos ad pricipādum quietis beatitudinem. z acquirendum p̄mia z
27 ministeria. in hoc ergo supbierūt quia sine meritis voluerūt beati esse. z sine ministerio quiescere. z sine limite ꝓpriam voluntatem implere. z hoc totū est supbire. q̄uis nō sit tante supbie quāte fuit appetere oībz pelle re z nulli subesse. Dis vilis facile est ad obiecta rndere. Ad illud em̄ obijcit. q̄ nō supbierūt q̄ nō appetierūt. dōz
28 q̄ q̄uis nō appetierūt p̄eē. noluerūt tn̄ debito mō subeē. qz nō voluerūt subeē. z illi dominio q̄ recipit solū q̄ bonū ē restringit voluntatem. sed ei qui p̄mittit largari frenuz concupiscentie. ideo mali homines z supbi potius volūt subesse diabolo q̄ꝫ deo. siliter potuit e de angelis. Preterea alia fuit rō qua nūc cupiebāt ei subesse. sed subesse dominio siue seruitio vel ministerio requiescere. h̄ superbie ē. z ita pz sequēs qđ obijcit q̄ gl̄osius ē deo subesse. verū est fm veritatē. sz nō fm extimationem supbi

libet dies habet mane ⁊ vesperam. ⁊ isti dies fuerunt a ꝓncipio ꝺditōis angelice. ꝙliber angelus habuit cognitōem matutinam ⁊ vespertinam a sue creatiōis ꝓmo ꝺio // Item idem Aug. iiij. sup Ben. ad lrām. Mens angelica pura caritate inherēs verbo dei. posteaq̄ illo ordine creata est vt p̄cederet omnia. postea vidit in verbo dei facienda que facta sunt. si ergo omia simℓ cō ꝺita sunt. necesse est ꝙ hanc cognitōem habuit angel⁹ ab instanti creatōis. sed cognitō in verbo est cognitio matutina. ergo ⁊c // Itē Dyo⁹. dicit ꝙ angeli sunt lumina. ergo quod angelus videt in se. videt in lumine. ergo cognitō matutina eoip̄o ꝺr matutina. quia est ī lumine. cum angeli hoc habuerūt a sua creatōe. patet ⁊c. // Item angeli ante lapsū in ꝓncipio ꝺditōis. nullam habebāt impuritatē peccati nec obscuritatem mētis ergo videbāt ꝙ cognitō eoꝝ esset cognitō clara. ergo videbant ꝙ matutina. ⁊ ita ab instanti creatōis cognitōe matutina p̄fecti sunt. // Contra. cognitō matutina est cognitō qua quis cognoscit in ipo verbo. sz in verbo non potest aliquis aliquid videre nisi videat verbum. verbum aūt nullus potest videre nisi beatus si ergo angeli in ꝓncipio sue ꝺditōis non fuerunt beati sicut supra ꝓbatum est. ergo ⁊c. // Item lux faciebat vesperē ⁊ manē. sed lux dicit angelicam naturam formatam. sicut dicit Augu. ⁊ sup Ben. ⁊ de ciui. ⁊ forma fuit per grām ⁊ glām. cum ergo angeli nec ꝙ gratia nec per glām habuerint in ꝓncipio ꝺditōis ꝙ non ēent lapsi. ergo ⁊c. // Item si in ꝓncipio ꝺditōis habuēt cognitōem matutinam cum dēmones habeant sibi data integra ⁊ splendidissima. maxime que spectāt ad cognitōem matutinam. ergo adhuc haberēt cognitōem ī verbo quod est ꝺra Augu. de ciui. qui dicit de eo ꝙ innotuit demonibꝫ non ꝙ id quod est vita ⁊ lumē ⁊ incommutabile. sed ꝙ quendam lucis effectum // Item sicut pater et filius. vespe p̄cedit mane. vnde ꝺr. factum est vespere. ⁊c. ergo cognitō vespertina matutinam. sz cognitō vespertina sequitur existentiam rerum sicut dicit sup Ben. ad lrām. li. iiij. vbi dicit Augu. Nisi prius fit quod cognoscatur cognosci non potest. ergo cognitio matutina sequitur vespertinam. ergo oportet ꝙ sit p⁹ ꝺcipio. Est igit̄ ꝙstio quomō si omia simul creata sunt. q̄liter angelus potest cognoscere res ficendas de ꝓmo creatis. Rursus si matutina cognitō est gloriosa. quomō potuit esse in angelis a suo ꝓmordio. cum omēs equales fuerit sicut Augustinus videtur velle dicere ad oꝛosum. ⁊ magister dicit in littera. // Ꝙ⁰. dicendum ꝙ circa hoc diuerse sunt positōes que consurgūt et diuersificatōne verboꝝ. Augu. in hac materia. Quidam cū attendentes ad verba Augu. super Ben. ad litterā. dicunt ꝙ quando queritur vtrum angeli a ꝓncipio sue creatōis cognitiōem habuerint matutinaz. facieda ē vis aut enim queritur de omnibꝫ. aut de aliquibus. Si de omnibꝫ. sic respondēt ꝙ non omes habuerunt. lucifer eīm nunq̄ habuit ꝺgnitōem matutinaz. quia nunq̄ diuinam lucem vidit in seipa. sicut in antecedentibꝫ monstratum est. Si autem q̄ratur de aliquibꝫ. sic dicunt ꝙ habuerunt. quia simul tempe sunt creati ⁊ ad deum ꝙ glām conuersi. ⁊ in eodem instanti sunt formati ⁊ a tenebris diuisi. ⁊ in eodem res omnes cognouerunt fm suum ordinez ⁊ connexionem. et hoc in ipo verbo. que condite. tam angelorꝫ cōditōne ⁊ ipoꝝ ad deuꝫ conuersiōe sunt posteriores natura ⁊ dignitate. ⁊ ideo ꝺr ꝙ angeli in verbo ꝺgnouerūt res faciēdas. ⁊ illud expsse vi

dentur sonare verba Augu. in. iiij. sup Ben. ad litterā circa finem. Sed quoniam Augu. xj. de ciui. dei exp̄s se videtur sentire ꝛrarium. ibi em̄ dicitur ꝙ fuerit mora inter creatōnem ⁊ lapsum. ⁊ ꝙ ante lapsum nec bonī p̄sciī fuerunt beatitudinis. nec mali miserie. nec illi lux. nec illi tenebre erant. ideo ne sibi ꝛtradicere videatur distinguunt aliqui cognitōem matutinam dupl̄r
Cognitōem em̄ matutinam vocat Aug. cognitōem in verbo. In verbo aut̄ dupl̄r dicūtur cognoscere. Uno modo perfecte sz speculādo ⁊ intuēdo ipm verbum. et in ipo alia. ⁊ hec cognitō facit beatos. Alio modo suscipiendo illuminatōem a verbo. ⁊ in illa susceptōe cognoscere alia. ⁊ hec cognitō fuit angelis innata. q̄ inditi eis deus omnium species. ⁊ lumen sup mētes angeloꝝ expandit quo cognoscerent facta ⁊ faciēda. et hec cognitō matutina est de qua loquitur Augustin⁹ super Gene⁹. ad litteram. ⁊ hec fuit in angelis. ⁊ per hꝫ solut contrarietatem ad vtranq̄ partem. Hanc etiaz dicunt in dēmonibꝫ remansisse. sed obscuratā ꝓpter culpam. ideo non matutinam esse dicendam. Et sicut distinguunt in cognitōe. ita etiam distinguunt in luce et in tenebris. Ex sz vno modo dicunt angeli lux ꝓpter irradiatōem ab illa supna luce ꝓcedentem fm statū nature per quas cognoscunt res in ꝓprio genere cognitione que dicitur vespertina. ⁊ referunt ad deum. et sic dicitur matutina. ⁊ tenebra per oppositiz dicitur ignorantia que ab angelis est exclusa. vnde dicuntur replete fuisse sapientia. Alio modo ꝺr lux ipe angelis ꝓpter irradiatōem ꝓcedentem a summa luce fm plenitudinē gratie ꝺsummate siue glorie. qua dicuntur angeli illuminari vt beate sapienterq̄ viuerēt. ⁊ in hoc statu dicitur matutina cognitō ꝓprie que nunq̄ fuit nisi in angelis beatis. ⁊ sic diuersis modis loquitur Augustinus Ex his patent ratones ad vtrāq̄ partem. Quia rationes ad p̄mam partem intelliguntur de cognitōne matutina large dicta. sz ꝓmo modo. responsiones vero ad oppositum intelliguntur de cognitōe matutina ꝓprie dicta. que sz est per gloriam. ⁊ hoc curialius est dicere q̄ dicere ꝙ Augu. dicat contraria. ⁊ ranq̄ istabilis modo dicat hoc. modo contrarium. Nisi enim distinguatur quod dicitur super Ben. recte videtur contrariari ei quod dicitur. xj. de ciuitate dei. Quicq̄d aūt sit de opinione Augu. in ꝓductōe rerum ita determinatur. cum alijs sanctis contradicere videatur. non est tamen credēdum ꝙ tantus homo sibi ꝛtradicat maxime in his que non retractat. Uerum qualiterc̄q̄ intelligantur verba eius magis standum est his que dicūtur in libro de ci. vbi loquitur asserendo q̄ super Ben. ad lram. vbi ipemet p̄testatur se loqui inquirendo. Cū igitur ibi dicat ꝙ in angelo mora fuit inter creatōem et lapsum. ac per hoc inter glorificatōem ⁊ creatōnem. et cognitō matutina ꝓprie sit gloriosa. tenendum est ꝙ illam non habuerunt a sui conditōe // Ad auctoritates igitur in ꝺrium. aut soluēdum est ꝙ ipe locutus fuerit inquirendo et opinando. aut certe respondēdum est ꝓ dictum cōem vt p̄dictum est.

// Questio II f

// Utr̄ in angelis sit cognitō vespertina ꝓ glorificatōne Et ꝙ sic. vid̄r Aug. iiij. sup Ben. ad lrām loq̄ns de hierusalē supna. dicit. ibi semp est dies in ꝛtēplatōe incōmutabilis veritatis. semp vespe in ꝺgnitōe creature ei seipa. semp mane ex hac ꝺgnitōne in laudē creatoris ē.
// Item ratōne. eadem lux est que faciebat vespe ⁊ mane. si ꝓ lux q̄ facit mane est illuminatō glē. ꝓ in bac illuminatōe est vespe. ꝓ in statu glē est ꝺgnitio vespertina

28 Item cognitio vespertina est cognitio rerum in genere proprio. sed angelus gloriosus in proprio genere cognoscit res. ergo cognitionem habet vespertinam. Item angelus gloriosus amplius laudat deum q̄z homo viator. sed homo viator non solum laudat deum in sua maiestate. sed in operū suorum multiformitate. ergo & angelus beatus. sed hoc clarius p̄supponit cognitionem. ergo ꝛc. Contra. ī. Corinth. xiij. Cum venerit quod p̄fectum est. euacuabit quod ex parte est. sed cognitio vespertina ideo dicit vespertina. q; tenebre ē admixta. angeli autem vident in luce plena. ergo ꝛc.

29 Item cognitio fidei que est p̄ speculum euacuatur adueniente glorie cognitiōe q̄ consistit in videndo verbū eternū. si g̃ cognitio vespertina iō vespertina est q; in vmbra creature. g̃ nō stat cū cognitione glorie. Item mane veniens expellit vesperā. & sic r vespera expellit mane. sed in angelis continue est cognitio matutina q̄ vident in ipo verbo sine interpolatione. g̃ non habet locū in eis vespertina cognitio. Item vespera est per declinationē solis ad occasum. sed in angel beatis nūq̄z est approximatio ad occasum. sz ꝓtinuus fulgor & calor lucis eterne. g̃ nūq̄z est in eis cognitio vesptina. & ꝓpter h̄ est q̄stio cū tam mane q̄z vespe vtrūq̄z importet approximationē ad noctē & ad tenebras. & angeli distent distātia oīmoda. tam a frigore peccati q̄z ab ignorātia veri. videt q; nec matutina nec vespertina cognitio sit ponēda. sed potiꝰ meridiana. Queritur igit p̄ q̄nto diciat cognitio matutina. & p̄ q̄nto vesptina. & q̄re nō ponit differentia tertia sc̄z meridiana. Et iuxta h̄ q̄rit ad q̄s ptineāt iste cognitiones. & de ip̄a ordine & ꝓgatiua. vt sic eluceseat hanc cognitionū quidditas & natura.

30 Rn. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū. q; sicut vult Aug. Oīs creatura q̄ntūcūq̄ est de se tenebra ē. deꝰ aūt lux est. & tenebre in eo nō sunt vlle. sicut ꝺ in prima canonica Joh. i. vbi glo. dicit illustrationez a luce p̄cedentē sup hec tenebrosa. mane aūt et vespera dicunt media inter diē & noctē fm accessum & regressum. Intelligendū igit q; diuina lux illuminās angelum illuminatione p̄fecta ad cognitionē sui facit angelū lucem. & cognitio ipsiꝰ dei in se dies dicit. q; pura ē lux. & cognitio. & cognoscēdi ratio. Lux ista angelica sic illuminata habet cognoscere creaturā. & sic q; cognoscit id q̄d est tenebra. est eiꝰ cognitio mane. vel vespera appellata. sed vespera, put cognoscit creaturaz in seipsa. mane put ex illa cognitiōe ꝺsurgit ad laudem. & refert ad cognitionē ipius quā habet in ꝟbo. Unde Augu. de ciui. dei. xi. ca. vij. Scientia creature in comparatione scientie creatoris quodāmodo aduesperascit. ut̄q̄z lucescit & manescit cū ipsa refertur in laudem & lectatione creatoris. nec in noctem vertitur nisi cum creatoz amore creature relinquitur. Unde nota q; si ad similitudinem huius lucis visibilis dicatur ibi mane & vespere. sicut dictum est. tamen est dupler differentia. Una. quia ibi vespera nō vertitur in noctem. sicut in luce materiali. Altera vero quia mane non succedit meridies. nec̄z diei vespere. sed totū est simul. Un Augu. sup Gen. iij. Simul inquit habent diem. & vesperam. & mane. & sic patet q; in angelis beatis est nūc cognitio vespertina cū matutina. nec habent successiōez vel ordinem temporis. habent tamē ordinem dignitatis. quia vt dicit Augu. xi. de ciui. cognitio creature in seipa decoloratio est q̄z cum in dei sapientia cognoscitur. Ad illud ergo quod obꝟicitur q; euacuabitur q̄d ex parte est. dicendū. q; falsum est. imo bene potest esse p̄fecta. in ꝓprio genere. Et si dicat aliquo modo minꝰ p̄fecta hoc est respectu cognitionis in verbo. Verum. tamen non habent oppositionē. quia hec imperfectio nō venit ex parte cognoscentis. sz ex parte cognoscibilis vel ipsius medij. & per h̄ ptz seqns. de fide q; ibi est imperfectio ex parte cognoscentis nō cogniti. Ad illud z. quod obꝟicitur q; vespera declinat ad occasum et non compatitur mane. dicendū. q; verum est in his ybi est vespera & mane ꝓpter lucis variationem. non ibi vbi simul conuertit se angelus ad creaturā & deum. nec est ista diuersitas nisi solum ratione diuersi modi cognoscendi. qui q̄uis sint diuersi. non sunt tamen oppositi sed vnus famulatur alteri. & vnus perficit alterū non excludit. Ex his etiam patere possunt alie questiones sc̄z in q̄bus sint iste cognitiones. quia ꝓprie in beatis angelis nisi nomina extendantur. Patet etiā quare non dicitur cognitio creature dies siue meridies. sed conditio diei. quia omnis creatura tenebra. Patet etiam q; cognitio matutina precellit propter plenioꝛem lucem. ob quam clariꝰ & certiꝰ & altiꝰ. & sic patet rotum.

Distinctio quinta. Quales facti sunt angeli auersione & conuersione cadentium.

Post hec ꝺsideratio ꝛc. Supra oñdit mgr̃ q̄les facti sunt angeli in sua prima conditione. hic secundo intendit agere quales facti sunt auersione & conuersione. Diuiditur autem hec pars i tres. In prima agit de auersione & conuersione. In secūda de confirmatione & obstinatione. infra distin. vij. Supra dictum est q; angeli ꝛc. In tertia de ordinū distinctione. infra dist. ix. post predicta supest cognoscere. Prima pars habet duas. In prima agit de conuersione & auersione. In secunda de ruina que consecuta est auersionem. & hoc infra dist. vi. preterea sciri ꝛc. Prima bz ps tres. In prima ostendit quid sit auerti & conuerti. In secunda ostendit a quo sit. ibi. habebāt enim omnes ꝛc. In tertia quedam dubia circa conuersionē mouet & soluit. ibi. si autem queritur vtrum post creationem. Et illa tertia pars habet tres partes fm tres dubitationes quas determiat & explanat. Primo enī determinat vtrum bonis sit gratia collata ad hoc vt efficaciter conuerterentur. Secundo vero vtrum malis sit sua auersio imputanda cum gratiam non habuerint. ibi. ideoq; quibusdam videtur ꝛc. In tertia vero determinat vtrum conuersio fuerit meritoria cōfirmationis. ibi. Hic queri solet vtrum in ipsa confirmatione ꝛc. Et sic tria tanguntur in vniuerso. scilicet auersio luciferi. conuersio aliorum minorum. et conuersio bonorum.

a Auerti ē odio habere. vel inuidere. Contra. nullius conscientia pōt odisse deum. cū omnes appetant naturaliť sūmum bonuz. ergo videtur fm hoc q nullus auertať.

1 Rō. dicēduz. a q magister ñ diffinit h quā cunq auersionem. sz auersionem ꝺsummam ī qua est obstinatio ⁊ rebellio cōtra deuz que fuit in diabolo exquo vidit senō posse conseq̄ qō ambiebat.

2 Ad illud ergo qō dicit. q nullius cōscientia potest deum odisse. dicendum. q Aug. illō retractat. attamen veritatē aliquo modo habet illō verbum si intelligatur de deo inq̄ntum est summum bonuz. ad quod participādū facta est creatura rationalis. vnde cuz semper appetat beatificari. nunq̄ beatificans odit nihilominus ꝺtingit deuz cōsiderari vt iustum ponētez leges ⁊ infligentem penas. ⁊ sic multi odiunt qui sez peccant ī spm̄sanctū.

Dubitatio i.

// Ostendit q̄d sit auerti a deo ⁊ q̄d cōuerti ad deum. // a

POst hec ꝓsideratio adducit inq̄rere q̄les effecti sunt dū diuiderētur auersione et conuersione. Post creationem nanq̄ mox q̄dā ꝓuersi sunt ad creatorē suum. q̄dā auersi. Cōuerti ad deum fuit ei charitate adherere.

a // auerti est odio hře vel inuidere. Inuidie nāq̄ mř ē supbia q̄ voluerūt se pacificare deo. Inꝓuersis q̄si in speculo relucere cepit dei sapia q̄ illumiati sunt. Auersi vo excecati sunt. Et illi q̄dē ꝓuersi sūt ⁊ illumiati a deo gřa apposita. Isti vo sunt excecati nō īmissiōe malicie sed desertiōe gře a q̄ deserti sūt. non ita q̄ pri⁹ data subtraherēť. sz q̄ nūq̄ est apposita vt ꝓuertērētur. Hec est g̃ ꝓuersio ⁊ auersio q̄ diuisi sunt q̄ natura bōi erāt vt sint alij sup illud bonuz p iusticiam boni. alij illo corruptop culpaz mali. Conuersio iustos fecit. ⁊ auersio iniustos. vtraq̄ fuit volūtatis. ⁊ volūtas vtriusq̄ libertatis.

// A quo sit auersio. et ꝓuersio ⁊ tangit breuiter q a libero arbitrio docens q̄d sit. // b

Habebāt ei oēs libex arbitriū qō ē libera ptās ⁊ habilitas volūtatis rōnaľ. Poterāt ei volū tate eligere q̄dlibet. ⁊ rōne iudicare. i. discernere. in qb⁹ constat libex arbitriū. nec creati sť volētes aūti vel ꝓuerti. sz habiles ad volendū h vel illud. ⁊ p⁹ creatiōez spōtanea voluntate alij elegerūt malū. alij bonū. ⁊ ita discreuit deus lucez a tenebris. sic dicit scriptura. i. bonos angl̃os a malis. ⁊ lucē appellauit diē. noctez vo tenebras. q. bonos angelos gřa sua illuminauit. malos vo excecauit.

// Determinat vtz bonis gřa collata sit ad hoc vt efficaciter conuerterentur. // c

Si aūt q̄rit vtz p⁹ creationē cōuersis aliq̄d collatū sit p qō cōuerterenť. i. diligerēt deū. dicimus qb⁹ est eis collata gřa cooperās sine q̄ nō pōt pficere rationalť creatura ad merituz vite. Ladere. n. pōt p se. sz pficere nō pōt sine gřa adiuuante.

b // Est eis collata gratia cooperās sine q̄ nō. Contra. gratia cooperans est subsequens respectu operantis. sed non habuerunt operātem vt ꝓdictuz est. ergo nec cooperantem.

// Nō indigebat angel⁹ gřa p quā iustificareť. q. malⁱ⁹ ñ erat sed q̄ ad diligēdū deū pfecte et obediēdū adiuuareť. Operās q̄dē gřa ꝺz q̄ iustificať impi⁹. i. de impio fit pi⁹ de malo bon⁹. Cooperans vo gřa q̄ iuuať ad beniuolēdū efficacit⁹ ⁊ deum p oib⁹ diligēdū. ⁊ ad opandū bonū. ⁊ ad pseuerādum ī bono. ⁊ hmōi de qb⁹ postea plen⁹ dicemus. Data ē g̃ angeľ q̄ pstiteť cooperans gřa p quā ꝓuersi sunt vt deū pfecte diligerēt. Cōuersi g̃ sunt a bono qō hēbāt nō p dito. ad mai⁹ bonū qō non habebāt. ⁊ facta est ista ꝓuersio p gřam cooperantē libero arbitrio q̄ gřa alijs qui ceciderunt apposita non fuit.

// Determiat vtrū malⁱ sit sua auersio imputanda cū gratiaz non habuerint. // d

Ideoq̄ a q̄busdā dici solet ñ eē malⁱ imputādū illⁱ q̄ auersi sūt ⁊ nō ꝓuersi. q. sine gřa ꝓuerti nō poterāt. Sz illa non ē eis data. nec culpa illoz fuit q nō ē data q. ī eis nulla culpa adhuc ꝓcesserat. Ad qō dici pōt qm̄ q̄busapposita ē ipa gřa nō fuit ex meritis eoz. alioq̄n iā nō eēt gřa. si ex merito qō eēt añ gřaz dareť.

// Qo vo alijs nō ē data. culpa eorum fuit. q. cū stare possent noluerunt quousq̄ gratia apponereť. sicut alij perstiterunt donec illis cadentibus p superbiam eis gratia apposita est. Apte ergo cadentiū culpa in hoc deꝓhendi pōt. q. licet sine gřa nequirent pficere quā nondū acceperant. p id tamen quod eis collatum erat in creatione poterant non cadere. id ē stare. q. nihil erat quod ad casum eos compelleret. sed sua spontanea voluntate declinauerūt q si non fecissent. qō datum est alijs vtiq̄ dareť. ⁊ istis.

Rō.

Qua grā ē digebat angel⁹ et qua non.

Quid gratia operās quid cooperans.

3

Rō. dicendū. q eadez gratia dicitur operās et cooperans ratione diuersoruz effectuum. et iō dicuntur nō habere gratiā operantem. q. non habuerūt gratiam mundificātem voluntatē. habent tñ ipsaz eandem gratiā vt adiuuantem in bona operatione. ⁊ isti effectus sunt sępabiles. Ad h er/go qō dicit⁹ q illa ē ꝓueniens. dicendū. q ꝓueniens non dicitur ratione gratie subsequētis sed ratione voluntatis. vel dicendum. q ille sunt differentie ꝓut habent esse in libero arbitrio lapso scilicet hominis. et ideo non habēt locum in angelis Alia patēt.

4

Dubitatio ii.

Rō.

Qua culpa grā non est data malis.

Dubitatio tij.

Determinat vtrū ꝓuersione: boni angeli meruerunt confirmatione. ℣ Hic q̄ri solet vtr̄ in ipa ꝓfirmatiõe beati fuerint angeli: ⁊ an ipam beatitudinē aliq̄ mõ meruerit. Q̄ in ipa ꝓfirmatiõe beati fuerint: plures ꝓtestā tur auctoritates: ⁊ ideo ꝓstanti habenduz est. Utrū vero p gr̄am tūc sibi datā ipam beatitudi-

℟. q̄rūdā. nem meruerūt ambiguum est. Quibusdā enim placet q̄ eā meruerūt p gr̄am quā in ꝓfirmatiõe pceperunt: simulq̄ in eis meritū ⁊ premiū fuisse dicunt: nec meritū p̄cessisse premiū tpe sed causa. Alijs aūt videt q̄ beatitudinē quā ceperunt: in ꝓfirmatiõe p gr̄am tūc appositā nõ meruerūt. dicētes tūc nõ fuisse eis collatā gr̄az ad merēdū sed ad beate viuendū: nec tunc eis datū esse bonum quo mererentur: sed quo feliciter frueren tur. Q̄ autem tunc in premium acceperunt per obsequia nob exhibita ex dei obedientia ⁊ reuerentia mereri dicunt: ⁊ ita p̄miū p̄cessit merita: ⁊ hoc mihi magis placere fateor. ℣ alios. Confirmatio ingratitudinis.

AD intelligētiā hr̄ ptis in q̄ q̄rit q̄les facti sunt angeli p auersionē ⁊ auersionē tria querūtur. Pmo q̄rit de auersiõe lucifer: q̄ fuit caput tortius malicie. Scõo q̄rit de auersiõe minor angelorū. Tertio de auersione bonor. Quātū ad primū duo q̄runt. Primū est vtr̄ peccauerit petō superbie. Scõm ē q̄d fuerit ei⁹ appetibile. ℣ Questio I a.

Q̄ peccauerit petō superbie. videt sic. sup illud Luc. x. Videbā sathanā ⁊c. Glo. q̄ singlariť elat⁹ erat. vt i ei⁹ casu ceteri de elatiõe timerēt. Itē Eccl. xvij. Initiū oīs pcti superbia. sz p̄mū inter oīa petā fuit petm̄ diaboli. g̃ ⁊c. ℣ Itē Aug. xi. sup Gen̄. ad lr̄am. fact⁹ ꝓtinuo se a luce veritatis auertit superbia tumidus. ⁊ ꝓpric ptās de lectatione corrupt⁹. ℣ Item Ysido. de sum. bo. li. j. c. x. Mox vt fact⁹ est i superbiā erupit ⁊ precipitat⁹ de ce. est. ℣ Itē rõne videt. q: nõ ꝓtingit peccare nisi tripliciť. vicz. aut ꝓcupiscētia carnis. aut ꝓcupiscētia oculorū. aut superbia vite. sed p̄mū petm̄ nõ potuit esse carnis cõ cupiscentia. nec potuit esse appetitus diuitiar. quia spūs istis nõ indiget. g̃ necesse est q̄ fuerit superbia vite. ℣ Itē genera petor spūaliū non sunt nisi qtuor. p̄ter auaritiā q̄ tenet q̄si mediū inter carnalia ⁊ spūalia. scz superbia. ira. accidia. inuidia. sed in oīb tribꝰ generibꝰ ē odiū. g̃ cū oīe odiū causet ab amore. odiū inordinatuz causat ab amore inordinato. g̃ añ ista tria genera oportet aliq̄ petm̄ spūale p̄cedere in diabolo. sz hr̄ non potuit esse nisi superbia. g̃ ⁊c. ℣ Itē nūq̄ puertit affect⁹ nisi pus puertat iudiciū. nūq̄ puertit iudiciū in his q̄ sunt de necessitate salut⁹. nisi aliq excecatio sit in rõne. g̃ excecatio rōis p̄cedit oēm appetitū. sz excecatio non pōt esse q̄n p̄cesserit petm̄. ⁊ nõ potuit p̄cedere petm̄ appetitus. g̃ p̄cessit petm̄ p̄sumptiōis. sz hr̄ est petm̄ superbie. g̃ ⁊c. Cōtra. q̄ fuerit p̄mū petm̄ omissionis videt. q: si ipe deliberasset vtrū illud esset appetendū. nunq̄ peccasset. nec aliter vitare poterat. g̃ tenebat deliberare. ⁊ ante omisit deliberare q̄z illud appeteret. g̃ ante omisit q̄z superbiret. Si forte dicas q̄ p intellectū deiformē poterat sine deliberatiõe videre q̄d faciendū. Contra ad hr̄ q̄ ipe hr̄ inspiceret oportuit iõm̄ sideare circūstātias appetitū ⁊ cõsequentia. ⁊ ista sunt multa. sz simpler ℞. finite q̄ cognoscit multa p multa. impossibile est simul multa cognoscere cū se totaliter cõuertat ad cognitū. g̃ necesse habuit deliberare. Propterea hr̄ nõ solut. q: q̄d esset tenebat vitare petm̄. tenebat reprime re cogitationē suā ne p̄cederet ad ꝓsensum. ⁊ hr̄ anteqūz ꝓsentiret. g̃ añ omisit. g̃ ⁊c. ℣ Itē vr̄ q̄ petō ingratitudinis. Bern̄. de gradibꝰ hūilitatis. q: gratuīte bonitati dei a qua ꝓdit⁹ es ingratus existis. iusticiā quaz expertus nō es non metuis. iō audacter culpā cōmittis g̃ ante fuit ingratus q̄z cōmitteret culpam illā superbie. ℣ Itē rõne vr. tenet q̄s grās agere de bñficijs q̄n illa considerat. sed diabolus ꝓsiderauit bñficia dei q̄n respexit suam pulcritudinē ⁊ excellentiā. ⁊ non egit gratias. immo oppositum fecit. q: voluit sibi attribuere q̄d dei erat. ergo ⁊c. ℣ Item videt q̄ peccato infidelitatis. quia Anſ. de peccato diaboli ⁊ Bern̄. de gradibumi. dicunt q̄ diabolus nõ credidit se esse puniendū siue credidit se nõ debere puniri. sed qui credit peccatū a deo impunitū relinqui est infidelis. g̃ diabol⁹ anteqūz peccaret apparēdo peccauit p infidelitatē. ℣ Itē rõne videt. diabol⁹ nunq̄z appetiuisset nisi credidisset sibi esse bonū vel possibile. sed oīs q̄ credit creaturam posse eq̄ri sibi creatorē est infidel. g̃ diabolus añq̄z superbiret infidelis fuit. ℣ Itē vr̄ q̄ petm̄ curiositatis fuit primū. Bern. de gradi. humi. c. xij. p curiositatē a veritate cecidit. q: q̄d ꝓius ꝓcepit curiose. affectauit illicite. ⁊ sperauit p̄sumptuose. ℣ Itē hoc videt ratione. q: curiositatis viciū est diligēter respicere q̄d nõ licet appetere. sed illud nõ licet intueri q̄d non licet concupisci. sed diabolus diligenter aspexit q̄d supra se erat q̄n dixit. in celū ascendā. ergo manifestum ⁊c. ℣ Item q̄ inuidia fuit videt. Aug⁹. de sancta virginitate loq̄ns de superbia ⁊ inuidia. his duobꝰ diabolus diabol⁹ est. sed in p̄mo peccato fact⁹ est diabolus. g̃ fuit simul superbia ⁊ inuidia. g̃ qua rõne superbia p̄mū. ⁊ inuidia. ℣ Itē rõe mgri vr̄. sicut ꝓuerti est charitate adherere. ita ab oppositis auerti est odio hr̄e vel inuidere. cū ergo primo petō diabolus fuit auersus. inuidia fuit ei⁹ primus peccatū. ℣ ℟. ad hoc notandū q̄ aliq̄ voluerūt dicere ad predictas rōnes ⁊ auctoritates. q̄ diabolus simul tempore peccauit pluribꝰ generibꝰ peccatorū. naturaliter tamē ⁊ principaliter p alijs peccatis fuit peccauit superbie. Et sic respondēt vnica ⁊ breui responsione ad oīa obiecta q̄ vez ꝓcludūt. Sed hec responsio nec verum dicit. nec soluit. quia cum affectus diaboli sit simplex sicut intellectus. intellectus nõ potest simul plura intelligere. vel plures cogitationes habere. similiter nec affectus simul ⁊ in eodem instanti plura peccata cōmittere. maxime que spectant omnino ad diuersas actiones. sicut infidelitas. superbia ⁊ inuidia. Preterea. esto q̄ vera esset. non soluit. quia predicte rationes non tm̄ probant q̄ predicta peccata comitent superbiam. sed q̄ antecedant. Et ideo aliter est dicendum q̄ est loqui de peccato q̄tum ad triplicem statum. scilicz q̄tum ad inchoationē. consummationē. ⁊ confirmationem. Peccatū diaboli initiatū est in p̄sumptione. statim enim vt suam vidit pulcritudinem p̄sumpsit. Consummatū est in ambitiõe. Quia p̄sumēs de se appetijt q̄d oīno supra se fuit. ⁊ ad q̄d puenire nõ potuit. Sed confirmatū est inuidie ⁊ odij auersione. quia ex quo obtinere non potuit quod appetijt. ideo inuidere cepit. ⁊ affectu odij contraire. et in hoc firmatū est. quia hec omnino ipsum a deo separauit. et p̄fectum obstaculū posuit. sicut p̄fecte charitas p̄fectū iūgit.

29 Ad illud qđ obȷ̃cit tertio. q̃d appetierūt vtrū p̄ ficari deo. dōm q̄ in aliq̄ voluerūt pificari deo. ī sc̄z q̄ sine meritis ⁊ obsequio voluerūt esse quieti ⁊ beati in eternū qđ soli⁹ dei est ꝓpriū. nō tm̄ adeo voluerūt pificari vt lucifer. ⁊ ideo nō adeo peccauerūt. Ad illud qđ vltimo obȷ̃cit. q̄ gloria est obtinere cū meritis dōm q̄ supbus magis reputat esse glorioſuz ⁊ nō ab alio q̄ merita ab alio obtinere. tū q̄ dedignat̄ seruire. tuz q̄ dedignat̄ ab alio recipe. ⁊ q̄ angeli voluerūt ꝓpria aucte quiescere. patz q̄ ex̄m extimatione supbi excellentiam appetierūt. nō verā sed falsam. sicut patet in supbis q̄ appetūt magis gloriā ⁊ excellentiā vanā q̄z verā Et p̄ patet qđ querit. quare appetebāt sine meritis. dico q̄ nō q̄ laboriosum. nec q̄ tardū. sed ꝓpter desiderū. sed vile reputabāt obsequiū ⁊ mīsteriū ⁊ hoc superbie est.

Questio II d

De compatiōe peccati minoz angeloz ad pctm̄ lucifer. ⁊ querit vtrū habeat ordinē ad ipsum. Et q̄ habeat ordinē causalitat̄ cuiusdaz. Apocal. xij. Draco trahit secū tertiā partē stellarū. scī ⁊ mgri exponūt de luciferor⁊ demonib⁹. Si traxit. ergo aliq̄ modo ꝓcurauit causam eoz. g̃ ꝛc. Item Joh. viij. dicit. Ipse mēdax est et pater ei⁹. g̃ diabolus ē pater mēdacij. g̃. cū mēdaciuz ibi vocet oē pctm̄. g̃ ipse fuit pater oīs peccati. g̃ ⁊ peccati minoz angeloz. ⁊ ita videt q̄ sit ibi ordo causalitatis. Itē q̄ sit ibi ordo tp̄is siue durationis videt. q̄ bug. dicit ⁊ mgr̄ q̄ peccauerūt pctō ꝛsentiēdo. sed non potuerūt ꝛsentire pctō luciferi. nisi qđ p̄cesserat. p̄riusq̄ eni vult aliq̄s aliq̄d q̄z reqrat ꝛsensus. g̃ ꝛc. Item b̄ videt. q̄ diabolus aliq̄ modo fuit origo siue suggerendo siue exēplū prebēdo. Nō potuit suggerere nisi p⁹q̄z appetijt. nec etiā demōstrare alīs ꝓceptū suū. nec illi ꝛsentire. nisi postq̄z coḡuerūt. g̃ in medio inē peccatuz diaboli ⁊ alioz cecidit suggestio. vel saltē demōstratio et ꝓceptio. et diiudicatio de ꝓcepto. sed ista nō possūt simul esse. ergo fuit ibi ordo tp̄is. Sed ꝛ. q̄ nō poterit ibi esse ordo causalitat̄ siue occasiōis videt. q̄ statim vt peccauit deformat⁹ ē. g̃ cū angeli ante pctm̄ haberēt lympidū visum. si viderūt deformitatē. potiꝰ debuerūt a pctō retrahi. q̄z ex̄plo vel suggestiōe inniti. g̃ nō peccauerūt ex̄plo vel suggestiōe. Itez q̄ nō fuerit ibi ordo tp̄is vī. q̄ statim vt diabol⁹ peccauit corruit. alioq̄n fuisset dedecus pctī sine decore iustitie. sed oēs simul ceciderūt. vñ Dam̄. dicit q̄ simul cū eo. s. lucifero ꝛuulsa ē innūera multitudo. g̃ simlr̄ tē. poze oēs peccauerūt. Itē pōt obȷ̃ci q̄ neut̄ ordo ibi fuerit. q̄ boni simul ꝛuersi sunt ita q̄ nec fuit ibi ordo cālitat̄ siue suggestiōis. nec tp̄is. g̃ si statim diuisa est lux a tenebris. statim boni facti sunt lux. ⁊ mali tenebre. g̃ simul nō tm̄ tp̄e. verūetiā natura. Itē adhuc q̄ neuter ordo ibi fuerit vī. q̄ si fuit ordo cālitat̄. g̃ videtur q̄ pctm̄ alioz angeloz sit remediabile. sicut ⁊ peccatū hoīs. qđ aliūde habuit remediū. aliūde habuit occasionē. Si ẋo fuit ordo tp̄is. g̃ vī q̄ pctm̄ mīoz angeloz sit graue⁹. cū nō formidauerint dīnū iudiciū qđ cō
31 spexerūt circa luciferū. Ad. dōm ad p̄dictoz intelligentiā q̄ hic triplex ꝛsueuit poni positio. Quidā eni voluerūt dicere q̄ nō fuit ibi nisi ordo ꝑm gradus. q̄ mai⁹ ⁊ excellentio⁹ fuit pctm̄ luciferi. eo q̄ magis supbiuit. nec tm̄ fuit ꝑus pctō alioz tp̄e. nec origine. sed stati in eodē p̄ceto q̄libet ꝓpria volūtate deprauat⁹. sine exēplo peccauit. ⁊ q̄ aspectū habuerūt ad idē. ideo ꝛsimili mō ⁊ eodē genere pctī peccauerūt. ⁊ cedūt rōnes ad b̄.

Alioz positio fuit q̄ nō tm̄ fuit ordo excessus. immo cālitat̄ vt cālitas large dicat̄. non tm̄ ad cām vere sed etiā ad occasionē. nō tm̄ ad p̄petrationē sed etiā ad suggestionē. nō tm̄ ordo tp̄is. Et b̄ volūt sic dare intelligere q̄ in lucifero simul fuit tp̄e appetit⁹ ⁊ el⁹ exp̄ssio et in angelis simul ꝓceptio ⁊ appetitio. ⁊ ita simul tpe peccauerūt. tm̄ pctm̄ diaboli ꝑbuit eis viā sicut exēplū Et ponūt sile. si oculus directe aspiceret in oriētē exīs in occidēte. simul fieret choruscatio ⁊ appareret in oculo. a minori volūt b̄ esse posse in angelo. ⁊ p̄ b̄ soluunt obiecta. Tertia positio ē q̄ fuit ibi ordo ⁊ q̄̃tum ad gradū. ⁊ q̄̃tū ad occasionē. ⁊ q̄̃tū ad durationē. Quantū ad gradū. q̄ illud luciferi fuit mai⁹. Quātū ad occasionē. q̄ aliꝰ ꝑbuit exēplū. Quātū ad durationē. q̄si cut in lucifero necesse fuit tps añ esse q̄̃ peccaret. q̄ñ potuit in eodē instāti b̄re cognitiōem q̄ exigit ad peccatū cuz ꝑdiata affectiōe. sic in mīoribus angelis dicūt fuisse in peccādo cū peccauerūt aspiciēdo qđ angelus volebat. ⁊ exinde aspiciēdo cōmodū suū. ⁊ hec positio videt intelligibilioꝛ. vñ ꝛcedēde sunt rōnes ad b̄ idcte. Ad illud ḡ qđ obȷ̃cit. q̄ ō formis fuit statim. potest rīderi q̄ fuit. sed illa deformitas erat intra ꝛsciam et ideo nō apparuit q̄ nō reuelauit. Vel pōt dici q̄ est deformitas ꝛtra naturā. ⁊ ꝛtra volūtatē. Deformitatem ꝛtra naturā statim natura cognscit ⁊ respuit. q̄ nō mouet nisi vno mō. sed deformitatē volūtat̄ nō sic respuit volūtas. eo q̄ ipsa libera ē. ⁊ ō freq̄nter placz ei actus culpabil⁹ ⁊ deformis. nec vnq̄z tal⁹ act⁹ displicz ei nisi inq̄ntū adheret aliq̄ mō iusticie. Et q̄ qđaz angeli adheserūt iusticie. ideo eis displicuit mot⁹ angeli. ⁊ deformis volūtas. Alij ẋo nō adheserūt. ideo īmūdicias nō ꝓcepērūt. sed magis vt apparēs bonū acceptauerūt 32
Ad illud qđ obȷ̃cit q̄ simul ceciderūt. pōt dici q̄ si 33
mul. nō q̄ in eodē instāti. sed q̄ repēte q̄si in nō ꝓcepti bili tpe. ⁊ ibi bñ pōt esse ordo q̄̃uis nō ꝓcipiat̄. Vel aliter ⁊ melius pōt dici q̄ sathanas nō cecidit statim vt appetijt. sed postq̄z pctm̄ el⁹ ꝛfirmatū ꝑ odiū ⁊ inuidiaz fuit. ⁊ postq̄z facta ē diuisio bonoz angeloz a mal⁹. de q̄rū ꝛsortio post b̄ificationē statim repulsi sunt. Nec valet illud qđ obȷ̃cit de pctī decore. q̄ pctm̄ sp hz penā internā sibi ꝓiūctā. vñ sicut statim hō nō fuit dīectus de paradyso vt peccauit. sed tm̄ statim penā habuit. ita videtur de angelo esse dōm q̄ nō in eodē instāti cecidit.
Ad illud qđ obȷ̃cit ō bonis angelis. dōm q̄ tā ꝛuersi 34
one bonoz angeloz q̄̃z auersionē demonū. pctm̄ luciferi ꝓcessit. nā ipse ꝑus supbiuit ⁊ supbiā suaz oīb⁹ indicauit. ⁊ extūc q̄dā adheserūt sibi. alij ẋo restiterūt ⁊ adheserūt deo. ⁊ simlr̄ isti lux. illi tenebre facti sunt. Quāuis eni simul fuerit angeloz ꝛuersio ⁊ demonū auersio. nō tm̄ simul cū pctō luciferi. Ad illud qđ obȷ̃cit de ereu 35
sabilitate ⁊ grauitate. dōm q̄ ꝓma ps rōcinatiōis defecit. q̄ illa nō est sufficiēs rō q̄re pctm̄ hoīs fuit remediabile. sicut infra patebit melius. q̄ nō est sile. Alit̄ eniz diabolus dedit occasionē hoī. alit̄ angel⁹ malis. hoī ꝓmittēdo ⁊ fallēdo. sed angelis solū ꝛtemptuz suū insinuando. vñ nō dicit̄ eos temptasse vt ꝓmos parētes.
Scōa ps deficit. q̄ nō aduerterūt el⁹ ruinā. nec videt diuini iudicij seueritatē in ipm. q̄uscz pctm̄ el⁹ fuit cōsummatū. vt ꝑus tactū est ⁊ determiatū.

Consequenter tertio loco querit de ꝛuersiōe bonoz. Et circa hoc duo queruntur. Primo querit de ipsa ꝛuersione ad suū ꝓncipiū. Scōo querit de eadem in cō comparatione ad premiū.

Questio I e

Utrū ꝛuersio bonoz angeloz ad dēū fuerit ꝑ virtute nature

vel auxilio gr̃e. Et q̃ ꝑtute nature vr̃ ꝑmo auc̃te mgr̃i li
r̃a. Nõ indigebat angelus gr̃a p quã iustificarek. er/
go iust⁹ erat etiã ꝑek gr̃am. sed q̃ iust⁹ ẽ recte ꝛ ordina/
te ꝟuertik ad fontẽ oĩs iusticie. g̃ videk q̃ hoc poterũt
angeli sine auxilio gr̃e. ¶ Itẽ ꝓbs in. tij. de aĩa. Intel/
lectus sp̃ ẽ rect⁹. sed b̃ nõ esset nisi rectitudo esset ei ona
turalis. g̃ angeli intellect⁹ ꝛ vere ꝛ ꝓprie de natura sua
erat rect⁹. sed nullus ẽ rect⁹ nisi is q̃ sursum ẽ ꝟuersus
et q̃ bz caput mẽt⁹ erectũ ad dĩna. g̃ vr̃ q̃ b̃ habuit p na
turã. ¶ Itẽ facili⁹ põt q̃s aliq̃d ad qõ naturaliẽ ordĩa
tur. q̃ illud ad qõ nõ ordinak. sed angelus erat ordiat⁹
ad deũ mag⁹ q̃ ad aliud. ꝛ natura erat ordiata in ipso
g̃ cũ sine aliq̃ adiutorio posset ꝟuerti ad bonũ cõmuta/
bile. ꝛ auerti a deo. multo forti⁹ absq̃ auxilio aliq̃ põt
ꝟuerti ad ipm. ¶ Itẽ naturale ẽ alicui ꝟuerti ad illud
qõ naturaliẽ mag⁹ diligit. sed angelus naturali dile/
ctiõe mag⁹ diligebat deũ q̃ aliq̃ creatũ. vt in p̃cedẽti
bus habitũ est. g̃ videk q̃ naturaliẽ ꝟuerterek ad ipsũ
¶ Itẽ in instãti ꝟuersiõis ꝛ auersiõis nulla ẽ dr̃ia inẽ
angelos ante b̃ instãs. si alia incipit dr̃ia esse. b̃ ẽ auer
siõe ꝛ ꝟuersiõe. g̃ ꝓ ẽ auersio ꝛ ꝟuersio q̃ gr̃e infusio
g̃ ꝟuersio nõ potuit esse a gr̃a. ¶ Itẽ si ꝟuersio fuisset
a gr̃a ꝛ nõ a natura. g̃ illis angelis q̃ nunq̃ habuerũt
gr̃am sed sola naturalia nõ esset imputãdũ q̃ ad deũ ñ
sunt ꝟuersi. g̃ nec diabolus esset culpãdus nec punien
dus q̃ dño nõ adhesit. ¶ Ad oppositũ arguit auc̃te et
dem̃ratiõe. Auctoritate sic. mgr̃ dicit in lr̃a. ꝟuersio iu
stos fecit. sed auersio iniustos. sed nihil facit iustũ nisi
gratuitũ sit. g̃ ꝟuersio fuit a gr̃a. Si dicas q̃ intelligit
de iusticia naturali. b̃ nihil ẽ. q̃ illã habebãt oẽs ange
li a sua origine. ¶ Itẽ ꝟuersio creature sp̃ualis ad deũ
vt dicit aug⁹. est dies. q̃ ibi ẽ fulgor cognitiõis ꝛ calor
affectiõis. sed p naturã lux p̃cedit diẽ. cũ g̃ angelus nõ
sit lux nisi p informationẽ gr̃e. ꝓbus suscepit gr̃az. q̃ cõ
uerterek ad bonitatẽ dĩnã. ¶ Itẽ dem̃ratiõe sic. non est
meritũ sine gr̃a. vt patet. j. q̃ nõ hoiem ꝓpter opus sed
opus ꝓpẽ autorẽ acceptat deus. sed angeli in sua ꝟuer/
sione meruerũt. sicut aliq̃ cũ auersiõe demeruerũt. g̃ ꝛc.
¶ Itẽ si p naturalia fuisset ꝟuersio. cũ g̃ in naturalib⁹
p̃celleret lucifer. pari⁹ vr̃ q̃ ipe erat ꝟuersus q̃ aliq̃. si g̃
nõ fuit ꝟuersus. nõ a ꝓtute nature fuit illa ꝟuersio. sz
36 mag⁹ ab auxilio gr̃e. ¶ Rõ ad intelligẽtiã obiect̃ ꝓnotã
dũ est q̃ in ꝟuersiõe ad deũ attẽdit rectitudo sbe spũal'
q̃tũ ad eius mẽtẽ. marie rõne part⁹ motiue. nec põt esse
37 recta nisi actu vel habitu sit ad deũ ꝟuersa. ¶ Quẽ ad/
modũ igit̃ duplex ẽ rectitudo. sic duplex ẽ conuersio.
Est enĩ quedã rectitudo nature institute. ꝛ penes hãc
est iusticia originak. Et ẽ rectitudo gr̃e. ꝛ penes hãc est
iusticia meritoria quã acceptat iudex summ⁹ ad retri/
butionẽ eternã. Et q̃ videt ĩ ea pulchritudinẽ gr̃e. me/
rito ei⁹ aĩaz traducit in spõsam. ꝛ opa ei⁹ sunt ipi ama
bilia. Sic itelligẽdũ ẽ q̃ duplex ẽ ꝟsio. q̃daz a nãli re/
ctitudie q̃dã a rectitudie gr̃e. ꝑmã potuerunt bñe ãgeli
absq̃ gr̃a. sz sc̃az ñ sine gr̃a. Oñ igit̃ q̃rit̃ de q̃ ꝓncipio
fuerit illa ꝟuersio. dõm q̃ ꝟuersio illa fuit meritoria ꝛ
deo placita. ꝛ ideo nõ potuit esse sine gr̃a. ¶ Rursus
q̃ p illã ꝟuersiõe obtinuerũt gr̃am. oportz ponere q̃
in ꝟuersiõe illa inchoauerit volũtas liba. sed ꝟsuma/
uit gr̃a. ꝛ iõ fuit ibi gr̃a subseq̃ns. nõ p̃ueniẽs. gr̃a co
operãs. non opans. vt dicit mgr̃ in lr̃a. Concedendũ
est g̃ q̃ illa angelor ꝟuersio in q̃ ꝟfirmati sunt nõ fuit
38 sine auxilio gr̃e. ¶ Ad illud g̃ qõ obr. q̃ nõ indigebat
angelus gr̃a iustificãte. dr̃z q̃ iustificatiõis actus du
pliciẽ intelligik. Est enĩ iustificare de nõ iusto facere iu
stũz. Nõ iustũ aũt dupliciẽ accipik. s. ꝑuative ꝛ negati
ue. Priuative idẽ ẽ nõ iustũ qõ iniustũ. ꝛ tũc iustifica/
re idẽ est qõ de impio facere piũ. ꝛ b̃ mõ nõ fuit gr̃a in
angelis ad hũc effectũ. Aliomõ dr̃ nõ iustũ negative.
et sic nõ tm̃ dr̃ nõ iustũ qõ bz impictatẽ. sed qõ nõ habz
iusticiã gr̃e. ꝛ sic fuit in angelis iustificatio p gr̃am. et 39
ab hac iusticia fuerunt opa eor meritoria. ¶ Ad illud
qõ obr q̃ intellect⁹ semp ẽ rect⁹. iam patet risio. q̃ nõ
intelligit de rectitudie naturali. Illud tm̃ ꝟbũ ꝑt̃ ꝟbz
intelligi vt dicak semp esse rect⁹ respectu illor ad que
mouek vt natura siue naturaliẽ. ꝛ sic nos dicim⁹ i theo
logia sindieresim semp rectã. si autẽ intelligak respectu
eor in q̃ mouek vt deliberãs. falsum ẽ. imo circũscpto
oi imagiabili ꝛ fantasmate. posset intellect⁹ peccare si 40
ue ꝑuaricari. ꝛ sic forte fecit anglic⁹. ¶ Ad illud quod
obr q̃ facili⁹ põt q̃s in id ad qõ ordinaẽ ꝛc. dõm q̃ vez
est. si illud sit inẽ termiõs nature. sed ꝟuerti ꝟsione
ꝑfecta ꝛ meritoria b̃ ẽ supĩ naturã. sed deficere b̃ ẽ extra.
et iõ ratio illa nõ cogit. Vel dic q̃ illud ẽ verũ q̃n gen⁹
opis ad potẽtiã compatũ est eq̃lis difficultat⁹. si in se
ꝟsiderak. als nõ bz veritatẽ. sicut patet in multis exem/
plis. ¶ Ad illud qõ obr de ꝟuersiõe q̃ sequit̃ dilectio 41
nẽ. dõm q̃ vniformiter sumpta ꝟuersiõe cũ ipa dilectio/
ne. nõ bz instãtiã. Sic et qdã dilectio ẽ a volũtate nã
turali. vt q̃ deiderak deus vt btificãs. Quedã a volun
tate electiua qua optat deo bonorẽ ꝛ gl̃iam. Quedaz a
gratuita q̃ in obsequm dĩnũ captiuak ipa volũtas to/
ta. Sic ꝛ ꝟuersio p appetitũ ꝟcupiẽ ẽ a natura. Con/
uersio p affectionẽ amicitie a volũtate delibatiua siue
electiua. Cõuersio ẽ o p obsequiũ obie grate ẽ ab ipsa 42
gr̃a. ꝛ sic patet illud. ¶ Ad illud qõ obr q̃ in nullo dif
ferebãt. dõm q̃ illud ꝟcludit q̃ gr̃a nõ inchoauerit. sz
nõ excludit q̃n ꝟfirmauerit. ꝛ b̃ ẽ verũ. ¶ Ad illõ qõ 43
obr q̃ nõ esset imputãdũ malis si ꝟuersio esset a gr̃a.
dõm q̃ falsum ẽ. q̃ stare poterãt ꝛ nõ auerti si volebãt
et ideo auersio eis imputak in culpam.

¶ Questio II f

¶ De ꝟuersiõe bonor in compatiõe ad ꝑmiũ. Et q̃rit̃
vtrũ in eor ꝟuersiõe meritũ sequat̃ premiũ vel p̃cedat.
Et q̃ p̃cedat vr̃. Aug⁹. de correptiõe ꝛ gr̃a. Angeli sci
q̃ cadentib⁹ aliis stetẽrũt. illi⁹ vite mercedẽ recipe meru
erũt. si g̃ meruerũt recipe. meritũ p̃cessit receptionem
mercedis. ¶ Itẽ meritũ est via ad ꝑmiũ. sed recto ordi
ne p̃cedẽdo ꝓ est stat⁹ viatoris q̃ comꝓhensoris. et
vie q̃ patrie. g̃ in angelis fuit meritum ante ꝑmiũ. ¶
Itẽ dispõ p̃cedit illud ad qõ disponit vel tp̃e. vel natu
ra. sed gr̃a ẽ dispõ ad gl̃iam. g̃ si ds dedit angelis gr̃am
q̃ possent mereri. ꝛ gl̃iam q̃ sunt btĩ. ꝓbus habuerũt gra
tiã q̃ gl̃iam. sed gr̃a qñ inuenit li. ar. in actu debito. fa
cit illũ esse meritoriũ. g̃ si li. ar. angeli in ingressu gr̃e ꝛ
glorie erat in actu. g̃ ꝓbus habuit motũ meritoriũ q̃ glo
riosum. ¶ Itẽ p impossibile vr̃ q̃ deus dedit angel' glo
riã. aut g̃ dignis. aut indignis. Si indignis. iniuste ꝛ
inordiate fecit qõ ẽ impossibile. g̃ dedit dignis. sed nul
lus ẽ dign⁹ corona nisi p merita. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ si mereri
ptinet habitũ. dũ quis seruit deo. ꝛ bñ vtik habito. er/
go cũ oĩs pseueras in gr̃a bñ vtak ea. q̃ pseuerat in gr̃a
merek eã. sed qõ ex meritũ nõ est ex gr̃a. g̃ merẽdo gram
deineret esse gr̃a. ¶ Itẽ si ꝑmiũ p̃cedit meritũ. ergo qõ
est illud meritũ. aut q̃tũ ad actũ ꝛtẽplatiõis. aut mini
sterij. Nõ q̃tũ ad actũ ꝛtẽplatiõis. sic enĩ oĩs btĩ me/
renk. Si q̃tũ ad actũ miſterij. g̃ vr̃ q̃ si nõ esset hõ. an/
gelus non posset mereri. g̃ nec dign⁹ esset btificari. qõ
falsum ẽ plane. Cõtra b̃ ẽ qõ mgr̃ dicit in lr̃a. qõ magi

placet sez q̄ merenť habitū. ¶ Item rōne Angeli dum
ministrāt nob aliq̄d merenť. cū ex mag̃ charitate ꝛ libe
ralitate nob̄ ꝺescendāt. ꝛ mīsterū nō sit actꝰ cōpreh̄e/
sorīs. sz viatoris potiꝰ. aut g̃ merenť hītū. aut habēdū.
Si habitū. habeo ꝓpositū q̄ meritū sequit̄ p̄miū. Si
habēdū. g̃ tūc cū mereať brītudinē nō ē brīs. Si aliud
g̃ brītudinē. g̃ nō est meritū eiꝰ pfectū nec necessariuz.
¶ Preterea q̄quid mereať. cum spes q̄ differť affligat
aiam. videť q̄ tale meritū respectu rei hñde non possit
stare cū statu brītudinis. ¶ Itē mag̃ p̄mia nō ꝺebēt da/
ri sine magnis meritz. ꝛ mag̃ merita nō sunt sñ magnis
obsequijs. g̃ cū angeli magna p̄mia hēant. ꝛ magna ob/
sequia non pceſſerint in q̄bus meruerint. g̃ ꝺebēt sequi
¶ Item p̄m q̄ plꝰ dat ꝺꝰ. plus exigit ꝺꝰ a creatura. si
g̃ maiꝰ robur vtuť cedit angelo q̄z hoī. g̃ ꝛ maiora obse
quia req̄rit. sz bō nō glorificať nisi p labores multos et
44 magnos g̃ nec angelꝰ sine opib̄ ꝺz glorificari. sz opa
ñ pceſſerūt. sz solꝰ motꝰ affectiōis. g̃ optz seq. ¶ Rñ. ꝺōz
q̄ circa h̄ sic ꝺic mgr̃ duplex fuit opinio. Quida em̄ ꝺi
xerūt q̄ in angelis p̄miū pcedit meritū. ꝛ huiꝰ positōis
fuit mgr̃. ꝛ ad h̄ ponendū moti sūt rōnabiliter. ꝛ q̄z tum
ad motū. ꝛ q̄z tū ad mortuū. Quia em̄ itellexerūt q̄ nō ē
meritū sine gr̃a. nec magnū meritū vbi nō ē magnū ob/
sequiū. ꝛ in angelis ꝓpr̃ nature velocitatē ꝛ idoneitatē
sīl duratiōe ꝺař gr̃a ꝛ glīa. q̄ in angelis meritū nō po/
tuit p̄cedere p̄miū. meritū in q̄z ꝺigni. sz solū si aliquid
pcedit h̄ ē meritū ꝺgrui. sz sequit̄ meritū ꝺigni. Nos
etiā ad h̄ ponendū instigauit q̄ meritū rei hñde sonat i
indigentiā q̄ nō videť posse stare cū glīa. Motū autē

¶ Distinctio. vj. de ruina que ꝓsecuta est malo/
rum angelorum auersionem.

Preterea sciri oportet. ꝛc. Supra egit mgr̃ de
auersiōe ꝛ auersione angelorꝫ. i hac pte agit ꝺ
lapsu siue ruina malorꝫ. Et diuidit hec ps i du
as. In p̄ma determiat veritatē. In scꝺa remouet dubi/
tatiōem. ibi. Solet āt q̄ri ꝛc. Prima ps hz tres. In p̄/
ma determiat q̄ ꝛ q̄les ceciderūt. In scꝺa ꝺo vñ ꝛ i quē
locum ceciderunt. ibi. Et tante superbie. In tertia vero

q̄liter ibi hñt ordinē plationū. ibi. Et sic int̄ bonos ꝛc.
Similiter scꝺa ps hz tres. In p̄ma mouet q̄nem ꝺe vni/
tate loci q̄z tū ad angelos minores. Scꝺo q̄z tū ad luci/
ferū. Tertio occasionaliť oñdit ꝓfligendi modū inter
nos ꝛ nr̃m aduersarū. Primū fāť. ibi. Solet āt q̄ri ꝛc.
Scꝺm aūt ibi. ꝺe lucifero. Tertiū. ibi. alijs quoq̄z qui
a sanctis ꝛc. Principaliter igiť in hac distinctiōe ꝺeter
minať vñ angeli corruerūt. ꝛ deinde quis locus pꝰ rui/
nam. ꝛ quis ordo in loco ꝛ officio.

¶ Determinat qui ꝛ q̄les angeli ceciderūt. a

Preterea sciri o-

portet. q̄m̄ sicut de maioribꝰ ꝛ minori
bus quidā pstiterūt. ita ꝺ vtroq̄z gra
du q̄ꝺam corruerūt. Inter q̄s vnꝰ fuit oīb̄ alijs
cadentib̄ excellētior. nec inter stantes alijs co
Job. xl. fuit dignior. sic̄ testimonijs auctorū mōstrať. Ait
Ezechie. eīm Iob. Ipe p̄ncipiū viaꝝ dei. Et in ezechiele le/
xxviij. gitť. Tu signaculū similitudinis plenꝰ scia ꝛ pfectio
ne decorus i delicijs paradisi dei fuisti. Qꝺ greg̃.
exponēs ait. Qꝛo in eo subtilior ē natura. eo ma
gis i illo imago dei similiꝰ insinuať impssa. Itez in
Ezechie. ezechiele legitť. Ois lapis p̄ciosus opimētū eius
xxviij. id est ois angelꝰ q̄si opimētū ei erat. q̄ vt ꝺicit
grego. in alio ꝓpatiōe ceteris clarior fuit. vñ vo/
Esa. xiiij. catꝰ ē lucifer sic̄ testať Esa. Quō inq̄t cecidisti ꝺ
celo lucifer q̄ mane oriebaris. ꝛc. q̄ nō vnꝰ ordo
sz vnꝰ spūs accipiēꝺꝰ ē. q̄ teste ysiꝺ. postq̄z creať
ē eminentiā nature ꝛ pfūditatē scie sue ppēdēs
in suū creatorē supbiuit. intātū
q̄ etiaz deo se eq̄re voluit. ꝛ in
Esa. ꝺz. In celū pscēdam. sup a
stra dei exaltabo soliū meum ꝛ
ero silis altissimo. Silis q̄ꝺē ꝺo
eē voluit nō p imitatiōem. sed p
equalitatem potentie.

¶ Determinat vnde ꝛ in quē
locū ceciderunt. ¶ b
Et tāte supbie merito ꝺ celo. i
ꝺe empyreo in q̄ cū alijs fuerat
deiectꝰ ē i istū caliginosū aerez
cū oīb̄ sue prauitatis cōsortib̄.
Mā vt Iob. ait in Apocal. Dra
co ꝺ celo cadēs secū traxit terti
am ptē stellaꝝ. q̄z lucifer ille a
lijs maior nō solus cecidit. sed
cū eo alij multi q̄ ei i malicia cō
senserūt. a eosq̄z cadētes huius a
caliginosi aeris hītaculū rece-

a ¶ Eosq̄z cadē/
tes huiꝰ caligio
si aeris hītaculuz Esa. xliij.
recepit. ꝛ hoc ad
nr̃am pbatiōem
ꝛc. Cōtra g̃ vide
tur. q̄z ꝺ h̄ q̄ vltio
ꝺr̃ q̄ ꝺēant hīta/
re i terra cum ad
nr̃m exercitiū sit
reputati. Itē in
ꝺialogo legitť q̄
q̄ꝺā cōmedit la/
ctucā. ꝛ statī ob/
sessa ē a ꝺmonio
et ibiꝺē rō reddi
tur. q̄z ꝺiabolus Apocal.
erat i lactuca q̄z xij.
momoꝛdit. g̃ vr̃
q̄ sint in terra. ¶ i
Rñ. ꝺōz q̄ ꝺina
clementia ꝛ pui/
ꝺētia locū seque
stratū. puꝺit ꝺ/

monib⁹ ne nimis acriter nos temptarẽt · nec tñ nimis a nobis lõginquũ vt posset nos exercitare · vñ q̃ inhabitent in caligino|o loco · hoc diuine sentẽtie est · q̃ ve|sit acr⁊ i:terstic̃ũ · si q̃rat in q̃ pte sunt · pbabile vid:q̃ sint ī medio vbi

Eph̃ · vj · ẽ turbulentia et veratõ ⁊ varietas impssionũ . ⁊ hic ẽ q̃ frequẽter cõmouẽt vẽtos ⁊ tẽpestates ·

2 b ¶ Aere isto caligino|o q̃ eis q̃|si car · ẽ · Cõtra vñ q̃ nullo mõ sit carcer · q:diſ currũt q̃ volũt.

Eph̃ · ij · Mõ ẽ malis angelis cõ|sũt · g̃ nec pbibẽ cessuz hĩta re in celo vl̃ terra. et iterũ ſpũales nequã · q:d nõ ẽm ẽ eis pcessũ hitare in celo · q:clar⁹ loc⁹ ẽ ⁊ amen⁹ · nec i ẽra nobiscũ ne hoies nimis ſe starẽt · Sz iuxt apli petri doctrinã ī epla canoica tradita · i b ae re isto caligino|o q̃ eis q̃si carcer vsq̃ ad tps iudicij ɔputat⁹ ẽ · Tũc ãt ɔtrudẽt ī baratz ſerni · ſm illũ Jte maledicti ī ignẽ eternũ q̃ par⁹ ẽ dia · ⁊ angel⁹ ei⁹ .

¶ Determiat q̃liter ibi hñt ordinem plationum . ¶ c

Et sic int bonos angelos alij a lijs pſunt · ita ⁊ int malos · alij a lijs plati ſt · ⁊ alij alijs ſbiecti q̃diu durat mũd⁹ · ãgeli angelis · demões demõib⁹ · hoies hoib⁹ pſũt · Sz ī fuko ois euacuabit̃ platio · vt docet apl⁹ · hñt q̃ſm modũ scie maior⁊ vl̃ mior⁊ platões alias maiores vl̃ miores · Quidã em̃ vni puicie · alij vni hoi · alicq vni vicio pſunt · Vñ ɔz spũs superbie · spũs luxurie · ⁊ huiusmõi · q:d illo vicio maxie pt hoies tẽptare a q̃ noiat · Jñ ẽt ẽ q̃ noie ɔmonis diuitie vocãt scz mãmona · Est ei mãmon nomẽ ɔmonis q̃ nõie vocant diuicie ſm syrã liguã · Hoc ãt ñ iõ ẽ q̃ dia⁹ ī ptate hẽat dare vel auferre diuicias cui velit · ſ q:d eis vtit ad hoiuz tẽptatõez ⁊ deceptionem.

¶ Mouet qõez ɔ vnitate loci q̃ñ ad ãgelos miores · An scz oẽs demões miores sint ī ãere caligino|o · an aliqui sint in inferno.

et etiam alio modo incarcerat · et sic patẽt obiecti c ¶ Tunc dabitur ei potestas a deo temptandi bo⁊ mines quaz modo non habet · Contra · Job · xlj · nõ est potestas sup terram que potest ei comparari · ergo si vires eius excedunt nostras · potius videtur q̃ deus debebat nobis augere posse q̃ demonibus · aut videtur ⁊ iuste agere ⁊ equaliter dũ exponit tẽptles forti · ⁊ fortificat fortem contra tẽptẽ q̃ · dõ · q̃ potestas illa de qua loquitur Job est ptãs virtuz naturalis nõ ẽ potestas tẽptan di · nam potestas temptãs di debilis est nisi fortificet q̃ ɔsensumtẽptati · Debilis em̃ est hostis qui non vincit nisi volentem · quia ñ p:opter nñaz concupiscẽtiã ⁊ ignorantiã multiplicẽ nos ɔcipit ⁊ allicit · ideo fortis est · ⁊ deo q̃ pauci essent qui nõ vincerent nisi dr astuciaz eius ⁊ fallaciaz reprimeret et restringeret · quam in fine iusto iudicio permittit di latari · et ideo potestatez tẽptandi dicit dare non conferẽdo nouaz potentiaz sed fruendo ipsaz ogari ſm iustam potentiam et astuciã quaz iam habet.

Apoc̃ xx

Lucifer nõ hz potestatẽ quam habituri sunt

Math · xxv · Solet aũt q̃rí vtq̃ oẽs ī isto aere caligino|o sint · an aliq̃ iã sint ī inferno · Q̃z in inferno q̃tidie descẽdãt aliq̃ demonũ veriſile ẽ · q:d alias illuc cruciãdas deducũr · ⁊ q̃ illic aliq̃ sp sint alternatis forte vicib⁹ · ſ̃ pcul ẽ a vo · q̃ illic alias ɔtinẽt atz cruciãt · Q̃z ãt aie maloz illic descẽdãt atq̃ illic puniãt · ex eo ꝓstat q̃ xp̃us ad iferos ɔscẽdit vt iustos q̃ ibi tenebãt educeret · Si ei iusti illuc ɔscẽdebãt · multo magꝭ iusti ⁊ sẽ tradit auctas cuz iustos eduxit · vniq̃s ibi fliqt · momordit em̃ infernũ nõ absorbuit.

¶ Mouet qõez q̃tũ ad lucifer⁹ an sit ligat⁹ ī inferno ⁊c ¶ e

De lucifero ãt q̃dã opinant q̃ ibi religat⁹ sit ⁊ ad nos tẽptandos nũc accessuz nõ hẽat · q:d in Apoc̃ legit̃ · Cũ cõsũmati fuerint mille ãni · soluet sathanas ɔ carcere suo ⁊ exiet ⁊ seducet gẽtes qõ erit nouissimo tpe antixp̃i · qñ erit tãta tribulatõ · vt etiã si fieri p̃t moueãt electi · Quẽ ibi religatũ dicũt ab eo tpe q̃ temptauit xp̃m ī defto vl̃ ī passiõe ⁊ vict⁹ fuit ab eo · Jp̃m putãt pmũ hoiez tẽptasse ⁊ vicisse ⁊ secũdo deũ · ſ ab eo victũ ẽ · ⁊ iõ ī iferno religatũ · Alij ãt putãt exq̃ cecidit p pcti sui magnitudine illic fuisse dimersum · ¶

¶ Sz siue in ifernũ dimers⁹ sit siue ñ · credibile ẽ eũ nõ hſe ptã tẽ accedẽdi ad nos quã hẽbit ī tpe antixp̃i · i q̃ fraudulẽt ac violẽt opabit̃ · ⁊ iõ forte ɔz tũc solued⁹ · q:d tũc dabit̃ ei ptãs a ɔo c tẽptãdi hoies quaz mõ nõ hz.

¶ Oñdit occasionaliter moduz ꝓfligendi int nos ⁊ adũsariũ · q̃ demones semel victi a scis nõ accedũt ãpli⁹ ad illos. ¶ f

Alijs q̃ dã sanct⁊ iuste ⁊ pudice viuẽtib⁹ vincunt̃ · ptãs alios tẽptãdi viz adimi · Vñ origꝭ ·

4 d Nec vltra fas sit ⁊c. innuit mgr̃ q̃ nõ ẽ fas vlli spiritui q̃ victus ẽ impugnare aliquẽ Cõtra ꝓbabi lit̃ credit̃ q̃ diabol⁹ magnus q̃ temptauit adã tem ptauit dõm. ⁊ oĩ mõ ẽ victus. g̃ vr̃ q̃ nunq̃ ammõ tẽ pter. qõ ẽ cõtra textũ Apoca. Itẽ si hoc ẽ verũ. g̃ vr̃ exercitus de / monuz adeo diminut⁹ ĩ fi ne q̃ tempta re nõ possit. hoc ãt falsuz est. cuz forti⁹ d temptet in fi ne. ꝙ. dõm q̃ circa b dif ficile est veri tatem determinare. q̃ aũt fiat diminutio in eodẽ ex ercitu demonũ nõ vr̃ ꝛobabile. cũ ita videamus cõtingere fm legẽ belli. vt q̃ supak amoueak a bello. quãtũ tñ ⁊ qñ difficile ẽ determinare. vñ quicq̃d di/ cat Origẽ. meli⁹ ẽ dubitare q̃z sup b aliq̃d diffinir̃.

Origi.

Puto ĩquit sane q⁊ sancti repu gnantes aduersus istos incen tores ⁊ vincentes minant exer citũ demonum. vel vt q̃pluri mos eorum interminãt nec vl tra phas sit illi spiritui qui ab a liquo sancto caste ⁊ pudice vi uendo vict⁹ est impugnare ite rũ aliũ hoiẽm. Hoc aũt puãt q̃ dã intelligẽdũ tñ de illo vicio ĩ q̃ supat⁹ ẽ vt si de supbia aliquẽ virum sanctum temptat. ⁊ vin citur. vlterius non liceat illi il lum vl aliũ de supbia temptare

D Intelligẽtiã eoz q̃ in hac pte dicunt de la psu angeloz tria incidũt querẽda. Primũ ẽ de q̃ ordine vel dignitate ceciderũt. Scõz ẽ in q̃d ceciderũt. Tertiũ ẽ de ordine siue plãtiõe eorũ post casum. Circa pmũ duo q̃runt. Pmo de quo or dine fuit lucifer. Scõo de q̃ ordine lapsi sunt mino res angeli.

De q̃ ordine fuerit lucifer. Et q̃ fuerit de supremo h oñdit Job. xl. Ipse ẽ pncipiũ viaz dei. sz nõ ordine nature. g̃ fuit pcellens inter creaturas ceteras. g̃ et inter angelos. Itẽ greg. xxxiij. moral. tractans illud Ezech. Tu cherub extent⁹ ⁊ ptegens ⁊c. Quia cõ patione claritat̃ sue. ceteroz claritatẽ obumbrasse credit̃. ⁊ iõ ipe extent⁹ ⁊ ptegẽs ꝓhibet. loq̃t de lucifero. g̃ ⁊c. Et ibidẽ iterũ. de cete ris agminib⁹ ange loz plat⁹. eoz claritatẽ transcendit. ⁊ eoz cõpatiõe clarioz fuit. ⁊ iterz ĩ eod. illa supnaz̃tutũ pceder̃ al titudis agmia ĩ leticie eterne viriditate plãtata. q̃ uis excelsa fuerit ꝺdita. huic tñ nec plata sũt nec co equata. Item rõne. Lucifer appetiit oĩb⁹ pesse ⁊ cre didit se posse obtinere vt nulli subesset. sed b nõ ẽ ꝓ babile nisi vidisset se oĩs pcellere. g̃ fuit de supremo ordine. Itẽ pctm ei⁹ maximũ fuit inter pctã oĩm an geloz. imo oĩm creaturaũ. sz tãto magr̃ ẽ viciũ quã to ĩ nobiliori natura. g̃ si maximũ pctm habuit oĩm alioz. g̃z tũ ad naturã ceteris maioz fuit. Sz con tra Ezech. xxviij. dicit ad luciferũ Tu cherub sicut exponit Greg. sz supm⁹ ordo nõ ẽ ordo cherubin. sz seraphin. sicut vult dyo⁹. g̃ nõ fuit de supmo ordine Itẽ Dam. ij. li. iiij. c. ex his angelicis ꝟtutib⁹ q̃ pree rant terrestri ordini. i. ei⁹ q̃ circa terrena ẽ ordinis. ⁊ cui terre custodia a deo ꝺmissa erat. li. ar. sui electi one aduersus ẽ. g̃ lucifer fm Dam. fuit in ifimo ordi ne. Itẽ ratiõe vr̃. Qz si ipse fuit supm⁹. g̃ magr̃ fuit deiformis. g̃ magis ad peccatũ inhabilis. g̃ non pec cauit. aut si peccauit. nõ ita pfunde sicut alij vt vr̃. Itẽ si supmus inter oĩs angelos. g̃ int̃ oĩs creatu ras nobilioz. g̃ magr̃ a deo dilectus q̃ diligit oĩa q̃ fe cit. g̃ cũ facilimũ fuit dñm ipm seruare. nõ vr̃ ꝓbabi le q̃ tõm pmiserit ruere. Rn. dõ. q̃ sicut testant au ctes sacre scripture ⁊ sanctoz. lucifer valde excellẽs fuit. ⁊ si stetisset. in supmo ordine collocat⁹ fuisset. cũ ad b haberet idoneitatẽ ex pte nature. sic ei patebit. ſ. distinctio ordinũ ꝺsumata venit ex pte gr̃e. sz disp̃o ex p te nature. vñ ꝺcedende sunt rões ad b inducte. Ad illõ 6 q̃ obr̃ q̃ ꝺr cherub. dõ. q̃ seraphin interp̃rat̃ icendiũ ⁊ b est q̃ caritatẽ. angel⁹ aũt licet a sua ꝺditione habuerit plenitudiẽ scie nõ tñ habuit ĩcẽ dium charitatis hinc est q̃ ꝺr che rub. nõ seraph ⁊ b nõ iõ q⁊ essz de ordie cherubi. sz q⁊ habebat habi tũ illi ordini con uenientẽ. nõ sic habitũ ꝺuenien tẽ ordini seraphin q̃z uis ad illũ esset p̃pat⁹. Ad illõ q̃ 7 obr̃ q̃ p̃erat terestri ordini. dõ. q̃ Dam. b dicit q̃z tũ ad vim administratiuã. q⁊ ceteri ei erãt subiecti q̃z tũ ad a/ ctũ misteriũ. ⁊ q⁊ act⁹ misteriũ oĩb⁹ aliq̃ mõ ꝺpetit ex na tura. sic. ſ. patebit. q⁊ oĩes sunt administratoriũ spũs. iõ ex b nõ habeb̃ q̃ angel⁹ fuerit de ordine infimo. imo po/ tuit etiã ẽ de supmo ⁊ ꝑsidere terreno misterio. Sz tũc est q̃ cũ ĩ angelo eẽt vis ꝺtẽplatiua. q̃re magr̃ p admi/ nistratiuã eũ describit. Et dõ. q̃ vis ꝺtẽplatiua attẽdi tur in ꝺpatiõe ad superius. sed administratiua in com 8 paratione ad inferius. ⁊ q̃m angelus sumpsit occasio/ nez peccandi ꝺsiderãdo suã ꝑsidẽtiã respectu inferioz ideo fm illã vim eũ describit. Vñ aug⁹. dicit q̃ ꝺsidera tio angeli in peccãdo fuit ꝛrio mõ ꝺsideratiõi ceturio nis q̃ dixit Matb. viij. Ego sum hõ sub ptate cõstitu tus ⁊ hñs sub me mi. Angls ecõtrario ꝓmo ꝺsiderauit milites ⁊ mĩstros sibi subditos. iõ eleuat⁹ ẽ in supbiaz Ad illud q̃ obr̃ q̃ min⁹ erat habilis ad peccãdũ. dõz. 9 q̃ verũ ẽ. attñ voluntas in oĩb⁹ angelis libera erat ⁊ v/ tibilis. ⁊ iõ sine oĩ ꝓnitate poterat q̃ volebat inclinari ⁊ hinc ẽ q̃ ille grauit⁹ peccauit. vñ ad pctm nõ necessa/ rio ꝺcurrit ꝓnitas sed ꝟtibilitas. nec pctm intendit ex ꝓnitate. sz magr̃ ex nature ⁊ donoz dignitate ⁊ ꝺuersio nis pfunditate. Et q⁊ altioz erat. iõ cecidit ꝓfundi⁹ Et q⁊ fortioz iõ ad malũ se ꝺuertit forti⁹ ⁊ insepabili⁹. Ad 10 illõ q̃ obr̃ vltio q̃ vr̃ incredibile q̃ de⁹ nobilissimã cre aturã suã sic pire dimitteret. dõm q̃ mira in b dei iusti tia oñdit. q̃ tãta fuat iusticia vt ordinẽ institutũ nullo mõ infringat. tñ pctm odit. vt ꝓpt pctm q̃s carissimos reputauit abũciat. Vñ credo q̃ tã spectãdũ mõstrũ di/ 11 uine seueritat̃ in angelo nobilissimo ꝺpmo hoĩe q̃z vtrũ q̃z ꝓpt̃s maĩb⁹ plasmauit ⁊ decorauit de⁹ nobis ifirmis ꝓposuit ⁊ oñdit. vt addiscam⁹ q̃ tũ de⁹ odit pctm. ⁊ ma xime supbiã. q̃ ꝓ vno motu cordis nobilissima creatu ra oĩm creaturaz̃ etñalr̃ ⁊ sine spe venie ẽ dãnata ⁊ ꝓ vno esu pomi ⁊ ipe adã ⁊ tota posteritas vsq̃ ad finez mũdi ẽ mortalitati ⁊ mltiplici pealitati sbiecta. ⁊ nisi de min⁹ reliq̃sset nobis semẽ. q̃si sodoma fuissem⁹ Ex his efficacissimũ relinq̃t argumẽtũ. q̃ horrẽdũ ẽ incidere in man⁹ dei viuẽtis. si eñ de⁹ nõ pepcit nobilissimo ange/ lo supbienti. q̃d erit de vilissio cinere ⁊ abiectissio in al/ tũ se extollenti. cum iacere debeat in cinere ⁊ cilicio. imo in ipso sterquilino.

Questio. II. b

De q̃ ordie lapsi sunt mĩores angeli Et q̃ de oĩb⁹ videt Aug. De q̃libz ordie aliq̃ ceciderũt. Itez greg. dicit in omel. penthecostes. q̃ ad oĩes angeloz ordines aliqui hoĩes assumunt. sz b nõ erit. nisi ad restaurãdũ ruinam

angelox·g̃ de q̃libz alicḥ corruerũt· Itẽ ꝓbatũ ẽ q̃ lucifer fuit de supmo ordie·g̃ si de illo cecidert· vr̃ q̃ multo fortiꝰ de alijs Itẽ oĩs angelox ordies ꝓcurãt hoĩm salutẽ· vñ oĩs sũt admiſtratoriꝫ spũs tẽ·g̃ vr̃ q̃ oĩby ordiniby suo mõ hoies reꝯpẽsant obsequiũt vt nutriaꝫ caritatis solatiũ·ſz sicut ãgeli ſbuenũt hoĩby miſtrãdo·ita hoies ãgelis eox lapſuz repando·g̃ q̃libz ordo habuit ruinã·Sz otra·ij·pe·p·deꝰ ãglis peccãtiby ñ pepcit·g̃ oĩs labẽtes ſr̃ de ifimo ordie·q̃ iſumꝰ ordo censẽt noie angl'oz vt iferiꝰ patebit. Itẽ apl's vocat dem̃oes Eph. vl·ꝓncipatꝰ t ptãtes·t diuerſa noĩa angelox dicũt de dem̃oiby ꝓter seraphin t thronos·g̃ vr̃ q̃ de his ordibus nulli cecidert·ãt ſi cecidert·cũ ñ possit ꝓbari p scriptuꝝ·nullo mõ ẽ asserẽdũ. Itẽ angli eiuſdẽ ordis sunt filiores i naka·ſz q̃ filiores ſr̃ i naka filiores ſr̃ in affectiby q̃ oĩe aĩal ad sibi ſile copulabiꝫ·t q̃ filiores sunt in affectiby filiores ſr̃ i moriby·filiores ſr̃ i bonitate t malicia g̃ ꝓbabiliꝰ vr̃ ponẽr q̃ ſi de aliq̃ ordie ſteterẽt aliq̃·q̃ oẽs ꝓ oĩs t ſi ruerẽt aliq̃·q̃ oẽs de illo ordie·g̃ ñ ẽ ponere q̃ de oĩby ordiby aliq̃ ruerit aliq̃ ſteterint· Rꝰ·dõ·q̃ ꝑm q̃ 12
ſctĩ dicũt t accipiũt ex ſcriptura de oĩby aliq̃ lapſi sunt t h̃ expſſe dicit Hug·t rõ ꝓsuader. Cũ em̃ de supmo ordine aliq̃ auulſi sint vt lucifer. credẽdũ ẽ q̃ oĩs sentieꝝ rũt aliquã ruinã· Ad illõ g̃ q̃ obr̃ q̃ oẽs dicũt angeli 13
dõ·q̃ angelꝰ ꝑm q̃d ẽ nomẽ officiꝫ·qõ est mitti·t cõe est oĩm vt patebit·ſ·oꝑoꝑak tñ iferioꝝ ordini de q̃ freq̃nti mitrũr aliq̃·t iõ b·pe·gñaliꝫ loq̃ns ꝯphẽdit oĩes. Ad illõ qõ obr̃ q̃ ſcriptura ñ nũerat noĩa noĩa·dõ q̃ ſic 14
in malis q̃dã ſr̃ q̃ mox noĩata ꝯiũcta sunt malo ita i bonis q̃dã ſr̃ q̃ mox noĩata ꝯiũcta sẽ bono·vt seraphi·q̃ dicit charitatis incẽdiũ·t throni q̃ dic̃ sedẽ vbi dñs req̃eſcit ad iudicãdũ·t iõ noĩa hoꝝ ordinũ dem̃oiby nõ attribuũr·q̃ꝰ tñ ẽ naka dispoſiti eẽnt ad hos ordines ſic ad alios·tñ alioꝝ noĩa tenẽt·q̃ coĩa sunt bonis 15
t malꝫ·vt ꝓncipatꝰ t ptãtes·Ad illõ qõ obr̃ de amore ſi militudis·dõ·q̃ illõ locũ hz i amore nakali·i amore ꝺo electiuo vbi q̃s ferr̃ ꝑm dñiuz volũtaꝫ nõ hz veritatez nã medea occidit filiũ·t plꝰ odit hõ boiez q̃ serpẽtẽ freq̃nr̃·t maiorẽ diſcordia volũtatũ·t q̃ lapſus t ſtatus fuit ꝑm volũtatẽ electiuã nõ nakalẽ·iõ ñ hz hic locum.

Onſeq̃nter q̃riꝫ q̃ꝰtũ ad lapſum in q̃d ceciderunt Pũo vtrũ cecidert in infernũ q̃ꝰtũ ad locũ Scõo vtrũ i infernale ſuppliciũ.

Queſtio·I.

Qr cecidert in locũ ifernalẽ vr̃·q̃ casus tãto ꝓfundioꝝ q̃to gradꝰ excelſioꝝ·g̃ ſi cecidert de loco altiſſimo·vt de empyreo·vr̃ q̃ detruſi ſr̃ i locũ ifimũ·t ita in infernũ ·itẽ angel'ſctis ꝓpr̃ mũdiciã t lucẽ ſapiẽ dr̃ loc' mũdiſſimꝰ t lucidiſſimꝰ ſic empyreũ·g̃ a ꝺrijs dem̃oiby inũdis t obtenebrat' dr̃ locꝰ tenebroſiſſimꝰ t imũdꝰ·ſz iſte locꝰ ẽ ifimꝰ t ſbterraneꝰ q̃ ꝺr ifernꝰ·g̃ rc̃· Itẽ boies mali pꝰ morte ſtati descẽdũt ad ifernũ·ſic Job·xxj·ducũt in bonis di·ſu·t i pũct·ad ifernũ dez·g̃ cũ h̃ sit anglis casus q̃ boiby moris·g̃ ſtati ceciderũt i locũ infernalẽ· ſi tu dicas q̃ ſr̃ relicti extra ifernũ ad nr̃az exercitatiõem Cõtra·hõ de ſe ꝓnꝰ ẽ sufficiẽr̃ ad malũ t satꝭ ꝑt exercitari a paſſiõiby carnis·g̃ vider̃ ſupfluere exercitatiões de monũ·t ſi deꝰ h̃ ꝓmittit·vr̃ imiſcẽdr̃ ageꝝ· Cõtra Eph. ij·amꝫbulatꝭ ꝑm ꝓncipẽ ptãtꝭ aer' h̃ demõſtrat aerẽ materialẽ·g̃ ptãs diaꝫboli maꝛie ẽ i h̃ aere·ſz vbi ẽ ptãs eꝰ t ſba·g̃ rc̃· Itẽ ostãs ẽ q̃ dyaꝰ nos tẽptat t temptauit xp̃m·vt dic̃ Matth·iiij·de nobis ãt ñ tm̃ ſcripta docet. ſed ẽt experientia·g̃ cũ anglꝭ ibi ſit vbi opak·t circa nos opak·g̃ rc̃· Itẽ in iferno nulla ẽ oĩno redẽptio· vñ q̃ de ſcẽdũt in ifernũ nũq̃ aſcẽdũt·g̃ ſi dem̃oes dr̃iecti eẽnt in infernũ·nũq̃ possent ad nos venire·ſz veniũt g̃ in iſernũ nũq̃ descẽdert· Rꝰ·dõ·q̃ ſic ꝑz ex ſcripturꝭ·locꝰ de monũ pꝰ lapſuz vſq̃ ad dic̃ iudiciũ ñ ẽ locꝰ ſbterraneus 16
quẽ vocamꝰ infernũ·ſz aer caligioſus i q̃ gñaliꝫ dem̃onũ mlt'itudo inhãtat·vtrũ ãt aliq̃ de trusi ſint i ifernũ h̃ ego neſcio·nec iuenio a ſctis dr̃miatũ· Hoc ãt bñ credo q̃ aliq̃ descẽdũt ad torq̃ndas aĩas ꝑm q̃ int' se bñt de putata maledictiõis officia· Rõ ãt q̃re in h̃ aere sunt ẽ ꝓpr̃ hũanũ exercitiũ·ſic ei dic̃ Augu·nũq̃ deꝰ q̃s ꝑscie/
bat fukos malos eos feciſſet·niſi ꝑr̃ nosſet q̃by bonoꝝ vſiby eos accõmodaret· Vñ diuia diſpõ h̃ exigit·vt ẽt de ꝓuaricãtiby ãglis obſequz quodãmõ electoꝝ trabat t eliciat·scit ei bñ vti maloꝝ ꝓuis volũtatiby·t iõ ñ eos detruſit i ifernũ·ſz locũ dedit aptũ ipis dem̃oiby·ũ q̃ꝰtũ ad statũ pcti·tũ q̃ꝰtũ ad statũ exercitiꝫ siue belli·aer eñ caligioſus ꝓpr̃ caligineꝫ ꝺueĩt tenebꝝ sitati culpe·ſz ꝑpter nobilitatẽ t ſbtilitatẽ ꝺueĩt ãgelice velocitati·vñ ſic̃ aliq̃by virtꝰ ſctis oñsuz ẽ freq̃nr̃ circa nos volitãt vt muſce. Ad illõ g̃ qõ obr̃ qõ de altiſſio i pfudiſſimũ·dõ vez ꝺcludẽt ſi cẽt oĩno retributũ qõ meruerr̃·ſz dñs nõ 17
ſtati retribuit·ſz ſil'cũ boiby eos illuc expectat ꝓcere. q̃s ipi sua ꝑuersitate iducũt peccar̃· Ad illõ qõ obr̃ q̃ angl's btis locꝰ dbek altiſſimꝰ·dõ q̃ q̃uis sit eis dr̃it 18
nõ tñ ibi ſr̃ ſp·ſz t circa nos ad explẽdũ ſuã miſterũ·ſi militr̃ dico q̃ q̃uis locꝰ ifimꝰ t viliſſimꝰ ſit dem̃oiby dr̃it·tñ eis diferr̃ ꝓpr̃ nr̃m exercitiũ· Ad illõ qõ obr̃ õ boiby malꝰ pꝰ morte rc̃·dõ q̃ nõ ẽ ſile oĩno·ſz soluz q̃ad 19
ſtatũ impnie·ñ q̃ ad statũ demeriti vl'exercitiꝫ ſic·ſ·melius patebit·aĩa ei ñ ẽ deputata admiſtrãdũ ſic angelꝰ. Ad illõ qõ obr̃ vltio q̃ deꝰ miſicordr̃ agit cũ boĩc·dõ· 20
q̃ ñ·imo mĩa superaltat iudiciũ·q̃z̃ fomitẽ dat scintilla ꝺscie·ꝺ demões dat bonũ ãgelũ·t supr̃ h̃ dat suã gratiã t spm̃ſctm̃ q̃ vicit oĉz ptãtẽ·q̃z neq̃z mors neq̃z vita neq̃z ꝓncipatꝰ neq̃z ptãtes pñt separare a caritate deꝰ·vñ illõ amore ẽ aduitoriũ ꝑuales oĩby·t oĩa vicẽs ꝓpr̃ h̃ vt
bẽat exercitiũ q̃ rr̃ i firmitate pſicr̃·dat deꝰ suis ſcis ãgelũ sarbãe q̃ eos colaphizet·ſic colaphizauit paulũ.

Queſtio·II.

Utr cecidert i ifernale ſuppliciũ·vtr·ſ·ceruicr̃ vbicũq̃ ſr̃·t q̃ ſic·s illõ Ja·iiij·iſlãata a gebẽna gl·gehẽ·ẽ dyaꝰ ꝓpr̃ quẽ fctã ẽ·ſic ei gebẽna ſp ardz·ſic dyaꝰ vbicũq̃ ſit vl'i aere·vl'sub terra ſp sunt ſecũ tormita flamaz· Itez h̃ vr̃ rõe ꝑ ſile·angli ꝺuersi q̃uis ñ sit a miſterio abſoluti tñ i ipo miſterio bñt ꝑmiũ sue ꝺuersiõis·ſ·brãz viſionẽ g̃ pari rõe dem̃oes penã ifernalẽ. Itẽ vr̃ a miorl·q̃ gra uiꝰ ẽ i ꝺſpectu dei iuſte oĩa põderãt, pctm̃ ãgelicũ q̃ hu manũ·ſz hõ dr̃ cedẽs i pctõ ſñ aliq̃ iteruallo ſtati punit pena gebẽnali t rcẽdio·g̃ mlt'o fortiꝰ vr̃ de anglis malis Itẽ i pctõ duo sũt·auerſio t ꝺuerſio·t vtriq̃ rñdz ſus 21
pena·ſ·carẽtia viſiõis auerſiõi·t afflictio ignis ꝺuerſioni·ſz ſtati vt peccauit amiſit irremediabilr viſiõem·ꝑ punitr̃ ẽ carẽtia viſiõis·g̃ pari rõe pena afflictiõis ſz h̃ ẽ pena illiꝰ ignis·g̃ rc̃· Cõtra·matth·viij·dr̃·ibu filii dei· vt q̃d veĩsti añ tps torq̃re nos·g̃ ãgeli nõdũ torq̃bant·
Itẽ ſi punirẽr̃ pena ignis mãlis·cũ ille agat i creaturã passibilẽ t ꝺdignã pati·g̃ cũ dyaꝰ corpal' obligz aliquẽ ſi ſecũ fert ignẽ·vr̃ q̃ eũ totũ ꝺburat·niſi ꝺtutẽ ignis ꝑ miraculũ ſtrigat·ſz ñ ẽ ibi ponẽdũ miraculũ·g̃ rc̃· Itẽ ſi ita torq̃rẽr̃ igne mãli·cũ ille ſit ſũme afflictꝰ·nõ dele ctarẽr̃ in pctõ boĩs ſiue i faciẽdo alios peccare·g̃ cũ mltũ h̃ deſiderẽt ñ vr̃ eẽ ꝑbabile. Itẽ ſi torq̃nr̃ igne materia/
li·cũ ñ ſit niſi tres ſpẽs·carbo flama t lux q̃ro q̃ ſpecie· Nõ luce ostat·q̃ ñ affligit nec deq̃ eos ſecũ ferre luceꝫ g̃ vl'flama vl'carbone.·ſz neutra iſtaz latꝫ ſensus·g̃ rc̃· Rꝰ·dõ·q̃ circa h̃ sũt diuerſe positiões doctoꝝ· q̃dã ẽt 22

innitentes ꝑdicte glo. ⁊ ꝯsiderãtes vltiones diuine iu/
sticie siue rigorẽ. dicũt dem̃ones vbicũq; sẽ puniri sup
plicio ignis materiał. licet minus intẽse q̃ p⁹ vltimaz
dãnationẽ. Et cũ ꝫ nõ sit intelligibile q̃ ignẽ cremãtez
vbiq; secũ circũferãt. nisi habeant corpora alligata. co/
gũt ponẽ q̃ dem̃ones a sui lapsu ꝑmario habuerũt sibi
aptata corpa in q̃bꝫ puniren̄. ⁊ in q̃bus circũferrerẽt.
q̃si interinsecus materiale in cẽdiũ quo cũq; decurrãt. si/
cut febricitãs vbiq; circũfert ardorẽ in qualicũq; loco
ponaꝫ. Sz q̃m illõ difficile ẽ sustinere q̃ demões habe/
ant corpa inseparabiliꝫ vnita sicut. j. melⁱ patebit. ⁊ pre
terea nõ videnꝫ acriter puniri. cũ er verbis euãgelij. cũ
etiã q̃ intenti sunt mala facere ⁊ mala młta multiplica
re. Ideo aliꝫ positio ẽ q̃ dem̃onibꝫ differt pena ignis
vsq; p⁹ iudiciũ. cũ vt eoꝝ exercitiũ ñ obmittaꝫ. cũ et vt
diuia miscẽdia oñdaꝫ q̃ sustinet vasa apta ire ĩ interitũ
vsq; in diẽ q̃ retribuet oĩbꝫ ꝑm fructũ adinuẽtionũ sua
rũ. Que haꝫ positionũ sit verioꝝ nescio. hec tñ q̃ vltio
data ẽ videt ꝓbabilioꝝ. Ad illud g̃ qõ obr̄ de glo. pz re/
materiał. sz de flamis viciorꝝ. s. ire inuidie. q̃bꝫ et torq̃nt
Ad illõ qõ obr̄ de angel bonis. dõz q̃ nõ ẽ sile. q⁹ dr̄ ꝓ/
nioꝝ ẽ ad miserãdũ cẽz ad punièdũ. ꝓterea mĩsteriũ ãge/
loꝝ nõ impedit er głia sz expedit. sz pen aoĩno retrahe
ret malos ab exercitanpo. Ad illõ qõ obr̄ de dãnaꝫ oĩ
bus. dõ q̃ ñ ẽ sile. q⁹ dãnati sẽ extra statũ demeriti. ⁊ iõ
nõ optet q̃ differaꝫ supliciũ. nõ sic dem̃oes. q⁹ demerẽt
vt. j. melⁱ patebit. Ad illõ qõ obr̄ ō auersiõe. dõ q̃ nõ
ẽ sile. q⁹ visio dei nõ ꝓt stare cũ culpa. vñ iseparabiłe pena
a culpa ẽ visiõis carẽtia. nõ sic ẽ de pena afflictiua.

Onsequit̄ tertio loco q̃rit q̃lit̄ dem̃oes sit p⁹ lapsũ
ordiati. Et q̃rũq; circa ꝫ duo. ꝓmo q̃rit vtrũ inter
eos sit ordinũ distinctio. scõo vtrũ inꝫ malos ãgelos sit
plurio.

Utrũ inꝫ eos sit distinctio ordinũ. Et q̃ sic vr̄. Apls.
Eph. vltio. vocat eos ꝓncipat⁹ ⁊ ptates. ⁊ alij sancti in
noĩbꝫ alioꝝ ordinũ. g̃ vr̄ q̃ si tenuerit nomẽ. ⁊ ñ frustra
q̃ alicꝫ mõ tenuerit rẽ. ⁊ ita q̃ ordies sint distincti. Itẽ a
naka sua sũt ꝺditi distincti ⁊ ꝑfecti ⁊ ordiati. sz dyo. dic̄
q̃ bñt sibi nakaliꝫ data iregeri ima. g̃ adhuc manet inꝫ
eos ordo. Itẽ nihil ĩ vniuerso ẽ inordiatũ cẽz quis sit inor
diatũ in se. q⁹ fedari ñ ꝑt. g̃ dem̃oes suo mõ sẽ ordiati vt
angeli. g̃ ⁊ inꝫ eos ẽ ordo. Itẽ naka ãgeloꝝ cẽz tũ i se erat
habilis erat ad ordies. ⁊ gra aduenies ꝑfecisset ordies.
q⁹ data eis fuisser ꝑm nakaliũ strenuitatẽ. g̃ cũ silr̄ ꝑ ma
ioꝝ nakaliũ strenuitatẽ fuerit ordo ⁊ maioꝝ in cul/
pa. vr̄ q̃ silr̄ ꝑ culpã nõ auferaꝫ ordo. sz magis ꝓficiaꝫ.
Cõtra Hugo de sctõ victo. Oĩa in eãdẽ malicia ꝺsen
serit. ⁊ vnũ ordiez puerse societaꝫ effecerit. g̃ nõ ẽ inꝫ eos
ordinũ distinctio. Itẽ malũ ẽ coꝝruptio modi spẽi. ⁊ oꝝ
dinis. sz ꝑ peccatũ facti sunt mali. g̃ inordiati. g̃ nec ẽi/
ter eos ordo cũ oĩa sint mali. Itez maioꝝ ẽ ordinatõ
in culpa siue ꝑ culpã cẽz in pena nã pena reducit culpã
ad ordinẽ aliquẽ. sz in supliciys nõ ẽ ordo nature. g̃ nec
in existentibꝫ in peccatis. Probatio minoris. Job. x.
vbi nullus ordo. sz sempiternus horoꝝ inhabitat. loq̃t
de loco penaꝝ. Itez quãto melioꝝ ẽ natura. tãto maioꝝ
est in eo culpa. g̃ quanto ꝺs supioꝝ ꝑ naturã. tanto in/
ferioꝝ ꝑ culpã. q⁹ maioꝝ culpa facit peioꝝ ẽ. g̃ culpa per
uertit totũ ordinẽ nature ⁊ aufert oĩno ordinẽ. g̃ nullus
ordo ẽ inꝫ eos. Rõ. q̃ de angelis ẽ loq̃ cẽz tuz ad statuz
triplicẽ. s. gloie ⁊ nature institute. ⁊ lapse. Quãtuz ad
statũ głie ẽ in eis ponere ordinũ distinctionẽ ꝑfectam.
Quãtũ ad statũ nature ordinũ distinctionẽ. sz imperfe
etã ⁊ puersaz. Imꝑfectã ꝓ ꝓuationẽ gr̄e q̃ habilitatez
naka ꝑficit. Peruersaz ꝓ ꝑnã cl'pe. q̃ cẽz quis sbaz na
turaliũ ñ coꝝrupat. tñ fedat ⁊ deordinat. ⁊ illõ maisestũ
ẽ si attẽdak. Nãlli q̃ melioza bũẽrt nãlia illi gui⁹ pecca
uerit ⁊ peccãt. tũ ꝓ ꝫ q̃ ardẽti⁹ appetierit. tũ q⁹ magꝭ in
gti fuerit. tũ ẽt q⁹ mõ acri⁹ vexãt. Rõe nobilitatꝭ naka.
ꝑcellũt ĩ ordie naka. ⁊ ꝑcellũt ĩ imagie culpe. ⁊ cẽz tũ ad ꝫ
ẽteriozes sẽ. ⁊ iõferiozes. Cõcedo g̃ q̃ inꝫ dem̃oes ẽ oꝝ/
do ꝑm ꝑcellẽtiã nakaliũ. sz tñ puersus adiũctõe culpaꝝ
Cõcedo igit rões ꝓbates q̃ ĩ eis sit aliqs ordo. sz renu
is vt dictum ẽ. Ad illõ tñ qõ obr̄ q̃ cl'pa ꝺsonat nake. 27
dõ. q̃ illa ꝺsonãtia magꝭ ẽ discordãtia cẽz ꝺsonãtia. nã
magtudo cl'pe facit ĩ ꝓtare minus q̃nto maioꝝ ẽ. ⁊ ita
magꝭ naka ñ fuat dignitatẽ ordis. imo magꝭ puertit. q⁹
magnificari ĩ culpa ẽ ẽteriozari ĩ naka bñ ꝺdita siue in
stituta. Qz ãt dyo. dic̄ q̃ bñt data iregerria. vez ẽ cẽz tũ
ad sbaz. ñ cẽz tũ ad habilitatẽ ad opationẽ dr̄miatã que 28
vo ad oppositũ oꝝponũt ꝺcedẽda sẽ. eo q̃ vez cõcludit
sez q̃ ñ ẽ i eis ordo ꝓfect⁹ imo magꝭ puersus. ⁊ sic patet
oĩa.

Questio. II. f

Utrũ inꝫ ãgelos malos sit ꝓlatio. Et q̃ sit ibi de facto
vr̄. Job. penł. Nõ ẽ ptãs supꝫ terrã q̃ possit ei ꝺpari. et
iterꝫ ipe ẽ rex supꝫ oẽs filios supbie. sz dem̃oes sẽ hmõi. g̃
zc. Itẽ Matb. xxv. Ite maledicti ĩ ignẽ eternũ. q̃ par⁹
ẽ dyabolo ⁊ ãglis ei⁹. vocat mioꝝes dem̃oes ãgelos dy/
aboli. g̃ cũ ãgel⁹ dyaboli null⁹ dicaꝫ cẽz tũ ad nake ꝺditi
onẽ. ꝺz g̃ cẽz tũ ad misteriũ ꝓiectiõem. g̃ zc. Itẽ q̃ de iure
vn⁹ ꝑsit alteri vr̄. Seruit⁹ tñ introducta ẽ iter hoies. vt
dic̄ Amb. merito pcti. sz nullũ ꝓctiñ adeo merez puttu
tẽ sic̄ pctiñ ambitiois ⁊ supbie. cũ g̃ dem̃ones maxie illo
peccauerit. inꝫ eos marie dz eẽ fuit⁹ ⁊ dñiuz ⁊ ita plato
Itẽ bñs li. ar. volũtatẽ. sz legẽ ꝑt se facer̄ fuũ sempiter/
nũ. sic ꝺz Exod. xxi. sz dem̃oes liber ptaꝭ erñtes lucife/
ro se volũtarie subiecerit. dũ ei⁹ supbie ꝺsenserit. g̃ facti
sẽ fui. Sz ꝺ q̃ ibi ñ sit ꝓlatio de facto vr̄. Inꝫ supbos
sp̃iurgia sẽ sic̄ ꝺr ꝓuerb. xiij. g̃ cũ ipi sint valde supbi.
vr̄ q̃ refugiãt oẽ dñiũ. g̃ aut nõ ẽ ibi ꝓlatio. aut si ẽ. nul
li⁹ stabilitatꝭ ẽ. Itẽ si ẽ ibi aut g̃ naka. aut violẽtia. aut
electiõe volũtatꝭ. nõ naka. q⁹ natura ẽt p⁹ culpã ⁊ in pe
nis eadẽ manebit. sz tñ p⁹ iudiciũ cessabit oĩs ꝓlatio vt
dic̄ mgr̄. Si violẽtia. g̃ ꝙlibet si ꝑt sbiugat sibi aliũ. sed
ꝫ nõ ẽ sine q̃dã colluctatiõe ⁊ pugna. g̃ vr̄ q̃ ꝺtinue sit
inꝫ dem̃oes rixa ⁊ discordia. qõ maifeste falsuz ẽ. q⁹ mi
ro mõ ꝺcordes sẽ ad puertẽdũ hoies. qõ nõ ecẽt si inꝫ se
bellaret. Restat igit q̃ ẽ ibi ꝓlatio electiõe voluntatis
Itẽ vr̄ q̃ ñ sit ibi de iure. Si ei fuit⁹ ⁊ dñiũ introducta
sunt. ꝓ ꝓctiñ. ita q̃ fuit⁹ est pena pcti. g̃ magꝭ deberet
fuiture deprimi q̃ magꝭ peccauit. sz lucifer magꝭ pecca
uit. g̃ oĩbꝫ deberet eẽ sbiect⁹. sz nłla ẽ ꝓlatio in q̃ vn⁹ sbij
cit młtis. g̃ zc. Itẽ sz hõ teneaꝫ hoĩs impio obedire cui
subiugat⁹ ẽ ⁊ sbdit⁹ fact⁹. sic̄ dic̄ scriptura. fui obedie/
tes q̃ oĩa dñis. tñ qñ ꝓcipit ꝺ deũ ñ tenet nec dz. ⁊ si q̃
ꝓcipet ꝺ deũ. nũq; deberet subiici vel obedire. g̃ si nũq;
posset aliq̃d ꝓcipe nisi ꝺ deũ. nullo mõ posset nec debe/
ret ei de iure subeẽ. si g̃ dya⁹ ꝺ deũ ꝓcipit in oi eo qõ mã
dat. nec alit ꝑt ꝓcipe. pz zc. Rõ. dõ q̃ sic̄ dic̄ mgr̄ in lit
tera ꝓlatio ẽ inꝫ dem̃oes ⁊ alij impãt. alij obediũt. sic̄ tã 29
git mgr̄ in lra. ⁊ ꝫ satz vr̄ ꝓbabile. tũ q⁹ filij tenebraꝫ q̃
dãmõ imitari conãt. sz falsoꝝ ipsecte filios lucis. vñ sic
videt angelos ordiate officia sua exeq̃ ꝑm impia sapiẽ/
tioꝝ ⁊ maioꝝ. silr̄ ipe faciũt maleficia. tũ ẽt q⁹ filij tene/
braꝝ prudentissimi sunt in generatiõe sua. ⁊ q⁹ bñt col/
luctatiõez aduersus gen⁹ hũanũ. ⁊ regimẽ eoꝝ ⁊ exerci
tus si eẽt diuisus ⁊ sine capite. non posset stare. iõ sicut
homies ꝓliantes in exercitu cẽz tũcũq; sint ꝓsũptuosi

tñ ꝓp̃ odiū inimicoꝝ libenter subiacent duci impanti
t hñt mltos ꝓprios .t vnū p̃cipalē ducē. sic credēdū ē
eē i dēmōib⁹. Concedendū ē g̃ q̃ inf dēmones est plātio.
Et ꝟ responsio ad illud qđ primo obr̃ de superbia. qz
30 malicia t inuidia quā non potest supbus exercere sine
adiutore. facit eum libenter alīj subīci. ꝓpter appeti
tum triumphi. ¶ Ad illud qđ obr̃ quō sit ibi plātio
31 dōm q̃ est non electione. nec violentia. sz credo q̃ na
tura t diuina institutione. Alia enim ꝺditione data ē
eis vis ministratiua. t potentioꝝ vni q̃q̃ alīj. t deus oꝝ
dinauit vt minus potentes t sapientes. magis poten
tibus t sapientibus subessent in ministrando. t Hug.
dicit q̃ id in malo ministerium exercent qđ ꝓficiēdū ex
ꝺditione acceperūt. t ita sibīnuicem ꝑsunt. sicut præs
sent si essent boni. t cuz cessabit statꝰ ministerīj. cessabit
32 status plationis. sic ꝟ qđ de facto est plātio. Ad illđ
qđ queritur vtrum de iure. dōm q̃ nulla omnino ē pla
tio de iure. qz cum ipsi ōmones subiectis nihil p̃cipi
ant nisi contra ius. eo q̃ ruperunt ius t dissipauerunt
fedus sempiternū. ideo nulla manet ibi iuris obligatō
sed sola maliuolens ꝺfederatio. Nec est simile de homi
ne qui iuste potest p̃cipere seruo. t ideo non valent ra
tiones ad hoc inducte.

¶ Distinctio. 7. quales facti sunt angeli ꝓfirmatiōe t obstiatiōe.

Supra dictū ē q̃ angeli t̃. Supra egit mgr̃ de a
uersione t conuersione. in hac p̃te agit de ꝓfir
matione t obstinatione. Et diuidit hec ꝑs in
duas. In prima agit de ꝓfirmatione t obstinatiōe. In
secunda vo de ꝓsequentib⁹ ad hec. infra distinctiōe ea
dem. Et licet mali angeli t̃. ¶ Prima ꝑs habet qua
tuor p̃ticulas. In prima ostendit q̃ aliqui angeli post
ꝺuersionez t auersionē sunt p̃ gloriam confirmati. t a
liqui p̃ maliciam obstinati. In scōa querit vtruz habe
ant libertatē ar. t opponit ad hoc. ibi. Sed cum nec bo
ni peccare possint t̃. In tertia determinat ibi. Ad qđ
dicimus q̃ boni tanta gratia. In quarta t vltima ex
planat quandā auoritatem inductā. ibi. Qđ g̃ hiero
nymꝰ ait t̃. Et ita duo hic determinant. Primo qua
liter mali in malicia sunt obstinati. t boni in gratia cō
firmati. Scōo quō ꝓfirmatio t obstinatō ster cū li. ar.

DI. VII. Ostendit q̃ aliq̃ angeli pꝰ cōuersionē t auersio
nez sunt p̃ gloriā ꝓfirmati. t aliqui per maliciam
obstinati.

Huiꝰ text⁹ litteralis explanatō vſq̃ ad illam p̃t̃ Et licz mali angeli ꝟ ex decisi one questi onum.

Supra dictū ē q̃ angeli q̃ pstiterūt p̃ gr̃am
ꝓfirmati sunt et qui ceciderūt gratia dei
deserti sunt. Et boni q̃dem intātū ꝓfir
matisunt per gr̃az q̃ peccare nequeunt. Mali
vo p̃ mali cīā adeo sunt obstinati q̃ bonā volun
tatē hr̃e siue bñ velle nō valēt. t si bonū sit q̃ ali
q̃ñ volunt. Volunt eñ aliq̃n aliq̃d fieri qđ deus
vult fieri. t vtiq̃ illđ bonū est t iustū fieri. nec tñ
bona voluntate illud volunt.

¶ Querit de vtriſq̃ an libez arbitriū hēant. t
opponit ad ꝟ in partem negatiuam. ¶ b
Sz cū nec boni peccar̃ possint. nec mali bñ velle
vl̃ bñ opari. vr̃ q̃ iā ñ hēant li. ar. qz in vtrāq̃ p̃t̃
Hiero⁹. flecti ñ p̃ñt cum libez ar. ad vtrū q̃z se hēat. vnde
Hiero. i tractatu de ꝑdigo filio dic. solꝰ deꝰ est in
quez pctīñ cadeꝛ ñ p̃t. cetera cū sint liberi arbitrīj
in vtrāq̃z p̃t̃ flecti p̃ñt. ¶ Hic vr̃ dicer̃ q̃ oīs crea
tura i li. ar. ꝓstituta flecti p̃t ad bonū t ad malū.
Qz si est. g̃ t boni angeli t mali ad vtrunq̃z flecti
possunt. g̃ t boni possunt fieri mali t mali boni.
¶ Determinat questionem ꝫ. motā q̃ habent li
berū arbitriū nec tñ ad vtrunq̃z flecti p̃ñt. ¶ c
Ad qđ dicim⁹ qz boni tanta gr̃a ꝓfirmati sunt. vt
nequeant fieri mali. t mali in malicia adeo obdu
rati sunt vt non valeant fieri boni. t tñ vtriq̃z ha
bent li. ar. qz et boni non aliq̃ cogente necessita
te. sz ꝓpria ac sp̃ōtanea volūtate g̃raz q̃dē ad
iuti. bonū eligūt t malū fr̃spuūt. t mali sūt sp̃ōta
nea volūtate a gr̃a destituti bonū vitāt t malū se
quūt. t mali hñt libez arbitriū sz depssū arq̃z cor
ruptū q̃ surgere ad bonū nō valēt. Boni vo ar. hñt mlto liberi⁹ pꝰ ꝓfirmatiōez q̃z añ. vt ei aug⁹. tradit i ench. Mō iō carēt li. ar. qz male velle nō p̃ñt. mlto q̃pe liberi⁹ ē ar. qđ ñ p̃t fuire pctō. Me hēnt q̃ iu
q̃ culpāda ē volūtas. āt volūtas nō ē. aut libera
dicēda ñ ē. qz bti eē sic volūt. vt eē miseri ñ solum
nolīt. ꝫ nec ꝑsus velle possit. nō p̃ñt itaq̃z āgli vel
le malū vl̃ velle eē miseri. neq̃z ꝫ hñt ex natā. ꝫ ex
gr̃e bñficio. añ gr̃e nāq̃z ꝓfirmatōnē potuer̃t pec
care āgli. t q̃dā ēt peccaueꝛt t demōes facti sunt
vñ aug. i li. ꝑtra maximū. creaturaz natura cele
stiū mori potuit. qz peccare potuit. nā āgli pecca
ueꝛt t demōes fcti sr̃. q̃z dyaꝰ ē p̃nceps. t q̃ñ pec
cauer̃t peccare potuer̃t. t cuicūq̃z creature rōa
li p̃stat vt peccar̃ ñ possit. ñ ē ꝫ nature ꝑprieꝫ dei
gr̃e. Jōq̃z solꝰ deꝰ ē q̃ ñ gr̃a cuiuscq̃z ꝫ natā sua nō
potuit. nec p̃t nec poterit peccare. Ecce ꝫ insinu
at q̃ angeli añ ꝓfirmatiōez peccare potuer̃t. ꝫ p̃
ꝓfirmationē ñ p̃ñt. t q̃ potuer̃t fuit eis ex lib. ar.
qđ ē eis naturale. Qz vo mō ñ p̃ñt peccar̃ ñ ē eis
ex natā. i. li. ar. ꝫ ex gr̃a ex q̃ gr̃a ēt vt ipm libe. ar.
iā nō possit pctō fuire. Mō g̃ pꝰ ꝓfirmatiōez āgli
de natā sic añ peccare potuer̃t. ñ q̃ li. ar. eoꝝ de
bilitatū sit p̃ gr̃az. ꝫ ita potius ꝓfirmatū vt iā p̃ lu
lud ñ possit bonꝰ angls peccare. qđ vtiq̃z ñ ē ex li
bero ar. ꝫ ex gr̃a dei.

Qđ boni ꝓfirmati sunt. ãgli pꝰ cōfirmationē nō p̃ñt pec care est ex gratia ꝫ na tura.

¶ Explanat auoritatē Hiero. ꝫ adducta. ¶ d
Qz g̃ Hier. ait. Cetera cū sint liberīj arbitrīj pos
sunt flecti in vtranq̃z p̃t̃. accipi oportet fm sta
tū in q̃ creata sunt. Talis ei t hō t angelꝰ creatꝰ
est q̃ ad vtranq̃z flecti poterat. ꝫ postea boni an
geli p̃ gratiā sunt ꝓfirmati vt peccare ñ p̃ñt. t ma
li ita in vitio obdurati vt bene viuere nequeant.
Similiter etiā illđ Jsiđ. intelligendū est. Angeli
mutabilesſ sūt nata i. mutabilesſ sūt gr̃a qz ex nata
in pmordio sue ꝺditiōis mutari potuerūt ad bo
nū siue ad malū. sed post per gratiā ita bono ad
dicti sunt vt inde mutari nequeant. Ad hoc eñ
repugnat gratia non natura. ¶

Dintelligētiā bꝰ ꝓz circa duo incidit hic que/
stio. Primū ē de obstinatiōis malignitate ꝯtū
ad malos. Scōm ē ō liberi arbitrij mutabilita
tē ꝫū ad bonos ⁊ malos. Circa ꝑmū tria q̄runt. Ꝓmo
q̄rit vtz in demonū volūtate sit possibilis rectificatio.
Scōo vtz sit in eis male volūtatis ꝺtinnatio. Tertio
vtrū sit in eis male voluntatis intensio.

Questio. I a

Utz affectio vł volūtas demonū possit rectificari. Et
q̄ñ vr ꝓmo Dam. dic̄ q bꝰ ē angel casus q boiby mors
amisit in vita. g tē. Itē Aug⁹. in li. de fi. ad pe. Sic
creauit deꝰ anglos vt q̄ vellēt ꝑpetuo boni ēent. ⁊ q̄ nol
lēt nūq̄ eos dina muner reparēt. Itē bꝰ vr rōe. Si/
millis ē rō ꝺfirmatiōis i bono. ⁊ obstinatiōis in malo.
ꝫ angeli stati vt bñ moti sūt. ꝺfirmati sūt in bono. g et
mali statim vt peccauerī obstinati sūt in malo. sic̄ g bo
ni nō ꝑnt cadere. ita nec mali resurgere. Itez guius
peccauit angel⁹ q̄ bō. g ⁊ gui⁹ dz puniri. ꝫ pcm̄ hois
punitū fuit aliq̄ pena irremediabili. vt pena mort⁊ de
q̄ nullꝰ euadit. g nec̄ ē pcm̄ angeli q̄ erat mors spūs
puniri pena mort⁊. ꝫ nō potuit puniri pena mort⁊ na/
ture. g nec̄ fuit tm̄ puniri pena dānationis eterne.

Sz ꝺtra. Ad rectificatiōez volūtat⁊ duo sufficiunt
ꝫz ꝺdonatio dine miſicordie. ⁊ ꝺtritio pnie. ꝫ vtrūq̄
eoz ē possibile circa āgelos lapsos eē. g ⁊ volūtatē eoz
rectificari. Qz āt possit eē ꝺdonatio miſcōie oñdit. q
miſcōia dei ē infinita. pcm̄ luciferi ⁊ demonū ē finituz.
ꝫ infinitū vincit ⁊ supat finitū. g diuina miſcōia ꝑt re
mittere illō pcm̄. Si tu dicas q ꝑt ō potētia ꝫ n ō cō
decētia. Cōtra. Decet miſcōiaz dei sūme manifestari. cū
sit sūma. g si sic. manifestat i sūmo. ꝫz i rem̄ trēdo mari/
mū oim pctōz. ⁊ bꝰ fuit pcm̄ luciferi. g trez tm̄ illō cō
donare Qz āt possit eē dolor pnie i diabolo oñdit. Qñ
q̄ aliās sentit sibi adesse q̄ odit. ⁊ abesse q̄ diligit.
dolet ⁊ tristat. q sic̄ dic̄ Aug⁹. ruñ. de ci. dei. dolor ē dis
sensus ab his rebꝰ q̄ nob nolētib⁹ accidūt. ꝫz diabolus
scit se ex pctō suo amisisse illā nobilitatē quā hēbat i ce
lo ⁊ incurrisse penā in iferno. ⁊ ꝺmū marie diligit. ⁊ se
cūdū marie odit. g penitz ō bꝰ q̄ fecit. vł ō bꝰ q̄ voluit
vł saltē possibile ē ipm aliq̄ñ ad būc statū ꝺueīre. si mō
nō ē. g ꝑt ex pte angeli eē dolor pnie. ⁊ ex pte dei ꝺdona/
tio miſcōie. g tē. Itē oñdit. Quia si bonitas angeli
nō ꝑt rectificari. aut bꝰ ē ex pte dei. aut ex pte angeli. aut
ex pte pcī. Ostendit igit ꝓmo q̄ ñ sit ex pte dei. triplici
rōe. Ꝓma ē bꝰ. obstinatio male volūtat⁊ vł ipossibilita/
tis ad rectitudinē volūtat⁊ ē defect⁹ ñ potētia. g nō hz
cām efficiētē ꝫz ꝺficiētē. ꝫz deꝰ nullꝰ ē cā ꝺficiēs. g nō ē
cā vł rō bꝰ ipossibilitat⁊. Scōa ē bꝰ. Deꝰ añcedēter oēs
boies ⁊ āgelos vult saluos fieri. vt dic̄ dam̄. q ñ crea/
uit siue plasmauit ad penā ꝫz ad gliaz. Si g ñ vult āge
los malos btificari. bꝰ ē solū volūtate ꝺñte. ꝫz volūtas
ꝺñs ē excessus ex cā ꝑua. g alia rō ē vlterior q̄ re bꝰ cedit
nō g volūtas dei. Tertia ē bꝰ. si diabolꝰ veniā peteret.
ꝺñs ñ repelleret. q sic̄ dic̄ Amb. ipe recipit ꝺfugientes
ad se. bꝰ iusticie ē. ꝫz ō iusticia deꝰ nullo mō fac̄. Pe/
terea. ꝯtūcūq̄ hō deo fuerit. si penitz ō bonis. deꝰ bo
na ꝑterita ñ acceptat. g silr si penitz ō malo. vr q̄ mala
remittat. ⁊ bꝰ spectat ad sūmā miſcōiaz. g rō q̄re volun
tas diaboli ñ ꝑt rectificari. ñ ꝑt ꝓncipalr venire ex pte
dei. vt ꝓz ex hac triplici rōe. Oñdit ētiā q ñ ex pte nate
angeli veit bꝰ ipossibilitas. Ꝓmo auc̄te Aug⁹. de fi. ad
pe. Si būana natā postq̄ a ō aversa bonitatē ꝑdidit
volūtat⁊. er seīa rursuz hāc potuisset. mlto possibili⁹
bꝰ nata angelica hāret. q ꝯto min⁹ guat pōdere terreni
corpis. tāto magis hac eēt ꝑdita facultate. Itē bꝰ vid⁹
scōa rōe. q ā gel⁹ peccādo ñ amisit li. ar. q̄m libtas ar.
ē ei nata. ꝫz rōe li. ar. erat susceptibil⁹ rectitudinis a sui
nata. g adhuc ꝯtū ē ex pte nate sue susceptibile ē. Itē
si nata angeli ē cā illi⁹ ipossibilitat⁊. ⁊ cuiuscunq̄ res q̄
modū nate ē cā. deꝰ silr ē cā. q sola volūtas aduersatur
deo. g deꝰ eēt cā q talē naturā fecit. si g nullo mō deꝰ ē cā
ipossibilitat⁊ ad bonū. g nec nata angeli. Oñdit etiā q
rō ñ sit ex pte pcī angelici. q pcm̄ angelicū nō excellit
pcm̄ hois in infinitū ꝯtū ad aliquā ꝺditiōez. g ñ noc
it in infinitū. pluſq̄ pcm̄ hois. ꝫz pcm̄ hois ⁊ si aufe/
rat rectitudinē. ñ tm̄ obtulit possibilitatez ad rectitudi/
nē. g vr q pcm̄ angeli. ⁊ si mag⁹ elōgauerit. ñ elōgauit
infinite. g vr q elōgauit cū possibilitate ad reditum. ⁊
ita nō vr rō ex pte pcī. Itē ꝯtra hoc ꝯtū gra aduenire
volūtati diaboli ex pelleret totā culpā. loq̄r de gra gra/
tūfacīte. ꝫz mortu q modico remedio aduenīte pōt cu
rari ñ dr de se incurabil⁹. ꝫz ꝓpt defectū remedij si illō nō
assit. g i possibilitas rectificatiōis i volūtate angeli nō
ē rōe culpe ꝓncipalr. Itē culpa ñ iducit necitatē vo/
lūtati. q ē i volūtate fm q volūtas ē. ⁊ ita fm q libera
et ꝓtibil⁹. g si ñ iducit necitatē. g nō aufert possibilitatē
ad oppositū. ⁊ ita ad rectitudinē. g nō vēit illa ipossibi
litas. ex pte pcī. g nullo mō. Bꝰ. ꝺōm q sic̄ sancti dī. ⁊
cūt ⁊ aucte. volūtas diaboli nullo mō pōt rectificari
fm q bꝰ ꝓbū pōt ꝑdicat quandā potētiā hñtē aliquā or
dinatiōez ad actū. Nā si itelligāt de potētia efficientis
absolute. absq̄ dubio potēs ē deꝰ diabolo restituere bo
nā volūtatē. tm̄ ex pte diaboli ñ ē ordinatio aliq̄ ad bꝰ.
imo facta ē volūtas ei⁹ ipossibil⁹. vt sancti dicunt rōnes
oñdūt. Si āt q̄rat cā ipossibilitat⁊ ad rectitudinē. itelli
gēdū ē ad bꝰ q ad rectitudinē voluntat⁊ p actuale pcm̄
lapse duo ꝺcurrūt. ꝫz ex pte voluntat⁊ pnia. ex pte dei
gra sanās. ⁊ vtrūq̄ deest diabolo. ⁊ iō oīno deest ei via
rectificatiōis. Si q̄ras vlterꝰ q bꝰ ē rō defectꝰ alte
rꝰ. dōz. q defectꝰ pnie ē rō q̄re deficit gra ꝯfaciēs. q
ad illā disponit pnia informis. Rursus si q̄rat q̄re de/
ficit pnia. dōz q. deficit gra ꝯtisdata q̄ ꝓuenit volūtati
vt peniteat. ⁊ sñ q nemo vnq̄ se ꝑparat ad gram sic̄. ꝫ.
parebit. Si q̄rat vñ veīat defectꝰ gre ꝯtisdate. vel q̄ sit
rō. abstq̄ dubio defectꝰ gre ꝯtisdate ñ ꝓt bre nisi cām de/
ficiēte. ⁊ ita neq̄ deꝰ neq̄ nata āgeli ꝓt eē ꝓma cā. ꝫz ne/
cessariū ē q ipa culpa q̄ diabolꝰ ita egrotauit ⁊ egrotat
vt ñ pateat aditꝰ gre. ⁊ bꝰ ꝺsentiūt cōiter oēs q̄ recte sa
ꝓūt circa materiā istā. Sz vnꝰ hēat culpa diaboli
bāc irremedialitatez diuersificari sūt varie opinātes.
Quidā em̄ sup̄serūt rōez ex cōpatiōe culpe ad seuerita/
tē iudicāt⁊. q em̄ diabolꝰ ⁊ angeli ei⁹ grauissime peccaue
rūt. dñs seuerꝰ iudex statim ꝺdenauit eos. sic̄ iudex ma
gnū latronē in turpi latrocinio dep̄hēsum stati facit su
spēdi ꝯtra quē differat suspēdiū vnius puti latronis q̄ potu
it bre aliquā excusatiōez. Sz bꝰ rō ꝺgruit⁊. est. Quia
esto q diabolꝰ min⁹ peccasset tūc videret posse redire.
⁊ nos videm⁹ q deꝰ miſcōiaz fac̄ cū sceleratissimis fre/
q̄nter. ⁊ aliq̄s aliq̄ñ q modicū peccauerī demergit i in/
fernū. ⁊ iō ꝺgruit⁊ tm̄ ē. Alij sup̄serī rōez ex cōpatiōe
cl̄pe ad naturā peccāt⁊. q peccās fuit suba spūal⁊ oīno
ñ hñs pōdꝰ carnis. ⁊ q⁹ suba spūal⁊ ē. ⁊ semp i actu suo
vñ nō lassat. imo ꝺtinuo habet inordinatā volūtatez.
et cōtinue gram impugnat. ideo non offert sibi gratia.
Sz iste nō sunt rōnes necessitat⁊. Tū q⁹ pōdꝰ carnis ñ
inclinabat boiem ꝑmū ad pcm̄. iō nec adeo excusabat
vt pcm̄ ei⁹ caperet remediū rectitudis. nec ecōtra caren
tia carnis adeo anglim ipediebat. Silr nec alia rō. ꝺa
deꝰ gram gratisdatā frequēter dat boi exīti in actuali

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

volūtate peccādi. ℔ em̄ sil'stat cū culpa. ⁊ h⁹ exēplū ptz in paulo q̄ ꝺuersus ē ⁊ circūdat⁹ luce i actu plecutiois sunt tm̄ ꝺgruitates q̄dā a latere. ¶ Alij sumpserūt rōnē ex pte culpe relate ad modū peccādi p oppositū ad peccatū homis. q: em̄ hō alio suggerēte peccauerat. iō dignū fuit alio releuari. Rursus. q: totū gen⁹ hūanū ceciderat. ne totū piret. ꝺgruū fuit reduci ad rectitudinē ecōtra est i angelicis spiritibꝫ. q: n̄ peccauerūt p tēptationē. marie lucifer. iō nō redijt. vñ Grego. in moral'. iij. nūq̄ lumē pstini stat⁹ accepit. q: nō psuasus amisit Sil' q: cecidit fm̄ ptē. ita q̄ petm̄ fuit pticulare ⁊ psonale. iō n̄ ꝺbuit rectificari. vñ Aug. in ench. Placuit vniuersitat⁹ ꝺditor. vt q̄m̄ nō tota mltitudo angelor deū ꝺserēdo pierat. in eterna dānatiōe remaneret. Sz iste silr̄ sunt rōes ꝺgruitat⁹. q: si hō peccasset. ppria voluntate sine suggestione vl' pticularit̄. nō video quō n̄ posset recupare bonā volūtatē dño restituēte. ¶ Alij sumpserūt rōnē p cōpationē ad statū peccantis. q: tps meriti. ⁊ stat⁹ merēdi erat ifīitis p̄fixus vsq̄ ad p̄mā bonā opationē vel malā. ⁊ iō sic hō p̄us q̄ tps merēdi pertrāsit. q̄tūcūq̄ peccauerit pax dū tamē mortal'. ⁊ q̄liter cūq̄ peccauerit. vltra nō p̄t bonā volūtatē reacq̄rere. ⁊ sic de āgelis intelligēdū est. Et h̄ mō assignauit Dam̄. cū dirit. h̄ est āgelis casus q̄ hoibus mors. Et silr̄ aug⁹. de. fi. ad pe. cū dirit. sic creauit de⁹ angelos vt q̄ vellēt ꝑpetuo boni essēt. ⁊ q̄ nollēt nunq̄ eos diuina miseōia reparet. ita ⁊ tps meriti ⁊ statuz p̄fixit vsq̄ ad primā ꝺflictū. Et hāc rationē credo. ppriā ⁊ necessariā Et h̄ patz. q: si aliq̄ passio ineſt aliquib⁹ subiectis. inē eis fm̄ aliq̄ō cōe. Dyabol⁹ aūt nō p̄t bonā volūtatē recupare. ita ē obstinat⁹. ⁊ silr̄ iudas. ⁊ ali⁹ homo pct̄or damnat⁹. Constat q̄ hoc esse nō p̄t nec rōne nature. nec rōne modi peccandi q: nō est cōe. si q̄ nō inuenitur coitas nisi ex pte status. quia vterq̄ est extra statum meriti. manifestū est q̄ ista est rō potissima ⁊ nēcia. Et hoc clari⁹ patet in pct̄o hois si diligenti⁹ ꝺsideret. Nā petm̄ inde in p̄ncipio nō abstulit possibilitatē ad iustitiā. tm̄ sine addit̄one ⁊ sine innouatōe solor ē pe merendi transeūte fact⁹ ē impossibilis ad bonā volūtatē. Deus em̄ ꝺcreuit offerre grām q̄ diu ē tps merēdi. quo transeunte (cū non faciat ꝺtra suā dispositionē) non offert grām q̄ p̄ueniat voluntatē ⁊ formet ad pmiam. ⁊ ita remanet volūtas in pmia sempiterna. ⁊ ita culpa. ¶ Et si tu obijcias q̄ cū de⁹ p̄uiderit q̄ diabol⁹ lapsur⁹ erat siue peccatur⁹. quare p̄fixit ei ita modicū tps merēdi vt nō haberet spaciū redeundi. Notandū ad hoc. q: i ꝺditōe rei non attēdit ratio miseōie ⁊ iustitie p̄ncipaliter sed sapie. Decreuit em̄ diuina sapia in vniuerso facere duplicē creaturā rōnalē ad hoc q̄ eēt vniuersus ꝺpletū. Vnā corpi vnitam. vt aiam rōnalē. aliā absolutam spūalem vt angelum. ⁊ q̄m̄ substantia omīo incorruptibilis ⁊ in generabilis ē. nō potuit vn⁹ āgel⁹ ex alio pduci. ideo simul pducti sunt. ⁊ sicut simul sūt pducti. ita etiam simul glificandi. siue dispositi ad sil' glorificari. Et q: sunt spūales et incorpales ⁊ incorruptibiles. nullo modo hītes retardatiuum. hinc est q̄ in loco glorie sūt ꝺditi. scz in empyreo. ⁊ ita de primo ad gloriā dispositi ⁊ rōne nature ⁊ loci. ⁊ tps meriti est in eis ita breue p̄fixū sicut. potuit. et ideo vsq̄ ad primā auersionē ⁊ ꝺuersionē ꝺliberatiuā. Hoī vero q: ꝺditus est in corpore aīali ad pcreandā prolez ad cultuz dei. ⁊ ita in dispositiōe remotiori a gloria. dat⁹ est loc⁹ distās ad merendū a sui ꝺditōe scz paradisus terrestris. ⁊ p̄fixus est ei terminus diuturn⁹ ꝓpter officiū pcreādi plem. ⁊ ꝓpterea cū peccauit āgelus stati exijt tps meriti statuti. homo vero nō. ⁊ ideo iste potuit rectificari. ille vero non. Et hoc est qđ dicit aug. de mi. sacre scripture. Angel⁹ de sublimissimo sui ordinis statu cecidit ideo resurgere non potuit. Patet igit̄ q̄ voluntas angeli non est rectificabilis. nec fuit a tpe ex q̄ cecidit. q: em̄ fuit extra statum meriti. certissime reuelata est ei sua dānatō. et ideo sicut beati nō possūt timere dānationē. ita āgelus malus ꝓpter certitudinē dānationis nō potest sperare salutē. ⁊ ꝓpter absentiam gratie nō p̄t penitere. ⁊ iō nec bonus esse. Dis visis facile est ad omnia soluere. ¶ Ad illud qđ obijcit̄. q̄ potest ꝺdonatō miseōie. dōm q̄ potest de potentia absoluta. sed de potētia ordinata q̄ opatur fm̄ ordinē sapientie. ⁊ illū ordinē deus nō corūpit. imo inuiolabiliter seruat non ꝺbet esse nec potest esse. q: ꝺsiliuz dei ⁊ dispositio nō potest mutare aliqua ratōne. ¶ Ad illud q̄ dicit. q̄ sume ꝺbet manifestari miseōia. dōm q̄ ita ꝺbz manifestari miseōia vt manifestetur ⁊ iusticia. ⁊ ideo etiam decreuit diuina bonitas in hoīe infirmori ⁊ miserabili. quā lioꝛi mmifestare miseōiam. ⁊ summe manifestauit. q̄m vnigenito nō pepcit. In angelicis spiritibus placuit iusticiā manifestare ⁊ sapientissime ⁊ elegantissime factū est. q: miseōia nō aufert iusticiam nec ecōuerso. ⁊ ideo errauit Orig. qui totū ꝺdit miseōie dei ⁊ abstulit locū iusticie. qđ q̄uis non sit tante ipietatis in supficie. tñ eq̄lis erroꝛis est auferre a deo actū iusticie sicut auferre actū miseōie. ¶ Ad illud q̄ obijcit̄ de ꝺlore pnie q̄ potest esse in diabolo. dōm q̄ ꝺlor penitētie est duobus modis. Aliquis em̄ ꝺlet de culpa ꝓpter dammū qđ incurrit ⁊ lesionē. et sic ꝺlere potest quis ex puris naturalibꝫ sine grā gratisdata. ⁊ tūc ꝺlet q̄n maiorem sentit lesionē q̄tū ꝺlectatiōez. hāc diabol⁹ mō nō hz q̄ hītudinē peccādi. sz tm̄ hītur⁹ ē cū absoꝛbeāt a pena p̄ iudiciū. sz pnia h̄ nō disponit ad grāz. imo solū ē pena q: sic penituit etiaz iudas. Alio mō ē ꝺlor pnie q̄n q̄s ꝺlet de culpa. q: dei offensiua. et hic ꝺlor disponit ad pniaz. ⁊ hic nō ē sine grā gratisdata. ⁊ hūc ꝺlorē diabolus vl' ꝺemones hīre nō p̄nt. q: sunt extra statū in q̄ datur grā. ⁊ irregressibiliter sūt extra. ⁊ ita pz illd. ¶ Ad illd qđ obijcit̄ scdo. vñ ventat impossibilitas. ꝺcedū q̄ nō venit ex pte dei sic ostēdūt tres p̄me rōes. nec ex pte angeli q̄tū ē de se. sic ostendūt tres rōnes scdo loco posite. nec etiā ex pte magnitudis petī. q̄tū ē de se. sic ondūt tres rōes vltie. sz h̄ hz culpa rōe stat⁹. Quia em̄ est volūtas ex meriti statū. abest ois gra. q: i statu dānatōis. adest despatio certissima. q̄ ꝺsuēt ꝺditiones oīno disponentes volūtatē ad impossibilitatē rectitudis. Tm̄ illud qđ obꝛ q̄ n̄ p̄t veire ex pte petī. q: nō excedit in finitū peccatū hois. Quidā voluerūt soluere q̄ imo. q: intellect⁹ angelic⁹ ē deiformis. ⁊ iō intelligit in istāti. rōnal siue collatiu⁹ i tpe. ⁊ iō q: petm̄ āgeli ē ꝺ deiformē intellectū. excedit i ꝓportionabiliter petm̄ hois. sic lines i ꝓportionabiliter excedit pūctū. ⁊ tps instās. Sz h̄ n̄ opꝛet dicere. q: nō opꝛet q̄ morbꝫ curabil'. icurabilē excedat in infinitū. q: vn⁹ morbꝫ q̄ i vno statu ē curabil'. p crementū siue diuturnitatē fit icurabil'. ita ē manifeste i morbo coꝛporali. Silr̄ videm⁹ manifeste i morbo spūali. Petm̄ em̄ ante mortē ē curabile. solo ātē excessu mort⁹ fit icurabile. Sic militē videm⁹ i casu. q̄ em̄ cadit ꝺ loco pax eminenti nō mort'. q̄ aūt de turri cadit. sine remedio ledit. sz tm̄ magnitudo ⁊ altitudo nō est impꝛoꝛtionabilis altitudinis. et ideo nō valet illa ratio.

¶ Questio. II

¶ Supposito q̄ i volūtate ꝺmonū nō sit possibil' rectificatio. q̄rit scdo vtꝛ sit in eis male volūtat⁹ ꝺtinatio.

Et q̄ sic vī. j. Lor. x. Que ꝯuētio xp̄i ad belial. glo. sicut xp̄s oīa bñ facit. ita diabolus oīa male facit. ſz sp facit aliq̄d. q̄ē ſba ſpūal nō lassata i opando. ḡ ꝛc. // Jtē. j. Job. xl. Diabolus ab initio peccat. glo. Ab initio creatiōis sue peccat ꝯtinue vsq̄ i p̄ns. // Jtē Augustī. de fi. ad pe. loq̄ns de demōib⁹ dic̄. nec mala p̄nt volūtate carere nec pena. Si tu dicas q̄ loquit̄ ō habitu nō de actu. obz q̄ de actu p̄ hiero. q̄ dicit q̄ diabolus adhuc idē sibi arrogat q̄ p̄us p̄sumpserat. // Jtē ō vī rōe. Diabol⁹ ē obstinat⁹. ſz obstinatio ē ꝯfirmatio in p̄ꝛ malo. ḡ diaboli volūtas ē ꝯfirmata i malo q̄ cōmisit. ḡ ab illo nō p̄t recedere. ḡ ꝛc. // Jtē ange/li ꝯfirmati in bono ꝯtinuo bñt bonā volūtatē habitu/er actu. ꝛ eādē quā habuerūt in sui glorificatione. ḡ ab opposit⁹ sīl vī ō demōib⁹. cū sint obstinati i malo. sic illi ꝯfirmati i bono. // Jtē si posset ab actu male volūtat⁹ desistere. posset aliq̄ mō se ad gr̄am p̄pare. q̄ dimittere actū. p̄t̄ est p̄pare se ad gr̄am. ſz ip̄e nullo mō p̄t̄ō sicut sup̄ ꝓbatū est. ḡ ꝛc. // Contra. Jaco. iij. dēmōes credūt ꝛ ꝯtremiscūt. ſz credere ꝛ timē nō sunt actꝰ male volūtat⁹. ḡ vī q̄ aliq̄n mouent sine obliqua/te. ꝛ ita aliq̄ est interpolatio. // Jtē si ꝯtremiscūt. ꝛ timor retrahit a malo actu. ḡ vī q̄ ō sistāt aliq̄n. // Jtē. j. Pe. v. dēmōes nō portāt aduersus se execrabile iudiciū. glo. magnitudie penarū territi. a iudicio p̄sūptiois desistūt. ḡ vī q̄ cessauerit i eis p̄sumendi p̄uersitas salt̄ ꝗtū ad actū. // Jtē dēmōes naturalit̄ diligūt deum vt dicit Aug⁹. q̄ nulli⁹ sc̄ia p̄t deū odisse. ꝛ si n̄ diceret. verū vī. q̄ iudiciū nō delet extrema nature vel/stigia. si igit̄ diligē deū est naturale. ḡ adhuc sunt abiles ꝛ apti ad hūc actū. esto ḡ q̄ exeāt i actū. cuz nō moueank sil̄ pluribꝰ motiꝝ. tunc vt videt cessant ab actu volūtat⁹ male. // Jtē diabolus rēptās hūc boiem p̄t desistere ab actu exteriori. ita q̄ nihil mali exteri⁹ nec illi nec alī faciat. ſz plus sum⁹ dñi actuum interioꝝ ꝗtū exterioꝝ. ḡ p̄t desistere vt nihil actu male velit. // Jtē vī q̄ volūtas ꝑma supbiēdi i eo desierit. q̄ cessante cā cessat effect⁹. ſz rō que mouit diabolū ad appetendū dīnā celsitudinē fuit pulchritudo ꝛ strenuitas naturalū. ꝛ p̄excellētia respectu oīum. ō ſpauit posse obtinere. ꝛ appetīt. ſz mō nō bz i se istā celsitudinez. ḡ vt videt nec illā volūtatē. ḡ vī in eo variata affectio. // Jtē differt dilectio ꝛ appetit⁹. q̄ dilectio ē boni. ſz appetit⁹ ē boni vt vnibilis. q̄ hō appetit bonū sibi. ꝛ bonū sibi nō est nisi vnibile sibi. ſz diabolus bñ videt q̄ nō p̄t ad dei celsitudinē puenire. q̄ revelata est ei sua dānatio vt dicit aug. ō mi. sa. scri. ad sue dānatiōis cumulū desp̄auit. // R⁹. dōm q̄ loq̄ ꝯtingit de mala volūtate triplicit. s. ꝗtū ad deformitatē. ꝗtū ad ꝓnitatē et ꝗtū ad actualitatē. Quātū ad deformitatē est i mala volūtate diabol⁹ ꝯtinue. ita q̄ nulla inf uenit varia/tio p̄ deformitatis desitionē siue mīoratione. q̄ ita adhesit macl̄a p̄cī volūtati diaboli vt nullo mō possit ab illa sep̄ari. Quātū ad ꝓnitatē est ꝯtinuatio eiusdē. ita tn̄ q̄ inf uenit variatio ꝗtū ad modū inclinādi. Diabol⁹ enī ad idē m q̄ ꝑmo appetīt. ertiā nūc ꝓnitatē bz. ſz differēti mō ꝗ ꝑm⁹. ꝑm⁹ enī appetīt cū ꝓposito obtinēdi. vñ dixit. ponā sedē meā ad aq̄lonez ꝛc. nūc appetit ꝗtū in se sicut ābitiosus. qui ſpat obtinere ēpatū. ꝛ si nō obtineat. nō recedit ambitio. sed modus ābiciēdi variat. sic ꝛ i diabolo ē. Quātū ad actualitatem est ꝯtinuatio in actu peccādi. tn̄ inf uēit variatio ꝗtū ad gen⁹. q̄ nō peccat ꝯtinue p̄cō vni⁹ generis. cū nō moueat sil̄ motiꝝ diuersꝝ. Nō enī peccat ſuperbia. mō inuidia. mō alīs modis. tn̄ volūtas ei⁹ nunq̄ recēſcit. q̄ nunq̄ lassat. cū sit incorruptibil⁹. ꝛ cū in carne gnet p̄uersitas. ſp oēz actū quē elicit deformat ꝛ depra/uat. ꝛ ita ꝯtinue peccat. ꝛ ꝯcedēde sunt rōnes adb̄ inducte. // Ad illud q̄ obz q̄ credūt ꝛ ꝯtremiſ. dōm q̄ act⁹ iudicat bon⁹ dupliciť. Aut ex se. vt puta q̄ est actus v̄tut⁹ eliciēt⁹ i p̄m. vt abstinere a voluptatib⁹ ꝛ ſimiles. Aut ex adiūcto. sicut ire ad sep̄m iacobum. Sic act⁹ mal⁹ ꝯ dupliciť aut q̄ directe elicit a vicio. vt velle p̄esse. aut q̄ vicīū deformās ꝯcomitat. vt dare el'mo/sinā ꝓpt̄ vanā gl'iam. vel cū murmure ꝛ impatiētia. ꝛ b̄ mō deformat diabol⁹ actū credēdi. q̄ cū murmure ꝛ impatiētia ꝛ displicētia illi⁹ q̄ credit mouet̄ in actū illū. et ita credēdo peccat. nō q̄ credit. ſz q̄ nō eo mō q̄ credere debet credit. Sil'r iudicā dū est si diabol⁹ deo obediat. // Ad illud q̄ obz de timore. dico q̄ verū est q̄ timet. ſz tn̄ timor ita exilis ē ꝛ volūtas peccādi adeo est improba q̄ ꝓpt̄ b̄ nō cessat. sicut i latrone q̄ licz timeat furcas. tn̄ ꝓpt̄ appetitū furādi nō cessat a furto. ꝛ i ꝑo timore peccat. q̄ displicet ei dīna iusticia quaz formidat. // Ad illud q̄ obz q̄ a iudicio p̄sumptiōis desistūt. dōm q̄ sicut dictū est. ꝗuis nō audeāt appetere q̄ ꝑmo ausi sunt. tn̄ improba volūtate nō desistūt appetere. ꝛ si via possent inuenire p̄ quā crederēt attingē. absq̄ dubio ideꝝ p̄sumerēt. Vñ ꝗuis sit iudiciū variatū ꝓpt̄ penarū intuitū. tn̄ appetit⁹ nō est auulsus nec malū desiderū. imo regnat actu. // Ad illud q̄ obz de motu naturali r̄ndet q̄dā q̄ natura ꝛ si nō sit extincta est tn̄ a deo ꝑsopita ꝛ li. ar. malicia supata q̄ in actū suū non p̄t exire. Alīt tn̄ p̄t dici q̄ sicut libera volūtas ō formar actū credēdi. ita etiā deformat actū naturalē cum ei adūgit. Exēplū huj⁹ ē b̄. ſz auar⁹ naturalit̄ appetat brītudinē. tāta ē tn̄ p̄uersitas iudiciī i eo ꝛ volūtat⁹ vt nō dicat esse brītudinē nisi i diuitiꝭ. ꝛ ita nunq̄ exiit appetitū brītudis nisi vt ē i diuitiꝭ. ꝛ ita appetēdo illā brītudinē peccat. q̄ motū illū quē natura inchoat inclinando. volūtas ꝯsumat deformādo. sic intelligendū q̄ diabolus naturalit̄ diligit deū vt ꝑseruatorē. ſz volūtas diaboli illā dilectionē refert ad ꝓpriā vtilitatez. ō peccat. q̄ ꝛ si deū diligat. tn̄ ꝓpt̄ se diligit. bñ igit̄ ꝯcedo q̄ exit i actū naturalē. ſz nunq̄ in pure naturalē. // Ad illud q̄ obz q̄ p̄t desistere ab actu exteriori. dōm q̄ nō est sile. q̄ diabol⁹ cū nō obdormiat. ſp i eo vigent interiores v̄tutes. ꝛ ita sp sunt i actu velit nolit. sicut i boīe vigilāte. ſz op⁹ ad alterū subest oīno li. ar. ō potest cessare ab b̄ vel ab illo fm diuersas ꝓuisiones. sed nunq̄ ab oīi. Q ḡ dz q̄ mag⁹ sum⁹ dñi actuū interiorū. si intelligat ꝗtū ad cohibitionē ꝓpriā. mā. iſeste falsū ē. si ꝗtū ad cohibitionē alienā. verū est. q̄ alīs p̄t me cohibere ab actu exteriori. ꝛ cōpellere. nō sic ē de interiori. // Ad illud q̄ obz q̄ nō vī mō supbire. q̄ cessauit cā. dōm q̄ ē causa inducēs. ſz tn̄ nō efficiēs nec ꝯseruās. ꝛ hac cessante nō cessat effect⁹. sicut patz mā. iſeste. et tal' fuit i diabolo pulchritudo. Est alia efficiēs ꝛ ꝯseruās. ꝛ talis fuit volūtas diaboli obliq̄ ꝛ aduersa ꝛ hec sp ē in diabolo. ō sp i eo ē supbia. ꝛ ꝗuil nō erurgat ad illud obtinendū. tn̄ adhuc assurgit ad illō q̄ p̄t ꝛ ꝑplius ꝗtū ꝑt. q̄ ad dñm boiuz ꝛ marie scoz. // Ad illud q̄ vltio obz q̄ appetit⁹ ē rei vnibil. dōz q̄ appetit⁹ absolutus ꝛ deliberat⁹ ē rei vnibil. ꝛ possibil. ꝛ iste ē appetit⁹ cuz eligētia. ſz appetit⁹ velleitat⁹ q̄ ē impossibiliū nō est rei vnibilis fm veritatē. sed rei qui desiderat. sicut aliquis appetit esse velox sicut byrundo ꝛ similia. diabol⁹ aūt q̄ p̄ius appetīt. eo modo quo appetīt. volūtate

eligẽtie nõ appetit. sed solũ q̃tũ ẽ de se. Si tñ aliq̃s cõ/
tẽdat q̃ appetit. fatẽdũ ẽ q̃ iudiciũ ei⁹ ẽ puersuz siue ex
timatio saltẽ intellect⁹ practici q̃ iudicat se ad illõ pos/
se puenire. cuius iudiciũ speculatiõis diceret ꝯtrariuz.

Questio III c

Utrũ in demõib⁹ sit male volũtaſ intẽsio. Et q̃ sic.
Isido. de sum. bo. diabolus nõ p̃b ꝓcept⁹ ẽ q̃ deo eq̃lẽ
se existimãs cecidit. sed etiã se supiorẽ deo dicit. g̃ videt
creuisse supbia. Itẽ rõne vr. q̃ mala facim⁹ mali su/
mus. g̃ q̃to plura mala. tãto peiores sum⁹. sed diabo/
lus plura mala fecit post lapsum. g̃ peior ẽ nunc q̃ñ
cecidit. g̃ creuit in eo volũtaſ deordiatio. Itẽ diabo
lo debet maior pena nũc q̃ñ cecidit. h̃ nõ est dubiũ. sz
ꝑmiũ in bonis nõ auget nisi crescat bona volũtas. er/
go nec in malis suppliciũ nisi crescat mala volũtas. er
go ꝛc. Itẽ malũ est ꝑuatio modi. spẽi. z ordis. sz ista
nõ ꝑñt totaliter ab aliq̃ remoueri. alioq̃n caderet in non
ens. q̃ dicit Aug⁹. q̃ vbi hec nulla sunt. nullũ bonuz
est. g̃ si nõ sunt oino ablata. ꝑñt adhuc minui. sed hec
diminuũt p̃ pcm̃. cũ g̃ diabolus peccet. tãto magis di/
minuũt. q̃to magis peccat. sed q̃to magis diminuũt. tã
to peior ẽ volũtas. g̃ ꝛc. Itẽ q̃ curat homicidiũ cor
porale ẽ homicida. z q̃to plura homicidia ꝓcurat. tã/
to peior ẽ in eo volũtas. g̃ pari rõne. imo fortiori. qui
morte spũalẽ ꝓcurat homicida ẽ. z q̃ plurũ morte ꝓcu
rat. peior ẽ. sed diabolus post mortẽ ꝑmi hoĩs dr fuisse
homicida ab initio. q̃ ꝓcurauit eis lapsum. sed ꝓcessu
tpis ꝓcurauit morte plurũ. g̃ in malis creuit. Si tu
dicas q̃ creuit mala volũtas in compatiõe ad hoiem.
nõ in compatiõe ad deũ. oñdit q̃ ista rñsio nulla ẽ. Pri
mo. diabolus inordinate mouet in deũ. sicut in hoiem
si g̃ multiplicãdo z iterãdo pcm̃ in hoĩe intẽdit z cre/
scit in eo malicia. pari rõne cũ odit z blasphemat deuz
q̃d nullo mõ põt bñ fieri. Preterea. nõ est pcm̃ in q̃ñ
ꝺtẽnat z offendat deus. z in q̃ peccãs nõ auertat a deo
g̃ in oĩ petõ crescit mala volũtas in compatiõe ad deũ
Cõtra. Opposita nata sunt fieri circa idẽ. sed demo/
nes nõ ꝑñt ꝓficere. g̃ nõ ꝑñt magis deficere siue peiores
esse. Itẽ b sequit̃ p̃ sile in hoĩb⁹ dãnat. q̃ diabolus
et hõ mortu⁹ siue dãnat⁹ sunt in ꝺsimili statu. sicut di
cit Dam. q̃ b ẽ hoĩb⁹ mors q̃d ẽ angelis casus. sed post
mortẽ mala volũtas in hoĩe nõ crescit. g̃ nec in demõe
post casum. Itẽ oñdit h̃ p̃ sile in bonis angelis. Si
milis enim est stat⁹ bonoz in bono. z maloz in malo. sz
in bonis nõ põt crescere bona volũtas. g̃ nec in malis
mala. Itẽ angelus simpler ẽ z nullũ hz retardatiuũ.
g̃ in ꝑma ꝺuersiõe tãtũ se ꝺuertit q̃ nõ põt amplius con
uerti. g̃ similiter tantũ se auertit q̃ nõ amplius potuit. er/
go ꝛc. Itẽ in nullo crescit mala volũtas in q̃ nõ cre/
scit demeritũ. sed demeritũ nõ crescit in eo q̃ nõ potest
euitare pcm̃. g̃ si necesse est diabolũ male velle. impos
sibile ẽ malã volũtatẽ in eo crescere. Itẽ diabolus et
demones sunt redditi oĩno impossibiles ad gram̃ ꝑ
mo lapsu. nec ꝑñt magis impossibiles esse. q̃ q̃to cre/
scit mala volũtas. fit maior cõtagio a gra. si g̃ nõ ꝑñt
magis elongari. sicut cecus nõ põt plus cecari. g̃ ꝛc.
R°. triplex ẽ h̃ modus dicẽdi. Quidã enim senserũt q̃ si
cut in angelis bonis volũtas bona creuit in ꝑma ꝺuer
sione vsq̃ ad terminũ. ita q̃ amplius in se nõ põt crescere
sed solũ in effectib⁹ bonis q̃s efficiũt circa hoĩes. Sil'r
in angelis malis dicere voluerũt q̃ in ꝑma auersione
auersa ẽ volũtas eoz in termio. ita q̃ tãtũ fuit depra/
uata volũtas maloz q̃ amplius nec depꝛauat nec cre/
scit. sed solũ in effectib⁹ q̃plura mala ex eq̃li volũtate
18 cut in angelis bonis volũtas bona creuit in ꝑma ꝺuer
sione vsq̃ ad terminũ. ita q̃ amplius in se nõ põt crescere
sed solũ in effectib⁹ bonis q̃s efficiũt circa hoĩes. Sil'r
in angelis malis dicere voluerũt q̃ in ꝑma auersione
auersa ẽ volũtas eoz in termio. ita q̃ tãtũ fuit depra/
uata volũtas maloz q̃ amplius nec depꝛauat nec cre/
scit. sed solũ in effectib⁹ q̃plura mala ex eq̃li volũtate
semp facit. Et q̃ supplicium nõ tm̃ respicit interiorẽ vo
lũtaſ. sed etiã actũ exteriorẽ. ideo grauius punit diabo/
lus ex malis que cõmittit. Rõne aũt hui⁹ positiõis si
gnãt simplicitatẽ z spũalitatẽ angelicã que nullũ ha
bet retardatiuũ. z ideo totaliter z in termino in ꝑma cõ/
uersiõe se ꝺuertit. hõ aũt nõ sic. Alioz positio ẽ ista.
q̃ in malis angelis simplicit̃ loq̃ndo crescit malicia. z
male volũtaſ deordinatio. Sicut enim patet ex pbleu/
mate ꝓcedẽti diabolus ꝺtinue peccat. z nouas malici/
as ẽtidie excogitat. z q̃m̃ q̃ mala facim⁹ mali sum⁹. et
q̃libet malũ admittit ex abilitate volũtaſ. magis z ma/
gis deordinamur. Nec ẽ sile de bonis. q̃ bonuz opus
nõ ita apponit ad bonitatẽ gre vel volũtaſ. sicut pec/
catũ q̃libet admittit. Sed q̃ durũ videt dicere q̃ dia/
boli malicia nõ intendat cuz dicat in ps. superbia eoz q̃
te oderũt ascẽdit semp. z exponit de demonib⁹. Et ite/
rũ irrõnabile videt̃ q̃ crescat in diabolo malicia. sicut
in pure viatore. cũ iam sit in statu dãnatiõis. z necessi
tatẽ habet ad alia mala. Ideo ẽ tertius modus dicẽdi q̃
in diabolo crescit malicia volũtaſ q̃tũ ad vim admi/
nistratiuã q̃ ꝺuertit ad hoiem. sed nõ q̃tũ ad vim ꝓ/
platiuã qua ẽ simplicit̃ z necessario auersus a deo. Ra
tio aũt hui⁹ positiõis ẽ ista. Ad cremẽtũ enim volũtatis
male siue demeriti nõ sufficit inordinata affectio. quia
hec ẽ in dãnatis. z erit in sempiternũ. sed reꝙrit vltra
tps meriti z stat⁹ meredi vel demerẽdi. diabolus aũt
est in statu demerẽdi q̃tum ad vim admistratiuã. non
q̃tũ ad ꝓplatiuã. Ratio aũt hui⁹ patet si reuocent
ad memoriã ꝑdicta in solutiõe ꝓcedentis ꝑmi ꝑbleuma
tis. vbi tactũ est de ꝑfixiõe tpis ad merẽdũ ipsi angelo
Dictũ est enim q̃ angelus spũalis. z incorruptibil'. z p/
pinquus ad gloriã est ꝺdit⁹. ideo ẽ ei tps breue ꝑfinz
hoĩ ho termin⁹ longus. sed q̃ ds sic ꝺdidit vniuersuz.
vt maior z potẽtior maiorẽ adiuuet. ideo nõ tm̃ angelo
dedit vim ꝓplatiuã qua mereret̃ z ad deũ ꝺuerteret̃
sed etiã ad mistratiuã qua hoĩ suffragaret̃. Quia g̃ vis
ꝓplatiua erat ipsi⁹ angeli in se. q̃tũ ad illã ꝑfixionẽ
est spaciũ merẽdi vsq̃ hoĩes assument totaliter ad glo/
riã. Mãsit g̃ q̃tũ ad vim istã status merẽdi vel deme
rendi. z manet vsq̃ ad diẽ iudiciũ. sed q̃m̃ meritũ z de/
meritũ nõ est in vi admistratiua nisi p̃ vim ꝓplatiuã
et in bonis ꝓplatius ita ẽ ꝺuersa ad bonũ q̃ non põt
auerti. ideo nõ habet nisi locũ merẽdi. Econtra q̃i mal
ita ẽ auersa ꝓplatius q̃ nõ põt ꝺuerti. ideo q̃tum ad
admistratiuã nõ hz nisi locũ z spaciũ demerẽdi. z in b
patet q̃ diuinũ decretũ manet iustũ z inuiolatũ. q̃ rem/
pus q̃d a ꝺditõe ꝑfixerat non debuit auferre nec bo/
nis nec malis. z illis ꝺdem diligẽtib⁹ deũ spaciũ illud
ꝺuersum est in bonũ. impijs aũt z petõib⁹ angelis cõ/
uersum ẽ in malũ. z ideo patet. q̃ q̃ñz crescit mala vo/
luntas in malis. s. q̃tuz ad vim admistratiuã solum.
Nec ẽ oino simile in bonis z malis. q̃ volũtas in bo/
nis ꝑ influctiã pfectã statiꝰ pueꝛit ad terminũ. z tõ q̃/
uis plura bona faciat. tñ volũtas bona ꝑ h̃ nõ intẽ/
dit. sed i alijs nõ ẽ ita. q̃ corruatio vẽit ab ipsis z nõ po
terũt ita se ifficere dn adhuc magis q̃diu durat tps. vñ
et crescit i eis malꝫ z etiã appetit⁹ nocẽdi z dñandi ho
minib⁹. ñ sic i angel'bõis. Cõcedẽdũ est igit rõnes p/
bãtes q̃ mala volũtas i demõib⁹ intẽdat z crescat q̃tũ
ad vim admistratiuã siue i cõpatiõe ad hoĩes. Ad il/ 19
lud g̃ q̃d obꝛ q̃ iordiate mouet in deũ. dõm q̃ sicut i dã/
natis inordinat⁹ mot⁹ volũtaſ ꝺuersus ẽ eis in penã
et imputat̃ in supplicium nõ in demeritũ. sic in angelis
malis in penam est ꝺuersus ille inordinatus motus.

20 Ad illud qđ obȝicit q in oñi peccato ꝺtemnit ds ꝺm q nō est peccatū qn assit vis cōtēplatiua. ⁊ qn sit in ds aliquo modo ſz tñ distinguunt hic ad inuicē. q̄ſ/ tum ad ꝓncipalitatē actuū. Dicit em aliqđ peccatū est in ds. aliqđ in primū. aliqđ q̄tū ad vim administrati uā. aliqđ q̄tū ad cōtemplatiuā. ⁊ ꝑm q distinguuntur
21 sic lꝺmur. Ad illud qđ obȝicit in ꝺtrariū q oppoſi/ ta nata fieri sunt circa idē. ꝺm q illud habet instātiā in accidētibꝫ inſepabilibꝫ siue sit inſcpabile p naturam siue p acḥsitionē. q⁹ ergo in angelis bonis est gra inſe/ parabiliter. ō impossibile est q insit culpa. Ecōtra in/ telligendū est in malis angelis. Accidēs em inſepabi/ le. aut est naturale. aut quasi in naturā cōuersum. ⁊ in
22 bis q̄ naturaliter insunt habet illud ꝯbū instātia. etiaꝫ ꝑm ꝑm. Ad illud qđ obȝicit de statu hoīs mortui tā patet q nō est simile. q⁹ simplicit exit statū meriti. āge/ lus nō. Ad illud qđ obȝicit de angelis bonis q ñ au getur in eis bona volūtas. patet q nō est simile. q⁹ vo
33 luntas bona ꝺ ita est ab opatiōe vt malicia. Ad il/ lud qđ obȝicit de simplicitate angeli. ꝺm q illud argu mentū ꝺficit duplicit. Primo. quia volūtas ꝺlibera tiua cū sit libera nō mouet ꝑm suū totū posse. q̄uis nul lum habeat retardatiuū. ⁊ illud manifestū est. q⁹ ange/ lus magis diligit vnū q̄ aliū. ⁊ magis odit vnū q̄ ali/ um. ſz hoc nō esset si totaliter moueret in quemlibet. ō nō valet. Preterea alius defectus est ibi. q⁹ esto q ꝯtum posset se ꝺuerteret ꝑma vice. adhuc posset magꝭ qm posse peccare est posse ꝺficere. ⁊ posse moueri inor
dinate. ⁊ q̄uis nō possit intētius moueri q̄tū ad motū
24 pōt tñ magis ꝺordinari. q⁹ ſp crescere potest p̄onitas ⁊ inclinatio ad malū. ⁊ ita patet illō. Ad illud qđ ob ȝicitur q nō potest euitare. ꝺm q falsum est. q̄uis em malicia volūtatis nō possit immutare. potest tñ cessa/ re a nocumēto qđ hoī facit. ⁊ ꝓterea ipse induxit se in hanc necessitatē. ⁊ nō peniter. ⁊ ideo nō excusatur. nul/
25 lus em excusat ꝑ necessitatē inductā nisi peniteat de in ductione. Ad illud qđ obȝicit q diabol⁹ est omnino impossibilis ad gram. ꝺm q nō crescit mala volūtas q̄tū ad impossibilitatē suscipiēdi gram. ⁊ hoc est eq̄lit ī oīb ꝺnatis. ſz q̄tū ad indignitatē. ⁊ diabol⁹ est in dignus. ⁊ pōt esse magis indign⁹ ꝑm qđ magis offen/ dit ⁊ abutit bonis naturalibꝫ sibi ꝺatis.

Consequenter secūdo queritur de liberi arbitrū i/ mutabilitate. tam in ꝺfirmatis q̄ in obstinatꝭ. Supposito q angeli in sua cōditione habuerit libertatē ar. sicut homo. querunt hic tria. Primū est vtrū ꝺfirmatio mutauerit li. ar. Secundum est vtrū obsti/ natio auferat libertatis vsum. Tertiū est vtrū hec vl il la minuat libertatis dominiū.

Questio I d

Utrū ꝺfirmatio mutet li. ar. ita q sit aliud añ ꝺfirmati onē. aliud post. Et q sic. videt. Vertibilitas ineſt lib. ar. creato p naturā. ⁊ qđ aufert li. ar. vertibilitatē mu/ tat ei⁹ naturā ⁊ variat. sed ꝺfirmatio hoc aufert li. ar. ⁊ mutat ⁊ variat. Itē nihil idē manens idē potest op positas differētias ꝑticipare. sed mutabile ⁊ immuta/ bile sunt opposite differētie entis. sicut mortale ⁊ imor/ tale viuētis. si ⁊ li. ar. ante cōfirmationē est mutabile. post cōfirmationē est immutabile. ⁊ est aliud ⁊ aliud. Itē rōnales potestates sunt ad opposita. sicut dicit phus. ⁊ cū potētia ꝺsinit esse ad opposita. ⁊ ꝺsinit esse rationalis. ſz post ꝺfirmationē li. ar. ꝺsinit esse ad op posita. ⁊ ꝺsinit esse rōnalis potestas. ſz nulla potētia rationalis potest fieri nō rōnalis manēs eadem. ⁊ c.

Itē potētie distinguunt ꝑ actus. ⁊ actus ꝑ obiecta. vbi ergo sunt diuersa obiecta necesse est etiā potentias diuersificari. sed li. ar. ante ꝺfirmationē pōt in malum post ꝺfirmationē nō potest. ⁊ est aliud ⁊ aliud. Cō/ 26
tra. Anſ. de li. ar. dicit q li. ar. est potestas seruādi re/ ctitudinē ꝓpē se. sed hec potestas ī ꝺfirmatiōe nō tolli tur sed fortificat. ⁊ li. ar. nō mutat. Itē gratia natu/ ram ꝑficit ⁊ ꝺfirmat. sed nihil qđ altez ꝑm naturā ꝑfi/ cit ⁊ cōplet mutat ei⁹ naturā. ergo gra aduenies li. ar. ipm nō mutat. sed ꝺfirmatio est ꝑ gram. ⁊ c. Item oñe cōfirmās altez est ꝺseruās. ⁊ nihil cōseruās ē cor/ rumpēs. ⁊ nihil mutat aliq̄d nisi corrūpat aliq̄d. quia nō est mutatio sine ꝺpditione. ⁊ nihil cōfirmans mu/ tat. sed cōfirmatio ideo dicta est. q⁹ li. ar. angeli confir mat. ⁊ ipm nō mutat. Itē gratia ꝺfirmatois fac esse libez a miseria in angelis. sicut gra gratūfaciens facit libez a culpa. sed libertas a culpa nō mutat lib. ar. nec ei⁹ libertatē. ⁊ nec libertas a miseria. ⁊ nec ꝺfirmatōis gratia. Rō. ꝺm q est mutatio alicui⁹ duplicit. vno modo quantū ad ſubam siue essentiā. alio modo q̄tuz ad statū. Uel ꝑ alia verba. Est mutari q̄tū ad ꝑmū esse ⁊ est mutari q̄tū ad bene esse. Si loquamur de mutati/ one ꝑmo modo. sic sine dubio dicendū q cōfirmatio li bez ar. nō mutat. cū pficiat ⁊ cōseruet. sicut oñdunt ra tiones secūdo inducte. Si aūt loquamur de mutatiōe secūdo modo. ſ. q̄tū ad statū vel bene esse. sic etiā abſq̄ dubio planū est q li. ar. aliū habet statū ⁊ aliud cōple/ mentū q̄ haberet ꝑus. Huic aūt mutationi nō obuiāt rōes secō inducte. ſz etiā ꝑmo. de q̄ erat q̄stio in prē ne gatiua determinata. ſ. q li. ar. ꝑ cōfirmationē ⁊ si alte/ retur. nō tamē fit aliō. Ad illō g obȝicit ꝑmo q ver 27
tibilitas est li. ar. naturalis. Dicendū q aliquid est na turale ꝓpter nature cōplementū. vt pote igni. q tendat sursum. Aliq̄d est naturale ꝓpter nature ꝺfectū. sicut ignē posse extingui. Sic li. ar. est aliquid naturale ꝓpē nature cōplementū vt posse in bonū. aliquid ꝓpter na/ ture ꝺfectū. vt posse verti in malū. Ad illō g qđ ob/ 28
ȝicitur q aliq̄d mutat ꝑm ſubam qn ꝓdit illud qđ habz ꝑ naturā. ꝺm q ⁊ si hoc posſit habere veritatē ī co na turali qđ cōsequit cōplementū. nō tamen est vez in co qđ cōsequit ꝺfectū. ⁊ tale q̄d est vertibilitas. Sicut ei dicit Anſ. posse peccare nō est libertas. nec ꝑs liberta tis. Ad illud qđ obȝicit de oppositiōe differentiaruz 29
ꝺm q sicut mortale ⁊ īmortale dupliciter possunt cō/ parari ad ſubam viuentē. sic mutabile ⁊ īmutabile ad libertatē. Si em mortale ⁊ īmortale vtrūq̄ sit ꝑ natu/ ram. sic dicūt differētias oppositas essentialiter diuer/ sificātes ſupposita. Si aūt mortale sit ꝑ naturā. īmor/ tale ꝑ gram auferentē ꝺfectū nature. sic nō sunt differē tie oppositе. sed sunt cōpossibiles. vel saltē quod ē sub vna potest esse ſub altera sola alteritate q̄tum ad bene esse siue cōplementū gratie. ꝑ hūc modū mutabile ⁊ im mutabile ꝑ naturā impossibile est circa idē manēs idez nec ſimul nec ſucceſſiue. ſz mutabile ꝑ naturā. immuta bile ꝑ gram. nō sic opponunt. nec essentialiter distinguū tur. ⁊ ideo nō variāt ꝑm ſubaz li. ar. Ad illud qđ ob 30
ȝicitur q rationales potestates sunt ad opposita. ꝺm q vez est. ſz nō ad oñia opposita. ſz ad aliqua. vt pote ad facere aliquid ⁊ nō facere. ad incidere tunicā. ⁊ non incidere vt dicit ipe phs. ⁊ hoc modo li. ar. cōfirmatū ad opposita potest esse. ⁊ ideo naturalis potestas est si cut ⁊ ante. Ex ergo obȝicit nō est in malū ⁊ bonū. ergo nō est ad opposita. manifestū est q ista ratio ē peccans ꝑm cōsequens. Ad illud qđ obȝicit de diuersitate obȝ 31
iecti q li. ar. cōfirmatū nō est in malum. ꝺm q ꝺ veri tatē habet de obiecto ꝑ se. malū aūt nō est obiectū ꝑ se.

li·ar·inq̃tum libez sz solū inquantū deficiēs·z iō non sequit si nō potest in malū·q̄ non sit liberū·vel q̄ sit aliud·sz sequit q̄ nō est deficiēs cōfirmante influentia manꝰ oipotētis que nullo modo sinit deficere q̃uis libez habeat posse z velle.

Questio II e

Utrū obstinatio tollat demonibꝫ libertatis vsum. Et q̄ sic videtur. Libez ar·vt dicit Anſ·est potestas seruandi rectitudinē·ergo seruatio rectitudinis est vsus li·ar·sed hanc nō habent nec possunt habere angeli obstinati·g̃ ꝛc. Item Anſ·Potestas peccādi non est libertas nec pars libertatis·g̃ peccare nullo modo est vti libertate·sed demones p libez arbitriū nūq̄ faciūt actū qui nō sit peccatū·nec possunt facere ꝓpter obstinationē in malo·g̃ pdiderūt libertatis vsum. Item libere velle z necessario velle sunt oppositа·sed demones necessario habēt malā voluntatē·g̃ necessario volunt malū·nō ergo libere·sed libere velle est vsus libertatis·g̃ amiserūt libertatis vsum. Itē frenetici z insani nō habent libertatis vsum·quoniā plus in eis regnat appetitꝰ fantasticꝰ q̃ rationalis·sed in demonibꝫ est furor irrationalis·amens cupiscētia·fantasia ꝓ/terua·sicut dicit Diony·ergo videt q̄ amiserūt liberū arbitriū. Itē bestie nō habēt vsum li·ar·quia mouētur fm impetū·sed diabolꝰ maiori impetu mouetur ad male faciendū q̃ bestia·g̃ nō habēt libertatis vsuz. Qꝫ aūt maiori impetu moueat videt in li·Irrtū·q·qz dic Augꝰ·videmꝰ fortissimas bestias timore penaz a maximis voluptatibꝫ abstrahi sed diabolꝰ timore pene nō dimittit supbire·ergo maiori impetu ferē in malum·g̃ ꝛc. Cōtra·In quocūq̄z est vsus rationis z appetitus est vsus li·ar·sed in demonibꝫ est vsus rōnis·quia conferunt z disponūt·g̃ ꝛc. Itē ei qđ nō habet vsum li·ar·nō imputat aliq̃d qđ faciat·sed demonibꝫ obstinatis mala que faciūt imputant·g̃ habēt vsum li·arbi. Itē potētia incorruptibilis nō alligata organo sp̄ē in suo actu z vsu·sed li·ar·in demonibꝫ est hmōi vsus. ergo nullo modo potest impediri a suo vsu. Itē nihil qđ causat ab vsu libertat·z sine illo nō potest causari. aufert li·ar·vsum·sed obstinatio est hmōi·g̃ obstinatō nō aufert li·ar·Prima patet p se·qz effectus ꝓprius nō destruit cām·Secūda patet·quia obstinatio est a mala volūtate. Itē p que quis peccat debet puniri·sed demon li·ar·peccauit·ergo in ipo debz puniri·ergo de/
32 mon habet li·ar·z ostat q̄ ipm nō est ocio sum·g̃ habet aliquē vsum. Rō·dom q̄ sicut multis modis dicatur vsus sicut habitū est in primo libro·tamen q̃tum ad p sens sufficit dico q̄ vsus alicuꝰ potētie dr dupliciter. Uno modo actꝰ elicitꝰ a potētia. Alio modo actꝰ eliciti vsus li·ar·est libere velle siue eligere. Secundo modo vsus li·ar·est rectitudinē seruare·quoniā ad illam est. Dicēdū est igit q̄ obstinatio demonibꝫ nō aufert vsuz primo modo·qz libere volāt qđ volunt fm vsum·secūdo modo sic·qz cor potētia sic in actu erat·nō tamē in actū ordinatū in finē. Rationes aūt pbātes q̄ demones habēt vsum li·ar·procedūt de vsu fm primā viā. vnde
33 cōcedende sunt. Ad illud qđ obiicit ad oppositū de Anſ·dicendū q̄ Anſ·distinguit libez arbitriū p actū ordinatū in finē·qui est seruare rectitudinē·z ita q̃tuz ad vsum secūdo modo dictū·z hunc amittūt demones
34 obstinati Ad illd̄ g̃ qđ obiicit q̄ potestas peccandi nō est libertas nec ꝑs libertatis·Dom q̄ vez est·nūq̄ tamen est sine libertate·sicut nec peccare est sine vsu libertatis siue libere volūtatis·Omis enī qui peccat libere vult·ideo continuatio peccati vsuz liberi arbitrij nō excludit·sed includit. Ad illud quod obiicetur q̄ 35
libere velle z necessario velle opponunt·dicendū q̄ duplex est necessitas·Quedā a causa extrinseca·vt potentia coactiōis·z hec opponit ei quod est libere velle. Quedā vero est a dispositione intrinseca·z hec huic nō opponit·immo stat simul cū libertate·talis est i libero arbitrio demonū·q̄ ita cōglutinant sibi malū vt nullo modo velint ab eo separari. Ad illud vero qđ obiicit 36
de freneticis·dom q̄ frenetici sic habēt vsum fantasie. q̄ absorbet vsus rationis·et magis agunt q̃z agāt·dmō aūt sic habet fantasiā ꝓteruā q̄ vsus z actus rationis nō excludit. Illa enī ꝓtervitas potius est a li·ar·q̃z lit ab infirmitate nature·sicut ponim⁹ in frenetico. Ad 37
illud qđ obiicit de bestijs q̄ abstrahunt·g̃ minori impetu mouent·dicendū q̄ illud impetu mouet qđ non habet retrahēs. Habere aūt retrahēs hoc est dupliciter. 38
sz intra z extra·imperꝰ aūt qui magis repugnat libi·est illud qđ excludit retinaculū interꝰ nō quod exterius excludit·qm igit impetus bestie excludit retinaculum intra·q̃uis possit retrahi p illud extra·ideo nō habet li·ar·demon aūt habet potentiā interiorē p quam line aliquo exteriori repellēre potest retrahi·z que a nullo extrinseco potest supari·z ideo impetus demonū in malū li·ar·nō repugnat sz cōsonat·z sic patet illud.

Questio III f

Utrū confirmatio vel obstinatio diminuat libertatis dominiū·Et q̄ cōfirmatio minuat·videt·Liberior potentia z magis suoz actuū domina q̄ non nullo modo iacet necessitati q̃z que subest·sed liber arbitriū confirmatum est necessitatē habet ad bñ faciendū·nō cōfirmatus nō minime·g̃ cōfirmatio diminuit dominiū. Itē q̄nto potētia amplior·tāto liberior·sed cōfirmatio arcat libez ar·ad bonū·añ ꝫo erat indifferēs ad bonū z malum·ergo videt q̄ liberiꝰ erat ante z magis dña actuū
Itē potētia que exit in actū ex seipsa magis est suoz actuū dña q̃z que exit mediāte alieno beneficio siue gratia sed libez arbitriū nō confirmatū ex seipso faciebat qđ volebat·cōfirmatū aūt qđ facit impler p gratiā·ergo liberius erat añ cōfirmationē q̃z post. Itē ꝓ cipluz videt de obstinatiōe·primo p Anſ·qui dicit q̄ potentia peccādi addita li·ar·ipm diminuit·ergo mīs ma/gis actus peccādi·g̃ maxime necessitas peccādi·sed h est in obstinatiōe·ergo ꝛc. Itē liberi est aliquid qđ nulli subiacet seruituti·libez arbitriū in obstinatis sb iacet seruituti·ante vero minime·g̃ ꝛc. Item liberi/
or est potētia q̃to facilius exit in actū ad quē est·z tāto minus libera·q̃to difficilꝰ est ad illū·sed difficilius est in angelo obstinato velle bonū·ergo videt q̄ in eo libez ar·maxime sit diminutū. Cōtra·q̄ obstinatio nō diminuat·videt Diony·de diui·no·data inq̄t ipis angelis de na nequaq̃z mutata dicimus·sed sunt intergra z splendidissima·g̃ libez arbitriū fuit eis datuz·g̃ naturaliter·g̃ nō est diminutū. Itē libez arbitrium dicit libez eo q̄ nō potest cogi·ergo si libertas diminuitur·aliqua coactio introducit·sed li·ar·obstinati nullo potest cogi·ergo nullo modo potest diminui. Itē si diminuit per obstinationē z peccatū·ergo cū non sit infinitū·omino poterit auferri·ergo videtur q̄ aliqū perdāt demones libez arbitriū·quod est supra impotabatū·Qꝫ autē cōsummatio nō diminuat sed augeat·videtur p Anſ·in libro de libe·ar·qui sic dicit·Qui habz quod decet z expedit·nec p̄ potest illud p̄dere·liberi est q̃z qđ potest·sed libez arbitriū cōsummatū nō potest p̄dere iusticiā z rectitudinē quaz expedit z decet habere.

non confirmatū potest ꝙ ꝛc. ¶ Itē ꝯto magis ali/
quid assimilat illi quod est liberuz in fine libertatis
tanto liberius est. sed libez arbitriū confirmatū ma
gis assimilat deo ꝛ eius arbitrio ꝯ non cōfirmatum
ergo est liberꝰ. Itē oīs potētia que habet dispost
tionē eleuantē ꝛ reddentē facilē ad illud ad qđ est. ē
liberioz ꝯ illa que caret hac dispositiōe. sed libe. ar.
cōfirmatū sic se habet respectu nō cōfirmati. ergo ꝛc.
39 ¶ Rō. dōm ꝙ qñ querit de diminutiōe dominū liber
tatis ar. distinguendū est in dominio. Quoddaz est
em dominiū qđ opponit coactioni. quoddā qđ opo
nitur subiectiōi. Si aūt loquamur de dominio liber
tatis qđ opponit seruituti coactiōis. sic ꝑuat coacti
onem. ꝛ ꝫ dominiū est essentiale li. ar. ꝛ iō nō minuit
nec auget. Rursus. ꝙ omnē ꝑuat coactionē equali/
ter in omib⁹ tam in bonis ꝯ in malis. tā in creatore
ꝯ in creaturis. sicut dicit Bern. in li. de li. ar. vbi di
cit ꝙ manet libertas volūtatis integra tā in mal ꝯ
in bonis. tā in creatore ꝯ in creatura. Si aūt dicat
dominū qđ opponit seruituti subiectiōis. sic recipit
magis ꝛ min⁹. nec inest equaliter omnib⁹. Nā in mi
seris subiacet miserie. in malis subiacet culpe. in bo
nis libez. ꝛ tanto liber⁹ ꝯto magis distāt a malo. ī
creaturis subiacet mādatis. in deo vero supra omne
mandatū. ꝛ hoc modo accipiendo dominiū ꝙ confir
mationē auget. quo magis elongat a subiectiōe cul/
pe ꝛ miserie. ꝛ ꝙ obstinationē minuit. quia cerui cem
submittit vtriq; Cōcedende sunt igit rationes ꝙ ob/
stinatio minuit. ꝛ cōfirmatio auget. quia hac via ꝙ/
40 cedunt. ꝛ ideo vez concludūt. ¶ Ad illud quod ob
ijcitur ꝓmo ꝙ cōfirmatio diminuitur ꝓpter necessi/
tatem. dōm ꝙ necessitas immutabilitatis ad bonū.
nullo modo repugnat li. ar. nec inquantū liberum a
coactione. qz coactio est ab extrinseco. nec inquantū
liberz a culpa vel miseria. ꝛ ideo nō diminuit. illa er
go ꝓpositio solū habet veritatē de necessitate coactio
41 nis vel ꝓnitatis ad malū. ¶ Ad illud quod obijcit
de amplitudine. dōm ꝙ potentiā ampliarī ē dupli/
citer. Aut respectu eoz que posse est nō posse sed de
ficere. ꝛ respectu taliū nō est vez. ꝛ tale est malū. vnde
diuina potētia que est amplissima ꝛ liberrima non est
respectu mali ¶ Ad illud qđ obijcit de beneficio ꝛ gra 42
tia. dicendū ꝙ illud vez est si eque bene ꝙ se posset sic
potest cū gratia. sed hoc nō est verū. qz illud bñficium
gratie eleuat potētiā ad ea q̄ ꝙ se attingere nō poterat.
¶ Ad illud quod obijcit ꝙ obstinatio nō minuit. quia 43
integra manent data. dicendū ꝙ illud intelligitur qn/
tum ad substantiā naturalū. nō ꝯtum ad habilitates
vt melius infra videbit. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ li/ 44
bertas est dominū ꝓpter ꝑuationē coactiōis. dicen 45
dū ꝙ ꝯtum ad illud nō diminuit sicut ꝓdictū est. ¶ Ad
illud qđ obijcit ꝙ toraliter posset tolli libertas. dōm ꝙ
verū est de ea que diminuit qualis est libertas a culpa
ꝛ miseria. de alia ꝝ nō est vez. ꝛ sic patet illud. Patēt
etiā omnia alia litteralia ꝓ hec dicta.

¶ De consequentibus obstinationem angelo/rum malo/rum.

¶ Et licet mali angeli ꝛc. Supra egit magister de con
firmatione ꝛ obstinatione angeloz. in hac ꝑte agit de
cōsequentib⁹ ad hec. Diuidit aūt hec ꝑs in duas. In ꝓ
ma agit de his que cōsequunt obstinationē. In secūda
de his que cōsequunt cōfirmationē. ī. di. ix. post predi
cta supereſt ꝛc. ¶ Prima diuidit in duas. In prima
agit de demonū statu post obstinationē ꝯtū ad cogni
tionem. Secundo vero quantū ad vim operatiuā. ibi
quoꝝ scientia atq; virtute ꝛc. Et illa secunda pars du
as habet. In prima determinat potentiam demonuz re
spectu creaturaꝝ generaliter. In secunda vero respe/
ctu hominū. ꝛ hoc infra di. viij. Solet etiam in questi
one versari. ¶ Prima pars habet tres partes. In pri
ma ostendit quid possint. In secunda vero qualiter.
In tertia vero quantum ꝓmittunt. Primum facit. ibi
quoꝝ scia atq; virtute ꝛc. Secundū. ibi. Nec putan
dum est istis transgres. Tertium vero facit. ibi. Illud
quoq; scienduz est ꝛc. Et ita duo generaliter continet
ista pars. primū est de demonum cognitione. secunduz
de virtute.

¶ Agit de demonum statu ꝓ obstinationē ꝯtū ad cognitio
nem. s. ꝙ viuacē sensum non ꝑ
diderunt ꝛ qb⁹ modis sciāt. e
Et licet mali angeli ita ꝓ malici
am sint obdurati. viuaci tam
sensu nō sunt penit⁹ ꝑuati. Nā
vt tradit Jsi⁹. c triplici acumie
scientie vigēt demones. s. subti
litate nature. experiētia tēpoꝝ
reuelatiōe supnoꝝ spirituum.
De hoc etiā Aug⁹. ait. Spirit⁹
mali quedā ꝛa de ꝛpalibus re
bus noscere ꝓmittunt. partim
subtilitate sensus. partim expe
rientia tempoꝝ callidiores ꝓ
pter tā magnā longitudinē vi/
te f partim a sanctis angel. qđ
ipsi ab omnipotēti deo discunt
iussu eius sibi reuelantib⁹. ali/
quando idem nephandi spiri/
tus ꝛ que acturi sunt velut di/
uinando ꝓdicunt.

Agit de potentia demonuz
respectu creaturarū generali/
ter quid sint. f
Quorum scientia atq; virtute
magice artes exercent. quib⁹
tamen tā scientia ꝯ potestas a
deo data est. vel ad fallendum
fallaces. vel ad monendum fi/
deles. vel ad exercendā ꝓban
damq; iustoꝝ patientiā. Vnde
Augustin⁹ in li. iij. de trinitate.
Videō inquit infirme cogitati
oni quid possit occurrere. cur
scz ista miracula etiam magici
artib⁹ fiant. Nam ꝛ magi ꝓba/

46 c ¶ Triplici acumie scien tie vigent de/mones. vide tur Jsi. ī diui sione ista dimi nute ꝓcedere qz Aug⁹. sup Gen. ij. ꝯtra o: modos po e nit. ꝯs etiam mgr adducit ī lra. Itē vr su pflua. ꝓbs eī ñ ꝓit nisi du os modos. di cit ei ꝙ oē qđ ꝯs nouit. di/scēs vr inueni/ens nouit. Rō. dō. ꝙ di uisio Jsi. suf/ficiēs ē ꝛ so na ꝫ bis Aug⁹. Sufficiētia aūt patz sic. oīe eīm qđ dōmōes sciūt. aut sciūt cognitōe innata. ꝛ sic dicūtur scire acumie sen sus. aut cogniti one acq̄sita. sz co gnitō acq̄sita ꝓt cē dupl⁹. aut de reb⁹ q̄ sb̄sunt rōi ꝛ ꝫ ꝓpriētiā ad discūt. aut ō re/b⁹ q̄ sunt s̄ ꝛ sic ē ꝓ reuelatōz supe rioꝝ spūuz. Qꝛ ꝯ obijcit ō Aug. dōm ꝙ duo mo di reducūtur ad vnū. ꝛ iterꝝ aug. magis assignat modos ꝓdicēdi futura ꝯ cogno scēdi. Pbs aut̄ loq̄t de cognitōe acq̄sita. vel si ge neraliē ō omni. tūc sub inuētiōe cōprehēdit sensus acumen ꝛ experientiā temporum.

f ¶ Partim a sanctis angelis ꝛc. Innuit mgr ꝙ demo/ 47

nes aliqua cognoscunt a sanctis angelis que ab omni potenti ꝛo discunt iussu eius sibi reuelãtibus. Lõtra. Demones sunt inimici dei ꝛ angelorũ. si ergo ab inimicis abscõdẽda sunt secreta consilia. ergo videt ꝙ deus eis nunq̃ reuelari faciat. Jtẽ ipi sunt in tenebris damnationis. ꝑ cum non sint idonei ad gratiã. et reuelatio sit cognitio gratie nõ nature. videtur ꝙ nullo modo fiat ipsis demonib⁹. Rº. dom ꝛ ꝙ ꝛo habendum ẽ qõ dicit Jsidorus ꝛ Aug⁹. ꝙ aliqua prescium reuelatione supernoꝝ spirituũ. cui⁹ reuelationis attẽdendus est finis ꝛ modus. Finis quis mirabil sapientia ꝓ inimicantes sibi ipl̃et voluntatẽ suam vnde sicut reuelatio somnij ꝺ ex altatõne ioseph facta insidiantibus ꝼm mirabilem dei dispositionez fecit ad ei⁹ implctionem. licet ꝼm inscõtiões illoꝝ esset ad impedimentuz. sic deus ita ostẽdit per angelos suos demonib⁹. vt dum illi obuiãt aliquid valde decens ꝛ cõpetens ordinatissime ipleat et eliciat. Et ex hoc paret primũ quia non est simile. Vña/num eñ consilium poterit irritari. nõ tñ diuinũ Attendend⁹ est etiã modus. duplici enim modo fit reuelatio Aliquãdo mentis illustratione. sic̃ fiebat sanctis ꝓphetis. ꝛ hec est gr̃e quando voluntatẽ suã. ꝛ hoc non est gratie aliquo modo ꝓficientis vel eleuãtis naturã. sed potest esse opus misericordie si illud ordinet ad bonũ eius cui predicit. re si ad fallendũ fallaces. vel vtriusq̃. si simul ad vtrũq̃. ꝛ ita est quasi semp. quia huiusmodi futura ꝑdicuntur demonib⁹ ꝛ ꝓmittunt miracula fieri ab eis. vt bo ni talia paruipendãt in quib⁹ se vident a damnatis ꝛ miseris superari. ꝛ mali ꝛ fallaces ꝓficiãt ī penis errantes ꝛ in errorẽ mittẽtes occulto dei iudicio. tamen iudicio iusto. vnde valde stultuz est desiderare facere mirabilia vel ꝑsci/re futura. ꝙ ꝑtis ꝓ/si magna hec et alia fecerit reputare cuz rint. inimicos dei in his videmus abunda re.

Exo. viij

raonis serpẽtes fecerũt ꝛ alia. sed illud est amplius admirandum quomodo magoꝝ potentia que serpentes facere potuit. vbi ad muscas minutissimas scz cinifes ventũ est. oñino defecit. qua tertia plaga egyptus cedebat. Jbi certe defecerunt magi dicẽtes. digitus dei ẽ hic. Tñ intelligi dat nec ipos q̃dẽ transgressores angelos ꝛ aereas potestates in imã istam caliginem tanq̃ in sui generis carcerem ab illius sublimis ethereepuritatis habitatiõe detrusos. ꝑ quos magice artes possunt quicq̃d possunt. non autẽ aliquid valere possunt. nisi data desup potestate. Datur aũt vel ad fallendũ fallaces sicut ī egyptios. ꝛ in ipos etiã magos data est. vt in eorũ spirituũ operatione videretur ammirandi a quibus fiebãt damnandi. vel ad monẽdũ fideles ne tale aliquid facere pro magno desiderent. ꝓpter quod etiã nobis in scriptura sunt prodita. vl ad exercendam. ꝑbandã. manifestã damq̃ iustoꝝ patientiã.

De potestate demonum respectu creaturaꝝ qualiter possint.

§ Nec putandũ est istis trãsgressoribus angelis ad nutũ seruire hanc visibiliũ rerũ materiaz sed deo potius a quo hec potestas datur inquantũ incõmutabilis iudicat⁹. § Nec sane creatores illi mali angeli dicẽdi sunt. quia ꝑ illos magi ranas ꝛ serpentes fecerũt. non enim ipsi eas creauerũt. Omniũ quipe rerum que corporaliter visibiliterq̃ nascunt occulta quedaz semina in corporeis mũdi hui⁹ elementis latent. que deus originaliter eis indidit. Jpe ergo creator est omniũ rerum q̃ creator est inuisibilium seminum. quia quecũq̃ nascendo ad oculos nostros exeunt. ex occultis seminibus accipiunt ꝓgrediẽdi hic primordia ꝛ incrementa debite magnitudinis. distinctioneq̃ formarũ ab originalibus (vt ita dicam) regulis sumunt.

Sicut ergo nec parentes dicimus creatores hominum. nec agricolas creatores frugum. q̃uis eoꝝ extrinsecus adhibitis motibus ista creanda dei ꝟ tus interi⁹ operet. ita nõ soluz malos. sed nec bonos angelos fas est putare creatores. Sed ꝓ subtilitate sui sensus et corporis semina istaꝝ rerũ nobis occultiora nouerũt. ꝛ ea ꝓ congruas tẽperationes elementorum latenter spargũt. atq̃ ita ꝛ gignendarũ rerũ ꝛ acceleratorum incrementoꝝ ꝑbent occasiones. Sed nec boni hoc nisi quantũ deus iubet. nec mali hoc iniuste faciũt nisi quantuz iuste ipe ꝑmittit. Nam iniq̃ malicia voluntatẽ suam habet iniustam. potestatez autẽ non. nisi iuste accipit siue ad suã penã. sive ad aliorũ. vel penam malorum vel laudẽ bonoꝝ.

48 Q demones nõ sũt creatores.

Rº. dicim ꝙ quedã est virtus que in ꝓductione rez solum operatur exterius. quedam que perfecte operatur interi⁹ a se vsitata exterius. Virtus artificis solum operatur exterius

Jnique⁹ hz quedã prim⁹ i rẽ malaz. a terius. ptim so vero po tus artificis sz accipit.

amouendo siue iungẽdo ꝛ applicando vnã naturaz cum alia. Virtus dei operatur ꝑfecte interius. quia ipsa primordialia que sunt intima producit semina Virtus vero que est partim interi⁹. partim exteri⁹. est virtus nature. que extrinsecus est respectu rationum seminaliũ. sed interi⁹ respectu ꝓducendoꝝ ex ipsis. Natura eñ dũ operaf̃ immittit virtutẽ suam vsq̃ ad intima passi. ꝛ in illa immissione ipam essen/

tiam forme que erat in potentia incõpleta non pro/
ducit·sed productã a deo supponit·ipsam tamẽ ad/
iuuando ad actũ perfectum adducit·solus igitur il
le potest illas seminales rationes facere qui potest
creare·quoniã ipe non sunt ex alijs sed ex nihilo·et
ex ipsis fiunt
omnia q̃ na/
turaliter pro
ducũtur·igi/
tur nec pater
est creator fi/
lij·nec agrico
la segetuz·da
licet par ope
retur interi9
sicut natura.
tamen opera
tur exteri9 et
circa aliquid
z ex aliquo.
non ex nihi/
lo·licet non
operet adeo
exteri9 sicut
agricola·ope
ratio autẽ de
monis magi
est simil ope/
rationi agri/
cole q̃ prne

Sicut iu=
stificatiõz
mentis·ita
creatiõz re
rũ solus de
us operat.
licet creatu
ra extrinse/
cus seruiat

hh Sicut ergo mentẽ nostrã iu=
stificando formare non potest
nisi deus·p̃dicare autẽ extrin=
secus euangeliũ etiã homines
possunt·non solũ boni per veri
tatem·sed etiaz mali p occasio=
nem·ita creationẽ rez visibiliũ
deus interius operat·Exterio
res autẽ opationes atq; ptem=
perationes siue occasiones ab
angelis tam bonis q̃ malis vl
etiã hominib9 adhibent·Sed
hec ab hominib9 tanto difficili=
us adhibent·q̃tum eis desunt
sensuũ subtilitates·z corporuz
mobilitates i mẽbris terrenis
z pigris·Vnde qualibuscunq;
ãgel vicinas causas ab elemẽ=
tis cõtrahere quanto facili9 est
tanto mirabiliores in huiusmo
di operib9 eoz existunt celeri=
tates·sed non est creator nisi q̃
principalit ista formet·nec q̃s q̃
hoc potest nisi vnus creator de
us·Aliud est enim ex itimo ac
summo causaz cardine conde
re ac ministrare creaturam·qõ
facit solus creator deus·Aliud
autẽ p distributis ab illo virib9
ac facultatibus aliquã operati
onem forinsec9 admouere·vt
tunc vel tũc·sic vel sic·exeat qõ
creatur·Ista quipe originali=
ter z primordialiter in quadaz
textura elementoz cũcta iam
creata sunt·sed acceptis opor=
tunitatibus postea pdeunt.

¶ De potestate demonum q̃=
tum eis respectu creaturarum
permittatur. h

¶ Illud quoq; sciendũ est q̃ an i
geli mali quedã possunt per na
ture subtilitatẽ·que tamen nõ
possunt ppter dei vel bonoruz
angeloz prohibitionẽ·id est qz
non pmittunt illa facere a deo
vel ab angelis bonis·possent
vtiq; fecisse cinifes qui ranas
serpentesq; fecerũt Quedam
vero nõ possunt facere etiam si
permittant ab ãgelis superi=
oribus·quia non pmittit deus
Vnde Aug9·in li·iij·de tri·Ex
ineffabili potentatu dei fit·vt
qõ possent mali angeli si pmit=
terentur·ideo non possunt·qz
non pmittunt·Necq; eñ occur
rit alia ratio cur nõ poterãt fa=
cere cinifes qui ranas serpen=
tesq; fecerunt·nisi quia maior
aderat dominatio phibẽtis dei
p spiritum sanctũ·qõ etiam ma
gi confessi sunt dicẽtes·Digit9
dei est hic·Quid qũt p naturã
possint·nec possint ppter phi=
bitionem·z q̃d p ipsius nature
sue cõditionẽ facere nõ sinãtur
homini explorare difficile ẽ·im
mo impossibile·Mouim9 homi
nem posse ambulare·et necq; h
posse si nõ pmittat·volare aũt
non posse·etiam si pmittatur·
Sic z illi angeli quedã possunt
facere si pmittant ab ãgelis po
tentioribus ex iperio dei Que
dam vero nõ possunt etiã si ab
eis pmittant·quia ille nõ pmit
tit a quo est illis talis nate mo
dus·qui etiam per angelos suos
illa plerũq; nõ pmittit·q̃ cõ=
cessit vt possint.

i ¶ Illud quoq; sciendum ẽ·In
nuit magister q̃ angeli mali·vel
demones quedã possunt p natu/
re subtilitatem·
que nõ possunt
propter dei phi/
bitionem. ¶ Cõ/
tra hoc est q̃ de/
us sic dedit vir/
tutes rebus·et sic
administrat eas
vt eas agere p/
prios motus si/
nat·sicut dicit
Augustin9·vij·
ō ciuitate di·vn
de peccare volẽ/
tes non cohibet
sed sinit put vo
go pari ratione
non debet ange/
lorum potẽtiam
cohibere. ¶ Rõ·
dicendum q̃ de9
voluntates non
cohibet propter
legem libertatis
quam eis statu/
it·sed iusto iudi
cio de malo i pe/
ius ruere pmit/
tit·sed virtutem
restrigit iudicio
eq̃ iusto·qz opa/
tio potẽtie vt fre
quẽ in his q̃ po
tentia abutunt ẽ
ad alioz afflicti
onẽ z punitionẽ
qm igit ois pẽa
debet esse iusta si
habẽs potẽtiã i/
iuste affligit vel

Aug9.

Quare nõ
potuerunt
producere
cinifes qui
ranas z ser
pentes fece
lunt peccare.er/
runt.

Exo·viij

51

vult affligere·debet potẽtia cõpesci nõ rõne ei9 q̃ agit·
sed rõne ei9 qui patit·nisi altissima dei iudicia aliud re/
quirant·Q; g̃ obijcit q̃ res agere ꝓprios mot9 sinit·non
intelligit q̃ nõ cõpescat vtutẽ p̃ arias ptates·sz qz tm̃
sinit agere q̃tũ suã iusticiã decet pmittere.

¶ D intelligentiã h9 ptis ẽm duo q̃ mgr̃ determinat·duo q̃runt·Primũ est de cognitõe de
monũ·Scõm est de ipoz vtute sup rez pdu/

ctione·Circa pmũ tria q̃runt·Primũ vtz cadat in de/
mõib9 deceptio siue error circa p̃tia·Scõm vtz obli
uio circa ꝓterita·Tertiũ vtz pcognitio circa futura.

Questio I g

Qꝛ ꝛceptio cadat in ꝺemonib⁹ circa pñtia. videt Roma. j. qm̃ nō ꝓbauerūt habere ꝺeū in noticia. tradidit illos ꝺ⁹ in repꝛobū sensum. h̄ dicit apl's ꝺe hoīb⁹. g eq vel magis seuer⁹ est ꝺ⁹ in angelos. g videt q⁹ ꝺati sunt in repꝛobū sensum. sz in omnib⁹ talib⁹ cadit erꝛoꝛ. g ꝛc Si tu dicas q⁹ illud intelligit ꝺe sensu in agendis non in cognoscēdis. Lōtra. Aug⁹. dicit sup Heñ. ad lr̄am q⁹ mali angeli intelligunt p tenebras. boni vero p lucē sed tenebꝛa magis dicit ꝓuationē lumīis q̄ caloꝛis. g videt q⁹ cognitio eoꝛ sit obscurata. g ꝛ erꝛoꝛi subiecta.

Jtē videt q⁹ erꝛoꝛi sit penitus subiecta. qꝛ Diony. ꝺe diui. no. dicit. q⁹ in ꝺemonibus est furoꝛ irrationalis. amens ↄ cupiscētia. fantasia. pterua. sz fantasia est ꝓn/cipiū erꝛoꝛis. g videt q⁹ rō eoꝛ penit⁹ sit subiugata erꝛoꝛi. Jtē p sile. Doi inflicta est. p peccato ignoꝛātia. nō tm̃ agendoꝛ. sz etiā cognoscēdoꝛ. g si nō min⁹ peccatū angelicū ꝺebuit puniri. ꝓz ꝛc. Jtē b videt p similе. Sic se habet affect⁹ ad bonū. ita intellect⁹ ad veꝛ. sz affect⁹ ꝺemonū adeo est ꝺepꝛssus q⁹ nō pōt moueꝛi in amoꝛē boni. aut inoꝛdinate mouet si amat. g nec intellectus ī speculationē veꝛi. Si tu dicas q⁹ pctm̃ magis coꝛrūpit affectū ꝺemonū q̄ intellectū. Lōtrariū videt. Nā omnē pꝛauā electionē p̄cedit pꝛauū iudiciū. qꝛ nō eligit volūtas ꝺeliberatiua nisi p̄cedat iudiciū. g videt q⁹ ꝓma rō ꝺeoꝛdinādi sit in iudicio. ꝛ ita in cognitione. ergo magis q̄ in voluntate vel eque ꝺebet esse punitio

Item hoc confirmat. q⁹ excecatio ꝛ obstinatio sunt pene peccati. ergo sicut affectio p̄supponit cognitionē ita obstinatio q̄ est pena affectionis excecationē que ē pena cognitiōis. g cū diabol⁹ sit obstinat⁹. etiā est excecatus. Jtē bonū est diffusiuū sui. ꝛ veꝛ similiter. ꝛ magis est diffusiuū sui bonū q̄ veꝛuz. qꝛ h̄ habet ꝺe sua ratiōe. si g ꝺeus inq̄ntum bon⁹ subtrahit influentiā bonitatis affectiue ipsoꝛ ꝺemonū. g inq̄ntū veꝛ diffusione luminis ipi cognitiue. Jtē q̄ccd sit ꝺe cōseruatione luminis ꝺati. tm̃ ꝺemonib⁹ cū sint in statu ꝺānationis noua ꝺona nō ꝺebēt ꝺari a ꝺeo. sz mhil pōt aliquis addiscere nisi xp̄o ꝺocēte. sicut ꝺicit Aug⁹. in li. ꝺe magis. g si xp̄s nō ꝺebet noua ꝺona cis ꝺonare. g nec nouā cognitionē. ergo in his que ante lapsum nō cognouerunt. exquo nō habēt ꝺoctoꝛem veritatis. necessario erꝛant ꝛ ꝺecipiunt. Sz ↄtra Luc. xvj. ꝺo. g filij seculi hui⁹ pꝛuꝺentioꝛes sunt filijs lucis in generatiōe sua. loquit ꝺe malis. g ꝛc. Jtē Diony. ꝺe di. no. Data ipis ꝺona nequaq̄ mutata ꝺicim⁹. sz sūt integra ꝛ splēꝺidissima. loquit ꝺe ꝺemonib⁹. g si habuerūt naturale iudicatoꝛiū illuminatū ꝛ potēs ꝺiꝛigi in cognoscēdis. videtur ꝛc. Jtē Jsi. ꝺe sum. bo. Pꝛeuaricātes angli etiam sanctitate amissa. sensum angelice nature nō amiserūt. Jtē peccatū nō est ↄtra actū sed ↄtra oꝛdinem act⁹. g nō est ↄ cognitionē simplr. sz ↄtra cognitionez oꝛdinatā in finē. si g cognitio speculatiua q̄tū est de se nō ꝺicit cognitionē oꝛdinatā in finē. pater q⁹ p peccatum nō ꝺebet ꝺepꝛauari. ꝓ⁹. ꝺom q⁹ ꝺeceptio ꝛ erꝛoꝛ venit ex ꝺeoꝛdinatiōe siue ꝺeuiatiōe iudicij. Judiciū autem duplex est in q̄libet rōcināte. Unū q̄ est cognoscēꝺoꝛ. q̄ ꝺ est veꝛi sub rōne veꝛi. Aliud agendoꝛ sub rōe boni. Et ꝓmaz est intellect⁹ speculatiui. nec spectat ad li. ar. scōm ꝺo est intellect⁹ practici. ꝛ est ps li. ar. Pꝛimum iudiciū ꝛ si maneat integrū q̄tum ad substantiā potētie. nihilomin⁹ p culpā est in angelis aliquo mꝺo obnubilatū. quia errant frequēter in iudicando de multis. ꝛ in multis ꝺecipiunt. maxime cū iudicant de cōtingentibus. illud iudiciū est in eis oīno subuersū ꝛ quantū ad hoc excecatī sunt angeli mali. sicut q̄tum ad affectū obstinati. ꝛ pꝛopter istius iudicij subuersionem ꝺicunt tenebꝛa ꝛ ꝺati in repꝛobū sensum. ꝛ sic ptz rñsio ad ꝓmum. Ad illud q̄ obꝺuit ꝺe Diony. q⁹ est in ꝺemonib⁹ fantasia pterua. ꝺom q⁹ fantasia ꝺupliciter accipit. Aliq̄n p vi sensitiua collatiua sensibilium receptoꝛ. Aliq̄n fantasia ꝺicit apparitio fm q⁹ ꝺicimus q̄ ꝺ est apparitio. Et primo modo est in solis coꝛporib⁹ secūꝺo modo in spiritib⁹. Nec aūt fantasia pterua ꝺicit esse in ꝺemonib⁹ q̄m ꝛ si ꝺemones intelligēres sint ꝛ multa vera cognoscāt. tm̃ alios nolunt ꝺocere. sz a veritate seducere. ꝛ ideo quia nō possunt nisi p apparentes similitudines. hinc est q⁹ studiū ꝺemonū maxie circa talia est intentū. sicut magn⁹ clericus qui vellet alios paralogisare studeret in sophismatib⁹. ꝛ tō fantastici ꝺicunt. p̄ter rationes fantasticas ꝛ apparentes quas inuenūt. ꝛ hanc fantasiaz ꝺicit pꝛoteruā. Quia cū fm iudiciū suū veritatē cognoscant. tamē cognitas sciēter impugnāt. Vel hoc est pꝛoteruire. s. veritati intellecte obuiare. ideo habēt fantasiā pꝛoteruā. Habēt etiam cōcupiscentiā amentē. quia cū non ꝺeberent appetere nisi honestū ꝛ cōferens. appetūt res maxime nociuas. sicut peccare ꝛ alios in peccatū p̄cipitare. q̄uis hoc non intendāt finaliter. Jbi est furoꝛ irrationalis. quia cū solis malis ꝺebēt ex ratione iraſci. iraſcunt ꝛ furiūt contra bonos. Ad illud quod obꝺuit q⁹ hmi inflicta est ignoꝛātia fm speculationē intellectus ꝺom q⁹ veꝛ est in posteris. sed ade nō est inflicta ignoꝛantia cognoscendoꝛ. quia habuit cognitionē sibi innatam. Sic ꝛ ꝺemones quia habuerūt cognitionē sibi innatā. ꝛ ꝺeus vir subtrahit ꝺona sua naturalia. s. gratis ꝺata. ideo nō inflixit ibi ignoꝛantiā in intellectu speculatiuo. sed tamē ignoꝛantie pena cōtraria est. ꝛ cecitas in intellectu ꝓterito. Paruulis aūt ꝺicit infligeri ignoꝛantiā. nō subtrahēꝺo scientiā sed non apponēꝺo. Pꝛeterea moles carnis coꝛrupte aggrauat intellectus iudiciū. ꝛ ideo nō est simile. Ad illud quod obꝺuit. q⁹ affectus est p̄uatus rectitudine volūtatis. ꝺicendum q⁹ pctm̃ magis respicit voluntatē. ꝛ magis ꝺirecte. q⁹ ponit bonitati affectionis q̄ veritati cognitiōis. et ꝺemones nō sunt ita pꝛiuati lumine cognitiōis p̄ culpam sicut bonitate affectiōis. Uerūtm̃ sicut ꝓs ꝺictum est. est quoꝺdā iudiciū q⁹ est cōiunctū volūtati ꝛ est ꝺ uersum in malis angelis ꝛ excecatū. tō ptz solutio ad alia duo sequētia. Ad illud q⁹ obꝺuit q⁹ bonū ē ꝺiffusiuū sui. ꝺom q⁹ est loq̄ ꝺe ꝺiffusione boni simpliciter ꝛ boni gratuiti. Si loq̄mur ꝺe ꝺiffusione bom simplr. ad tot se extenꝺit rō boni ad q⁹ ꝛ veri. q⁹ vtrūq; ꝺiffusiue cū ente ꝛ in omnib⁹ entib⁹. Si aūt ꝺe ꝺiffusione boni gratuiti nō est veꝛ q⁹ multi sunt q̄ iꝺonei sunt ad capiendā intelligentiā. q̄ tm̃ iꝺonei nō sunt ad capiēꝺam gram. Ad illud q⁹ obꝺuit. q⁹ nō ꝺebēt eis ꝺari bona ꝺom q⁹ ꝺonatio ꝺuplicit pōt accipi. ꝓprie ꝛ cōit. Pꝛo ꝓprie ꝺonū ꝺicit q⁹ simplr. aliūꝺe est. cuius modi sunt gratie infuse siue ꝺona infusa. ꝛ talis est gratia gratū faciens vel ad eā habilitās. Alio mō ꝺicit ꝺonū q⁹ est p actū ꝺiuinū. nihilomin⁹ tm̃ p acq̄sitionē nostrā. ꝛ illō nō ꝺicit pꝛopꝛie ꝺonū. sz habitu respectu cui hoc q⁹ nō acquirit sine ꝺei aꝺiutoꝛio. ꝛ hoc mō ꝺ⁹ ꝺat ꝺona bonis ꝛ malis. Quia em̃ ꝺ⁹ ꝺedit lumē ꝺignitatis ab initio. q⁹ poterat ad inq̄sitionē multoꝛ scibiliū. ꝛ if⁹ nō subtrahit q⁹ ꝺedit. nec etiā ↄseruationē. cuz talia possint stare cū peccato mortali. ꝛ ideo q̄ habet ꝓmū ꝺonū pōt multiplicare. etiā repꝛobi exñs. ꝛ ꝺ⁹ ꝺicit ꝺocere non inspirando siue infundēꝺo. sed cooꝓando lumini ꝺato.

ꝛ cõseruando illud. Exemplũ huius est. de⁹ dedit frumẽ/
tum auaro. ꝛ dedit terrã potentẽ fructificare. cũ recol/
ligit multũ de blado de bona terra de⁹ dat. sz nõ ita sic si
ipe sterilẽ terrã sine actu semis faceret fructificare. hoc
em̃ ꝓprie esset donũ. ꝑmo modo solũ large. sic de⁹ dat bo
na bonis ꝛ malis. ꝛ demonib⁹ ꝛ homib⁹. q̃uis ipis bec
ipsa in mala ꝟuertunt. Ad ea aũt que obꝟciunt ad
oppositũ. dõm ꝙ intelligunt de iudicio speculatiuo. ta
men de illo nõ est intelligendũ ꝙ magis vigeat ī malis
q̃ in bonis. vel etiã tm̃ sicut añ lapsum. q; reuera q̃/
uis multa clare cognoscãt. maxime illa quoꝝ cognitio
est eis innata. rõne q̃z dicit Diony. ꝙ hũt sibi data in
tegra. tm̃ in multis errãt ꝛ fallunt illi nephandi spũs.
q; ꝑsumptuosi ꝛ curiosi sunt ꝛ ideo frequenter iudicãt
de his que eoꝝ iudicio nõ subsunt. ꝛ ideo a veritatis
tramite in errorem labunt. Et sic patent oĩa obiecta.

Questio II b

Utr̃ in demonib⁹ cadat obliuio circa p̃terita. Et ꝙ sic.
videt. null⁹ de sapiẽte fit stult⁹ nisi aliq̃d obliuiscat. de/
mones aũt de sapiẽtib⁹ facti sunt stulti. maxie lucifer.
de quo Ezech. xxviij. tu plen⁹ sapia. Et de q̃ Eccl. iij.
Melior est puer sapiẽs rege sene ꝛ stulto. Glo. expo/
nit de lucifero siue diabolo. ḡ ꝛc. Itẽ gr̃a repat et re/
formatꝫ totã imaginẽ. ḡ ꝛ pcm̃ deformat. sz deformatio
memorie ꝛ corruptio ẽ ꝙ obliuionẽ. ḡ videt. ꝙ pcm̃ in
vim memoratiuã inducat in angelis obliuionẽ. Itẽ
intelligere ꝛ memorari ipoꝝ demonũ est cũ variatione
ḡ in tpe. sz offe qđ mẽsurat a tpe senescit ꝛ tẽdit ad cor/
ruptionẽ. q; tps facit distare qđ est. vt dicit phus. vñ
est ꝓncipiũ corruptiõis ꝑ se. ḡ cũ corruptio circa vim
memoratiuã sit tm̃ ꝙ obliuionẽ. patet ꝛc. Itẽ sicut se
habet intelligẽtia ad errorẽ. ita memoria ad obliuionẽ
sz̃ intelligẽtia angeli cadit deceptio. ꝛ in volũtate obli
quatio. ḡ in memoria cadit obliuio. Itẽ opposita na
ta sunt fieri circa idẽ. sz memoria angeli potest ꝓficere
addiscẽdo. ḡ pari rõne deficere obliuiscẽdo. cũ stat⁹ ille
sit magis apt⁹ ad defectũ q̃ ad ꝓfectũ. Itẽ mẽte hu
mana sol⁹ de⁹ supior est sic vult Aug⁹. sz cõtingit ī mẽ
tem nostrã cadere obliuionẽ. ḡ si par est angelice. mul
to fortꝫ in mẽte demonũ. Oꝫ aũt in mẽte nr̃a cadat ob/
liuio q̃tum ad supiorẽ ꝓtẽ. ptz. q; Aug⁹. dicit ꝙ eoꝝ
cognitio q̃ spectãt ad diuinitatẽ est supiorꝫ ꝓtis. sz fre
quẽter talium obliuiscimur. ḡ ꝛc. Sz ↄ. qđ est naturale.
est indelebile. sz spẽs existẽtes in angelica memoria sũt
ei innate ꝛ ↄcreate. ḡ sunt indelebiles. si ḡ obliuio veꝛt
ꝑ deletionẽ spẽz. ptz ꝛc. Itẽ oĩe qđ recipit in aliq̃
est ibi ꝑ modũ recipiẽtis. ḡ spẽs q̃ est in angelica memo
ria est ibi ꝑ modũ recipiẽtis. sz memoria angelica est i/
corruptibilis nec ꝺpẽdet a corruptibili. nec quãtũ ad
subam. nec quantũ ad opationẽ. nec ꝑ se. nec ꝑ accñs.
ḡ spẽs q̃ ibi recipit est simplr̃ incorruptibilis. Itez h̃
videt a minori. Uertibilior est volũtas q̃ aliqua inte/
rioꝝ potentiaꝝ. sz culpa q̃ adheret voluntati adheret
vertibiliter. ḡ multo fortꝫ spẽs q̃ est in memoria est in
ea indelebiliter. si ḡ obliuio est ꝓter deletionẽ spẽi. ptz
ꝛc. Itẽ oñe qđ corrũpit. aut corrũpit qz hz ↄriũ. aut
qz est ex ↄtrarijs. aut qz est in aliquo qđ habet ↄtrariũ
vel ex ↄtrarijs. Dec scripta est a pho in li. de mor. ꝛ vi
ta. sz spẽs exis in memoria demonis nullo ꝑdictorum
modoꝝ est corruptibilis. ḡ ꝛc. Itẽ phus dicit ꝙ ꝟ/
tus sensitiua nõ senescit q̃tũ est de se. sz solũ rõe organi
Uñ in ꝑmo de aĩa dicit. Si ꝑsbyter vel senex acciꝑet
oculũ pueri. videret vtiq̃ sicut videt puer. ḡ cuz virt⁹
memoratiua ipsi⁹ demonis nõ pẽdeat ex organo. non
senescit nec lassat in opando. ḡ nec ī recipiẽdo spẽs. et
ita vt videt nec obliuiscit. Rñ. dõm ꝙ actũ memorie 58
cõtingit accipe. ꝛ ꝙ modũ habit⁹. ꝛ iste ẽ retinere spẽm
Et esse ↄꝝ modũ actus. q; cõtinue tenet. ꝛ dic magis
statũ siue cõsummationẽ q̃ actionẽ. Est ꝛ ali⁹ act⁹ me/
morie ḋ est meminisse siue recordari. Primus qđẽ act⁹
naturalis est ꝛ non subest voluntati. nec penes illũ at
tenditur meritũ vl̃ demeritũ. Secũd⁹ vero actus po
test ordinari ad bonũ ꝛ ei⁹ oppositũ. s. ad malũ. Scdm 59
hunc duplicẽ modũ distinguendũ est in obliuiõe. Nã
si dicatur obliuio ꝙ oppositionẽ ad tentionẽ speciei. sic
est deletio speciei ↄ memoria. Si autẽ dicat ꝙ opposi/
tum ad recordationẽ. sic dicit debilitationẽ q̃tum ad
istũ actũ qui est meminisse. ꝛ hoc potest esse bonum. s.
cũ obliuiscimur maloꝝ illatoꝝ nobis. ꝛ malũ cuz obli/
uiscimur beneficioꝝ nob a deo collatoꝝ. vel obliuisci/
mur eoꝝ que nobis essent expedienda ad salutẽ. Con/
tra. qđ dicit Deut. iij. Caue ne vnq̃ obliuiscaris dñi
dei tui ꝛc. Si igit loquamur de obliuione ꝑmo modo
sic dico ꝙ non cadit in demonib⁹. nulla em̃ est ī eis de/
letio speciei. Si secundo mõ. sic dico ꝙ cadit. imo ceci
dit magna obliuio. quia obliti sunt sue salutis. obliti
bñficioꝝ dei. q; cũ ꝟuertunt ad mala. inhabiles fiunt
ad recolendũ bona. h̃ modo ꝓcedo ꝙ obliti sunt. et sic
ꝓcedunt due ꝑmerationes. Prima que sumpta est a
stulticia. Secũda q̃ sumpta est ab imagine deformata.
nã ꝓcedunt hac via Ad illud qđ obꝟcit ꝙ intellige 60
re cadit in tpe. dõm ꝙ cadit in tpe extenso noie tempis
nõ put est mot⁹ ꝑmi mobilis mẽsura. q; nec demonuz
esse nec intelligere pẽdet ex illo. Tñ aliꝫ potest dici. ꝙ
q̃uis act⁹ vt actus cadat sub tpe vel in tpe. nõ tñ act⁹
vt habit⁹. q; habet modũ sube intra. nec habet variati
onem. ꝛ ideo sicut suba demonũ nec corrũpit nec sene/
scit in tpe. nec habit⁹. ita etiã nec act⁹ vt habit⁹. ꝛ talis
est retentio speciei. ꝛ ꝙ hoc patet aliud ꝙ nõ est silẽ de
intelligere ꝛ obliuisci. q; intelligere nõ tam est act⁹ na/
turalis q̃ etiã cõformabilis voluntati. ꝛ silr̃ errare. sed
spẽm renere vel amittere est ex potẽtia vel impotentia
naturali. Prima rõ illa nõ valet. q; cũ memoria habe/ 61
at naturã speculatiuẽ siue speculi. itelligẽtia naturã lu/
minosam siue lumis. ꝛ angel⁹ plꝰ hz ↄ natura speculi. ꝛ
de potẽtia recipiẽdi q̃ de naka lumis. illa em̃ ī solo deo
est potissime vel ī his q̃ sunt deiformes ꝑ gliam. ī nõ
valet nec est silẽ. Magr̃ em̃ pt in renẽdo spẽm q̃ in re/
cte iudicãdo. aliq̃ em̃ sunt supra iudiciũ angeli. non sic
est de tẽtiõe spẽi. Ad illud qđ obꝟcit ꝙ opposita na 62
ta sunt fieri circa idẽ. Uer ẽ nisi alter naturalit̃ insit.
ꝛ naka angli possibil est ad receptiõez ꝑ naturã. ad ele/
ctionẽ ↄ mime Ad illd qđ obꝟcit. ꝙ sol⁹ de⁹ est ma 63
ior mẽte hũana. dõm ꝙ ver est q̃tũ ad rõnẽ pficiendi.
tm̃ qz mẽs hũana ex ↄiunctiõe cuz corpe terrestri. aliq̃s
ↄtrahit. ꝓprietates ꝛ defect⁹ depm̃etes. q̃tũ ad h̃ est in
ferior mẽte anglica. ꝛ iõ sic mẽs hũana ipedit ab actua
li ↄsideratiõe. ꝓt depssionẽ corpis. ita etiã cõpellitur
obliuisci. intellect⁹ aũt angelic⁹ sp̃ ẽ in actu itelligendi
ꝛ iõ nõ est mir̃ si memoria sp̃ est ī actu ↄseruandi. et sic
patent obiecta.

Questio III i

Utrũ in demonib⁹ sit p̃cognitio q̃ ad futura. Et ꝙ sic.
videt ꝑ sile. q; astronomi ꝛ mathematici ꝑ cursũ astro
rũ p̃cognoscũt ꝛ dicũt mlta futura. ꝛ videm⁹ ꝙ i mltis
ꝟa dicũt. ḡ si maior ẽ intelligẽtia ꝛ cognitio ī demõib⁹.
videt ꝛc. Itẽ h̃ oñdit ab effectu. q; isti magr̃ diuini
ꝑ pacta cũ demonib⁹ mlta ꝟa ꝑdicũt. ꝛ nõ p̃nt nisi ꝑ re/
uelationẽ demonũ. ḡ videt ꝙ ipi futura p̃cognoscunt.
Itẽ videt h̃ a minori. q; itellect⁹ agẽs in somnis ꝛ ī

ertasi mlta ꝝa futura ꝑuideꝛ·sic ptz·q; freq̃nt somnia
mus qꝺ euenit nob ꝑ lõga tpa·sz ꝺemões sunt oĩno
abstracti a sensib;·g̃ ꝛc·

Jtẽ rõe videt·q; aĩa q̃dã mõ
est oĩa·q; ĩ ea est q̃ est oĩa fieri·q̃ztũ est ex ꝑte ĩtellectus
passibil;·ꝛ q̃ztũ est ex ꝑte ĩtellect; agẽtis ẽ in ea q̃ est oĩa
facere·g̃ si intellect; agẽs esset liber· vel passibilis ꝺuc
tus ad actũ ꝑ agentẽ·tũc nõ solũ esset ĩ potẽtia ad co/
gnoscendũ futura sz etiã in actu·ꝛ hic est ĩ ꝺemonib; q̃
creati sunt ĩ actualitate plene cognitiõis·ꝛ q̃z ĩtellect;
agẽs est liber a coꝛpe·g̃ ꝛc·

Sz ꝯ·q nõ ꝑsciãt futura
ꝓtingẽtia videt·q̃zto aliq̃ꝺ magꝭ est pñs alicui· tanto
certi; est ei·sz volũtas vniuscuiusq; sibi ꝑsentioꝛ est q̃z
alij·g̃ certioꝛ est sibi qꝺ velle ꝺeat q̃z alij·sz nulli; certi
tudinalit scit q̃ꝺ ꝺeat cras velle vel cogitare·g̃ mlto
min; nec alia creatura q̃ztũ est ꝺe se ꝑ ꝑscire

Jtẽ ois
cognitio creature pẽꝺet a re scita·q; scibile nõ se habz ĩ
cõparatiõe ad scientẽ creatũ ꝑ modũ passibilis·sz poti
us ꝑ modũ actual; ꝛ motiui·sz nulla cognitio pẽꝺens a
cognoscibili ꝑt esse certa ꝺe re icerta·sz futuꝝ ꝓtingẽs ẽ
res incerta·g̃ nõ põt certitudinalit ab ãgelo cognosci.

Jtẽ si cognoscit futura·aut g̃ scia acq̃sita·aut innata·
Si acq̃sita·sz hec icipit ab exĩtia rei q; a re ipa genera
tur ĩ cognoscẽte·cũ g̃ res nõdũ sit·nõ ꝑt cognitionẽ ei;
acq̃rere·Si innata·g̃ nõ põt ignorare aliq̃ coꝛ q̃ futu/
ra sunt·g̃ ꝑsciuit casum suũ añz cadereꝭ·qꝺ sup impꝛo
batũ est tãq̃ ipossibile·g̃ ꝛc·

Jtẽ si ꝑscit futura·g̃ scit
q̃s ꝺeat vincere·vtꝝ ipe an is quẽ tẽptat·g̃ cũ ipe re/
fugiat victoriã bonoꝝ·nũq̃ tẽptaret nisi illos q̃s ꝑsci
ret sibi succũbere·sz alios tẽptat·sic ꝓz in Job·ergo ꝛc·

64 Rn̄·ꝺõm q futuroꝝ ẽ triplex gen;· Quedã em̃ sunt
futura q̃ hñt cãm ꝺeterminatã ꝛ infallibilẽ· vtpote sũt
illa q̃ attẽdunt circa motũ coꝛpoꝝ supioꝝ·in q̃b est ꝺe/
terminatio ꝛ ois ipedimẽti remotio·talia ꝑñt certitu/
dinalit sciri nõ solũ a ꝺeo·sz ꝛ a creatura·ꝛ h ĩ sua cau/
sa·sic tps eclypsis ꝛ ꝑsimiliũ· Quedaz sunt q̃ hñt cãm
ꝺeterminatã·sz tñ fallibilẽ·vtpote sunt illa q̃ sunt fm ĩ
feriozẽ naturã· Que iõ hñt cãm ꝺeterminatã q; intẽtio
nature mouet ꝺetermiate ad vnũ· Jõ ꝛo fallibilẽ·quia
multiplicit põt occurrere ipedimẽtũ·vtpote ager se/
minat; si terra pinguis ẽ ꝛ bona· disꝑsitio superioꝝ
coꝛpoꝝ afferet pinguẽ fructũ·ꝛ ista ꝑñt q̃ꝺãmõ sciri et
ꝑsciri·nõ tñ a ꝺeo·sz etiã a creatura q̃ nouit nakas reꝝ
supioꝝ ꝛ inferioꝝ·nõ tñ ita certitudinaliter sic ꝓdicta
Quedã aũt sunt q̃ hñt cãm indeterminatã ꝛ fallibilem
sic sunt ea q̃ sunt a volũtate nr̃a·q̃ inꝺeterminata est p
pter h q est ad oꝑposita· Fallibilis etiã·q; ꝑñt etiã vo
lenti ꝑficere occurrere multa ipedimẽta·ꝛ talia nõ ꝑñt
certitudinalit sciri ab aliq̃ creatura ĩ seipa·sz solũ a ꝺeo
vel ꝑ reuelationẽ diuinã· Rõ aũt h ista est·q; cogni/
tio creature pẽꝺet ex re·qm̃ igit res icerta est·ꝛ in se ꝛ ĩ
sua cã·iõ creatura nõ põt certitudinalit illam noscere
aut ꝑscire· Diuina aũt cognitio nõ pẽꝺet a reliq̃·im/
mo oĩa q̃ nouit·fm modũ sue ꝑfitatis nouit·ꝛ q; ꝑfitas
sua est certissima·certissime cognoscit ꝓtingẽtia vt ne/
cessaria·ꝛ h melio; explanatũ fuit in ꝓmo libꝛo·ꝛ sic cer
tissime nouit·ita ꝑt certitudinalit ꝺemõstrare ꝛ reuela/
re·iõ hec ꝑcognitio futuroꝝ vel ꝺei est vel a ꝺeo·ꝛ iõ cũ
talia ꝓdicunt·ꝓdictio ꝛ diuinatio·q; tal est act; diui/
nus·ꝛ q; ꝺemones supbi maxie ꝺesiderãt bonoꝝari vt
ꝺe;·maxie conant oñdere h ĩ se hre·ꝛ iõ ꝺicere q ꝺemo/
nes ꝑ seipsos futura ꝓtingẽtia ꝑsciant certitudinalit·
hoc est eis attribuere qꝺ ꝺei est·iõ est ibi infidelitas·ꝛ
infidelitati frequẽter annexa idolatria· iõ diuinatio ẽ
65 ꝓhibita· Quãuis em̃ ꝺemones nõ possint ꝑ seipsos fu
tura cõtingentia scire certitudinaliter·tamẽ frequẽter
vera ꝓdicunt·q; euentũ futuroꝝ aliquo mõ ꝑsentiunt
Hoc aũt est quadrupliciter sicut ꝺicit Aug;·in·lij·su
per Ben̄·ad lram· Aut em̃ sensus·vel ingenij acrimo/
nia·aut multa experientia·aut ꝺoloſa cautela·aut alie
na ꝺoctrina· Sensus acrimonia vt q̃ videt diligẽter
ꝛ ꝑsiꝺerãt ad q̃ꝺ inclinet affectio nostra· vel que sint ĩ
ducentia vel retrahẽtia· Experiẽtia tempoꝝ·q; ex tali
bus videt accidere talia· Doloſa cautela·q̃ ꝓponit
aliq̃ꝺ facere·ꝛ ꝓꝺicit quasi alia sit factur;· Aliena ꝺo/
ctrina·q̃ iusto ꝺei iuꝺicio ꝓmittit addiscere ab angel.
Et sic patet q ꝺemones futura cõtingentia ꝛ si pñt ꝓ/
babiliter ꝑsentire·nõ possunt tñ certitudinalit ꝑscire·
sicut oñdunt rõnes ad hoc inducte·

66 Ad illud qꝺ ob
ĳcitur ꝺe astronomis siue mathematicis q ꝺicunt fie/
quẽter vera·ꝺõm q hoc solũ est ꝓiecturãꝺo·siue fm le
gem astroꝝ·siue fm ꝺiabolica cõmercia· Scõm legem
astroꝝ·vtpote q̃ ꝺñak stella q̃ habet impꝛessionẽ sup
ꝺiuersos humores·ꝺisponit fm hoc hoiem ad ꝺiuer/
sos moꝛes ꝛ affectiões· Scõm ꝺiabolica cõmercia·vt
q̃ volũt vi astroꝝ vltra ꝓcedere q̃z ad illud sup quod
possunt·tũc em̃ nisi diabol; adesset·ita frequẽter falsũ
sicut veꝝ ꝺicerẽt·nũc aũt cũ toto auxilio ꝺemonum fre
quẽter falsa ꝓdicunt ꝛ decipiunt· Sz tãta est ꝺemonu;
astutia q ita sciũt occultare fraudẽ suã vt oñdant erro
rem siue ꝺefectũ fuisse in astronomo ꝓsiꝺerãte·nõ in ar
te aut diabolo assistẽte· Jn hoc igit stat rñsio·q astro/
nomi ꝺe ꝓtingentib; habẽtib; causam fallibilẽ ꝛ ꝺeter
minatã nõ ꝑsciunt vera·nisi ex cõiectura·ꝛ diabol; ex
maiori cõiectura illa ꝑsentit·nõ tñ certitudinalit ꝑscit

67 Ad illud qꝺ obꝟcit ꝺe magis ꝛ diuinis q ꝺicũt ꝝa·
ꝺõm q veꝝ est·sz cũ aliq̃n ꝺicãt falsa· pater q portius
ꝺicũt veꝝ casualiter q̃z certitudinalit· cõiectura poti;
q̃z scia· Qui em̃ semel ꝺicit futuꝝ in ꝝbo ꝺñi ꝛ nõ ꝓcipi
sicut in lege ꝛ·somniator est·ꝛ nõ ꝓpha ꝺñi·ꝛ iõ ꝓcipi
tur occiꝺi·

68 Ad illud qꝺ obꝟcit ꝺe somnijs in q̃b pre/
uident futura·ꝺõm q q̃cq̃ꝺ ꝺe h̃ senserint phi·q̃z posi
tiones longũ ẽ retexere·qꝺ ꝺe eis ꝺicit sacra scriptura
indubitãter est tenendũ· Rephẽdit em̃ eos q ꝛ fidẽtia
habẽt in somnijs· Vñ Eccl·xxxiij·sic prurientis cor tu/
um fantasias patit·nisi ab altissimo fuerit missa visi/
tatio·iõ intelligendum q q̃nq̃z de causis fiũt somnia·
Quedã ꝓtingũt ex disꝑsitiõe coꝛpis· Quedã ex solli/
citudine mẽtis· Quedã ex illusione diabolica· Quedã
ex reuelatiõe angelica· Quedã ex visitatiõe diuina· Pau/
ma duo somnia sunt ꝑsagia futuroꝝ q̃ habẽt causam ĩ
nob·vt somnia q̃ ꝓtingũt ex causis coꝛpis sunt signa ĩ/
firmitatis· Somnia q̃ ꝓtingũt ex solicitudine mentis
sunt signa coꝛ ad q̃ faciẽda vel ꝺesiꝺerãda nr̃a inclinat
affectio· Alioꝝ ꝛo nõ sunt signa ꝺe se·imo si ad alia ap
plicent·poti; ꝓhibẽt occasionẽ errãꝺi q̃z ꝑsiẽꝺi· Som
nia q̃ sunt a diabolica illusione nulli; sunt roboris·sic
nec ꝺiuinationes auruspicũ· Somnia ꝛo que sunt ab
angelis bonis·aut a ꝺeo sunt in nobis signa·sunt ꝝa·
ꝛ ita ex hoc nõ habeꝭ q ꝑcognitio futuroꝝ ꝓtingentiũ

69 Ad il/
alit habeat q̃z a ꝺeo·nisi ꝑ aliquã ꝓiecturã·
lud quod obꝟcit q anima qꝺammodo est omnia·ꝺicẽ
ꝺum q intellect; agens nõ est ens actu plene respectu
omniũ·quia nõ est plene agens·ideo indiget iuuari a
cognoscibili ad hoc q fiat in actu·vel a ꝺeo·qui est om
nino actus respectu omniũ entiũ ꝛ veroꝝ·ꝛ quia futu
rum cõtingens non habet esse nisi inꝺeterminatum·iõ
nõ potest intellectũ iuuare ad certitudinalẽ cognitio/
nem habendã ꝺe se·

70 Ad illud ergo qꝺ obꝟcit q agẽs
est in actu respectu omniũ ad que possibile est in po
tia·soluendũ est ꝑ interemptionẽ·nõ solũ in hominib;

verū etiā in angelis. Quedā em̄ sunt adq̄ tā agens q̄ possibilis est ipotēs. q2 sunt supra' posse creature. vñ illa ꝓpositio non hz veritatē nisi de his tm̄ q̄ sunt infra posse intellect⁹ creati. respectu quoz hz intellect⁹ se. et sunt supra. 7 sic patet illud.

Onsequēter q̄rit de scdo articulo. s. de vtute demonū. De qua tria q̄runt. ꝑmū est 7 ꝑambuluz vtrū ois forme inductio sit a creatore. an aliq̄ inductio sit a spū maligno. Tertiū est vtz ministerio de monū possit quis vti in hmōi opib⁹ sine peccato.

Questio I k

Utrū omis forme inductio sit a creatore. an q̄ agēs pticulare siue creatū possit aliquā inducere. Et q̄ ois sit a creatore. videt. ꝑmo auctoritate dñi in Joh̄e. Pr̄ meus vsq̄z mō opat 7 ego operoz. sz si res ꝓducerent q̄tū ad formā a natura nō ꝓpter h̄ diceret de⁹ vsq̄z mō opari. q̄ videt q̄ ois forma sit ab ipo. Itē rōe videt. nobilio⁹ pncipiū est forma q̄z materia. 7 mag⁹ dicit q̄d diuinuz. q̄ cū natura nō possit in min⁹. q2 nō pōt in ꝓductionē materie. imo est a sola creatiōe. multo forti⁹ videtur de forma. Itē pncipia rez sunt incoz̄uptibilia. vt vult pbs. q̄ tā materia q̄z forma. sz incoz̄uptibile est ingenerabile. q̄ tā materia q̄z forma est ingenerabilis. q̄ si ꝓducit in esse. h̄ nō erit a natura. sz solū p creationem. Itē oīs actio creature terminat ad h̄ aliq̄d. sz forma nō est h̄ aliq̄d. q̄ nō terminat ad formā. q̄ cū ꝓductio naturalis ad illud terminet qđ ꝓducit p naturam impossibile est formā ꝓduci ab agēte creato. Nec materiā. h̄ cōstat. 7 oīe qđ ꝓducit fm aliqđ boz ꝓducit ergo nihil. Itē cū ꝓducit forma. aut ex aliquo. aut ex nihilo. Si ex aliquo. sz omne qđ est ex aliquo hz aliq̄d sui⁹stitutiuū tāq̄z pncipiū intrinsecū. q̄ forma est composita ex materia 7 forma. qđ absurdū est. Si ex nihilo. sz oīe qđ ex nihilo creat. est a creatore. q̄ nulla forma est ab agēte creato. Itē cū forma est in potētia materie. aut est in potētia in qua. aut a qua. aut ex q̄. Nō ex qua h̄ ꝓbatū est. cū forma nō habeat materiale pncipium ex q̄ ꝓstet. imo sit in simplici essentia ꝯsistens. q̄ in qua vel a qua. Nō a q̄. q2 materie nō est agere. q̄ solū in qua. sz forma q̄ solū est in potētia vt in q̄. sz forma q̄ solū est in potētia vt naturaliter est ab extrinseco. 7 nulla talis forma ē naturalis vel a natura. q̄ nullū agens creatū pōt naturalē formā ꝓducere. Cōtra. Omis res sic vult Deus. i natura. sz ois opatio boni alicui⁹ est opatrix. alioq̄n esset ociosū. est frustra. q̄ videt q̄ ois res aliq̄d possit ꝓducere. siue opari ad alicui⁹ ꝓductionē. aut q̄ materie. aut forme. nō materie. q̄ forme. Itē vni⁹ coz̄uptio est ꝯrū generatio. nūq̄z em̄ abijcit frig⁹ nisi p introductionē caloris. nec ecōuerso. sz ostat q̄ agens creatū pōt abijcere 7 corrumpere ꝯtrariū. q̄ pōt se vel sil'em sibi ꝓducere. Itē certū est q̄ calidū calefacit. q̄ h̄ nō nouit indiget sensu. q̄ calor ignis generat calorē. q̄ pari rōne q̄ calidū generat calidū. ignis generat ignē. cū nō sit minoris vtutis. Itē certū est q̄ obiectū generat sibi simlitudinez in speculo. qđ patet si obiectū amoueat. nullo mō resultabit ibi sil'itudo. q̄ pari rōne si adsit materia disposita agēs pōt generare sibi sil'em in natura. q̄ rē. R⁹. dōm q̄ de eductiōe forme in esse q̄druplex fuit positio. Quidā em̄ posuerūt latitationez formaz. sic imponit anaxagore. Et illud pōt dupl'r intelligi. Aut q̄ ipse poneret formā actualit̄ existere in materia. sz nō apparere extrinsec⁹. sic pictura opta pāno. 7 iste mod⁹ impossibilis est oīno. q2 tūc ꝯtraria simul ponerent̄ in eodem. Alio mō pōt intelligi sic. vt essentie formaz sint in materia i potētia. nō solū latētes. sz entes in potentia. vt materia habeat in se semiales oīm vtutū formaz rōes sibi a pmaria ꝯditiōe inditas. 7 illud ꝯcordat et pbie. 7 sacre scripture. 7 p actionē agētis educerēt in actum sz hic intellect⁹ nō fuit hui⁹ positiōis. sz ꝑmus fuit fm̄ qđ exp̄sitores dicūt. Nec em̄ positio fuit q̄ agēs pticulare nihil agat. sz tm̄ dretegat. Alia fuit positio pb̄orū modernoz q̄ oēs forme sunt a creatore. Et hec positio pōt dupl'r intelligi. vno mō q̄ de⁹ sit pncipalit̄ agēs 7 ꝓducēs in oīm rei ꝯditiōe. 7 sic hz veritatē. vel ita q̄ de⁹ sit tota causa efficiēs. 7 agēs pticulare nō facit nisi materiā adaptare. vt sic ꝓducit aiam rōnalē. ita 7 alias formas. iste intellect⁹ videt fuisse illoz pb̄oz. Et iste intellect⁹ est ipossibilis. Quia agēs pticulare. aut inducit aliq̄d. aut nihil. Et si nihil. q̄ nihil agit. Si aliq̄d inducit q̄ videt q̄ aliquā efficiat dispositionē. sed q̄ ratiōe pōt in vnā. 7 in aliā. q̄re ista positio nō est rōnabilis. Tertia positio est q̄ forme naturales fere oēs ad mīn⁹ coꝛpales. cuiusmodi sunt elementares forme 7 forme mixtiōis. sunt i potētia materie. 7 p actiōz agēt⁹ particular⁹ educūt̄ i actū. 7 ista ē positio quā vr tenuisse pbs. 7 mō tenēt cōiter doc. i ph'ia 7 theologia. Sz h̄ duas hz vias. Nā q̄dā dicūt q̄ hmōi forme sūt i materia i potētia receptiua. 7 q̄dāmō actiua siue cooperatiua. q̄m materia 7 hz possibilitatē ad recipiendū. 7 etiā iclinatiōz ad coopandū. 7 i agēte ē hmōi forma ꝓducēda sic in pncipio effectiuo 7 origiali. q2 ois forma p naturā sue speciei recipit vtutē mltiplicādi se. vñ inductio forme est ab agēte formā suā mltiplicāte. Et pōt ere plū in cāde la. quō vna inflāmat mltas. 7 ab vno obiecto relucent multe imagies i pluribus speculis. 7 hmōi forme vt dicūt nō hnt ere q̄ sint materialit̄. sz ere originalit̄. 7 iō dicūt create. nec dicūt ee ex nihilo. Illō em̄ creatur q̄ nullo mō est. sz tal' forma sic ꝓducta aliq̄ mō est. tū rōe a gētū rōne materie. Alia via ē q̄ forme sint i potētia materie. nō solū in q̄ 7 a qua aliq̄ mō. sz etiā ex q̄. h̄ dicūt nō q2 ipa essentia materie sit ex q̄ res ꝓducit. sz in ipa materia aliq̄d est ꝯcreatū ex q̄ agēs dum agit i ipm educit formā. nō inq̄z ex nihilo ranq̄z ex aliquo qđ sit tāq̄z aliqua ps forme ꝓducende. sz q2 illud pōt esse forma et fit forma. sicut globꝰ rose fit rosa. Et ista positio ponit q̄ in materia sint vtutes omnū formaz ꝓducendaz naturaliter. 7 cū ꝓducit. nulla q̄ddam nulla veritas essentie inducit de nouo. sed datur ei noua dispositio vt qđ erat in potētia. fiat in actu. Differūt em̄ actus 7 potentia. nō quia dicant diuersas quidditates. sed dispositiones diuersas eiusdē. non tamen sunt dispositiōes accidentales. sed substantiales. et hoc nō est magnum si est in potētia agentis creati. vt qđ est vno modo fiat esse alio modo. Et hec positio inter oīes ꝑdictas videtur esse intelligibilior 7 veritati vicinior. Hāc positionē credo esse tenendā. non solū quia eam suadeat ratio. sed etiā quia confirmat auctoritas Augustini super Ben̄. ad lr̄am quā magister allegat. q̄ que ꝓducuntur a natura. fm̄ rationes seminales ꝓducantur. Quid autē sint iste rationes seminales videbit infra quando de his erit sermo. Secōm hanc igit̄ positionez sustinēdū q̄ agēs pticulare educit formas 7 idue. 7 res naturales ꝓducit. 7 rationes ad hoc inducte sunt concedende. Ad illud ergo quod obijcitur q̄ deus operatur vsq̄z modo. dōm q̄ vez est. quia per se operatur vel cum alijs. vnde argumentū non valet. de⁹ vsq̄z mō operatur. ergo agens creatum ei non cooperatur. 72

73 Ad illud qđ obĵcit̄ q̄ non potest in materiaz. dđm q̄ nō est simile. qz materiale pncipiū nō est in alio vt̄ potentia. cū sit de se potētia. tūc em̄ potētia esset in potentia. z educeret potentia de potētia. quod nō est intelligibile. secus est in forma vt visum est. z ideo nō est simile. Potest etiā sumi ratio ex parte agentis. quia p ductio creature cū sit agēs limitatū. est pductio silis a simili. sed cōstat q̄ nihil agit ratiōe materie sz forme. iō magis potest̄ formā q̄z in materiā.

74 Ad illud qđ obĵcitur q̄ pncipia rez sunt incorruptibilia. illud intelligitur in vniuersali. nō in pticulari. Vl' intelligitur fm essentiā. nō fm formā. z ideo forma in pticulari generatur z corrumpit̄. Vel potest dici q̄ essentia non remanet in potētia post corruptionē sicut ante generationē

75 Ad illud qđ obĵcit̄ q̄ actio nature ad hoc aliq̄d terminat̄. dđm q̄ sic dicit pbs. q̄ie loquēdo forma nō generatur sz cōponit̄. Cū em̄ pducit̄ forma nō pducit̄ in se nec p se. sz vt in materia. z sic facit cōpositū. z ad illđ terminat̄ generatio. nihilomin9 generatio vel pductio naturalis respicit cōpositū principaliter gra formе.

76 Ad illud qđ obĵcit̄. vtrū ex aliquo aut ex nihilo. dicendū q̄ fm tertiā positionē forme pducuntur ex aliquo. sz nō ex aliquo materialit̄ vel substitutiue. sed ex aliquo originalit̄. Vel fm tertiā opinionē fiūt ex aliq̄. nō q̄ ex. dicat partē sz q̄ dicat cōsubstantialitatē. sicut rosa ex globo. q̄ globꝰ fit rosa. z p hoc patet vltimum. Cōcedo em̄ q̄ forme naturales sunt in materia q̄tū ad potentiā. z in qua. z ex qua. z a qua. fm pdictū modum. Et si tu obĵcias q̄ materia nō agit nec cōstituit. dicendum q̄ essentia materie solū se habet p modū recepti/ui. sed seminariū inditū se habet qđammodo p modum actiui. quodā mō p modū passiui. quoniā cooperatur agēti. nihilomin9 ipm variat ab vna dispositiōe in aliam. vt dictū est. Hec igit̄ est summa positōis q̄ agens

77 creatū nullā quidditatē nec substantialē nec accidentalem omnino pducit. sed entē sub vna dispositione fac̄ esse sub alia.

Questio II l

Vtrū veraz formaz inductio possit esse a spiritu maligno. Et q̄ sic. videtur. pmo autoritate sacre scripture. Exod. vij. dicit̄. Fecerūt aūt malefici similiter. sz ostat q̄ ẏga moysi ꝺuersa fuit in verz draconē. alioq̄n nō eēt verum miraculū. si ergo malefici similiter fecerūt. z ḃ nō nisi virtute dęmonū. q̄ dęmones veros serpētes de virgis facere possunt. q̄ z veras formas inducere. Itē in glo. habet idē. dęmones discurrūt p mundū z subito semina afferūt. sic q̄ nouas rez spēs pducunt. ex hoc patet q̄ speciez siue formaz inductio sit a spiritu maligno. Itē maior est potestas dęmonū q̄z hoim̄ p artificiū. sed hoies mediāte arte alchimie diuersoꝝ metallorz species faciūt. q̄ multo forti9 ḃ dęmones pñt.

Itē qđ subiacet potētie inferiori. subiacet superiori sz potētia dęmonū p naturā sup̄ior est potētijs rerū naturaliū. qz ꝺ Job. xl. Nō est potestas sup̄ terrā que ei possit cōpari. si q̄ natura inferior veras z nouas spēs potest inducere z inducit. q̄ z potentia dęmonū. Item forme fm seminales rōes latēt in materia. vt habet in lra. et pdeterminatū est sup̄. z ad hoc q̄ fiāt in actu nō indiget nisi extrinseco adiutorio. si q̄ diabol9 scit modum educēdi. z posse habet ad adiuuandū. q̄ veras formas pōt inducere. Itē ordo vniuersalitat̄ est vt superiora p naturā influāt in inferiora. sicut patz q̄ celestia influūt in hec inferiora. sz spūalia multo sunt superiora respectu corpaliū. q̄z corpalia respectu corpaliū. q̄ si corpale adeo pōt influere in corpale q̄ sua influentia z virtute z actiōe educit formā de potētia in actū. sic̄ pz tā in actiōe elemētorz q̄z corpoꝝ celestiū. q̄ multo fortiꝰ pōt ḃ spūs siue bonꝰ siue malꝰ. Cōtra. Exo. vij. Ab/sorbuit virga moysi ẏgas magoꝝ. qđ exponēs Aug⁹. ait. z hī in glo. Moysi ẏga absorbuit ẏgas ñ draconēs. Absorbere em̄ potuit qđ erāt. nō qđ nō erāt. q̄ virge q̄ videbant̄ ẏse in dracones erāt ẏge. nō verse i serpētes. si q̄ dęmones tūc opati sunt ita excellēter vt portuerunt videl̄t q̄ spēs rez nō possint ẏe trāsmutare aut educere

Itē. ij. Thi. iij. dr q̄ manifestatio antixp̄i erit i signis z pdigijs mēdacibꝰ fm operationē sathane. si q̄ mēdacia erūt pdigia z signa. q̄ nō ẏe faciet qđ videbit̄ facere. sz tūc maxime opabit̄ diabol9 fm posse suū. q̄ non potest ẏas formas inducere. Itē sup̄ illud. Immissiones q̄ angelos malos. glo. Aug. Ea q̄ mirabilit̄ in creaturis fiūt. attribuere malis angelis nō audem9. sz subito de virgis facere veros serpētes est miraculū. qz ꝺ solitus cursum nature. q̄ ḃ nō potest mal9 angel9. Itē ratiōe videl̄t ḧipm sic. Oīne qđ dat alteri spēm z actū est ens actu respectu ei9 qđ dat. ḃ. q̄ bat pbs. z dicit i. vij. pme pbie. nihil em̄ dat qđ nō bz. sz angel9 mal9 nec genere nec spē cōuenit cū istis rebꝰ corpalibꝰ. q̄ non potest eis formas z spēs dare. Itē in pductiōe siue i trāsmutatione rez naturaliuz angel9 opat. aut q̄ naturalit̄. aut artificialit̄. Si naturalit̄. cū natura sit vis insita rebꝰ silia ex silibꝰ pcreās. tūc faceret anglos. Si artificialiter. sz qđ est ab opante artificialit̄. est artificiatū. q̄ forme q̄s inducit sunt artificiales. sz asin9 artificialis nō est asin9 ẏe sz equoce. z silr man9 z ꝺsilia. q̄ nunq̄z iduc veras formas. Itē si inducit veras formas. q̄ facit ẏa miracula. q̄ miracula nō attestant potentie diuie. q̄ non sunt in robur fidei xp̄iane. Si dicas q̄ differāt istis. q̄rit̄ quō differāt. quō pñt discerni.

Ad q̄. Ad q̄ dictoz intelligentiā est notandū. q̄ qñ q̄rit̄ vtz dęmo possit inducere ẏas formas. aut trāsmutare de formā formā. non est q̄stio de forma artificiali. q̄ planū est q̄ pōt facere imagines z figuras sic̄ hō. sz de formis naturalibꝰ vtz sez possit vez serpentē z verā ranā pducere z sic de alīs. Ad hāc q̄stionē rñdendū est p distinctionē. q̄m q̄ dęmon formam inducat dupl̄r pōt intelligi. Aut q̄ ẏtute ꝓpria. aut q̄ ẏtute aliena. Si intelligat̄ q̄ inducat ẏtute ꝓpria. sic absq̄ dubio falsum est. z ḃ dicit Aug⁹. Si intelligat̄ q̄ ẏtute aliena. sez p virtutē rerū naturaliū quā cōiungit ad inuicē. sic potest. sicut ē ere plum in agricola qui segetes mediāte semine iacto. et terra germinante. z aqua irrigante fructificare facit. z/ hoc est virtute aliena. virtute aut̄ ꝓpria generat si/bi similem. Et ratio huiꝰ est. q̄ forma naturalis nō p ducitur nisi a cōditore nature. z ideo rem naturalē ẏtute sibi indita pducit. sz opando in agricultura opat̄ vt artifex. z ideo naturā pōt expedire z adiuuare. sz rem nature nō potest pducere. Dicendū igit̄ q̄ spiritꝰ maligni possunt formas artificiales inducere p virtutē ꝓpriam. z formas naturales p ẏtutē alienā. ꝓpriaz aūt nō possunt. z rō huiꝰ est. q̄ opat̄ p modū artis in ḃ nō p modū nature. Vñ sic̄ nat̄a nō pducit formā artificialem. sic nec ars formā naturalē. Si q̄rat̄ rō hꝰ. dico q̄ est limitatio potētie agentis ad talē z talem effectū fm dispositionē dei z pmariā ordinationem causarum.

Rursus si queras rationē quare ꝺus sic disposuit 78 dico q̄ ꝺdo sapientie hoc requirit. Cum em̄ sit triplex agens. scilicet ꝺus. natura. z itelligentia. ista sunt agētia ordinata. ita q̄ primum p̄supponitur a secundo. z secundum p̄supponitur a tertio. Deus enim operatur ex nihilo. natura vero non facit ex nihilo. sed ex

ente in potẽtia. ars supponit operationẽ nature ⁊ opera-
ratur sup ens cõpletũ. nõ em̃ facit lapides. sed domum
de lapidib. Vñ sicut natura nõ potest anticipare ope-
rationẽ dei que est de nihilo pducere. sic nec ars opera-
tionẽ nature. Sed tũc queres quare nõ est econuerso.
vt ars pcedat naturã. dicendũ q̃ opatio naturalis per-
naturã prius est in codẽ ẽ operatio artis. ¶ Et ꝓtere
rea est alia ratio. Quia agens p naturã pducit sibi si-
mile ſm virtutẽ. sed agens ſm artẽ simile solũ ſm speci-
em. vel ideam. vel exemplar. q̃ ergo in pductiõe rei na-
turalis siue forme naturalis agẽs aliquid ꝑtik pas-
so. ⁊ nihil impartik aliquid nisi id respectu cui⁹ est in
actu ſm virtutẽ. ideo formas illas de potẽtia in actum
deducere nõ potest. nisi qõ agit p modũ nature. Jn ar-
tificialib⁹ aũt nihil impartik agens passo. sed aufert vl̃
mutat ſm locũ. sicut patet in forma cõpositionis et fi-
gura incisionis. ⁊ hinc est q̃ agens p artẽ non potest p
virtutẽ ꝓpriam formas naturales pducere. nisi ille so-
lus qui est act⁹ plenus ⁊ pfect⁹ respectu omniũ tam in
cognoscẽdo ẽ in opando scz solus deus. Dicam⁹ ergo
breui⁹ q̃ has formas de quib⁹ loquit dæmones possunt
vere trãsmutare. nõ tamẽ virtute sua sed nature. vnde
tñ sunt ministri nõ ꝓncipales agẽtes. quia si essent ꝓn
cipales agẽtes. cũ non pducant p cõsequens. nomine
ſpecie producerẽt sicut creator. ⁊ ita essent creatores.
qđ Aug⁹. expresse negat. Unde tres ratiões ꝓme verũ
79 cõcludunt. qm̃ nõ probãt q̃ faciant virtute sua sed vir-
tute seminũ adductorũ. ¶ Ad illud qđ obj̃cit q̃ virtu-
te ꝓpria. q̃ potẽtia eor est excellentior. dicendũ q̃ il-
la ꝓpositio nõ habet veritatẽ nisi de virtute que p om-
nẽ modũ est superior. vel si in alijs habet locũ. oportet in-
telligi in his ad que vtraq̃ virt⁹ habet similiter ordi-
nari. aliter patet esse falsum. homo em̃ potẽtior est asi-
no. nõ tñ potest generare asinũ sicut asinus facit. quia
virtus ei⁹ nõ est ad hoc. similiter intellige in ꝓpositi-
80 to. ¶ Ad illud qđ obj̃citur q̃ forme sunt i materia se-
minaliter. dñm q̃ illa ratio seminalis valde remota ẽ
ab actu cõpleto. nec potest ad actũ reduci nisi mlta ad-
minicularia habeat. ex quor influẽtia sibi inuicem sue
cõueniente ꝑficiat quousq̃ ad actũ ꝓueniat. talis non
est influẽtia spirit⁹ ꝓpter discõuenientiã in forma ⁊ na-
81 tura. influere em̃ potest ad motũ localẽ ⁊ regimẽ. nõ ad
generationẽ. ¶ Ad illud qđ obj̃cit q̃ spiritualia influ-
ant in corpalia. ⁊ superiora in inferiora. dñm q̃ influunt
ſm ꝓportionẽ vni⁹ ad alterũ. ⁊ ſm q̃ cõpetit nature
suscipiẽtis. Aliter em̃ influit sol. aliter angel⁹. Sol po-
test influere corpaleu ꝓpietatẽ cõmunicãdo scz lucẽ et
calorẽ. angel⁹ nõ sic potest influere in corpalia. scz soluz
82 localiter mutãdo. nõ ad formã. sed ad situ. cũ nõ habe-
at cõuenientiã in forma ⁊ natura. ¶ Ad illud qđ obj̃-
citur q̃ nihil vere faciũt p virgas magor. dicendus q̃
veritas est q̃ glose vident sibi obuiare ibidẽ. verũtamẽ
hoc magis sonãt q̃ veros serpẽtes fecerũt. ⁊ denomi-
nant ibi serpẽtes a materia ꝑistente. sicut serpentem
moysi vocat virgã. licet verus esset serpẽs. sic ⁊ dñs alijs
83 intelligendũ. ¶ Ad illud qđ obj̃cit q̃ antichrist⁹ faci-
et signa mendacia. dñm q̃ illud intelligit nõ quia non
facient aliqua signa veracia ſm transmutationẽ forma-
rum. sed nõ veracia habendo aspectũ ad finẽ siue ad in-
tentionẽ. quia ad hoc facient vt mendaciũ ⁊ falsum per
84 suadeat. ¶ Ad illud qđ obj̃cit de glo. Augſ. dicendũ.
q̃ Aug⁹. nõ negat quin aliquid possit dæmonib⁹ attri-
bui. sed q̃ nõ omnia sunt eis attribuẽda. immo quedã at-
85 tribuunt bonis angelis. ¶ Ad duas sequentes ratio-
nes nõ oportet respõdere. verũ em̃ cõcludunt. scz q̃ an-
gel⁹ propria virtute nõ potest formas naturales trãs-
mutare siue inducere vel adducere de potẽtia in actum
¶ Ad illud quod vltimo obj̃citur. si vere educit. vere 86
facit miracula. ergo miracula nõ sunt efficacia nostre
fidei testimonia. dicẽdũ ad hoc q̃ ſi sint vera opa. nõ
tamen sunt vera miracula. quoniã miracula nõ sunt p
vim nature. sed p vim supra naturã que est agentis ꝓ-
mi. sunt em̃ supra facultatẽ nature. ⁊ ideo attendant om-
nipotẽtie factis. sed opa que faciũt dæmones. ⁊ si mi-
racula videant. quia fiũt in tpe non perceptibili. nõ ta-
men sunt vera miracula. quia fiũt vi nature. Attamẽ
si obj̃cias q̃ natura nõ potest ita cito opari. dicendus
q̃ verũ est de hac natura p se. sed aliter potest esse adiu-
ta ⁊ consita reb⁹ conuenientib⁹ vt quasi repente ꝓum-
pat in effectũ. sicut patet de generatiõe ranarũ quas de
quibusdã foliis in modico tpe nasci cõtingit. ¶ Si au 87
tem queras quõ discernant hmõi miracula. dicendus
q̃ ſi cõueniãt in materia differũt tamẽ ex pte ꝓncipa-
lis agentis. ex pte ministri. ex pte finis. ⁊ ex parte facti
Ex pte ꝓncipalis agẽtis. nam in miraculis diuinis
operat agens potẽtie infinite. ⁊ supra naturas. Jn mi-
raculis dæmonũ opat virtus nature multipliciter adiu-
ta p naturas alias. Ex pte ministri. Nã miracula fiũt
p publicã iusticiã ſm veritatẽ vel ſm apparentiã. Sz
miracula dæmonũ fiunt p priuatos cõtractus ⁊ qdam
archana. Et hoc est qđ dicit Aug⁹. q̃ boni faciunt mi-
racula p publicã iusticiã. hoc est per fidẽ verã que vere
iustificat. quã veritas omnib⁹ ꝓdicat. Mali christia-
ni p signa publice iusticie. quia fidẽ habent. vident ha-
bere opera. sed magi p priuatos cõtractus. et hoc ẽ qđ
dicit in Exodo. q̃ incantatiões ⁊ archana quedam. hu-
ius signũ eius. q̃ ibi sunt tenebrarũ opera. quia q̃ male
agit odit lucẽ. Ex parte finis differunt similiter. quia
miracula dei fiũt ad vtilitatẽ ⁊ diuinã gloriã. sed mago-
rum ad deceptionẽ ⁊ gloriã vanã ⁊ excellentiã. vñ sunt
quasi inutilia. Differũt etiã ex parte facti. quia dæmo-
nes faciũt huiusmodi vilia ⁊ inutilia. miracula aũ di-
uina valde circa necessaria ⁊ vtilia. vnde dæmones ma-
xime faciũt ranas ⁊ serpẽtes. quia hec de facili pducun-
tur opatiõe nature. ⁊ quia diuino iudicio magis ꝓmit-
tunt ad ꝑnis facti memoriã. vñ sicut deus tẽperat po-
tentiã ⁊ astutiã diabolicã. vt sic patiat cũ puerse imita-
ri. vt in ipa imitatiõe possit seducere malos iuxta eor̃
merita mala. possint etiã deprehẽdi a bonis. ⁊ vt fides
simul cũz miraculis habeat locũ. Si em̃ solus deus ⁊ ei⁹
serui miracula facerent. quis nõ credidisset i deũ mira-
culis cõpulsus. nunc aũt cũ mali faciunt. ⁊ boni faciũt
qui diuinit⁹ illustrãtur. vt inter hos possint discerne-
re. per vera miracula adiuuant. ⁊ p dæmonũ miracula
exercentur ⁊ ꝑbantur.

¶ Questio III m

¶ Utrũ aliquis possit vti ministerio dæmonũ in facien-
dis hmõi miraculis absq̃ peccato. Et q̃ non. videtur
Non potest a dæmonib⁹ requiri cõsilium absq̃ pecca-
to. ergo nõ recipi ministeriũ siue consiliũ. Prima ꝑba-
tur auctoritate ⁊ exẽplo. Auctoritate. qr̃ Lucẽ. xx. ꝓcipi-
tur occidi q̃ scisciteat magos ⁊ ariolos. Exẽplo ꝑbatur
iũ. Regũ. j. vbi reꝑhendit ⁊ punit rex israel q̃ misit ad
cõsulendũ deũ acharon. ¶ Jtẽ Aug⁹. de doctrina christi
ana dicit diuinationes esse dãnandas ⁊ fugiẽdas. quia
ibi intercidũt pacta dæmonũ. si g̃ pl⁹ẽ facere q̃ dicere.
⁊ pmũ nõ est sine pactiõib⁹ dãnabilib⁹. g̃ nec secundũ.
¶ Jtẽ diabol⁹ ẽ doloſus. ⁊ pstat q̃ nullũ diligit nisi in
malũ suũ vt ⁊ ipm̃ puertat. g̃ si suscipit ab eo obsequiũ
cõmittit se discrimini. ⁊ eis talis peccat mortaliter. g̃ ⁊ ẽ

Item diabol⁹ est inimicus ieſu xp̃i ⁊ dei. ꝯ qui ſuſci/
pit ab eo auxiliū vel facit cōmerciū. cū nulla ſit cōuen/
tio xp̃i ad belial. efficit xp̃i inimicus. ſz hoc nō poteſt eē
ſine peccato. ergo ⁊c. Cōtra hoc videtur aucte apo/
ſtoli. tradebat incorrigibiles ſathane in interitum car
nis. ſicut patet. j. Cor. v. ꝯ vtebat miniſterio dēmonū
ad implendā iuſticiā. ꝯ pari ratiōe poteſt bō quando
indiget vti ad alia obſequia. Itē ſi indigeo elemoſy
na. nō tm̄ a bono ſz a peccatore ⁊ impio poſſum accipe
⁊ petere. ꝯ ſi indigeo pane ⁊ vino poſſum hoc petere a
dēmonio vt ꝓcuret ſi nō adeſt homo q̄ ſtatim tribuat.
Itē a malo ſeruo poteſt ꝯs exigere ſeruitiū ⁊ recipe.
ꝯ ſi quis ſanct⁹ diabolū ſupauit. pōt ei licite imperare
⁊ eius obſequiū in creaturis trāſmutādis accipe. Itē
eſto q̄ hmōi artes ſolis caracteribꝫ exerceant ſine īmo
lationibꝫ ⁊ alijs cōmerciꝭ. videt q̄ ibi nullū ſit pecca/
tum. q̄ illi caracteres aut habēt aliquā virtutē cōpellē
di dēmones. aut nullā. Si nullā. ꝯ dēmones nihil faci
unt. Si aliquā. ſz omnis v̄tus eſt a deo. ⁊ vti aliquo ad
id q̄ eſt. nō eſt peccatū. ꝯ videt q̄ miracula iſta dēmo/
nū poſſunt exerceri abſq̄ peccato. Itē ſi aliqs ſuſci/
piat obſequiū dēmonū in his que expediūt ſibi ſiue in
miraculis ſiue in alijs. bñ facies q̄tum poteſt. in quo
peccat? videt q̄ in nullo. Quia in fide nō peccat. q̄ ni/
hil credidit diuinitatis eſſe in diabolo. In moribꝫ non
peccat. ꝯ nullo modo vt videt. Itē ſi ego amiſiſſem
libꝫ meū. nō eſſet peccatū ſi requirerē a quocūq̄ q̄ ſci/
ret vbi eſſet. ꝯ ſi aliquis amiſit capā ⁊ ego ſcio bene q̄
diabol⁹ poteſt noſſe. videt q̄ illud ſaltē ſine pctō p̄t fie
ri. Querit ergo vtr̄ hmōi artes vel diuinatiōes p̃nt eē
88 abſq̄ peccato. R⁹. dōm q̄ hmōi artes magice ſiue di
uinatiōes nō poſſunt eſſe abſq̄ peccato. nec pōt a dia
bolo reāri cōſiliū vel etiā auxiliū ſiue miniſteriū abſq̄
peccato. niſi forteſſis in hoc caſu vbi de⁹ diabolū ſubī
ceret hoī iuſto ſuo iudicio. ⁊ ſicut de aliquo vt̄ viris ſan
ctis audiui narrari. volūtario aūt cōmercio nō poteſt
ſine peccato. Aut em̄ eſt ibi peccatū infidelitatis. vt/
pote ſi dēmonio credendo attribuat diuinum aliquid.
Aut eſt ibi peccatū idolatrie. vtpote in oblationibꝫ et
ſacrificijs. Aut inobediētie ſaltē. quia facit ꝓtra phi/
bitionē diuinā ⁊ eccl̄ie. Ratio aūt huj⁹ phibitiōis eſt.
quia talis peccat in ſeipſum dū ſe cōmittit diſcrimini
Peccat in eccleſiā quia hoc cōmerciū eſt cū illo qui eſt
oīno p̄ciſus ⁊ eccleſie aduerſari⁹. Peccat etiā in maie/
ſtatē diuinā dū recurrit ad diabolū. q̄ſi nō ſit omnipo
tens ⁊ oīno ſufficiēs ⁊ benignus de⁹ xp̃ianoꝝ. ⁊ ideo p
hibitū eſt. ⁊ ſine peccato fieri nō pōt. vñ ꝯcedēde ſunt
89 rōnes ad h̄ inducte. Ad illud ꝯ qō obūcit q̄ paulus
vtebat miniſterio diabolico in puniendo malos. dici
poteſt q̄ h̄ nō erat diabolico cōmercio. ſz magis diuīo
iudicio. ⁊ ipſi⁹ apoſtoli impio. cui ſubūciebant ſpirit⁹
maligni nō cōfederabant. ſicut magis ⁊ diuinis. Vel
dicendū q̄ illud tradere nō erat aliud q̄ exponere vexa
90 tioni dēmonū. Ad illud qō obūcit de elemoſyna quā
poſſum accipe ab impio. dōm q̄ nō eſt ſimile. duplici
ex cauſa. Primū quidē. q̄ ⁊ ſi membꝝ nō ſit actualiter
vnitū. nō tñ eſt mēbrum oīno p̄ciſum ſicut dēmonium.
⁊ p̃nt recipi ⁊ impēdi ex charitate pietatis officia. non
ſic eſt de diabolo ⁊ angelis ei⁹ quoꝝ certa eſt dānatio.
Ampli⁹. elemoſyna quā habet impi⁹. tpe neceſſitatis
eſt viri iuſti. ꝯ vir iuſt⁹ cū exigit eā ⁊ recipit. qō ſuū eſt
accipit. ⁊ iō iuſte facit. nō ſic eſt de miniſterio diaboli ī
faciendis miraculis. nunq̄ enim diabolicis miracu/
lis vel p̄ſidijs indigemus. quia aut dominus ſub/
uenit q̄ ſe. aut q̄ angelū ſuū. aut q̄ primū noſtꝝ. aut tri
buit patiētie meritū. Ad illud qō obūcit q̄ diabolus 91
eſt ſeruus. dōm q̄ ei⁹ ſeruitiū et miniſteriū nō eſt ad h̄
deputatū a deo. niſi fiat ſpeciali ꝓuilegio. ſed poti⁹ de/
putatū eſt ad tēptandū ⁊ exercendū. ⁊ ſic ſeruit. licet in 92
tendat expugnare. q̄ de malo ſuo de⁹ facit bonū noſtꝝ.
Ad illud qō querit an peccatū ſit in caracteribꝫ di
cendū q̄ magnū peccatū eſt. q̄ ad hoc fiūt. ſ. ad miſteri
um dēmonū implorandū. qō nō licet. ⁊ ideo malo fine
fit. Q aūt querit. aut habēt virtutē. aut nō. dōm q̄ ex
ſe nō habēt virtutē. ſz ſolū ex diabolica pactiōe. ſicēm
pepigit diabol⁹ cū illis q̄ fuerūt ei familiariores. q̄ ra
lia ſigna recognoſceret. ⁊ ad talia ſe p̄ſenter offerret.
Oſtēdit aūt q̄ illa ſe cogi. vt oſtēdat aliquid veritatis
eſſe in hmōi artibꝫ in quibꝫ ſunt multa nephanda. q̄ q
abducit homo ⁊ a fide ⁊ a cultu dei. Uñ nullo modo cre
dendū eſt q̄ tales caracteres aliq̄d poſſint. maxime ſu/
perſp̄ūs. niſi ex pactōe eoꝝ. ⁊ ideo oīa talia carmia va
na ſunt ⁊ p̄nicioſa. nec facit diabol⁹. q̄ in illis ꝺlecref 93
ſed in infidelitate facientiū. Ad illud qō querit in q̄
eſt peccatū. dōm q̄ ſi aliqs hoc faciat credēs eos habe
re poſſe. nec offerēs quicq̄. peccat peccato inobedīcie
⁊ peccato moꝝ. q̄ ex hac ipſa inuocatiōe. facit ꝺtumeli
am deo ſuo ⁊ cetui xp̃iano. ⁊ dum iungit ſe ſcilīmatico ⁊
mendaci. ſe periculo cōmittit. ſed vix aut nunq̄ ex hoc
ſolo diabolo ſatiſfacit. niſi aliqua in fidelitas vel ido/
latria immiſceat. Sicut em̄ ad diuina miracula pluri/
mum facit fides recta ſic ſonāt euāgelia. ſic ad dēmo/
nū miracula fac̄ multū fides puerſa. q̄m diabol⁹ puer/ 94
ſus eſt imitator dei. Ad illud qō obūcit. q̄ nō ſit pec
catum q̄rere de p̄ditis. dōm q̄ peccatū eſt. quia contra
phibitionē. ⁊ phibitū eſt p̄dictis de cauſis. Poteſtima
tamē cauſa eſt. quia ipe mendax eſt ⁊ pater ei⁹. ⁊ freq̄n
tiſſime veris immiſcet falſa. ⁊ ideo periculū magnum
eſt credere ſibi. q̄ poſſet hoīem de facili inducere i erro
rem ⁊ dicere q̄ ille habet rem q̄ nō habet. ⁊ videt p hoc
poſſe oriri mala. ⁊ q̄ etiā ad ſe allicit p hmōi reuelatio/
nes ad ſuā ſocietatē q̄ p̄nicioſa eſt valde. ad quā deſide
rat diabol⁹ vt decipiat. ⁊ ideo vt homines min⁹ cave/
ant. in ſuis diuinationibꝫ quedā honeſta p̄tendit vt
pote quia puero ꝙgini ſuas diuinatiōes oſtēdit. cū ra/
men in occultis ad turpiſſima inciter. ⁊ ideo dic̄ Aug.
ij. ſup Gen̄. ad litterā in fine. bono xp̃iano. ſiue marhe
matici. ſiue q̄libet impie diuinātes. maxime q̄a dicen/
tes. cauēdi ſunt. ne ꝺſortio dēmonū aīam decepta pa/
cto q̄dā ſocietatis irretiāt. ⁊ ſic patet totū.

Diſt. viij. de poteſtate demonū quā habēt ſu/ per corpa ſimilia humanis.

Dolet etiā in q̄ſtione q̄ſari ⁊c. Supegit mḡr de
ptāte dēmonū reſpectu creaturaꝝ corpaliū cōſi/
ter. in hac pte agit de eoꝝ ptāte reſpectu hoīm
Diuidit aūt h̄ ps in duas. In p̄ma agit de ptāte demo
nū ſiue angeloꝝ ſup corpa ſilia humanis. In ſcōa vero
agit de poteſtate dēmonū quā h̄nt ſup hoīes. j. di. cadē
illud etiā ꝺſideratiōe ⁊c. Prima ps habet duas. In
p̄ma determinat qualit̄ angeli aſſumūt corpa. In ſcōa
ꝺo incidēter dubiā queſtionez Aug⁹. inducit q̄ tangit
hanc materiā. ibi. Sed vbi dēū hoīb⁹ incorporalib⁹ ⁊c.
Prima ps habet duas. In prima determinat modum
p quē angeli habēt corpa ſibi ꝺiuncta. In ſecūda vero
determinat actū. ibi. Aſſumūt aūt aliqñ corpa. In ſe
ſecūda ps habet duas. In p̄ma mouet queſtionē. In ſe
cunda determinat. Primū facit. ibi. Sed vbi dēum ho
minibꝫ ⁊c. In ſecūda vero determinat certa relinquēs
dubia. ibi. certerū hec velut nimis.

Determinat modū p quē angeli habēt corpora sibi coniuncta. a

DI. VIII.

Dolet etiam in

Aug. li. ii. retractatio. nam. q̄dā loco dicit. demōes ali quādo homines dicunt. spōsitionem solum non vocē prolatas. verum etiā cogitatiōe concep tas cuz si leāt nisi sup̄uestiti aliqua grossiori forma. qua ex ānio ex primunt in corpe tota facultate p discere. tūc rem dixi oc cultissimaz audacioꝛi assertiōe q̄ debui. Nā queīre ista ad noticiaz demonū p nōnulla ex perimenta cōpertū est si vtrimq̄ quedam signa dentur ex corpe co gitantiū il li sensibilia nos auertē tia. an alia vt spūalia ista cognoscāt aut dif ficile ab hominib⁹ aut nullatenus potest inueniri.

ēstione versari apud doctos vtrū angeli oīes boni ꝛ malī corpozei sint. id est. corpa habeant sibi vnita. Aliqui putāt in nitētes verbis Augustini. q̄ dicit. aliquē cere videt q̄ angeli omnes ante confirmationem vel lapsum corpa aerea habuerint de puriozi ac superiozi aeris parte formata. ad faciendū habilia non ad patiendū. et angelis bonis qui pstiterunt talia sunt obseruata corpora. vt in eis possint facere ꝛ non pati. que tāte sūt tenuitatis vt a mortalibus videri non valeāt nisi sup̄uestiti aliqua grossiozi forma. qua assumpta videnē. depositaq̄ videri desinunt. Angelis vero malis mutata sunt in casu corpoza in deteriozē qualitatē spissiozis aeris. Sicut eīm a loco digniozi in inferiozē locum. id est in caliginosum aerē deiecti sunt. ita illa corpa tenuia mutata sunt ꝛ transformata in deteriora corpa ꝛ spissiora. in quibus pati possent ī superiozi elemento. id est. ab igne. Et hoc Aug⁹ sensisse videt super Geñ. ita dicens. Demōes dicunt aerea animalia. qui corpozū aereozum natura vigent. nec p mortē dissoluunt. quia p ualet in eis elementū aptius ad faciendum q̄ ad patiendū. Ad patiendū enim humoꝛ ꝛ humus. ad faciendū aer et ignis aptitudinē prebent. Transgressozes vero angeli cum p̄nciꝑe suo nunc diabolo. tūc archangelo. non mirum si post peccatū in hanc caliginem detrusi sunt. Nec etiā hoc miruz est si cōuersi sunt ex pena in aeriam qualitatē qua possunt abigne pati. Caliginosa tamen aeris tenere tm̄ permissi sunt. qui eis quasi carcer sit vsq̄ ad tempus iudicij. Ecce his verbis videt Augustin⁹ ita tradere q̄ quidā opinant de corpozib⁹ angelozum. Hoc autē cū alij dixisse astruunt: nō ita sentiendo. sed opinionē aliozū referendo. q̄ ex ipsius verbis diiudicare volunt. quibus ait. Demones dicunt aerea animalia. non ait sunt. ita eīm quidā dicebant. De habitatione vero caliginosi aeris in quē detrusi sunt: non opinando sed rei veritatē asserendo eū tradidisse dicunt. q̄ ipsius locutiōis distinctio ostendit. Dicūt quoq̄ plurimos catholicos tractatozes in hoc conuenisse atq̄ id cōcozditer docuisse q̄ angeli incorpozei sint. nec corpoza habeant sibi vnita.

Determinat actum ad quē angeli assumūt corpoza. b

Assumunt autē aliquando corpoza deo prepārante ad impletionē ministerij sibi a deo iniuncti. eadēq̄ post expletionē deponūt. in quib⁹ corpozibus hominibus apparuerūt atq̄ locuti sunt. Et aliquādo quidem locuti sunt ex pſona dei. sine distinctione alicui⁹ pſone. Aliqñ ex pſona patris vel filij siue spiritussancti. Nec dubitandū est deum in corpozalibus formis apparuisse hominib⁹. sicut Augustinus in scdo li. de tri. oñdit pferens diuerse scripture testimonia. ex quibus deū in corporeis figuris hominib⁹ apparuisse probat. ꝛ aliquādo ex pſona dei sine distinctiōe. aliquando sub distinctione pſonaꝝ sermonem eis factum esse.

De perplexa q̄stione quam ponit Aug⁹. querēs an ad exhibendū has corpales apparitiones creatura noua sit formata an angeli qui ante erant missi. ꝛ si ipsi missi sunt. vtrū seruata sui spūalis corpis qualitate alia quam speciē corpozalē de corpulentiozi materia assumpserint. an p̄prium corp⁹ suū mutauerint in speciem actioni sue aptam.

Mouet questionem c

Sed vbi deū hoibus in corpozalib⁹ imaginib⁹ apparuisse asserit. pplexā questionē pponit quā nec absoluit. querēs vtruz in illis corpalibus apparitiōib⁹ creatura aliqua crearet ad illud opus tm̄ in qua de⁹ hominibus appareret. an angeli q̄ ante erāt ita mitterentē vt manentes in suis spiritalib⁹ corpibus assumerēt ex corpulēta inferiorū elementoꝝ materia aliquaz spēm corpalem. quā coaptataz quasi aliquaz vestē mutarēt in quaslibet spēs corpales veras quidē. an corp⁹ suū p̄priū verterent in spēs aptas actionib⁹ suis p virtutē sibi a deo datam. Ait eīm ita Aug⁹. in. iij. li. d tri. Querenduz est in illis antiqs corpozalib⁹ formis ꝛ visis. vtz ad hoc op⁹ tm̄ creatura formata sit in qua de⁹ sic tūc oportuisse iudicauit humanis oīderet

a Deum ī corpozalib⁹ formis apparuisse. Videtur q̄ talis apparitio potiꝰ sit occasio erroꝛis q̄ veritatis Deus enim caret forma ꝛ figura ī corpe ꝛ corporeitate ꝛ veritatem. ꝛ qui credit vel opinatur contrarium errat. si ergo frequenter opinamur que apparēt sensibus. videt q̄ talis apparitō sit erroꝛis occasio. Rn̄. dicendum q̄ forma et figura corpalis non ducit in mediate in cognitionem dei. sed mediāte spiritu rationali. cuius ministerio fiebat illa apparitio. et quia in ascēdendo prius fit abstractio a corporali forma ꝛ figura q̄ perueniat ad deum. dum a corpore ad deuz ascenditur medi ante spiritu ī corporeo. ideo talis apparitio potius scala est pducens ad cognitionem veritatis q̄ sit occasio deuiandi. Ex ergo obiicitur. q̄ illa opinamur interiꝰ que apparent exterius. dicendum q̄ illud verum ē. si opinio vel ratio descendat ad sensum ꝛ ei innitatur. cuz autē a sensu abstrahit ꝛ innitit fidei et reuelationi non habet occasionem erranditi. sed potiꝰ veritatem inquirē di. Aug⁹.

2 b Nō videbit me hō z viuet. Itrarīū hō habeī Exo. xxiij. loquebaī dñs ad moysen. fa. ad fa. z Nume. xij. palā z nō p figuras z enigmata deū vidit. ōr de eodem moyse. gr. dōm est ad hō q in ꝓma autoritate significatur q de⁹ nō pōt videri a viatore in sui essentia z claritate. sz in duab⁹ sequētib⁹ insinuat familiaritas dei ad Moysen ꝯtū ad apparitionē z ꝯtū ad cōtemplationē. in quaz vtraq; p/pheras alios excellebat. Familiaritas apparitionis notat cuz ōr q loquebaī ei facie ad faciē. sub/intelligendū est in subiecta creatura. Eminēria cōtemplationis cū ōr palā z non p figuras z ī enigmate de ū vidit q non tm fulgebat visione coz/porali aut imaginaria. sz etiā intellectuali.

Cōcedēdū est angelos mitti. sz reliqua expedire nō sufficit.

Job. ij.

3 c Visibile enī quicq; nō est. qđ nō sit mutabile. Cōtra. corp⁹ celi empyrei visibile est z tm̄ non est mutabile. Iré q/ro de q mutatōe intelligat. aut de mutatōe ad sitū aut de mutatiōe ad formā. Si de mutatiōe ad sitū h nihil est. quia ista nihil facit ad visum. Si de mutatōe ad formā. illō similiter falsum est. q corpa supcelestia sunt icorrupti bilia z inalterabilia. z tamē visibilia. Iré querī eti porali. aut de visu mērali. Si de mērali. falsum est. Si de visu corporali. querī que necessitas sit q visibile sit aspectibus. an angeli q iā erāt ita mutteban̄ vt ex psona dīlo querenī. assumētes corporalē spēm de creatura corporea in vsum ministerij sui aut ipm corpus suū cui nō subdunt̄ h subditum regūt mutātes atq; retentes ī spēs ās vellēt accōmodatas atq; aptas actiōibus suis. m attributā a creatore sibi potentiā. h fateor excedere vires intētionis mee. vtz angeli mānēte spūali sui corpis q̄litate p hāc occulti⁹ opantes assumant ex inferiorib⁹ elemētis corpulētiorib⁹ qō sibi coaptatū quasi aliquā vestē mutēt z vertāt in quaslibet spēs corpales z ipas veras. sic aqua xa in vinū vez quersa est a dño. An ipa ꝓpria corpa z sua transformarēt in id qō volūt accōmodatū ad id qō agūt. Sz qō hoz sit. qm̄ hō suz nullo experimēto cōprehendere valeo. sicut angeli q h agūt. Attēde lector qr questionē propositā nō soluit. h in discussaz reliquit. vtz angeli q mittebāt̄ seruatis suis ꝓpriis spiritalib⁹ corpibus supuestirenī aliq̄ corpulētiori specie in q possent videri. an ipm corp⁹ mutarent et mutabile. cū ita bñ sensus iste p̄ticipet corpa incorruptibilia sicut corruptibilia. Bz. dōm q Aug⁹. intelligit de visu corpali. z de h vez est q dicit q oē visibile est mutabile. Nihil em̄ pōt videre sensus corporalis sine extēsione quātitatis. vbicūq; aūt est extentio q̄tita/tis. ibi est cō/positio. vbi no cōpositio est. possibilis est resolutō z mutatio. ad min⁹ ꝯtū est de natura rei solū em̄ oino simplex ē im/mutabile sim/plicit. z io ne cessario sequit. q si aliqđ vidēt sensu corporeo. q sit mutabile.

Ad illō q qō 4 obiecit de em/pyreo z de alijs corporibus celestib⁹. dōz Job. q nec empy/reū nec aliud corp⁹ celeste. nec corp⁹ qō est. vel pōt ē oino est im/mutabile. q/uis ei nō mutenī mutatōe q est de essen aliud ē. sine de vna forma in aliā. mutata tñ sunt mutatiōe q est de nō esse ei esse. z mutabilia sē

Expositio

Hō intelligētiā bus⁹ ptis tria q̄runt circa assumptionē corpoz ab angelis tā bonis q̄z mal'. Primū spectat ad corpis z spūs vnionē. Secūdū ad corpis assumpti formatiōz. Tertium spectat ad corpis formati z assumpti opationē. Circa ꝑmū q̄runt duo. Prīo q̄rit vtz angli habeant corpa naturalit sibi vnita. Scdo vtz habeāt corpa volūtarie assumpta.

Questio I a

Utz angeli habeāt corpa naturalit sibi vnita. Et q sic 5 ondit ꝑmo autoritate Aug. vtj. de ci. dei. vbi diffinitēs aīo passiua. corpe aeria. duratiōe eterna. si g cadē ē natura bonoz spirituū z maloz. pz rē. Iré Brego. in

ꝑ naturā mutatōe q est in nō ē. z h q: sunt cōposita. z iō nō sunt suū ē. Nullū enī ens est suū ē nisi sūme simplex. sic nullū agēs ē suū agere nisi sūme simplex. z ꝓpē h q mēdicat suū ē aliūde. dic Hyl. q oīb⁹ creaturis accidit ē. z iō ꝑ naturā suā oīa sunt possibilia ad ñ esse. z sic pz rñsio ad totū.

omelia de epiphania. Judeis tāq; rōe vtēt⁹ rōnale aīal. i. angel⁹ nūciare debuit. sz omne aīal hz corpus naturalit sibi vnitū. si g angel⁹ est aīal. g rē. Item Bern. cāticoz omel. iij. Liquet oēm creatū spm corporeo ꝓprius indigere solatio. sz angel⁹ hz omne illud q naturalit indiget. cū g sit spūs creat⁹. hz sibi corpus naturalit vnitū. Iré ad h est rō. Quāto suba ē nobilior. tāto ī potētijs ē multiplicior. sz angel⁹ ē nobilior suba q̄z aīa. g si aīa nata ē vnificare corp⁹. multo magis z angel⁹. sz hz illud naturalit sibi vnitum ad qō vnificādū est naturalit nat⁹ apt⁹. g rē. Item nobilior mō vivit qō viuit z influit vitā q̄z qō nō/fluit. influētia cū signū ꝓfectōis est z cōplemēti. g si

angel⁹ est ita nobile viuēs sic aīa. ⁊ aīa pōt aliq̄d viui/
ficare. g̃ ⁊ angel⁹. sz nō pōt viuificare nisi corp⁹ natu/
6 ralit sibi vnitū. g̃ ⁊c. ¶ Ad oppositū. Dam̄. diffinies
angelū dic. q̄ angel⁹ est suba intelligibil. incorporea. g̃
angel⁹ nō hz corp⁹ sibi vnitū. q⁹ si hret corp⁹ sibi vnitū
naturalit. sic hō ex esse corpore. ita ⁊ angel⁹. ¶ Itē dio
nysi⁹ i pluribꝫ locis dic q̄ angeli sunt diuine mentes. et
spūalia lumia. imateriales ⁊ incorporei. ¶ Itē hīm oñ
sz de⁹ oīno caret corpe. g̃ suba spūalis oīno carēs corpe
est nobilior inf subas ceteras. g̃ vel est cā ponere i vni
uerso vel i vniuerso deficiet nobilissima creatura. ⁊ tūc
vniuersum ē acephalū. qđ est incōueniēs. ¶ Itē si aliq̄d
cōponit ex diuersis natur. ⁊ altera illaz est repire p se
ꝯingit silr p se repire ⁊ reliquaz. sz hō cōponit ex suba
corpali ⁊ spūali. g̃ cū sit repire subam pure corpalē p se
est repire subam pure spūalē. hāc aūt dicim⁹ angelū. g̃
angel⁹ nō habet corp⁹. ¶ Itē q⁹ hō cōponit ex corpe et
aīa. cū peccauit fact⁹ est passibilis ⁊ mortal. g̃ si ange/
lus hret corp⁹ sibi vnitū sicut ⁊ hō. videt saltē q⁹ angli
7 q̄ peccauerūt sint mortales. qđ si plane falsum est. ma/
nifestū est ⁊c. ¶ R⁹. ad pdictoz intelligētiā est notan/
dū q⁹ circa istā qstionē dubitauerūt aliq̄ magni docto
res. vtz sz angeli habeāt corpa naturalit sibi vnita.
vñ sup hoc dubie loquit tā Aug⁹. qꝫ Bern̄. sz nūc satis
certitudinalit tenet. ⁊ Rich. affirmat q⁹ angeli sunt na
turalit incorporei. nec hūt corpa naturalit sibi vnita.
Deꝰ tn plures dubitāt. vtz dēmones habeāt corpa si
bi inseparabilit alligata in qbꝫ torqant. sz satis planuz ē
q⁹ sic boni angeli nō hūt corpa nisi volūtarie sumpta.
sic nec mali. ⁊ huius signum est sicut dicit Rich. q⁹ cor/
pus modice qtitatis a maīa multitudine dēmonū ali
qū obsidet. sicut loquit Math. iij. de illo q̄ dixit. legio
mihi nomē est. legio em̄ vt idē Rich. dic ꝯtinet. vj. mi
lia. sexcētos. lxvj. vñ si dēmones corpa haberēt. cū suis
corpibꝫ nullo mō possent subintrare corp⁹ ita modicū.
propt qđ satis pbabilit dici pōt q⁹ nō solū nō hūt cor/
pora sibi naturalit vnita. vezetiā nec boni nec mali ha
bent inseparabilit alligata qꝫtū est ꝺ lege cōi. ¶ Nec obstat
corp⁹ cruciat⁹. q⁹ sicut in qrto li. oñdit. spūs absq̄ corpe
fm ordinē diuie iusticie pōt ab igne materiali puniri.
8 Lōcedende sunt igit rōnes ad hāc ptē. ¶ Ad illud ꝺo
qđ Aug⁹. inducit. viij. de ci. dei. dōm q⁹ ibi loqt Aug.
fm opinionē apuleij. ⁊ frequēter circa hāc materiā pl⁹
9 loquit fm alioz qꝫ fm sniam suā. ¶ Ad illud Greg. q⁹
āgel⁹ est aīal. dōm q⁹ aliq̄d ee aīal duplicit ꝺr. Aut rōe
forme. aut rōne opatiōis aīali debite. ibi aūt ꝺr angel⁹
aīal nō rōne forme. sz pot⁹ rōe opationis ꝺsequentis.
Uel aliter. esse aīal duplicit pōt dici. vel fm veritatē.
vel fm oñsionē siue apparentiā. Brego. aūt loquit de
scdo mō. q⁹ angel⁹ apparet esse aīal cū assumit corpus.
10 ipe aūt obiecit fm pmū modū accipiēdi aīal. ¶ Ad illō
qđ obiecit de Bern̄. q⁹ oīs spūs creat⁹ indiget corpore ad
solatio. dōm q⁹ indigere corpe pōt esse duplicit. Aut
ꝓpter se. aut ꝓpter alios. Spūs indigēs ꝓpter se est spi
ritus beatalis vel human⁹. ⁊ de hac vez est q⁹ hz corp⁹ na
turaliter sibi vnitū. Spūs vo indigēs ꝓpter alios est
spūs angelic⁹. ⁊ iste nō hz corp⁹ sibi naturalit vnitum
sz assumptū volūtarie vt mīstret aliis. Un Bern̄. An/
gelici spūs ad ea capiēda q̄ beatā saciūt creaturā nullo
mō suis corpibꝫ adiuuant. ⁊ iō nō hūt ea ꝺiuncta ꝓpter
indigentiā supplendā i seipis sz in nobis. ⁊ quia hanc
11 supplet ad tps. iō nō hūt ea vnita simplr. sed ad tēpus
¶ Ad illud qđ obiecit q⁹ suba nobilior est q̄ multiplici
or est in potētijs. dōm q⁹ vez est de illis potētijs q̄ sim/
pliciter attestant pfectiōi. potētia aūt viuificādi corp⁹
⁊ si qdammō sit pfectiōis. nihilomin⁹ ꝓpter ꝺiunctuz
hz quandā idigētiā ⁊ ipfectionē. ⁊ iō ab illa suba q̄ pfe
ctissima est inf creaturas est aliena. hec aūt est suba an
gelica. nec de hac potētia ꝺcludit rō supra dicta. Ad 12
illud qđ obiecit q⁹ influēs vitā ⁊ hns vitā nobili⁹ est qꝫ
hns tm̄. dōm q⁹ aliq̄d cōicare siue dare vitā alīs pt ee
dupl⁹r. Aut p modū efficiētis. ⁊ h simplr pfectiōis est.
⁊ sic cōpetit soli deo. Et p modū informātis. ⁊ sic nō est
simplr pfectiōis. imo pfectiōis cū impfectōe iūcte. ⁊ iō
neutz ꝺuenit anglo. q⁹ pfectio sua maioz est qꝫ sit pfe/
ctio viuificātis p modū forme. ⁊ mioz qꝫ sit pfectio dā/
tis vitā p modū cāe. Et loqt ꝺ vita q̄ ꝺpetit rōnali sbe

¶ Questio II b

¶ Utz angeli aliqñ assumāt corpa. Et q⁹ sic. vr. Bern̄. in
can. omel. iij. discurrere ⁊ de loco ad locū moueri nō est
nisi corpoz. sz angel⁹ mal⁹ ad mīsterū discurrit. ⁊ de lo
co ad locū venit. g̃ vel est corpore. vel hz corp⁹ natura
liter vnitū. vel corp⁹ assumptū. sz nō pmo mō nec scdo
g̃ tertio. ¶ Itē nulli pt impēdi hospitalitaz obsequiū
nisi habeat corp⁹ naturalit vnitū vel assumptū. sz ange/
lis aliqñ impēsa sunt h officia. sic ꝺr vltimo ad Heb.
q⁹ quidā placuerūt deo anglis hospitio receptis. g̃ vel
habuerūt corpa vnita vel assumpta. sz nō habuerūt na
turalit vnita. g̃ ⁊c. ¶ Itē nulla sba spūalis ex sui ꝺsor/
tio pbet solatiū sensui nisi p inhabitatiōz corpis fiat vi
sibilis. sz angeli frequēter pbent solatia nō solūmō fm
spm̄ sz etiā fm sensum. sic pz in angelo thobie. g̃ inha/
bitāt corpa. sz illa nō hūt sp vnita. g̃ volūtarie assūpta
¶ Itē null⁹ spūs pōt visibilit demōstrari ad demōitra
tionē corpis nisi sit aliq̄ mō corpi illi ꝺiunct⁹. sz angel⁹ q̄
loqbat thobie visibilit poterat demōstrari. ⁊ se dicit h
est raphael. vel hic est angel⁹. g̃ habebat sibi corp⁹ illō
aliquo mō ꝺiunctū. sz nō p naturalē ꝺiunctiōz. g̃ p vo
luntariā assumptionē. ¶ Itē nihil est organū vel istru
mentū alicui⁹ imediatū nisi imediate assumat ab illo.
vel naturalit ꝺiungat illi. sz angel⁹ multa exercet ope/
ra circa nos. sic loq ⁊ māducare. q̄ nō pōt exercere nisi
mediāte corpe organico vl instrō. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra. Ma
ioꝛ ꝺuenientiā hz aīa rōnalis ad corp⁹ qꝫ habeat ange
lic⁹ spūs. sz aīa eruta corp⁹ nō assumit. g̃ nec spūs āge/
licus. ¶ Itē ꝓportio dz esse assumētis ad assumptū. sz
spūs angelic⁹ est oīno incorpalis. g̃ nō hz ꝓportionē ad
corp⁹. g̃ nūqꝫ assumit illō. ¶ Itē aut cōpetit āgelo hīe
corp⁹. aut nō cōpetit. Si cōpetit hīe. g̃ videt q⁹ angeli
nō sunt pfecti qñ nō hūt corp⁹. Si nō cōpetit. g̃ qñ as/
sumit hz qđ nō decet ipm̄. g̃ si angel⁹ bon⁹ nō facit nisi qđ
decet ipm̄. nō assumit corp⁹. Itē si assumit. aut ꝓpter
aliq̄d. aut ꝓpt nihil. Si ꝓpt nihil. g̃ frustra. Si p
pter aliq̄d. aut est bonū. aut malū. Si bonuz. g̃ p corp⁹
assumptū meret. Si malū. g̃ p corp⁹ nō assumptum de
meret. g̃ angel⁹ dz ⁊ pt puniri ⁊ pmiari cū corpe assum
pto. qđ est incōueniēs ⁊ plane falsum. ¶ Itē ybicūqꝫ ē
assumptio. ibi est aliq̄ vnio vel in psona vel i nāa. sic
ptz i assumptiōe hūane nature a filio dei. g̃ si angel⁹ as/
sumit corp⁹. vnit sibi vel i psona vel in nāa. Sz nō in
natura vnit. q⁹ ñ resultat tertiū. Nec in psona. q⁹ ñ est
cōicatio ideomatū. g̃ nullo mō est ibi vnio. g̃ nec assum
ptio. ¶ R⁹. dōm q⁹ i angel⁹ duplex ē vis. s. ꝺtēplatiua. 13
⁊ admīstratiua. Scōm ꝺtēplatiuā ꝺuertunt ad deū. ⁊
sic nō indiget solatio corpis assūpti. Scōm admīstra/
tiuā descēdūt ad nos ⁊ ꝺdescendūt nob. ⁊ vt nob ꝺgru/
ent⁹ ꝺdescēdāt indiget solatio assumpti corpis. Indi/
get inqꝫ ad aliq̄s opatiōes exercendas. indicent ad se/
ipos manifestādos. idiget ad nosmetipos glificādos.

siue ꝓfortādos. ⁊ iō assumūt corpa sicut instrā vl organa ad opandū. sic signa ad manifestādū. sic coopimēta vel habitacula ad ꝙuersandū. Ū corpꝰ assumptū coniungit illis sic instrm motori. sic signū significatiōi. sic habitaculū inhabitatori. H aūt magis exigit indigētia ex pte nrā q̄ ex pte sua. ⁊ q; finis ponit necessitatē his que sunt ad finē. ⁊ corpꝰ effigiatū vel organizatū būana effigie marie cōperit opatiōibꝫ spūs rōnalis. ⁊ expſ sius significat. ⁊ tāq̄ pulcrū indumentū qdammō de/corat. iō angelꝰ assumit corpꝰ nō qualecūq̄ ſz humana effigie insignitū. ⁊ ꝙcedende sunt rōes h oñdētes. Ad
14 rōnes ad oppositū iā pz rnsio. ℂ Ad illud eīm qđ obji/cit de aīa exuta satis plana est rnsio. nō eīm est sile. quia nō hz vim admīstratiuā nec vsum admīstrādi. ⁊ iō nec
15 lud qđ obiect q̄ ꝓportio c assumētis ꝛc. dōm q̄ proporℓ Cū eīm nō assumat i vnitatē nature. non req̄rit q̄ sit ibi proportio sic pfectiōis ad pfectibile. ſz sufficit q̄ sit ꝓ/
16 portio sic motoris ad mobile. ℂ Ad illd qđ queritur. vtr cōpetat angelo hre corpꝰ ꝛc. dōz q̄ cōpetit hre corpus vt volūtarie assumptū ad cōplendū ministerū. ſz nō cōpetit ad suū esse cōpletum. iō nec carētia generat
17 indigentiam. nec assumptio generat indecentiam. ℂ Ad illud quod queritℓ proꝑ qđ assumit. vtruz pro/pter aliqđ vel proꝑ nihil. dōm q̄ proꝑ aliqđ sic p̄dictū est. illō tm ꝓꝑ qđ assumit nō pficit pꝰ corpꝰ tāq̄ aīa
18 q̄ corpꝰ ꝓprū. ſz tāq̄ artifex p instrm. ⁊ iō sic instrm p qđ q̄s merecℓ nō remūerat. sic nec corpꝰ ab āgelo assumptū ℂ Ad illud qđ obiect q̄ vbi ē assumptio dz esse vnio i ꝑsona vel i nāa. dōm q̄ nō sufficiēter diuidit. q; hic assumit vestimētū cū se induit. nō tm vnit sibi i ꝑsona nec
19 in natura. ſz illud locū hz illa assumptiōe in q̄ ē vnio pfecta. q̄lis est cū dei filiꝰ assumpsit būanā naturā. Ex pdictis igit pz q̄stio proposita. ⁊ rnsio ad obiecta. patz ℔ q̄ moueat vel opet aliqđ circa corpꝰ. ſz q; illud accipit ad se vt i illo operet. vt i illo manifestetur. vt i illo conuersℓ. ⁊ q; in illa ꝙiūctiōe siue acceptiōe corpꝰ potiꝰ se quit modū spūs q̄ ecōuerso. q; ab illa formaℓ ꝙseruat ⁊ regit. iō angelꝰ se habet in rōne assumēntis. ⁊ habētis. corpus ſo i rōne assumpti. ⁊ habiti.

QOnsequēter q̄rit de scō articulo. ſ. de formatione corpis assumpti. Circa qđ duo q̄runt. Primo q̄rit de ipo corpe assūpto q̄tū ad pncipium formale. Scō q̄tū ad pncipiū materiale.

ℂ Questio I c

Utr illud corpꝰ habeat veraz formā corpis būani. Et q̄ ita sit videt. q; cū appareat eē corpꝰ būanū. aut ē vez aut est ibi error ⁊ deceptio. ſz error ⁊ deceptio nō cōpetit angelis sanctis. q̄ cū assumūt corpa q̄ vident esse būana ℔ hūt formā būanā. ℂ Itē ad corpꝰ būanū nihil plus req̄rit nisi eē lis cōplerio ⁊ debita organizatio. sicut dicūt nāturales. ſz corpꝰ qđ āgelꝰ assumit ꝺbitā hz orgānizationē. si q̄ organizatio ꝑsupponit cōplexionē. q̄ vr q̄ hēat totū qđ est de ꝛitate būani corpis. ℂ Itē q̄ angeli vere possint formare corpꝰ būanū videt. Corpꝰ būanū sicut dicit Aug. ē in rōnibꝫ semīalibꝫ sic ⁊ alia corpa. sed q̄a formē q̄ndā aīalū vt serpētū ⁊ hmōi hūt rōes semīales ℔ educūt. q̄ pari rōne vt videt ⁊ corpa hoīm. Si tu dicas q̄ nō valet. q; maioꝛ req̄rit dispō ad pducēdū corpus būanū. H nō soluit. q; qđ ꝑt disponere a remoꝛ in pncipio opis ꝓtinuādo actionē. cū nō sit distātia infinita. poterit venire ad dispositiōz ūmediatā. q̄ si angli pñt veloci opatiōe pducere corpa aīaliū minꝰ pfecta. q̄ ⁊ pari rōe corpa aīaliū magis pfecta. q̄ corpꝰ būanus ℂ Itē si aliqđ agēs indifferēter se hz ad aliq̄ pducēda qua rōne pt in vnū. pt in alterz. ſz angli nō hūt maioꝛes ꝙuenientiā in corpibꝫ serpētū. q̄ in corpibꝫ hoīm. immo magꝛ ecōuerso. q̄ si pñt auxilio nāe pducere ℔a corpa serpentiū. pñt auxilio nāe pducere ℔a corpa hoīm. q̄ ⁊ assumere. ℂ Itē qđ pōt ī maiꝰ. pt in minꝰ. ſz aīa q̄tū cūq̄ sit modice nobilitatis. excellit nobilitatē cuiuslꝫ corpis. sic ꝺz in. viij. de ci. dei. ⁊ in alijs locis multꝫ. cuz q̄ misterio angeloꝛ educi possint ⁊ educāt aīe vegetabiles ⁊ sensibiles q̄ndā aīaliū. multo fortiꝰ pducere pñt ℔a corpa hoīm. ℂ Ad oppositū sic. eiusdē ꝛitatꝭ creatꝛ est corpꝰ formare ⁊ informare. q; vis formatiua ē ab informatiua siue pfectiua. ⁊ nulli spūs, āgelicꝰ pt būanū corpꝰ pficere. q̄ nec formare. ℂ Itē angli nō pñt operari circa creaturas nisi cū adiutoꝛio nature. ſz nulla natura pt generare corpꝰ būanū nisi illa q̄ est silis in specie q̄ angelꝰ nō pōt formare vez corpꝰ būanū nisi mediante hoīe. ſz hō nō pōt corpꝰ būanū educere nisi generando. q̄ nec angelꝰ ℔a corpa formare nisi p generationem hois. ſz cū assumit corpꝰ ñ indiget būano auxilio. ergo ꝛmnō vez assumit corpꝰ būanū. ℂ Itē si pōt corpꝰ de nouo formare. q̄ pari rōne ⁊ corruptū repare. q̄ potest mortuos suscitare. qđ est foliꝰ dicꝭ ꝓprū. ℂ Itē si corpa assumpta ab angel essent ℔a corpa būana. haberēt appetitū ad aīam rōnalē. ſz de cōplet aptitudinē. q̄ sta tim infunderet eis aīa rōnalis. ℂ Itē si corpa ℔a būana assumerēt. aut ℔m statū glie. aut ℔m statū vie. Non ℔m statū glie. H ꝙstat. quia vltra corpꝰ illud non esset corruptibile. nec ab āgelo sepabile. si q̄ assumūt. H cēm statū vie. ſz corpa būana ℔m statū vie sunt pōderosa et grauia. siue i statu nature corrupte. siue i statu innocentie. q̄ nō essent habilia ad motū nec ad velox misteriū. si assumūt corpa nisi ꝓꝑ misterū. q̄ nō assumūt ℔a corpora būana. ℂ ℝ. dōm q̄ corpa assumpta ab angelis nō hūt verā formā ⁊ cōplexionē corporis būanoꝛi. nec etiā organizationē cōpletā. ſz solū effigiē. Et h̄ pōt esse pler. Una q; nō cōpetit angelis tale corpꝰ ad misterū sic nūc vltimo oñsum ē. Alia rō ē. quia nō pōt educere formā naturalē in esse. nisi adiutꝰ a ꝛtute nāe. sic habitū fuit in pñti dis. In virtute aūt nature est pducere corpa omniū aīaliū. vez etiā aliē ⁊ aliē. Ad quēdā cēm educēda sufficit cā vniuersalis sine adiutoꝛio agētꝭ pticularis ꝙ similis i specie nature. cuiusmodi sunt aīalia q̄ generantꝭ p putrefactionē. Quedā aūt sunt ad q̄ non sufficit nisi adiuuent ab agēte ꝙ silis spēi. sic corpa aīalium q̄ pducunt solūmō p propagationē. ⁊ istud planū est ad sensum. ℂ Si aūt q̄rat rō hꝰ. Dīa est diuia institutio ℔m quā est limitatio i virtutibꝫ ⁊ naturꝭ rez. ⁊ hoc ℔m legē quā indidit eis ab initio. Ū sic dixit. germiet terra herbā virentē. nō dixit q̄ germinaret hoiem. hoi aūt dixit q̄ se multiplicaret. sic terra germiet herbā. et hō generat hoiem Hec aūt lex siue institutio nō ē ablꝫ rōne. q; quedā sunt aīalia imperfecta tā in orgānizatiōe. q̄ in duratiōe. quedā ſo pfecta vtroq; mō. Quia ſo dā corpa aīaliū sūt ipfecta ⁊ in orgānizatiōe. ⁊ i complexione. iō nō indiguerūt agēte tāte ꝛtutꝭ. ſz potuit ꝛtus ꝓductiua ipoꝛ dari terre tāq̄ mīi. ⁊ soli tāq̄ pri. cum adiutoꝛio alioꝛ corpoꝛ simpliciū tā elemētariū q̄ celestiū. Quia ſo sunt imperfecta duratiōe. ⁊ aliq̄n pereunt iō oportuit hec cōtcari agēti alteri nature. q; ad h̄ data est vis generatiua rebꝫ. vt dicit phs. vt ꝓpetuet in ē

ℂ E cōtrario est de aīalibꝫ vtroq; mō pfectis. ⁊ iō ꝛtus ꝓductiua ipoꝛ maioꝛ exigit actualitatē. ⁊ rō seminalis

maiori difficultate pferk in actu. ꝯ maiori indiget adiutorio. Illa igit animalia siue corpa eor que ad ꝓmum genus spectāt educi possunt ab angelis mediāte natura adiutorio velociter ⁊ quasi subito. veraciter tamen quia ꝙ vim nature. Sed animalia ⁊ eorū corpora q̄ spectant ad secundū genus educi nō possunt veraciter nisi cū auxilio nature. ⁊ cū diuturnitate vite ⁊ tpis. ⁊ qm assumptio corpor ab angelis est velociter ⁊ quasi repente. ideo vera corpora humana non assumunt. quia nō possunt illa ꝙ se formare veraciter. ⁊ cū alterius adiutorio nō possunt facere q̄ ereant in esse velociter. ⁊ esto q̄ educerent. adhuc nō cōpeterent. sicut tactū est in obiciendo. tum ꝓpter appetitū quē baberēt ad aīam rōnalem. tū ꝓpter grauitatē. que duo repugnāt fini illi⁹ corporis. Illā si baberet animā rationalē. nō esset competens signū ad apparendū. Si haberet grauitatē. nō eēt cōpetens instrm ad opandū. maxime ad motū. nō esset etiā cōpetens habitaculū ad inhabitandū. ¶ Cōceden
21 de sunt igit rōnes pbātes q̄ angeli nō assumunt vera corpora humana. siue boni siue mali. ¶ Ad illud qđ obiicitur in ꝯtrariū q̄ est ibi error ⁊ deceptio. dōm q̄ falsū est. quia nō assumunt illa corpa vt oñdant se esse homines. ⁊ veros homines. sed vt ostendāt se rationales. ⁊ qm illa corpa signāt illos esse rationales. ⁊ ad hoc forma ta sunt finaliter. ideo vera sunt. cuius nō sint vere humana. sicut in ꝓmo libro dictū fuit de igne ⁊ columba.
22 ¶ Ad illud quod obiicit q̄ est ibi organizatio ⁊ equalis cōplexio. dōm q̄ falsuz est. nō em est ibi vera organizatio que cōpetit corpi humano. que quidē est a vrute formatiua cū seminibꝫ delata. sed potius quedā lineamentoz ꝓtractio fm illi⁹ cōformitatē. ⁊ hec non supponit equalitatē cōplexionis. quia talis ꝓtractio potest fieri ab artifice in ligno ⁊ lapide. nec quecunq; qualitas mixtionis est illa que facit veritatē humani corpis
23 sed illa que habet veritatē specificā hois cōpletiua ⁊ directiuā. ¶ Ad illud qđ obiicit q̄ corpus humanum est in rationibꝫ seminalibꝫ. iam patet rnsio. quia cuius sit ibi. nunq; tamen educit nisi cōcurrat virtus agētis exterioris. que residet in lumbis viri ⁊ matrice mulieris. ⁊ ideo sine his nunq; potest illa ratio seminalis ad actū pfectū educi. Et si obiciat q̄ potest disponere dispositione remota ⁊c. dōm q̄ illud habet locum vbi dispositio remota sit necessitas sola intrēsione. tūc em suficit virtutis actiue cōtinuatio ⁊ intensio. nō aūt quādo requirit noue forme vel alteri⁹ forme fm spēm ope-
24 ratio. ⁊ sic est in ꝓposito. ¶ Ad illud qđ obiicitur. q̄ indifferēter se habet angelus ad oīa corpa animalium dōm q̄ si hoc vez sit de ipso angelo in se. nō est tamen vez de virtute nature. ex cui⁹ adiutorio angel⁹ operat ⁊ ideo sicut angelus ꝙ se nō potest educere corp⁹ humanum. ita nec corp⁹ alicui⁹ animalis. ⁊ sicut natura quādam potest facilie. quedā cū maiori difficultate. vt prius visum est. sic ⁊ angelus ipsi⁹ virtute adiut⁹.
25 ¶ Ad illud quod obiicit q̄ potest in magis nobile. dōm q̄ illud nō semp habet veritatē. quia homo potest generare hoiem qui est nobilior. ⁊ nō potest generare asinum maxime aūt tūc deficit qñ res nobilior est facilioris ꝓductionis. sicut frequēter cōtingit. et sic in ꝓposito nam facilius educit anima vegetabilis siue sensibilis animalis ꝙ putrefactionē educti. q̄ educat ⁊ organizetur vez corpus hominis.

Questio LII d

¶ De corpe assumpto ex pte pncipū materialis. Et queritur vtz corp⁹ illud qđ assumit angelus fiat de materia celesti an elemētari. Et q̄ sit de materia celesti videtur

finis imponit necessitatē bis que sunt ad finem. sed angelus assumit corpus ad suppliius ostensionē. cū ꝯ angeli ꝙ naturā sint lumina. debēt ergo assumere corpora de materia lucis. ꝯ de materia celesti. ¶ Itē organū siue instrumentū ꝙ naturā debet cōformari mouenti siue motori. sed angel⁹ assumēs corp⁹ vt instrm. est inmutabilis ⁊ impassibilis ꝙ naturā. ꝯ corp⁹. vñ corp⁹ assumptum formā debet esse incorruptibile ⁊ impassibile. tale aūt nō est nisi corpus celeste. ꝯ ⁊c. ¶ Itē locus maxime cōpetens angelo est corpus celeste. vt celū. si ꝯ āgelus in corpe assumpto locaī tanq̄ in habitaculo. videt q̄ corpus illud sit sumptum de celo. aut nō cōpetit ipsi angelo. ¶ Itē corp⁹ assumptū aut est de natura celesti. aut elemētari. Si de natura celesti. habeo ꝓpositum Si de elemētari. aut graui. aut leui. sed si est de ꝯ cum difficultate mouet sursum. si de leui violēter mouet deorsum. ꝯ si neutr̄ horū cōpetit velocitati angelice. corpus qđ assumunt nō est elemētare. ꝯ corpus celeste. ¶ Itē si est elementare. aut est mixtū. aut simplex. Si simplex. ꝯ non est aptū ad colorē. nec ad effigiē. nec ad organizationē. Si mixtū. ꝯ cum corpus mixtū sit resolubile ⁊ rarefactibile. videt q̄ sicut corpus humanū ex separatione anime fit putridū. sic ⁊ corpus ab angelo assumptū. qđ apparet esse falsum. Restat ꝯ q̄ nō est corpus elemētare. ⁊ est elemētare vel celeste. ꝯ ⁊c. ¶ Itē si est corp⁹ elemētare. hz ꝯtrariū siue sit simplex siue sit mixtum. ꝯ si trāseat ad regionē ignis. videt q̄ cđ est in eo humidū ꝯsumat. Si ꝙ q̄ regionē aq̄. cđ est in eo igneū extinguat. q̄ si ꝯ stat esse falsum. ꝯ si angel⁹ sine lesione ptrāsit regiones elemētor cū corpe assumpto. cōstat illud nō esse de natura elemētari. ⁊ est de nata elementari vel celesti. ꝯ ⁊c. ¶ Ad oppositū arguit sic ꝓmo auctoritate Grego. Ait em sic. nūq; abrāā angelos videre potuisset nisi corp⁹ ex aere assumpsisset. Et Beda de natura rer. Angeli ad nos venientes corpus ex aere sumūt. Rōnē sic. Angeli assumūt corpa marie ꝓpter motū ⁊ discursum. sz corp⁹ celeste nō est habile ad motū rectuz sz circulare. ꝯ nō cōpetit in mīsterio angelico assumere corp⁹ de celo. ¶ Itē angel⁹ assumit corp⁹ ad apparendū. ⁊ in humana effigie. sz corp⁹ celeste nec est terminatiuū visus. nec est figurabile. ꝯ nō videt ad cōstitutionē corpis assumpti ab angelo tūc habile. ¶ Item si assumit corp⁹ de celo. cū non assumat de toto. assumit de pte. ꝯ sepat ⁊ diuidit ptē celi a toto. sz omne diuisibile est corruptibile. ꝯ videt q̄ natura celestis sit corruptibilis. sed ꝯ est falsum. ꝯ ⁊ ꝓmū. ¶ Itē si assumit corp⁹ de celo. cū assumat ptē quā fert deorsum secū. aut aliqđ subintrat locū ei⁹. aut nihil. Si nihil. ꝯ remanet vacuum. Si aliqđ. aut oporet illō ō nouo creari. aut oportet corp⁹ illud rarefieri. sz si hec oīa sunt inconuenientia patet ⁊c. ¶ Itē angel⁹ sathane frequēter se trāsfigurat in angelū lucis. ⁊ tūc ꝯstat q̄ assumit corp⁹ ita pulcrū sicut ⁊ angel⁹ bon⁹. sz demones nō assumūt corpa ō natura celesti. qr vsq; ad illā nō cōscendūt. sz solū ō natura elemētari. ꝯ similiter videt q̄ ⁊ āgeli boni. ¶ Rn. ad 26
hoc intelligentiā est notandū q̄ circa hoc diuerse fuerūt sapientiū opiniones. Quidā em dicere voluerūt q̄ angeli assumūt corpa ex natura elemētari. ita tn q̄ non ex vno tm sz ex oībꝫ simul mixtis. aliqua tn corp ꝓdominante. vñ dicūt corp⁹ illud an angelo assumptū esse de corpus mixtū. cuius nō sit de corp⁹ humanū. Illā aūt formā mixtiōis dicūt esse ab angelo tāq̄ apponante solū. sz da nō tāq̄ a dāte. dāte inq; nō ꝙ creatione vel infusione. sz ꝙ intrinsecā operatione fm qđ dictū est supra. q̄ indidit rebꝫ naturā ⁊ vrutes seminarias. fm quas ꝛo

cooperante cū cētro naturales forme pducunt in esse. Sed cū corp⁹ illud q̄si repēte formet ꝛ destruat. alīs nō vi/
detur pbabile q̄ sit plena mixtiōe mixtū. maxīe cum in
ei⁹ resolutiōe nō appareat tpis longitudo. nec putrefa
ctiōis corruptio. ꝛ iō direrūt q̄ corp⁹ illud ē de natura
elemētari simplici. ex q̄ dicūt illud corp⁹ assumptū for/
mari h̄ modo. ¶ Natura em̄ elemētaris ex q̄ corpus sibi
formar angel⁹ est aer. elementū q̄ de sui natura est tra/
refactibile ꝛ odensabile si assit ꝓtus q̄ hoc possit. vñ si/
cut nūc videm⁹ aquā solidari ī cristallū. vel glacies er
frigore. sic ocingit aliqua ꝓtute occulta q̄ nō latet āge/
los aerē odensari posse fm plus ꝛ min⁹ ad voluntatem
angeli operantis. h̄ aūt corp⁹ dū odensat pt suscipe figu
ram ꝛ effigiē. ꝛ ita corpi organico effici oforme. pōt ni/
hilomin⁹ in vna pte odensari plus. in alia min⁹. in alia
mīme. ꝛ fm hoc hre in se diuersos colores. ꝛ ita corpo/
ri hūano effici q̄si in oīb⁹ oforme. q̄uis nō sit suis pn
cipijs multiforme. ꝛ ita idoneū esse instrm. signū. ꝛ ha/
biraculū. vt ab āgelo assumat. Sz adhuc q̄ h̄ difficile
est intelligere. quō ex aere siue alter⁹ elemēti cōmixtiōe
fiat corp⁹ solidū ꝛ diuersis coloꝛib⁹ colorati⁹. cum colo
res pducere nō sit ar⁹ nisi medīāte auxilio nature. Jō
tertia via videt ad h̄ esse pbabilior. s. q̄ corp⁹ assumptū
ab āgelo corp⁹ elemētare ē. nō q̄si ex q̄ttuor elemētis.
plena mixtiōe cōmixtū sicut corp⁹ cōplexionatus. nec
q̄si ex puro ꝛ simplici elemēto formatū. sz q̄ pncipa/
liter formet ex aere cū aliqua admixtiōe alter⁹ elemēti
sicut videm⁹ in nube q̄ nō est corp⁹ plene mixtū. hz tñ ī
se naturas plurīū elemētoꝝ. q̄ būc modū ꝛ corp⁹ ab an/
gelo assumptū pncipal'it ab aere intelligit ee formatuz.
ocurrēte ad h̄ natura alicui⁹ vaporis terrei vel aquei.
que q̄dē faciat tā ad varietatē odēsatiōis q̄z ad mixtiōis
mixtatē coloris. hāc aūt nō oporet anglo de lōginq̄ me/
dicare. cū aer p magna sui pte sit cōmixt⁹ vaporibus. ꝛ
hāc positionē mediā inf vtrāq̄z tāq̄z ex vtraq̄z ostitutā
ad pñs possum⁹ sustinere. ¶ Ad q̄stionē igit̄ ꝓpositaz
rñdendū breuit̄ q̄ angel⁹ tā bon⁹ q̄z malus assumit cor
pus ex naꝛa nō celesti sz elemētari. nō simplici nec ple/
ne cōmixta. sz medio mō. vtpote ex aere vaporabili. an
gel⁹ tñ mal⁹ ex pte inferioꝛi. bon⁹ vo ex pte supioꝛi. nō
inq̄z supioꝛi in q̄ nulla repiat natura alter⁹ elemēti. sz
supioꝛi cōparatiōe ꝛ respectu ei⁹ de q̄ assumūt corpa an
geli mali. iō odicēde sunt rōnes q̄ corpa ab angel' assū/
27 pta nō sint de naꝛa celesti sz elemētari. ¶ Ad illd q̄d ob/
jcit̄ q̄ angel⁹ assumit corp⁹ ad sui oñsionē. dōm q̄ an/
gel⁹ nō tm̄mō oñdit se pēsata dignitate siue nobilitate
sua. sz etiā idoneitate signi ꝛ necessitate ex pte nra. Li/
cet igit̄ ei⁹ dignitas oīs corpis nobilitatē pcellat. q̄ tñ
corp⁹ elemētare fuit ad ei⁹ manifestationē fm q̄ nra ex
igit indigētia. ꝛ ad h̄ est idoneuz vt sit corpis organici
materia. iō magis cōpetit vt angel⁹ de ipo sumat corp⁹
q̄z de celesti materia. ¶ Ad illud q̄d objcit q̄ instrm de
28 bet oformari motoꝛi. dōm q̄ vez est q̄n organū siue in
strumentū est ei ppetuo oiunctū. sz q̄n oiungit solū ad
oformet. ꝛ sic est in ꝓposito regire. ¶ Ad illud q̄d ob/
29 jcitur q̄ angel⁹ locat in corpe assumpto tāq̄z in habita
culo. iā patet rñsio. q̄ nō est habitaculū debitū angelo
quantum ad excellentiam sue dignitatis. sed quantuz
ad indigentiā nre infirmitatis. ꝛ quoniā statuī nre in
firmitatis pl⁹ oformat elemētaris natura q̄z celestis. iō
ꝛ si habitaculū celeste pl⁹ cōpetat angelo ad otēplādū
tamē habitaculū ex corpe elemētari pl⁹ cōpetit angelo
30 ad ministrandū. ¶ Jtē ad illud q̄d objcit. aut est cor/
pus graue. aut leue. dicendum q̄ nec simpliciter gra/
ue. nec simplicit leue. tū q̄ ex aere. tū q̄ ex aere cōmixto
vaporoꝛ. ꝛ iō est habile ad motum fm omnem potentiaz ꝛ
q̄d nō esset si esset corp⁹ simplex ponderosum aut leue.
¶ Ad aliud tā patet rñsio. q̄ nec oīno simplex. imo
q̄dammō mixtū vt cōpetat coloꝛi ꝛ organizationi. nec
adeo mixtū est vt subiaceat putrefactioni. sed medium ꝛ
tenet vt ꝓdictū est. ¶ Ad illud q̄d objcit q̄ patit a cōꝛ
trario. dōm q̄ sicut formatio illi⁹ corpis cuius sit et ad
iutoꝛio nature. tñ pncipaliter est a ꝓtute spūali subs/
tancia. ꝓpter hoc q̄ effigies illi⁹ corpis plus est artificialis q̄z
naturalis. sic ꝛ cōseruatio illius corpis est a ꝓtute an/
gelica. Unde sicut sua virtute absq̄z manibus corp⁹ il/
lud effigiat. sic sua virtute protegit ꝛ cōseruat. ꝛ ipo de
serente redit corpus ad placentem materiā. vnde sicut
eius conseruatio nō pendet ex simili. ita nec coꝛruptio
fit a contrario.

¶ Consequēter q̄rit de tertio. s. q̄s opatiōes exer/
cet angel⁹ ī corpe assumpto. Et circa h̄ duo q̄ri
runt. Pmo q̄rit vtz ibi exerceat opatiōes aie.
seu pot̄ie vegetatiue. Secdo vtz exerceat opatiōes po
tentie sensitiue. ¶ Questio I
Utz angel⁹ in corpe assumpto exerceat opatiōes aīme
vegetatiue. Et videt tā de bonis q̄z de malis q̄ sic. De
bono. Cibari siue comedere ē act⁹ spectās ad potentiā
vegetatiuā. sz hūc actū exercēt angeli in corpe assūpto.
sicut pbat ex eo q̄d scribit Ben. xviij. vbi abrahā exposu
it angelis cibaria. ꝛ sic ibidē legit comederūt. ¶ Item.
nō decet nūcios veritat⁹ falsis ostēsionib⁹ decipe oculos
hoīs intuētis. sz angeli apparētes comederūt cū his ad
q̄s mittebant. sic freq̄nter legit in scriptura. g̃ de cibā/
bant. sz iste ē act⁹ vegetatiue potētie. g̃ ꝛc. ¶ Jtē ligua
gruit ī duo opa nate. in locutionē ꝛ cibationē. sz āge/
li in assumpt̄ corpib⁹ p linguā ꝓpriā ꝛ ꝓprie loquebant. g̃ de
cibabant. redit g̃ idē q̄d ꝓus. s. q̄ boni angeli in assūm/
pto corpe vegetatiue potētie actū exercēt. ¶ Jtē hūm
oñdit de malis. generare cū est act⁹ potētie vegetatiue
sz dēmones mediātib⁹ coꝛpib⁹ assumptis generāt. sicut
dicit Joseph⁹ narrās illud q̄d scribit Ben. viij. de ge/
neratiōe gigantiū. videtes filij dei. g̃ ꝛc. ¶ Jtē cōmūis
opinio est de merlino q̄ generat⁹ fuit a dēmone incubo.
sz si h̄. dēmon incubus nō potuit nisi mediāte corpoꝛe as
sumpto. g̃ idē q̄d ꝓus. ¶ Jtē act⁹ ordinat⁹ ad generan
onē est pmixtionē cū sexu femineo vel virili. sz dēmon
succubus se viro subiicit sbiectiōe in q̄ est effusio seminis
ꝛ dēmon incubus mulieri icūbit. g̃ vī q̄ si possint coire q̄
possint etiā generare. g̃ in assumpto corpe exercēt actū
potētie vegetatiue. ¶ Ad oppositū arguit̄ sic. q̄d. ꝛ
bonis angel⁹ nō cōperat act⁹ cibādi. Scribit ei Thob.
vlē. ꝛ est ꝓbū raphaelis angeli. videbat nobis q̄dē co/
medere ꝛ bibere. ego aūt vo cibo ꝛ potu inuisibili vtoꝛ. g̃ ñ
ꝓbe angel⁹ comedebat cibū corpalē. ꝛ si videret comede
re. ¶ Jtē vbicūq̄z est ꝓa cibatio. ibi ē q̄dā restauratio
sz in coꝛpib⁹ assumpt̄ ab angelis nulla fit reparatio. q̄a
nō est ibi caloris oconsumptio. g̃ ꝛc. ¶ Jtē vbi est ꝓa cibā
tio. ibi est separatio puri ab īpuro. h̄ aūt nō facit angel⁹
beat⁹ in corpe assumpto. g̃ ꝛc. ¶ Jtē q̄ malo anglo nō
cōperat generatio. videt. q̄ generatio ē sil' s in specie.
sz dēmon assumēs corp⁹ nō assimilat hoīi sz dēmoni. g̃ nō
generat hoīem sz generat dēmonē. q̄d ptz ee falsuz. g̃ ꝛc
¶ Jtē ad h̄ q̄ fiat generatio. necesse ē fm medicū q̄ cō/
currat triplex spūs. naturalis. vitalis. ꝛ aīalis. fm ꝑm
triplex calor. videlicet caloꝛ aīe. caloꝛ cordis. ꝛ caloꝛ elemē
ti. g̃ cū dēmon nec spūs aīa ē. nec caloꝛ aīalis corpe assū
pto possit hre. videt q̄ nullo mō possit generare. Jtē
generare nō est act⁹ aīe ꝛ corpis. sz ꝓiuncti. sz ex dēmone

ꝛ corpe nō fit vnū. ḡ nūq̄ ꝑt ꝙ corpꝰ exire ī actum gene
33 randi. ¶ Rº. dom ꝙ spūs angelicꝰ siue bonꝰ siue malꝰ
in corpe assumpto nō hz opationē aie vegetatiue. nec
q̄tū ad cibationē. nec q̄tū ad generationē. qz nō habet
vim nutritiuā. nec hz vim generatiuā. hz tñ aliq̄ modo
opatiões his ɔformes. licet nō plene. ꝛ h̄ pz si attēdat
natura cibatiōis ꝛ generatiōis. In cibatiōe em̄ est cibi
sumptio ꝛ ɔsumptio. ē nihilomin⁹ cōuersio ꝛ vnio. et
q̄tū ad ꝓmū cōpetit angelo ī corpe assumpto cibatio si
ue comestio nō simulate sz ṽe. qz cibū sibi appositum ṽe
sumebāt ꝛ ɔsumebāt. vez tū cibꝰ assumptꝰ eoz indigē
tiā vl̄ dēperditionē nō restaurabat. qz talis cibatio er po
tētia nō ex indigētia est in angelis. his ṽo ꝙ vegetant
nō tm̄ est potētia sz etiā indigētia. ꝛ h̄ est qđ dic̄ Augꝰ
ꝙ sicut aliter absorbet aquā terra sitiēs. aliꝫ calefacies.
sic aliter cōpetit cibatio boī. aliter cōpetit angelo. siue
aliter boī viatori. aliter beato. Per hūc etiā modū cir
ca actū generatiōis in aliq̄ ɔformat spūs assumēs cor
pus. in aliq̄ ṽo nō. ¶ Nā in actu generatiōis ꝛ ē semi
ɔstitutio ꝑm neruos ꝛ ṽtutes. ꝛ calor tali spēi cōpetēs
ꝛ est semis sic ꝓfecti trāsfusio ꝛ susceptio. Primū est so
lius illi⁹ cui dē⁹ dedit vim ꝓpagatiuā. ꝛ h̄ nullo mō cō
petit demonib⁹ assumētib⁹ corpꝰ. scōm ṽo sz semis su
sceptio ꝛ transfusio ꝑt eis cōperere. ꝓmo em̄ succūbunt
viris ī specie mulieris. ꝛ ex eis semē pollutiōis suscipi
unt. ꝛ q̄dā sagacitate ipm̄ in sua ṽture custodiūt ꝛ post
modū deo ꝑmittēte fiūt incubi. ꝛ in vasa mulierū trans
fundāt. ex qua transfusione boīes generari p̄nt. Dis
34 ¶ Ad q̄stionē. qz simplr ɔcedit ꝙ nō h̄nt opa potētie
generatiue ꝛ vegetatiue q̄ sunt generare ꝛ alimēto vti.
sic oñdunt rōnes ad h̄ inducte. h̄nt tñ aliquas opatio
nes his ɔformes. nō in toto sz in ꝑte. ꝛ hoc ꝓbāt rōes
ad oppositū inducte oñdentes scz ꝙ angeli boni come
dunt. ꝛ ꝙ mali generāt. Vez est etiā ꝙ boni āgeli cibū
sumpserūt. sz nō ad suā refectionē. sz ad dantiū ɔsola
tionē. ꝛ iō ñ erroꝛ ibi erat. nec ꝛceptio. nec illusio q̄tū
erat ex ꝑte ipoꝝ angeloꝝ. licet ignorās naturā illorum
posset ex h̄ accipe occasionē opinandi falsum. ꝛ sic ꝑt
rñsio ad tres rōnes ꝓmas. Cōcedendū est etiā ꝙ demo
nes ſm viā p̄dictā semē p̄nt suscipe ꝛ trāsfundere si dē⁹
ꝑmittat. sz nō p̄nt alimētū in vez semē ꝑ ꝙtā ṽturem
ɔuertere. iō dic̄t qđammō generare sic oñdūt tres ra
tiones sequētes. Attamē vltia rō nō cogit. plᵉ em̄ ē ge
nerare q̄ coire. ꝛ ideo nō sequit si p̄nt coire cum mulie
re. ꝙ ꝓpter hoc possint eam impregnare vel ex ea ꝑ
lem generare.

¶ Questio III f

Vez angli ī assumptis corpib⁹ habeāt opatões ɔueni
entes potētie sensitiue. ꝛ ꝙ sic vī. Idē est p̄ncipiū mo
tus ꝛ sensus. sic dic̄ pbs. sz angelꝰ corpi assumpto dat
motū. ḡ ꝛ sensum. ¶ Itē sic angelꝰ assumit corpꝰ hūs or
gana apta ad motum. ita assumit corpus habens or
gana apta ad sensum. Sic em̄ corpꝰ illud assumptū hz
man⁹ ꝛ pedes. ita hz oculos ꝛ aures. sz organa sentiēdi
sine sensu sunt inutilia. ḡ si ñ frustra assumit illa orga
na. vī ꝙ illa sensificet. ꝛ ꝑ illa sentiat. ¶ Itē qđ hz opa
tionē ɔsequentē ꝙtū spēi. hz opationē ɔsequentē ꝑ
ꝓtū generi. sz sicut ꝙtū boīs est risibile. ita ꝙtū aīa
lis est esse sensibile. ḡ si angelꝰ ī corpe assumpto p̄t ride
re vel lugere. sic ꝛ p̄t videre ꝛ audire. ¶ Itē angelus de
natura sua aut hz sensum. aut nō hz. Si nō. cuz sensus
sit cognitiuꝰ ꝑticulariū. nō cognoscit ꝑticularia. qđ est
plane falsum. Si ṽo sensus hz. cū sensus sit potentia.
q mediāte sensificank orgāna corꝑalia. patet ꝛc. ¶ Itē
angelꝰ exñs in corpe assumpto cognoscit hec sensibilia
aut igit potētia immateriali. aut potētia q̄ nata sit alli
gari corpi. Si potētia immateriali. ḡ ita bñ cognoscit
distans sic ꝙpinquū. igit angelꝰ q̄ est rome audit nos
loquētes parisi⁹. ḡ nō indigēt moueri ꝛ discurrere. ꝙ si
h̄ est falsum. restat ꝙ illa cognoscit potētia q̄ est corpi ꝑ
portionabil ꝛ ɔcernit determinatā distātiā. si ḡ ista est
sensus. ꝑt ꝛc. ¶ Itē nihil patit a corpe nisi sensum ha
beat corpi proportionalē. sz angelꝰ cremat ab igne. ḡ si
sensus eiꝰ pōt pati a corpe. multo fortiꝰ pōt ꝑ corpꝰ sen
tire. cū ꝑ naturā magis sit natꝰ in corpꝰ agere q̄tū a cor
pore penā suscipe. ¶ Itē angelꝰ aspicies me ī assumpto
corpe suscipit ī oculo meā silitudinem. ꝛ cū oculꝰ ille sit
corpꝰ perutū ꝛ tersum. vlteriꝰ de sua silitudine iudicat.
hoc planū est. si ḡ ad sensum nihil plꝰ reḡrit q̄tū ꝛceptō
ꝛ iudiciū. vī ꝙ sentiat ꝑ corpꝰ assumptū. ¶ Ad oppositum. Sensus p̄supponit vitā. sz angelꝰ corpus assum
ptū nō viuificat. sicut ꝓbatū est sup̄. ḡ nec sensificat. ḡ
ꝑ ipm̄ nō sentit. ¶ Itē sensus p̄supponit actū vegetati
ue. sz angeli in assumptꝫ corpib⁹ nō h̄nt opa vegetatiue
ḡ nec opa sensitiue. ¶ Itē si angelꝰ sentiret ꝑ corpꝰ. cū
sensus ille q̄ fit mediante orgāno corꝑali sit nature cor
poree alligatꝰ. angelꝰ natus esset sicut ꝛ aīa ꝑ naturam
vniri corpi. ḡ q̄ñ nō haberet corpꝰ. nō h̄ret esse ꝓfectuz
¶ Itē si angelus sentiret ꝑ corpus. cū sentire est actio
ɔiuncti. angelꝰ suas opatiões mīsteriales cōicaret cor
pori. ḡ deberet cōicare penā ꝛ gloriam. qđ falsum est. ¶
¶ Itē sentire est ꝓpriū aīalis. ḡ nulli cōpetit sentire
nisi cui cōpetit esse aīal. sz h̄ nullo mō cōpetit angelo.
ḡ ꝛc. ¶ Itē si sentire est mediāte orgāno corpo co. ḡ nō
cognosceret hominē clauso oculo. nec cognosceret ho
minē a tergo. nec cognosceret hominē in obscuro. que
oia cū sint falsa. restat ꝙ angelꝰ in assumpto corpe nō
habet opa cōpetētia potētie sensitiue. q̄rit igit q̄ opera
ɔuenīāt vel exerceank ab angelo in corpe assumpto.
¶ Rº. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū. ꝙ cuz aīa 35
vniat corpi vt ꝓfectio ꝛ motoꝛ. quedā sunt opatiões q̄
ꝛ sequunt ipam aīam in corpe vt est motoꝛ. q̄dā vt ꝓfe
ctio. quedā ptim sic ꝛ ptim sic. Differēti aūt mō exer
cet aīa in corpe opatiões q̄ sequunt ipam vt motoꝛez et
vt ꝓfectionē. Nam opatiões que sequunt animam vt
motorē. sic exercet ꝑ corpus ꝙ illas caūsdē exercet in cor
pus. quia nō solū mouet alia corpa. sed etiā corpus ꝑ
ꝓprium. Opationes ṽo que sequunt animā in corpe vt
est ꝓfectio. sic exercet anima in corpe ꝑ corpus ꝙ exer
cet eas cum corpe. sicut patet. Aīa clauso oculo corpꝰ
aliq̄d videre nō potest. Tertias aūt opatiões exercet ī
corpe quasi vtroq̄ modo. ꝛ iō ꝓme cōpetunt aīe vt ē
hoc aliquid. ꝛ motoꝛ differens a mobili. scde ṽo vt est
forma iuncta materie. Qm̄ igit angelꝰ vnit corpori as
sumpto nō vt ꝓfectio sed vt motoꝛ. ideo ꝓmas opati
ones exercet plene in eodē corpe. secūdas minime. ter
tias ṽo quodā mō sic. quodā mō non. Et h̄ melꝰ patz.
si descendamus exemplificando. motꝰ ꝓgressiuus siue
quicūq̄ alius sit membroꝝ exterioꝝ est ab aīa in corpo
re vt est motoꝛ vel motrix. ꝛ ideo cōpetit angelo. senti
re vero ꝑ orgāna corpis cōpetit anime vt est illoꝝ or
ganoꝝ perfectio. Sicut em̄ aīa ꝓficit totū corpus. ita
visus siue potētia visiua ꝓficit oculum. et hec nō cōpe
tit angelo in corpe assumpto. Ridere vero est opatio
que partim cōpetit anime vt est motoꝛ. partim vt ē ꝓ
fectio. Ibi em̄ est quedā cordis exhilaratio. ꝛ hec est ab
aīa. vt est ꝓfectio. Quedā genarū motio. ꝛ hec ē ab ani
ma vt est motoꝛ. ratione ꝑmi non cōuenit angelo. sz so
lum ratione secundi. ¶ Ex hoc patet rñsio ad q̄stiones
ꝓpositā. Si em̄ vocentur opa potētie sensitiue ipsi

actus sentiẽdi p organa. sic breuiter dõm q angel⁹ non exercet ea p corp⁹ assumptũ. Si aũt extendant opa potentie sensitiue ad ea q̃ sunt ab aĩa vt mouẽre. sic cõicat ea corpi. Rationes igit̃ phãtes angelum nõ sensificare
36 corp⁹ assumptũ. ꝺcedẽde sunt. ¶ Ad illud ꝟo qõ ꝓmo obiect̃ in contrariũ q idẽ est ꝓncipiũ motus ẽt sensus. dõm q phs loquit̃ in aĩalib⁹ in quib⁹ vult q cor sit ꝓn
37 cipiũ sensus. sic ꝛ ꝓncipiũ mot⁹. ¶ Ad illud qõ obiect̃ q corp⁹ illud habet organa facta ad sentiendũ. dõm q angel⁹ nõ tm̃ assumit corp⁹ humanũ vt instrm̃ ad operandũ. sz etiã vt signũ ꝺuenies ad se oñendendũ. ꝛ qz corpus carẽs organis debitis hoi. nõ esset ꝺsequẽter ãgelicus spũs oñsiuũ. tõ corp⁹ bñs oĩa organa assumit. non ad ipor organor sensificationẽ. sed potius ad suũpsi⁹
38 oñsionẽ. ¶ Ad illud qõ obiect̃ q cõicat corpi operationem ꝺsequentẽ spẽm ꝛc. dõm q videre nõ est act⁹ ꝺsequẽs spẽm bois. put dicit motũ solũ generũ exteriorũ. quia sic ꝺsequit̃ aĩam vt motor. sz put cum hoc dic̃ aliquem actũ interiorẽ qui ꝺsequit̃ existentiã aĩe in corpe vt est pfectio. ħ aũt modo nõ cõpetit angelo. sed solũ p
39 mo. ¶ Ad illud qõ obiect̃ q angelus habet sensum qa cognoscit singularia. dõm q sentire põt accipi cõiter. ꝓprie ꝛ magis ꝓprie. Cõiter sentire idẽ est qõ rẽ vt pñtem cognoscere. ꝑm quẽ modũ accipit Aug⁹. ad pauli nam in li. de videdo deo. Secũdo mõ sentire idẽ est qõ rẽ vt hic ꝛ nũc cognoscere. ꝛ sic accipit Boeti⁹ cũ dicit q sensus est pticulariũ. ꝛ intellect⁹ vniuersaliũ. Tertio mõ sentire idẽ est qõ spẽm existentẽ in materia ꝓter materiã mediãte organa corporeo suscipe. ꝛ sic accipit philosoph⁹ in ij. de aĩa. cũ dicit q sensus est susceptiu⁹ speciez in materia ꝓter materiã. Primis duob⁹ modis ñ differt sensus ab intellectu re sz rõne tm̃. ꝛħ modo bene ponit̃ in angelo. angel⁹ em̃ p suã potentiã intellectiuã cognoscit rẽ vt pñtem ꝛ vt hic ꝛ nũc dirigẽdo aspectus sup ipam. Tertio ꝟo mõ differt potẽtia sensitiua ab intellectiua re ꝛ rõne. ꝛ illo tertio mõ sensus est potentia alligata corpi. ꝛ hoc modo spũi angelico non cõuenit.
40 ¶ Ad illud qõ obiect̃ q si cognoscat potẽtia imateria

¶ Querit vtr demones intrent corpa hoium substãtialiter an illabant mentib⁹ hoium. e

¶ Illud cõsideratione dignissimũ videt. vtr demones siue corporei siue incorporei sint. hominũ substãtialiter intrẽt corpa. eorũq aĩab⁹ illabant an ideo intrare dicant. qz malicie sue ibi effectus exercẽt dei ꝑmissione oꝑimẽdo atq vexando eas. vel in peccatũ ꝓ voluntate sua trahẽdo.

¶ Determinatio aucte euãgelica. ¶ f

Q in hoies introeãt atq ab eis expulsi exeant. euangeliũ aperte declarat cõmemorans demonia in quosdã ingressa ꝛ ꝑ xpm eiecta. ꝑ vtrũ ꝑm subam fuerint ingressa. an ꝓpter mali effectũ dicant̃ ingressa. nõ adeo pspicuũ est.

¶ Explanat autoritate gẽnadij. ¶ g

Energia dicit ab en qd est in ꝛ ergo qd ẽ labor. et mete qd ẽ defectus. De hoc aũt gennadi⁹ in diffinitionib⁹ ecclesiasticorum dogmatũ ait. Demones p energiã operationẽ nõ credim⁹ subaliter illabi aie. ꝑ applicatione ꝛ oꝑpressione vniri. Illabi aũt menti illi soli possibile est q creauit. qui natura subsistens incorporeus capabilis est sue facture. Ecce hic videt in

li. tũc nihil facit ad ħ distãtia. dõm q dũ singularia cognoscit ꝛ sentit. potẽtia imateriali cognoscit. aspectus tñ sup rẽ cognitã dirigit. ꝛ tõ licet illa nõ est ei pñs sue immediate ꝺiũcta. necesse est vel ꝑ rutem angeli ferri vsq ad ipam vel cõuerso. ꝛ qm̃ tã virt⁹ angelica obiecti est ꝑtus finita. tõ nec cognoscit nec põt cognoscere in quacũq distãtia. ħ aũt nõ est ꝓpe virtutis materialitatẽ. sicut est in sensu corpis. sed ꝓpter ꝑtutis finitatẽ. ¶ Ad illud qõ obiect̃ q patet ab igne. dõm q illud nõ concludit sicut meli⁹ oñdit in iij. sensus enim affect⁹ spũalis sufficit ad sentiendũ vel oloxẽ. sic ostenditur ibidẽ. ¶ Ad illud qõ obiect̃ q recipit et iudicat. dõm q cũ ista duo sint in sensu. videlicet receptio ꝛ iudiciũ. receptio est ꝓncipaliter rõne organi. sz iudicium ratione ꝑtutis. In sensu aũt corporeo sic est receptio in organo q est receptio pariẽ ꝛ in ꝑtute. ꝛ sic est iudicium ꝑtutis illi⁹ in organo q nõ ꝓpter organũ. ꝛ tõ rã receptõ q̃ iudiciũ est tot⁹ ꝺiuersi. In oculo ꝟo angeli sic est receptio in organo q nõ est receptio in ꝑtute alicuius illi⁹ organo alligata. ꝛ sic est iudiciũ a ꝑtute in organo q etiã ꝓpter organũ. vñ angel⁹ ita bñ ꝓpter alique clausis oculis vt aptis. ꝛ tõ nõ est ibi receptio ꝛ iudiciũ ꝑm q̃ cõperit sensui. ac ꝑ ħ nõ est ibi sensus exterior. Nec etiã oculus angeli ꝺr oculus nisi equoce. ꝛ tale corp⁹ plus bz rõnem instrq̃ organi. licet organicũ possit dici ꝓpter assimilationẽ quã bz cũ corpe naturali. ꝛ sic pz totũ.

¶ De potestate demonum quam habent super corpora humana.

Illud q̃z ꝺsideratione dig. ꝛc. Sup̃ egit mgr̃ de ꝑtute de motũ ꝛ etiã bonor spirituũ respectu corpor hũanor similiũ. In hac ꝓte agit de ꝑtute ꝛ ptãte demonũ respectu hoĩn. Diuidit aũt ħ ps i q̃tuor ꝓticulas. In ꝓma mgr̃ q̃rit. In scda determinat p auctẽ euãgeliũ. ibi. q ꝺ homies introeãt ꝛc. In tertia ꝟo explanat p auctẽ gẽnadiũ ibi. de ħ aũt gennadi⁹. In q̃rta ꝛ vltima illaz explanat p auctẽ Bede ꝑsbi. ibi. Beda q̃z sup illũ locum ꝛc.

sinuari q substãtialiter nõ illabant demones vt introeant corda hominũ. h

¶ Explanat autoritate Bede. Beda quoq sup illuz locũ Actuũ apostolorum vbi Petrus ait Ananie. Cur tẽptauit sathanas cor tuũ. dicit. Notandũ q mentẽ hois iuxta substantiã nihil implere possit nisi creatrix trinitas. qz tantũmodo ꝑm operationẽ ꝛ volũtatis instinctum anima de his que sunt creata implet. Impletis vero sathanas cor alicui⁹. nõ quidẽ ingredi laborans ens in eum ꝛ in sensum eius. neq introicis aditũ dantis. cordis. sic dẽ potestas hec soli⁹ dei est. sed callida ꝛ fraudulẽta deceptione animã in effectũ malitie trahens q cogitationes ꝛ incentiua vitiorũ quib⁹ plenus est. Impleuit ꝑ sathanas cor ananie nõ intrando. ꝑ malitie sue vires inserẽdo. Ite spiritus immũdus flãma virtutũ de cordib⁹ fideliũ expulsus. doctorib⁹ veritatis venenũ psecutionis infundit. his autoritatib⁹ ostendit q demones nõ substantialiter intrãt corda hominũ. ꝑ ꝓpter malicie effectum. ħ quibus pelli dicunt. cum nocere non sinunt.

q. interlo labor vel q fect. Illo illũ dicit si gnificari ꝙ in ter⁹ la bor. ait q ꝺ mones ita ꝺ ri nõ obsidet

Ad intelligẽtiã bꝰ ptis ser incidunt dubitabilia
Prio ḡ qrit vtr dẽões habitare possint ĩ bũa
nis corpib. Scdo vtr illabant aiab. Tertio
vtr possint ludificare sensus bũanos. Quarto vtrum
ones icendere. Sexto vtr possint scrutari secreta no/
stre cõscientie. ¶ Questio II g

Utr dẽões ĩ bũanis corpib possint habitare. Et vi/
detꝝ sic. qꝛ nullꝰ spũs eĩcit de aliq̃ corpe vl̃ habitaculo
in q̃ nõ est. sz dẽões sic legit in euãg. lũs de obsessoꝛz
corpib sunt eiecti a xpo z eis aplis. ḡ aliqñ hitauerũt ĩ
eis. ¶ Itẽ Augꝰ. de diuiatiõe demonũ loquẽs de demo
nib. suadẽt mir z inuisibilib modis p illã sbtilitatez
suoꝝ corpoꝝ. hoĩm corpa nõ sentiẽtiũ penetrãdo. si pt
corpꝰ penetrare. cũ possit ibi q̃escere. pt z inhabitare.
¶ Itẽ pstãs est q̃ aliq̃ a demonib obsidenť. ḡ obsessi di
cunť. aut q̃ dẽmõ hꝫ ĩ eis effectũ. aut qꝫ sunt ĩ eis fm sb
stantiã. Si hñt ĩ eis effectũ. ḡ oẽs pctoꝛes essent obsessi
a diabolo. qđ falsum ẽ. ḡ qꝫ sunt ĩ eis fm subam obsessi
dicũť. ḡ habitãt ĩ suis corpib. ¶ Itẽ nullũ corpꝰ põt p
bere obstaculũ spũi. ḡ si dẽões spũs sunt. nullũ corpꝰ
est eis obstaculũ. ḡ sic lumẽ penetrat aera vsq̃ in pfun
dum. z ibidẽ manet. sic spũs demoniacꝰ corpꝰ bũanum
subintrare pt p totũ. ḡ si nõ expellaťab agẽte maiorꝭ po
tẽtie. vĩ q̃ ibi possit habitare. ¶ Ad oppositũ arguit
sic Sup illud Abacuc. ỹ. Dñs in tẽplo sctõ suo. glo. sy
mulachris assidere pt tm̃ud spũs. intrinsecꝰ eẽ nõ põt
ḡ si nõ põt i symulachris. mlto minꝰ nec ĩ corpib humã
nis. Itẽ Beda dicẽs mgr adducit in lra sup illõ acť. v.
Cur tẽptauit satbanas coꝛ tuũ. Implet satbanas coꝛ
alicuiꝰ nõ q̃dẽ ingrediẽs in eũ nec i sensum eiꝰ. ḡ non vi
detꝝ dẽmõ ingrediať fm subam corpꝰ alicuiꝰ hois. Itẽ
aia vnit corpi vt motoꝛ aut pfectio. sz qꝫ nũgit vt pfe
ctio. ipossibile est ĩ eodẽ corpe esse aliã naturã pficientẽ
ḡ cũ ponat vt motoꝛ. ipossibile est in eodẽ corpe esse
aliũ spm vt mouentẽ. si ḡ demon in corpe hũano nõ po
test esse nec vt motoꝛ. nec vt pfectio. ḡ nullo mõ. ¶ Itẽ
sicut supra dictũ est nullo mõ cõperit duos spũs enge
licos esse simul i eodẽ loco pmo. ḡ pari rõne nõ videť q
in eodẽ loco pmo possit esse aia z angelꝰ. sz aia est ĩ toto
corpe suo sic vult Augꝰ. ḡ si nulla pte corpis pt esse de/
43 mon. ¶ Rñ. dõm q̃ sic innuit textꝰ euãgelicꝰ. z Augꝰ.
etiã in li. de diuinatiõe dẽmo. dẽmones p naturã sue sb/
tilitatis z spũalitatis põt quecũq̃ corpa penetrare. z ĩ
eis sine aliquo obstaculo z impedimẽto subsistere. rõe
ẽo sue potestatis põt ea corpa in q̃bꝫ sunt cõmouere z
turbare. ĩo dẽmões q̃tũ est de ptãre z subtilitate natu
re. põt corpa bũana intrare. põt etiã z vexare. nisi pbi
44 beanť a supiori ꝓtute. z cũ pmittunť introire z vexare.
tũc dicunť corpa obsidere. ¶ Permittit aũt hꝰ dñs siue
ad gle sue oñsionẽ. siue ad peccati punitiõz. siue ad pec
cantis coꝛreptionẽ. siue ad nostrã eruditionẽ. licz er q̃
istaꝝ causaꝝ determiare pmittat. latet hꝰ humanã indu
striã. pter hꝰ q̃ occulta sunt dei iudicia. hꝰ tñ planuz est
q̃ nõ sunt intusta. z iõ nõ pmittit talia sine causa. ¶ Lõ
cedẽde sunt igit rões q̃ dẽmões põt bũana corpa subin
45 trare. ¶ Ad illud qđ obĵcit de glo. q̃ intrinsecꝰ esse nõ
põt. dõm q̃ esse intrinsecꝰ in aliq̃ hoc põt esse dupliciť
Aut sic̃ ꝺtentũ respectu ꝺtinẽtis. vt aq̃ respectu vasis
z sic demon bñ põt esse intrinsecꝰ in symulachris. Allio
mõ esse intrinsecꝰ ꝺ aliq̃d qđ influit in intima rei. z in/
fluendo ꝺseruat z pficit. z hꝰ mõ nõ ꝓpruit demoni. nec
respectu symulachri. nec respectu hois. z sic loquiť illa
46 glosa. ¶ Ad illud qđ obĵcit de Beda. q̃ nõ ingrediť in
hoiem. dõm q̃ nõ loquiť de ingressu in hoiem q̃ attẽdi
tur ex parte corpis. sed qui attendiť ex pte spũs ratio/
nalis. ¶ Ad illud quod obĵcit q̃ anima cõparatur ad 47
corpus vt pfectio z motoꝛ. tc. dõm q̃ nõ est simile ꝺ cõ
parationẽ p modũ motoris z p modũ pfectiõis. qꝛ vni
us pfectibilis vna sola est pfectio. pfectio eĩm appropri
at sibi pfectibile. z ecõuerso. sz vnius mobilis põt esse
multiplex motoꝛ. z vnus motoꝛ multa potest mouere.
maxime qñ illa habẽt aliquẽ ordinem. z q̃ diuino iudi
cio aia peccatrix subĵcit dẽmoni obsidenti sicut tortoꝛi
z affligenti. hinc est q̃ simul in eodẽ corpe esse põt. et p
hꝰ patet rñsio ad vltimũ qđ obĵciebat de coexistẽtia du
oꝝ spirituũ. Nõ eĩm est simile p eo q̃ illi vt supra di
ctum est repugnat ordo vniuersitatis. huic autem cõ/
sonat ordo diuine equitatis. fm quã aia peccatrix af/
fligitur. Nec repugnat ordo vniuersitatis. q̃ diuersi/
mode ad illud habitaculũ cõparať.

¶ Questio II b

Utrũ dẽmones illabi possint animabꝫ. Et q̃ sic. videť.
Luc. iiij. ecce ergo babẽs dẽmonũ. ibi glo. intrauerat
diabolꝰ vnde exierat xpus. sz xpus nõ exierat de corpe sed
de spũ. ḡ diabolꝰ subintrat spm. ¶ Itẽ si impartibile ad
iungaťimptibili. fm totũ applicabiť. z qđ applicaťali/
cui fm totũ. applicatur ei fm suum intimum. sed illabi
nõ est aliud q̃z fm intimũ ꝓfundari. ḡ cũ dẽmon sit im/
partibilis. z obsidẽdo hoiem anime applicet. videť q̃
eidẽ necessario illabať. ¶ Itẽ sicut est ordo in corpibus
ita est ordo in spiritib. sed in corpib videmꝰ q̃ agens
influit virtutẽ passo vsq̃ ad intimũ. aliter eĩm nõ alte/
raret totũ. ḡ pari rõe z in spiritib. ergo dẽmon potest
influere virtutẽ suã vsq̃ ad intima aie. sed virtꝰ dẽmo/
nis nõ est spiritualioꝛ q̃z substãtia. ḡ videť q̃ dẽmon vs
q̃ ad intima aie illabi possit. ¶ Itez sicut homo efficit
templũ dei p gram. ita efficit templũ diaboli p peccatũ
sed oĩno ibidẽ vbi pus erat gra. icipit esse culpa. ḡ vbi
prius habitabat deus potest habitare diabolꝰ. ¶ Con
tra. Augꝰ. de fide ad pe. inest singulis spiritib natura
lis terminꝰ quo ad scipsum distinguunť. z vnus in al/
tero nõ est. sz aia humana spũs est. ḡ nõ potest eẽ in dẽ/
mone. nec dẽmon in ea. ḡ nec illabi. ḡ tc. ¶ Itẽ si vnus
spũs illabiť. aut alter potest illabi. aut nõ. Si sic. pari
rõne z tertiꝰ z quartꝰ. z sic de aliis. z ita oĩes spũs ma/
li possent illabi vni aie. qđ plane falsum est. Si nõ pt.
ḡ vnus spũs implet totã aiam. sz hꝰ est falsum. qꝛ ima/
ginem dei nihil minꝰ deo implere põt. sicut dicit Aug.
z Beda. ¶ Itẽ si dẽmon illabereť aie. esset intimus aie
ḡ p totũ dñareť ei. ḡ posset ptrahere ad mala quecunq̃
vellet. z ita aia li. ar. nõ haberet. Qđ si aia li. ar. nõ põt
amittere. ḡ nec dẽmon ei illabi potest. ¶ Itẽ si illabere
tur aie. nihil esset ita intimũ in aia in quo nõ esset z sup
quo nõ posset dẽmon sed sicut deus illabendo animam
rectificat z cõseruat. sic dẽmon qđ potest ꝺordinare de
prauat. ḡ si dẽmon illabereť aie. dẽmon posset sinderi/
fym vel voluntatẽ naturalẽ de prauare. z ad malum in/
clinare. qđ est impossibile. ¶ Rñ. dõm q̃ illabi aliquid 48
alicui importat q̃ illud intimũ sit ei z q̃ intime operet
in illo. nihil autẽ tale est respectu aie nisi solus deꝰ. ĩdo
solus diuinꝰ spũs aie põt illabi. In aia q̃z humana idẽ
est intimũ z supremũ. z hꝰ patet. qꝛ fm suũ supremũ ma
xime approximat deo. similiter suũ intimũ. vnde quãto
magis redit ad interiora. tãto magis ascenditꝛ vnitur
eternis. z qꝛ solus deꝰ supioꝛ est mente humana. fm sui
supremũ. solus deꝰ potest menti esse intimus. z iõ illa/
bi spũi rõnali est diuine subiecte ꝓpruꝫ. Lõcedẽde sunt igit
rões oĩdẽtes q̃ aiab hũanis illabi ñ pt malignꝰ spũs
¶ Ad illud ergo qđ primo obĵciť de glo. q̃ intrauit di 49

abolus ⁊c. dm̃ q hoc nō dicit de ingressu fm substantiam sz fm effectū siue cōformitatis malicię. vnde non vult glosa plus dicere q̃z q vbi finit gratia. ibi incipit esse malicia. Ad illud qd obijcit. q impartibile impartibili applicat fm totū. dm̃ q aut intelligit de iunctura situali. aut de iunctura virtuali. Si de situali. sic potest habere veritatē. sic aūt nō est intelligere applicationē substantiarū spūalium. quia nō sunt situales. Si aūt intelligat de applicatione virtuali. sic scm̃ non habet veritatē. qm̃ in simplici suba reperit magnitudo virtutis. ⁊ fm illā cōsiderari potest in aīa maior ⁊ minor ratio dignitatis fm accessum ad originē illius virtutis.

51 Ad illud qd obijcit q sicut est ordo in corporib. ita est in spiritib. dm̃ q ⁊si sit aliqua similitudo. non tm̃ oīmode pfecta. nec q̃z tū ad ordinē. nec q̃z tū ad intimitatē. Nō q̃z tū ad ordinē. q omnes superiōres imediate sunt nate fieri in deū. nec q̃z tum ad hoc vna pest alteri hoc aūt nō cōtingit in corporibus inueniri. Nō est etiaz simile q̃z tum ad intimitatē. q qđ est intus ⁊ extra in re corporali est eiusdē nature nō differēs dignitate. sz magis partiū potentie. in anima vero qđ est intimū hoc est maxime suprem̃ū deo. primū. iō in reb corpalibus qđ potest influere exteri⁹ magis ⁊ magis agēdo. potest peruenire ad interi⁹ ⁊ ad intimū. nō sic in spū vbi idem ōz

52 intimū esse qđ est in eo suprem̃ū ⁊ dignissimū. Ad illud quod obijcit q ibidē est culpa vbi fuit gratia. dm̃ q vez est. sed ex hoc nō videtur q ibidē sit diabol⁹ vbi deus. q aliter gra est a deo. aliter culpa est a diabolo. Hra em̃ est a deo vt pñte. ⁊ influēte. ⁊ intime operante ⁊ medullas affectionis penetrāte. fm qđ innuit aplus ad Heb. iij. Viu⁹ est sermo dei ⁊ efficax ⁊c. sed culpa dicitur ee a diabolo. solū sicut a suggerēte ⁊ impellēte qđ ammodo q̃si exteri⁹ instigāte. ⁊ iō nō oportet diabolū habitare in intimo cordis petōris q̃z tūcūq̃z medullit⁹ adhereat petm̃. Ulteri⁹ petm̃ nō ponit aliq̃d sz portus puat. iō fm ipm̃ nō dicitur aliq̃d illabi aīe. sz porti⁹ abeo aliq̃d corrūpi. ⁊ sic ptz q nō est simile de culpa ⁊ gratia q̃uis sint circa idem.

Questio III i

Utr̃ dem̃on possit sensus illudere. Et q sic. videt. Super illud Exo. vij. Fecerūt magi p incātatiōes ⁊ archana quedā similiter. dicit glo. Rabani. Diabolicis figmentis spectantiū oculos illudebāt. vt res in sua specie remanentes alie viderent. Itē in itinerario clemētis dicit nicheta ad petrū narrās pstigia symonis. vidimus canes cātare ⁊ imagines ambulare. Constat q hoc nō fiebat nisi virtute dem̃onū. si igit dem̃ones hec ⁊ his similia plura faciūt que nullo modo nisi miraculose fieri possunt. g̃ oculos spectantiū illudūt. maxime cū illa facere vident ad que p auxiliū nature iuuari nō possunt Itē in vita patr̃z legit q q̃dā addurerūt q̃n dam puellā ad sanctū p̃rem q̃ videbat eis eq̃. sz sanctus pater dep̃hendit q esset puella. g̃ si dy fiebat arte diabolica. apparet g̃ ⁊c. Itē pl⁹ est decipe intellectū q̃z sensum. sz dem̃ones multos decipiūt ⁊ seducūt q̃z tum ad intellectū. g̃ multo forti⁹ seducere vel illudere pñt q̃z tum ad sensum. Cōtra. Sensus pticularis nō errat vt dicit phs circa pr̃iū obiectū. g̃ nō pcipit nisi qđ vez est. sed delusio sensuū nō potest esse sine errore ⁊ deceptōe. g̃ ⁊c. Itē cū diabol⁹ facit aliquē videre asinū vel aliquod aliud aīal vbi nō est fm veritatē. necesse est q faciat similitudinē illi⁹ animalis in oculo. sz illa similitudo nō potest generari nisi ab illo aīali. cū nō possit educi ō nihilo. g̃ vel oportet q afferat asinū. vel nunq̃z faciat eum videri. sz si asinū afferret nō esset ludificatio. si nō affert nō immutat. g̃ nunq̃z potest deludēdo imutare. vel immutādo illudere. Itē cū homine facit videre capr̃ā. aut similitudo hoīs puenit vsq̃z ad oculū. aut non. Si sic. ergo cū iudicet fm similitudinē receptā. iudicabit illaz esse hominē. ergo nō deciperet. Si nō puenit. qro qđ i pedit. ⁊ videt q nihil possit. Existēte em̃ medio illuminato. necesse est obiectū multiplicari p medium si non assit corporeū obstaculū. ergo videt q nullo mō possit esse ibi ludificatio sensus. Itē cū facit videri qđ nō est. aut hoc facit immutādo virtutē. aut imutādo oculum. aut obiectū. Si immutādo obiectū. g̃ est verū miraculū. nō ergo pstigiū. Si immutādo organū vel ȳtutem. cum hec sint dignioza. tūc erit maius miraculum. g̃ falsa miracula erūt maiora veris. q si hoc est falsum. redit idē qđ prius. Bo. ad pdictoz intelligentiā ar̃ tendū est q absq̃z dubio dem̃ones possunt sensus deludere. sicut multiplex experientia docet. modū aūt assignare est valde difficile. ⁊ ad hoc plures doctores conati sunt diuersimode. Quidā nāq̃z voluerūt modum huiⁿ delusionis assignare dicētes hoc supa naturā. esse Tripliciter aūt hoc fieri posse. Potest em̃ hoc facere dem̃on a supiori influēdo. ab intrinseco fantasma mouendo. ab extrinseco spēs obijciendo. A supiori influendo dicūt hoc modo fieri posse. q dem̃on p naturā superioz est sensu corporeo. ⁊ q̃z supiora nata sunt influere i inferiora. dem̃on potest spēs quas habet in se sensui imprimere tā interiori q̃z exteriori. q tamē min⁹ sunt spirituales in suscipiēte q̃z in dante. quia qđ recipitur in aliquo est p modū recipiētis. nō p modū recepti. Sile ab interiori fantasmata mouendo dicūt sic posse accidere. sicut accidit in somnis ex motu fantasmatū. ⁊ defluxu ab organo excitari virtutē sensitiuā interius ⁊ fieri somniuz. in quo videt homini q videat vel audiat veritatē. cū fantasma rei peruenit ad organū visus vel auditus. Sic ⁊ in posito dem̃on potest fantasmata existentia in organo interiori facere diffluere ad organa sensuū. ⁊ sic videt homī q videat vel sentiat ipaz rem dū ex rei fantasmate formāt organū ⁊ intentio sensus sup illud cōuertitur. iudicāt de similitudine ac si esset veritas. Ab interiori vero species obijciēdo potest hoc modo sensum ludificare. Unaquęq̃z em̃ res nata ē speciē suam susceptibili dare. Et si esset aliquid qđ nō tantū speciē susciperet. sed etiā tenere posset. posset. circumferri ⁊ alicui pro veritate offerri. sicut ostenditur luna in puteo. Quia ergo nō latet dem̃onē natura specularis. non solū susceptiua speciez. sed etiam retentiua. mediante illa potest quācūq̃z vult ⁊ cuiuscūq̃z rei vult speciē pro veritate sensib⁹ nostris offerre. quam cū pro veritate accipiunt ludificant. Hunc igit triplicē modum dicunt dem̃oni esse possibilē. ⁊ modo vni hoc modo. modo illo. ⁊ modo tertio. Sed quilibet horum interius cōsideranti habet aliquid improbabilitatis. Non em̃ videt possibile q substantia spiritualis. que habet in se species omnino imateriales possit sensibus imprimere cū omnino cū virtus improportionabilis. nec etiā videt q species ab organo interiori regrediantur. cū iste sit ordo retrogradus. Preterea mirum est valde si dem̃on inuenit ita magnū speculum in quo in magnitudine sua ⁊ latitudine possit ostēdere vnum castrum sicut pluribus aliquando est ostensum. Mirum est etiam si videt quis ita rem q̃ non potest videre speculū. Mirabilis est etiā natura talis rei corporalis que potest speciem suscipere ⁊ tenere. cum videamus speciem ab obiecto sensibiliter separari nō posse. Ideo alius modus dicendi est q magis est cōsonus nature

ri telligẽtie q' dem̃on ꝑt ludificare sensus. siue oñdẽdo
ꝓsens esse qđ nõ est. siue aliter oñendo cꝫ est. siue ab
scondẽdo qđ ꝓsens est. Primũ quidẽ facit species of/
ferendo. secundũ facit sensum vel obiectũ diuariando
tertiũ vero facit impedimentũ ꝓstando. Primã põt in
telligi sic. qñ fantasmata existẽtia interi⁹ offerunt forti
oblatione ipi virtuti interiori. vel virt⁹ interior fortiꝫ
illis intẽdit. similitudo rei videt esse veritas. Docma
nifestũ est q naturã. nã frenetico ꝓpt ascensuz fumo
sitatũ ad cerebruz. ex modica occasione erte tori videt
ei q videat multa q nõ sunt sibi ꝓsentia. vel q audiat.
Similiter ꝑ fortẽ conuersionẽ intẽtionis fantasma vi
detur veritas. sicut Aug⁹. exẽplificat in li. de trinitate
q quidã tẽpa ꝙuersione recogitabat cuiusdã mulieris
imaginẽ q ei carnaliter cõmisceri videbat. etiã vigilan
do. q hunc modũ dem̃on potest siue intentionẽ ad ima/
ginem ꝙuertere. siue fumos aliquos immittẽdo. spiri
tum animalẽ immutare. z fantasmata diuersimode va
riare. z intẽtioni offerre. z sic diuersa boĩ facere appare
re. z hꝫ modo vtit frequẽtissime. Et huius signũ est. quia
nunqꝫ facit hominẽ aliqđ sentire cui⁹ imaginẽ non ba
beat in interiori organo virtutis imaginarie. Nunqꝫ
eñ cecos naturaliter facit somniare vel colorib⁹. nec sur
dos de sonis. nec eis talia repñtat in vigilia vel in som
nis. ¶ Scõm modũ possum⁹ intelligere sic q res alio
modo. vel substãtia alia dispositione apparear sensui.
cꝫ sit naturaliter. potest cõtingere ꝓpter variationẽ aliquã
ex parte organi. sicut quãdo humor sanguineꝰ vel va
por igneus descẽdit ad oculos. videt homini q ea q er
terius sunt. sint rubea. vel ꝓpter variationẽ aliquaz ex
parte obiecti. sicut cõtingit aliquando q er positiõe can
dele z dispositiõe palearz vident palee serpẽtes eẽ ope
ratione naturali. Simile est in aliquib⁹ virtutib⁹ qua
rundã rez numeraliũ. Et q iste modus nõ latet dem̃o
nes z sunt ministri veloces potẽtes que necessaria sũt
ad hoc statim offerre. ideo sensus nostros frequenter
deludunt. ostẽdentes rem aliter cꝫ sit. dũ eam facit̃ ali
ter cꝫ se habeat apparere. qđ quidem fit ꝑ variationem
modicã inducẽdo circa organũ vel obiectũ. que ꝙdem
variatio nõ mutat formã. sed solũ ex quadaz accidẽtali
adherẽtia. z est vt passio. nõ vt passibilis qualitas. ¶
53 Tertiũ modũ sic possum⁹ intelligere. Res siquidẽ
que ꝓsto est sensum nostz sine visibili obstaculo. põt
dupliciter latere. aut impedit virtus sensus ne ꝑ
at ad sensibile. aut quia impedit species sensibilis ne ꝑ
ueniat ad sensum. z vtroqꝫ modo impedit sensus ne p
cipiat qđ sibi est ꝓsto. vtrũqꝫ autẽ boz satis credendũ
est esse possibile virtuti demonis. z ideo dz posse facere
ꝙ hanc viã vt hoiem reddat inuisibilẽ. qđ tñ certũ non
est. si tñ est. hac via posse fieri nõ est multũ incredibile
His visis ptz rñsio ad questionẽ ꝓpositã. qñ terminã
da est in ꝑte affirmatiuã. patet etiã in ꝑte rñsio ad obie
cta. ¶ Ad illud eñ qđ obiicit q sensus nõ erat circa ꝓ/
54 priũ obiectũ. dõm q hoc intelligit cꝫtum est de sui na/
tura. salua scz media dispositiõe organi. medij. z obie/
cti. Intelligit etiã de sensu ꝑticulari ꝙse. In hac aũt de
ceptione sensus cõmunis siue fantasia q dz collatiua.
admiscet sensui particulari. z iudicat esse alteri⁹ qđ est
suũ. ¶ Ad illud qđ obiicit. q nulla res potest videri
55 nisi ꝙ suã spẽm. dõm q spẽm nec de nouo dat. nec õ no
uo offert. sz illã que erat in fantasia. rẽ viuaciter ꝓtuti
tueri. ¶ Ad illud qđ obiicit q facit boiez videri capã
56 vtrũ illa spẽs boĩs deferat ad visum. dõm q fortassis ĩ
pedit ne ꝙueniat ad visum. vel visus ad eã. vel saltem
impedit ne ꝙueniat ad iudiciũ. dũ loco illi⁹ offert spe/
ciem capre quã bz in fantasia. z sic dũ aspicit ad corꝓ
humanũ. estimat se videre caprã. ¶ Itẽ illud qđ ġrit. 57
vbi facit imutationẽ. vel circa organũ. vel obiectũ. vel
virtutẽ. dõm q põt facere z facit circa oĩa hec ꝑ loco z
tpe. sic sibi videt expedire. nec tñ videt q sit vez mira/
culũ. qz nõ est ibi ẏa formaz trãsmutatio aut inductio
sz solũ quedã trãsitio z quasi momentanea imutatio. q
cũ oñdat circa rẽ verã esse trãsmutationẽ. nõ est veruz
miraculũ. sz vanũ z falsum ꝓstigium.

¶ Questio IIII k

¶ Utz dem̃on possit cogitatiões imittere. Et q sic. vide
tur ꝓmo auctre ve. te. in ps. Immittit ãgel⁹ dñi ĩ circui
tu ti. cũ si bon⁹ angel⁹ põt imittere. cũ bon⁹ z mal⁹ sint
eiusdẽ nature. ptz zc. ¶ Itẽ auctre Job. xxij. cũ diabo/
lus misisset coz vt traderet eũ iudas. sz mittere in coz
nõ est aliud cꝫ imittere. ġ zc. ¶ Itẽ Grego. in moral.
Maligni spũs ĩ cordib⁹ malignoz cogitatiões imitte
re nõ desistũt. ¶ Itẽ suggestio ẽ acule⁹ diaboli. sed sug/
gestio nihil aliud est cꝫ praue cogitatiõis imissio. si er/
go diabol⁹ põt mala suggerere. ġ z põt malas cogitati
ones imittere. ¶ Cõtra. Matth. viij. sup illud. Nihil
qđ in os intrat coĩnat alaz. dicit glo. Berñ. q diabo
lus nõ est malaz cogitationũ imissor. ¶ Itẽ si põt co/
gitationẽ imittere. cũ in cogitatiõe formet acies intelli
gẽtie. ġ põt mentẽ nostrã formare. qđ falsum est. cum hꝫ
dicat Aug⁹. esse ꝓprũ veritatis ꝓme. ¶ Itẽ nihil nob⁹
intimi⁹ est cꝫ nra cogitatio. ġ si diabol⁹ põt cogitatio/
nes imittere. ġ põt qñ vult ad interiora nra spũalia intro
ire. sz hꝫ nihil aliud est cꝫ illabi. ġ mẽti nre illabi. potest
qđ supra improbatũ est. ¶ Itẽ si põt cogitatiões imit/
mittere. ġ põt qñ vult malũ facere cogitare. sz ipe cõti/
nue nobis oprat malũ. ġ nũqꝫ ꝓmitteret nos a cogita/
tionib⁹ malis desistere. qđ manifeste falsum est. Elit igi
tur qstio cꝫtũ posse habeat diabol⁹ respectu cogitatio/
nũ generadaz ĩ nob. vtz scz possit efficere vel tñ offer/
re. z si offerre. vtz necessario possit nos compellere ad
hꝫ q nos recipiam⁹ oblatũ? Et q sic videt. q si aliqđ ꝓ
sentaĩ aspectui oculoz nroz. necessariũ est nos videre
z sic de aliis sensib⁹. ġ filr videt de cogitatõib⁹. Ex si ve
rũ est. videt q a malis cogitatiõib⁹ nõ possum⁹ cuade/
re. z q mala cogitare nõ sit repbensibile. cũ tñ dñs rep
bẽdat Matth. ix. Quid cogitat' mala in cordib⁹ vris?
zc. ¶ Rñ. dõm q ĩmissio dicit actũ cui⁹ effect⁹ terminat 58
in eo qđ imit̃. Hũc aũt actũ dupliciter põt dicere respectu
illi⁹ effect⁹. Aut sicut causa ꝓncipalis agẽtis z efficientis
aut sicut excitãtis vel impellẽtis. Primo mõ ꝓprie ac/
cipit. z sic cõpetit soli deo respectu aie. ipe eñ sol⁹ est q
q modũ ꝓncipal' agẽtis põt in ei⁹ intimis cogitatiões z
affectiões gignere z formare. Alio mõ accipit large vt
min⁹ ꝓprie. qñ imissio de rõe sui nois ġnalẽ vtutẽ z au/
toritatẽ sufficiẽtẽ respectu effect⁹ ĩportat. z tõ qñ solum
modo dicit excitatoz vel ipulsionẽ. large accipit z min⁹
ꝓprie. z sic cõpetit demoni respectu aie. qñ ei⁹ officiũ est
siue ꝙuersuz studiũ eidẽ malas cogitatiões suggerere.
Et sic ꝑz Rñ. rões ad vtrãqꝫ ptẽ. Nã rões z auctes
ad ꝓmã ptẽ iducte ꝓcedũt de missiõe z imissione cõter
dicta. rões vo ad oppositũ ꝓcedũt õ missiõe ꝓprie dicta
¶ Ad illõ vo qđ ġrit vltio. cꝫtũ posse habeãt demones 59
respectu malaz cogitationũ nostraz. dõz q fantasma
ta põt offerre. ¶ Ad illud qđ ġrit vtz necessario pos/ 60
sint cõpellere. diuersimode a diuersis rñdet. Quidam
eñ dicũt q necessario possint cõpellere ad cogitatiões
malaz nõ tñ malas. Cogitatio ei q est de malo non est
mala. nisi eq comitet affectio mala q ẽ in ptãte nostra

Alius vero videt ꝛ pbabilius ꝙ nō possiut facere. q̄ facto necessario cogitem⁹ malū nisi in casu. videlicet cuꝫ cogitatio aīe nō est circa vtilia occupata. Cū em̄ euagatur ꝛ est ociosa ratio. potest ei diabol⁹ offerre imaginem turpē ꝛ vanā. ꝛ ideo volēti malas cogitationes ꝛ imaginatiōes effugere. solicite ꝛ diligenter cauendum est ne ꝯtingat aliq̄n aīuꝫ a bonis ꝛ ab vtilib⁹ cogitationib⁹ reuocari. h̄ tamē difficile est nisi ei q̄ solicit⁹ est in bonis animū exercere. cui multo facili⁹ ꝛ delectabilius est in bonis versari cogitationibus. q̄ sit viris carnalibus in fedis ꝛ turpib⁹ imaginib⁹.

¶ Questio V

¶ Utrū demones possint malas affectiōes imp̄mere? Et ꝙ sic. videt Osee. vij. Omnes adulterātes sicut cliban⁹ succensus a coquēte. ꝛ glosa exponit ꝙ cliban⁹ ē fornicator. ꝛ coquēs diabol⁹. g̃ ꝛc. ¶ Itē Bern. sup Aſt. vj dicit ꝙ diabol⁹ fraudulēta ꝛ calida deceptione animā in affectū malicie trahit. sed hoc nihil aliud est q̄ p̄ua/ nam affectionē incēdere. g̃ ꝛc. ¶ Itē diabol⁹ potest carnem nostrā cōmouere. sicut d̄r Job. vj. sup illud. terra tradita est in manu impij. exponit Grego. id est. caro in manu diaboli. si g̃ carne cōmota excitat stimul⁹ concupiscētie qui est in nobis tanq̄ ignicul⁹ p̄aue affectionis. videt ꝙ diabol⁹ possit in nobis incēdere affectionem d concupiscētie. ¶ Itē ignem incēdere nō est aliud q̄ igni pabulū ministrare. sed male imagies ꝛ exteriores opportunitates ꝛ occasiones sunt fomēta cōcupiscētie. ergo videt ꝙ diabol⁹ hunc ignē d concupiscētie possit i nobis accēdere. ¶ Itē calidū potest calefacere. g̃ inflāmatum potest inflāmare. sed diabol⁹ tot⁹ est inflāmatus. immo ꝛ in eo sunt flāme ꝛ incendia vitioꝝ. sicut d̄r Jacobi. iij. ꝛ Beda dicit. ꝛ magister dicit in ſra. g̃ p̄t diabolus nos ad malū inflāmare. g̃ ꝛ incēdere. ¶ Ad oppositū. Imago maxime p̄fic̄it in affectiōe ꝛ voluntate g̃ si diabol⁹ nō habet posse sup aīam inquantuꝫ est dei imago. g̃ nō videt ꝙ possit affectionē nostrā incēdere. ¶ Item libertas arbitrij cōsistit maxime in affectu siue in volūtate. sed li. ar. est illud sup q̄ minime potest diabol⁹. g̃ videt ꝙ minime possit in nostr affectū. g̃ si nō potest intellectui cognitionē immittere. g̃ m̄to minus affectionē incēdere. ¶ Itē cogitat⁹ p̄ambulus est ad affectionē. sz q̄ nō potest in dispositionē. non p̄t in cōplementū. g̃ si diabol⁹ nō potest immittere cogitatum. nō potest incēdere affectū. ¶ Itē si potest malas cogitatiōes accēdere. cū h̄mōi affectiōes sp̄ sint culpabiles. cōtinue posset nos facere peccare. q̄ nephas est dicere. Est igit̄ questio q̄ differētia sit inter incendere ꝛ immittere. ꝛ p q̄to diabol⁹ magis dicit incēſor q̄ immissor. cū ecōuerso videat. cū multo pl⁹ sit affici q̄ cogi
61 tare. ¶ R⁹. d̄m ꝙ incēdere est actus trāſlat⁹ a corporalib⁹ ad sp̄ualia. In corpalib⁹ aūt incedere est nō ignē generare. sed pot⁹ igni pabulū mīstrare. vel applicando ignē cōbustibili. vel cōbustibile igni. sic ꝛ in sp̄ualibus. Ignis aūt iste cōcupiscētia est siue libido quersales ꝛ terrene. ꝛ delectatiōes fede. ꝛ ita incēdere in sp̄ualib⁹ nō tm̄modo accipit respectu affectionū. immo ꝛ cogitationū. ꝛ respectu vtrarūq̄ nō dicit actū sicut p̄ncipaliter agētis. sz solū sicut excitātis ꝛ subministrantis. Dm̄ igit̄ diabol⁹ potest nos ad malas cogitationes ꝛ affectiōes excitare. licet nō possit eas in nobis sua potestate efficere. ideo recte ꝛ p̄cipue a sanctis ꝛ a doctor⁹ib⁹ sacre scripture incēſor d nō immissor. Et p cedēde sunt
62 rationes ad h̄. ¶ Ad illud q̄d obiicit ꝙ diabolus non potest sup imaginē. nec sup li. ar. d̄m ꝙ nō potest sic agens ꝛ mouens p̄ncipale. potest tm̄ sicut suggerens ꝛ inducēs. ꝛ hoc est q̄d dicit Dam̄. violentia aliqui inferre nō possunt. in nobis em̄ est suscipe eoꝝ immissiones

¶ Ad illud ꝙ nō possit in cogitationē. d̄m ꝙ sic non 63
p̄t cogitationē formare. sic nec affectionē p̄ncipaliter causare vel mouere. sicut aut̄ potest affectionē incendere. sic etiā cogitationē. ¶ Ad illud q̄d vltimo obiici 64
tur ꝙ tunc posset facere nos peccare. d̄m ꝙ vez est si potētia incēdendi importaret necessitatē p̄cipuā ꝛ affectiuam potestatē respectu affectiōis p̄aue. sed sicut p̄dictum est nō dicit cām efficientē. sed disponentē. q̄ dem dispositio efficaciā nō habet nisi nos d̄m⁹ ei vigorem ex nostra negligētia vel cōsensu.

m

¶ Questio VI. ꝛ vltima ¶

Utrū demones possint scrutari secreta nostre d scētie. Et ꝙ sic videt. Demonū officiū est accusare fm ꝙ legit in Apoc. xij. Proiect⁹ est accusator fratrū ꝛc. g̃ si in ipo dicio arguemur. d secretissimis cogitatiōib⁹. videt ꝙ h lateāt accusatorē nostrū. ¶ Itē peccatū est caracter bestie fm ꝙ insinuat Apoc. xiij. sz vnusquisq̄ cognoscit p̄priū signaculū vbicūq̄ ponit. g̃ diabol⁹ cognoscit peccatū vbicūq̄ sit. sed nihil est in nobis secretius q̄ sint peccata cogitationū nostraꝝ ꝛ affectionū. g̃ si h diabolus potest videre. secreta conscientiaꝝ nostraꝝ rimari p̄t. ¶ Itē Aug⁹. sup. xij. Gen. ad lr̄am. mali angeli cogitationē nouerūt. quia multa p̄dicant q̄ nō p̄dicerent si cogitationes nō nouissent. ¶ Itē hoc videt p ratonem. Notior est opatio ꝛ potētia q̄ substātia. q̄ p cognitionē opationis ꝛ potētie pueni⁹ ad cognitionē substantie. sed suba aīe nō potest latere diabolu. g̃ nec eī opatio nec virt⁹. g̃ si cogitatio ꝛ affectio sunt actiones anime. g̃ nō possunt latere demonē. ¶ Itē substātie spirituales sicut dicit Diony. p sui naturā sunt speculabiles sic est in speculo materiali. q̄ q̄n vnū obiicit alteri. nō solū repītat ip̄m. sz etiā oīa q̄ relucent in ip̄o. g̃ si maioris cōmunicatiōis sunt specula sp̄ualia. videt ꝙ q̄n dem intuet ꝛ aspicit aīam. nō solū ip̄am videat. sz oē q̄ est in ip̄a. sed nihil p̄t oculꝰ meus videre in me q̄ nō possit videre oculꝰ alien⁹. si ergo sic est in oculo corporali respectu rei visibilis corpalis. pari ratione similiter erit in oculo sp̄uali respectu cognoscibilis spiritualis. g̃ si oculū meū spirituale nō latet secretū d scientiamee. pari ratione nec oculos demonū. ¶ Ad op̄positū. Regū. iij. Tu sol⁹ nosti corda filioꝝ hominū. non ergo demon vel ali⁹. ¶ Itē Hiere. xvij. Ego dominus scrutās corda ꝛ renes. g̃ si dñs hoc sibi attribuit tanq̄ p̄prium. videt ꝙ non cōcret diabolo. ¶ Itē. j. Cor. ij. Nemo scit que sunt hois. nisi sp̄us hois qui est in illo sed demon nō est sp̄us noster. nec est in nobis. g̃ nō nouit secreta d scie nostre. ¶ Itē Aug⁹. in li. de eccl. dog. Internas cogitatiōes nostras diabolū nō videre certum est. ¶ Itē ratiōe videt ꝙ si internas cogitatiōes cognosceret. cognosceret ꝛ virtutes. g̃ beati Job patientiā cognouisset. q̄d si cognouisset. nō temptasset. cū nolit̄ superari. sz tēptauit. g̃ nec virtutē nec cogitatiōes eius cognouit. ¶ R⁹. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandum. ꝙ sicut d⁹ volūtati creature rationalis dedit dominiū siue arbitriū cui nulla potētia p̄sidet nisi diuina. sic eius cognitiue dedit cōscientie secretū. cui⁹ secretū p̄funda non penetrat nisi diuina sapia. ꝛ ideo dico ꝙ nulla creatura. nec humana. nec angelica. potest d scire humane nosse secreta nisi p signa vel d iecturas. vl nisi nouerit dei reuelatiōe. aut hois denunciatiōe. Et q̄n pauca sunt ita secreta q̄n p deant in opa exteriora. vel appareāt p signa exteriora facici. vel p signa corpis q̄d

mouck diuersimode fm diuersitatē affectionū. hicest q̄ multe cogitationes t affectiones nre deprehendi pñt a malignis spiritib⁹ nisi arceank dei virtute. hec āt cognitio potius est cōiecture q̄z certe scie. Et iō concedēde sunt rōnes oñdentes q̄ angelus mal⁹ secreta p̄scie nre pscruta
66 ri nō pōt. ¶ Ad illud g̃ qō obiicit p̄mo in p̄riū de accusatoris officio. dom q̄ nō solū ipe demon erit accusator imo etiā oz nrm. vñ t si de exterioribus t visibilib⁹ accusari possum⁹ a diabolo. de secretis t occultis nō. neutra
67 tñ impunita relinquenk. q̄ nō deerit accusator et testis. ¶ Ad illud qō obiicit q̄ pctm̄ ē caracter diaboli. dicz q̄ pctm̄ tūc dr esse caracter. qñ scribit in fronte. h̄ āut ē cū peccat sine rubore t publice. vt iā possit ei dici frōs mulieris meretricis facta ē tibi. noluisti erubescere. t tūc
68 absq̄z dubio pctm̄ nostrū cognitū ē a diabolo. q̄ iā nō est secretū sz manifestū. ¶ Ad illd qō obiicit de Aug⁹. q̄ cogitationes nouerūt. dom q̄ loquit de cognitione cō/
69 iecture. nō certe scie. ¶ Ad illud qō obiicit q̄ notior est operatio q̄z suba. dom q̄ verū ē de operatione extrinseca. q̄ intrinseca āut nō sp̄ hz veritatē. Multe em̄ res sunt nob notiores q̄rum virtutes t operationes nos latēt. Vel dicendum q̄ h̄ locū hz in operatione naturali. nō in operatione volūtaria. Operatio em̄ naturalis fm q̄ naturalis est. ita se naturaliter nata ē repñtare. nec se occultare pōt. sic nec suba. imo ipsam manifestat suba. dū plus hz de rōe actualitatis. ac p̄ h̄ manifestationis t lucis. In operatione āt voluntaria secus ē. Nā cū suba se naturaliter repñter. sic naturaliter ē. sic se occultare nō pōt. Operatio voluntaria sic
70 tur voluntarie exit in esse. ita t voluntarie manifestat. et ita occultari pōt. imo non manifestat nisi bō velit. talia āut sunt q̄ latent in secreto p̄scie nre. iō q̄uis diabolus possit videre aliam p̄priā virtutem. tñ nō pōt illā conspicere. ¶ Ad illud qō obiicit q̄ speculū repñtat aliud

¶ Distinctio nona de p̄seq̄ntibus p̄firmatōnem angelorum bonorū q̄ntum ad ordinū distinctōez

Post p̄dicta supest p̄gnoscere tc. Sup̄ egit mgr̄ de p̄seq̄ntib⁹ ad malos obstinatōem. in h̄ac p̄te agit de his que p̄sequūtur bonos p̄firmationem. Hec āut sunt duo. s. distinctō ordinū. t p̄sequēs misteriū. ideo hec ps hz duas. In p̄ma agit de angelicor ordinū distinctione. In scōa de angelor misterio et missione. j. dis. x. Hoc etiā inuestigandū est tc. ¶ Prīa ps hz duas ptes. In p̄ma agit de distinctōe ordinū q̄n

Dist. IX ¶ Ad intelligētia āut eor que in hac pte dicūt p̄mo p̄cedēdū ē via narratōnis. Scōo vo via īdistinctiōis. Tia narratiōis āut ē diffinitiua t diuisiua. t ideo oportet hic p̄notare quandā rez diffinitiones t diuisiones. Oportet igit p̄mo videre quid sit hierarchia. Scōo vo q̄d sit angelus. Tertio q̄d sit ordo a

Dyonisius

¶ De angelicor ordinū distinctione quantum ad p̄priam p̄ditōem. s. qui t quot sint

Post p̄dicta supest cognoscere de ordinibus angelor quid scriptura tradat. Que in plurib⁹ locis nouē esse ordines angelor promulgat. s. angelos. archāgelos p̄ncipatus. potestates. virtutes dominationes. thronos. cherubin. et seraphin. Et inueniunk in istis ordinibus tria terna eē. et in singulis tres ordies vt trinitatis similitudo in eis insinuetur impressa. Unde dyonisius tres ordines angelor esse tradit. ternos in singulis ponens. Sunt em̄ tres superiores. tres inferiores. tres medij. Superiores seraphin. cherubi. throni. Medij. dominationes. p̄ncipat⁹. potestates. Inferiores. virtutes. archangeli. angeli.

¶ Quid appelletur ordo. qualiter angelor ordines nominētur. t que sit ratio nominis cuiusq̄ ordinis

¶ b Hic p̄siderandum est quid appellet ordo. Deiñ vtrū ab ipsa creatōne fuerit distinctio illor ordinum. Ordo angelor dicit

71 ¶ Ad illud qō obiicit de oculo corporali. p h̄ac ipaz rationez iā pz rñsio. Oculus em̄ vnus corpal' videt dcād videt alius si obiectū sit vtrisq̄ fuelatū. si āut vni agit t alteri tegit. vnus pōt videre. q̄ nō videt alius. quia ergo nullus se sibi nec vult nec potest fuelare. quia sibi semper presens ē. ideo oculum spūs si q̄ in se est nō pōt latere. alienū āut oculū pōt subterfugere. t se illi reuelare. qm̄ nō ē ipi pñs. nec sup eū potens. t iō oēm oculum spūalē pōt p̄scia nra latere. excepto se t illo q̄ est sup̄ se. Et iō dicit Aug⁹. sup Gen. ad lit. q̄ sic subc corpales hūt alia velamēta. q̄bus se alienis aspectib⁹ occultāt. sic et in his spiritualib⁹ suo mō intelligendū ē. hec ex hoz suor⁹ sūia. Et si tu q̄ras quō pōt h̄ ee vt intelligi. cū suba spūalis simplex sit t vniformis p totū. et ita videk q̄ videt modicū nihil latet. et cū vniformis sit nō pōt esse ibi aliqd occultās et aliqd occultatū. dom q̄ obstaculum illud nō hz intelligi p interpositionem alicui⁹ nature opace. sic ē in vsu nro corporeo. vel obscure vl' minus clare. sz ibi absconderē idē est qō nolle manifestare. et licet ñ sint ibi diuersitates plicar ex cōpositione diuersarum naturar. sunt tñ in aia gdus potentiar t statuū. fm q̄s aīa magis intima. vtpote q̄ respiciūt potētias superiores et simpliciores siue puriores. fm q̄s aīa magis in seipa recolligit. t ei qō sūme ē vnit t simplificat. t penes has maxime residet p̄scie secretū. t sic pz solutio obiectoz. ex q̄bus et manifestant oīa q̄ i lra dñr.

tum ad p̄priā p̄ditōem. In scōa vo q̄tum ad reparōem ibi. Notādū etiā q̄ decim⁹ ordo tc. Prima ps hz quatuor ptes. In p̄ma determinat quali⁹ angelor ordies distinguūtur. In scōa quali⁹ notantur. ibi. Hic p̄sideradum est. In tertia determinat qō sit buius ordinatōis principiū. ibi. Iam nūc inquirere restat. tc. In quarta vo et vltima determinat modū. ibi. Preterea p̄siderari oportet. tc. ¶ Scōa vo ps p̄ncipalis q̄ incipit. notandū tc duas habet. In p̄ma determinat de reparōe ordinuz angelicor facienda q̄tū ad gradū. In scōa vero q̄tuz ad numer. ibi. Non em̄ iuxta numerum tc

gelic⁹. q̄b⁹ fintellectis maria via p̄stabit nob ad seq̄ntia fmiranda. Sciēdū igit q̄ p̄ter diffinitōem q̄d nois q̄ hierarchia dr a hiera qō est sacrum. et archos p̄ncipatus quasi sacer p̄ncipatus. vl' ordo ip⁹ hierarchie. h̄ eatus dyoni. tres ponit diffinitiones in lib. de ecclesiastica hierarchia. quar p̄ma legit in fert

Nota hoc nomē seraphin. q̄d legit in scri

rē hec. Hierachia ē dīna pulcritudo vt simpla. vt optima. vt ꝯsumata. vel vt ꝯsumatiua. Scđa ē hec. Hierarchia ē ordo diuinꝰ. scia. z actio. dr̄isorme ī q̄tū possibile similās. z ad inditas ei diuinit⁹ illuminatiōes p hierarchia ē ad dēū q̄tū possibile ē silitudo et vnitas. ipz hns scientie sctē z actionis ducē. z ad suū dīissimū ō coz̄ imutabilit⁹ diffinies. q̄tuz ẋo possibile ē. r format suos laudatores. Istaz diffinitionū diuisinctio z explicatio p̄t sic hr̄i. Qz p̄ia diffinitio ē hierarchie icreate. due ẋo sequētes create Differūt autem quia prima illarū p̄ncipalit⁹ attenditur penes egressū a dco. sz vltia penes regressū. Iz vtrobiq; tāgat vtrūq; Pria aūt diffinitio q̄ ē hierarchie increate expr̄mit ipam q̄tuz ad trinitatem z vnitatem. ita q̄ nec trinitas sine dicat vnitati. nec vnitas trinitati. sz vnitas spectat ad pfectiōez trinitat⁹. et trinitas vnitat⁹. Ut igit oñdat ibi ee vnitas ī trinitate dicit hierarchia ē diuīa pulcritudo Pulcritudo. n. pstitit in plitate z eqlitate. sic dic aug⁹ ī li. de ẋa reli. Ut āt ostēdat q̄ plitas ñ p̄iudicz vnitati dic vt simpla q̄si ē ibi plurali tas vt tamen non tollatur vnitatis simplicitas. Ut autem ostendit q̄ vnitas non p̄iudicet trinitati subiungit vt optima. q̄si est in dco vnitas vt tñ sit summa bōitas. p quā ē pfecta coīcatio. z sic psonaz plitas Postr̄mo vt ostendat q̄ vnitas spectet ad pfectionem pluralitat⁹ z ecōuerso subdit. vt ꝯsummata. in q̄

ptura p. n. z tūc ē plis nūeri z neutri generis z significat cetū anglo rū illi⁹ ordinis. Q̄q̄ scribitur p m. z tūc est pluralis numeri masculini generis z significat angelū isti⁹ ordinis vñ ẋr⁹. Hoc seraphin dicas seraphi q̄ hij. sit seraph alm⁹ vel alt⁹. Dic cherubim sācti cherubin sacra sit cherub almus.

Quare hec nomīa sint ordini b⁹ angeloz data.

mltitudo celestiū spūum q̄ int se ī aliq̄ munere gr̄e silant. sic z in nalitū datoz mūere ꝓueniunt. Ut ẋbi gr̄a. Seraphin dicūt q̄ p alijs ardent charitate. Seraphin em̄ interp̄tat ardēs vl succēdēs. Cherubin q̄ p alijs in scia eminēt. Cherubin. n. interp̄tat plenitudo scie. Thronus ō sedes. Throni āt vocāt (vt be. Greg. ait) q̄ tāta diuinitat⁹ gr̄a replēt. vt in eis sedeat de⁹ z p eos iudicia ō̄cernat atq; informet. Dñationes vocant q̄ p̄ncipat⁹ z ptates trāscēdūt. Pr̄incipat⁹ dicūt q̄ sibi subiectis q̄ sūt agenda disponūt. eisq; ad explēda dīna misteria p̄ncipāt Ptates noiant hi q̄ hoc ceteris potēt⁹ i suo ordine acceperūt. vt ẋtutes aduersē eis subiecte eoz refrenent ptāte. ne hoies tātū tēptare valeāt q̄tū desiderāt. Virtutes vocāt illi p q̄s signa z miracula frequēter fiūt. Archāgeli q̄ maioza nūciant. Angeli qui minoza. Hec nomina ill⁹ nō ꝓpter se sed ꝓpt nos eis data sunt. Qui em̄ sibi noti sūt p tēplatiōe. nō bi notescunt cognoiatiōe. Et noiant singli ordines a donis gr̄az. q̄ nō singlarit⁹ sed excellent data sūt i pticipatōe. In illa em̄ celesti curia vbi plenitudo boni ē. Iz q̄dā data sint excellēt. nihil tñ possidetur singlarit. Qia em̄ i oīb⁹ sūt nō q̄dem eqlit. qz alij alijs sublimi⁹ possidēt. q̄ tñ oēs hūt. Cū q̄z oīa dona gr̄az supiozes ordines sublimi⁹ z pfecti⁹ p̄ceperint. tñ ex p̄cipuis sozciti sūt vocabula iferiozib⁹ cetera relinquētes oz

signat q̄ in trinitate z vnitate ꝯsistit oīmoda summa pfectio. Scđe ẋo diffinitiōis intellect⁹ sic p̄t hr̄i. Diuinit em̄ ibi angelica hierarchia fm egressum a dco. Egredit aūt a dco fm rōez imaginis z silitudinis sic z homo et ideo illa notificatiōe p̄mo ō̄scribit ipaz hierarchias

dinib⁹ ad cognoiatiōez. vt sera phin q̄ ordo excellētissim⁹ estimat tam dilectiōez q̄z cognitionē diuinitat⁹ z cetera ẋtutū dona ceter⁹ oīb⁹ sublimi⁹ z pfecti⁹ p̄cepit. z tñ ab excellentiori dono. i. charitate nomē accepit il le supioz ordo. Alter⁹ em̄ donū ē ipa charitas q̄z scia. Itē maiꝰ ē scire q̄z iudicare. Scia nāq; informat iudiciū. Jōq; scōs ordo a scō dono. i. cognitiōe ẋitat⁹ appellat⁹ ē. s. cherubin. Jta z ō alijs intelligēdū ē. Assignat q̄ excellētia ordinū fm excellētia donoz. Et tñ sic Greg⁹. ait. illa dona oīb⁹ sūt cōia. omēs em̄ ardent charitate. z scia pleni sūt. sicr̄ ō alijs. Sz supiozes alijs excellēti⁹ (vt iā dictū ē) ipa accepe rūt a q̄b⁹ z nōiank. Ut̄ Greg⁹. In illa sūma ciuitate q̄sq; ordo ei⁹ rei censet⁹ noīe. quaz pleni⁹ accepit i mūere. Sz ordō h̄ q̄ō tat. Si q̄s ordo ab illo dono nomiat. q̄ō pleni⁹ possidet tūc cherubin i scia p̄emiet oīb⁹. qz a sciētia noiat Sz q̄ magis diligit pl⁹ cogscit. Tantū em̄ (vt tradidit auctas) cogscit ibi q̄sq; q̄tū diligit. Jtaq; seraphin nō solū in charitate sed etiā in scia p̄eminēt Jōq; auctas illa sic vr̄ itelligenda vt cōpatio fi referat ad oēs ordines. sed ad q̄sdā. s. inferiores Ille em̄ ordo ñ pleni⁹ seraphin accepit sciam in munere. sed pleni⁹ alijs ordinib⁹. q̄ sūt inferiores. Nec noiat q̄sq; ordo ab oī re quā pleni⁹ alijs accepit. sed ab alīq̄ rex q̄s accepit. Vel p̄t cōpatio referri nō ad ipos ordines sed ad alia dona nec ad omia alia

p mōm imagis cū dic. Hierarchia ē ordo diuinꝰ. scia. z actio. vt ordo. i. ordinata ptās rādeat pri. z scia filio. z actio spūsctō fm memoriā. intelligētiā. z voluntatem. Scđo ẋo describit q̄z tū ad rēne silitudinis. cū subiungit. dr̄isorme iq̄z tū possibile ē. similās. z tāgitur ipa assilatio q̄tū ad hīū. cū dr̄isorme in q̄z tū possibile. z. z q̄tū ad actum cū subinfert. et ad inditas ei illuminatiōes. z. Silitudinis ei siue gr̄e assilantis ecꝰ ē sursuz ducere. sic ecꝰ rigo ē deorsū. Tertia scđere. Tertia āt diffinitiōem sic possumꝰ itelligere. Describitur ei vt p̄dictū est angelica hierarchia p̄ter regressū ad deum p̄ncipalit⁹. No/ tat igit ī p̄dicta diffinitiōe hie/ rarchia p regressū siue p regressus ei⁹. p̄no q̄z tū ad habilitatē cū dic hierarchia ē ad tūc q̄tuz possibile ē silitudo et vnitas. Scđo q̄tuz ad actualitatē. cuz dic ipm hns scientie scr̄e z actionis ducem. Tertio q̄tum ad immutabilitatē cū subiungit. z ad suū diuinissimū dcoz̄ imutabiliter diffiniens. Quarto ad plenitudinis vbertatē cū subinfert. q̄tū ẋo possibile ē reformās laudatores. in hoc sz q̄ nō solū sibi sufficit. sz etiā p̄pter plenitudinē charitatis et gr̄ie potēs ē alios adiuuare. Et sic p̄z ex p̄dict⁹ diffinitō

Quedio ora ex vet bis grego.

Explanatō tat⁹ auctoris

Alia deter miatio eiusdem.

nib9 qd sit hierarchia tã diuia q̃z angelica · Per q̃z
itellectũ elicit qdã diffinitio magistrat q̃ cõperit oĩ
hierarchie lz nõ vniuoce q̃ tal ẽ · Hierarchia ẽ reruz
sacraz r rõnabiliũ ordinata ptãs · in subdit⁹ debitũ
retinẽs pncipatũ · Hoc ãt ñ solũ cõperit hierarchie
ãgelice · sz eti
am ecclesiasti
ce vel hũane ·
ꝺ q nihil ad ꝓ
sens · sz solũ ꝺ
hierarchia ã/
gelica · Et q/
nia h ñ pt co/
gnosci nisi cõ
gnoscat quid
sit angel⁹ · tõ
pnotãde sunt
r angeli diffi
nitiões · An/
gel⁹ ãt sic no/
tificata dam̃.
Angel⁹ ẽ sba
ĩcorporea in/
tellectual · sp
mobilis · arbi
trio libera ꝺo
mistrãs · gra
ñ naka imor/
talitatẽ su/sci
pies · Dioni/
sius ãt aliter dif/
finit angelum
sic · Angel⁹ ẽ
imago ꝺi · ma
nifestatio occ
tis lũis · specu/
lũ clarũ · splẽ/
didissimuz · i/
maculatũ · in
cõtamiatũ in
coinquinatũ · su/
scipies · sic cõ
uenies est to/
tã speciosita/
tẽ boniformitat r deiformitat · r in se resplẽdere fa/
cies bonitatẽ silẽtij · qꝺ ei abdit · Drnt ãt be due no
tificatiões · q̃ pria describit angelũ q̃z ad eẽ · scda
ꝺo nõ solum q̃tũ ad eẽ sz etiã q̃tũ ad bene eẽ · Prie
ꝺiõis itellect⁹ hri pt sic · Describit em̃ ibi angel⁹ q̃z
tũ ad subaz · q̃tũ ad vtutẽ · q̃tũ ad cõpatiõez · r q̃tũ
ad duratiõez · Suba tãgit i eo qꝺ ꝺr · ãgel⁹ ẽ suba in
corporea · vt⁹ ib qꝺ sbtiũgit · itellectual · sp mobil · ar/
bitrio libera · vbi notat triplex vt⁹ angelica · s · ogni
tiua · opatiua · r ipatiua · Cognitiua ib qꝺ ꝺr itelle/
ctual · opatiua ib qꝺ ꝺr sp mobil · qr ñ fatigatiõe põt
opari · sz ipatiua ib qꝺ ꝺr ar · li · quã ñ oportet distin
gui ab aliis põdcs in re · sz sufficit q̃ distinguat rõe ·
Opatõ ꝺo tãgit cũ ꝺr deo mistrãs · Duratio cũ sbiũ
git · gra ñ naka imortalitatẽ susciens · Vocat aũt h
gra ñ aliqꝺs act⁹ gr̃ dat⁹ · sz gra ꝺr gratuita dei ifluẽtia
Intellectus aũt scde diffinitiõis sic pt hri · Diffinit
nãq ibi angel⁹ nõ solũ q̃tũ ad eẽ nake · sz etiã q̃tum
ad bñ eẽ · r tõ notificat h angel⁹ iq̃tũ hz dei imaginẽ
q̃ naturã · inq̃tũ hz silitudinẽ q̃ graz · iq̃tũ hz deifor/
mitatẽ q̃ gliaz · Rõ ãt imaginis exp̃mit q̃tuz ad duo · s ·
q̃tũ ad id qꝺ surſũ ẽ · r q̃tũ ad id qꝺ deorſũ ẽ · Primũ tã
git cũ dic · Angel⁹ ẽ imago dei · Scdm cũ subiũgit · ma/
nifestatio occulti lumis · Imago em̃ ẽ inq̃tũ dei capar ẽ
et ꝓceps eẽ põt · sz manifestatio luminis ẽ inq̃tuz illu/
minatões suſci/
pit · iferioribus
oñdit · Silit q̃z
tũ ad silitudinẽ
gre descript q̃z/
tũ ad duplicem
respectũ · ad sur
ſuz q̃ positionẽ
ad deorſũ q̃ pua
tiõem · Opatio
ad surſuz tãgit
cũ ꝺr · speculuz
clarũ · splẽdidis/
simũ · vbi notat
q̃ gra deſurſuz
veniẽs naturaz
ꝺfuat · naturaz
decorat · naturã
ꝺfirmat · r q̃tũ
ad h tria dicit ·
speculũ · claruz ·
splẽdidissimuz ·
Lõpatio ꝺo ad
id qꝺ deorſũ q̃
modũ puatiõis
notat cuz dic · i/
maculatũ · incõ
tamiatũ · icoin/
quinatuz · q̃ q̃ tria
remouet tripli/
cẽ feditatem ab
angelo q̃ repu/
gnat gre · Prio
feditatẽ actiuaz
r h est feditas a
ctual · r remoue
tur p h qꝺ ꝺr · i/
maculatũ · Se/
cũdo feditatem

Sap · xj ·

Epb · vj ·

Qualitꝫ la/
pis angli di
catur in or
dinibus fa
isse

ꝺonaq̃ ad q̃daz · Sic em̃ hoies
cũ pla hẽant dona · q̃dã alijs ex
cellẽti⁹ possidẽt · Ita forte r an
geli qbusdã mũerib⁹ magis pol/
lẽt · r alijs qbusdã minus ·

// Determiat qd sit hui⁹ ordi/
natiõis · pncipiũ · vtz · s · ordies
ab initio creatiõis ita distincti
fuerint · // c

Jã nũc inqrere restat · vtruz et
isti ordies a creatiõis initio ita
fuerit distincti · Qz ita fuerit dis/
tincti a pmordio sue pditionis
viꝺr testimonio auctis insinua
ri q̃ tradit ꝺ singlis ordinib⁹ ali
q̃s cecidisse · de ordie nãq supi
oꝛi lucifer ille fuit · q̃ null⁹ digni
oꝛ pdit⁹ fuit · Apls etiã pncipa/
tus r ptates tenebraz noiat · o
stẽdẽs ꝺ ordinib⁹ ill cecidisse · q̃
cũ i mal misteriũ exerceãt · ñ tñ
penit⁹ noib⁹ ordinũ suoz puati
sũt · Sz nõ viꝺr illꝺ posse stare
Mõ em̃ tũc charitate ardebãt ·
nec sapia pollebãt · neq̃z in eis
de⁹ sedebat · Si em̃ h hũissent
nõ cecidissent · Mõ g̃ tũc erant
cherubin vel seraphin vl thro/
ni · Ad qꝺ dicim⁹ · qr añ casuz q̃
rundã nõ erãt isti ordies · qr nõ
dũ hẽbant dona in q̃z pticipati
onib⁹ pueniũt · Sz q̃busdaz ca/
dẽtib⁹ alijs apposita sũt · eisq̃z q̃
cecidert collata fuissent · eadez
dona si pstitissent · Jõq̃z scptu/
ra dic ꝺ singulis ordinib⁹ aliq̃s
cecidisse · nõ qr fuissent i ordini
bus r postea corruerũt · ꝺ qr si p
stitissent · eoz aliq̃ i singlis fuis/
sent ordinib⁹ · q̃ r i nake tenui/
tate · r i forme pspicacitate dif/
ferẽtes gradus hẽbãt · sic illi q̃ p
stiterẽt · Alij em̃ vt pdixim⁹ supi
oꝛes · alij iferiores pdicti sũt · Su/
piores q̃ naka magis subtiles · r
sapia magis pspicaces · inferio/
res q̃ naka min⁹ subtiles · r i tel
ligẽtia min⁹ pspicaces facti sũt
Has ãt iuisibiles dñtias inuisi
biliũ · solus ille põderare potu/
it · q̃ oia i nũero r mẽsura r pon
dere disposuit · i in se tpo q̃ ẽ mẽ
sura oi rei modũ pfigens · r nu/
mer⁹ oi rei spẽm pbẽs · r põdus
oẽm rẽ ad stabilitatẽ trahẽs · id
est terminans · r formans · r or
dinans omnia ·

// Determiat hui⁹ ordiatiõis
modũ · vtz scz oẽs angũ eiusdẽ
ordinis sint eq̃les · ꝺ

Preterea psiderari optet · vtz
oẽs angeli eiusdez ordinis eq̃/

mitatẽ p gliaz · Rõ ãt imaginis exp̃mit q̃tuz ad duo · s ·
q̃tũ ad id qꝺ surſũ ẽ · r q̃tũ ad id qꝺ deorſũ ẽ · Primũ tã
git cũ dic · Angel⁹ ẽ imago dei · Scdm cũ subiũgit · ma/
nifestatio occulti lumis · Imago em̃ ẽ inq̃tũ dei capar ẽ
et ꝓceps eẽ põt · sz manifestatio luminis ẽ inq̃tuz illu/
minatões suſci/
pit · iferioribus
oñdit · Silit q̃z
tũ ad silitudinẽ
gre descript q̃z/
tũ ad duplicem
respectũ · ad sur
ſuz q̃ positionẽ
ad deorſũ q̃ pua
tiõem · Opatio
ad surſuz tãgit
cũ ꝺr · speculuz
clarũ · splẽdidis/
simũ · vbi notat
q̃ gra deſurſuz
veniẽs naturaz
ꝺfuat · naturaz
decorat · naturã
ꝺfirmat · r q̃tũ
ad h tria dicit ·
speculũ · claruz ·
splẽdidissimuz ·
Lõpatio ꝺo ad
id qꝺ deorſũ q̃
modũ puatiõis
notat cuz dic · i/
maculatũ · incõ
tamiatũ · icoin/
quinatuz · q̃ q̃ tria
remouet tripli/
cẽ feditatem ab
angelo q̃ repu/
gnat gre · Prio
feditatẽ actiuaz
r h est feditas a
ctual · r remoue
tur p h qꝺ ꝺr · i/
maculatũ · Se/
cũdo feditatem

Sap · xj ·

adherẽtẽ siue aduenictẽ · r h ẽ feditas venialis · r remo
uet p h qꝺ ꝺr · icõtamiatũ · Tertio rẽouet feditatẽ ꝺtra
ctã · r h ẽ feditas originalis · r rẽouet p h qꝺ ꝺr icoiq̃na
tũ · Similit deiformitas glorie tãgit ꝼm duplicẽ cõpa/
tiõez · s · ad id qꝺ surſũ ẽ · r ad id qꝺ deorſuz ẽ · Ad id qꝺ
ẽ surſũ p h qꝺ dic · suscipies sic ꝺuenies ẽ rota speciosi/
tatẽ boniformitat r deiformitat · Cõpatio em̃ ad deũ
deiformis efficit cũ speciositatẽ a ꝺo suscipit · Cõpatio
ꝺo ad id qꝺ iferi⁹ ẽ notat cũ ꝺr · r in se resplẽdere facies
bonitatẽ silẽtij · qꝺ ei abdit · h ãt ẽ dũ refulgẽtia ꝺiuie
bonitat quã ipe hz oñdit alijs · Hãc aũt vocat silẽtiũ ·
qr nemo pt intime deo ꝺiũgi q̃n i illo q̃tet · et q̃n omis
strepit⁹ exterior q̃escat · r tõ vocat silẽtiũ i abdit · Et sic
pz qꝺ sit hierarchia · r qꝺ sit etiã angelus · // Tertio re
stat videre qꝺ sit ordo angelic⁹ · Diffinit ãt sic a Bre · r 4
i lra adducat h diffinitõ a mgro · Ordo ẽ mlcitudo cele/
stiũ spũuz q̃ inẽ se aliq̃ mũere gre silank · sic r in nakalũ
voꝺ pticipatõe ꝺueniũt · Hui⁹ notificatiõis expla/
natio i pmptu ẽ · Notificat em̃ h ordo q̃tũ ad suũ fun/
damẽtũ · q̃tũ ad suũ cõplemẽtũ · q̃tuz ad dispositiões q̃

inter ꝫ mediū tenet locū. Fundamētū tangit cuz dicit. Ordo est multitudo celestiū spūum. ordo cū fundatur in materia. Cōplemētū vero tangit in hoc q dicit. q̄ inter se aliq̄ munere gratie silant. ordo cū cōplemētū hz a gratia. Dispo itio media inter vtrūq; notat i hoc q dicit sicut z i naturaliū bonoruz principatiōe cōuenit. q: meliora naturalia dispo nunt ad maiora gtuita. Expdi/ctis notificā cur nobis ill'a tria q̄ pr⁹ ꝓposita sūt ꝑm descriptiōes cōuenientes. qs facile eēt ꝑm to/picū calūniari et destruer sz omittendū est q: valde parum vtile.

*per silē o/stendit nō oēs eiusdē ordis pa/res esse

§ Post hoc ad diuisiones ꝓcedē/dū est. Sūt aūt diuisiones tres ꝑnotande ad facilioꝝ explicationē distinctiōis angelicoꝝ ordi/nū. Prima ē hec Hierarchiaz alia supcelestis. alia celestis. alia subcelestꝫ Scōa ꝫ ē. Hierarchiarū celestiuz. alia supioz. alia media. alia inferioz siue q idē ē. alia ephia. alia yperphia. alia ypophia Tertia ꝫ ē q ordo ꝑme hierarchie triplex ē s. seraphin. cherubin. z throni. Ordo secūde hierarchie siliter triplex est ꝑm btm dyo. dñationes ptātes. z ꝟtutes Scōm grego. z bern̄. dñatiōes. ꝓncipat⁹. z ptā/tes. Similit tertie hierarchie triplex est ordo ꝑm dyo. ꝓncipatus. archangeli. z angeli. Prē diuisiōis manifesta ē rō z intelligētia. Qm̄ em̄ hierarchia nō ē nisi substātia intellectualis. hec aūt ē triplex. diuina. s. angelica z hūana. iō triplex distinguit hierarchia. z diuia dr supcelestꝫ. angelica celestꝫ. hūana aūt subcelestis. Sēde aūt diuisiōis

les sint. Ita esse q̄busdā placuit. sz nō ē hoc ꝓbabile nec assertione dignū. q: lucifer q̄ fuit de collegio supioꝝ. ipsis etiā digni or extitit q̄ aliis excellentiores creati fuerāt. Ex quo ꝓcipit q̄ si pstitisset. in ordine supiori fuisset. z aliis eiusdem ordinis dignior extitisset. Sic em̄ est vn⁹ ordo apl'oꝝ. z alter martyriū. z tñ i aplis alij alijs sūt digniores silr z i martiribꝰ alij alijs sūt supiores. ita z i ordibꝰ āgeloꝝ recte credit esse. ¶ De repatiōe ordinū angelicoꝝ ꝯtū ad gradū. q̄mō. s. dicat scriptura decimū ordinē ex hoibꝰ cōpleri. cū nō sint nisi nouē ordies ¶ e ¶ Notandū etiā q̄ decim⁹ ordo legit de hoibꝰ restaurandꝰ. sed cū nō sint nisi nouē ordies. nec plures fuissent. etiā si illi qui ceciderūt pstitissent. mouent lectores quō scriptura dicat decimū ordinez cōpleri ex hoibus. Grego. nāq; ait. hoies assumēdos in ordine angeloꝝ. quoꝝ alij assumunt in ordine supioꝝ qui sz magis ardēt charitate. Alij in ordie inferioꝝ q. s. minꝰ pfecti sunt. Ex q̄ apparet nō eē de hoibꝰ formādū decimū ordinē. tanq̄ nouē sint angeloꝝ et decim⁹ hoim. sed hoies ꝓ qualitate meritoꝝ statuēdos in ordinib⁹ angeloꝝ. Q̄ q̄ legit decim⁹ ordo cōplend⁹ de hoibus Ex tali sensu dictū fore accepi pōt. q: de hoibꝰ restaurabit qō in angel'lapsuz ē. de qbꝰ tot corruerūt. vt possz fieri decim⁹ ordo. Propt qō apls dicit. restaurari oīa in xpo. q̄ in celis z q̄ etiā in terris sunt q: ꝓ xpm redēptū

est gen⁹ hūanū. de q̄ fit repatio ruine angelice. tū ñ min⁹ saluaret homo si angel⁹ ñ cecidisset. ¶ De repatione ordinū angelicoꝝ ꝯtū ad nūe rū. q̄ sz hoies assumunt iuxta numerū stantiū ñ lapsoꝝ. f

Nō em̄ iuxta numeꝝ eoꝝ q̄ ceciderūt. sz eoꝝ q̄ ꝑmānserūt homies ad britudinē admittunt. Vñ gre. Supna illa ciuitas ex angelis z hoibꝰ ꝓstat. ad quaz credim⁹ tantos humani generis ascēdere. quantos illic cōtigit angelos remansisse. Sicut scriptū ē in cantico Deutronomij. Statuit t̄mios plꝰ iuxta numerū angeloꝝ dei. ¶ A qbus dā tñ putat q̄ hoies repenit iuxta numeꝝ angeloꝝ q̄ cecidert vt illa celestis ciuitas nec suoꝝ ciuiū numero priuet. nec maiori copia regnet. Qd aug. in enche. sentire videt. si asserēs de hoibꝰ plus saluari ꝯ cozruit de angelis sz non min⁹ ita dicens Supna hier'm mat nr̄a ciuitas dei. nulla ciuiū suoꝝ numerositate fraudabit. aut vberiori ēt copia fortasse regnabit. Neq; em̄ numeꝝ aut sanctoꝝ hoim. aut īmūdoꝝ demonū nouim⁹. in quoꝝ locū succedētes filij catholice mr̄is. q̄ sterilis apparebat in terris. in ea pace de qua illi cecidert. sine vllo tpis t̄mio ꝑmanebunt. Sed illoꝝ ciuium numerus siue qui est. siue qui fuit. siue qui futurus est. incontemplatione eius artificis est. qui vocat ea que nō sunt tanq̄ ea q̄ sunt. Ecce aperte dicit nō min⁹ de hoibus saluari ꝯ cozruit de angelis. sz pl⁹ nō asserit.

pler ordo ibi ponit. Quātū ad pfectā tentionē eoꝝ do throноꝝ. ꝯtū ad pfectā cognitiōez ordo cherubi ꝯtū ad pfectā dilectiōez ordo seraphin. z ꝫ ptz ex suis inꝓpriationib⁹. Quia igit tā ꝑma rō ꝯ scōa ꝑbēdit hec tria. iō oēs tractatoꝝ in hac distinctiōe

ꝯcordāt·ſ.dyo.q̄ diſtīguit hierarchias penes ēntialia ⁊ gre. penes officia. Siīr ſbdiuiſio ſcōe hierarchie pen det ex duplici rōe ꝑassignata. Dictū ei ē q̄ ſcōa hierar/ chis. vno mō accipiť penes ordinē siue ordinatā ptātē hz eiſba ordinari mediāte potētia. Perfectō aūt ꝑtuz siue potētie ꝯſiſtit in trib. ſ. in ꝑſidēdo. ⁊ penes h̄ atten dit ordo dñationū. in reſiſtēdo. ⁊ penes h̄ ordo ptātuz ⁊ in opando. ⁊ penes h̄ ē ordo ꝑtutū. ⁊ ordināť hi ordi nes fm maiorē dignitatē ⁊ miorē. q; plꝰ ē ꝑſidere q̄z repu gnare. ⁊ repugnare q̄z ꝑ ſe opari poſſe. ſō recte ſic ordināť ordies medie hierarchie a dy. vt ꝑmo ponāť dñatiōes. ſcdo ptātes. ⁊tertie ꝑtutes. ſi āt ſcōa hierarchia ſumak penes ſtatū mediū. ſ. ſplaroz. ſic ſilr tres hz ordies fm triplicē ꝓlatiōez angeloz. Preſunt eī angeli angelicis ſpiritib. ⁊ hi dicūť dñatiōes. Preſūt ēt bonis hoīb. ⁊ hi dicūť ꝓncipat. Preſūt ēt demōib. ⁊ hi dicūť ptātes enumerāť a gre. ⁊ ſic ꝑtz ordo fm dignitatē ꝓlationū. q⁊. n. plꝰ ē ꝑſidere angelis q̄z hoīb. ⁊ hoīs hoīb. q̄z demōib. ſō ꝑmo dña tiōes. ſcdo ꝓncipat. ⁊ tertio ptātes enumeraťa gre. ⁊ gnata depēdet. Si eī tertia hierarchia ſumak penes a/ ctionē miſterialē. ſic triplex ē ordo angelicꝰ. hz q̄ triplr dā eī ſunt angeli ordiati ad regimē alteriꝰ vl miniſterū. Qui ꝯtingit deputari ad regimē ꝓncipū ⁊ hi ꝓncipa/ tꝰ ſūt. Quidā ꝯo ad regimē miltitudis. ⁊ hi dicūť archā geli. Quidā ad cuſtodiā ꝑſone ſingularis. ⁊ hi dicunť angeli. et ſic ꝑz ēt ordo ⁊ ſufficiētia illoz ordinū. q⁊ plꝰ eſt ꝑſidere ꝓncipi q̄z vnigenti. ꝓnceps eī ꝑeſt toti genti. Et plꝰ ē deputari ad cuſtodiā miltitudis q̄z ad cuſtodi am ꝑſōe ſingularē. ⁊ q̄ iſtū modū diſtīguit ⁊ ordiat dy. Si ꝯo accipiať penes opatiōez vite actie. ſic ēt triplex eſt ordo. fm q̄ triplex ē miſteriū Aut eī miſteriū ꝯſiſtit in opando. ār ī docēdo. ār ī docēdo. āt maiora. āt miora ꝓmū ē ptutū. ſcōm archangeloz. tertiū angeloz. Et ꝑz ordo. q⁊ plꝰ ē facer q̄z dicere. ſiue dicere ⁊ reuelar maio ra maiꝰ ē q̄z reuelare miora. ⁊ penes hūc modū ſumpſit diſtictiōez tertie hierarchie gre. ⁊ bern̄. Ex his apparet rō haz diuiſionū. appet ēt diuerſificatō ink gre. ⁊ dyo. Ozei diuerſimode diſtictionū hierarchiaz ꝯſideraue/ rūt. ſō diuiſiōes ordinū in iſīs diuerſimōe aſſignauer ſz cū vtrūq̄ coz ſilr nō poſſit ē verū. ſ. q̄ ꝓncipat ſit de media hierarchia ⁊ infima. ⁊ ſilr ptutes. dn ꝯfundank tendū ſit. Et dō. ad h̄. q̄ magr inītēdū ē dicto dyo. tuz q⁊ ipe dicit ſic ꝺr a paulo ⁊ tradidit ſic audiuit. tuz q⁊ gre. i ꝯfirmatiōe eoz q̄. de hac mā dicit. ipſe auctē indu cit. tū ēt q⁊ ſic ex ꝑdictꝰ ꝑz. dyo. diſtictionē hierarchiaz ſumpſit penes ea q̄ ſt ipſis angelicis ſpiritib. ītrinſeca ⁊ ēntialia. ⁊ iō ſic ordies diſtinxit. ſic habēt collocare i celis. gre. ꝺo plꝰ pēſauit opa ⁊ officia. ⁊ iō ſic diſtīguit fm q̄ plꝰ pōt valere ad eruditionē nr̄az. nec vnꝰ ꝺdicit alteri. nec ꝺbū alteriꝰ retractat. ſz aliū modū diſtīguen di aſſīgt. tū ꝑť diuerſitatē ꝯſiderationis in ꝓncipio. tū ꝑť diuerſitatē ꝯſiderationis in fine.

Hꝺ itelligētia ꝑdictoz ⁊ coz q̄ mgr̄ dicit in lr̄a. vt via īdſitia ꝓcedam. circa ordinē angeloz q̄rūť noue. Pmo q⁊ de ordib. in ꝯpatiōe ad naťaz ſub ſtratā. ſcdo i ꝯpatiōe ad cām ꝯpletiaz. tertio i ꝯpatiōe ad diſpōez ꝑambulā. q⁊to q⁊ q̄z tū ad noiatiōem. quito q̄z tū ad repationē. ſexto q̄z tū ad ꝓlatiōis euacuatiōem. ſeptio q̄z tū ad nūez. octauo i ꝯpatiōe ad ſuū oppoſituz nono ⁊ vltio i ꝯpatiōe ad diſpatū. Dī. a

De ordīb angeloz ī ꝯpatiōe ad naťaz ſbſtratā vtrū. ſ. angeli diuerſoz ordinū ſint diuerſaz ſpēz ꝓ naťaz? Et q⁊ ſic vr. Miltiplicatō āgeloz maxīe maīfeſtat diuīaz potētiā. ⁊ ſapiam. ⁊ boitatē. ⁊ maioz miltiplicatio ſpe/ ctat ad maiorē maīfeſtatiōez. ſz maioz ē miltiplicatio q̄ ē fm nūez ⁊ ſpēm. q̄z q̄ ē ſolū fm nūerū. ſz in angel repit vtraq̄z. ḡ angelꝰ differt ab angelo fm ſpēm. ſz differūt maxīe angeli diuerſoz ordinū. ḡ vr̄ q⁊ diſtīguāť ꝑz ſpe/ tiez. Itē angeli diuerſoz ordinū magr̄ differt q̄z ange li eiuſdē ordis ī ſimplicitate q̄ ē ꝓmū attributū. ḡ pari rōne ⁊ in ꝑſonalitatis diſtictiōe. ḡ cū angeli eiuſde or/ dis differāt nūero. angeli diuerſoz ordinū dr̄ñt plꝰ q̄z nūero. ſz maioz dr̄ia q̄z ea q̄ ē fm nūez ñ ē niſi ea q̄ ē fm ſpēm. ḡ ⁊c. Si tu dicas q⁊ dr̄ñt magr̄ aliq̄ dr̄ia acciden tali. ſic aq̄ diuerſoz fontiū magr̄ q̄z aq̄ eiuſdē fontꝰ. ob ūcit ꝯ h̄. q⁊ magr̄ dr̄ñt in ſimplicitate ēntie. ſz ſiplicitas ēntie nō ē accns angelo. cū vullo mō poſſit intēdi ⁊ re mitti ī eodē angelo. ſz ēntialis ꝓprietas. ḡ facit ēntia liter differre. ḡ idē q⁊ ꝓpus. Itē h̄ vr̄ ā ſili. cū ſint tria ge nera viuētiū. ſ. vegetabiliū. ſenſibiliū. ītellectualiū. in gñe coz q̄ viuūt vita vegetabili ē ponēr dinerſitatē nō ſolū fm nūez ſz ēt fm ſpēz. ſic in plantꝰ. ⁊ ſilr ī gñe coz q̄ ꝑticipāt vitā ſenſibilē. ſic in aialib. ḡ pari rōe ī his q̄ ꝑticipāt vitā inte'lectualē. ſic i angelicꝰ ſpiritib. ſi ḡ ē ibi dr̄ia fm ſpēz. cū maxīe attēdāť angeloz dīta in di uerſis ordib. ꝑz ⁊c. Itē ſicut coꝛpa lumioſa ſua varie tate decoꝛāt celū ⁊ tñ ſūt oꝛa lumioſa ita angeli ſuo mō decoꝛāt empyrcū. vñ dicūť aſtra matutia Job. xxxi. ſz celi lumiaria dr̄ñt ſpē nō nūero ſolo. q⁊ h̄ūt opatiōes ⁊ impſſiōes oīno diuerſas ⁊ ſpālcs. ḡ pari rōe ⁊ angeli q̄ ſūt ornatꝰ empyrei. Cōtra. oē qđ ē ꝑcul ab origīe diſp/ gīť. ⁊ qđ appꝛoxīať origini colligīť ⁊ vnīť. ſic ꝑz in nūe/ ris. ꝑz ēt ī lumīe ⁊ in alīs. ſz angeli ſūt ꝓximi cāe oꝛgi/ nali. oīm. ſ. ꝺo. ḡ ꝺbēt hīe vnitatē. ſz ñ ꝑñt vniri ꝑz nu mez. ḡ ꝺbēt ſm ſpēz ꝯpletā. Itē cōtīgit repire ſpūales ſiue rōnalē naťaz ꝯūctā ⁊ ſeparā. ſz ꝯūcta ñ ē niſi vni us ſpēi. ḡ nec ſepata. Si tu dicas q⁊ h̄ venit ex ꝑte coꝛ/ pis. h̄ nihil ē. q⁊ñ aīa ꝑť coꝛpꝰ ſz coꝛpꝰ ꝑť aīaz. Et ite rū. qđ ipediret coꝛpa fm ſpēz diuerſa fuiſſe facta ab ini tio. ſi ꝯgrueret fpūs rōnales ēē fm ſpēs diuerſos. Itē angeloz multitudo facta ē ad illꝰ ciuitaťs plenitudinē ⁊ decoꝛē. ſz in illa ciuitate marie attēdit vnitas ⁊ nexus ꝯformitas. ḡ cū ꝯformitas vniꝰ naťe faciat ꝯnexiōem in charitate ⁊ ipaz adiuuet. ꝑť qđ ēt ſancti dicūť. Deus voluit nō tm̄ hoīes facere ſiles. ſz etiā oēs hoīes ex vno hoīe. ḡ vr̄ ⁊c. Itē angelica naťa ē c aput vniuerſi. ḡ cuz caput ſit rōne ſpēi. nō vniꝰ individui. ⁊ caput. ⁊ſtatus ꝺz eēi vno ſic archa ꝯſūmata ē in cubito. ḡ maxīa ꝺz eſ ſe vnitas. ḡ ⁊ fm ſpēz. Itē ruina angelica repať ꝓ hoīez q̄ ēt idē ſpē. ſi ḡ cōpeťēr ⁊ ꝯgrue repať. vr̄ q⁊ oēs ruēres fuēr vniꝰ ſpēi. ſz de q̄libz ordie ſunt lapſi. ḡ oēs eiuſdē ſpēi. Rō. dō. q⁊ circa hoc duplex ē opinio ⁊ vtraq̄z ꝑ babil. Una ē q⁊ i angelis ē diuerſitas fm ſpēz ⁊ ēt fz ge nera ſbalterna. vt hierarchia ſit q̄ſi vnū genꝰ. ⁊ ordines tres faciāt ſpēs. ⁊ ad h̄ ponēdū moti ſunt ꝑť diuīe bo nitaſ oñſionē. tū ꝑť ſilēi alīs creaturis. tū ēt ꝑť gra dꝰ reptos in iſīs angelis. Cū eī angeli eiuſdē ordis ali quo mō ſe excedāt. vr̄ q⁊ āgeli diuerſoz ordinū ⁊ hierar chiaz adeo ſe excedāt q⁊ ēt habeāt ī ſpē ⁊ gñe diuerſita tē. Alia poſitio ē q⁊ angeli oēs ſūt eiuſdē naťe. tū ꝓter vnionē illꝰ ciuitatis. cū ꝑť vniuerſi pfectionē. Licet āt vtraq̄z haz poſitionū habeat ꝓbabilitatē. q⁊ ꝓſcri/ ptura ñ inoteſcit nobis diuerſitas opationū. Et vr̄ q⁊ illi q̄ aggreſſi ſunt hāc materiā ꝺtermīare (ſic ꝺyo.) di uina ī ſpiratiōe ꝯgnouerint ⁊ officiuz ⁊ naturā. ⁊ ipi di cūť q⁊ oīa q̄ ſunt cā ordinū ī oīb repiāť. ſz magr̄ excedēť in vno. vr̄ magr̄ tgeologica ⁊ ꝓbabil poſitio niſi occur rat maīfeſta auctoritas ī ꝺrīū. q⁊ oēs angeli ſint eiuſdez

spē. sic ⁊ oēs hoīes. ⁊ quē admodū i hoīby sunt grad⁹ ⁊ ordies. ⁊ q̄ ad nāalia. ⁊ q̄ ad officia ꝺmissa siue dignitates. ⁊ quo ad gratuita. salua tñ vnitate spēi. sic intelligendū est in angelis. Unde ꝺcedende sunt rōnes ad
7 hāc ptē inducte. ¶ Ad illud q̄ obʒ de manifestatione. dōm. q⁹ dr non manifestat bonitatē nisi saluo ordie sapientie ordinātis mundū. ⁊ salua ꝓprietate nature. sic⁹ salua ꝺcentia ⁊ pfectione ciuitatis supne. ¶ Dñi igit creatura completiōr in mundo dat ei consummationem ideo vna est in specie. Rursus. q. supmū ⁊ optimū angeli (q̄ est dr̄is formis intellect⁹) vnus ē. nec hʒ ꝺiuncti onē cū inferiōr. iō natura angelica pʒ esse vna. Rursus. qm illa ciuitas ꝺz esse vnica ⁊ pfecte restaurata. iō ꝺz ē vna. ⁊ hec rōnes pñt assignari suo mō circa hoīes. Si q̄s aūt vellet q̄ hoc oñdere q⁹ homies ⁊ angeli eēnt vni⁹ spēi. dicem⁹ q⁹ angeli non ꝺiungūt hoīby vnitate nature. sʒ obsequio bñficētie. ⁊ hō sil⁹ angelo. q. ille istuz adiuuat. iste illū repat. q̄ nō esset si essent eiusdē natu/
8 re. ⁊ iō vtrūq̄ ꝺuenit ciuitati supne. ¶ Ad illud q̄ obʒ de mag⁹ ⁊ min⁹. dō. q⁹ intensio ⁊ remissio fʒ ꝓprietates inseparabiles non variant spēm p se. ⁊ si aliq̄n cōcomitent diuersitatē spēi in his formis q̄ ꝺcernūt diuersam mixtiōez elementoꝝ. q̄ attendit fm qlitates actiuas. sicut ꝺr caliduz in q̄rto gradu differre a calido in ꝑmo. simpliciter tñ loq̄ndo non hʒ veritatez. q̄ ptz. q. maior est intensio ⁊ grad⁹ in gratijs ⁊ pmijs q̄ in naturalibꝫ ꝓprietatibꝫ. ⁊ tñ nō differunt spē sʒ solū accīte. nec valet si nō attendit in eodē. g̃ non est ēntial. sic nec de gloria. ¶ Ad illud q̄ obʒ p silē de alijs viuentibꝫ ⁊ de lūiari
9 bus ptz rn⁹ q⁹ nō ē silē. nec in re. nec in rōne. In re non q. illa hāt diuersas opationes specificatas. nō sic angeli. In rōne nō. q. illa sunt ordiata ad diuersas necessitates. angeli ꝺo oīs ad vnū ꝑncipale. Rursus. ī vita ꝺtemplativa vnitas. in activa multiformitas. ⁊ habitatio angeloꝝ est vniformis. ⁊ ꝓterea mag⁹ distāt ab vno ⁊ summo. g̃ ⁊c. ¶ Questio. ij. b

¶ Que sit distinctiōis ordinū ꝑncipalis cā. vtz. s. sit a natura vel a gra? Et q⁹ a natura vr p illud q̄ dicit mgr̄ i lra. Superiores sunt q̄ natura sunt mag⁹ subtiles ⁊ intelligentia āpli⁹ pspicaces. g̃ si ordo attendit fm sub ⁊ s. vr q⁹ ordo angeloꝝ sit a natura. Itē s. dis. ij. i exordio sue ꝺditiōis alij superiores. alij inferiores dei sapia ꝺstituti sunt. sʒ q̄ dr̄ hūerūt ab exordio sue ꝺditiōis ē eis naturale. g̃ distinctio ordinis ē in eis a natura. ¶ Itē que cūq̄ dr̄ facit a ꝑmaria ꝺditiōe facit in mō. spē. ⁊ ordie. ita q⁹ ista sunt naturalia vnicuiq̄. g̃ nobilissimā creaturā. s. angelicā a ꝑncipio sue ꝺditiōis debuit facer̄ in pfecto mō. spē. ⁊ ordie. si g̃ hʒ est a nāa q̄ est eis ab initio inditū. pʒ tē. Itez gr̄e gratū facientis ē vnire ⁊ assimilare. si g̃ q̄ ē ꝑncipium vniendi nō est ꝑncipiū ordinis distinguēdi. vr q⁹ distinctio ordinū nō sit a gratia. vel a natura. g̃ ⁊c. ¶ Contra hʒ obʒ p diffinitionē ordis quā mgr̄ ponit in lra. Ordo est multitudo celestiū spirituū q̄ inter se aliq̄ munere gr̄e sil'ant. g̃ vr q⁹ absq̄ munere gr̄e in angelis nō sit ordo. ¶ Itē supm⁹ oīm ordinū est ordo seraphin. sʒ ordo seraphin ē ab eminentia dilectionis ⁊ charitat⁹. g̃ ꝑus ⁊ ꝑcipuus ordo ē a gra. si g̃ oīs alij ex illo pendent. vr q⁹ null⁹ ordo in angelis sit sine dono gr̄e. ¶ Itē throni dicunt sicut dicit greg. q. tā ta diuinitatis gra replēt vt in eis sedeat dr̄. si g̃ dr̄ nō ꝺr sedere nec inhabitare nisi p gras gratū faciētē. g̃ ordo thronoꝝ nō ē nisi a gra. g̃ pari rōne vr de alijs. ¶ Itē deus nō ꝓfert hoiem hoī ꝓpter naturalia sʒ ꝓpter merita. g̃ si distinctio ordinū ē fm diuinā acceptationē. nō est
10 fm naturalia sʒ fm gratuita. ¶ R⁹. dō. q⁹ sicut pʒ ex diffinitione ordinis s̄ posita. ordo ⁊ est a natura. ⁊ ē a gra sʒ a natura tanq̄ a ꝑambula dispositiōe. a gra tanq̄ a cōpletiua ꝓfectione. hʒ dico dr̄ illis ordinibꝫ fm quos ⁊ tendit distinctio hierarchiaꝝ in supmis spiritibꝫ. sicut manifeste apparet ex offitio ⁊ actione ⁊ noīatiōe ipōrū ordinū inter quos ꝑcipuus ordo ē ordo seraphin qui noīat⁹ ab ardore dilectionis. q̄ nō est in angelis ꝺsūmata ⁊ pfecta nisi q̄ gram. ⁊ iō ꝺcedo q⁹ ordinū ꝑncipalis distinctio nō ꝑt ee a natura. ¶ Ad illud hʒ q̄ obʒ in ꝓt ꝓ
um de duplici gaudē mgr̄i. q⁹ ꝑ naturā alij alijs sunt superiores. dō. q⁹ hʒ nō ꝺcludit q⁹ ordines sint a natura sic a cā cōpletiua. q. non q̄libꝫ superioritas facit ordinē cōplerū. sʒ ea solū in q̄ ꝺsistit rerū ordinabiliū cōplemēta q̄tū ad officiū ⁊ statū. ¶ Ad illud q̄ obʒ q⁹ mod⁹ ⁊ spēs ⁊ ordo ē a natura. equocatio ē in ordine. ipe em̄ loquit ibi de ordine q̄ creata ꝺr ordinata p operationē ipō/
ad finē. ordo vero angeloꝝ attendit fm pcellentiā ipōruz ordinabiliū inter se ⁊ hec completa non est inter angelos natura ꝺsiles nisi p dona gratuita capacitatē nature cōplentia. ¶ Ad illud q̄ obʒ q⁹ gra vnit. g̃ ordies ʒ non distinguit siue pficit. dō. q⁹ ē loq̄ de gra q̄tū ad habitū. ⁊ q̄tū ad vsuz. q̄tū ad statū. Et si gratia gratū faciens vniat ⁊ ꝺformet q̄tū ad habitū. q⁹ oīs habitꝫ gratuiti sunt in oībꝫ. distinguit tñ q̄tū ad vsuz. ⁊ ordinat q̄tū ad statū. p eo q⁹ vsus diuersificāt in diuersis. ⁊ stat⁹ vni⁹ in gra ē excellentioꝝ statu alteri⁹. hʒ ē q̄d facit in hūtibꝫ cōsilem gratiaz. ordinē. ⁊ gradū. hʒ mō ee in angelis intelligendū est. ¶ Questio. iij. c

De ipīs ordinibꝫ q̄tū ad dispōem ꝑambulaz. ⁊ cū hʒ sit naturaliū capacitas ⁊ pcellētia. est q̄ vtrū fm maiorē capacitatē naturaliuz denr̄ a deo maiora dona gratuita? Et q⁹ sic vr ꝑ illd q̄ dr̄ Mat. xxv. Dedit vnicuiq̄ fm ꝓpriam vtutē. ꝺstās ē q⁹ loq̄r ibi de dono supaddito nature. g̃ si fm vtutē nature dedit. vr q⁹ fm meliora naturalia sunt ⁊ maiora gratuita. Itē mgr̄ s dis. ij. q. naturalia mag⁹ subtiles ⁊ sapia plus pspicaces creati sunt. hi maioribus gr̄e muneribꝫ ꝓditi sunt. ⁊ hʒ ipm dicit in littera. g̃ vr q⁹ maior gra dr̄ fm maiora naturalia. Item ad hʒ vr esse rō materie dispositē ad formā fm q⁹ dignit⁹ ⁊ melius disponit. dr̄ nobiliorē dat formā. g̃ cū naturalia sint sicut dispōes q̄dā ad gratuita. quanto q̄s hʒ meliora naturalia. tanto dr̄ dabit ei maiora dona gratuita. Itē rō q̄re dr̄ nō dat hoī gratiā est. q. hō nō accipit. g̃ cū ipe sit sp promptꝰ ⁊ parat⁹ dona sua liberalissime infundere. ⁊ liberalitas ei⁹ sp excedat oēm capacitatē. vr q⁹ de capacitate nature nihil dimittat vacuū. qui q̄s plene se ꝺuertit ad deū. ⁊ si hʒ. restat q⁹ q̄ maiora habet naturalia. cū maioris gr̄e sit capax. maiorē etiā habebit gr̄am. ⁊ hʒ vr sonare vbū platōis dicētis. q⁹ dedit vnicuiq̄ beatitudinē inēqtū capax erat. Itē sicut gra est dispō ad gl̄iam. ita bona natura ē dispō ad gr̄am. sʒ dr̄ ei q̄ hʒ ampliorē gr̄az. ampliorē dat gl̄iam. g̃ et qui hʒ meliora naturalia. dat maiora gtuita. Si tu dicas q⁹ nō est silē. q. gratia merek gl̄iam. nō sic natura gr̄am. Obijcit tūc. q. qlīscunq̄ sit cōparatio dispōis hʒ. tñ verū est. q. gl̄ia pfecte cōplet naturā ita q⁹ null⁹ in ea remanet appetit⁹ incōpler⁹. si g̃ gl̄ia implet nature capacitatē. aut natura magis capax mag⁹ habebit de gl̄ia. ⁊ nō erit gl̄ificata. si g̃ fm maiorē capacitatē nature ē maioritas gl̄ie. ⁊ q̄ntitas gl̄ie rnd̄er q̄ntitati gr̄e. g̃ fm maiorē capacitatē naturaliū attendit maioritas gr̄e. Item finis imponit necitatē his q̄ sunt ad finē. sʒ natura facta ē ꝓpter gl̄iam nō econuerso. si g̃ deus ꝓscius ⁊ ꝓdestinans facit aiam ad hoc q⁹ eam glorificet. tantā dabit ei naturaliū capacitatem. q̄tum scit ei esse daturuz

gloriam. aut si vltra tribuatur. faciet aliqō frustra. qō si ḃ est falsum. restat q̄ capacitas nature ꝛ q̄ntitas glorie secum cōmēsurant. ḡ redit idem qō prius. ¶ Contra Eccl. i. fm datū suū ꝑbet illā diligētibꝫ se. ḡ vr q̄ distributio sapie et gr̄e nō pensat er ꝓte suscipientis. ſz ex ꝓte ꝺferentis. Itē possibile est cū q̄ meliora hz natura hz minora naturalia abundare in gr̄a. q̄ si ḃ verū. ḡ nō est dispēsatio gr̄e fm mensurā naturaliū. ¶ Itē dr̄ dat ter se melꝰ ꝑpat q̄ḃ hīs maiora. ḡ vr q̄ maiora suscipiāt dona gr̄uita q̄ḃus minora bēat naturalia. ¶ Itē q̄ meliora hz naturalia freq̄nt remanet in statu ipfectiōis nis. ḡ si maiorē gr̄a ipfectis. pz cō. Itē gr̄a in nobis nullā potētiā ita p̄cipaliter respicit sicut ar. li. ſz li. aqliter ē in oīb. ḡ si maior est in vno q̄ḃ in alio. nō est a nāka. ſz magis a distributiōe diuina. ¶ Itē distributio gr̄e dr̄i p̄cedit er interioribꝫ pictatis ꝓ mīe. ſz mīe ē magis cōpati ei q̄ magꝭ miser ē ceteris pib. ꝓ q̄ magis indiget. si ḡ q̄ hz minora naturalia magꝭ indiget sustētari a gr̄a q̄ḃ hz meliora. ḡ vbi nulla merita vl̄ demerita p̄cedūt. dr̄s ei q̄ minora hz nāka dz dare maiorē gr̄az. ḡ distributio gr̄e nō ē ꝑcise fm maiorē capacitatē naturē. ſz fm bīn placitū pictatis diuine. ¶ Rō. ad p̄dictoꝝ in-
14 telligentiā ē notāda q̄ gr̄az dare ꝑz maiorē capacitatē naturaliū p̄intelligi dupl̄r. Aut ita q̄ḃ q̄ ē ꝑz dicat efficaciā causalitat. ꝛ sic fm oēs falsum est. q̄ nāka nō ē cā gr̄e. aut ita q̄ dicat dispōez ꝛ gruitat. ꝛ sic vbi ponit ad gr̄az. aut ita q̄ dicat dispōez necitat. ꝛ sic fm oēs ꝓm ē. q̄ nāka hoīs dr̄ cōgruo dispōez opinionē ē falsuz ꝛ a doctoribꝫ reꝓbatū. Ꝛ ñ fm aliq̄z opinionē aliqñ positū ē tāq̄ ꝓm. ¶ Rō ād hꝰ positiōis fuit ista. Isti ei ponebāt q̄ gr̄a nō erat aliō q̄ḃ dr̄s ꝛ q̄ charitas nō cēt aliud q̄ḃ spūssanctꝰ. ꝛ q̄ intērio gr̄e vel charitatis nō erat ni̅ fm meliorē dr̄purationē aīe vniri. ꝛ tō cōcupīe. q̄ obstitit ne aīa possit ꝑfecte deo tū ei ꝓpt eleuari nāka. ꝛ tantā ꝺz hr̄e gr̄az. ꝛ tō ponebāt q̄ aīa finaliṫ q̄ meliora bēbat nakalia maiorē hr̄et gr̄az. Sz hꝰ positiōis fundamētū improbatū ē in ꝓmo li. di. xvij. et amplius improbabitur infra distinctione. xxvi. Ipsa aūt positio dr̄ se improbabilis est ꝛ ꝺ bonos mores eē vr. dū tm tribuit ei q̄ parū laborat. parū deo fuit q̄ḃ ei q̄ magꝭ. imo plꝰ si minora bēat nakalia ꝛ pfecerat in gr̄a. q̄ō o īno absurdū ē. ꝛ p rōnes p̄cedentes ip̄roba-
tū. tō ꝺcedende sunt rōnes q̄ḃ oñdūt. Ultima tm rō cogit. q̄ in distributiōe gr̄az nec capacitas nature nec ei⁹ indigentia ꝺncipaliṫ pensat. ſz diuine p̄destinatiōis dispositio ꝛ mēsura. ſz quā partiṫ dr̄s mēsurā fidei. sic di-
15 cit apls. fm q̄ in sua p̄destinatiōe mensus ē ei. Ad illō ḡ q̄ obr̄ in ꝺrīū q̄ dedit vnicuiq; fm ꝓpriā vtutē. dō q̄ fm dicit ibi solūmō cāz ꝺsponētē dr̄ ꝺgruo. Et iterū ꝑtus ibi vocaṫ conatꝰ cordis. q̄ nō solū dicit capacitatē ſz etiā actualē ꝓpatiōez. ꝛ tō auctas illa nō cogit.
16 Ad illud q̄ obr̄ dr̄ auctē mr̄i sūr dō. q̄ ibi dicit dispositionem dr̄ congruo. ꝛ magis congruam dispositionē circa angelos q̄ḃ circa homines. dr̄ quiḃ loquiṫ magister. Boni enim q̄ ad deum conuersi sunt fm hoc plus se ꝑparauerunt. fm q̄ melioza naturalia habuerunt. q̄ḷi bet mouebatur in deum fm totū cordis conatū. cuz nō haberet retardationem. non sic aūt est in hoīb. ꝛ ideo
17 illa auctas exponi debet. ampliari non debet. Ad illud q̄ obr̄ q̄ materie melius dispositē imprimit dr̄s nobiliorem formaz. dō. q̄ non est simile. q̄ materia disponitur ad formam naturalez dispositionē que est necessitas. ſz maior capacitas naturaliū nō disponit ad maiorē gratiam dispositione necessitatis sed soluz congruitatis. ꝛ q̄ dispositio cōgruitatis multꝰ modis potest impediri. siue p oppositum. siue p maiorem cōgruitatem q̄ potest er aliquo accidente supuenire in alio. ideo illa ratio nō concludit. Ad illud q̄ḃ obr̄ q̄ homo 18
non hz gr̄am. q̄ non accipit. dō. q̄ verū est. ſz ex hoc non sequitur q̄ tō habeat gratiaz q̄ accipit sicut dicit ansel. q̄ in priuatiuis ꝛ ꝺdictorie oppositis nō tenet consequentia in ipso ſz econuerso. ꝛ ideo sicut non concedit q̄ maiorem habeat gratiam q̄ accipit. sic non est concedendū q̄ maiorē habeat gratiā er maiori capacitate. ¶ Ad illud q̄ḃ obr̄ q̄ natura dispōnit ad gratiam. 19
dō. sicut dicebaṫ q̄ nō est silr q̄ natura non sic meret gratiā. sicut gratia gloriā. ¶ Ad illud vero q̄ ſbiungiṫ 20
q̄ gloria ꝑficit roram capacitatez nature dō. q̄ sicut forma ꝑficit capacitatem materie non simpliciṫ. sed ꝓ ut exigit dispositio supinducta. sic gloria ꝑficit naturā nō simpliciter. ſz fm q̄ exigebat gratia q̄ ꝓpr̄ li. ardata erat. cum aūt sic ꝑficiṫ. sufficienṫ ꝑfecta est. q̄ rectitudo iusticie limitat apetitū nature vt nō vltra appetat q̄ḃ gratia ꝓmeruit. maxime cū plene sufficiat q̄ḃ dr̄s sibi retribuit. ¶ Ad illud q̄ḃ vltimo obiciṫ q̄ capa- 21
citas nature ordinaṫ ad gloriā finaliṫ. dō. q̄ sic ordinaṫ a deo vt tū ꝑsupponatur dispō ex parte voluntatis nature. vnde sicut homo q̄ capax erat beatitudinis ꝓpter beatitudinē ꝑfectus. q̄ ꝺordinatiōez voluntatis reputaṫ eternis supplicijs ꝛ pdit gloriā. sic hō q̄ maioris beatitudis capax erat. q̄ nō ex totis viribꝫ suis se disponit ad gr̄am. minorē assequiṫ gliam q̄ḃ assequiṫ alꝰ minoris capacitacis q̄ magꝭ se disponit ad gr̄az. ¶ Nec videt q̄ aliquid sit ibi frustra. q̄ ex hoc oñdit dr̄s q̄ḃ tū possit gratia sup naturam. verūtamē ḃ in bonis angel non hz instantiaz. cū em̄ ex totis viribꝫ se disposuerūt ad gr̄am. fm q̄ habuerūt meliora naturalia. data sunt eis maiora gratuita. ¶ Questio. iiij. d

De ordinū noīatiōe. sup q̄ḃ dicit greg. q̄ vnuscuiusq; ordo ab eo denoīaṫ q̄ḃ plenꝰ accepit in munꝰ. Obr̄ aūt ꝺ hoc. q̄ q̄ḃ nō ꝺtingit cognoscere nō ꝺtingit noīare. ſz angelici spūs sunt nobis ignoti. ḡ sunt innoīabiles Si tu dicaṫ q̄ ipsi se nobis notificant dū reuelāt tunc ex ḃ sequiṫ q̄ vno solo noīe debēat noīari. sic em̄ noīam̄ sicut cognoscim̄. ḡ si ꝑ reuelationē ꝺgnoscim̄. oēs debem̄ nomīare ꝛ dicere reuelatores. ḡ non ē ibi ponere noīm distinctiones. ¶ Itē a dignioꝝ ꝺz fieri denoīatō ſz charitas est excellētissimū donū q̄ḃ ē in angel. ḡ oēs debent denominari a charitate. ergo omnes debēt dici seraphin. Et iterū. omnia sunt omnibus coīa. sicut dicit greg. ꝛ mgr̄ in lra. ſz denoīatio angelicoꝝ ordinuz fit a donis gr̄uitis. ḡ oīa noīa eoꝝ debēt esse coīa quē admodū ꝛ dona. ¶ Itē si vnusquisq; ordo denoīaṫ ab eo q̄ḃ plenius accepit in munere. ꝛ sup̄mꝰ ordo oīa dona gratiarum plenius accepit q̄ḃ ordines inferiores. ergo debit denominari ab omnibus donis. ergo habebit nomina omnium ordinum sicut dona. ¶ Item si dicit ordo denominari ab eo quod plenius accepit in munere aut excessus plenitudinis notatur respectu aliorum ordinum. aut respectu aliorum donoruz. Si respectu aliorum ordinum. cum ordo inferior in nullo dono aliquē superiorum ordinum excellat. a nullo debet denominari Si ꝓ dicunṫ respectu aliorꝝ donorꝝ. tunc aut dona angelorꝝ erūt inēqlia. aut a nullo fiet denoīatio. sed dona gratiarꝝ in eodez sunt equalia sicut infra patebit in tertio. ḡ a nullo donoruz poterit denomīari inferior ordo.

Jtē in imaginatiōe reformata · dilectio adeq̄k̄ cognitiōi
ḡ si ordo cherubin denoiak̄ a plenitudine scie · erit in eo
silr plenitudo dilectiōis gratuite · ḡ nomen cherubin ꝛ
seraphin eidez ordini angelorꝝ debet attribui ꝛ nō alijs
Jtem cum ordo cherubin denoiatur a plenitudine sci/
entie · aut denominatur a plenitudine scientie ãt respe/
ctu inferiorꝝ · aut respectu superiorū · nō respectu inferiorū
q; talis i eis nō ē nobilissima cognitio · Denoiak̄ ḡ a co
gnitiōe respectu superiorꝝ · sz hec cognitio ē sapia · ḡ deno
miak̄ a plenitudie sapie · sz sapia ē excellētissimū oim̄ do/
norꝝ · ḡ cherubi denoiak̄ ab excellētissio dono · ḡ vr̄ q; sit
ordo supm⁹ · vl' q; dignior ordo ñ denoiet a digniori noie ·
Jtē cū angeli bēant q̄dā noia q̄ sk̄ eis ꝓpria · q̄dā q̄ sk̄ co/
munia · q̄dā q̄ sk̄ ꝓpria ꝛ pñt cē cōia · q̄r q̄ sit istoꝝ noiz ra
22 tio ꝛ dña · ℟ō · ad hoc intelligētiā ē notādū · q; angeli
denoiari pñt p ea q̄ sk̄ eis naturalia · noiari ēt pñt p ea q̄ sk̄
eis gratuita · noiari etiā pñt p alia q̄ q̄dāmō sunt eis na
turalia · q̄dāmō gratuita · Si denoiank̄ p ea q̄ sunt eis
naturalia · cū eoꝝ natura nō innotescat nobis in singula/
ri sz in cōi · sic habēt noiari noibꝫ cōibꝫ sumptis a natu
ra ꝛ forma cōi · ꝛ b duplicit̄ · vel a cōi remoto ꝛ sic dicūk̄
celestes cēntie · vel a cōi ꝓinq̄ ꝛ sic dicūk̄ celestes spūs ·
Si ãt denoiēnt̄ fm dona gratuita · sic q; in ipis differēt
habēt statū ꝛ gradū · ꝛ ita distinctiōez · sic p illã hñt ordi
nes noiari noibꝫ ꝓpriis · ꝓpriis inq̄z siue respectu demo
nū · siue respectu aliorꝝ ordinū · sic dicūk̄ seraphī ꝛ thro/
ni · Si ãt fiat denoiatio ab his q̄ pñt esse naturalia vno
mō accipiēdo · ꝛ alio mō accipiēdo ḡtuita · sic cōia pñt
cē vt cōia ꝛ ꝓpria · noia inq̄z cōia bonis ꝛ malis · ꝛ ꝓpria
bonis · sic̄ ꝓncipat⁹ ꝛ ptātes · q̄ si dicank̄ a naturali ꝓpri
etate ꝟueniūt demoibꝫ · si ꝟo a dono gratuito · ꝟueniūt
spiritibꝫ sanctis · vl' cōia o' bꝫ ordinibꝫ · ꝓpria ꝟo alicbꝫ
sicut angeli ꝛ ꝟtutes · Si ei dicāk̄ a naturalibꝫ donis ·
vtpotc a limpitudine scie ꝛ formatiōe psona · sic q; hec
duo sunt in oibꝫ oēs pñt dici angeli · s · habiles ad reue
landū · oēs etiā ꝟtutes · i · fortes ad opandū · Si aūt di/
cank̄ a dono grē fm q; sunt ad hec officia spāliꝫ depu/
tati · s · ad misteria reuelanda ꝛ miracula facienda · sic sk̄
ḡrūdā ordinū noia ꝓpria · Ex his igit̄ colligit̄ q; denoia
tio angelorꝝ q̄ztū ad noia ꝓpria · singulis ordinibꝫ sum/
pta cē a donis grāz fm diuersos statꝰ ꝛ gradꝰ · in qbꝫ di
23 stinguūk̄ ꝛ ordinank̄ sicut p̄dictū ē · Jn mō aūt accipien
di noia ista tria sunt notāda · Primū q̄dē q; vnū donū
dignⁱ⁹ ē altero · sic charitas dicit̄ cē donū excellēs inter
alia · Secūz ꝟo ē q; ordo supior i oibꝫ donis excellit infe
riorꝝ · Tertiū ꝟo ē q; denoiatō dz fieri a digniori · secū
dū b igit̄ cū ir · sint statꝰ in qbꝫ ordies angelici bēant di
sponi fm differentez ḡtuitorꝝ pcellentiā · ordo supmus
vendicat sibi nomē a dignissimo dono ꝛ statu magz ac
cidente ad sūmū · ꝛ hec ē plenitudo scie · ꝛ sic de alijs de/
scēdēdo vsq̄z ad infimū · Uñ in denoiatiōe ꝟsiderak̄ du/
pler excessus · ꝛ doni ad donū · ꝛ ordis ad ordinē · ꝛ istud
vult dicēr gre · q; vnusq̄sq̄z ordo eiꝰ rei censēt̄ no ie · quā
plenius accepit in muner · plenⁱ⁹ inquā respectu infe/
rioꝝ · nisi donū illud sit tāte dignitat̄ ꝛ excellētie q; ab
eo debeat denoiari aliqs ordinū superioꝝ · sicut pz · q; ꝛ/
do cherubin plenius accepit charitatē q̄z aliqs inferio
rum ordinū · ab ipa tñ nō denoiak̄ · q; cū sit donū pcellen
tissimū · excellentissimo ordini appropiak̄ · His visis fa/
24 cile ē rñdere ad obā · ℟ Ad illō · n · qđ obr̄ q; nō sint no/
ti · dōm · q; verū ē de cognitiōe q̄ ē p acq̄sitionē · sz non de
cognitiōe q̄ ē p reuelatiōez · q̄lis cogn̄it beat⁹ paul⁹ ꝛ be
at⁹ ioh · euangelista · ꝛ iō ipi potuerūt denoiare ꝛ alios
erudire · sicut paul⁹ erudiuit dyo · Dōm tñ angelorꝝ no/
mina sumpta sunt de sacra scriptura · sicut seraphin de

Jsa · vj · cherubin · de ps · ꝛ de alijs locis scripture · thro/
ni · de dañ · vij · dñatiōes · ptātes · ꝟtutes · ex diuersis lo/
cis epl'aꝝ pauli · Angeli ꝛ archangeli tā ex no · q̄z ex ve
teris testi diuersis locis · Qm̄ igit̄ sacra scriptura fuit
diuinit⁹ inspirata nō hūanit⁹ adinuenta · impositō no
minū angelorꝝ potⁱ⁹ fuit ex dei reuelatiōe q̄z ex hūana
inuestigatiōe · ℟ Ad ill̄ō q̄ obr̄ q; denoiatō dz fieri a di 25
gnioꝝ · dō · q; nō solū h attendēdū q; denoiatō rei fiat a
digniori · sz et q; nomē q̄ pluribꝫ ꝟuenit attribuat di/
gnioꝝ · ꝛ iō q̄tuis oēs ordies a dono charitatis ꝛ ardo/
ris denoiari possent · q; tñ donū illud in supmo ordie p̄
cellit · solⁱ⁹ ille ordo ab eo dz denoiari · ℟ Ad illud q; obr̄ 26
q; oia dona oib⁹ sunt cōia · dōm · q; sicut s tactū fuit · ꝛ si
sit in donis cōitas q̄ztū ad hūū · est tñ distinctio q̄z̄um
ad statū · Denoiatio aūt nō solū respicit sbaz actⁱ⁹ · sz et
27 pcellentiā statⁱ⁹ · ℟ Ad illō q̄ obr̄ q; ordo dz denoiari ab
eo munere q̄ plenⁱ⁹ accepit · dō · q; b nō ē intelligendū
de oi eo q̄ plenⁱ⁹ accepit · sz de eo q̄ plenⁱ⁹ accepit ꝛ ē
in ipo dignissimū · ꝛ maxie si ille sit ordo dignissimⁱ⁹ · et
si ordo sit i mediate sequēs illū dz denoiari ab eo q̄ im/
mediate seq̄k̄ pcellentissimū donū · ꝛ sic pñt deścēdendo
vsq̄z ad infimū · ꝛ sic pz rn⁹ ad b ꝛ ad sequēs · q̄m supm⁹
a supmo debuit denoiari · q; illud dignissimū ē ꝛ plenⁱ/
sime accepit · Jn fimⁱ⁹ ab infimo dono · q; cū in oibꝫ exce
dak̄ ab alijs · nomē sumptū a dono vltimo sibi dz relin/
qui · nōq; illud plenⁱ⁹ alijs possideret · sz q; alij denoia/
ti sunt ab eo q̄ plenⁱ⁹ possidebant · ex b ꝟsequēs factū
est vt infimⁱ⁹ ordo denoiarek̄ ab infimo dono · Et si obr̄
q; vnū donū nō ē excellentⁱ⁹ altero · q; dona sunt eq̄lia ·
dō · q; ꝛ si sint eq̄lia intensiue · nihilominⁿ⁹ ē tñ in eis p/
rogatiua alicuⁱ⁹ excellētie · sicut charitas ab aplo dr̄ma/
ior cē fide ꝛ spe · ℟ Ad illō q̄ obr̄ · vbi ma · ē cognitō ma 28
ior est dilectio · dō · q; verū est ad mēⁿ in gloria · Uñ sic
in seraphin ē maior plenitudo dilectionis · ē ãplior ple
nitudo cognitiōis · nec cherubī dicunk̄ · q; sit in eis am
plior plenitudo cognitiōis simplr sz respectu inferioꝝ
ordinū · ℟ Ad illō q̄ obr̄ q; donū sapie ē excellentissimū ē dicta a sapo 29
dō · q; sapia fm q; ē donū excellentissimū ē dicta a sapo
re non a sape · ꝛ ita includit̄ charitatem · sz sapia siue sci
entia a q̄ denoiak̄ cherubin · noiat cognitionē dei · q̄ z si
sit nobilissima cognitio ꝛ ordinata ad affectionē · ꝛ ideo
possit dici sapia · nō tñ est ita nobilis vt dilectio a q̄ est
sapoꝝ ꝛ iō nulla rōne in noie sapie fit eq̄uocatio · ℟ Ad
illud q̄ō vltimo q̄rit̄ iam pz rn̄sio ex p̄dictis ·

Questio · V ·

De ordinū repatione · ꝛ q̄r vtrū ad singulos ordies an/
gelorꝝ fiat assumptio saluādorꝝ · Et q; sic vr̄ · Quia sup
illō ps · Constituet eos ꝓncipes sup oēm ter · dicit glo ·
Elegit paupes vt exaltaret ad ordines celi qui fuit ex
hominibꝫ ꝛ angelis · ℟ Jtem sup illud Josue · i · omnē
locum quē calcauerit pes vester ꝛc · dicit glo · Sic ꝛa/
bolum vincere potuero · si meruero vt deus ꝛterat cuz
sub pedibꝫ meis · cōsequenk̄ locum eius in celo habebo
ḡ si dyabolus fuit de excellentissimo ordine · sicut supra
monstratū fuit di · vi · videtur q; homo possit ascende
re ad supremū ordinē angelorum · ℟ Jtez ruina angelo
rū restauranda est · aut supna ciuitas remanebit imple
cta · sed non restaurak̄ ex angelis · q; casus angelorꝝ ē ir
repabilis · ḡ restaurabit̄ ex hominibus bonis · ℟ Jtem
distinctio ordinū principaliter venit ex donis gratiaꝝ
sz in via videm⁹ q; aliqui assimilank̄ seraphin vlu grā
tie · aliqui cherubin · ꝛ sic de alijs · ergo si deus retribuit
vnicuiq̄z secundū q; meruit · videtur q; ad diuersos or/
dines angelorum homines debeant assumi · ꝛ ex eis an/
gelorum ordines restaurari · ℟ Contra maioꝝ est vni/

tas in supna hierm ꝯ in ecclesia militãte · sz nũc i via ordo boim nõ admittit intra sui vnitatẽ diuersuz in natura · g videt cũ bõ differat specie ab angelo · q er angelis t hominibꝫ nõ debet fieri vnꝰ ordo. ¶ Itez sicut ordo notat quãdã dñtiam inter eos ordinum diuersoꝝ sic ponit conuenientiã inter eos q̃ sunt, eiusdem ordis qđ ptz ex ipsa diffinitiõe ordinis · sz plus differt homo ab angelo · ꝯ differat ordo in fimꝰ a supmo · si ergo angelus supioris ordinis t infimi non possunt in eodem ordine collocari · multo minꝰ de hoibꝫ t angelis idẽ ordo integrari. ¶ Itẽ corpꝰ nunꝯ sublimat ad dignitatem spũs · g nunꝯ dz ibidez collocari corpꝰ humanuz vbi collocat spũs angelicꝰ · cum sp fit minꝰ dignũ quã tucunꝯ gloriosuz · si g̃ q̃ ꝺueniunt in ordine ꝺueniunt in sedium collocatione · vt ex hominibꝫ t angelis eũdẽ ordinẽ ꝺstare non posse. ¶ Itẽ angelus in naturali capacitate excellit aiam · sz gratia data ẽ angelis fm suam naturę capacitatẽ sicut s dictũ fuit t mgr dicit in litteram · g cũ non possit dari gratia aiabus supra suã capacitatẽ · nõꝯ pñt aiaz angeli in gratuitꝰ adequari · g nec ex eis idem ordo cõstituit. ¶ Rõ. ad pdictoꝝ intelligendis duo ꝺcurrũt · s. natura t gratia · Natura tanꝯ fundamentũ t dispositio · gratia vo vt complemẽtũ t consummatio. Et q aliqđ tunc dr esse fm qđ qñ est in sola dispositione · tũc esse simpliciter qñ est in sua pfectione · ne · cum demones t angeli in naturalibꝫ cõicent · dicit aliqñ demones fuisse de diuersis ordinibꝰ angelorꝝ ꝯ/ uis nunꝯ plene fuerint in aliquo ordine · vnde hoc intelligitur fm qđ non simpliciter · Quia vo hoies pñt ad eminentiã gratie t gloriẽ in qua sunt angeli eleuari potest ex hoibꝫ t angelis idem ordo constitui · q ꝯ non ꝺuenit in natura · assilant tñ t equant in hac gratia · q hunc modũ repat angelorꝝ ruina · Et si tu obꝺci · nentia in pambula dispositione · dõm · q hoc nõ habz locũ in ꝓposito · q illud verũ ẽ in dispositiõe necitatis non aũt in dispõne solꝰ ꝺgruitatis · Concedendũ est ergo q sicut de singulis ordinibꝫ aliq̃ eeciderũt · sic t angelici ordines q hoies restaurant · sicut ꝑme rões ostẽdunt. ¶ Ad illud qđ obꝺ in ꝺrium q ad vnitatẽ eccle siasticam nõ admittit bõ rẽ alterꝰ spẽi · dõ · q nõ ẽ simile · q nullũ aial inuenire põt bõ sibi sile i ꝺformitate ratiõis · homo aũt t angelus in ꝓticipatione cõicãt rationis · t qđ plus est in deiformitate gloriẽ · t iõ nõ pñt in candez societatẽ t eiusdẽ societatis ordinẽ ꝺuenire · cuz maior sit vnitas volũtatũ ꝯ facierũ · t plꝰ facit ad vnitatẽ pacis t societatis t ordinis ꝺseruandã. ¶ Ad illꝺ qđ obꝺ q plꝰ differt bõ ab angelo qz · dõm · q verũ ẽ de difformitate q opponit vnitati nature · sz nõ ẽ verũ de difformitate q opponit vnitati gratie in statu t dignitate · vnitas aũt ordinis plus respicit bonũ ꝯ illud nõ valet. ¶ Ad illꝺ qđ obꝺcit q corpꝰ nõ sublimatur ad dignitatẽ spũs · dꝺ · q verũ est · sz tñ ex hoc nõ sequitur q non ꝺbeat locari cum angelis · Sicut em in statu vie t meriti aia sequit locũ corporis · t in terra habitat cum sit nata esse sursum · sic ecõtra in statu patrie erit hmõi corpꝰ sequit locum spũs · t ibidẽ erit vbi natꝰ est ipe spũs · nõ ꝓpter se · sz ꝓpter eũ cui ꝺiungit · t iõ in eisdez sedibꝫ locat cum angelicis spiritibꝫ ad qz dignitatẽ p gratiaz est bũanꝰ spũs sublimatus. ¶ Ad illud qđ obꝺ q angelus hz capacitatẽ maiorẽ ꝯ anima · dꝺ · q rõ illa calũniabilis ẽ · t ꝯtũ ad maiorẽ · t ꝯtũ ad assumptiõ ꝓpriam creature ad creaturã · tñ fm ꝓprietatẽ ꝺmã cui ẽ imago · inter angelũ t aiaz nõ ꝓpriam esse ꝑcellentiã · cũ magꝝ videamꝰ hũanã naturã exaltatã ꝯ angelicã · tũ q graz vnionis in xpo · tũ etiã p gratiã ꝺprehensionis in ẏgine btã · Sz esto q si adhuc ista ꝓpõbret vitatẽ · adhuc remaneret in assumptione dubietas Cũ em ꝺr q angeli susciperũt graz fm capacitatẽ naturalium · nõ est intelligendũ ꝑcise ita q tãtã susceperint q plꝰ nõ potuerunt capę · qz hoc nõ de facili posset probari · nec auctẽ · nec rõe · sz ita intelligit q nata alia meliora hũtibꝫ · plꝰ datũ est de gra · ꝯ hũtibꝫ minora · ꝯuis istiz illi plꝰ posset accipe · Et er b nõ vr q aia hũana nõ possit ad equalitatẽ cũ angelis ascendere · immo absq̃ dubio ꝺcedendũ est posse · cuz in xpo t btã virgine videamꝰ ꝑcellere. ¶ Questio. vj. f

De ordinibꝫ angelorꝝ ꝯtũ ad plationis euacuatiõez · t est ꝺo vtrũ platio q̃ ẽ in ordine respectu ordinis euacuetur pꝰ iudiciũ · Et q sic vr · j · Lor · xv · Cũ euacuabit oẽm pncipatũ et vtutem · g in die iudicij pncipat⁹ t potestates et vtutes euacuabũt. ¶ Itẽ s · di · vj · et sicut inẽ bonos ꝯdiu durat mõs angeli angel · demões demonibꝫ · hoies hoibꝫ psunt · sz in futuro euacuabit oĩs platio. ¶ Itẽ noia ordinũ accipiunt penes officia ministrãdi vt in pluribꝫ · marie in his q̃ subꝺiciunt · g cũ cessabit misteriũ · cessabit subiectio · g t cessabit platio. ¶ Itẽ platio ordis ad ordinẽ ẽ fm actũ illuminãdi · t purgãdi · et pficiendi · sz pꝰ iudiciz erit status in cõpletiõe scie t gratię · g nõ erit vltra illũiatio · purgatio · t pfectõ · igit nec aliq̃ in ordinibꝫ platio · ¶ Ad oppositũ · Prcellẽtia ordinis ad ordinẽ ẽ fz maioritatẽ t minoritatẽ gre · g si quãtitas gre in angelis spiritibꝫ nõ mutat · pcellẽtia ordis ad ordinẽ nõ tollit nec euacuat. Itẽ angeli statũ vt cõfirmati sunt · bti effecti sunt bitudine pfecta · g nihil remãsit in eis qđ essz ex pte · t platio ordis ad ordinẽ fuit in eis · g nõ fuit ex pte · sz nihil euacuat nisi qđ ex pte est ergo ꝛc. Itẽ pulcritudo ꝺsistit in ordine · t ordo in pcellẽtia vni⁹ ad alterꝝ · t pcellentia ponit plationẽ ordinis ad ordinẽ · g si ab angelicis spiritibꝫ tollit platõ tollit t pulchritudo. Itẽ sicut sũmꝰ ordo ꝺnoiat ab eo qđ est sibi inseparabile · sic t medũ t infimi · sz seraphin nũqꝯ desinit esse seraphĩ · g nec pncipatꝰ desinit ee pncipatꝰ. g nũqꝯ desinet pncipari · g nõ cessabit ibi platiõis ordo

¶ Rõ. ad pdictoꝝ intelligẽtiaz ẽ norandũ q triplicit aliquid dicit pferri alteri · Aut p modũ excedentis soluz sicut pfert aurũ argento · Aut p modũ excedentis t influentis · sicut pfertur celestis natura elemento · ¶ Aut p modz impartis · sicut pfert dñs ministro · ¶ Ad rationẽ aũt pfecte platiõis ista tria cõcurrũt · vt q pfert natus sit eũ cui pfert excedere · t in ipm aliq̃ mõ influere · t eidẽ pcipere · b mõ est nũc in platione q attendit inter ordinẽ t ordinẽ in hierarchijs angelicis · t etiã in hierarchia ecclesiastica · In angelis em ordo q ordini pfert in naturalibꝫ t gratuitis · etiã qdãmõ influit purgando · illuminãdo · t pficiendo · t etiã ministeris cõpleda intũgit · Cũ g q̃rit vtrũ cesset platio ordinis ad ordinẽ · dꝺ · q si intelligat de platione ꝯtũ ad pmã ꝺditionẽ · s. rõe excessus · nõ euacuabit sz manebit · qz ordo excedit ordinẽ tã in gratuitis ꝯ in naturalibꝫ · ita pꝰ iudiciuz sicut t nũc · Si aũt intelligat rõne duoꝝ sequentiũ · s. rõnẽ pdẽtie i influendo t in opando sic cessabitz euacuabitur qz illũinatio quã ꝺr recipe angelꝰ ab angelo · t imperiũ si qđ ẽ ibi · attendit p ꝓprionẽ ad nos qđ ꝺministrãt · nõ p ꝓprionẽ ad ꝺm in q̃ ꝺscant · t bitudis ꝺpletiõe pfecte illũinãt · t fm via hãc pcedũt rones t auctes ondẽtes q pꝰ iudicium cessabit platio ordinis ad ordinem. Sic enim dicit magister t apls · q deus euacuabit plationẽ euacuãdo ptãtẽ t pncipatu · dũ em tollet misterium · tollet subiectio t imperiũ. ¶ Ad illꝺ g qđ obꝺcitur

q̄ plātio ordinis ad ordinē attendit in p̄cellentia natu/
raliū ⁊ gratuitoꝝ. dom̄ q̄ hec nō est tota causa. vñ si ex
hoc arguat. ab insufficienti arguit. ¶ Ad illud q̄ ob/
39 ȳcitur q̄ angeli beati beatificati sunt pfecte. dom̄ q̄ li/
cet ex pte ꝺ̄tus cōp̄latiue pfectā sint btitudinē assecu/
ti. ⁊ ex illa pte nihil sit in eis ex pte. sunt tñ adhuc via/
tores rone ministerij. nam q̄tum ad illā vim vt supra
dictū fuit. sunt in statu merendi. et tō adhuc aliq̄d hñt
40 q̄ euacuabit post diē iudicij. ¶ Ad illud q̄ obȳcit q̄
pulcritudo ꝯsistit in ordine. dom̄ q̄ verū est. nam sicut
ab angelis nō tollet pulcritudo. ita etiā nec tollet ordo
ſz ex hoc nō sequit q̄ nō tollat p̄latio. quia p̄latio nō tā
tūmodo includit in se p̄cellentiā. ſz etiā p̄sidentiā. que
plus respicit indigentiā vie. q̄ pulcritudinē ⁊ pfectio
nem patrie. ⁊ tō cū tollit p̄latio. pulcritudo nō minuit.
¶ Ad illud q̄ obȳcit q̄ ita est inseparabile ab ordine an
geloꝝ q̄ est ēe p̄ncipatū. sicut ēe seraphin. dom̄ q̄ p̄nci
41 patus p̄m q̄ noīat ordinem nō dicit p̄sidentiā actualē.
ſz donū gratie vel datū p̄m q̄ angelus natꝰ ē alijs p̄side
re. ⁊ b̄ manere p̄t ablata actuali p̄latiōe. ⁊ ideo non se
quitur desinit p̄ncipari. g̃ desinit esse p̄ncipatꝰ. quia p̄n
cipatus nō dicit actum. sed habitū vel statum.

¶ Questio. VII. 8

¶ De illis ordinib⁹ angeloꝝ q̄tuz ad numer⁹. ⁊ quer̄itur
vtr̄ sit statꝰ in nouenario. an p̄tendat numerꝰ vsq̄ ad
denariū. Et q̄ sic videt sic̄ habet Luce. xij. in parabola
de dragma. hoc intelligit̄ q̄ dragmam decimā. sed non
ꝺ̄ dragma decima nisi respectu nouerarū q̄ est in ange/
lis. g̃ si decima dragma reinuēta ē. vidēt q̄ ix. ordinibus
decimꝰ ordo adiūctus ē. ¶ Item si angelus nunq̄ pec/
casset. hō factꝰ esset ⁊ ad btitudinē q̄ueniret. ſz nō assu/
meret ad restaurādos angeloꝝ ordines. g̃ si nō careret
ordie ī aliq̄ ordie ponerēt. ſz siue ī vno siue ī pluribꝫ no
uē ordinib⁹ adūcereꝯ ordo vlteriꝰ. si g̃ ciuitas hierlm p
x̄m pfecte restaurata ē. videt q̄ nō sit statꝰ ordinū ī no
uerario. imo q̄ eis adūciat saltē decimꝰ ordo. Item ꝑte/
rea ꝓportio repit̄ in nūeris. ⁊ q̄ oīa pducta sunt p̄m de
bitam ꝓportionē. oīa dicunt esse pducta p̄m rones nūe
rales tam ab Aug̃. q̄ a Boe. si g̃ ciuitas supne hierlm
est ciuitas pfectissima ⁊ optime ꝓportionata. videt q̄
numerꝰ ordinū ⁊ graduū eius nō stabit citra eū numer
in q̄ est pfectio ⁊ status. ſz hic nāq̄ nouenariꝰ ſz denariꝰ
g̃ videt q̄ saltē vsq̄ ad denariū p̄tendat. ¶ Item beatis/
sima virgo Maria in patria nō erit p̄ter ordinē. cuz g̃
sit supra oēs ordines. p se cōstituet ordinem. g̃ videt q̄
sint ibi plures q̄ nouem ordines. ¶ Ad oppositum ar
guit sic. Oīs ordo reducit ad aliq̄s hierarchiā. ſz nō sūt
nisi tres hierarchie. sic̄ p̄z ex sufficientia p̄mꝰ assignata.
supma. media ⁊ infima. ⁊ q̄libet earū sufficiēter cōpletur
triplici ordine. g̃ nō videt q̄ debeāt ēe plures. ¶ Item
trinitas manifestat̄ in omib⁹ creaturis p̄m plus et mi/
nus. marie āt manifestari debet in b̄tis. ſz numerꝰ marie
exp̄ssiuus trinitat̄ ē ille q̄ consistit in trinitate sup se re
flexa. sic̄ sunt tres trini. g̃ videt q̄ in tali numero ordies
beatoꝝ bēant a summa trinitate instituī. ¶ Itē distin/
ctio ordinū ē p̄m dona gr̄aꝝ. ſz nullū donū gr̄e ē in oīb⁹
q̄ nō sit in angelis. g̃ nullū ordinē ꝯstituūt hoīes p̄ter
ordines angeloꝝ. ſz illi nō sunt nisi nouē. g̃ nō videt q̄
sit ponere numer⁹ maiorē. ¶ Item si ponit̄ ordo hoīz p se
p̄ter assignatos ordines angeloꝝ. cuz in omī ordine an
geloꝝ sint de hoīb⁹. tūc homies distinguerent̄ p̄m no
uem gradus. g̃ videt q̄ pfectionis numeri sit ordo ī ho/
minib⁹ q̄ in beatis spiritib⁹. q̄ nō videt. cū ipi q̄ natu
ram sint deo p̄miores ⁊ similiores. ac q̄ hoc ꝯstituī de
beāt in ordinis ⁊ numeri nobilissima pfectione.

dom̄ ad hoc q̄ q: rones p̄dicte solū sunt cōgruitatis. et
auc̄res sup hoc nō inueniunt exp̄sse. q̄ sup hoc sūt opi/
niones varie. Quidā nāq̄ dicere voluerūt q̄ oēs ho/
mines assumerent̄. ad angeloꝝ ordines. nec essent in il
la supna hierlm nisi ordines nouē. ⁊ sic competeret vt
esset exp̄ssa cōfiguratio ad sup mūdanam hierarchiam
que in trinitate ꝯsistit. ⁊ si angeli starent. ad ordines
eoꝝ assumpti eēnt sicut nūc assumunt. In b̄ tñ differet
q̄ tūc illa assumptio esset hoīm beatificatio solū. nunc
aūt ē hoīm beatificatio. ⁊ ruine angeloꝝ p q̄ndaz equi
ualentiā repatio. Nec obstant rones ad hoc inducte.
q: solū ꝯgruitat̄ sunt. Nec illō q̄ obȳcit de beata vir/
gine. q: sicut p̄uilegiū speciale nō ē reducendū ad leges
cōem. sic singularis p̄rogatiua q̄ ē in beata ȳgine nō
est numeranda cum ordnū distinctione q̄ est p̄m leges
cōmunem. Et ista opinio satis ꝓbabil̄ esse videt. Ve/
rūtamen q: textus euāgelic⁹ hoc sonare videt. duz ho/
minē decimā dragmā vocat. et Anſhel. b̄ videt innue/
re in li. de casu diaboli. videt alijs magis esse ꝓbabile.
q̄ hoīes q̄ se cōstituāt coīter vnū ordinē q̄ē vocant de
cimū respectu nouem ordinū angeloꝝ. Nō em̄ decet vt
dicunt q̄ homies assumant ad ordines angeloꝝ nisi il
li qui in hac vita ei silēs exiterunt. Hi aūt sunt virgi/
nes qui nec nubunt. nec nubent. ipō sole virgines ad or
dines angeloꝝ debent assumi. ⁊ ex eis solū ruina angeli
lica restaurari p eo q̄ angelis multū est cognata virgi/
nitas. Sz hec positio nō videt esse q̄uenies. tum q̄ p
deci mā dragmā nō solūmodo corrupti. ſz etiā virgines
homies intelligunt. tum etiaz. q: multi carne corrupti
multis virginib⁹ p̄ferunt. vt beata maria magdalena
et petrus ap̄lus. multis alijs virginib⁹ manifestis et se
minis absq̄ dubio sunt superiores. Et ideo tertia positō
est adhuc q̄ supra ordines angeloꝝ addet ordo decim⁹
ex his qui in vita ista non quenerunt ad tantam meri/
torum excellentiā vt exaltent̄ ad ordines angeloꝝ.
sed meritis x̄pi saluati. decimum tenent gradum. sicut
p eoꝝ salute sol iusticie x̄ps p decem gradus descēdit.
quod signatū fuit in facto miraculo ezechie. xij. Regū
xx. Et ista positio videt esse satis ꝓbabilis. tuz p̄ im
pfectionem meritoꝝ quam habēt multi in via. tum
p̄ter pfectionem electoꝝ q̄tum ad numerū que erit in
hierusalem supna. Perfectio aūt maxima in denario
consistit sicut infra dicet quādo agetur de decalogo vt
de decimatione. ⁊ ideo positionē istam possumus susti
nere. quia eam ꝓbabilem reddit decimatiōis signatio.
et decime dragme inuentio. ⁊ solis p decem gradus. re/
scensio. ⁊ ipius denarij pfectio. ¶ Ad illud g̃ q̄ obȳci 45
tur q̄ quilibet ordo est in aliqua hierarchia. dom̄ est q̄
sicut p̄ter angelicā hierarchiaz est nunc ponere hierar/
chiam ecclesiasticaz. sic p̄ter illas angelicas hierarchi/
as erit intelligere in decimo saluari gradu simul cōem
ordinis et hierarchie. hierarchie inq̄ p comparionem
ipsoꝝ adinuicē. quia nō habebunt omimodā equalita
tem sed ordinis p comparionem ad ordines superiores.
¶ Ad illud ergo quod obȳcitur de expressa representa/
tione summe trinitatis. dom̄ q̄ sicut vnitas addita no
uenario. nouenarium non perimit. sed saluat. erād p/
fectiorem numerum reducit. sic decimus ordo ex homi
nibus constitutus representationez summe trinitatis
ab angelicis spiritibus non tollit. sed salua illa expres/
sa representatiōe facit ad supne ciuitatis maiorē pfectiōz.
¶ Ad illō q̄ obȳcit q̄ ē distinctio p̄m dona gr̄aꝝ. dz 44
q̄ nō ē p̄m dona tm. ſz p̄m dona q̄tū ad status. inq̄ gu/

tem oēs status angelor adhuc ordinē est itelligere ma/
gis infimū in hoīb⁹, z ita ordinē decimū. q̄uis er diuia
benignitate z largitate ptingit in gra hoīes eqpari an/
46 gelis q̄b⁹ sunt inferiores p̄ naturā. ¶ Ad illud qđ obz
non est ꝓpter maiorē pfectōem sz ꝓpter maiorē a đo elō
gatōnem. infimus em̄ ordo iter oēs magis distat ab eo
sicut p̄mus marie appropinqt. z qz hō plib⁹ gradib⁹ na
tus est distare a deo q̄ angel⁹. sz er dīna miscōia factus
sit ei magis prim⁹. ideo tenet decimū locū. vt sic oñdat
q̄ excellat angelus hoīem p̄ naturā. ostēdat etiā nihilo
minus qntū de⁹ sibi inuiscerauerit hoīem per miscōiaz.

Questio VIII b

¶ De ordinib⁹ angelor in ꝓpatōe ad suū oppositū. z est q̄
stio vtz in angel⁹ ordo ꝓpatiat secū equalitatē. Et q̄ sic
vidz ꝓ dyo. Dicit em̄ dyo. q̄ illi q̄ sunt ī vna hierarchia
eqporentes sunt. sed q̄ sunt eqporētes sunt eqles. ergo
in eadē hierarchia angeli sunt equales. ꝑ multo fortius
in eodē ordine ¶ Itē Aug. de vera reli. in oīb⁹ actib⁹ cō
uenīcia placet. qua vna salua. etiā pulcra sunt oīa. ip
sa đo conuenīcia vnitatē equalitatēq̄ aperit. ꝑ si in an
gelicis spiritib⁹ est pfecta pulcritudo. ꝑ conuenīcia z eq̄
litas. sed nō est eqlitas inter angelos diuersor ordinū
ꝑ inter ꝯgelos eiusdē ordinis ¶ Item quor donum z p̄
mū vnū est ipa habēt equalitatē. sed donū z p̄mū ange
lor eiusdē ordinis est vnū z stat⁹ vnus. ꝑ vidz q̄ habeāt
equalitatē ¶ Itē hierarchia angelica marie est repñta
tiua supme hierarchie. sz in illa ordo nō excludit eqlita
tē. ꝑ vidz q̄ in hierarchia angelica dēat eē ordo cū eqlī/
tate. sed nō est equalitas in ꝯgel⁹ diuersor ordinū. ꝑ in
angel⁹ eiusdē ordis ¶ Cōtra. magr dicit in lra. sicī aplis
alīq̄ alīs sunt digniores. ita in ordinib⁹ angelor credit
recte esse. ¶ Itē pfectionī mō ꝓticipat rōem ordis. vbi ē
ordo in oīb⁹ q̄z vbi est ordo in alīq̄b⁹ mīb⁹. sed angeli pfec
tissimo mō inf ceteras creaturas ꝓticipāt ordinē. ꝑ nō
solū inter angelos diuersor ordinū. sed inf angelos ei
usdē ordis ꝓtingit ordinē assignare ¶ Itē sapiētis ē or
dinare. z magis sapientis magis ordinare. ꝑ z maxime
sapientis in eius effectu nobilissimo ē res marie ordia
tas pducere. ꝑ videt q̄ nō soluz sit ibi ordo inter ange/
los diuersorū ordinū. sed etiā inter angelos eiusdez or
dinis. ¶ Item lucifer ōr fuisse marum⁹ inter oēs an
gelos. z cōstat q̄ de aliquo ordine fuit. ꝑ angeli illi⁹ or/
dīs nō crāt sibi equales. pari rōe videt q̄ ī alīs ordi
nib⁹ alīq̄ sunt superiores alīq̄ inferiores. ¶ R⁹. dō. q̄ sic in
supna hierarchia ꝓpter summā pfectionē repit pulcri/
tudo et pfectissima eqlitatē z similitudine partī. sic in an
tudo et pfectissima eqlitatē z similitudine partī. sic in an
gelica hierarchia repit pulcritudo pfecta ī genere crea/
tur. et q̄daz gdatōe disparī. In his ei duob⁹ modis
consistit pulcritudo z conuenīcia sicē dicit Aug⁹. de vera
reli. sz in suma hierarchia ex sola similitudine z eqlitate
pōt esse pfectissima pulcritudo. qz in q̄libet pfonaz eq
lī ē oīmoda z summa pfectio. in angelica vera hie/
rarchia. qz illi spūs q̄ ordinant nō hīt sigillatim sum/
mā pfectionē. necesse ē q̄ ex q̄dam ꝓuenienti diuersita
te. in q̄dam ꝓportionali gradatiōe. ꝓsurgat q̄dam ꝓue
nientia ordinata. z pulcritudo in genere creature pfe/
cta. z tō sicut in sanctis intelligim⁹ q̄ vn⁹ est ordo apo
stolor. alter martyr. alter confessor. z sic de alīs. et tñ
ī his ordinib⁹ ē gradatō q̄da. nec pt oīmoda repiri eqli
tas. cū de q̄libet sancto posset dici. nō ē inuent⁹ similis
illi qui cō. le. excelsi. sic suo mō intelligendū est in spiri
tib⁹ angelicis. tō z in eodem ordine ponenda est q̄dam
gradatio z quedam ordo. licet nō sit tant⁹ excessus q̄n
tus repit in angelis diuersorū ordinū. vñ ratiōes hoc

ꝓbantes cōcedende sunt q̄uis nō sint multū cogētes h
em̄ videt sentire tā magister in littera q̄ dyo. ī li. de an
gelica hierarchia. ¶ Ad illud qđ obīcit q̄ equipoten/ 47
tes sunt. dīm q̄ equalitas illi⁹ posse attendit vel acci/
pitur ꝑm conformitatem cōuersionis. ꝑm quā attendi
tur distinctio vnius hierarchie ab alīs. sicut ꝑma hie/
rarchia z ordines q̄ sunt in illa accipiunt penes actum
cōuersionis in deū. nō quia oīno equaliter cōuertant.
sz q̄ ad hoc indifferēter oēs ordinant. et p̄ncipaliter
ab isto actu omnes denominant. ¶ Ad illud qđ obīci 48
tur q̄ ꝓuenientia facit pulcritudinē. dōz. q̄ sicut ibi dē
dicit Aug⁹. cōuenientia nō tm̄ surgit ex equalitate. sz
etiā ex disparīū cōgruenti gradatione. z sic in angelis
itelligēdū ē esse. ¶ Ad illd qđ obīcit q̄ hīt idē donum 49
et premiū. dīm est q̄ si intelligat de premio cōmuni et
increato quod deus est. verū ē. si autē intelligat de bea/
titudine creata. vel de donis gratuitis q̄ad statuz et di
gnitatem z p̄rogatiuā aliquā. sic nō habet veritatē. sic
em̄ quilibet respectu alteri⁹ aliquā habet p̄rogatiuam
ꝑm plus z min⁹. ¶ Ad illud qđ obīcit q̄ hec hierarchia 50
repñtat summā. dīm q̄ repñtat imq̄tum potest. et
cū in illa suprema hierarchia sit ordo z pfecta pulcritu
do in summa vnitate et equalitate. et hec in hierarchia
creata nō p̄nt simul coexistere ꝓpter limitationem cre/
ature. ideo ē ibi ponere ordinem z pulcritudinē cum di
uersitate z quadaz disparitate. vt qđ nō poterat hic fi
eri ex vnitate. saltez implerēt ex plurīū diuersitate. Et 51
hec est rō quare deus cū habeat vnū filiū. nō tm̄ p̄duxit
vnum solū angelū. sz multos. qz filius pfecte implet pa
trē z imitat. vt dic⁹ Aug⁹. sz angel⁹ pfecte nō exprimit cre
atorē. tō dicūt eos creari in magna multitudine vel in
multiformi ordine.

¶ Questio. IX et vltima. i

¶ De ordinibus angelor in ꝓpatiōe ad suū disparatum
Et ē questio vtz alīs substātijs rōnalib⁹ q̄z angelis cō
petat p̄ ordines distingui. Et q̄ sic videt. Sicē em̄ ī an
gelis ē p̄cellētia naturalīū z gratuitor. ita etiā in aīab⁹
rōnalib⁹. ꝑ si penes hoc attendit ordo in angelis. pari
rōne in aīabus erutis. ¶ Item sicut diuina bonitas z
sapientia manifestat in ꝓditiōe angelor. ita etiā in cō
ditione spīritūū humanor. ꝑ sicut facit angelos in di
uersis ordinibus. ita videt q̄ faciat hoīes. ¶ Item ad
reparationē ruine angelice. er diuersis ordinibus assu
munt hoīes. ꝑ eisdem gradib⁹ z eisdez ordinib⁹ ordina
bunt in gloria. q̄bus ordinant z angeli. ꝑ videt q̄ non
solū angelis sz etiā hoībus cōpetat. Itē ordo est nūc in
ecclesiastica hierarchia z homines varīū. cū tm̄ ipa eccle
siastica hierarchia ex puris hominib⁹ cōstet. ꝑ videt q̄
homines nati sunt ordinari. ¶ Ad opp̄ oītū arguit sic
Si ita cōpetit ordo hoībus sicut cōpetit angelis. ꝑ sic
angelor beator. ix. ordines assignant. ita videt q̄z ho
minū. ꝑ saltem erūt. xviij. qđ tm̄ non ponit. ¶ Itez oēs
homines er vno hoīe ꝓcesserūt. ꝑ videt q̄ q̄ntū ē de na/
tura sua sint pares. ꝑ nō videt q̄ hoīb⁹ cōpetit ordo p̄
naturam. Q̄ si tu dicas q̄ competit eis p̄ graz. cū gra
p̄supponat naturam. ꝑ z ordo gre ordinem nature. ꝑ si
non est ordo nature. nec gratie. ¶ Item ordines ange/
lor distinguūt penes vim ꝓtēplatiuā z vim admīstrati
uam. sz in aīab⁹ erutis nō ē ponere vim admīstratiuā.
ꝑ nec ordinū distinctionē. ¶ Itez si ponat⁹ ordo in glo
ria. dēbet poni ordo correspondēs ordinationib⁹ reptis
in via. ergo cū in clero sint multi ordines. in religiosis
sunt etiā multe ordinū distinctiōes. in sctis etiā multi
ordines vt ordo p̄triarchar. p̄phar. aplor. tē. videt q̄
multo plures essent ordines hominum q̄z angelorum.

52 Rñ. dñm q cum ad pfectã rõem ordis ꝛ curãt pcellentia naturalia ꝛ gratuita ꝛ sibi corrñdẽtiũ. in eis solum pprie ꝛ pfectẽ est ponere ordinũ distinctõem in quibꝫ est hec duo simlr ꝛ currẽtia repire. qm̃ g in angel' gra corrñdet nature. ꝛ creati sunt in naturaliũ pcellẽtia. ꝛ beatificati in differẽti donoꝝ progatiua. hinc est q pprie est in eis ordo ꝛ hierarchia. marime cuꝝ illa progatiua ita hẽat stabilẽ pmanẽtiã ꝛ diuisionẽ q nullã admittat cõfusionẽ. Jn homibꝫ ꝙo ꝛ si sit repire pcellẽtiã in natura libꝫ ꝛ etiã in gratuitis. tñ hec duo vt plurimũ sibi non corrñdent. qꝛ vbi melior est natura. freq̃nter miꝝ ẽ gra et q hodie mioꝝ est in merito. cras fortassis erit maior in pmio. ĩõ in hoibꝫ fm statum pñtẽ non est pprie ordinũ distinctõ fm gratuita. licz aliq̃ mõ fm auctes ꝛ officia ꝛ status pfessionũ ordinẽ eccĩa. Dñm est igit q prope ꝛ pfectẽ in solis angel' ponẽda est distinctõ ordinuꝫ. in hoibꝫ ꝙo ꝛ si aliq̃ mõ repiat in pñti. repit imp̃fectẽ ꝛ icerte. Jn futuro ꝙo q̃uis repiat stabiliter. nõ tñ repit vndiq̃. vt sic opteat eos q pcellũt in gra pcellere ĩ natura

Ex his pz rñsio ad rõnes ad vtrãq̃ prem. Rões aũt pbantes q nõ solũ angelis ꝙ petit ordo. loquunt de ordine fm qualẽcunq̃ ꝙ pletõem siue pfectã siue semiplenã. Rões ꝙo ad oppositũ oñdẽtes q in hoibꝫ nõ sit ordo. pcedũt alia via. nõ cñ ꝛ cludũt q nullus sit ibi ordo. sed q ipsa humana natura nõ hẽat tantã ordinum distinctõem q̃ntam hz angelica. qꝛ hec hz solũ modo p quãdã ꝛformatõem ad illã. Illa tamñ rõ nõ pcludit. non est ibi ordo p naturã. g non per gratiã. Cum enim nõ oporteat grãm adequari nature. nõ oportet ordinẽ gre psupponere ordinẽ in natura. q̃uis gratia psupponat naturã tanq̃ accidẽs psupponit subiectum. ꝛ qꝛ gra nra ꝛformis est gre angelor. q̃uis natura nõ sit ciusdẽ spẽi cũ eoꝝ natura. ĩõ si q̃ in hoibꝫ erit ordinũ distinctõ. attẽdit p̃ ꝛformitatẽ ad ord' el angelicos. ĩõ non oportebit plures ꝛ nouos ordines cr hoibꝫ esse. nisi fortassis decimũ q̃ ad angelorꝝ pfectõs non poterit puenire. Hoc tamñ qõ nũc dcm est dubium est. ꝛ mgr nõ vidꝫ acceptare. q̃uis sic pdcm fundamentum videat satis pbabile. Nec illa rõ cogit de vi mmi stratiua. quia in distinctõe ordinũ magis cõsideratur status gratie. q̃uis q̃ optio alicꝫ potentie. Ex his manifesta sunt que tanguntur in littera

Distinctio decima de ministerio ꝛ missiõe angelorꝝ q̃tum ad angelos ministrantes

Hoc etiã inuestigãdũ est tẽ. Sup̃ egit mgr de ꝓseq̃ntibꝫ ꝙ firmatõem angelorꝝ q̃ntũ ad distinctõem ordinũ. in hac ꝙo pte agit q̃tũ ad mĩsterium. Et qm̃ mĩsteriũ respectũ hz ꝛ ad eum q̃ mĩstrat. ꝛ ad eum cui mĩstrat. ideo ps ista duas hz partes. Jn p̃ma determinat de mĩsterio angelorꝝ q̃ntũ ad ipos angelos mĩstrantes. Jn scõa ꝙo determiat q ꝙationem ad bomĩes q̃bꝫ mĩstrant. j. di. xj. Illud ex scĩdũ est tẽ

Prima ps in q̃ q̃rit q̃bꝫ angel' ꝙ petit mĩstrare ꝙ ue mitti hz tres ptes. Jn p̃ma ponit diuersas opiniones cũ suis ꝙ firmatõibꝫ. Jn scõa ꝙo pte mouet dubitatões ꝛ determiat ibi. Hic orit qõ si oẽs mittunt et nunciẽ dei existũt. Jn tertia ꝙo pte illas duas opiniones reducit ad q̃ndã ꝙ cordãtiã. formans quasi subdiuisiones manifeste sunt in littera

DI. X a Quia illi a natura spiritus sunt. aliqñ ãgeli. i. nũcij fiunt. Lõtra. cum nõ sint tm̃ boni angeli sed etiã mali. vidꝫ q dr nõ tm̃modo bonos spũs. imo etiaz malos mittat. Et hoc vidꝫ per illõ qõ dicit. iij Re. vi. vbi dominus dixit ad spm̃ mẽdacij. egrederer ꝛ faciã vidꝫ cũ q deus miserit angelũz malũ. Et exp̃ssius in ps. sup illud. ũmissiones p ãgelos malos ibi dic glo. q ãgeli mali mittũ tur. Et exp̃ssissime Matth. viij Mitte nos in porcos. Ad oppositũ. qꝛ cũ intentõ malorum angelorꝝ sit pde

Dañ. vij.

Esa. vj.

Ponit diuersas opiniões cuꝝ suis ꝓfirmatõibꝫ de hoc an omnes spũs celestes mittantur a

Hoc etiã inuestigãdũ ẽ ꝙ Utꝝ omẽs illi celestes spũs ad exteriora nunciãda mittant. Quidã putãt aliquos in illa multitudie eẽ q foras ꝓ offõ exeũt. alios q̃ int' sp assistũt. sic scptum est in daniele. Milia miliũ mĩstrabãt ei. et decies cẽtena milia assistebant ei. Jtẽ dyonisi' in hierarchia q̃ sacer p̃incipatus dr. de platione spũum ait. Superiora illa agmia ab intimis nunq̃ recedũt. qm̃ ea que p̃eminẽt vsum exteriorꝫ officij nunq̃ hñt. His auctatib' initunt q angelos mitti (nisi inferiores) inficiantur

Obiectio ctra illos b Quibus obijcit qõ Esaias ait. Volauit ad me vnus de seraphin. q ordo superior est ꝛ excellẽtior. Jdeoq; si de illo ordie mittunt non est ambigendum q̃n etiã ꝛ de alijs mittant. Apls q̃q ait. Oẽs sunt administratorij spirit' in mĩsteriũ missi. His testimonijs asserũt q̃dã oẽs ãgelos mitti. Nec dꝫ indignũ videri. si etiã superiores mittant. cũ et ille q creatorꝫ est oĩm ad hec inferiora descẽderit.

Mouet dubitatões ꝛ determiat si omnes mittuntur. cur vnus tm̃ ordo nomie angelorꝝ censetur.

Hic orit questio si oẽs mittunt et nũcij dei existũt. q̃re vn' tm̃ inter nouẽ ordines angelorꝫ noie censet. Ad qõ q̃dã dicunt oẽs q̃dẽ mitti. sed alios sepi' et quasi ex officio iniũcto. q pprie angeli vel archãgeli nominantur. Alios vero rari' mitti. scz maiores. cã extra cõem dispẽsatõnẽ oborta. q cũ angelorꝝ mĩsteriuz suscipiũt. etiam nom assumunt. Tm̃ in p̃s. Qui facit ãgelos suos spũs. qꝛ illi a natura spiritus a sunt. aliqñ angeli. i. nũcij fiunt.

Secunda opinio

Hebr. i.

Psal. ciij

Dan. vij.

angeli·sed potius dicuntur angeli diaboli·qz a suo principe dirigunt & ei obedire intendunt· Ad oms autem illas auctes respondendū est qꝫ intelligūtur non imperative sed potius permissiue· ‖ b ‖ Tres vero medios &c·innuit mgr qꝫ medij ordines pruz diuinū a supioribus accipiūt et referūt ad inferiores· Contra· ex hoc videtur qꝫ vn⁹ angelus mittat alterū cui concordat ex positio Bre. in moz·arguens ex eo qđ legit i zacha. qꝫ vn⁹ angel⁹ dixit ad aliū loqre ad puerum illū· vbi dicit Bre·ad ꝓbetā angelus angelum mittit·& quē secum gaudere dedero·comunit psp/cit·& docet·& erudit· Hoc etiā p silē probatur tam in demonibus qꝫ in hominib⁹ vbi supiores mittunt inferiores· ‖ Ad oppositum·si angeli mittū tur ab angel⁹ & angeli sunt nunciꝫ angeloz·& angel⁹ est mīster angeli·& angel⁹ bz auctez sup angelum·si & solus deus ē penes quē residet auctas·& sol⁹ dei dicūt ăgeli ministri & nunciꝫ·sicut dicit in ps·qui facit angelos suos spiritus·videt qꝫ a solo deo debeant mitti· ‖ Rn·dō· cipalē·vl pōt dici ptātē aliq mō·vl auctē subiectā auctī pncipali·s mittere dicat pmā & pcipuā auctē sic solius dei ē mittere angelos tam supiores qꝫ inferiores·totū em ministerium angeloz ad diuinaz auctēz eius complendā voluntatē referūt·& ideo dicūt hunciꝫ & ministri sol⁹ dei· Si aūt mittere dicat auctē scdo mō·sic vn⁹ angel⁹ ab altero potest mitti sicut dicit Bre·& oñdunt auctes & sic intelligūt illō verbum magistri in littera· ‖ c ‖ Mi spūs qꝫ mittuntur &c· ‖ Contra·hoc repugnat verbo dyonisij

Secunda opinio

‖ Michael gabriel raphael de supioꝛi ordine fuisse putant & qꝫ busdā & sunt noīa spirituū & nō ordinū· ‖ d ‖ Et putant illi michael gabriel raphael de supioꝛi ordie fuisse· Michael inꝑtat qs vt de⁹· Gabriel fortitudo dei· Raphael medicina dei Hec sunt ista noīa ordinū sz spirituū· Et dicūt qđā singulū horū vni⁹ ꝓprie ac sigularit spūs eē nomē· Alij vo ñ vni⁹ singularit & determiate· sz nūc h⁹ nūc illi⁹ eē nomē· pm q̄litatē eoꝛ ad quē nūcianda vl gerēda mittū tur· sicut & demonū qđaz noīa sunt qꝫ qđā putāt eē vni⁹ ꝓpria alia vo plūb⁹ coīa· Diabol⁹ q̄ppe q̄ grece ita vocat & crimina toꝛ iterꝑtat vl deoꝛsū fluēs· hebraice ꝺr satban·i· adūsari⁹· Dicit et belial·i· apostata et absq̄ iugo· Dicit ēt leuiathā·i· addita mētū coꝛ·et alia ꝓpria repiesnoīa· q̄ vl vni⁹ spūs sunt ꝓpria vl plūb⁹ coīa· ‖ Quō determinat ꝓdictas auctes qꝫ videt ad uersari qꝫ dicūt omnes ăgelos mitti· ‖ e ‖ Qui ăt oēs angelos mitti asserunt premissas auctes daniel·s·& dyonisij ita determiant· Dicūt supioꝛa agmia deo assistere & ab intimis nūqꝫ recedet·nō q̄n allqñ mittāt sz qz rarissime ad exteriora ꝓdeūt· neqꝫ tūc ab intimis recedūt·sz dei pūtie et ꝓtēplationi sp assistūt· qō ēt faciūt qꝫ frequēt mittunt· ‖ Ex duab⁹ opinionib⁹ ꝓdict⁹ tertiā q̄si mediā formant· ‖ f ‖ Alij vo dicūt tres ordies supremos sc̄z cherubi seraphi & thronos·ita creatoꝛi assistere qꝫ ad exterioꝛa nō exeunt·inferioꝛes autez tres ad exterioꝛa mittuntb tres vo medios int vtroqꝫ ꝓsistere·nō mō dignitate vel loco sz etiā officio·qz ꝓceptū diuinū a supioꝛib⁹ accipiunt & deferunt ad inferiores· Jdeoqꝫ cū supremij medijs·& medij imisatqꝫ hi hoīb⁹ ꝓceptuz dei nūcient·merito omnes angeli nominari debent· Et ob id forte apls ait·omnes spiritus administratores esse filij et mitti in ministerium·vel ꝓ omnes non singulos ordines sed de inferioꝛib⁹ ordinib⁹ singulos angelos complexus est· Illud vero quod Esaias ait per verba dyonisij determiant dicentis·Ihi spiritus qui mittunt ꝓcipiunt hoꝛum vocabulū quoꝝ gerūt officium· Unde dicunt illuz angelum q̄ missus est ad esaiā· vt mundaret & incēderet labia ꝓphete fuisse de ordine inferioꝛ Sed ideo dictus est forte de seraphin·quia veniebat incendere et consumere delicta esaie·

Aut em spūs mittunt ad suum officium·aut ad non suum·Si ad suum·cum ḡ denominet a suo non dz sortiri aliud nomē q̄ ꝓriū· Si ad nō suū·ḡ vsurpat sibi qō ē alienum·& hoc est inordinatum· ‖ Rn·dōm·qꝫ mitti ad suum officium dupliciter est·aut ad suuz p veritatē·qz ad hoc deputat⁹ est·aut ad suum p appropiationē· Primo mō oīs q̄ mittit·mittit ad suum officiuz idest ad illud ad quod est idoneꝰ Scdo mō mitti tur aliqñ angel⁹ ad ꝓfitiendū illius doni vsuz qō sibi non appropiatur·ideo nec ab illo fm ꝓmā impositionem no/minis denomiatur nichilominꝰ tñ sortit nomen cōpetens illi dono· vt ostendat ad quid mittat·

‖ Ad intelligentiā hui⁹ ꝓ/icidit hic qō circa tria· Prima qō est vtrum boni angeli mittāt Secundo queritur ad quid mittant· Tertio q̄ritur qualiter illi officium exequātur· Circa ꝓmuz duo queruntur Pmo q̄rit vtruz aliqui ăgeli mittantur· Scdo q̄ritur vtrum oēs mittant·

‖ Questio·j· ‖ a ‖ Circa quā sic p/ceditur & oñdit qꝫ angeli mittāt

Lū·i·missus ē gabriel ăgel⁹ a deo in ci·&c·& in pluribus alijs scripture locis· ‖ Jtem angelus nomen est nunciū & officij sicut dicit glo·super illud ps·Qui facit angelos suos spiritus·ergo si vere & ꝓprie dicūtur angeli vere & ꝓprie sunt nunciꝫ·ergo si nunciorū est mitti pz &c· ‖ Jtem quanto aliquis habet maioꝛez caritatem·tanto sollicitioꝛ est circa eum quem potest iuuare sed angeli habent perfectam charitatem & possunt nostram indigentiam subleuare·ergo videtur qꝫ sint solliciti nos adiuuare·sed hoc non faciunt ꝓpria auctoritate sed dei·ergo videtur qꝫ mittātur a domino· ‖ Jtez angeli q̄tum ad statum & dignitatem sunt medij inter nos & deum·ergo videtur qꝫ ad deum ferant petitiones nostras·& a deo nobis reuelationes referant diuinas·

sz hoc ꝓprium nunciozē ·g̃· rē· Contra· Frustra mittit ds nuncium vbi ipe pñs est ⁊ melius põt facere p se ipm· g̃· si dꝰ nobis pñtissimꝰ est· ⁊ oia põt facere p seipz g̃ ad nos frustra mittit angelum· sz ipe nihil frustra facit· g̃· rē· Item ds pater misit filium ⁊ spiritū sanctuz ad ꝑcurandum nr̃a salutē· aut g̃ sufficient ꝓcuratur salus nr̃a p filium ⁊ spm̃ scm̃· aut nō· Si nō· g̃ imꝑfectus mediatorē filius et etiam spūssanctꝰ qō ꝓbanū est dicere· Si sic· g̃ frustra mittit angelꝰ· ¶ Item cū angelus mittitur ad nos· aut ad nos ꝺuertit· aut nō· Si nō· g̃ frustra mittit· Si sic· cum nō possit sil ⁊ semel moueri diuersis motiꝫ· g̃ desinit ee beatꝰ· ¶ Itez vr ex hoc gñari angelo p̃iudiciū· qz qntūcuqz ds sit feruent caritatz· feruentius mouet qñ mouet in ds· g̃ qñ mouet in primū· g̃ feruentius mouet angelꝰ cum deo assistit g̃ cum nobis ministrat· sz cum minuit feruoz dilectionis· minuit dilectio deuotionis· g̃ missio angelorz ad nos ⁊ minuit in eis feruorē charitatis ⁊ delicias iocunditatis· g̃ ⁊ in p̃iudicium eorz· ¶ Item hoc ipm vr Anima q̃uis hēat plures potētias· tñ qz ille potētie ī vna sba simplici radicant· cum intendit vna· remittit alteras· g̃ pari rõne in angelis· cum angelus sollicitat circa ea q sunt ꝓtutis mīstratiue· minuit eius contemplatio g̃ ⁊ dilectio· Item angelus beatꝰ locat in celo empyreo tanqz in loco sibi congruo ⁊ deputato· g̃ apperit ibi esse si g̃ egredit extra empyreū· aliquis appetitus erit in eo incōpletus· g̃ vr q missio in angelis ponat incompletionē· si ergo angeli beati sunt in statu oīmode ꝑfectionis· videtur q nullo modo competat eis mitti· ¶ Rō· dō· q absq; dubio beati angeli ad nos mittuntur a deo ⁊ si de hoc possint assignari plurime rōnes· vna tamen potissima sumitur ex lege charitatis· Nec enim missio ꝺcordat charitati diuine· ⁊ charitati angelice ⁊ humane Caritati diuīe· qz in h manifestat diuīa bonitas q̃ntū nostram salutem diligat· dum nobilissimos spūs qui ei intima caritate iungūtur dirigit ⁊ transmittit ad ꝑcurandum salutem nostram· Et competit etiam charitati angelice· cū enim charitatis ardentis sit marie desiderare alioz salutez· obq̃ etiā dicit dominus sicut dixit Isaias· Ecce ego· domine mitte me· ⁊ angeli possint nos iuuare pro eo q̃ vident nos suo auxilio indigere· ⁊ malos angelos indesinenter nos ꝑpugnare· ō petit etiam hoc charitati humane· q̃ qñ paruula est q̃ diu sumus in via· indiget foueri· ⁊ nutriri· ⁊ excitari· ⁊ qñ angeli sunt concīues hominiꝫ· cum nō sint eis ūnecti per similitudinem nature· que excitat ad amorē· optuit iungi per obsequium beneficentie· vnde rōnes ad hoc inducte concedende sunt· ¶ Ad illud qō obꝺcitur in ōrium q deus nobis pñs est· dō est q̃uis dꝰ sit presens· tamen propter cecitatē ⁊ caliginē intellectus nostri in qua sumus ipm cognoscimus vt absentem· ⁊ tudinis ꝑfectionem· semp vident facie ad faciem· ⁊ sūt indicant his qui sunt exterius regis voluntatē· ⁊ ad h mittunt a suo dno· sic intelligendum est in ꝓpositō· Nec valet dns per se pōt facere· g̃ non ꝺz ad hoc nuncium mittere· ¶ Multa em̃ pōt ille q̃ preest p se facere· q̃ tñ iniungit seruo vel nuncio vt saluet in ministerio et actioni ꝺcens ⁊ congruus ordo· ¶ Ad illud qō obꝺcit q filius ⁊ spiritussanctus sufficienter procurant salutem nostram· dō· q ⁊ si sufficienter procurent q̃tū est ex se· non tamen excludunt nostri arbitrij libertatez

Adiutores enim dei sumus sicut dicit aplꝰ· ⁊ q̃ nostre arbitrium pigrū ē· ⁊ non bene gratie coopat· iō indiget excitatore ad hoc autē nullꝰ ē magꝭ idoneꝰ q̃ sit angelꝰ ⁊ ideo ꝺueniens est vt ad nos mittat· non propter indigentiam ꝑcurationis salutis nostre ex pte filij vel spūssancti· sz ꝓpter negligentiam cooperatiōis ex pte nostri· ¶ Ad illud qō obr q si conuertitur ad nos non g ad deum· dō· q illud argumentū peccat dupliciter· Primo quidez q non mouetur erga nos nisi ꝓpter deū· vi motus eius non quiescit in nobis· sz nos semp refert ad deum· ⁊ ideo motus iste non aufert motum in deum sed potius disponit ad illum· Alia etiā rō est q̃uis vna sba· vnica potentia simul ⁊ semel non possit se conuertere ad diuersa p naturam· potest tamen p dispositionem diuinā siue p gratiaz pfectam· cuiuscumodi eglotia· vnde angelus simul ⁊ semel ⁊ de nobis cogitat ⁊ deo· sic etiā erit in beatis· ⁊ p hoc patent duo sequentia· scz de amissione feruoris charitatis· ⁊ remissione actionis ꝓtutis agentis· h em̃ verū est vbi vna ꝺuersio ipedit alteram qō ꝺdem non est in ꝓpositō· istud satis clarum est intelligere ei q̃ potest h capere· quō aīa beatifica ta simul ⁊ semel intelligit multa· ¶ Ad illud qō vltimo obr de loco· dō· q sicut in precedenti habitū est locus g non ꝺbetur angelo ꝓpter eius necessitatem vel indigentiam· sz solum ꝓpter quādā ꝺgruentiā· Nec aūt cōgruentia recompensari pōt p maiorem· ⁊ tunc nulla ponit imꝑfectionem vel indecentiā p suā ꝑsonā absentiā· ⁊ sic est in ꝓposito· Plus enim ꝺlectatur angelus implere voluntatem dñi sui· ⁊ adiuuando hominē placere deo q̃ ꝺlectetur ee in empyreo.

b

¶ Questio· II·

Utrū omniū angelorz sit mitti· Et vr q non Dan· vij· Milia miliū ministrabant ei· ⁊ decies rē· g̃ ibi fit distinctio inter ministrantes ⁊ assistētes· g̃ nō omniū eministrare· g̃ nec mitti· ¶ Itē ꝺyo· in li· de hierarchia angelica· Supna illa agmina ab intimis nunqz recedunt· q ea q̃ eminent vsum exteriorꝭ officij nūqz hīt· Itez rōne videt· Plus distat actus ministrandi ab actu cōtemplandi· q̃ ministeriū a ministerio· ⁊ b pz· q pene primā dr̃iam fit distinctio hierarchiaz· penes secam fit distinctio ordinū· si g̃ fm diuersos ordines distincta sunt ministeria· vt vnus ordo ministeriū alteri ordinis nō assumat· videt q aliq ordines angelorz ita contemplationi assistāt· q ad ministeria cōplenda nō mittant nec exeant· ¶ Itē maior ē ordinatio in hierarchia angelica q̃ sit in ecclesiastica· sz in ecclesiastica ita sunt aliqui intenti ꝺtemplationi q non actioni· g̃ multo fortius videt in hierlm supna· g̃ nō omniū angelorz ē mitti· ¶ Ad oppositum arguit sic ꝓmo auctē Heb· j· Oēs sunt administratorij spūs· missi propter eos q̃ hereditatem capiunt salutis· ¶ Itē ysaie· vi· Volauit ad me vnꝰ de seraphin· g̃ aliqs de ordine seraphin missus fuit ad ysaiā ꝓphetā· sz constat qō ordo seraphin est ordo supmus· ergo si ille mittitur· videtur q omnes alij mittantur· ¶ Item rōne videtur· Tantum deus dilexit salutem nostram vt mitteret filiū ⁊ spiritumsanctū· sz nō fecit nisi qō ꝺcebat· g̃ si missio ad nos nō deroganti filio· videtur q non deroget alicui angelo· g̃ videt omnibus cōpetere· Item de hominibus assumuntur ad omnes ordines angelorz· g̃ si quilibet angelus dz restaurationem sui ordinis ꝑcurare· ⁊ dꝰ dz ad h mittere· videtur q omnes angeli aliqn ad nos mittant· ¶ Itez charitas angelorum eminens facit eos sollicitari circa salutem nostram· ⁊ p hoc ad nos venire diuina iussione

si g̃ in supmis ordinib⁹ ē maxima charitas videt. q ipi marie salutē nr̃am pcurant. g̃ z eos maxime dz deꝰ ad nos mittere. Item pmptior ē charitas ad adiuuandū q̃ sit nedcia ad nocendū. g̃ si ab angelis q̃ cecidert de oi bus ordinib⁹ ipugnamur. multo fortiꝰ videt q ab angelis exñtib⁹ de singul⁹ ordinib⁹ adiuuemur. g̃ si ad h̃ mittū tur vt iuuent. pz ꝛc. ℟o. ad h̃ dō. q sicut dicit mgr in hra. diuerse sunt opiniões ꝓter diuersas auctes. q vi dentur in hac materia sibi īuic. Uñ q̃dā adherentes q̃ busdā intelligentes eas ad hraz. alias vero exponētes formauerunt sibi opiniones varias Quidā cī direxūt q̃ soli angeli vltime hierarchie ad nos mittūt. z dicūt hoc sensisse dyo. nec ē h̃ ī aplm. q illa distributio quā facit apls intelligenda ē esse accomodata cū dicit. oēs hierarchia. Sz q ista expositio sensui z intentiōi apli non concordat. vult em h̃ pbare q ꝓps melioꝛ ē omni bus āgelis nō tm inferioꝛib⁹ sz supioꝛib⁹. ℟ō ē opinio scda q oīm angeloꝛ ē mitti. q̃ innitit illi auctī apli. z h̃ opinio dicit ꝓbum apli non esse ī rium ꝓbo dyo. q z di cit supioꝛa agmia nō mitti aut q ñ ita freañt mittūt ät non ex officio cōpetit eis mitti sicut angelis inferioꝛes hierarchie Sz q exposito ista ꝓbo dyo. videt esse val de extranea cū ipe dicat q vsum exteriꝛis officij nūq̃ hñt. sz p indubitanti credendū ē esse verum in hac pte tam ꝓbum apostoli q̃ ꝓbū dyoni. Ideo ē tertius modus dicendi p distinctionē vtroq̃ ꝓbum saluans z ad cōcoꝛ diam reducens. z ex illis duob⁹ expressam ꝓbitatem eli ciens. Distinguī em oportet in missiōe. Est em missio exteriꝛ q̃ est ad nos z est missio interioꝛ q̃ ē ad angelos sz ꝓter nos. Si de missione exteriꝛa loquimur. sic nō cōpetit omnib⁹ angelis. q non cōpetit supioꝛib⁹ agmi nibus sicut dicit dyo. q ea q̃ pemīnēt. vsum exteriꝛis officij nunq̃ hñt. in q̃ significat q intelligit de missione exteriꝛi q̃ ē ad nos. Si aūt intelligam⁹ de missione in teriꝛi q̃ est ad angelos ꝓter nos. sic mitti cōpetit oīb⁹ qm̃ supioꝛes mittunt ad medios. z medū ad infimos. z h̃ totū ē ꝓpter nos. z ideo signanter dicit apls. missi ꝓter eos. non inq̃t missi ad eos. Cōcedende sunt g̃ rō nes oñdentes q non oī inest ad nos mitti. z pz eriā di ctis rñsio ad ꝓbum apli. ℟d illud q̄ obī de. vi. ysa. dō. q angelus missus nō dr ē vn⁹ de seraphin. q ē ēt de supmo ordine sz q mittebat labia eius incendere z hec rep̄sio sumit a dyo. in li. de angelica hierarchia. ℟d illud q̄ obī q missio cōpetit filio. g̃ cuilibet ordini an gelico. dōm q non valet. Missio em aut ē ad redimen dū z ad saluandū. aut ē ad ministrandū. r Prima ē tāte dignitatis q nulli alij potest cōpetere nisi soli deo. se cunda ꝓo nō ē tante dignitatis q cōpetat agmini sup mo. ℟d illud q̄ obī q angeloꝛ ordines oīs restau rabuntur p boies. dōm tam ad h̃ q̃ ad duo sequentia. q reuera omnes angeli sunt nobis in adiutoriuz. z oēs nos iuuant. vel mediate vel immediate. siue in mīstrā dis reuelationibus. siue in pferendis siue offerēdis no stris oīonib⁹. Dum em agmina supꝛema q̃ sunt nobis necessaria inferioꝛibus agminibus reuelant. z dum si mul cum illis p nobis ad dēum interpellant. z petitio nes nostras deo exponunt. nō vt deum instruant sz vt petitiones nostras igneis suis affectionibus deo acce ptas faciant. sicut aduocati deoꝛis oīonibus aliorum cām defendunt z ornant. absq̃ dubio. magnū auxiliuz nobis pstant. z sic faciunt ad ordinū suoꝛ reparationē. et nihilominus sequūtur charitatis sollicitudinē z effica cius nos adiuuant cq̃ alij impugnent.

Consequēter queritur de scō articulo. s. ad quid mittuntur Et est pma questio vtrum mittāt ad accendendum nostrū affectum. Sco vtrum mittant ad illuminandum intellectum.

Questio. I. c

Q mittantur ad inflamandū affectū videt. Angel⁹ q̃ missus ē ad ysa. sicut dicit dyo. dr ē vn⁹ de seraphin q missus ad incendendū z inflamandū. sz inflamatio re spicit affectum. g̃ z ꝛc. Item actus hierarchiaz. sic vult dyo. de angelica hierarchia sunt illuminare. purgare. pficere. g̃ si purgatio respicit remotionē soꝛdiū. z soꝛdi datio. respicit affectum q̃tū ad ocupīe vicīū. videt cō trario q angelus mittat ad inflamandū affectū q amo rem sctm z mundū. Item h̃ vr̃ rōne Bonū fm q bonū est diffusiuū sui. sz angel⁹ beat⁹ ē pfectre bonus. g̃ pōt boni tatē suā diffundere. sz bonū vt bonū respicit affectuz. g̃ vr̃ q cum affectus nr̃ fm susceptionē bonitatis bz pfi ci et inflamari. q ad hoc possit et dcbeat angelus mitti vt nr̃m affectum inflamet z pficiat. Item nos videm⁹ in naturalibus q illud qō ē inflamatuz. dū alteri rei in flamabili approximat. vt am inflamat. g̃ si affectus āgc licus est ignis diuini amoris inflamatus z replet⁹. z in sua missione nobis approximat. g̃ affectus nostros ifla mat. ℟d oppositum arguit ita. Scō affectū nostrū potissime dsistit libertas arbitrū. sz nihil nisi sol⁹ deus pōt sup li. ar. cuz sit sub deo potentissimū. g̃ nulla creatura q̃tumcunq̃ nobilis z pfecta pōt inflamare vel pficere affectum nr̃m. Item fm affectum nr̃m max̃e dsistit in sticia z equitas. iusticia em ē rectitudo volūtat⁹ ꝓpr̃ se seruata. vt dicit Anſ. sz sol⁹ summe iusticie ē voluntas nostram rectificare. g̃ ipi sol⁹ est affectū inflama re. Item fm rectā inflamationē affect⁹ dsistit in ha ritate. g̃ si charitas vel ē spūssant⁹ vel immediate a spi ritusancto. inflamatio affect⁹ nr̃i ab aliq̃ alio nō pōt eē Item fm affectū nr̃m maxime dsistit aie nr̃e deiformitas 14
si g̃ solius dei ē deiformē efficere. soli⁹ dei ē effectuz nr̃m ab aliq̃ inflamari. g̃ illud non spectat ad ministerū an geli. ℟o. ad pdictoꝛ intelligentiā est notandū q affe ctum nr̃m inflamari ab aliq̃ dupliciť pōt intelligi. aut ita q̃ inflamet ab aliq̃ sicut a pncipali agente z efficien te. aut sicut ab excitante z adiuuāte. Et fm istuz dupli cem modū intelligendi intellexerunt aliq̃ effectuz nr̃m ab angelis inflamari. z pficī. sz pmus intellectus ē here ticus. scōs catholicos. Primū intellectū habuerūt aliq̃ pboz. Posuerūt em q aīa esset instrm intelligentie. et intelligentia influeret sup aīam sicut influit agens sup instrm. Uñ dixerunt q aīa triplicem hz operationē aīa lem. intellectualem. z diuinā. Aialez ex ipa. intellectu 15
alem ex influentia angelica. z diuina ex influentia diui na. Sz ista positio est ꝛ veritatē catholicā z piā. Qui em hoc posuerunt nō intellexerunt li. ar. nec aie digni tatem. nec beatitudinis sublimitatez. q si intellexissent sicut btūs Aug. egregi⁹ doctoꝛ q posuit aīam immedi ate a deo compleri. z moueri. z beatificari. dixissent vt beatus Aug. Uñ beatus Aug. vbicūq̃ de mente loqť istum erroꝛē extirpat. ostendens q ita immediate aīa fm mentez vnit deo. sicut z mens angelica. Si aūt in telligatur scō mō sic hz veritatem. z hoc mō intellexit beatus dyo. in li. de angelica hierarchia. z p hunc etiā modum ab angelo dr ꝓpha fuisse incensus. z p hoc pz responsio ad duo prima. ℟d illud vero q̄ obī q bo 16
num est diffusiuū sui. dōm q diffusio dupliciť pōt esse a bono. Aut q modū multiplicationis. sicut calor vel

lumen ō: se diffundere. Aut p modū vtilis opationis
p quēmodū dicitur homo bonitatē suā diffundere. dū
ad hoc opaī t laborat. vt alīj bonitatē non ab ipso sz a
deo suscipiant. tp hunc modū intelligenda est diffusio
in bonitate vel charitate angelica. Ad illud qō obr q
inflamatū iunctum inflamabili inflamat. dō. q veruz
est. qñ illa inflamatio est p eductionez alicuius de mate
ria. Ibi eīm qō ē in actu. pt educere aliquid qō est in po
tentia. Qñ vo aliquid hz inflamari p caloris infusiōez
nō hz veritatē. q: hoc mō nō inflamaī aliquid nisi p cō
iunctionē sui cū principio caloris qō caloz natū ē ifun
dere. tp hūc modū est inflamari in spūalib. vbi flama
est amo: diuin⁹. non er ipsa aīa pductus sz poti⁹ a deo
infusus. t ideo hunc caloz non potest in nobis angeli
cus spiritus efficere. q̄q̄ aliquo modo ad ei⁹ suscepti/
onem possit nos excitare.

Questio. II.

Utrum angelus mittaī ad illuminādū nr̄m intellectū
Et q sic vr̄. Quia ita dicit dyo. in li. de angelica hierar
chia. Ordinatio congrue dilucidationis. claritatē pri
mo apparentē t in copiosis effusiōib⁹ excellentissimas
manifestat essentias. tp eas q pñt ēcntie. diuinū par/
ticipant radiū. Ex hac ītra manifeste colligīt q de⁹ nos
illūiat mediantib⁹ angelis. Item in li. de motu cordis
ita diffinīt aīa. Aīa est ība incorporea intellectual'. ea/
rū illūiationū q̄ sr̄ a pmo vltia reuelatiōe pceptia. g̃ int̄
ſuelatiōez aīe ad deūcū pcipit illūiatiōez. cadit ibi reue
latō media. sz hec ñ est nisi reuelatio subē angelice. g̃ vr̄
q aīa illūiet a deo mediante angelo. Itē angeli siue lu/
mina spiritualia. sz q: intellect⁹ nr̄ agens lumen ē. duz
se conuertit sup fantasmata abstrahit et depurat. t hoc
modo illuminat. g̃ si angelic⁹ intellectus m'to magis
in actu est q̄ nr̄. g̃ multo magis intellectū nr̄m possibi/
lem illuminare poterit. Itē planū ē q angeli multa no
bis reuelant spiritualia. q̄ nō sunt nata cadere t recipi
nec in sensu. nec in imagine. g̃ vr̄ q immediate possint
intellectui nostro similitudines imp̄mere. sz talis impssio
non pt esse sine illuminatione. g̃ tē. Item angel⁹ dr̄ pur
gare illuminare t pficere. g̃ si h̄ solum ꝺueniret ei p mo
dū excitationis. cū silr̄ vn⁹ homo excitet alterū. vr̄ q hō
diceret illuminare. purgare. t pficere. q si homo nō di
cit ee purgato:. nec illūinato: sicut angel⁹. vr̄ q angel⁹
possit aīam illuminare. Itē multo plus pt angel⁹ bea
tos q̄q̄ dyabolus. sz dem̄on potest in nobis varias co/
gitationes excitare t ab inferiori suggere. g̃ vr̄ q ange/
lus illuminat⁹ p gloriam. cuz sit aīa nr̄a superio: t illumi
nosio:. ipsam possit a superiori illuminare. Ad oppo
situz. Aug. in li. lrr̄ūm. q. Mentē dicim⁹ q̄ ita ad ima
ginem dei facta ē vt immediate a pma veritate formet.
t in pluribus locis dr̄ q inter mentē t deū nihil cadit me
dium. g̃ cū intelligentia nr̄a attendit pm aīe supmū. vr̄
q non possit illuminari ab angelo. Item sup illud ps.
Manus tue de. fe. me. t plas. me tē. dicit glo. de⁹ p se/
metipm irradiat pias mentes. g̃ nō vr̄ q p angelicū mi
nisteriū. Item facilius ē pducere formas corporales q̄q̄
sit dare illuminationes spirituales sed angelus formā
naturalē nō pt pducere tanq̄ pncipale agens. sz soluz
exteri⁹ disponere. g̃ multo forti⁹ nec illumiationē spū
alem potest aīe dare. Item si angelus illuminat animā
aut illuminat immittendo ei lumē. p se. aut creādo no
uum. Si im̄mittendo lumen. p se. cū lumen suū nō
sit extra ipm. g̃ angelus illabit aīme qō ē solus dei pro/
prium. Si dando nouū. aut pducendo ex aliq̄. aut de ni/
hilo. Si ex aliq̄. q̄ro ex q̄. qō cū nō sit dāri. sedt q ange
lus pducat ex nihilo. t ita q sit creato:. Item si angel⁹ il/
luminat aīam. aut p medium aut sine medio. Si p me/
diū. q̄ro q̄d sit illud medū referens spiritualē illumina/
tionē t cū hoc deferens spūalē illuminationē nō possit
ee nisi spūs. inter aīam illuminatā t angelū illuminan
tem ponere medū. Et ite. q̄rit de illo sicut de pmo. g̃
vel erit abire in infinitū. vel nō ē ponere medū. Si g̃
immediate illuminat ipsaz aīaz. g̃ vr̄ q sit in ipa aīa. et
illabitur aīe. Item ita immediate nata ē ferre in deū intelli
gentia vt voluntas. g̃ si angelus ñ pt voluntatē rectifi
care. nō poterit illumiare intelligentiaz. Iurta hoc arit
penes q̄d accipiaī istī tres act⁹. vicz illumiare. pur/
gare t pficere. Ad h̄ dom̄ q aīaz q̄ ad superiorē portiōez
rōnis illuminare. soli⁹ dei est p prium. sicut in pluribꝫ
locis oñdit Aug. q̄uis aliqui nō intelligentes torius
rei tatē p̄cipia. posuerī aliud vicz intellectū nr̄m nō p/
uehire ad lumen pmū. sz pfici t illuminari a pmo lumi
ne p lumē intelligentie mediū. sz h̄ ē simpliciter tanq̄s er/
roneū respuēdū. cū in mltis locis btūs Aug. oñdat co
trariū. t etiā sacra scriptura hoc dicat. sicut Job. j. dr̄.
Erat lux vera q̄ illuminat. tē. qō q̄d dē nō ē lux creature.
sz lux diuine sapie t h̄itas eterna in q̄ hec aīa duerte da
sunt. qō ē q intelligit. t qō cetera intelligere facit. sicut
videm⁹ in isto sole materiali respectu sensibilū. t h̄ po
tentissimū signū fuit q intellect⁹ nr̄ i aspectu summi lu
minis nat⁹ ē beatificari. nec vnq̄s aliq̄ pt ee contentus
q̄usq̄s pducaī ad illi⁹ clarū aspectū. Anima igit q̄ ad su
premā ptē angel⁹ nō pt illumiare. sz q̄tū ad inferiorem
ptem rōnis posuerunt catholici tractatores nr̄as aīas
a beatis angelis p eoz reuelatiōes illuminari h̄ aūt tri
pliciter potest intelligi. Uno mō vt intelligaī angelus
inferiorē portionē illuminare p modū luminis irradiā
tis. Alio mō vt intelligaī illūiare p modū speculi dfer
entis. Tertio mō vt intelligaī illuminare p modū lin
gue viuacit exp̄mentis. Oēs hi modi t si aliq̄ mō sint in
telligibiles. cū angel⁹ sit lumē t speculū t beat⁹ ceriā spū
alis interp̄tatiōis siue locutionis officū. sustineri pnt.
Tertius tñ mod⁹ intelligibilior ē. Nō eīm mltū bñ ap/
paret q̄ angelus irradiat. nec q̄ñ se offerat aspectui a
nime. sz h̄ satis intelligibile ē q̄ñ angel⁹ possit aīe q̄d cō
cepit suggerere. t sic docto: dū exterius loquit excitat
intellectū. t viā parat ad intelligendū. t viua t efficax
locutio q̄dā sua viuacitate ad intellectū nr̄m hz ingres/
sum dū sonat in aure corpis exteri⁹ rōne cui⁹ cetā libē/
tius audit hō bonū clericū cui⁹ sermo ē efficax t viuus
cū habeat aliq̄d latentis energie viue vocis act⁹ vt dic
Dicrō. Sic t suo mō intelligēdū ē q angel⁹ h̄ possit fa
cere interi⁹. t sic illuminare nō lumē infundēdo. nec so/
lum offerendo sicut obiectū vel speculū. sz certaz viuaci
ter excitando sic docto: exterio:. t adhuc efficatiori mō
Dis visis pz rōsio. p magna pte ad obiecta ad vtraq̄
ptē. Naz rōnes oñdentes q angel⁹ non pōt intellectū
nr̄m illuminare loquūt de intellectu q̄ctum ad superio
rem portionē sz mentē. t de illuminatione que quidem
est p luminis infusionē. h̄ solius dei p prium ē sicut p
dictum ē. vñ rōnes ille concedende sunt. Ad illō vero
qō obr de dyo. tam pz rōsio. dico eīm q loquit de illumi
natione scōo mō nō pmo. Ad illud qō obr de illa diffi
nitione aīe. dō q vltima vel scōa reuelatione dr̄ aīa il/
luminationes a deo peipere. nō q: angelus cadat medi
um inter deum t aīam p modū influentis. sz q: pfectius
t nobilius illuminatur a deo angelus q̄q̄ aīa p naturā.
t nō dr̄ ista illuminatio scōa. non ordine causalitatis sz
dignitatis. Ad illud qō obr q angeli sunt lumina. dq̄s

q̄ verū ē. ſz nō iō dicunt lumina q̄ lumē ſuū diffundāt
exteri⁹ in a ſalia. ſz q̄ intra ſe nitent. ¶ Nō em̄ ē ſile de cor
14 poralī lumīe ⁊ ſpirituali. Lumē em̄ ſpūale ꝓpter ſui di/
gnitatē a fonte luminis īmediate ꝓcedit. cuz nō poſſit
habere medium deferens Lumen aūt corpale p mediū
recipit ⁊ defertur. ⁊ ſicut p̄t deferri ⁊ recipi. ſic etiā p̄t
15 reddi. ⁊ ſic illuminatū p̄t illumiare. ſicut pz in ſra. Ad
illud q̄d obī q̄ multa nobis reuelant ā nobis p ſenſum
nō exp̄imūt. dōm q̄ illud nō concludit. q̄ īmediate in
fluant in intellectū. ℔ enim p̄t fieri ſi immediate intel/
lectui ſuggerant. ¶ Nec adhuc illud oportet ſz etiā p̄t fie
ri mediante ꝑte fantaſtica. ſi ḡ videmus q̄ ego non
poſſum tibi aliquid oſtendere niſi mediantib⁹ ſenſibuſ
⁊ viribus inferioribus q̄ intellectus tuus nō eſt nat⁹ a
ſupiori aliquid recipere niſi a deo influente. cū nihil eſt
in me adeo ſpūale. q̄n mediante ꝑte ſenſibili poſſim il
lud intelligentie tue exp̄imere. ⁊ ita tecum loq̄ de ſpū/
alibus ſicut de corpalib⁹. multo forti⁹ p̄t hoc angelus
facere in ꝑte interiori q̄ eleuatior ē q̄ ſenſus exterior
16 ¶ Ad ꝛ ſpirituali locutione ⁊ fantaſmatū excitatiōe. Ad
illud q̄d obī. ſi ſolum poſſet p modū excitantis. tūc nō
poſſet ampli⁹ q̄ homo vel etiā malus angel⁹. dōz q̄ ⁊
ſi non poſſet aliter q̄ homo vl̄ angelus malus. tū ex h̄
dez viā ſtingit bene ⁊ meli⁹ dicere ſicut pz. Per aures
em̄ exteriores addiſcim⁹ a ſapiēte ⁊ fatuo. ſz multo me/
lius nos docet q̄ lumē ſapie h̄z q̄ illa caret ſic in ange
lo intelligendū ē ſe habere. Et p hoc patent illa duo vl/
tima. q̄ non eſt ſimile nec de homine nec de dēmōe. neu/
17 ter enim p̄t inſtruere ita efficatiter. cū non habeant tm̄
lumē ſapie. Ad illud q̄d vltimo ārebat quō fiat diſtin
ctio iſtoz actuū. dōm q̄ vnus mod⁹ dicendi ē q̄ illi tres
act⁹ reſpiciunt intellectū. vt purgatio ſit in initio. illūi
natio i ꝓgreſſu. ⁊ pfectio in fmino. Vel aliter vt notet
ibi tria ad q̄ ordinat eruditio vel doctrīa angelica. Pri
mū eſt ad remotionē impedimētoz. Scōm ē ad cogni/
tionē veroz. Tertiū ē ad dilectionē bōz. Ad hec autē
ordinat p modū ertitātis ſicut fmo bñ p̄dicātis. ⁊ id co
nō irrationabiliter bon⁹ doctor ⁊ p̄dicator dr illūinare et
purgare ⁊ pficere ſuos auditores. ſic exp̄ſſe btūs dyo.
in li. de angelica hierarchia dat intelligi.

¶ Conſequenter q̄rit de tertio articulo. ſ. q̄lit iniunctū
ſibi off. ciū exequāt. ⁊ cū h̄ ſacāt diſcurrendo ⁊ de
nunciando. incidit hic q̄ō de angeli motu ⁊ de locutione.
⁊ q̄ de motu ē dictū in p⁹ li. di. xxxvij. nūc q̄rendū eſt de
locutiōe angelica. ⁊ ſuppoſito q̄ ꝓpetat āgelis loq̄ abſ/
q̄ aſſumpto corꝑe. ſic dicūt plures auctes ⁊ ſcripture lo/
quunt. Primū ē vtrū locutio angeli idē ſit q̄d eius co/
gnitio. Secōz ē vtrū eadē locutō poſſit cē a deo ⁊ āgelo.

¶ Circa quā ſic ꝓcedit ⁊ oñdit q̄ ſpūalis angeli locutio
nō ē idem q̄d ei⁹ cognitio. Primo p illud q̄d dr. J. Coz. xiij.
Si linguis hoim loq̄r ⁊c. ibi glo. Angeli ꝓpoſiti ſigni
ficant minoribꝰ q̄d de dei volūtate ꝑſentiunt. q̄d fit ali/
quibus nutib⁹ aut ſignis. ſi ḡ nut⁹ cognitionis aliud ē q̄
cognitio. ḡ cognitio alind ē q̄ locutio. Iterū differt i an/
gelo act⁹ ꝑtis intellectiue ⁊ opatiē. ḡ pari rōe differt
actus ꝑtis cognitiue ⁊ interꝑtatiue. ſi ḡ cognitare ē
act⁹ ꝑtis intellectiue. ⁊ loq̄ act⁹ ꝑtis interꝑtatie ḡ
nō ſunt idē. Iterū non ē eadē diuerſio q̄ intellect⁹ cōuer/
titur ad ſe. ⁊ q̄ diuertit ad alterz. ſi ḡ cogitando cōuertit
intellectus ad ſe. ⁊ loquendo diuertit ad alterz. ḡ cōgita
re ⁊ loq̄ in angelo nō eſt idez. ſz diuerſum. Item q̄ locu/
tionē ē manifeſtatio cogitat⁹ angelici. ſi ḡ idez eſſet loq̄
⁊ cogitāre. quicq̄d cogitaret alteri manifeſtaret. ḡ nihil
q̄d eſt in vno angelo. lateret q̄d ē in alio. ḡ q̄cq̄d ſciret
angel⁹ ſuperioris ordinis. ſciret ille q̄ ē inferioris ordinis
q̄d ē plane falſum. ḡ ꝛē. Contra. Greg. in moz. diffini
ens vocē angeloz dicit. vox angeloz in laude ꝺditoris 18
eſt admiratio intime ꝺtemplationis. ſi ḡ admiratio ſi/
ue ꝺtemplatio nō ē actus differens a cognitione ḡ nec
locutio ſiue vociferatio. Iterū dam. non lingua ⁊ audi/
tu indigent angeli. nam ſine fmone voce plato tradūt
ſibi ſuas intentiōes. ḡ videt q̄ aut locutio angelica ni/
hil ſit. aut ſi aliquid ē non eſt aliud q̄ cogitare. Iterū lo/
cutio nō ē aliud q̄ cōceptus manifeſtatio. angel⁹ aūt in
q̄ntum ē ſba cognitiua hz naturā lumīis ⁊ ſpeculi. ſed
lux copalis p h̄ q̄ lucet ſe manifeſtat. ⁊ ſpeculū p h̄ q̄ ſpe
ciem recipit ⁊ retinet ſpēm repūtat. ḡ videt q̄ angelus
h̄ ipo q̄ intelligit. cogitationes ſuas declaret. ḡ cuz co
gnitionis declaratio ſit locutio. idē ē in eo cogitatio et
locutio. Item loq̄ nō eſt aliud q̄ dicere. ⁊ dicere nō ē a/
liud q̄ ꝛbum gignere vel formare. ſz cogitatio nihil ali
ud ē q̄ ꝛbi formatio vl̄ verbi ꝺceptio. ſicut vult Anſ.
⁊ Aug. ḡ cogitatō nihil aliud ē q̄ interior locutio. ſz lo
cutio q̄ ꝺuenit angelo fm ſe eſt tm̄ interior. ḡ idem ē qd̄
cogitatio. Item ſi locutio differt a cogitiōe cū p̄e ſup/
ponit eā. q̄ro q̄d addit ſupra ipaz. Si tu dicas mihi q̄
addit manifeſtationē q̄ ſit p q̄ndā ſpēi oblatione ⁊ traſ
fuſionē in alterū q̄ſi in audientē. tūc vī cū angelus ſup
tionis ordinis nihil recipiat ab angelo inferioris. q̄ an
gelus inferioris ordinis nō poſſit loq̄ alicui angelo ſu
ptionis ordis. qd̄ plane falſū ē. Si em̄ poteſt angel⁹ lo/
qui deo multomagis p̄t loq̄ alteri angelo. Iterū locu/
tio q̄ differt a cogitatione addit aliq̄d ſignū exp̄mēs. ſi
ḡ āḡls vult ſpēz intelligibilē quā hz in ſe alteri angelo
manifeſtare loq̄ndo. t in ipo differt locutio ⁊ cogitatio
oportet ḡ q̄ differat ſpēs q̄ intelligit ⁊ ſignū q̄ exp̄mit.
tūc q̄ro de illo ſigno. aut ē ſpēs aut res. Si ſpēs. ḡ pa/
ri rōne indiget alio ſigno ⁊ ſil̄r q̄reret de illo alio tertio
nec erit ibi ſtat⁹ ſicut nec in p̄mo Si aūt ē res. aut intel
ligibilis aut ſenſibilis. Senſibilis nō. q̄ q̄cq̄d ē in an/
gelo ē ſpūale. Si intelligibilis. q̄ro. q̄re magis illā ap/
prehendit angelus cui fit fmo q̄ ipaz ſpēm q̄ ē in intel
lectu angelico. ⁊ iterū illa res q̄ ē in vno angelo nō p̄t fi
eri in veritate in alio angelo. ḡ oportet q̄ fiat fm ſilitu
dinē. ⁊ tunc pari rōne ſpēs exīs in intellectu vni⁹ āge
li. p̄t generare ſui ſilem in alio aut ſi nō q̄rit q̄re nō. Iterū
quō p̄t illud intelligi. q̄d ē ibi mediū deferens. ⁊ q̄ eſt
ibi lux abſtrahens. ⁊ q̄ ē vis vel virtus excitans ⁊ imp/
mens. omia em̄ hec vident cē neceſſaria ſi differt in an/ 91
gelo locutio ⁊ cogitatio. ℟o. ad p̄dictoz intelligentia z
eſt notandū q̄ loq̄ dupl̄r ē. Uno mō loq̄ dicit actū in ſe
ſiue intrinſecum. alio mō actū ad alterū ſiue q̄dāmō ex
trinſecū. Primo mō loq̄ idem eſt qd̄ ꝛbū formare ſiue
gignere. ſcōo mō idez ē qd̄ ꝛbū formatū exp̄mere ſiue
exp̄imere. Primo mō locutio ſiue in deo. ſiue in homi
ne ſiue in angelo. nō ē aliud q̄ cogitatio. ſcōo mō plus
dicit q̄ cogitationē. ſz differt in diuerſis. In deo em̄ lo
qui ad alterz ſ intellectū notat effectū fm reuelationē
¶ Nō em̄ ꝺr⁹ nobis loq̄ ſolū q̄ intelligit. ſz etiā q̄ reue
lando aliq̄d aliquā illuſtrationem in nobis efficit. Un̄
gr. ḡ. in moz. Dei locutio ad nos intrinſecus facta vi/
det potius q̄ audit. q̄ dū ſemetipm̄ ſine mora ſermōis
inſinuat. repētina luce nr̄e ignorātie tenebras illuſtrat
In boīe ꝺo nō ſolū addit effectū in alterz. ſz etiā actū
ſignū mediū. cū em̄ hō loquit alteri. nō ſoluz cogitat. ſz

cogitationē suā formādo vocē sensibilē alij interp̄tatur
7 explicat. Rō aūt quare locutio hominis nō solū red
dit actū sz etiā signū mediū hec est. qz in aīa alius ē act⁹
ꝺuersionis supra se. 7 alij actus ꝺuersionis ad alterꝫ. 7
in cogitatione ꝺuertit aīa s illud qō hz in se. in locuti/
one vo offert alteri. 7 ita oportet qō alij sit act⁹ cogita/
re 7 loqui. 7 ita addit actū locutio supra cogitationem
in hoīe. Addit etiā signū. qz aīa q̄ꝺiu est cū corpe nō ē
nata suscipe nisi mediāte vi sensitiua. vñ ꝺ amittūt vnū
sensum. necesse hūt amittere vnā sciaz. ō ad h qō aīa
conceptū suū alteri exp̄imat. oportet qō ip̄m voci sen/
sibili p̄ organa formate. mediante via imaginaria ꝺiū/
gat. 7 sic silitudo intelligilis siue signatū intelligibile.
p̄ illud suū signū sensibile mediantib⁹ vtrutib⁹ sensitiuis
ad intellectuz alteri⁹ aīe ascendat. 7 h ꝺueniens ē. vt si
cut hō compositꝫ ē ex aīa 7 corpe. ita eius locutio aliqꝺ
hz spirituale. aliqꝺ corporale. In spūalib⁹ aūt sb̄ijs me
dio mō ē. nā locutio s cogitatione addit effectū siue re/
spectū. sz nō addit sensibile signū. Respectū ꝺ̄ 7 effe/
ctū addit. p̄r h qō cogitatio ē de sui natura secreta. et
ideo nunq̄z fit manifesta nisi ipse cogitans aliquid tā/
q̄ audienti offerat. 7 se apiendo se q̄si q̄ꝺaz nutu medi
ante qō in se hz ad intellectū alterius q̄si ad aurem p̄ti/
gere faciat. Necessari⁹ ē etiā act⁹ nouus. qz nō eadē cō
uersione se supra se ꝺuertit. 7 s alterū vel ad alterꝫ sz tñ
nō ē necrū sensibile signū nec deferens mediū qz cū ipe
intellect⁹ angelic⁹ sine potēcijs sensitiuis nat⁹ sit susci
pere. angel⁹ loquens sine sensibili medio nat⁹ ē silr of/
ferre. 7 ō ad loquēdū sufficit ip̄i angelo ipa spes intelli
gibilis q̄ ex v̄trute intellectiua ip̄si⁹ angeli p̄ vim volū/
tatis p̄t ad alterꝫ ptendi. 7 sicut illa spes dū eā sibi 7 in
se contuebat intellect⁹ erat v̄bum interi⁹. sic dū eam p̄
tendit ad alterū efficit q̄si nut⁹ 7 verbū exteri⁹ 7 qz tam
illa spes q̄z virt⁹ ptendens illā ad alterꝫ. 7 ipa ptensio
spūalis ē. ō non indiget corpali medio deferente. sz qz
v̄trus illa finita ē. necesse ē ad h q̄ vn⁹ angel⁹ intellectū
alteri⁹ angeli loquendo. h ē illaz spēz ptendendo exci
ter. qō finita distantia ad inuicē distent. Ex his igitur
pz qō si nō tñ differat in angelo locutio 7 cogitatio q̄z
tū differt in hoīe. differt tñ aliq̄ mō. ō rōes inducte ad
30 hanc p̄tē ꝺcedēde sunt. Ad illud qō obr̄ de greg. ꝺom
qō greg. loq̄tur de locutiōe angeli in cōpatione ad ꝺeū
31 apud quē loq̄ cogitare ē. qz aurē eius nihil latet. Ad
illud qō obr̄ de ꝺam. ꝺ qō q̄uis locutio angeli nō dif
ferat a cogitatiōe. p̄r h qō vltra cogitationē nō ꝺicat
vocē sensibilē nihilominꝰ tñ nō ē omnino indifferēs q:
si non addat vltra cogitationē exterius signū addit tñ
vlteriorē actū atq̄z regulā rōne cui⁹ ꝺcernit distantiā fi
nitaz. q̄uis cogitatio 7 intellect⁹ ab oī distātia abstra
hat. Ad illud qō obr̄ de manifestatione lucis 7 spe/
32 culi. ꝺom qō nō ē silē. qz lucis vel speculi manifestatio
est natural. vñ nec lux p̄t noscere lucē nec speculū susci
pere. q̄nctiā se manifestēt. sz nō sic est de angelica cogi/
tatione cui⁹ manifestatio ē volūtaria sicut ꝺicit Aug.
sup Gen. ad lit. Ipsi angeli cogitationes suas ad nu/
tum volūtaz mō occultāt. mō coīcant quibusꝺā spūa/
libus obstacul⁹ positis vel remotis sicut sensibiliē vide
33 mus circa corpa. Ad illud qō obr̄ qō nihil aliud ē lo/
qui q̄ ꝺicere. ꝺom qō sicut loq̄ ē ꝺupliter in se 7 ad alterꝫ
sic etiā 7 ꝺicere. 7 q̄uis ꝺicere in se idem sit qō cogitar̄
vel cogitando intelligere. tñ ꝺicere ad alterū vlteriorē
hz actū. Ad illō qō obr̄ qō si locutio addit aliquid su
34 p̄a cogitationē qō tūc nō poterit angel⁹ inferioris or/
ꝺinis loqui angelo superioris. ꝺom qō verū ē si loqui ad
deret influentiā verā in alterū. sz actus locutionis sup
addit⁹ actui cogitationis nō ꝺicit nisi q̄ndā spēi pten/
sionē ad alterū. q̄ qꝺē ptensio nō est illi⁹ spēi impressiua.
sed potius excitatiua intellect⁹ audientis vt p̄pria v̄tu
te suscipiat 7 in seipo faciat. vñ locutio ex p̄te loquētis
nō ponit nisi excitationē actiuā. ex p̄te audientis nō nisi
excitationē passiuā. Et ex hoc pz q̄ꝺ sit auditus angeli sz
7 quō ꝺifferat audire 7 videre. nā tā audire q̄z videre ē
in āgelo intelligēr sz tūc vidz cū ex p̄pio motu intelligit
aliquid tūc audit qñ p̄ oblationē spēi intelligibil⁹ ab alio
intelligente excitat⁹. ip̄m qō p̄ferr̄ intelligit. 7 sic cōpe
tit angelo nō solū respectu superioris. sz etiā respectu pa
ris vel inferioris. qz sic audit sup̄m⁹ angel⁹ ab infimo
sicut mgr̄ audire p̄t a discipulo. nō qz ab eo suscipiat
doctrinā siue illuminatiōez. sz qz meli⁹ cognoscit eius
effect⁹ p̄ suū p̄prius detectionē. Ad illud qō obr̄ qō si lo 36
cutio ꝺifferr̄ a cogitatione. qō nut⁹ ꝺifferr̄ a specie. ꝺō.
qō illud nō oportet qō ꝺifferat re. sz sufficit cōpatione
Eadez em̄ spēs est q̄ cōsiderak in se. 7 q̄ p̄t ptendi ad al
terū relationē ꝺifferēs. sz act⁹ ꝺsiderandi eaz in se (q̄ q̄/
dez ē cogitatio) 7 act⁹ ptendendi ad alterꝫ (qui est locu
tio) est alij 7 alij. nam bis actib⁹ intellect⁹ angelic⁹ ea/
dē silitudine ꝺiuersimode vtit. ita qō in vno illa silitu
do 7 intelligibil spēs ꝺ tñ spēi 7 v̄bū in altero vo nō tñ
spēs sz etiā nut⁹. verūtñ posset ꝺici qō sic spēs q̄ ē i spe
culo ꝺū ptendit se ad oculū nō ē coīno eadē sz se multipli
cat. sic ēt p̄t intelligi spūali mō de spē q̄ est in intellectu
angelico. Si aūt q̄rak de medio. ꝺz qō nulla est cō. qz
cū sit actio spūal⁹ 7 intellectual⁹. nō indiget medio corpo/
rali. Si vo q̄rak de virtute p̄ quā sit siue de luce spūali.
ꝺom q̄ ꝺcurrit ibi lux intellect⁹ angelici offerent⁹ 7 lux
etiā supne v̄itatis. vt sicut in luce corpali ad illuminan
ꝺū visum videm⁹ concurrere 7 lucē incorporatā 7 lucē
insup influentē 7 absolutā. vtpote lucē solis. sic etiā et
in spūali cognitiōe ꝺupliciē lucē cōcurrere intelligam⁹
fm qō in pluribus locis innuit Aug⁹. f

Questio. II.

Utr̄ eadē locutio posset esse a ꝺeo 7 angelo. et qō sic vī
Apocal. j. loquēs p̄ angelū suo. s. Johanni rē. sz quā
ꝺocunq̄z aliq̄s artifex agit p̄ instrumētū. eadē est actio
agentis 7 instrumēti. sicut cū q̄s incidit p̄ securi. eadez
est incisio. g̃ eadem ē locutio ꝺei 7 angeli. Itē cū loqui
tur ꝺeus nobis p̄ p̄phetā. locutio illa ꝺ esse ꝺei 7 spūssā
cti. 7 silr locutio illa ē ip̄i⁹ p̄phete. sz ꝺstat qō nō est nisi
vnica. g̃ pari rōne cū ꝺ⁹ loquit nobis p̄ angelos. Itez
qñ audita fuit vox illa. hic est fili⁹ me⁹ ꝺilectus. Luce.
ij. ꝺstat qō illa fuit locutio ꝺei. qz null⁹ poterat h vere
ꝺicere nisi ꝺ⁹. sz illa locutio successionē habuit 7 vari/
ationez. g̃ fuit ab aliq̄ creatura spirituali. g̃ vr̄ q̄ vna 7
eadem locutio possit esse ꝺei 7 angeli. Utr̄ vr̄ qō nulla
locutio sensibilis possit esse ꝺei q̄nctiā sit angeli. Locu
tio em̄ sensibilis fit mediantibus organis. g̃ si ꝺeus p̄ se
non p̄t currere. qz cursus fit mediantib⁹ organis corpo/
ralib⁹ q̄ nō hz ꝺeus. g̃ silr nec p̄ seipm̄ sensibiliter loqui
g̃ saltem locutio sensibilis ꝺei. sic est ꝺei qō angeli. Con
tra. Diuersaz sbaz agentiū. diuersi sunt actus. sz ꝺeus
et angelus omnino sunt diuersi agentes. g̃ diuersas fa
ciunt locutiones Item locutio ꝺei non est aliud q̄z ver
bum ꝺei. 7 verbum angeli est omnino aliud et aliud. g̃
locutio ꝺei 7 angeli est omnino alia 7 alia. Itez nullus
actus q̄ p̄ se 7 p̄prie conuenit ꝺeo vt subiecto. si ꝺicat
de creatura est idem p̄out ꝺicit ꝺeum 7 de creatura. sic
pz. aliud enim est intelligere hominis. aliud intellige/
re ꝺei. g̃ pari ratione alia erit locutio ꝺei. alia locutio an

geli. ¶ Item cum deus loquit mentibus nostris loquitur anime ꝯtum ad supmã ptem. cum ꝺo angelus loquitur suggerit ab inferiori. ꝯ nõ videtur ꝙ eadez possit eẽ locutio dei ⁊ angeli. ¶ Iurta hoc q̃ritur cum angel⁹ appareat ⁊ loquat in ꝑsona dei vtruz similiter possit adorari in ꝑsona dei. Queritur etiam vtrum apparitiões omnes in subiecta creatura q̃bus deus apparuit. ⁊ locutiones etiaz facte sint mediantibus angelis. ¶ R⁹ dõ
37 ꝙ sicut tripliciter dicimur videre deũ. s. visione corporali. imaginaria. ⁊ intellectuali ¶ In visione intellectuali videt deus in seipo lucens. visione aũt imaginaria ⁊ corporali videtur deus in subiecta creatura apparens
38 Sic etiã triplr dicimur audire. Aut ꝑ aliqõ signuz exteriorib⁹ auribus oblatuz. sicut pluries auditus fuit ⁊ in veteri ⁊ in nouo testa. Aut ꝑ aliqõ signum in interiori sensu vel in interiori imagine formatum. Aut ꝑ aliqõ inspirationis verbũ nris mentibus instillatuz. Et sicut tripliciʒ audit ita etiã tripliciter ꝺr loqui. ſm qõ in nobis triplicẽ excitat auditũ. Sicut eñ sensum nostrũ ad suũpsi⁹ apprehensionẽ excitat mediãte signo sensibili. in quo apparet angelus ex ꝑsona dei. vel deus apparet ex misterio angeli. mentẽ aũt nostram per semetipm informat vt ipm videat ⁊ cognoscat. sic in locutione intelligendum est. Nam locutio illa qua deus loq̃t per signum sensibile siue exterius siue interius. aut sp aut frequenter fit per angelũ sicut dicit Greg. in mozAit eñ. cum loquitur deus nobis ꝙ angelum. aliquando vocẽ suã rebus indicat. aliquando imaginibus oculis cordis oñis. aliquando imaginibus ante corpore os oculos ex acre assumptis. aliquãdo subſtantijs celestibus. aliqñ terrenis. aliquãdo simul celestib⁹ ⁊ terrenis. ⁊ de omnib⁹ exemplificat. Locutio vero qua deus inspirat aliquid cordibus nostris. ⁊ si possit fieri ꝙ angelum excitantem ab inferiori sicut dicit Greg. ꝙ nũ ꝯs deus humanis cordib⁹ ita per angelum loquitur vt ipse mentis obtutibus ꝓsentet. fit tamen principaliter ab ipso deo. Primus igitur ⁊ scõs modus loquendi ⁊ angeli est ⁊ dei. sed dei tanꝯ imperantis. angeli vero tã ꝯs exequentis. ita ꝙ sermo exequentis referatur ad ꝑsonam imperantis. Hoc aũt potest esse dupliciter. Vel cum angelus loquitur in persona dei. sicut cum formauit illam vocem Luc. iij. hic est filius meus dilect⁹. sibi ue sicut locutus est ad moysen. Exo. iij. Vel cuz loquit vt nuncius dei ꝓferens illud verbum q̃si a deo. ꝙ quem etiaz modũ ꝺr dominus loqui per ꝓphas. tertius vero mod⁹ loquendi est ꝓprius ipsius dei. ⁊ ita nõ potest eadem esse locutio dei ⁊ angeli ſm illum modum. Et his ꝓz rñsio ad questionẽ ⁊ ꝙ magna parte ad obiecta. Nã rões que ꝓbant ꝙ eadem locutio possit esse dei ⁊ angeli ꝓcedunt ſm cum modũ loquendi ſm ꝙ deus loquitur ꝙ angeli ministerium. ⁊ tunc eadez est locutio. sicut eadẽ ogatio. ⁊ principaliter mouentis ⁊ instrũ. ꝯuis
39 sit ibi diuersa relatio. ⁊ oñs ille rões hac via ꝓcedũt vt ꝓz. ⁊ ideo cõcedende sunt. ¶ Ad illud vero qõ obr in ꝺriũ ꝙ diuersaz ſbaz agentiũ. diuersi sunt actus. ꝺz ꝙ illõ intelligitur de actu primo ⁊ immediato respectu virtutis agentis. Si enim intelligatur de ope operato. sic non ꝺz veritatẽ simpliciter. maxime qñ plura agentia nata sunt concurrere ad vnum effectũ. ⁊ sic ẽ in ꝓposito. Nam locutio angeli sic est ab angelo vt non excludat ʒ icludat opatiõnẽ dei. actio tñ dei q̃ ẽ idẽ qõ ipe dr non põt eẽ eadem cũ locutione angeli. ʒ istius locutio
40 nis effect⁹ ⁊ dei ⁊ angeli eẽ põt. Ad illud qõ obr ꝙ locutio dei non est aliud ꝯs verbum dei. ꝺm ꝙ sicut pr⁹ dicuz est. sicut loqui est interius ⁊ exterius. ita est sermo interior ⁊ exterior. Et sermo siue verbum interius non potest esse idem cũ sermone vel verbo angeli. ʒ sermo exterior potest. Sermo eñ interior dei siue verbũ eius est ipse deus. sermo vero exterior ẽ illius verbi effectus
¶ Ad aliud ꝺm ꝙ loqui ꝓut deus ꝺr loqui per angelum non comparat ad deum sicut ad subiectum ʒ sicut 41
ad cãm. Non eñ ꝺr illa locutio esse dei. q: sit dei dispositio. ʒ q: est ab eius imperio. ipse autẽ obiecit de locutione interna ⁊ increata de qua nihil ad ꝓpositum. ¶ Ad 42
illud qõ obr ꝙ ex alia et alia parte loquitur deus tangelus. ꝺz ꝙ obiectio illa procedit de locutione ſm tertium moduz. ¶ Ad illud qõ queritur vtrum similiter 43
competat ei adorari ex persona dei sicut competit ex ꝑsona dei apparere et loqui. ꝺm ꝙ sicut sermo quez format angelus in subiecta creatura dupliciter potest referri ad deum. aut mediate aut immediate. Mediate cum angelus pronunciat tanꝯ si deus ꝓnunciaret immediate quãdo angelus pronũciat vt nuncius dei. sic intelligendum est in apparitione sensibili. q: forma illa aut principaliter ducit in angelum qui est nuncius dei aut principaliter ducit in deum. ⁊ primo modo potest adorari dulia. ⁊ scõo modo põt adorari latria sic adorauit abraham. ¶ Ad illud qõ vltimo queritr vtrũ huiusmodi apparitiones ⁊ locutiones sensibiles fiant ꝑ 44
mediante ministerio angeli. de hoc dubie rñdet aug. in li. iij. de trinitate Magister tñ hanc partem innuit qõ omnes fiant mediãte angelico ministerio. siue fuerint in veteri testamento siue in nouo. Sed Grego. expresius hoc affirmat ꝙ omnes fiant mediãte rationali aliqua creatura. Ait enim sic in moz. Per angelum loq̃tur dominus. cum superne reuelationis verba audiũtur. sicut dicitur Job. xj. Clarificaui ⁊ iterum clarifi cabo. Neꝯ enim deus qui sine ꝛpe vi intime impulsionis clamat. in parte vocẽ suaz ꝑ subſtantiã edidit. quã circumscriptam tempore per humana verba distinxit sed de celestibus loquens. verba sua que audiri ab hominibus voluit. rationali administrante creatura formauit. De his autem apertius habituz est in primo li. dist. xvj. vbi habitum est de apparitiõe siue visibili missione.

¶ Distinctio. xj. De angelor̃ ministerio ⁊ missione ꝑ cõpationem ad hoiem cui ministrant.

Illud quoꝯ sciendum est ꝙ angeli boni ⁊c. Supra determinauit mgr de angelorũ ministerio ꝯtum ad ipos angelos ministrantes. in hac parte determinat de angelorũ ministerio ꝑ compationez ad hominẽ cui ministrant. Et quoniam omne officium siue ministerium laudabile et bonũ debet habere premiũ. iõ pars ista habet duas partes. In ꝑma determinat qualiter angeli hominib⁹ ministrando cos custodiunt. In secunda querit. vtrum angeli ex ipso actu ministrandi in merito vl in premio proficiant. ⁊ incipit secunda pars ibi. Preterea illõ cõsiderari oportet ⁊c. ¶ Prima pars habet duas. In prima ostendit ꝙ boni angeli deputentur ad custodiam. ⁊ mali ad exercitium hominum. In secunda querit ⁊ determinat vtrum singuli deputentur ad custodiam singulorum. ibi solet autem queri vtrum singuli. Similiter secunda ꝑs principalis duas hz ſm duas opiniones ſm qs dupliciter determinat q̃stionẽ ꝓpositaz. In ꝓma ꝑte ponit ꝑmã opinionẽ q̃ incipit ibi. Preterea illud

¶ Ostendit q̄ boni angeli deputant̄ ad custodiā · et mali ad exercitū hominū ¶ a

Illud q̄ sciēdū est q̄ ange-li boni deputati sūt ad custodiā hoīm · ita vt q̄sq̄ electo⁹ habeat angelū ad sui p fectū atq; custodiam spāliť dele gatū · Ūñ i euāgelio veritas a pusillo⁹ scādalo phibēs ait · an geli eo⁹ sp videt faciē p̄is · An gelos dic eo⁹ ee q̄b⁹ ad custodi am deputati sť · Sup quē locuz Hiero · tradit · ª vnāquāq; aiam ab exordio natiuitatis hr̄e ange lū ad sui custodiā deputatū · in-quens ita · Magna dignitas aia rū ē vt vnaquaq; hēat ab ortu natiuitatis i custodiā sui āgeluz delegatū · Gre · q̄ dicit · Q̄ q̄s-q̄ vnū bonū angelū sibi ad cu-stodiā deputatū · z vnū malum ad exercitiū hz · Cū ei oēs ange li boni nr̄z bonū velit · coit̄q; sa luti oīm studeāt · ille tñ q̄ deputat⁹ ē alicui ad custodiā · eū spā liť horťať ad bonū · sic legiť de ā gelo thobie · z de āgelo petri in actib⁹ ap̄lor · sitť · z mali angeli cū desiderēt malū hoīm · magť tñ hoiez ad malū īcitat · z ad no cēdū fortť⁹ īnstat ille q̄ ad exer-citiū ei⁹ deputat⁹ ē · ¶ Querit · z determiat vtr̄ singlis hoīb⁹ sigli angli an plib⁹ deputat⁹ sit vn⁹ ad custodiā vl̄ exercitiū b Solz āt q̄ri · vtr̄ sigli āgeli sigliť hoīb⁹ · an vn⁹ plib⁹ ad custodiā vl̄ ad exercitiū depntat⁹ sit · sed cū electi tot sit q̄rť boni angeli sť · p̄les ꝓstať ee oēs siť bonos et malos hoies q̄ boni āgeli sit · z cum tot sit electi q̄t angli boni z āgli boni p̄les sit q̄ mali · p̄les q̄ sint hoies mali q̄ boni non ē abigēduz p̄les ee bonos hoies q̄ sit mali āgeli · z p̄les ee malos hoies q̄ sit mali āgli vl̄ boni an geli · iō q̄z dici optz vnū eūdēq; anglm bonū vl̄ malū plib⁹ hoī b⁹ deputari ad custodiā vl̄ exer citiū · siue eos tpe siue diue rť tē plib⁹ · iō āt dicim⁹ eos tpe siue dit uerť tplib⁹ · qz vť q̄busdā q̄ oēs hoies q̄ sť simlr in aliq̄ tpe · sigu-li singulos angelos hr̄e p̄ñt bo nos vl̄ malos · qz lz maior sit nu mer⁹ hoīm cōputatis i vnū oī-b⁹ q̄ fuerť z sūt z futuri sť · q̄z an gelor · tamen qz decedētibus hoīb⁹ succedūt · z iō nūq̄z simul sť in hac vita angeli x̄o nūq̄z de cedūt · sz simul oēs sť eē potest vt singuli hoīz dū in hac vita sť singlos hēant angelos bonos vel malos ad sui custodiā vl̄ ex ercitiū destinatos Ceterū siue ita sit siue nō · nō ē dubitanduz vnūquēq; habere anglz sibi de putatū · siue plib⁹ sit destinatus sit · siue vni singlr · nec ē mirādū vnū āgelū plib⁹ hoīb⁹ custodi-az deputari cū vni hoi plluz cu stodia deputeť · ita vt eor q̄sq̄ suū dicať habere dīm vel epi-scopū vel abbatem ·

¶ Querit z rñdet fm primam opinionē · vtrū angeli proficiāt in merito vl̄ pmio vsq; ad iudi-ciū · ¶ c

Preterea illud ꝓsiderari oportet vtr̄ āgli boni i pmio vl̄ merito pficiāt vsq; ad iudiciū Q̄ i me rit⁹ pficiāt atq; q̄tidie magť ac magť mereāť q̄busdā vť ex eo q̄ q̄tidie hoiz vtilitatib⁹ iserui ūt · eor q̄ pfectib⁹ studēt · q̄busť ēt nihilomin⁹ vť q̄z i pmio pfi ciāt · s · i cogitatiōe z dilectione dei · Licz ei (vt aiūt) i ꝓfirmatō ne btitudinē acceperit eťnā at q̄ pfectaz · augeť tñ q̄tidie eor btitudo · q̄ māgis ac magis di-ligūt atq; cogsunt · z eor charī-tas q̄ deum z nos diligūt · z me ritū z pmiuz · Meritū · q̄ p eaz obsequia ex ea nobis īpensa merentur · z in beatitudine pfi ciūt z ipa eadē ē pmiū · q̄ ea bti sť · z q̄ āgli pficiāt i ognitiōe ac pb⁹ in btitudine · testimonijs sā ctor ꝓfirmāt · Dicit eñ Esaias ex persona angelor xp̄i ascēdē tis magnificentiā admirantiū · Quis ē iste qui venit de edom tictia vestib⁹ de bosra · Et i ps-

Diuxi

Mathꝫ xviij

Ihieoni

Grego⁹

Tho · iij

Act · xij

Questio

Rº

la eccłesia principali⁹ re-spicit spiritū quaz corpus Et ideo non debet specialem angelū ad sui custo-diam habere antecq̄z spiri-tus infunda-tur · Nō obz etiam differre quia certū defendere po test z adiuua re magis · ta-men fm tem pora diuersa Dum enim in vtero est par uulus potest interimi · dā nari dum est extra vterum ante adultaz etatez potest a baptisma · re impediri · duz est in ad ulta etate ad diuersa pec-cata potest p trahi · ¶ Con · p̄ña op⁹ tra hec omnia nio q̄ p̄fi in his tribus ciāt i vtro statibus de · q̄ bet angelica custodia sibi deputari · vt per eā ab his malis possit erui · et ab ad uersario defē di · z bi effe · ctus satis di cuntur plani qui sunt per liberationez a malo · Utr̄z autez paruu lus quaz diu caret vsu ra-tiōis aliq̄ uez occultum ef · fectum habe at quantum ad habilitati mario · onem et dire ctionez in bo num · assigna re est difficī-le · sed negare non est tutus ꝑs · p̄ij

b Cōstat itaq; oīs angelos in cognitionez diui noz misteriozꝝ ꝑm ꝓcessum tpis ꝓfecisse. Hoc videtur esse cōtra Bze. q̄ dicit in dyalogo. q̄d est qđ non videat q̄ videntē oīa videt si ḡ vident q̄si a pncipio tpis exemplar diuinum. videt q̄ in nullius cognitione defece/rūt. Si tu dicas q̄ intelligit de omnibus q̄ sunt de necessitate salutis sicut dicit magister in littera Obij/citur cōtra b Unum solum est illud qđ ē de essentia salutis. ḡ nō deberet dicere oīa q̄ omnia sciant. quasi beatitudo esset in multa. Pz terea. si illud exemplar diuinum est nōīm. q̄ qui cognoscit rōnē rei cognoscit ipsaz rem. vr̄ apparēs q̄ angel⁹ oēs creaturas cognoscat duz illō vnuz cognoscit q̄ si ꝓfecerūt ꝑm ꝓcessum tpis. ḡ videt q̄ eorum cognitō sbiaceat trās mutationi tē porali. et ita non videretur esse beati

Rñdz q̄ cognitio angelis q̄dā ē a natura. q̄daz vero est a gratia. Cognitō vero que est a natura duplex tst. q̄daz enim dz esse a natura q̄ naturaliter inserta vt cognitio eoꝝ que sē de ꝑma mūdi cōstitutione. z q̄tum ad hāc angeli nō ꝑficiunt. nec deficiunt. quia quantum ad hanc habent vniuersales species omniū. Alio mō cognitio a natura dz cognitio que est ꝑ naturalem potentiam. siue sit innata siue sit acquisita. z q̄tū ad hanc ꝓfecerūt

Quis est iste rex glie. Ex qbus apparet q̄ misteriū verbi incarnati pleni⁹ cognouerūt angeli post impletionē q̄z añ. Et sicut in cognitione h⁹ misterij ꝓfecerūt. ita dicūt eos in deitatis cognitione ꝓficere. Q̄ añt in huiusmodi misterij cognitiōe ꝓfecerint euidenter docet apls dicens. Que sit dispensatō sacri absconditi a seculis in deo. vt innotescat multiformis sapia dei p ecclesiaz pncipib⁹ z ptātib⁹ in celestib⁹. Sup quem locū dicit Hiero. angelicas dignitates p fatū misteriū ad purū nō intelexisse. donec ꝓpleta est passio xpi. z apl̄oz pdicatio p gentes dilatata. His añt videt ꝓtradicere Aug. sup eundē locū ep̄le dicens. Mō latauit angelos misteriū regni celorū. quod oportuno tpe reuelatū est p salutem nr̄a Illis ergo a seculis innotuit supza memoratū misteriū. q̄ oīs creatā non añ scīa sz a seculis est. Attende lector. q̄ videtur dissētire i hac sīa illustres doctores. Ideoq; vt oīs repugnātia de medio tollat. pdicta verba Haymonis sequētes ita determinem⁹ vt ill' angel' q̄ maioris dignitatis sunt. z p quoz ministeriū illa nūciata sunt. ex pte cognita a seculis fuisse. vt pote familiarib⁹ z nunciis. Ill' vero qui minoris dignitatis sūt incognita extitisse dicam⁹ vsq; quo impleta sunt. z p ecclesiaz pdicata. z tunc ab omnib⁹ āgelis ꝓfecte fuerūt cognita. b Cōstat itaq; oīs angelos in ꝓgnitiōe diuinoz misteriū ꝑm ꝓcessuz tpis ꝓfecisse Ex hīs n incōgruent ipsi dicūt angeloz sciam ac

āgeli ex ꝓcessū tpis ꝑmultiplicem experētiā z conuersiōnē sup̄ his q̄ de nouo fiūt. Sil'r cognitio a gra duplex est. q̄dam a gra fixa. q̄dā a gra influente. Sicut ēm i mēbris copalib⁹ ponūt q̄dā virtutes influētes. q̄dā fixe. siue vita. q̄dā influēs. q̄dā fixa. sic itelligēdū ē z i spūalib⁹ mēbris siue spiritu/alibus angelicis. quia gratia fixa dicitur esse gratia confirmationis. Cognitio ꝓcedens ab hac gra ē visio eē lucis i q̄ nec ꝓficiūt āgli nec decrescūt. Cognitō vo q̄ ē a gra influēte ē cognitō reuelationis. q̄ iō vocat i fluēs. q̄ñ sp̄ fuelat de⁹ misteria. sz p loco z tpe. z ex hāc intelligit magi' āgelos ma/gis ꝓfecisse. nō q̄ apti⁹ viderit verbū sz q̄ reuelatō alia q̄ fētā ē eis a verbo Ad illō qđ obi/cit q̄ñ ꝓficiūt q̄ videt oīa videndo verbū dō q̄ illō dictū ē ñ p ꝓfectē sz p equalētiā et sufficiētiā. q̄ cognitō soli⁹ verbi a deo sufficit āgli/cis si hēret cognitōez oīs rei et in/telligibilis. Ad illō qđ obi/cit q̄ vident oēm rōnez. dō q̄ speculū et/nuz et speculū volūtariū. z rēplar illud ē voluntarie ductiuū. iō q̄tū cūq; qs i eo aspiciat nihil i eo videz nisi q̄tū vult ruelare. Ad illō. qđ obi/cit de trās mutatōne tpis. dō. q̄ z si cognitio beatitudis tē/porī non subiacet. tamen cognitiones. z affectiones. et etiam cogitatiōes angelorum circa res creatas nihil impedit variari per tempora. Dicit enim Augustin⁹. super Gene. ad litteram. q̄ deus spiritualem creaturam mouet per tempora non per loca. Et hec de angelis dicta sufficiant.

btitudinē augeri vsq; ad futurā ꝓsummationē. qñ in scientia ac btitudie ita ꝓfectissimi erūt vt nē augeat̄ ap̄li⁹ nec minuat̄

Rñdet ꝑm opinionē secūdā q̄ dicit angelos in quibusdā ꝑmissoz ñ ꝓfecisse. Ad alij añt dicūt angelos in cōfirmatione tanta deitatis dilectione at̄z noticia fuisse pditos. vt in his vlteri⁹ ñ ꝓfecerit nec ꝓfecturi sint. Profecerūt tñ in scia rez exterioz sicut in cognitiōe scrī incarnatiōis et hmōi sz ñ in cōtēplatiōe deitat̄ q̄z trinitatē i vnitate at̄z vnitatē i trinitate ñ pleni⁹ itelligūt siue intellectūri sūt q̄ ex ipa ꝓfirmatiōe ꝓceperūt Ita ētdicūt eos in caritate nō ꝓfecisse post cōfirmationē. q̄z eoz charitas postea ñ est aucta. z sic dicunt eos nō ꝓfecisse in meritis. sed hoc quātū ad vi merēdi. sz ñ q̄tū ad numerū meritoz Plura ei bona fecerūt postea q̄ tūc ñ fecerant sz eoz caritas ex q̄ illa ꝓcesserit nō ē aucta ex q̄ tūc meruerunt anteq̄z ista adderent. q̄tū postea his adiectis. Illō vo qđ alij supi⁹ dicūt ꝓbabili⁹ videt. s. q̄ angeli vsq; ad iudiciū in scia alijs ꝓficiāt. Quib⁹ tū videt obuiare q̄rūdā auctū verba. Ait ei ysiō. de sum. bono. Angli in verbo dei oīa sciūt añq̄z fiāt sz nec oēs nec oīa ꝓfecte āgelos scire dixit. z iō eos in scia ꝓficere nō remouit. Bze. in li. dya. ait. qđ ē qđ ibi nesciāt vbi sciētē oīa sciunt. Ubi vr̄ dicet q̄ oīa sciāt āgeli. z nihil sit qđ nesciāt. Sz accipiēdū ē verbō his q̄tū cognitō ad btm̄ facit cognitionē vt sc̄ ea q̄ ad misteriū trītat̄ z vnitat̄ ptinēt

Liber Secundus

Ad intelligẽtiã huius partis circa duo incidit
a hic dubitatio. Primo circa angelorũ custodiã
Scõo circa eis annexa Quantũ ad primũ que
runt tria. Primo q̃ if vtrũ angeli deputari debuerit ad
custodiã hois lapsi. Scõo vtrũ si hõ stetisset deputati
fuissent ad custodiã hois. Tertio vtrũ aliquis angel⁹
deputatus sit ad custodiam xpi.

Questio. I. a

Circa quaz sic pceditur z ostendit q angeli non debu/
erint deputari ad custodiã hominis. Et primo ostendi
tur rõne ex pte hominis sic. Cui nulla potest fieri vio/
lentia. nulla indiget custodia. sz li. ar. humanũ ad pec
catum non potest violentari. ergo non indiget ab ãge
lo custodiri. frustra ergo sunt angeli ad eius custodiaz
deputati. sz deus nihil facit frustra. g̃ zc. Jtez quanto
aliquis paucioribus auxilijs intrinsecus triumphat de
aduersario. tanto glorioſior ẽ victoria. sz glorioſius es
set hoi vincere dyabolũ p seipm q̃ p angelicum suffra/
gium. g̃ carentia angelici pſidij auget gloriã. igit ab op
positis custodia angelica minuit nostrã gloriã sz deus
nihil facit qõ sit nostre glorie detrimentum. g̃ zc. Item
hoc ipm ostenditur rationibus sumptis a parte angeli.
maior est d recumbit q̃ d ministrat. g̃ si angel⁹ d custo/
dit hoiem ei ministrat. hõ viator est maior angelo bea/
to. q si hõ falsum est. g̃ angelus non ministrat homini.
igitur angelus non custodit hominẽ. aut in custodia p
uertitur ordo. Item si angelus custodit hominẽ. ãt
hoc hz a natura. aut a gratia. Si a natura. cum eadem
sit natura in bonis z in malis. videtur q mali sint cu/
stodes hominũ. Si a gratia. cum vna anima excedat
aliam in gratia. videtur q vna debeat ad custodiam al
terius deputari. Item hoc ostenditur a pte ipsius dei
deus eim custos pfect⁹ est pm qõ dr in ps. Ecce nõ dor/
mitabit neq̃ dormiet zc. g̃ si sufficiens est diuina custo
dia. vr q supfluat angelica. aut si angelica ẽ necessaria.
videt diuina custodia esse diminuta. Item custodia
est ad conseruandũ in bonũ. sz non minus ẽ conseruar
in bono q̃ liberare a malo. naz non minor est virt⁹ q̃
querere pta tueri. si g̃ non decuit hominẽ liberari nec e
rui de ptate diaboli nisi p deum. videt q non debeat cu
stodiri. aut bono. diuinus transfertur in angelum. Sz
contra ysa. lxij. super muros tuos ierlm zc. glo. muri is
apli. custodes sunt angeli. Jrẽ Eccl. xvij. in vnamquã
q̃ gentẽ ppposuit rectorem. glo. i. angelos. Jrẽ Math.
xviij. Angeli eoz semp vident faciem patris mei. glo.
non sunt contenendi ad quorũ custodiam mittunt an/
geli. Ex his auctoritatibus colligitur q angeli depu/
tati sunt ad custodiam hominum. Item hoc ipm ostẽ/
ditur ratione. Ordo vniuersi hoc exigit vt omne malũ
habeat bonum sibi oppositum. Quod confirmat p illõ
qõ dr. Eccl. xxxiij. contra malum bonum. si ergo tem/
ptamur p angelos malos videt q defendi debeamus p
bonos. Item lex vniuersitatis hoc exigit. vt media re/
ducantur ad prima. z postrema p media ad suum pmũ
principium. z hoc confirmatur p illud qõ dicit Dyo⁹.
in li. de hierarchia angelica. lex diuinitatis est in nullo
negligere ordinem. sz p prima media. z p media postre
ma reducere. g̃ si angelus beat⁹ superior est homine vi/
atore. videtur q homo mediante auxilio angeli ad bea
titudinem debeat puenire. auxilium autẽ illud maxime
est in custodiendo. g̃ zc. Item lex pietatis hoc exigit
vt sustẽtetur indigens a potente. si ergo homo viator
fragilis est z indigens sustentatione z custodiẽte. z an
gelus beatus fortis est z potens. videtur q homo com
mitti debeat angelice custodie. Rñ. dõm q cõueniens ẽ
est hominẽ lapsum deputari angelice custodie. z angel/
lum deputari ad custodiendũ hominẽ. tum q decet al
titudinem diuine potentie. tum q decet ordinem sapi
entie. tum q etiam decet dulcedinem misericordie. Al
titudinem nanq̃ decet diuine potentie duplici de cau
sa. Una est quia deus non solummõ vult honorari in
se sed etiam in suis seruis. vnde non sufficit altitudini
diuine potentie q angeli ministrent sibi. sed etiam ad
ostensionem excellentis sue potentie hoc habeis exi/
git vt ministrent etiaz creature sue. Alia est ratio quia
cum deus habeat dyabolum z eius demones aduersari
os magz decens est q ipe eos vincat p suos ministros
vt per hoc ostendatur potentia manus dei qua non so
lum potens est in se. sed etiam in seruis suis. z vt non
indebite possit dominus exercituũ appellari. Ordines
vero sapientie silr decet. nam hic est ordo q̃ diuina lex
in suis operibus exequitur z conseruat. vt postrema
p media deducat ad summa. qm̃ igitur angelus tñ rati
one immortalis nature. tum etiaz rõe gratie cõsummate
te medium tenet inter deum z hominem lapsum decẽs
fuit vt deus hominem adiuuaret z custodiret per ange
lum. Dulcedinẽ etiam decet diuine mie q̃ aperuit sinũ
homini lapso. nec in aliquo ei defecit qõ spectet ad sa/
lutis sue promotionem. z ideo cum homo lapsus esset
venundatus vt faceret malum. ei ministrauit pciũ san
guinis filij sui p quem est redemptus vt faciat bonum
z q hz aduersarium impugnantem. dedit ei ministrus
custodientem. vel custodem auxiliantẽ. vt sic ex nulla
pte miseria remaneret humana. sine diuine mie subsi/
dio z beneficio. Competebat igitur homini lapso dari
ex hac triplici rõne angelicam custodiaz. Sunt et alie
rationes que in obiciendo tacte sunt. Rationes g̃ ad
hanc ptem inducte concedende sunt. Ad illud qõ pri
mo obr. q hoi nõ põt fieri violẽtia. dõ. q z si nõ possit z
fieri violentia q̃tũ ẽ ex pte li. ar. posset tñ fieri q̃tũ ẽ ex
pte sui. Et iterũ q̃uis angelus nõ possit sufficienti. ar
violentare nisi haberet contrariã ptatez arcentẽ a ro
posset tñ inducere z circumuenire q valde pauciessent
qs nõ deiceret. z iõ pnecessaria ẽ custodia ãgelica q cõ
primat ptatez dyabolicã. Ad illud qõ obr q carentia
angelici pſidij auget gloriã z triumphũ. dõm q verum s
esset si ita bene triumpharet hõ absq̃ angelo sicut cum
adiutorio angelico. nunc ãt non est ita. Si ẽim ei decs/
set angelicum subsidiũ. multo frequenti⁹ vinceret q̃ vi
ceret. z multo melius ẽ cum angelico pſidio vincere q̃
sine pſidio pdere. Et irez pſidiũ angeli non excludit li.
ar. nec minuit de sua meriti vel pmij. vel de nobilitate
triumphi q̃tum ad id qõ ẽ subale. Ad illud qõ obr q 9
nõ ꝺuenit ex pte angeli. q maior ẽ q recubit q̃ minis/
strat. dõ. q verũ ẽ qñ minister recubenti ministrat ꝓt
seipm. sicut seruus regis ministrat regi ꝓt eius dignita
tem z imperium sz nõ hz veritatẽ qñ aliquis militat ali/
cui habendo respectũ ad aliũ. sicut aliqñ magn⁹ miles
deseruit non tñ regi sed etiam toti familie. nec aliquez
abiecit nec despicit. vt ei nõ tñ ministret ꝓpter vtilita/
tem pſone nec tñ ꝺsiderat q̃s est. sz cui⁹ seruꝰ ẽ. sic z in
proposito intelligendũ ẽ se habere. Angelus ẽim homi
nem. ꝓpter se ministrat. sz ꝓpter deum cuius gerit imagi
nem. Vel aliter dicit̃ q verbuz illud intelligitur de
ministerio subiectionis nõ pſidentie. custodire autẽ ho
minez z si ministeriũ dicat. magis tñ importat angelũ
pſidere homini q̃ esse subiectum. Ad illud qõ querit
vtrum hẽat a gra vel natura. dõm. q ab vtroq̃ habet

Quia em̃ de natura sua fortior est homine ⁊ potentior ⁊ similiter in gratia est excellentior ⁊ stabilior · adeo vt plus excedat hominẽ q̃s excedit pedagog⁹ puulũ · ió cõ
11 uenit angelo ⁊ ex natura ⁊ ex gratia vt homo cõmittat eius custodie ⁊ tutele. ¶ Ad illud qó obr̃ ex pte dei q̃ do minus ẽ custos pfect⁹ · dñm · q̃ pfectio diuine custodie nõ excludit vtilitatẽ angelice. Sicut em̃ de⁹ opat̃ in oi/ bus rer̃ · ⁊ tñ eius opatio opationes creaturaꝝ non ex cludit sz conseruat ⁊ adiuuat · nec tñ eius opatio est im pfecta · aut opatio creature supflua · sic intelligendũ ẽ de custodia. Sicut em̃ deus propter sue bonitatis maise/ stationem · ⁊ ordinis sapie onsionem · creaturis cõica/ uit posse opari · ⁊ in alias creaturas effectũ suũ impri/ mere · ipo tamen non deserente sed coopante · sic dedit angelis posse hominem custodire · cum tñ a seruoꝝ suo rum custodia ipe nunq̃ desistat · q̃ tale posse compete/ bat angelice nature ⁊ gratie ⁊ vna istaꝝ custodiarũ al/ teri non iudicat · imo diuina facit ad angelice custo/
12 die pfectionẽ · angelica vero ad pfectiõis diuine custo/ stie manifestationem. Ad illud qó obr̃ q̃ deus p seipm debuit redimere · g̃ p seipm debuit custodire · dó · q̃ non est simile. Redimere em̃ eque magnũ ẽ sicut condere · ⁊ ideo sicut nullus debuit esse conditor nisi solus de⁹ · sic nullus alius debuit eẽ redemptor · custodire aũt dicit a ⁊ iõ non ẽ tantus · Nec valet illud qó obr̃ q̃ non mino/ est virtus tueri bona q̃s acquirere · dó · em̃ q̃ tuuc illud uerũ ẽ qñ ꝺ seruatio ⁊ acquisitio ẽ in pte eiusd̃ ꝛ/ ¶ Utrũ cõpetens fuerit angelum deputari ad boĩs con/ ¶ Questio · II. b diti custodiã · Et q̃ nõ vr̃ · Angelus deputatur ad cu/ stodiã boĩs ꝓpter supplendos eius defectus · sz in boĩe ẽm statum nature instituto nulli erant defect⁹ · g̃ ad ei⁹ custodiã nõ debebat deputari alĩs angelus · Jtẽ bõ fz statũ nature institute non erat magis pronus ad malũ q̃s vnus angelus in suis naturalibꝫ constitut⁹ · g̃ si an/ gelus conditus nullius custodie ẽ cõmissus nisi sol di uine · vr̃ sibi q̃ nec hõ in statu innocentie ꝺstitut⁹ · Jtez custodia dicit quãdã psidentiã in custodiẽte respectu custoditi · sz aia hũana solus deus maior ẽ nisi depraue tur p culpã · g̃ si hõ in statu innocẽtie nulla culpa erat deprauat⁹ · nõ debuit ei p officiũ custodie psidere alĩs angelus. Jtẽ si ad custodiã boĩs ĩstituti deputaꝝ ange/ licus spirit⁹ g̃ cũ ꝺtus boĩs sit mõ p pcm̃ multiplr de/ iecta · vr̃ q̃ vni homi nõ sufficiat vn⁹ angeli custodia · g̃ si nũc vni boi lapso sufficit vn⁹ · vr̃ q̃ tũc nõ indige/ bat custodia alicui⁹ · Contra · sup illõ Mat · xviij · an/ geli eoꝝ ẽ · glo · Piero · Magna dignitas ẽ aiaꝝ · vt vnaquecꝫ ab ortu natiuitatis sue bẽat ad sui custodiaz angelũ deputatũ · Si g̃ deputatio angelice custodie pri net ad dignitatẽ aĩe · cũ aia fz statũ nature institute di gnio⁹ eẽt q̃s fz statũ nature lapse · vr̃ q̃ si nũc bẽat ange lũ ad sui custodiã deputatũ · q̃ multo magis tũc · Jtẽ pro nior ẽ de⁹ ad miserendũ q̃s ad condẽnãdũ · g̃ si hõ in sta/ tu nature institute habuit angelũ malũ temptatẽ · g̃ mlt̃ to fortiꝰ mia diuia debuit sibi dare angelũ custodientẽ Jtẽ angeli deputati sunt nobis custodes · vt p eoꝝ opa tionẽ retrahamur a malo · sz hõ in statu innocẽtie indi/ gebat a malo retrahi cũ posset peccare · g̃ debebat ab an gelo custodiri. Jtem homo viatoꝝ committitur angeli/ ce custodie · vt p sustentationem ⁊ auxiliũ angelicũ ⁊ p subsidium opatiõis ei⁹ · possit de bono in melius ascen dere · sed homo in statu innocẽtie pficere poterat · g̃ vi/
13 detur q̃ ad ipsi⁹ custodiã ãgel⁹ deputari debebat · R⁹ · dñm · q̃ ⁊ si angel⁹ deputatus ad custodiã hominis in multis prosit ei vt subueniat · specialit̃ tamen ad hõ de/ putatur vt ab inuisibili aduersario defendat · Quia ei homo nõ hz colluctationẽ aduersus carnẽ ⁊ sanguinez sz aduersus mundi rectores ⁊ aduersus spũalia nequi/ cie in celestibꝫ qui sunt hostes inuisibiles · debet p oppo situm habere inuisibiles aditores ad suppius defensi onem. ¶ Et quia aduersar⁹ vndiq̃ nos impugnat · nã rationẽ seducit pastutias · voluntatem allicit per blan ditias virtutes opprimit p violentiam · ideo bonus an gel⁹ spãliter ad hoc nobis datur vt hominez defendat ab oppressione contra violentiã · vt hominẽ erudiat · et dirigat cõtra fallaciã · vt hominẽ exhorteꝛ ⁊ inducat ad bonum contra blanditias · Quia igit̃ aduersar⁹ no ster dyabol⁹ etiam homine instituto erat fortior ⁊ astu tior · ⁊ in proposito malicie ptinacior · iõ cõperebat ho/ mini dari angelicam custodiam q̃ compriꝛneret ptãtẽ aduersartã · non solum ꝑm statũ nature lapse · sed etiaz instituꝛe · licet magis nunc q̃s tunc indigeret · vnde con cedende sunt rõnes ad hoc inducte · ¶ Ad illud vero qó 14
obr̃ primo · q̃ angelus datur homi ad custodiam ꝓpter supplendos defectus · dõz · q̃ illa nõ ẽ tota cã nisi large vocetur suppletio defect⁹ · siue q̃s ad defectũ q̃ inest · si ue etiam q̃s tum ad defectũ q̃ potest inesse vt nõ insit · ⁊ licet in primo hoĩe non esset defectus actualis · erat tñ in eo defectibilitas · ⁊ si ex se nõ haberet defectum · in de fectum tamen precipitari poterat per suum aduersari um. ¶ Ad illud qó obiicitur q̃ angelus nõ deputatur 15
ad custodiam alterius angeli · dñm · q̃ et si angel⁹ posi/ sit alteri angelo psidere · tamen proprie non dicit ipm custodire · nam ille solus indiget custodia qui põt im/ pugnari · ⁊ p custodiam supare · vel ab q̃s custodia per dere · ⁊ ille sol⁹ dz custodire qui non potest expugnari nec perdere · ⁊ hinc ẽ q̃ angelus potest deputari ad cu/ stodiam homis instituti ⁊ non alteri⁹ angeli · nam an/ geli simul conditi sunt · ⁊ simul etiam q̃ beatificentur beatificati sunt · ⁊ simul etiam q̃ peccauerũt irrecupabi liter lapsi sunt · ⁊ iõ angelus nõ põt deputari ad custo diã alteri⁹ angeli · q̃ bonus post confirmatiõem nõ in diget · malo post obstinatiõem nõ pdest · ante vero con firmationẽ ⁊ obstinationẽ nõ erat q̃ posset descendere · nec erat qui posset impugnare · cuz omnes essent equa liter vertibiles · Jn homine vero viatore secus est · Nã homo erat in statu vertibilitatis ⁊ pugne in quo pote rat amittere vel lucrari · angelus in statu beatitudinis erat in quo non poterat commoueri. ¶ Ad illud quod 16
obiicitur q̃ menti humane que non est per peccatũ co/ rupta solus deus debet psidere · dicenduz q̃ verum est de ea platione que habet oppositam seruitutem · sic em̃ homo conditus soli deo dicebatur esse subiectus · ⁊ soli us dei erat seruus non alterius · De prelatione vero que attenditur secundũ excellentiam status · ⁊ secundũ psidentiam respectu alicuius actus non habet veri/ tatem · sic enim angelus preest angelo in quibus nun/ q̃s fuit peccatum. ¶ Ad illud quod obiicitur q̃ ⁊ si ho
mo tunc habuerit angelum ad custodiaz deputatum · q̃ nunc vnus homo debet habere multos · dñm · q̃ illõ 17
argumentum non cogit · quia effectus angelice custo/ die dupliciter potest crescere · vt propter multitudinẽ custodientium · vel propter maiorem succursum custo dientis · ⁊ ideo licet homo lapsus maiori indigeat offi/ cio custodie q̃s institutus · tamen quia idem angelus secundum diuersas oportunitates potest magis ⁊ ma gis succurrere et indigentias releuare · ideo non opoꝛ tet per augmentationem indigentie in custodito nu/ merum custodum multiplicare.

Questio III. c

Utrum aliquis angelus deputatus fuerit ad custodiã xpi. Et q sic vr p illud ps. Angelis suis deus mã de te vt custo te in oibꝫ vijs tuis. g si hoc intelligit de capite sicut glo exponit ibidẽ ptz. Itez sup illud Lu xxij. Ecce apparuit ei angelus dñi confortans eum Beda in testimonium vtriusq; nature angelus eum cõfortasse angelus ei ministrasse describit. si g actus confortandi ptinet ad officiũ angeli custodientis vr ꝛc. Item vr hoc rõe. q xps fm naturã hũanã maxime fm statuz passibilitatis minorat ẽ paulomin ab angelis. g si erat mortalis passibilis. et etiã minorat ab angelis indigebat et cõperebat vt vr ab angelis psidentiby et immortaliby custodiri. Item ordo vniuersitatis hꝫ exigit vt contra malum sit bonũ. cũ igit xps habuit malũ angelum ad exercitiũ et pugnã sicut legit Math iij. q ẽ ptatus est a diabolo. g debuit habere bonũ angeluz ad custodiã. Item ad dignitatẽ spectat hũane anime q committatur taz nobili custodie sicut angelice. g si aia xpi fuit nobilissima oĩm. vr q sibi marie cõpetat custodia angeloz. Itẽ sapiens dñs illud qđ hz carius. facit custodiri diligentius. sz deus cariorẽ hebat xpm ꝯ aliquẽ aliũ. g vr q si alij nõ deest angeloz custodia. q nec aie xpi q inter oes et sup oĩa erat deo carissima. Cõtra. xps ab instanti sue conceptiõis fuit beatus et pfectissime beat. si ergo beati potiꝰ est custodire ꝯ custodiri. vr q xpo nullo mõ cõpetat custodia ãgelica. Itẽ xps ab instanti sue conceptionis et fm aiaz et fm corpꝰ fuit diuinitati vnit. tanta vnione q maior nequit intelligi. g si diuina virtus q omnipotentissima ẽ p oĩa ad nutum sue voluntatis pmpta erat. g vr q nulla indigeret aliena custodia. Itẽ q ab alio custodit ex hoc q custoditur est quodãmõ illi obnoxius. g si xps nulli debet esse obnoxius. a nullo angelo debuit custodiri. Itẽ esto q xps non hẽat angelum ad sui custodiã. ꝯro vtrũ ex hoc incurrat aliqđ damnũ. vl incomodũ. vel peccatum. vel omittat aliqđ bonũ. et cuz nullũ hoz sit. nihil tollit a xpo absentia angelice custodie. g nihil adducit psidentia. g si ponit xps ab angelo custodiri. vr q aliquid circa ipm fiat frustra. qđ ẽ inconueniẽs. Rñ. dđ. q xpo non ẽ dat angel ad custodiam. tũ q xps nõ indigebat. tũ etiã q non cõpetebat. Non egebat. q ad uersari eius nec poterat oppimere p violentiã corp diuinitati vnitũ nec poterat seducere p astutias intellectũ a xbo plenarie illustratũ nec poterat allicere per blanditias affectũ plenitudine gre cõfirmatũ. iõ xpus nõ indigebat angelo bono. nec ꝯtũ ad defensionẽ corpis. nec ꝯtũ ad eruditionẽ rõnis. nec ꝯtũ ad incitationem affectiõis. Nõ solũ aũt nõ indigebat angelica custodia. sz nec etiã ei cõpetebat. Custodia cm in custodiente respectu custoditi dicit psidetiã quãdã. et q angeli xpo dño suberant nõ perant. iõ nec aliqđ officiuz psidentie ipis angelis respectu xpi cõmitti debebat. et p pterea nullus angelus debuit deputari ad custodiendũ xpm. sz angeloz multitudo debuit deputari ad eius ministerium. Ad illud qđ obr in ctrariũ de ps. Angelis suis de mã de te ꝛc. dđ. q illud intelligit de capite rõne membroz. vñ sicut dicit Aug. dyabol male exposuit siue intellexit dũ capiti attribuit rõe sui qđ scripture attribuit ei rõne membroz. Ad illud qđ obr q angelus eũ cõfortabat. dđ. q angel nõ cõfortabat eũ confortatione ptãtiua. sicut cõfortat illos ꝺs custodit. sz solum ministeriali. sicut cõfortat armiger strenuũ militez

Ad illud qđ obr q xps ẽ ab angelis minorat. dđ. q et si minorat dicãt rõne passibilitatis. nunꝯ tñ sic mio ratus ẽ vt aliquis angelus auderet ei psidere. cum ita benefit adorandus xps in cruce et in sua infirmitate. sicut etiã cum in sua apparebat virtute. Ad illud qđ obiicit q habuit malum angelũ ad exercitiũ. dđ. q illo exercitiũ solũ fuit exterius non interius. nec fuit ad ipm pro batione. sz etiã potius ad nostrã instructioẽz et ad aduersarij cõfutatioẽz. ex q xpi dignitas nõ minuebat sz manifestabat. sz nõ sic ẽ in officio custodiendi. nã si angelus ad eius custodiã deputaret. potuit eẽt defectibilitatis onis ꝯ virtutis et dignitatis manifestatio. vel etiã aliquis instructio. Ad illud qđ obr q dignitatis ẽ hre custodiã angelicã. dđ. q qdã sunt dignitatis simplr. qdam vo sic sunt dignitatis vt etiã annexũ hẽant aliquid indignitatis siue infirmitatis. custodiri aũt ab angelo ita dicit dignitatẽ in aĩa respectu illarũ creaturarũ q committuntur angelice custodie. vt tñ dicat impfectionez respectu beatoz q aliena custodia nunꝯ egent. Et q aie xpi nõ ẽ attribuendũ aliqđ qđ deroget ei beatitudini. et iõ siab angelo custodiri aliq mõ dicat dignitatez nõ tñ xpo dz attribui. q simul cũ hꝫ in custodito quãdã impotentia defectibilitatẽ. Ad illud qđ obr q id qđ carius est. melius custodit. dđ. q verũ ẽ qñ illud qđ magis est carũ ita indiget custodia sicut illo qđ minus. sic ãt non ẽ in xpo sito. Nã xpi aĩa nõ sic indigebat custodiri q peccare non poterat. Vel aliter põt dici q diligentius custodit aiaz xpi ꝯ aiaz alicui alteri hoĩs. plus eñ facit p seipm ꝯ vlli alij aĩe faciat p se p angelum.

Consequenter de scõo articulo. s. de angelis quere tria. Primo qrit vtrum angelus pter nostrã obstinatioẽz subtrahat custodie beneficiũ. Scõo qrit vtrũ ex nra brificatiõe accrescat ei nouũ gaudiũ. Tertio qrit vtrũ angelus custodiens in dãnatiõe custodiri incurrat aliqđ detrimẽtum.

Questio I.

Circa quã sic pcedit et oñdit q angel subtrahat ab homine custodie bñficiũ pter obstinatioẽz. q illo hierusalem curauim babylonẽ et nõ ẽ curata. derelinqm ea ꝛc. ibi glo. Medici sunt angeli. ꝺs a nobis repellim. dũ eoz consilio nõ acquescim. Itẽ p aliã glo. oñdit illo idem ibidẽ. Caue nequãdo relinquat te medicus. si eñ relinqrit. patz q absceſſio medici dãnatio tua sit. ergo angelus hominẽ quẽ custodit aliqñ derelinquit. sz hꝫ nõ ẽ nisi qñ obstirmat faciẽ suã p obstinationẽ q ꝛc. Item Dam. dicit q añ xps carebit angeloz psidio. sz hꝫ nõ est nisi q ipe erit obstinat in malo. g vr q psidiũ custodie obstinantis subtrahatur ab angelis. Item angel nemini inuitũ põt cõpellere ad bonũ. sz obstinat factus est inuitus ad bonũ. g frustra circa ipm laborat angelus. g si stult ẽ q aliqđ frustra facit. maxime q hꝫ nouerit. vr q pꝛ obstiatioẽz pdat homo angelicũ psidiũ. Item maioz benignitatz et mie de ẽ ꝯ sit angel sz de pꝛ peccatis cõmissionẽ relinqt cordis hũane habitaclm. g multo fortius vr q pter obstinatioẽz angel subtrahat ministeriuz. Itẽ pꝛ rebellionẽ et obstinationẽ excõicat ꝺs et ejcit extra cetum fidelitũ. et subtrahit ei oĩonũ ecclesiastice bñfitiũ. g si tant zelator iusticie vl maior est angelus ꝯ sit ecclesie plat. et plat rebelli et obstinato subtrahit bñficiũ cõionis et oratiõis. vr q multo fortius angelus subtrahat psidiũ custoditiõis. Itẽ grauius peccat ille cui suggerunt bona et facit mala. ꝯ q facit mala sine aliq exhortatiõe bonoz. et hꝫ pꝛ contẽptũ. g obstinatus in malo grauius peccat ꝯ qñ contempta exhortatiõe angelica psistit in malitia. ꝯ si esset omnino abandelo derelictus. g si angel bonus nõ debet aliquid facere quod ꝑgat in malum eius quem custodit. videt q

er q̄ est. obstinatus nō debeat eū ampli⁹ custodire. Cō
tra. paratior ē bonus angelus ad cōseruandū in bono
q̄ sit malus angelus ad pcipitandū in malū. sz malus
angelus quātūcūq; hō sit bonus vsq; ad mortē nō dēsi
nit ipm infestare. g̃ vī q̄ nec bonus. quantūcūq; malū
vsq; ad mortem dēsinat custodire. Maior. ꝓpositio ma
nifesta ē. Minor. pbat̄ p illō qō 9r in glo. thob. vj. sup
illud. apprehende brachiū eius. Diabol⁹ vsq; ad crucē
secutus est ipm. Itez quanto aliquis peior ē. tanto est
promptior ad malum. t q̄to promptior ad malū tanto magz
indiget retrahente. g̃ si angelus reputat⁹ ad custodiaz
ad hoc ordinatur vt retrahat a malo. vī q̄ non debeat
subtrahi obstinato. ¶ Item de nemine desperandū ē dū
est in via. g̃ quantumcūq; ds sit obstinatus nō est despe
randū de eo. g̃ si medicus non relinquit egrotū nisi il
luz de quo desperat. vī q̄ angelus nullū relinquat q̄tū
cunq; obstinat⁹. ¶ Item in egritudine corporali sic ē q̄
q̄uis aliqua egritudo sit incurabilis. tñ si potest intē
di. perutile ē habere consiliū medici. si g̃ null⁹ est adeo
obstinatus in hac vita quin possit in eo malicia inten
di. vī q̄ cuilibet competat custodia angeli. si g̃ angelus
non subtrahit custodiā ab eo q̄ est idone⁹ custodiri. vī
q̄ nullus q̄tūcūq; obstinatus beneficio angelice custo
25 die q̄diu est in via debeat destitui. ¶ R⁹. ad predictorū
intelligentiā notandū ē q̄ coīter tenet̄ a doctoribus sacre
scripture. q̄ angelus nō omnino relinquit obstinatos
q̄diu sunt viatores nec tñ adeo diligent̄ custodit sicut
custodit bonos. aut medio criter malos. tō coīter dicit̄
q̄ quodāmō deserit. t quodāmō custodit. Explicatio
aūt h⁹ pt diuersimode fieri. Nā aliquē custodiri ab an
gelo hoc potest dupliciter intelligi. vel fm habitū. vel
fm actum. voluerūt g̃ aliq̄ dicere q̄ angelus obstinatū
fm actū custodiendi relinquit. p eo q̄ ipe custodiēti an
gelo non obedit. immo contra ei⁹ monita faciem obfir
mauit. q̄tū 9o ad habitū ñ deserit. q̄ sp pmpt⁹ ē ei sub
uenire. si q̄ mō ipm ad viā vitaz videat inclinari. t hic
quidē mod⁹ dicendi nō sufficit q̄ null⁹ est adeo mal⁹ t
peruersus q̄n angelus bon⁹ possit ei aliq̄d bñficiū custo
diēdi largiri. g̃ si sp est ei pmpt⁹ facere bonū. vī q̄ nū
quā subtrahat omnē actū. Et hō scōs mod⁹ dicendi est
q̄ dupler est custodie angelice actus. vn⁹ respectu cor
poris. alter respectu spūs. Un⁹ consistit in repulsiōe bo
stis ne opp̄imat corpora. alter in arcendo ipm ne puer
tat aīas. Primi actꝰ efficacia est in angelo. secūdi vero
nō solum est in angelo. sz etiā in nobis. Quantū ad pri
mū actū bon⁹ angelus hominē vsq; ad mortē nō dere
linquit. q̄ non patit̄ ipm a demone opp̄imi vel occidi.
nisi quando aliter exigit fieri sñia diuini iudicij. Quā
tū vero ad scōm actū. q̄ actus illi⁹ efficacia nō tm̄ ē in
angelo sz etiaz in nobis. subtrahit custodie bñficiū ab
his circa quos videt se frustra exerceri. vtpote ab erce
catis t obstinatis. q̄ nec recipiunt instructionē nec ex
hortationem. Sz cum custodia magis respiciat aīam
q̄ corp⁹ adhuc nō videt̄ omnino ꝓbabile q̄ angel⁹ om
26 nem actū custodie subtrahit respectu aīe. Et ideo ē ad
huc tertius mod⁹ dicendi ꝓbabilior ꝓdictis q̄ effectus
angelice custodie. t est respectu boni. t respectu mali.
Respectu boni cōseruandi. vl' acq̄rendi. vel augendi.
Respectu vero mali deserendi vel euitandi. vel minu
endi. Bon⁹ igit̄ angelus obstinatos nō deserit q̄tū ad
actum custodie q̄ respicit malū. q̄ sp retrahit hominez
ne labatur in peius. t hoc oñdunt rōnes ꝓdicte secūdo
inducte. t concedende sunt. Quātū vero ad actū q̄ re
spicit bonum obstinatos deserit. t antiq̄m non custo
dit. t sic intelligunt tres auctes ad illaz ꝓtem inducte.
Una q̄ dicit q̄ angeli nos relinquunt. t nos eos repel
lim⁹. Alia q̄ dicit q̄ absceſſio angeli est damnatio infir
mi. Et tertia dam̄. q̄ dicit q̄ antiq̄s carebit angelorū
presidio. In omnib⁹ em̄ his intelligit̄ angel⁹ recedere.
vel abesse. non q̄ nō defendat ab aduersario. vel nō re
trahat a malo. sz q̄ non conseruat in bono. nec ꝓducit
ad bonum. t p hoc pz rō sequens. Nō em̄ pbat q̄ ange
lus simplicit̄ derelinquit obstinatū. sz solū q̄tū ad effe
ctum custodie q̄ est in erbortando t pmouendo ad bo
nū. ¶ Ad illud qō obī q̄ de⁹ deserit habitaculuz cordis 27
propter peccatum. dōm q̄ nō est simle q̄ pcm̄ priuat
gratie habituz p quem dispon̄t anima vt homo sit dei
habitaculum. t ideo efficit cor hominis ineptum ad h̄
q̄ in ipso habitet deus. Habitatio em̄ dei in eo in q̄ ha
bitat requirit dignitatem. Custodia vero angelica a cu
stodito non exigit dignitatē. sz potius respicit indigē
tiam t necessitatem. ¶ Ad illud qō obī q̄ ecclesia sub 28
trahit orationis beneficium ab eis quos excoicat. dōz
q̄ h̄ facit ad ipsorū confusionē t correctionē sicut pz. i.
cū agitur de excoicatione. nunq; tñ subtrahit omnino
orationū beneficiuz. Sic t in ꝓposito intelligendū ē q̄
angel⁹ iusto dei iudicio nō compellit hominē q̄ ambu
let in inuijs. t abominationib⁹. t ignominie passioni
bus. fm ipetū cordis sui. nūq; tñ sic deserit q̄n aliq̄ mō
a malo retardet licet nō omnino impediat. ¶ Ad illud 29
vero qō obī q̄ ex hoc pcm̄ hoīs aggrauat. dōz q̄ sicut
pcōr ex dei mia t patientia thesauriz at sibi irā. t cōuer
tit miaz dei ad cumulū reat⁹ sui. t h̄ nō est a deo. sed ab
ipso peccatore. dei tñ iudicio pmittente. sic in ꝓposito
intelligendū ē se hr̄e. Pōt tñ dici q̄ nunq; sic conuertit̄
pcōr in malū. q̄n melius sit sibi custodiri q̄tū deseri. q̄ et
si cōtēpt⁹ aggrauat peccant⁹ reatū. tñ frequētatio pec
catorū quā homo incurreret si angel⁹ desereret. aggra
uaret multo fort⁹ q̄ contempt⁹. Credendū ē em̄ q̄ mul
tis modis angeli q̄ nos custodiūt. t studeant pmoue
re ad bonū. t studeant retrahere a malo. q̄uis h̄ nō pci
piat hebetudo spūs nr̄i. qđ q̄ multi supbiūt multi sūt
ingrati. t frequenter sibi attribuūt q̄ est ex bñficio an
gelico. t ex hoc minus efficiunt digni vt ab angelis ad
iuuent̄. t ꝓter h̄ putile ē effect⁹ angelice custodie nosse
t intelligere. Consueūt aūt a magris effect⁹ q̄ assigna 30
ri q̄ eliciunt ex scripturis. Prim⁹ ē p delictis increpa
re. Judic. ij. Ascendit angelus dñi ad galgala ad locū
flentiū. t ait. Eduri vos de terra egypti. t p⁹. non audi
stis vocem meā. Solv̄s ē a vinculis pcōr absoluere.
Act̄. xij. Angel⁹ astitit. t p⁹. ceciderūt catene de ma
nibus eius h̄ tñ intelligendū ē dispositiue. Tert⁹ ē impe
dientia ad bonū auferre q̄ sic̄tur Exo. xij. vbi angel⁹
pcussit primogenita egypti. Quart⁹ ē demones arcere
thob. vltio demonū ab vxore mea cōpescuit die thob.
de raphaele. Quint⁹ ē docere. Dan. ix. Nunc egressus
sum vt docerē te. t intelligeres. Sext⁹ ē secreta reuelare
Dan. xviij. tres angeli mysterium trinitatis et vnita
tis exp̄esserūt. t ibidē sequit̄. Num celare possuz abrahā
rē. Septim⁹ ē ꝓsolari. thob. vj. fortis aīo esto. i primo
est vt a deo curreris rē. Octau⁹ est in via dei ꝓfortare.
ij. Reg. xix. surge et comede. grandis em̄ tibi restat via
Non⁹ ē in via deducere. t ducere. Thob. v. ego ducā
t reducā eum rē. Decim⁹ ē hostes deijcere. Ysa. xxxvij.
egressus angel⁹ dñi percussit in castris assiriorū rē. Un
decim⁹ tēptatiōes mitigare. t hic signat̄ gen. xxxij. vbi
iacob luctat⁹ ē cū angelo. vbi benedictione accepta cō
fortat⁹ ē p⁹ luctā. t emarcuit neruus femoris ei⁹. Duo

decimus ē orare ⁊ orōnes deferre. Thob. vltō. qñ ora/bas cū lachrymis ego obtuli. ⁊c. Hoēs sunt effect⁹ cu stodie angeli. er quib⁹ oīb⁹ tam deo q̄ angelis debem⁹ esse obnoxij ⁊ grati.

Questio. II e

Utrū er beatificatione custoditi angelo custodiēti am plificet gaudiū. Et q̄ sic vī. Luc. xv. gaudiū ē angelis dei sup vno peccatore pniam agente. q̄ supra. xcix. iu/stis. Erb̄ tertu ptz q̄ er cōuersione pcōris. angel' dei accrescit gaudiū. ḡ multo fortius de beatificatione eius dem. Itē angelus in ministrādo hoī aliq̄d mereť. sz nō mereť illud qō hz. sicut pbatū ē supra. ḡ mereť hīdum sed qō retribuit⁹ p merito b̄ est gaudiū. ḡ mereť maius gaudiū. Itē angelus habet pfectā charitatē. ḡ diligit primū sicut seipm. sed vbi ē par dilectio de pari bono ē par gaudiū. si ergo angelus diligit illū quē custodit sicut seipm. tūc gaudet de eius saluatiōe q̄tū de sua. er go vī ei⁹ gaudium duplicari. Itē vbicūq̄ ē desideriū cōpletio. ibi ē gaudiū ⁊ delectatio. ergo vbi de nouo cō pletur aliq̄d desideriū. de nouo accrescit gaudiū. sz an gelus desiderat illū quē custodit saluari. ergo cū salua tur necesse est ipm gaudere de ei⁹ salute. sed prius de b̄ nō gaudebat. quia nō erat. ergo vī q̄ nouū gaudiū si/bi accrescat. Itē angelis custodiētib⁹ hoīes crescere pōt cognitio sicut pbat in ītra mgr̄. sed qua rōne crescit cognitio. eadē rōne ⁊ dilectio. ⁊ si dilectio. ergo gaudi/um ⁊ delectatio. Itē in eo qui ordinate gaudet. sicut crescit materia gaudendi. ita crescit ⁊ gaudiū. sed in su perna hierlm creuit ⁊ crescit materia gaudij er christo⁹ eius mēb̄is q̄b⁹ ministrāt angeli beati. ergo vī. q̄ in illis crescat gaudiū. Q̄ aūt materia gaudij creuit. ptz. tum ꝓpter xpi exaltationē. tū ꝓpter ruine angelice re/parationē. tū ꝓpter hoīs p̄diti reinuentionē. q̄ oīa affe ctui ordinato sunt materia gaudij. maxime affectui an/gelico cū sit maxime ordinat⁹. Sz ōtra. Beatitudo est stat⁹ oīm bonorū congregatiōe pfectus. sed vbi ē stat⁹ p/fectus ibi nō est pfectus. ergo si in angelis b̄tis est per fectū ⁊ plenū gaudiū. ergo nō videť q̄ er aliquo suscipi ant incrementū. Itē gaudiū est de essentia b̄titudis sicut ⁊ charitas. ergo si pōt in eis crescere gaudiū. pōt in eis charitatis habit⁹ crescere. sed si charitas potest crescere. pōt in eis alterari. ⁊ pōt in eis amitti. Itez bonū creatū compatū ad increatū ē sicut punct⁹ ad li/neam. ergo si angelus b̄tus gaudet de vnoquoq̄ sicut gaudendū est. improportionabiliť plus gaudet ō deo q̄ gaudeat de aliquo creato. ergo sicut p̄ctus aduenti ens linee nō auget lineā. sicut creatura cū creatore non ē maior gaudēdi materia. q̄ ipa creatrix essentia p seip sam. ergo cū angelus gaudeat de ipa vitate eterna. p/pter aliq̄d creatū nō vī q̄ gaudiū in eo crescat. Itē si crescit gaudiū in angelo ꝓpter b̄titudinē eius quē cu stodit. ⁊ ille qui custodit pōt impedire suā b̄titudinem ergo pōt impedire gaudij angelici pfectionē. q̄ si b̄ est falsum. cū sit cōtra rōnē ⁊ ē b̄titudinis. ergo ⁊ pmum.

31 R⁹. dōm. q̄ gaudiū in angelo crescere. pōt intelligi du pliciť. vel extensiue. vel intensiue. Extensiue dicit cre/scere qñ ds de pluribus gaudet. Intensiue ex o qñ affect⁹ eius de aliquo copiosius gaudet. Si ergo intelligam⁹ de incremento gaudij sm pmū modū. sic absq̄ dubio ve rū est. ⁊ doctores cōiter hoc sentiunt. q̄ ipis beatis an/gelis accrescit gaudiū. q̄ de plib⁹ gaudet sm q̄ plures saluanť. Si aūt loquamur de cremēto gaudij q̄tuz ad modū secūdū. s. q̄tū ad intensionē. sic distinguendū est

32 Nā gaudiū duplex ē. Est em̄ gaudiū in q̄ cōsistit pmū subale. ⁊ b̄ ē gaudiū de bono increato qō hz angel⁹ de deo ⁊ in deo. Est itez gaudiū in q̄ cōsistit pmū accidē/tale. ⁊ b̄ ē gaudiū qō hz angel⁹ de bono creato. siue p/prio siue alieno. Fuerūt igiť q̄ dixerūt q̄ in angelis bea tis crescit vtrūq̄ gaudiū intēsiue. q̄ nōdū sunt pfecte beati. q̄uis beati cōfirmati. de quorū opinione vī fuis se mgr̄. Sz q̄ b̄ nō vī pbabile. sicut supra improbatum fuit di. v. vbi agit de ꝓuisiōe angelorū. ideo fuerūt q̄ dixerūt q̄ neutrū gaudiū in eis crescit intensiue. sed so lum extensiue. sicut charitas eoz nō est maior. q̄uis aūt initio. q̄uis plures nūc diligāt q̄ tūc. Sed quia illud nō vī adhuc multū pbabile q̄ angelis accrescat mate/ria q̄n aliq̄ mō intendať. ⁊ gaudiū. Jō ē tertius modus dicēdi q̄ angelis nullo modo accrescit gaudiū in quo cōsistit pmū ēntiale. q̄ q̄tū ad illud pfecte b̄ti sunt. sz gaudiū in q̄ cōsistit pmū accidētale accrescere pōt. nō solū extensiue vez etiā intensiue. ⁊ rōne boni ꝓpij. ⁊ ra tione cōiuncti. q̄ ministrādo aliis. bona opa faciūt. in quib⁹ pmū accidentale merenť. ⁊ etiā ꝓximi. quos ad beatitudinē pducūt. sup q̄b⁹ absq̄ dubio gaudēt ⁊ con/gratulanť. ⁊ hec positio tertia vī esse pbabilior. Ertm hāc ptz rnsio ad ptes oppositas. Nā rōnes oīdentes q̄ ex nra beatificatione angelis accrescat gaudiū. con/cludunt solū de gaudio accidētali. quod ē circa bonum in q̄ tū nō ꝓsistit ēntialis pmū augmentatio. Rōnes vo ad oppositū pcedunt siue ꝓcludūt de gaudio subali rōne cui⁹ ē angelus pfecte b̄tus. ⁊ q̄ rñdet quātitati ba bitus. ⁊ q̄ ē bonū increatū. ⁊ b̄ q̄dē nō crescit in eo sicut ille rōnes oīdunt. Ultima vo rō nō ꝓcludit q̄ hō pos/sit gaudiū angelicū impedire. q̄ sicut iā melⁱ patebit. sicut angelus cōgratulať de hoīm salute. vt tū non tri/stetur de damnatione. ita nře salutis impedimentum nullū in angelico gaudio vel pmio ponit defectū. nul/lum tū incōueniēs cē vī si ꝓcedať q̄ ī pediri possit ipm ag̃eli aliq̄d accētale gaudiū. sz illō melⁱ declarabit p sequēs pblema. Questio III f

Utrū er dānatiōe custoditi incurrat angel⁹ aliq̄d detri mentū. Et q̄ sic vī. ij. Reg. xx. scribit. custodi virum istū. q̄ si lapsus fuerit. erit aīa tua p aīa illi⁹. ex q̄ colli/gitť q̄ dūs eo pacto cōmittit ad custodiendū. q̄ si custo ditus amittit. de manu custodis req̄rit. Si ergo bō p ditur. vī q̄ angel⁹ ipm custodiens incurrat salut⁹ sue piculū. ⁊ videť dicere Orig. sup illud Nu. xxv. imti ati sunt beel. glo. Preest angel⁹ bon⁹ q̄ p delict⁹ culpa tur. ⁊ p hñ gestis laudatur. Itē Esa. xxvij. Angeli pa cis amare flebūt. cōstat aūt q̄ nō flebūt nisi ꝓpter mise riam ⁊ dānationē hoīm. ergo si illis maxime cōpatiun tur quos custodiūt. videť q̄ de dānatiōe eoꝝ incurrāt gemitū ⁊ planctū. ⁊ ita aliq̄d gaudij detrimētū. Itē si oppositū est cā oppositi. ⁊ ppositū ppositi. sed salua tio hoīm custoditoꝝ generat in angelis custoditibus gaudiū ⁊ cōgratulationē. ergo dānatio generabit ge/mitū ⁊ cōpassionē. Itē sicut cōpletio desiderij delectat aīam. ita frustratio cōtristat. sz angel⁹ q̄ cupit saluari eū quē custodit. gaudet cū ille saluať. q̄ desiderū eius implet. ergo cū er ei⁹ dānatiōe frustreť. videtur. ⁊c. Itē pena arrij semp crescit. ppē multitudinē eoꝝ qs p erroꝛē suū trahit ad dānatiōez. ergo p oppositū ex no/stra saluatiōe crescit angelorū pmū nos custodientium si ergo nos dānamur. cū ipsi gloriari debeāt in nobis siue de nob. videť q̄ patiant gloꝛe detrimentū. Itē angeli mali gaudēt dū pñt hoīem ptrahere ad supplicia b̄ ē q̄ hoīes oditūt qs exercitāt ⁊ ēptāt. ergo si boni angeli diligūt illos quos custodiūt. videť q̄ doleāt p oppositū. Cōtra. Bon⁹ agel⁹ ē b̄tus. sz b̄tus ē cui ad nu tū cūcta succedūt. ei aūt q̄ bmōi ē nō pōt aliq̄d accidere

detrimentū. ḡ vr̄ qđ ex damnatione coꝝ q̄s custodiunt
nullū detrimentū incurrūt. Item angel⁹ bon⁹ volunta
te suā diuine voluntati cōformat. ḡ si de⁹ nō vult salua
re nisi predestinatos. vr̄ q nec angel⁹ bon⁹. ḡ si nullus
predestinat⁹ dānat. null⁹ dānat quē angel⁹ bon⁹ dāna/
ri nō velit. ḡ vr̄ q ex nulli⁹ dānatione tristet. Itez do/
lor tristicia nō ē sine pena. ⁊ pena nō ē sine culpa pre/
uia. sz in brīs angelis nūq̄ fuit culpa. ḡ nec fuit nec cē
potest tristicia. Itē angelus nō magˢ mereť in mīstran
do bono q̄ malo cū ex voluntate eq̄liť dona ministret.
uericq̄. ḡ si remuneratio pensať fm meritū. nō min⁹ re/
munerať angel⁹ cū custodit p̄scitū q̄ cū custodit pde
stinatū. ḡ videť q ex illi⁹ dānatione nullū incurrat an
gelus detrimentū. Juxta hoc queriť vtrū angel⁹ velit
illū quē custodit saluari. cū reuelatū ē sibi ipm cē p̄scitū
Si nō vult ipm saluari. ḡ vr̄ eum custodire inuite. Si
vult. ḡ vr̄ q voluntas ei⁹ voluntati diuine nō ꝯforme
tur nec q̄ etiā impleať. Itē cū custodit p̄scitū. q̄ro qđ p
mīū ei ex hoc reddiť. Subale nō. cōstat. Accidētale nō
vt vr̄. q. illud ꝯsistit circa saluationē coꝝ q̄s custodiūt
sicut pz in p̄mio aureole qđ hñt p̄dicatores. ℟. ad p̄di
ctoꝝ intelligentiā ē notandū q circa hoc diuersimode
senserūt diuersi. Quidā em̄ dicere voluerūt q angeli bri
er damnatiōe coꝝ q̄s custodiūt ⁊ si nō incurrant detri/
mentū glorie. cōcipiūt tñ gemitū mīe. Quāuis em̄ sint
ex sublimitate gl̄ie imortales ⁊ impassibiles. nō tñ sunt
incōpassibiles. ⁊ h̄ accipiūt ex quodā ꝝbo Bern̄. q vr̄
hoc dicere. ⁊ dicūt ꝝbū ysaie supius dictū sic intelligē/
dū ē. Sz tñ illō nō vr̄ intelligibile. quō aliq̄s possit cō
pati ⁊ nō pati. nec illud vr̄ ꝓbabile q angeli aliq̄ pieta
tem̄ mia flectank ad reprobos cū ipi maxime zelent iusti
cią ⁊ diuinā gloriā. vt pote q̄ tā sunt cōstituti in pfecto
statu iusticie. Propť qđ dicit Greg. in quadā omel. q
ad reprobos nō hñt cōpassionē iustoꝝ aie. Alit em̄ sic.
Justoꝝ aie ⁊ si bonitate nature sue mīaz hñt. tā tñ acto
ris sue iusticie cōiūcte. tanta rectitudine cōstringūk. vt
nulla ad reprobos cōpassiōe moueāt. de brīs loqť. Et
ꝓpť h̄ ē alia positio q angeli custodiētes ex dānatione
coꝝ q̄s custodiūt nec cōcipiūt gemitū. nec incurrūt ali
qđ gl̄orie detrimētū. Gemitū nō ꝯcipiūt. ꝓpť plenitudi
nē gaudij. qđ adeo pfectū ē vt nullo mō suscipiat admi
xtionē ⁊trarij. Detrimētū nō patiūk. ꝓpť stabilitatē bo
ni adepti. nihil em̄ hñt qđ possint amittere. nec ex pte
meriti. nec ex pte p̄mij. cū sint in gloria ⁊ in iusticia con
firmati. Et q̄m detrimētū dicit amissionē alic⁹ boni ha/
biti. iō ex nullo eūctu detrimētū aliqđ p̄ñt pati. ⁊ ꝯcedē
34 de sunt rōes q̄ ad h̄ inducūk. Ad illō ꝛo qđ obr̄ q de⁹
recret aīaz custoditi de manu custodiēt. dōm q verū
est cū pereť. ꝓpť custodis negligētią. Et q. in brīs ange
lis nulla cadit negligētia. iō de manu ipoꝝ null⁹ dānat⁹
recrik. Et ꝓpterea ꝝbū Orig. qđ seqť si simplicik intelli
gať ē falsuz. Nullo em̄ mō angeli boni culpabunk. nec
in iudiciū adducenk. nisi forte q̄s dicat h̄ ꝛbere intelli
gi q adducenk in iudiciū. nō ad suā cōdēnationē. sz ad
manifestandū q reprobi ex malicia sua sunt dānati. nō
ex suoꝝ custodū negligētia. Vel nisi q̄s intelligat ꝝbuz
Orig. vt angeli dicāt ibi plati. ⁊ p hūc modū ꝝbū ysa.
qđ subseqť p̄t intelligi vel exponi. vt angeli pacis dicā
tur ibi boni plati. Si tñ q̄s intelligit de angel⁹ brīs. fm
h̄itatē amaritudo fier⁹ nō indicat h̄itatez doloris. sz ali
quā ꝯformitatē indicat in signo vel affectu exteriori. et
35 p̄t illō intelligi dictū p antropospaton. sic ōr de tractus
fuisse doloꝛe coꝛdis intrinsecus. Ben. vij. Ad illud qđ
obr̄ q si oppositū ē cā oppositi ⁊c. dō q ista maxima ha/
bet istātiā vbi alterꝝ ineſt p naturaz siue p modū nature. sic
⁊ illa q oppositā nata sunt fieri circa idē. ⁊ qm̄ angelus
brīs ē susceptibilis gaudij sz nō tristicie. iō gaudere p̄t
de salute q̄ruis nō tristeť ex dānatiōe. Ad illud qđ ob
jciť q frustratio desiderij cōtristat. dō q tunc desiderū
frustrak qñ q̄s aliq̄d appetit in oꝝ cuētu siue absolute ⁊
illō ñ cueit. qñ ꝛo appetit sub cōditiōe. ⁊ illa cōditio nō
stat. si illō qđ appetit ñ cucit. ꝓpť h̄ nō ōr̄ desiderū fru/
strari. ⁊ sic ē in ꝓposito. nā āgel⁹ appetit cū quē custodit
beatificari. si ipe voluerit sideliť adherere ꝛpō. ⁊ h̄ nun
q̄ fallit dn̄ eueniat. ⁊ qz ille q damnak recedit ab appo/
sita cōditiōe. iō in desiderio angeli nulla ponit frustra/
tionē dū non ad id puenit qđ sibi angelus appetebat.
Ad illud qđ obr̄ qđ ex nr̄a saluatione crescit angelorū
p̄mū. dōm q verū est q crescit p̄mū accidentale nō tñ
seqūtur ex hoc q ex defectu saluā incurrant angeli detri
mentū vel dānū. qz detrimentū vel dānū ē respectu rei
iam habite. Si aūt sit respectu rei habende. hoc solum
est qñ er impedimēto aliq̄ remanet indigentia ⁊ impfe
ctio in eo q̄ impediť. Sic aūt non est in ꝓposito. Quia
q̄ tumcūq̄ ille q custodiť dāneť. nihilominus tñ ange
lus hz suum p̄mū saluū. ⁊ q̄ tū ad gaudiū qđ hz in deo
⁊ q̄tum ad gaudium qđ habet in seipo siue de bono p/
prio. Gaudebit enim de bonis opibus q̄ circa illū fecit
quē custodiuit. Et q̄tum etiā ad gaudium qđ hz in al/
tero. qz cū vn⁹ cadit. alter coronā suā accipit. sic fuit ex
positū i p̄mo li. iō ⁊ si ruina angelica ñ repak er illo quē
custodit repak tñ ex alio. Quāuis ḡ ꝓpť culpā illi⁹ ne de
eo gaudeat pattak ipedimentū ⁊ ex tali tropo fortassis
dicat Orig. ipm esse culpāduz. nullū tñ ex hoc incurrit
detrimentū. Ad illud qđ obr̄ q angel⁹ malus gaudz
de dānatione. ḡ ⁊ē. dōm q nō ē sile. Quia sicut nō ē re/
pire malū oīno impmixtū bono. ⁊ tñ repire bonū oīno
impmixtū malo. sic reprobatio angeloꝝ aliq̄ mō admit
tit gaudiū licet impurū. sz pfecta brītudo nullu⁹ patiť
secum tormentū vel gemitū. Ex p̄dictis patet illa duo
q̄ vltimo q̄rebank sez de volūtate ⁊ p̄mio angeloꝝ custo
dientiū malos. Volunt em̄ malos q̄s nouerūt cē p̄sci/
tos voluntate absoluta dānari. q̄tū aūt in se est vellēt
eos saluari. ⁊ ideo nō custodiūt inuite. Quia q̄uis sen
tiant se frustra laborare ad pducendū eos ad salutē. tñ
scīūt se fructuose laborare in hoc q̄ rerrabunt ne incur/
rant maiorem damnationē. Quadruplex em̄ cōsueuit
p̄ncipalis effectus custodiētie assignari circa aīas. vn⁹
est vt pficiat aīa in bonū gratie. Alit⁹ vt non cadat in
malum culpe. Tert⁹ est si cadat q postmodū resurgat.
Quartus ne totiens vel in tantū malū cadat. q̄tiēs vl
ad q̄tum aduersarius incitat. Posset tñ alit dici q nō
est angelis reuelatum. q er eis quos custodiunt salua
ri debeant vel damnari. hoc tñ non est certum. De p̄/
mio vero dōm. q sicut duplex est finis artificis. vnus
in se. ⁊ alter in alio. sicut ptz in retbore cuius finis ē lo
qui ornate. ⁊ hic finis ē in se. ⁊ alter alū psuadere. ⁊ hic
est finis in alio. Sic etiā duplex ē p̄mū angeli accidē/
tale. vnum q̄ gauder de bonis opibus q̄ fecit. aliud quo
gauder de salute eius quē custodiuit. Et quēadmoduz
artifex si hz finē p̄mū ⁊ caret scōo. nihilomin⁹ pfecte ōr
habere methodū. si ex contingentib⁹ nihil omisit. sic an
gel⁹ q fideliť custodiuit eum q ex sua culpa dānak. pse/
ctū hz p̄mū ⁊ meritum dū de bonis suis opib⁹ glo/
riatur. Gaudium aūt illud qđ ē de multiplicatione bo
noꝝ operum. non ē p̄mū subale cum non sit de summo
bono. sz accidentale. nec tñ ē aureola. qz non omne p̄e
miū accñtale ē aureola. sz illō soluz qđ hz p̄cellentiam.

Distinctio xij· de corpalis creatē ꝓductiōe ẽꝫtū ad ꝓncipiū materiale· ⁊ hec ꝓductio ꝺr creatio.

Hec de angelice cōditiōe ⁊c· Supra agit mgr̄ de cōditiōe nāe spūalis· in hac scḋa ꝑte agit de cō dititione corpoalis· Et q̄m creature corpalis duo sūt ꝓncipia vicz materiale ⁊ formale· iō pars ista hz duas In prima agit de ꝓ/ ductione corpal' creature ẽꝫtū ad ꝓncipiū materi/ ale· ⁊ hec ꝓduc/ tio ꝺr creatio· In secunda agit de ꝓductiōe ipꝰ ẽꝫrum ad ꝓnci pium formale· ⁊ hec ꝓductio di/ citur distinctio· ¶ Dicta dicēdis cōtinuat· ¶ a hec de angelice nāe cōditiōe dicta sufficiant· ¶ Nunc supest de alia ẽꝫ rex creatiōe· ac ꝑci pue de ope ex sex diex distinctio ne nōnulla in medium ꝓferre· Cū deꝰ in sapia sua angelicos cōdidit spūs· alia etiā creauit· sic oñdit supradicta scriptura· Gen·j· Bñ· q̄ dicit in principio deū cre asse celum· i· angelos· ⁊ terram scz materiā quatuor elemento rū adhuc confusaz ⁊ informē· q̄ a grecis dicta ē chaos· ⁊ hec fu it ante omnē diē· deinde elemē ta distinxit deus· ⁊ spēs ꝓprias atq̄ distinctas singulis rebus ꝑm genꝰ suū dedit· q̄ ñ simul vt quibusdā sanctoꝝ patrū placu it· sz ꝑ interualla tpoꝝ ac sex vo lumina dierū vt alijs visum est formauit·

¶ Diuersas opiniōes circa ꝓ/ ductionem materie corpaliuz explicat· b Quidā nāq̄ sanctorū patrū q̄ ẏba dei atq̄ archana excellent' scrutati sūt· supl̄ quasi aduer sa scripsisse viden'· Alij q̄dem tradiderūt omnia simul in ma teria ⁊ forma fuisse creata Ꝺ Aug· sensisse videt· Alij vero hoc magis ꝓbauerūt ac asserue rūt· vt pria materia rudis atq̄ informis quatuor elementoꝝ ñ

a ¶ Illam confusam materiam quatuor elemento rum quam nomine terre vt Aug· ait contra mani/ cheos· ideo appel· ⁊c· Cōtra hoc videtur esse qō di/ cit Hug· per terram hoc elementuz terre signari pu to cum dicitur In principio creauit deus celum et terram· ergo non videt si/ gnar̄ illā ma/ teriam info/ mez in sua ge neralitate. Item si ꝑ ter ram signatur materia ifor/ mis· cum in illa conueni/ at celum ⁊ ter ra· videtur q̄ non bene di/ stinguantur illa duo· Ju/ xta hoc est q̄/ stio ꝓpter quid illis tri bus nomini/ bus illa ifor/ mis materia appellatur· s· nomine terre abyssi· ⁊ aqua cum non ma gis esset ibi ꝺ Aug⁹, rarione terre ⁊ aq̄ ẽꝫ ignis vl' aeris· ꝛc· Quare illa cōfusa dr̄ m· q· et si mātes vo multe sint ex ceterra ab positiōes hꝰ yssus aqua verbi in prin cipio creauit deus celuz et terram· qua tuoꝝ tamen sē principales· ⁊ ꝑm has dif ferēter expo/ nitur nomen terre· ¶ Alia expositō q· ce

cōmixtiōez atq̄ ꝓfusionē tenēs creata sit· ¶ Postmodū ꝺo ꝑfec/ ualla sex diex ex illa materia re rū corpaliū genera sint forma ta ꝑm spēs ꝓprias Quā sniam Greg· Ihiero· Beda alij pluresq̄ cōmēdant ac ꝓferūt· Que etiā scripture geneseos· vñ pri ma hui⁹ rei ad nos manauit co gnitio· magis ꝓgruere videtur· ¶ Alterā ex illis opiniōib⁹ eligit ⁊ explanat quō ꝑ interualla temporis res corporales con dite sunt· ¶ c Scḋm hāc itaq̄ traditionē· ꝺr/ dinē atq̄ modū creationis for mationisq̄ rex inspiciam⁹· Si/ cut supra memoratū ē· In prin cipio cre· de· ce· i· angelicā na turā sed adhuc informē vt qui busdā placet· Et terrā· i· ª illā cō a fusaz materiā q̄tuor elemento rū quā noie terre vt Augu· ait cōtra manicheos· iō appellauit moyses· q⁹ terra inf̄ omnia ele menta min⁹ ē speciosa· ⁊ illa in anis erat ⁊ incōpositā ꝓpt' oīm elementoꝝ cōmixtionē· Eādē etiā vocat abyssum dicens· Et tenebre erant sup faciē abyssi· ⁊c· q⁹ ꝓfusa erat ⁊ cōmixta· spē distincta carēs· Eadē etiā mate ria informis dicta est aq̄ sup quā ferebat spūs dñi· sicut supfert fabricādis reb⁹ voluntas artifi

lū ⁊ ter· vnā ⁊ eādē materiā noīant scz materiā ifor/ mem omnium corpoalium· ꝓout tamen de ipsa de bebant fieri duorum corpoū genera· scz celestia et elementaria· vt sit sensus· In principio creauit de/ us celum ⁊ terram· ideſt materiam ex qua debebat fieri celum ⁊ omnia elementa· ⁊ ista expositio cōfir matur per subsequentem litteram· Subsequenter enim exprimitur qualiter factum est celum· ⁊ quali ter facta est terra· ¶ Alia vero expositio est ab hac expositione valde longinqua· quia nomīe celi vult intelligere naturam spiritualem· nomine terre ma/ turam corpoalem vt sit sensus· In principio cre uit deus celum ⁊ terram· i· angelicam naturaz ⁊ ma teriam primam· ⁊ hec expositio confirmatur per lit teram sequentem· quia in secūdo die producto ce-

li corporei exprimitur. ḡ in p̄ncipio tp̄is si qua fuit productio celi. non fuit celi corporalis sed spiritualis. Tertia expositio quasi media inter has duas. est expositio Hugo. qui dicit ꝑ terram intelligi terrenum elementū. ⁊ ꝑ celum alia tria elementa que similiter super terram circū quaq; in modum nebule erant expansa ⁊ in vna cōfusione ꝑmixta. siue potius in vna ꝑmixtione cōfusa circumq̄q; suspensa. eousq; in altum protēdebatur. quousq; nunc sumitas corp̄ce nature pertingit. ⁊ illud videtur simil'r per litteram sequentez cōfirmari.

Quarta expostio q̄ cōior est ꝟm expositores planiorē. ꝙ ꝑ celuz intelligatur celum empyreum. qd̄ ē angeloruz habitaculuz in quo angeli sūt creati per terram vero materiam omnium corporuz intra ip̄m cōtentoruz siue celestium. siue terrestriū. Hec expositio sequēti littere ꝯcordat qua exprimit de illa materia facta esse corpora celestia ⁊ elementaria Et si tu q̄ras quare illa duo distīguit. plana ē responsio q̄ celum empyreum completum erat immutabile. ⁊ habebat mensurari euiternitate cum suis contentis. materia vero illa incompleta erat ⁊ subiecta mutabilitati. tam

cis. q̄ subiacebat bone volunti creatoris. qd̄ formandū ꝑficiendūq; inchoauerat. q̄ sic̄ dn̄s et ꝯditor p̄erat fluitāti ⁊ cōfuse materie. vt distingueret ꝑ spēs varias qn̄ vellet ⁊ sicut vellet. Hec iō dicta ē aqua. q̄ oīa q̄ in terra nascūt̄. siue aīalia. siue arbores vl' herbe ⁊ silia. ab humore incipiūt formari atq; nutriri. His omnib⁹ vocabul' vocata ē illa īformis mat'ia. vt res ignota notis vocabulis insinuaret̄ impitiorib⁹. ⁊ non vno tm̄. Nā si vno tm̄ significaret̄ vocabulo hoc esse putaret̄ qd̄ ꝯsueuerāt hoīes in illo vocabulo ītelliger̄. Sub his ergo noīb⁹ significata est materia illa confusa ⁊ informis q̄ nulla specie cerni ac tractari poterat. i. nominibus visibiliū rez q̄ inde future erāt propter informitatē ꝑuuolorū q̄ minus idonei sunt inuisibilia cōprehēdere. ⁊ tūc tenebre. id est lucis absentia. b Non em̄ tenebre aliq̄d sunt sed ip̄a lucis absentia. sicut silentiū nō aliq̄ res est. sed vbi son⁹ nō ē. silentiū dicitur. Et nuditas nō aliq̄ res ē. sed in corpe vbi tegmentū nō ē nuditas dicitur. Sicut ⁊ inanitas non ē aliq̄d. sed inanis dicit̄ locus eē vbi n̄ ē corp⁹. ⁊ inanitas ē absentia corporis.

Quoddā dubiū determīat scz quo sensu tenebre dicantur non eē aliq̄d ⁊ quomō dicātur esse aliquid. d

Attende q̄ hic Aug. tenebras dicit non esse aliquid. cuz alibi tenebre inter creaturas ponātur que benedicunt dn̄m. Vn̄ dicitur. Benedicite lux ⁊ tenebre domino. Ideoq; sciendum est tenebras diuersis modis accipi. scz. vel pro lucis absentia q̄liter supra accepit Aug. iuxta quā acceptionē non sunt aliq̄d vel pro aere obscurato siue aeris obscura qualitate. ⁊ ꝟm hoc aliq̄ res creata sunt. Ideo ḡ dicit tenebras tunc fuisse sup faciem abyssi. q̄ nondū erat lux que si esset ⁊ supesset. ⁊ supfunderetur. sed nōdū lucis gratia opus suū deus venustauerat. q̄ postea in p̄rio die formata ē.

Determinat q̄liter materia corpalium ꝟm opinionē pl⁹ electā fuerit īformis ⁊ ꝯfusa. e

De q̄ re priusq̄ tractemus duo nobis discutienda occurrunt. Primū quare illa materia confusa informis dicat̄. an q̄ om̄i forma caruerit. an propter aliud. Secundo vbi adesse ꝓdierit. ⁊ quantū in altū ascēderit. Ad illud ergo quod primo positum est breuiter rn̄dentes dicimus illam primā materiā nō ideo dictaz fore informē. ꝙ nullam omnino formam habuerit q̄ nō aliquid corporeū tale existere pōt. qd̄ nullaz habeat formā. sz iō nō absurde informem appellari posse dicim⁹. q̄ in ꝯfusiōe ⁊ ꝑmixtiōe q̄dā subsistēs. n̄dū pulchrā apertāq; ⁊ distinctā receperat formā qualē mō cernim⁹. Facta est ergo illa materia in forma ꝯfusiōis an̄ formā dispositionis. In forma confusionis prius omnia corporalia materialiter simul et semel sūt creata. postmodū in forma dispositionis sex diebus sunt ordinata. Ecce absolutuz est qd̄ p̄rio ī discussiōe ꝓpositū fuit. s. q̄re illa mat'ia dicat̄ informis.

ipsa q̄ ea que ex ipsa futura erant. ⁊ ideo debebat mensurari tempore. Et per hoc patet ꝙ scriptura distinxit illa duo valde rationabiliter ⁊ eleganter. cuz in prima ria conditione diuersas haberent mensuras. ꝟm quas adinuicem differrent. siue eorum differentie innotescerent. ⁊ ꝑ hoc patēt duo obiecta prima. Ad illd̄ quod q̄rit̄ quare his trib⁹ nomī bus appellata ē dd̄m ꝙ et si ad b̄ satz sufficiēter respondeat magister in littera. p̄t tamen dici ꝙ insinuatur ip̄a materia īformis istz tribus nominibus sub triplici conditione se habere in comparatione ad formam. Ipsa enīz materia dat forme fixionem. et propter hoc appellatur nomīe terre que int̄ cetera elemēta pl⁹ habet de stabilitate. Ipsa etiam materia a forma recipit speciositatem et completionem. et per se est quasi tenebra ⁊ ideo signat̄ nomine abyssi tenebrose. Ipsa quoq; mat'ia ad formam habet aptitudinem et inclinationem. et ita quandam fluxionem que signatur nomīe aque b Non enim tenebre aliquid sunt. Contra 3 Si tenebra nihil est. ergo non est alicubi. ergo non videtur qd̄ essent super faciem abyssi. Item tenebra nihil dicit nisi negationem presentie lucis corporalis. cuz ergo ab eterno esset veruz dicere ꝙ lux corporalis non erat. ab eterno esset verum dicere ꝙ esset tenebra quod falsum est. Itē si tenebra nihil est. ⁊ qd̄ nihil est non potest ab alio

diuidi · ergo non potuit tenebra diuidi a luce · cuius cō trarium habetur in littera Beñ. ¶ Item si tenebra nihil est · ꝛ qō nihil est nō benedicat dominū · ergo tenebre nō benedicunt domino. ¶ Rō dōm ꝙ tenebre semper acci/ piuntur priuatiue · ꝛ qm̄ priuatio relinquit constantiā alicuius ſbiecti · tenebra semper aliquid ꝓſup/ ponit i obliquo nunq̄ enim̄ te/ nebra nisi sit ali/ quid qō tenebre tur · Unde q; te/ nebra non dicit tantū nō exiſten tiam lucis sed e/ tiam cuz hoc ad dit aptitudinez corꝓris illumi nabilis · quia er/ go tenebra priua tionem dicit · iō dicitur eē facta · quia vero aliq̄d ponit i obliquo ideo non est eterna · Si ergo ali/ cubi dicatur qō tenebra nihil est hoc dicitur quā tum ad ūlud qō dicit tenebraz in recto · sicut dicit ecclīas nihil est

¶ Si vero dicat ꝙ tenebre aliq̄d sunt · vel ꝙ diui se sunt · vel ꝙ be nedicunt domi/ num · hoc dicit ratione eius cir/ ca qō sunt · ꝛ sic patent obiecta · Sed adhuc poſ ſet obiici ꝙ habi tus naturaliter precedit priuati onem · ergo si te/ nebra dicit pri/ uationem lumi nis · prius fuit lux q̄ essent tenebre. ¶ Preterea nor est differentia tꝑis · ergo non est priuatio pura · sz ſcriptura dicit ꝙ tenebras appellauit noctem · ergo vi/ detur ꝙ ſalsum dicat cum dicat ꝙ tenebre non aliquid sunt · Et propterea oꝑtet distinguere ꝙ tenebra du/ pliciter potest importare priuationem. ¶ Uno modo quia ſimpliciter dicit lucis abſentiam · ꝛ hoc modo nō ſequitur lucem · et sic nihil est formaliter loquendo · sic etiam intelligit ſcriptura ꝙ tenebre erant ſuper faciem abyſſi · et sic intelligit Aug⁹ · cum dicit · tenebre non a/ liquid sunt · ¶ Alio modo tenebra dicit priuationem lucis in vna parte cum poſitione illuminationis in a/ lia · ꝛ hoc modo tenebra appellatur vmbra que reſultat ex obiecto corꝓris opaci · ꝛ sic tenebra ꝛ si aliquo mo/

¶ Determiat vbi illa materia fuerit locata. f

Nunc supereſt quod ſecūdo ꝓ ponebatur explicare vbi ſcilicz illa materia ſubſtiterit · ꝛ quan tum in altitudine porrigebaꝯ · Ad quod (nihil temere aſſeren tes) dicimus · Qō illa prima re rum omniū moles quando cre ata est · ibidem adeſse videtur prodūſſe · vbi nūc formata ſub/ ſiſtit · Eratq; terrenum hoc ele mentū in vno loco eodem me/ dio ſubſidēs · ceteris in vna cō fuſiōe permixtis · eiſdemq; cir/ cumquaq; in modo cuiuſdam nebule oꝑeſſis · ita obuolutuz erat vt apparere non poſſet qō fuit · Illa vero tria in vna per/ mixtione confuſa · circumqua/ q; ſuſpenſa · eouſq; in altuz por rigebātur · quouſq; nunc ſumi tas corꝓoree nature pertingit Et ſicut quibuſdam videt · vl/ tra locuz firmamenti extende batur illa moles · que inferiori ꝑte ſpiſſior atz groſſior erat In ſupiori vo rarior atz leuior atq; ſubtilior exiſtebat De q̄ rariori ſubſtantia putant quidē fuiſſe aquas que ſup firmamētū eſſe dicuntur · Talis fuit mundi fa/ cies in principio · priuſq; recipe ret formam vel diſpoſitionem.

¶ Anticipando determinat q̄ bus diebus vel in quot iſta ma teria ſiue mundi facies in ipſo primordio fuerit diſtincta. ¶ g

¶ Nunc supereſt vt diſpoſitio nem illam qualiter perfecta ſit ordine proſequamur · Sex die bus ſicut docet ſcriptura gene ſis diſtinxit deus ꝛ informas re degit propias cuncta que ſimꝫ materialiter fecerat · Perfecit q; opus ſuuz die ſexto · et ſic de inde die ſeptimo requieuit ab omni ope ſuo idest ceſſauit no/ uam creaturam facere · Sex ei diebus · ſex rerum genera diſti xit · nihilq; poſtea fecit quod in aliquo iſtorū non contineatur operatus est tamē poſtea ſicut veritas in euangelio ait · Pat me⁹ opat vſq; nūc · ꝛ ego opor.

¶ Cōfirmat quattuor eſſe mo dos diuine operationis autori a tate alicuiꝰ. ¶ h

¶ Quattuor enim modis · vt ait Alcuinus ſup Beñ · deus ope/ c ratur · Primo in verbo oia di/ ſponendo · Secundo in mate/ ria informi quattuor elemēto/ rū de nihilo eam creando · vnō Qui viuit ī eternū creauit oia ſimul · Oia ſcz elementa · vl oia corꝓa materialiꝫ ſic creauit · Ter/ tio ꝙ opa ſex diez varias diſtin xit creaturas · Quarto ex pri/ mordialibus ſeminibus non in cognite oriuntur nature · sz no te ſepi⁹ reformanꝫ ne pereant · omnia in ipo diſpoſuit · ideo largo modo sz impro/ prie ipſuz ab eterno diſponēdo in filio opari dixit.

Ad intelligentiam huius partis ſecundū duo que magiſter determinat ꝛ informi materia corꝓoraliū · circa duo hic incidit dubitatio · Primo circa materie informi tatem · Scōo vero circa ei⁹ quantitatē · Circa pmū queruntur tria · Primo querit vtrū materia corꝓo ralium creata ſit in omnimoda poſſibilitate · Scōo vtrū creata ſit in pfecta actualitate · Tertio vtrum creata ſit ſub aliqua formaz diuerſitate.

Queſtio I

¶ Circa quā ſic ꝓceditur ꝛ oñditur ꝙ materia creata ſit in oīmoda poſſibilitate · ita ꝙ nullā habuerit for/

mā·primo p Aug·in li·ita simbol·qui ait sic. Primo omniū formaz capacitas de a est·vt ordinatissimo dei munere cetera formarentk q formata sunt·g vr q in materia fm q primo condita fuit·fuerit solum formaz capacitas t nulla forma·Item Aug·in·xij·li·confek·non/ne tu domine docuisti me·q: priusqz istā forme materiam formares arqz distingueres·non erat aliqd·nō colo:non figura·non corp⁹·non spūs·tū non oīno nihil erat·qm adhuc omnino informe erat·tā tn erat qd formari poterat·Ex his duobus verbis expsse colligit q materia corpaliū sub omnimoda informitate t possibilitate producta fuerit·Item q illud sit possibile videk·Possibile est p⁹ ee sine posteriori·sz materia prior est omni forma·g possibile fuit eā fieri absqz omni forma·Jtez ad rerū conditionē cōcurrit duplex potentia·scz potentia actiua t potentia passiua·vl potentia agentis·t potentia materie·sz possibile ē potentiā agentis pcedere effectū t natura t duratiōe·g possibile ē possibilitas vel capacitas materie·natura t duratiōe peri stat omni forme·Item q illud sit cōgruū vr sic·Si aliquid vnū repit in vniuerso qđ ostitutū ē ex pluribus naturis·t alterā illaz est p se inuenire·similit ptingit p se inuenire t reliquā ad hoc q vniuersitas sit cōpleta·sz res mundane q naturā cōponunk t formank·t est inuenire puram formā in quā nihil est de ptāte materie·vt pote deū·g erit repire purā materiā in qua nihil erit de actualitate forme sz hoc non fuit nisi in mundi exordio ·g videk q materia producta sit sine omniū forma·Jtē deus est agens ordinatissimū·g ab extremo in extremū p/uenit p medīū·sz medīū inter oīno nō ens t ens in actu ens oīno in potentia·ergo vr q deus in productione rez prius de non ente fecit ens in potentia qz produxerit aliquā formā·Ad oppositā Aug·in li·de sacra·Ere do illā primā materiā non io dictā informē fore·q: nullam oīno formā habuerit q: non aliqd tale corporeū existere pōt·t hoc ideo magister dicit in lra·Jtez Boet⁹ Omne esse ē a forma·sz oīne qđ creak statim p⁹ creatiōnē·g vel est forma vel hz formā·si igit materia creata fuit·vel fuit formata·vel habuit formā in sue eductionis principio·sz non fuit forma·g tē·Item pbus·Jm possibile est materiam separi ab omni forma·sz si materia tpe preexisteret oīne forme posset ab ea separi·g nō fuit creata in carentia omnis forme·Item vnitas·bonitas·veritas·siue modus·spēs t ordo·sunt in reb⁹ ex qte principij formalis·sz impossibile ē aliqd ee vel pduci in quo non sit vestigiū creatoris·g impossibile ē q aliquid educak carens omni forma·Item si materia illa careret omni forma·g t omni accidēte·g nec haberet extendi·nec locari·nec ee in motu nec in quiete·sz nihil tale in rez natura potest existere·g materia non potuit in sui conditione omni forma carere·Item materia hoc ipsum qđ est dicitur esse a forma·ergo essentialē hz dependentiam a forma·si ergo impossibile est aliquid separi ab eo qđ essentialiter sibi inberet·impossibile est naturam preter omnez formā existere·B⁹·Ad predictorum intelligentiam est notandū q dupliciter ē loqui de materia·Aut scōm q existit in natura·Aut fm q consideratur ab anima·Si fm q ⁹sideraf ab aīa·sic potest cōsiderari informis·siue p priuationē forme distincte·siue p priuationē etiam omnis forme·t sic dcz Aug·xij·confek·essentiā materie intelligere·Nam materia scōm essentiā est informis p possibilitatem oīmodā t dum sic ⁹sideraf·formaz ipsa capacitas siue possibilitas est sibi pro forma·Est iterū loqui de materia fm q habet esse in natura·t sic nunqz ē preter locū t temp⁹ siue preter quietem t motū·t hoc modo nō solūmō nō cōgruit immo etiā impossibile ē materiā informē existere p pūationē omnis forme·Et h̄ est qđ dicit magister t Hug·de scō vict·t oīs in h̄ tractatores cōsenserūt q illa materia q primo producta ē p creationē·nō fuit in omnimoda possibilitate siue in carentia oīs forme·vñ concedende sunt rōnes ad hanc ptem inducte. Ad illud qđ obīcit q primo facta est omniū capacitas·et similit de eo qđ dr in·xij·confek·dōm q Aug⁹ loquitur de priozitate nature nō durationis·Scōm em ordinē nature prius ē materia omnimode informis·qz sit sub aliqua forma·t ita oīmode informis qz aliquo mō formata·q: formationē hz aliunde·sz informitatem t possibilitatem hz ex propria natura·non tamen potest esse prior duratione·Nichz em informitas est nisi p aliquā formā·nec possibilitas nisi per aliquē actū. Ad illud qđ obr q prius potest esse sine posteriori·dōm q illud non hz veritatē qn prius a posteriori dependet·vel qn ad ipm necessariam hz ordinationē·vel etiā qn illō qđ est prius in vna consideratione·posterius est in altera omnibus bis de causis fallit predicta rō in posito·Materia em a forma dependet t ad ipam hz necessariā ordinationem·t qbus sit prior producti one siue generatione posterior est tn in complētione·Ad illud qđ obr de potentia agentis t materie·dōm q non ē sile q: potentia agentis non sic dependet t completur p effectum·sicut potentia materie dependet t complet p actum. Ad illud qđ obr q est recipe formā per se·ergo t materiam dōm q positio illa non hz necessitatem sz solum cōgruitatem·Peccatuz est etiā in assumptione·q: forma illa q cum materia facit compositū nunqz sine materia reperik·Cum em dicik deus est pure forma·equiuoca/tur nomen forme·quia non dicit ibi forma prout est p/fectio materie·sed forma nominat ibi essentiam que habet esse in omnimoda actualitate t completione·t nullo modo potest puenire ad alterius cōpositionē. Ad illud qđ obīcitur de ordine in producendo·dōm q ad hoc q seruetur ordo in productione·nō oportet q/cunqz hz ordinem nature habear ordinē durationis suc/cessiue·contra h̄ em innūerabiles sunt instantie·t iō qz uis ens in potētia simplicit inter ens t ens actu sit medium·non oportet tamen q duratione sequatur vnū et precedat alterū.

Questio II b

Utrum materia illa producta sit in perfecta actualite·Et q sic videtur primo per textum Gen·i. Iste sunt generationes celi t terre in die qua creauit deus celum et terram et omne virgultum agri·tē·ergo in eodē die producta sunt que prius dicit per dierum numerum fuisse distincta. Item Ecclesiastici·xviij·qui viuit in eternum creauit omnia simul·Si omnia simul sunt creata·ergo corpalia·t spiritualia·t omnis corpaliū differentia. Item Job·xl·ecce behemoth quem feci tecum·sed behemoth est angelus primo factus·et homo vltimo die factus·ergo omnia simul facta sunt·His auctoritatib arguit Aug⁹·pro sua opinione in hac p/te. Item hoc ipm ostenditur ratione ab agente perfecte potentie debet erire effectus fm qđ magis est manifestatiu⁹ summe potentie·sz maioris potentie est posse simul omnia producere qz successiue·g magis est declaratiua diuine potētie producti o materie cū pfecta actualitate forme simul et semel sibi collocate·qz postmodus

ex illa successiue educte · si g̃ deus opat fm q̃ eius pot̃/
tiaz magis occet · vr ꝛc̃ · Item pfecte sapientis est ordi/
nate operari · ergo si confusio repugnat ordinatiõi · vi
detur q̃ deus nihil pduxerit cum confusione · cũ sit per
fecte sapiens · produxit igit sub ordine · sz ordo p̃supp/
ponit distinctionem · g̃ ꝛc̃ · Item perfectus effectus at
testatur perfecte bonitati in efficiente · si g̃ deus est bo/
nitatis pfectissime · videtur q̃ statim cum produxit ma
teriam · debuit ipam formis plene pficere cum ipe hoc
possit · Si tu dicas q̃ hoc non concludit q̃ statĩ debuit
pficere · sed q̃ ex rõnali causa · ꝛ potuit ꝛ debuit differre
Obȝcitur contra hoc · qz natura ꝛ ars opatur q̃ citius
potest · ꝛ ꝛc̃ excellentia virtutis ꝛ bonitatis est q̃ offici/
um suum compleat velocit̃ · si ergo tam natura q̃ ars
est imitatrix diuine artis ꝛ virtutis · videt q̃ deus cuz
statim complere potuerit · q̃ nulla temporis mora vel
durationis distulerit · Sed contra primo p̃ter · Beñ ·
arguitur vbi dicit̃ · q̃ p̃ ser diez spacium cõpleuit dñs
opus qđ inchoauerat · g̃ videtur q̃ nõ subito materia
sit ipfecta actualitate producta fm sacre scripture sen/
tentiam · si igitur maior est hui⁹ scripture auctas q̃ om
nis humani ingenij⁹ psipicacitas vt dicit Aug · magis
standum est huic sententie · q̃ omni psuasioni humane
Si dicas q̃ rudibus loquebatur legislator · nec potuit
simul dicere qđ simul potuit deus facere · neutra istarũ
resp̃sionũ videtur sufficiens · qz p̃ter ruditatez audi/
toris non debet ei dare aliquis occasionem deceptiõis
Moyses aũt bene nouerat q̃ ipi verba eius ad litterã
intelligerent · g̃ scienter docebat eos id vnde possent de
cipi ꝛ errare · Item q̃uis simul non potuit omnia di/
cere · ꝛ opera illa exprimere · tamen potuit exprimere si/
mul omnia facta esse · Jtez Crit̃ · super Joh · omel · xxij ·
qđ simul extitit p subaz materie · non simul apparuit p
speciem forme · ergo non videt q̃ simul producta sit sub
formis · Ad hoc sunt auctes coiter sanctorũ ꝛ doctoz
vt Ambro · Joh · Grego · Basilij · Dioni · ꝛ Dam̃ · ꝛ alio
rum plurium tam grecoũ q̃ latinoz · Item p rationẽ
videt hoc ipm̃ · Quamuis deus posset statim hominez
in beatitudine collocare ꝛ vniuersuz in ea pfectione in
qua erit post iudicium facere · maluit tamen ordinẽ ser/
uare · non solum in mundi existentia sed etiam in decur
su · qz efficacius sic manifestatur eius sapientia · g̃ simi/
liter videt q̃ in primario rerũ extitu nõ tantũmõ serua/
uerit ordinem quantũ ad ipsum esse · sz etiam q̃tum ad
ad ipsum pducere siue facere · g̃ non videt q̃ omnia si/
mul pduxerit · sed successiue · Item diuina potentia nõ
tantum manifestatur in productione forme · sz etiam tã
tum ꝛ amplius manifestatur in eductione materie · ma
teria autem fm maiorem sui capacitatem magis decla
rat efficientis potestatem · sz tanto maior est capacitas
in materia · quãto maior est in ea informitas · si g̃ ad ma/
nifestationez diuine potentie debuit materia pduci ca
pax fm q̃ erat possibile · videtur q̃ deus debuit eam p/
ducere in tanta informitate in quãta materia posset a/
liquo modo subsistere · g̃ non sub pfecta formarũ distin
ctione · Item impossibile est dies materiales simul eẽ
ergo impossibile ẽ hoc intelligere q̃ deus simul omnia p
duxerit · ꝛ tñ ea pduxit p vj · dies · oportet ergo fm po/
sitionẽ q̃ ponit omnia esse simul producta senariũ illuz
diez intelligere spũaliter · ꝛ ita lucem spiritualem ꝛ no
ctem spũalez · g̃ si hec oĩa sil̃ producta sunt · in primo in/
stanti diuisa ẽ lux a tenebris · id ẽ boni angeli a malis · g̃
nõ fuit mora inter creatiõem ꝛ lapsum · qđ est supra im
probatũ · ꝛ oñsum ẽ esse contra Aug · Jtẽ cum sacra scrip/
tura numerat opera · vj · diez · aut ordinat q̃tũ ad or/
dinẽ durationis · aut q̃tũ ad ordinẽ nature · aut q̃tũ ad
ordinẽ dignitatis · Si q̃tũ ad ordinẽ dignitatis · g̃ cũ hõ
sit dignissima creaturaz · debuit ei⁹ pductio attribui p/
me diei · Si q̃tũ ad ordinẽ nature · g̃ pductio solis ꝛ lu/
ne fuit ante pductionẽ planetaz ꝛ herbaz · Restat igit̃
hoc esse dictũ q̃tũ ad ordinẽ tpis siue durationis · ℞ · 12
ad p̃dictorũ intelligentiã notandũ ẽ q̃ circa hanc q̃stio
nez diuerse sunt sctoz opiniones · Quidã enim sanctus in
hac qõe magis secuti sunt viã theologicã trahẽtes rõem
ad ea q̃ sunt fidei · Quidã vero inter quos p̃cipui fuit
Aug · magis secuti sũ viã phicã q̃ illa ponit q̃ videt ma
gis rõi ꝺsona · vñ ꝛ intellectũ scripture trahit ad rõis
confirmationẽ ꝛ attestationẽ · vñ cũ videat rõnabil⁹ a
summa potentia omnia produci simul · ꝛ mora tpis in/
teriacentis null⁹ videat eẽ vtilitatis vl̃ necessitat̃ · po
suit omnia simul eẽ producta · suã positionẽ confirmans
p auctes sacre scripture ꝛ exponens illud qđ videt sibi
contradicere · vicz ꝛ dierũ distinctione · oñdens q̃ illi
dies nõ fuerũt dies materiales sz poti⁹ spũales · q̃es
sil̃ potuerũt eẽ · ꝛ b̃ positio multũ fuit rõnabilis · ꝛ valẽ
subtil̃ · Verũtñ qz ad hãc positionẽ vr intellectꝰ scriptu
re distrahi ꝛ securi⁹ eꝛ magis meritorũ intellectũ in ma
ꝛ rõez oĩno scripture supponere · q̃ ipaz aliq̃ mõ distra
bere · Ideo cõiter alij doctores ꝛ q̃ pcesserũt Aug · ꝛ q̃ se
cuti sunt sic intellexerũt ꝛ posuerũt sicut text⁹ in ista la/
cre scripture Beñ · sonare vr̃ · Uñ posuerũt oĩa materi
alia corpa sil̃ esse creata in materia · sz p senarũ diez eẽ ꝛ
distincta in forma · Hãc positionẽ ꝛ si min⁹ videat rõ/
nabil̃ q̃ alia · nõ tñ ẽ irratiõabile sustinere · Quãuis cũ
rõ nõ capiat h⁹ positionis cõgruitatẽ · put cõsideranto
em h⁹ successiue formationis ꝛ distinctionis rõ quadru/
plex · vicz ista̅l̃ · moral̃ · allegorica · ꝛ anagogica · Ista̅l̃ in
h̃ · q̃ deꝰ nõ tm̃ intendit facere qđ pt · q̃tũ etiã cõcreare
ature qđ põt recipe · vñ cũ possit dare brituidiem ablq̃
meritꝫ · vult tñ q̃ mereamur · sic cum possit statim p̃fice
re materiã · maluit tñ ipaz sub q̃daz informitate ipfe/
ctione facere · q̃si materia ad deũ clamaret vt ipaz pfi/
ret · ꝛ b̃ idez voluit p senarũ diez differre vt in pfectio
ne numeri · sil̃ oñderet pfectio vniuersi · Scdz ei Aug ·
senari⁹ ẽ numer⁹ pfect⁹ · q̃ cõstat ex omnib⁹ suis p̃tibus
aliquotis ita q̃ nõ deficit nec excrescit · pter aũt aliquo
te dicunt̃ q̃ sumpte aliq̃tiens reddũt totũ · Rõ moralis
est vt in h̃ erudiat hõ q̃ sicut natura corpea p seipam in
formis existit · tũc aũt format̃ cũ diuina bonitas ei⁹ in/
formitati tribuit formã · sic aĩa formari nõ pt p seipam ·
nisi dei⁹ gratiaz suã infundat · cui etiã nũer⁹ senarꝰ attesta
tur · q̃ tps ẽ merendi p vniuersũ tps vite pseñ · vt post
modũ deꝰ hõi ꝺes · Quia nõ quenit ad pfectionẽ nume/
ti vsq̃ ad cõfirmationẽ gre finalis · postq̃ nulla sequit̃
vespa · ꝛ iõ dies septim⁹ nõ hz sibi assignatũ vesp̃e i seri/
ptura · Allegorica vero rõ ẽ · q̃ sicut exposse Aug · oñdit
in illa prima mundi cõditiõe q̃ ẽ distincta p senarũ to/
tũ spaciũ ꝺcursus mũdi pñt̃ fm · vj · etates p̃signat · vt
pm⁹ dies etati pue rñdeat · scds scde · ꝛ sic deinceps fm
q̃ plane adaptat Aug · sup Beñ · ad lrãz qđ hic longũ
esset repetere · Rõ aũt anagogica ẽ vt in illa diez distri
ctione intelligat pfectio cognitionis in angelica natu
btificata · fm q̃ plane oñdit Aug · sup Beñ · ad lrãz q̃si
per totũ · Qđ iõ vocat ad lrãm · qz expositionẽ ista̅ quã
alij reputabant anagogicã dixit legislatorẽ intẽdisse ad
lrãm · nihil tñ ibi asserendo dicit · sed p̃testatur ipse mõ
inquisitorio se ibi p̃cedere · Et sic p̃t ex eius intentiõe

ibidē. magis volebat intellectū ex scriptura elicere. ex q̄
scriptura nō posset a viris phicis deteneri. nec pter hoc
aliqs naturali phia imbuꝰ a fidei vitate retardari. sic
ipe aliqñ fuerat retardatꝰ. magis inq̄ q̄ intellectū pn/
cipalem exponere quē ibi habuit legislatoꝛ. ꝛ magꝝ ostē
dit intendere q̄d gratū fuerit. vel tūc potuerit. q̄ quid
factū fuerit. Et in .xij. cap. oñdit q̄ vna ꝛ eadē scriptura
multipliciē pōt intelligi. ꝛ in oib⁹ sensib⁹ vere. quoꝝ
nullus spūs cū latuit. ex cuiꝰ inspiratiōe scriptura edi
ta fuit. ꝛ in hoc manifeste oñdit q̄ aliis nō contradicit.
Hāc igit positionē sustinēdo ad obiecta in cōtrarium
rndendū ē. 13 Ad illud eī qđ pmo obr̄ de tertu Benef.
dōm q̄ illud dictū ē p recapitulationē. ꝛ iste terminus
die. ibi cōfundit vt teneat p diuersis diebus. vel tenet
zeumatice vt reddat aliis singulis mēbris illiꝰ recapi/
tulationis. 14 Ad illud qđ obr̄ de ecclesiastī. xviij. Qui
viuit in eternū tē. dōm q̄ scriptura facit vim int̄ crea/
re ꝛ facere. Nā creatione vocat pductionē ex nihilo.
factionē vo ipam distinctionē. ꝛ bñ signat genē. ij. vbi
dicit. q̄ cessauit ab oī ope suo qđ creauerat vt faceret
oēs igit sancti in b cōcordāt q̄ oia sunt simul pducta
in materia. ꝛ ideo oia cōcedūt simul eē creata. sz tñ non
simul facta. 15 Ad illd qđ obr̄ de Job. xl. dōm q̄ Greg.
exponit q̄ tecū dicit ibi simultatem non tpis. sz simul/
tatem rōnis. q. d. ecce bebemoth quē feci tecū. i. tibi si/
milem in rōnis capacitate. 16 Ad illud qđ obr̄ q̄ ma/
ior potentie ē declaratiuū pducere multa simul. dōm
q̄ deꝰ potentiā suā magis intendebat manifestare in p
ductione de nō esse in esse. q̄ postmodū in formatione.
ibi eī manifestat sapiam ꝛ bonitatē. ꝛ vt sigillatim. et
distinctim. ꝛ appropriatim in pductiōe effectuū mani/
festaret pfecto potētie. sapie. ꝛ bonitatis placuit diui
no actui pmittere opus creatiōis. postmodū subiūge/
re opus distinctiōis. postremo ꝯo opus ornatꝰ ꝛ deco
rationis. Et in pmo manifestat potentia. in scdo sapi
entia. in tertio ꝯo bonitas pfecta. licet oia in q̄libet ho
rū manifestari possint a deo. ꝛ ideo ita bñ sunt manife/
stata post cōsūmatū eē rerū illa tria. sicut si in pncipio
statim materia fuisset pducta. distincta ꝛ ornata. Et q
b patēt duo sequētia q̄ pcedunt ꝛ simili via. vicz de bo/
nitate ꝛ sapie pfectiōe. Ille eī rōnes nō ꝛcludūt nisi q
deꝰ materiā in informitate non debuit relinquere. q. b
eēt cōtra ordinē ꝛ pfectionē. sed dū fecit informē vt for/
maret. ꝛ impfectā vt pficeret. oñdit ꝛ pfectionē ꝛ ordi/
nem a se materie dari. Et si tu obijcias q̄ ad pfectionē
oim bonū spectat velociter effectū pficere. ꝛ ordinare. ꝛ
distinguere. dōm q̄ illud verū ē vbi agēs agit fm totū
suū posse. vbi vero cōdescēdit possibilitati ꝛ infirmita
ti ꝛ vtilitati aliene. nō hz vitatē. ꝛ sic ē in ꝓposito. Sic
eī deus sacrā scripturā nob tradidit quasi rudi mō et
inepto. vt q̄libet posset cape ꝛ intelligere. cū tñ in ipso
sint infiniti thesauri sapie ꝛ scie. sic etiā in formatione
rerū q̄ctū decebat cōdescēdit modo nature ꝛ etiā eruditi
oni rōnalis creature. Et q̄ in illa dilatiōe erudiebatur
hō sicut prius visum ē. ideo placuit diuine potētie. bo/
nitati ꝛ sapie rerū formas sub diez successione distin/
guere. cū posset eis subito materiā distinguere ꝛ ordiare

Questio III c

Vtrū materia illa corpalis creata sit sub aliqua forma/
rum diuersitate. Et q̄ sic vr p textū. In pncipio crea.
deꝰ ce. ꝛ ter. q̄ vr q̄ in pncipio sue ordinatiōis habuit for/
mam celestē ꝛ formā elementarē. Si dicas q̄ celum stat
ibi p celo empyreo. ꝛ terra p materia corpalū. Obr̄ p
textū sequētē. cōgregent aque in locū vnū. ꝛ appareat
arida. q̄ videt q̄ tertio die terra solūmō manifestata fu

it nō pducta. q̄ in ipso cahos videbant iā esse elemēta.
Itē Hugo de sanc. vict. noīe terre b terre elementuz si/
gnatū puto. si q̄ erat ibi elementū terre. pari rōne ꝛ alia
elementa. Si tu dicas q̄ ibi vocat elementū terre. non
qz iam erat. sz qz futurū erat. Obijcit q̄ illud qđ subdit.
erat q̄ terrenū hoc elementū in medio ꝛ in vno loco sb/
sidens ceteris in cōfusione pmixtis. si q̄ pmixtio nō est
eiusdē sz diuersoꝝ. videt q̄ ibi iā erāt diuerse forme ele/
mentares. Itē rōne b videt. Prime forme q̄ insūt ma/
terie. sunt forme elemētares sicut ptz. qz vltra illas nō
est resolutio nisi ad primā materiā. q̄ si materia illa ali/
quā formā habuit corpalē. videt q̄ habuerit formā ele/
mentarē. sed forme elemētares sunt eque prime. q̄ vide
tur q̄ simul habuit oēs. Itē cōstans ē fm positionez
scoꝝ q̄ lux illa faciebat noctē ꝛ die. sed diē non poterat
facere nisi eēt corpus trāsparēs ꝛ illuminabile. Noctē
nō poterat facere nisi esset corpus opacū qđ vmbram
proīceret. videt igit q̄ in pmaria cōditiōe materia in q̄
dam sui pte fuerit trāsparēs. in quadā opaca. et ita q̄ i
se habuit formas diuersas. Itē nihil ē in genere q̄ non
sit in aliqua eiꝰ specie. q̄ si illa erat qđ corporeū. erat igi
tur aliqđ corpus. q̄ vel simplex vel mixtum. sed nō erat
corpus simplex. qz nec celeste nec elemētare. q̄ pmixtū.
q̄ habebat in se diuersitatē formaz. Itē materia illa
cū eēt impfecta hēbat aliquē appetitū aut q̄ ad vnā for/
mam. aut ad plures. Si ad vnā. q̄ videt q̄ cū deꝰ cōple
uerit appetitū eius q̄ debuerit dare vnā solā formā cor/
poralem. Si ad plures. q̄ cū multiformitas appetituū
veniat ex multiformitate dispositionū. ꝛ multiformi/
tas dispositionū ex multiformitate formaz. q̄ videt q̄
illa materia cōdita fuerit sub formaz diuersitate. Sz
contra Beñ. j. Terra aūt erat inanis ꝛ vacua. sed si esset
in materia formarū diuersitas. nō eēt inanis ꝛ vacua.
Itē alia trāslatio. materia erat inuisibilis ꝛ incōposita
sz si eēt ibi forma celestis ꝛ elemētaris. esset ibi materia
aliquo modo ꝛ visibilis ꝛ cōposita. Itē si ibi forme
plures erāt. aut q̄ erāt pmixte. aut distincte. Si distin
cte. q̄ nō erat materia illa informis. Si pmixte. q̄ vide
tur q̄ haberet formā mixtionis. ꝛ ita nō erat informis.
imo magis formata q̄ si haberet solā formā elemētarē.
Itē miscibilia pcedūt mixtū. q̄ si ibi erāt forme pmixte
p naturā pꝰ sunt ela q̄ illa materia q̄ pmo ē condita.
q̄ videt ordo ꝓposterꝰ qñ deꝰ ex materia illa fecit elemē
ta in sequētibꝰ diebꝰ. Itē si pmixte ibi erant forme. q̄
materia illa magis approximabat mixto pfecta mixtio
ne q̄ approximet elm. q̄ magꝝ approximabat ad opꝰ q̄n/
te dici ꝛ sexte. q̄ eloꝝ distinctio. q̄ vr q̄ nō debuit pduc
tio illiꝰ materie determiari in rez pmordio. Itē si erat
ibi formaz diuersitas. q̄ vr q̄ eēt ibi actō ꝛ passio. ꝛ ita
gnatio ꝛ corruptio ꝛ alteratio. ꝛ ita nō erat dicēda ma
teria informis. cū in tali statu cēnt opatiōes q̄ cōpetūt
formis distinctis. Rō. ad pdictoꝝ intelligentiā notā
dū q̄ iformitatē illiꝰ materie corpalis diuersimōe intel
lexerūt diuersi Quidā nāq̄ voluerūt dicere q̄ materia
illa diceret cahos ꝓt formaz multitudinē ꝛ ꝑtietatē. q̄
erat in ptibꝰ materie. ita q̄ ille ptes nō distinguebant
adinuicē fm loca determinata. nec ita ꝓportionaliꝰ in/
uicē iungebant vt ex eis resultaret aliqđ mixtū cōpletū
ꝛ tō erat ibi quedā pmixtio. nō ꝓportionis sz ofusiōis.
ꝛ sicut nō erat ibi ꝓportionalis mixtio. ita nec ibi erat re/
gularis actio. immo cuiusdā pugne ofusio. ita vt cali/
da pugnarent frigidis ꝛ humida siccis. ꝛ sic recte possz
materia illa chaos appellari. Sz iste modꝰ ponēdi po
tiꝰ est poetice q̄ phice. qz magꝝ seqt imagis fictiōem
q̄ rōnem. cū fm istā positiōez ponāt ela illā materiaz

sic ꝓducta naturaliter ꝓcedere. qđ nec rōni ꝯsonat. nec sacre scripture. Et rō ē aliꝰ modꝰ dicendi rōnabilior ꝙ materia illa ꝓducta ē sub aliq̄ forma. ſz illa nō erat forma cōpleta. nec dans materie eē cōpletū. ⁊ rō nō sic informabat ḋn adhuc materia diceret informis. ¶ Nec appetitus materie adeo finiebat. ḋn adhuc materia alias formas appeteret. ⁊ rō dispō erat ad formas vlteriores nō cōpleta ꝓfectio. Et qm̄ ad multas formas materia informis appetitū ⁊ inclinationē habebat. rō q̄ uis illa forma non ꝓfert in se naturas diuersas. tm̄ materia ex diuersis suis ptib⁹ quandā diuersitatē impfectā hēbat nec ex diuersis actibus cōpleꝯ. ſz magis ex appetitib⁹ ad diuersa. ⁊ ideo ꝓmixta dr ⁊ cōfusa. Sicut exemplū ponit in embrione. ꝙ actu hz vnā formā ⁊ figurā quandaz masse carnis. illa tm̄ ē dispō ad diuersas mēbroꝝ figurationes. Istud tm̄ nō ē omnino sile. qz forma illa nō erat tante actualitatis sicut forma embrionis. nec in tā ta ꝓpinquitate ad eductionē formaꝝ sequentium. sicut forma embrionis ad eductionē membroꝝ. Forma enim embrionis ē visibilis. ⁊ inde ad ꝓfectā nature cōpletionē ē ꝓducibilis. illa vero materia sub tali forma incōposita erat ⁊ inuisibilis. ⁊ ad formas subsequētes sola diuina ꝑtute ⁊ operatione poterat ꝓduci. ⁊ iō ꝓpter impfectionē forme illius materia illa dr informis. ⁊ ꝓpter indeterminatū appetitum multaꝝ formaꝝ cōfusa dr ꝓmixta. ⁊ hec positio satꝭ videt cē intelligibilis ⁊ ꝓbabilis. Et iurta hanc positiōez cōcedendū ē ꝙ materia nō fuit creata sub formaꝝ diuersitate. sicut rōes ad hoc inducte oñdunt. ¶ Ad illud ḡ qđ ꝓmo obr in ꝓrium de ter-
18 tu. dōm ꝙ celum stat ibi ꝓ empyreo. Et si obijcit qđ scriptura oñter dicit terraz aperuisse nō formatā esse dō. ꝙ sicut artifex facit apparere effectū ꝓducendo. nō oñdendo solū. sic intelligendū est ꝙ deus fecit terrā apparere nō solū segando ea ab inuicē. ſz etiaz ꝓducēdo ita ꝙ ꝓductio fuit cum distinctione. ⁊ distinctio cū ꝓductione. ¶ Ad illud ꝯo qđ obr ꝙ bug. dicit ꝙ terrā intelligi ea terre. dōm. ꝙ ꝫ dicit ꝫpter formam terre q̄
19 tā inesset illi materie. ſz ꝓpter quandā aptitudinez incōpletā q̄ inerat illi ꝑti materie. ſz vt ꝓficeret postmodū forma terre ꝑ eum modū ſm quē cōsueuit aliqđ appellari eius noīe ad qđ ordinat. ¶ Materia eīm illa non poterat nisi quodāmodo balbuciendo ḋscribi. qz necdz est qđ ſmo ꝓfecte explicet. ſz etiā intellect⁹ in imagine ḋficit. vñ illud qđ ipe subiungit de ꝓmixtione. nō ē ꝫ dictū ꝙ ibi fuerit vera oppositaꝝ formaꝝ ꝯiunctio. sed
20 qz nō erat ibi ꝓfecte formaꝝ distinctio. ¶ Ad illud qđ obr ꝙ forme clares sunt ꝓme in materia corꝑali. dōm ꝙ de formis q̄ dant materie esse cōpletū veruz ē. forma ꝫo illa quā hz informis materia nō dabat sibi esse cōpletū. ⁊ iō tam formas simplices q̄ cōpositas q̄ cē cōpletum tribuūt ꝓcedebat vel ꝓcedere poterat. ¶ Ad illud
21 qđ obr ꝙ erat ibi corꝑ opacū ⁊ transparens. dō ꝙ nec erat ibi ꝓfecta opacitas. nec ꝓfecta trāsparētia. erat tm̄ in diuersis ptib⁹ materie ſm ꝙ cōditor ordinauerat eis diuersas formas ꝓducere alicꝭ diuersus dispōnis modus q̄ nō ponebat diuersitatem formaꝝ. sicut intelligat qđ aliquod corpus in vna ꝑte sit rarius. ⁊ in alia magꝭ compactū salua forme vnitate. sic intelligi dr in illa materia q̄ formā habebat maxime ad multa possibilem. ¶ Ad illud qđ obr ꝙ nihil est in genere qđ nō
22 sit in aliqua eius spē. dōm ꝙ illud verū ē de eo qđ est in genere tanq̄ ens cōpletū. ſz materia illa nō sic erat corꝑea ꝙ esset cōplera in genere corꝑis. ſz sic habebat extensionez ⁊ corꝑeitatē ꝙ nō habebat forme actualitatez sicut dictum est ꝓme. ¶ Ad illud vero qđ obr de diuer-
sitate appetituū. dōm ꝙ appetit⁹ non ſp sequit formaz completā. ſz etiam attendit ſm appetentis indigentiā ⁊ aliquā dispositionē semiplenā. nisi forte ſs talis appetitus ꝙ consequat dispositionē q̄ē necessitatis. ſz talis nō erat in illa informi materia. ſz ſm quandā maiorem subtilitatē ⁊ raritatē in ꝓtib⁹ materie erat dispō longinqua ad formas alias ⁊ alias.

Consequenter q̄rit de secundo articulo scz de ipsius materie quantitate. circa quā triplex versat inq̄sitio. Primū q̄ꝫtum ad numerū. Secōm q̄ꝫtum ad tempus. Tertium q̄ꝫtum ad locum.

¶ Questio. I.

Circa quam sic ꝓceditur ⁊ q̄rit ꝙ vtrū celestium ⁊ terrestriū vna sit materia q̄ꝫtum ad esse. Supra enim q̄stuz est de vnitate materie q̄ꝫtū ad essentiā. Et ꝙ sit vna videt cōiter ſm expositores noie terre cum dr. In pncipio creauit deus celū ⁊ terrā. ⁊ intelligit materia omnium visibiliū citra celū empyreū. ḡ si illa vna fuit habuit aliquā formā vt supra visum ē. ḡ videt ꝙ celestia ⁊ terrestria ex vna materia q̄ꝫtū ad esse sunt ꝓducta. Ite materia illa ex qua formata sunt corꝑa. nec habebat formam celestē. nec elementarem nec cōsequētem ad hoc. ergo si aliquā hēbat formā. hēbat formā ad hoc cōez et indifferentē. ḡ vr qđ ſm aliqđ esse formale sit ponere celestium ⁊ terrestriū materiam esse cōmunē. Item extē sio consequitur naturā ſz ſm suā essentiā. ſz ſm aliqđ esse. cū sit accidens. ḡ si cōiter reperitur extensio in corporibus superioribus ⁊ inferioribus. ḡ vr qđ vna sit materia cōis ſm esse in celestib⁹ ⁊ terrestribus. ¶ Itez lux est natura cōis reperta in omnib⁹ corꝑoꝝ tam celestibus q̄ terrestribus. siue sit substantia siue accīs. ḡ si forma ista corꝑalis nō est in materia nisi ſm aliqđ esse. videtur idem qđ ꝓius. ¶ Item ꝑspicuitas est natura silr repta in omnibus corꝑoꝝ tam ſpꝝ inferioꝝ ſm plus ⁊ minus. ſz ꝑspicuitas non tantum cōsequit naturā ſz etiam formaz ⁊ esse materie nō tantū essentiaz. ḡ videt ꝙ in omnibus corꝑibus siue celestibus siue terrenis est ponere naturam vnā ſm esse. Item rari ⁊ densi ſm esse ponitur vna materia. ḡ ꝓpter rationē luminosi ⁊ opaci. ⁊ sic boc. ḡ celi ⁊ elementi. Lōtra. ¶ Corruptibilium ⁊ incorruptibiliū sicut vult ꝑs non est materia vna. sed corꝑa superiora sunt incorruptibilia. ⁊ inferiora corruptibilia. ḡ ⁊c. Item q̄ habent eandem materiam sunt ad inuicem transmutabilia. ſz corꝑa celestia et terrestria non sunt adinuicem transmutabilia. ḡ ⁊c. ¶ Item materia subiecta priuationi differunt ſm esse. ſz in celestibus materia non est subiecta priuatiōi. interrestribus vero est subiecta. ḡ ⁊c. ¶ Item corꝑus celeste ⁊ elementare non tantūmodo differunt forma ac qualitate. sed etiaz discontinuitate. si ḡ continuitas venit ab vnitate materie ſm esse. cum ista adinuicem sint discontinua. qđ ꝑz. qz vnū mouetur reliquū quiesceit. vr ꝙ ſm esse celestium ⁊ terrestrium non possit esse materia vna. ¶ R⁹. dōm ꝙ cum queritur vtrum corꝑa celestia ⁊ terrestria sint ex eadem materia ſm esse. ꝫ dupliciter potest intelligi. Aut ſm cē qđ materia habuit ante ꝓductionem. sic sine dubio vna fuit materia corꝑoꝝ celestium ⁊ terrestriū. qz vna fuit moles bñs vnā formā incōpletā. Et ſm esse qđ habet materia post ꝓductionē qđ ꝫdem est esse cōpletū. sic absq̄ dubio differt materia celestium ⁊ terrestrium q̄ꝫtum ad esse. tum quia sub vna forma est subiecta priuatōi. sub alia non.

ꝛ hoc nō solū facit diuersitatē in materia ſm eē q̄tū ad actū. imo etiā q̄tū ad potentiā ordinatā ad actū que q̄dem diuersitas nō est in materia ſm q̄ ē formis elariby subiecta. Nam ꝛ si materia igni subiecta ꝛ aeri hēat ali ad ꝛ aliud ē ēntiale. tñ q̄ vtrobiq̄ subiecta ē trāsmutationi ꝛ priuatōi. ꝛ possibilis ad vtrūq̄. ideo dicuntur hre vnā materiā ſm esse. in celestibꝫ aūt corpibꝫ elariby nō cōtingit hꝫ regire. Et er his patēt obiecta ad vtrāq̄ partem. Prime eīm rōnes que oñdunt q̄ celestia corpa ꝛ elaria cōcant in materia ſm ē. loquunt de materia q̄tum ad illud esse qđ habuit añ p̄ductionē. ꝛ q̄tū ad p̄fectares q̄ sequunt illud ē. sicut sunt ertēsio ꝛ pspicuitatis pticipatio. Ultima tñ rō nō cōcludit q̄ pcedit per sile de raro ꝛ denso. ꝛ celesti ꝛ elari. Nō eīm ē sile. q̄ rarū ꝛ densum sunt adinuicē trāsmutabilia. nō sic corpa celestia ꝛ elaria. ꝛ loquor de ptāte trāsmutandi ſm naturā ſm vtutē diuinā. Rōnes vo ad oppositū cōcludūt post ipsoꝛ pductionē. sicut ptz discurrēdo p singulas

26 Aliē posset dici ꝛ quasi in idē redit. q̄m quadruplr pot intelligi esse vnitas in materia. aut q̄tū ad ēntiā aut q̄tū ad esse incōpletū ꝛ a cōpletiōe remotū. aut ſm esse incōpletū cōpletioni primā. aut ſm ē simplr completū. ꝛ ſm hoc distinguit materia. q̄ quedā ē subiecta forme subali tm. quedā forme subali ꝛ extensioni siue q̄ntitati. quedā forme subali ꝛ q̄ntitati ꝛ cōtrarietati. quedam forme subali ꝛ quātitati nō cōtrarietati. sed in oībus suis ptibꝫ vniformitati. Primo mō dicit ē eadē materia spūalitū ꝛ corpalitū sicut supra fuit oñsum. Secundo mō celestiū ꝛ terrestrū. siue corruptibiliū corpoꝝ ꝛ incorruptibiliū. Tertio vo corpoꝝ elariū ꝛ adinuicē trāsmutabiliū. q̄rto mō corpoꝝ spē ꝛ natura similiū. Primo igit ꝛ scdo mō eadē est materia celestiuꝫ ꝛ terrestriū. sicut prime rōnes oñdunt. tertio ꝛ quarto modo nō. sicut cōcludunt rōnes inducte ad oppositū.

Questio III c

De informi materia q̄tū ad tps siue p̄ductiōis. ꝛ eque stio vtrū pducta fuerit in die. an añ oēm diē. Et q̄ añ oēm diem vr p̄mo p ter. Beñ. In p̄ncipio creauit de ce. et ter. ꝛ. cōstans est hꝫ factū fuisse añ pductionē lucis. sic ipsa scriptura insinuat. sed cū luce cepit dies. g añ oēm diē fuit pductio informis materie. Item Aug⁹. rū. de gen. ad lram. Informē materiā feciſti añ oēm diē. Iterū Vgo de scō Uict. in lib. de sacra. Primo mometo tpis in quo creata est omniū visibiliū ꝛ inuisibiliū natura. ne q̄ nox neq̄ dies fuit. Iterū rōne vr. Qualitas tpis dz rñderi qualitati rei pducte. sed materia p̄ma nec est pducta oino sub priuatiōe forme. nec sub cōpleta distinctione. g eiꝰ pductio nec dici cōpetebat nec nocti. ergo añ omnē diē. Sz ſm Beñ. ij. iste sunt generatiōes celi ꝛ terre q̄n creati sunt in die in quo fecit de ce. ꝛ ter. ꝛ q̄n de fecit ce. ꝛ ter. tūc creauit illā p̄mordialē materiā ergo in die ipam creauit. Iterū creatoꝝ omniū ē de lucis. g oīa que facit. facit in luce. g si creauit materiam. in luce creauit. ꝛ ita in die. Iterū arguit manicheꝰ. Si deus creauit aliquid in tenebris. erat in tenebris. quō g habitant lucē in accessibilē. si g hꝫ in cōueniēs ē ipsam creasse in tenebris. ꝛ creauit in tenebris vel in die. g tē.

Item nox ꝛ dies īmediate diuidunt tps. sed materia rerū corpaliū pducta fuit cū tpe. g cū nocte vel cum
27 die. sed nō cū nocte. g cū die. Rꝰ. dom q̄ creatio ce. ꝛ ter. ſm oēs fuit ante oēm diem. q̄tū ad ordinē nature q̄tū vo ad ordinē tpis siue durationis diuersimode senserunt diuersi. Quidā senserūt q̄ nō fuit aliqua mora i ter creationē ꝛ distinctiōis inceptionē. imo statim cuz pducta fuit illa materia. ꝛ lux que die faciebat. nec fuit mozula aliq̄ intermedia. Aliꝫ aūt vr q̄ fuit mora tpis interiacens inter terre creationē. ꝛ lucis factionem. ꝛ istud vr magis cōsonū sne expositorū. sicut patebit in distin. sequēti. Utrūq̄ tñ potuit cē verz. nec aliquod hoz vsq̄q̄q̄ certū. Sustinendo tñ illud vltimū 28
rñdendū ē ad primū obiectū de ter. Beñ. q̄ creare equi uoce sumit in scriptura. ꝛ ibi dicit creatio ce. ꝛ ter. viri usq̄ factio siue formatio. ꝛ sic exponit Aug⁹. sup gen. ad lram. v. vbi innuit q̄ creare ce. ꝛ ter. dr duplr. vel ſ formē materiā facere. vel p formas ꝛ spēs distinguere.

Ad illud qđ obr q̄ deus est in luce. dom q̄ intelligē 29
dum est dicta ee luce spūalem nō corpalem q̄ ē lux sapientie. ꝛ in hac fecit quicqđ pduxit. quia oīa in sapīa fecit. ꝛ ideo qđ obijcit de tenebris corpalibꝫ nihil facit ad ppositū. q̄ nō magis ē deus in tenebris in loco corpali/ter tenebroso q̄ in luminoso. Ad illud qđ obijcitur 30
q̄ nox ꝛ dies īmediate diuidūt tps. dom q̄ verū ē ſm ce qđ habent nūc. qđ quidē attendit ſm revolutionem corpoꝝ celestū. sed tūc erat tps ſm mutabilitatē que erat in materie pribꝫ. que qđē mutabilitas erat absq̄ p̄sentia corpis luminosi. ꝛ absq̄ vmbra corpis opact. et ideo tps illud nō erat hūs vicissitudinē diei ꝛ nocꝭ añ formationē lucis. Si q̄s aūt velit sustinere oppositum plane poterit ad rōnes ꝛ auctes ad oppositū rñdere q̄ intelligank insinuare ordinē nature nō tpis ſm quē in formis materia oēm diem antecessit.

Questio III f

De illa informi materia q̄tū ad locū. Et ē qō vbi habuit illa materia sitū. Et q̄ illa materia corpalem habuerit sitū videt Hugo de sanc. Uict. Erat terrenum hoc clim in medio vno loco subsidēs. ceteris in vnā cōfusionem pmixtis. circūquaq̄ in modū nebule opansis. sed hꝫ nō potuit esse absq̄ situ corpali. g tē. Iterū q̄ repleuerit locū videt. q̄ celū empyreū sic dicit Beda. cuz ipsa materia corpalitū fuit creatū. sed cōstans est q̄ empyreum intra cōcauitatē suam natum est oīa alia corpa cōtinere. g vel erat vacuū. vel ab illa mole corporea replebat. sed natura nō sustinet vacuū. g videt q̄ moles illa replet locū. Iterū vr q̄ haberet sursum ꝛ deorsuz. quia sūmitas ei sicut dicit hugo. porrigebat q̄uq̄ nūc summum creature corporee ptingit. g erat ibi circūferentia ꝛ centrū. Iterū materia illa sicut mgr dicit in lra. in partibus superioribꝫ erat rarioꝝ. leuioꝝ. ꝛ subtilioꝝ. in inferiori pte spissioꝝ ꝛ grossioꝝ. g erat ibi gravitas ꝛ leuitas. sed ſm has ꝓprietates corpa hāt locari sursum ꝛ deorsuz g redit idem qđ p̄mus. Ad oppositum. Nihil ē per se in celo nisi qđ ē hic ꝛ nūc. ꝛ nihil est hic ꝛ nūc nisi qđ est hoc aliquid. ꝛ nihil est hꝫ aliquid nisi qđ est indiuiduū. ꝛ ofte tale est ens cōpletū. g a primo. nihil est in loco nisi qđ est ens cōpletum. sed materia illa nō erat ens cōpletū. g in loco nō habebat sitū. Item q̄ non repleret locū vr. Nihil inane ꝛ vacuū replet locū. sed materia illa erat inanis ꝛ vacua. sicut dicit in Beñ. g locū nō replebat. Item q̄ nō hret dr̄as positiōis sursum ꝛ deorsū vr. q̄ iste sunt positiōes ſm qs distinguūtur ꝛ ordinant diuersa corpa mūdi in vniuerso. sz tunc non erat ibi distinctio nec ordo. g nec erat ibi hmōi diuersa positio. Item raritas ꝛ leuitas sunt ꝓprietates dñtes formas elementares. sz in materia illa nondum erant forme elemētares. g nec erat ibi graue nec leue. g nec sursum nec deorsum. cū he positiōis dr̄ie attendāt ſm illas ꝓprietates. Rꝰ. dom q̄ cū materia illa esset 31
moles hūs extensionē. ꝛ celū empyreū hret ambiēs. q̄ ipa in loco erat. ꝛ cū eēt suba corpulēta locū replebat.

Rursus cū in ptib⁹ distictionē quādā haberet fm sbtilitatē ⁊ grossitiē ·ſz semiplenā ·positiões fm sursū ⁊ deorsū quodāmō ſz impfecte hēbat· ⁊ iō p cedēde sūt rōes
32 q̄ ad istā ptem inducte sunt· ¶ Ad illud g̃ qō primo obr̃ in contrariuz q̄ nihil ẽ in loco nisi ens cōpletū· dōm q̄ est falsuz si intelligat de cōpletione pfecta· Embrio em in loco ẽ cui⁹ sit q̄d icōpletū· Nec valet illa deductio peccat ei in h̄ q̄ dic̃ q̄ oīe qō ẽ h̄ aliq̄d ẽ cōpletū· h̄ em falsuz est· naz ip̄m indiuiduū ⁊ forma indiuidual' habz esse complerū ⁊ minus completū· ¶ Ad illud qō obr̃ q̄
33 non implebat locū· q̄ erat inanis ⁊ vacua· dōm q̄ vacuitas loci ⁊ vacuitas materie ẽ eq̄uoce dicta· Vacuitas em loci ẽ p̄ priuationē corporis ocrenti· ſz vacuitas materie est p priuationē forme ⁊ cōplemēti· ¶ Attēdēdū
34 tn̄ q̄ sicut loc⁹ dupl'r dr vacu⁹· Aut ꝓprie· vt p priuationē oīs corpis· Aut large fm vulgarē modū p priuationez corpis solidi ⁊ sensibilis· sicut dr archa vacua ꝓpt̄ abūdātiā panis· ⁊ dolīū vacuū ꝓpt̄ abūdātiā vini· sic etiā intelligendū ẽ in vacuitate materie qō dr dupliciť vacua aut q̄ non hz aliquā formā· ⁊ sic nunq̄ fuit vacua· aut q̄ nō habuit formā oīmode pfectiuā· ⁊ sic q̄uis esset vacua· tn̄ locum poterat replere· q̄ erat extensa ⁊ corpea·
35 Ad illud qō obr̃ q̄ nō habebat sursum ⁊ deorsum· q̄ carebat ordine ⁊ distinctione ⁊ clari ꝓpietate· ¶ Ad illas duas rōnes similiter dicendū ẽ q̄ sicut illa tria ꝓposita nō habebat nisi impfecte ⁊ semiplene ratione cuiusdaz inclinationis ⁊ longinque dispositionis· sic ⁊ sursuz ⁊ deorsum nō habebat ꝓprie· habebat tn̄ quodāmō ſz in cōplete ⁊ ꝓpter quasdā dispositiones q̄s hēbat ad graue ⁊ leue· dicit em mgr̃ leuiorē fuisse in suprioꝛi pte ⁊ grauioꝛez in inferioꝛi· nō q̄ istas ꝓprietates pfecte participaret· ſz in q̄dā longinq̄ ⁊ pambula dispōne· sic̃ supra oīsum est expresse·

¶ Distinctio·xiij·de ꝓductione creature corpalis q̄tū ad principiū formale· generale omnibus corpib⁹ qō est forma lucis· Et ꝓhec ꝓductio distinctio·

¶ Determinat qn̄ lux facta fuit· q̄ aī oīa alia·

DI·XIII· PRima aūt distinctionis opatio fuit formatio lucis sicut oñdit scriptura geñ· q̄ cōmemorata rez informitate· eaz dispositionē a luce inchoauit subdēs· Dixit de⁹· fi
Geñ·j· at lux ⁊ facta est lux· ⁊ diuisit lucē a tenebris· Appellauitq̄ lucē diez· ⁊ tenebras noctē· Et factū· est vespe ⁊ mane dies vn⁹· Cōgrue mundi ornat⁹ a luce cepit· vñ cetera q̄ creāda erāt videret· Qualis facta fuerit lux illa corporalis an spiritualis· ¶ b

Si q̄rit qualis illa lux fuerit· corpalis· ſ· an spiritualis· Jd rñdem⁹ qō legim⁹ traditū· Dicit enim
Aug⁹. Aug· q̄ lux illa corpalis vt spiritualis intelligi p̄t
De spiritu ali luce. Si spiritualis accipit· angelica natura intelligit q̄ pri⁹ informis fuit· ſz postea formata ẽ· cū ad creatorē puersa ei charitate adhesit· Cui⁹ informitatis creatio supi⁹ significata est· vbi dictū ẽ· Jn principio creauit de⁹ celū ⁊ terrā· Hic vero eiusdē formatio oñdit cū ait· fiat lux ⁊ facta ẽ lux· Hec g̃ angelica natꝛa pri⁹ tenebre· ⁊ p postea lux fuit· q̄ pri⁹ habuit informitatē ⁊ impfectionē· deinde formatiōis perfectionē ⁊ ita diuisit de⁹ lucē a tenebris
Aug⁹. Mā vt ait aug⁹· supgeñ· Huius creature informitas ⁊ impfectio fuit añq̄ formaret in amore conditoꝛis Formata vero est q̄n conuersa ẽ ad incō
Hic de corpali luce mutabile lumen vbi· Si vo corpalis fuit lux illa· q̄ vtiq̄ pbabile ẽ· corp⁹ lucidū fuisse intelligitur velut lucida nubes· q̄ nō de nihilo ſz de placenti materia formaliter factū est vt lux eēt· ⁊ vim lucē dih̄et· cū q̄ dies pria exorta ẽ· q̄ aī lucē nec dies fuit nec lux· licet tps fuerit· ¶ c

¶ Ubi lux illa facta ⁊ vbi posita fuerit· ¶

Si aūt q̄rit vbi ẽ facta lux illa· cū abyssus oēz terre altitudinē tegeret· Dici pōt in illis prib⁹ facta q̄s nunc illustrat solis diurna lux· Hec mirū lucē in aq̄s posse lucē· cū etiā nautarū opatione sepi⁹ illustrent· q̄ in pfundū mersi misso exoze oleo aq̄s sibi illustrāt· q̄ mlto rariozes fuerūt i pncipio q̄ mō sunt· q̄ nōdū ꝓgregate fuerant in vnū loco· Facta g̃ lux illa· vicē ⁊ locū sol' tenebat· q̄ motu suo circūagitata· noctez diemq̄ discernebat·

a ¶ In mysterio factum est vt dies computentur a vespera in vesperā · Cōtra hoc videt q̄ ad ieiunij observationem oporteat ieiunare diem p̄cedentē cū nocte sequenti · Item vr q̄ non congrue significēt mysteriū redemptionis cōputato die a vespera in vesperā · immo potiꝰ in p̄ia comparatione dierū quando christꝰ a tenebris nos p̄oduxit ad lucē

1 ¶ Rꝰ · dōm q̄ duplicez modum computandi diez accipimꝰ in scriptura · primꝰ in quo dies p̄cedens copulatur nocti sequenti · r hoc quidem fuit in p̄ima die/ruz enumeratione · in quo vt dicit magister p̄figurabat lapsus futurus a luce gratie in tenebras culpe

Qualiꝫ dies attendi debeat in solennitatuz custodiē · i quo nox p̄cedens connumerat dieī sequenti r hoc vult dicere a vespera in vesperā vt p̄cedat nox et sequat dies · q̄ era/mus aliquā/do tñbre · nūc autem lux in

2 domino · Et q̄ obiicitur de obseruantia ieuniorū dōm q̄ tempꝰ ieunij cōpetit tempori miserie · et ideo computatio dieī in observatione ieunij debet fieri p̄ conformitatem ad distinctionez temporis p̄imi · in quo erat p̄figuratio lapsus humani · Et

Ibi g̃ p̄mū lucē apparuisse veri sile ē · vbi sol q̄tidiano cursu circūuectꝰ apparet · vt eodem tramite lux circūcurrēs ac p̄io ad occasum descēdens vepam faceret deinde reuocata ad ortū auroꝛā · i · mane illustraret · r ita diuisit deꝰ lucē r tenebras · r appellauit lucē diē · r tenebras noctem ·

¶ De effectu lucis siue de die quē faciebat q̄tū ad spaciū · d hic notandū ē q̄ dies diuersis modis accipit in scriptura · Dicit eñ dies lux illa q̄ illo triduo tenebras illūiabat · r dicit dies illuminatio ipa aeris · Dicit etiam dies spaciū · xxiiij · horaꝝ · q̄lit accipit cū ōr · Fctū ē vespe r mane dies vnꝰ · Qō ita distinguēdū ē · fctū ē vespe primꝰ r postea mane · r ita fuit dies vnꝰ explet⁹ · xxiiij · horaꝝ dies · s · naturalis · q̄ habuit vespaz sz nō mane · Mane ei ōr finis p̄cedentis r initiū sequētis diei · qō ē aurora · que nec plenā lucē nec oīno tenebras hz · Mane g̃ primꝰ dies ñ hūit · q̄ nec dies p̄cesserat q̄ sequētis diei initō termiaret r eo p̄cipue · q̄ luce apparente mox sup terrā plenꝰ atq̄ p̄clarꝰ dies extitit · q̄ nō ab aurora sz a plena luce ichoauit · r mane sequēti diei p̄sumat ē · Ūñ beda sup Geñ · Decebat vt dies a luce inciperet · r in mane sequentis diei tenderet · vt opa dei a luce inchoasse · r in luce cōpleta esse significaret · Reliq̄ autē dies mane habuerūt r vespaz · quoꝝñ quisq̄ a suo mane incipiens vsq̄ ad alteriꝰ diei mane tendebatur ·

¶ De die q̃tum ad distinguendi moduꝫ · s · de naturali ordine

qō obiicitur q̄ non debet terminari a versera in vespe/ram · dōm q̄ p̄ima vespera ponitur ibi inq̃tum est noctis principium · et secunda inq̃tuz est finis diei · r ita p̄io nocte et die · Licet autem hē due distinctiones in scriptura maxime exprimātur · quattuor tamen modis ꝫ fm diuersorum computationes dies distīgui cō sueuerūt · Hebreꝰ enim computāt diem a mane in mane · quia tunc p̄mo apparet sol Hebrei ꝯo a vespera in vesperā quia tunc incipiunt solennizare Astronomi vero a meridie in meridiem · quia tūc est sol in maiori virtute · Sācta ecclesia a me dia nocte vsq̄ Eph · v · ad mediam noctem · quia tunc natus est christꝰ vñversus · Mane diē greca gēs incipit · astra sequentes · In medio lucis · Judei vespere · sancta Beda Inchoat eccl'ia medio sub tēpore noctis ·

b ¶ Si autez q̄ritur quid de luce illa tē · aut de ea corpus solis formatuz · aut in ea parte celi esse in qua solē · Cōtra · Primuz videtur esse falsuz quia nō est ordo de p̄fecto ad imperfectuz · sz lux illa p̄fectissima erat sic̄ dicit Dama · q̄ opera prime diei perfecti ora sunt · ¶ Item tex · videtur esse contrarius · dicit enim ibi · Vidit deus lucē q̄ eēt bona · r aug · explanat · vidit · ideſt placuit volūtati dei vt p̄o modo sui gene/

f Solet aūt q̄ri q̄re factꝰ ē sol · si lux illa faciēde diei sufficiebat · Ad q̄d dici pōt · q̄ñ lux illa forte supiores ptes illustrabat · et ad illuminationē inferioꝝ solē fieri optebat · Ūl potiꝰ iō · q̄ facto sole diei fulgur auctus est · Ampliori eñ multo luce radiauit dies postea q̄ ante · b Si aūt b q̄rit q̄d de luce illa factū sit cuz mō nō appareat · Pōt dici aut

ris maneret · quod placuit vt fieret · ergo adhuc manet lux illa in seipsa · ¶ Item si sol factus est de illa luce · vñ

facta sunt alia luminaria? Si tu dicas q̄ de illa luce tūc videt q̄ vna pars illius lucis corporis cessit in corpora luminosa que sunt supra solem. ⁊ in corpora luminosa que sunt infra solem. ℊ si nullū corp⁹ habet mouerí oppositis motib⁹ nullū etiam est corp⁹ celeste qđ natura habeat moueri motu recto ꝛ orbiculari. videtur q̄ ꝓña luminarium productō fuerit per violentiam ꝓter naturam. Secundū etiā videtur falsum. quia nō pōt esse in ea parte in qua est sol. primo. quia duo corpora nō possunt eē simul

Aug⁹. Scōo etiam q̄ sol sufficienter illuminat. ℊ vī q̄ lux illa sit ibi frustra. ℟ dōm q̄ cuz queritur q̄d de illa luce factū sit. quattuor modis ad hoc conueuit rñderi. q̄ rū duos tangit magister in litteram. Prim⁹ est. q̄ luminarib⁹ celi factis lux illa redijt ad ꝓiacentem materiaz. q̄ nō erat facta nisi ad faciendam quandā distinctionem dierum sempiternā. quā ꝓfecta inde redijt vñ sumpta est. Sed hec positō

Ps. ciij. est contra rationem ⁊ contra litteram. q̄ dñs destrueret opa seruiez ꝓncipalia vel q̄ sineret perire. Scōs mod⁹ dicendi est q̄ illa lux simplicit̄ manet in forma sua nō mutata. nec discernit̄ q̄tū ad sensuz ꝓpter coniunctiōez sui ad solem nec tñ ē frustra. q̄ ibi⁹ sol auget effectū. Tz q̄ difficile ē assignare quē effectū hēat cuz sole. Jō ē tertius mod⁹ dicendi q̄ ex ipa fetus sit sol. ⁊ ea saluator tanq̄ in re eiusdē gñeris. Tz qm̄ vī scriptꝛa exprimere q̄ de⁹ p⁹ p̄mū die ꝑduxit nouū lucē. sz solūmō lumiaria distinxit. Jō ē quarta opio q̄ ex illa luce facta sit corpa lumiosa inter q̄ ꝓncipatū tenet sol. nec fuit ibi aliq̄ violētia. q̄ vnaq̄q̄ creatꝛa cuz locū accipiebat quē sibi dñs p naturaz ꝛeputabat. ⁊ sic patēt obiecta. q̄ nec fuit illi⁹ lucis corruptio nec etiā violētia. sz maior q̄dā ⁊ pfectio ⁊ distinctio. Q̄ aūt dicē Dam̄ op⁹ p̄me dici fuisse pfectissimū. ℞ dicē p cōparationē ad alia corpa q̄ a luce hñt recipe influētiā. nō p ꝓpatōez ad lūia de ea corpus solis formatū aut in ea pte celi esse in q̄ sol est. nō q̄ ipsa sit sol. sz sic est ei vnita vt discerni non valeat.

¶ Quō accipiendū sit illud ℣buz qđ dixit deus. fiat. an sono vocis id deus dixerit. an aliter. ¶ g

¶ Preterea inuestigandū ē quō accipiendū sit qđ ait. Dixit de⁹ fiat. vtruz tpaliter. vel sono vocis illō dixerit. an alio mō? Aug⁹ super Geñ. tradit nec tempaliter nec sono vocis deū locutuz fuisse. q̄ si tpalit̄ ⁊ mutabiliter. ⁊ si corporalit̄ dicatur sonuisse vox dei. nec lingua erat q̄ loq̄retur. nec erat quē oporteret audire ⁊ intelligere. Bene ℊ vox dei ad naturaz verbi per quod omnia facta sunt refertur. c Dixit ℊ deus. fiat ⁊ē. non tempaliter. non sono vocis. sed in ℣bo sibi coeterno. ideest verbum genuit intempaliter in quo erat. et disposuit ab eterno vt fieret in tpe ⁊ in eo factū est.

¶ Quō accipiendū sit qđ dicitur pater operari in filio. vel p filiū. vel in spiritusancto. ¶ h

Hic queri solet quomodo accipiendum sit qđ dicit pater operari in filio. vel per filium. vl in spiritusancto. Hoc enim scriptura frequenter nobis proponit. vt omnia in sapientia fecisti dominē. i. in filio. ⁊ᵈ In principio de⁹ id ē i filio creauit de⁹ celū ⁊ terram. Et illud. Per quem fecit ⁊ secula. Super illū quoq̄ ps. locum. Verbo domini celi firmati sunt ⁊ē. dicit Aug⁹. q̄ pater operatur ꝑ verbum suum ⁊ spiritumsanctum. Quomō ergo hoc accipiendum est. Putauerunt quidā heretici q̄ pater velut auctor ⁊ artifex filio ⁊ spiritusancto in rerum operatiōe quasi instrumento vteret. Ex predictis verbis errandi occasionez sumentes. qđ velut blasphemuz atq̄ sane doctrine aduersum abijcit pia fides. Non est itaq̄ intelligenduz ideo scripturaz frequenter cōmemorare patrem operari in filio vel p filiuz. tanq̄ filius non posset facere si ei non porrexisset pater dexterā. vel tanq̄ aliqđ instrumentū fuerit patris operantis sed potius illis verbis patrem intelligi voluit cum filioz spiritusancto operari et sine eis nihil facere

¶ Remouet opinionem hereticā insinuans aliā eē expositionē verbi p̄dicti. ¶ i

Sed dicit hereticus. hac ratione hoc posse dixisse filiū operari per patrem vel in patre ⁊ spiritumsctm̄ cum vtroq̄ vel per

ria q̄ ex ipa luce sit formata. c Dixit ℊ de⁹ fiat ⁊ē. non tpaliter nō sono vocis. sed in verbo sibi coeterno. Vt hoc esse falsum. statim enim vt dixit deus. res facte sunt. sicut dicitur in ps. dixit ⁊ facta sunt. ergo cuz productio reruz sit temporalis. dictio non fuit eterna. Item in dictione eterna. non dicit deus nisi semel sicut dicitur in psal. Semel locutus est ⁊ceus. sed cum produxit opera sex dierū. in productione cuiuslibz operis dixit. ergo illud dictione non est eterna. Si tu dicas q̄ illud dictione non fuit nisi vnum solū. iterat tamen propter multa opa filio vel per filium. tunc videtur q̄ addicere se quitur facere ⁊ simul dixit ℊ simul omnia fecit. ⁊ non simul fecit. ⁊ sic dicit scriptura et supra probatum est. ℊ non simul dixit. Propter hoc queritur verum dicere. recipiatur hic temporaliter vel eternaliter. Et si eternaliter. quomodo dictum possit esse temporale. Et si temporaliter. quomodo dicere temporale potuit omnē creaturam precedere. Item questio est vtrum accipiatur notionaliter aut essentialiter. Si accipiat notionaliter. quomō poneret effectū. aut quomō effectus creationis quem ceus dicendo produxit cōpetat toti trinitati. Si vero essentialiter. quomō poterit illud referri ad naturam verbi per qđ facta sunt omnia. cum verbū dicatur personaliter sicut in primo li. ostensum est. ℟ dōm q̄ dicere vno modo cō notat effectū in actu. alio mō connotat effectū in habitu non in actu. Dicit enim vno modo quasi actū exterius. ⁊ sic dicere est aliquem effectum efficere in quo dicens exprimit se. ⁊ hoc modo dicit ceus dicere siue creaturā producendo in qua se declarat. siue

Hebre. ij. Ps. xxxij.

Gen. i.

Ps. xxxij.

aliquid inſpirando anime in q̃ voluntatẽ ſuã demõ
ſtrat. ⁊ ſic pluries accipit in ſcriptura. ⁊ connotat
effectum actualiter. Alio modo dicere dicit actum
quaſi exterius. nihilomin⁹ tñ relatum. ⁊ hoc modo
dicit comparationem ad verbum conceptum. p q̃ dicẽs ſe ⁊ om
nia loquitur
per quez mo
dum accipit
in p̃s. ſemel
locutus eſt de
us. glo. ibi. fi
liũ genuit in
quo omnia di
ſpoſuit. ⁊ ſic
dicere conno
tat effectũ in
habitu. q⁹ di
cẽr importat
diſpoſitionẽ
ad diſpoſi
tionez ſequit
op⁹. Tertio
modo dicere
dicit actũ in
trinſecũ ⁊ ab
ſolutuz. ⁊ hoc modo dicit Anſ. quia dicere non eſt
aliud q̃ videndo intueri. ⁊ ſic quelibet perſona di
cit ſe ⁊ alia. ⁊ huic dicere non reſpondet verbum cõ
ceptũ. q⁹ ꝑm hũc modũ idẽ poteſt eſſe dicẽs ⁊ dictũ.
Quelibet em̃ ꝓſona ſeip̃az videt ⁊ ſeip̃am intuet. et
ſic non connotat effectum. nec actum. nec habitum
Si ergo queri⁹ quomõ accipiat dicere in rerũ pro
ductione. dõm q⁹ poteſt accipi primo modo ſcz pro
ut cõnotat effectũ in actu. ⁊ tunc dicere idem eſt qõ
producere. nec eſt ibi nugatio cum dicit. dixit deus
fiat. quia non tñ importat ipſam actionẽ in ſe. ſed
etiam prout eſt ad ipſius manifeſtationẽ. ⁊ premit
tit ſcriptura verbum dicendi verbo faciendi. vt in
hoc oſtendat q̃ deus maxima facilitate pduxit ſin
gula. non quia aliqua vox creata rerũ productionẽ
antecedat. Et ſic dicere in diuerſis diebꝰ poteſt plu
rificari. non ratione principalis ſignati ſed conno
tati. ſicut patet. q⁹ pluriũ productoruz plures ſunt
productiones paſſiue. ⁊ ratione cõnotati actiua di
ci poteſt plurificari. Poteſt ⁊ nihilominus accipi
ſcõo modo. ⁊ ſic eſt ſenſus. dixit. i. filium genuit in
quo omnia diſpoſuit. ⁊ per quẽ omnia produxit. et
ſic exponit Aug⁹. cum dicit q⁹ vox dei ad naturam
verbi ꝑ quez omnia facta ſunt refertur. Et ad illud
dicẽr ſeq̃t creaturã fieri. ſic ad diſpoſitonẽ ſeq̃t op⁹
nõ immediate vt tunc ſit qñ quis primo diſpoſuit
ſed pro loco ⁊ tempore. ſicut dicentis diſpoſitio or
dinauit. ⁊ ſic eſt in propoſito. nam deus pduxit nõ
tunc cum filium genuit in quo diſpoſuit. ſz ſicut ge
nerando filium ab eterno diſpoſuit ſe producturuz
in tempore. ſic produxit in tempore. In ipſa em̃ di
ſpoſitione dei eterna non ſolum erat q⁹ res produ
cerentur. ſed etiam quando pducerent. ⁊ hoc modo
dicere in diuerſis diebus dictũ eandẽ importat di
ſpoſitionẽ. ⁊ eternam in qua ſimul diſponunt eter
naliter que ſucceſſiue pducuntur ex tpe. Sic igitur
primo ⁊ ſcõo modo poteſt hic accipi dicere. ſz ſcõo
modo magis proprie. tertio aũt modo nõ videt hic ac
cipi. q⁹ non cõnotat ibi aliquis effectus. nec actu. nec
habitu. nec videt etiã illo tertio modo magis proprie
accipi actus dicendi. nam ſicut dictũ fuit in primo li.
di. xxvij. dicere proprie nõ eſt ſine verbo. ſicut nec pro
prie ibi dicit eſſe
locutio vbi nul
lus ẽ ſermo. Ni
hilominus terti
us modus acci
piendi dicere nõ
videt eſſe omni
no improbandꝰ
pro eo q⁹ ſatis ra
tionabiliter videt
poſſe concedi q⁹
quelibet perſo
na loquat ſe alte
ri. Si enim iſte
actus qui eſt di
cere cõuenit cui
libet perſone cre
are. poteſt cõue
nire cuilibet per
ſone increate. vt
vere vel mõ trãſ
ſumptiuo. iſte tamen modꝰ accipiendi non competit ꝓ
poſito. ⁊ ꝑ hoc patent que obiecta ſunt. ¶ d ¶ In prin
cipio id eſt in filio creauit deus celum ⁊c. Contra. Si
enim creatio mutatio eſt. ⁊ in filio nihil mutatur. ergo
in filio nihil creatur. Item queri⁹ quare iſta accipitur
pater eſt in filio ⁊ creat in filio. ita q⁹ hec prepoſitio in
refertur ad verbum eſſendi ⁊ ad verbũ opandi. hec aũt
non recipit pater eſt ꝑ filium. cuius iſta recipiat pater
operat ꝑ filiuz. Queri⁹ etiã quã habitudinẽ importat
hec ꝓpoſitio q⁹ cum dicit deus pater ꝑ filiuz. Rñ. dõm 6
q⁹ hec ꝓpoſitio in. poteſt importare cauſalitatem. ⁊ po
teſt importare identitatẽ. Cauſalitatẽ. vt cum dicitur
omnia ſunt in deo. Identitatẽ. vt cum dicitur. pater ẽ
in filio. Hec autẽ ꝓpoſitio q⁹ quantũ eſt de ſe importat
cauſalitatẽ. Dico igit q⁹ quemcũter dicit deus opari in
filio. ⁊ ratione identitatis. q⁹ pater opans eſt in filio. et
ratione cauſalitatis. q⁹ filius eſt cauſa effectus pducti
a patre. ⁊ ideo hec prepoſitio in. cum ſuo caſuali accipi
tur in diuinis cum verbis abſolutis ⁊ cum tranſitiuis
ratione duplicis habitudinis ſcz cauſalitis ⁊ identitatis
hec aũt ꝓpoſitio q⁹ quando importat habitudinẽ cauſe
⁊ principij non recipit niſi in illis verbis q̃ important
aliquẽ effectũ reſpectu cuius filius habet cauſalitatem
⁊ ideo recipit q⁹ pater opat per filium. ſed tamen nõ re
cipitur q⁹ pater ſit ꝑ filium. ſed hec planius dicta ſunt
in primo li. di. xxvij. ⁊ ideo ad pñs hec ſufficiant. ¶

AD intelligentiã huius pris in qua agitur de for
matione lucis q̃ eſt opus prime diei querũtur
tria. Primũ eſt de ipſa lucis productione. Scõs
eſt de ipſius lucis effectu ⁊ illuſtratione. Tertium ẽ de
ipſius lucis eſſentia ⁊ natura in ſe. Circa primum duo
querunt. Primo queri⁹ vtrũ ꝑ illã lucẽ q̃ dicit eẽ opus
prime diei intelligat ſcriptura lucẽ corpalem vel ſpiri
tualem. Scõo dato q⁹ intelligat corpalem. eſt que
ſtio qualiter faciebat diem ⁊ noctem.

¶ Queſtio I a

Circa quam ſic pceditur ⁊ oñditur q⁹ illa lux que dicit pri

Alia predi
ctorũ expo
ſitio.

Jta ⁊ per ſpiritũ ſanctũ dicitur
opari ſiue pater ſiue filiꝰ. quia
ab vtroq̃ ꝓcedit ſpiritus ſanctꝰ
factor omniũ. Vñ Joh. Criſo.
in expoſitione eple. ad Hebre.
ſic ait. Non eſt hereticus inani
ter ſuſpicatur tanq̃ aliq̃ iſtru
mentuz patris extiterit filius.
neq̃ ꝓ euz pater dicit feciſſe tã
q̃ ipſe facere non poſſet. ſed ſi
cut dicit pater iudicare p filiũ.
q⁹ iudicem genuit. ſic etiã dicit
opari p filiũ. q⁹ eũ ꝓſtat opificẽ
genuiſſe. Si ei cã ei⁹ pr̃ ẽ. fm q̃
pr̃ ẽ. m̃to ãpli⁹ eoz̃ cã ẽ q̃ p filiũ
fctã ſt. ꝟ de ope prie diei dctã ſt

Joh. Cri
ſoſ.

mo die fuisse creata non erat lux corpalis. Lux corpo/ralis est ad decorē ꝛ ad cōplementū celi siderei siue fir/mamenti. si ḡ qō ornat ꝛ decorat aliqō corpⁿ nō potest nec debet ante ipm fieri. cum pductio firmamenti spe/ret ad opⁿ scē diei. vī qō primo die lux corporal' nec potuit nec debuit fieri. ꝛ fuit facta lux corpal' vl lux spū alis. ḡ ꝛc. ¶ Item in enumeratione opez fer diez inten dit scriptura explicare pductionē illoz q̄ ꝯstituūt vni uersum sicut manifestū ē. ḡ vel creatura spūalis vtpo/te angelus nō ē de ꝯstitutione vniuersi. vel scripka rez pductionē insufficienter explicat ꝛ tradit. vel oportet ꝙ aliqd ibi positum exprimi. sz primi duo modi sunt in conuenientes. restat ḡ ꝙ scriptura explicat pductionē creature angelice. sz creatura angelica fuit in pncipio creata. sicut ostensum est s. sz primo oim creata ē sapien tia. ḡ eius pductio exprimit ꝙ opus prime diei vl saltē formatio. sz opus prime diei non fuit nisi pductio luc̄ ḡ ꝙ lucem intelligit scriptura naturā spūalem. Itē lux de spūalib ꝛ corpalib dicit ꝓprie magis tñ ꝓprie de spi ritualib q̄z de corpalibus. sicut dicit Aug. sup Gene. ad lram. Propriissime em̄ deus lux ē. ꝛ q̄ ad ipm magis accedunt plus habent de natura luc̄. ḡ in pductiōe lu/cis illa creatura debet pncipalit intelligi. cui pncipa/lius cōuenerit. sz hec ē creatura spūalis. ḡ ꝛc. ¶ Itē lux ista corpalis ē ad fomentū plantaz ꝛ animaliū. ꝛ etiaz ad solatiū hominū. si ḡ primo ꝛ sco die non erant plā te q̄ fouerent. nec animalia nec homines q̄bus illa lux aliquod ferret obsequiū. videt ꝙ deus frustra fecisset caz in primo diez. ꝙ si deus nihil frustra facit. restat ꝙ p il lam lucē non intelligit lux corpalis sz spūalis. Irez lux illa q̄ primo die creata est. erat lux corpalis. ḡ diez ꝛ no ctem corpalit faciebat. ḡ videt er hoc ꝙ pductio sol' fue rit supflua. ¶ Item si lux illa fuit corpalis. cum esset bo na debuit a diuina bonitate in suo esse cōfirmari. sic em̄ exponit Aug. vidit deus ꝙ esset bonū. i. qō placuit vt fieret. placuit etiā vt in suo genere permaneret. ḡ vī ꝙ si lux illa pfecta esset in principio ꝙ adhuc maneret. ḡ si magne claritatis esset illa. impossibile esset ꝙ sensum nr̄m lateret. si igit lumē eius non ꝓcipimⁿ sensu. ꝛ vsuz etⁿ nō capimⁿ intellectu. ipsa non ē. ḡ nunq̄z fuit. Sed cōtra hoc obūcit ꝛ ostendit ꝙ lux illa corpalis fuerit per textum primo. quia ante formationē lucis p̄mittit ꝙ tenebre erant sup faciem abyssi. ergo si per abyssuz in telligit matia corpalis. lux q̄ facta est ad expulsionē illarū tenebrarū erat corpalis. ¶ Item hoc ipm ostē/ditur per multos exositores. ꝛ primo per Bedam. oc cidente luce paulatim. ꝛ post spacium diuine lucis in/feriores partes subeunte factum est vespere. sicut nūc vsitato cursu solis fieri solet. ḡ si hoc non potest intel/ligi nisi de luce corpali. patet ꝛc. ¶ Item ꝙ de luce corpo/rali intelligatur videt. Scriptura numerat senarium dierum. ꝛ constat ꝙ dies isti omnes sunt eiusdem natu re. alioquin non essent insimul cōnumerabiles. sz post formationē solis a quarto die in antea fuerūt dies cor/porales. sed tales dies non possunt esse nisi a luce cor/porali. ergo ꝛc. Item ꝙ non possit intelligi de luce spi rituali videt. quia diuisio lucis spiritualis a tenebris est separatio bonoruz a malis. ergo si simul est diuisio lucis a tenebris. ꝛ formatio lucis. ꝛ hoc fuit totū in pri/me diei initio. videt ꝙ lapsus malorum angeloruz fue/rit absq̄z aliquo spacio temporis interiecto. si ergo hoc
7 est impossibile sicut supra probatum est. patet ꝛc. Rn. dom ꝙ in hac questione differenter senserunt Aug⁹. ꝛ alij doctores. sicut etiam in questione de informis ma/terie pductione. Aug⁹. enim voluit ꝙ per celum intel ligeret natura spiritualis informis. ꝛ quia lux respon debat celo. per consequens per ipsam lucem spiritua/lem angelicam naturā formatam dixit intelligi ad lit/teraz. p diem vero dixit intelligi ipam consideratione angelicam. per septenarium diez septemplicem consi derationem. ꝛ p vesperam diei. considerationē creatu re in seipsaz. quia creatura est sicut tenebra. p manc ve/ro reductionem ipsius cognitionis creature in genere proprio. ad cognitionē que est in summa luce. ꝛ ad lau dem ipsius dei. ꝛ quia post ꝓfectam conuersionē a lau de dei non cessat. ideo septimū diem in quo est requies contemplationis dixit non habere vesperam. ¶ Ad ḡ hanc autē positionem manifestandā satis scriptura cō formatur super Heñ. ad litteram. vbi ostendit ꝙ mul/ta dicuntur. de illa. vj. dierum enumeratione. que ma gis competunt diebus spiritualib ꝛ luce spirituali q̄z luci materiali propter qō in productione omniū reruz corporalium dicit. fiat. fecit. ꝛ factum. in productione vero lucis non dicit. nisi fiat ꝛ factum est. Et huius ra tio est. quia omnes alie res a creatura spirituali habēt triplicem moduz essendi. videlicet in sua causa produ/cente. ꝛ in mente rationali. ꝛ in corporali materia subsi stente. Creatura autem rationalis non habet nisi du/plicem modū. videlicet in verbo ꝛ in se. Multa etiam ad hoc adducit. qui ostendunt ipsam positionē esse cō sonam tam fidei q̄z scripture. q̄z etiam rationi. ꝛ p hoc veritatez fidei ꝛ scripture a recto rationis tramite nul latenus etiam deuiare ostendit. vnde super Heñ. ad lit teram lib. primo habemus. ꝙ fm fidem rndendum est omnibus qui calumniari libris nostre salutis affectāt. vt quicquid ipsi de rerū natura veracibus documentis demonstrare potuerunt. ostēdam⁹ litteris nostris nō esse contrariū. quicquid aūt de quibuslibet suis volumi nibus his nostris litteris. i. catholice fidei contrarium protulerunt. aut aliqua facilitate aut vlla dubitatione credamus ipm esse falsissimū. Quantūcūq̄z aūt hec po sitio probabil' esset ꝛ rōnabil'. catholici tñ tractatores qui Aug⁹. secuti sunt viā aliam approbauerūt magis. scz ꝙ dierū distinctio esset materialis seu sensibilis. q̄me dici opatō esset informatio lucis corporalis. q̄ tres di es fecit ante productionē solis. Et q̄ istam pductionē magis insinuat textus scripture. ꝛ magis sequunt expo sitores illi q̄ Aug⁹. libenter secuti sunt. iō positio ista securius ꝛ vtilius ē sustinenda. Secm̄ hanc igit posi/tionem. dom ē ꝙ scriptura ꝙ lucem illaz quā dicit pro tiones q̄ illud probant. ¶ Ad illud vero qō obī primo ꝙ lux ē ad decorē ꝛ ornatū celi. dom ꝙ nō qualitercūq̄z ꝙ ſz ꝓut est in distinctione completa fm numerū ꝛ ꝓprie tatē corpoz celestiū stellaz. sez ꝛ planetaz. ꝛ hoc nō fu/it ante diem quartū. ¶ Ad illud qō obī ꝙ conditio an/gelice nature debet in. vj. diebus explicari. dom ꝙ illō non oportet explicite dici. sicut etiā nec de lapsu natu/re angelice in scriptura legit historialit sz magis allego/rice. Et rō hui⁹ est. q̄ scriptura intendit pncipaliter agere de opibus reparationis. sicut dicit Hug. ꝛ ꝓter il la vt melius explicent agit de lapsu ꝛ conditione. ꝛ ra tione huius determinat de his q̄ faciunt ad hominis con ditionē ꝛ cōseruatiōez. Et q̄ in scriptura nō agit de la/psu nec de conditione instituti. aliter posset dici. ꝙ q̄ scriptura tradebat genti rudi. que vertebat circa sensi/bilia. ideo primo in opibus. vj. dierum cōditionē sensi/bilium insinuat. nihilominⁿ tñ prebens viā q̄ hec sensi

bilia ad intelligenda spūalia · hec enī fecit ad illa insi
nuāda · vñ nō indocte p formationē lucis intelligi po
test formatio nature spūalis · principaliꝰ tñ insinuat
formatio corporalis · z sic patet qualiter pcessus scri/
ptureq̄ uis videat esse vulgaris · tñ ē sufficiēs z rōna/
lis. ¶ Ad illud qō obȝcit · q̄ lux principalius ꝺuenit
nature spūali · ꝺm ē q̄ verū est q̄ztum ad pprietatem
vocabuli · nō est tñ verū q̄tū ad vsum cōem · ſ Notāta
enī luce nisi determinet p añcedentia z ōntia · lucē in/
telligimꝰ corporalē · per quā tñ perducimur ad intelli/
gendū z spūalem · q̄ cognitio nra incipit a sensu · z sic
docet dyoꝰ in li. de di. no. ¶ Ad illō qō obȝcit q̄ lux
corporalis ē ad fomentū viuentiū z solaciū aīaliū · di/
tē · imo etiā alias multas que fortasse nos latent · qua/
rū etiā vsum potuit tūc habere · sicut mlte creature ha
bent virtutes z vtilitates q̄s nos ignoramꝰ · z tñ eas
habere nō dubitamꝰ · Posset tñ dici q̄ vsus eiꝰ fuit diē
z noctē facere · nō ad aīaliū illustrationē · sed ad diui/
noꝝ operū distinctionē · vñ z si tūc nō faceret ad illu/
strationē humani sensus · facit tñ nunc er ipsa distin/
ctione ad illustrationē intellectꝰ · dū er illa intellectus
capit distinctionē diuinoꝝ operū · ¶ Ad illud quod
ȝobȝcit q̄ supfluū fuit facere solē · dicēdū q̄ fm est · q̄ et
si lux illa perfecte illuminaret z diē faceret fm q̄ facie
bat p illo tpe ad dierū distinctionē · placuit tñ deo re/
bus ad maiorē pfectionē deductis · vtpote ad ornatuz
lucē facere plenioreq̄ etiā diez faceret clariorē · z pter
hoc er ipsa etiā luce siue nube lucida solē fecit in maio
ri lumīe sicut dicēt postea · Et p hoc ptz illud qō obȝ/
cit vltimo scz q̄ illa lux debuit manere · dicendū enī q̄
verū est q̄ manet fm formā z naturā · sed nō oportz q̄
maneat fm illū statū fm quē p̄ō formata erat · manet
aūt in sole q̄ er ipsa formaꝰ est · sicut innuūt exposito/
res · z melꝰ patent super litterā ·

¶ Qualiter illa lux faciebat diē z noctē · Et dicit Daī ·
q̄ faciebat emissionē radioꝝ z cōtractionē · Ait enī sic ·
In p̄mis tribȝ diebus reflexo vel contracto luīe dñico
pcepto · dies z nox fiebat · Et Basiliꝰ in exaī · Tūc au
luīs · mō se subducētis · mō denuo reducētis · fm diui/
nā pceptionē diē faciebat · noctq̄ reuertebat · Beda au
tē z alij expositores latini dicūt · q̄ diē z noctē faciebat
sua reuelatiōe · z hoc habitū fuit in auctē pꝰ posita in
littera · occidēte luce paulatim tē · ¶ Contra primū di
cendi modū obȝcit sic p̄mo · scriptura dicit · diuisit lu/
cē a tenebris · ꝺ simul fuerūt lux z tenebre · sed si lux illa
faceret diē z noctē p emissionē z retractionem radioꝝ
cū non sit sīl emissio z retractio · nō esset sīl lucis z tene
brarū diuisio · ¶ Itē scriptura dicit · q̄ lux illa facien/
do diē · faciebat vespe z mane · sed si sola emissiōe fieret
dies · z sola ȝtractiōe fieret nox · nūq̄ esset vespe z ma
ne · sed semp esset clarꝰ dies vel obscura nox · ꝺ ille mo/
dus dicēdi non cōpetit sacre scripture ¶ Itē emittere
z cōtrahere radios sunt cooperationes oppositē · ꝺ cum
sole ptātes rōnales sint ad oppositā · videt q̄ lux illa es
set rōnalis su a · si ergo hō est absurde dicere · videt tē/
go nulla suba pōt sciēp suare sua necessaria z natu/
rali operatiōe · videt q̄ lux vbi erat nō poterat nō illuīa/
re · ꝺ non poterat radios suos contrahere · ¶ Cōtra se
cundū modū obȝcit sic · ¶ Adhō q̄ fiat motꝰ alicui⁹ cor/
poris regularis z vniformis nō solū requirit virtꝰ mo
toris sed etiā cōgrua dispositō ex pte mobilis · z ex pte
spacij · ꝺ si adhuc non essz facta orbiū distinctio · videt
q̄ nulla fieret huiꝰ corporis reuolutio · ¶ Itē materia
er oī parte sua erat vniformis · si ꝺ motꝰ ē pter aliquā
diuersitatē · vel in eo q̄ mouet · vel in eo circa qō moue
tur · videt q̄ lux nō moueret · ꝺ nō faciebat diē z noctez
p suū motum · ¶ Itē materia illa er oī parte erat eque
illuminabilis · ꝺ si lux illa vbiqz illuīabat q̄cūqz moue/
ret · diē cōtinue faciebat · ꝺ nūqz faciebat mane z vespe ·
Itē si per suū motū faciebat diē z noctē · cū illa lux añ
fuerit pducta q̄z mota · fuit pducta añ omnē diē · ꝺ nō
erat opꝰ p̄me diei · Si tu dicas mihi q̄ sīl cepit esse ·
moueri · z illuminare · quero vbi p̄mo incepit moueri ·
aut enī er oriēte · aut er occidēte · aut ex aliq̄ alia pte ce/
li · Si er oriēte · ꝺ videtur q̄ p̄mo fecerit mane z postea
vesperā · z hō est cōtra scripturā que dicit factū ē vespe
re z mane · Si er occidēte · ꝺ videt q̄ lux cepit in occa/
su qō est incōueniēs · Si in aliqua pte alia · vt in meri 14
die · tūc videt q̄ dies ille non habuit · rriū · horas · qō ē
pter expositores · z pter hō est qō vbi lux illa sit facta ·
z qliter · R⁹ · dicēdū q̄ sicut p̄tactū fuit in p̄ncipio · du
plex ē hic modus dicēdi · vnꝰ fm doctores grecos · vi/
delz Basiliū z Brego · z Daī · alter fm latinos · Dixe/
rūt enim Basiliꝰ z Daī · q̄ lux illa emissiōe z ȝtractōe
radioꝝ diem z noctē faciebat · hō aūt dicebat esse in po
testate ipsiꝰ lucis · nō p virtutē p̄priam · sed p pceptio/
nem diuinā · z huius sīle legimꝰ in scriptura Exod · x ·
Extēdit moyses manū in celū z facte sunt tenebre hor/
ribiles in tota terra egypti tribȝ diebȝ · Constat enī q̄
in illo triduo sol erat in emisperio terre habitabilis ·
z in terra iessen · z in alias habitabiles regiones radi/
os sue lucis emittebat · z a terra egypti radios sue lucȝ
ȝtrahebat · Sīle etiā forte factū est in passiōe dñi · vbi
sol dicit obscuratꝰ fuisse · z hō totum factū est non natu
ra sed diuino pcepto · z p hunc modū intellexerunt do
ctores greci fuisse in illo p̄mo triduo · z pterea rōnes
pꝰ inducte de naturali prāte in nullo eos ledūt · Au
ctoritates etiā sacre scripture nō videnť ȝtrarie · q̄ di
uisio illa lucis a tenebris nō intelligit q̄ztum ad situ lo
calem · sed q̄tū ad distinctionē formalem · sicut distin/
guit habitꝰ a sua priuatōe · z q̄ ab hō habitu in priuatio
nē z pcessus erat z regressus · q̄tū ad regressum in ha/
bitu dicit fecisse mane · qō quidē fiebat radioꝝ emissio
ne · q̄tū vō ad pgressum in priuationē dicit fecisse ve/
sperā · qō quidē fiebat radioꝝ ȝtractione · ¶ Aliꝰ mo
dus dicēdi fm latinos doctores qui videt ee rōnabili
or est · q̄ p̄tuti naturali possibilior · scz q̄ lux illa noctē
z diē faciebat suo motu · sicut sol sua facit actiōe · Jn/
telligitur enim lux illa facta fuisse vbi nūc ē sol · nā ex
illa formaꝰ creditur esse sol · pducta autem fuit super
eā partē supra quā nostrū ē emisperū · z illud emispe/
riū illuminādo fecit diē · z pgredies peruenit ad occa
sum z fecit vespere · z post deinde regredies ad ortū fe
cit mane · vñ respectu vniꝰ z eiusdē emisperij noctē et
diē faciebat successiue · respectu vō emisperij nrī z alte
rius sīl faciebat diē ex vna pte · z noctē ex obiecto illiꝰ
nature densē que erat in medio illius materie · q̄ q̄tus
nō esset adhuc in forma cōpleta · tū in illa pte ita dēsa/
ta posset p̄ȝcere vmbrā · sicut in parte superiori p sua
raritate z quadā subtilitate poterat suscipere lucis in
fluentiā · Et ideo vtrūqz coz insinuās scriptura dicit ·
diuisit deꝰ lucē a tenebris q̄ztum ad existentiā lucis in
vno emisperio · z tenebre in alio · z factum ē vespere z
mane q̄ztū ad recessuz a nrō emisperio · z q̄tū ad regres/

sum. Hūc igit modū tāq; pbabilioē sustinēdo ad pri/
mā qō obiciť in ōtū q nō erat ibi idoneitas spaciī
nec corporis p̄r quā fieret motꝰ alicuiꝰ orbis. dōm q
sicut sol in claritate illā lucē ercedit. ita etiā in motus
regularitate ꝓpter orbiū distinctionē t cōplementū. t
sicut lux illa claritatē habebat sufficiētē p illo statu. sic
etiā superiora materie q rariora erat t puriora. viā sibi
pbebat ad motū habilē q̄uis nō esset in tāta pfectione
in quāta nūc est ether. ¶ Ad illud qō obiciť q mate/
ria ex oī parte vniformis erat. dōm q et si ex oī pte eēt
influentiā lucis eq̄liter nata suscipe. illa tñ lux nō po/
terat vbiq; illuminare. sicut t sol nō pōt. t iō cū ex vna
pte illuminabať. ex alia pte erat obscura. t q; ad lumē
vniformiter erat disposita. cū nō posset sil illumiari.
oportebat illuāri successiue. t ita oportebat fieri no/
ctem t diē. Si tu q̄ris quare deꝰ nō fecit lucē ita suffi/
cientē q vndiq; posset illuiare. dōm q si sic fecisset p il
lā lucē esset illuiatio. sz nō horaꝝ distinctio. nec tpalis
15 successio. Diuine aūt dispōi placuit mōm q̄si carnē
pulcerrimū quodā decursu tm venustare. ¶ Ad illō
qō obiciť q sp illuminabat. g semp diē faciebat. dōm
q nō sequitur. q; nō quecūq; illuiatio dies appellať. sz
illuiatio que eē in nro emispio. q magis dies dicebatur
q̄ illuiatio alteriꝰ emispiī. nō ꝓpter illud qō nūc erat
16 solū. sed ꝓpter id qō futurū erat. ¶ Ad illud qō obici
tur q aī fuit pducta q̄ mota. dōm q in die naturali
duo sunt. videlz claritas aeris siue rei transpentis. et
successio tpis. Claritatē aūt faciebat lux radioꝝ mul/
titudine in pte materie trāspentis. t q; lux sil est t lu/
cet t illuiat. sil cepit esse isto mō dies cū luce. Succes/
sionē aūt tpis faciebat. vel ipsa mutabilitas q erat in
materia informi añ pductionē lucis. vel etiā ipsa lux
mota q erat nubes lucida. t ita vtroq; mō successio tē/
poris vel sil cū luce incipiebat vel ante. t illa successio
ad pmū diē spectabat. t iō quocūq; mō dicať dies. for
matio lucis e opus pme diei. nō q pma dies ipsaz lu/
cē pcesserat. sed q; sil incepit dies cū luce. Quāuis enī
morꝰ sequať esse fm naturā. tñ durationē pōt simul cuz
mobili incipere. Et si q̄ras vbi incepit moueri. dico q
vbi facta est. sz de loco vbi facta e due sunt opiniones
17 Quidā enī dicūt q lux illa facta e in meridie. t rōnem
huiꝰ assignāt dupliceē. Unā q; lux illa pmo faciebat ve
spere. postea mane. sicut dicit scptura. g videť q priꝰ
tenderet ad occasum. q̄ rediret ad ortū. Alia est rō. q;
dei pfecta sunt opa. t ideo diē t lucē fecit in sua pleni/
tudine. t ita in meridie. t hoc mō videť sentire Beda t
alii exp̄sitores q dicūt pmū diem a plena luce cepisse
Et si tu obiicias q runc a principio diei vsq; ad mane
nō sunt. xxiii. hore. rñdent t dicūt q ser hore huiꝰ dici
pcesserāt successione tpis ptranseūte ꝓpter ipsiꝰ mate
rie mutabilitatē. t postmodū. vj. hora q est in numero
pfecta facta e lux q est corꝰ perfectū in sui natura ple
na t pfecta irradiatōe vtpote in meridie. t cū esset tūc
tēpꝰ eq̄noriale. vsq; ad occasum fuere. vj. hore. t post
modū vsq; ad ortū sequenť diei fuerūt. xij. t. vj. pcesse
rant añ formationē lucis p creationē celi t terre. t ita
factꝰ est dies naturalis pfectꝰ t integer. ¶ Alia opio
est q nō fuerit mora tpis interiecta inter creationez et
distinctionē. imo statim pꝰ creationē celi t terre pdu/
xit dñs lucē. ita q posteriꝰ natura. sed sil durationē. t
isti dicūt q lux illa cepit in oriente. t sua reuolutiōe p
fecta tendēdo ab eodē puncto in idē fecit diem natu ra
lē. t b videť Hug. sentire in lib. de sacra. Alit enī q nō
fuerit mora interiecta inť creationē t distinctionis in
choatiōez q̄ incepit in lucis formatione. t illud videť
satis pbabile q ibi cepit lux illa in primo die. vbi con
diť e sol in die. iiij. Credit enī sol. iiij. die cōditꝰ fuisse
in oriēte nō in meridie. t luna in occidēte. Et si tu obiī
cias q priꝰ deberet dicere factū e mane t vespe. dō q
sicut dicit mgr in lra. mane dicit finē precedētis nocti
t er hoc dicit quandā obscuritatē ꝓpter b q non tm di
cit dici initiū. imo dicit noctis cōsumationez. Et q in
pma lucis formatiōe nō pcesserat nox. sed statī lux ince
pit fm suā totā ptātem illuiare. iō dicit dies illa cepis
se a plena luce. adeo enī lucebat ibi vbi cepit sicut si es/
set in meridie. Nec dī fecisse mane. q; nō pcesserat di/
es. sed priꝰ vespe qō e finis diei. t postmodū mane qō
est finis noctis. q; priꝰ fecit diē t postmodū noctē. Et
tā hic modus dicēdi q̄ precedēs satz est pbabilis. nec
facile discernit q̄s cor plus habeat ꝓbitatis. t iō q̄cun
q; istoꝝ modoꝝ dicať nō est facienda magna vis.

Consequenť queriť de essentia t q̄ditate luc cor
poral in se. Et circa b duo q̄runť. Pño q̄riť vtz
lux sit corꝰ vel forma corporis. Sćo q̄riť vtrum sit
forma subalis vel accidentalis.

¶ Questio I c

¶ Circa quā sic ꝓcediť t ostenditť q lux sit corꝰ. Augꝰ.
in li. de libe. arbi. ait. in corporibꝰ lux pmū locum tenet
Iē Aug. sup Geñ. ad lram lib. vij. Anima omnē cor
poream materiā dignitate nate ꝓcellit. p lucē tñ t aerez
q̄ in mūdo ꝓcellentia sunt corpora corꝰ administrat.
¶ Item Augꝰ. in epla ad Volusiañ. iij. Nominū in/
q̄t iste sensus e nihil nisi corpora valentiū cogitare. si/
ue ista grossiora videlz humor aut humꝰ. siue subtilio/
ra sicut aer t lux. sed tñ corpa. ¶ Iē b videť rōne. In
spiritibꝰ e repire spēm q est pure lux. g sil in corporali
bus videť q sit repire corꝰ qō sit pura lux. g sil vr q
illud qō e luīosum in corporibꝰ sit lux pura. sz illud est
corꝰ cū hēat extensionē sic pz in sole. g vr q lux sit cor
pus. ¶ Item lux in sole e in plena actualitate t ptāte
multiplicādi se. g nō vr q sit ꝑmixta possibilitati mā/rie
ostat aūt solē eē corꝰ. g vr q pura lux sit corꝰ. ¶ Iē
nihil mouet localr motu dimēsiuo t successiuo nisi cor
pus. sz lux illa q̄ prio creata fuit suo motu faciebat diē
t noctē. g erat corꝰ. ¶ Ad oppositū. Dam. Lumē est
q̄litas naturalis ipsiꝰ ignis. sz nulla q̄litas e corpus. g
lux nō e corꝰ. sz q̄litas corpis. ¶ Iē dicť phs q fora
e ꝓncipiū agēdi. g illud qō materie e ꝓncipiū agēdi illud
materie est forma. sed lux inť cetera corporalia est materie
actiua. g vr q sit pure forma. sz nllm corꝰ e pure forā
cū oē corꝰ sit cōpositū. g lux nō e corꝰ. ¶ Iē Augꝰ
sup Geñ. ad lraz. Lux e subtilissimū i corpe. t ob b ait
vicinissimū. sz qō e vicinissimū nobilissime forme. illō
maxime ptic̄pat rōnem forme. g vr q ipsa lux sit pure
forma. ¶ Iē nulli corpori opponiť aliq̄d puatiue fm
q corꝰ. sz luci fm q lux est opponiť tenebra puatiue
fm q corꝰ. g lux nō est corꝰ. ¶ Rñdendū q quidā 18
nō attendētes nec interiꝰ considerantes verba Augi.
direrūt lucē esse corꝰ. p eo q posuerūt aliq̄d corꝰ pu
re esse lucē. ita q in eo nihil esset admixtū de tenebrosi/
tate materie. sicut e corꝰ solare a q̄ cetera corpora mū
di recipiūt illuiationē. sz cū supra ꝓbatū sit q nulla sba
p se cētis siue corporalis siue spūalis e pure forma nisi so
lus deꝰ. satis planū e q nullū corꝰ pōt esse pure forā
cū etiā nullū corꝰ careat extensiōe. t ois extensio fun/
detur supra naturā corpalē. nullū corꝰ pōt eē sine ma
teria. t ire nllm pōt eē pure forma. si g lux forma dic.
nō pōt esse lux ipm corꝰ. si enī lux eēt ipm corꝰ. cum

lucis sit ex seipa seipam multiplicare. aliqđ corp⁹ posset seipm multiplicare ex se sine appositione materie aliunde. qđ ē impossibile alicui creature. cum materia nō
19 hēat educi nisi p creationē. Et ideo alīt dōz q sicut bu
mor ⁊ calor duplīr accipiūt. Aliqñ em dicunt ꝓpria
tes siue q̄litates corpee subē. sīc dicunt humor ⁊ aq̄ ⁊ ca
lor ipi⁹ ignis. Aliqñ notant ipam subaz sub tali forma
20 q calor est suba q̄dam subtilis. Sic intelligendū ē a pte
lucis. q lux pt dici in abstractione. ⁊ sic notat formam
corpis lūiosi p q̄s illud hz lucere ⁊ ageř. ⁊ sic dicit Dam
scz lūiosaz. ⁊ sic accipīt in illa diuisiōe. s. q tres sūt spe
cies ignis. s. carbo. flāma. ⁊ lux. Et p hūc modū loquīt
21 Aug. qñ dicit q lux tenet pmū locū in corpib. ⁊ q lux
⁊ aer sunt corpa subtiliora. Vocat eī ibi lucē qđ nos vo
cam⁹ ignē. sic ex ꝓbis ipi⁹ Aug⁹. colligīt expresse. Et p hō
patent obiecta ad vtrāq; ptē. Ista auctes ⁊ rōnes q̄ di
cunt ⁊ probant lucē corp⁹ nō eē hz q̄litatē. accipiūt lucē
in abstractiōe sicut pz. Auctes ꝓo q̄ ad oppositū indu
22 cunt loquīt de luce ꝓut accipīt ꝯcretiue. rōes ꝓo q̄ pro
bant q aliqđ corp⁹ sit pure lux. nō sunt cogentes. Ad
illō em qđ obī de similitudie spūaliū ⁊ corpaliū. nō ē sīle. q
lux spūalis cōis ē creatori ⁊ creature fm anologiā. ⁊ q
creator pure actus ē. iō pōt repiri in spiritualib⁹ lux in oi
moda actualitate. ita q nihil hēat de possibilitate mate
rie. nec de tenebrositate ignorātie. Corpal⁹ vero lux non
repīt nisi in creatura. q̄ ad hoc vt p se existat. indiget su
stentari a materia. ⁊ iō nō pt inueniri lux pura p oīmo
23 da exclusionē possibilitat⁹ materie. pōt tn inueniri pu
ra lux p exclusionē opacitat⁹ ⁊ tenebre. ⁊ sic ē i sole. Ad
illō qđ obī q si lux solis eēt pmixta materie ñ posset se
multiplicare pfecte. dōm q pūtia materie ñ tollit actu
alitatē forme. marie qñ corp⁹ multū hz de spē ⁊ parū de
materia. ⁊ q in sole ē abundantia lucis. cuius sit ibi ma
teria. nō impedīt ab actione sua. Ea aūt q dicunt hīe
lucez incorpataz hīt pfectā ptātē multiplicandi se. nō
24 q lux sit soluz ibi in materia. sz q corpa illa multū hīt
de materia ⁊ parū de spē. Ad illō qđ obī q lux ꝓio cre
ata mota fuit dimensiue ⁊ successiue. dōm q lux ibi vo
cat nubecula lucida q̄ vere corp⁹ erat. ⁊ illa non fuit cre
ata p eo q fuit ex pexīte materia forma lucī sibi diuini
tus impressa vel educta. Sic igīt ex dictis pz q lux p
prie ⁊ abstracte loq̄ndo nō ē corp⁹ sz forma corpis.

Utrū lux sit forma subalis vel accīnal⁹. Et q sit forma
substantialis vī. Prio⁹ ē generatō subē cui accīs. sz lux
inī oīs formas corpales describīt ꝓio fuisse creata. g
nō videt accīs sz suba. aut illa operatio fuit inordinata.
Item forma subalis est nobilior cui accīntalis. sz lux est
nobilissima forma corpaliū sīc in multis locis dicit Aug.
g cuz multe alie forme corpales sint subē. videtur q lux
sit forma subalis. Item lux inī oīa corpalia marie assīlat
luci eterne. sicut oñdit Dyo. de di. no. ⁊ maxime in vir
tute ⁊ efficatia. g sib totū magis ꝑtinet forme subali cui
accīntali. vī q lux sit suba. Item nullū accīs ē cā subē.
sz lux corpis celestis ē principiū educendi alias vegetabi
lem ⁊ sensibilē q̄ sunt forme subales. g vī q lux sit substā
tia. Item nullū accīs ē p semetipm actiuū. vt nullū p se
exīs. g sicut p se nō ē. ita etiā nec p se agit. sz corp⁹ lumi
nosum inq̄tum luminosum ē p se actiuū. g vī q lux nō
sit ei accīs sz substātialis forma. Item nullū accīs fa
cit gradū ⁊ nobilitatē in rebus fm differentias specifi
cas ꝓpter suppius ptcipationē maiorē ⁊ minorē. sz cor
pora mundi fm q plus ⁊ minus ptcipant de luce sunt
magis ⁊ min⁹ nobilia q̄tum ad esse substantiale. ⁊ spē.
⁊ differentia. sicut patet respiciendo grad⁹ in corpibus
mundi. g impossibile est lucem esse accidens corpi lumi
noso. Contra. nihil est de constitutione accidentis ni
si accidens. sed lux est de compositione coloris cū color
non sit aliud q̄s lux incorpata. g cuz color sit accīs. lux
est forma accīntalis. Item nihil est p se obiectum sen
sus nisi accīs. q omne obiectum sensus ponit in ter
tia specie qualitatis. sz lux seipa videt ⁊ ꝑcipit sensu vi
sus. ⁊ est illud quo mediante cetera sentiunt sicut dicit
Aug⁹. sup Gen. xij. ad lram. g lux ē accidens. Alit enīz
Aug⁹. sicut ysus agit pura luce incorporata in subtilissi
mo aere. deinde lux mixta in aere caliginoso. deinde cū
corpulento humore. deinde cum terrena crassitudine. ⁊
sic quinq; sensus efficit. Item qđ auget in aliquo sal
ua eius substantia ⁊ natura ipsum est ibi accidens. sed
lux auget in corpibus pcipue luminosis sicut dicit Isa.
xxx. erit lux lune sicut lux solis. ⁊ lux solis scē. g lux non
est substantia sz accīs. cum substantia nō recipiat ma
gis ⁊ minus. Item sicut ignis naturaliter lucet. ita ⁊ na
turaliter calet. nec maior est virt⁹ in ipso lucere q̄s cale
scere siue calefacere. sz caliditas est qualitas accidenta
lis ipsius ignis. g ⁊ luminositas. Item si lux in igne
est forma substantialis. aut g vltima ⁊ completiua. aut
circa vltimā. Si est forma vltima ⁊ completiua. ergo
nō vī q ignis differat a celesti natura. nec q aliqua lu
minosa differant specifica differentia. Si est forma ci
tra vltimaz. g minus ē forma pfecta q̄s forma ignis spe
cifica. cum forma vltimo completiua sit in re pfectissi
ma. g non vī q in igne lux sit nobilissima forma. si g in
celo ē forma vltima. vī q dignior. siue nobilior. sint
corpora elaria. q̄s celestia. qđ si falsuz est. restat tē. Ite
in creaturis q̄litas ē immediatū principiū actiōis. vñ
forma subalis agit tanq̄s mediantibus ꝓpietatibus accī
talibus. sz lux est immediatū principiū actionis. g vi
detur q lux sit accidens. Nō. notandū ē q in hac qō 26
ne sapientes opinant contraria sapientib⁹. Quidā em
dicere voluerunt q lux est accidens corpi luminoso. si
cut sapia siue scientia q̄ est lux spiritualis est accīs ipi
anime. ⁊ color est accidens corpi terminato. ⁊ calor ē ac
cidens corpi calido. Dixerunt enim q sic se habet cor
pus luminosum ad lucez. sicut anima ad cognitionem
⁊ sicut corp⁹ terminatū ad colorē. ⁊ sicut corp⁹ calidum
ad calorē. qm̄ ꝑ ipsaz dicorat. p ipsaz sentit. p ipsaz opa
tur. ⁊ illō si dicat forma nobilis. Ih nō intelligit q̄tū ad
esse primū. sz q̄tum ad esse scōm. sicut scientia ⁊ gra no
bilissime forme ponūt q̄s accīntia cē dicant. Et sic p
magna pte rōnes euadūt. Sz qm̄ sacra scriptura lucē
inter ceteras formas pure corpales cōmendat. ⁊ catho
lici tractatores. sicut Dyo⁹. in. iij. de di. no. ⁊ Aug. in
multis locis. ⁊ ꝑ hoc etiam principatuz operandi in cor
poribus luci attribuunt. ideo lucem magis esse subam
q̄s accidens sentire videnť. Et ideo ē alia positio q lux
est forma subalis corpoz fm cuius maiorem ⁊ minorez
ꝑticipationē corpa habent veri⁹ ⁊ dignius esse in gene
re entium. vñ nobilissimū corpoz sicut est empyreum
illud est pcipue luminosum. infimū vero sicut terra ē
opacū. intermedia vo fm q sunt magis ⁊ min⁹ nobili
ora ꝑticipant plus ⁊ minus. Et q oīa corpa nakam lu
cis ꝑticipent hō sat⁹ de plano oñdit. q⁹ vir ē corp⁹ opa
cū qn p multā tensionē ⁊ politionē possit effici lumino
sum. sicut pz cū de cinere fit vitr⁹. ⁊ de terra carbuncul⁹.
Utraq; aūt hax positionū magis est. ⁊ quilibet valde p

babilis · nec de facili improbari potest · Si aũt interius considerare velim⁹ q̃ istaꝝ positionũ sit verior · inuenimus q̃ vtraq; harũ fundata fuit supra aliqd verũ · Verũ est em̃ q̃ lux cũ sit forma nobilissima inter corpalia sicut dicũt phi ⁊ sancti ꝑm cuius ꝓticipationẽ maiores ⁊ minores sunt corpa magis ⁊ minus entia · est subalis forma · Verũ est etiã q̃ cum lux sit p se sensibilis · sit etiã instrumentũ opandi · sit etiam augmentabilis ⁊ minuibilis · salua forma subali · q̃ ipsa hz formam nature accidentalis · Et hõ notandũ ẽ ad intelligentiã auctuz ⁊ rõnum · q̃ sicut lux in corpa terminato · q̃ quidem color est accñs · ⁊ passibilis q̃litas · ⁊ sensu ꝓcipit · sic etiam lux est principiuz cuiusdam fulgoris q̃ ad modũ coloris est accñs · ⁊ mediãte q̃
27 luminosum corp⁹ a sensu apprehendit · Et ꝑm hꝫ dupliciter potest lux accipi · Uno modo ꝺ lux ipsa forma q̃ dat esse corpori lucido · ⁊ a qua luminosum corp⁹ ꝓncipaliter ẽ actiuũ · sicut a primo mouẽte ⁊ regulãte · Alio modo dicit lux esse fulgor q̃ ẽ circa corpus luminosum q̃ consequit exñtiam lucis in tali materia · ⁊ qd etiã est sensus obm · ⁊ opis instrm̃ · ⁊ sic patet rñsio ad qõnem ꝓpositam · etiam ꝑ magna ꝓte pz rñsio ad obiecta · Rõnes em̃ ostendentes lucẽ esse subalem formaz ꝓcedunt ꝑm primã viã sicut patet intuenti · Rõnes aũt ad ꝓtez
28 oppositam ꝓcedunt via alia exceptis quibusdaz ad qs satis de facili rñderi pt · Ad illud em̃ qd obr̃ q̃ lux ẽ de compositione coloris · dici pt q̃ lux non dicit cẽ de compositione coloris tanq̃ principium intrinsecũ · sz tãq̃ principiũ effectiuũ · cũ accñtia simplicia sint · forma autem subalis bene põt esse effectiuũ principium accñtis Ad illud qd obr̃ q̃ est forma sensibilis · dõm q̃ hꝫ nõ videt rõne sue essentie · sz rõne fulgoris vel coloris cã inseparabilit cõcomitantis · maxime vbi ẽ vehementia luc
29 Ad illud qd obr̃ q̃ auget · dõm q̃ augmentum illud attendit rõne fulgoris · nõ rõne lucis q̃ est forma subalis · ⁊ si rõne illius attenderet · adhuc rõ non valeret · q̃ cuius forma subalis ꝑm se non recipiat magis ⁊ min⁹ · hz tñ intendi ⁊ remitti ꝑm esse ipsius in materia · ⁊ hꝫ maxime verũ est in formis generalibz in qbus magis cõsistit cõitas analogie ꝑm magis ⁊ minus · ⁊ prius ac po-
30 sterius · q̃ vniuocationis · Ad illud qd obr̃ q̃ calor nõ est forma substãtialis calidi · dõm q̃ nõ est simile · q̃ nõ est tante dignitatis ⁊ pfectionis forma coloris sicut forma lucis · Et hꝫ pz · q̃ forma lucis plus recedit a natura cõtrarietatis · corruptionis · ⁊ alterationis · Ad illud
31 qd obr̃ q̃ non ẽ forma vltima in igne · dõm q̃ si lux ponit esse forma substantial' corpoz spẽ diuersoz · vt pote celi ⁊ ignis · neutrius ẽ forma vltimo cõpletiua · tõ ex hꝫ non cõcludit q̃ natura el'aris sit nobilior celesti · nec ex hoc põt etiã ꝯcludi q̃ alia forma sit nobilior forma lucq̃uis sit vlterior · Forma em̃ lucis nõ ponit in eodẽ corpore cuz alia forma sicut dispositio imꝑfecta q̃ nata sit ꝑfici ꝑ vltimã formã · sz ponit tãq̃ forma ⁊ natura omnis alterius corpalis forme cõseruatiua · ⁊ dans ei agẽdi efficaciã · ⁊ ꝑm quam attendit cuiuslibet forme corpalis mensura in dignitate ⁊ excellentia · Et qd obr̃ q̃ forma vltimo completiua nobilior est · hoc verũ est vbi forma illa habet compleri ⁊ ꝑfici ꝑ vltimã · scz vbi forma cõmunis hz ꝑfici ꝑ vltimam ⁊ spãlem · vl' q̃ hoc veritatem hz vbi vtraq; forma scz cõmunis ⁊ vltima ẽ in suo
32 potissimo esse · sic aũt lux non ẽ nisi in celesti corpe · Ad illud qd obr̃ q̃ est immediatũ principiũ opandi · dõm q̃ illud non cogit necessario vt videt · Forma enim spãlis ꝑ se posse agere videt · Sz q̃ exemplum huj⁹ nõ ꝺcs

cili inuenit in alijs · q̃uis nõ irrationabilit credatur in forma lucis possibile esse cum sit maxime actiua · concedi potest q̃ q̃uis lux interius ꝓficiens sit substantialis forma · tamen fulgor ille quo corp⁹ illud instrumentaliter opat · sentit · ⁊ deputatur · ad naturã accñtis sicut ꝑ dictum est ꝓtinere non indocte credi potest ·

QUonsequenter querit de lucis effectu ⁊ irradiatione · Et circa hoc duo queruntur · Primo q̃rit ytrũ lumen qd emittit a corpe luminoso sit corpus an q̃litas corpis · Scdo dato q̃ sit q̃litas · q̃stio. vtrum sit substantialis vel accidentalis ·

Questio I

Circa quaz sic ꝓcedit ⁊ ostendit primo qd lumen qd exit a corpe luminoso sit corpus · Omne qd ꝑ se mouetur localiter ⁊ dimensiue est corpus · sed radius siue lumen egrediens a sole mouetur localiter vtpote ab oriẽte in occidentem · g̃ tam radius q̃ lumen ẽ corpus · Item nihil repellit ⁊ repellit a corpe nisi corpus · impossibile est em̃ non corpus corpe moueri · sz luminis ⁊ radiorum fit repcussio ad corpus opacum · g̃ tam lumen q̃ radius est corpus · Item impossibile est esse confractionẽ ⁊ intersecationem nisi corpoz · sed ex repcussione luminis ad speculum concauũ fit radiorũ intersecatio ⁊ cõfractio · g̃ videt q̃ tam lumen q̃ radius sit corp⁹ · Item omne qd habet trinam dimensionẽ est corp⁹ · sz lumẽ in medio habet trinam dimensionẽ · q̃ diffundit ꝑm omnem positionem · nec tm̃ est in superficie · immo etiam penetrat aerem vsq; ad profundũ · g̃ videt q̃ lumen in medio sit corpus · Item esto q̃ sol esset · ⁊ circa ipsum ẽet spacium vacuum · cũ sol potens sit ex virtute lucis abq; adiutorio extrinseco lumen suum diffundere nisi haberet resistens · ⁊ in illo spacio vacuo nullam haberet resistentiam · ibidẽ lumẽ suum diffunderet · sz lumen illud nõ esset in alio corpore sustinente · g̃ vr̃ q̃ esset subꝑ se ens · ⁊ non spũalis · hoc constat · g̃ corporalis · Item qd põt generare corpus ẽ corpus · sz lumen in medio diffusum põt generare corpus · s · ignẽ ꝑ sui multiplicationẽ · g̃ lumen in medio est corp⁹ · Ad oppositum · Phus in scdo de aĩa · lumen nec est corp⁹ nec ẽt fluxus corpis · Item hoc rõne vr̃ ꝑ suũ oppositũ · lumini em̃ opponit tenebra ꝓncipaliter · si g̃ priuatio nõ ẽ corpis sz forme · lumẽ nõ ẽ corp⁹ sz forma · Item vr̃ ꝑ motũ · nullũ em̃ corp⁹ mouet subito ꝑm locũ · sz lux subito alterat · q̃ in instanti ab oriẽte venit in occidẽs · g̃ lumen nõ ẽ corp⁹ · Si tu dicas q̃ nõ mouet subito sz repente mouet · i · imperceptibiliter in aliq̃ spacio · in maiori spacio posset sentiri successio · sed ptz in sono · g̃ ꝛc · Item nullũ corp⁹ velocius mouet q̃ corpus mobilis primi ꝑ eo q̃ ille motꝰ ẽ pfectissimꝰ omnium motuũ · ⁊ tõ velocissimꝰ · sz lumen ab oriente in occidens mlto citiꝰ mouet q̃ moueat orbis primꝰ · q̃ lux in instanti · ⁊ illud saltẽ xij · horis · g̃ lumẽ nõ ẽ corpꝰ · Itez nullũ corpꝰ sil' ⁊ sel'mouet ad oppositas ptes · sz lumẽ sil' ⁊ sel'mouet ad ptes oppositas · q̃ diffundit sursum ⁊ deorsum · ante ⁊ retro · a dextris ⁊ a sinistris · g̃ nõ põt esse corpꝰ · Item impossibile ẽ duo corpa immixta · ⁊ nõ sese augmẽtãtia cẽ sil' · sz lumẽ cũ aere ẽ immixtũ · ⁊ ipz aerẽ nõ augmẽtat · ⁊ tñ ẽ sil' · g̃ nõ est corpꝰ · Qd aũt impossibile sit duo corpa sil'cẽ · phs dicit · ⁊ ad hꝫ sunt rões q̃ põt omitti ad pns q̃ inducũt in q̃rto vbi agit de penetrabilitate corpis gliosi · Item nullũ corpꝰ hz suũ cẽ in fieri ꝛtinue · sz lumẽ in aere hz suũ cẽ in fieri cõtinue · q̃ cõtinue egreditur a sole · sicut dicẽ Aug⁹ · g̃ impossibile ẽ corpus esse ·

Item si lumen ẽ corpꝰ · aut ẽ ex aliq̃ · aut est ex nihilo Si ex nihilo · g̃ est a creatore · g̃ lumen est a solo deo cuz

ipsius sit creare. Si ex aliquo. ḡro ex q̄. aut ex corpe a quo causatur. aut ex corpe in q̄ suscipit. Constat q non ex corpore in qō suscipit. q: lumen non pducit er aere. tunc em̄ ibi posset manere recedente sole. Si ex corpore a quo causatur. q̄ vr̄ q corp⁹ luminosum in emissiōe luminis aliquid pdat de sua suba z materia. z ita videt q iam sol deberet esse consumpt⁹. R⁹. dōz ad predicto rum intelligentiā est notandū q circa hᵇ quattuor sunt opiniones. Quidā em̄ voluerūt dicere q tam lumē q̄z radius in medio corpus est. z egressus ipsoz radioz ab ipso sole est sicut egressus riuuloz a fonte. Sicut ei a fonte pcedūt riuuli q̄ sunt corpa z eiusdem nature cū fonte. sic dicunt esse in radijs solis. Et si tu obijcias eis q videt q suba solis z aliorū luminariū iam esset penè cōsumpta dicunt q sicut non cōsumit suba fontis p eo q sicut fit emissio. ita fit etiaz restauratio. sic dicunt q nō cōsumit suba solis p eo q sicut exteri⁹ emittit lumē suū inferius. sic virtute radioz vapores ad se trahit su perius ex quib⁹ restaurat. sicut corpa alimēto. adeo vt nec deficiat nec decrescat. z hoc videtur sensisse Sene. Positio tñ ista ē ꝫ phiam q̄ dicit corpa celestia omnio esse in corpalia. Scda vero positio est. q lumen est cor pus z silr radij. z pcessus ipsoz radioz a sole ē sicut ra moz a radice. maxime si ita esset q statim radix posset er se producere arborē adiuta diuina virtute. sicut forte fuit in prima rerū conditione. z sicut videtur si ita produceret arborē. z tñ dicerent semp rami ab illa radice exire. nō q: de nouo egrediant. sed q: cum sua origine cōtinuant. sic dicunt z in solis radijs se hꝫ Lum em̄ de⁹ solem tanq̄ originē z principiū lucis fecit simul cum hoc ramificationē radioz sibi dedit. z ita sol continue ḥ illos radios emittere. q: illi radij nunq̄ se parant a sua origine. sz sicut sol mouet. sic radij circūfe runtur. non noui generant. eosdē em̄ radios q̄s emisit a principio sup terram. emittit z etiā nunc. Dz esto q sol obscuraret sicut in passione xp̄i credit esse factuz. vr q oporteret extunc radios renouari z ita de nouo crea ri si corpa essent. Tertia positio est q tam lumen q̄z ra dius in medio corp⁹ est. z productio eius q̄z tū ad formā a sole est. q̄z tum ad materiā est a creatore. Dicunt em̄ q hoc spectat ad pfectionem vniuersitatis. vt sicut ē ali qua creatura q̄ q̄z tum ad materiā z formā immediate ē a deo vt angelus q̄dam aut q̄z tū ad formā ē a deo imme diate. z q̄z tum ad naturā ē a natura vt homo. sic z terti um genus est qō q̄z tū ad formā ē a creatura. q̄z tū ad na turā a deo. Sz illud nō videt pbabile cū nunq̄ esset ma teria p̄ter formā aliq̄z. Licet aūt aliquibet harū trium po sitionū spāliter dicat aliq̄d improbabile circa originez luminis ex lumine. oēs tamē cōiter improbant q hoc q dicunt lumen in medio esse corp⁹. tum ꝓpter ipsi⁹ di fusionē q̄ subito est. tum etiam ꝓpter exīstiam cū aere q̄ ingmixta ē. tum etiā ꝓpter ipsius pductionē q̄ nec est a materia nec vnq̄z separat ab eius exīstia. immo sicut continue ē. ita continue generat. vt dicit Aug. q lumē habet pmanentiaz p cōtinuā solis influentiā. Et ideo est quarta positio concors rōni z phie. q lumen z radi us si noīet illud precise qō a luce hz ortū. nec est corpus nec corpis defluxus sicut rōnes ad hoc inducte oēdunt Si aūt dicatur radi⁹ aer illuminat⁹ fm diametrū. z lu 4 men aer illuminat⁹ fm pfundū. sic isto modo radi⁹ z lu men poterit dici corpus. put tñ ꝓprie accipit lumen et radius in medio corpus non est. Ad illud q̄ qō primo obr̄ mouet localiter. dōm q sicut videm⁹ in spē genera ta a calore q dupliciter mouet. z vnus mod⁹ ē p diffusi onē pcedendo a corpore obiecto vsq̄z ad speculū. alius aūt mod⁹ fm q vr̄ moueri in speculo ad motum corpis obiecti. z primus nō est mod⁹ localis sz generatiōis. scdo vero motu non mouet p se sz p accns. sic intelligendum est in proposito q motus luminis q̄ ē p egressum ipsi⁹ a corpore lucido. non ē propriē loci mutatio. sz magis luminis generatio z diffusio. z p hoc patet q fit subito in spacio q̄tumcūq̄z magno. Mod⁹ vero alius q̄ est p relationē ipsoz radioz sup terram cū ipo sole. iste ē so lum p accns. sicut mouet virtus ipsa ad motū sui pnci pij influentis. z tñ virtus corp⁹ non est. sz intelligendū est de lumine qō se hz ad corp⁹ luminosum p modū vir tutis influxe. Vñ Dam. dicim⁹ ꝓpr lumen qō ex ipo p uenit lucere ignē. z non ponim⁹ ministeriale organum ignis esse qō ex ipo ē lumen. virtutē vero magis natura lem. Ad illud qō obr q radij repercutiunt a corpe. dōm q repercussio alicuius ab aliquo pōt esse dupliciter. Que 35
dam ex collisione duoz sibi inuicez obuiantiū. sicut pi la repercutit a piete. Quedā ex ineptitudine pacientis ad susciplendaz virtutē agentis. z sic repercutit radi⁹ a cor pore opaco. Sol enim siue qō cūq̄z aliud corp⁹ lūiosuz hz virtutez diffundendi lumen vsq̄z ad spacium aliqō determinatū. cū sit virtutis finite. z q̄diu se prendit il la virtus multiplicat lumen si susceptibile sit idoneuz cuz vero ante terminationē illius ꝑ virtutis obuiat aliqō corp⁹ qō nō ē idoneū ad eius susceptionē. hoc ipso q lu men nō poterat se multiplicare in anteri⁹. multiplicat se retrorsum. non ex virtute corporis resistentis. sed ex ꝑ virtute primi mouentis. vñ cum fit repercussio radij in aq mota. mouet radi⁹. non q: aq sit pn. ipiū mouens. sed prima ꝑ virtus radiū producens. q occasione accepta ab aq poterit radiū retrahere. z occasione accepta ab eode p reflectionē variare z ita radiū mouere. Ex ei dō ipossi bile ē nō corp⁹ a corpe repelli. dōm q si est aliq̄d ita nō corp⁹ qō non sit spūs b̄ est verum. Si aūt est ita non corp⁹ qō q̄de indiget corpe referente. sic absq̄z dubio re pelli potest sicut p̄dictū ē in lumine z manifestuz est in imagine q̄ relucet in speculo ꝓpter appositionem plūbi cū vitro qō ē corp⁹ opacū. Si em̄ esset solūmō vitrū p se qō ē corp⁹ puū. transiret spēs z nō rediret ad oculuz sicut pz sensibile p experimentū. Ad illud qō obr q fit intersecatio z fractio radioz. dōm q hoc dr rone ae 36
ris dūcti. q ex ꝑ virtute radioz ibi occurrētiū hz sbtiliari z moueri. z rōe illi⁹ dicūt etiā radij cōfringi. dū ex multi plicatione fm oppositas vias p gressuz z regressuz fit q dā multiplicatōr aggregatō lumis z sbtiliatō aer circa corp⁹ p tersuz. ex q̄ ingit effectū radij intendi. z ignē ibi dē p caloris intensionē ex aere sic subtiliato gñari. Ad 37
illō qō obr q lumen hz trinā dimensionē in medio. dōz q dimensionē pt bre aliq̄d duplicit. vl ex se. vl ex rone ei⁹ in q̄ ē. Si ex se. sic ē corp⁹. Si aliūde. nō oportet. Sic em̄ hz trinā dimensionē albedo in ceruisa z niue. q̄ sunt albe intra z extra. Ad illud qō obr q si circa solē esset vacuū q illūinaret. dōm q lz b̄ alij direxerūt. tū nō vr ve 38
rū nec pbabile. pbs ei ꝛiū sentit in. ij. de aīs cū dicit. q p vacuū nō ē videre. Et Aug⁹. silr in. xij. sup gen. ad lit. in pri cipio dicens sic. vbi lux esset si esset nisi supesset eminen do z illustrādo. Ratio etiā ē ꝛ hᵇ. q: cū lumen sit forma corpalis. indiget medio referente. Et si tu q̄ras q̄d im pediat. dico q hᵇ nō ex ꝓpter psentiā impedient. sz ꝓpter absentiā adiutoriū. sicut si aliqs hns magnā famē z ca res cibo nō pt comedere. nō q: impediat. sz q: ñ adiuuat. Ad illō qō obr q lumē gñat corp⁹. dōm q lumē ñ agit ꝓpria ꝑ virtute sz ꝑ virtute corpis lūiosi. corp⁹ aūt lūiosuz nō 39

educit corp⁹ cōtū ad materiā .ſz ſolūmō cōtus ad formā
7 nō cuz lumē ſit illud p qđ agit .non oꝑet lumen eē cor
pus .ſz ſufficit q ſit forma corpalis.

Queſtio II f

Utrū lumen ſit forma ſbalis vel accñtalis. Et q ſit for
ma accñtalis vī. Qđ aduenit iam cōplero in eſſe ē acci
dentale .ſz lumen aduenit aeri iam cōplero in eſſe .g̃ eſt
accñtale. Jtez qđ adeſt 7 abeſt ꝓter ſubiecti corruptio
nez ē accñs .lur abeſt 7 adeſt ꝓter aeris corruptionē qđ
eſt ſubiectum ei⁹ .g̃ 7c. Jtem ſicut ſe hz color ad corp⁹
terminatū .ita ſe hz lumen ad corp⁹ tranſpens .ſz color
eſt accñs in corpe tranſpenti .g̃ 7c. Jtem ſi vnū oppoſi
tor in ſubiecto exñs ē accñs .7 reliquū ē accñs .ſz obnu
bilatio accidit ipſi aeri .g̃ pari rōne 7 illuminatio. Cō
tra. Jmpoſſibile ē duo accñtia eiuſdez ſpēi eſſe in eodē
ſbiecto .qz accñs numerat p ſubiectū in quo ē .ſz duo lu
mina ſicut dicit Dyo .ſunt in eodē aeris medio .g̃ ipoſ
ſibile ē lumē eē accñs aeris. Jtē accñs cū generat .ex ꝓ
ꝓñs ꝓncipñs ſubiecti hz ortū .7 cū reſoluit .reſoluit in
ſuū ſbiectū .ſz lumen nec educit ex aere .nec reſoluit in
aerem .g̃ lumen nō ē accñs aeris .7 cōſtat q ē in aere .er
go ſi eius nō ē accñs .nullꝰ ē accñs. Jtē nullū accñs
tranſit a ſbiecto in ſbiectū .ſz radi⁹ mutat ab vna ꝑte ae
ris in aliā .7 lumē ſil'r .g̃ lumē accñs ēē nō pōt. Jtē nul
lū accñs manet immobile moto eo in q̃ ē .ſz radius ma
net immobilis moto aere .g̃ radi⁹ accñs nō ē. Si tu di
cas q b̄ ē ꝓpter hoc q lumen in medio hz cē ſpūale ſicut
ydolū .obr̄ ꝓ b̄ .qz radi⁹ 7 lumen hz ibi opationem natu
ralē 7 ꝓncipiū opatiōis naturalis .g̃ vī q ſit ibi natu
raliter 7 cōcrete .nō ſpūaliter 7 abſtracte. Rō ad ꝑdi
ctoꝝ intelligentiā ē notandū q circa hoc ē triplex mo
dus dicendi .quoꝝ q̃liber ſupponit lumen in medio eſſe
formaz ſiue qualitatē aliquā. Quidā em̄ dicūt q lumē
in medio ē ſuba .exiſtit tm̄ in medio p modū accñtis .qz
nō ē ipſi aeri ſbal'. 7 b̄ dicūt ꝓpt̄ b̄ q gñatio lumis a luce
ē hz viā vniuocatiōis .7 iō cū lux ſit forma ſbalis in ſuo
fonte .dicunt lumen ſbam eſſe in medio .licet modū eēn
di habeat accidentalē .maxime cū luminis 7 lucis non
videat alia eēntia eē .ſz ſolūmō differre videat p modū
eēndi .ſiue p eſſe. Hz qz lumē in medio .ē illud qđ potiſ
ſime ſentitur 7 facit alia ſentire .iō ē ſcōa poſitō q lumē
in medio ē accñs .nō em̄ cauſat a corpe lumioſo niſi in
cōtum fulgidū ē .7 ita ē accñs p opationē ad ꝓncipiuz a
quo .Dicunt etiā q ē accñs p cōpationē ad ſbiectū in q̃
qz aduenit iam complero .7 ꝓt abeſſe 7 adeſſe ꝓter ſubie
cti corruptionē .7 ita plenā rōez accñtis hz lumē in me
dio .non tm̄ p cōpationē ad idem. Accñs em̄ hz cōpari
ad ſbam ſicut ad ſbiectū 7 cām .lumen vero 7 ſi his duo
bus modis habeat cōpari ad ſbaz .nō tm̄ ad eandē quia
ad aerē cōpat ſicut ad ſbiectū .qz ē in illo ad corp⁹ lumi
noſum ſicut ad ꝓncipiū .qz eſt ab illo .Hz qz lumen ꝓ
ut ē in medio exñs hz ſeipō ſentiri .ita q poſituz ſupra
ſenſum .ſenſum facit .7 iterz in eadē ꝑte medij hz ſine cō
fuſione multiplicari ſm poſitionē Dyo. Jdeo ē tertia
poſitō q lumē in medio nec ē ſbſtantia nec accñs .ꝓpte
q non hz ibi eſſe naturale 7 materie Jcretū .ſz ſpūale et
abſtractū .vñ dicūt q ſicut cōparat ſpēs coloris in me
dio ad colorē exñtē in corpe obiecto .ſic lumen in medio
ad lumē exñs in corpe luminoſo .ſz cū lumen in medio
nō ſolū habeat cōpationē ſpūalē in aīa .ſz etiā naturalē
in corpa nakalia .nō ſolū vī eſſe in aere p modū ſpūalez
ſiue eē ibi p modū hī⁹ .ſz etiā aliq̃ mō eē nakale .7 ita vī
q illud nō ſufficiat dicere cūtus videat eē valde veriſi
mile. Preterea intelligēdū ē q oīs modi ꝑdicti aliqđ
veritat̄ in ſe cōtinent .7 ex omnib⁹ his elicit vna veri
tas integra .qđ pater ſic. Lumen em̄ in medio dicit vir
tutē actiuā egredientē a corpe luminoſo .ſiue p quā cor
pus luminoſum agit 7 ipſum it in hec inferiora .7 hec ē
virtus ſubſtātial' ipſi corpi. Et de hac dicit Dam̄ .q lu
men qđ ē ex igne nō aliqđ myſteriale ipſius ignis vī ac
cidentale .ſz virt⁹ ei cōnatural' 7 cōſubſtātialis ſicut pars
in autoritate inducta in ꝑcedenti ꝓblemate .7 hec vtrus
nō ē ſenſu ꝓceptibilis .nec ſolūmō opat in ſenſu viſus .
ſz etiā facit ad eductionē ſenſuū in actū ſic dicit Aug⁹.
vij .ſup Ben̄ .ad litt .qđ hītū ē in quadā autoritate pa⁹
inducta .Sic etiā dicūt ꝓbi q corp⁹ celeſte mediāte ſuo
lumīe influit vſq ad ꝓfundū terre vbi mineralia cor
pora generari hñt .7 cūtū ad hoc verū dicūt q dicunt q
lumen dicit ſbſtantiā accñtalit̄ ad aerē cōpatā ſicut vir
tus agentis ad deferens q̃dāmō cōpat accñtalit̄ .Nō ſo
lum aūt lumen dicit illā vim actiuā quā nō ꝓcipit ſen
ſus .ſz etiā quādā qualitatē ſenſibilē q ſenſus viſus effi
cit ſentiens in actu .7 illa ē qualitas accñtalis in tertia
ſpecie q̃litatis 7 ſm hoc dicit Auicē .in li .de ſufficiētia 14
naturali .q lumē ē affectio corpis hñtis lucē cū oppoſi
tum fuerit illi .ſ. peruiū. Et ſic verū dicebat illa ſecun
da opinio q̃ dicebat lumen eē accidens .nō ſolum p cō
parationē ad aerē in quo recipit̄ .ſz etiaz in cōparatiōe
ad corpus a quo creatur .qz ab ipō oritur inq̃tum illud
eſt fulgidū 7 hz eſſe obiectū ſenſus. Scōm aūt veritatē
naturaz iſtaz in lumīne rēptarū .lumen ad aerem com
parat̄ nō ſicut ad ꝑmū ſubiectum .ſz ſicut ad deferens 7
ad mediū .7 iō p cōpationē ad ipſuz aerē nō hz modū ex
tendi nakalē .ſz p modū hī⁹ .nec ē forma nakal' ſz poti
us ſilitudo ei⁹ .ſic ſpēs in medio nō ē ꝑpte color ſz vr co
lor .ſiue ſilitudo coloris .Maxima tm̄ hz approximatio
nē ad illū .7 adeo illi innitit̄ vt nō indigeat ꝓncipio ex
trinſeco .ex q̃ educat .Vñ lumē in medio nō hz ꝓncipiū
materiale ex q̃ .ſz potiꝰ originale a q̃ fluit .7 ad qđ etiaz
redit cū in medio deſinit eſſe .ſicut dr de ſilitudine. Et b̄
mō dicit cōmentator ſup ſcōm de aīa .q lux ē bitus dia
phani .et q ē in ipō ſicut intentio ſiue ſpēs vel ſilitudo
7 ad b̄ verū dicebat tertia opinio. Ex his igit ꝑz q lu
mē in medio inq̃tū dicit vim actiuā .dicit ſbam hñtez
modū accidēt̄ .inq̃tū dicit q̃litatē ſenſibilē dicit accñs
ſz accñs illō relatū ad aerē .nō hz plene rōem accñt̄ na
turalis .ſz ſilitudis vel intentionis .q ē ibi nō ſic in ſbie
cto ſuſtinēte .ſz ſic ī deferēte. Ex his patēt rōes ad vtrā
q̃ ꝑtem. Q ei obr̄ q aduēit eē iā cōplero .7 ꝓcedit ꝓt
ſbiecti corruptionē .b̄ oñdit q hz modū accñt̄ ſm qđ ē 42
in medio. Q vo obr̄ .q ſe hz ad modū coloris 7 ē q̃litas
ſenſibil' de lumīe loq̃t ſm q in ſe hz nakaz accñt̄ .Rōes
vo ad oppoſitū q̃ pbāt q nō ſit accñs .qz n̄ nūerat nūera
tiōe ſbiecti .qz nō mouet ad motū aer̄ .qz n cauſat abae
re .nec reſoluit in aerē .cōcludūt ſoluz q nō hz ibi plene
rōez accñt̄ nakal' .qđ cōpat ad illō in q̃ ē ſic ad ſbiectū 7
cām .7 qđ etiā ſuſtinet 7 dependet ab eo in q̃ ē ꝓncipalit̄
7 ei ꝺiungit in ſepabili vīculo .b̄ aūt nō ē in ꝓpoſito .qz
lumē cūtus ſit in aere cauſat a corpe luminoſo .7 ab illo
ꝓncipalit̄ dependet .nec ē in aere ſicut in ſuſtentante .ſz
ſic in deferente .7 iō durationem 7 mutatiōez 7 nūerati
onē potiꝰ recipit a lucido influēte cūtus ab aere ſuſcipiēte
7 ob b̄ dicit Dyo .plura lumīa eē in eodē medio inēofu
ſa .7 ꝺuelli ſiue ſepari abinuicē ſm abſentationē corpo
rū illūinātiū. Diſtinctio em̄ illa ē ꝓpter ꝺtinuationē lu
minū cū ſua origine a q̃ ꝑcedūt nakalit̄ .7 rute ei⁹ agūt
cūtus in medio ſint quodāmō ſpūalit̄ 7 abſtracte .7 ſic
cetera circa b̄ q̃ſita iam patent.

Distinctio xiiij de prodnctione simplicium ⁊ insensibilium continentium.

Orit quoq; deus fiat firmamentū ⁊c. Supra egit mgr de pductione illius forme q̄ est q̄si generale ꝓncipiū distinguēdi ceteras corporales formas in hac ꝑte agit de pductione rez q̄tum ad formas ſpales. Et q̄m qdā res sunt simplices qdā mixte. siue qdā sunt insensibiles qdā sensibiles. ideo ꝑs ista habet duas. In ꝓma agit mgr de pductōe simpliciū ⁊ insensibiliū. In scōa vo de pductōe mixtoꝝ ⁊ sensibiliū. Di. xv. dixit etiā deꝰ. pducāt aq̄ reptile ⁊c. Et q̄m corpora simplicia siue insensibilia sunt in duplici differentia. qdā em̄ sūt cōtinentia. quedā cōtenta. ideo ꝑs ꝓma habet duas. In ꝓma agit de pductōe ⁊ distinctōe corpꝰ lium q̄tuz ad res cōtinentes. In scōa vero q̄tū ad res cōtentas. ibi. sequit dixit deus congregent aq̄ ⁊c. Prima ꝑs in qua scz agit de rebus cōtinentibꝰ vtpote de celis ⁊ celoꝝ distinctōe habet quattuoꝝ ꝑtes. In prima determinat celoꝝ naturā. In scōa tangit q̄stionē de figura. ibi. q̄ritur etiā soleꝰ cuiꝰ figure. In tertia q̄rit de motu. ibi. q̄ritur etiā si ſtet aut moueat. In quarta vo remouet q̄ndam dubitatiōez. ibi. post hec q̄ri soleꝰ quarez ⁊c. Oīa he ꝑtes remanēt indiuise ꝑter ꝓmā q̄ diuidit̄ in duas. In ꝓma determinat naturā celoꝝ ſm veritatē. In secūda ſm q̄rūdā opinionē. ibi. Quidā vo celū ⁊c. Et sic breuiter tria inquirit mgr in hac ꝑte. celoꝝ naturā. figurā. ⁊ motū.

Di. XIIII

Determiat celoꝝ naturā ſm veritatē.

Orit q̄ deꝰ fiat firmamētū in medio aq̄ꝝ. et diuidat aq̄s ab aq̄s. diuisitq; aq̄s q̄ erāt sub firmamēto ab his q̄ erāt sup firmamētū Sciendū ē q̄ illiꝰ celi describit hic creatio. sicut ait Beda sup Gene. in q̄ fixa sunt sidera. cui supposite sūt aq̄ in aere ⁊ in terra ⁊ supposite alie. de q̄bus ꝛ. Qui tegis aq̄s supioza eiꝰ. In medio q̄ firmamētū ē. i. sidereū celū q̄ de aq̄s factū ee credi ꝑt Cristallinꝰ em̄ lapis cui magna ē firmitas et ꝑspicuitas de aq̄s factꝰ ē. Si quez vo mouet. quō aq̄ nate fluide ⁊ in ima labiles sup celū possint ꝓsistere. de deo scriptū ee memierit. Qui ligat aq̄s in nubibꝰ suis. Qui ei ifra celū ligat aq̄s ad tps vaporibꝰ nubiū retentas. ꝑt etiā sup celi spera nō vaporali tenuitate. sz glaciali soliditate aq̄s suspē deꝛ ne labāt. Quales aūt ⁊ ad q̄d cōdite sint. ipse nouit q̄ ꝓdixit. Ecce oīsuz est his vbis q̄ celū facrū sit. s. illoꝛ i q̄ sk fixa sidera. i. q̄ excedit aerē ⁊ ō q̄ materia. s. ō aq̄s. ⁊ q̄les sint aq̄ q̄ sup illō celū sk. s. vt glacies solidate

Determiat celoꝝ naturaz ſm q̄rūdā opinionē q̄ putāt celū illō ee ignee nate. qbꝰ ꝓsētit aug. b Quidā vo celū q̄ excedit aerē spacia ignee nate dicāt asserētes sup aerē purū ignē ee. q̄ dicit ee celū. ō q̄ igne sidera ⁊ lumiaria facta esse ꝓiectāt. Quibꝰ Augꝰ. ꝓsētire vr. Utꝝ vo noie firmamenti celū q̄ excedit aerez anipe aer hic itelligat. idē Augꝰ. q̄rit nec soluit. Hagē tñ aꝓbaꝛ vr celū illō h accipi q̄ spacia aerē excedit. Aq̄s aūt q̄ sup illō celū sk dicit vaporalit trahit ⁊ leuissis suspēdit gutte. Sic aer iste nubilosus exaltatiōe terre aq̄s vaporalit trahit. ⁊ ꝑ subtiles minutias suspēdit. ⁊ pꝰ corpulēti ꝓglobatas pluuialit refundit. Si q̄ ꝑt aq̄ sicut videmꝰ ad tātas minutias ꝓueire vt serat vaporalit sup aerē aq̄s naturalit leuiozē. cur nō credamꝰ etiā sup illō leuiꝰ celū minutiob ribꝰ gutte et leuioꝛibꝰ imanare vaporibꝰ. sz quoq; mō ibi sit. ibi esse non dubitamus.

Tāgit q̄ez ō figura celi. c Queri etiā solz ⁊c figure sit celū. Sz s. q̄uis autores nīl sciuerint. ꝓ eos dicere noluit. nisi q̄ ꝓsit saluti.

Querit de motu celi. d Querit etiā si ſtet an moueat celū. Si moueat inquit quō ē firmamentū? Si ſtat quō in ea fixa sidera circūeūt? Sz firmamētū dici ꝑt nō ꝓpt stationē sz ꝓpt firmitatē vel t̄minū aq̄ꝝ itrāsgressibilē. Si aūt stat. nihil ipedit moueri ⁊ circūire sidera

Remouet dubitatōez q̄re tacuit scripta in ope scōe diei q̄ in alijs dixit. e Post h q̄ri solz q̄re h nō ē dictū sic in alioꝝ dieꝝ opib. vidit deꝰ q̄ eēt bonū. Sacm aliq̄s h cōmēdat. ⁊c. ei fortasse ñ ē h dcm. c q̄ tū sic in alijs factū ē. q̄ biariꝰ ꝓncipiū alritatē ⁊ sigm diuisiōis gis ⁊ magis corpus subtiliare. ē Ideo em̄ fortasse. ⁊c. Contra videt ista ratio ita bene esse ad oppositum sicut ad propositum. cōbinarius plus accedat ad vnitatē q̄ aliq̄s alius numerus.

Respōdenduz ē ad hoc. q̄ ista ratio magistri est allegorica. vera tamen est. Quāuis enim binarius inter numeros minꝰ ab vnitate recedat. primo tñ hz rōnem recessus in se. et ꝓter h ꝓ ipm intelligū diuisio magꝭ q̄ ꝑ alios numeros ⁊ recessus ab vnitate virtutē ⁊ ꝑfectionis. Alia tñ ratio ſrālis ē. quā facit magister in hiſtoꝛijs. q̄ scōo die notatur facta ee distinctio aquaruz ab aq̄s q̄ distinctio ⁊ si inchoata fuerit in secundo die. fuit tñ ꝓsumma ta in tertio. cum dicit cōgregent aq̄ in locū vnum Et q̄ diuina visio signat aꝓbationē post ꝑfectionez. hinc est q̄ scriptura tacuit secundo die verbū videndi.

Quare dicatur firmamentum.

a Glaciali soliditate aq̄s suspendere ⁊c. Lōtra. ex h vr supponer q̄ aq̄ ille sit de se pōderose ⁊ q̄ ibi teneāt ꝓ violētiā soliditatē. q̄ ē ꝓ ordinē vniuersitatē. ꝺ̄z ad h q̄ aq̄s illas cōpat soliditati. ñ ꝓpt̄ guitatē sz ꝓpt cōtinuitatē ⁊ stabilitatē q̄ nō fluūt nec refluunt. nec deorsuz descēdūt

Beda q̄ celū dicit creari.

pō. ciij.

b Sup illō le celū minutioribus guttis ⁊c. Lōtra si hoc veruz est. vr firmamentū ꝓsum esse. cum q̄ illud possint gutte aq̄ emanare. Videt etiā illō esse alterabile. si suscipit peregrinas impressiones. dōm ad hoc q̄ ñ vult dicer̄ q̄ aque modo ꝑ subtiliationez caloris per transeant celum sidereū quia nūq̄ illuc ascenderant. sed per cōparationem nature que modo vsq; super acrez eleuat aq̄s. vult q̄si a minori arguere q̄ diuina virtus aquas supra firmamentū sine natura ꝓpria dicio potuit cōstituere cū in sua potestate eēt ma

Dequa materia facta sit celum.

Quō aque ꝑtē sup celū et qua les sunt ille aque.

a

Augꝰ. fu ꝑ Genē.

Liber Secundus

Ad intelligentiã buius ptis incidit hic qõ de celis Et q̃runt hic tria. Primo q̃rit de celis q̃tuz ad naturaz. Scõa qõ ẽ de eis q̃tũ ad figurã. Tertia qõ ẽ q̃tum ad motoris influentiã. Circa primũ q̃rũtur duo. Primo q̃ritur de natura celi cristallini. Secundo de natura celi firmamenti.

Questio I a

Utrum cristillinũ celuz sit de natura aq̃. Et q̃ sic videt p auctoritatẽ scripture Ben. j. fiat firmamẽtũ in medio aquaz. z diuidat aq̃s ab aquis. q̃ aũt sola diuisione distinguũt sunt eiusdẽ nature. ḡ ea q̃ sunt sup firmamẽtũ z q̃ sub firmamẽto sunt eiusdez nate. Si tu dicas q̃ firmamentũ ibi vocat non solũ sidereũ sed aer. obuiat textus sequens vbi dicit q̃ stelle posite sunt in firmamento. obuiat etiã illõ qõ scribit Dan. iij. Bñdicite aq̃ q̃ super celos sunt dño. z postea subdit. Bñdicite sol z luna dño. ḡ aq̃ ille sunt sup solẽ z lunã. Si tu dicas aq̃s illas eẽ spũales. obuiat illud qõ ỏr in ps. extendens celum sicut pelleꝫ. q̃ tegis aquis superioza eiꝰ. sz celũ extensuz est corpale. ḡ aq̃ q̃ tegunt sunt corpales. Itẽ hꝫ videtur auctoritate doctorũ. Aug. sup Ben. ad lit. loq̃ns de aq̃s ḡliter cũq̃ sint ibi. ibi esse eas nõ dubitam⁹. maioz est em hꝫ scripture auctoritas q̃ oĩs hũani ingenij pspicacitas. Si tu dicas q̃ sint ibi aq̃ sed tñ nõ materiales sed spũales. ꝺ hoc dicit Basiliꝰ. aquã illã intelligam⁹ aquã eẽ verã. ḡ vr̃ q̃ vere aq̃ ille hñt spẽm z naturaz aq̃. Q̃ si tu dicas q̃ formã hñt aq̃. sz tñ nõ ꝓprietates. Cõtra hꝫ ẽ verbũ Bede. qõ adducit mgr̃ in lra. q̃ infra celũ ligat aq̃s ad tps vaporibus nubiũ retentas. põt etiam supra celi speram nõ vaporabili tenuitate. sz glaciali soliditate aquas suspendere ne labant. Itẽ rõne vr̃. ordo ptiũ in microcosmo siue in minoꝛi mũdo rñdet ordini ptium in maioꝛi mũdo. sz hic videm⁹ in natura corpis humani q̃ supra cor qõ ẽ calidũ z ignee nature ponit cerebrũ qõ est frigidũ z aquee nature. ḡ in maioꝛi mundo supra solẽ z alia corpora calefacientia erit ponere naturã aqueã. Item aq̃ de sui natura est pspicua. z p hoc apta ad susceptionẽ luminis. ḡ conformis ẽ nature celesti. ḡ apta ẽ vt de aq̃ possit aliqõ celuz fieri. ḡ si aliqõ celũ hz fieri ex aq̃. cũ nullũ sit infra firmamentũ. celum aqueũ vr̃ q̃ sit supra firmamentũ. Item q̃ illud sit possibile vr̃ p rõem quã facit Aug. sup Ben. ad lit. Aqua p sui subtiliationẽ põt eleuari vt sit supra aerem. ḡ maioꝛi subtiliatione poterit amplius eleuari. ḡ si oĩe corpus diuisibile ẽ in infinitũ si assit potentia diuidentis poterit aqua tm̃ diuidi z subtiliari. q̃ supra firmamentũ naturaliter poterit consistere. z si hꝫ. ergo ẽ aliqõ celum aqueũ esse. Item illud est naturale vnicuiq̃ q̃ creatoꝛ ei indidit a prima constitutione. ḡ si in prima diuisione aquarũ quedam posite sunt supra firmamentuz. quedã sub firmamento. ita naturale est illis esse supra firmamentũ sicut iſtis esse infra firmamẽtũ. ergo sicut entibus supra firmamentũ stultũ esset dubitare vtrum aque possint esse infra firmamentũ. sic nobis entibus infra firmamentũ stultũ est credere esse inconuenies supra firmamẽtũ esse celũ aqueũ. Ad oppositũ arguit sic primo auctoritate Aug⁹. xiij. confes. sunt alie aque que supra firmamẽtũ sunt immoꝛtales z ab omni corruptione secrete. ḡ vr̃ q̃ celũ aqueũ nõ sit p naturã iſtiꝰ aque Item corpꝰ hñs speciem aq̃ de natura ẽ ponderosuz. ḡ si aliqõ celum ẽ aquee nature illud ẽ ponderosuz. sz põderosum nõ oportet collocari nisi deoꝛsum p naturã. ḡ vr̃ q̃ inordinatũ sit ponere q̃ aliqõ sit celum aqueũ qõ sit sursum. Item corpus mundi ordinat⁹ ꝑm maioꝛem nobilitatez z minoꝛẽ. z corpus qõ nobilius ẽ supius locatur. ḡ si aqua minus nobilis ẽ q̃ firmamentũ. ḡ num q̃ locanda ẽ supra firmamentũ. Item corpa mundi ordinant⁹ sub z supra ꝑm maioꝛem subtilitatẽ z minoꝛẽ. sz aer subtilioꝛ est q̃ aq̃ ꝑm maioꝛem raritatẽ z minoꝛẽ. sz aer subtilioꝛ est q̃ aq̃ z rarioꝛ. z similit ignis. ḡ nũq̃ aqua adeo poterit rarefieri vt sit subtilioꝛ aere z igne. ḡ nunq̃ videt q̃ possit conuenienter supra ignẽ z aerem collocari. Item habẽtium eandem naturã idem ẽ locus. q̃ enim eadem ẽ natura glebe z totius terre. idem est locus glebe z totius terre. ergo idem est locus hꝫ aque z totius aque. ḡ si aliqua aqua naturaliter ẽ iurta terrã. ergo z oĩs aqua. ergo videt q̃ nullũ sit celũ aqueũ. Si tu dicas qõ nõ ẽ querenda hic ratio nature q̃ hoc fit virtute diuine potentie. Hanc rñsionem refutat Aug⁹. super Ben. ad lit. inquiens. nec quisq̃ dicat hec oĩpotentia dei fieri. qualiter enim deus naturas fecerit queritur. nunq̃d vt de his q̃ miraculum sue potentie operetur. Item quero ad quid posite sunt ibi aq̃. Si ad refrigerandũ caloꝛ igneuz. qõ quidẽ vr̃ ꝓpter hoc q̃ saturnus q̃ supremus est inter planetas z velocissime mouet. vnde ex motu debet esse calidioꝛ. tñ frigidissim⁹ est. z hoc non nisi ꝓpter aquas illas vt vr̃. Obr̃ contra hoc. quia aque ille pinguedinem frigidare caloꝛẽ solis z aliorũ corporum. ergo eadem rõne pñt ab eis calefieri. ergo z consumi. z ita aliqũ totaliter corrumpent. qõ est inconueniens. Queritur ergo cuius nature sunt ille aque. z p̃o quanto celũ illud dicatur aqueũ. si em̃ ꝓpter naturã pspicuitat⁹. tũc oĩe celum debet dici aqueũ. Ad qõ ad pdictoꝛ intelligentiaz est notandũ. q̃ in hac questione ꝓpter diuersitatẽ positionũ z debilitatẽ rõnum. vix põt aliq̃d certũ dici. sz ex quadã ꝓprietate z coniectura ex diuersis positionibus põt eligi vna quedã soꝛtia. q̃ inter ſidem z rõnem medium dat quasi quadã media via. Propter qõ notandũ q̃ aliq̃ sequentes viã rõnis z mundane phie. dixerũt q̃ supra firmamentũ qõ est celuz siderũ. nulle sunt aque corporales. z scriptura sacra intelligi debet de aq̃s spũalibus. Q̃ si alicubi in scriptura legatur de iſtis aq̃s materialibus q̃ sint supra firmamentum elevate. tunc nomine firmamenti intelligit aer. z vtrunq̃ horũ dicitoꝛum eliciunt ex verbis Aug. Primũ ex hoc qõ dicit. xiij. cõfeſ. q̃ ille aque sint immobiles. Scõm vero ex hoc qõ dicit super Ben. ad lit. qõ hoc potest intelligi de aq̃s que suspenduntur in nubibus. Sed iſtam positionez improbat Basilius in exam̃. reprobat etiam ipse terre⁹ qui dicit stellas esse positas in firmamento. per qõ firmamentuz diꝛerat supra aquas ab aquis diuisas. si ḡ firmamentuz illud est celuz sidereũ. q̃ aque ille sunt materiales. positio predicta nullo mõ videtur posse stare Et ideo alij innitentes textui sacre scripture ꝑm q̃ videtur sonare diꝛerũt. q̃ aliqõ celũ sursum est aquee nature. qõ diuina dispositio sursuz posuit ad refrigerandũ ardoꝛẽ etheris. Et ad oĩa rõnes ad oppositũ rñdent p hoc q̃ deus in ordinatiõe mundi plenissime cõsideraꝛat finis vtilitatẽ q̃ forme qualitatẽ. z ideo sicut in minoꝛi mundo posuit cerebrũ sursum ad caloꝛẽ cordis mitigandus. sic supra celum sidereũ posuit celum aqueũ. z ibidez aque ille quiescunt z sustentant. vel a sua soliditate sicut virtute dei Beda dicere. vel sua subtilitate. vel etiaz dei virtute que sic ordinauit. Sed q̃ credendũ ẽ opificẽ summũ corpa mundi optimo ordine ordinasse. non solũ videt q̃ in ordinando cõsideraꝛit finis vtilitatẽ. sed etiam q̃ perfectionis dignitatẽ. ideo nõ videt verũ elementuz aq̃ sup firmamentũ collocasse. cum p naturã sit minus no

bile. Et ideo ē tertius modus dicēdi · q̄ sup firmamentū sicut dicit scriptura sunt aq̄ q̄ tn̄ non hnt naturā z spēm aq̄ elementi · censent tn̄ aq̄ nomine ꝓpter conuenientiā in aliqua ꝓprietate. Unde notādū ē q̄ aq̄ ista tres habz ꝓprietates. hz enīz pspicuitatē. hz frigiditatē. hz nihilominus grauitatē. Quātuz ad naturā pspicuitatis habent aq̄ z ille cōueniūt · eo q̄ hnt naturā receptiuā luminis. z quodāmō retentiuā · sicut experimento pz in aliqbus lapidibus q̄ de nocte non vident p se nisi ponant in aqua. Quātū ad naturā grauitatis simplr differunt. ille enim aq̄ nullo modo sunt graues · nec appetunt eē deorsum. Quantū vo ad naturā frigiditatis ptim conueniunt · ptim differunt. Cōueniūt enī in hoc q̄ vtreq̄ sunt frigide effective. Dnt aūt in hoc q̄ iste sunt frigide formalit · ille vo minime. Et sm hoc pz q̄ nomen aq̄ triplr accipit in ꝓma Spūs dīni ferebat z̄c. Aliqn̄ ꝓ informi materia · vt ibi minis retentiua · vt ibi. Fiat firmamētū in medio aquaz. Aliquādo ꝓ ipso elemento aqueo · vt ibi · congregent aq̄ in locū vnū · z sic pz q̄ sup firmamentū vere sunt aq̄ sicut dicit scriptura z auctoritates sctoz illud intendūt psuadere. Pz etiam q̄ nō sunt ibi aq̄ elares siue eius natura cuius sunt aque iste · nec q̄tum ad corruptibilitatē · nec q̄tum ad grauitatē · nec q̄tum ad ignobilitatem minime. Et sm hoc pz q̄ nomen aq̄ triplr accipit in ꝓma Spūs dīni ferebat z̄c. Aliqn̄ ꝓ informi materia · vt ibi minis retentiua · vt ibi. Fiat firmamētū in medio aquaz. Aliquādo ꝓ ipso elemento aqueo · vt ibi · congregent aq̄ in locū vnū · z sic pz q̄ sup firmamentū vere sunt aq̄ sicut dicit scriptura z auctoritates sctoz illud intendūt psuadere. Pz etiam q̄ nō sunt ibi aq̄ elares siue eius natura cuius sunt aque iste · nec q̄tum ad corruptibilitatē · nec q̄tum ad grauitatē · nec q̄tum ad ignobilitatem nec q̄tum ad grossitiē · nec q̄tum ad trāsfundendi possibilitatē · sicut oīdunt rōes ad oppositū adducte. Hāc aūt viā tertiā satis sustinere possum⁹ pbabilit · cū nihil videat sibi obuiare. Hoc aūt p̄cipue attendendū est ne in incerta materia aliq̄d certitudinalit asserat · melius est enī pie dubitare q̄ aliq̄d temerarie diffinire. Ad illud vero q̄ vlteri⁹ q̄rit · s. q̄re noīe aquaz censeat celum illud · cum nō sit de natura aq̄ iam pz rnsio. Hoc enī dicunt ꝓpter cōuenientiā nō solū in pspicuitate · sz etiaz in frigiditate · sz in pspicuitate formalit · in frigiditate effective. Et si tu obiicias q̄ firmamentū conuenit similr in pspicuitate · arguis ab insufficienti. Preterea nō conuenit eo mō firmamentū cū aq̄ in pspicuitate. sm quez modū celum aqum credit conuenire. Aq̄ enī habent pspicuitatē q̄ nō tm̄mō ē lumis susceptiua sicut pspicuum aeris · sz etiā q̄dāmō retentiua · sicut p experientiā oīs dit̄ · cum metallū aliqd ponit in fundo vasis in tenebris · supfusa aqua liquida videbit sub luce retēta ab aq̄. Sic etiam dicunt pbari rubini q̄ p se non lucent de nocte. Cōuenit etiā cum aq̄ in frigiditate · sz effective sicut dicit Basilius · nec tn̄ ex hoc vr q̄ possit calefieri · vel concongelari sicut nec sol q̄uis calefaciat hz formaliter infrigidari · sz solūmō p frigiditatē ei oppositam pōt effectus eius reprimi · z sic patent oīa q̄sita circa illud celi aquei naturam.

Questio II b

De natura firmamenti · z ē qō vtrū sit eiusdē nature cū igne elemēto. Et q̄ sic vr · ꝓmo p auctez scripture q̄ nullā facit mentionē de pductōe ignis · g̃ si ipe ē nobilissimus elim · ei⁹ pductio nō debet ptermitti · ꝓterea vr q̄ saltē ad lit · z in li · de ci · dei dicit tm̄ q̄ttuor esse corpa mundi · scz humor z humus · aer z lux · si g̃ firmamētū ē aliqd de corpibus mundi · z nō ē terra · nec aq̄ · nec aer · g̃ est ignis. Itē Aug · de sctō · vict · exponens illd · In ꝓncipio creauit ipse terre elim · z celū erat leuis z mobilis circumfusio reliquoz triū q̄ in circuitu medio iacent terre suspensa ferebat · z illd op⁹ oīm corpm siue celestiū siue terrestriū formādoz materiaz cōtinebat. ex hoc videt q̄ firmamentū sit de natura alicui⁹ elementi. Itē hoc vr rōne tantū q̄ttuor sunt q̄litates ꝓme · g̃ q̄ttuor debent eē corpa q̄ sunt de constitutione mundi ꝓmaria. g̃ vl firmamētum est corp⁹ mixtū · vel ē de natura alicui⁹ q̄ttuor elementorū · sz nō ē mixtum · nec de nata triū el'oz inferioz · g̃ ē de natura ignis. Itez triplex ē spēs ignis · s. ignis carbo · ignis lux · ignis flāma · sz natura firmamēti ē vt natura luc̄ · g̃ videt cōtineri sub tertia spē ignis. Itē caliditas inest igni in summo · g̃ si aliqd maxime calefacit · illd hz naturā ignis · sz corpa ecclestia maxime calefaciūt inferiora sicut pz in sole · g̃ hnt igneā naturā. Ad oppositū est auctas pbi in li. de ce. z mū. q̄ pter hec q̄ttuor corpa ponit esse corp⁹ v. Itē hoc ipm rōne oīdit · corruptibile z incorruptibile p naturā nō hnt eandē formā cōpletiuā · sz firmamētū ē incorruptibile · ignis enim naturalit corrūpit · g̃ non sunt eiusdē nature. Itē corpm hnt̄ium diuersos mot⁹ naturales diuerse sunt nature. sz firmamentū z ignis hnt diuersos motus naturales · q̄ ignis naturalit mouet motu recto · firmamentū mouet naturalit motu orbiculari · g̃ ignis z firmamētū sunt alteri⁹ z alteri⁹ nature. Si tu dicas q̄ ille mot⁹ nō ē naturalis firmamēto · Obr̄ hoc · q̄ si aliqs motus inest alicui corpori nō naturalis · ē repire aliqd corp⁹ cui sit naturalis · g̃ si hoc esset verū · tunc esset ponere aliud corp⁹ cui magis conueniret moueri orbicularit q̄m firmamēto · qd falsuz est. Item si firmamētū esset ignee nature · g̃ natalit inflāmaret corpa sibi maxime ꝓxima · cū igitur sit maxie q̄ntitatis · vr q̄ statim totū aerē absorberet. Si tu dicas q̄ a deo reprimit · hoc nō vr · q̄ dictor nature sic res q̄s cōdidit administrat · sicut dicit · Aug · vp̄ · de ci · dei vt eas agere ꝓprios mot⁹ sinat · Preterea si hoc verū esset · tunc mund⁹ nō subsisteret naturalit · sz miraculose. Itez nobilius ē corp⁹ qd nō hz ꝓprietatē q̄m corp⁹ qd hz ꝓprietatē g̃ si ponere ē corpa hnt̄ia contrarietatē · erit ponere corpus a ꝓprietate immune · sz hoc nō ē nisi corp⁹ celeste · g̃ firmamentū nō hz ꝓriū · g̃ nō erit de natura eius. Itez si aliq̄ diuersa reducant ad ꝓcordiā p aliqd · vr q̄ illd non beat naturā alicui⁹ illoz · sz q̄ potens sit sup omnia · sz firmamētū sua influentia facit el'a ꝓria ꝓcurrere ad corpora mixta · g̃ nō ē de natura alicuius elementi. ℟. hic 6
notandū ē q̄ in huius q̄stionis determinatione vident sancti · z expositores sacre scripture ꝓdicere pbis · Cōter em̄ pbi pter q̄ttuor el'a posuerūt essentiā q̄ntā · quaz direrūt esse corp⁹ incorruptibile z eleuatū a ꝓprietate · z pb̄ ē p̄ncipiū cōciliatiuū z cōseruatiuū · Sancti vero non vident ponere nisi solūmō q̄ttuor corpa · z sentire vident nakam firmamenti ee igneā · sz cū recta rō satis euidenter psuadeat firmamētū esse alteri⁹ nature q̄m sit aliqd elim · tū ꝓpt motū q̄ nō latet sens⁹ nros · tū etiā ꝓpt effectus varios · tū etiā ꝓpter vniuersi pfectionē · nō absurde credi pōt pbos in hac pte verū sensisse · z doctores veritatis ab eis in sensu non discrepasse · q̄uis vocetenus videant ꝓire. Sicut em̄ pz ex pbis Aug⁹ · in pluribus locis ipe Aug⁹ · elim ignis denominat a pfectiōe lucis · naturales em̄ pbi maxime ignē notificant p ꝓprietatem caliditatis · z q̄m naka lucis repit · z in corpe quinto · z in igne el'o · iō ipm firmamētū z ignem dixit corp⁹ vni⁹ nature esse · nō inq̄m vni⁹ q̄ habeant vnā formā specifi specialissime · sed q̄ naturam lucis participāt sm quādā rōnē analogie · q̄ vero illud corp⁹ · s. firmamētū subleuatū ē a natura ꝓprietatis · z lucez participat in q̄dam puritate · ignis vero naturā hz ꝓprietaz · hinc ē q̄ pbi direrūt ignez z firmamētū alterius z alteri⁹ esse nature. In cui⁹ testimoniū adducūt q̄ ignis q̄ ꝓriat ter-

re. mouet directe motu ꝟrio. s. surſū. celū vero qꝫ ꝟrietatē nō hz mouet orbicularit. is enī solus motꝰ est simplex q̄ caret ꝟrietate. ꝫ ih vez direrūt ꝫ scis vt pdcm̄ ē nō cōtradirerūt. vñ rōnes ostēdētes q firmamētū ꝫ ignis elemētū nō sint eiusdē nature. ꝟcedēde sūt. ¶ Ad illud q̄ qō obijcit q scptura nō facit mētōez de igne. dōz q silr nō facit mētionē de aere. i sepatōe aūt aqz a terra intelligēda ē distictō elemētoz fcā fuisse. sicut infra melꝰ patebit. ¶ Ad illō qō obr de hug. pz rñsio. iō enī celū ꝟprehēdit sub igne. ꝓpt ꝟformē lucē pticipatōez. vñ sic dctū ē supra q celū cristallinū cēseri pt noīe aq̄. qz aliquaz ꝓprietatē eiꝰ i se hz. ꝫ sic i posito itelligi pt. Tripler ei est ignis ꝓpriꝰ. sic dcm̄ est de aq̄. vna lūiositas. alia caliditas. ꝫ tertia leuitas. p quā mouet motu q̄ est surſū. In propetate pma ignis ꝫ firmamētū cōuenīūt. i tertia ignis ꝫ firmamētū simplr dr. ꝫ i media vo ptim differūt. ptim ꝟuenīūt. Cōuenīūt vtiqz in hoc q ignis ē firmamētū est calidū effectiue. dr̄ tm̄ vo i hoc q ignis ē calidus formalit. firmamētū vo minime. si enī hz caliditatē informātē. haberet vtiqz cōtrarietatē. ¶ Ad illō qō obr q tm̄ q̄ttuoz sūt pme q̄litates. dōm q verū est de q̄litatib actiuis ꝫ passiuis ꝓm ꝟrietatē. ꝫ iō nō sequitur q oīa corpa q̄ sūt in pma cōstitutōne mōi habeāt aliquaz illaz q̄litatū. hz solāmō illa q̄ hñt cōtrarietatē. Ad constitutionē aūt mūdi nō solū hoc corpa requrūtur. hz etiā aliud qō sit supra hec. sic pus ostēsum ē. ¶ Ad illō qō obijcitur q lux ē spēs ignis. dōm q nō q̄cūqz lux ē spēs ignis hz illa q̄ est i materia trāsmutabili. ꝫ hec q hz caliditatez ānexā informātē eādē materiā. hmōi ñ est lux corpis ānti. q̄uis aliq̄ mō sit isti ꝟformis. ¶ Ad illō qō obijcit q corpꝰ ānt calefacit. rñdet q corpꝰ. v. nō calefacit p naturā caliditatis. quā i se habeat. hz p vim luis. ꝫ hoc apparz cū ex ꝟcursu ꝫ reflectōne radioz circa speculū concauū generat ignis. Et si obijcias q nihil dat alteri qō non hz. ergo si celū nō habeat i se naturā igneā. nō magis generabit ignē q̄ aerē. Rñdet q illō hz instātia i gñatōe equoca. sic pz qñ aliq̄d calefacit a motu. sic ꝫ i posito intelligit eē. Et si tu dicas q̄re magis generat ignez q̄ aerē cū nō hēat cū ipo cōformitatē in forma. dōm q etsi nō habeat ꝟformitatē i forma vltima. tū ignis maxime accedit ad eiꝰ naturā. Preterea cū aliq̄d hz ptātē educendi multa q̄ sūt i potētia i materia. esto q sit ad illa indifferēs. magis educit qō nobilꝰ ē. ¶ Natura eī sp̄ desiderat qō melꝰ est. ꝫ iō cū ignis sit nobilioz magis educit ignē. Sz adhuc manet qō si corpa celestia calefaciūt p naturā luis. vñ est hoc q luna humectat ꝫ ifrigidat. hz de hoc fortassis aliq̄d dicet infra. Ad pñs aūt tm̄ sufficiat q generatō caloris a corpe celesti i bis iferioribꝫ vel ē ꝓpt radioz aggregatōnē ꝫ intēsionē ex q̄ subtiliat aer suscipiens illuiatōez. vl est ab aliq̄ virtute diuinitꝰ ei data a pma sui cōditōe rotā spēm cōsequnte. sicut ponit in adamātis ꝫ tute. q̄ et si nō faciat corpa celestia formalit calida. q̄ sua materia nō est ad formā ꝟrietatis apta influens. tñ i hec inferioza inflāmat ea cū sint trāsmutabilia ꝓpter dispōem reptā i materia.

Consequnter qrit de celo q̄ tū ad figuraz. Et circa hoc querūtur duo. Primo qritur vtz celi habeāt figurā orbicularē. Scdo querit vtz habeāt dextrum ꝫ sinistrum. ¶ Questio I c

¶ Ad habeāt orbicularē figurā vr. Et pmo exptēria sēsus. Nā i quācūqz ptē terre vel aq̄ ds videat. celū sp vr equlit distare a terra. hoc aūt nō eet nisi haberet orbicularē figurā. g. zc. ¶ Itē videmꝰ sensibilr moueri circularit hz motꝰ circularis nō ꝟpetit nisi figure orbiculari. g ce lū est orbicularis figure. ¶ Itē simplicissimo corpi simplicissima debet figura. sed celū est simplicissimū intercorpa. cū sit subtilissimū. g simplicissimā dz hre figurā. hz hec est figura circularis. g. zc. ¶ Itē ci corpi qō ē maxime cōtētiuū debet figura capacissima. hz celū est cōtentiuū oīm sic ot Dam̄. ꝫ figura orbicularis ē capacissima. sic manifeste cōuincit rō ꝫ sensus. g. zc. ¶ Itē corpi pfectissimo debet pfectissima figura. hz celū est pfectissimū oīm. ꝫ figura orbicularis ē pfectissima oīm figurarū. sicut pbat i alia scia. maxie cū in ea repiat pfecto senarij. series enī tm̄ repitur i circūferētia q̄tuz ē a circūferētia ad cētrū. g. zc. Itē corpi velocissimo debet figura maxie ad motū idonea. hz celū est velocissimū corpoꝝ. figura aūt maxime apta ad motū ē orbicularis. ergo zc. ¶ Ad oppositū arguit pmo q illō. ps. extēdēs celū sicut pellez. alia trāslatio. sic camerā. ergo vr q celū se hēat ad modū rotūj. ꝫ ita vr cē figure semicircularis. ¶ Itē rōe vr. qz in vniuerso nihil ē supfluū. hz oīa fcā sūt ꝓpt hoiem. g nihil ponēdū est qō nō valeat ad hoīs vsū. hz si celū eet semicircularis figure. sufficeret ad tegēdā terrā inhabitatā ab hoīb. g vr q supfluat aliꝰ semicirculus. ¶ Itē celi sic solidissime firmati. sic dicit in iob. ꝫ innuit tpm nom octaue spere q̄ dr firmamētū. g maxie ꝟpetit eis figura ꝓm quā maxime stabiliūtur. hec aūt magis ē semicircularis q̄ circularis. g. zc. ¶ Itē si celū est figure orbicularis g aut aliq̄ ps celi erit vacua. aut multo plꝰ distabit corpus xpi ab aliq̄b brīs. q̄ celū a terra. ꝫ ab vna circūferētia ad aliā cū terra i medio ꝟsistat. g si nō ē ꝟgruū ponere q aliq̄ ps empyrei vacua sit a ptinētia brōuz. nec poneret tātā distātiā inter xpm ꝫ alia corpa brā vr q empireū nō sit orbicularis figure. ꝫ si ih g nec cristallinuz nec firmamētū. ¶ Rñ. dōm. q ad istā qōem ꝓm phiam latis planū est rñdere q̄uis expositores sacre scripture detia loq̄ videātur dubie. hoc ei facit ꝓpter ipius sacre scripture reuerētiā. nō audētes explicare q illa diuīe dispositōe voluit subtrahere. vel hoc facit ad repmēdā mīaz curioſitatē. volētes nos i his q̄ dicūtur i lege ꝫ phis contentos esse. ꝫ nihil vltra hoc inq̄rere. Qz tm̄ curioſoz instātia nō ꝟsistit. necessario hñt doctores sacre scripture multa determiare. q̄ sine salutis dispēdio posset de facili ꝓtrāsire. ¶ Propter qō ad pdcam qōem rndent. ꝫ iuxta rōis ꝫ sensꝰ attestatoez dicit celū hre figurā orbicularē. ꝫ hāc maxie sibi cōpetere. tū rōe simplicitatis. tū rōe capacitatis. tū rōe pfectionis. tū rōe mobilitatis. sic pz ptractati. ¶ Ad illō q̄ obr ꝺ sac scptura. q ot celi sic pelle extēsū vel sic camerā. dōm q scptura ꝺ defectibꝰ quitati simpliciū mō vulgari frequnter loq̄tur. ꝫ iō cū loquit de celo. loq̄tur de ipo ꝓm q apparz sensui nō. ꝫ ot ad modū pellis vl camere extēsū q̄tū ad nrm emispherū. Ad illō qō obr q ps inferioꝝ emispherū nō ē vtil ad vsū humanū dōm q falsū ē. imo ē necessaria si celū dz suis nos moueri circulariter. ꝫ vna ps fuit nob de die. alia fuit de nocte. ¶ Ad illō qō obr q celi solidissimi sūt firmati. dz q firmitas illa nō excludit mobilitatē quācūqz. hz illā solū q̄ aliq̄d mouet sursū ꝫ deorsū ꝓm motū rectum. vñ firmū dr celū. qz nō mouet ad locū. nihil ominꝰ nō ē mobile. qz mouet circa locū vel i loco. ꝫ tali dispōi cōpetit figura orbicularis magis q̄ aliq̄ alia. ¶ Ad illō qd qrit qūo empyreū si circulare ē. vndiqz scōz corpi vbre plebit. dōm. q et si nō sit certū q̄liter ibi sancti ꝫ quemmōm locent. tū q̄cūqz mō locātur. sive q sint in vno semicirculo empirreo. sive q in toto. nihil ipedit vtrūqz poni. Si ei i toto sūt. ꝫturem visiuā habebūt adeo potentez q xpm videre poterūt. vbicūqz sit. sīve in media

ptē celi · altera nec ē vacua nec superflua · sicut magnū palatiū nō est vacuū qñ est vn⁹ magn⁹ inhabitator cuius sitas ⁊ si non impleat omnē ptem · magnitudo eī curiet spacio magnificentie · sed ꝯ melius sciem⁹ qñ videbim⁹ ·

Utrū in corpe celi sit ponere dextrū ⁊ sinistrū · Et q̄ sic vr̄ p illud qđ dicit phūs in scđo de ce · ⁊ mun · Alit eī sic ē orbi · p culdubio virt⁹ diuersa · s · dextra ⁊ sinistra · quo ntiā sunt ei loca inceptionis ⁊ status ex ope factiōis sue ciptū a q̄ incipit · sz cuiuslibet celi reuolutio ē finita · ḡ hz aliquē situ a q̄ incipit · sz dextra ōr in corpib⁹ vñ est mot⁹ pncipiū · sinistra ad quā ē mot⁹ finis · ḡ cuz celi sit strū sunt termini latitudinis · sicut sursum ⁊ deorsuz ter mini longitudinis · ⁊ antez retro termini pfunditatis nes ⁊ terminos dimensionū · corp⁹ aūt celi ē hm̄oi · ḡ vi detur q̄ habeat dextrū ⁊ sinistrū · Jtē pfectōi motu mo uenť corpa celestia q̄ inferiora · sz ꝑpter cōpletionē mo tus alia habent dextrū ⁊ sinistrū · ḡ multo forti⁹ corpa ce lestia · Cōtra · sicut dicit phūs in · ij · de ce · ⁊ mū · in plātis nec ē dextra nec sinistra · sz multomagis plante accedūt ad distinctionē organizationis q̄ celū · ḡ vr̄ q̄ celū non hēat dextrū ⁊ sinistrū · Jtem dextrū ⁊ sinistrū causantur in nobis vt dicit cōmētator sup lib · de celo ⁊ mundo · a qualitatib⁹ actiuis ⁊ passiuis · scz ab abūdatia caloris naturalis p̄cedente a corde · ⁊ spūum pl⁹ vigentiū in ptē dextra q̄ sinistra · si ita ꝫ nō est reperire in celesti natura · vr̄ ⁊c · Jtem dextrum ⁊ sinistrū pponūt sursuz ⁊ deorsum · sicut latitudo pponit longitudinē · ⁊ hz se cum annexa ante ⁊ retro · in celo aūt nō ē ponere sursuz ⁊ deorsum cum hec sint cōtraria · nō ē etiā ponere antez retro · cum ante dicať vbi ē sursum · sicut dicit phūs · extra se pncipiū ⁊ finē sui mot⁹ hz dextrū ⁊ sinistrū · sz corpus celi ē hm̄oi · cū motor ei⁹ sit separ⁹ · ḡ nō hz dextrū ⁊ sinistrū · Jtem dextrū ⁊ sinistrū ē vnū pncipiū mot⁹ · sed vna ptē circuli mota mouenť omia · ḡ nō magis incipit motus ab vna ptē circuli q̄z ab alia · ḡ in circulo vel q̄libet ps erit dextra vel nulla · sz celū est corp⁹ circulare q̄ mouet circulariť · ḡ ⁊c · Jtem si aliq̄ corp⁹ hz dextrū et sinistrū · illa ps q̄ semel est dextra semp est dextra q̄liter cūq̄ corp⁹ illō mouet localiť · ḡ si celū hz dextz ⁊ sinistz illa ps q̄ semel ē dextra sp ē dextra · sz nō ē dare aliquā ptē celi q̄ mō nō sit in oriente mō in occidēte · mō in alio loco · hm regionē celi · ḡ dextra celi aliq̄n 18 occidēs · qđ nullo mō cōcedi pōt · Rn⁹ · dōz · q̄ cuis dextra ⁊ retro pfunditatis · ñ tñ noiat hm̄oi illos sipli · sz p cōparationē ad motū · vñ i nllo corpe ponit ꝑprie dex · ⁊ sinistra · nisi q̄ diuersimode suscipit motor⁹ influētiā · ita q̄ pmo in vna ptē cuis in alia · vñ dextrū ⁊ si · nō ponit eē nec in lapide nec in planta · nec etiā in statua ponūt nisi ficiēte · in eis ꝫo corpib⁹ q̄ mouenť ad locū · ⁊ magis in vna ptē cuis in alia suscipiūt motor⁹ influētiā · ꝑprie poni tur dextra ⁊ si · sicut in aīalib⁹ q̄ mouēt motu pgressiuo · cui⁹ signū ē maior fortitudo aīalū in ptē illa · ꝑpter qđ ⁊ ptē illā pmo mouēt qñ incipiūt ambulare · hm ꝫ intelligendū ē q̄ cū corp⁹ celeste q̄ dā hēat moueri ab oriente in occidentē vl ecouerso · sicut firmamētū ⁊ orbes pla

Questio II d

netaz · q̄ dā ꝫo mīme · sicut empyreū · qđ dextra ⁊ si · celi cōpetūt sat̄ ꝑprie · nō tñ vlič · cōuenūt eī orbib⁹ mobilib⁹ · sz non orbi īmobili · Attendēdū aūt ē q̄ cū in aīalibus ⁊ in celo ponať dextra ⁊ sinistra hm rōem cuiusdā cōformitatis · s · ꝑpter influentiā motoris · differenť tñ accipiūť ꝑpter diuersaz cōpationē mobilis ad motorē Quia enim aīalia mouēť a motore sibi vnito · iō dextrū ⁊ sinistrū dicit distinctionē in ptib⁹ aīaliū ita q̄ illa ps q̄ mō ē dextra nūq̄z ē sinistra · q⁹ vniformiť opať ad ip⁹ motoris influentiā · p eo q̄ ipm hz sibi vnitū · ⁊ nūq̄z ab eo magˀ elongať · corp⁹ ꝫo celeste motorē hz separatū · cū nō sit corp⁹ aīatū · sicut postea videbiť · ⁊ iō motor hz dei dispōem pncipaliť influit ex aliq̄ ptē celi · ⁊ crediť ꝓbabiliť q̄ in ea ptē ex q̄ mot⁹ corpoz celestiū pmo nob⁹ apparet · vtpote ī oriēte · cū oīa corpa facta sint ꝑpť hoiez ⁊ q⁹ motor ex illa ptē influit vniformiť · q̄cūq̄z ps ibi veniat īmediati⁹ ⁊ ꝓpiq̄us · suscipit motoris influentiā ⁊ iō sp est ibi dextra · nec mutať cū ptib⁹ mobilib⁹ ꝑ eo q̄ nō ē dispō absoluta · sz relata ad motoris influētiā · q̄ sp manet fixa · ⁊ p hūc modū loc⁹ cuiuslibz rei ōr ē immobilis ꝑpť hz q̄ dicit situ relatū ad centrū ⁊ circūferentiā mūdi q̄ nunq̄z pñt moueri · Et ꝑdictis pz qō ꝓpositā · pz etiā rñsio ad obiecta · Concedendū ē eī q̄ in celo sit dextra ⁊ sinistra · Et rōes ad hz īducte silr ꝺcedēde sunt q⁹ verū ꝺcludūt · sz tertia rō sumpta a dimensiōib⁹ ꝑcedat ab insufficienti · Ad illud ꝫo qđ obr in ꝛrū · q̄ plāta nō hz dextrā ⁊ sinistrā q̄uis sit organica · dōm q̄ dextrā ⁊ sinistrā nō facit pncipaliť mēbroz distinctio · hz eī accidit ⁊ frequēter ꝺtingit q̄ eiusdē dispōis ē aīal in ptē dextra ⁊ sini · sz hz facit influentia motoris pncipaliоz ⁊ minus pncipalis suscepti⁹ · hm q̄ attendiť inchoatō mot⁹ ⁊ terminatio · ⁊ sic repiť in celo · Ad illud qđ obr q̄ dex · ⁊ si · in nobis ē a q̄litatib⁹ actiuis ⁊ passiuis tam pz rñsio ex ꝑdictis · q⁹ dex · ⁊ sini · in aīalib⁹ ꝺcernunt ptes dextermīatas ꝑpter vnionē motoris ad mobile · nō solū p modū motoris · sz etiam p modū pfectionis · ⁊ iō ad hoc q̄ vna ps magis suscipiat influentiā motoz̄ requiriť dispō alia ⁊ alia · q̄ ꝺdem fit p q̄litates actiuas ⁊ passiuas · in celo nō sic ē sicut ostensum ē supra · Ad illud qđ obr q̄ dex · ⁊ si · ꝓponūt sursum ⁊ deorsuz · rñdeť pt q̄ verū ē ꝑponūt sursum ⁊ deorsum dicūt terminos dimensionis · nō aūt ē verū ꝑponūt dicūt inchoationē ⁊ terminū alicui⁹ transmutationis · Scōm eī sursum ⁊ deorsum ꝑprie attendiť augmentū siue mot⁹ ad locū · sed hm dex · ⁊ si · attendiť mot⁹ in loco · ⁊ si in celo ponať dex · ⁊ sini · nō tñ oportet sic poni sursum ⁊ deorsum · Aliter pōt rñderi magis hm opinionē phi q̄ in celo est ponere sursum ⁊ deorsum ⁊ ante ⁊ retro · sicut ponit dex · ⁊ si ni · nō q⁹ dicunt terminos diuersoz motuū · sz q⁹ in eodem motu cōsiderať vltima triū dimensionū · sz magis ꝑprie dex · ⁊ si · Et hz pz · ad hz eī q̄ celū reuoluať necesse est ponere duos polos · q̄rum vn⁹ hz rōnem sursum · ⁊ alť rōez deorsū · Est etiā ponēr duo emisperia · q̄rū vnū hz rōez añ · ⁊ alterz hz rōez retro · Nccē ē etiā ponere q̄ in emisperio vna ps sit ex q̄ celestia corpa primo appārere incipiant · altera vero ps ex q̄ desinant · ⁊ hz totū de facili ē imaginari · si q̄s imaginet hominē q̄ pedes hēat in polo artico · ⁊ caput in polo antartico · ⁊ habeat faciem versam ad nrm emisperiū · statim imaginať harum differētias positionū · Ad illud qđ obr q̄ celum hz extra se pncipiū sui mot⁹ · ⁊ ita nō hz dex · ⁊ sini · dōm q̄ illō verū ē qñ dex · ⁊ sini · noiant ptes dextermīatas · sz qñ noiant ordinē mobilis ad motoris influentiā nō hz veritatē · nihil eī facit ad hz vtrū sit motor intra vel extra

23 Ad illud qđ obr̄ q̄ vna ꝓte circuli mota mouenť oīs. dr̄n q̄ verū est. sz tn̄ ex hoc non seq̄tur q̄ eq̄ primo reci ꝑiant motoris influentiaz. qđ ptz cum aq̄ mouet rotaz
24 ꝑmo mouet illam ꝓtem quā contingit. Ad vltimū qđ obr̄ q̄ pars dextra sn̄ est dextra. iam ptz rn̄sio. qr̄ intel ligitur de illo dextro z sinistro qđ dicit dispōem ptium in cōparatione ad motorē coniunctum. sic ē in animali bus. hoc aūt modo non ponit in corpib celestib sicut ꝓius tactum est.

QOnseq̄nter q̄rit tertio loco in cōparatione ad mo toris influentiam. Et circa h̄ duo q̄runt. ꝓmo q̄rit vtrū ꝑmū mobile moueat a deo immediate tm̄. an mediante aliq̄ vtute creata. Scōm ē vtrū moue atur ab intelligentia. an a ꝓpria forma.

Questio I e

QX celuz immediate moueat a deo oñdit primo p phm ā in li. de ce. z mun. dicit. cā prima mouet causarū ꝑmū cā aūt ꝑma non est nisi deus. g̃ tc̄. Item Boetius de cō sol. logns ad dn̄m. stabilisq̄ manens das cuncta mo ueri. g̃ vr̄ q̄ maxīe moueat illd qđ ē ꝑmū mobile. h̄ autē est celum. g̃ tc̄. Item rone vr̄. Primi mobil motor de bet esse primus. sz primus motor ē immobilis omnino qz nunq̄ ē stat nisi in immobili. sed nihil est omnino primū immobile nisi solus deus. g̃ motus primi mobi lis solus ē de principium. Item ex motu z influentia celestis corpis ē ꝯseruatio oīm corporū viuētium. g̃ ex motore eius erit conseruatio oīm spirituū viuificanti um. qz sicut se hz mobile ad mobile. sic se habz motor ad motorem. sz solus deus est ille q̄ ē cōseruator z viuifica cator spirituū. g̃ solus ipe mouet primū celum. Sz con tra. immensitas potentie z sapientie z bonitatis hoc re quirit. vt deus cōmunicet vtuti create actū quē illa ē na ta suscipere. sz actus q̄ ē mouere ſm locum qđ cūq̄ cor pus natus ē ꝯuenire vtuti create. g̃ vr̄ q̄ de nullū cor pus moueat absq̄ vtute alicuius creature. Itē virtus motoris debet ꝓportionari mobili. sed virtus celi finita est. virtus aūt dei infinita est. g̃ ad hoc q̄ saluet in mū do ꝓportio debita vr̄ q̄ inter deū mouentē z celū motuz sit ponere aliq̄ā vtutē creatā z finitā. Itē phs dicit q̄ si tanta virtus mouet in tanto tpe. z maior in minori z maxima in minimo. z infinita in nunc. g̃ si deus infini te vtutis est. z ipse immediate mouet celum. vr̄ q̄ in in stanti reuoluat ipm ab oriente in occidens. qđ manife ste falsum ē. Si tu dicas q̄ deus in mouendo non exer cet totius virtutis sue effectum. qr̄ cum sit mouens vo luntariū. ꝑt mouere z cito z tarde. tunc redit prima ob iectio. qr̄ cum actus iste. s. mouere succedsiue. sit virtutis finite. erit natus ꝯuenire creature. Item ea q̄ sunt ime diate a diuina potentia ꝓcedunt in ee ſm cursuz muta bilem. vt ptz in creatione z iustificatione z miraculorū operatione. g̃ si celum immediate mouetur a deo. mo tus ei ē mirabilis nō naturalis. qđ si ē naturalis. non
25 est g̃ a deo immediate. R. ad ꝓdictoz intelligentia est notanduz q̄ in omni opatione de opat intime z imme diate. cū dei voluntas sicut dicit Aug. z hītū ē in ꝓmo li. sit ꝑma z summa cā oīm spēz z motionū. Jn aliq̄bus aūt sic opat vt ipe sit tota cā. in aliq̄bz sic opat z mouet vt vtutē agendi z mouendi cōicet creature. ꝑma q̄dē di cūtur mirabilia. scōa vo naturalia vl voluntaria q̄tū ad egressum. Qñ g̃ q̄rit vtrū motus primi mobilis ime diate sit a deo. nō ē qđ vtrū vtus diuina intime operetur z immediate sit a deo ad illā mutationē exercēdā cq̄ ni hil mouek sic nisi ipe moueat z cooperetur vtuti moriue. sz ē qđ vtrū motus ꝑmi mobilis sit a deo tanq̄ a tota cā. an simul cū vtute diuina mouente moueat aliq̄ virtus creata. Et ad istam qōnem satis de plano rn̄deri ꝑt. qz cum motus ille sit natus conuenire vtuti finite ꝑ suc successionē. z diuina bonitas ad sui manifestationē cōi cet creature qđ ipa nata ē suscipere. q̄ deus primū mobi le mouet mediante aliq̄ vtute creata. sicut z alia mobi lia. z concedende sunt rones ad h̄ inducte. q̄uis aliq̄ nō necessario cogant. Ad illud vero qđ obr̄ de pho dici 26 posset satis ꝓbabiliter q̄ phs non intellexit q̄ primi or bis motoz ꝑ modū efficientis eet de. ipe em̄ ponit vtutē motoris adeo ꝓportionari mobili. q̄ si minimū vl mo dicuz corpi apponeret corpi lassaret virtus motoris in mouendo. sicut dicit in li. de ce. z mū. sz ponit q̄ de mo ueat ꝑmū causatū metaphorice sicut finis z deliderati aut si ponit q̄ moueat ꝑ modū efficientis. non ponit q̄ ipe solus moueat sz cooperante vtute mobili ꝓportiona ta. Un̄ verbū suū pōt intelligi esse dictū ꝑ q̄ndā appro priationem z primariā influentie sue infusionē. Ad il 27 lud qđ obr̄ de Boe. q̄ deus cuncta mouet. dōm q̄ ex illa autoritate non cōcludit q̄ solus de cuncta mouet. sz q̄ nō mouenť absq̄ diuine vtutis influentia. Nulla ei vir tus alicuius motoris ꝑt vel modicū operari sine bñficio z auxilio ei q̄ penit ē immobilis. sicut in ꝓmo li. ostē sum fuit. z in seq̄ntib oñdet cū q̄rit vtrū ois actio sit a deo. Ad illud qđ obr̄ q̄ motor ꝑmi mobilis ē primus 28 z immobilis. dōm q̄ nō oportet motorē primi mobilis esse oīmode ꝑmuz vl oīmode immobilē. sz sufficit q̄ sit ꝑmus respectu alioz motoz siue virtutū mouentiū. z q̄ sit immobilis sz eū modū ꝑ quē mouet. Nō em̄ oportz esse statū in motore primi mobilis simplr. sz in gñe cre aturaz. Oīs aūt creature defectiue sunt z reducūt ad ipm deuz. q̄ ē ꝑmū z finis oīm citra quē nec ē pfecta qui es nec pfectus status. Ad illud qđ obr̄ q̄ sicut influē 29 tia motoris ꝯseruat mobilia. ita influētia motoris mo tores alios. dōm q̄ illud nō oportet. qr̄ nō est ꝑ similis ꝓportio. ꝑ eo q̄ ordo est in corporib mundi ſm tantaz ꝑdominātiā z excellentiā q̄ vnū pōt influere in alterus spūs bo rōnales q̄ sunt viuificatores z motores corpo rū sic bñt gradū z ordinē. vt tn̄ ſm suū supmū a deo ime diate pficiant z forment. z hoc ē ꝓpter rōnez imaginis ꝑ quam immediate sunt ipsius dei capaces. f

Questio II

Utrū motus celoz sit a ꝓpria forma vl ab intelligentia Et q̄ sit a ꝓpria forma vr̄. sic vult phs. natura ē principi um motꝰ z quietis in eo in quo est. g̃ oīs motꝰ est a for ma intrinseca. sed motus celi ē naturalis sicut ꝑbat phs. g̃ est a ꝓpria forma. Item leue sua leuitate z virtute pōt sursuz ascendere nullo impellente. z similiť graue descē dere absq̄ aliq̄ intelligentia mouente. si g̃ forma celi ꝑ fectioz ē q̄dā elementaris. z figura eius aptissima ad mo tū circularem. vr̄ q̄ moueri possit a ꝓpria forma absq̄ omni intelligentia. Item plꝰ ē mouere seipm exeūdo lo cum ꝓriū q̄ nō exeundo. sz virtus lucis ē se diffunde re ꝑ corpa alterius nature. z etiā diffundendo redire. g̃ vr̄ q̄ corpꝰ celi multo fortius ꝑ naturā lucis possit se in suo orbe mouere absq̄ influētia alicuius spiritualis sub stantie. Item motus animaliū est a forma ꝓpria z trin seca. g̃ vel celum nō mouek ab intelligentia. vl intelligē tia est ipsius celi pfectio z forma. sed intelligentia aliq̄ non ē pfectio celi sicut dicit Dam. ij. li. c. v. celi sunt in animati z insensibiles. g̃ tc̄. Item nullus motus neces sarius pendet a voluntate creature tanq̄ a principali mo tore. sed motus celi ē vniformis z necessarius ſm sc̄os z phos. g̃ nō est a voluntate alicuius angeli vel intellige

tie. Item virtus illius angeli vel intelligentie est finita. ſz ꝑ⁹ finita in mouendo recipit fatigationē ⁊ la/
borē. maxime cum mouet illō qō nō est ꝓ se mobile. aut
ḡ celum mouetur ꝑpria forma. aut si mouet virtute in/
telligentie necesse ē illaz laborare ⁊ lassari. Cōtra. oīe
qō mouet. ab alio mouet. ſz celū ꝑm se totū mouet. ḡ vī
aūt nō ē nisi angelus vel intelligentia. ḡ ⁊c. Item oīs
motor est in actu respectu mobilis. ⁊ totū celū ē mobile
ſz nihil idē ē simul in actu ⁊ potentia. ḡ celū nō pōt mo
ueri a esse ꝑpria ꝑtute. Item oīs motor sufficiēs di
stat a mobili. cū ḡ illa forma extēsa distat a maria nulla
forma extensa pt esse motor sufficiens. ſz forma celi ē for/
ma corpalis ⁊ extensa. ⁊ motus eius cum sit ꝑcipu⁹ inf
alios. mot⁹ eius ē a motore sufficiente. ḡ nō pt esse a vir
tute ꝑprie forme. Item oīe qō naturalit mouet ad lo
cum aliquē. si mouet ab illo loco mouet ꝓter naturā. ḡ
si celum mouet naturalit ab oriente in occidens. ab oc/
cidente in oriens. non mouet ꝓ naturā. ḡ vī ꝙ celuz ha
beat motorē aliū q̄z formā ꝑpriam. Iteꝝ omne qō move
tur ꝑpria forma. mouet ꝓpter ꝑpriam indigentiā. na/
tura eīm forme nō mouet nisi ꝓpter appetitum rei q̄ na/
turaliter indiget. ſz celum sicut dicunt sctī ⁊ phī nō mo
uetur ꝓpter indigentiā ꝑpriā. ḡ nō mouet a ꝓꝑa for/
ma ⁊ natura. Iteꝝ omne qō mouetur a ꝓꝑa forma na
turaliter mouente nunq̄z ḋescit nisi violenter. ipso ex/
istente in eadem dispōne. sed celū q̄tū ad naturā sue for/
me sp erit in eadē dispōne. aut ḡ nō mouet a ꝑpria for/
ma ⁊ natura. aut nunq̄z ḋescit. vel si ḋescit. violenť qui
escit. si ḡ celum aliqñ ḋerabit a non violenť. ḡ mot⁹ ei⁹
nō ē a ꝑtute forme intrinsece. ℟. dōm ꝙ in hac q̄stiōe
due sunt positiōes ꝓbabiles. cōcordes rōni ⁊ scripture
ꝓter illā rem viā quā ḋē ꝓbi posuisse videnť. s. ꝙ ce/
li bēnt aīas. ⁊ ꝙ celū esset magnuz aīal. ⁊ ꝙ moueret a
ꝑpria forma ꝑfecta sicut mouet aīal. ⁊ hanc aīam mo/
tricē posuerūt regi ⁊ dirigi a deo mediante intelligētia
ſz hec positio falsa ē ⁊ erronea. Sīc ei dic Dam. celi sē
inaīati ⁊ insensibiles. ⁊ ꝙ dicunť deū aliqñ benedicere.
hoc ē dictū ꝓ ꝓpopeiā ⁊ ista cōuentēs sentētia sctōz
⁊ rō Aug. retractat illud verbū qō diceratin li. de imor
talitate aīe. ꝙ mund⁹ aīal. ⁊ si aliq̄ sctī videanť hoc dicer
sicut Iero. sup Eccl. hoc totū intelligēdū ē dictū metha
phorice. Nō solū aūt hec positio ē cōtra catholicos do
ctores. ſz etiā cōtra philosophicos tractatores. qui po
nūt ꝙ sba intellectualis nō vnit corpi nisi mediante ve
gerabili ⁊ sensibili. ⁊ ita si celū ꝑficeret a substātia spūa
li. haberet sentire ⁊ vegetari. ⁊ ita naturalit posset cor/
rumpi. ⁊ ꝓpter hoc ista positione omnino relecta intelli
gendū ē ꝙ dupler ē hic mod⁹ sanctorū catholicus. Quidā ei
dicunt ꝙ celū mouet a ꝑpria forma hoc mō. celū hz q̄nti/
tatē ⁊ figurā. ⁊ ꝙ hāc ē ad motū habile. hz nihilominus
luc⁹ ꝑfectionē ⁊ formā q̄ inter cetera formas corpales
ē maxie actiua. ⁊ q̄si viaz medīā tenens inf formas spi/
rituales ⁊ corpales. ⁊ ꝙ ꝑtutē hui⁹ forme mouenť corpa ce
lestia orbicularit mīro sufficienti⁹ q̄z elementa moueantur motu recto. nec oportz ad motū celi adhiberi miste
riū angeli vl aīe sicut nec ad motū cuiuslibz elemētaris
nature. Nec obstat illō ꝙ mouēs debet esse aliud a mo/
bili. q̄ sicut aīal ꝑm aliud sui mouens ꝑm aliq̄d sui ē mo
bile. ⁊ tñ totū ē mouēs ⁊ mobile. sic ⁊ in celo intelligen/
dū ē ꝙ ē mobile ꝓ naturā q̄ntitat⁹ ⁊ figure. ⁊ mouens ꝓ
naturā luc⁹ actiue. Nec obstat illō ꝙ recedit ab eodē lo
co ad quē mouet. celum ei ꝓpe nō hz moueri ad locū.
ſz pot⁹ circa locū. nec ps q̄ ē in oriēte mouet ad occidēs
q: illū situ intendat determinate. ſz q: intendit moueri o:
biculariter. q̄ ē mot⁹ cōpetens sue nature. Uñ sicut dō: ī
radio ꝙ ꝑcedit ⁊ retrocedit ꝓ ꝑtutē suā cū fit repcussio
ad aliqō corp⁹ splendidū. sic est in ꝓposito. ⁊ ꝓ hoc rndet
ad oēs obiectiones. Difficile tñ ē ꝑm hanc positionez
sustinere quō celum mouet a ꝑpria forma ⁊ naturali. ⁊
illa ꝑmanēte ḋescat ꝓter violentiā. Difficile ē etiā intel
ligere quō non moueat ꝓpter ꝑpriā indigentiā si aliq̄
tit⁹ ille ē in forma intrinseca. ⁊ iō isti ꝓpellūtur ad hoc redi
re vt dicant ꝙ ad motū celi non sufficit virt⁹ ꝑprie for/
me ſz simul cū ea requirit influx⁹ diuine potentie ꝑm ꝙ
celum hz moueri ⁊ ḋescere. Sz tunc remanet qō q̄d sit
ille influx⁹. vtrū dicat q̄d creatū vl increatū. ⁊ siue hoc
dicat siue illud. nō ē facile explicare q̄re deus illū motū
exerceat sine ministerio spūalis creature. cū illis sit na
tus cōuenire. Nec tñ de facili pōt hoc ꝛmpbari si q̄s hoc di/
cat ꝙ defectuz isti⁹ creature corporalis velit de⁹ p semet
ipm supplere. vt oñdat se esse deū celi ⁊ terre. ⁊ ita dicat
celū moueri virtute ꝑpria. ꝙ si aliq̄d desit sibi ad mouē
di sufficientiā supleatur ab ipa ꝑtute diuina. ⁊ sic susti
nēdo hāc positionē. rñsio ad obiecta sat ē plana. Alia
vero positio ē ꝙ deus mouet mediante intelligentia cre
ata siue mediāte angelo. ⁊ hoc cōpetebat ordini quē de⁹ cō
stituit vniuerso. de q̄ dicit Aug. sup Geñ. ad lit. ꝙ de⁹
sic mundū ordinauit vt spm ꝑficeret oīm corpori. ⁊ iō si
cut ꝓgruū ē angelos deputari ad mīsteriū hominū. sic
etiā congruū ē ipos deputari ad motū ⁊ regimē celoruz
cum in hoc etiā ministrent homini viatori. ⁊ diuīe sub
seruiant maiestati. ⁊ hoc vī Aug⁹. sentire in. iij. de lib. ar.
loquens de angelica natura de q̄ dicit ꝙ nō sua maiesta
te cōtinet oīa. ſz inherendo illi maiestati ⁊ ei⁹ imperijs
deuotissime obtēpādo. a q̄. ⁊ ꝙ quē. ⁊ in q̄ facta sunt oīa.
⁊ hec positō mgroz ē raz in theologia q̄z in phīa. q: cō/
cors pietati fidei ⁊ rationi plurū ee vī. Si igit hāc posi
tionē sustinere velim⁹. de facili potest ad obiecta in ōri
um rnderi. Ad illō qō primo obr ꝙ mot⁹ ille naturalr 31
est. dōm ꝙ mot⁹ ille ꝓ cōpationē ad primū mobile. na/
turalr esse dr. q: naka ei⁹ ⁊ figura illi motui ꝛcordat. nec
oportet qō omne q ē naturale sit a ꝓncipio intrinseco.
sicut a tota cā. ſz sufficit q ꝑtus intrinseca cooperē ꝑtuti
actiue. Ad illud qō obr de graui ⁊ leui. dōm ꝙ ad mo/ 32
tū grauis nō sufficit solūmō gūitas siue q̄litas ꝑpria.
imo cōcurrit ꝑtus loci attrahentis. ⁊ ꝑtus loci expellē
tis. ⁊ ꝑt⁹ corpis q̄nti. ꝓpter illa duo mouentia q ponit
phs. s. graue ⁊ leue. ⁊ remouēs ꝓhibens. ⁊ q: hec ad mo
tū celi nō possunt cōcurrere. oportet ꝙ cōcurrat ꝑt⁹ spi
ritualis sbe. Ad illō qō obr de diffusione luc. dōm ꝙ 33
ille nō ē mot⁹ localis. ſz magis mot⁹ alterationis. vnde
sicut ignis pōt calorē suū diffundere deorsuz. tñ ꝑtute p
ꝑpria nō se mouet de loco in q̄ ē. sic etiā in celesti corpe in
telligendū ē ee. Ad illō qō obr ꝙ ad cōpletionē mot⁹ fa
cit ꝙ aliq̄d moueat a ꝓncipio intrinseco. dōm ꝙ hoc acci 34
dit. nō eīm hoc ē ꝓpter vnionē motoris ad mobile. ſz pro
pter sufficientiā motoris q̄ q̄dem ē suba spūalis distās
a materia. vñ distantia motoris q̄ q̄dem a mobili ⁊ cō
pletō motoris illa ē q̄ facit ad motoris ꝑfectionē. hoc aūt
multomag⁹ reperitur in motu celi ꝙ mouet ab angelo si/
ue ab intelligentia separata ꝑm suba vnitā ꝑm ꝑtutez. q̄z
si moueretur a ꝑpria forma. Ad illō qō obr ꝙ necessariuz
non pendet a voluntario. dōm ꝙ verē ē de volūtate ꝑti
bili. q̄z aūt voluntas angeli sit ꝓ naturā ꝑtibilis. tñ 35
ꝓ gliam omnino inuertibile efficit. ⁊ talē suba intelligē/
dū ē ee motricē celi. q̄ vt dicit Aug⁹. sume maiestati in
cōtinenti inhereat ꝑfecte. Et ꝙ talis suba sit motrix ce

li oñdit ipius motus nobilitas ꝛ vniformitas ꝛ neces
sitas oñdit nihilominus ꝗs futura · cū pfecta erit su
pna ciuitas · ad quā fruēdaz finaliter ordinat angelica
mīstratio · ¶ Ad illud gd obijcit cū sit ⁊tutis finite lasi
36 satur · dōm q lassatōnē nō facit finitas sz impotō mo
toris ad mobile · vl' fortitas vel ineptitudo ex pte mobi
lis quoz nullū est in ꝓposito · ꝛ sic patent quesita ·

¶ De pductōe insensibiliū contentoz

¶ Sequtur · dixit deus · cōgregent aque ī locū vnū · Su
pra egit mgr de pductōne insensibiliū cōtinētū · in hac
pte agit de pductōne insensibiliū cōtentoz · ꝛ qz hec sūt
in duplici dignitia · Quedā enī intra celos continent · vt
materialia respcū generādarū rez · sic sūt ela · Quedam
a ¶ Congregent aq in locū vnuz ꝛ appeat arida · Cōtra vr̄ ꝓmo ī
cōuenient dice / re congregent ī locū · qz motus ad
De operē tercie die locū est entis cō
pleti · sz aq nōdū
erāt ꝓducte · er
go male dixit · ī
locū vnū cōgre
gent · Jtez nihil
pōt apparere ni
si color · ꝛ nulluz
elemētuz simplr
est coloratum · g
terra nō pōt ap
parere · male er
go dicit appare
at arida · Jtē cū
sint duo alia ela
vicz ignis et aer
videt q̄ suffici
ens sit scriptu
ra que nihil de eoz distinctōne explicat · Jurta b queri
tur quare elemētū aque nomīat pluraliter · ꝛ elemētuz
terre singulariter · Si tu dicas q b est ꝓpter aquarum
dispsionē · tūc videt q male dicat · cōgregent aque ī lo
cū vnū · Jtē querit quare elemētū terre ꝓmo vocat ari
dā · ꝛ postea vocat terrā · cū añ sit dcm · In ꝓncipio cre
auit dr ce · ꝛ ter · rē · Jtē cū elm aque sit insipidū p natu
rā · ꝛ maria sint salsa · nō vr̄ q cōgregatōes aqr debeant
37 appellari maria · Rr · dōm q scptura distinctōem eloz
in his verbis valde explicat elegāter si ꝗs attendat · qz
enī motus ad situ nō est nisi rei ꝓplete ꝛ habētis formā
nec aliud fuit aquas cōgregari in vnū · q̄z ipi elemento
dāto spēm vnā ꝛ inclinatōnē ad locū speciei simul
debitū fm exigētiā forme ꝛ inclinatōis ad situ dare lo
cū cōgruū · ꝛ qz locus aq est imediate eē circa terrā duz
aq cōgregat · ab elemētis superioribus · s · aere ꝛ igne separa
tur · g ī cōgregatōne aquarū tāgit p ꝓnās distinctō alio
rū duoz eloz · Rursus qz aque sūt nate circūdare terrā
ꝛ si ex omi pte circūiret terrā · ad inhabitādū nob ꝛ ala
libus apta nō eēt · ideo sic distinxit · vt in superiori superficie
arida appareret · Rursus si terra eēt ab aqua oīno sepa
ta · ad germinādū nō esset apta · ꝛ iō ds sic arefecit terre
superficiem · vt tū ipius radicē aqua impleret · ꝛ p decur
sū fluuioz etiā irrigaret · Et ꝓpt b tria dt scptura · Pri
mo ꝓpter elemētoz distinctōnem · cōgregent aque in lo

¶ Agit de distinctiōe eloz de
minās veritatē qū aq cōgre
gate sunt in vnū locū · ¶ f ¶
Sequtur · dixit deus a Congregen
tur aq in locū vnū ꝛ appareat a
rida · Tertie diei op ē congrega
tio aqr in vnū locū · Congrega
ti sunt eīm oīs aq celo inferio
res in vnā matricē · vt lux q̄ pte
rito biduo aqs clara luce lustra
uerat · in puro aere clarior ful
geat ꝛ appareat terra q̄ coopta
latebat · ꝛ q aqs limosa erat fie
ret arida germinib ꝓpta b Eo
dem eīm die ꝓtulit terra herbā
virentē lignūq faciēs fructuz ·
¶ Soluit dubitationē vbi con
gregate sunt aq · g
Si aūt q̄rat vbi cōgregate sint
aq q totū texerant spaciū vsq
ad celum · Potuit fieri vt terra
subsidens concauas ptes pbe
ret vbi fluctuantes aqs recipet
Pōt etiā credi p marias aqs ra
riozes fuisse q̄ sicut nebule tege
rent terras · sz congregatōne esse
spissatas · ꝛ iō facile in vnū pos
se redigi locū · Cūq multa con
stet esse maria ꝛ flumia · in vnū
tm locū dicit aqs congregatas p
pter ꝓtinuationē oīm aqr q̄ in
terris sunt · qz cūcta flumina et
maria magno mari iungūt Jō
q cum dixerit aquas congrega
tas in vnū locū · deīde dicit plu
raliter congregationes aqr ꝓpt ml
tifidos sinus eaz quibus omni
bus ex magno mari principiū ē ·

cū vnū Secū
do vo ꝓpt su
perficiei fre
quentationes ꝛ
appareat ari
da · Tercio ꝓp
ter irrigatōez 38
quam ab aqs
suscipit vt ge
minar possit · Dño ds
dic vocauit a aque sint in
rida terrā · cō vnā locum
gregatōnesq congregate
aqrū appella / cōgregatē
uit maria Et maria et ma
bis parēt ob / rina.
iecta dō enī
ꝓmo obz dē /
bo cōgrēgādi
nō valet · qm̄
fecit dr aqs
cōgregari sic
ꝓs existēres
sz sicut dans
eis formā et naturā p quā sint apte nate in vnū lo /
cū cōcurrere · Silr pz illō qd obz de apparitōne ter / 39
re · qr terra q̄ apparet nō est elemētū mixtū · Silr pa
ret illud qd obijcit de distinctōe alioz elemētoz · q
in his duobz q̄ sūt maxime sensibilia ꝛ tractabilia ·
claudit illoz distinctio q̄ sūt sensibus nr̄is occulta ·
Similiter patet quare aquā vocat pluraliter ꝛ ter
ram singulariter · ꝓpter scz earū dispōem · humiduz
enī ꝓpo termino est male terminabile · sed qr siccuz
de sui natura termīabile est · iō terrā vocat singulari
ter · et ꝓs vocat eā aridam · ꝛ postea terrā · qr ꝓmuz
nomē dr ꝓprietatē eli · vicz siccitatē · secūdū ro nomi
dicit ei vsū siue vtilitatē quā hz p ꝓmissionē aq vt
possit coli et fructificare · iō dr terra q̄si trita · Silr
patet de illo qd obz de aqs · appellātur enī maria · fi
qr amaritudo sit ꝓpria qualitas aq̄ · sz qr consecf aqs
in sua cōgregatōe ꝓpter grossiciē ptū q remanēt sb /
tilioribz eleuatis sursū vel penetrātibz ī terre pfun
do ex qua subtiliatōne dulcescunt · ¶
b ¶ Eodē ei die ꝓtulit terra herbā virētē · vr̄ q fcm 40
est inordiate · si ei firmamētū ꝓs fcm ē aqs terra ꝓs
debuit ordīari q̄s terra · Jtē cuz mineralia corpa sint
ex terra ita bñ sic lig · vr̄ q̄ insufficiēter dr̄ mīer sepru
ra ca q̄ virtute diuīa ꝓducūt ex tra · Jtē q̄rit vtz tunc
tra germīauerit triblos ꝛ spinas · si ei tūc nō ꝓduxit

vr̄ q̄ p⁹ pctīū fuit ꝛa fecūdio ꝛ nouā recepisse po/
tētiā ad pducēda talia. si ꝟo tūc pdurit. vr̄ scp̄ka in
sufficiēs. q̄ñ exp̄mit. vr̄ etiā sibi ōtrari dū i. tū. gen̄.
ōt illa i penā hoīs germīari maledcā ꝛa ꝛē. ℟°. dō
dē die q̄ ꝛa p
ducta ē er ea
herbas ꝛ lig/
na pdire fecit
De opeꝛ tū ppꝛ erroꝛis
q̄rti diei. remotōnē. vt c
ōt Basili⁹ ne
crederēt q̄ sol
eēt cā pncipa
lis ꝛe nascēti
uz. sic ōt pbs
q̄ ꝛa ē mater
plantaꝝ ꝛ sol
p̄ tū q̄ plāte
ꝛ herbe sūt cō
naturales ter
re dū ei sūt ra
dicitus affixe
trahēdo er ip
sa fomētum ꝛ
originē. nō sic
āt ei ornatibꝰ
gliorū trīū. q
h pz pmū obꝫ
iectū. Ad illō
ꝟo q̄ obꝫ de
corpibꝰ mine
ralibꝰ. dōz q
q̄ pꝛout rece/
dūt a naka ter
re q̄ latēt sub terra. ñ curauit scp̄ka spēaꝝ exp̄mere.
41 Ad illō q̄ obꝫ ō spinis ꝛ tribul. dōz. q tūc pducte sūt
tā vīl q̄ nō sit alicꝰ vtilitaꝫ ꝛ frucꝰ. ꝛ iō cū alīs virē
tibꝰ herbꝰ ꝛ lignis fructiferis itelligēdum ē ista pduci
gñata sint i penā pcti. dōz q spinā ꝛ tribulū gñari
terre q̄ cū colit vt det frem̄ vñ hō sustēteꝝ. potiꝰ pdu
cit vñ hō cruciet. Q̄ āt i loc̄ mlt̄ gñeꝝ spina ꝛ tribu
lus. hoc non est pena sed natura. ¶ Fiāt lūiaria i firmamēto celi. Querit q̄ sint ista
42 lūiaria. Si tu dicas q̄ sol ꝛ lūa. q̄ scp̄ka explicat. fe
cit ōs duo lūiaria mag. ꝛē. vr̄ eē istātia. Sed ꝟo q̄ ista
nō sūt i firmamēto. Scdo ꝟo q̄ lūa nō ē lūiare ma/
g nū. cū iudicō sapientū multe stelle sūt maiores. Ter
cio ꝟo q̄ lūa nō vr̄ eē lūiare. sz potiꝰ corpꝰ opacū dū
cui inf positōe solē facit eclipsari. Si tu dicas q̄ lu
na ōz lūiare. nō q̄ ex se luceat. sz q̄ lumē recipit a so
le. Obꝫ ꝟ h. q̄ cū lūa sit de naka ānte ceētie. sic ꝛ sol
vr̄ q̄ ita debeat lucere sic sol. Ite si lumē recipit. aut
sic corpꝰ trāsparēs. aut sicut terminatū. aut sic spe/
culū qđ ptim hz naturā terminati. ꝛ ptiz trāspentꝫ.
Si recipit sic trāsparēs. tūc vr̄ q̄ nō obūciat sevisui
p se. ꝛ q̄ etiā ñ possit occultare solē. Si sic termiatū
tūc duplex oriꝝ incōueniēs. Primū ē q̄ cū corpꝰ ter
miatū nō ē nisi mixtū. nō ꝑt lūa eē corpꝰ termiatum
Secūdū ꝟo q̄ tūc nō illūiabit nisi i superficie. q̄ vr̄ q̄
paz de lūie suscipiat. ꝛ paz refūdat. q̄ nō ōz dici lu
miare mḡnū. Si ꝟo recipit sic speculū. tūc silr du/
plex ē incōueniēs. Primo q̄ i lūa debem⁹ videre imagi
nē siue spēm solis sic vr̄ in speculo. Aliud q̄ tūc nō ōz
lūa illūiare oēm ptē. sic nec speculū imaginez offert ℔m
oēm ptē. Propter h̄ igit est questio q̄re lūa dicat eē lūi
nare magnum. ꝛ quare magis lucet de nocte q̄z de die. ꝛ
q̄re magis lucet
dū a sole elōgat
q̄z cū ei a. q̄nq̄t
ōrīū eni ōz eē si
ab ipo recipit lu
mē. ℟°. dōm. q
circa lūiaris celi
q̄dā singlare ec/
nēt opionē. dicē
tes q̄ corpa cele
stia sic ex q̄ttuoꝛ
elis pdominātes
i eis nā ignis si/
ue celestꝫ corpis
qđ dicūt eē nake
ignee pdominā
te inq̄z ñ solū ꝓz
q̄litatē sz etiā ꝓz
q̄ntitatē. ꝛ ℔m q̄
i eis magꝫ pdnā
tur illa nā. ℔m h̄
bñt loca magꝫ ꝛ
magꝫ supma. et
q̄m i lūa q̄ nobis
primo ꝛe mīme
dñak nā ignea i
ter ceꝛa lūiaria ꝛ
plꝰ repik i ipa ō
nā lūis suscepīa
hīc ē q̄ lūa pazp
se lucꝫ ꝛ ex pntia solis mlt̄ū suscipit lum̄ ad ō vt mereak di
ci lūiare ꝛ mḡnū lūiare. ppꝛ mḡnū effectū lūis quē hz i ter
ris. In sue āt positōis fulcimētū adducūt h̄ q̄ lūa vr̄ eē
corpꝰ ℔m iatū ꝛ coloꝛatū. ꝛ iō ink nos ꝛ solē posita radi
os sol nob occultat ꝛ soli opposita dū er ea pte q̄ nobis
opōik lumē suscipit ꝛ iferioꝛa illūiat. Sz h̄ positō ē ō
cōez viā pboꝛ. ꝛ ō cōez viā scōz. Cōtra pbos nāq̄ ē. q̄
pbi dicūt q̄ mixta ex q̄tuoꝛ elis sūt coꝛruptibilia. ꝛ ad h̄
q̄ sit cōueniēs mixtō ōz q̄ plꝰ sit ibi ō nā gruū ꝓz q̄ntita
tē. ꝛ ita lūiaria celi ꝓz hāc positōnē ꝛ ceēt coꝛruptibilia
ꝛ ceēt gruia. Q̄ si tu ñ deas q̄ illa sblimata sic a nā coꝛ
ruptibilitaꝫ ꝛ gruitaꝫ. sic corpa hoīm gliosa h̄ ñ soluit
q̄ñ q̄rit h̄ qđ faciat ōs p graz ꝛ glaz sz q̄lia sic illa lumīa
ria pdita p naka z. Cōtra cōez viā scōz ē. q̄ si corpa illa 43
sic mixta. nobili valō mixtiōe mixta sic. ꝛ si h̄. q̄ sic nata p
fici ab aīa. ꝛ sic sic aīalia. ꝛ h̄ ē ō Dam̄. q̄ ōr celos cē ina
nimatos ꝛ isensibiles. Hoc etiā ē ō Hiero. ad ō vt di
cere astra cē aīata dicat hereticū. Vñ h̄ enumerat ink
hereses Orige. augusti. āt retractat. q̄ dixerat i li. ō im
mortalitate aīe. ñ tñ oīno tāq̄ falsū pdēnat. Alit ei sic i
li. retrac. aīal eē mūdū sicut plato sētit alīq̄ plīmi nō
rōe certa idagaꝝ potui. nec diuīaz scp̄kaz autoꝛitate p
suaderi posse ꝛgui. Vñ tle aliqd a me dcm̄ q̄ accipi pos
sit q̄ aīal sit mūdꝰ. temeꝝ dcm̄ repbēdo. nō q̄ h̄ eē ftz cō
firmo. sz q̄ nec veꝛ eē ꝓphēdo. Q̄ si tu dicas illa eē cō
plerionata. nō tñ aīata. qūo veꝛ eē potit. cū nob ꝓple
rio sit ad suscipiēdū aīam prima dispositō. Propt h̄ ꝛ
his silia h modꝰ ñ videt appbādus. Scdo mō pōt dici
ꝓz pbz q̄ lūiaria pducta sic ex aggr̄gatōe luc. vt suoꝛo
biū sic ei si caloꝛ dispsꝰ i vnū colligēt fiēt itēsioꝛ ꝛ fortioꝛ

Ante alia de ornatu celi agit ꝑ ficut pꝛi⁹ factum est

sic dum natura luc̄ in orbibꝫ repta ꝫ trute sui opific̄ in vnū colligit̄ .luminare ꝫstituit̄ .z ꝑm b̄ lumiare maius z minus est .ꝑm q̄ maiorē in eo lucis aggregatio .z q̄m luna inter corpa celestia magis ē nobis ꝓpinq̄ z eis orbis .hinc est q̄ taz ipsa q̄ eius orbis minus ꝑticipat de ꝑfectione lucis.

Quō sunt in signis et tēpora lūmaria celi.

Qr tm̄ multū ē nature lucis cōformis obiecta soli mul tā illumina tur .z q̄ hz den sitatē in partibꝫ radijs solis p uia non est .z p ꝑea radios q̄s suscipit refūdit ēr ea ꝑte ex q̄ soli se obijcit .z cum sit nobis ꝓpinq̄ multū nos illūinat .z ꝓterea sacra scriptura vocat solem z lunā duo luminaria magna .z hec positio satis est ꝓbabilis .nō tm̄ videt omnino sufficiens .Si em̄ luna est ex aggregatione z densatione ptium sui orbis luminosa .licet non q̄eniat ad luminositatē solis .vr̄ q̄ de se debent lucere .nō tm̄ ex lumīs solarꝫ susceptiōe .qō oculū pz esse falsum .Et iō ē adhuc tertius modꝰ dicendi ꝑz sanctos .s. dam̄ .z basiliū .q̄ luminare nō tm̄ dicit lumen .sz lucis vehiculū z luc̄ vasculū .ꝓter qō Eccl. xlvj .ō sole dicit .vas admirabile opus excelsi .vñ sicut lucerna q̄ ōr vehiculum luc̄ hz in se duplicem naturaz scz luc̄ q̄ vehit .z corporis qō vehit .sic voluerūt dicere de luminaribꝫ celi .Ait enim basiliꝰ sic .Hoc solare corpus effectū ē vehiculū illi ꝑmogenito lumini .sicut em̄ aliō est ignis .aliud lucerna .sic illi luci vehicula lumīaria parata sunt .Item dam̄ .Lumīaribꝫ illis ꝑmū claz lumen ꝺditor imposuit .nō vt impotēs dare eis aliō lumen .sz vt nō vacans illō remaneret .Lumīare em̄ ē nō ipm lumē sz lumīs receptiuū .Scōz igit̄ basiliū z dam̄ .lumīaria sunt ꝓstituta ex illa ꝑma luce q̄ faciebat die z nocte .z sui orbis natura quadā aggregatiōe .diuīa manu ad modū vasis z receptaculi luc̄ coadunata .Hūc igit̄ modū sustinēdo ꝓpt̄ scōz reuerētiaz .z q̄ securꝰ est ꝛbis cor inniti in hac mole in q̄ plꝰ ꝓcedit ex ꝺiectura q̄s ex rōne certa .dōm q̄ luminaria inq̄tū ꝓstituunt̄ er orbibꝫ suis ꝑ aggregationē plꝰ bñt idoneitatē ad suscipiēdū q̄s ad diffundendū .q̄ ꝛo lucēt b̄ bñt ex luc̄ primo create ꝑfectiōe .z iō illō lumīare cui dꝰ multū dedit de illa luce .maxīe lucet .sic̄ sol iste .cui minꝰ dedit .minꝰ z illō cui minime .mīme lucet ex se .sz si lucet b̄ ē ex susceptione solaris influentie .Et iō voluerūt alij dicere nō tm̄ lumīa sz oēs stellas lumē a sole recipe .Quicqd aūt sit de aljs stell' .tm̄ de luna satꝭ plane apparet q̄ ꝑ se nō lucet .Et rō hꝰ ē .q̄ ad sui cōpletionē modicū suscepit de illa luce ꝑmo creata .q̄ ꝛo ē aggregatū ex naꝛa q̄ multū ē apta ad suscipiendū lumē .cū sit corꝰ magnū z dēsuz z nob ꝓpinquū .hinc ē q̄ ml'tū de lumie suscipit z ml'tū refundit q̄n ex ea ꝑte illumiat̄ q̄ se nobis opponit .b̄ aūt est q̄n ē in ꝑfecta distantia a sole .ita q̄ sol ē in vno emisperio .z luna in alio .z hec ērō q̄re scꝑtura appellat lūiare magnū .z q̄re sol ꝓpositus ē diei .z luna ꝓposita ē nocti .Et q̄ b̄ pz rñsio ad obiecta .Qꝫ em̄ ōr luna eē lumiare magnū .hoc nō ōr q̄ luceat ex se vel q̄ sit maꝰ q̄s stelle .sz q̄ magꝭ nos illūinat .Quare aūt magis illuminat de nocte q̄s de die rō iam dicta est .Ad illud vero qō q̄ ꝛ

ritur quale recipiat lumen .vtrum sicut transparēs vel terminatū .vel speculū .Dōm q̄ luna nec naturam ꝑfecte opacē .nec ꝑfecte trās parētis .nec ꝑfecte habet naturam speculi .ꝑticipat tm̄ aliquid de quolibet horū .Naturā transparētis quodāmō ꝑticipat 44

z ānī q̄s vsitate nouim .Sunt enim in signa serenitatis z tēpestatis .z in tempora .q̄ ꝑ ea distinguim quattuor tpa anni .s. ver .estatē .autūnū .hyemem .Vel sunt in signa z in tpa .i. in distinctionē horarum .q̄ ꝓiusq̄s fierent .ordo tpoꝝ nullis notabat̄ indicijs vl meridiana hora vl q̄libz hora .hec q̄rta die fcā sī

cū ex natura quinti corporis constet .Naturaz vero opaci eo q̄ ꝑtes ille ita dēsant vt nec radijs nec visualibus sola ribꝰ ꝓbeant transitū .Natura vero speculi hz in hoc q̄ ficꝛ recipiet etiā reddat .nō tm̄ omnino reddit sicut speculū quia non est corpus tersum z politum .sicut patet aspicienti ipm corpꝰ lunare cū est illuminatū .speculū aūt reddit imaginē .q̄ ē corpꝰ politū qō nō ē radijs ꝑ utū .hec aūt magꝭ ꝺiecturādo dicta sunt q̄s asserēdo vt aliq̄s intellectꝰ sanꝰ haberi possit de eo qō dic̄ scꝛiptura .fecit dꝰ duo lumīaria magna z̄ .Qō vo obꝛ q̄ nō sunt posita in firmamēto z̄ .dōm q̄ firmamē tū in scꝛiptuꝛ aliq̄n accipit large .aliq̄n stricte .aliq̄n em̄ vocat .viū .spera in q̄ posite sunt stelle .et sic ꝓprie accipit ibi .z posuit stellas in firmamēto celi .aliq̄n accipit large ꝑ natura q̄nti corꝛis q̄ diuidit a/q̄s ab aq̄s .z sic accipit ibi .Fiat firmamentū in medio aq̄rū .z post b̄ .fiāt lumīaria in firmamēto celi .

d Et sint in sig̃ .z tpa .z dies z̄ .Lōtra .si sunt in signa .nō vident peccare q̄ ꝓ illa ꝑnosticāt futura .vl si in tpa .tunc vr̄ q̄ ante solē z lunā tpa nō fuerūt .vl si in tpa q̄r q̄re plr̄ dicta sunt tpa cū nō sit nisi vnū tps Ite q̄rit de sufficiētia istoꝝ quattuoꝝ q̄ enumerat .in signa z tpa z dies z annos .q̄ sil'r sunt in mensez et septimanas .Si tu dicas q̄ claudūt in his duobus scz dies z ānos .b̄ nō solut̄ .cū sil'r dies z ānī claudant in hoc q̄ dicit signa z tpa .R̄o .dōm q̄ illud ver ꝑñt in hoc q̄ dicit signa z tpa .Sed bū dupl'r hz exponi ꝑm q̄ duplex est vsus signi .Signum enim z est ad signandum .z est ad distinguendum .Si primo modo accipit signum .tunc est sensus .q̄ illa lūiaria facta sunt in signa .i. in significationē futuroꝝ .z variationē tpm .z dierꝫ .z annoꝝ .vt variatio tpm attendat̄ in mutatione q̄tū ad calorē aeris z frigꝰ variatio dierū q̄tū ad lumē z tenebras variatio annoꝝ q̄tū ad renouationē horꝝ duoꝝ .et sic dicunt̄ corpa celestia esse in signa non quoꝝlibet futuroꝝ .sz eoꝝ quoꝝ ipa sunt quodāmō cā sic̄ imbriuꝫ z ventoꝝ .z sic exponit Dam̄ .vel etiā eoꝝ ꝑ ea q̄ ꝓsignant diuina ꝓuidentia .sicut eoꝝm que aduenient in iudicio ꝑm illud Luce .xxj .Erunt signa in so .z lu .z stel .Aliorum vero que sunt a lib .arbi .non sunt signa ex institutione diuina sed potius ad illa signanda traxit humana fictio et fallacia diabolica .Si autem secundo modo accipitur videlicet ab actu distinguendi .tunc est sensus .sint in signa quasi distinctiones temporꝫ z dierū et annoꝝm .Hec autē expositio diuine scꝛipture vr̄ esse magis consona .qō patz ꝑ añcedentē littrā vbi ōr .

Fiãt luãria i firmamẽto celi. ⁊ diuidãt diẽ a nocte. Du
plex ẽt ẽ mot⁹ luãriũ. vn⁹ q̃ ẽ ad modũ vltime spere su
q̃ polos ꝓncipales ad orientẽ i oñes ꝑ occidẽs. q̃ motu
reuoluũtur semel q̃libet nakali die. ⁊ fm hũc modũ di
uidũt diẽ et nocte. sic ds i ps. fecit solẽ i ptãte diei. lu. ⁊
stel. i po. noc. Alij ẽ mot⁹ ꝓꝑus quẽ hñt nakalik in cir
culo obliq̃. s. i zodiaco. in q̃. xij. sig̃ describunt. ⁊ fm uo
tũ planetarũ i ill signis. ⁊ maxie sol. fit sig̃tio ⁊ distinctõ
tpm et diez ⁊ ãnoz. Distinctõ tpm fit. q̃ ttuor sũt tpa
ãni. ver. estas. autũn⁹. ⁊ hyẽs. q̃ distiguũt ꝑ motũ solis
i zodiaco. put ad nos accedit ⁊ a nob elõgat. Distictio
uo diez fit silr ꝑ eũdẽ motũ. q. mõ dies crescunt. mõ de
crescũt. Aliq̃n dies sũt maiores noctib⁹. aliq̃n mĩores
fm q̃ ꝑ illũ motũ dupl⁹ accipit solsticiũ. s. estualez bi
emale. ⁊ dupler eq̃noctiũ. s. vernale ⁊ autũnale. Sunt
etiã mot⁹ i distictõe ãnoz fm quatõs illi⁹ mot⁹ sol⁹ i ob
liq̃ circulo. Silr suo mõ luna ẽ i significatõez tpm ⁊ an
cut apũ xpianos ẽ sol. sic dz Ecci. xliij. A luna signum
diei festi. Si ãt q̃rat q̃re eccia magr accepit festa sua fz
48 solẽ q̃ fm lunã excepz duob⁹. plixa ẽ h⁹ qõis dr mia
tio. ⁊ plãe ĩueniri ꝑt i li. aug. ad ianuariũ. h̃ q̃tũ ad ꝑ
sens sufficiat. q̃ q̃ synagoga i reuelãs noctẽ ãbulat ⁊ mi
nuẽda erat. ĩo a luãri q̃ nocti pẽst. ⁊ q̃ minuit in cõ
fumatõe accipiebãt suaz solẽnitatũ distictõz. q. ꝓ ec
clesia iã ãbulat i lũie. sic de ipa dr Apo. xij. Mlier ami
cta sole et lũa sb pe. e⁹. xl mẽses cõputãt. ⁊ dies solẽnes
magr fm motũ solis q̃ lũe. excepto solo pascate. ⁊ ꝑ cõ
seqns ꝑtr ecoste. Paschal ei solẽnitas nõ solũ celebat
i cõmemoratõz resurrcõis ꝑterite. sz etiã. i ꝓfiguratõnẽ
resurrcõis fuke. ⁊ h̃ eccia q̃dãmõ ẽ ꝓformis synagoge
vñ festiuitatẽ illã obſuat a lũa ñ iudaizãdo. sz pot⁹ il
lã futurã solẽnitatẽ quã erpcãt fm q̃ sibi ꝓpetit ꝓsigñ
do. Hec ãt dcã sũt ꝓpt illd q̃d dr sc̃ptura. ⁊ sint i sig̃ nẽ
Et h̃ ꝑz rñsio ad obiecta. Q ei dr ecclia. h̃ est vel in
significatõz imbriũ ⁊ vẽtoz. vel i distinctõz tpm. ⁊ ĩo
dr tpa plr. ꝓpt variatõz tpm i q̃ttuor tpib⁹ ãni fm q̃t
tuor elõz q̃litates. ⁊ ꝑ hũgit dies ⁊ ãnos. vt sic ꝑ tpa no
tabãt variatõ. sic etiã ꝑ dies et ãnos possit notari mo
tus illi⁹ termiatõ. ita q̃ dies dr termiatõz mot⁹ q̃ mo
uet sol motu firmamẽti. ⁊ ãnus termiatõz mot⁹ q̃ mo
uet sol i obliq̃ circulo. Et i h̃ ꝑz q̃ ñ dz põi mẽsis ⁊ septia
na. q. nõ tãgit ibi noua variatio nec noua termiatio.

Et ꝑ hoc patent oĩa que sunt quesita.

// D intelligẽtiã h⁹ ꝑtis omissa distinctõe elõz

Circa ꝓductõz luãriũ duo q̃rũtur. Primo de
ipis luãrib⁹ ꝑ ꝓpatõz ad corꝑ in q̃ locãt. Scõo de ip
sis in ꝓpatõe ad ea i q̃ opant. Circa ꝓmũ tria q̃runtur.
Prio q̃r. vtrũ luãria posita sint i eodẽ corꝑe cõtinuo.
an i diuerꝫ. Scõo vtrũ mouẽtur motu corꝑis cõtinẽ
tis. an motib⁹ ꝓꝑis. Tercio vtrũ mot⁹ cõperat alicui
celo siue stellis.

// Questio I g

Utrũ oĩa luãria celi locẽt i vno corꝑe cõtinuo. Et q̃ sic
vr ꝑ tex. sa. sc̃ptẽ. q̃ dr oĩa luãria i firmamẽto ꝑ posita eẽ
Gen. j. Fiãt in̊t luãria i firmamẽto celi. ⁊c. Itẽ hoc
vr rõe. Quecũq̃ corꝑa distinguũtur ab inuicẽ. distin
guũtur aut forma aut supficie. sz corꝑ celi a luna vsq̃
ad celũ stellarũ est vnifome. ⁊ itez nõ est corꝑ babẽs
termiatã supficiẽ. q̃ impossibile est ipm hr̃e pluralitatẽ
siue distinctõez. igit oĩa luãria sita sũt i eodem corꝑe.
// Itẽ si aliq̃ corꝑa sũt distincta abinuicẽ. ad motũ vni⁹
nõ sequtur mot⁹ alteri⁹. sz vltia spera mouet totũ q̃d in
fra ipam ẽ ab oriẽte i occidẽs. q̃ nccẽ ẽ totã naturã cele
stẽ eẽ vnũ corꝑ cõtinuũ. Itẽ sic aues sũt ꝓducte ad oꝛ
natũ aerꝫ. ita luãria ad ornatũ celi. sz vnũ ẽ corꝑ aerꝫ
q̃d ornat oĩb⁹ auib⁹. q̃ pari rõe vnũ corꝑ celi q̃d ornat
oĩb⁹ luãrib⁹. // Adoꝛpositũ arguit sic. numer⁹ venit in
corꝑib⁹ eiusdẽ nate ex diuisiõe cõtinui. sz orbes plane
tar dicũtur eẽ. vij. tã a nakalib⁹ q̃ a mathematicis. q̃ sẽ
discõtinui. igit luãria celi nõ sũt i eodẽ corꝑe cõtinuo.

Itẽ impossibile ẽ duo corꝑa q̃ mouenꝫ diuerꝫ oĩno et
dispariꝫ motib⁹ fm suũ totũ eẽ cõtinua. sz orbes plãeta
rũ sic dicũt astronomi mouenꝫ ꝺ vltimã spherã. q̃ impos
sibile ẽ adinuicẽ cõtinuari. Itẽ Dam̃. i numeratõe ce
loꝛ distinguit celũ septẽ planetarũ a celo stellarũ. sz h̃
nõ eẽt si corꝑ illõ in q̃ sũt planete et stelle eẽt cõtinuũ
q̃. tẽ. Itẽ si oĩa luãria ceẽnt i firmamẽto posita. ita
q̃ i vno corꝑe cõtinuo. tũc oẽs stelle ceẽnt fixe. et nulle er
ratice. si q̃ alie dicũt fixe. alie erratice. vr q̃ posite sint
in aliq̃ alio corꝑe. Juxta h̃ q̃rit q̃re ꝺs plures fecit stel
las q̃s fecerat planetas. siue q̃re plures sũt stelle fixe q̃s
erratice. // Ad ꝓdictoꝛ intelligẽtiã est notãdũ q̃ fm 49
cõem opinionẽ loq̃ntiũ circa hãc materiã. siue nakaliũ
siue mathematicoꝛ. luãria locãtur in diuerꝫ orbib⁹. h̃
aũt distinctio siue diuersitas orbiũ fm meli⁹ intelligẽ
tes nõ venit ex distinctõe formaz. sic distinguũtur aer
⁊ aq̃. nec venit ex discõtinuatõne supficiei. sic distigui
tur lapis a lapide. sz venit ex diuersitate motuũ. diuer
sitas aũt motuũ nõ tollit cõtinuitatẽ i eo gõ est subtile
⁊ ad motũ habile. sic manifeste apparz i aq̃. quo fm di
uersas sui ꝑtes ad diuersas mouet positões. silr i aer
er h̃ tñ nõ discõtinuaꝫ. Scõm hãc igit positionẽ dõm
est luãria celi posita cẽ i pluribus orbib⁹ in corꝑe tñ vno
cõtinuo. q̃d scꝑa vocat noie firmamẽti. ⁊ iõ dr oĩa lu
mĩaria ꝓpo ita eẽ in firmamẽto celi. vñ rões ad hãc ꝑtẽ
inducte sũt cõcedẽde. // Ad illõ q̃d obr q̃ nũerus est ex 50
diuisiõe cõtinui. dz q̃ vez est d illo nũero in q̃ nũerãt
corꝑa eiusdẽ nate i gñe cuntũ sz ñ est fm d nũero q̃ nũe
rant in gñe mobiliũ. ad hũc igit numez faciẽdũ sufficit
sola motuũ distinctõ. et sic est in ꝓposito. // Ad illud 51
q̃d obr q̃ orbes planetarũ mouẽtur ꝓꝑis motib⁹ spe
re vltime. q̃ discõtinuanꝫ. dõm q̃ nõ sequtur. h̃ ei nõ bz
ꝓpriatẽ nisi in corꝑe solido. in corꝑe em̃ subtili ⁊ raro sic
est aq̃ ⁊ aer manifestã bz instãtiã. In his em̃ distinctõ
põt ꝑcipere a ꝑture motorꝫ salua cõtinuitate mobilis ꝓp
ter h̃ q̃ est maxime obediẽs motori. nec hñt supficiẽ sic
terminatã. sicut hñt corꝑa solida. ⁊ illõ ꝑz plãe cũ duo
vẽti oppositi pstãt in aera. ita q̃ vn⁹ desup. ⁊ alter subt
// Ad illõ q̃d obr de Dam̃. q̃ celũ plãctarũ distinguit a 52
firmamẽto. dõm q̃ distinctõ celoꝛ plus attẽdit fm di
uersitatẽ ꝓpaz ⁊ motuũ q̃s attẽdat fm discõtinuatõnez
corꝑm. sz vtroq̃ mõ possit attẽdi. Un̄ et rabanꝰ in di
stinctione celoꝛ celũ sydereũ ⁊ celũ planetarũ sub eodẽ
celo cõprehendit. // Ad illõ q̃d obiciꝫ. q̃ si planete sũt
in firmamẽto q̃ nulle sũt stelle erratice. dõm q̃ nõ sequ 53
tur. q. in eodẽ corꝑe possunt cõtenta diuersimode col
locari. ita q̃ vnũ alligatur inseparabiliter. reliquũ vero
minime. Et stelle dicũtur fixe immediate posite in oc
taua spera cuius motu mouenꝫ. planete vero sunt in
corꝑoꝛib⁹ que mouẽtur motu alio. ĩo aspectui nostro
erratice videnꝫ dũ cõtra viaz supioris orbis incedunt.
// Ad illud q̃d queriꝫ. quare in vltima spera lumina 54
ria multa posuit dꝰ. ad hoc assignat philosoph⁹ tres
rationes. Et ꝓma rõ est. q̃ spera octaua maxime ẽ cãvi
te inferioꝛ ꝑ ceteras sperꝫ. ⁊ h̃ nõ põt eẽ nisi ꝑ diuersum
lumẽ i diuersis stellis. Scõa rõ est q. natura tpauit vt
daret inferioꝛib⁹ speris q̃ plures habẽt motus stellã vnã

ꝛ supiori q̄ hz pauciores stellas multas. Tercia rō est q; motus influit a supioribꝫ orbibꝫ i inferiores. q; g̃ i influere dz cē ꝑdomiantia vt orb ille ceteris ꝓcelleret inferioribꝫ q̄s mouet. abūdauit i corpm luminariū mīti formitate. Inter has aūt media rō videt esse pbabilior in q̄ oñdit diuina sapia q̄ multiformitatē ad vnitatē reduc it. ꝛ ideo illi spere q̄ plus accedit ad vniformitatē motus dedit multitudinē corpm. illis vo q̄ bñt motuū mīti formitatē dedit luminariū vnitatem.

Questio II h

Vtrū luminaria moueãtur i orbibꝫ suis motibꝫ ꝓpriis. Et q; sic videt. Aues enī q̄ fūt ad ornatū aer̄ motu ꝓ prio mouēt i illo. ꝛ pisces i aq̄s. g̃ et pari rōne luīaria in cel'. Itē motus orbiū nō ponit nisi ꝓpter mot⁹ luīa riū. q; circūscꝛpto corpe. de se cēliter habēt influere siue moueãtur siue stent. sed natura nō facit ꝑ plura q̄d ꝑt facere ꝑ pauciora. nec facit cū maiori difficultate q̄d ꝑt facere cū minori. si ergo idē facit motus syder̄ q̄d facit motus totius orb. videt nature cōsonum ponere q; ille stelle moueãtur ꝓprijs motibus. Itē si luīaria mouerent motu suoꝝ orbiū. cū moueãtur motibꝫ dispar̄. et quasi i oppositū celo stellato. tūc videt q; fiat ibi obuiatio ꝛ retardatio. cū illud in q̄ mouent sit vnū corp⁹ cōtinuū. Itē manifeste videmus ad oculm in planetis cē eleuatiões et depssiões. ꝛ pgressiões et retrogressiones. ſz nō posset cē nisi ꝓprijs motibꝫ moueri habeant. g̃. rē

Sed ꝓtra si motibꝫ ꝓprijs mouent planete. g̃ vel duo corpa erūt in eodē. vel necesse est esse vacuam viā ꝑ quā trāsit planeta. vel necesse ē corp⁹ celi rarefieri ꝛ ita corrumpi. sed quodlibet hoꝝ est manifeste impossibile. Itē natura nō deficit i necessarijs. maxime circa ea que sūt i ipa nobiliora. g̃ si i bis q̄ mouētur motu ꝓprio ꝓuidit instrumēta. vtpote pedes ꝛ alas vel pennas. videt q; i celestibꝫ corpibꝫ debuerit dare ista. sed ista nō habēt sicut pater ad sensū. g̃ vel natura i eis deficit vel nō mouētur motibꝫ ꝓprijs. Itē stelle i octaua spera nō mouētur nisi motu illius spere. ergo si ita collocat vnus sq̄z planeta in suo orbe sicut stelle i octaua spera. vī q; nullū luminare ꝓpio motu habeat moueri. Itē si luminaria aliq̄ mouent motu ꝓpio ad faciēdū pgressionē vel retrogradationē. impossibile est motū celi eē vniformē. si ergo motus ē vniformis ꝛ ꝑpetuus. vī q; nihil sit planetas moueri motibꝫ ꝓprijs. ꝛ aliq̄ retrocedere aliq̄ ꝑgredi. R⁹. q; de hac qōne diuersia fuit inter naturales ꝛ marhematicos. Marhematici aūt maxime ꝑsiderāt es apparētia vt illa possent saluare simℓ cū mot⁹ ꝑpetuitate ꝛ vniformitate posuerūt eccētricos ꝛ epycyclos. et planetas moueri motibꝫ ꝓprijs in epycyclis. ꝛ ꝑm hec saluata mot⁹ vniformitate. aliq̄n planetā dꝛpmi aliq̄n eleuari ꝑm motū ipius planete i epicyclo. ꝛ epicycli in eccētrico. ꝛ eccētrici circa cētrū ꝓpium q̄d est extra centrū mūdi. Ad obiectionē aūt naturaliū de corpis illius cōtinuitate rndet diuersimode dicētes q; nō est inconueniens si corpus illud scindit motu planete. q; est nature ignee. Alii dicūt q; corpus illud nō scindit ꝛ planete trāseūt. corpus enī luis simul ꝑt eē cū alio corpe. Positio ꝛo naturaliū est sicut aristo. ꝛ cōmentator̄. q; planete nō mouent̄ nisi motu suoꝝ orbiū. sicut clauus fix⁹ in rota mouetur motu rote nō ꝓpio. ꝛ hoc ponūt ꝓpter illius corpis incorruptibilitatē ꝓpter quā nō ꝑt scindi nec trāsitū ꝑbere alii corpi. Ponūt etiā centrū esse idez orbiū supioꝝ ꝛ inferioꝝ. s. cētrū mūdi. ꝓpter rotūditatē ꝑfectā orbiū i hoꝝ q; circulariter mouētur. ita q; vn⁹ nō subintrat alterū. Ponūt etiā cū b maiorē ꝛ minorē velocitatē i orbibꝫ. ꝛ ex hac hīe mō retrogdatiões. mō ꝓgressiões. q; cū vnū corpus mīti ꝑcedit alterū sua velocitate. alterū videt retrocedere. Et hec oīa vident valde cōsona rōni. Et ideo licz positio mathematicoꝝ ꝑm iudiciū sensuū videat esse verior. q; ꝑm illā viā ꝓcedēdo et iudicādo nō fallūtur circa motus corpm supioꝝ ꝑm rē tamē nō oporet esse verius. q; falsū est frequēter via in ueniendi. verū. sed rōnabilius videt ꝓcedere ꝛ ponere naturalis phs. ideo si illā positōnē sustinere velimus pōt respōderi ad ea q̄ obijciūtur i oppositū. Ad illd ei q̄d obijcit q; aues i aere ꝛ pisces in aq̄s motibꝫ ꝓprijs mouent. dōm. q; nō est simile. q; tā aer q̄ aq̄ st corpa q̄ ꝑt rarefieri siue cōdensari. Et ꝓterea ista ela nō fūt sic nata moueri vt corpa q̄ ad eoꝝ ornatū spectāt. q̄ ipōrū motu sufficienter possint trāsmutari locali ꝑm q; exigit dec⁹ vniuersi. Preterea ipis animalibꝫ cōpetit mot⁹ pgressiuos ꝓpter sui indigentiā. ꝛ q̄ est ad assequndū aliq̄d delectabile. ꝛ hoc in luīaribꝫ celi nec cōpetere ꝑt nec debet. Ad illd q̄d obr̄ q; motus orbis est ꝓpter mot⁹ lumiarū. dōm q; verū est. tū ex b nō sequit q; sola luīaria debāt moueri. nō ei sic saluat integritas corpis ōnti si stelle mouētur motibꝫ ꝓprijs. sicut si mouent orbibus suis. q; ibi ꝑ talē motū corpm celestiū nō fit aliqua mutatio de loco ad locū ꝑm totalitatē mobilis circa locū. nec alicuius corpis diuisio. ꝛ hoc totū ꝑfectio ꝛ incorruptibilitas celi exigebat. Ad illd q̄d obr̄ q; si motu orbiū vr̄ q; sit retardatio ꝛ obuiatio. dōm. q; nō est obuiatio nisi q̄n directe ꝑm lineā eandē corpa mouētia sibi obuiāt. hic aūt nō est sic. q; orbes inferiores sūt sub supioribꝫ. ideo motus eoꝝ eis nō repugnat nec etiā retardat ꝓpter maritimā mobil' ad motores obedientiā. Ad illd aūt q̄d obijcit de ill' retrogdatiōibꝫ ꝛ ꝓgressionibꝫ. dōm q; sicut tactuz est q; et si videant fieri ad sensū. b nō est nisi ꝑ maiorē ꝛ minorē velocitatē ipōrū orbiū. quā si q̄s bñ scirz explicare. hac via vnica posset saluare illud ad q̄d saluādū mathematici ponūt circulor̄ ꝛ cētroꝝ multitudinē. sed b ad aliā sciam spectat.

Questio III i

Vtrū cōueniat alicui orbi moueri absq; stellis. Et q; nō vr̄. q; celū empyreum ponit a scis immobile ꝓpter sui vniformitatē. ſz celum q̄d vliter caret stellis est vniformē. ergo nullum celum quod caret stellis est mobile. Itē vbicūq; ē motus ibi est cōtinuitas ꝛ variatio. ſz cōtinuitas q̄ est in motu est a cōtinuitate magnitudis. ergo ꝑi rōne variatio motus ē a varietate mobilis. sed corp⁹ celeste q̄d caret stellis. nō bz in suis motibꝫ varietatē. ergo nec mutabilitatē. Itē oīs motus est ꝓpter aliquā indigentiā supplēdā. vel in ipo mobili vel i aliq̄ inferiori. sed celū q̄d caret stellis nō pōt moueri ꝓpter sui indigētiā. cū nulla i motu illo eius indigētia ꝓpleatur. nec ꝓpter supplēdā indigētiā i inferioribꝫ. q; ita bene influit descēdo sicut mouēdo. ꝛ vniformit̄. ergo vr̄ q; nullo mō absq; stellis celesti corpi moueri ꝓperat. Itē mot⁹ celi ē ꝑfectissim⁹ oīm motuū. ꝛ ideo ē oim motuū regula. ergo si ꝑ motū mēsurātur oīa q̄ st i gñe illo. aia mēsurat oēs mot⁹ ꝑ motū ꝑmi mobil'. ergo motus ꝑmi mobilis maxime notus est ipsi anime. sed nullus corpis mot⁹ est not⁹ ipi aīe nisi q̄d bēat aliq̄d luīare. q; nō deꝑhendit mot⁹ orb nisi ꝑ motū luīaris. g̃ vr̄ q; nō sit possibile aliquē orbē moueri d caret oī luīari. ꝑcipue cum mot⁹ latcat sensuz nīm. ꝛ sacra scꝑtura vniformis ob reticeat motuz. ꝛ sic videt pōere q; aliquē orbē moueri supra firmamētū q̄d ē oculis nīis ꝛspicuū sit remerariū. Cōtra. Dis mīltitudo reducit ad vnitatez. g̃ mo/

tus corporis multiformis reducit ad motū corpis vni
formis. sed vniforme nō ē qđ caret oī luiari. g videt q
lū. ¶ Itē mot⁹ ille q ē menfura oīm motuū ē ille q ē ab
oriente in orīes p occidēs. q est mot⁹ diei natural' effe
ctiuus. ꝛ cōplet. xxiij. horas. sz dies natural' oī tpe est
vniformis. g iste mot⁹. g mobile. g ꝛc. ¶ Itez si ē recta
ordinatio medij ad extrema. necce ē mediū pticipare q
dāmō naturā vtriusqz extremi. sz celū cristallinū ē me
diū inter empyreū ꝛ firmamētū. cū g empyreū sit vni
forme ꝛ imobile. ꝛ firmamētū sit multiforme ꝛ mobile
vr q cristallinū sit aut multiforme ꝛ imobile. aut vni
forme ꝛ mobile. sz multiforme ꝛ imobile ee nō pōt. cuz
varietas mobil' disponat ad motū. g necce est q sit vni
forme ꝛ mobile. ¶ Itē qñcūqz aliq̄ p'a cōcurrūt ad cō
stitutionē alicui⁹. necce est p ꝓtutē alicui⁹ illa ꝯiungi. g
qñcūqz plura mobilia ꝯcurrūt ad effectū vnū cōforme
p suā influentiā. necce ē q ꝯiūgant p alicui⁹ mobil' vni
formitatē. si g ꝓr⁹ planetarū ꝛ stellarū cōcurrit ad pro
ductionē effectuū in his inferioribꝫ ꝑm q̄ndā ꝯformi
tatē. necce ē vltra illa esse aliqđ mobile p qđ ꝯiungant.
qđ q̄dē habeat in toto ꝛ in ptibꝫ vniformitatē. ꝛ ita ali
cui orbi absqz stellis cōpetit moueri. Est igit qđ sit
ille orbis. ꝛ p quā naturā cōpetit ei moueri. Si enī q
celū ē rē. g empyreū erit mobile. Si q celum qđ est nō
tīn ꝯtinēs. sz etiā ꝯtentū. obr tūc de celo igneo ꝛ ethe
reo. q q̄dē ꝯtinēt ꝛ ꝯtinenť. ꝛ tn nō mouenť orbiculari
ter. Iurta hꝫ q̄r de sufficiētia nūero celoꝝ. ꝛ cū natura
celestis distinguat ab el'ari. quo aliq̄ dnē celoꝝ sumūť
pences eia. Si tu dicas ꝓpter naturā p'picui in eis re
ptā. tūc cū p'picuitas sit in aq. el'm aq deberet dici ce
59 lū. ¶ Rō dō q ē ponere aliqđ celū moueri qđ caret lu
minarū ꝛ stellarū varietate. ꝛ hꝫ est celū aqueū siue cri
stallinū. ad cui⁹ cognitionē ꝛ si pauci phi ꝙuenerunt.
q corp⁹ illud latet sensū. rōcinādo tn ꝙuenerūt alicꝫ. ꝛ
illi q ꝙuenerūt posuerunt ipm moueri. sicut q̄dā astro
nomi nisi sūt hꝫ ꝓbare. Cōiter tn ad cognitionē existen
tie hui⁹ celi ꝙuenerūt oēs tractatores catholici auēte
sacre scripture diuinit⁹ illustrati. q ipsi⁹ exīstiā exp̄sse de
clarat. motū tn ei⁹ vel q̄tē n exp̄licat. sz doctores theo
logie rōibꝫ suffulti cōiter ponūt illō celū moueri. ꝛ inē
llas rōes potissima ē illa rō q suit ex pfectiōe vniuersi
ex q etiā distinctio celoꝝ ꝛ nūer⁹ rōnabiliter pōt inuesti
gari. Et hꝫ p3 sic. celū enī de sua cōi acceptiōe dicit ali
quā naturā p'picuā ꝛ ptentiuā. ō sua nō ꝓpria acceptiōe
noīat naturā p'picuā ꝯtentiuā supꝛ ꝓprietatē eleuatam
60 Scōm p̄mā acceptionē celoꝝ. distinguūť a Rabano
vij. celi. Natura enī p'picua ꝛ ptētiua aut ē luis dati
ua. aut receptiua. Si ē datiua. aut ē vniformis nō mo
dereū. aut ē vniformis ꝛ mota ꝛ sic est si
dria esse nō pōt. s. q sit multiformis nō mota. ꝛ pt hꝫ q
mot⁹ ē passio ꝯnis natural' ad multiformitatē corpis.
Si aūt natura p'picua ē luis receptiua. aut sepabiliť.
aut insepabiliter. Si insepabiliter. aut p̄m circulū su
perioris supficiei ꝛ sic ē igneū. aut p̄m circulū inferioris
supficiei i q̄ cōcat aeri ꝛ tūc ē olimpiū. qđ q̄dē dr olim
piū. ꝓpter olimpi montē appoꝛiationē. Si aūt ē rece
ptiuū sepabil'r sicut ē aer q illuiať ex p̄ntia lumiosi cor
poris. ꝛ obtenebrať ex ei⁹ absentia. hꝫ est dupl'r. aut p̄m
supiorē ptē ꝛ sic est ethereū. aut p̄m inferiorez ꝛ sic ē ae
reū. ꝛ in hac distinctiōe cōphendūť oīa corpa mūdi pre
ter terrā ꝛ aquā. Terra enī nō pōt cōphendi noīe celi.
q caret tā p'picuitate q̄ ambiēdi capacitate. Aq etiā
sil'r caret. q tā cuis hēat p'picuitatē. nō tn ambit vndi
qz. ꝛ sic ex ista sufficiētia celoꝝ in q oñdit sapia cōdito
ris ꝛ pfectio vniuersitaš. manifeste apparet q oportz
ponere aliquē orbē sine luiariū multiformitate moue
ri. ꝛ illud ꝓprie dicendū ē p̄mū mobile. Preterea distin
ctio ꝛ sufficiētia sūpta ē p̄m enūeratōnē rabani q celos
nūerat p̄m cōem acceptionē celi. put noīat naturā per
p'picuā ꝛ ptentiuā. sic enī cōphendit naturā celestez p
prie dictā ꝛ el'arē. lz nō oēm. Si aūt celū ꝑe dicat na
tura celestis. s. natura p'picua vndiqz ꝯtentiua. sic di 61
stinguit a q̄busdā phis p. viij. orbes q dixerūt. viij. spe
rā vltimā. Alij aūt ap̄l⁹ illuiaťi in hac materia vltra
viij. sperā posuerunt nonā. Tertij pfecti illuiaťi vene
rūt ad pfectā orbiū distinctionē vt ponerēt. x. sperā in
q est q̄es ꝛ vita sempiterna. videlz celū empyreū. de q
ꝛ si Aug⁹. vir aut nūqz loqť. Beda tn ꝛ raban⁹ ipm' ee
exp̄sse testanť. hoz aūt nūerū ꝛ sufficientiā possum⁹ su
mere sic. Distinctio enī celoꝝ aut ē p diuersitatē ꝓpria
rū formarū. aut p distinctionē motuū ꝛ luiariū cōtro
rū. Si p diuersitatez formarū. sic distinguim⁹ tres ce
los. Aut enī viget in eo natura pfecte luiositaš. ꝛ sic
ē habile ad statū glie. ꝛ iō q̄tū. ꝛ sic ē empyreū. Aut vi
get in eo natura pfecte p'picuitaš. ꝛ effectiue frigidita
tis. ꝛ sic ē celū cristallinū siue aqueū. qđ q̄dem facit ad
ꝯfuationē rerū corporaliū. ꝛ iō habile ē ad motū. Aut
viget in eo natura p'picuitatis vel luiositaš. ꝛ effectiue
caliditatis. ꝛ sic ē celū sidereū. qđ q̄dē facit ad trāsmu
tationē rez inferioꝝ. iō ē multiforme ꝛ mobile. Si ꝛ o
fiat distinctio celoꝝ penes distinctionē luiariū. sic est
distinctio orbiū. Aut enī orb ꝯtinet multitudinē side
rū. aut vnitatē. Si multitudinē. sic ē celū stellatū. Si
vnitatē. cū. viij. sint planete. p̄m q regit vniuersitas tē
poꝝ q̄ in septio dierū claudit. viij. sūt orbes. ꝛ sic tertiū
celū sua multiformitate ꝯtinet. viij. speras siue orbes.
ꝛ duo sunt p̄cedētes. ꝛ ita sūt. x. vt sic pfectōi ptiū vni
uersi. rñdeāt etiā pfecti nūeri. s. denarij. Et p̄dict⁹ igit
p3. q q̄litercūqz sumať sufficiētia celoꝝ. siue sub ꝓpria
appellatiōe celi siue cōiter. ponere ē celū cristallinū mo
ueri. qđ q̄dē caret stellis. Et iō ad qōem ꝓpositā rñdēdū
q absqz stellis pōt alios orb moueri. s. celū aqueū qđ ē
p̄mū mobile. ꝛ qđ vniformiter mouet ab oriente in ori
ens ꝛ p occidēs. ꝛ illo⁹ ꝓtute trahit firmamentū ꝛ oēs
orbes iferiores. vt vno die naturali. s. spacio. xxiij. ho
rarū ab oriente in orīes reſoluat. q̄uis nro sensui non
appareat. ꝛ aliq̄ phi hꝫ senserūt q firmamētū sit p̄mū mo
bile. Aliq̄ tn phi deph̄enderūt q ipm firmamētū mouet
motu ꝓprio. ita q in centū ānis ꝓcedit vno gradu. Si
ue aūt hꝫ sit vez siue falsū. hꝫ tenēdū ē qđ cōit doctores
theologie ponūt. q ē celū aliqđ mobile vltra firmamē
tū carēs stellis. Et ꝯcedēde sūt rōes hꝫ oñdētes. ¶ Ad 62
illud vo qđ obr in cōtrū q ē vniforme. dō q ꝛ si habeat
vniformitatē p carentiā diuersitaš. ptiū. hz tn diuersi
tatē p̄m rōem dextri ꝛ sinistri p cōpationē ad influētiā
motoꝝ. ꝛ hꝫ diuersitas sufficit ad faciēdū motū. Et p hꝫ
p3 rñsio ad scōm q nō est tal' variatio i illo motu p̄mi
mobil' q̄ exigat diuersitatē luis i ptibꝫ. q̄n pot⁹ cōcor
dat vniformitati. Ña ꝛ si mot⁹ dicat variatio respectu
q̄teris. mot⁹ tn p̄mi mobilis respectu alioꝝ ē vniformis 63
¶ Ad illud qđ obūcit q eq̄liter influit cū mouet ꝛ qui
escit. dicendū q falsū est. si enī quiesceret non moueret
orbes inferiores suo motu. nūc aūt cū mouet. vis mo
tiua ab ipso descendit in corpora inferiora. ¶ Ad illō 64
qđ obūcit q mot⁹ ei⁹ debet esse notissim⁹ cū sit regula
alioꝝ motuū. dōm q non oportet esse notū sensui in se

sed sufficit q notificet in effectu suo. sicut etiã nõ ꝓcipimus reuolutionẽ. viij. spere ab oriente in orientẽ manifeste nisi q solem ⁊ alia luminaria. per hunc modũ vniformitas q̃tũ ad spaciũ horarũ nob motũ celi vniformis esse indicat. hũc tũ ꝓcipimꝰ q varietatẽ diei ⁊ noctis. Ad illa ꝯo que vltiõ q̃rebant iã patet solo ex ꝓdictis.

Consequenter q̃rit de ipsis luminib⁹ in compatione ad ea q̃ agũt. Et circa hoc q̃rit tria. Primo q̃rit vtrũ in luminib⁹ diuersis sit diuersitas ꝓfectionũ. Secõdo q̃rit vtrũ habeãt diuersitatẽ impressionũ. Tertio q̃rit vtrũ ex eoꝝ impressionib⁹ causet diuersitas motũ.

Questio I k

Utrũ luminaria diuersitatẽ habeãt ꝓfectionũ. Et q sic videt sicut vult phs. sol nõ est nomen indiuidui sed speciei ⁊ luna. Cõstat aũt q sol ⁊ luna sunt ipositia diuersa ergo ea sunt diuersa fm spẽm. Item nõ põt esse nisi vnꝰ sol. sicut dicit phs. q sol ẽ ex tota sua materia. sed si sol ab alijs luminarijs nõ differt nisi solo numero. nõ esset ex tota materia sua. g̃ differt amplius q̃ nũero. g̃ differt spẽ. Item coꝝpꝰ qd est naturaliter luiosum. ⁊ coꝝpꝰ qd ex se est opacũ. sunt alteriꝰ ⁊ alterius nature fm speciẽ. sed coꝝpus solis de sua natura ẽ luiosum. luna ꝯo q̃tũ est de se opacũ coꝝpꝰ est. qd ꝑz in eclipsatiõe solis ex interpositiõe lune. g̃ sol ⁊ luna differũt spẽ. pari rõe ⁊ alij planete. Item terra ornata ẽ diuersis lapidib⁹ ⁊ plantis ⁊ aialib⁹ fm spẽm. ergo pari rõne vr q celum sit ornatũ diuersis luminaribꝰ fm speciem differentib⁹.

Sed ꝺ. coꝝporis simplicis nõ bñtis admixtionẽ alterius coꝝpis ptes sunt omogenee ⁊ ad totũ ⁊ inꝯ se. sed celũ sicut ꝓbat phs est coꝝpꝰ simplex nõ mixtũ. ⁊ sic luminaria. g̃ nõ bñt formas fm spẽm diuersas. Item luminaria sunt ex aggregatione lucis sui oꝛbis. sicut vult phs in li. de ce. ⁊ mun. ſz maioꝛ aggregatio ⁊ minoꝛ nõ facit diuersitatẽ fm spẽm. sed solũ fm numerũ. g̃ luminaria celi nõ ꝓficiunt diuersis formis fm spẽm. Item flama maioꝛ ⁊ minoꝛ nõ differt fm speciez. q̃tus sit in vna maioꝛ aggregatio luis q̃tũ in alia. g̃ si sic videt esse circa luminaria celestia. videt q nõ differãt forma specifica. Item nobilissima forma q̃ fit in sole est ipsiꝰ lux. ⁊ nobilissima forma in vnaq̃q re ẽ forma vltia. ergo lux ẽ forma cõpletiua solũ in specie sua. sed in luce ꝯuenit cũ oĩbus alijs luminaribꝰ. igit videt q luia celi specie nõ sint distincta. Rõ. ad ꝓdictoꝝ intelligentiã ẽ notandũ q cõis positio phoꝝ fuit q inter luia celi est repire diuersitatẽ q̃tũ ad spẽm ⁊ formã. ⁊ istud cõcordat satis rõni recte. q̃tus nõ oĩno recta moueat rõ q̃sdã ad ponendũ diuersitatẽ fm spẽm in luminaribꝰ celi. Posuerũt enĩ aliq q luminaria fm spẽs erãt nccrio diuersa. ꝓpter hoc q nõ bñt materiã trãsmutabilẽ. ⁊ vnũq̃q erat ex tota materia. ſz hec est rõ falsa ⁊ vana. ⁊ ꝓncipiũ erroꝛis. ⁊ occasio fuit aliquib⁹ ponẽdi in oĩb⁹ hoĩb⁹ aiam vnã sicut melius patebit infra. vñ q trãsmutabilitas materie req̃rat ad varietatẽ fm numerũ. hoc nõ est generaliter verũ. vtpote in diuersitate fm naturã q̃ attẽdit in aliquib⁹ fm simultatẽ sue ꝓductõis. ⁊ fm imediatũ egressum a ꝓmo opifice. ſz in his solũ hz veritatez q̃rũ vnũ generat ex alio. Et iõ hac rõe ꝓtermissa põt sumi rõ diuersitatis illoꝝ luminariũ ex ꝓte q̃druplicis cause. Et primũ ex ꝓte finis accipit rõ. Sunt enĩ ꝓducta ꝓpter diuersas influentias in his inferioꝛib⁹ faciendas. ⁊ ꝓpter ornandã celestem naturã. ⁊ iõ cõpetebat diuersas habere spẽs ⁊ virtutes. vt ex diuersarũ rerũ ꝓductiõe resultaret ꝓfectio in effectu. ⁊ ex diuersarũ specierũ compatione pulcritudo ꝓsurgeret in ornatu. Sumit etiaz rõ ex ꝓte efficientis. q fm suã potentiã ⁊ sapiam ⁊ bonitatem diuersa ꝓducit fm spẽm ⁊ formam. vt quod dari non poterat vni soli per se. daret diuersis in specie. Sumitur etiaz rõ ex ꝓte materie. Sicut enĩ in mixtis materia ipa fm diuersitatez mixtionũ aptat ad susceptionez diuersarũ formarũ. sic in coꝝporib⁹ simplicib⁹ fm maioꝛẽ raritatẽ ⁊ densitatẽ in suis ptib⁹ ad diuersarũ formarũ aptat susceptionẽ. sicut ꝑz in elementis q̃rũ materia fm maioꝛẽ raritatẽ ⁊ densitatẽ suscipit formã terre. dũ aũt rarefit. fm plus ⁊ minus disponit ad susceptioni ad formas alioꝝ eloꝝ. Per hũc modũ ẽ intelligendũ in celo. Cũ enĩ in celesti natura sit repire rarũ ⁊ densuz. sicut dr in li. de sba oꝛb. ꝓtingit fm maioꝛẽ raritatẽ ⁊ densitatez materiã diuersarũ formarũ esse susceptibilẽ. Aliter tñ est rarũ ⁊ densũ i materia elementari ⁊ natura celesti. In elementis enĩ causant a frigido ⁊ calido dissoluẽte ⁊ ꝺstringente q res materie. In celo aũt cãnt solũmõ fm diuersuz ptiũ situ. In dẽso enĩ sũt ꝓpinquores. in raro aũt magis distãtes. q in dẽso sũt cõpbense ⁊ magis vnite. in raro sparse. Sumit etiã rõ ex ꝓte forme. lux enĩ est vna forma cõis repta in oĩbus luminarib⁹ ⁊ fm cuius ꝓticipationẽ maioꝛes ⁊ minoꝛes sũt magis ⁊ minus nobilia. ⁊ iõ cũ ista formã diuersimode ꝓticipãte diuersos bñt g̃dus cõpleriõis. iõ etiã diuersas formas completiuas. Cõcedende sũt igit rões oĩdẽtes luminaria celi fm spẽm esse diuersa. q̃tus illa rõ parũ valeat q sũt ex tota sua materia. sicut tã oĩsuz est

Ad illud ꝯo qd obr q est coꝝpꝰ simpler. dõm q simplicitas coꝝpis tollit diuersitatẽ q ortũ hz ex mixtiõe informis pficientib⁹ mixtũ. sed nõ tollit illã diuersitatez q̃ venit ex diuersitate formarũ simpliciũ tm. sic ꝓz. q̃tus elementũ sit coꝝpꝰ simpler. nõ tñ oĩa elemẽta sunt vniꝰ speciei. Ad illud qd obr q sũt ex aggregatiõe lucis. dõm q nõ ibi tota rõ tãgit. sed solũ tangit dispõ ad diuersitatẽ. iõ sequẽs rõ nõ valet de flama maioꝛi et minoꝛi. plus enĩ differũt luminaria q̃ flama maioꝛ ⁊ minoꝛ. sicut colligit ex suis ꝓbatib⁹ ⁊ opatiõib⁹ ꝓsequentib⁹.

Ad illud qd obr q forma vltia ẽ cõpleria. dõm q h est vez respectu formarũ q̃ disponũt ad ipam. lux aũt potius ẽ forma pficiens illas formas coꝝpales. q̃tus ad eas disponens. cũ fm eiꝰ ꝓticipationẽ maioꝛẽ ⁊ minoꝛem forme coꝝpales sint magis ⁊ minus cõplete. Vel dõm q lux ẽ nobilissima forma coꝝpaliũ eoꝝ. ſ. q̃ si ci cerrance sed nõ est vez de formis luminarijs celestiũ in q̃bus ꝓtus eiꝰ ⁊ natura cõplete saluatur.

Questio II

Utrũ diuersa luminaria hẽant diuersas impressiones sup coꝝporalia? Et q sic videt ꝓmo auctẽ Aug. in. v. de ciui. dei. Nõ vsq̃q absurde põt dici ad coꝝpoꝛ dr̃ias affluat valere sidereos. sicut in solarib⁹ accessib⁹ ⁊ recessibus videmꝰ ipsiꝰ anni ꝑta variari. ⁊ luminarib⁹ incremẽtis ⁊ detrimentis augeri ⁊ minui q̃dã genera rez. sic mirabiles estꝰ occeani. Item astronomi dicũt q q̃dã stelle calefaciũt. q̃dã infrigidãt. q̃dã humectãt. ⁊ q̃dã desiccãt. ⁊ h oĩdũt q sensus experientiã. igit vr q coꝝpa celestia impressiones diuersas hẽant sup coꝝporalia.

Item ad diuersitatẽ formarũ sequit diuersitas ꝓtutũ. ⁊ ad diuersitatẽ ꝓtutũ seq̃t diuersitas impressionũ. g̃ luminaria celestia dr̃ia spẽ ⁊ natura. diuersas efficiũt impressiões sup hec inferiora. Item si diuersas impressiões ⁊ ꝓtutes nõ haberẽt. videt q diuersitas in eis frustra eẽt. sed nõ ẽ frustra. g̃ ⁊c. Cõtra obiicit q septurã. Dicit enĩ Ben. j. q sint in signa ⁊ ꝑta ⁊c. sed aliud ẽ signũ ⁊ aliud cã signi. si igit luminaria nihil põt nisi fm q ꝛ in

stenis videt q̄ nihil habeāt in his inferioribꝫ efficere sz
solū signare. ¶ Item Dam̄. nos autem dicimus q̄ ipa
non sint causa alicuius eorum que fiunt. neq; corru/
ptionis alicuius eorum que corrumpuntur. ḡ videtur
q̄ nō habeāt ī his inferioribꝫ efficere aliquā īmōssionez
¶ Itē q̄ nō habeāt diuersam īmpssionez videt q; aut ī
mūt formā quā habēt. aut formā quā nō habēt. Fo/
actu respectu passiui. Si imp̄mūt formā quam habēt.
aut ḡ formā in qua cōicant. aut formas in quibꝫ diffe/
runt. Si formas in quibꝫ differūt. ḡ vī q̄ luna generet
lunam. ꝛ sol solem. ꝛ hꝫ est falsum. Si formā in qua con
uenīunt. ḡ vī q̄ omnia luminaria eandē hēant impssio
nē in his inferioribꝫ. ¶ Item sol calefacit ꝓter suū motū
er emissione radioꝝ. ꝛ ita mediāte lumine. sz omnia lu/
minaria celestia cōicant in luce ꝛ in radioꝝ emissione ꝛ
in motu. ḡ vī q̄ omnia habeant calefacere. ḡ nihil est il
lud dicere q̄ quedam calefactiūt q̄dam nō. Itē sol hz vir
tutem illuminandi ꝛ calefaciendi hec inferiora. si ḡ sol
plus cōicat de virtute sua lune q̄z alicui corpi inferiori.
vī q̄ luna habeat eandem impssionem licet minus intē
sam. ¶ Item ignis inter omnia elementa maxīe accedit
ad naturam celestem. ḡ omnia luminaria celestia plus
cōicant cum igne q̄z cū aliquo elementoꝝ. ḡ vī q̄ marīe
habeant effectū supra ignem ꝛ eius qualitatem. ḡ vī q̄
in sui actione ꝛ dominio qualitatē ignis intendant et
71 oia fortificent. ꝛ ita vī q̄ oia desiccent ꝛ calefaciāt. ꝛ nul
la infrigident. ¶ Rō. q̄ luminaria celestia impssionē ha
bent sup elementa ꝛ elemēntaria corpa. impressionem in
quā non vnicā tm̄. sz multimodā. Ratio aūt quare su
perioza in hec inferioza agunt ꝛ imp̄munt. ꝛ rerū qua
litates intendunt est. q; sunt corpa nobiliora ꝛ precellē
tia in virtute. sicut ꝑcellunt in situ. ꝛ ideo cuz ordo vni
uersitatis sit vt potentiora ꝛ superiora influāt in infe/
riora ꝛ minus potentiora. ordini vniuersitatis cōpetit
vt luminaria celestia influant in elementa ꝛ corpa eleñ
taria. Status etiam ordinis hꝫ requirit. q̄ sicut in mo/
tu locali venitur ad vnū mouens imobile. ita motu al/
terationis ſm qualitatē necesse est venire ad vnū alte/
rans nō alterabile ſm easdem q̄litates. ꝛ tō cū elemēta
72 ꝛ elementis cōmixta sint ſm primas q̄litates alterā
tia ꝛ alterabilia. recte disposuit diuina sapīa corpa cele
stia vt pote luminaria q̄ inferiora alterarēt sua influen
tia ſm q̄litates primas. ita q̄ ipsa raz qualitatibꝫ q̄z al/
terationibꝫ illaz essent carētia. Rō ꝙ. qre diuersa im/
p̄munt a quibusdā sumīt ꝓter diuersitatē q̄litatū. si
cut scribit in li. de sba orbis ibi cm̄ ſm quoꝝdā opīonē
dicīt q̄ luminaria celi ꝛ qualitates habeant propias
sed nō habent eas omnino vnuoce cum q̄litatibus ele
mentaribus. ꝓ eo q̄ ſm illas agere possunt in hec infe/
riora. sz adinuicē pati nō p̄nt. Sz ista rō nō videt cōue
niens. si em̄ essent eq̄uoce. tunc effectus coz nō concor/
daret qualitatibꝫ elementaribꝫ. ꝛ tō melior sumīt rō ex
ꝑte diuersitat; ꝟtutū. Quia em̄ conditor mundi corpa
celestia incorruptibilia posuit ad regulandū ꝛ regendū
corruptibilia q̄ſ diuersa ꝛ multiformia. dedit eis ꝟtutes
ꝑportes suas spēs. sz qs diuersa lūinaria aspectū hrent
ad diuersa elēa ꝛ ad diuersa corpa mineralia. vñ q; luna
ex ꝟtute sibi indita cū aduentorio lūinis aspectuz hz sup
humoꝝ. tō ꝓ suā influentiā humidū augmētat. ꝛ ad ei9
p̄sentiā ereſcūt maria. ꝛ q̄si exestuant ꝛ effluunt. ad
absentiā vo in sinū suū colligūt ꝛ refluūt. sic etiā intelli
gendū est ꝛ in alīs luminaribꝫ. Cōcedende sunt igit rō
nes oñdentes q̄ lūinaria in his inferioribꝫ habēt diuer
sas impressiones. Ad illud vo qđ obr̄ q̄ nullā hñt im 73
pressionem. q; sunt signa tm̄. dom̄ q̄ scriptura nō dicit
q̄ sint tm̄ in significationē. q; ꝛ sunt in significationē ꝛ
sunt in efficatiā. magis tm̄ exprimit q̄ sint signa q̄z q̄ sit
signa cāe. ꝓ eo q̄ nec causant sufficienť. nec causant ne/
cessario. ꝛ tō magis attribuit eis rōnez signoꝝ. ꝛ ꝓ hoc
ptz rñsio ad illud Dam̄. cū dicit q̄ nō sunt causa in his
inferioribus. nō vult em̄ negare quin habeant influen/
tiā. sz hoc vult dicere q̄ nec sunt p̄ncipia inferiora suf
ficientia. nec sunt necessaria. opanť enim vt cause vni/
uersales. q̄ ꝑticulares indigent adiuuari ꝛ p̄nt impe
diri. ¶ Ad illud qđ obr̄ tertio. aut imp̄mūt qđ hñt. aut
qđ non habent. dom̄ q̄ primo influūt ꝟtutē suā quā ha 74
bent. ꝛ ꝓ illam generant ꝛ augmentāt formā ꝛ speciem
quā nō habent. Et cum dicit q̄ nihil dat formā quā nō
habet. dom̄ q̄ habere dicīt duobus modis. vel virtua/
liter vl̄ formaliter. ꝛ ad hoc q̄ imptiat aliqđ alicui suffi
cit q̄ habeat virtualiť. non oportet q̄ habeat formaliť.
sicut mouens immobile dat motū. q̄uis ipm̄ nō moue
atur. sic intelligendū est in ꝓposito. Preterea cuz ponūť
corpora celestia imp̄mere in hec inferiora. ꝛ diuersas
qualitates generare. hoc non est intelligēdū q̄ eis dēt
ex se. sed educūt illud quod ē in potentia in actū. Pre/
terea nō ē intelligendū q̄ dent ꝓ se solum. sz adiuuando
virtutē nature inferioris. hꝫ aūt faciūt. tum ꝓ virtutem
lucis in q̄ cōicant. tum etiā ꝓpter virtutes ꝓprias ſm
q̄s agunt in hec inferiora. nō vt ꝓducāt sibi sīlia. sz vt
influendo cōseruent. regant. ꝛ intendant rez inferioꝝ
q̄litates ꝛ naturas. ¶ Ad illud qđ obj̄cit q̄ oīm sit cale
facere. rñderi pōt q̄ motus ꝛ lumen nō est sufficiens cā 75
caloris. sz cā mot9 cū velocitate. ꝛ lumen cum radioꝝ
multiplicatione. ꝛ q; hec nō cōcurrāt in omnibus lumi
naribus. tō nō p̄nt omnia calefacere. Posset etiam ad
hac reddi rō alia. q; hꝫ non tm̄ facit mot9 ꝛ luminositas
sz etiā ad hꝫ facit virt9 ꝓpria ſm quā stella vel planeta
calefaciens. aspectū hz sup igneā naturā p̄nciplr. ¶ Ad 76
illđ qđ obr̄ q̄ sol magz cōicat ꝟtutē suā lune q̄z alicui in
feriori. dom̄ q̄ sicut dicit pḥs. act9 actuoz est in patiē
te p̄dispōsito. Et boeti9. omne qđ recipiť ē in recipien/
te ꝓ modū recipientis ꝛ nō recepti. Cm̄ igit inferiora sē
receptiua lūis pariter ꝛ caloris. hinc est q̄ sol nō tm̄ il/
lūinat sz ꝛ inflamat. Quia vo luna nata est illuminari.
sz non ē nata calefieri. hinc est q̄ a sole lumen recipit et
refundit. calorez vo nō recipit nec refundit. ¶ Ad illud 77
qđ obr̄ q̄ naka ignis plus cōuenit cū naka celesti. dom̄
q̄ de celestibꝫ luminaribꝫ est loq; duplr. s. q̄ztū ad nakaz
in q̄ conueniunt. vicz q̄ztū ad nakam luc; ꝛ q̄ztū ad hāc
verū est dicere q̄ vliter magz conformāt igni q̄z alīj ele/
mento. Est etiā loq; q̄ztū ad ꝟtutes sibi spāliť datas ſz
q̄ deputanť ad regimē inferioꝝ. ꝛ q; nō tm̄mō habēt re
gere ignem sz etiā alia corpora. hinc est q̄ ex sua institu
tione p̄maria aliq̄ ex eis magz q̄z igne inspiciūt ela alia
ꝛ q; ois actio attendiť ſm aspectū ꝟtutis agentis ad pa
tiens. sic dicūt medici ꝛ astronomi. hinc ē q̄ q̄dam lūi
naria magz cū igne in effectu cōicant. q̄dā vero discordāt
dū p̄ncipaliť aspiciūt elemēta ꝛ alia. Aspectus aūt
ipoz determiare alteri9 est scientie.

Questio III m

Utrz er ipssionibꝫ illoz lūiariū causeť in hōibꝫ diuersi
tas moz. Et q̄ sic vī Boe. in li. de oso. Fatū ē rebꝫ mo/
bilibꝫ inherēs dispō. ꝓ quā ꝓuidētia suis q̄z nectit or/
dinibꝫ. Silr etiā Aug. in. v. de ci. dei dicit q̄ fatū ē vis
positiōis siderū q̄ existente. qñ q̄s ꝺcipiť vl̄ nasciť. co/
gnosciť q̄lis futur9 sit. Ex ꝓma aūcte hr̄ q̄ fatū vere est

er scōa hr q fatū ē vis stellarū. g si totū regimē vite ꝺsi stir i fato. sic dic boc. 7 fatū est vis positōis sider. sicut dic Aug. tūc regimē vite 7 diuersitas moz pēder ex virtute syder. Jtē phs i li. de eloz ꝓprietatibꝫ dic q regna vacua fcā sūt. 7 terre de populate sūt apō cōjūctōne duarū magnarū stellarū. s. Iouis 7 saturni. sz h nō esset nisi bella 7 lites hoim ex astrꝫ pēderēt. g. 7c Jtē hipm vr p sacrā scripturā Math. ij. magi coguerūt ortū regꝫ ꝑ apparitōez stelle. Et i Jobe ōt dns. nōdū venit hora mea silr Joh. viij. Nemo apphēdit eū. q nondū venit hora ei⁹. si g natus fuit sub ꝺstellatōe 7 hora tpis expectauit i sua passiōe vr q multo fortius oēs alij homies regi 7 gubnari hēant 7 dispōi fm stellarū vtutē. Jtē hipz vr experientia. In moribꝫ enī regū vt dicunt astronomi et mathematici de multis rehsiti fm astrologie iudicium multa pdicūt ꝺa. h aūt nō eēt nisi mores 7 affectus hoim dispōnerētur fm virtutē stellarū. g. 7c. Jtē hipm vr rōe certa. Ad vniuersitatis ordiem spectat 7 ad pfectōnē regimis vt nihil casu fiat resp cū diuīe puidētie. g si de⁹ regit ignobilia p nobilia. 7 corruptibilia p incorruptibilia. 7 inferiora p superiora. vr q nihil i his inferioribus fiat qō a stellarū vtute 7 influētia nō pcedat. 7 si hoc vez est. g diuersitas moz cātur a vtute ꝺstellatōnum. Cōtra Deut. iiij. Solē 7 lunā 7 oīa astra celi creauit dns de⁹ i misterīū cūctis gētibꝫ q sub celo sūt. sz qō ē creatū i misterīū hois nō ꝺdomīatur ei i regimīe 7 virtute alr ei. essz creatū. i dnīum. nō i misterīū. si igit astra celi sūt creata i misterīū. g ex eis nō pēder ꝓncipalr mores hoim. Jtē h vr auctē ipius ptolomei maximi astronomi q dic. q sapies hō dnabit astrꝫ. sed h nō essz si mores hoim causarētur ex impssiōibꝫ stellarū. g. 7c. Jtē hoc ipm vr rōe oñsiua. qs recte ordiatū ē fm q hmōi. nō tēdit nisi ad rectū. sed celū cū suis sideribꝫ a ꝓma cōditōe rectissime ordiatū est. g nūqz nisi ad bonos mores 7 rectos tēdit. g aut oēs hoes hñt bonos mores. aut bonitas moz nō cātur ex positōe sider. Jtē h vr p rōnem ducētē ad impossibile. si ei diuersitas moz cātur a positionibꝫ sider. cū motus coz sit naturalr 7 necessarius diuersitas moz i hoibꝫ eēt naturaliter 7 necessario. g nec erit li. ar. nec valebit cōsiliuz. nec meritū erit. nec laus. nec vituꝑium. si h igit est maximū incōueniēs impossibile est q diuersitas moz causet a positōibꝫ siderum. R⁹. dōm q mores hoim et euētus futuroz a sideribus causari dupliꝛ pōt intelligi. Aut necrio 7 sufficienter. aut dispositiue et cōtingenter. Si ꝓmo mō dicet. sic nō tm est fallū. imo 7 hereticū 7 diabolicū figmentū. q repugnat rōiane religiōi. repugnat sensui. 7 repugnat etiā rōni. Christiane religiōi repugnat dū est ↄ veritatē fidei 7 honestatē moz. vtus enī fidei i h erroze nō pt saluari dū enī ponit oīa a sideribꝫ necrio euenire tollit meritū 7 ꝓfter tollit ꝓmiū. tollit etiā grām. 7 ꝓfs gliaz. Honestas etiā moz p hūc erroz ē iudiciū patik. duz culpa peccātis i sidera refūdik. 7 licētia male faciēdi sine rep/hēsiōe cōcedik. 7 hō ad adorādū 7 colēdū sidera incurua tur. Et iste ē finis h⁹ erroris pessimi q. ad idolatriaz p ducit. 7 i h pz h esse cōmerciū diaboli cū marie ad h intēdit hoiez ptrahere vt faciat se adorari 7 coli. Sēsui eti am repugnat. cū sensibili experientia i cadez ꝺstellatōne ꝺceptos 7 natos videmus diuersificari i moribꝫ. 7 euētibꝫ 7 naturalibꝫ ꝓpetatibꝫ. 7 istud mātfeste apparet in iacob 7 esau. q simul ꝺcepti 7 nati. 7 tm i oībꝫ his se diuersificati. Apparet etiā q i ꝺstellatōe cadē nascik filius regꝫ 7 filꝫ rustici. nascik etiā hō 7 asin⁹. nascik fēia 7 masculus. q nec cōicāt i moribꝫ nec i euētibꝫ. nec i naturalibꝫ ꝓpetatibꝫ. 7 h ipm ꝓbat gr̄ecus. i omlia ephte sic. Fateri mathematici solēt q si cs sub signo aqrij nascit piscatoris i hac vita misterīū sortiak. piscatores ꝺ gethōa vt ferk ñ hz. cs g dicat. q nemo sb stella aqrij nascik. vbi piscator oino nō habek. Dicūt etiā q cs sb libra mite nascūtur trapezete fuki sūt. i multz ār loc sb libra mi ti nascūtur vbi trapezete penit⁹ ignorātur. Repugnat nihilomin⁹ recte rōi. dū supioribꝫ ꝓpōit inferiora. 7 inse ipiicat ↄria Supioribꝫ nāq ꝓpōit inferiora. dū hoiē ponit astra q ē creatā dignissima. sic pbs testak 7 rcā rō hoiem esse finē oim q sūt. Et iō ōt Bre. Vtilā q pe hoiz solus q creauit ↄditoz admīstrat. nō ei. ꝓpter stellas hō sed ꝓpter hoiem stelle facte sūt. dū igit hic erroz mores hoim astrꝫ sbūcit. i inferiora suo supiori. 7 ignobilia nobilioribꝫ ꝓpōit. Nō solū ār h rōi repugt. sz etiā q in se oppositā implicat. Dicit ei q q mores hoim pēdēt ex astris 7 ꝺstellatōibꝫ. iō astra sūt venerāda. 7 ꝺstellatōnes obfuāde. 7 h ē ponere duo oppositā. Aut ei nccē euenire homi fm ꝺstellatōes siderū. aut nō. Si nō. g nō sūt fata metuēda. Si sic. g nō sūt astra venerāda. dum g pōit fata esse metuēda 7 astra venerāda. pōit duo cōtraria. Jtē aut euenit hoi fm q ꝺstellatio i suo ortu erigit aut nō. Si sic ergo frustra sūt ꝺfuāde ꝺstellatōes i actibꝫ suis. cū fm ꝓmā ꝺstellatōnē nccē sit ei bōa vl ma la euenire. Si nō i ꝓma ꝺstellatōe. g pari rōe nec i seqn tibus. igit nulle sūt obfuāde. Dū g h error pōit ꝺstellatōes effcm hre. 7 ponit ꝺstellatōes obfnādas esse post hoīs natiuitatē apte vr subꝛpi ↄdicere. 7 sic iste error repugnat sensui et fidei 7 rōni. Hoc aūt triplex incōueniens qō dcm est colligit ex ꝓbis Dam. 7 Bre. g. 7 Aug. Scōm igit hūc modū dicēdi. s. mores hoim 7 euētus futuroz a stellis necessario 7 sufficiēter causari. falsitas i currit. 7 hereſ piculosa. Si āt dicātur mores hoim a dispositōibꝫ sidez variari dispositiue 7 ptingēter. sic pt hre vtatē. q nec rōi nec fidei repugt. Planū est enī. q dispō corpis varia multū facit ad variatōnē affcōnū et mor aniē. vt plimū ei aīa ꝺpleriōes corpis imitak. vñ colerici sūt iracūdi. 7 sāguinei sūt benigni. 7 melācolici sūt liuidi. 7 flegmatici sūt pigri. h āt nō est necrio. aīa ei suo corpi dnatur. marie qñ ē aduita p gr̄az. mītos ei videm⁹ colericos māsuetos 7 melācolicos benignos. Qm igit vtus coz̄m celestiū opatur ad mutationez 7 q litatē cōplexionū. hinc est q p ↄns opak q dāmō ad qlitatē moz. valde tñ de lōginq. pl⁹ ei fac ad qlitatē ople/xiōis vtus nake i ferioz qs vtus sider. Vñ Aug. v. de ciui. di i solutōe cuiusdā qōis de frib⁹ duob⁹ q simlr ifir mabātur 7 curabātur. vñ h eēt magꝫ ꝺmedat rōez ꝓpo crat. pbici qs astronōi. Ypocras ei rndit q h erat ꝓpr̄ idē silitudinē cōplexiōis. 7 astronom⁹ rndit q erat ꝓpr̄ idē titatē ꝺstellatōis. Meli⁹ enī respōdit phic⁹. qa causaz reddit magꝫ ꝓxīa 7 magꝫ ꝓpinquā. Si g h mō q rec vtz impssiōes sidez alq mō dispōnāt ad varietatem moz. respōdēdū esset q sic. verūm nō dispōne nccria 7 ꝓxima 7 sufficiente. sz dispōe remota 7 cōtingente. Si aūt grāt vtz sit cā sufficiēs. Rndendū est similr q q: ↄriū dicere est hereticū sic ꝑpus oñsū est. Ad illō q qō obūcit de fato dō. q de fato alr loqtur Boēc. 7 alr Aug. Boeci⁹ ei loqtur de fato ꝓut est aliq d fm vtates 7 sic fatū nomīat ordiem i reb⁹ mobilibꝫ ad diuīnā puidentiā relatū. ordiem inqz nō solū fm naturā 7 cām necessariā. sz etiā fm libratez volūtatis 7 cōtingentiam. Dicit enī sic i li. de ꝑso. puidentia cūcta ꝓter. qbus diuersa qbus infinita ꝺplectik. fatū ↄ singla dirigit in motū loc. formis 7 tpib⁹ distributa. Et h tpalis ordis

78

79

explicatio in diuine mentis adunata pspectu puidentia est. eadē vo aduna to digesta atq; explicata tpibus fatū vocāt. 7 sic patet q; Boe. fatum accipit generaliter ad egressum et recursum oīm rez. siue voluntariaz. siue naturaliuz siue necessariaz. siue cōtingētiū. Aug. vo in v. de ciui. dei accipit fatuz fm extimatōez pbox. q vocāt fatum vim positōis syderū 7 cōstellatōnuz fm quaz cuncta necessario eueniunt in his inferioribus. 7 sic fatum nihil est. Et ostēdit ipe q; nihil sit. 7 ita eq̄uoce accipit fatum Boe. 7 Aug. 7 ppter hoc nō fit assumptō sb medio sed magis equiuocatōis acceptio. ppter quam tollēda de medio ōr Aug. ī vj. de ci. dei. q; si quis fatuz vocat ordinē causaz quē deus instituit cum hoc sit verum sentētiā teneat 7 linguā corrigat. q; fm coēm vsum accipiēs. sicut mathematici accipe cōsueuerunt. Ad illō qō obīc q; bella causant ex cōiunctōne syderū. Dōm q; illud vbum pīs nō tribuit aliō syderibus q̄ q̄ndam dispositionē ad tales effectus ex quibus bella generantur. Ex motōe enī alicuius humoris pōt aliq affectio in aīa excitari quā tum nō necesse ē ponere. q; aīa pōt cā repmere. sed q; multi sunt insecutores passionum. 7 eis quibus impssionibus astroz. 7 ideo frequēter astrologi vera pdicūt. maxime circa hoīes aīaliter viuētes. circa vero spūaliter sapientes q̄ dominātur passionibus pauca pīt vera pdicere. imo sic ōr magnus astronomus ptolemeus sapiēs hō dñabit astris. Ad illō qō obz q; dñs natus fuit sub cōstellatōne. Dōm q; falsuz est. nec approbauit stella sub cuius regimine nasceret. nec in pticulo expectauit horā fatalē. sed in natiuitate appuit stella vt signū. in passiōe vo tps expectauit sibi a deo pdestinatum 7 figurā legalibus pignorū. Et si gras vñ hoc est q; magi illā stellā cognouerūt regē. dōz q; hoc nō solū humana inuētōe fuit. sed sue mētis attētōne 7 diuina reuelatione. Pretereā illa stella nō fuit cū aliis stellis creata sed in natiuitate dñi fuit pducta. nec motū habuit alīarū stellarū. sicut dic Crisp. nec fuisse credit in orbibus aliarū stellarū. sed longe inferius a deo vt directe appareret sup domū. Ad illō qō obīcit q; multa vana pdicunt 7 maxime hoc apparet in stella cometa q̄ apparet ex motu regū. dōm q; in his q̄ cōsiderātur circa motū celestium corpm infallibiliter pñt vera pdicere 7 p artē. sic de eclipsi solis et lune. In his vo q̄ cōsiderant circa effectum rerū inferiorū q̄ eis subsunt pbabiliter 7 p artē pñt vera pdicere. nō tñ sp. sicut circa tēpestates 7 serenitates. et hmoi. In his vo q̄ sūt liquidi. freqnter ita dicunt falsa sic 7 vera. 7 si aliqñ vana videant dicere. hoc est vel casu vl diabolico instinctu. Nā diabolus sicut dicit aug. se libenter imiscet ī hmoi diuinatōibus. Nec valet id qō obīcit de stella cometa. q; put significat motē regis nō fit naturaliter sed diuino iussu. vt ōr Dam. Si enī naturaliter fit nō videt rō q̄re magis appeat in motu pncipis q̄ in motu rustici. nisi forte tu dicas sicut volunt aliq astrologi dicere q; stella aliq̄ pest pncipi q̄ in eius motu diuino iussu ad se trahit pres celestes q̄ erāt in eius corpe. q; bus abstractis a corpe generat dissolutio ī eo qō remanet. 7 dū sursum trahūtur 7 stelle approximāt faciūt comā. Sed tūc manet qō q̄re silr nō fit circa rusticū. Jō securius dici pōt q; cometa aut nō significat motem pncipis sed solū hoc accidit q; moriat in eius apparitōne. Aut si significat hoc fit diuino iussu quo magis eius motem pnūciat. tum q; est psona cois. tū q; ex hoc oriri pturbatio regni. in cuius custodia magis sollicitāt angeli dū bonū cōe pponūt bono speciali Ad illō qō obz q; de pfectōe ordis est q; illō qō regit pfecte subiecta tur regenti. dōm q; hoc verū est vbi regens aliquid regit per modū dominātis nō p modū ministrātis. vnde q; humani actus regunt a diuina puidentia sicut a dominante. nihil euenire pōt preter ipsius puidentie intentionem 7 cognitionem. 7 ita nihil casu. q; vo ab astris dirigūtur solūmō p modū misterij. ō nō oportet q; p oīa subdātur eis. nec hoc exigit pfectio vniuersi.

83

84

Dist. xv. de pductōe rez mixtarū 7 sensibiliū.

Orit etiā deus. pducāt aq̄ reptile. 2c. Supra egit mgr de pductōe rerū simpliciū 7 insensibilium in hac pte agit de pductione mixtoz 7 sensibiliumvt aīaliū. Et qm ad animaliū pductiōez fcā ē vniuersitatis cōpletio. et ad cōpletionē sequit ab ope cessatio. Ideo ista pars habet tres. In pma agit de sensibiliū pductione. In secūda de diuinorū opm pfectōne ibi. omnibus aūt creatis atq; dispositis. 2c. In tercia agit de septimi diei requietiōe. ibi. Jam de septime diei requie aliquid nos eloqui oportet. 2c. Pma ps habet duas. In pma determinat de pductiōe aīalium ex aquis. In secūda de pductōne aīaliū ex terra ibi. Sequit. dixit deus. producat terra. 2c. In qua pte pmo determinat veritatē. deinde soluit dubitatōes duas Una ibi Queri solet de venenosis. Alia ibi De ebusdā etiā minutis. Silr secūda ps in q̄ determiat de opm diuinoz cōsumatōne hz duas. In pma ostēdit q̄lr in pductōne bois fcā ē 7 cōsūmata distinctō rez. In scda vo circa eādē distinctōnē explicat diuersas sētias catholicoz tractatoz ibi. In hac enī rerū distinctōe catholici tractatores. 2c. Silr tercia ps hz duas In pma veritatē explicat. In scda qōnē mouet et determinat ibi. Sed queritur quomō septimo die dicatur deus. 2c.

a Producāt aque reptile aie viuētis. Cōtra

Dist. XV. reptilia et nata/tilia diuersaruz sūt spērū. q; cum a pducta ex aquis sint natatilia. ñ debēt dici reptilia. Jtē cū reptilia spectēt ad ornatū terre. nō videt q; spectēt ad ornatū aque Jtē videt hic eē

De ope qn ti diei

Determinat de pductōne aīaliū ex aquis. a

Orit etiam deus[a] Producant aq̄ reptile aie viuētis et volatile sup terrā 2c Opus ante diei est formatō piscium et auium quib; duo elemēta ornātur. et de eadē materia. i. de aq̄s pisces et aues creauit. volatilia leuās ī aera. et natatilia remittēs gurgiti.

Determinat veritatē de pductōe animaliū ex terra. b

Sequit dixit deus[b] Producat terra animā viuentē. iumenta et reptilia et bestias terre fm species suas 2c. Sexte diei op; describit. cuz terra suis aīalib; ornari dicitur.

Querit. vtrū post peccatuz venenosa aīalia noxia fcā fuerint. an ppter peccatū nocere nugatō cū dicit reptile animevientis. omnis enī aīa coipso q; est anima viuit. Rō dōm q; in aīalibus differt motus repēdi a motu gdiēdi. Motus enī rependi attēdit hz tractōnē. aīal eī qō repit anterus aliquaz partem p

De ope sexti diei.

tendẽs·etiã cũ illa aliq̃d appẽdẽs·corpus trahit totũ suũ post se·sicut patet in vermib9·motus ꝙo gradiẽ dicit ꝙ impulsionẽ·quãtũ igit̃ ea que natãt se trahunt ꝛ ptendũt anterius·ꝛ extendendo se ad anterius quasi tenẽdo se ad soliditatẽ vel grossiciẽ aque trahunt totum corpus suũ sicut patet in natãtib9·hinc ẽ ꝙ oĩa natantia dicuntur reptilia·ꝛ si cõtingat ea aliq̃n gradi sic ẽ in cocodrillis ꝛ aliq̃bus que versant in aq̃s ꝛ in terra·denoiant tñ a motu q̃ est eis magis naturalis·s·q̃ operit eis ꝑm habitationẽ in aq̃s·Volatilia aũt nõ dicuntur reptilia·q̃uis videantur se ferre i aera·sic pisces in aquis Est enĩ diuersꝰ modus mouẽdi q̃ impulsu ꝗ magis mouẽtur q̃ tractu·Dũ enĩ auis volat claudit aer in concauitate alaruꝫ·ꝛ duꝫ ale applicant̃ ad corpus·violẽter aer pellitur ex pte alaruꝫ posteriori tractu·ꝛ ex illo impulsu corpus auis ꝓcedit anterius·ꝛ ideo volatilia sub reptiliũ noĩe cõprehendũt̃·nec etiã sub genere gressibiliũ·q̃ nõ mouent̃ virtute pedum sꝫ virtute alarũ·Vñ põt sic sumi diuisio aĩalium q̃tum ad motũ·q̃ aĩal aut mouet se anterius trahẽdo ꝛ sic ẽ reptile·siue sit in aquis siue in terra·Aut impelendo·ꝛ hoc dupliciter·Aut pedib9·ꝛ sic est gressibile Aut alis et sic est volatile·ꝛ sic patet ꝙ q̃to pisces dicũtur reptilia·ꝛ ꝙ falsũ est illũ q̃d ꝓmo ꝓponit̃·ꝙ reptile distinguit̃ cõtra aquatile·ĩmo est in plus·

¶ Ad illud q̃d obijcit̃ ꝙ reptilia spectãt ad ornatũ terre·dõm ꝙ reptile dicitur quadruplicit̃ Uno mõ q̃d se trahit vi oris sicut vermes·Alio mõ q̃d se trahit vi costaruꝫ sic ꝑpẽtes·Tercio mõ q̃d se trahit vi penularũ·vt pisces Quarto mõ dicit̃ reptile large q̃d in mouendo se magnã partẽ corpis applicat terre·q̃uis habeat pedes·sic lacerte et stelliones·ꝛ sic ꝑm diuersas acceptiões reptile põt ptinere ad ornãdũ diuersa elemẽta·

¶ Ad illud q̃d queritur quare dicit aĩe viuentis·dõm ꝙ vita manifestatur maxime q̃ sensum ꝛ motũ·ideo aĩa viuens appellatur que viuit vita manifesta·et hec est illa que dat corpori motũ ꝛ sensum·talis aũt non est in plantis·sed in animalib9·ꝛ ideo ad dñtiam plantarũ dicit·pducant aque reptile anime viuẽtis·quasi in plantis sit anima virens·ꝛ in aĩalibus sit anima viuens·q̃ hec mouent̃ ꝛ sentiũt·illa ꝫo minime b

¶ Producat terra animã viuẽtẽ·iumẽta ꝛ rep·ꝛc·Videt̃ ibi esse superfluitas·quia oĩe animal brutũ bestia ẽ·Si tu dicas ꝙ bestia vocat̃ c

¶ Queri solet de venenosis·ꝛ perniciosis aĩantibus·vtrũ pꝰ peccatũ hoĩs ad vindictã creata sint·an potiꝰ creata inocia peccatoribus nocere ceperint Sane dici põt ꝙ creata nihil hoĩ nocuissent si nõ peccasset·Puniendoꝝ nanq̃ vitioꝝ ꝛ terrendoꝝ·vel ꝓbande vtilitatis vel ꝓficiẽde vtilitatis causa nocere ceperũt·Fuerũt g̃ creata inocia·sꝫ ꝓpter pcm̃ scã sũt nocia

¶ Queritur vtrũ minuta aĩalia tunc creata fuerint·

¶ De q̃busdã etiã minutis aĩantibus questio est·vtꝝ in ꝓmis cõditionibus creata sint: an ex rebus corruptis postea orta sint: Pleraq̃ eiñ de humidoꝝ corpoꝝ vitijs vel exalatiõibus terre·siue de cadaueriꝫ gignunt̃ Quedã etiã de corruptõe ligꝝ animal brutũ·q̃ nocet·tũc supfluit dicere reptilia·Item in pñ·nõ solũmõ enumerantur iumenta ꝛ bestie et reptilia·sed etiã pecora·g̃ videt̃ hic eẽ diminutio·queritur igitur de hoꝝ trium dñtia ꝛ sufficientia Queritur etiã cũ oĩa animãtia que sũt in mari contineãtur sub vna dñtia animal'que est reptile ꝛ similiter oĩa aĩantia aeris sub vna dñtia animal'que est volatile·quare nõ silr oĩa animãtia terre subvna dif ferẽtia cõtineñ

¶ Quare ꝓ tur ꝛ ℟ᵒ·dõm oĩa fact̃ ẽt ꝙ terra inẽ ce homo tera elemẽta ù minus est de coꝛa·iõ maꝛ indiguit eco rari·Et iterũ q̃ ipsa marie pstat pabulũ aĩalib9 inẽ ce tera elemẽta·hic est ꝙ plures aĩalium differẽtie reptilũ in illa·oẽs aũt ille dñtie reducuntur ad bas tres differẽtias·quarũ numerus ꝛ sufficientia põt accipi dupliciter·vel ex pte motus ipoꝝ animalium vel ex pte finis·Ex pte motus sic·Oĩe enĩ aĩal q̃d mouetur·aut mouetur tractu·ꝛ sic est reptile·Aut impulsu·ꝛ sic gressibile·Et hoc est dupliciter·Aut est animal natum seruire·aut mansuescere·Primo modo dicit̃ bestia·secũdo mõ dicit̃ iumentũ·ꝛ sibi mẽtis cõprehendũtur pecora·Ex pte finis sic·Animalia enĩ facta sũt ꝓpter hoĩem·aut igitur sũt ordinata ad hoĩs iuuamentum·sic sunt iumenta quasi iuuantia·aut sũt ordinata ad homis exercitiuꝫ·ꝛ h̃ potest esse dupliciter·q̃ aut exercent nocendo manifeste·ꝛ sic sũt bestie quasi vastie·aut occulte nocẽt ꝛ sic sũt reptilia q̃ occulte nocẽt ꝛ insidiãt calcaneo bos aũt sines ꝛ si nõ haberent si homo nõ peccasset in actu·haberẽt tñ in aptitudine·ꝛ ex ipa aptitudine melius erudirẽt tũc hõ in statu innocẽtie q̃s eruditur nũc ex actu in statu culpe·ꝛ sic patet horum trium dñtia ꝛ sufficiẽtia·ꝛ patet rẽspõsio ad obiecta.

c ¶ In hac enĩ rerũ distinctõe catho·tract·dis·vrs dir·inuentũtur·Cõtra·cũ nõ sit dissentiõis sꝫ pacis·ꝛ scripture sint in codẽ spũ exposite q̃ fuerũt cõdite·sicut dicit Grego·videt̃ ꝙ nullaten9 possint dissentire·Itẽ verũ vero nõ opponit̃·g̃ si catholici tractatores dissentiũt·vnus dicit verũ·ꝛ alter falsum sed intellectus scripture nõ põt esse nisi verus·g̃ cum dissentiũt necesse ẽ alterũ ipoꝝ deprauare scripturaꝫ ꝛ ita nõ erit catholicus tractatoꝝ·sed potius hereticꝰ

℟ᵒ·Dõm ꝙ vis facienda est in h̃ q̃d dicit mgr̃ dis·3

sentire videnť. videť enī aliqñ qđ est. ꝛ videť aliqñ qđ nō est. ꝛ fm hūc duplicē modū pōt intelligi verbū magistri vt catholici tractatores in aliquo videantur dissentire et dissentiāt. in aliq̄ videanť dissentire. nō tamē dissentiāt. Aliq̄d enī dicūt assertiue ꝛ aliquid dicūt opinādo

Explicat diuersas sñias catholicoꝝ tractatoꝝ de eadē rerum distinctione f

¶ In hac enī rerū distinctōe catholici tractatores dissētire vt ś dixim⁹ inueniūtur. Alijs dicētibus res creatas eē atq̄ distinctas fm spēs suas p interualla sex dieꝝ. Quoꝝ sñie. qz lra genesi iseruire videť atq̄ catholica eccia magis appbat. iō hacten⁹ studiose docuim⁹ qūo ex illa cōi maria pus informit fcā postea corpaliū rerū volumia distinctiq̄ sint formata. Alijs ār videť q̄ nō p interualla tm facta sint. sz sīl ita formata ad eē pdierūt. Ad aug. sup geñ. plurib⁹ mōis nitit ostēdere. dicēs. ela q̄tuoꝝ ita formata sicut mō apparēt ab initio extitisse. ꝛ celū syderib⁹ ornatū fuisse. Que dā vero nō formalit ś materialit tūc fcā fuisse. Que p⁹ p tpis accessū formalit distincta sīt vt herbe. arbores ꝛ forte alia. Dia ĝ īpo tpis initō fctā eē dicūt. ś q̄dā formaliter ꝛ q̄ spēs q̄s hēre cernim⁹. vt maiores mōi pteq̄dā vo materialit tm. Sz vt dicūt moyses loq̄ns rudi ꝛ carali populo locutiōis modū tpauit de deo loq̄ns a silli hois q̄ p moras tm opa sua pficit. cū ipe sit sua opa fecerit. Ēt aug. Jō⁹ inq̄t moyses diuisim refert deū illa opa fecisse. qz non potuit sīl ab hoie dici qđ a dō sīl potuit fieri Jtē potuit diuidere scptura loq̄ndi tpib⁹. qđ dś opandi tpib⁹ nō diuisit. Illi q̄ his auctoritatibus ꝛ alijs hmōi iherētes dicūt q̄tuoꝝ elemēta atq̄ celi lūtaria

Alijs dicētib⁹ mūdū cōiectura rationis. i quamatia et forma ita fuisse sīl. alijs vero per ceptiōe potiꝰ inēualla tē q est pena q̄s porū et die culpa a q vtrū fm que aliqs tractatus p toꝝ catholicoꝝ deducta it. ꝛ ideo talis dissentio rēp bensibilis nō est. q̄uis enī discordēt aliquo mō iudicia. cōcordāt tñ desideria. dś enī catholici tractatores volunt. Et sic patz respōsio ad illd qđ obz. Aliť posset dici sicut supra tactū fuit q̄ etsi dissentire videanť. non tamen dissentiunt qz non dicūt qđ fuerit īre. sed qđ cō gruū esse potuerit. nec dicunt quid legislatoꝝ. s. moyses in illo verbo intellexerit. sed magis quid spūs sanct⁹ intenderit q̄ eum illustrauit. ꝛ qm̄ diuersi modi pducendi siue simul siue successiue cōgruere pñt diuine potentie. ꝛ spūs tussanctus in eadē scriptura multa simul intelligit et facit expositores intelligere. ideo et si discordia videatur inter doctoꝝ scōm exteriorē faciem littere. nō tamen est discordia scōm vitatē. ꝛ ideo signāter dicit. dissentire videnť. nō dissentiūt. vñ aug. in libis suis i multis locis tenuit viā alioꝝ scōꝝ. ex q̄ pz q̄ ñ erat eis ōri⁹ ita formā sīl eē ꝛ habuisse illos sex dies q̄s scptura ꝓmemorat sex rez gña. i. distictōes appellāt q̄ sīl fcē sūt. ptim formaliter partim causaliter.

¶ Explicat veritatem de septime diei requie. g

Jā de septiedici reḋe aliq̄d nosceloq̄ optet. Scptū ē. qz ꝓpleuit ōs die septimo op⁹ suū. ꝛ reḋe uit die septio ab vniuerso opere qđ parat. Reḋeuisse dicit ōs die septimo. nō q̄si opando lassus. sed ab vniuerso opere reḋeuit. qz nouā creaturam facere d cessauit Reḋescere enī cessare dicit. Ēt in apoc. 6z. Nō habebāt requiē dicētia. Scūs sctūs scūs. i. dicere nō cessabāt. Reḋ euisse ĝ ōs 6z. qz cessauit a faciendis generib⁹ creature. qz vltra nouā nō cōdidit. Elsq̄ nūc tñ vt veritas i euāgelio ait. operat pr cū filio. s. āministrationem eozūdē generū q̄ tūc īstituta sīt Creatoris enī virt⁹ eā subsistē dī est oñi creatē. Q̄ ĝ 6z. Pr me⁹ vsq̄ mō ñ opat et ego operoꝝ illō vniuse creature cōtinuam āministratōnez oñdit. Die ĝ septimo reḋeuit. vt nouā creaturā vlteri⁹ nō faceret. cuius maria vsilitudo nō pcesserit ś vsq̄ nūc opat. vt qđ cōdidit cōtinere et gubnare nō cesset.

¶ Questionē mouet ꝛ dem̄iat q̄lr accipiēdū sit qđ 6z ōs ꝓplesse op⁹ suū septio die cū tūc reḋeuit ab oi ope suo. h

Sz q̄rit q̄uo septio die dicat ōs ꝓplesse op⁹ suum. cuz ab oi ope illo die reḋeuerit. nec aliqđ genus nouū rez fecerit. Alia trā

d ¶ Nouā creaturā facere cessauit. Contrarium dicitur Diere. xxxj. Nouuz faciet dominus sup terram. Jtē Bal. vi. In christo enī ielu neq̄ circūcisio aliq̄d valet neq̄ ꝓpucū sed creatura noua. ℟. dōm q̄ nouum dicit duplicit. Uno modo dicit nouum cōtra antiquitatem curs⁹ nature. ꝛ cōsuetudinem ratōal⁹ creatur. et sic deus non cessauit in sex diebus facere nouaz creaturā. immo multa facit miraculoser mirabilit. cōtra solitū cursū nature ꝛ consuetudinis hūane. Et ista noua dici pñt. Alio⁹ dicit nouū cui⁹ nlla silitudo pcessit. nec etiam aliquod pncipium creatū qđ esset ipius seminarium. et sic dicit mgr in ꝓposito q̄ nouā creaturā facere cessauit. et dicit etiam Eccs. j. Nihil sb sole nouū. Nihil ei pdurit cui⁹ nō fecerit aliq̄ mō sīle. vl ei⁹ nō pduxerit pncipiū. seminale in opibz sex dierū. ꝛ sic pz q̄ nō est ꝓtradictō aliqua. Aliť posst

Gene. ij. 4

Apoc. iiij

Joh. v.

dici q̄ reḋeuit facere nouā creaturā. q̄ qđē sit de necessitate pfectionis vniuersi. pductō ār xpi excedit vniuersi cōplemētū. ꝛ ideo pure gr̄ē est. 6z ōs fecisse nouum cum mulier circumdedit virū

e ¶ Illū aūt die sc̄ificasse ⁊ bñdixisse dicit. ⁊c. Obr. cuz tps quantū est de se sit indifferens. ⁊ dies dicat tps. nō magis debet benedici dies septimꝰ q̄ scōs. Item cum sanctificatio respiciat creaturā rōnalez. q̄d est qđ dicitur q̄ sanctificauit diem. Item cū equalis vel maioris dignitatis sit benedictio hz. Cōsumauit deꝰ die sexto opa sua q̄ nihil qōnis affert qz manifesta sunt q̄ in eo facta sunt. ⁊ oi consumatio eo die pfecta ē. sicut scptura oñdit cū ait. Vidit deus cuncta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bona. oia qđē naturalit bona erant. nihilq; in sui natura vicij hñtia. ⁊ sūt bona q̄ cōdidit deꝰ etiā singula. Simlr̄ oo vniuersa valde bona. qz ex oibus cōsistit vniuersitas ammirabilr̄ pulchritudo. in q̄ etiā illoꝝ qđ malū ꝺr. bene ordinatū ⁊ loco suo positū eminētiꝰ cōmendat bona. vt magis placeant ⁊ laudabiliora sint dū cōpāt malis. Sexto q̄ die facta ē opuz cōsūmatio. iō p̄missa orit qđ quō dicat deꝰ die septio opꝰ suū cōplesse. qđ hebraica vitas hz. in q̄ tū nihil nouum creasse ꝺr. nisi forte dicat die septio pleuisse opꝰ suū. qz ipm benedixit ⁊ sanctificauit sicut subiicit scriptura. Benedixit diei septie ⁊ sanctificauit illū. Opꝰ ei ē bñdictō ⁊ sanctificatio. sicut salomō alicubi qđ opis fecit cū tēplū dedicauit

Secūdū a luz trām nihil ibi ē que stiōis quaz seq̄t aug.

Hic redit ad qōnē p positaz. scz q̄mō verum sit deum septio die cōplesse opꝰ suum.

5 ¶ Illū aūt die sctificasse ⁊ bñdixisse ꝺr. qz mistica p ceris bñdictione ⁊ sanctificatiōe eū donauit. vñ i lege ꝺr. meminto sc̄tificare diē sabbati Et ide ē q̄ nu f merādo dies. vsq; ad septimū pcedimus. ⁊ dicim⁹ septē esse dies q̄z repetitione oīm tps aggit. nō q̄n alius sit ab illis dies octauus ⁊ non⁹. ⁊ sic de ceteris sz qz in sex dieb⁹ rerū genera distincta sunt. ⁊ in septimo lz nō fuerit nouū genꝰ rerū istitutū. fuit tamen in eo q̄sdā nouus status sanctificationis operuz ⁊ requiētōnis opificis. Potest etiam sic exponi illud. Compleuit deus die septimo opꝰ suum. i. cōpletū ⁊ cōsūmatū vidit. qđ ipe sanctificauit. Benedixit ⁊ sanctificauit. Sed hoc ad ꝓpositū nō pertinet. Nā ꝓpositū fuit ostendere qđ deus nō fecit mundū in tpe ꝓpter aliquā nouitatē q̄ in deo fieri posset. sed ꝓpter ordinē rerū creatarū. Et ideo ad hoc nō pertinet qđ dicit deum benedixisse septimo die. Et ideo dicendum ad qōnē. q̄ benedictio ⁊ sanctificatio. Et nihil aliud est dies benedictus ⁊ sanctificatus. nisi aliquem benedicere ⁊ sanctificare. q̄ diem tali actioni vt mensurā deputari. quoniam igitur deus omnia fecit ꝓpter hominis instructionem. vt hominem non solum verbo sed etiam opere erudiret. sicut sex diebus dedit homini licentiaz operandi ⁊ intendendi rebus inferioribus. ⁊ sicut septimo die ab omni opere cessauit. sic voluit q̄ septimo die homo ab omni opere cessaret. ⁊ ei per contemplationē inhereret. ⁊ inherendo q̄esceret. et quia in hac inhesione homo obtinet a deo ampliationem benedictionis ⁊ sanctitatis. ideo dies septimus dicitur a deo benedictus ⁊ sanctificatus. non ratiōe sui. sed ratione illius quod dominus deputauit in illo fieri. ¶ Et sic patet resp̄sio ad obiecta. patet etiā q̄ tū deo placet q̄ hō sibi soli intēdat ⁊ in eo req̄escat. dū talez vocationē siue req̄etatiōnē benedixit ⁊ sanctificauit. ꝓterea in lege frequētissime iterat inter omnia mandata de obseruantia sabbati

6 f ¶ Nūerādo dies vsq; ad. vij. ꝓcedim⁹. Querit cū status esse nō debeat nisi in aliqua pfectione. ⁊ senarius potius dicat pfectionē q̄z septenarius. vel etiaz denarius. vr q̄ aut infra. vij. debem⁹ stare aut vltra ꝓcedere? Queritur etiā q̄re gentiles q̄ sacrā scripturā nō recipiunt. in cōputatiōe dierū vsq; ad septē ꝓcedūt. Si tu dicas q̄ h̄ ē ꝓpter septenariū planetaz. tunc nō vr ordo rectꝰ qz mars nō sequitur imediate lunā. q̄ nō dz seq̄ dies martis pꝰ die lune. R⁹. dom q̄ numerꝰ diez p̄figit ꝑm diuersitatē mensuratoz q̄bus ipa mēsura appropiat. Dm igit nunc dies ñ appropiat ad aliquē spālem effectū. sz soluz in p̄maria rerū cōditione in q̄ reperit distinctio ꝑm. vij. iō numerꝰ diez ꝑm illū numerū sp terminat. nō ꝓpt pfectionē numeri vt ꝑpis qđ claudit in septenario. sz ꝓpter pfectionē diuini opis ⁊ q̄etis accipit sic numerus. Gentiles aūt numerū diez accipiūt penes deminutū. vij. planetaz. ꝑm q̄s regi hz ⁊ disponi tps. ⁊ qz saturnus ē primus inter planetas. dicit q̄ dñatur in prima hora diei sabbati ⁊ sequēs planeta in secunda die. et sic vsq; ad septem horas. postmodum fit regressus ad principiū ⁊ sic ē p̄cēdendum ⁊ post modū illepla nera q̄ dñat i ⁊ sanctitas xxv. hora. ille ꝺr septimus est principiū diei. sequentis di ei. ⁊ ab illo ꝺr nominat dies illa ⁊ sic de inceps p̄cedendo deno minat septez dies quasi septē planetas. ⁊ hoc patz cōsideranti ꝺr. dinem plane tarū. quo ꝺr. dine seruato in enumeratione illoz nouez pōit sc̄a feria. tertia feria. ⁊ sic deinceps ⁊ sic patet rēsponsio ad obiecta.

¶ Hō intelligentiā hoꝝ ptis incidit hic q̄stio circa duo. Et pmo q̄rit vtrū sensibilia siue aialia facta sint. Scōo q̄rit q̄ ordine facta sunt. Circa pmū q̄runt tria. ⁊ Pmo q̄rit vtrū sensibilia q̄tū ad aiam sint ꝓducta ex aliq̄ vel ex nihilo. Scōo q̄ritur q̄tū ad corpa. vtrū ꝓducta sint ex quartuoz elis an ex vno. Tertio q̄rit vtrū in eaz cōpositione actiua ꝓdominent passiuis. an econtrario.

¶ Questio I a

Q sensibiliū siue irrōabiliū aie ꝓducte sint ex aliq̄ oñdit pmo p̄ tertū scpturę q̄ dicit. Producant aque reptile aie viuentis ⁊c. Et paulopost. ꝓducat terra aiam viuentē. si em̄ qđ creat a solo deo ē. cū aq̄ accepit ptātē ꝓducendi reptile aie viuentis. nō vr q̄ aial ꝑm aliqđ sui ꝓncipiū sit ex nihilo. Itē p auctez phi in li. de aialib⁹. xvj. solus intellect⁹ intrat ab extrinseco. sz si aie brutoz fuissent ꝓducte ex nihilo. cū hoc essent a solo deo. ⁊ intrarent ab extrinseco. Itē hoc ipm vr rōne. qz ex eo res ꝓducit in qđ ⁊ resolut. sed

nō est aliq̄d qđ naḳali resolutione resoluaḳ in nihil. igit̄ tur aie brutoꝝ aīalīū nō sunt in nihil resolute qñ aliq̄ a nimalia fuerunt corrupta. ḡ ñ pducte fuerūt ex nihilo Itē ex eodē ē aīa istī⁹ bruti qđ nunc est ꝛ pmi bruti p cō formitatē. sz aīal illius bruti generati p naturā nō ē ex nihilo. qz tunc a natura nō posset pduci. ꝛ sic seq̄ret q̄ natura nō posset facere pediculū. qđ cū nō videaḳ pba bile. ꝛ planū sit sicut ex p̄cedentib⁹ apparuit q̄ naḳa nō pōt aliq̄d ex nihilo pducere. restat ḡ q̄ iste aīe brutoꝝ aīalium non fuerunt pducte ex nihilo. Itē aīa rōnalis q̄ p creationē educit in esse est immortalis ꝛ incorrupti bilis. cū⁹ em̄ pductio nō pender ex corpe. sz ex principio effectiuo. sz aīe brutoꝝ p naturā sunt corruptibiles. er go nō sunt ex nihilo pducte. Itē op⁹ ornat⁹ p̄supponit opus distinctionis. ꝛ p̄supponit op⁹ creationis. si igit̄ in distinctione corpoꝝ nō fuit noua creatio sz pductio ex aliq̄. multo forti⁹ vī q̄ in ornatu. ḡ si corp⁹ aīalīū ꝛ a nime ad ornatū spectēt. vī q̄ nō sint pducte ex nihilo sz ex aliq̄. Contra. Si ex aliq̄ pducte sunt sensibiliū aīe in p̄mordio. ḡro de illo ex q̄ pducte sunt vtrū illud pdu ctū sit ex aliq̄. vel ex nihilo. Si ex aliq̄. silr querāt de il lo. ꝛ ita vel erit abire in infinitū. vel erit ponere q̄ illō ex q̄ pducta est aīa sensibilis. ab initio pductū fuerit ex nihilo. sed qua ratione illud p̄ductum fuit ex nihilo. eadem ratione ꝛ aīa sensibilis. ḡ vī cē. Item si anie ille pducte sunt ex aliq̄. illud aliq̄d aut erat spūale ali qđ. aut corpale. Si corpale. ꝫ. ex corpe nunq̄ pōt fieri spūs. sicut dicit Aug⁹. sup̄ gene. ad lit. Si spūale. tūc qr de illo. aut viuebat. aut non viuebat. ꝛ quē vsum ha bebat. Eḳ iterū si spūale. qre ex illo nō poterat fieri aīa rōnalis. Si ḡ ad ħ nō contingit rōnabiliter rñdere sic innuit Aug⁹ sup̄ Gen̄. ad lit. ad ħ incōueniēcia duces seq̄ḳ exħ q̄ p̄ne aie sensibiliū ex nihilo sint pducte. Itē si fuissent pducte ex aliq̄ cū talis modus pducendi cō petat ħ tuti naḳali. vī tūc q̄ cū tā eēnt corpa supcelestia agentia ꝛ mouētia. ꝛ ad mirtionē opantia. q̄ aīalia vir tute nature pōt pducere. ḡ pmaria opa nō eēnt p̄ria di uine potentie. qđ ē incōueniens. cū ipe sit sol⁹ vniuer si cōditor ꝛ pfector. Itē videm⁹ nunc qdā aīalia ignobi lia p putrefactionē generari. qro igit̄ a q̄ educaḳ eorum aīa. ꝛ vī q̄ nō possit a natura. cū naḳa sit vis insita reb⁹ celestis q̄ min⁹ nobile nō pt educere maius nobile. sub stantia aūt spūalis vt dicit Aug⁹. nobilior ē omni cor pore. ḡ oportet q̄ educaḳ a creatore imediate. sz qđ sic citur. ħz educi ex nihilo. ḡ illoꝝ aīalīū q̄ p putrefactio nē generant aie creant. ḡ multo forti⁹ aīalīū p̄mo facto rū. Itē nos videm⁹ in aīalib⁹ anulosis q̄ ad diuisionē corpis remanet aīa in ptib⁹ diuersis. sz illa nō pt cē a p̄mo q̄ erat vna sola. nec a natura pducta. cū statim sit in q̄libz pte. opatio aūt nature fit cū successione. ḡ vī q̄ ille ptes aientur a creatiōe. ḡ multo forti⁹ ꝛ sensibilia in p̄maria pductiōe. Itē qñ brutū generat brutū. aut trās fundit aīam aut nō. Si trānsfundit. cū aīa nō sit diui sibilis. dabit aīaz suā totā. ḡ in gñatiōe morieḳ. Si nō transfundit. cum cesset ei⁹ opatio in seminis dcisione. necesse est ponere aliud gen⁹ p q̄ dō aīa educaḳ. ħ aūt nō pt esse semina cū sit mag⁹ p̄ncipiū passiuū q̄z actiuū. sic vult pbus. nec aliud p̄ncipiū actiuū creatū. ḡ imediate pducunḳ a deo. ꝛ ita ex nihilo. igit̄ multo forti⁹ vī q̄ sic pducte fuerint in p̄mordio. Rō ad p̄dictorū intelligen tiam est notandū q̄ circa pductionē aīarū aīalīū bruta lium diuersi diuersa opinati sunt. Quidam em̄ dicere voluerūt q̄ aīe brutoꝝ pducte fuerūt ex nihilo. qz nō ex aliquo materialiter. nec ex aliq̄ seminaliter. Non ex aliq̄ quo materialiter. qz sunt forme pure. Nō ex aliq̄ semi naliter. qz non habuerunt aliq̄d p̄existens. ꝛ iō dicunt in p̄ma pductiōe eas simpliciter fuisse creatas. sz dein ceps in propagatione nō dicunt eas creari. sz potius tra duci. nō p decisionē ꝛ sepationē ptis aīe. sz p multiplica tionē. Sicut em̄ candela ex q̄ accensa ē pōt se multipli care sine luminis diminutiōe. sic immo multo fortius dicunt ſbam spiritualē posse. Scḋa positio ē huic dire cte opposita q̄ aīe brutoū pducte sunt ex aliq̄ materia liter ꝛ seminaliṫ. Materialiṫ inq̄ꝫ. qz sunt ħ aliq̄d. cuz q̄libet earū sit motor sufficiens. ꝛ iō ex materia ꝛ forma dicunt eas cōstare. illā aūt materiā dicunt esse spūalez inseparabiliter iunctaz corpali nature. vnde sicut ex corpali natura pducunṫ corpa aīalīū. sic ex materia spi rituale sibi annexa vt dicunt fit pductio animaꝝ. ꝛ sic fecit de⁹ a p̄mordio. ꝛ sic etiā facit nūc natura. Illa aūt materia cū p̄existat forme. seminariū est ipius. ꝛ sic di cunt aīas illas pduci nō tm̄ materialiṫ sed etiā semina liter. cū eis p̄existat materia spūalis. ꝛ habeat in se ali quā potentiā actiuā ad ħ vt ex ea fiat aīa. sicut ꝛ corpa lis natura ad ħ q̄ ex ea fiant corpora. Tertia positio ē q̄ aīe brutoū pducte sunt ex aliq̄ materialiṫ sz nō semi naliter. Materialiter inq̄ꝫ qz constant ex materia. nō aūt seminaliṫ. qz materia illa nō p̄existit forme ranq̄ꝫ semen ei qđ ex eo pducēdū ē. sz cū illa cōcreaḳ ꝛ cū illa destruiṫ ꝛ hi dicunt oēs aīas sensibiles non solū a p̄mordio. sed etiā nūc cē a creatore. nec tm̄ incorruptibiles. qz ipe crea tor dat vnicuiq̄ durationē fm q̄ cōpetit eius nature Sed qm̄ oēs he positiones aliq̄d dicunt improbabi le. Nā p̄ma dicit q̄ aīa scīpam multiplicat ꝛ trāsfundit ita tm̄ q̄ aīa nō beat aliq̄d ex q̄ fiat. ꝛ ħ ē ponere q̄ for ma naturalis possit aliā formā p̄ducere qđ ē improbabile. ꝛ s ipsum ex nihilo pducere qđ ē improbabile. ꝛ s ipsum improbatū est di. vīj. Scḋa ꝓ positio ponit aliquā materiam spūalē aīe p̄existere ex q̄ educatur aīa ꝓtute nature. ꝛ ħ satis ē male intelligibile quō sit aliq̄ spūalis materia q̄ non viuat nec vsum ha beat. quō etiā sit aliq̄ spūalis materia ꝛ ex illa aīa rōna lis fieri nō valet. ꝛ tertia vbi ē illa forma spūalis. qz nō vī esse in se. si aūt ē cū materia corpali. tūc vī q̄ materia educaḳ de materia. qđ nihil vī cē dictū. Silr tertia po sitio ponit q̄ materia aīe sensibilis sibi cōcreaḳ. ꝛ q̄ sil cum illa destruaḳ. ħ aūt ponere ē ꝛtū aucti pli ꝛ rōni materiā. s. alicui⁹ creature in nihil oīno cedere. Si em̄ materia corporalis ingenita ē ꝛ incorruptibilis. multo for ti⁹ vī q̄ spūalis q̄ dignior ē ꝛ nobilior fm q̄ ē sub tali esse Et iō ē q̄rt⁹ mod⁹ dicendi q̄ aīe q̄ sunt pure sensibiles pducte sunt ex aliq̄ seminaliṫ sed nō materialiṫ. Semia liter inq̄ꝫ. qz forme sunt gñabiles ꝛ corruptibiles p na turam. ꝛ iō sicut alie forme naḳales nō ex nihilo pducū tur. sz cū aliq̄ potentia actiua in materia ex q̄ fiunt tā q̄ꝫ ex seminaria. Sic etiam intelligendū ē in aīalib⁹ sen sibilib⁹ q̄ sunt forme tm̄. cuius modi sunt in brutis aīali bus. Et iō cōcedendū ē aīas sensibiles siue aīas bruto rū esse ex aliq̄. nō inq̄ materialiṫ sz seminaliṫ. qz cū aīa sensibilis sit forma. nō hz materiaz p̄tē sui. sed solū fit ex potentia materie actiua q̄ ab agente excitaḳ. et sic pfi cit q̄libz fiat aīa. sicut globꝰ pficiendo fit rosa. Aliter tm̄ nunc pducūṫ ex illo seminario. et aliṫ in p̄mordio. Quia nunc pducūṫ ex seminario p̄existente fm sufficiē tem actualitatē. in p̄mordio ꝛo pducte sunt sil cum illo seminario. vel seminariū illud aliq̄ mō p̄existit añ diez q̄ntuz in q̄ facta ē aīalium pductio. in die ꝛo q̄nto ē ad cōpletam rōnem eductum. ita q̄ data ē ꝛtus actiua na ture vt posset deinceps aīalia q̄ꝫtum ad corpꝰ et q̄ꝫtuz

ad aiam ꝓpagare ⁊ multiplicare. Et q; q̄dā sunt aīalia maioris pfectionis ⁊ orgaīzatiōis. q̄dā ve. o minoris iō diuina dispō rectissime ordinauit vt q̄dā aīalia pducerēt ex suo p̄ncipio seminario ꝑm maiorē actualitatez. vt pote sunt illa q̄ gñant̄ p ꝓpagationē. ita q; sile ex sili. ⁊ ista sunt aīalia pfectiora. Quedā ꝙo ꝑm minorē vtpote illa q̄ gñant̄ p putrefactionē. q; em̄ impfectiora sunt. minori indigent adiutorio ⁊ ꝙtute vt pducant̄ adesse. Nec aūt positio rōnabilior ē ⁊ firmior. q; concordāt in b̄ tam Aug. q̄m phs. Ait em̄ Aug. ad orosiū sic. Semē cuiuslibz arboris q̄ndam vim hz vt cū corruptū fuerit. in terra oriat̄ ⁊ virgultū pducat̄. deinde ramꝰ nihilominus cū stipite dilatet̄ in frondib; deinde in eisdē floribus decorata fructificet. Ita ē in corpe vt ita dicā quod dā seminariū. vñ suo tpe creante ꝓuidentia dei aliq̄ genera aīaliū oriant̄. Et b̄ idem hr̄ sup Gen. ad lr̄am plane ⁊ diffuse. Doc'etiā vult phs in. xvj. aīaliū. vbi ostēdit q; vegetabilis ⁊ sensibilis ꝓpus sunt in semine in potentia q̄ educant̄ in ee. ⁊ ibi vr innuer̄ q; illō q̄ō formatiua mēbra non ē aliud q̄ ipa aīe virtus ⁊ illā aīaz vocat potentiā actiuā intrinsecā ipi semini. q̄ cū corpꝰ ex semine pductū est ⁊ orgaīzatū vt possit ab eadē pfici pdit in actū ⁊ efficit pfectio corpis phisici orgaīci. Aut certe illud q̄ō formatiua mēbra potius ē ꝙtus aīe patris ⁊ mr̄is ex cuius opatione in brutis aīalib; ducit̄ in esse aīa prolis. secus aūt ē in hoīb;. vt. j. videbit̄. ⁊ b̄ ꝓbat ibidem phs ex multis coniecturis ⁊ argumētis. ⁊ iō dicit q; res corpales plene sunt ꝙtute aie. ⁊ b̄ multū concordat verbis Aug. q̄ dicit. terra pgnans ē seminib; nō tm̄ respectu arboꝝ. sed etiā respectu aīaliū. Hanc igit̄ opinionez sustinendo. dom̄ ē aīaꝝ sensibiliū ꝑ modicū nō ee creatas ex nihilo. sicut rones adductę obiciunt. habuerunt em̄ seminariū principiū ex q̄ pducte sunt ⁊ nūc pducunt̄. Ad illud ꝙo q̄ō primo obr̄ q; aīe sensibiliū ꝓducte sunt ex aliq̄. q; illud silr̄ pductū ē ex alio. dom̄ q; non oportet. seminalis em̄ rō siue potentia actiua ipi materie est ipi materie cōcreata. nō ex aliq̄ pducta. illa ꝙo q̄ ex illo semine oriunt̄ ꝓprie nō debent dici creari. Ad illud q̄ō q̄r̄ si est ex aliquo illud ē aut spūale aut corpale. dom̄ q; nō ē materia spūalis. nec ē matia corpalis. sz est q̄dam potentia spūalis indita a creatore ipsi matie corpali. ⁊ ei innitens. ⁊ ab ea dependens. ⁊ ꝓterea aīa sensibilis in brutis gñat̄ ⁊ corrumpitur p transmutatōnez corporalis nature. Et si tu obiicias q; aīa sensibilis est motor sufficiens. g̃ est b̄ aliq̄d. ⁊ hz materiā ⁊ formā dom̄ q; aīa sensibilis nō ꝺr esse motor sufficiens. q; ipa ꝑmo moueat corpꝰ q̄ō pficit. sz q; corpus totū q̄ō est b̄ aliq̄d ꝙtute aīe q̄ ē forma eiꝰ mouet ptē. ⁊ mouendo ptē suā mouet totū. sicut pz in gradientib;. Et q; illō verū sit apparet. q; si aīa sensibilis poneret̄ in corpe q̄ō nō haberet ptē mobilē nisi motu totiꝰ sicut in lapide. nunq̄ illud moueret. Vel aliter dici potest. q; ad b̄ q; aliq̄d sit motor sufficiens. nō oportet q; distet a mobili. ita q; sit ſba altera differens p matiam ⁊ formā. sz sufficit q; illa sit forma in genere subē carens extensione p se ⁊ p accidens. ⁊ hec forma sic ē in vna pte tota q; tota ē in alia. ⁊ ideo sic vnit̄ isti pti quā mouet q; etiā distet ab ea ⁊ hec distantia sufficit ad b̄ q; possit mouere eā. nec reqrit̄ q; habeat aliā matiam. ⁊ sic ē in aīa sensitiua in his aīalibus q̄ hñt huic opationi organa apta. Ad illud q̄ō obr̄ q; non possit eā educere. dom̄ q; falsum ē. q; anteq̄ ꝑciperet dns aqs ⁊ diceret pducāt aq̄ ⁊c. aut seminariū illud sensibiliū aīaꝝ ⁊ pducendaꝝ nō erat. aut si erat nō erat in tanta ꝙtute q; posset ad pfectionē venire. nō em̄ ꝑt creatura q̄cq̄ nisi ꝑm statū ⁊ ꝑceptū sibi datū a creatore. vñ cum ꝓpus esset vñ fieri posset. pꝰ factū ē diuino imperio vt esset vnde fieret. Ad illud q̄ō obr̄ de aīalibus q̄ gñant̄ p putrefactionē. dom̄ q; ⁊ si sint varij modi soluendi. q; q̄dā dicūt q; ē a celi motore. q̄daz. g; a cre atiōe. ꝑt tn̄ ꝑm phīcam positionē plane rideri. g; sicut humor fit semen p potentiā generatiuā. ⁊ postmodum fit corpꝰ organicū i matrice. ita q; aīa illa sensibil̄ erat i potentia educit̄ ad actū p ꝙtutē agentis pticularis. ⁊ p adiutoriū corpis celestis. sic etiā in ꝓposito intelligendū est q; cū in terra ista esset aliq̄ mō seminariū illud. illud cōcurrentib; elementis ⁊ adiuuante corpe celesti vt generet̄ calor viuificꝰ. fit q̄dā semē. ita q; potentia illa actiua q̄ ꝓpus latebat. adiuta ex actiōe celestis corpis p ficit ⁊ venit ad pfectionē ⁊ cōplementū. ita q; nec celus nec motor celi dat sibi formam vltimam. sed solum adiuuat ⁊ excitat vt pficiendo ad spēm cōplētā ꝓueniat. Et p hunc modū intelligendū ē etiā in aliis terre nascētibus. Et si tu obiicias q; aīa q̄ ē in potentia nō hz spēz nec actū cōpletū a se. nec ꝑt hr̄e ab aliq̄ q̄ō nō sit ita nobile sicut ipa. ⁊ nullū tale ē corpale. dōz q̄ō cē talis spēciei ē in materia. sz in potentia illa essentia ē ita exterminata ad formā tal' spēi. pducendā q; nō ꝑt ex illa ēntia sine rōni seminali alia educi. ⁊ cū in actū educta est. habet eē. ⁊ hz tale eē. Qꝝ aūt sit in actu b̄ hz ex intrinseco agente q̄ō erat ens in actu. ⁊ q̄tū ad b̄ nobilius ē ipa q̄ erat in potentia. Qꝝ aūt sit talis spēi b̄ hz ab eo q̄ b̄ forme ēntia indidit mat'ie. alioq̄n nunq̄ natura ipam ad esse ꝓduceret. nisi deus ipam materie indidisset. sicut ꝺn̄. oñsum fuit di. viij. ⁊ iō nō oportet q; educēs illā formā in actū sit nobilꝰ illa forma educta. ⁊ hmōi exēplum in multis ꝑt poni sicut in nat̄ alib; ⁊ in multis terre nascētibus. Et p b̄ ptz rñsio ad duo sequētia. nā q̄ obiicit de diuisione corpis anulosi iā aptū ē. q; em̄ corpus anulosū est modice orgaīzationis ⁊ q̄si ɔsilis in pribus in toto. iō in qualibz sui pte est aīa in prima sui dispōne ad b̄ q; sit in actu. et iō facta diuisione ꝙtute ꝓprie formeet bñficio corpis celestis. subito inducit̄ forma. plures aūt sunt modi aliꝰ dicendi circa b̄. Quidaz em̄ dicūt q; aīa multiplicat̄ cū sit spūalis sicut punct̄ ad diuisionē lineę. et spēs ad diuisionē speculi. verūtn̄ in ncutro horū intelligēdū ē q; illud idē q̄ō fiat vnū fiat plura. et iō ꝑcedens via ē magis plana. Ad vltimū silr̄ pz rñsio. q; cū aīal gñat̄ ab aīali p ꝓpagationē. et si non decidat aīa ab anima. sicut corpꝰ decidit a corpe. q; non est anima diuisibilis vt corpora. decidunt̄ tn̄ cū ipo corpe spūs et calores ꝙtus etiā aīalis q̄ adiuuat cū ꝙtute matricis cōtinēt̄ vt illa potētia actiua q̄ erat in humore semiario ad actum completum ꝓueniat. ⁊ ex hoc non sequit̄ q; aīa pducat aliam aīam ex nihilo. nec q; pducat ex aliq̄ materia. nec etiam q; pducat ex seipa.

Questio II b

Utrū corpa aīalium cōpositā sint ex q̄ttuor elementis an ex vno. Et q; ex vno videt̄ ꝓmo q; scḗptura q̄ dicit producant aque reptile ⁊c. ⁊ silr̄ pducat terra animā viuentem. si igit̄ scḗptura sufficienter exꝑmit aīalium materiā cū non exꝑmat nisi simplicia elementa. pz ⁊c. Item sz forma dz ꝓportionari materie. g̃ ⁊ corpꝰ aīe. sz forma aīalium ē simplex. g̃ ⁊ corpa debent esse simplicia. g̃ nō sunt ex q̄ttuor elementis. g̃ ⁊c. Item q̄nto aliq̄d ad naturam cōpositionis magis accedit. tāto minꝰ ē pfectū. q̄ō cū simplicior ē potētius ē ꝙfectius. si igit̄ aīa sensibilis est forma valde potens ⁊ nobilis. b̄ dz ee pfectio corporis simplicis ⁊ nō ꝓmixti ex. iiij. elementis. Item corpus

ad ornatū celi spectātia nō sē facta ꝺ alia maria q̄z celū
qꝺ ornāt. ḡ pari rōne si qꝺā aialia ornāt terraz t qꝺam
aq̄s. qꝺam sunt ex sola terra. tqꝺā ex sola aq̄. Jtē si cor
pora aialiū cōstāt ex. iiij. elementȝ tūc vī q cū elementa
speras bēant distinctas. q elementa cōstituēntia corpꝰ
aialis sint in vnū iuncta p violētiā. si ḡ violētia ē ꝺ na
turā. cōstitutio cuiuslibz corpis aialis ē ꝺ nāturaz. qꝺ est
inconueniens. Jtē ex eisdē aialia sunt pducta tūc ex qbꝰ
pducunt nūc. sz nūc nō pñt elementa ꝟtute nature coa
dunari. ḡ non pñt corpa aialiū ex. iiij. elementȝ pduci.
Maioꝛ pōsitio p se manifesta ē. Minoꝛ pbāt. q nō ē
in pātē nāte ignē facere descendere. si eñ descēderet. cū
medīū interstitiū aeris sit frigidissimū. necnō hēret ibi
extingui. t alia plura segrent inconuenientia. ḡ tē. Ad
oppositū arguit sic. Sensus ē opatio aie in corpe fm cō
formitatē organi ad obiectū. sz qōlibet aial hz actū qui
est pceptibile. iiij. qlitatū q radicāt in. iiij. elemētȝ. ḡ qꝺ
libet aial constat ex. iiij. elemētis. Jtē oīe aial aliq̄ mo
ru ē mobile. vl pgressiōis. vl ꝺstrictiōis. vel dilatiōis.
sz nullū elemētū de se est sic mobile. ḡ necesse ē aial ꝺstaꝛ
ex pluꝛibꝰ elementis. Jtē q̄nto forma ē spūalioꝛ tanto est
plurīū opationū pncipiū. sz aīa sensibilīū ē forma valꝺ
spūalis. ḡ est pncipiū multiplicꝺ opationis. sz corpꝰ da
tū ē ad subministrādū ei. ḡ necesse est q corpꝰ sit aptū t
idoneū ad diuersas opationes. sed nō ē aptū ad diuer
sas opatiōes nisi p diuersas ꝟtutes nisi p diuersas na
turas. nec hz diuersas nāturas. nisi qꝛ ex diuersis ē cōpo
sitū. ḡ tē. Item q̄nto forma posterioꝛ vl ulterioꝛ tāto no
bilioꝛ. p eo q anteriora sunt materialia respectu posteri
oꝛū. ḡ nobilioꝛ ē forma mixti q̄z forma elementi. si ḡ aīa
sensibilꝫ cuz sit forma nobilis ꝺz hēre corpꝰ nobile. ḡ coꝛ
pꝰ aialis non tm̄ ē corpꝰ simpler sz ꝺstat ex diuersis ele
14 mentis. Qꝺ. ꝺm q absq̄z dubio corpora aialiū hñt in
se naturā. iiij. elementoꝛ sicut oñsum ē p. iiij. rōnes. tuz
qꝺ hꝫ q sint idonea ad sensum. tū qꝺ hꝫ vt sint idonea
ad motū. tū qꝺ hꝫ vt sint idonea ad multiplicitatē opa
tionis. tū qꝺ hꝫ vt in se habeant dignitatē cōplexiōis.
q oīa cōpetūt illi corpi q ḡficit aīa sensibilis. t qꝺ hꝫ ꝺ
hēre aliquē gradū pfectū mixtionis vbi nō tm̄ sit mixtio
sz etiā cōplexio. pfecta aūt mixtio ē quousq̄z cōcurrāt
iiij. elemēta. Aqua ei cū sit subtilioꝛ terra in decupla p
portiōe penetrat ptes terre. sz nō pfecte. p eo q aliquaz
habeat grossitiem. Aer ꝺ o q ē subtilioꝛ in centupla pro
portiōe adhuc intimius se pfundat. sz ignis q ē ꝺbrilioꝛ
t rarioꝛ in millesima pportiōe. subtilitate sua penetrat
vsq̄z ad intima. t sic fit alteratio plena vsq̄z ad minima
t mixtio pfecta. q misc ibilia sunt pfecta alterata. t sic
15 pz q talē dñt cōponi corpa pficienda ab aīa sensibili.
Ad illꝺ ꝺo qꝺ obr̄ de auctre genē. ꝺz q illꝺ dictū ē p q̄n
16 dā pdominātiā siue appropationē. sicut melius patebit
infra. Ad illud qꝺ obr̄ qꝺ forma ꝺz pportionari ma
terie. ꝺm q verū ē in cōditionibꝰ q̄ cōpetunt magis ipi
se forme. aīa aūt cū sit simpler in sua mixtione ē in ꝟtute.
17 q simplicitas corpalis repugnat multiplicitati ꝟtutis
t qꝺ hꝫ pz solutio. Ad illud qꝺ tertio obr̄ q q̄nto aliq̄d
cōpositꝰ tanto minus pfectū. ꝺm qꝺ t sibi hēat vitatē
in spiritibꝰ q̄z pfectio attendit p accessuz ad summe
simpler nō tm̄ hz ꝟitatē in corpibꝰ in qbꝰ magnificatur
ꝟtus ex pte magnitudie. sicut magis vrit magnꝰ ignis
q̄z puus. t plurificat ex pte multitudie. sicut maioris
ꝟtutis ē virupꝰ cōpositꝰ q̄z liquoꝛ impmixtꝰ. t ideo hō q in
ter cetera aialia ē pfectissimꝰ. inf cetera ē cōpositissimꝰ
18 sicut planꝰ videbit inferi. Ad illꝺ qꝺ obr̄ de corpib
ornantibꝰ celū. ꝺm q nō ē sile. q illa nec proprijs mo
tibꝰ mouent nec spālibꝰ pficiūt. qbus debeat multiplici
tas opationū. vl diuersitas ptiū cōponētiū t organoꝛ 19
sicut potentia in aīabꝰ. Ad illud qꝺ obr̄ q sit elemēto
rū violentatio. ꝺz q nō ē intelligendū q ꝺns in pmoꝛ
dio cū corpa aialiū cōposuit. elementa ex diuersis spe
ris ꝺcurrēt fecerit hꝫ ei ñ oportebat. q tā aq̄ q̄z terra nō
sunt elemēta pura. sz alijs pmixta fm eaz pte fm quā fa
cta sunt ex eis aialia. tū etiā q si eēnt pura t simplicia.
in vno elemento sunt cetera in potētia. t ex vno pñt fie
ri oīa si assit ꝟtus alterans t actiua sine aliq̄ mutatiōe
locali. ac pꝫ sine aliq̄ violētatiōe. Et pꝫ pz rñsio ad vl 20
timū. q silr q̄ fit mixtio elemētoꝛ. nā non facit ignē q̄
sursum ē descendere vl acrē. sz cū ignē vel aerez. q vl ē in
terra. vel generat p actionē alicui⁹ agentis. facit venīr
ad ꝺstōem aialis. t hꝫ q̄dem sit p nāam. nō p violētiaz
q̄ eī naā fm q dicit phs. sp cōsiderat qꝺ melius ē. ma
teria q̄ ē sub forma elementari appetit esse sub forma mi
xti. t q̄ ē sub forma mixti appetit ee sub forma cōplexiōis
iō cū ex diuersis elementis fit mixtio in vnū. appetit na
ture cōplex. t violentia nō infertur.

Questio III c

Vtrū corpa aialiū magis ꝺstent ex elemētis passiuis q̄z
actiuis. an econuerso. Et q magis ex elemētis passiuis
illud vī p scripturā q̄ dicit ea facta ex terra t aq̄. hꝫ aūt
nō ē dictū q qōlibz illoꝛ elementoꝛ sit aliquꝰ aialiū sen
sibiliū tota materia. ḡ dictū ē p pdominātiā. Jtē sic vult
phs ex eisdē ꝺstant aialia ex qbꝰ nutriūr sz aialia mate
nutriūr ex aq̄ t terra p cibū t potū. ḡ tē. Jtē ex eis ma
xime ꝺstituunt corpa in qbus magis recipiūr. q q̄es at
tendit penes appetitū. t appetitꝰ intentio penes q̄nti
tatē pdominātis. si ergo alia elemēta materie recipiunt in
aq̄ vel in terra. vī q ex eis maxime sunt ꝺstituta. Jtē in
cōpositione corpis aialis mēbra officialia fiunt ex cōsi
milibꝰ. t silia ex humoribꝰ. sz in humoribꝰ materie dñā
tur natura aq̄. t in mēbris solidis maxime dñat terra
ḡ si elemēta nō venīūt ad cōstitutionē corpis aialis nisi p
humores t mēbra. vī q oīa aialia ex his duobꝰ elemētis
sint ꝺstituta. Ad oppositū arguit sic. sicut phs vult vi
ta maxime ē p calidū t humidū. ḡ si oīa aialia viuūt. in
eis abundat t pdominat calidū t humidū. ḡ illud elemē
tū cui hec pncipalit̄ insunt. hꝫ aūt elementū ē actiuū. sz
aer. ḡ tē. Jtē sicut vult Aug⁹. sup gen. ad lit. li. iij. t de
aīa t spū. lux ē id q̄ mediāte corpus vnit aīe. t aīa regit
corpꝰ. ḡ si lux pcipue repit in igne. vī q in corpe cuiuslī
bet aialis natura ignis debeat pdñari. Jtem aīa sensitī
ua sicut ē pncipiū sensus. ita ē pncipium motꝰ. ḡ aialiū
corpa nō tm̄ ad sensum. sz ad motū debent ee habilia. sz
aialia grauia sunt minime ad motū habilia. t hec sunt
elementa passiua. ḡ vī q aialiū corpora magis cōstent
er actiuis q̄z passiuis. Item nobili pfectiōi debet re
spondere nobile pfectibile. sed anima sensibil ē pfectio
valde nobilis. ḡ corpus illius maxime ex his ꝺz elemē
tis constitui q̄ sunt nobiliora inter corpa simplicia. hec
aūt sunt elementa actiua nō passiua. ḡ tē. Si tu dicas
adhuc q animaliū corpa plus constituunt ex elementis
actiuis q̄z passiuis fm q̄ntitatem ꝟtutis nō molis. obr̄
cōtra hꝫ q motus sequtur naturā pdñantis fm q̄ntitatē
sed aues mouentur sursum. ḡ vī q in eis fm q̄ntitatez
pdñentur elementa q̄ sunt nata ferri sursuz. hec aūt sūt
actiua nō passiua. vt ignis t aer. ḡ tē. Item volatilia
sunt ad ornatū aeris. sz ornatus proprie t debite collo
catur in eo qꝺ ornatur. nullum aūt corpus proprie t de
bite ordinatur in aere nisi in quo dñantur elemēta acti

ua. rgo si aliū corpa ibi ordinātur vt ipz ornantia. vī
q̄ ē s pdominā actia elemēta. q̄ si nō ꝓpter ibi locātur
21 q̄ ib nō rediscūt sz magis i terra. vī q̄ potiꝰ debeāt dici
volatilia ad ornatū ꝛe q̄z aerꝭ. cui sēptura ꝛ dicit. Rō
dim. q̄ fm q̄ dupler ē q̄titas. vicz molis ꝛ vtutꝭ. fm
h̄ ꝑt duplic ꝛ attēdi elōz pdominātia vicz q̄tū ad mo
lem ꝛ q̄tū ad vtutē. Si cīlo q̄mur de pdominātia q̄tū
ad molē. sicīn corpib aialiū pdominā elā passiua. et
hō ex eis maxime dicūtur eē fcā. Si āt loq̄mur q̄tū ad
q̄titatē vtutꝭ. cū corpꝰ ꝓplionatū sit natū regi ab aīa
mediātib eīs actis. sic pdominātur i eis elā actia. Rō
22 āt hꝰ. s. q̄ elā actia ꝛ passiua fm hāc duplicē q̄titatem
vtutꝭ. s. ꝛ molis vicissim pdoīank sumīt exptē finis. si/
nis ei imponit necessitatē his q̄ sūt ad finē. finis āt cor
poris ꝓplionati aīa ē inq̄tū dat ei vitā ꝛ sensū ꝛ mo
tū. ad vitā aūt corpꝰ illō nō eēt habile si pdominarenk
ibi elemēta passiua q̄titū ad q̄titatē et vtutē. ꝑ sui ḡssi
ē ꝛ soliditatē. sicut sūt corpa mineralia. Silr nō esset
habile si pdominarētur ei elemēta actia q̄tū ad vtutez
ꝛ molē. q̄statim cōsumerētur elemēta passiua. nec esset
qō posset vegetari ab aīa. ꝛ ita oportuit q̄ er q̄dā mutua
pdominātia cōsurgeret q̄dā mutua ꝑportio ꝛ cōcordia
er q̄ corpꝰ illō eēt aptū ad vitā suscipiēdā. ꝛ aīam que ē
q̄si q̄dā armōia ad sensū. Silr idoneū nō eēt nisi pdīs
rek naka elemēti passiui q̄tū ad molē. q̄ tactꝰ est ꝓmus
inr oēs sensꝰ aīal in q̄ sensu pdominak terra. ꝛ ita si nō
pdominarek terra i corpe. nō eēt idoneū ad tactū. ergo
nec ad aliquē sensū. Silr oportet q̄ ad hꝰ q̄ sit idoneū ad
sensū pdominck in eo ignis q̄tū ad vtutē siue calorem.
Caloꝛ eīm ꝛ spūs sūt instra vtutꝭ sensitiue. ꝛ hꝰ est qō ot
Aug. sup Geñ. ad lit. li. iij. tactus q̄ est q̄nt in sensib
terreno elō magis cōgruit. vnde ꝑ totū corpus aīantꝭ
qō marīe ex terra est tacta sentiūt. ꝛ pꝰ aīa cui sentiēdi
vis ē (cū corpea nō sit) ꝑ subtilꝰ corpꝰ agitat vigorem
sentiēdi. inchoat nāq̄z motū in oīb sēsib ꝑ subtilitatez
ignis. Et ita erh pz q̄ ad hꝰ q̄ corpꝰ sit idoneū ad sēsū
necesse est actiuoꝛ elemētoꝛ ꝛ passiuoꝛ esse mutuū pre
dominiū. Silr ad hꝰ q̄ sit idoneū ad motū. necē ē q̄ elā
actiua vtualit pdominētur. mediātib q̄bꝫ aīe vis mo
tiua ad mēbra ꝓtingat. necē est etiā q̄ dñenk passiua fz
q̄ntitatē molis ex quib cōstituank membra solida ad
mouēdū idonea. Et hꝰ est qō ot Aug. iij. sup Geñ. ad
lit. ignis oīa penetrat. vt motū in eis faciat. Et post
Jō aūt calorꝭ ꝓuatōe cū corpꝰ nimis frigescit obrūdit
sensꝰ. q̄ morꝰ vigrescit q̄ ex caloꝛe ineest corpi. sic igit
ꝓter motū necesse ē eē mutuā actiuoꝛ ꝛ passiuoꝛ eloꝛ
in corpe animalis pdominātiā. vt mēbra sint mobilia.
ita q̄ vigorē habeāt ꝛ agilitatē ex aere ꝛ igne. soliditatē
ꝛo habeāt ex dñio aq̄ ꝛ terre fm q̄titatē. Aq̄ igit ꝛ ter
ra in oīb elāribꝰ fm q̄titatē molis pdominātur. Si
cut enī alīqs artifex miscēdo terrā cū aq̄ facit lutū. ꝛ ex
illo cōponit statuā. sic dū liq̄r aqueus terre miscek fit
humoꝛ. ꝛ dū ille coagulak ꝑ naturā fit corpꝰ organicuz
Dupliciter aūt pōt intelligi hec ꝓmixtio. aut ita q̄ aq
ꝑsistēti fluribili immisceak terra. aut ecōtra. vt terra
pmū sit q̄si arida. ꝛ ad suarū ptiū cōtinuatōnē cōmisce/
atur aq̄. Et his duobꝰ mōis ꝓducta sūt animaliū coꝛ/
23 pora. ꝛ hō quedā dicūtur esse ex aq̄s. q̄dā ex terra facta
Hoc aūt nō est dcm. q̄ illa q̄ fcā sūt ex aq̄s plus habe/
ant de aq̄ q̄tū ad sbam q̄ de terra. cū oīe corpꝰ anīmā
tis ad sui ꝓstōem plus recipiat de terra q̄tū ad sbaz. tū
ꝓter hꝰ q̄ ipa est q̄ ꝑbet aliꝭ soliditatē ꝛ stabilitatē. tuz
etiā q̄ ipa habet parū de snē. ꝛ multū de materia. sed q
dcm ē aliq̄ ex aqua eē fcā. h̄ est q̄ magis in eis q̄ in aliꝭ
dñatur natura aq̄a. hꝰ aūt dico nō q̄tū ad pdominiū
actiue qualitatis vel passiue. sz q̄tū ad aliquā cōformi
tatē nature ꝑ quā illa q̄ ex aq̄ ꝓducta sūt in aq̄s magis
delectātur esse. Et q̄m humoꝛ aqueus ē in duplici dīa
vicz in rōe humoꝛis fluctuātis. ꝛ in rōe vaporis exalantis
tō aqua est ꝓncipiū duplicis generis aīaliū. s. natalīū ꝛ
volatilīū. Natalīū fm rōem humoris. ꝛ tō illa remāse
rūt in aq̄s. Volatilīū rōne vaporis. ꝛ tō cū ille vapoꝛ
sit cōmixtus aeri ꝛ ferak sursū. volatilia i aere sublevāt
ꝛ cōsq̄z pūt ascēdere q̄uscūq̄z inueniāt aerē humidis era
latōnib ꝓpinguescērē. Et hꝰ est qō dicit Aug. iij. super
Geñ. ad lram. Iste inferioꝛ aer q̄ excipit exalatōes hu/
midas maris ꝛ terre ꝛ ad aues sustinēdas q̄dāmō eras
sak. nō nisi ex aq̄s accipit aīalia. Qō ei exꝰ humidū ē. hꝰ
portat alitū corpa q̄ ita vtunk pennis volātes quēad/
modū pisces quibusdā suis alis natātes. vnde scient
spūs dei ex aquis dicit esse ꝓducta volatilia. Aquarū
enī natura biptitū locū sortita est. inferioꝛē scz in vnda
bili. supioꝛē vo in aura flabili. illū ꝛputatū natanti/
bus. istū volātib. sic hꝰ elemēto cōgruos etiā duos sen
sus animalib datos videmus. olfactū explorādis va
poꝛib. gustū explorādis liquoꝛib. Ex dictis igitur
ꝑz rīsio ad q̄ꝛtū ꝓpositā. ꝑz etiā rīsio ad obiecta q̄ in
coꝛpib animaliū pdominātur elemēta passiua q̄titum
ad q̄titatē molis. sicut oñdūt rōnes ad ꝓpm ꝓmā idu
cte. pdominātur nihilomin ꝛ actiua q̄tū ad q̄titatez
vtutis. sicut oñdūt rōes q̄tuoꝛ in ꝛriū adducte. Ad 25
illud vo q̄ obꝛ q̄nto q̄ in volatilib pdominek aer fm
q̄titatē. q̄ aer mouek sursū. dm q̄ cū dr q̄ mot sequi
tur naturā pdominātis. hꝰ verū est de motu naturali q̄
debek corpi rōne sui ponderis. nō tamē est vez de motu
aialis q̄ est de virtute ipius aie. corpa aūt aliū nature
sue relicta. nunq̄z ascenderēt in aera sz descēdūt ad terraz
Q aūt ascēdant hꝰ est ꝓ vim anime suffragātibus sibi pē
nis ꝛ spiritib interioribꝰ ꝛ vapoꝛib in aere eleuatis.
Ad illō q̄ obꝛ q̄ aues ornāt aera. dm. q̄ nō dicūt 26
ornare aera. q̄ ibi magis q̄escāt q̄z i terra. hꝰ eīm est falsuz
in terra enī q̄escūt. ꝛ ab ea recipiūt alimentū. sz rō hui⁹
est q̄ auium actus est motus maxime in volatu. ꝛ q̄ il
lum exercent in aera. ideo dicunk aerea ꝛ ornare ornā
re. Potissimum eīm actum suum ibi exercent.

Consequenter q̄ritur quo ordine animalia sunt ꝓ
ducta. Et circa hoc querunk tria. Primo querē
de ordine ꝓductionis ex parte finis. Secō ex parte vis
Tercio vero ex parte ꝓductionis ꝛ quietis.

Questio I d

Utrum oīa sensibilia facta sint ꝓpter hominem ꝛ
Et q̄ sic videk ꝓmo ꝑ sēpturā Geñ. j. dñamini piscib
maris et volatilib celi. ꝛc. Et post Geñ. ix. omnes pi
sces maris manui nre traditi sunt. ꝛ omne qō mouet
ꝛ viuit. q̄ oīa ad vtilitatē hoīs facta sunt. Ite apls
j. Coꝛ. iij. Oīa nostra sunt. hoc dicit viris iustis. hꝰ
ꝓpter viros iustos oīa quecunq̄z facta sunt. sunt
ꝓducta. q̄ ꝛ animalia sensibilia. Ite pbs. hō est finis
quodāmodo oīm eoꝛ que sunt. ergo et sensibilium.
Ite oīa bona optant nō quodcunq̄z sed summum. si/
cut vult Dyo. et pbs. sed inter creaturas inferiores so
lus homo natus est immediate ad deum ꝓtingere. er/
go alie creature ordinātur in finē mediante homine. sz
quod in finē ordinak alio mediāte est ꝓpter illud. Hom
nia sensibilia fcā sunt ꝓpter hominē. Sz cōtra. Tā
te dignitatis est esse rerum finē sicut eē ꝓncipiuz. sz sen
sibiliuz aīalium solꝰ deus fuit ꝓncipiuz ita q̄ non hō. q̄
cozundē finis est non hō sed deus. Item quedam sunt

aialia q̄ nō valent hoī nisi ad esum · quedā non valent nisi ad vestimentū · sed si hō stetisset bis nō indiguisset ergo bnōi aialia · aut facta essent frustra · aut nō sunt facta ꝓpter hoīem. Si tu dicas q̄ deꝰ ea fecit q̄ ꝓuidit hoīem esse lapsurū · tūc videt̄ q̄ in volūtate hois ꝛ potestate ois̄teret vtz illa aialia frustra essent qđ falsum est. ¶ Jtē si aialia facta sūt ꝓpter hoīem · q̄ nulla debēt esse facta ꝛ hoīem · sed multe bestie hoī sūt nociue · q̄ nō debuerūt fieri in ꝑmaria rerū ꝺitiōe · aut certe frustra facte sūt. Si tu dicas q̄ bestie nō ꝑnt nocere si hō non peccasset · tūc videt̄ q̄ post pctm̄ hois fuit noua potentia eis tradita. ¶ Jtē si aialia facta sūt ꝓpt habitatiōez hois decorādā · cū in statu innocentie nō deberet habitatio sedari · videt̄ q̄ nō debuerūt corruptibilia aialia fieri q̄ suis corruptiōibꝫ ꝛ eralationibꝫ inficerēt aerē · Si tu dicas q̄ non corrūpent · hoc est ꝛ Aug. sup Beñ. ad lit. li. iij. q̄ dicit tūc facta esse aialia viuētia de rapina. Aut eni sic · q̄dā refectionē corpis sui er aliorū q̄rūt corpora · vbi loq̄tur de bestijs. ¶ Jtē q̄ q̄d sit de hoc si nō morianť · videt̄ q̄ aialia q̄ alia deuorāt hois habitationē deḃonestent · cū ea destruāt q̄ ad
27 ipsos facta sūt decorē ꝛ ornatū. ¶ Ad ꝓmo · ad ꝓdictoꝝ intelligentiā ē notandū q̄ finis ad quā res ordinant duplex est. Quidā eni est finis ꝓncipalis ꝛ vltimus · q̄dā est finis sub fine. Si ꝓmo mō loq̄mur ꝺ fine · sicut oīm creatarū tā rōnaliū q̄z irrōnaliū finis est deus · q̄ oīa ꝓpt semetipm creauit altissimus · oīa eni fecit ad laudem sue bonitatis. Si aūt loq̄mur de fine nō ꝓncipali q̄ est finis q̄dāmō · ꝛ finis sub fine · sic oīa sensibilia alia facta sūt ꝓpter hoīez. Et ꝺ insinuat phs cū dicit · sum⁹ finis nos q̄dāmō oīm eoꝝ q̄ sunt · Jnsinuat etiaz scriptura multo excellentius cū dicit · faciam⁹ hoīem ad ima · ꝛ simile no · ꝛ sit pis · maris ꝛc · q̄ eni hō rōis capax · ꝺ libertate arbitrij · ꝛ natus est piscibus dñari · q̄ ꝺ silitudine natus est in deū tendere īmediate · ꝺ oīs creature rōnales ad ipm ordinant · vt mediāte ipo in finem vltimū ꝓducant. Et sic cōcedende sūt rōnes oñdentes aialia ꝓpter hoīem facta esse. ¶ Ad dissolutionē aūt rōnū q̄ inducunt in ꝓmū notandū est q̄ alit ordinant aialia ad hoīez ꝑm statū innocentie · aliter ꝑm statū nature lapse. Scōm statū innocentie ordinant ad hoīem ꝑm rōnem q̄druplicē · ꝑmo rōne ad manifestandū eis imperiū qđ manifestarent dū ei ꝓ oīa obedirent · Scōo ad decorādā hois habitaculū · ꝓpulcrū eni erat habitaculū hois aialiū multiplicatiōe non solū arboꝝ decorari · Tertio ad excitandū hois sensuz · vt in ipsoꝝ aialium naturis diuersis · videret hō multiformitatē sapie cōditoris · Quarto ad moderādū eis affectū · vt dū hō videret aialia ꝑm rectitudinē sue nature currere · ꝛ amare illud ad qđ naturaliter facta sunt · er ꝺ excitaret ad amandū deū. Et ꝓpter has rōes nō solū mō fecit ꝺs animalia ꝓpter esum · sed etiā bestias ꝛ pecora · oīa eni facūt ad hominis vtilitatē ꝑm rōes predictas · Scōm statū naturę lapse ordinant ista aialia ad vtilitatez hois · sed alit bestie ꝛ aliter iumēta · Jumēta eni ꝛ pecora ordinant ad releuandū hois indigentiaz q̄ntū ad cibū · ꝛ q̄ntū ad vestimentū · ꝛ q̄ntū ad obsequiū · sicut sunt eq̄ ꝛ asini · ꝛ q̄ntū ad solaciū · sicut q̄daz aues ꝛ catuli ꝛ silia · ꝛ sic facta sūt ꝓpt hoīem rōne q̄druplici · Silr aialia siue bestie nocte ordinant ad hoīem ꝑm q̄druplicē rōem ꝛ vtilitatez quā ponit Aug. sup Beñ. ad lit. li. iij. dicit eni q̄ aut penaliter ledūt · aut salubriter exercēt · aut vtilit ꝓbant · aut ignoranter docēt · Et sic patet q̄ tā bestie q̄z reptilia ꝛ iumenta facta sūt ꝓpter hoīem · siue in statu innocētie · siue in statu nature lapse · ¶ Planū est etiaz ꝙ hoc illud qđ obijcitur in cōtrariū · ¶ Ad illud enim 29
qđ obijcitur q̄ esse finē est magne dignitatis · dicendū q̄ vez est de fine ꝓncipali q̄ est finis carens fine · nō autē e verū de fine q̄ē finis q̄dāmō · ¶ Ad illō qđ obijcit 30
de aialibus nō valentibꝫ ad esum ꝛ vestitum · Rūderi pōt q̄ illa fecit deus q̄ ꝓuidit hoīem lapsurū · esto tū q̄ nō laberet̄ · non tū erūt frustra · haberēt enim ꝓter relenationē indigentie q̄druplicem vtilitatē · sicut determinatū est supra. ¶ Ad illud qđ obijcit de bestijs que 31
sunt ꝺtra hoīem · dicendū q̄ hoīe stāte nulla animalia ipsum offenderēt · sed oīa sibi māsueta essent · sicut alīq̄n diuino impio fere crudelissime sancti dei māsuete facte sunt · vt leones danieli · q̄ autē noceant vel offendūt hoc est ꝓpter peccatū hois · non ꝓpter nouā potentiā eis datā · sed ꝓpter dignitatis p̄sidentiā ab hoīe amissam · vñ sicut oculus sani a sole non ledit · sed cū efficitur lippus statim offendit · nō ꝓpter mutationem factā in sole · sed in oculo · sic ꝛ in ꝓposito intelligi pōt. ¶ Ad illud qđ obijcitur q̄ hoīe stante non de 32
buerūt fieri aialia mortalia · dicendū q̄ sicut aialia sua vita habitatione hois decorāt ꝛ ornāt · sic etiam morte sua er successiōe facūt ad vniuersi decorationē · ꝛ sicut aialia seinuicem iuuātia sunt rō sapientie excogitāde · sic etiā animalia sese offendētia · ꝛ de carnibꝫ aliorū animaliū nutrimentū sumentia · q̄ illa corruptio aerē hominis nō inficeret · q̄ eius odoratū offenderet · sed potius quadā successiōe ꝛ ordine dū aialia sibi succederēt · vniuersum decorarēt tāq̄ pulcerrimū carmen in q̄ sillaba succedit sillabe · Similiter dū bestia aliud aial comedendo occideret in hois habitatione discordiā non faceret · sed potius occasionē eruditionis hoī ꝓberet · Et ꝺ est qđ dicit Aug. iij. sup Beñ. ad lit · nimirū alie bestie cibi sūt aliorū · nec recte possum⁹ dicere q̄ nō essent alie quibꝫ alie vescerent · habēt enim oīa q̄ diu sūt mensuras · numeros · ꝛ ordines suos · q̄ cūcta merito ꝓsiderata laudant · nec sine occulta (ꝓ suo genere) moderatione pulcritudinis tpalis er alio in aliud trāsmutantur · ꝛ certe omnibꝫ talibꝫ inferioris creature motibꝫ ꝑbentur hoī salubres āmonitiones · deinde plani⁹ exemplificat · ꝛ ex his patet rōsio ad obiecta.

¶ Questio II e

¶ De ordine pductiōis sensibiliū quantū est ex pte tēporis · Et dicit scꝑtura q̄ volatilia ꝛ natatilia facta sūt ī vno die scz · v · gressibilia ꝺo cū hoīe facta sunt die altero scz · vj. ¶ Cōtra istū ordinē obz sic ꝑmo ex pte ipsoꝝ aialiū sensibiliū in se. Scōo ꝺo in cōparatione ad hoīez. Cōtra ꝑmū obz sic · Uno die fuerūt oīa elemēta distincta · nō solū aer ꝛ ignis · sed etiā aq̄ ꝛ terra · igit̄ pari rōe a sūmo opifice debēt fuisse ornata · igit̄ in vno die debuit fieri ornat⁹ aeris ꝛ aq̄ ꝛ terre. ¶ Jtē distinctio dierū fit penes diuersitatē opationū · ḡ si tria sūt elemēta q̄ ornank er aialibus · ꝛ tria sūt genera aialiū · scz volatilia ꝛ natatilia ꝛ gressibilia · videt̄ q̄ ꝓduci debuerunt saltē in tribꝫ diebus · ¶ Jtem terra ꝓioz omnibꝫ ꝓducta est · ḡ ꝓioribꝫ ꝺz esse ornata · ḡ illa q̄ terram ornāt ꝓ⁹ ꝓduci debuerūt q̄z illa q̄ ornāt aquaz vel aerē. Jtem cū ꝓducunt aialia ornantia elemēta · aut ꝓducūtur fm ordinē dignitatis vt incipiat a supmo · aut fm ordinē ascensiōis · vt incipiat ab infimo · Si ꝑmo mō · ergo deberet ꝓ⁹ fieri ornat⁹ ignis q̄z aeris · Si scōo mō · ḡ ꝓ⁹ deberet fieri ornat⁹ terre q̄z aque · q̄rū vtrūq̄z repugnat sacre scꝑpture · ꝛ ordinationi productiōis ꝓ⁹ determinate q̄ntū ad ꝓductionē ipsoꝝ animaliū ·

Itē obr̄ ꝺ ordinē pductōnis aialiū i cōparatione ad hoiem. Hō enī plus cōuenit cū ag̃el' q̄z cū bestijs. g̃ magis debuit pduci eodē die cū angel' q̄z eodē die cum bestijs. g̃ pductō hois z bestiarū nō recte facta ē i eodem die. Itē plus cōuenit irrationale cū irrōali q̄z cū bono ſue rōnali. g̃ magis cōpetēs fuit i eodē die pduce re oīa aialia irrōnabilia. q̄z sil' pducere hoiem z bruta.

Itē principalius op⁹ debet p̄mo fieri. ſz hō p̄ncipalius opus fuit diei ſecti. g̃ debuit añ fieri q̄z fierēt ſenſibilia ſiue bruta. qō est cōtra ordinē ſacre ſcripture.

Itē posteri⁹ magis indiget p̄ori q̄z ecōuerſo. ſz bruta aialia magis indigebāt hois. q̄z hō indigeret eis p̄m illū ſtatū g̃ añ debebat hō pduci q̄z illa in ee pderent.

R⁰. ꝺom q̄ i pductōe ſenſibiliū dupler attēdit ordo. vn⁹ ſcz p̄m diſtinctionē diei a die. alius ſcz p̄m ordinē eoꝝ q̄ eodez die pducta ſūt. Primus aūt ordo attēdit p̄m exigētiaz finis et materie. z q: volatilia er aqs pducta ſunt put aqua coīter accipit ad humorē et vaporē. z ſūt ad ornatū nature ſpūalis. ideo ſacra ſcriptura dicit ea ee facta vna die. Q: vero greſſibilia nō ſoluz rōnalia ſz irrōnalia ad ornamētū terre ſpectāt. z er cadē materia ſūt producta ſcz terra. ideo nō eodē die ſz alio a p̄dictis fcā ſūt ita q̄ ſicut vno die ornata ē natura celeſtis ſcz quarto. ſic vno die ornet natura elemētaris ſpūalis ſcz q̄nto. et alia terra ſcz ſexto. z ſicut natura celeſtis p̄cedit elemētarē ſpūalē. et ſpūalia opacā. ſic naturarū haz ornamenta ſūt ordie tpi coꝛreſpōdēte pducta. Scōs aūt ordo q̄ est inf ea q̄ pducta ſūt eodē die attēdit p̄m p̄cellēti am pfectōis nature. p⁹ enī pduct q̄ imp̄fectū est. et hinde q̄ pfectiōis nature. q: nō ē ordo vt a magis ꝺpleto p̄uenia tur ad min⁹ cōpletū. z iō ſcōtura p⁹ dicit esse pducta natatilia die q̄nto. q̄ ſūt min⁹ pfecta q̄z volatilia. z ſil'r in ſexto die p⁹ ꝺr ee pducta irrōnabilia q̄z hoiem. q̄z/ uis multiplex poſſit aſſignari rō q̄re p⁹ oīa pduct⁹. Occurrit aūt tripler rō ad vñs q̄re p⁹ oīa pductus ē hō. ſcz p̄f ptiū corpis multitudinē. p̄f aie z corpis diſtātiā. z p̄opf totu⁹ cōpoſiti pfectōnē. Propter ptiū corpis multitudinē debuit hō vltimo pduci. cū enī corp⁹ ei⁹ ſit cōpletiſſimū inf cetera corpa. z q̄to aliq̄d pleti⁹ tāto poſteri⁹. p⁹ oīa pducēdus erat. Propf aie z corpis diſtātiā debuit fieri poſt ceā. q: enī diſtat aīa a corpe. z nō ſolū ſicut forma a materia. ſz etiā ſicut ſpūale a corpi. z ſicut ꝓpetuū a corruptibili. iō magna diſtātia tpis debuit interuenire inf pductiones hoīs q̄tū ad materiale p̄ncipiū z cōiūctionē ſuaz ptiū. vt p diſtantiā tpis intelligerē diſtātia p̄nciꝓz oſtituēti um. Et propter totu⁹ cōpoſiti pfectionē p⁹ cetera debuit hō pduci. q: enī de ſua dignitate z ꝺpleme̅to finis ē oīm coꝛpoꝛaliū. iō p⁹ oīa erat pducēd⁹. vt ſua pductōe finiret z cōpleret oīa p̄cedētia. tāq̄ finis cōplet q̄d ip̄m ordinari habet. z ſic patet q⁹ diuina ſapia i pducti one ſenſibiliū ſuauit ordiem cōueniētiſſimū.

Ad illud ergo q̄d ō̄no obijcit q⁹ elemēta ſimul ſūt diſtincta. ꝺom q⁹ nō ē ſil'e. q: diſtinctō nō est i vno elemēto niſi reſpectu alteri⁹. iō nō p̄t vnū elemētū diſtingui ab alio q̄n alterꝫ diſtinguat ab eo. nō ſic aūt est i ornatu. ornat⁹ enī vni⁹ elemēti nō neceſſario reſpicit alterꝫ.

Ad illud q̄d obr̄ q⁹ tria ſūt elemēta q̄ ornātur. g̃. z̄. ꝺom q⁹ z ſi tria ſint. ornat⁹ tñ duoꝝ ſcz aeris z aq̄ nō reſpicit illa vt duo ſūt. ſz vt i vno coīcāt. ſcz i natura aquea ſicut ſ determinatū ē. z iō duoꝝ ornat⁹ ad eādez die ſpectat. z pductio aialiū q̄ illa duo elemēta ornāti vno die est facta.

Ad illud q̄d obr̄ q⁹ terra p̄oꝛē pducta. ꝺom q⁹ falſum est. nā in p̄n⁹ geñ. terra nō accipit p elemētoſz p materia.

Ad illud q̄d obr̄ de igne q⁹ q: est p̄cipu⁹ inf ela. debet p̄us ornari. ꝺom est q⁹ p̄ter q̄litatē actiuā non p̄t i eo viuere aialia. z propf nimiā diſtātiā a nob nō ceñt vſui hois apta. z ideo nō determinatur ei⁹ ornatus nec p⁹ nec antea. Terre aūt ornat⁹ ordinātur poſtrēo p eo q⁹ ipa est infima z obſcura. z iō maioꝛi ꝺigetur orna/mēto. z p̄ter hoc ornat⁹ plātis z aialibus z mineralibus z ei⁹ ornatu cōſiſtit totꝰ ornat⁹ cōplemētū q̄tū ad hominē q̄ est p̄cipu⁹ inf oīa alia aialia.

Ad illud q̄d obr̄ q⁹ hō debuit pduci cū angel' cū q̄ꝺ magꝫ coīcat. ꝺz q⁹ et ſi magꝫ coīcat q̄tū est a pte aie. nō tñ q̄tū est a pte corpis. Silr ad ſeq̄ns ꝺom est q⁹ q̄tus greſſibilia z vo latilia magꝫ coīcent i formali pfectōe. nō tñ tñ coīcant q̄tū ad elemētū ex q̄ p̄ncipaliꝫ oſtituūtur. q̄ ꝺ ornātur. q̄ ꝺ est elemētū terre.

Ad illud q̄d obijcit q⁹ p̄ncipaliꝫ op⁹ ꝺz esse p⁹. ꝺom q⁹ falſum ē. q: i eis q̄ pducūtur p⁹ est min⁹ pfectū q̄z magis pfectū p̄m ordiem gñaroīs. q̄z uis magis pfectū ſit p⁹ p̄m ordiem dignitatis.

Ad illud q̄d obr̄ q⁹ posterius indiget p⁹. ꝺom q⁹ verū q̄n aliq̄ ordinātur ita q⁹ inter ea cadit ordo eſſentialis. qua ꝺ x⁰ est ordo ſoli⁹ cōgruētie ſic in p̄posito. nō est ne ceſſe q⁹ habeat veritatem.

Queſtio III f

De ordine pductionis aialiū ad q̄erez. Et q̄ritur vtrū de⁹ p⁹ueſq̄ aialia pduxit ab oīm ope q̄euerit. Et q⁹ sic vr p ſcpturā Gen. ij. recḗuit de⁹ die vij. ab oīm ope q̄ꝺ pa trarat. ſed aialia pducta ſūt. v. z. vj. g̃. p⁹ eoꝝ pductō nē ſequtur q̄etatio.

Itē oīs operatio q̄ p̄uenit ad cōple/ pletionē hz q̄erē ſubſequtē. ſz pductō creaturarū cōple tur i pductōe aialiū. z maxime hoīs. g̃ vī q⁹ poſtq̄ de⁹ die vj. alia pduxit. q⁹ deceps recḗuit.

Itē diſtinctꝰ dieꝝ est ad nr̄am inſtructōnē. ſz. vj. dieb⁹ p̄miſit de⁹ hominēs operari. ſeptio p̄cepit q̄eſcere z ceſſare ab oīm ope ſi g̃ illō mādatū rōem habet ex p̄maria rerū cōditōe. vī q⁹ aialiū pductōnē ſubſecuta fuerit q̄es.

Itē oīs creatura pductio finē hz z terminū. g̃ ſilr dies ois in q̄ali q̄d pducit hz veſpam. ſz. vij. diei p̄m ſcpturā nō aſſignatur ve ḗe. g̃ p⁹. vij. die nulla ſūt pducta. z i vj. die pducta ſūt aialia. g̃. z̄.

Cōtra Joh. v. pr̄me⁹ operatur vſq̄ mō. z ego opor. g̃ ſi vſq̄ mō operatus est. videt q⁹ vij die nō ceſſauit ab ope.

Itē vij. dies aut ē nouus dies p̄ter dies p̄cedētes aut nō. Si nō. g̃ nō ꝺz alijs ꝺnume rari. Si sic. z illū fecit de⁹. g̃ cōſtat q⁹ nō recḗuit ab omni ope poſtq̄ pduxit aialia. Si tu dicas q⁹ dies ille nō differt a p̄cedētib⁹ niſi p̄m numerū. ſz ſic differt vij. z ix z ſic deinceps. g̃ ſi ſeptim⁹ numerat. eadē rōne z octauꝰ deberet numerari.

Itē recḗes aut cōnotat aliquē effectū aut nullū. Si nullū cōnotat g̃ ab eo nō recḗuit. igit añ recḗuit q̄z aliq̄d p̄duceret. g̃ penes recḗtatōnē non ꝺz accipi alijs dies. Si cōnotat aliquē effectū. z iste effectus nō fuit in dieb⁹ p̄cedētib⁹. g̃ aliq̄d nouū pduxit in die vij. nō ergo recḗuit ab oīm ope suo poſtq̄ pduxit aialia die vj.

Itē de⁹ creat q̄tidie nouas aias. z i fūdit coꝛpib⁹. creare aūt est op⁹ ſoli ḗo p̄opum. g̃ nō vī q⁹ ab opatōne q̄euerit p⁹ die vj.

Itē aialia queda pducūtur p̄ putrefactōnē. ſz cōſtat q⁹ illa nō ſunt pducta in ſex die⁹. ſic ꝺt Aug⁹. ij. ſup gen. ad lit. z hu/iuſmōi hñt ſpēs p̄opas z naturas. ergo vī q⁹ p⁹ vij. die nō ceſſauerit a pductōne nouaz ſpēz. i gñe aialiuz.

Itē q̄ꝺa aialia generātur p̄ cōmixtionē. ſicut mulus er eq̄ z aſino. hec aūt i ſex dieb⁹ nō fuerūt fcā. nec ceī diuiduali nec i ſua ſpē. g̃ p⁹ ſextū die nō ceſſauit a rerū pductōne nō ſolū q̄tū ad indiuidua. ſz etiā q̄ntum ad ſpecies z genera.

R⁰. ad p̄dictoꝝ intelligētiā est notā

43 dū q̄ omnis artifex pfectus opus inchoat vt ad pfe/ctionem perducat. z sicut intendit ita facit si p̄ oīa suf/ficientia virtutis agentis sibi suppetit. cū aūt ad pfecti onē ꝺducerit habet quod intendit. oīe aūt operans ꝓpter quid obtēto eo ꝓpter qđ ait quiescit. ois igitur agens pfectus sic opatur vt aliquādo quiescat. cū igi tur ds sit agens pfectissimus in ꝓducendo ipm vniuer sum necesse est q̄ ipm aliq̄n q̄escere. sed cum duplex sit agens. quoddā qđ mouetur et laborat in sua operatōe quoddā vo quod nec mutatur nec variatur. illō quod ꝓmo mō agit q̄escit p q̄etationē. q̄ quidē est ꝓuatō mo/secūdo modo agit et quiescit q̄etatione. non que sit la/re ꝓpter ipsius perfectionem. z sic dicit deus ab omni opere quieuisse cū vniuersū ꝓduxerit ad eē pfectum. et 44 dū q̄ duplex ē pfectio vniuersi. vna z p̄cipua fm eē per manēs. alia ē fm ipius esse ꝺcurrens. Prima attendit in cōpleta existentia p̄nciꝓoꝝ. z cōplete numero speci erū. que q̄dē spēs naturā generis ꝓticipant fm rām z ordinatā intētionē nature. Secūda vo pfectio cōsistit in ꝓductōne coꝝ q̄ p tpa ꝺcurrūt. z sibīpsi cōsequent succedūt. ex cuius successionis ordinatōe resultat q̄dā vnitatis pulchritudo z pfectō. Q̄m igit fm ꝓmā pfecti onē ds vniuersum in sex diebꝫ ad eē ꝓduxit scz q̄tuz ad cōpletam existentiā p̄nciꝓoꝝ. z q̄tum ad cōpletuz numeꝝ sp̄erū. ideo dr requieuisse ab oīi opere q̄ patra/ 45 rat. Quia vo cōtinue opatur ad rez successionē p̄ ꝓpa/gationem et indiuiduoꝝ multiplicationē. tō dicit ope apositā. Lōcedēdū est enī q̄ ad ꝓductōnem aīalium marime hominis secuta est q̄es in die vij. non q̄ facta sit laboris terminatio. sed q̄ facta est opis inchoati cō pletio. z cōcedēde sūt rōnes hoc ꝓbantes. Ad illud q̄ obr in Irū ꝺe iob. v. pr̄ me⁹ opatur. ꝛc. tā pr rñsio. 46 uersi fm esse ꝺcurrens. nō fm eē ꝑmanens. Ad illō q̄ obr. q̄ fecit diem septimā. ds. q̄ dies septim⁹ nō fuit alius spē a p̄cedentibus diebus. imo quodāmodo tā erat in aliꝭ ꝓductus. z ideo ad p̄mum complemē tum vniuersi nihil addebat rōe sui. z ideo eius ꝓductō nō repugnabat quieti fm q̄ q̄es dicit cessatōnē a ꝓdu/ctione coꝝ que sūt de p̄ncipali vniuersi cōstitutōe. enu/meratur tamē cū p̄dictis diebus magis q̄z dies vij. vl' x. ꝓpter cessatōnē ab ope cōstitutiui fm quaz nō attēdit numeratō dierū q̄ nō habēt terminū. z ideo vij. dies nō dicit habere vesperam. nec post illū enūe/

Distinctō. xvj. de ꝓductōe creature cōposite ex spūali et coꝛpali scz de hoīe in cōpatōe ad p̄n=cipium effectiuum.

His excursis que s̄ de hoīs creatōne. ꝛc. Termi/natis duab⁹ p̄mis ptib⁹ in quib⁹ mgr determina uit de conditione creature spūalis z coꝛpalis diuisim. Hic sequit tertia ps in q̄ determinat de ꝓductōne cre/ature cōposite ex vtraq̄z scz de homine. Diuidit aūt ps ista i duas ptes. In p̄ma nāq̄z ꝺcermīat de hoīe q̄tuz ad ipius ꝓductōnem. Secōo q̄tū ad gmanētiā z dura/tionē. j. di. xix. Solēt plā queri de p̄mi hoīs statu. Pri/ma ps habet duas. In p̄ma agit de ꝓductōne hoīs i cō paratōne ad p̄nciꝓiū effectiuū. In scōa vo pte i cōpati one ad p̄nciꝓia cōstitutiua. j. dis. xvij. Hic de origine anime plura queri solent. Prima ps spectat ad p̄ntē

ratur dies nonus. sed fit regressus ad p̄ncipium. Ad 47
illud qđ obr. q̄ requiescere ab ope aut cōnotat effectum aliquē aut nullū. ds q̄ fm Aug. requiescere dicitur in deo causalit. q̄ facit creaturā spūalem p cōpletā cō/templationem sibi inherēdo quiescere. vel quiescēdo si bi inherere. Scōm aūt alios sctōs z viam cōem quies/cere dicit effectū nō qui sit in die sabbati. sed q̄ p̄cessit. vñ ds dicit quiescere ab ope. q̄ ꝓus' fecit. z ꝺinde no ua nō facit. z ꝓpter hoc dicit cōplesse oīe opus suū in die vij. non q̄ tūc aliquid fecerit qđ fuerit ad cōpletōz sed q̄ tūc quiescendo cōsūmatū ondit. Ad illud qđ 48
obȝcitur ꝺ creatōne animarū. ds q̄ cū creantur nūc aīe rōnales nō creat noua species. sed nouū indiuidu/um. hoc aūt indiuiduū nō est ꝺ cōstitutōe vniuersi p̄/maria. z ideo q̄ quietationem in sabbato nō excludeba tur aniarū creatō. Ad illō qđ obr ꝺ ꝓductōne coꝝ/ que sūt p̄ putrefactōne z ꝯmixtionē q̄ sūt noue species 49
Ds q̄ tā illa q̄ generātur p putrefactionē q̄ illa que generāt p diuersarū specierū cōmixtionē ꝓducta sūt i suis p̄nciꝑ̄s z rōnib⁹ seminalib⁹. q̄uis non sint ꝓduc/cta in simili fm formā. p̄ncipia enī coꝝ sūt ꝺ cōstitutō ne p̄maria vniuersi. vtpote species complete z rōnes seminales. sed istarū specieꝝ actualis existentia ad p̄/mariā cōstitutionē vniuersi nō spectat. q̄ species ille quodāmodo sūt ꝺgenerātes. z quasi p quandā genera tionem ꝓduci habet. sicut vermes ꝓducūtur ex buma no coꝛpe p coꝛruptōnē aliquā. que quidem facit coꝛp⁹ humanū a ꝓpa forma ꝺgenerare. z ideo non oportuit hec ꝓduci in se. nec in suo simili ad p̄mariā cōstitutōnē vniuersi. nec tñ sūt supflua. q̄ vniuersū q̄tum ad bene esse aliq̄ mō ꝺcoꝛāt Un̄ breuiter notādū q̄ coꝝ q̄ succes 50
sione ꝓducūtur. quedā fuerūt i p̄ma rerū distinctiōe p ducta in simili. sed nō in rōne seminali. vt pote aīe rati onales que scz ꝓducūtur p creatōnem. z io nō bñt rati onē seminalē. in simili tñ ꝓducte sūt qñ ꝓducta fuit aīa ade. post cuius ꝓductōem nō ꝓducit noua species. q̄/uis ꝓducātur noua indiuidua. Quedā sūt que ꝓducte sūt i p̄mis diebꝫ q̄tū ad rōnem semialem. sed nō in sili/ sicut ea q̄ generātur p putrefactōnē. z p diuersarū spe/cierū cōmixtionē. Quedā sunt q̄ ꝓducta sunt z in rōne seminali et in simili. sicut plante z bruta animalia q̄ p/ducūtur p ꝓpagationē. Et ad hec tria rerū genera pos sunt reduci oīa q̄ fiūt. z ꝓpterea nō dicit ds ꝓduce re aliq̄ ꝺ nouo fm qđ dr Eccs. j. q̄ nihil nouū sub sole sz dr ab oīi ope requieuisse. q̄ nihil ꝓducit qđ ꝓus nō fu erit. vel in sili spē. vl' i rōe semiali. q̄ tūc erant ꝺ p̄maria cōstitutōne vniuersi. z sic patet qualiter ad aīalia ꝓduc tionē in die sexto sequit requies ab omni opere.

di. Et diuidit i duas ptes. In p̄ma pte mgr ꝓsequit narrat. s. q̄l' ds ꝓduxerit hoīem ad imaginē suā in q̄ silitu dinē bz ad p̄nciꝓiū suū efficies. In scōa vo pte ꝓsequitur explanat. ibi. fili⁹ vo ꝑe imago dr Prima ps bz tres ꝓticulas. In p̄ma cōtinuat mgr dcā dicēdis. In scōa vo auctē sacre scripture inducit. in q̄ ondit p quē moduz hō ꝓductus ad suū effectiuū p̄nciꝓiū cōsequit. ibi i gen. le git. faciam⁹. In iij. pte ꝑdit illi⁹ auctr exposr. ibi. Ima go aūt z silitudo i hō loco. ꝛc. Silr scōa ps p̄ncipalis bz tres ptes. In p̄ma ei ponit explanatōz inducte auctis fm aliorꝝ opionē. In scōa pte fm opionē ꝓpriā. ibi. ve rūtamē hec distinctō. ꝛc. In tertia vo exhibitate explanata cōcludit q̄ndā cōclusionē corrclariā ibi. Quo cir ca hō dr z imago. z ad. ꝛc. Et sic sūma tot⁹ ps h⁹ cōsi stit in h⁹. s. ondēdo q̄ hō fcūs ē ad dr imaginē z silitudinē.

a Faciamus hominē ⁊c. Queritur de ratōne quā reddit mgr cū dicit. In eo q dicit faciam⁹ vna opatō triū psonarū ostenditur. cū em̄ indiuisa sint opa trinitatis. ⁊ tres psone ita opate sint simul oīa alia sicut fecerūt hominē videt q quēadmodū in pductione homis dicitur faciam⁹. ita deberet dici in pductione alioz. Itē qrit qre in pductōe hois vtitur legislator verbo ꝓmie psone. s. faciam⁹ in pductione alioz verbo trie psone scz dixit ⁊ fecit. Juxta hō aūt ē qō q/ re distinguit inē pductionē hois ⁊ bestiaz. cū eo/dem dic pducte sint ad oīa rum eiusdē elementi.

1 Rō. dōm q in pductione hois ñ tm erat manife/statio trinitatis in vestigio. sed etiā ſm imaginē iō tribus psonis a pluraliter attribuit hois pductio. vt oñdatur q in hoīe trinitas repsentat expsse. in alijs vo insinuat trinitas q quo mō. licet nō ita explicite ⁊ qz rō imaginis nō cōuenit vlli psone q pōt loq ꝓ se iō in pductione eius vnit verbo ꝓie psone ⁊ itez qz hec creatura pcellit alias i gradu ⁊ dignitate. tō pductionē hominis distinguit a pductione bestiarū. licet ꝓpē cōueniētia in ordinando terraz in opus vnū dei conueniāt. ⁊ sic pz rnsio ad q̄sita

b Dei ⁊ angeloz nō ē vna ⁊c. Contra. qz cum angelus sit imago dei. qō conformat angelo p cōsequens conformatur deo. q qō est imago angeli est imago dei. Item vnum opus pt esse dei ⁊ angeli. q pariōne q ea/dem imago. Rō. dōm q qz imago dicit ordinē ad illud

DI. XVI

Cōtinuat dicta dicēdis. a

Js excurs q supra de hominis creatiōe ꝓmisim⁹ effectui mancipā atq; ordie explanare nūc suscipim⁹ vbi hec cōsiderāda vident. scz q̄re creat⁹ sit hō ⁊ qlit institut⁹ ⁊ qlis ⁊ quō fact⁹. Deinde qlit sit lapsus. postremo qualit ⁊ p q̄ sit repat⁹. Jnoz aūt ꝓmo ⁊ secundo posita. i. cām creationis hūane ⁊ modū istitutiōis supi⁹ p modulo nre facultat⁹ tractaum⁹ Jdeoq; supest vt qual⁹ vl quō fact⁹ sit discutiam⁹.

Jnducit auctē sacre scripture in q̄ oñdit p quē modū hō p duct⁹ compet ad suū effectuū principium b

Jn gen. legit. Faciā⁹ hoiez ad imaginē ⁊ sillitudinez nr̄am ⁊c. Jn eo q dic faciamus. vna opatio triū psonaruz oñdit. i hō vo q dicit ad imaginē ⁊ sillitudinē nr̄az. vna ⁊ eēlis substantia triū psonaz mōstrat. Ex psona em̄ pris hic dicit ad filiū ⁊ spm̄ sanctū. Nō angel⁹ vt q̄dā putāt q⁹ dei ⁊ angeloz nō ē vna ⁊ ea dē imago vl sillitudo.

Subdit pdicte auctis explanatōnē q imago ⁊ sillitudo accipit hic a diuers diuersimōe.

Jmago āt ⁊ sillitudo in hoc loco vel increata intelligit. i. trinitatis eēntia ad quā fact⁹ est hō. vl creata in q̄ fact⁹ ē hō. ⁊ ipi homini cōcreata. Jncreatā ei imaginē q de⁹ ē intellexisse vr Beda cū dic. nō eē vnā imaginem dei ⁊ angeloz. sz triū psonaz. ⁊ iō psonis nō angel⁹ fit ibi sermo. Jmpropte tñ imago dr. qz imago relatie ad aliud dr cui⁹ sillitudinē gerit ⁊ ad qō repsentandū facta ē. sic imago cesaris q ipi⁹ sillitudinē pferebat ipm ꝓ dāmō repsentabat. Propē aūt imago dr id ad qō aliud sit. Sicut exēplū ppie dr qō sūmit ex aliq. ⁊ exemplar exā sumit aliqd. Ponit tñ ⁊ aliqñ abusiue alterz pro altero. ita ⁊ min⁹ ppie accipit imago eēntia trinitatis. si tñ ea noie imaginis i hoc loco itelligit. Ponit explanationez inducte auctis ſm alioz opinionē.

d Filij⁹ vo ppie imago pris dr sicut ⁊ in tractatu de trinitate diximus. Illi fuerūt nōnulli q ita distinxerūt vt imaginē in hoc loco intelligerēt filiū. hoiez vo nō imaginē. sz ad imaginē factū dicerent. qs refellit ap̄s dicens. Vir q̄dē ē imago ⁊ glia dei. hec nāq; imago. i. hō cū dr fieri ad imaginē nō q̄si ad filiū dr fieri. alioq̄n nō diceret fieri ad imaginē nr̄am. Quō ei nr̄am diceret. cū filij⁹ soli⁹ pris imago sit. Fuerūt ātē ⁊ alij ꝓspicati⁹ hoc tractantes q p imaginē sillitudinē spūs scti intelligerēt q sillitudo ē pris ⁊ filij. Et iō plr putauerūt dici nr̄am. id referentes ad sillitudinē tm̄. ad imaginē vo subintelligēdū eē meā. homine vo ⁊ imaginē eē. ⁊ ad imaginē ⁊ sillitudinē factū eē tradiderūt. ⁊ imaginē imaginis esse ⁊ sillitudinis.

Pōit explanatōnē inducte auctoritat⁹ ſm suā opinionē.

e Verū tñ hec distinctio sz repro babil⁹ penit⁹ ñ videat. qz de medio mōtiū. i. auctib⁹ sctoz ñ manat. cōgruenti⁹ in ipo hoīe imago ⁊ sillitudo q̄renda ē. ꝓsiderā cuius est imago tanq̄ in finē ⁊ ordinē immediatū. cum impossibile sit deum ⁊ angelum eiusdem rei esse finem immediatum ⁊ vltimū. impossibile ē eandem imaginē esse angeli ⁊ dei. qz vero deus cooperatur angelo. ꝓ hoc ē ab angelo ē a deo. iō possibile ē vnū opus sil esse ⁊ angeli ⁊ dei. Nec valet illō qō ob/jicit. q si aliquis repñat angelus pōs repñtat deum. Quis em̄ in ferri valeat q̄re arura q repñtat angelus repñtat deus mediante. nō tñ pt inferri q repsentet immediate c Fuerūt nonnulli ⁊c. Ostra. vr q̄ couenienē dixerint p illud qō dr Ro. vlt. qs pdestinauit cō formes fieri imaginis filij sui. c Ostra Jtez q ita opozteat intelligi vr. Aut em̄ imago ibi stat p re creata. aut p re increata. Si p re creata. q̄ idem ē dicere. faciamus hoiez ad imagi. qō faciamus hoiez ad scipm. Si p increata sz illa in est nisi filius. q vr q exposito il. Jrēationis la sit recta. ꝓ opinio b qrit q ista ex/positiōnū qs magister in tra assignar sit renenda Rō. dōm q duplex ē modus exponendi istā au ctoritatē. Facia/mo ho. ⁊c. vnus intelligendo de imagine increata. alter so intelligendo de imagine creata. Primo⁹ mod⁹ tripli/cat. vno ē vt imago ⁊ sillitudo referarur ad idem scz ad essentiam in tribus psonis,

Scōs mod⁹ ē vt imago ⁊ similitudo referat ad idē. scz ad psonā filij. Tert⁹ mod⁹ exponēdi ē vt imago referatur ad filiū. ⁊ sillitudo ad spm̄ scm̄. Jta hos octo modos ponit mgr qs tñ nō a ꝓbat. licz sustineri possint. Pa/

2

mum enī arguit de impropetate · qz diuina eēntia non est ꝓpe imago. Secūdū de falsitate · qz filius nō ē imago nostra · et de ꝟ etiā qđ ōr q hō nō ē imago ſz ad imaginē. Tertiū arguit de incertitudie · qz auctoritatem ex ſcḟa nō hz. Ille modꝰ exponēdi ē de imagine creata · et iste est tripler. Unꝰ q sic exponit vt imago ꝓcedat ſilitudo in gtuitis. Secūs q sic exponit · vt ſilitudo cōcomitetur imaginez · et iste est q imago ſit ī potētia cōgscendi · ſilitudo ī potentia diligendi. Tertiꝰ modꝰ q sic exponit vt imago ſequtur ſilitudinē ꝑm rē · et iste dicit q ſilitudo est ī mākiaz imago ī forma. Oēs hos mōs approbat mgr et ſustinet · et satis videtur probabile q ſcḟa de imagine creata intelligat. Quis etiā possit itelligi de increata. Uez ē enī q homo predestinatꝰ ē vt cōformet imagi filiꝰ dei · nec tō magister illā positionē redarguit q ꝟ nō sit verꝝ · sed qz illa imago nō ꝓpe ꝓt dici nra · vel etiaz qz nō solūmō filiꝰ est imago nō ꝓpe ꝓt dici nra vl etiā qz non solūmō filiꝰ ē imago. ſz etiā hō. cuiꝰ cōtrariū dicebat in illo mō exponēdi. Ad illd ꝟo qđ obz q imago non pōt ſtare p creata imagie. dōm q imo · qz imago accipit in abstractōe · et sic pōt dici hō fieri ad imaginē · sicut tabula dicit fieri ad imaginē qñ sibi impmit imago herculis · hinc est q homo non tm est imago · sed etiā ad imaginē qz nō ꝑm oīme quod est imago · imo differt ab imagine. filius ꝟo ꝑm oīme qđ ē est imago ꝑis et iō solū est imago · nō ad imaginē d ·Nō omino equalis fiebat · rē. 4

Contra quod creatur nō ē q naturam sed per artē sed qđ est per artē ñ vniuocat cū eo qđ ē q natura · imo equocatur · g̃ equoce ōr imago de filio dei et homie. R°. Dōm est q imago ō filio ōr et hoie · nec dicit equoce nec dicitur vniuoce · sed analogice ſz prius et posterius 5

Qđ g obz q illō qđ creat ē ab arte · dōm q qdaz est ars cuiꝰ opatio cōsequtur naturā · et opꝰ istiꝰ artis sic ē artificiale q nō est naturale · z iō opꝰ ꝑm corpus istius artis cum opē nature ī eo dez noie faciunt equocatōnē · sic homo pictus et homo verꝰ Que dā est ars q ē fundamētū nature · z opus illiꝰ artis bñ est nakale · qz fabricat ipm natura · et talis est ars · cꝰ opꝰ ē creare · z iō nō optebit eē equocatōz Uel dicendū q ideo est equiuocatio qñ dicit hō pictus z homo verus · qz hoc nomen homo ꝓmo z principaliter imponit hoiem ꝟo · et iō cū ōr de hoie picto alia ē acceptō et alia significatio · nō sic imago ꝓmo et principaliter imponitur dei filio · sed oīmi ei quod expresse repntat alterꝝ ꝓpter quod ē imago · sicut ymago ōr ſilitudinem expſſā · ꝑz · rē. Itē qđ ꝟe repsentat aliqđ ꝑm eiꝰ nobilē actū · z ꝑm distinctionē z ordinē · vere est eiꝰ imago · ſz homo ꝟe repsentat deū ꝑm eiꝰ nobilissimū actū q̃ est intelligere · non solū enī repsentat deū in q̃tū est ens et viuēs · sed etiā inq̃tū est intelligēs · z iterū repsentat distinctionē et originē que est ī psonis q̃ntū ad memoriā et intelligētiā et volūtatē · g̃ homo vere est dei imago. Contra nihil est illō qđ fit ad seipm · ſz hō factꝰ ē ad imaginē dei · sic ōr gen · j · g̃ hō nō ē imago. Itē ybicūq ē imag ibi ē ſilitudo · ybicūq ē ſilitudo · ibi est idētitas aliq̃ · ybicūq aūt ē idētitas ibi ē cōuenientia in aliq̃ tercō · si igit ōs et creatura ī aliq̃ tercō nō conueniūt · creatura nō pt eē ſilitudo ōi · et ita nec imago. Itē

In qđ° con sideraī ima go ꝓcedat ſilitudo · et simili tudo

Aug. i. xv li. de trin.

Ad intelligētiā hui⁹ ptis circa duo incidit hō Primo qritur qliter hō sit imago ꝑm cōsideratiōnē absolutā. Secūdo qualit sit imago ſz cōsideratiōnē relatā. Circa ꝓmū querūtur tria · Primo q rit vtrū sit imago dei vere. Secūdo vtrū sit imago ōi naturalit. Tercio vtrū sit imago dei ꝓpe. R°. I a Qz homo sit imago ōi ꝟe ostendit · genē · j · faciam⁹ homo ad ima · rē · ꝟ nō est nisi vnū trinitas · g̃ · rē. Itē Ecce hō factus ē ꝑm imaginē dei · hō est imago dei. Itē qđ ē maxime natū vniri alteri · maxime natū est ei cōfigurari et cōformari · amore ei qz vnit trāsformare dicit amātē in amatū · sicut ōr aug · ſz cū creatura rōnal vt homo maxime nata est vniri deo · z in ipm intēdere q amorem g̃ marie natus ē ei cōfigurari et assimulari · si igit imago ōr ſilitudinem expſſā · ꝑz · rē.

nō q̄cūq̄z silitudo ē imago. ſz silitudo exp̄ſſa. ſz mala eſt
ſimilitudo exp̄ſſa alic⁹ q̄ plus ē diſcōueniēs q̄ cōueni/
ens. cū g̃ oīs creatura plus ſit dō diſſimil' q̄ cōſimilis
ſicut dr Aug. xv. de trini. igit nulla pōt eſſe exp̄ſſa dei
ſimilitudo. g̃ nulla pōt ee imago. Itē. vbicunq̄z ē ima
go. ibi ē figuratō. imago ei attēdit i figura. ſz diuīa eēn
tia nullo mō ē figurabil'. g̃ nullo mō eſt p aliquā imagi/
nē repſentabilis. g̃ nulla creatura ē imago dei. Itē diſ
fert imago a veſtigio q: veſtigiū repſentat ſm ptē. ima
go aūt ſm totū. ſz nullū finitū pt repſentare infinitū ſz
totū. cū igit dō ſit infinit⁹. z q̄libz creata finita. nulla crea
tura pt ee imago dī. Itē q̄libet creata diſtat a deo i in/
finitū. dr⁹ ei q̄libz finitū excellit i infinitū g̃ ſi infinita
diſtātia ñ eſt maio: vna creata ñ diſtat mag' q̄ alia. ſi
milit nec vna mag' appropinq̄t q̄ alia g̃ vt oīs creatu
re ē imago vel nulla. ſz nō oīs eſt imago. g̃ nulla. zc.

6 Ad⁹ ad p̄dict⁹ iutelligētia ē notādū q⁹ imago dr exp̄ſſa
ſilitudinē. nec ē aūt oēm creaturā q̄ q̄mō aſſimulari deo
neceſſe ē etiā aliquā ad cōplementū vniuerſi exp̄ſſe aſſi
mulari deo. et iō oīs creata hz rōez veſtigiū. ſz aliq̄ hz ra
tionē imagis. illa vicz q̄ aſſimulat exp̄ſſe. hec aūt ē rōna/
lis creata vt hō. et iō cōcedēdū ē q⁹ hō ē imago dī. q: ē e⁹

7 exp̄ſſa ſimilitudo. Ad q̄d itelligēdū notādū ē q⁹ q̄dā ē
ſimilitudo p cōueniētiā oīmodā i nata. z ſic vna p̄ſona
i trinitate ē alt'i ſimilis. Quedā p̄ticipatōz alic⁹ nate
vnibilis. ſic hō et azin⁹ aſſil'ank i aīali. Quedā p̄o ſm p
portionalitatē. ſic nauta et auriga cōueniūt ſm cōpatō
nē ad illa q̄ regūt. Quedā ē ſilitudo p cōueniētiā ordis
ſicut exēplatū aſſil'at exēplari. Primis enī duob⁹ mōis
nulla creata pt deo aſſil'ari. ſecūdis duob⁹ mōis oīs cre
atura aſſimulat. ſz illa q̄ aſſimulat mag' de lōginq̄ hz ra
tionē veſtigiū. illa p̄o q̄ ꝺ̄ prio hz rōz imagis. tal'at eſt.
creata rōnalis. vtpote hō. Et h̄ p̄z ſic p̄mo de cōnien
tia ordis. ōs ei vniuerſa. p̄ſemetipm opar⁹ eſt. ita q⁹
cū ſit ſūma ptās z maieſtas. fecit oīa ad ſui laudē. Luz
ſit ſūma lux. fecit oīa ad ſui mānifeſtatōz. Lū ſit ſūma bo/
nitas. fecit oīa ad ſui cōiacionez. Nō ē aūt p̄fcā laus niſi
aſſit q̄ ap̄pbet. Nec ē p̄fcā mānifeſtatō. niſi aſſit q̄ itelli/
gat. nec p̄fcā cōiacio bonoz niſi aſſit q̄ eis vti valeat.
Et qm̄ laudē ap̄pbare. vitatē ſcire. dōa i vſū aſſumere.
nō ē niſi ſolūmō rōnalis creake. ñ h̄nt ipe creake irrōna/
les imediate ad deū ordiari. ſz mediāte creata rōnali ip
ſa aūt creata rōnalis. q: de ſe nata ē z laudare et noſſe z reſ
alias i facultatē volūtat' aſſumere. nata ē ordiari i deū
imediate. z qm̄ q̄to aliq̄d imediati⁹ ordiatur ad aliq̄d
tāto mag' cōuenit cū eo cōueniētia ordis. z aīa rōnalis
z q̄libz rōnalis creata eo q⁹ capax dei ē z pticeps ee p̄ōt
imediate ordiak i ip̄m. marie cōuēit cū eo cōueniētia or/
dis. z q: tāto maio: ē cōueniētia q̄to exp̄ſſio: ē ſimilitu
do. hīc ē q⁹ q̄tū ad h̄ gen⁹ ſimilitudis rōnalis cretura ē
ſimilitudo exp̄ſſa. z iō imago ē. et h̄ ē q̄d dr Aug. de tri.
xiiij. q⁹ eo ē aīa imago dei q̄ capax ē z pticeps ee p̄t. q: ei
ei imediate ordiak. iō capax e⁹ ē vel cōuerſo. z q: capax
ē nata ē ei cōfigurari. z ꝑp̄ h̄ fert i ſe a ſua origie lumē
vult⁹ diuini. z iō q̄tū ad ſimilitudinē q̄ attēdit ad con
ueniētiā ordis p̄fecte dr imago dei q: i h̄ ei aſſimulat ex
p̄ſſe ſimilit i ſimilitudie q̄ attēdit i cōueniētia ꝑportōa
litat', vel ꝑportōis. exp̄ſſe aſſimulat deo creata rōnalis

8 z iō p̄z ēa recte dr imago. Qd̄ p̄z ſic. Cōueniētia ei ꝑpor/
tōis attēdit p̄z ſimilit ſe hr̄e. Similit aūt ſe hr̄e h̄ pt eſſe
duplicit. vel i cōpatōe ad extrinſeca. vel i cōpatōe ad in/
trinſeca. tūc aūt ē ſimilitudo exp̄ſſa q̄n nō tm̄ ē ſimilis mo
dus ſe h̄ndi i cōpatōe ad extrinſeca. ſz i cōpatōe ad intrī/
eca. Cōtigit aūt cōpare diuinā eēntiā ad creaturā. cōti/
git etiā cōpare p̄ſonā ad p̄ſonā. oīs aūt creata aliquā cō
patōz hz ſm quā aliq̄ mō cōformat deo ſm q⁹ ē cā create
ſic ē ꝺ̄patō illa q̄ ē ad effectū ꝺ̄ductū. Sic ei dr⁹ ꝺ̄ductū
uz effectū. ſic z agēs creatū lz ñ oīno. Lreata p̄o rōnalis
nō ſolū ſic cōueīt ſz ee q̄tū ad intrīſecaz ſuaz poteſtaz
originē z diſtictōz. i q̄b aſſimulat illi diſtictōi z ordi. q̄
ē i diuīs p̄ſōis intrīſeca diuīe nate. Et h̄ oñdit Aug. in
li. de trīn. hoīez ee imaginē dei. z h̄ explanatū fuit i p̄mo
li. vbi oñſū ē q⁹ i aīa rōnali ē vnitas eentie cū trinitate.
potētiarū adiuicē ordiataz. z q̄ſi cōſimili mō ſe hn̄tiz
ſic ſe hn̄t p̄ſōe i diuīs. z iō ē ibi exp̄ſſa ſimilitudo ꝑpor/
tōis. z ꝑp̄ h̄ rōnalis creata q̄ ē hō ē imago dei. Dis vt
ſis p̄z rn̄ſio ad q̄ōz p̄positā. z ee ad obiecā. Lōcedēduz ē 9
ei q⁹ hō p̄ce ē imago dei. ſic oñdūt rōes ad h̄ iducte. Ad
illō q̄d obr̄ q⁹ hō ē ad imaginē. g̃. zc. dōz. q⁹ ñ ſeq̄t. q: cū
dr fcūs ad imaginē. imago accipit abſtractiue. cū dr ima
go dei imago accipit cōcretiue. q: ē imagie dei ſignie⁹. ſic
tabula i q̄ depicta ē imago. z imago p̄t dici z q̄d imagi/
nē. ſic et i p̄posito. Ad illō q̄d obr̄ q⁹ ñ ē aliq̄ idēitas 10
dei ad creaturā. g̃ nec ſimilitudo. dōm q⁹ ſimilitudo q̄ ē
i imagie ñ attēdit q̄ idēitatē aut eiusdē nature ꝓpria/
tōnē. ſz p cōueniētiā i ordie z ꝑportōe. q̄ ſimilitudo nō
exigit cōicātiā i tercio. q: i cōueniētia ordis vnū ē ſimi
litudo alteri⁹. i cōueniētia ꝑportōis nō ē ſimilitudo in
vno. ſz i duab⁹ cōpatōib⁹. Ad illō q̄d obr̄ q⁹ imago eſt 11
ſimilitudo exp̄ſſa. iā patz rn̄ſio q: et ſi mag' ſit diſſimili
tudo i p̄peratib⁹ abſolut⁹. multū tñ mag' ē ſimilitudo i
mediatōe ordis et cōpatōe ꝑportōis. er q̄b z in q̄b du
obz exp̄ſſio ſimilitudis cōſiſtit. q̄ imaginē facit. Ad il
lud q̄d obz de cōfiguratōe dōz q⁹ imago cōpalis exigit 12
cōfiguratōz corpalē. imago p̄o ſpūalis cōfiguratōne z
effigie ſpūali cōtēta ē. hec aūt cōſiſtit ñ i q̄ſtitate molis ſz
i q̄ſtitate vtut⁹. ſ. i potētijs. ita q⁹ ſic figura trīangulari
hz tres l̄mios z tres lineas. ſic etiā i imagie ſpūali. po
tētie ſūt ad modū termīoz z egreſſio vni⁹ ab alīa q̄ſtuz
ad actū ſe hēant ad modū lincē cōiūgentis. Ad illud 13
q̄d obr̄ q⁹ imago repſentat ſm totū. dō. q⁹ illud ē vez de
illa imagie q̄ hz oīmodā p̄fectōnē. et ſic ſol⁹ filj⁹ dei eſt
imago p̄ris. de alia nō eſt vez q⁹ repñet ſm totū ſimpli
cit. repñtat aūt q̄ſtū ad aliquā totalitatē. q: eni rōnalis
creata et itellcūs q̄dāmō ē oīa. z oīa nata ſūt ibi ſcribi z
impmi. oīmq̄ ſimilitudies depigi. iō ſicut totū vniuer
ſū repſentat deū in q̄dā totalitate ſpūali. q̄libet aūt alia
creata irrōnalis repñtat eū ſolū ſi p̄te q: ſm ſe tm̄. cū nō
ſit nata alia i ſe ſpūaliter cōtinere. ita q⁹ nihil ſit ēd nō
ſit nata cogſcere. h̄ dico ꝓpter aīam ſenſibilē. q̄ et ſic o/
gnoſcat aliq̄. nō tñ nata ē cogſcer oīa. Ad illud q̄d obr̄ 14
q⁹ q̄libet creata diſtat a deo i infinitū. dō. q⁹ vez ē de illo
ſtātia q̄ oppōit ꝑticipatōi z adeq̄tōi. Lū ei dr⁹ ſit finit⁹
nihil p̄t ei adeq̄ri. Lū ſit ſimpler. ñ p̄t aliquā naturā rer
cīā cū aliq̄ creata ꝑticipare. et p̄nes has ſimilitudies
nullo mō attēdit rō imagis i hoīe. ſz p̄s alīa duplicez
ſz ordis z cōſimilis btitudis. ſm quā rōnalis ñ diſtat
i infinitū a creatore. ſz valde appinq̄t ei. ſicut ſ⁹ oñſum ē.

Utr⁹ hō ſit imago dei naturaliter Et q⁹ ſic vr̄ Quod ineſt
alicui a p̄ma ſua origie ineſt ei naturaliter. ſed ee imaginē
dei cōueīt hōi a ſua p̄ma cōditōe g̃ ineſt ei naturaliter. Itē
q̄d ineſt oīb⁹ cōiter et inſepabiliter. illud ineſt naturaliter
ſz ee imaginē cōueīt hoī vniuerſaliter z iſepabiliter. g̃.
z. Itē q̄d cōueīt alicui ſm naturales ei⁹ ꝓperates cōueīt
ei naturaliter. ſz ee imaginē cōuenit hōi ſm intrīſecas po
tētias et naturales. g̃ cōueīt naturaliter. Itē ee imaginē dei
nō ē hōi accīs. ſz potiꝰ ſbale. ſicut ee veſtigiū nulli acci

dit creake. si ḡ hō nō ē imago dei nakalis. ḡ nō est res naturalis ſz artificialis. si ḡ hō ē plane falsū ſcz q hō sit artificiał. ḡ nō ē imago artificiał ſz nakalis. ḡ. ꝛc. ¶ Item
15 est imago ẏa. ſz hō ē imago ẏa. ḡ nō ē imago artificiał. ḡ nō ē imago artificiał. ꝛ ē artificiał. vel nakał. ḡ ꝛc. Cōtra Hil. i li. de synodo diffinies naturalē imaginē dr. imago ē eius rei ad quam imagiatur spēs indifferēs. ſz hō nō est spēs indifferēs sicut differt imago impatoris in filio ꝛi nūmo. sic differt imago i filio dei et i hoie. si igit imago i filio imperatoris ē nakalis. i nūmo ē artificialis. vr q solus filius dei sit imago naturalis. hō ẏo solū artificiał. ¶ Itē hoc ipm vr rōe. sic. ꝑtū ē ꝓsone filij ē filiū. ita ꝑtū est esse imaginē ſz sola ꝓsona filij est filius nakalis ꝛ nō hō. ḡ pari rone sola ꝓsona filij est imago naturalis et nō homo. ¶ Itē q̄d est a volūtate dei. ḡ nō est a naka. ſz pductō hoīs est a volūtate. si igit aīa hoīs nō pducit a deo fm naturā sed fm volūtatē. nō erit imago dei naturalis ſz voluntaria
16 go alicuius naturalis. assimulat cū eo i naka. ſz hō cū deo i naka assimulari ñ pt. ḡ ñ pt ei ē imago nakalis. ¶ Rō dom. q cū imago dicat ab actu repñtādi. nā imago refert ad ꝓthotipū vt dicit damn. ꝛ repsentatō dupliciter possit cōuenire alicui. vel ꝓ formā nakalē. vel ꝓ formaz artificialē. iō dupler est imago. nakalis ſcz ꝛ artificiał. ꝛ cū hō nō repsentet ꝓ formā artificialē. ſz ꝓ suā formaz
17 nakalē. et potētias ei naturaliť inditas. iō hō nō ē imago artificialis ſz nakalis. Differt aūt dicere imaginem nakalez et cōnakalez. Nā imago nakalis ē q repñtat ꝓ id q̄d hz a naka. siue cū illo q̄d repsentat cōueniat in natura siue non. Imago ẏo cōnakalis dr q̄ imitat ꝛ referť ñ solū ꝓ id q̄d hz a naka. ſz ꝓ cōueniētiā i eadē naka. ꝛ iō si ē imaginē cōueniat hōi. esse tñ imaginē cōnaturalez ñ ꝺuenit hoī. ſz soli filio dei. Concedēde igit sūt rōnes
18 ostēdētes q hō ñ est imago artificiał ſz nakalis. ¶ Ad illud ẏo q̄d obr ꝓ illud ẏo q̄d obr de aug. dom q naturalē ñ nakalē. ¶ Ad illud ẏo q̄d obr de aug. dom q ñ intēdit ponere simlitudinem cētū ad nakale ꝛ artificiale. ſz cētū ad cōuenientiā et discrepātiaz i naka. Sic
19 nit. sic. ꝑposito intelligēdū est. ¶ Ad illud q̄d obr q solus filius est nakalis filius. dicēdū q nō ē simile. Aliť imagi. nō ei differt dicere filiū nakalez ꝛ cōnaturalez. sicut differt imagie. Et rō hui est ista. q filius dicit vt a q̄ cētū est de suo ꝓncipali itellectu. imago dicit vt ad quē nakale dcm de filio significat q egressus filij sit ꝓ modū nake ꝛ ita q cū pre cōueniat i natura. ſz cū dr imago naturalis significatur q illa repsentatio est a naturali ꝓncipio siue ꝓpetate. et ꝓpť h ñ datur itelligi q sit inť
20 illud q̄d obr q est a volūtate ñ a natura. dō. q vez est ex ea pte ex q̄ est a volūtate. vñ cū creatura a deo pducitur volūtarie ñ dr ab eo exire naturaliť ſz volūtarie. et h tñ ñ sequtur q volūtarie repsentet. immo ē ibi accns. Quāuis ei deus volūtarie pdurerit hoiem. tñ hz opationes naturales. q diuia volūtas fabcauit et fecit ipaz
21 naturā. ñ sic ā est de volūtate artificis creati q̄ natura. lem formā nō pt pducere. ¶ Ad illud q̄d obr q imago dicit similitudinē i natura. dō. q hec dem̄natio naturaliť addita alicui termino. q̄ q̄dē dicit bītudinē vt a q̄ nō ad quē. ābiguā reddit locutōez. q pt dicer bītudinē vt i rōe causę vel i rōe finis. vñ hec est duplex. iste naka liť assilak illi. vel vt itelligak formaliter q assilak i eo qō hz a naka. vel vt itelligak formaliť vt assimulak in ipsa naka. Pmo mō accipiēdo hec ē ẏa. hō nakaliť assilatur deo. scdo mō falsa. ꝛ pmo mō sequtur ad hāc. hō nakaliť est imago dei. alio ẏo mō nō. ¶ Questio III c
Utrū esse imaginē cōueniat hoī ꝑpe. ita q nulli alij Et q sic vr. In soli hoīs cōditōe dcm ē. facia ho. ad imꝛ. ſz hec ē nobilissima cōditō. q̄ si darek alijs. nullo mō deberz ptermitti. ḡ vr q nulli alij q̄ hoī eē ad imaginez suā dr dederit. q̄d si ptermisit de alijs ꝛ ñ de hoīe tē ē qō q̄re scptura fec. Itē Aug. i ḿōe de imagie. Ad imagi/
nē et silitudinē suā dr illū creauit. loqtur de hoīe q̄d nli alij creake dedit. Itē h vr rōz. q q̄d p supabūdātiam dr vni soli cōuenit ſz imago dr simlitudinē exp̄ssissimā in gñe creake. ḡ opter q cōueniat vel vni soli spēi. vel vni soli indiuiduo. ¶ Itē eoīpo hō est imago dr. q ꝛ imediate tēdit i deū. si ḡ vniuersū ē ordiatū fm oēm sui ptez impossibile ē q aliq creake diuersarū spērū ordinētur i deū eq et imediate. ḡ vel hō et āgel erūt eiusdē spēi. vel esse imaginē cōuenit soli hoī. Itē hō eoīpo q ē imago dr est finis oīm alioz ſz h nō pt pluribꝰ diuerk spē cōuenire. et planū est q āgelo nō cōuenit. ḡ vr q eē imaginem cōueniat soli hoī. Itē q̄ hō est imago dei fuit vnibil dr uine nake. h āt ē ei ꝓprū. ḡ ꝓpꝛ est hōi eē dei imaginē Contra. dyo. de di. non dr q āgelus ē imago dei. manifestatio occulti lūis. Itē aīa eo ē imago dei q̄ capax dei ꝛ ꝓticeps eē pt. ſz h ꝺpetit āgelo sic aīe. ḡ nō soli hoī cōuenit eē imaginē. Ite ista ē nobilissima oīm cōditōnuz nakaliū vicz eē imaginē ḡ nobilissima oīm creakaz. huiusmōi ꝑpetar nō debuit eē exps. si igit creaka angelica est hmōi pz. ꝛc. Itē imago ine est aīe fm supiorē ptem. sicut i ꝓmo li. ostēsū ē. ſz i illa pte hō ꝛ āgelus hñt cōuenientiā. ḡ vr silr q i dignitate imagis cōueniant. igit esse imaginē nō est ꝓꝓꝛ soli homis. ¶ Rō. dō. q ꝓꝓꝛ dr duplicit. Est ei ꝓꝓꝛ simplicit. et ꝓꝓꝛ alicui ꝺtoꝓꝛ
22 simplicit est qō cōuenit dr et soli. ꝓꝓꝛ alicui ē q̄d cōuenit dr cōtento ſb illa spē. ita q q̄busdā alijs cōuenit. qui busdā ẏo minie. sic eē bipedē ꝑpe cōuenit hoī respcū q drupedis. nō respcū volatiliū. dom ē igit q sic eē rōnale vel intellcuale nō ē ꝓꝓꝛ hoī simplr. q̄ cōuenit i h cū āgelo. ſz ē ꝓꝓꝛ respcū rez corpaliū. sic eē imaginē ꝑpe cōuenit hoī respectu brutoz. nō tñ respcū āgeloz. imo cōiter cōuenit hoībꝰ et āgelis. sicut ostēdūt rōes ad h ducte. ¶ Ad illō q̄d ꝓmo obr i ōriū. dō. q scptura nō de
23 termiat cōditione āgeli exp̄sse. iō nō ē miz si nō determinat ei modū. nec dicit eā ad imaginē esse factā. Si āt q̄ras q̄re nō determiat. h determiatū ē s. di. xiij. Ad aliud aug. dō. q aug. nō excludit creakas spūales. ſz creaturas corpales et visibiles. quādo dr q nulli alij creake dedit. Itē h dr ꝑpter aliquā ꝑpetatē repsentatōis quā dr dedit hoī. nō alij spūali creake vel corpali. nō ꝑpter rōez imagis ꝓncipalez q cōsequtur oēz naturā rōnalem.
¶ Ad illō q̄d obr q est silitudo exp̄ssissima. dō. q supla/
24 tiuus dupliť ptexpōi. vno mō q suū positiuū cuz h ad/
uerbio valde. vt albissimū. i. valde albuz. et sic itelligiť cū dr ad imaginez. et nō opter ipm āgelū supponi. Alli quādo suplatiuꝰ itelligiť respectiue. et tūc dicit excessū respcū oīm ad q̄ cōparatur. et h mō nō pt cōuenire pluribus. et sic nō accipiť i ꝓposito. ¶ Ad illō q̄d obr q eoīp
25 so q̄ est imago est finis. dō. q ista nō est tota rō. imo q sic ē imago i aīa q expte corpis cū oīb corpalibꝰ hz q̄n dā cōueniētiā. et iō solꝰ hō dr oīs creaka. et oīa ꝓpť ipz q̄dāmō fieri et ad ipm referri. ¶ Ad illō q̄d obr de vnione
26

dām q̄ et si rō imagis sit dispositō ad vnionē. nō tamē est dispositio sufficiēs de se nisi cōpetat hō psonali ꝑpetati et culpabili infirmitati. et hō est repire in hoīe non in angelo. sicut .j. meli⁹ patebit i tercio. Ad pīs ād sufficiat q̄ q̄cūq̄ sit de vnibilitate. imago tm̄ vlr consequtur rōnalē creaturā. ita q̄ oīs creatura rōnalis ē imago dei ꝛacite et naturaliter. Et rō huius ē expssio silitudis q̄tū ad cōueniētiā ordis q̄ s i pn⁹ qōis explanata fuit.

Consequēter querit de imagine fm cōsideratione relatā. Et circa hoc querūtur tria. Primo queritur vtrū rō imaginis pncipalius repiatur in angelo q̄z in aīa. Scdo vtr pncipalius in viro q̄z in fēa. Tertio vtrū pncipali⁹ repiatur i cognitiua q̄z i affectiua. Vtr rō imaginis pncipalius repiat in angelo q̄z i aīa. Et q̄ sic videt sup illud Ezech. xxviij. tu signaculū similitudinis. Grego. q̄to subtilior est natura. tāto i eo imago diuinitat̄ simili⁹ insinuat impssa. Itē sapiēs artifex i nobiliori tabula nobiliorē describit picturā. si igit imago in creatura est q̄si q̄daz pictura tabule impssa. sic mgr dicit in lra. g̃ perfectiori et nobiliori mō imago diuinitatis inscribi debet in angelo q̄z in aīa. Itē ex eo dr creatura rōnalis imago dei q̄ capax dei est. sz angelic⁹ spiritus capacior est q̄z human⁹. cū sit virtuosior et expeditior. g̃ in eo imago diuinitatis est eminētius impssa. Itē imago cōsistit in memoria. intelligētia et voluntate. sz memoria perfectiori mō habet actū sitū in angelo q̄z in homīe. similiter intelligētia et volūtas. memoria eī eius tenet sine obliuione. et intelligētia intelligit sine īquisitōne. et volūtas dirigit sine retardatōe. quor opposita sūt in aīa. g̃. rē. Cōtra expssius repītat summā trinitatē q̄ repītat nō solū q̄tū ad sbe vnitatem. sed etiā q̄tū ad distinctōnē psonarū. sed hō expssi⁹ representat psonar̄ distinctōnem. q. in homīe est psonal⁹ discretio p originē. in angelis aūt nō. g̃ expssius repītat trinitatē hō q̄z angelus. sed in q̄ est expssior repītatio ē expssior imago g̃ rē. Itē euidētior imitat alterq̄ imitat q̄tū ad sbam et modū existēdi. q̄z q̄ imitat solū q̄tū ad alterq̄. sz aīa representat trinitatē summā. et put ē in sepa. et put ē in reb⁹. vt sic in q̄libz pte corpis sit tota sic̄ summa eētia in creatura. g̃ expssius imitat deū q̄z angelus sz q̄ expssius imitat. excellenti⁹ sua imagine insignit. g̃ rē. Itē expssius repītat deū q̄ repītat ipm̄ nō solū in se. sz fm q̄ ē pncipiuz alior. q̄z q̄ altero mō tm̄. sz hō repītat deū nō solū vt ens ē in se. sz etiā vt est pncipiuz alior. q. sicut ex vno deo oīa. ita ex vno hoīe oēs homines. sicut vult glo. ibi. Lor. xj. g̃ si q̄ expssius repītat rōnē imaginis. pticipat eminentius. pz. rē. Itē plenius repītat aliq̄d q̄ repītat deū p maiorē accessū ad suā totalitatē. sz hō repītat deū inq̄tū ē exemplar̄ spiritualiū et corporaliū. angel⁹ aūt altero mō tm̄. g̃ in homine excellentiori mō repit imago. Itē q̄nto exemplū magis innitit exēplari. tanto magis cōformat ei. et q̄nto magis natū ē vniri. tanto magis natū est conformari. sz natura humana vnit diuine in vnitate psone. q̄ quidē nō facit angelica. g̃ expssior ē i ea imago q̄z sit in angelo. Itē p cōsiderationē pbi. si optimuz in vno genere est meli⁹ optimo in alio gñe. ē simplicit hō illo melius. sz xps q̄ est optim⁹ inter homines excellētiori mō insignit⁹ est imagine dei q̄z optim⁹ angel⁹. g̃ imago dei
27 in hoīe q̄z in angelo repit excellentius. Ad pdictor intelligētiā est notandū q̄ quidā voluerūt dicere q̄ creaturā magis esse ad imaginē dei dici pōt duplr. vel extensiue. vl intensiue. Si extensiue. sic dixerūt q̄ hō magis repītat deū q̄z angelus. q. in plib⁹ rōne corpis sibi vniti vtpote in spūalibus et corporalib⁹. et in mō existēdi in rebus. et fm etiā modū pducendi res. et sic dicunt pcedere rōnes ad primā pte. Nā q̄ dr̄ pō obz non valet. illud em̄ est singulare puilegiū. nec ē nature sz potius gr̃e. Si aūt dicat vna creatura magis ee ad imaginem q̄z alia intensiue. q. expssius repītat. sic dicūt angelus magis ee ad imaginē dei q̄z sit hō. sicut oñdunt auctores et rōes ad oppositū. Et hō insinuat Greg. cū dicit. q̄nto subtilior ē natura. tāto in ea imago trinitat̄ silis insinuatur impssa. et rōnes etiā cōsequētes oñdūt. q. sic excellētior ē natā ā gelica. sic excellētiores hz potētias. et maiorē hz capacitatē. et dignior mō ē i imagie dei signata et fm hanc viā plana ē rnsio ad qōem ꝑ positā ad obiecta. Sz lz iste mod⁹ dicendi ꝓbabilis videat. nō tn̄ mō dicā hz calūniaz rōne vtriusq̄ ptis distinctiōis. Qr em̄ dicat imago magis esse in hoīe extensiue q̄z in angelis. hoc ꝓbo Aug. nō cōsonat. q̄ rōnem imaginis dicit esse in aīa ꝑcise fm ptē supmā. sicut ptz in .xiij. et .xv. de tri. Silr q̄ dicat vlr expssior esse imago dei in angelo q̄z in aīa ꝑter maiorē dignitatē nature. hō nō videt cōsonare glo. q̄ dicit sup illud. q̄. ad Heb. ei q̄ modicū minorat⁹ ē ab angelis. ibi dicit glo. q̄ natura mentis humane q̄lem rps assumpsit solus de⁹ maior est. Et Aug⁹. innuit in pluribz locis. et pie credit et coiter sentit q̄ virgo maria magis iuxter oēs angelos accedit ad deū. Pro terea ē alius mod⁹ dicendi. q̄ cū expssio imaginis cōsistat in cōuenientia ordinis et ꝓportionis intensionis dignitatis imaginis cōsistit fm intēsionē cōuenientie q̄tum ad ꝓportionē vel ordinē. Attendendū aūt q̄ cōuenientia creature rōalis ad deū fm ordinem q̄dā est de ee imaginis. et q̄dā de bene esse. De esse imaginis est q̄ creatura imediate ordinet ad deū. de bene ee ꝓo est q̄ creatura q̄ est imago ꝓponat alijs q̄ tenēt rōnem vestigij. et
28 q̄ alia ordinent in ipam tanq̄z in finē. Et sic tripler est ordo in creatura rōali. fm quē cōformatur deo. Primo q̄ imediate nata est deo cōiungi. et hō est essentiale imagini. et in hō angelus et aīa equipant. q. vtriusq̄ mens immediate abipa ꝑma vitate formar. Scdo est q̄ ꝓponit creatura q̄ est imago alijs creaturis. et in hō angeli ꝑcellunt. q. nō solū beatijs. sz etiā hoīb⁹ rectores sunt scripturati. fm illd Eccli. vij. in vnaquaq̄ gente ꝓposuit rectores. glo. i. angelos. et iste ē ordo q̄ creatura irrationalis regit a deo mediante rōnali. Tertius est ordo q̄ creature irrōnales ad rōnales ordinant tanq̄z in finē ꝓpter quē sunt facte. et mediante illo in vltimū finem pncipalem et fm hunc ordinem magis cōuenit hō cū deo q̄z angelis magis em̄ facta sunt et corporalia et sensibilia ꝑter homines q̄z ꝑ angelos. et sic ptz q̄ rō imaginis put attenditur in cōuenientia ordinis q̄tū ad id q̄ est de esse in homine et angelo repit eq̄liter. q. vterq̄ ordinat in deū immediate. q̄tū ꝓo ad illud q̄ est de bene esse. s. q̄tū ad ordinē respectu creaturaz se hūt p modū excedentis et excessi. Angelus em̄ magis cōuenit q̄tū ad ordinē subtractionem regimīs. hō ꝓo magis q̄tū ad ordinē q̄ attendit in
29 rōne finis. Consiliū mō repim⁹ et eq̄litatē et mutuū excessum in expssione imaginis q̄ attendit fm cōuenientiaz ꝓportiōis. q. q̄dā est cōuenientia hītudinis q̄ de ee imaginis. q̄dā de bene esse. Illa est de esse q̄ cōsistit in cōparatione ad intrinseca. sicut ad potentias. et in hac hō et angelus adequantur. q. ita hō est distinctio et ordo eq̄litas et cōsimilitas in potentijs aie in memoria sz intelligētia et volūtate. sic i potētijs angeli. Illa ꝓo cōuenientia hītudis ē de hō cē q̄ attendit i ꝓpatōne create rōal⁹ ad aliq̄d extrinsecū. vtpote ad corp⁹ q̄ ē ipa inferi⁹. Nec

aūt dupliciter pōt esse exp̄ssio⁹. vel ꝑuatiue vl̄ positiue Si positiue. sic ania est imago exp̄ssio⁹. q̄ in h̄ q cōiūgi tur corpi. ita q ꝑ illud est p̄ncipiū alioꝝ. ꝛ ꝑ illō totum inhabitat. magis repsentat dēū q̄ est p̄ncipium omniū. et q vn⁹ est in oīb⁹. Si aūt ꝑuatiue. sic angelus magis repsentat dēū. q: ōs est spūs purus oīno impmixtus a rius dū e a corpe fm actuz ⁊ aptitudiem sepatus. et p tato ōr esse sbtilio⁹ a gre. et in eo imago diuinitaꝰ esse indepēdēs a creaturis oīb⁹. et hec repsentat āgelic⁹ spi exp̄ssio⁹. et sic p3 q ꝯtū ad cōuenientiā ꝓportōis q̄ est de eentia imagis inf hoiez ⁊ angelū pōt esse equalitas. ꝯ tū ho ad illā q̄ est de bn̄ esse se habēt sicut excedētia ⁊ ex cessa. Ex p̄dictis igitur patet resp̄sio ad q̄onem ꝓposi tā. Cū enī querit. vtrū p̄ncipalius vel exp̄ssius sit ima go dei in angelo ꝯ in ania. resp̄ndendū q ꝯtū ad aliq̄d est eoꝝ p̄ncipaliter ꝯtū ad aliq̄d magis p̄ncipaliter. ꝯ tū ad aliq̄d min⁹ sicut explanatū est. ⁊ in h̄ p3 rn̄sio ad ōnes ad vtrāq; Item q̄ ꝓcedūt fm diuersas vias fm q̄s ꝑtare p̄nt cōcludere. q: nō h̄nt oppositōnē. Ad illō rus enī capacitatē gre habet in cōpatōne ad sursū. in q tura angelica dicaf excedere humanā. h̄ est in cōpatōe cit ad excellētiaz imagis siue illius capacitatis q̄ est in natura humāe. mentis fm q aīa est capax dei. Similit nec illō q̄d sequit cogit. q: maior vivacitas memorie vl̄ intelligentie pot⁹ facit ad int̄ctionē similitudis ꝯ ad imaginis maiorē exp̄ssionē. Similitudo em̄ cōsistit in ꝑtaribꝫ naturalibꝫ. imago ho in origine ⁊ habitudie et ꝯ similiores do. cudē tamē habēt ordiem ⁊ habitudi nē. sicut ostēsū ē s. vñ magis ꝑhe cōcedit q angel⁹ sit do ⁊ h̄ vult dicere au. tas gre. Rōes ho ad oppositū p/ cedūt et cōcludūt maiorē exp̄ssionē ꝯtū ad illud q̄d ē ac quā dō. q nō cogit ꝓ eo q ista q̄ fūdat sup vnionem ad natūrā. pōt effici magis capax q aliquā grām gratis da gre gratū facientis. vñ esto q natura angelica cēt ma/ gis capax gre ꝯ humana natura fm naturalē potētiā sicut videt rōnabilit̄ cē ponēdū. vt natura angelica sit excellētior. et excellētior nat̄e dr̄eat excellētior potētia et capacitas. nihilomin⁹ tū q aliq̄d donū diuinitus si bi datū gratis. pōt eleuari capacitas anime vsq; ad ca pacitatē angeli. et q̄dāmō amplior. nā donū gre gratis date disponit ad gram gratū facientez. et sic possibile est fuisse i xp̄o et brā ꝧgie. et sic patēt obiecta ad vtrāq; ptē

Vtrū p̄ncipalius sit imago ī masculo ꝯ in femina. Et q̄ sic vr̄. j. Cor. xj. vir ē imago et glia dei. hec aūt vr̄ōt aplis. sepat virū a muliere. igit aut mulier nō ē imago aut si ē imago nō est ita exp̄ssa sicut vir. Item glo. ibi dic ad imaginē dei factus est vir nō mulier. sz h̄ nō est dcm nisi mulier nullo mō sit ad imaginez facta. q̄ dcm est q minus ē ad imaginē ꝯ vir. Item q: hō est ad imaginez masculino. ꝯ femineo. q magis est imago vir ꝯ mulier Item q: hō ē imago dei oīb⁹ est platus siue ꝓpositꝰ. fm q̄s innit in textu gen. j. fa. ho. ad ima. tē. ⁊ sbditur. ⁊ ꝑsit piscib⁹ tē. q ꝑsidere si non cōuenit hoī in sexu femi neo sz masculino. vī q̄ imago excellētior nō sit in ma sculino sexu ꝯ femineo. Contra. Gen. j. crea. de. ho. ad ima. ⁊ si. sz masculū et fe. creauit illos. si igit mlier cre ata ē ad imaginē dei ⁊ ad eqlitatē viri sic innuit forma/ tio eius de latere. ⁊ ratio etiā q̄re formata ē cū dicit. fa/ ciamus adiutoriū sile sibi. vī igit q in viro ⁊ mliere eq/ lit̄ repiat rō imaginis. Item imago attendit̄ in homine ꝯtū ad supmū aie. sz in supmo aie non est distinctio ali qua fm sexū. g siue homo sit mulier siue vir equalit̄ est imago. Item sexus non variat spēm. q vir ⁊ mulier sunt eiusdem speciei. sz imago consequit̄ hoiem ꝯtū ad for/ mā speciei. non ꝯtuz ad formā individui. g eqlit̄ est in viro ⁊ muliere. Item imago creationis non ordinatur ad imaginez recreationis siue gratificatiōis. sz imago q cōsistit in gra ⁊ virtutibꝫ ita excellenter pt̄ esse in mu/ liere sic in viro. g pari rone ⁊ imago creationis in q cō ditus est hō. q⁹. ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē notandū q sic ex p̄cedētibꝫ p3 imago ꝯtū ad suū esse p̄ncipaliꝰ ꝯsi stit in aīa ⁊ eius potētijs. ⁊ in hijs potissime ꝓut h̄nt ad deū. Querti. ꝯtū ad h̄ nō ē distinctio masculi ⁊ femie. fui ⁊ liberi. iō imago ꝯtū ad id qd̄ est de ꝓpleméto eius et de eius esse nō magis repit̄ in viro ꝯ ī muliere. Quātuz aūt ad bn̄ cē siue ad clarioꝛē exp̄ssionē ꝓsistit magis ī aīa fm q ad corpus hz ordinē ⁊ habitudinē. ⁊ ꝯtū ex pte cor/ poris est sexuū distinctio. ⁊ fm sexuū distinctionē ma/ ior est repsentatio ꝯtū ad rōnem p̄sidendi siue ꝯtū ad rōem p̄ncipiādi. q: vir est caput mulieris. ⁊ vir est p̄nci/ piū mulieris. ⁊ nō vir ꝓp̄ mulierē. sed mulier ꝓp̄ virū. ꝯtū ad hunc vtiq; modū excellentior modo reperitur imago in sexu masculino ꝯ femininō. nō ratione eius qd̄ est de esse ipsius imaginis. sed rōne eius qd̄ adiacet Et fm hoc satis plane patet resp̄nderi ad obiecta. Ra tiones em̄ ondentes q non magis est imago vir ꝯ mu lier ꝓcedunt de imagine ꝯtum ad. suū p̄mū esse. sicut intuenti patet. Rationes vero ad oppositū p̄cedunt de imagine ꝯtum ad aliqnā accidentalē ꝓpietatem si ue per relationem ad corpus. Ad illud aūt quod di cit apostolus ⁊ glo. q. vir est imago et gloria dei. dō. q vir accipitur metaphorice. pro superiori parte ra/ tionis. ⁊ mulier. pro inferiori. sicut exponit. Aug. xij. de tri. Et si tu obijcias q apostolus loquit̄ de viro et muliere ad litterā. dō. q loquitur de eis nō fm se. sed fm significationem. Vir em̄ q: fortis est ⁊ p̄sidet mu lieri. superiorem rationis partē significat. mulier vero inferiorē. Inde etiā est in matrimonio q vir significat deū. ⁊ mulier significat ecclesiā siue aiam. hoc aūt est ratione stabilitatis ex parte vna. ⁊ infirmitatis et fra/ gilitatis ex altera. que nō respiciunt imaginem fm se. sed ratione corporis annexi. ⁊ ita non essentialiter sed accidentaliter.

Questio. iij f

Vtrū imago p̄ncipalius sit in cognitiua ꝯ in moti/ ua siue affectiua. Et q̄ p̄ncipalius sit in cognitiua vr̄ per illud qd̄ dicit Aug. imago est in potentia cogno/ scendi. ⁊ similitudo in potentia diligendi. sed hoc non est dictū q oīno sit in potentia cognoscendi. g dictum est q: p̄ncipalius est ibi. Item imago ꝓmo ⁊ p̄ncipa/ liter cōuenit ipsi verbo eterno. g ei p̄ncipaliter magis cōuenit qd̄ illi verbo eterno respondet. h̄ aūt est ipsa i/ telligentia q̄ est in ipsa potentia cognitiua. g ⁊c. Item imago cōsistit in memoria intelligentia ⁊ volūtate. sed due istarū potentiarū sz memoria et intelligētia tenēt se ex pte cognitie. g ⁊ imago. pl⁹ se tenet ex pte cognitie ꝯ affectiue. Item imago dicit quandā cōfiguratiōnē et distinctionē. sed affectus ē vnire. ⁊ cognitio distiguere

ḡi nago ꝓncipaliꝰ reſidet penes cognitiuā q̄ penes affectiuā. Cōtra. imago reformatiōis. rñdet imagini creationis. ſz imago reformatiōis q̄ q̄dez eſt gr̄a ꝓncipaliꝰ eſt in affectiā q̄ in cognitiā. ḡ. z imago creatiōis. Jtez i eo ꝓncipaliꝰ ꝯſiſtit res i q̄ cōſiſtit eiꝰ cōplemētū. ſz imag cōplet i volūtate. z volūtas ſe tenet ex pte affectiē. ḡ. zc Jtē imago ē nobiliſſimū in aīa. ḡ cōſiſtit penes id qđ ē in aīa nobiliſſimū. ſz li. ar. ſiue volūtas ē nobiliſſimum qđ ē in aīa. ḡ ꝓncipaliꝰ cōſiſtit imago penes ar. lib. ſiue voluntatē. h̄ aūt ꝓncipaliꝰ reſpicit affectiuā. ḡ zc. Jtē ſilitudo ē in plus q̄ ſit imago. nō em̄ qlibet ſilitudo eſt imago. ſz ſilitudo expſſa i q̄dā cōfiguratiōe z imitatiōe ḡ vbicūq; ē imago. ē z ſilitudo. ſz ſilitudo nō ē ꝓncipaliꝰ penes ꝯgnitiōez ſz pēs affectiōnē. cū ſilitudo ſit i ḡtuitꝰ q̄ materie reſpiciūt affectiuā. ḡ pari rōe imago. Jurta h̄ q rik q̄ ſit dr̄a ink imaginē. z ſilitudinē. cū em̄ plꝰ ſit ſilitudo q̄ imago. ſic oñdit Augꝰ. in li. lxxtiij. q. z ſupi non debeat cōnumerari ſuo inferiori. vr̄ q male dr̄ hō factꝰ ad ima. z ſi. Jtē cū due ſint potentie ex pte affectiōis ſcz irascibilis z cōcupiſcibilis. z due ex pte cognitiōis. ſcz memoria z intelligētia. qō ē q̄re in rōne imagis potius accipiunk due potētie ex pte cognitiue. z vna ex pte affectiue. Ur̄ em̄ q̄ potꝰ dz ee cōuerſo. cū tres ꝑtutes theologice q̄ reformāt aīam ad imaginē ſic in ea ponāk vt due ſint ex pte affectiue. ſ. ſpes z charitas. q̄rū vna ē in irascibili. z altera in cōcupiſcibili. z vna ex pte cognitiue. ſ. fides q̄ cōiter ponit in rōnali. ꝛ. dōm. q̄ de prima noīs ipoſitiōe differt imago z ſilitudo. Imago em̄ noīat cōformitatē in q̄ltate. ſimilitudo ꝙo cōuenietiā in qualitate. Imago noīat quādā cōfigurationē. z ita imꝑtat figurā q̄ eſt quātitas in qualitate vel q̄litas in quātitate. ſimilitudo ꝙo dr̄erū differentiū cadē q̄litas Ex hac aūt ꝓmaria differentia triplex ꝯſueuit aſſignari modꝰ diſtinguēdi inter imaginē z ſimilitudinē cum dr̄. faciam⁹ ho. ad ima. z ſi. Primꝰ ē quē dic̄ hugo q̄ ſimilitudo reſpicit naturā. z imago reſpicit figurā. q̄ ſimilitudo dic̄ cōuenietiā in q̄litate naturali. imago ꝙo cōuenietiā in diſtinctiōe figurali. ad modū cuiuſdā trianguli. in q̄ ſunt tres termini z tres linee. q̄ tres ſūt potentie q̄rū q̄libz habitudinē hz ad quālibz. z ſimilit̄ tres ꝑſone. z potētia vel ꝑſona tenet rōnez termini. hitudo ꝙo vel imago tenet rōnē linee. Scōs modꝰ diſtinguendi ē q̄ imago ē in naturalib⁹. z ſimilitudo in gratuitis. q̄ ſimiliter hz ortū ex illa ꝓma dr̄a. Qz em̄ imago dic̄ cōfigurationē. z illa attēdit ex pte naturaliū potētiaꝝ aīe ſcz memorie. intelligētie. z volūtatis. hinc ē q̄ imago ē in naturalib⁹. q̄ nec ſimilitudo dic̄ cōuenietiā q̄ ortū hz a q̄litate. z q̄litas in q̄ aīa ſimilat deo h̄ eſt gr̄a. ſō ſimilitudo in gratuitis dr̄ eſſe. Certꝰ modus diſtinguendi eſt q̄ imago eſt in potentia cogſcendi. z ſimilitudo in potentia diligendi. z iſte modꝰ ſimiliter hz ortū ex dr̄a ꝓma. Qz em̄ imago ꝯſiſtit in ꝯueniētia ſm ꝯfiguratōez z ꝯfiguratio attēdit in origie. hitudine. z potētiaꝝ diſtinctiōe. z h̄ origo z hitudo ꝓncipaliꝰ reſidet ex pte cognitiue. ſō imago ꝓncipaliꝰ ponit in cognitiua. Sili/tudo ꝙo dic̄ ꝯueniētia in q̄litate. z q̄ q̄litas in q̄ ꝓncipaliter aſſimilat aīa deo ē in volūtate ſiue affectiōe. hic ē q̄ ſilitudo ponit ꝓncipaliꝰ in potētia affectiua. z inde ē q̄ in imagine creatiōis due ſūt potētie ex pte cognitiue ſcz mēoria z intelligētia. z vna ex pte affectiē. ſ. volūtas Ecōtra ꝙo in imagine recreatiōis. q̄ q̄ cōſiſtit in gr̄a. due ꝑtutes ſūt ex pte affectiue. ſ. ſpes z charitas. z vna ex pte cognitiue. ſ. fides. Imago em̄ ꝓncipaliꝰ reſpicit originē z hitudinē. hitudo aūt z origo attēdit inter memoriā z intelligentiā ꝑ modū pentis z plis. z inter hec duo z voluntatē ſm modā ꝺnatiōis ſiue ꝓceſſionis. Inter irascibilē ꝙo z cōcupiſcibilē nec ē talis ordo nec origo. cū motꝰ irascibilis poſſit ee ſine cōcupiſcibili et ecōuerſo. motꝰ aūt voluntat̄ nō pōt ee ſine moru intelligentie puio. nec act⁹ ſilꝰ intelligētie ſine actu mēorie. in his dico q̄ ſunt de rōne imagis. iō in aſſignatōe imagis duo ſumunk mēbra ex pte cognitie. z vnū ex pte affectie h̄ em̄ exigit ordo z origo z diſtinctio. z ꝓterea imago ꝓncipaliꝰ ē in cognitiua q̄ in affectiā. ſilitudo ꝙo ꝓncipaliꝰ cōſiſtit in vniōe aīe ad deū q̄ q̄dē ē ḡram. Et q̄m vnio z gr̄a ꝓncipaliꝰ reſpiciūt affectiuā. hinc ē q̄ in imagine recreatiōis q̄ q̄dē ē in gratuitꝰ due ſunt ꝑtutes q̄ reſpiciūt affectiuā. ſ. ſpes z charitas. penes duas vires. ſcz irascibilē z cōcupiſcibilē. vna ꝙo q̄ reſpicit cognitiuā. ſ. fides q̄ reſpicit rōnalē. q̄uis z ſpes reformās irascibilē. ꝑ cōſequēs reformat mēoriā. cū ꝯueniāt in actu quē tenere. ſm h̄ igit planū ē rñdere ad qōnē z obiecta Cōcedendū ē em̄ de plano q̄ imago ꝓncipaliꝰ reſpicit cognitiuā. cōcedēde ſūt ertia rōnes q̄ h̄ ꝓbāt. Ad illud ꝙo obȝicit de imagie reformatiōis. dōm q̄ nō valet. q̄ imago reformatiōis potiꝰ ē ſilitudo q̄dā q̄ ſit imago Si ei ꝓprie eet imago. eet caper dei z eet immoralis. nūc aūt nō ē ſic. z ideo q̄ imago recreatiōis potiꝰ ē ſilitudo q̄ imago. magis ꝓncipaliter reſpicit potentiā affectiuam q̄ cognitiuā. q̄uis reformat tā cognitiuā q̄ affectiuā. Ad illud qđ obȝicit q̄ cōplementū magis ē in volūtate. dōm q̄ z ſi volūtas vltia ſit in imagie. nō tñ ſe hz ꝑ modū cōplemēti in rōne imagis. imago em̄ dic̄ ordinē z originē in potētijs ſic ē in ꝑſonis. z q̄ad modū tertia ꝑſona nō ponit aliaꝝ cōpletiua nec alias cōplere. ſz potꝰ ab eis recipe. ſic volūtas ꝑtinet ē ps imagis. potꝰ cōſideraf in rōne egrediēdis q̄ in rōne cōplētis. z q̄ ꝓma rō originis ē ꝑ modū nature. q̄ q̄dē ꝯſiſtit in ortu intelligentie ex memoria. hinc eſt q̄ imago ꝓncipaliꝰ reſpicit cognitiuā q̄ affectiuā. Ad illō qđ obȝicit q̄ imago cōſiſtit penes nobiliſſimū in aīa. dō. q̄ nō bilissimū in aīa dupliꝛ pōt accipi. Vel ſm diſtinctionē potentiaꝝ. ſ. affectiue z cognitiue. vel ſm cognitōez iſtaꝝ tuū. ſ. ſuꝑioris portiōis z inferioris. Luz ḡ dr̄ q̄ imago ꝯſiſtat penes nobiliſſimū. h̄ intelligit q̄ ꝑtū ad ſtatuz in ſuꝑiori ꝑte nō q̄ ꝑtū ad potentias. q̄ imago cōplectit tā affectiuā q̄ cognitiuā. cū vtrq; nate ſint ꝺmediate ferri ad deū. Ad illō qđ obiic̄ q̄ ſilitudo eſt in plus q̄ imago. dōm q̄ ſilitudo ſi accipiaf in ſua generalitate ſ37 plus eſt. ſi ꝙo accipiaf ꝓprie ſic accipit in ꝓpoſito nō eſt in plꝰ. imo diſtinguit ab imagine. ita q̄ z ſi vtrāq; tas affectiuā q̄ cognitiuā reſpiciat. imago tñ ꝓncipaliꝰ reſpicit cognitiuā. z ſilitudo affectiuā. z rō ſā dicta eſt. et ꝑ h̄ ꝑtz rñſio ad illa duo que querebant.

Diſtinctio. xvij. de ꝓductione hoīs q̄tum ad ꝓncipia cōſtitutiua. ſ. corꝑ z aīam. z ꝑmo viri.

Hic de origine aīe plura q̄riſolent. zc. Supra egit mgr̄ de ꝓductiōe hoīs in cōpatiōe ad ꝓncipiū extra. in hac ꝙo ꝑte agit de ꝓductōe eiꝰ q̄tū ad ꝓncipia cōſtitutiua. ſ. q̄tū ad corꝑ z aīam. Diuidit aūt iſta ꝑs in duas. In ꝓma determinat de ꝓductōe viri. In ſcōa ꝙo de ꝓductiōe mulieris ex viro. j. di. xvij. In eodē quoq; paradiſo mlierē formauit zc. i ꝑn⁹. Prima ꝑs h̄z duas. In ꝓma determinat de hoīs formatiōe. In ſcōa de hoīs formati locatiōe. ibi. hoīez aūt ita formauit zc. Prima ꝑs h̄z duas. In ꝓma determinat de hoīs formatiōe. In ſcōa de hoīs formati locatiōe. ibi. hoīem autem ita formatum. zc. Prima pars habet duas.

In ꝑma determiat de ꝓductione aie in se. In scda vo in relatiõe ad corp⁹ ibi. Sz vtrũ in corpe. an extra corp⁹. ꝛc. Pars aũt illa in q̃ determiat de ꝓductione aie i se hz duas. In ꝑma determiat veritatẽ. In scda remouet errorẽ. ibi. putauerũt em̃ quidã hereticꝰ ꝛc. Silr illa ps in q̃ determiat de ꝓductõe aie in cõparatiõe ad corꝓ hz duas. In ꝑma determiat vtrũ ds creauit aiaz i corpore an extra corp⁹. In scda q̃rit vtr ds fecerit hoiez i etate pfecta. ibi solz etiã q̃ri vtrũ ds hoiez repẽte. Silr ps illa in q̃ determiat de locatiõe hois iã formati hz duas. In ꝑma determiat ds locꝰ ei⁹ i se. In scda vo determiat icõpatõe ad cõtenta. ibi. in ꝫ aũt paradiso erant ligna ꝛc.

Determinat veritatẽ de ꝓductione aie in se. vtrũ de aliquo facta sit an nõ. ꝛ qñ facta sit ꝛ quã gratiam habuerit in creatione.

D. XVII Gene. ij

a

In Ic de origine aie plã q̃ri solent. scz vñ creata fuerit. ꝛ qñ. ꝛ quã gr̃az habuerit i creatione. Sic hois formatio fm corpus describit cũ dicit. Formauit ds hoiez de limo terre ꝛ ita eiusdez fm aiam factura describit cum subditur. ꝛ inspirauit in faciem eius spiraculũ vite. Corpus enim de limo terre formauit ds cui aiaz inspirauit. Vel fm aliã lr̃am flauit vel sufflauit. nõ q̃ faucibus sufflauerit. vel manib⁹ corporeis corp⁹ formauerit. Spũs em̃ de⁹ est. nec lineamẽtis mẽbrorũ compositus. Nõ ergo carnaliter putemus deũ corporeis manib⁹ formasse corp⁹. vl faucibus inspirasse aiam. ꝫ potius hoiez de limo terre fm corp⁹ formauit iubendo. volendo. i. voluit ꝛ verbo suo iussit vt ita fieret. ꝛ inspirauit in faciẽ eius spiraculũ vite. i. substãtiã aie in qua viuerz creauit. non de materia aliqua corporali vl spũali. ꝫ de nihilo.

Qñ corpus deus instrumentis formauerit vl fecerit dicit.

Remouet q̃rũdã hereticorꝫ errorẽ q̃ putauerunt aiam esse de substãtia dei.

b

Putauerũt em̃ quidã hereticꝰ deũ de sua substãtia aiam creasse ẽ his scripture pnaciter inherẽtes. q̃bus dr. inspirauit vel insufflauit ꝛc. Cũ flat inquiũt vl spirat. nõ de se flatũ emittit. Sic ꝫ cũ dicit de⁹ flasse vel spirasse spiraculũ in faciẽ hois ex se. spm̃ hois emisisse intelligit de sua substãtia

respõsio.

Qui ꝫ dicũt nõ capiũt tropica locutiõe dictũ eẽ sufflauit vel flauit. i. flatũ hois scz aiam fecit. Flare em̃ est flatũ facere. flatũ facere est aiam facere

Esa. lvij.

Cũ dñs p Esaiã. Oẽm flatũ ego feci. Nõ sunt ꝫ audiendi q̃ putant aiam eẽ ptez dei. Si em̃ ꝫ eẽt. nec a se nec ab alio decipi posset. nec ad malũ faciendũ vel patiendũ cõpelli. nec in meli⁹ vel deterius mutari. Flat⁹ ꝫ q̃ hoiez aiauit fact⁹ ẽ a deo. nõ de deo. nec de aliq̃ materia. sz de nihilo.

Determinat de ꝓductiõe aie in relatione ad corpus vtrum deus creauit aiam in corpore vel extra corpus.

c

Opio Aug.

Sed vtrũ in corpe vel extra corpus etiã inter doctos scrupulosa qõ ẽ. Aug. ei sup gen̄. tradit aiaz cũ angelis sine corpore fuisse creatã. postea vero ad corpus accessisse. nec ꝙ cõpulsa ẽ in corpora ri. sed naturaliter illud voluit. i. sic creata fuit vt vellet. sicut naturale nobis est velle viuere. Aliozũ sentencia.

Aliã aũt velle viuere. nõ nature sed volũtatis est p uerse. Alij vero dicunt aiam primi hois in corpe fuisse creatam. ita exponentes verba illa. Inspirauit in faciẽ eius spiraculũ vite. id est animaz in corpore creauit que totum corpus animaret. faciem tamen specialiter expressit. quia hec pars sensibus ornata est ad intuenda superiora. Sed quicquid de anima primi hominis estimetur. de alijs certissime sentiendũ est ꝙ in corpore creentur. Creando enim infundit eas deus. et infundendo creat. Dicendum est etiam animaz illam nõ sic esse creatam. vt prescia esset opis futuri iusti vel iniusti.

Querit vtrum deus fecerit hominem in etate perfecta.

d

Solet etiam queri vtrũ deus hominez repente in virili etate fecerit. an proficiendoꝝ etates augẽdo. sicut nũc formatur in matris vtero. Aug. super gene. dicit. Quadraz in virili etate cõtinuo factus est. ꝛ hoc fm supiores non inferiores causas. id est fm voluntatem ꝛ potentiam dei. quã nature generibus non alligauit. qualiter ꝛ virga moysi conuersa est in draconem. Nec talia cõtra naturam fiunt nisi nobis quibus aliter nature cursus innotuit. deo autem natura est quod facit. Non ergo contra dispositionem suam illud fecit deus. Erat enim in prima creaturarum cõditione sic hoiez posse fieri. ꝫ nõ sibi erat necesse vt sic fieret. hoc ei nõ erat in conditiõe creature

Exo. vij.

Sed[a] in beneplacito creatoris cuius voluntas necessitas est. hoc enim necessario futurũ est quod vult et prescit. Multa vero fm inferiores causas futura sunt. sz in presentia dei futura non sunt. Si autem ibi aliter futura sunt. potius futura sunt sicut ibi sunt. vbi prescit ille qui non potest falli. Sic ergo factus est adam non fm inferiores causas. quia non erat in rerum causis seminalib⁹ vt ita fieret. sed fm superiores. non contra naturaz operantes. q̃ in reruz causis naturalib⁹ erat vt ita posset fieri.

a In bñplacito creatoris cui⁹ ꝛc. Innuit mgr̃ q̃ volũtas dei necessitas ẽ. Cõtra ex hoc sequit necessariũ futuruz est qđ vult ꝛ prescit q̃ si verũ ẽ. cũ ds velit oĩa bõa futura. nullũ bonũ futuꝝ euenit cõtingenꝫ. perit ergo libertas arbi. Preterea falsuz videt dicer in ꝫ q̃ subiũgit. mlta etiã fm inferiores cãs futura sc̃z i pscientia dei futura ñ sc̃. qđ em̃ futuꝝ est erit. qđ nõ est futuruz in pscientia dei nõ erit. ergo simul idẽ erit ꝛ nõ erit

De hominis formatiõne in se. qui extra paradisum creatus. in padisuz positus est. ꝛ q̃re ita factũ sit.

e

Liber Secundus

1 Rō. dōm q primū vbū intelligendū ē de necessitate nō ꝓuentis. sz osequētie. q necessario ad velle dei sequtur ipz volitū esse vt futuꝝ cē. Scōm aūt vbum intelligenduz ē ita q p̄ b̄ pticipiū futuꝝ significet ordo effect⁹ ad cās nō euentus vt sit sensus. Multa fm inferiores cās futura sunt. i. ordinata fieri que fz ꝓuentū vel pnīā nō sut futura q nō euenīūt.

Gene. ij

b Q hō extra padisum creat⁹. postmodū in padiso sit positus Contra. cū enīz padisus esset locus habitatiōis debit⁹ hoīz fz statū innocentie. z locus cōgruꝰ generationi z pductiōi. vī q hō debuit pduci in paradiso. Itē cū tota terra eēt tunc fructifera et aer tranq̄llus. videtur q tota erat cōgrua vt inhabitaret ab hoīe. g̃ si hō extra padisum est pduct⁹. vī q extra padisuz ad habitādū debuit relinq̄. Itē si tota terra pducta ē ꝓ terhoiez. g̃ vī q si hō steterisset. alia ꝑs terre a padiso supflueret. ppt̄ b̄ ē hic qō. q̄d vocet hīc padisus in q̄ hō ē positus. Rō ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē notādū q sicut dicit mg̃r tres fuerūt de padiso snīe. Quidā em̄ dixerūt q padisus illa in q̄ erat positus hō erat locus corpalis. q̄ ꝓpter suā amenitatē padisus dicebat. nec ē alia padisus nisi corpalis. Alij vo attendentes q beatificatō hoīs ē in padiso q̄ cōsistit in dei fruitione. nō in corpali amenitate. direrūt hanc padisum nō eē locū corporalē. sz spūalem z oīa illa q dicunt de padiso in gen̄. dicta esse methaphorice. vñ hō in formatione sui posit⁹ oz fuisse ī padisuz. nō q; fuerit localit mutat⁹. sz q; in spūali amenitate z delicijs ex dei amore z cognitiōe z fruitione ē posit⁹. In h⁹ aūt sentētie assertōne adducūt illud qō oz de latrone luce. xxiij. Hodie mecū eris in padiso. Et illō qō dicit de lucifero Eze. xxiij. In delicijs padisi dei fuisti. Tertia ē positio q ē paradisus spūalis z ē padisus corpalis. Paradisus spūalis dicit statū vel q̄dē z amenitatē delicia; spūaliū. z iste ꝑt esse fm duplicē statum scz ecclie triūphātis. z ecclesie militantis. Vñ padisus spūalis dupler ē siue dupliciter dicta est. Una est ī ecclesia militante. altera in ecclesia triūphante. Unde illa que sunt dicta in gene. de paradiso spirituali. possūt exponi methaphorice. Paradisus aūt corpalis loc⁹ est deliciaꝝ z amenitatis. z hec est dupler similiter fm duplicem statū scz perfectum z imperfectū. Scōm statum ꝓfectum paradisus est empyreū. Scōm statū imperfectum paradisus est locus quidaz amenus in partibus orientis de quo dicit Dam. Diuina paradisus est dei manibus in edem plantatus gaudū. et exultatōnis vniuerse promptuariū. In hoc aūt loco decuit hominem poni vt esset ei facilitas perueniendi ad patriā

Tres snīe de padiso sunt z que sunt.

Et q̄ principio sit plātatus.

2

3

lhoiez aūt ita formatū tulit de⁹ vt scriptura docet. z posuit ī padiso voluptatis quē plātauerat a p̄ncipio. Ibis verbis apte moyses insinuat b q hō extra padisum creat⁹: postmodū in padiso sit posit⁹. Qd iō factū oz. q nō erat in eo mansur⁹. vī vt ī nake sz gre h̄ assignaret. Intelligit aūt padisus localē z corpalē in q̄ hō locat⁹ ē. Tres ei generales de padiso sententie sunt. Una eoz q̄ corpalit intelligi volunt tm̄. Alia eoz q̄ spūalit tm̄. Tertia eoz q̄ vtroq; mō padisum accipiūt. Tertiū mihi placere fateor. vt hō in corpali padiso sit posit⁹. q̄ ab illo p̄ncipio plātat⁹ accipi pōt. q̄ terrā oēm remotis aq̄s herbas z ligna ꝓducere iussit. Qui z si pūtis ecclesie vel future typū tenet. ad litteraz tm̄ intelligēdū ē eē locū amenissimū fructuosis arboribus magnū. z magno fonte fecundū. qd dicimus a principio antiq̄ translatio dicit ad orientē. Alīc volunt in oriētali pte esse paradisuz longo interiacēte spacio vl maris vel terre regionib⁹ q̄s incolūt hoīes secrete. z in alto situ vsq; ad lunarē circulum ptingentem. Alī nec aque dilunij illuc puenerunt.

De loco paradisi quantum ad contenta. q̄ sunt ligna padisi iter q̄ erat lignū vite. z lignū scie boni z mali. f

lius cognosceret dei beneficium. dum se videret quasi altūde ad ductum. et vt eti am ostenderet q hoc q̄ homo nō erat ibi factus. ad eternalē habitandū. sed tem Qualis fi poralē peregrī, locus para nandum. Et q; vsi z vbi deus p̄sciebat hominis casum in paradiso vo luit eum collo care. vt per eius electionem de lo co voluptat⁹ cognosceret sensi biliter quanta bona spiritualia amisisset per cul pam. cognosce ret etiam nihilomin⁹ quanta esset differentia inter eum qui domino obedit humiliter. et eū qui ipsum cōtēnit. Et per hoc ptz rnsio ad obiecta. Loc⁹ em̄ paradisi cō uenient factus fuit ꝓpter hoīem institutum. et alia terra conuenienter fuit facta ꝓpter hominē quē deus p uiderat esse lapsurū. et q; simul etiā viderat hominē et peccarum. de ea terra sumpsit eum in quā erat postmodū rediturus. Nec tamē si homo steterisset. alia ꝑs mundi supflueret. q; bestijs seruiētib⁹ homī habitaclm p̄be ret. z habitaculū sua in feriozitate excellēs ostenderet et sua magnitudine decoraret. sicut magna platea decorat palatiū. et sicut aula decorat camera. c Colūr in oriē. pte es. pa. tē. Innuit mg̃r locū paradisi i alto situ z vsq; ad lunarē circulū ptingentē. videt hoc eē falsum Primo q; inter lunarē circulū et aerem est spera ignis que nō pateretur ibi hominē posse viuere. Itē aer i sua pte superiori est tante subtilitatis q ibi nō possūt aues viuere. sicut dicit aug. ergo si paradisi locus eēt adeo eleuatus. nō posset ibi viuere homo habēs corp⁹ animale Preterea si a3o eēt ille loc⁹ eleuatus. cū maxime appropinquaret soli. ergo esset calidissim⁹ z intēperatissim⁹. sequeretur etiā ex hoc q; terra esset supra aquā et supra aerem. Respōdendū q; sicut doctores dicūt paradisi 6 corporalis situs est valde eminens et altus. z iuxta eq noctialem in orientē quodāmodo vergens ad meridiē Est aūt tante altitudinis vt illuc nō conscendāt vapores in aere eleuati. sed fit ibi aer mūdus z purus z̄do neus statui ꝓpetuitatis. z ꝓpter puritatē aeris ibi esse cōtēperātiā caloris. z q; sec⁹ eq̄noctia est ibi magna rē peries tpis. Q g̃ oz vsq; ad lunarē circulū ptingere. hō ē dcm̄ fm situ. sed fm q̄ndā ꝓperatē. siue q; vapo tur in raritate et lūtositate et trāq̄llitate siue q; vapores quib⁹ dñatur luna illuc nō ptingūt. Et sic patz illō

d. In hāc aūt padiso erāt ligna diuersi generis. nē. Que ritur. pter qđ duo ex ipis lignis noīat t nō pla. Item cū lignū illō de q fcā ē phibitō ñ fuerit scie bōi t mali. ni si ppē trāsgressionē Ade. nō videt q sic debuerit a sui principio noīari. Itē cū lignū vite illā effectū vitalicandi nō habuerit. vr q aut frustra fu erit. aut ab illo effectu nomīari nō debuerit. Re spōdēdū q vni uersitas lignoz sub trib⁹ differē tijs cōprehēditur. Fm qđ triplicē vtilitatē homīs poterat ordinari aut ex pte corpo ris aut ex parte aīe. aut ex parte cōtūcti. Si ex pte corpis sic erāt ligna fructifera q phebāt ei alīm ta ad corpis su stēratiōnē. Si ex pte aīe. sic fuit lignū scie boni t mali. qđ ordina bat ad obediētie homīs. pbatōez Si ex pte cōiunc ti sic erat lignū vite qđ faciebat ad vite hūane p petuatōnez. De bis aūtez lignis duo noīata sūt. pter specialēs effectus. ppē qđ er dōs illa duo lig cōlocauit in medio paradisi. t vnū posuit iurta altez. vt ex vno cōcipet bō affectū amoris. t ex alio affectū timoris. et vt qsi oppōsita iurta se posita eluceſcerēt. t faciēdo absti nentiā ab vno hīe mereret refectionē sufficiētē ab alte ro. Et hoc est qđ dicit Aug. de ci. dei. loq̄ns de pmis parē tib⁹. Strab⁹ imortalitatē eis de ligno vite quod in me dio padisi cū arbore vetita simīl erat dei mirabil' grā mō strabat. tñ et alios sumebāt cibos pter vnā arborē que fuerat inter dicta. Et sic pz qliter illa duo ligna speali ter noīant. vnū aūt scz lignū vite noīat vt ab effectu. ñ ab euētu. t vtrūq̄ satis cōgruit. qr tā ille effectus q̄ ille euētus valde notabiles erāt. Licet āt lignū vite primū effectū nō habuerit in actu. habuit tñ in habitu. nec tamē frustra fuit. qr q̄uis ex ipo primus hō nō accepit refectō nem. ei⁹ tñ posteriori receptūt instructōnē dū p illō lig num intelligunt christū. e. De ligno q̄ homo phibit⁹ est qđ malū nō erat. Lōtra videt q deus inconuenienter fecerit primū. qr sicut prohibere malū est bonū. ita pro hibere bonum est malū. ergo videt q deus fecerit male dū phibuit illius ligni vsum. Itē bñ sciebat dñs q ibi prohibitionem suam nō seruarēt. ergo si sine illa prohi bitione poterat esse salus. videt q non fecerit aliud q̄ laqueū eis inijcere dū phibuit. Itē si omia facta sūt pter hominē. ergo lignū illud erat homīs. sed nulli debz subtrahi res propria absq̄ culpa. ergo videtur q deus iniuriatus fuerit homini. t eū puniuerit prohibendo quod suum erat in quo tamē nulla culpa pceſſerat. Respondēdū q deus homīnt illud lignū prohibuit pter obedientie meritum acquirēdum ex parte homis et propter ostendendum sue iurisdictionis dominū quod habebat in homīe. quia phibuit pter obediētie meritū. vt illō meritum esset purum t plenum. t bene a tali re prohibuit a qua nō deberz cessari nisi solius obediētie intuitu. t iō a re bona. Item qr prohibuit ad ostendēdum sue iurisdictōis dominū. ideo a tali re debuit prohibere a qua bona non deberz retrahere manum nisi pter solius dei imperium. et hec quidem fuit

obedientie t malū inobedientie. Si xo pmi pentes in obedientes essent. nec ptra pceptum peccassent. ñ iō tñ min⁹ diceret lignū scie bōi t mali. qr b ex ei⁹ tactu accideret si vsurparetur. e. A ligno q̄ hō phibit⁹ ē qđ malū ñ erat. vt ipa pceptio seruatō bonū illi eēt. transgressio malū. Nec meli⁹ cōsideraī quātū malū sit i obia q̄ b mō cū scz iō re⁹ fact⁹ eē hō intelligīt. qr phibit⁹ rez tetigit. quā si ñ phibit⁹ tetigiſſz. nec peccaſſz nec penā sensisset. Si ei venenosā herbā p hibit⁹ tetigerī. pena seqtur. t si nemo phibuiſſz. sūt seqrēt. Si etiā phibet res tāgi q̄ nō tāgēti tñ p phibēti obest. sic aliena pecūia. iō phibitū ē pctm. qr p hibēti ē dānosū. Cū xo tāgīt qđ nec tāgēti obest si ñ phibetur. nec cuilibet si tāgat. iō phibet vt p se bonū obediētie t malum inobediētie mōstret. Sic pm⁹ hō a re bona phibit⁹ penā incurrit vt nō ex re mala. p ex mobia pena esse mōstret. sicut ex obedientia palma.

res bona. et pterea illud mandatum dicitur esse mandatum disciplīne. qr ad hoc nō obligat ex se siue aliq̄ ratiōis naturalis dictamine. sed ex sola diuina pceptōe Quāuis et alia possit reddi ratō. q datū sit illud mandatū diuinū vt per hoc discerēt cui deberet esse subiect⁹ t quātum etiā differret inter eū qui deo obedit t eū qui contēnit eius imperiū. Nulla igitur fiebat ex hoc hoī iniuria. imo fiebat vtilitas dum pcipiebatur ad e⁹ eruditionē t meriti amplificationē. q si cōtrarīū euenit hō fuit ex culpa sua. ex qua conuertit sibi bonū in malum sicut impijs et peccatorib⁹ bona cōuertuntur in mala. Propter iſtius tamē euētus puisionē nō debuit deus dimittere dare tale mandatū. qr ordo et decor qui attēdit in operib⁹ dei fm regulā diuine sapiētie. nō debet intermitti pter incōmodū alicui⁹ specialis creature. Preterea ex illo malo inde seqnte poterat dōs t sciebat multo mai⁹ bonū elicere. Et p hoc patet responsio ad obiecta. excepto pmo. qr nō est sile. phibere enī malū bonū est. qr nō pōt aliq̄s malū pperare sine culpa. sed phibere bonū nō est ita malū. qr abstinere pōt homo absq̄ culpa. abstinere enī a bono cōmodi cadit in genere boni honesti. Alia satis patet p iam dicta.

Liber Secundus

HD intelligẽtiã hui⁹ ptis incidit ꝺ qõ ꝺe ꝓducti one hoĩs q̃tũ ad duo. Primo q̃ritur ꝺe ꝓducti one tõius q̃tũ est ex pte aĩe Secũdo q̃tũ est ex pte corpis. Circa pmũ querũtur tria. Primo q̃rit. vtr aĩa pmi hoĩs ꝓducta sit de dei sba. Scõo querit vtrũ ꝓducta fuerit ex aliq̃ causa. Tertõ querit. vtr ꝓducta fuerit ante corpus vel post. siue in corpe an extra.

Questio I a

QAnima humana sit ex dei sba. ostendit pmo auctẽ. Benẽ. g. Inspirauit i faciẽ ei⁹ spi. vi. sz inspiratio est p egressũ alicui⁹ ab intrinseco. g sicut spũs scus q̃ ẽ eiusdẽ nature cũ spirãte. sic human⁹ spũs q̃ fuit ĩspirat⁹ a ꝺo est de naka diuĩa Si tu dicas q ĩsufflatõ vl inspiratio pt eẽ rei diuerse p naturã. Obz q. glo. ꝺt sup illõ Job. Insufflauit i eos z dixit eis ac. zc Aug. ꝺt ibi q ĩ ꝺ oñ dit ex se. pcedere spm scm. si g ꝺs insufflauit i faciẽ hoĩs spiracm vite. vr q spũm hoĩs ꝓduxit ex se. Jtẽ Eccẽ. vltio. Donec puluis reuertat in terrã vñ erat. z spũ it⁹ redeat ad deũ q dedit illũ. si igit spũs redit ad deũ sicut puluis redit ad terrã. sicut hõ q̃tũ ad carnẽ ẽ de terra. ita vr q̃ q̃tũ ad spm ẽ de ꝺi sba. Jtẽ Actu. xvij. Benẽ dei sumus. sicut q̃dã p pharũ nr̃oz dixerũt. sz q̃ sũt eiusdẽ gñis sũt eiusdẽ nake. g nos et ꝺs sum⁹ eiusdẽ nature. sz nõ q̃tũ ad corp⁹. g q̃tũ ad aĩam. g aĩa est ex dei sba. Jtẽ rõe videt. Oĩa corpalia ꝓducũtur ex aliq̃ materia q̃ est ĩ oĩbꝫ corpalibꝫ vna. g pari rõe spũalia ꝓducũtur ex aliq̃ spũali naka q̃ ĩ oĩbꝫ spiritibꝫ sit vna. sz spiritual sba ĩ oĩbꝫ recta p identitatẽ nõ est nisi diuĩa. igit aĩa fcã est ex dei sba. Jtẽ sol⁹ ꝺs est ĩmortal⁹ p naturã. g nulli cõuenit ĩmortalitas p naturã nisi qõ est vel de⁹ vl ex deo. nulli aũt cõuenit eẽ imaginẽ dei nisi cui conuenit eẽ ĩmortalẽ p naturã. nõ enĩ imago cẽt sicut ꝺt Aug. si mortis termio clauderet. si g aĩa rõnalis naturaliter ẽ imago. g naturaliter ẽ ĩmortal. g de dei sba ꝓducta fuit. Jtẽ de⁹ est lux spiritualis q̃ est fõs oĩs illũiatõis spũal sicut sol ẽ fons illũiatõis corpalis. sz corpa lũiosa sunt eiusdẽ nake cũ luce z cũ sole. g pari rõe spũs naturaliter lũiosi sũt eiusdẽ nake cũ fõte luc⁹ spũal. sz q̃cq̃d ẽ eiusdẽ nake cũ ꝺo. vel ẽ de⁹ vel de deo. g. zc. Cõtra Benẽ. f. Faciam⁹ ho. ad ima. z si. no. ꝺ nõ est dcm p̃m corp⁹. g p̃m aĩaz. igit aĩa hoĩs fcã ẽ. z circa diuinã naturã nõ cadit factio vel mutatõ. g nõ est ex dei naka vel sba. Jtẽ si aĩa est ex dei natura. cũ aĩa sit ps hoĩs. dei natura venit ad cõstitutõnẽ hoĩs. sed ps ẽ min⁹ nobilis q̃ totũ. g deus est minus nobilis q̃ hõ. sed ꝺ est falsũ. z impũ dicere g zc. Jtẽ si aĩa ẽ ex diuĩa naka. aut g hz aliquã formaz supinductã illi nake ex q̃ est. aut nullã. Si nullã. g nõ vr ẽ nec fcã nec a deo diuersa. Si aliquã. g diuĩa naka est ipius aĩe maꝛia. sed qõ ẽ maꝛiale p̃ncipiũ alicui⁹ est min⁹ cõpleꝛuz z impfcm. g de⁹ est incõpleꝛ⁹ z impfect⁹ p naturã qõ est blasphemia. Jtẽ si aĩa ẽ ex dei sba. et aĩa ꝺepuat. g cõtingit diuinã sbaz ꝺepuari. z si cõtingit dei sbam ꝺepauari. g ꝺs nõ est sũme bonus. cũ igit rõnalis spũs peccare possit. sicut pz. rõnal spũs nõ ẽ ex deo. Jtẽ si aĩa ẽ ex deo. aut igit p generatõnẽ. aut p spiratõnẽ. Si p̃mo mõ. tũc aĩa nihil aliud ẽ q̃ ꝺbũ. Si secũdo. tũc aĩa nõ est aliud q̃ spũs. sic igit oĩs hõ cẽt de⁹ Jtẽ si aĩa hoĩs cẽt ex deo. aut de toto deo. aut de pte. Si de pte. g de⁹ ẽ cõpositꝰ. z habeꝛet ptem z ptem. qd est omino falsũ. Si de toto. sed ꝺs est imm̃ẽsus z infinit⁹. g cuiuslibet hoĩs aĩa est imẽsa z infinita. z si ꝺ. qlibet hõ est opꝰ. qõ null⁹ dubitat eẽ falsũ. Rñ. dom. q aliq̃z positio fuit q̃ itellcũs bũanus non erat aliud q̃ intellcũs diuin⁹. sed diuin⁹ intellcũs dicebat ꝓut cõsiderabat ĩ se. human⁹ ho. ꝓut pficiebat corp⁹ aliq̃d. sz cũ deus nullius sit ps cõstitutiua. ꝓpter suã sũmã pfectõnẽ z ablolutionẽ. positio hec fuit stulta z erronea. Est z alia positõ nõ min⁹ stulta et impia manicheoꝝ vicz q̃ spũs rationalis sit dei substãtia z naka. dicũt enĩ q̃ in hoĩe est duplex aĩa. sicut recitat aug. ĩ li. de duab⁹ aiab⁹. quarũ vna inclinat ad bona. z alia inclinat ad mala. z illa q facit mala nunq̃ põt facere bona. z illa q̃ inclinat ad faciẽdũ bonũ est de dei naka. sed hec positio multipliciter est aliena. Primũ. q̃ ponit deũ eiusdẽ nake esse cũ creatura. z aliquius creature eẽ materiã. cũ põit creaturã fieri ex dei substãtia. z hãc positõnẽ sequũtur innumerabilia incõuenientia. z ꝺ pcipuũ est q̃ implicat in se duo opposita. dũ ponit aĩam a deo eẽ factã. z eaz eẽ de diuina substãtia. Deuiat etiã a ꝟitate in ꝺ q̃ põit in nobis duas aĩas. sed ꝺ improbatõ meli⁹ tãgerur in fra. Et iõ tertia positõ ẽ vera z catholica q aĩa nõ ẽ ꝓducta de dei substãtia. deus cnĩ ad creaturas se hz ĩ rõe efficiẽtis z formalis et finis. sed nullo mõ pt se hr̃e ĩ ratione materialis q̃tũcuq̃ creatura sit nobilis. z iõ rationes ꝺ pbãtes cõcedẽde sũt. Ad illud vo qõ obz q̃ in spi. ĩ fa. zc. dom q ĩspirare idẽ ẽ ibi quod spũm facere z factũ corpi insinuare. similit⁹ z insufflare est flatũ hominis facere. z factũ corpi infũdere. Uñ sicut q̃ deus res ꝓduxit vbo nõ fuit ibi vox materialis. sic q̃ insufflauit nõ fuit mediãtibꝫ fauciꝫ z instris corpalibꝫ. z iõ nõ valet illõ simile de Job. xxvj. ad lrãm sufflauit. z illa insufflatio erat ꝓcessiõis spũs sancti sigtio et ostensio.

Ad illud quod obz de Eccs. et sps redeat ad deũ. zc. dicẽdũ q̃ sicut corpis resolutõ stat cũ puerũ ẽ ad terrã. sic mutabilitas aĩe tũc demũ stat q̃n cõiũgit ei ꝑm quez fcã ẽ. In solo enĩ deo inuenit p spũm quietem. Et iõ nõ vult sapiẽs dicere q̃ spũs redeat ad deũ p corruptõnẽ sicut corpus ĩ terrã. sed ẽ similitudo q̃tũ ad deratõnẽz

Ad illud quod obz q̃ gen⁹ dei sum⁹. dom q̃ gen⁹ dupliciter accipit ꝑt. Uno mõ ꝓpe. z sic dicũtur aliq̃ cõuenire in genere q̃ cõueniũt in aliq̃ forma z naka cõi. Alio mõ accipit large. et sic dicũtur aliq̃ conuenire in genere in quibꝫ ẽ aliq̃ cõuenictia spẽalis ꝑm britudinẽ analogie. et sic dicit Aug. xij. de tri. q aĩa cogscit in q̃dã lucẽ sui generis. et vocat illã lucẽ lucẽ increatã quã ꝺt ee sui generis ꝓpter ꝺ q̃ est spũalis. sicut aĩa. z sic intelligit ꝑ verbum apli.

Ad illud q̃d obz q corpalia sũt ex aliq̃ vno rũdẽdũ est q ꝺ nõ cõcludit q spũs rõnales fiãt ex deo. illud enĩ vnũ ex q̃ fiũt corpalia est ens in potẽtia. respectu illoz de⁹ aũt respectu nulli⁹ pt eẽ in potẽtia. z iõ ex ꝺ nõ sequtur q spũales substãtie ꝓducãtur de diuina natura.

Ad illõ q̃d obz q solus ꝺs ẽ ĩmortalis p naturã ꝺz q̃tũ sufficit ad pñs. q infra habebit de ĩmortalitate. q ĩmortalitas p naturã dicta de deo intelligit q̃ ꝓpter ꝺionẽ oĩs gre. siue gra dicat aliq̃d supadditũ nature. siue dicat gratuitã influentiã p quã cõseruat natura. que de⁹ seipo pmanet. aniã aũt et si de sui natura sit ad pmanẽdũ idonea. tñ nunq̃ pmaneret nisi cõfuaret q̃ gratuitã dei influẽtiã. Ad illud q̃d obiciꝫ q ꝺs ẽ lux spũalis. ꝺz q nõ ẽ sile de luce spũali z corpali oĩno. Lux enim spũalis q̃ ꝺs est cũ sit simplicissima. nõ pt eẽ pfectõrez diuersarũ naturarũ. Cũ aũt sit oĩm potẽtissima pt ꝑ ducere et facere lucẽ creatã aliq̃ mõ sibi cõformẽ. q tamen sibi nõ sufficit posticq̃ ꝓducta est. nisi assit ei sũma lucis influentia. Et sic intelligendũ est in aĩa humana q̃ ꝺz lucẽ ꝓsus creatã q̃ quã cõpleꝛ. q a luce eterna z ꝓducit et cõfuat. lux aũt corpalis in diuersis corpibꝫ ꝓ test reperiri vt pfectõ. cũ nõ sit forma oĩno simplex. sz sit

nata coniungi materie.

Utrū aīa Ade pducta fuerit ex materia. Et q nō vr̄ p/
mo q ꝑm q dic̄ q forma ē ꝯpositiō ꝯtīgēs i simplici
essentia ꝯsistēs si igr̄ aīa rōnalis ⁊ forma est. g̃ simpler
est. g̃ nō ꝯponit ex materia ⁊ forma. Itē phs in ꝑncipio
tercū de aialiꝫ. dic̄ q intellect⁹ est impmixt⁹ ⁊ ipassibil'
sed oē qđ hz materiā. potentiā hz passiuā. g̃ sba intelle
ctiua nō hz materiā. Itē mgr̄ in hra. sbam aīe i q viue
ret creauit de⁹ nō de materia aliq̄ corporali vl' spūali.
hz de nihilo. Itē hiōm vr̄ rōne. Suba intellectiua nihil
cognoscit nisi abstrahat a materia sed in actu cogno/
scēdi fit assimulatio cognoscētis ad cognoscibile ⁊ ecō
uerso. g̃ si ad hoc q intelligat necesse est q abstrahik a ma
teria. ⁊ ad hoc q aliq̄ sba intelligat necē est q sit p mate/
riam a materia separata. sed aīma Ade fuit hmōi. g̃ ⁊c.
Itē ānto forma ⁊ nobilior rāto simplicior. sed aīa inter
oēs formas est nobilissima. g̃ simplicissima. sed alie for
me nō ꝯponūtur ex materia ⁊ forma. g̃ multo fortiꝰ nec
rōnalis aīa. Itē oē qđ hz materiā ⁊ formā vt partes
ꝯstitutiuas est hoc aliq̄d. ⁊ est ꝯpletū. nihil aūt qđ est hoc
aliq̄d ⁊ ꝯpletū in se venit ad ꝯstitutionē tercū. sed aīa
rōnalis venit ad ꝯstitutionē tercū. ita q ex aīa ⁊ corpe fit
vnū p essentiā. g̃ aīa nō est hoc aliq̄d. g̃ vel est materia vl'
forma pura. nō materia. g̃ forma. Sed ꝺ. in tercio de
aīa dic̄ phs q sicut in oī natura est materia efficiēs. sic in
oī igr̄ potētia passiua est a materia. ⁊ hoc est in aīa. hz ⁊c.
Itē i. ix. ꝓme obiecit phs q sicut materia est sbiectū
formaꝫ subaliū. sic cōpositū est sbiectū accētis. sed aīa
rōnalis est subiectū sciaꝫ ⁊ virtutū. etiā ꝑm se ꝯsidera/
ta. g̃ ꝯposita est ex materia ⁊ forma. Itē phs in. viij.
methaphisice. ꝯperās ⁊ generās nihil facit aliud nisi p/
pter materiam. g̃ si deꝰ facit aīam q̄ est aliud q̄ ipe. necē
est. q materia vel sit in deo vel sit i aīa. sed nō est i deo. g̃
est i aīa. Itez hiōm videt rōne. oīe creatū cui debet
ꝓpria operatio hz duo diuersa. ꝑm q agit. ⁊ q agit. hz aīe
ma. q si pure forma essz tūc ageret seipa. g̃ hz aliq̄d de
materia. Itez oīe illud qđ ꝑm sui mutatiōem est suscep/
ptibile ꝯtrar̄ est hoc aliq̄d ⁊ sba p se exīs i genere. ⁊ oē
tale ꝯpositū est ex materia ⁊ forma. sed aīa ꝑm sui muta
tionē est susceptiua gaudij ⁊ tristicie. g̃ aīa rōnalis ꝯpo
sita est ex materia ⁊ forma. Item aīa rōnalis nō solū
modo vitā ꝑbet corpi. sed etiā ipsa viuit. aut igr̄ est sua
vita. aut nō. Si sic. g̃ nō differt i ea viuēs. ⁊ quo viuit
Et itez si est sua vita. nō viuit p ptīcipatiōez. sed p esse
tiā. q duo sūt ꝺ Boctiū ⁊ Aug. g̃ ponere est i aīa ꝑm se
ꝯsiderata aliq̄d qđ de vitā. ⁊ aliq̄d qđ recipiat. ⁊ si hꝰ.
17 ergo est cōpositā ex materia ⁊ forma. Ad hoc ꝑñ ad/
ducī rōnes q̄ adducte sūt supꝫ ad oñendū angelꝰ esse
ꝯpositū ex materia ⁊ forma. R⁹. ad p̄dictoꝝ intelli/
gentiā est notādū q circa hꝰ diuersi diuersa opinati sūt
Quidā em̄ dixerūt nullā aīam nec rōnalē nec brutalez
habere materiā. q sp̄us sūt simplices. aīam tm̄ rōnalez
dixerūt hr̄e ꝯpositiōez ex q̄ est. ⁊ qđ est. q ipa est hꝰ ali/
qd. ⁊ nata est p se ⁊ i se subsistere. Sz cū planū sit aīam
rōnalē pati posse ⁊ agere. ⁊ mutari ab vna ꝓpetate i aliā
et i seipa subsistere. nō vr̄ q illud sufficiat dicere q i ea
sit tm̄ ꝯpositio ex q̄ est ⁊ qđ est. nisi addat i ea esse ꝯpo
sitio materie ⁊ forme. Ideo fuerūt alij q̄ dixerūt nō so/
lū aīam rōnalē. sed brutalē etiā ex materia ⁊ forma ꝯpo
sitā esse. cū vtraq̄ sit moroꝝ corpis sufficiēs. sed q aīa
brutalis ꝓpriam operationem nō hz. nec est nata p se subsi

II b

stere. nō vr̄ q habeat materiā ītra se. Et iō est tercio mo
dus dicendi tenēs medīū īter vtraq̄ scz q aīa rōnalis
cū sit hoc aliq̄d. ⁊ p se nata subsistere. ⁊ agere. ⁊ pati. moue
re ⁊ moueri. q hz ītra se fūdamentū sue existētie. ⁊ ꝑnci/
piū materiale a q̄ hz existere. ⁊ formale a q̄ hz esse. De
brutali aūt nō oz illud dicere cū ipa fūdet in corpe. cum
igit ꝑncipiū a q̄ est fira existentia creature i se sit ꝑnci/
piū materiale. ꝺcendū est aīam hūanā materiā habe
re. illa tm̄ materia subleuata est supꝫ esse extensiōis ⁊ supꝫ
esse ꝓpuatiōis ⁊ corruptiōis. ⁊ iō oz materia spūalis. Et
ꝓpterea illi q̄ locuti sūt de materiali ꝑncipio q̄tū ad esse
extensiōis. ⁊ put hz esse sub ꝓpuatione dixerūt aīam rō/
nalē nō hr̄e materiā. nō intendētes de materia in sua ge/
neralitate. scz put ad eā stat resolutio phica. sicut dcm̄
est de simplicitate angeli. Tm̄ ꝺcendē sūt rōnes hꝰ oñ
dentes Ad aliud qđ obiciť q oīs forma est simpler 18
dom̄ q autor ille diffiniēs formā loquiť de forma illa q̄
est forma tm̄. nō de ea q̄ est forma ⁊ hoc aliq̄d. vñ vel diffi
nit ibi formā accidentalē. vel diffinit formā vniuersalē
Ad illud qđ obiciť q intellect⁹ est impassibilis ⁊ imp 19
mixtus. dom̄ q phs remouet ab intellectu materiā ꝑm
q cōsiderat sub ꝓpuatione ⁊ sub potētia ad trāsmutatio
nē ꝑm esse. nō remouet materiā vniuersaliť imo ponit
cū dic̄ q i intellectu est natura qua est facere ⁊ q̄ est fieri
Ad illō qđ dicit magister ī littera. dom̄ q mgr̄ nō vult 20
dicere q aīa nō habeat materiā. sed q nō habeat mate/
riā ꝓpriā. hui⁹ aūt ratio habebik ītra. scz. q̄re aīa nō
est pducta nec pducik ex ꝓpriā materia. Ad illud 21
qđ obiciť q sba intellectiua nihil cognoscit nisi abstra
batur materia. dom̄ q hoc nō facit ꝓpť hoc q ipsa sit oī/
no ímaterialis. sed ꝓpter hoc q res nō ꝓt et vniri ꝑm veri
tatem. oportet q vniat ꝑm similitudinē quā aīa abstra
hit a re. Alia est etiā rō. q intellect⁹ p similitudinē quā
intelligit. hz fieri i actu intelligēdi. illud aūt qđ facit rē
esse i actu spēs est ⁊ forma. iō aīa nō cognoscit rem nisi
spēm ei⁹ ⁊ formā sibi ímpmat. ⁊ hoc nō potest esse nisi
illa abstrahat a materia. nec ex hoc sequtur q aīma creat
matia. res em̄ abstracta a materia ꝓpria bñ potest fieri
in re alia q̄ suā hz ꝓpriam materiā ⁊ formā. sicut similitu
do coloris i speculo. Ad illud qđ obiciť q q̄to for/ 22
ma nobilior tāto simplicior est. dom̄ q illud habet lo/
cū in his q̄ sūt pure forme. aīa aūt nō tm̄ est forma. im/
mo etiā est hoc aliq̄d. ⁊ iō si cōpeť forma aīe ad alias for/
mas. absq̄ dubio simplicior erit q̄ alie forme. Ipa āt
aīa cū sit rōnalis. cū sit p se exīs. aliquā ꝯpositiōez hz
quā alie forme nō sūt nate p se hr̄e. dū nō sunt nate p se
existere. nihilomin⁹ tm̄ ipa aīa simplicior aliis formis
dici pt. Est em̄ multipler gen⁹ simplicitatis ꝑm q̄ ꝺ et 23
multipler est gen⁹ cōpositiōis ptiū. Sūt em̄ ptes sba/
les. ⁊ sūt ptes q̄titatiue. ⁊ cōpositio ex ptibꝰ sbalibus.
et ꝯpositio ex ptibꝰ q̄titatiuis. Et sic simpler ꝺ. dupli
citer. Aut qđ caret ptibꝰ cōstitutiꝫ. aut qđ caret ptibꝰ
q̄titatiuis. Quāuis igr̄ aīa nō sit aliꝫ formis simpli/
cior q̄tū ad ptes cōstitutiuas. q̄tales ptes hr̄e spectat
ad cōplementū ⁊ pfectiōem. hoc em̄ facit rē esse p se. sim/
plicior tm̄ est q̄tū ad ꝓpuationē ptiū q̄titatiuaꝝ. ipa em̄
nec hz extensionē p se. nec habet extēsionē p accēs. nec
q̄tū ad sbam. nec q̄tū ad actū ꝑpm. Alie tm̄ p accēs
pñt hr̄e extēsionē ⁊ ptibilitatē. vel ꝑm id q sunt. vel ꝑm
id q opank. ⁊ iō q̄tū ad hoc aīma ⁊ maxime rōnalis est
forma nobilior. Ad aliud qđ obiciť q ꝯpositū ex ma 24
teria ⁊ forma. est ens cōpletū. ⁊ ita nō ꝺuenit ad ꝯstitu
tionē tercū. dom̄ q hoc nō est vez gñaliter. sed tūc q̄n/
do materia termiat oēm appetitū forme. ⁊ forma omnē

appetitū materie·tūc est appetitus ad aliq̄d extra·z ita nec possibilitas ad cōpositiōem q̄ exigit in cōpositionib⁹ appetitū z inclinatiōez·licz aūt aīa rōnalis cōpositionē habeat ex materia z forma·appetitū tñ hz ad ꝓficiendū corpalē materiā·sicut corp⁹ organicū ex materia z forma cōpositū est·z tñ hz appetitū ad suscipiēdū aīam

Questio III c

Utrū aīa Adē ꝓducta fuerit añ corp⁹. vel postea. Et q̄ añ videt ꝑ tertū gen̄·j·Faciam⁹ ho. ad ima·tē·ℏ dictū est·vj·dic·sz post·vū·subdit. Formauit de⁹ hoiez de limo terre·igit ꝑma formatio ad aīam refert·scda ad corp⁹·g̃ p⁹ fuit facta aīa q̄ corp⁹. Jtē ℏ vr rōnc·Sic hō ex pte corporis cōicat cū aīalib⁹ brutis·ita ex pte aīe cōicat cū angelis·g̃ sicut corp⁹ hoīs ꝓductū est eodem die cū aīalibus brutis·sic spūs ei⁹ rōnalis debuit ꝓduci eodē die cū angelis·g̃ tē·

Jtē aīa Adē se hz ad corpus sicut euiternū ad tpale·z sicut euū ad tps·sed euū est p⁹ tpe·z euiternū p⁹ tpali·g̃ p⁹ videt debuisse ꝓduci aīa Adē q̄ corp⁹ cui debebat vniri.

Jtē substātia spūalis a corpe nō dependēs q̄tū ad esse·nō dependet q̄tū ad ꝓductionē·sz spūs rōnalis Adē ab ei⁹ corpore nō dependebat quātū ad esse. ergo nec quātū ad ꝓductionē·corp⁹ aūt a spū dependebat·q: sine illo p/manere nō poterat·g̃ si absolutū est añ dependens·p⁹ debuit ꝓduci aīa quā corp⁹. Jtē maior est distātia iter spūale z corpale q̄ sit iter corpa miscibilia·sz corpa miscibilia p⁹ ꝓducta sūt sepati q̄ sint ad inuicē ad cōstitutiōez tercij mixta·ergo aīa p⁹ debuit ꝓduci quā corpori vniri·g̃ nō est creata in corpe sz extra. Jtē tāto aliquid p⁹ dz ꝓduci quāto magis appropinq̄t ꝑmanē re/rū origini·sz aīa plus appropinq̄t ad deū q̄ est ꝑncipiū oīm quā corp⁹ hūanū·cū sit ei similior z simplicitate z spūalitate·g̃ tē

Cōtra gen̄·j. Formauit de⁹ ho. de liter·z inspirauit in faciē ei⁹ spiraculū vite. Dō exponit id est sp̄m fecit·sz spiraculū vite spirare. nihil aliud est quā aīam hoīs creare·g̃ si p⁹ creauit corp⁹ quā spiraculū inspiraret·p⁹ igr ꝓduxit corp⁹ quā aīam.

Jtē aīa naturalit est forma corpis·sz naturalis forma aut simul ꝓducit cū materia·aut sequtur materiā. igr aut aīa nō est forma naturalis·aut sic forma naturalis ꝓducta ē post corp⁹·vel sit cū corpe·nō igr añ.

Jtē quāto forma nobilior est·tāto vltimior·sz aīa rōnalis nobilissima est inter oēs formas naturales·g̃ vltima·ergo ꝓduci debuit post vegetabilē z sensibilē.

Jtē ordinata ꝓductio ꝓcedit ab imꝑfecto ad ꝑfectū·si g̃ ꝑfectio oīum operū facta est in hoie·z maxīe quātū ad aīam·vr q̄ hō quātū ad aīam ꝓduci debuit vltio post oīa.

Jtē si aīa ꝓducta essz añ corp⁹·cū hꝫret vsū li·ar·nihil essz impediens nec retardās·ergo vr q̄ añ vnione ad corp⁹ meruisset vel demeruisset·ergo corp⁹ nō esset ꝑticeps oīs meriti ipius aīe·nec aīa deberet renumerari i corpe·q: si ℏ falsū est·planū est aīam Adē añ corp⁹ suū nō fuisse ꝓducta.

Jtē si aīa Adē añ corp⁹ esset ꝓducta·aut appetiuisset vniri corpi·aut nō·Si nō·ergo vnio ei⁹ ad corpus nō esset naturalis·nec vnio ei⁹ ad corp⁹ fieret ꝑ materiā·Si sic·appetebat igit corp⁹ q̄d nō hēbat·si g̃ corpus ei deferebat·ipa in appetēdo affligebat·ergo pena erat ei añ culpā·R⁹·dōm q̄ quāuis circa istā qstionez videat dubitasse egregi⁹ doctor Aug·q: vtraq; ps videtur posse sustineri ꝓbabilit·z ordo cōgruus seruari vtrobiq;·tenendū tñ est tanq; verū z magis cōgruū q̄ aīa Adē ꝓducta fuerit i corpe·nec de⁹ eā ꝓduxerit añ corporis formatiōez·Licz eñ videat satis rōnabilit posse dici q̄ de⁹ añ corp⁹ aīam ei⁹ ꝓduxerit·vt ostēderet eā a corpe nō dependere sz ꝑ se subsistere·vt etiā cū ℏ ꝑiter oēs deret ꝛ formitatē ei⁹ z nature angelice·tā i rōnis capacitate ꝑ quā est aīa imago·q̄ i brūtudine ad quā aīa et angel⁹ hūt ordinari·Loḡe tamē rōnabili⁹ vr ponere q̄ aīa ꝓducta sit statī in corpe·tūc q: aīa vnit corpi vr ꝑfectio naturalis cui naturalit appetit copulari·adeo vt sine illo pena sit ei esse z ab illo segtrari·tum q: etiam vnit sic moto⁹ mobili·ita q̄ sine ipo nō ꝑt mereri nec demereri·z iō nō debuit ātē corp⁹ ꝓduci·nec ātē culpā punirer·z ne absq; corpe mereret vl demereret. Huic aūt positiōi nō tm ꝛcordat rō·imo etiā scripture suffragat auctoritas q̄ dic post ꝓductionē z formatiōez hois·de/um sibi vite spiraculū ispirasse. Huic igr pti tāq; phabilioꝛi z securioꝛi adherēdo ꝛcedere possum⁹ rōes hāc astructes·Ad illō ℞o q̄d ꝑmo obiect i Jriū de tertū dō q̄ alter⁹ cor⁹ est dictū p recapitulatiōez·vel ꝑmū est dictū p anticipatiōez·melius tamē ē dicere q̄ scriptura illō recapitulet vt addat·Ad illō q̄ obiect q̄ corp⁹ sil ꝓductū ē cū brutis·g̃ tē·dō q̄ nō est sile·ꝓductio eñ corꝛ ponis sic ꝛcordat ꝓductiōi brutoꝛ aīaliū·vt ꝓductio rōnalis spūs nō discordet·imo potiꝰ illoꝛ ipfectiōem sua dignitate ꝛfuet·ꝓductio ℞o spūs sic ꝛcordat ꝓductiōi angeloꝛ·vt minime ꝛcordet ꝓductiōi corꝛis hūmanoꝛ·q̄ q̄dē spectat ad ꝛfectionatū·cui⁹ ornatus ꝓductio·spectat ad diē sertū.

Ad illud q̄ obiect q̄ corpoꝛ hūmani ad tpale·dōm q̄ z si ꝑa euiterna ex pte ratiōe euiterni ad tpale post se plus extēdat q̄ tpalis·vtpoꝛ eq: careat tunc·nō tamē oz q̄ a pte ātē·maxime si sit talis q̄ sui ꝓductione appetitū rei tpalis hēat termīare·z sic fuit aīma Adē Et ꝓterea si illō posset esse vez de euiterno q̄d pure hz rōnem euiterni·nō tñ hz vitatē de eo q̄d sic hz rōnez euiterni q̄ etiā tpalis·aīa eñ rōnalis inq̄tū aīat corpus trāsmutabile·hz tpe mēsurari.

Ad illō q̄ obiect q̄ aīa nō dependet a corpe q̄tum ad esse·dicendū q̄ si nō dependet a corpoꝛe tāq; idigens eo ad sui ꝛfectiōez·nō/pendet tamē q̄ appetit⁹ sui inclinatiōez quā hz ad ipm̄ sicut materia ad formā ꝑfam·z iō sicut forma ꝓducit in materia·sic aīa Adē ꝓduci debuit i corpe ꝑfo.

Ad illud qō obiect de corpib⁹ miscibilib⁹·dō·q̄ nō est simile·q: elemēta q̄ miscēt nō dependēt ad inuicē·z vnū ꝑt hīe esse cōpletū sine altero·nō sic aūt de aīa z ei⁹ corpe·q̄rū z vtrūq; ab altero dependet.

Ad illud q̄ obiect q̄ oīa originī ꝑme magis approximat·dōz q̄ cū de⁹ sit alpha z ꝑncipiū z finis·z rōnalis creatura i vtraq; bīndine sit ei ꝓpinq̄·ꝓpe tamē loq̄ndo āgelica natura ꝑpinq̄tī i rōne ꝑncipij·z hūana ꝑpinq̄ i rōe finis·iō iter oēs creaturas ꝑfectiōes oīm creata est sapia sive creatura angelica z dignitate z origie·z post oīa ꝓducta est aīa hūana tāq; finis oīm z ꝑfectio·z iō q̄uis multū approximet deo inq̄tū tenet rōnem origis·nō minꝰ tñ approximat deo q̄tū hz rōnem finis·z iō cōpetit⁹ fuit eā ꝓduci posteri⁹ q̄ p⁹. Hec dicta sūt de aīa Adē. nā de aliis aīalibus infra loco suo quereturꝰ.

Cōsequēter q̄rit de ꝓductiōe ꝑmi hoīs ex pte corpis·Et circa ℏ q̄runt tria. Primo q̄rit vtr corp⁹ ꝑmi hoīs ꝓduci debuit pure de natura celesti. Scdo q̄rit vtr ꝓductū fuerit pure de natura elemētari. Tercio q̄rit vtr cōditū fuerit in cōplexione equali aut inequali.

Questio I d

Qr corp⁹ Adē ꝓduci debuerit pure de natura celesti ostēdit sic·Nobilissime forme dz dari nobilissima materia·sed nobilissima inter formas est aīa rōnalis ino/cens z absq; peccato q̄lis fuit aīa Adē·sed nobilissima

inter naturas corpales est natura celestis. ergo ꝛc. ¶ Item motoris ad mobile dz esse ꝓportio. sz aīa rōnalis est motor incorruptibilis. ḡ debuit ei dari impassibile corpus. ¶ Itē finis imponit necessitatē his q̄ sūt ad finē. sz totus Ade fact⁹ est ad ꝓceptionē beatitudinis. ergo aūt beatitudinis spūalis est ipe de⁹. corpalis est celū. ergo sicut spūs Ade nō quiescit nisi ī deo. sic debuit ei dari corp⁹ q̄d nō quiescit nisi ī celo. Hoc aūt est corpus de natura celesti. ḡ ꝛc. ¶ Itē spiritus rōnalis ꝓut absq̄ culpa cōditus fuit marie erat potēs ꝛ done⁹ ad agēduz. ꝛ pfectus erat cognitionis lumine. ꝛ iō ydone⁹ ad cognoscēdum. liber erat volūtate ꝛ rectitudie. ꝛ iō facilis ad intēdendū ī sui optimū. ḡ debuit ei dari corpus cui maxime cōpetit agere ꝛ ad cognitiōez disponere. ꝛ q̄ō minime bz retardatiōem. hoc aūt est lux ꝛ natura celestis. ergo corpus Ade pure ꝓduci debuit de celesti corpe. Sed ꝓtra. aīa rōnalis q̄dāmodo est oīa. si igit corp⁹ dz ꝓportionari aīe. corp⁹ ei⁹ dz hre cū oībus ꝛue nientiā. sz hoc nō haberet si esz pure de natura celesti. ꝛ nō cōtineret elemētis. ḡ ꝛc. ¶ Itē aīa rōnalis q̄uis sit simpler ī essētia. tn est multipler in effectu. ergo si corpus ei dz correspōdere. necesse est q⁹ corp⁹ ei⁹ habeat varietatē ī partiū cōpositiōe ꝛ organizatiōe. sz hoc nō haberet si esz corp⁹ pure celeste. ḡ ꝛc. ¶ Itē vegetabilis ꝛ sēsibilis disponūt ad rōnalē. ꝛ magis ad ipam appropinquāt q̄s natura alteri⁹ corpis. nec alicui corpi vnit rationalis potētia absq̄ vegetabili ꝛ sēsibili. nullū igitur corp⁹ est habile ad actū vite rōnalis. nisi pri⁹ fuerit habile ad actū vite vegetabilis. tale aūt corp⁹ est cimbabile. ꝛ hmōi nō pt esse pure corp⁹ celeste. ḡ ꝛc. ¶ Itez corpori simplici debet vnus motus tm̄. siue illud corp⁹ sit celeste. siue elemētare. corpi aūt q̄ō mouet ab aīa debet mot⁹ in oēm differentiā. cū aīa sit motor sufficiēs. ḡ corpus Ade nō potuit esse oīno de natura corpis simplicis. ḡ nec pure de natura celesti. ¶ ℟. dōm q⁹ corpus Ade nō fuit pure formatū de natura celesti sicut inuit textus gen. q̄ dicit eū formatū de limo terre. nec debuit pure de natura celesti formari. īmo de natura elemēta/ri. hoc exigēte ordinis cōgruētia quā in oībus suis opibus sp̄ seruat sapientia diuina. Rect̄ebat em̄ hoc ordo hoīs siue in se. siue ad creaturā inferiorē. siue ad creaturā parē. siue ad dēū finē. Ordo ipius hoīs in seipo h̄ requirebat. q⁹ em̄ hō cōditus fuit vt nat⁹ multa cognoscere. nō solū cognitione intellectiua sz etiā sensitiua. ideo debuit ei dari corp⁹ multiforme. vt diuersa organa diuersitati sensuū rēfuirent ad diuersa obiecta cognoscēda. Quia vero cōditus fuit in vertilitate li. arbi. vt potens viuere in iusticia. ꝛ mori p culpā. dari debuit ei corpus q̄d nō esset tm̄ habile ad viuendū. sz etiā q̄d posset fieri habile ad corrūpendū siue moriendū. ꝛ ita ordo hominis ipius rect̄ebat vt corp⁹ daret homini multiforme. ꝛ ad corruptionē possibile. ꝛ iō nō celeste. sz elementare. Ordo etiā hoīs ad creaturam inferiorē rect̄ebat. Quia em̄ corpales nature inferiores facte sūt vt deseruirent creature rōnali. sicut supra ostēsum fuit. facte sunt etiā vt mediāte illa q̄dāmodo ꝓducant in finē. hinc est q⁹ debuit fieri rōnalis creatura taliter cōposita q⁹ obsequium inferioz creaturaz esset ei vtile. ꝛ q⁹ mediāte illa creatura nature inferiores q̄dāmodo ꝓducerent ad beatitudinē. ꝛ ideo vt nature inferiores posset homini deseruire. ꝛ in hoīe q̄dāmodo glorificari. debuit hō taz ex natura superioz corpoz q̄s ex natura elemētoz cōstitui. Ordo etiā ad creaturā parē. i. ad angelū hoc requirebat. Sicut em̄ facta est vna rōnalis creatura ꝑpe/dum. ꝛ in loco supmo. vt in empyreo. sic debuit fieri alia rōnalis creatura in loco infinito scz terra. ꝛ ideo corp⁹ ei⁹ cōstitui debet ex natura tali habitationi cōueniēti. ꝛ ideo magis ex natura elemētari q̄s celesti. Ordo etiā ad dēum finē hoc req̄rebat. debebat em̄ hō subiici. vt p̄ bumiliatē subiectiōis ascēderet vn̄ angelus ceciderat per sublimitatē elationis. ꝛ ideo debuit sibi dari corp⁹ constitutū de natura īferiori. vt sepm̄ puluerē reputans. deo p̄ oīa subiaceret. Vn̄ ꝛ scriptura maluit euz dicere de limo terre ꝓductū. vt ex h̄ hō ꝑficeret ꝛ ascēderet per hūilitatis meritū. Et ideo cōcedēde sūt rōnes q̄ ad h̄ inducte sūt. Ad illud vero q̄d obiicit in ꝓtrariū de nobili 32
tate formē. dōm q⁹ nobilitas materie venit ex ordine ad formā. Cū igit corpus magis erat ordinabile ad aīam q̄ erat ꝓstitutū ex varietate nature. q̄s corp⁹ q̄d esz pure celeste. hīc est q⁹ ꝛ si illud sit nobili⁹ ī se. tn̄ in relatiōe ad formā corp⁹ ex diuersis elemētis cōpositū magis est nobile. ¶ Ad illud q̄ō obiicit q⁹ motoris ad mobile dz esse ꝓportio. dōm q⁹ q̄uis aīa sit īmortalis mor/te natu- 33
re. q̄ tn̄ creata fuit. mori potuit morte culpe. Et q⁹ corpus datū est ei nō solū ad viuificādū. sz etiā ad merendū. iō nō solū dari debuit corp⁹ aptū eius īmortalitati. sz etiā aptū ei⁹ ꝑtibilitati. ꝛ iō nō solū necessariū ad ꝑpetuitatē. sz etiā possibile ad mortalitatē. Ad illō q̄ō obiī- 34
citur q⁹ hō fact⁹ est ꝓpter brītudinis ꝓceptionē. dōz q⁹ et si fact⁹ est ꝓpter brītudinē. ita tn̄ vt illic q̄uenire⁹ per merita ꝛ bona opa. ꝛ ita pri⁹ esset viator. q̄s cōsequebat. et q⁹ pri⁹ oportuit eū trāsire p̄ viā q̄s q̄uenire⁹ ad patriā iō in p̄maria sui ꝓditiōe debuit ei dari corp⁹ q̄uenies fm̄ statū vie. Et q⁹ loc⁹ sibi ꝛputat⁹ ad meredū erat locus īferior scz paradisus terrestris. inde est q⁹ cōsequebat corp⁹ suū de natura terrestri assumi. nō p̄cipaliē de celesti. Cū aūt assumet ī gloria. tūc corpis ei⁹ dispositio erit varīata. sicut declarabit in q̄rto vbi agit de dotibus corpoz glorificatoz. Ad illud q̄ō obiicit q⁹ aīa illa erat potēs ad agendū ꝛ ad cognoscēduz ꝛ ad rēdēdū in dēū 35
dōm q⁹ ꝛ si erat potēs ad actionē. nō tn̄ ita ꝑfecte potēs erat ḡn̄ esset possibilis ad ꝛfectū. ꝛ iō nō sequit⁹ q⁹ debuit sibi ad hec cōplēda dari corp⁹ celeste q̄ō est incorruptibile. sz magis elemētare q̄d ex bona dispositiōe ꝛ cōplexione eq̄li esz ydoneū ad agēdū. ꝛ nihilomin⁹ si hō peccaret esset possibile ad patiēdum.

¶ Questio II c

¶ Utrū corp⁹ ade siue corpus p̄mi hoīs ꝓstitutū fuerit de natura pure elemētari. aut sil' cū natura elementari. ad ei⁹ ꝓstitutiōez ꝓcurreret natura celestis. Et q⁹ sil' cū elemētari ꝓcurrit natura celestis ad corpis būani ꝓstitutionē vr̄ velle Aug. ad litterā sup̄ gen. q̄ dicit q⁹ aīa mediāte luce corp⁹ viuificat ꝛ administrat. Et eadē est rō. Aluicēne. si em̄ corpus hūanū sic ꝓditū est vt natū esset ab aīa viuificari. vr q⁹ ad ei⁹ ꝓstitutiōez ꝓcurrerit natura lucis. ꝛ hec est natura celestis. ḡ ꝛc. Itē ꝑbs in. xvj. li. de aīalib⁹ dīc q⁹ in nobis est calor ignis. ꝛ calor celestis. q̄ dē est calor vitalis. sz nō est accīs sine sba. ḡ de ꝓstitutiōe corpis nostri est celestis natura. Itē impossibile est p̄trariū venire ad ꝓximitatē ꝛ vnitatē nisi p̄ vnū q̄ō sit elevatū a ꝓximitate. q⁹ si illud haberet ꝓximitatē. pri⁹ discordiā faceret q̄s cōciliaret. si igit natura corpalis a ꝓximitate elevata nō est nisi natura celestis. etiam in corpore viuificabili. necesse est ꝓxia elemēta ꝓciliari. maxime igit videt q⁹ de ꝓstitutiōe p̄mi hoīs fuerit natura celestis. ¶ Itē omne corp⁹ mediāte aīa rōnali q̄dāmodo bz brīfic̄ari. sed nō p̄tingūt ad brītudinē mediāte aīa nisi q̄ eiuniunt. nulla tn̄ corpa ei ꝓiunguntur nisi q̄ sunt de

cōstitutione sui corporis. vr igit q corpus pmi hominis nō tm ꝺstitutū sit de natura elemētari. verūetiā de natura celesti. Itē in quolibz organo cuiuslibet sēsus dñatur aliqꝺ corpꝰ simpliciū sicut oñdit Aug. ad lram sup gen. cū igit hmōi sēsus sint in hoīe. vr q hmōi corpa sint de eiꝰ ꝺstitutiōe. ergo nō solū natura elemētaris sz etiā celestis. Itē ordo ē in ascēdendo z in descēdēdo. ita q ab infimo quenit ad supmum p media. z ecōuerso. sed ista spūalis maxima distātia distat a natura corpea et opaca. z minꝰ a natura ꝓspicua. z adhuc minꝰ a natura lūtosa q ē natura celestis. ergo vr q nec corpꝰ aīe nec aīa corpi vnīri debeat nisi natura lucis iterueniēte. vr ergo q corpꝰ pmi hois nō tm de elemētari. sz etiā de celesti natura ꝺstitutū fuerit. Cōtra. Ex nullis corpibus ꝺstituit corpꝰ vnicū nisi q pñt adinuicem agere z pati. hec aūt sola sunt hūtia ꝛrietatē. cū igr natura hmōi corporis talis sit q nō habeat ꝛrietatē. nō videt q veniat ad ꝺstitutionē corpis mixti. g nō ad ꝺstitutiōez corpis pmi hois. Itē nihil venit ad ꝺstitutionē mixti nisi corpus qꝺ ē miscibile. miscibile aūt nō ē nisi corpꝰ rarefactibiler ꝺdēsabile. z oē tale ē corruptibile. nam aūt hmōi corpis ē incorruptibil. g nō potuit venire ad ꝺstitutionē hūani corpis. Itē corpꝰ hūanū fm se totū ē ꝓpagabile. g fm se totū ē generabiler corruptibile p naturā. sz natura hmōi corpis nō recipit gnationē nec corruptiōez ergo nō vr esse de ꝺstitutiōe hūani corpis. Itē si est de cōstitutione. qro vñ sūpta sit illa natura. aut em de celo. aut de terra. Si de celo. g vr q ab ipo celo fiat aliqz prium seqstratio cū generak bo. Si de terra ꝺtra. nihil ē de terra q nō sit natū ex ipa ꝓduci. sed natura hmōi corpis nō ē nata ꝓduci de natura alicuiꝰ elemēti. g nec ꝺ celo nec de terra pt sumi illa natura. ergo nō ē de ꝺstitutiōe corpis hūani. Si tu dicas q de celo venit p radiorū ymissionem. h nō vr ꝛueniēs. qr ipossibile est radiū separari a sua origine. ipossibile ē etiā venire ad alterī cōstitutiōez. cū lumē i medio sit p modū spēi z ydoli q nullo mō veniūt ad ꝺstitutionē alicuiꝰ rei naturalis. Itez si natura hmōi corpis venit ad ꝺstitutiōem corpis hois qro qꝺ fiet de ea qñ corpꝰ hūanum resoluit. aut em tendit sursū. aut i ꝓpria natura manet deorsū. aut corrūpitur i aliquod elemētum. Sed non potest cedere in aliquod elementum cum sit p naturam incorruptibilis. Deorsū i ꝓpria natura nō ꝛueniet sibi manere. cū eiꝰ prius locꝰ sit esse in circūferentia. nō in cētro. Si sursū tendit. g vr spaciū orbium celestiū aliqñ āpliari aut cōdēsari. Si tu dicas q cedit i ꝺstitutionē alterius corporis. nec hz corrūpi. cuz ergo ex corpe hois generant vermes atq buffones et serpētes. poneret natura hmōi corpis esse de ꝺstitutione vermiū sicut de ꝺstitutione hoīz. Itē qro ꝓpter qd natura hmōi corpis veniat ad cōstitutionē hūani corpis. aut em ꝓpter cōmixtionē. aut ꝓpter aīationē. aut ꝓpter sensū. aut ꝓpter ītellectū. Si ꝓpter cōmixtionē. tūc ergo esset de cōpositione cuiuslibet mixti. Si ꝓpter aīationez. tūc eēt de natura cuiuslibet plāte. Si ꝓpter sensificationē. tunc esset de natura cuiuslibet bruti. Si ergo venit h ē ꝓpter intellectuz solum. Sed ꝺ. Intellectꝰ nullius partis corpis ē actus
36 ergo q̄tū ē de se nō magis exigit corpꝰ suū cōponi de natura celesti q̄ de elemētari. Rꝺ. ad ꝓdictoꝝ intelligentiā ē notādum q circa hoc ē tripler modꝰ dicēdi. Quida em dicere voluerunt q natura celestis venit ad ꝺstitutionē hūani corpis sic elemētū. p eo q natura celestis nō ē alia q̄ natura ignis. z ideo cū ꝺstet ignē ad ꝺstitutionē hūani corpis venire. dicūt corpus humanū ex natura celesti cōstitutum esse. hec aūt natura ignis z sic ꝓut aliis ꝓmiscet habeat agere z pati. z corrūpi z generari. z hoc ꝓut ē hic inferius. ꝓut tm est in spera sua trāq̄litatē z quietē hz. nec suscipit corruptiōes. nec pegrinas impssiones. Et ista sua positionē ꝓverba Aug. muniunt q negat esse hmōtum corpus ꝓpter q̄tuoꝝ corpa mūdi. Sed hec positio vie phice z cōmuni apte repugnat. q̄ ꝓpter q̄tuoꝝ corpa mundi ponit esse ꝛrietatem eleuatā. qꝺ valde rōnabile ē. sicut oñsus fuit sup ꝺ. xiij. Nec huic repugnat sentētia Aug. si recte z telligak sic ibi expositū ē. Ideo aliter voluerūt alij dicere q natura celestis venit ad ꝺstitutionē hūani corpis. nō sicut vnū ex elemētis. sed sicut mediuz ligās oīa elementaz illa cōciliās. z h dicunt exigere dignitatez cōplexionis humane. p quā corpꝰ hūanum i sua ꝓma constitutione habuit elemēta i optima cōciliatiōe. habuit etiā ydoneitatē ad hoc vt ꝓst meriti ꝺseruatiōem ibabitaret i celesti māsione. z sic debuit habere naturā celestem z elemētarē de sui ꝺstitutione. Elemētarem ꝓpter statū vie in q̄ cōperebat iꝑm habere corpꝰ passibile. Celestem ꝓpē statuz patrie i quo cōperebat iꝑm hre corpus clarū z impassibile. z quēadmodū i statu vie natura elementaris ꝺdominak. sic in statu ꝓprie erit cōtrario. Hoc aūt z si videak satis ꝓbabile esse dictū. tm non modicā hz calūniam q̄liter natura illa hmōi corpis cuz sit incorruptibil. z carēs ꝛrietate veniat ad cōmixtionē cum aliis elementis. Et itez. si venit. vñ venit. z in qꝺ ꝛ in cedit. difficile ē assignare. Et ideo ē tercius modus dicendi q duplr ē loq de natura celesti. aut p ꝓpetatē. aut p cōformitatē. Per ꝓpetatem natura celestis ꝺ esse natura hmōi corpis. q sic ꝓfecta ē sua forma. vt nullo modo habeat appetitus ad aliā formatiōem. sic ē activa q nullo mō pt pati z corrūpi. z sic ē natura orbiū. z stellarum z firmamēti. hec autez nō venit ad ꝺstitutionē hūani corpis fm sbam z veritatē. sz solum venit fm virtutē q virtꝰ stellaz z orbium ifluendo facit elemētoꝝ diuersitionem. q̄ veniūt ad humani corpis ꝺstitutionē fz remotia actio elemētoꝝ regimēt directiōem hz ab influentia corpoꝝ superioꝝ. Alio mō ꝺ natura celestis p cōformitatē. z sic large accipik. z vocak natura celestis illud qꝺ ē ꝺforme celo. z in sublimitate. z i claritate. z in quadā sublimatione a ꝛrietate. z p hunc modū spiritꝰ q̄ sunt de cōstitutione corpis viuētis. z maxime hominis dicunk esse nature celestis ꝓpter subtilitatē z lumiu ositatem. z ꝓpter hoc etiā q̄ sublenationē hūt a natura ꝛrietatis. dū ꝺsurgūt ex cōmixtiōe elemētoꝝ i q̄dā harmonia z ꝺsonātia. Et q̄m in corpe hūano sic ifra patet maioꝝ ē harmonia q̄z i aliquo corpemixto. hinc ē pꝰ eiꝰ calor. z spūs. z cōplexio magis cōformātur nature celesti. z hoc modo accipiēdo naturā lucis siue naturā celestē large siue p cōformitatem ītrat cōstitutionē humani corporis. fm veritatē magis q̄ fm cōstitutionez alterius mixti. ꝓpter hūane cōplexionis eq̄litatē et dignitatē. fm veritatē tm tā spūs q̄ calor q dicunt naturare celestis sūt de natura elementari. qr ꝺpdunt z restaurantur. fm q exīsse phi dicunt. Iuxta hāc vitā q̄ pbabiliorē est planior ptz responsio ad obiecta. Nā rōnes oñdentes q natura hmōi corpis nō venit ad cōstitutionem corpis hūani loquunt de natura celesti ꝓpe dicta q̄ ē incorruptibilis. z inalterabilis. z īmiscibilis. z ideo nō est miscibilis ad cōstitutionē tercij. Rationes vero ad oppositū inducte ꝓcedūt vel de natura celesti dicta p cōformitatem. sicut duc ꝓme auctoritates. vel si concludunt de natura hmōi corpis ꝓprie dicta. nō oñdunt

ꝙ veniat ad cōstitutionem corpis fm ſbam ſz fm veri/
tatē aliter nō ꝯcludūt ſicut ptz diſcurrēdo ꝙ ſingulas
38 Nā ad illud qō pmo obȝcit ꝛe lucē dōm ꝙ eſt lux ānti
corpis ꝛ lux ignea ꝛ lux ex eqlitate cōplexionis gnata
ſiue ꝯſurgēs ꝛ hec eſt illa lux q facit corpꝰ eſſe ſuſcepti/
bile vite alie vero mime. Ad illud qō obȝcit ꝛe calore
39 dōm ꝙ calor celeſtis nō ē q ſit in natura celeſti ſicut ī
ſubiecto qz neꝯ illa calida neꝯ frigida eſt ſz q ē a na/
tura celeſti fm debitā ꝓportionē ita ꝙ facit ad ꝯſerua/
tionē ꝛ talis calor in corpe būano eſt ſz ex hoc nō ſequi
tur ꝙ natura celeſtis veniat ad ꝯſtitutionē corpis būa
40 ni fm ſbam ſed ſolū ꝙ influat. Ad illud qō obȝcit de
ꝯciliatione iam ptz reſpōſio qz nō ꝯciliat venīs intra
ſed ſuff. cit ad ꝯciliandū influens extra. Ad illud quod
41 obȝcit de beatificatione dōm ꝙ corpa dicunt̄ btificari
mediāte aīa rōnali nō ꝓveritate ſz g ꝯformitatē ꝛ ideo
ex hoc nō ſeqūtur ꝙ de ꝯſtitutione būani corpis ſit natu
ra celeſtis fm veritatē ſed ſufficit ꝙ ſit fm ꝯformitatez
ita ꝙ aliqd ei ꝯforme reſpōdeat in corpe būano. Ad
42 illud qō obȝcit de ānꝯ ſenſibus dōm ꝙ ſicut idē Aug
dicit vnū elemētum dn̄atur ī duob⁹ ſicut aqua ſub ra/
tione vaporis dn̄at in olfactu ſub rōne būoris dn̄atur
43 in guſtu ſicut ipe dicit ī ſup gen. Ad illud qō obȝci
tur de ordine dōm ꝙ ꝛ ſi natura celeſtis ſit excelſior in/
ter corpa ſimplicia fm ſe ꝯſiderata nō tn̄ excellit ī gra/
du in cōparatione ad vlteriorē formā ſuſcipiendā ſz is ē
ordo ꝙ forma elemētaris vnit̄ aīe mediāte forma mix/
tiōis ꝛ forma mixtōis diſponit ad formā cōplexionis
Et qz cum hec in equalitate et harmonia conformatur
nature celeſti ideo habilis eſt ad ſuſceptionem nobiliſ/
ſime influentie ſcilicz vite ꝛ ſic in vnione anime ad cor/
pus rectus ſeruatur ordo. Magna etiaz eſt dignitas
humani corpis ꝓpter magnam harmoniā ꝛ ꝓportiona
bilē coniunctionē ſuarū partiū ob quā in ſtatu viato/
ris cōformis fit nature celeſti in ſtatu aūt cōſebenſo/
ris pficietur a deo nō tn̄ vt ſit ꝯformis ſed etiā vt ſu/
pra celeſtem naturā ſit exaltata ꝛ ſublimata vt ei con/
gruat potiſſime habitatio celi empirei.

Queſtio III f

Utrum corpus primi hominis conſtitutum ſit ex ele/
mentis in cōplexione ꝛ cōpoſitione equali. Et ꝙſic vi
detur quāto cōplexio ꝛ compoſitio magis accedit ad
equalitatē tanto nobilior eſt et quāto nobilior eſt tan/
to nobilioris eſt forme ſuſceptiua ſz cōplexio corpis p/
mi hois fuit ſuſceptibilis nobiliſſime forme ꝙ naturaz
q etiā non erat ꝓpriata ꝙ culpā g fuit cōplexio mari
me nobilis ꝛ ſi hoc marime eqliter. Itē tāto res cō
plexionata eſt ad durādum habilior ꝙto ei⁹ cōplexio ē
eqlior ineqlitas em̄ miſcibilium eſt via ī corruptionē
ſz corpus Ade habile erat ad durandū in ſempiternuz
ꝙtum ē ex ſua pma ꝯſtitutione ergo videt̄ ꝙ in perfe/
cta eqlitate cōplexionis ꝛ cōpoſitionis fuerit conſtitu
tum. Item vbi eſt iequalitas cōplexionis ibi neceſſa
ria eſt pugna vbi vero pugna eſt forma non poteſt ſic
gubernare materiā ſicut ſi eſſet ibi par ꝛ tranquillitas
vbi autem hoc eſt ibi eſt aliqua penalitas ergo aut in
corpore primi hominis perfecta fuit elementoz equa/
litas aut aliq̄ penalitas aut nulla mō
pena ꝓceſſit culpā g ꝛē. Item corpus Ade debuit fieri
ꝓ portiona bile anime ꝛ ideo ꝙdiu anima fuit immu
nis a morte culpe corpus eius fuit īmune a morte na/
ture ergo pari ratione ꝙdiu anima fuit equalis in vo
luntate corpus fuit equale in cōplexione ſed ī anima
primi hominis nulla erat obliquitas iuſticie in prima
conſtitutione immo perfecta innocentia ergo nec in
corpore erat aliqua inequalitas ſed concordia et ami/
cicia perfecta. Sed contra vita eſt per caliduz ꝛ hu
midum ꝛ omnis operatio anime in corpore eſt ꝙ calo/
rem ſicut dicunt naturales medici ſed in corpore Ade
anima hēbat expeditas operationes ergo magna erat
ibi abundātia caloris ergo predominabat calidum et
ſi hoc ergo non erat ibi perfecta equalitas complexio
nis. Item ꝛ ſi cōplexio hominis eſt exteriorata tamē
non eſt totaliter corrupta ſed nos videmus ꝙ cor per
naturam eſt calidiſſimum ꝛ epar ſimiliter ꝛ quedam
ſunt alia mēbra in quibus regnat flegma et melancolia
ergo ꝛ tunc ita erat. Si ergo in corpore Ade erat pre/
dominatio humoris pari ratione ꝛ qualitatum elemē
torum ergo non erat ibi perfecta adequatio miſcibiliū
Item ſi eſſet ibi permixtio fm omnimodā equalitatem
ergo tantū eſſet ibidem de graui quātum de leui ergo
corpus illud eſſet indifferens ad grauitatem ꝛ leuitatē
ergo ꝛ ad motum et quietem ſi igitur nec eſſet natum
moueri nec quieſcere nec ſurſum nec deorſum eſſe er/
go non eſſet corpus naturale. Item ſi corpus illud
eſſet conſtitutum fm quādam equalitatem tunc ꝯtuz
vnum elementum ageret tātum reliquum reſiſteret et
ipſum repelleret ergo vnum virtutem ſuā ꝛ actionem
in alterum non ꝓfundaret ꝛ ſi hoc non eſſet ibi alte/
ratio nec tranſmutatio ac per hoc nec mixtio aut igi/
tur corpus Ade non fuit mixtum aut ſi mixtum non
fuit in perfecta equalitate cōſtitutum. Item ſi cor/
pus Ade eſſet cōſtitutum in perfecta equalitate ergo
ignis ſiue caloris in eo non cōſupſiſſet igitur alimēto nō
indiguiſſet ſed conſtans eſt fm ſanctos ꝛ maxime fm
Aug. ꝙ alimento indiguit ergo in equalitate miſcibi/
lium ipſū corpus conſtitutum nō fuit. Item cū Adā
peccauit non fuit ei ablatum aliquid quod eſſet ex par
te corporis ergo ſi prius erat cōpoſitus cōplexione eq
li poſtea fuit ſimiliter. g poſt peccatū nulla fuit in cor
pore eius pugna ergo nec infirmitas nec mortalitas
ꝙ ſi hoc falſū eſt reſtat tē. R⁹. ſicut diſtinguūt natu 44
rales ꝛ medici duobus modis dicitur equalitas miſci
bilium in mixto ſcilicz a pondere ꝛ a iuſticia. Equali/
tas a pondere vt dicūt non eſt poſſibilis in rerum na/
tura. Equalitas em̄ a pōdere poteſt dici tripliciter.
Uno modo dicit̄ equalitas a pondere quādo miſcibi/
lia adequātur ꝛ ꝯtum ad ꝯtitatem molis ꝛ ꝯtum ad
quātitatem virtutis ꝛ hec duo ſunt incōpoſſibilia nō
ſolūmodo fm rem ſed etiam fm intellectum. Et hoc in
tellecto ꝙ elementū qō plus habet in natura minus ha/
bet de ſpecie ꝛ ecōuerſo. Sicut em̄ impoſſibile eſt ꝙ ve
rum aurū equetur argento in quātitate ꝛ valore ſic im
poſſibile ē elementa actiua ꝛ paſſiua equari adinuicez
equalitate ponderis aliqua mixtione. Alio modo po
teſt dici equalitas a pondere fm adequationem miſci
bilium in quātitate molis ſolā ꝛ adhuc eſt impoſſibi/
lis. Primum quia corpus illud nō eſſet durabile ele/
menta em̄ actiua ſtatim paſſiua cōſumerent ſi em̄ ade/
quarentur in ſubſtantia adeo actiua excederent in vir
tute vt potius eſſet cōſumatio ꝯ mixtio nec tantū cor/
pus illud nō eſſet durabile immo etiam nec eſſet leue
nec graue cum motus grauis vel leuis ſequitur predo
minans ꝯtum ad equalitatem molis ꝛ ſi non eſſet du/
rabile nec leue nec graue non eſſet de nature intentio
ne nec nature poſſibile. Tercio modo dicitur equali/
tas a pondere equalitas a quātitate virtutis ꝛ ſic ad/
huc dicunt talem equalitatem non eſſe in natura poſſi

bilem. Primo. qz si esset omnimoda equalitas virtutū virtus vni⁹ tm̄ resisteret ꝯtum virtus alterius ageret. et sic nō esset ꝓfundatio ꝛ cōfractio vsq; ad minima ac p hoc nō esset mixtio. Jrē si hoc esset. corpus illud careret opatio calidi ꝛ frigidi ꝛ aliaꝝ qualitatū elemētariū. igit fruſtra esset ex diuersis ꝯstitutū. tale igit corp⁹ nec est nature possibile. qz repugnat nature mixtionis. nec etiā est ex intētione nature. qz careret debita sibi opatione. Et sic quocūq; modo accipiat equalitas a pondere nō potuit esse nec ꝺbuit in corpe Ade. ꝛ hoc satis appareret cū corpus Ade magis esset graue ꝯ leue. magis esset ydoneū ad agendū ꝯ ad patiendū. igit nō habuit eq̄litatem miscibiliū. nec ꝯtū ad ꝯtitatem molis. nec ꝯtum ad ꝯtitatem virtutis. ꝛ ita nō habuit equalitatem a pōdere. Unde ꝺcedende sūt rōnes hoc oñdentes. qm̄ ꝓcedunt ista via sicut ptz ꝺsideranti. Est ꝛ alia equalitas a iusticia. ꝛ hec est equalitas q̄ attendit in cōmensuratione miscibiliū fm ꝓportionem ꝺbitā. ꝛ fm exigentiam forme introducende. ꝛ hec equalitas reperitur i homine. qz nobiliori ꝺbet esse in eius corpe ꝓportio ꝛ harmonia miscibiliū fm q̄ disponit ad nobiliorem formaꝝ hec aūt equalitas nō est equalitas pūctalis. sed latitudinem habet et gradus. ꝛ hoc fm diuersos status. Est em̄ status glorie. ꝛ est status miserie. et est status innocētie. Scōm statū glorie q̄ est ꝓfectus debet corpi hūano equalitas a iusticia. equalitas inquā ꝓfecta. in qua nec cadit discordia nec repugnātia. nec actu. nec potētia. Scōm statum miserie qui est status imperfect⁹ debetur corpori hominis eq̄litas. sed diminuta. q̄ permisceri hz inequalitati ꝛ discordie. nō solū possibilitate. sz etiā quadā necessitate. Scōm vero statum medij sez innocentie debet homini equalitas media q̄ a discordia ꝛ repugnātia miscibiliū erat aliena in actu per aduitorium intrinsecū aīe gubernātis. ꝛ per aduitorium extrinsecum alimēti nutrientis. erat em̄ hec equalitas possibilis ad inequalitatē. siue ob ꝺfectum virtutis cōtinue. siue etiā ob ꝺfectū alimonie. nullus autem hoz defectuum esse poterat in homine si nō precessisset transgressio inobedientie. Et sic ptz q̄ corpus primi hominis ꝺstitutum fuit inequalitate a iusticia. quasi media inter equalitatem que nunc est in miseria. ꝛ eq̄litatem q̄ nūc est in gloria. fm q̄ status anime exigebat. Et hanc eq̄litatem ꝓbant in corpore fuisse primi hominis rōnes inducte ad affirmandā partē istā. ꝛ ideo ꝺcedende sūt. qz verum ꝺcludunt. Si em̄ ex eis velint cōcludere omnimodam equalitatem a pōdere rōnes ille nō valerēt. qz illa equalitas ad nobilitatem non spectat. Si aūt velint ꝺcludere equalitatem omnimodā a iusticia. adhuc nō ꝺcludunt. qz ꝛ si corpus haberet nobilissimā formā nō tamen adhuc erat in statu suo nobilissimo sicut erit in gloria. hoc aūt solūmodo ꝺcludūt q̄ ibi erat tāta eq̄litas a iusticia. q̄ nō erat ibi miscibilium actualis repugnantia. et hoc quidem est verum. Et ita pateat rel̄pō sio ad totum.

Distinctio. xviij. de formatione mulieris de viro.

In eodē quoq; paradiso ⁊c. Supra egit magister de formatione viri. hic agit de formatione mulieris de viro. Diuidit aūt ista pars in duas partes. In quarū prima determinat de productione mulieris ex parte corporis. In scōa ex parte anime ibi. quemadmodū mulieris corpus. Prima pars habet quatuor partes. In prima parte determinat de productione corporis mulieris ex viro in cōparatione ad causam finalem. In scōa vero in cōparatione ad causam materialez. ibi solet etiā queri vtrū de costa illa ⁊c. In tercia vero in cōparatione ad causā efficientē. ibi. illud etiā sciri ⁊c. In quarta vero in cōparatione ad causas formalem. ibi. sed querit an ratio quā de⁹ primis operibus cōcreauit. Similiter scōa pars principalis habet quatuor particulas. In quaꝝ prima ponit opinionē quandā erroneā de ꝓductione aīe mulieris. In scōa vero subiūgit aliā opinionē nō min⁹ falsā. ibi. Alij autem putauerūt ⁊c. In tercia vero ponit veritatē catholicam. ibi. catholica aūt ecclesia. In quarta aūt ⁊ vltima falsitatem impugnat. ⁊ veritatem ꝺfirmat auctoritatē Hiero. ⁊ Aug. ibi. Unde in ecclesiasticis dogmatib⁹ ⁊c. Et sic duo determinātur i ꝓte ista. quoꝝ primū est formatio mulieris. Scōm est ꝓfectio ꝯrū ad aliaz.

De formatione corporis mulieris ex viro in cōparatione ad causā finalem. a

In eodē quoq; paradiso mulierē formauit de⁹ de substātia viri. sicut post plantatum paradisū hoiem qz in eo posituz. et post vniuersa aīalia ad eū ducta. suisq; nominibus designata. subnectit scriptura.

Gen. ij. Immisit deus sopozem in adam. Cūq; obdormisset. tulit vnam de costis eius. ⁊ formauit eam in mulierem.

Quare prius creauit virū ⁊ post mulierem

Hic attendendum est ꝛe non creauit simul virum ⁊ mulierem. sicut angelos. sed ꝓius virum deinde mulierem de viro. Jdeo sez vt vnū esset generis humani principiū. quatenus in hoc ⁊ superbia diaboli confunderetur. et hominis humilitas dei similitudine sublimaretur. Diabolus quippe aliud a deo principium esse concupierat. ideoq; vt eius superbia retunderetur. hoc homo in munere accepit. qō diabolus peruerse rapere voluit. sed obtinere non potuit. Et p hoc imago dei in homine apparuit qz sicut de⁹ oībus rebus existit ꝓncipium creationis. ita homo oībus hominib⁹ principiū generationis. Jdeo etiā ex vno homine omnes esse voluit deus. vt dū cognoscerēt se ab vno esse omēs se quasi vnū amarēt.

Quare mas facta sit mulier de viro. non de qualibet parte re creata sic

Cum autem his de causis lier de late corporis viri. sed de latere eius formata est. vt ostenderetur. quia in consortium creabatur dilectionis. ne forte si fuisset de capite facta. viro ad dominationē videret ꝓferēda. aut si de pedibus ad seruitutē subiiciēda. Quia igitur viro nec domina nec ancilla parabat sed socia. nec de capite nec de pedibus. sed de latere fuerat producēda. vt iuxta se ponēda cognosceret. quā de

suo latere didicisset. Non sine causa dormienti quoqz viro potius q̃z vigilanti detracta est costa de qua mulier in adiutorium generationis viro est formata. sed vt nullam in eo sẽsisse penam mõstraretur. et diuine simul potẽtie opus mirabile ostenderetur. que hominis dormiẽtis latus aperuit. nec eum tamẽ a quiete soporis excitauit In quo etiã opere sacramẽtum christi et ecclesie figuratũ est. Quia sicut mulier de latere viri dormiẽtis formata est. ita ecclesia ex sacramẽtis que de latere christi in cruce dormiẽtis profluxerunt. s. sãguine ⁊ aqua quibus redimimur a penis atqz abluimur a culpis.

Quare dormienti viro costa subtracta sit.

De sacramẽtis huius operis.

De formatione corporis mulieris ex viro ĩ cõparatione ad causã materialẽ. b

Solet etiã queri vtrũ de illa costa sine adiectiõe rei extrinseca facta sit mulier. Quod quibusdã nõ placuit. Ceterũ. si ad ꝑficiẽdũ corp⁹ mulieris de⁹ extrinsecũ augmẽtũ addidissz mai⁹ illd esset q̃z ipa costa Ideoqz poti⁹ de illo addito q̃z de ipa costa mulier facta deberet dici de quo plures accepisset sbe ꝑtes. Restat ḡ vt de sola ipius coste sba sine omĩ extrinseco additamento ꝑ diuinam potẽtiam in semetipa multiplicata[a] mulieris corpus factũ dicat. eo sane miraculo quo postea de qnqz panibus iesu celesti bñdictione multiplicatis qnqz milia hominũ satiata sũt.

Cũ materia sit ex qua creata ẽ mulier.

De formatione corporis mulieris ex viro ĩ cõparatione ad causã efficientẽ. c

Illud etiã sciri oportet. ꝙ cũ angeloꝝ ministerio facta sit mulieris formatio. nõ est eis tamẽ tribuenda creationis potẽtia. Angeli em̃ nullã possũt creare naturã. ḡ nec formare costã in mulierem nec carnis supplemẽtum in locum coste. nõ ꝙ nihil agãt vt aliquid creetur. sed non ideo creatores sũt. sicut nec agricole segetũ vel arboꝝ. Solus de⁹. i. trinitas est creator. Facta est ḡ femina a deo. etiã si costa ministrata sit ꝑ angelos

Math. xiiij

De formatione corporis mulieris ex viro ĩ cõparatione ad causam formalem. d

Sed queritur an ratio quã deus primis operib⁹ concreauit id haberet vt scdm ipam ex viri latere feminam fieri necesse foret. an hoc tm̃ vt fieri posset. Ad quod sciẽdum est omniũ rerum causas in deo ab eterno esse. Vt em̃ homo sic fieret vel equus ⁊ huiusmodi. in dei potẽtia ⁊ dispositione ab eterno fuit. Et hec dicunt̃ primordiales cause. quia istas alie nõ precedũt. sed iste alias que sunt cause causarum. Cũqz vnum sit diuina potentia dispositio siue voluntas. et ideo vna omniũ principalis causa. tamen propter effectus diuersos pluraliter dicit Aug. causas primordiales omnium rerũ in deo esse. inducens similitudinem artificis. ĩ cuius dispositione est qualis futura sit arca. Ideo et ĩ deo vniuscuiusqz rei future causa precessit. In creaturis vero quarundam rerum sed non oĩum cause sunt. vt ait Aug⁹. Quia inseruit deus seminales rationes rebus. ꝑm q̃s alias ex alijs proueniunt. vt de hoc semine tale granum. de hac arbore tale fruct⁹ et huiusmodi. Et hec quoqz dicuntur primordiales cause. et si non a deo proprie. quia habent ante se causam eternam. que proprie et vniuersaliter prima est. Ille vero ad res aliquas dicũtur prime que scilicet ex eis proueniũt. Ideo etiam primordiales dicuntur. quia in prima rerum conditione rebus a deo insite sunt. et sicut creature mutabiles sunt ita et he cause mutari possunt. Que autez in immutabili deo causa est. mutari non potest. Omnium ergo rerum cause in deo sunt sed quarũdam cause in deo sunt et in creaturis. Quarũdam cause in deo tantum sunt: ⁊ illarum rerum cause dicuntur abscondite in deo. quia ita est in diuina dispositione vt hoc vel illud fiat. qd̃ non est in seminali creature ratione. Et illa quidem que ẽ ꝑm causam seminalem fiunt dicuntur naturaliter fieri. quia ita cursus nature hominibus innotuit. Alia vero preter naturam. quorum cause tantum sunt in deo. Hec autem dicit Augustin⁹ esse illa. que ꝑ gratiam fiunt. vel ad ea significanda non naturaliter sed mirabiliter fiunt. Inter que mulieris

Aug. super gene. De causis rerũ latiꝰ disputat.

a Mulieris corpus factuz dicatur. ⁊c̃ Videtur hic dicere ꝙ formatio mulieris fuerit miraculosa. et gratia hui⁹ posset ĩtroduci questio de miraculis. sed propter suam prolixitatem. et quia parum patet ad ꝓpositum. omittenda est ad presens. hoc tamen solum dixisse sufficiat. ꝙ ideo dictum est mulierem de costa miraculo esse factã non quia factuz sit contra solitũ cursum nature. vel contra naturam. sed quia factum est virtute diuina operante supra naturaz Si quis autem querat vtrũ hoc opus supra naturaz fecerit ministrãte sibi virtute angelica. respondet Aug⁹. super geñ. ad litteram libro. ix. ita inquiens. quale mĩsteriuz exhibuere angeli ĩ illa formatione mulieris. q̃s audeat assignare. certissime tñ dixerim supplementũ illud carnis in coste loco ipsius femine corpus et animam. cõfigurationẽqz mẽbroꝝ oĩa viscera. sẽsus oẽs. ⁊ q̃cq̃d q̃ ea creata ⁊ hõ ⁊ femĩa. erat nõ nisi illo opere dei factũ. qd̃ de⁹ non ꝑ angelos sz per seipm opat⁹ est

¶ Ratio autem potissima quare deus ita formauit est tum quia modus ille formandi erat supra potestatem nature. tum etiam vt homo in vtroq; sexu immediate in eum tenderet. et ex se toto eū diligeret. a quo se nosset immediate esse fa/

2 ctum. Ratio au tē quare ex vno homine deꝰ omnes pducere voluerit. licz i alijs generibus animalium hoc nō fecerit. sumi potest ex ordine. et cōnexione. et significatiōe. Ex ordine vero dupliciter. Primo ex ordine corporis ad animam vt sic oēs aīe rationales immediate procedunt ab vno pncipio sic omnia corpora humana immediate exirent ab vno. Secundo vero ex ordie totius pmuncti ad ad alias creaturas. Quia enim homo medium tenet inter naturā angelicam et brutalem. cum angeli singulatim a deo producti sint. et creature brutales i duplici sexu. in masculino scilicet et femminino. homo debuit produci medio modo. et sic femina ex viro. Ex cōnexione similiter duplex sumitur ratio. Primo re/

De gemino ope. puidētie.

facturaz de costa viri ponit ita dicēs Et mulierē ita fieri nccē fuit. nō i reb⁹ cōditū. sed i eo absconditū erat. Dis creature cursus hz naturales leges. sup hūc naturalē cursū creator hz apud se posse de oibus facere aliud q̄ eoz naturalis rō habz vt sczz ꝛga arida repēte floreat. fructū gignat. et i iuuētute sterilis femina. in senectute pareat. vt asina loquat. et hmōi. Dedit aūt naturis vt ex his etiam hec fieri posset. nō vt i naturali motu hērent. Habet ergo deꝰ i se absconditas quorūdā futuroꝝ cās q̄s reb⁹ pditis nō iseruit. easq; iplet nō ope puidētie q̄ nature subsistūt vt sint. sz q̄ illas administrat vt voluerit. q̄s vt voluit pdidit. Dium ergo q̄ ad gr̄am significādā nō naturali motu rexit z mirabiliter facta sūt absconditē cāe i deo fuerūt. q̄ꝝ vnū erat q̄ mlier facta est de latere viri dormiētis. Nō habuit pma rex pditio vt feia sic fierz. sz vt fieri posset. ne ptra cās q̄s deus volūtarie istituit. mutabili voluntate aliq̄d facere putaretur.

¶ Ponit opinionē q̄rūdam erroneam de pductiōe aīme mulieris. e

¶ Quēadmodū mulieris corpꝰ de viri corpe traductū fuit. ita putauerūt aliq; ipi⁹ aīaz de viri aīa ppagatā. et oēs aīas pter p

spectu totius speciei vniuersaliter. vt omnis diligat omenm hominem tanquam fratrem. Secundo vero respectu vxoris specialiter. propter quod vinculum reliquit homo patrem et matrem. et adherebit vxori sue. et sunt duo i carne vna. Ex significatione etiam duplex sumitur ratio. Prima ex significatiōe alegorica. qua intelligim⁹ per virum et mulierez christum et eccle siam. Secunda per anagogicaz qua per virum intelligimus deum qui fuit pncipium omnius rerum.

mā detraducte eē sic corpa.

¶ Subiūgit aliā opinionēnō minus falsā. f

Alij aūt putauerūt simul oīa aīmas ab initio creatas.

¶ Ponit veritatē catholicā. g Catholica aūt ecclia nec simil nec extraducet cās eē aīas docet. sz i corpib⁹ p coitū semiatis atq; formatis infūdi. et ifundē do creari.

¶ Falsitatē ipugnat. et confirmat veritatem autoritate ¶ Hiero. et Aug. h

¶ Uñ i ecclesiasticis dogmatib⁹ Aias hoim nō eē ab initio iter creaturas itellectuales natas nec sil creatas (sic Origenes fingit) dicim⁹. neq; i corpib⁹ p coitū semiari. sicut luciferiani et cyrill⁹ et q̄dā latinoꝝ plūptores affirmāt. Sz dicim⁹ corpꝰ tm̄ p piugij copulā semiari. creatiōnē vero aīe solū creatorē nosse Eiusq; iudicio corpꝰ coagulari i vuluaꝝ cōpingi atq; formari. ac formatio iā corpe aīam creari atq; ifūdi vt viuat i vtero hō ex aīa et cās et corpe. et egrediat viuꝰ ex utero. plenꝰ humana sba. ¶ Hiero. etiā anathematis vinculo illos cōdēnat q̄ aias ex traduce dicū t. iducēs autoritatē pphe. Qui finxit singillatim corda eoꝝ. h satis inqt innuit ppha q̄ non ipam aīam de aīa facit deꝰ. sz singillatim aīas de nihilo creat.

ps. xxxij.

HD itelligētiā aūt hui⁹ pti circa duo icidit hic q̄stio. Primū ē circa pductōez corpis mulieris et latere viri. Secz ē circa pductiōez spūs siue aīe eiusdē mulieris. et p ꝺ seqns oīm aīaz q̄ sūt i posteris. Circa pmū q̄runt tria. Primo q̄rit vñ mlier formata fuerit Secdo q̄rit vtz hz seminalē rōnem corpis mulieris i costa pcesserit. Tertio q̄rit q̄d sit pm rem ipa rō seminalis.

¶ Questio I a

¶ Uñ fuerit pductū corpꝰ mulieris. Et dic̄ mgr̄ i hac. et tractū ē de secdo gñ. q̄ mlier formata ē de viro. et nō de q̄cūq; pte. sz de costa ex q̄ mulier ē de viro dormiēte formata. et sic tria tāgūt i formatiōe mulieris. sz q̄ facta ē de viro. et de viro dormiēte. et nō de q̄cūq; pte sz de costa ei⁹ et osse. Contra pmū obī sic gen. j. Fecit deꝰ hoīa. ad ima. et sili. sumascu. et fe. crea. eos. Si igr̄ deꝰ i pmaria pditōe mulierē et virū pduxerit. Item seruū distictio spectat ad pfectiōez spēi. sz alie spēs aialiū i q̄bꝰ ē distictio seruū sil et semel pducte sūt. q̄ nō. Item q̄ se hz p modū mālis ad altez. minꝰ ē ꝺ pleti q̄ illo q̄ ex ipo pducit. si g̃ vir hz ꝺplexionē respectu mlieris. nō mlier de viro. sz ꝺ de mulier de vir pduci debuit. Contra secdz obī sic. Sōnꝰ vl so poz ē q̄es aialiū vtrutū cū itētiōe naīalū. sz i Adā nō erat sēsus fatigati nec ꝑtutes animales. g̃ vī q̄ sōnus ille nō fuerit ade naturalē. si g̃ nihil debuit fieri circa Adā nisi q̄d eiꝰ nāe ꝺgrueret. vī q̄ deꝰ i eū nō debuit so poz mittere vt de costa eiꝰ pduceret mulierē. Item in separatiōe illius aut fuit aliq̄ lesio et afflictio. aut nō. Si sic. g̃ Adā añ passus est penā q̄s cōmitteret culpā. Si nō. g̃ ita bñ potuit fieri de latere vigilantis sicut de latere dormiētis. ¶ Item maioꝝ potētie attesta/

tur separe ptē a toto ab hoīe vigilāte sine dolore q̄z dormiente. magis igit̄ essz manifesta dei potentia si absq̄z dolore pduxisset mulierem de latere Ade vigilantis q̄z cū pduxerit de latere dormiētis. Itē cōtra terciū obȳci tur sic. Serus muliebris est infirmior q̄z serus virilis p naturā. ḡ de ptib⁹ ei⁹ infirmis debuit fieri. nō ergo de osse sz potius de carne. Itez in textu postea subiungit. Hoc nunc os ex ossib⁹ meis. z caro de carne mea. ḡ nō tātūmodo de costa. Ade facta ē. sed etiā de carne alia. Itē costa illa erat necessaria Ade aut superflua. Sine cessaria. ḡ debuit alia costa reddi Ade pilla. Si superflua. ergo corp⁹ Ade non fuit in p̄ma sui pductione p fecte formatum. cū ad pfectionem spectet nihil hre superfluum vel diminutū. Itē si superflua erat. ergo nō oportebat carnē repleri p ea. Est igit̄ q̄stio q̄re mulier de viro et si de viro q̄re magis de dormiente de costa q̄z de carne fuerit. pdu cta. ad p̄dictoz intelligentiā ē notandum q̄ cū sapientia dei admirabilis z laudabilis oñdatur in oīb⁹ operib⁹ suis. potissime tñ manifestat̄ in formatōe creaturē rōnalis. Hoc aūt clarius apparet si cōsideret̄ ordinis ꝯgruentia. quā seruauit diuina sapientia dū pduxit mulierē de latere viri. Cōgruū erat em̄ mulierē sic de viro pduci. tū p̄pter ordinis habitudinez q̄ attendit̄ inter virum z mulierē i būana specie. tū etiā p̄pter habitudinem q̄ attendit̄ inter ea q̄ p virū z mulierem hñt signari. Vir em̄ z mulier fm suoz seruū z p̄tatem z natura sic facti sūt vt inuicē ꝯiungerent̄. z ex hȳ vnus i altero quietaretur z vnus ab altero sustentaretur Quia igitur forti vinculo z singulari mulier coniungitur viro. z econuerso. ideo vnus seruus p̄ductus est de altero. q: vero ista coniunctio dat viro q̄tationem. ideo pducta ē de viro dormiente. Rursus. q: dat mulieri fortitudinem z sustentationē. hinc ē q̄ mulier dr̄ esse facta de osse. Et q: in oīb⁹ his ē q̄dā eq̄litas mutue societatis. ideo formata ē mulier de osse nō q̄cūq̄z sed de costa et ei⁹ latere. Et sic ptz quō modus formatiōis rñdet p rietatib⁹ illius mutue ꝯiunctionis q̄ ē inter virū z mulierem fm rem. Cōsonat etiā nihilomin⁹ his q̄ signantur p mulierem z virū. Per virū nāq̄z z mulierē signat̄ deus z aīa. xp̄s z ecclesia. superior portio rōnis z inferior. Prime significatiōi cōperit formatio mulier̄ ex viro fm modū p̄dictū. Quia em̄ oīs spūs rōnales ūmediate pducunt̄ a deo tanq̄z a p̄mo p̄ncipio z ūmediatore dei⁹ in eis reḡescit z q̄si soporat̄ dū delitie sue sūt esse cū filijs hoīm. z rōnalis spūs a diuino spū inhabitante ꝯfortat̄ z roborat̄. optima ꝯsonātia ꝯformat signum signato fm q̄ p virū z mulierē significat̄ deū z aīa. Similiter correspōdet fm q̄ p virū z mulierem significat̄ xp̄s z ecclesia. Ecclesia em̄ ex xp̄o formāt̄. dux de latere xp̄i dormiētis in cruce pfluxit sāguis z aqua. ex q̄bus i sacris ecclesie redūdauit efficacia sacramēta fundāt̄ ecclesia. z sic vir rñdet xp̄o. dormitatio rñdet morti. ablō coste aptioni lateris. Cōcordat etiā formatio hec significationi. put p virū z mulierē superior portio rōnis z inferior hz signari. Sicut em̄ vir est fortior z mulier est ifirmior. sic superior portio z inferior. z sicut mulier ex viro. sic inferior portio est ex conuersione spiritus ad hec inferiora. Dum autem ad hec inferiora conuertitur. cessat a vigilantia tēptationis. z quodāmodo efficitur infirmior semetipso. et tendit ad molliciem mulieris. z ideo quodāmodo separi dicitur. z os ci au ferri. z exinde mulier formari. Et sic ptz q̄ magna fuit ꝯgruentia ordinis obseruata in huius formatione mulieris. siue in se. siue in signato p ipsā. His visis de facili respondet̄ ad obiecta. Ex em̄ primo obȳcit̄ de textu 4
genē. dōm q̄ illud dictū est q̄tū ad pductionē aīe fm q̄z nō est formata mulier ex viro. sz ex nihilo. sicut ifra patebit. Ad illud vero q̄ obȳcit̄ de alīs speciēb⁹ pz respōsio. nō em̄ est simile ppter legē matrimonij q̄ nō ita attenditur ī bestijs sicut in hoīb⁹. Ad illud qō obȳcit̄ q̄ vir ē mulier fortior. dōm q̄ materiale min⁹ est nobile q̄z illō qō ex eo pducit̄ fm id q̄ est materiale. vir autez nō fuit materia mulieris fm se totū. sz fm aliq̄d sui. scz fm costam. z ideo q̄uis vir est nobilior. potuit tñ ex ei⁹ costa 5
corpus mulieris formari. Nā nō est tāta pfectio ī vna costa viri q̄ta est ī vno corpore mulieris. Ex si q̄ras q̄re magis mulier de viro q̄z vir de muliere. dōm q̄ hoc aliq̄n futurū erat. sicut ī scdo Adā scz xp̄o. z ideo vt p 6
fecta essent de i opa. debuit esse similiter z taliter de solo viro. Sic em̄ sūt ipleti sicut dic̄ Anſ. q̄tuor modi eductionis hoīs in esse. Unus qui est de viro z muliere quē modo obſuat natura. Alius q̄ est nec de viro nec de muliere q̄ fuit in pductione p̄mi hoīs. Tercius q̄ est de viro tm̄. z hic fuit in formatione Eue. Quartus qui est de muliere tm̄ absq̄z viro. z hic fuit ī pductione xp̄i de virgine. Tūc aūt magis cōgruebat mulierē educi de viro vt oñderet̄ q̄ vir caput est mulieris. z q̄ non vir ppter 7
mulierē sz mulier ppter virū. z alia plura q̄ prius tacta sunt. Ad illa q̄ obȳciunt̄ de soporatiōe. dōm q̄ ille sopor nō fuit er lassitudine. sed fuit ex diuina ūmissione. sicut dicit textus. nec tñ fuit ptra naturā. q: si Adam stetisset esset vtiq̄z in illo sōnus. nō ppter debilitatōez potētie sēsitiue. sed ppter vigorationē pticule vegetative. q̄m̄ z vtrāq̄z habz virū ꝯtingeret in Adam lassari. 8
tñ q̄n vna cessabat ab operatione. ꝯtingebat alterā vigorari. dū tota aīa ꝯtra actum vnius virtutis intēdit. Immisit aūt deus soporē in Adā nō ppter hoc q̄ non posset separe costā a vigilāte sine dolore z horrore. sed ppter significationē. z ppter etiā mentis Ade subleuationem. q: sicut dicunt sacti Adā in illo sopore multa p̄uidit. Un̄ cum statim euigilauit ppheticē locutus est et in hoc multū oñdit dei oīpotētia q̄ sic potuit separe costā. vt natura nō amitteret quietē suā. Ex hoc patēt illa obiecta de sopore. Primū nō valet. q: ibi nō erat sōnus er lassitudine. Scōm similiter nō valet. q: nō ē factū ppter lesionē hoīs occultandā. Terciū etiā nō valet. q: ita bene est manifesta dei potētia dum nō excitauit dormiētem a sōno. sicut manifesta esset si formasset 9
eā de latere vigilātis sine dolore aliq̄. Ad illa q̄ obȳciūtur q̄ nō debuit fieri de osse. dōm q̄ nō tātūmodo mulier facta ē de osse siue de costa. sz etiam aliq̄ pticula fuit 10
sūpta de carne Ade. sicut seq̄ns lra innuit. Hoc nūc os. et ca. de car. mea. Magis aūt fit denominatio ab osse siue q: illa fuit ps p̄ncipalior. siue q: vir mulieri cōfert robur. z mulier p viri ꝯfortiū vigorat. vir aūt p mulieris ꝯfortiū emollit. z iō dr̄ caro repleta p costa. q: vir dat fortitudinē z suscipit ifirmitatē. siue etiaz q: costa illa locū carnis occupabat. nō em̄ facta fuit ī Adā vt ī eo maneret. sz vt de ea formaret̄ mulier. Et sic patēt illa tria obiecta. Primū em̄ nō valet. q: mulier z si debilis sit in se. tñ a viro hz roborari. z iō magis dr̄ esse facta de costa q̄z de carne. Scōm nō valet. q: em̄ mulier dr̄ ē facta de costa nō itelligit̄ pcise. ita q̄ nō de carne. Terciū nō valet. q: si illa costa supflua erat Ade in q̄tū erat in diuiduum. erat tamē oportuna in q̄tum erat mulieris p̄ncipium. z ideo resurget in muliere non in viro. sicut planius explicatur in quarto. Questio

Utrū mulier formata sit de costa viri fm rōnem semīa/
lem. Et q̄ sicvr̄ p̄mo p̄ certū. Cōsumauit d⁹ die. vj. oē
opus suū. Si ergo formatio mulieris fuit post diem
sextum sicut scriptura innuit. ḡ aliq̄ modo i illis operi
bus. vj. diex mulier cōdita fuit. sed nō erat nisi i costa.
ergo in costa erat vñ fieret mulier. sed q̄ sic est in aliq̄
dicit esse in eo fm rōnem seminalez. ḡ ꝛc. ¶ Itē Aug⁹.
vj. sup̄ gen̄. ad litterā. Omnia q̄ p̄sequntibus erāt euol/
uēda tēporib⁹. primit⁹ d⁹ simul creauit cū faceret mun
dum cōsūmata quidē. qm̄ nihil hñt illa in naturis p̄o/
p̄ijs q̄bus suor̄ tēpor̄ cursus agūt. q̄ nō istis causali
ter factū sit. inchoata aūt. qm̄ quedā erāt semina futu/
rorum. ḡ similiter postea p̄ducēda erāt. ḡ semē mulier̄
p̄existebat. sz nō nisi costa. ḡ ꝛc. Itē vir d̄r esse imago dei
q̄ ex ipo fiunt oīs hoies sicut oīa sunt ex deo. sz nulla
creatura est ex deo materialiter. ḡ si recta est assimilatō
necesse est q̄ vir respectu mulieris nō solum habeat ha/
bitudinē p̄ncipij materialis sz etiā actiui. sz q̄ō est ex ali
quo sicut ex materiali. actiuo p̄ncipio ē fm rōem semi
nalē. ḡ ꝛc. Itē vir p̄ductus est de limo ⁊ mulier de viro
aut igit̄ est maior habitudo ⁊ conuenientior coste ad mu/
lierē q̄m viri ad limū. aut nō. Si nō. ḡ nō magis attinet
mulier viro q̄m vir limo. Si sic. ḡ vltra rōnez passibilis
fuit ibi aliquo modo ratio actiui. si ḡ hec est ratio semi
nalis. apparet q̄ fm rōnez seminalem ex costa fuit forma
tum corpus mulieris. Itē cū d⁹ p̄duxit corpus mulie
ris de costa. aut hoc fuit fm naturā. aut ꝓtra. Si fm na/
turā. cum natura q̄dq̄ facit faciat fm rōnes seminales
vr̄ q̄ seminaliter de costa mulier p̄ducta sit. Si ꝓtra na
turā. Contra. cōditor nature vt dicit Aug. nō facit cō
tra naturā. ⁊ idē sup̄ gen̄. ad litterā. ¶ Nō facit d⁹ ꝓtra
causas quas bonas ꝑstituit. q̄ ꝓtra voluntatem suam
nō facit. ḡ si formatio eue nō potuit esse ꝓtra naturaz
fuit igit̄ fm naturā. sic hoc fuit. ergo fm rōnem seminalez
Itē si p̄ductio illa fuit ꝓtra naturā. ḡ formatio mulie/
ris fuit miraculū. sz Aug. sup̄ gen̄. ad litterā dicit q̄ d⁹
us in rez̄ ꝯditiōe nō vtit reb⁹ ad miraculū sue potētie.
sz fm q̄ ꝑpe cōpetit ipsaz rez̄ nature. ḡ si miraculū nō
faciebat. sed opabat fm q̄ natura exigebat. vr̄ q̄ mulie/
rem p̄duxerit fm seminalē rōnem si eā p̄durit fm exigē
tiam nature. Cōtra. mḡr dicit in littera ⁊ est auctoritas
Aug⁹. Illa q̄ fm cām seminalē fiunt dicunt naturali/
ter fieri. q̄ ita cursus nature hoibus innotuit. si ḡ p̄duc
tio mulieris de costa nō est fm nature cursū. ḡ non erit
fm seminalem rōnem. Itē magister i littera. corp⁹ mu/
lieris de costa factum d̄r eo sane miraculo quo de q̄nq̄
panibus q̄nq̄ milia hoīm saturati sūt. sz illud non fuit
fm seminalē rōnem. ergo ꝛc. Itē hoc vidēt rōne. semen
dicit p̄ncipium actiuū ⁊ intrinsecū. vnde nō d̄r semē ho
minis humor q̄cūq̄. sed ille q̄ decisus est a lūbis pater/
nis. sed i costa nō erat vis actiua ad mulieris p̄ductio
nem. ḡ nec ratio seminalis. Item semen hz in se rōnem
totius ⁊ partiū ei⁹ rei q̄ ex ipo p̄ducit. vñ Aug. v. sup̄
gen̄. ad litterā. In semine oīa p̄ducta sūt et fuerāt p̄mi/
tus. nō mole magnitudinis. sed in potētia causali. sed
in costa illa nō erat virtus ad singula mēbra formāda.
ergo nō erat ibi mulier fm rōnem seminalē. Item ipos/
sibile est aliq̄d crescere p virtutē creatā. nisi p rarefactio
nem. aut appositionē. sz corpus mulieris de illa costa p
ductū est q̄ō erat ipa maius. nō p coste rarefactionem.
nec extrinsece materie appositionē. sicut dic̄ mḡr in lit/
tera. ḡ p̄ductio illa ex costa nō fuit fm virtutē creature
sed solū creatricis essentie. sz semialis rō dic̄ virtutem
creatā. nō cūm dicunt in deo res esse seminaliter. ḡ hec p/

ductio mulier̄ ex costa nō fuit fz semiales rōnes. Itē
fm semiales rōnes attēdit rez̄ ꝓpagatio ⁊ generatio. sz
fm eductionē corpis de costa nō fit ꝓpagatio i hūana
specie. ḡ p̄ductio alicui⁹ corpis hūani ex costa nō est fz u
rōnem semialē. Propter hoc est q̄stio. cū mḡr dicit aliqua
fieri fm rōnes cāles. aliq̄ fm rōnes semiales. q̄ sit differē
rētia inter hec duo. Si tu dicas q̄ illa fiūt fm rōnes ca/
les q̄ fiūt fm rōnes incōmutabiles vel eternas. illa fm
rōnes semiales q̄ fiūt fm exigentiā ⁊ virtutē potētiarū
inditaz ipis creaturis. Obijcit ꝯ hoc Aug. dicēs. Aug.
in. vj. sup̄ gen̄. ad lit̄az. Nihil hñt res in natur̄ ꝓpas
q̄ nō in p̄mis dieb⁹ cāliter factū ē. Et itez. Causales
ille rōnes q̄s mūdo indidit cū primū creauit. quō insti
tute sūt merito q̄rī p̄ōt. Et paulo post. In illis p̄mis
rez̄ causis q̄s mūdo p̄mitus creato⁹ inseruit. nō tm po
suit q̄ de limo formaturus erat hoīem. sed quēadmodū
p̄ducturus. ḡ rōnes causales nō dicūt q̄d increarū sz cre
atum. Itē ipe Aug. rōnes cāles q̄s dicit inditas p̄mis
rebus. distinguit ꝯtra incōmutabiles rationes tā i. v
sup̄ gen̄. ad lit̄ram q̄s in vj. Queri⁹ etiā q̄ differētia sit in
ter rōnes seminales ⁊ naturales. ⁊ vr̄ q̄ nulla. q̄ Aug
dicit q̄ cū arbor germinat. de semie q̄dicē est ꝓpagatio
fm rōnem seminalē in fi. v. sup̄ gen̄. sz h̄ idē est fz ratio
nem naturalē. Itē opatio q̄ est a vi seminali aut est na
turalis. aut est volūtaria. cū eīm nō sit a causa p accidēs
et sit a causa creata. necesse est q̄ sit a natura vel ab in/
tellectu. sed nō est ab intellectu. ergo a natura. ḡ oīe q̄
fit seminaliter fit naturaliter. Pari rōne cū natura sit
vis ꝓpagatiua ⁊ ꝓpagatio fiat mediāte semine. oīe q̄d 12
fit naturaliter. vr̄ fieri seminaliter. ¶ Aug⁹. ad p̄dictoz in
telligentiā est notādum q̄ cū de his rationibus seminali
bus egregi⁹ doctor Aug. in. v. ⁊. vj. sup̄ gen̄. ad litterā
ambigue loquat. ⁊ ab ipo potissime habem⁹ hoz noīm
vsū. nō est facile inter hmōi vocabula recte distinguere.
re. Ipse eīm rationes causales modo dicit rebus fuisse in
sertas. modo dicit q̄tum ad aliqua in diuina voluntā
te fuisse seruatas. possumus tamē q̄tum est de vi voca
buli differētiam assignare in hunc modū. Causa enim
cōmunis ē ad p̄ncipium intrinsecū ⁊ extrinsecum. su
militer et ratio causalis q̄tum ē de vi nominis. semē e
ro dicit p̄ncipium intrinsecū. ⁊ ita ratio causalis se ex/
tendit ad rōnes creatas. q̄tum ergo est de vi nominis
vnū ē cōmune respectu alteri⁹. inq̄tū aūt adinuicē di/
stinguunt ⁊ cōnumerant. sic causa ⁊ cālis ratio accipit
q̄tum ad p̄ncipium increatum. semē vo ⁊ semialis ra/
tio spectat ad p̄ncipiū creatū. Differūt aūt cā ⁊ rō cālis
q̄ cā dicit p̄ncipiū p̄ductiuū. ratio vo cālis dicit regu/
lam dirigentē illud p̄ncipium in sua opatione. Simili ꝛz
ter p hūc modū differt semē ⁊ ratio seminalis. Regula
aūt agētis increati est forma exēplaris siue ydealis re/
gula vo agentis creati est forma naturalis. ⁊ ita rōnes
causales sunt forme ydeales siue exemplares. rationes
vero seminales sunt forme naturales. Et fm hoc patz
q̄ rōnes causales ⁊ p̄mordiales idē sunt re. differentes
sola ratione. Primordiales eīm dicunt p̄uationē p̄o
ris. sed cāles per positionem posterioris. ⁊ primordia/
les inq̄tum respiciūt deum vt p̄ncipiū primum. causa
les inq̄tum respiciunt deum vt finē vltimum q̄ē cau/
sa causaz. Similiter naturales ratiōes ⁊ seminales re
ferunt idē. rōne vero differunt. q̄ eīm semē dicit vt ex quo
et natura dicit vt a quo. rō seminalis attendit inq̄tum
dirigit potentiā nature vt ex aliquo fiat aliquid. natu/
ralis vero vt ab aliquo fiat aliquid. Et ratio semina/
lis respicit inchoationem et intrinsecam virtutem.

qz mouet z opatur ad effectus pductionē naturalis ve
ro concernit pducētis ad pductū assimilationē z mo/
di agēdi assuetudinē vñ ap:opate loquēdo cū magi ex
14 bo ꝓpentes generāt hoc sit fm rōnes naſales licz vtre
q; naturales z seminales ogrue dici possint Oñ igit
querit vtz alicui effectus fiat fm rōnes causales aut se
minales rñdendū est q; aut sic est a dco ille effect⁹ q; cre
atura nō hz in eo potentiā aliquā aut si hz habet solā
potentiā obedientie vtpote cū mundus sit de nihilo
vbi nulla est potētia creature vel cū multi panes mul
tiplicātur ex pane vno vbi est sola potētis obediētie z
hec fiūt fm rōnes cāles qs de⁹ fuauit in sua voluntate
q; nō fiūt fm exigentiā creature sz fm exigentiā dispo
sitiōis eterne Si aūt sic pducit effectus q; est in poten
tia nature nō solū obediētie sz etiā potētie ad actū pro
ducere sic oz fieri fz rōnes seminales sicut pz cū bō ge
nerat ex boie vel arbor ex arbore Sed attendēdū est q;
illa potētia nature ad effectus istos aut est ꝓpinqua z
sufficiēs sicut est in semine decisio a lūbis ad gnationē
hūani corpis z sic oz ꝓpe habere in se rōnem seminalē
Aut est remota z insufficiēs sicut est in pane vel i alimē
to vt ex eo fiat homo z sic min⁹ ꝓprie oz esse ibi rō simi
nalis Nō em oz in pane esse ratio seminalis respectu
boīs pducēdi nisi valde large accipiat Dō aūt est sic
illū effectū mediātibus illis ad q; habebat ordinē ime/
diatū aut mediate Si mediate tūc pōt dici q; effectus
ille si fm rōnalem seminalē vtpote si panis comedat z
digerat z uertat in humorē z postmodū in lūbis cō/
uertat in semē deinde in hominē Si aūt immediate per
ducat ad effectū vtpote si de pane statim formaret co:
pus boīs sic nullo mō oz esse factū fm rōnales semina/
les sz fm rōnales cāles Quis em ibi essz aliq; potentia
actiua ad hoc q; inde fieret corp⁹ p multa intermedia tñ q;
immediate fieret hoc habuit in sola potētia obediētie Luz
q; querit vtz corp⁹ mulier fuerit in costa seminaliter dō
q; si ꝓpe accipiat rō seminalis nō Si aūt accipiat large
ꝓ quacūq; potētia actiua exīte i materia sic potest di
ci in costa rō seminalis Rursus si grat vtz mulier fcta
sit de costa fm rōnes seminales rñdendū est q; nō q; co/
sta respectu talis modi pducēdi z respectu tāti corpis
15 ex ea formādi absq; additiōe nō habuit nisi solā poten/
tiā obediētie vñ cōcedēde sūt rōnes ad hoc inducte Ad
illō aūt qō ꝓmo obīcit in oppm q; nihil nouū fecit de/
us vltra die sextū dom q; illud argumentū deficit du/
pliciter Primo qz si formatio mulier⁹ post die sextū
narret nō est tñ credendū q; tā lōgo tpe viri formatio
ꝓcesserit sed q; die sexta de latere viri pducta sit Illō
aūt qō subdit intelligendū est p recapitulationē reca/
pitulat em scriptura vt addat Deficit etiā in hoc q; de
us nō oz facere nouū nō solū in hoc q; oīa pducta sint i
rōne seminali sz qz pducta in suo simili z hoc necessariū
est dicere ppē creationē aīe que nō exit in esse fm semi/
nales rōnes Et p hoc pz rñsio ad seqns qz formatio mu
lieris nō fuit de ꝓsequtib⁹ ad opa vi die vel si fuit
causaliter oz fuisse facta qz ꝓcessit potentiā obediētie i
16 costa vel etiā aliq; rō seminalis lōginq licz fz illā mu/
lier non sit formata sed fm potentiā diuinā Ad illō
qō obīcit q; vir est imago dei qz principiū oium hoīm
dom q; nō est oīmoda similitudo de⁹ em est ꝓncipium
sufficiēs respectu oīm vir aūt nō est p se ꝓncipium suffi
ciens respectu hoīm aliq; tamē modo tenet rōnem ꝓn/
cipiū et hoc facit ad maiorē expressionem imaginis ad
cuius expssionem aliquo modo amplificādam nō solū
facit assimilatio pfecta sed etiā assilatio modica Ad 17
illud qō obīcit q; maior erat ꝓuenientia coste ad mu/
lierem q; limi ad virū dom q; costa dupliciter pt ꝓsidе
rari aut in se aut inq;tū fuit pars viri In se quidē ita
bene distabat a formatōe corporis mulieris sicut lim⁹
a formatione corpis viri Si aūt cōsiderek inq;tum est
pars viri sic qz vir z mulier sunt psone in qbus pt esse
affinitas z attinentia talis formatio faciebat quoddā
maius vinculū attinēcie esse inter virū z elemētū terre
Ad illud qō obīcit q; pductio mulieris de costa non 18
fuit ꝓtra naturā dō q; dupliciter oz natura Uno mo
do oz natura oīe illud qō cōpetit rei a sua naturali ori
gine z sic cōpetit creature vt ex ea pducat oīe qō de⁹
vult Opus enim respectu sui artificis habet in se po
tentiam pfecte cū per oīa subiacet eius voluntati pro/
pter qō dicit q; spirit⁹ dñi ferebat sup aquas z contra
banc naturā de⁹ nunq; facit imo quicqd facit de crea/
tura fm hanc naturā facit z fm hunc modum accipiē
di naturā mulier de costa nō est formata cōtra naturaz
Alio modo oz natura ꝓprie vis insita rebus fm quas
res naturales peragūt cursus suos z motus solitos z
hoc modo accipiēdo naturā aliquādo de⁹ facit contra
naturā aliqñ sup naturā Tūc facit ꝓtra naturā quā/
do facit aliqd cui⁹ simile in natura a natura pduci ha
bet tamē alio modo oīno ꝓuerso vt ptz in hoc q; natu
ra dat alicui visū et successiue in primaria generatione
similiter z dat vitā nunq; tñ cecū reducit ad visuz nec
mortuū ad vitā Si ergo de⁹ sua virtute hoc faciat aut 19
alicui ceco visum restituat z mortuo vitā tunc dicitur
facere ꝓtra naturā id est contra solitū cursū nature et
tunc dicit miraculū Quādo vero deus facit aliqd cu/
ius simile natura facere non potest et ad qō natura nō
habet ordinē fm ppriā virtutē sicut quādo de⁹ factus
est homo vel quādo corpus mortale factū est glorioſuz
tunc facit sup naturā z illud opus ꝓprie dicit mirabu/
le nō miraculum Quoniā igit in operibus sex dieruz
nature rerum nōdum erant condite nec cursus earum
determinati ideo tam in productione mulieris ex co/
sta viri q; in productione aliarū rerū operabatur sup
naturā nō cōtra et ideo opa illa mirabilia nō miracu
la dici debebant Et per hoc patet respōsio ad vltimū
obiectum quia non fuit ꝓprie contra naturam nec est
miraculum dicendum Patet etiaz responsio ad illud
quod cōsucuit queri que differētia est inter miraculuz
et mirabile et in quo differt facere aliquid cōtra natu/
ram et supra Postremo qualiter verum est q; deus ni
hil facit contra naturam et tamē miracula aliquo mo
do sunt contra naturam Patet etiam q; differentia
sit inter rationes primordiales causales seminales z
naturales Duo enim prima mēbra scilicet primordia/
les rationes z causales differunt ratione Similiter
duo vltima scilicet rationes seminales et naturales
Duo vero intermedia scilicz rationes causales et semi
nales vno modo se habēt sicut generale z speciale alio
modo si fiat appropriatio causales sūt que seruate sūt
in mente diuina seminales vero que sunt rebus inser/
te Et hinc est q; Aug⁹ causales rationes dicit esse ra
tiones ad ea que fiunt miraculose et naturaliter dicit
etiam quasdam rationes causales in mente diuina re/
seruatas quasdam autez esse rebus insertas vi super
gen Et sic patet q; nulla est cōtrarietas

Liber Secundus

Questio. III c

Quid sit rō seminalis fm essentiā. ⁊ cū ꝓster eā esse formā. est q̄stio vtr̄ sit forma vlis. an singularis. Et q̄ sit forma vlis vr̄ ꝑmo p ꝑm̄ i. xvj. de aīalib⁹. vbi dicit q̄ paⁿ est aīal q̄ hō. g̃ natura ꝓducit formā spēi mediāte forma gn̄is. sed illa est rō seminalis mediāte q̄ natura peruenit ad vltimū ꝯplementū. g̃ rō seminalis nō est aliud q̄ forma vniuersalis. Itē q̄to est aliq̄d simplicio⁹ tāto paⁿ. ſz forma q̄to vniuersalio⁹ tāto simplicio⁹. g̃ tāto prio⁹. ſz in ꝓcessu ordinato p id q̄ paⁿ est deueniturad id q̄ posteriⁿ est. g̃ natura ꝓcedēs ad generationes formę singularis puenit ad ifam mediāte vli. ſz rō seminalis ē illa mediāte q̄ puenit ad effectū ꝯpletū. g̃ ⁊c. Itē intellectⁿ si verus est itelligit sicut est in re. alioq̄n si nō rēſpōdet ei ita in re sic itelligit falsus est ⁊ vanus sed tā rōnalis ꝑs q̄ etiā methaphisicⁿ dicit differentias extrahi de potētia generis. g̃ oz q̄ ita sit in re ſcz q̄ forme minⁿ vles creāt i esse a formis magⁿ vniuersalib⁹ aut ꝯsideratio logici ⁊ ꝑh̄ est oīno vana. q̄ si h̄ est inconuenies. restat q̄ forme vniuersales sūt ille mediātib⁹ q̄bus educunt singulares in esse. ſz hmōi sūt rōnes seminales. g̃ ⁊c. Itē forma ꝑticularis dic̄ ens in actu cōplero. q̄ nulla p̄t vlteriⁿ fieri additio. materia vero dicit ens oīno in potētia. ſz iter ens oīno i actu ⁊ oīno in potentia cadit mediū ens q̄d est ptm̄ i actu ⁊ ptm̄ i potentia. hmōi aūt est forma vniuersalis q̄ respectu materie est ens i actu. respectu vlterioⁿ forme est ens i potētia. igit̄ si nō puenit ab extremo i extremū nisi p mediū materia nō ꝓducit ad actū cōpletū nisi mediātib⁹ formis vniuersalib⁹. ſz rōnes seminales sūt ille mediātib⁹ q̄b⁹ puenit̄ ad actū ꝯpletū. g̃ ⁊c. Itē ex hoīe generat hō nō asinⁿ. h̄ aūt nō est nisi ꝑ aliquā cōuenientiam q̄ est iter hoīem ⁊ hoīem. ⁊ nō iter hoīem ⁊ asinū. illa ā ꝯuenīētia nō est nisi i forma vli. g̃ rō q̄re hō generat hominē est forma vlis. ſz illa est rō semīalis. g̃ ⁊c. Itē h̄ vr̄ ꝑ deductionē ad ipossibile. ex eo incipit generatio i q̄d terminat̄ corruptio. ⁊ ecōuerso. si igr̄ natura nihil ꝓducit ex nihilo. corruptiōe naturali nulla forma naturalis cedit i nihil. cū igit̄ ex aere fit ignis. forma aeris nō corrūpit̄ i nihil. nec materia. q⁹ materia nō erat aliq̄d d essētia ipⁱ forme. corrūpit̄ g̃ in aliquā formā. illa g̃ forma aut est vniuersalis. aut singularⁿ. Si singularⁿ. aut ergo est forma ignis aut forma alia ab igne. Nō al a ab igne. q⁹ i igne generato nō sūt due forme singulares. ſz vna tm̄. Si est forma ignis. g̃ forma aeris ⁊ ignis sunt vna forma numero. q̄d est impossibile. Restat igit̄ cuz nō possit esse forma singularis q̄ sit forma vniuersalis si g̃ h⁊ icipi generatio ad q̄d terminat̄ corruptio. generatio vniuscuiusq⁊ rei naturalis icipit a forma vniuersali. ſz a q̄ generatio icipit est generatio seminalis. g̃ generatio seminalis nō est aliq̄d q̄ forma vniuersalis. Cōtra. ꝑs in li. de aīa. Vniuersale aut nihil est aut posterius ⁊c. ſz rō semīalis ſp prior est. g̃ rō semīalis nō p̄t ee forma vniuersalis Itē vniuersale est ſp ⁊ vbiq⁊. ſz ratio seminalis respicit hāc materiā i qua fūdat determinate. ergo rō seminalis nō p̄t esse forma vniuersalis. Itē rō seminalis nō ꝑdicat de eo cuⁱ est semīalis rō. nō em̄ p̄t dici q̄ hō sit semē. vel q̄ corpⁿ hoīs sit embrio. ſz vniuersale ꝑdicat de singulari. ergo rō semīalis nō p̄t esse forma vniuersalis. Itē oīs opatio nature terminat̄ ad hoc aliq̄d. ⁊ est circa h̄ aliq̄d. hoc aliq̄d aūt dicit formā cū materia. vniuersale aūt dicit formā tm̄. ergo forma vniuersalis fm q̄ hmōi nec est opatiōis ꝑncipiū. nec est opatiōis terminus q̄ se. sed ratio seminalis dicit opationis ꝑncipiū. g̃ rō semīalis nō p̄t esse forma vniuersalis. Itē si rō semīalis dicit formā vniuersalem aut igit̄ formā generⁿ. aut formā spēi. Si formā generⁿ ergo i hoīe est rō semīalis respectu asini. Si formā spēi. ergo hūanitas est ratio semīalis but⁹ hoīs. ſz illud est rō seminalis alicuⁱ q̄d añ ꝑexistit in materia q̄ sit res ꝯpleta i actu. ergo añ erit forma hūanitaⁿ. i materia q̄ sit res ꝯpleta. ſz h̄ est falsū. ⁊ non itelligibile q̄ forma hūanitaⁿ sit in aliq̄ ⁊ illud nō sit res ꝯpleta. g̃ nō ē ponere q̄ forma vniuersalis dicat rōnem seminalem. Itē si forma vniuersalis respectu particularⁿ esset rō seminalis. cū ergo hec albedo dicat singulare formā. ⁊ albedo dicat formā spēi. ⁊ color formā gn̄is. ⁊ q̄litas sensibilis adhuc formā supioris gn̄is. ⁊ q̄litas corpalis adhuc formā magis vniuersalē. ⁊ q̄litas adhuc formā vniuersalissimā. tūc natura i ꝓductiōe hui⁹ albedinis ꝓueniret mediātib⁹ oīb⁹ ꝑdictⁱ. g̃ ꝑus faceret q̄litatē q̄ litatē corpalē. ⁊ q̄litatem corpalem ꝑius q̄ qualitatem sensibilē. ⁊ q̄litatem sensibilē ꝑus q̄ colorem. q̄d nō est itelligibile. Rᵒ. ad ꝑdictoⁿ intelligentiā est notādum q̄ cū satis ꝓster rōnem seminalē esse potentiā actuam indita materie. ⁊ illā potentiā actiuā ꝓster esse essentiam forme. cū ex ea fiat forma mediāte opatione nature q̄ nō ꝓducit aliquid ex nihilo. satis rōnabiliter ponit q̄ rō seminalis est essentia forme ꝓducende. differēs ab illa fm esse cōpletum ⁊ incōpletū. siue fm esse in potentia ⁊ esse in actu. Utrū aūt illa forma siue potentia actua quā dicim⁹ rōnem seminalē sit forma vniuersalis h̄ nō est ita planū. diuersi em̄ sūt modi dicendi fm diuersas positiōes q̄s hñt diuersi de forma vniuersali. Quidā em̄ dicere voluerūt q̄ cū vniuersalia nō sint fictiōes realiter. ⁊ fm veritatem nō solū sint in aīa ſz etiā in natura. ⁊ q⁹ oīne q̄d est in natura hz fūdari in materia. ⁊ forme vniuersales q̄ singulares in materia hñt esse. et ita nō differūt forma vniuersalis ⁊ singularis p abstractionem a materia ⁊ cōcretionem in materia. ſz differūt p additionez vni⁹ ad altera. ⁊ p magis cōpletum ⁊ minus cōpletū. Cuⁱ signū est. q⁹ in coordinatiōe generū et specieꝝ forma specici est cōpletissima ⁊ cōpositissima forma vero generis respectu illⁱ est ens in potētia. et sic magⁿ in actu p differentiā sibi additā. ⁊ ita cū rō seminalis dicat formā rōnē incōpleta. direrūt nihil aliud esse rōnem seminalē q̄ formā vniuersalē. Hec aūt positio gutpendēda nō est. magnoꝝ em̄ est ⁊ ꝓcors esse videtur ⁊ auctoritati. ⁊ rōni. ⁊ sensui. Auctoritati. q⁹ce cōmentatoⁿ dic̄ sup metha. in. c. q̄ aūt in fundamēto. q⁹ forma suscipit formas singulares mediātibus formis vniuersalib⁹. Rōni etiā ꝓcordat. q⁹ cū singulare dicat ens in actu. ⁊ materia ens in potētia. ⁊ forma vlis quodāmodo dicat ens in actu ⁊ q̄dāmodo i potētia. rectū vr̄ ⁊ ꝓgruū q⁹ materia ꝓducat ad formā ꝑpletā mediātibus formis vniuersalib⁹. Sensui etiā ꝓcordat. q⁹ sicut vult ꝑs in ꝑncipio ꝑhicoꝝ. Progressus nr̄e cognitionis assimulat̄ ꝓgressui nature in sua opatione. ſz nobis innata est via ab vniuersalioribⁿ ad minus vniuersalia. ergo ꝓsimiliter erit i natura. Si q̄s aūt positiōes hāc sustinere velit. poterit declinare rōnes ad oppositū adductas. dicēs q⁹ loquent̄ de vniuersali fm q⁹ habet esse abstractū in aīa. et sic ꝑdicte positioni nō obuiant. Aliozvero positio est q⁹ vniuersale forma est. sed nō q̄libet forma ꝑpe vle ē. est em̄ forma ꝑtis ⁊ forma totius. ⁊ vniuersale nō est forma partis. ſz forma totius. Anima em̄ nō dr̄ esse vniuersale respectu vni⁹ hoīs sed potius hō. Illā aūt dicūt esse formā totⁱ. q̄ quidē dat.

esse toti. ⁊ hec dꝛ essentia rei. qꝛ totū esse cōplectit. ⁊ hanc formā ꝯsiderat methaphisicꝰ. formā vo ptis q̄ in genere nō hꝫ esse nisi per reductionē nō est dicere ꝓpe vl'em ꝑt tñ dici aliq̄ mō vl'is radicatōne. cū illa ē indifferens multa. ⁊ sic illa potentia actiua q̄ ē in materia q̄ diceba thaphisico. ſ; large vt dicat qndā ꝓncipū indriaz quā magis eā approbat via cōis. nec inmerito. qꝛ cōcordat fōmas ꝓpter cognitionē ⁊ ꝑdicationis vnionē. ſi igit cognitio nisi ꝑ formā. necesse ē aliquā formā esse q̄ complectat totū esse. hāc aūt dicim⁹ essentiā. ⁊ hec ē vniuersalis forma vt dicit Auicē. Dicit em̄ q̄ eēntia nihil aliud ē q̄ ꝗditas rei vniuersalis. Similit nō ē vera vnio cacio nisi qñ aliq̄ in vna forma cōi realit assimilant tur nō ꝑt ee nisi forma vniuersalis. q̄ vero eēntialit ꝓ dicaf de illis nō ꝑt ee nisi forma totū cōplectēs. Forma igit vniuersalis nō ē aliud q̄ forma totꝰ. q̄ cū de se natura sit ee in multis vniuersalis ē. pticulaf aūt nō ꝑ additionē vlteriozis forme. ſ; ꝑ cōiunctionē sui cū materia. q̄ cōiunctione materia approbat sibi formaz ⁊ forma materiā. sic dictū est ſ. Et qꝛ nunq̄ ē forma hec separata a materia. nunq̄ ē forma vl'is sine pticulari. q̄uis aūt vnū nō sit sine altero. differt tñ vnū ab altero. q̄uis ei albedo non possit esse sine corpe differt tñ a corpe. vnō cordat etiā hec positio auēti. dicit em̄ ꝑbs q̄ cū dico e lum dico formā. cū dico hꝰ celuz dico materiā. ḡ induiduū sup formā vl'em nō addit aliquā formā ſ; solū materiā. Dicit em̄ Boe. q̄ spēs ē totū esse indiuidui. ḡ forma vl'is q̄ ē spēs est forma totꝰ q̄ cōplectit totū ee. ⁊ q̄ ē sufficies ratio cognoscendi q̄ntū ad esse ſbale. ⁊ hoc mel'ē tactū est ſ. di. iij. Concordat etiā sensui. alius est em̄ ordo⁊ modus in egressu speciez a genere. ⁊ in eductōe formaz de potentia materie. Naturalis em̄ dicit q̄ materia pꝰ suscipit formā el'arem. ⁊ mediante illa venit ad formā mirtiōis. ⁊ mediante illa venit ad formaz cōpletiōis. qꝛ cōsiderat illā potentiā materie ſ; quā ꝑ operationem nature hꝫ in effectū ꝓdire. Methaphisicus vero q̄ cōsiderat vl'es formas sine eēntia in ꝺbus res singulares hñt assilari ponit magis vl'e ⁊ minꝰ. ꝑm q̄ plura vel pauciora habent assimilari in illo ⁊ illud in q̄ est ꝓxima assimilatio dicit ee genꝰ generalissimū. illud vo ⁊ ꝓterea dicit spēm addere ad genꝰ. ⁊ hꝰ totū inuenit i re. Dicit etiā genꝰ simpliciꝰ spē in pluribꝰ repiri. ⁊ hic est q̄ genꝰ in alio q̄ assilat deo magis q̄ spēs in alio econuerso. Deꝰ ei qꝛ nobilissimꝰ ē in fine totꝰ nobilitat. ſi mul hꝫ in se oñez ꝓfectionē. ita q̄ ipe est simplicissimꝰ ⁊ omnino incorruptibilis. Est etiā ꝓfectꝰ ⁊ in oīmoda actualitate cōstituꝰ. creatura vo ꝑm q̄ pōt semiplene assimilaf deo. ⁊ q̄ntū ad rōnez simplicitat. ⁊ incorruptibilitatis magis assimilaf ei qđ ē magꝭ vniuersale. q̄ntū ad rōem actualitat magꝭ assimilat minus vniuersale. Haz aūt duaz positionū q̄ sit ꝓbabilioꝛ ⁊ verioꝛ diffi cile ē videre stanti in ipa cōi cōsideratione. descendenti vero ad pticulares opationes nature videbit cōsideratio phīt methaphisici diuersificari. nec posse bñ simul sibi corñdere. aliter em̄ diffinit albedo. sicut ꝓius tactum ē. aliter a natura ꝓducitur. Diffinit em̄ q̄ genꝰ suū qđ est colꝛ. ⁊ colꝛ q̄ genꝰ supius. ⁊ sic vsq̄z ad summū gñs sui. ſ; natura in ꝓducēdo ñ seruat hūc ordinē ſ; sic ꝓducit albedo sicut exigit opatio qualitatū elemētarū cū ꝗtute lūis. ⁊ ideo positio vltio dicta cōiꝛ est ⁊ intelligibiliꝛ ⁊ sensui vicinioꝛ. Hanc igit iuxta viā cōmunē sustinendo rñdere possumus ad qōem ꝓpositam q̄ si forma vniuersalis dicat ꝓpie ꝑm quā res est ordinabilis in genere quā methaphisicus hꝫ ꝯsiderare. rō semialis nō ē forma vniuersalis. Si aut dicat forma vniuersalis forma exñs ꝑm ee incōpletū in materia. ⁊ i differens ⁊ possibilis ad multa ꝓducēda. sic pōt dici ratio seminalis forma vniuersalis. Et ꝑm hꝰ ptz rñsio ad obiecta q̄ntū ad vtranq̄ ptē. ¶ Rōnes em̄ q̄ ꝓbant q̄ rō seminalis non sit forma vniuersalis loquūf de vniuersali ꝓpie. rōes vo ad oppositū adducte loquūf de forma vniuersali ꝑm aliā acceptionē. ꝑm quā forma vniuersalis dicit quecūq̄z forma exñs in potētia. siue sit forma totius. siue sit forma ptis. ⁊hꝰ ꝑz discurrendo ꝑ singula. Nam illud qđ ꝑmo obiecit q̄ prius ē aial q̄ hō. non cogit q̄ rō semialis sit forma vniuersalis ꝓpie dicta. nā hō ⁊ aial ⁊ q̄cunq̄ alia vniuersalis forma nō ꝺr ee nisi ꝑ eductionē alicuius singularis. vñ auctor. vi. ꝓncipioꝝ dicit q̄ natura in his occulte opaf. Ad illud qđ obiecit q̄ vniuersale est simplicius ꝑz rñsio. verū est em̄ q̄ vniuersale est simplicꝰ ꝑm eā viā ꝑm quā hꝫ coordinatio nem ad id qđ ē minus vniuersale. ſ. ꝑm ee diffinitiuum ꝑm aūt viā generatiōis nō hꝫ coordinationē. nisi soluz ꝑ accidens. accidit em̄ q̄ ꝑ opationē nature ꝓius sit aliqñ genꝰ q̄ſ spēs. spēs aūt nunq̄ ē quin sit indiuiduuz Ad illud qđ obꝝ q̄ cōsideratiōi ꝓhice aliqđ rñdet in rē dom̄ q̄ verū est. vera em̄ ⁊ realis ē similitudo inter petrū ⁊ paulū. ⁊ ita necesse ē ponere aliqđ tertiū in q̄ assimilaf. similiter inter boez ⁊ asinū realis ē similitudo. ⁊ iō consideratō phica non ē vana. nec tñ oꝑtet ita eēntias rez ꝓduci sicut hñt cognosci. sufficit em̄ q̄ sic se habeant ad ee sicut se hñt ad cognitionē. ſ; nō oꝑtet q̄ sic se habeant ad ꝓductionē. Ad illud qđ obꝝ q̄ forma ꝑticularis dicit ens in actu cōpleto. dom̄ q̄ illud quo ꝛ e diante q̄enitur ab ente in potentiam ad esse cōpletuz est quodāmō ens in actu. quodāmō in potentia. ſ; hoc non est quocunq̄ modo ens in potentia. sed illud qđ hꝫ ordinationem ad hoc. ⁊ hoc ē potētia materie actia que rōnem vniuersalis nō hꝫ cum sit forma ꝑticularis q̄uis sit quodāmō in actu. quodāmō in potentia. Ad illud qđ obꝝ q̄ hō generat hoīem non asinū. dꝺ q̄ hoc nō est ꝓpter formā humanitatis. ſ; hꝰ est ꝓpter vim datā illi nature ad ꝓducendū sui simile. Ad vltimū ꝑz rñsio concedo em̄ q̄ potentia illa actiua nō est forma singularis nec ignis nec aeris. ſ; est indīns ad vtrūq̄. ⁊ iō ex illa q̄libet eaz pōt educi. ⁊ in illā q̄libet eaz hꝫ resolui. ⁊ illa dici potest rō seminalis.

¶ Quesito q̄ritur de scḋo articulo ſc; de ꝓductione aīe ſ̄ius cue. ⁊ ꝓ oñs omnis alteri aīe ab aīa Alde. Et circa hꝰ tria q̄runf. Primuz est. vtrū aīe omniū hominū sint vna ſuba vel diuerse. Secundo dato q̄ diuerse. q̄rit vtrū simul vel successiue sint ineesse ꝓducte. Tertio dato q̄ successiue. q̄rit vtꝛ anima sit extraducē.

¶ Quesito I d

¶ Circa quā sic ꝓcedit. ⁊ oñdit q̄ aīe oīm hoīm sint vna aīa numero nō diuerse. Omne qđ indiuiduat. ⁊ multiplicat ad alteri multiplicationē. ⁊ indiuiduationē substantialit ꝺpender ab illo. ſ; aīa intellectiua non ꝺpēdet ſubalit a corpe. cū possit esse ſubalit sine illo. ḡ non

indiuiduaꝝ nec multiplicaꝝ ſm indiuiduationē corpis vel multiplicationē. Item plus aſſimilant in cōplexione ꝛ natā duoꝝ hoīm corpa q̄ꝫ eiuſdez corpis mēbra diuerſa. vt caro mea carni tue. q̄ꝫ os meū carni mee. g̈ ſi aīa vna pōt eſſe viuificatīa diuerſoꝝ membroꝝ vn⁹ corporis. ita q; in illa mēbra diuerſas hz influentias ſm coꝝ diſpōes varias. vī multo fortius q; vna aīa poſſit eſſe pfectio duoꝝ corpoꝝ ſibi ſimiliū. Itez multiplicatō in indiuiduis eiuſdē ſpeciei attendiꝝ ꝓpter cōſeruationē. vt ꝓpetuet eſſe ī pluribꝫ qđ nō poterāt ꝓpetuari ī vno. ſz aīa rōnalis eſt incoꝛruptibilis. ſic̄. j. patebit. g̈ vī q; in ea non ſit multiplicatio ſm numeꝝ. igiꝫ in diuerſis hominibꝫ nō numeraꝝ. ſz eſt eadez numero. Itez ſi aīa intellectiua indiuiduareꝝ ſm corp⁹. p cōſequens qđ recipeꝝ in illa indiuiduareꝝ ſm exigentīā corpis. ſz aīa intellectiua ſuſcipit formā vniuerſalē vt eſt vniuerſalis. g̈ ſi forma erīs in aīa nō indiuiduaꝝ. pari rōne nec aīa put ē in ꝫ corpe indiuiduari pt. Item ad ꝫ q; aīa rōnalis aliqđ intelligat. neceſſe eſt q; er ſe ītelligente ꝛ intellecto fiat vnū. ſz cōtingit aīas diuerſoꝝ hoīm oīno idē ītelligere. g̈ ꝯtingit vnū ꝛ idez eis vniri. ſz q̄cunqꝫ vni ꝛ eidem ſunt eadez. inter ſe ſunt eadem. g̈ aīe plurīū hominū ſunt vna ꝛ eadez ſuba nūero. Item act⁹ ꝛ officiū ſube ſpiritualis eſt regere ꝛ mouere ſubaz corpoꝛalem. g̈ ſi nihil eſt ocioſuz in natura. nunqꝫ eſt ponere ſubaz ſpūalem q̄ nō moueat corpalem. ſz ſi diuerſe eſſent ſube in diuerſis hominibꝫ. cū ꝯtingit eas ſeparī a corpibus ꝓpr̄is. cōtingeret eas aliqñ ab actu ceſſare. ꝛ ita ocioſas eſſe. q; ſi ꝫ eſt inc̄ueniens. inc̄ueniens eſt pl̄es homines diuerſas aīas rōnales br̄e. Contra. ſicut dicit pl̄s. ꝓprius actus hz fieri in ꝓpria materia. ſz aīa rōnal' eſt act⁹ ꝛ endelichia corpis humani. g̈ cū diuerſa ſunt corpa humana. diuerſe erunt aīe rōnales illoꝝ corpoꝝ pfectiue. Item pfectionez et pfectibile neceſſe eſt adinuicem eſſe ꝓportionabilia. g̈ nec pfectibile excedit pfectionez. nec pfectio ipm pfectibile. ſi igiꝫ aīa rōnalis eſt pfectio corpis hūani. illa aīa rōnalis q̄ eſt pfectio iſti⁹ corpis non eſt pfectio alterius corpis. ꝛ ita impoſſibile eſt vt pficiat aliud corpus. Item ab eodem eſt eſſe ꝛ eſſe vnum ſiue eſſe diſtinctū. ſz vnūqđqꝫ hz cē a ſua pfectione. g̈ diſtinctionē. ſi igiꝫ hō ab hoīe diſtinguiꝫ. g̈ ꝛ pfectio vnius hoīs a pfectione alteri⁹. ſz pfectio hoīs ſz q; eſt hō eſt ipa aīa rōnalis. nō tm̄ brutalis. g̈ rē. Itez ꝫ ipm vī p deductionez ad impoſſibile multipler. Quorū ꝓmū eſt. q; ſi eadez ſit aīa in multis hoīb⁹. cū vn⁹ ſit ſciens alter ignorans. vn⁹ bon⁹ alter malus. vn⁹ etiaz odiat alterū. ſeqtur tūc q; duo ꝯtraria erūt in eodē ſubiecto ſm numeꝝ ꝛ in eadē ꝑte. cū nō habeāt diuerſas ꝑtes. ꝛ idez ipm ꝯtriabiꝫ ſibiꝑ. q; ſi ꝫ eſt impoſſibile. reſtat q; ꝛ illud ex q̄ ſeqtur. ſcz vnā ꝛ eandez aīaz eē in pl̄ibus hoīb⁹. Itez ſi vna ꝛ eadē aīa ē in pluribꝫ p⁹ mortez nihil plus hz iuſt⁹ q̄ impius. g̈ bonū manet irremuneratū. ꝛ malū impunitū. g̈ mund⁹ eſt inordinat⁹. ꝛ de⁹ eſt iniuſt⁹. ꝛ ſtult⁹ eſt q̄ facit aliqđ bonū. g̈ ſi ꝫ eſt adeo impoſſibile vt nō tm̄ ſit cōtra fidē ſz etiā ꝯ rōem rectā. impoſſibile ē plures homīes eandē aīaz rōnalez br̄e. Itez ſi vna aīa rōnalis ē in diuerſis hoīb⁹. g̈ p⁹ mortē nō eſt magis beat⁹ vn⁹ q̄ alter. ſi igiꝫ ad brūtudinē nō puenit niſi ꝓ virtutē. ꝛ multi ſunt q̄ in hac vita nō hūt ꝫ tutes. g̈ mlti ſunt q̄ nō puenīūt ad brūtudinē. ſi igiꝫ eadē ē omniū aīa. nulli brūticant. g̈ fruſtra fact⁹ eſt bō. fruſtra factus ē etiā tot⁹ mund⁹. ꝛ ſi ꝫ eſt oīno falſum ꝛ impium falſum ē et ipiū vnā aīaz eē in pl̄ib⁹. R⁹. ad ē dictorū in
30 telligentiaz ē notandū q; in hac qōe mlti pl̄antes mul/ta dixerūt falſa ꝛ vana. Quidā em̄ pl̄i crediderūt nō ſolū eandem eē aīaz in oīb⁹ hoīb⁹. ſz etiā in oīb⁹ aīalib⁹ crediderūt em̄ aīaz nō eſſe aliud q̄ꝫ deū. ꝛ h⁹ poſitionis fuit Pitagoras ꝛ Varro. ſicut dicit Aug⁹. in li. de ci. dei. de Varrone Maxie aūt hoc putauerūt de aīa hūana ꝓpter ſui dignitatez ꝛ ſpūalitatē q̄ꝫtū ad intellectuz agentez. q̄ꝫtū vero ad intellectū poſſibilez crediderunt eē idez qđ yle. q; aīa pōt recipe oīa. ꝛ ita denudata eſt a formis oīb⁹. h aūt ponere nō ē phīa. ſz maīfeſta inſipientia. Cū em̄ aīa ſit variabilis ꝛ tranſmutabilis. ꝛ to/nitaſ ꝛ malicie ſuſceptibilis. oīno de⁹ eſſe nō pt. Cum itez ſit forma nobiliſſima inf naturales formas dans actū ꝛ cōplemētū corpi. ꝛ diſtincta ab alīs formis naturalib⁹. yle cē nō pt. Alīj ꝛ alīf opīati ſūt q; aīa hūana ſiue intellectualis ſm qđ intellectualis ē. vna ē in oīm/bus. nō ſolū q̄ꝫtū ad intellectū agentez. ſz etiā q̄ꝫtū ad ī/tellectū poſſibilē. Et rō q; mouit ad h ponendū fuit ipi/us aīe imaterialitas ꝛ incoꝛruptibilitas. Q; em̄ imaterialis ē. ꝛ a corpe nō dependens. p corp⁹ nō pt indiuidu/ari. cū nec ſit corp⁹ nec virtus in corpoꝛe vt dicit pl̄s. Cū ſit incoꝛruptibilis nō indiget multiplicari. cū vna numero cōſeruari poſſit. Et hec fuit poſitio cōmētatoris. ſup li. de aīa quā etiā vult ipſe ponere Ariſto. ꝛ trahere ex ꝓbis ſuis. tū q; ponit mundū eternū. ꝛ ita hoīes innumerabiles ꝓceſſerunt. tū etiā q; ponit q; nulla ſit ſubſtātia ſpūalis q̄ nō hēat corp⁹ mouere. q; ſi diuerſe aīe eſſent in diuerſis hoīb⁹. aliqñ ceſſarent ab actu moueni di cū ſepanf eſſent etiā infinite actu. cū mor⁹ celi nō habuerit ꝓncipiū ſm pl̄m. Ad vitandas aūt obiectiones in contrariū adductas diſtinguit cōmentator tres partes intellect⁹. quaꝝ ꝛ Opinandū ē q; in aīa ſunt tres partes intellect⁹. quaꝝ ꝛ vna eſt intellect⁹ recipiens. ſcōa aūt efficiēs. tertia aūt factū. ꝛ due illaꝝ ſunt eterne. ſcz agens ꝛ recipiens. tertia ē generabilis ꝛ coꝛruptibilis. Aliam aūt tertiā quā dicit generabilem ꝛ coꝛruptibilē vocat intellectū paſſibilē. Unde ꝛ illud dicit q; nihil aliud eſt q̄ꝫ imaginatio. Unde poſtmodū ſubiungit. Intellect⁹ paſſiu⁹ eſt coꝛruptibilis ꝛ abſq; hoc nihil intelligiꝫ. Per intellectū aūt paſſibiluuz intelligo ꝓtutē imaginatiā. vñ vult dicere. q; ſicut in viſu ē color. ꝛ eſt lux ꝛ eſt oculus videns. ſic in intellectu ſe hz q; ſpēs imaginarie ſunt ſicut color. intellectus agens ē ſicut lux. intellect⁹ paſſibilis eſt ſicut oculus. ꝛ ſicut ex curſu illoꝝ triū efficiꝫ viſus. ita ex curſu illoꝝ triū efficiꝫ intellect⁹. Et ſicut ex diuerſitate vel defectu coloris cauſaꝝ diuerſitas vel defect⁹ actus videndi. ſic ex diuerſitate exiſtē in ſilitudinib⁹ imaginatiꝫ vel imaginatione cauſaꝝ diuerſitas in intellectu pluriū. ꝛ ſic ct⁹ etiā actus intelligendi in eodem hoīe. q; nihil intelligim⁹ niſi in fantaſmate. ꝛ ꝓ tanto dicit pl̄s coꝛrumpi intellectū quodā interius coꝛrupto. intellectū inq̄ſ non q̄libet. ſz adeptū. q; hec q̄ dicta ſunt nitiꝫ declinare inc̄ueniētia q̄ ad hanc opinionē ſequiꝫ. Quantūcunqꝫ aūt hanc opinionē colozet. peſſima eſt ꝛ hereticaEſt eī ptra xpianā religionē dū auſert meritoꝝ retributionez. q; non eſſet ſi oīm aīa vna eſſet. Eſt etiā ꝯ rectā rōnem. Planum eſt em̄ q; anima intellectiua ē ꝓpria hominis ſm q; homo. Si ergo homines nō ſunt diuerſi ſolum ſm q; animalia ſz ſm q; homines. non ſolū habent diuerſas imaginationes ꝛ animas ſenſibiles. immo etiā diuerſos intellectus. ꝛ aīas rōnales. Eſt etiaz contra ſenſibilez expientiam. q̄m diuerſi hoīes diuerſas hūt ꝛ contrarias cogitationes ꝛ affectiones. Q̄ſi tu dicas q; hoc venit ex diuerſitate ſpēz exūtiū in ima

ginatione. ℔ nihil ē. q̄ nō solūmō diuersificank in his intelligibilib⁹ q̄ extrahuntur a sensu. ymo etiā in his q̄ sunt supra omnē imaginationē. sicut sunt substantes q̄ intelliguntur p̄ suā essentiā. nō p̄ spēm imaginariā. sicut etiam est ipe deꝰ quē q̄dā diligunt. q̄dā cōtēnunt. Hāc igit positionē repudiādo tanq̄ hereticā ⁊ falsam. dōz
33 aias rōnales. ⁊ cōcedende sunt rōnes ℔ ꝓbantes. Ad illud aūt q̄ ꝓmo obr̄ in ꝯrū q̄ intellectus nō dependz a corpe. igit ab ea nō ꝑt indiuiduari. dōz q̄ intellectus indiuiduak ꝑm corꝑis indigentiā. nō tñ eius indiuiduatio est a corpe sz a ꝓpr̄ijs p̄ncipijs. materia scz ⁊ forma
34 sua. q̄s de se hz sicut in se subsistit. sicut determinatū ē s. dōm q̄ non ē sīle. p eo q̄ oīa membra cōtinuank ⁊ reducunk ad vnū p̄ncipiale mēbrum in corpe. mediante q̄ est deflux⁹ motus. ⁊ sensus ad alia mēbra. vt ꝓz in corde.
35 vnū mēbrū. ⁊ tō nō p̄ñt habere vnā pfectionē. Ad illd qd obr̄ q̄ multiplicatio numeralis fit ꝓpter conserua/ tionē speciei. dōm. q̄ sicut in p̄cedentib⁹ dictū ē. hec nō est tota causa nec p̄cipua. ymo p̄ncipalis rō ē ad manifestationē bonitatis diuine. ⁊ hec p̄cipue ē in aiab⁹ q̄ mlte sunt. vt eis distribuat gratiaz dei multiformitas. et
36 copleat illius supne ciuitatis integritas ⁊ numerositas vīs. dōm. q̄ ⁊ si illa quā aīa recipit formā vniuersalez vt est tiaz ad multa singularia cognoscēda. tñ reuera illa spēcies q̄ ē in aīa ē quoddā accīs singulare q̄ qualificat et disponit ipam aīam ⁊ in diuersis aiab⁹ diuersificatur
37 ℭuis sit de re vnica. Et p̄ ℔ ꝓz rñsio ad sequēs qñ dicit q̄ ad actū intelligendi req̄ritur q̄ ex intellecto ⁊ intellecto fiat vnū. ℔ intelligit q̄tū ad spēz q̄ vnitur intellectui. nō q̄tū ad ipm obiectū extrinsecum. illa aūt spēcies q̄ intellectui vnit hz cōparationē ad intellectū in q̄ ē ad obiectū ad q̄d est. ⁊ qō repsentat. ⁊ q̄uis in cōparatione ad obiectum habeat vnitatē quodāmō in diuersis
38 dem. tñ in cōparatione ad aīaz in q̄ est hz diuersitatē. Et vel in duob⁹ oculis. Ad illd qd obr̄ q̄ sube spūalis ofpōt poni exemplū de speciebꝰ receptis in duob⁹ speculficium est mouere corp⁹. dōm q̄ illud argumētū dupliter deficit. Primo q̄dem. q̄ ꝓpter ℔ nō ē suba spūalis pncipaliter facta. cessabit enim omnis motus. qd ignorauit ꝓbs. vñ vana ē rō sua q̄n assumpsit nūez motoꝝ ℈z numez mobilium ⁊ motuū. multo em̄ sunt plēs angeli q̄s sint orbes q̄ mouenk. nō em̄ facti sunt ad ℔. sz ad fruēdum deo. Deficit etiā in ℔ q̄ ⁊ si aīa sepet a corpe. resumet tñ aliq̄n corp⁹ suū p resurrectionē qd ꝓbs etiā ignorauit. ⁊ iō non ē mirū si in hmōi deficit. necesse est enim ꝓbantē in aliquē errorē labi. nisi adiuuet p radiū fidei.

¶ Questio II e

Utrū aīe omniū fuerūt simul ꝓducte. Et q̄ sic vr̄ Job. xl. Ecce behemoth quē feci tecum. q̄ Job fact⁹ est sīl cū lucifero. sz nō ē factū corpus. q̄ est facta aīa. q̄ aīa Job facta ē simul cum lucifero. q̄ pari rōne ⁊ alioꝝ aīe hoīz ꝓducte sunt in p̄mordio. Item angeli simul ꝓducti sūt ⁊ corpora celestia. ꝓpter īmortalitatē ⁊ incorruptibilitatem. si q̄ anime rōnales sunt hmōi. vr̄ tē. Item anime omnes equalis sunt durationis cuz angelis ex pte p⁹. q̄ pari rōne vr̄ q̄ debeant esse equalis durationis ex parte ante. q̄ omnes simul cum angelis fuerūt create. Itē non est anima ꝓpter corpus sz corpus ꝓpter animaz. q̄ potius corpus deberet formari ꝑm exigentiam anie q̄z anima ꝓduci ꝑm exigentiaz corꝑis. sz illud ad cuius exigentiā fit alterū pr⁹ est. q̄ vr̄ q̄ oīs anime anteq̄z sua corpa sint ꝓducte fuerūt. Item repimus spūm q̄ p̄ suā naturā ē omnino sepatus. ⁊ spūm q̄ p̄ naturā suā semp ē cōiunctus. q̄ vr̄ q̄ sit repire spūm q̄ sit natus esse sepat⁹ ⁊ cōiunctus. talis aūt nō ē nisi aīa humana. q̄ si aīa būana de sua natura est sepata. q̄ vr̄ q̄ aīe sepatum a suis corꝑib⁹ habuerūt ꝓduci. ⁊ ita sīl. ¶ Ad oppositū arguitur sic in ꝑs. Qui sinrit sigillatim cor. e. glo. exponit. id est animas. q̄ aīe facte sunt sigillati ⁊ successiue sicut ⁊ corꝑa. Item Aug⁹. in li. de eccl. dog. Tenendū ē q̄ anie non sunt create simul. Item hoc vr̄ rōne. Si aīe essent create a natura. aut haberent vsum rationis aut non. Si nō. quero q̄d impediret. ⁊ cū non sit dare. restat q̄ si simul condite fuerunt. statim habuerunt vsuz rōnis. ⁊ si ℔. q̄ meruerunt vel demeruerunt. quoꝝ vtrūq̄z ē cōtra aplm Ro. ix. Anteq̄z boni vel mali aliq̄d egissent. tē. Item si anime fuerūt simul create. aut volūt venire ad corpus. aut nō. Si volunt. cum corpa illa sint infecta ⁊ penalia. q̄ sunt impie ⁊ stulte cū veniant voluntarie ad cōtrahendā culpā ⁊ penā. Si nolunt ⁊ mittunk in corpa. q̄ cum sint innocentes fit eis iniuria. dum aīi infligit pena q̄z cōmittant culpam. Item anima q̄diu est in corpe. mole corporis grauak. q̄ melius est ei ⁊ pfectius ē esse extra carnē q̄z in carne. sz non est ordo sz peruersio. ꝓcedere ad statū minus pfectū a statu magis pfecto. si igit deus ⁊ natura ordinate facit quicquid facit nec ordine nature nec prudentie diuine decz animas simul creari ⁊ postmodū corꝑib⁹ vniri. Ad hoc etiam faciunt rationes q̄ supadicte sunt de anima Ade. vbi oñditur q̄ anima creata fuerit in corpore ⁊ nō añ. ℟. ad p̄dictorū intelligentiam est notandum q̄ circa ℔ triplex est modus dicendi. Unus ꝑm estimationē aliquorū pb⁹. alter ꝑm inuentionē quorūdā hereticoꝝ. tercius ꝑm instructionez sanctoꝝ ⁊ doctoꝝ. Primus mod⁹ dicendi est q̄ anime fuerunt simul create in stellis comparibus. ⁊ post formatis corꝑibus sibi ydoneis ad hec corpora viuificanda descendūt p lacteum celuz ⁊ alios orbes planetaꝝ. ⁊ postmodū corruptis corꝑib⁹ illuc reuertuntur. ⁊ postmodū loco suo ⁊ tempore iterum descendunt. ⁊ cum descendunt obliuiscuntur prius cognitoꝝ. cum ascendunt obliuiscuntur maloꝝ que in corpore habuerunt. Hec aūt positio Platonis fuit ⁊ suorū sequacium. ⁊ hanc multū nitit approbare Macrobi⁹ exꝑlanans somniū Scipionis. Sed vere ista positio plus est somniū q̄z aliq̄d dictū autenticum. Primuz q̄dem. q̄ talis creatio et descensus ⁊ ascensus nullaz oīno pōt habere certitudinē. cum nemo possit ℔ conuincere ratiocinando. nemo etiā sit q̄ possit dicere se taliū recordari. Secundū vero q̄ manifestaz continet absurditatem. q̄ dum ponit talem animaz circulationē ponit q̄ anima non sit vera corꝑis pfectio. cuz prim⁹ act⁹ in p̄ria materia habeat fieri. Ponit etiā q̄ nulla possit esse beatitudo. cum illa nō sit vbi nō est ꝓpetuitas et certitudo. sic oñdit Aug⁹. de trini. xiij. Sexus modus dicendi est q̄ anime humane simul fuerunt create in celo cum angelis. vtpote q̄ sunt eiusdem nature. ⁊ postmodū ad suggestionē dei tenebraꝝ peccauerūt. ⁊ merito illius peccati in corꝑa sunt detruse tanq̄ in carceres vt ibi purgentur. ⁊ cum purgate fuerint ad celestē patriam reuocentur. Hec aūt positio est hereticoꝝ q̄ dicunk manichei. ⁊ nō solū est contra fidem catholicaz sz etiam ꝓtra pbiam. ⁊ etiā sensibilem experientiā. Cō/

tra fidem catholicaz est cū ponat aīas ante peccasse cōz corporibꝫ eēnt vnite·cū dicat aplus de Jacob·7 Esau Ro.ix. Anteq̄ aliq̄d boni 7 mali egissent·Ponit etiā nullam a ām damnari finaliter·7 ita timorē dei aufert de corde. Contra phiam ē dum ponit aīas circuire diuersa corpora·cū ꝓpria forma in propria materia habeat fieri·dum etiam ponit q̄ corp⁹ compat ad aīam nō sicut pfectibile sz sicut carcer·qđ si verū est·homo non est vera spēs·cū ex aīa 7 corpore non fiat vnū. Contra rōnem 7 sensibilem exigentiam est·qz videm⁹ animā quātūcūqꝫ bonā nolle a corpe separi·fm q̄ dicit Aplꝰ Nolum⁹ exvoliari sz supuestiri·qđ mirū esset si ad corpus naturalē aptitudinē 7 inclinationē nō hēret sicut ad suū sodalē·sz sicut ad carcerē·Videm⁹ etiaz q̄ nihil nouūm⁹ nisi ea q̄ pruscꝫ nati sum⁹ didicim⁹·qđ nō eēt si aīe nře a pmordio create fuissent·7 in celo peccassent multa cī alia scirent·Qꝫ si tu dicas q̄ mole corpis oppresse obliuiscunt·qro tūc qre ī pcessū tpis nō recordātur aliq̄·Tertiꝰ modꝰ dicendi ē q̄ aīe nō sunt sil̄ create sz successiue pducūt in suis corpib⁹·7 ih̄ pfenserūt oēs catholici tractatores·7 adeo certū ē q̄ nō licz alicui dubitare de aīa by alioz hominū ab Adā·Nā de aīa Adē vr̄ dubitasse Aug⁹ sup gen·ad lr̄am·vtz fuerit ante corpus vel in corpore creata·de istis aūt nō dubitat·imo improbat q̄ ante corpus pducte fuerunt duplici rōne mouente circa aīas alioz hoīm·quaz nulla repit ī aīa ade·Prīa ē q̄ aīe cū corpib⁹ vniunt·originalē culpā cōtrahunt 7 inficiunt·ita q̄ nullā hnt culpā actualē·q̄ in eis nec meritū nec demeritū potuit pceder·nec liberi arbitrū vsus·nec deliberatio veniendi vel nō veniēdi ad corp⁹·Alia ro nō ē·qz aīe nře a sua prīa origie sūt ignorantes·nec nouerūt ista q̄ p sensus addiscūt·nō ei addiscere ē reminisci·vt phant scīt 7 phi·7 iō aīe nře hac duplici de cā nō pñt dici añ corpa pducte·tū ꝓpter ignorantiā·tū ꝓpter originalē culpā·q̄rū neutra fuit in aīa Ade qñ in corp⁹ fuit infusa·7 iō magr̄ de illa dubitauit cōz de istis·Probabiliꝰ tñ ē de illa dicere sicut s. oñsum fuit q̄ fuerit creata in corpe·de istis aūt nō solū debem⁹ opinari phabiliꝰ·sz etiā cogimur credere fideliꝰ·q̄ ante corp⁹ create nō fuerūt·7 h̄ oēs catholici cōsentiūt tractatores·7 sic qñ inuenit auctoritas coz q̄ videat aliud sonare·pie intelligenda est·qz vel loq̄t fm alioz opinionē·vel si fm ppriā loq̄tur·intelligunt q̄ aīa pruscꝫ corpi vniatur creata sit·nō ordine tpis sz nāe·7 sic intelligenda sunt ꝟba Greg.nazāzeni·7 ꝟba Damāi·7 ꝟba Aug⁹·in li.de aīa 7 spū.q̄ dicit q̄ cupiditas 7 irascibilitas pus insunt aīe cōz ipa vniaī corpi·In oīb⁹ em̄ istis magr̄ notaī ordo nature cōz tpis Cōcedende sunt igitur
40 rōnes oñdentes q̄ aīe nō fuerūt simul create·Ad illō qđ obr̄ primo de Job dōm·q̄ tecū nō dicit ibi associatō nē cōz tū ad simultatē durationis·sz dicit cōformitatem in pticipatiōe rōis·q.d.feci tecū.i.sil̄em tibi. Ad illō
41 qđ obr̄ q̄ angeli sunt sil̄ creati qz incorruptibiles·dōm q̄ ista nō ē rō tota·sz qz sunt incorruptibiles fm q̄ non hnt inclinationē ad aliq̄⁹ alteri⁹ rei pfectionē·aīa ro cū sit pfectio corpis·naturalē hz inclinationē ad corp⁹ 7 iō cuius sit incorruptibilis 7 a corpe sepabil̄·dz tamē tūc pduci qñ facta est formatio corpis fm exigentiā inclinationis ad corp⁹ quā nō ē ponere in angelis·Qui aūt hanc inclinationē negat esse in aīa by indiget sensu.
42 Ad illud qđ obr̄ qđ oīs aīe duratio a pte post ē eq̄lis durationi angeli·ḡ 7 a pte ante·dōm·q̄ nō ē sil̄e·qz duratio euiterni a pte p⁹ ē infinita·7 infinitū infinito nō est maius·7 iō nulla suba spūalis incorruptibilis pt a/liā excedere cōz tū ad durationē ex pte p⁹ cōz tū aūt ad duratōnē ex pte añ ē finitas·7 ex illa parte pt esse excessus er excedit duratio angeli durationez aīe apter naturaz aīe p quā hz vniri ꝓprio corpi vt pfectibili·Et qz corpa nō accuit sil̄ ē sz successiue pduci·spūs sil̄ hūanos op⁹ tuit nō sil̄ pduci sz successiue. Ad illud qđ obr̄ q̄ corp⁹ est ꝓpter aīam·dōm q̄ verū est·sz tm̄ nō ꝓpter ꝓpter hoc q̄ aīa p̄cedat fm rem·sz solū fm intentionē artifiq̄·finis em̄ 7 si p̄cedat in intentione·hz tm̄ sequ in executiōe. Ad illud qđ obr̄ q̄ deberet esse spūs q̄ mō sit separ⁹ mō cōiunctus·dōm·q̄ illa cōbinatio nō ē ogrua. Nec dz cē pernaturam·spūs em̄ q̄ naturaliē ordinatē corpi nūqꝫ natus est a corpi separi·Nec ꝓpter penā peccati·cū em̄ sit incorruptibilis fm naturalez institutionē·dz ei aptari corpus incorruptibile·cū nō possit ab eo separi absqꝫ violentia·7 iō illa tercia differentia spūs nō dz naturaliē repugnare·Posset tm̄ dici q̄ cōpetenti⁹ ē animā manere p⁹ corruptibilē fm naturalez institutionē·dz ei aptari corpus cōz ante·qz incorruptibile necessario excedit corruptibile durationē ex pte p⁹·sz cōmetiri se pōt durationi ex pte ante·7 h̄ q̄dem decebat esse in aīa 7 corpe·cū proportio debeat esse perfectionis ad perfectibile quanta potest esse.

Questio LIII f

Suppositō q̄ aīe pducant̄ successiue·vtrū aīa rōnalis sit ex traduce·Et q̄ sic vr̄ gen̄.xlvij. Oīes aīe q̄ egresse sunt de femore Jacob.lxxij.Si tu dicas q̄ aīa non stat ibi ꝓ suba rōali sz ꝓ vita carnali siue hoīe exrion⁹. Obī de gen̄.ij.q̄ in formatione mulieris nunqꝫ dr̄ de⁹ inspiauerit in eā spiraculum vite·ḡ vr̄ q̄ tota mulier de Adam producta fuerit cōz tum ad aīam 7 cōz tum ad corpus. Item ad Eph̄.ij.·Nascimur oīes natura filij ire sz non sumus filij ire ex pte carnis sed ex pte anime·nec sumus filij ire·nisi qz sum⁹ filij Adē·ḡ aīa tra procedit ex aīa Adē. Item hoc ꝓpm vr̄ rōne·actus generandi ē cptis cōpleti·tunc em̄ vnūqꝫq̄ completum est cum pt generare tale quale ipm̄ ē·sz aīa humana inter oīes formas naturales est pfectissima·ḡ si alia forma naīal̄ hz potentiam multiplicandi se in diuersis materijs·sicut vna flamma in diuersis candelis·multo fortiꝰ hoc videt esse in aīa rōnali. Item vis generatiua principaliē residet penes aīam·ḡ si homo generat hominē·cum generatio cōsistat in pductione simil̄ ꝓncipaliꝰ pducit aīas cōz carnem·ḡ si caro est ex carne·multo fortius aīa est ex traduce. Item equa magna vel maioz congruētia ē bo/minis ad hominez cōz sit bruti ad brutū·7 pfectioz ē vis generatiua in homine cōz sit in aliquo bruto aīali·sicut/go brutū totaliter potest pducere brutum·7 quantum ad aīam·7 quantū ad corpus·nō est necesse aīam brutoū creari·multo fortiꝰ vr̄ q̄ aīa rōnalis possit traduci 7 p coitū seminari. Iteḿ vr ꝓ reductionē ad inconuenens·aut em̄ aīa rōal̄ est ꝓ ppagationē·aut ꝓ creationē. Si ꝓ ppagationē·habeo ꝓpositū scilz q̄ sit ex traduce. Si ꝓ creationē·cum deus cuius est creare nihil possit vel debeat ioordinate facere·vr̄ q̄ sicut adultero nō dat gratiam q̄ immediate ꝓcedit ab ipō·sic etiam corpi peradultertū generato nō debeat infundere animā·q̄si infundat·vr esse reprehensibilis 7 acceptare coitū adulterij·Contra.ysa.lvij.Omnes flatū ego feci·constat q̄ de flatu corporali nō intelligit·ḡ de flatu spirituali qui est anima rōnalis·ḡ si solus deus insufflauit in faciem Ade spiraculum vite·ita creat animā cuiuslibet hominis·Item pbus in.xvj.de animalib⁹. Sol⁹ intellectus intrat ab extrinseco·sz si traduceretur nō intraret ab extrinseco·ḡ anima rationalis non est ex traduce. Iteḿ

ratione videtur · omne qđ est per naturā propagabi/
le · est p naturaz corruptibile · sz anima rōnalis sm phi/
losophos · z sm etiā oēs leges z sectas est incorrupti
ce. Item si anima est ex traduce · aut g̃ anima est ex car
ne · aut anima ex anima. Ex carne esse non potest · quo/
niā ipossibile ē ex corpore fieri nisi corpus · anima aūt
est non corpus · sicut multipliciter pbat pbus z Aug ·
Si ex anima · aut ergo ex toto · aut ex pte. Ex pte nō · qz
anima est simplex · Si ex toto · ergo cum aliquis gene/
ret aliquē cum det ei totā animā suā desinit habere ani
mā · z desinit viuere · q̃ si hoc est manifeste falsum · patz
z. Item anima rationalis cum sit substantia p se exi/
stens z incorruptibilis habet materiam z formā · sicut
pbatuz est supra · cum g̃ producitur · aut producitur ex ma
teria piacente · aut simul cum ipa producitur sua materia
Si simul cuz ipa producitur sua materia · g̃ necesse est vt
ex nihilo producat · g̃ a solo deo · Si producit ex materia p̃
iacente · qro de illa materia · aut est corporalis · aut spū
alis. Si corporalis · ex ea non potest fieri anima · Si
spūalis · aut habet formam · aut non · Si non · quomō
potest esse in rerum natura sine forma · cum omne eē sit
a forma. Si habet · ergo vel erit angelus · vel aīa · Non
angelus constat · ergo anima · sed ex eodem non fit idez
numero · ergo ex ea non potest fieri anima · Item si aīa
rationalis esset ex traduce · necessario oporteret tūc de/
scindi quando descinditur semen · sed multa semina sūt
que nunq̃ perueniunt ad organizationem · immo plu
ra effundunt q̃ ad formam producant · ergo vel essent
anime rationales sine corporibus · vel periret tam no/
bilis forma · quorum vtrunq̃ absurdum est dicere z im
45 ptium · R°. ad predictorum intelligentiā est notandum
q̃ circa hoc triplex est modus dicendi · Quidaz nanq̃
dixerunt q̃ animarum productio est mediante intelli/
gentia · vt sicut corpus celeste ad productionem facit hu
mani corporis · sic etiam intelligentia ad productionez
anie · z h̄ plures senserunt phi · z sensisse videt autor in
li · de causis · Ratio autē que mouit eos ad hoc ponen
dum fuit z diuina vnitas que non patiebatur vt deus
imediate produceret multa · z diuina īmutabilitas q̃ nō
patiebatur vt deus produceret noua · sz hec tanq̃ hereti/
ca abiçienda sunt z ostensa sunt esse falsa · s · di · j · Unō
verbum illud de causis tanq̃ hereticum est respondū
nisi quis intelligat q̃ anima dicatur creari ab intelligē
tia in hoc q̃ aliquā illuminationē suscipit mediante il/
la. Intelligentia enim sm pbm excedit animā in clari/
tate cognitionis · z ideo dicit quidā pbs q̃ aīa rōnalis
creatur in vmbra intelligentie · z sensibilis in vmbra rō
nalis · hoc autē dictum est · qz vna deficit a perfectione
alterius · non q̃ vna producatur ab altera · Est et ali⁹ mo
dus dicendi q̃ animarū productio est p traductionem
vt anima traducatur ex aīa sicut caro ex carne · z sicut
ab vna candela accenduntur multe · sic ab vna anima
per sui multiplicationem absq̃ diminutione viuificā/
tur multa corpora · z de hoc aliquando dubitauerūt ca
tholici tractatores · z Aug⁹ maxime sicut patet in lib ·
super Gene · ad litteram · in lib · de li · ar · z in li · retracta
tionum · vbi etiam dicit q̃ non potuit peruenire ad cer
titudinem istius questionis · Ratio autem que potis/
sime fecit eum dubitare fuit transfusio originalis pec/
cati · verūtamen ipse Aug · positionez hanc expresse re
prehēdit in lib · de eccl · dog · cuius autoritatem magister
ponit in littera · z ipse istum eundem moduz improbat
super Gene · ad litteram · Quoniam si propter origina
le peccatuz anima transfunditur ex anima · ¶ Aut ani
ma tpī non esset de genere aliarum animarum · aut ha/
buisset peccatum originale · quorum vtrūq̃ falsum est
z impium · Et ideo est tercius modus dicendi · catho/
licus z verus q̃ anime non seminantur sz formatis cor
poribus a deo creantur · z creando infundūtur · z infun
dendo producuntur · animarum enim creationem de⁹
sibi solum debuit reseruare · tum propter earum immor
talitatem · tum propter animarū dignitatem · quia cuz
anima sit imago dei · z nata immediate ferri in deum · z
beatificari in ipso diligendo eum ex toto corde · totum
suum esse immediate debuit ab ipso habere · vt ipsuz ex
toto corde teneretur diligere · Decuit etiaz hoc propter
animarum immortalitatem · cum eā solus deus sit qui
habeat vitā insemetipo · z vitam indeficientē · solus est
qui potest producere principium vite perpetuū · cum igi
tur res incorruptibilis substantificari non possit i ma/
teria transmutabili · z opatio creature sit super materi
am transmutabilem · impossibile est aliquā creaturam
animā rōnalem producere · z ideo eius productionē de⁹
sibi soli debuit reseruare · Concedende sunt igitur rōes
probantes q̃ anime rationales non sint ex traduce · sz
a creatore · ¶ Ad illud qđ obiçitur in contrariū de textu 46
Gen̄ · dom̄ · q̃ anima ibi accipitur · p homīe · z homo de
egressus de corpore ratione partis corporalis · Nec va
let illud qđ contra hoc obiçit q̃ non dicitur in produ/
ctione anime Eue · inspirauit in faciez eius z̄ · quia cū
idem modus producendi esset animā eue z animā ade
non oportuit iterari · Ad illud qđ obiçit · omēs nasci 47
mur natura filij ire · dom̄ · q̃ hoc est quia anima cū vni
tur carni infecte · statim inficitur z contrahit culpā ori
ginalem · non qz ipsa traducatur · sz quia traducitur ca
ro cui vnitur · quomō autez hoc fieri possit infra deter
minabitur cū agit de peccato originali · ¶ Ad illud qđ 48
obiçitur q̃ actus generādi est entis cōpleti · dom̄ q̃ nō
est cuiuslibet entis completi · sed eius rei que habet na
turam transmutabilez ex qua potest produci · Et quia
anima non habet talem materiam · nō potest aliā pro/
ducere cuius sit forma completa · ¶ Ad illud qđ obī q̃
vis generatiua principaliter residet penes animam · 49
dom̄ · q̃ z si principaliter respiciat aīam p modū mouē
tis z agentis · principaliter tamen respicit corpus tan
q̃ illud ex quo producit · z quoniam decisio pōt fieri a
corpore non ab anima · hinc est q̃ ordinatur ad produ/
ctionem corporis humani · nō ad productionē anie ra/
tionalis · Ad illud qđ obiçitur q̃ brutū potest produ/ 50
cere brutū · dom̄ · q̃ non ē sile · qz anima bruti cum sit for/
ma tm̄ · z forma corruptibilis · pōt de potentia materie
educi · aīa vero rōnalis cum sit hoc aliquid incorrupti/
bile · nec educat de materia piacēte · necesse est eā ex nihilo
educi z ita creari · Qd aūt non possit produci ex materia
preiacenti multipliciter ostendit Aug⁹ · sup Gene · ad
litterā · li · x · q̃ illa materia peristens nec possit esse cor/
poralis nec spiritualis · ¶ Ad illud qđ obī de generato
p adulteriū · dom̄ · q̃ in hoc oñdit⁹ potiꝰ laus diuine bo 51
nitatis q̃ reprehensio · quia beneficium qđ disposuit
seruare siue continuare propter peccata hominum nō
mutat vel interrumpit · vnde cum animaz infundit nō
considerat vicium · sz considerat naturā · Nec est simi/
le de gratia q̃ non respicit naturaz sm q̃ natura est · sed
magis sm q̃ ad deum conuersa est · Et per hoc patet
respōsio ad obiecta · patent etiā ea q̄ dicūtur in littera ·

Liber Secundus

Distinctio xix. de hominis duratione et conservatione quantum ad immortalitatez.

Volent queri plura de primo hominis statu ꝛc. Supra egit magister de hominis productione. in hac parte agit de hominis duratione et conseruatione. Et quoniam homo dupliciter habet in esse conseruari. scilicet in se. et in suo simili. In se per vitam et diuturnitatem. In simili vero per filiorum procreationem. ideo pars ista habet duas. In prima determinat de hominis immortalitate. In secunda determinat de filiorum procreatione. infra di. xx. post hec videndum est qualiter ꝛc. Prima pars habet duas. In prima determinat veritatem. In secunda dissoluit dubitationes. ibi. Solet hic queri cum primus homo ꝛc. Prima pars habet duas. In prima parte veritatem narrat. In secunda veritatem explanat. ibi. In primo statu fuit corpus hominis animale ꝛc. Similiter pars secunda habet duas. In prima mouet determinandam questionem circa hominis immortalitatez. In secunda vero mouet aliam dubitationem que habetur ex illa. et illam determinat secundum opiniones diuersas. ibi. Sed adhuc queritur si non esset preceptum ꝛc.

DI. XIX

1 a In primo statu fuit corpus hominis animale. Omne extra animale denominatur ab anima. ergo omne corpus habens animam z potest et debet dici animale. sed corpus gloriosum est hmoi ergo animale dici potest. Qualiter igitur diuiditur animale contra spuale. Si tu dicas q anima nominat ibi vitam carnalem. sicut dicitur Jo. xij. Qui amat suam animam perdet eam. sed tali modo viuere est reprehensibile. g videt q tale corpus non compateret statui innocentie. R°. dom q nomen generis aliquando appropriatur ei quod pro sui in complete vel imperfectione non addit nomen spuale vnde sicut animal appropriatur q dammodo bis qui habent animam cibatiuam non immortale ideo voluit Augusti. appellare corpus animale id est corpus alimonijs egens. et iste modus dicendi attenditur fz q animale venit ab anima. Et ps responsio ad obiecta. Alio modo posset dici. licet minus proprie. q animale veniret ab hoc q est animal. et cum animal appropriatur bestijs. diceretur corpus animale id est bestijs simile. erat autem adaz in sua conditione quod ad corpus consimilis bestijs in hoc q indigebat refici cibis. sed quia cum in honore esset non intellexit immo peccauit. ideo comparatus est iumentis insipientibus. et similis est illis. vt non solum ipse et eius posteri bestijs essent similes indigentia cibi. sz eriam in bestialitate. et apperitu meretris. Et sic patet pro quanto dicitur adam habuisse corpus animale et quomodo diuiditur contra spuale. b Tunc erat corpus mortale vel mortale. Contra. cum ei mortale et immortale sit oppositum. vel q duo opposita sint vel sint in

Quo dicit homo fuisse animam vivificatam.

Quo homo in primo statu scz ante peccatum fuit fz corpus mortale et immortalis. In secundo vero statu fuit mortalis et mortuus scz post pctum

In tercio statu erit omo immortale idest non potens mori.

Determinat veritatem de primo hominis statu ante peccatum scz qualis fuerit fm corpus et fm animam.

a Dicit quere plura de homis statu ante peccatum scilicet qualis fuerit homo puscz peccaret ~~si~~ corpore et anima. mortalis an immortale. passibilis an impassibilis. De termino inferioris vite et de transitu ad superiorem de modo propagationis filiorum et alia multa que non inutiliter sciuntur licz aliquando curiose querant. At priuscz ad animi qualitatez ptinentia prosequamur. de qualitate eius fm corpus. et modo ppagationis filiorum. et de alijs quibusdam inspiciamus. Primus ergo homo fm naturaz corporis terreni. et immortalis fuit quodammodo fm alicd q potuit non mori et mortalis quodammodo quia potuit mori. In illo nancz primo statu habuit posse mori. et non posse mori. Et hec fuit prima humani corporis immortalitas. s. posse non mori. In secundo vero statu p pctm habuit posse mori. et non posse non mori. q in hac statu moriendi est necessitas. In tercio statu habebit posse non mori et non posse mori. q ad illum statum ptinet moriendi impossibilitas. quod ex gratia erit non ex natura.

Explanat veritatem pdictam.

b a In primo statu fuit corpus hominis animale. i. egens alimonijs ciborum. Unde et homo factus dicitur in animam viuentem non spiritualez id est in animam corpus sensificantem. qd adhuc erat animale. non spirituale. qd egebat cibis vt per animam viueret. Factus est ergo in animaz viuentem. i. vitam corpori dantem tm p sustentamenta ciborum et b tunc erat corpus mortale et b immortale. q poterat mori et poterat n mori. Post pctm vo factum e mortuum. sicut dicit apostolus c Corpus propter peccatum mortuum est. id est necessitatem moriendi in se habet. In resurrectione vero erit spirituale. s. agile et cibis non egens et immortale. non sicut in statu primo fuit. scilicet q possit non mori. sz etiam q non poterit mori. Unde Augusti. super Gen. Apostolus ait. Corpus quidez mortuuz est propter pecccatum ꝛc. Prius de limo terre formatum est corpus animale non spirituale cum quali resurgemus Renouabitur enim a vetustate non in corpus animale quale fuit. sed in melius id est spirituale. cuz hoc mortale induet immortale in qo mutandus erat adam. nisi mortem corporis animalis peccando meruisset. Non ait apostolus. corpus mortale est propter peccatum sed mortuum. Illud enim ante pec

c Ro. viij.

eēnt eidē. Itē aīal eēntiali diuisiōe diuidit̄ ꝑ mortale ⁊ īmortale sic ꝑ rōale et irrōale. si ergo impossibile est animal simul ⁊ semel esse rationale ⁊ irrationale. impossibile est esse mortale ⁊ immortale. ¶ R°. dōm ꝙ immortale dupliciter dicitur. Uno modo prout priuat actū ⁊ aptitudinē moriendi. ⁊ sic dicit̄ immortale quod nō ē potēs mori ⁊ hoc modo directe opponitur ei quod ē mortale. ⁊ impossibile est esse circa idem. Alio modo prout priuat actum solū. ⁊ tunc dicitur īmortale. id est potens non mori. ⁊ h̄ modo mortale ⁊ immortale non habent oppositionem. quoniaꝫ potētie rationales ⁊ ille que rationalib⁹ subijciuntur sūt ad opposita. ⁊ iō licet actus sint oppositi. potentie tamen nō sūt opposite. Et sic patet responsio ad illa obiecta. procedunt enim s̄m ꝙ immortale priuat potentiā

Corp⁹ hominis ante pctūm mortale ⁊ īmortale fuit.

catū mortale ⁊ īmortale erat. qꝛ poterat mori ⁊ n̄ mori. Aliꝺ autem est non posse mori. Aliud posse non mori. Ideo factū est per peccatum non mortale quod erat. sed mortuum quod non fieret nisi peccaret. Aniale eniꝫ non est hoc corpus sicut primi hominis fuit. sed iam deterius est. Habet enim necessitatem moriendi. Ecce hic euidenter aperit Augustinus. ꝙ corpus hominis ante peccatū mortale et immortale fuit. sed n̄ q̄liter fiet ī resurrectiōe. de h̄ eodem Beda super gene. ait. Non est credendum ante peccatum ita fuisse mortua corpora sicut modo. Ait enim apostolus. Corpus propter peccatum mortuū est. sꝫ licet fuissent animalia nondum spiritualia. non tamen mortua. q̄ scilicꝫ necesse esset mori.

¶ Mouet determinandā questionem circa īmortalitatem. vtrum immortalitas quam habuit ante peccatum esset de cōditione nature an ex gr̄e beneficio. c

Solet hic queri cum homo primus mortale ⁊ immortale corpus habuerit. vtrum ex conditione nature ipsius corporis habuerit vtrunqꝫ. an alterum beneficium esset gratie scilicet immortalitas. id est posse non mori. Ad quod dici potest quia alteruꝫ habebat in natura corporis id est posse mori. alterum vero scilꝫ posse non mori erat ei ex ligno vite scilicet ex dono gratie. Unde Augustinus. super Gen̄. Quodammodo creatus est homo immortalis. qꝺ erat ei de ligno vite. non de cōditione nature. Mortalis erat de conditione corporis animalis. immortalis beneficio conditoris. Non enim immortale erat ꝙ omnino mori non possꝫ quod non erit nisi cum fuerit spirituale. Aperte dicit ꝙ non natura. sed ex ligno vite habebat posse non mori. Propter hoc aliqui dicunt ꝙ nisi illo ligno vite vteretur. non semper viueret quia peccaret Peccaret enim si illo ligno non vteretur quia preceptum erat ei vt comederet de omni ligno paradisi. nisi de ligno scientie boni ⁊ mali. Sicut ergo peccauit comedendo quod erat prohibitum. ita etiam peccaret si nō comederet qꝺ erat iustum.

¶ Mouet aliam dubitationē que habet ortum ex illa. vtruꝫ

R°. dōm. ꝙ sicut dicit Augustinus in. xiij. libro de ciuitate dei. mortuum potest esse nomen vel participiuꝫ secundum ꝙ est participium sic signat mortem infuisse quia est participiuꝫ preteriti temporis. ⁊ tunc dicitur esse aliquis mortuus in quo mors prius fuit. secunduꝫ autem ꝙ est nomen sic denominat aliquem nō solum a morte que infuit. sed etiā a morte que inest. sicut dicitur aliquis alb⁹ ab albedine q̄ inest. Et quoniā mors nihil aliud dicit q̄ꝫ tendentiam ad non esse ⁊ homo continue ad non esse tendit post lapsum. hinc est ꝙ continue est in morte. ⁊ ideo cōtinue potest dici mortuus. et ideo dicit apostolus. ꝙ corp⁹ mortuum est propter peccatum. Quod ergo obijcitur ꝙ mortuum ⁊ viuum opponuntur. dicēdum. ꝙ verum est secundum ꝙ mortuum simplicit̄ priuat viuum. hoc est secundum ꝙ dicit actualem separationem siue terminum corruptionis. quādo autem dicit ordinem ad illuꝫ terminum. non opponitur de se. sed ratione eius ad qꝺ ordinat. qꝛ ordinat ad oppositum vite. ⁊ sic simul pn̄t stare īmo nc̄c̄e ē simul eē cū vita pn̄ti. ⁊ ideo signanter ꝑticipium huius verbi maior est anormalum nec tenet formationeꝫ aliorum participioꝝ preteriti temporis. sicut dicit Augustin⁹.

Responsio qꝛ dicit̄ alterꝫ fuisse de conditione nature scilꝫ posse mori alterum ex gr̄e dono. s. posse non mori.

Aliq̄ dicūt ꝙ si vteret̄ Adaꝫ de ligno vite nō semper viueret quia peccaret.

3 Et si tu obijcias ꝙ potentie distīguūtur per act⁹ ⁊ ita si actus sūt oppositi. ⁊ potētie similiter. dōꝫ ꝙ illud habet locuꝫ in potentijs naturalibus puris. vel si in alijs potentijs locum habet. intelligit̄ de actu qui circumplectitur totam potentiam cum autem potentia est ad opposita. vnus illorum actuum potentiam totā non circumplectitur. c ¶ Corpus propter pctm̄ mortuum est. Contra. mortuum et viuum opponuntur priuatiue. ergo si corpus ade post peccatum viuebat. falsum est dicere ꝙ mortuum erat. Si tu dicas hoc esse dictum quia necessitati moriendi erat astrictum. pari ratione cum haberet necessitatem ad putrefactionem deberet dici corpus Ade esse putrefactum

4

d Sumeret de ligno vite q̄ perfecte immortalis factus cibi alimenta vlterius non requireret. Contra hoc est. quod est corruptibile nō potest dare incorruptionez. sed fructꝰ illiꝰ ligni vite erat corruptibil' aliter non possz māducari nec digeri. ḡ non poterat homini prebere perfectam immortalitatem Itez aut ille fructus conuertebatur in corpꝰ humanum aut non Si nō. ergo nō reficiebat nec sustentabat Si sic ḡ erat eiusdē nature cuz carne reliqua. ergo videtur ꝙ immortalitatē prestare nō poterat. Rꝰ dicendum ꝙ illud lignum vite dicitur ab Aug. potuisse prestare perfectā immortalitatem. non quia ex propria virtute possz corpus hominis facere incorruptibile. cum hoc sit solius potentie diuine. sed quia virtute sibi data habebat ad hoc disponere. ⁊ diuina virtus illi ligno tāq̄z sacramento assisteret ꝙ immortalitatem perficeret. Et ꝙ lignum vite hanc posset habere virtutez vt ad immortalitatem disponeret. satis patz in mltꝫ silibꝫ mlta eniz sunt aromata vt mirra ⁊ balsamus que corpus homīs diu a putrefactione conseruant. Ex vero ratione diuine virtutis assistentis dicerentur corporibꝰ illis immortalitatem prebere. simile habetur in sacramētis que dicuntur conferre gratiaz. q̄uis non ipsam gratiam creent sz diuīa virtus ipsis assistens. sicut melius in quarto libro explicari habet. Sic ⁊ in ꝓposito ītelligendum est. cuz lignum vite eēt primis hominibus in sacramētum. sicut dicit Augustinus.

Opinio q̄rundam

Alioꝝ opinio.

Opīo Augusti. quō īmortal' factꝰ sit hō.

Nō oīno fieret hō immortal' nisi ꝑticipato ligno vite.

si non foret preceptum vt de illo ligno comederet. et alijs nō illo vteretur. an posset non mori. Et determinat ꝑm opiniōes diuersas. d

Sed adhuc queritur si non esset p̄ceptū vt de ligno vite ederet. ⁊ alijs ⁊ nō illo vescerēt nū q̄d possz nō mori: Si sp̄ viueret non vtens de ligno illo. nō erat ei ex illo ligno posse non mori. Si vero non posset semper viuere. id erat ei ex illo ligno posse. Aliqui dicūt ꝙ si non fuisset ei prceeptuz vesci de illo ligno ⁊ alijs ⁊ non illo vescerēt. viueret semper. Sic determinantes illd̄ quod supra dixit Aug. erat ei de ligno vite non de conditione nature tantum scilicet quasi non ex conditiōe. nature solūmō erat ei. sz etiaz ex illo ligno. Alijs aūt vr̄ ꝙ ex ligno vite erat ei posse non mori. nō ex nat̄a. Ideo eniz d̄r potuisse nō mori quia poterat vti illo ligno de quo edens non moreretur. De hac vero hominis immortalitate qualis fuerit Aug. sup gene. questionem mouens sic ait. Querit̄ quomodo immortalis factus sit homo pre alijs animantibus. ⁊ quomodo cuz illis cōmunem acceperit alimoniam. Sed alia est immortalitas carnis quam in adam accepimus alia quam in resurectione speramus per christū. Ille factus est homo immortalis vt non posset mori. si non peccaret. moreretur autem si peccaret. Filij vero resurectiōis nec poterunt vltra peccar̄ nec mori. Caro nostra non tunc egebit reectione ciborū. quia nulla poterit esse defectio. Caro ade ante peccatum ita immortalis creata ē. vt per alimoniā adiuta esset mortis ⁊ doloris expers. Sic ḡ īmortalis ⁊ īcorruptibilis condita est caro hominis. vt suam immortalitatem ⁊ incorruptionem per obseruantiam mandatorum dei custodiret. In quibus mandatis hoc continebatur. vt de illis lignis concessis māducaret ⁊ ab int'dicto abstīeret. Per hoꝝ eduliū īmortalitatꝫ dona cōseruaret. donec corpalibꝰ incrementis ꝑductus ad etatem que conditori placeret multiplicata progenie ipso iubente sumeret de ligno vite. quo perfecte immortalis factus cibi alimenta vlterius non requireret. Ecce his verbis videtur Augꝰ. tradere ꝙ caro primi hominis immortalitatem in se habuerit. que ꝑ alimoniam ciborum conseruaretur vsq̄z ad tempus sue translationis in melius. quando de ligno vite comederet et fieret omnino immortalis. ita vt non possz mori. Ideo aliqui dicunt ꝙ immortalitatē de natura habebat qua poterat non mori. que aliorum lignorum esu poterat conseruari. sed non poterat cōsumari nisi per assumptionem ligni vite. Quod videtur Augusti. sentire sup Gene. dicens. Hoc quoq̄z addo talez cibum illam arborem prestitisse. quo corpus hominis stabili sanitate firmaret̄. non sicut ex alio cibo sed inspiratione salubritatis occulta. Hic innuere videtur ꝙ cum alijs cibis possz corpus sustentari. hoc cibo indeficiente sanitate firmaretur Ex quo consequi videtur. ꝙ sicut in natura sua habuit mortalitatem quandā scilicet aptitudinem moriendi. ita aliquaz immortalitatem in natura sua habuit. id est aptitudinem qua poterat non mori. cibis adiutꝰ sed si perstitisset immortalitatis perfectio esset ei de ligno vite. Sed qui hoc tradunt. quomodo superiora verba Augu. quibus dicit ꝙ erat immortalis ex ligno vite huic sententie nō contradicant diligenter inquirant.

Ad intelligentiam hꝰ ptis in q̄ agitur de homis immortalitate ꝑm statuz innocentie circa tria consistit dubitatio. Et ꝓmo querit de immortalitate hominis q̄tum est ex pte aie. Scōo q̄tū est ex pte corporis. Tertio ꝯ q̄tum ē ex pte coniuncti. Circa ꝓ mā q̄runtur duo. Primo vtrū aīa rōnalis p naturā sit immortalis. Secūdo q̄rit vtrum omnis anima quantū est de pria constitutōe nature fuerit incorruptibilis

Questio I a

Circa quā sic ꝓcedit & ostendit q aīa rōnalis nō sit naturaliter immortalis. ꝓmo p auctoritatē Apli. j. Thi. vlti. Qui solus habet immortalitatez. loquit de deo. ergo immortalitas nō puenit alicui creature. Si tu dicas hoc esse dictum q; soli deo conuenit p naturā. aīe hominis vero non conuenit p naturam sz p gratiā. Cōtra gratia nō repugnat nature. nec naturā variat sed potiꝰ cōsernat. si g mortalitas ineſt omni creature p naturam. immortalitas q̄ ē cōditio oppositā nulli creature ineſt per gratiam. g nec aīe. Item Dam. omne qđ a versione incipit. in versionē tendit. sz aīa rōnalis a versione incipit cum sit creata vt ostensum est. g tendit in versiōez igit non est immortalis. Si tu dicas q tendit q̄tuz est de se. sz tenetur & sustentatur manu conditoris. Cōtra. Hoc est illud Augꝰ. vij. de ciui. dei. Sic res q̄s cōdidit ad si ergo de se ad corruptionē tendit. diuine manus potē tia nō obsistit. Itē p auctoritatē philosophi. Intellectꝰ corrumpit quodā interius corrupto. sz nō corrumpit intellectus nisi a corruptione aīe rationalis. g aīa rōnalis nō est immortalis. Item hoc ꝓm vr rōne. aīa patitur in corpore p naturā. sicut planū est. sz passio magis & magis facta abūcit a suba. a q̄ cunq; aūt suba fit abiectio fit etiam aliq̄ corruptio p quā aliquā inde corrumpunt. & omnis talis substantia ē corruptibilis ergo aīa rōnalis est corruptibilis. Item aīa rōnalis cōdolet corpori patienti. ergo magis patienti magis cōdolet. & maxime patienti maxime compatit. g videtur q; morienti cōmoriatur. Item si substantia est incorruptibilis. & operatio correspondens illi substātie. quia nūq; substātia ꝑfecta ꝓpria operatiōne. g si destruit & ledit operatō destruit & ledit suba. sz ad lesionez corporū ledit & impeditur actus substantie rationalis qui est intelligere. ergo videtur q; ledatur & ipsa substātia. ergo substantia est corruptibilis & mortalis. Ad oppositū sunt innumerabiles auctoritates. & ꝓbor & sanctor. & iō oñdamus hoc rōnibꝰ. Ut aūt sufficienter anime ostendatur immortalitas. attendendum est q; anima hz cōsiderari in ordine. hz cōsiderari in se. In ordine respectu vniuerse creature. & respectu diuine iusticie. vel respectu finis q cōpetit ꝓprie nature. Et in se q̄tum ad virturem. q̄tum ad actū. & q̄tum ad obiectū. & sic sex modis cōsiderari hz. Et ꝓma cōsideratio est ꝑm ordinem quē hz inter creaturas vniuersi. & ꝑm hanc cōsideratio nē oñditur eius immortalitas ex duplici rōne. Prīa ē hec. in ordie creaturaꝝ vniuersi reperimus ꝓmā materiā & vltimā formā. & eq̄ vel magis est de cōplemēto vniuersi vltima forma sicut & prima materia. si igit ꝓma materia est incorruptibilis. g & vltima forma. sz hec est anima rōnalis. g &c. Item alia ratio ad idem. Ad hoc q; vniuersum sit completū necesse est reperire creaturaꝝ differentias ꝑm pfectam cōbinationem. sz contingit reperire in vniuerso substantiam habentē magnitudinē extentem incorruptibilez. vt corpus celi. & contingit reperire substantiam incorruptibilem que nec est magnitudo nec coniuncta magnitudini. g contingit reperire substantiam mediam incorruptibilem que non sit magnitudo. sz coniuncta magnitudini. sed hec est anima rationalis. ex pfectione igit ordinis vniuersitatis colligitur aīmā esse immortalem. Ex secunda conidera tōne sez ex ordine diuine iusticie ostenditur sic. Nullū bonum est irremuneratū. & nullū malum impunitū est apud cū qui iuste iudicat. sz multa bona remanent irremunerata. & multa mala impunita ꝑm ꝓsentem vitā ergo est ponere aliam vitam q̄ hanc. sz hec non esset nisi anima remaneret post corpus. g &c. Si tu dicas q; hoc non cogit. q; sicut suscitatur corpus. ita possit anima suscitari. non est conueniens talis instantia. cū essi anima ex nihilo sit creata. si corrumperetur in nihil tēderet. ergo non suscitaretur sz alia anima de nouo crearetur. Itē ad diuinā iusticiam spectat q; nihil bene & iuste factum debet vergere in malum eritum. sz ꝑm moralem philosophum & ꝑm legem diuinā & ꝑm etiaz oēs sectas potius homo debet pati mortez q̄ recedere a veritate vite & a veritate iusticie. sed si omnino perimeretur anima. pimeretur omnino iusticia que est in ipsa. ergo talis mortis perpessio que iusta est & quaz laudat omnis ratio recta. malum haberet simpliciter eritum. quod est contra diuinam iusticiam. Colligitur igitur ex ordine iusticie animam immortalem esse. Ex tertia consideratione scilicet ex ordine ipsius anime ad ꝓprium finem ostenditur sic. Remoto vltimo fine qui principaliter mouet. omnes alij fines cassi sunt & vani sed finis vltimus omnis operationis rationalis ē beatitudo perfecta. ergo si illa non est. omnia quecunq; facit anima facit frustra. si ergo hoc est inconueniens. necesse est illum finem ponere. sed beatitudo est status omnium bonorum congregatione perfectus. vbi autē hoc est. necesse ē cē immortalitatē. igit anima per naturā est apta nata ad incorruptiōez & immortalitatem. Itē omnis anima rationalis naturaliter appetit beatitudinem. sed nihil est ociosum in fundamento nature. ergo omnis anima rationalis nata est ad beatitudinē peruenire. vbi autem beatitudo ibi perfecta securitas. & vbi perfecta securitas ibi immortalitas. vbi enim mors ꝓt accidere necesse est timere. colligitur ergo ex ordine ipius anime ad suū finem ipam habere immortalitatem. Et hec triplex consideratio sumpta est ꝑm triplicez ordinem ipsius anime. sez ad finem ꝓprīū. ad diuinuz iudicium. ad totum vniuersum. Ex quarta consideratione sez ipsius anime q̄tum ad ꝓpriam virtutem arguitur sic. Nulla virtus materialis & corruptibilis nata est super se reflecti. hec ꝑ se manifesta est anima rōnalis ꝑm actum ꝓprium nata est super se reflecti cognoscendo se & amando. ergo virtus anime rationalis nō est materialis & corruptibilis. ergo est immaterialis & incorruptibilis. sed si virtus est incorruptibilis substātia. ergo &c. Item omnis virtus que per recessum & impermixtionem cum corpore corruptibili fortificatur & potentior efficitur est incorruptibilis per naturam aīa rationalis est hmōi. sicut patet. q; tanto magis releuatur ipūs & homo interior. quanto magis mortificatur homo exterior. virtus igitur anime rationalis est incorruptibilis. & sic ex sua virtute colligitur anima rationalis esse immortalis. Ex quinta consideratione sez q̄tū ad operationem arguit sic. Cuiuslibet substantie rōnalis ꝑm esse & durationem pendentis ex corpore operatio pendet ex corpore. & anima rōnalis ꝓpriam operationē habet ꝑm quā nō pendet ex corpore sez intelligere quia

nullum organū sibi approbat. q̄ duratio anime non pē
det ex corpe. sed ipa de se corrumpi non habet cum nul/
lam contrarietatē habeat. ergo de se est immortalis et
incorruptibilis. Item cuiuslibet substantie corrupti/
bilis opatio antiquat̄ et senescit in tpe. sz anime rōna/
lis opatio nec senescit nec antiquatur in tempore. ergo
iuuenescit. quia in antiquis est sapientia. et in multo
tempore prudentia. ex propria ergo operatōne collige
re possumus aiam rōnalem esse immortalem. Ex sexta
cōsideratione scz p compationē ad obiectum probatur
anima rationalis immortalis esse sic. Necesse est ppor
tionē esse cognoscentis ad cognitum siue potentie ad
obiectum. sz anima rōnalis nata est cognoscere et intel
ligere veritatem. veritas autem est incorruptibilis sic̄
probat Aug. in solił. cū sit talis nake q̄ ipa negatio ve/
ritatis veritatē ponat. igit̄ anima rōnalis cum sit veri
tati ꝓportionabilis ē immortalis. Hec autez rō non so/
lum concludit animā esse immortalem per veritatē in/
telligentie siue conscientie. sz etiam p veritatem miseri
cordie siue iusticie. de qua sapiē. j. iusticia est perpetua
et immortalis. ac per hoc anima que est iusticie capax.
Item omnis virtus corruptibilis ledit̄ ab obiecto im/
proportionabilit̄ excellenti. et magis nata est delectari
in medio q̄z in extremo. sed anima rationalis intelligēs
maiora et maxima non ꝓpter hoc pfius intelligit mino
ra. et magis delectat̄ in cognitione summe lucis. et pce/
ptione sapientie dei. q̄z in cognitione alicuⁱ creati. Ex
cōparatione igitur ad obiectum colligitur anima ratō
nalis esse immortalis. si igitur substantia cognoscitur
p virtutem. et virtus per operationez. et operatio p ob
iectum. cum fm hanc triplicem considerationē ipiⁿ aīe
ostensum sit ipsam esse immortalem. omnis anime con
siderato siue in ordie siue in se astruit anime immorta
litatem. Rᵒ. ad predicta dom̄ est q̄ anima rationalis est
immortalis fz q̄ dicit fides catholica. cui ꝯcordat phi
losophia et omnis ratio recta. licet aūt in cognitionem
immortalitatis anime rationalis multiplici via posse/
mus deduci et manuduci. potissimⁱ tamen modus deue
niendi in eius cognitionem est ex consideratione finis
et hunc modū pcipue approbat Aug. in. xij. de tri. in li
bro de ciui. dei. Nec immerito. q̄z finis immit necessita/
tē his q̄ sunt ad finē. Hec igit̄ positio supponenda ē tā/
q̄z verū et certū. q̄ aīa rōnalis facta sit ad pticipandam
summā beatitudinē. hoc em̄ adeo certum est ex clamore
oīs appetitus naturalis q̄ nullⁱ de eo dubitat nisi cuⁱ
rō est oīno subuersa. Certissimū em̄ est nobis qđ oēs
volumⁱ esse beati. si igitur beatus esse non pōt q̄ bonuz
qđ hz pōt amittere. q̄z hoc ipo tā hz vnde timeat. et vñ eti
am doleat. et ita vñ miser existat. necesse est igit̄ q̄ si ani
ma facta est capax btitudinis q̄ ipa sit p naturā immor
talis. Et colligit̄ eiⁱ immortalitas ex pte cause finalis
colligit̄ etiā nihilominⁱ cōsequēter ex pte cause forma/
lis. q̄z em̄ facta est ad pticipandā beatitudinē q̄ cōsistit
in solo summo bono. facta ē capax dei. et ita ad ipiⁿ ima
ginem et similitudinē. sz si est imago dei. expresse ei assi
milatur. hoc aūt nō esset si mortis termino clauderet. q̄
cū de natura sua sit imago dei. nō pōt mortis termio clau/
di. Exhc etiā habet̄ et colligit̄ ratio ex pte materie. q̄z em̄
ipm̄ q̄ est anima siue forma tante dignitatis ē vt ipam
animam reddat dei imagine insignitam. q̄ est conditio
nobilissima. materia q̄ huic forme vnit̄ tanto appetitu
ei coniungitur. et ita eius appetitus in ipa terminatur
q̄ nullatenus queat aliam formam appetere. cum opti
ma colligantia iungantur adinuicem. Denicz ex par/
te cause efficientis colligitur. Qm̄ qđ bona rone ūcrā
est. dissolui velle nō est dei. hinc est q̄ deus q̄ fuit anie
actor. est continuus anime conseruator. Et sic ps ratio
immortalitatis anime ex quadruplici genere cause. q̄z
uis principaliter sumatur ex fine. et iste sunt rōnes oīn/
dentes non solūmodo q̄ est immortalis. sz etiam pro/
pter quid est immortalis. Rationes vero superius in
ducte ostendunt q̄ anima ē immortalis. et verū conclu/
dunt. et ideo concedende sunt. Ad id q̄ qđ primo obr̄
in ōrium de Apostolo. dom̄ q̄ apostolus dicit solum
deuz habere immortalitatem. q̄z solus deus potest sum
me se ꝓpetuare sine alterius iuuamine. anima aūt et si
sit fm suam originē ydonea ad immortalitatem. non ta
men potest sufficienter se continuare inesse nisi conser/
uetur a summo autore. et illa conseruatio est a gratuita
dei bonitate. nec repugnat nature ipsius anime q̄rum
ad principia ex quibus constituitur. sed potius conser
uat illorum principioz appetitum. Ad illud qđ obr̄
ūcitur de Dam̄. q̄ tendit in versionē. dom̄ q̄ tendentia
illa non est p aliquem appetitū ꝓrutis. sed potius p de/
fectum vanitatis q̄ creatura est ex nihilo. Hunc autez
defectum summa veritas et potestas sua pfecta et manu
tenentia excludit a creatura. Et q̄z sic pñs est aie rōna/
li quā fecit vt eam nunq̄z deserat. q̄n sit in ea potentia
pfectam. et essentiā. ō aīa rōnalis nūq̄ fit corrupti. Nec
valet instantia quā obūcit verbo Aug. Aug. em̄ intel
ligit de motibꝫ q̄ sunt a natura fm q̄ natura dicit origi
nale ꝓncipiū alicuius effectus. nō fm q̄ dicit defectū.
et sic intelligendum est etiā q̄ gra naturā pficit et non
repugnat. et hꝫ melius explicatū ē in li. j. di. viij. Ad 9
illud q̄ obr̄ de pho. q̄ intellectus corrumpit̄ ze. dom̄ q̄
illud verbū phi dz pium habere intellectū. nō em̄ credē
dum est q̄ phus voluerit dicere intellectū esse corrupti
bilem. cū postea ꝓbet ipm̄ impassibilē. incorruptibiles
et immortalem. sicut in tertio de aīa expresse pz. sz vult di
cere q̄ operatio intellectus quē hz in corpore impedit
ꝓpter aliquā lesionez factā interius in organo imagia
tionis vel alterius ꝓrutis sensibilis. et q̄tum ad hꝫ vez
dixit. sicut pz et manifestū ē sensui. Ad illud qđ obr̄ q̄
aīa patit. rnderi pōt dupl̄r. Primuz qdem. q̄ passio eiⁱ
nō ē p ipsius lesionē sz p cōpassionē respectu corpis le/
si. et hꝫ nō pōit aliqđ de suba eiⁱ abūci. sz de ba cui hz vni
ri. Aliter pōt rnderi q̄ aīa nō solū in corpe sz etiā extra
corpus hz pati. nec tū sequitur q̄ habeat corrumpi. nō ei
est illa corruptio p partis adeptionez. sz p quietis et pa
cis ꝯtinuaz impeditionē. hoc aūt in quarto plane de
terminatū est cū agit̄ de penis aiaꝝ damnatarū. Ad il/
lud quod obr̄ q̄ aīa corpi cōdoleat. dom̄ q̄ illa cōpassio
non est nisi salua coniunctōne aīe et corpis. Et quoniā
mors separat illam coniunctiōem. ō nō oporet cōpas/
sionem mortis cōicare. q̄z illa cōsequentia nō tenet. nisi
manēte causa. Preterea illa ꝯsequentia nō tenet. sī aīa
marime compatitur corpi marime patienti. q̄ cōmora/
atur morienti. aīa em̄ cū sit capax lesicie. ē capax dolo
ris. sz cū sit capax vite. nullo modo ē susceptibilis mortis. Ad illud qđ obr̄ q̄ opatio aīe ledit̄ vel impeditur
dom̄ q̄ hꝫ est p accīs solū. q̄z em̄ aīa magna inclinatiē
inclinat ad corpⁿ. et corpi suas oationes cōicat. et ꝓru/
tes sensitiue ipi ꝓruti intellectiue immediate submini/
strat inde est q̄ lesis organis corporeis. et impeditis vi
ribus sensitiuis. opatio intellectus q̄diu est in corpo/
re hz impediri ipo intellectu nullatenⁱ in se leso. qđ ex
hoc paret. q̄ statim cū a corpore separat hz suuz vsum
completum. et hec sufficiant quantum ad propositum.

Questio II b

Utrū oīs aīa vtpote brutalis nō solū rōnalis ex pri
ma ꝺditōne fuerit imortalis. Et q sic vr Eccs. ij. Un⁹
est interit⁹ hoīs ⁊ iumentoꝝ. ſz hoīes ⁊ si intereant q̄ꝫ /
tū ad corpa nō tñ intereūt q̄ꝫtū ad aīas. g̃ pari rōe nec
bruta aīalia. Item Sap. j. Deus mortē nō fecit nec de
lectat in ꝺditione viuoꝝ. igit̄ mors nō ē introducta ni
si ꝓpter pctm. g̃ si homo nō peccasset. nec moreret ipe.
nec moreret brutū aīal. ſz h̄ nō esset nisi aīe brutoꝝ eēnt
immortales. g̃ ⁊c. Item h̄ vr rōne. pbato q aīa petri sit
imortalis. pbat q oīs aīa sit imortalis p hypothesim.
nō est maioꝝ rō de vna q̄ꝫ de alia. loquēdo de aīabꝫ rōna
libꝫ. g̃ pari rōne loq̄ndo de aīabꝫ sensibilibꝫ. si vna aīa
sensibilis ē immortalis. g̃ ⁊ omnes. ſz aīa sensibilis bu/
mana est immortalis. q̄ nunq̄ est rōnalis siue sensibi/
li. g̃ cū in hac cōicet hō cū brutis. aīa sensibilis brutoꝝ
aialium p naturā est imortalis. Jtez oīs aīa q̄ntūcūq̄
paꝝ habeat de nobilitate excellit oīe corp⁹. sicut vult
Aug⁹. g̃ magis accedit ad dei similitudinē. ſz aliq̄ coꝝ/
poza p naturā sunt immortalia. sicut corpa celestia. er/
go multo fortius aīe brutoꝝ aialiū. Item suba cui⁹ vir
tus ⁊ opatio non senescit in tpe. nō corrumpit̄ in tpe. ſz
aīa sensibilis ē hmōi. q̄ sicut dicit pbus. si senex accipe
ret oculum iuuenis. ita videret sicut iuuenis. g̃ ⁊c. Jtē
ponere aīam eius immortalez vt remuneret post mor/
tem. g̃ pari rōne cum bruta aīalia seruiant homini. ⁊ p
hoc ꝺo in homine. vr similit̄ q ipa ꝺebeant remunera/
ri. Contra nulla forma ē sepabilis a corpe nisi q̄ hz opa
tionē ꝓpriam ꝑter corp⁹. ſz nullus spirit⁹ brutalis ē hu/
iusmodi. g̃ ⁊c. Maioꝝ manifesta est. tū q pbs dicit. tū
etiaꝫ q nulla est sba q̄ omni careat opatiōe. cū nulla sit
aīalia facta sunt ꝓpter vsuꝫ hoīs. ſz vsus hominis ē in
vescendo eis ⁊ vesc̄itur eis dū ea occidit. g̃ facta sūt ad
hoc vt non tm̄ seruiāt hoī p vitā ſz etiā p mortē. ſz h̄ nō
esset si aīe coꝝ essent immortales. ergo ⁊c. Item aīe im/
mortali ꝺebet corp⁹ imortale q̄ꝫtū est ex institutiōe pria
ergo si anime brutoꝝ erant immortales ꝺebebāt corpa
immortalia. ſz cōstat q bruta nō peccauerūt. g̃ ꝺeberent
adhuc esse immortalia. Et ⁊ si h̄ constat esse falsum. pz
etiam q ⁊ pmū. Jtez si aīe brutoꝝ essent immortales. g̃
ꝺebercnt oīa corpora brutoꝝ redire sicut et corpa hoīm.
ſz si hoc esset impossibile q oīa essent in terra. cū innu/
mera bestiaꝝ multitudo ⁊ aīaliū cōtinue sibi succedit.
g̃ inconueniens est dicere brutoꝝ aīas esse immortales.
13 Rō. ad ꝓdictoꝝ intelligentiā est notandū q aliq̄ dicer
uolu erūt brutoꝝ aīas esse imortales. ꝓ eo q eedē aīe sūt
q̄ viuificant corpa brutoꝝ ⁊ corpa hoīm. tñ merito pec
catoꝝ suoꝝ ꝺe corpe ad corp⁹ circūeundo ꝓtranseant.
Et hec positio quoꝝūdā pboꝝ ⁊ hereticoꝝ fuit sicut ꝺi/
cūm est s. ⁊ iam improbata est s. tāq̄ heretica. ⁊ prorsus
abijcienda est ista positio tanq̄ vilis ⁊ derogās digni/
tati creature rōnalis. ꝺū ponit rōnales ꝺ bestias eē pa
res. in h̄ em̄ indicat q sui inuentores ⁊ defensores sunt
hoīes bestiales. ꝺū aīas suas credūt vel bestiaꝝ fuisse.
vel futuras esse. Fuerūt ⁊ alīq̄ q dicere voluerūt q aniē
brutoꝝ nec sūt adeo corruptibiles sicut alie forme q ha
bent ꝺrietatem. ſz q̄ꝫtū est ꝺe sui natā nate sunt cōtinue
durare nisi impedimentū sue duratiōis habeant ex cor
poze sine q̄ nō ꝓnt subsistere. huiꝰ aūt impedimēti du
ratiōis introductū esse dicunt in corpa brutoꝝ ꝓpter pec
catū hoīm. si em̄ Adam nō peccasset. nullū aīal brutuꝫ
ꝺeceꝺeret. Unde sicut merito peccati hūani q ad eⁱ⁹ ob
sequium facta sunt exteriorata sunt. sic ⁊ bruta aīalia fa
cta sunt morti obnoxia. ſz istud prima fronte obuiat
ei q̄ ꝺicit Aug⁹. sup Gen. ad lr̄am li. iij. q si homo nō
peccasset. nihilominus essent animalia viuentia de ra/
pina. q ad suā vitā seruandam alia interficerent aīalia
Repugnat etiam rationi. cum nulla ratio ꝺicat ꝺgru
um esse ouem interfici ꝓpter hoc q homo peccauit. cū
nullo modo ei in peccato cōicauerit. nec pctm̄ suum in
ouem transfuderit. Repugnat etiā imaginationi sen/
sibili. vbi em̄ essent tot aīalia q̄ multiplicata essent sup
terram ab initio mūdi vsq̄ ad finez. si nulla essent mor/
tua. Q si tu ꝺicas q non essent multiplicata si hō non
peccasset. quō etiā verū esset q̄ ꝺr̄is Gen. j. Creſcite
⁊ mult. ⁊ re. aquas. Ꝺō si ꝺictū est de piscib⁹. cur nō in
telligendū ē ꝺictū esse de alijs aīalib⁹. nunq̄d ꝓpter cul/
pā hoīs facta sunt fecundiora. q̄ oīa si inconenientia
sunt. positio ista tanq̄ inconueniens respuenda ē. Et
ideo ꝺom est tertio mō q nulla alia aīa nisi rōnalis im
mortalis est. ⁊ rō huiꝰ apparet si aspiciam⁹ ad finē ꝓpē
quez creature facte sunt. exq̄ fine ponit̄ in reb⁹ ꝓpetui/
tas vel corruptibilitas fm eaꝝ exigentiā. Cū aūt oīs
creature facte sint ꝓpter deū iuxta illud vniuersa ꝓpter
semetipm operatus ē ꝺns. sola creatura rōnalis facta est
ad fruendā ꝺo. ⁊ vt bn̄ficeā in ipo q̄ sola est ad imaginē
Alie vero creature q̄ solū tenēt rōnez vestigij. facte sūt
vel ad manifestationez diuine bonitatis. vel ad obsecū
um creature rōnalis. Manifestatio aūt diuine exem/
plaris ⁊ bonitatis ꝺei est in ꝓductione vniuersi. qꝺ est
quoꝺdā exemplatū cōplere repn̄tans illud exemplar.
⁊ ꝓpter repn̄tationis cōpletionē. cōpletā ꝺebent habeī
⁊ ꝓpetuā durationez. Uniuersum aūt ꝺupliciter hz cē
vicz. ꝺecurrens ⁊ pmanens. Esse ꝺecurrens nō pōt esse 14
ꝓpetuū. q necesse est q aliq̄n sit ꝺctum. Esse vo pma/
nens est ꝓpetuū. Ille igit̄ partes q respiciunt vniuersū
q̄ꝫtum ad esse pmanens. sicut sunt orbes celoꝝ ⁊ eloꝝ
ꝓpetuitatez habent. Ille vo q respiciunt q̄ꝫtū adesse ꝺe
currens. vtpote q consistunt in generatiōe ⁊ corrupti/
one q̄lia sunt mineralia. plante. ⁊ animalia bruta. non
ꝺeb̄ habere esse ꝓpetuum ſz terminatū. q quasi quoꝺā
transitu suo. ⁊ q̄ꝺam inueteratione ⁊ innouatiōe. mor/
te ⁊ viuificatione ꝺecorant vniuersum. Et sic patet q
bruta aīalia q̄ꝫtū ad corp⁹ ⁊ animā corruptibilia sunt p
naturaz. inq̄ꝫtū facta sūt ad repsentāꝺū diuinā bonitatē ⁊
sapiaz. Et hec ratio sumpta est a fine principali. Est et
alia ratio sumpta a fine non principali inquantum scz
create in q̄bus est sola rō vestigij facte sunt ꝓpter crea/
turam rationalem scz hoīem. Quedā em̄ facte sunt p
pter hominez fm omnez statū siue vie siue patrie. q̄ꝺā
solum fm statum patrie. ⁊ cum status patrie sit ꝓpetu/
us ꝺebent esse perpetua. ⁊ talia sunt que integrant bo/
minis habitaculum. sicut celum ⁊ quattuor elementa.
Illa vero que facta sunt ꝓpter hominez fm statuꝫ vie
cum ille status sit ptranlitor⁹ ⁊ habeat finez. ꝺebent eē
corruptibilia. talia aūt sunt animalia bruta que facta
sunt ad supplendā corporis indigentiā fm eū statū in q̄
indiget cibis ⁊ alimonijs. Et sic concedende sunt rati/
ones ostendentes animas brutales esse mortales ex sua
prima conditione. Ad illud quod primo obijcitur ꝺe 15
Eccs q vnus est interitus ⁊c. ꝺom q loquitur quan/
tum ad exteriorem intelligentiam. et propterea subiū/
git. Quis nouit si s. Adaz a fur. q. ꝺ. Non nouit ho
mo qui ambulat fm intellectum carnalem. qui ea sola
cōsiderat que exterius apparent. homo aūt sapiens no
uit q̄ illud attendit qō ipse Eccs in fine ꝺicit. Scito
q pro omni errato adducet te deus in iudicium. Ad
illud qō obr̄ qō ꝺe li. Sap. ꝺom q loquitur vel ⁊c moꝝ/ 16

te damnationis eterne. vel de morte tēporali in eo cui mors ē pena. tale aūt est solū aīal rōnis capax. qđ sicut solum natū ē esse miserū. sic solū natū est pmiari. solum natum est puniri. qz solū ip̄m est cui data est vis discretiua inter bonū z malū. vez z falsum. Uñ z si bestia deleat cū occidit vel ledit nō tñ punit. nō em̄ est capax miserie. solus em̄ ille ē miser q̄ vel scit se miserū vel scire debet cum malum hz. Ad illud qđ obī q aīa sensibil' hominis est īmortalis. dōm q nō ē sīle. sensibile em̄ in homine noīat potentiā. s. aīe rōnalis. sicut infra patebit Sensibile ẏo in brutis noīat formā q̄ substantificat in materia transmutabili. z qz pendet ex illa q̄tum adesse corrumpit illa corrupta. Ad illud qđ obī q aīa sensibilis ē nobilior omni corpore. dōm q maior nobilitas z minor non facit ad maiorē durationē creature. magis enim nobilis etiā fm statū nature lapse hō q̄ sit lapis tū lapis plus durat mō. fz h̄ facit priuatio corrumpentis causē. z hanc hz aīa sensibilis ꝓpter hoc q fundat z pendet ex corpore composito ex ꝯrarijs. supra quā cōtrarietatē sblimata ē natura celestis. Ad illud qđ obī q aīa sensibilis nō senescit. dōm q vez ē quātū est p se senescit tñ rōne ei⁹ in q̄ radicat. s. rōne corpis. rōne cui⁹ etiā hz corrumpi. z h̄ ex ꝯditione sua primaria. Ad illud qđ obī q bruta seruiunt homi. dōm q seruitium remunerabile non est nisi illud qđ est laudabile. sola aūt potentia rōnalis z deliberatiua in qua cōsistit arbitrū libertas ē in qua cadit laus z vituperiū. z ideo quātū cunq obsequiū sit magnū z vtile. nō est dignū remuneratione nisi factū fuerit ex arbitrij libertate. iō nō decet remunerari animas brutoz. Et sic patet illud.

Quēnter q̄ritur q̄tū ad secundum articulū de immortalitate Ade ex pte corpis. Et circa h̄ q̄runtur duo. Prīo q̄ritur vtrū anima nō peccante posset corpus ade dissolui. Secundo q̄ritur vtz ip̄a peccante posset p esum ligni vite in vita ꝑpetuari.

Questio I c

Circa quā sic ꝓcedit z oīdit q etiam si Adam non peccasset corpus ei⁹ dissolui potuisset tali rōne. Adaz in statu innocentie habebat corpus mortale. sicut mgr dicit z Aug. in lit. ergo corruptibile. fz omne corruptibile de necessitate corrūpetur. sicut vult phs. q̄uis nō oīe generabile de necessitate generet. ergo corp⁹ Ade corruptum fuisset. esto q in statu innocentie pmansisset. Item ꝯrarietas ē causa pugne. z pugna in cōpositō est causa dissolutionis. ergo in illo statu in quo n̄ esse contrarietas. pōt esse dissolutio. sed corpus Ade etiaz fm statū innocentie ex ꝯrarijs habebat cōpositionē. ergo statu illo manente poterat habere dissolutionem. Item cuicūq statui cōperit restauratio. cōperit ꝺperditō. fz corpori Ade in statu innocētie cōpetebat restauratio p sūptionē ciboz. q̄ z eidē corpi fm statū innocētie inerat deperditio fz cuicūq ineſt z cō sumptio. z in quocunq ponitur consumptio ponit et corruptio. ergo corpus Ade in statu innocētie ꝑsistēs dissolui poterat z corrumpi. nulla culpa interueniēte Item constans est q adam non poterat viuere nisi comederet. cum haberet corpus animale. fz poterat non comedere. ergo poterat absq vllo peccato corp⁹ ei⁹ de ficere. Si tu dicas q peccaret in non comedendo. qz tenebatur comedere. Contra. non semper tenebat comedere. qz signem⁹ aliquā horā in q̄ tenebat. in illa hora aut Adam esuriret. aut non. Si esuriret. ergo poterat antecē peccaret. Si nō esuriret q̄ natura non indigeret. cum natura bene dispositā tempore necessitatis cibum apperat. q̄ non teneret tunc comedere. nec alias. q̄ nunq̄. Item si Adaz stetisset. aliq̄s de filijs eius poterat peccare. ponatur ergo q̄ peccasset sed possibile est virum iustum a peccatore insidiante interfici absq̄ sua culpa. sicut Abel interfectus ē a Layn. q̄ possibile esset Adam saltem dormientē ab eo iugulari. z sic iugulat⁹ interiret. culpa sua nulla interueniente. Item impassibilitas ē dos corpoz glorificatoz. fz corp⁹ ade in statu innocentie glificatū nō erat. q̄ in statu illo ꝑsistens impassibilitatē nō hēbat. q̄ ꝑsistendo in statu illo mori z non mori poterat. q̄ corpus ade erat dissolubile aīa nō peccante. Sed ℨ. Isiō. de tri. dicit. Si hō impaciso innocenter viueret. nec ignis cū vreret. nec aqua mergeret. nec absentia aeris suffocaret. nec oīa q̄ nocent moralib⁹ impedirent. q̄ vī q̄ ipō pmanente in statu innocentie corpus eius non erat resolubile. Item mors est pena peccati. fz omnis pena ē ordinata. nec pena. non ordinat nisi p culpam. nulli q̄ pōt ineſſe nec pena. nec mors. nec corruptio. nisi cui prius ineſt culpa. igit aīa nō peccante impossibile fuit dissolui corpus Ade. Item ad h̄ q̄ debite cōstituat aliq̄ compositū necesse ē materiā z formā ꝓportionari adinuicē. si igit aīa vt forma z pfectio vnita est corpori. impossibile erat corpus illud resolui et corrūpi. nisi aliqua corruptio prius incideret ex pte aīe. fz corruptio q̄ pōt incidere ex pte aīe non est nisi culpe. q̄ impossibile fuit corpus Ade resolui z pati nisi in aīa culpa fuisset ꝑambula. Item fz status innocentie medius erat inter statū glorie z statuz miserie fz dissolutio corporis omnino opponit statui glorie cum igit statui glorie nō opponeret directe stat⁹ innocētie. Adam in statu innocentie ꝑsistente corpus ei⁹ nō fuit resolubile. Item omnis passio ē ab aliq̄ repugnante z pdūante. fz Adaz in statu innocentie erūte. vl oia ꝺcordarent ei vl subiacerent. igit nihil posset corp⁹ ei⁹ ledere. nec aliquā passionē inferre. q̄ corp⁹ eius nō ēet passibile nec dissolubile. Item impossibile ēstante recti tudīe alicuius ipsū obliq̄ri. fz rectitudo oīs ꝺsistit in iacendo deo z pōsidendo alijs creaturis tam corpi suo q̄ etiā brutis. q̄ spū rōnali stante in puritate innocentie z obedientie. impossibile fuit corpus ab ei⁹ voluntate recedere. fz aīa semp appetit vniri corpi. q̄ impossibile fuit corp⁹ in tali statu dissolui. q̄. ad pdictoz intelligē. 21
tiā est notandū. q̄ quēadmodū iuxta ẏbum phi hec est dupler. aliq̄d ē nunc īmortale. q. aduerbiū pt determinās. rē p̄ rē h̄ qđ est immortale rōue actus moriendi. vel rōe potentie. ita z locutio p̄cedens. vtrū corpus hois ēet dissolubile siue posset dissolui ip̄o nō peccante. distinguitur. Illi em̄ ablatiui absoluti pōt determinari h̄ verbuz posset. vel h̄ ẏbū dissolui. Si h̄ ẏbū posset determinat veritatē hz locutio. Est em̄ sensus q̄ adā dū existeret in statu innocentie posse hēbat vt corp⁹ ei⁹ dissolueretur Si aūt ablatiui illi referant ad actū q̄ est dissolui. sic locutio est falsa. Est em̄ sensus q̄ adaz posset dissolui in statu innocentie. ita q̄ simul esset innocentia z mortis siue corruptionis pena. z h̄ est impossibile prouidente ordine diuine iusticie. que nullā inordinationē in vniuerso sustinet. Si g̃ pena ꝺordinata est nisi ꝑcedat culpa. z corporis dissolutio non pōt aīe pure z innocenti non esse pena. inconueniens vī z ꝺ ordinē diuine iustitie q̄ corpus hominis dissolueret in statu innocentie. z hoc sancti dicunt. z rōnes ad hoc inducte oīdunt. et ideo cōcedende sunt. qz verū ꝺcludūt. Ad illō g̃ qđ primo obī q̄ omne corruptibile de necessitate corrumpet. 22
dōm q̄ phus loquit de illo corruptibili cuius regimen

nō subiacet volūtati sed soli virtuti naturali. ⁊ illud de necessitate hz corrūpi. qz hz causā corruptionis ītra se corpus aūt ade ⁊ si esset mortale ⁊ corruptibile. tñ volū tati subiacebat ex ordine diuine iusticie. ⁊ ideo nisi vo/
23 lūtas ordinaret. corp⁹ illud nūqz corrūpet. ¶ Ad il/ lud qō obīcit q cōponi ex cōtrarijs cōpetebat corpori fm illū statū. dō q alio modo se hñt ꝺria in cōpositiōe corporis fm statum nature lapse. aliter fm statū natu re institute. Scōm statū em̄ nature lapse nō solū agūt in aliqō extrinsecū sed etiā ad inuicē mutuo agūt ⁊ pa/ tiunt. nō solū in ipa ꝺstitutione. sed etiā post ꝺstitutū esse. In statu aūt innocētie taliter cōmixta fuerūt ⁊ p/ portionata in pma cōpositione. ⁊ ad tātam ꝺcordiam educta. vt illo statu manēte mutuo nō repugnarēt. ⁊ tō
24 ꝓpter illā cōpositionē corpus illud dissolui necesse non erat. ¶ Ad illud q obīcit q post statū innocētie in illo corpore fiebat deperditio. dō q sicut natura vniuersalis parte elemēta corrūpi fm partē. sed nullo mō patitur corrūpi fm totū. sic ⁊ natura bñ instituta ī hoīe regula ta ab ordine iusticie ⁊ prudentie admittebat deperdi/ tionē fieri in hoīe fm aliquā partē ꝓpter statū aīalita/ tis in quo erat. sed nullo modo patiebat corruptionez etiā fiebat restauratio. ⁊ ideo nō ꝺsequebat dissolutio.
25 Ad illud qō obīcit q Adā a cibo poterat abstinere. dōm q non poterat abstinere a comestione. qñ essz lo/ cus ⁊ tēpus. tū qz sibi exp̄sse p̄ceptū erat vt comederet de lignis paradisi alīs a ligno scie boni ⁊ mali. tū etiā qz si dñs nō p̄cepisset. natura bene instituta dictaret q dictat nullum debere manū sibi inīcere. Nec valet illa obiectio quā obīcit de fame. debebat em̄ famē p̄uenire et ipe bñ sciebat horā ⁊ indigentiā sue nature. quā si p/
26 transiret cōmitteret ⁊ peccaret. ¶ Ad illud qō obīcitur q peccator potest occidere īnocentem. dōm q verū est fm statū nature lapse in quo oīs hō merito peccati ori ginalis est mortis debitor. Unū pmittere innocentē occi di nō est ꝺtra ordinē diuine iusticie fm statū pñtem. in statu aūt illo qz nulla culpa p̄cesserat. ordo diuine iusti cie talem deordinationē vel punitionē admittere nō de bebat. Ad illud qō obīcit q impassibilitas est dos cor
27 porū glorificatorū. dōm q verū est fm q īpassibilitas p̄ uat ⁊ actū ⁊ potētiam passionis fm oēm statū. illa aūt impassibilitas corpi Ade nō inerat nisi fm statū deter minatū. ⁊ ideo pfecta nō erat. nec dos dici debebat.

¶ Questio III d

Utrum Adā peccāte corp⁹ eius posset ꝓpetuari p esū ligni vite. Et q sic vr̄. Primo p tertū Heñ. iij. Nūc igr̄ ne forte sumat de ligno vite ⁊ viuat ineternū. hoc dictū est de Adā post peccatū. g si post peccatū sūpsisset. ine ternum vixisset. ⁊ corpus eius ꝓpetuū fuisset. ¶ Iterē hoc ipm videt p Richar. de sācto victo. qui de Adā ait sic. Habuit añ pctm̄ corruptionē. post pctm̄ corruptiōem sed vtroqz modo p esū ligni vite potuit sustētari. Item hoc ꝓbat p experimentū. Enoch em̄ ⁊ Helyas sicut di cunt glo. ⁊ auctoritates sācto in paradiso ꝺseruātur p esum ligni vite vsqz ad antixp̄i aduentū. sed qua ratio ne vsqz ad illud tēpus ꝺseruari p̄t. eadē ratione dein ceps. g pari rōne ⁊ corpus Ade. Item nō fuit maioris efficacie lignū scientie boni ⁊ mali ad corp⁹ perdēdum qz lignū vite ad ꝺseruandū. sed p esū illius ligni corpus hoīs factū est dissolubile. g pari rōne p esū alterius li/ gni poterat corpus corruptibile solidari ⁊ ꝓpetuari. si cut ecōtra alterius ligni comestio corp⁹ sanū ⁊ solidum reddidit dissolubile ⁊ infirmū. ¶ Iterē post peccatum sp̄ūs hoīs inugeret fontī vite disponeret ad ꝓpetuam beatitudinē ⁊ vitā imortalē. ergo si lignū vite corporale sic se habebat ad corpus seruādū. sicut lignū vite spūa/ le se hz ad sp̄m. vr̄ q si hō penituisset. ⁊ de ligno vite gu/ stasset q corpus eius esset factū indissolubile. ¶ Iterē ho/ mo bene cōplexionat⁹ si nō hz impedimentū extrinsecū viuere p̄t vsqz ad ꝺsūptionē radicalis humidi. si igr̄ il/ lud humidū posset restaurari. possz corpus eius imp̄e tuum incorruptum seruari. si g illud lignū vite sic di/ cūt doctores habebat vim restaurādi humidū radicale videt q si hō de illo comedisset. q corp⁹ eius ineternū pos set durare. etiā post cōmissionē culpe. Sed ꝺtra. Ro. vj. Stipēdia peccati mors. g si postqz hō peccauit ne/ cessariū fuit ipz peccasse. necessariū fuit ipz mori. g ne/ cessariū fuit corp⁹ eius dissolui. igr̄ nō poterat perpe/ tuari p esum alicuius ligni. Iterē sententia data fuit Heñ. iij. Quacūqz die co tē. Si igr̄ illā sententiā nulla virtus creata p̄t infirmare. qztūcūqz hō comederet de ligno vi te necesse erat ip̄m mori ⁊ corpus eius resolui. ⁊ hīp̄m di cit alius tertus Heñ. iij. Pulvis es ⁊ in pul. tē. ¶ Iterē hō p peccatū similis factus est iumētis insipiētib⁹. sz iu menta si comederēt de ligno vite nō ꝓpter hoc corpora eoz fierent indissolubilia. g si hō qztum ad ꝺditionem mortis iumentis similis effect⁹ est p culpam. qztūcūqz de ligno vite comederet. corpus eius dissolui necesse eet Item non minus est de mortali imortalem facere qz de mortuo viuū. sed mortuū suscitare hoc est virtutis soli us dei. et virtutis infinite. g corpus dissolubile ad indis solubile reducere hoc est soli⁹ virtutis diuine. ergo si hō post peccatū de illo ligno comederet. corp⁹ eius nihil ominus dissolui necesse esset. R⁹. dōm q eadem lege q 28
diuina iusticia nō patit innocentē puniri ⁊ mori. non patit etiā malū remanere impunitum. ⁊ ideo diuinus decretū fuit vt si hō mādatum dei transgrediendo pec caret. ⁊ ip̄i actori suo inobediens exister. spūs carnis dñm amitteret. ⁊ sicut volūtas a deo recesserat. sic ani/ ma invita corpus ip̄m desereret. ⁊ dissolutū in suā ori/ ginem vñ sūptum erat rediret. Et qm̄ diuinū decretuz erat inuiolabile. hinc est q postqz hō peccauit qztūcūqz de ligno vite ederet. corpus eius non fieret indissolubile ita q mortem posset euadere. tō ꝺcedēde sūt rōnes hoc oñdentes. ¶ Ad illud qō obīcit in ꝺtrarium de tertu 29
dōm q eternū nō dicit ibi vite interminabilitatē. sz vi/ te quādā diuturnitatem. sicuti sepe ꝺsuevit loqui scri/ ptura. qzuis aūt lignū vite illud corpus nō posset ꝓpe/ tuare. poterat tñ adeo naturā ip̄us adiuuare ⁊ vigora/ re vt diutius viueret. Et hoc pz resp̄sio ad sequentia scz ad verbū Richar. ⁊ ad illud qō obīcitur de Enoch ⁊ Helya. Utrūqz em̄ nō ꝺcludit vite interminabilita/ tem. sed solū quandā diurnitatē. quā ⁊ si lignū vite pos set homini lapso ꝺferre p sibi diuinitus collatā virtu/ tem. nō tamē poterat ineternū ꝺseruare. qz diuinū de/ cretum infirmare nō poterat. ⁊ corpus hoīs peccantis ad hoc post pctm̄ habile nō erat. ⁊ illud lignū in solo eo q dispositionē habebat. ad ei⁹ effectū efficaciā habebat Ad illud qō obīcit p simile de ligno scientie boni ⁊ ma 30
li. dōm q illud simile dēficit dupliciter. Primo qz illō lignum scientie boni ⁊ mali nō fecit corpora illa esse d is solubilia. sed solum hoīs culpa et diuina sentētia. Se/ cundo vero qz corpus Ade anteqz peccaret non habe/ bat necessitatem ad p̄manendū. nec necessitatem ad cor rūpendum. sed postqz homo peccauit corp⁹ eius subie ctum fuit necessitati moriendi. ⁊ ideo p esum ligni vite nō poterat ꝺseruari. Ad illud qō obīcit de cōuictione e

31 spiritus ad fontē vite spiritualis ⁊c. dōm q illud sil'e deficit dupliciter. Primū quidē q voluntas facilius vertitur et reuertitur ꝯ natura. Scōo vero q fons vite spūalis multo potentio: est sup aiāꝯ illud lignū esset sup corpus. ⁊ ideo non sequtur q si diuinus spiritus recreat ⁊ viuificat aiām. q lignū vite reformet et consolidet corpus in statum pristinum. Ad illud qđ obijcit q lignū vite restauraret humidū radicale. dōm

32 q ⁊ si p sui esum sufficienter restauraret humidū in corpore hominis fm statum nature institute. nunqꝯ tamē in statu nature lapse sic restauraret quin semp aliq̄ deperditio fieret. ⁊ ita ꝯtus diutius ꝓseruaret. nihilominus tamē aliqñ illud radicale humidū ⁊ficeret. et corpus ad dissolutionem peruenīret.

Quesequēter querit de īmortalitate primi hominis ꝯtum ad ꝓiunctum. Et circa hoc querūtur duo. Primo qritur vtrū illa īmortalitas inesset homini a natura vel a gratia. Scōo qrit vtrū illa īmortalitas esset eadē p essentiam cum īmortalitate gloriosa.

Questio I

Utrum illa īmmortalitas esset a natura vel a gratia. Et q a natura videtur. Illud est nobis naturale qđ nobis innascitur ⁊ cū quo nati sumus. sed hō cum illa īmortalitate ꝓductus est. ⁊ illa īmortalitas indita ē homini a sua ꝓditione. ergo fuit ei naturalis vel a natura. Item mors non poterat inesse homini nisi precedente culpa. sicut probatum est supra. sed culpa nō poterat homini inesse. nisi ⁊ordinarek natura. si g̃ mors inerat homni cōtra naturam. īmortalitas inerat ei p naturam. Item per hoc homo erat īmortalis p qđ erat innocens. sed innocens erat ex ꝓditiōe nature. esto em̄ q nullam haberet gratiam. nihilominus tamē haberet innocentiam. ergo immortalis erat ex ꝓditione natu/re. nō ex beneficio nature. Item immortalitas anime ꝓsistit in cōtinua ꝓiunctione anime ⁊ corporis. continua aūt contūctio anime et corporis est per ꝓtinuū appetitum vnius ad alterū. sed aia habet cōtinuum appetitum ad corpus. ⁊ ecōuerso p naturā absq̄ gratia. ergo īmortalitas inerat homini per naturā. Item idez est principium p quod dat res esse per quod in esse cōtinuatur. sed anima rationalis q̄ est forma per naturā īmortalis ⁊ incorruptibilis corpori dabat naturaliter sui esse cōplementum. ergo ⁊ ipsius corporis siue hominis esse naturaliter ꝓtinuabat. sed a quo inest ei continuatio. ab eodē est īmortalitatis perpetuatio. ergo ⁊c. Item naturale est homini comedere ea que sibi apponūtur. sed homo per esum ligni vite ⁊ alioꝝ lignorū paradisi vitā suam poterat perpetuare sicut dicit Aug. et mgr. ergo videt q omnis perpetuatio inerat homini per naturā. Sed ꝓtra Aug. sup Geñ. et magister dicit in littera. Creatus est homo īmortalis quod inerat ei de ligno vite. nō ex cōditiōe nature. mortalis erat cōditione corporis animalis. īmmortalis beneficio cōditoris. Et iterū ipe Aug. expressius dicit. q sicut prescitum fuit filijs israel q in. xl. annis vestimenta eorū nō veterascerent. ita prescitū fuit Adeyt nō moreretur Item sup illud Lu. x. Expoliauerūt eum ⁊ plagis impositis ⁊c. Glo. exponit de ꝑmo homine quem dicit expoliatum fuisse gratuitis. ⁊ vulneratum in naturalibꝫ si ergo īmortalitas non fuit vulnerata sed simplicit̄ ablata ipsi homini per culpā. ergo non inerat ei a natura sed a gratia. Item hoc ⁊r ratione. ꝓprietates naturales nō derelinquunt subiectum ꝓpter culpam. ergo si īmortalitas inerat homini a natura. non ⁊r q debuerit eum relinquere ꝓpter culpā. q si eā amisit. ptz ⁊c. Item impossibile est duo oppositā inesse eidē fm eadem principia naturaliter causantia que nō inclinant ad oppsita. sed homo p naturā suā poterat mori. aut g̃ īmortalis non erat. aut si erat. nō erat per naturā sed p gratiā solū. Item corpus Ade p naturam ꝓpriam erat nobiliter cōplexionatum. ergo molles ⁊ teneras carnes habebat. sed naturaliter molle cedit duro. igit̄ per naturam corpus Ade vulnerari poterat ⁊ secari. g̃ per naturā Adam nō erat īmortalis. Item ignis naturaliter cōsumit corpus ex elemētis quatuoꝝ cōstitutum. ⁊ corpus animale p naturam indiget aspiratione ⁊ respiratione. g̃ si homo caderet in aquā vel in ignem. ⁊ nō moreretur. hoc nō esset per virtutē nature. sed potius contra vel supra. non ergo esset a natura sed potius ex gratia. Rō. dōm q sicut dicit magister in littera circa hꝫ multipler ⁊ varia fuit opinio. Quidā em̄ dicere volue/runt q immortalitas primi hominis esset a natura. q/dam q esset a gratia. vtraq̄ aūt harum opinionū habuit aliquā efficacem rōnem mouentem. ⁊ vtraq̄ hꝫ aliquid veritatis. licet vna plus habeat ꝯ altera. Sicut em̄ cum ōr homo est beatificabilis duo tanguntur. ⁊ aptitudo ⁊ dispositio. ita etiā cum dicit homo est immortalis. Unde sicut homo quodāmodo potest dici beatificabilis per naturā. quodāmodo per gratiā. sic ⁊ in p/posito. Prout em̄ hoc quod est beatificabile importat aptitudinem sic ineſt homini per naturā. homo enim a natura sua habet aptitudinem ad beatitudinem. fm autem q importat dispositionem sufficientē ⁊ propinquam per quā quis venit ad beatitudinē siue sufficientem ordinem ad actum. sic ineſt homini nō per naturā sed per gratiā. per quam sufficiēter dispōnitur ad gloriam. nec sine illa potest sufficere natura. Sic ⁊ in proposito īmortalis ꝯtum ad statum innocentie dici poterat homo per naturā. īmortalis etiam per gratiā. q/a natura habebat aptitudinez. sed a gratia habebat cōpletionem. Et hoc ptz sic. Tripliciter em̄ potest mors homini contingere. aut per elementoꝝ pugnam ⁊ dissolutionem. aut per humidi consūptionem. aut per extrinsecam lesionē. Immortalitas ergo dicit primationem huius triplicis modi moriendi ꝯtum ad actum ⁊ potentiam in beatis. qui dicūtur immortales. q/ non possunt mori ꝯtum ad actum vero solum in hominibꝫ instructis. qui dicuntur immortales quia poterāt non mori hoc triplici genere moriendi. habebant em̄ aptitudinem euadendi hoc tripler genus mortis per id qđ habebant a natura. Nā corpus valde bene erat cōplexionatum. ⁊ anima de se incorruptibilis erat que illō corpus regebat ⁊ conseruabat. et ita ydoneus erat primus homo ex his ꝓstitutus q nunqꝯ ⁊ficeret per elementorum pugnam. sed tamē illud nō sufficiebat. h em̄ non posset anima peccatrix facere si ponerētur in consimili corpore. Et ideo datum fuit illi anime donū gratie per quam posset corpori presidere. et illud agere. et clemēta quasi in quadam amicicia custodire. et hoc ꝯ/ diu vellet suo actori subiacere. Hoc autem donū gratie vocat. Anſel. iusticiam originalē. ⁊ sic patet q ꝯtū ad īmmortalitatē contra primum genus moriēdi aptitudinē habebat a natura. sed cōplementū a gratia. Similiter ꝯtum ad scōm genus moriēdi quod est per humidi cōsūptionem. vis enim nutritiva potens erat ad conuertendum alimentum sibi sufficiens. ⁊ elementa efficacem habebant virtutem ad nutriendum. et ex hoc homo ydoneus erat vt conseruaretur in eo sine corru-

ptione naturale humidum. sed quia humidum radicale paulatim ꝺsumitur. nec pōt reparari p quodcūq; alimentū. ideo data est virtus specialis cuidā ligno qō dicitur lignū vite. p cuius sūptionē reparet humidū radicale. t hoc quidē nō fuit ex ꝺditione nature. sed ex beneficio ꝺditoris. sicut dicit Aug. Similiter etiā q̄tuz
37 ad tertiū genus qō quidē fit p extrinsecā lesionē. Adā eēm fortis t potēs erat ad repellendū nociua. sapiēs et diligēs ad pcauenda. nec habebat nociua extrinseca. t ideo ydoneitatē habebat vt p nullius lesionē incurreret mortē. verūtn q̄ bestie t si qua aīalia sūt que nocere possēt. ipm minime lederēt. nec in sōno. nec in vigilia. hoc nō erat a natura. sz a dei speciali puidētia. q̄ ita eū custodiebat vt sub pedibus eius oīa subiacerēt. vt nihil cuperet ipm offēdere. t si cuperet nō valeret. Et sic pz q̄ īmortalitas q̄ fuit in statu innocētie q̄tum ad aptitudinē fuit a natura. q̄tum ad cōplementū fuit a grā. t pl5 q̄ magna pte. pz rnsio ad obiecta. Rōnes eēm q̄ probāt
38 ꝺcludūt. Ad id vero q̄ obīcit q̄ fuit a natura. q̄ fuit ei innata. ꝺdm q̄ nō oēm qō ineſt homini a pncipio sue natiuitatis naturale est. nisi extēdat hoc nomē naturale. multa eēm bona gratis data ꝺcreanf t danf cuz
39 obīcit q̄ mors nō poterat interuenire nisi puia culpa ꝺdm q̄ nō erat solū ꝓpter naturā. sed ꝓpter beneficiū gratie qō erat nature supadditū. q̄ eēm originalis iusticia faciebat naturā īmortalē esse. t hāc nō poterat perdere nisi p culpā. iō mors nō poterat interuenire nisi p
40 culpā. Ad illud qō obīcit q̄ innocētia erat a natura. q̄ similiter t īmortalitas. ꝺdm q̄ innocētia dupliciter pt dici. Uno modo puative. q̄ priuat culpā. Alio mō positiue. q̄ ponit iusticiā ꝺtrariā. Innocētia aūt nō erat causa immortalitatis fm q̄ dicit purā priuationē. sed fm q̄ importat originalē iusticiā merito cuius erat īaīa
41 vis totius corporis cōtentiua. Ad illud qō obīcit ꝺdz q̄ ad cōiunctionem vite nō sufficit appetitus. sicut q̄ continuatio vite est ex coniunctione anime t corpis sed necessaria est vlterius virtus ad satisfaciendum appetitui. omnis eēm natura appetit esse t durare. non solum hoīm. sed etiā brutorum. nō tn in oībus est immortalitas. t ideo non sequitur q̄ si a natura sit continuatio ad beatificationem nō sufficit appetere beatitudinem. ꝺz q̄ ad cōiunctionem vite nō sufficit appetitus. sicut
42 tio esse. t conseruatio. ꝺdm eēm q̄ si illud sit verū de conseruatione q̄ est ad tēpus. nō tn est verū de ꝓpetuatiōe
43 Ad illud qō obīcit p esum ligni vite t aliorum lignoz multa eēm sūt q̄ pūt esse dare t tn nō pūt perpetuare. poterat ineſſe conseruari. ꝺdm q̄ ista non erat tota cā. nociua. t interior virtus conseruās et concilians con
44 traria. Preterea q̄ lignum vite talem effectum haberet speciale donum erat dei. sicut etiam q̄ tanto tempore vestimenta t calciamenta populi israel potuerunt sibi prebere obsequia. Et sic patet illud.

Questio II f

Utrum eadem esset immortalitas innocentie per essentiam cum immortalitate glorie si homo steterisset. Et q̄ sic videtur. Aug. de vera religio. Per christum recuperamus quod perdidimus in Adam. Sed illa īmortalitas quam recuperamus per christum est immortalitas gloriosa. ergo tc. Item potentia materie dispositā. est eadem per essentiam cum seipsa indispositā. sed īmmortalitas innocētie t immortalitas glorie sic se habent sicut potentia indifferens t potentia dispositā. dispositione que est necessitas. cum igit in statu innocentie poterat mori t non mori. in statu glorie necesse habeat non mori. ergo tc. Item li. ar. confirmatum est non confirmatum est idem per essentiam. similiter et charitas. ergo pari ratione et immortalitas. sed sicut se habet hec immortalitas sic t illa. ergo tc. Itē immortalitas in statu innocentie non est alia a mortalitate in statu miserie. quia non est post peccatum data nouā potētia. nec ablata. ergo pari ratione in statu innocentie et in statu glorie non est alia t alia immortalitas Item si homo stetisset transferretur ad immortalitatem ita q̄ nullius proprietatis nobilis in eo fieret deperditio. ergo cum immortalitatis in homine diceret conditionem nobilē. si transferretur. illa immortalitas nō amitteretur. sed non sunt in eodem homine due īmortalitates simul et semel. ergo immortalitas innocentie et immortalitas glorie non differrent. Sed contra. quod habet aliud et aliud principium proximum differens per essentiam. est differens per essentiam. sed immortalitas in statu innocentie t in statu glorie habent aliud et aliud principium differens per essentiam. q̄ illa est a gloria. ista est a gratia gratis data. ergo differunt per essentiam. Item non est transitus ab codez in idem. sed transitus est ab immortalitate innocentie ad immortalitatem glorie. ergo illa immortalitas t ista non sunt eadem. Item quorum opposita sunt diuersa. ipsa sunt diuersa. sed immortalitas status innocentie non opponitur mortalitati cum simul inessent eidē Adam eēm t mortalis erat et immortalis. sed immortalitas glorie opponitur illi. ergo non est eadem cum illa immortalitate. Item licet vita Ade esset vna t continua si stetisset in via t patria. status tamen viet conditio esset alia t alia. quia conditio animalitatis t spiritualitatis nō habent idētitatem sed potius oppositionem et diuersitatem. ergo cum immortalitas nō dicat solum vitam sed potius conditionem vite fm statum animalē t spiritualē. videtur q̄ immortalitas sit alia t alia. Item hoc ipsū videtur per illud quod dicit in littera. Alia est īmortalitas quam amisimus. alia quam in resurrectione speramus. Et hac auctoritate expsse colligitur q̄ alia sit īmortalitas viet alia patrie. Rō. ad predictoz intelligentiā est notādū q̄ cū idē sit signatū 45
in principali t derivatiuo siue in abstracto t concreto. idē est signatum cuius q̄ est mortale. t eius quod est īmortalitas. Immortale aūt dicit q̄ est aptū natū siue potens nō mori. īmortalitas igit idē est q̄ potentia siue aptitudo ad nō morīēdū. t hec potētia ad non moriendū nō est aliud q̄ potentia anime in regendo t ꝺtinuando corpus vt nunq̄ deficiat nec ab ea separet. hec aūt potētia cōsequit ipm lib. ar. et ei ꝓformat. Unde sicut in statu innocētie hō poterat peccare t nō peccare. sic aīa poterat corpus ꝺtinere t nō ꝺtinere. t hō poterat mori t nō mori. Quia vero in statu glorie impossibile est. li. ar. peccare. impossibile est etiā aīam corpus deserere. Et q̄ in statu miserie necesse habet peccare. t aliq̄n in peccato esse. saltē in sua origine. ideo impossibile est aīam corpori vnitā ꝺtinuare quēadmodū ipius li. ar. potētia in statu innocētie t glorie est cadē per essentiā. differēs solū fm statum t dispositionē supadditam sic illa potētia cōtinuandi t regēdi corpus q̄ ꝺt īmortalitas. per essētiam est cadē differēs sola supaddita dispositione. Et ideo, cū q̄rit vtrū īmortalitas innocētie

et glorie. siue vie ⁊ patrie sit eadē. respōderi pōt q' eadē est q̄tum ad potētiam. sed alia q̄tū ad dispositionem supadditam. Vel vt ꝓprius dicam⁹. vna ⁊ eadē est. sz altera siue alterata. sicut coiscus albus ⁊ niger idez est sed alteratus. Et tō ꝯcedende sūt rōnes oñdētes q' hec
46 imortalitas ⁊ illa p essentiā essent vna. Ad rōnes vero ad oppositū facile est respondere. ¶ Ad illud qđ ꝓmo obiicit q' ꝓncipiū primū huius imortalitatis ⁊ illius est aliud ⁊ aliud plana est rñsio. q' ꝓncipium ꝑcipuū scilz potētia ꝺtentiua est vna ⁊ eadem. licet sit aliter ⁊ aliter
47 disposita. hinc gratia. indevero gloria ¶ Ad illud qđ obiicit q' nō est trāsitus ab eodē in idē. dām q' transit⁹ ab hac imortalitate ad illā est p diuersificationē statuū q' est trāsitus a statu in statū. ⁊ tō sicut qđ mouet a statu imꝑfectionis ad statū ꝑfectionis nō ꝺr aliud ⁊ aliud
48 sed status ꝺr alius ⁊ alius. sic in ꝓposito intelligendum Ad illud qđ obiicit q' bñt diuersa opposita. dōz q' illa diuersitas oppositionis venit ex rōne supaddite dispositionis. sicut intelligit in li. ar. q' est libertas a coactione. a culpa. ⁊ a miseria. Libertas eī a culpa supaddit aliquā dispositionē. s. gratiā. libertas aūt a miseria superaddit aliā dispositionē. s. vel innocentiā vel gloriā rōne quarū dispositionū hz opponi diuersis. Sic ⁊ imortalitas glorie supaddit vltra imortalitatē innocentie. sicut dispositio q' est necessitas supādispositionem q' est ꝺ gruitas. Ad id qđ obiicit q' imortalitas dicē/ditione vite siue statū. dđ. q' vez est. sz nō ꝓncipaliē imꝑmo ꝓncipaliꝰ dicit potētiā corpis ꝺtētiuā sic ꝑdicti est et tō rō illa nō cogit. Ad vltimū. s. autoritatē mgri iam ꝓz rñsio. qđ em ꝺr q' sit alia ⁊ alia. aut itelligit hoc ē/ctum q' est altera ⁊ altera. aut itelligit esse aliaz alia. nō q̄tū ad ipam potētiā q̄ ꝓncipaliē iportat ipa imortalitas. sed q̄tū ad dispositionē supadditam. Et sic patet responsio ad quesita.

49

50

¶ Distinctio xx. de hominis duratione ⁊ cōseruatione q̄tum ad filiorum ꝓcreationem. ¶

POst hec videndum qualiter ꝓmi parentes ⁊c. Supra egit mgr de duratione imortalitatis. In hac parte agit de ꝓcreatione posteritatis vel aliter ⁊ in idē redit. Supra egit de ꝺseruatione indiuidui. hic agit de cōseruatione spēi. q' quidez est p filioz ꝓcreationē. Diuidit aūt hec pars in tres ꝑtes. In ꝓma determinat qualiter ꝓmi parentes filios ꝓcreassent. In scōa determinat quales filij nascerent. ibi. Si vero q̄ritur quales si nō peccasset ⁊c. In tercia breuiter epilogat q' ꝓmo determiata sūt. ibi. Talis erat hominis institutio ante pcm̄. Prima pars habet duas. In prima determinat de modo generationis. In scōa de tempore trāslationis. ibi. De termino vero temporis quo trāsferrent ⁊c. Similiter scōa pars principalis habet duas. In prima determinat quales nascerentur filij q̄tum ad corpus. In scōa quales nascerentur q̄tum ad animā. ibi. et cū de corpore hūano non fit absurdum ⁊c. Aliarū partiū sub diuisiones ⁊ contine/tia manifesta sunt in littera.

¶ Determinat de modo procreationis filiorum si non peccassent primi parentes ⁊ quales nascerentur filij.

Opīo quedā

POst hec videndū est qualiter primi parentes si nō peccassēt filios procreassēt et quales ipsi filij nascerētur. Quidam putant ad gignendos filios primos homines in paradiso miscerī non potuisse nisi post peccatum dicentes cōcubitum sine corruptione vel macula nō posse fieri. Sed ante peccatum nec corruptio nec macula in homine esse poterat. qm̄ ex peccato hec cōsecuta sunt. Ad qđ dicendū est q' si nō peccassent primi hoīes. sine omni peccatoꝝ macula in paradiso carnali copula cōueniss̄et. et esset ibi thorus imaculatus. ⁊ cōmixtio sine concupiscentia. atq; genitalibus mēbris sicut ceteris imperarent. vt ibi nullū motum illicitū sentirent. ⁊ sicut alia membra corporis alijs admonemus. vt manum ori sine ardore libidinis. ita genitalib⁹ vterent mēbris sine aliq̄ pruritu carnis. ¶ hec em̄ letalis egritudo mēbris humanis ex peccato inhesit. Genuissent itaq; filios in paradiso per coitum immaculatum ⁊ sine corruptione. ¶ Cur non credamus primos hoīes ante peccatū genitalibus mēbris ad procreationem imperasse potuisse. sicut ceteris in quolibet opere sine voluptatis pruriti vruntur. Incredibile em̄ non est deū talia fecisse illa corpora. vt si nō peccassēt illis mēbris sicut pedibus imperarent. nec cū ardore seminarent. vel cum dolore parerent. sed post peccatū motum illū meruerunt q̄ nupte ordināt. cōtinentia cohibet.

Respōsio contra illozum opiniōē

Aug. sup Gen. li. ix

a ¶ Infirmitas enim prona in ruinam turpitudinis. excipitur honestate nuptiali. ⁊ qđ sanis est officium. egrotis est remedium. Emissi quidē de paradiso conuenerunt ⁊ genuerūt sed potuerunt in paradiso eis esse nuptie honorabiles et thorus immaculatus. sine ardore libidinis. sine laboze pariendi.

b ¶ Quare in paradiso non coierunt duobus modis soluit.

c Cur ergo non coierunt in paradiso. Quia creata muliere mox trāsgressio facta est. ⁊ electi sunt de paradiso. Vel quia nondum deus iusserat vt coirent. et poterat diuina expectari autoritas vbi concupiscētia nō angebat. Deus vero nō iusserat. quia casum eozum prescīebat. de quibus homo propagandus erat. Ecce expresse

a ¶ Infirmitas enim prona in ruinam turpitudinis. excipitur honestate nuptiali. Contra. et hoc videtur q' non possit actus ille sine peccato ⁊ turpitudine exerceri. Sed contra hoc est. quia omnis actus qui ē in precepto potest fieri sine peccato. ergo et coitus. ¶ R⁹. dicēdum q' hic non dicitur de turpitudine q̄ sonat in culpam. sed quia magis sonat in penam. vel si de illa intelligitur. tunc nuptie ita excipiunt ꝓmi

tatem carnis ꝙ actus ille absq; oī peccato potest fieri. vnde quod dicit magister ꝙ nuptie ordināt actum illū nō est intelligendū rōne ordinatiōis que fit in actu illo sed qui inesset nisi esset matrimonium de hoc aūt diffusius agetur in quarto in tractatu de matrimonio.

2 b Potuerunt in paradiso eis eē nuptie honorabiles. Cōtra. videt ꝙ similiter sint honorabiles in statu ecclesie cū sit sacramētum magnuz. sicut dicit aplus Ephe. v. cum etiā approbentur a iure naturali. Si tu dicas ꝙ honorabilitas nuptiaruz attendit q̄tū ad actum illuz. tūc querit q̄re magis actus ille honestus ⁊ castus fit cuz pudore quā alius actus in q̄ ē culpe de ordinatio. magis enim verecundat q̄s de actu illo honeste et caste facto. q̄ de alio actu īordinato. vt pote cognoscere vxorem q̄ percutere seruū. R° dōm ꝙ est loqui de nuptijs q̄tū ad signatum. et q̄tum ad fructū ⁊ q̄tum ad actū et q̄tum ad hec tria honorabiles erant in paradiso. ī statu vo miserie q̄uis sint honorabiles q̄tum ad signatum ⁊ fructum. habent tamē pudorem annexum q̄tum ad actum. quia omnis homo vtens rōne actum illum erubescit exercere coram alijs. etiā cū propria vxore. Rationem autem huius assignat Aug. in 3 xiiij. de ciui. dei. quia cum ratio deberet dominari corpori. magis erubescit ꝙ ipsa subijciatur alicui parti corporis. ⁊ ꝙ aliqua pars corporis dominetur ei q̄ ꝙ ipa inordinate dominetur ei. ⁊ ideo magis verecundatur de ardore libidinis que est in actu illo q̄ de perturbatione furoris que est in conuiciando seruo.

Aug°.

habes de modo ꝓpagationis filiorum.

Determinat de tpe translationis. vtrum natis filijs ꝑ successiones an simul omnes trāsferēdi essent. c

De termino vero tēporis quo trāsferrent ad spiritualē celestemq; vitam certū aliq̄d scriptura non tradit. Et ideo ambiguum est vtrū parentes genitis filijs. ꝑfectaq; hūani officij iusticia. ad meliorem statuz transferrētur nō ꝑ mortē sed ꝑ aliquā mutationē. an patres ī aliquo statu vite remanerēt. ligno vite vtētes. donec filij ad eūdē statum ꝑuenirēt. ⁊ sic impleto numero oēs simul ad meliora transferrent vt essēt sicut sācti angeli in celis. de q̄ Aug. ambigue disserit sup Geñ. ita inquiens. Potuerūt primi homines in paradiso filios gignere. non vt moriētibus patribus succederent filij. sed in aliquo forme statu manētibus. ⁊ de ligno vite vigorē sumētibus ⁊ filij ad eundē perducerētur statū. d donec impleto numero sine morte aīalia corpora in aliā qualitatē trāsirent. in qua omnino regēti spūi deseruirēt. ⁊ solo spiritu viuificāte sine corporeis alimētis viuerēt. Vel potuerūt parētes filijs cedere. vt ꝑ successionē numerus impleretur. Qui genitis filijs. perfectaq; humani officij iusticia. ad meliora trāsferrent. nō ꝑ mortē sed ꝑ aliquā mutationē. Ecce hic habem° de trāsitu hoīs ad meliora. sed incertū nobis relinquit. vtrū simul trāsferantur an ꝑ successiones

Determinat quales nascerentur filij q̄tū ad corpus. vtꝝ ꝑfectionē stature ⁊ vsū mēbrorum hñtes qualis hō prim° fuit conditus. d

Si vero queritur quales si nō peccasset homo filios genuissz vtrū videlicet sicut ipse p̄mus hō ꝑm staturā corporis ⁊ vsus mēbroꝝ ꝑfectus mox cōditus extitit. ita etiā ei° filij in ipo natiuitatis exordio ꝑfecti existerent. q̄ ambulare ⁊ loqui ⁊ cuncta facere possēt. Respōderi potest ꝙ filios ꝑuulos nasci oportebat ꝓpter materni vteri necessitatē. Sed vtrū mox nati ꝑfectionē stature ⁊ mēbroꝝ vsū haberēt. an paruuli ⁊ in minori etate ꝯstituti vti possēt mēbrorū officijs. an ꝑ interualla tpm eo modo quo nūc fit ꝑfectionē stature ⁊ vsū mēbroꝝ recepturi essēt. de autorib° diffinitū nō habemus.

Si non. ergo videtur ꝙ poterant cōtinue seruare virginitatem. Item quero vtrū illud mandatum maneat adhuc. ꝙ si manet. ergo non licet alicui seruare virginitatem qd̄ est contra apostolū qui dicit. j. Corinth. viij. Volo vos omnes esse sicut ego sū. loquitur de castitate. Si non obligat modo. quero. quando reuocatū est. Videtur etiā ꝙ modo sint melioris conditionis homines q̄ tunc. quia modo possunt seruare virginitatem. tunc autem non poterant. R°. dōz ꝙ illud mandatum datum fuit viro et mulieri ī statu innocētie. sed cū esset mandatum affirmatiuum non obligabat ad semp. sed pro loco ⁊ tēpore. determinatio autem temporis dependebat ex reuelatione diuine voluntatis. quam q̄ deus nondū eis reuelauerat. ideo dic magister. ꝙ nōdum iusserat Ad illud quod queritur vtrum illud mandatuz fuerit reuocatū dōm ꝙ aliter obligabat tempore nature institute aliter nunc. tūc em̄ omnes obligabat. quia omnibus erat in officium. nunc autem non obligat omnes pro eo ꝙ sunt multi qui sufficiunt illud implere alijs consilium virginitatis seruantibus. hoc autem consilium cōpetit statui nature lapse. non autē nature institute. quia tūc cum nulla esset pronitas. nō esset maior virtus continere q̄ nubere. ⁊ omnes ad cultum dei generarent. nunc autem ꝓpter difficultatem et arduitatem omnino continere magne virtutis est ⁊ dignitatis. Et sic patent ea que obijciuntur.

Quales nascerentur hoīes q̄tū ad corpus

Responsio vbi vno fine ābiguo posito tripartitaz subijcit distictionez

c Nondum deus iusserat vt coirent. Hoc videt 4 esse falsum. quia dicitur Geñ. j. Crescite ⁊ multiplicamini et replete terrā. Constat ꝙ hoc dictum est q̄tum ad actum generatiue. ergo ⁊c. Juxta hoc queritur. si mandatum illum omnes obligat. ꝙ si sic. ergo videtur ꝙ transgressi sunt quia non coierunt in statu innocētie

d Impleto numero ⁊c. Videt hec positio esse incōueniēs. primū q̄ magnum dispendiū esset parentibus si tāto tēpore gloria coꝝ differret q̄usq; electoꝝ numerus impleret. Et iterū si spes q̄ differt affligit aīam. videtur ꝙ ī eis esset aliqua afflictio. Rursus est numer° electoꝝ futur° si ī magna multitudine. quō possēt oēs hoīes ītra paradisi spaciū cōtineri. h° nō videt esse ꝓbabile. Si tu dicas ꝙ ꝓpter h° parētes transferrent absq;

alīs ꝛ glorificarētur. hoc nō videt cōueniens. qz ad magnitudinē dei spectat oēs simul glorificari. sicut faciet i die iudicij in resurrectione generali. Et dōm breuiter q̄ ista scōa opinio ꝓbabilior est. sicut dicte rōnes ostendunt. nec obstat illud de simultate glorificationis. hoc eīm magis est ꝓpter iudiciū ꝛ resurrectionē corpoꝝ (quā decet esse simul) q̄z ꝓpter brītudinis collationē. but⁹ rō exp̄ssius hēt i qrto in tractatu de resurrectione

e ¶ In illis expectaret etas ꝛc. Hāc de paruulis primoꝝ parētū opinionē videt mḡr approbare. Sed ꝓtra hoc est verbum Aug⁹. p̄cedens paulo aīn h. dicēs sic. Infirmitati mētis cōgruit hec infirmitas carnis. Itē si natura hūana potentior et nobilior ē q̄z brutalis. ꝛ q̄rundā aīalīū fetus statim quā/do nascunt p̄nt ambulare. multo fortius videt q̄ filij hoīm. Rn. dōm q mḡr nullā istarū opinionū intēdit asserere ꝛ dubiū ē vtrū sic vel sic esset. nihilomin⁹ tamen hāc opinionem approbat tanq̄z ꝓbabiliorē q̄ dicit quosdā paulatim ꝓficere et crescere ad vsum mēbrorum. Nec hoc dicit sine rōne. Tenerītudo enim mēbrorū debet ꝓli hoīs ꝓpter bonitatē cōplexionis et cōgruentiā nature q̄ procedit a debiliorū complexione q̄z adulti. processus autem in incremento non esset miraculosus sed naturalis. etiam tēpore nature instituto et ideo rationabiliter magister hunc modū dicendi magis approbat. Verbum autem Aug. precedens intelligitur de infantia ratione incōmodorum cōcomitātium eam. non ratione imperfectionis mēbrorum. Ad illud quod obiicitur de illis generibus animalium non valet. quia alterius sunt cōplexionis ꝛ organizationis.

f ¶ Per interuallum tēporis in sensu et cognitione 7 proficere ꝛc. Contra. videtur falsum qđ hic dicit de paruulis. cum eīm anima rationalis senescit in tēpore

¶ Ambigua Augustini verba ponit. vbi tū videt innuere q̄ filij ꝛ paruuli possēt mēbrorum vti officijs e

Et sup hoc Aug. ambigue loq̄tur. Monet nos inq̄t si ꝓmi homines nō peccassēt. vtrū tales filios essent habituri q̄ nec lingua. nec manib⁹. nec pedibus vterent. Nā ꝓpter vteri necessitatē forte necesse erat paruulos nasci. Sed q̄uis exigua ps corpis sit costa. non ꝓpter hoc paruula viro cōiugē fecit. Vnde et ei⁹ filios poterat oīpotentia creatoris mox natos grandes facere. Sed vt hoc omittā poterat certe eis p̄stare qđ mḡtis aīalibus prestitit. quoꝝ pulli q̄uis sint paruuli. tū mox vt nascunt currūt ꝛ matrē sequūtur. Cōtra. homini nato nec ad incessū pedes ydonei sūt. nec manus saltē ad scalpendū habiles. ꝛ iuxta se magnis positis nascētes magis p̄nt esuriētes flere q̄z fugere. ꝓpterea q̄z infirmitati mētis cōgruit hec infirmitas carnis. His verbis videt insinuari q̄ filij etiā paruuli officijs mēbrorum valerēt vti.

¶ Quibusdā nō absurde placuit q̄ filij parui nascerent. ꝛ ꝓ accessuz tēporis in statura ꝛ in alijs sicut nūc ꝓficerēt. qđ non esset vicio imputādū. f

nō videt fm conditionem tēporis alterari. ergo videt q̄ processu tēporis non efficeretur magis sciens. cum non haberet in sciētia per tēpora alterari. Item deus fecit animā adē perfectam scientia. ergo pari ratione fecisset animam filiorum si ipse steriliset. ¶ Rn. dicendum ad hoc q̄ hec est probabilior positio q̄ aliquo modo ꝓ interualla temporum in sensum cognitione proficissent. Anima eīm dum est in corpore complexionez corporis imitatur. Et qm infantia est mollis. ꝛ fluida cōplexio cerebri ideo non potest ibi esse fortis impressio specierū nec fortis cōuersio super illas. Vnde sicut faciēs non reluceret aqua mota. sic paruuli nō esset ydonei statiz ad vsum cognitionis. Quod ergo obiicitur q̄ anima nō alteratur in tēpore. verum est q̄z est de se sed ratiōe corporis cui coniungitur qđ crescit et in tēpore fortificatur. Ad illō vero qđ obiicit q̄ haberet habitū. Dicit ꝓ tum. dēm q̄ si sic oporteret haberet scientiā q̄z ad habitū non tū haberet q̄z ad actū. Vel cōsideratēz ꝓpter organi ꝛeptitudi

Sed cū Aug. sub assertione de his nihil tradat. nō irrōnabiliter qđsdā placuit ꝓmoꝝ parētū filios nascituros paruos. ac deinde ꝓ interualla tēpoꝝ ea/dē lege qua ꝛ nūc natiuitatem hūanā ordinatā cernim⁹. statuere incrementū ꝛ mēbrorum vsū recepturos. vt in illis expectaretur etas ad ambulandū ꝛ loq̄ndū sic mō in nob. qđ vtiq̄z nō esset vicio ꝓputandū sed ꝓditioni nature. sicut a cibo abstinere penit⁹ nō valebāt. nec tū illud erat ex vicio. sz ex nata ꝓditōis

¶ Oppositio q̄rundā volentiū ꝓbare eos posse viuere sine alimonia. g

Ad hꝫ aūt opponit ita. Si non peccarēt nō morerētur. sz nō peccarent si nō comederēt. ꝓterant igit sine alimonia viuere. Cetera sicut sup̄ dixim⁹ nō solum peccarēt si de ligno vetito ederēt. sz etiā si ꝓcessis nō vterentur. q̄ sicut erat eis ꝓceptum non illo ligno vti. ita alijs vesci. ꝓterea ꝓtra naturalē rōnez facerēt q̄ itelligebāt de illis eē edēdū qđ ꝛ naturaliter appetebāt. Itē opponit. Cū fames sit pena pcti si nō peccarēt. famē nō sētirēt. sz sine fame supfluū videret comedere. Cū putāt q̄dā eos cibis nō indiguisse aīpctū. q̄ nō poterant esurire si

nē. sic etiā nō hūt dormiētes. Cū sicut puuli baptizati dñr hēre vtutes i mūere. nō i vsu vsi actu. sic itelligēdū est puuulos illos sciam habuisse. ꝛ postmodū cōplexōe facta habili ad ꝓsiderādū statim cēnt i actu ꝓsideratōis sine penuria ꝛ laboꝛ potissime verū esset i eis illi vbū ꝓbi qđ dic q̄ i sedēdo ꝛ i descēdo fit aīa prudēs ꝛ sciens cū sessio ꝛ descēsus dicat ꝑmotū ꝛ fluxibilitatē cōplexōis.

g ¶ Preceptū addidit obedientie. Quer̄ q̄re dñs addidit ꝓceptū sup̄ ꝓceptū. ꝛ quare tot fuerūt ꝓcepta que homini dedit. ꝛ iterū quare ꝓceptū obedientie fuit dilecte. Respōden pline potuus fuit negatiuū q̄z affū mutatū. dū est ad hoc breuiter q̄ tria dñs fecit eis ꝓcepta in principio. Unū sz qđ fuit. Crescite ꝛ multiplicamini. Aliud fuit. De ligno paradisi cōedite. Tertiū fuit. De ligno scientie boni ꝛ mali nolite cōedere. Numerus aūt ꝛ sufficientia

nō peccassēt·Ad qō dici pōt·q fames vere defe=
cus ē ꝛ pena pcti· Est em̄ imoderatus appetit⁹
edēdi cui nō subiacuisset hō si nō peccassēt· sz p=
culdubio peccaret nisi hūc defectū cibo p̄ueniret
habebat em̄ naturalē appetitū ꝛ moderatū cui
ita fatisfaciēdū erat ne defectū famis sētiret·Si
cut g nō ex vicio sz ex nature ꝯditione erat q aī
pctm̄ hō cibis idigebat·ita nō ex vicio esset sz de
natura·si hois ꝯditio in p̄ncipio suo·i· i pmo pen
te a pfecto ichoata in subsēqnti ꝓpagatiōe a mo
dico ad maiora pficeret vt sczp interualla tpis·
stature corpee incremēta vsūq; mēbroꝝ suscipet
cut statura corpis ita etiā sēsu mētis paruuli na=
scerent ꝛ paccessū tpis pficerēt sēsu ꝛ noticia ve
ritatis·an sz mox nati i his esset pfecti· h
niēs h̄ existimare·q̄ri solet·vtrū de sēsu aīe ꝛ co=
gnitiōe veritatis eodē mō sentiēdū sit·vt sczhiq
sine pctō nascerētur·sēsu ꝛ itelligētia mētis imp=
fecti existerēt·ꝛ paccessū tpis in his pficerēt vsq;
ad pfectionē·an mox ꝯditi pfectōez sēsus ꝛ cogni
tiōis p̄ciperēt· Illi q̄ sctūt paruulos natos i sta=
tura corpis ꝛ vsu mēbroꝝ paccessū tpis pfectu=
ros·nō diffitētur eos dē i exordio natiuitatis sēsu
impfectos existere·ꝛ p̄ interuallū tpis in sēsu et
cognitione pficere vsq; ad pfectum·

Cōtra illoꝝ sentētiam opponunt q̄dā· i
Ad qō q̄dā opponūt dicētes·Si mox nati nō ha=
berēt pfectionē sēsus ꝛ itelligētie·ignorātia i eis
esset ignorātia aūt pcti est pena· Sed q̄ h̄ dicūt
nō satis diligēter ꝯsiderāt·qz nō ois q̄ aliq̄d ne=
scit vel minus perfecte aliquid scit· statum igno=
rātiam habere siue in ignorātia esse dicēdus est

Responsio

f

Dītelligētia huⁱ⁹ ptis q̄ est de p̄creatiōe liberoꝝ
i statu innocētie q̄dā icidūt dubitabilia Et p̄mo q̄
rīm̄ vtz i statu innocētie fuisset sexuū cōmixtio·Se
cūdo vtz i illa cōmixtōe eēt semiū decisio·Tercio vtz
to vtz i illa cōmixtione esset delectationis intēsio·Quar
to vtrū i oīmi coitu esset plis gnatio· Sexto vtz eq̄lis
esset per gnationē masculoꝝ ꝛ femināꝝ multiplicatio·

Circa quā sic p̄cedit ꝛ oñdit q̄ ꝛ si hō stetisset facta essz
sexuū cōmixtio· Primo p̄ textū·Ben̄·j· Faciam⁹ ei adi=
utoriū sile sibi·sz vir nō idigebat adiutorio mulieris ni
si q̄tū ad actū gnatiōis·nec poterāt simul cōmiscerī·g ꝛc· Itē Aug·xiij·de ciui·dei·
Quisq; dic nō coituros nō genituros hoīes nisi pec
casset·q̄d aliū dic nisi ꝓpt̄ numerū situ scōz necessariuz
fuisse pctū·g si h̄ c inconuenies ponere·etiā si hō nō pec
casset vir ꝛ mulier p cōmixtionē sexuū gnarēt· Itē distī
ctio sexuū nō est nisi ꝓpt̄ gnationē·sz i pmaria sui cōdi=
tione distinctio fuit i būana spē sicut in alijs·g si serus
distīcti ad vnū officiū nō ꝯcurrūt nisi cōmisceāt·vī q̄ si
hō stetisset vir ꝛ mlier cōmixti eēnt· Itē vir habuit vim
gnatiuā·sz planū ē q̄ plē itra se ꝯcipere nō poterat·nec
cū hēret locū in q̄ fer⁹ vegetaret·nec viā q̄ qua egrede=

q; ignorātia nō ꝺz nisi cū id qō
sciri ꝛ nō ignorari debet nescit
Talisq; ignorātia pena pcti est
cū mēs vicio obscurat· ne cog=
noscere valeat ea q̄ scire debet

De hois trāslatione in me=
liorem statum· ꝛ de duob⁹ bo=
nis altero hic dato· altero p̄o=
misso· k

Talis erat hois institutio ante
pctm̄ f̄m corpis ꝯditionē· De h̄
aūt statu trāsferēdus erat cuz
vniūsa posteritate sua ad meli
orē dignioreq; statū· vbi celesti
ꝛ eterno bono in celis sibi parato
frueret· Sicut ei ex duplici na=
tura cōpact⁹ est hō· ita illi duo
bona ꝯditor a principio p̄parau=
it vnū tēporale· alterq; eternū·
vnū visibile· alterum inuisibile·
vnū carni· alterū spiritui Et q̄
p̄mū est q̄s est aīale· deinde q̄
est spūale· tēporale ac visibile
bonū p̄⁹ dedit· inuisibile aūt et
eternū p̄miſit· ꝛ meritis q̄rēdū
p̄posuit· Ad illu⁹ aūt custodiaz
q̄ dederat· ꝛ ad illō p̄merēdū
q̄ p̄miserat naturali rōni i creā
tione aīe hois idite q̄ poterat
inter bonū ꝛ malū discernere
g p̄ceptū addidit obediētie·p cu
ius obseruātiā datū nō p̄deret
et p̄miſſū obtineret· vt p meri
tū viueret ad p̄emium·

istoꝝ p̄ceptoꝝ p̄t
sumi dupliciter
Uno modo sic·
Quoddā ei ē p̄=
ceptū q̄ ordiat
ad deū· ꝛ istō fu=
it p̄ceptū obedi=
entie· Quoddā q̄
ordiat ad primū
ꝛ illud fuit p̄ce=
ptū de multiplicā
do gñe· Quod=
dā q̄ ordiat ad
seipz· ꝛ h̄ fuit p̄=
ceptū de cōestio=
ne· Scōo mō sic
Ut q̄ddam p̄ce=
ptū respiciat coꝛ=
p⁹· ꝛ h̄ ē p̄ceptū
de comedendo·
Quoddā respi=
ciat aīam· ꝛ h̄ ē
p̄ceptū de absti=
nēdo q̄ ē obedi
entie meritum·
Quoddā ꝺiūctū
ꝛ h̄ est p̄ceptū de
p̄silī multiplican=
do· Precepiū aūt
discipline fuit ne
gatiuū· vt facti
oꝛ cēt ei⁹ obſuā
tia· ꝛ hō nō pos=
set de trāsgressio
ne vel omissione
hēre excusatiōez
Et ī h̄ terminat
total illa ps bu=
ius libri q̄ est de
hominis consti
tutione·

Q̄ nō igno=
rātia dicit
cē in aliquo

Quod ra=
tionē natu=
ralē ꝛ p̄cep
tū dedit de
us hoī ad
obseruādū
bonū quod
acceperat ꝛ
p̄merendū
quod p̄o=
missū erat.

rek·g vī q̄ ad h̄ q̄ gñaret necessariū erat sibi cū muliere
cōmiscere ꝛ cōuenire· Sz ꝺicta Aug·de bono cōiugali
Nuptie nō nisi mortaliū esse poterunt·ꝺstat h̄ dictum
ee q̄tū ad cōmixtionē sexuū·si g̃ ma nēte statu innocentie
hō nō poterat mori·g nec mulieri poterat cōmisceri·
Itē dam̄·Poterat de⁹ gen⁹ h̄ absq; gñatione multipli
care si hō mādatū suū fuasset vsq; i finē·g vī q̄ si hō sti=
tisset·q̄ vir mulieri cōmisceri nō hēret nec filiū p̄creare
Itē ad h̄ data est vis gñatiua vt q̄ nō p̄ñt ꝺtinuari i se
ꝺseruēnt in suo sili·sz hoīe stāte ī p̄petuū ꝺtinuari pos=
set·g nō vī q̄ hō gñaret· Itē cōmixtio sexuū ē opus car=
nale·sz p̄mi pentes cū eēnt spūales nō erāt ꝺditi opib⁹
carnis·nec ī pedicbāt a q̄rte ꝺtēplatiōis·g nō vī q̄ na=
tura stāte haberēt i simul cōmisceri· R⁹·dōm q̄ i statu
innocētie absq; dubio hō hēret gñari ex hoīe·ꝛ h̄ attesta
tur auctoritati scripture ꝛ ut dicto rōnis recte·Dicit cm̄
hoīb⁹ i statu innocētie sic scribit Ben̄·j· Crescite ꝛ mul=
tiplicamini·ecce·Et ali⁹ text⁹ dic mulierē i adiutoriū viri eē
factā· Rōni etiā recte hoc ꝺsonat q̄ dicit potētiā gñan
di spectare ad cōpletionē nature·vsū aūt gñatōis ad cō
plementū ꝛ pfectionē ciuitatis supne· Et quia in statu
innocētie natura perfectioꝛ erat q̄ in statu vie·et si ho
mo stetisset·superna ciuitas suoꝝ ciuium numeroꝛ
sitate nequaq; fraudata esset· ponendum est q̄ homo

9

in statu innocentie generare poterat et genuisset. Et quia nec vir per se nec mulier per se sufficisset ad generandum. ideo p comixtionē fieret cōiunctio vnius ad alterū. z mutuū sibi p̄beret auxiliū in p̄creatione plis ad multiplicādum genus hūanum. Et ideo ꝯcedende sūt rationes ostēdentes q̄ si homo steriliss̄et q̄ esset generatio z seruum cōmixtio. ¶ Ad illud aūt qđ p̄mo obiꝯi tur in ꝯrīū de verbo Aug. in li. de bo. cōiu. dōm q̄ mortale nō vocaf ibi qđ hz necessitatē in morīdo. sed mortale ōr generaliter p vita aīali in qua sola pōt fieri generatio. qz ī ea solū potest fieri decisio z restauratio. et qz hec īmortalitas esse poterat in statu innocētie q̄uis nō in statu glorie. ideo ptz illud. ¶ Ad illud q̄ obiꝯiť de ꝟbo dam̄. dđ q̄ dam̄. nō vult dicere q̄ nō esset gn̄atio si hō steriliss̄et. sed q̄ non esset p eū modū p quē est modo. scz cū libidine z feditate. ꝓterea ipe non dicit qđ deꝰ faceret. sed qđ facere posset. ¶ Ad illud qđ obiꝯiť q̄ iō data est vis generatiua q̄ ꝓpterueniť corruptibilia. dđz q̄ illa nō est ratio tota. imo rō p̄cipua. z fm fidē quam ignorauit. pbs est ꝓpter multitudinē numeri electorū qđ deꝰ sic disposuit facere successiue ꝓpter cōgruentiā multiplicē. sicut sup̄ tactū est. tū videlicet ꝓpter diuine gn̄ationis manifestationē. tū etiā ꝓpter hoīm maiorem cōiunctionē vt magis adinuicē se diligerēt. tum etiā ꝓpter vniuersi decorē z pfectionē. que nō solūmodo attendiť fm esse p̄manens. immo etiā fm esse decurrens. decursus aūt in rebus irrationabilibꝰ debet esse fm ordinē z exigentiā ad res rōnales ꝓpter quas facte sunt. ¶ Ad illud qđ obiꝯiť q̄ cōmixtio seruū est opus carnale. dđm q̄ caro vno modo sonat in vicium. sicut illđ Gal. v. Caro ꝯcupi. aduer. spm̄. Alio mō caro dicit naturā sicut illud Eph. v. Nemo carnē suā odio habuit. Et sic carnale pōt dici dupliciter. Vel a carne fz q̄ dicit naturā. vel a carne fm q̄ dicit viciū. z hoc vltimo modo in p̄mo statu seruum cōmixtio nō esset carnale opus. eo q̄ nō esset ibi viciositas. esset tm̄ opus carnale fm q̄ caro sonat in naturā. z nihilominus esset spirituale opus. qz natura z opus nature. ꝯcordat spiritui z gratie.

¶ Questio II b

Utrum in illa cōmixtione esset seminū decisio. Et q̄ sic videtur. generare est de substātia sua aliquē ꝓducere. sz nemo ꝓducit aliquē de substātia sua nisi det ei partem substātie sue. cū dare totū nō possit nisi solus deꝰ. partem aūt substātie nō dat nisi decidēda a se. ergo ꝛc. ¶ Itē filiꝰ a p̄re z mr̄e generaf nō tm̄ effectiue sz etiā materialiter. sed q̄cūq̄ aliqua duo sunt materia vniꝰ. necesse est adinuicē vniri z cōmisceri fm se tota. vel fz aliquid sui. illud aūt in quo vniunť nō solū hz rōnem materialis. sed etiā effectiui. z tale vocamꝰ semē. igiť si homo steriliss̄et. generatio nihilominus esset p cōmixtionē seminū. Item vir ex suo coitu mulierē fecundaret. sz hō esset nisi aliqđ ī partiret mulieri. sed ꝯstat q̄ nō impartiret necessariū. qz natura illud sibi reseruat. ğ impartiret alimēti supfluum. z hoc est semē. ğ fieret seminum cōmixtio. ¶ Itē a primaria cōditione habuerunt vir z mulier vasa susceptibilia z idonea ad humoris seminarij generationē z decisionēz cōmixtionē. z illa sūt q̄ sunt organa virtutis generatiue. ergo in generatione prolis naturale est semen descindere. ğ si homo generaret tūc fm qđ cōpetebat nature. in statu innocētie fuisset cōmixtio seminū. Sed ꝯra. Semen est supfluū nutrimenti. vbicūq̄ aūt est supfluitas ibi est viciositas. sz in natura instituta nō erat viciositas. ğ nec supfluitas. igiť nec humor seminarius. Itē semē est supfluitas tercie digestionis. sed si homo steriliss̄et non esset in eo supfluitas scōe digestionis. vtpote stercus z vrina. ğ nec supfluitas tercie. Prima patet p phm. scda manifesta est. quia ille superfluitates nunq̄ sunt sine feditate et ignominia. ergo si feditas et ignominia nō sunt in homine nisi per culpam. nullo modo esset in eis talis superfluitas. ¶ Item si esset in eis semen. aut esset conueniens ꝓprie cōplexioni. aut nō. Si nō. ergo nō vidētur q̄ de eo deberet vel posset ꝓles generari. Si sic. Sed natura naturaliter tenet qđ est sibi cōueniens. et si expellit. hō nō est p naturā sed p violentiā. ergo si esset in statu innocētie hō hoīem generaret nō violēter sed naturaliter. videť q̄ in generatione semē nō emitteret. Item actualis decisio partis a parte est via ad corruptionem sed homo in statu innocētie ad corruptionē nō tēdebat. ergo ğ generādo semen nō descindebat. ¶ Rō. dđm q̄ cū generatio ꝓlis q̄stū est de ordine z ptāte nature habeat fieri p cōiunctionem z cōmixtionē duoꝝ seruū in hoībus qui respectu ꝓlis se hñt p modū materialis z efficientis ita q̄ rō materialis plus residet penes mulierem. z efficientis vel actiui plus residet penes virū. necesse est ad generationem aliquas particulas tā a muliere q̄s a viro decidi in quibus esset virtus z ratio seminalis respectu corporis ꝓpagandi. Quia igiť hic est ordo nature nō solūmodo lapse. sed etiā institute. ideo dđm est q̄ in statu innocētie z vir z mulier p decisionē seminū generarent. Ad illud qđ obiꝯiť in ꝯrariū de seminis superfluitate. dđm q̄ est supfluitas rsiduitatis. z est supfluitas impuritatis. Supfluitas rsiduitatis est in semine. z hec supfluitas necessitatē nō excludit. immo idem ipm̄ qđ necessariū est. est supfluum. sed necessarium ꝑpetuo. supfluum ī diuiduo. necessariū virtuti generatiue sed supfluum nutritiue. z hec supfluitas non repugnat bonitati z cōplexioni nature. qz nō sonat in viciū sed in cōplementū. Est z alia supfluitas ī puritatis. sicut fletus z vrina. defluxio reumatis. z emissio sudoris. z cōsimilia. z hec est in duplici differētia. Quedā venit ex debilitate virtutis cōtentiue z cōuersiue. sicut sudor. z reuma. z talis non fuisset in adā. ꝓptera q̄ virtutes naturales in ipso erant in suis operatiōibus efficaces. Alia vero est q̄ venit ex nutrimēti qualitate. z nutrimēti puritate. z hec fuisset in adā. q̄lis est supfluitas egestionis z vrine. que sūt ꝓpter sepationē puri ab impuro. vt illud qđ purū z ydoneū est assumaf in alimentū. illud vero qđ est minus ydoneū abiꝯiaf exterius. licet nō cū tāto fetore z feditate sicut nūc. z hoc satis indicāt vasa q̄ destinant vocamina q̄ sūt hominī a sua p̄ma conditione naturaliter deputata. Et p hoc patet rēspōsio quasi ad oīa obiecta. Nā primū qđ obiꝯit q̄ vbi est supfluitas ibi est viciositas nō valet. qz nō habet veritatē de supfluitate rsiduitatis q̄lis est supfluitas seminis. Scōm autem qđ obiꝯit q̄ supfluitas scōe digestionis est cū feditate z ira cū pena. similiter nō valet. qz q̄uis illa sepatio puri ab impuro sit in nobis cū seditate. in istis esset sine aliqua feroris corruptione. in attestatione virtutis potētie cōuersiue. z puritatis nutritiue. Similiter tercium non multum cogit qz sen en cum sit supfluum nutritiue. est necessarium generatiue. z nō cōuenit cū natura vt saluās ipam in se. sed vt saluās eā in altero. z ideo natura nō appetit sibi illud retinere. sz in alterū trāsfundere. z q̄uis nō cōueniat nature generātis in se vt sic est. cōuenit tn̄ nature generati. Similiter mū nō cogit qđ dic q̄ decisio est via ad corruptiōez. hoc est locū hz vbi est decisio ptis necessarie cum quadam

violentia. ⁊ vbi est decisio sine restauratione. hoc autē nō est in seminis decisione sicut ostēsum est. Et ita omnia obiecta possunt solui per distinctionē prius factā et alia etiā plura media que ad hoc possent adduci.

Questio IIII c

Utrum in illa seminis emissione esset delectationis intensio. Et q̄ sic videt. Natura bene disposita deside/rat supfluum emittere. ergo melius disposita magis desiderat illud emittere. sed natura instituta multo melius erat disposita q̄ natura lapsa. g̃ vis generatiua ml/to magis desiderabat semē emittere qđ est supfluum. ſz vbi maius est desiderium ibi in cōpletiōe multo maior est delectatio. ergo i seminis decisione multo maior esset tunc delectationis intēsio q̄ sit modo. Item dele/ctatio est ex cōiunctione cōuenientis cū conuenīēti ⁊ sēsu eiusdē. ⁊ ideo dicūt naturales delectationem esse in coitu ꝓpter trāsitum humoris p locū neruosū in quo maxime viget sensus. si g̃ tāta erat tūc cōuenientia vel maior q̄ sit modo. ⁊ sensus tunc magis vigebat q̄ modo. videt q̄ in seminis decisione maior tūc q̄ nunc esset delectatio. ſz vis gñatiua in qua viget sensus tactꝰ facilius ⁊ cōpletius existet tunc in actū suū q̄ tunc. ergo maior esset ibi delectationis intensio. Item oculꝰ ade/ptus delectabat in aspectu lucis. ⁊ auditus in auditu cātus sonoꝝ. q̄ aspectus vel auditꝰ hois lapsi. g̃ pari rōne in gustu ⁊ tactu apposito sibi q̄uenīēti multo plus haberet delectari. g̃ cū cognouisset vtroq; vel cū comedisset. maiorē delectatione habuisset. Sed ꝓtra Aug. dicit de ciui. dei. q̄ si hō nō peccasset. sic mēbra genitalia applicarent adinuicē. sicut mō applicat manus ori. sed in applicatione manus ad os. aut nulla aut modica habetur delectatio. g̃ pari rōne videt q̄ nec in contactu illoꝝ mēbroꝝ. Item si tāta esset delectationis intē/sio tūc q̄ta est nūc. cū modo sit ꝺordinatio in actu generādi ꝓpter delectatiōis intēsionem. tūc fuisset generatiua deordinata. g̃ nō esset generatiua instituta ſz de/stituta. Item si in actu illo natura stāte esset delectationis intēsio. cū fortificata vna virtute minoraf vsus alterius. videt q̄ sicut nūc in illo ope absorbef vsus ratione. ita ⁊ tunc. sed hoc nō pōt esse sine hois subuersa. Item si tāta esset tūc delectatio in pūctia ⁊ ꝺiunctione sexuum q̄ta est nūc. g̃ similiter tātus esset appetitus in absentia q̄tus est nunc. sed vehemētia ⁊ delideriū appetitus excitat puritū. ⁊ puritus vehementia facit mēbra illa inobedientia rōni repugnātia. g̃ in statu añ lapsum esset pugna ⁊ cōtrouersia. qđ est ꝓtra oīm sctōs. et contra fidem sincerā. Restat ergo qđ tpe nature in/
16 stitute in seruū cōmixtione nō erat delectatio intensa. Rō. intelligendū est hic duplicem modū esse dicendi. Quidā em dicere voluerūt q̄ tāta vel maior erat delectatio tūc q̄ nunc. ⁊ tū non erat īmoderata. Tāta erat ꝓpter naturalis virtutis pfectionem. īmoderata non erat ꝓpter inferioꝝ virtutū subiectionē. Rō em dña/bitur illi delectationi et cā referebat in suū finē. ideo nō absorbebaf nec erat ibi repugnātia. Et p hoc volūt solucre obiecta. Est ⁊ alius modus dicēdi q̄ magis cōcordat verbis Augustini. ⁊ pbabilitati rōnis. q̄ i decisione seminū. ⁊ cōmixtione seruū. tēpore nature institute aliqua fuisset delectatio. moderata tū ⁊ mensurata ꝑm q̄ exigebat hois rectitudo. ⁊ ꝑm q̄ eā volebat tēporare ratio hois. ideo nō erat tāta q̄ta est modo. Nunc em q̄ virtus illa maxime exiuit rōnis imperiū. dū rō amisit originalis iusticie vinculū ⁊ retinaculū. p qđ impabat viribus inferioꝝ. iō laxatis habenis toto ipetu ⁊ conatu se precipitat in delectabile sibi oblatū. nō ꝓpter intēsionē virtutis mouētis. sed ꝓpter defectū virtutis retardātis. Unde sicut equus lasciuus rupto frenuvelocius currit ⁊ impetuosius q̄ cū infrenatur ⁊ detinef a suo sessore. licet nō habeat maiorē virtutē sic ⁊ in ꝓposito intelligendū est se habere. ⁊ hoc est qđ dicit Aug⁹. de ciui. dei. Nuptie ille digne felicitate paradisi (si peccatum nō fuisset) ⁊ diligēdam plē gignerent ⁊ pudēdaz libidinē nō haberēt. Et ideo cōcedēde sūt rōnes oñdentes q̄ nō esset tūc tāta delectationis intēsio q̄ta ⁊ nunc cū modo tāta sit vt modū ⁊ ordinē debitū non obseruet. 17
Ad illud g̃ qđ obiicit in ꝓtrarium q̄ natura desiderat emittere supfluitatem. dōm q̄ verū est. ſz illud desideriū hz terminū ⁊ limitē. ⁊ in natura instituta illū termi/nū nō exiuit. nūc aūt exit. ⁊ ratio prius tacta est. Ad 18
illud qđ obiicit q̄ delectatio venit ex cōiunctione cōue/nientis cū cōuenienti. ⁊ sensu eiusdē. dōm q̄ nō tm venit ex cōiunctione. sed etiā ex virtutis ꝓuersione sup delectabile. in statu aūt nature institute ⁊ si esset cōiunctio conuenientis cū cōuenienti ⁊ sēsus. nō tū tāta esset virtutis incuruatio et inclinatio q̄ta ⁊ modo. ⁊ iō nō esset tam improba ⁊ tā intēsa delectatio. Ad illud qđ obiicit 19
q̄ virtus delectatur in cōpletiōe ⁊ facilitate sui actus dōm q̄ verū est. sed tū adhuc ista delectatio terminum pfitū debet habere. ⁊ haberet, vtiq; si homo stetisset. Et q̄m illū merito peccati egredit. hinc est q̄ amplius delectaf. q̄uis delectatiōis materia nō sit maior. Ad illō qđ obiicit q̄ amplius delectaret hō in sensu visus ⁊ au/ 20
ditus. dōm q̄ verū est de delectatione naturali. ſz nō est verū de delectatione curiositatis. Nec est simile de delectatōe q̄ est in visu ⁊ q̄ est in tactu. q̄m visus delectaf in obiecto qđ est nobile. ⁊ magis accedit ad naturā spiritualem. similiter ⁊ auditus. ⁊ ideo in beatis delectatio visus potissime intendef. tactus vero delectatur in re magis grossa ⁊ materiali. ⁊ ideo intēsio sue delectationis magis repugnat statui spirituali. ⁊ magis reddit hoiem carnalem ⁊ animalem qualis est homo in statu miserie. Et sic patet qđ illud nō est simile.

Questio IIII d

Utrum in illo coitu esset integritatis corruptio. Et q̄ nō videt primo p Aug. xxiij. de ci. dei. Sine vlla corruptione integritatis infunderef maritus gremio mulieris. g̃ videt q̄ si homo stetisset. nulla esset integritatis corruptio. Item vbi corruptio est integritatis in re habente sensū est passio ⁊ dolor. q; dolor est sēsus diuisionis partium. sicut dicit phs. si ergo in actu illo fuisset integritatis corruptio cū esset in re habēte sensū. nihilominus esset p ꝓsequens doloris passio. sed hec passio non poterat esse in natura stante. ergo nec integritatis corruptio. Item vbi est corruptio integritatis ibi est amissio ꝛginalis dignitatis. ſz si hō stetisset. i actu nō fuisset alicuꝰ dignitatis amissio. g̃ nec integritatis violatio. Item corruptio integritatis est ꝓncipiū destructionis ⁊ dispositiōis ad mortē. immortalitas em integritatē dicit ⁊ priuat corruptionē. si g̃ statu illo manente tā vir q̄ mulier erāt immortales. ergo integritatez p corruptionē aliquā nō poterāt pdere. Sed ꝓtra. Impossibile est semen suscipi ⁊ emitti nisi per apertionem viarū. sed in actu generationis fuisset seminū cōmixtio. ergo fuisset et viarum apertio. si igitur in apertione viarum mire/

gritatis virginalis est violatio. igit̃ ꝛc. Itē cuius naturalia sint exteriorata. nō tñ sunt ablata. g̃ sicut modo cō miscetur maritus uxori. ita ꝛ tūc. sed nunc nō potest cō miscerī sine corruptione integritatis. g̃ nec tunc. Itez q̃ aliqua virgo concepit hoc est miraculū. ꝛ ꝓprium solius matris xpi. si ergo miraculū est supra naturā. videtur q̃ natura stante nulla mulier posset cōcipere virginitate manēte corporis integritate. Item mulier non posset parere salua uxoris integritate. quia fetus non posset nisi p apertā portā exire. exire em̄ p ianuā clausam hoc est solius ꝓprii xpi ꝛ nature impossibile. si ergo esset integritatis corruptio in partu. pari ratione i

21 cōceptu ℟. dom̄ q̃ ꝓposita q̃stio plus habet curiositatis q̃ utilitatis. quia tamen habet ortum ex verbis Aug. ideo introducta est maxime ꝓpter explanationē illius verbi qđ dicit q̃ maritus cōmiscereturuxori sine vlla corruptione integritatis. qđ quidē nō videt esse intelligibile. si em̄ mulier permaneret integra. nunq̃ essz

22 viri ad mulierē carnis cōmixtio. Propter qđ intelligēduz est q̃ integritatis corruptio tria dicit. scz claustrorum apertionē. penalē passionem. ꝛ fedam delectationem. primum est nature. scm̄ est pene. terciū vero est corruptionis vicioseque tenet medium inter culpam et penā. Si igitur vir cognouisset uxorem in tēpore nature instituteꝛ fuisset ibi claustroꝝ apertio. sicut oñdūt rationes scđo inducte. nō tamē fuisset ibi penalis passio ac feda delectatio. q̃ vis generatiua nec esset corrupta nec esset infecta. immo obedirent rationi illa membra sicut dicit Aug. sicut obediūt os manus. ꝛ lingua vnde sicut manus aperit̃ ꝛ clauditur. ꝛ os aperit̃ ꝛ claditur nec est ibi passio vel pena. nec delectatio feda. sic fuisset in natura instituta. nec turpius fuisset tunc loq̃ de istis mēbris q̃ sit loqui de alijs. nūc em̄ turpe est loqui ꝓpter hoc q̃ natura horret et erubescit actū illuz rōne feditatis que in ipso cōsistit. Et sic patet responsio ad rationes ad partem oppositam. oēs em̄ ꝓcedunt de corruptione fm̄ q̃ corruptio sonat in violentiā ꝛ penalitatem. ꝛ in delectationē ꝛ in feditatem. ꝛ sic minuit dignitatē virginalē. ꝛ hoc patet p tractanti singulas.

Questio V

Utrum in qualibet cōiunctione viri ꝛ mulieris esset ꝓlis generatio. ꝛ q̃ sic videt. matrimoniū ꝓ tēpore innocentie erat solum in officium nō in remediū. sed officiū cōsistit in ꝓcreando ꝓlem. g̃ solum ad hoc erat. si ergo vir ꝛ mulier non cōiungebāt̃ matrimonialiter. nisi ꝓpter qđ erat matrimoniū. videt q̃ nunq̃ coniuncti essent quin prolē generarent. Item qui debitum petit in statu nature lapse ꝓpter necessitatem ꝓlis ꝓcreande peccat saltem venialiter. ergo ibi nunq̃ vir peteret debitū ꝓter necessitatē ꝓlis ꝓcreande. aut si peteret peccaret ꝛ caderet a statu innocētie. ergo illo statu manente nūq̃ cognosceret uxorē quin ex ea suscipere prolē cū ibi actus non esset priuatus debita intētione. nec intētio debito fine. priuatio em̄ intentionis recte nō est sine culpa. priuatio vero utilitatis intente nō est sine pena. quoꝝ neutrum erat in natura instituta. Item nunq̃ homo comedisset quin ex illa comestione supfisset refectionē. nec vnq̃ nutritiua in suo actu ꝑfecta fuisset ꝓprio effectu. ergo pari ratione generatiua in suo actu nunq̃ caruisset debito fructu. sed fructꝰ eius est ꝓles. ergo ꝛc Item nūq̃ homo seminasset terrā quin ex ea colegisset fructū. tēporaneū. sterilitas em̄ nō fuit in terra nisi ꝓpter bois culpā. ergo si venter mulieris ita erat alienꝰ a sterilitate sicut terra tēpore nature instituteꝛ igitur nūq̃ mulierē cognouisset q̃ ex ea debitū fructū supfisset. Sed ꝓtra. vis nutritiua semel administrat generatiue. g̃ cū homo cōtinue nutriretur humor seminarius administrabat. g̃ vel oportebat hoiem extraordinarie pollui. vel naturā grauari extensione seminis. vel aliq̃n mulierē cognoscere q̃n non esset apta gñare. vtpote q̃n ꝓlē haberet in ventre. ſ ier/go ꝓma duo mēbra sūt incōueniētia. restat g̃ tertiū scz q̃ uxorē aliq̃n cognouisset. q̃n plem nō generasset. Itē sicut comedere est actus naturalis. ita etiā et coire. sed hō naturaliter appetit comedere nō solū i statu nature lapse. sed etiā instituteꝛ g̃ pari ratione naturaliter appetebat coire. ſz hō tpe nature instituteꝛ debebat appetitui nature satis facere. cū natura esset ordinata. et ordinate appeteret. aliocn penā sētiret. g̃ videt q̃ siue mulier posset cōcipere siue nō. vir ꝓter necessitatē ꝓlis generāde aliq̃n mulierez cognosceret. Itē ponat̃ q̃ Adā cognosceret uxorē suā pregnātem. q̃ro aut peccaret aut nō Si nō. igit̃ nō erat necesse q̃ in oñi coitu generaret Si sic ꝓtra. Sāctius erat tūc matrimoniū q̃ tpe nature lapse. ꝛ eque magne ꝛ maioris efficacie. sed ꝓpter bonū matrimonij excusatoꝝ coitꝰ a culpa. etiā q̃n nulla est ꝓlis generāde necessitas. g̃ vr q̃ multo fortius tūc. Item nō erat maioꝝ inordinatio in cōtactu illoꝝ membroꝝ cū in admouēdo manū ad os. sed manus admoueri pōt ad os sine aliquo pctō ꝛ ꝓter necessitatē. g̃ videtur q̃ adā potuit cognoscere uxorē suā absq̃ peccato ꝓter necessitatē ꝓlis generāde ℟. dom̄ q̃ vir i quolibet actu quo cognouisset uxorē suscepisset ex ea prolē. Et ratio huiꝰ est. q̃ cōgruentia ordinis exigebat et perfectio virtutis ad hoc sufficiebat. Exigebat nāq̃ hoc cōgruentia ordinis duplicis. scz virtutis generatiue ad rationem ꝛ vtriusq̃ ad suū finem. Vis em̄ gñatiua ordinem habebat ad rōnem. ordinē inq̃ ꝑfecte subiectionis. ꝛ ideo in actū non exibat nisi fm̄ q̃ ratio dictabat. ratio aūt recta ꝛ ordinata dictat nulla re esse vtendum nisi ad id ꝓpter qđ est. et q̃ vis generatiua data fuit homini ad ꝓlis multiplicationē. iō recta rō nunq̃ dictaret et vis generatiua nunq̃ exiret in actū nisi ꝓpter ꝓlis gñationem. hoc em̄ congruentia ordinis exigebat. Perfectio aūt virtutis aderat q̃ ad hoc sufficiebat Quia em̄ vis gñatiua in viro ad generandū erat ꝑfecta et sufficiens. nec habebat impedimentū simliter i muliere ꝓ suo loco ꝛ tpe. ideo cum ordinate cognosceret vir uxorē. semp er ea prolē susciperet ꝓpter exigentiam duplicis ordinis. ꝛ sufficientiā duplicis virtutis. scz gñantis. ꝛ ocupiscentis. sicut ꝑdictū est. Uñ rones bobjci 24 oñdentes ꝺcedende sunt. Ad illud ergo qđ ꝓmo obꝺicit̃ tur in ꝓtrarium q̃ nutritiua semp ꝺseruiret generatiue. dom̄ q̃ ita esset natura ade ordinata vt nunq̃ de cibo sumeret nisi adeo tēporate q̃ supfluitas tercie digestionis que quidē dicit semē nō esset sufficienter coadunata q̃usq̃ veniret hora debita generādi. Adā em̄ i statu innocētie posse nature sue cognouisset. ꝛ sufficienti/am alimēti. ꝛ tps ꝛ hora q̃n gñare debuisset. ꝛ ita viuere modeste ꝛ sobrie q̃ nec ad supabūdantiā. nec ad indigentiā declinaret. Ad illud qđ obꝺicit̃ q̃ naturaliter appeteret coire sic comedere. dicendū q̃ non est sic. q̃ 25 actꝰ comestiōis ē ordinatꝰ ad salutē idiuidui i q̃ ꝺtinue fit ꝺperditio. actꝰ vero gñatiōis ad ꝺseruationē spēi et multiplicationē similis q̃ nō oportet cōtinue fieri. sed tēporibus determinatis. ꝛ ideo nō sic esset appetitꝰ naturalis ad coitū sicut est ad cibū. nec ita cōtinuꝰ nec ita frequēs. Si em̄ in viris castis etiā tpe nature lapsenō

est sic inclinatio ad coitum sicut ad cibū. multo minus
nec in adā erat. Q; aūt ita intēdat appetius vis gene/
rative. hoc pot⁹ est corruptionis nature q̄s institutio
26 nis primarie. Ad illud q̄d obūcit q̄ si cognosceret pre/
scius sine ordinatione. dō q̄ p̄gnans nō potest cogno/
in statu innocētie ordinationem timere non poterat
q; nō erat ibi titillatio nec pruritus. ideo si tūc cogno/
uisset. si sciuisset se inutiliter cognoscere inordinat⁹ fuis
set. z nō peccasset. Nec ē silr q̄d inducit de matrimonio ī
statu nature lapse. q; nūc nō solū est in officiū procreā
de plis. sed etiā in remediū vitāde fornicationis. sicut
melius in quarto li. parebit. Ad illud q̄d obūcitur q̄
27 ad os. dōm q̄ similitudo illa attendit q̄tum ad hoc q̄
vtrumq; mēbrorum rationi subiacebat. et vtrūq; cōcupi/
scentie puritia z ardore carebat. in hoc tamē dissimili
tudo est. quia magis oportebat actū illū ad finē debitū
ordinare. q̄s qualēcūq; motus manus vel pedis. ppter
determinationē vsus illor mēbrorum ad productionē
plis. vsus aūt manus vel pedis nō est ita determina/
tus. et ideo nō oportet cū tanta deliberatione exerceri.

Questio. VI et vltima. f

Utrum equalis fieret multiplicatio virorum z mulier
Et q̄ sic videt. Natura sic procederet in generando si/
cut deus eā instituit. sed deus cū produxit naturā hu/
manā. produxit masculinā z femininā in pari numero
ḡ similiter z natura in pari numero multiplicasset.
Item generatio hominis nō poterat continuari nisi p
masculinum z femininum. et ita necessaria est ad gene/
rationem mulier sicut z masculus. ergo videt q̄ natu/
ra equaliter intenderet vtrūq; sexum. sed sicut intēde/
bat ita multiplicabat. ergo z. Ītē sicut vir intēdit se
saluari in simili scz in viro quē generat. sic z mulier in
cōsimili scz in muliere. sed natura eque bene esset ordi/
dinata in muliere sicut in viro. ergo si vir nō frustratur
sua intētione. similiter nec mulier. igit quot cōciperet
masculos ad cōseruationē sexus virilis. tot cōciperet fe
minas ad cōseruationē rerus muliebris. Ītē in statu
innocentie sicut quilibet comederet. ita quilibet prolē
multiplicaret. cum oībus esset dictum. Crescite z mul/
tiplicamini z. ergo quilibet haberet vxorē. si ergo ma/
trimonium rectit q̄ sint duo in carne vna. tot essent vi
ri quot mulieres. nec plures nec pauciores. Sed con/
tra. sicut dicit phs in li. de animalibus. Femina est vir
occasionatus. ergo videt esse preter nature intentionē
sed tēpore nature institute cū natura esset recta nihil p/
duceret pter intētionem ipius. ḡ vr q̄ nulla mulier ge/
neraret. vel saltē pauce. igit plures essent viri q̄s mulie
res. Ītē sicut vult phs. Natura semp desiderat q̄d me/
lius est. sed sexus virilis pfectior est z melior q̄s sex⁹ mu
liebris. ḡ natura magis desiderat generare virū q̄s mu
lierem. si ergo sic. pduceret fm q̄ desideraret. plures p
duceret viros q̄s mulieres. Item generatio maris est p
pter vigorem virtutis generātis z seminis decisi. sicut
dicunt naturales z medici. sed in statu nature instituto
virtus generativa z semen decisū cōpletam z sufficien/
tem haberet virtutē. ḡ semp vel pluries masculos gene
rari ꝯingeret. Ītē cum semē viri pdominat semini mu
lieris. tūc ad ppriam naturā trahit z ouertit. sed fz or
28 dinem nature masculus potentior est femina. ḡ natu/
ra stante semp vel pluries vinceret semen virile. ḡ plu/
res generaret natura masculos q̄s mulieres. Ro. di/
cendū q̄ si hō stetisset. equaliter natura multiplicaret
viros z mulieres. Rationē aūt hui⁹ facile est accipere
a parte finis ad quē. sz difficile est accipe a pte pncipij
a quo. A pte nāq; finis ad quē. rō est in pmptu. Cum
em̄ distinctio sexuū esset ppter mulciplicationē generis
hūani z cōpletionem numeri electorū. z illa multiplica
tio ad oēs spectaret. z hoc solū fm legē matrimonij ī q̄
tātū vna erat vnt⁹ necesse est si natura stetisset tot fuis/
se mulieres q̄t viros. cū nulla mulier careret viro. z nul
lus vir careret vxore. nec vna esset plurium. nec plures
vnius. Rōnem aūt a pte pncipij effectiui assignare est
difficile. potest tn̄ sic inuestigari. de scēdo ad pncipia
alterius scie scz naturalis z medicine q̄rum vtraq; famu
lari habet theologie. Magna est em̄ q̄stio apud natu/ 29
rales z medicos de distātia gnationis maris z femine
et cū q̄rit quare mō masculus mō semia gnatur. triplex
rō reddit a diuersis. Una a pte vasis suscipientis. si ei
suscipit in pte dextra. dicunt q̄ ibi generat vir. ppter
forte caloꝛē q̄ ibi viget. si in pte sinistra. sic generari ha/
bet mulier. Scōa rō reddit ex pte cōmixtionis vtriusq;
sexus scz viri z mulieris. Si em̄ pdominat semen viri.
tūc trahitur ad naturā viri z generat masculus. si vero
semē mulieris tūc trahit ad suā naturā z generat sex⁹
femineus. Tercia rō reddit ex pte virtutis seminis vi
rilis. Si em̄ semen virile fuerit virtutis fortis ex ꝯcur
su triplicis caloris z spūs in ipo existentis. tūc fit for/
tior coagulatio z cōplexio. z generat sexus vigorosus
id est masculꝰ. Si aūt fuerit virtutis debilis. tūc fit co
agulatio mollior z fragilior. z generat ex eo sexus infir
mior scz femineus. Nec aūt rō tercio dicta pncipalior
est inter istas tres. nec alie habēt efficaciā nisi ad istam
mā sicut vult phs. pncipaliter mouēs in generatiōe si
ue maris sive femine est semē virile. z iō nec semē mulie
ris ppe habet semini viri pdominari. nisi hic dicat pro
pter debilitatē seminis virilis q̄ accedit ad ꝯformitatē
seminis muliebris. Nec locus matricis facit sexuū di
uersitatē pncipalit sic pncipalit mouēs. sz sic cooperās
pncipaliter mouēti. q̄ dde est fortitudo vl debilitas in
virtute virili semis. Si aūt q̄ratur q̄ sit rō diuersitatis ī 30
debilitate z virtute virilis seminis. tripler etiā rō pōt
reddi. Una est ppter caliditatē z bonitatē mēbri a quo
fit seminis generatio. z p q̄d fit seminis transfusio. ita
q; nec excedit in caliditate. nec declinat ad frigiditatem
tūc em̄ semē q̄d ab illo mēbro trāsfundit est fortis virtu
tis z vigoris. si aūt mēbrū se hz opposita dispositione.
tunc est virtutis debilis. Alia rō pōt sumi ex pte exte/
rioris adiutorij. vtpote alimēti z venti z tēporis. q̄ mul
tū faciūt ad vigorationē vel debilitationē virtutis. Bo
reas em̄ suo flatu virtutē vigorat dū ea recludit interi
us. sed auster debilitat dū eam eralare facit. sic etiā fa/
cit cibus z tēpus. z q̄n exteriores dispositiones cōcur/
runt. q̄ virtutē habēt vigorare tūc semē est fortis virtu/
tis. q̄n vero sūt in ctraria dispositione. tūc semē est vir
tutis debilis. Tercia rō sumit ex pte aīe. Vis em̄ gene/
rativa multū ꝯformat accidēntibus aīe z imaginibꝰ fm
q̄ experimētum pz. Nā ex memoria delectationis fre/
quēter fit excitatio pruritus carnis. z ex imaginatione
forti in sōnis. fit effusio seminis sicut fit ad presentiam mu
lieris. z vis formativa q̄ est pcipua virtus in semie mi
tū adiuuat ab imaginativa. fm q̄ exēpla ponuntur. z
sūt in sacra scriptura. z etiā in medicina. vt pz in oūb⁹
Jacob. Beñ. xxx. z narrat p exēplo q̄ mulier q̄ gnanū
aspiciebat. que a viro cognoscebatur omnes filios
gnanos concipiebat. Inter has autem rōnes cū oīm

sint bone ⁊ faciāt ad seminis vigorationē ꝑm statū na/
ture lapse. precipua tamē sumitur iam ex parte cōple/
xionis mēbri. alie due sūt sicut ammiculātes solū vl' im
pedientes. sed tēpore nature institute in qua corp⁹ sub
iectum erat anime. principalis ratio sumitur genera/
2 tiōis maris ⁊ femine a parte virtutis animalis mouē
tis et imaginantis. Cum em̄ vir intenderet ⁊ vellet ge/
nerare virū tunc vigoraret virtus naturalis ei⁹ in agen
do. ⁊ esset semē maioris virtutis. ⁊ generaret sex⁹ vigo/
rosus siue masculus. quādo vero vellet ⁊ imaginaret
generare sexum femineū. tunc minus forti impressione
ageret in naturā inferiorem corporalē. ⁊ tunc semē essz
minus forte. ⁊ generaret sexus femineus. ⁊ iō in tēpo/
re nature institute generatio maris ⁊ femine subessz vo
luntati rationali. Et quoniā ratio dictaret oīa facien
da esse ordinate. ⁊ tot ꝓducere mulieres quot viros vt
quilibet vir haberet adiutoriū simile sibi ꝑm exigentiaz
legis matrimonij. ideo tunc viros et mulieres ꝓduce/
ret in numero equali. nūc aūt q: generatiua non omni
no subest virtuti animali. i. imaginarie nec etiam ratio
nali. licet ei aliquo modo ꝯformet. sed magis variatur
penes dispositionē mēbri ⁊ exterioris adiutorij. hinc ē
ꝙ non est certa determinatio numeri. nec in viris nec ī
feminis generādis. īmo quādo credit generare muscu
lum generat feminā. ⁊ quādo credit generare feminam
generat masculū. ⁊ aliq̄ plures hn̄t feminas. aliq̄ plu/
res masculos. Sic igit̄ pz ꝙ si hō stetisset. in equali nu
mero fieret multiplicatio viroꝝ et mulierū. Unde ra/
31 tiones hoc ostendētes ꝯcedende sunt. ¶ Ad illud qđ
primo obijcitur ꝙ femina dicit̄ vir occasionatus. dđm
ꝙ ph̄s nō vult dicere ꝙ femina sit p̄ter nature intētio/
nē. sed ꝙ virtus nature aliquē defectum habet in ꝓdu/
ctione mulieris respectu ꝓductionis viri. ille autē de/
fectus non repugnat ordini nature sed potius saluat.

Scđm em̄ ordinem nature sicut ꝓducunt̄ in eodē cor/
pore quedā mēbra magis fortia quedā minus. sic ꝓdu
cūtur in eodē. quedā indiuidua vnius sexus. quedā al
terius. ⁊ ideo licet ille defectus qui ordinē nature corrū
pit. vtpote est ille qui est causa defectus mēbri vel bo/
ne cōplexionis. sit preter nature intētionem. generatio
tn̄ mulieris nec ē p̄ter naturā. nec ꝯtra naturā. sz ꝑz na
turam ¶ Ad illud qđ obijcit̄. natura semper desiderat 32
illud qđ melius est. dđm ꝙ non intelligit̄ ꝙ semp̄ desi/
deret meli⁹ simpliciter. sed meli⁹ in ordine. licz autem
sexus masculinus melior sit in se q̄ꝫ femineus. nō tn̄ es/
set ita sufficiēter salus nature in solo virili sexu sicut est
in virili ⁊ muliebri. ⁊ ideo natura magis desiderat vtrū
q̄ꝫ alterū solum. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ semen viri 33
predominat̄ semini mulieris. dđm ꝙ illa ratio debz sa
ne intelligi ad hoc ꝙ valeat. ꝓprie em̄ loquendo nunq̄ꝫ
semen mulieris p̄dominat̄ semini viri. sed ideo đr p̄do/
minari semen mulieris. quia semen viri adeo est virtu
tis debilis ꝙ magis est ydoneū ad ꝓductionē sexus mu
liebris q̄ꝫ virilis. hoc aūt potuit esse in statu p̄mo sicut
p̄tactum est. Et ꝑ hoc patet respōsio ad illud qđ obijci
tur de fortitudine caloris ⁊ virtutis. grad⁹ em̄ ibi fuis/
sent ꝑm ordinē rōnis. ⁊ ꝑm exigentiā finis. ita ꝙ vir ali
quādo oparetur actione magis fortificata in ꝓductio
ne viri. aliquādo minus fortificata in ꝓductione mu/
lieris. Si q̄s aūt vellet dicere sicut aliq̄ estimant ꝙ mu
lier semp̄ gemellos cōciperet. ita ꝙ dextra pars attra/
heret quod est maioris virtutis de semīe ad generatio/
nem sexus virilis. ⁊ pars sinistra quod est virtutis ma
gis debilis ad generationē sexus feminei. tūc facile eēt
ad ea que obiecta sunt respondere. Hoc aūt nec defa/
cili probatur nec etiā reprobatur certitudine rationis
et ideo modus soluendi prehabitus videtur esse ma/
gis rationalis.

Distinctio. xxj. De hominis lapsu seu peccato primorum parētum ⁊ eorū tēptatione.

Videns aūt diabolus ho. ⁊c̄. Terminata p̄ma
parte p̄ncipali huius totalis libri in qua egit
magister de hominis ꝯditione. sequitur secun
da pars p̄ncipalis ī qua agit de lapsu. Et qm̄
lapsus hoīs est per pctm̄. ⁊ pctm̄ hominis est triplex
Quoddā in quo ꝑsona corrūpit naturā. ⁊ hoc fuit pec/
catū hoīs p̄mi. Quoddā in quo natura corrūpit ꝑsonā
⁊ h̄ est originale. Quoddā vero ī q̄ persona corrūpit se
ip̄am. ⁊ hoc est actuale. Ideo pars ista habet tres par/
tes. In p̄ma determinat magister de pctō primorū pa/
rentum. In scđa vero determinat de peccato origina/
li qđ ab illo fuit causatū. j. di. xxx. in superioribus insi/
nuatuz est ⁊c̄. In tercia vero de pctō actuali. j. distin.
xxxiiij. post p̄dicta de peccato actuali ⁊c̄. Prima pars
in qua determinat de pctō primoꝝ parentū habet du/
as. In prima determīat modū trāsgrediendi. In scđa
vero vt oñdat̄ hoīs culpa ostendit̄ ꝙ homo habuit po
tentiam resistēdi. Siue in prima determinat de culpa
per quā cecidit. in scđa de potētia ꝑ quā stare potuit. j.
di. xxiiij. nunc diligēter inuestigari oportet ⁊c̄. Et qm̄
culpa siue peccatū ade cōparationem habet ad diabo/
lū tēptantem. ⁊ ad hominē cadentem. ⁊ ad deum ꝑmit
tentem. ideo prima pars habet tres partes. In prima
determinat de diaboli tēptatione. In scđa determīat
de hoīs transgressione. j. di. xxij. hic videtur diligēter
inuestigandum ⁊c̄. In tercia vero determinat de dei ꝑ
missione. j. di. xxiij. p̄terea q̄ri solet ⁊c̄. Prima ꝑs conti
net p̄ntem di. ⁊ potest diuidi in tres partes. ¶ In pri
ma magister determinat quare primi parentes fuerūt
tēptati. In scđa vero determinat generaliter modos
tēptādi. ibi. Porro sciendū est duas esse species tēpta/
tionis. In tercia vero ꝯcludit ꝓpter tēptationem pre/
ambulā remissibilitatē humani peccati. ibi. Homo er/
go qui sola exteriori tēptatione. Duabus vltimis par
tibus remanentibus indiuisis. prima pars habet tres
partes. ¶ In prima determinat de tēptatione primi
hominis q̄ꝫtum ad motiuum. In scđa vero q̄ꝫtum ad
instrumentum. ibi. Sed q: illi per violentiā ⁊c̄. In ter
cia vero determinat q̄ꝫtum ad ꝓgressum. ibi. Tēpta/
tio aūt hoc modo facta est. Et sic in parte ista tria deter
minātur. scz modus prime tēptationis in speciali. mo
di etiam cuiuslibet tēptatiōis in generali. postremo ve
ro qualitas ⁊ q̄ꝫtitas peccati humani. ibi. Homo er/
go qui sola exteriori tēptatione ⁊c̄.

Determinat de tēptatione primi hominis q̄ꝫtum ad motiuum.

a

Videns igitur diabolus hominē per obedi
entie humilitatē posse ascēdere vnde ip̄e
ꝑ superbiā corruerat inuidit ei. ⁊ qui pri/
us ꝑ supbiā diabolus fuerat. id est. deorsū lapsus
zelo inuidie fact⁹ est sathan. id est aduersarius.
Unde ⁊ mulierē tēptauit in qua minus q̄ꝫ in vi/
ro rōnem vigere nouit. Eius em̄ malicia ad tem
ptandum virtutē timida. humanā naturā in ea

1a Loquebatur diabol⁹ per serpentē ignorantē. sicut per energuminos. Cōtra diabolus mouet energumi/nos mediante virtute sensibili. ḡ videt similiter ꝙ mo/uerit serpentē ad formandū locutionē mediāte sensibi/li virtute. hoc aūt nō videt possibile. q⁹ imaginatio ser/pentis non erat capax sermonis ⁊ locutiōis. ergo illa mediante nō poterat vox ar/ticulata formari. Iuxta hoc queri/tur a qua virtu/te sit illius locu/tionis formatio principaliter. et vtrū data sit no/ua potestas ser/penti. vtrū etiā fuerit miraculū sicut fuit in locu/tōne asine ad ba/laam. R⁹. dōm. ꝙ ad locutionis formationez ista tria concurrunt primo instrumē/torū aptitudo et conuenientia. se/cundo modo vir/tus mōtiua ⁊ ter/cio mō virtus di/rectiua cuius re/gimine seruatur vox articulata ⁊ hec tria sunt i ho/mine complete a/sui natura. i bru/tis ꝙo animali/bus reperiunt i/cōplete. Hñt ei/ ḡdā alia orga/na apta. sz nō cō/plete ad vocē for/mationem.

Quare ad/ feminā pri/us venit.

Qua re ea/ lienaforma/ venit.

Habent etiam vim sensibilem mōtiuā. hñt etiā viz excogitatiuā siue imaginatiuā/ rōne cui⁹ erudiū/tur ad aliqs vo/ces ꝓnūciādas

Quare nō nō tñ est i eis cō/ plete. sz cum ad/ est vis rōnalis q̄ possit regere ⁊ mo/uere ⁊ tūc illa po/tentia incōpleta ad actū hz redu/ci. ⁊ sic fuit in il/la prima temptatione. Nā diabol⁹ excitabat vim mo/tiuā. ⁊ adiuuabat ⁊ dirigebat. vt posset illas voces ar/ticulatas formare. ita ꝙ serpenti nō est data noua po/testas. sz potestas superio⁹ assistebat. vñ ꝓprie miracu/

parte vbi debilio⁹ videbat̄ ag/gressa ē. Vt si forte illic aliq̄te/nus prevalerz. postmodū fidu/ciali⁹ ad alterā (que robustio⁹ fuit) pulsandā vel potius subū/tendam accederet. Primū er/go solitariā feminā explorauit. vt in ea primū oēm sue tempta/tionis vim experiretur.

Determinat de temptatiōe primi homis quantū ad instru/mentum. b

Sed quia illi per violentiā no/cere non poterat. ad fraudem se conuertit. vt dolo hominem supplantaret. quē virtute supe/rare nequiret. Ne autē fraus il/lius nimis manifestaret̄. in sua specie non venit. ne aperte co/gnoscerēt ⁊ ita repellaret̄. Itez ne nimis occulta foret fraus ei⁹ q̄ caueri non posset. ⁊ hō simul videretur iniuriā pati si taliter circūueniri permitteret eū de⁹ vt precauere non posset. in ali/ena quidē forma venire pmiss⁹ est diabol⁹. sed in tali in qua ei⁹ malicia facile posset deprehen/di. vt ergo in ꝓpria forma non veniret. volūtate sua ꝓpria fa/ctū est. Vt aūt in forma sue ma/licie congruēti veniret. diuini/tus factū est. Venit ḡ ad homi/nem in serpente. q̄ forte si pmit/teret in columbe specie venire maluisset. Sed non erat dignū vt spiritus malign⁹ illā formaz homini odiosaz faceret. in qua spūssanctus apparituras erat. Nō ḡ nisi p serpentē temptare pmissus fuit diabolus. vt per il/lud qō foris erat. astuciam tem/ptantis animaduertere femi/na quiret. diabol⁹ eīn p serpentez

lum non erat. licet quis rōnabiliter adiuuari posset cū esset supra ptātem irrationalis creature talia verba for/mari. Licet igitur maior sit aptitudo in energumīs rō/ne vis motiue ⁊ organoz in loquendo q̄ in serpente. q⁹ tñ virtus principaliter mouens vtrobiqz. ⁊ dirigēs in formando est virtus demōis. ideo dicit magi/ster eodez modo locutum esse diabolum p serpen/tez quomodo lo/quit p hominem demoniacū. Ad illud qō obiicit ꝙ imaginatiua vis serpentis nō erat capax locu/tiōis. dōm ꝙ ve/rum est de locuti/one q̄tum ad si/gnificationem. sed non est verū q̄tum ad vocis expressionē. Vel posset dici ꝙ q̄/uis motus serpē/tis cooperet ad modum lingue. non tñ cognitia coopabat̄ ad vo/cis articulatiōez ⁊ p hoc patēt ea q̄ quesita sunt.

Quare di/ct⁹ ē serpēs callidior cū/ctis animā/tibus.

Augusti.

b Callidissim⁹ tñ est dictus pro/pter astuciā diaboli. Contra. si hec est ratio qua/re serpens dicē⁹ est callidissimus pari rōne si dia/bolus aliud qō/cunqz animal as/sumpsisset calli/dissimuz diceret̄ ergo non esset ra/tio quare magis illud animal as/sumpsisset q̄ ali/ud. R⁹. dōm ꝙ calliditas atten/ditur in cogniti/one ordinata ad nocenduz ⁊ sedu/cendum. Et q̄m duplex est nocu/mentum. videlz spirituale et cor/porale. duplex potest esse calli/

Mu. xxij.

Quare mu/lier nō hor/ruit serpētē

ditas. aut in nocendo corporaliter. aut in nocendo spi/ritualiter. Calliditatem in nocendo corporaliter homi/ni habet serpens nature sue industria. loquendo saltē fm statum nature lapse. Calliditatem vero nocēdi spi/

temptabat in quo loquebatur Ideo serpens dictus est eē calli/dior cunctis animantib⁹ ter/re. Quia vt ait Aug. Adhali an/geli licet superbia deiecti. natu/ra tñ sunt excellentiores omni/bus bestijs ꝓpter eminentiam rationis. q̄uis serpens nō rati/onali anima. sz spiritu diaboli/co possit sapientissim⁹ dici. Nō est ergo mirum si diabolus spi/ritu suo implens serpentē sicut vates implebat. sapientissimū reddiderat oīm bestiaz. quem tñ ad temptandū nō elegit dia/bolus sz p qō animal pmissus fuit temptauit. Vñ Aug⁹. sup geñ. Non est putandū ꝙ diabol⁹ ser/pentem p quē temptare elege/rit. sed cū decipere cuperet nō potuit nisi per qō animal posse pmissus est. Nocendi enim vo/luntas inest cuiqz a se. sed pote/stas a deo. Sic aūt[a] loquebat̄ diabolus p serpentem ignoran/tem. sicut p energuminos vl' p phanaticos loquitur. Serpen/te eīn velut organo ē vsus mo/uens naturaz eius ad exprimē/dum sonos verboz ⁊ signa qui/bus suā monstraret voluntatē Serpens ḡ nec verba intellige/bat. nec rōnalis est factus. b cal/lidissimus tñ est dictus ꝓpter astuciā diaboli. Locut⁹ est aūt sicut asina balaam. & hoc diabo/licum. illud angelicū fuit. boni eīn ⁊ mali āgeli silr opant. Hic queri solet q̄re mulier non hor/ruit serpentē. Quia cuz nouer/it creatū esse. ipm etiā officiuz loq̄ndi a deo accepisse putauit.

Determinat de tēptatione primi hois q̄tum ad ꝓgressuz vl' tēptationis modum. c

a q quesita sunt.

b

ritualiter nō hz a se. sz a diaboli pñtia. z de hoc loquit Aug. z magister in littera. Et q; spūalia debent significari p corporalia sibi similia. ideo cuz serpens ex se haberet callidit̄atē nocendi z insidiandi corpaliter. cōgruum fuit p ipm diabolum exercere callidit̄atē suam contra hoiem in nocendo spiritualiter. z fm hūc duplicez sensum intelligi pt scptura

Quare ab interrogatione exordium est.

Verba serpentis.

Responsio mulieris.

Addit serpens nacti fiduciaz ex verbis mulieris pmissionē falsaz

De xtia diaboli q vt facilius suaderz malū remouit z bonuz inpollicito duplicauit

3 c Sciendū est duas esse spēs tēptationis. interiorē scz z exteriorem. Cōtra. exterior temptatio nō est nisi pter interiorē. nec ad culpā pducit nisi mediante interiori. g nō videt q; ab inuicem habeant distingui Item subdiuidit interiorem in eā que est ab hoste. z in eā q est a carne. z videt q; diuisio illa sit insufficiens. quia nō solum temptatō est ab hoste z carne sz etiam a mūdo. fm illud. j. Joh. ij. Oīne qđ est in mūdo aut est cōcupiscētia carnis z̄c. Queritur ergo de sufficientia horūmē borum. Et cum alibi legant plures alie differentie tēptationis. querit quō distiguūt ab ill. Rō. dōm q; temptatio quicz modis cōsiderari pōt. s. ēztuz ad motiuū ēztum ad instrumentū. ēztuz ad effectuz. ēztū ad gradum. z ēztuz ad modum. Quātū ad motiuū. vel generaliter vel specialiter. Si generaliter sic diuiditur temptatio in eam que est ab hoste. z a carne. z a mūdo. vt dicitur in quadam sequentia. mundus caro dēmonia. diuersa mouēt prelia. Et spāliter vt dicat motiuū qđ se offert nō solū per modum obiecti. sed etiam qđ inducit z excitat per modū impulsiui sic est illa diuisio quā ponit magister in littera. q; temptatio alia est ab hoste. alia a carne. q

Tēptatio aūt hoc mō facta est Stans corā femina hostis supbus. nō audet i vba pluasionis exire metuens deprehendi. sz sub interrogatōne eā aggredit̄ur. vt ex responsione colligeret ēliter i malicia pcedēt posset. Cur inqt pcepit vobis deus vt nō cōmederet de ligno paradisi? Cur rñdit mulier. De fructu lignoz q̄ sunt in padiso vescimur. de fructu vero ligni qđ est i medio padisi pcepit nobis deus ne comederem. z ne tergeremus. ne forte moriamur. In q̄ verbo dedit locū tēptādi cū dixit ne forte moriamur. vñ mox diabol⁹ dixit ad mulierez. Nequaq̄ moriemini scit enī deus q; in q̄cunq̄ die comederit ex eo. aperiēt oculi vestri. z eritis sicut dij scientes bonū z malum. Attende ordinē ac pgressum humane pditionis. Prio deus dixerat. q̄cūq̄ die comederitis ex eo morte moriemini Deinde mulier dixit. ne forte moriamur. nouissime serpens dixit nequaq̄ moriemini. De⁹ affirmauit. mulier q̄si ambigendo illud dixit. diabol⁹ negauit Que g dubitauit ab affirmante fcessit z negāti apropiq̄uit. Qui ad suā pluasionē pleniter suffulciēdā. i. vt malū qđ itēdebat libere pluaderet. z malum qđ mulier timuit negādo remouit. z repromissiōez addidit Et vt ei⁹ pluasio citi⁹ recipeī. pmissionē duplicauit. Unā nēpe corrū vtrūq̄ habet ad malū incendere Si aut ē loquamur ēztum ad instrumentū. sic dupliciter pōt considerari. aut generaliter aut specialiter. Si generaliter. sic ē illa diuisio Brego. q; temptatio quedā est p vicia. quedaz per flagella. Si specialiter. sic est illa diuisio tēptationis quam ponit

mestionē suadens duo in pmio pposuit. similitudinē dei. scientiāq̄ boni z mali spondēs Ubi trib⁹ modis hominē tēptauit. scz gula in pluasione cibi cū dixit. In quocunq̄ die comederitis. Inani gloria in pmissione deitatis cum dixit. Eritis sicut dij. Auaricia. in pmissiōe scientie. scientes bonū z malum. Gula ē immoderata cibi auiditas. Uana gloria amor pprie excellentie. Auaricia imoderata habēdi cupiditas. q̄ nō ē tm pecunie. sz etiā altitudinis z scientie cū supra modum sublimitas ambitur.

Determiat gñales modos tēptandi q duo sunt. 12 d 12 Porro sciendum est duas esse c species tēptationis. interiorez scz z exteriorem. Exterior temptatio est quando nobis extrinsecus malum visibiliter suggeritur verbo vel signo aliquo vt ille cui fit ad consensum peccati declinet. z talis tēptatō tm fit ab aduersario. Interior vo tēptatio est. quando inuisibiliter malū nobis intrinsecus suggerit. z hec temptatio aliqū fit ab hoste. aliquando a carne. Uaz z diabol⁹ inuisibiliter mala suggerit z ex carnis corruptiōe subozitur motus illicitus z titillatio prava. iōcz tēptatio q̄ fit ex carne ñ ē sine pctō. Que aūt ē ab hoste nisi ei consentiatur nō habet peccatuz sed est materia exercende virtutis.

aliter. sic est illa Aug. de doctrina xp̄ana. q; diabol⁹ tēptat. aut vexando carnem. aut vulnerando naturaliaut expoliando gratuita. hic eī ponūt spāliē effectus tēptationis diabolice. Si aūt quarto modo cōsideretur temptatio. scz ēztum ad gradum. hoc pōt esse duplicit aut generaliter aut specialiter. Si generaliter. sic ē illa quam ponit magister in littera. tēptatio alia est exteriorz. alia interior. Si spāliter sic est illa quā pōit Brego.

la diuisio q̄ pōit in glo. sup illud j. Lozrij. Tēptatio vos ñ ap. Que sit exz. vbi dr in glo. terio: tem q; tēptatio alia ptatio z q diabolica. alia ē hūana. Et differūt. q; sicut ibi dem innuit. rem Que sit tē ptatō diabolica ptatio inte est q̄ malum ha / rio: et z q ber exitus. z que hūana terminat ad mortale pctm. Tem ptatio vero humana dicit q̄ eritum periculosū nō hz. q; vel ibi est pctm veniale. vt nulla est ibi culpa. fm q; oñdit in glo. vbi dr q; tribus modis hz fieri tēptatio humana. Si speci

Quō hō multiplex est tē / trib⁹ modis ptatio. Quaruz tēptat⁹ est prima est error si fula. Ue nescientia vie na glozia. veritatis Scda Auaricia. difficultas vincendaz concupi scētiaz. Tercia tedium boni. Quarta tempestas seculi. 12 Si tercio modo. sz ēztum ad effectū cōsideret ipsa tē ptatō. silr duplir pōt considerari. aut gñaliter aut specialiter. Si generaliter. sic ē illa

ꝛ habek in glo. sup illud Jacobi. j. Unusq̃sq; temptat a cõcupiscẽtia ꝛc. q̃ tẽptatio triplr perficit. suggestione delectatione. consensu. vbi notantur gradus in pgres su tẽptatõis explicite. Per tẽptationẽ eñ exteriorẽ intelligim⁹ suggestionez. p interiorez intelligim⁹ illa in qua ē delectatio vl consensus. Et per hoc pz responsio ad illud qđ primo objicit q̃ illa mẽbra adinuicẽ nõ distinguũtur cũ vnuz ordinetur ad alterum. Si aũt quinto modo consideretur tẽptatio scz q̃tũ ad modũ tẽptandi. hoc similiter aut erit generaliter aut specialiter. Si generaliter. hoc põt esse vel explicite vel implicite. Si implicite. sic ē illa que põit in glo. sup ps. Qui habitat i adiutorio vbi dicit q̃ quedã est temptatõ occulta. quedaz manifesta. Si aũt explicite sic est illa quam ponit Bern. p septez membra. Quarũ prima ē importuna. s. q̃ pcaciter insistit Secũda dubia scz q̃ aĩm dubietat nebula inuoluit Tercia est subita scilz que iudicium rationis p̃uenit. Quarta occulta q̃ scz deliberatiõis ordinẽ preter fugit. Quinta violenta que vires nostras transcendit. Sexta fraudulenta. que scilicet animũ seducit. Septima pplexa. q̃ varijs vicijs impedit. In hac eñ diuisiõe explicant difficultates ꝛ gratuitates tẽptationũ siue modorũ tẽptandi. ꝛ latentie q̃ in priori diuisione implicite claudebant. Verũtñ tam hec diuisio q̃ precedens de modis tẽptationis in sua generalitate considerat. Si aũt cõsidereꝫ spãliter tẽptatio put cõtrahit ad temptationẽ diaboli. sic modi eius possunt dupliciter assignari. Vl iplicite. ꝛ sic diuidit Aug. i quodã sermõe. Diabolus tẽptat vt leo. tẽptat vt draco. Vel explicite ꝛ sic est illa diuisio Bre. sup Job. xl. sup quẽ locũ dic Bre.

Quare hõ leuis ꝛ occulta. nõ ãgel⁹ sit quedã gravis ꝛ redẽptus. occulta. quedaz leuis ꝛ manifesta. quedã gravis ꝛ manifesta.

August. in Ench.

d ¶ Tẽptatio aũt carnis interior difficilẽ vincit. qz interius oppugnans de nostro cõtra nos roboratur.

¶ Concludit propter tẽptationem p̃ambulã remissibilitatez humani peccati. e

¶ Hõ q̃ q̃ sola exteriori tẽptatõne pulsat⁹ cecidit. tanto grauiꝰ plectẽdus erat. q̃nto leuiori impulsu fuerat pstrat⁹. Et tũ qz a liquã licet modicã cadendi occasionẽ hũit. idcirco p dei gr̃az iuuari potuit ad veniã vt q̃ per aliũ ceciderat. p aliũ erigeret Qui q̃ incitationẽ hũit ad malũ. nõ iniuste repatorez hũit ad bonũ. Diabol⁹ vo qz sine alicuius tẽptatione peccauit. p aliũ vt surgẽt iuuari ñ debuit. nec p se potuit. ꝛ iõ irremediabile peccatũ ei⁹ extitit. pctñ vo hois sicut aliũ hũit initiũ. ita q̃ aliuz nõ icõgrue hũit remediũ. Preterea ãgelica nat̃a q̃ñ nõ tota pierat. sz ex pte pstiterat nõ est redẽpta. hũana vo tota pierat. ꝛ iõ ne penit⁹ pderet. ex pte est redẽpta. vt inde ruina suppleretur ãgelica. Vñ Aug. in ench. Placuit vniuersitatis creatori ꝛ moderatori. vt quoniã nõ tota multitudo angelorũ deum deserẽdo perierat. ea que perierat in perpetua perditione remaneret. Que autez cum deo illa deserẽte perstiterat. de sua certissime cognita semper felicitate gauderet. At vero creatura rationalis que in hominibus erat. quoniam peccatis at q̃ suplicijs tota perierat. ex pte poterat reparari. Vnde angelice societati supplereꝫ quod ruina illa minuerat. hoc enim promissum est sanctis q̃ erunt equales angelis dei.

¶ Illud etiam notandũ est q̃ nõ soli viro preceptum videt esse datum cuz ipsa mulier testatur sibi etiaz esse mandatũ dicens Precepit nobis deus ꝛc. Supra tamen legitur ante factam mulierem deũ dixisse viro. De ligno scientie boni ꝛ mali ne comedatis. Non dixit ne comedas. Forte quia facturus erat mulierem de viro. sic p̃cepit. vt per virum ad mulierẽ perueniret mandatũ. quia mulier que subiecta viro fuit. non nisi mediante viro diuinum debuit accipere preceptum. Vnde apls Si q̃d discere voluerint. domi viros suos interrogent. Si q̃ritur quomodo loqui potuerũt vel loquentem intelligere qui non didicerant inter loquẽtes crescendo vel magisterio. dicimus quia deus eos tales fecerat qui possent loqui ꝛ discere ab alijs si essent. sic. Fideli famulo dñs cunctas hostis callidi machinationes insinuat. scz q̃ oppr̃imendo rapit. insidiãdo circũuenit. minando terret. suadendo blanditur. desperãdo frangit. pmittendo decipit. In hac aũt diuisione explicant modi q̃s Aug⁹. cluserat sub bis duobus verbis. q̃ tẽptat vt leo. temptat vt draco. Et sic pz ratio assignandi diuersas diuisiones tẽptatiõis fm diuersas ei⁹ cõsideratiões. pz nihilominus rñsio ad obiecta. 4

d ¶ Temptatõ autez carnis ꝛc. Contra. cum diabol⁹ possit carnem cõmouere ꝛ

¶ nõ soli viro preceliter q̃ temptatõ ptũ fuit ꝙ q̃ ē ab hoste sine tum.

peccato esse non possit. Item cũ nõ sit in nr̃a potestate temptari vel nõ temptari videtur q̃ tẽptatio de se non ponat in nobis culpaz nisi ei cõsentiat. sicut q̃ temptatõ hostis cui nõ consentit est materia exercẽde virtuz. ita videtur etiam temptatõ carnis. propter hoc est questio. quare temptatõ carnis est magis semp cuz peccato q̃ tẽptatio hostis. Rõ. dicendũ q̃ temptatõ carnis est impulsus sensualitatis quez cõsueuimus appellare primũ motũ. ꝛ quoniã i illo ipulsu sensualitas mouetur inordinate ꝛ preter rationis ordinẽ. hinc est q̃ tẽptatõ carnis nunq̃ est in nobis quin sit in nobis aliq inordinatio. ꝛ ita aliqua venialis culpa. Temptatio vero hostis omnio extra est. ꝛ potest esse sine aliqua dilectione inordinata in nobis existente. et ideo dicit magister q̃ temptatio hostis potest esse sine peccato. temptatio vero carnis minime. ¶ Alia etiam posset reddi ratio. quoniaz est in potestate nostra ꝛ eaz possumus ad libitũ nostrũ vomare. ideo potius imputatur nobis in culpaz carnis impulsio q̃ diabolica suggestio. Quomodo autem carnis impulsus siue primi motus debeant dici esse peccatum. infra suo loco magis expresse determinabitur.

Aug. sup. Gene.

j. Lo. xiij

Quõ loq̃ potuerunt ꝛ loquentẽ intelligere.

Liber Secundus

Ad intelligentiā huius ptis circa tria incidit hic questio. Primo queritur de temptatione primoz parentū. Secōo queritur de diuersitate temptationū. Tertio vero incidit hic questio circa quantitatē et qualitatē peccati qō ex illa temptatione est secutum. Circa primū queruntur tria. Primo queritur de temptatione primoz parentū quātuz ad motiuū. Secūdo quātū ad instrumentū. Tertio quātum ad ordinē et pgressum.

Questio I a

Circa quā sic pcedit. Et queritur qd mouerit diabolum principaliter ad temptandū hominē. Et q̄ inuidia vr primo p illud qō dr Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terraz. introitus aūt mortis fuit pp tēptatōnē et seductionē hominis. ḡ ad temptandū hoīez inuidia diabolū cōmouit. Itē Greg. in moral. In paradiso diabol⁹ inuidens homini superbie vuln⁹ inflixit. ḡ cū vuln⁹ inflixerit p temptationē. temptatio fuit inuidia. Item diabolus temptando hominē fact⁹ est homicida. sm q̄ dr Jaco. v. Ille homicida erat ab initō sz homicidiū pcedit ex odio. odium aūt pcedit ex inuidia. ḡ a pncipio temptatio hominis in qua diabol⁹ fuit homicida processit ex inuidia. Itē q̄ desiderat casum alteri⁹ sine suo fructu non mouetur ex amore cōmodi tatis ppie. sed ex odio felicitatis aliene. sed diabol⁹ casum hominis desiderabat. et absq; suo fructu sicut constat. ḡ mouebat odio felicitatis humane ad temptandū hominē. sed tale odiū nō est aliud q̄ inuidia. ḡ tē. Sz contra Omnis inuidia est respectu paris vl superioris. sm q̄ dicit Greg. sup illud Job. Paruulū occidit inuidia. superioris inq̄ saltē sm reputationē. sed diabol⁹ nō reputabat hominē superiorez sibi. ḡ vr q̄ ei nō inuidebat ḡ si ipm temptabat. h non erat ex inuidia. Itē inuidia est respectu boni qō q̄s aliquo mō potest acquirere. sz diabolus non poterat venire ad eternā beatitudinez. qz lapsus erat irrecuperabiliter. ḡ vr q̄ ppter illi⁹ acquisitionē nō inuidebat homini. Itez inuidia est respectu boni quod desiderat. nullus enim inuidet alicui de aliquo. nisi cum illud amat et cupit. sz diabol⁹ nec cupiebat mandatis dei obedire. nec ad supernaz patriā ascēdere. nec amicus dei esse. ppter sui desperationē. ḡ vr q̄ hoc in homine non inuideret. ḡ tē. Item inuidia nō est nisi respectu eius qō natū ē diminuere bonū ppriū. sed beatitudinis acquisitio nullius bonū pōt diminuere. ergo nō est aliquid quod ab aliq̄ inuideri possit. ḡ vr q̄ si diabolus aliq̄ appetitu cadere fecit. ex inuidia motus non fuit. Rō. dom q̄ sicut pretactū fuit ista duo peccata sunt q̄ maxime possident mentē diaboli. superbia et inuidia. Un sicut habitū fuit. ē. et Aug. dicit. Ex his duobus q̄ pri⁹ erat lucifer. diabol⁹ factus ē. et sunt quasi hec duo inseparabilia. ita q̄ vnū cōitat ad alterz. Superb⁹ em̄ amat excellentiā. et ita nullū vult habere parez. ac p hoc statim appetit excellentiā singulariter possidere. et iō statim vel actu vel habitu inuidet. cum nolit bonū cōsimile bono qō appetit ab alio cōmunicari. Mens igitur diaboli ab his duobus vicijs possessa. vicz superbia et inuidia. videns hominē in statu quo poterat cadere sub diabolicā potestatē. et in quo poterat ascendere ad supnam felicitatē ex qua ipe ceciderat. et ex superbia motus est et ex inuidia ad ipsum temptandū. Ex superbia nā q̄z vt ipm sibi subijceret. ex inuidia ẏo vt ipm a supna felicitate impediret. Et superbia fuit mouēs pmū. inuidia ẏo sicut mouens primū et immediatū. Esto em̄ q̄ non posset dominū sup hominē acquirere. adhuc studuisset ipm a gradisi gaudijs impedire. Nam scriptura dicit et eius exp̄sitores diabolū ad temptandū hominē ex inuidia motū esse. Et concedendē sunt rationes hoc ostendentes. Ad illud qō primo obijcit q̄ inuidia est respectu superioris vel paris. dom q̄ nō solū ē respectu superioris q̄ est superior. sed etiā eius q̄ potest esse. q̄uis aūt diabolus in statu illo non reputaret hoiem superiorez se. in 6
uidebat tn̄ ne merito obedientie sublimaret ad statum gl̄orie in quo statu ipm superiorem se nō dubitaret. Pōt etiam dici q̄ tunc reputabat ipm superiorem se in hoc q̄ poterat puenire ad illā gl̄oriā ad quā diabol⁹ ascendere non poterat. Ad illud qō obr̄ q̄ inuidia est respectu 7
boni qō pōt acquiri. Respondēdū est p interceptiones qz nō soluz inuidet aliquis illud qō pōt obtinere. sz etiam illud quod natus est habere q̄uis non possit. sicut truncatus et cecus inuidet alijs visum. et pgressum. licz aūt diabol⁹ nō possit ad beatitudinē puenire. tn̄ habebat ad hoc naturalē aptitudinē. Ad illud qō obr̄ q̄ in 8
uidia est respectu boni desiderati. Dom q̄ inuidia non tn̄ venit ex desiderio alicui⁹ boni priuati. imo ex odio boni alieni. Quia tn̄ desiderium boni ppriū vr esse principium omnis peti iō pōt aliter dici q̄ inuidia nō solum mō est respectu eius boni qō desiderat. sz etiā respectu eius boni cuius obtentu minuit bonū desideratuz. vel estimat minus. Et qm̄ diabolus desiderat singulariter efferri. iō ex aliatione hoīs estimabat suū bonū impedire. et iō inuidebat ex inuidia oppugnabat. Et p hoc pz 9
rñsio ad vltimū. qz si hoīs glorificatio et exaltatio fm̄ veritatē alicui⁹ bonū nō diminueret. tn̄ fm̄ estimationem falsam credi potuit ee alicui⁹ boni diminutiuū ex illa exīatione oriri inuidia. Affectiones ei nō tn̄ oriunt ex iudicijs certis. sz etiā ex suspitionibz et exīationibz falsis.

Questio II b

De temptatione primoz parentū q̄tum ad instrumentum medium. Et dr in Gen. iij. q̄ diabolus temptauit hominē p serpentem. Et q̄ iste modus nō fuerit conueniens ostendit primo sic. Quanto temptatio est occultior. tanto est ad recipiendū efficatior. si ḡ diabol⁹ q̄to maiori calliditate poterat hominē decipe conabat. videtur q̄ ipm debuisset tēptari spūali temptatione absq; aliquius corpis assumptione. Itez tanto temptatio est efficatior q̄to temptans est in suggerendo efficatior sed actus locutionis ppie dr̄ humane effigiei. ḡ videtur q̄ diabol⁹ ad temptandū magis debuit assumere effigiem hoīs q̄z bruti alis. cum brutū animal sua locutione potius esset ad terrorē q̄z ad psuasionē. Itez q̄to temptans magis simulat et induit speciem sanctitatis. tanto magis preualet in temptando. sz multa sunt animalia q̄ magis suis ppriet̄ib⁹ sanctitatē pr̄edunt q̄z serpens sicut columba et agn⁹. ergo vr q̄ illa magis debuerit assumere diabol⁹ ad temptandū. Item instrumētū siue organum debet conformari exercitio p ipm facto. sz temptatio erat ad decipiendū. ergo diabol⁹ debuit assumere aial maxime dolosum et callidū. sz plus est de dolositate in vulpe q̄z in serpente. ergo magis debuit assumere vulpem q̄z serpentem. Ad oppositum sunt rōnes. sz qm̄ verū cōcludunt pñt claudi in rñsione. Rō. Ad pre 10
dictoz intelligentiā est notandum. q̄ mod⁹ ille tēptandi nō tm̄ fuit ex diabolica electione sicut dicit Aug⁹. sz etiam ex diuina pmissione. nō em̄ licuit diabolo tēptare omnino quo vellet et posset. sz eo modo q̄ dñs pmitteret. Concessit aūt diuina sapia q̄ omnia ordinat et gubernat et pmisit q̄ diabolus temptaret hominē in effigie aīalis bruti. et nō cuiuscūq; sz serpentis. sic enim exigebat cōgruentia ordinis. Ex em̄ homo temptaretur

a diabolo in effigie bruti animalis congruum erat. tū respectu opis. tū respectu finis intēti. tū etiā respectu diuini iudicij. Respectu opis qz hō natus est inclinari ad bonū vt nūc. maxime ex parte sensibili z brutali. z ideo congruum erat ipsum temptari in effigie animalis bruti. Respectu finis intenti, similiter congruum erat. quia ad hoc ordinabatur temptatio vt homo efficeretur similis animali bruto. cum contempto bono incommutabili adhereret bono commutabili z ibi qesceret. et ideo ad hec insinuandum in specie animalis bruti debuit temptari. Respectu diuini iudicij etiam congruum fuit quoniam dominus iustus z fidelis non permittit hominem temptari vltra quod possit. z ideo si patitur diabolū in temptatione latere. vt nihilominus possit ab homine deprehēdi et ideo nō passus est qz diabolus hominē tēptaret omnino in specie cōsimili. z per hoc nō in specie vel effigie humana. sed potius brutali. Triplex igit congruentia ordinis exigebat. vt homo a diabolo in brutali effigie 12 tēptaretur. Hac etiā triplici congruentia exigente permissus est homo tēptari a diabolo. nō in quolibet animali bruto. sed in serpente. Primū ratione operis. qz eīm tēptatio fiebat p suggestionis ingressum que intrat ad cor. ad modū serpētis. z ibi viros peccari diffundit. effigies operi respōderet interiori. cōgruum fuit homine a diabolo tēptari in effigie serpentis. cuius est serpere z venenū diffundere. z diffundendo hoiem interimere. Respectu etiā finis intenti cōgruum erat. qz eīm intēdebat diabolus facie hominis z caput z suptiorem mentem cōuertere deorsū. z totum prosternere. z sic pernēdo ad malū fingit deducere. pponendo sibi premium aliquod delectabile. ideo permissus est tēptare in serpente. qui sm totū suum habet terre in suo incessu adherere. Congruum etiā erat respectu diuini iudicij. qz eīm ex illa tēptatione. diuino iudicio inter tēptatum et tentātem debebat inimicicia exoriri. ideo tēptatio minus in serpēte debuit fieri quē post lapsum maxime exhorret. z qui maxime sua calliditate insidiatur homini nem ledere. Et sic patet multiplex congruentia quare 13 diabolus permissus est hoiem tēptare in effigie serpentina. Ad illud ergo quod primo obijcit qz temptatio tāto est efficacior cīm occultior. dōm qz si diabolus se manifestaret exterioribus in effigie serpētis nihilominus tamē ī illa manifestatione plus se occultabat quā manifestabat. vnde mulier non credidit eū qui loqbat in serpēte esse aduersariū. sed etiā potius bonū consiliarium. z ideo ita occulta erat illa tēptatio. sicut si diabolus loqueretur ad cor interius. Aliter respondeti potest qz iusto iudicio dei nō est permissus tēptare interius. qz nō habebat posse ingredi interius nisi hō prebet sibi adtū. z ideo tēptauit ab exterioi p sensum. z vo ce sensibili magis cīm voce spirituali. nō eīm debebat alter permitti. Ad illud de maiori affabilitate iā patet 14 responsio. verū e eīm qz si fuisset in effigie humana affabilior fuisset. sed diuina prudentia nō debuit hoc pmittere. sed cautelā diaboli debuit tpare. z ideo concessum est sibi corpus serpētis qđ tamen habebat faciem virginis. sicut dicit Beda. z reliquū corpus erat serpentis. vt sic ex vna parte posset latere. et altera deprehendi. 15 Ad illud qđ obijcitur de amicabilitate iā patet responsio. qz sic debuit pmitti oīdi effigies amicicie. vt posset deprehendi veritas inimicicie. nā temptator q effigiez amicicie pretendebat. sm veritatem inimicus erat. ideo huic operi animal maxime cōperebat qđ haberet aspectum humanū. corpus vero eius alialis qđ natū est homini esse maxime inimicū. Ad illud qđ obijcitur vltimo de calliditate. dōm qz si sint aliqua alialia callidiora z prudētiora. tamen in nocēdo z insidiando homini serpens est animal callidissimū. Et qz calliditas tēptātis erat ad hominē offendendū. hinc est qz inter cetera animalia magis pmissus est temptare p serpentem. 16

Questio III c

De temptatione primoz parentū cīm tum ad ordinē z pgressum. z dicit scriptura z magister in littera qz tēptatio incepit a muliere. z p mulierem venit ad virum. Et videt qz hic modus pgrediendi cōperat astutie diaboli. z qz etiam debeat a tro pmitti. ordo eīm destructionis cōtrarius e ordini cōstructionis. q enim sunt vltima in componendo. sunt prima in resoluendo. sed mulier fuit vltimo facta z formata. g vr qz via deformationis et corruptōis a muliere debuit hre exordiū. g tēptatoz debuit eā prius aggredi. Item temptatio exterioz debet conformari interiori. sed in temptatione interiori peccatū ascendit a sensualitate ad suptiorem partem mediāte inferiore portione rationis. si g suptior portio est vir. inferior est mulier. sicut temptatio interior pcedit ad virum mediante muliere. sic et temptatio exterior. Item cautus pugnator citius aggredit in bello illum quem potest expugnare facilius. si g mulier facilius poterat expugnari cīm vir. videt qz pgressus temptationis pucnire debuit ad virum mediante muliere. Item facilius est alicui expugnare fortem inimicum p domesticum cīm etiam p seipm. sed vir erat fortis z spūali mente preditus. ergo non vr qz diabolus ausus fuerit eum temptare p seipm sed p suum domesticum. ergo mediante muliere temptatio puenit ad virū. Sed contra. Peccatum non tantum est in carne. sed in dei imagine. s. anima. sz mulier z vir equaliter sunt ad imaginem dei. qz in anima non est distinctio sexus. ergo videt qz temptatō nō magis debuit inchoari a sexu muliebri cīm a virili. Item mulier nullam habebat promptitudinem ad peccatum sicut nec vir. z ita erat recta sicut vir. nec caro eiº aliquo modo animā incuruabat. ergo videtur qz ita difficile erat mulierē sicut virum eīcere. nulla igit ratio videtur esse ob quam temptatio diaboli magis inciperet a muliere. Item vituperabilius est vinci a muliere cīm a viro gloriosius est vincere virum cīm mulierem. si g diabolº maxime refugit vituperium z auidissime querit gloriā videtur qz magis temptationem a viro cīm a muliere inchoauerit. Item natura audacium e libenter fortibus occurrere. sed diabolus est audacissimus z peacissimº z maxime pīsumens de suis viribus. g videt qz dedignatus fuerit primo aggredi muliebrem sexum. nō igit vr probabile qz prius temptauerit mulierem cīm virū. Rº. dōm qz sicut dicit scriptura z magister dicit in littera. 17 non est dubitandum quin temptatio diaboli a muliere inchoauerit. z p eam deuenerit ad virum. Ratio autem huius sumitur ex parte sapientie dei. z ex pte astutie diaboli. Ex pte sapientie dei. dominus enim tali ordine permisit diabolum temptare. tum propter viri exercitationem. tum etiam ne mulier haberet excusationē tum etiā propter eruditionē nostrā. Propter viri exercitationē. quia ipse adeo fortis erat z spirituali mente preditus qz non solum poterat resistere serpentis temptationi. sed etiam suggestioni mulieris. z ideo fortiori temptatione pmissus est temptari. Propter mulieris vo removendā excusationem pmo debuit ab ipa tēpta-

tio incipere. nam si vir primo peccasset. cum vir sit caput mulieris ⁊ dominetur ei. non esset multum mirandum si mulier ei consentiret. immo magnū haberet excusationis colorem. Propter nostram eruditionē etiā hoc prmissum est. in illo enim modo temptandi sensibili cognoscimus nos modū ⁊ progressum temptatōnis inuisibilis. ⁊ sicut ille a serpente venit ad virum mediāte muliere. sic iste a sensualitate quenit ad superiorem portionem rōnis mediante inferiori. Ex parte similiter astutie diaboli potest sumi ratio. Diabolus enim attendebat mulierem esse minoris sapientie. ⁊ debilioris constantie. ⁊ importunioris adherentie. Quia minoris sapientie. erat facilior ad seducendum. ⁊ ideo diabol⁹ seductor ꝓ eam voluit sibi facere transitum ac viam. Or debilioris constantie. facilior erat ad puertendum. ⁊ iō diabolus expugnator aggressus est hominis ciuitatez ex ea parte ex qua erat aditus minus munitus. Quia ꝫo importunioris erat adherentie. cogitauit diabolus ꝙ si ipa primo vinceretur. non quiesceret quouscz perueretet virum. Unde or Eccs. vij. de muliere q laques est venatorꝝ. ⁊ sagena cor eius. vincula sunt manus illius. ꝓterea diabolus astutus impulsor incepit a sexu femineo. Et sic ptz ꝙ sicut dicit scriptura ꝙ omnez modum congruum fuit temptationē incipi a muliere. tuz qz hoc diaboli astutia exigebat. tum qz hoc diuina prouidentia disponebat. Unde concedende sunt rōes adhoc inducte. Ad illud aūt qō primo obr in contrariū
18 ꝙ cztum ad imaginem nō est seruum differentia. dōm ꝙ licet in viro ⁊ muliere repiatur imago eque expresse cztum est de natura ipsius anime. qtū anima czdiu ē in corpore complexionē corporis imitatur ex ratōne debilitatis compositionis et sexus. cōtrahit anima quādam effeminationem. ⁊ ꝓterea quantum est ex parte nature nisi sit fortitudo maioris gratie facilius incurruatur ad malum sexus femineus. ⁊ ꝓterea illud nō cogit. Ad illud qō obr ꝙ mulier nullaz habuit ad hoc prnitatem. dōm ꝙ verum est. non tamen ex hoc sequitur
19 ꝙ haberet equalem stabilitatem. cuius em non haberet curuationem in affectu. nec exceptionē in aspectu. facilius tamen poterat in hoc incidere cz vir. in quo et natura erat fortior. ⁊ gratia creditur fuisse abundantior.
20 Ad illud qō obr ꝙ vituperabile est vinci a muliere ꝛc. dōm ꝙ verum est. verumtamē gloriosius est mulierez luctando superare. cz cum viro luctando succumbere. Et quia diabolus si incepisset a viro. timebat ne viriliter sibi resisteret. ideo maiori cautela studuit gloriā adi
21 pisci. Ad illud qō obr ꝙ audaces libentiꝰ aggrediunt fortes. dōm ꝙ illud verum est vbi ē audacia sine astutia. diabolus aūt nō tm est audax ⁊ procax. immo etiaz astutus ⁊ fallax. ⁊ ideo temptando nō aggressus ē viā difficiliorem. sz potius efficaciorē. Preterea non prmittebatur sibi totam suam exercere potentiā. cum eniz nō vincat nisi volentem. est debilis in pugnando. ⁊ ideo non a fortiori sz a debiliori suam inchoauit tēptatiōez.

Consequenter queritur circa secundū articulum de modis temptationis in generali. Diuidit aūt magister temptatōnem in eam q est ab hoste. ⁊ in eam q est a carne. sed cum de temptatione q est ab hoste aliqualis possit haberi noticia ꝓ ea que determinata sunt supra de potestate dēmonū. ideo hic queritur de temptatione que est a carne. Et circa hoc possūt queri tria. Primo querit vtrum carnis sit temptare. Secundo querit vtrum temptationem carnis a tēptatione diaboli contingat separi. Tercio querit cui istarum temptationum difficilius sit resistere.

Questio I d

Circa primū sic pceditur ⁊ ostendit ꝙ carnis sit tēptare Jaco. j. Unusquisqz temptat a cōcupiscentia sua abstractus ⁊ illectus. sed concupiscentia que maxime abstrahit ⁊ illicit est cōcupiscentia carnis. ꝙ ꝛc. Ites Ysidorus diffiniens temptationē. dicit ꝙ temptatio est assimilatio boni ad fallendum. sed appetitus carnalis facit bonum vt nunc. credi esse bonū simpliciter. ⁊ hoc decipit ⁊ fallit spiritum. ꝙ contingit spiritui temptari a carnali appetitu. Jtē temptatio diabolica nō est aliō cz suggestio. sed sicut diabolus suggerit homini mala ita ⁊ carnis prudentia q est deo inimica. ꝙ si diabolus dicit temptare cum suggerit mala. eadem rōne et caro cum spiritum trahit ad carnalia. Jtē diabolus impugnat nos temptando. nec est aliud diaboli temptatio cz eius impugnatio. sed sicut impugnamur a diabolo ita ⁊ a carne ipugnamur ⁊ impellimur. ꝙ videt ꝙ sicut temptamur a diabolo. ita vere ⁊ ꝓprie tēptemur a carne. Sed ℣. Hugo de sancto victo. Temptare ē callide ⁊ experiri. ⁊ quasi quibusdā blandis conatibꝰ pbare. sz experimentum sumere hoc est solꝰ sbe rōnalis. ꝙ nō vr cē carnis. Item temptans differt a temptato. nullus em temptat seipm. sz q temptat est homo carnalis. cū igit homo carnalis a carne sua nō differat ꝙ substātiā. vr ꝙ nullus hō temptet a carne sua. nec ab alia cōstat. ꝙ nulla caro temptat. Item psuasio ordinata ad recipiendū potius est sophisticatio cz temptatio. temptatio enim est psuasio ordinata ad sumendū experimentū. sz caro viciosa directe inclinat ad malum. ⁊ sua inclinatione seducit spiritum. ꝙ carnis ꝓpulsatio potius dz dici sophisticatio cz temptatio. Jtez qñcunqz aliquis actus de aliquibꝰ subiectz dicit. dicit fm aliquod cōmune in eis rptum. sed deus temptare dicit in scriptura. ⁊ diabolus et homo. ⁊ caro. ꝙ fm aliquod cōmune debet dici. sz caro non vr aliquo mō cōmunicare in aliquo cuz deo ⁊ cum spū angelico. ꝙ vr ꝙ ei non possit cōpetere tēptatio. aut si competat hoc erit equiuoce ⁊ fm aliūmodū dicendi. ⁊ si sic est. tunc est questio fm quē modū dicit. ⁊ qualiter illa carnis impulsio temptatio appellatur? Rō. dōm ꝙ hoc vocabulz temptare multas hz acceptiones. sicut dicunt illi q significationes vocabulorz studiose rimati sunt. si tamen velimus eius principalem ⁊ precipuam significationem accipe. tēptare ꝙ pbare est. vnde temptatio dici potest quidam tactus q̄ illud quod tangit pbatur. sicut cecus dr temptare quādo suo tacto vult aliquā certitudinez habere de aliqua re quam tangit. Per hunc modū in spiritualibus temptatio dicit quidā tactus ad pbandū ordinatꝰ. Hoc autem potest esse quadrupliciter. Aut quia ille q pulsat intendit pbare ⁊ approbare siue pbatum ostendere. ⁊ hoc modo temptat deus. fm ꝙ dicit Sap. iij. Deus temptauit illos ⁊ inuenit illos dignos se. Aut ille qui pulsat intendit probare ⁊ reprobare siue reprobum facere. ⁊ sic temptat diabolus fm ꝙ dicit Actuū. v. Lur temptauit sarbanas cor tuum mentiri spiritui sancto. Aut q̄ ille qui pulsat intendit solum probare ⁊ experimentū sumere de eo qō est in homine. ⁊ sic temptat homo cautus. ⁊ de hoc Eccī. xxx. Ex multis loquelis temptabit te. ⁊ subridens interrogabit te de absconditis tuis. Aut quia ⁊ si pulsans nihil intendat. ad eius tamē pulsationē sequitur approbatio vel reprobatio bonis ⁊ sic temptat caro vel carnalis cōcupiscentia. De qua Jaco. j. Unusquisqz temptatur a concupiscentia sua

abstractus ꝛ illectus. A carne eñ siue a carnis concu/
piscentia homo pulsatur ꝛ que si tangitur. cui tactui si/
ue pulsationi si consentiat ꝓbatur ꝛ reꝓbatur. si ꝰo
dissentiat ꝓbatur ꝛ approbat. ꝛ sic recteꝛ ꝓprie carnis
impulsio temptatiõ dici potest. Unde rõnes hoc ostẽ/
26 dentes concedende sunt. Ad illud quod obũcit in con/
trarium ꝙ temptare est experiri. Dõm ꝙ illa ratio ab
Aug. non assignatur nisi ꝓprie de temptatione dia/
boli. si aũt quis generaliter velit eam intelligere. vt se
extendat ad omnem temptationem q̃ ad malum ineli/
nat. tunc dicemus ꝙ intelligit ꝑ causam. vt sit sensus.
ꝙ ꝑ temptationem fit experientia ꝛ ꝓbatio. vt cuꝫ homo
dignus sit approbari. ꝛ hec tm̃ nõ fit a diabolo. sed etiã
a carne. Si aũt velit dicere hoc essentialiter esse dictũ.
tunc dicẽꝰ ꝙ nomine carnis non intelligitur corpus
solum sed ratiõ carnalis. ꝛ idem ipse homo ſm ꝙ carna
27 lis est ꝛ ad carnem ꝑuersus seipm̃ temptat ſm ꝙ spũa/
liter legi subiectus. Ad illud quod obũcit se
cundo ꝙ temptans differt a temptato ſm substantiã.
Dõm. ꝙ sicut iudicare ꝛ iudicari sunt actus diuersarũ
personaꝝ. nihilominus tñ eadem persona ſm aliam et
aliam surreptionem põt seipam iudicare. sicut semet/
ipm̃ homo iudicat. ꝛ superior portio inferiorem iudicat.
sic etiam intelligendum ẽ ꝙ spũaliter ipa sensualitas tẽ
ptare potest rationem. siue homo exterior interiorem.
ꝛ ita cum caro temptat spiritũ non idem temptatur a
se. sed alius ab alio. illa tamen repiri habent in eadem
28 ꝑsona. Ad illud qõ obr̃ ꝙ persuasio ordinata ad deci
piendum potius ẽ sophisticatio q̃ temptatio. dici po
test ꝙ temptatio large dicta comprehendit ꝛ sophisti/
cationem ꝛ temptationem ꝓprie dictam. Sophistica
eñ ꝑsuasione potest homo de alio experimentuꝫ sumere
ꝛ ita non valet illa obiectio. qr̃ temptatio ſm ꝙ hic ac/
cipit contra decꝑtionem ꝛ sophisticationẽ non diui/
ditur. Aliter tamen posset dici ꝙ temptationis nomẽ
magis translatum est a temptatione materiali in qua
est quedam pulsatio ſm ꝙ cecus dicit temptare. q̃ a tẽ
ptatione illa que est in ratiocinationibus ꝑ quem mo
dum diuiditur contra sophisticationem. vt dicat ali⁹
29 silogismus sophisticus. alius temptatiu⁹. Ad vltimũ
patet responsio ex predictis. aliquod enim cõmune re/
perit in omnibus illis de quibus ꝓr actus temptandi
videlꝫ tactu quodaꝫ pulsare. ad quẽ consequit pulsan/
di probatio. ꝛ hoc prius explanatũ est.

Questio III

Utrum contingat temptationem carnis a temptatio
ne diaboli separari. Et ꝙ sic videt. Quecunq; diuidũtur
ex opposito vnum potest esse sine altero siue separi po/
test ab altero. sed temptatio carnis diuiditur cõtra tẽ/
ptationem bostis. q̃ tẽ. Item diabolus temptauit ho
minem primuꝫ. ꝛ temptauit christum. sed nec caro chri
sti nec caro hominis primi ad malum impellebat. ergo
neuter a carne temptabatur. ergo cum temptarentur a
diabolo. temptatio q̃ est a diabolo separatur a temptati
one que est a carne. Item esto ꝙ diabolus nunq; no/
bis mala suggereret. nihilominus sensus nostri ad ma
lum ab adolescentia proni essent. q̃ omni temptatione
diaboli circumscripta adhuc homo temptaret a carne
ꝓpria. Item aliud est inquinamentum carnis. ꝛ aliõ
inquinamentum spũs. sed diabolus impellit ad pecca
ta spiritualia. caro ꝰo ad peccata carnalia. ergo cũ pec
catum spirituale possit esse sine carnali. ꝛ ecõuerso. vr̃
ꝙ temptatio carnis sequestrari habeat a temptatione
diaboli. Item quecunq; duo sic se habent ꝙ vno con/
tingit mereri ꝛ alio demereri. illa contigit ab invicem
separari sed temptatio bostis ẽ materia exercende vir/
tutis. temptatio vero carnis semper est a culpa vel cũ
culpa. sicut dicit magister. ergo vna istaꝝ sequestrari
habet ab altera. Item temptatio carnis ꝛ bostis diffe
runt sicut dicit magister in littera. sicut temptatio exte/
rioꝝ interioꝝ. sed quod est exterius sequestrari habꝫ ab
eo quod est interius. ergo ꝛ temptatio carnis ab ea q̃ ẽ
a diabolo. Q; si tu dicas ꝙ temptatio que est ab hoste
est ita interioꝝ sicut temptatõ que ẽ a carne. per hoc nõ
effugitur. quia cum deus fidelis non permittit homi/
nem temptari supra id quod possit. ꝛ alter istoꝝ modo
rum ad exercitandum sufficiat. nec homo simul possit
esse intentus circa diuersa videt ꝙ alio ꝛ alio tempore
fiat circa nos temptatio carnis ꝛ temptatio diabolica.
Sed contra. ꝙ temptatio carnis habeat esse sine tem/
ptatione bostis videt. super illud ps̃. Diuerte a malo
ꝛ fac bonũ. glo. hiero. Mala omnia ab instinctu dia/
boli ꝓcedunt. sicut bona ab instinctu dei. ergo nullum
peccatum fit in quo diabolus non interponat partes
suas. si ergo temptatio carnis via est ad peccatum. vi
detur ꝙ non possit esse sine temptatione diaboli. Item
motus instrumenti non est sine motu principalis mo/
toris. sed caro est sicut instrumentum in temptando re
spectu diaboli. sicut dicitur sup illõ Job. ix. Terra da
ta est in manus impĩ. id est caro in manus diaboli. er
go titillatio carnis non est absq; impulsione diaboli.
si igitur hec est temptatio. patet tẽ. Item ꝛ si non sit
ponere primũ malum qõ non sit ab alio. est tamen po/
nere malum quod est initium omnis mali. sicut dicit
Eccl. x. Initium omnis peccati superbia. Si igitur di
abolus rex est sup omnes filios superbie. ꝛ pater om/
nis mendacĩ. videtur ꝙ nullum sit peccatuꝫ quod ali/
quo modo non ꝓcedat ab ipso. ꝛ ita ad nullum maluꝫ
impellit caro absq; diabolo. ergo temptatio carnis nõ
seperatur a temptatione bostis. Item ꝙ temptatõ bo/
stis non sepetur a temptatione carnis similiter ostẽ/
ditur. Gal. v. Manifesta sunt opera carnis. que sunt
fornicatio. adulteriũ. contentiones. emulationes. ire.
rixe. invidie ꝛc. ibi enumerãtur peccata carnalia ꝛ spi/
ritualia. ergo videt ꝙ omnia peccata procedãt a carne
igitur ad nullum maluꝫ inclinat temptatio bostis abs
q; temptatione carnis. Item generatio transfertur a
corporalib⁹ ad spiritualia. sed in corporalibus impos/
sibile est generari aliquid a patre sine matre. ergo nec
in spiritualibus. sed pater omnis peccati dicitur esse
diabolus. mater vero caro siue cõcupiscentia. ergo tẽ.
Prima ꝑ se patet. secunda manifestatur ꝑ illud qõ dici
tur Ezech. xvj. Pater tuus amorreus ꝛ mater tua ce/
thea. Per amorreũ eñ intelligit diabolus. per cetheaꝫ
vero cõcupiscentia. Et expressius dicit Greg. sup Le/
uit. xix. Cõcupiscentia est mater omnis peccati. ꝛ dia
bolus pater. q̃ tẽ. Item diabolus non potest tempta/
re bonum angelũ nec malum. neq; spiritum separatuꝫ
sz solum spiritum carni coniunctum. q̃ videt ꝙ adituꝫ
non habeat ad mentem nisi ꝑ carnem. q̃ absq; carne nõ
temptat. q̃ non contingit temptationem diaboli a tẽ/
ptatione carnis separari. Rñ. dõm ꝙ cum dicimus tẽ
ptationem esse a carne vel ab hoste hoc dupliciter põt
intelligi. Aut sicut a mouente primo. aut sicut a mouẽ
te ꝓximo ꝛ immediato. Si sicut a mouente primo. sic
temptatio carnis nunq; potest esse absq; temptatione
bostis. qr̃ omnis carnis temptatio est ex ei⁹ corruptio/
ne que ortum habuit a prima bostis tẽptatiõe. tẽptatõ

tamen hostis pōt esse absq; temptatione carnis · tunc potissime quando is temptatur in quo nō ē carnis corruptio · sicut fuit in adam ⁊ in christo · vel quando ex illa temptatione nulla oritur incuruatio · Quando ēo temptatio hostis ad peccatum ptrahit · cum nullū peccatum sit in nobis quod non habeat ortum ex cōcupiscentia aliqua · sic temptatio diaboli a temptatione carnis non potest separari · sic igitur iudicandū est ſm q; tēptatio dicit esse a carne vel ab hoste tanq; a mouente primo · Si aūt sic dicat esse sicut a mouente primo ⁊ proprie sicut accipit magister in littera · sic sequestrant · et distantia formali · ⁊ distantia temporali · Distātia formali · q; alio modo temptat caro ⁊ alio modo diabolus · ⁊ ad aliud vicium impellit hec · ⁊ ad aliud ille · ⁊ principium mouens est aliud ⁊ aliud · Sequestrant etiaz distātia temporali · q; aliquo tempore vexat diabolus ⁊ instigat ad aliquod vicium ad quod non inclinat caro · ⁊ aliquando potest esse econuerso · Et sic isto vltimo modo accipiendo ꝓprie temptationē carnis ⁊ temptationem hostis vt accipit magister in lra · concedenduz est eas abinuicem separari · vt non solum inter vnaz ⁊ alteram sit differentia · sed etiam vna possit esse sine altera

30 Unde concedende sunt rōnes que hoc probant · Ad illud q; primo obiciē in cōtrariū q; omne malum ē ab instinctu diaboli · intelligendum est sicut a mouēte primo · non sicut a motore proximo · Nam absente diabolo peccatum potest esse a li · ar · vel voluntate propria ·

31 vel attrahente carnis concupiscentia · Ad illud quod obī · q; caro mouet sicut instrumentū · dōm q; hoc verū est qn diabolus vexat carnem · ⁊ vexando carnem vexat spiritū · ⁊ tunc temptatio carnis ⁊ diaboli non ponunt in numerum · Contingit tamen carnem mediante sensualitate sibi coniuncta spiritum nostrum ad malum inclinare etiam diabolo non mouente · ⁊ tunc non mouet sicut instrumentum sed sicut mouens primū · et

32 hoc modo hz sequestrari a temptatione diaboli · Ad illud quod obī q; peccatum diaboli est initium omnis mali · dōm q; hoc non est intelligendum q; sit principium immediatū respectu cuiuslibet peccati · sz quia ante peccatum eius non fuit aliud · ⁊ ipsum fuit initium illius peccati originalis · ex quo est initium ad oīme ma

33 lum · Ad illud qō obī q; omnia peccata sunt a carne · dōm q; caro sumit ibi large ꝓ omni cōcupiscentia que inhesit anime ex coniunctione sui ad carnem · ⁊ sic nomine carnis intelligitur concupiscentia que est mater omnium malorum · ⁊ sine hac diabolus nō generat in no-

34 bis aliquod peccatum · Et q; hoc patet responsio ad sequens obiectum de generatione spirituali · accipit enim ibi caro ⁊ concupiscentia large · sicut ostensum est · Ex illo tm non sequit q; tēptatio diaboli nō possit ee absq; tēptatione carnis · non em omnis tēptatio diaboli est peccati generatio · frequenter enim temptat · ita q; nul-

35 la sequit culpa · Ad qō obī q; non temptat nisi hominem carnalem · dōm q; hoc non est q; temptatio diaboli pendeat a tēptatione carnis · sz q; non potest aliquē temptare nisi quando habet vertibilitatem li · ar · ⁊ est in statu merendi vel demerendi · ⁊ in quo potest seduci ⁊ hoc solum est quando spiritus rationalis est coniunctus carni mortali · Et illa tamen ratione non concluditur q; caro in temptatione diaboli sit causa precipua sed solum causa sine q; nō ·

Questio .VIII. f

Qui istaz temptationū sit difficilius resistere? Et q; tēptationi carnis videt ꝓ illud qō magister dicit in lra ·

Temptatio carnis interior difficilius dēscitur · q; interius oppugnans de nostro contra nos roborat · sz illius temptationi difficilius est resistere quā difficilius ē vincere · g; tē · Item Seneca · Nulla pestis efficacior familiaris inimicus · sz inimic⁹ carnis est multo familiaor cōs diabolus · ergo eius temptatio crudelior ⁊ pernicliosior · ac q; hoc ad vincēdū difficilior · Item quāto tēptatio ē ad nocēdū efficacior · tāto difficili⁹ ē resistere tēptationi · sz tēptatō carnis efficacior ē ad nocēdū cōs tēptatio hostis · q; cū tēptatio hostis sit exercende virtutis materia temptatio carnis nunq; est sine culpa · ergo tē · Item tanto difficili⁹ est resistere alicuius psuasioni quanto ille qui psuadet magis amat · sed homo multum diligit carnem · ⁊ multum odit diabolum · g; multo difficilius est ei resistere impulsiōi carnis · cōs suggestioni diaboli siue temptationi · Contra · quanto impugnans est fortior · tanto eius impugnationi difficilius resistit · sz diabolus est hostis fortissimus · sicut dicit Job · xl · Non est potestas sup terram que ei possit compari · ergo difficilius est eius temptationi siue impugnationi resistere · cōs ei temptationi que est ex carne · Item quanto temprans est versutior ⁊ callidior · tanto difficilius ē ei⁹ lapsus cauere ⁊ cautelas euadere · sed diabolus ē versutissim⁹ q; difficili⁹ ē ei⁹ illaqueationi siue tēptationi resistere cōs tēptatiōi carnis · Item q; to inimic⁹ ē occultior tāto min⁹ pōt hō eius imperū declinare · sed diabolus ē hostis spiritualis ⁊ occultus · caro vero ē hostis manifestus · ergo temptatio siue prelium diaboli maioris ē periculi cōs tēptatio carnis · cum maiori igitur difficultate ei resisti tur · Item facilius superatur quod ē in nostra pōtate · sz cōs q; nō est in nra pōtate · sz caro in nostra potestate est · nam ipsam possumus mortificare ⁊ cum vicijs ⁊ concupiscentijs crucifigere · diabolum vero minime · ergo multo facilius ē resistere eius temptationi cōs sit resistere tēptationi diaboli · Item spiritus magis adheret bono ꝓpter cōs bono carnis · siue bono interiori cōs bono inferiori · sz diabol⁹ suggerit ⁊ inclinat ad bonū interius · dū tēptat de pctis spūalib⁹ · caro vero ad bonū inferius · duz tēptat de peccatis carnalibus · si ergo difficili⁹ repellitur quod est maioris adherentie · difficilius repellit temptatio hostis que est de peccato spūali · cōs tēptatio carnis que est de peccato carnali · Item difficilius est resistere violentijs cōs blanditijs · q; violentum ut portat de sua ratione impossibilitatem siue difficultatē resistendi · sed diabolus temptat violentando sicut dicit Aug · caro aūt tēptat blandiendo · g; difficilius superatur diabolus cōs super caro · Ro · ad predictorum in 36 telligentiam notandum ē q; cum queritur · cui temptatio sit difficilius resistere · vtrum temptationi carnis vel hostis · dupliciter potest intelligi · Aut respectu eiusdem peccati · aut respectu alterius · Si respectu eiusdem peccati carnalis · vtpote peccati carnalis · ad quod instigat caro instigat ⁊ diabolus · tunc respondenduz est q; temptatio carnis est difficilior ꝓpter coniunctionem carnis ad spiritum ob quam magis incurvat animā · ⁊ sic intelligit magister in littera · ⁊ rationes probant ad primam partem inducte · Si autem intelligatur comparatio fieri respectu diuersorum peccatorum · vtpote temptatio carnis intelligatur respectu carnalium · ⁊ temptatio hostis respectu peccatorum spiritualium · sic se habent vt excedentia ⁊ excessa · Quidam enim homines sunt qui magis sunt proni ad peccata carnalia · vtpote ad luxuriā cōs ad superbiā · ⁊ bis difficili⁹ ē resistere temptationi carnis cōs tēptatiōi hostis · Quidā aūt sunt q; pniores sūt

ad peccata spiritualia q̄ ad carnalia. vtpote illi q̄ magis desiderant honores q̄ voluptates. ⁊ his difficilius est resistere temptationi hostis q̄ temptatiōi carnis. Si quis aūt sit indifferens ad vtrunq; ⁊ equaliter pro nus quantū est de se. ei quodāmodo temptatio carnis est difficilior. quodāmodo temptato hostis. Tempta/tio carnis erit difficilior ꝓpter maiorē ⁊ magis intrinsecā ⁊ magis continuā adherentiā. temptatio vero hostis difficilior ꝓpter maiorem boni promissi apparentiā ⁊ p pter latentiorem instigantis fallaciā. Sicut enī Bre. in omel. ostendit. hostis antiquus multa q̄ sunt vicia fm veritatez palliat sub specie virtutū. Si igit querit que hāz temptationū sit advincendū difficilior. ⁊ si re specu eiusdem peccati intelligāt. rn̄dendum est q̄ tem ptatio carnis. si respectu diuersoz. sic se habēt sicut ex cedentia ⁊ excessa. sicut ostensum est. ⁊ sic ꝓcedunt rō/nes ad vtranq; ꝑtem. Si aūt querāt q̄ eaz magis exce/dat alterā. dōm q̄ omnis caro corrupit viam suā. ⁊ ho mines ex maiori parte carnales sunt. ⁊ desideriis car/nis obsequunt. ꝓpter qō difficilius est resistere tempta tioni carnis q̄ hostis. Et ad rationes illas que obiici untur in oppositū q̄ hostis ille est fortior ⁊ astutior oc culto. facile est respondere. q̄ non pmittit temptare fm totam suam potentiam ⁊ astutiā. immo reprimitur 37 potestate diuina. Ad illud vero qō obr̄ q̄ caro est i no stra potestate. dōm q̄ et si in nostra sit potestate fm or dinem nature. tn̄ ꝓpter quersitatē cōcupiscentie i mul tis ⁊ regnat ancilla. ⁊ seruit dn̄a. nimis amor carnis fa cit ventrem deum esse bois. ⁊ ideo non est in nostra po testate quousq; liberemur de potestate corporis huius adiuuante gratia dei p ihesum christū dominū nostrum Tanta enī est vis amoris. vt amantē amato quodam/modo subiiciat. Vñ ⁊ si filius sit in potestate patris. nō est tamen patri facile occidere vel affligere filiuz. sic in 38 ꝓposito intelligendū est. q̄ nemo vnq; carnem suaz odio habuit. sz nutrit ⁊ fouet eam. Ad illud qō obr̄ q̄ bonum interius magis adheret. dōm q̄ ⁊ si magis ad hereat spiritui fm q̄ spūs est non tn̄ magis adheret sz q̄ carnalis est. nunc aūt fere omnes homines carnales sunt. nec pmanet spūs dei in homine. q̄ caro est. Ad il 39 lud quod obr̄ q̄ diabolus temptat violentius. dōm q̄ nulli infert violentiaz simpliciter. violentare tamē di/citur quodammodo ꝓpter immissionē aliquaz tribu/lationū que nō ita mouent affectum sicut carnis incita menta. nisi caro ibi inter ponat partes suas.

Consequenter q̄rtum ad tertium articuluz que ritur de quantitate peccati primoū parentum

Et circa h̄ queruntur tria. Primo querit vtrū primū peccatū potuerit esse veniale. Secundo querit vtrū fuerit remediabile siue remissibile. Tertio querit vtrū inter cetera genera peccatoz fuerit magis graue.

Questio I 8

Utrum primū peccatū hominis fuerit vel potuerit eē peccatum veniale? Et q̄ sic videt. In egressu a rectitu/dine prius curat aliquid in parua obliquitate q̄ ma gna. sz obliquitas magna est causa mortalis. ⁊ parua est culpa venialis. ergo cuz cecidit a statu rectitudinis innocentie. p venialem transit ad mortale. ergo pr̄o pec cauit venialiter q̄ mortaliter. Item consensum siue ele ctionē precedit appetitus. nihil enim eligimus nisi pri us illud appetamus. ergo ante consensum primi homi nis fuit appetitus. sed ille appetitus erat ad illicitum. ergo erat peccatum. sed non mortale. quia nihil est mortale citra consensum. ergo veniale. prius igitur peccauit peccato veniali q̄ peccato mortali. Item contingit aliquid diligere inordinate ⁊ supra deum. cō tingit etiam aliquid diligere ordinate ⁊ sub deo. sed in ter hec duo cadit medium vicz diligere aliquid sub deo sed inordinate. si igitur ab extremo in extremū ducit ꝑ medium. prius dilexit homo aliquid inordinate sub deo q̄ supra deum. sz primū est mortale. secundū venia le. ergo ꝛc. Si tu dicas q̄ homo in primo statu existēs non potuit peccare venialiter. ostendit q̄ sic. Primuz q̄ verbum ociosum est peccatum veniale quantū est de genere suo cum non sit contra aliquod mandatum. sed adam potuerat verbum ociosum dicere ⁊ cū vroze sua locari. ergo poterat in statu illo venialiter peccare. Itē qō potest in maius potest in minus qō est ordinatum ad illud. sz adam poterat peccare mortaliter. sz pecca/tum mortale est maius q̄ veniale. cum igit adam potu it primo peccare mortaliter. potuit primo peccare ve/nialiter. Item est ponere statum in quo nō potest pec/care aliquis venialiter. nec mortaliter vtputa statū cō/prehensoris. ⁊ statum in quo potest peccare venialiter vtpote statum viatoris ⁊ statum in quo contingit pec care mortaliter ⁊ non venialiter. sicut statum angeli la psi. ergo erit ponere statum in quo contingeret pecca/re venialiter ⁊ nō mortaliter. sz hic non ē status nisi ho minis instituti. ergo ꝛc. Sed contra. Peccatū veniale veniale est propter impulsionē ⁊ promitatem quam hō habet ad illud. sz primus homo nullū habuit impulsuz ergo non potuit primo committere veniale peccatum Item in primo homine nullus erat motus brutalis. sz quilibet erat fm deliberationem rationis. sed peccatū committere cum deliberatione rationis vbi nulla ē pro nitas non potest esse nisi mortale. ergo ꝛc. Item3 regnū anime a deo ordinatum erat. sicut dicit Aug. q̄ si ipsa seruaret ordinem sub deo. nihil eriret eius imperium. ergo impossibile fuit hominez peccare nisi prius a deo se auerteret. sed hoc est per mortale. ergo ꝛc. Item an/gelus ꝓpter dignitatem sui status non solum peccauit mortaliter. sed etiam irremediabiliter. ergo si status in nocentie excedebat statum miserie in magna precellen tia. vr̄ q̄ illud qō in nobis est modo modicuz ⁊ leue. in statu illo esset magnum ⁊ graue. nulla igitur essent ibi leuia ⁊ minuta peccata. sed omnia essent grauia ⁊ mor/talia. Item omne peccatum aufert innocentiam. sz qō auferebat homini innocentiam auferebat immortalita tem. ⁊ quod auferebat immortalitatem inferebat mor/tem. ⁊ quod inferebat mortem erat mortale. ergo a pri/mo. nullum peccatum poterat esse in primo homīe qō non esset mortale. Item si adam primo commisisset ve/niale. quero vtrum potuit penitere. an non? Si non. ergo fuisset irremediabile. Si sic. ergo propter venia/le peccatum doluisset. ergo passibilis factus esset. et si passibilis. ergo ⁊ mortalis. cum eadem esset in eo ratio passibilitatis ⁊ mortis. ergo necesse fuit primuz pecca tum primi hominis vel esse mortale. vel esse irremedia bile. vel q̄ aliquid esset veniale ⁊ inferret mortem. que duo simul stare non poterant. Rn̄. ad predictorum in telligentiaz est notandum q̄ circa hoc dupler fuit opi nio. Quidam enim dixerunt q̄ adam primo peccato peccauit mortaliter. potuisset tamen peccare veniali/ter. non tn̄ omni genere venialis. Quoddam enim est veniale ex genere actus. sicut dicere verbuz ociosum ⁊ mendacium iocosum. vl̄ extra in vsum dissolutū. ⁊ h̄ē veniale non soluz cū prevenit rōnis iudiciū. sed etiam cā subsequtur. ⁊ h̄ pcō dicūt adā pr̄o peccare potuisse

Est ꝛ aliud genus venialis peccati qđ ðr veniale a veniendo. qr venit ex surreptione ꝛ pronitate nature corrupte. ꝛ hoc preuenit nō subsequit iudicium rationis ꝛ tali peccato dixerūt adaz peccare non potuisse ꝓpter ordinem originalis iusticie. quo inferior potentia ita subdebatur superiori q̄ nihil appeteret absq̄ ei⁹ imperio ꝛ dicramine. ꝛ hec positio satis fuit probabil'. Verumtñ cōmuniter non approbant eam doctores theologie. nam improbabilitatē habet si quis attendat ad pfectiōem status. ꝛ regulam rectitudinis in qua erat. a q̄ etiam cum nullū haberet impellens exire non poterat nisi cōtemnendo diuinam iusticiam. ꝛ fedando suaz innocentiam. ꝛ corrumpendo naturaz suam. q̄ omnia faciunt primā culpam ade non venialem sed mortalez fuisse. nec potuisse aliter esse. Et tō est cōmunis opinio quam hodie approbant doctores. q̄ in statu innocentie primo peccato peccauit mortaliter. nec primū ei⁹ peccatum veniale esse potuit. Unde concedende sunt rationes que hoc ostendūt. Ad illud ergo quod obj̄citur q̄ prius est peruenire ad paruam obliquitatē q̄z ad magnam. dōm q̄ verum est vbi est curuitas paulatiua et per successionem. ibi autem potius fuit fractio q̄z curuatio. vel si curuatio dici debet. ergo incepit in consensu qui fuit mortale peccatum. ꝛ ita inter rectitudinem ꝛ illam obliquitatem non intercedit medium. Et si tu queras vnde hoc? dico q̄ hoc non fuit ꝓpter immediatam oppositionem rectitudinis ad pctm̄ mortale. sz q̄ in tali subiecto. quod quidem vel oportebat esse sanuz vel mortuum. Ad secundum qđ obr̄ q̄ appetitus precedit consensum. dōm q̄ verum est. sed appetitus q̄ precessit consensum primorum parentū non fuit libidinosus. sed naturalis. extunc aūt incepit esse libidinosus. quando voluntas deliberatiua consensit. ꝛ tunc incepit etiam esse mortalis. ꝛ ita non ante cepit peccatum esse q̄z esse mortale. Ad illud quod obr̄ q̄ medium ē inter diligere ordinate sub deo ꝛ inordinate supra deum. dōm q̄ ꝛ si sit mediū compando statuz ad statū simpliciter. comparando tamen ad hominem illuz non cadebat medium. Ratio autez huius erat ꝓpter magnā approximationem ad deum. ob quam nihil poterat inordinate diligere quin per hoc deo iniuriaz faceret. ac per hoc supra deum diligeret. Ad illud quod obj̄citur q̄ poterat dicere verbum ociosuz quod est veniale dōm q̄ verbum ociosum ei fuisset mortale ꝓpter status perfectionem. Unde q̄ dicitur aliquod peccatum esse mortale generaliter siue de genere sui actus. hoc intelligendum est respectu nature lapse. Ad illud qđ obj̄citur. quod potest in maius potest in minus. dōm q̄ illud non est verum. qr non est hominis potentia aliquando ita ordinata ad minus sicut ad maius. vñ maius est hominem mori q̄z febricitare. facilius tamen potest aliquis alicui inferre mortez q̄z febrem. sic et homo primus citius potuit se occidere q̄z deliberare. id est prius mortaliter q̄z venialiter peccare. Ad illud qđ obj̄citur q̄ quart⁹ status esse deberet in quo posset tantuz venialiter peccare. dōm q̄ illum statuz nullo modo cōuenit esse. Si enim aliquot peccatuz sit veniale alicui hoc est ꝓpter magnam pronitatem quam habet ad peccandum. ꝛ difficultatem quam habet ad benefaciendū ꝛ vbi hec sunt est facilitas ad mortale. ꝛ ita nūq̄z est ponere statum in quo peccet venialiter in quo non possit peccare mortaliter. est tamen ponere econuerso statuz sz in quo ꝓtingit peccare mortaliter ꝛ nō venialiter ꝓpter defectum penitentie. hmōi autez est status demonum.

Questio II b

Utrum peccatum quod primo secutum est ex temptatione illa fuerit remissibile vl' irremissibile. Et q̄ irremissibile videtur. Aug⁹. de mirabilib⁹ sacre scripture. loquens de angelo dicit q̄ resurgere non potuit. quia de sublimissimo statu cecidit. sz homo cecidit de nobilissimo gradu ꝛ statu quem potuit habere in vita. ergo sinō potuit resurgere demon. pari ratione nec homo. Item peccatum ad quod nullam habet homo inclinationes nullam habet excusationem. ꝛ quod omni caret excusatione non est dignum remissione. sed peccatum quod omnino ineptum est ad remissionem est irremissibile. ergo peccatum est irremissibile quod fit sine aliqua inclinatione. sed tale fuit peccatum quod consecutuz est ex prima temptatione. ergo ꝛc. Item morbus qui totam naturam infecit est incurabilis. quia omnino sanitatem ꝛ principium sanitatis expellit. sed peccatuz qđ ex primaria temptatione subsecutum est totam naturā humanam infecit. videtur igit̄ q̄ fuerit morbus incurabilis. Item adam anteq̄z peccaret non solum habuit naturalia. sed etiam gratuita. sicut ostenditur infra. et hoc innuit glo. Luce. x. vbi dicit q̄ homo vulneratus fuit in naturalibus. ꝛ expoliatus gratuitis. angel⁹ vero non habuit gratuita sed solum naturalia. sicut ostensum fuit supra. ergo maiorem corruptionez fecit peccatum hominis in homine q̄z peccatum angeli in angelo sed peccatum quod magis corrumpit minus est aptuz sanari. ergo si peccatum angeli fuit irremediabile. multo fortius peccatum hominis. Sed contra. Penitentia est via ad veniam. sed primus parens post q̄z peccauit. potuit penitere. qđ patet. quia voluit ꝛ penituit. ergo potuit veniaz ꝛ misericordiam inuenire. ergo peccatum eius fuit remissibile. Item dignum est q̄ quicquid ab alio deijcitur. ab alio adiuuetur. sed homo cum peccauit alio temptante dereictus est. ergo debuit ipsum habere presidium ꝛ adiutorium ad resurgendum. sed illo habito peccatum hominis est remissibile. ergo ꝛc. Item peccatum primi hominis totam naturam humanā infecit. ergo si irremissibile fuisset. tota humana natura data fuisset. ergo diuina prouidentia ꝛ dispositio quę hominem fecerat ꝓpter beatitudinē fuisset frustrata ꝛ ita esset vana. Item non est maioris stabilitatis culpa q̄z gratia. nec demeritum q̄z meritum. q̄ si culpa ade fuisset irremissibilis. gratia precedens fuisset inamissibilis. ergo si gratiam potuit amittere. pari ratione potuit a culpa resurgere. Questio est igitur ꝓpter quid remissibile fuit peccatum humanum. nō angelicū. Rō. 45
dōm q̄ primuz peccatum hominis qđ ex temptatione diaboli subsecutum est remissibile fuit. Et si queratur ratio huius. dōm q̄ ex tribus rationibus. vna potest ratio sufficiens colligi. R emissibile nanq̄z fuit peccatū primi hominis. quia erat in carne mortalis. in voluptate verribilis. in transgressione excusabilis. Carnis mortalitas faciebat remissibilitatem. potuit enim diuina iusticia seueritatem ꝛ equitatem sui iudicij in homine exercere preter eternam damnationem in hoc q̄ hominem peccatorem morti tradidit. ꝛ hominis innocentis mortem pro satisfactione suscepit. vt sic exerceretur vt homine seueritatis vindicta pro culpa perpetrata. vt quemadmodum homo voluntarie peccando deum deseruerat. et seipsum morte culpe occiderat. sic spiritus inuitus descereret corpus. et mors erigatur in penam cui commissa fuerat in culpa. Angelus autem per naturā immortalis erat. nec mori poterat nisi morte eterna

non em̄ erat alia via exercendi in ipsum iusticie seueri/
tatem·nisi per mortem damnationis eterne·et sic car/
nis mortalitas multum facit ad hoc q̄ peccatū homis
esset remissibile. Voluntatis vertibilitas adhoc nihilo
minus faciebat·quia enim homo conditus est in verti
bilitate arbitrij̄ que non tm̄ debebat esse in eo ad momē
tum sed etiam ad tempus diuturnum·q; longo tempo
re debebat esse viator·hinc est q̄ sicut gratia aduenies
eius voluntati non abstulit vertibilitatem ad malum
sic culpa superueniens non abstulit potentiam reuer
tendi ad bonū·et sicut potuit transgredi ita potuit con
teri·et sicut per culpam peruenit ad iram diuinam·sic
per penitentiam redijt ad gratiam. Hoc aūt angelus
non habuit·sicut ostensum fuit supra di·vij·ꝑter bre/
uitatem spacij̄ merendi postq̄ voluntas eius vertibi/
litatem habere non poterat·sicut ibidem ostensum est·
Excusabilitas etiam in culpa faciebat ad peccati hois
remissibilitatem. Quia enim alio suggerente cecidit·
dignum fuit per alium subleuari·et ideo cōperebat sibi
mediatorez habere·et q; lapsus non potest resurgere si
ne manu subleuante·et inimicus non potest reconcilia
ri sine mediatore interueniente·hinc est q̄ peccatū ho/
minis fuit remissibile·non petm̄ angeli·q; hō ꝑ alium
cecidit·alium debuit habere adiutorem et releuatorem·
angelus vero non·quia cecidit ꝑ semetipm̄·et hec est ra
tio quam magister reddit in littera. Et sic patet q̄ tri/
plex est ratio quare peccatum hominis remissibile fuit
et iste tres concurrentes reddunt vnam rationem inte/
gram. Inter has tamen precipua est ratio q̄ medio lo/
co posita est scz vertibilitas voluntatis post lapsuz·ꝑ
quam homo susceptibilis erat penitentie·mediante q̄
ad veniam poterat peruenire Concedende sunt igitur
46 rationes ostendentes peccatum hominis qō ex prima
temptatione secutum est fuisse remissibile. ¶ Ad illud
qō obijcit q̄ cecidit de nobilissimo statu·dm̄ q̄ ꝯuis
homo esset in statu sublimi·non tm̄ sic dicit de sublimis/
simo statu cecidisse sicut angelus. Angelus enim pro/
47 ximus erat glorie·adeo q̄ vno solo motu conuersionis
ad deum poterat effici gloriosus·non sic fuit de homīe
et ideo non est simile. ¶ Ad illud quod obijcitur q̄ ho/
mo nullam habuit inclinationem·dm̄ q̄ et si non ha/
buit inclinatiuum interius·habuit tamen impulsiuum
exterius·ratione cuius aliquo modo fuit peccatū eius
48 excusabile·esto tm̄ q̄ excusabile non esset in se·nihilomi
nus excusabile factum est qm̄ homo incepit de sua trans
gressione dolere. ¶ Ad illud qō obijcitur q̄ tota natu/
ra est corrupta·dm̄ q̄ et si corrupta sit tota ꝯtum ad
totam posteritatem que seminaliter ex adam procedit
nihilominus tamen remansit ipsi ade semen in quo be
nedicte sunt omnes gentes·id est rōs in quo nulla fu/
it corruptio·immo membrum sanissimum fuit·et ideo
sua cauterizatōne cetera membra a fece peccati curauit
Remansit etiam in homine aliqua naturalis rectitu/
49 do·vtpote sinderisis que non fuit in eo extincta·qua
mouente et instigante·potuit peccatum detestari·et de
testando ad deum reuerti·et reuertendo curari. ¶ Ad
illud qō obijcitur q̄ homo habuit naturalia et gratui/
ta qm̄ peccauit·dm̄ q̄ et si aliquod donum amiserit in
peccando qō lucifer non perdidit·q; nō habuit·tamē
rectitudo non est adeo obliquata in homine sicut fuit
in diabolo·et non tam improbe et pertinaciter adhesit
ei quod appetijt sicut angelus qui nullum habuit re/
tardatiuum.

¶ Questio

Utrum peccatum quod ex illa temptatione subsecutuz
est·fuerit grauissimū omnium peccatorū? Et qō sic vi
detur·Aug·xiij̄·de ciui·dei·Magna fuit in peccādo
iniquitas·vbi tanta fuit in non peccādo facilitas. Ex
quo verbo elicitur tale argumentuz·Vbi maior est ad
obediendum facilitas·ibi maior est culpa in cōtemnen
do·sed primo homini obedire fuit facilimum·ergo in
transgressione illa fuit peccatum maximū. Itē Aug·
ibidem·obedientia secundi hominis eo est predicabili
or quo factus est obediens vsq; ad mortē·Ex quo ver/
bo potest elici tale argumentuz·sicut qui est obediens
vsq; ad mortem habet maximū meritum in obediendo
et est maxime laudabilis sicut fuit filius dei·sic qui sic
est inobediens vt etiam non desistat ꝑter timorē mor
tis maxime culpabilis est et vituperabilis·sed talis fu/
it inobedientia primorum parentum qui cōminatione
mortis non timuerunt transgredi diuinum mandatuz
ergo videt q̄ illud peccatum fuerit maximū. Item tā
to grauius est peccatum q̄to magis corrumpit·quia
peccatum est corruptio modi·speciei·et ordinis·sz pec/
catum primoꝝ parentū fuit maxime corruptiuum·q;
non solum ipsos corrupit·sed etiam totum genus hu/
manum·ḡ fuit omnium peccatorū maximū. Item tā
to grauius est peccatū q̄to maior pena punitur ꝑ iu/
stum dei iudicium·sz peccatum primorū parentuz fuit
pena mortis et exhereditationis in se et in suis posteris
et hec maxima est omnium penarū·ergo illud peccatuz
fuit maximū. Sed contra·Minus est peccatum re/
missibile·q̄ irremissibile·sed peccatū illud fuit remissi/
bile·vt supra probatū est·multa aūt peccata sunt irre/
missibilia·ergo cē. ¶ Item grauius est petm̄ qō nullo
modo est excusabile q̄ qō aliquā habet excusationē·sz
petm̄ primorū parentum aliquaz habet excusationem
in hoc q̄ factum est ad alienam instigationem·peccatū
aūt in spiritumsanctum colorem excusationis nō habz
ergo petm̄ illud non fuit peccatum grauissimū. Item
tanto grauius est peccatū q̄to ex maiori libidine ꝓce/
dit·sed in primis parentibus regnauit minime libido
et voluntatis improbitas·cum eorum natura esset mū/
da et salua·ḡ videt q̄ illa transgressio ex inobedientia nō
fuerit maxima. Item grauius est peccatū qō est contra
naturā et rōnem et institutionem diuinam q̄ quod solū
est contra diuinum mandatum·sed peccatum primoꝝ
parentum quod ex illa temptatione secutum est nec fu
it omnino contra naturam nec contra rationez·sed so/
lum contra diuinam institutionem·nam nec natura
nec ratio per se dicebat de illo ligno non esse edendum
multa autem sunt peccata que sunt contra naturam et
rationem et institutionem diuinam·que nos appella/
mus peccata contra naturam·ergo non videtur q̄ illa
primorum parentum transgressio omnium peccatorū
fuerit maxima. ¶ Rō. dm̄ q̄ cum multis modis pos/ 50
sit dici peccatum vnum grauius et maius altero·ad ꝑ/
sens tamen attendendum est q̄ tribus modis dicitur
vnum peccatum esse grauius altero. Aut propter ma
iorem libidinem·aut propter maiorem ingratitudinez
aut propter maiorem corruptionem·Si primo modo lo
quamur·sic peccatum illud nec fuit maximū simplici/
ter·nec maximū omniuz peccatorū·ex maiori em̄ libidi/
ne diabolus peccauit·et etiam multi filij̄ adam ex maio
ri libidine peccant q̄ peccauerit primus parens. ¶ Si
vero secundo modo dicatur peccatum maius·s·q̄tum
ad ingratitudinem·sic peccatum ade nō fuit maximuz
simpliciter·maximū tamen fuit omnium humanorum

Maximū nanq; simpliciter non fuit. q; diabol⁹ ex maiori ingratitudine peccauit. cum plura bona in sua creatione perceperit. ⁊ de sublimiori statu lapsus fuerit fuit tamen maximū omnium humanor. quia in nobiliori statu ⁊ altiori erat q̄s aliquis posteror suor qui lapsus fuerit in peccatū. ⁊ tō maxime iudicatur fuisse ingratus. Si aut̄ dicatur tercio modo peccatū maius altero ratione maioris lesionis. sic quodammodo fuit maximū omnium ⁊ quodāmodo non. Maior em̄ lesio dupliciter potest intelligi ⁊ esse. scz intensiue ⁊ extensiue. Intensiue loquendo peccatū ade non fuit maxime lesionis. quia non adeo deprauauit voluntatem suam sicut multa peccata deprauant. Extensiue vero loquendo peccatum illud maxime lesionis fuit. quia nullum peccatum est quod tot personis nocuerit. ⁊ in tot pertranseat. sicut illud peccatū quod ppetrauū fuit ex remptione primaria. ⁊ ita quodāmodo fuit grauissimū. quodāmodo non. Ex hoc patet respōsio ad rōnes ad vtranq; ptez adductas. vtroq; enim m̄m diuersas vias verum concludunt. sicut aspicienti satis planum est.

¶ Distinctio. xxij. de hominis transgressione.

Hic videt diligenter inuestiganduz ⁊c. Supra egit magister de lapsu hominis in compatione ad diabolum temptantez. in hac v̄o parte agit q̄tum ad hominē transgredientem. Diuidit aūt pars ista in duas partes. In pria determinat de peccato primor parentū q̄tum ad genus. In secunda v̄o q̄tū ad radicem. vtrum. s. fuerit ex industria. an ex ignorantia ibi. His aūt opponi solet hoc modo. ¶ Prima pars hz tres. In prima determinat de genere primi peccati generaliter. In secunda vero de genere peccati viri ⁊ mulieris specialiter. ibi. Et talis quidem elatio in mente mulieris. In tercia vero determinat quis eor peccauerit magis grauiter. ibi. Ex quo manifeste animaduerti pōt ⁊c. Quelibz aūt harz ptiū diuidi pōt in duas. Nā in qualibet primo determinat veritatē. In secunda remouet dubitationē. ¶ Scōa vero pars principalis in qua determinat de peccato q̄tum ad radicez diuiditur in tres partes. In prima inquirit vtrum peccatū illud ex ignorantia pcesserit ⁊ p illā excusari habeat. In secūda v̄o querit vnde processerit p̄mi peccati malicia. ibi. Solet etiā queri cū sine vicio esset natura ⁊c. In tercia vero inquirit cū peccatū illud fuerit a voluntate. vtrū primo ante voluerit q̄s peccauerit. ibi. Si vero queritur vtrum voluntas peccatū illud precesserit ⁊c. Subdiuisiones partiuz ⁊ intellectus satis apparet. primo em̄ magister determinat de ipa culpa p̄mor parentū in se. secūdo vero put compari habet ad radicez ignorantie.

¶ Determinat veritatem de genere primi peccati generaliter. a

DI. XXII

Hic videtur diligenter inuestigāduz esse q̄ fuerit origo ⁊ radix illius peccati. Quidaz putant quandā elationē in animo hominis pcessisse. ex qua diaboli suggestioni cōsensit. Qd̄ videt Aug⁹. innuere sup gen̄. ita inq; ens. Non est putandū q; homo deiceret nisi precessisset in eo quedam elatio cōprimenda. vt per humilitatē peccati sciret q̄s falso de se presumpserit. ⁊ q; non bene se hz natura si a faciente recesserit. Itē in eodem. Quō verbis temptatoris crederet mulier deum se a re bona ⁊ vtili phibuisse nisi ineset ei⁹ menti amor ille ppie ptātis. et de se superba presumptio. q̄ p temptationez fuerat cōuincenda aut perimenda. Deniq; non cōtenta suasione serpentis aspexit lignū bonū esu. decor̄ aspectu. nec credens se inde posse mori. forte putauit deū alicui⁹ cā significationis illa dixisse ideo manducauit. ⁊ dedit viro suo fortassis cū aliqua suasione quam scriptura intelligenda reliquit. vel forte non fuit suaderi necesse cuz eam mortuam ex illo cibo nō videret vir. Sicut ergo nō est p̄missus diabolus temptare feminā nisi p serpentem. ita nec virū nisi p feminā. vt sicut preceptuz dei p virū venit ad mulierē. ita diaboli tēptatio p mulierem transiret ad virū. In muliere vero que rōnalis erat nō ipe est locutus vt in serpente. ⁊ persuasio ei⁹. q̄uis instinctu adiuuaret interius qd̄ p serpentez gerebat exteri⁹. Ex predictis temptationis modus atq; pgressus insinuatur. necnō etiam qd̄ p̄dixim⁹ innui videt scz q; temptationē precesserat aliqua elatio ⁊ p̄sumptio in mente hominis.

Opinio q̄rundā q̄ diabolus cūt elatōez p̄cessisse in ꝛio hois

Aug⁹. sup gene.

Qualit̄ locut⁹ ē diabol⁹ i mulere q̄ i serpente.

¶ Remouet dubitationem an elatio precesserit in mente hominis. b

¶ Et si ita fuit. non ergo alteri⁹ suggestione primus peccauit. cum auctoritas tradat ideo peccatū diaboli incurabile esse. q; non suggestione alt̄ius pria superbia cecidit. hominis vero curabile. qa non p se. s̄ p alium cecidit. ⁊ ideo p aliū resurgere potuit. Quo circa predicta verba Aug⁹. pius ac diligentem lectorem efflagitant. que sic intelligere sane quim⁹. Nō deiceret hō in actum illi⁹ peccati. vt scz lignū vetitū ederet. ⁊ in has miserias hic diffinitas p temptationē diaboli. nisi elatio cōprimēda precessisset. non vtiq; temptationē sed opus peccati. Talis em̄ fuit ordinis processus. Diabol⁹ tēptando dixit. Si comederitis eritis sicut dij scientes bonum ⁊ malū. quo audito statim menti mulieris surrepsit elatio quedam ⁊ amor ppie potestatis. ex quo placuit ei facere qd̄ diabolus suadebat ⁊ vtiq; fecit. Suggestione igitur peccauit q; temptatio p̄cessit. ex qua in mente eius orta ē elatio quā peccatū opis secutuz est et pena pcti.

Quō fuit re ꝛtatio diaboli

Audit tēptus dicit

¶ Determinat veritatem de genere peccati viri ⁊ mulieris specialiter. c

Et talis quidem elatio in mente mulieris fuit p certo qua credidit ⁊ voluit habere similitudinē dei cum equalitate quadam. putans esse verum qd̄ diabolus dicebat. Et ideo specialiter mulierē cōmemorat Aug⁹. inquiens. Quomodo credere mulier diabolo nisi esset in mente eius superQue fuit re latio mulier

si ergo deus ꝓmittere debet qđ directe ad bonū hoīs ordinat. videtur q̄ a tēptatione ꝓmi hoīs aduersarius nō erat arcēdus. Cōtra. impius esset pater q̄ ꝓmitteret filiū aggredi bellū in quo sciret eū esse ab alio superandū. sed deꝰ nouerat adā illa tēptatione esse superandū q̄ videt q̄ nō tanq̄ pius pater se habuit dū ꝓmisit cum superari a diabolo. Itē nō est bonus ꝓlatus nec pastor q̄ ꝓmittit ouē morderi a lupo q̄ capi dū pōt ipm repellere q̄ arcere. sed deꝰ ꝓlatꝰ q̄ pastor hoīs erat. g̃ cū videret lupū attrociter insistere. videt q̄ nō debuit ꝓmittere aduersario hoīem ipugnari siue ipeti a lupo. ¶ Itē nō est rectus iudex q̄ bellū ꝓstituit iter eos q̄ nō sūt eq̄liter fortes. sz diabolus multo fortius erat viribꝫ p naturā q̄ hō. cū nō sit ptās sup terrā q̄ possit ei cōparari. Mr̄ gra. sz igit deꝰ iudex equus est nō debuit ꝓmittere eos iuicē cōligere. ¶ Itē nō est fortis possessor q̄ ꝓmittit alium iuadere atriū suū. cū em̄ fortis armatꝰ custodit atrium suū. in pace sūt oīa q̄ possidet. g̃ cū hō in ꝓmo statu fuit fortis armatus q̄ custos. aut nō debuit ꝓmittere aduersariū vexare q̄ inuadere hoīem ꝓ cuius tēptationis. ¶ Rn̄. ad p̄dicta dōm est q̄ cū deus posset aduersariū ꝓhibere ne hoīem tēptaret. decuit tn̄ ipsū ꝓmittere. Et rō ꝓ decētie haberi pōt ex rōnibꝰ assignatis i p̄cedēti ꝓblemate i quo oñsum est q̄ deꝰ debuit facere hominē in vertibilitate li. ar. Preter has tn̄ rōes assignari pōt rō. ꝓmo ex ordine q̄ attendit ex cōparatione virtutis ad ꝓpriū actū. Sic em̄ deꝰ res oēs administrat vt eas agere ꝓprios mot⁹ sinat. q̄ iō tā hoīem q̄ diabolū ꝓstituit in libertate ar. et i manu ꝓsilij sui relinq̄t. q̄ vtrūq̄ p misit agere qđ voluit. siue hūc in tēptādo. siue illum in cōsentiēdo. hoc em̄ cōperebat regimini in ꝓseruatiōe ordinis q̄ attendit ex cōparatione virtutis ad ꝓpriū actum. Sēd vero sumit rō ex ordine q̄ attendit p cōparationē hoīs ad suū oppositū. in q̄ gloriosior q̄ laudabilior ostendit virtus. siue ex ipa predicta cōparatione ob quā relucet q̄ magis apparet. siue ex cuiusdā nobilis triumphi assecutione ob quā fortificat q̄ vigorat. iō vt virtus hominis relucēret q̄ ꝓficeret. decuit deū ꝓmittere ipm ab aduersario ipugnari. q̄ vel tūc vel post ex ipa tēptatiōis ipulsione manifestāda erat fortitudo q̄ eminētia charitat̄ de q̄ dic Apl's. q̄ neq̄ mors. neq̄ vita. neq̄ ꝓncipat⁹. neq̄ ptātes ab ea potert separe. Ro. viij. Tercia rō pt sumi ex ordine q̄ attendit ex cōpatiōe morbi ad suū remediū. Quia ei pctm̄ hoīs nō debebat carere remedio ꝓ hoc q̄ tota i ipo hūana natura erat. sic debuit deꝰ hoiez ꝓmittere peccare. q̄ decreuit ipm eidē redēptorē ꝓstare. et iō magis disposuit deꝰ hoīem peccare alio suggerente q̄ ipellente ex̄ voluntate. ꝓpria incuriāte. qua fortassis incuriatiōe hō cecidisset. q̄ si nūq̄ aduersarij pistifera suggessisset. Quarta rō pōt sumi ex ordine q̄ attendit per cōpationē meriti ad ꝓmiū. Quia em̄ nemo dignus est coronari nisi q̄ certat legitime. iō decuit deū hoīem militē suū in cāpo certaminis prius examinare ex̄ ipm i gloria exaltare. q̄ qr̄ examinatio cōsistit in ꝓflictu q̄ pugna ꝓmittere debuit hoīem a diabolo ipugnari. Sūt alie rōnes q̄ possūt de h̄ ipso reddi. ad pns tn̄ iste sufficiāt.

¶ Ad illud aūt qđ ꝓmo obiicit in ctrariū de ꝓpietate paterna. dōm q̄ si deꝰ sit pater pius. est tamē iudex equus et ideo sic decebat deū ergā hoīem pietatē paternā ostendere. vt tamē nō amitteret officiū ptās iudiciarie. q̄ iō q̄uid de hoīe ꝓnosceret. sustinere debuit ipm ab aduersario impeti tēptationis bello.

¶ Ad illud qđ obiicit de bonitate ꝓlatiōis. dōm q̄ ꝓlatus debet ouē a morsu lupi eripere. siue q̄ ad hoc tenet ex lege charitatis. siue q̄ ex malo nescit eligere bonū maiorꝫ vtilitatꝫ. vtriusq̄ horū oppositū reperit in deo si ꝙs attendat. q̄ iō illa rō nō cogit in ꝓposito. ¶ Ad illud qđ obiicit de rectitudine iudicis. dōm q̄ si diabolus fortior q̄ astutior esset ex̄ homo. in pugna tn̄ tēptationis non esset fortior immo multo debilior. siue ex generali lege tēptationis qua nemo vincit nisi volēs siue ex fidelitate dei q̄ nō permittit aliq̄n̄ tēptari supra id qđ possit. immo facit cū tentatione ꝓuentū. q̄ iō impulsus tēptatiōis ꝓmarie. cū fieret q̄ seruata dei fidelitate. q̄ tēptationis lege. nō fuit ꝓtra ordinē ptātis iudiciarie. Ad illud qđ obiicitur de fortitudine armati custodientis. dōm q̄ si deꝰ homi nē fortiter custodiret. nō tn̄ custodiebat inutilē siue iuolūtariū. q̄ non acceptat deꝰ seruitiū coactū sed liberale q̄ volūtariū. q̄ ideo si homo cum deo stare voluisset. nullus violenter de manu dei eū auferre potuisset. sed q̄ ipe ab eius custodia se subtraxit. ideo deꝰ sua custodiam renegauit. q̄ ex hoc aduersarius eū inuasit. imo nō ex defectu dei custodientis. sed ex ingratitudine hominis custoditi.

¶ Questio III c

¶ Vtrum tēptatōnis impulsio desiderari debeat a viro iusto. Et q̄ sic videt. Jacob. j. Omne gaudiū existimate fratres cū i varias tēptationes incideritis. Si ergo tēptatio cū ps̄ens est. est materia gaudēdi. cū absens est videt q̄ debeat affectuose desiderari. ¶ Item in ps. probame deꝰ. et tem. Nec sācta aīa petebat q̄ recte. sed nihil debet homo a deo petere nisi qđ debet desiderare. ergo tē. ¶ Item hoc videt rōne. Omne em̄ illud qđ facit ad virtutis exercitationē est appetendū. sed tēptatio est hmōi. Unde Grego. sāctus vir se tēptari post virtutes desiderat. ne ex cōfidētia virtutū torpescat. Si igit tēptatio virtutes exercitat. patet tē. ¶ Itē oīe illud qđ facit ad gr̄e ꝓmotionē est appetēdū. sz tēptatio est hmōi. Unū. j. Lor. x. faciet cū tēptatione ꝓuentū tē. si igit tēptatio ꝓmouet ad bonū. vr̄ q̄ ad ipam anhelare debeat desideriū iustoꝝ. ¶ Itē oīe illud qđ est opus q̄ effect⁹ diuine acceptatōis est appetēdū. sz tēptatio est hmōi. Unū Thob. vltimo. qr̄ acceptꝰ deo eras necesse erat tē. Itē oīe illud p qđ peruenit ad meritoꝝ cōsummationē est appetendū. sz tēptatio est hmōi. Qđ pz. qr̄ nulla est maior tēptatio q̄ illa q̄ est p flagella. tribulatio aūt patientiā opatur. patiēcia vero opus pfectū hz. g̃ videt q̄ quicūq̄ vult esse pfectus. appetere debet tēptatiōis impulsū. Sed ℥. nihil est desiderandū cuiꝰ ctrariū est cōtinue appetēdū. sz oēs viri iusti illā petitionē debēt facere. q̄ ne nos induc in tē. g̃ nullus debet appetere tēptari Itē nihil est appetēdū qđ diligēter est pcauendū. sz tēptatio diligēter est pcauēda sicut dōs monet. Matth. xxvj. Vigilate q̄ ore. ne intret in tem. g̃ tē. ¶ Itē nihil est appetēdū cui nō debeat se homo offerre spōte. sed tēptationi nō debet se hō spōte offerre sicut dicit sup illud. Matth. iiij. Ductus est iesus tē. glo. ductū esse iesū cōmemorat. vt nos istruat. q̄ nō spōte oporteat in tēptationē insilire ¶ Itē nihil appetendum est qđ nostre salutis aduersarius optat. sz diabolus desiderat nos temptare. g̃ videt q̄ nullus debeat tēptationē appetere.

¶ Rn̄. ad p̄dictā q̄stionē via duplici respōdere pōt. q̄ vtraq̄ satis ꝓbabiliter. Uno mō sic. vt dicam⁹ q̄ cū triplex sit tēptatio siue a triplici ꝓncipio. Una sz a deo. alia a diabolo. alia a carne. Prima tēptatio simpliciter appetēda est. quia deus nō temptat nos nisi ad bonum.

Et

Altera vero temptatio q̄ scz est a carne simplicit fugienda est. quia illa nō potest esse absq; peccato. sicut supra dixit mgr di. xij. Tercia vero q̄ est a diabolo. aliq̄bus fugienda est. aliq̄bus appetenda est. Nūs em̄ qui virtute fortes sunt. nec de facili in temptationem inducī possunt. z si temptr̄ atur. appetibile ē temptari ad sue ꝟtutis exercitium z cumulum meritorū. infirmos vero minime. qz timere pñt ne ex ipo impulsu in temptationem inducant. qō omnes debent refugere. nam z si temptari malū nō sit. in tēptatione tn̄ induci semp malum est. qz hoc est a tēptatiōe supari. Et hoc ē q̄ dicit Aug. rius. de ci. dei. sicut se hz firmitas z infirmitas electoꝝ. sic metuunt cupiuntq; tēptari. Et fm hanc distictiōez ad rōes ad vtranq; ptem inductas pōt de facili responderi p eo q̄ fm diuersas vias pcedunt. Alius mod⁹ dicendi est. q̄ dupliciter est loqui de temptatiōe. Aut sub ꝓpria ratione. z sic temptatio est impulsus ad illicitum fm q̄ de ea fit sermo in ꝓposito. loquimur em̄ hic de temptatione diaboli q̄ fit p mali culpe suggestionez qua diabolus hominem ad malum nititr̄ incuruare. nō de temptatione dei q̄ fit p flagellationē. qua deus vult illos quos acceptat approbare. z pbatos oñdere. hanc igit̄ temptationē fm se consideratā nullus debz appetere. immo abhorrere z refugere maxime considerando finem. Aliter est considerare temptationē put est materia exercende ꝟtutis. z sic a viris iustis desiderari p̄t ab eis potissime qui in charitate feruent adeo q̄ ignis deuotionis ipsoꝝ plus inflamat ex p̄sentia contrarij q̄ extinguat. Ab eis aut̄ q̄ sunt modice charitatis nō sic desiderari debz. Et est exemplū. qz vent⁹ pflans fornacem magis z magis accendit. sed candelā extinguit. z ideo temptationis impulsus z si q̄ntum in se est refugiendus sit ab omnib⁹ z ab infirmis potissime sicut rōnes ad sc̄dam ptem inducte ostendut. in q̄ntum tn̄ ē virtutis exercende materia a viris feruentib⁹ z pfectis appeti potest sicut ostendunt rōnes q̄ ad primā ptem inducuntur. Illud tamen genus temptatōnis potissime appetunt viri iusti quod ē in flagelloꝝ ꝓpessione. sicut passus est Job z Thobias. sicut etiam passi sunt martyres ab impijs zelo diabolico excitatis. z ad hoc ostendendum pcedunt rōnes q̄ ad primam ptem inducūtur ideo concedende sunt.

Consequenter q̄ntum ad sc̄dm ꝓpositum querit de cognitione primoꝝ parentū. z incidit hec q̄stio circa tria. Primo em̄ querēdum est de cognitione primoꝝ parentū q̄ntum ad pfectum. Sc̄do q̄rendum est q̄ntum ad defectum. Tercio q̄ritur de ipsa cognitione q̄ntum ad cōplementum z statum.

Questio I d

Utrū si homo stetisset. in cognitione pfecisset p tēpoꝝ interualla. z q̄ non vr̄ primo p verbum Hug. in li. de sacra. Rerū em̄ q̄ cum hoīe z pter hominē facte sunt pfectam cognitionē hominem accepisse nulli dubiū esse debet. si g̃ statim pfectam cognitionē habuit. g̃ vltr⁹ pficere non potuit. Item hoc ipm̄ ostendit rōne quaz facit ipe Hugo. nomen debite impositus est nature rei exp̄ssiuū. nullus igit̄ pōt res omnes nominare nisi is qui omniū rez habet plenam cognitionem. sed adā oībus nomina imposuit. nec illis rebus alia sunt aliquā do pfectiora nomina imponenda. videt igit̄ q̄ adaz p/fecte cognouerit omnia creata. g̃ in cognitione non p/fecisset si in statu sue cognitionis pmansisset. Itez nullus bene regit z gubernat ea quoꝝ naturas ignorat. sed omnia fuerunt commissa regimini z gubernationi Ade fm q̄ dicit Gen̄. z in ps. Omnia subiecisti p̄ pe. ei⁹.

Ad sui igit̄ conditione primaria habuit primus hō veram cognitionē. g̃ non pfecisset ad illā p disciplinā p̄ tēpoꝝ rum interualla. Item q̄cūq; homo addiscit. addiscit mediante via sensus. memorie. z exp̄ientie. ita ab interio/ri z exteriori. si igitur homo in statu innocencie didicisset. p̄ inferiora z exteriora ad pfectionē venisset. sz talis ordo non congruit nature institute z bene ordinate. sz solum lapse. cum omni creature p̄esset. videtur g̃ q̄ nihil sensibilium in statu illo didicisset. Sed cōtra. Ad̄ā in statu illo p interualla tēpoꝝ pfecisset ad gratiā. aliquin peior esset conditio sua q̄ nostra. cum nos multiplicando merita. crescamus in gratia. g̃ pari ratōne p interualla tempoꝝ pfecisset in rerū noticia. Item aut adam sciebat q̄ ventura erant. aut non sciebat. Si sic. ergo p̄sciuit lapsum suū. z quid ex illo posteris suis esset euenturum qō plane apparet esse falsum. Si futura non cognoscebat. z rerum nature variantur in tpe. ergo multa incipiebat cognoscere fm tempoꝝ variationem. ergo pfecisset in cognitione. Item nec adaz omnia viderat nec oīa audierat. esto igit̄ q̄ videret aliquā rē quā p̄ nō vidisset. cū videre sit cognoscere sicut intelligere. videt q̄ sicut necessario sequit̄ q̄ incepit intelligere. incepit cognoscere. silr̄ si incepit videre. incepit cognoscere. si g̃ multa sensibilia vidisset que p̄ non viderat. videt q̄ multa didicisset sensibilia per temporis interualla. Item si homo stetisset. aut vnus hō sciret voluntatem z cognitionē alterius aut nō. Si sic. ergo frustra egerent sermone. Si nō. g̃ cū posset ab alio edoceri vr̄ q̄ in statu innocentie multa addiscere potuisset.

Rō. ad predictorum intelligentiam est notandū q̄ pfectus scientie triplici via potest considerari. vel a parte scibiliū. vel a parte modoꝝ cognoscendi. vel a parte maioris habilitatiōis in cognoscendo. Sc̄ūm primum modum loquendo intelligendū est q̄ quedā sunt res q̄ fiunt cursu naturali. q̄dam q̄ cursu miraculi. q̄dam q̄ fiunt voluntario cursu fm q̄ determinat Anſ. In causa igitur rerum cognitione q̄ quidem cursu naturali fiūt non pfecisset Adam q̄ntum ad noui habitus acquisitōnem. Accepit em̄ sicut dicit Hug. z mgr in lra ab exordio omniū rerum plenam noticiā. z hoc etiā ostendūt rōnes q̄ ad primā ptē inducuntur. pficere tn̄ potuisset q̄ntum ad alium modum cognoscendi. z q̄ntum ad maiorem habitum sciendi. Quantum ad alium modū etiā pficere poterat. qz qō nouerat simplici noticia. cognoscere poterat simplici experiētia. z qō nouerat intellectu. cognoscere poterat sensu. Proficere etiam poterat q̄ntum ad maiorem habilitationem. qz ex frequenti cōsideratione eorum q̄ nouerat. promptior fuisset z paratior ad iudicandum de his rebus quaz habebat cognitionem p habitum innatum. Et si em̄ primus hō nō haberet tarditatez hebetudinis p aggrauationē corporis mortal. habebat tn̄ spūs ei⁹ quādā mioꝝ velocitatez p vegetationē corporis animalis. z sic in cognitōne rerum naturaliuz Adam quodāmodo pfecisset. quodāmodo minime si stetisset. In ea vero rerū cognitione q̄ fiunt cursu voluntario z mirabili siue super naturali simpliciter pficere potuisset. non solum q̄ntum ad modum cognoscendi. sz etiā in acquirendo nouam cognitionē. Nec mirū. qz ad hoc q̄ cognosceret diuina mysteria indigebat supna illustratione. ad hoc vero q̄ cognosceret secreta alterius indigebat ipius ꝛrectione. nec talis pfectus statui innocētie derogabat. cū etiam beati angeli in cognitione diuinoꝝ mysteriorū. z hūa/

norum secretoꝝ pficiāt. ꝓpter qđ dicit Ephe. iij. Ut in notescat pncipibus ⁊ ptātibus p ecclesiā multiformis dei sapietia. Et sic ptz responsio ad ꝓpositā q̄stionem

¶ Iā rōnes ad pmā partē inducte pcedūt de cognitiōe rerū naturaliū. et sic intelligit Hug. illis eē reb⁹ nomina imposuit Adā. ⁊ illarū rerū cura sibi cōmissa fuit.

Ultima tē ratio de pfectione ab interiori ⁊ exteriori nō cogit. qz dicit Aug. in. vj. musice. obiectū exterius nō agit in aiam nec ipam pficit. sed ipa aīa seipam mouet occasione ab exteriori accepta. ⁊ informādo seipam magis agit in obiectuz q̄z agat ab ipso. ⁊ hoc fuisset ī Adā multo fortius ⁊ nobilius q̄z sit post lapsū. Unde illa rō nō cogit qꝺ Adā nō potuisset respectu eoꝝ q̄ cognoscebat nouum modū cognitiōis acq̄rere. nec pcedētes rationes hoc astruunt qꝺ Adā nō posset magis habilitari cognoscēdo p frequntiā ī ꝺsiderādo. ¶ Rōes aūt q̄ ad partē oppositā iducūt oēs dūt qꝺ Adā si stetisset pficere potuissz ī cognitōe respectu eoꝝ q̄ sūt volūtaria ⁊ miracula. De aliis aūt scz de his q̄ naturaliter fiunt nō concludūt qꝺ Adā acquisiuisset cognitionē nouā. vnde illa pma rō de cōparatione gratie ad scientiā nō valet. qz pfectio gratie nō ēm ē ex dono sz etiā ex merito. pfectio aūt cognitionis in Adā erat ex dono. ⁊ si stetisset non solū in ipso sed etiā in posteris nō indocte credit a pluribus similiter fuisse saltē q̄tū ad habitū. ⁊ hoc dico pprietatē in fācie. Ad alia satis plana ē responsio per iā dicta.

¶ Questio II e

¶ De cognitione primoꝝ parentū q̄tuz ad cōfectū. ⁊ hoc est q̄rere vtrū si stetissent ī statu innocētie aliq̄ decipi possent. Et qꝺ sic videt Heū. iij. dixit mulier. serpēs seduxit me. Sed ꝺstat qꝺ mulier nō cōsensit nisi qz estimauit esse verū qꝺ serpens dixit. sed ante cōsensū nō peccauit. ꝑ ante q̄z peccaret decepta fuit. Itē Aug. sup̄ genē. ad litterā. ⁊ habet sup̄. xij. dist. Credidit Adā vtrūq̄ fieri posse. vt ⁊ vxori morē gereret. ⁊ vt p penitentiā venīā haberet. sed ꝺstat qꝺ illud fuit falsū. ⁊ hoc credidit ante q̄z peccaret. qz aliter nō peccasset. ꝑ. ⁊c. ¶ Itē magister. sup̄ dist. xxj. loquēs de muliere ⁊ serpēte dicit. qꝺ mulier non horruit serpentē. qz cū nouerit esse creatum etiā officiū loquēdi a deo accepisse putauit. sed ꝺstat h falsū fuisse qđ putauit. ꝑ. ⁊c. ¶ Item videt rōne. si Adā sterutisset dormuisset vtiq̄ ⁊ habuisset alias opationes naturales. ꝑ cū sōnum sit ex naturali motu fumositatū et fantasmatū circa organū fantasie Adā sōniasset. sed in sōno similitudo rei accipit p veritate. ⁊ vbicūq̄ hoc est ibi est deceptio. ꝑ. ⁊c. Item naturale est qꝺ q̄quid videtur. videt sub angulo. ⁊ q̄to a remotiori aliq̄d videt tāto minorē generat speciē ⁊ videt sub angulo acutiori. ꝑ ita paruus videret sol ipi Ade sicut ⁊ nobis. ꝑ sicut decipit sēsus noster in iudicādo de q̄titate solis. ita videtur qꝺ deciperet sensus Ade. Itē ponat qꝺ aliqs homo peccasset Adam ignorante ⁊ assentiret ei falsū. aut Adam scieret ipm dicere falsū aut nō. Si sic. tunc sciret occulta cordis sui. q̄ nosse in alio est ꝓpriū solius dei. Si nesciret esse falsū. ꝑ nesciret ipm esse mendacem. ergo crederet ipm veracē esse. aut male iudicare de illo. Si crederet ipm esse veracē. crederet ipm dicere verum. ꝑ necessario deciperet. Sed ꝺtra. Aug. vera p falsis approbare non est natura hominis instituti sed pene dānati. sed cum quis decipit approbat verū pro falso vel ecōuerso. ꝑ nūq̄z hoc fuisset in homine si perstitisset in statu innocentie. Itē Aug. in Ench. xj. c. Ipse p seipm error est. aut magnus in re magna. aut paruus in re parua. tamē semp est malus. ⁊ vbicūq̄ est deceptio ibi est error vel magnus vel paruus. ergo nō potest esse in aliquo quin in eo sit malus. sed in Adam in statu innocētie nec est malum culpe nec malū pene. ꝑ. ⁊c. Itē Aug. in Ench. ca. ix. Dic homines fallunt atq̄z falluntur. miseriozesq̄z sūt cum mentiēdo fallūt. q̄z cum mentientibus credendo falluntur. ergo videtur qꝺ vtrobiq̄z sit miseria. licet maior in fallēdo. ꝑ si in statu innocētie non erat miseria. videt ⁊c. ¶ Item in statu innocentie nihil homo pateret vel ageret contra naturā. sed deceptio est cōtra appetitū nature rationalis. vñ. Aug. in Ench. vsq̄z tantū rationalis creatura refugit falsitatē et q̄tum potest deuitat errorē. vt falli noluerit. etiam quicūq̄z amat fallere. Adam igitur hoc naturaliter recusabat. ergo in statu innocētie decipi non poterat. ¶ Item in Adam omnes vires inferiores subiecti erant voluntati. alioquin rectus ordo non seruaretur in homine in statu innocētie. ergo si homo nolebat decipi. nec assentire falso. videt qꝺ nunq̄z in ratione eius fuisset deceptio vel ad falsū inclinatio q̄ diu permansisset ī statu illo primo. ¶ Item maioris indignitatis est falli in anima q̄z pati in corpore. vnde decuit xp̄m assumere passionem in corpore non deceptionē in mente. sed si Adam stetisset. nulla fuisset in eo corpalis passio. ergo nulla fuisset in eo deceptio. ¶ Rō. ad predicta in quēstionem de facili potest respōderi. rationes etiā dissolui quadam facili distinctione. Posset ēm sic dici qꝺ deceptio quedā est circa scibilia. quedam vero circa opinabilia. Scibilia aūt dico illa que certa ratione cōprehendi possunt. sicut sunt illa de quibus sunt scientie liberales. Opinabilia vero illa voco que non habēt cognosci nisi per quandam cōiecturam. sicut secreta aliene cōscientie. ⁊ futura contingentia que fiunt casu vel fortuna vel voluntate libera. ¶ In primis autem Adā falli non poterat. quia omniū cognitionem habebat. ¶ In scīs vero dupliciter contingit aliquem falli. aut ita qꝺ adheret firma credulitate. aut qꝺ adheret qualicunq̄z estimatione. Et prima deceptio vocatur error proprie et hec in primo homine stante non fuisset. Sēda vero potest dici opinio in qua est acceptio vnius partis sine pleno assensu credulitatis. ⁊ hec potest dici quedaz estimatio falsa. et hec fuisset in adam absq̄z culpa ⁊ pena. maxime cum ex hac estimatiōe nec incideret in peccatum. nec incurreret dānum. ⁊ ꝓm hanc distinctionē dissolui possunt rationes ad vtramq̄z partē inducte.

¶ Nam rationes ostendentes qꝺ in Adam potuit esse deceptio fere omnes procedūt de deceptione ꝓm qꝺ dicitur qualiscūq̄z estimatio. Rationes vero ad oppositū procedunt ꝓm qꝺ deceptio dicit firmam credulitatē. vt non solum quis decipiatur putando falsum esse verum sed etiam approbādo falsum esse verum vel econuerso et talis est deceptio que est error. Sed licet hoc qđ nūc dictum est satis probabile videatur. non tamē plene satisfacit rationi. nec concordat verbis Aug. in Ench. c. vij. Cum nihil aliud sit errare q̄z verū putare quod falsum est. ⁊ falsū quod verum est. vel certum habere pro incerto. incertum pro certo. siue falsum sit siue verum. idq̄z tam sit in animo de forme atq̄z indecens. q̄z pulcrū atq̄z decorum esse sentimus. vel loquēdo vel in assentiēdo est est. nō nō. Et pfecto ob hoc ipm vita ista misera ē qua viuimus qꝺ ei nonunq̄z vt non cōmittatur error est necessarius. Ex hoc vero colligit qꝺ Aug. vocat errorē generaliter omnē deceptionē. ⁊ illū dicit indecorū ⁊ indecentē. ⁊ ad vitā miserā pertinere. Et in libro de vtilitate credēdi exp̄sse dicit qꝺ nullus error absq̄z vicio esse

potest. Ideo dom est q2 si in statu innocētie fuisset in homīe alicuius nesciētie impfectio sicut oīsum fuit. s
24 dist. prima precedēti. nō tm in eo fuisset deceptio. De/ceptio em vltra nesciētiā addit iudiciū obliquationem hec nō fuisset in Adā in statu innocētie. sicut nec in eo
25 fuisset passio corporalis. Et hoc pōt intelligi sic. sicut em dupliciter ꝯtingit aliquē pati. aut passione intrinseca. aut ab extrinseco illata. sic ꝯtingit aliquē dupliciter decipi. aut q ipe seipm palogizet. aut palogizeꝝ ab alio. neutrū aūt hoz in Adā fuisset. /Sicut em nulla fuisset in eo passio intrinseca. q2 virtus anime regitiua pfecte suo corpori psidebat q ipm cōseruare poterat. sic nulla fuisset deceptio veniens ab extrinseco. q2 iudiciū rōnis oībus potētiis sensitiuis psidebat. nec ipe in contrariū rōni mouebaꝝ sz potius ab eo sufficiēter dirigebatur. quēadmodū etiā pati nō poterat passione illata. sive q2 nullus in tpe illo esset q̄ inferret. sive q2 si adesset. diuina virtus eū ptegeret sicut supra determinatū est. Sic etiā in statu illo nemo esset qui hoīem circūueniret aut paralogizaret. Nā vnusquisq; loq̄retur veritatem cū primo suo. aut si esset diuine inspirationis reuelatio sive p se sive p āgelū succurreret ne fallereꝝ. sic virtus succurrebat ne lederek. q sic Adā stante nulla fuisset in eo deceptio nec ab intrinseco nec ab extrinseco. vn/
26 de rōnes q̄ hoc pbant p̄cedēte sunt. /Ad illud aūt qđ obīcit de seductione mulieris q etiā viri. dupliciter pōt respōderi. Uno modo sic q illa seductio fuit falsa credulitas. q si precessit petm inobediētie q ambitionis. secutum fuit peccatum p̄sūptionis. merito cui⁹ exceecatus est oculus rōnis vt falsū estimaret esse verū. Statim em mulier audita platione serpētis de seipsa p̄sūpsit. q similiter vir audita suggestione mulieris. q ideo mulier existimauit p comestionē assequi posse excellentiam. q vir de transgressione mādati inuenire veniam. Unde deceptio sive error secutus fuit peccatū elatiōis
27 in vtroq; licet plus in muliere. /Aliter pōt dici q duplex est iudiciū. Quoddā est speculatiōis. q illud non est pars li. ar. nec in eo cōsistit peccatū. q huius iudicij error post peccatū ē. non ante. Est q aliud iudicium in agendis q in his q̄ spectant ad veritatem vite. q illud iudiciū ē li. ar. q hoc nunq; est sine voluntate. q hui⁹ iudicij error bene pōt esse culpa. vel p̄sūptiōis. vel infidelitatis. vel alicuius alterius. Et hec fuit deceptio qua mu/
28 lier primo decepta fuit q ipse Adā. q in ista deceptiōe nō pmansit in statu innocētie. immo cecidit. q p hoc patet respōsio ad duas auctoritates p̄mo inductas. /Ad
29 illud q tercio obīcit de auctoritate magistri. q mulier putauit serpentē habere vsum loquēdi. dom q aut intelligit q talis putatio fuit in muliere post peccatum aut si ante fuerit. nō putauit q hoc officiū haberet de trinitate. virtute sibi naturaliter data. sed aliqua latente virtute permittēte diuina prudētia q̄ oēs res guber/
30 nabat sicut creauerat. Nec mirū si nō expauit. q2 nōdū erat in ipsa muliere passio timoris. vnde mulier aspiciendo serpentē falsū p vero nō appr̄obauit. sed aliquam ibi virtutē latentē ignorauit. /Ad illud qđ obīcit de sō
31 nio. dom q in statu innocētie nō fuisset sōnium ex perpessiōe fantasmatū ad modū ꝓturientis. sicut dr Eccixxxiij. Hoc em venit q vires inferiores nō sunt subiecte rationi. q corpus nō obedit spūi. sz si fuisset. hoc eēt q2 ab altissimo mitteretꝝ aliqua visitatio in qua hō non deciperek imo potius illustrarek. Preterea esto q esset ibi sōnium. nō seq̄tur q esset p̄pter hoc ibi deceptio. deceptio em respicit rōnis vsū. in sōnijs aūt rōnis vsus nō esset. aut si esset purgaret potius deceptionē fantasie q̄ ei ꝓsentiret. potꝰ em diceret rō in sōnis homini sōnianti tu sōnias. q̄ diceret qđ vides ē veritas. /Ad illud qđ obī de visu. dō q nulla eēt deceptio. q2 bn noscerꝝ Adā q̄ res a re motioꝝ apparet eē minoz. q tō nō iudicaret sz apparentiā oculi tm. sz pēsata distātia medij. q tō nō falleretꝝ sz hēret iudiciū rectū. Adultimū tā pz respōsio ex pdictis. q2 vt Adā manifesto signo deceptionē hēderet istū peccasse. qđ satis vī pbabile. cū magna valde trāsmutatio facta fuerit in natura Ade p cōmissionē culpe. q tūc nō crederet ei nec discrederet. nisi quarenꝰ alias videret si bi credēdū foꝛe. Aut si nō deceptionē hēderet eū peccaꝛe. vbi sua nō sufficeret cautela. succurreret diuine prudentie cura diligētissima. q nec pmisisset eū ledi. nec pmisisset falli. si voluisset ei⁹ ipius obtēperāter subiici.

/Questio III f

/Querit q̄ tū ad cognitiōis ade cōplemētū q statū. q est q̄stio vtrū Adā deū cognouerit in statu innocētie eo genere cognitiōis q̄ expectamꝰ deū cognoscere i statu glorie. Et q sic vī. mgr Hug. de sctō victo. i li. de sacra. Lognouit deū creatoꝛē suū. nō ea cognitione q mō a credētibꝰ absēs fide q̄rit. sz ea qua tūc p pntiā ꝓplationis sciēti manifestatꝰ cernebaꝝ. sz manifeste deū cernere hē visionis btē. g̃ rē. Itē mgr. iiij. li. dist. j. c. Triplici aūt rē. Homo q̄ añ petm sine medio deū videbat rē. de cā rē. Itē Exo. xxxiij. loq̄batꝝ dñs ad moyn videbat deū sine medio h est videre facie ad faciē. q hec est visio glie. g̃ rē. Itē Exo. xxxiij. loq̄batꝝ dñs ad moysen facie ad faciē sicut loq̄ solet hō ad amicū suū. sed multo excellētioꝛ fuit status nature institure q̄ lapse. si g̃ sine medio videbaꝝ deꝰ a moyse. multo fortius ab hoīe i statu nature institure. Si tu dicas hoc fuisse in subiecta creatura. obī qđ dr. Nume. xij. palā q nō per figuras et enigmata deū videt. Itē hoc ipm oīditur rōne. sicut volūt sācti cōmuniter. Adā nō solū fuit ꝓstitutus in paradiso spūali q̄tum ad delicias mētis. fruebaꝝ em deo sicut dicit Dam. q Aug. q h etiā de se planū est. hō enim in tpe nature institute ipm deū in se q immediate amabat ad amādū p naturā. videbaꝝ sicut deū in seipso amabat g̃ si ita facilis est intellectꝰ ad cognoscēdū sicut affectus Itē oīs aīa recta desiderat videre deū. g̃ Adā hoc desiderabat. aut igit desideriū eiꝰ nō implebaꝝ. q ita iam affligebaꝝ qđ nō est ꝓueniēs. aut aliquo mō deū videbat. et nō videbat visione imaginatiua nec corpali. g̃ intellectuali. sz hec est visio q̄ vī deꝰ in sua cētia. g̃ rē. /Itē mente hūana nihil deo ꝓpinquius cū ē ab oīi p cōmunis. sz mens Ade in statu nature incorrupte nō habebat aliquaꝝ obscuritatis nubē. g̃ vī q in ipm deū immediate aspectuz suū figere poterat. q hec est visio quā aspectamꝰ in gloria vt videamꝰ ipam dei substātiā. g̃ rē. Itē q in gloria aliter videaꝝ q̄ videbat ab Adā oīditur. aut em in gloria videbiꝝ deꝰ immediate. aut mediate. Si mediate. sz sic poterat videri ab Adā in via. Si immediate oīditur h esse falsū p suasione supra ex triplici medio. quarū p ma est q cognoscēs sup cognoscibile debet hē potentiā q̄tus ad illud p qđ cognoscit. sz intellectus creatꝰ nō pōt supgliam. q illa semp in infinitū excedit. g̃ impossibile est intellectꝰ ipam lucē increatā videat in seipo. Q si dicas rōnem istā nō cogere. q potētia cognitiua plus ē in sucipiendo q̄ in agēdo. Oīdit hoc ipm sc̄da pmissione. q2 cognoscētis ad cognoscibile dz eē p portio. maxime ea cognitione i qua est magna dēlectatio. si g̃ illi⁹ sume lucis respectu intellectus nostri ē excessus ip̄oportiona

bilis·z tātus vt ḡ nihil additū possit ei ꝓportionari no
ster intellectus ḋn semp excedat in infinitū·videt q nū
ḡ i fore lucis intellectus noster possit conꝛplari deuz
Q si tu dicas q nō reꝙrit ibi ꝓportio ḡtitatis sz solum
ɔformitatis·oñdit hoc idē ꝓsuasione tertia·si em i glia
de⁹ videt in seipo z absq; oīi medio·cū ipe in se nullaz
habeat diuersitatē·oīno videret ab oībus vniformiter
q si ostat ee in glia differētias pmioz·nō videt q absq;
oīi medio de⁹ a glificata aīa vī·si igit videt ꝓ mediū
et sic videbat ab Adā·restat ḡ q adā eo genere cognitō
nis cognouit ḋ cogniture sūt aie brē Sed ℨ Ero·xxiij
Nō videbit me hō z viuet·cōstat q hoc nō intelligit de
vita spūali sz de vita aīali·si igit adā in statu innocētie
vita aīali videbat·ḡ deū videre nō poterat. Itē Joh·j
Deū nemo vidit vnq; nisi ingenit⁹ ꝛc·si ḡ nullus vnq;
vidit deū añ aduentū xpi·ḡ nec Adā. Itē sup illō Esa·
vj. Vidi dñm sedētē ꝛc·Greg. Quantūcūq; mens i cō
ꝛplatiōe ꝓfecerit·semp qō infra deū est videt·ḡ vī q cū
lus in pñti ꝓ acrū ɔtēplationis deū videat·ḡ nondum
habebat illā visionē quā expectat aīma sācta. ¶ Item
visio dei est tota merces·ḡ ḋ visionē dei hz·plenā habz
mercedē·z ḋ hoc hz·habet plenā gloriā·z nullus talis
pōt cadere·si igit adā cecidit·ḡ deū in seipo nō vidit·
Itē lux increata ꝓfecta delectatione delectabat aspiciē
tes·ḡ si adā illā summā lucē aspexisset·ꝓfecte in ea de
lectat⁹ fuisset·ḡ nūq; ab eo auerti cōsensisset. Itē status
vie z status patrie dēbēt ee distincti·ḡ parti rōne contē
platio vie z ɔtēplatio patrie·sed adā erat viator·ḡ nō
erat cōprehēsor·ḡ nō eo gne visionis videbat qua vide
re expectamus in patria. ℟. ad ꝓdictoz intelligētiaz
est notandū q cōmuniter oēs ponūt cognitionē quam
habebat adā de deo mediā inter cognitionē q est in statu
miserie z cognitionē q erit in statu glie. sz i mō ponēdi
plurima ē differētia. Quidā nāq; inūerūt auctoritati
bus male intellectis z rōnib⁹ sophisticis direrūt deuz
nunq; immediate videri nec in via nec in patria. Dicit
em Cris. Ipm qui de⁹ ē nō solū ꝓphete·sz etiā nec ange
li videt. Et alie reperiūtur auctoritates ɔsimiles quas
male intelligētes z putātes hoc dictū ee q de⁹ imedia
te videri nō possit ꝓpter ip̄oportionabilitatē lucis i
create ad oculū mētis create. direrūt q de⁹ ꝓ quasdam
lugubrationes videri hz·z in statu vie z in statu innocē
tie videbat·z in statu glorie·z in illis luminosis influē
tijs direrūt deum in his statibus videri magis clare et
minus clare pm q de⁹ magis se oculo nō vult contēpa
re z clarioꝛib⁹ theophanijs ostendere. Sz ista positio
est·cū anima quiescere ꝓfecte non possit donec inseipa
videat deum. Et contra sacrā scripturā·nam·j. Coꝛ·
xiij·dr. Tūc cognoscā sicut z cognitus sum. Et·j. Joh·
iij·Videbim⁹ eum sicut est. Et hoc ip̄m etiā innuere au
ctoritates doctoꝛ reꝙiuntur·quibus omnibus adhe
rendo errōr iste reꝓbandus est. z auctes sīq̄ vide
antur esse ꝓ ipso omnes exponende sunt. q loquūtur
de cognitione comꝓhensionis qua dicitur aliquid co
gnosci totaliter·z hac cognitione de⁹ sibi soli cognosci
bilis est sicut in li·iij·patebit. Secund⁹ aūt modus di
cendi est q deus a purgatis mentib⁹ non solum in pa
tria·sed etiā in statu innocentie·z in statu vie in seipo
videri habet·nec est dīa nisi in gradu·q clarius z ꝓfe
ctius in statu glorie videbitur·z minus ꝓfecte in statu
innocentie·z minime in statu nature lapse. Dīa autē
istoꝛ graduū venit ex hoc q aīa in statu glorie est om
nino a sarcina corꝑis absoluta·aut omnino hz corꝑus
spirituale q nullo mō impediat ip̄am q tm possit ime
diate in deum tendere z ꝑm totū suuz posse·in statu ve
ro nature lapse q hz corꝑus coꝛruptibile z aīale·im
peditur z aggrauat ex terrena inhabitatione possit in
ip̄am lucem tendere ꝓfecte·in statu vero nature institu
te se habebat medio mō·q corꝑus ade z si non essz sb
iectum necessitati moriendi z passibilitati·erat tñ indi
gens alimonijs·z oꝑtebat aīam circa regimen z vege
tationem sui corꝑoris aliq̄n occupari·z ideo nec adeo
excellenter intuebat primus homo deū sicut viri intuē
tur in gloria·nec adeo eriliter sicut viri sancti intuent
in pñti miseria. Hanc aūt suā positionez ex auctibus
Aug. eliciunt ḋ dicit in plurib⁹ locis in li·de tri·q eti
am in pñti vita notioꝛē ꝑt homo habere deū q̄ fratrez
z hoc in libro·viij·z alibi dicit·q a purgat⁹ mentibus
cernit. Docet etiā in·viij·li·ꝓ ɔtuitū veritatis z boni
tatis intueri deū. Sed hec positio z si nō sit adeo veri
tati aduersaria sicut prima·nihilomin⁹ tñ dictis sctoꝝ
nō cōsonat. Sīē em dīē dyonisi⁹ in li·de mystica theo
lo·q excellentissim⁹ modus cōꝛplandi est ignote ascē
dere·q nec ipe moyses valuit deum videre·z ō intro
ductus dicit fuisse in caliginē. Un Dyoni. vocat cos i
doctos ḋ dicunt se nosse cū ḋ posuit tenebras latibulū
suum. Et etiā Greg. dicit q q̄tumcūq; mens in cōtem
platione ꝓfecerit·non puenit ad cōtuitū dei. Et coīter
doctores in hoc concordant intelligentes illud qō di
cit Apls·q q̄diu sum⁹ in hoc coꝛꝑe·pegrinamur a do
mino·z ꝓ fidem ambulamus nō ꝑ spēm. Un siq̄ auctes 36
illud dicere inueniantur q de⁹ in pñti ab hoīe vī z cer
nitur·non sunt intelligende q vī in sua essentia sz q in
aliquo effectu inferiori cognoscit·sicut tam melius pa
tebit·nisi fortassis in his ḋ rapiuntur·sicut credim⁹ fu
isse in paulo·ḋ specialitate ꝓuilegij statū viatoꝝ sup
grediūtur·nec ibi aliq̄d agunt sz solū agūtur. Tercius
aūt modus dicendi est q in patria videbit deus imme
diate z plene quantum est ex ꝑte videntis·in statu ve
ro miserie mediate z semiplene·in statu vero innocen
tie medio modo sez imediate z semiplene. Semiplene
inq; q nō reꝯpar adhuc plenā remunerationē·imedi
ate aūt q nullā hēbat velaminis interpositionē·z hoc
videt sonare ꝝba mgri Hug. Uerūtn nec sic intelligen
dū est q hō in statu innocentie videret deū in sua essen
tia siue facie ad faciē. Huic em obuiāt rōnes z auctes
ꝓius inducte. Et ō ē quart⁹ modus dicendi ad hoc q
reuera cognitio status innocentie media ē inter cogni
tionē stat⁹ glorie z status miserie. sicut z locus paradisi
medi⁹ ē inter hanc vallē miserie z patriā celestē. z quē
admodū paradisus terrestris plus se tenet cū terra q̄ cū
celo. sic ade cognitio siue status innocētie pl⁹ cōformis
est cognitioni status pñtis q̄ futuri. Un in solo statu
glorie videbit deus imediate z in sui subā·ita q nulla
erit ibi obscuritas·in statu vero innocentie z nature la
pse videt deus mediante speculo·sed differenter. q in
statu innocētie videbat deus ꝑ speculū clarū·nulla em
erat in aīa peccati nebula·in statu vero miserie videt
ꝑ speculū obscuratū ꝑ pcm pmi hois·z ō nūc vī ꝑ spe
culū z in enigmate. Enigma em sicut dicit Aug. i riij· 37
de tri·est similitudo obscura. Un nota q quadrupler 38
est mod⁹ cognoscēdi deū. vicz. ꝑ fidē. ꝑ cōꝛplationez.
ꝑ apparitionē. z ꝑ aptā visionē. Et ꝑmū est gre cois. se
cūdū ē gre excellentz. tercū gre spālis·z quartuz glorie
cōsummātz. Et sufficientia istoꝝ modoꝝ ita colligitur
om̄e em q̄ cognoscit·cognoscit ꝑ aliq̄d pñs·si igit de
us cognoscit·necesse ē q ꝑ aliquid pñs intellectui co
gnoscat·pñs aūt voco ḃ ꝑm q Aug. vocat·q pñs est

intellectum ad videndū. Aut igit cognosco deū p̄ h̄ q̄ ē
p̄sens mihi. aut p̄ h̄ qđ est p̄ns alī. Si p̄ hoc quod est
p̄ns alī. sic ē cognitio fidei. Qđ em̄ d̄s sit trin⁹ z vnus
h̄ ego credo dei filio q̄ h̄ enarrauit z p̄dicauit. z spūsan
cto q̄ h̄ inspirauit. Qđ em̄ credim⁹ debem⁹ auctoritati
sicut dic̄ Aug. de vtilitate credēdi. Si aūt cognosco de
um p̄ h̄ q̄ ē p̄ns mihi. h̄ pt ee tripl'r. Aut p̄ hoc q̄ ē p̄ns
mihi in effectu p̄po. z tūc ē ꝺtēplatio. q̄ tāto ē eminen/
tior. q̄to effectū diuine gr̄e magis sētit ī se hō. vel q̄to
etiā melius scit ꝺsiderare deū in exteriorib⁹ creaturis. Aut
est p̄ns mihi ī signo p̄po. z sic est apparitio sicut appa/
ruit deus Abrae in subiecta creatura q̄ ip̄m deū figura/
uit. z sicut spūssctūs apparuit in colūba. Aut ē p̄ns d⁹
in lumīe suo z in seipo. z sic est cognitio q̄ vr̄ d⁹ ī vultu
suo siue facie ad faciē. z sic ē apta visio q̄ tota ꝺ merces
oīs meritoꝝ. Primū igr̄ z vltimū gen⁹ cognitiōis statui
inocētie nō cōpetebat. Primū p̄ cognitionē enigma
ticā. z p p̄ h̄ q̄ cognitio fidei vt plurimū est ex auditu
ām q̄ inuit ap̄ls. Ultimū ꝺ ibi ee nō poterat p̄ p̄ sum
mā p̄fectionē. iō hoī nō exhibebat sz poti⁹ in p̄miū pro/
mittebat. Medijs ꝺ duo scz ꝺtēplatiōis z apparitiōis
vtriq̄ statui cōes ee poterūt. maxime cognitio ꝺtēpla
tionis q̄ in vtroq̄ statu est. ibi tñ potissime vigebat. tū
p̄p̄ aīe puritatē. tū etiā p̄pter carnis z inferioꝝ viriū
subiectionē. qb⁹ duob⁹ vt plurimū aīa caret in statu na
ture lapse. iō nō pōt ad illū gradū ꝺtēplatiōis attinge/
re. Rōnes igr̄ mōstrātes adā deū nō cognouisse eo gne
cognitiōis quā expectam⁹ in glīa sūt ꝺcedende. ad eas
aūt q̄ ad ꝺpositū adducunt satis facile ē rñdere. Ad il
las em̄ tres aūctes p̄mo inductas iā ptz rñsio. oēs em̄
intelligūtur de ꝺtēplatiōis cognitiōe. nō p̄ remotionez
39 cuiuscūq̄ medij. sz p remotionē velaminis z obscurita/
tis. q̄lis est ī his q̄ alīq̄ vicio pcti sūt infecti. Ad illud
aūt q̄ obr̄. q̄ ī mediate deū amabat. dōm q̄ nō est simi/
le. Amor em̄ sicut vult Bern̄. multo plus se extendit q̄
visio. ex sola em̄ estimatōe sequit aliq̄n dilectio. Et ipe
40 etiā dicit in li. de amore dei. q̄ vbi deficit intellect⁹ ibi p/
ficit affectus. Et rō huius est quia visio solūmodo rei p̄/
tis sed dilectio non solūmodo rei p̄sentis. sed etiam
absentis. Preterea visio nō dicit q̄lēcūq̄ modū cogno
scēdi. sz modū cognoscēdi cōpletū. dilectio ꝺ z p̄fecta
41 pōt ee z imp̄fecta. iō q̄uis ī mediata dei dilectio sit ī via
nō tñ oportet q̄ visio siue cognitio ī mediata. Ad illō
qđ obr̄. q̄ adā d̄siderabat deū videre r̄. dōm q̄ verū ē
si sic d̄siderabat videre q̄ aliquā cognitionē hēbat in q̄
42 reficiebat. z aliquā expectabat in remuneratione z p̄e
miū. Et illā quā expectabat erat cognitio p̄rie. illā ꝺ
quā hēbat erat ꝺtēplatio vie q̄ erat visio p̄speculū. Et
si tu q̄ras vtrū erat visio intellectualis vl̄ corp̄alis. dō
q̄ intellectualis. sz nō ip̄ius diuine ēentie ī se. sz alicuius
43 gr̄e vel ifluētie. z illā ī se p̄xpientiā nosse z videre pote/
rat. sicut sentit aīa sācta q̄n liq̄scit cū sp̄ōsus alloq̄tur
eā. Ad illō qđ obr̄ q̄ mēs hūana in illo statu erat deo
ī mediata. dō q̄ ī mediata erat q̄dā ad ee nature. q̄ nul/
la natura ē ea supe. ioꝝ q̄dā ꝺ ad statū nō erat ī mediā
ta. Ad vltericē em̄ statū p̄mouēda erat. tūc em̄ erat ī si
militudine gr̄e. sz p ducēda erat ad d̄formitatē glie. ī q̄
nō solū aspiceret diuinū effectū. sz etiā ip̄m vultū d̄si/
deratū. Locedo tñ nihilomin⁹ q̄ oculi aspectus ī deū fi
gi potest. ita q̄ nihil aliud aspiciat. attamē nō p̄ficiet
vel videbit ip̄ius lucis claritatē. imo potius eleuabit ī
caliginē. z ad hanc cognitionē eleuabit p̄ omnū obla/
tionem sicut Dyoni. dic̄ ī li. de mystica theo. z vocat co
gnitionem istam doctam ignorantiam. Nec em̄ est in
qua mirabiliter inflamatur affectio. sicut eis patet qui
aliquotiens consueuerunt ad anagogicos eleuari ex/
cessus. hunc modum cognoscendi arbitror cuilibet viro
iusto in via ista esse querendum. q̄ si deus aliquid vltra
faciet hoc priuilegium est speciale nō legis cōmunis. 44
Ad illud quod querit vtrum deus in patria videatur
per medium an sine medio. respondēdum est q̄ videre p̄
medium hoc pōt intelligi tripliciter. aut p̄ medium dispo/
nens. aut p̄ medium deferens. aut per medium deducens
Per medium disponēs recte z catholice ponit deū i pa/
tria esse videndum. quia anima in patria mediante dei/
formitate z influentia glorie disponetur ad hoc q̄ cla/
rissime possit deum in seipso videre. Deiformitas em̄
glorie sufficiēs est dispositio ad hoc q̄ anima deum in
se possit videre. Ad hoc em̄ q̄ videat nō oportet q̄ ani
ma potens sit in deum agere. videre em̄ potius est in
suscipiendo q̄s in agēdo. maxime cum videtur lumen.
Nec oportet eā proportionari q̄titatiue. sed q̄rum ad
infinitatem vt sit tanta quāta deus in virtute est. sed 45
sufficit qualitatiue quantum ad similitudinē expressas
fm cuius maiorem et minorē participationem erit or/
do in gradibus p̄miorum in futura gloria. Et sic ptz
q̄ si ponat deum videri per medium disponens. per/
suasiones que prius ponebantur dissoluuntur. z veri/
tas explicatur. Per medium autem deferens nullus
posuit deum videri. cum ipse sit immediatus ratio/
li creature. Sed per medium deducens siue contēpe/
rans posuerunt aliqui deum videri. ne per excellentiaz
lucis obtūderet aciem intellect⁹. z pot⁹ deficeret q̄s lex
tificaretur. Sed hoc ponere sicut prius tactum fuit nō
est sanum nec habet rationem. quia lumen illud pot⁹
est saluatiuum q̄s corruptiuum. vnde excellentia illius
in nullo obest sed potius confert. z quia par z gaudiuz
et lux illa superat omnem sensum. ideo homo totus vn
diq̄ completur. vt nihil aliud querat. sz potius absor
beatur ipsa nostra intelligentia ab eminentia lucis. si/
cut z ipsa nostra affectio a torrente voluptatis. et hoc.
sup̄ determinatum fuit in primo li. dist. j. de fruitione 46
Nunc autem pro firmo tenendū est q̄ et si adam deum
in sua substantia non videbat in statu innocētie. videbi
tur tamen in gloria in sua substantia. nec licet huius cō
trarium sentire z dicere. Nam hoc est vnus z decem ar
ticulis reprobatis ab vniuersitate magistrorū parisien
tempore Episcopi Guilhelmi et Odonis cācellarij. et
fratris Alexandri de hales patris z magistri nostri. 47
qui vt euitentur subscripti sunt. Primus articulus est
q̄ diuina essentia in se nec ab homine nec ab angelo vi/
debitur. Secundus est q̄ licet diuina essentia vna sit i
patre et filio z spiritusancto. tamē vt in ratione forme
vna est in patre z filio. z non vna in his et spiritusācto
et tamen forma idem est q̄ essentia diuina. Tertius est
q̄ spirituſſanctus vt amor vel nexus non procedit a fi/
lio sed tantum a patre. Quartus est q̄ anime glorifica
te nō sunt in celo empyreo cū angelis. nec corpora glo/
rificata erunt ibi. sed in solo aqueo vel cristallino quod
est supra firmamētum. Quintus est q̄ malus angelus
in primo instāti sue creationis fuit malus z nunq̄s fuit
bonus. Sextus est q̄ angelus in vno instanti potest
esse in diuersis locis et etiam vbiq̄ si voluerit. Septi/
mus est q̄ multe sunt veritates ab eterno que non sunt
deus. Octauus est q̄ primum nunc z creatio passio nō
est creatoris nec creatura. Nonus est q̄ qui habet melio
ra naturalia plus habebit de necessitate de gratia z glo
ria. Decimus est q̄ malus angelus nunq̄s habuit vnde
stare posset. nec etiam adam in statu innocentie. Hi
omnes errores a predictis personis prohibiti fuerunt
et excommunicati. et propterea sūt taq̄s hereticis eui/
tādi.

Distinctio xxiiij de adiutorio p qō hō ante lapsū stare potuit scz de libero arbitrio ꝯtū ad alias potētias cōparatur.

Nunc diligēter inuestigari optet rē. Sup̄ determinauit mgr de culpa p quā hō cecidit i hac p qm̄ h̄ auxiliū scz li ar hz triplr ꝓsiderari vicz in cōparatione ad alias potētias aīe z in se z cōparatione ad pfectionē gr̄e iō ps ista hz tres ptes. In p̄ma determinat de libero arbitrio in cōparatione ad alias potētias. In scōa ꝙo determinat de ipo p̄m se j dist xxv. Jā vero ad p positū redeam9. In tertia ꝙo determinat de ipo p cōparans. Et qm̄ p̄m cōparationē li ar ad potētias aīe attenditur ꝓgressus z cōsummatio pcti iō p̄ma ps hz duas cōpar. In p̄ma determinat de li ar inq̄tū ad alias aīe potentias cōpar. In scōa ꝙo determinat q̄liter in hoīe tēptare/

Determinat veritatē ad q̄d datū fuerit illud adiutoriū homini.

Dī. XXIIII

Q in gratia creatus fuit in quā potuit ita/ re sed nō p cut de angelis diximus) datū est p grām auxiliū et collata est potētia p quā poterat stare i nō declinare ab eo qō acceperat sed nō poterat ꝓficere in tantū vt per gratiā creationis sine alia meri salutem valeret. Poterat quidem per illud auxiliū gratie creationis resistere malo sed non uere quodāmodo qz poterat viuere sine pctō sz nō poterat sine alio gr̄e adiutorio spiritualiter viuere q̄ vitā mereret eternā. Ēm Aug i Ench. Sic factus est hō rectus vt z manere i ea rectitudine posset nō sine diuino adiutorio z suo fieri p uersus arbitrio. Utrūliber hoz elegisset dei voluntas fieret vel ab illo vt de illo. Et qz suā maluit facē volūtatē ꝯ dei de illo facta est volūtas dei Itē in eodē. Sic hoiem ꝓius oportebat fieri vt et bene posset velle z male. Nec frustra si bene nec impune si male. Idē quoq in libro de correctione z gratia ait. Si hoc adiutorium vel angelo vel homini cū primum facti sunt defuisset qm̄ non talis natura facta erat vt sine diuino auxilio posset manere si vellet non vtiq sua culpa cecidisset. Defuisset quippe adiutorium sine quo manere non posset. Idem dederat deus homini bonam voluntatem in illa quippe cū fecerat rectum dederat adiutorium sine quo nō posset in ea manere si vellet z p quod posset. Vt autem hoc vellet in eius dimisit arbitrio. In eodē. Acceperat posse si vellet sed nō habuit velle quo posset. Nā si habuisset pseuerasset. Ibis testimonijs euidēter monstrat q hō rectitudinē z bonā voluntatē in creatione accepit atq auxiliū quo stationis ordo ꝓgressio cōsumat. ibi. Illud q̄q ꝓtermittendū nō est rē. Prima ps tres hz ptes. In p̄ma determinat ad q̄d datū fuerit illud auxiliū hōi. In scōa vero q̄ sit illud adiutoriū. ibi. hic ꝓsiderādū ē q̄ fuit illud adiutoriū rē. In tertia ꝙo ad maiorē explanationē subiūgit distinctionē p̄dictoz. ibi. est em̄ sensualitas q̄daz vis rē. Quelibet aūt harū ptium diuidi pōt in duas. In p̄ma determinat veritatē. In scōa removet dubitationē. ibi. sed quo rectā z bonā volūtatem rē. Silr secūda ps in q̄ determinat q̄d fuit adiutoriū duas hz ptes. In prima explicat q̄d fuit illud adiutoriū notando. In secunda diffiniēdo. ibi. li ꝙo ar est facultas rē. Silr tertia ps in qua diuisionē ponit potētiarū duas hz ptes. In p̄ma assignat differentiam sensualitatis ad rōnem. In scōa ꝙo ondit viā p quā cognosci possit z discerni illa differētia. ibi. q̄d q̄ in aīa nr̄a. Sic totalis buius ptcule sn̄ia circa duo versat vicz circa adiutoriū q̄d fuit homini collatum z circa distinctionem potētiaruz.

a

Ncoligenter inuestigari oportet quā gratiā vel potētiā habuerit homo ante casū. Et vtiq per eā potuerit stare vel nō. Sciēdū est ergo q homini i creatōe (sicut de angelis diximus) datū est p grām auxiliū et collata est potētia p quā poterat stare i nō declinare ab eo qō acceperat sed nō poterat ꝓficere in tantū vt per gratiā creationis sine alia meri salutem valeret. Poterat quidem per illud auxiliū gratie creationis resistere malo sed non uere quodāmodo qz poterat viuere sine pctō sz nō poterat sine alio gr̄e adiutorio spiritualiter viuere q̄ vitā mereret eternā. Ēm Aug i Ench. Sic factus est hō rectus vt z manere i ea rectitudine posset nō sine diuino adiutorio z suo fieri p uersus arbitrio. Utrūliber hoz elegisset dei voluntas fieret vel ab illo vt de illo. Et qz suā maluit facē volūtatē ꝯ dei de illo facta est volūtas dei Itē in eodē. Sic hoiem ꝓius oportebat fieri vt et bene posset velle z male. Nec frustra si bene nec impune si male. Idē quoq in libro de correctione z gratia ait. Si hoc adiutorium vel angelo vel homini cū primum facti sunt defuisset qm̄ non talis natura facta erat vt sine diuino auxilio posset manere si vellet non vtiq sua culpa cecidisset. Defuisset quippe adiutorium sine quo manere non posset. Idem dederat deus homini bonam voluntatem in illa quippe cū fecerat rectum dederat adiutorium sine quo nō posset in ea manere si vellet z p quod posset. Vt autem hoc vellet in eius dimisit arbitrio. In eodē. Acceperat posse si vellet sed nō habuit velle quo posset. Nā si habuisset pseuerasset. Ibis testimonijs euidēter monstrat q hō rectitudinē z bonā voluntatē in creatione accepit atq auxiliū quo stare poterat aliquin nō sua culpa videretur cecidisse.

Etiam poterat per illā creatio auri gratiaz bene uiuere quodāmodo. Aug.

Removet dubitationem qualis fuerat illa rectitudo et bonitas voluntatis in q̄ creat9 ē.

b

Sed quomodo rectam z bonā voluntatē habuit homo si per eā nec mereri vitam valuit nec in ea stare voluit. Quia nec aliquid mali ea tūc volebat z ad tēpus stare voluit sed nō perseueranter et ideo recta z bona fuit tunc volūtas hominis. Ad hoc autem q diximus hominē non posse ꝓficere vel mereri p gratiā creationis solet opponi sic. Per illud auxiliū gratie creatōis potuit stare in bono qō acceperat. Potuit ergo resistere tēptationi. Sed resistere tēptationibus atq suggestionib9 malis meritū est ac bonū remunerabile. Oīne aūt bonū meritū ꝓfectus est. Per gr̄am g̃ creatōis ꝓficere potuit sine adiectione alterius gr̃e. Ad qō dicim9 qz resistere malo z nō consentire tēptationi non fecisset illi meritū et si nō cōsensisset qz nihil i eo erat quod ad malum impelleret sicut angelis qui non ceciderunt non fuit meritum quod steterūt i q nō corruerunt. Nobis aūt meritum est aliquādo si malū non facimus sed resistim9 ibi dūtaxat vbi causa subest q̄ nos id facere monet qz ex peccati corruptela pni sūt ad lapsū gressus nostri. Ubi aūt non intervenit causa nos ad malū impellens non meremur si ab eo declinamus b Declinare em̄ a malo sē per vitat penam sed non semp meremur palmā.

Explicat qō fuit illō adiutoriū notando scz arbitrij libtatē.

c

a Resisteret z malo z nō ꝓsēti/re rē. Cōtra. si h̄ verū est tūc cū nulluz fuisset in Adā impellens nūq̄ meruisset i aliq̄ opere suo. Itē xps nullum habuit interius ipellēs ad malū cū diabolo i tēptatōe restitit. z in opibus suis nullū habuit retrahēs a bono. q̄ nihil meruit i sua temptatōe nec in aliq̄ operatōe. qō oīno nefariū ē dicere. Itē. crēplū eius vt ēē malū cū sb ūgit. sic āgelis nō fuit meritorium q̄ steterūt. h̄ em̄ est ꝓ veritatē

Respon.

Obiectio contra hoc q̄d dictū ē hominē nō potuisse ꝓficere.

et ꝓtra Aug. q̄ dicit in li. de correctõe ⁊ grã. q̄ angeli q̄ alijs cadẽtib⁹ remãserũt. bui⁹ mãsionis debitã mercedẽ receperũt. g̃ vr̃ g̃ stãdo meruerũt. Ad hꝰ dici posſz q̄ ẽ meritũ dimissiõis pene siue satisfactoriũ. ⁊ ẽ meritũ vite eẽne siue sbalis pmij. Ad pmuz requritur penalitas ⁊ difficultas Ad scdz vo sufficit sola charitas. Mgr aũt intelligit de merito scdz pmã differẽtiã nõ fm aliam. Sz q̄ illud meritum satisfactionis nũq̄ fuisset in Adã nec p/fectus in eo si in statu innocẽtie pmãsisset. pdicta rnsio nõ vr̃ ptinere ad ꝓpositũ. Et ꝓpter alia vr̃ ẽ dicẽdũ. q̄ ẽ meritoriũ de gñe opis et est meritoriuz ex radice charitatis. Meritoriũ de gñe operis virtutis de se. hꝰ aũt est arduũ et difficile. ¶ Aliomõ dr meritoriũ oñe opus q̄dcũq̄ sit. dũ tñ ex radice charitat⁹ procedat. Vult igit mgr dicere q̄ in resistẽdo tẽptationi Ade non fuisset meritũ. si nõ habuisset gratiã. nec pmo modo nec secũdo. si vo restitisset ex charitate meritorium fuisset secũdo modo nõ primo. In nobis aũt semp est meritoriuz vel vtro q̄z mõ vl altero. pter difficultatẽ ad bonũ ⁊ pnitatẽ ad malũ. Et p hoc patet rsp̃sio ad obiecta. quia procedunt de merito fm secũdam differentiã videlicet de eo q̄ est meritoriũ ratione radicis. ¶ b ¶ Declinare em a malo semp vitat penam. sed non semp meretur palmã. Contra. aut em declinat quis a malo ex charitate. aut non. ¶ Si non. similiter nec facere bonũ extra charitatem meretur palmam. ergo nõ est differentia inter declinare a malo ⁊ facere bonum. Si sic. cum omne illud quod fit ex charitate sit meritorium. patet rẽ. Si tu dicas q̄ non meretur palmã ex gñe opis q⁹ nõ est difficile. hoc nõ solui. q⁹ licet nõ sit difficile homini in statu innocẽtie est tñ difficile i statu nature lapse. ergo non semp mereꝫ palmam.

Ite declinare a malo est vna ps iusticie sic facere bonũ. g̃ sic vnuz ẽ meritoriũ. itaꝫ reliquũ. Rõ. dõ q̄ declinare a malo dupliciter dr sic vi velle malũ Uno mõ ꝓpriue. sic dr dormies non velle malũ q⁹ nõ hz aliquã affectionẽ ad malum Alio mõ ꝓtrarie. sic dicaꝫ non velle malũ. q⁹ respuit et ꝓtrie affectiue afficit malum Sic etiã declinare a malo dupliciter dr. Et si dicaꝫ cõtrarie. tũc ẽ meritoriũ Si vo ꝓpriue. vtrat penã q⁹ si ñ peccat nõ punit. nõ tñ merꝫ palmã. q⁹ nõ ẽ ibi aliq̄d opus meritoriũ. ꝓpõ mõ ẽ ps iusticie scdo mõ nõ. q⁹ nõ ẽ op⁹ c ¶ Liber vo ar. ẽ faciuras rẽ. q malũ eligit gr̃a resistẽte. Tidek male dicere. q⁹ si bverum ẽt tũc li. ar. gr̃a de stitutũ sp̃ sentiret pctõ. q̄ pla ne falsũ ẽ. Ite vr̃ q̄ ñ deberet poni i diffinitõe li. ar. q⁹ sic dicit ꝑbus peccat q̄ diffinit aliq̄d p peiora ⁊ p ea ad q̄ non hz ꝓncipaliꝫ ordiari. si g̃ li. ar. de se q̄z tũ ẽ ex ꝓma cõditõe sua nõ ordinaꝫ ad malum non debet diffiniri p electionẽ mali. ꝙ. dõm q⁹ mgr diffinit li. ar. ñ simplr. sz fm statũ nature lapse. ⁊ q⁹ in statu nature lapse defectũ hz ⁊ inclinationẽ ad malũ. iõ nõ tñ diffinit p electionẽ boni ad quã ordinaꝫ meditare gr̃a. sz etiã p electionẽ mali i quã cadit ex defectibilitate ꝓpria. nec põt ibi electio mali tãq̄z finis ad quẽ ordinaꝫ. sz vt p b magis innotescat q̄liꝫ ad finẽ ꝓpriuz ordinaꝫ. nõ em ad illũ pertinet nisi p gr̃e adiutoriũ. et hic pz rsp̃sio ad vtrũq̄ obiectũ

Li. ar. q̄d sit

Q⁹ bruta aīalia nõ dr quod est op⁹ habẽt li. ar. sed appetitus aũt est arduũ et tũ sensuali difficile.

Oeratione que hz duas ptes q̄tum ad officia

ꝓspiciẽdis vl ꝓsulẽdis intendit Scdz iferiorẽ ad tpaliũ dispositionẽ ꝓspicit.

¶ Ondit vĩa p quã cognosci possit ⁊ discerni illa dfia. f Quidq̄d g̃ i aīa nra nobis ꝓsiderãtib⁹ occurrit q̄ nõ sit cõe cum bestijs. ad rõnem ptinet. Q̄ aũt i ea repis cõe cũ beluis ad sẽsualitatẽ ptinet. Et vbi nobis gradatim i ꝓsideratõe ptiũ aīe ꝓgrediẽtib⁹ ꝓmũ aliq̄d occurrit q̄ nõ ẽ cõe cũ bestijs. ibi icipit rõ. Hoc aũt Aug. docz in xij. li. de tri. ita dicẽs. Videam⁹ vbi sit q̄si q̄ddã hois exteriozis interiozisq̄ ꝓfiniũ. Quidq̄d em hẽm⁹ i aĩo cõe cũ pecore recte dr ad exteriorẽ hoiem ptinere. Nõ ei solũ corp⁹ exterior hõ deputabit. sed adiũcta q̄dã vita sua q̄ cõpages corporis et oĩs sẽsus vigẽt q⁹ instruct⁹ ẽ ad exteriora sentiẽda. Ascẽdẽtib⁹ g̃ gradib⁹ ꝓsideratiõis paīe ptes vbi icipit aliq̄d occurre q̄ nõ sit nob cõe cũ bestijs. ibi icipit rõ. vbi hõ interiozem possit agnosci. Rõis aũt ps superior eẽnis rõnib⁹ cõspiciendis vl ꝓsulẽdis adherescit. Portio iferior ad tpalia gubernãda deflectit. Et illa rõis itẽtio q̄ cõtẽplamur ẽna. sapie deputat. Illa vo q̄ bũ vtimur reb⁹ tpalibus scie deputat. Cũ vo disserim⁹ d natura mẽtis hũane. de vna q̄dã re disserim⁹. nec eã i hoc q̄ cõmẽorauim⁹. nisi p officia gemiam⁹. Carnal aũt vl sẽsual aīe mot⁹ q̄ i corpis sẽsus itẽdit nob pecoribusq̄ cõis est. q̄ seclusus ea rõe sapie. rõi aũt scievicin⁹ ẽ.

Ad 1 dicendum quod illud meritum fuit in Adam secundum quod erat in statu innocentiae, quia tunc habebat rectitudinem originalem, qua sublata non remanet meritum, sed remanet debitum poenae. Ad 2 dicendum quod charitas sola sufficit ad meritum vitae aeternae, sed ad meritum primae gratiae requiritur aliquid amplius, scilicet ut sit ex gratia praeveniente. Ad 3 dicendum quod ea quae sunt ad finem, dicuntur meritoria secundum quod habent ordinem ad finem, et non secundum quod sunt in via. Ad 4 dicendum quod declinare a malo est meritorium, quia est ex charitate, sed non semper meretur palmam, quia non semper est pugna. Ad 5 dicendum quod declinare a malo est duplex. Uno modo per contrarium actum, sicut declinare a malo est facere bonum. Alio modo per actum negationis, sicut declinare a malo est nolle malum. Primo modo semper meretur palmam, quia semper est pugna contra malum. Secundo modo non semper meretur palmam, quia non semper est pugna contra malum, sed aliquando est quies a malo. Ad 6 dicendum quod in definitione liberi arbitrii non ponitur electio mali, quia electio mali non est de ratione liberi arbitrii, sed est defectus liberi arbitrii. Ad 7 dicendum quod in definitione liberi arbitrii ponitur electio boni, quia electio boni est de ratione liberi arbitrii, sed electio mali est contra rationem liberi arbitrii.

¶ Assignat differentiã sẽsualitatis ad rõnem. e Est em sẽsualitas q̄dã vis aīe iferior ex q̄ est mot⁹ q̄ itendit in corpis sẽsus atq̄ appetit⁹ rerũ ad corpus ptinẽtiũ. Rõ vo vis aīme ẽ supior. q̄ (vt ita dicam⁹) duas hz ptes vel dfias. supiorẽ ⁊ iferiorẽ. Scdz supiorẽ supius

Ad intelligentiã buiꝰ ptis circa duo incidit hic questio. Pño ꝙritur de adiutorio homini collato ꝑ qđ posset resistere. Scđo ꝙritur de diuisione potentiaꝝ anime. Circa primũ ꝙruntur duo. Pño queritur vtrũ dari potuerit homini siue alicui creature adiutoriũ qđ esset naturaliter inflexibile. Scđo ꝙrit vtrũ datum fuerit ei adiutoriũ ꝑ qđ posset absq; auxilio gratie temptationi resistere.

Questio I a

An homini dari potuerit adiutoriũ siue li. ar. inflexibile ꝑ naturam hoc est absq; gratia superaddita ostẽdit primo a silli. contingit eñ repiri lucem corporalem quã impossibile ẽ ꝑ naturã in se obnubilari. sicut lucem empyrei vel lucem solis. Si enim lux spiritualis multo permanẽtior est q̃ corporalis. videt ꝙ anima humana potuit fieri in pfectione tanti luminis ꝑ naturaz ꝙ nullo modo posset obscurari nec ꝑ ignorantiã nec ꝑ culpam. Itẽ contingit repire aliquã sbam corporalem intransmutabilem quãtũ ad sbam z ẽtum ad ꝓprietates. sicut est corpus vltimũ scz empyreum. z b non hz solum per gratiam sed etiam ꝑ naturam. g̃ pari rõne possibile est substantiam spiritualem ꝑ naturam in tanta stabilita/te fieri. ꝙ nullo modo valeat ꝓmutari a rectitudine naturali. si eñ hoc repitur in substantia corpali. multo fortius repiri potest in sba digniori. Item gratia est perfectio nature. z pfectio cõformatur suo pfectibili. g̃ si gratia conformationis omnino reddit naturam impossibilem ad peccandũ. vñ ꝙ anima humana naturaliter capax sit talis stabilitatis z inuertibilitatis. Si dicas ꝙ non est capax talis inuertibilitatis nisi mediante gratia. obr̃ contra b ꝙ talis vertibilitas ad malum. aut est essentialis ipi nature aut non. Si est essentialis. g̃ vi/detur ꝙ ꝑ gratiam non possit aufferri. Si nõ est essentialis. g̃ vr ꝙ in tali non vertibilitate ad malum possit natura rationalis fieri salua sua natura z nulla supaddita gratia. ꝓpter hoc est questio. cum tam li. ar. homis ẽtus gratia sit creatũ sicut patebit infra. ad quid dari potest inflexibilitas ad malum ipi gratie et non potest dari creature rationali. vñ eñ rationi consimili ꝙ si ꝑt dari vni ꝙ possit dari alteri. Item licet omnis creatura ap se vertibilis sit in natura. aliquetamen tales creã tur a sua origine ꝙ impossibile est eas corrumpi. z hoc habent sine aliquo addito naturalibus. sicut ptz in sbis substantijs simplicib. vñ angeli z anime ꝑ naturam sunt immortales. g̃ pari ratione videt ꝙ aliqne aie possunt creari ꝑ naturam ad maluz inflexibiles. videt igit fuisse possibile tale adiutoriũ a deo conferri ꝑ quod naturaliter. ad malum non posset inflecti. Sed contra. ista duo sunt conuertibilia sicut vult Dam̃. et etiã Aug⁹. vicz esse creabile z esse vertibile. sic ergo in omni creatura necesse est esse aliquaz vertibilitatem. sed in sba spũali non est vertibilitas fm substantiã. ergo necesse ẽ ꝙ sit fm electionem igitur impossibile est subaz creatã habere li. ar. per naturam inflexibile. Item non ẽ ꝑ naturam magis artatus affectus q̃ intellectus. sed intellectus eo ipso ꝙ intellectus ꝑ naturam suã est natus omnia intelligere. g̃ pari ratione affectus ꝑ naturã suã est potens hoc vel illud appetere. g̃ est ab vno oppositoruz in alterũ transire. g̃ omnis affectꝰ creatꝰ q̃ntum ẽ de sua natura non solum bonũ concessum. sz etiã phibitũ põt velle z peligere. g̃ ꝛc. Itẽ si li. ar. creatũ hocipo ꝙ liberum est dñak actui suo. hocipo ꝙ creatũ est dz aliqđ suo creatori. videlz bonorẽ. g̃ si dominak suo actui. põt nõ redere qđ dz. sz hoc est pcm̃. g̃ necessariũ est li. ar. q̃tum est de sua natura fieri flexibile ad pcm̃. Itẽ si li. ar. per naturam suã esset inflexibile ad malum. g̃ stare in bono z facere bonum esset ei naturale. g̃ omne opꝰ egrediens a li. arbi. eẽt in genere operis naturalis. z nullũ esz laudabile. ꝑ nullũ etiam opus qđ faceret esset li. ar. ad gloriam ordinabile. sz hoc est contra naturalẽ li. ar. institutionẽ. g̃ impossibile est alicui creature dare li. ar. per naturã inflexibile. ℟. dom̃ ꝙ impossibile fuit hominẽ vel aliquã creaturam rõnalem ꝑ naturaz habere li. ar. inflexibile ad malũ. hoc eñ repugnat nature ipius creature rõnalis. z a pte principij initialis. z a parte termini finalis. z hoc patet sic. si eñ li. ar. creature rõnalis fieret naturaliter ad malum inflexibile. aut b esz ꝑ pter ipius artationem ad bonuz. aut ꝓpter ipius determinationem. Si ꝓpter artationem vt sic faceret bonũ sicut lapis tendit deorsum. iam certe li. ar. nec esset liberum. nec opꝰ eius esset laude dignũ. z ita ineptuz esset ad finẽ ꝓpter quẽ est factũ. vicz ad laudis z glorie pmium assequendũ. Si autẽ inflexibile esset ad malum ꝓpter determinationẽ. quia sic potens esset ꝑ propriam naturam z bonum vt non posset deficere malo. sic̃ est de li. ar. diuino qđ ad sola bona determinatũ ẽ. iam tale li. ar. caret vanitate ꝑ naturã suam. g̃ iam non esz creatura nec ꝓductum ex nihilo. cũ omnis creatura vanitati subiecta sit. z ita hoc esset contra naturã principij initialis quantum ad quod dicimꝰ creaturã rationalem ex nihilo esse ꝓductam. Repugnante igitur natura rationalis creature. z ex pte initial' principij. et ex pte finalis termini. impossibile fuit hominẽ vel aliam quamcũq; creaturaz rõnalem li. ar. habere ꝑ naturam ad malũ inflexibile. vñ cõcedende sunt rões hoc ostendentes. Ad illõ qđ pño obr̃ de luce corpali. dom̃ ꝙ nõ est simile. tũ ꝓpter hoc ꝙ fons lucis corpalis repiri põt in genere creature. fons aũt lucis spiritualis nõ repit in genere creature sed est ipe creator. iuxta illõ Eccli. j. Fons sapientie ✠bum dei in excelsis. Tum etiã q̃ lux corpalis respectu actus lucendi hz artationez adeo vt lucere eius nõ sit laudabile sed pure naturale. nõ sic est de rectitudine z operatione creature rationalis siue voluntatis deliberatiue. Ad illud qđ obr̃ ꝙ aliqua substantia corporalis ꝑ naturam est intransmutabilis z. iam ptz responsio ꝑ hoc ꝙ non valet siue non decet creaturam spũalem sic esse artatam ad opus suum sic̃ corporalem. siue etiam q̃ non tenet summũ in genere spiritus sicut aliqua creatura corporalis tenet summũ in genere corpoz. Verũtamen dici posset ꝙ omne corpus mutabile est aliquo genere mutationis sicut vult Augustinꝰ. siue quia ipsuz mutatur in se. siue quia aliqua mutantur in ipso. z hoc vltimo modo mutatio posset esse in empyreo. Ad illud qđ obr̃ de gratia cõfirmante dom̃ ꝙ gratia dr esse pfectio nature nõ solũ q̃ adiuuat sed q̃ defectũ eius excludit. vnde in omni natura creature rationalis ẽ aliquis defectus naturalis q̃ ꝑ gram hz excludi. quantũcũq; illa natura sit in genere creatu/re pfecta. z tõ nõ sequitur ꝙ si aliquid cõuenit alicui ꝑ gratiam ꝙ cõueniat ꝑ naturã. Et si obꝯciaꝯ ꝙ deꝰ potuit dare nature qđ dedit gratie. dom̃. ꝙ natura non potuit suscipere. sicut eñ alia est natura operis moral'. alia operis naturalis. nec ꝓprietas operis moralis potest cõuenire opi naturali nisi naturale de̅ret eẽ naturale. non enim põt laus z virtuperiũ q̃ est ꝓprietas operis moralis fm ꝙ hmõi cõpetere opi naturali inquantum tale. sic z in ꝓposito intelligendum est se habere. Ad illud quod obr̃ de immortalitate patet rñsio ꝑ pdicta. Quod enim

7 8 9 10 11 12

naturaliter est immortale ex hoc non est laudabile · vel vituperabile · ꝛ ita si li · ar · inflexibile creatum esset · nec laudis nec vituperij capax esset.

Questio II b

Utrum datum fuerit homini naturale adiutorium p qđ posset absq; omni gratia temptatoni resistere. Et q; sic vr̃ Li · ar · vt dicit Anſ · ē potestas seruandi rectitudinem ꝓpter se · sed li · ar · est potentia naturalis · g̃ p naturalem potentiã absq; addita gratia homo poterat seruare rectitudinẽ siue iusticiam. Sz seruando rectitudinem temptationi non consentiret ymo resisteret ꝛ superaret · g̃ ꝛc. Item ponatur hõ in puris naturalibꝫ · aut igitur posset resistere diabolo suadenti aut nõ. Si nõ ꝛ nullus peccat in eo qđ vitare non põt · g̃ si consentiret tẽptationi diabolice nõ peccaret qđ est impossibile Si sic · ergo p naturale adiutoriũ sine gratia superaddita superare poterat aduersarium. Item natura nulli dat esse quin etiã det ei aliquã potentiã ꝓmanendi · cuz non deficiat in necessarijs · vnde sicut aliquid naturaliter ꝓpagatur · sic etiam naturali virtute in esse conseruatur · si g̃ li · ar · homini datum p naturã ꝓriam innocens erat ꝛ immune a culpa · g̃ p naturã ꝓriã absq; omni gratia ꝓmanere poterat in sua innocentia · g̃ ꝛc. Itẽ rectitudo voluntatis solo actu voluntatis seruat · q̃ enim rectus est · obliquus esse non põt q̃diu vult esse rectus sed nihil tantũ est in voluntate nostra q̃ ipa voluntas nihil facilius homini recto q̃ velle rectitudinẽ · si g̃ li · ar · hominis q̃tum est de sua conditione ꝓmaria rectuz erat · absq; omni gratia supaddita rectitudinez seruare poterat · ꝛ sic aduersario resistere · ꝛ temptationẽ superare · Sed contra · Aug · de vera innocentia · Humana natura ꝛ si in illa integritate in qua condita est ꝓmaneret · nullo tamen modo seipam creatore non adiuuante seruaret · g̃ quantũcũq; homo hẽret li · arbi · ad hoc vt ꝓ maneret · necessarium ei erat gratie diuine suffragium. Item si tunc poterat de potentia nature temptationi resistere · ꝛ naturalia sunt eadem in nobis ꝛ in ipo · g̃ si temptationi resistere esset a nobis p naturam possibile frustra frequentaremꝰ dominicã oratiõnẽ petentes · ne nos inducas in temptationẽ · q; si absurdum est dicere · ptz ꝛc. Itẽ si virtute ꝓpria posset homo absq; oi gratia temptationi resistere · posset etiam victoriam de inimico obtinere · sz victorie respondet corona · g̃ absq; omni gratia potuisset mereri ꝛ peruenire ad gloriaz · q; si euidenter falsum est · restat ꝛc. Item temptationi resistere hoc est opus de se laudabile · sed faciens opꝰ laudabile non potest non ꝓficere · igit si virtute ꝓpria habuit vnde posset stare · virtute ꝓpria habuit vñ posset ꝓficere · qđ est cõtra magistrũ in littera · qui dicit q; habuit vnde stare posset sz non habuit vnde posset ꝓficere. Rõ dõm · q; aliquẽ posse resistere virtute ꝓpria temptationi diabolice absq; omni gratia intelligi põt dupliciter. Aut ita q; excludat cõtinuatõ diuine influentie aut ita q; excludat apositõ noue gratie · Primũ simpliciter est impossibile · nunq; em̃ li · ar · male suggestioni resisteret · nisi deꝰ sue bonitatis influentia cõtinua in bono cõseruaret · Secõ mõ veritatẽ hz p statu innocentie · Sic em̃ mgr̃ dicit in lr̃a · Magna erat in ꝓmo hoie li · ar · ab omni labe ꝛ corruptione imunitas · atq; naturaliũ potentiaz aie sinceritas ꝛ viuacitas · ꝛ p hanc poterat euitare ꝛ repellere suggestionẽ diabolicam · nec indigebat ad hanc apponi sibi nouã gratiã · cũ respectu hui⁹ nulla esset in eo difficultas sicut dicit magister in lr̃a · ꝛ rões ostendũt q̃ ad ꝓmã gratiam inducunt · ꝛ tõ cõcedende sunt

14 Ad illud g̃ Aug · de vera innocẽtia tã pz rñsio · dicit ei

q; nulla creatura rõnalis pt sine diuino adiutorio ꝓseruari · nõ qz ad resistendũ pctõ fit ei necessaria gratia q̃ diu ẽ in innocentia · sz qz in quocunq; statu ẽ necessaria est sibi diuine bonitatis influentia · Ad illud qđ obr̃ q; eadẽ sunt naturalia in nobis ꝛ in ꝓmo hoie · dõm q; ꝛ si eadẽ sint fm subam · tñ infirmata sunt ꝛ vulnerata et deteriorata · tõ nõ sequitur q; tantũ posse hẽant quãtũ habuerunt qñ natura erat instituta · Ad illd qđ obr̃ q; ꝛ ptationi resistere hanc ẽ victoriaz obtinere · dõm q; pl⁹ est aduersarium superare q̃ eidẽ resistere · Ad hoc em̃ q; aliquis aduersariũ superet optimũ ẽ q; oppositũ assequatur ad quod aduersari⁹ ꝓtrahere intendebat · hoc aũt solũ est qñ hõ nõ tm̃ resistit aduersario voluntarie · verũ etiam meritorie · Tũc em̃ recte vincit diabol⁹ · qñ ex veratione temptationis per quã intendebat incuruare ad demeritũ · hõ ꝓficit ad meritũ · hoc aũt li · ar · facere nõ pt nisi p gratie adiutoriũ q̃uis p se possit refugere petim̃ · Si em̃ absq; gratia pctm̃ refugeret · meritoriũ sibi non esset ꝛ tm̃ temptatiõi rsisteret · ꝛ p hoc pz rñsio ad sequẽs · qz mgr̃ nõ loquit̃ de quocunq; ꝓfectu · sz de ꝓfectu in merito in quo nõ sp ꝓficit homo cũ facit opus bonũ boni tate morali nisi assit gra spũssancti sic meli⁹ · j · parebit.

Quonsequent̃ q̃rit̃ de scõo vicz de diuisione potẽtiaz aiẽ · ꝛ circa hanc pñt quattuor q̃ri · Pmo q̃rit de illa diuisione potẽtiaz aiẽ q̃ est p cognitiuã ꝛ affectiuã · siue p rationẽ ꝛ voluntatẽ · Secõ q̃ritur de illa q̃ ẽ p portionẽ superiorem ꝛ inferiorẽ · Tercio q̃rit̃ de illa q̃ est p deliberatiuũ ꝛ naturale · Quarto ꝛ vltimo q̃ritur ad plenioꝛ explanationẽ de illa diuisione q̃ est p possibilem ꝛ agentem.

Questio II c

Utrũ intellectꝰ ꝛ affectꝰ siue rõ ꝛ volũtas sint potentie diuerse p essentiã · Et q; nõ vr̃ Aug · ix · de tri · dicit q; hec tria · s · intelligentia · memoria ꝛ volũtas sunt vna mẽs vna intelligentia · vna vita · sz hanc nõ eẽt si eẽnt diuerse p essentiã · g̃ ꝛc · Itẽ phs in · iij · de aia · dicit q; intellectꝰ speculatiuꝰ extensione fit practicꝰ · sz extẽsio nõ variat potentiã p essentiã · g̃ eadẽ ẽ p eẽntiã intelligentia speculativa ꝛ practica · g̃ ꝛ cognitiua ꝛ motiua · Itẽ potẽtie distinguũt̃ p obiecta sicut dicit phs · si g̃ ꝓma rõ distinguẽdi ẽ ex pte obiectoꝛ · nõ ẽ maioꝛ distinctiõ in potẽtijs q̃ in obiectis · sz verũ sub rõe veri ẽ obiectũ intellectꝰ · bonũ sub rõne boni ẽ obiectũ affectꝰ · cũ igit eadẽ sit p eẽntiaz bõitas ꝛ veritas spũalis creature · g̃ eadẽ erit p eẽntiã rõ et voluntas · Itẽ magis cõformat̃ imago summe trinitati q̃ cõformet̃ vestigiũ · sz in summa trinitate nulla ẽ distinctio essentialis · sz solũ fm relationẽ · si igit̃ veritas ꝛ bonitas solum relatione differũt in creatura ꝛ nõ eẽntialit̃ · mlto fortius vr̃ q; rõ ꝛ voluntas sola relatione habeant distingui · Itẽ ad omnẽ delectationẽ necessario concurrit sensus · delectatio em̃ ẽ cõiunctio cõuenientis cũ cõuenienti et sensus eiusdẽ · sz constans est q; voluntas hz delectari · g̃ hz delectabile cognoscere ꝛ sentire · igit ipa erit potentia sensitiua · Itẽ ad omnẽ habitũ vtutis necessario cõcurrit amor ꝛ medij suspectio · Sicut em̃ vult Aug · de moribꝫ Eccle · omnis vtus ẽ amor · Et sicut vult phs · virtus ẽ inspectrix medij · si g̃ virtutes sunt in voluntate · g̃ actus voluntatis est mediũ inspicere ꝛ amare · sed primũ ptinet ad vim cognitiuã · secõm ad affectiuã · g̃ eadem est potentia cognitiua ꝛ affectiua · Item lumini ꝛ calori in corpibus corrñdet cognitio · ꝛ amor in spiritibus · sed sol p eandem virtutez illuminat ꝛ calefacit · calefactio em̃ generat ex radeoꝛ multiplicatione · g̃ mlto fortius vr̃ q; si suba spũalis potẽtioꝛ ẽ · q; p eandez virtutem cognoscat et diligat · g̃ ꝛc Item optimũ vnte

uscuiuscꝫ rei nō potest esse nisi vnū. sed optimū in anima est illud fm qđ imediate ꝺiungit deo. Hoc autem est intellectus et affectus. siue rō et volūtas. ḡ nō sūt diuerse potēcie sꝫ vna. Si tu dicas q inter oēs potēcias ꝑn: ipaꝝ tenet volūtas. ꝛ illa est q̄ intimius adheret. Obijcit ꝺcta hoc. q: virtus vnita plus potest q̄ multiplicata. si igit aīa vna potēcia sola tēderet in deum. p fectius vniret q̄ si intēdat plurib⁹. ḡ si optimo mō facta est ad pueniendū in finē. videt q vna sola potencia sit rō ꝛ volūtas fm essentiā. Sed ꝺcta. Aug. in rj. de trinit. ꝺicit aiam esse ad imaginē quo ad vnitatē essētie et trinitatē potentiarū. ḡ si vera est ibi trinitas. vera est ibi potentiarū distinctio. ḡ nō solūmodo distinguunt relatiōe sed etiā fm id qđ sūt absolute. ¶ Itē si eadē potencia p essentiā esset rō ꝛ volūtas. sicut vna essētia est i patre ꝛ filio. ḡ sicut pater nō p filiū ꝺicit intelligere sꝫ etiā p seipm. sic volūtas nō solū intelligeret p intelligentia. sed etiā p seipam. falsū igit diceret Aug. xv. de trinitā. cū ꝺicit q nihil volumus nisi p intelligentiā. Itē exp̄ssius Aug. ix. de trinitā. loquēs de rōne ꝛ volūtate siue noticia ꝛ amore ait sic. Admonemur si ytrāq̄ videre possumus hoc i anima eristere. ꝛ tanq̄ duo inuoluta inuoluit vt sentiant ꝛ numerent subst̄ātialiter vel vt ita ꝺicā essētialiter. ¶ Itē solā distinctio relationū in creatura nō est distinctio rerum. sed in diuinis ē vera distinctio ꝓsonarū. ḡ si in aīa nō ē distinctio potēciarū nisi solū fm relationē. aīa nō esset illius sūme trinitatis sīmilitudo exp̄essa. ꝛ ita nec imago. q si hoc est falsū. restat. tē. ¶ Item a natura creature est q cū vigoraī actus vnius potente. minoratur actus alterius. ꝓpter hoc q potēcie radicātur in eadē subst̄ātia. ḡ multo fortius actus vnius potēcie intēsus remittit alterā actū eiusdē potēcie. ḡ si rō ꝛ volūtas eēt eadē potēcia. cuz intēderet cognitio. minueret affectio q̄to clarius deū videremus. tāto minus amaremus qđ si nō falsū ē. restat. tē. ¶ Item ybicūq̄ luxt calor sūt formaliter differūt essentialiter. sicut patet in igne. ergo pari rōne ybicūq̄ potēcia cognoscēdi ꝛ amandi formaliter reperiuntur in creatura. essentialiter distinguuntur. sed sic reperiunt in aīa. ḡ tē. ¶ Rō. ꝺōm q ꝛ si prediceta q̄stio plus cōtineat curiositatis q̄ vtilitatis ꝓpter 18
hoc q siue vna pars teneat. siue altera. nullū p̄iudicium nec fidei nec moꝛib⁹ generat. Verūtn q: sācti ꝛ alij qui tractāt de potēcijs aīe plurimū loquūtur de potentiarū distinctione. ꝛ q: etiā plurium questionū determinatio pēdet ex p̄dicte q̄stionis determinatione. ideo stere. ¶ Notandū igitur q istius q̄stionis terminatio determinationi ei⁹ aliquantulū diligēter oportet insistere. ¶ Notandū igitur q istius q̄stionis terminatio ex illius q̄stionis tractatione pēdet qua querit de cōparatione potentie ad subst̄ātiam anime. vñ fm q illa vel em ꝺicere voluerūt q potēcia aīe nō ē aliꝺ q̄ ipa relatio vt ipa aīa relata ad actū. ꝛ hi ponūt q oēs aīe potēcie sint vnū p essentiā. nec est in eis aliqua differentia nisi solā fm relationem ad actū alium ꝛ aliū. ꝛ hoc confirmare nitunt p Aug. in li. de. anima et spiritu vbi videtur hoc exp̄esse ꝺicere ꝛ sētire. Et si tu dicas q ille liber nō est Aug. q hoc non euadit. q: hoc ipm in li. de tri. ꝺicit de potēcijs aīe q sūt vna essētia. vna vita. Aliqui vero ꝺicere voluerūt q potēcie anime nō tm ꝺicūt modū siue relationem. sed etiā ꝺicūt ꝓprietates inherētes ipsi aīe q̄ sūt de genere accidētaliū. vtpote in sēda specie qlitatis videlicet naturalis potēcie ꝛ impotēcie. ꝛ isti ꝺicunt q potēcie in aīa differūt essētialiter. sicut diuerse forme accidētales exist̄ūt in eodē subiecto. ꝛ hoc confirmare nitunt p quoddā verbū Aug. qui ꝺicit in quoddā libello quem fecit de trinitate. vbi ꝺicit q noticia et amor nō vere sūt qđ ipa mens. sꝫ quasi affectiones que dā ꝛ forme ipius. q̄bus nō sit hoc aliq̄d esse. sed ad esse tm ei q est ꝺ aliq̄d. Etiā sunt qui ꝺicūt q potentie anime nec adeo sūt idē ipi aie sicut sūt ei⁹ p̄incipia intrinseca et essētialia. nec adeo diuersa vt cedāt in aliud genus sicut accidētia. sed in genere subst̄ātie sunt p reductionem. ꝛ isti ꝺicūt q cū potēcie simpliciter nō ꝺicant aliā essētiā q̄ subst̄ātiā anime. q non sic differūt essētialiter ipe potēcie q sint diuerse essētie. Et iterū cū nō sint oīno idem cū anime essētia. ꝺicūt q nō sunt oīno idem p essentiā. ꝛ ideo quasi mediū tenētes inter vtrāq̄ opinionem ꝺicūt quaꝺā anime potēcias sic differre aduicē vt nullo modo ꝺici possint vna potēcia. nec tm cōcedūt eas simpliciter diuersificari fm essentiam. ita vt ꝺicant diuerse essētie. sed differre essētialiter in genere. ita vt ꝺicātur diuerse potēcie siue diuersa instrumenta eiusdē subst̄ātie. Quelibet aūt ꝺictarū positionuz suos hz ꝛefēsores. nec est facile rōnibus cogēt⁹ earū aliquā improbare. q: hec positio vltimo ꝺicta cōcordat vie cōmuni ꝛ auctoritatib⁹ tractoꝝ. ꝛ magis sobria est ꝛ rationi cōsona. ideo iurta hāc tertiā positionē ad ꝓpositam q̄stionē respondendū est. q intellectus siue affectus sive rō. ꝛ volūtas nō sunt vna potentia sꝫ diuerse. ꝛ hoc ſēserunt ꝑdecessores nostri. sensisse etiā videt Aug⁹. sicut exp̄sse apparet in auctoritatibus supradictis. omēs etiā quotquot diuiꝺūt aīe potentias p̄ima diuisione diuiꝺūt in cognitiuā ꝛ affectiuā siue motiuā. ¶ Rursus cū q̄s ad semetipm redit volens quasi quoꝺā experimēto ꝺiscere potēciarū q̄s habet in se cōuenientiam ꝛ ꝺifferentiā. inueniet se in cognoscendo ꝛ amādo recurrere ad diuersa instrumēta. Cui ꝺiligēti vsū potentiarum manifesto iudicio apparebit q maior est differētia inter ligētia ad voluntatē q̄ sit intelligentie ad memoriā vel etiā irascibilis ad ꝺcupiscibilē. Memoria em ꝛ intelligentia negociant circa idē. ita vt qđ ista acq̄rit. illa cōseruat. vel illa offert ꝛ ista diiudicat. Similiter concupiscibilis ꝛ irascibilis in se habēt q cōcupiscibilis acq̄rit. ꝛ irascibilis dꝛfēdit. ꝛ q: vtrūq̄ horum necessarium est ad pfectionem actus cognitionis ꝛ affectionis. ideo memoria et intelligentia potius ꝺicūtur diuerse vires q̄ diuerse potēcie. similiter irascibilis ꝛ cōcupiscibilis. Et est exēplum. sicut si aliq̄s haberet diuersa instrumēta ad diuersos actus p̄ncipales. vt securim ad scinꝺendū. ꝛ martellū ad fabricāꝺū. posset tn nihilominus ipa securi vti ex vna pte ad scinꝺendū. vtpote ex pte acieꝝ. et ex alia parte ad alium actum illi consonum iurta hoc materiale exemplū qđ nō est p omnia simile. itelligi pōt i potēcijs spūalib⁹. Cōcedēde sūt igr rōnes ꝛ auctoritates oñdentes rōnem ꝛ volūtatē diuersas esse potēcias. Ad illud ḡ qđ p̄mo obi de Aug. q sūt vna essentia ꝛ vna vita rñdēdū est q tō ꝺicunt ee vna essētia. ꝓ 19
hoc q in vna essētia radicātur. ꝛ adeo adherēt illi intrinsecus vt nō cadant in aliud genꝰ. ꝛ ideo ad illi⁹ exp̄ssionem vtitur beatus Aug. tali p̄ꝺicatione. Q̄ vero ista sit ex positio ab intellectu ꝛ sensu illius verbi distorta colligitur ex ipsis verbis beati Aug. in. xv. de. tri. vbi ꝺicit q ipe deus est tres ꝓsone. sed in creatura habens tres potentias nō est ipse potēcie. ꝛ hoc est dissimilitudo quedam trinitatis create ꝛ trinitatis increate. Cuz igitur ibidem exꝑlanet verba p̄ius posita qualiter sūt intelligenda. ex ipo verbo Aug. colligitur. q cuz ꝺixit

memoriã ⁊ intelligẽtiã ⁊ volũtatẽ vnã esse essentiã. non dixit ꝓ oĩmodã idẽtitatẽ. sz ꝓ quãdã intrinsecã adherẽtiã. ⁊ hũc modũ loquẽdi credẽdum est habuisse autorez libri de aĩa ⁊ spũ. siue fuerit Aug. siue alius. qm̃ si aliter intelligeret valde improbabiliter videret esse locutus. seqret em̃ ex verbis illis q̃ vnũ ⁊ idẽ esset rõ interior ⁊ exterior sẽsus. qõ adeo ꝓtra rõnem est vt etiã refugiat ipe audit⁹. ¶ Ad illud qõ obĩcitur q̃ intellectus speculatiuus extẽsione fit practicus. dõm q̃ sicut in capitulo de mouẽte prz. iĩj. de aĩa phs differẽtiã assignat inter practicũ intellectũ ⁊ appetitũ. nec vnq̃ dicit intellectum fieri appetitũ. sed bene dicit intellectũ speculatiuum fieri practicũ. qz ille idẽ intellectus ⁊ illa eadẽ potẽtia q̃ dirigit in ꝺsiderãdo. postmodũ regulat in operãdo. volũtas aũt nõ est intellectus practicus sz est appetitus ratiocinat⁹. ⁊ iõ nõ seq̃tur ex hoc q̃ sola extensione rõ fiat volũtas. vel q̃ intellectus fiat affectus. ¶ 21 Ad illud qõ obĩcit q̃ potẽtie differũt ꝓ obiecta. dõm q̃ imediatius distinguunt potẽtie ꝓ actus q̃z ꝓ obiecta. Ad differentiã aũt potentiarũ essẽtialẽ sufficit diuersitas obiectoꝝ fm̃ rõnem. ⁊ ideo q̃uis verũ ⁊ bonum nõ differãt essẽtialiter. nihilomin⁹ tñ qz cognoscere ⁊ amare absq̃ dubio sũt actus differẽtes. potẽtie q̃ sũt ad hos actus ꝓ seipas diuersitatẽ hñt. ¶ Ad illud qõ obĩcit 22 de vestigio. dõm q̃ illa rõ potius est ad oppositũ. si q̃s recte intelligat q̃z ad ꝓpositũ. Quia em̃ magis repsentat ipa imago illã sũmam trinitatẽ q̃z vestigiũ. cũ in illa sũma trinitate sit vera distinctio in ypostasib⁹ ⁊ psonis si aĩa est expressa dei imago. debet in se habere trinitatẽ in qua sit vera distinctio. alioquin nõ erit expssa similitudo. Illa aũt differẽtia q̃ est in creatura pure fm̃ habitudinẽ ⁊ relationẽ nõ dic̃ distinctionẽ nisi solũ q̃zũ ad modũ. ideo et si talis distinctio sufficiat in rõne vestigij. amplioꝝ tñ debet esse in rõne imaginis. ⁊ iõ illa rõ non 23 cõcludit. ¶ Potest etiã aliter dici. q̃ ratio vestigij sumitur ex cõparatione creature ad creatorẽ. q̃ attẽditur fm̃ relationẽ effectus ad causã. ⁊ qz illa cõparatio scz q̃ est creature ad creatorẽ fm̃ triplex genus cause est oĩmode ipsi creature essentialis. ideo nõ differũt in ipsa creatura veritas ⁊ bonitas essẽtialiter. sed rõ imaginis attendit in creatura fm̃ q̃ ipa cõparatur ad deũ in ratiõe obiecti. eo em̃ imago dei est q̃ capax ei⁹ ⁊ particeps eẽ potest. ⁊ qz fm̃ easdẽ potentias hz aĩa ferri in deũ. ⁊ etiam in res alias cognoscendas. ideo nõ sunt adeo essentiales ipsi aĩe ratio ⁊ voluntas sicut predicta. ⁊ iõ non oporet q̃ tãta sit cõuenientia inter intelligentiam ⁊ voluntatem. q̃z ta est inter veritatem substãtialem ⁊ boni- 24 tatem. ¶ Ad illud qõ obĩcit q̃ ad delectationem concurrit sensus. dõm q̃ verũ est. sed nõ oportet q̃ ille sensus sit ipius volũtatis q̃ delectat. sed sufficit q̃ sit rationis associantis. Sicut em̃ oculus videt sibi ⁊ pedi. et tñ est aliud organũ q̃z pes. sic ratio sibi videt et volũtati. ⁊ volũtas sibi appetit ⁊ rationi. Et q̃ illud sit verum patet ꝓ auctoritatem Aug. prius inductã. q̃ dicit q̃ nihil intelligimus nisi ꝓ intellectum. nihil volum⁹ nisi ꝓ 25 voluntatẽ. ¶ Ad illud qõ obĩcit q̃ oĩs virtus est amoꝝ et inspectrix medij. dõm q̃ inspicere mediũ est dupliciter. aut per modũ ꝺsiderationis. aut ꝓ modũ inclinationis ¶ Primo modo inspicere mediũ non est cuiuslibet virtutis fm̃ se sed ꝓ concomitantiã. qz sicut ratio videt sibi ⁊ alijs potentijs. sic prudentia ⁊ fides discernũt sibi ⁊ alijs virtutibus. Si aũt sc̃o modo dicat inspectrix medij qz ꝓ inclinationem ad illud tendit. sicut lapis tendit deorsũ. ⁊ medicina vna dicit habere aspectũ ad talem humoꝝem purgandũ. sic non solum est cognitionis immo etiam affectionis. ⁊ ideo ex hoc non cõcludit ¶ Ad illud q̃ obĩcit de cõparatione luminis et calo- 26 ris iam patet responsio ꝓ rationem adductam in contrarium quia hic non habet veritatem. cum sint in aliquo informatiue. sed si habet veritatem. hoc est solũ cũ sunt in quo affectiue. Preterea hic plures negant q̃ sol ꝓducat virtutem quã illuminat calefacit. et potest esse q̃ verum dicant sicut ostẽsum est supra. dist. xiij. Ad illud 27 q̃ obĩcit de optimo anime. dõm q̃ est optimum q̃zum ad esse primũ. ⁊ est iterũ optimum q̃zum ad esse secundum. ⁊ si optimum q̃zum ad esse primũ vnum sit ꝓpte formã vltimo cõpletiua. tamen q̃zum ad esse secundum non oportet q̃ sit vnum. nisi intelligatur esse vnũ. quia ex multis est collectum. sicut ad aliquod bene esse multa concurrunt. Et sic quoniam potentia creature artata est. non potuit creatura habere posse pfectũ nisi esset in ea potẽtiarum multitudo. ex quarum collectione siue adunatione vna supplente defectum alterius resultaret vnum posse cõpletum. sicut manifeste animad- 28 uerti potest in ozgano humani coꝝporis. quoꝝ vnũquodq̃z indiget a virtute alterius adiuuari. Et si obĩciatur q̃ potentioꝝ esset anima si virtus esset vna. qz tunc esset magis vnita. dõm q̃ q̃zuis veritatẽ habeat ex comparatione potentie ad vnũ actũ. nõ tamẽ hz in cõparatione ad diuersos. aut certe si veritatẽ habet cõpando potentiã ad idẽ. nõ tñ est verũ cõpando ad diuersa. Verũ est em̃ q̃ si bõ haberet vnũ oculũ. virtuosius videret ille q̃z modo videat dũ hz socium. nũq̃z tñ ita bene videret solus sicut videret ipse ⁊ socius eius. sicut in ꝓposito intelligendũ est se habere. ⁊ ideo magis est cõplexus posse anime ex multis potentijs collectũ. q̃z si esset simpliciter vnitum. qz vna potentiarum alteram nõ diminuit sed adiuuat. ⁊ ꝓpter mutuũ adiutoriũ ⁊ quodãmodo sociale obsequiũ aliq̃n dicit posse aĩe esse vnũ. aut etiã habitus exñtes in aĩa esse vnũ. nõ qz hoc dictum sit fm̃ ipsarũ potẽtiarũ ⁊ habituũ ꝓpriã rõnem ⁊ specialẽ naturã. sed qz hoc dictũ est ꝓ quãdã collectionẽ. Ad pfectum em̃ posse aĩe cõcurrunt oẽs potẽtie. Et ad pfectã habilitationẽ oẽs virtutũ habilitates. Unde si aliqua auctoritas inueniat q̃ videat ponere vnitatẽ potentiarũ aĩe et virtutũ. intelligenda est fm̃ modũ ꝓscriptuvidelicz fm̃ quandã collectionẽ. Si iterũ inueniatur q̃ dicat potentiã aĩe esse aĩe essẽtiam. intelligenda est per rectitudinẽ ad idẽ genus. Sicut em̃ quedã sũt in genere q̃ 29 re ꝓ se. aliqua ꝓ reductionẽ. Illa per se sũt in genere q̃ participãt essentiã cõpletã illius generis. vt species ⁊ individua. Illa vero ꝓ reductioẽ q̃ nõ dicũt cõpletam essentiã. ⁊ hec sub q̃nq̃z mẽbris continent. quedã reducunt sicut ꝓncipia quedã sicut cõplemẽta. quedã sicut vie quedã sicut similitudines. quedã sicut ꝓuationes Sicut ꝓncipia dupliciter. aut essẽtialia. aut integralia. vt ꝓncipia essentialia. sicut sũt materia ⁊ forma in genere substãtie vt ꝓncipia integrantia sic̃ ptes sbe sunt in genere sube ꝓ reductionẽ. Si reducũtur vt cõplemẽta hoc ꝑt esse dupliciter. aut em̃ est cõplementũ ꝓ modum actus. ⁊ sic est actus primus q̃ reducit ad idẽ genus cuz subst̃ia cui⁹ est actus vt viuere. ⁊ esse substãtie ad genus substãtie. Aut ꝓ modũ aptitudinis. ⁊ sic differentie cõpletiue ad idẽ genus reducũtur cũ specie. Si aut reducũtur sicut vie hoc põt esse dupliciter. Aut sicut vie ad res. ⁊ sic motus ⁊ mutationes. vt generatio reducitur ad substãtiam. Aut sicut vie q̃ reb⁹. ⁊ sic habẽt

ba p̄sūptio. Et qō ibi seq̄tur. scz q̄ p tēptationē fuerat cōuincēda vel pimenda. ad mulierē referendū est vt intelligatur que mulier nō elatio fuerat p tēptationem tē.

¶ Remouet dubitationē que fuit elatio viri an crediderit vel voluerit quod mulier. d

Quod adā nō fuit seduc⁹ sicut mulier. s. vt ere ad diabol⁹ tamē aliō fuit seduct⁹ s. vt venia le putaret peccatum.

Solet queri vtrum illa talis elatio t amor ꝓprie potestatis in viro fuerit sicut in muliere. Ad qō dicimus. q. adā non fuit seductus eo modo quo mulier. nō em putauit esse verū qō diabolus suggerebat. t q̄ cōmissum veniale putauerit quod perempto rium erat. Sed nec prior seductus fuit. nec in eo in quo mulier. vt crederet deū illud lignu zideo tangere. phibuisse. qm̄ si tangerēt fierēt sicut dij stolus. Poterat em̄ aliqua elatio mēti eius inesse illico post tēptationem ex qua voluit lignū ve

Auctorita titū experiri. cū mulierē nō videret mortuā esca te ꝓfirmat illa percepta. Vñ Aug. sup Gen. Cū apostolus q̄d dixerat adā preuaricatorem fuisse ostēdit dicēs. In similitudinē p̄uaricationis ade. seductum tū negat vbi ait. Adā non est seductus sed mulier. Unde

Quāapo stolus voca uerit seduc tionēz qua mlier sedu cta ē nō vir

et interrogatus nō ait. mulier seduxit me. sed dedit mihi t comedi. Mulier vero dixit. Serpens seduxit me. Hāc autē seductionē ꝓprie vocauit aplꝰ p quā id qō suadebat cū falsū esset verū putatum est. s. q̄ deus lignū illud ideo tāgere phibuerit. q. sciebat eos si tetigissēt sicut futuros deos. ranq̄ eis diuinitatē inuideret. q̄ eos hoies fecerat. Sed t si virū ꝓpter aliquā mētis elationē que deū latere nō poterat sollicitauit aliqua experiendi cupiditas. cū mulierē viderat accepta illa esca nō esse mortuā. nec tū eum arbitror (si iam spirituali mēte preditus erat) vllo modo credidisse qō diabolus suggerebat.

¶ Determinat veritatē quis eorum peccauerit magis grauiter.

¶ Ex quo manifeste animaduerti potest. qs eorū plus peccauerit. adā. s. vel eua. Plus em̄ videt peccasse mulier que voluit vsurpare diuinitatis equalitatem t minia p̄sūptione elata credidit ita esse futurū. Adā vero nec illud credidit. t de penitētia t dei misericordia cogitauit. duz vxori mozē gerēs eius persuasioni cōsensit. nolēs eam cōtristari. t a se alienatā relinquere ne periret. arbitratus illud esse veniale nō mortale delictum.

Aug. sup Gene. j. Ebio. ij.

Vñ Aug. Apostolus ait. Adam nō est seductus Quod vtiq̄ ita accipi potest. vt intelligat non esse seductus prior. s. vt in eo in quo mulier. vt. s. crederet illud esse verū. eritis sicut dij. sed putauit vtiq̄ posse fieri. vt vxori mozē gereret. t penitētiam veniā haberet. Minus ergo peccauit q̄ de penitētia t dei mia cogitauit. Postq̄ em̄ mulier seducta māducauit eiq̄ dedit vt simꝫ ederent. noluit eā ꝓtristari quā credebat sine suo solatio cōtabescere. t a se alienatā oīno interire. Nō quidē carnali victus ꝓcupiscētia quā nō duxerat. sz amicabili quadā beniuolētia. qua plerūq̄ fit vt offēdat deꝰ. ne offēdatur amicus. qō ei facere nō debuisse diuine sentētie iustus exti⁹ indicauit. Ergo alio q̄dā mō ipe etiā decept⁹ ē. In expert⁹ em̄ diuine seueritatis i eo falli potuit. vt veniale crederet esse cōmissū. sz dolo illo serpēti no quo mulier seducta est nullo mō arbitror illū potuisse seduci. Ex his dat itelligi q̄ mulier plꝰ peccauerit. q. grauius punita est. cui dictū fuit. In dolore paries filios tē.

In q̄ adam ē deceptus t i quo non

Ex pena etiam plꝰ pec casse ꝓbat mulier

¶ Remouet dubitationē ortā ex verbis aug. q̄bus p̄dicte sentētie aduersari videt. f

Sz huic videt ꝓtrariū qō aug. sup gen. de viro t muliere pctm̄ suū excusātibꝰ ait. Dixit adam mulier quā dedisti michi. dedit mihi de ligno t comedi. nō dic peccaui. Superbia em̄ hz ꝓfusionis deformitatē. nō ꝓfessionis hūilitatē. Hec etiā mulier ꝓsitetur pctm̄. sz refert in alterū dicēs Serpēs decepit me. et comedi. i pari sexu. sz pari fastu. Ecce hic dic Aug. q. parē fastū habuit mulier cū viro. pariter q̄ superbierūt t piter peccauerunt. Sz hec ita determinari pōt vt dicam⁹ parē vtriusq̄ fuisse fastū in excusatiōe pctī. t etiā in esu ligni vetiti. sz disparē t in mulie re multo maiorē in eo q̄ credidit. t voluit esse sicut deꝰ. qō nō vir. Uerū tū t de viro legitur q̄ voluit eē sicut deꝰ. Dic ei Aug. sup illū locū psalmi. Que nō rapuit tūc exoluebā. Rapuit adaz t eua p̄sumēs vt diabolus de diuinitate. rapere voluerūt diuinitatē. t pdiderūt felicitatē. Itē sup illū locū. Deꝰ qs similis tibi. Qui p̄ se vult esse vt deus. p̄ uerse vult eē similis deo. vt diabolus q̄ noluit subesse. t hō q̄ vt seruus noluit teneri p̄cepto sed voluit vt nullo sibi dñante esset q̄si deꝰ. Itē sup illū epl̄e locū. Nō rapinā arbitratus est se

a ¶ Si vir nō peccasset. humanū genus mini me petis corruptū periret. Cōtra ira cōtrahit hō massā carnis a muliere sicut a viro t magis. si q̄ originale peccatū cōtrahim⁹ ex corruptione masse damnate. ita p traheret originale pctm̄ ex corruptiōe mulieris sic ex corruptione viri. Gene. iij. Determinatio p̄dicte auctoritatz

¶ Ad. dom q. q. p̄ncipale p̄ncipium ꝓpagatiōis residet penes virū. potestas seruandi iusticiam marie penes virū residebat. et deus hanc viro seruandā cōmiserat. t iō si vir nō peccasset. posteri originali iusticia non carerent. Ad illud q̄ obiicit de muliere. respondet dupliciter. vel q̄ homo tunc ex parte mulierz cōtraheret corruptionē penalitatz nō corruptionē

Deviro etiam legit q̄ voluerit eē sicut deꝰ. ps. lxviij. ps. lxxxij. Philip. ij

feditatis q̄ ꝓncipaliē hz ortū ex pte viri. vl̄ certe qđ̄ ꝓbabilꝰ videt. vir mulieri cōmixtus amplius nō esset. sic ei deus aliā nouā formasset. hoc saluo q̄ sententia dānationis mortis ⁊ corruptiōis permāsisset in ea.

2 b Tribus modis vt Jsidorus ait peccatū geritur scz ignarātia ⁊c.

Contra. Beda dicit q̄ quatuor sūt nobis īflicta ꝓpter prīmū pctm. vicz. īfirmitas. ignorātia. malicia. ⁊ ꝯcupiscentia. g̃ cū omia ista sint peccatoꝝ ꝓncipia. vī diuisio Jsido. insufficiens esse q̄ ponit tm̄ tria membra Jtem sicut ignorantie opponit īdustria. ita īfirmitati opponit potētia. g̃ sicut ponit aliud genus peccati esse ex ignorantia. et aliud esse ex industria. similit deberet aliō poni ex infirmitate. aliud ex potētia. Rō. dom q̄ ista diuisio peccati accipit pene corruptiōez virīū aīe. ita q̄ ignorātia respicit rationalē. infirmitas irascibilem. ⁊ malicia respicit cōcupiscibilem. ⁊ vocatur hic idē peccatū ex īdustria et ex malicia. iō cū oēs vires motiue sub his tribus cōprehendi possūt. oīe peccatum quod fit in statu nature lapse ad ista tria genera habet reduci. Ad illud vero qđ̄ obīcit de ꝯcupiscētia. dom q̄ illud mēbrū nō distinguit ꝓtra alia. q̄ sicut idē Beda dicit. cōcupiscētia ex oībus his est cōtracta. ⁊ iō penes ꝯcupiscentiā nō sumitur aliqua differētia. cum omnia peccata ꝓcedāt ab ipa. Sicut cm̄ dicit Aug. dū lex ꝓhibet cōcupiscentiā. ꝓhibet oīe maluz. Ad illud qđ̄ obīcitur q̄ potentia opponitur infirmitati sicut industria ignorantie. Dom q̄ industria nō stat ibi ꝓ malicia qua cōcomitatur scientia. Quare autē peccatum ex malicia dicat ex industria infra patebit. cum agetur de pctō in spiritumsanctum.

Quoꝝdā sententia q̄ adā ambigent esse vt deꝰ szn̄ credidit posse/bile

Aliorū sententia q̄ ꝓpter Euam deviro sumptam id dictū putāt

Per similitudinē ostē dit.

a

3 c Est aūt ignorantia ⁊c. Innuit magister q̄ ignorantia eorū qui scire nolūt dū possint nō excusat. Contra. quia sicut dicit pbs oēs homines naturaliter scire desiderāt. sed qđ̄ naturale est nullo modo assuescit in cōtrarium. ergo videtur q̄ nullus homo scientiam respuat. Item sic se habet scientia ad intellectum sicut se habet pax ad affectum. sed quia pax ē perfectio affectus. nullus est q̄ nō appetat pacē. sicut dicit Aug. ꝓpter pacē ei bellāt oēs q̄ cūq; bellant. ergo videt simlit q̄ nullus scientiam respuat. Rō. dom q̄ sicut cōtingit aliq̄d nolle in vniuersali ignorare in particulari. sic contingit aliq̄d appetere in vniuersali. ⁊ tm̄ contē/nere in particu/lari. Et hoc pa/ret. omis hō appetit beatitudinē. illā tamē beatitudinez quam christiani expe/crant multi sunt qui aspernātur et recusāt. ⁊ pri/mus quidez appetitus est a voluntate natura/li. secūdus est a voluntate electiua. ⁊ ꝓ hūc modum est ⁊ in ꝓpositō. Et sic omnes hoīes naturaliter scire desiderāt. Et licet grauius sit peccare sciēter q̄ nesciēter. b nō ideo tamen cōfugiēdum est ad ignorātie tenebras. vt in eis q̄sq̄ excusationē requirat. Aliud est em̄ illa duo obiecta. nam scientiā recusare hoc nō est nature sed voluntatis electiue. Et sic etiam ⁊ si pacē vniuersali nullus recuset. tm̄ hūc modū pacis vel illū multi refugiunt ⁊ ideo cōfugiunt ad bellum.

Vbi nō ꝓ d et velint esse sciētes. scientia ꝓ/ximen mādatoꝝ dei plurimi asp/nātur. Et sic pa/ter respōsio ad

4 d Non ideo tamē cōfugiendū est ad ignorantie tenebras. Cōtra. cū ignorantia sit pura priuatio. ⁊ nihil appetat nisi sub ratione boni ⁊ vtilis. videt q̄ ignorātia non possit affectari vel ad eā cōfugi. Preterea nihil amatur nisi cognitū. sed ignorātie tenebre nō cognoscūtur. g̃ videt q̄ ad eas nullus cōfugiat. Rō. dom q̄ quedam appetunt ꝓpter aliquid appetibile et delectabile qđ̄ habent in se sicut bona spiritualia et corporalia. Quedaz appetunt ꝓpter bonū qđ̄ ad ea ꝓsequit et ex ipsis

b Tribꝰ modis (vt Jsidorꝰ ait) pctm̄ gerit. s. ignorātia. īfirmitate. īdustria. Et grauiꝰ ē infirmitate peccare q̄ ignorantia. grauiusq̄ industria q̄ infirmitate. Eua aūt videt ex ignorātia peccasse. quia seducta fuit. Adā vero ex industria. q⁊ non fuit seductꝰ. vt apls ait. Ad qđ̄ dicimus. q⁊ licz eua in hō ꝓ ignorantiā deliq̄rit q̄ putauit verū esse qđ̄ diabolus suadebat. nō tm̄ in hō q̄n nouerit illud dei esse mādatum ⁊ pctm̄ esse ꝓtra agere. Et iō excusari a pctō ꝓ ignorantiā nō potuit. c Est em̄ ignorantia q̄ excusat peccantē. ⁊ est ignorantia talis que non excusat. Est autem ignorantia vincibilis. ⁊ ignorantia invincibilis. Excusatio oīs tollitur. vbi mādatum nō ignorat. Est aūt ignorātia triplex. ⁊ eorū. s. q̄ scire nolūt cū possint. q̄ non excusat. q⁊ ⁊ ipa pctm̄ est. Et eoꝝ q̄ volūt. sed nō possunt que excusat. ⁊ est pena peccati nō pctm̄. Et eoꝝ q̄ quasi simpliciter nesciūt nō renuētes vel ꝓponētes scire. que neminē plene excusat. sz sic fortasse vt minus puniatur. Tm̄ Aug. ad valētinum. Eis auferꝝ excusatio q̄ mādata dei nouerūt quā solēt habere hoīes de ignorantia Et licet grauius sit peccare sciēter q̄ nesciēter. b nō ideo tamen cōfugiēdum est ad ignorātie tenebras. vt in eis q̄sq̄ excusationē requirat. Aliud est em̄

elicitur·sicut aliquis appetit angustias ⁊ tribulatiões er quibus peruenit homo ad perfectionem in merito⁊ premio. Quedã appetũtur ppter cõparationẽ maioris mali·sicut aliqs ne capiat̃ ꝓpcit se de alto·⁊ illud ꝓprie nõ est appetere·sed ad ipsũ cõfugere·⁊ per hũc modum intelligendũ est esse in ꝓposito. q; em̃ hõ timet deprehẽdi in scelere. tõ fugit lucem. non em̃ videt ad lucẽ ne arguatur opa eius Et q; nõ contingit fugere lucem nisi in tenebris⁊ tenebras. ideo oculus adulterio obseruat caliginem. ⁊q vult male facere. diuinorum mãdatorũ req̃rit ignorantia. nõ q; illam ppter se appetat. sed q; refugit sceleris detrehensionem ⁊ amat delectationẽ quam amari sceleris ꝓpetratione.

nescisse. aliud scire noluisse. q; in eis q̃ intelligere noluerũt·ipa ignorãtia pctm̃ est. in eis vero qui nõ potuerunt. pena pcti. Ignorãtia vero q̃ nõ est eoꝝ q̃ scire nolũt. sed q̃ tanq̃ simpliciter nesciũt. nullũ sic excusat. vt eterno igne nõ ardeat. sed fortasse vt minus ardeat. Nõ igit mulier excusatiõem habuit de ignorãtia. cum ⁊ mandatũ nouerit. et pctm̃ esse secus agere non ignorauerit.

Queritur vnde processerit pmi peccati malicia cũ natura hominis esset incorrupta. Solet etiã queri cum sine vicio esset natura hominis. vnde cõsensus mali ꝓcesserit. Ad qõ responderi potest. q; ex libero arbitrio ꝓprie voluntatis fuit.

e In ipo em̃ et in alio causa extitit vt fieret deterior. In alio. q; in diabolo qui suasit. In ipo. q; volũtate liberi arbitrij ꝓsensit. ⁊ cũ liberũ arbitriũ sit bonũ. ex reru tiq; bona malus ille consẽsus ꝓuenit. et ita ex bono malũ manauit. De hocaũt in sequẽti plenius tractabimus cũ origo mali ⁊ in qua re coalescat inuestigabitur.

Inquirit an volũtas precesserit illud peccatum. Si vero queritꝝ vtrũ voluntas illud peccatum ꝓcesserit. Dicimus q; pctm̃ illud ⁊ in voluntate et in actu cõsistit. ⁊ volũtas actũ ꝓcessit. sed ipam voluntatẽ alia hois voluntas mala nõ ꝓcessit. atq; ex diaboli psuasione ⁊ hominis arbitrio illa volũtas mala prodit. qua iusticiaz deseruit ⁊ iniquitatem inchoauit. et ipsa voluntas iniquitas fuit.

si bonum. ⁊ bonũ nõ vult bonum deteriorare. Rõ. dicendũ q; absq; dubio nulla tẽptatione pellente hõ peccare poterat. sicut patet in lucifero qui peccauit sine impulsu alieno. qui etiam excellentior erat homine pmo. magister autem loquitur supponendo modum peccandi sm̃ q; hõ lapsus est. videlicet ad suggestionẽ diaboli. ⁊ tõ dicit q; in ipo homine ⁊ in diabolo erat q; homo fieret deterior. sed et aliter ⁊ aliter. quia diabolus solũ erat eum inducẽs. et quasi adminiculans. sed hõ fuit causa efficiẽs et psumans. Et q; oĩe pctm̃ qõ facimus q̃dãmodo hz ortũ a peccato pmo. ꝓpter corruptionem q̃ inolcuit ꝓ origi/nalis trãsfusionẽ. hinc est q; nõ solũ primus pãrẽs deterioratus dr fuisse a diabolo. immo etiam oĩe pctm̃ dicit esse ab ipo. Un/de Hiero. sup hieremiã in originali dicit. Quicq̃d peccamus. quicq̃d nocte ⁊ die malorum operũ perpetramus. imperium est demonũ. q; vel omne peccatũ procedit ex suggestione demonũ immediata. vel ex illa suggestione demonũ pmaria. Et sic patet illud qõ mgr̃ dicit in littera. Nec obstat illud Aug. q̃ intelligit de pncipali agente. volens oĩdere q; corruptionis primarie nullus potuit esse pncipalis actor nec ipe homo.

Ad intelligentiam huius partis circa duo incidit hic questio. Primo igit querit de culpa pmorũ parẽtũ in se ex̃tũ ad inordinationem affectus. Scõo vero querit in cõparatione ad ignorantiã intellectus. Et circa primum q̃runtur tria. Primo q̃ritur quo genere peccati mulier peccauerit. Scõo vtrũ qõ mulier appetit vir cõcupierit. Tertio vero q̃ritur quis horz grauius peccauerit.

Questio II a

Circa quã sic procedit. ⁊ ostendit q; mulier peccauerit peccato superbie. Eccli. x. Initium oĩs peccati superbia Et iterũ Eccli. xxv. A muliere initiũ peccati. ergo mulier peccauit peccato superbie. Item Aug. in li. de virgi. Diabolus in celo voluit esse sicut deus. cadens autem persuasit homini similitudinẽ sue volũtatis. ergo sip/suasit mulieri. ⁊ mulier persuadẽti consensit. peccauit igit peccato superbie. Itẽ hoc videt ratione. Impossibile erat hoiem deordinari in potẽtia superiori nisi prius deordinaret in inferiori. q̃ nõ poterat prius inordinare cõuertẽs ad bonũ iterius vel exterius q̃ cõuerteret ad bonũ inferius. sed cõuerti inordinate ad bonum inferius hoc est superbia. ergo primũ peccatum mulieris non potuit esse nisi superbia. Item mulier voluit manducare pomũ. hoc nõ fuit ppter famẽ vel appetitũ delectandi in cibo. cũ nulla esset in gustu eius deordinatio igit hoc fuit quia aliq̃d speciale p illius cibi cõmestionem intendebat. hoc aũt nõ erat nisi esse sicut deus qõ diabolus pmiserat. q̃ ⁊c. Sed ꝓtra. videt q; primũ peccatũ mulieris fuerit inobedientia. Primo q; hoc innuit tertus Beñ. iij. Quis indicauit tibi q; nudus esses. nisi quia de liguo quo preceperã tibi vt nõ comederes. comedisti. Scõo q; hoc confirmat Apls Ro. v. Sicut p vnũ inobedientiã peccatores cõstituti sunt multi. ⁊c Et iterũ p vnũ inobedientiã mors itrauit in mũdũ. Postremo hoc expressius declarat Aug⁹. de vera religione. vbi ait. Adã ppter trãsgressionẽ inobedictie de paradiso electus est. Si ergo primum peccatum hominis fuit inobedientia. nõ ergo videt q; fuerit superbia. Itẽ q; peccatũ primũ fuerit gula videt. primo per hoc qõ innuit Beñ. iij. Vidit igit mulier lignũ q; esset ad vescendum suauc. Scõo hoc confirmat euangelium. q; ꝛps primo fuit tẽptatus a diabolo de gula. sicut legit. iij.

Liber Secundus

Math. dicyt lapides isti ꝛc. sed eo ordine tẽptatiõis tẽptauit hoiez q̃ tẽptauit xp̃m. sic̃ sc̃ti dicũt Postremo hoc expressius declarat Ambro. in illo hymno. Quando pomi noxialis morte in mor. cor. si igit̃ peccatũ pri/mum fuit gula. ergo non fuit superbia. cum sint diuersa peccatorum genera. ⁊ vnum et idem simul ⁊ semel in diuersis generibus esse non possit. ¶ Item videtur q̃ primũ peccatum mulieris fuerit auaricia. primo per textum Ben. iij. Eritis sicut dij scientes bo. ⁊ ma. hoc promisit diabolus. ⁊ hoc primo cecidit in mulieris appetitum. ⁊ appetere multitudinẽ scientie plus q̃ debet hoc est auaricie. sicut dicit Grego. Deinde hoc confirmat Aplus. j. Thimo. vlti. Radix omniũ malorũ est cupiditas. sed peccatum mulieris omniũ aliorũ peccatorum radix fuit. Postremo hoc ipsum expresse declarat glo. super illud ps. Que non rapui ꝛc. vbi dicit q̃ Eua voluit rapere diuinitatem. si ergo rapina est peccatum auaricie primũ peccatũ Eue fuit in genere auaricie. ergo nõ in genere superbie. ¶ Item videtur q̃ primum peccatum fuerit infidelitas. Primo q̃ hoc insinuat textus Ben. iij. vbi dicit mulier. Ne forte moriamur. dubitauit igitur de verbo dei. si ergo dubitare de eo quod debemus credere hoc est infidelitatis. peccatum infidelitatis primo cõmisit. Secũdo hoc confirmat euangeliũ luce. j. Beata que credidisti. dictum est virgini Marie. si ergo salus respõdet per oppositum preuaricationi. ⁊ hoc incipit a fide Marie. videt̃ q̃ illa inceperit ab infidelitate eue. Postremo hoc expressius declarat magister. ⁊ habitum est in distinctione precedenti in progressu tẽptationis. vbi dicit q̃ mulier cũ dubitauit. ab affirmãte recessit et negãti appropinquauit. sed hoc non fuit sine culpa infidelitatis. igitur infidelitas fuit primũ mulieris peccatũ. non ergo primo peccauit peccato superbie. Si forte tu dicas q̃ pluribus generibus peccatorũ simul ⁊ semel peccauerit. hoc non videt̃ possibile. cum simul et semel nõ possit se pluribus cõuersionibus ⁊ aduersionibus deordinare. ⁊ de quid de hoc sit. planũ est q̃ primũ peccatum vni soli cõuenire potest. cũ per supabundantiã dici habeat. ¶ 6 Ad dõm q̃ sicut innuit textus. ⁊ expresse dicit Aplus principale peccatũ hominis per qd̃ lapsus est fuit inobedientia. ⁊ per quod derivatur mors in omnes posteros. Unde ⁊ ad hoc diabolus ipsũ inducere intendebat. qd̃ patet per principiũ sue interrogationis. cur precepit vobis deus ꝛc. Sed quoniã nemo operatur ad maluz aspiciẽs. nec appetit malũ nisi sub specie boni. ideo clare deprehẽdens diabolus q̃ nõ posset mulierẽ in peccatũ precipitare. nisi ꝓponeret aliquod appetibile. illa in tẽptando proposuit fallaciter. ad que omnis homo fm veritatem tendit naturaliter. Naturaliter cĩ omnis homo beatitudinem appetit que est bonũ copiosum et gloriosum ⁊ deliciosum. ideo omnis homo naturaliter appetit excellentiã. ⁊ sufficientiã. ⁊ leticiã. ⁊ inordinato appetitu cõsistit iusticia. inordinato vero consistit culpa. Nam superbia non est aliud q̃ immoderatus appetitus excellentie. Auaricia non est aliud quã immoderatus appetitus sufficientie. Gula non est aliud q̃ im- 7 moderatus appetitus cibi reficientis suauiter. Considerans igitur diabolus hãc esse viam ad precipitãdaz mulierẽ in culpã. primo promisit dignitatis excellentiam. Eritis sicut dij. Secõ subiũgitur cognitionis abundantia. scientes bonũ ⁊ malũ. Postremo pretendit suauitatis experientiã. cũ ostendit lignũ pulchrũ visu et ad vescendũ suaue. Quoniam igit̃ mulier diabolice suggestioni consensit. ideo primo in appetẽdo esse sicut deus. fuit superbia. Deinde in appetẽdo scire bonum ⁊ malũ quod non oportebat. ⁊ scire plus q̃ oportebat. fuit auaricia. Postremo in experiendo suauitatem ligni vetiti. fuit gula. ⁊ in hoc fuit trangressionis rea. et culpa inobedientie inuoluta. Et sic patet q̃ peccatum mulieris inchoatum fuit in superbia. progressũ habuit in auaricia. consũmationem habuit in gula. Patet etiam q̃ inordinata fuit q̃tum ad triplicem potentiã. scz q̃tum ad irascibilem cum appetit̃ altra. q̃tum ad rationalem dũ appetit̃ scire occulta. q̃tum ad concupiscibilem dum voluit degustare suauia. Unde ex illo peccato pullulauerunt radices omniũ peccatorũ. Ex his igitur patet responsio ad questita. Rationes eĩ ostendentes q̃ primũ peccatum fuit superbia verũ cõcludunt. q̃ abillo fuit inchoatio. Rationes similiter ostendẽtes q̃ fuerit inobedientia. gula. ⁊ auaricia. verũ cõcludunt. licet non fuerit ibi auaricia ꝓpie dicta fm q̃ dicitur esse appetitus pecunie. fuit tamen auaricia fm q̃ est appetitus sufficientie. ⁊ in ipsa fuit peccati progressus. sed in peccato gule ⁊ inobedientie fuit consũmatio. in actu videlicet comedendi. Gula eĩ erat in q̃tum in illo cibo inordinate delectari volebat. sed inobedientia cum in actu ipsius comestionis contra diuinũ imperium faciebat. Et hoc expresse dicit Grego. in quadam omel. vbi ostendit q̃ tribus peccatorum generibus ꝛc. prauit diabolus xp̃m. sicut prius tẽptauerat mulierez. et i illis trib⁹ a xp̃o deiect⁹ est. sic̃ illa tria mulierẽ decepit. Nec est incõueniens plura genera peccatorũ fm progressum concurrere ad vnũ flagitium perpetrandum. Facillimũ enim est de peccato in peccatum ruere sicut contingit de motu vnius virtutis ad motum alterius ascendere. ¶ Ad illud igitur solum restat respondere qd̃ obiectum est de infidelitate. non enim cõceditur dum est mulierem peccato infidelitatis peccasse. nisi infidelitas accipiatur valde large. ¶ Quod ergo obiicitur q̃ mulier dixit forte. dici potest q̃ forte est ibi nota euentus. non dubitationis. Sed quia magister dicit expresse q̃ nota est dubitationis. ideo potest aliter dici. q̃ reuera mulier non dubitauit verũ esse quod dominus dixerat. sed hoc dubitauit qualiter dominꝰ intelligebat. vtrum scilicet intelligeret de morte corporali. vel spirituali. vel alio quocũq̃ modo. ⁊ illa dubitatio nec fuit pena. nec fuit culpa. sed quedam nescientia que diabolo tẽptanti prebuit viam. ¶ Nec cogit illud quod obiecit de fide beate Marie. nam et si fides in cõceptione filij dei non modicum tenuerit locum. habuit tñ bũilitaz vsũ preambulũ ratiõe cuius dicitur virgo deo placuisse. sicut ipsa dicit Respexit deus humilitatem ancille sue. Nec oportet etiã oĩno per eundẽ ordinẽ respondere reparationem destructioni. immo frequenter est econtrario. sicut via resolutionis et cõpositionis oppositis modis habent terminari et inchoari. sic et in proposito potest intelligi.

¶ Questio .III. b

¶ Utrum quod mulier appetit̃. vir etiam cõcupierit. Et q̃ non videtur. j. Thimo. ij. Vir non est seductus sed mulier. sed si adam voluisset esse sicut deus quemadmodum mulier. vtiq̃ circũuentus fuisset. si ergo circũuentus vel seductus nõ fuit. id quod mulier appetit̃ nõ cupiuit. ¶ Item Aug. super Ben. ad litteram. Non arbitroz virum si iam spirituali mẽte preditus erat credere quod diabolus promittebat. si ergo adam gratiã

habuit·patet ꝛc· ¶ Item si adam appetiit esse sicut deus·cū adhuc multo minorem haberet similitudinem q̄ lucifer·videt q̄ grauius peccauit Adam q̄ lucifer·ergo si peccatum luciferi fuit irremissibile·ꝛ peccatū hoc minus fuisset irremissibile·quod supra improbatum est Item si Adam appetiit esse sicut deus·aut ergo suggerente muliere·aut suggerente serpente·Non suggerente serpente·quia ipse Adam non cōquerit de serpente sed de muliere. Gen·iij·Mulier quā dedisti mihi ꝛc· Si suggerente muliere·ergo sicut mulier decepta fuit a serpente·ita vir a muliere·sicut igitur mulier dixit·serpens sedurit me·ita vir dixisset·mulier decepit me·sed hoc non dixit·sed dixit·mulier dedit mihi ꝛc· Q̄ si tu dicas q̄ ita fuit·q̄uis scriptura non exprimat· ¶ Hoc simpliciter apparet improbabile· nam si mulier dixisset comede·quia eris sicut deus·cum ipsa comedisset·ꝛ abiq̄ dubio non esset sicut deus·nulla ratione videtur probabile q̄ vir ei credidisset·Sed contra·sup illud p̄s Superbi iniqui ꝛc· Si homo suggestione serpentis vt deus esse noluisset·nō letalis culpe trāsisset ad nos hereditas· Si tu dicas hoc esse dictum q̄tum ad mulierem·obiicitur de viro per illud quod dicit Gregorius in moral· ¶ Et habetur in glosa Job·xlj· per se peccando diuinitatem adam credidit·ꝛ immortalitatis gloriam amisit·ergo adam idem quod mulier appetiit· ¶ Item p̄s·ij·super illud·Non rapinam arbitratus est glo·Non usurpauit quod suum non erat·scz equalitatem dei sicut diabolus fecit·et primus homo·ergo primus homo voluit esse sicut deus·et hoc voluit mulier·ergo ꝛc· Si tu dicas q̄ primus homo stat ibi pro muliere· Contra·super illud p̄s·Que non rapui·ꝛc· Adam ꝛ eua voluerunt rapere diuinitatem ꝛ amiserunt felicitatem·ecce exp̄esse dicitur de vtroq̄· ¶ Item hoc videt rationem maiorem assimilationem habebat vir ad deū q̄ mulier·ergo si similitudo est mater felicitatis·videtur q̄ multo magis credibile fuit virum appetere esse sicut deus q̄ mulierem· ¶ Item multo sapientior erat lucifer q̄ esset primus homo·ergo si cum tota sua sapiētia lucifer voluit esse sicut deus· nec sapientia impediuit superbiam·multo minus videtur q̄ hoc sapientia impediret humana·si ergo hoc mulier appetiit·non est improbabile q̄ vir cōcupierit·maxime cum glose ꝛ auctoritates videantur hoc dicere ¶ R̄o·dōm·q̄ ista est questio facti circa quam non potest multum efficaciter rationari·ꝛ scriptura non determinat expresse·ꝛ sācti super hoc loquuntur varie·ideo sunt hic opiniones diuerse· Quidam em̄ propter auctoritates inductas dicunt q̄ Adam idem ipsum quod mulier appetiit cōcupiuit·sed non credidit sicut mulier·ꝛ propter hoc factus est superbus·sed tamen non dicitur fuisse seductus· Appetere em̄ potest aliquis aliquid ꝛ tamen non credere ad hoc peruenire·multa quidez cupimus ad que nō speramus nos peruenturos·quia non quid possit sed quid velit attendit ambitionis flagitium· Et istam potestionē sustinendo respondent ad rationes adutrāq̄ p tem. Sed quia verbis beati Aug·hec opinio non consonat·immo exp̄esse videtur sentire contrarium· sicut patet ex auctoritatibus eius adductis in littera·nec videtur esse credibile q̄ vir appeteret aliquid ad q̄ crederet se non posse peruenire·cum ante illud peccatum valde ordinatus esset· ¶ Ideo est alia positio q̄ vir in appetibili et principali motiuo non fuit conformis mulieri trasgrediendo·licet esset ei conformis in trāsgressione mandati diuini·vterq̄ em̄ inobediens fuit·sed aliter vir q̄ mulier ad inobedientie culpam perlapsus est· Non em̄ vir pomū comedit propter appetitū excellentie in sui assimilatione ad deū·nec propter appetitum sufficientie in multorum cognitione·nec ppter appetitum suauitatis in cibi degustatione·sicut fecit mulier·fuit tamen in viro quedā superbia·quedā auaricia et quedā·lasciuia per quas deductus est ad inobediē/tiā·Quodā em̄ mō superbiuit dū se nimis magni precij esse apud deū estimauit·ꝛ tāti vt ppter comestionē illius cibi non incurreret grauitatē alicuius supplicij·sed facili consequeretur veniā de offensa· ¶ Fuit etiam quedam auaricia dum curiose scire voluit quid sibi euenire t·dū cibum petitum degustaret· ¶ Fuit etiam quedam lasciuia non carnalis delectationis·sed cuiusdam amicabilis affectionis·qua frequēter fit vt offendatur deus·ne cōtristetur proximus·hoc autem fecit adam dū comedere voluit·ne suas delicias contristaret·h̄ est ne mulierem offenderet·Unde ꝛ dn̄s ipsū arguit q̄ obediuit voci mulieris·ꝛ per hoc perductus est ad inobediētiam ꝛ transgressionē mandati dei·ꝛ hec tria trahūtur ex verbis Aug·super Gen̄·ad litterā·que adducit magister in littera· ¶ Primo em̄ dicit q̄ non est putādum q̄ homo dēceretur nisi precessisset in eo quedam elatio cōprimenda·Et iterū dicit·voluit Adam lignū vetitum experiri cū non videret mulierem mortuā esca illa percepta·Et iterum·noluit eā contristare·quā credebat sine suo solatio contabescere ꝛ a se alienatam interire· ¶ Concedendū est igitur q̄ adam non appetiit esse sicut deus quēadmodum mulier·sicut ostendūt rationes ad hoc adducte ¶ Si autē dicatur alicubi appetiisse se esse sicut deū·hoc est dictum triplici ratione. 12
Aut quia diuinū contēpsit imperium·ꝛ voluntatē sam diuine prelulit iussioni·et se sibi tanq̄ deo subiecit·et ex hoc deo equipari velle ¶ Aut dictum est q̄ mulier de illo sumpta appetiit sicut deus esse·ꝛ per synodochē quod est partis attribuitur toti· Unde sancti·q̄ appetiit alter·frequenter loquuntur synodochice·ꝛ attribuuntur vtriq̄·Aut potest hoc tercio modo dictus intelligi·quia ipse cum esset mulieri prepositus ipsam non cōpescuit·vnde sibi imputatur culpa mulieris·
Mulier autem intelligenda est appetisse se esse sicut deus·non per omnimodam equalitatem·sed per quandā sublimationem in dignitate supra humanum modum quod cum vir non conpescuit·immo potius eius voluntati paruit·sibi peccatuz mulieris imputatur·ꝛ voluisse esse sicut deus refertur·Et sic patet responsio ad auctoritates que prius inducte sunt·et per hāc viam determinari possunt sique alie circa istam materiā consimiles inueniantur· ¶ Ad illud ergo quod obiicitur q̄ maiorem assimilationez habebat vir q̄ mulier·dōm q̄ et si maiorē haberet assimilationem·habebat tamē precellentiam virtutis et cognitionis respectu mulieris que duo non patiebantur hominē ita trahi a modica similitudine sicut mulierem· ¶ Ad illud quod obiicitur 14
q̄ angelus erat sapientior homine·dōm q̄ verum est de cognitione innata·non tamen verum est de cognitione gratuita·creditur em̄ a doctoribus q̄ primꝰ homo ante lapsum habuerit gratiā·sicut melius ostendetur infra·de lucifero vero creditur q̄ gratiā gratum facientē non habuit·sicut determinatum fuit supra.

¶ Questio III c

¶ Quis corū grauius peccauerit·Utrum vir aut mulier Et q̄ vir grauius peccauerit videt·Grauius est peccatum vbi maior est ingratitudo·sed vbi maiora sunt do/

na ibi maior est ingratitudo in peccādo. sed adam præcellebat mulierem in naturalibus datis ⁊ gratuitis. ḡ cum peccauit magis ingratus fuit. igitur ⁊c. Itez maius est peccatū quanto peccans est in altiori gradu cōstitutus. grauius enim peccat prelatus q̄ sybditus eodem genere peccati. sz vir erat caput mulieris ⁊ ei ꝓpositus. ergo videtur q̄ peccauerit grauius. Item tanto grauior est culpa quanto ibi maior est contemptus. sz maior est contemptus in trāsgressione mandati immediate suscepti a domino q̄ mediante alio. si ergo mandatum p̄ viruz peruenerat ad mulierem. videtur q̄ magis contempserit vir q̄ mulier. ergo ⁊c. // Item tanto maior est culpa q̄to maior est ibi lesio ⁊ corruptio. q̄ peccatum de se corruptio est. sed peccatum Ade magꝝ fuit corruptiuum q̄ peccatum Eue. q̄ ex peccato ade fuit totius posteritatis corruptio. ſm q̄ dicitur Ro. v. Per vnius inobedientiā peccatores constituti sunt multi. ḡ ⁊c. Sed contra. Aug. sup Beñ. ⁊ magister refert in littera. Peccauerunt impari sexu. sed pari fastu sed vbi est par fastus ibi est par transgressio. ergo non videtur q̄ magis peccauerit vir q̄ mulier. Item sicut in bonis quod similius est meliori est melius. ita q̄ similius est peiori est peius per se loquendo. sz peccatuz Eue similius fuit peccato luciferi q̄ peccatum Ade ꝓpter maiorem elationem superbie. ergo maius fuit peccatum Eue q̄ Ade. Item tanto grauior est culpa quāto maiori digna est pena. sed mulier magis fuit punita q̄ vir sicut pz Beñ. iij. ⁊ a deo qui iuste punit. ḡ amplius peccauit mulier q̄ vir. // Item grauius peccat qui peccat in se ⁊ in alterū q̄ peccat in se tantum. sed mulier peccauit in se ⁊ in virum dum pertraxit cuz ad peccatum. Vir autē peccauit in se tantum de peccato actuali loquēdo. ergo grauius peccauit mulier q̄ vir. R⁹. dom q̄ sicut predictum fuit supra. peccatum potest dici grauius alterū altero tribus modis. videlicet ingratitudine. libidine. et ex consequenti corruptione. Si igitur loquamur de maiori grauitate q̄tum ad ingratitudinem. grauius peccauit vir q̄ mulier. p eo q̄ abūdantiora dona suscepit. ⁊ ideo cum beneficioz oblitus benefactorem suum cōtempsit ⁊ offendit. magis ingratus fuit. ⁊ in sui ingratitudine maiori. culpabilior extitit. Si autem loquamur de maioritate q̄tum ad libidinem. sic amplius peccauit mulier q̄ vir. p eo q̄ magis improbauoluntate peccauit dum concupiuit deo assimilari. ⁊ ardentius appetijt dum credidit se hoc obtinere posse quod diabolus ei suggessit. ⁊ ideo ꝓpter voluntatem magis improbam mulier peccauit ex maiori libidine. ⁊ q̄tum ad hoc culpabilior viro fuit. Si aūt loquamur de maioritate culpe q̄tum ad corruptionē cōsequentem. distinguendum est. quia aliquid potest dicorrumpere. dupliciter. Aut per modum cause. aut p modum occasionis. Si per modum cause. sic q̄ peccatum viri fuit causa transfusionis peccati in posteros. ⁊ ita corrupit se ⁊ alios. maior consecuta est ex peccato viri corruptio. ⁊ q̄tum ad hoc culpa viri dicitur fuisse grauior. Si vero per modū occasionis. sic q̄ peccatuz mulieris fuit occasio peccati viri. ⁊ ita per consequēs omnium aliorum. hoc modo mulier potest dici ceteros corrupisse. non solum posteros. sed etiam virum suum. Unde non solum peccauit in se. sed etiam in proximum. Et q̄tum ad hoc dici potest in muliere grauius fuisse peccatum. Per hanc distinctionem respondeti potest ad rationes q̄ ad vtranq̄ partem adducuntur pro eo q̄ ſm diuersa membra huius distinctionis procedunt

Aliter posset dici ⁊ quasi in idem redit. q̄ peccatuz potest dici grauius altero. aut pensatis conditionibus ex parte peccantis. aut pensatis conditionibus ex parte peccati. Si igitur pensemus conditiones ex parte peccantis. grauius peccasse dicitur vir q̄ mulier. tum ꝓpter dignorum precellentiam. tum ꝓpter status presidētiam. quia mulieri quodāmodo prelatus erat. Si aūt pensantur conditiones ex parte peccati. grauius peccauit mulier q̄ vir. tum ꝓpter impietatem in deum. tum ꝓpter iniquitatem in proximum. Deuz enim sua ambitione inhonorauit. ⁊ primū suggestione sua deiecit. ſm hoc p̄cedunt rationes similiter ad oppositas pres. Quod autem dicit Aug⁹. q̄ pari fastu peccauerunt. hoc intelligitur non q̄tum ad interiorem affectionem sed q̄tum ad exteriorem mandati transgressionē ad q̄ vterq̄ eorum equaliter obligabatur. Uel par fastus dicitur non per omnimodā equalitatez. sed per quandā conformitatem ⁊ sic ex dictis colligitur q̄ peccatū Eue aliquo modo excedebat peccatum Ade. ⁊ aliquo modo econuerso. Si aūt aliquis querat q̄ eoz magis excedebat aliud. Ad hoc dicendum est q̄ cum peccatum Eue excedit peccatum Ade in conditionibus que respiciunt peccatum essentialiter. vtpote in maiori improbitate libidinis. in hoc q̄ ⁊ maius ⁊ magis ambitiū peccatum Eue magis excessit ⁊ grauius fuit simpliciter loquendo. Et huius signum est. quia magis punita fuit. ⁊ si ad infernum descendisset maiorē penam habuisset. Nec obstant rationes ad oppositum adducte. quia sumuntur a conditionib⁹ peccantis q̄ non faciunt peccatum grauius simpliciter. sed quodāmodo. //

Consequenter queritur de peccato primoz parentum in relatione ad ignorantiā ex pre intellectus. Et circa hoc queruntur tria. Primo q̄ritur vtrum peccatum primorum parentū fuit ex ignorantia. Scōo vtrum ignorantia aliquo modo sit culpa. Tercio queritur vtrum sit culpe excusatoria.

// Questio I //

Circa quam sic proceditur ⁊ ostendit q̄ peccatum primorum parentum fuit ex ignorantia. ad minus peccatum mulieris. Beñ. iij. Serpens seduxit me ⁊c. sz vbi est seductio. ibi est scientie priuatio. vbi autē hoc est ibi ignorantia. ḡ ⁊c. Item qui dubitat de aliquo q̄ quo debet esse certus. potius dicitur illud ignorare q̄ scire. sz mulier de verbo domini debuit esse certa q̄ dixerat. q̄ cunq̄ die comederetis mo. mo. ⁊ de hoc dubitauit cum dixit. ne forte moriamur. ḡ ex ignorantia peccasse videt. Itez qui credit mortale peccatum esse veniale. ignorat veritatem diuini iuris. sed adam credidit peccatum illud esse veniale. sicut dicit Aug. ⁊ magister adducit in ſra. Arbitratus est illud esse veniale non mortale delictuz ergo vī q̄ tam vir q̄ mulier peccauerit ex ignorantia. Item omne peccatum aut est ex ignorantia. aut ex infirmitate. aut ex malicia. Sed peccatum primorum parentum non fuit ex malicia. quia tunc esset peccatuz in spiritumsanctum. Nec ex infirmitate. q̄ nullam habebat promitatem ad peccandum. ergo fuit ex ignorantia Item si Adam ⁊ Eua credidissent deum tam grauiter offendere. ⁊ tantas penalitates incurrere. cum nullam haberent ad peccatum pmitatem. nullo modo videt q̄ culpam cōmisissent. si ergo culpam cōmiserunt. videt q̄ hoc ignorauerunt. ⁊ ita ex ignorantia peccauerunt. Sed contra. si peccauerunt ex ignorātia. aut illa ignorantia fuit pena. aut culpa. Si culpa. ergo culpa fuit in eis ante primā culpam. q̄d est impossibile. cū impli-

centur hic duo opposita. Si pena ergo pena fuit ante culpam. Item si fuit ibi ignorantia. aut ḡ iuris. aut facti. Non facti q; bene sciebant se de ligno vetito comedere non debere. Non iuris quia bene sciebant se debere deo obedire. ⁊ contra eius imperium nullo modo facere. nulla ergo videtur in eis ignorantia fuisse. Item si fuit ibi ignorantia. aut ḡ voluntaria aut inuoluntaria. Si voluntaria. ḡ videtur q; iam voluntas eoꝝ in appetendo ignorantia esset inordinata. Si inuoluntaria. ergo videtur q; nullo modo debuit eis ipputari culpa. si ergo est imputata. non videt q; fuisset ex aliqua ignorantia. Itez si fuit ex ignorantia. aut ḡ innata. aut contracta. aut inflicta. aut procurata. Non ex pcura. nec contracta. nec inflicta. ergo fuit ex ignorantia innata. sed non decebat deum facere naturā humanaz cū ꝓnitate ⁊ impotentia. ergo pari ratione non debuit eā facere cum cecitate ⁊ ignorantia. si ḡ ex ignorantia peccauerunt. videtur q; hoc possit imputari deo. Item si aliquo modo dicitur ex ignorātia peccasse mulier. hoc est q; a serpente seducta fuit. sed vir non fuit seductus sicut dicit Apls. ḡ ex ignorātia peccatū eiꝰ nō ꝓcessit. si ḡ radix pcī in viro ⁊ muliere non fuit altera ⁊ altera. videtur etiam q; nec mulier peccauerit ex ignoran-
18 tia. ℞. dom q; peccatum esse ex ignorantia potest dici dupliciter. videlicet ꝓprie. put distinguitur peccatum ex ignorantia contra peccatū ex infirmitate ⁊ ex industria. ⁊ hoc modo ignorantia dicit priuationē scientie q; non competit homini ex natura sed merito prime culpe fuit contracta. ⁊ hoc modo peccatum primorum parentum non potest dici ex ignorantia. nec continet sub illa diuisione qua dicit q; omne peccatuz aut est ex ignorantia. aut ⁊c. illa enim diuisio peccati est ꝑm statum nature lapse. Coīter aūt dicitur peccatum esse ex ignorantia. quod cōmittit aliqua nescientia errāte circa peccante. ratōne cuius nec considerat grauitatē culpe. nec grauitatem pene. ⁊ sic peccatuz primoꝝ parentuz ex ignorantia dici potest fuisse. quia tam in viro qz̄ in muliere fuit quedam nescientia q; nō fuit pena. sed q; dam naturalis imperfectio magꝭ repta ē in muliere qz̄ in viro. Mulier enim ignorauit vtruz serpens sibi vel rum vel falsum suggereret. ignorauit etiam seueritatez diuine iusticie. Vir aūt alterū horum dicitur ignorasse videlicet diuine iusticie seueritatē. in hoc q; estimauit. eniz erat seueritatē diuine iusticie. Uterq; tamē cognoscere potuit p scientiaz quā habebat se male facere. Et sic large accipiendo ignorantiā dici potest peccatū primoꝝ parentum fuisse ex ignorantia. ⁊ magis peccatū Eue qz̄ peccatum Ade. Et hoc concludunt rōnes ad pmam partem inducte. Proprie vero accipiendo ignorantiā ꝑm q; dicit penā. ⁊ hō put dicit nescientiam eius rei quam hō deberet scire ꝑm exigentiaz. sic peccatū primorum parentū non fuit ex ignorantia. sic ostendūt rationes adducte ad partē contrariam. ⁊ hō patet discurrendo p singulas. Quod em̄ obijcitur aut est pena aut
19 culpa. dici pōt q; ista diuisio non est sufficiens nisi accipiatur ignorantia ꝓprie. Nam non solum homo primo institutus sed etiam angelus brūs aliqua ignorat. cum multa ignorescant ꝓncipatibus ⁊ prātibus p eccle-
siam. Unde talis ignorantia nec culpa nec pena est. q;
20 est respectu horum que non debet scire quantum est de prima conditione nature. Ad illud q; obijcitur q; aut fuit ignorantia iuris aut facti. dom q; non fuit ibi proprie loquendo ignorantia iuris qz̄tuz ad ꝓncipale. sed qz̄tum ad aliquid annexū. vtpote qz̄tum ad seueritatez iudicis. Similiter non fuit ibi ignorantia facti qz̄tum ad ꝓncipale. q; bene sciebat se gustare lignū vetitū. fuit tū in muliere quedam ignorantia qz̄tum ad id q; credebat assequi p illud videlz assimilationē ad deum. ⁊ ita
21 non fuit ignorantia ꝓprie dicta sed coīter. Ad illud q; obr̄ q; ignorantia aut erat voluntaria aut inuolūtaria. dom q; ista non est diuisio p immediata. si large accipiatur ignorantia. aliquis em̄ est q; cogitat de eo q; ignorat. ⁊ tunc nec circa illud afficitur voluntarie nec inuoluntarie. ⁊ sic erat de illa ignorantia Eue. Ad illō q;
22 obijcitur q; aut erat innata aut contracta ⁊c. dom q; illa ignorantia dicebat quandā scientie incōpletionez et imperfectionem q; inerat animabus primoꝝ parentū ex defectu ꝓprie nature. p hoc q; anime eoꝝ nō erant in omnimoda lucis plenitudie. in tali aūt statu decuit hominem sic fieri. q; sicut infra patebit. prius debuit esse viator qz̄ cōprehensor. nec tamen ex illa ignorantia dicitur homo fuisse in tenebris vel in cecitate. q; sufficiēs lumen habebat ad incedendū per viam iusticie. ⁊ iō nō est simile de ꝓnitate. Prontas eī non solūmō dicit imperfectionem. sz etiam quandam nature curuationez. ac
23 per hō inordinationē. Ad illud q; vltimo obijcit q; vir non peccauit ex ignorantia q; non fuit seductus. dom q; non solūmodo mulier ignorasse dicit ꝓpter seductionem. sed etiam q; ignorauit pene sequentis acerbitatem. ⁊ licet in Adam non fuit ignorantia illius seductionis. fuit tamen ignorantia p inexperientiā diuine vltionis. ⁊ iō aliq; ignorantia siue nescientia fuit in adam. licet minoꝝ qz̄ in Eua. Nec valet illud q; obr̄ de radice. q; ignorantia nō pōt ibi esse tanqz̄ ex vna radice. sz q; dāmō talis nescientia occasionē pbuit ad peccandum.

Questio II c

Utrū ignorātia in aliq; hoīe possit esse culpa. Et q; sic vr. j. Lo. xiij. ignoras ignorabit. sz nullꝰ ignorat a deo nisi ꝓpr culpā. ḡ ⁊c. Itē sup illud ps. Noluit intelligere. ⁊c. Glo. Aug. Ignorātia in his q; intelligēr nolūt ē peccatū. Itē rōne vr. cognoscere credenda ⁊ operanda est actꝰ ⁊ rutis. s. fidei ⁊ prudētie. ḡ hō ignorare ē ⁊rutē hō priuari. sz priuatiōes ⁊rutū sunt vicia ⁊ peccata. ḡ aliqua ignorātia ē culpa. Itē nō facere ea q; hō tenet facere est peccatū. silr nō dicere. silr nō amare ea q; hō tenet amar est pctm̄. ḡ silr nescire q; tenet scire ē pctm̄. sz milti sunt q; ignorant ea q; tenent scire. vtpote ca sine quibꝰ salvari nō possunt. ḡ in talibꝰ ignorātia est culpa. Item error est pctm̄. aut ḡ rōne eiꝰ q; ponit. aut rōne eius q; priuat. Nō rōne eiꝰ q; ponit. q; pctm̄ priuatio est nō positio. Si rōne eiꝰ q; priuat. sz error priuat sciētiā. ⁊ priuatio sciētie est ignorantia. ḡ ignorātia ē culpa. Cōtra Aug. in Ench. dicit qz̄ inflicta est nobis ignorātia rez agendaꝝ. ⁊ cōcupiscētia noxiaꝝ. sz nullū pctm̄ ē nobis inflictū. ḡ ignorātia nō ē pctm̄. Item rōe vr. In oī pctō ē auersio a bono incōmutabili ⁊ cōuersio ad cōmutabile sz ignorātia nlla ē ad bonū cōmutabile auersio. ḡ ignorantia nō est culpa. Item nullū peccatū remanet pꝰ penitentiā. sz ignorantia remanet in homine post penitē tiam ⁊ contritionē. ḡ ignorantia nō est culpa. Si tu dicas q; remanet actu sz transit reatu. ḡ tūc videt q; ignorantia non esset culpa actualis sz originalis. Sed non est originalis. q; manet post baptismum. ⁊ hoc melius patebit. j. Nec actualis. ḡ non ē culpa. Item omne peccatū est in affectu. cū oīne pctm̄ sit voluntariū. sz ignorantia est in intellectu. ergo ignorantia nō est peccatū. Item si ignorantia est peccatum. ḡ ignorare est peccare. sz de viro ignorante verum est dicere q; in omni instanti ignorat. ergo in omni instanti peccat. ḡ tot sunt

in eo peccata quot sunt instantia. q̄ si hoc est falsum et
24 impossibile. restat ignorantiā peccatum non esse. ℟o. ad predictorum intelligentiam est notandum q̄ cū priuationes cognoscantur per habitus. cognitio ignorātie pendet ex cognitione scientie. Attendendum autez q̄ quedam est cognitio aliquorum q̄ nec est necessaria ad virtutem. nec est necessaria ad salutem. sicut artiuz mechanicaz ⁊ liberalium. et talis cognitio nec est virtus. nec de esse virtutis. ⁊ illa ignorantia q̄ est huius cognitionis priuatio culpa non est. siue sit ignorantia negationis siue dispositionis. siue etiam sit voluntaria siue non. Alia est cognitio credibilium et operabilium. q̄ ad salutem necessaria est in adulto. ⁊ hec est cognitio fidei ⁊ prudentie. ⁊ ad hanc cognitionem habēdam tenemur. q̄ sine hac nullus pōt recte viuere. Duius autez cognitionis priuatio potest dupliciter in nobis esse. Aut manente tentione. tūc est ibi culpa. quia
25 cum quis tenetur ad aliquid ⁊ illud non implet. ex hoc ipo culpatur ⁊ dignus est pena. Si autem sit in nobis priuatio non manente tentione. vtpote cum non pōt scire. ⁊ impotentia excusat ab obligatione. sic priuatio huius cognitionis culpa non est. sicut in furiosis. ⁊ ꝟz hoc ignorantia q̄ dicit priuationem cognitionis ad salutem necessarie. vno modo peccatuz est. alio vero mo
26 do minime. Aliter potest dici ⁊ quasi in idem redit q̄ priuatio cognitionis ad salutem necessarie dupliciter potest esse. Aut ita q̄ in nobis. sed non a nobis. et hoc modo culpa non est. sed magis pena. ⁊ cum non sīt eius principium. in ipa nec meremur. nec demeremur Aut ita q̄ est in nobis ⁊ a nobis. ⁊ sic culpa est. ¶ Hoc autem potest esse triplicīter. Uel cum in via veritatis existentes voluntarie ab ea recedimus. ⁊ in erroris foueam nos precipitam⁹. ⁊ hec priuatio potest dici ignorantia erronea q̄ est in hereticis. Uel cum ad viam veritatis valentes pertingere. cupimus in tenebris ambulare. ⁊ hec potest dici ignorantia affectata. ¶ Aut q̄ ex quadam pigricia ⁊ negligentia non curamus veritatem addiscere. ⁊ hec dicitur ignorantia crassa ⁊ supina. ⁊ queliber istarum est culpa. licet prima maioꝛ ꝯ̄ secunda. ⁊ scōa ꝯ̄ tercia. Et sic concedende sunt rationes
27 ostendentes q̄ ignorantia aliquo modo potest esse culpa. Ad illud ergo q̄d obūcitur in contrarium q̄ ignorantia est nobis inflicta. dōm q̄ put nobis inflicta est pena est ⁊ non culpa. prout tm̄ voluntas nostra aliquo modo deordinatur circa illā (sicut prius dictum est) incipit esse culpa. Sicut passiones sāctis martyribus illate pene erāt considerate fm se. cōparate tm̄ ad voluntatem sāctorum libenter eas perferentes pro amore xp̄i erāt eis meritorie. Utrū aūt aliquo modo sit culpa prout scz cōtracta est videbitur infra cum agek de originali
28 peccato. ¶ Ad illud quod obūcitur q̄ in ignorantia non est cōuersio. dōm q̄ verum est prout est pura priuatio. put tamē ipsā cōcomitatur aliquo modo nostra affectio non habet veritatē. ⁊ hoc modo dicit esse culpa nō primo. ¶ Ad illud quod obūcitur q̄ ignorantia
29 remanet post penitentiā. dōm q̄ non remanet put habet rōnem culpe. scz rōne volūtatis concomitantis vel quodāmodo eā causantis. sz si remanet hoc est inq̄tuz habet rōnem pene ex originali cōtracte. ideo ꝯ̄tum ad pārū in quo habet rōnem actualis trāsit nō solū actu sz etiā reatu. cū ds penitet. ꝯ̄tū vero ad scōz quodāmodo remanet. ⁊ ita videt ignorātia remanere actu. ⁊ in hoc habet quandā approximatio nē ad pctm̄ originale
30 fm id tm̄ q̄ culpa est actuale pctm̄ est ¶ Ad illud quod obūcit q̄ ignorātia est i ītellectu. dōm q̄ illa ignorātia q̄ opponit cognitioni virtutis ad quā tenemur nō tm̄ respicit intellectū. sed etiā affectū. sicut ⁊ virtus sibi opposita. Un̄ nō tm̄ dicit sciētie carentiā. sed etiā volūtatis incuriā ⁊ negligentiā ad scientiā peipiendā. ¶ Ad illud qō obūcit q̄ in quoliber instanti ignorat. dōm q̄ ignorare nō ōz esse culpa. nisi eatenus qua ds tenet scire qō ignorat. ideo ⁊ si in ql̄iber instāti ignoret ⁊ in quo libet teneat. q̄ tm̄ pceptū affirmatiuū nō obligat semp sed p loco ⁊ tēpore. ignorās ignorādo nō peccat. nisi i illo instāti in quo tenet nosse vel addiscere qō ignorat. ideo ꝯ̄tus semp dicat ignorare. nō tm̄ ōz semp peccare.

¶ Utrū ignorātia sit culpe excusatoria. Et q̄ sic videtur. ¶ J. Thi. q̄. Misericordiā ꝯsecutus sū. q̄ ignorās hoc se ci. si ḡ ignorātia fuit ratio q̄ reuenit ad mīam. videt q̄ ignorātia excusabilē fecerit et⁹ culpā. ¶ Itē sciētia aggrauat culpā. sicut ōr. Luce. x. Seruus scies vo. dd. s. nc. ḡ p oppositū ignorātia alleuiat. ḡ excusat. ¶ Itē oīe pctō catū est voluntariū. ḡ qō diminuit de rōne volūtarij diminuit de rōne pcti. sz ignorātia diminuit de rōne voluntarij. q⁹ volūtariū est. vt dicit phs cui⁹ pncipiū ē in ipo cognoscēte singularia. ḡ tē. Itē sicut ad retinēdū pctō requirit fortitudo. sic etiā requirit cognitio. sed defectus fortitudinis vtpote infirmitas excusat culpā. ergo similiter videt q̄ defectus cognitionis sez ignorantia. ¶ Itē qō in sua plenitudine oīno tollit culpā. citra plenitudinē aliquo mō diminuit. sz cū aliq̄s simpliciter est ignarus. sicut paruulus ⁊ furiosus. nihil qō faciat imputat ei in pctm̄. sicut dicē Bern⁹. ⁊ alij doctores. ḡ videtur q̄ oīs ignorātia. pctō ppetrato aliq̄ modo ꝓbeat excusationis patrocinīū. Cōtra Isido. in li. de ecclī. institutione. Nullus in culpa maioꝛ est q̄ deū nescit. ḡ videt q̄ ignorātia nō excuset sed aggrauet. ¶ Itē sup illud Rom. ij. An ignoras tē. Ambro. glo. Grauissime peccas q̄ ignoras. ḡ videt ignorātia grauare culpā. ¶ Itē ignorātia de se malū est. sed malū additū malo facit maius malū. ḡ videt q̄ ignorātia pctm̄ augeat nō crescet. ¶ Itē sciētia nec auget nec minuit meritū. sed sola grā ⁊ charitas. ḡ pari ratione nec ignorantia auget nec diminuit demeritū. ḡ nō excusat pctm̄. Itē esto q⁹ vn⁹ sciens peccet ex aliquāta libidine. ⁊ alter ignorās ex tanta libidine. si equalis est ibi libido. ḡ equalis debet esse punitio. ḡ vr q̄ eq̄lis sit vtrobiq̄ excusatio vel accusatio. ḡ nō magis excusat vel accusat ignorātia q̄ sciētia. Est igīt questio ꝓpter quid magis excusat ignorātia q̄ sciētia. Et cū tā ignorātia q̄ infirmitas excuset. similiter est q̄stio q̄ istarū magis excuset. Rursus cū sint mīe drīe ignorantie. cū h̄ q̄rit q̄ earū excuset et q̄ nō. ⁊ q̄ magis ⁊q minus ℟o. ad p̄dictoꝛ intelligentiā est notādū q̄ oīs ignorātia aliquo modo excusat pctm̄. ⁊ rōne cōest. q⁹ minuit de rōne volūtarij. minuit etiā de rōne cōptus. Ceteris em̄ paribus magis contēnit q̄ peccat ex īdustria q̄ ignoāter peccat. Et iterū. cū volūtarius includat in se cognitionē. qō ꝑuat cognitionē ꝑuat de rōne volūtarij. Quia ḡ pctm̄ mēsurat fm q̄titatē libidi nis ⁊ cōptus. ⁊ ignorātia diminuit de rōne boꝛ. ḡ aliter verū est q̄ oīs ignorātia inq̄tū huiusmodi excusat pctm̄. ⁊ si tāta sit q̄ ꝑuet oīno rōnem volūtarij ⁊ rōnem cōptus excusat a toto. si vero nō oīno ꝑuet. excusat a tāto. Cōcedēde sūt igīt rōnes ostendentes q̄ ignorātia excusat pctm̄. ¶ Ad illud ḡ qō obūcit in cōtrariū de Isido. grauissime peccat q̄ cū nescit. dōm q̄ Isido. ibi cōparat pctm̄ i fidelitatis ad alia pctā genera. ⁊ ipm̄ in se vel

de graue est. quia non est sine magna anime deordinatione. nihilominus tñ cum quis ignorans aliquid facit et in incredulitate. sicut dicit Aplūs de se. minus
34 graviter peccat quam ille qui facit ex certa scientia. ¶ Ad illud Ambro. q̄ grauissime peccat qui ignorat dom̄ q̄ hoc non dicitur ratione maioris culpe. sed ratione infirmitatis magis periculose. quia cū non habet scientiem de morbo siue culpa. nō querit medicinam
35 et ita semp remanet morbus. ꝛ hoc est quod dicit Aug in li. confes. Eo insanabilius peccabā. qui me nō pecare arbitrabar. ¶ Ad illud quod obīcitur q̄ malum additū malo facit maius malū. dom̄ q̄ illud habet veritatem cum malū malo cōformatur. Malum autē pene cum sit inuoluntarium. nō cōformatur malo culpe quod est volūtarium. ꝛ ideo non auget. sed potius diminuit. Et quoniā ignorantia in nobis non est sic culpa quin etiam aliquo modo sit pena. ideo culpam per
36 petratam excusat. ¶ Ad illud quod obīcitur q̄ scientia non auget meritum. dicendū q̄ illud nō sequitur Quātitas em̄ meriti nō est a nobis sed a gratia dei. de arbi. et ideo quod facit ad rationem volūtarij. facit aliquo modo ad augmentū peccati. et similiter quod diminuit. facit ad alleuiationem peccati. talis autē ignorantia vt dictum est fuit supra ¶ Ad illud quod obīci
37 tur q̄ peccātes ex pari libidine equaliter puniuntur. dom̄ q̄ hoc non cogit quin ignorantia excuset. q̄ si ille qui ignorat peccat ex tanta libidine ex cōsta ille qui cognoscit. in statu ignorantie existens si haberet scientiā peccaret multo maiori. ꝛ ita grauius peccaret ꝛ grauius punireturꝛ ideo ignorantia que in ipso est excusat
38 peccatum. excusat inq̄ et minuit cōsitatem peccati. nō quā habet. sed quā haberet si ignorantia non esset. Ad illud quod queritur que magis excuset. Utrum ignorantia vel infirmitas. Responderi potest q̄ duo sunt de ratione volūtarij. videlicet cognitio singularium circūstātiarum. ꝛ q̄ operationis principium sit intrinsecum. igitur ignorantia excusat. q̄ priuat de ratione cognoscēdi. infirmitas excusat q̄ priuat de ratione perfecte principiandi. ꝛ quoniā priori priuatur posterius et non cōuertitur. ꝛ cognoscere preambulum est ad facere. plus tollit de rōne voluntarij ignorantia cōsita infirmitas vel impotentia. ꝛ ideo magis excusat ceteris paribus. Adeo tamen potest infirmitas precellere ꝛ ignorantia parua esse siue ex culpa nostra procedere q̄ erit econuerso. Unde ꝛ si in generalitate loquendo verum est dicere. q̄ magis excuset ignorantia cōsita infirmitas descendendo tamen ad specialia pecata possunt se habere sicut excedentia ꝛ excessa. Ad illud quod queritur que ignorātia excuset. ꝛ cōsitum. dōz q̄ est ignorantia facti. ꝛ ignorantia iuris. Ignorantia facti potest esse dupliciter. aut adhibita debita diligētia. aut nō. Si adhibita debita diligentia. excusat a toto. si non adhibita non excusat a toto sed a tanto. Si autē sit ignorantia iuris. hoc potest esse dupliciter. aut est vincibilis. aut non vincibilis. Si vincibilis. tunc est ignorantia que est culpa. Et hec aut est ex cōsuvero. aut ignorātia affectata. ꝛ ista sic ex vna parte excusat q̄ ex alia parte magis agraua. Aut est ex negligētia et ignauia. sicut ignorātia crassa ꝛ supina. ꝛ ista si aliquo modo excuset. nō tamen ita excusat vt sempiterno igne nō ardeat. sicut dicit Aug. et magister in litera. Si autem sit ignorātia inuincibilis. hoc potest esse dupliciter. Aut ista ignorantia est introducta per culpam preambulam. aut preter omnē culpam Si preter omnem culpā. aut simpliciter priuat cognitionem iuris. sicut in infantibus et furiosis qui omnino carent vsu rationis. ꝛ hec excusat a toto. Unde dicit Bern̄. q̄ pueris. infantibus. ꝛ dormientibus. nihil quod faciunt imputatur. Aut nō tollit omnino vsum rationis. sed semiplenum. ꝛ tunc non excusat a toto. sz a tanto. sicut est in his qui non sunt plene furiosi. sed aliquo modo habēt lucida intervalla. ꝛ in pueris qui aliquando sunt capaces precepti. licet non plene. Si autem ignorantia est introducta per culpam propriaz sicut est in ebrio et furioso. quorum vterq̄ se precipitauit in hoc per culpam suam. sic non excusat a toto sed a tanto. quia sicut dicit phūs. iij. Ethicorum. ea. vij. Ebrius habebit duplices maledictiones. maledictionem scilicet pro culpa precedenti. ꝛ maledictionem p culpa subsequenti. Quantum autem et qualiter excusset subsequentem culpam diuersimode quidam determinant. Quidam em̄ dicūt q̄ nec ebrius nec furiosus quivsu rationis caret cōmittere potest nouam culpaz sed ex inordinatione sequenti aggrauatur culpa prima potest enim culpa aggrauari ex euentu sequenti. Alīs autem videtur q̄ nec excuset quin nouam culpam committat. non tamen est adeo grauis sicut si illam faceret ex certa scientia. ¶ Primus tamen modus dicendi p babilior esse videtur. ¶ Ex his patet q̄ loth non omni- 40
no excusatur a culpa incestus cum cognouit filias suas. ¶ Primum quidē. quia non fuit in eo plena ignorantia. licet enim dicatur in textu q̄ non senserit. quādo filie accubuerūt. hoc dicitur quia non discreuit. Secūdo vero quia in illam ignorantiam peruenit per ebrietatem. quam debuisset vitare. et ideo sancti dicūt eum fuisse culpabilem. licet ex alia parte dicant eū fuisse aliquatenus excusabilem.

¶ Distinctio. xxiij. de dei permissione in actu tēptandi.

Peterea queri solet. cum deus hominē ꝛc. Supra egit magister de lapsu primorum parentum in cōparatione ad diabolum tēptantem ꝛ hominem transgredientem. in hac parte agit de lapsu primorum parentum in comparatione ad deū permittentem. et quia non est equū permittere aliquem insium ab astuto circumueniri. ideo vt ostēdatur prima permissio esse iusta. pars ista duas habet. in prima determinat cur deus hominem temptari permisit. in secunda vero determinat quantum ꝛ qualem cognitionis habitum ei dedit. ibi. ꝛ quidem fm animam ꝛc. ¶ Prima parte remanente indiuisa. secunda diuiditur in tres partes. in prima determinat qualiter homo cognitionem habuit. vtrum per disciplinam et studium. an per diuinum donum. ¶ In secunda vero determinat quorum cognitionem habuit. ibi. fuitq̄ primus homo ante lapsum triplici cognitione preditus. ¶ Et illa pars habet tres. ¶ In prima determinat qualem cognitionem habuit de rebus creatis. ¶ In secunda qualem cognitionem habuit de deo. ibi. cognitionem quoq̄ creatoris ꝛc. ¶ In tertia qualem cognitionem habuit de seipso. ibi. porro sui cognitione ꝛc.

1 a Non esset laudabile homini si ideo bene viuere posset · quia nemo male viuere suaderet · Sed contra · Si hoc verum esset tunc videtur q̄ vita nostra in gloria laudabil' nō erit · vbi nemo male viuere suadebit · Item esto q̄ diabolus nichil mali persuasisset · nihilominus mereri potuisset · sed si mereretur esset laude dignus · ergo ꝛc · R⁹ dicendū q̄ laus quedam est que respicit dignitatem operis voluntarij ingēitz illud nobile est · et hec posset esse in homine si nullus ipsum temptasset · Quedā autez est laus q̄ non respicit op⁹ voluntarium · sz opus strenuum et arduuz · quod consistit in expugnatione aduersarij et reportatione triumphi de hoc loquitur Apostolus · ij · Thimo · ij · Nō coronabitur nisi qui legi · cer · Et de hac laude magister intelligit · Et sic patēt illa duo obiecta · q̄ procedūt de laude ſm primum modum ·

D·XXIII

Aug. sup Genesim

Quare deus creauit quos pſciebat malos futuros

2 b Gloriosius est non consentire peccato q̄ tēptari non posse Contra · Deus nō potest tēptari · homo vero sic · ergo gloriosior est homo q̄ deus · Item i statu glorie homo non poterit tēptari · in statu vie potest · ergo gloriosior est status vie q̄ patrie q̄ si verū est · gloriosior est miseria q̄ gloria ·

Determinat quare deꝰ permiserit hominē tēptari sciēs eū esse casurum · a

Reterea queri solet cur deꝰ hominez tēptari permisserit quē decipiēdum fore pſciebat · Sedª nō essz laudabile homini si ideo bene viuere posset q̄ nemo male viuere suaderet cū in natura posse · et in potestate haberet velle non consētire suadēti deo iuuāte · cᵇ gloriosius est nō consētire peccato q̄ tēptari nō posse · Mouētur etiam quidā dicētes · Cur creauit deꝰ quos futuros malos pſciebat · Quia p̄uidit quid boni de malis eorū esset factur⁹ · Sic ei eos fecit vt relinq̄ret eis vñ aliq̄d facerēt · et si culpabiliter aliq̄d facerēt · illū de se laudabiliter opantem inuenirēt · A se habēt volūtatē malā · ab illo naturaz bonā · et iustā penā · Frustra ergo dicit · nō deberet deꝰ creare q̄s pſciebat malos futuros · sciebat ei bonis p̄ futuros · et iuste p̄ mala volūtate puniēdos Addūt etiā talē hoiem deberet facere q̄ nollet oīno peccare · Cōcedim⁹ q̄dē meliorē naturā eē q̄ oīno peccare nolet · Cōcedāt tīpi nō esse malā q̄ talis facta ē vt posset nō peccare si vellet · et iuste punitā q̄ volūtate nō necessitate peccauit · Cū ḡ hec bona sit · illa melioz · cur nō vtrāq̄ faceret vtyberius laudareť deutraq̄ · Illa em̄ de sctis angel' hec de hoib⁹ ē · Itē inquiūt · Si deꝰ vellet · et illi boni eēnt · Et bꝰ quidē pcedim⁹ · sz meliꝰ voluit vt qōvellēt eēnt · Et boni q̄dez nō ifructuose · malivo nō ipune eēnt · Itē inquiūt · Posset deꝰ volūtatē eorverterе ei bonū · q̄ oī potēs est · posset reuera · Cur ñ feč · q̄ noluit · Cur noluit · Ipse Rº · dōm q̄ verbū magistri intelligendū est circa eā quī efficitur glorioſior ex merito suorū operū · et ideo nō valet illud qđ obiecit de deo · Item intēſio glorie intelligenda est in verbo propositio nō ēctum ad premium substantie · sed ēctum ad aliquā accidēcalez laudem qua laudatur vir iustus Eccī · xxx · q̄ potuit transgredi nō est transgressus · cē · et ideo non valet illud qđ obiecit scō ·

Determinat q̄liter hō cognitionē habuit · vtrū p̄ disciplinā et studium · an p̄ diuinum donum · b

Et q̄dē ſm alaz rōnalis fuit homo hūs discretionē boni et mali · Sciētiā quoq̄ rerū creatarū et cognitionē veritatis · q̄ p̄mepfectioni cōgruebat · mox cōditus nō incōgrue accepisse putatur · et ad illā nō studio vel disciplina aliq̄ p̄ interualla tpis p̄fecisse · sed ab exordio sue cōditionis diuinitus illā pcepisse ·

Determinat qualē cognitionē habuit hō ante lapsū de rebus creatis · c

Fuitq̄ hō p̄mus ante lapsum triplici cognitione p̄ditus · rerum fcz p̄pter se facturū · et creatoris · et sui · Rerū quipe cognitionē hominē accepisse pſpicuum est · cū nō ipe creator vel angelus aliqs · sed hō oībus amātibus noīa imposuerit · vt ostēderetur q̄ singulox noticiā homo ipe habuerit · Que em̄ propter illū creata erant · et ab illo regēda et disponēda erant · horū oīm deꝰ illi et sciētiam tribuit · et prouidētiā atq̄ curam reliquit · Quia vt ait Aplus nō est cura deo de bobus · Quox alioꝝq̄ alialium deꝰ homini curaz reliquit · et prouidentiam vt dominationi ei⁹ subijcerētur et rōne illi⁹ gubernarētur · vt sciret illis necessaria p̄uidere · a quibus emolimentū debebat reciperе · Hāc aūt sciētiam hō peccādo nō perdidit · sicut nec illā qua carnis necessaria prouidētur · Et id circo in scriptura homo de huiusmodi nō eruditur · sed de sciētia anime quam peccando amisit ·

nouit · Mō debem⁹ plus sapere q̄z oportet ·

Rom · vj

c Hāc aūt scientiā ꝛc · Innuit magister q̄ scientiaz rerum creataruz homo nō perdidit · et p̄terea i scriptura de ea nō cruditur · Cōtra · videtur esse falsuz cōstat em̄ q̄ nos qui sumus filij Adē rerū naturaras ignoramus et ignorātes nascimur · nec nosse possum⁹ nisi cū magna difficultate discam⁹ Silr ſm videt esse falsū · qz in scriptura habetur ex̄ducere oīm rerum in operib⁹ · vj · dierū · et q̄liter p̄ducere sunt · et qualiter criaz dicitur fuit · Rº · dōm q̄z si hō merito p̄mi pcī erreceat⁹ sit · et fact⁹ sit ignorās rā in cognitione vie veritatis p̄pter ipsum creatē · q̄ i cognitione vie salutis sue · plus nī exceat⁹ est i scō q̄z in p̄mo · Nā ad cognitiōez naturalū rerum multum potest p̄cere p̄po studio atq̄ igenio · sz in cognitiōe modi q̄uenīēdi ad vtā p̄ seipm plus

deficit ꝯ proficit · nisi diuine reuelatõis instructione dirigat · ꝛ ꝓpterea magis data est nobis scriptura diuinitus et per spiritũ sãctum reuelata ĩ cognitõe fidei ꝛ moꝝ ꝯ in cognitione rerum naturaliũ · licz omĩs veritas aliquo modo a spiritu sãcto esse dicatur · ꝛ pro tanto ĩtelligẽdũ ẽ verbũ ꝓius ꝓpositũ a mgro fuisse dictũ

Qꝛ ergo obijcit de amissione cognitionis · veruz est q̃ amisit habitum · tñ nõ amisit naturale iudicatorium

4 Ad illud ꝯ qõ obijcit q̃ scriptura insinuat ꝓductionẽ rerũ · dõz q̃ non determinat ibi rerũ species naturas ꝛ cas · sed ꝯ explicat qõ sentit fides sana · videlicet diuinã voluntatem omnium esse causam primam et summam · et omnia esse facta ꝑ ꝯbuz ꝛ repata ꝑ verbũ

5 d ¶ Si autem queratur vtruz homo ꝛc.

¶ Innuit magister q̃ homo nõ habuit prescientiam eorum que futura erant circa ipsum. Contra. ¶ Si enim hoc verum esset · cum nos multa prescimus de futuris et sancti patres prescierunt aduentum christi et ꝓbete similiter · videt q̃ Adaz nõ fuit ita sapiẽs sicut nos sumus hodie. ¶ Si tu dicas q̃ hoc non est inconueniens propter gratuitã reuelationẽ que in nobis est ꝛ prophetis vt aliquid sciamus quod ignorauit Adã. Obijcit cõtra hoc quia sicut sãcti exponunt adam in sopore illo captus est · ꝛ ad celestem curiam diuinitur fuisse perductus · et hoc innuit textus q̃ statim

6 post euigilationem prophetice locutus est. Hoc nunc os ꝛc. Si ergo vere locutus est prophetice · preconuit quid cauere intellexit · Si horũ noticiã nõ habuisset · nõ essz reus preuaricationis · neqꝫ seipm cognouisset. ¶ d ¶ Si aũt queratur vtrũ hõ sciẽtiã habuerit eoꝝ que circa euz futura erãt · id est si ruinã suam prescierit · et similiter prescierit bona que habiturus fuisset si ĩ obediẽtia perstetisset · ¶ Respondeti potest q̃ ei magis faciẽda indicta sũt ꝯ futura reuelata · Accepit eñ sciẽtiam ꝛ ꝓceptuz eoꝝ q̃ faciẽda fuerãt · sed nõ habuit prescientiam eoꝝ q̃ futura erãt · Nõ fuit ergo hõ pscius sui casus · sicut ꝛ de angelo diximꝰ Quod Aug · sup Geñ · asserit ratione vtens ꝯ supza posuimꝰ Hec de scia hois ꝯtũ ad primũ statũ ptinet · dixisse sufficiat.

gnouit quid significabat mulieris et viri coniunctio · et mulieris de latere viri formatio · Et primum signat christi incarnationem · Secundũ passionem · igit post cognouit christum incarnandum et christum passuruz sed redemptio et reparatio presupponit lapsum · ergo precognouit Adam lapsũ futurũ ꝛ suum remedium.

¶ Rꝰ · dicendũ q̃ magister non loquitur de quibuscuñ ꝯ futuris · sed de bis que spectabant ad statum suum · vtpote de lapsu et confirmatione · confirmationem enim prescire non potuit q̃ non erat manlurus · lapsum autem scire non debuit · ꝛ rationes supza assignate sũt cum hoc quesitum fuit de angelo · Cum ergo obijcitur q̃ ꝑ sciuit incarnationem · dupliciter respondetur · Uno modo q̃ hoc est falsum · et si enim sciret mulierem factam vt coniungeretur sibi per coniugiũ sacramentum · nõ tamen oportuit q̃ sciret incarnationem et passionem pro eo q̃ coniugium tempore innocentie · non significabat coniunctionem christi et ecclesie ꝯtum ad matrimoniũ coniunctionem · sed per charitatem et dilectionem. ¶ Alius est modus respondendi · q̃ sicut Joseph precognouit suum principatum · non tamen precognouit suam venditionem · et fuit antecedens ad illud · sic Adam nosse potuit aliquid quod spectabat ad banc nature exaltationem · sicut fuit christi incarnatio · ita tamen q̃ ignorabat posteritatis sue lapsum per suam preuaricationem · Uel q̃ deꝰ nõ reuelauit · vel q̃ ꝑ non ptractauit.

7 Primꝰ hõ nõ fuit prescius futurorum.

8

Ad intelligentiam huius partis circa duo incidit hic questio ſm duo circa que versatur principaliter totalis distinctionis intentio. ¶ Primo queritur de tẽptationis prime permissione. ¶ Secũdo queritur de primorum parentum cognitione. Circa primum queruntur tria · Primo queritur vtrum deus debuit hominem facere inexpugnabilem · an taliter q̃ posset expugnari. Secundo queritur vtrum hominem quem prescibat expugnandum · debuit permittere per tẽptationem impugnari. Tercio vtrum temptationis pugna a viris iustis debeat desiderari.

Qꝛ deus debuit facere hominem impeccabilem siue inexpugnabilem · ostenditur primo per diuinam bonitatem · quia vt dicit Dyonisius · optimi est optima adducere · sed melioꝛ est natura rationalis que non potest peccare ꝯ que potest · ergo videtur q̃ decuerit deum optimum facere hominem · et ad peccandum impossibilem · et ita inexpugnabilem. ¶ Item hoc ipsum videtur per diuinam liberalitatem · ¶ Ad excellentiã ei liberalitatis non solum facit dare multa et magna sed etiam dare velociter · sed donum gratie confirmantis et beatificantis · hoc maius est ꝯ donum cuiuslibet gratie gratum facientis · ergo si deus hoc dare homini disposuerat · et ex prima sui conditione ad hoc ydoneus erat · videtur q̃ statim cum eum fecit debuit ei hoc donũ dare · ſz si hoc haberet esset inexpugnabilis · ꝯ ꝛc ·

Liber Secundus

Jtē hoc ip̄m ostēditur tercio ex parte sapiētie. Maioris em̄ sapientie est scire mala precauere q̄s postq̄s facta sūt remediū adhibere. g̃ si diuina sapiētia maxime manifestāda erat in hoīs ꝺditione. videk q talē debuit eū facere. t tātam sibi cautelā adhibere q nō possit in malū incidere. Jtē hoc ip̄m oñditur ex pte diuine potētie. q̄to em̄ potētia maior est tāto velocior operak magis igitur diuina potētia manifestak in opatione subita q̄s in opatione successiua. si igit hoīs gratificatio t ꝺfirmatio t glorificatio est ūmediate a deo. vī q deꝰ subito. t in eodē instāti in quo hoīem fecit. debuit eū gratificare. t in gr̃a ꝺfirmare. ac q hoc ī expugnabilē facere. Sed ꝺ gloria est bonū laudabile. sed nullus est laudādus ī eo qđ habet nisi habeat illud q merita. g̃ si deꝰ fecit hoīem ad hoc vt gueniret ad statū glorie t pmū. vī q debuit facere hoīem in statu meriti. sed status meriti t pmī debēt esse distincti sicut status vie t patrie ꝼm legē cōmunem g̃ t dona vie. t patrie. si igit habere impossibilitatē ad peccandū spectat ad securitatē beatitudinis. videk q a p̄ncipio nō debuit homini dari. g̃ debuit expugnabilis fieri. Jtē ad plenā pfectionē vniuersi decuit fieri oēm creaturā q̄ rōne recta potuit excogitari sicut dic̄ Aug. in. iij. de li. ar. sed rōnabiliter cogitari pōt ad pfectionē vniuersi spectare creaturā q̄ hēret libertatē ar. t relicta esset in manu cōsilij sui. hāc igit decuit fieri. t ī statu vertibilitatis ꝓstitui. sed hoc nulli creature magis cōpetit q̄s homini. g̃ rē. Jtē vniuersū ex oppositione mali ad bonū decorak quasi quibusdā antitetis sicut dicit Aug. t Eccī. inuik. exriij. ꝺtra malū bonū rē. Si g deꝰ vniuersū venustate debuit t decorare. videk q būc decorem vniuerso nō debuit auferre. sz si fecisset hoīem inexpugnabilem. tā hic decor nō esset. g̃ rē. Jtē hoc videk quarto q deꝰ vniuersū fecit ad suū pius manifestationem. t sicut deꝰ est sūme potens t sapiēs. sic est sūme iustꝰ t misericors. g̃ tale debuit facere vniuersū in quo manifestarek eꝰ sūma iusticia t sūma misericordia. sed sūma iustitia nō manifestak nisi in seueritate punitionis malorū sūma misericordia nō manifestak pfecte nisi ī liberatione miserorū t remissione delictorū. hec aūt non posset cē nisi rōnalis creatura facta esset in statu in quo posset peccare t expugnari. g̃ diuina iusticia t mia exigebat
9 hoīem vertibilē t expugnabilē fieri. Rō. ad p̄dictorum intelligentiā notādum q t si ipa operatio nō indigeat approbatione. p eo q ḧcđ deus facit bene facit t recte facit. veruntn̄ ad ererciādū deuotionē in mente fidei t ūm t cōpescēdā rabiē in ore blasphemantiū t deū in suis opibus inculpantiū. quadrupler pōt rō assignari q re deus fecit talē hoīem vt posset ab aduersario expugnari. Et p̄ma est manifestatio diuine potētie. Voluit em̄ deꝰ oñdere homini. qz sicut sine eo factus nō fuerat. ita nec sine ipō p̄sistere poterat. vt igit bō nosset q diuinū posse nō solūmodo est oīs potētie ꝺseruatiū. sz etiam q ip̄m solū est qđ nō pōt deficere nec expugnari. ꝺ placuit sibi creaturā rōnalē facere vertibilē t expugnabilē. nec tm̄ ꝺfirmare q̄s q̄s expimento disceret q ipe solus est in quo nō cadit nō posse. Scđa rō est manifestatio diuine sapientie. maioris em̄ sapiētie est oñ sinuz scire ordinare bona cū malis. t elicere bona ex malis. q̄s ordinare soli bona cū bonis. t ꝺ cū nō deceret cū ibi mala facere. debuit talem facere creaturā q posset ī operando deficere t malū cōmittere. vt deꝰ mala illa ordinādo suā sapientiā declararet. Tercia ratio sumit ex manifestatione diuine mie. q̄ potissime manifestata est eiz vnigenitū filium suū traderet ad liberatione̅ seruitutis. Quarta ratio sumitur ex manifestatione diuine iustitie. q̄ potissime manifestak in hoc q deus retribuit vnicuiq̄ ꝼm opera sua. precipue in eterna punitione malorū. hec aūt retributio t punitio. t prefata misericordie liberatio nō esset nisi deꝰ creaturā rationalem ex precipue hoīem in statu vertibilitatis fecisset. t ita potērem impugnari t expugnari. t ideo cōgruū fuit deū hominem in statu tali facere. t concedende sūt rationes ad hoc inducre. Ad illud qđ primo obiciť q deꝰ debuit facere hominem optimū. dōm q est optimuz simpliciter. t est optimū in ordine. Lū aūt dicit. Dyonisius. q optimi est optima adducere. nō intelligit absolutez in ordine. t ideo ex hoc nō seq̄tur q homo debuit fieri i optimo statu simpliciter. sed in statu ī quo optime saluaretur vniuersitatis ordo et pulchritudo. t sic factus est cū pductus fuit in statu vertibilitatis. vt ordinato processu perueniret a merito ad p̄miū. ab imperfecto ad perfectum. ab inferiori ad supremū. Ad illud qđ obiciť de sūma libertate. dōm q si deus sit liberalissimus tamē liberalitas nō precludit viam iusticie t sapientie. ideo sicut dona sua distribuit largiter vt tamē nō excludak sapientie recta ordinatio. t iusticie iusta retributio. ideo nō statim debuit beatificare t cōfirmare sed merita hominis expectare. Ad illud qđ obiciť q maioris sapientie est precauere malū rē. dōm q falsū est. imo multo maioris sapientie est morbū bene curare q̄s naturam a morbo p̄seruare. Vñ Augꝰ. in Ench. melius iudicauit deꝰ de malis bona facere q̄s mala nulla permittere. t maiori etiā sapientie attestak (vt predictum est) sic res ordinare. vt ex superuenienti etiā defectu ordinatione nō deturparentur sed rerū ordinatio decoret. Ad illud qđ obiciť de potentia. dōm q in omnibus operibus diuinis manifestak diuina potētia. ea tamē ꝼz que spectāt ad hoīs gratificationem t glorificationem plus sūt ad manifestationem diuine misericordie t iusticie q̄s potentie. ideo maior est cōgruentia in proposito q̄s in oppostō. nihilominus tamen q̄tum ad aliquē modū ex ipsa humani infirmitate et indigētia plus innotescit homini diuina potentia q̄s si nunq̄s ꝺspectet vertibilitatem in rōnali creatura.

Questio III b

Vtrū debuit deꝰ permittere hominē impugnari. Et q̄ sic videk q illud qđ dicit magister in litera. nō esset laudabile bene viuere nisi esset qui male viuere suaderet. cr go si debuit permittere oīe qđ faciebat ad humanem laudē ampliandā. debuit igitur permittere hominem impugnari p suggestionem diabolicā. Jtem ꝼm rectū iudicium rōnis t attestationē apostoli. q̄. Thimo. j. Nō coronabiť nisi q̄ legit. cer. si g homo pducendus erat ad coronā glorie. videk ex recto ordine q statui debuerit in cōflictu tēptationis t pugne. Jtem decet deū sic administrare res t eis puidere vt salua sit lex quam indidit eis a prima ꝺditione. iuxta illud Aug. vī. de ci. ice res quas deꝰ cōdidit administrat vt eas agere ꝑmittat. sz deꝰ fecit t facere debuit hoīem ī vertibilitate ar. et relinquere cū in manu ꝺsilij sui. t similiter liceriū. g̃ si diabolus voluit hoīem vexare. et homo voluit ei cōflictare. deus nullū eoz debuit impedire. Jtem facilius erat homini vincere aduersariū q̄s diabolo vincere hominē. homo em̄ nō poterat vincere nisi volens. ergo pugna illa de se magis erat ordinata ad victoriam hoīs q ad victoriā diaboli. g̃ magis ad bonū q̄s ad malū

reduci potentie ad genus subē. Prima enim agendi potētia q̄ egressum ꝺr habere ab ipa sba ad idem genus reducit. q non adeo elongat ab ipa sba vt dicat alīa es/sentiā cōpletam. Si aūt sunt similitudines sic sunt in genere p reductionē. ⁊ reducunt ad idem genus sb quo cōtinent quoꝝ sunt similitudines. vt ptz in similitudine albedinis ⁊ coloris. q̄ quidē non est albedo sz color. Postremo q̄ priuatiōes non habent ēntiā aliquā nisi p habitū in eodem genere esse habent in quo et habitus p reductionem. Et sic ptz rnsio ad omnia questa.

Questio II d

De illa diuisione potentiaꝝ aie q̄ est p supiorē ⁊ inferiorem portionē. ⁊ est questio vtrū supior portio ⁊ inferior sint diuerse potētie. Et q sic videt. sicut dicit Aug. de trini. inter superiorē portionē rōis ⁊ inferiorem est coniugium. q: hec ꝺr vir ⁊ hec ꝺr mulier. sed non est coniugiū eiusdem ad se. sed diuersi ad diuersuz. cū igit inter hec duo sit cōiugiū in quantū sunt potentie. ergo in genere potentie. sunt diuerse. Item sicut in pluribus locis in li. de tri. dicit Aug. imago nō cōsistit in rōne ētum ad inferiorem ptem sz q̄tum ad supiorem. sz esse ad imaginē nō ē accidens potentijs aie. sz est eis essentiale. cum igit supior portio ⁊ inferior differant p cē ad imaginē. ⁊ p non esse ad imaginē. vr q sint potentie p ēntiam diuerse. Item sicut vult Aug. supior portio se hz ad inferiorē sicut regens ad rectum. regens autē ⁊ recta cum sunt adinuicem relatiue opposita. si g̃ relatiue opposita non possunt esse circa idem. necesse est esse alias potentiā q̄ regit. aliam q̄ regit. Item nihil fm idē agit ⁊ patitur. sz superioris portionis ē mouere inferiorē. ⁊ inferioris ē moueri. g̃ impossibile ē q concurrant in eā dem potentiā. g̃ ⁊c. Item si rō supior ⁊ inferior non differrent nisi q: hec intendit eternis ⁊ illa intendit tpalibus. g̃ non plus differrent q̄ oculus aspiciens sursuz ⁊ aspiciens deorsum. sz nullo modo diuidit oculus in superiorē ⁊ inferiorem. pro eo q aspicit sursum ⁊ deorsum. g̃ nec ratō sic diuidi deberet. si g̃ diuidit. g̃ rō supior ⁊ inferior non differunt penes actus ⁊ aspect⁹ sz etiā penes id q sunt. Itez si solū penes aspect⁹ diuersos et actus eēt ibi dria. cum rō angeli aspiciat supiora ⁊ inferiora. vr q deberet diuidi in supiorē ⁊ inferiorem. sz talis diuisio in potentijs angeli non cōsueuit assignari. amplius g̃ differunt q̄ fm actus ⁊ aspectus. g̃ redit idem qꝺ prius q sunt diuerse potentie fm id q sunt. Sed ℑ Aug. dicit. xij. de tri. Cum disserim⁹ de natura mentis humane. de vna quadā re disserim⁹. nec ea3 p hec duo q cōmemorauī nisi p officia geminam⁹. sermo precesserat de superiori portione rōis ⁊ inferiori. g̃ ⁊c. Itē anima sicut dicit pbus fm intellectū quodāmodo est omnia. sed hoc non esset nisi potentia intellectiua cum sit vna nata esset cognoscere omnia. si g̃ dicit ratio supior inquantū cognoscit supiora. ⁊ inferior inquātū cognoscit inferiora. g̃ non est alia ⁊ alia potentia. Item idem est habitus q̄ dirigit animā ad amorem dei ⁊ primi. vt pote charitas. g̃ multo forti⁹ eadem potentia qua conuertimur ad ꝺeum ⁊ ad primū. sed hec ē rō supior ⁊ inferior. g̃ ⁊c. Item lux increata se hz ad creatas sicut se hz lux solis ad colores. sicut dicit Aug⁹. in li. solil. sed eadem ē potentia sensitiua q̄ cognoscim⁹ tam lucez q̄ colorē. si g̃ intellectiua potentia multo largior est ⁊ liberior q̄ potentia sensitiua. videt q vnaz eadem potentia sit qua cōuertat aīa ad lucem eternā ⁊ ad hec tēporalia

30 Ro. ꝺom. q diuisio rationis in superiorē portionē ⁊ inferiorē non est adeo p diuersa mēbra vt hec ⁊ illa sit potentia alia ⁊ alia sicut rōnes ostendunt ad scō am ptem inducte. nec est p membra ita cōuenientia vt nō sit ī eis dria nisi solū fm aspect⁹. Est em̄ differētia in eis sz dispositiones. ⁊ fm officia. Scōm dispositiones. q: hec fortis et illa debilis. Scōz officia. q: hec regit. ⁊ illa regitur. Ratione diuerse dispositiōis in debilitate ⁊ fortitudine hec vocat vir ⁊ illa mulier. Ratione diuersitatis in officio ⁊ regimine hec vocatur superior q: regit ⁊ illa inferior q: regit. talis aūt dispositionū diuersitas ortum habet. nō ex diuersitate nature. sz ex diuersa cōparatione eiusdē potentie. Dū em̄ rō nostra ad supiora cōuertit. purgat ⁊ illuminat ⁊ pficit. Dū leges eternas cōspicit ⁊ īmutabilitatē diuine virtutis. in bono fortificat ⁊ vigorat. Dum aūt ad hec inferiora conuertit. vt pote ad sensibilitatē ⁊ carnē. quodāmō trahitur ⁊ emollitur. ⁊ iō sunt eiusdē nature rō superior ⁊ inferior. differentes fm fortitudinis ⁊ debilitat⁹ dispositionē. Et q: vna oritur ab altera. ⁊ ei cōiungit ranqꝫ adiutorū simile sibi. recte hec ꝺr vir illa dicit mulier. ⁊ inf eas dicit cē cōiugiū. Diuersitas aūt officior sibr non venit ex diuersitate naturaꝝ. sz ex diuersitate dispositionū. Q: ei hec fortis ē ⁊ illa debilis. hec intelligens ⁊ cōsulēs diuinā voluntatē. illa vero exequens ope. ⁊ iō hec regit ⁊ illa regit. ⁊ ex h illa superior ⁊ ista inferior appellat. Et 31
sic patet q supior portio rationis ⁊ inferior ⁊ si aliquo modo recte cōdiuidant. tñ diuerse potētie nō sunt. ista em̄ mēbra videz supius ⁊ inferius essentiā potentie nō variāt sz dispōes ⁊ officia. ⁊ h insinuant ipa noīa. Ad 32
illud g̃ qꝺ obr de cōiugio iam pz rnsio. h em̄ dictū est relatiue. nō q: rō supior ⁊ inferior sint diuerse potentie. sz q: cum vna ab altera educat. natura tñ nō drūt. sz sibi/inuicē ꝺiungunt quasi ad mutuū obsequiū. Ad illud 33
qꝺ obr q hec est ad imaginē ⁊ illa nē. ꝺꝺz q cū negam⁹ inferiorē portionē rōnis esse ad imaginē. nō h dicimus q: imago nō sit in illa potentia. sz q: nō attendit fm cōuersionē illā. vnde nō remouet rō imaginis a portione inferiori fm id q est imago ⁊ fm id q ē ratio. sz solū fm cōparationē supadditā. Ad illud qꝺ obr q regens ⁊ rectum sunt opposita. ꝺꝺm q verū ē sz ex hoc nō sequitur diuersitas in spirituali potētia. in ea maxime q̄ nata ē reflecti sup seipam. ⁊ talis ē rō ⁊ voluntas. Qꝺ g̃ obr q 35
relatiue opposita nō pñt esse circa idē. ꝺꝺm q verū ē fm idem ⁊ ad idem. cū aūt aliqꝺ compat ad diuersa. nihil impedit in eo reperiri simul relatiōes mutuas sine repugnantia ⁊ oppositione. Preterea illud hz locum in relatiuis fm esse ⁊ nō fm dici. Et p hoc pz responsio ad illud qꝺ sequitur q nihil fm idem agit ⁊ patit. h verū ē de actione ⁊ passione pbica. de passione aūt spūali qua dicimus idem a se moueri ⁊ regi veritatē nō hz. cuz dicat Anſ. voluntatē esse instrumentū seipm mouens. Ad duo vltima iam pz responsio. Concedo em̄ q illa diuisio non solū attendat fm diuersitatē in aspectu. sed etiam in dispositione ⁊ officio q̄ nō repit in angelo vel in oculo. sicut ptz p ea q̄ ꝺicta sunt. ⁊ ista sufficiant.

Questio III e

Querit de illa diuisione potentiaꝝ aie. q̄ ꝺdem est naturale ⁊ deliberatiuū. ⁊ q̄rit vtrum diuisio voluntatis p naturalem ⁊ deliberatiuā sit p diuersas potentias. Et q sic vr. Dam̄. cum diuidit potētias aie primo diuidit in theletim ⁊ bulisim. i. in naturalē ⁊ deliberatiuam. ⁊ postea subdiuidit p alias potentias. g̃ si maior differentia est inter prima membra. vr q naturalis voluntas ⁊ deliberatiua sit potentia alia ⁊ alia. Item di/

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

uisio substantie p rōnale ⁊ nō rōnale variat ipam p essentiam. ergo diuisio potentie p huiusmodi differentias facit potentias essentialiter differre. sed talis est diuisio potentiaꝝ aīe p naturalem ⁊ deliberatiuā. ergo ⁊c Minor pbat̄ p b̄ q̄ sic dicit pbs. rōales potētie sūt ad oppositā. sz qñ aliq̄ potētia naturalit̄ mouet̄ ad aliq̄d ñ mouet̄ ad oppositū. g̃ potētia vt est naturalis nō est rōnalis. Item cuz diuidim⁹ creaturā p corruptibilem et incorruptibilem. diuersificam⁹ eā essentialiter. g̃ pari rōne cū diuidim⁹ potentiā p mutabilem ⁊ imutabilem eā essentialiter variamus. sz potentia q̄ mouet̄ naturaliter ad suū obiectū mouet̄ vniformiter. deliberatiua vero vertibiliter. g̃ ⁊c. Item potentia in qua cōmunicamus cū brutis nō pōt esse eadē cū potētia in qua differimus. sz in naturali appetitu in brutis cōuenim⁹. ⁊ in rōnali differimus. g̃ ⁊c. sicut em̄ bruta naturaliter appetunt sui esse ꝯseruationem. sic ⁊ nos appetimus. Sed ꝯtra. potentie q̄ hñt idem obiectū ⁊ sub eadē rōne nō habent diuersitatem. sed naturalis voluntas ⁊ deliberatiua idem hñt p obiecto videlicet bonū. naturaliter enim bonū appetimus. ⁊ ex deliberatione etiā cū bn̄ ordinati sumus. g̃ ⁊c. Item potentia q̄ ordinat in finem et in id q̄ est in finē nō est alia ⁊ alia. sz voluntas nostra vt est in finē est naturalis. q⁹ naturaliter vnusquisq̄ appetit beatitudinem vt est in rem ordinara. sed potentia que ordinatur ad finem est deliberatiua. g̃ ⁊c. Item eadem potentia cognitiua est qua cognoscimus aliq̄d naturaliter ⁊ p̄ acquisitionem. g̃ pari rōne eadē est voluntas qua aliq̄d appetimus p naturalem instinctū. et per deliberationis arbitriū. Item omne quod est aliqua natura habet operationem naturalem. sed voluntas deliberatiua est aliqua natura. g̃ habet operationē naturalem. sed volūtatis actus est velle. g̃ volūtas deliberatiua aliquid vult naturaliter. sed voluntas q̄ vult
37 aliquid naturaliter est naturalis. g̃ volūtas deliberatiua est voluntas naturalis. R⁹. dom̄ q cum diuidimus appetitū in naturalem ⁊ deliberatiuū. siue in quācūq̄ aliā potentiā hoc dupliciter potest intelligi. Aut ita q appetitus naturalis ⁊ deliberatiuus diuersitatez habeant in obiectis. vtpote cū vnum est appetibile solum a substātia rōnali. aliud aūt est appetibile a brutali et hoc modo bn̄ cōtingit naturalem potentiā ⁊ deliberatiuā esse diuersas potentias. Alio modo potest diuidi appetitus siue potentia in naturalem et deliberatiuam ita tamē q non sit differentia in obiectis. sed in modo appetendi. vt cū appellamus sinderisim esse voluntatez naturalem. que quidem naturaliter inclinat ⁊ instigat ad bonā honestū. ⁊ murmurat ꝯtra malū et voluntatē deliberatiuā ⁊ appetitum. quo post deliberationem aliquādo adheremus bono. aliq̄n malo. ⁊ sic diuisio potētie per naturalem ⁊ deliberatiuā nō variat eā fm essentiam potentie sed fm modū mouendi. ⁊ hoc modo diuidit. Dam̄. non quia naturalis et deliberatiua sint diuerse potentie. sed q⁹na est potētia diuersimode com
38 mouens. ⁊ hoc sufficit ad diuisionem potentiarū. Unde notandū est q̄ multis modis cōsueuerunt auctores diuisionē potētiarum anime accipere. Aliquādo fm naturā ipsarū potentiarū. vt cū diuiduntur potentie anime in vegetabilem. sensibilem. ⁊ rōnalem. vel ipsa rōnalis i intellectiuam ⁊ affectiuā. Aliq̄n vero fm officia. vt cū diuidit̄ ratio in superiorē ⁊ inferiorē. Aliq̄n fm status. vt cū diuidit̄ intellectus in speculatiuum et practicū. intellectus em̄ speculatiuus fm aliū statū efficitur practicus. videlicet dū cōiungit̄ volūtati ⁊ operū dictando ⁊ regēdo. Aliq̄n vero fit diuisio potētiarum fm aspectus. sicut diuidit̄ potētia cognitiua in rōnem intellectum. ⁊ intelligentiā. fm q̄ aspicit ad inferi⁹. ad par. ⁊ ad superius. Aliq̄n vero fm actus. sicut fit diuisio in inuētiuā. ⁊ iudicatiuā. Inuenire em̄ ⁊ iudicare sūt actus potētie cognitiue ad inuicē ordinati. Aliq̄n vero fit diuisio potētiaꝝ aīe fm modos mouēdi. ⁊ sic est illa q̄ est p naturalē ⁊ deliberatiuā. Quibus his modis diuersificatis vtunt̄ autores diuisione potētiarū aīe. ⁊ in solo ꝑmo mō diuidendi attendit̄ ꝑprie potentiaꝝ diuersificatio. Cōcedēdū igit̄ est q̄ naturalis volūtas ⁊ deliberatiua pōt esse eadē potētia. q̄ dē fm aliū ⁊ aliū modū mouēdi sic ⁊ sic appellat̄. Eadē em̄ potētia q̄ appetit beatitudinē ⁊ q̄ appetit virtutē siue facere b̄ bonū vl illud ad beatitudinē ordinatū. q̄ vt appetit beatitudinē dicitur naturalis. q⁹ immutabiliter appetit⁹ ei⁹ ad beatitudinē inclinat̄. vt ꝯ appetit hoc vel illud bonū facere. deliberatiua dr. ⁊ fm iudiciū rōnis pōt ad ꝯrium inclinari
39 Ad illud g̃ q̄d ꝑmo obr̄ de diuisione potentiaꝝ facta ꝑ Dam̄. iā ptz rnsio. Ipe em̄ vt ibidē ptz i sua explicatione pot⁹ in hac diuisione diuersitatē modoz mouēdi attendit q̄ diuersitatē potētiaꝝ mouentiū. Ad illō
40 q̄d obr̄. q⁹ volūtas naturalis est irrōnalis. q⁹ nō est ad oppsita. dd q⁹ cū dr q⁹ ptātes naturales sūt ad oppsita b̄ nō intelligit̄ de oībus oppositis. sz de aliq̄bus. rōnalis em̄ volūtas ita ordinat̄ ad aliq̄d q⁹ nullo mō appetit sui oppositū. vt ꝑz in ordine volūtatis nr̄e ad beatitudinē. felicitatē. licz aūt determinate inclinet̄ ad beatitudinē. multa tn̄ gña appetibiliū illa ⁊ eadē volūtatis potētia e indeterminata. ita q⁹ nata est moueri i oppsita. ⁊ aptea sic est naturalis vt tn̄ nō desinat ee rōnalis ⁊ deliberatiua. Si aūt esset sic determinata ad vnū q⁹ nullo modo posset i oppsita. sicut est potētia calefaciendi ⁊ illuminādi i igne. tūc cēt pure naturalis. ⁊ nō esset deliberatiua siue rōnalis. Ad illō q̄d obr̄ de incorruptibilitate
41 dō q⁹ nō ē sile de incorruptibilitate ⁊ imutabilitate potētie. incorruptibilitas em̄ i sba dr absolute. ⁊ tō ee corruptibile ⁊ incorruptibile directe opponūt̄. sz eriā icōpossibilia circa idē. Mutabilia aūt imutabilia pot⁹ accipiñt respectu diuersoz obiectoz. vt ꝑz cū aliq̄ volūtas ē imutabilis respectu finis q̄d ē ad finē. ⁊ tō nō oportz
42 potētias ad b̄ mēbra eētialiter diuersificari. Ad illud q̄d obr̄ de naturali appetitu i brutis. tā ptz rnsio. q⁹ cū dr nos cōicare cū brutis i potentia naturali⁊ appetitiua. ibi distinguit̄ naturalis potētia a rōnali. nō solū ꝓtingit diuersas differētias potētiaꝝ accipere.

f

Questio. IIII. ⁊ vltima.

Ad maiorē euidentiā p̄cedentiū q̄rit̄ de diuisione potentiarū aīe p agentē ⁊ possibilē fm q̄s differētias intellectus nr̄ diuidi cōsueuit. Est igit̄ qstio vtrū agēs intellectus ⁊ possibilis siut vna potētia vel diuerse. Et q⁹ diuersev⁹. materialis causa nūq̄ simul incidit in idē cum alijs causis sicut vult pbus. sz sicut se hz materia ad formā vel efficientē. ita se hz intellectus possibilis ad agētē. sicut pbs dicit. g̃ intellectus possibilis ⁊ agēs sūt potētie diuerse. Item ꝑma diuisio potētie est p actiuam et passiuā. sicut innuit pbs in li. ix. ꝑme pñie. sz inter hec mēbra ꝑmo diuidentia est maxima differētia q̄ sit in illo genere. g̃ inter potētiā actiuā ⁊ passiuā ē maxima potentiaꝝ differētia. g̃ impossibile ēvnā potētiā esse possibilē ⁊ agētem. Item impossibile ē idē fm idē esse in actu et in potētia simul ⁊ semel. sz aīa fm intellectū agentem est ꝓtinue in suo actu. fm possibilē aūt non. ergo ⁊c.

Jtē ipossibile ē idē fm essentiā eē illuminās ⁊ illumiatū
hz intellect⁹ agens se hz sicut lux. intellectus possibilis
sicut illūiatū a luce. ḡ ⁊c. Sed ꝫ. in ꝓpetuis nō differt
esse ⁊ posse sicut vult pbs. ḡ nec actus ⁊ potentia. mul/
tomin⁹ nec potentia actiua a passiua. sed aīa ē ꝓpetua
⁊eus intellectus. ḡ nō est differentia potentie possibi
lis ad agentē. Jtem in imaginatione q̄ē multo magis
materialis ꝝtus q̄ intellect⁹. nō sunt due potētie ima/
ginatiue quaꝝ vna sit actiua altera passiua. ḡ si multo
potētior est ꝝtus intellectiua q̄ imaginatiua. videt q̄
p agentē ⁊ possibilē non habeat diuersificari. Jtem po
tentia receptiua ⁊ abstractiua in corpalib⁹ possunt cō/
currere in vnitatē organi. sicut ptz in oculo catti q̄ po
test spēs suscipere ⁊ eā a se de nocte facere. ḡ pari rōne.
immo multo fortiꝰ videt q̄ intellect⁹ agens et possibi
lis repiant in vna potentia spāli. Jtē intelligere ē vn⁹
actus p se. ḡ ē a potētia vna simplici. sz ad nostrū intel/
legere cōcurrūt intellectus possibilis ⁊ intellect⁹ agēs
ḡ non sunt diuerse potentie. Jtem intellectus possibi/
lis aut intelligit aut non. Si non. ḡ non dēbz dici intel
lect⁹ nec potentia intellectiua. Si intelligit. ḡ aliq̄ mō
est potentia actiua. ḡ nō vr̄ q̄ intellect⁹ possibilis sit a/
lia potentia ab agente. Jtē intellect⁹ agens aut intelli/
git aut non. Si nō. ḡ non debet dici intellectus poten
tia intellectiua. Si sic. cum intellect⁹ non possit intel/
ligere aliud a se nisi spēm illius habeat in se ⁊ penes se.
⁊ cum omne illud qđ est susceptibile spēi sit aliq̄ mō pos/
43 sibile. ḡ nō diuidit̄ p essentiā a possibili. ℟. ad ꝓdicto/
rum intelligentiā ē ꝓnotandū. q̄ varijs modis tempta
uerunt ꝓdecessores nostri assignare differentiā intelle/
ctus possibilis ad agentē. Quidā em̄ dixerūt q̄ diffe/
runt sicut due sube. Alij dixerunt q̄ differūt sicut due
potentie. Tertio mō dixerūt alij q̄ differunt sicut bir⁹
⁊ potentia. Quarto mō dixerunt alij q̄ differunt sicut
potentia absoluta ⁊ cōpata. Prim⁹ aūt modus dicen/
di quo ꝺz q̄ differūt fm subam. duplr hz intelligi. Qui
dam nāqz dicere voluerunt q̄ intellect⁹ agens sit intel
ligentia separata. intellectus aūt possibilis sit aīa corpo/
ri coniuncta. Et mod⁹ iste ponendi ⁊ dicendi fundat⁹
est sup multa ꝝba pboꝝ q̄ posuerunt aīam rōnalē illu/
strari a decima intelligentia. ⁊ pfici ex cōiunctione sui
ad illā. Sz iste mod⁹ dicendi falsus est et errone⁹ sicut
sup̄a improbatū fuit di. viij. Nulla em̄ ſba tantā potē
tiam hz illuminādi ⁊ pficiendi aīam ꝓpie intelligendo
immo fm mentē immediate hz a deo illuminari sicut in
multis locis Aug. ostendit. Alius modus intelligēdi
est q̄ intellectus agens esset ipe deus. intellect⁹ ꝝo pos/
sibilis esset noster animus. ⁊ iste mod⁹ dicendi sup ver/
ba Aug. est fundat⁹. q̄ in pluribus locis dicit ⁊ osten/
dit q̄ lux que nos illuminat. mḡr q̄ nos docet. veritas
q̄ nos dirigit deus est. iuxta illud Joh. Erat lux vera q̄
il. om. ho. ⁊c. Jste aūt mod⁹ dicendi ⁊ si verū ponat et
fidei catholice cōsonū. nihil tn̄ est ad ꝓpositū. q⁹ cū aīe
nostre data sit potentia ad intelligendū sicut alijs crea
turis data est potētia ad alios actus. sic deus cuius sit
principalis organ̄ in operatione cuiuslibet creature. de/
dit tn̄ cuilibet vim actiuā p quā exiret in operationē pro
priam. sic credendū est indubitanter q̄ humane aīe nō
tm̄modo dederit intellectū possibilē sz etiā agentez. ita
q̄ vterqꝫ est aliqđ ipi⁹ aīe. Et iō prim⁹ mod⁹ assignādi
differentiā tanq̄ ad ꝓpositum impertinens obmittend⁹
est. quo sz ꝺz q̄ intellect⁹ agens ⁊ possibilis differunt
sicut due sube. Secūs mod⁹ dicendi quo sz dicit q̄ dif
ferunt sicut due potētie duplr pōt intelligi. ⁊ vno mō
falsē. alio mō vere. Unus mod⁹ intelligendi ⁊ dicendi
est q̄ intellectus possibilis sit potētia pure materialis
q̄ ineſt anime ex pte sue materie. intellectus ꝝo agēs sit
potentia pure formalis q̄ ineſt anime ex pte sue forme
⁊ hic modus dicendi vr̄ fundari sup ꝝba phi. q̄ dicit q̄
intellectus possibilis est q̄ est oīa fieri. intellect⁹ agens
q̄ est omnia facere. sicut cōtingit in forma ⁊ materia re/
pire. Sz hic mod⁹ dicendi nō consonat veritati. Si eī 44
intellectus possibilis esset potentia pure passiua. et se
teneret ex pte materie. in omnib⁹ posset poni in quib⁹
est repire materiale principium. Preterea sicut oculus
nō dicit visus. sic talis potentia non deberet dici intel/
lectus. Alius vero modus intelligendi est vt dicatur
q̄ intellect⁹ agens ⁊ possibilis sint due intellect⁹ diffe/
rētie date vni sube q̄ respiciunt totū cōpositū. Argꝰ ꝓ
atur aūt intellect⁹ agens forme. ⁊ possibilis materie. q⁹
intellect⁹ possibilis ordinat̄ ad suscipiendū. intellect⁹
agens ordinat̄ ad abstrahendū. nec intellectus possibil⁹
est pure passiu⁹. hz em̄ supra spēm exītem in fantasma/
te se conuerti. ⁊ conuertendo p auxilium intellect⁹ agē/
tis illam suscipe ⁊ de ea iudicare. Silr nec intellectus
agens est omnino in actu. nō em̄ pōt intelligere aliud
a se nisi adiuuet̄ a spē q̄ abstracta a fantasmate intelle/
ctui hz vniri. Un̄ nec possibilis intelligit sine agente
nec agens sine possibili. Et iste mod⁹ dicendi ver⁹ est ⁊
sup ꝝba phi fundat⁹. dicit em̄ agentē ⁊ possibilē esse du
as differentias intellectus. vn̄ sicut duo intelligimus
necessario in medio ad hoc q̄ abstrahat̄ spēs ab obiecto. vi
delicet lucē ⁊ dyafaneitatē. ita q̄ p vnū abstrahit ⁊ per
aliud defert ⁊ suscipit. sic ⁊ in ꝓposito conformiter pōt
intelligi ita ad vnū actū hꝫ duo concurrere. vt hec sine
alia nō habeat operationē suā cōplere. Tertⁱ⁹ mod⁹ assi
gnādi dr̄iaz q̄ ꝺz q̄ differūt sic potentia ⁊ habit⁹ duplr
hz intelligi. Uno mō vt intellect⁹ agens dicat habitus
q̄dam consecut⁹ ex omnib⁹ intelligibilib⁹. intellect⁹ ꝝo
possibilis intelligat idem ipe ꝓut est in potentia ad ac
quirendū cognitionē p fantasmata. Et hic mod⁹ ponē
di fundari vr̄ sup ꝝba Boe. q̄ dicit q̄ summam retinēs
singula pdit. Qđ voluerunt alicꝫ intelligi sic. q̄ intelle/
ctus noster dicat habere apud se cognitionē habitualē
innatā. alioquin nō posset p ꝝtutē suā abstrahendo eti
am a sensib⁹ ⁊ a fantasmatib⁹ facere intellectuz possibi
lem actu intelligentē. omne em̄ qđ dēducit altez de po/
tentia in actū ē ens in actu. Sed iste mod⁹ dicēdi ꝝbis
phi nō cōsonat. q̄ dicit aīam esse creatā sicut tabulā ra/
sam. nec habere cognitionē habituū sibi innatā sed acq̄
rere mediante sensu et expientia. Alius mod⁹ dicendi
est vt dicat intellect⁹ agens differre a possibili sic̄ habi
tus a potentia. nō q⁹ agens sit pure habitus. sz q⁹ē po
tentia habitualis. Et iste mod⁹ dicendi ꝓbabil⁹ est ⁊ ve
rus. ⁊ sup ꝝba phicaꝝ catholica fundat⁹. Uerū em̄ ē fm
ꝺyo. q̄ sube intellectuales coīpo q̄ intellectuales sube
lumina sunt. ḡ ꝓfectioꝝ cōplementū snbe intellectualis
luxē spiritalis. igit̄ illa potētia q̄ consequit̄ aīam ex pte
intellectus sui quoddā lumē est in ipa. de q̄ lumine pt̄ i
telligi illud ps. Signatū est sup nos lu. vul. t. dñe. Et
hoc lumē vr̄ pbs intellexisse esse intellectū agentē. dicit
em̄ q̄ ille intellect⁹ q̄ est oīa facere est sicut habit⁹ quidā
vt in lumine. quodā em̄ mō lumē facit colores potētia
actu colores. sicut habet̄. iij. de anima. Hui⁹ aūt simile
pōt poni in oculo catti q̄ nō solū hz potētiā suscipiēdi
p naturā pspicui sicut alij oculi. sz etiā potētiā faciendi
in se spēz p naturā lumis sibi inditi. Quart⁹ aūt mod⁹
assignandi dr̄iam inter possibilē ⁊ agentē. q̄ sz differūt

ſicut potẽtia abſoluta ꝛ cõpata. dupl'r hz ĩtelligi. Uno mõ vt intelligat ꝙ vna omnino ꝛ eadẽ potentia intellect⁹ agent⁹ ꝛ poſſibilis differẽs cõpatiõe ſola. vt agẽs ſit ꝑut ẽ in ſe cõſiderata. poſſibilis ẽo ꝑut vnit corpori ꝛ fantaſmatib⁹. Et hic mod⁹ dicendi vr fundari ſup ẽba phi. ꝙ vult ꝙ intellect⁹ agens ſp ẽ in ſuo actu. poſſibilis vero aliqñ ſic. aliqñ nõ. Qꝛ ei aĩa laſſet ꝛ pturbet in actu intelligẽdi ꝟ eſt ex cõiunctiõe ſui ad corp⁹. Sz hic mod⁹ ponendi deficit a ꝟitate. qm̃ aĩa ſeparata hz intellectũ ꝙ eſt oĩa facere. hz etiã intellectũ ꝙ eſt oĩa fieri. ꝙ hz agentẽ ꝛ poſſibilẽ etiã cũ ſeparata eſt ꝙ intellect⁹ poſſibilis nõ inerat ei ſolũ ex cõiunctione ſui cũ corpe. Alius mod⁹ intelligẽdi ꝓdictã dr̃iam ẽ vt dicat intellect⁹ agens differre a poſſibili ſic potentia abſoluta a cõpata. nõ qꝛ ſit oĩno eadẽ potẽtia cõpatiõe differens. ſz ꝯa cũ ſit alia ꝛ alia intellect⁹ dr̃ia. vna ẽ ꝑ quã ordinat aĩa ad ſuſcipiendũ. altera ẽo ꝑ quã ordinat ad abſtrahẽdũ ꝛ ita vna de ſe quodãmõ cõpleta ꝛ habilitata. alia ẽo indigens habilitatõne ꝛ cõpleme̅to. cũ ſit nata ad illõ cõpleme̅tũ venire mediante auxilio corpis ꝛ corpaliũ ſenſuũ. ineſt ipi aĩe ſm ꝙ hz inclinari ad corp⁹. Et ex hõ cõtrahit dupliceꝫ poſſibilitatẽ. vnã reſpectu act⁹ qꝛ nõ eſt ſp in actu ſuo ꝓpter impedime̅tũ a ꝑte corpis. alterã reſpectu fantaſmatũ a qbꝫ excitari hz. ꝛ hanc poſſibilitatẽ nõ hz niſi ex cõiunctione ſui cũ corpe. cuius ſit potentia de natura ſua qua ẽ oĩa fieri. ꝙ nõ ſolũ ẽ in aĩa cõiuncta ſz etiã in aĩa ſeparata. Sic igit̃ ꝑz quõ ex multis mõis dicẽdi eliciunt̃ q̃dã intellect⁹ differẽtie inter intellectuz agentẽ ꝛ poſſibilẽ. Cũ em̃ ſint quattuor ꝓncipales modi aſſignandi dr̃iam inter hos intellect⁹. ꝛ qlibz ſbdiuidak in duos ſic in ꝓſequẽdo mõſtratũ ẽ. ſolũmõ tres modi digni ſunt approbari. quoꝝ vn⁹ ab altero nõ diſcordat. ſz vn⁹ ortũ hz ex altero. Qꝛ em̃ diuerſe differentie ſunt intellect⁹. ꝙ ꝛ ſi reſpiciãt totũ cõpoſitũ. vna tñ magis reſpicit aĩe cõplemẽtũ. alia vero materiale ꝓncipiũ. hinc eſt ꝙ vna nõ ſolũ tenet rõnez potẽtie. ĩmo etiam potẽtie habitualis. altera vero tenet pure rõnẽ potentie. ꝛ hinc ẽ ꝙ vna dicit̃ cõuenire aĩe ſm ſe. altera vero in cõpatione ad corp⁹. ꝛ vna ſp eſt in actu. altera ẽo nõ. nõ qꝛ ſp aĩa actu intelligat ꝑ intellectũ agentẽ. ſz qꝛ ſicut lumẽ corpale ſp lucet ꝛ de ſe promptũ ẽ ad illũinãdũ. res aũt illuminabil'r nõ ſp illuminat̃ ꝓpter aliqð ipedimẽtũ. ſic ꝛ in ꝓpoſito intelligendũ ẽ. Cõcedẽde ſunt igit̃ rõnes oñdentes intellectũ agentẽ ꝛ poſſibilẽ duas differentias eſſe intellectiue potẽtie. licet aliq̃ ex eis nõ
45 ſint multũ cogentes. Ad illud aũt qð obr̃ ꝙ nõ differt poſſe ꝛ eſſe in ꝓpetuis. dr̃m ꝙ hõ intelligit̃ de eſſe ſbstantiali ꝛ de differẽtia nõ ſm naturã ſz de diſtãtia ſm tempus. qꝛ in eis maxia tpe nõ ꝓcedit actũ. ꝛ tñ nihil facit ad ꝓpoſitũ. qꝛ intellect⁹ poſſibilis nõ dicit̃ poſſibilis reſpectu eẽ primi ſz act⁹ ſecundi. Ad illud qð obr̃ de imaginatione ꝙ nõ differt potentia actiua ꝛ paſſiua. dici
46 põt ꝙ magis differt q̃z in intellectu. qꝛ organũ corpale ĩ quo recipiunt̃ fantaſmata eſt ei loco potentie paſſiue. ipa ẽo vis imaginaria ẽ loco potentie actiue. Alit̃ põt dici ꝙ nõ ẽ ſile. qꝛ cũ ſpẽs deferẽt a ſenſu vſq̃ ad imagiationẽ. nõ exit gen⁹ abſtractiõis. q̃ q̃dem fuit in ſenſu particulari. ſz cũ ſpẽs ꝓuenit ad intellectũ. nouũ gen⁹ abſtractionis ibi exigit̃ ꝛ aliud gen⁹ luminis. tõ magis indiget potẽtia actiua diſtincta a poſſibili ipe intellect⁹
47 q̃z imaginatio vel ſenſus Ad illud qð obr̃ de oculo catti. dr̃m ꝙ ſi potentia receptiua ꝛ abſtractiua poſſint cõcurrere ad vn⁹ organi cõpletionẽ. nũq̃z tñ cõcurrũt in eandẽ vnius organi diſpoſitionẽ. Alia em̃ eſt diſpoſitio in oculo catti ꝑ quaz recipit ſcz ꝑſpicuitas. ꝛ alia ꝑ quam abſtrahit ſcz luminoſitas. ꝛ alteri⁹ ꝛ alteri⁹ nature. Sic er in potentia intellectiua. ꝛ ſi cõcurrãt ad cõplementũ ꝛ pfectionem potentie intellectiue. potentia ꝑ quam recipit ꝛ potentia ꝑ quã abſtrahit. nõ ſunt tñ eiuſdem nature. nec ꝑ eandẽ naturã inſunt anime. ꝛ iõ nõ ſunt vna differẽtia potẽtie ſed diuerſe. Ad illõ qð 48
obr̃ ꝙ intelligere eſt actus vnus ꝛ ſimplex. dr̃m ꝙ ſi intelligere poſſit quodã genere ſimplicitatis dici act⁹ ſimplex. nihilomin⁹ tñ ad noſtrũ intelligere cõcurrit recipere ꝛ iudicare. ſiue abſtrahere et ſuſcipere. et hi ſunt plures actus adinuicẽ ordinati ex quib⁹ reſultat vnus act⁹ pfect⁹. ſicꝛ in potentijs intelligẽdũ eſt ſe habere. ꝙ ꝛ ſi ſint diuerſe differentie actiuoꝝ ꝛ contũcte ad actũ intelligendi pficiendũ. ſicut materiale ꝛ formale ꝓncipiũ ad vnũ eſſe cõpoſiti cõſtituendũ. Ad illud qð obr̃ ꝙ intellect⁹ poſſibilis intelligit. ꝛ intellectus agens ſimiliter recipit. dr̃m ꝙ intellect⁹ poſſibilis nõ ẽ pure paſſiu⁹ ſicut 49
ſupra oſtenſum ẽ. hz em̃ potentiã ſe conuertendi. nec tñ eſt adeo actiu⁹ ſicut agens. qꝛ nõ põt ſua conuerſione nec ſpẽs abſtrahere. nec de ſpecie iudicare. niſi adiutorio ipius agentis. Silr nec ipſe intellect⁹ agens opatione intelligendi põt pficere niſi formẽt acies intellect⁹ poſſibilis ab ipſo intelligibili. ex qua formatione eſt in ple nioꝛi actualitate reſpectu eius qð debet cognoſcere q̃ erat prius cũ carebat ſpecie. ꝛ ita cũ cogitam⁹ de intellectu agente ꝛ poſſibili nõ debem⁹ cogitare q̃ſi de duab⁹ ſubſtantijs. vel quaſi de duabus potentijs. ita ſeparatis ꝙ vna ſine alia habeat operationem ſuam pfi-cere. ꝛ aliq̃d intelligat intellect⁹ agẽs ſine poſſibili. ꝛ aliq̃d cognoſcat intellect⁹ agẽs. qð tñ hõ cui⁹ ẽ intellect⁹ ille ignoret. Hec em̃ vana ſunt ꝛ friuola vt aliq̃d ſciat intellect⁹ me⁹ qð ego neſciã. ſz ſic cogitãde ſunt eſſe ille due dr̃e ꝙ in vnã opationẽ cõplerã intelligẽdi veniãt inſepabilit̃. ſicut lumẽ ꝛ dyafanũ veniũt in abſtractione colozis. Nec ſunt h̃ ſequẽda cõter ẽba phoꝝ. qꝛ pro magna ꝑte decepti ſunt in ifluẽtia intelligentie ſup aiaz quã nõ admittit fides catholica.

Hic determinat qualiter in homine temptationis ordo ꝛ progreſſio conſummatur.

Illõ quoq̃ ꝑtermittendũ ẽ. Supra egit mgr̃ de diſtinctione potentiaꝝ aĩe ad li. ar. manifeſtationẽ. In hac ꝑte qꝛ ſecund⁹ gradus potẽtiaꝝ eſt ordo ꝛ pgreſſio rẽptationũ. determinat qualiter ꝛ quo ordine pcẽm ꝑ virtues aĩe ꝓgredi hẽat ꝛ ꝓuenire ad cõſummationẽ. Diuiditur aũt ps iſta in tres ꝑtes. In ꝓma determinat qualiter pcẽm in viribꝫ aĩe habeat ꝓgreſſum ad cõſumatiõez. In ſcõa vero õdeterminata repetit ad matoꝛẽ explanationẽ. ibi. itaq̃ vt breuit̃ ſummã ꝑſtringam ꝛc. In tertia ẽo õdeterminata epilogat ad facilioꝛe rememoratione ibi. hec de aĩe ꝑtibꝫ iterꝝ. ꝛc. Quelibz haꝝ ꝑtiũ diuidi põt ĩ duas ſm duo capitula q̃ in qlibz ꝓtinent. Tã ꝓma ps hz duas. In ꝓma determinat ꝓneriõez ꝛ ordiem virtũ aĩe. In ſcõa ẽo determinat qlit̃ hẽat fieri ꝓgreſſ⁹ cul-pe. ibi. nũc ſup ẽ oñdere quõ ꝑ ꝛc. Silr ſcõa ps hz duas. In ꝓma explanat ꝛ circuloquit aſſimilatione virtũ aĩe in cõſummatione peccati ad ꝓmã rẽptationẽ. In ſcõa ẽo ponit quãdã ſimilitudinẽ oñdens ꝙ mulier ſine viro damnari nõ põt. ibi. nec ſane cũ ſola cogitatõne ꝛc. Silr tercia ꝛ vltima ps duas hz. In ꝓma breuiter epilogat ꝛ rõnem ſue digreſſiõis aſſignat. In ſcõa ẽo multiplicitatẽ huiꝰ noĩs ſenſualitas ad matoꝛẽ euidentiaz explicat ꝛ mãifeſtat. ibi. nõ ẽ aũt ſilẽtio ꝑtermittẽdũ ꝛc.

Determinat qualiter pctm̃ in viribus anime habeat ꝓgressum ad cõsummationem · oñdens ꝙ talis est ordo peccãdi vel cadendi in nobis q̃ = lis fuit in p̃mis hoibus · scz ꝙ in nobis ẽ vir ⁊ mu lier et serpens.

g

Illud quoq; p̃termittendũ nõ est ꝙ talis nũc in vno homine tẽptationis est ordo ꝙ pgressio · qua lis tũc in primis p̃cessit parentib⁹ · Et em̃ tũc ser pens malũ suasit mulieri · ipaq; cõsensit · deinde viro suo dedit · sicq; cõsummatũ est pctm̃ · ita et nunc in nobis ꝓ serpente est sensualis mot⁹ aĩe · ꝓ muliere inferior portio rõnis · ꝓ viro superior
j · Lor · xj. rationis portio · Et hic ẽ vir q̃ fm aplm dicit ima = go ⁊ glia dei · ⁊ illa est mulier q̃ fm eundez ꝺr glia
De spũali viri · Atq; inter hunc virũ ⁊ hanc mulierẽ est ve = coniugio vt lut quoddã spũale ꝯiugiũ naturaliscq; cõtractus ri ⁊ mulier⁊ quo superior rationis portio quasi vir ꝺz ꝓeesse in nobis. ⁊ dominari · Inferior vero q̃si mulier debet sub = esse ⁊ obedire · Ideo vir fm aplm non debet ha =
j · Lor · xj. bere velamẽ · sed mulier · Et sicut in cũctis aĩan = tibus non est repertũ homini adiutoriũ simile si bi · sed de illo sumptũ qđ ei formaretur in coniu = gium · ita in ptibus anime ẽs cum pecoribus ha bemus cõmunes · nullũ menti nostre simile ẽ ad
Testimõio iutorium · Ut i Aug · in eodem · Illud nostrũ qđ Aug · ita ee in actione tẽporaliũ tractandoꝝ ita versatur vt ostendit. non sit in nobis cõmune cum pecore · ratiõale ẽ quidem · sed ex illa rationali mente q̃ subherem⁹ intelligibili ⁊ incõmutabili veritati tanq; ductuz ⁊ inferioribus tractandis gubernandisq; depu = tatum est · Sicut enim in omnibus pecoribus nõ est inuentum viro adiutorium simile sibi nisi de illo detractum in coniugium formaretur · ita mẽ ti nostre qua supernaz consulimus veritatẽ nul = lum est ad vsum rerum tempalium quantum na ture hominis satis est simile adiutorium ex ani = me partibus quas cõmunes cum pecoribus ha = bemus · Ideoq; racionale nostrum non ad vni = tatis diuortium separatum · sed in auxilium socie = tatis quasi deriuatum in suo dispartitur officio · Et sicut vna caro est duorũ in masculo ⁊ in femi = na · sic intellectum nostrum ⁊ actionem siue ra = tionem ⁊ appetitum rationalem · vel si aliquo modo significantius dici possunt vna mentis na = tura cõplectitur · vt sicut de illis dictum est · erũt
Gene · ij. duo in carne vna · sic de his dici possit · duo in mente vna · Ecce ex his aperte intelligi po = test qualiter in anima hominis existat imago illi us coniugij · ⁊ qualiter in singulis nostrũ spũalit sint illa tria · scz vir · mulier · serpens ·

Determinat qualiter in nobis fieri habeat ꝓ gressus culpe. h

Nunc superest ostẽdere quomodo ꝓ hec tria in nobis ꝓsumetur peccati progressus · Ubi agno sci poterit si diligenter intendatur quid sit i ani ma mortale vel veniale peccatum · Ut enim ibi serpens suasit mulieri · ⁊ mulier viro · Ita et i nobis sensualis motus cum illecebram peccati con ceperit · quasi serpens suggerit mulieri · scz inferi ori parti rationis · i · rationi scientie · que si consen serit illecebre · mulier edit cibuz vetitũ · ¶ Post de eodez ꝺat viro cum superiori parti rationis · i · ra tioni sapientie eandem illecebram suggerit · qua si consentit · tunc vir etiam cum femina cibuz ve = titum gustat · Si ergo in motu sensuali tm̃ pecca ti illecebra teneatur · veniale ac leuissimũ est pec catũ · Si vo inferior pars ratiõis cõsenserit · ita vt sola cogitatiõis delectatione sine voluntate per ficiendi teneatur · mulier sola manducauit non vir · cuius auctoritate cohibetur voluntas · ne ad opus vscq; perueniat · Si vero assit plena volun = tas perficiendi · vt si assit facultas ad effectũ per ducatur · vir quoq; manducat · qz superior pars rationis illecebre consensit · ⁊ tunc est damnabi = le ⁊ graue peccatum.

Quando peccatũ sit veniale.

Quando mulier gu / stauit cibũ vetitum.

Quando autez mulier sine viro gustat · aliquan do est mortale · aliquando veniale peccatum · Ut enim dictuz est tunc mulier sine viro gustat · cum ita delectatione cogitationis peccatum te = neatur vt faciendum non decernatur · vt cum qui dam terminus et mensura peccato adhibetur a viro vt non liceat mulieri effrenata libertate in peccatum progredi ·

Quãdo est mortale peccatũ in gustu muli er⁊ · ⁊ quan do veniale

Si ergo peccatum non diu te a neatur delectatione cogitatio nis · sed statim vt mulierem te = tigit · viri auctoritate repellat veniale est · Si vero diu in de = lectatione cogitationis tenea = tur · ⁊ si voluntas perficiẽdi de sit mortale est · et pro eo dam = nabitur simul vir et mulier · id est totus homo · quia tunc vir non sicut debuit mulierem co = hibuit · vnde potest dici consen sisse.

a Si ergo pec catum ⁊c · Innu it magister ꝙ si peccatũ nondiu teneatur in dele ctatione veniale est · si vero diu in delectatione co / gitationis tene / atur · ⁊ si volun / tas perficiẽdi ꝺe sit mortale ẽ · Ex hoc videtur ꝙ so la mora de venia li faciat mortale Sed contra · cir cũstantia nõ mu tat genus pecca ti · ergo si mora temporis est cir / cumstantia · nun q̃ faciet de eo qđ erat veniale mor tale · Item mor / tale excedit veni ale in infinitum

¶ Repetit p̃determinata ad ma iorem explanationem. i

Itaq; vt breuiter summatim perstringam quando peccatuz ita in anima concipitur vt illud facere disponat vel etiam per = ficiat · aliud frequenter · aliud semel · vel etiam quando dele = ctatione cogitationis diu tene

sed circumstantia non aggrauat in infinitum. ergo si mora temporis circunstantiā. videtur ꝛc. Juxta hoc queritur quanta mora temporis faciat pecccatum qđ erat veniale esse mortale. et vtrū hoc sit ī alijs generibus peccatorum sicut ī peccato carnis. Et iterum quando q̄s dubitat vtrū mortaliter vel venialiter peccauerit qualiter sit ei consulendum.

Rº. dicendū ꝙ mora tēporis q̄tum est, de se nō facit vt quod prius erat veniale fiat mortale. sed soluz occasionaliter. videlicz qꝛ inducit consensū verꝫ vel interp̄tatiuum. Tunc autē inducit cōsēsum verū quādo ex diuturnitate delectationis crescit libido adeo vt homo velit omino in vitiorum delectatione persistere et morari. Tunc vero inducit consensuz interpretatiuū. quando hō aduertens periculum delectationis retente. negligit eam reprimere. hoc enim non est absq̄ cōtemptu salutis proprie. pro eo ꝙ discrimini se exponit. Illa enim delectatio subītrat sicut serpens et venena diffundit. per q̄ rationalis spiritus interit mor-

Auctoritate Aug. ita esse cōfirmat.

51

Quando mulier cum viro mādu cat.

atur. mortale est. Cum vero insensuali motu tantum est vt prediximus. tunc leuissimum est. quia ratio tunc non delectatur. Ideo autem supra dixi aliud frequenter. aliud semel. quia [b] quedam sunt que si tantum semel fiant. vel facienda disponantur. damnāt. quedam vero non. nisi sepius fiāt vel facienda decernantur. vt de ocioso verbo et huiusmodi. Hec August. in. xij. libro de trinitate tradit ita. Sicut in illo coniugio primorum hominum serpens manducandum persuasit. mulier autem non manducauit sola sed viro suo dedit et simul manducauerunt. ita ꝛ in quodam secreto cōiugio qđ in vno homine geritur et dinoscitur. cum rationi scientie que in rebus temporalibus agendis rationandi viuacitate versatur. animalis sensus ingerit. quandam illecebram. tunc velut serpens alloquitur femina.

Huic autem illecebre consentire. de ligno vetito est edere. Sed iste consensus si sola cogitationis delectatione contentus est. superiori vero auctoritate ita retinentur membra vt non exhibeantur arma inquitatis peccato. sic habendum estimo. velut lignum vetitum mulier sola comederit. Si aūt in consensu illo decernitur quodq̄ peccatum vt si sit potestas etiam opere impleatur. intelligenda est mulier dedisse viro suo simul edendum illicitum cibum. Neq̄ enim potest peccatum non solum cogitandum suauiter verum etiam perpetrandum efficaciter mente decerni. nisi et illa mentis intentio penes quam summa potestas est mēbra in opus mouendi vel ab opere cohibendi male actioni cedat.

Ponit quandam similitudinem ostendens ꝙ mulier sine viro damnari non potest id est mortale non est quod in sola delectatione tenetur cogitationis. k

Nec sane cum sola cogitatione mens oblectatur illicitis. non quidem decernens esse facienda. tenens tamen et volens libenter. que statim vt attigerunt animuz respui debuerunt. negandum est esse peccatum. sed longe minus q̄ si et opere statuatur implendum. Et ideo de talibus quoq̄ cogitationibus venia petenda est. pectusq̄ percutiendum et dicendum. Dimitte nobis debita nostra. Neq̄ enim sicut in illis duobus primis hominibus in personam suam quisq̄ portabat. Et ideo si sola mulier cibum edidisset illicitum. sola vtiq̄ mortis supplicio plecteretur. ita dici potest in homine vno. si delectationibus illicitis a quibus cōtinuo se deberet auertere cogitatio libenter sola pascatur. nec facienda decernantur mala. sed tamen suauiter in recordatione teneantur. quasi mulierem sine viro posse damnari. Absit hoc credere. Hic quippe vna persona est. vnus homo est. totus-

te culpe. Sicut igitur salutez suam corporalem negligeret q̄ serpentē iuxta se sciēter collocaret. sic in tali delectatione auertens periculum vel debens auertere voluntarie versatur. exponit se discrimini quādo negligit repellere. ꝛ pro tāto dicit magister ipsum peccare mortaliter. et ꝑ hoc ptz responsio ad obiecta. quia hoc nō facit mora de se sed ratione consensus vel contemptus.

Ad illud vero quod querit q̄ta mora hoc faciat. dicendum ꝙ in generali determinatur ꝙ tāta mora hoc faciat in qua adeo crescit delectatio ꝛ libido ꝙ superuenit consensus. vel adeo est repellendi negligentia ꝛ proprie salutis inducia ꝙ superuenit cōtemptus et consensus interpretatiuus. Si autem in specia li queratur quāta sit ista mora. vtrum sit vnius hore vel dimidij vel āplioris spacij. non potest vna respōsio dari. quia aliquando est maioris. aliquando minoris. ſm diuersos status et cōditiones personarū. vnde hoc non determinat scientia vel lectio. sed potius conscientia recta et punctio. Bene autem ad

52

Math. vj.

uertit conscientia recta se non modicum ledi · quando ex morosa delectatione consensus superuenit vel cōtemptus · ꝙ si non aduertat · aliquādo propter tenebras et inuolutiones affectionum · securiorez partem debet eligere · et confiteri pure · sic et dolere quasi peccaret mortaliter.

53 Ad illud quod queritur vtrum ita sit in omnibus generibus peccatorum · dicēdum ꝙ in omnibus peccatis delectatio morosa vigilanter et strenue vitanda est. Tamē verbum Aug. precipue videtur intelligi in peccato carnis quod habet ex carnis incentiuo delectationem magis sibi coniunctam · et ad quaz homo facilius īcuruatur · ⁊ ideo cum magna diligentia est vitanda · non soluz autem hoc · sed etiā omne peccatum

Eph. ij.

Luc. xxij

Gen. ij.

Can. iiij.

Multa enim frequenter creduntur esse venialia que mortalia sunt · et difficillimum est in talibus discernere · ⁊ ideo quasi a facie colubri necesse habet homo qui vult saluari peccatū fugere.

b Quedam sūt que si tantuz semel fiunt vel facienda disponuntur damnāt quedaz vero nō

ꝙ damnabitur · nisi hec que sine voluntate operandi · sed tamen cum volūtate animum talibus oblectandi · solius cogitationis sentiuntur esse peccata per mediatoris gratiam remittantur. Idem quoꝙ in libro contra manicheos de hoc eodem sic ait · Apostolus dicit · Secūdum principem potestatis aeris huius · spiritꝰ qui nūc operatur in filijs diffidentie · Non ergo visibiliter eis apparet · aut q̄si corporeis locis accedit ad eos ⁊ operatur · Sed miris modis per cogitationē suggerit quicquid potest · quibus suggestionibus resistendū est · Nō enim ignoramus astutias eius. Quomodo enim accessit ad iudam quando ei persuasit vt dominum traderet · Nunquid in locis · aut per hos oculos ei visus est · Sed vtiꝙ vt dictum est in cor eius intrauit Repellit autem illum homo si paradisum mentis custodiat · Posuit enim hominez deus in paradiso vt operaretur ⁊ custodiret · quia sicut ecclesie dicitur in canticis canticorum · Ortus conclusus · fons signatus · quo vtiꝙ non admittitur peruersitatis ille persuasor · sed tamen per mulierem decepit · Non enim etiam ratio nostra deduci ad consēsionē peccati potest · nisi cum delectatio mota fuerit in illa parte animi qua debet obtemperare rationi tā q̄ rectori viro · Etiam in vno quoꝙ nostrum nihil aliud agitur cum ad peccatuz quisꝙ dilabitur · quā tunc actum est in illis tribus · serpente · muliere · et viro · Nam primo fit suggestio · siue per cogitationem · siue per sensus corporis · vel videndo · vel tangendo · vel audiendo · vel gustando · vel olfaciendo · Que suggestio cuz facta fuerit · si cupiditas nostra non moueatur ad peccandum excluditur serpentis astutia · Si autem mota fuerit · quasi iam mulieri persuasum erat · sed aliquādo ratio viriliter etiam commotam cupiditatez refrenat et compescit · Quod cum fit · non labimur in peccatum · sed cum aliquanta luctatione coronabimur · Si autez ratio consentiat · et quod libido commouerit faciendum esse decernat · ab omni vita beata tanq̄ de paradiso expellitur homo · Iam enim peccatum imputatur etiam si non subsequatur factum · quando rea tenetur in consensione conscientia ·

nisi seipsius fiunt · Contra · multiplicatio actuum non mutat genus · ergo si primum peccatū veniale est · et secundum et tertium · ergo nunq̄ faciunt vnum mortale · Preterea · quodlibet veniale stat cum gratia · ergo si nullam aufert gratiam · nullam aufert vitam · ergo nunq̄ damnāt venialia q̄tumcunq̄ multiplicentur · Ad hoc breuiter respondendum est ad presens ꝙ ista questio determinatur in iiij · distin · xvj · ideo ad presens tantum dixisse sufficiat · ꝙ plura venialia non determināt nec faciunt mortale quātum est de se sed solum dispositiue · ex frequēti enim iteratione venialium augetur libido · et frequenter interuenit contēptus et pro tanto intelligendum est verbuz magistri esse dictum ·

54

Breuiter epilogat et rationem sue digressionis assignat · quare scilicet hec de anime partibus dixit · l

Hec de anime partibus interseruimus · vt ipsius anime natura plenius cognoscerētur · ⁊ ꝑm quam sui portionem in ea sit liberum arbitrium intelligatur · scilicet ꝑm rationem quā omne peccatum mortale geritur · sed nō omne veniale · illud scilicet quod in solo motu sensualitatis existit ·

c Sepe in scriptura noīe tē. Hoc nō videt ratiōnabiliter dictū. qz cū rōnalis portio diuidit ꝓtra sēsualitatem. nullo modo videt qꝫ ratio sensualitatis nomīe debeat cēseri. Itē queritur de hoc qꝫ dicit qꝫ sepe hoc ī scriptura reperit. cū em̄ pbī de viribus aīe sufficiēter tractauerūt. ⁊ nullam mentionem fecerūt de sensualitate. vñ est hoc qꝫ sacra scriptura ⁊ doctores sacre scripture h̄ nomine vtunt. c Juxta hoc est q̄stio vtrū nomine sensualitatis intelligat vna vis vel plures. ⁊ vtrū intelligat vis cognitiua aut motiua. Q̄ em̄ intelligat vis cognitiua videt per hoc qꝫ dr̄a sensū. sensus em̄ vis cognitiua est Q̄ aūt dicat motiua videt ꝑ hoc qꝫ in ea hz esse peccatū ⁊ ad malū habet inclinare. R̄ō. dōm qꝫ scriptura distinguit hoīem interiorē ⁊ exteriorem. sicut habet. ij. Cor. iiij. Et si is q̄ exterior est noster hō corrūpit. interior tn̄ renouat de die in diē. Exteriorē aūt hoīem vocat nō ipm̄ corpus tm̄. sed corpus cū viribus aīe ꝑ quas habet his sensibus intēdere ⁊ in eis inherere. Interiorem aūt hoīem vocat ipm̄ spm̄ rōnalem ꝑm quē hz circa celestia seipm̄ occupare. ꝑm hoc intelligendū est qꝫ hō habz potētias aīe ꝑ quas ꝺuertit ad spūalia. ⁊ hz potentias ꝑ quas cōuertit ad sensualia. ⁊ ille virtutes ꝑ quas conuertitur ad spiritualia in simul collecte vnū posse ꝓfectum circa ista sensualia. ⁊ hoc nomine sensualitatis cēsetur scriptura q̄ simul cōprehēdit sensibiles cognitiuas ⁊ motiuas sīc ⁊ arbitrīū libras vtrq; debit infra. ⁊ h̄

Multiplicitatem huius nominis sensualitas ad maiorem euidentiam manifestat. m

Non est autem silentio prꝫterendū qꝫ sepe in scriptura nomine sensualitatis. non id solū in anima quod est nobis cōmune cum pecore. sed etiam inferior portio rationis que temporalium dispositioni intendit intelligitur. Quod diligens lector ī locis scripture vbi de ipa fit mentio vigilanter annoter.

Ad intelligentiā huiꝰ ptis querunt tria. Prīo q̄rit q̄liter pctm̄ h̄eat fieri ⁊ eē in pte rōnis supioris. Scō q̄liter h̄eat fieri in iferiori. Tertio q̄liter habeat fieri in sensualitate. Circa ꝑmū querunt duo. Prīo queritur vtrū in supiori pte rōis h̄eat esse peccatū ꝑm se. Scō q̄rit vtrū possit in ea esse veniale.

Questio I g

Circa quā sic ꝓcedit. ⁊ ondit qꝫ in supiori pte rōnis ꝑm se h̄ē absq; instinctu inferioris ptis nō possit eē pctm̄. Prīo ꝑ illō Aug. ī manich. vbi sic ait. Rō nr̄a deduci ad cōsensū pcti nō pt. nisi cū delectatō fuerit mota ī illa pte animi q̄ dz obtēperare rōni tāq; rectori viro suo. g nūq; peccat rō supior. nisi pctm̄ ꝓcedat in pte iferiori. Itē phs in. iij. de aīa. Intellect⁹ sp est rect⁹. fantasmata aūt recta ⁊ nō recta. g intellect⁹ quātū ē de se nūq; errat. ergo nec supior portio deuiat a veritate iusticie. nisi inclinet ꝑ sensualitatē ⁊ inferiorē portionē. Itē pctm̄ ē p cōuersionē ad bonū cōmutabile. sz supior portio rōnis dr̄ inq; tū cōuertit ad eterna. inferior inq; tū cōuertit ad tēporalia. g impossibile ē pctm̄ eē vl̄ fieri in nob ex actu ꝓ rōnis supioris absq; actu inferioris. Itē rō supior dr̄ in q; tū legib⁹ eternis intendit. sz impossibile ē aliquē peccare nisi declinādo a legib⁹ eternis. g impossibile ē pctm̄ in supiori pte rōnis eē ꝑm se. Itē mulier ē media inter sensualitatē ⁊ rōnez supiorē. sz sensualitas sp mouet ad bonū vt nūc q̄tū ē de se. g rō supior q̄tū est de se sp mouet ad bonū simplicit. sz ꝺtus q̄ mouet ad bonuz simplicit in mouēdo nō peccat. g in supiori pte rōis quātū est de se pctm̄ esse nō pōt. Itē aīa qn̄ cōuertit ad deū purgat. meliorat. ⁊ ꝓficit. sz supior portio rōnis attendit inq; tū cōuertit ad deū. g cū pctm̄ fedet ⁊ obnubilet. pctm̄ ī superiori pte rōnis ꝑm se eē nō pt. Sz ℔ Hiere. ij. Filij mēphēos ⁊ taphnes cōstupr̄auerūt te vsq; ad verticē. si g verter ꝑm qꝫ sancti exponūt dicit ibi aperte. sine superior portio rōis. vt qꝫ in illa habeat ꝑ pctm̄ cōstupari ⁊ fedari. Itez Aug. riij. de tri. Vir manducat qn̄ superior portio rōnis cōsentit illecebre. sz eius ē peccare cui⁹ ē cōsentire. si igit h̄ est supioris ptis. pz tē. Itē contingit aliquē peccare pctō infidelitatis. discredēdo aliquos articulos q̄ sunt respectu diuinitatis. sz ad illos articulos solū supior rōnis portio se extendit. g in illo genere peccādi portio supior ꝓprie culpā cōmittit. Itē li. ar. cōstat ex vertibile. sz li. ar. maxime cōstitit in superiori portione rōnis. cū ibi maxime sit iudiciū ⁊ imperiū. g vt qꝫ in superiori portione rōnis eriā ꝑm se sit vtibilitas ad malū. igit ⁊ pctm̄. Itē supior portio rōis est illa q̄ discernit ⁊ iudicat tā de agendis q; de credendis. sz iudiciū creature q;tum est de se absq; gratia deficit ab his q̄ sunt fidei catholice. g ꝑ se pōt errare ⁊ ab illis declinare. ⁊ si h̄ pōt ꝑ se peccare. Item angel⁹ cū peccauit ꝓpter appetūt equipari deo in potentia. ⁊ mulier similit in sapientia. sz h̄ est appetibile solū ptis supioris. g videt qꝫ tam pctm̄ hois q; angeli incepit a pte supiori ratiōis. g in supiori pte rōnis ꝑm se pctm̄ hz fieri tē. R̄ō. ad ꝓdictoz intelligentiā ē notandū qꝫ aliq; dicere volu- 56
erūt qꝫ supior portio rōis nō ē aliō q; sinderisis. ⁊ qꝫ ipa supior portio q;tū de se sp ē recta ⁊ fort̄. nisi incuruet. ⁊ emolliat ꝑ portionē inferiorē. ⁊ ō direrūt pctm̄ in ea nō eē ꝑm se. sz si peccat h̄ solū dicūt esse cōsentiendo inferiori pti. siue nō cōpescendo eius dēordinationē. Sz hec positio tripl̄r deuiat a veritate. Prīo in h̄ qꝫ dicit qꝺ idē est supior portio rōnis ⁊ sinderisis. qꝺ plane falsum ē. cū supior portio rōnis ⁊ inferior ptineant ad arbitrīū libertatē sicut dicit Aug⁹. ⁊ ideo nominant potentiam deliberatiuam. sinderisis autem potentiā naturalem nominat. q̄ semper vnifoꝛmiter ad bonū inclinatur

nat. Scdo vero a veritate deuiat in hoc qđ dicit insin/
derisi aliquo modo esse peccatū. hoc ēm plane falsū est
sicut infra manifestabit. 7 glo. dicit exposse Ezechie. j.
Tertio vero a veritate deuiat in h̄ q dicit q in superio
ri parte rōnis fm se culpa nō potest esse nisi ab inferio
ri pcedat 7 tribuat sibi occasio. Hoc ēm ꝓtra rōnem est
cū illa portiōe cōsistat ar. libertas. 7 ita p naturā insit
ei ad malū vertibilitas. 7 ita possibilitas ad peccāduz
Est etiā hoc cōtra experimentū. q: ratio superio: nō so
lū habet iudicare fm leges eternas. sed etiā habet iudi/
care fm lumē ꝓpriū 7 fm lumen sibi ab inferiori acqui/
situm. Et q̄uis aspiciēdo ad leges eternas non peccet
iudicādo. tamē fm ea q̄ percipit a sensibus vel etiā fm
lumē fidei datum 7 innatum pōt deficere 7 errare. mari
me in statu nature lapse. Esto ēm q sibi ꝓponat credibi
le 7 alicūs articulus fidei. vtpote articulus de trinitate
et vnitate. cū iste nō solū repugnet sensui 7 imaginatio
ni. sed etiā discrepet a naturali iudicio rōnis. si noster
intellectus fm lumē ꝓpriū nihil aspiciendo ad ꝓtes in/
feriores iudicaret deficeret 7 discrederet 7 peccaret. Et
ꝓpter h̄ est alius modus dicēdi hz q duplex est genus pec
cati. qdā ēm sūt pcā carnalia. qdā spūalia. Si loqua/
mur de pctis carnalibus. sic fatendū est q non ꝓtingit eē
pctm in supiori pte rōnis absq inferiori. Si aūt de pec
catis spūalibus fiat sermo. tūc ꝓcedendū est q pctm hz
fieri 7 cē (licz nō semp fiat) in supiori pte rōnis fm se. et
rōnes q̄ h̄ oñdūt sūt ꝓcedēde. 7 p hoc pz rnsio ad illō q
ꝓmo obr in ꝓtrariū. Nā aug. in ꝓposita auctoritate lo
57 quit de ꝓgressu in ꝓpetrationē pctoz carnaliū. ¶ Ad il
lud qō obr q intellectus semp est rectus. dōm q verbū
pbi intelligendū est in his ad q̄ mouet potētia itellecti/
ua p modū nature. in his ꝓ ad q̄ mouet p modū delibe
58 rationis nō hz veritatē. vñ idē vocat ipe fm veritatē in
tellectū q nos vocamus sciētiam naturalē. ¶ Ad il/
lud qō obr q pctm est p ꝓuersionē ad bonū cōmutabile
rnderi pōt dupliciter. Primo q nō solū est pctm qñ fit
ꝓuersio ad illud qō fm veritatē est bonū cōmutabile. sz
etiā qñ fit ꝓuersio ad illud qō est bonū incōmutabile 7
appetitur vt cōmutabile. Aliter pōt dici q supior por/
tio 7 si differat ab inferiori in hoc q ipa couertit ad su/
perna. nihilominꝰ tñ hz ꝓuerti ad inferiora ꝓut dispo
nit 7 regit inferiores potētias. 7 sic pōt deordinari ma/
59 le eas regēdo. sive frena laxādo. sive suo impio incursū
nis. dōm q iste ē actꝰ nobilissimus supiorис ptis. sz nō
semp hunc actū exercet. imo etiā intēdit sibi 7 ad se con
uertitur. 7 sic pōt nimis ad se ꝓuerti. ac p h̄ a deo auerti
60 et deuiare a legibꝰ eōnis. ¶ Ad illud qō obiicit q sensua
litas ad bonū inclinat. vt nūc. dōm q sensualitas non
semp mouet inordinate. 7 ꝓteres esto q semp inodina/
te moueret. nō tñ ex h̄ ꝓcludit q supior portio rōis sem
per ordinate moueat. alia ēm vis assignat fm quā sem
61 per ordinate mouet. vtpote synderisis q est scintilla cō/
scientie. ¶ Ad illud qō obr q supior portio rōnis dr in/
62 uertit. dōm q hoc nō est verū in q̄tū actu cō
uertit. sed in q̄tum est nata ꝓuerti. Preterea inordina
te ꝓuerti potius est auerti q̄ cōuerti. Cū aūt dr q ꝓuer
sio ad deū purgat. illuminat. 7 ꝓficit. hoc intelligit de or
dinata ꝓuersione quā nō est semp necessarium inuenire
in actione superioris portionis.

¶ Questio III b

¶ Utrum in supiori portione rationis possit esse veniale
peccatū Et q sic videt. q: contingit circa aliquē articu
lū fidei ex surreptione dubitare. Et constat ibi esse pec
catum cū sit motus ad illicitum. Constat etiā esse in su
periori parte. cū sit circa articulos fidei respectu eter/
noꝝ. Cōstat etiā esse veniale. cū sit ex surreptione. g̃ 7c
Item tunc peccat superior portio rōnis. 7 vir cōfidit
quādo est plenus ꝓsensus. 7 prebent arma iniquitatis
peccato. sed cōtingit aliquē plene consentire in verbuz
ociosū 7 mendacium iocosum. 7 hec nō sunt nisi pecca/
ta venialia. g̃ 7c. ¶ Item superior portio rōnis est cor/
rapta sicut 7 inferior. cum originale omnes vires aīme
inficiat 7 debiliter. g̃ si pctm̄ veniale potest esse in alijs
viribus q̄ subsūt li. ar. ꝓpter corruptionem quā accipit
ex originali. eadem rōne in parte inferiori. ¶ Item con
tingit q aliquis in cōuertendo se ad deum per amorez
est negligens. sed non magis tenetur homo ad hoc mā
datum q̄ ad alia. g̃ si negligentia in aliorum mandato
rum obseruatione est venialis. g̃ et negligentia in amā
do deū est venialis. sed hoc est in superiori parte rōnis
g̃ 7c. Sed ꝓtra. Aug. 7 magister in littera recitat quā/
do supior ps rōnis cōsentit illecebre tūc est peccatū dā/
nabile. g̃ videt q quādocūq peccatum superiorem par
tem attingit statim fit mortale. ¶ Item penes superio
rem partem rōnis residet regula directionis in toto re
gno anime. sed facta obliquatione in regula iam nō re/
manet aliqua rectitudo nec species rectitudinis. igit
cum superior portio rōnis peccat. deordinat tota ani/
ma. g̃ si plena deordinatio nō est absq mortali peccato
videt 7c. ¶ Item nulla creatura est excellentior anima q̄
tum ad superiorem portionem. sicut aug. in multis lo/
cis innuit et dicit expresse. sed angelus ꝓpter suam di/
gnitatem non pōt peccare nisi mortaliter. g̃ videt pari
ratione q nec pctm̄ veniale possit esse in supiori parte.
¶ Item nihil est adeo veniale qđ nō fiat pctm̄ mortale
dum placet. sed cōplacentia tunc vere dicit. quādo su
perior pars rōnis ad culpā incurvat. hoc aūt est cū ipa
peccat. g̃ nō videtur q aliquod peccatū possit in ea esse
q̄n sit mortale. ¶ Rō. ad predictorum intelligentiā est 63
notandū q aliqui dicere voluerunt q in superiori por/
tione rōnis 1. 3 potest esse nisi mortale pctm̄. 7 hoc ꝓ/
pter elongationē sui a carne 7 a sensualitate in qua con
sistit initiū suggestionis male. 7 ex cuius ꝓximitate ha
bet esse peccatum veniale fm statum nature lapse. 7 hi
dixerunt q cum sint tres gradus in potentijs anime
correspōdentes serpenti. mulieri. et viro. videlicet sen
sualitas. portio inferior. 7 superior. Sensualitatis est
tantum peccare venialiter. superioris partis tantum
mortaliter. inferioris partis vtroq modo. Cum enim
sit media inter vtramq naturam sapit vtriusq. Sed
quia planum est in superiori portione rationis posse
esse aliquo modo motus inordinatos ex surreptione.
planum est etiam in ea esse corruptionem aliquam ex
originali contractione. ideo alijs videtur probabilius
et melius q peccatum veniale in ratione superiori ha/
beat esse. vnde concedende sunt rationes hoc ostenden
tes. ¶ Ad illud ergo quod obijcitur quando superior 64
pars rationis comedit damnabile est et mortale pecca
tum. dicendū q illud intelligitur de pleno consensu. et
hoc respectu illius peccati cuius actus est in ꝓhibitio/
ne. sicut est de peccato fornicationis. ¶ Ad illud quod 65
obijcit q penes superiorē partem residet regula dire/
ctionis. dōm q regula directionis non tollitur p qua/
lecunq peccatum. sed per illud quod inducit diuinum
contemptum et auersionem a deo. hoc autem non est

in quolibet peccato superioris partis · vtpote in illo
66 qō ex surreptione cōmittit. Ad illud qō obī q; nulla
creatura sit supior aīa ꝑm mentē · dōm q; et si nulla sit su
perior ꝑm ordinē efficiētis ⁊ finis · est tn aliqua maioris
dignitatis ⁊ excellentioris nature · ⁊ ꝓpter hoc minorē
habet excusationē · Preterea nulla natura rōalis in sta
tu innocētie pōt peccare venialiter vt supꝫ ostensū est ·
nulla aūt natura rōnalis lapsa dē culpa potest cōsequi
67 veniā nisi hō ꝓpter fragilitatem carnis · ⁊ ideo nō valet
illud qō obīcit de angelo. Ad illud qō vltimo obīcit
q; cōplacentia facit dē veniali mortale · dōm q; cōpla
centia nō dicit ibi q̄cūq; inclinationē · sed plenū cōsen
sū ⁊ dēliberatū cū quadā plena quietatione · ⁊ ita ex hoc
nō ꝯcludit q; oīs dēordinatio superioris partis cadat
in genus peccati mortalis.

QUarta scōm principale scz quo querit quomo
do pcm̄ habeat fieri ⁊ esse in inferiori pte rōis
duo querunt · Primo vtrū aliqō pcm̄ ha
beat esse in inferiori pte absq; sensualitate.
Scōo querit vtrū pcm̄ mortale possit esse in ea pte ra
tionis · superiori nō peccante.

Questio I i

CIrca quā sic ꝓcedit · ⁊ ostendit q; nullū peccatū possit
esse in inferiori pte rōnis absq; sensualitate · ꝓmo q; au
ctoritatē Aug · Otra manich · vbi sic ait · In vno q̄q; no
strū nihil agit nūc cū ad pcm̄ q̄sq; dilabit · q; tūc actū
est in illis tribus · serpēte · muliere · ⁊ viro · g; si pcm̄ illō
incepit a serpēte · ⁊ sensualitas ē serpēs vt ipe dicit · oē
pcm̄ icipit a sensualitate. Itē sicut oēm ꝯsensū ꝓcedit
dēlectatio · ita oēm dēlectationē ꝓcedit aliq; suggestio ·
sz nullū pcm̄ rōnis est absq; aliqua dēlectatione · ergo
nec dēlectatio sine suggestione · suggestio aūt nō est nisi
ptis sensualis vel serpētis · g; nullū pcm̄ est in inferio
ri pte rōnis qō nō icipiat a sensualitate. Itē inferior rō
nō peccat nisi q; appetit bonū vt nūc · sed vis q; appetit
1 bonū vt nūc est sensualitas · g; nō peccat nisi ꝓcuia sen
sualitate. Itē nihil est in intellectu qō ꝓius nō fuerit
in sensu · g; pari rōne nihil est in rōne qō ꝓius nō fuerit
in sensualitate · g; si ratio dēordinat · necesse fuit sensua
litatē ꝓius dēordinari. Itē oīa peccata actualia ortū
hn̄t a pcō originali · ⁊ potissime a ꝯcupiscētia q; ex ori
ginali peccato nobis inoleuit · sz tā originale pcm̄ q̄z
ꝯcupiscētia inest aīe ex ꝯiunctione sui ad carnē · vis au
tē ꝑm quā aīa ꝯiungit carni est ipa sensualitas · g; omne
peccatū aīe incipit a sensualitate · igit absq; ea i inferio
ri pte rōnis pcm̄ non pōt fieri · Sed Otra · magis ē cō
iuncta superior portio inferiori q̄z ipsa inferior portio
sensualitati · cū rō superior inferior spectet ad eandem
potentiā ⁊ naturā · si g; pcm̄ pōt fieri in superiori par
te rōnis absq; inferiori sicut supra pbatū ē · videt mul
to fortius q; possit fieri in inferiori absq; sensualitate.
Itē possibile est inferiorem partē rōnis peccare pecca
to spūali · appetēdo aliqō spūale bonū · sed sensualitas
nō appetit nisi bonū sensuale · g; pōt peccare inferior por
tio absq; sensualitate. Item q̄cūq; potest virtus infe
rior · potest virtꝰ superior · g; si sensualitas pōt dē se mo
ueri inordinate ad aliqō appetibile sine viribus superi
bus · multo fortius superior potētia · vtpote rōnis pars i
ferior · inordinate moueri pōt absq; sensualitate. Itē
in diabolo nō est sensualitas · cū nō habeat cōiungi cuz
carne · sz ꝯstat q; ipe hz peccare nō solū in deū · sed etiam
in hominē · si g; pcm̄ in creaturā attendit ꝑm aspectum
rōnis quē vocamus inferiorē ptem rōnis · vī q; absq; se
sualitate ꝯtingat illā portionē peccare. Itē queritur

iurta hoc q̄d est inferiorē portionē rōnis comedere · et
qñ dēlectatio trāsit a sensualitate in rōnem. Si tu di
cas q; hoc est qñ rō auertit ⁊ ꝓcipit se dēlectari · tunc du
plex est incōueniēs · Unū sz q; frequēter hō consumat
pcm̄ ⁊ nihil cogitat nisi de appetibili · nec aduertit se dē
lectari vel tristari · ⁊ ita videt q; aliquis possit peccare
mortaliter · ita q; inferior portio nō comedat. Aliud eti
am incōueniēs ꝯcludit · q; cū ꝓcipere dēlectationē non
sit malū · nec pcī augmētatiuū · iā videt q; ꝓceptio rōis
post suggestionē sensualitatis culpā nō aggrauat · qō 68
plane ⁊ manifeste falsū nemo esse dubitat. Rō · ad p̄
dictoꝝ intelligentiā est notandū q; sicut innuit mgr in
fine huiꝰ di · sensualitas dupliciter pōt accipi · Aliquā
do accipit ꝓvi q̄ appetit bonū vt nūc · ⁊ hec nō est solū
modo in ꝓte sensuali · imo etiā in rōnali · ⁊ sine motu sē
sualitatis hoc modo dicte nunq̄ ꝯtingit pcm̄ esse in i
ferioꝝ pte rōnis · semp em̄ cū peccat · bonū vt nūc ꝓpo
tat · Alio modo ꝺr sensualitas vis aīe sensualis q̄ inre
ditur in corpis sensus · sicut habitū ē supꝫ · ⁊ sine hac con
tingit esse pcm̄ in inferiori pte q̄tū ad pctā spūalia · q̄
tū aūt ad carnalia vix aut nūq̄. In carnalibꝰ aūt corru
ptio venit ex feditate carnis ⁊ ꝯcupiscētia partis sen
sualis · ⁊ ita in eis peccatū incipit a serpēte siue a sēsua
litate ⁊ quenit ad mulierē. Tūc aūt dicit esse in sensua
litate q̄n quis ex apꝓhensione dēlectabilis oblectat ꝫ
clinat ante aduersionē ⁊ ꝓceptionē sue dēlectationis · h̄
em̄ ex surreptione est · nec ꝺr ratio aliquo modo ꝓter
illā dēlectationē de vetito cibo gustasse · sed tūc ratio co
medit ⁊ pcm̄ in ea esse incipit q̄n post dēlectationis ad
uersionē ⁊ ꝓceptionē sensualitati dēlectāti cōdelectat
et in dēlectatione ꝑsistit · ex tūc em̄ sz post dēlectationis
aduersionē rō comedere ꝺr · ⁊ pcm̄ trāsire a sensualita
te in ipam · q̄m ⁊ si iudicare de dēlectabili ⁊ in eo dēlecta
ri hoc sit partis sensualis · percipere tamē ipsam dele
ctationē interiorem hoc est partis rationalis. Et ideo
ratio comedere dicit si post talē perceptionem parti sē
suali cōdelectet · Sic igit cōcedo q; aliquo genere pecca
ti peccare pōt inferior portio rōnis absq; suggestione
sensualitatis · sicut rōnes ad scōaz partē adducte oñdūt
Aliquo vero gne pcī vix aut nūq̄ peccat · vtpote car
nalis nisi motus sensualitatis ꝓcedat ⁊ trahat · ⁊ q̄tuz
ad hoc pcī genus loq̄tur aug · Otra manich · ⁊ p hoc pz
rūsio ad primū qō obī in Otrariū. Ad illud qō obīcit 69
q; oēm dēlectationē ꝓcedit suggestio · dōz q; si suggestio
large accipitur ad omnē apꝓhensionē boni vt nunc
sub ratione appetibilis · sic verū est q; precedat omnē dē
lectationem · Si vero accipiat stricte ꝓ illo motu ser
pentino partis sensualis · sic nō haberet veritatem in om
nibus pcīs · sz solū in pcīs carnis · ⁊ p hoc pz rūsio ad
seqns · quo ꝺr q; sensualitas est appetitiua boni vt nūc
ibi em̄ accipit sensualitas large · ⁊ sicut ꝓostensuz est
absq; ea nō pōt esse pcm̄ in inferiori portione rationis
q̄uis esse possit absq; sensualitate dicta ꝓprie · saltem
peccatum spirituale. Ad illud qō obīcit q; nihil est 70
in intellectu qō ꝓius non fuerit in sensu · dōm q; verū
est vel in se vel in suo simili · multa tn̄ fingit hō q̄ nūq̄ vi
dit multa etiā postq̄ vidit cogitat · ita q; illa cogitatio
nō excitat a potentia sensitiua mouētē · ita etiā intelligi
pōt dē ratione ⁊ sensualitate. Ad illud qō obīcit q; 71
omnia pcta hn̄t ortū ab originali ꝯcupiscētia · dōm q;
si oīe pcm̄ quodāmodo ex originali ortū habeat · ⁊ ori
ginale ex carne · nō tn̄ oportet oīe pcm̄ tanq̄ ex pri
mo mouēte ortū habere ex carne vel ex sensualitate · ꝓ
eo q; pcm̄ originale nō tm̄ inficit partem sensualem et

corrūpit. verū ꝺcupiscētia resꝑsa est in oībus viribꝰ
anime. ⁊ ideo siue sensualitas sit ꝑambula siue nō. om/
nia mala nostra dicunt venire ex ꝺcupiscētia.

Utrū pars inferior possit peccare mortaliter absq; su/
periori. ⁊ ꝙ sicut Aug. dicit ⁊ habet i lra. Si pctm̄ diu
cogitatiōe ꝺlectatiōis teneat. ⁊ si volūtas ꝓficiēdi ꝺsit
mortale est. Sed tūc vir nō ꝺt comedere nisi qñ adest vo
lūtas ꝓficiēdi. ꝯ sola muliere comedēte ꝺtingit peccare
mortaliter. Itē Aug. dicit ⁊ hētur i lra. ibi. nec sane tē.
ꝙ si sola mulier comedit. totus hō dānatur. sz hoc nō ē
nisi ꝙ pctm̄ mortale. ꝯ sola muliere comedēte contingit
peccare mortaliter. Itē superior portio rōnis dicit in
cōmittere. ita ꝙ nō cogitemus ꝺ legibꝰ et nis. ꝯ contin
git aliquē peccare mortaliter solo actu inferioris partis
nihil faciente actu superioris. Itē frequēter offendit
quis primū nihil cogitans de offensa ꝺi. sed inferior
portio est ꝑm quā ordinamur ad ꝺm. ꝯ ꝺtingit peccare
mortaliter ex actu inferioris ꝑtis sine actu superioris.
Itē magis ꝓna ē ad pctm̄ inferior portio q̄z superior.
cū ex cōiunctione ad sensualitatē mollior sit. ⁊ ꝺb̄ mu
lier nūcupet. ꝯ si supior portio rōnis pōt peccare per se
ipam. multo fortius videt ꝙ inferior. Sed ℣. Aug. rū.
de tri. ⁊ habet in lra. ibi. nec sane tē. dicit ꝙ cū mens so
la cogitatione oblectat. de talibꝰ cogitationibꝰ venia
petenda est. pectusq; ꝑcutiendū. ⁊ ꝺōm. Dimitte no. de
bita tē. sed talis ē ꝑnia venialiū. ꝯ q̄z diu mulier come/
dit absq; viro peccatū est solū veniale Item impossibile
est inferiorē portionē dānari absq; supiori. sz superior
portio nūq̄z dānat sine culpa. ꝯ impossibile est inferiorez
portionē absq; supiori peccare mortaliter. Jem impossi/
bile est esse pctm̄ mortale sine ꝺsensu. sz ꝺsensus residet
penes iudicē arbitrum ꝑncipalē. Nic aūt est superior
portio rationis sicut dicit Augꝰ. ⁊ habet in lra. ꝯ tē.
Itē impossibile est aliquē peccare mortaliter sine auer/
sione. sed eꝰ est auerti cuiꝰ est cōuerti. hoc aūt est supio
ris partis. ꝯ inferiorē portionē absq; supiori impossibile
est peccare mortaliter. Itē nūq̄z meretur aliqs in cogi/
ratione boni nisi ꝙponat illud facere vel cōplere si pos
sit. ꝯ similiter nunq̄z aliquis demeret de merito morta/
lis peccati in cogitatione mali nisi ꝙponat illud ꝑfice/
re si possit. ℔ aūt non est sine superiori portione rationis
ꝯ tē. Itē qñ aliqꝺ peccatū est veniale. cōsentire in illō
nō facit pctm̄ mortale. sed delectatio carnalis circa cō/
sensū est veniale. ꝯ ꝺsentire in ꝺlectationē ita ꝙ nō con
sentiat in opus nō erit mortale. si ꝯ cōsensus in opus ē
supioris partis. sicut dicit Aug. nunq̄z est pctm̄ morta
le in inferiori ꝑte absq; supiori. Q aūt ꝺsensus i venia/
le nō faciat mortale ꝓbat ꝙ hoc ꝙ ꝺsensus in verbū ocio
sum ⁊ mendaciū iocosū nō est mortalis sz venialis. Si
aūt tu dicas ꝙ nō est simile. q ꝺlectatio carnalis vis ē
ad mortale pctm̄. Tunc ego q̄ro quare potiꝰ cōsensus
in ꝺlectationē attribuit inferiori parti q̄z supiori. ⁊ q̄re
ꝺsensus in opus potius appropriat superiori. Cū em̄
inferioris partis ita bñ sit regere mēbra sicut ⁊ affectio
nes ⁊ alia. vī ꝙ ita bene sit in ꝑtate inferioris ꝑtis ꝓbe/
re arma iniq̄tatis peccato. sicut etiā in ꝺlectationē cō/
sentire. Ideo est q̄stio que differentia sit inter peccare ⁊
comedere. ⁊ vtrū comedere sit idē qꝺ cōsentire. ⁊ qñ di/
catur mulier comedere. ⁊ qñ vir. ⁊ qñ mulier comeden/
do peccet mortaliter. ⁊ qñ venialiter. Nō em̄ vī illud
verbū aug. de comestione viri esse generaliter verū. q:
tunc comedit vir qñ ꝓbet arma iniq̄tatis pctō. Mul/
ta em̄ sunt pctā q̄ cōsummant in sola cogitatiōe iniqua
et tūc comedit. ⁊ nulla mēbra corꝑis ꝓbētur arma iniq̄/
tatis. cū illud pctm̄ nō habeat exerceri ꝑ mēbra corꝑis.
Rō. ad ꝓdictoꝝ intelligētiam est notandū ꝙ ⁊ si possibi 72
le sit mulierē comedere sine viro. nō tñ est possibile mu/
lierē peccare mortaliter sine viro. siue inferiorē portio/
nē absq; supiore. ⁊ hoc patz sic. Aliud em̄ est peccatū 73
mortale cōmittere. aliud cibū veritū ꝺgustare. Pecca/
tū em̄ mortale dicit ꝺ ordinationē a ꝺo. q̄ est cū ꝺsensu
et ꝺceptu. inordinatio aūt talis est ꝑ ꝺceptum. ⁊ hoc ē
supioris ꝑtis. eiꝰ em̄ est auerti cuiꝰ est ꝺuerti. cōsentire
aūt ad illā potētiā ſpectat apud quā resident iudiciaria
ptās ⁊ regimīs auctoritas. hec aūt est supior portio ra
tionis. ⁊ ideo ꝑ possibile ē aliqꝺ pctm̄ esse mortale i no/
bis qꝺ supiori portioni nō imputet. ⁊ in quo ipa nō de
ordinetur ꝓpter naturā pctī mortalis. q̄ exigit ibi eē ⁊ cō
cēptū auersionis. ⁊ consensū ꝺliberationis. q̄z vtrūq̄z
est supioris ꝑtis. Est etiā rō ex istarū potētiarū cōnexio
ne. qm̄ inter supiorem portionē ⁊ inferiorē lex cōiugū ē
et ideo vna tenet alterā regere ⁊ reꝑmere. Nō sic autē
est inter sensualitatē ⁊ inferiorē portionē. et ꝓpter hoc
cū inferior portio deordinat. negligēti viri q̄ debuit eā
reꝑmere imputat. ⁊ ꝓiter cū illa culpabilis iudicat. sic
igit ꝑz ꝙ impossibile est inferiorē portionē rōnis absq;
supiori peccare mortaliter. possibile tñ est vnā earū abs
q; alterā comedere. ⁊ ꝺ q̄ comestio dicit cōuersionē ad
ꝺlectationē a sensualitate oblatā. q̄z actū inferioris por
tionis. ita tñ ꝙ nō ꝺuertit ꝑm actū supioris. ⁊ ita ꝺtin/
git comedere mulierē viro nō ꝺgustāte. Et ꝺb̄ ꝑz si attē/
damus ꝓgressus tēptationis ⁊ ꝺlectatiōis. Primo 74
em̄ delectabile offert siue ꝓcipit. Scō vero ꝺlectatio
aduertit. Tertio ꝺo in id ad qꝺ trahit ꝺlectatio cōsen
titur. vel dissentit. Delectabile ꝓpere est sensualitaꝭ
delectationē aduertere. delectationē aduertere. ē infe/
rioris ꝑtis rōnis q̄ interiores motus ⁊ affectus ḥz dīju
dicare ⁊ cognoscere. hoc aūt nō est possibile sensitiue.
Diffinire aūt an hoc sit āplectendū vl respuendū. hoc
est superioris partis in qua residet auctoritas iudica/
re potestatis. Contingit igit ꝺlectari ad apꝓhensionē
ꝺlectabilis añ aduersionē ꝺlectationis. ⁊ hoc est sen/
sualitatis. ⁊ absq; dubio est veniale peccatū. Contin/
git iterū ꝺlectari post apꝓhensionē ꝺlectabilis a per/
ceptionem ꝺlectationis in plenum cōsensum deliber a
tionis. ⁊ hoc est inferioris partis. ⁊ aliqñ mortale. ali/
quādo veniale. ⁊ tūc dicit comedere sola mulier. Cōtin
git iterū tertio ꝺlectari post apꝓhensionē ꝺlectabilis
et aduersionem ꝺlectationis. ⁊ post plenū assensū ꝺli
berationis. ⁊ tūc dicit comedere vir. ⁊ tunc est mortale
peccatum. q̄z actus sūt in reꝓbationē ꝓpter plenum
cōsensum ⁊ deordinationē. Un cū tēptatio incboet a se/
sualitate. planū est esse veniale. Cū consumat in supe/
riori parte rōnis. planū est esse mortale. Cū vero sola
mulier comedit potest esse mortale ⁊ veniale. ⁊ ideo du
biū est discernere qñ sit mortale vel veniale. Potest tñ
discerni hoc modo. q: cū percipit ꝺlectatio. aut statim 75
repellitur. aut retinet. Si statim repellitur. tunc leue ē
peccatū. Si vero tenetur. hoc pōt esse tripliciter. Aut
q: placet ipa ꝺlectatio ⁊ operis consumatio. ita ꝙ est
volūtas ꝺlectandi in cogitatione ⁊ etiā in opere si fa/
cultas adesset. ⁊ tunc est ibi plenus cōsensus ⁊ peccatū
mortale. sic cōcurrēte viri ⁊ mulieris comestione. Aut
placz ꝺlectatio. sz tñ displicz pctī ꝺsumatio. ⁊ tūc ē ꝺse
sus semiplen. ⁊ tūc ꝺt mādūcare mulier. nihilominus
tñ peccat mortaliter cum in illam cōsentit ꝺlectationē

Liber Secundus

Aut vtrūcz displicet. s. ipsa interior delectatō. z opis cōsummatio. z tūc aut aduertit periculū. aut nō aduertit. Si non aduertit periculū delectationis nec repellit eam. peccat. sed nec mortaliter. grauius tñ peccat q̄z si statim z viriliter repulisset. Aut aduertit periculū. z delectationē illam non repellit. sz mentē in talibus cogitationibus reuolui sinit. z tunc dicūt mḡri q̄ peccat mortaliter. qz q̄zuis non sit ibi consensus verus. est tñ ibi cōsensus interp̄tatiuꝰ. z comedit sola mulier. nihilominus tñ pctm̄ illud imputatur viro. qz cum eam compescere debuisset z teneret. nō tñ cōpescuit. Hoc tñ qō nunc vltimo dictū est. non est vsqz quaqz certū. Negāt enim alicꝫ esse mortale in negligentia reprimendi vbi ē displicētia q̄z tumcūqz q̄s periculū aduertat. sz tñ securior via renenda est. quicq̄d sit rei veritas. Et si cui hꝫ contingat. sanū est cōsilium q̄ de ipso vt de mortali peniteat. in dubijs em̄ securior via eligenda est. Et nota q̄ non de quacunqz delectatione loq̄mur. vtpote de illa qua quis delectat cogitando de pulcritudine mulieris. sz de illa q̄ surgit ex cogitatione illiꝰ opis nephariꝫ z sic ptz q̄ mulierē contingit comedere sine viro. p eo q̄ vir solū dicit comedere qñ plenꝰ consensus adest. et tunc dicunt arma iniq̄tatis p̄beri pctō. qz totꝰ hō ibi ad pctm̄ incuruat siue sit pctm̄ carnis siue spūs. Peccare aūt nō dicit mortaliter sine viro. qz non poterat esse pctm̄ sine viri consensu vero vel interp̄retatiuo. Lōcedende sunt igit rōes oñdentes q̄ inferior portio absqz superiori nō p̄t peccare mortaliter. licet due vltie nō cogant. Ille em̄ ostendunt q̄ mulier nō p̄t comedere sine viro. p hoc q̄ consensuz in delectationē dicunt nō esse pctm̄. qō absqz dubiū falsum est. fm q̄ dicit Aug.
76 in lra. Nec valz qō obr̄ de cōsensu in mēdaciū. vl̄ de cōsensu in verbū ociosum. Primū non valet. qz plura requirunt ad bonū cōsummādū q̄z ad malū ꝑpetrandum vnius em̄ circūstantie defectꝰ oratione deformat. Secundū nō valet. qz nullū ibi est periculū in delectatiōe venialis. ibi aūt est periculū. cum delectatio via est ad
77 mortale pctm̄. Ad illud vero q̄ vltimo q̄rebat iam pz rñsio ex p̄dictis. vicz. q̄ dr̄ia est inter comestionē z culpe mortalis cōmissionē. Patz etiā qñ vir dicit comedere. z qñ mulier. Ptz etiā qñ mulier in comedendo peccat mortaliter. z qñ venialit. Ptz etiam quare consensus in delectationē attribuit mulieri. z cōsensus in opꝰ viro. qz consensus in opis ꝑpetratione est plenariꝰ cōsensus. Consensus vero in delectationē absqz opere cōsensus semiplenꝰ. Si aūt pctm̄ cōsisteret i sola delectatione. tunc cōsensus in delectationē posset esse plenarius consensus. z tūc nō tm̄ esset supioris ptis. sz etiā inferioris. vnde nō tm̄ dr̄ vir cōsentire qz vir mouet exteriora membra. sz qz mouet voluntate plenaria. z hāc circumloquitur Aug. in eo q̄ dicit virum comedere cum
78 arma iniquitatis petō p̄bet. Ad rationes autez q̄ adducunt ad oppositū quib oñdit q̄ comedens mulier sine viro mortaliter peccare p̄t plana est rñsio. Nā prime due aūctes loquuntur de comestione non de culpe
79 cōmissione. Ad illud vero qō obr̄ tercio q̄ supior portio rōnis hz cōuerti ad supiora. dōm q̄ nō est solū actꝰ eiꝰ ad supna. sz etiā actꝰ eiꝰ ē discerneret z sētētiare ō his q̄ fiunt i regno aīe. z cōpescere vires inferiores. z iō cū
80 nō cōpescit imputat sibi. Ad duo sequētia sil̄r ptz responsio. Illis em̄ duabus rōnib oñdit q̄ pctm̄ p̄t ee in inferiori portione rōnis absqz superiori. qz negligētia cohibendi inferiorem p̄tē in sui motus inordinationez reddit ipsam culpabilē vt sepe dictū est.

Consequenter circa tertiū quō pctm̄ habeat fieri z esse in sensualitate duo q̄runt. Primo enīz q̄rit vtrū in sensualitate possit esse pctm̄ veniale. Scdo q̄rit vtrū in sensualitate possit esse mortale.

Questio I

Circa quam sic proceditur z ostenditur q̄ in sensualitate possit esse veniale peccatum. Primo per illud Aug. xij. de trini. quod recitat magister in littera. Si in motu sensuali tm̄ pctī illecebra teneat. veniale ē. Itē sup illud ꝑuer. xxv. Septies in die z. glo. p necessitatē carnis singulis diebus vel inuiti vl̄ volentes peccam⁹. Si g̃ peccam⁹ inuiti voluntate rōnali illud pctm̄ nō est in voluntate rōnali. sz solū in sensualitate. Itē rōne vī. motus ad illicitū ē inordinat⁹. z ita reprehensibilis z malus. sz primi mot⁹ sunt hmōi. g̃ primi motus sunt pctā. sz primi motus sunt in sensualitate. g̃ z. Item omne qō est ordinabile fm relationē iusticie. qñ inordinat hz in se culpā. sz sensualitas ordinabilis est fm relationē iusticie z cōtingit eaz ordinari in motibus suis. vī igit q̄ ipsa efficiat culpabilis. Contra. Aug. v. de ciui. dei. distinguit triplex genꝰ cause. Quedā est q̄ tm̄ facit. z hec est deus. Quedā q̄ tm̄ fit. vt natura. Quedā q̄ facit z fit vt arbi. libertas siue voluntas. In prima cā nō p̄t esse pctm̄ ꝑpter sui dignitatē. In scda vero potest esse pctm̄ ꝑpter sui artationē. cum igit sensualitaz sit potiꝰ moueri q̄z mouere. agi q̄z agere. vī q̄ in ea pctm̄ non possit esse. Itē in culpis differt re. vī q̄ in ea pctm̄ non possit esse. Itē in culpis differt mus a brutis. g̃ impossibile est in nobis esse pctm̄ fm illud qō cōicamꝰ cum brutis. hꝫ aūt est sensualitas. g̃ z. Item stulti z furiosi hūt vsum sensualitatis. z tñ i nullo suo actu peccant. g̃ pctm̄ nunqz ē in nobis ex ordinatione sensualitatis. g̃ nullū pctm̄ in sensualitate ponendū ē. Itē in ea sola potentia nata est esse culpa. fm quā hō capax est laude z vituperio. sz q̄z ad ptē sensualem hō nec est dignꝰ laude nec vituperio. g̃ fm illā nō p̄t esse culpa. Rō. ad huius intelligentiā notandū est q̄ cum q̄ritur. vtrū pctm̄ veniale possit esse in sensualitate. rñdet cōiter q̄ sensualitas p̄t dupl̄r cōsiderari. aut in se. aut ꝑut est ordinabilis a rōne z subrōne. Si in se consideret. hoc modo hz vsum in furiosis. z hꝫ mō dicit Aug. q̄ in ea cōicamus cū brutis. z sic nō p̄t i ea esse pctm̄ sicut rōnes ad scdam ptem ostendunt. Alio modo est loqui de sensualitate fm q̄ ipsa ordinabilis ē ad rōnem z subrōne. z hꝫ modo hz regulari fm regulaz iusticie. z sic qñ mouetur ad illicitū. ipsa eius deordinatio p̄t esse pctm̄. z sic cōiter tenetur q̄ z si in sensualitate fm se cōsiderata pctm̄ esse nō possit. p̄t tamē in ea ee pctm̄ vt est ad rōnem ordinata. z p hoc determinari p̄sit
argumenta ad vtranqz ptem inducta. Tamē adhuc restat questio qualiter in sensualitate p̄t esse pctm̄ z culpa. cum nullo modo ponat in ea esse virtus vl̄ gratia z ꝑterea pscrutari volentibus hanc q̄nem vltiꝰ ou. plerq; apparebit modꝰ dicendi. Fuerunt nanqz aliq̄ q̄ dixerunt q̄ etiā in sensualitate ordinata ad rōnem nō omnino ponendū est esse pctm̄ sed aliquo modo fm quid. Pctm̄ em̄ duo dicit. vicz actū z deordinationē circa actum. Et licet pctm̄ dicat esse in sensualitate rōe actus ꝑsbstrati. z rōne motꝰ. tm̄ ipsa deordinatio est in rōne q̄ minus cauta z sollicita fuit ꝑuidere ne talis motꝰ inordinatus in sensualitate insurgeret. vel etiā minus diligens est repmere. iō illa deordinatio pctōz venialiū pogens est repmere. z illa deordinatio pctōz venialiū ꝑpetratur in ipa rōe que sensualitatē negligenter regere. unde tenetur em̄ ei in veniale non in mortale. ꝑpter hꝫ q̄ tenetur rō sustentare ipm compescere ex lege coniugij. sicut tenetur rō su

perior inferiorē. Sed iste modꝰ dicēdi minꝰ sufficiens esse videtur. Primo qꝛ ꝑm hoc omnia peccata venialia potius essent ex amissione ꝯ ex inordinata inclinatiōe Scōo qꝛ quedā sunt venialia que ratio vitare nō pōt sicut dicit Aug. z ostendit. j. Tertio vero qꝛ ibi est de/ ordinatio vbi est z actꝰ qui deordinat. z ita si motus et actꝰ peccati in sensualitate ponit in ea dꝫ poni z inor/ 85 dinatio. Propterea ē alius modꝰ dicēdi qꝺ est loqui de peccato inc̄tum habz rationem culpe. z inc̄tū hz rati onem vicij. Inc̄tum hz rationem culpe sic opponitur gratie. z facit illum esse dignū vituperio. z hoc mō oīe pctm̄ est a li. ar. Alio modo ē cōsiderare peccatū inc̄/ tum tenet rationē vicij. z sic dicit inordinationē alicuꝰ potentie respectu actꝰ sibi debiti ꝑm suā naturalē insti tutionē. z qꝛ talis deordiatio hz esse in sensualitate. ita ponit in sensualitate esse peccatū. Per hanc aūt distin ctionē manifesta est qōis intentio z omniū obiectionū ꝓcedentiū solutio. Hoc aūt melius determinabitur in fra qñ agēt de subiecto virtutis z gratie. z de oppositio ne virtutis z culpe.

Questio II m

Utrum in sensualitate possit esse pctm̄ mortale Et qꝺ sic vr. sicut primꝰ motus hz esse in parte sensuali. ita etiā actus in quo est cōsummatio peccati. g̃ sicut ponitur in sensualitate esse pctm̄ veniale ꝓpter primū motū. ita ponendū est esse mortale propter actū cōsummatū. Itē in eodez in quo est dispositio natus est esse habitus. sz veniale disponit ad mortale. g̃ cum veniale possit esse in sensualitate vt oñsum est. vr z. Item iusticie origia li opponit culpa mortalis. sz illa originalis iusticia nō tm̄ fuit in adam ꝑm rationē sz etiā ꝑm gtem sensualē. qꝛ totus ordinatus erat. g̃ vr qꝺ mortalis culpa in sensua/ litate esse possit. cum opposita nata sint fieri circa idem Item sicut superior portio rationis se hz ad bonuz. ita sensualitas declinat ad malū. sz in superiori portōne rō nis potest esse mortale pctm̄ ex surreptione sic. s. osten sum est. g̃ econtra ex ꝑmo consensu z pctī perpetratōe mortale pctm̄ descendere poterit vsq; ad sensualitatē. vt sicut sensualitas cōicat veniale pctm̄ pti rōnis supi/ oris ita z superior pars cōicat mortale peccatum sensua litati. Sz. cōpletiū mortalis peccati inc̄tum hmōi est auersio a deo. sz solius rationis est a deo auerti. cuz eius solꝰ sit ad deū cōuerti. g̃ ex sola rōne ꝑt esse pctm̄ mortale. Itē solꝰ cōsensus facit mortale pctm̄. sz cōsensꝰ est solꝰ pt̄ rōnalis. g̃ z. Itez culpa mortalis z gra mu tuo se expellunt. ergo habent esse circa idē. sz gratia gra hz esse nisi in rōne. g̃ nec culpa mortalis. Itez si culpa mortalis esset in sensualitate. h̄ nō esset nisi qꝛ ꝑ ipsaz ꝑ petratur. g̃ qñ aliquis ꝓpetrat homicidiū ꝑ gladium z manū. peccatū homicidij erit in gladio z manu qꝺ si fal sum est dicere. absurdum est etiā dicere peccatū mortale esse in sensualitate. Rꝰ. dōm qꝺ mortale peccatuz nec 86
inc̄tū culpa nec inc̄tū virtū ponendū est ee in sensua/
litate. z rō huiꝰ ē qꝛ alic̄ vitiat pctm̄ mortale ꝯ pctm̄ ve
niale. Pctm̄ enim mortale viciat z deordinat deordia/
tione pfectā vt ita dicā. g̃ quidē consistit in auersione a
deo. z eius cōtemptu z deliberationis cōsensu. hec aūt
solius rōnis sunt. z tō mortale pctm̄ in sola rōne consi/
stit. deordinatio aūt venialis nō est deordinatio cōsum
mata sz inchoata. z qꝛ deordinatio inchoari hz in potē
tia inferiori. z cōsummari in superiori. hinc est qꝺ venia
le pctm̄ inc̄tum viciū ē in sensualitate repit̄. nō em̄ di/
recte opponit habitui virtutz sicut viciū mortalis pctī
sz solū ex quadā inclinatione z cōpatione ad terminuz
ad quē disponit Uiciositas aūt et deordinatio mortal̄
simplr excludit habitū ꝟtutis. z ꝓpterea oīe peccatū
mortale in rōne ponit z nullū in sensualitate. z cōceden
de sunt rōnes hoc ostendētes. Ad illō qō obr̄ primo qꝺ
actꝰ mortalis peccati ē in sensualitate. sicut primꝰ mo/ 87
tus. dōm qꝺ si contingat vtrūq; in sensualitate repiri
aliter tñ z alit̄. Nā ꝑmus motꝰ in sensualitate repit̄ ita
qꝺ ibi sumit originē. z potius est sensualitatz rōnē exci/
tantz ꝯ a rōne excitate z mote. actus aūt mortalis pec/
cati sic repitur in sensualitate qꝺ originē sumit ab impio
rōnis. z ē sensualitatis potꝰ mote ꝯ mouentis. Et qꝺ/
nā deordinatio z viciositas ibi ponit esse pctm̄ vbi su
mit originem. z vbi ē in ratōne actionis. nō in ratione
passiōis. hinc est qꝺ ex primo motu existente in sensua/
litate ponitur ibi esse peccatum veniale. ex actu autem
peccati per sensualitatē perpetrato non ponitur in ea
esse peccatū mortale. Ad illud qō obr̄ qꝺ dispositio et 88
habitus in eadem potentia habent fieri. dōm ē qꝺ verū
est de illa dispositione que ē eiusdem nature cum habi
tu. z de qua transit in habitum. sicut scientia dispositō
fit scientia habitus. de illa autem dispositione que est
alterius generis z disponit solū per quandam ordina
tionem veritatem nō habet. Actus enim vnius poten
tie potest esse dispositio ad eliciendū actum alteriꝰ po/
tentie. sicut cognitio ad affectionē. z sic in ꝓposito hz
esse. tō non valet. Ad illō qō obr̄ de iusticia originali 89
dōm qꝺ de originali iusticia dupliciter contingit loqui
aut inc̄tum dicit habitum quendam regulantez natu
ram in statu innocentie. aut inc̄tum dicit omniū viri/
um rectificationē plenariaz. Primo modo originalis
iusticia habet esse in sola ratōne. z sic opponit ei culpa
Scōo mō non solū hz esse in ratōne sed etiā in viribus
inferioribz. z sic nō solū hz auferri ꝑ culpam. sed etiam
per penam siue ꝑ aliqd qō aliquo modo habet rationē
culpe. aliquo modo ratōnē pene. z tale est veniale pec
catū. Ad illō qō obr̄ qꝺ sic se hz sensualitas ad illicituz 90
sic se habet ratio ad lumen. dōm qꝺ illa cōparatio non
valet. ꝓpterea qꝺ plꝰ ꝑt virtꝰ superioz ꝯ inferioz. nō z si su/
perior potētia possit iduere actū z dispōez inferiorz. z ne
gociari circa eiꝰ obiectū. ñ tñ sequit qꝺ possit ee cōuerso.

Distinctio. xxv. De libero arbitrio ꝑm se siue in generali.

Am vero ad ꝓpositum redeamus z. Su/
pra egit magister de li. arbi in compatione ad
alias potentias. hic ꝙo agit de li. ar. ꝑm se. Di
uiditur aūt ista ꝑs in duas ptes. In prima determinat
quid sit li. ar. in se siue in generali. In scōa ꝙo determi/
nat de libertate ar. ꝑm differētes eiꝰ statꝰ i spāli. ibi. Ex
pdictis ꝑspicuū z. Prīa habet duas pticulas. In qua
rū ꝑma magr̄ ponit li. ar. assignationez. In scōa ad pdi/
cte assignationis explanationē quandā mouet dubita
tionē. ibi. Et qdem ꝑm pdictā assignationē z. Prima
pars habet duas. In prima determinat quid sit li. ar.
In scōa ꝙo ex illa diffinitione elicit qꝺ li. ar. nō ē pñtū
nec ptēritoz. sz futuroz. z hoz nō qrūlibz sz futuroz cō
tingentiū. ibi. Hoc aūt sciendū est. qꝺ li. ar. z. Silr̄ se/
cunda ꝑs hz duas. In qrū prima mouet dubitationez
In scōa ꝙo determinat. ibi. Sed aliter accipit li. ar. z.

1 a ¶ Qđ phi diffinientes dixerũt esse liberũ & volũtate iudiciũ. Videt q talis diffinitõ a phis assignata nec sit bona. nec sit fm artem phicam assignata. Phus em in vj. Topi. reprehendit diffinitionẽ equicolã in qua sũt tot vocabula ex pte diffinitionis. quot ex pte diffiniti. vtpote si qs diffiniens tunicam nigram dicat eã esse collobium atrum. ¶ Sic et in ꝓpolito. Si tu dicas q ñ est diffinitõ ꝙ nominis iterpretatio. tunc est questio quare li. ar. potiꝰ vocat siccꝫ dicat libeꝝ iudiciũ. Ꝛtez videtur q ad phos ñ ptineat diffinire li. arb. qm cũ aĩa sit imago dei fm li. arbi. vt dicit Rich. & mediante li. ar. mereť phi autẽ non cognouerũt aĩaz esse dei imaginez nec meriti origi/nem. videt q li. ar. nec sciuerunt nec potuerũt diffinire. ℟ dõm q sicut ꝓdictũ ẽ predicta notifi/catio potius dr nominis interꝓtatio ꝙ diffinitio. magis autez facultas illa censetur hoc nomie vt dicatur li. arꝫ libeꝝ iudiciũ. pro eo q iudiciũ importat actum rõnis regulatuz fm regulas veritatis siue superne legis. arbitrium vero importat actũ rõnis regulatum fm imperiũ voluntatis. Unde ille dicitur iuder cuiꝰ est fm iura cãm terminare. Ille aũt dicit arbiter q ad proꝟuz voluntatis nutum cãm terminare hz. Et qm li. ar. qntum ẽ de se decernere hz de agendis iurta voluntatis nutum magꝫ ꝙ iurta iuris preceptũ. hinc ẽ q magis ꝓ prius noiatur ꝓ nomẽ ar. ꝙ ꝓ nomẽ iudicij. Ex ꝟ igit & ex predictis colligit q magna fuit sapiẽtia in eis qui imposuerũt nomina. ¶ Non em sine causa hec facultas duplici nomie censet. nec sine causa vocabulũ spectãs ad rationem significat substantiue. vocabulũ spectãs ad voluntatem vocatur adiectiue. ¶ Nec sine causa vocabulum spectans an rationẽ potius dr esse arbitrium ꝙ iudicium. Est enim li. ar. facultas duarũ potentiaꝝ ita q ratio hz se in ratõne materialis. & decernere se hz ad nutum & imperiũ voluntatis. Ad illud ꝙ qđ obi q non est ꝓbꝫ li. ar. cognoscere. dõm q de li. ar. est loq dupliciter. Aut fm q est princi/pium operũ moralium. Aut fm q est principiuz operum gratui/toruz. Et primo modo est de con/sideratione phi losophoꝝ. illoꝝ marime qui ver/sati fũt circa mo/res componen/dos quoz li. ar. est principiũ fm quod est regulam & dicta/men iuriꝑ natu/ralis qđ est vni/cuiq; impressum. Scđo mõ est de cõsideratiõe theologoꝝ. q sic hz aspectum ad diuinam gratiam. cuius gratie co/gnitio est per fi/dem catholicaz. sine qua omnia opera hominuz vana sunt. & si eis am videant lau/dabilia. & in hac consideratiõe decidit phoꝝ peritia. & per hoc patent obiecta.

Determinat qđ sit liberum arbitrium a

D·XXV

a sez ad li. ar. tractatũ. Qđ phi losophi diffinientes dixerũt eẽ liberũ de voluntate iudicium. qz potestas ipsa & habilitas voluntatis & rõnis quaz supra dixim⁹ esse li. ar. libera ẽ ad vtrũ libet. qz libere põt moueri ad ꝟ vel ad illud. Liberũ ergo dicit arbitrium quantũ ad voluntatem. qz voluntarie moueri. et spontaneo appetitu ferri ꝓt ad ea que bona vel mala iudicat vel iudicare valet

¶ Ex diffinitõne li. ar. elicit q li. ar. non est presentiũ nec preteritoꝝ. sz futuroꝝ. & hoꝝ non quozumlibet. sz futuroꝝ contigentium. b

Hoc autẽ sciendũ est q li. ar. ad presens vl ad preteritũ nõ refertur. sed ad futura contingẽtia. Qđ enĩ in ꝓsenti est. determiatũ ẽ. necĩ potestate nostra est vt tunc sit vel non sit qñ est. potest enim non esse. vl aliđ eẽ postea. ꝟ ñ ꝓt ñ eẽ dũ ẽ. vl aliđ eẽ dum id est qđ est. sed in futuro an hoc sit vel illud ad potestatẽ li. ar. spectat. Hec tñ omnia futura sub potestate li. ar. veniũt sed ea tantum q̃ q li. ar. possunt fieri vel non fieri. Si quis enĩz tale quid velit ac disponat facere qđ in eius nullatenus sit potestate. vl qz sine ipsius dispositione eque fieret. in hoc ipe nõ habet li. arbitriũ.

¶ Mouet dubitatõnẽ qua qs posset sollicitari an supraposita descriptio li. ar. conueniret deo. vl q̃ glorificati sunt. ¶ c ¶ b Et quidem⁹ fm ꝓdictam assignationem in his tantũ videt esse libe. ar. qui voluntatez mutare & in contrariũ possunt deflectere. In quoz videlicet potestate est eligere bonũ vel malum. & vtrũlibet fm electionez facere vel dimittere. Scõm q nec in deo nec in his omnibus qui tanta beatitudinis gratia sunt roborati. vt iam peccare nequeant li. ar. esse nequit. Sz qđ deus li. ar. habeat Aug. docet i li. xxij. de ci. dei. ita inqens Certe deus ipe nunqđ qm̃ peccare non potest. ideo li. ar. habere negandus est. Ambro. q̃ in li. de tri. ait. ¶ Paulus dicit qa omnia operatur vnus atq; idẽ spiritus. diuidens singulis pro ut vult. id est pro libere voluntatis arbitrio. non pro necessitatis obsequio.

¶ Determiat motã dubitationẽ oñdẽs q̃liter deus & angeli. & q iã beati sunt. hñt li. ar. d

¶ Sz aliter accipit li. ar. in creatore ꝙ in creaturis. Dei eteniz liberũ ar. dicit eius sapientissima & omnipotens voluntas. q c

b ¶ Scđz ꝓdictam assignationem in his tãtũ videtur esse lib. ar. q voluntatez mutare & in cõtrariuz ꝓt deflectere. Contra. si ei li. ar. nõ tñmõ ẽ in homie fm statuz viatoris. im mo etiam fm statum cõprehensoris & beatitudinis. sicut determinatũ fuit sup. di. vij. ꝓdicta assignatio sive diffinitio non videt esse congrua. Preterea nõ solũmõ hñ q habent voluntatẽ vertibilez. sz etiam hñ q habent voluntatẽ invertibilem. habent liberũ de voluntate iudicium. ergo falsuz dicit magister q dicit q ꝓdicta assignatio solum his conuenit q̃ habent voluntatẽ vertibilem. Iurta hoc querit cum diuerse assignationes lib. ar. ponantur a sanctis. & vnius rei vnica ẽ diffinitio. q sit illaz assignationũ differentia. Aug. enĩ diffinit fiẽ habitũ est in di. ꝓcedẽti sic. Liberꝝ ar. ẽ facultas rationis

nis ꝛ voluntatis qua bonū eligit ꝛc̄. Anſ. in li. de lib/ ar. diffinit ſic. Liber arbitriū ē poteſtas ſeruandi re/ ctitudinē, pter ſeipam. Bern. in li. de li. ar. ſic. Liberū em. ꝛ rationis indeclinabile iudiciū. Quer̄tur igit q̄ ſit iſtarū rōnum differentia dē ſin gulis em̄ diſpu/ tare parū vtile ē ꝛ parū facit ad p poſitū. ℟o. dōz q̄ verbum poſi tum magiſtri nō refertur ad illaz notificationem pbōz in hac dif finitione poſi/ tam lib. ar. eſt li/ berū de volunta te iudiciuz. ſz ad Angeli ꝛ illam refertur q̄ bū habent poſita fuit in p̄/ cedenti di. Libe rū arbitriū eſt fa cultas voluntatis ꝛ rōnis qua bonuz eligit ꝛc̄. Aug⁹. ꝛc̄ẽtum ad illaz dicit mgr̄ q̄ non contingit li. ar. aliter niſi ſm ſta tum ſolū mutabilitatis. Unde nota q̄ li. ar. pōt triplr̄ cōſiderari Aut in ſui gña/ litate ſm q̄ cōue nit creature ꝛ cre ator. ꝛ ſic diffi/ nit quādo dr̄ li. ar. eſt ptās ſeruandi rectitudinē ꝛc̄. Aut ſm eſſe qđ hz in creatura nō cōcernendo ſtatū. ꝛ ſic ē diffinitio illa Bern. Li. ar. eſt cōſensus ꝛc̄. Aut q̄ẽtū ad ſtatū via torꝫ ꝛc̄. ſic ē illa Aug. li. ar. ē facultas ꝛc̄. Pñt tñ nihil omin⁹ p̄dicte notificationes aliq̄ diſtīgui ab iuicē. Li. ar. hz cōpari ad actū. hz cōpari ad actū ꝛ obiectū. hz ter tio mō cōpari ad actū ꝛ obiectū ꝛ finē vltimū. Quantuz ad primā diffinitōez ſiue cōſideratōez diſtīguit a Bern. ẽtum ad ſecḋam ab Aug. ẽtum ad terciā ab Anſ. ꝛ hoc pz conſiderando iſtas notificatōnes. vñ Anſ. diffini ens li. ar. nō ſolū dicit ipm̄ eſſe potētiā ſeruandi recti/ tudinē. ſz etiam addit pter ſe. pter em̄ dicit cām finā

Liberi⁹ arbitri nit creature ꝛ cre ator quādo dr̄ li. ar. eſt ptās ſeruandi rectitudinē ꝛc̄ nō nīſi ab Anſ. cuz peccare nō poterit.

lem. ꝛ refertur hoc̄ qđ ē ſe ad rectitudinē. Sz hic attendē/ dū ē q̄ alia eſt rectitudo que ſeruat alia pter quam ſer uāda eſt. Nec em̄ ē creata. illa increata. q̄ tamen vna intelligit in altera hoc relatiuū ſe cum refert ad rectitu dinem creatā poteſt ſuponere pro rectitudine increa ta in ipſa creata rectitudine intel lecta. ſic̄ pria ve ritas in omnive ritate. ꝛ pma bo/ nitas in oi bōitate. c. Sed ali ter accipit li. ar. in creatore q̄ in creaturꝫ. Cōtra hoc̄ qđ Anſ. dicit li/ be. ar. dicit q̄ ea dē dz cē diffini/ tio lib. ar. in ho/ mine ꝛ in deo. ſi cut eadem eſt ra/ tio hois et aſini in aīali. Itē hoc videt̄ per rōnez quā ipe aſſignat q̄ li. arbi. ē ptās ſeruandi rectitu dinē q̄ n tm̄ cōue nit creatori. im/ mo etiā creature Itez ſi aīa ſm li. ar. maxime deo aſſimilat vr q̄ li be. ar. in deo ꝛ in hoie ſit cōformi/ ter. ℟o. q̄ ē loq̄ de li. ar. ꝛz gene/ rales cōditiōes. ſic li. ar. dicit fa/ cultatē liberaz a coactione. ꝛ inordīatā ad rectitudinis obſeruātiā. ꝛ hoc mō repit̄ in creatura ꝛ deo cōformit̄ ꝛ ꝛz eandē rōnē. nō cōformitate ꝛ vnitate vnioc̄atiōis. ſz port⁹ analogie ꝛ cōſilis hītudis q̄ inter deū ꝛ creaturā eſſe p̄t. ſicut in primo li. in plib⁹ locis oñſum fuit. Alio mō ē loq̄ dē li. ar. ſm p̄fectates ſpāles. ꝛ ſic li. ar. ē facultas q̄ qđē nō eſt ſba rei ſz q̄dam habilitas. ſic etiā ē ptās ſeruandi re/ ctitudinē q̄ nō ē ipa rectitudo. ꝛ iō p̄ a rectitudine ob/ liquari ẽtum ē de ſe in creatura. in deo aūt li. ar. ē ipſa diuina ēntia. ē etiā ipa iuſticia. iō nec oblīqri pōt nec mutari. ꝛ ẽtū ad has cōditiōes ſpeciales dicit mgr̄ in littera. aliter in deo. aliter in ceterꝫ creaturis reperiri.

HD intelligētiā hui⁹ ptis incidit hic qō qđ ſit li. ar. ſm rē. Et q̄m ei⁹ q̄ditas ꝛ natura cognoſci tur in aſſignando ꝫueniētiā ꝛ dr̄iaz ipi⁹ ad vo luntatē ꝛ rōnez. iō de ipo q̄rendū ē in cōpatōne ad volū tatē ꝛ rōnem. Ad hui⁹ aūt compatiōis diſcidationez circa ſer contingit dubitare. Pmo ei q̄ritur vtrū li. ar. ſit in ſolis hītib⁹ rōnem ꝛ voluntatē. Scḋo dato q̄ ſic q̄ritur vtrū ſit potentia diſtincta ꝫ rōnem ꝛ voluntatē ꝛ voluntatē. Quarto dato q̄ ſic. q̄ritur vtrū cōplectat ſil rōez illas duas potētias p modū potētie aut p modū hītus

Quinto dato q̄ p modū hītus. q̄ritur vtr ille hīt⁹ ad/ dat aliq̄d p ēntiā rōni ꝛ volūtati. Sexto ꝛ vltimo q̄ritur ſm quā iſtaz duaz potentiaz p̄cipali⁹ inſit aīe li bertas ar. vtrū vicz ſm rōnem aut ſm voluntatem.

Queſtio I a

Vtrū li. ar. ſit in ſolis hītibus rōnez. an etiā ſit in bru/ tis aīalibus. Et q̄ ſit in aīalib⁹ brutis vr̄. Illa potētia libera dr̄ ē cui⁹ ē eligere bonū ꝛ fugere malū. ſz hanc po tentiaz videm⁹ ē in brutis. ſic̄ pz in oue q̄ fugit lupū ꝛ q̄rit paſtorē. g̃ꝛc̄. Itē illa potētia libertatē hz q̄ potens eſt in oppoſita. ſz in brut⁹ aīalib⁹ ē potētia ad faciendū

Z 32

oppositā. q; mō ostēdūt benignitatē. mō ferocitatē. mō vadunt. mō veniunt. ḡ talia aīalia a libertate ar. non sunt aliena. Itez illa potētia ē libera q ē dña sui actꝰ. h aūt ē q pōt seipam in suo actu refrenare ꝛ cōpescere. sed talis potentia repit in brutis aīalibꝫ. q ptz. q ab his q appetunt. p disciplinā cōpescunt. sicut planū ē in aīalibus domitis ꝛ domesticis. ḡ ꝛē. Itē illa potentia libertatē hz in mouendo cuiꝰ motꝰ incipit a principio intrīseco. hic enim motꝰ ē potentie q fecte in mouendo. sz in aīalibꝫ brutis a pncipio intrinseco incipit. ḡ ꝛē. Itē illa potentia libera ē pcipue cuiꝰ ē gerere puidentiā. nō solūmō circa pñtia. sz etiā circa futura. sz talis est in brutis animalibꝫ. sic ptz in formicis ꝛ alijs aīalibꝫ irrōalibus. ḡ ꝛē. Itez illa potētia magis pticipat libertatem q non pōt redigi in seruitutē q pōt. sz homines in seruitutē rediguntur. sz q̄daz aīalia brutа nequaq̄ domari pñt. sicut dracones ꝛ leones. ḡ vī q talia marime habeant arbitrīū libertatē. Sz contra. Li. ar. sic diffinit ab Aug. Liberū arbitriū ē facultas rōnis ꝛ voluntatis sicut habitū ē supa dist. pcedenti. sed in nullo ē facultas ratiōis in quo non sit rō. ꝛ hec ē in solis rōalibꝫ. ḡ ꝛ li. ar. Itē omne qđ hz li. ar. natū ē consiliari ꝛ delibe/rare. h aūt est solius rōnalis. ḡ ꝛē. Itē li. ar. ē nobilissimū qđ ē in homīe. ḡ si li. ar. inueniret in brutis. nobilissimū qđ ē in hoīe reperiret in illis. ḡ eq̄ nobilia essent bruta aīalia sicut rōnalia sunt. q si h ē inconueniens pz ꝛē.
6 ℞. dōm q absq̄ dubio li. ar. repit in solis rōnalibꝫ. ex rō buiꝰ sumit tū ex pte libertatis. tū ex pte arbitratiōis. Ex pte libertatis. libertas em̄ oponit seruituti. Unde illa sola potentia dr esse libera q dominū hz plenū taz respectu obiecti q̄z respectu actus. pñ. illa aūt potētia dominū hz ex libertate respectu obiecti q nō est artata ad aliqđ genꝰ appetibilis. sz nata ē oīa appetibilia appe
7 tere. ꝛ oīa fugibilia respuere. Tria aūt sūt q sūt ī appetitibꝫ. ꝛ quoꝝ opposita sunt in fugā. vicz bonū p̄ferēs ꝛ delectabile. ꝛ noīe boni ibi intelligit honestū. Cū autez bonū cōferens ꝛ delectabile nata sunt appeti ab irrōnalibꝫ. bonū honestū a solis rōnalibꝫ pōt appeti. ō in eis solū reperitur ꝝtus q nō est ad aliqđ genꝰ appetibilis artata. ac p h hīs libertatē respectu obiecti. In eis etiaz solis reperitur potentia hīs libertatē respectu actus p/pñ. q pz. Nā voluntas in rōnalibꝫ nō solum cōpescit manū exteriorē vel pedē. sz etiā cōpescit seipam ꝛ refrenat incipiens odire frequenter qđ prꝰ diligebat. et ex suūpius imperio ꝛ dominio. In brutis aūt aīalibꝫ si aliquo mō sit reperire dominiū respectu actus exterioris q bene refrenant aliqñ sicut pz in aīalibꝫ domestic. respectu tū actꝰ pñ inferioris vicz appetitꝰ dominū nō est. Uñ si aliqđ amat nō pt illud nō amare. licet a pfecutione alicuiꝰ rei amare arceanť timore alicuiꝰ passiōis inflictiue. Et ō dicit Dam. q magī agunť q̄z agant. ac p h cū non possint actū pñ rephmere. respectu actus pñ nō hñt libertatē. nec respectu obiecti. ꝛ ō deficien/
8 te in eis libertate li. ar. nō pñt pticipare. Silr etiaz rō ex pte arbitratiōis. Arbitrīū em̄ idē est q iudicium. ad cuiꝰ nutū cetere ꝝtutes mouenť ꝛ obediūt. Judicare aūt illius est fm rōnez cōpletā cuiꝰ ē discernere inter iustū ꝛ iniustū. ꝛ inter pñ ꝛ alienū. nulla aūt potentia nouit qđ iustum ꝛ qđ iniustū nisi illa sola q est pticeps rōnis ꝛ nata ē cognoscere summā iusticiam a q est regula oīs iurꝫ. h aūt solū ē in ea sba q ē ad imaginē dei qlis ē tm̄ sba rōnalis. Nulla em̄ sbstantia discernit qđ pñ ꝛ qđ alienū nisi cognoscat seipam ꝛ actū suū pprium. sz nunq̄z aliq potentia seipam cognoscit vel supa seipaz reflectit q sit alligata materie. Si igit oīs potētie sūt alligate materie. ꝛ sbstantie corpali pter solā rōnalē. sola illa ē q pōt se sup seipam reflectere. ꝛ ō ipa sola ē in q ē plenū iudiciū ꝛ arbitrīū in discernēdo qđ iustū ꝛ qđ iniustuz. qđ pñ ꝛ qđ alienū. Tam igit rōne libertatis q rōne arbitrationis. li. ar. in solis subēs rōnalibus reperit. ꝛ concedende sunt rōnes q hoc oīdunt. Ad rationes vo ad oppositū plana ē rūsio q iam dicta. Ad illud em̄ qđ primo obī q bruta peligūt bonū malo. dōm q verū ē de bono cōferenti ꝛ delectabili. sz nō est verum de bono honesto. respectu cuiꝰ pñe li. ar. cōsistit. Ad illud similiter qđ obī q bruta pñt ad oppositа moueri pz rūsio. q non pñt moueri in omnia opposita. sz solū in illa q sunt infra dignitatē li. ar. Ad illud qđ obī q bruta dñantur actibꝫ suis q pñt se reprimere. dōm. q nō dñank actibꝫ interioribꝫ. licz dñenť exterioribꝫ. ꝛ ideo em̄ cōpimank ab actu. nō tū retrahūť ab appetitu. Unde aliter pōt dici. q ꝛ si etiā retrahank ab actu suo. nō tū h est p dominū pñ. sz ex imaginatione mali exteriorис attrahat qđ adeo exterret vt magī retrahat q̄z appetitꝰ agat. ꝛ ideo sicut appetendo ꝛ psequēdo magī agunť q̄z agāt sic etiā in abstinendo vel se reprimendo magī reprimūtur q̄z reprimāt. Et p h pz rūsio ad aliud qđ dicit. q pn/cipiū motus est ab extrinseco in brutis aīalibꝫ. Dici ei potest q ꝛ si principiū motꝰ exteriorис procedat ab intrīseco. tū appetitꝰ interior potius hz ortū ab exteriori appetibili q̄z ex imperio appetitiue ꝝtutis. Uñ nō quicū/q motꝰ ab intrinseco facit potentiā liberā. sz ille motꝰ quo vis motiua mouet seipam. volūtas em̄ ꝛ li. ar. vt dicit Anſ. est instrumentū seipm mouens. Ad illud qđ obī q li. ar. est puidere. dōm q puidentia q̄dam cōtingit ex actu deliberationis ꝛ pcognitionis. q̄dam q uenit ex instinctu naturali. Pma ē libertatis arbitrarie ꝛ in solis reperitur rōnalibꝫ. Scda vo ē naturalis sagacitatis ꝛ industrie. natura em̄ puidentissima est. ꝛ hec reperitur in brutis aīalibꝫ. ꝛ talis nō ponit li. ar. Ad illud qđ obī q q̄dam aīalia bruta domari nō pñt. dōm q aliqđ aīal nō posse redigi in seruitutē h pōt esse duplicit. aut rōne volūtarie libertatis. aut rōne naturalis ferocitatis. Primo mō impossibile ē hominē redigi in seruitutē. q̄ius em̄ aliqs possit aliquē cōpellere q̄tum ad actū exteriorē. q̄tum tm̄ ad interiꝰ velle nemo pōt alterū cōpellere sicut patebit. ī. Secdo mō bestie aliq sūt indomabiles nec possunt redigi ī futurū. q. tāta ē eoz ferocitas ꝛ impetꝰ ad ea q̄ sunt ferocitatis. vt nō possint assuesteri ad ea q̄ sunt lenitatis. ꝛ tō ratiō illa nō cogit.

Questio II b

Utrū li. ar. sit potētia distincta cōtra rōnem ꝛ volūtatē. Et q sic vī. Bern. de li. ar. loquens de potentia li. ar. Quid similius eternitati qđ nō sit eternitas? Si ḡ eternitas nec respicit rōnem nec voluntatē. vī q li. ar. sit aliqua potentia pter has. Itē rō respondet filio. volūtas spiritus sancti. ḡ si in nobis est ponere aliquaz potentiā reformādā corrūpentē patri. est in nobis ponere aliquā potentiā pter rōnem ꝛ voluntatē que spectat ad reformationē. talis aūt nō ē nisi li. ar. ḡ ꝛē. Itē ad pductionē opis ista tria sunt necessaria. vicz posse. ꝛ scire. ꝛ velle. ḡ si scimus p rōnem. volumꝰ p voluntatē. vī q in nobis sit ponere tertiā potentiā p quā simꝰ potentes. hanc aūt dicimꝰ li. ar. facultatē. ḡ ꝛē. Item cum lapis deorsuz mouet. ista tria reperiunť. intentio appetitus. ꝛ virtus. dicimꝰ em̄ q lapis intendit deorsuz

moueri cū natura sit operans p intentionē appetit eti
am deorsum moueri. hz nihilomin⁹ virtutē p quā deor/
sum mouet. g̃ vr̃ q illa tria sit regire in aīa rōnali. si g̃
tiam potentiā cui⁹ sit ꝓtualiter agere. hanc aūt dicim⁹
arbitrū facultatē. ꝙ. Item iudicans p̄eminet iudica
to. z mouens p̄eminet mobili. sz li. ar. est liberū de vo/
luntate iudiciū. g̃ li. ar. ē iudicare de voluntate. Simi/
liter li. ar. est mouere oīs vires aīe. z rōni impare vt
discernat. voluntati vt appetat. g̃ vr̃ q sit tertia poten
tia ab istis distincta. Sz contra potentie anime rōnal⁹
sufficienter diuidunt p cognitiuas z affectiuas. g̃ si rō
cōprehendit ꝓtutes cognitiuas. z voluntas affectiuas
nō videt q sit cōueniens ponere tertiā potētiā ab his
differentē. Item sz act⁹ li. ar. est iudicare. sz de omni eo qō
iudicam⁹. p rationē iudicam⁹. g̃ nō vr̃ q li. ar. sit potē/
tia a rōne z voluntate distincta. Itē alia potētia circū
scripta. remanente sola voluntate z rōne possum⁹ con
sentire. q. pōt p̄cedere deliberatio p actū rōnis. z subse
qui p̄eoptatio p actū voluntat⁹. si g̃ cōsentire ē actus
li. ar. vr̃ q li. ar. non sit alia potentia a rōne z volūtate
Itē li. ar. est mouere. aut igit mouet voluntatē aut nō.
Si nō. g̃ nō vr̃ esse plene libez. Si mouet voluntatem
z est alia potentia. g̃ voluntas mouet ab alia potentia
si mouet ab alia potentia. g̃ non est libera. g̃ si volūtas
in nobis est maxime libera. vr̃ ꝛc. Itē eadē est potentia
cognitiua q intelligo aliq̃d. z intelligo me intelligere.
ergo eadē vire⁹ est z nō alia qua volo aliq̃d. z volo me
velle illud. sz potentia qua volo me velle illud ē li. arb.
potentia qua volo est voluntas. g̃ li. ar. nō est aliud a
voluntate. R⁹ ad p̄dicte qōis intelligentiā notandum
est q sup hac questione diuerse fuerunt doctoꝝ positio
nes. Quidā enim dicere voluerūt q sicut mens dupl⁹
accipit. aliqñ cōiter. z sic cōprehendit memoriā. intelli
gentiā z voluntatē. aliqñ ꝓprie. z sic distinguit ꝺ intel/
ligentiā z voluntatē. sic li. ar. dupl⁹ accipit. s. cōiter et
ꝓprie. Cōiter. z sic nō distinguit ꝺ rōnem z voluntatez
Ꝓprie. z sic ꝺ rōnem z volūtatē hz distingui. z ē vir/
tus impans rōni z voluntati. z vtrunq regens z mo/
uens. cui⁹ act⁹ primus nō est discernere z velle sz actus
reflexus sup hec duo. z hec duo mouens z regēs ille vi/
delicet q̃ dicit velle discernere vel velle se velle. et iste
actus p̄ambul⁹ ē ad rōnem z voluntatē. z ista poten
tia cōsūder patri. p eo q actus eius maxime potens
est z primus. cū nō moueat sed moueat. z ideo a sāctis
dicit facultas siue ptās volūtatis z rōnis. i. ptās faci/
liter mouēs volūtatē z rōnem. z ꝓsistit in istis tribꝰ q̃/
dā rō imaginationis et ꝓpte motiue. q̃ ꝓncipaliter p gra
tiā in via. z p dotes in patria hz reformari. Alijs aūt
aliter vr̃ q cū rōnis z volūtatis sit reflectere se sup se. z
iste due potētie sufficiāt ad oēs actus aīe pficiendos.
videlicet ad iudicandū. z fugiendū. z eligēdū q frustra
ponerēt in aīa aliqua potentia differēs ab istis. Si igi
tur natura nihil facit frustra. potētie aīe rōnalis suffici
enter diuidunt p cognitiuas z affectiuas. siue p rōnem
et volūtatē. z ideo dicūt q li. ar. nō est potentia ab his
duabus potētijs distincta. Quelibet aūt harū positio
nū multū habet ꝓbabilitatis. z si velim⁹ vtrāq earū in/
telligere diligēter z pie. inueniemus eas abinuicē non
discordare. sed ad vnius veritatis maiorē expssionē con
currere. Cū em̄ dicim⁹ aliquā potentiam distingui ab
aliqs hoc est dupliciter. aut f̄m rem. aut f̄m rōnem. Se
cundū rem. sic distinguit intellectus z affectus. Scōm
rōnem. sic distinguit rō vt est cognitiua z motiua. id est
dictans moueri vel disponēs ad motū. Loquēdo igit
de distinctione f̄m rationē dici potest li. ar. quodāmo
do distingui a ratione z volūtate. in hoc. scz q li. ar. no
minat in rōne mouētis. voluntas vero z ratio in rōne
moti. Nec in rōne impantis. iste due in rōne exequēt⁹. z
er ista pte p quā dā rōnem appropationis inuenit in aīa
q̃dā rō imaginationis. z p hūc modū intelligit ꝓma po
sitio. z rōnes currunt q̃ ad primā ptē inducūtur. Non
em̄ ꝓcludūt distinctionē li. arb. a rōne z volūtate f̄m rē
sz solū f̄m rōnem z appropationē. sicut ptz discurrēti p
singulas. Loquēdo aūt de distinctione potentiarū f̄m
rem. sic li. ar. nō dicit potētiā diuersā vel distinctā a rō
ne z volūtate. p eo q potētie aīe rōnalis sufficiēter diui
dunt p cognitiuā z motiuā. z oēs actus aīe p has potē
tias q̃ sūt cognitiua z affectiua siue rō z volūtas exerce
ri possūt. sicut rōnes q̃ ad hoc inducunt ostēdunt. Cuz
ei tā rō q̃ volūtas sit nata sup se reflecti. cū nomīo volū
tatē vt volentē aliq̃d. z volūtatē vt volentē se velle. nō
dico potentiā aliā z aliā f̄m rē. Motus em̄ z motū in
spūalibus nō oportet differre f̄m substātiā. q. sicut di/
cit Anſ. volūtas est instrumētum scipm mouēs. z ra/
tio etiā est virtus seipaz cognoscēs pari rōne. z iō si ali
qua est ibi distinctio hec est solū f̄m rōnem. z sic ptz re/
sponsio ad q̃stionē z rōnes ad vtrāq partē. Concedo
em̄ q li. ar. f̄m rem dicit potentiā distinctā a rōne z vo
luntate. ꝺcedo tū nihilominus q aliquā distinctionez
habet f̄m rōnem. rōne cuius dicit facultas vtriusq. q̃/
ta aūt sit distinctio melius patebit infra. Ad p̄ns aūt
tm̄ dixisse sufficiat q nō est tāta distinctio q non faciat
ipm esse aliā potētiam in genere potētie a rōne z volun
tate realiter distinctā. Et q obijcit q est similius eterni 17
tati. z appropriat patri. z est virtus a qua est posse. totū
illud nō potuit nisi solūmodo distinctionē quandā f̄m
quandā appropationē z quādam rōnem. Et hoc ptz. q
ipa ratio includit in se intelligentiā z memoriā. z ita ali
quid p qō assimilat patri. z aliq̃d p qō assimilat filio.
Ipa volūtas includit in se irascibilē z cōcupiscilē. z ita
potētiā p quā appetit. z potentiā p quā potest. z iō non 18
oportet li. ar. esse aliquā aliā potentiā p̄ter has. Ad il/
lud qō vltimo obr̄ q iudicans p̄eminet iudicato. z mo/
uens moto. dōm q nō oportet in spūalibus. loquendo
de p̄eminentia q̃ facit diuersitatē f̄m essentiā. Sicut ei
sepe dictū est. eadē est vis q̃ vult aliq̃d. z q̃ vult se velle
et q̃ iudicat se iudicare. alioq̃n esset in infinitū abire. ni
hilomin⁹ tn̄ sortit quasi dignius officiū dū ē in rōne iu
dicātis q̃ cū est in rōne iudicati. cū est in rōne mouētis
q̃ cū est in ratione moti.

¶ Questio III c

Utrū li. ar. cōplectat simul z rōnem z volūtatem. Et q
sic vr̃. Aug. de q̃nq̃ resp̄sionibus. cū de li. ar. loq̃mur
nō de pte aīe loq̃mur. sz de tota. g̃ nō tantūmodo cōpre
hendit cognitiuā. immo etiā affectiuā. ¶ Itē Dam̄. li.
ar. libere appetit. libere iudicat. libere impat z facit. libe
re disponit. libere vult. libere eligit. sed hec cōcernunt
actus rōnis z volūtatis. g̃ ꝛc. Si tu dicas hoc esse dictū
p causā. ꝃ nihil est. q. ipe idē dicit q in eo cōiugate sunt
virtutes cognitiue z vitales. cōplectit. g̃ lib. arb. z vim
motiuā z vi cognitiuā. Itē h̄ip̄m vr̃ p diffinitionē li. ar.
quā ponit Bern̄. in li. de li. ar. qō diffinies dicit q lib.
ar. est cōsensus volūtatis ob inamissibilē libertatē. z ra
tionis indeclinabile iudiciū. g̃ simul cōplectit rationē
et volūtatē. Itē p aliā diffinitionē Aug. quā magister
ponit di. p̄cedēti q̃ talis est. li. arb. est facultas rōnis z
volūtatis. sz facultas volūtatis surgit ex ipa volūtate

facultas rōnis ex ipa rōne. g̃ facultas voluntaꝯ ꝛ rationis cōprehendit vtrancꝫ potētiā. ſz li. ar. eſt facultas talis. g̃ ꝛc. Item hoc ip̄m vī rōne. q; pcm̄ ꝛ culpa eſt in ſolo li. ar. ſed aliq̄ō pcm̄ē in rōne. vt pcm̄ infidelitatis. aliq̄ō in voluntate. g̃ li. ar. cōprehendit in ſe rōnem ꝛ voluntatē. Jrez gra ꝛ vtus eſt in ſolo li. ar. ſz tres virtutes theologice dicūtur eſſe in rōnali. cōcupiſcibili. ꝛ irascibili. g̃ li. ar. oēs illas potētias hz cōplecti. Sz ꝫ li. ar. nō pōt cogi rō ār pt cogi. g̃ li. ar. rōem ipaz nō cōphendit. Q aūt rō aliqm̄ cogaꝫ. planū ē. Q li. ar. nō poſſit cogi hoc iudicat ip̄m nomē. ſi em̄ poſſet cogi nō eſſet liberū. Item rō eſt eoz q̄ ſunt a nobis. ꝛ q̄ nō ſunt a nob. ſz li. ar. ſolū ē reſpectu eoz q̄ ſūt a nob. g̃ ip̄ plus ē rō q̄ꝫ li. ar. g̃ li. ar. cōphendit in ſe rōnem. Item q; nō cōprehendat voluntatē vī. voluntas noſtra reſpectu aliquoz eſt imp̄mutabilis. ſz quicquid li. ar. noſtrū appetit p̄mutabiliter appetit. g̃ ꝛc. Item voluntas eſt poſſibiliū ꝛ impoſſibiliū. ſz li. ar. eſt poſſibiliū tm̄. g̃ ad plura ſe extendit voluntas q̄ꝫ li. ar. g̃ li. ar. nō cōprehendit in ſe rōnem ꝛ voluntatem. Item rō ꝛ voluntas ſunt diuerſe potentie. ſz li. ar. eſt vna potentia cū habeat vnū actū. vicz eligere ſiue conſentire. g̃ impoſſibile eſt li. ar. cōprehendere in ſe rōnem ꝛ voluntatē. Jrez ſi li. ar. apprehendit in ſe rōnem ꝛ voluntatē. aut ſicut ptes ſubiectiuas. aut ſicut ptes integrales. Si ſicut ptes ſbiectiuas. ergo tota rō li. ar. ſaluaꝫ in rōne. ꝛ tota rō in volūtate. cuz igiꝫ alia potentia ſit rō ꝛ alia voluntas. ꝛ numerato inferiori numeraꝫ ſuprius. vī igiꝫ q; in quolibz hoīe ſint duo libera ar. q̄ manifeſte falſuz eſt. Si aūt ſicut ptes integrantes. Sz ꝫ. ex duob; potentijs numq̄ fit vna tertia potentia. maxīe cū ille potentie manēt diſtincte ꝛ actus eaz ſunt adinuicē ordinati. ita q; vn9 eſt añ alter. ſi ergo rō ꝛ voluntas ſunt potentie diſtincte. ꝛ actus eaz ſunt ordinati adinuicē ſm pri9 ꝛ poſterius. vī q; li. ar. ex his integrari nō poſſit tanq̄ ex principijs cōſtitutiuis. ꝛ ita vī q; li. ar. voluntatē ꝛ rōnem
19 nō poſſit cōprehendere. R9. ad predictoz intelligentiam eſt notandū q; li. ar. ſimul cōprehendit ꝛ rōnez ꝛ voluntatē. ꝛ hoc nō ſolū manifeſtat ipa nomiatio. ſz etiā notificatio. manifeſtat etiā ſue ꝓprietatis inquiſitio. ¶ Nomiatio manifeſtat. Dicit em̄ liberꝫ ꝛ dr arbitriū. et arbitriū ē ipſius rōnis. libertas vero ipius voluntaꝯ ad cuius nutū ꝛ imp̄ium moueri hñt cetera q̄ ſunt in nobis. ꝛ hꝫ ē q̄d dicit Aug9. de quinq; rōſionib9. Li. ar. dr ab arbitrando. q; a rōnali pte quid eligat. quidue recuſet nomē accepit. Hoc etiā p̄z p eius notificationē. dr em̄ eſſe facultas rōnis ꝛ voluntaꝯ. ſiue cōſenſus rōnis ꝛ voluntaꝯ. ¶ Poſtremo illud ampli9 manifeſtat p ſue ꝓprietaꝯ inquiſitionē. Li. em̄ ar. ſiue nomiet potentiā ſiue habitū. nomiat ipam potentiaz ſiue dñam vel dominiū ipius potētie. ꝛ hꝫ planū ē ex ipo noīe libertatis
20 Attēdēdū aūt q; dñiuz alicui9 potētie pt eē dupliciter. aut reſpectu obiecti aut reſpectu act9. Dñiuz potētie reſpectu obiecti attendit in hoc q; poſſit in illud ꝛ in amplius ecōuerſo q̄ pōt ferre. x. modios dñium hz ſup tres modios ad portandū. q; pualet ad illō q̄ de facilitate portat. Dominiū aūt potētie reſpectu act9 ē attēdēdū in hꝫ q; potentia pōt eſſe in actu ꝛ ceſſare ab actu ſm ſuum imp̄ium. ꝛ ſm ꝓpriū motū. Ad hꝫ aūt q; aliqua potētia hoc dñium habeat. neceſſe eſt q; ipſa poſſit mouere ſeip̄am ꝛ q; poſſit actū ſuū ſuſpeip̄az reflectere. ¶ Niſi ei poſſet ſeip̄am ſup actū ſuū reflectere. nūq̄ poſſet illū refrenare niſi poſſet ſeip̄m mouere nō poſſet in illū exire q̄n vellet. ¶ Reflectere aūt ſe ſup ſe hꝫ ē p̄ intuitiue cognitiue ſublimate a materia. q̄ quidē ē ratio. mouere aūt ſe hoc eſt p̄ intuitiue appetitiue rationē cōſequentis. ad hoc igiꝫ vt illud dominiū ſit in aīa neceſſe eſt q; habeat rōnem ꝛ voluntatē. ¶ Nā ſi rōnem tm̄ haberet ꝛ nō voluntatē per quā moueret. poſſet ſe ſup actū ſuū reflectere. ſz nō poſſet mouere vt imparē. Si vo appetitū ſuū haberet ꝛ nō rōnem. poſſet vtiq; mouere ꝛ in actū exire. ſz q; natura poſſet ſe in actū ſuū reflectere. nō poſſet vtiq; refrenare et ita dominiū nō haberet. Sicut igiꝫ ex ꝛcurſu virtutis duoz hoīm reſultat q̄da facultas ad portandū vnū lapidē quē nō poſſet ferre alter coz. ꝛ ſic ex ꝛcurſu patriſſamilias ꝛ matriſſamilias ad diſponendū regimen domus reſultat vna ptās. ita q; altera nō ſufficeret. ꝛ ſi cut ex ꝛcurſu virtutis manus ꝛ oculi reſultat ptās ſcribendi ad q̄ altera illaz nō ſufficeret. ſi ex ꝛcurſu rōnis ꝛ voluntatis reſultat q̄da libertas ſiue q̄da dñium ad aliq̄d faciendū ꝛ diſponendū. ꝛ ſic p3 q; li. ar. rōnem cōplectit ꝛ volūtatē. Patet etiā q; cū li. ar. ſit q̄da ptās ſi ue q̄da dñium reſultās ex ꝛiūctione iſtaz duaz potētiarū. ſ. rōnis ꝛ volūtatis. q; optime noīat p hoc q; dicitur li. ar. nōvno noīe ſz cōpoſito. vt vnū nomē rñdeat rōni ꝛ alteꝛ volūtati. Optime aūt diffinit cū dr eſſe facultas rōnis ꝛ volūtatis. facultas em̄ nō tm̄ noīat potē tiā imo, facultatē potētie. er qua nō tm̄ potēs ē. imo etiam p̄potēs ē ad ereundū in actū. ꝛ ō facultas dicit potentem ſiue dñium q̄ quidē dr eē rōnis ſimul ꝛ volūtatis q̄n ē vnī9 niſi cōcomitāte altera. Cōcedēdē ſunt igiꝫ rōnes pbātes q; li. ar. rōnem cōprehēdit ꝛ volūtatem. Ad rōnes vo ad oppoſitū facile ē rñdere. Nō em̄ obſ q; li. ar. nō cōprehēdit totā rōnem ꝛ totā volūtatē. dōm q; verū eſt. ſz cōprehēdit ſolū ipam potētiā cognitiuā inq̄tum iūcta eſt affectiue. ꝛ affectiuā inq̄tū iūcta eſt cognitiue. vñ dicit affectū deliberatiuū vel deliberationē volūtatis am. Et ꝓterea q; rō noīat ipam potētiā cognitiuā vt ordinatā ad affectiuā. ꝛ volūtas ipam affectiuā vt regulatā ꝛ rōcinatā a cognitiua. hinc ē q; li. ar. potius dicit facultas voluntatis ꝛ rōnis. q̄ intellectus ꝛ affectus. ¶ Nō em̄ cōprehēdit totā cognitiuā. ſiē due p̄me rōnes oñdunt. nec totā affectiuā. ſicut oñdūt due ſeq̄tes. ſz aliq̄d huj9 ꝛ aliq̄d illius. ſicut oñdūt rōnes ad primam ptem inducte. ¶ Ad illud q̄ obj q; li. ar. eſt potentia 22
vna cū habeat actū vnū. dōm q; q̄uis actus lib. ar. vt pote eligere ꝛ conſentire vnus eſſe videaꝫ. nihilomin9 em̄ implicat in ſe actus diuerſos. Cōſenſus em̄ dicit ꝛcordiā alioz duorū. ꝛ dicit ꝛcurſū actuum rōnis ꝛ volūtatis in vnū. Eligere em̄ includit in ſe rōnis iudiciū. ꝛ volūtatis appetitū. ꝛ ita quēadmodū ꝛſentire ꝛ eligere. ſi vnus actus eſſe videaꝫ. diuerſos actus in ſe includit. ſic li. ar. ꝛ ſi videaꝫ vna potētia. tm̄ diuerſas in ſe poren
tias cōplectit. ita q; ex ꝛcurſu illaz ſeinuicē adiuuanti/ ¶ Ad 23
um reſultat in nobis regimē poteſtatis p fecte. illud q̄ vltimo obj vtrū cōplectaꝫ eas ſicut ptes integrales aut ſubiectiuas. dōm q; nō cōplectit eas oīno ſicut totū integrale. nec oīno ſicut totū vniuerſale. ſed ſicut totū potētiale. q̄ partim habet naturā totius integri. p̄tim totius vniuerſalis. Totius integri in vna illarū potētiaz nō poteſt ſaluari abſq; altera. ¶ Naturā vo totī9 vniuerſalis hz. q; ex illaz cōcurſu ad inuicē cōſliber illarū denoīat. Vñ ſicut duo hoīes facultatē hñt ferēdi lapidē quē neuter p ſe hz. ꝛ illa facultas potētia cuiuſlibet coz dicit eſſe facilis. nec tñ eſt vna ſicut altera. ſic intelligendū eſt in ꝓpoſito. Et rurſus ſicut ſimilitudo ē in vno ſine altero. ꝛ tñ q̄libet coz denoīat ſimil' nec dicunt eē due ſimilitudines ſz vna. ſic libertas

dicit esse in ratione et voluntate. ita q̄ vtraq; illaꝝ potē
tiaꝝ ē libera ex cōiunctione sui cum alia. nec tñ sunt in
eis due libertates sz vna. et sic patent obiecta.

Questio IIII d

Utrū li. ar. cōplectat rōnem et voluntatē p modū potē
tie. an p modū habit⁹. Et q̄ p modū potentie vī ꝓio p
Anſ. in li. de li. ar. vbi sic ait. Liberū ar. ē ptās seruādi
rectitudinē. sz ptās ē in gñe potētie. ḡ cē. Itē Bern. de
nisi potentia vl'sba rone potētie. ḡ li. ar. vl'ē nomē sub
stantie vel potentie. sz non ē subē. ḡ ē potentie. Itez in
nobis ē ponere aliquā potētiā q̄ sp inclinat ad bonum
sūplr. vtpote sinderisim. et aliquā q̄ sp inclinat ad bo
nū vt nunc ē ꝯtum est de se. vtpote sensualitatē. ḡ est po
nere potentiā medio mō se habentē. hanc dicim⁹ li. ar.
ḡ cē. Itē omne q̄d est susceptibile habit⁹ ē potentia. sz
li. ar. susceptibile est habit⁹. vtpote grē. ḡ est potentia.
Q̄ aūt li. ar. sit susceptibile grē ptz p Aug⁹. q̄ dicit q̄
gra se hz ad li. ar. sicut sessor ad equū. Sz cōtra. Aug⁹.
in enchr. Li. ar. male vtens hō. et se pdit et ipm. sz nulla
potentia peccando pdit. ḡ li. ar. nō est potentia. Itē li
berū ar. sic diffinit ab Aug. cui⁹ diffinitio posita ē dis
precedenti. Li. ar. ē facultas voluntatis et rōnis. sz facul
tas est illud quo potentia efficit facilis. ḡ cū omne illō
q̄d reddit potentiā facilez ad opus reddat cā habilem
et tale sit habit⁹. vī cē. Itē Bern. de li. ar. Li. ar. est ha
bitus animi liber sui. sz si hec diffinitio recte assignata
est. vī q̄ li. ar. essentialiter sit habit⁹. sz non nisi rōnis et
voluntatis. ḡ cē. Itē li. ar. nō est aliud sicut dicit mgr in
lra et pbt diffinitū ꝯ li. iudiciū. sz li. iudiciū nō ē potētia
sz act⁹ vel hit⁹. ḡ cē. Itē potētie nō est potentia. nec po
tentia dz esse in potentia. sz lib. ar. est facultas rōnis et
voluntatis. et est in rone et voluntate. ḡ nō vī q̄ sit po
tentia aliqua. et est potentia vl'habit⁹. ḡ cē. Itez omne
q̄d hz diminui et augeri potē hz rōnem habit⁹ ꝯ potē
tie. sz li. ar. est hmōi. sicut mgr dicit in lra. q̄ maior liber
est in beatis ꝯ in cōfirmatis. ergo cē. R⁹. dōm q̄
cū q̄ritur vtrū li. ar. sit nomē habitus vel potentie. hoc
dupliciter pōt queri. Aut ita q̄ querat vtrū precise nomi
net habitū. vel precise nominet potētiā. et talis questio
parū hz difficultatis. p eo q̄ fere omnia nōia potentia
rū aīe aliqñ accipiunt p potētijs. aliqñ p habitib⁹. ali
qñ p actib⁹. Sicut enim vult phs. intellect⁹ vocat ali
qñ potentia. aliqñ habit⁹ intelligendi. aliqñ act⁹. Et
Anſ. dicit q̄ voluntas aliqñ dz instrumētū. aliqñ affe
ctus. aliqñ vsus. et iō hoc inꝓsita questione nō inten
ditur. Alio modo pōt intelligi pdicta qō vt hoc inqui
rat. vtrū cui primo et principaliter nomē li. ar. imponatur
fm q̄ de eo sacri doctores loquunt. Et ad istam qōnem
tripler est modus rndendi p diuersos. Quidā em̄ sen
serūt q̄ li. ar. nō ē potentie q̄ se hz p modū vl'is ad rōnez
et voluntatē. et cōprehendit eos sicut totū vl'e cōprehen
dit ptes. Unde sicut potētia rōnalis rōni et voluntati
dicit esse cōmunis. sic etiā et libertas ar. fm istū moduz
dicendi. sz istō supra improbatū est. Si enim nomina
rer potentiā vl'em ad rōnem et voluntatē. iā cū rō vl'vo
luntas sint diuerse potētie rōnalis. iam essent in eis di
uerse libertates. et duo li. ar. essent in quolibet homine.
Et ideo est alia positio q̄ li. ar. nominat potētiā ex vo
luntate et rōne cōstitutā ad aliquid faciendū ad quod
neutra illarū p se poterat. Et quia vna tuncta alteri nō
tantūmodo reddit potentiā potentē. sed etiā habilem
et facilē. hinc est qō liber. arb. nō tantūmodo nominat
potentiā. sed etiā nominat habilē potētiam et facilem.
Et propterea nomē illud ꝯ̄ cuis sit nomē impositū po
tentie. vī tñ esse nomē habitus. Sed quoniā difficile ē
intelligere qualiter ex duabus potētijs vna cōstituat.
vel quomodo li. ar. loquēdo formaliter et ꝓprie sit due
potētie. maxime cū non dicit esse ratio et volūtas. sz fa
cultas volūtatis et rōnis. Ideo est tertius modus dicē
di q̄ li. ar. est nomen principaliter impositū habitui. et
hoc plane manifestat ipa noīs impositio. Arbitrū em̄
nō dicit potētiam sed habitū. Manifestat etiā ipa no
tificatio. nō em̄ dr li. ar. esse potentiā facilis. sed facili
tas potētiarū. Quēadmodū aūt cū dico potentiam ha
bilē. dico potentiā habilitatā. sic cū dico facultatē po
tētie. dico habitum eiusdē. Quoniā igit li. ar. fm ꝓpriā
suā assignationē facultas volūtatis et rōnis recte esse di
citur. hinc est q̄ li. ar. principaliter dicit habitū. et com
plectitur rōnem et voluntatē. nō tanꝯ vna potētia ex
bis cōstituta. sed tanꝯ vnus habitus. qui quidē dicit
facultas et dominū qui ꝯsurgit ex cōiunctione vtriuſ
q̄. et potēs est sup actum vtriuſq; potētie p se et in se cō
siderate. Cōcedēde sunt igit rōnes oñdentes q̄ lib. ar.
nominat habitū. verū em̄ cōcludunt. q̄ habitui princi
paliter imponit vnde essentialiter loquēdo. hec est ve
ra li. ar. est habitus aīe. siue facultas volūtatis et rōnis
Ad ea vero q̄ in cōtrariuꝫ obiciunt facili respondet
Cōcedo em̄ q̄ li. ar. aliquādo supponit potētiam et acci
pitur p potētia. sed hoc nō est de sua principali signifi
catione. sed sicut nomē potētie trahitur ad nomē habi
tus. sic nomē habitus frequēter ad nomē potentie. et sic
patent ad vtraq; partē obiecta.

Questio V e

Utrū li. ar. aliquid addat supra rōnem et volūtatem. Et
q̄ sic videt. Omnis habitus addit aliquid supra potē
tiam. sed li. ar. est habitus sicut ꝓbatum est. ḡ aliq̄d ad
dit supra potētiam. sed est habitus rōnis et voluntatis
ḡ cē. Item sicut se habet potentia ad substātiā. sic se ha
bet facultas ad potētiam. sicut em̄ substātia per poten
tiam dicit potens. si potētia p facultatē dicitur facilis
sed potentia addit supra substantiā. ḡ et facultas supra
potētiā cuius est facultas. sed li. ar. est facultas volun
tatis et rōnis. ḡ cē. Itē oīe quod cōtrahit aliq̄d addit
supra illud. sed li. ar. nō cōplectitur oēm actum volūta
tis nec oēm actū rōnis. et si hoc. ḡ aliq̄ modo ꝯtrahit. si
igit oīe cōtrahens aliquo modo addit. vī q̄ li. ar. sup
rōnem et voluntatē aliq̄d addat. Item intellecto q̄ ali
quis habet rōnem p̄ter voluntatē. nō habet li. ar. si er
go nō saluat in rōne per se nec in volūtate. vī q̄ aliquid
addat supra vtraq;. Sed ꝯtra. oīs habitus qui addit
aliquid supra potētiam determinat potentiam ad ali
quē actum. sed li. ar. potius ampliat subiectū siue potē
tie in qua est respectu actuū ꝯ̄ addat. ḡ cē. Itē li. ar. ꝯ̄
tum est de se respicit actū moris. sed nullus habit⁹ mo
ralis q̄ addit aliq̄d sup potentiā est indifferēs ad bonū
et ad malū. li. ar. est ad bonū et ad malū indifferens. ḡ su
pra rōnem et volūtatem nihil addit. Itē possibile est in
telligere potentiā circūscripto oīi habitu q̄ addit ali
quid supra ipam. sed impossibile est esse vel intelligere
aliquē habere volūtatē et rōnem q̄ nō intelligat habere
li. ar. ḡ li. ar. sup rōnem et volūtatē nihil addit nouum.
Itē eque ē ntiale ē aīe habere li. ar. sic ec ad imaginē dei
sz cū dico aīam ec ad imaginē dei. nō dico aliq̄d additū
substātie et potētijs. ergo pari ratione nihil superaddo

rõni ꝛ volũtati cũ dico aiam habere li·ar· Itẽ si li·ar· adderet aliq̃d supra rõnem ꝛ volũtatẽ·aut ꝯ illud haberet ortũ ab eis aut nõ·Si nõ·ꝯ esset habitus infusus vł acq̃situs qõ absurdũ est dicere·Si sic·ꝯ cũ illud qõ addit supra alterũ ꝛ ortũ habet ab eo ꝛpẽdentiã habet ab illo·ꝛ qõ ꝛpendet ꝛ ortũ hz ab altero·potius hz ab illo regi ꝯ ipm regere·potius habet subiici ꝯ dñari·iõ lib· ar·in hoie nõ imparet·Item si li·ar·diceret habitũ qui adderet supẽ rõnem ꝛ voluntatẽ·cũ vnũ accidẽs nõ põt esse in duob⁹ subiectis·vł ꝙ ille habitus haberet pluri ficari ꝓpter multiplicationẽ subiecti ꝑmi·ꝛ ꝙ plura arbitria eẽnt in vno homine·qõ oĩo ꝛeuiat a recta rõne·

25 ℟ᵒ·ad predictoꝝ intelligẽtiam est notandũ ꝙ cũ habitus reddat potẽtiã facilẽ·ꝛ tribus modis habeat potentia esse facilis·trib⁹ modis habet habitus ad potentiã cõparari·Quedã nãq̃ potẽtia respectu alicuⁱ ẽ facilis ꝙ seipam·vt patet cũ dr·mens est nata ad meminẽdũ suũpius vel intelligendũ se·ꝛ tũc talis habitus non differt a potẽtia ꝑm rem sed ꝑm rõnem ꝛ modũ dicendi et tunc nõ addit aliq̃d ꝑm essentiã sed solũ ꝑm rõnem·Quedã est potẽtia q̃ respectu alicuius actus est habilis ꝙ aliq̃d sui·sicut potẽtia intellectiua ad cognitionẽ figurarũ geometricarũ nõ est habilis ꝙ seipam·s·sciẽtiam geometricã·sz potẽtia ꝙ aliquod accidẽs qõ habet esse in ea·ꝛ tunc habitus talis addit supẽ potentiã nõ solũ ꝑm rõnem sed etiã ꝑm essentiã ꝛ rẽ·Aliqua vero potentia facilis est ad aliquẽ actũ ꝙ seipam·nõ tñ sola sed cũ alia·ꝛ sic potẽtia rõnalis sine aliquo habitu supadd/dito ex sola cõiunctione sui cũ appetitu nata est in actũ consentiẽdi ꝛ eligendi exire·ꝛ hoc modo habitus vel facultas nõ addit aliq̃d diuersũ ꝑm essentiã·nec addit solũ ꝑm rõnem intelligẽdi·sed medio modo addit ꝑm esse q: nõ addit aliq̃d absolutũ sed respectiuũ·sicut ptz cum dico rõnem ꝙ se·ꝛ rõnem associatã siue adiũctã voluntati·nõ addo aliq̃d nouũ supra rõnem ꝑm se·sed solum cõiunctionem sui ad alterũ ꝯtũ ad aliquẽ consequentẽ actũ·Uñ sicut qñ plures cõcurrunt ad trahendã nauẽ vel ferendũ lapidẽ·potẽtia vnius reddit potentiã alterius facilem·ita ꝙ nulla noua virtus vel habilitas aduenit potẽtie alicuⁱ trahentis in se·sic ꝛ in ꝓposito intelligendũ est se habere·ꝛ hinc est ꝙ li·ar·ꝛ si accidẽs videatur inq̃tũ sonat rõnem habitus ꝑm rem·tñ non est accidẽs potẽtie supadditũ·Et iterũ licz habitus·quia tñ nõ dicit habitũ vntus potentie absolute sz cũ relatione vnius ad alterũ·in duabus aũt potentỹs seu respectu duarũ potentiarũ põt esse vnus·nõ eñ est habitus supadditus ꝙ gratie infusionẽ vel per innatã dispositionem·sed potius dr esse habitus quo ratio ꝛ volũtas suis actibus dñant q̃d est in eis ex sua naturali origine·ꝓ eo ꝙ naturaliter iste due potẽtie in eadẽ substãtia sũt radicate·nec contingit vnã ab altera separare·Lõcedẽde sunt igiꝯ rationes ostendentes ꝙ li·ar·ꝑm essentiã nihil addit supẽ rationem ꝛ volũtatẽ·addit tamẽ aliquo modo ꝑm esse·siue ꝑm relationẽ·que quidẽ non ponit aliquã nouã qualitatẽ esse in rõne vel voluntate sed ponit rõnem ꝛ voluntatẽ ad vnũ actũ ocurrere ꝑm naturalẽ aptitudinẽ·℣ Ad illud qõ obiicit ꝙ omnis

26 habitus addit aliquid supra potẽtiam·dõm ꝙ illud nõ est verũ intelligẽdo ꝛe additione essentiali·maxime vbi

27 potentia est habitualis ꝓ seipam· ℣ Ad illud qõ obr ꝙ omnis potẽtia addit supra substãtiam·ꝯ rẽ· dõm ꝙ nõ est simile·ꝓ eo ꝙ facultas essentialiter ꝓtest esse potentie q̃ sit potẽtia substantie·nihilominus tamẽ aliq̃ potẽtia est que ad idẽ genus ꝓtest reduci cum substantia·sicut habitũ fuit supra· ℣ Ad illud quod obr ꝙ lib· 28
ar·aliquo modo cõtrahit rationem ꝛ volũtatem·dõm ꝙ hoc non est ꝓ additionẽ alicuius absoluti·sed ꝓpter concomitantiam rõnis ꝛ voluntatis que simul cõcurrũt ad dominiũ li·ar·nõ tñ se ꝺ comitante in ꝓductione cuiuslibet actus ꝓpꝛij·Aliquid eñ appetit appetitus circa qõ nõ est ꝛdeliberatio·ꝛ aliquid nouimus ꝛ credimus esse verũ siue volũtas velit credere siue nõ· ℣ Ad 29
vltimum iã patet respõsio·qñ illud nõ cõcludit addi/tionẽ alicuius qualitatis noue supẽ rationẽ sed solũ comitantiã volũtatis·quoniã sine voluntate ratio libera nõ esset vel ecõuerso·Si aũt iste due potentie ponantur in aliquo ꝯtũcũq̃ nude·necesse est ponere eo arbitrỹ libertatẽ·ꝛ sic planũ est ꝙ li·ar·et si dicat habitum cõplectentẽ rõnem ꝛ voluntatẽ·nõ tamẽ dicit habitum actualẽ·immo potius dicit illarũ duarũ potẽtiarum dominiũ naturale respectu eius actus qui est eligere siue consentire·ꝛ ꝓterea sancti magis vocãt liberum arbitriũ facultatẽ vel potestatem ꝯ vocant habilitatem ostendẽtes differentiã eius ad alios habitus anime.

℣ Questio VI

℣ Utrũ li·ar·sit habitus siue facultas residens penes ratiõnem ꝛ volũtatẽ coniunctim·id est penes quã istarũ potentiarũ principalius nobis insit· Et ꝙ principalius insit penes rationem·videt primo per ipam nominationem qua dicit esse li·ar·Si eñ adiectiuũ ponit rem suam circa suum substantiuũ·ꝛ principalius dicit aliquid de alio ꝑm abstractionẽ ꝯ ꝑm concretionẽ ꝛ habitus ille nominat arbitriũ liberũ nõ libertas arbitraria arbitriũ vero se tenet ex parte rationis·videtur ꝯ rẽ· Item pbus dicit ꝙ ratio nata est regere irascibilẽ ꝛ cõcupiscibilẽ·sed volũtas cõsistit in illis duabus viribus scz concupiscibili ꝛ irascibili·ergo ratio nata est regere voluntatem ꝛ rationẽ·sed li·ar·est magis regens ꝯ regens ꝯ ꝯ magis se tenet ex parte rationis ꝯ voluntatis· Si tu dicas ꝙ pbus intelligit de irascibili ꝛ cõcupiscibili brutali·nõ de illa in qua cõsistit ipsa volũtas· Contra hoc est ipsa littera·dicit eñ ꝙ li·ar·est liberũ devoluntate iudicium·si ergo iudicãtis est regere iudicium patet rẽ· Item facto vltimo iudicio rationis semꝙ volũtas mouetur ꝑm illud·ergo si ꝓcit tanꝯ iudicãs·ꝛ illꝫ sequitur tanꝯ iudicatum·cum libertas magis resideat penes illud quod ꝓcit ꝛ imperat·ꝯ penes illud qõ sequitur ꝛ obedit·videt ꝙ li·arb·plus tenet se ex parte rationis ꝯ voluntatis· ℣ Item li·ar·eoipso liberũ est quo potest seipsum restringere ꝛ reprimere·sed repressio actus voliti nõ est nisi per iudiciũ rationis·q: nisi eramen rationis interueniat·semꝙ voluntas sequitur impetum affectionis·ergo libertas magis est penes rationem ꝯ voluntatẽ·Sed contra·li·ar·eoipso dicitur liberũ·q: immune est a coactione·ꝯ penes illud magis est li·ar·quod magis elongat a natura coactionis·et talis potentia est voluntas non ratio·in multis eñ contingit rationem cogi·nõ sic voluntatem·ꝯ rẽ· ℣ Item li·ar·est illud quod est in nobis imperatiuum·sed magis est imperatiua in nobis volũtas ꝯ ratio·quicquid eñ ratio dicter semꝙ illud fit quod volũtas ꝓoptat· ergo rẽ· ℣ Item li·ar·est illud ex quo ꝑncipaliter cõsistit in nobis meritum vel demeritum·sed meritũ vel demeritũ ꝑncipaliter cõsistit penes volũtatem·ꝯ rẽ· ℣ Item li·arb·est in nobis potentissimum· sicut dicit Bern· et plures auctoritates hoc sonant· sed nihil adeo est in potestate nostra sicut est voluntas et actus

volēdi. ergo videtur q̄ maxime penes volūtatē resident
30 in nobis libertas. ¶ Ad. dōm q̄ cum li. ar. sit facultas
siue dominium ex qua redditur potentia facilis non
solum ad motū ſz etiā ad mouēdū seipm. sicut rō mouē
dī se inchoatur in ratione ⁊ cōſūmatur in voluntate sic
et arbi. libertas residet penes rōnem ⁊ volūtatē ita q̄ ī
vna illarū potentiarū inchoāt ⁊ in alia cōſumāt. ī dō di/
cunt motū inchoādi in rōne. sed nō mouet appetitus ni
si p̄ambulo cogitatu. nequaq̄ eīm possumus amare nisi
cognoscamus. ⁊ ideo ad hoc q̄ motus fiat p̄cedit cogni/
tio disponēs. ⁊ subsequitur virtus p̄ficiens. q̄tūcūq̄ eīm
p̄cedat cogitatus nunq̄ tm motus sequitur. nisi ipm mīm/
peret voluntatis affectio. ⁊ sicut volūtas nō hz mouere
ad obiectū acceptādo vel refugiēdo illud nisi p̄ambu
lo cogitatu. sic etiā nō habet approbare vel respuere. si/
ue eligere ⁊ refrenare actū p̄p̄ium nisi rōnis actus p̄ce
dat q̄ dicter ipm esse bonū vel malū. p̄ficiendū vel refre
nandū. et tali eīm actu p̄ambulo voluntas in actu suo ī/
cipit cōplacere vel displicere. ⁊ sic patet q̄ libertas ar/
bitrii siue facultas q̄ dicit li. ar. in rōne inchoat. ⁊ in volūta/
31 te cōſumat. ⁊ q̄nq̄ p̄nes illud p̄ncipaliter residet pe
nes qđ cōſumat. ī p̄ncipaliter libtas ar. ⁊ dominiū ī vo
lūtate cōſistit. Et iterū. q. illud in q̄ res inchoat se ha/
bet p modū materialis. illud in quo cōſumat se hz p mo
dū formalis. ⁊ adiectiuū respectu substantiui se habet
p modū informātis. ⁊ ī nōīatione illius potestatis
nomē respondēs rōni significat substātiue. nomē vo re
spondēs volūtati significat adiectiue. ⁊ p̄ter hoc ma
32 gis vocat ista facultas li. ar. q̄ arbitraria libertas. ⁊ p
hoc pz rnsio ad p̄mū obiectū in ōtrariū. ¶ Ad illud vo
qđ obī. scdo q̄ rō regit irascibilē ⁊ cupiscibilē. dōm q̄
⁊ sic vis irascibilis ⁊ cupiscibilis ītelligat de appetitu
brutali. siue de potentia appetitiua rōnali. vtrūq̄ tm hz
regere rō p modū dispōētis ⁊ cōsulentis q̄tū est de se
Qꝫ aūt regat p modū impātis hoc nō est nisi mediante
voluntate q̄ dat ei autoritatē. volūtas aūt nō dicit aliā
potentiā p essentiā a cupiscibili ⁊ irascibili. ſz nomiat
ipm appetitū vt ratiocinatū siue rōni cōiunctū. ⁊ sic ei⁹
regere est ⁊ imperare. ¶ Cōcupiscibilis aūt ⁊ irascibilis
eandē potentiā nominat affectiuā. inq̄tū tm hūt regi
et ita dicunt inferiores. nō q̄tū ad naturā potētie ſz q̄
tū ad officiū. ⁊ hinc est q̄ li. ar. ſm hoc rēmouēdit istas
tres potētias. vicz rōnalē. irascibilē. ⁊ cupiscibilē. sic
dic̄ Aug. de q̄nq̄ rnsionib⁹. Cū de li. ar. loq̄mur. nō
de pte aīe loq̄mur. ſz de tota. hinc est etiā q̄ cum cetere
virtutes nō indocte ponant in li. ar. nō huic obuiat il/
lud qđ cōsueuit dici q̄ tres virtutes theologice sūt in ra
tionali. cupiscibili. ⁊ irascibili. volūtas eīm vt iā dictū
est nō noīat aliquā potentiā sed essentiā ⁊ naturam ab
irascibili ⁊ concupiscibili. licz alio modo nominet. Ad 33
illud qđ obī q̄ ratio iudicat ⁊ voluntas sequitur. dōm q̄
dupler est iudiciū rōnis. Quoddā est in solo dictami/
ne. ⁊ hoc est rōnis ſm se. Aliud est ſm iudiciū diffiniti
uum vt fiat vel nō fiat. ⁊ illud nunq̄ est sine voluntate
Quātūcūq̄ eīm ratio deliberet. in eā partē determinat
diffinitiuū iudiciū quā p̄optat volūtas. Et ideo cū di/
citur. q̄ voluntas sequit iudiciū. si intelligat de iudicio
qđ cōsistit in solo dictamine. nō est semp verū q̄ ad illō
sequatur volūtas necessario. Si aūt intelligat de iu/
dicio diffinitiuo. ex hoc nō sequitur q̄ volūtas sequat p̄n
cipaliter actū alienū. imo potius actū alienū trahit ad
p̄p̄ium. Ad illud qđ vltimo obī q̄ refrenatio est mediā/ 34
te actu rōnis. dōm q̄ vere ē q̄ actꝰ rōnis requirit. ſz nūq̄
ab illo p̄ncipaliter ē refrenatio. Quātūcūq̄ eīm rō dictet
actū volūtatis eē malū. nūq̄ tm volūtas se retrahit nisi
velit. ⁊ ī cō sicut possibilitas scribēdi p̄ncipaliter ē esse in
manu q̄tūcūq̄ in oculo. licet ad eū ocurrat vis oculi ⁊ vis ma
nus. sic intelligendum est in proposito. Ex dictis igi
tur pz quid sit li. ar. ſm rē ⁊ qualiter se habeat ad rōnez
et ad voluntatē. Si eīm omnia que p̄determinata sūt ī
simul cōferant in vnum. puto satis posse quietari intel
lectum. si quis aūt in aliquo predictorū quiescere velit
reliqua non pertractās. nō ita euidēter innotescet ei q̄
sit li. ar. quidditas ⁊ essentia.

De libero arbitrio ſm differentes eius status in speciali.

Ex dictis perspicuū ⁊c. Supra egit magister de li
bero arbitrio. ſm id qđ est in generali. ī hac p̄te agit de
diuersis statibus eius in speciali. ostendens q̄ ſm di/
uersos eius status diuersi sunt libertatis gradus. p eo q̄
libertas arbitrii. minui hz p̄ctm. Et q̄m nō ois liber/
tas hz diminui. ī pars ista cōtinet tres particulas
In prima assignat magister gradū libertatis in homīe
ſm diuersos statꝰ. In scda vero assignat diuersas dif/
ferentias libertatis. ibi. Est nāq̄ libertas arb. triplex.
In tertia vero breuiter epilogat ostendens quo gene/
re libertatis lib. ar. intelligi debeat. minuit per pecca/
tū. ibi. Ex predictis iam apparet in quo per peccatū ⁊c
Prima pars habet tres particulas. ¶ In prima deter
minat gradus libertatis. ¶ In secūda vero assignat sta
tus diuersos hominis in quibus libertas habet auge/
ri et diminui. ibi. Et possūt notari in homine quatuor
status ⁊c. ¶ In tertia vero determinat per quid minui
habet ar. libertas. ibi. Unde manifestum est q̄ p̄ter
alias penalitates ⁊c. Similiter secūda pars tres ha/
bet partes ſm triplicem libertatis differentiam. Pri/
mo enīz agit de libertate a coactione. Secūdo de liber
tate a culpa seu peccato. ibi. Est et alia libertas a pec/
cato. Tertio de libertate a miseria. ibi. Est iterum liber
tas a miseria ⁊c. Aliarum autem partium diuisiones
manifeste sunt in littera.

Determinat gradus libertatis arbitrij in homine ſm diuersos status siue tempora.

Ex predictis perspicuū fit q̄ maior fuit liber/
tas arbitrij prima q̄tū secunda. ⁊ tertia multo ma/
ior quā secunda vel prima. Prima enim liber/
tas arbitrij fuit in qua poterat peccare et nō pec
care. Ultima vero erit in qua poterit non pec/
care et non poterit peccare. media vero in qua
pōt peccare. et non potest nō peccare. ante repa
rationem etiam mortaliter. post reparationem
vero saltem venialiter.

Assignat quatuor status hominis in quibus libertas arbitrij habet augeri ⁊ minui.

Et possunt in homine notari quatuor status liberi arbitrij. an̄ pctm̄ em̄ ad bonum nil impediebat. nil ad malū ipellebat. Nō habuit infirmitatē ad malū. ⁊ habuit adiutoriū ad bonū. Tūc sine errore rō iudicare. ⁊ volūtas sine difficultate bonū appetere poterat. Post pctm̄ vo an̄ reparationē gr̄e premit̄ a ꝯcupiscētia ⁊ vincit̄. ⁊ hz infirmitatē in malo. sz nō hz gr̄am in bono. ⁊ iō pōt peccare ⁊ nō pōt nō peccare etiā dānabiliter. Post reparationē vero ante confirmationē premitur a cōcupiscentia sed non vincit̄. ⁊ hz q̄dē infirmitatē ī malo. sz gr̄am in bono. vt possit peccare ꝓpter libertatem et infirmitatem. ⁊ possit nō peccare ad mortē ꝓpter libertatē ⁊ gr̄am adiuuātez nōdū hz posse oīno nō peccare vel nō posse peccare ꝓpter īfirmitatē nondū ꝑfecte absorptā. et ꝓpter gr̄am nōdum plene cōsummatā. Post cōfirmationē vero infirmitate penitus cōsūpta. et gr̄a cōsūmata. nec vinci poterit nec p̄mi. ⁊ tūc habebit nō posse peccare.

Determinat per q̄d minui habet arbitrij libertas. g

Unde manifestū est ꝙ p̄ter alias penalitates ꝓ pctō illo incurrit hō penā in corruptione ⁊ depssione liberi arbitrij. Per illud nāq; pctm̄ naturalia bona in ip̄o hoīe corrupta sunt. ⁊ gratuita detracta. Hic est em̄ ille q̄ a latronibus vulneratꝰ ē et spoliatus. Vulneratus quidē in naturalibꝰ bonis quibꝰ nō est priuatus. alioquin nō posset fieri reparatio. Spoliatus vero gratuitis q̄ ꝑ gr̄am naturalibꝰ addita fuerāt. Hec sūt data optima ⁊ dona ꝑfecta. Quoꝝ alia sūt corrupta ꝑ peccatuz id est naturalia. vt ingeniū. memoria. ītellectus Alia subtracta. i. g̃tuita. q̄q̄ ⁊ naturalia ex gratia sint. Ad generalē dei quippe gr̄az ꝑtinēt. Sepe tn̄ huiusmodi fit distinctio cū gratie vocabulū ad speciē nō ad genus refert̄.

a Corrupta est ergo libertas arbitrij per pctm̄ ⁊ ex ꝑte perdita Vn̄ Aug. in enche. libero arbitrio male vtens homo ⁊ se perdit et ipsū. Cum em̄ libero arbitrio peccaretur. victore peccato amissum est et liberū arbitrium. A quo em̄ quis deuictꝰ est. huic seruus addictꝰ est. Ecce liberum arbitriū dicit hominem amisisse. non qꝛ post peccatum non habuerit liberū arbitrium. sed quia libertatē arbitrij perdidit. nō quidem omnem. sed libertatem a miseria ⁊ a peccato.

a Corrupta est ergo lebertas arbitrij per peccatum et ex parte ꝑdita. Obijcitur. hoc est contra Bern̄. qui dicit in libro de liar. Nec miseria amittit̄. nec culpa minuitur. Item in eodē li. loquens de lib. ar. sui omīno diminutionē vl̄ defectum non patitur. Et iterum ip̄e ibidem dicit Aug⁹.

Agit de libertate arbitrij a coactione. h

b Est namq; libertas arbitrij triplex. scilicet a necessitate. a peccato. a miseria. A necessitate ⁊ ante peccatum ⁊ post eque liberum est arbitrium. Sicut em̄ tunc cogi non poterat. ita nec modo. Ideoq; voluntas merito apud deum iudicatur. que semper a necessitate libera est et nunq̄ cogi potest. vbi necessitas ibi non est libertas. vbi non est libertas. nec voluntas. et ideo nec merittum. hec libertas in omnibus est tam in malis q̄ in bonis.

Agit de libertate a peccato seu culpa. i

Est et alia libertas a peccato. scilicet de qua dicit apostolus. vbi spiritus dn̄i ibi libertas. Et veritas in euangelio. Si filius vos liberauerit. vere liberi eritis. Hec libertas a seruitute peccati liberat. et seruos iusticie facit. sicut econuerso seruitus peccati liberos iusticie facit. vnde apostolus. liberati a peccato serui facti estis iusticie Et item. Cum serui essetis peccati. liberi fuistis iusticie. Hanc libertatē peccando hō amisit. Ideoq; August. dicit ꝙ homo male vtens libero arbitrio. ⁊ se perdit ⁊ ipsum. quia perdita ē per peccatum libertas. non a necessitate sed a peccato. Qui enim facit peccatuz seruus est peccati.

Qui habent hanc libertatem. scz a peccato ⁊ ꝑ q̄d. k Istam libertatez que est a peccato illi soli nunc habent quos filios per gratiam liberat ⁊ reparat. non ita ꝙ penitus sint sine peccato in hac mortali carne. sed vt in eis peccatum non dominetur neq; regnet. Et hec est vera et bona libertas q̄ bonā parit seruitutē. s. iusticie.

Libertas li. ar. de ipso quo condita est statu aliquatenꝰ nō mutatur. sed equaliter q̄tum in se est a celis. et terris. et inferis. possidet̄. g̃ male assignat mgr̄ diuersos gradꝰ libertatis arbitrij Item si libertas arbi. potest per peccatum diminui. cum non sit infinita. aliquādo poterit amitti. ergo si impossibile est creaturam rationalem absq; libertate arb. esse impossibile est ip̄m per peccatuz diminui. Rꝰ. ad hoc. dicendū ꝙ est loqui de libertate arb. q̄tum ad esse et q̄tum ad bene esse. Si loquamur q̄tuz ad esse. sic liberū arbitri. non potest diminui per peccatum. Si loquamur quātum ad bene esse sic excludit malum duplex. videlicet culpe et pene. Et q̄tum ad hoc liber. arbi. potest diminui. ⁊ hec libertas per peccatū tolli potest sic ī damnatis q̄ necessario sūt subiecti malo culpe et pene. et per hoc patēt obiecta cōtra hoc. quia ꝓcedunt de libertate intelligendo q̄tū ad esse. 35 ij. Cor. iij Joh. viij Ro. vj Joh. viij

b Est nāq; liberū arbitriuz triplex. scz a necessitate. a peccato. a miseria. Videt̄ ꝙ ista diuisio sit suꝑflua.

Lum ẽm non sit nisi dupler malũ·scz culpe ⁊ pene·vi/
detur ꝙ nõ sit nisi dupler libertas·cũ ꝯ libertas dicat
ereptionem ab aliquo malo·videl ꝙ nõ debeat esse nisi
dupler libertaꝫ differẽtia·Itẽ cũ nõ sit tm̃ malũ culpe
et pene·sed etiam temptationis·videtur predicta di/
uisio esse dimi/
nuta que omit/
tit vnã differen/
tiam q̃ est liber/
tas arbi·a malo
tẽptationis·Si
tu dicas eã cõti/
neri sub liberta/
te ar·a miseria·
Cõtra·cũ Ber.
in li.de li.ar.di
uidit libertatem
ar.in li.arbi.et
consilũ ⁊ cõpla/
citi.qritur q̃ sit ĩ
ter has diuisio/
nes differẽtia·⁊
penes q̃d sumã/
36 tur barũ diuisio
num mẽbra.Rõ.
dõm ꝙ sicut ex
pcedentibus col
ligi potest arbi.
libertas·⁊ priua
tiue dicit⁊ posi
tiue.·Privatiue
dicit ꝙ operatio
nem ad illud re/
spectu cuius di/
citur libertas vt
a quo.·Positiue
per cõparationẽ
ad illud respe/
ctu cuiꝰ dicitur
37 libtas vt ad qõ
Libertas autez
opponitur serui
tuti.seruitus au
tem dupler est.
Rusio.fz videlicet seruitꝰ
ẽsdam. coactionis·⁊ ser
uitus subiectio/
nis. Seruitus
autẽ subiectiõis
põt esse sub du/
plici differentia
fm ꝙ dupler est
malũ·scz maluz
quod patimur·⁊ hoc est malum miserie·⁊ in hꝫ attendi
tur libertas a miseria. Et malum quod facimus·⁊ hoc
est malum culpe·⁊ in hoc attẽditur tertia libertatis dif
ferentia. Et sic patet ꝙ libertas fm ꝙ cõsideratur per
cõparationem ad illud a quo·libertas habet diuidi in
tres differentias·que sunt libertas a necessitate·a cul/
pa·⁊ a miseria. Si autem consideretur libertas p cõ/
parationem ad illud ad quod scz ad actum in quẽ exit.
hoc potest esse aut prout simpliciter cõsideratur respe/
ctu actus volendi·⁊ sic dicitur libertas arbi. Aut pro/
ut consideratur respectu actus volendi ad finem rels/
ti qui dicit vsus vel vti·⁊ sic attenditur libertas consti/
liꝫ. Aut respectu actus volendi quietati·qui quidẽ ꝺz
actus fruitionis·⁊ penes hunc attenditur libertas cõ/
placiti. Et sic patet sufficientia vtriusꝙ diuisionis·et
diuersi modi fmquos predicte diuisiones habent as/
signari. ¶ Pos/
sent tm̃ ad vnam
communem ra/
tionem diuiden
di reduci sic Est
enim considera/
re libertatem ar
bi·q̃tum ad es/
se·⁊ q̃tum ad be
ne esse·Si quã/
tum ad esse·sic
vocatur a ma/
gistro libertas a Rusio.fz
coactione·⁊ a ẽsdam.
Berñ·libertas
ar.ab vno posi/
tiue ab altero p/
uatiue. Si q̃/
tum ad bene esse
cum ad bene esse
ꝯcurrat duplex Job.viij.
bonum·videli/
cet bonum recti
ficans et bonuz
delectans·siue
bonum ordinãs
et bonum quie/
tans·⁊ per appo
situꝫ excludatur
dupler malum·
videlicet maluz
deformãs⁊ ma/
lum affligẽs sic
est dupler diffe/
rentia·quarum
vna sumitur re/
spectu boni diri
gentis·⁊ hec di/
citur libertas cõ
siliꝫ a Berñ.et a
magistro liber/
tas a culpa·
Alia vero sumi
tur respectu bo/
ni quietãtis·et
hec a Berñ.vo/
cat libertas cõ/
placiti·et a ma
gistro libertas a miseria. ¶ Idẽ enim ipm quod Berñ·
nominat positiue siue per comparationem ad termi/
num ad quem·magister nominat priuatiue siue per cõ
parationem ad terminum a quo. ¶ Et sic patet diuisio
num sufficientia·patet etiã responsio ad obiecta·Prec
enim malum culpe ⁊ pene est assignare differentiaz ter/
tiã libertatis arbi·q̃ nõ sumit respectu mali·vtpote il/
la q̃ attendit q̃tũ ad esse·⁊ malũ tẽptatiõis q̃dãmõ hz
reduci ad malũ culpe·q̃dãmõ ad malũ pene. Ad malũ
culpe iq̃tũ subintrat ireriꝰ·ad malũ vo pene iq̃tũ affli
git exteriꝰ·⁊ sic fac̃ q̃rtũ mẽbrũ ab illis tribꝰ diuersum

¶ Ũ Aug·in enchef·ait·Ad iu
sticiam faciẽdã nõ erit aliquis
liber nisi a peccato liberatꝰ·esse iusticie ceperit seruus·⁊ ipsa
est vera libertas ꝓpter recti fa
cti leticiã·simul⁊ pia seruitus
ꝓpter p̃cepti obedientiã· Est
alia libertas nõ vera·male ser/
uituti adiuncta que est ad ma
lũ faciẽdum·vbi ratio dissentit
a volũtate iudicãs nõ esse faciẽ
dũ qõ voluntas appetit· Ad bo
nũ vero faciendũ ꝓcordat ra/
tio voluntati·⁊ iõ ibi vera liber
tas ẽ⁊ pia·De libertate aũt ad
malũ⁊ seruitute mala ait Aug·
in enchef· Seruo addicto pec
cato q̃ potest esse libertas nisi
qñ eũ peccare delectat· Libe/
raliter em̃ seruit qui sui dñi vo
luntatẽ libẽter facit·ac per hoc
ad peccãdum liber est q̃ pecca
ti seruus est·

¶ Questio de libertate ad
malũ an sit ipsa libertas liberi
arbitrij. l
Hic queri potest vtrũ hec liber
tas qua ꝙs liber est ad malum
sit libertas arbitrij·Si em̃ liber
tas arbitrij est·bonũ quidẽ est·
q̃ libertas arbitrij bonũ natu
rale est· Quibusdã videt ꝙ sit
ipsa libertas arbitrij·q̃ semper
bona est· sed ꝓpter pcti serui/
tutẽ ad malũ fit liberioꝛ⁊ pni/
oꝛ⁊ iõ ꝺz nõ esse vera libertas
quia ad malum est·Aliꝭ aũt vi
det ꝙ hec libertas ad malum

quã supra cõmemorauit Aug·
nõ sit ipa libertas arbitrij·sz sit
quedã pronitas peccãdi⁊ cur/
uitas q̃ ex peccato est·⁊ mala ẽ

¶ Questio alia de libertate
ad bonũ·an ipsa sit libertas ar
bitrij an non· m
Similiter etiã queri solet vtrũ
illa libertas vera q̃ est ad iusti/
ciam faciẽdam sit ipsa libertas
arbitrij·Quidã dicunt illã ean
dẽ esse·sed repatam ꝓ gratiã·q̃
iuuãte liba ẽ ad bonũ·sine gra
ꝺo nõ ẽ libera ad bonũ·Unde
Aug·in Enche· Ista libertas
ad bene faciẽdum vñ erit homi
ni addicto·⁊ vẽdito sub pecca/
to nisi eũ redimat qui dicit·Si
filius vos libauerit·vere liberi
eritis·Quod anteq̃ fieri i ho/
mine icipiat·quomodo q̃lq̃ de
libero arbitrio gloriat̃ q̃ nõdũ
est liber ad operandum bene·
Ecce aperte oñdit liberũ arbi
triũ ꝓ gratiã adiuuari·vt per
illud bene operetur q̃s· Ideo
q̃ dicũt illã libertatẽ verã que
est ad bene faciẽdum·cuius su
pra meminit Augustinꝰ esse li
bertatem ipam arbitrij gra dei
adiutã·Alij vero putãt nõ esse
ipam arbitrij libertatẽ sed aliã
quandã q̃ ex gratia⁊ libero ar
bitrio in mẽte hois deo operã/
te incipit esse cũ repatus est·

¶ Certa determinatio vtriusq̃ q̃
stionis q̃ ꝺz libertas ad bonũ⁊
ad malũ eẽ libertas arbitrij· n

c Uerū nobis magis placet vt ipsa li·ar·sit ⁊ illa·q̄ ꝺs liber est ad malum·⁊ illa qua quis liber est ad bonum. ℔ videt esse ꝓtra Anſ·q̄ dic̄ q ptās peccādi nō ē libtas nec pars libertatis. Item videt etiā esse contra rationem · quia vnū quodq̄ debet denominari a suo optimo·⁊ libertas q̄ est ab omni miseria⁊ culpa. hec est ab omni miseria·g̃ li·ar·debet denominari ab illa. Itē si libertas ar·ꝺr nō solum q̄ est in bonū sed etiā q̄ potest in malū · cū in beatis nō possit in malum· videt q̄ equiuoce dicatur libertas arbitrij· in viatoribus et in beatis. Sed contra hoc est· quia comparatio fm maius et minus est respectu solius vniuoci · si ergo equiuoce diceretur lib · arbitrij in beatis et in nobis·non esset maior libertas in beatis q̄ in nobis · quod est contra magistrum in littera qui differenter gradus libertatis assignat · Propt̄ hoc est questio vtrum libertas a coactione· et culpa · ⁊ miseria dicantur equiuoce vel vniuoce · et cui primo nomen libertatis impo/
Ro·viij· natur Ro·dicendum q̄ cum
38 nomen imponatur rei a proprietate que est sibi ĩherēs inseparabiliter ēntialit̄ · ⁊ libertas ēntial' liberi arbitrij ñ sit

c Uerum nobis magis placz vt ipsa libertas arbitrij sit ⁊ illa q̄ ꝺs liber est ad malum· et illa q̄ ꝺs liber ē ad bonū faciendum Ex causis eī varijs sortit diuersa vocabula· Dicit enī libertas ad malum faciendū añq̄ p gratiā sit reparata· sed cū p gratiam fuerit reparata· dicit libertas ad bonū faciendū · q̄ añ gratiā libera est voluntas ad malū· per gr̄am vo libera fit ad bonū· Sē per ergo volūtas hominis aliq̄ modo libera est· ꝫ nō semp bona ē· Nō enī est bona nisi a peccato liberata· est tamē a necessitate libera· Ut̄ Aug· in li· de gr̄a ⁊ li·ar· Sempī nobis volūtas libera est· ꝫ nō semp bona ē Aut enī libera ē iusticie q̄n seruit pctō· ⁊ tunc est mala· Aut a pctō libera ē q̄n seruit iusticie· et tunc ē bona

Agit de libertate a miseria· o

Est iterū libertas a miseria· de qua apls ait· Et ipa creatura liberabit̄ a seruitute corruptionis ī libertatē glorie filioꝝ dei· Hāc libertatē habuit hō añ peccatū· q̄ omni carebat miseria· ⁊ nulla tāgebat̄ molestia· ⁊ plenā hēbit ī futura btitudine vbi miser eē nō poterit· Sz̄ hac vita q̄ē iter primū pctm̄ ⁊ vltimā ꝓfirmationē· nemo a miseria liber ē· q̄ pena pcti nō caret·

Breuiter epilogat oñdens quo genere libertatis li·ar·itel ligi debeat minui p pctm̄· p

Ex p̄dictis iā appet̄ q̄ p pctm̄ sit minutū vl̄ corruptū liberū arbitriū· q̄ ante peccatū nulla erat homini difficultas· nullumq̄ impedimentum de lege membrorum ad bonum· nulla impulsio vel instigatio ad malum· Nunc autem per legē carnis ad bonum impeditur· ⁊ ad malum instigatur· vt non possit velle ⁊ perficere bonum nisi per gratiam liberetur ⁊ adiuuetur· quia ait apostolus· Peccatum habitat in carne· liberū ergo arbitriū cum semp in singulis sit liberum· non est tamē pariter liberū in bonis ⁊ in malis· et ad bona ⁊ ad mala· liberius enī est in bonis vbi liberatū est· q̄n in malis vbi liberatuz nō est· Et liberius est ad malum quod per se potest· q̄ ad bonū quod nisi gratia liberetur ⁊ adiuuetur· non potest·

De libertate que sit ex gratia et que ex natura· q

Libertas ergo a peccato et a miseria per gratiam est· libertas vero a necessitate per naturā· vtrāq̄ libertatem nature scilicet ⁊ gratie notat apostol⁹ cum ex persona hominis non redempti ait Uelle adiacet mihi· perficere autem bonum nō inuenio· ac si diceret· habeo libertatem gratie· ideo non est apud me perfectio boni· Nam voluntas hominis quam naturaliter habet non valet erigi ad bonum efficaciter volendū vel opere implendum· nisi per gratiam liberetur ⁊ adiuuetur Liberetur quidem vt velit· et adiuuetur vt perficiat· Quia vt ait apostolus· Non est volentis velle· neq̄ currentis currere· id est operari· sed miserētis dei· qui operatur in nobis velle et operari bona· cui⁹ gratiam non aduocat hominis vo lūtas vel opatio sed ipa gr̄a voluntatem preuenit preparando vt velit bonum· ⁊ preparatam adiuuat vt perficiat·

libertas a culpa vel a miseria· sed libertas a coactione· ab illa lib· arbitr̄· habet denominari · Et quoniam hec in creaturis q̄tum est de se indifferens est ad bonum et malum · ideo magister de hac intelligēs· dicit in littera q̄ liber tas a qua lib· arbi · denominatur liberum· non est libertas ad bonum tantum sed etiam ad malum· non q̄ principaliter respiciat malū sed quia de generalinomims significatione nō determiarur ad bonum· licet p̄n/cipalius respici at bonum q̄n malum· Et per hoc patet respō sio ad primū obiectum· Ad il 39 lud vero quod obj̄citur q̄ denominatio debet fieri ab optimo· dicendum q̄ illud verum est ꝛ optimo nō quocūq̄ sed essentia li ⁊ inseparabili Ad illud quod 40 arg̃t vltr̄ dicā li bertas ſ̄ equocevl vniuoce· ꝺr̄ q̄ Ro·viij· nec sic· nec sic· ſ̄ fm quandā analogiam· que propter conuenientiam cum vniuoco recipit cōpa/rationez fm magis et minus p/pter conuenientiam cum equi/uoco recipit q̄n/dam distinctionem multiplici/tatis· analoguz enim medium tenet inter vniuoco/cum et equiuoco/cum· ⁊ sic patet ea que quelita sunt·

Ad intelligentiã huius partis · cũ supa habitum sit de lib · ar · in se · querit hic de ipsa cõparatione · z circa hoc querunt ser · Primo queritur de lib · ar · in cõparatione ad subiectũ · Secundo querit de ipso in cõparatione ad actum · Tertio vero querit in cõparatione ad obiectũ · Quarto in cõparatione ad aliqđ agens creatũ · Quinto in cõparatione ad moues · Sexto z vltimo in cõparatiõe ad cõpus coniunctum.

Questio I g

De li · ar · in cõparatiõe ad subiectũ · vtrũ in oĩbus in q̃bus est sit equaliter · aut fm magis z minus · Et q̃ sit in oĩbus equaliter videt pmo p Bern̄ · in li · de li · ar · Manet libertas volũtatis tam plena in bonis q̃z in malis · sed in bonis ordinatior · tã integra q̃z suo modo ĩ creatore q̃z in creatura · Itẽ in eodẽ li · ar · cunctis pariter ratione vtẽtibus cõpetit nec magis est in bonis q̃z in malis · Et rõnem subiungit q̃ nec augeť gr̃a nec minuitur culpa · Item lib · ar · eo ipso ds liberũ quo est a coactione minime · g̃ si libertas ar · in quolibet vniuersaliter pũat coactionẽ et oĩmoda pũatione non est magis z minus repire ar · lib · in oĩbus in q̃bus est eq̃liter est · Itẽ magis et minus est p permirtionẽ vnius ad alterũ · sed lib · ar · nullo modo pot pmiscẽri in aliquo seruituri sibi cõtrarie · que q̃dẽ est seruitus coactionis · g̃ nõ vr̃ q̃ possit fz magis vel minus participari · g̃ eq̃liter est in oĩbus in q̃bus inuenitur · Sed ℑ · li · ar · est ptãs seruãdi rectitudinem · sicut dicit Anſ · sed maior est ptãs seruandi rectitudinem in bonis q̃z in malis · in cõfirmatis q̃z in nõ cõfirmatis · g̃ li · ar · cõtingit fm magis z minus participari · Item li · ar · est q̃dã nobilis dignitas in aĩa rõnali sed in nulla ꝓrietate dignitatis creatura pot eq̃ri creatori · g̃ impossibile est li · ar · inter creaturã z creatorẽ eq̃liter repiri · Item li · ar · est facultas que fundať sup̄ rõnem z voluntatem · sed vis cognitiua multo pfectius reperitur in deo q̃z in creatura · et in vna creatura plus q̃z in alia · similiter z vis appetitiua · g̃ pari rõne z illa facultas ex qua potẽtia rõnalis z potẽtia volũtatis libere esse dicũtur · Itẽ liberius est illud in quo cadit nullũ genus seruitutis · q̃z in quo põt aliqđ genus seruitutis cadere · cũ igit̃ aliq̃ sint que nullo modo põt subiici · nec pcõ nec miserie · qdam vero que eis subiecta sũt z seruiunt · vr̃ q̃ ab his z illis li · ar · nõ participeť eq̃liter · R°. ad q̃dictor̃ intelligentiam est notandũ · q̃ cũ q̃rit vtruz lib · ar · sit equaliter in oĩbus · nõ ẽ questio de ipso fm q̃ ds liberũ ea libertate q̃ ẽ a miseria vel a culpa · hoc enim modo planũ ẽ q̃ liberius est in vno q̃z in alio · sz ẽ q̃stio de li · ar · fm q̃ ds libertas a coactione · sic em̃ videtur auctoritates sctor̃ sibĩ nuicẽ repugnare · Et ꝓterea ad cõtrarietatẽ q̃ videt de medio diminuẽda intelligendum est q̃ li · ar · siue li · ar · et dicit cõparationẽ ad illud a quo et ad illud ad qđ · Per cõparationẽ ad illud a q̃ ds pua/tiue siue negatiue · dicit em̃ liberũ a coactione · p eo q̃ ẽ ab oĩ coactione ĩmune · Per cõparationẽ ad illud ad qđ ds positiue · p eo q̃ li · ar · est q̃dã facultas siue potestas seruãdi rectitudinẽ · hec q̃ut facultas ꝑut priuatio ni coactionis cõiuncta est · hz quandã dignitatẽ · dignitatis em̃ est z ptãtis nõ posse cogi · Et sic in li · ar · intellectu tria claudũtur videlicet · a coactione ĩmunitas · excellentie dignitas · z potestas siue facultas · Quãtũ ad primũ li · ar · in oĩbus in quib⁹ est eq̃liter se habet sic dicũt auctoritates Bern̄ · z oñdunt rõnes ad hoc inducte · ꝓ eo q̃ in oĩ in quo ponit · simpliciter z vniuersaliter omnẽ excludit coactionẽ · ꝓterea dicit Bern̄ · q̃ ita plene est ar · li · in creatura suo modo sicut in creatore · qđ z si nõ possit intelligi veraciter esse dictũ de aliquo qđ dicitur p positionẽ · pot tn̄ intelligi de eo qđ ds p oĩmodã priuationẽ · Quãtum ad scõm vicz q̃ztũ ad excellẽtie dignitatem est eq̃liter in cõparatione creaturarũ adinuicẽ · z inequaliter in cõparatione creaturarũ ad creatorẽ Dignitas em̃ li · ar · increati supercellit oẽm dignitatez li · ar · creati · q̃ illa ẽ dignitas sũma · z ois dignitas creata ẽ dignitas infra illã · z ꝓter illã · z sic ineqlitas inest libertati ar · q̃ztum ad dignitatẽ ꝑut ꝓsiderať in creaturis z creatore · Prout aũt ꝓsiderať in creaturis relatis adinuicẽ · sic habet in eis repiri equaliter · p eo q̃ omne li · ar · imediate est sub deo cõstitutum · z q̃dlibet ẽ fuarũ operationũ post deũ primũ ꝓncipium · Attendiť em̃ fm rõnalis creature supmum quo solus deus supior ẽ · sic vult aug · Quantũ aũt ad tertiũ vicz q̃ztum ad facultatem · aut ad seruãde iusticie potestatem · sic ineqlitas reperiť nõ solũ in creaturis z creatore · sed etiã in creaturis cõparatis adinuicẽ · Una em̃ creatura multo potẽtior est altera in rectitudine seruãda · sicut beata q̃z misera · et h̃ ẽ qđ dic̃ anſel · ĩ li · de li · ar · Libertas ar · alia est a se que nec est accepta ab alia · nec facta ẽ · que ẽ solius dei · Alia est a deo facta z accepta que ẽ angelor̃ z hominũ Facta aũt siue accepta · alia ẽ habẽs rectitudinẽ quã seruat · alia carẽs · Habẽs · alia retiner̄ sepabiliter · alia inseparabiliter · Carẽs aũt · alia caret recupabiliter · alia irrecupabiliter · Ex hac diuisione anſel · apparet gradꝰ libertatis nõ solũ in creaturis respectu creatoris · sz etiã in creaturis adinuicẽ relatis · Sumiť em̃ hec diuisio libertatis fm id qđ ẽ in ea positionis · z hoc modo cõtingit eã fm plus z minus in habẽtibus li · ar · repiri · z sic procedũt rõnes ꝑius adducte · Patet igiť ex ꝓdictis responsio ad q̃stionẽ ꝓpositã · ptz nihilominus respõsio ad obiecta · q̃ rõnes q̃ ꝓbant equalitatẽ arguũt de lib · ar · penes id qđ dicit priuationẽ · Responsiones vo ad oppositũ penes id qđ dicit positionẽ · z ideo vtreq̃z concedende sũt · q̃ diuersis vĩs concludũt.

Questio II h

De li · ar · in cõparatione ad actũ · Et q̃rit vtrũ sit actuũ cõtingentiũ z necessarior̃ · an ℑtingentiũ tm̃ · Et q̃ sit contingentium tm̃ vr̃ p magistrũ in · ĩ · ca · hui⁹ di · vbi ait sic Hoc aũt sciẽdum q̃ li · ar · nõ referť ad psens · vel ad preteritũ · sz ad futura ℑtingentia · Item lib · ar · ẽ respectu eor̃ actuũ que sũt a nobis · z eor̃ de q̃bus consiliamur · Si igiť non ℑsiliamur de necessarĩs z impossibilib⁹ · sz de ℑtingẽtibus · z ea que sunt in nobis possumus facere z nõ facere · videtur q̃ soli actus ℑtingentes ad li · ar · habeãt ptinere · Itẽ li · ar · est ptãs rõnalis · sz ptãs rõal ẽ idifferẽs ad faciẽdũ z nõ faciẽdũ · z nihil qđ erit a potẽtia differẽter se habẽte ad hoc z ad eius oppositũ ẽ necessarium sz ℑtingens · g̃ zc · Itẽ necessariũ z volũtariũ ex opposito diuidũtur · g̃ si actus lib · ar · esset necessarius · nõ eẽt volũtarius · si g̃ oĩs actus li · ar · est volũtarius · videt q̃ nullus sit necessarius · Sed ℑ · Aug⁹ · in ench · Erit hõ sic vtvelle male nõ possit · nec tn̄ ideo carebit li · arb · Et paulo post · neq̃z aũt volũtas nõ ẽ · aut libera dicenda nõ ẽ · qua beati sic esse volumus · vt eẽ miseri nõ solũ nolumus · sz nequaq̃z prorsus velle possumus · z ex hoc expsse colligiť q̃ li · ar · est respectu actus necessarĩ z immutabilis · Itẽ li · ar · est in deo · z angelis · z in hoĩb⁹ beatis · sz de⁹ ẽ imutabilis p naturã · angelus vo z hõ brũs p gloriã · g̃ in ipis li · ar · necessario z imutabiliter in suũ actũ exit · igr̃ nõ solũ est respectu actus ℑtingẽtis verũ etiã necessarĩ · Itẽ nõ ẽ meritũ sine actu li · ar · sz iste qui

fecit bonū vult se fecisse. ⁊ hoc ipso merek. si igit hunc fecisse bonū dēmōstraro illo qui fecit est necessariū. li. ar. est respectu actus nec̄rij etiā ſm statum meriti. Jtē li. ar. est ptās nō alligata eoipō q̄ li. est. si igit potentia intellectiua coipō q̄ nō est alligata potest cognoscere necessaria ⁊ contingentia. ḡ cum voluntas. vel ar. lib. ad nihil astringatur. vī q̄ erit respectu actuū necessariorū ⁊ contingentium simul. ℟. dōm q̄ li. ar. dupliciter p̄t
43 considerari. Aut ſm q̄ liberū. aut ſm q̄ deliberās. Si loquamur de ipso ſm q̄ liberum. sic concedo q̄ pōt esse nō solū respectu cōtingentis. sz etiā necrij. sicut patz in
44 deo ⁊ in xpo. ⁊ in angelis ⁊ in hominib⁹ beatis. Cū em̄ duplex sit necessitas. videlz coactionis ⁊ īmutabilitatis. Necessitas coactionis repugnat libertati ar. Necessitas vo īmutabilitatis nō. p eo q̄ ar. ꝺz liberū. nō q: sic velit bꝫ vt possit velle eius oppositū. sz q: omne qꝺ vult appetit ad suū ꝑpius imperium. quia sic vult aliquid vt velit se velle illud. ⁊ ideo in actu volendi seipm mouet ⁊ sibi dominat. ⁊ p tanto ꝺz libertꝫ cuius īmutabiliter ordinetur ad illud. Si aūt loquamur de lib. ar. ſm q̄ deliberans vtrū bꝫ fiat vel nō fiat. sic actus eius de quo ꝺliberat est contingens. Nullus em̄ deliberat de necessario aut impossibili. actꝰ tñ ille potest eē circa necrij. vel circa cōtingens. Jn li. em̄ ar. est cōsiderare actū volēdi ⁊ ipm volitū ⁊ inq̄ntum li. ar. est deliberans necesse est q̄ ꝓtingentia sit circa vtrūq̄ istoꝝ vel circa altꝝ. Circa vtrū q̄. vt cum q̄s deliberat vtrū velit intrare religionē. vel diligere inimicū. Circa altꝝ. vt cum q̄s deliberat vtrꝫ debeat ꝓsentire vel dissentire appetitui naturaliter īserto. vt pote appetitui bītudinis. Sic igit actꝰ li. ar. deliberantis. cuius possit esse circa necessariū. sp̄ē contingens. actus vo li. ar. vt libertꝫ est. nō solū pōt eē circa necessarium. sz etiā necessariꝰ in se. ⁊ p̄ hoc ptz responsio ad ꝓpositam questionē. ptz etiā responsio ad obiecta.
45 Nā rōes q̄ ostendunt q̄ li. ar. potest esse respectu actꝰ necessarij. ꝺcludunt de li. ar. ſm q̄ libertꝫ sicut manifeste apparet ꝓtractanti. Autoritates vo ⁊ rōnes ad oppositū intelligunt de li. ar. ſm q̄ deliberans ⁊ cōsilians. aliter nō cogūt. Nā qꝺ ꝓmo obr̄ de verbo magistri. plā
46 nū est q̄ intelligit de li. ar. ſm statū viatoris. sic mgr̄ in littera seipm exponit. Silr qꝺ secundo obūcit q̄ li. ar.
47 est eoꝝ de quib⁹ cōsiliamur. hoc em̄ verū ē de li. ar. ſm q̄ tenet rōnem deliberantis. Et ad illud q̄ obr̄ q̄ rōnal' potesta s est ad oppositā. dōm. q̄ illud nō est vertꝫ de oī potestate rōnali. sicut iam in sequenti ꝓblemate melius patebit. sz bꝫ est verū de rōnali ptāte ſm statū mutabilitatis ⁊ ītabilitatis. ſm quē statū intelligit ꝛbum phi.
48 Ad illud qꝺ obr̄ q̄ necrij ⁊ voluntarij ex opposito diuidūtur. dōm. q̄ vertꝫ est ſm q̄ necrij dictū a necessitate coactionis. ſm aūt q̄ necrij dictū est a necessitate mutabilitatis. non diuidit voluntariū. nisi voluntariū dicat a voluntate deliberāte ⁊ cōsiliante. ⁊ hoc mō bene ꝓcedo q̄ voluntarij est cōtingens. ⁊ hoc non obuiat sz potꝰ consonat ei qꝺ dictum est.

Questio III i

De li. ar. in cōparatione ad obiectum. Et est qō vtrū lib. ar. ſm q̄ liberū possit in malū. Et q̄ sic vr̄. De nullo vituperat q̄s nec laudat. nisi de illo qꝺ est a li. ar. ſm q̄ liberū. ḡ li. ar. pōt in pctm̄ ſm q̄ libertꝫ ⁊ in malū. Jtē actꝰ li. ar. ſm q̄ li. est eligere. sz li. ar. de se cū est gra destitutū bꝫ eligere malū. bonū aūt non eligit nisi p auxiliū gre. ḡ li. ar. quantū est de se plus bꝫ obiectū malū q̄ bonum Jtē ptātes rōnales sunt ad oppositā ſm q̄ hmōi. sz lib. ar. ſm q̄ libertꝫ ē ptās rōnalis. ḡ est ad oppositā quantū est de sui natura. sed nō est ad oppositā que sunt dulce ⁊ amarū. verū ⁊ falsum. ⁊ silia. ḡ ad oppositā q̄ sunt bonū ⁊ malum. ḡ malū est obm li. ar. ſm q̄ liberū. Jtez li. ar. potest facere malū. aut igit seipō. aut alio. Si alio. q̄ ro mediante quo. ⁊ non est dare. tunc em̄ esset quererevtrū illud esset liberū. aut nō. ⁊ si non esset liberū. tā in ope suo nec esset laudabile nec vitupabile. ⁊ ita nec peccare posset. Si aūt esset libertꝫ. ḡ vel erit abire in infinitū. vel est dare q̄ li. ar. seipō peccet. Si igit seipō p̄t in malum. ⁊ seipō ē libertꝫ. ḡ li. ar. ſm q̄ libertꝫ bz q̄ obiectum malū. Sz J. Anſ. de li. ar. qō libertati oppositum eā minuit ⁊ separatum auget. nō est libertas. nec ps libertatis. sz ptās peccandi est hmōi vt dicit. ⁊ ex hoc cōlꝫditur q̄ ptās peccandi non ē libertas nec pars libertatis. Si igit malū nō ē obiectū nisi ptātis peccādi li. ar. ſm q̄ hmōi nō bz p obiecto malus. Jtem posse peccare plus dicit impotentiā q̄ potentiā. ⁊ plꝰ dicit defectus q̄ cōplementū. sz li. ar. ſm q̄ libertꝫ est sub deo potēs/simū. ḡ li. ar. ſm q̄ libertꝫ nō bz obiectū malū siue pctm̄. Jtem si malū est obiectū li. ar. ſm q̄ libertꝫ. ḡ vbicūq̄ est libertas ar. ē ptās ad malū. ḡ vbicūq̄ est malū vel in ipso non est li. ar. ⁊ q: vtrunq̄ hoꝝ est impossibile ⁊ J Aug. restat tē. Jtē li. ar. nunq̄ facit nec appetit malū nisi sub ratione boni. sz vinū q: nō ꝛpetitur nisi sub rone dulcis ipm p se nō est appetibile. sz dulce. siergo malū nō appetit nisi inq̄ntū apparet bonū. solū bonū est obiectū li. ar. Jtez vnaquꝫq̄ potentia est cōpletior cū coniuncta est suo obiecto mediante actu q̄ cum non est cōiuncta. ḡ si malum esset obiectū li. ar. ſm q̄ liberū ergo insufficienter diffiniret ab ansel. cum ꝺz ptās seruandi rectitudinē. Si tu dicas q̄ bonū est obiectū p se ⁊ malum p accidēs. hoc non soluit. q: nō sufficienter diffinit medicinā. q̄ dicit eā esse scientiam sani et nisi addat eius oppositū. licet medicina sit scia sani p se. ⁊ egrip ac
49 cidens. ℟. dōm de li. ar. est loqui dupliciter. Aut ſm cōem rationez ſm quā reꝑitur in creatore ⁊ in creatura ⁊ sic obiectū eius est bonū. ⁊ equuz. malū vo nō est obm nisi qs dicat hoc esse obiectū. q: li. ar. illud respuit ⁊ detestat. Nic aūt vocat obiectū illud qō intendit li. ar. p actū ꝓximū siue qō efficit. Alio modo ꝓtingit loqui de li. ar. ſm q̄ reꝑitur in creatura. ⁊ sic est loqui de ipso dupliciter. Aut inq̄ntuz liberū. aut inq̄ntum deficiens Si inq̄ntū liberū. sic natū est exire in actū equitatis suscepti bile et ecrate informatuz. Si aūt loq̄mur de ipo inq̄ntū deficiēs. sic li. ar. inq̄ntū liberū arb. pōt ⁊ exit in actū de liberatiuū. q: deficies exit in actū deformatū. ⁊ ita malū Sic ḡ pz q̄ li. ar. ſm q̄ liberū est bz obm bonū. ⁊ exit in bonū non in malū. sicut rationes ad primā partem inducte ostendūt. Nihilominus tñ inq̄ntum cum libertate habet defectibilitatem pōt in malū. ita q̄ malicia nō est obiectū li. ar. nec a li. ar. ſm q̄ libertꝫ sed ſm q̄ deficiens. actus aūt abstractus cum sit deliberatiuus exit a libero ar. ſm q̄ liberū. ⁊ per hoc patet responsio ad primū
50 obiectum. Qꝺ aūt obūcit solis operibus li. ar. deberi laudem ⁊ vituperiuz. hoc non soluz verū est de his que li. ar. respiciunt ſm q̄ liberuz. sz etiam ſm q̄ defectiuuz sic tm̄ opus ab eo veniens est vituperio dignū ratione deformitatis que nō habet causam efficientez sed deficientem. sic infra manifestabit. Ad illud q̄ obūcit qō li. ar. de se eligit malū. dōm q̄ ⁊ si sufficiat ad eligendū malū p eo q̄ facilꝰ ē defficere q̄ ꝑficere. nō tñ ad illꝰ oꝺciat principaliter. quoniā hoc nō ꝓuenit ei ſm naturā ꝛpriā cōplementū. sed potius ſm ꝓpriā naturā defectū. Preteres ⁊ si de se eligit malum. nunq̄ tamē eligit malū nisi inq̄ntum apparet bonū. Ad illud qō obz q̄ rationes potestates sunt ad oppositā. dōm q̄ et si verū sit in-

52 rōnalibus potestatibus defectibilib⁹ z creatis · nō tamē
verū est in rōnalibus potestatib⁹ in quibus nō potest
esse defectus · Absit em̄ q illud pb̄icum verbū sit verus
quo dicit q de⁹ pōt prava agere · h̄ em̄ est ꝺ veritatem
z ꝺ aug⁹ · sicut in · j · li · ostensuz fuit · z inferius suo loco
ondet · Qz em̄ dicunt rōnales ptātes esse ad opposita ·
hoc nō est q; sunt rōnales · sz q; sunt deficientes · maxīe
terius · sicut se hz bonū z malū · z ita ex hoc nō sequit q
li · ar · fm q libez possit ad malum · Ad illud qō obī q
53 li · ar · seipō potest in malū · dōm q et si seipō possit · nō
tn̄ pōt seipō sufficiente sz potius seipso deficiēte · seipō
em̄ pōt deficere · nec oportet aliquid aliud interuenire
ad hoc q erret in malum ·

Questio IIII k

De li · ar · in compatione ad aliud agens creatum · Et ē
questio · vtrū li · ar · ab aliquo agente creato possit cogi
Et q sic vī · Z az dam̄ · cū pbs dicūt q quedā sunt opa
tiones ptim voluntarie · ptim inuoluntarie · z quedam
mixte ex voluntario z inuoluntario · sicut iactare mer/
ces in mare · z similia · Si igit inuoluntariū ē illud qō
est p violentiā · aliquas opationes exeuntes a li · ar · cō
tingit pmiscere violentia · g si contingit magis z mīº
pmiscere · cōtingit eas simpliciter esse inuoluntarias
et coactas · g li · ar · cogi potest in actione sua · Item ma
ior virtus pōt inferre violentiā minori · sz qō pōt infer
re violentiā pōt cōpellere · g minor virtus a maiori po
test cōpelli · sz aliqua virtus potentior ē li · ar · viatoris
vt pote angeli · g saltē ab angelo li · ar · nostrū pōt cogi ·
Item si aliqua virtus pōt impediri ab actu suo · pōt vi
olentari · z si sufficienter pōt impediri sufficienter pōt
violentari · z si sufficienter pōt violentari pōt cogi · cuz
igitur li · ar · ab actu suo vl'vsu impediri possit · sicut pz
q diabol⁹ pōt auferre vsū li · ar · z facere furiosū · g vī q
ab eo li · ar · nostrū possit cōpelli vel cogi · Item qn radi
us ē iunctus aque · mota aqua necesse ē moueri radiuz
sed multa maior vinculo cōiungit aīa corpi cū coniun
gat radius aque · g moto corpe necesse est moueri affe/
ctus aīe · si igit aliqua virtº creata pōt corpus trāsmu/
tare poterit p cōsequēs li · ar · vertere z cōpellere ipō no
lente · Item sicut se hz intellectus ad verū · ita se hz affe
ctus ad bonū · sz intellectus compelli pōt ad credendū
aliquod verū · g z affectus ad amandū bonū · si g li · ar ·
non dicit aliud cū rōnem z voluntatē · vī q z ipm com
pelli possit p actionē alicuⁱ agēs creati · Itē agēs crea
tum sua actione potest li · ar · cogere coactione inducen
te · que est dispositio respectu coactionis sufficientis · sz
dispositio p frequentē sui iterationē z intensionē pt fi/
eri necessitas · g vī q si voluntas possit cogi coactione
54 inducente · q pcessu tpis compelli possit coactione suf
ficienti p actionē alicuⁱ creature · Sed ꝺ · Bern̄ · de li ·
ar · Voluntas pro ingenita sui nobilitate nulla cogitur
necessitate · si igit voluntas a nemine pōt cogi · z h̄ non
est ob aliud nisi ppter li · ar · libertatē · g lib · ar · a nulla
creatura potest cogi · Item si aliqua creatura posset li ·
ar · hominis cogere · h̄ maxime competeret ipi diabolo
de quo dicit Job · xl · Nō ē potestas sup terrā q̄ ei pos/
sit compari · si g diabol⁹ li · ar · nostrū nō pōt cogere · ꝺa
tunc faceret nos continue peccare · vī q nulla alia cre/
atura possit ipsum cogere · Item nulla maior compul/
sio potest fieri li · ar · hominis cū p cōminationem mor/
tis · sz mortis cōminatio ad cōpellendū li · ar · nō sufficit
sicut pz in martyribz · sanctis · z alīs · g a nulla creatu/
ra potest compelli · Item si li · ar · est fm id qō est supe/
rā potest compelli · Item si li · ar · est fm id qō est supe/
mū in anīma · cum ipius sit regere z mouere omnes po
tentias · sz eo qō supemū est in aīa · solus deus maior
est · g nulla creatura potest sup illud · nulla igit creatu/
ra potest in hominis li · ar · cōpellendū · Rº · ad pdicto/
rū intelligentiā ē notandum q est loqui de li · ar · cūtum 55
ad actum exteriorē z cūtum ad actū interiorez · siue cūtū
ad actū priū · z cūtum ad actū alienū · Si loquamur de
li · ar · cūtum ad actum exteriorez · sic respectu taliū actu
um potest interuenire coactio · pōt em̄ quis cōpelli vt
genua coram ydolo flectat · z vt manibus priꝰ thura
altaribus imponat vel incendat · Si aūt loquamur cūtum ad actum interiorē · ꝺ · s · evelle vel eligere aut cōsen
tire · sic respectu talis actus potest li · ar · aliquo mō in/
duci · pōt z impediri · sz nullo modo potest cōpelli · In/
duci quidē pōt · qm̄ amat aliud a se · z qō infra se ē · Vn̄
p obliuionē alicuⁱ rei amate vel ablationē pōt induci
ad cōsentiendū in aliquid multuz efficaci psuasione · p
quē modū ydolatre tēptabāt sanctos martyres cōsenti
re in ydolatria · mō pmittendo delectabilia · mō infligē/
do tristia · Ista tn̄ inductio longe distat a coactione
sicut pbat ipse exitus · q; nec blanditiēs allici · nec tor
mentis terreri adeo potuerūt vt a veritate iusticie mu/
tarenk · z sic li · ar · induci potest · q; amat aliquid infra
se · vt pote vitam temporalē vel aliquid cōsimile qō po
test agens creatū cōferre vel auferre · Potest etiā impe
diri ppter inclinationē z cōiunctionē sui ad corpalem
naturā · q subest virtuti creature · vnde bene posset ali/
quis alīū ita ledere q vsum li · ar · amitteret · ex h̄ tn̄ li ·
ar · non cogeret · Coactio em̄ ponit li · ar · actū z vsuz · sz
ligatio vel impeditio tollit · Et iterū impeditō pueni/
re potest ab inferiori · coactio puenire hz a superiori · hic
est q li · ar · et si possit induci ab agente creato rōne bo/
ni exterioris amati · z possit impediri rōne cōiuncti cor
poris · nō potest tn̄ cogi respectu actus priꝰ · Hanc em̄
dignitatē hz li · ar · vt inēūtum li · soli deo sit subiectum
z q inēūtum libez nulli agenti creato subest · cū coactō
sit a superiori · nullum agens creatū potest ipsum cogere
Unde cōcedende sunt rōnes hoc ostendentes · Ad il/ 56
lud aūt qō primo obī in ꝺ trariū q est actio mixta ex vo
luntario z inuoluntario · dōm · q illud intelligit de acti
one exteriori · z cūtū ad illā pōt interuenire coactō · Pre
terea intelligit ibi de inuolūtario put dicit inuolūtarū
p violentiā nō inēū p violētiā coactiōis sufficiētis · sed
solum inducentis · Ad illud qō obī q maior virtus pt
violentare minorem iam pz rnsio · q; cūtum ad liberta/ 57
tis dignitatem · sicut ostensum fuit in primo · pblemate
omnes creaturas rōnales habent equalitatē · nec vna
nata est fm istam prietatem in alterā agere · z ppter h̄
nec alteram violentare nec cogere · Cum enim ꝺ q ma
ior virtus pōt violentare minorē · h̄ veritatē hz si fm q
maior est nata sit agere in minorē · Ad illud qō obī q 58
li · ar · pōt in sua actione impediri · dōm q verū est · tam
ex hoc non sequit q possit cogi · Impedimētum em̄ pri
uat actū libertatis · sz coactio ponit actū li · ar · z simul
cum hoc ponit q non sit libertatis · z ista sunt incom/
possibilia · sicut si poneret aliquis actus esse voluntā/
tis z non esse voluntarius · z melius videbit · j · z rō ra/
tio illa non cogit · Ad illud q obī q aqua mota neces/ 59
sario mouet radius ei coniunctº · dōm q non est sumi/
le · p eo q radū multiplicatio est naturalis · nec pōt lux
seipam non multiplicare cuz inuenit materiā sibi aptā
z sicut multiplicatio radū est naturalis · ita z reflexio eⁱ
est naturalis z repercussio · z ppterea cum aqua mouē
tur · Alio modo suscipit radius · ideo necesse est ipsum

alio mō reflecti·li·aūt ar·preest corpori cū i suū actū vo
60 luntarie exit·z seipō est ꝓpriū actus variatio·nō ex hoc
ꝙ aliqua fit mutatio in corpore coniuncto. Ad illud
qō obr̄ de compatione intellectus ad verū·z affect⁹ ad
bonum·dōm ꝙ z si aliquo modo sit compatio cōsimil·
non tm̄ est omnimoda similitudo·qm̄ sicut oñsum fuit
supra li·ar·pl⁹ se tenet ex pte motiue c̄ꝫ cognitiue·z iō
coactio plus repugnat affectioni c̄ꝫ repugnet cogniti/
61 oni·z ꝓterea non sequitur ꝙ si intellectus potest cogi
ꝙ et affectus. Ad illud qō obr̄ ꝙ pōt induci·dōm ꝙ z
si inductio videat esse quedam coactio·maxime ꝟm hu
mana iura que dicunt ꝙ illud qō fit cū metus non esse
habendum ratum·maxime de eo metu qui potest cade/
re in constantē viruz·p eo ꝙ considerant exteriora opa
ꝟm veritatem tamen ista inductio stat cuz libertate vo
luntatis·nec ei repugnat in aliquo·sz potⁱ repugnat
plenitudini amoris z voluntatis. Non em̄ ita plene
vult aliquis quando vult ex inductione sicut quando
vult absolute·sicut ptz de iactatione mercium in mare·
nihilominus tamen saluatur ibi rō libertatis z volun
tatis·vnde talis metus apud deum non excusat a cul/
pa·sicut apte patet in negatione a petro facta·z ꝓte/
62 rea non sequit ꝙ si possit a creatura induci ꝙ possit co/
gi. Nec valet qō obiect de dispositione que hz fieri ne
cessitas ꝙ iterationem·hoc enim verum est respectu vir
tutis naturalis z actus qui determinatur ad vnā differ
entiā contrarietatis·non aūt verū est respectu volun
tatis q̄ absoluta est·z quantum est de se vertibilis est·
Preterea illud locuz habet in eo genere dispositionis
que est eiusdez generis z ꝓpinquitatis·vt est dispositio p/
xima z remota·sic autem non est in proposito vt ostē
sum est supra·z sic patent obiecta.

Questio V I

De li·ar·in compatione ad mouens primū·s·ad ipsuz
deum. Et est questio·vtrū li·ar·possit a deo cogi? Et
ꝙ sic vr̄ Luce·xiiij·Exi in vias z sepes z compelle intra
re vt impleat domus mea·si g̃ in domū dei non cōtin/
git intrare nisi ꝙ vsum li·ar·z dominus intrare cōpel/
lit·videt ꝙ li·ar·cogit. Item Joh·vj·Nemo venit ad
me nisi pater traxerit illum·sed ad christum nō itur nisi
p li·ar·actum·si igit̄ li·ar·non venit ad filium nisi tra/
batur a patre·z tractus est motus violentus·sicut di/
cit phs·li·ar·a deo violentat z cogitur. Item puer·xx·
Sicut diuisiones aquaz ita cor regis in manu domini·
quocunq; voluerit inclinabit illud·g̃ si lib·ar·inclinat
ad vnam ꝑtem contradictionis·quantūcunq; ad illaz
inclinet·deus potest ꝓfecte facere ꝙ velit opposituz·g̃
potest cogere li·ar·ad volendum. Item omnis creatu
ra est in ꝓfecta obedientia respectu creatoris·g̃ si li·ar·
aliquid creatum a deo est·necesse est ipm̄ esse in ꝓfecta
obedientia respectu dei·g̃ si aliqua virtus potest a deo
compelli·potest z virtus li·ar·sz deus de alijs creaturz
potest facere contra ꝓpriam naturā·g̃ de lib·ar·potest
facere contra ꝓpriam libertatem·g̃ pōt ipm̄ cōpellere.
Item plus pōt facere li·ar·diuinum sup humanum c̄ꝫ
possit li·ar·humanū sup aliquod brutum·sz homo pōt
aliquod brutum cogere ad aliquā operationē inferen/
do sibi violentiaz·ergo multo fortius virtus increata
potest cogere voluntatem nostrā·Sed contra Aug⁹.
sup Gen̄·ad lram. Tam non pōt deus facere cōtra na
turam quā bonā instituit·c̄ꝫ non pōt facere cōtra volū
tatem suam·si igit̄ deus voluntarie li·ar·dedit homi/
ni·impossibile est eum de li·ar·facere cōtra inditā sibi li
bertatem·sed si ipm̄ cogeret·contra eius libertatē face
ret·g̃ li·ar·cogi a deo est impossibile. Item aug⁹.xir·de
ci·dei. Illud est vnicuiq; rei naturale qō de ipsa facere
disposuerit omnipotentis voluntas·g̃ si nullum na/
turale est ꝙ violentiam·nihil qō facit deus est violen/
tum·si igit̄ omnis coactio ē ꝙ violentiam·q̄d de
li·ar·faciat·nulla potest sibi a deo inferri violentia·ac
ꝙ hoc nulla coactio. Irez voluntas hoc ipso li·ar·vult
qz cum vult·vult se velle·z seipm̄ mouet·sz impossibile
est voluntatem aliquid velle plene quin illud velle sit
a voluntate seipa mouente·z quin volūtas velit se vel/
le·g̃ impossibile est li·ar·cogi·non solū ab aliquo crea/
to verumetiā nec a deo. Item nihil aliud est dicere ali/
quē facere aliq̄d ex coactione·c̄ꝫ ꝙ faciat illud inuitus
g̃ li·ar·vel voluntatem cogi ad actum ꝓprium non est
aliud c̄ꝫ ꝙ voluntas aliquid velit inuita·sz si est inui/
ta respectu alicuius illud non vult·g̃ voluntatē coge/
re nihil aliud ē facere nisi facere voluntatem simul et se
mel velle z nolle·si igit̄ duo cōtradictoria simul esse nō
tm̄ est impossibile creature verumetiā creaēici essentie
patz tē. Item tunc aliqua virtus cogit̄ quando ad op
positum sue inclinationis mouetur·sz li·ar·eoipo ꝙ li
berū ita natum est inclinari ad vnum oppositum·sicut
z ad reliquum·g̃ libertas eius saluatur in inclinatione
ad vtrunq; oppositum·siue ad hoc inclinetur siue ad il
lud·si ergo coactio excludit libertatem·z libertas non
excluditur ad quodcunq; inclinet·igit̄ ex nulla inclina
tione cogi potest li·ar·sz non est alius modus ipm̄ co/
gendi nisi inclinando ipm̄ ad aliq̄d volitum·g̃ impos/
sibile est ipm̄ cogi·nec ꝙ mouens creatum·nec ꝙ agens 65
primū. Ro⁹. ad predictoz intelligentiam ē notandū ꝙ
cum queritur vtrū li·ar·possit cogi a deo·ꝙ illud pōt in/
telligi duplicit·Aut ita ꝙ intelligatur ꝙ possit auser/
ri libertatē·z auferendo libertatē supducere coactionē
z hoc modo nulli dubiū esse debet quin deus possit hō
cere quantū est de immensitate sue potentie. Alio mō
vt intelligatur ꝙ deus cogat libez ar·salua ꝓpietate li
bertatis et eius natura·z hoc mō non soluz est impossi
bile·sz etiam nō intelligibile·p eo ꝙ implicat in se duo
cōtradictorie opposita. Ex hoc em̄ ꝙ li·ar·est·si aliq̄d
vult libere vult·et ex hoc ꝙ voluntariū est·si aliq̄d vult
voluntarie vult·z seipō mouēte vult·Ex hoc aūt ꝙ co/
gitur·si aliq̄d vult seruilit̄ vult·z si q̄d vult inuite vult
z si aliq̄d vult ab alio vult·qz violentum est cuius prin
cipium est extra nihil conferente vim passo·g̃ li·ar·co/
gi non est aliud c̄ꝫ actum li·ar·simul z semel esse liberū
z seruilem·esse voluntarium z non voluntariū·esse a se
z non a se. Si igit̄ impossibile est qō claudit in se vtram
c̄ꝫ ꝑtem cōtradictionis·nō tm̄ est impossibile creature
verū etiam creatrici essentie·qz illud posse non est pos/ 66
se·sicut in primo li·ostensum est·planū est ꝙ li·ar·ꝟm
modum intelligendi a deo cogi est impossibile. Vnde
cōcedende sunt rationes ad hoc inducte. Ad intelligē
tiam aūt rationū ad oppositum adducteaz notandū ē ꝙ
differt dicere voluntatē induci·z voluntatem mutari·
z voluntatem cogi. Tunc em̄ induci dicit quando alis
qua ꝑsuasio fit qua disponit vt ad aliq̄d appetibile in/
clinet·que si valde intensa sit·nomen coactionis sorti/
tur·c̄ꝫ huius non sit vera coactio sicut supra ostensum est.
Tunc aūt voluntas mutat̄ quando ipa volente vna
potenti virtute·affectio immittit ei ad contrariuz·z de
nolente fit volens·ita ꝙ vna actio expellit z contraria
inducitur·sicut patet cum deus de amatore temporali/
um facit temporalium contemptorem·z hec dicitur ee
quedam compulsio z tractio diuina·dū voluntas

co sepatur·cui per amoris glutinum fortiter iungebat·
Tunc aũt voluntas dicit cogi quando intelligit ipam
inuitam aliquid velle·7 repugnante actu voluntatis
deliberatiue·aliena ꝟtute mouente·7 repugnantia ma
nente·ad aliquid volendo inclinari·7 hec duo oppositi
ta implicat sicut ostensum est· Voluntas igitur indu
ci potest ab agente creato·mutari vero ab alio non po
test nisi ab agente increato·cogi vero ab aliq̃ non pot·
Et ꝓ tanto dicit bern̄·q̃ libertas voluntatis est ita ple
na suo modo in creatura sicut in creatore·7 q̃ in omni
bus reperitur equaliter· Hoc em̄ sicut supra explicatũ
fuit intelligit ꝯtum ad coactionis priuationem·7 ꝓb̄
manifesta est rō̄sio ad autoritates 7 rationes· Ex eniz
dicit in scriptura deum voluntatem hominis compel
lere·7 voluntatem hominis trahere·7 voluntarem ho
minis ad quodcūq̃ voluerit inclinare· sicut ostendūt
ille tres ꝓie autoritates·hoc intelligit nō q̃ volūtatẽ
cogat·sz q̃ volūtatẽ creatā nō solū inducit sic agẽs cre
atū·verum etiam immutat·immittendo affectiões va
rias·in qua immissione non est coactio·ꝓ eo q̃ ita vo
luntarie volo illud qđ deus immittit sicut illud qđ ex
meipso volo·sed si aliquid volo·volens volo·non in
65 uitus·7 ita in volendo ad nihil compellor· ¶Ad il
lud qđ obr̄ de ꝓfecta obedientia creature·dōm q̃ ex hac
ratione potius potest cōcludi oppositum ꝯ ꝓpositum
Quia enim ibi est obedientie ꝓfectio·7 lib·ar·respectu
dei ad omne qđ deus voluerit sic habz moueri·sicut pi
la ad omnẽ partem·ideo quicquid de ipo vel circa ipm
faciat·non compellit nec violentat·nec etiã aliam cre
aturę violentiam inducit ꝯtum ad illam potentiã obe
dientie·ꝯtum aũt ad potentiaz specialis nature·bene
aliquando infert violentiam in miraculoz operatiõe
sed talis violentia infertur virtuti naturali non volũ
tati·q̃ virtus naturalis sic est determinata ad vnum·
vt si trahatur ad oppositum hoc est ꝓ violentiam·Vo
66 luntas vero vertibilis est ad vtrūq̃ oppositum·sicut 7
rota 7 pila habet vertibilitatẽ ad motum· ¶Ad illd̄ qđ
obr̄ q̃ plus potest liber ar·diuinum super hominẽ vel
humanum 7c·dōm q̃ verū est in his que posse est potẽ
tie·posse autem cogere brutū hoc est potentie·sed pos
se cogere li·ar·manens liberum hoc est inordinationis
7 impotentie sicut prius ostensum est·Coactio eniz nō
sic repugnat nature brutali sicut repugnat libertati ar
bi·7 propterea illa obiectio non concludit·

¶Questio VI m

¶De li·ar·in compatione ad corpus coneunctum· Et ẽ
questio·vtrum ꝓpter ineptitudinez corporis ligari ha
beat ꝯtum ad vsum· Et q̃ sic videt·Bern̄·de li·ar· Ue
sanis 7 infantibus 7 dormientibꝫ nihil q̃ agant impu
tatur·sz hoc non est nisi q̃ carent vsu li·ar·7 hoc nō est
nisi propter aliquod impedimentum a parte corporis
ergo 7c· Item hoc ipm videt exemplo·quia vir castus
7 sanctus cuius castitas est magnaf requenter in som
nis consentit operi peccati· quod nullo modo faceret
tempore vigilie·q̃ in somnis ligatur actus liberi ar·sz
hoc non est nisi ꝓ lassitudinem 7 ineptitudinẽ ex parte
corporis·ergo 7c· Itez deficiente priori deficit id quod
posterius est·si ergo impeditur aliquis actus q̃ pream
bulus est ad vsum li·ar·ꝓ ineptitudinẽ corporis·neces
se est 7 vsum li·ar·impediri·sed actus preambulus ad
li·ar·est operatio intellectus que ꝓ ineptitudinem cor
poris impeditur·sicut patet in dormientibꝫ 7 frenetic
7 ꝑbs dicit q̃ intellectus corumpit quodam interius
corupto·7 hoc docet ipsa experientia·q̃ 7c· ¶Itẽ sicut
homo lassatur in sentiendo·ita etiam lassatur in cogi
tando 7 in meditando·sz quia corpus lassatur in sentiẽ
do·ideo indiget quiete somni in quo impedit ab opera
tionibus sensuum·ergo pari ratione necesse est lib·ar·
propter lassitudinem corporis ab actu 7 vsu ꝓpio im
pediri·Sed contra·iij·Reg.iij·refert historia q̃ domi
nus in somnis apparuit salomoni·7 merito peritōnis
quam fecit·dominus dedit ei sapientiam multam·si q̃
mereri aliquid apud deum et sapientiam suscipere est
vsus li·ar·in somnis·videt q̃ ꝓpter lassitudinẽ 7 ineptı
tudinem corporis 7 quietẽ in somnis li·ar·ab actu suo
non habeat impediri· Item Bre·sup illud Job· Ter
rebis me ꝑ somnia loquens de nocturnis illusionibus
Nec malignos spūs agere supna dispensatio benigne
permittit in electoz cordibus·ne ipse saltem a passionis
premio somnus vacet·q̃ contingit in somnis mereri·q̃
ꝓpter ineptitudinem corporis li·ar·non amittit vsum
ꝓpium· Item anima ꝯtum ad ꝓpriam operationem sine
li·ar·nullius partis corporis est actus·nec illam opa
tionem exercet ꝑ aliquod organum·q̃ quantumcunq̃
corporale organū vel ledatur vel fiat in eptum·li·arb·
non pdet vsum suū· Item quanto magis aīa recolligi
tur ab exterioribus ad interiora·tanto magis viget ope
tio interior·sz cuz ligant organa sensuū exteriorz·recol
liguntur vires aīe ab exterioribus ad interiora·q̃ tunc
magis debet vigere operatio interior·sed penes hunc at
tenditur li·ar·vsus·q̃ nō corpus efficit ad sentiendum
ineptum·vtpote ꝑ somnū·li·ar·tunc debet habere po
tissime vsum ꝓpium· Item videre futura hoc est rōis
marime eleuate·sz in somnis potissime fit releuatio et
preuisio futurorū·q̃ potissimus actus rōnis viget in
somnis dum ẽ ineptitudo ex pte corporis·pari rōne et
vsus li·ar Itẽ multo magis pendet ex corpore vis fan
tastica 7 imaginatiua ꝯ rōnalis virtus 7 intellectiua·
q̃ si propter ineptitudinẽ a parte corporis q̃ qdem ẽ in
freneticis vel etiam in somnis·nō impedit operatio fan
tastica·immo etiam viget·videt q̃ non debeat impedi
ri operatio intellectiua·Est igitur questio cum opera
tio li·arbi·vel etiam intellectus nullo modo pendeat
ex corpore·vnde est hoc q̃ impeditur 7 ligatur propter
aliquam ineptitudinem factam circa corporale orga
num·Et iterū si impeditur·cum minus pendeat ex cor
pore ꝯ virtus fantastica·vnde hoc est q̃ magis perdit
vsum suum ratio in somnis ꝯ fantastica vel imagina
tio·7 Et iterum cum ratio ꝯtum ad actum lib·ar·ma
xime sit potens 7 libera·vnde hoc est q̃ propter inepti
tudinem ex parte corporis facilius tollitur vsus li·ar
bi·ꝯ aliquis actus rationis· ¶In somnis enim ho
mo aliquis habet rationales motus·7 in furiosis si
militer hoc videmus·quia multa dicunt que non pos
sunt dicere nisi rationem haberent cum ad interroga
ta respondent·in neutris tamen dicitur vsus li·ar·eē·
Omnia hec difficilem faciunt questionem· ℟o· q̃ 7 si 67
ad hanc questionem facile sit respondere cuz q̃rit·vtrū
li·ar·ligetur per corporis ineptitudinem ꝯtū ad vsum
quoniam ipa experientia hoc plane docet 7 manifestat
q̃ ligatur in paruulis 7 dormientibus 7 furiosis·ad il
lam tamen questionem que hanc subsequit·vicz quare
ligatur li·ar·ex corporis ineptitudine cum non sit po
tentia alligata organo·valde difficile est respondere et
eius assignare causam· Intelligendum tamen est q̃ est
quadruplex modus satisfaciendi huic questioni· Qui
dam enim dicere voluerunt q̃ vsus rōnis vel etiã lib·
ar·impeditur 7 ligatur ex corporis ineptitudine ꝓ
pter animę cōuersione· Quidam vero ꝓpter obsequiū
corporalis priuation· Tertius ꝙo modus dicendi est·

q̄ propter opatiōis rōnalis q̄ndā cōicationē. Quart⁹ aūt mod⁹ est q̄pter corpis ꝛ aīe vnionē ad tercīū cōstitutiōnē p̄dō q̄pter q̄uersionē dixerūt aliquā aīaz ipediri ab actu rōnis exīte ineptitudine ex pte corpis. Aut ei est corp⁹ ineptū ex aliq̄ lesione interiori. sicut ē in furiosis ꝛ freneticis. tunc aīa cessat ab opatione intelligendi. q̄pter hoc q̄ nimia cōpassione cōuertīt ad corp⁹ rationē nobilis organi lesi. Aut ē ineptum impfectione q̄ est in membris ꝛ organis. sicut ē in puulis. ꝛ tunc anīa adeo est intenta gubernationi corporis ꝛ reb⁹ q̄s p sensuz corporis q̄apit. q̄ q̄si obliuiscīt sui. ꝛ ideo ex nimia cōuersione ad corp⁹ suū q̄ est ex organoꝝ lesione. siue ex impfectione. contingit vsum rōnis ꝛ lib. ar. impediri. Sz hic mod⁹ dicendi nō plene satisfacit. videm⁹ enim q̄ vehemens dolor ex pte corporis in extremitatibꝫ factus rōnis vsum nō impedit. ꝛ tn̄ aīa illū dolorē multū refugit. Itē in somnis nō magis conuertīt ad corpalia q̄z in vigilia. si g̃ q̄uersio est q̄ in vigilia vsum rōnis nō tollit. pari ratione videt q̄ nec cōuersio q̄ est in somnis circa regimen corpis. Et ideo est scōs mod⁹ dicēdi. videlz q̄ li. ar. a p̄rio vsu hz impediri q̄pter p̄uationem obsequij corpalis. ꝛ si em̄ opatio intellectus nō fiat p organū. nihilominꝰ tn̄ virtutes sensitiue ipsi intellectiue faciunt aliquod obsequiū ad hoc q̄ exerceat suū actū. Du
68 plicīt em̄ obsequīt vis fantastica intellectui in actu intelligendi. in ꝫ vicz q̄ offert illa fantasmata intellectui possibili. sicut obiectū offert spēm oculo ꝛ in hoc etiā q̄ intellectus excitari hz ab inferiori q̄z diu ē ꝺiunct⁹ corpori. ꝛ iō q̄n lesio ē ꝛ ineptitudo ex pte organi potentie sensitiue ꝛ fit p̄turbatio fantasmatū. impedīt vsus lib. ar. ꝛ intellectus q̄pter ꝫ q̄ auferī sibi debitū obsequium sicut oculꝰ meus pōt impediri ab actu videndi q̄pter obscurationē aliquā factā in re visibili q̄ hz mihi offerre speciem ꝛ visuz meū excitare. Sz iste mod⁹ dicendi ad hu ē nō plene satisfacit. p eo q̄ nos videm⁹ opationem intellectus impediri nō facto impedimento in ope exteriōris virtutis sensitiue. vt pote imaginis ꝛ fantasie Et iterū cuz intellectus ꝛ memoria intelligibilis aliq̄s spēs in se habeat abstractas q̄s in se ꝛ penes se conseruat. q̄s aīa secū trahit cū a corpe sepaī. vī q̄ cū obsequio fantasie ꝛ fantasmatū circūscripto. intellectꝰ vsum habere debeat respectu eoꝝ quoꝝ hz in se habitū. ꝛ ꝫ plane falsum ē. q̄ hō impedīt a cōsideratione eoꝝ q̄ nouit sicut ab ignitione eoꝝ q̄ nō nouit. Et q̄pterea ē tertⁱ⁹ modus dicēdi. q̄ opatio li. ar. ꝛ rōnis ex corpis ineptitudine hz impediri q̄pter quādā cōicationē opatiōis. Cōmunicat aūt quodāmō potētia intellectiua opationez suā corpi cōiuncto. cū cōicet ei ee. ꝛ ex eis fiat vnū p eēntiā. nō solū inq̄tū aīa ē vegetabilis ꝛ sensibilis. sz etiaz inq̄tum rōnalis. Aīa em̄ rationalis aduenies copi bumano sicut ex sua vnione facit ipm̄ esse aīal ꝛ aīatū. ita facit esse hominē. ꝛ iō sicut aliquā opationē cōicat corpori inq̄tū facit viuū. ꝛ inq̄tuz facit animal. sic etiam
69 cōmunicat aliquam inq̄tum facit hoīem. licet nō omnino vniformiter. Differenti em̄ mō cōicat aīa corpi q̄ respiciūt potentiā vegetatiuā. ꝛ sensitiuā. et opationes potentie intellectiue. Nā opa sensitiue ꝛ vegetatiue sic cōicat corpi vt sit in corpe ꝛ p corp⁹. sit etiaz in corpe vt nō sine corpe. nō em̄ nutrit aīa nisi mediāte organo corporeo. nec nutrit nisi q̄z diu est in corpe. Intelligere aūt sic cōicat aīa corpi vt sic intelligat cuz corpe aliquo mō agente. vt tn̄ nō intelligat p corpus. sic intelligat etiaz in corpe. vt tn̄ etiā intelligat cum ē sepata a corpe. Qz ꝫo dū est in corpe cōicat ei rōnalem cōpationem. iō facta in ordinatione ex pte corpis hz illa opatio impediri. Sz iste modus dicendi calūniā hz in hoc q̄ dicit q̄ opatio intellectus aliquo mō cōicaī corpi. cū nō videatur verū. ꝛ pbs cōtradicere videaī exp̄sse in. xvj. aīaliū. vbi dicit q̄ intellect⁹ est ab extrinseco q̄pter hoc q̄ nullo modo ē imixtus corpi Et hoc ipm̄ dicit in. iij. de aīa. Et itez. ꝛ si concedaī q̄ hō intelligat. nullo tn̄ mō cōcedit. nec de toto corpore nec de pte q̄ intelligat. Tn̄ vī q̄ ꝫ dicaī de toto cōiuncto rōne p̄tis sez aīe. sicut cū dicīt hō est albus. hoc dicīt solū ratione corpis. Et q̄ptera ē quartus mod⁹ dicendi. q̄. s. opatio aīe in corpe impediri hz q̄pter corpis ineptitudinē. Et hui⁹ratō est vnio aīe ꝛ corpis ad vnius tertij cōstitutionē q̄ē vnū q̄ eēntiā. ꝛ cui debet q̄ria opatio sm̄ q̄ est vnū. hec aūt opatio nō ē viuere tm̄. nec sentire siue mouere. sz ratiocinari ꝛ intelligere. Et q̄pter ipam vnionē nō tm̄ pendet aīa ex corpe q̄ꝫtū ad actū sentiendi. sz etiā aliquo mō q̄ꝫtū ad actū intelligendi q̄ꝫdiu est in corpe. sz longe aliter ꝛ aliter. Quātū ad actū vegetandi ꝛ sentiēdi. sic pendet vt nullo mō possit eos exercere sine corpe. nō aūt sic de actu intelligendi. Sic etiā pendet vt illos actus exerceat p corp⁹ ꝛ p organū corporeū. nō sic aūt de actu intelligēdi. ꝛ iō actū sentiendi dicīt cōicare aīa corpi. Tn̄ nō absurde oīno dicīt oculꝰ videt. nō sic aūt de actu intelligendi. Dicīt aūt aīa sentire p corp⁹ nō intelligere p corp⁹. q̄ cū duo cōcurrant ad actū intelligendi ꝛ sentiendi. vicz recipere ꝛ iudicare. in sentiendo receptio specialiter est a corpore. sz iudiciū ē a virtute. ꝛ in intelligendo vtrūq̄ ē a virtute intellectiua. vicz ab intellectu possibili ꝛ agente. Et q̄pterea intellect⁹ ꝺz vis non alligata materie. ꝛ opationē hanc pōt habere. cū ē sepata a corpore. q̄ꝫdiu aūt est in corpe nō omnino intelligit p̄ter corp⁹. Sicut em̄ esse anīe in corpore aliquo mō pendet ex corpe. q̄uis non pendeat esse ipi⁹ aīe in se. iō ad hoc q̄ aīa sit in corpore. necesse ē corp⁹ debite cōplexionatū esse. ꝛ ad illi⁹ cōplexionis corruptionē cōtingit aniam nō amplius esse in corpe. sic q̄ꝫdiu aīa est in corpe intelligere suū nō ē sine corpe ꝛ sine aliq̄ dispositione ex pte corporis. cuius autoritas cōuenit actui intelligēdi. sicut cōgrua dispositio corrūdebat exīte aīe in corpe ꝛ p̄fectioni eiusdem. Illa aūt auctas attendīt sm̄ illud q̄ē supmū in corpore. ꝛ q̄tuz ad nobilissimos spūs q̄ locū habet in nobilissimis organis corpis. Et q̄m̄ cū aliq̄d 70
auferī ab aliquo p̄rius aufertur ab eo illud q̄ est in eo excellentissimū. ꝛ cū aliq̄ virtus debilitaī. p̄ꝰ auferī ab ea summū q̄ꝫ illud q̄ est circa summū. hinc est q̄ in lesione corpis citius colligīt illud sm̄ q̄ corp⁹ cōformabatur opationi intellectiue q̄ꝫ illud sm̄ q̄ cōformabat opationi sensitiue. ꝛ iō fumositates ascendentes ad cerebrū q̄ perturbant spūs in somnis vel in pueris vel in freneticis. vel quecunq̄ alia lesio organoꝝ in q̄bꝫ resident spiritus subtilissimi corpales. facilius impedit vsum rationis q̄ꝫ imaginationis. Et sic patet ratio q̄re impedīt ex ineptitudine corpis rōis vsus. ꝛ quare impedīt magis q̄ꝫ vsus inferioris virtutis. Ex hac eadē rōne colligitur quare magis impeditur ratio quantum ad vsuz 71
libe. arbi. q̄ꝫ quantum ad alios actus rationales quos in somnis ꝛ furiosis aliquando dinoscīt habere. Acc em̄ li. ar. respicit potentiā rōnalez. put est in oīmoda et plena libertate. Libez em̄ ar. dicit dīnium potentie respectu actus sicut supra determinatū est. Et q̄m̄ cū ipe dicīt aliqua virtus opatiua. p̄mo auferī ei actus ille q̄ei inerat sm̄ suā plenitudinē. sicut ptz cum aliquis infirmat in pede. facilī⁹ ei auferī potentia velociter currendi q̄ꝫ potentia ambulandi. siue facilī⁹ impedīt hic actꝰ q̄ꝫ ille. sic ꝛ in ꝓposito facilī⁹ ꝛ frequentⁱ⁹ contingit subferre vsum libertatis q̄ꝫ quēcunq̄ actū potentie intellegendi. Concedende sunt igīt rōnes ondentes q̄ li. ar.

ex ineptitudine ex pte corporis hz impediri cm̄tū ad suū
vsum. sicut impedit in infantibꝫ z furiosis z dormientibus. // Ad illō qō primo obr in ꝫrū de petitiōe salomonis q fuit in somnis. dōm. q illud fuit aut gr̄e spālis z
72 priuilegiū nō legis cōis q in somnis potuit mereri z dignus fuit exaudiri. Aut certe hoc dr nō q deo dormiendo placuerit. sz q aut vigilando z illud pcogitādo deo placuit qō in vigilia placuerat. dñs p reuelationē manifestare voluit in somnis. frequenter̄ em̄ in somnis cm̄ in vigilia apparere cōsueuit. Et p hō pz rñsio ad sequēs ri. Hoc dictū est q occasiōe sumpta ab eo qō patiūt somnis. postmodū merent in vigilia. sicut vir pfectior demereri dicit in pollutione nocturna quā sua cogitatione puocauit. vl de cui⁹ recordatiōe postmodū delectat.
73 Ad illud qō obr q anīa p m opatiōez intellectiuā nō est act⁹ alic⁹ ptis corpis. iā pz rñsio ex pdictis. Quāuis ei nō opet p organū corpale. nihilomin⁹ tn̄ ad hoc q anīa opet in corpe necesse ē corp⁹ p m nobiles spūs z nobilia organa in debita actus altate et dispositōne ee sicut prius ostensū ē. Et q̄m hec dispositio rollit p corpis in ep/
74 titudinē. hō p sequēs act⁹ rōnis z vsus li. ar. impedit // Ad illud q obr̄ q anima in somnis reuocatur ad interiora. dōm q verū est. sed nō cm̄tū ad oēs opatōes interiores. sz cm̄tū ad opatiōes naturales. Iā somnus est q̄es virtutū aialiū cū intēsione naturaliū. z ideo nō se
75 quit q vsus rōnis vl li. ar. in somnis intendat. cū hec potiꝰ ꝫtineāt sub viribus aialibus cm̄ naturalib⁹. Ad illud q obr q in somnis aīa videt futura. dōm q sicut determinatū est supra dis. vij. in sōnis nō ē pcisio futuroꝝ nisi visitatio emittat ab altissimo. sicut dr Ecci
76 xxxiij. Magis aūt dñs visitat in somnis cm̄ in vigilia in reuelādo futura. Tum ꝓpter hoc q aīa in vigilia ē dispsa ad exteriora sensibilia cōprehēdenda Tum q etiaz dñs qui posuit tenebras latibulū suū ad suū fr̄i⁹ occultationē. magis vult in somnis cm̄ in vigilia reuelatiōes emittere Tum quia etiā magis in somnis agitur hō cm̄ agat. z in reuelatōne diuina pl⁹ se hz hō p modū suscipientis cm̄ agentis. Tum q etiā in somnis medīū tenet hō inter mortuū z viuētez. et ita quodāmō a vita hmōi recedit. de qua dñs Exod. xxiij. dicit. Non videbit me
77 homo et viuet Ex hoc ergo nō pōt ꝛcludi q vsus libe. ar. sit in somnis cm̄tus ibi cōtingat reuelatiōes fieri. q̄m in somnis magis agit aīa cm̄ agat sed in vsu li. ar. magis agit cm̄ agit // Ad illud qō obr q vis fantastica nō impedit in somnis. dōm. q z si videat fantasia magis in somnis cm̄ in vigilia vigere nihilomin⁹ tamē aliq̄ modo impediri habz. potētior est em̄ hō in vigilia ad imaginādū omne qō vult cm̄ in somnis. licet mot⁹ imaginatiue nō ita appareat in vigilia ꝓpter ꝙuersiones aīe ad exteriora. z in somnis medīū mot⁹ sentiātur ꝓpter aīe q/
eratiōnē. Et si obiectas q nō sic impedit quin aliquo modo habeat vsū suū fantasia ergo nec debet impediri sufacilius em̄ auferr̄ ois potētia in somno z citra somnū
et ꝓpter ea in somnis plus ꝙtantur virtutes aiales cm̄ naturales. mot⁹ aūt et decursus illoz fātasmatū naturalis est. et ideo nō sic impedit vsus fantasie sicut vsus potētie intellectiue. Ad q̄stiones autez que sequuntur plana est rel̄ō ex his que predicta sunt.

// Distinctio. xxvj. de li. ar. cōpato ad auxiliū gr̄e determinans quantū possit li. ar. cum gratia.

Nec est gr̄a opans z coopans ꝛc. // Supra egit magister de li. ar. siue de adiutorio hominis collato in se. in hac ꝓo pte agit de ipo cōpato ad auxiliū gr̄e. Diuidit aūt ista pz in duas ptes. In pma determinat quātū possit li. ar. cum gr̄a. In secunda quātū possit circūscripta gratia. j. dist. xxviij. Ad ꝓo inco/
cusse z incuntanter teneam⁹ ꝛc. Pma pz hz duas ptes In pma determinat de adiutorio gratie opantis z coopantis collato li. ar. put illud adiutoriū cōparat ad lib. ar. In secunda put cōparatur ad habitū gratuitū z vsum sibi debitū. j. dist. xxvj. Hic considerandū est cū predictum sit. Prima pz habet duas. In prima determinat quid sit siue cuius efficacie sit illud adiutoriū gratie qō li. ar. supaddit. In scōa vero determinat de eodem ad/iutorio cm̄tum ad voluntatē siue ad lib. ar. ordinat. ibi. Ipsa tn̄ eadē voluntas quedā gr̄e dona preuenit. Prima pz habz tres pticulas. // In prima determinat quid sit illud adiutoriū li. ar. supadditum cm̄tum ad actum siue effectum. In secunda ꝓo cm̄tum ad subiectum. ibi. Voluntatē ipam aug⁹. in li. de duab⁹ ꝛc. In tercia ꝓo cm̄tū ad ipm donū gratuitū. ibi. Et si diligenter intendas ꝛc. Sili scōa pz principalis tres hz ptes. In prima determinat vitatē. ibi. Ipa tn̄ eadē ꝛc. In scōa ꝓo rēouet dubitationē. ibi. Nō est tamē ignorandū ꝛc. In tertia ꝓo pte subiungit vitatis recapitulationē. ibi. Illi⁹ em̄ gr̄e pcipiē de ꝛc. Hanc aūt ptiū subdiuisiones manifeste sunt intra.

// Determinat quid sit illud adiutoriū li. ar. supadditū cm̄tū ad actū siue effectū. a

Nec ē gr̄a opans z coopans. Opans. ei gr̄a prepat hois volūtatē vt velit bonū Gr̄a coopās adiuuat ne frustra velit. vñ Aug⁹ in li. de gr̄a z li. ar. Coopando de⁹ i nobis p/ficit. qō opando icipit. q ipe vt velim⁹ opat icipiens. q volētib⁹ coopat pficiēs. vt ḡ velim⁹ opat. Cuz aūt volum⁹ z sic volum⁹ vt pficiam⁹. nobis coopat. z tn̄ sine illo vel opāte vt velim⁹. vl coopante cū volum⁹ bona pietatis opa nihil valem⁹. Ecce his ꝛbis satis aperit q̄ sit opans gr̄a. z q̄ coopans. Opans ei gr̄a ē q̄ pueit volūtatē bonam Ea ei liberat z ꝓpat hois volūtas vt sit bona. bonūcq efficacit velit. Coopās ꝛo gr̄a volūtatē iaz bonā seqt adiuuādo. vñ Aug. cōtra Julianū hereticū. q bonā volūtatē ex li. ar. tm̄ ee dicebat. at cq hoiez p li. ar. posse bonū velle z opari sine gr̄a asserebat ait. Aptā de cōmēdatiōe gr̄e aplus sentētiā ꝓtulit cū ait. Nō ē volētis neq currētis. sed dei miserentis. Hec si attenderes iuliane nō extēderes cōtra gr̄am merita volūtatis hūane. Nō ei ideo miseret de⁹ alicuius. quia voluit z cucurrit. sed ideo voluit z cucurrit. quia misertus est de⁹. Parat em̄ voluntas homis a deo z a domīo gressus hois dirigūt. Jō cq cōgrue ait. Nō ē volentis neq currētis. sz miserentis dei. Nō q hoc sine volūtate nr̄a agat. sz q voluntas nr̄a. nil boni agit. nisi diuinit⁹ adiuuet. Tm̄ alibi apls ait. Nō aūt ego sz gr̄a dei mecū. Nō iō dicit. q nihil boni agebat. sz q nihil boni ageret. si illa non adiuuaret. His testimonijs aperte insinuat. q voluntas hominis gratia dei preuenitur atcq ꝓparat vt fiat bona. non vt fiat voluntas. q z ante gratiam voluntas erat. sz nō erat bona z recta voluntas.

DI. XXVI

Aug⁹

Roz. ix.

Ps. xxxvi.

a Voluntas est animi motus ꝛc. Sicut dicit ꝓbus. peccat qui diffinit id quod est in quiete ꝙ id quod est in motu. sed voluntas est in potentia. ḡ male diffinit cuz ꝺr voluntas est animi motus. Item velle plus est agere ꝯ pati. ḡ plus mouere ꝯ moueri. si ergo motus sonat in passionez videt ꝙ voluntas non debeat dici animi motꝰ. Rº. ꝺom ꝙ sicut dicit Anſ. Voluntas dicit eꝯ uoce ad voluntatem instrumẽtuz ꝛ voluntarem affectionem. ꝛ voluntatem vsum. Et aug. non diffinit hic voluntatem ꝓut accipitur ꝓ potẽtia. sed ꝓut accipit ꝓ vsu. Et si tu q̃ras. quare magꝭ diffinit voluntatem ꝓut accipit ꝓ vsu ꝯ ꝓ potentia. Ratio hui⁹ est. quia potẽtie manifestant per actus. et ideo cognita voluntate vsu ꝙ cõsequens cognoscit voluntas potẽtia. Ad illõ quod obr ꝙ vsus voluntatꝭ nõ est passio sed actio. ꝛ ita nõ debet dici motus. Ꝺom ꝙ motꝰ nõ tm̃ mõ accipitur passiue. imo etiã accipit actiue. et ꝓtererea omnes actiones anime quodãmõ passiones sunt.

Roꝛ. ix.

1

a

Voluntas ꝗd sit.

2

Determinat ꝗd sit illud adiutoziũ li. ar. supadditũ ꝯtum ad subiectum. b

Voluntatem ipsam Aug. in li. de duabus aiabus ita diffinit. a Voluntas est animi motꝰ cogente nullo. ad aliq̃d nõ admittendũ vel adipiscendũ. hec aũt vt non admittat malum ꝛ adipiscatur bonum ꝓueniꝰ ꝛ ꝓparatur dei gratia. Unde apostolꝰ gratiã ꝓuenientẽ ꝛ subsequentem cõmendans. i. operantem ꝛ coopantem vigilanꝰ dixit. Nõ est volentis neq̃ currentis. sꝫ miserentis dei. sꝫ non econuerso. non est miserentis dei sꝫ volentis ꝛ currentis. Mã si vt quibusdam placuit qõ dictũ est ita accipiaꝯ. nõ est volentis neq̃ currentis sꝫ miserentꝭ dei. tanq̃ ꝺicereꝯ. nõ sufficit sola voluntas hominis si non sit etiã misericoꝛdia dei. econtra ꝺicit non sufficit etiã misericoꝛdia dei si nõ sit etiã volũtas hominis. ac ꝓ hoc si recte dictũ est illud. qz id voluntas hominis sola nõ implet. cur non etiaz a contrario recte ꝺicit. non miserentis est dei. sꝫ volentis est hominis. cum id misericoꝛdia dei sola nõ impleat. Homo eñ credere vel sperare nõ poterit nisi velit. nec ꝓuenire ad palmaz nisi voluntate currat. Restat ḡ vt iõ ita recte dictũ intelligaꝯ vt totũ ꝺeꝯ deo q̃ hois voluntatẽ bonã ꝓuenit. ꝛ ꝓpat adiuuandã. ꝛ adiuuat ꝓparatã. nolentẽ ꝓueniꝰ vt velit. volentez subsequitur ne frustra velit. Ex his verbis ꝛ alijs premissis euidenter traditur. qz volũtas hominis ꝓparaꝯ ꝛ ꝓueniꝯ gratia dei vt velit bonum. ꝛ adiuuatur ne frustra velit.

b

Gratia voluntatẽ ꝓuenies ꝛ ꝓparans. s. fides cũ ꝺilectiõe. Uideꝯ ꝙ ista notificatio gr̃e non sit conueniens. Cũ eñ gratia ꝛ virtus ꝺiuersas ḅabeant notificatiões non videꝯ ꝙ vnum ḅabeat notificari ꝓ altez. Item cũ gratia non solũmodo ponat in anima fidẽ ꝛ charitatẽ. sed etiam spem. videꝯ insufficienter ꝺicere magister cũ ꝺicit. ꝙ est fides cum ꝺilectione. Juxta hoc q̃ritur cuz ꝺiuerse ꝺiffinitiones ꝛ notificationes gratie assignentur ꝺiuersimode. penes ꝗd sumitur rõ ꝛ ꝺistinctio hanz

3

Rº. ꝺom ꝙ mgr̃ nõ intendit in illo ꝝbo notificare gr̃az gratũfacientẽ ꝯtũ ad suã cẽntiã sꝫ intẽdit eã notificare quasi ꝓ posterius. ꝛ quodãmõ ꝓ effectũ. Cũ ei hĩtus cognoscatur ꝓ actus. ꝛ actus gratie ꝺuplex sit fm ꝺuplicẽ potẽtiã. videlz fm intellectũ ꝛ affectũ. iõ ꝙ illas ḥz gr̃a notificari. ꝛ qz in illos actꝰ non erit gr̃a nisi mediãtibꝫ ḥrutũ. viz fidei ꝛ charitatꝭ. iõ notificans gr̃am ꝺicit ꝙ gr̃a nihil aliud est ꝯ fides cũ ꝺilectiõe ꝓ cognitionẽ. ꝺom. ꝙ ꝓ illos ꝺuos ḥbitus ꝺr̃ania in actus cetre ꝗs inoteſcit nobis gr̃a. Ad illõ ꝝo q̃ querit ꝛ pluralitate diffinitionũ. ꝺom. ꝙ gr̃a ḥz cõpari ad suũ ꝓncipiuz. ḥz cõpari ad suũ ſbiectuz. ḥz cõparari ad suum oppoſitum. ḥz compari ad suũ effectũ. ḥz ḅet ꝛ cõgrationes ad suũ premiũ. ꝛ fm ḥas ꝺiuersas compationes ꝺiuerſe repercuntur eius notificationes. Secunduz compar ationez ad suũ ꝓncipiuz est illa Jſi. Gr̃a tia est misericoꝛdie ꝺonũ ꝺiuine ꝙ quod bone voluntatis est eri/ tus. Per compationem aũ/ tem ad suum ſub iectum. sic est il/ la que ꝺat ſuꝑ lud ꝑs. vt exhila/ ret faciẽ in oleo. Gratia est quꝺa mitoꝛ animez ad conciliandũ ſanctum amoꝛez Per comparationem ad suũ oppoſitum. sic est illa que ꝺatur in glo. ſuper epiſto las. Gratia ẽ iuſtificatio ꝛ remiſſio peccatoꝝ. Per cõparationem ad suũ effectũ. sic est illa Jrſ. Gratia est ſanitas mentis. ꝺelectratio coꝛdis. Per cõparationem ad suũ premiũ. sic est illa. gratia ẽ ſimilituꝺo glorie. Sꝺom aũt oñs compationes istas sic assignatur vna ꝺiffinitio mgr̃alis q̃ talis est. Gr̃a ẽ ꝺonũ ꝺei gratꝭ ꝺata sine meritis. gratũfaciẽs ḥbentẽ. ꝛ bonũ ꝺei opꝰ reꝺꝺẽs. Jnuenit aũt ꝛ alia notificatõ gr̃e. ꝙ ꝺr. Gr̃a ẽ maiſeſtatõ ſps ad vtilitatẽ q̃ ſũpta ẽ ex illo qõ ꝺr. j. Coꝛ. vij. Unicuiq̃ ꝺat mãifestatõ ſpũs ꝛc. Sꝫ ista est manifestatio gr̃e gratis ꝺate.

Roꝛ. v.

Roꝛ. iij.

Fides eñ q̄ iusti. es. gratis tibi data est. Ex hoc videtur vel le dicere Aug⁹. ⁊ magister q̄ me diante fide fit iustificatio. sed cōtrarium huius ē quia ab eodem ē anime iustificatio a quo est viuificatio. sed viuificatio est ab ipa gratia. naz fides sine gratia non viuificat. immo mortua est. ergo nō videt q̄ iustificatio sit a fide. sed a gratia. Si tu dicas q̄ iustificationem attribuat fidei ratiōe adiuncte gratie. Queritur quare non attribuit a lij virtuti sicut fidei. Item queriť de hoc qđ dicit Fides impetrat iustificationem. aut intelligit de formata. aut de informi. Non de informi. quia per eaz nihil meremur. ⁊ nihil peccamus. Si de formata hoc non potest sane intelligi. Nemo enim habz fidez formatā nisi iustificatus. R⁹. dōm q̄ iustificatō duplicit potest dici. Uno mō iustificatō dr iustitie infusio. Alio mō iustificatio dr iustitia exercitio. Secōm autē q̄ iustificatio dr in iustitia exercitio. sic verbuz magistri verū est ⁊ planum. Nemo enī iustitia exercitatur. nisi mediāte fide operante per dilectionem. ⁊ hoc dicitur impetrare iustificationē. i. p/

Debenet. co q̄ volū. tas liberat

ps. lxviij. ⁊. xxij.

Qđ enim fides meretur. cur non potius redditur q̄ donat. Non dicat homo ista fidelis. qz cum dixerit habeo fidem vt merear iustificationē. rñdetur ei. quid habes quod non accepisti. fides enīz qua iustificatus es. gratis tibi data est. Hic apte ostendit q̄ fides est causa iustificationis. ⁊ ipsa est gratia ⁊ beneficium quo hominis p̄uenit voluntas ⁊ pparatur. Unde Aug. in. j. li. retractatōnū. Voluntas est qua et pectat ⁊ recte viuitur. Voluntas vero ipa nisi dei gratia liberet a seruitute qua peccati serua facta est. ⁊ vt vicia superet et adiuuet. recte pieq̄ viui a mortalibus nō pōt ⁊ hoc beneficium quo liberat nisi eam preueniret. iam meritis daret ⁊ nō esset gratia q̄ vti q̄ gratis datur. Preuenit ḡ bona hominis voluntas illo gratie beneficio quo liberat ⁊ preparat. Et illud beneficiū fides x̄pi recte intelligit. sicut Aug⁹. in encheri. euidenter ostendit dicens. Ipsum arbitriū liberādum est post illaz ruinā a seruitute peccati. nec omnino p se ipsum. sz p solam dei gr̄am q̄ in fide christi posita est liberat. et voluntas pparat. Ecce apte dicit gratiā p quam liberatur ar. ⁊ pparat voluntas. sitam eē in fide christi. Fides eñ christi vt in eodez ait impetrat quod lex imperat.

Determinat veritatē de eodem adiutorio q̄tum ad volūtatem siue q̄tum ad liberū ar. ordinatur. ostidens q̄ volūtas bona q̄ p̄uenit gr̄a. q̄dā dei dona p̄uenit.

Ipsa tñ eadē voluntas quedā gratie dona p̄uenit. Unde Aug. in ench. Precedit bona voluntas hoīs multa dei dona. sz nō oīa. Que aūt nō p̄cedit. ipa in eis ē ⁊ ipa iuuat. Mā vtrūq̄ legit in sanctis eloquijs. ⁊ misericordia ei⁹ p̄ueniet me. ⁊ misericordia dei subsequeť me. Molētem quippe p̄uenit vt velit. volentē subsequit ne frustra velit. Cur eñ admonemur orare p inimicis nr̄is nolētib⁹ p̄eviuere nisi vt deus in eis opeť ⁊ velle. Itēq̄ cur admonemur petere vt accipiam⁹. nisi vt ab illo fiat qđ volum⁹. a quo factuz est vt velim⁹. Inde apls ait. Non est volentis neq̄ currentis. sz dei miserētis. Ex his apparet q̄ bona hoīs voluntas q̄dam dona dei p̄uenit. qz eam comitat gr̄a adiuuans. ⁊ quibusdā preuenitur. qz eam p̄uenit gr̄a opans. sz fides cum charitate.

Remouet dubitationē ortā ex eo quod dr fidem esse ex volūtate.

Non est tñ ignorandū qđ alibi Aug. significare vť q̄ ex volūtate sit fides. de illo verbo apostoli. Corde creditur ad iusticiaz ita sup Job. tractans Ideo nō simpliciter apls ait credit. sed corde creditur. qa cetera pōt homo nolens credere non nisi volens. intrare ecclesiam et accedere ad altare pōt nolens sz non credere. Itez sup Geñ. vbi laban ⁊ batuel dixer̄. Vocem⁹ puellam ⁊ queram⁹ eius voluntatem. dicit expositor. qz fides est voluntatis nō necessitatis. Ad qđ rñdentes dicim⁹. nō hec ita accipiēda foze vt ex voluntate hominis fides intelligat p̄uenire. cū ipsa sit proprie dei donū. vt ait apls. ⁊ ex ea bona hoīs merita incipiant. Per hāc eñ vt ait Aug. sup ps. lxvj. iustificat impius. i. fit de impio pius. vt deinde ipsa fides incipiat per dilectionē operari. vñ oīa bona merita icipiūt. Sz potiꝰ hec iō ita dicta sunt. quia nō est fides nisi in eo q̄ vult credere. cui⁹ bonā volūtatē fides preuenit. nō tēpore sed cā ⁊ natura. Unde Aug⁹. s. congruenť dixit. q̄ bona volūtas in eis donis ē q̄ nō p̄cedit. ⁊ ipa iuuat qz ea iuuat qb⁹ p̄uenit dū eis cōsentit ad effectū boni et in eis est. qz tēpore ab eis nō p̄cedit.

fectū iusticie que cōsequit ex bonorum operū ⁊ meritoruz multiplicatione. qđ non contingit esse sine fide ⁊ charitate. Sine fide eñ sicut dicitur Hebre. xj. impossibile est placere deo sine charitate etiam impossibile est. sicut dicit. j. Cor. xiij. Si aūt dicat iustificatio iusticie infusio. sic adhuc hz veritatē. licet non ita plene. Aut enim est infusio iusticie in paruulo. aut in adulto. Si in paruulo. sic dr esse iustificatio p fidez nō p̄riam sz parentū. vl totius ecclesie sicut dicit Aug. ad bōi. 9 faciū. Si ät sit iustificatō in adulto. sic cū quatuor concurrant ad iustificationē scilz gr̄e infusio. cōtritio. motus lib. ar. ⁊ peccati remissio. sicut dicunt magistri. ⁊ motus lib. ar. sit motꝰ qui ptinet ad virtutez fidei non inconuenienter dicitur ad ultus per fidem iustificari. Nec huic obstat qđ iustificatur per gratiam. Illa autem quattuor necessario requiruntur ad iustificationem impij ⁊ ideo aliquādo homo dicit iustificari p gr̄az aliqñ p fidez. aliqñ p pñiam. qz peccati remissio p̄supponit illa tria ⁊ per hoc parent obiecta. Ista enim melius explanātur in. iij. distinctiōe. xvj.

Roz. ix.

Roz. x.

Geñ. xxiij

R⁹ cū dicit mīatione.

Liber Secundus

Quedam adhuc addit que grauiorez faciũt qõem. s. q cogitatio boni precedit fidẽ. g

Ceterũ hanc questionem magis acuunt z vrgẽt verba aug⁹. quibus in li. de predestinatione sanctorum vrit ptractans illud apli. Non q sufficientes simus cogitare aliquid quasi ex nobis. Attendant inquit hic. z verba ista ppendant. q putant ex nobis esse fidei ceptuz. z ex deo esse fidei suplementum. Commendans enim istam gratiam que non datur fm aliq̃ merita sed efficit omnia bona merita inquit. non q sufficientes sim⁹ cogitare aliquid boni scz ex nobis. Quis aũt nõ videat prius esse cogitare q̃ credere. Nullus qp pe credit aliquid nisi prius cogitauerit esse credendum. Si ergo cogitare bonuz non est ex nobis. vt hic apls tradit. nec credere. q̃ q̃ et ipsum credere nihil est aliud q̃ cum assensione mentis cogitare. Hic videtur insinuare q cogitatio bona precedat fidez. z ita bona voluntas preuenit fidem non preueniat. qđ predictis aduersari videtur. Ad hoc autem dicimus q aliquando cogitatio bona siue voluntas preuenit fidez. scz nõ est illa bona voluntas vel cogitatio qua recte viuitur. Illa enim sine fide z charitate non est. Mã vt ait Aug⁹. ad anastasiũ. Sine spiritu non ẽ voluntas hominis libera. cum cupiditatibus vincatur. non est libera ad bonum nisi liberata fuerit. Non autem liberatur. nisi p spiritumsanctũ diffundatur charitas in cordibus. non est libera voluntas nisi eam liberet gratia p legem fidei. i. nõ est libera sine fide operante p dilectionem. z illa sufficienter bona est. Non est enim fructus bon⁹ qui de charitatis radice non surgit. Si vero assit fides operans p dilectionem fit delectatio boni.

Quid sit credere.

Determiatio.

De illa cogitatione boni que precedit fidem plene differitur. h

Illa autem cogitatio siue voluntas que fidem z charitatem aliasq̃ iustificationes precedit non sufficit ad salutem. nec recte ea viuit. Hac voluntate concupiscitur illa bona voluntas que est magnũ bonum. ista vero nõ. Alia ergo illa est voluntas siue cogitatio. alia ista. Et sicut illa istam precedit. ita illã preuenit intellectus. Vnde Aug⁹. istam distinguens sup illum locum ps. Concupiuit anima mea desiderare iustificatões. air. Concupiuit desiderare inquit. non desiderauit. Tidemus enim ratione nonnunq̃ q̃ vtiles sunt iustificationes dei. scz infirmitate ppediti aliq̃n non desideramus. Preuolat g intellectus. sequit̃ tardus aut nullus affect⁹. Scim⁹ bonũ nec delectat agere. z cupimus vt delectet. Sic iste olim desiderare cõcupiscebat. q̃ bona esse cernebat. cupiens eoz habere delectationẽ. quoz potuit videre rõnem. Ostendit itaq̃ quib⁹ quasi gradibus ad eas pueniatur. Prius enim ẽ vt videantur q̃ sint vtiles z honeste. deinde vt eaz desideriũ cõ cupiscat. Postremo vt pficiẽte gratia delectet eaz opatio. quarum sola ratio delectabat. Atte de hunc ordinẽ gratiaz quẽ hic distincte assignat Aug⁹. qualiter scz intellectus bonoz pcedit concupiscentia delectationẽ. q̃ fit p fidem z charitatẽ. q̃ habita vere bona est voluntas q̃ recte viuit. Ipsaq̃ fidei comes est. nõ preuia. Qui verba Aug⁹. pmissa fm hanc distinctionẽ cõsiderat. nullam ibi repugnã tiã fore aĩaduertit. non ignorans etiã ante gratiam preuenientem z opantem q̃ voluntas bona preparatur in homine. pcedere quedã bona ex dei gratia z libero arbitrio. quedã etiã ex solo libero arbitrio. quibus tñ vitaz non meretur. nec gratiam qua iustificatur. i

Secũdus Aug⁹ expõit

Subiungit veritatis recapitulationẽ. Illius enim gr̃e pcipiendeq̃ voluntatẽ hoĩs sanat. vt sanata legẽ impleat. nulla merita pcedũt. Jpa ẽ em̃ q̃ iustificatus impius fit iustus. q̃ prius erat impius. meritis aũt impij nõ gratia scz pena deberẽ. nec ista esset gr̃a si non daret gratuita. datur aũt gratuita. qz nil boni ante feceram⁹ vñ h meremur. Mõ negam⁹ tñ multa aĩ hãc gr̃am et pter hanc gr̃am ab homine fieri bona p li. ar. vt tradit Aug⁹. in rñsionibus cõtra pelagianos. vbi fiũr pli. ar. dicit hoĩes p li. ar. agros colere domos edificare siue gratia. z alia plura bona facere sine gratia coopante.

Ab hoc mine bona

AD intelligentiã hui⁹ ptis supposita gr̃e entitate z necessitate. qz hoc. j. quer̃ suo loco. queritur hic de gratie quidditate. Hoc enim inquirit magister in littera. z circa hoc querunt sex. Prio q̃rit vtrũ gr̃a sit aliq̃d circa acceptantẽ. vel circa acceptatũ? Scdo dato q gr̃a sit aliquid circa acceptatũ. queritur vtrũ sit donũ increatũ. Tertio. vtrũ sit i genere sbe vel accidentis. Quarto querit vtrũ sit in genere accidentis corruptibilis. Quinto querit vtrũ primo insit ẽntie aĩe aut potẽtijs. Sexto z vltimo q̃rit vtrũ insit ad modũ pfectiõis tm̃. an etiã p modũ motoris.

Questio I a

Q: gratia dei aliq̃d ponat circa gratificatũ sic ostenditur. dicit em̃ Joh. j. de plenitudine eius accepimus gratiã p gr̃a. Si igit qđ accepim⁹ in nobis est. diuina gr̃a in gratificatis siue acceptatis a deo hz esse. Item j. Loz. xij. Diuisiones gratiaz sunt. idẽ aũt spũs diuidens singulis put vult. Hoc autẽ nõ esset nisi gr̃e donuz in singulis aliquid poneret. g zc. Si tu dicas hoc esse dictũ de gratia gratis data. tunc arguitur a minori q si gratia gratis data aliquid ponit in gratificato. mlt⁹ magis gratia gratũ faciens q maioris est efficacie. et magis reddit ipm gratificatũ deo acceptabilem. Item gratia gratum faciente efficit quis dignus supna bñdine. scz oĩs dignitas aliq̃d ponit in eo in q̃ est. g digni tas retributõnis eterne aliquid ponit in eo q digna est

hoc aūt non est nisi gratia. ergo ꝛc. ¶ Item culpa ex q̄ deꝰ hoiem odit ꝛ reprobat ponit aliquā deformitatem in eo q̄ reprobat. g̃ pari rōne gr̃a ob quā deꝰ aliquē diligit ꝛ approbat. aliqd ponit in eo q̄ acceptatur. ¶ Item contingit aliquē q̄ nō est gratus deo fieri gratū. sed hō ptant. g̃ hō est ꝑter mutationē aliquā factam ex ꝑte dei acceptantis. g̃ aliquid circa hoiem acceptatū ponit. Item deus nō est ꝑter mutationē aliquā factam ex ꝑte hoīs acceptari. sed talis mutatio nihil ab hoīe tollit. g̃ aliquid circa hoiem acceptatū ponit. Item deus est equus ponderatoꝛ. ergo nō magis acceptat vnum hoiem q̄ aliū. nisi aliqō donū ꝛ aliqō bonuꝫ sit in vno qō nō est in altero. hoc aūt vocamꝰ ipsam gr̃am. g̃ gratia dei aliqd ponit circa ipsum gratificatū ꝛ acceptatū a deo. Sed ⁊ Dañ. j. Dedit dñs gr̃am danieli in conspectu ꝓncipis eunuchoꝛ ꝛc. Sed ⁊ stat q̄ tūc nihil nouū collatū est danieli ad hō qō acceptaret ab illo eunuchoꝛ ꝓncipe. si ergo deꝰ est benignioꝛ ad acceptandum ꝓmptioꝛ. videt q̄ nihil oporteat in hoīe poni ad hō qō acceptet a deo. si igit gr̃az dei habere nō est aliud q̄ deo esse acceptū. videt ꝛc. ¶ Itē videmus experimento q̄ hō homini efficit gratus ex solo aspectu. nec aliqd dat hō hoī cum suscipit illū in gr̃am suaꝫ. ergo pari rōne non oportet aliqd dari homini vt suscipiat in gr̃az dei. Itē ois ille est alī gratus q̄ est ab eo dilectꝰ. sed dilectio dei nō ponit circa dilectū aliqd nouū. q̄m dilexit nos ante cū adhuc peccatoꝛes essemus. Sicut ⁊ Rom. v. g̃ pari rōne nec illa ꝛeptatio siue g̃tificatio aliqd ponit circa gratificatū. ¶ Itē solis ꝑcibꝫ alicuꝰ sine aliq̄ munere interueniēte pōt q̄s amicus ꝛ gratꝰ effici alicui cuꝰ ꝓius erat inimicus ꝛ odiosus. si igit hō est in hoīe. cum deus multo ꝓnioꝛ sit ad miserendū q̄ hō. videt q̄ multo fortius possit hō reperiri circa gr̃am dei. Itē sic se habet gr̃a ad gratificatū. ꝛ acceptatio ad acceptatū. sicut se habet laus ad laudatū. sed laus nihil ponit circa laudatū. sed circa laudantē. ergo nec gr̃a circa gratificatuꝫ sed circa gratificantē. Itē abundantioꝛis charitatis est diligere ꝛ acceptare eū qui minꝰ est dignꝰ amoꝛe. sicut inimicū q̄m amicū. ergo diuina charitas ꝛ bonitas non solū acceptat bonos sed etiā q̄tumcūq̄ malos. nō solū dignos. sed etiā q̄tumcunq̄ indignos. g̃ diuina acceptatio siue gratificatio nō videt aliqd ponere circa ipsum acceptatū aut gratificatuꝫ. Rō. dom. q̄ gr̃a diuina aliqd ponit circa gratificatū siue acceptatū. ¶ Et rō huiꝰ est. q̄ diuina voluntas in acceptādo nō afficitur. diuina veritas in approbando nō fallit. ꝛ neutra earuꝫ in gratificādo mutat. Quia diuina voluntas in acceptando nō afficit nec acceptat aliquē ꝑter nouū affectū. necesse est q̄ accepter ꝑter aliquē effectum. ꝛ ita aliquis effectus ponitur esse circa eū qui acceptat. Quia veritas diuina in approbando non fallit. ideo nō ꝑfert vnū alteri. nec approbat magis vnū q̄ alterū. nisi q̄ habet in se aliqd qō est magis dignū approbatione diuina. ¶ Neminē aūt acceptat nisi quē approbat. ꝛ etiam nemo est gratꝰ vel deo acceptus. nisi in se habeat aliqd ꝑ qō fit approbatione dignus. Quia vero voluntas non mutat in acceptādo. nec veritas in approbando. cū aliquis de nouo incipit approbari vl acceptari. ꝛ nulla cadit mutatio ex ꝑte dei acceptantis vel approbantis. necesse est q̄ aliq̄ cadat mutatio ex ꝑte acceptati ꝛ approbati. sed hō nō est. q̄ aliqd ei aufertur. est ergo mutatio. quia aliqō donū sibi a deo ꝓfertur. ꝛ sic patet q̄ gratia aliqō donū ponit circa ipsum gratificatū. Unde ꝓcedē de sunt rōnes hō ostendentes Ad illud qō ꝓmo obiciť in ⁊rarium de gr̃a humana. de q̄ dicit q̄ deus dedit gratiā danieli. ꝛc. dom q̄ illud silē deficit in tribꝰ ꝓditionibus ꝑassignatis. Tum q̄ hō in acceptādo afficit. tum quia iudiciū eiꝰ frequēter decipit. tum etiā quia cuius nō acceptādo fit acceptans in seipso mutat. hō autem in deo nō ponit. ꝛ ideo nō est simile. Et q̄ hoc patet ꝓmū ꝛ secundū obiectū Ad illud qō obiciť de dilectione q̄ nō ponit aliqd in dilecto. dom q̄ non est silē ꝓ eo q̄ dilectio se extendit nō solūmodo ad ꝑns. verūetiam ad futuꝝ. Unde nō tantū diligit nos deus dilectiōe tēporali. sed etiā eterna. acceptatio vero ꝛ gratificatio solum ad ꝑns se extendit. ꝛ ideo effectū nō solum in habitu. sed etiā in actu ponit circa ipm acceptatum ꝛ gratificatū Ad illud quod obiciť q̄ sole ꝓeces reconciliant. Dom q̄ illud locum habet vbi reconciliatio fit q̄ mutationē affectionis. vt cū aliquis qui alicui ꝓius erat iratus. q̄ ꝓeces alicuiꝰ mitigat. hō aūt circa deū non ponit ꝛ si aliquando i scriptura dici videat. figuratiue intelligendū est. videlicet q̄ antropostparon. ¶ Ad illō qō obiciť de laude. dom q̄ sicut laus creaturē nō ponit aliquid circa laudatū sed circa laudantē. sic etiaꝫ gratia q̄ vnus homo alterꝫ acceptat. Deus autē q̄ nō verbo cū laudat sed approbatione. laudādo aliquid ponit circa laudatū. Unde ex hō nō sequiť q̄ gratia diuina nihil ponat. Posset tamen dici q̄ nō est silē de laude ꝛ gratia. q̄ laus respicit ꝓsonam extrinsecam cui laudatus ipse manifestus efficit. sed acceptatio respicit bona intrinseca ex quibꝰ vna ꝓsona reddit alteri accepta. ¶ Ad illō qō obiciť q̄ maioris charitatis est acceptare eū qui minus est. dom q̄ acceptatio nō tm̄ respicit opus vel effectum siue donū largitatis. sed etiā iudicium veritatis. Qui em̄ alterꝫ acceptat. ipm etiā approbat. Et qm̄ diuina veritas ꝛ ecꝛas non potest approbare nisi bonum et equū. nullus q̄diu manet i sua iniq̄tate potest esse deo acceptus. ꝛ si etiā multa beneficia a deo sibi impendantur Et sic patet q̄ rō sua nō cogit. quia sic est diuine largitatis immēsitas. vt nō excludatur diuīe veritaꝫ infallibilis equitas

¶ Questio. II b

¶ Supposito q̄ gratia aliquid ponat circa gratificatum queritur vtrū illud sit creatum vel increatū. Q̄ sit increatum videtur per illud quod dicit Dam̄. in li. de spiritusancto. Dicimus substantiā donoꝝ dei esse spiritumsancū. nec estimare debemus spiritūsanctum scōz substantiā esse diuisum. quia multitudo bonoꝝ dicatur. impassibilis em̄ est ꝛ indiuisibilis. sed iuxta differētes intellectus multis donoꝝ vocabulis nuncupaꝫ. Si igitur spiritussanctus est donū increatum. restat q̄ gratia gratūfaciens dicit quid increatum. ¶ Item hoc ipsum ostenditur q̄ effectus siue actus gratie quos dicitur habere in gratificato. qui ex diuersis auctoritatibꝰ nouē esse colligūtur. Gratie em̄ ē creare. gratie est animā informare. viuificare. illuminare. assimilare. vnire stabilire. acceptabilem deo reddere. ꝛ affectum sursum ducere ꝛ eleuare ¶ Ex ꝓmo actu arguitur sic. Eodem recreat deus quo creat. ꝛ equalis virtutis vt dicit Augusti. est recreare ꝛ creare. si ergo deus seipso creat non per aliquid creatum. ergo seipso recreat ꝛ reformat nō per aliquid creatum. sed illud quod recreat est gratia. ergo ꝛc. ¶ Ex secundo actu arguiť sic. paris virtutis est reformare mentē quantū ad affectum. ꝛ quantuꝫ ad intellectum. sed mens immediate a ꝓma veritate formatur quantum ad intellectum. vt dicit Augustinus. ergo et immediate quantū ad affectum a ꝓma bonitate. sed animam formare quantum ad affectum est ipsa gratie. ergo gratia non est aliud q̄ bonitas summa.

Ex tertio actu vel effectu arguit sic. Si viuificare aiaz est actus gre gratūfaciētis. z dr aiam viuificat seipso nō p medīū creatū. g gra nō ē aliud q̄ dr. Minor pba tur p Aug. q dicit q sicut corp viuit aia. ita aia viuit deo. sz aia seipa viuificat corpus. g dr seipso viuificat spiritū. Ex qrto actu vel effectu arguit sic. Si sol p sui essentiā eet pns oculo. nō esset necessaria aliqua lumis influentia ad hoc q efficeret oculus luminosus. si igit sol iusticie dr ē pns oīi creature. z ēentialiter ē in aia vniuscuiusq. vr q nulla influentia luminis sit necessaria ad illuminationē aie. si igit ipossibile ē deū aliqd facere frustra. vr q gra illuminās aiam nihil aliud sit q̄ diuina ēentia. Ex q̄nto actu vel effectu arguit sic. Si color eet sua similitudo. nō esset necessaria noue similitudinis gnatio ad hoc q oculus cōformaret ipi colori. marime si color ipse ee posset in oculo. sz in deo ꝓpter suā simplicitatē nō differt veritas z similitudo. filius ei qui ē similitudo patris. ē eius dē ēentie cū patre. si g gra est deo assimlare. z gratia ē similitudo rei. ipossibile est graz ee aliud a deo. Ex sexto actu vl effectu arguitur sic medīū vniendi plus diungit vtriq extremoz q̄ extremū extremo. sz dr est intimus aie. g impossibile ē q inter deū z aiam cadat aliquod medīū vnitiuum qd sit ab vtroq extremoz diuersū. si igit gre ē vnire aiam deo. cū gratia nō sit aia necesse ē gratiā ee deū. Ex septimo actu vel effectu arguit sic. Impossibile ē vanitatem ꝓvanitatē stabiliri. sz si stabilit stabilitur ꝓveritatē. Si igit oīs creatura vanitas est. aut gre nō ē stabilire aiam. aut nō est aliquid creatū. sz gre est stabilire aiam in bonū. hoc planū ē. g gratia nō est donū creatū sz increatū. Ex octauo actu vel effectu arguit sic. Eodē ipso acceptat dr aliquē quo amat. sz pater z filius diligūt nos spūsancto sic sācti dicūt. z habitū fuit in primo libro. nō aliquo creato. g acceptat nos spūsancto nō per aliqd donū creatū si igit gra ē illud quo deus aiam acceptat z reputat animā gratā. vr z̄. Ex nono actu vel effectu arguitur sic. nihil pōt mentē nram supra se eleuare nisi illud qd ē mēte supius. sz solus dr maior ēmēte rōnali. g solus dei est ipam supra se eleuare. sz iste actus vel effectus dr ee gratie. g impossibile est gratiā gratūfacientē ee aliqd a deo diuersū. His nouē rōnibus colligit q gra nō est donū creatū sz increatū. Ad oppositū arguit primo rōnibus ostēsiuis. scdo rōnibus inducētibus ad ipossibile. Ad oīndēdum aūt gram gratūfacientē ee donū creatū. pmo adducat robur auctoritatis. z scdo violētia rōnis. Dicitur. j. Loz. xij. Diuisiones gratiaz sunt. idē aūt spūs sz nō ē diuisio doni increati. g doni creati. g z̄. ¶ Qz si dicas auctoritatē istā debere intelligi nō de gratia gratūfacietē. sz de gratia gratis data. Obijcit tūc ꝓverbum Aug. ad bonifaciū dicētis. Gratia merek augeri vt aeta mereak pfici. Circa igit istud donū consistit meritū et augmētū. sz augmētum nō consistit nisi circa donū creatū. meritū aūt nō consistit nisi circa donū gre gratūfaciētis. g gra gratūfaciēs est qd creatū. Qz si dicas augmētum illud attēdi in gratia nō fm id qd ē. sz fm effectum. Adducit ad hoc auctoritas magistri in littera quam submit ex verbis Aug. ibi. z si diligēter intēdas nihilominus tibi mōstratur q̄ sit ipsa gra volūtatem ꝓueniens et ꝓparās. scz fides cū dilectione. Si g fides est donū creatū restat q z ipa gra volūtatē ꝓparans donū creatū sit. Jtē hoc ipm rōne oīndit. z ex oīb istis actib gre assignat vna colligit rō. Si ei gre ē reformare z iforma re et viuificare. z sic de alīs. cū oīs talis act sit ab aliq sicut a ꝓncipio formali. Nō em ē informatio. nec reformatio nec viuificatio. z sic de alīs. Si nō forma. necesse ē aliquod donū poni i aia qō sit aie ipius informans. sz dr nullo modo pōt ee forma ꝓficiēs q̄uis pōsit se habere in rōe forme exēplaris. g ꝓpter donū increatū qō deus est. ad hoc q aia gratificet. necesse est ponere donū creatū. Huius aūt rōnis necessitas colligit ex nouē medīs. ex q̄bus nouē pnt formari argumēta. sed tm valet illa in vnū medīū colligere. ꝓut diuisim explicare. His igit rōnibus oīsiuis apparet gram gratūfaciētē esse donū creatū. Jtē hoc videt rōnibus ducētibus ad impossibile. quarū prima hec ē. Aut gra gratūfaciens ponit aliqd creatū in gratificato. cū dr z nō gratificat gratū. aut nihil. Si nihil. g nulla fit mutatio ex pte creature gratificate. g fit mutatio ex pte gratificantis. qō ē impossibile. Et iterū. si nihil creatū ponerē ibi eet melior ille q est deo gratus q̄ ille q nō est grat. si igitur hoc ē impossibile ponere q gratus deo nō sit melior. q̄ nō gratus. z ipossibile est q sit melior nisi bonitatē habeat quā alter nō hz. z hoc non pōt ee nisi qd creatū. necesse ē q gra aliqd creatū ponat in gratificato. Si igit ponit aliqd creatū. aut ē donū siue habitus. aut ē actus siue doni vsus. Si ē donū vel habitus. habeo ꝓpositū. scz q gra i gratificato ponit aliqd donū creatū. Si yo est actus vel vsus. g non plus ponit in gratificato q̄ in nō gratificato. nisi quā do opatur. g nō erit gratia in paruulis baptizatis z in iustis dormiētibus magis q̄ in nō baptizatis. z in hominibus pcōrib. q si hoc falsū ē. z alienū a fide. necesse ē gratiā aliqd donū creatū in gratificato ponere. ¶ Jtē hoc ipm oīditur alia rōne. tā ex fide q̄ ex auctoritatibus oportet supponere q impossibile ē aliqd meritus esse sine gratia. z hoc melius manifestabit infra. Hoc igit supposito. q̄ro tūc aut gra est aliqua ꝓprietas liberi arbitrij. aut oīno nō. aut aliā substantiā diuersā. Si est aliqua ꝓprietas li. ar. habeo ꝓpositū. vicz q gra in lib. ar. est aliqd donū creatū. Si gra nō est aliqua ꝓprietas nō ē li. ar. sz dr cū li. ar. nō erit in opus meritorū qd ē sub ipm in merēdo. potius agit q̄ agat. z mouet q̄ moueat. z si hoc. sicut motus sursū nō attribuit lapidi. nec ex eo lapis laudabilis vel vituperabilis. sic opus ē ex eo meritoriū nullo mō est li. ar. attribuendū. z ita nō li. ar. ex illo erit aliquo premio dignū. q si hoc ē impossibile et falsū. restat igit q illud falsū ē quo dicit gratiā nō ee aliqd donū creatū. ¶ Rō. ad pdictoz intelligentiā ē notandū q circa hāc q̄stionē sapiētes opinant otrariū sapiētibus. In hac em q̄stione aliqd ē quod fides determinat. aliqd qd rō nō inuestigat. Fides z scriptura determinat q absq gratie dono ipossibile ē placere deo et q absq dono increato qō ē spūsanctus. hō nō potest fieri deo acceptus nec assumi in adoptionē filioz dei. z ideo oēs recte intelligētes cōcedunt istis esse gre donū. credūt etiā in eis ee donum increatū qd est spūsanctus. z hoc a fide z a scriptura dr. Sed vrū et ideo q otrariū huius sentiret esset hereticus. Sed vrū quod simus deo accepti vel nō. q nō exīsse determinat scripture auctoritate. inuestigat a doctoribus rōnum ꝓbabilitate. Et qm tā habitus q̄ dona q̄ etiā virtutes cognosci bnt p actus operationes. ideo fm diuersā parationē actuū z effectuum gre ad ipam gratiā. diuersē sunt sup hb doctoz opiniones. Sic em ꝓtractū fuit i opponendo. gratie ē recreare. gratie ē reformare. gratie ē viuificare. illuminare. assimilare. vnire. stabilire. acceptum facere. sursum leuare. Dos igit actus quidā cō-

parauerunt ad gratiã sicut ad principium effectiuum. Et qm̃ deus sufficit ad hos actus vel effectus pficiendos in rõnali creatura. ꝛ solũ deũ decẽt p sua dignitate q̃ donũ creatum ponere ad hos effectus pficiendos in bõe est superfluum ꝛ indecẽs ꝛ impossibile. Alij vero. cõparauerunt effectus ꝓdictos ad gratiã sicut ad formã necessarium em̃ est q̃ viuificatio ꝛ reformatio ab aliq̃ sicut ab informãte. Et qm̃ nec est possibile nec decẽs deum esse formã pfectiuam alicuius creature. ideo preter donum increatũ qđ cõparat ad hos actus tanq̃ principium effectiuum. cõueniens est ꝛ oportunũ ponere donum creatũ p qđ aia informet. Hanc aũt positionẽ preferendã credo priori. tũ qz securiori. tum qz etiã rationabiliori. Securior nãq̃ est. qz cõsonat cõmunitati magistrorum. ꝛ verbis expositorum. ꝛ pietati sanctorum. Doctores em̃ parisien. cõmuniter hoc sentiũt ꝛ senserũt ab antiquis diebus. Verba etiã expositorum hoc ꝓtendunt qui gratiã in sacramẽtis dari ꝛ vsu virtutis augeri dicunt. Pie etiã mẽtes ꝛ humiles huic positioni cõsentiunt p eo q̃ ꝛ si donum gr̃e nõ possit ita ꝑcipi a quocũq̃ viros tamẽ sãctitate ꝑclaros aliquãdo nõ latet diuine boni/tatis influentia quã intra semetipsos potius experiendo q̃ ratiocinãdo cognoscunt. Hoc etiam piarum mẽtium est vt nihil sibi tribuant. sed totum gr̃e dei. Undeq̃ aliquis det gratie dei. a pietate nõ recedit. etiam si multa tribuendo gratie dei. aliquid subtrahat potestati nature vel li. ar. Cum vero aliq̃d gratie subtrahitur. ꝛ nature tribuit quod est gratie. ibi potest periculum interuenire. ꝛ ꝓterea cum ista positio q̃ ponit gratiã creatã ꝛ increatã plus gratie dei tribuat q̃ alia. vel maiorem ponat in natura nostra indigentiã. hinc est q̃ pietati ꝛ humilitati magis est cõsona. ꝛ ꝓterea est magis secura. Esto em̃ q̃ eẽt falsa. qz tamẽ a pietate ꝛ hũilitate nõ declinat. tenere ipam nõ est nisi bonum ꝛ tutũ Preferenda est igit hec opinio prori pro eo q̃ est securior. et magis recedit ab errore pelagij. Quis em̃ negare secure audeat in nostra gratificatione aliqđ donum creatum nobis a deo cõferri. Timere em̃ debet vnusq̃sq̃ ne forte negãdo donum gratie create. efficiat aduersarius increatũ. Preferẽda est etiam qz rationabilior. Sicut em̃ in opponendo ostẽsum est. rationabiliter tales effectus ꝛ actus non possunt cogitari in nobis esse. quin sint ab aliquo sicut efficiente. ab aliquo sicut informante. Quomodo em̃ actus verus reformatiõis ꝛ viuificationis erit in aĩa nisi sit aliqua forma complens a qua anima informetur. Et ideo ꝫm hanc positionem cõparatur ipsa gratia creata influentie luminis. ꝛ principium eius cõparatur soli. Unde ꝛ scriptura vocat deum siue ꝫm solem iusticie. quia sicut ab isto sole materiali influit lumen corporale in aere q̃ quod aer formaliter illuminatur. sic a sole spirituali qui deus est. influit lumen spirituale in animã. a quo aia formaliter illuminat. ꝛ reformat. ꝛ gr̃ificat. ꝛ viuificat. Uñ inter oĩa corpalia maxime assimilatur gratie dei luminis influentia. Sicut em̃ est quedã influentia que assimilat corpori ipm̃ suscipientia ipi fonti luminis q̃tum ad ꝓprietatem. sic gratia que est spiritualis influentia que mẽtes rõnales fonti lucis assimilat ꝛ cõformat. Hec autem influentia recte dicitur gratia. tũ qz datur ex mera liberalitate nulla nature cogente necessitate. Non em̃ oritur ex ꝑncipijs subiecti. nec a deo exit de necessitate. sed sua em̃ benignitate. Tum etiam quis gratum facit. Duz em̃ hominẽ deo conformat ꝛ assimilat. reddit ipm̃ deo amicum. et facit deo esse placitum ꝛ acceptum. Tũ etiam quia facit hominem gratis facere ea que facit. Affectus em̃ hominis recuruus est ꝛ mercenarius q̃tum est de se. Unde qđ facit. intendẽdo ꝓprium cõmodus facit. sed cum diuina gratia supuenit. sic hominẽ totum gratum facit. vt siue ad vtilitatem proximi siue ad honorem dei velit totum gratis impendere. Et sic patet q̃ talis influentia valde rationabiliter gratia nuncupatur. Igitur hanc positionem sustinendo tanq̃ securiorem ꝛ rationabiliorem. ad obiecta in contrarium facile est respondere. Illud em̃ quod dicit dam̃. substantiam donorum dei esse spiritum sãctum. ꝛ si que alie autoritates inueniuntur. intelligende sũt per causam ꝛ appropriationem. quia spiritus sãctus est donum in quo omnia alia dona donantur. ꝛ qui est fons omniũ donorũ 16
Non aũt excluditur donũ creatum p illud verbũ. Sicetiã cum quis tenet equum per frenum dicitur tenere equum. nec sic excluditur tentio freni. qz tenẽdo frenũ tenet equum. Sic spiritus sãctus cum dicit substantia donorũ non excluditur donum creatum. immo includitur. Nõ em̃ ob aliud dicitur nobis dari spiritus sanctus nisi er eo q̃ sic est in nobis a deo vt habeat a nobis Tunc aũt habetur a nobis quãdo habitum habemus quo possumus eo frui. ꝛ hoc est donum gratie creatum
Et sic patet responsio ad illam autoritatẽ ꝛ ad cõsimiles. Ad illud vero quod obijcit de actu siue effectu 17
recreationis q̃ est a solo deo. Dicendũ q̃ verum est q̃ ẽ a solo deo sicut a principio effectiuo. nihilominus tamen quia recreatio est rei iam exĩtis per aliquã dispositionẽ nate reformari. idem est recreatio ꝛ reformatio. et ꝓpterea non tantũ respicit principium effectiuũ sed et principium informatiuũ. nõ sic est de creatione que simpliciter est de non ente. in qua simpliciter est productio rei non ꝫm qualitatẽ alteratio. Per hanc viam responderi potest ad omnes rationes sequẽtes. omnes em̃ procedunt ꝫm q̃ actus illi cõparantur ad gratiã sicut ad principium effectiuum. hoc autẽ modo nõ sunt a gratia creata sicut prius dictum est. ꝛ istud melius pateret si quis diligenter pertractare voluerit. pretermittitur tamẽ ad ꝑsens causa vitande prolixitatis. Ad
illud tamen quod obijcit de vnione. dõm. q̃ gratia nõ 18
vnit q̃tum ad esse primũ quo deus est cuilibet creature intimus essentia liter. potentionaliter. ꝛ pñtialiter. sed gratia est medium veniendi q̃tum ad cognitionem ꝛ amorem. ꝛ q̃tum ad hunc modum multum distat deus a peccatoribus.

Questio III c

Utrum gratia sit in genere substãtie vel in genere accidẽtis. Et q̃ sit in genere accidentis videtur. Omne qđ aduenit substantie iam cõplete est accidens. sed gratia aduenit substantie iam cõplete. scz anime rationali. ergo gratia est accidens. Item quod adest ꝛ abest preter subiecti corruptionem est accidens. sed gratia est hmõi. sicut patz. quia multi iusti efficiunt peccatores er ecõuersõ. ergo ꝛc. Item omne quod recipit magis et minus est accidens. sed gratia recipit magis ꝛ minꝰ quia maior est in vno q̃ in altero. ꝛ in eodem ipo ꝛ diuersa tempora magis intenditur. g̃ ꝛc. Preterea. aut gratia est substantia aut accidens. Si est accidens. habeo propositum. Si substantia. aut substantia materia. aut substantia forma. aut substantia compositum. Substantia materia non. hoc constat. Substantia cõposita non. quia tunc non esset anime vnibilis. Substantia forma non. qz tunc ex gratia ꝛ anima fieret vnũ

per essentiã. ergo si non est substantia. restat q̃ sit accidens. Jtẽ si ẽ substãtia. aut corpalis. aut spũalis. Nõ corpoalis. hoc cõstat. Si spiritualis. aut de⁹ aut angelus aut aĩa rõnalis. sed constans est q̃ gratia creata nec est de⁹. nec ẽ angel⁹. nec rõnalis aĩa. g̃ restat q̃ gratia creata sit in genere accidentis. Jtẽ nulla substantia est habitus. sz gratia est q̃dã habitus aĩam decorans z ornans. sicut dicit̃ super illud ps. Ut exilaret faciem in oleo. gratia est quidã nitor animi ꝛc. g̃ gratia nõ ẽ substãtia. z est substãtia vel accidẽs. g̃ ꝛc. Sed cõtra. Nullum accidẽs est nobilius substãtia. sed gratia est nobilior aĩa quã pficit̃ z cõplet. sicut pfectio est nobilior perfectibili. g̃ gratia nõ est accidẽs. z ẽ accidẽs vel substantia. g̃ ꝛc. Jtẽ nullum accidẽs ẽ substãtie simili⁹ q̃ substãtia. sed gra inter ceteras creaturas ẽ deo similior. z deus est sba. ergo gra ẽ in genere sbe. ¶ Jtẽ nullũ accidens ẽ stabilius q̃ sba. pro eo q̃ sba pbet fulcimẽtum accidẽti nõ ecõuerso. sed gra stabilit ipam aĩam z cõfirmat in bono. nec põt ipa gratia aliquo modo incurrari in malo. si igit aĩa ẽ sba. gratia ẽ sba. Jtẽ ois forma q̃ ẽ pncipium vite ẽ in genere sbe. sed gra ẽ pncipiũ vite z nobilissime vite. ergo gra ẽ in genere sbe. Jtem tria sunt genera bonor. scz bona media. bona minima. bona maxima. sicut vult Aug. in li. de li. ar. sed bona minima z bona media sunt in genere sbe. g̃ multo fortius z bona maxia et gratia ẽ de bonis maximis. g̃ ꝛc. Jtẽ oĩe accidẽs q̃d ineſt alicui vt accidẽs. aut ineſt p se. aut p accidẽs. si igitur gra ineſt aĩe vt accidẽs. aut igit ineſt p se aut p accidens. Si p se. ergo habet ortũ ex pprijs pncipijs subiecti. ergo iam nõ erit gratia. sz naturalis pprietas. Si p accidẽs. sed oĩe p accidẽs reducibile ẽ ad p se. g̃ si gratia ineſt aĩe p accidẽs. erit aliud subiectũ cui inerit p se. q̃ro igitur q̃d sit illũ. si aũt nõ est aliq̃d tale dare. restat q̃ gra nõ ẽ accidens. z ẽ accidens vel sba. g̃ ꝛc. R⁹. dicendũ q̃ ponẽtes gr̃am donũ esse creatũ. necesse habẽt ponere gratiã esse in genere accidẽtis. Ad cuius intelligentiã notandũ ẽ q̃ ẽ aliq̃d accidẽs q̃d cõparat ad aliquid sicut ad subiectum z ad causã. aliq̃d q̃d solũ cõparatur ad aliq̃d sicut ad subiectũ. z ad aliud sicut ad causã. verbi gr̃a. Migredo in corpo cõparat ad ipm corpũ sicut ad subiectum z causã. lumẽ in aere. vel species in speculo. cõparat solũ sicut ad subiectũ. nõ sicut ad causam. q̃ z si ibi recipiat. aliunde tñ habet ortũ. Tale autem accidens q̃d cõparat ad aliq̃d sicut ad subiectũ. et ad aliud sicut ad causã põt esse sub triplici differentia. Quoddã em̃ ẽ q̃d habet ortum ab inferiori. quoddã q̃d habet ortum a pari. quoddã q̃d habet ortũ a superiori. Sicut ab inferiori. vt species lapidis in oculo vel etiã in intellectu nostro. Sicut a pari. vt similitudo speculi in speculo. Sicut a supiori. vt lumẽ ab aere illuminato. Tale aũt accidẽs q̃d habet ortũ a supiori inq̃ntũ accidens ẽ. cõplementũ ẽ nõ q̃ntum ad esse pmũ. sz q̃ntũ ad esse scõm. Quia ꝛo a supiori ẽ. habet notabilitare subiectũ in hoc q̃ iungit ipm z cõformat ei q̃d est ipo supius. z si sit tale accidẽs q̃d ortum habet ab ente supmo. si eius infusio vel origo sit fm pfectam influentiã. nõ solũ hz notabilitare. verũetiã cõsumare et q̃tare z ꝺ nõ fac̃ tm̃ rõne sui. verũetiã rõe eius a quo pcedit in quo reperitur ois pfectio. z bonor oĩm aggregatio. ac per hoc cõpleta beatitudo. Cõcedende sunt g̃ rationes probantes gratiã esse accidẽs. ¶ Ad illud quod obijcitur primo in cõtrariũ q̃ accidens nobilius est substãtia. dicendũ q̃ illa ratio deficit tripliciter. Primum quidẽ q̃ nobilitas substãtie z accidẽtis. z bonitas sbe z accidentis pprie non habent cõparí. Accidens em̃ bonũ dicitur nõ sibi sz alij. nõ sicut ordinatũ. sz sicut ratio ordinandi. sz ipa sba bona est tanq̃ bonitatis participatiua. Alius etiã defect⁹ ẽ ibi. q̃m z si nullũ accidens nobil⁹ sit sba. put accidens cõparatur in se q̃ntuz ad essentiã generis. siue q̃ntũ ad esse primũ. nihilominus tñ put accidẽs cõsiderat in subiecto. z includit esse subiecti. quãdaz nobilitatẽ supaddit q̃ntũ ad esse scõm. Tertius etiam defectus ẽ. q̃ z q̃ gratia dicat nobilior aĩa z perfectio aĩe. hoc nõ ẽ rõne sui tm̃. sed q̃ venit bono increato. sicut pdictũ ẽ. Ad illud q̃d obr̃ q̃ nullum accidens simillimum est sbe q̃ntũ sbe. dõm q̃ sicut dictuz est de bonitate. q̃ alio modo dr̃ aĩa esse bona. alio modo gra. sic etiaz alio modo dr̃ aĩa deo assimilat̃. z alio mõ gra. Aĩa em̃ deo assimilat̃ secundum diuine similitudinis susceptiua. gra ꝛo sicut ipsa similitudo vel donũ assimilatiuũ. vñ nõ est cõpatio q̃ntum ad hunc modũ assimilandi. z illũ. Alius est etiã defectus. q̃ cũ aĩa assimilet deo q̃ter gr̃am. z vbi vnũ q̃ter alterũ. vtrobiq̃ tm̃ vnũ. sic nõ ẽ maior vel minor assimilatio dicẽda in aĩa gratificata q̃ntũ in gr̃a gratificate. Tertius etiã defect⁹ ẽ. q̃ z si sba plus assimilet sbe in rõe entis. nihil tñ pbibet accidens plus assimilari alicui sbe sub rõne ppriet̃. sicut aĩa sapiens plus assimilat deo inq̃ntũ est ens p se q̃ntũ ipa q̃litas sapiẽtie. nihilominus nõ deo inq̃ntum ẽ sapiens plus assimilat aĩa inq̃ntũ est sapiens q̃ntũ est sba. sic z in ꝓposito intelligendus est. Ad illud q̃d obr̃ q̃ nullus accidens ẽ stabilius sba. dõz q̃ verũ est de illo accidente q̃d cõparat ad aliq̃d sicut ad subiectũ z cãm. de eo ꝛo accidente q̃d aliunde hz originem nõ hz ꝺitatẽ. sicut pz in radio exeunte a sole q̃ firus pmanet aere moto. Et q̃ gr̃a est tale accidens. iõ illa rõ non hz locum in ꝓposito. Ad illud q̃d obr̃ q̃ gr̃a est forma q̃ ẽ pncipiũ vite. dõm q̃ illud hz veritatẽ de forma q̃ dat viuere. q̃d spectat ad esse primuz. gr̃a aũt ẽ forma dans vitã q̃ntum ad esse scõm. siue q̃ntũ ad bñ esse z iõ illud nõ valet. nõ em̃ fit vnũ p essentiã ex gratifico et to z gr̃a. sicut fit vnũ p essentiã ex corpore viuificato et aĩa viuificante. Ad illud q̃d obr̃ de bonis maximis et minimis z mediis. dõm q̃ illa diuisio bonor ẽ fm acceptionem boni q̃ aliq̃d dr̃ bonũ q̃ bonũ alij z vtile. sicut pz ex verbis Aug. ibidẽ. q̃ bona maxima sunt illa q̃d non contingit male vti. z ideo ad gradũ bonitatis fm eum modũ p quẽ ibi loquit̃ Aug. nihil facit vtrũ bonũ illud q̃d dr̃ maximũ sit in genere sbe vel accidẽtis. Ad illud q̃d querit̃ vtrũ insit aĩe p se. aut p accidens. dõm q̃ p se ineſt in genere subiecti. sz nõ p se in genere causse. Et q̃ p se est in genere subiecti. iõ non ẽ querendũ aliũde subiectũ cui p prius insit. Quia ꝛo nõ ineſt p se in genere cause. iõ nõ ineſt omni aĩe. nec ex pncipijs aĩe hz originẽ. iõ quodãmõ hz naturã accidentis inherentis p se quodãmõ naturaz accidentis inherentis p accidens.

¶ Questio IIII

Utrũ gr̃a sit in genere accidentis corruptibilis an incorruptibilis. Et q̃ sit accidens corruptibile videt̃. Oĩe accidens q̃d est in subiecto variabili fm q̃ est variabile ẽ corruptibile. sz gr̃a ẽ in subiecto variabili. vt pote in aĩa fm libertatẽ arbitrij in qua consistit mutatio z fragilitas. g̃ ꝛc. Jtem omne accidens q̃d habet oppositũ potens ineſſe suo subiecto est corruptibile. sz gra oppotens ponit culpe. z culpa potest ineſſe anie viri iusti q̃ntũ ẽ in statu vie. g̃ ꝛc. Jtem omne accidens q̃d est aliunde z non hz cãm in subiecto. põt ab illo separari. sz gr̃a est in aĩa z nõ hz ortum ab anima. g̃ potest separari ab ipsa. sz post separationem non potest in esse cõseruari. g̃ gra/

tia nata est corrumpi. Item omne accidens cuius conseruatio pendet ex cõuersione volẽtis ad deũ est corruptibile. cũ voluntas possit a deo verti. ſz gra est hmõi. ḡ ẽ. Sed ꝓtra. Anima eoipso q̃ est imago dei est incorruptibilis. non em̃ esset imago dei sicut dicit Aug⁹. si mortis termino clauderet. ḡ cũ in gratia cõsistat imago reformationis. videtur q̃ gra sit incorruptibilis. Item accidens quod est in subiecto nõ a se sed ab alio nõ mouetur necessario ad motum eius in quo est. sicut patet de specie existente in speculo ꝛ lumine existente in medio. sed gratia est in anima nõ a se sed a deo. ergo nõ videtur q̃ ad mutationẽ seu ad variationem anime corrũpatur. ¶ Item his que sunt corruptibilia dedit diuina virtus ꝓpagandi potẽtiam. igitur aut gratia non est corruptibilis. aut si corrũpitur habet vim producendi gram sibi simile. sed gratia non potest sibi simile producere sicut in primo li. ostensum est. ḡ nõ est corruptibilis de se. Item omne q̃ corrũpitur in rẽpore. sui diuturnitate senescit in rẽpore. sed gra cõtomagis durat in homine ẽro pfectior est ꝛ stabilior. ꝛ magis renouat spiritum. ḡ gratia nõ videtur corrũpi. Item si gratia corrũpitur. aut corrumpit a deo. aut a lib. ar. aut a peccato. A deo nõ. cũ gratiã corrũpi sit malũ. A lib. ar. nõ. cum nullum subiectum corrumpat suam pfectionem. A peccato nõ. quia peccatũ est pura priuatio. ꝛ modica gratia potest sup omnẽ culpã. ergo cum nihil habeat corrũpens. videtur q̃ sit incorruptibilis. ¶ Ire si corrũpitur aut corrũpitur in aliq̃d. aut in nihil. Si in aliq̃d. ergo in quid. nec est quid dare. cum non pducatur ex aliquo sed de nihilo. Si in nihil. Contra. nihil qõ corrũpitur cedit oĩno in non ens. si igit gratia nobilissimũ ẽ inter omnia accidentia. ꝛ deus non permittit alia accidẽtia in non ens cedere. videtur q̃ nec de gratia permittat.

26 ¶ Rõ. dõm q̃ cum gratia sit accidens nõ potest esse per ſe subiectum in quo ẽ. et cum in subiecto in quo est nõ possit simul cũ culpa subsistere. ꝛ ipsi subiecto in quo ẽ gratia cõtingat culpam inesse. necesse ẽ gram esse quid corruptibile. Rursus cũ gratia non ꝓducat ex aliquo materialiter. sed sit simpliciter donũ gratuitum. ꝛ omnino desursum descendens a patre luminũ. ꝛ omne qõ corrumpitur in id cedat vnde producitur. necesse ẽ gratiam sicut ex nihilo producitur. sic in nihilũ redigi cum corrũpitur. Talis autem modus corrumpendi non solũ cõperit gratie rõne sui inittij. sed etiã rõne eẽ proprij siue modi existendi. Ratione inq̃s sui inittij. q̃ sicut dicum ẽ sicut ex nihilo pducitur. ita in nihil redigit. quẽ admodum in aliis accidentibus consimiliter reperitur qõ in id redeũt vnde creunt cũ pducuntur. Cõperit etiam hoc ei rõne esse ꝓprij siue modi existendi. Qm̃ cum gra nõ causetur ex pncipijs ei⁹ in quo ẽ. sed aliud habeat ꝓ subiecto. aliud pro causa. quẽadmodum cũ lumen corrũpitur. vel similitudo in speculo. vel ĩpa spes ĩ aĩa non corrũpitur illud in quo ẽ. nec redit ad illud a quo ẽ sed q̃tum ẽ de se in nihil cedit. sic gra q̃ nõ habet esse in materia q̃ modũ nature. sed ꝓ modum habitꝰ. vt prius habitũ ẽ. nec ex pncipijs aĩe producitur. cũ corrũpit in nihil redigitur. ꝛ ꝓpterea pcm̃ in quo fit gre corruptio dicit esse nihil. ꝛ inter oẽs corruptiones sũmo autori conseruatori oĩm bonorum maxime displicere dinoscitur. Cõcedende sũt igitur rationes ostendentes q̃ gratia corrumpitur. ¶ Ad illud ergo qõ primo obr. in cõtrarium q̃ in gratia regitur ratio imaginis sicut in anima. dõm q̃ aliter ꝛ aliter reperit imago hic ꝛ ibi. Anima em̃ ẽ imago dei. q̃ capax dei ẽ ꝛ particeps esse põt-

27

et ita propter beatitudinẽ facta. ꝛ ad beatitudinẽ apta. que in quã beatitudo nõ potest inesse nisi substantie immortali. ideo necesse ẽ animam immortalem esse. Gratia vero ex hoc solo dicit imago. q̃ est imaginis reformatio. ꝛ qm̃ illa imago ꝓ gratiam reformata põt deformari. hinc est q̃ gratia potest corrũpi. nec valet illatio. q̃ hinc inde non est cõsimilis imaginis acceptio.

28 ¶ Ad illud qõ obiicit q̃ accidens quod nõ habet ortum a subiecto nõ mutatur ad mutationem subiecti. dicendũ q̃ hoc nõ est propter hoc solum q̃ habeat ortum aliunde. sed q̃ nõ dependet ab eo in quo est. sicut patz in radio ꝛ lumine. Gratia aũt non solũ dependet ab eo a quo est. sed etiam ab anima in qua est. nec perſistit in ea nisi q̃diu habet faciem suam siue mentem ad deum conuersam. ¶ Ad illud quod obiicit q̃ rei corruptibili 29
debet dari virtus ꝓpagandi. dõm q̃ illud verũ est quãdo illa res est nata talẽ virtutem suscipere. ꝛ qñ etiã illa corruptibilitas ineſt rei ex defectu ꝓprie nature. neutrum aũt horum cõperit gratie. Nã gratia nata est immediate ab ipo deo procedere. nec aliquo modo corrũpitur nisi ꝓpter auersionem mentis nostre a recti-
30 tudine veritatis eterne. Et p hoc patet responsio ad seqns quod obiicit q̃ omne quod corrũpitur senescit in rẽpore. hoc em̃ verũ est de eo q̃ habet causam corruptionis intra se. ¶ Ad illud quod q̃ritur a quo corrũpitur. vtz 31
a deo vel a peccato. vel a li. ar. dõm q̃ ipsa gratia desicit in sciẽa. Si aũt q̃ratur ratio huius quare deficit. hoc est ꝓpter auersionem mentis humane. Cũ em̃ gratia nõ saluetur nisi ex cõtinuatione influentie a bonitate diuina super faciem mẽtis nostre. quãdo anima a deo auertitur per pcm̃. influentia non cõtinuatur. ꝛ per consequens gratia corrumpitur. ꝛ ideo quodãmodo gratia per peccatum dicitur corrũpi. nõ q̃ pcm̃ agat in gratiam. sed quia anima per peccatum se auertente. ꝛ deo cessante influere. necesse est gratiam in sciẽsa deficere.
Ad illud quod obiicitur q̃ nihil quod corrũpitur cedit 32
oĩno in non ens. dõm q̃ illud habet veritatem in accidentibus q̃ habẽt esse nature. ꝛ in eis que causant ex pncipijs subiecti. pro eo q̃ cũ corrumpuntur accidẽtia manent nihilominus ꝛ saluantur illa principia. ꝛ ideo cũ talia accidentia corrũpuntur. nõ omnino annihilantur In his vero accidentibus que habẽt esse habitus. sicut similitudo in anima. ꝛ lumen in aere. non habet veritatem. Non em̃ similitudo hois mortui que est in anima tua. si de anima tua deleatur ꝛ corrũpatur. redit ad hominẽ illum. vel cum lumen corrũpitur redit ad solem. marime si corruptio luminis fiat per corporis interpositionem. Nisi forte quis dicat ad originem suã redire pro eo q̃ adhuc saluat in suo principio effectiuo qõ potest producere illi simile. Quia igitur gratia habet se ad modum habitus. ꝛ ex nihilo producitur vt prius habitũ est. ideo illa propositio non habet hic locum. Et si tu 33
queras vnde hoc est q̃ deus permittit perire tam nobile accidens. satis facile est respondere. Similis enim questio est si queratur cum deus diligat amicos suos et plus diligat vnã animam sanctam q̃ diligat celum et terram. quid est q̃ permittit animam sanctam a se separari. ꝛ non permittit celum ꝛ terram corrumpi. Ad hoc respondebit q̃ sane intelligit. q̃ hoc cursui rerũ congruit. ꝛ deus sic res quas cõdidit amministrat. vt eas agere. ꝓ nos motus sinat. Et ꝓpterea q̃ thesaurus gre habet in vasis fictilibus. q̃ vis sit valde nobilis. tñ de facili amittit q̃n procellis tẽptationũ cõcutitur.

¶ Questio V

Liber Secundus

Utrum gratia primo insit substātie anime vel potētijs

Et q primo insit substātie videt. Nulla potētia anime ē cōtinue in suo actu. sed gr̄a ē cōtinue in suo actu. q cōtinue reddit hoīez deo acceptū et gratū. g̃ gr̄a nō ē in potentijs anime. Jtē gr̄a ē vita anime. sicut dicūt sc̄oz auctoritates et etiā doctores. sed viuere cū sit actus substantialis nō inest sbe per potentias. sed potentijs per sbam. ergo si primus actus gratie est viuificare. videt q prius respiciat sbam q̃ potentias. Jtem accidens habet numerari p suū proprīū subiectum. igit si gr̄a primo ē in potentijs. cū potentie sint multe. necesse ē gratiam in anima multiplicari. si ergo in vna anima vna tm̄ ē gratia. videt q gratia primo sit in sba q̃ in potentia. Jtem in gratia et virtutibus cōsistit imago reformationis. sed imago reformationis respondet imagini creationis. cum igit imago creationis cōsistat ī vnitate essentie et trinitate potētiarum. et tres sint habitus virtutum qui respiciunt tres potentias. videt q sit aliquid vnū qō respiciat ipam anime essentiā. sed nō ē nisi gr̄a. ergo cē. Jtem sicut operatio erit a potentia. sic potētia oritur a substantia. ergo sicut nō placet nec acceptatur a deo aliqua opatio nisi prius acceptet et gratificet potētia. sic impossibile est acceptari potentiā nisi prius acceptet sba. ergo cum per gram fiat acceptatio. per prius est gratia in sba q̃ in potentia. Jtē in paruulis baptizatis est de⁹ per inhabitātem gratiā. sicut dicit augustinus de presentia dei ad dardanū. ergo cum in ipis nulla sit potentia expedita. gratia non respicit primā expeditionē potētie. sed potius viuificationē substātie. et sic per prius est in substantia q̃ in potentia. Sed cōtra. Aug. dicit q gratia se habet ad liberū arbitrium sicut sessor ad equum. ergo residet in anima ratione liberi arbitrij. sed liberum arbitriū nomīat potentiā. ergo cē. Jtem magister in littera adducit auctoritatē augustini in qua diuidit gratiam in preuenientem et subsequētem. et vtrāq istarū diffinit p cōparationē ad volūtatē. ergo videt q primū et ppriū subiectum gratie est ipsa volūtas. sed hec est potētia. g̃ videtur q gratia per prius insit potentie q̃ substātie. Jtē sicut inter potentiā et actum cadit medius habitus. sic inter sbam et habitum cadit media potentia. cū igitur gratia sit in anima vt habitus et qualitas quedā. videtur q ei trāsit mediante potentia. g̃ per prius est in potentia q̃ in substantia. Jtem opposita nata sunt fieri circa idem. sed gratia vt gratia opponitur culpe inq̃tum culpa. si igit culpa primo et ppie respicit arb. lib. pari ratione et gratia. igitur per prius erit in potentia q̃ in substantia. Jtem cum gratia sit donum de sursum descendens. inest anime fm suum supremū. sed supremū anime sicut vult Aug⁹ est ipa mens. mens aūt non est ipa substantia anime. sed potius potentia sūma. ergo videtur q gratia per prius sit in potentia.

Jtem gratia habet existere in anima fm cōuersionē ipius anime ad deum. et amitti habet fm auersionem. si igitur illud fm qō anima primo auertitur et cōuertit est potentia. videtur q anima per prius sit in potentia q̃ in substantia. Jtem gratia non est in anima fm se ipam. sed fm influentiā ab aliquo principio qō est omnino ab eo diuersum. cum igit anima suscipit gratiam aut habet aliquā potentiā ad suscipiendam gratiā. aut non. Si non habet potentiam ad hoc. ergo nunq̃ eam suscipiet. Si autem habet potentiam mediante qua suscipit. aut illa erit ratio. aut voluntas. aut aliqua alia potentia ab his diuersa. sed non est ponere potentiam aliam in anima preter cognitiuam et affectiuā. ergo videtur q mediantibus illis gratia suscipiat ab anima.

Jtem si gratia ineesset anime fm substantiā. cum possibile sit abstrahi per intellectum substātiam a potentijs. possibile esset intelligere animā esse gratā suis potentijs abstractis. sed omnis anima grata est disposita ad gloriā. ergo potest intelligi per cōsequens anima gloriosa abstractis potentijs. sed potentijs abstractis anima nec videt nec amat deū. ergo impossibile est animam gloriosam ponere que nec deum videt nec deum amat. sed si hoc est impossibile. ergo illud ex quo istud sequitur. Rō. ad predictorum intelligentiā est notandum q cōmunis opinio tenet gratiam primo respicere potentias anime substātiam. et virtutes primo respicere potentias. vt sic per gratiā in virtutibus fiat reformatio imaginis create. que cōsistit in trinitate potētiarum vnitate substantie. Dicit autē positio potest dupliciter intelligi. Uno modo vt intelligat q deus prius influat gratiam in essentiā. et postmodū influentia illa in substantia redūdet in potentias. vt sic sit cōformitas gratie ad animā. siue prout cōsideratur fm rationem imaginis. siue put considerat vt perfectio corporis. Alio modo vt est perfectio corporis ratione substātie vel essentie respicit cōplexionis equalitatem. ratione vero potētiarum respicit organorum diuersitatem. Et iterū anima in se et viuere habet et agere. sed viuere per seipam et per priam formā. agere vero per potentiam. Per hūc modū si gratia in perficiendo cōformatur anime sub ratione gratie. prius debet respicere ipsam animę substantiam. et virtutes debet esse perfectio potētiarum. Et fm hunc modum dicendi cum dicitur gratia respicere substantiam. et virtutes potentias. nō tantū intelligit esse dictū per appropriationem. verūtiam per proprietatem. Alio modo potest intelligi predicta positio per approbationem quandā. non quia deus prius influat gratiam in substantiam q̃ in potentiam. sed q cū anima suscipiat gratiam et virtutes mediante potentia. aliter tam gratia q̃ virtus insit anime per potentiam. aliter tamen ineſt hec et illa. Virtus em̄ dicit perfectionem respectu operis. gratia vero dicit perfectionem respectu dei acceptantis. Et qm̄ respectu operū potētie distinguuntur. hinc est q virtutes potentias respiciūt vt distinctas. et tunc sunt in actu. qn̄ potentie sūt in actu. Potentie autem inq̃tum cōparantur ad deū acceptātem. vnica acceptione acceptant cum ipsa substantia cuius sūt. et fm vnā naturā in eis reperta. et hinc est q gratia est vna sicut et sba. et est semp in actu cōtinuo. et primo ō respicere substantiā. nō q sit in illa abstracte potentia. vel per prius q̃ potentia. sed q habet esse in potentijs vt cōtinuant ad vnā essentiā. virtus vero dicitur esse in potentijs. q in eis est vt referunt ad operationes diuersas. et hic modus intelligendi magis cōsonus est verbis Augustini qui dicit q gratia se habet ad liberū arbitrium sicut sessor ad equū. Et iam gratiam cooperātem et operantem describit p cōparationem ad volūtatem. Magis etiam est cōsonus rationi. Si em̄ intelligimus gratiā tanq̃ habitū quendā et influentiā que inest anime ad deū cōuerse. cum talis habilitatio. et influentie susceptio et cōuersio non possit intelligi nisi p potentiam. non videt posse recte intelligi quomodo gratia sit in anima abstracta potentia. Rursus si gratia eo dicit gratia. q gratificat. et cōpo q gratificat habet oppositionē ad culpā. cū opposita fm idem nata sint in esse. fm idem ipsum q anima nata est gratificari. nata

est culpari. culpatio autē z laus z vituperiū ineſt ani
me primo ſm liberū arbitrium. ac per hoc z gratie do
nū. Non em̄ quecūq; acceptatio gratificatio dicit. ſed
illa ſola qua deus ſic acceptat animā vt reputet eā re
muneratione dignā. z talis reſpicit ipam arbi. lib. z tō
est. quia ad eas ſolas potentias ſe extēdit arbi. libertas
Cōcedende ſunt igitur rōnes oñdentes q; gratia ineſt
anime ſm potentias. Ad rationes aūt ad oppoſitū fa
cile eſt reſpondere p iam dicta. ¶ Quod em̄ obijcit q;
gratia eſt cōtinua in ſuo actu. non obuiat ei quod nunc
dictum ē. Quāuis em̄ potentia in relatiōe ad opus nō
ſit in ſuo actu cōtinuo. z ſic non habeat gficī gratia ſed
virtute. in comparatione tū ad ſbam in qua eſt. eſt in ſuo
actu cōtinuo. ita em̄ debetur quoddā viuere z quidam
actꝰ cōtinuꝰ ipis potētijs ſm q; cōtinuāt ipi ſubſtātie.
quēadmodū z ipi ſbe. z tō ꝓz hāc cōpationē a gra ſūt pfe
cribiles. Aliē etiā poſſet hic dici q; dupler eſt actꝰ ipi
forme vnꝰ q; eſt a forma p modū informātis. z alter q; ē
a forma p modum efficientis. ſicut albedo ſubiectū ſuū
dealbat. z oculū diſgregat. Quantū ad primum eſt oīs
forma in actu cōtinuo. q; ille eſt actus vt habit. Quā
tū vero ad ſm non. Sic z gratia q̄uis ſit in ſuo actu cō
tinuo q̄tum ad illum actū quē habet p modū informā
tis. non tamē eſt in actu cōtinuo q̄tum ad illum quem
habet per modū preueniētis z ſubſequētis. ſiue coope
rantis z operantis. ¶ Ad illud q̄ obijcit de actu viuifi
candi. dōm q; z ſi vita ſm q; dicit eſſe primū. prius reſpi
ciat ipam eſſentiā q̄ potentiā. non tamen oportet de vi
ta ſm q; dicit eſſe ſcōm. Cū em̄ ſit accidens ſupadditū
non tm̄ eſſentie ſed etiā potentie. habet anime ineſſe po
tentia mediante ſicut color dicit eſſe in corpore. ita q; p
mo in ſuperficie. ¶ Ad illud q̄ obijcit q; accidens nume
ratur per ſbam. dōm q; verū ē quando ea que ſubijciū
tur diuerſa ſunt. z ſubijciuntur vt diuerſa. quando ve
ro per eandē naturam ſubijciunt. nō oportet eſſe in ac
cidente diuerſitatem. z ſic gratia eſt in potētijs anime
inq̄tum cōtinuant ad vnam ſubſtātiam. z inq̄tum cō
municant in li. ar. ſicut prius dictū eſt. Unde ſicut vna
ſanitas dicit eſſe in oībus membris hois. q; eſt in ipis
ſm q; ad vnā originem reducunt. z ſm q; in cōplexione
cōueniunt. ſic z in propoſito intelligendū eſt. ¶ Ad il
lud quod obijcit de cōformitate imaginis creationis z
reformationis. dōm q; cū deformatio imaginis nō poſ
ſit eſſe niſi per potētias. ſic nec reformatio. z ideo ima
go reformationis inq̄tum hmōi ſufficienter reformat
ipam animā cū ineſt ei p ſuas potētias. Potentijs em̄
formatis z pfectis. p cōſequēs pficiunt z formant ipa ſub
ſtantia. ideo ad pfectā reformationem aīme nō oportet
aliq̄d poni q̄ p prius ſit i ſba q̄ in potētia. niſi hoc di
catur p appropriationē quandā. ¶ Ad illud q̄ obijcit
q; deus nō acceptat actū niſi prius acceptando poten
tiam. dōm q; nō eſt ſimile. p eo q; potentia pōt eſſe ſine
actu z gra in potētia abſq̄ merito operis. ſba aūt abſq̄
potentia eſſe nō pōt. z ſi poſſit intelligi. nō tm̄ pōt intel
ligi abſq̄ potētijs diuina dona ſuſcipe. in q̄bus donis
decorari dicit facies aīe. eo genere decoris p quē deus
acceptat. ¶ Ad vltimū q̄ obijcit de paruulis. dōz q;
et ſi potentie in paruulo non ſint ydonee ad exeunduz
in vſum gre z virtutū. nihilominus tū ydonee ſūt nō ſo
lum p donū gre. ſed etiā per habitus virtutū decorari z
pfici. Et hoc melius declarat in quarto cum agit de ef
fectu baptiſmatis quē habet in paruulis.

¶ Queſtio VI f

Utrū gra cōpetat ad aīam in rōne motoris. z q; ſic vide
tur per auctoritatē Aug. quā magiſter adducit in litte
ra. q; gra preueniens est q̄ preuenit bone volūtatis me
ritum. z reſpectu cuius ipa volūtas bona pediſſequa ē
nō preuia. igit gra reſpectu volūtatis ſe habet p modū
excitantis z impantis z regētis. z oñe tale ſe habet in
rōne motoris. g̃ z. ¶ Item Aug. gratia ſe habet ad li.
ar. ſicut ſeſſor ad equū. ſz ſeſſor eſt motor equi. g̃ gra eſt
motrix li. ar. ¶ Itē hoc videt rōne. Plus eſt potentiā
aliquā ſupra ſe erigere q̄ ipam mouere. ſz gra eleuat po
tentiam li. ar. ad opa meritoria q̄ ſunt ſup ipam. g̃ ē lib.
ar. motrix. Item plus pōt gra ſup li. ar. q̄ li. ar. poſſit
ſup ſeipm. ſz li. ar. ē inſtrumentū ſeipm mouēs. ſicut di
cit Anſ. et volūtas mouere pōt ſeipm. g̃ multo fortius
moueri poteſt a gra. ¶ Item oīe q̄ eſt p̄ncipium vite
pfecte eſt principiū motus in eo q̄ viuificat. ſz gra eſt
p̄ncipiū vite in aīa. g̃ z. ¶ Cōtra volūtas eo ipo ē libera
quo mouet ex ſeipa. cū igit gra ſit a volūtate. ſi gra mo
uet volūtatē. aufert ei libertatem. ſz ꝓſtans ē q; gra vo
luntati libertatē nō aufert. g̃ ipam nō mouet. ¶ Itē om
nis motor ſufficiens eſt hoc aliq̄d. z ſba cōpleta diſtās
a mobili. g̃ aut gra nō mouet li. ar. aut ſi mouet ē ſba. ſi
igit gra creata nō pōt eſſe in gne ſbe ſed in gne acciden
tis. g̃ z. ¶ Item ſi gra mouet li. ar. aut mouet naturali
ter. aut violenter. aut volūtarie. Si naturaliter. g̃ opa
meritoria erūt naturalia. Rurſus ſi naturaliter mouet
ſemp mouet q̄tū eſt de ſe. g̃ nunq̄ quieſcit hō ab opib⁹
meritorijs. Si violēter. g̃ nec ſaluat ibi rō meriti. nec li.
ar. quoz vterūq; pz eſſe falſū. Si volūtarie. ſz nihil mo
uet volūtarie niſi habeat cognitionem z volūtatē. g̃ gra
cognoſcit z vult. z ita ē ſubſtātia rōalis. igit vel gra
ſi mouet li. ar. nō est aliq̄d creatū. vel ſi eſt aliq̄d creatū
nō mouet li. ar. ¶ Itē ſi mouet li. ar. aut ſicut motor mo
tus. aut ſicut motor nō motus. Si tu des q; ſicut mo
tor motus. g̃ cū nihil ſm idem moueat z moueat. gratia
ſm ſe habebit aliā z aliā naturā p quā moueat z mouea
at. g̃ nō erit accidens ſimpler. Si ſicut motor nō mo
tꝰ ſz talis motor nō ē q̄d creatū. g̃ vl gra nō ē q̄d creatū. vl
nō mouet li. ar. ¶ Item idē manens idem in creaturis
ſemp eſt natū facere idē. g̃ ſi gra ē q̄d creatū. z mouet li.
ar. cū gratia nō variet. ſemp ad idē inclinabit li. ar. g̃ nū
q̄ facit bō p gram niſi vnū opus meritoriū. ſi igit li. ar.
mō excitat ad vnū genus opis. mō ad aliud. vl q; aut il
la excitatio nō ſit a gra. aut gra nō dicit aliq̄d creatum.
aut gra mutat et variat ſicut li. ar. ¶ Rñ. dōm q; abſ/ 42
q̄ dubio ſicut auctoritates ſctoz dicūt. neceſſe eſt pone
re li. ar. a gra moueri z excitari. Ab ipa em̄ gra opante
p̄uenitur. z a cooperante ad opa meritoria eleuatur. ita q;
reſpectu operis meritorij gra eſt ſicut p̄ncipalis motrix
z volūtas ſicut pediſſequa. Qualiter aūt ipa gra cū ſit
accidens aīe ipam habeat mouere. hoc habet difficulta
tem. Ad huius aūt difficultatis explicationē dupler ē
modus dicēdi ſiue intelligēdi. ſm quē li. ar. dicit a gra
moueri. Unus modus dicēdi eſt q; gra mouere dz li. ar. 43
q̄m ipſa eſt diſpoſitio ad quendā ſpiritualē motū. Si
cut em̄ pondus in corporib⁹ diſponit ad motū. ſic z ſuo
modo pōdus in ſpiritib⁹. gra aūt eſt quoddā ſpirituale
pōdus datū anime per q̄ habet ſurſum tendere. z quo
niam lib. ar. eſt natum ſeipm mouere ſm actus in quos
poteſt de ſe. cū ē adiutum z informatum gra excellenti⁹
mouet ſeipm. ita q; cum lib. ar. ſit mouens z motū. gra
tia diſponit ipm ſub ratione mouentis. z pro tanto di
citur gra mouere lib. ar. quia li. ar. gratia informatum
mouet ſeipm per quē modū amor dicit mouere hoiem

ad magna opera facienda. Alius est modus intelligendi fm quē liberū arbitriū dicit a gra moueri. Gratia enī est sicut quedā influentia pcedens a luce supna. q semp habet cōiunctionē cū sua origine. sicut lumen cū sole. et q semp suę origini cōiungitur. tō nō tm attribuit ei operatio rōne subiecti in quo. sed etiā rōne subiecti a quo. Unde sicut lumē nō solū opatur cū aere. sz etiā opatur in ipm aerem. ratione cōtinuationis cū suo fonte. sic et gra nō solū opatur cū libero arbitrio. sz etiā opatur in li. ar. t liberū arbitriū mouet. Unde nō est aliud dicere gram liberū ar. mouere. q gram esse spūssancti instrumentū ad mouendū liberum arbitriū. Uterq horū modoz intelligendi cōueniens est t rectus. nec vnus sine altero sufficit. Nam primus cōpetit gratie cooperanti siue sbsequēti. Scōs cōpetit gre operanti siue pueniēti Gratia enī operās liberū arbitriū pcurrit t mouet. q: deꝰ illā infundendo voluntatem hoīs sanat t pparat. Gratia vero cooperans siue subsequens liberū arbitriū dicit mouere. q: volūtas tali dono gre informata mouet seipam. Hanc enī potentiā habet volūtas scilicet mouendi seipam. q: est potentia materie nō alligata. sicut supra oñsum est cū de libero arbitrio agebatur Concedende sunt igitur rōnes oñdentes q gratia ad liberū arbitriū cōpari habet in ratione motoris. Ad rationes aūt ad oppositum plana est responsio ex iam dictis. 44 Ad illud enī qđ primo obijcit de volūtate q seipam mouet. dōm. q hoc non obstat. immo cōsonat ei qđ dicit q mouetur per gratiā. Sicut enī volūtas mouet seipam ad opa naturalia. sic adiuta p gram mouet seipam ad opa meritoria. Uel fm aliū modū intelligendi. deus p gratiam mouet volūtatem. nec tm hoc voluntati repugnat. q: voluntas vult sic moueri a deo. Unde sic mouetur a deo q mouet etiā a seipa. t ideo omne opus meritoꝝ attribuitur gratie t libero arbitrio.

Ad illud qđ obijcit q motor distat a mobili. dōm q illud intelligitur in eo motu in quo moueri est vere pati. sicut est in motu corporali. t re eo motore q est tota causa efficiens. t tota causa motus. 45 Talis aut motor nō oz esse gratia. pro eo q non mouet nisi sicut dispositio. vel sicut instrumentū. sicut prius fuit explanatum

Ad illud qđ queritur aut mouet naturaliter rē. dōm 46 q mouet volūtarie nō a volūtate qua ipa gratia sit volens. sed a voluntate qua deus gratiā influens est volens. t a voluntate qua li. arb. gratificatū vult mouere seipm.

Ad illud qđ qritur vtrū sit motor motus vel 47 nō motus pater responsio. Illa enī diuisio motoris est de motore q est hoc aliqd. t est substātia. t est motor sufficiens. talis aūt motor nō est gratia vt predictū est.

Ad illud quod obijcit q idē manens idē semp rē. di 48 cendum q illud fallit in deo. t ideo fm q deus mouet per gratiam. p eandē gram pōt excitare ad diuersa opera. Scōm vero q liberū ar. seipm mouet p gratiā ad diuersa opera. est in ipa cognitionis t affectionis diuersitas fm quas ordinari habet ad diuersa operū genera et ideo q̄uis gra nō varietur in se. mouet tamen ad diuersa rōne variationis in motore sicut cōiuncto sine q nō potest mouere. nunq enī gratia eligit opus meritorium nisi voluntas sibi cooperetur.

Distinctio. xxvij. De adiutorio gratie put cōparatur ad habitū gratuitū t vsum sibi debitū.

Hic cōsiderādum est cū predictum sit rē. Supra egit magister de adiutorio gratie in se. hic vero agit de ipo in cōparatione. Diuidit aūt pars ista in duas. In prima cōparat vnaz differentiam gratie ad aliam sub ratione habitus. In scōa vero cōparat vnū habitum ad alīū sub ratiōe vsus vsus aūt gratie est meritum. Unde cōparat primo gratiam preuenientē ad subsequentē fm idēptitatē t diuersitatem. Scōo vero cōparat gratiam ad virtutem t ad merēdi efficaciā. ibi. Si vero qritur quomodo ipa gratia pueniens mereatur rē. Et illa scōa pars diuiditur in duas. In prima parte mouet q̄stiones t pmittit quedam pambula ad determinationē. In scōa vero incipit dissoluere. ibi. Hic videndū est qđ sit virtus. vbi vt cōmuniter assignatur initiū dist. xxvij. q melius signaret aliq̄tulum ante sicut signauimus. q: ibi vbi signatur fit (sicut apparet) determinatio prioris q̄stionis pmisse

Illa igitur pars in qua soluit habet duas partes. In prima soluit ad predictā q̄stionem fm opinionē communiorem. In scōa vero determinat fm aliorum opinionem q minus tenetur cōmuniter. ibi. Alīq vero dicunt virtutes esse bonos vsus rē. Prima pars habet duas

In prima magister determinat. In scōa epilogat. ibi Ex pmissis iā innotescere rē. Prima pars habet duas fm determinationē duoz dubioꝝ. Primo enī determinat illā q̄stionē qua qritur de cōparatione gratie ad virtutē. Scōo vero determinat illā q̄stionē qua queritur de cōpatione gratie t virtutis ad meritū. Primus facit ibi. Hic videndum est quid sit virtus rē. Scōm facit ibi. Cum ergo ex gra dicātur esse bona rē. Subdiuisiones aūt partiū manifeste sunt in littera.

a Operans enī gra dicit in. q̄tū liberat rē. Obijcit Brego. in moza. distinguens gram preuenientē t subsequētem dicit ita q gra preueniēs attendit q̄tū ad dona nature. sb sequens aūt q̄tū ad dona gratie. q̄si idē gratia opans t coperās. videt q operās non dicat illa q̄ homis volūtatē liberat. Si forte tu dicas q alio modo accipit ibi pueniens t subsequēs. tunc est q̄stio de rōne isto rū nois. q̄re sz Quēstio Rīsio.

Cōparat gram puenientez ad subsequētem fm idēptitatē t diuersitatē. inq̄rens vtrū vna eadēq sit gra q̄ dicit operans t cooperās. a

DI. XX VII

Hic considerandū est. cū predictū sit p gram opātez et puenientē volūtatē hoīs liberari ac pparari vt bonū velit t p gram coopantē t subsequētem adiuuari ne frustra velit. vtrū vna t eadē sit gra. i. vnum munus gratis datū qđ opetur et coopetur. an diuersa. alterū opans t alterū coopans. Quibusdā nō irrōnabiliter videt q vna t eadē sit gra. i. donū. eadē xtus q opat t coopat. sz ppter diuersos eiꝰ effectꝰ t oz opans t coopans. a Opans enī gra oz a inq̄tū liberat t pparat volūta-

sic nominatur vt dicatur q̄dam p̄ueniens. quedā sub/
sequens. q̄dam operans ⁊ q̄dam cooperans. vī em̄ q̄
omis gr̄a sit coopans. q̄ nulla opatio debeā forme ali/
cui p se nisi cū subiecto. videā etiā q̄ nulla debēt dici p̄/
ueniens. Aut em̄ p̄ueniēs dicit q̄ cōpationē ad actuz
aut q̄ compatio/
nem ad subiectū

¶ Si q̄ compa/
tionē ad actum
sic ois forma dr̄
p̄uenies. q̄ ois
forma p̄cedit ac/
tū suum. ¶ Si
per cōpationem
ad subiectuz. sic
nulla debet dici
ueniens. cū nl/
la sit añ subiectū
suū. Est igit̄ que
stio cū gratia a
diuersis diuersi
mode dicatur. ⁊
hmōi nomia di/
uersimode expo
nātur. vnde hec
diuersitas veni
at. ¶ R̄. dom̄
q̄ cū gratia vna
sit multiplices tamen habet diuisiones fm diuersas cō/
siderationes. habet em̄ gratia cōpari ad suū principiū
a quo. habet cōpari ad suū subiectum in quo. habet ni/
hilominus cōpari ad suum oppositū cōtra q̄. Habet
cōpari ad suū effectum ad quē ordinat. Per cōpationez
ad suum principium. sic diuidit gr̄a in gr̄am p̄destina/
tionis. vocationis. iustificationis. ⁊ magnificationis
Primo em̄ deus gratiam p̄parat. scō offert. tertio
confert. ⁊ quarto cōplet. Et fm hoc attendit predicta
diuisio q̄ sumitur de eo q̄ dicit aplus. ¶ Roma. viij.
Scōm aūt q̄ gr̄a cōpatur ad suū subiectum. sic diuidit
in gratiam cogitationis. voluntatis. ⁊ p̄fectionis fm
triplicem potentiā eius sbe in qua est gratia. vicz fm
intellectiuā. ⁊ affectiuā. ⁊ opatiuaz. Et hec diuisio po
nitur a Bern̄. in li de lib. ar. Scōm aūt q̄ cōpat ad suū
oppositū sic ē illa diuisio gratie. q̄ ē gratia protectiōis.
liberationis. ⁊ saluationis. Sumitur em̄ hec diuisio
fm q̄ gratia adiuuat ꝓtra multiplex malū. videlicz ma
lum tēptationis siue pugne. malū persecutiōis siue mi
serie. malū culpe ⁊ malū pēne. A primo protegit. a secū
do liberat. a tertio extrahit. ⁊ a quarto saluat. Et hec
diuisio sumitur pro eo quod dicit Esa. xxxj. Protegat
dominus exercituum iudeā ⁊ hierusalem. protegens ⁊
liberans. transiens. ⁊ saluans. Scōm cōparationem
ad effectum ad quem est. diuiditur in p̄euenientem et
subsequentem. siue operantem ⁊ cooperantem. que
sunt differētie gratie fm effectus quos habet in ipsam
voluntatem. ¶ Dicitur em̄ gratia p̄ueniens inq̄ntum
ipsam volūtatem facit bonam. ⁊ ideo p̄uenit. quia nō
est a lib. arb. sed potius infundit ab ipso deo. Coope/
rans vero siue subsequens dicitur inq̄ntum adiuuat li
berū arbitriū respectu boni operis eligendi. ¶ Et no/
tandum q̄ fm q̄ nomen gratie diuersimode accipitur.
sic etiam ⁊ iste due differentie p̄ueniens ⁊ subsequēs
Accipitur enim gratia vno modo largissime. et sic cō/

tē hoīs vt bonū velit. Coopās
inq̄ntū eāde adiuuat ne frustra
velit. scz vt opus faciat bonum
Ipa em̄ gr̄a nō est ociosa. sz me
retur augeri. vt aucta mereat
pfici.

¶ Cōparat gr̄am ad virtutem
et ad merēdi efficaciā. inq̄rens
q̄d sit ipa gr̄a. ⁊ quo mereā au/
geri. ⁊ de trib⁹ generib⁹ bono/
rum. b

¶ Si vero q̄rat quo ipa gr̄a p̄/
ueniens mereat augeri ⁊ pfici.

prehendit dona naturalia. ⁊ dona gratuita. vtraq; em̄
de sursum est. et hoc modo gratia habet diuidi in preue
nientem ⁊ subsequentem. ita q̄ preueniens vocāt̄ do/
na naturalia. subsequens vero dona gratuita. et sic ac
cipit Gregor⁹ in moralibus. ¶ Alio modo accipitur
gratia minus cō
muniter. et sic
cōprehendit gra
tiam gratis da/
tam et gratūfa/
cientem. et tunc
diuidere gratiā
in p̄euenientez
et subsequentez
nihil aliud est̄q̄
diuidere gratiā
in gratis datam
et gratumfacien
tem. Et sic diui/
uidit Bern̄. cuz
dicit q̄ quedam
est gratia que se
minat cogitatū
et hāc vocat gra
tiam p̄euenien/
tem. Quedam q̄
perficit bonū. ⁊
hanc dicit gra/

cū nullū meritū sit absq; libero ar. ⁊ q̄d sit ipa gr̄a an x̄tus an
nō. ⁊ si x̄t⁹ an act⁹ vel nō. Ut b
apte insinuari valeat b p̄mitten b
dū est tria ee gña bonoꝝ. Alia
nāq; sūt magna. alia minima.
alia media. vt Aug⁹. ait in. j. li.
retracta. Virtutes inq̄t q̄bus
recte viuitur magna bona sūt.
Spēs aūt q̄rūlibet corpoꝝ sine
q̄b⁹ recte viui pōt minima bo/
na sunt. Potentie vero animi
sine quibus recte viui non po/
test media bona sunt. ¶ Item
virtutibus nemo male vtitur.

tiam subsequentem. ¶ Ait enim sic in li. de libero arbi
trio. ¶ Hec tria in nobis operatur deus. scilicet co/
gitare. velle. perficere. ¶ Primum sine nobis ope/
ratur. Secundū nobiscum. Et tertium per nos. ¶ Ac/
cipitur et gratia stricte et sic comprehendit gratiam
gratumfacientem et gloriam. et tunc diuidere gratiam
in p̄euenientem et subsequentem non est aliud quā di
uidere in gratiam et gloriam. et sic diuidit Augustin⁹
in libro de natura et gratia cum ait. ¶ Gratia preuenit
vt pie viuamus. subsequitur vt cum illo semper viua/
mus. Nunc preuenit vt vocemur. tunc subsequitur vt
glorificemur. ¶ Accipitur etiam gratia magis stricte.
et tunc nominat solum gratiam gratumfacientem. et
tunc diuidere eam per p̄euenientem et subsequentem.
hoc est fm duplicem effectum gratie qui potest distin/
gui tripliciter. vel ita vt vnus effectus sit contra ma/
lum et alter ad bonum. Vel ita q̄ vterq; sit ad bonum
sed vnus competat gratie fm q̄ informat. alter fm q̄
mouet. vel ita q̄ vterq; attribuatur gratie mouenti. sed
vnus in ingressu. et alter in profectu. ¶ Et sic triplici/
ter exponitur ab Augustino in libro de natura et gra/
tia. ¶ Uno modo sic. Gratia p̄euenies. hominis vo
luntatem liberat. ⁊ p̄parat. subsequens vero inq̄ntum
eadem adiuuat. Secundo modo sic. Gratia p̄euenies
preuenit voluntatem vt sanemur. ⁊ subsequitur
vt sanati vegetemur. ¶ Tertio modo sic. Gratia p̄/
uenit voluntatem vt velit. ⁊ subsequitur ne frustra ve
lit. et per hoc patet responsio ad obiecta.

b ¶ Premittendum est tria esse genera bonorum.
Alia nāq; sunt magna ⁊c. Uideatur ista diuisio boni
esse insufficiens. quoniam multe sunt alie bonorum dif
ferentie. ¶ Est enim bonum fortune. ⁊ bonum nature
et bonum gratie et gloie. ¶ Si tu dicas q̄ iste diffe/
rentie reducuntur ad has. queritur tunc sub qua ista/
rum contineatur bonum quod deus est siue ipa anima

Si tu dicas q̄ sub magnis bonis. Cōtra. magna bona sūt vt dicit q̄bus nō contingit male vti. sz deo pōt quis male vti. sicut cū diligit aliud. g̈ nō cōtingit sub magnis bonis. Itē arguit ex hoc. si deo ꝯtingit male vti. vicz cū refert ad aliō. t ꝺeus ē optim⁹ iter oīa bona. g̈ oī b⁹ bonis ꝯtingit male vti. g̈ nulla sūt bona magna falsum igitur dicit cū dicit q̄ bona magna sūt q̄ bus non contingit male vti.

Item videtur male exemplificare de virtutibus. nā aliquis pōt de ✠tutib⁹ sup̄bire pōt etiam ✠tutes ꝑpe laudē hūanā amare t b̄ ē abuti. g̈ videt q̄ ✠tutibus possit abuti. ergo sub magnis bonis nō p̄t cōtineri. Rn. dicendū q̄ Aug⁹. cū diuidit bonū p istas tres differentias scz per bonū maximū et minimū t ifimū nō g̈naliter accipit diuisionē boni. sz ei⁹ boni qō est bonū alicui. et b̄ ē bonū p qō ꝯtingit aliq̄ mō in finē ordinari. et iō diuidit hic bonū vtile. Et p ptereā cū tripler sit dīa boni vtilis p qō q̄s ordinat i finē tripliceē boni pōit differentiā. Aliq̄d em̄ sicē vtile ad finē. vt tñ sine illo possit ad finē pueniri sicut sūt bona corpalia. Aliq̄d aūt ē ita vtile ad finē. vt tñ sine illo ñ possit ad finē pueniri. p ipm tñ pōt q̄s a fine ordinari. sicē li. arb. q̄ cōtingit male vti. Aliq̄d ē ita vtile q̄ sine ipo ad finē nō pōt peruenīri. nec p ipm contingit aliq̄ mō a fine ordinari. sicut est ✠tus gratuita. Et q̄m in p̄mo bono mima ē vtilitas. In scō ho maior. in ⁊tio maxima. hinc ē q̄ diuidit bonū p has tres

Premissas autoritates considerari t cōferri iubet vt possit solui qō q̄ rebat

3

4

Ceteris aut̄ bonis. i. medijs et minimis nō solū bene sz etiā male q̄sq̄ vti pōt. Et iō ✠tute nemo male vtit. qz op⁹ ✠tutis est bon⁹ vsus istoz q̄b⁹ etiā nō bñ vti possum⁹. Memo aūt bene vtēdo male vtit. Nō solū aūt magna. sz etiā media t minima bona eē p̄stitit bonitas dei. Ecce habes tria gña bonoꝝ distincta.

In q̄b⁹ bonis sit lib̄um. ar. c

Queritur aūt in q̄b⁹ bonis contineatur libex arbitriuz. Dicit Aug⁹. in. j. li. retracta. ita ait. In medijs quidē bonis inuenitur libex volūtatis arbitrium. qz t male illo vti possumus. sed tñ tale est vt sine illo recte viuere neq̄amus. Bon⁹ aūt vsus ei⁹ ia virtus est q̄ in magnis reperit bonis. q̄bus male vti nullus pōt. t quia bona t magna t media t minima ex deo sūt. sequitur q̄ ex deo sit etiā bon⁹ vsus liberex volūtatis. q̄ ✠tus est. t in magnis numerat bonis. Attēde diligēter q̄ dicta sūt t cōferi vnū. Sic em̄ apiet q̄d supra q̄rebat. Dixit equidē op⁹ virtutis esse bonū vsum. illoꝝ bonorū q̄bus etiā nō bene vti possumus. i. mediozū in q̄bus posuit liberū arbitriū. cui⁹ quocq̄ bonum vsū dixit esse virtutē. Q̄d si est. nō est opus virtutis q̄d supra dixit. qz aliud est virtus. aliud opus eius.

Determinat q̄stionē qua q̄ritur de cōpatione gr̄e ad virtutē soluens ꝑm opinionē cōmuniozem.

Ihic videdū ē q̄d sit ✠tus. t q̄d sit act⁹ vl op⁹ ei⁹. ✠tus est (vt ait Aug⁹.) bona q̄litas mētis q̄ recte viuit. t q̄ null⁹ male vtit. q̄ de⁹ sol⁹ i hoīe opat. Iōq̄ opus dei tm̄ ē. sicut de virtute iusticie Aug⁹. docet sup illū locū p̄s. Feci iudiciū t iusticiam. ita dicēs. Justicia magna ✠tus animi est quā nō facī hoīe nisi de⁹. Iōq̄ cū ait ꝓpheta ex persona ecclie feci iusticiā. nō ipam ✠tutē (quā nō facī hō) sz op⁹ ei⁹ intelligivoluit. Ecce apte i sinuat hic q̄ iusticia i hoīe nō ē op⁹ hois sz dei qō t de alijs ✠tutib⁹ itidē intelligendū est.

De fide itidē dic̄ q̄ nō est ex hoīe sz ex deo tm̄. e

Nā de gr̄a fidei Ephesios scribēs ap̄lus. sitr fidē nō ex hoīe sz ex deo tm̄ esse asserit inquiens. Gr̄a estis saluati p fidē. t b̄ non ex vob. dei em̄ donū ē. Qd a sanctis ita exponit. b̄ scz fides non ē ex vi nature nr̄e. q̄ donū dei pure ē. Ecce t hic apte tradit. q̄ fides nō est ex lib. ar. siue ex arbitrio volūtatis. qō supioꝝ ꝓsonat. vbi dictū est gr̄am p̄uenientē vl opantē eē ✠tutē q̄ volūtatē hois liberat t sanat. Vñ Aug⁹. in li. de spū t lr̄a ait. Justificati sum⁹ nō p libertā voluntatē. sz p gr̄am xp̄i. nō q̄ sine volūtate nr̄a fiat. sz volūtas nr̄a ofdit ifirma p legē. vt sanet gr̄a volūtatē. t sana volūtas implet legem.

De gr̄a q̄ liberat volūtatē. q̄

Si virt⁹ ē nō ē ex libero arbitrio et sic nō ē motus mētis.

f

Si igit̄ gr̄a q̄ sanat t liberat volūtatē mētis hois ✠tus est. vel vna vel plures. cū ipa gr̄a non sit ex arbitrio volūtatis. sz eam potius sanet ac p̄paret vt bona sit. consequitur vt virtus nō sit ex libe. ar. t ita nō sit motus vel

hoc queritur cum vnius rei vna sit diffinitio. t differēter diffiniatur a diuersis ipa virtus. q̄uo ille diffinitiones distinguunt. Rn. dom. q̄ virtus accipitur communiter. et ꝓprie. t magis ꝓpe. Scom q̄ cōiter accipit

Augs

Hic aperiendo ad q̄d pertendat vt notet rectam ✠tutem mot⁹

sic compxēdit moralē virtutē naturalem. ⁊ sic duplex ds diffinitur aut in cōparatione ad actū. aut i cōparatione ad actū et finē vltimum Primo mō differt a pfo de celo ⁊ mūdo. cū dicit. ⁊tus est vltimum potētie de re Scdo mō differt ab eodē. vt Etbico. ⁊tus ē dispositio perfecti ad optimū.

Aug⁹.

Iste enim due differentie sunt notificatiōis ad qđ pdictes ⁊tutis i sua ratione attendant generalitate put ⁊tus notescit cōprehendit virtutes naturalē et moralem. Alio mō ⁊siderat virtus ⁊pria put cōprehendit moralē tm. extēdit tm ad politicā ⁊ gratuitā. Et sic duplex habet ⁊siderari Aut p cōparatōnem ad ipz actū Aut p cōparationē ad pncipium directiuū. Sic p compationez ad actū. sic diffinit a pfo i Etbi. ⁊tus ē habitus q̄ perficit hn̄tem. et op⁹ eius bonū reddit. Per cōparationē aūt ad pncipiū directiuū sic diffinit ab eodez pfo ibidem. Virtus ē habitus volūtarius in medio ⁊sistens. recta rōe determinatus put sapiēs determinabit. Et sm̄ etiā diffinitur a tullio q̄ alia ⁊ba. Virtus ē habitus mētis i moduz nature rōni psentiēs. Scdz hāc duplicē cōparationē diffinit ab Aug. virtus moralis per alia ⁊ba idem signātia in lib. de

Qualiter bonuz merituz ⁊ malum hoie cōstituit ⁊ quid sit pri mū bonum meritum.

affect⁹ mētis. cū ois mot⁹ vl affect⁹ mētis sit ex libero arbitrio ꝛz bon⁹ ex gra ē ⁊ libero arbitrio mal⁹ ⁊o ex lib. ar. tm̄. Vt ei ait Aug. in li. retracta. ihō spōte ⁊ libo arb. cadere potuit. nō etiā resurgere. Idē i libro de duab⁹ aīab⁹. Aie si libero ad faciēduz et nō faciendū motu anim̄i careāt. si deniq; his abstinendi ab ope suo ptās nulla pcedit. earū pctm̄ tenere non possum⁹. Hic apte ostēdit q̄ mot⁹ animi siue ad bonū siue ad malū ex libero arbitrio ē. Jōq; si gra vel ⁊tus mot⁹ mētis ē. ex libo arb. ē. Si ⁊o ex libo ar. vel ex pte ē. iā non solus de⁹ sine hoie eā facit. Pro pterea q̄dā nōi erudite tradūt virtutē eē bonā mētis q̄litatez siue formā q̄ aīam informat. et ipa nō ē mot⁹ vel affect⁹ animi ꝛz ea liberū arb. iuuat. vt ad bonū moueat ⁊ erigat. ⁊ ita ex virtute ⁊ libo ar. nascit bon⁹ mot⁹ vel affect⁹ animi. ⁊ exinde bonū op⁹ pcedit exteri⁹. Sic pluuia rigat ⁊ra vt germinet ⁊ fructum faciat. nec pluuia ē terra nec germē. nec fruct⁹. nec terra germē vel fruct⁹. nec germē fruct⁹. Jta gra ⁊re mētis nre. i. libero ar. volūtatis. i. fūdit pluuia diuine bñdictiōis. i. ispirat gra. qđ sol⁹ de⁹ facit. nō hō cū eo q̄ rigat volūtas hois vt germinet ⁊ fructificet. i. sanat ⁊ pparatur vt bonū velit sm̄ quod ⁊z opans. ⁊ iuuat vt bonuz faciat sm̄ q̄ ⁊z cooperās. ⁊ illa gra virtus nō incōgrue noīat. q⁹ volūtatē homis i firmā sanat ⁊ adiuuat.

¶ Determinat q̄stionē q̄ q̄rit de cōpatiōe gre ⁊ ⁊tutis ad meritū. g

¶ Cū g̃ ex gra dicūt eē bona merita ⁊ incipe. aut intelligit gra g̃tis dās. i. de⁹. vel potiꝰ gra g̃tis data. q̄ volūtatē homis puenit. Mō ei ē magnū si hec a deo dicerent eē a q̄ sūt oia. ꝛz potiꝰ ei⁹ g̃tia g̃tis data intelligit ex q̄ incipiunt bona merita. q̄ cum ex sola gra eē dicant. nō excludit libe-

rū arbitriū. q⁹ nullū meritū est i hoie q̄ nō sit p libez ar. Sz in bonis meredis cāe pncipalitas gre attribuitur. q⁹ pncipalis cā bonoz meritoz ē ipa gra. q̄ excitat libez ar. ⁊ sanat atq; iuuat volūtas homis vt sit bona.

¶ Q bona volūtas gre pncipaliꝰ ē. ⁊ etiā gra. ē. sic ⁊ oīe bonū meritū. h

¶ Quē ipa etiā bonū dei ē. ⁊ hominis meritū. imo gre. q⁹ ex g̃tia pncipaliter ē ⁊ gra ē. Unde Aug. ad Sixtū pbyterez. Quid ē meritū hois añ gram. cū oīe bonū nr̄m meritū nō in nob facit nisi gra. Ex gra eñ vt dictū ē q̄ puenit ⁊ sanat arbitriū hois et ex ipo arbitrio pcreat i ania hois affect⁹ siue bon⁹ mot⁹ mētis. ⁊ h̄ ē primū bonū hois meritū. Sic ⁊bi gra. ex fidei ⁊tute ⁊ hois arbitrio gñat i mēte motus q̄dā bon⁹ ⁊ remunerabilis sc̄z ipm credere. Jta ex charitate ⁊ libo ar. ali⁹ q̄dā mot⁹ bon⁹ puenit sc̄z diligere. bon⁹ valde Sic de ceteris ⁊tutib⁹ intelligēdū ē. ⁊ isti boni mot⁹ vl affectus merita sūt ⁊ dona dei. q̄b⁹ meremur ⁊ ipoz augmētatōez ⁊ alia q̄ sequēter hic ⁊ i futuro nob oponuntur.

¶ Ex q̄ rōne ⁊z fides mereri iustificationē ⁊ alia. i

¶ Cū g̃ ⁊z fides mereri iustificationē ⁊ vitā eternā. ex ea rōe dictū accipit. q⁹ actū fidei meretur illa. Silr de charitate ⁊ iustitia ⁊ de alijs accipit. Si eñ fides ipa virtus puenies diceret eē mētis act⁹ q̄ ē meritū. iā ipsa ex libo arb. originē hēret. qđ q⁹ nō ē. sic ⁊z eē meritū. q⁹ act⁹ est ei⁹ meritū si tñ assit charitas sine q̄ nec credē nec spare meritū ēvite. Elñ apparet ⁊de q⁹ charitas est spūssanctus q̄ aie q̄litates informat ⁊ sanctificat. vt eis aīa informet ⁊ sanctificetur sine qua aie qualitas nō dicit virt⁹. q⁹ nō valet sanare aīam.

¶ De muneribus virtutum ⁊ de gratia q̄ nō est sed facit meritum. k

spūt aīa sic. Virtus ē habit⁹ mēt⁹ bñ cōposite. In li. de q̄stitate aie Virt⁹ ē eq̄litas vite rōni vndiq; consentiēs. De due notificationes si q̄s attēdit realiter idē sunt cū pdictis. ⁊ taz iste q̄s ille sūt illius ⁊tutis q̄ per assuetudinē habet acq̄ri. Tertio mō pt ⁊siderari magis ⁊pie put accipitur p ⁊tute gratuita. ⁊ sic q̄dr pliciter pōt cō / parari. vic⁹ ad finē. ad subiectū ad actū ⁊ ad suū pncipiū. ⁊z quadruplex gn̄s cāe vic⁹ finalis. formalis. materialis ⁊ efficētis. In cōpatione ad finē sic diffinit insoli lo. ab Aug. Virt⁹ ē rō recta ad suū finē quemēs. In cōparationē ⁊o ad subiectū qđ ē informat q̄ ē ipa volūtas sic diffinit ab eodē de ciuitate dei Virt⁹ ē bona volūtas. In cōpatione ⁊o ad actū ⁊pūm siue cōplementū sic dat illa de moīb⁹ ecclesie. Virt⁹ ē ordo amoris siue amor ordinatus In cōpatiōe ⁊o ad suū pncipiuz effectiuū dat illa que ponit a magistro in ꝛa. Virtus est bona qualitas mētis ⁊c. In qua diffinitione hoc q̄ dicitur qualitas mētis ponitur p gñe et subūgunt tres differētie. Per hoc q̄ ⁊z qua recte vitur. separatur a bonis corpalib⁹

Per hoc qđ dicitur · qua nemo male vtit · sepat a propietatibus spiritualib⁹ t naturalibus · Per hoc aũt q subiũgitur quã d⁹us in nobis sine nobis opatur · sepatur a ꝓuetatibus spũalib⁹ et cõsuetudinibus que t si sunt boni vsus potẽtiarum anime · non sũt tamẽ per infusionẽ sed p acquisitionem · Et sic patet intellectus hui⁹ diffinitionis et distinctio ab alijs ·

7 ¶ Ad illud quod obijcit q nõ debet dici bona cũ sit bonitas · dicẽdũ · q in primis intentionib⁹ est p̃dicatio reflexa propter simplicitatem · hec aũt nõ habet locũ in his que sunt determinati generis · de qb⁹ phus loquit · nõ eñ dr albedo est colorata · ¶ Ad illud

8 qđ obijcit q nõ est cõuertibilis · dñm q h nõ diffinitur virtus put distinguit cõtra donat alios habitus gratuitos · sz put notẽ virtutis claudit oĩs qualitas aĩe gratuita · Posset tñ dici q per appropriationẽ recte viuere ẽ virtutum · expedite donoꝝ · sz ꝓfecte beatitudinũ · sicut alibi manifestabit · Ad vltimũ dñm q sine nobis nõ priuat ex pte lib · ar · dispositionẽ susceptiuã ipsius virtutis · sed potestatem effectiuã

¶ Qz gratia preueniens qua virtus itelligit nõ ẽ li · ar · vsus sed ex ea bonus vs⁹ li · ar · t oĩa bona merita ·

Ex muneribus itaq; virtutum boni sumus t iuste viuimus · et ex gratia q nõ est meritũ sz facit · nõ tñ sine libero arbitrio ꝓueniunt merita nostra scz boni affectus · eoꝝq; ꝓgressus atq; bona opera q̃ deus remunerat in nobis · t hec ipa sũt dei dona · Vñ Aug · ad sixtũ presbyterũ Cum coronat deus merita nostra, nihil aliud coronat q̃ munera sua · Unde vita eterna q̃ in fine a deo meritis preceden tibus redditur · qz t eadẽ merita q̃bus redditur non a nobis sunt · sed in nobis facta sũt per gratiã · recte t ipa vita gra nuncupat · qz gtis dat · Nec iõ gtis qz nõ meritis dat · sz qz data sũt p gram et ipsa merita q̃bus dat

¶ Epilogus · l

Ex p̃missis iam innotescere nobis aliquatenus potest qualiter gra preueniẽs mereꝝ augeri · t alia · t quid ipa sit · an virt⁹ an aliud · t si virtus · an sit actus vel non · Ñsum eñ est supra ex parte quorũdam q ipa ẽ virtus · qz virtus nõ est actus sz ei⁹ causa · nõ tamẽ sine libero arbitrio · Vñ qđ supra Aug⁹ · dixit · bonũ vsũ liberi arbitrij esse virtutem · ita accipi potest · i · actuz virtutis · Alioquin sibi cõtradicere videret · qui etiã opus virtutis supra dixit esse bonũ vsuz eoꝝ q̃bus nõ bene vti possum⁹ in quibus posuit liberũ arbitrium · Si vero bonus vsus liberi arbitrij opus virtutis est · iã virtus non est · cũ q̃ bonũ vsũ eius virtutẽ esse dixit · nomine virtutis ipsius vsum significauit ·

¶ Qz idẽ vsus ẽ ỽtutis t liberi arbitrij sz ỽtutis p̃ncipaliꝝ · ¶ m ¶ Idẽ nẽpe vsus bon⁹ ex ỽtute est t ex libero arbitrio · sed ex ỽ tute p̃ncipaliter · Et bonus ille vsus ĩ magnis bonis annumerãdus est · Illa aũtẽ gratia ꝓueniẽs que t virtus est · nõ vsus liberi arbitrij est · sed ex ea poti⁹ ẽ bon⁹ vsus liberi arbitrij q̃ nobis est a deo · nõ a nobis · Usus ỽo bon⁹ arbitrij t ex deo est t ex nob · t iõ bonũ meritũ est · Ibi eñ solus de⁹ opat · hic deus t homo · Hoc meritum ex illa purissima ſ. Lop. ry gratia puenit · qđ apostolus notauit dicẽs · Gratia dei sum id quod sum · t gratia eius in me vacua nõ fuit · Sup quẽ locum Aug · ita ait · Recte gratiã noiat · primũ eñ solã gratiã dat deus · t nõ nisi gratiã · cũ nõ precedũt nisi mala merita · sed post p gram incipiũt merita bona · Et vt oñderet etiã liberũ arbitriũ · addit · t gra ei⁹ in me vacua nõ fuit Et ne ipa volũtas sine gra dei puret aliq̃d boni posse · subdit · Nõ aũt ego solus sz sine gratia sz gra dei mecũ · i · cũ libero arbitrio · Plane cũ data fuerit gra · incipiũt esse nra merita bona · pl lã tñ · qz si illa defuerit · cadit homo ·

¶ Soluit q̃stionem scõo morã fm opinionẽ q̃ minus cõmuniter tenet q̃ dicit virtutes esse bonos vsus liberi arbitrij · i · actus mẽtis · n Opinio illa mitis cõmuniter tenetur ·

Alij ỽo dicũt ỽtutes eẽ bonos vsus naturaliũ potẽtiarum · nõ tñ oẽs · sz tãtũmõ iteriores q̃ i mẽte sũt · Exteriores ỽo q p corp⁹ gerunt nõ ỽtutes eẽ dicũt · sz opa virtutũ · Et iõ qđ Aug · dicit opus ỽtutis eẽ bonũ vsũ nãliũ potẽtiarum · de vsu exteriori accipiũt · Qz ỽo dicit bonũ vsũ lib · arb · ỽtutẽ eẽ · t i magnis nũerari bonis · de vsu interiori itelligũt · Et ỽtutes nihil aliud eẽ q̃ bonos affect⁹ vl mot⁹ mentis asserũt · q̃s de⁹ i hoc facẽ nõ hõ · qz licz illi motus sint libi arbitrij · nõ tñ eẽ q̃unt nisi de⁹ ipm liberet t adiuuet gra sua opante t coopante · qua dei gratuita volũtate accipiũt · qz de⁹ ẽ q opat in nobis velle t opari bonum ·

¶ Quib⁹ auctoritatib⁹ muniũt q virtutes sint mot⁹ mẽtis · o

¶ Qz aũt ỽtutes sint mot⁹ mẽtis · testimonijs scõz astruunt · Dicit eñ Aug⁹ · sup Job · Quid est fides · Credere qđ nõ vides · Credere aũt motus mẽtis ẽ · Idẽ in li · iij · de doctrina xpiana · Charitatẽ aũt voco motũ animi · Si ỽo charitas t fides mot⁹ animi sũt · ỽtutes · q̃ mot⁹ animi sũt · Quib⁹ t alij rñdẽtes p̃missa ỽba Aug · ita itelligẽda fore inquunt · Fides ẽ credere qđ nõ vides · i · fides ẽ virtus q̃ credit qđ nõ videt · Itẽ charitas ẽ mot⁹ animi · i · gra q̃ mouet anim⁹ ad diligendũ · Et q hebis similia sic accipiẽda sint · ex his cõijcit q alibi aug · ait · Nã i p̃mo li · q̃stionũ euãgelij inqr · Est fides q̃ credunt ea q̃ nõ videt q ꝓpe dr fides · Itez des q̃ credunt ea q̃ nõ videt q ꝓpe dr fides · Itez in · xiij · li · de tri · Aliud sũt ea q̃ credũt · alia ẽ fides q̃ credũt Et q̃b⁹ ỽbis sic argumentãdo ꝓcedunt alio ẽ credẽ · alio illo qđ credit · Predictũ aũt ẽ credẽ id eẽ q̃ credit · Sic q̃ credere nõ ẽ fides · q credere nõ ẽ id q̃ credit · Addũt q̃z · Uirt⁹ op⁹ dei tñ ẽ quã ipe sol⁹ facĩ nob · Ipa q̃ nõ ẽ vsus vel actus liberi arbitrij · sz credere ẽ act⁹ libi arbitrij · nõ est itaq; ỽtus · Premissis alijsq; rõnib⁹ ac testimonijs innitunt vtriq; · hoꝝ aũt iudiciũ diligẽtis lectoris relinquo examini · ad alia ꝓperans ·

In intelligentiã huius partis in q̃ agitur de cõparatione gratie. duo quer̃untur ꝑm q̃ gratia dupliciter cõparari habet. Primo q̃ritur de gratia in cõparatione ad aliũ habitũ. Scõo vero querit de gra in cõparatõne q̃rit de vna differentia gr̃e in cõparatõne ad aliã. Secũ do vero q̃rit de ipa gratia in cõparatione ad virtutem gratuitã. Tertio vero q̃ritur de ipa gratia in cõparatione ad gloriam.

Questio I a

Vtrũ gratia gratũfaciens diuidi habeat ꝓ differentias diuersas ꝓ essentiã. Et q̃ sic videt. Magister in littera sumens auctoritatẽ Aug. diuidit gratiã in p̃euenientẽ et subsequentẽ. si igit recta diuisio debet esse ꝓ opposita et opposita nõ possunt fieri circa idẽ simul et semel. videtur igit q̃ impossibile sit vnã et eandẽ gratiã esse p̃euenientẽ et subsequẽtem. Q̃ si tu dicas istã diuisionẽ esse solũmodo ꝓ differentias q̃tũ ad actũ et effectum. nõ q̃ tũ ad habitũ. cõtra hoc est qõ ozi in glo. sup Exodi. xxxij. Si inueni gr̃am &c. ibi glo. Nõ vna gr̃a sufficit sancto. Una em̃ ꝑcedit vt dñm diligãt et cognoscãt. altera subsequit vt se mũdos custodiant. g̃ diuisio gr̃e in p̃uenientem et subsequentẽ nõ solũ est ꝓ diuersos vsus. sed etiã ꝓ diuersos habitus. Jtẽ. j. Loz. xij. Diuisiones gr̃arũ &c. a spũsancto diuidũtur. videt q̃ essentialiter distinguãtur. Si tu dicas q̃ loq̃tur de gratijs gratis datis. non de gr̃a gratũfaciente. Obijcit ꝓtra hoc. q̃ plura sũt necessaria ad hoc q̃ ds habeat gratiã gratũfaciẽtẽ. q̃ gratiã gratis datã. g̃ si ad pfectionẽ vsus gratie gratis date requirit habitũ multitudo. multo fortius ad pfectionem gratie gratũfaciẽtis. Jtẽ hoc ipsũ videt rõne. Si vnũ oppositoz dicit multipliciter et reliquũ q̃ illi opponitur. sed culpa eoipso q̃ culpa ẽ opponitur gr̃e gratũfacienti ꝑm q̃ gr̃a est. g̃ cũ multe sint differẽtie culparũ que formaliter distinguũtur. videt q̃ multe sint differentie gr̃e gratũfaciẽtis q̃ essentialiter diuersificẽtur. Jtẽ habitus diuersificantur ꝓ actus. sz ad gr̃am ꝑm q̃ hmõi ptinet aiam curare. ptinet etiã a malo ꝑseruare. ꝓtinet etiã in bonis eã fortificare. si igit isti sunt alij et alij actus ꝑm quos etiã medicine corporales adinuicem distinguũtur. q̃ alia est medicina ꝑseruatiua. alia curatiua. alia restauratiua. pari rõne videt hoc cõuenire gratie. Item sicut se habet scientia respectu cognoscẽdoz ita se habet gr̃a respectu meritoz. sed sciẽtia respectu diuersoz cognoscibiliũ est alia et alia. g̃ videt q̃ gr̃a que est ꝓncipium diuersoz meritoz sit alia et alia. hec aũt ẽ gratia gratũfaciens. g̃ &c. Sed ℈. prima diuisio gratie gratũfacientis est in p̃uenientẽ et subsequẽtem. sz ista mẽbra sic dicit magister in lr̃a nõ faciũt diuersitatẽ habitum sed effectuũ. g̃ nec aliqua alia mẽbra gr̃am diuidentia. Item eadẽ est lucis influentia q̃ fugat tenebras et illuminat aerẽ. g̃ in spũalibus eadẽ est influentia q̃ culpã expellit. et ad bonũ disponit. sz prima est gratia p̃ueniens. scõa subsequẽs. g̃ videt q̃ tm̃ vna gr̃a sit in aĩma. Jtẽ vnius acceptatiõis vna ẽ acceptatio. si igit gr̃a gratũfaciens nõ est aliud q̃tũ ipa acceptatio siue ratio acceptãdi qua aĩa acceptat a deo. videt q̃ in vno hoĩe vnã tantũ sit ponere gr̃am gratũfaciẽtẽ. Jtẽ imago recreationis rũdet imagini creationis. sed ad ymaginem creationis nõ solũ req̃ritur potẽtiarum pluralitas. sz etiã cẽtie vnitas ad quã reducat illa pluralitas. g̃ ℞ imagine recreationis necesse ẽ ponere aliquẽ habitũ vnũ in quo vniuntur omnes habitus virtutũ. hic aũt nõ ẽ nisi gratia gratũfaciens. g̃ &c. Jtẽ vnus hõ oibus virtutibus idẽ et equaliter merek. et in omnib̃ equaliter acceptatur hoc aũt nõ esset nisi vna esset rõ acceptandi ipm̃ hominẽ ꝑm se et in oĩbus actib̃ suis. hec aũt nõ est nisi gratia gratũfaciens. g̃ &c. ℟. dõm q̃ in vna aĩa ẽ tantum ponere vnã gr̃am gratũfacientem. Rõ aũt hui⁹ sumit et ex ꝑte ꝓncipij effectiui et ex ꝑte subiecti. et ex ꝑte finis vltimi. Ex parte ꝓncipij effectiui. Oĩs gr̃a ẽ influentia a deo ꝑcedens in ipam aĩam ꝑm quã deus totã aĩam sibi assimilat. Unde q̃ vnius rei vna ẽ similitudo. in vna aĩa. vna reꝑitur gratia ꝑcedens ab effectiuo ꝓncipio. Ex parte subiecti similiter necesse ẽ gr̃am gratũfacientem esse vnã. ꝓ eo q̃ gr̃a cõparatur ad aĩmã sicut ꝓncipium dans ei vitã inesse scõo. Et q̃m̃ vnius viuificabilis vna ẽ vita siue ꝓncipium viuificãs. hinc ẽ q̃ in vna aĩa tm̃ debet esse vna gr̃a. Ex parte finis tam ꝓmi q̃ vltimi q̃ etiã intermedij ratio sumit. Gratia em̃ ẽ ad hoc q̃ faciat hominẽ deo acceptũ. Est etiã ad hoc vt ꝓ ipaz ꝑueniat homo ad vnũ et summũ bonum. Est etiam ad hoc vt opus alicui arb. egrediẽs fiat meritoriũ apud deũ. Oĩs igitur deꝰ nõ acceptat hominẽ ꝑm quid. sed si acceptat totũ acceptat. et opa eiusdẽ hominis ꝑm vnũ statũ sunt equaliter meritoria et merces oĩum meritoriorum est vna. hinc est q̃ necesse ẽ ponere in vno homine gratiam esse vnam. exigente etiã cõparatione ad effectiuũ ꝓncipium. et ad subiectum. et ad finem immediatum et vltimum. Unde rationes que hoc ostendunt concedende sunt. Ad illud vero quod primo obijcitur in cõtrarium de diuisione magistri quã ponit in littera. dõm q̃ illa diuisio gr̃e est penes effectus quos habet in nobis. quoz vnus accipitur respectu mali a quo liberat. alter respectu boni ad quod ordinat. Unde notandũ ẽ q̃ nomen gratie eq̃uocatur. vt aliquãdo accipiatur ꝓ habitu. aliquãdo ꝓ effectu habitus. et in ꝓpositi diuisione nõ accipitur ꝓ habitu sed ꝓ effectu. Per hunc etiam modum accipitur in illa glo. in qua dicit q̃ non vna gratia necessaria est sanctis &c. id est nõ vnus effectus gratie tm̃. Et si tu obijcias q̃ habitus diuersificãtur ꝓ actus et effectus. dõm q̃ illud hz veritatẽ in actibus primis. quoz vnus ad alterũ nõ habet ordinari. sic aũt non est in ꝓposito. q̃ actus gratie p̃euenientis. ordinẽ hz ad actum gratie subsequẽtis. Ad illud quod obr̃ de auctoritate apostoli. dõm q̃ sicut in opponẽdo ꝓdictũ ẽ hoc intelligitur de gratijs gratis datis. ille em̃ multiplicãtur ꝓpter hoc q̃ ordinãtur ad opera exteriora. ita q̃ ꝑm primã et immediatã rõnem effectus diuersos respiciũt. gr̃a aũt gratũfaciens incẽtũ huiusmodi nõ habet respicere opera exteriora sicut interiora. nisi mediãtibus habitibus virtutũ et donorũ. aut si illa respicit. hoc nõ est nisi incẽtum cõsiderãtur sub vna ratione. videlicet sub rõne meriti. et ideo nõ tenet illud q̃ cõsequẽter obijcit q̃ maioꝛ est pfectio gratie gratũfacientis q̃ gratie gratis date. q̃ et si verũ sit intẽsiue. nõ tamẽ oportet q̃ extensiue. Ad illud q̃ obijcitur q̃ culpa multiplicatur g̃ &c. responderi potest q̃ illa ratio deficit dupliciter. Primum quidẽ. q̃ illud intelligit de multiplicatione nõ ꝑm diuisionem q̃ est in ꝑtes subiectiuas. sed ꝑm diuersas acceptiones siue significationes. Cũ em̃ irrõnale diuidatur contra rationale. nõ oportet q̃ tot sint rationalia quot irrationalia. Scõo etiã deficit. q̃ vni bono nata sunt opponi plura mala. cum malum sit multiparie. et bonum vno modo. Ad illud q̃ obijcit

q̄ actus gratie fm q̄ gratia est diuersificāt̄ ꝛc̄. dom̄ q̄ ꝛ si actus illi diuersi sint tāta diuersitate q̄ in corpo/
talibus diuersis rebus attribuūtur. quia alterius me/
dicine est curare. ꝛ alterius p̄seruare. in spiritualibus
tamē nō sic diuersificank̄ vt indicāt diuersitatem habi/
tus. tū ꝓpter ipsoꝝ actuū ꝛ effectuū ordinem. tū etiā p/
pter ipius habitus pfectionē. ex qua habet vt possit ml̄
tomelius in plures effectus sine sui multiplicatiōe. q̄
17 natura corpalis hoc possit ex diuersaꝝ naturarū cō/
iunctione. Ad illud quod obiciť de scientia plana ē re/
sponsio q̄ iam dicta. nō em̄ est simile. tū q; scientia dicit
habitū habentē respectū ad exteriora cognoscibilia fm
speciales ꝛ proprias ꝺditiones ꝛ naturas. tū etiā q; ali
quo modo scientia creata creari ꝺr ex rebus extra. tum
etiā q; ad ipam marime ptinet distinguere. Opposita
aūt haꝝ ꝓprietatū ꝛ cōditionū reperiri habent in gra/
tia. sicut potest haberi ex his q̄ predicta sunt. ꝛ ideo nō
plurificak̄. sed in aīa vna reperitur vna.

Questio II b

De cōparatione gratie ad virtutē gratuitā. ꝛ ē questio
Urrū gra gratūfaciens ꝛ virtus gratuita differāt q̄ es/
sentiā. Et q̄ sic. Videk̄ primo q̄ illud qꝺ magister dicit
et habitū est in lectione p̄cedenti. q̄ gratia gratūfaciēs
est fides cū dilectione. si g̃ fides ꝛ charitas virtutes sūt
vt ꝛc̄. Itē quoꝝ diffinitiones sunt eedē. ipa sunt eadez
sz gratia sic diffinik̄ ab Jsido. Gratia est diuine mīe do
num q̄ qꝺ bone volūtatis est ceritus. Sed hec diffinitio
cōuenit virtuti gratuite. g̃ ꝛc̄. Item cadē est q̄ essentiaz
gratia operās ꝛ cooperās. sed gra cooperās in lib. ar.
6 non est aliud q̄ virtus gratuita. cū ipius sit voluntati
cooperari. g̃ idē est virtus ꝛ gratia. Item quoꝝ effect⁹
et actus primus ꝛ īmediatus est idē. ipa sūt eadē. sz gra
tie actus respectu subiecti est aīam viuificare. respectu
dei ē acceptā reddere. respectu opis ē ipm op⁹ meritori
um facere. oīa hec virtuti cōpetūt. Nā dicit Ro. j. Ju
stus ex fide viuit. Et heb. xj. Sine fide impossibile est
deo placere. Et. j. Loꝝ. xiij. Si charitatē non habeo.
nihil mihi prodest. g̃ si primi effectus gratie virtuti at/
tribuuntur. gratia ꝛ virtus sūt vnus ꝛ idē habitus. Itē
si habitus sunt diuersi. vnus nō denominat alterū. sed
gra virtutē denoīat. Dicit em̄ ꝙtus gratuita. g̃ gratia
ꝛ virtus nō differūt in essentia. g̃ ꝛc̄. Itē circūscripto
omni alio habitu. si ꝗs habeat fidē ꝛ charitatē. hz vnde
deo placeat. ꝛ vnde ei etiā seruiat. si igiť illud qꝺ facit
deo placere est gratia gratūfaciēs. g̃ omi habitu circū/
scripto. intellecto q̄ ꝗs habeat fidē ꝛ charitatem. habet
gratia gratūfacientē. g̃ gratia gratūfaciēs nō est aliud
q̄ essentiā differens a virtute. Sed cōtra. Anſ. de con/
cordia p̄destinationis ꝛ li. ar. rectitudinē voluntatis
nullus habet nisi dei gratia p̄ueniente. sed virtus non ē
aliud q̄ rectitudo volūtatis. g̃ virtus est a gratia p̄ue/
niente. sed in creaturis differt effectus a causa q̄ essen/
tiaz. g̃ virtus gratuita essentialiter differt a gratia. Itē
quecūq; sic se habent q̄ vnū est medīū operādi respectu
alterius illa differūt q̄ essentiā. q; nihil creatū agit seip/
so. sed gra in opus bonū ꝛ in actum determinatum mo
uet mediāte virtute. g̃ gratia ꝛ virtus gratuita differūt
q̄ essentiā. Itē quecūq; sic se hñt q̄ vnū illoꝝ habet actū
cōtinuū. ꝛ reliquū habet actuz interpolatū illa differūt
per essentiā. sz gratia ꝛ virtus sūt hmōi. q; gratia est in
actu cōtinuo. Jnimo em̄ viuificat ꝛ aīam deo reddit ac
ceptā. virtus vero nō est cōtinue in ipo actu. g̃ ꝛc̄. Itē
quecūq; sic se habēt q̄ habent diuersas differetias diui
dentes. illa differūt q̄ essentiā. sz gratia diuidiť q̄ p̄eue/
nientē ꝛ subsequētem. virtus vero q̄ cardinalē ꝛ theolo
gicā. g̃ ꝛc̄. Item quecūq; sic se habēt q̄ vnū remanet reli
quo recedēte. illa sūt q̄ essentiā diuersa. sz virtus aliquo
modo remanet post ꝓpetrationē culpe. gratia vero gra
tūfaciēs nullo modo. g̃ ꝛc̄. Itē quecūq; duo sic se habēt
q̄ vnū remanet indiuisū. reliquū vero diuidiť ꝛ multi/
plicak̄. illa essentialiter differūt. sed gratia in vna aīa est
vna sicut oñsum est supra. virtutes ꝙo multe. sicut oñ/
ditur infra ꝛ aplus diē. j. Loꝝ. xiij. Nūc aūt manēt fi
des spes ꝛ charitas. tria hec ꝛc̄. necesse est igiť gram et 18
virtutes gratuitas differre q̄ essentiā. Rō. ad p̄dicto/
rū intelligētiam est notandū q̄ circa hoc diuersi diuer/
simode senserūt. Quidā em̄ dicere voluerūt q̄ gra nihil
aliud ē q̄ virtus. Jntellexerūt em̄ q̄ gratia nō est aliud
q̄ qꝺam rectificatio potētiarū aīe respectu eius ad qꝺ
sunt. Hanc aūt rectificationē q; supra naturam est. nō
pōt facere nisi deꝰ. Et q̄m talē rectitudinem faciēdo in
aīa dat virtutes ipis potētiis. vt rōnali fidē. cōcupisci
bili charitatē. ꝛ irascibili spem. ideo dicūt gratiā crea/
tam nihil aliud esse quā virtutem gratuitam. differre
aūt sola rōne dicēdi. quia gratia ꝺr inq̄ztum deꝰ p illam
rectitudinē aīam acceptat ꝛ approbat. virtus vero inq̄z
tum aīa sic rectificata habet exire in opera arduaꝝ lau/
dabilia. Alij vero direrūt q̄ gra ꝛ virtus gratuita essen
tialiter differūt sicut p̄ncipiū ꝛ p̄ncipiatū. ꝛ sicut substā
tia ꝛ virtus. Sicut em̄ potētia aīe nō est ipa aīe essentia
sed potius emanat ꝛ p̄cedit ab illa. sic virtus q̄ perficit
potētiam nō est ipa gratia q̄ pficit aīe substātiam. sz po
tius aliq̄d egrediēs ab ipa. vt sicut aīa est quoddā totū
potētiale. sic ꝛ gra sit quoddā totū potentiale. est em̄
vna fm se inq̄ztū respicit ipam aīe substantiā. est tamē
origo plurū inq̄ztū influit in ipas potētias. Unde di/
cunt illas virtutes nō solūmodo differre inq̄ztū fūrvir/
tutes. sed etiā inq̄ztū gratuite. vt sit alia gra specialis a
qua fides dicit gratuita. alia a qua spes. alia a qua cha
ritas gratuita nūcupatur. Quelibet aūt haꝝ positio/
num ꝛ si ꝓbabilitatē habeat. nihilominus tamē ꝗs in
terius aspiciat. videbit aliquo modo vtrāq; a veritatis
tramite declinare. Nam prima q̄ dicit q̄ gra nihil ali/
ud est q̄ virtuť habitus. necesse habet dicere aut q̄ om
nes virtutes sint vna virtus. aut q̄ in vno homine sint
multe gre gratūfaciētes. quoꝝ vtrūq; est ip̄probabile. et
vnū est improbatū supra. ꝛ aliud est satis improbabile
vicz q̄ oēs virtutes sint vna virtus. ꝛ improbat suo lo
co. Necesse habet etiā dicere. aut q̄ gra gratūfaciēs nō
totaliter tollitur q̄ culpā. aut q̄ post pcm̄ nihil rema/
net de virtute aliqua. Et primū hoꝝ est ꝓtra cōmunem
doctoꝝ sententiā. scōm vero est cōtra sensibilem expe/
rientiā ideo modus iste dicēdi nō modicā habet calūni
am. Alius etiā a veritate deuiare dicit. Primo in eo
q̄ ponit q̄ gratia primo eriſtat in substātia. ꝛ postmo/
dū influat in potētias hoc em̄ improbatū est supra. Se
cundo vero in eo q̄ ponit in vno ꝛ eodē homine esse di
uersas gratias gratūfacientes. ꝛ hoc ipm̄ supra improba
tū est. Unus est em̄ decor qui datur faciei aīe et quo
nō solū ipsa acceptatur. imo etiā habitus eius ꝛ opera
Et ideo est tertius modus dicēdi. q̄ quēadmodū cū di/
co lumen ꝛ colorē illuminatū. dico aliā ꝛ aliā formā. li/
cet vna sit ordinata ad aliā. ꝛ quodāmodo altera com/
pleatur et alterius p̄sentia. Similiter intelligendum ē
de gratia ꝛ virtute gratuita. Nuēadmodū em̄ color q̄li
tas est corporis terminati q̄ a p̄sentia luminis influti
venustatur ꝛ cōplet vt possit mouere visū. sic virtus q̄ ē
habilitatio potētie. absq; gra gratūfaciente informis ē

sicut color sine lumine. sed ea aduenīēte ex qua tota aīa in se ꝛ suis potēcīs decorat. formari ꝛ viuificari dicun
tur habitus virtutū ꝛ effici deo accepti. Et quēadmo
dū ex lumine infuso ꝛ colore nō fit vnū p essentiā sz p or
dinē. Et iterū lumē incōtum illuminat aera cōiunctum
corpori terminato. ꝛ incōtum colorē reddit luminosum
nō est aliud ꝛ aliud p essentiā. sz sola cōparatione differēs
ex fm esse. Et sicut vnū lumen diuersos pōt colores ad
actū reducere sine sui multiplicatione. sic in influentia
gre ꝛ habitu virtutis intelligendū ē esse. scz q gra sup
ueniens cū habitu virtutis quē informare ōz non facit
vnū p essentiā. sed ideo informat. q ad finē suū ordinat
Similiter gra a qua aīa dicit esse deo grata. ꝛ a qua ali
qua virtus dicit esse gratuita nō differt nisi sola cōpa
ratione. sicut primū exp̄ositū est in lumine. Similiter
vna est gra a qua oēs virtutes aīe dicuntur esse gratui
te. Concedendū est igit sicut rōnes plures ostendunt.
19 q habitus gre gratū facientis. ꝛ virtutum habitus sūt
diuersi. ¶ Ad illud ergo quod primo obīcit de mgro
q dicit q gra est fides cū dilectione. dōm q illa p̄dica
tio nō est p essentiā sz p quandā cōcomitantiā ꝛ significā
20 causā. ¶ Ad illud qō obīcitur q diffinitio gre conue
nit virtuti. dōm q illa notificatio vel nō est propria.
vel si est. ppria. non eo modo cōuenit virtuti quo dicit
de gra. gratia em est sicut donū primū. excellētissimum
inter dona creata. ꝛ sicut donū qō cōplectit totā boni
21 tatē donātis. sic autē intellecta hac notificatione non
cōpetit virtuti. ¶ Ad illud qō obīcit q gratia coope
rans est virtus. dōm q ille actus nō assignat gratie fm
se. sed fm q est ordinatiua virtutis. ꝛ sic dicit li. ar. co
operari. Nec ex hoc sequitur q idē sit quod virtus. imo si
sic argueret esset cōsequens. sicut si ita argueret. color
mouet visum. ꝛ lux mouet visum. ergo color non differt
a luce. Et per hoc patet responsio ad sequens. q̄m viui
ficare. ꝛ acceptum reddere. ꝛ opus meritorū facere. ali
ter cōpetit virtuti. aliter gre. Gratie em cōpetit primo
virtuti vero ex cōsequēti. videlicet. q ab influentia gra
22 tie format ꝛ ordinatur. ¶ Ad illud qō obīcit q si habi
tus sunt diuersi. vnus nō denominat alterū. dōz q est
denominatio p inherentiā. sic albedo. albū denomīat
corpus. ꝛ denoīatio p circūcessionē quandā in qua ali
qua duo sic se bñt q vnū habet ordinare alterū. fm q
dicit volūtas deliberās. ꝛ iusticia prudens. ꝛ per hunc
23 modū virtus dicit esse gratuita. ¶ Ad illud qō obīcit
q circūscripto omni habitu ꝛē. dōm q a charitate non
pōt circūscribi gratia. q̄ semp nominat charitas virtu
tem formatam. Si q̄s aūt vocaret charitatem habitū
amoris quo natus est homo diligere deū ppter se. ꝛ su
per oīa. sicꝛ quasi mō nō possit abscp gra reperiri. pōt in
telligi sicut in adā ꝛ in primo angelo ante lapsū fuit. vt
supra di. ix. patuit. Et sic patet q gra est aliō q̄z virt9
patz etiam q est aliud q̄z potentiarū rectificatio. Naz
in hoīe q̄tū ad statū innocentie erat potentiarum recti
tudo antecp esset gre grātū facientis infusio. ꝛ hoc meli
us videbit in fra cū aget de necessitate gratie fm statuz
innocentie. ¶ Questio IIII ꝛc

De gratia in cōparatione ad gloriā. Et est q̄stio. Utrū
differant p essentiā. ꝛ q sic. videt. Gratia gratū faciēs
et si nō sit fides. tn nō est sine fide. q̄ sine fide impossi
bile est placere deo. gloria aūt nullo modo cōpatit secū
fidē. ergo necesse est gratiā ꝛ gloriā p essentiā differre.
¶ Itē gratia gratū faciens se habet ad gloriā sicut via
ad terminū. ꝛ sicut id qō est ad finē. si igit terminus ne
cessario distinguit a via. ꝛ finis ab eo qō est ad finē dis
tinctione essentiali. pari rōne videt q gra ꝛ gloria. Itē
sicut se habet culpa ad supplicīū. ita se habet gra ad p̄
mīū. sed culpa ꝛ pena eterna differūt essentialiter. g̃ pa
ri rōne gra ꝛ gloria. ¶ Item corruptibile ꝛ incorrupti
bile differūt p essentiā. sz gra est corruptibilis ꝛ amissi
bilis. sicut supra ostensum fuit. gloria vero omnino est
incorruptibilis. g̃ ꝛē. ¶ Itē quod est cognoscibile ab
habente. differt per essentiā ab eo quod nō est cognosci
bile. sed gloria ab oīi eo q̄ habet eā cognoscitur. nullꝰ
em est gloriosus qui nesciat se esse gloriosum. gratia nō
ergo differt p essentiā a gloria. Sed cōtra. Sicut se ha
bet charitas vie ad charitatem patrie. sic se habet gra
tia ad gloriā. sz charitas vie nō differt p essentiā a chari
tate patrie. sicut em ōz. j. Coz. xiij. Charitas nunq̄z er
cidet. g̃ pari rōne gratia a gloria. ¶ Itē xp̃us ab instanti
sue cōceptionis habuit gloriā. ꝛ habuit gram. sz gratia
illa quā habuit fuit ad cognoscendū ꝛ amādum deū. sta
tim em cū cōceptus fuit cognouit ꝛ amauit cognitione
et delectatione cōprehensionis. igit in ipso gratia non
differebat a gloria. ¶ Item p̄fectum ꝛ imp̄fectum non
variant rem fm essentiā. sz gra dicit assimilationē ani
me ad deū fm statum imperfectionis. glia vero fm statū
p̄fectionis. g̃ ꝛē. ¶ Item aut gloria reddit acceptū deo
aut nō. Si nō. ergo nō tm placet deo gloria q̄tū gratia
g̃ nec status patrie q̄tum status vie. qō est inconueni
ens. Si sic. g̃ cū iste sit p̄rius actus gre. necesse est glo
riam esse gram. ¶ Item qn̄ aliquis de gratia transit ad
gloriā. aut p̄dit gratiā aut nō. Si perdit gram. g̃ videt
q desinat esse gratus deo. ꝛ q gloria ꝛ gratia habeāt ad
inuicem repugnātiam quoꝛ vtrūcp falsū est. Si non p
dit. cū gratia sit vita anime. sicut ostensū est supra. ꝛ in
vna aīa tm̄ sit vna. aut gloria nō erit vita. aut gratia et
gloria crūt idē p essentiā. sz cōstat q gloria est vita. g̃ ꝛē
Questio est igit qualiter se habeat gra ad gloriā. si enꝛ
sūt idē. qualiter trāseūt ab vna ad aliā. ꝛ quare sortiunt
diuersa noīa. Si vero diuersa sūt. vt q̄d gloria appella
tur gra. Unde est etiā ista diuersitas. cū diuina gratia
oīi statui ꝛueniat. siue statui vie. siue statui p̄rie. ꝛ tros
q̄z em deus acceptat. ¶ R°. dōm. q tā gratia gratū fa- 24
ciens q̄z gloria nominat diuinā influentiā p quā anima
habet deū ꝛ deus habitat in anima. Habere aūt cōtin
git dupliciter. Uel p̄fecte. ꝛ sic habet homo deū in rōne
quiescētis. Uel semiplene. ꝛ sic hz homo deū in rōne tē
dentis. Primū scz quies. cōpetit statui patrie. secōm scz
tendētia cōpetit statui vie. ꝛ ideo primum est glorie. se
cundū ē gre. Et q primū est premiū. secōm est meriti. ido
gratie attribuit actus merēdi. glorie vero actus regnā
di. Qm̄ igit idē pōt esse p essentiā magis p̄fectum ꝛ mi
nus p̄fectū. hinc est q gratia ꝛ gloria fm q distinguun
tur fm modū habēdi deū differūt solū fm statū. Et q̄m
nos habere deū nō est aliud q̄z deū habitare in nobis.
ideo gra ꝛ gloria nō solūmodo distinguunt fm moduz
habēdi deū. sz etiā fm rōnem habitādi deū in nobis.
Cum tm̄ dico deū habitare in hoīe. duo er hoc dico. sci
licet diuinā dignationē qua hoīem acceptat ꝛ sibi cōfe
derat. ꝛ p ꝯsequēs hūanā exaltationē. er qua hō ea q̄ dri
sunt excellēter participat. Et ideo illa influentia p quā
deus in nobis habitat ōz esse gratia fm primā cōparatio
nem. vicz inquātū deus homini cōdescēdit. ꝛ ōz esse glo
ria quātū ad substantiā. Ad secām cōparationē fm h̄ vi
delicet q hō p illā inhabitationē sublimat. ꝛ ad magna
conscēdit. fm istā ꝯsiderationē ꝛ fm istū modum. gra ꝛ
glia nō differūt nisi sola cōparatōe. Un̄ vita eterna noīat

gloria. ꝛ noiatur etiã grã. Ro. vj. Gratia aũt dei vita eterna. Et sic ptz rñsio ad q̃stionẽ ꝓpositã. Cõcedẽdũ est em̃ q gratia gratũfaciẽs ꝛ gloria nõ differũt ꝑ essentiam. sz si differũt aliquo mõ. hoc ẽ fm cõparationẽ aliã ꝛ aliã. ꝛ sic simul sũt in eodẽ. sicut in beatis ꝛ in xpo. q̃ dicũtur habere grãm ꝛ gloriã. vel fm statũ aliũ ꝛ aliũ fz q̃ successiue eidẽ insũt. qz primo ineſt gratia in statu viet postmodũ gloria in statu patrie. Primo em̃ gratia
25 inchoat. ꝛ postmodũ cõsumat. ¶ Ad illud g̃ qõ primo obj̃citur in cõtrariũ q gratia simul est cũ fide. dõm q hoc est rõne status. Fides em̃ q̃ dicit enigmaticã visionem simul põt stare cũ gratia fm statũ impfectiõis. nõ aũt põt stare fm statũ plenitudinis. qui excludit omne qõ est ex pte. Vñ ex illa rõne nõ põt cõcludi q grã ꝛ gloria differãt ꝑ essentiã siue fm habitum. sz solũ fm statũ.
26 ¶ Ad illud qõ obj̃cit q gratia se hz ad gloriã sicut via ad terminũ. dõm q hoc ꝺ rõne status ꝛ additiõis eius qõ gloria supaddit grãe. sicut pfectũ addit impfecto cum ipm perducit ad cõplementum. ꝛ q̃tũ ad statũ bñ cõce-
27 dendũ est q diuersitas esse põt inter grãm ꝛ gloriã. Ad illud qõ obj̃cit q sicut se hz culpa ad supplicium ꝛc. dicẽdũ q nõ est simile. qz culpa principaliter ineſt ex pte aĩe supplicium vero aliqd ex pte corporis. grã aũt ꝛ gloria insunt anime ab eodẽ. ꝛ fm idem. ꝛ ad idem. vicz in cõparatione ad deũ. Posset tñ dici q aliqua culpa pena est. sicut videbit infra. ꝛ ita aliqua pena differt a culpa. sic etiã in gloria. Illa em̃ in qua cõsistit premiũ substãtiale eadẽ est cũ gratia. sz gloria q̃ cõsistit in stola corpis erit
28 ab ea diuersa. ¶ Ad illud qõ obj̃cit q corruptibile ꝛ incorruptibile variãt essentiã. dõm q illud nõ hz locum nisi vbi corruptibilitas ꝛ incorruptibilitas venit ex natura principioꝝ cõponentiũ. hoc aũt nõ est in ꝓposito qz immutabilitas glorie venit ꝺ sursum. corruptibilitas gratie deorsũ. vicz a li. ar. vertibilitate. ¶ Ad illud qõ
29 obj̃cit de cognoscẽte. dõm q illud nõ cõcludit differentiam fm essentiã. sola em̃ differentia fm statum põt facere vt videat qõ prius videri nõ poterat. sicut aliquis nõ cognoscit affectionẽ suã quãdo nõ est intẽsa. sed q̃ postmodũ intendit. tunc defacili ꝺpẽndit ꝛ cognoscitur. ¶ Item color in tenebris nõ ẽ visibilis. ꝛ in lumine ẽ visibilis. ꝛ tñ color nõ differt essentialiter. sic nec diuersitas modi cognoscendi respectu grãe ꝛ glorie hz eas diuersificare essentialiter. Et sic pz rñsio ad oĩa q̃sita.

Consequẽter q̃ritur de gratia in cõparatione ad meriti exercitiũ. Et circa hoc tria querũtur ¶ Primo q̃ritur vtrũ ꝑ gratiã cõtingat mereri ipm gratie donũ. Scõo q̃rit vtrũ ꝑ gratiã cõtingat mereri ipm gratie augmentũ. Tertio q̃rit vtrũ per grãm cõtingat mereri ipius gratie cõplementũ. videlicet glorie premium.

Questio I d

¶ Utrum ꝑ gratiã cõtingat mereri ipm gratie donum iã habitum. Et qõ sic videt primo ꝑ simile in corpibus. Bonus em̃ miles strẽnue militãdo meret equum a domino suo sibi gratis datum ꝑ vsum ipius equi. g̃ si tante ẽ efficacie vsus rei spũalis in merẽdo rem spũalem. sicut rei copalis ĩ merẽdo rẽ corpalẽ. videt q ꝑ grãe bonũ vsum. mereat q̃s donũ grãe iam acceptũ. ¶ Itẽ qõ põt in maius põt in minus. sed ꝑ vsum gratie cõtingit mereri gloriã habẽdã. g̃ multo fortius cõtingit mereri gratiam iam habitã ¶ Itẽ vnusq̃sq magis ẽ efficax ad merendũ sibi q̃ alĩ. sed viri iusti in quib⁹ est gratia. orando merent aliis primã gratiã. sicut dicit Aug. de predestinatione sanctoꝝ. g̃ multo fortius hõ bene vtendo dono gratie efficit dignus habitu gratie quẽ accepit. Et aũt vnusq̃sq magis sit efficax ad merẽdum sibi q̃ alĩ ꝑ batur ꝑ illud qõ dicit sup illud Math. ix. Videns ihs fidẽ illoꝝ. ibi glo. Quãtũ valet vnicuiq̃ fides ꝓpria. si tñ prosuit aliena. q. ꝺ. multo plus. ¶ Item q̃tũ placet deo petitio ꝛ oratio ꝑ habẽdo. tñ placet ei gratiarum actio ꝑ iam habito. sed aliqs ex charitate orans meret obtinere qõ petit. si petit pie ꝛ pro se. pseuerantiam ex charitate. g̃ pari rõe q̃ gratias agit ꝛ pie ꝛ pseuerant ex charitate. dignus efficit eo qõ iam accepit. ¶ Item sicut se habet charitas ad amandũ. sic se hz gratia ad merendũ. sz ꝑ charitatẽ nõ solũmodo cõtingit amare alia. sed etiã ipam charitatẽ. sicut vult Aug. ꝛ in primo libro habitum est. g̃ pari rõne ꝑ gratiã cõtingit mereri ipm gratie donũ. ¶ Itẽ tunc est pfectio in actibus ꝛ habitibus aĩe quãdo ãgens reflectit sup seipm. tunc em̃ q̃s pfecte intelligit quãdo intelligit se intelligere. g̃ non videtur esse pfectum meritũ. nisi q̃s mereat etiã illud ꝑ qõ mere-
tur. ¶ Sed cõtra. meritum ꝛ premiũ relative dicuntur. sicut pater dicit relative ad filiũ. g̃ sicut idem non põt esse pater suũ ꝑius. sic vnũ ꝛ idẽ non põt esse meritũ sui ipius. ergo per gratiã non contingit mereri ipius gratie donum habitum. ¶ Item meritũ ꝛ premium habẽt ordinem sicut via ꝛ terminus. ꝛ sicut dispositio respectu eius ad quod disponit. ergo necesse est q meritũ ꝑcedat premiũ vel tẽpore vel natura. g̃ impossibile ẽ per gratiam mereri ipm donũ gratie. ¶ Item gratuitum ꝛ debitũ opponuntur. sed q̃to aliqd magis cadit sub merito. tãto magis hz rõnem debiti. si igit vsus gratie nõ aufert ipi gratie esse donũ gratuitũ. imo potius addit. videt q ꝑ ipm vsũ gratie nullo modo contingat mereri gratie donũ. ¶ Itẽ q̃tum vnũquodq̃ placet deo tantum est meritoriũ. sz vsus gratie nõ placet deo nisi ꝓpter ipam gratiã. g̃ nõ plus meret vsus gratie cũ gratia q̃ grã ꝑ seipam. sed donũ gratie coipso qõ habet nõ meretur se. g̃ pari rõne nec vsũ gratie contingit mereri tã habitum gratie donum. ¶ Rõ. dicendũ q vsum gratie consequentẽ nõ contingit mereri ꝑ habitum gratie ꝑcedentem. nec q̃tũ ad meritũ cõgrui. nec q̃tum ad meritũ cõdigni. Quãtuz ad meritũ cõgrui nõ. ꝑ eo q vsus gratie ad ipm habitum nõ cõparatur sicut meritũ ad premium. tum qz nõ ordinat ad ipsum habitum ꝓmerendũ sed ad aliud. tũ etiã qz non habet ordinari ad illud nisi sicut ad suũ fundamentũ ꝛ originẽ. Meritum aũt omne siue cõgrui siue cõdigni ordinat ad premiũ tanq̃ ad dam via ꝛ dispositio ꝓcambula. multominus vero q̃tum ad meritum cõdigni per vsum gratie cõtingit mereri ipm donum gratie qõ est ipius vsus principiũ. tũ qz ipa gratia q̃tum est de sua prima rõne ꝛ primaria infusione. sic habet rationẽ gratuiti. vt nullo modo cõparatur rõnem debiti. Si em̃ esset ex meritis. iã non esset er grã. Tum etiã qz si vsus gratie ipam grãm mereret. q̃to magis ipa beneyteret. tanto minus ꝓ ipa teneretur esse deo gratus. q si hoc repugnat perfectioni meriti. planũ est q gratiã nõ contingit mereri. Nec merito condigni. qz tunc tolleret perfectio gratie ꝛ pfectio meriti. nec merito cõgrui. qz nõ saluaret. ibi ordo qui inter meritũ ꝛ premiũ debet attẽdi. Undecunes que hoc oñdunt cõcedende sunt. ¶ Ad illud vero quod primo obj̃citur in cõtrarium de similitudine meriti in corporalibus. dõm q non est simile. qz equus q̃tuz est de sua ratione nõ dicit rõnem gratuiti. ideo salua sua ratione põt quis eũ iam habitum mereri. ¶ Primum aũt gratie donum coipso q tale est dicit quid simpliciter gra-

tuitum. ideo quicquid homo faciat. nunquā illlud meretur. nō solū quia sit iam habitū. sed quia gratuitum. Unde ꝛ si aliqui dixerūt ꝙ cōtingat mereri gloriam iaz habitam. sicut in angelis. non credo tñ aliqs recte intelligentes sensisse ꝙ contingat mereri gratiā iam habitā. ¶ Ad illud quod obūcit ꝙ si aliquid pōt in maius 32 potest in minus. dōm ꝙ illud non habet veritatē nisi quādo aliquid ordinatur ad maius ꝛ ad minus consimili ordinatione. sic aūt non est in ꝓposito. ¶ Nā vsus gratie ordinat ad merendū gloriā. nō ad merendū gratiā. ꝓo eo ꝙ ipam ꝓesupponit tanquā fundamētum. 33 ¶ Ad illud quod obūcit ꝙ aliqs merek alū primā gratiam. dōm ꝙ non est simile. Primū. quia gratia in viro iusto precessit grām infūdendā viro peccatori. vsus eīm gratie in eodem homine seq̄ habet ipm donum gratie non perdit ex hoc rationē gratuiti. qm̄ ratio gratuiti attendit in habitu gr̄e in cōparatione ad eum cui dat. Quātūcūq̄ aūt vir iustus oret ꝓ peccatore ꝙ peccatori detur habitus gratū faciens. non potest esse sine gratuita liberalitate diuine misericordie. Et ideo non seq̄tur ꝙ si vnus alū potest mereri gratiā habendam. ꝙ ipe possit sibi mereri gratiā habitā. Quod aūt dicit ꝙ plus 34 valet vnicuiq̄ fides ꝓpria q̄z aliena. hoc intelligit respectu meriti ꝓprie gratie. ¶ Ad illud qđ obūcit ꝙ gratiarum actio ita est efficax ꝓo habito sicut oratio ꝓ habendo. dōm ꝙ ꝛ si gratiaruactio ita sit deo accepta ꝓ preterito sicut oratio ꝓo futuro. ex hoc tamen non seq̄tur ꝙ gratiarumactio sit ordinata ad merendū iam habitum ꝓo eo ꝙ ipa gratiarumactio ꝛ laus ꝓo beneficiis acceptis plus tenet rationē premiū q̄z rationem meriti. sed si tenet rationem meriti. ordinatur ex diuina liberalitate potius ad donū ꝓmerendū. q̄z ad ꝓmerendum iam habitum. 35 ¶ Ad illud quod obūcit de cōparatione charitatis ad amorem. ꝛ gratie ad meritum. dicē dum ꝙ non est simile. Meritum eīm de sua ratione importat ordinem in relatione. amor vero importat actū potentie non alligate materie. ꝛ qđem nō habet ad se referri ꝛ ordinari. sed actus potentie non alligate materie habet ꝓpria se reflecti. hinc est ꝙ amorem contingit 36 amari. sed meritum non contingit mereri. ¶ Et per hoc patet responsio ad illud quod vltimo obūciebatur illud eīm veritatem in eis actibus non habet. qui quidē important relationem ꝛ ordinem. ꝛ simul cum hoc aliquā imperfectionem. actus aūt meredi respectu actus gloriosi imperfectionem aliquam dicit ꝛ ordinē ꝛ relationem. sicut ꝓius ostensum est. ꝛ ideo illud nō valet.

¶ Questio II c

¶ Utrum per gratiam cōtingat mereri gratie augmentū Et ꝙ sic videt. primo per Aug. ad bonifacium. Gratia meretur augeri. vt aucta mereat perfici. ¶ Item hoc videtur ratione. Omnis habens gratiam habet vnde possit proficere in merito. sed profectus in merito non est nisi per augmentū gratie. q̄z gratia suūpius augmentum mereri potest. ¶ Item peccans vno genere peccati meretur incidere in aliud genus peccati vnde efficit peior. sicut peccās peccato superbie. merek incidere ī peccatum luxurie. ergo pari ratione qui bene vtitur gratia per bonorum operū exercitiū. videt mereri vt fiat sibi gratie augmētū. ¶ Item laudabilior est qui se extendit ad opus perfectionis cum minori adiutorio. q̄z q̄ se extendit cum maiori. q̄z si habens minorem gratiaz se eleuat ad opera equalis perfectionis cū eo qui hz maiorem. videt ꝙ tantundē vel amplius apud deū mereri habeat. q̄z si nulli fit retributio nisi fm q̄ntitatē gratie videt ꝙ talis mereak augmentū in gratia. Item qui petit pie ꝛ pseueranter ꝓ se ꝛ ad salutē merek exaudiri. sed qui petit gratie augmētum cōtinue hoc modo petit. ergo videt gratie augmētum mereri. Sed cōtra. Meritū nō est respectu eī⁹ qđ oīno est impossibile. sz gratia cū sit forma simpler augeri est impossibile. q̄z impossibile est mereri gr̄e augmētum. ¶ Itē meritū nō est respectu eius qđ est in nobis. sed qđ est ab alio. sed hūs gratia ꝓ virtutē eī⁹ qđ habet pōt in maius bonū ꝓficere. non solū eīm habet vnde possit stare. sicut dicit Aug. sz etiā vnde possit proficere. si igit ꝓfectus gratie cōsistit in eius augmento. sicut ꝓfectus gratie est in eī⁹ ptāte. ita videt ꝙ ꝛ augmētum. q̄z nō videt ad hoc concurrere meritū. ¶ Item nihil augeť nisi per rem eiusdē generis et nature. sed gratia que primo dat q̄tum est de natura sui est ita gratuita ꝙ non cadit sub merito. sicut supōnsum est. ꝛ Aug. dicit. itū. de tri. qđ meritis redditur non est gra. Si igitur non contingit mereri ipm gratie donū. non contingit mereri ipius gratie augmentum Item deus remunerat opus fm quātitatem radicis. q̄z tantū merek quis per opus gratuitū q̄ta est illa gratia ex qua exit opus. si igit gr̄a augmentata excedit illam videt ꝙ minor gr̄a ꝓ suū opus non possit mereri supplius augmentum. ¶ Item si aliqs merek augmentum tunc si deus non augeret ei gratiam esset iniustus. ꝛ cū auget opus illud est remunerabile. q̄z videt ꝙ opus illud non esset dignū remuneratione glorie. Si igit hoc est falsū ꝛ impossibile. vt ꝓ augmentum gratie auferak efficacia merendi gratiā. impossibile est ponere ꝙ augmētum gr̄tie mereri contingat. ¶ Rō. dōm ꝙ sicut dicit Aug. absq̄ dubio tenendū est ꝙ gr̄tia meretur augeri. 37 quis aūt sit modus augēdi ꝛ modus merendi. difficile est assignare. Cū eīm multi sint modi agendi. quis eorū cōpetat gr̄tie non est facile discernere. Contingit eīm aliquid augeri per īmixtionem cū contrario. sicut dicitur ꝙ albius est quod est nigro īpermixtius. Contingit nihilominus aliqđ augeri ꝓpter hoc ꝙ minori succedit maius. sicut dies augeri dicūtur. Contingit etiam aliquid augeri ꝓpter aggregationem multorū. sicut lumen augetur in aere ꝓpter multitudinem cādelarum ex quarū concursu fit aggregatio luminum. Cōtingit etiā aliquid augeri per additionem. sic augetur corpus per alimentum. Contingit etiam aliquid augeri ꝓ magnificationem rei in seipa. sicut augmenta fuit costa cū de ea facta fuit eua. Et sicut augmentati fuerunt quinq̄ panes. cū de eis quinq̄ milia hominū pasti sūt. Cōtingit etiam sexto modo aliqđ augeri per accessū ad suum summū. sicut aliquid dicitur magis pulcrum ꝛ magis luminosum qđ magis accedit ad pfectionē pulcritudinis ꝛ lucis. Omnibus his sex modis dixerūt aliq̄ gratiā augeri. Sed primi tres modi improbari possūt de facili. ꝛ in primo libro improbati sunt aliquo mō dictū. cum agit de charitatis augmēto. Eodē eīm modo tam charitas q̄z gr̄tia hñt augeri. Tres aūt modi seq̄ntes sunt satis cōuenientes. nec improbari de facili pñt. Primus tamē eorū famosior est. ꝓ eo ꝙ magis consonat scrōz auctoritatibus q̄ videntur dicere in augmento gratie infundi nouam gratiam cum loquunt de diuersa sacramentorū efficacia. Qualiter aūt hic modus valeat sustineri in .j. li. di. xvij. dictū fuit. Ultimus autem modus nō est minus itelligibilis q̄z aliqs ꝓdictoz

immo fm hunc modū dicēdi obiectiones q̄ fiunt circa
gr̄e augmentū facilius declinari possunt. Quāuis em̄
augm̄etum p̄ apositionē videak repugnare simplicib⁹
maxime tñ in spūalibus q̄sto aliq̄d est simplicius. tan/
to fit virtute maius. augm̄etum tñ p̄ accessū ad summū
valde videt eis consonū. Quocūq; aūt hoꝝ modoꝝum
triū sequētium dicak. nō est magna vis facienda. sz p̄o
certo hñtes gr̄am dei in nobis augeri posse. laborare de
bemus q̄liter in nobis augeak p̄ bona opa. Per illa em̄
vt dic̄ Aug. merek augeri. vt aucta mereak p̄fici. Mo
38 dū aūt merendi gr̄e augm̄etum sic videre possum⁹. Cō
tingit em̄ aliq̄d mereri ex cōgruo. z cōtingit aliq̄d mere
ri ex condigno. Tunc est meritū ex cōdigno. qñ rō me/
riti reperitur ibi p̄fecte z plene. z tunc est q̄dā cōmensura
tio z adequatio meriti ad p̄miū. Et q̄ hoc nō p̄t esse
cū gr̄ia auget. hinc est q̄ nō p̄t ds mereri gr̄e augm̄en/
tū merito cōdigni. si igit cōtingit ipm augmentū gratie
mereri. hoc est merito cōgrui. Meritū aūt cōgrui dici
tur in quo est aliqua dispositio congruitatis respectu
eius ad q̄d dispositio ordinak. q̄ tñ deficit rōne cōgrui/
39 tatis. Et hoc p̄t esse tripliciter. Aut em̄ est cōgruitas
sine dignitate. z sic peccatoꝝ p̄ bona opera in genere fa
cta extra charitatē. mereret de cōgruo p̄mā gratiā. ibi
est em̄ q̄dā cōgruitas. q̄ facit q̄ in se est. nō est tñ cōdi
gnitas. q̄ inimicus dei est z indignus panē q̄ vescitur
Aut em̄ est ibi dignitas cū indignitate. sicut q̄ñ vir iu/
stus mereret peccatoꝝ p̄mā gratiā. Dignitas em̄ est ex
parte viri iusti q̄ est amicus dei. z dignus a deo exau/
diri. sed indignitas est ex p̄te peccatoris. z ideo non est
ibi plena ratio meriti. Aut est ibi dignitas cū gradus
inferioritate. z sic hñs gr̄am minorē meretur p̄ bonum
vsum p̄uenire ad gratie cumulū. z hic modus merēdi z
si deficiat a merito condigni. z contineat sub merito cō
grui. maxime tñ inter ceteros modos p̄dictos merendi
accedit ad p̄fectionem meriti. z ideo quasi mediū tenet
inter meritum cōgrui z meritum cōdigni. Ex predict⁹
igit̄ haberi p̄t qualiter gratia auget. z etiā qualiter au
geri mereat. Uñ auctoritates z rōes oñdētes q̄ gr̄a me/
reat augeri cōcedende sunt. ¶ Ad illud aūt q̄d obijcit in
40 cōtrariū q̄ cū sit simplex nō p̄t augeri. dom̄ q̄ gr̄a non
est oīno simplex. sed solum p̄ priuationes partiū q̄ti/
tatiuarū q̄titate molis. nō aut̄ p̄ priuationem partium
q̄titatiuarū q̄titate virtutis. z q̄tum ad tale genus p̄
tium est ibi augmentum. nō q̄tum ad primū. Vel p̄t
dici fm vltimū modū dicendi q̄ augmentū q̄d attendi
tur p̄ accessum ad summū nō ponit cōpositionē. sz q̄dā
maioris simplicitatis z vnitatis p̄fectionē. z ideo non
41 repugnat gratie rōne simplicitatis essentie. ¶ Ad illd̄
quod obijcit q̄ p̄fectus est in p̄tāte gratie. dom̄ q̄ qui/
dā est profectus accidentalis. vtpote qui attēditur in
feruoris intēsione. vel habitus radicatione. vel operū
multiplicatione. z hic profectus est in p̄tāte gratie. et
fm hūc p̄fectum gratia nō dicit augeri p̄prie. q̄ nō ef/
ficitur homo dignus maiori p̄mio substantiali p̄ illum
Alius vero est p̄fect⁹ q̄ respicit p̄miū substātiale. sz
quod dicit hō dignus maiori p̄mio. z hic non est in po
testate gratie. sed in sola illius potestate cuius ē gratiā
infundere. z ideo hūc gratia non facere sz mereri dicit.
et penes hunc effectum attendit gratie augmentum.
42 ¶ Ad illud q̄d obijcit q̄ augm̄etum gratie est eiusdem
generis cū gratia primo data. dom̄ q̄ z si sit eiusdē
nature q̄tum ad rōnem habitus. differentia tñ est q̄tū
ad statū. p̄ eo q̄ supponit gratie initiū. Et q̄ eiusdē ge/
neris est cū gr̄a primo data. ideo nō p̄t mereri merito
cōdigni sz merito cōgrui. Quis gr̄am p̄supponit. maio
ri cōgruitate merek ds gratie augmentum q̄s gr̄e initi/
um sic̄ sup̄ dictū fuit. ¶ Ad illud q̄d obr̄ q̄ remunera/ 43
tio attendit fm q̄titatē radicis rndendū est q̄ illud īrel/
ligit̄ in merito cōdigni. in merito aūt cōgrui locū nō ha
bet. Et p̄ hūc etiā modū rndendū est ad illud quod vlti
mo opponitur. ¶ Questio IIII f

¶ Utrū cōtingat p̄ gr̄am mereri ipius gr̄e cōplementum.
Et ipm p̄mū glie. z q̄tū ad meritū cōdigni. q̄ re me/
rito cōgrui nō est dubiū. Et q̄ sic vr. j. Timo. iij. De
relict̄ reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi
dñs in illa die iustus iudex. Si g̃ q̄d reddit fm iustitiā/
am meritis debet. z respectu ei⁹ p̄cessit meritus. g̃ si ta/
lis corona quā expectabat ap̄lus est glie p̄mū. vr q̄ con/
tingat mereri p̄ gr̄e donū. Jrē zach. iiij. Adequabit gra
tiam gr̄e. ¶ Et exponūt scti z doctores q̄ adequabit gr̄am
patrie gr̄e vie. Et hoc expressius habet. Matth. vij. In qua
mēsura mēsurati fu. re. vob. Si igit̄ vbi est adequatio me
riti z p̄mii ibi cōtingit reperi meritū cōdigni. vr. Jrē
sic̄ se hz culpa ad penā. sic se hz gr̄a ad gloriā. sz p̄ culpā
ex condigno merek ds eternā dānationē. g̃ p̄ gr̄am ecō/
tra ex cōdigno merek ds eternā beatitudinē. ¶ Jrē cū di
gnus ē q̄ vincit aduersariū honore z glia. sicut q̄ vincit
est dign⁹ ignominia. si g̃ ille q̄ mittit se a diabolo su/
pari dign⁹ ē eterno ip̄roperio. vr q̄ q̄ vincat ex p̄digno
mereak regnū supnū. Jrē aut p̄ seruitiū q̄d hō facit deo
mereak aliq̄d. aut nihil. Si nihil. g̃ stultus ē q̄ tāto seruit
Si aliq̄d. cū p̄miū sit maioris dignitatis q̄ meritū. et
nihil sit excellētius gr̄a nisi glia. z p̄ nihil p̄t opus me
ritoriū sufficiēter remunerari nisi p̄ gliam. g̃ loquendo
de merito p̄digni cōtingit p̄ gr̄am gliam mereri. Et sz
Ro. viij. Nō sūt p̄digne passiones hui⁹ t̄pis ad futu/
rā gliam q̄ revelabit in nob. g̃ p̄ eas nō p̄tingit futuras
gliam mereri merito cōdigni. ¶ Jrē Ro. vj. Stipēdia
pecti mors. gr̄a dei vita eterna. glo. Maluit dicere gra
tia dei vita et̄na. vt intelligeret⁹ deū ad vitā eternā p̄
sua miserationē nos p̄ducere nō meritis nr̄is. g̃ si nō p̄ er
ducit nos nr̄is meritis. vr ꝛc. ¶ Jrē vr p̄ rōnem. nullū
seruitiū q̄d debet dō reddit obligat eū cui fit in aliq̄
Uñ dñs luce. xv. Quis vestrū hñs seruū ꝛc. sz hō totū
q̄d facit z q̄d p̄t facere. totū debet deo. g̃ vr q̄ nō obli/
get deū ad reddēdū sibi aliq̄d. g̃ nihil meremur apud re/
um merito cōdigni. ¶ Jrē nullū finitū q̄d gratis fit ob
ligat eū cui fit in aliq̄. sz opa facta ex gratia fiūt gratis
g̃ nō obligāt eū cui fiūt ad retribuendū ex debito. sz solū
de cōgruo. g̃ idē q̄ pus. ¶ Jrē vbi est meritū ex cōdigno
ibi est rō dati z accepti. sz deus nihil p̄t nobis accipe
re. q̄ bonoꝝ nr̄oꝝ nō indiget. g̃ p̄miū gr̄e q̄d est excellen 44
tissimū nō possum⁹ ex cōdigno mereri apud deū. ¶ Rō
dom̄ q̄ circa istā q̄stionē aliq̄ doctores senserūt diversi
mode. Quidā dicere voluerūt q̄ q̄ meritū cōdigni di/
cit q̄dā obligationē in retribuēte. z quandā cōmēsura/
tionē in seruitio z retributione. z de⁹ nō p̄t alicui ob/
ligari. z p̄miō gr̄e nihil aliud p̄t cōmensurari. sz si me
rūt q̄ nullus p̄t celestē glīaz mereri ex p̄digno. sz si me
retur. b̄ est tm̄ ex cōgruo. Et ad istā suā p̄positionē assiru
endā multis fulciūtur auctoritatib⁹ sacre scripture. z eti
am expositoꝝ. q̄ hoc sentire videnť. Sz q̄m in scriptu/
ra etiā sepe reperitur q̄ de⁹ vnicuiq; retribuet sz opa sua
et in parabola qua exp̄mitur meritum z retributio. ex
Matth. xx. Tolle q̄d tuū est ꝛc. et plura consimilia re/
periuntur. tō alior̄ positio est q̄ gloriam nō tm̄ contin
git mereri merito cōgrui. tale em̄ meritum reperiri p̄t in
gr̄a gratis data. sed etiā cōtingit mereri merito condi/

gni. p eo q̄ grē gloꝛie quedā est cōmensuratio. ⁊ in eo
qdā cadit obligatio. nō ex necessitate. sed ex sua mera be
nignitate. qua voluit ꝓmittere ⁊ pactū firmare cū his
q̄ eū diligūt q̄ seipm mercedem eis retribueret. sicut in
abrāā apparet. Si aūt velimus cōsiderare q̄s istoꝝm
modoꝝ dicēdi sit veriꝰ. inuenimus q̄ fm diuersas cō
parationes operis meritoꝝ. reperitur in eo ⁊ meritū cō
45 grui. ⁊ meritū cōdigni. Opus em̄ meritoꝝ cōparationē
habet ad ꝑncipiū a quo exit. ⁊ ad finē ꝑ quo fit. ⁊ ad sta
tum in quo fit. Si loquamur de ipo ꝑ cōparationē ad ꝑn
cipiū. sic opus ⁊ oꝝtū hz a volūtate libera. ⁊ oꝝtū habet
a grā. Et inq̄ꝝtum oꝝtū hz a volūtate libera est meritoꝝ
um merito cōgrui. sic em̄ quodāmodo nostrū est. ⁊ qua
si alteri⁹ gn̄is est q̄ sit ipm̄ ꝓmiū qđ debet ei retribui.
Inq̄ꝝtum aūt oꝝtū hz a grā. sic cū grā reddat hoīem ac
ceptū deo. ⁊ sit quid diuinū. ⁊ ad hoc vt sit oꝛdinata vel
ducat ad deū. opus illud est meritoꝝ merito cōdigni
Si aūt cōparem⁹ opus meritoꝝ ad cū ꝑ quo fit. hoc
põt esse dupliciter. vel ad lagitatē dispēsantis. vel ad
veritatē pollicētis. Si cōpareꝯ ad largitatē dispēsan
tis. sic est meritoꝝ merito cōgrui. nā ꝑ sue liberalitat⁹
immēsitate decet ipm̄ ꝑ modico obseqo retribuere ma
gnū ꝓmiū. Si vero cōpareꝯ ad veritatē pollicentis.
ex quo ꝓmisit ⁊ quodāmodo se volūtarie obligauit. q
tāto operi tm̄ reddit ꝓmiū. sic opus illud meritoꝝum
est merito cōdigni. Si aūt tertio mō cōparemus opus
meritoꝝum ad statū. hoc põt esse dupliciter. aut q̄ꝝtum
ad ꝑpis oportunitatē. aut q̄ꝝtū ad operis difficultatem
Si q̄ꝝtum ad opis oportunitatē. q̄ nūc est tēpus semi
nādi sicut dicit ap̄ls. ⁊ q̄ facit opa meritoꝛia semē ꝑcipit
in terrā bonā. congruum est vt ex hac terra fructū ma
gnū suscipiat. ⁊ ideo recte deus ei q̄ in pñti dimittit mo
dicū. ꝓmittit reddere centuplū. Si aūt cōsidereꝯ opis
arduitas. q̄ opus tale sic est in volūtate facientis vt sit
supra vires. ⁊ homo eleueꝯ in faciendo ipm̄ supra se. et
bono ꝑpio ꝓponat bonū eternū. hinc est q̄ tale genus
operis eterna remuneratione est dignum. ⁊ sic ꝑ ipsuz
mereri cōtingit merito cōdigni. Pater igit̄ q̄ opus me
ritoꝝū cōsideratū in cōparatione ad volūtatis liberta
tē. ⁊ dispensatoꝛis liberalitatē. ⁊ ꝑpis oportunitatē. est
meritoꝝū merito cōgrui. Compatuz vero ad grē digni
tatē. ad ipius pollicētis veritatē ad sup̄ius difficulta
tem. est meritoꝝū merito cōdigni. ⁊ ꝑ hoc solui possunt
rōnes ⁊ auctoꝛitates ad vtrāq̄ partē iducte. ꝑ eo q̄ fm
diuersas vias ꝓcedunt. Nā rōnes q̄ ꝓbant q̄ ꝑ grām
46 contingit mereri ꝓmiū eternū merito cōdigni. ꝓceꝛ
dunt fm alterā istarū cōsiderationū. Illa tamē ratio q̄
fit de simili cōparatōe culpe ad penā. ⁊ grē ad gloriam
nō cogit. tū q̄ gloria multo plus excellit in bono q̄ꝝ pe
na in malo. tū etiā q̄ facilius est descendere q̄ꝝ ascēdere

Rationes vero ad oppositū ꝓcedūt fm aliā vīā. videli
cet ꝓut opus habet cōpari ad volūtatē nr̄am. sic em̄ nō
est de se sufficiens ad merendū. Nā oēs iusticie nr̄e si
cut pānus mēstruate. Pꝛout etiā habet cōpari ad libe
ralitatē diuinā q̄ nulli põt obligari. sed quicq̄d facit ex
mera liberalitate facit. ⁊ hoc modo cōcludūt verū q̄ nō
sit ibi meritū cōdigni. aliter em̄ rōnes ille nō cogerent.
Nā q̄ dicit̄ q̄ passiones huius tēporis nō sunt condi 47
gne ꝛc. hoc verum est inq̄ꝝtum sunt cōpassiones. sūt ta
men cōdigne inq̄ꝝtū fiunt ex charitate q̄ actionib⁹ ⁊ pas
sionibus dat efficaciā ⁊ valorē. Ad illud qđ obꝯit 48
q̄ de⁹ nō ꝓduxit nos ad gloriā nostris meritis. exponē
dū est. q̄ hoc intellig̃it fm q̄ merita mere cōpantur ad
volūtatem nostrā. nō fm q̄ habent oꝝtum a gratia. Ad 49
illud qđ obꝯit q̄ totū quod hō facit debet deo.
dm q̄ ⁊ si opus illud sit debitū inq̄ꝝtū est creature. est
tamen gratuitū inq̄ꝝtum fit ex grā et charitate. Et ideo
sicut ratio debiti nō tollit rōnem gratuiti. sic etiam nec
tollit rōnem meriti. Et si obꝯit q̄ nec opus gratuitus 50
nec debitū põt obligare deū. dm q̄ ⁊ si nō possit deus
nobis obligari in rone dati ⁊ accepti. sicut oñdit ratio
vltima. obligari tñ ꝺ quodāmodo ex sua mera benigni
tate qua voluit ꝓmittere scip̄m diligētibus se. Pꝛete
rea meritum cōdigni nō necessario ponit obligationez
in retribuente. sꝛ ponit sufficientē oꝛdinationē ei⁹ q̄ re
muneraꝝ ad ipaz remūerationē mediāte aliq̄ laudabili
opatiōe. grā aūt sufficientē oꝛdinationē ponit inviato
re ad obtinēdā gloriā. tū ratione sue dignitatis ex q̄ to
tū hoīem reddit deo ⁊ acceptū ⁊ carū. tū etiā rōne diui
ne pactionis. tū rōne ardue opatiōis sicut ꝓius tactuz 51
est. Et sic ꝓz responsio ad duas rōnes sequētes. Nam
quod obꝯit qđ gratis fit nō obligat. dm̄ esto q̄ non
obliget ꝓpter hoc tñ non tollitur a merito quin possit
esse cōdignū. Pꝛeterea ⁊ si nō obliget eū cuius est retri
buere ⁊ remunerare seruitiū sibi factū pensata ꝓpria vti
litate. obligat tamē eū quodāmodo qui retribuit pēsa
ta seruituris fidelitate. Unde magis mereꝯ apud deum
qui seruit ei ex amore filiali ⁊ liberali. q̄ꝝ qui seruit amo
re mercēnario expectās mercedē ⁊ retributiōnē. Si aūt
aliq̄s obꝯiciat q̄ nō potest ibi esse meritum condigni. q̄
non est ibi commensuratio dicendum q̄ et si non sit cō
mensuratio per omnimodā equalitatem. est tamen cō
mensuratio ꝑ quandā cōuenientē ꝓportionabilitatem
sicut fructus recte dicit̄ cōmensurari semini. quādo tā
tum excedit sicut cōueniebat fecūditati seminis ⁊ terre
germinānti. Unde sicut aliq̄s esset contētus si de semine
nō reciperet decuplū. sic nullus possit esse cōtentus ex
operibus meritoꝝ̄ factis. nisi ꝑ eis reciperet ꝓmi
um perfectum quod complet ⁊ terminat totum desi
derium.

Distinctio. xxviij. De potestate liberi arbitrij hominis lapsi quā habet gratia circūscripta.

In vero incōcusse ⁊ incuntanter ꝛc. Supra de
terminauit magister q̄ꝝtū potest li. ar. cū gratia
in hac vero ꝑte determinat q̄ꝝtū põt li. ar. sine grā. Et
diuidit hec pars in duas. In ꝓma determinat de po
testate li. ar. hominis lapsi quā habet gratia circūscri
pta. Sc̃dō vero determinat li. ar. ꝓmi hominis. vtrū
grā opante ⁊ coopante egerit infra. di. xxix. Post hec
considerandū est vtrū ꝛc. Diuidit aūt pars ista in tres
ptes. In ꝓma q̄ pelagiani errabāt circa ptātem li. arb.
ponit illius hereſis improbationē. In sc̃da vero respō
det ad pelagianoꝝ argumētatōes. ibi. Q̄ꝺ dicunt si
ne grā ꝛc. In tercia vero subiungit catholice veritatis
exp̄ssionē. ibi. Id ergo de grā. ⁊ li. ar. indubitāter tenea
mus ꝛc. Media pars diuidit̄ in tres ptes fm tria me
dia. a q̄bus sumunt̄ tres rōnes quib⁹ magister respon
det. Pꝛimo em̄ rñdet ad illud qđ pelagius dicebat nul
lū esse culpandū si nō vitat vel nō facit illud qđ est sibi
impossibile. ex quo sumunt̄ due rōnes ad quas mgr re
spōdet duab⁹. Sc̃dō rñdet ad illud qđ pelagi⁹ dice
bat q̄ nihil ē tā in nr̄a ptāte q̄ꝝ ipa volūtas. qđ etiā ab
ipo Aug. pelagi⁹ assumpserat. ibi. Alibi etiā Aug. dic̃
q̄ huic gratie ꝛc. Tertio vero rñdet ad illud qđ pelagi
us dicebat. Q̄ credim⁹ nr̄m est. qđ aūt bonū opamur
illius est ꝛc. Quod etiā extraxerat de verbis Aug. ex
duob⁹ locis. et iō magister rñdet in duobus. c. Et ici
pit illa ꝑs. ibi. In expositōe q̄ꝝ q̄rundā ꝓpositionū ꝛc.

a Denicꝫ pelagius a fratribus ꝛc. Redarguit magister verbū pelagij dicētis ꝙ grām li. ar. in fideli caliditate ſupponebat ꝛc. Cōtra. videt ꝙ verū dixerit pelagius. Si em̄ gra habitus eſt. ꝛ oīs habitus reddit potē tiam facilem. videtur ꝙ ad hoc detur gratia lib. arb. vt facilius poſ/ ſit exire in bona opera. Si tu dicas ꝙ in hoc nō reprehēdit eū. ſz in b ꝙ negabat

DI. XXVIII

qđ nllꝫ poſſe arli. cōferebat. vidē ꝙ in hoc etiā verum dicebat. qm̄ ſi ſoli⁹ potē/ tie ē poſſe. ꝛ gra nō ē potētia. ergo nō dat nouū poſſe. Itē null⁹ alius habit⁹ au/ fert potentiā ei i quo eſt. g vī ꝙ nec gra. aut ſi in gra b eſt. quero i qre magis i ipa

Que ſit hereſis pelagianoꝝ de gra ꝛ li. ar.

ꝙꝫ in alijs. Rō dōm. ꝙ q̄dā eſt habit⁹ q̄ ortū hz a potētia. ſicut ille qui p aſſuefactionē acq̄rit ab eo in quo ē. ꝛ de tali habitu verū eſt ꝙ nō dat nouā potentiā. ſed ꝓiorē potētiam habilitat. Eſt et alius habit⁹ qui deſurſū deſcēdit et nō ſolū depē/ det ab eo in q̄. ſz magis ab eo a q̄ et talis habitus habet potenti/ am nobilitare. ꝛ pōt etiā illud in quo eſt mouere et ſup̄ ſe eleuare rōne illi⁹ a q̄ procedit. ꝛ talis ha/ bitus eſt ipa gra Et qm̄ pelagi⁹ non attribuebat pl⁹ habitui gra/ tie ꝙꝫ alijs habi/ tibus hinc eſt ꝙ Aug. ꝛ mgr ar/ guūt eū tāꝫ he/ reticū. Et p hoc patēt ea q̄ obiecta ſūt. b

Ponit improbationē hereſis pelagiane q̄ circa ptātē lib. ar. errabat. a

T Dvero in cōcuſſe ꝛ incūtanter teneamus liberū arbitrium ſine gra p̄uenīte ꝛ adiuuā te nō ſufficere ad ſalutē ꝛ iuſticiā obtinēdā. nec meritis p̄cedētib⁹ gram dei aduocari. ſicut pelagiana hereſis tradit. Raz vt ait Aug. i. j. li. retractationū Moui heretici pelagiani liberū ſic aſſerūt volūtatꝫ arbitriū. vt gre dei nō relinquāt locū. quā ſm̄ merita nra dari aſſerunt. Pelagianoꝝ hereſis oīm recētiſſima a pelagio monacho eſt exorta. Ihi dei gre q̄ p̄deſtinati ſum⁹. ꝛ q̄ meruim⁹ de ptāte tenebrarū erui intātū inimici ſūt vt ſine hac credāt hoiem poſſe facere oīa diuina mādata. a De nicꝫ pelagi⁹ a fratrib⁹ increpatus ꝙ nihil tribueret adiutorio gre dei ad ei⁹ mādata faciēda. nō eā libero ar. p̄ponebat. ſz infideli caliditate ſuppone/ bat dicēs. ad hoc eā dari hoīb⁹ vt q̄ facere p li. ar. iubētur. faciliꝰ poſſint ip̄lere p gram. Dicēdo vtiqꝫ facili⁹ poſſint. voluit credi. ꝛ ſi difficili⁹. tñ poſſe homines ſine gra facere iuſſa diuina. Illā vero gram dei ſine qua nihil boni poſſumus facere. nō eſſe dicūt niſi in libo arb. qđ nullis ſuis p̄cedētib⁹ meritis ab illo accepit nra natura. ipo ad hoc tm̄ iuuāte nos p ſuā legē atꝫ doctrinā vt diſcamus q̄ facere ꝛ q̄ ſpare debeamus. Mō aūt ad hoc p donū ſp̄ūſſanc/ ti. vt q̄ dicerim⁹ eſſe facienda faciam⁹. Ac p hoc diuinitus nobis dari ſciētiā p̄fitēr. qua ignorantia pellit. charitatē aūt negāt diuinitus dari qua previ uitur. vt ſcz ſit donū dei ſciētia q̄ ſine charitate inflat. ꝛ non ſit donū dei ipa charitas q̄ vt ſciētia nō inflet edificat. Deſtruūt etiā oīones q̄s facit. eccleſia ſiue p infidelibus ꝛ doctrine dei reſiſtētib⁹ vt quer tanꝙ ad deū ſiue p fidelib⁹ vt augeat eis fides ꝛ pſeuerent in ea. Hec q̄ppe nō ab ipo accipe. ſz a ſeipſis hoies habere cōtendūt. b gratiā dei qua liberamur ab ipietate dicētes ſm̄ merita nra dari paruulos etiā ſine vllo pcti originalis vinculo aſſerūt naſci.

b

Rñdet ad pelagianoꝝ argumētationē qua dicūt nullū eſſe culpandū ſi non vitat vel facit illud qđ eſt ſibi impoſſibile. ex quo ſumūtur due rōnes. quas magiſter duob⁹ improbat reſponſis. b

Q vero dicūt ſine gra hoiez p liberū ar. omia iuſſa implere. hmōi inductionib⁹ muniūt. c

'Si inquntnō pōt ea facere hō q̄ iubētur. nō eſt ei ip̄utādū ad mortē. Sic tuipe Aug. in li. ō li. ar. aſſeris. Quis inqs peccati eo qđ nullo mō caueri pōt. peccatur aūt. caueri q̄ pōt. hoc teſtimonio Aug. pelagi⁹ vſus eſt diſputās aduerſus eū. imo aduerſus gram. ſicut Aug. in lib. retracta. illud ꝛ alia hmōi retractās ꝑmemorat inqens. In his atꝫ hmōi xbis meis. q. gra dei ꝑmemorata nō ē ō q̄ tūc nō agebat. putāt pelagiani ſuā diuinā mām mereatur ſibi gratiam dei. Ꝛ cnos vi/ demus ꝙ hō pōt mereri gram hoīs p obſequia ſibi impenſa. g pari rōne videt ꝛ multo fortius ꝙ mereri poſſit gratiaz dei. Reſponſio dicendū ꝙ gratia p̄mā nō cōtingit mereri. tum q̄ eſt fundamētum oīs meriti ꝛ p̄n cipiū. rū etiā q̄ eſt donum pure gratuitū. niſi ei q̄s. hēat gratā dei nihil aquid deus mereri pōt meriti cōdigni. quia ſine illa nihil acceptat deꝰ i opi/ b⁹ nris. Rurſus ipa eſt ira donū gratuitū ꝙ non reddit meritis. Sicut enim dicit apoſtolus. Ro. rj. Si gratia eſt ex meritis iam gra non eſt gratia. Ex hoc patet q̄tum pelagius aduerſa/ bat diuine gra/ tie. qui dicebat aliquē ex poſſe mereri. Aufere/ bat em̄ ipi gre ſu p̄ma rō am dignitatē et pelagi⁹ excellentiaz. dū negā p̄/ eam meritis li. ar. recreti/ arb. ſupponebat uamur Auferebat etiā ſuam efficatiam dum poteſtarez merēdi alīꝫ quā gre attribuebat.

Ad illud ver bū Iero. dōm ꝙ iuſticia ibi dicitur diuine bo/ nitatis cōdecentia nō p̄out re/ ſpicit meritoꝝ exigentiam.

4

Ad illud qđ obiicitur de gra/ tia hoīs. dōm ꝙ non eſt ſimile. tū q̄ acceptatō hominis nō eſt ira mere gratuita ſicut diuina. tum etiā q̄ nō eſt ira eque pōderanꝫ ad p̄mas ſicut illa. Si au rōnem.

5

Reſpōſio

tem queratur vtrum aliqs in ſtatu gratie exiſtens poſſit ſibi mereri p̄mā gratiam poſt reciduum. ꝛ hoc q̄ do et petendo. vt ſi caderet. deus illum releuaret. dicē dum ꝙ non poteſt ex merito condigni. ſed ſolum ex merito congrui. Nam meritum condigni implicat in ſe perſeuerantiam. p̄o eo ꝙ peccatum ſubſequens mo/

tificat et in obli/
uionez ducit bo
na opera prius
facta.

¶ Si inqui/
unt nō potest ea
facere hō que iu
bentur. non est
ei imputandum
ad mortem. Ui/
dr̄ nec rum dicat pela/
gius. Cuius ma/
gister contradi/
cat. Nam hiero
ni. dixit. Ana/
thema sit q dicit
deum precepis/
se impossibile. ¶
si precepit homi
ni habeti lib. ar.
videtur q pela/
gius verum di/
cat. ¶ Itē Aug
in quodā sermo
ne. Deruum pi/
grum non dāna
ret. si ea que fie/
ri nō poterat im
peraret. ergo re/
dit idem qō pr̄
¶ Queritur ergo
pro quanto ver
bum illud habe/
at veritatē q nul
lus peccat in eo
qō nō potest fa/
cere vel vitare.
¶ R̄. dōm q
posse quid face/
re vel vitare du/
pliciter alicui pt
attribui. ¶ Uno
modo dicit ali/
quis aliqd pos/
se q p se ipsam si
ne aliquo alie/
no suffragio po/
test illud. sic ali/
qs pōt comede/
re qñ est san9 et
bz cibū. ¶ Alio
mō dicit aliqs
aliqd posse non
solum qz pōt il/
lud p se in se. sz
qz pōt cū aliqd
sibi psto est. z b o
modo accipien/
do posse. omne
qō de9 pcipit in
nostra ptāte est
qz ipe q pcipit p
sto est pbere gra
tiam adiuuātez
¶ quā possum9

Secūdaro detur quod ve/
rū nec rum dicat pela/
gius. Cuius ma/
gister contradi/
cat. Nam hiero
ni. dixit. Ana/
thema sit q dicit
deum precepis/
se impossibile. ¶
si precepit homi
ni habeti lib. ar.
videtur q pela/
gius verum di/
cat. ¶ Itē Aug
in quodā sermo
ne. Deruum pi/
grum non dāna
ret. si ea que fie/
ri nō poterat im
peraret. ergo re/
dit idem qō pr̄
¶ Queritur ergo
pro quanto ver
bum illud habe/
at veritatē q nul
lus peccat in eo
qō nō potest fa/
cere vel vitare.
¶ R̄. dōm q
posse quid face/
re vel vitare du/
pliciter alicui pt
attribui. ¶ Uno
modo dicit ali/
quis aliqd pos/
se q p se ipsam si
ne aliquo alie/
no suffragio po/
test illud. sic ali/
qs pōt comede/
re qñ est san9 et
bz cibū. ¶ Alio
mō dicit aliqs
aliqd posse non
solum qz pōt il/
lud p se in se. sz
qz pōt cū aliqd
sibi psto est. z b o
modo accipien/
do posse. omne
qō de9 pcipit in
nostra ptāte est
qz ipe q pcipit p
sto est pbere gra
tiam adiuuātez
¶ quā possum9

Bath. xij.

Job. j.

nos tenuisse sniam. sz frustra h̄
putāt. Uolūtas q̄pe ē q̄ pecca
tur z recte uiuit. qō his verbis
egim9. sz ipa nisi dei gr̄a libere
tur. z uicia supet z adiuuet. rec
cte a mortalib9 uiui nō pōt. Ec
ce apte determinat ex q̄ sensu illa
dixerit inimicos gr̄e rebelles.
Sitr̄ z initebak pelagius vbis
Aug. ptra gr̄am q̄ li. de duab9
aiab9 dic̄. Pcti inq̄t reū tenere
que cz̄. qz nō fecit qō facere nō
potuit. sūme iniqtat̄ z ilanie ē
his audit̄ exiliyt pelagi9 dicēs
Cur ḡ paruuli z illi q̄ nō habēt
gr̄am sine q̄ nō pūt facere mā
data diuina rei tenētur. Hoc
aūt q̄ occasiōe dixerit. i li. retra
ctationū pelagio rñdēs aperit
Id em̄ ptra manicheos dixit q̄
in hoie duas naturas ee̊ tendū
t. Una bonā ex deo. alteraz
malā ex gēte tenebraz. q̄ nūcz
bona fuit. nec bonū velle pt. qō
si ee̊t. nō videret ei iputādū ee̊
si nō bonū faceret.

¶ Respondet ad illud quod
pelagius dicebat. Qz nihil ē
tam in nr̄a ptāte cz voluntas.
ac si diceret bonū vl malū opa
ri nr̄a volūtate ē sine gr̄a ōi. c

¶ Alibi etiā Aug. dic̄ q̄ huic gr̄e
ptradicere videtur q̄ iustificamur. Ait i libo ptra adamātiuz
manichei discipl'm Nisi qsc̄ vo
lūtatē suā mutauerit. bonum
opari nō pt. qō i nr̄a ptāte esse
positū dñs docet. vbi ait. Aut fa
cite arborē bonā z fructū ei9 bo
nos z̄c. Qō Aug. i retractatōi
b9 nō ee̊ ptra gr̄am dei cz̄ pdica
m9 oñdit. In ptāte q̄pe hois ē
mutare i meli9 volūtatē. sed ea
ptās nulla ē nisi a deo det̄ de q̄
dictū ē. Dedit eis ptātez filios
dei fieri. Cū em̄ h̄ sit in ptāte qō
cū volum9 facim9. nihil tā est i
ptāte nr̄a cz̄ ipa voluntas. sz p̄
parat̄ a dño volūtas. eo ḡ mo
do dat ptātem. Sic etiā intelli
gendū est quod in eodē ait. sz
in nostra potestate ee̊ vt vl̄ in
seri bonitate dei vel excidi ei9
seueritate mereamur. Quia i
potestate nostra nō est nisi qō
nostram sequitur voluntatem
que cum preparatur a domino
facile fit opus pietatis etiā illō
impossibile z difficile fuit.

¶ Rñdet ad illud qō pelagi9
dicebat. Quod credimus no
strum est. qō autem bonū ope
ramur illius est z̄c. quod traxit
ex duobus locis ab Aug. ad qō
magister duo ponit respōsa. o

¶ In expositione quoc̄z quā
rundam propositionū epistole
ad Ro. quedam Aug9. interse
rit. que videntur huic doctrine
gratie aduersari. Ait em̄. Qō
credimus nostrū est. quod au
tem bonum operamur illius ē
qui credentibus dat spiritum
sanctum. Et paulo post. ¶ No
strum est credere et velle. illi9
autem dare credentibus z vo
lentibus facultatē bene operā
di z spiritum sanctū. Que qua
liter intelligi debeant. Aug9.
in li. retractationum aperit di
cens. Uerum est quidē a deo
esse quod operamur bonum.
sed eadem regula vtriusc̄z est.
et volendi scilicet et faciendi. z
vtrūc̄z ipsius est. quia ipse pre
parat voluntatem. et vtrumc̄z
nostruz est. quia non fit nisi vo
lentibus nobis. Illa itaq̄z pro
fecto non dixissem. si iam scirez
etiam ipsam fidem inter spiri
spiritus sancti munera reperiri
¶ Illud etiam diligenter est in
spiciendum quod Aug. scirem
etiam ipam fidez inter spiritus
sancti munera reperiri. Illud
etiam diligenter est inspiciendum quod Aug. in li. sentētia
rum p̄speri ait. scz qz posse ha
bere fidem. sicut posse habere
charitatem. natura est hoium
habere autem fidē sicut habe
re charitatem. gratia est fideli
um. ¶ Quod non ita dictum
est ranc̄z ex libero arbitrio va
leat haberi fides vel charitas.

Lcc 4

pficere. Alio
modo accipien/
do posse. non oē
qō pcipit est in
nr̄a ptāte. nō tñ
er hoc excusatur
aliqs. sicut si pci
peret dñs seruo
q̄ daret sibi ad
bibēdū. z ipe nō
haberet aquā. si
posset eā acq̄re
re nō excusaret.
sic z in ppōsito
intelligendū est
Primo mō acci
piendo posse. si/
ue aliquis possit
in se. siue q̄ diui/
nū auxiliū intel/
ligit Aug. z hoc
insinuat ei9 ver/
bū. Nunqd qs
peccat in eo qō
nullo mō euita/
re pōt. Et sic in/
tellexerit etiā Hie
ro. cū dixit illuz
esse anathema q̄
dixit deū pcepis
se impossibile.
Pelagi9 aūt ac/
cepit primo mō. z
ideo errauit. et
pl9 attribuit li/
ar. cz̄ possit.
Aliter etiā con/
suenit rñderi q̄
pdicta vba intel
ligant de potē/
tia naturali. nō
de illa impoten
tia in quā ex cul
pa sua hō seipm
intrusit. sic po/
nit Anſ. explū
de seruo q̄ debu
it ire ad nūdinas
et pcipit autr se/
ipm in foueā. p/
mus mod9 expo
nēdi. error ē pela
gij magi. excidit
¶ Nihil tā est
in ptāce nr̄a cz̄
ipa volūtas. Ho
vr ee̊ falsū p expi
entiā. Facili9 em̄
ē boi ieiunare et
magnos labores
sustinere cz̄ iimi
cū diligere suuz.
facili9 ē etiā oia
bona sua dispge
re cz̄ volūtatem
suā subiugare.

Prima rō pelagij.

Rō. ad pri
mā rōnez

Secūda rō pelagij

Rō ad secūdā rōnem.

Item si hoc verū esset. g videt q bonitas hois cōsistat
7 in volūtate. q hō posset se facere talē qualē vellet. Rō
ad hoc dici pōt q illud intelligit de auxilio gratie dei.
p eo q bona volūtas ꝙtū ad actū volēdi nō recipit im
pedimētum si habeat auxiliū gratie. sed ꝙtuz ad opus
exteri⁹ ipedimē/
tū recipit. Un/
de oīa bona pos
sum⁹ velle. nō tn
oīa facere Et sic
videt Aug⁹. in/
telligere includē
do auxilium gre
nō ercludēdo sic
8 ercludebat pela
gius. Aliter po
test rnderi q vel
le in nobis du/
pliciter accipit.
Uno mō vt no/
minat actū porē
tie affective. vt ē
qdā potētia na/
9 turalis. Alio
modo vt noīat actū li. ar. Primo modo velle aliqd idē
est quod affici circa illud. Alio modo velle. idē est qō
eligere. Unde fm hos duos actus distinguit in nobis

sed q aptitudinē naturalē ha/
bet mens hois ad credendū vl
diligēdū q deo gra p̄uēta cre/
dit et diligit. qō sine gra nō va/
let.

Subiūgit catholice veritatis expressionem. c
Id g de gra t libero arbitrio in
dubitāter teneam⁹. qō Hiero.
in explanatione fidei catholice
ad damasum papaz iouiniani
et manichei ac pelagij errores
collidens docet. liberum inqt

sic cōsitemur arbitriū. vt dica/
mus nos semp indigere dei au
xilio. Et tā illos errare q cū ma
nicheo dicūt hoiem pctm vita/
re nō posse. ꝙ illos q cū Jouī/
niano asserūt hoiem nō posse
peccare. vter tollit arbitrij li
bertatē. Nos vero dicimus ho
minē semp t peccare t nō pos/
se peccare. vt nos semp liberi
confiteamur esse arbitrij. Hec
est fides quam in catholica ec/
clesia didicimus. t quam semp
tenuimus.

intelligit de vo/
luntate eligēte
qua aliqs vult
se velle qō vult
vel nolle. t hoc
semp in nostra
potestate est. nō
tamen sequitur
ex hoc q iusticia
sit in nostra vo/
luntate. q non
est efficax nisi in
ꝙtum p̄ualet
voluntati appe
titus. et illi non
p̄ualet nisi per
gratiam. Un/
de multi sūt pec
catores qui vel/

lent esse iusti et vellent q nunqz affectarent mala. nī/
hilominus tamen in sua remanent iusticia. q non ad/
iuuantur a gratia diuina.

Hoc intelligentiā huius partis incidit hic que
stio. de potestate lib. arb. circūscripta gratia.
Circa hoc querunt duo. Primo queritur ꝙ/
tum possit li. ar. absqz gratia gratūfaciente.
Scdo vero queritur ꝙtum possit per se absqz gratia gra
tis data. Circa primū queruntur tria. Primo qritur
vtrū li. ar. sine gra gratumfaciente possit a culpa resur
gere. Scdo vtrū possit absqz gra gratūfaciente aduer/
sarium vincere. Tertio queritur vtrū possit dei man/
data implere.

Questio I

Utrum liberum arbitrium absqz gratia gratumfacien/
te possit a culpa resurgere. Et q non videt primo per
illud quod dicit Ro. iij. Justificati gratis per gratiaz
ipsius. Et pauloante. Ex operibus legis non iustifi/
catur omnis caro. Et expressius ad Tbitum. iij. Non
ex opibus iusticie que fecimus nos. sz fm suā miserico/
diam tc. igitur gratia gratūfaciente circunscripta. nō
potest li. ar. per se resurgere a culpa. Item Bal. ij. Nō
obstīcio gratiā dei. si em p legem iusticia. ergo xps gra/
tis mortuus est. si ergo virtute li. ar. posset homo ad iu
sticiam redire. videtur q frustra xps mortuus esset. q
si hoc est impium dicere. pz tc. Item nemo petit ab
alio quod habet in sua potestate. sed impius petit ipse
Sana animā meā q peccaui tibi. Docet etiā nos ipse
saluator petere in oīone dnica. Et dimitte nobis debi/
ta nostra. g tc. Item hoc onditur rone quā facit Bern.
Cū aliquis de impio fit pius. de malo fit bonus. t cū
de malo fit bonus meliorat. nullus tn habet posse sup
se. g nullus potest seipm meliorare propria virtute. er/
go nec absqz gratia dei a culpa resurgere. Item oīs pec
cato offendit deus qui est ipsa iusticia. et oīne peccatū
fit cōtra mandatum dei. sed tāta est offensa ꝙtus est il/
le qui offenditur. Cū igitur ipe sit infinitus. offensa ha
bet aliquo modo rōnem infiniti. si igit lib. ar. potesta/
tis finite est. impossibile est qō in pristinū statum rede

at. nisi reducat p diuinā miam. que sua gratuita boni/
tate condonet culpā. siue remittat offensam. hoc autez
vere fit sine gratis. g tc. Item peccatum est priuatio vi
te spiritualis t priuatio lucis. sed vita spiritualis non
potest redire ad aīam nisi a fonte vite. nec lux nisi a fon
te lucis. g impossibile est q anima resurgat a culpa. ni/
si deus qui est fons vite et lux perēnis sua benignitate
eam viuificet et illuminet. hoc aūt non est nisi per do/
num gratie. g tc. Sed contra. Dam. Peccatum est
ab eo quod est fm naturā. in id quod est p̄eter naturā
auersio. sed facilius est vnicuiqz rei moueri fm naturā
ꝙ p̄eter naturā. g si lib. arb. virtute propria peccādo
potest moueri p̄eter naturā. virtute ppria redire pote
rit ad naturā. g sicut potuit cadere. ita t resurgere. Jtē
malo⁹ virt⁹ li. ar. ꝙ nature. sz natura cū infirmat sana
ri pōt absqz auxilio medicine. g multo fortī⁹ cū li. ar. infir
mat p culpā. sanari pōt absqz oī gra. Item absqz gra gra/
tūfaciēte de ignorāte pt fieri bō scīēs. nō solū in his que
subsūt nature. sz etiā in his q sūt sup naturā. g pari rō/
ne absqz gra gratūfaciēte poterit bō fieri iust⁹ et petōre
Item petōr in mortali petō erīs pōt desiderare velle iu/
sticiā. sz nihil aliud est esse iustū ꝙ velle iusticiā. q iusti
cia ē rectitudo volūtatis. tūc em volūtas recta est cum
vult iusticiā. g peccatorī mortali petō absqz gra gratū/
facīēte iustificari pōt. Item p eādē vim p quā qs mouet
ad aliqd ꝺesciit ibidē. g si aliqs nō mouet ad culpā nisi
volūtate. nō ꝺesciit ibi nisi p volūtatē tc. ꝺdiu vult. g si
nō vult ī culpa pīstere absqz gra gratūfaciēte. vī q possit
a culpa resurgere. Si tu dicas q nō pōt velle. Cōtra.
ptātes rōnalis sūt ad opposita sic dic pbs. volūtas ꝙ
diu ē in via vertibilis est. g sicut volūtarie potuit culpā
appetere. sic pt volūtarie a culpa resurgere. Item iter cul/
pā t gram media ē inocētia sicut melius patebit ifra. g cū
possit ab aliqō haberi inocētia sine gra. siē habita fuit ab
Adā in ꝑ mordio. t inocētia habita deleat culpa. vī q
gratia gratūfaciēte aliquis possit a culpa resurgere.

10 ꝙ. dom̄ q̄ in huius queſt onis determinatione ali
ter ſenſerūt phi. aliter ſenſerūt heretici. aliter ſenſerunt
tractatores catholici. Phi em̄ ignorātes q̄liter pecca/
to offendāt diuina maieſtas. ⁊ qualiter p̄ ipm̄ ordinat̄
potētiarū habilitas. dixerūt q̄ hō p̄ exercitationē iuſt⁹
poterat effici. ſicut p̄ inordinationē recta rōne factus
erat iniuſtus. Un̄ ⁊ phs dicit q̄ prau⁹ ad meliores ex/
ercitationes deductus. a natura multū ꝓficiet. aut per
fecte in cōtrariū habitū reſtituit. Heretici vero aliq̄ō
lumen fidei hītes cognouerūt q̄ p̄ peccatū offenditur
maieſtas diuina ⁊ quodāmodo dānificat. excecati ta/
men nō conſiderauerūt qualiter ex culpa natura infirma
tur. ⁊ ideo dixerūt q̄ ad hoc q̄ li. ar. a culpa reſurgat nō
eſt ſibi neceſſaria aliqua gratia curans. ſz ſufficit ſola
gratuita dei mīa. q̄ inclinat̄ ad remittendū pcā noſtra
ꝓpter ſatiſfactionē quā xp̄s ſibi facere voluit. dū ſe in
cruce p̄ nobis obtulit. Sed hec poſitio nō tm̄ a verita/
te deficit. ſed etiā dum cōtraria implicat ſeipam̄ deſtru
it. Dicit em̄ q̄ abhoc q̄ li. ar. a culpa reſurgat neceſſe ē
q̄ de⁹ ſibi culpam remittat. ⁊ tamē nō eſt neceſſe q̄ ali/
quid ſibi retribuat. vel circa ipm̄ faciat. Si em̄ de⁹ non
mutatur. ⁊ iterū ipſe iuſtus iudex eſt vt nihil acceptet.
niſi em̄ q̄tum valet ad hoc q̄ culpa remittatur. ⁊ pecca
tor deo reconciliet. neceſſe eſt q̄ aliq̄d ipſi peccatori tribu
atur p̄ q̄d mor⁹ peccati ſanet. Catholici vero tractato
res ⁊ luce fidei ⁊ auctoritate ſcripture cognouerunt q̄
peccatū et dei eſt offenſiuū. ⁊ quodāmodo dānificati/
uum. dū hō ſe trāſſert de ſeruitio dei ad ſeruitutē diabo
li. ⁊ etiā imaginis deformatiuum. Et ideo dixerūt q̄ ad h̄
n q̄ li. ar. reſurgat a culpa neceſſaria eſt gr̄a. nō ſolū ſm̄
q̄ gratia dicitur gratuita voluntas dei. nec etiam ſm̄
q̄ dicit liberalis paſſio xp̄i. ſed etiā ſm̄ q̄ dicit habitus
animi. Gratuita em̄ volūtas dei cōcurrit ad hoc q̄ fi/
at offenſe remiſſio. volūtarie em̄ nobis cōdonat offen/
ſam. Liberalis aūt paſſio xp̄i cōcurrit ad h̄ q̄ fiat mo/
bi curatio ⁊ imaginis reformatio. ⁊ ideo ad hoc q̄ ho/
mo reſurgat a culpa. multū per omnē modū neceſſaria
eſt ſibi gratia. Cōcedende ſunt igit̄ rōnes oñentes q̄
12 homo abſq̄ gratia gratūfaciente non poteſt a culpa re
ſurgere. Ad illud vero q̄ primo obj̄cit in cōtrarium
q̄ motus in id q̄d eſt ſm̄ naturā. facilior eſt q̄ ipe q̄ eſt ī
id q̄d eſt ꝑter naturā. dom̄ q̄ illud verū eſt de illo motu
qui eſt ſm̄ naturā. ita q̄ ſubiacet ptāti nature. ⁊ de illo
etiā motu q̄ eſt ꝑter naturā. ita tamē q̄ non corrūpitur
nec diminuit ibi nature ptās. ſicut eſt in motu lapidis
ſurſum. Facilius em̄ regredit deorſū q̄ aſcenderit. tum
q̄ moueri deorſū eſt in eius ptāte. tū etiā q̄ per motuz
ſurſum nihil diminuebat vel adimebat de eius gratui
tate. Nō ſic aūt eſt in ꝓpoſito. Cū quia moueri ad iu/
ſticiā eſt p̄ virtutū ſupra naturā. tū etiam q̄ motus ad
culpā diminuit habilitatem li. ar. Per peccatum enim
13 non ſolum homo expoliatur gratuitis ſed etiā vulnera
tur in naturalibus. Et per hoc patet rn̄ſio ad ſequens
quod obj̄cit de ſimilitudine ſanitatis nature ad ſanita
tem voluntatis. non em̄ eſt ſimile. Nam ſanitas corpo
ralis eſt in poteſtate nature. ſanitas ſpūalis vero eſt p
aliq̄d quod eſt ſupra naturā. Cū aūt aliquid infirmat̄
corporaliter. non tm̄ nō omīno nature perimitur virtus que
erat p̄ncipiū ſanitatis. ⁊ ideo a tali infirmitate ad ſa/
nitatē naturaliter poteſt fieri regreſſus. In peccato ve
ro perditur ipa gratia dei ⁊ iuſticia. q̄ quā erat ſpūalis
ſanitas. ⁊ pro tāto dicit graue peccatum eſſe mortale
quia aufert homini p̄ncipium vite. Et propterea ſi/
cut de mortuo non poteſt fieri viuus niſi virtute mira/
culi et ſupra naturā. ſic nec de peccatore poteſt fieri iu/ 14
ſtus naturaliter vel voluntarie. ſed mirabiliter. Ad
illud q̄d obj̄cit de ignorante q̄ poteſt fieri ſciens ſine
gratia gratūfaciēte. dom̄ q̄ nō eſt ſimile. ignorātia em̄
inq̄tū hmōi potius dicit defectū pene q̄ culpe. Unde
ignorās ſm̄ q̄ ignorās nō diſplicet deo. peccās aūt ſm̄
q̄ peccās diſplicet deo. ⁊ ideo culpe recte oponit gra/
tia q̄ reddit deo acceptū. ſicut ignorātia oponit ſcien/
tie. Et q̄m̄ oppoſitū expelli habet p̄ ſuū oppoſitū. iō nō
ſeq̄tur q̄ ſi ignorātia hz expelli ſine gr̄tia. q̄ ſimiliter cul
pa. Ad illud q̄ obj̄cit q̄ peccator manēs in mortali 15
pōt velle iuſticiā. dom̄ q̄ aliq̄d velle eſt dupliciter. vel
exiliter ⁊ ſemiplene. ſicut dicit. vult ⁊ non vult piger.
Vel plene ⁊ ſufficienter. ſicut dicit Apl's. Phil. ij. De/
us opatur in nobis velle ⁊ perficere. Primo modo po
teſt eſſe in peccatore. ⁊ talis volūtas nō facit aliquem
iuſtū. Sc̄do modo non poteſt eſſe ſine gr̄tia preuenien/
te ⁊ adiuuante volūtatem. hoc aūt ſc̄do modo non po/ 16
teſt voluntas iuſticie reddere aīam iuſtam. Ad illud
quod obj̄cit q̄ p̄ eandē vim per quā aliq̄d mouet̄ quie/
ſcit. dom̄ q̄ verū eſt in eo motu q̄ eſt ad aliquod cōple/
mentum. hoc aūt non oportet eſſe in motu corruptio/
nis ⁊ deſtructionis. Aliq̄s em̄ interficitur per violen/
tiam. non tamen oportet q̄ p̄ illā eandem vim in morte
perſiſtat. Et q̄ peccatum corruptio dicit. non oportet
q̄ ꝺs perſiſtat in peccato ex ſolo actu volūtatis. ſicut
per actum volūtatis ſe in peccato p̄cipitauit. ſicut pa/
tet in eo qui ſe volūtarie interficit. vel voluntarie ſe di
mergit. Ad illud quod obj̄cit q̄ deus poſſit reſtitue 17
re innocentiā. ⁊ ita delere culpā abſq̄ gratia. dom̄ q̄ h̄
verū eſt. ſed largitas diuine mīe ſic decernit auferre
malū p̄ q̄d hō diſpliceat. vt ſimul daret̄ bonum p̄ q̄d hō
deo placeret. nec vnq̄ expellit culpā q̄n ſanctificet ip/
ſam aīam. vt in ea habitet p̄ gr̄am. Unde nihil eſt medi
um ſm̄ tēpus inter iuſtū ⁊ impium. ex quo em̄ naſcitur
neceſſe eſt aīam eius vel eſſe peruerſam per culpā. vel
erectam per gratiam Queſtio II b
Utrū li. ar. abſq̄ gratia gratūfaciente poſſit aduerſari
um ſuū vincere. Et q̄ ſic videt Gen. iij. dictū eſt Layn.
ſubter te erit appetitus tuus. ⁊ tu dñaberis illius. Sz
cōſtat q̄ Layn iā erat ī mortali peccato. g̃ ī ſtatu illo po
terat dñari appetitui ꝓprio. ſz nullam victoriā habet in
nobis aduerſarius niſi p̄ noſtrū appetitum. ſi igit̄ abſ/
q̄ gr̄tia gratūfaciente Layn ſupare poterat ꝓprium ap/
petitū. videt q̄ poſſet etiam vincere aduerſariū. Item
Bern. in li. de li. ar. Liberū arbi. eſt potentiſſimum ſub
deo. Et ibidē dicit. q̄ li. ar. oīno defectū non patit. qua
re potiſſime in ipſo eterne et incōmutabilis imago dei/
tatis videt. Nā et ſi bēat initium. neſcit tamē occaſum
nec de iuſticia vel de gratia accipit augmētum. nec de
peccati miſeria detrimtū. g̃ ſi li. ar. adiutū gr̄tia ⁊ iuſticia
poſſit ſupare aduerſariū. pari rōe vr̄ q̄ poſſit p̄ ſeipm
Item ſpūs luxurie deijcit vl' vicit p̄ cōtinentiā. ⁊ ſpūs ira
cūdie p̄ patiētiaz. ⁊ ſic de alijs. ſed cōtinentia ⁊ patiētia
poſſūt haberi abſq̄ gratia gratūfaciente p̄ gr̄am gratis
datā. g̃ vr̄ ꝛc. Item difficilius eſt vincere ſeipm q̄ vin
cere diabolū. ſicut em̄ habitū fuit. ⁊ magiſter dicit ſup̄
di. xxj. Fortior eſt tēptatio carnis q̄ tēptatio hoſtis. ſz
hō abſq̄ gr̄a gratūfaciente pōt ſeipm vincere ⁊ morti re
ponere. ſicut patet in hereticis. g̃ multo forti⁹ vr̄ q̄ abſ/
q̄ gr̄a gratūfaciēte poſſit de diabolo triūphare. Item
aduerſarius noſter in quo nulla eſt gratia gratūfacies
frequēter pōt nos deuincere ⁊ ſibi ſubiugare. ſi g̃ nō eſt
peiorīs ꝺditiōis hō q̄ ſit diabolus. vr̄ q̄ abſq̄ aliq̄ do

no gratie possit ds aduersarium vincere. Sed cōtra. j. Cor. xv. Deo grās q dedit nobis victoriam p Jesū xpm do. no. Igit sine auxilio xpi nemo potest de inimi cō habere victoriam. si g xps auxiliat nobis p gram suā p quā nos iustificat. videt tē. Item Ro. vij. Infelix ego hō. ds me liberabit de corpore mortis hui⁹. Et rñ/det. gra dei p Jesū xpm do. n. si g nullus vincit nisi qui liberat a lege peccati t mortis. vr q absq gra dei p Je/sum xpm q quidē est gra gtumfaciens nō possit aduersa rium vincere. Item sup illud ps. Infirmati sunt tē. glo. nō potētes resistere victis p se. Deo em̄ desistente ab auxilio. laborare pōt hō sz non vincere. g videtur q absq auxilio gtie gtumfacientis non cōtingat vincere tēptationem. Q si tu dicas hoc intelligēdū esse de gtia gtis data nō gratūfaciēte solū ꝺr p alia glo. sup illō ps. Immissiones per angelos malos tē. Diabolus pote/statem hz in pctore sicut in pecore ppio. g cum nō pos sit a peccato erui nisi p gratiā gtumfaciētē. nō pōt ni/si per illam erui a ptāte diaboli. g sine illa nō pōt ipm deuincere. Item vincēti debet corona. fm q dicitur Apoc. ij. t. iij. sed nulli pugnāti cōtra aduersariū de/bet corona glie nisi ei q habet gtiam gtumfaciētē. ergo nullus absq gra pōt diabolū deuincere. Item quic/quid homo faciat t quicqd etiam caueat. q diu est sine gratia gtumfaciente manet in culpa. sicut prius oñsus est. sed cum manet in culpa. seruus ē diaboli. seruus est etiam peccati. t si seruus est diaboli. victus ē a diabo/lo. fm q dicit. ij. Pet. ij. igit absq gratia gtumfaciēte impossibile est de diabolo triūphare. R⁹. ad pdicto/
18 rum intelligentiā ē notandū q differt dicere aliquē re/sistere aduersario. t aliquē vincere aduersariū. Plus ei importat victoria q resistentia. Resistentia nāq con/sistit in hoc q ds nō consentiat suggestioni diabolice. sz victoria consistit in assequēdo oppositū eius qd dia/bolus intēdebat. Intendebat aūt diabolus hominez reddere inimicū deo. t facere dignum eterno supplicio Tunc igit vicit homo aduersariū. quādo sic resistit tē/ptationi. vt efficiat maior dei amicus. t mereat regnū eternū. Et q̄m hoc absq gratia gtumfaciente esse non pōt. ideo cōcedendū ē q quisq p gram gtis datā pos/sit diabolo resistere vt ei nō consentiat suggerēti. tamē absq dono qd reddat hoiem acceptū deo ipm vincere nō pōt. vt cōtra eius intētionē pficiat dignitate meri/ti. vel in merito condigni. t cōcedēde sunt rōnes q hoc oñdunt. Ad illud vero qd obijcit de eo qd dictū est
19 Layn. subter re erit appetitus tuus tē. Dōm. g t si in ptāte eius esset appetitū refrenare vt in actum peccati non pcederet. etiā absq gratia gtumfaciente. nō tamē ex hoc sequtur q possit aduersariū deuincere. q t si sine gtia hoc faceret. esset ibi resistentia p quā vitaret penaz non tñ esset ibi victoria p quā mereretur palmā. Ad
20 illud qd obijcit q li. ar. dicit potentissimū sub deo. t q non auget nec minuit. dōm q quēadmodū fuit sup̄ ex/positum hoc intelligit q̄tum ad priuationē actionis. nō q̄tum ad potētiā seruāde rectitudinis. Ad illud
21 qd obijcit q spūs luxurie vincit p continentiā. dōm q et si p cōtinentiā que est absq gratia gtumfaciente. pos/sit ds resistere spūi luxurie. illa tñ resistentia triūphus dici non potest. p eo q ex hoc nulla assequtur palmam.
22 Ad illud qd obijcit q pōt ds vincere seipm sine gra tia gtumfaciente. dōm q falsū est. Cuius em̄ hereticus qui exponit se morti videat seipm vincere. nō tamen est ibi victoria sed delectio. Supatur em̄ ab erroris impro bitate. t cōscietie peruersitate. t obstinationis pfundi tate. ppter hoc magis meretur cōfusionem t ignomi/am ex illa mortis ppessione q̄ gloriā. Ad illud quod 23
obr q diabolus pōt vincere hoiem absq gratia. dōm q victoria diaboli cōsistit in subiugādo sibi hominē p petm. victoria vero hois cōsistit in promerendo illud qd diabolus amisit. t ideo sicut facilius est peccare q̄ in bono pficere. sic facilius est diabolū superare hoiem. q̄ hoiem aduersariū vincere. Preterea diabolus non vincit hoiem nisi volētem t cōsentiētē. diabolus autē nūq̄ vincit volens. t ideo nō sequtur q si diabolus pōt reportare victoriā de hoie absq gra. q similiter possit esse ecōuerso. imo nō est simile sicut oñsum est.

Questio III c

Utrum absq gratia gtumfaciente li. ar. possit oia mā/data implere. Et q sic videt. Deut. xxx. Mādatū qd ego pcipio tibi hodie. nō est supra te. neq procul positū tē. Et post. Sed iuxta est sermo valde in ore t in corde tuo vt facias illud. hoc aut nō esset si obseruātia māda/torū esset supra posse li. ar. g videt q absq gratia gratū faciente q est supra posse li. ar. contingat mandata dei seruari t impleri. Item hoc videt autoritate noui testa/Matth. xj. Jugū meū suaue est. t onus meū leue. h aūt nō esset si mādatū dei esset supra posse li. ar. g tē. Item boc vr rōne. Multo benignior est de⁹ suis q̄ sit hō. sz hō pōt mādata hois seruare absq gtia gratūfaciente q sunt grauia t multa. g vr q multo fortius possit serva/re mādata diuina. Item in mādatis dei aut pcipiunt ipa genera opum. aut pcipiūtur oia formata opa. Si p cipiuntur opa formata. g q honorat patrem naturali pietate. non faciens illud ex charitate. vr illud māda/tū omittere quo pcipitur. honora patrē t ma. t pecca/re mortaliter. qd absurdū est dicere. Si igit ipa genera opum sūt in pcepto. t hoc cōstans est q possumus face/re absq gratia gratūfaciente. vr q diuina mādata absq dono gre gratumfacientis cōtingat implere. Item nihil difficilius est q̄ aīam suā ponere p alio. Maio/rem em̄ charitatē nemo hz tē. sicut dr Joh. xv. sz absq gra gratūfaciente pōt ds morē p alio subire. g multo/fortius oia gna alioz mādatoz. Ad oppositū argui/tur sic. Jere. x. dr. Scio dñe q nō est hois via eius. ne/q viri vt ambulet t dirigat gressus suos. sz quicqd im plet diuina mādata dirigit gressus suos. g nō est in po/testate hois diuina mādata implere. Item Actuz xv. hoc est iugū qd neq nos neq pres nostri por. po/sz p gtiam do. n. Jesu xpi credimus saluari. Et loqtur ibidē de mādatis legis. g diuina mādata obseruare nō contingit absq diuina gratia. Item obseruatio man/datoz dei facit hoiem dei amicū. Unde Joh. xv. Vos amici mei estis si fe. tē. sz nullus pōt effici dei amicus absq dono charitatis t gre gratūfacientis. g impossi/bile est absq huiusmodi dono mādata dei seruari. Item obseruantia mādatorum dei facit hominem dignū vi/ta eterna. Unde Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mādata. sed nullus potest vitam mereri eternam absq dono gratie dei. vt dicit Ro. vj. Gratia dei vita eterna. ergo absq illa nemo pōt diuina obseruare man/data Item sicut fundamētum legis veteris est timor ita fundamentū euangelij est amor. sic insinuat Apo. Ro. viij. et expresse dicit Aug. ergo sicut mandata le/gis veteris obseruari non poterant absq dei timore. sic mandata euangelica impleri non possunt absq cha/ritatis amore. sed donum amoris non est absq dono
24 gratie gratūfacientis. ergo absq h mōi dono nō cōtin/

gīt diuīna mandata impleri. ¶ Rō. dōm q̄ mandata dei dupliciter cōtingit impleri. Uno mō q̄tum ad genus operis. Alio mō q̄tū ad intentionē mandātis Si loquamur de intētione mandatoꝝ q̄tū ad genus opis. sic p gratias gratis datas cōtingit ea impleri. sicut p fidē mandatū de adoratione. z p quādā naturalē pietatē z deuotionē mādatū de parentū honoratione. z sic de alijs. Alio modo est loq̄ de implctione mādatoꝝ q̄tū ad intentionem mādātis. z sic q; deꝰ p̄cipit māda ta ad hoc q̄ uolūtas nr̄a cōformet̄ uoluntati sue. z hec nō p̄t esse absq; charitate. z charitas esse nō p̄t absq; dono gr̄e q̄tumfacientis. mādata dei fm intentionem mādātis absq; hmōi dono nō possunt obseruari. Et h̄ est q̄d dicit Aplūs Ro. xiij. Qui diligit p̄ximū legē impleuit. Et itez. Plenitudo legis ē dilectio. Et. j. Thi. j finis p̄cepti ē charitas de corde puro z̄c. Hoc ipm etiam insinuat. Deut. vj. vbi post enumerationē māda toꝝ decalogi. subdit mandatū charitatis. quo dicitur Diligas dñm deū tuum ex toto corde tuo z̄c. Patz igr̄ ex p̄dictis q̄ta sit necessitas gratie gratūfaciētis. q; nō solū est necessaria ad remissionē peccatoꝝ. verū etiā ad uictoriā tēptationū. z ad obseruantiam mādatoꝝ diuinoꝝ. Multipliciter eīm errauit pelagius q̄ dixit libertatē. Hac igit̄ positione tanq̄ hereticā repudiata. imꝑtur diabolica tēptamenta. z impleant diuina mādata nō solū fm genus opis. sz etiā fm intentionē mādātis. Nā z si primus modus obseruādi p̄t esse p gratiā gratū faciente. sicut p̄ius oñsum est. Et fm hāc viam p̄cedūt rōnes que oñdunt absq; gratia gratūfaciēte mādata diuina impleri nō posse. vñ z cōcedende sūt. ¶ Ad illud quod obūcit Deut. q̄ mandatū nō est supra boīem sed ppe. dōm q̄ hoc intelligit̄ de obseruātia q̄tum ad genus operis. Si aūt intelligat̄ de obseruātia q̄tum ad intentionē mādātis. tūc dicit̄ esse ppe. nō q; li. ar. possit ī illud p se sine dono gratie. sz q; gratia dei p̄sto est uniuersaliter. nec aliq̄s caret gratia. q; gratia desit sibi. sed q; ipse deest gratie. ¶ Ad illud quod obūcit. q̄ mādata dei leuia sūt z suauia. dōm q̄ hoc intelligit̄ in respectu habentis charitatē. homini eīm habenti charitatē est facile diligere inimicū. sed nō habēti est valde difficile z q̄si impossibile. ¶ Et est exemplū in auibus q̄ leues sūt ad uolandū quādo habēt pēnarum abūdantiam. q̄n uero pēnis p̄uant graues sunt z uolare nō possunt. Ideo dñs dicit mādata sua esse leuia. q̄n uolētibus illa seruare z cōuerti ad se dat charitatem z pennas uirtutū. p quam possunt uolare. z se sup̄ seipos faciliter eleuare. ¶ Ad illud quod obūcit q̄ homo p̄t implere mandata boīs z̄c. dōm q̄ non est simile. q; homo indiget obsequio boīs. z plus cōsiderat actū exteriorē quā itētionē interiorē. Deꝰ aūt qui bonoꝝ nostroꝝ nō indiget. et magis intuet̄ corda q̄ facies. opus hominis nō acceptat nisi p̄ius acceptabilis sit ei hominis uolūtas p quam fiunt illa opa. ¶ Ad quartū z ultimū argumentū satis plana est responsio ex p̄dictis. Probant eīm q̄ mandata dei seruari possunt absq; gratia gratūfaciente q̄tum ad genus opis. z hoc quidē verū est. Nā p̄t homo mādatū illud. honora patrē tuū z̄c. absq; gratia implere. vt sic uiuet̄ et penā. Posset etiā facere z alia mādata. adiutus aliqua gratia gratis data. z nō solū facere aliqua que uident̄ ardua. sed etiam pati terribilia. In his tamen omnibus implentur mandata fm intentionem z acceptionē diuinā. fm q̄ exp̄esse dicit Aplūs. ij. Cor. xij. enumerās multiplex genus opis p̄mo. post hoc subiūgit. Si charitatē non habuero nihil mihi p̄dest. Et hoc fuit q̄d pelagius nō p̄siderauit. p̄pter q̄d ī errorē cecidit. z credidit aliquē ex simplici mādatorum obseruātia q̄tū ad exteriora opa dignū esse uita eterna q̄d est cōtra fidē p̄iā z sanā. sicut Aplūs explicat in auctoritate p̄missa.

Consequēter q̄ritur de p̄tāte li. ar. q̄tum se extendit absq; gratia gratis data. ¶ Et circa hoc q̄runtur tria. ¶ Primo q̄rit̄ utrū li. ar. absq; gratia gratis data possit se ad gratiā gratum facientē sufficienter disponere. Sc̄o q̄ritur utrū omni gr̄a destitutus possit alicui tēptationi resistere. Tertio q̄rit̄ utrū possit p se absq; oīi gr̄a in bonū in genere

¶ Questio I D

¶ Utrū li. ar. destitutū gratia gratis data possit ad gr̄az gr̄umfacientē sufficienter se disponere. Et q̄ sic videt̄. Zach. j. Cōuertimini ad me z ego cōuertar ad vos dicit dñs. Si igit̄ deū cōuerti ad nos nō est aliud q̄ gr̄az imꝑtiri. antecq̄ aliqua gr̄a p̄ferat̄ li. ar. p̄t ad eū conuerti. sz se cōuertendo ad deū disposuit se ad gratiā. ergo z̄c. Itē Boetius. Naturaliter est nobis inserta veri boniq̄ cupiditas. igit̄ oīi gratia gratis data circūscripta. salua aie rōnalis natura. p̄t li. ar. verū bonū desiderare. sz desiderādo verū bonum disponit̄ ad donum gratuitū. g̃ z̄c. ¶ Itē oīs ptās naturalis naturaliter appetit suā p̄fectionē eoipo quo illa indiget z ab ea nata ē cōpleri. Si igit̄ li. ar. aptum natū ē cōpleri p donū gratie z glorie. oīi gr̄a p̄uatū p̄fectionē gr̄e desiderabit z queret. si igit̄ hoc est ad gratiā gratūfacientē se disponere. videt̄ z̄c. ¶ Item sufficienter se ad gr̄am disponit qui facit q̄d in se est. facere aūt q̄d in se est dicit̄ hō quādo facit illud q̄d est in sua ptāte. sz li. ar. oīi gratia destitutū p̄t facere q̄d in se est. nullus eīm dubitat quin possit facere q̄d p̄t. g̃ absq; oīi gr̄a p̄t se disponere ad gr̄am gratumfacientē. ¶ Itē li. ar. destitutum gratis gratisdata. aut p̄t aliq̄d. aut nihil. Si nihil potest g̃ nemo esset inculpādus ex hoc q̄ nō se p̄parat ad gratiā. Si aliq̄d p̄t. vocet̄ illud quod p̄t a. tūc verū ē dicere q̄ li. ar. p̄t in a. sz faciēdo a. toto suo posse se p̄parat ad gratiā. z q̄cūq; sic se p̄parat. sufficienter se disponit. g̃ z̄c. Item oīe peccatū nō rēm est expulsiuū gratie sed etiā nociuum nature. sed oīs natura refugit sibi cōtrariū z nociū. g̃ li. ar. oīi gr̄a destitutū z sibi relictū p naturā habet detestari p̄tim̄ z refugere. sz detestādo et refugiēdo culpā se disponit hō ad gr̄am. g̃ z̄c. Sed cō Aug. in li. de eccle. dogma. Manet ad q̄rendā salutē libtas ar. sz hac mancte. est in boīs volūtate vt eligat. sz vt seq̄tur. vel vt agat occasionē salutis. h̄ est inspiratiōis dei. g̃ vr̄ q̄ nūq; li. ar. nīm p̄t se ad uiā salutis p̄parare nisi adiuuet̄ p aliquā gr̄am g̃tis datā. ¶ Itē timor seruilis ē illud q̄ mediāte declinat a malo sicut dicitur. Prouer. j. In timore declinat oīs a malo. sed timere seruiliter ē donū dei. z nullus p̄t se disponere ad gratiā nisi declinet a malo. g̃ nullus p̄t ad gr̄am se disponere sine aliquo dono gr̄e. ¶ Itē dispositio est eiusdē generis cū eo ad quod disponit. g̃ ad bonū gratuitū nō p̄t q̄s se disponere nisi p aliq̄d g̃tis datū. g̃ impossibile est q̄ ad illud se disponat li. ar. omni gratia destitutum. ¶ Itē dispositio p̄uenit illud ad q̄d disponit. si g̃ lib. ar. posset se ad gratiā gratūfacientē p seipm di-

syondere·ḡ posset gratiā p̄uenire·si ḡ hoc est ꝺtra natu
29 rā gratie p̄uenietis·vt ꝛc· ¶ Rᵒ·ad p̄dictoꝝ intelligen
tiā est notandū ꝙ vix aut nūquā li·ar·destituit oīm gra
tia ḡtis data· ¶ Oīm nomīs gr̄e ḡtis date nō solūmodo
intelligimꝰ illa q̄ enumerat Apls·j·Coꝝ·xij· Alīꝫ dak
p spm̄ ꝛc·sz etiā vocak hic gratis data q̄cq̄d illud sit qō
supadditū est naturalibus·adiuuās aliquo mō ꝛ p̄pa
rans volūtatem ad habitū vel vsū gratie·siue illud gra
tis datū sit habitus·sicut timoꝝ seruilis·vel pietas ali
quoꝝ viscerib⁹ inserta ab infātia·siue sit etiā aliqs actꝰ
sicut aliqua vocatio vel locutio qua ds excitat aīam
hois vt se reḡrat·Sine hac quidē gr̄a gratis data vix
aut nunq̄ aliqs hīs vsū li·ar·reptur·ꝛ sine hac cōce
dendū est li·ar·nunq̄ se disponi nec posse se disponere
ad gratiā gratūfacientē·sicut dicit Bern̄·exp̄sse in li·de
li·ar·c·xvj· Conatus li·ar·ad bonū cassi sūt si a gr̄a nō
adiuuātur·ꝛ nulli si nō excitatk·Et postmodū dicit ꝙ
gratia excitat li·ar·dū seminat cogitatū· Si igīk p̄ma
dispositio q̄ fit a gratia gratūfacīente est cogitatio·et
hec nō est absq̄ dono gr̄e gratis date·impossibile est ꝙ
30 li·ar·oīm gratia destitutū ad gr̄am gratūfacientē dispo
nat seipm̄·Ratio aūt hui⁹ est hec·nō q̄ gr̄a gratūfaci
ens necessario p̄rigat dispositionē gr̄e gratis date·sed
q̄ ipa est q̄d diuinū·ꝛ res exns sup̄ li·ar·ꝛ etiā sup̄ natu
rale iudiciū·ideo li·ar·nunq̄ assurgit·nec ad cognoscē
dum gr̄am·nec ad petendam·nisi aliquo modo a sur
sum excitek·ꝛ ꝙ additionē gr̄e gratis date qō tenet qua
si medīū inter donū gratie gratūfacientis ꝛ naturalem
volūtatem li·ar·Tenendū est igīk ꝙ lib·ar·si excitetur
p aliqꝺ donū gr̄e gratis date·p̄t ad gratiā gratūfaciē
tem se de cōgruo disponere·si aūt oīm tali munere cōtin
gat ip̄m destitui·nunq̄ posset ad illā disponi· Vñ ra
tiones hoc oñdentes cōcedende sūt ¶ Ad illud aūt qō
31 primo obīcik in cōtrariū ꝙ li·ar·est cōuerti ad deū·di
cendū ꝙ li·ar·lapsū nunq̄ ad ds conuerterek·nisi ali
quo munere gr̄e excitarek·ꝙ qꝛ p̄sto est·ideo dicit do
minus·Cōuertimini ad me· ¶ Hoc em̄ ipo ꝙ inuitat et
vocat·exhibet homini aliqꝺ donū gratuitū p qō excite
tur·excitatusq̄ aliqualiter ad ip̄m cōuertak·ꝛ conuersus
p gr̄am gratūfacientē a deo acceptek·ꝛ ex hoc ꝺr ds cō
uerti ad ip̄m·Unde si q̄s velit attēdere ordinē lib·ar·et
32 gr̄e diuine·exp̄sse insinuat Aug·j·li·de eccle·dogma·
ponēs quattuoꝝ gradus inter q̄s gratia p̄uenit li·ar·
Ait em̄ sic·Initiū salutis nostre deo miserāte habem⁹
vt acquiescamus salutari inspirationi nr̄e ptātis est·
vt adipiscamur qō acquirendū admonitione cognoui
mus diuini est mūeris·vt nō p̄uemur iā adepte salu
tis munere sollicitudinis nr̄e est·ꝛ celestis pariter ad
iutoꝝ·In hoc ḡ verbo si quis diligēter inspiciat·insi
nuatur valde clare q̄tum possit li·ar·respectu gr̄e·Nā
cum sint in salutis opere ista quattuoꝝ vicz inuitare·ac
quiescere·adiuuare permanere·Primū est inspiratio
nis dei·scōm libertatis arbitrīj·tertiū muneris diuini
quartū sollicitudinis nostre ꝛ diuini piter adiutoꝝ·
Et ꝙ hoc satis apitur via ad dissoluendū rōnes sequen
tes· ¶ Ad illud vero qō obīcik ꝙ inserta est nobis veri
33 boniq̄ cupiditas·ꝺm ꝙ verū est generaliter·vt autez
cognoscak in speciali qō sit illud bonū·ꝛ desiderek ꝛ req
ratur hoc nō est absq̄ dei dono· Et illa etiā generalis
cupiditas non sufficit ad disponendū ad gratiā·sicut
patet in p̄bis qui beatitudinē multū desiderauerūt·nū
q̄ tn̄ gratiā dei adepti sūt· ¶ Ad illud qō obīcik ꝙ na
34 tura appetit suā p̄fectionem ꝛc·ꝺm ꝙ verum est de p̄
fectione illa que est infra terminos nature·non autem
oportet de illa que sup̄ natūrā est·aut si de illa intellige
tur·eo modo apperit quo cognoscit·per se autem nō co
gnoscit in speciali·sed tm̄ in generali·sic aūt cognosce
do ꝛ appetēdo non se disponit sufficienter ad donū gra
tie·sicut p̄ius oñsum est· ¶ Ad illud qō obīcik ꝙ sufficī
cienter se disponit q̄ facit qō in se est·ꝺm ꝙ facere qō
in se est p̄t dupliciter intelligi·Uno modo positiue
qꝛ facit aliquid ordinatum ad gratiā·ꝛ tm̄ facit ḡtum
p̄t·et hoc modo veritatem habet sermo predictus·
Alio modo p̄t intelligi p̄uatiue·vt dicak facere qō
in se est·qꝛ facit quod p̄t·cuius illud non sit ordinatū
ad gratie susceptionem·et hoc modo li·ar·gratia destī
tutuz p̄t facere quod in se est·ꝛ sic predictus sermo nō
haberveritatē· Et per hoc patet rn̄sio ad sequēs·Qō
eīm queritur aut p̄t aliquid aut nihil·ꝺm ꝙ aliquid
posse·illud aliquid nihil est respectu gratie suscipiēde
sicut posse comedere aliquod posse est·nihil tn̄ facit ad
boc ꝙ aliquis suscipiat donū gratie· ¶ Ad illud quod
obīcik ꝙ li·ar·potest detestari culpam virtute propīe
nature·ꝺm ꝙ dupliciter cōtingit detestari culpam·
Aut qꝛ est offensiua maiestatis ꝛ equitatis diuine·aut
quia est lesiua ppie nature· Primus modus detestā
di disponit ad gr̄am gratūfacientē·nec vnq̄ est absq̄
dono gratie gratis date in statu nature lapse·Cogno
scere em̄ ꝙ per culpā offendit deus donū dei est·Alio
modo est detestari peccatum inq̄tum est lesiuum natu
re·sicut aliqs detestatur fornicationem·quia per ip̄am
amisit visum vel incurrit aliū morbum·et talis detesta
tio p̄t esse a virtute nature·sz hec nō disponit ad gra
tiam gratūfacientem·Et sic patent quesita·Patet eti
am qualiter errauerit pelagius qui li·ar·nō solū dixit
habere potētiā disponendi se ad gr̄am gratūfacientem
sed etiā merendi eā ppria virtute· Dupliciter em̄ men
dax fuit·et in hoc ꝙ dixit primā gr̄am sub merito cade
re·et in hoc ꝙ dixit etiā li·ar·ppriis viribus ad gratiā
posse se disponere· ¶ Questio II e

¶ Utrum li·ar·oīm gratia destitutū posset alicui tēpta
tioni resistere·Et qō sic videk Brego·in moali·Debi
lis est hostis qui nō vincit nisi volentē· Sed qō aliqs
voluntarie facit p̄t nō facere·ḡ si volūtarie ꝺs cōsen
tit aduersario·p̄t etiā gratia destitutus nō consentire
ac per hoc tēptationi resistere· Itē li·ar·oīm gratia de
stitutum adhuc liberū est·si liberū est·ergo nō p̄t cogi
ḡ p̄t repugnare suggestioni diabolice·ꝛ si hoc·igīk et
resistere nō solum vni sz etiā oīm tēptationi· ¶ Itē bo
num potentius est q̄ quodlibet malū·sed lib·ar·oīm
gr̄a destitutum adhuc habet naturale iudicatoriū qō in
est ei p̄ naturā·ḡ cum illud sit bonum potētius est pec
cato·ꝛ cōcupiscentia·ꝛ tēptatione diabolica inclinan
te ad malū·ꝛ si hoc·ḡ p̄t non solum vni sed etiā culli
bet tēptationi resistere· ¶ Item cū sit triplex posse·vi
delicet gr̄e·nature·et vicī·ꝺm ꝙ dicit in glo·Lol·vī·
posse gratie reddit supra posse nature·sz posse vicī di
minuit·ergo posse nature est supra posse vicī·ergo cir
cūscripta oīm gratia·manēte sola naturali potētia·vi
detur ꝙ li·ar·resistere possit vicio impellenti· ¶ Item
sicut li·ar·vertibile est ad malum·ita quelibet creatura
vertibilis est in nō esse·sed multe creature cōseruantur
inesse sine aliqua gr̄a gratis data p naturalis p̄incipia
et diuinā p̄sentiā·ḡ pari ratione videk ꝙ per lib·arb·
gratia destitutū·ppria virtute absq̄ aliquo dono gra
tie supra apposito possit aliqs casum in peccatum effu
gere· ¶ Item demones habent sibi data integraꝛ splē
didissima·ergo multofortius li·ar·hois lapsi·sz li·ar·

non lapsum per se poterat temptationi resistere. g̃ pa/
ri ratione vr q̃ li. ar. lapsum hoc possit. etiã si sit omni
gratia destitutũ. Si forte tu dicas q̃z si sit integrũ quã
tũ ad naturã potentie. infirmatũ tñ ẽ z diminutum q̃/
tum ad habilitatẽ cõsequentem adeo vt non possit resi
stere. Tunc ego quero aut põt aut nõ põt. Si põt ha/
beo ꝓpositũ. Si nõ põt. z nullus ẽ inculpandus in eo
qõ vitare nõ potest. g̃ aut li. ar. nõ resistendo tẽptatiõi
non peccaret. aut in peccando nõ esset vituperabile. sz
vtrunq; boz ẽ impossibile. g̃ restat alterz sez q̃ possit tẽ
ptationi resistere. Sz cõtra. Matth. vj. Et ne nos in/
ducas in temptationẽ. dicit in oratiõe dominica. sz nul
lus ab altero postulat qõd põt ꝑ seipm. si g̃ hõ sapienter
petit a deo. vr q̃ hõ nõ possit homo ꝑ li. ar. absq; aliq̃ do
no gratie gratuito. Itẽ Aug⁹. diffiniens li. ar. sicut ha
bitum est supra. dis. xxiij. dicit q̃ li. ar. est facultas vo
luntatis z rõnis qua bonũ eligitur gratia assistente. et
malum gratia desistente. Si igitur hec ratio recta est.
nisi assit diuina gratia. li. ar. malum eliget. g̃ nulli tem
ptationi resistet. Item sup illud Roz. vj. Velle adia/
cet mihi. glo. naturale est quo dãmõ velle bonum ꝑ rati
onem. Sed tale est hõ velle q̃ semp vi carnis superatur. g̃
videtur q̃ absq; adiutorio gratie semp cum temptat cõ
sentiat homo culpe. Item li. ar. in ꝓeligendo semp se
quitur affectum ꝓdominantẽ. z hoc exꝓsse determinat
Anſ. in li. de li. ar. z per experientiam est manifestum.
sed absq; gratia saltem gratis data lib. ar. corrupto re/
gnat amor. ꝓꝑij boni. g̃ videt q̃ semp illud peligat quã
tum est de se. nisi gratia diuina assistat. g̃ idem qõd ꝓ⁹.
Item mors non inest nobis nisi per peccatum. g̃ vbi ẽ
necessitas moriendi. nisi assit gratia. ibi est simpliciter ne
cessitas peccandi. sz vbi est necessitas peccandi non est
potestas resistendi temptationi. si igit hanc hz li. ar. ꝑ
ut gratia destitutũ. patet z̃. Item habens pedem clau
dum cum ambulat necesse hz claudicare. g̃ si pes spũa/
lis est habens affectum deordinatũ z obliquũ. necessario
claudicat in suo actu. g̃ necessario li. ar. gratia destitutũ
cum sit lapsum z obligatũ. precipitabit in peccatũ. q̃ si
38 hoc. impossibile est q̃ absq; dono gratie temptatiõi re
sistat. Rõ. ad predictoz intelligentiã est notandũ q̃ ali
qui senserunt li. ar. ſm statuz in quo nunc est absq; mu
nere gratie omni posse temptationi resistere ꝓpria vir
tute. q̃si hoc nõ esset. peccatuz ei imputari non deberet
Sed hec positio plane falsa est. z contra sacrã scriptu/
rã. z contra sanctoz testimonia. Si em̃ nemo põt resi/
stere temptatiõi de luxuria nisi per continentiã. nemo
temptationi de infidelitate nisi ꝑ fidem. continentiam
aũt z fidem non contingit habere absq; dono gratie di/
uine. iuxta qõd dicit Sap. ix. Non possum esse cõtinẽs
zc. j. Coz. xij. Alij datur fides in eodem spũ. planũ est
q̃ ipsa sacra scriptura dicit q̃ li. ar. absq; munere gra/
tie non potest omni temptationi resistere. Hoc etiam
multipliciter ꝓbat Aug. in li. de ꝓfectione iusticie bo/
minis. z de natura z gratia. z in li. de vera religione di
cit exꝓsse q̃ ḣ non vult ab alio superari. necesse hz alij i/
uidere. z ita vir superbus necesse hz peccare aliqñ pecca
to inuidie. similiter z in alijs generibꝫ peccatoz intelli
gendum est cẽ. Et ꝓpterea illa positio pelagij tanq; er
ronea reprobanda est. Hoc autem fuit qõd accepit pela
gius q̃ li. ar. nunq; destituitur omni gratia gratis da
ta. z ipse posse gratie. attribuit ipsi nature. Superbia
em̃ excecatus nesciuit distiguere inter dona naturalia
z gratuita. Alioz vero positio fuit q̃ li. ar. lapsuz om
ni gratia destitutum nulli posset temptationi resistere
ꝑ eo q̃ lapsum est. z in lapsu suo adeo est infirmatum z
obliquatum. q̃ nisi assit diuine misericordie donum in/
curuatur adesse malum quod sibi suggerit z confertur
Et innuit ꝑ illam glosam. q̃ dicit sup illud ps̃. Immitti/
siones ꝑ angelos. Diabolus potestatem hz in pecca/
tore sicut in ꝓprio pectore. Et ex hoc arguunt q̃ nisi as/
sit diuinum auxilium. facile illud ꝑ voluntate sua rue/
re de peccato in peccatũ. Item alia glo. sup. j. Abac.
Nesciebã eũ tãtã potestatẽ accepisse vt viribꝫ eius ne
mo possit resistere. Hoc intelligendum est esse dictum
ꝑ se absq; auxilio diuine gratie. Et si tu obijcias. q̃ tũc
homo culpandus non esset. respondent ꝑ illud qõd di/
citur in glo. Roz. vij. Nõ ego operor sz qõd habitat in
me peccatum. ibi. glo. Nun quid q̃ inuitum hominez
dicit peccare immunis videri debet a crimine. non vti
q; Ipsius enim vicio z desiderio hec cepta sunt. q̃ em̃
mancipauit se ꝑ assensum peccato. iure dominat illius
Sed illud valde durum videt dicere q̃ lib. ar. in statu
tali nulli possit temptationi resistere. cũ naturale hz in
dicatorium z quendã instinctum naturalem remurmu
rantẽ contra malum. cum non sit etiam in malo confir
matũ. Ideo est tertia via mediuz tenens inter hec duo
extrema q̃ li. ar. omni gratia destitutum. nec omni pos
sit temptationi resistere. nec necesse habeat omni tẽpta
tiõi succumbere. Non possit inq; omni resistere ꝓpter
suam instabilitatem z infirmitatem Juxta illud Tre/
no. iij. Peccatum peccauit hierusalem. ꝓpterea instа/
bilis facta est. Et glo. sup illud Treno. iij. Misericoz/
die domini zc. Non potest homo diu stare cõtra insul
tus diaboli. nisi mia domini adiuuetur. Unde si contiꝫ/
geret hominẽ resistere vni temptationi. tantũ possent
multiplicari q̃ nisi diuinum auxiliũ adesset. necesse ha
beret homo deficere. sicut potest exemplũ in foraminibꝫ
nauis ꝑ que ingreditur aqua. Potest etiã exemplũ po
ni in pugile. qui cum se cooperit ex vna ꝑte contra ictũ
et ex altera discooperit. a magis experto pugnatore ledit
Sic z diabolus frequenter facit pluribꝫ quibus ꝓten/
dit temptationem de luxuria. z ex hoc q̃ non consenti/
unt. facit ipos prosilire in superbiam. nec vnq; põt cui
tare homo quin in aliquã temptationez incidat. z hoc
ꝓpter suam instabilitatẽ. Propter suam etiã infirmita/
tem necesse haberet in aliquam temptationẽ incidere.
Cum em̃ sit obtenebratus ignorantia. z alligatus car/
nis cõcupiscentia. tẽptationẽ carnis z infirmitatis nõ
posset euadere quin etiã aliquando cõsentiret. nisi ad/
iuuaret aliquo munere diuine gratie. ¶ Per iam dicta
patet responsio ad questionẽ ꝓpositam. patet etiã ꝓ
parte rñsio ad obiecta. ¶ Ille em̃ rõnes que scõo ꝓbant
q̃ contingat temptatiõi resistere. si concluderent de tẽ
ptatione in particulari concedende essent. q̃ vero con
cludunt q̃ contingat absq; gratia omni temptatiõi re/
sistere. ideo oportet eas dissoluere. ¶ Ad illud g̃ qõ obr̃ 39
primo q̃ diabolus non vincit nisi volentẽ. dñm. q̃ ve/
rum est. alia tñ sunt q̃ sic volumꝰ q̃ ad illas voluntas
nostra necessario inclinat ꝓter corruptiõnẽ originalis
culpe. nisi esset aliqd munus gratie ꝑ qõ releuet z diri/
gatur. ideo q̃uis vincat volentem. non tñ sequit q̃ hõ 40
absq; gratia possit resistere. ¶ Ad illud qõ obr̃ q̃ lib. ar.
non potest cogi. iam patet responsio. Nõ em̃ ẽ ibi coa
ctio. sz tanta ẽ ad malum inclinatio z voluntatis ꝓ/
nitas. q̃ nisi esset aliud sustentans. necesse haberet mo/
tu voluntatis aliqñ in malum incidere. ¶ Ad illud q̃ 41
obr̃ q̃ bonum est potentius malo. dñm q̃ verum est ꝑ
se loquendo. sz quãdo bonũ subijcit se malo. malum tũc

opak p virtutē boni. ⁊ sufficit sibi bonū. ⁊ p hunc modū in homine hz regnare peccatū sicut dicit Aplus. Nō regnet peccatum in vestro mortali corpore. Et per hoc patet responsio ad sequens qđ obūcitur de posse natu/
42 re ⁊ de posse vicij. Posse enim vicij presupponit pos/se nature. ⁊ ipam naturam deordinando efficit ipa natu ra potentius. sicut videm⁹ in aliquo morbo qui adhe/
43 ret virtuti naturali. Ad illud qđ obr̄ q vertibilitas nature stabilit absq; munere gratie superaddite. dōm. q non ē simile. q. ⁊ si natura propter defectū sit vertibi lis in non esse. tn totum quod in ipsa est naturaliter et determinate appetit esse. Et q. deus cōseruat rem fm q appetit. iō sola diuina ptia p ppriam naturā cōseruat creaturas. Li. aūt ar. lapsum indifferenter appetit licita ⁊ illicita. ⁊ phibita ⁊ concessa. ⁊ cum magno impetu ad malum tendit. ideo ad hoc q stabiliat necessariū ē el aliquod donū gratie. Ad illud qđ obr̄ q li. ar. integrū
44 est. respondendū ē sicut dicebat in opponendo q hoc i/telligit quantū ad essentiam potentiaz. non quantum ad pfectionē habilitatū consequentium. Et si querat vlterius. vtrū possit resistere vel non. dōm q de aliqua temptatione p se non potest. si tn cōsentiat nō est a cul/pa immune. ppter hoc q adiutoriū gratie sibi presto est si vellet suscipere. Propter hoc etiā q. ex ppria sua culpa deuenit i illā necessitatē. Et hoc ē qđ dicit Aug. q. q. homo noluit vitare peccatū dū potuit. inflictū est ei vt non posset cuz velit. Hoc etiā dicit mgr̄ supra di. xxv. q post peccatū ante repationem gre. li. ar. p̄mitur a cōcupiscentia ⁊ vincit. ⁊ ideo potest peccare ⁊ non p̄t non peccare. etiam damnabilit. Et sic patz q rōnes cō/cludentes li. ar. p se posse resistere temptatiōi nō cogūt de necessitate. Ad rōnes ꝯo ad oppositū quibus ondi
45 tur q non possit temptationi resistere. facile ē rndere. Si enim cōcludant q necesse haberet aliqñ cadere. de plano sunt concedende. Si aūt aliqs p eas velit argu ere de li. ar. q in omni temptatione succūberet. rndeti potest ad primū de oratione q illud petit nō q. nō pos/
46 sit alicui temptationi resistere. sz q. nō potest omni resi stere p se. Ad illud qđ obr̄ q li. ar. eligit malū gra desi stente. dōm. q illud nō intelligit semp sz aliqñ. Ad il/
47 lud qđ obr̄ q velle nature semp supak. dōm. q illud nō intelligitur. q. in omni temptatione discedat homo a naturali rectitudine voluntatis. sz q illa rectitudo nō
48 est tāte virtutis q possit absq; gratia dei eripere hoiez a seruitute peccati. Ad illud qđ obr̄ de necessitate mo/riēdi. dōm q necessitas moriēdi nō ineſt hoi ppt̄ petm̄ qđ ineſt sz ppt̄ petm̄ qđ infuit. Vñ illō nō ꝯcludit q ne cessariū sit hoiez peccare. sz q necessariū sit hominē pec
49 care vel peccasse. Ad illud qđ obr̄ q li. ar. sequit affe/ctum p̄dominantem. dōm. q affectus nō p̄dominak in homine respectu cuiuslibet mali qđ suggerit. sicut patet in auaro cui suggerit bonoz suoz dissipatio. vl p̄digo bonoz suoz retentio. ⁊ iō non sequit q cōsentiat omni petō. Preterea qui afficitur circa aliquid in habitu. p̄t in aliqua consideratione magis affici circa eius oppositum in actu. sicut homo frequenter irascit circa rē quā multum diligit. Ad illud qđ obr̄ de claudicatione pe/
50 dis. dōm. q nō ē simile. q. actus ambulationis nunq̄ separari p̄t a dispositione claudicatiōis in pede claudo. non sic aūt ē de actu affectionis respectu deordinati onis que ē in li. ar. ppter multitudinē motuū ⁊ affectuū q̄ consurgunt in nobis ex diuersitate cōsiderationū si/cut preactū est. ob quā mō mouet hō ad vnū. modo ad eius oppositum. ⁊ ideo aliqñ motu recto. aliqñ oliquo

Per hec aūt que dicta sunt patz responsio ad obiecta ⁊ ad consimilia que obūci possunt in hac materia. Ad illas aūt duas glosas q in soluendo adducte sunt. qui/bus vr̄ innui q li. ar. absq; omni gratia rēptationi pos/sit resistere. intelligende sunt. nō q. diabol⁹ plenū pos/se habeat sup hominē quantuz ad actū temptandi. ⁊ q homo nullo mō possit ei resistere. sz hoc intelligit q̄tū ad hoc q posse hz in eius morte ad infernalia supplicia nullo impediente ptrahere. ita q homo viribus eius nō potest resistere.

Questio III f

Utrū li. ar. omni gratia destitutū possit in aliquid bo/num in genere. Et q sic vr̄. Virtus cōsuetudinalis nō dat nouā potentiā voluntati. sed solum reddit eam fa/cilem. si igit voluntas hīs virtutē consuetudinalē po test in bonū in genere. ⁊ bonū ex circumstātia. vr̄ q tūc possit carere virtute. licet cum difficultate. Item brutū bruto p naturā potest compati. q. ⁊ homo homini p na turā potest cōpati circumscripto omni bono gratie. et si potest compati ⁊ misereri potest ⁊ elymam largiri. et hoc est bonum in genere dare elemosynā indigenti. er/go ⁊c. Item vicium nō fortificat naturā. sz homo va/ne gloriosus potest predicare euangeliū vel facere ali/quō opus bonū in se. q. si hoc p̄t homo ꝛpraua⁹ vicio inanis glorie. multo fortius p̄t hoc ex ptāte nature. Item difficili⁹ ē auaro dare omnia q hz q̄s dare ptē cō/rū que hz. sz auarus absq; omni dono gratie potest fie ri prodigus. ⁊ dissipare omnia bona sua. q. multo fortī us absq; omni dono gratie vnā elemosynā. cū illud sit multum facilius. Item aut li. ar. omni gratia destitutū potest in aliqđ bonum. aut non. Si nō. q. nullius ē po tentie. Si potest in aliqđ. cum principiū qđ est volun tas distinguak a principio qđ ē natura. illud nō tn erit bonū naturale. sz etiā bonū morale. sz minimū iter om/nia bona moralia est bonū in genere. q. ⁊c. Sz contra. domin⁹ Job. xxij. Sine me nihil potestis facere. glo. Nec parū boni. Igit absq; auxilio gratie ex li. ar. non potest pficere aliquid boni. Item. ij. Loz. iij. Non q sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis. Si igit bonū cogitare hoc est initiuz omnis bo ni. ⁊ hoc non possumus p nos. q. nullū bonū posse p̄t li. ar. diuina gratia destitutū. Item Aug⁹. ad bonifa/pā. Nō p̄t homo aliqđ boni velle nisi adiuuet ab eo q malū nō p̄t velle. Item Isid. Sciāt ꝛfensores li. ar. nihil boni li. ar. posse. nisi diuīe gratie iuuamīe sustēte/tur. q. redit idē sic pr⁹. Ire Bern. sup Can. omel. xxxij. Sciant inquit hostes gratie. nec ad bonū cogitandū sufficere cor humanū. Et expressius in li. de li. ar. Tria in nobis de⁹ operatur. cogitare. velle. ⁊ pficere. Primū sine nobis. scōm nobiscum. tertiū p nos. Item in eodē li. ca. viij. Velle siquidē in nobis ē ex li. ar. nō aūt posse qđ volum⁹ non dico velle bonū. aut velle malū. sz vel/le tm̄. Ex his omnib⁹ autoritatib⁹ cōcluditur q lib. ar. gratia destitutū nō possit in aliquod bonū quantūcun
52 q̄s paruū. R⁹. ad predictoz intelligentiā ē notandū. q opus aliquod tripliciter p̄t dici bonū. Uno mō dici tur aliqđ bonū simplicit. ⁊ hoc est bonū qđ est ordina/tū in finem. ⁊ tale est bonū qđ est meritoriū. ⁊ in huius modi bonū nō p̄t lib. arb. lapsum absq; auxilio gratie gratumfacientis. Scđo modo aliqđ dicit bonū ex hoc q aliquo mō de congruo disponit ad bonū. ⁊ tale est bo/nū qđ fit extra charitatē. nihilominus tn cum recta in/tentione. ⁊ in tali nō p̄t li. ar. absq; munere gratie gra/tis date p qđ illuminet ⁊ dirigat ⁊ excitet. vt velit face

ere aliq̃d qđ sit deo placitum. Et q ad ħ sit mus gra/ tie necessariũ expresse innuit. sap. viij. vbi dr. Sciui qm aliter nõ possum esse ꝯtinens nisi de⁹ det. z hoc ipsum erat sapia. scire cuius donũ hoc eẽt. Un nõ est quũ do/ num gre cognoscere ipm mus gratie. z cognoscere q si ne gratia hõ saluari nõ põt. Tertio mõ dr aliq̃d bonuz q; in finẽ est ordinabile. z hz aliquã ordinatiõez intra se siue ex trãsitu sup materiã debitã. sicut pascere esurien tem. siue ex debita circũstãtia supaddita. vicz cum hoc faciat cum exigit temp⁹ z locus z oportunitas. Ad il/ lud aũt gen⁹ boni cõplendũ. z si gra gratis data sit ne/ cessaria ad hoc q fiat faciliter. circũscripto tñ omni mu/ nere gratie. z li. ar. relicto in puris naturalib⁹. q natu/ rale iudicatorũ z instinctũ posset in tale bonũ deo sibi cooperãte. sicut cooperat alijs creaturis. Nã sine pri/ mo agente nullũ agens põt agere. sicut suo loco infra manifestabit. cum agit. vtrũ omis actio sit a deo. Ad pñs aũt tantũ dixisse sufficiat q li. ar. sola dei cooperati/ one. absq; aliquo munere gre (licet difficiliter) põt erí/ re in aliq̃ bonũ morale. q illud tñ nec disponit ad gra tiam. nec ad gloriã. q nõ est in finẽ vltimũ ordinatũ. sz tñ ordinabile. z istud ꝯcludunt rõnes ad pmam ptem inducte. z ideo ꝯcedẽde sunt. In bonũ aũt qđ ducit ad bonũ pfectũ. siue merito congrui. siue merito condigni nõ põt absq; auxilio dei. sicut exp̃sse dicũt auctoritates sanctoz ad ꝯtrarũ adducte. z sic oẽs intelligende sunt Et q isto mõ debeãt intelligi planũ est. Naz si li. arbi/ in solis naturalib⁹ suis relinquat. adhuc remanebit ei rationis iudiciũ q quod cognoscit ptentes cẽ honoran/ dos. z constat q si hz hoc naturale iudicatorũ. q illud q quod põt nosse ptentes cẽ honorandos. q illud põt co gitare. z cũ habeat naturalẽ instinctũ potest velle. z cũ habeat exteriora organa sibi subseruiẽtia põt opere im/ plere. sed qm illud facit iudiciũ rõnis recte. absq; mu/ nere gratie nõ dirigit ad obtinendũ finem q deus est. z mercedẽ eterne beatitudinis. quã nosse nõ potest nisi deus reueler. Et propterea dicũt sancti q nec cogitare nec velle. nec facere. potest bonũ absq; iuuamine diui/ ne gratie. q loquunt de bono fm q est ordinatũ ad as/ sequendũ beatitudinẽ. Si aũt intelligant auctoritates de alio bono. tunc noie gratie nõ est intelligend⁹ aliq̃s habitus supaddit⁹ naturalib⁹. sz intelligit gratuita dei influẽtia q quam cetera ꝯseruat z adiuuat vt cõpleant opationes suas. Et sic intelligit illud verbũ Joh. xvij. Sine me nihil potestis facere. Et illõ Isaie. xxvj. Om nia opa nostra in nobis. o. e. domine. z ꝯfilia. Et sic in telligẽdũ est illud qđ dicit in li. de cognitõe dei. q nul/ lus pt aliq̃d addiscere nisi de⁹ docerat. Hoc em̃ nõ dicit q; ois cognitio fit infusa. sz q; lumẽ creatũ nõ põt pfice re opationẽ suã absq; cooperatione lumis increati q qđ il luminat ois hõ qui venit in hũc mundũ. Et hoc mõ in telligenda sunt verba Dyoni. z alioz sanctoz qui di/ cunt q ois eẽntia z ois vita a pma vita. z ois intelligẽ tia a pma intelligẽtia. z ois bonitas a pma est bonita/ te. Nec em̃ dicta sunt. nõ q; de⁹ sit tota causa. sz q; sine ipo nõ põt agere aliqua virt⁹ creata. Patet igit ex p dictis quãtũ sit necessaria li. arbi. gratia gratũ faciens q; sine ea nõ põt a peccato resurgere. nec pt aduersariũ vincere. nec pt mãdata dei implere. Patz nichilominꝰ quãtũ sit necessaria gra gratis data. q; sine ea nõ pt li/ ar. ad gratiã gratũ faciẽtẽ se disponere. nõ põt etiã omi tentatõi resistere. nõ pt etiã in aliq̃ bonũ quãtũcunq; modicũ qđ sit ordinatũ ad salutẽ. Et licet possit in ali/ q̃ bonũ morale. vix aut nunq̃ faceret nisi malũ. ꝓter peccati originalis corruptionẽ. Et ex his manifeste cõ uincit error pelagij z superbia qua se ꝯtra diuinã gratiã erigebat. z ingrat⁹ gre dei. sibi qđ erat gre vsurpabat. z dũ hoc agebat. seipm a munere diuine gratie elongabat. z ꝓterea error iste cauẽdus est nõ modicũ. Un Bern. in li. de li. ar. c. xviij. Cauendũ est. ne cũ hoc sit bonum ꝓpositũ. inuisibiliter intra nos aut nobiscũ excitari senti mus. aut volũtati nre attribuam⁹ que infirma ẽ. aut dr necessitati q̃ nulla est. sz soli gratie qua ds plen⁹ est. hec li. ar. excitat. cũ seminat cogitatũ. sanat cũ inuitat affe/ ctum. roborat vt ꝓducat. seruat ne sentiat defectũ. Sic aũt. cũ li. ar. opat. vt illud ꝑmo ꝓueniat. in ceteris cõ/ tet. ad ħ tracꝯ ꝓueniẽs vt sibi deinceps cooperet. ita tñ q gra ceptũ ꝓter abvtroꝯ pficit vt mixtim nõ sigillatim simul nõ vicissim per singulos ꝓfect⁹ operent. nõ par/ tim gra nõ ptim li. ar. sed totum singula opere indiui/ duo peragunt totum quidẽ hoc. z totum illa. sed vt to/ tum huic vel in hoc sit. totum est ex illa.

73

Distinctio. xxix. de potestate li. ar. primi ho/ minis vtrũ eguerit gratia opãte z coopante fm statum nature institute.

Post hec considerandũ tẽ. Supra oñdit magi/ ster quantũ li. ar. indiget auxilio gratie fm sta/ tum nature lapse. in hac pte inqrit vtrũ eguerit gratia opante z coopante fm statũ nature institute. Di uidit aũt pars ista in duas ptes. In quaꝝ pma determinat de auxilio gre qđ collatũ fuit homini añ pcm̃. In secũda p oppositũ determinat de supplicio pene qđ inflictũ fuit homini post pcm̃. ibi. In illo quoq; pcõ

Inquirit vtrũ liberũ arbitriũ hois añ lapsum eguerit gratia opante z coopante. a

Post hoc consi/ derandum ẽ vtr hõ añ pcm̃ eguerit gra opãte z coopante. Ad qđ breuit dicim⁹. q; nõ co/ operãte tñ. sz etiã opante gra indigebat. nõ qui dem modũ dẽ fm oẽm opandi modũ opantis gratie. Opat pena. tẽ. Prima ps hz duas. In pma inqrit magister vtrũ li. ar. hois añ lapsum grã eguerit. Secũdo vero vtrũ in statu illo gratiã z virtutes habuerit. ibi. Preterea queri solet vtrũ hõ añ lapsum. tẽ. Similiter secũda pars pncipalis duas hz. In pma determinat cuiusmodi pena hõ fuit punit⁹ ꝓpter peccatũ. vicz pena expulsi onis de paradiso. Ubi etiam explanat verba scripture circa hãc materiã. In secũda remouet dubitationẽ que er dictis hz originẽ. ibi. Põt aũt queri vtrũ de ligno vi te. tẽ. Et sic terminat illa totalis ps in q̃ egit magister de pmi hois lapsu. z quantũ ad peccatũ q quod cecidit z quantũ ad adiutoriũ q quod stare potuit.

em̃ liberãdo z ꝑparãdo volũtatẽ hois ad bonum Egebat itaq; hõ ea. nõ vt liberaret volũtatẽ suã que peccati serua nõ fuerat. sz vt ꝑpararet ad vo lẽdũ efficaciter bonũ qđ p se nõ poterat. Nõ em̃ poterat bonũ mereri sine gra. vt Aug⁹. in ench. euidenter tradit. Illã inqt imortalitatẽ in q̃ pote rat nõ mori natura humana pdidit p liberũ arbi trium. Hanc vero in qua nõ poterat mori acceptu

a Dicimus Adã quidẽ nõ tũc habuisse has virtutes qñ peccauit tẽ. Cõtra videt dicere falsum. qz si nõ habuit eas qñ peccauit. g̃ añ amisit eas q̃ peccaret. sz virtutes nõ pñt amitti sine peccato. g̃ añ peccauit q̃ peccauit. Juxta hoc querit vtrũ bõ qñ peccauit erat sapiens vel stult⁹. Si sapiẽs. g̃ nõ peccabat. Si stult⁹. g̃ ñ videt stulticia eẽ pena peccati.

b Rñdeo. dõm. q tps comissionis peccati Ade põt dupliciter determinari. Aut fm inchoationez. aut fm cõsumationẽ. vtroq; istoz modoz fm magistri hz veritatem fm intellectũ differẽtẽ. Si em̃ intelligat de initõ vt sit sensus. nõ habuit virtutes quãdo peccauit i. qñ peccare inchoauit. dõm q fm iste intelligit q nõ habuit virtutes quãtuz ad vsum. licz haberet ẽ virtutes qntum ad habitum Vñ i pcti sui inchoatõe q̃dam̃ ẽ virtutes hũit q̃dã a mõẽ virtute caruit. hũit fm hitũ. sz caruit fm vsum Si aũ intelligat õ tpe cõsuatõis peccati. sic cum cõsumatio peccati fuerit in instanti. z simul sunt peccatum cõsumari z eẽ sic etiã põdict⁹ sermo veritatẽ hz. Nõ solũ ꝓpter hoc q Adã tũc non habuit virtutes q̃tũ ad vsum. verũ etiã quãtũ ad habitũ Si enim habuit tũc peccatum. cõstat q nõ habuit virtutis habitum. Sicut em̃ in peccato simul est cõsumari z cõsumatũ esse. sic z in habitu virtutis simul est amitti z amissum eẽ. z si amissus est nõ habeẽ. Planũ est igit q quãdo peccauit. virtutes nõ habuit. nec tñ ex hoc sequit q nõ amisit. Amittere em̃ in his q̃ subito amittunt nõ ponit habere in actu sz habuisse de ꝓterito z nõ habere de pñti. hoc sũt melꝰ manifestat in qrto tractatu de iustificatione impĩ. Et q hoc patẽt illa duo que obiecta sunt.

Ambro.

ra est ꝓ gratiã. quã fuerat si nõ peccasset acceptura ꝓ meritũ. Quãuis sine gra nec tunc vllũ meritũ eẽ potuisset. qz z si ipm peccatũ in solo erat arbitrio cõstitutũ. nõ tñ iusticie hñde vl're tinẽde sufficiebat libe ex arbitrium. nisi diuinũ ꝓberet adiutoriũ. Ecce his verbis satis oñdit q añ pctñ hõ idigebat gra operãte z coopante. Nõ em̃ hẽbat q̃ pedẽ mouere posset sine gre opantis z coopãtis auxilio. habuit tñ quo poterat stare.

c Vtrũ hõ añ lapsum gram et virtutes habuerit.

b Preterea q̃ri solet vtrũ hõ añ lapsum virtutem habuerit. Quibusdã videt q nõ habuerit. id ita ꝓbare conãtib⁹. Justicia inquint nõ habuit qz ꝓceptũ dei ptẽpsit. Nec prudẽtiã. qz sibi nõ ꝓuidit. Nec tpantiã. qz alia appetijt. Nec fortitudinẽ. qz praue suggestioi cessit. Quibus rñdẽtes dicim⁹ adã q̃dẽ ñ tunc habuisse has virtutes qñ peccauit sz ante. z tũc amisisse. Qõ mltis sctoz testimonijs cõprobat. Ait em̃ Aug⁹. in q̃dam omelia. Adam ꝓdita charitate malo inuẽto ẽ. Itẽ ꝓnceps viciorum dũ vicit Adã de limo terre ad imaginẽ dei factũ. pudicicia armatũ. tpantia cõpositũ. charitate splendidũ. ꝓmos parentes illis donis actãtis bonis exoliauit piterq; pemit. De hoc eodẽ Amb. ad sabinũ ait. Quãdo Adã sol⁹ erat nõ est ꝓuaricatus. qz ei⁹ mẽs deo adherebat. Sup ps. q̃ dicit. Q hõ añ peccatũ beatissim⁹ aurã carpebat ethereã Sz quõ sine virtute beatissim⁹ erat. Aug. q̃ sup Gen. dic. Adã añ pctñ spiritali mẽte ꝓditũ fuisse. Nõ est g̃ dubitãdũ hoiez añ peccatũ virtutib⁹ fulsisse. sz illũ ꝓ pctñ expoliatũ fuisse.

d Determinat cutusmodi pena hõ fuit punit⁹ ꝓpter pctñ. sz pena electõis de paradiso.

e In illo q̃ peccati penã electus est de paradiso in istũ miserabilẽ locũ. sic in geñ. legit. Nũc ergo ne forte mittat manũ suã z sumat de ligno vite. z comedat z viuat in eternũ. emisit eũ deus de paradiso voluptatis his verbis insinuari videt q nunq; moreret. si postea de illo ligno sumpsisset.

f Quomodo intelligẽdũ sit illud ne sumat de ligno vite z comedat z viuat in eternũ.

g Sz qz ꝓ peccatũ iam mortuum corp⁹ habebat. illa verba ex tali intellectu accipi pñt. Deus mõ irati loquẽs. de hoie supbo ait. Videte ne forte mittat manum suã tẽ. id ẽ. cauete vos angeli ne comedat de ligno vite quo indign⁹ est. de quo si pstitisset comederet z viueret in eternũ. Sz mõ ꝓpter inobediẽtiaz indign⁹ est comedere. Et sicut verbo dixit. ita ope exhibuit. Emisit em̃ eũ de⁹ de paradiso voluptatis in mũdũ istũ locũ sibi congruũ. sicut plerũq; malꝰ cũ inter bonos viuere cepit. si meliꝰ mutari noluerit. de bonorum ꝓgregatione pellit põdere praue ꝓsuetudinis pressus.

h De flammeo gladio ante paradisum posito.

i Nevero ad illud posset accedere. collocauit de⁹ añ paradisum cherubin z flameũ gladiũ atq; versatilẽ ad custodiendaz

Contra Sil hoc Augu. sic vez eẽt. sequeret per Ge. q Adam ex primo peccato non incidisset in necessitatem moriendi. qđ est ꝓtra retrũ in qcunq; die comederit mor. mo. Itẽ lignũ vite signũ erat illius ligni vite qđ xps Gen. ii. ẽ. qđ ẽ in medio paradisi ecclesie. sz istud lignũ poterat obesse q̃ ꝓsit illis q̃ digne sumũt. g videt q si Adã comedisset de illo ligno. potius sibi nocuisset q̃ ꝓfuisset. ergo nõ viueret in eternũ. Rñdeo. dz cendũ q verbũ illud est verbũ dei omnipotentis loqntis ad angelos. Vñ ista supplenda est sic. Nũc g supplevit dñs ne mittat manuz suã tẽ. Hoc aũt dixit dñs. ñ q Adã in eternũ viueret. si p⁹ peccatũ comederet. sz qz longioz viri esset tpe. Vñ verbũ illud ꝓ itelligi fuisse verbũ mẽe. q dñs volebat ipz diu viuere in calamitate pñti. vt ꝑ quã retrusus erat merito culpe. Vel ꝓ cẽ verbũ rigoris in stricie Et q Adã gustãdo cibũ ligni vetiti se indignuz reddiderat ad pcipiẽdũ effectum ligni vite. iõ dñs in verbo ꝓmisso in q̃ fert sniam̃ ꝓtra eũ. indicat se Adã duplici bono ꝓuari. vicz ligni esu. z ligni effectu. nõ qz posset peccatuz posset ad illũ effectũ ꝓcurre. sz qz merito peccari

vtrūq; meruit amittere. Et sic patēt illa q̄ obiecta sunt
Verūtñ illud qđ obiecit de sacramēto altaris nō est sile
q̄ristꝰ sacramēti ē efficacia specialꝫ. z ei debeķ reuerētia
singularis rōne sue dignitatis z excellētie. nullū aūt bo
rum repiķ in eo q̄ manducat z bibit indigne. nō sic autē
erat in illo ligno
vite. c ¶ Emi
sit eñ eum deus
de paradiso vo
luptatis. Videķ
q̄ hoc nō debuit
deus facere. cuz
em dꝰ sit mato
ris mie q̄ sit hō.
et nos videamꝰ
peccatores susti
neri intra eccle
siam q̄ est paradi
sus queda. nō v
deķ q̄ dꝰ debui
set eū eīcere. sed
potius longani
miter ad pñiam
expectare. Item
quero quare dic̄
mundū istū fuis
se sibi locū con
gruū. Aut enim
erat deteriorat⁹
aut nō. Si non
erat deteriorat⁹
nō videķ q̄ esset
habitatio sibi cō
grua post concu
piscētiā. Si de
teriorat⁹ erat. vi
deķ q̄ magis de
buisset deteriora
ri locꝰ ille in quo
peccauerat q̄ ille in quo nō peccauerat. Juxta hoc q̄ri
tur de quo seruiat iste locus homini. q. mō non seruit.
nec post dīe iudicū seruiet. g̃ videķ q̄ frustra factꝰ sit lo
cus iste. ¶ Rꝺ. dōm. q̄ deus de paradiso boīem eiecit
equo iudicio. ita q̄ simul fuit ibi misc̄dia z veritas. Ve
ritas nanq; fuit ibi. q. sicut angelus de paradiso celesti
electus est. q. ibi peccauerat. z se indignū illo loco red
iderat. sic z homo de amenitate paradisi terrestris eū
ei debuit. Misericordia etiā ibi fuit. vt hō in loco ma
ioris calamitatis exñs. z sciēs se extra paradisum terre
strem eē. q̄si exulē in mūdo seipm reputaret. z pñtem vi
tam tenendo ad bona inuisibilia assurgeret. z illa de
sideraret. z sic ad illā ꝓueniret. Si em talia amaret. i
pediret ne spualia apprehēderet. z si nunc amat corru
ptus concupiscētia q̄n est in valle miserie. q̄nto magis tūc
amaret si esset in illo paradisi amenitate postq; morbo
ri tali inhereret. vt nunq; eternā req̄reret. z ideo cum
eo est actū misericorditer z iuste. Et p̄ hoc patēt dubita
tiones pmisse. patz etiā q̄ nō est simile de paradiso eccl̄ie
patz etiā q̄ locus iste magis est cōgruus statui miserie
etiā si vtroq; deteriorat⁹ esset. Postremo patz q̄ locus
ille frustra nō est. multū em facit ad nostrā eruditionē.
z occasionē nobis p̄bet requirende salutis. in q̄ consi
stat summa etiā perfectio totius vtilitatis humane.

viam ligni vite. Quod iuxta lit
terā pōt hoc mō accipi. Quia p̄
ministeriū angelorū ignea cu
stodia ibi ꝓstituta fuit. Hoc em̄
p̄ celestes potestates in paradi
so visibili factū esse credēdū est
vt per angelicū misteriū ibi es
set q̄dam ignea custodia. nō tñ
frustra. sz q̄ aliq̄d significat de
paradiso spūali. Cherubin em̄
interp̄tat plenitudo scie. hec ē
charitas. q̄ plenitudo legis ē
dilectio. Gladiꝰ aūt flāmeus pe
ne tpales sunt. q̄ versatiles sūt
q̄ tpa volubilia sunt. Illa ergo
ad custodiā ligni vite iō posita
sunt añ paradisum. q̄ ad vitaz
nō redit nisi p̄ cherubin scz ple
nitudinē scie. i. charitatē. z per
gladiū versatilē. i. tolerantiam
passionū tēporaliū.

¶ Determiat dubiū ortū ex p̄
dictis. an scz hō añ pctñ comē
derit de ligno vite. f

¶ Potest aūt queri vtrū de li
gno vite ante pctñ comederit
hō. De hoc Augu. in li. de ba
ptis. par. sic ait. Recte ꝓfecto in
telligunt̄ pmi homies añ malig
nam diaboli psuasionē absti
nuisse a cibo vetito. atq; vsi fu
isse ꝓcessis. His verbis ostēdit̄
q̄ de ligno vite añ pctñ sumpse
rint. q̄bus p̄ceptū erat vt de oī
ligno paradisi comederint. nisi
de ligno scientie boni z mali.

¶ Quare nō sunt facti īmorta
les si comederūt de lig̃ vite. g

¶ Quare ergo ꝓpetua solidi
tate z beata īmortalitate vesti
ti nō sunt. vt nulla īfirmitate vl̃
etate in deteriꝰ mutarent̄. Hāc
em̄ virtutē naturaliter illud li
gnum habuisse dicitur. Sz fo
rte hoc nō ꝓferebat nisi sepe de
illo sumeret. Potuit g̃ fieri vt
de illo sumeret semel z nō sepi
us. q̄ paliquā morā in paradiso
fuisse intelligit̄. cū scriptura di
cat eū ibi soporatū fuisse. quā
do costa de latere eius assum
pta est. z inde formata mulier.
z animalia ante eum ducta qui
bus nomina imposuit.

¶ Sed forte hoc nō conferebat z̄. Innuit magister
q̄ lignū illud nō ꝓferebat īmortalitatē. nisi sepe de illo
sumeret. Hoc em̄ videķ esse falsum. quia immortalitas
perfecta ponit hominē extra statū anīalitatis. sed fre
quens comestio ponit hominē in statu anīalitatis. er
go per frequentē vsum ligni nō
duceret ad p̄fectam immorta
litatē. Item fre
quentatio alicu
ius rei nō vari
at effectū fm̄ spe
ciem. sed solum
confirmat vel in
tēdit. ergo si vni
ca comestio non
poterat facere īm
mortalitatē. vi
detur pari rati
one q̄ nec freq̄n
tatio. ¶ Rꝺ. dō. 4
q̄ magister b du
biose loquit. nec
sine causa. vtra
q; enim pars po
test sustineri sa
tis probabiliter
sz q̄ lignum vi
te vnica comesti
one cōferret im
mortalitatem.
Nec huic obui
at qđ dñs p̄ece
perat Ade q̄ de
omni ligno pa
radisi comederet
p̄ceptū em̄ af
firmatiuū nō ob
ligat ad semper.
sed p̄o loco z tempore. Potest etiā intelligi q̄ nō con
ferret illum effectum vnica comestione sed pluribus. z
hoc quia lignum illud non cōferebat īmortalitatem si
cut causa īmortalitatis principalis z effectiua. sed sicut
dispositiua. Et quēadmodū videmus in medicina q̄
frequentata disponit ad sanitatem ad quā non suffici
enter disponeret semel sumpta. sic z in ꝓposito intelli
gendum est. Et per hoc patent que obiecta sunt. pro
cedunt enim ac si lignum vite esset principale effectiuū
īmortalitatis. De effectu autē istius ligni planius ha
bitum est supra. Hec aūt dicta sufficiant.

HD intelligētiam huis partis in qua agitur de
gratie adiutorio fm̄ statum nature institute. in
cidit hic questio circa tria. ¶ Primo queritur
vtrum homo ante peccatū gratia eguerit. ¶ Secun
do queritur vtrum ante peccatū gratiam habuerit.
¶ Tertio queritur de quantitate gratie quam in illo
statu habuit. Circa primum queruntur duo. Primo
queritur vtrum homo in statu innocentie circūscripto
dono gratie esset deo acceptꝰ. Secundo queritur vtrū
absq; gratia posset exire in opus meritorū.

¶ Questio. I

Utrum absq; dono gratie homo esset deo acceptꝰ in statu innocentie. Et q̃ sic videt Ben. j. Vidit deꝰ cuncta que fecerat & erant valde bona. sed summo bono nõ pt nõ complacere illud qõ est valde bonũ. si ergo hoc inter ceteras creaturas inferiores principatũ obtinebat. videtur q̃ ipe valde bonus erat. & si hoc. ergo deus illum acceptabat. Item Sap. xj. Diligis omnia dñe & nihil odisti eorum que fecisti. sed homo in statu innocentie nihil habebat qõ esset dignũ odio. & totũ qõ habebat a deo factum erat. ergo deus ipsum totaliter diligebat. sed qõ sic a deo diligit ab eo acceptat. ergo ꝛc. Item Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. sz homo fm̃ statum nature institute diligebat deũ ꝓpter se et super omnia. quia rectus erat. ergo videt q̃ etiã preter omnẽ gratiã deus eum amabat. & si hoc. ergo deo acceptus erat. Item artifex creatus cõplacet sibi in opere suo. & illud acceptat quãdo ipm̃ fabricat fm voluntatẽ suam. sed deus qui est summꝰ artifex hominẽ formauerat ad imaginẽ suam. & optima rõne eum cõdiderat. ergo videt q̃ ex naturalibus sibi datis homo deo placebat. Itẽ nihil est qõ plus faciat aiam̃ caram deo & acceptam q̃ sit tota pulcra & nulla sit in ea macula. Sed ania Ade in statu innocentie tota erat pulcra. nulla erat in ea macula. quãtum erat ex naturali conditione. ergo absq; omni gratia supaddita deo erat accepta Item aut deus poterat facere aliquã creaturaz ita bonam q̃ ex puris naturalibꝫ sibi placeret. aut nõ. Si nõ videt q̃ nõ esset omnipotẽs. Si sic. ergo nõ videt q̃ ad hoc q̃ natura placeat deo necessariũ sit supaddi donũ gratie. si igitur homo pfecte cõditus fuit fm exigentiã status nature. videt q̃ deo placebat absq; omni dono gratie supaddite. Sed cõtra Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. sed fides est donũ supadditũ nature fm q̃ dr. j. Lor. xij. g̃ sine dono gratie nature supaddite nullus potest placere deo. Item Sap. vij. Neminẽ diligit deus nisi illũ qui cũ sapientia inhabitat. sed sapientia est donũ dei nature supadditũ. fm q̃ infra subiungit. ix. c. Mitte illam de celis sanctis tuis ꝛc. ergo absq; dono gratie nature supaddite impossibile est dei amicũ esse. Item Dyo. in li. de angelica ierarchia. lex diuinitatis est inferiora p̃ media. & media p̃ superiora reducere. sed media bona sunt potentie naturales. bona martima sunt gratia & virtutes quibꝫ nõ contingit male vti. ergo fm rectũ ordinẽ ania nõ potest ad deum redire nec deo placere. nisi pficiat̃ p̃ dona virtutum & gratie. Item nihil excellentiꝰ est fm̃ naturã in homine q̃ ipa imago. sed imago indifferẽs est ad h̃ ac/ceptandũ & nõ acceptandũ. g̃ ad h̃ q̃ aliqua ania a deo acceptet. necesse est vltra naturalia eẽ aliqõ donũ naturale supadditũ. Itẽ quoriẽscũq; deꝰ aiam acceptat. eã in ɔiugiũ sibi despõsat. Vñ & aiam dicit spõsam suã in Cant. Sz quãtũcunq; aliq̃ creatura sit excellẽs. semp in infinitũ est deo inferior. g̃ nunq; digna eẽ in ɔiugiuz assumi. nisi deꝰ ex mera liberalitate cõdescẽdat. & hoc ẽ pstare gram. g̃ ꝛc. Itẽ cum deꝰ hominẽ acceptat. filium suũ reputat fm̃ q̃ dicit Johãnis. j. Dedit eis potestatẽ fi. dei fi. Sz creatura quãtũcunq; sit nobilis semper est dei serua. sed seruꝰ nõ põt adoptari in filiũ q̃n filius ei grã. g̃ impossibile eẽ q̃ aliq̃ creatura acceptet a deo sine munere gre supaddite. Rõ. ad pdictoz intelligẽdum ẽ notandũ q̃ dupliciter ɔtingit dicere aliqd acceptari a deo. Uno mõ quadã acceptatione generali. vt idẽ sit acceptare aliqd qõ reputare bonũ. & in bono cõseruare. & hac acceptatõe nõ tm̃ acceptat creatura rationalis. sed etiã oẽ opus dei. Est etiã alia acceptatio spẽalis qua dr deus acceptare illud qõ dignũ reputat eterna beatitudine. & tali acceptatõe nõ acceptat deus nisi creaturã rõnalem. Illa eñ sola est que eiꝰ capax et ꝓceps eẽ potest. Hanc aũt creaturã rõnalẽ tunc acceptat. cũ consecrat in templũ. & adoptat in filiũ. & assumit in ɔiugiũ. Nam aie sancte que deo placẽt. & dicũt templũ dei. & dicunt filij dei. & dicunt spõse dei. fm qõ colligit ex nouo & veteri testamẽto. Primũ genus acceptationis nõ req̃rit supaddi donũ gratie vltra ea que sunt de cõditione nature. Scõm vero genꝰ acceptationis nõ potest nõ esse gratuitũ. tum ꝓpter gratuitam dei ɔdescensionẽ. tum ꝓpter creature exaltationẽ vltra terminos siue status nature. Gratuita nãq; ɔdescẽsio in huiusmodi acceptatiõe necessario requirit. Qm̃ eñ deus imensus habitare velit in aĩa vt in tẽplo. q̃ iterum velit seruũ reputare pro filio. q̃ ancillã suam assumere velit in coniugiũ. hoc nemo dubitat esse iure gratie & condescensionis liberalissime. Creature etiã sublimatio ẽ tali acceptatione vltra statum nature reperit. Qm̃ enim creatura ɔsecretur in templũ. adoptetur in filium. assumatur in coniugiũ. hoc est supra naturale complemẽtum omnis creature. & ideo nec cõsecratio. nec adoptatio. nec vnio anie ad deum fit per aliquã ꝓprietatem nature. sed per aliqd donũ gratie superadditũ qõ anima consecret vt sit templũ. assimiler vt sit dei filia. q̃ faciẽ decorer anime vt apta sit esse dei sponsa. hec aũt oẽs nia facit gratia gratũ faciẽs. cui est adeo iuncta dei cõformitas. vt nullo mõ possit deo dissimilis fieri. Adeo iuncta spiritualis venustas. vt nullo modo possit deformari. & ideo reddit aiam̃ deo acceptam. Et est ratio acceptandi fm illas tres ꝓprietates predictas. q̃ quidem conueniunt ei nõ fm tropum aut transsumptionem. sed fm veritatẽ aut fm ꝓprietatẽ. Et sic patet q̃ homo in statu innocentie gratia gratũ faciente indiguit ad hoc vt deo placeret. Et hec necessitas sumpta est ex parte modi acceptandi. Posset nihilominus et alia ratio sumi ex parte acceptantis. Deus eñ qui omnia fecit in gloriam suã. & nullius indiget laude. poriſsime requirit a creatura rationali honorẽ. Et quia honorem deo exhibemus quãdo in ipsum oĩa referimꝰ tanq; in omniũ autorẽ & finem. nõ decruit deus hominem ꝓducere ad perfectionẽ glorie per aliquid qõ ortũ haberet ex nature ꝓncipijs. sed per munus additũ naturalibus. vt ex hoc homo magis deo gratus esset. & totius salutis sue deo opus attribueret. Et sic patet q̃ nemo potest acceptari a deo absq; munere gratie superaddite nature. & ꝓcedende sunt rationes ad hoc iniducte. Ad rõnes vero ad oppositum planum est respondere ex his que dicta sunt. Nam due ꝑme auctoritates intelligunt̃ de acceptatione & dilectione fm̃ generalem modũ. nos aũt loquimur hic de acceptatione fm̃ modũ specialẽ quo deus acceptat ipsam aiam̃ vt reputet eã dignã eterna gloria. Ad illud qõ obij/citur ego diligentes me diligo ꝛc. Dicendũ q̃ illud intelligitur de dilectione charitatis que nõ est absq; gratia. & hec plurimum differt a dilectiõe naturali qua homo diligebat deum ꝓpter se & super omnia sicut ostensum est supra dis. iij. Ad illud qõ obijcitur q̃ artifex creatus complacet sibi in opere. dõm q̃ istud est verũ de illa generali acceptatione & complacentia qua aliquis reputat aliquid esse bonum. sed de illa acceptati/

one q̄ alicꝫ sic acceptat aliquid vt reputet se illi oblí/
gatum ad retribuendum aliquid magnū. veritatē non
habet. hanc enī solum cōtingit reperire circa opus di/
uinum qō habet libe. arbi. ⁊ circa qō nata est esse laus
⁊ vituperium. ¶ Ad illud qō obȝcitur ꝙ natura insti/
tuta absq; omni gratia esset tota pulcra ⁊ sine macula.
dicendum ꝙ ⁊ si esset sine macula. non tamen esset tota
pulcra ea pulcritudie que est a gratia. Pulcritudo eī
gratie est sancti amoris conciliatiua ſm ꝙ dicit glosa
super illud ps. Ut exhilaret faciem in oleo. glo. Gratia
est quidam nitor animе ad conciliandū sanctum amo/
rem. ¶ Ad illud qō obȝcitur. vtrum deus posset talez
naturam facere ꝙ esset ei accepta absq; munere gratie.
dicendum ꝙ ⁊ si ipse posset omnia tanq̄ omnipotens
natura tamen nō esset capax. vnde impossibilitas ve/
nit ex parte creature. Si eī hoc faceret. nihil aliud eēt
facere q̄ ꝙ faceret donum gratie donum esse nature. ⁊
gratiam esse naturam. Hoc autē impossibile est. cum
donum gratie sit vltra terminos nature. Unde sicut ī/
possibile ē ꝙ homo fiat a deo beatus per naturā cuius
possit creari beatus. quia beatitudo consistit in bono
qō est supra oēm naturā, sic etiam intelligendū est ⁊ in
gratia. ¶ Preterea. esto ꝙ posset facere. nō tamen de/
creuit. quia non decuit. Et ratio huius dicta est. vide
licet vt ex hoc diuina seruetur gloria in cuius preiudi/
cium deus neminē acceptat. Conseruet etiā nihilomi/
nus ipsa gratia que nullo modo potest nec debet esse
ingrata. et ideo sic debet dari vt reputetur esse gratis
data.

¶ Questio. II b

¶ Utrum homo in statu nature institute posset in op⁹
meritoriam ecrire absq; dono gratie. Et ꝙ sic videtur
Auguſt. in lib. de natura ⁊ gratia. Quis nesciat ita fa
ctum hominē vt in eo libe. arbi. iuste viuendo pro pos/
sibilitate ⁊ capacitate sua constitueretur. ergo videtur
ꝙ ex libertate arbitrij naturali posset iuste viuere. ergo
⁊ opera meritoria facere. ¶ Item Dama. Manentes
in eo qō est ſm naturam. in virtute sumus. sed opera
ꝓtuosa sunt meritoria. ergo libe. arbi. in integritate sue
nature manens absq; omni gratia poterat facere ope/
ra meritoria. ¶ Item dei perfecta sunt opera. ⁊ perfe/
ctum est aliquid (vt vult pbus) cum attingit propriae
virtuti. ergo si homo perfectus cōditus est. poterat exi
re in operationē propter quam factus est. hec autē est
operatio per quam peruenitur ad gloriam. ergo ⁊c. ¶
Item in omnib creaturis distantibus a suo termi/
no ad quem ordinantur data est virtus per quam pos/
sint ad illum finem peruenire. sicut patet in igne. qui
cum deorsum est. sua leuitate potest sursum ferri. ergo
aut libe. arbi. miserabilius fuit inter ceteras creaturas
aut si alie creature per naturam habent potentiam per
uenienti ad suum finem. videtur multo fortius ꝙ hoc
homo posset per virtutem nature ante statum miserie.
¶ Item natura nihil facit frustra. nec deficit in neces/
sariis. sed nihil est maius necessarium homini q̄ illud
sine quo non potest beatificari. ergo cum potestas me
rendi huiusmodi sit. videtur ꝙ hec ineſſet ei per natu/
ram oīm gratia circūscripta. ¶ Item circūscripta gra/
tia intelligamus hominē in statu nature seruare diui/
na mandata. aut igitur meretur aliquid. aut nihil. Si
nihil. ergo frustra operatur. sed frustra operari nō po
test esse sine aliqua pena. hoc autem nō poterat esse in
natura instituta. Si aliquid meretur. cum opus rectū
sit ad beatitudinem ordinatum. videtur ꝙ ex puris na/
turalibus mereri possit premium eternum. ¶ Contra
Ro. vj. Gratia dei vita eterna. Et glo. Nihil aliud
in nobis deus coronat q̄ sua munera. ⁊ ex textu q̄ ex
glosa. colligitur ꝙ vitam eternam non contingit mere/
ri absq; gratia. ¶ Item deus nullo modo indiget bo/
nis nostris. ergo si acceptat bona nostra. hoc non est p
pter aliquam suam vtilitatem. sed si est. hoc est per me
ram benignitatem. igitur nisi diuina iusticia condesce/
dat per gratiam. impossibile videtur ꝙ reputet aliquē
dignum gloria propter aliq̄ opera que faciat. ¶ Item
meritum ⁊ premium debent esse proportionabilia. sed
natura quantūcunq; eminens. improportionabilis est
⁊ alterius generis est q̄ sit beatitudo glorie. igitur im/
possibile est mereri gloriam per pura naturalia. ¶ Item
nobilior est substantia q̄ operatio. ſz deus nunq̄ acce/
ptat hominem absq; munere gratie. ergo nec operationem hominis reputat meritoriam. nisi procedat a libe/ II
ro arbitrio ⁊ a gratia. ¶ Rᵒ. dom ꝙ nō solūmodo gra
tia necessaria ē ad merendū ſm statū nature lapse. ſz etiā ſm
statū nature institute. licet ſm statum nature lapse ma
gis indigeat liberum arbitrium dono gratie. In statu
namq; nature institute necessaria erat gratia. tamen p/
pter conditionem retributionis. quoniam ipse deus bo
norum nostrorum non indiget. ideo nec acceptat ho/
minem propter opera. nec aliquod meritum obligare
potest ipsum ſm rationem dari ⁊ accepti. ideo ad hoc
ꝙ aliquod bonum opus creature ad remunerādū deo
complaceat. necesse est ꝙ ipsius gratuite bonitatis in/
fluentia in operante precedat. per quam creatura ipsi
creatori grata existat. Similiter propter conditionem
retributionis impossibile erat liberum arbitrium me/
reri sine auxilio gratie gratum facientis. pro eo ꝙ illud
premium qō meremur est beatitudo eterna. Beatitu/
do autem eterna consistit in habendo cum qui est om/
nez summum bonum. ⁊ qui est super omnem naturam
exaltatus. ⁊ lucē habitat inaccessibilem. ⁊ ideo impossi
bile est ꝙ homo merendo ad illud summū bonum ascen
dat ⁊ perueniat. nisi per aliquod adiutorium qō sit vl/
tra naturam. sic eī homo in statu nature institute abs/
q; dono gratie mereri non potuit. tum propter condi/
tionem retributionis. tum propter conditionem retri/
butionis. In statu vero nature lapse non solummodo
indiget gratia ad merendum propter has conditiones
sed etiam propter conditionem operantis ⁊ operatio/
nis meritorie. Operās enim in statu nature lapse sem/
per est in peccato ⁊ dei aduersarius ⁊ inimicus. nisi a
peccato releuetur per gratie donum. ⁊ ideo quicquid
faciat. nisi voluntas eius preueniatur a gratia que deo
reconciliet. nihil meretur merito cōdigni. pro eo ꝙ dei
est aduersarius ⁊ inimicus. deus autem opera non ac/
ceptat. nisi prius acceptet personam. sicut innuit Ge/
nesis. iiij. Respexit dominus ad abel ⁊ ad munera ei⁹.
prius dicit ad abel. ⁊ postea dicit ad munera. Propter
conditionem etiam operationis necessaria est gratia.
quia nulla est operatio meritoria nisi recta. ⁊ nulla est
recta nisi fiat ex recta intentione et nulla potest esse re/
cta intentione nisi que summum bonum omni bono
preponat. nulla autem intentio potest hoc facere in sta
tu lapse nature sine dono gratie. ⁊ propterea qualem/
cunq; vel quantamcunq; faciat homo operationē abs/
q; gratia non meretur. quia non pensat deus quantū

sed ex quāto hoc faciat. Patet igit̄ q̄ multiplex est ne/
cessitas gratie ad merendū. scz p̄ter p̄ditiones retribu
entis z retributōis. opantis z bone opationis. ita q̄ h̄
quadruplex necessitas p̄currit ad statū nature lapse. z
duplex ad statū nature institute. z hoc est qđ magister
dicit in lr̄a. q̄ homo indigebat gratia opante z coopan
te p̄m statū nature institute. licet nō p̄m oēm modū gra
12 tie opantis. ¶ Ad illud g̃ qđ obj̄cit in ꝓtrariū de au/
toritate Augu. z Dam̄. dōm. q̄ illud dict̄ est nō quia
potestas libe. arbi. z nature sit sufficiens in opus me/
ritorium. sed q̄z natura bn̄ ordinata ꝓcordat cum gra/
13 tia. z discordat cū culpa. ¶ Ad illud qđ obj̄cit q̄ dei p̄
fecta sunt opa. dōm. q̄ est p̄fectio q̄ntū ad eē p̄mū. z ē
p̄fectio quātū ad esse secundū. Et p̄fectio quātū ad esse
secundū duplex ē. Quedā em̄ est q̄ habet ordinem a perfe
ctione p̄m eē p̄mū. sicut illa p̄fectio que attendit̄ in ac
cidentib⁹ que oriunt̄ ex p̄ncipijs subiecti. Est alia per/
fectio quātū ad eē secundū que nō causat̄ a p̄fectiōe p̄m
esse p̄mū. sz pot⁹ est supra illud. sic̄ est p̄fectio in eē gra
tuito vel glorioso. q̄ dđ est in nobis nō ex nob⁹ sz ex deo
Cum g̃ dicit̄ q̄ dei p̄fecta sunt opa. hoc intelligit̄ quā/
tum ad eē p̄mū. z quātū ad eē secundū qđ causat̄ ab il/
lo. Quātū aūt ad illud esse secundū qđ nō causat̄ a p̄fe/
ctione p̄m esse p̄mū veritatē nō habet. ¶ Nō em̄ fecit de
us oēs bonos z gloriosos. sed illos solos beatificauit
quos p̄destinauit ꝓformes fieri imaginis filij sui. hoc
14 em̄ disponit dare p̄ merita tāq̄ bonū laudabile. Et ra/
tio hui⁹ assignata fuit supra. xxiij. di. ¶ Ad illud qđ
obj̄cit q̄ alie creature possunt puenire in finē ad quem
sunt p̄ virtutē nature. dōm q̄ nō est simile. q̄z finis cre/
ature rōnalis est summū bonū. qđ est supra omnē natu
ram. Finis v̄o aliar̄ creaturar̄ est bonū creatū qđ est ī/
fra terminos nature. ideo creatura rōnalis magis indi
get dono gratie vt possit puenire ad suū finē q̃ alie cre/
15 ature. ¶ Ad illud qđ obj̄cit q̄ natura nō deficit in ne/
cessarijs. tam parz rn̄sio ex p̄dictis. hoc em̄ intelligit̄ de
necessarijs que quidē attendunt̄ quātū ad eē p̄mū. vl̄
quātū ad eē secūdū. qđ causat̄ ex p̄ncipijs nature. Quā
tum vero ad illud eē p̄m qđ est supra naturam. necesse ē
naturā deficere. z tale est eē gratuitū z glorioſum. nul/
lum tamen ex hoc fit nature p̄iudiciū. q̄ de⁹ defectū na
ture suppler. z semp p̄sto est cū se offert temp⁹ z locus
16 cōplere z dare qđ natura non poterat. ¶ Ad illud qđ
obj̄cit vltimo. vtrū homo mereret aliq̃d vel nihil si fa/
ceret mandata dei z̄. dōm q̄ nō mereret aliq̃d de con/
digno sed de congruo. z sic merendo disponeret se ad
gratiā. z ideo nō oparet frustra. Ex p̄dictis patet quā/
tū humana natura in statu innocentie eguerit gratia.

QOnsequēter querit̄ vtrū hō in statu innocentie
habuerit gratiā gratūfacientē. Et circa h̄ que/
runtur duo. Primo querit̄ vtrū habuerit gra/
tiam ante lapsum. Secundo querit̄ vtrū simul tpe cō/
ditus fuerit in gratuitis z naturalibus.

¶ Questio. I c

¶ Utrum homo ante lapsum habuerit gratiā. Et q̄ sic
videt̄. Luc. x. Qui etiā expoliauerūt eum z plagis im/
positis z̄. Exponunt sancti z glo. q̄ expoliauerūt eum
gratuitis. z vulnerauerūt in naturalib⁹. ergo si hoc in/
telligit̄ in p̄mo homine. p̄mus homo nō tm̄ habuit na/
turalia sed etiam gratuita ante peccatuz. ¶ Jtē Bern̄.
Cum videret patrem nostrū omniū hominū emul⁹ cha
ritate circūdatum. z omni virtute vestitum. z hoc acce
pisse terrenū boīem. qđ ipse p̄ sup̄biam amisit. invidit
insatiabilis homicidia. Ex h̄ igit̄ patet q̄ p̄mus homo
z charitatē habebat z omnē virtutē. ¶ Jtem Adā post
sopōrem p̄berauit. sicut innuit̄ in textu Ben̄. z in glo.
hoc aūt nō fuit nisi q̄z introductus fuit ī illo sopore in
secretum celestis curie. sicut plures dicūt autoritates.
sed nullum decebat illuc introduci qui nō haberet gra/
tiam gratumfacientē. ergo z̄. ¶ Jtē a deo recepit mā/
datum disciplinē. sed si illud mandatū seruasset. absq̃
gratia. nihil meruisset. Si igit̄ illud mandatū datum ē
sibi in meritū obedientie. videt̄ q̄ deus nō dederit sibi
in p̄ceptum p̄ter gratie adiutoriū. alioquin dedisset in
malū. qđ nullo modo decet facere deum. ¶ Item pec/
catum ade arguit̄ fuisse maxime in gratitudinis. sz nul
lum domū in via est maius gratia gratūfaciente. ergo
si maioz ingratitudo fuit ī peccato ade q̃ in peccato ali
orum posteroꝝ. z posteri eius post acceptum donum
gratie deum offendunt. videt̄ q̄ ipse añ peccatū habuit
donum gratie gratūfacientis. ¶ Sed contra de⁹ scie/
bat ipsum statim eē lapsurū. ergo sciebat q̄ illud gratie
donum in nullo eēt sibi vtile. sed potius eēt sibi in no/
cumentū. Si igit̄ sapiens artifex nō deber aliquid fru/
stra facere. vel etiā qđ vertatur in operis sui damnū et
nocumētū. videt̄ q̄ nō dederit illi gratiā. ¶ Item adā
quia iusticiā originalē habuit quando peccauit z volū
tarie p̄didit. nunq̃ eam recupauit. ergo pari rōne si ha
buisset donū gratie gratūfacientis. nec ipse. nec aliq̃s
posteroꝝ eius gratiā recupasset. videtur q̄ ante lapsuz
eam nō habuit. ¶ Jtez adā habebat optima naturalia
z nullam habebat p̄nitatē ad maluz. nec difficultatē ad
bonū. g̃ si charitatē z gratiā habuisset. roraliter deo ad
hesisset. g̃ nunq̃ in peccatū cecidisset. sed constans est
q̄ cecidit. ergo gratiā ante lapsum nō habuit. ¶ Item
lucifer nō habuit gratiā gratūfacientē sicut p̄batum fu
it supra. si g̃ adam gratiā gratūfacientē habuit. z ab il/
la cecidit. g̃ de altiori gradu cecidit q̃ angelus. ergo vi
detur q̄ peccatū eius fuit incurabilius q̃ peccatū an/
gelicū. si igit̄ hoc constat eē falsum. Adam ante pecca/
tum nō habuit gratie donū. ¶ Item p̄us debet p̄bari
aliquis q̃ in amicū assumi. hoc nō solū verum est ī ami
cicia humana. verū etiaz in amicicia diuina. Un̄ dicit̄
Heb. vij. Abraā pater nr̄ tentat⁹ ē. z p̄ multas tribu/
lationes p̄bat⁹. dei amic⁹ effect⁹ ē. Si igit̄ null⁹ hz dei
gratiā q̄n habeat dei amicitiā. videt̄ q̄ añ tētatōez adā
nō habuit gr̄am. sz statim post tentatōez peccauit. g̃ nō
habuit gr̄am añ lapsum. ¶ R⁹. ad p̄dictoꝝ intelligētiā
est notādū q̄ circa h̄ duplex ꝓsueuit eē opinio. Quidā 17
em̄ dicere voluerūt q̄ adā nō habuit gr̄am gratūfacien
tē. p eo q̄ nō videt̄ credibile q̄ lapsus eēt. si tale adiuto
riū habuisset. Ad auctes aūt z rones rn̄dent dicētes q̄
adā habuit mltas gr̄as gratis datas. z naturā habuit
valde bonā. z p̄terea sancti aliq̄ videt̄ dicere ip̄m ha/
buisse gratuita añ lapsum. nō q̄ habuit donū gre gra/
tūfacientis. sz donū gre gratis date. z p̄ illud poterat cō/
tationi resistere. z ad gr̄am gratūfaciētē seip̄m dispone
re. Sz q̄m auctes sanctoꝝ exp̄sse vident̄ dicere de gra
gratūfaciēte. sicut patet in illis q̄ mgr̄ adducit in lr̄a. et
huic etiā ꝓsonare videt̄ scripture auctas z rōnis pba/
bilitas. Jō est alia opinio cōmunior z verior. z pbabili
or quā etiā sustinet mgr̄ in lr̄a. scz q̄ adā añ lapsum gra
tiā gratūfaciētē habuit. p quā nō solū malo resistere. sz
etiam in bono p̄ficere potuit. z illa gratia adiutus ita
bene meruisset mandatū dn̄i obseruādo. sicut demerui/
it transgrediendo. Hanc igitur opinionem sustinēdo
ꝓcedere possumus rationes que ad p̄mā partē indu/
cunt. ¶ Ad illud aūt qđ obj̄citur in contrariū q̄ de/ 18

us sciebat statim ipm lapsurū. dōm q̄ ꝓpter hoc nō debuit dimittere donū gratie sibi date duplici rōne. Pri/mo quidē, q̄ simul cū hoc p̄sciebat q̄ bonū debebat de lapsu eius elicere. Scōo vero q̄ deus in ꝓferēdo gra/tiam nō attendit futura peccata. sed idoneitatē p̄sentez ad gratiā. sicut patet. cum ꝓfert gratiā in tpe p̄scitis. et eis quos ab eterno reprobauit. ⁊ in vtroq̄ eoz cōmen/datur dei largitas ⁊ sapia. ⁊ arguit hoīs ingratitudo ⁊ iniusticia. in hoc q̄ tā a bñficio ⁊ tam a benigno se auer
19 tit sine cā. ¶ Ad illud q̄ obijcit q̄ nō potuit recupare originalē iusticiā quā habuit qñ peccauit. dōm q̄ non est tota ratio sez q̄ voluntarie amisit iusticiā illā. sz simul cum hoc facit. q̄ iusticia originalis non tm respiciebat voluntatē deliberatiuā. sed etiā respiciebat naturā in/stitutā. gratis aūt respicit ipam voluntatē liberā vt est libera. Et qm voluntas de facili vertit ⁊ reuertit. natu/ra aūt cum corrupta est nō sic de facili releuat. hinc ē q̄ magis pōt recupari gratia q̄ ꝑma iusticia. q̄uis vtra/q̄ fuerit p peccatū amissa. Est ⁊ alia rō quare nō recu/perat originalis iusticia. sed hec manifestabit infra cū agit de originali peccato. ¶ Ad illud q̄ obijcitur q̄ si
20 Adam habuisset gratiā q̄ inseparabiliter deo adhesisset. dōm q̄ hoc nō oportet. q̄ li. ar. habēs grām. moueri p̄t ꝓter gratie inclinationē. ⁊ frequēter mouet. nihil consi/derans de eo ad q̄ mouet gratia. vñ frequēter contin/git q̄ homo magne charitatis inordinate afficit. p eo q̄ nō sp actualiter fert in illud summū bonū circa q̄ ha/bet immēsum desiderū. sic intelligendū est accidisse ipi ade. Quis em est hō bñs charitatē. qui peccaret si deū
21 pre oculis sp haberet. ⁊ actu cōsideraret quātū de⁹ ama/bilis est. ⁊ quātū nephas est ipm offendere. ¶ Ad illō q̄ obijcit q̄ lucifer nō habuit grām gratū facientē. dōm q̄ verū est. ex hoc tm nō sequit q̄ hō peccauerit maioꝝ i/gratitudine. p eo q̄ lucifer primioꝝ erat statui glorie. si mul em recepisset gratiā ⁊ gloriā. Homo vero sic cōdi/tus fuit vt longe añ gloriā haberet gratiā. ⁊ ideo posi/tus est in terra quasi lōge a celo distans. ac p hoc i trās/grediendo. nec adeo cecidit de alto vt lucifer. nec adeo fuit ingrat⁹. nec adeo p peccatū deprauatus. ¶ Ad il/
22 lud q̄ obijcit q̄ prius debet hō tēptari q̄ in amicū assu/mi. dōm q̄ illud intelligit de illa amicicia que facit deo hoiem ꝓbatū ⁊ familiarē. p quē modū dicit ipe do/min⁹ aplis Joh. xv. Vos aūt dixi amicos meos. De amici/cia aūt large dicta hoc nō pōt intelligi apud deū. licet posset intelligi de amicicia apud hoies. p eo q̄ nisi de⁹ gratiā daret. in ꝓbando poti⁹ reprobaret. q̄ approbaret nō em habem⁹ vñ possumus ꝓbari a deo nisi p ei⁹ do/nū. nō sic est aūt de hoie respectu hoīs. ⁊ sic patet illud.

¶ Questio. II d

¶ Vtrum hō simul tpe ꝓditus fuerit in gratuitis ⁊ na/turalibꝫ. Et q̄ sic videt p textū. Genē. j. Faciam⁹ homi/nē ad ima. ⁊ si. nr̄am. Sed sicut exponit Aug⁹. ⁊ habitū est supra di. xvj. Imago est i naturalibꝫ ⁊ similitudo i gra/tuitis. q̄ si hō fact⁹ est ad imaginē ⁊ similitudinē. videt q̄ ꝓdit⁹ fuit simul in naturalibꝫ ⁊ gratuitis. ¶ Itē Eccl. xvij. Deus de terra creauit hoiem. Et post. ⁊ fm se ve/stiuit illū virtute. igit a sui ꝓditione ꝑmaria virtute fu/it vestitus. ⁊ si hoc. redit idē quod prius. ¶ Itē Dam. Fecit deus hoiem in nocentē. rectū. virtuosum. sine sol/licitudine. sine tristicia. oīi virtute decoratum. oībus donis ornatum. q̄ videt q̄ homo in gratuitis fuerit cō/ditus. ¶ Item hoc videt rōne. Deus fecit hoiem qntū ad etatē pfectum. ⁊ qntum ad ꝓditionē ab exordio sue ꝓditionis. q̄ pari rōne videt q̄ fecerit eū pfectum qntū ad voluntatis rectitudinē. sed volūtatis rectitudo ꝓsi/stit in dono grē. q̄ videt q̄ donū gratie habuerit in ini/tio sue ꝓditionis. ¶ Item ad hō q̄ alicui debt grā. requi/ritur diuina liberalitas. ⁊ recipientis idoneitas. sz de/us in ꝑmordio cū adam ꝓdidit liberalissim⁹ erat. ⁊ adā a sue ꝓditionis ꝑmordio ad suscipiendā grām idonei/tatem habebat. q̄ ab ipso ꝓditionis ꝑmordio de⁹ ei gra/tiam ꝓferebat. Sz ꝓtra. Aug⁹. dicit hō in sue ꝓditōis ꝑmordio habuit vñ posset stare. sz nō vñ posset ꝑficere. ¶ Itē magister dicit supra di. xxiij. Poterat hō p̄ auxilliū grē creatoris resistere malo. sz nō ꝑficere bonū. sz si habuisset gratiā gratū facientē ab exordio creatōis potuisset vtrūq̄. q̄ si nō potuit ꝑficere q̄ bonū. patz tē. ¶ Item magis ꝓuenit gratis cū gloria q̄ natura cum gratia. sed in homīe gratia ꝑcedit gloriam. ergo pari ra/tione ⁊mo multo fortioꝝ natura p̄cessit tempe donuz gratie. ¶ Item q̄ gratiam fit matrimoniū inter deum ⁊ animā. sed lex matrimoniī est vt nō fiat absq̄ mutuo consensu. q̄ videtur q̄ nulli adulto gratia debeat dari nisi p̄cedat consensus. si q̄ adam ꝑius fuit q̄ consentire posset. q̄ nō habuit simul naturā ⁊ gratiā. ¶ Item do/num grē infructuosum ē nisi a deo recognoscat. nemo em in se gratiam reseruare potest. nisi p̄ illa deo grat⁹ existat. igit si magis tenet rōnem gratuiti qđ est natu/ralibus supadditum q̄ qđ est naturaliter inditū. et do/num gratie est mere gratuitum. ergo videtur q̄ non ab ipsa creatōe. sz post donū grē fuerit homini collatum.
¶ R⁹. ad ꝑdictoꝝ intelligentiā est notādū q̄ circa hoc 23
duplex fuit opinio. Quidā nanq̄ dicere voluerunt q̄ homo fuit creatus nō solum in naturalibus. veruetiā in gratuitis. tum ꝓpter dei liberalitatem. tum etiā pro/pter hominis idoneitatē. Sed quoniā sanctoꝝ auctes vident sonare ꝓtrariū. Ideo est alia opinio cōiorꝝ ⁊ ꝑ/babilioꝝ q̄ hō ꝑius tpe habuit naturalia q̄ haberet gra/tuita. Unde fm hanc in statu innocentie distinguunt 24
duo tpa. qđam em fuit tempus in quo tm̄ habuit na/turalia. quoddā vero in quo habuit ⁊ naturalia ⁊ gra/tuita. Scām diuersitatē huius duplicis tpis dissoluit apparens ꝓtrarietas in auctibus sanctoꝝ. Nam que/dam vident dicere q̄ hō habuit gratiam. quedā vero q̄ nō. ⁊ vtroq̄ verū dicunt ꝑ diuersis tpibus. Rō autem 25
quare dñs voluit post naturalia dare grām cū posset dare simul. sumit ex triplici ordine. vidz ab ordine sapi/entie. bonitatis. ⁊ iusticie. Ordo sapiētie h̄ requirebat. vt sicut esse gratuitū est alterius generis q̄ esse natura/le. sic in diuersis tpibus homini cōferret. ⁊ sicut elemē/ta mundi ꝑius tempe fuerunt creata ⁊ distincta q̄ orna/ta. propter ordinē sapiētie cōmendandum. sic etiā fie/ret circa hominē qui est mundi⁹ minor. Ordini etiā bo/nitatis hoc cōpetebat. hoc em ordine dicit aliquid or/dinari in suum finē. tunc igitur gratia homini ordina/te dat. q̄ datur ei fm q̄ est vtilioꝝ ⁊ fructuosioꝝ. tanto aūt gratia dei est nobis vtilioꝝ ⁊ fructuosioꝝ. quanto p̄ca deo gratiosiores existimus. ⁊ ideo sic debuit dari. vt ex ipso ordine dandi cognosceret donū illud esse gra/tuitum. ꝓpterea nō fuit a creatione indita. sed nature ia perfecte ⁊ constitute fuit superinfusa. Ordo etiam iusti/cie hoc requirebat. Deus em fm legē cōem requirit ali/quam dispositionē ⁊ ꝓparationē a parte nostra ad hoc q̄ infundat alicui grām. siue eo cui infundit. vt in ad/ulto. siue in alio aduuante fm q̄ ꝓtingit in paruulo. ⁊ ideo gratia nō fuit homini ꝓcreata. sed dilata fuit q̄us/q̄ homo p actum ⁊ vsum rationis quodāmodo se dispo/neret ad illā suscipiendā. vt sic verificaret illud Augu

sti. in ꝑmo hoīe. qui creauit te sine te. nō iustificat te sine te. Paret igit̄ q̄ multiplex ordo ḥ exigebat vt hō prius fieret in naturalib⁹. q̄z donis gratuitis ornaret. ⁊ cō
26 cedende sunt rōnes q̄ hoc ostendūt. ¶ Ad illud qđ obicitur. Faciam⁹ hoiez ad imaginē ⁊ similitudinē. ⁊c. dōm q̄ similitudo attendit ibi in gratuitis gratis datis. Vel dicendū q̄ de⁹ dicit fecisse hoīem ad suā imaginē ⁊ similitudinē. nō q⁹ statim cū dedit imaginē. simul etiā dederit similitudinē. sed q⁹ alterū dedit scz imaginē. ⁊ ad alterum habilē fecit. vicz ad similitudinē. quā postmodū ꝑ loco ⁊ tpe ei dedit. Unde quātū est ex vi verbi nō pōt ꝯcludi q̄ simul ⁊ semel fuerit in hoīe imago dei ⁊ similitudo. Et q̄ hoc paret rūsio ad duas auctoritates sequētes. Eccle. vicz ⁊ Dam̄. q⁹ sic intelligunt̄ nō q⁹ deus statim vt hominē cōdidit virtute vestiuerit ⁊ ornauerit. sz q⁹ tunc disposituꝫ fecerit. ⁊ nō longo post tempe cōple/
27 uit. ¶ Ad illud qđ obiicit̄ de ꝓfectione etatis ⁊ cognitionis. dōm q̄ nō est simile. q⁹ ꝓfectio etatis ⁊ cognitōis nō tantū elongat̄ a ꝓfectōne nature sicut ꝓfectio gratie Unde hō ꝑ vim nature sibi inditā pōt puenire ad ꝓfectam etatē ⁊ ꝓficere ad cognitionē. sz nunq̄z pōt ꝑ se hō in habitū gre. nisi de⁹ infundat mera sua benignitate.
28 ¶ Ad illud qđ obiicit̄ q̄ homo erat idone⁹. ⁊ deus erat liberalissim⁹. dōm q̄ de⁹ maiorē idoneitatē expectabat que quidē cōpeteret ordini sapīe. ⁊ bonitati. ⁊ iusticie. sicut pri⁹ ostensum est. ⁊ ideo nō statim gratiā dedit. sz distulit. ꝑ eo q̄ deus sic opat̄ liberaliter. vt tñ sua liberalitas nō excludat sapiam nec iusticiam. ¶

QUonsequēter quātū ad tertiū articulū queritur quantā gratiā primus hō habuerit. Et primo est questio de quantitate gratie ꝑmi hoīs quantum ad donoꝝ multitudinē. Secōo queritur quantum ad donorum magnitudinē.

¶ Questio. j. c

¶ Utrum hō habuerit tot virtutes añ lapsum quot habuit post lapsum. Et q̄ sic videt̄ ꝑmo ꝑ Dama. dicentē q̄ de⁹ fecit hoīem omni virtute circūdatū. ⁊ omnib⁹ bonis ornatū. ḡ nō videt̄ q̄ aliquis habit⁹ virtutis q̄ sit in nobis deesset eidē. ¶ Itē ex pte cognitionis. Non cognoscim⁹ plura q̄z adam cognouit. nec plures ī nobis habem⁹ scientias. ḡ pari rōne ex pte affectionis nō videtur q̄ plures in nobis habeam⁹ habit⁹ virtutū q̄z habuit ꝑmus homo. ¶ Item ꝯnerio est in virtutib⁹. sicut sancti dicūt ⁊ suo loco oñdetur in tertio. ḡ si adam habuit aliquā virtutē. necesse fuit q⁹ oēs habuerit. ḡ tot habuit quot nos habem⁹. ¶ Item aut aliquā virtutē habemus quā nō habuit adam. aut nō. Si nō. ḡ tot virtutes habuit quot nos habem⁹. Si sic. aut ergo illi⁹ virtutis fuit adam capax. aut nō. Si nō. ḡ videt̄ q̄ ꝑ peccatum creuerit in nobis boni capacitas. qđ absurdum est dicere. Si sic. cum de⁹ daret gratiā ade ſm capacitatem suā. videt̄ q̄ omnē virtutē quā nobis ꝓfert post lapsum. ⁊ ipsi ade ꝓtulerit ante lapsum. Sed ꝓtra. virtus fortitudinis ꝓsistit in ꝓpessione terribiliū. sz in adā in statu innocentie nō poterat esse talis ꝓpessio. ḡ nec fortitudo. ¶ Item tpantia ꝓsistit in coercendis prauis carnis passionib⁹. ⁊ tales nō poterant repiri in natura instituta. ergo nec tpantia. ¶ Itē pnia ꝓsistit in detestatione maloꝝ ꝓpetratoꝝ. sz nullo mō ꝓtingebat in statu innocentie de malis cōmissis dolere. ḡ tūc non poterat eē in homine virtus pnie. ¶ Item q̄ habet donum ꝑseuerātie nō cadit a iusticia. sed adam a iusticia cecidit. ḡ perseuerātiā nō habuit. Hanc aūt multi habent in statu nature lapse. ḡ nō omnis virtus que nūc est. fuit in statu innocentie. Rō. dōm q̄ cum fit comparatio multitudinis donoꝝ gratie ad statum nature 29
lapse. ⁊ statum nature instituto hoc pōt intelligi vel de donis gratie gratis date. vel de donis gratie gratum faciētis. Si intelligat̄ de donis gratie gratis date. sic se habent sicut excedentia ⁊ excessa. ꝓ eo q̄ aliqua dona gratie gratis date habuit adam in statu illo. vtpote immortalitatē ⁊ impassibilitatē. que nō habuit aliqs posteroꝝ eius. ⁊ aliqua dona gratie gratis date habēt posteri sui que ipse nō habuit. sicut gratiā sanitatum. ⁊ operationē virtutum. ⁊ genera linguaꝝ. ⁊ consimilia. Ratio aūt huius diuersitatis venit ex hoc. q̄ alia dona expediebant illi tempi. ⁊ alia competūt isti. Si aūt loquamur de donis gratie gratū facientis. sic quia illa dona ꝯnerionē habent quantū ad habitus ⁊ quantum ad actus. q̄ perfectionis sunt. sic cōcedendū est. q̄ in equali multitudine fuerunt in ꝑmo homīe in qua reperiuntur in eius posteritate. Hoc dico quātū ad habitus ⁊ quantū ad actus qui ꝓfectionis sunt. sicut rationes ad ꝑmam partē inducte ostendūt. Quantū vero ad actus qui habent impfectionē annexā. non ꝛtinebat virtutes ſm statum illū in adam ponere. Et ꝑ hoc patet rēsponsio ad tria obiecta. quoꝝ est vnum de fortitudine. alterꝝ de tpantia. ⁊ tertiū de penitētia. que oīa ꝓcedunt ſm actus habentes impfectionē aliquā annexam. que q̄dem impfectio nō competit alīs virtutibus ſm omnē statum. sed solū ſm statū ꝓsentis miserie.
¶ Ad illud aūt qđ obiicit̄ de ꝑseuerantia. dōm q̄ ꝑseuerantia vno mō dicit̄ ꝓpositum ꝑseuerandi in bono. 30
⁊ hoc modo est virtus vel dispositio ꝯsequens virtutes inseparabiliter. Alio modo ꝑseuerātia est ꝛtinuatio in bono vsq̄z in finem. ⁊ sic nō dicit habitum. sed ponit statum. ⁊ hunc ꝑmus homo nō habuit. ex hoc nō sequit̄ q̄ aliqua virtute caruerit ꝓ eo tempe quo ī gratia ꝑmansit. Si quis aūt querat cuiusmodi actus habuerunt virtutes in ꝑmo homine q̄ impfectionē habent anneram in actibus suis ſm statum nature lapse. dōm q̄ actus illi in statu innocentie plurimū ꝯformes erant actib⁹ quos in patria virtutes sunt habiture. cuiusmodi aūt sunt isti determinat magister in tertio li. di. xxxiij. ⁊ ibi suo loco determinabit̄.

¶ Questio. ij. f

¶ Utrum dona gratuita fuerint eque magne efficacie in homine ad merēdum ante lapsum sicut sunt post lapsum. Et q̄ fuerunt maioris efficacie tunc q̄z nunc videtur. Quanto ꝓfectior est cognitio. tanto ꝓfectior est dilectio. ⁊ ꝗnto maior est dilectio. tanto op⁹ nostrū est deo acceptabilio⁹. Prima ꝓpositio patz ꝑ illud. q̄ ꝗntū cogñscis. tantū diligis. Si ḡ in adā ſm statū innocētie clarior fuit cognitio. videt̄ q̄ charitas ad merendū fuerit efficatior. ¶ Itē albius est qđ est nigro impmixti⁹. ḡ magis est meritoriū qđ min⁹ habet in se de demerito. sed omnia merita nostra quodāmodo pmixta sunt culpe. ſm illud Esa. xlviij. Omnes iusticie vestre sicut pannus mēstruate. Si ergo in adam ſm statum innocētie merita omnino fuissent impmixta culpe. videtur q̄ ſm statum illum dona gratuita erant multo maioris efficacie. ¶ Item meritum est cum gratia et libertate. arbi. quanto igitur libertas arbi. magis gratie obedit. tanto gratia efficacius in actum suum exit. sed tunc natura magis erat obediens gratie q̄z nunc cum est corrupta ergo tunc dona gratuita erant ad merendum efficaciora. ¶ Item amor visibilium ⁊ sollicitatio circa terrena impedit hominem ne iungatur deo ꝓfecte. Si igitur

in statu primo nulla vigebat in homine cōcupiscentia videk ꝙ deo pfectius ⁊ diuturnius adherebat. ⁊ ita magis ad merendū dispositus erat. Sed cōtra. ij. Thi. ij. Nō coronabit nisi qui legit. cer. ſz magis impugnat homo fm statum nature lapse cū fm statū nature institute. g fibas pugnas vincit. glorioſius triumphat. ⁊ si glorioſius triumphat. maiorem merek coronā. g ꝛc. Item phs dicit ꝙ ars ⁊ virtus est circa difficilia. g si hoc ꝙ se vez est. quāto actus virtutis est difficilior. tanto virtuosior ⁊ quāto virtuosior. tanto ad merendū efficacior. si ergo maior ē difficultas in pficiēdis diuinis mandatis nūc cū esset in statu nature institute. videtur ꝙ maior sit merendi efficacia. Item si homo stetisset. aut xps nō esset incarnatus. aut si esset incarnatus nunq̄ esset passus. sed christus sua passione non sibi meruit ſz nobis. ⁊ tanta merita nostra cū sacra efficaciā habent a passione ⁊ ciuſ fide. si igitur inter omnia quecūq̄ deo placere possunt hoc fuit deo acceptissimū ꝙ xps se obtulit hostiam deo ⁊ patri. ⁊ inde sumunt efficaciam merita nostra. ⁊ illaz efficaciā nō habuissent merita in statu nature institute g videk ꝙ non essent efficaciora. Item natura nō deficit in necessarijs. vt dicit phs. ſz si hoc est vez in natura creata. multomagis verū est in natura increata. ⁊ si diuina puidentia non deficit hominib⁹ & quibus minus cura est. g multominus nec deficit hominib⁹. ſz natura humana magis indiget adiuuari cū idigeret ante lapsum. g videk ꝙ nunc deus det homini fortius ⁊ efficacius adiutoriū. si igitur efficacia meritoꝝ attendit fm magnitudinem charitatis et gratie. videk ꝙ nunc dona gratuita in merendo sint maioris efficacie. ℟. dōm ꝙ efficacia meriti principaliter ex trib⁹ venit. videlicet ex difficultate operis. ex promptitudine voluntatis. ⁊ ex magnitudine charitatis. Difficultas operis multū facit ad meritum. ⁊ adeo facit vt homo qui est multo minoris charitatis cū angelus. possit mereri vt pueniat ad sublimitatem angelicam. fm ꝙ colligitur ex illo qō dicit Matth. xj. de Johanne baptista. Qui minor ē in regno celoꝝ maior est eo. Non em̄ est dubitandū quin Johannes sit exaltatus ad ordines excellentium angeloꝝ. ⁊ tm̄ fm statuz vie minoris charitatis erat cū aliis eoꝝ. Promptitudo etiā voluntatis plurimū facit. sed volūtas prompta fm illud qō habet accepta est ad meritum. Quantūcunq̄ enim sit in homine gratia. nisi sit voluntas gratie cōsentanea. nunq̄ eliciet opera meritoria. ⁊ quanto magis voluntas gratie subiacet ⁊ cōformatur. tanto magis homo in operib⁹ meritorijs exercetur. Magnitudo caritatis est principalior inter omnia que faciunt ad meritum. qz fm illius quantitatē attenditur remuneratio premij substantialis. Pondus em̄ amoris est qō dat valorez operibus meritorijs. Si igitur fiat cōparatio efficacie merendi in donis gratuitis fm statum post lapsum. ⁊ fm statū ante lapsum. respondere potest ꝙ cū tum ad primam conditionem. videlicz cū tum ad difficultatem. efficaciores sunt virtutes nūc cū tunc fuerunt. Nunc enim magis impugnatur ⁊ impugnando pbatur ⁊ examinatur virtus cū tunc. sicut ptz in sanctis martyribus. Et sic pcedunt rationes ostendentes dona gratuita ad merendum esse nunc efficaciora. Quantum aūt ad secundā conditionē scz cū tum ad promptitudinem voluntatis. efficaciores fuissent virtutes in merendo tunc cū nunc. p eo ꝙ voluntas tunc q̄si continue fuisset in bonis operibus deo placentib⁹ sine retardatione. nunc aūt siue ex lassitudine. siue ex surreptione frequenter cessat a bonis operibus. ⁊ intendit aliqñ reb⁹ nociuis. aliqñ inutilibus. tuz ꝓpter difficultatem ad bonum. tum ꝓpter ꝓnitatem ad malum. Et cū tum ad hanc conditionē pcedunt rationes pbantes ꝙ dona gratuita in statu nature istitute fuissent ad merendum efficaciora. ⁊ p hoc patet responsio ad vtrang cū ptem. pcedunt em̄ fm diuersas vias fm quas se habent dona gratuita in merendo sicut excedentia ⁊ excessa. ⁊ reperitur in eis fm diuersas conditiones maioris ⁊ minoris efficacia. ⁊ sic nulla est inter rationes illas repugnātia. Utreq̄ em̄ verum concludunt fm diuersam viam. Si aūt querak vlterius de maioritate efficacie cū tuz ad tertiam conditionē. tunc respondendum ē ꝙ aut fit cō- 32
paratio ꝓticularis ꝑsone ad ꝓticularem ꝑsonā. aut status ad statuz. Si primo mō. dōm est ꝙ se habent sicut excedentia ⁊ excessa. Satis em̄ pbabiliter credi potest ꝙ aliqui sunt qui habent maiorem gratiam aliquib⁹ q̄ fuissent in statu innocentie si adaz stetisset. alij vero minorem aliquibus. sicut dici consueuit cum cōparat⁹ status legis scripte ad statum legis euangelice. Si aūt cōparet generaliter status ad statum. tunc non videk vsqueq̄ cū certum in quo statu dominus homini maius munus caritatis ⁊ gratie tribuisset. p eo ꝙ fm diuersas cōditiones repit maior ⁊ minor idoneitas in homine suscipiēte. Et qō plus est. magnitudo gratie distribute pl⁹ attenditur fm distinctionem distribuentis que cognitionem nostram latet. Nec em̄ pars pbabilior videt ⁊ magis autoritatibus consonat. vt dicam⁹ ꝙ deus maiora munera gratie elargit⁹ est homini lapso cū de disset homini si in statu innocentie pmansisset. tuz qz homo maiori adiutorio gratie indiget. tum etiā qz decet deum de malo maius bonū elicere cū sit illō bonū quod adiuuādo malum nocet. tum etiam quia mediator ⁊ intercessor pro nobis interpellat quem decet exaudiri in omnibus pro sua reuerentia. Unde cum appareat vultui dei semper interpellandum pro nobis. ⁊ pro nobis in cruce oblatus fuerit. ⁊ quotidie offeratur valde probabile videtur ꝙ maius munus gratie tribuatur nobis cū si ipse non fuisset incarnatus vel pro nobis oblatus. Et hoc exprimesse videtur. innui Joh. vij. cum dicitur ꝙ spiritus nondum erat datus. q̄ iesus nondum erat glorificatus. Unde cum ascendit in altum tunc dedit dona hominibus. Ex hac igitur triplici ratione quarum vna est in commendatione misericordie. ⁊ secūda in cōmendatione sapientie. ⁊ tertia in commendatiōe diuine iusticie. satis rationabiliter colligit ꝙ nunc magis sint efficacia dona gratuita ad merēdum cū in statu innocētie. non solum ratione difficultatis. verū etiā rōne gratie. ⁊ caritatis. cuius non absurde dici possit ꝙ maior efficacia erat tunc cū nunc ratione promptitudinis voluntatis. Et hac via pcedunt rationes que ad primaz partem inducuntur. sicut patet intuenti. aliter enim nō cogunt. Nam illud qō primo obijcitur ꝙ maior erat tunc dilectio. quia maior cognitio. dōm ꝙ verum ē de 33
dilectione fm ꝙ tenet se ex parte gratie animam elevātis. Et si obijciatur ꝙ vtraq̄ cōmensuratur cognitioni dōm ꝙ illud non est verum de omni cognitione. sed de 34
cognitione experimentali. hec aūt non magis viguit in primo parente. cū in viris sanctis qui fuerunt et sunt in statu nature lapse. Ad illud vero quod obijcitur 35
ꝙ meritum erat magis impermixtum in statu innocentie. dōz ꝙ hoc venit ex hoc ꝙ voluntas nō est ita prompta propter grauitatem carnis coniuncte. ⁊ pronitatē concupiscentie contracte. ⁊ ratio illa procedit ex parte ꝓmptitudinis volūtatis. siliter ⁊ due rōnes sequētes.

Liber Secundus

Distinctio·xxx·quid sit originale peccatū qđ a pctō primorū parentū fuit causatuz·

In superioribꝫ insinuatum ẽ tē· Pars ista in q magister determinat de hominis lapsu diuisa fuit in tres ptes fm triplicem differentiam corruptionis peccati·in quaz vna psona corrumpit naturam·in altera ẏo natura psonaz·in tertia ẏo psona corrumpit seipsam· Et prima quidem cōsistit in peccato primi parentis·scda in peccato originali·z tertia in peccato actuali· Prima igit parte determinata·aggredit hic magister ptem scdam·Diuidit aūt ps ista in ptes quattuor· In quaz prima determiat quid sit originale peccatum· In secunda ẏo qualit̄ traducatur·j·dis·xxxj· Nunc superest inuestigare tē· In tertia ẏo qualiter deleat·j·dis·xxxij· Qm̄ supra dictuz est pctm̄ originale esse viciū tē· In quarta ẏo determinat·vtrum peccatū originale multiplicet̄ z intendat̄ p peccata parentū primoz·j·dis·xxxij· Predictis adjcendum est tē· Prima ps que continet̄ psentem dis·diuidit in tres ptes· In pma ponit ptem phemialez· In secunda determinat ꝓpositum principale·ibi· Hic primo videndū ẽ tē· In tertia determinat quandā incidentem dubitationem de veritate humane nature·ibi· Ad hoc aūt qđ dixim⁹ in adam fuisse tē· Prima z tertia pte remanente in diuisa·media ps diuidit in tres· In pria inquirit vtrū peccatum primoz pentū sit originale vel actuale· In secunda supposito qđ sit originale·inquirit vtrum sit pena vel culpa·ibi· Qđ diligenter inuestigādum est quid sit tē· In tertia inquirit vtrū sit cōcupia vel alia culpa·ibi· Nunc supest videre quid sit illđ peccatū tē· Hoz aūt ptiū subdiuisiones in ꝑa plane sunt·

Ponit ptem phemialem ostendens qđ pdaz peccatum z pena transijt in posteros· a

D·XXX In superioribꝫ insinuatum est licet exꝑte (non em̄ pfecte sufficimus exponere) qualiter primꝰ hō deliquerit· z quā ꝓ peccato penam subierit·quibus adjciēdum est pctm̄ simul ac penam ꝓ eum transisse in posteros·sicut apl̄s oñdit inquiens·Sicut ꝓ vnū Roz·v· hominē pctm̄ in hunc mundū intrauit·ita in oēs homines moꝛs ptransijt·

Determiat ꝓpositū principale·oñdens vtrū illud peccatū fuerit originale·vel actuale· b

Hic primo vidēdū est qđ fuit illud pctm̄·originale scz an actuale·z si de originali intelligat̄·ꝑiter quid sit originale pctm̄·z quare dicat̄ originale·z quō ptransierit vel ptranseat in omnes diligēter inuestigandū est·Quibusdaz placuit de peccato actuali ade illud accipe·asserētibꝰ hoc apostolum sensisse cum inferius ait·Sicut ꝓ inobedientiā vnius hominis pctōres cōstituti sunt multi·ita tē·Euidenter inquiunt etiā ipo noie exprimit apl̄us pctm̄ qđ ꝓ vnū hominē intrauit in mūdum·scz inobedientiaz·Inobedientia vero peccatum actuale est·

Quō pctm̄ intrasse in mūdū dicūt· c

Hoc aūt dicunt intrasse in mundū non traducti one originis·sz similitudie ꝑuaricatiōis·omnes·qz in illo vno peccasse dicunt·qz omnibꝰ ille vnꝰ peccandi exemplum extitit· Hoc male senserūt quidā heretici qui dicti sunt pelagiani· De quibus Aug·in li·de baptismo ꝑuloꝛ cōmemoꝛat dicens·Sciendū ẽ inquit hereticos quosdā qui nominati sunt pelegiani dixisse pctm̄ prime trāsgressionis in alios homines nō ꝓpagatione sed imitatione transisse·vñ etiā in ꝑuulis nolunt credere ꝓ baptismū solui originale peccatū·qđ in nascentibus nullū esse oīno contendunt·sz eis dicitur·qz si apl̄s pctm̄ imitationis nō ꝓpagatiōis intelligi voluisset·ei⁹ principē nō adā sz diabolū diceret·De q̄ in li·Sap̄·dr·Inuidia diaboli mors introuit in orbem terraz· Et qz nō vult intelligi ꝑ esse factū ꝓpagatione sz imitatione·ꝑtinuo subiunxit scriptura·Imitant̄ aūt eum q̄ sunt ex parte ipsius·Imitant̄ quidē adā quotqt̄ ꝓ inobedientiā transgrediunt̄ mandatū dei·Sz aliud est qđ exemplū est voluntate peccantib⁹·aliud qđ ozigo est cū pctō nascentib⁹·Nō ẽ igit̄ accipiendum pctm̄ ade transisse in oēs imitatiōis tm̄ exēplo· sed ꝓpagatiōis z originis vicio·

Hic apit illđ esse pctm̄ originale quod transit in posteros. d

Et est illud pctm̄ originale·vt apte Aug⁹·testat qđ ꝓ adā transiuit in oēs ꝓ eius carnē viciatā cō cupiscentialiter generatos·

Supposito qđ pctm̄ ꝓmoꝛ pentū sit originale· inquirit vtrū sit pena vel culpa· e

Qđ diligenter inuestigandū est·qd sit· De hꝭ sancti doctoꝛes sub obscuritate locuti sunt·alz scolastici doctoꝛes varia senserunt· Quidā em̄ putant originale peccatū esse reatū pene ꝓ pctō ꝓ Quomodo dicti sum⁹ pene tpali z eterne ꝓ primi hois actu ali pctō·qz ꝓ illo vt aiūt oīnib⁹ debet̄ pena eterna·nisi ꝓ gratiā liberet̄· Juxta hoꝛ sentētiā oꝛtz dici originale pctm̄·nec culpā esse nec penā· Cui pā nō esse ipsi fatent̄·pena qđ fm eos eē non pōt· Quia si debitū pene originale peccatū ẽ·cū debitū pene nō sit pena·nec originale pctm̄ ẽ pena· Qđ etiā quidā eoꝛ admittūt·dicētes in scriptura originale pctm̄ sepe noīari reatū·z reatū ibi i telligūt (vt dictū ẽ) obnoxietatē pene·z ea rōne asserunt pctm̄ originale dici eē in ꝑuulis·qz ꝑuuli ꝓ illo primo pctō rei sunt pene·sicut ꝓ pctō inipqui pentis aliqñ exulant filij fm iusticiā foꝛi·

Qđ originale peccatum est culpa autoritatib⁹ probat· f

Sz qđ originale pctm̄ culpa sit·plurib⁹ sctoꝛ testimonijs edocet̄ sup exodi·vbi dr· Primogenitus Exo·xiij asini mutabis oue· Sꝛeg·ait· Omēs in pctis nas Sꝛeg·

¶ Quid noīe ꝓcupiscētie ītelligatur q̄ ꝺr fomes pcti· ¶ h

Noīe aūt ꝓcupiscētie nō actuz ꝓcupiscēdi ſz viciū primū ſignificauit· cū eā dixit legez carnis Vñ idē in tractatu de ℞bis apli ait· Semp pugna ē in corpore mortis hui⁹· q̄ ipa cōcupiscentia cū qua nati ſum⁹· finiri non pōt q̄diu viuimus· Quotidie minui pōt· finiri nō pōt· Que aūt eſt ꝓcupiscētia cū qua nati ſum⁹· viciū vtiq; ē q̄ pnlū habilē ꝓcupiscere facit· adultū etiam ꝓcupiscentē reddit· Sicut eñ in oculo ceci in nocte viciuz cecitatis eſt· ſz nō apparet nec diſcernit inter videntē z cecuz niſi luce veniente· ſic in puero vicium eſſe nō apparet donec etatis ꝓfectiorīs tps occurrat· quiori· z ſic dicī tur fomes· Uel etiā in diſpoſtō ne ꝓxima· z ſic ꝺr ꝓcupiſcentia Habet etiā com parari ad illō p q̄ inclinat· z ſic dicīt lex mēbroꝝ Habet etiā com parari ad illō cō tra q̄· Et ℔ duplicater· vel inq̄ tū difficilē reddit ad bonum· z ſic ꝺr lāguoꝝ natureꝝ· vel inq̄tuz ꝑdominat volū rati vt curuet eā in malū· z ſic ꝺr tyrānus· Et ſic ptz q̄ ſm diuerſas cōpationes diuerſis nomiā tur nominibus·

¶ Qz p adā originale peccacū in oēs intrauit· i· concupiſcentia· ¶ i ¶

Ex his dak intelligi q̄d ſit originale pctñ· ſcz viciū ꝓcupiſcētie· q̄d in oēs ꝓcupiſcētialiter natos p adā intrauit eoſq; viciauit· Vñ Aug⁹· in lib· de baptiſmo puuloꝝ· Adā pter imitationis exēpluz occulta etiā rabe carnalis ꝓcupiſcētie ſue· tabifi= cauit in ſe oēs de ſua ſtirpe vēturos· Vñ aplus recte ait· In quo oēs peccauerūt· Circūſpecte z ſine ambiguitate dicit hoc aplus· Siue eñ intelligatur in quo hoī e ſiue in q̄ pctō ſanū eſt· In adā eñ oēs peccauerūt vt in materia· nō ſolū ei⁹ exēplo vt dicūt pelagiani· Oēs eñ illevn⁹ hō fuerāt id eſt in eo materialiter erāt· Manifeſtū eſt itaq; oēs in adā peccaſſe· q̄ſi in maſſa· Ipe eñ p pec catū corruptus· ꝺs genuit oēs nati ſūt ſub peccato· Ex eo igit ſicut cū cri ꝓſtituti ſunt pcōres· ita et in illovno pctō q̄ intrauit in mūdū· recte omnes dicūtur peccaſſe· quia ſicut ab illo vno homine· ſic ab eodem vno pctō imunes eſſe nō poſſūt niſi ab eius reatu p xpi baptiſmū· abſoluantur· Alia ergo ſunt ꝓpria peccata in q̄bus tātū peccant quorū peccata ſūt· Aliud hoc vnū in q̄ oēs peccauerūt· i· ex quo oēs peccatores ꝓſtituti ſūt·

¶ Quod ſit illud peccatū in quo oēs peccauerunt· ſcz originale quod ex inobedientia proceſſit·

k

¶ Hoc eſt originale pctñ quo pcōres naſcūtur oēs cōcupiſcētialiter geniti· q̄d ex adā ſiue ex ei⁹ inobia emanauit z i poſteros demigrauit· Unde aplus ꝓſequēter· p inobediētiā vni⁹ hois· multos dicit ꝓſtitutos cē pcōres· q̄ē actuale pctñ· Cū aūt dixerit pvnū hoīem pctñ intraſſe i mundū· z in eo oēs peccaſſe· q̄d de originali dictū eē

Aug· in li· de bapt· p· uul· q̄uo ītelligat i q̄ oēs peccauerunt·

Eee

Aug⁹· Aug· q̄s in li· de natura z gra· de ℔ eodem ſic ait· Oēs (vt ait aplus) peccauerūt· vtiq; vel in ſeipis vel in adā· q̄ ſine pctō nō ſūt· vl q̄d originalit cō traxerūt· vl q̄d malis moꝝib⁹ addiderūt· ¶ Pctñ eñ primi hois nō ſolū ipm· ſz oē necauit gen⁹ hu manū· q̄ ex eo dānationē ſil z culpā ſuſcepimus

Rom· v· Idē ſup ps· l· Q̄d de corpe mortuo ſeminat· cum vinculo pcti originalis naſcit z mortis· Ideo igitur ſei liq̄tatib⁹ ꝓceptū dicit dauid· q̄ in oīb⁹ trahitur iniq̄tas ex adā z vinculū mortis· Nemo eñ naſcit· niſi trahēs penā z meritū pene· Merituz aūt pene pctñ eſt· Dis g̃ q̄ naſcit p carnis cōcupiſcentiā· pctñ trahit· ¶ Pctñ itaq; originale culpa ē quā oēs ꝓcupiſcētialiter ꝓcepti trahūt· Unde et nullaten⁹ dubites oēm hoīem q̄ p cōcubitum viri z mulieris ꝓcipit· cū originali pctō naſci· impietati ſubditū· morticiq; ſubiectū· z ob ℔ natura ire naſci filiū· a qua nullus liberat niſi p fidē mediatoris dei z hoīm· ihs z alijs auctoritatib⁹ eui dēter oñdit pctñ originale culpā eſſe· z in oībus ꝓcupiſcentialiter gentis trahi a parētib⁹· ¶

Aug· in li· de bapt· p· uul· q̄uo ītelligat i q̄ oēs peccauerunt·

Ecclēſia dogmatibus

1 a ¶ Circa iſtam litterā notandū q̄ cum magiſter noīet pctñ originale octo noīb⁹ ſcz originale peccatū· legē carnis cōcupiſcibilitatē· fomitē· cōcupiſcētiam· legez membroꝝ· languorem nature· tyrānum· gūo diſtinguat illa noīa dōm q̄ originale pctñ habet cō parari ad id a q̄ eſt· z ſic dicit originale pctñ· q̄a eſt ab origine· dicitur etiā lex carnis· q̄· cōtrahit mediante carne Habet etiā com parari ad iſtud ad q̄d ē· ſiue ad q̄d inclinat· z ℔ vel in diſpoſitō ne remota· z ſic dicit ꝓcupiſcibilitas· Uel in diſpoſitione ꝓpin

a ¶ Inquirit vtrū pctñ originale ſit ꝓcupia vel alia culpa· ¶ g

a Nunc ſupeſt videre q̄d ſit ipm originale pctñ· Q̄d cū non ſit actuale· nō eſt actus ſiue motꝰ aie vel corpis· Si eñ actus eſt aie vel corporis· actuale itaq; pctñ eſt· Sz actuale nō eſt· nō eſt g̃ actus vel motꝰ· Quid g̃ originale pctñ· ꝺr fomes peccati ſcz ꝓcupiſcentia vel ꝓcupiſcibilitas q̄ dicit lex mēbroꝝ· ſiue lāguor nature· ſiue tyrannus qui eſt in membris noſtris ſiue lex carnis· Vñ Augꝰ· in li· de baptiſmo paruuloꝝ· Eſt in nobis ꝓcupiſcentia q̄ nō eſt p mittenda regnare· Sūt z eius deſideria q̄ ſūt actuales ꝓcupiſcentie q̄ ſūt arma diaboli· q̄ veniunt ex lāguore nature· Languor aūt iſte tyrānus eſt q̄ mouet mala deſideria· Si g̃ vis cē victor tyrāni atq; inermem inimicū inuenire· nō obedias cōcupiſcentie male· Ihs verbis oñditur fomitē peccati eſſe cōcupiſcentiam·

oportet accipi.

¶ Ex q̄ sensu dictū est p inobedientiā vn⁹ multi ꝓstituti peccatores. l

Q̄d g̃ ait. p inobedientiā vn⁹ multi ꝓstituti sunt pct̄ores. eo sensu dictū esse intelligēdū est. qz ex inobediēcia ade. s. ex pct̄o actuali ade ꝓcessit originale pctm̄ q̄ oēs pct̄ores nascunt. vt r in illo esset. r in oēs transiret.

¶ Q̄ pctm̄ originale in adā fuit r ī nobis ē. m

Ulū Aug. Juliano heretico nullū pctm̄ in puulis eē cōfitenti rndens apte asserit pctm̄ originale ex volūtate ade ꝓcessisse. ac pei⁹ inobediē-
Questio Juliani. P°. Aug. tiā ī mūdū intrasse. Querit em̄ Julian⁹ p q̄d peccatū inuenit in puulo. ita inq̄ens. Mō peccat iste q̄ nascit. Mō peccat ille q̄ genuit. Mō peccat ille q̄ ꝓdidit. Per q̄s igit̄ rimas int̄ tot p̄sidia inocētie pctm̄ fingis ingressū. Et rndet scta pagina.
Questio Juliani. Per vnū hoiem pctm̄ ī trauit ī mundū. p vn⁹ inobedientiā ait Aplꝰ. Quid q̄rit ampli⁹. q̄d q̄rit apti⁹. Jtē inq̄t Julian⁹. Si p hoiem pctm̄ ī trauit in mundū. pctm̄ vel ex volūtate ē. vl ex natura ē. Si ex volūtate ē. mala ē volūtas q̄ pctm̄ facit. Si
P°. Aug. aūt ex natura ē. mala ē natura. Cui rndeo. ex volūtate pctm̄ ē. Querit forte. Utrū originale peccatū ex volūtate sit. Rndeo. p̄fus r originale peccatū ex volūtate eē. qz ꝫ ex volūtate p̄mi hois seminatū est vt in illo esset. r in oēs transiret.

¶ Obiectio quozūdā cōtra id q̄d supra dictū est oēs in adā fuisse homines. ll

Ad hoc aūt q̄d dixim⁹ in adā fuisse oēs hoies. q̄dā xboz sectatores sic obijciūt dicētes. Mon ois caro q̄ ab adā traducta est. ī eo simul existere potuit. qz multo maioris q̄titatis ē q̄s fuit corp⁹ ade. In q̄ nec tot etiā a thomi fuerī q̄t ab eo hoies descenderūt. Quocirca vex nō esse asserunt sbam vniuscuiusq̄ in primo fuisse parēte.

¶ Q̄o oēs dicunt in adā fuisse q̄n̄ peccauit fm rōnem seminalē. r q̄o ex deo descēderint. sz legē ꝓpagationis. o

Quib⁹ rnderi p̄t. q materialit atq̄ cāliter. non formaliter oz fuisse in p̄mo hoie oē q̄d in hūanis corpib⁹ naturaliter ē descēditq̄ a p̄mo parēte lege ꝓpagatiōis. r in se auctū r multiplicatū ē nulla exteriori sba in id trāseūte. r ip̄m in futuro resurget. Fomētū quidē hz a cibis. sz nō quertunt. Quō p. cibi in hūanā sbam. q̄ sez p ꝓpagationē descēdit pagationis defendit. ab adā. Trāsmisit em̄ adā modicū q̄d de sba sua ī corpa filioz q̄n eos ꝓcreauit. i. aliq̄d modicuz de massa sbe ei⁹ diuisū ē. r in de formatū corpus filij suiq̄ multiplicatione sine rei extrinsece adiectione auctū ē. Et de illo ita augmētato aliq̄d inde se parat vñ formanf posteroz corpa. r ita ꝓgredit ꝓcreatiōis ordo lege ꝓpagatiōis vsq̄ ad finem hūani gn̄is. Itaq̄ diligēter ac ꝑspicue intelligentib⁹ ptz oēs fm corpa in adā fuisse p seminalē rōnem. r ex eo descēdisse ꝓpagatiōis lege.

¶ Q̄ nihil extrinsecū ꝙuertit in hūanam sbam q̄ est ex adaz. p

Q̄ xo nihil extrinsecū in hūani corpis naturam trāseat. veritas in euāgelio significat dicēs. Oē q̄d intrat ī nos in ventrē vadit r i secessū emittit. Quod etiā rōne oñdi p̄t hoc mō. Puer q̄ statim post ortū mozit. in illa statura resurget quam habitur⁹ erat si viueret vsq̄ ad etatē. xxx. annoz nullo vicio corpis impedit⁹. Clū g̃ illa sba q̄ adeo pua fuit mortua. in resurrectōe tā magna erit. ni si sui in se multiplicatiōe. Clñ apparet q̄ etiā si viueret. nō aliūde. sz in se augmētaret illa sba. Sicut costa de q̄ facta ē mulier. r sicut panes euāgelici. Mō inficiamur tñ q̄n cibi r humores i carnez r sanguinē trāseūt. sz nō in veritate hūane nature q̄ a p̄mis descēdit pentib⁹. q̄ sola in resurrectione erit. reliq̄ xo caro ī quācibi trāseūt tranq̄ superflua in resurrectiōe deponet. q̄ tñ ciboz aliarūq̄ rerū fomētis coalescit.

HD intelligentiā but⁹ ptis fm tria q̄ determinat mgr̄ in lra incidit hic q̄stio circa tria. Primo nā q̄ q̄rit de originalis pct̄i entitate. Scōo de q̄ditate. Tertio r vltimo de veritate hūane nature. Quātū ad primū articulū q̄runt duo. Primo q̄rit vtrū corruptio q̄ est in natura hūana insit ei ex primo ortu sue ꝓditionis. vel ex merito p̄me trāsgressionis. Scōo dato q̄ merito trāsgressionis est q̄stio. vtrum ꝓpter pctm̄ ade hūana natura sit corrupta penaliter tm̄. an etiā penaliter r culpabiliter. ¶ Questio I a

Utrū corruptio quā videmus in hūana natura insit ei ex sue cōditionis primordio. an ex pct̄i merito. Et q̄ nō insit ex sue ꝓditionis p̄mordio. sed ex pct̄i merito. vide
2 tur tā ex ordine diuine iusticie. q̄s ex ordine sapiētie. q̄s etiā ex ordine bonitatis. Est em̄ triplex ordo in creaturis. q̄ p iusticiā fit remuneratio ordinationū r merito-rum. q̄ sapiētiā xo ordinatio partiū ad seinuicē. q̄ bonitatem xo ordinatio rez in suū finē. Ex pte diuine iusti-cie arguit sic. Nullus affligit pena nisi p̄cedat culpa. sed nihil aliud est pena q̄s passio inuolūtaria in rōnali creatura. g̃ nullo mō talis passio fuit in hoie antēq̄s p̄cessit in eo culpa. igit talis corruptio nō fuit in hūana natura a p̄mordio siue ꝓditiōis. sz ex merito trāsgressionis. ¶ Jtē a sūma eētate iusticie nulla ꝓcedit curuitas vel obliq̄tas. sz hūana natura nō solū corrupta est corruptione penalitatis. verū etiā corruptione carnis. q̄ videm⁹ hoies ex corruptiōe sibi indita inclinari ad malum. g̃ nunq̄s a diuina iusticia ꝓcessit q̄ hūana natura sit corrupta in sui p̄mordio. g̃ si corrupta est hoc est solum peccati merito. ¶ Ex ordine aūt sapiētie arguit sic. vbicūq̄ est sūma sapientia ibi est sūma pulcritudo. sic exponit aug. in li. de tri. ibi qualiter species appropriatur filio. sed a sūma pulcritudine nihil ꝓcedit sedū aut turpe. nihil q̄ rōnalem offendit aspectū. sed in hoiero-nē vrente sūt alique passiones cōnaturales de quibus rōnabiliter erubescit. g̃ passio talis nunq̄s fuit in hoie.

sua prima origine. ꝛ fuit sic. vel merito trāsgressionis. ḡ ꝛc. ¶ Trēvbicūq; intelligit sūma sapiētia. intelligit sum ma veritas. ꝛ summa eqlitas. sz a sūma eq̄litate nulla debet pcedere ip̄roportionabilitas. sed duratio ꝛ ser/uatio corp̄is fm statū p̄ntis miserie ē imp̄roportionabi lis aīe q̄ est ei⁹ forma. qz hoc est tpale. illud ppetuū. ḡ nū q̄ būana natura sic pducta fuit in sui primordio a sum ma sapiētia. ḡ vī q̄ cecidit ex ppria culpa. Ex ordine di uine bonitatis arguit sic. A summa bonitate nihil pce dit qđ sit magis ppinquū ad malū q̄ ad bonū. cū vni/uersa. ppter semetipm sūma bonitas operet. sz sensus ꝛ cogitatiões hoīm pna sūt ad malū ab adolescentia sua fm q̄ dicit sacra scriptura. ḡ i illa corruptiõe in qua est nō fuit būana natura a sūma bonitate pducta ¶ Item nihil qđ pcedit a sūma bonitate est dignū maledictiõe sed multe sūt in nobis passiones digne maledictiõe. p/ pter qs tā Job q̄ Hieremias maledixit diei sue i q̄ na tus ē. ꝛ i lege maledicebañ steriles mulieres. ḡ nō vī q̄ būana natura in ea corruptione qua nūc ē creata sit a sū ma bonitate. vī igit q̄ in hāc corruptionē ꝛ statū deue/nit merito culpe. cū h̄ sit ꝺtra ordinē bonitat̄. sapiētie ꝛ iusticie. ꝺtra quē ordinē inconueniēs ē deū aliq̄d face/re. Sz ℈. ꝓmo ondit q̄ h̄ nō repugnet ordini diuīe iusti cie. qz nō ē maioris inocētie hō q̄ sit ouis vel agnus. sz ouis mortalis ꝛ passibilis pducta fuit a deo. ita q̄ i nul lo ex h̄ derogat diuine iusticie. ḡ pari rōne vī q̄ si talē pduxisset hoīem. qualis nunc est. non videretur i aliq̄ de rogari eidē. ¶ Itē q̄ nō repugnet ordini sapiētie vī. fm idē exēplar fm qđ de⁹ pduxit hoīem ꝺ ē ra. pduxit etiaz alia animātia ꝛ corpa mixta. sz h̄ nō repugnat pulcritu dini diuini exēplaris q̄ ex q̄uor elemētis cōpositā sūt corruptibilia. imo h̄ facit ad ordinē vniuersi. sic in plu ribꝫ locis oñdit Aug. ḡ nō vī cē ꝺtra ordinē sapiētie. si de⁹ easdē ppietates ꝛ passibilitates a natura ididit ho minibꝫ qs etiā dedit alijs aialibꝫ. ¶ Itē q̄ nō sit ꝺ ordi/nē bonitatis diuine vī. Ad summā ei bonitatē spectat dare vnicuiq; inclinationē cōpetētē sue nature. sz sicut aīa rōnalis delectari h̄z in bono simplr. ita ꝛ sensibilis in bono vt nūc. ꝛ sic ēra h̄z q̄escere deo. sū. ita ꝛ ignis sur sū. si igit de⁹ oīb⁹ dedit ꝓpias inclinatões. igit a ꝓmaria hoīs ꝟstitutiõe erat diuersitas appetituū i sensibili ꝛ rō nali. erat nihilomin⁹ appetit⁹ diuersus i elemētis corpa ꝟstitutibꝫ. si igit diuersitas ꝓme inclinatiōis facit re/bellionē. ꝛ diuersitas scōe inclinatiōis iducit tēptatio/nē. vī q̄ si h̄ mō ꝺditus eēt. i nullo derogaret ordini bo nitatis diuine. ¶ Itē q̄ talis fuerit hō ꝺditus. vī pos/se p̄suaderi ex rōne sumpta fm ꝓncipia naturalis phie. Cū em̄ hō sit minor mūdus ꝓpter quē oīa facta sunt. de bet h̄re naturalē cōformitatē ad mundū maiorē q̄ ꝓpter ipm fctus ē a sua ꝓmaria cōditiõe. sz ita videm⁹ i mato/ri mūdo q̄ inferiores orbes ℈rio motu mouētur orbi su periori fm q̄ dicūt phi naturales. ḡ pari rōne vī q̄ i ho mine q̄ natura portio sensitiua moueat ℈ iudiciū rōnis sz hec ē corruptio q̄ in nobis ē maxime inordinata. si igi tur hec ē a ꝓma ꝺditiõe. vī q̄ oīs alia. ¶ Itē h̄ vī alia rō q̄ virt⁹ ē difficilimor operatiua. nec ē aliq̄ virtutis laus vbi nulla ē difficultas. si ḡ hō fuit ꝺditus ad virtutē di spositus. vī q̄ a sua ꝓma ꝺditione habuit difficultatez faciēdi bonū ꝛ vitādi malū. ꝛ in tali fuisset dispositꝰ q̄ oīs ꝟtus h̄e posset in eo suū vsū. ḡ vī creat⁹ fuisse cum hmōi corruptiõibꝫ ¶ Itē h̄ vī rōe sumpta fm ꝓncipia theologie. dicit ei p scriptura spūssct̄. q̄ via pueniendi ad gl̄iam ꝛ sublimitatē ē p ignominiā ꝛ humilitatē. via pueniēdi ad coronā ē p tēptationē ꝛ pugnā. via pueniē/di ad quietē a trāq̄llitatē est p labores ꝛ tribulationes. si igit hō debuit sic fieri q̄ esset dispositus peruenire ad gloriā. ꝛ victoriā ꝛ pacē pfectā. vī q̄ būana natura i pe nalibꝫ ꝛ corruptibilibꝫ iq̄bꝫ nūc est a sue cōditiōis pri/mordio fuerit cōstituta. ¶ R⁹. dom̄ q̄ absq; dubio na/tura būana in has tēptatiões delecta ē merito pene p/uaricatiōis. nō instituta a ꝓmordio sue cōditiōis. h̄ em̄ ꝟitas p̄dicat. sacre scripture auctoritas ꝺfirmat. rōnis pbabilitas manifestat. Fides h̄ clamat ꝛ dicit filiū dei passū esse. vt nos a morte eriper in quā nos induxerat ꝓmus parēs. Sacre scripture auctoritas cōfirmat. qz ꝺ Beñ. q̄. qualiter hō p culpā inobedictie penā mortali/tatis incurrerit. Rō aūt h̄ manifestat sicut ꝓius i op/ponēdo monstratū est. cū ex ordine q̄ respicit diuinā iu sticiā. q̄ etiā ex ordine q̄ respicit sapientiā. q̄ ex ordine 4
q̄ respicit bonitatē summā. ¶ Attendēdū ē tm̄ q̄ rō im i quirēdo dupl̄r p̄t ꝓcedere. aut put ē aduta radio fi/dei. ꝛ sic ꝓcedit aspiciēdo ad causas supiores. aut put iudicio ꝓpo relicta ē. ꝛ sic ꝓcedit respiciēdo ad naturas ꝛ cās iferiores. Alcḣrit ei p viā sensus ꝛ expientie. Da/mo mō rōcinañ doctores catholici ꝛ fideles circa ea q̄ sūt fidei. ꝛ fm hūc modū rōcinandi multū est h̄ cōsonū rōni q̄ de⁹ i tāta miseria ꝛ calamitate i q̄ nūc ē hoiem a ꝓncipio nō fecerit. imo dicere ℈riū magne ipietatis vī ee pie ꝛ sane mēti. Scōo mō rōcinādo ꝓcesserūt phi q̄ nō aspexerūt in hoīs cōditiõe suū ꝓncipalez actorē. sed aspexerūt ꝓncipia cōponētia ꝛ opatiões q̄s hz p̄stutē nature. ꝛ fm hūc modū rō p̄t⁹ discordat v̄itati catho/lice q̄ cōcordat. Et hec ē rō q̄re phi q̄ fuerūt tāte veritatis indagatores nō puenerūt ad lapsus būani cōditio/nē. qz eis videbat cē valde rōnabile hoīem sic fuisse cōdi tū. cū tm̄ catholicis doctorib⁹ nō solū fide. sz etiā rōnum cuidētia certitudinaliter ei⁹ ℈riū appareat ee vez. Um̄ 5
ꝛ rōnes q̄ h̄ oñdunt sūt cōcedēde. ¶ Ad illud q̄ qđ ꝓmo obr̄. q̄ de⁹ fecit passibilē ouē q̄ tm̄ nō peccauit. dom̄ q̄ nō ē sīle de hoīe ꝛ de oue. hō em̄ q̄ rōnis p̄ticeps ē. capax ē btitudinis ꝛ iusticie. ꝛ p oppositū culpe ꝛ miserie. Um̄ sic in hoīe obligari culpa est. sic ꝛ pati pena ē. in oue au tē neutrū ꝺtingit repiri. iō passibilitas ouis nihil facit ad ordinē nec ℈ ordinē diuine iusticie. cui⁹ est ℈siderare meritoz exigentiā. nō sic aūt est de passiõe in natura hu mana ¶ Ad illud qđ obr̄ q̄ fm idē exēplar alia genera 6
aialiū facta sūt corruptibilia. dom̄ q̄ non est sīle p eo q̄ alia aialia ab hoīe nō h̄nt formā cōpletiuā incorrupti/bilē. in solo aūt hoīe aīa est imortalis p naturā. sicut oñ sum fuit supr̄. ꝛ iō mortalitas in alijs aialibꝫ non ponit aliquā proportionē pfectibilis ad suā pfectionē sic po/nit in hoīe. ac p hoc nec ita repugnat mortalitas i alijs aialibꝫ ordini quē sapiētia dei seruat in rez ꝺditione si/cut mortalitas repta in hoīe. ¶ Ad illud qđ obr̄ q̄ sum 7
me bonitatis est dare vnicuiq; inclinationē suā. dom̄ q̄ h̄ vez est saluo ordine q̄ attēdit inter res fm q̄ cōpa/rantur adinuicē. qm̄ bonitas nō p̄iudicat sapiētie. sz qz fm ordinē nature corpus debet esse subiectū aīme. ꝛ sen sualitas subiecta debet cē rōni. sic debuit de⁹ dare incli/nationē tā corpi hoīs q̄ sensualitati carnis q̄ in nullo p̄iudicaret rectitudini rōis. ꝛ hinc est q̄ ꝛ si sensualitas bonū vt nūc appeteret. nulla tm̄ erat rebellio in ꝓmo ho mine. qz tm̄ appetebat sicut rō dictabat. nunc aūt est re/bellio. qz p̄ter iudiciū rōnis frequēter appetit. ꝛ ꝓpter h̄ brutales effecti sum⁹ ꝛ iumētis insipientibꝫ cōpati. cum tm̄ hō i primordio ꝺditus fuerat in honore ꝛ dignitate 8
rōnis. Et p h̄ manifesta ē rn̄sio ad sequēs obiectū qđ obr̄cit de diuersitate motuū orbiū celestiū. qz si videat ibi esse ℈rietas. nō tm̄ est ibi ℈rietas. imo ordinatio re/

cta. p eo q̄ spera supior mouet semp inferiorē. t nunq̄ inferior superiorē. nūc aūt in nobis nō est sic p eo q̄ videmus aliā legē in mēbris nr̄is repugnātē legi mētis nr̄e et captiuantē nos in seruitutē pcti. ¶ Ad illō q̄ obr̄
9 q̄ virt⁹ est difficilimor̄ opatiua. dōr̄ q̄ q̄dā est difficultas q̄ venit ex opis gñe. q̄dā vo q̄ venit ex defectu opantis. Prima difficultas est de eēntia virtutis. Virt⁹ em̄ inq̄tū v̄tus circa magna ꝺsistit t ardua. hec aūt difficultas in primo fuit sic. Nō em̄ ita pfecte deo obediuisset. t ita pfecte deo adhesisset. sicut perfectio v̄tutis obedietie t amicicie hꝫ requirit. t sic de alijs v̄tutib⁹. Est t alia difficultas q̄ venit ex defectu opantis. t ista q̄dem nō est de eēntia v̄tutis. imo accidit virtuti p̄m q̄ v̄tus ē t iō ad hoc q̄ hō eēt v̄tuosus nō oportuit hāc difficultatē reperi in hoīe i p̄mordio. Et q̄ illud sit verū hꝫ planū est. q̄nto em̄ alicui magis pficit in v̄tute. tanto magis opatur cū minori difficultate ex pte sua. si igit hec difficultas eēt de v̄tutis eēntia. p̄m q̄ hō pficeret. minueret i eo
10 v̄tutis excellētia. qđ falsū nemo esse dubitat. ¶ Ad illud aūt qđ obr̄ devia quenīdi ad salutem p̄m sacre scripture instructionē. dōm q̄ scriptura sacra tradita ē homini lapso. t documēta tradit p q̄ ꝺducat ad patriā. Vnde q̄ cōperit statui pūri. iō ex his nō pōt argui q̄ talis deberit hō fieri. vt p̄hācvtā deveniret. tales em̄ in se sūt valde asperе. Si em̄ hō non peccasset. nō cū asperitate sz cū omni lenitate quenisset ad suū finē. Et est simile. q̄ sanitas ꝺseruatur p bona cibaria t suauia. sz non recuperat nisi p potiones amaras.

¶ Questio II b

¶ Utrum merito prime trāsgressionis būana natura fuerit corrupta penaliter tm̄. an etiam culpabiliter. Et q̄ culpabiliter corrupta sit v̄r. Ro. v. Sicut p vnū hominē pcm̄ intrauit in mundū. t p pcm̄ mors. ita t ī oēs hoīes mors ptransit in quo omēs peccauerūt. Ex isto v̄bo colligit q̄ oēs in adā fuerūt infecti t pctōres cōstituti. Si forte dicas sicut dicūt pelagiani q̄ ptrāsit per imitationē. Cōtra. Eph. ij. Eram⁹ natura filij ire sicut et ceteri. sz nemo est filius ire nisi p culpā. si g̃ p culpā omnes eram⁹ filij ire. oēs p naturā ꝺtrahim⁹ culpā. g̃ ī ceteris natura būana culpabiliter ē infecta. ¶ Itē Job. ij. Nisi ꝺs renatus fuerit ex aqua t spūs. t̄c. sz nullus a p̄mio eterno excludit nisi p pctō. si igit oēs nō baptizati excludūtur siue sint parui siue adulti. g̃ omēs ex q̄ nati sunt hñt culpā. sz nō culpā quā fecerūt. cū huic sententie subiaceāt añ vsum rōnis. sicut ptz in paruulis īcircūcisis. Ben. xvij. igit hec est culpa q̄ p naturalē generationē reperitur in q̄libet. g̃ t̄c. ¶ Itē si tota natura essz in vna psona. corrupta illa psona q̄tū ad esse. necesse est totā naturā corrūpi q̄tū ad esse. g̃ pari rōne si corrūpetur q̄tū ad bñ esse. corrūpetur tota natura q̄tū ad bene eē. sicut em̄ sequit. si adā morit. hō morit. cū igitur tota natura esset in adā q̄n peccauit. v̄r q̄ tota ī eo peccauerit. ac p hoc tota in oib⁹ t singulis culpabiliter infecta fuerit. Itē venenato fonte. p ꝺsequēs venenātur t riuuli a fonte pcedentes. si igit oēs hoīes processerūt ab adā sicut rami a radice. t riuuli a fonte. t ipse corruptus fuit morbo ꝺcupiscētie qui fuit in eo culpa. videtur q̄ ceteros corrupit eodē corruptionis genere. t ita culpabiliter. ¶ Itē sicut se hz innocens respectu innocētis generādi. sic pctōr respectu peccatoris. sz si adam stetisset in sua innocētia oēs filios genuisset innocētes g̃ tota humana natura esset innocēs t pura q̄tū esset ex ipo. hoc satis planū est. g̃ pari rōne cū peccauit. totam būanam naturā cōstituit peccatricem. ita q̄ oēs filios gigneret pctōres. ¶ Itē q̄ adā peccauit fact⁹ est mortalis. t q̄ mortalis est. necesse fuit q̄ generaret oēs filios mortales. sz sicut se hz effectus ad effectū. ita se hz causa ad causā. si igit cā mortalitat⁊ fuit culpa. t mortalitas pone ade totā naturā būanā fecit mortalē. t totā naturā corrupit penaliter. pari rōne videt q̄ culpa ade totā naturā humanā infecit culpabiliter. t oēs ex illos ereūtes corruperit culpabiliter. si igit culpa q̄ oib⁹ inest p naturā est culpa originalis. colligit ex oibus his rōnib⁹ q̄ sit ponere culpā originalē. ¶ Szō. Ezech. xviij. Filius nō portabit iniq̄tatē patris. t pater t̄c. si igit hoc est lex diuina. p̄m diuinā legē q̄liber peccat sibi et nō alij. Iurta illud Prouer. ix. ¶ Si sapiens eris. tibimetipsi eris. si aūt illusor. solus portabit malum. igit non videt q̄ ex peccato patris filius habet infici culpabiliter. ¶ Itē tam in nouo q̄ in veteri testamēto nuptie cōcesse sunt tanq̄ bone t licite. sed ad nullū bonum necessariū contequit malū. sed ad nuptias necessario seq̄ret malum si proles culpā cōtraheret a sua origine. g̃ vel nuptie sunt male t illicite qđ est cōtra sacrā scripturā t fidē cp̄ianā vel non est ponere peccatū originale. ¶ Item corrupta re trāsmutabili t minus nobili. non pter hoc corrūpit qđ est intrāsmutabile t maius nobile. sed psona hominis est trāsmutabilis t minus nobilis q̄z natura. tota em̄ natura speciei pp̄etua est t magis nobilis q̄z vna psona singularis. g̃ impossibile fuit eā a psona ade totaliter etiā per culpam infici. ¶ Item in malis generaliter est verū q̄ malum habitū p̄cedit malus actus. q̄z uis ecōtrario sit in bonis. g̃ habitualis corruptio naturе oritur ex actuali culpa ipius nature. sed natura q̄tū est de se semp est recta t non peccat. q̄ peccatum p̄ius est pp̄ie volūtatis. g̃ non videt q̄ tota natura infecta fuerit. vel etiā potuerit infici. ¶ Itē nullū naturale est culpabile. p eo q̄ naturalib⁹ nec laudamur. nec vituperamur. sz originalis corruptio est naturalis cū sit eadē apud oēs. g̃ videt q̄ ista duo sint incōpossibilia q̄ aliq̄ corruptio sit culpabilis. t q̄ sit originalis. g̃ non v̄r q̄ natura tota a psona potuerit culpabiliter infici. Item nullum necessarium est voluntarū. sed corruptio originalis est necessaria. g̃ nō est volūtaria. sed oīs culpa est affectio voluntaria p̄m q̄ dicit Aug. in li. de li. ar. ergo impossibile est originalem corruptionē esse per culpam. redit igitur idem qđ p̄ius q̄ nulla culpa sit a natura. et q̄ natura būana in adam non fuerit infecta culpabiliter. ¶ R⁹. dōm q̄ absq̄ dubio tota natura hoc est natura in omnibus hominibus seminaliter ab adam descendentibus corrupta est. non solum penaliter sed etiam culpabiliter. hoc em̄ manifestat visionis dei carentia. rationalis erubescentia. cōcupiscentie ꝺdominantia. Carentia visionis dei hoc manifestat. q̄ nullus meret eterno bono ad qđ fact⁹ est p̄uari. nisi in se hēat aliquid p qđ indignus sit diuino aspectui p̄tari. tale autem nō est nisi culpa. si igit oēs q̄tquot sunt visione dei p̄uant. nisi p baptismum fluminis vel flaminis renascantur. planū est q̄ oēs q̄tquot sunt cōtrahunt ex sua origine culpā. Erubescentia etiam rationis hoc manifestat. nullus em̄ rōnabiliter erubescit de his passionibus quas habet a natura. nisi insint ei p aliquam culpam. sz oīs homo naturaliter erubescit ex genitalium mēbrorum motu. Ex hoc igit ratio colligit. t manifestat q̄ quilibet inseipo nō tm̄ penaliter. sed etiā vitupabiliter et culpabiliter est corruptus q̄tum est de sua origine. ¶ Predominātia ꝺcupiscētie hoc evidentissime manifestat. certū em̄ est q̄ tūc aīa hoīs est ordinata. q̄n spūs est sub deo. t caro t v̄rtutes aīales sūt sub spū. t sequunt⁊ ei⁹ imperiū. ab oppositis igit tūc aīa hoīs est peruers

qñ caro⁊ virtutes aiales p̄sunt spūi ratōnali. Et hec q̄dem verum est de plano. nō tm̄ modo fm fidem verum etiam fm pbiam. Sed in hoie vigor ꝯcupie et lex membroꝝ quam vnusquisq; habet a natiuitate captiuat spiritū⁊ ei p̄domiat. Et h̄ igit clarū⁊ aptū est q̄ aia cuiuslibz hois a natiuitate quersa est⁊ inordinata. sed sicut ordinatio in hoie⁊ rectitudo iusticia est. sic quersitas⁊ inordinatio culpa est. si igit natura cuiuslibz hois plegē ꝯcupie quersa est a sua origine. in quolibz hoie indubitanter ponendū est esse peccatū originale. quantū est de sua prima natiuitate. ⁊ dē h̄ nemo dubitat. nisi q̄ nescit quantus sit vigor ꝯcupie⁊ qualiter spūs ratōnalis deo debet subesse. ¶ Lonstat em̄ q̄ nonsubest spūs noster p̄fecte deo nisi diligat ipm̄ sup oia⁊ ppter se. Planū est etiam q̄ nullꝰ in statu nature corrupte deum diligit sup̄ oia⁊ ppter se sine dono gratie. imo necessario vincit a vigore ꝯcupie vt magis amet se vel aliquod bonū apparens. Planū est igit q̄ omia cuiuslibz hois ista natiuitate peccatrix est. cum subuersa⁊ inordinata sit sicut oñsū est. Et ideo dicit ap̄ls Ro. vij. in p̄sona hominis lapsi. Video aliaz legem in membris meis repugnantem lege mētis mee. ⁊ cap. me. in le. pec. Et exclamat. Infelix ego homo. quis me liberabit a corpore mortis huius. Et rñdet. Gra dei p ihesuz xp̄m. Hanc igit legem⁊ ordinatōnez ad deum si quis velit attēdere. nullo mō dubitabit hominem esse peccatorez a sua natiuitate. imo ita certum est vt dubitari nō possit de originali. sic etiā nec de actuali. ¶ Hoc tamen ignorauerūt pbi⁊ etiam aliqui heretici. quia nescierūt attendere in quo attēdit rectitudo aie⁊ iusticie. ⁊ p quanto aia dici debet ad deum ordinata. Lonstat igit q̄ tota humana natura corrupta est non solū penaliter sz etiam culpaliter. A quo aūt corrupta fuerit. hoc planum est ex ipa scriptura. quia ab adam. 12 Potuit aūt adam totam naturam corrumpe⁊ culpabilem facere suo pcō triplici cōditione cōcurrēte. Prima est. q⁊ nō tm̄ erat humane nature indiuiduū. sed totius humane nature p̄incipiū. Scōa est. q⁊ nō tm̄ fuit sibi datū mandatū sicut singulari persone. sz tanq̄ stipiti totius hūane nature. ⁊ hoc bene indicat tertus. q⁊ mā/datum illud descēdit p virū ad mulierē. Tertia. q⁊ adā innocētiā⁊ imortalitatē susceperat p̄ se⁊ p tota sua posteritate. vnde ipe innocēs⁊ imortalis. generasset imortalē⁊ inocētem. Quia igit ipe erat oīm p̄incipium et transgressus est mandatū q̄ ei datū erat fm q̄ erat p̄ncipiū. ⁊ amisit illā iusticiā a innocētiā. quā debebat oīb⁹ posteris cōseruare. hinc ē q̄ ipm originali iusticia sumus priuati. ⁊ in eiꝰ ipfectione ceteri sūt ipfecti. nō tm̄ pēalit. sz etiā culpabilit. tū ppt̄ debitū ordinationis q̄ debz ee in nobis. tū ppt̄ carētiā illiꝰ inocētie quā debemꝰ habere. tū ppter p̄dominantiā ꝯcupiscentie. p quā aie nostre sunt inordinate⁊ iniuste. ⁊ si iniuste sūt et inordinate. necesse est eas summe iusticie displicere. Patet igit q̄ tota humana natura corrupta est nō solū penaliter. sz etiā culpabiliter. Patet nihilominꝰ a quo fuerit corrupta. quoniā a primo parente. Qualiter aūt illa culpa traduci habeat boc determiabitur infra. Ra 13 tiones igitur ad primā p̄tem inducte concedende sunt. Ad illud ā q̄ dō primo obz q̄ filius non portat iniquitatez patris. dom̄ q̄ illud intelligitur de peccato quo pater peccat vt singularis persona. sicut melius manifestabitur infra. ⁊ ideo locum nō hz in transgressione prima. q⁊ illa non fuit omnino singularis persone. sicut ex 14 planatum est supra. Ad illud q̄ obr q̄ ad bonū nō necessario ꝯseqūt malū. dom̄ q̄ verū est p̄ se loquendo. vñ ad nuptias non necessario sequitur genite prolis corruptio inq̄ntum est ibi maris⁊ femine coniunctio natura lis. sz inq̄ntuz illi coniunctioni adiuncta ē corruptio in hois semine ob peccatum primi parentis. Et si tu obiūcias sicut obiūcit hereticus q̄ qualitercunq̄ sequat malum. omittendum esset illud bonum. dom̄ q̄ illud nō ē verum. nisi quando malū p̄ponderat bono. nunc aūt non est sic. q⁊ in generantibꝫ non est vlla culpa. in genera/to vero melius est sic esse q̄ non esse. maxime cuz subueniatur ei p gratiā baptismalem. ¶ Ad illud q̄ obr q̄ corrupto minus nobili⁊ transmutabili non corrumpi 15 tur magis nobile et ꝑpetuum. dom̄ q̄ illud verū est⁊ locum hz quando illud q̄ ē magis nobile⁊ ꝑpetuū. non dependet a minus nobili⁊ transmutabili. non sic autē est in p̄posito. q⁊ tota natura humana dependebat a persona ade q̄ntum ad existentiam. Unde si adam fuisz mortuus. totū genus humanū esset corruptū in eo. Ad 16 illud q̄ obr q̄ malū habitum p̄cedit malus actus. dōz q̄ hoc verum est. verumtñ ex hoc non oportet q̄ maluz habitum nature p̄cedat malus actus nature fm q̄ natura. sed sufficit q̄ p̄cedat malus actus p̄sone. p eo q̄ natura⁊ p̄sona sunt indiuisa. ⁊ iō corruptio p̄sonalis p̄t effici naturalis. q̄d oñdit Anſ. de concep. virg. Possz tñ dici q⁊ si nata in se nō peccauerit. tñ put erat in adā ipse enim peccauit inq̄ntum erat omniū hominū p̄incipium. ¶ Ad illud q̄ obr q̄ nullum naturale est culpabi 17 le. dom̄ q̄ sicut dicit Aug⁹. differt dicere naturā. ⁊ naturam corruptā. potest igitur aliquid esse naturale q̄ consequitur ipam naturā fm institutionē. ⁊ aliquid eē naturale q̄ consequitur ipam naturā fm corruptionē Dico igit q̄ illud q̄ ē naturale q̄ consequitur naturā fm institutionē nullo modo ē culpabile. illud vero q̄ sic est naturale q̄ consequit naturam fm corruptionez culpabile est. ⁊ tale est originale. ⁊ sic ptz illud. Ad illō 18 q̄ obr q̄ nullū necessariū voluntarium est. dom̄ q̄ ⁊ si hoc respectu eiusdez veritatē possit habere. tñ respectu diuersoꝝ non necesse est q̄ habeat veritatē. Q̄ enim necessariū ē vni. voluntarium potest esse alteri. ⁊ sic est in originali. q̄ quidem et si nobis sit necessarium. Ade tñ fuit voluntariū. ⁊ rōne illius voluntatis nobis imputat in pctm̄. vñ dicuntur oīs peccasse in ipo. Hoc aūt melius oñdetur cum manifestabitur qualiter originale pctm̄ traducitur.

Consequenter queritur de scōo vicz q̄d sit originale peccatū. Et circa hoc duo q̄runt. Primo q̄ritur vtrū originale peccatū sit concupiscentia. Scōo q̄ritur vtrū sit ignorantia.

Questio I c

¶ Utrū originale pctm̄ sit ꝯcupia. Et q̄ sic vr. Rom. iij. Non regnet pctm̄ in vro mortali corpe. Ibi glo. Peccatuz. i. fomes peccati nō est aliud q̄ ꝯcupia. Si igit fomes peccati peccatuz est. ⁊ nō est pctm̄ actuale. restat q̄ sit originale. Item Roz. vij. Concupiscentiā nescie bā eē pctm̄ ⁊c. glo. Concupiscentia ē vnde omnia mala pueniūt. Si igit illō q̄ est origo oīm̄ maloz est originale peccatū. vr q̄ originale pctm̄ nihil aliud sit q̄ cōcupiscentia. Itez hoc ipm vr rōne. Quales sunt actus tales sunt habit⁹. sz cōcupiscere est pctm̄. g̃ necessitas cōcupiscendi mala est peccatum. sed necessitatem concupiscendi a natura contrahimus. si igitur pctm̄ q̄ a natura contrahitur est pctm̄ originale. vr ⁊c. Item in omni peccato est conuersio aliqua ad cōmutabile bonū. vt in actu vel in habitu. si igit pctm̄ originale est pctm̄. ergo ibi est aliqua conuersio inordinata ad bonū cōmuta

bile. sz cõuersio inordinata ad bonũ cõmutabile nihil ẽ aliud q̃z cõcupiscentia. g̃ necesse est pctm̃ originale concupiscentiã esse. Sz cõtra Roz. vij. Pctm̃ occasione accepta p mandatum operatũ est in me omnẽ concupiaz Hoc aũt non potest intelligi de peccato actuali. intelligitur ergo de originali. si ergo operans non est operatũ igitur concupiscentia non est originale peccatũ nec cõ
19 uerso. Itez beda dicit q̃ quatuor sunt nobis inflicta p pter primũ pctm̃. vicz ignorantia. infirmitas. malicia ꝛ quartũ ex his conflatũ concupiscentia. sed qd̃ est iſti/ ctum p pctõ non est ipm pctm̃. g̃ si hec merito origina/ lis peccati sunt nobis inflicta ꝑm q̃ dicit Beda. g̃ rẽ. Item cõcupiscentia manet cũ gratia. originale peccatũ non põt manere cũ gratia. ergo originale pctm̃ nõ ẽ cõ/ cupiscentia. Si tu dicas q̃ cõcupiscentia manet cũ gratia inq̃ntum est remissa. ꝛ sic ẽ pena. inq̃ntũ ẽ aũt intensa non manet. ꝛ sic est culpa. Contra. magis ꝛ minus nõ diuersificant spẽm. g̃ si concupiscentia remissa nõ ẽ culpa sed pena. pari ratione videk q̃ nec cõcupiscentia intensa. Item cõcupia postq̃z remissa est intendi potest ꝛ in pristinũ dñium revocari. sicut exprimento pz. si igit originale pctm̃ esset iterabile. tunc et baptisma. qd̃ ẽ cõ tra institutionẽ ecclesie Est igit questio q̃d sit originale pctm̃ p essentiã. Et cũ a magistro dicak ꝛ ab Aug. eẽ cõ cupia. sicut pz in lra. Ab Anſ. aũt in li. de conceptio ne virgi. dicak esse debite iusticie carentia. qõ est quo/ modo ista duo ꝝba põt esse simul et semel vera. ꝛ i quo
20 boz ꝝboz magis explicatur quid sit originalis culpa. Rñ. dom̃ q̃ sicut actuale peccatũ nõ dicit omnimodaz priuationẽ. eo q̃ nõ tm̃ dicit auersionem. imo etiã con/ uersionẽ q̃ndam. nõ etiã dicit omnimodã boni priuati onẽ. imo reliquit aptitudinẽ ꝛ aliquẽ actũ priuãdo cir cumstantiã erga ipm. sic etiã in originali suo modo in/ telligendũ est. Un sicut nõ dicit pctm̃ actuale esse in ali quo ex hoc solo q̃ careat iusticia. q̃ tunc lapis diceret pctm̃ habere. sz ex hoc q̃ aliquã inclinationẽ habet ad aliquid. in q̃ cũ deberet esse iusticia nõ reputur. Sic eti/ az originale pctm̃ dz esse in aliquo nõ solũ q̃ careat iusti cia originali. sz etiã q̃ curuitatẽ hz ꝛ necessitatẽ cõcupi scendi. vñ quẽadmodũ videm⁹ in egritudine corporali vt pote in paradisi. q̃ talis morbus inest ex quadã dis/ solutione virtutis ita tñ q̃ non omnino priuak virtus motiua sicut in mortuo. sz aliquo modo manet. nõ po/ tens membrũ regere. ꝛ ita sequitur ptm̃ ex potione. ptẽ ex defectu man⁹ tremulatio. sic intelligendũ tã in actu/ ali q̃z in originali peccato. Quẽadmodũ siquis quere/ ret q̃d esset peccatũ carnis. dupliciter posset ei notifi/ cari. vicz rõne inclinationis ꝛ ordinate vt dicak esse im/ moderat⁹ appetitus rei tractabilis ꝑm carnẽ. Et rõne priuatiõis boni. vt dicak eẽ priuatio castitatis ꝛ cõtinẽ tie. ꝛ vtroq̃z mõ rñdek sic conuenienẽ. Sic cũ queritur q̃d sit originale pctm̃. recte rñdek q̃ sit cõcupiscẽtia im/ moderata. recte etiã rñdek q̃ sit debite iusticie carentia ꝛ in vna istaz rñsionũ clauditur alia. licz vna notificet ipm originale rõne eius qd̃ est in ipo habens modũ cõ uersionis. altera vero rõne priuationis. Lõcedenduz est igitur sicut rõnes oñdũt. ꝛ mgr̃ dicit in littera. q̃ ori ginale pctm̃ ẽ concupiscentia. et hec nõ q̃ncuq̃z. sz cõcu piscentia put claudit in se debite iusticie carentiã. hec aũt est concupia imoderata ꝛ intẽsa. adeo vt sit carnis ad spũm p̃dominantia. ꝛ talis semp ẽ iuncta carẽtie de bite iusticie. ꝛ ꝑm q̃ nobis inest ab origie dz peccatũ ori ginale. Et hz est qd̃ dicit glo. sup illud. Beati quoz re/ misse sunt iniquitates. glo. inictatẽ dicit fomitẽ. q̃ añ baptismũ nõ tm̃ pena est sz culpa. post baptismũ ẽ pe na tm̃ est ꝛ non culpa. Cũ em̃ deletur originale. nõ de letur vt oino ñ sit sz vt ñ sit pctm̃. Lõcedẽde sũt igit rões q̃ hoc ostendũt. Ad rões aũt ad oppositũ satis planũ est rñdere p ea q̃ dicta sunt. Ad illud em̃ qd̃ obr primo q̃ pctm̃ opatur cõcupiscentiã. dom̃ qd̃ illud intelligit de cõcupiscentia q̃tũ ad actũ quem dicit opari manda tũ. q. occasionaliter excitat nobis ipam cõcupiscentia q̃ se habet p modũ habitus. Ad illud qd̃ obr q̃ cõcupi scentia est nobis inflicta p pctm̃. dom̃ q̃ non intelligit de concupia put ẽ remissa. ꝛ sic sortit rõem pene. ꝛ hoc mõ nõ ẽ originalis culpa sz ipius sequela. Et p hoc pz rñsio ad sequens qd̃ obr q̃ manet simul cũ gra. nõ enim manet put dictũ est in opponendo. put intẽsa est. q. sic dicit anime querionez. ac p hoc originalis iusticie pri uationẽ. put aũt est remissa p gratie pñtã hoc non di/ cit. Et si obijcias q̃ magis ꝛ minus nõ variat speciem dom̃ q̃ et si istud locũ habeat in naturalibus. non tam habet veritatẽ in moralibus. qm̃ virtutes ꝛ vicia i mo/ ribus attendunt penes medietatẽ ꝛ eius extrema q̃ sut supfluũ ꝛ diminutũ. ꝛ hoc non solũ vez est apud mora/ lem pm̃. sz etiã apud theologũ. q̃ dicit q̃ amor creatu re citra deũ vel sub deo nõ ẽ pctm̃ mortale. si nõ supra deũ intendak. mortale pctm̃ efficit. Ad illud ꝝo qd̃ obr q̃ cõcupiscentia remissa itez põt intendi. dom̃ q̃ si in tendi possit ꝛ intendatur hoc ẽ p pctm̃ actuale. cõcupi/ scentia ꝝo intensa nõ dicebak esse peccatũ originale. nisi esse nisi semel. q̃tũcũq̃z quotienscũq̃z concupia intendi tur. originalẽ pctm̃ non iteratur.

Questio II

Utrũ peccatũ originale sit ignorantia. Et q̃ sic vr. Su per psal. Delicta inuen. ꝛ igno. mee. glo. Ignorantie mee originale pctm̃ qd̃ est in paruulis. Et paulo ante. delicta ignorãtie dicit ea q̃ sunt in paruulis q̃ peccato originali tenenk. Itez Hugo. in li. de sacram. in. vñ. p/ te. Originale pctm̃ ẽ vicũ qd̃ nascendo cõtrahim⁹ per ignorantiã in mente. ꝛ cõcupiscentiã in carne. ergo vr q̃ originale pctm̃ sit ignorãtia. Q̃ si tu dicas hoc eẽ di ctũ p causam. Obuiat illud qd̃ ꝛseq̃nter dicit Hug. in eadem pte. Ista quatuor mala in homine apparent. Sup/ perbia. ignorantia. mortalitas. ꝛ cõcupiscentia. Sup/ bia mentis tm̃ culpa ẽ. mortalitas carnis pena tm̃. igno rantia ꝝo culpa ꝛ pena. sz non nisi culpa originalis. g̃ rẽ. Itẽ originale pctm̃ marime habet deleri p fidei sa/ cramẽtũ. g̃ directi⁹ opponik ipi fidei q̃ est ĩcognitiua q̃z ꝝtuti alicui existenti in affectiua. si g̃ ignorantia dicit priuationẽ ꝝtutis dirigentis cognitiuã. vr q̃ pctm̃ ori ginale sit ꝓprie ignorantia. Itẽ pena rñdet culpe. sz ori ginali pctõ ꝓprie debek pena carentia visionis dei. g̃ si hoc dicit priuationẽ ex pte cognitiue. vr q̃ ipm origi nale. q̃ si hoc verũ est redit idem qd̃ pri⁹. Itẽ sicut pec/ catũ est in concupiscendo ea q̃ non sunt appetenda. sic pctm̃ est in discernendo ea q̃ nõ sũt credẽda. g̃ sicut ha/ bere necessitatẽ ad cõcupiscẽdũ est culpa. sic habere ne/ cessitatẽ ad discernendũ est culpa. sz in puulis vtrãq̃z necessitatẽ hz. ꝛ nõ hz nisi originale. g̃ sicut ponik origi nale pctm̃ in puulo esse cõcupiscibilitas sive concupi/ scentia. sic etiã debet dici ignorantia. Sz cõtra. Beda dicit q̃ quatuor sunt nobis ꝓpter pctm̃ inflicta. s. igno rantia ꝛ infirmitas ꝛc. g̃ cum pctm̃ mortale nõ dicatur infirmitas. pari ratione nec ignorantia q̃ est pena ꝑm ipso inflicta. Itẽ Aug. ad Valen. Ignorantia in his q̃ sciri nõ poterũt pena peccati est. Si g̃ ignorãtia i puu.

lis est inuincibilis. vñ q̄ sit pena et nō culpa. marie cū videam⁹ quos⁹ ꝓpter ignorātiā excusari ab omni culpa. Itē originale peccatū dr̄ek in baptismo. sz eque bñ est ignorās quos⁹ baptisat⁹ sic nō baptisat⁹. ḡ ignorantia nō pōt esse originale peccatū. Itez si aliquis ex aliq̄ actu suo cadit in furiā. illa furia nō dicit in eo esse culpa sed pena. ḡ pari rōne. si aliquis ex p cētō primi pentz in ignorantiā cecidit. nō debet dici culpa originalis sz eius pena. Et pōt hic esse locus a maiori. q̄ magis debet imputari ignorātia in culpā in quā incidit ex actu suo q̄ ex actu alieno. Itē cū pctm̄ originale sit concupiscentia. vt ꝓbatū est supra z Aug. dicit. si eēt ignorantia. cum cōcupiscentia. z ignorantia sint diuersoꝝ generū. tunc in quolibet esset pluralitas originaliū peccatoꝝ. qđ ostendet inferius falsum esse. ꝛc. dōm q̄ sicut supra dictū est de ignorantia in adultis ipsam vicz peccatū nō esse. nisi put hz voluntatē cōcomitantē. sic ecō tra cognitio nō est virtus nisi ei sit iuncta affectō. Sic p hunc modū intelligendū est esse in ꝓposito. q̄ ignorātia scientiā vt est coniuncta concupie sic est culpa. p eo q̄ talis ignorantia opponitur hz cū ȳtute z grā. Bra em̄ ad ueniens in aiam nō solūmō rectificat affectionē p charitatē. sed etiā cognitiuā p fidē. Nō em̄ pōt dirigi voluntas nisi pariē dirigat z rō. z libertas ar. simul in rōne z uolūtate consistit. hoc igit mō accedi pōt pctm̄ originale esse ignorantiā. z sic intelligit magister Hug. z glo. z pcedunt rōnes q̄ ad primā ptem inducunt. Ad illud tñ qđ obr̄ de carentia visionis dei. dōm q̄ illa ratō dupliciter deficit. primū quidē. q̄ carētia visionis dei nō tm̄ debet peccatis que respiciūt cognitiuā. imo q̄ respiciunt affectiuā. cū visio sit tota merces q̄ reddit⁹ omnib⁹ virtutib⁹ z opib⁹ meritoꝝ. Scdo ꝙ q̄ cū dicim⁹ quos⁹ puniri carentia visionis. in hoc intelligit⁹ q̄ consequens q̄ pcuenit z dote fruitionis z dote tētionis. Rōnes aūt q̄ ad oppositū inducunt pcedūt de ipa ignorantia fm q̄ dicit purā nescientiā. sic est pena. nō culpa. Secdm em̄ q̄ hz iunctā cōcupiscētiā culpa ē. nec tñ ex hoc sequit q̄ i nobis sint plura peccata originalia sicut cōcludit ratio vltima. p eo q̄ vbi ponitur vnū p̄ pter alterū. ibi vnū tm̄. Cū ḡ dicim⁹ ignorantiā rōe cōcupiscentie esse pctm̄ originale. nō ꝓpter hoc ponim⁹ i nobis plura originalia differentia p essentiā. sz hoc ponim⁹ q̄ cū originale sit vnū. dr̄ordinat z viciat totā animā. nō solū fm affectiuā. sz etiā fm cognitiuā. ita tñ q̄ principali⁹ affectiuā. vnde magis notificat originale p concupiam z debite iusticie carentiā q̄ p ignorantiā. q̄ tam cōcupia q̄ debite iusticie carentia notificant ipm originale fm q̄ ē culpa. z nō pdicanť de ipso pdicatōne p essentiā. ignorantia aūt notificat magis fm q̄ ē viciuz cognitiuā dr̄ordinans. Vñ magis pdicat de pctō originali fm q̄ ipsa ignorantia pctm̄ est pdicatōne p cām q̄ p essentiā. z hoc insinuat ipm ȳbum Hug. cū dicit ipm originale esse viciū qđ cōtrarimus p ignorantiā. Hoc etiā declarat ipe anť. in li. de cōcep. ȳgi. vbi dicit q̄ oē pctm̄ ē in iusticia. z omnis iusticia z iniusticia in voluntate consistit. Et sit patet quid sit originale pctm̄ p cētiā. q̄m ē cōcupiscentia z debite iusticie carentia. pz etiā az quō originale pctm̄ ab Hug. dr̄ cēt ignorātia. z p consequens ea q̄ ad vtrāq; ptem sunt adducta.

QOnsequent querit circa tertiū articulū de veritate humane nature. Et cuz duo cōcurrant ad hoc q̄ aliquid dicat de ȳitate humane nature. māteriā vicz z formā. ad quartum librū spectat dicere de veritate humane nature ex pte forme. vbi agit de resurrectione. Ad hunc ḡo locū spectat inquirere de veritate humane nature ex pte materie. vbi inquirit magister. vtrū aliquid extrinsecū in veritatē humane nature possit transire. Circa hoc igit duo q̄renda sunt. Primo q̄ritur vtrū aliquid transeat in ȳitatē humane nature p actū generatiue. Scdo q̄rit vtrū aliquid transeat in ȳitatem humane nature p opus nutritiue.

Questio I.

Utrū aliquid transeat in veritatē hūane nature p actū generatiue. Et q̄ nō vr̄ primo auctoritate doctoꝝ authenticoꝝ vicz mgri sententiaꝝ z Hug. Ait em̄ mgr̄ in litera sic. Omne qđ est in hūanis corpibus naturaliter descendit a primo gente lege ꝓpagationis. z in se auctū z multiplicatū est nulla exteriori suba in id transeunte. Sili⁹ mgr̄ Hug. de sancto vict. in fi. vj. pris. De suba coste in se diuina virtute absq; extrinseco additamēto multiplicata. corpus mulieris factū ē. quēadmodū postea naturā humanā a primis parentib⁹ in subsequētē generationē seminatā a modico iam in tantū multiplicatā cernimus. vt multa hominū milia ex eo iam excreuisse videamus. Itē hoc ipm oñdit scdo auctoritate sanctoꝝ. Dicit em̄ Anſ. in li. de cōcep. virgi. c. ij. loquens de primis pentib⁹. Q̄ tota natura humana i illis erat z nihil extra ipsos erat. tota infirmata ēt corrupta. Et qđ mai⁹ ē. Aug. ix. sup Gen. ad litterā dicit. q̄ nos fuimus in eā fm rōnem seminalē z fm corpulentā subaz caro aūt xpi fuit solū fm corpulentā subam. q̄ si hec vera sunt q̄ tota caro z omniū posteroꝝ caro fuit in adā ḡ nihil extrinsecū p virtutē generatiuā transit in ipsuz Itē hoc vr̄ auctoritate euangelioꝝ Matth. xv. Oīne qđ in os intrat in ventrē vadit. z in secessum emittit. ḡ nō vr̄ q̄ ex aliquo qđ ab homine comedit. prolis corp⁹ cōstituat. Et Matth. vij. Omne extrinsecū introiens i hominē nō pōt eū coinq̄nare. q̄ nō intrat in corz in ventrē. z in secessuz exit purgans omnes escas. Ibi glo. tenuissimus humor z liquens esca cū in venis z artubꝰ decocta fuit z digesta. per occultos meat⁹ quos greci poros vocant ad inferiora dilabitur z in secessum vadit. Item hoc ipm videt ratione. primo per veritatez generationis. Generare em̄ est de sua substātia aliquid producere. si ergo omnes vere z recte dicunt ab adam geniti z filij ade omnes sumus. sumus de aliquo ex eius substantia ꝓpagati. sed qua ratione manus mea vel pes vel aliquod membrū cōstitui habet ex eo qđ fuit in adā eadem ratione z singula membra. videt igitur q̄ totum corpus z cuiuslibet hominis ex eodem semine fuit constitutū. z si hoc. nihil extrinsecū transit in virtutem humane nature per actum virtutis generatiue. Item hoc ipsum videtur per legem cognationis. q̄m stipes non potest contrahere cum aliquo ex ipso procedente. nec aliqui approximantes stipiti possunt admiscem con/trahere. hoc autem non est ob aliud nisi ꝓpter vnitatem carnis z sanguinis. ergo videtur q̄ nō de supfluitate nutrimēti. sed de substantia patris proles generetur z non solum de substantia patris proximi. immo etiam patris remoti. alioquin vana erit lex cognationis. qđ non solū ē contra veritatē sacre scripture. immo etiā cōtra dictamen nature. Item hoc ipm videt p conditionē resurrectionis. necesse est em̄ vnicuiq; aīe ꝓpriuz corpus reddi. esto igitur q̄ aliquis nutritus de carnibus humanis generet prolem. si solum semen de alimento sumptum est. cum huius alimentū esset de veritate cor

poris alterius hois·rediret ad primū corpus·g̃ iste nō
resurgeret q̃ generatus est ex illo semine·cū anima pri/
uaretur ꝓpio corpore·si igit hoc est ipossibile·restat
illud impossibile esse vicz·q̃ aliq̃d extrinsecū transeat i
semine·augeť igit qō a primo parente deciſū fuit in se/
ipō sine alterius apositione. Sed ↄtra·pbs in lib·de
aialiby dicit q̃ semē est supfluitas vltimi cibi·si g̃ medi/
cis in his que dicūt circa suā scientiaz credendū est. cū
determinare de generatiōe hois ptineat ad phm natu/
ralē credendū est·q̃ semē sit ex supfluo nutrimenti sic q̃
aliq̃d extrinsecū in veritatē hūane nature possit transi/
re. ¶ Item sup illud Luce·xj·Beatus vēter rē. Glo.
interlinearis. Ex eodē fonte·z lac nutriendis·z semen
procreandis pueris emanat·de semine g̃ virginis po/
tuit cōcipi·q̃ eius lacte potuit enutriri. ¶ Itē Aug·in
li·de vera reli·Alimēta corpori nō apta ꝓcōgruos me
atus ejiciūtur·quoz aliud feculētissimū reddit terre ad
alias formas assumēdas·aliud p totum corpus exalat.
aliud totiꝰ aialis latētes neruos accipit et inchoatur i
prolem·neruos aūt vocat seminales rōnes·Per istam
autoritatē exp̄sse colligit q̃ semē sit ex alimēto. Si for/
te tu dicas q̃ Aug·intelligit q̃tū ad partē seminis fm
naturā·Obuiat ipa autoritas q̄ dicit q̃ alimētum acci/
pit neruos·i·seminales rōnes·illa em̄ pars dicit eē ps
fm speciē sup quā fundat virtus actiua z cōuersiua·In
eadē aūt autoritate subiungit q̃ ex illo alimento sic tra/
ducto oīa mēbra formantur·z planū est fm medicos q̃
mēbra radicalia ex patribꝰ fm speciē habēt formari siue
ex humore radicali. ¶ Itē hocip̄m videť rōne·oīe au/
gmentum qō fit p naturā·vel fit p rarefactionē·vel fit
per additionē·si g̃ ex illo semine qō ab Adā deciſū fuit
oēs hoīes naturaliter producti sūt·necesse est illud esse
actū·vel p rarefactionē·vel p additionem·sed p rarefa
ctionem nō posset·q̄z nec tot athomi fuerūt in illo semi
ne q̃ homines sūt ex eo ꝓducti·si g̃ actum est·hoc ē per
additionem·aliq̃d igit extrinsecū intrat in corpis hūa/
ni cōstitutione. Qō si tu dicas tertiū modū augendi eē
per multiplicationē nature possibilē·Obj̄cit ↄtra hoc
p Hugo·de san·victo·q̃ dicit q̃ facere aliquid in maiꝰ
fm substantiā z q̃titatē sine apositiōe hoc est soli deo
possibile. ¶ Itē impossibile est aliquē p virtutē nutriti
uā nutriri nisi aponatur aliquid extrinsecū p qō quis
nutriaťg̃ pari rōne impossibile est virtutem augmēta/
tiuā augmētare substantiā nisi addať aliq̃d extrinsecū
p qō augmēteť·aut si potest in seip̄a augeri·quare non
pōt p seip̄am nutriri. ¶ Item dē nobilitate agentis ē q̃
possit aliā naturā ad seip̄m trahere·z in se cōuertere·si/
cut ignis cōuertit in se aerē·si g̃ potētia generativa i ho
mine cōpleta est z perfecta·z rō seminalis in ipō est ma
xime actiua·videť q̃ possit agere in extrinsecā materiā
et in se cōuertere·z rōnem seminalē cōmunicare ei·et si
hoc·p opus virtutis generatiue in virtutē hūane natu
28 re pōt aliq̃d extrinsecū trāsire. ¶ Rᵒ·intelligendū ē hic
q̃ sicut exp̄sse patet in littera opinio magistri sentētia/
rum fuit q̃ nihil extrinsecū in veritatē hūane nature p
generationē trāseat. Hec aūt positio multū apparet eē
pbabilis·si ds attēdat virba sanctoz·z simul cū hoc cō
ditionē resurrectionis z legē cognationis. Hāc igitur
positionē quidā sustinuerūt dicētes·q̃ talis multipli/
catio sine extrinseci apositione in humana natura fit
p virtutē supnaturalē·alij q̃ hoc fit p virtutē supceleste
tertij q̃ hoc fit per virtutem elementarē. ¶ Primi dixe
runt q̃ sicut deus sibi reseruat aiaz creationē ꝓpter eaz
imortalitatem·sic etiā substantiā corpoz humanorum
multiplicat z augmentat sine additione extrinsecꝰ·sic
multiplicauit panes euāgelicos·z sicut multiplicauit
costā de qua formata est eua·z hoc q̄z corpora humana
sunt ad imortalitatē ordinata·non tñ dicitur facere mi
racula sic multiplicādo·quia hoc facit quasi faceret p
naturam·Natura em̄ alendo z nutriendo quasi fouet
extrinsecus·sed deus est qui nutrimentum pstat intrin
secus·Huic autem modo dicendi obuiat z sensus z ra
tio z autoritas·Sensus obuiat·q̄z sic videmus homi/
nem ex homine produci·sicut asinum ex asino·z sic plā
tam ex planta·si igit alia corpora naturalia fūt ex ma/
teria addita·z sensus noster nō fallit·iudicādū ē simi/
liter esse circa corpora hūana·Ratio etiā obuiat·q̄z nō
est gñatio naturalis nisi ea in qua natura est vere agēs
z vere ꝓducēs sibi simile·si igit multiplicatio hois ex
hoīe eēt p̄ virtutē sup̄ naturā z n̄ p̄ virtutē ipiꝰ nāe·gñatio
hois ex hoīe n̄ esset naturalis·z si h̄·n̄ esset generatō ve
ra·Repugnat etiam autoritas·Dicit em̄ Augꝰ·r·sup
Bene·ad lram q̃ nos fuimus in adam fm copulentaz
substantiā·sz si corpora nostra educerenť ex semine ade
p virtutem supra naturā·iam in ipo deberent dici sicut
z xp̄s esse solūmō fm copulentā substantiā·nō fm rati
onem seminalē·cū seminalis rō dicat vim actiuā·Alij
vero sustinent p̄dictaz positionē dicentes q̃ talis mul
tiplicatio ē p virtutem supercelestem·corpus em̄ quin
te essentie siue luminosum natū est ex se emittere lumen
z seip̄m multiplicare non educendo naturā luminis ex
illo corpore qō illuminat·sz simul multiplicare materi
am z formā·sic z in ꝓposito dicere voluerūt·q̃ q̄z in hu
mana natura multum est de natura quinte essentie·pōt
ipa in seip̄a multiplicari. Huic etiā mō dicendi obuiat
sensus z rō·z autoritas·Sensus·q̄z nullum corpꝰ cele/
ste multiplicat lumen suū in se·sz si multiplicat multi/
plicat extra se z in materia extrinseca·Et ideō nō vide
mus q̃ sol in multiplicando generet solem vel ꝓducat
solem·igit si fm naturā celestem attendiť ista multipli/
catio in humano semine·nec multiplicabit in seipō·ni/
si aliquo extrinseco supaddito·nec ex tali multiplicatō
ne homo ꝓducit ab hoīe·sicut nec sol ꝓducitur a sole.
Ratio etiā obuiat·q̄m multiplicatio p virtutez creatā
est ab aliquo simili actiuo·si g̃ forme tantū ē agere·z for
ma nō assimilatur materie·sed alteri forme·impossibile
est igit aliq̃d m̄ltiplicari p̄ virtutē creatā q̄tū ad p̄cipiū
materiale·nec materiā elementarē·nec celestem. Auro
ritas etiā repugnat·q̄m lumen egrediens a corpe lumi
noso corpus non est·nec hz in se materiam·z hoc supra
plaꝰ ostensum fuit dist·xiij·vbi z autoritates ad hoc
inducte sunt·Difficile ē etiā explicare fm istā positiōez
qualiter natura quīte essentie intret ↄstitutionē huma/
ne nature·Et nisi hoc sane intelligať sicut explanatum
fuit supra dist·xvij·non pōt de facili sustineri. ¶ Tertij
vero sustinent q̃ talis multiplicatio fit p virtutem in/
ferioris nature concurrente simul potentia susceptiua
ex parte materie·z actiua ex parte forme. Materia em̄
quantum est de se non habet extensionem·sed q̃ exten/
datur tantum vel plus hoc est rōne forme sibi adūcte.
Unde quantumcunq̃ parum ponatur de materia in a/
liquo corpe·capax esset valde magne extensionis imꝰ/
set aliq̄d agens qō posset formā tante extensionis imꝰ/
mere·Ex pte vero forme est ibi positio multiplicandi si
bi simile·z hinc est·q̃ cuz semē actiuať z conuoueť per
alimentū extrinsecuz·vis illa seminalis in sua materia
pōt seip̄a multiplicare z crescere·nullo repugnante·et
ideo nō oportet aliquid extrinsecum in veritatē huma/

ne nature transire. Et hoc videt Aug⁹. sentire cū dicit q⁹ ex vno semine segetes segetū. ⁊ siue siluaruꝫ. populi populoꝝ educi possunt. ita q⁹ nihil restitur postea ī oī/bus illis. qđ prius nō fuerit inuisibiliter in semine illo primo. Huic aūt positioni ⁊ si rōnabilioꝝ ceteris vide/atur. nihilominus tñ sicut in p̄dictis repugnat sensus ⁊ rō ⁊ auctoritas. Sensus quidē primo repugnat. Nā si in his q̄ generātur cremētum fieret p multiplicationē absq; additamēto. tūc mūdus iste esset multo maioꝝ q̄z fuerit a principio. ⁊ vtribiliter creseret quotidie. Nō ei posset dici q⁹ p resolutionē decē grana frumēti reducā/tur ad vnū. Ratio etiā repugnat. q⁹ materia nō ē sub/ria corpalū q intellectū abstrahi possit a forma corpo/rū. nāq; tñ q virtutē alicuius creature pōt expoliari oī extensione ⁊ forma corporea. ppter qđ in plurib⁹ locis dicit Aug⁹ q⁹ impossibile est ex corpore fieri spiritū. et sup Gen. ad lr̄m. ⁊ in li. de īmortalitate aie. Si igit hec materia sub tali esse statū hz ⁊ determinationē in sua ex/tensione vltra quā natura nō potest p̄cedere. p eo q⁹ si/cut dicit phs. Oīm natura cōstantiū terminus est ⁊ rō magnitudinis ⁊ augmenti. Et alibi q⁹ ex vno pugillo terre pōt gnari ignis in millecupla pportione. ex vno tñ pugillo nō possunt generari nisi decē aque. si hoc in seipa augeat absq; sua rarefactōe. ⁊ alterius appositōe ita est. impossibile est ponere q⁹ aliq̄ res corpalis in/hoc dico opatione nature. Et attendendū est hic q⁹ lō ge aliter loquēdū est de materia sm essentiā. ⁊ sm esse si ue sm sbam. nec est dōm q⁹ tantū sit de materia in vno parvo lapide. sicut in vno monte. Loquēdo sm esse si ue sbam. q̄uis in materia sm essentiā non sit ꝺsiderare tñ q̄ntum. ⁊ sic ratio nō cōcordat huic positioni. Au/toritas etiā obuiat. dicit em Hug. in. vj. pte vbi distin/guit ser opa. Quoꝝ primū est de nihilo aliq̄d facere. Scōm est de aliquo aliq̄d facere sm substantiā ⁊ q̄ti/tatē in maius. Tertiū opus est de aliq̄bus aliquid fa/cere sm substātiā ⁊ q̄titatē in minus. Quartū opus ē de aliquo aliqua facere. nō tñ sm substātiam ⁊ q̄titatē in maius. Quintū opus est de aliq̄bus aliqua facere non tñ sm substātiam et q̄titatem in minus. Sextum opus est de aliquo nihil facere. De his sex generibus operū subiungit q⁹ primū opus ⁊ secūdum ⁊ tertium et vltimū sunt soli deo possibilia. Cum igit talis multi/plicatio vt ibidē dicit ptineat ad sm genus operis. nō ḡ fiet virtute nature inferioris. Q̄ si ista autoritas nō sufficit. ostendit hoc autoritate Aug⁹. v. sup Gen. ad lit/teram circa finē li. vbi sic ait. Illa q̄ producuntur ex semi/ne. in semine omnia fuerūt primitus nō mole corporee magnitudinis. sed in potentia causali. nā illa magnitu/do. copia terre humoriscq; cōgesta est. sed illa in exiguo grano mirabilioꝝ pstantioꝝq; valuit adiacēs humor cō/mutus terre tanq; materies verti in ligni illius quali/tatem. ⁊ ramoꝝ diffusionem. ⁊ folioꝝ viriditatem. non igit semen in seipo augeꝫ sine alterius appositione. Ad hoc ex pressius sup Gen. ad litteram in fi. decimi. Quid absurdi⁹ q̄z putare vllū esse corpus manēre sue natu/re ⁊ q̄titate qđ vndiq; crescat nisi rarefiat. ḡ si q̄titas seminis decisi manet ⁊ non rarefit ⁊ vndiq; crescit. hoc non potest esse sine appositione materie nisi hoc fiat mi/rabiliter. Quocūq; igit predictoꝝ modoꝝ sustineatur opinio magistri. siue etiā oēs modi cōferentur in vnū siue p se quilibet adaptet. plurima occurūt difficilia. propter q̄ multi recusāt opinionē magistri sustinere in ista parte. Scda opinio circa istā positionē est aliq̄z sequentiū verba naturalitū medicoꝝ. ⁊ dicētiū q⁹ medi/ante virtute generatiua nō solū aliq̄d transit in verita/tem hūane nature. īmo tota veritas pfis generale ē ex trinseco addito. q⁹ est ex superfluo nutrimēti. hoc aūt di/cunt esse. q⁹ modus opandi. ordinatus est ⁊ delectabi/lis ⁊ expeditus. Ordinatus. q⁹ ibi incipit opatio gene/ratiue. vbi cessat opatio nutritiue. Natura em̄ p prius intēdit sibi q̄z alīq. ⁊ ideo materia generationis est sup/fluitas vltimi cibi. q̄ quidē ⁊ si sit superflua nutritiue. est tamē necessaria operi generatiue. Modus etiā iste est delectabilis. q̄m natura delectat in emissione superflui et tristat ⁊ dolet in emissione necessarij ⁊ sibi cōiuncti. si ḡ natura maxime delectat in opere generatiue. materia generationis est ex superfluo nutrimenti. Modus etiā iste est expeditus. q⁹ cū tertiꝰ cibus sit in potentia pro/xima vt cōuertatur in singula mēbra. si natura deber ex aliquo humore fabricare corpus. fabricat ex illo. q̄z cum non fabricet ex necessario restat q⁹ fabricet ex superfluo. Oīm igit natura opatur q̄tū pōt breuius ⁊ delectabili/us ⁊ ordinatius. ideo dicūt talē modū p̄cedendi videli/cet ex superfluo nutrimēti maxime esse cōuenientem natu/re. Cōuenit etiā vt dicūt hoc dispōi diuine. ⁊ ordina/tioni corpoꝝ ad resurrectionē. Cū em̄ semen nō resur/gat in generante sed in genito. non videtur humor ille fuisse de generantis veritate. sed potius de humidi su/perfluitate. Licet aūt hic modus dicendi multum videa/tur probabilis attendēti verb̄ phi. obuiat tñ ei sicut et alīq modo dicēdi ⁊ sensus ⁊ ratio ⁊ autoritas. Sensus quidē. q⁹ videmus prolē aliquādo assimilari pauo. ⁊ si cut assimilat proauo ita pōt assimilari ei qui p̄cessit vs/q̄z ad generationē decimaz. ḡ ⁊ sic deinceps. ḡ videtur q⁹ aliquid sit in isto primo filio traductum a parēte pri/mo. Et iterū cum videamus boīem ex coitu attenuari. et ex frequētatione talis actus mortē accelerari. videt q⁹ non solū in semine sit superflui emissio. immo q⁹ etiam alicuⁱ humidi radicalis. ⁊ ita p̄les non tantum est de superfluitate alimenti. sed etiā de veritate generātis. Ra/tio etiam obuiat. q⁹ si solū esset prolēs de superfluitate ci/bi patris. non esset vera generatio. cū generatio sit de substantia generantis. Nō essz vera cognatio. īmo ma/gis attineret homo porco de quo sumptū est nutrimē/tum q̄z patri generāti. Auctoritas etiā repugnat. q̄m ex/presse dicit Aug⁹. sup Gen. ad litteram q⁹ omnes fuimus in Adā sm corpulentam substantiam ⁊ sm seminalem rationē. Et qđ maius est apostolus dicit q⁹ omnes in adam peccauimus. Et q⁹ leui in lūbis erat abrae quan/do decimatus fuit ad Heb. vij. Ex hac igitur positio/ne si pertractet sequi videtur q⁹ si omnino esset prolēs de superfluo nutrimenti. non esset generatio nec cogna/tio vera. Ex p̄cedenti vero si ponatur q⁹ nihil de ali/mento transit in prolem. sequi videt q⁹ non sit genera/tio naturalis. Si igitur pro certo habendum est q⁹ ge/neratio hominis ab homine ⁊ vera est et naturalis est necesse habemus viā mediā inter vtrāq; harū positio/nū tenere. vt dicamus q⁹ aliq̄d de superfluo nutrimenti trāsit in semē. nec tñ semē oīno ē de superfluo nutrimēti. ī/mo aliq̄d est ibi de humido radicali. ⁊ ex vtroq; hz semē ꝑpagari. Unde sicut videm⁹ circa nutritiuā q⁹ ē hūiditas radicalis ⁊ nutrimētalis. vtpote illa q̄ fluit. sic intelli/gendū est etiā circa vim generatiuā q⁹ in ipa est aliq̄ hu/miditas radicalis. ⁊ etiā aliqua fluens ⁊ refluens. et in generatione prolis vna currit cum alia. Transmisit igitur adam q̄n genauit primum filiū aliq̄d de illa ra/dicali humiditate. et illud modicum per virtutē natu/

re toti corpori filij fuit cōmixtum cōmixtione perfecta
q; nullā parrē erat signare in corpe filij in qua non esset
aliqd de illo humido qđ a patre traduxit. Si igit filius
ade in generādo plē simile aliqd excindebat de suo hū
do radicali. necesse erat q; aliqd transmitteret de eo qđ
sumpserat a patre. z sic deinceps. z p tāto dicūtur oēs
fuisse in adā. nō q; fuerit ibi totaliter materia oīm nr̄oz
corpoz. sed q; ibi erat aliquāta materia z ratio semina
lis siue potentia quertendi ad se alitā naturā. ita vt suf
ficeret ad oīm procreationē. addito sibi illo in quo pos
set se multiplicare. Et est exēplum si aliqs haberet fru
mentū quod cōmiscere cōmixtione perfecta toti paste
nihil fieret de illa totali pasta. z similit si illa pasta cō
miscerē adhuc alij maiori paste. z sic pcedendo q̄si in
numerabiles panes fermētati possent fieri ex modico
fermento p appositionē rei fermentalis. sic z in ꝓposito
ex modico semine. p appositionē humoris susceptibilis
rōnis seminalis possent innnmerabiles hoīes propa
gari. Et iste mod⁹ sat' ꝺsonat rationi. nec repugnat ver
bis phi. z sūptus est ex verbis Aug. sicut patet aspicie
do auctoritatē prius positā q̄ sumpta est de lib. de vera
reli. vbi dicit q; alimētum accipit latētes humores toti
us animalis. z inchoatur in prolē. Et modū explicat i
fi. v. sup Bene. ad litterā sicut patet in auctoritate pri⁹
posita. vbi oñditur q; ex modico semine generatur ar
bor magna. Igit huic modo dicēdi tanq̄ magis intelli
gibili z magis cōsono phie z sacre scripture magis ad
bereo. Credo em̄ beatū Aug. hoc sensisse sicut ex ꝓbis
ei⁹ possum colligere. Et ꝑm hunc modū saluat veritas
cognationis z generationis. p eo q; aliqd radicale a pa
rente traducit in prolem. Sustinetur nihilominus ge
neratio z ꝓpagatio esse naturalis. q; hec fit per alimen
ti additionē. Et ideo cōcedende sunt rationes oñdētes
q; aliquid de alimento transit in veritatē hūane natu
re mediāte opere nutritiue q; nō solū illud radicale qđ
a patre deciditur fit de veritate plis. ꝛ etiā illud cū ali
mento supfluo sibi iuncto. ita q; illud qđ erat supfluum
31 vni. sit necessariū alteri. vtrūq; em̄ erat fundamētum
fabrice totius corpis generati. ¶ Ad illud aūt qđ pri
mo obr̄ in ꝛrariū de auctoritate Hug. z magistri. dōm
q; verbis eoz in hac parte magistri cōmuniter nō assen
32 tiunt. nec ego ipos bene intelligo. nec tamē affirmo il
los falsū dixisse. ꝛ magis intelligo aliā opinionē. ¶ Ad
illud qđ obj̄cit de auctoritate Anſ. z Aug⁹. iam patet
responsio. dicūt em̄ q; in adam fuimus nō q; nulla alia
materia cōversa sit in corpus nostrū nisi illa que fuit in
adā. sed si qua alia cōversa est. hoc nō est nisi p conjun
ctionem cū illo qđ ab adā fuit decisū. ¶ Et si tu dicas q;
ipse Anſ. dicit q; tota hūana natura erat in adā. dōm
q; hoc non dicit q̄tum ad existentiā possibilē. sed q̄tuz
ad existentiā actualē. q; nihil actu erat de veritate hūa
ne nature. nisi quod in adā erat. aliquid tamē possibile
33 erat ad hoc qđ fieret de veritate nature hūane. sed hoc
operatiōe z virtute carnis ade. ¶ Ad illund qđ obj̄ci
tur de auctoritate dñi in euāgelio. z de glo. dōm q; ꝺ ne
quaq̄ intendit nec textus nec glo. q; homo totum ege
rat qđ manducat. sed q; cū homo manducat. fit separa
tio puri ab impuro per digestiones interius factas. et
purū z nature cōueniens interius retinetur. z impurū
exterius expellitur. z p tāto dicebat dñs qđ nihil qđ in
trat in os hoīem coinq̄nat. z sic verissimū est verbū do
mini ꝑm q; valet ad propositum. Posset tamen dici q;
secessus ibi nō tantū vocat via inferior per quā currunt
egestiones. sed oēs meatus subtiles per quos fit cibor
decolatio. Et glo. dicit q; greci vocāt illas porog. z its
non sequitur q; totū alimentū exterius exeat. z de illo 34
nihil in veritatē prolis pertrāseat. ¶ Ad illud qđ obr̄
q; generatio est de substātia generātis iam patet respō
sio. Dico em̄ q; aliqd de radicali humiditate parentis
trāsit in prolē. z ratione illius saluatur ibi veritas gene
rationis. nec tamē oportet q; sit idēptitas ꝑm totū ge
nerātis ad genitū. Sicut em̄ generās non dat se totuz
ſz partē sui. sic z genit⁹ nō eruit a gñante ꝑm totū. ſz ſz
aliquā ptē. nec illud totū qđ a gñante trarit fuit radica
le ipsi generāti. ſz aliquid est additū radicali vt possit
augeri. ¶ Ad illud qđ obj̄cit de lege cognationis iam 35
patet responsio. ita bene em̄ saluat lex cognatiōis si tra
ducitur filius a patre trahēdo ab ipso humorē radicalē
cum additione extrinseci. sicut si de extrinseco nihil ad
deretur. imo multo verius. ¶ Additio em̄ extrinseci fa
cit vt lineę consanguinitatis aliquādo tumeatur. z q̄ ma
gis distant a stipite minoris consanguinitatis vincu
lo coniungātur. ¶ Et si obj̄ciatur q; si traducitur aliqd 36
de radicali. q; pari ratione posset totū traduci. z q; ne
cesse sit illud esse multiplicatum in se. cū ctiam tor arbo
mi non fuerint in corde ade. q; processerūt ex eo homies
dōm q; semen z est q̄tū mole. z est q̄tū virtute. z q̄ti
tas virtutis se tenet ex parte forme. z potest dici ratio
seminalis. z hec cum sit forma multiplicabilis est. hoc
est. potest similem sibi inducere in materiam sibi appo
sitam. Quantitas vero molis. z q̄uis parua sit. potest
tamen adeo extendi vt cōmisceatur valde magne q̄tita
ti. per eā naturā qua omne corpus in infinitū diuisibi
le est. z sic magne q̄titati potest cōmisceri. z totū trahe
re ad naturaz suam. z ex illa totali q̄titate potest aliqd
fieri qđ non fieret de ipso semine per se. z quotcūq; fiāt
ex illa totali q̄titate. dicuntur facta per se. Nec tamen
oportet ibi distinguere diuersas partes ex quibus di
uersa fiant in illo semine primordiali sed solum in pri
mo. p eo q; illud per additionem supfluj nutrimen
ti adauctū est. ¶ Ad illud qđ obj̄citur de lege resurre 37
ctionis. respondent aliqui q; homo non potest genera
ri de carnibus alterius hominis. p eo q; alimentū et
illud quod conuertitur in semine debet esse in potētia
respectu eius in quod conuertit. caro aūt hominis ꝑm
speciem est in actu. et ideo non potest in alium hominē
trāsmutari. Sed illud nō vr sufficere. p eo q; ex carne
pñt generari vermes. posset z p sequēs generari plā
ta z fruct⁹. z tūc eēt in potētia respectu carnis hūane. et
ita p multas trāsmutatiōes vr q; ex ea posset fieri semē.
Alij dicūt q; caro hoīs sit possibilis ad oēm trāsmu
tationē sicut z alia q; de illa possit generari semē. z tūc
resurget in ipso genito p eo q; ad ipm habet essentialio
rem cōparationē. z dñs supplebit illi aliunde addendo
uulo Sed qua rōne ꝺr deyna pte q; pōt ꝙuerti. eadē rō
ne de q̄libet. z sic pōt homo totū corpus suū amittere.
Ideo ē tertius modus dicēdi q; caro hoīs ꝑm speciem 38
nō pōt fieri caro alteri⁹ hoīs ꝑm speciē ꝓpter necessari
am ordinationē quam bz ad aiam q̄ ipam vtuificeuit.
Utrū aūt illa ordinatio fundet in appetitu vel potētia
ꝺditoris. difficile est discernere. Quotcūq; tn modo sit
ad hoc est plana responsio. Istud aūt plani⁹ inuenitur
determinatū in q̄rto. vbi manifestat quid in quo resur
gat. Resurgit autem semen in genito non in generan
te. q̄uis dictum sit hic q; semen sit de radicali humidi
tate generantis. ¶ Aliter enim semen est radicale ge 39
neranti. et alter generato. Quis generanti est radica

le fm partem sui. est etiã radicale respectu virtutis generatiue. non respectu virtutis nutritiue. virtus autẽ generatiua et eius humiditas est ordinata ad aliud. vnde si humiditas generatiue decidat ab aliquo. siue aliq̃ generẽ siue nõ. nunq̃ resurget in eo. ꝛ hinc est q̃ q̃uis in emissione seminis fiat decisio alicuius radicalis humiditatis. nulla tamẽ est ibi pena. q̃m illa humiditas p̃ naturã erat ad alterũ ordinata. Vñ ꝛ mouet ibi modus operãdi expedit̃ ꝛ delectabilis ꝛ ordinatus. ꝛ hoc totũ est q̃ illa humiditas in generãte erat ad alterũ. ¶ In genito vero q̃r ea fabricat totum corpus. est sicut totius corporis fundamentum. ꝛ tunc quãdo anima vnitur. anima incipit esse vere ꝛ proprie de veritate humane nature. tunc enim primo incipit habere necessitatẽ ad resurrectionem. prius aũt solũ erat possibile. Vñ si qua mulier faceret abortum ante anime vnionem. illud nullo modo resurgeret.

¶ Questio II f

Vtrũ aliq̃d transeat in veritatẽ humane nature mediãte opere nutritiue. Et q̃ nõ videt. primo p̃ Augsti. qui scribit de ciuita. dei dicit. q̃ paruuli resurgent in p̃fectõe corporali ꝛ in etate virili quã habituri erãt. p̃ eo q̃ tanto tum in rõne habebãt q̃uis non haberẽt in mole. hec est sententia verbor̃. g̃ si tã magni suscitabuntur paruuli sicut illi qui multũ comederũt. videt q̃ sumptio alimentorum veritatẽ humane nature nõ augeat. ac p̃ hoc nihil de illis in humani corporis veritatem pertranseat. ¶ Item ibidẽ dicit Aug. q̃ si aliquis nutriatur de carnibus humanis. caro illa nõ resurget in eo qui nutrit. sed in eo in quo primo fuit caro. sed nihil est de veritate alicuius nisi quod resurget in eo. si g̃ caro que est p̃ alimẽta generata nõ resurgit in eo in quo est. vr̃ q̃ nihil ex ipsi cum transeat in veritatem alicuius mediãte opere nutritiue. ¶ Item solum illud dicitur esse verum q̃d habet actum sibi per naturã cõuenientem. ergo illud solum est de veritate carnis humane q̃d habet actum cõuenientem tali carni. sed caro habẽs actum sibi cõuenientem potest aliã carnẽ in se cõuertere. ꝛ dicit caro fm speciem. g̃ illud solũ transit in veritatẽ carnis humane q̃d transit in veritatem fm speciẽ. sicut vult pbs. alioq̃n quin esset augmentũ in infinitum. g̃ mediãte illa virtute nihil transit in veritatẽ humane nature. ¶ Itẽ illud est solum de veritate alicuius in quo rei substantia saluatur. sed sola humiditas radicalis est illa que manet quã cõtinuari oportet vsq̃ in finẽ. g̃ illud solum trãsit in veritatẽ humane nature. quod transit in humiditatem radicalẽ. sed nihil potest transire in humiditatem radicalẽ mediante nutritiua sicut dicũt medici. alioq̃n posset homo iuuenescere ꝛ vitam perpetuare. g̃ mediãte hac virtute nec trãsit in veritatem humane nature. ¶ Item q̃d p̃ naturã generatur. põt̃ per naturã corrumpi. g̃ q̃d mediãte ope generatiue p̃ficit ꝛ crescit. potest minui ꝛ decrescere. si g̃ mediãte vi nutritiua aliq̃d in veritatem humane nature trãsiret. illud posset deperdi. ꝛ sic cõtinue nouũ restaurari. cõtingeret aliq̃n q̃ homo aliud corpus haberet. sicut videmus in aqua q̃ exit de fonte. Contra Aug⁹. de vera reli. In huius visibilis corporis structurã alimẽta q̃ apta sunt assumunt. non aspernatur p̃ cõgruos meatus ejiciunt. Si g̃ q̃d est de corpis huius structura ꝛ integritate est de humane nature veritate. videt ꝛc. ¶ Item omne quod resurget est de veritate humane nature. sed illud in q̃d trãsit alimẽtum mediãte opere nutritiue resurget vrpote capilli. Math. x. capillus de capite vestro nõ peribit. g̃ ꝛc. ¶ Item veritas carnis non est aliud q̃ vera caro. sed vera caro est cui debet operatõ carnis. potissima autẽ carnis opatio est viuere p̃ aiam. sed in hãc carnẽ trãsit alimẽtum mediãte vi nutritiua. q: tota caro hominis viuit. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ vbicũq̃ est nutritio ibi est cõuersio et assimilatio ꝛ vnio. sz vbi est assimilatio ꝛ vnio. eiusdem nature sit illud cui vnitur ꝛ illud q̃d vnit. g̃ si hoc facit virtus nutritiua cõuertẽdo alimẽtum. vr̃ q̃ p̃ ipam aliq̃d de alimẽto in veritatẽ humane nature transit. ¶ Itẽ sicut se habet generatiua ad p̃ductionẽ p̃lis siue generati. sic se hz nutritiua ꝛ augmẽtatiua ad p̃fectionẽ ꝛ cõseruationẽ nutriti ꝛ augmentati. g̃ si aliq̃d transit in veritatẽ hũane nature generati mediãte generatiua. similiter ꝛ aliq̃d trãsibit in veritatẽ hũane nature nutriti mediãte nutritiua ꝛ augmẽtatiua. Est igit̃ q̃stio q̃d sit veritas hũane nature. ꝛ q̃ differentia sit inter veritatẽ hũane nature. ꝛ carnẽ fm speciẽ. Et rursus q̃ sit differentia inter carnẽ fm speciẽ ꝛ carnẽ fm materiã. Et quare magis dicat veritas hũane nature q̃z veritas nature asinine. Hec oĩa valent ad intelligenda ea q̃ dicũtur in q̃rto in q̃stione de resurrectione. ¶ Rn̄. dõm. q̃ p̃ter generalẽ intentionẽ qua verũ diuidit cõtra falsũ. fm quã intẽtionẽ res vera dr̃ q̃ hz materiã ꝛ formã ꝛ actũ sibi conuenientẽ. est ꝛ alia intẽtio veri dupliciter. Una qua verũ dr̃ cõtra p̃mixtũ. altera vo q̃ verũ dr̃ cõtra vanũ. Et primo modo dr̃ verũ q̃d est primũ ꝛ impmixtũ. Alitero mõ dr̃ verũ q̃d est p̃manẽs ꝛ fixũ. Cũ g̃ loquunt̃ auctoritates de humana natura. loquunt̃ sub vocabulo veritatis vocãtes eã verã. Nõ est enim aliud dicere veritatẽ hũane nature q̃z humanã naturã verã. Si aũt vocãt eã loquẽtes de natura hũana ex pte corpis. p̃ eo q̃ corpus hũanum p̃ter hoc q̃ habet formã ꝛ operationẽ sibi cõuenientẽ sicut ꝛ alia corpa naturalia habet ordinationẽ ad mortalitatẽ. ꝛ ita quandã impmixtionẽ. in q̃ non põt tantũ transmutari quin tandẽ reddat aĩe q̃ ipm vivificauit. Habet nihilominus quandã fixionẽ siue incorruptionem p̃ eo q̃ necesse est ipam aliquãdo fieri immortale. Ratione igit̃ ordinationis ad incorruptionẽ ex qua inest corpori humano non tantum debita operatio sed etiã impmixtio ꝛ quedã incorruptio. dr̃ corpus humanũ verũ. Illud ergo p̃cise ꝛ proprie est de veritate hũane nature. q̃d est ordinatum ad incorruptionem et resurrectionẽ. ¶ Aliquid aũt ordinat̃ ad resurrectionem dupliciter. vel de necessitate vel de cõgruo. Illud autem ordinatur in nobis ad resurrectionẽ de necessitate in quo cõsistit fundamentũ ꝛ fabrica corporis nostri et hoc est illud cui primo anima vnit̃. ꝛ tale tractũ est a generantibus. ꝛ in tale nihil põt transire opere nutritiue fm q̃ nutritiua opatur post anime vnionem. ¶ Illud vero ordinatur in nobis ad resurrectionem de congruo in quo consistit fabrice nostri corporis cõplementum ꝛ hoc est quod facit ad q̃titatem corporis perfecti et sic aliquid de alimento potest cõuerti in veritatẽ humane narure mediante vi nutritiua ꝛ augmentatiua. q̃ ordinatur ad complendam corporis fabricã. q̃ inchoata fuit mediante vi generatiua. cui cõperit opari. quousq̃ anima infundatur. ꝛ extunc sequitur opatio nutritiue ꝛ augmentatiue ad cõseruandũ ꝛ cõplendum corpus. Huic autẽ modo dicẽdi cõcordant tam naturales 43
pbi q̃z medici. Naturalis enim pbs distinguit in homine duplicem carnem. carnẽ fm speciẽ. ꝛ carnẽ fm materiam. Et vocat carnem fm speciẽ illã q̃ habet vim actiuã et potentiam cõuertendi alimentum in carnis naturã.

Carnē vero ꝺm materiā vocat illā q̄ sic est caro vt tamē non possit aliq̄d in carnē cōuertere ꝓpria virtute. Dicit etiā q̄ virtus nutritiua ⁊ augmētatiua non cōuertit alimentū in carnē ꝺm spēm sed ꝺm materiā. q̄ si aliter cēt tunc nūq̄ staret augmentū. cū augmēto em̄ carnis crescceret ⁊ virtus augmentandi. hoc aūt nō sic est. ⁊ ita caro ꝺm spēm solū est a generātib⁹ siue mediāte generatiua. cuius caro ꝺm materiā. s. q̄ fluit ⁊ refluit possit eē mediāte nutritiua. Et est exēplū de vino generato in vite qō hz potentiā cōuertēdi aquā. sz illa aqua nō hz potētiam cōuertēdi aliā aquā. q̄ si hoc. tunc semp posset ꝺs apponere aquā ⁊ maneret vinū. hoc aūt nō sic est. q̄ tm̄ pōt poni de aqua q̄ vinū amittit virtutē suā. Sic ⁊ in ꝓposito intelligēdū est q̄ virtus corporis fabricatiua potest dare primo carni potentiā cōuertēdi. ⁊ illa conuertit q̄usq̄ tm̄ aduenīat de carne ꝺm materiam. cuius erat ibi potētia cōuertēdi. sicut videm⁹ in vino. tum ex parte colorcitatis. tum ex parte extensibilitatis ipius carnis ꝺm spēciē. Et hinc est q̄ vnus homo magis augmentatur q̄z alter. ⁊ aliq̄n stat augmētum. q̄ caro sup aduenīens in fine quasi aquosum facit sicut dicit pbs. quēadmodū aqua supinfusa vino. Scōm hanc distinctionem carnis distingui pōt in theologia veritas bu-
43 mane nature dupliciter dictū est. Similiter medicus distīguit in hac duplicē būiditatē. vicz radicalē ⁊ nutrimentalē. ⁊ dicit q̄ būiditas radicalis est illa in qua calor sustentificat. nutrimentalis vero est illa q̄ pbet ipsi calori fomentū. Dicunt igit q̄ humiditas radicalis est solū a generātib⁹ ⁊ mediāte ope generatiue. nā nutritiua in hanc humiditatē nō pōt. si em̄ posset tūc hō iuuenesceret. ⁊ vitā etiā suā imꝑpetuum cōtinuaret si illud humidū renouari posset. qō cū cōstat falsū esse. dicūt q̄ alimentū mediāte nutritiua nō trāsit in illud humiduz et hinc est q̄ illi q̄ laborāt tertia specie erbice in qua est illius humidi cōsumptio liberari nō possunt. vt dicūt In humiditatē aūt nutrimentalē q̄ calori pabulum prebet possibile est alimētum cōuerti mediāte opere nutri-
44 tiue. Est et exemplū in lāpade ardente in qua est humiditas olei. ⁊ būiditas lichni. ⁊ humiditas lichni assimilatur būido radicali. q̄m ex quo cōsumit restaurari nō potest. et in illo lichno flama sustentificat. būiditas vero olei assimilat humiditati nutrimētali q̄ pabulū prebet igni. ⁊ impedit ne cito lichnū cōsumat. ⁊ illa būiditas aliquādo augeat. aliq̄n minuit. aliq̄n consumit. aliquādo restaurat. Et iurta hāc duplicē humiditatē distinguunt dupliciter theologi hūane nature veritatem sicut prius dictum est. Et per hoc patet responsio ad questionem propositam. patet etiam responsio ad obiecta. Nam rationes que ad primā partem inducunt videlicet q̄ nihil transit in veritatem nature hūane mediante opere nutritiue procedunt ꝺm q̄ de veritate humane nature dicitur esse aliquid quod est de necessitate ordinatum ad incorruptionem. ⁊ hoc modo bene cōcedendum est q̄ nihil transit in veritatem nutriti. Rationes vero ad oppositum procedunt de veritate humane nature ꝺm q̄ illud dicit esse de veritate quod est ordinatum ad resurrectionem de congruo. tale aūt est nō solum quod trahitur a generāte. sed etiam tota illa caro que reperitur in homine in eius morte. maxime si nō
45 faciat ad corporis deformitatem. Nec hoc impedit q̄ ꝺns paruulos suscitabit in perfecta q̄titate. Dicit em̄ Aug. q̄ supplebit virtus diuina vbi deficit natura. vbi vero natura sufficientem parauit materiam. deus
46 non agit supplendo sed reformando. Nec valet illatio. q̄ si deus supplet in resurrectione sine additamento. q̄ nunc similiter fiat sine additamēto. quia illa erit operatio mirabilis et supra naturā. hominis vero generatio ⁊ augmentatio que nunc est naturaliter fit. et ideo illa ratio quā magister adducit in littera nō cogit. imo sicut apparet aspicienti arguit a maiori affirmādo Illa vero que vltimo querebātur iam plana sunt per ea que dicta sunt. concedendum est igitur sicut ex precedentibus apparet q̄ aliquid extrinsecum trāseat in veritatem humane nature. sed mediante opere generatiue transit in veritatem. prout veritas ꝓprie dicitur ꝺm q̄ dicit necessariam operationem ad incorruptionem. mediante vero opere nutritiue transit aliquid in veritatem humane nature prout veritas dicitur large. videlicet q̄ dicit ordinationem ad resurrectionez de cōgruo. ⁊ sic quod est de veritate vnius potest resurgere in alio ꝺm q̄ manifestatur in quarto. His vilis satis plana sunt ea que dicuntur in littera.

Distinctio xxxi. Qualiter peccatū originale a parente traducitur in prolem.

Nunc supereest inuestigare ⁊c. Supra ostendit magister quid sit peccatū originale. in hac pte intendit manifestare qualiter a parente traducitur in prolem. Diuiditur aūt pars ista in tres partes In quarū prima magister falsitatem improbat. In secunda veritatē explicat. ibi. Est em̄ peccatū originale vt supra diximus cōcupiscentia. In tertia vero veritatem epilogat vt addat. ibi. Jam ostensum est quid sit originale peccatum ⁊c. Prima pars habet duas. In prima ponit falsam opinionem circa originalis traductionem. In scda subiungit eius improbationez. ibi

Ponit falsā opinionē circa traductionē peccati originalis q̄ a patre trāseat in filios nō soluz ꝺm carnē sed etiā ꝺm animam.

DI. XXXI. Nunc supereest inuestigare q̄liter illud peccatū a patribus traducat in filios scz an ꝺm solā animā. an ꝺm carnem. siue ꝺm vtrūq̄. Putauerūt quidā ꝺm animā trahi peccatum originale nō solū ꝺm carnem sed et animā extraduce esse arbitrati sūt. Sicut em̄ in generatione plis de carne paterna substantialiter trahitur caro. ita etiā de gignētis anima animam geniti essentialiter deduci ab his existimabat. Jdeoq̄ sicut de corrupta carne caro cor-

remanet in carne ⁊ aīa ex quo autore sit deo ſ. vel alio. c

¶ Preterea queri solet vtruz cōcupiscentia que post baptismū remanet ⁊ tm̄ penalitas ē ante baptismū vo pena erat et culpa ex deo autore sit vel ex alio. Ad quod breuiter rñdentes dicimus qz inq̄tum pena ē deū hz autorē inq̄tum vo culpa est diabolū siue hominē habet autorem.

¶ Utrū de⁹ ex iusticia debeat culpam originalē anime imputare cū nō possit vitare. d

¶ Solet etiā queri q̄ iusticia teneat illo peccato aīa innocens a deo creata cū nō sit i potestate sua illud vitare. Non em̄ p liberum arbi illud cōmittit qz ñ prius est ania q̄ illi peccato est obnoxia. Ad hoc quidā dicunt ideo aīam reamesse illius peccati licet mūda a deo sit creata qz cum infundit corpi cōdelectatur carni erquo peccatum contrahit. Sō si esset iā nō originale sed actuale potiꝰ dicere tur ergo recte potest dici putari aīe illud peccatū qō ex corruptione corpis ineuitabiliter trahit. Quia vt ait augu in li de ciui dei. Non fuit corruptio corpis que aggrauat aīam causa primi peccati sz pena nec caro corruptibilis aīam peccatricem fecit sed peccatrix aīa carnem corruptibilē fecit. ¶ Illō etiā nō imerito queri pōt vtrū peccatuz originale debeat dici voluntarium vel necessarium. Et necessariū potest dici qz vitari nō potest. Ūñ t pphēta dicit. De necessitatibꝰ meis erue me. Et volūtariū nō incōgrue apellat qz ex voluntate primi hois pcessit vt augꝰ in ſ li retracta oñdit dicens. Illud qō i puulis dicit originale peccatū cū adhuc nō vrant li ar volūtatis nō absurde vocat voluntariū qz ex pma hois mala voluntate ptractū factū est q̄dā modo hereditariū.

¶ Quare deus vult aīam corpori maculato cōiungere sciēs eaz inde maculari ⁊ ideo damnari. e

¶ Si vo querit cur deꝰ q̄ fecit aīam ipaz sine macula ⁊ scit eā ex corpis piunctione maculam peccati ptrahere ⁊ aliqñ ante baptismū se iungi ab ipo corpe ⁊ sic damnari. eam corpi iungit Rñdemus ex altitudine iudicioz dei id puenire nec iniuste id a deo fieri. Ipe em̄ nō incongrue humane pditionis modū quē a pncipio instituit (licz pec cata hoim interceſſerint) sine imutatione ptinue seruat. Corpora de materia a pncipio sine vicio facta fingens aniasq̄ de nihilo creans eorūq̄ piunctio ne hominē pficiens. Luz ergo vtraq̄ hois natura a deo sine vicio sit institura lz a se fit peccato viciata nō ideo imutabilis deus humane pditionis primā legē mutare debuit siue ab hominū multiplicatione desistere.

¶ Qualis creatur ania a suo creatore. f

¶ Hic a quibusdā queri solet vtrū aīa talis sit añ baptismuz qualis a deo creat. Sō nō esse ꝓbare conant hoc mō. Aīa in corpe creat in cuius piunctione peccato maculat. Quācito ergo est peccatū hz nec pus fuit q̄ peccatū habuerit nō est g talis qualis a deo creat. Creatur em̄ a deo innocēs ⁊ sine vicio ⁊ nunq̄ talis est. Ad quod dici potest qz nō oīno talis est q̄ lem eam deus fecit. Deus em̄ bonā eam fecit ⁊ bonitatem ei sine corruptione indidit. Et dicit illa natura is bonitas quā i creatione a conditore suscepit quā bonitatē propter peccatū penitus nō amisit sed viciataz habuit quā deus tamē sine vicio fecit. Si em̄ res bona nō esset anima in ea malum eē neq̄ret cum nō possit malū esse nisi in bono vt post dicet. Non g deus eā fecerit. Propter hoc est q̄stio qualē deꝰ fecerit illā aīam. ⁊ ñ videt q̄ possit dari q̄ fecerit eam iniustā cū summa iusticia nō possit facere aliqd iniustum. Nō videtur sil̄iter q̄ fecerit eā iustam. qz cum in pmo instanti fuerit iniusta simul fuisset iusta ⁊ iniusta. ⁊ hec sunt incompossibilia. Nō em̄ videt q̄ possit dari medium circa hoc. qz duo sunt imediate opposita circa aīaz. Rō. dō. q̄ cū q̄rit q̄lem deꝰ fecerit aīam q̄tum ad bonitatē ⁊ maliciam hoc pōt intelligi duplicit. Aut q̄tum ad bonitatē nature aut q̄tum ad bonitatē moris. Si q̄tum ad bonitatē nature sic pcedendū est q̄ fecit aīam bonā ⁊ adhuc bona ē. Si q̄tum ad bonitatē moris sic dōm est q̄ deus nec fecit eā bonam nec malaz Bonā em̄ nō fecit qz bonitatez illā aīe nō dedit obsistente infectione ex pte corpis cui ania in eodē instanti vmita fuit in q̄ creata. Nō fecit eā malam qz q̄tuis anima ab instanti sue creationis mala sit hoc tamen nō est a deo creante sed a carne inficiente. ⁊ iō dicit magister hanc non esse pcedendam aīa est talis q̄lē

originalis iusticie q̄ quam bonum est reus carentie visionis dei. sic etiā pnitas. q̄ quam bono ordinatus ē ad actū concupiscendi. iō auferetur illa pua/ tio iusticie originalis. ⁊ relinq̄t illa ī clinatio habitualis. Ad illud vero quod objicit de trāsitu actuali. Dō. q̄ magister non loquit de trāsitu q̄ est q̄ peccati delectationē. sed per peccati pſummationez ⁊ per quē modū p̄sens ⁊ p̄teritum dicit trāsire. ideo dicit q̄ transit q̄tuz ad actū ⁊ remanet q̄tum ad reatū quia actus est ī fieri sed reat⁹ in facto esse.

Questio

R⁹ ḡrādā. falsū.

Cōgrua re spōsio ⁊ ve ra.

e ¶ Ad qō dicit. Innuit magister. q̄ anima nō est talis q̄lez deus fecit. Cōtra. ī subita operatione simul ē fieri ⁊ factum ee sed illud argumentum est necessarium. de⁹

Originale facit animā. er an sit necesſario est. Et illud. Contrariū vel vo deus facit talez animā. ergo talis est. igit magister implicat duo opposita in littera. Item q̄ro. aut deꝰ fecit animā iustam. aut iniustā. Si iustam. ergo deus dedit ei iusticiā. ⁊ h̄ est falsū non em̄ iusticia creata fuit cū illa aīa. Si iniustā. ⁊ tal ē. ḡ tal ē aīa q̄lem deꝰ eā fecit. Propt̄ h̄ est q̄stio qualez

de⁹ eā fecit. sz potⁱ⁹ ecouerso. ñ q: de⁹ dederit ei actualē
iusticiā. sz q: dedit ei bonitatē nake ad hñdū iusticiā or/
dinatā. a q̄ iusticia puak p carnē ifectā Et sic patēt oba
Per hūc āt modū rādendū ēt si q̄rerek de actōe mala
10 que ponitur esse a deo ꝑm q̄ actio. non enim est a deo
ꝑm q̄ iusta. q: nō
est iusta. nec ꝑm
q̄ iniusta. q: in
iusticia nō est a
deo. sz est a deo
ꝑm bonitatē na
An anie er creatōe sint eq̄les in do nis natura libus. ture p quā est i/
differēs ad vtrū
q̄. Simili mō i/
telligendū est i
creatione anie.
f ¶ Pluribꝫ nō
II irrationabilit vi
detur ꝛc. Innu
it q̄ er ipa crea/
tione vna aīa ē
subtilior alia in
eēntia. ⁊ ad in/
telligendū memorandūq̄ habilior. Contra. hec em̄ videk
esse falsuz. q: sicut dicit Greg. Omes hoies natura pa/
riter genuit. g̃ silr ⁊ ab ipa creatōe aīe pares sunt. Hic
q̄ri potest vtrū subtilitas ingenij ⁊ habilitas ad memo
randū veniat ex ꝑte corꝑis. an ex ꝑte aīe. Et q̄ ex parte
aīe vr magister in lra dicere. Sed ↄtrariū hui⁹ videtur
q: videk q̄ ipa aīa q̄ nō variak p tpa. mō dementior est.
modo ad intelligendū acutior. Hoc aūt nō potest esse
nisi ex ꝑte corꝑis. Ite videm⁹ q̄ colerici naturaliter sūt
maioris ingenij q̄ flegmatici. g̃ si hoc dicit cōplexionē
ex ꝑte corꝑis. videk ꝛc. R⁹. dom q̄ sicut dicit magister
in lra. satis ꝓbabile ē q̄ in ipa creatione sit p̄cellētia in
aīabus. Et q̄ dicunk esse pares hec nō intelligik q̄ztuz ad
ꝓuationē ordinis naturaliū in p̄cellentia. sed quātum
ad ꝓuationē ordinis in dñio ⁊ seruitute. Si aūt querik
vnde veniat ista p̄cellentia naturaliū. vtrū ex ꝑte aīme
er. videk q̄ interius a peccato originali mundetur.

¶ Item in baptismo efficitur homo membꝝ christi et
regenerak generatione spirituali. si ergo mēbꝝ christi
esse nō potest quis q̄diu manet in peccato mortali. vi/
detur q̄ per baptismū originale deleak quantū ad cul/
pam. Sed contra. Impossibile est deleri maculā pec
cati siue deformitatē amoueri q̄diu manet priuatio bo
ni q̄ debet inesse. sz in homine post baptismū manet ca/
rentia illius originalis iusticie. q̄ fuit in Adam in sta/
tu innocētie. g̃ p baptismū nō delek macula originalis
culpe. Maior manifesta est q̄ ipam pcti diffinitōez mi
nor manifesta est p ipaz expientiā. q: manifestē videm⁹
q̄ post baptismuz caro spiritui non ita subiicitur sicut
in adā subiiciebatur. ¶ Item impossibile est maculam
pcti deleri q̄diu manet actus pcti sicut est manifestum
Nunq̄ em̄ alicui remittit peccatū fornicationis q̄diu
est in actu fornicādi. sed post baptismū manet originā/
le q̄ztum ad actū. sicut dicit mgr. g̃ impossibile est q̄
in baptismo deleak q̄ztū ad maculam ⁊ reatuz. ¶ Item.
cōcupiscere post baptismū culpa ē. sz q̄les sunt act⁹ ta/
les sunt habitus. g̃ ↄcupiscentia q̄ remanet post baptis/
mū est culpa. ꝑ non est culpa actualis. g̃ est culpa origi/
nalis. igit per baptismū originalis culpa nō delek q̄/
tum ad maculam. ¶ Irez culpa est meritū pene. g̃ si al/

telligendū memorandūq̄ ha/
bilior. vtpote acutiori ingenio
⁊ pspicaciori intellectu predita
Nō nō improbabiliter dicik cū
in angelis ita fuisse ꝓstet. Et li/
cet naturalib⁹ donis alie p̄alijs
polleant. attn̄ ante baptismū a
corꝑe discedētes parē penā. et
post baptismū statim equalem
coronā sortunt. q: ingenij acu
men vel tarditas. p̄miū vel pe/
nam in futuro nō collocat.

ē illa rō p̄ncipalis boni ingenij. q: videm⁹ aliq̄n hoies
ↄtrarie cōplexiōis ingeniosos ee. Vñ videm⁹ hoies ad
diuersa exercitia aptos. q̄sdā ad artes mechanicas q̄s/
dā ad libales. ⁊ itez q̄sdā ad marhematicā. q̄sdā ad me
thaphisicā. q̄sdā ad naturalia. q̄sdā ad rōnalia. Et q̄/
rak rō hui⁹. Rñdebit theolog⁹ q̄ hec er distributōne do
nor dei. a q̄ ñ tm̄ p̄cedūt dona gr̃uita. imo dona natu/
ralia. ⁊ oia talia gr̃e vocāk a sanctō. ⁊ de hmōi intelligit
illō. j. Petri. iij. Unusq̄sq̄z sic accepit gr̃az in alterutr
illā administrātes ꝛc. Naturaliaūt rñdebit q̄ hec venit ex
diuersa dispositōe ex ꝑte corꝑis. vl quātū ad cōplexio/
nē vel q̄ztuz ad organizationē. vterq̄ tñ hñ. sz theolog⁹
meli⁹. q: p̄ncipaliorē assignat cām. vñ ꝓhs i li. de aīa/
lib⁹ cū assignt cās dispositionis mēbrorū. vbi nō inuenit
causam principalem ex parte nature. recurrit ad dispo
sitionem conditricis sapientie.

Ad intelligentiā hui⁹ ptis incidit hic q̄stio circa
tria. Prio em̄ querik de deletōe originalis cul/
pe. Scō querik de morbo ↄcupiscētie remanē
te. Tertio q̄ritur de eḡtate diuine iusticie in infusione
⁊ punitōe aīe. Circa p̄mum querunk duo. ¶ Primo q̄/
ritur vtrū baptism⁹ deleat originale quātū ad culpam
que est in mente. Scō vero vtrum deleat quātum ad
eius causam que est in carne.

¶ Questio I a

¶ Utrum baptismus deleat originale quantū ad cul/
pam. Et q̄ sic videk Joh. iij. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua ⁊ spiritu sancto nō intrabit in regnū celorum. hec
aūt nō ē ꝑter culpaz actualē in quulis. ergo si hoc est.
erit ꝑter culpam originalē. sed post baptismū nō pua/
tur paruulus regno celoz. ergo necesse est q̄ in baptis/
mo tollatur illud quod reddebat hominē indignū visi
one dei. ergo ꝛc. ¶ Item Ro. vj. Quicunq̄z baptizati
sumus in christo iesu. in morte ipius baptizati sumus.
Et post. Qui em̄ mortuus est peccato. iustificat⁹ est a
peccato. glo. i. p̄ baptismū mortui sumus peccato. sic
xp̄s semel mortu⁹ est pene. ¶ Item hoc ipm videk rōne.
Baptismus em̄ est sacramentū veteris ⁊ ertiā noue legꝫ
ergo sic in baptismate hō lauak exterius. ita vere lauak
interius si ergo in baptismo exterius vere lauatur pu/

nocessat culpa. oīno debet remoueri pena. Si igīt post peccatū remanet pena debita originali. vtpote mors ⁊ ɔsimiles pene. nō videt q̄ p baptismū fiat deletio originalis culpe q̄tum ad maculā. Q̄ si tu dicas q̄ macula peti delecta. pōt remanere aliq̄s reatus in aīa. ⁊ obligatio ad penam p culpa p̄us facta. videt tunc q̄ originale remanet q̄tū ad reatum. igīt male dicit magister. ℣ cū ait q̄ originale trāsit reatu ⁊ remanet actu. ¶ R°. q̄ sicut dic mḡr in lra ⁊ accipit a ꝟbis Aug. duplici rōne dr originale remitti in baptismo. q̄ p gram baptismi viciū ɔcupie debilitat atq; extenuat vt iam nō regnet. ⁊ q̄ reatus iptius soluit. Ad huī aūt verbi intelligētiā notādū q̄ illud verbū dupliciter pōt intelligi. ⁊ vtroq; mō satis pbabiliter. Uno mō sic sicut dicit aug. in li. de bapt. ꝑulo. Originale ē ɔcupiscētia siue vicium concupiscentie. ⁊ hoc ipm dicit magister in lra. Hec aūt ɔcupiscentia put dr esse originale peccatū. notat appetitus boni cōmutabilis intensum ⁊ inordinatū. Et rō huī est ista. q̄m originale peccatū nō tm̄ est culpa. sed etiā culpa mortalis. Inquātū culpa est. dicit p̄uationē ordinis debiti. inquātū mortalis est. nō tm̄ dicit boni debiti p̄uationē. sed etiā dicit ordinis ⁊ iusticie subuersionē. Ad hoc igīt q̄ ɔcupiscētia in aliquo dicat culpam originalem. necesse est q̄ dicat necessitatē ɔcupiscendi. siue appetitus inmoderantiā cum debito nō ɔcupiscendi ⁊ cuz dño. ita q̄ carnalis appetitus p̄sit spiritui. Et q̄ vtrū; q̄ boz est in homine aī baptismū. hz em̄ debitum non concupiscendi. q̄ ad hoc tota humana natura in adaz fuerat obligata. nec illa obligatio alicui fuerat relaxata. habet etiam dominiū. q̄ gratia destitutus vincitur lege membroz. hinc est q̄ habet in se originale peccatū. cum aūt homo baptisatur. tūc gratia infunditur ex merito passionis christi cui⁹ efficitur membrū. p baptismū ab illo debito absoluit. gratia ꝟo erigit animā ⁊ dat ei potentiam vt non vincatur a concupiscentia. et p hoc aufert ei dominiū. Et hinc est q̄ in baptismate tollit cōcupiscentie dominiū. ⁊ soluitur nō concupiscendi debitum. q̄ omnino aufertur ratio culpe ab ipsa concupiscentia. licet aliquo modo remaneat. ⁊ hinc est q̄ magister dicit q̄ originale in baptismo transit reatu ⁊ remanet actu. q̄ ⁊ si remaneat concupīa. non tamen remanet p̄out est culpa ⁊ obligatoria ad penam. Hinc ē igitur q̄ magister dicit duplici ratione in baptismate peccatum originale deleri. ⁊ quia vicium cōcupiscentie extenuatur. ⁊ q̄ reatus soluitur. Aliter etiam potest intelligi verbum illud vt intelligamus sicut superius dictum fuit in originali culpa reperiri conformitatē quā dam ad culpam actualem. Sicut enim videmus q̄ in culpa actuali. ⁊ est cōuersio. ⁊ auersio. ⁊ in ipso actu peccandi. ⁊ in ipso habitu peccati. ē p̄uatio habit⁹ boni. ⁊ quedam habilitatio ad actum peccati. sic in originali intelligimus esse debite iusticie carentiā ⁊ cōcupiam. Et quemadmodū in actuali p̄uatio habilitatis bone est ipsum peccatum formaliter loquendo. ipsa vero habilitatio siue p̄ontas ad actum peccati non est peccatum nisi materialiter loquendo. p eo q̄ non est culpa nisi quamdiu manet ibi p̄uatio. sic intelligendū est in ꝓposito. Et quemadmodū in actualis peccati deletione. cum gratia infunditur statim moritur culpa in q̄tū erat deformitas ⁊ p̄uatio. nihilominus tm̄ simul cum hoc manet quedam p̄ontas ad actuz. licet remissa. in his potissime qui peccauerunt peccato consuetudinis. Sic quando gratia baptismalis infundit anime. statī remouetur originale peccatum. earenus qua erat carētia debite iusticie. etiam cum statim gratia est in anima simul cum ea est ⁊ iusticia. concupiscentia vero nō omnino tollitur sed minuitur. p eo q̄ p̄ontas ad culpam simul potest stare cum gratia. q̄ sicut dictū est non erat ipm̄ peccatū loquendo formaliter sed materialiter. Uñ cum excluditur carentia debite iusticie p gratiaz baptis malem. remanet concupiscentia ratione pene. Et hinc est q̄ dicit magister q̄ transit reatu ⁊ remanet actu. q̄ tam non est culpa p quam homo sit dignus pena. sz pena est ex precedēti culpa relicta. Pro tanto dicit q̄ originale peccatum duplici ratōne dicit remitti in baptismo. ⁊ q̄ concupīa extenuatur. ⁊ q̄ debitum soluit. Solutur nanq; debitum dum per iusticiam gratie recompensatur iusticia originalis innocentie. Concupia ꝟo remittit. dum potestas datur spiritui p gratiam regēdi ⁊ vincendi carnem. Concedende sunt igitur ratiōes ostendentes peccatum originale q̄tum ad culpam deleri in baptismo. Ad illud ergo quod primo obī in cō trariū q̄ manet p̄uatio originalis iusticie. rñdet q̄ debitū soluit merito passionis xp̄i. ⁊ recōpensatio fit gra spūssancti quā de⁹ dat aīe. ⁊ quā etiam plus acceperat q̄z iusticiā innocētie. ¶ Ad illud qō obī q̄ manēte actu nō pōt deliri culpa. dom̄ q̄ verū est de actu in q̄ consistit plena rō culpe. sicut in actu fornicationis ɔsistit cō summatio illius peti. Actus aūt originalis peti vocatur hic ɔcupīa siue necessitas ɔcupiscēdi. hz hec nō manet p̄ut in ipsa est illius peti ɔsummatio. Sicut enim dictū est. nec manet q̄tum ad dominiū. nec manet q̄tū ad ɔcupiscendi debitū. Unde sicut in aliquo casto post deletionē ⁊ dimissionē peti luxurie manere pōt aliqua p̄ontas carnalis ɔcupīe. ⁊ etiā aliqñ in actu ɔcupiscendi erire salua nihilominꝰ castitate. sic et in ꝓposito intelligendū ē esse. ¶ Ad illud qō obī q̄ ɔcupiscere post baptismū ē petm̄. dom̄ q̄ verū est. sz ex hoc nō sequitur q̄ illa ɔcupīa q̄ quocat ad cōcupiscendū sit petm̄. hz sufficit q̄ sit petm̄ vel ex petō relicta. Uñ ergo dicit q̄ quales sunt actus tales sunt habit⁹ hoc intelligit de habitibus generatis ex actib⁹ frequētatis. sicut de habitibus cōsuetudinalib⁹. Cōcupiscentia ꝟo illa que post baptismū remanet. nō est generata ex frequēti ɔcupiscibilitate. sz ex carnis corruptiōe. ⁊ ideo nō habet rōem culpe sz pene. quia ꝟo ad malū inclinat. potius vitiositas q̄z penalitas appellari debet. ¶ Ad illud qō obiciꝫ q̄ remota culpa debet p consequēs remoueri pena. Dicim̄q; illud verū est de pena eterna ⁊ eius reatu. de aliꝭ vero penis tpalib⁹ b̄ nō oportet. sic̄ manifestū ē in sacro pnie in quo et si deleat culpa in cōtritione. nihilominus tm̄ obligatur bō ad satisfactionē. q̄tus cm̄ deus remittat offensam. adhuc tm̄ querit emēdam. Et si tu obiectas q̄ in baptismo est plena remissio vñ delent actualia q̄tuz ad penaz ⁊ culpam. ⁊ ita multo fortius originale. Ad h̄ satis planū est rñdere. sed hui⁹ questionis determiatio nō spectat ad locū istū. sed ad quartū li. in ea pte in qua agit de baptismo q̄tum ad effectū. ⁊ ibi determinatum inueniet. quare hō in baptismo a quibusdaz penis absoluit. a q̄busdā vero mūe. Et q̄ superfluitas vitanda ē ⁊ singula suis locis tractanda sunt. tum ꝓpter ordinem tum ꝓpter breuitatē. ad p̄ns obmittēdū est.

¶ Questio II b

¶ Utruz originale petm̄ p baptismū deleri habeat q̄tum ad cām. Et q̄ sic videt per verbū dam̄. qui dicit q̄ duo sunt in baptismo. correspōdētia duobus q̄ sunt in hoīe Alit em̄ sic. Qm̄ dupler est homo ex aīa ⁊ corpore. duplicē dedit purgationez p aquā ⁊ spm̄. Spū quod fm

imaginem ꝛ similitudinē est renouāte. aqua etiaꝫ ꝑ spi
ritus gr̄am corpus a pcō purgante ꝛ a corruptione li/
berāte. Si igit hec corruptio est causa originalis pcī
transfundendi. videt ꝙ originale pcm̄ non solū deleat
q̄tum ad culpā sed etiā q̄tum ad cām. ¶ Item ꝓpoten/
tior est xp̄s in satisfaciendo q̄ fuerit adam in corrūpen
do. sicut dicit Ro. v. Non sicut delictuz ita ꝛ donum
Ex quo innuit ꝙ multo maius fuit donū q̄ delictuz ḡ
si delictum ade non tm̄ potuit inficere hominē in se sed
ꝑ est ꝓncipium alteri⁹. videtur ꝙ baptismi sacr̄m nō
tm̄ curet hominē in se. ꝑ etiā ꝑ est alterius ꝓncipiuz
¶ Item nō remouet effectus ꝑsistente causa. ḡ si baptis
mū remouet ipm originale pcm̄ ab homine necesse est
ꝙ ꝛ cām originalis pcī excludat ab ipo. et si hoc. videt
tunc ꝙ baptisatus nō trāsfundat in alterū originale pec/
catū. ¶ Item nō sufficienter curat morbū qui relinquit
radicē morbi. ḡ aut xp̄s non est medicus pfectus. aut si
pfectus medicus est ꝙ medicinā sacri baptismi nō solū
expiat originale q̄tum ad culpā sed etiā q̄tum ad cām
et si h̄. ḡ baptizat⁹ nē. ¶ Itē tales sunt fructus q̄lis est
arbor. ꝛ tales sunt rami q̄lis ꝛ radix. Un̄ et dn̄s math.
vij. Nō pōt arbor bona fructꝰ malos facere. Et aplus
Ro. xj. Si radix sancta ꝛ rami sancti. ḡ si originale de
letum est in parente. ꝛ parens est purificatus. videtur
simlr ꝙ purificetur et ples. ꝛ si hoc. aut originale nō de
letur ꝙ baptismū. aut si deletur q̄tum ad culpam. dele/
tur simlr q̄tum ad cām. Si tu dicas ꝙ baptismꝰ nō
purificat hominem ab originali inq̄tum est corruptio
naturalis. sed inq̄tum est corruptio ꝑsonalis. Contra
si oppositū est causa oppositi. ꝛ ꝓpositū est causa ꝓpositi
sed ꝑsona corrupta corrūpit naturā. ḡ pari rōne ꝑsona
sanata sanat̄ natura. ¶ Item si aliquis curet aliquez
a lepra. quia lepra est morbus hereditarius. hoc ipso ꝙ
a lepra curat dat ei porē etiam generādi filiū sanū. ḡ pa/
ri rōne si originale morbus est hereditarius. videt ꝙ nō
deleat quin auferat illa corruptio ꝓ quā originale in al
terū trāsfundit. Sed cōtra. Baptisatus etiam post bap
tismū sentit in se motus concupiscētie. sed cōcupiscentia
oritū hz ex carnis feditate. ꝛ illa est causa originalis pcī
in ple ḡ baptismꝰ nō curat morbū originalis pcī q̄tuz
ad radicē. ¶ Itē cā originalis pcī residet penes carnē
sed gra spūssancti respicit ꝓpriā ipsā mentē ergo si cau/
sa originalis pcī nō opponit ipsi gratie. videtur ꝙ per
gr̄am baptismalē non habeat remoueri. ¶ Item si bap
tismus curaret originale nō tm̄ inq̄tum est morbus ꝑ/
sonalis. sed etiā inq̄tum est morbus naturalis. igit pa
rēte baptizato. nō oporteret plem baptizari. Si igitur
vnūquēq; in ꝓpria ꝑsona necesse est baptizari. videt ꝙ
in baptismate nō fiat deletio originalis q̄tum ad cām
et radicē morbi. ¶ Item ꝓpter peccatū originale habe/
mus ignorātiam in mēte. ꝛ concupiscētiā in carne. sz bap
tismus nō tollit homini ignorātiā que se tenet ex parte
mētis. ḡ multo minus nec illā corruptionē que se tenet
17 ex ꝑte carnis. sz illa ē causa originalis. ḡ zē. ¶ Rn̄. dom
ꝙ dupliciter est loqui de causa originalis. aut ꝑm con
siderationem vnius hois in se. aut ꝑ cōparationē ipi⁹
ad alterū et ipo ꝓpagandū Si primo modo loquamur
sic semꝑ cū delet peccatū originale. delet et causa origi/
nalis pcī q̄tum ad hoc vt nō possit deinceps peccatū
originale causare in anima baptizati. Remittit enim quo
dammodo feditas carnis. ꝑ consequens improbitas
siue tyrānidis rōne cuius habebat spiritū in seruitutem
pcī redigere. qō quidē nō potest facere post baptismū
ꝓpter auxiliū gratie qō ibi dat spiritui. ꝑ qō ꝓsidet car

ni. ꝛ ita effectus illius gratie quodāmodo redundat in
carnez. Si aūt loquamur de causa originalis respectu
alterius ꝓpagandi. sic ꝑ baptismū nō deletur originale
q̄tuz ad causā siue radicē. Et ratio huius potissima vt
credo est. quia corruptio que est causa originalis pecca
ti ꝓpagandi. est corruptio nature cōsistens penes vim
que habet radicari in carne. Unde originale ꝑt est vi/
cium nature ꝑsone respicit volūtatē. ꝑt autē est vicium natu
re respicit generatiuā virtutē ꝛ carnē. gr̄a autē sacramē
talis ꝓprie respicit corruptionē ꝑsone. ita ꝙ corrup/
tionem nature non habet ordinari directe et hinc est ꝙ
cū infundit gratia baptismalis. deletur originalis cul/
pa ꝑm ꝙ erat pcm̄ ipius anime. remanet tamē aliquis
languor in carne q̄ est causa originalis in ple. Si autē
querat quare remediū gr̄e sacramētalis ordinat directe
ad originale ꝑt corrumpit ꝑsonā. ꝛ nō ꝑt corrum/
pit naturaz. dom ꝙ sumus medicus hoc instituit rōne
congrua exigente. tum ex parte medici. tū ex ꝑte egroti
tum ex parte medicamēti Ex ꝑte inquā medici. quia sic
dn̄s debuit nos curare. vt saluté nostrā vnusquisq; ab
ipo imediate recogitaret. ꝛ ideo vnūquēq; voluit cura/
ri a suo baptismate immediate ꝛ in se. et ꝓterea baptis/
mus delet originale in hoie ꝑm ꝙ est individuū. nō ꝑm
ꝙ est alteri⁹ ꝓncipiū. vt ex hoc vnusquisq; reddat ob/
sequiū deo debitū. ꝛ magis recognoscat salutaris sue
beneficium. Ex ꝑte etiam egroti congruentia erat. de⁹
enim neminē vult saluari nisi salua arbitrij sui liberta/
te. ꝛ ideo talem efficaciam medicamento dedit. vt salua
esset libertas ꝛ meritū liberi arbitrij. Ideo etiā vt fides
habeat locū. occultat dn̄s sacramēti sui effectuz. ꝛ ideo
nō curat̄ nature morbus. Ex ꝑte etiā medicamēti ratio
est. quia virtus regeneratiua in sacramēto est ipa fides
vñ a fide passionis dicunt sacramēta habere efficaciaz
Quoniā ḡ hec virtus regeneratiua ꝓncipaliter respi/
cit voluntatē ꝛ mentē. virtus aūt generatiua decisionē
carnis a carne. hinc est ꝙ baptismꝰ sanat siue curat ori/
ginale ꝑm ꝙ est morbꝰ ꝑsone. dum in ea datur gratia
ꝑ quā rectificat ꝑsonalis voluntas. remanente ni/
hilominus corruptōe in carne ꝛ in vi generatiua. que
causa est transfundendi originalē culpam. Et sic patet
ꝙ ꝑ baptismū deletur originale peccatuz quātū ad cul/
pam. nō tamē remouet causa transfundendi originale
in ꝑsonā alterā. sicut rōnes ostendunt que ad secundaz
ꝓtem inducunt. ꝛ ideo concedende sunt. ¶ Ad illud ḡ 19
qō ꝓmo obijcitur de damas. ꝙ caro ꝛ spūs purgant in
baptismo. Dom ꝙ dam. intelligit carnē purgari. quia
feditas carnis aliquo modo remittit. nō ꝙ oīno tollat
ꝛ illā remissionē siue diminutionē feditatis. purgatio/
nem vocat. ꝓpter hoc ꝙ nō est amplius causa culpe in
eo in quo est. nō tamen ꝑ baptismū oīno feditas delet.
cum nō tm̄ ꝑ uirtus cotus sit in paganis. verūtamen in
xp̄ianis. Probabile tm̄ est ꝙ illa feditas ꝑ baptismū re/
mittat. vulgo em̄ dicit ꝙ paruuli baptizati nō ita ferēt
sicut alij nō baptizati. ¶ Ad illud qō obijcit ꝙ xp̄s ma 20
gis fuit sufficiens ad satisfaciendū q̄ adam ad corum/
pendum. Dom ꝙ verum est. verūtn qz nō dedit oēm
virtutē sacramento quā dare poterat. sz quā dare con/
gruebat. ideo etsi sufficientior esset. nō tamē dedit vir/
tutem sacramēto curandi omnē corruptionē. sed solus
corruptionē ꝑsone. sic em̄ congruebat vt ꝓius ostēn
sum est. ¶ Ad illud qō obijcitur ꝙ nō remouet effectꝰ 21
ꝑmanente causa. Dom ꝙ verum est de causa efficiente
ꝛ seruante. nō de efficiente tm̄. Verum est etiā de exi/
stentia cause in ea dispositione in qua ꝓducit effectum

Neutro aũt istoꝝ modoꝝ remanet causa originalis. siue q̃ fecitas ipa nõ ẽ causa ꝺ seruatiua originalis. cuꝝ originale sit in aĩa sepata. siue q̃ nõ remanet ĩ ea dispo
22 sitione ⁊ intensione ꝑm quã aĩa erat ipa trahit originale. ¶ Ad illud qđ obꝟcitur qđ nõ sufficienter curat morbum qui relinquit radicem. Dom q̃ boc verũ est qñ radix morbi relinquit que potest causare vulnus in eo q̃ curatur. nõ sic aũt relinquit radix originalis peccati. q̃ quidã possit iterare morbũ illum circa eũ qui baptizat. Posset tñ ⁊ aliter dici q̃ vtile est relinquere radicẽ alicuius egritudinis. q̃ vna egritudo frequẽter curat alterã. Dmõi aũt corruptio q̃ remanet in carne. occasiona sicut oñditur in quarto in tractatu de effectu baptis
23 mi. ¶ Ad illud qđ obꝟcitur q̃ si radix sancta ẽ ⁊ ramus ꝑm q̃ radix. baptism⁹ aũt etsi sanctificet hominẽ. nõ tamẽ sanctificat eum ꝑm q̃ est ꝓncipiũ alteri⁹. q̃ remedium illud curat morbũ ꝓsone nõ nature sicut ostensuꝝ
24 est. ¶ Ad illud qđ obꝟcitur q̃ curato leproso datur ei virtus generandi sanũ. Dom q̃ nõ est simile. Lepra eñ sicut morbus hereditarius q̃ nõ est alius morbus vt corrũpit ꝓsonã ⁊ vt corrumpit naturã. eo q̃ totum hominez inficit ex pte carnis. nõ solũ quãtuz ad nutritiuã. sz etiam quãtum ad generatiuã. ⁊ ideo leprosus generat le
25 prosum. q̃ ita corruptus est in eo humor generatiu⁹ sicut nutritiu⁹. ⁊ qñ homo a lepra curat. vterq; humor simile in ipo sanat. Sed in originali peccato est corruptio q̃ ꝓsone ⁊ nature. ita q̃ iste corruptiones sunt diuerse. Corruptio eñ ꝓsone respicit liberã volũtatẽ. corruptio vo nature ꝑm q̃ ab illa causat respicit generatiuã virtutez Est eñ natura vis insita reb⁹ ex similib⁹ similia ꝓcreãs ideo cuius vna istaz corruptionũ q̃ baptismũ curetur nõ oportet q̃ curet alia. ⁊ hinc est q̃ mũdificatus q̃ baptismũ generat imundũ. Qualitas eñ plis genite pl⁹ ꝺ formal dispositõi virtutis generatiue q̃ dispositõi volũtatis libere. ⁊ ideo exemplificat Aug⁹. q̃ sicut circũcisus generat ꝓputiatũz ex grano mũdo generat granum cũ paleis. ⁊ boc iõ q̃ oĩa ista erant in vi ꝓpagatiua ⁊ rõne seminali. ꝑm quã bec ꝓpagant. iõ similiter intelligendũ est in boĩb⁹. q̃ q̃ corruptio remanet in vi generatiua. cuius volũtas curet per gratiã. bõ generat ꝑm id in quo assimilat̃ ade. nõ ꝑm id in quo assimilatur xpo. ⁊ ideo ꝓducit filiũ similẽ ade ꝓuarieatori. magis q̃ suo redemptori.

QOnsequẽter queritur de secundo ꝓncipali. scilicet de morbo concupiscẽtie. Et circa boc queruntur duo. Primo queritur in quo sit concupiscentia tanq̃ in subiecto. Secũdo queritur a quo sit tanq̃ a ꝓncipio effectiuo.

¶ Questio. I C

In quo sit ꝺcupiscentia tanq̃ in subiecto. videlicet. vtrũ sit in aĩa vel in carne. Et q̃ in carne videt. Ad Ro. vĩ. dicit aplus. Video aliã legem in mẽbris meis repug. le. mẽ. m. Glo. video aliã legẽ. i. fomitẽ peccati qui regnat in mẽbris meis. vt in oculo ad ꝺcupiscendum in manu ad opandũ. q̃ ꝺcupiscẽtia est in oculo.
¶ Itẽ Hug. de sancto victo. Uiciũ originis humane duplici corruptione inficit naturã. ignorãtia mentẽ. et ꝺcupiscẽtia carnẽ. Si igit ignorantia est in mẽte tanq̃ in subiecto. videt q̃ ⁊ ꝺcupiscẽtia sit in carne tanq̃ in subiecto. Item sicut se habet lex mentis ad mentem. ita se habet lex carnis ad carnẽ. sed lex mẽtis est in mẽte tanq̃ in subiecto. ergo pari ratione ⁊ lex carnis est in carne tanq̃ in subiecto. sed lex carnis est concupiscentia sicut dicit Roma. vĩ. ergo ⁊c. ¶ Itẽ ꝺcupiscentia carnis nõ est in aĩa nisi q̃diu aĩa est vnita carni. si q̃ ꝓprietas saluari habet in ꝓprio subiecto. videt q̃ ꝺcupiscentia ipa nõ sit in aĩa que sepabilis est a carne. imo in carne ipsa. ¶ Itẽ cui⁹ est act⁹. eius ẽ ⁊ habit⁹. sz carnis est ꝺcupiscere sicut ꝺ Bal. v. Caro ꝺcupiscit aduersus spm̃ ergo ꝺcupiscentia est a carne. sz cõtra Aug. ꝑbis apli. Uiciũ ꝺcupiscẽtie est q̃ aĩa sz ꝓtrahit ex carne. sz illud qđ anima ꝓtrahit ꝓprie est in aĩa. q̃ ꝺcupiscentie viciũ est in ipsa sicut in subiecto. ¶ Itẽ Aug. in li. lxxxiij q. Concupiscẽtia est turpis affectio qua aĩa inferiora sectat. que magis ꝓprie cupiditas dicit. q̃ affectio habz esse in anima tanq̃ in subiecto. q̃ ⁊c. ¶ Itez illius soli⁹ est ꝺcupiscere cui⁹ est cognoscere. ergo in illo solo ẽ cõcupiscentia in quo est cognitio. q̃ cognitio est in anima tanq̃ in subiecto. ergo ⁊ ꝺcupiscẽtia. ¶ Itẽ in illo solo est cõcupiscẽtia tanq̃ in subiecto in quo potest esse culpa. q̃ tale nõ est caro sed aĩma. ergo ⁊c. ¶ Itẽ anima recedente a carne nõ plus cõcupiscit caro cui⁹ lapis. aĩma vero ꝓter carnez ꝺcupiscere potest ⁊ desiderare. sicut et dolere. ergo videt ꝓprie q̃ cõcupiscẽtia esse habeat in aĩma vt in subiecto ꝓprio. ¶ Rº. dom q̃ cõcupiscẽtia du 26
pliciter accipit. Uno mõ dicit concupiscẽtia esse desiderium nimis inordinatum. siue sit respectu boni interioris siue exterioris. siue inferioris. Et h̃ mõ accipit ad Ro. vĩ. vbi dr in glo. Bona ẽ lex. q̃ dũ ꝺcupiaz ꝑhibet. oĩa mala ꝑhibet. ⁊ sic ꝺcupia hz eẽ ĩ vi aĩe appetitiua. siue dicat vis appetitiua brutalis. siue dicat vis appetitiua rõnalis. Alio mõ sumit ꝺcupiscẽtia q̃ appetitu delectabilis ꝑm tactuz. Et sic accipit Eccli. vĩ. Propter speciẽ mulieris multi perierũt. ⁊ ex h̃ ꝺcupia quasi ignis exardescit. Hec ꝺcupia dicit esse in carne. ⁊ in sensualitate. ⁊ in rõnali pte. Sed in carne ẽ causaliter. i 27
rõnali ꝟo pte est formaliter. In sensualitate ꝟo vtroq; mõ vicz causaliter ⁊ formal̃r. Jõ dico q̃ in rõnali pte ⁊ sensualitate est formaliter. qm̃ act⁹ qui est ꝺcupiscere sicut vult Aug⁹. est ꝓprie ipius anie. Jõ vero causaliter dicit esse in carne. q̃ caro infecta iuncta aĩe ex sua infectione reddit eã ꝺcupiscentẽ. Uñ si ꝯs vellet ꝓprie subiectum ꝺcupiscẽtie carnalis assignare. nec tm̃ diceret carnem. nec tm̃ diceret aĩam. sed ipm̃ ꝺiunctũ. vt sicut sentire est actus ꝺiuncti. sic etiã actus ꝺiuncti est delectari carnaliter ⁊ ꝺcupiscere. Propter qđ nota q̃ caro du 28
pliciter sumit in scriptura. Aliq̃n dicit caro hõ exterior carnalis ⁊ sensibilis. ⁊ sic cõprehendit carnẽ cũ potẽtia aĩe sensitiua. Et h̃ mõ ꝓprie est subiectũ ꝺcupiscentie carnalis. Alio mõ dicit caro ꝙs homis ꝺstitutiua. Et h̃ mõ nõ est ꝺcedendũ q̃ ꝺcupia est in carne nisi dicatur inesse sicut in causa. Rõnes igit oñdentes q̃ ꝺcupiscentia magis ꝓprie est in aĩa q̃ in carne ꝺcedẽde sũt.
¶ Ad illud qđ obꝟcit de verbo apli. Uideo aliã legem 29
in mẽbris meis. ⁊c. Dom q̃ membruz nõ tm̃ vocat caro ibi exterior. sed etiã accipit ibi ꝑ carne ⁊ virtute appetitiua. ¶ Ad illud qđ obꝟcit de bug. rñderi põt similiter q̃ carnẽ accipit ꝑ hoĩe carnali. vt si caro dicat ipm̃ 30
corpus. tũc intelligit de ꝓdicatõe causali. vt ꝺcupiscentia dicat carnẽ inficere. i. carnis feditas vel corruptio ex qua ꝺcupia ipsa orit. ¶ Ad illud qđ obꝟcit de lege 31
carnis. Dicendũ q̃ caro accipit ibi ꝑ hoĩe carnali ⁊ exterior. Et similiter in vltima auctoritate q̃ dicit. Caro ꝺcupiscit aduersus spiritũ. ¶ Ad illud qđ obꝟcit q̃ in 32
aĩa separata nõ est ꝺcupiscẽtia carnalis. Dicendũ q̃ ex h̃ nõ sequit q̃ caro sit ꝓpriũ subiectũ ꝺcupiscẽtie. sed ex h̃

bene sequit q̄ ꝯcupīa nō ineſt aīe niſi vt carni vnite.
¶ Ad vltimū iam patz rn̄ſio ex his que dicta ſunt. Cū em dicit caro ꝯcupiſcit aduersus ſpm̄ caro ibi p̄m glo. exponit dicitur homo carnalis siue ſenſualitas carnis

¶ Queſtio II d

¶ A quo ſit ipſa ꝯcupiſcentia tanq̄ a p̄ncipio. Et eſt queſtio vtrū ſit a deo. Et q̄ nō videtur. Roma. vj. Vetus homo noſter crucifix⁹ ē. Glo. Vetus hō eſt fomes qui er nobis eſt. nō a deo. ¶ Item Aug⁹. in li. v. rn̄ſio Credere malū ex diabolo. bonū ex deo nō libidinem. ſz libido z cōcupiſcentia idē ſunt. ergo ꝛc. ¶ Item dei filius aſſumpſit omne q̄d in noſtra natura plantauit. ſed cōcupiſcētiā non aſſumpſit. ergo ꝯcupiſcētia n̄ ē in nobis a deo. ¶ Itē oīe q̄d eſt a deo eſt bonū. z de se ad bonum ordinatum. ſz ꝯcupiſcētia malū eſt z ad malū ordinata. cū ei⁹ vſus ſicz act⁹ cōcupiſcēdi ſit malus. g̃ videt q̄ ꝯcupīa nō ſit a deo. ¶ Item fomes inq̄ntum hm̄oi ē cauſa originalis in ple. z ita eſt cā originalis neceſſaria z determinata q̄ nō attendit ibi libertas volūtatis. ſed q̄d eſt cā alicui⁹ rei neceſſario z determiate ordinate ad malū. eſt cā mali. Si igit fomes eēt a deo tunc ſequeretur q̄ pcm̄ originale eēt a deo. q̄ ſi hoc eſt falſuz. reſtat q̄ z p̄mū. ¶ Sz ꝯtra Aug. de li. arbi. Oīs pena peccati iuſta ē. z ſuppliciū noiat. ſz ꝯcupīa q̄ remanet poſt baptiſmū pena ē. g̃ iuſta eſt. ſz omne q̄d iuſtū eſt. eſt a deo ergo ꝛc. ¶ Itē oīs pena aut eſt acta. aut inflicta. aut cōtracta. ſz fomes nō eſt pena acta. q̄ eſt in puulis q̄ nihil boni vel mali egerūt. Nō eſt pena ꝯcta. q̄ fuit in adā q̄ nō p̄ceſſit er alio pente. Reſtat igit q̄ eſt pena inflicta. ſz oīs talis pena eſt a diuina iuſticia. g̃ ꝛc. ¶ Itē ꝯcupiſcētia dicit amoris intenſionē. amoris aūt intenſio dicē poſitionē. ſz oīe q̄d dicit aliquā poſitionē eſt ab illo a quo p̄cedit oīe ens. g̃ ꝛc. ¶ Itē eius eſt auferre dn̄iuz cui⁹ eſt z dare. ſi g̃ deus dedit dominiū hoī vel ſpiritui rōnali ſup vires inferiores. videt q̄ illi⁹ ſolius fuit auferre. ſed auferre dn̄ium nō eſt aliud q̄ infligere deo ordinatiōnē ꝯcupie in ſenſualitate. ob quā caro ꝯcupiſcit aduersus ſpm̄. z ſpūs aduersus carnē. Si g̃ illud dn̄iū a deo eſt ablatū. videt q̄ ꝯcupie vicium ab ipo ſit inflictum. ¶ Itē q̄ beſtie hoi nō obtpant. h̄ eſt ex diuina diſpoſitiōe p̄m quā ſapiēter oīa regunt. g̃ pari rōne q̄ vires inferiores nō obediūt ſuplori. h̄ eſt ex vltione diuina. Et q̄ iſtud ver ſit. multe auctoritates ſanctoꝝ videt dicere. q̄ innuūt q̄ iō rebellio hoi eſt inflicta. q̄ hō fuit rebellis deo. hec aūt rebellio nihil aliud eſt q̄ ꝯcupiſcē
33 tie viciū. ¶ R̄. dōm q̄ dupliciter eſt loq̄ de ipa ꝯcupiſcētia. aut p̄m q̄ eſt pena. aut p̄m id q̄ eſt ꝯcupīa. Si loquamur de ipa p̄m q̄ eſt pena. ſic dicit ordinē ad culpā z h̄ mō habet cām p̄merentē z cām ordinantē. Meret em hō habere talē rebellionē ex ſua culpa z inobediētia. Deus vo hoc malū ad aliud p̄eriſtens ordinat ex ſua iuſticia. Alio mō eſt loqui de ꝯcupiſcētia p̄m id quod eſt z ſic concupiſcentia duo dicit. dicit enim appetitum. dicit nihilominus in actu appetitus. exceſſum. Appetitus inquam ille ſubſtratus bonus eſt z a deo eſt. exceſſus autem ille in apprendo. z ſi videatur eſſe poſitio. plus tn̄ eſt p̄uatio. nec habet cauſam efficientē ſed deficientē. z iō q̄ de⁹ nullius eſt cauſa deficiens. h̄ mō nō ponit eē a deo. ſed potius a libero arbitrio q̄ culpaz deficiēte z a diabolo inſtigāte. Ox aūt ꝯcupīa rōne exceſſus p̄uationē dicat. q̄uis videat dicere poſitionē h̄ planū eſt. Hoc em̄ eſt ꝯcupīa reſpectu virtutis appetitiue q̄d eſt paliſis reſpectu mortue. Et q̄eadmodū mēbrum paliticū tremulat z mouet velociſſime. z h̄ nō venit ex vtutis augmēto. ſz pot⁹ ex vtutis detrimēto. nec ex vtutis fortificatōe. ſed pot⁹ ex diſſolutōe. ſic z in cōcupiſcētia intelligendū eſt q̄ a p̄cipitus in amore rei tēporalis exardeſcit. nec p̄t ſcipm̄ ꝯtinere. imo in ꝯtinuo motu z ꝯcupie iteratione ꝯſiſtit. Hoc inquā intelligēdum eſt. puenire ex defectu retinaculi. ſicut mouent frenis ruptis vinculis. z naues deſtructis gubernaculis. Cōcedēde ſunt igit rōnes oñdētes q̄ ꝯcupīa n̄ ſit a deo put ꝯcludūt de ꝯcupīa p̄m id q̄d eſt. ¶ Ad illud vero Aug⁹. q̄ dicit q̄ oīs pena iuſta eſt. dōm q̄ intelligit de pena ſub rōne pene. ſic em̄ iuſta ē rōne iuſte ordinatōis ad p̄cedētē culpā. Poſſet tn̄ dici q̄ intelligit de pena q̄ pure pena eſt. h̄ eſt q̄ ita pena eſt q̄ nec eſt culpa. nec deſe ordinata ad culpā. z iō nō hz locū hic auctras illa. ¶ Ad illud q̄d obiicit q̄ oīs pena. aut eſt inflicta. aut acta. aut ꝯtracta. dōm q̄ ꝯcupīa in adā fuit acta. p eo q̄ peccādo ſcipm̄ puauit originali iuſticia. z induxit in ſe ꝯcupīam. In nob vo eſt pena ꝯtracta. p eo q̄ a penitib⁹ ꝯtrahim⁹ carnē infectā. q̄ facit ꝯcupīam cē in anima ſibi vnita. ¶ Ad illud q̄d obiicit q̄ oīs poſitio a deo ē. z ꝯcupīa dicit poſitionē ꝛc. dōm q̄ ſicut claudicatio z tremulatio poſitionē dicit q̄ndā. q̄ ponit actū z p̄uationem. p̄greſſiuā. dicit etiā nihilomin⁹ defectū z p̄uationem. Claudicatio em̄ defectū in crure ponit. tremulatio vo defectū in vtute mouēte ſiue ineptitudine circa mobile. Sic z in p̄poſito intelligendū eſt eē vt p̄us explanatus eſt. Et rōne ei⁹ q̄d eſt ibi poſitōis. abſq̄ dubio a deo eſt. rōne vo ei⁹ q̄d eſt ibi defect⁹ z p̄uatōis nō eſt q̄renda cā efficiēs ſz deficiēs. ¶ Ad illud q̄d obiicit q̄ ei⁹ē auferre dn̄ium cui⁹ē dare. Dōm q̄ ipe cui datū eſt dn̄iuz ex ma
37 la cuſtodia pōt amittere. Et ſic intelligendū eſt hoiem pdidiſſe dn̄iuz illud q̄d hēbat rōne ſup vires inferiores. z h̄ nō q̄ ablatū ſit ei violēter. ſz q̄ eē eſſet in ſua p̄tē rale dn̄ium in ſe ꝯſeruare. z p̄pria incuria z negligētia nō luit z amiſit. ſicut hō dū peccat a ſemetipſo fugat gr̄am diuinā. de⁹ vo auferre. q̄ iuſto ſuo iudicio vltra nō apponit. dū hō reddit ſcipm̄ indignū ad donū dei p̄cipiē
38 duz. Et p h̄ etiā poſſet rn̄deri ad ſeq̄ns obiectū de amiſſione dominij beſtiaz. Pōt tn̄ z aliter dici q̄ nō eſt ſile q̄ q̄ beſtia nō obtpat hoi h̄ nō ponit culpā. nec ī beſtia q̄ nō ſubiacet. nec in hoīe q̄ nō p̄ſider. ſec⁹ tn̄ eſt in ſenſualitate z rōne. Cū em̄ ſenſualitas rōni repugnet mouēdo z inclinādo ad illicitū. ipa talis repugnātia ē ei culpa. z iō p̄ne nō dz dici talis rebellio eē a deo. nec deuz inflixiſſe ꝯcupīam. Et ſi aliq̄ tales auctates inueniant intelligēde ſunt z exponēde vt loq̄t de ꝯcupīa p̄m q̄ē pena. Et ſic patēt obiecta.

Conſequēter q̄rit de tertio vicz de eḋrate diuīe iuſticie. p̄m quā aīaz tali carni infundit ex q̄ cōtrahit reatū dānatōis eterne. Et circa h̄ q̄runt duo. Prio q̄rit vtrū de⁹ illā maculā quā ania ꝯtrahit. de iuſticia debeat ſibi īputare. Secō q̄rit vtrū deceat diuinā iuſticiā aīam tali carni ſociare.

¶ Queſtio I c

¶ Utrū illā maculā quā aīa ꝯbit ex carne debeat de⁹ ſi bi īputare. Et q̄ nō videt. Aug. in li. de duab⁹ aiab⁹ manichēos. Reū teneri quēquā. q̄ nō facit q̄d facere nō p̄t. ſūme iniq̄tat⁹ z inſanie ē. Si igit aīa puuli ī ſuo ortu h̄re nō p̄t iuſticiā. vī q̄ nullo mō ſit ei originalis macula ī putāda. Itē ſic̄ glia reſpiē meritū. ſic etiā pena reſpicit demeritū. ſed meritum p̄prie conſiſtit circa actum. g̃ et demeritū. g̃ nihil īputādū ē alicui p demerito q̄d nō fit ex actu p̄ſo. Itē ī eo q̄d ineſt alicui naſaliē. nec ē laudādus q̄s. nec vituperand⁹. ſz talis culpa ineſt puulo ex naſa

li ꝓiūctōe aīe ⁊ carnis · igit̄ ꝓ illa nec ē puul⁹ laudād⁹ · nec vitupand⁹ · igit̄ mal⁹ illa quā ꝺ̄bit ñ ꝺz sibi īputa/ri ad penā · Jtē ꝓnioꝛ ē ꝺs ad miſendū cū sit hō · ſz hō alium ꝺz excuſatū ex ipossibilitate · nec punit eū q̄ ñ ē cōis capax · si ḡ tal⁹ ꝺditio repit̄ in puulo · vī q̄ nihil q̄ sit in ipo ꝺbeat ei īputari a dño · Sz ꝺ · Actuale pcm̄ reddit boīez indignū ꝛpr̄ hoc q̄ ē ibi ꝓuatio alicui⁹ boni q̄ debe ret ineē · ſz originale pcm̄ in hoc cōicat cū actuali · q̄ī eo est ꝓuatio alicui⁹ boni q̄ deberet ineē · vtpote originali/ter ē · ḡ originale pcm̄ facit cū ī q̄ est dignū ee pena · ſz oē tale ē a iuſto iudice īputādū · ḡ ⁊c · Jtē originale sic pu⁹ p barū ē malū culpe · ſz culpa deordinat vniuerſum niſi ſbſequat pena in q̄ ordinet̄ ꝼm q̄ vult Aug⁹ · ḡ ſi diuīa iuſticia ñ ꝺz dimittere aliq̄d inordinatū ī vniuerſo · ꝺz igit̄ punire originale pcm̄ in q̄cunq̄ repiat̄ · ſiue ī puulo ſiue ī adulto · Jtē iuſtū ē q̄ de⁹ ab oī aīa exigat honorē ſi bi debitū · cū igit̄ pulcritudo imagis in creatura rōnali ſpecter ad honorē dei · de⁹ a q̄cunq̄ creatura rōnali exi/gīt illā pulcritudinē · ſz q̄ iuſte exigit aliq̄d ab aliq̄ · ſi ca/ret illo · recte īputat ei ad penā · ſi ḡ q̄cunq̄ hz originale pcm̄ caret illa pulcritudine quā aīa deberet hre · ḡ oīm tali ꝺz īputari ad penā a ſūma iuſticia · Jtē ſic ſcōs adā fuit exēplū obediēdi · ſic ꝓm⁹ adā fuit exēplū ꝓuaricādi · ſic ap̄s innuit · ḡ ſic hñs imaginē ſecūdi ade ē dign⁹ glo rak in baptiſmo xp̄i hoc ipo q̄ hz imaginē xp̄i (vicz grāz baptiſmalē) reputak a deo dign⁹ glia eēna · q̄uis nihil boni vel mali fecerit · ḡ ꝓpoſitū oīs q̄ generak ab adā cū hoc ipo gerat imaginē ei⁹ · ꝺz a diuīa iuſticia reputa/ri indign⁹ glia ⁊ re⁹ pena · ℟⁹ · dōm q̄ absq̄ dubio de⁹ īputat originale pcm̄ ipis puulis ī demeritū · q̄ in re/tudo · ⁊ ſapiēcie pulcritudo · ⁊ iuſticie rectitudo · Alritu do diuīe potēcie hoc exigit · ob quā de⁹ ſp ꝺz q̄rere ſuā glo riā ⁊ honorē · ⁊ iō ſi aīa rōnalis honorē deo ñ reddit · cū in ſe nō habeat dei⁹ imaginis diuīe ꝓ q̄ de⁹ honorari ꝺz · neceſſe ē q̄ de⁹ dedec⁹ culpe · recōpēſet in ꝺcore iuſti cie. ℣ Pulcritudo etiā ſapiēcie hoc req̄rit · q̄ nō patit̄ ali q̄d turpe vl inordinatū repiri intra vniuerſum · Et q̄m oīe pcm̄ ſiue ſit actuale ſiue ꝺtractū est ꝓuatio modi ſpeciei · ⁊ ordinis · neceſſe ē q̄ inordinatōez nature recō/penſet de⁹ p ordinē pene · vt ſic pulcritudo vniuerſi ex nulla pte remaneat deturpata · Rectitudo etiā diuine iuſticie hoc req̄rit · q̄ de⁹ id a creatura exigit q̄ ei dedit · q̄ niā igit̄ de⁹ humanā naturā in ꝓmo boīe iuſtā fecerat · volūtatis iuſticiā nō ſolū a ꝓmo ꝓente · ſed etiā ab oīb⁹ posteris (in q̄b⁹ natura illa repit̄) ꝺz exigere · Jn q̄cunq̄ igit̄ est illa iuſticie carētia · merito ſibi imputak a diuīa iuſticia · Et hoc est q̄d dicit Anſ · in li · de ꝺceptu ꝰgi · ca · xxviij · Dicēdū q̄ aliter de⁹ erga infantes ꝺbeat agere · ⁊ aliter hō · Illa hō nō ꝺz exigere a natura q̄d ſibi nō de dit · ⁊ q̄d ſibi nō ꝺbeb̄t · nec iuſte redarguit hō boīem cū nat · De⁹ vo recte exigit a natura q̄d ipe dedit ⁊ q̄d ſibi iuſte ꝺbeb̄t · Sic igit̄ pz q̄ decet deū culpā īputare aīe q̄uā ꝓtrait ex carne · hoc em exigit tā porētia q̄ ſapia · q̄ etiā iuſticia · Jō ꝺcedēde ſunt rōnes q̄ hoc oñdūt · ¶ Ad illud ḡ q̄d ꝓmo obīcit in Jrū de vbis Aug · in li · de du abus aiab · Dōm ē q̄ rō iſta duplicit deficit · Pño qui dē q̄ ex malo intellectu auctoris ꝓcedit · Aug⁹ · cm̄ loq̄ tur de ipossibilitate q̄ ineſt ſimplr boī ex natura · nō de ea in q̄a hō intruſus ē p volūtatē ⁊ culpā · ſicut ꝺ dist · xxviij · positū fuit exēplū de ſeruo eunte ad nundinas · Hec aūt ipossibilitas ſeruādi rectitudinē iuſticie · non fuit indita boī ex ꝺditōe nature · ſz potiꝰ intruſa fuit ex volūtaria trāſgreſſione ade · ¶ Secūdo etiā deficit in aſſumptōe · p eo q̄ de⁹ nō imputat puulo pcm̄ originā le ex hoc q̄ nō facit q̄d facere nō pōt · ſz ex hoc q̄ nō hz q̄d ha bere ꝺz · ⁊ hoc bñ imputak boī ꝼm illud Luce · Oīmi bñti dabit̄ ⁊ abūdabit · nō bñti vero ⁊c · Et ap̄s dicit · Jgno rans ignoꝛabit̄ · ⁊ Matth · vij · glo · Electus fuit homo a nuptijs nō ſolum ꝓpter enormitatē actualis ꝓuaricati onis · ſed etiā ꝓpter carētiā veſtis nuptialis · qua q̄ca/ret hō in originali ꝺcept⁹ · niſi veſtiak in baptiſmate · ñ ꝓmittit̄ aulā ſupni regis intrare · exigēte hoc illius ſupne aule dignitate. ¶ Ad illō q̄d obīcit q̄ demeritū reſpi/cit actuꝫ · ꝺm q̄ ſicut puuli bñtes gr̄am digni ſunt vi/ta eterna · p eo q̄ illā gr̄am p ſacramēta xp̄i q̄ eis vitam eternā ſua gratia ⁊ paſſione ꝓmeruit · ita q̄ alia est gr̄a in puulis q̄ in xp̄o · Sic ⁊ in ꝓpoſito intelligendū est q̄ maculā peccati ꝺtrahit aīa ex ſua generatōe in ipa ꝓpa gatione · ⁊ hoc ab ipo adā · q̄ ex actu ſuo naturā huma/nam fedauit · ⁊ ideo in ipo dicimur peccaſſe ⁊ demeruiſ ſe · ⁊ p eius inobediētiā peccatores ꝺſtituti eſſe · Alia tñ est in nobis culpa q̄ fuerit in ipſo · hz tñ hec rōnem demeriti ab illa ex qua ꝓceſſit · ⁊ hoc est q̄d dicit Anſ · de ꝺcep · virgi · ca · xxvij · Originale pcm̄ aliud intelli/gere nequeo in puulis niſi ipam factā p inobediētiam ade iuſticie ꝺbite nuditatē · p quā oēs ſunt filij ire · q̄m ⁊ naturā accuſat ſpontanea quā fecit iuſticie deſer tio · nec excuſat ꝓſonā impotentia recupandi · quā comitak beatitudinis nuditas · vt ſicut ſunt ſine oīm iuſticie re/ctitudine · ita ſint abſq̄ oīm beatitudīe. ¶ Ad illud ve/ro q̄d obīcit q̄ nō est aliq̄s laudād⁹ vel vitupand⁹ p eo q̄d ei naturaliter ineſt · Dōm q̄ ſi intelligak de natu/ra inſtituta · nec ē laudād⁹ nec vitupand⁹ · nec apō deus nec apō boīes · q̄ ipe de⁹ naturā inſtituit · nec ꝺz culpa re q̄d fec̄ · Si vo itelligak de eo q̄ nak̄ ineſt ꝼm ſtatū nature lapſe · ſic dico q̄ ñ est hō apud boīes vitupand⁹ ſicut dic̄ Anſ · ⁊ habitū est in rñſione · q̄ boīes q̄tum ad talia pares ſunt · nec ꝺz hō q̄d nō dedit ab boīe exige re · Apud deū vo qui aliter naturā inſtituit vitupand⁹ est · q̄ in ſe nō hz q̄d de⁹ ab ipo iuſte exigit · Illō igit̄ ver bū pbi q̄d dicit q̄ ꝓ naturalib⁹ nec laudamur nec vitu/peramur · aut est intelligēdū de naturalib⁹ q̄ntū ad na/ture inſtitutionē · aut ſi de aliis intelligak · hoc intelligit q̄tū ad iudiciū humanū · ñ q̄tū ad iudiciū diuinū · Ad illud q̄d vltimo obīcit q̄ ꝓnioꝛ est de⁹ ad miſerendū q̄ hō · dicēdū q̄ vez est ꝓ eo q̄ plenā miſcōiam p̄ſtat ei cui ſibi placuerit miſereri · nihilomin⁹ tñ diſtrictiſſime iu/dicat · ſicut ex illo vbo colligit in Matth · xij · De omni verbo ocioſo reddēt boīes rōnē in die iudicij · Un̄ mlta ſunt pcta q̄ apud boīes tolleranť ⁊ nō punīūť · vtpote ſunt ſpūalia ⁊ interioꝛa · de q̄bus oporꝛebit in die iudicij nos reddere rōem · Miſcōia em̄ vīa iuſticie nō pcludit

¶ Queſtio II f

¶ Utrū deceat diuinā iuſticiā aīam tali carni infunde re · Et q̄ nō videk · Nō est vre innocens q̄ p̄t aliū a culpa releuare ⁊ nō releuat · ḡ multo fortiꝰ nō est vre innocēs q̄ p̄t altez̄ pſeruare a culpa ⁊ nō pſeruat · ſz creatoꝛ poſſet aīam quā creat a culpa pſeruare · ſi eā tali coꝛpi nō infun deret · ḡ videk q̄ eā infundēdo tali coꝛpi faciat miⁿ iu/ſte. ¶ Jtē idē est aliq̄d facere i ſe · ⁊ facere aliq̄d · q̄ facto neceſſe est illud fieri · Un̄ idē est boīez inf ficere ⁊ facere · q̄ facto hō neceſſario moriak · ⁊ q̄ apit fenestrā dicit̄ do/mū illuminare · p eo q̄ facit aliq̄d quo facto dom⁹ illu/minatur · ſed aīmā infuſam maculare carne neceſſe est eam effici peccatricē · igitur idē est aīmā peccatricem

facere. ⁊ animam tali carni infundere. sed nullo modo decet diuinā iusticiā animam peccatricem facere. ergo nullo mō decet eam infundere. ¶ Itē min⁹ malū est affligi quātacūq; pena ⁊quāli q̄; maculari culpa mortali. sed nullo mō deceret diuinā iusticiā aīam in sue creationis p̄mordio anteq; vniret corpi in penā demergere infernalē. imo diceret ip̄i aīe facere iniuriā quā innocentem veraret in pena. ꝯ multo fortius indecens est diuine iusticie. ⁊ iniuria videt fieri ip̄i aīe. si ꝺiungat carni maculate ex qua ⁊trahit maculā originalis. ¶ Itē etsi caro posteror aliquo mō fuerit in adam. anime tamen nunq; sunt ex aīa ade ꝓpagate. sed īmediate a deo p̄ducte sunt. ꝯ videt q̄ adam nihil eis meruit nec demeruit. igit sicut nō decuisset diuinā iusticiā aīam ade infundere corpi maculato in p̄maria rerum ꝺitione. sic nec nunc videt q̄ debeat eam tali carni sociare. ¶ Itez si aliqua aīa haberet vsum voluntatis ⁊ recusaret tali corpi vniri. nō ect iustū q̄ de⁹ illā (ipa recusante) in illo corpe incarceraret. igit si aīe ꝺitio nō deteriorari debz q; cum creat caret vsu libertatis arbitrij. videt q̄ nullo modo salua rectitudīe iusticie sociari deberet carni maculate. ¶ Itē nō est vera iusticia nisi vbi cōiūcta ē misericordia. ¶ Nam vniuerse vie dñi miscōia ⁊ veritas. sed cum de⁹ infundit aīam carni maculate quā scit de corpore exire anteq; baptizet vel posset ꝺuerti ad deū hic nullā facit miscōiam. ꝯ videt q̄ in tali opatione non cōmendet diuina iusticia que derelinquit miscōiam. ¶ Sed ℈. iustum est vt ꝺitor nature satisfaciat appetitui naturali quē nature inseruit. sed corp⁹ ab adam p̄pagatum p̄fecta organisatione organizatū appetit vniri aīe rōnali. ꝯ si nihil potest satisfacere illi appetitui nisi solus de⁹. videt q̄ ad diuinā iusticiā ptineat illi corpori aniam infundere. ¶ Item iustū est q̄ gubernator ꝺseruet res eo mō quo nate sunt ꝺfuari. sed species humana nata est ꝺseruari sicut ⁊ spēs alioꝝ aialiū ꝓpagationē hois ab hoie. igit p̄m q̄ corpa p̄curank. iustum est deū aīas illis infundere. ꝯ qualiacūq; sint corpa ex adam ꝓpagata. anīe debent illis corpibus sociari. ¶ Item iustū est adiutorē oīm in eo qō p̄cipit alteri auxiliū suū impendere. ſz deus p̄cipit hoi filios p̄creare. ⁊ hō nō potest sine diuino adiutorio pficiente ⁊ cōplente. qō inchoat pficere ⁊ cōplere dādo formā cōpletiuaz ꝯ q̄tienscūq; ⁊ quōcunq; hō generat. si nō est defect⁹ ex p̄te hois ꝓparantis corpa. videt q̄ iustū ⁊ equū sit deus auxiliari infundēdo aīas. ¶ Itē iustū est equū retributorē p enormi crimine totā posteritatē in seruitutē redigere. sicut legibus humanis videm⁹ p̄ro crimīe lese maiestatis exhereditari totā posteritatē. si ꝯ adam pater omniū hoīm inexcusabiliter ⁊ ꝑtra excellētissimū dñm peccauit. videt q̄ iustū sit oēs posteros eius in miseriā ⁊ seruitutē redigi. ⁊ si hoc. iustum est aīas eoꝝ corpib⁹ 45 infectis ⁊ penalibus copulari. ¶ R⁹. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū q̄ iusticia dupliciter cōsueuit accipi. Uno mō dicit iusticia ipius diuine bonitatis ꝺdecentia. Alio mō dicit iusticia put ꝺsiderat meritoꝝ exigentiā. Si dicat iusticia diuīe bonitat; ꝺdecētia. h̄ mō decet diuinā iusticiā aīam rōnalē infundere carni ex adā ꝓpagate. tū ex h̄ q̄ est rex ꝺitoꝝ. tū ex h̄ q̄ est ꝺfuatoꝝ tū ex h̄ q̄ est pulsoꝝ siue admīstraroꝝ. Cōditorē decet appetitui nr̄o satisfacere. ⁊ iō cū natura in adā viciata. corpus formet hūs appetitū ad aīam rōnalē. ad diuīe bonitatis ꝺdecētia spectat illū appetitū supplere ⁊ pficere Cōseruatorē etiā decet rē sic ꝺseruare p̄m q̄ nata ē ꝺseruari. Si ꝯ species humana q̄ in adā inchoata ē nata ē ꝺseruari p̄ ꝓpagationē hois ex hoie. cū habeat hō corpus aīale nec possit in solis corpib⁹ ꝺseruari absq; aīabus. ad diuīe bonitatis ꝺdecētia spectat inquātū de⁹ ē nature ꝺseruator. aīas corpib⁹ infundere nature legis ꝓpagatis. Gubernatorē etiā decz sic rē admīstrare p̄m q̄ instituit. ⁊ nature sue indidit vtutē ⁊ potētiā ad mouendū ⁊ opandū. ꝓpter qō dicit Aug⁹. in. vij. de ciui. dei. Sic res q̄s ꝺdidit admīstrat. vt eas agere ꝓprios mot⁹ sinat. Quoniā igit de⁹ sic instituit hūanā naturā. vt adā ꝑpararet corpa. ⁊ ip̄e illis corpib⁹ aīas infunderet. ⁊ itez ip̄m adā instituit in statu mutabilitatis. in q̄ ſz posset effici mortalis ⁊ imortalis. ex his duobꝫ colligitur necessario q̄ ad diuīe bonitatis ꝺdecētia spectat in q̄ntū est rex admīstrator. q̄ aīas taliby corpib⁹ infundat. Si em̄ in p̄maria ꝺditōe sic instituit. ⁊ sic decrevit vt corpibus ꝓpagatis ab adā. aīas rōnales infunderet ⁊ itez sic ꝺz admīstrare res vt eas agere ꝓprios motus sinat. vt salua sit lex institutōis. ⁊ lex admīstratōis. q̄; liacūq; adā corpa sibi ꝓpaget. dū tn̄ sint dispōsita ad aīam rōnalē. decet deū aīas his infundere. Nec ex hoc culpak de⁹ in aliq̄. Et ē exemplū satis manifestū. Puto misissem alicui quot q̄t dolia faceret de aliq̄ arbore implere ea vino. ⁊ radix illi⁹ arboris sic efficeret vt oīa dolia ex illa arbore facta vnū inficerēt qō illis infunderet nō ect culpa mei infundētis vinū in talia dolia. q; ego facio qō debeo ⁊ p̄misi. ſz eius culpa est q̄ radicē arboris infecit. ⁊ inepta dolia ꝓparavit. Et sic patz q̄ p̄m q̄ vt aīe talibꝫ corpib⁹ infundank. Si aūt iusticia ōr p̄ro p̄ie p̄m q̄ respicit meritoꝝ exigentiā. sic nulla est q̄stio vtrū de⁹ aīam tali corpi infundat iuste vel iniuste. Iusticia em̄ hic nō respicit reꝝ ꝺditionē. ſz respicit retributionū distributionē. ¶ Aliud aūt est aīam creare ⁊ infundere ⁊ aliud ꝓ meritis sibi retribuere. Cū em̄ ea creat. nō ꝺsiderat q̄d aīa meruit. ſz aīa appetitui naturali vniri appetit. Posset tn̄ dici q̄ ⁊ si nō sit assignare iusticia mō p̄m q̄ habeat respect⁹ ad ip̄am aīam in se. contingit tn̄ repire in cōpatione ad demeritū ade. Et h̄ est qō dicit Anſ. in li. de ꝺcep. virgi. ca. xxviij. Si q̄s vir suo merito ſz sola gr̄a puecti sunt. si crimē gue inexcusabiliter cōmittant. ⁊ ꝓ eo iuste deꝛiciunk. ⁊ in futurū reꝺigunk. q̄s dicet filios q̄s post dānationē genueriit eidē nō subiacere futuruti. ſz potⁿ ad bona q̄ pentes amiserūt iuste gratis debere restitui. Tales sunt p̄mi pentes ⁊ eoꝝ filij. q̄s iuste ꝓ culpa sua de beatitudine in miseriā deiecti in eodē generā exilio. de qb⁹ tāto districtius dz esse iudicū. q̄nto delictū eoꝝ pōt pbari ꝓprobius. Sic igit pz quō decet diuinā iusticiā infundere aīas corpib⁹ ꝓpagatis ab adā. ⁊ ceēde sunt rōnes q̄ h̄ oste 46 dunt. ¶ Ad illud ꝯ qō p̄mo obꝛicit in ℈ iū q̄ nō est 47 innocēs q̄ pt aliū releuare a culpa. tē. Dicendū q̄ istud vez est de eo innocēte q̄ nec scit vel nō pōt mala ex bonis elicere. vel cui⁹ etiā nō est vniuersaliter naturā regere. ⁊ iō locū in ꝓposito nō h;. Nā de⁹ mala p̄mittit non solūmodo originalia verūetiā actualia. tū q; sic res q̄s ꝺdidit admīstrat vt eas agere ꝓprios mot⁹ sinat. tum etiā q; nouit de malis elicere bona. ¶ Ad illō qō obꝛicitur q̄ q̄ facit q̄ facto necesse est alteꝝ fieri. dicit illud 48 facere. dicendū q̄ hoc veritatē h;z quando effectus consequens directe consequitur ad illud factum intermedium. ⁊ p̄m ordinē opis. ⁊ p̄m intentionem agentis. sicut est in eo qui aperit fenestram vt illuminetur dom⁹. Nō sic autem est in ꝓposito. tum quia de⁹ nō intēdit

dit infundere animam carni ad hoc vt contrahat cul/
pam. Tum etiam quia infusio anime in carnem nō di/
recte ordinatur ad anime maculationem · nisi solum p
accidens · videlicet rōne feditatis introducte in carnez
ex culpa ade · z ideo talis effectus extraneꝰ est operatio
nī diuine · z ideo ratio illa peccat fm accidens · ¶ Ad
illud qđ obīcitur q si deus poneret animā in inferno
nō faceret iuste · Dicendum q nō est simile · qz cum dico
animā poni in inferno hoc nō attendit fm ordinē natu
re · cum talis locus nō sit debitus anime p naturā · Si
ergo ibi ordinate ponatur · necesse est q ponat fm iusti
ciam que respicit meritoz exigentiā · sed anima ante cōz
corpori infundatur nulla habet merita · z ideo si ī infer/
no collocaretur · nulla esset ibi iusticia · non sic aūt est ex
parte ista · quia anima naturalē habet appetitū ad car/
nem z caro ad spiritū · z ideo fm ordinē nature anima ī
tali corpore collocatur · nec debet infringi appetitꝰ na/
turalis ꝓpter aliquod accidens p̄ter naturale · vtpote
50 feditatis vel penalitatis · ¶ Ad illud q obīcitur q aīa
nō ꝓpagatur ex aīa · ergo nihil meret vna alteri · Di/
cendum q z si potētia virtutis generatiue nō se extem/
dat plus qz ad carnis ꝓpagationē per modū efficiētis
intentio tamen nature se extendit ad totū compositum
homo em̄ nō intendit generare carnē sed intendit gene
rare hominē similē sibi in specie · z ideo omnes dicunt
filiū ade · Et ꝓptera licz adā nō potuerit demereri ani
me vt separate · potuit tamē ei demereri vt carni vnite
z ideo ratio illa nō valet · Posset tamē z aliter dici sicut
tactū est q illa anime infusio nō respicit merita precedē
Nria. ¶ Ad illud qđ obīcitur de anima separata que ha
beret vsum libere volūtatis · Dicenduz q nō est simile ·
quia si talis anima vsum libere voluntatis haberet · et
corpus tale respueret infusio illa posset esse absqz pena
z ita culpa p̄cederet eius infusionē · aut sibi fieret iniu/
sticia · Non sic aūt est in proposito · quia cum aīma cor
52 taliter ex hoc contrahat culpaz z penā · ¶ Ad illud qđ
obīcitur q iusticia semp debet esse iuncta misericordie
Dicendum q verum est · nam iusticia fm q dicitur di/
uine bonitatis cōdecentia iuncta est misericordie · que
quidem dicitur diuine bonitatis affluentia · z vtraqz ī
ꝓposito habet reperiri. In hoc em̄ ipo q deus animas
talibus corporibus infundit · manifestat affluentia di/
uine bonitatis · qua solem suū super bonos z malos ori
ri facit · nec ꝓpter transgressionē ade subtraxit manum
a conseruatione humane nature · Scōm aūt q iusticia
respicit meritoz exigentiā · sic etiā habet misericordiam
coniunctā · sed neutro modo ꝓprie loquēdo habet locū
in ꝓposito · nisi comparem⁹ ad peccatū ade · ¶ Nam per
cōparationē ad peccatum ade est ibi iusticia · quia deꝰ
pro sua transgressione totā posteritatē ade punivit · Et
etiā misericordia · quia cum nō oīno deleuit · q̄uis adā
hoc ex sua transgressione mereret · immo multis ꝑ̄ozz
posteroz restituit gratiā · Alīs vero qui moriunt ante
baptisma · z si nō p̄stet beneficiū gratie · beneficiū ta/
men aliquod impendit misericordie in hoc q cōseruat
eis esse nature · Melꝰ est em̄ sic esse q̄z oīno nō esse · Pa
ratus etiā esset eis impendere beneficiū gratie si perdu
cerentur ad baptismatis sacramētū · Q aūt nō perdu/ 53
cuntur hoc venit ex defectu nature · Et si tu queras cū
deus hoc p̄sciret quare animā corpori illi infunderet
vel cum p̄sciret etiā adam lapsuz · z corpora humana
corrupturū · quare sic z nō aliter ꝓpagationē hominis
instituit · cū taliter posset instituere · vt nullo modo pli
ceret ꝓiudicium a parente · Dōm · q in rez conditione
plus pensat ordo diuine sapientie · q̄z pensetur ordo iu
sticie vel misericordie · Ordo aūt diuine sapiētie hoc exi
gebat vt rōnales spiritus īmediate crirent a deo ad cu/
ius sunt imaginē · z omnes homines ꝓpagarent ex vno
homīe multis de causis sicut supra dist · xvij · assigna/
tum est · z q̄uis deus videret aliquod malū inde pueni
re · nō tamen debuit ordinē quē requirebat diuina sapi
entia īmutare · Eliciendo em̄ bona ex malis subsequēti
bus · totum reducit ad ordinē sapientie compe.etem · z
dum ex magnis malis maiora elicit bona · cōmendabili
oz redditur z potētia · z sapiētia · z bonitas · propter qđ
exclamat Gregorius z dicit · O felix culpa que talē me/
ruit habere redemptorē · Et ideo si quis velit attendere
quātū sit cōmendabilis deꝰ in opibus suis · nō dz aspice
re solū ad illud qđ p̄ntialiter videt · verūetiā ad anteceē
tia z futura · qz sicut pulcritudo metri nō capit vna sil
laba · sz in ꝯsus ītegritate · sic pulcritudinē diuinoz ope/
rum z laudabilitatem respicere non potest qui respicit
ea in parte.

Dist · xxxiij · vtrū originale pctm̄ p peccata ꝓxi
moz parentū multiplicet z intendat ·

Redictis adūciendū videt zc · Supra ostēdit
magister q̄liter peccatū originale p baptismū deleatur
In hac ꝑte intendit inq̄rere vtrū originale pctm̄ p pec/
cata ꝓximoz ꝑentū multiplicet z intēdat · Diuidit aūt
ps ista in tres ptes · In q̄z ꝑma magister mouet questi
onē z determīat fm alioz opinionē · In scōa determi/
nat fm veritatē · ibi · Alioq̄n sibīpsi ōdicere oīdcretur
Et paz añ · Ecce p̄spicuū fit lectori · In tertia ꝙo parte
dissoluit q̄dā apparentē scripture auctoritatē · ibi · Et
licet pctis ꝑentū zc · Prīa ps hz tres ptes · In ꝑma ma/
gister mouet q̄stionē · In scōa determīat fm alioz opi/
nionē · ibi · De hoc Augꝰ · in ench · ambigue disserit zc ·
In tertia ꝙo q illa opinio videbat sup verba aug · esse
fundata · subiungit modū per quē augꝰ illam q̄stionez
dissoluit · ibi · Q vero in actuali peccato ade plura zc
vbi apparet q Augꝰ illam questionē pertractat ambi/
gue z quasi insolutam illā dimittit · Similiter scōa ps
principalis habet tres · In prīa ostendit magister q
peccatum originale nec multiplicat nec intenditur ꝓ/
pter peccata proximoz parentū · z hoc ratione sumpta
ex parte pene · Secundo vero quia originale peccatuz
ortum habet a peccato primi parentis determinat de
grauitate actualis peccati ade · ibi · Hic q̄ri solet vtruz
peccatum transgressionis ade zc · In tertia autem de/
terminat de illius peccati remissione · ibi · Si vero que
ritur an illud peccatum zc · Similiter tertia pars prin
cipalis habet tres partes · ¶ In prima parte magi/
ster mouet dubitationem que consurgit ex apparenti
contrarietate · In secunda parte determinat illam ap/
parentem contrarietatē exponendo auctoritates quan/
tum ad intellectum litteralem · ibi · Sed vt ait Hiero/
ne lex z prophete zc · In tertia vero explanando quan
tum ad intellectum misticum siue moralem · ibi · Q eti/
am mistice intelligendum esse ostenditur · Et sic tria ꝑ/
cipue determinat magister in littera · videlicet quali/
ter peccata parentum habeāt imputari posteris · z ite/
rum cuius quantitatis z intensionis sit culpa origina
lis · z postremo simul cum hoc determinat qualiter ha
beat puniri.

a ¶ Possunt inquit intelligi plura peccata in vna trās gressione ade. Contra. si hoc verum est. tunc pari rōne in quolibet vno peccato est multitudo peccatorum. si ꝯsideretur illa ratio assignādi diuersa peccata in vno peccato quā Aug. ponit in lra. Quilibet em̄ cum peccat iterficit animā suam. quia peccatū ē mors anie. ql̄ibet etiā transgredi mādatum diuinū. ergo ē ibi homicidium. t inobedientia. t sic de alijs. Itē si fuit ibi pluralitas peccatorū. ergo videt q̄ in quolibet puulo sit multitudo originaliū. Q̄ si tu dicas q̄ nō fuit transfusum originale rōne omniū. sz rōne alicuius querit ḡ tūc rōne cuius ꝓncipaliter fuerit transfusum. vtrū rōne gule. vl superbie. vl inobedientie. Et q̄ rōne inobedientie videt Roma. v. Per inobedientiā peccatum intrauit in mundū. Q̄ aūt fuerit gula. videtur q̄ ipsū tertum. Quacūq; die comederitis. mor. mor. Errō ꝯcordare videt. q̄ originale peccatum transfundit me diante ꝓpagatione carnis. ergo transfundit ratione peccati carnalis. ḡ si nō fuit ibi peccatū carnale nisi gula. ḡ ꝛc. Q̄ aūt fuerit supbia videtur auctorita te Aug. in. vij. ꝓte ꝓmi li. de sacra. Propt̄ elationē animi obscuratus ē. q̄ ei per elationē tumuit. ignoran tia percussus. lumē veritatis amisit. Et paꝝ ante hoc. Quia spiritus p superbiā ꝯtra creatorē tumens obedientiā nō tenuit. idcirco creatoris spiritū ignorātia. carnē ꝙ ocupīa dānauit. Querit ḡ rōne cuius hoc originale ꝓncipaliter trāsfundat. cū oīa b dicat Aug⁹. fuisse ꝓmo pctō. q⁹. ꝺm. 1 q̄ pctm ade sit. t alia peccata i vno genere ēt ꝓncipalit. nihilominꝰ tm̄ erādaz adaptatiōe fm diuersos effectꝰ t circūstantias diuersa ꝺr in se claudere peccatoꝝ genera. nō q̄ in ipa sit cuius paꝝ multiplicitas loq̄ndo ēt̄ialiter sed per quādā adaptationē t quandā methaphoram. Nihilominꝰ tm̄ sic ē erplanatū fuit in ꝑsumma tione t ꝓperrationē vnius peccati ꝓgnitur diuersa repire pecata. vt supbia vl auaritiā i ꝓmordio. t gulā i ꝓgressu t inobedientiā i ꝑsumatiōe ꝓti ꝓmoꝝ pentuz. t maxie eue. Ād illud ḡ t qđ q̄rit vtrū rōe horꝝ oīm vel rōe alicuiꝰ istoꝝ speialit trāsfudat originale pctm̄. Dico q̄ rōe oīm sz differēter. nā supbia respicit illā trāsfusionē originaliter. ql̄i ēgliter. t gula q̄si materialit. t in obedientia q̄si formalit. Pctm̄ ei ade formalit loq̄ndo fuit pctm̄ inobedientie. materialit ꝙ fuit esus ligni fuit pctm̄ gule sz ēāliter q̄ fuit ꝓpt̄ acq̄rēdā excellētiā fuit pctm̄ superbie. Et sic patet rūsio ad oba

DI. XXIII. Mouet q̄stionem.

¶ Mouet q̄stionē an pctā omniū ꝓcedentium patrū paruuli originaliter trahant vt peccatum ade. a

DIctis adiiciendum videt an peccata ꝓcedentiū patrum ad paruulos transeant. sicut illud primi hois delictum in omnes carnalit genitos diximꝰ redundasse. t si parentū transeunt in paruulos. vtrū omniū qui fuerunt ab adā vsq; ad ipos. an aliquoꝝ t nō omniū.

¶ Nota q̄stionez determinat fm alioꝝ opinionē. b

¶ De hoc Aug. in ench. ambigue disserit. videt em̄ approbare pctā pentū ꝓcedentiū imputari puulis. nō oīm tamen qui fuerunt ab adam. ne iportabili t nimia sarcina in pena eterna grauarent puuli. sz tm̄ eoꝝ pentum qui eos a quarta generatōe ꝓcesserunt. Qđ ꝓfirmat ill vbis qb⁹ i exo. dñs ait. Ego sū deꝰ visitās iniq̄tates patꝝ vsq; i tertiā t quartā generationem quasi peccata parentum ꝓmoꝝ tm̄ puulis imputent. t nō alia. qđ est p moderationē diuine miserationis. ¶ Et q̄ fm illud solum primi hominis delictum puulos teneat. sz etiam alia. illi qbus ita videt ex eo cōfirmāt. q̄ etiam paruuli nō mō maiores dicuntur baptizari in remissionē peccatoruz per pluralem numerum nō per singularem in remissionē peccati Et dauid de legitimo mrimonio procreatus dicit. In iniquitatibus conceptus sum. t i peccatis concepit me mater mea. Non dicit in iniquitate vel peccato. vnde putant nō tm̄ illud vnum peccatum originale. sed etiam plura que i peccato ade reperiri possunt. t alia parentum peccata puulis imputari.

¶ Ponit modū per quē Aug. illam questionem dissoluit. vbi apparet q̄ eam pertractat ambigue. c

¶ Q̄ vero in actuali peccato ade plura notari valeant peccata. Augu. in ench. insinuat a possunt inquit intelligi plura peccata in vna transgressione ade. si in sua quasi membra diuidatur. Nam t superbia est illic. quia homo in sua potius eē q̄ dei potestate dilexit Et sacrilegium. quia deo non credidit Et homicidium. quia se in mortem precipitauit. Et fornicatio spiritalis. quia integritas mentis humane serpentina suasione corrupta est. Et furtum. q̄ cibus prohibitus vsurpatus ē. Et auaricia. quia plus q̄ sufficere illi decuit appetiuit. t si qđ aliud in hoc vno peccato inueniri potest. ¶ Deinde de parētum precedētiū peccatis vtruz paruulis imputent magis opinando q̄ asserēdo disceptat ita inquiens. Parentuz peccatis paruulos obligari. nō solum ꝓmoꝝ hominū. sed etiā suorum de quib⁹ ipi nati sunt. nō improbabiliter dicitur. Illa quippe diuina sententia. reddā peccata patruz in filios. tenet eos ante regenerationem vsq; adeo. vt etiā de legitimo matrimonio p creatus dicat. In iniquitatib⁹ cōceptus sum. t in peccatis cōcepit me mater mea. Nō dixit in iniquitate vel in peccato. cū t hoc recte dici posset. Sed iniquitates t peccata dicere maluit. quia t in illo vno qđ in omnes homines ptransijt. atq; tā magnū est vt eo mutaret hūana natura. reperiuntur sicut supra disserui plura pctā. et alia

Opinio Aug⁹.

Exo. xx.

Opinio aliorū q̄ pctā pentū transeūt i puulos.

ps. l.

parentū que nō ita possunt mutare naturā · reatu obligant filios · nisi gratia dei subueniat · Sed de peccatis alioz parentum quibus ab ipo adaz vsq; ad patrē suū pro generationib⁹ suis quisq; succedit · nō imerito disceptari potest · vtrum omnū malis actibus ⁊ multiplicatis delictis originalibus qui nascitur implicet · vt tanto pei⁹ quāto posterius quisq; nascat · An ꝓpterea deus in tertiam ⁊ quartā generationem de peccatis patrentū posterū eoz cōminet · qz iram suam ꝯtum ad ꝓgeneratoz culpas nō extēdit vlteri⁹ moderatione miserationis sue · ne illi quib⁹ regenerationis gratia nō ꝓfertur nimia sarcina īpa eterna damnatione premerent · si cogerent ab ipso initio generis humani · omniū pcedentiū parentum suoz originaliter peccata ꝓtrahere · ⁊ penas ꝓpeis debitas pendere · An aliquid aliud de re tā tractatis valeat vel nō valeat reperiri · temere affirmare nō audeo · Ecce perspicuum fit lectori Augu · superiora dixisse nō asserendo · sed diuersorum opiniones referendo ·

¶ Ostendit q̄ peccatum originale nec intendatur nec multiplicet propter peccata ꝓrinoz parentum ꝯtum ad penā · a

¶ Alioquin sibīpsi contradicere ostenderetur qui in eodē libro omniū mitissimā dicit esse penā paruulorum · qui originali tm̄ tenentur peccato · his verbis · Mitissima sane pena eorum erit qui preter peccatum qđ originale contraxerūt · nullum insuper addiderunt · ⁊ in ceteris qui addiderunt tanto quisq; ibi tollerabiliorē habebit damnationem quanto hic minorem habuit iniquitatem · Ecce hic aperte dicit paruulorum penaz omniū aliarum penarum esse leuissimā · q̄ si est non ergo peccatis patrū precedentiū obligant nisi ade · Si eīm pro peccatis parentū actualibus eternaliter punirentur · ⁊ pro suo originali nō ita minus sed forte magis ꝯ ipoz parentes puniretur · Non ergo pro peccatis parentū actualibus · nec etiam ꝓ actualibus primi parentis sed pro originali qđ a parentib⁹ trahitur paruuli dānabunt · pro eo nullā aliam ignis materialis vel ꝓscientie vermis penam sensuri · nisi q̄ dei visione carebunt imperpetuū · Vno ergo ⁊ nō pluribus peccatis paruuli obligati sunt · Unde etiam ea quibus illa opinio munirī videt · scz q̄ peccata ⁊ iniquitates in puulis aliquando scriptura eē significat vtens plurali numero · ita determinat Aug · in eodē li · Quia in scriptura per singularē numerum pluralis numerus sepe significari solet · vt ibi · ora ergo ad deū vt auferat a nobis serpentem · nō ait serpentes quos patiebatur ꝓpl⁹ Et econuerso per pluralē significatur singularis numerus · vt in euangelio · Mortui sunt eīm qui querebant animā pueri · nō ait · mortuus est · cuz loqueretur de herode · Et in Exō · Fecerūt de os aureos cum vnum fecerunt vitulū · de quo di xerunt · Isti sunt dij tui israel · ita ⁊ illud originale vnū · plurali numero significat cū dicim⁹ puulos in pctōrū remissionē baptisari · ⁊ ī peccatis vel in iniquitatibus concipi ·

Math · ij

Exō · xxxij

¶ Determiat de grauitate actualis pctī ade · c

¶ Hic q̄ri solet vtrū pctm̄ trāsgressiōis ade · ex q̄ pcessit originale · ⁊ ī q̄ plura supi⁹ notata sit peccata grauius fuerit ceteris pctis · Quibusdam ita esse videtur · quia illud peccatum totā humanam naturaz viciauit sicut Aug⁹ · dicit in ench · Illud vnum peccatū in loco ⁊ habitu tante felicitatis admissum · taz magnū est vt in vno hoīe originaliter (vt ita dixerim) radicaliter totuz genus humanū damnaretur · Idem in li · de ciui · dei Tāto maioi iniusticia violatū est illud mandatum · quanto faciliori poterat obseruantia custodiri · Nondū eīm ipsi volūtati cupiditas resistebat · quod de pena trāsgressionis postea secutum est · His alijsq; vtuntur autoritatibus qui illud peccatum ceteris alioruz hominū peccatis grauius esse dicunt · Quod etiā rōne ostēdere laborant hoc mō · Magis nocuit illud pctm̄ q̄ aliqđ aliud quia totū humanū genus viciauit · ac morti vtiq; subdidit · qđ nullo alio peccato factuz est · Maiorem ergo effectū mali habuit illud peccatum q̄ aliquod aliud

¶ Ad quod dici potest · qz licet illud peccatum humanam naturam mutauerit in necessitatez mortis · et in totum genus humanum reatum diffuderit b nō est tamen putādum hocipsum pctm̄ ade grauius fuisse pctō in spīmsanctū · quod neq; hic neq; in futuro (vt veritas ait) dimittitur · q̄ vero totā humanam

b ¶ Nō eīm putandū ⁊c · Contra · b videt falsum · qz maior⁹ malū ē qđ corrūpit totā naturaz q̄ qđ corrumpit vnā solā psonā sz pctm̄ ade totam corrūpebat naturā · pctm̄ ī spīmsctm̄ vnā so lā psonaz · q̄ ⁊c · Alię rū opinio.

R⁹ · dō · q b q̄ q̄stio determinata fuit s cū agebat de peccato ade · Propt̄ qđ nō tādū q mlt̄ modis ōr pctm̄ vnū eē gui⁹ siue maius alio · Prīo mō causalitate · ⁊ sic pctm̄ diaboli ōr eē mai⁹ · cui⁹ iuidia mors introiuit ī orbē terrarū · Scdo mō generalitate · ⁊ sic pctm̄ primi pentis ōr fuisse mai⁹ · qz totū gen⁹ hūanuz se diffudit · Tertio mō enormitate · ⁊ sic pctm̄ iude ōr eē maximū · qz vēdidit deum · Quarto mō ingtitudine ⁊ sic pctm̄ illi⁹ ōr eē mai⁹ q̄ plura pcepit dona grāz · Quinto mō ꝑiculositate · ⁊ sic pctm̄ ign̄rātie ōr eē maximū · qz ꝑiculosū · Sexto mō inhabilitate · ⁊ sic pctm̄ cupiditatis ōr esse maximū · qz cū alia vicia cum homie cōsenescāt · sola auaricia nunq;

R⁹ · ad pri oē opinio nem.

nescit. Septimo mō importunitate. ꝛ sic superbia dicit esse maximū. qꝫ etiā ex ipis bonis opib⁹ ꝓsurgit. Octauo mō ꝓnitate. ꝛ sic luxuria dicit esse grauiꝰ ad quā homines magꝭ sunt ꝓni. Nono mō maioris gr̄e impugnatione. ꝛ sic peccatū in spūmsctū dicit esse maximū. Decimo mō ratione maioris offē se. ꝛ sic peccatuz idolatrie ōz esse maximū. Undecimo mō rōe facilitatis resistē di. ꝛ sic dic̄ magister q̄ peccatum ade fuerit grauissimū. Duodecimo mō ratione improbitatis atq; libidis ꝛ sic cuiuscq; generis peccatuz maiꝰ potest fieri ab altero. Hi duodecim modi ꝓsueuerūt a doctoribꝫ assignari. Fortassis ꝛ alij aparebūt modi. sz isti sufficiant tāq; magis cōsueti. Et p hoc patet responsio ad illō qō obȝcitur.

naturam corrupit. nō ideo est qꝫ grauiꝰ fuerit cūctis alijs peccatis. sz qꝫ ab hoie cōmissum ē qñ in vno homie tota humana natura ꝓsistebat. ꝛ iō tota in eo corrupta est. Maiorēq; effectū mali intulit ⁊tū ad mltiplices defectꝰ q̄ ex eo manauerūt. sed nō ⁊tū ad penam eternā. quā grauiorem nō meruit. quā plures postea meruerunt per alia peccata. immo alios grauioreꝫ ꝓmeruisse credimus iram ⁊q; adam meruerit.

¶ Determinat de remissione actualis peccati ade. f

¶ Si vero querit an illud peccatum fuerit dimissum primis parentibus. dicimꝰ eos per penitentiam venia ꝓsecutos. Vñ Augꝰ. in li. de baptismo parvulorum ait. Sicut illi primi parentes postea iuste viuēdo credūt p dñi sanguinē ab extremo libe

c ¶ Quia ab homine cōmissum est quando in vno homine tota natura humana consistebat. ꝛ ideo tota in eo corrupta est. Obȝcitur. Et hoc em̄ videtur qꝫ si adam ꝑpetrasset aliud peccatū ⁊q; illud cum in eo ēet tota natura. qꝫ totam naturā corrupisset. Sed contra. ponat qꝫ adam solo ꝓsensu peccasset. tūc corꝓactū peccati anie nō cōicasset. ergo caro nō fuisset infecta. ergo nec originalis culpa transfusa. Item penitentia in integrū restituit ea que mens pdidit. ⁊quis nō restituat ea que sunt corpis. ergo si homo tm̄ mentaliter peccasset. oīno per penitentiā resurgeret. nō ergo videtur qꝫ originalē culpam transfunderet. Propter hoc est questio. vtrum si peccasset alio genere peccati. originale trāsfudisset. Rꝰ. dōm. qꝫ circa hoc dupler fuit opinio. Quidā em̄ dicere voluerunt qꝫ cum oīe peccatuz sit ꝓuaricatio legis diuine. ꝛ celestiuz inobedientia mādatorum. ꝛ ꝓ omne peccatū auertat anima a deo ꝛ fiat ei rebellis. qꝫ quocunq; genere peccati adā peccasset. rebellionē carnis ꝛ spiritus incurrisset. Item cum omne peccatum sit iniusticia. quocunq; genere peccasset adā priuatus fuisset iustitia quā habebat. Item cum omne peccatuz mortale sit mors. ꝓ quolibet incurrisset carnis mortalitatē. Cum igitur ista faciant originale trāsfundi. renuerunt qꝫ adam transfudisset originale quocunq; genere peccati peccasset. ꝛ hoc videt sonare verbum magistri. Scōm hanc positionē de facili respondetur ad illud quod obȝcitur. quia sicut videmus qꝫ ꝑ peccatis spiritualibus caro cruciatur in inferno. ꝛ hoc quia nihil aliud est carnem cruciari ⁊q; voluntatem cruciari in carne. Sic ꝛ in ꝓposito voluerunt dicere qꝫ esse potuit vt ꝓ peccato quod cōmisisset spiritualiter puniretur corporaliter. Alius modus dicendi est qꝫ si adam mortaliter peccasset. ꝛ mandatuz illud nō fuisset transgressus. nō transfunderet originale. Et ratio huius est. quia ꝓ sola transgressione illius mandati cōminatꝰ ē ei dominꝰ mortem. sicut patet. ij. Ben. Et fm hanc positionē verbū magistri quod dicitur in litteris intelligitur ꝓsupposita transgressione illius mandati cui actui erat mortalitatis pena. Primus ramen modus dicendi videtur esse ꝓbabilior. Quāuis enim scriptura Exo. non cōminetur mortem nisi ꝓ illa inobedientia non absurde tamen illa cōminatio intelligitur se extendere ad omnē mortalez culpam. Qꝫ autem vtlitatum ꝛ vtilitatum sit dubiū ē nec ibi est magꝭ

4 nale trāsfudisset. Rꝰ. dōm. qꝫ circa hoc dupler fuit opinio. Quidā em̄ dicere voluerunt qꝫ cum oīe peccatuz sit ꝓuaricatio legis diuine. ꝛ celestiuz inobedientia mādatorum. ꝛ ꝓ omne peccatū auertat anima a deo ꝛ fiat ei rebellis. qꝫ quocunq; genere peccati adā peccasset. rebellionē carnis ꝛ spiritus incurrisset. Item cum omne peccatum sit iniusticia. quocunq; genere peccasset adā priuatus fuisset iustitia quā habebat. Item cum omne peccatuz mortale sit mors. ꝓ quolibet incurrisset carnis mortalitatē. Cum igitur ista faciant originale trāsfundi. renuerunt qꝫ adam transfudisset originale quocunq; genere peccati peccasset. ꝛ hoc videt sonare verbum magistri. Scōm hanc positionē de facili respondetur ad illud quod obȝcitur. quia sicut videmus qꝫ ꝑ peccatis spiritualibus caro cruciatur in inferno. ꝛ hoc quia nihil aliud est carnem cruciari ⁊q; voluntatem cruciari in carne. Sic ꝛ in ꝓposito voluerunt dicere qꝫ

rati supplicio. nō tamē in illa vita meruerūt ad paradisum reuocari. sic ꝛ caro peccati etiā remissis peccatis. d si homo in ea iuste vixerit. nō cōtinuo meretur eā mortē perpeti quā traxit de ꝓpagine peccati.

¶ Mouet dubitationē ortā ex aparenti ctrarietate in exodo ꝛ ezechiele. g

¶ Et licet peccatis parentum nisi ade puuli nō obligent. non est tn̄ diffitendū peccata parētum in filios redundare. sicut dñs in Exodo ad moysen ait. Ego sum deus fortis zelotes visitans iniquitates patrū in filios vsq; in tertiā ꝛ quartā generationē. hijs q̄ oderūt me. Ihis verbis aperte insinuat qꝫ deus reddit peccata patrū super filios tertios ꝛ quartos. Huic aūt videt aduersari qō dñs ait in ezechiele. Quid est qō inter vos

d vis faciēda. qꝫ modica est vtilitas. ꝛ nulla scīēdi necessitas. d ¶ Si homo in ea iuste vixerit. nō cōtinuo meretur eam mortem perpeti quaz traxit a ꝓpagatione peccati. Contra hoc videtur inconuenienter dictum. Si enim nulla pena debetur homini nisi merito culpe ꝛ hō in carne a deo ꝑt iuste viuere vt sit dignꝰ stari cuolare videt qꝫ ī eo ñ sit meritū alicuiꝰ pene nec mortis. nec alterius. Item si mors debet cuilibz iusto ꝓ pcto. videt igit qꝫ nlla gra fuerit ī martyribꝫ q̄ mortui sunt ꝓ xpo. sic nec latronibꝫ q̄ suspēdūt ꝓ latrocinio. Jurta hoc qrit si mors debet hoī ꝓ pcto originali. ꝛ vnicū ē i hoie originale pec

5 catū q̄ iusticia facta fuit lazaro q̄ bis mortuꝰ ē. Rꝰ. dō. qꝫ nlla vnq; iusticia absoluit hoiez a debito mortis. ꝓ co qꝫ oīs iusticia q̄ ē i nob respicē volūtatē ꝛ ēpsonal'. n ors ꝓ ē pena natural'. ꝛ ita ꝓ nulla iusticiā dignꝰ ē homo a morte absoluī. nec deꝰ sua benignitate aliquēs morte liberauit. tū. ꝓt illuꝰ snie firmitatē q̄ dictū ē gen. iij. Pulueris es ī pul. reuer. tē. tū etiā vt fides locū hr̄e possit.

6 Ad illō qō obr ō martyribꝫ. dō. qꝫ illō qō vno mō ē debitū. si ex charitate fiat ꝑt fieri ⁊tū. martyres aūt qmortē volūtarie sustinuerūt quā effugere potuerūt imo mortiꝓ xpo se añ tps obtulerūt. mors q̄ alias erat penafuit eis valō meritoria. qꝫ deꝰ eā valde reputat ꝑciosa

7 ex hac duplici cā q̄ tacta ē. Ad illō de lazaro. dō. qꝫ mors fuit ad manifestādū gliaz dei. ꝛ illō supplicū recōpēsatū ē ꝓ dñs bñficiū. qꝫ hoc ꝓ suscurat⁹ ē. fuit ampliatū merēdi spaciū. ꝛ melꝰ erat ei sic bis mori. ⁊q; semel mortuꝰ fuisse. ō cū h alicui ꝑstat vt suscitet. magꝭ sibi reputet ꝑstari bñficiū ⁊q; inferri supplicium.

rupta semīaī·ita etiā de aīa peccatrice aīa peccatrīt corruptōe originali ifecta ab illis trahi dicīt

Ponit falsē opinionis improbationē·ostēdēs q originale nō habet traduci per traductionem animē.

Hoc aūt fides catholica respuit· t tanq̄ veritati aduersum damnat·q̄ nō anias sed carnē solam(sicut supius dixim⁹) ex traduce eē admittit Nō ergo fm aīam sed fm carnē solā peccatū originale trahīt a parentibus·

Ostendit veritatē q originale traducīt medi ante carne.

Est eīn peccatū originale(vt supa dixim⁹)cōcupiscētia·nō quidē act⁹ sed vicium·ipsa cōcupiscentia est lex mēbroz vel carnis que est morbidus quidā affectus vel languor qui cōmouet illicitum desideriū·i·carnalē cōcupiscentiā que lex peccati dicīt·Que dicīt manere in carne· nō q̄n Cām corru ptionis car nis ostēdit qualiā peccatū sit. in aīa sit·sz quia p corruptionē carnis in aīa sit· Caro eīn ppter peccatuz corrupta fuit in adam adeo vt cū ante peccatū vir t mulier sine incentiuo libidinis t cupiscētie feruore possent cōuenire·esset q thorus īmaculatus· iam post peccatū nō valeat fieri carnalis copula absq̄ libidinosa concupiscētia·que semp viciū est t etiā culpa nisi excusēt p bona piugij· In cupiscētia ergo t libidine cōcipīt caro formāda in corp⁹ prolis· Ulī caro ipsa que cōcipitur· in viciosa cōcupiscentia polluīt t corrūpitur· ex cuius pactu aīa cū infunditur· maculā trahit q polluīt· t fit rea·i· viciū cōQ⁹ ppter corruptiōz cupiscētie q̄ est originale peccatū· Idcoq̄ ipsuz carnis que peccatū dicere manere in carne· Caro ergo que t q̄ peccatū di in cupiscētia libidinis seminaī· nec culpā habz t est peccatū. nec actum culpe·sz causam· In eo ergo quod feminaī corruptio ē· In eo aūt q̄ nascīt· cupiscētia vicium est· Ulī Ambro·de verbis apī sic ait· Quō habitat peccatū in carne· cū nō sit substantia sz priuatio boni· Ecce primi hom̄is corp⁹ corruptum est p peccatū·ipsaq̄ corruptio p conditionem offensionis manet in corpe robur tenens diuine sentētie date in adā· cuius psortio animam maculaī peccato· Per id ergo q facti causa manet·inhabitare dicīt peccatū in carne·hec est lex carnis· Idē· Nō habitat peccatū in aīa sed ī carne·q: peccati causa ex carne ē· nō ex aīa· q: caro est ex origine carnis peccati· t p traducē omnis caro fit cā peccati· aīa vo ñ traducīt· t iō in se cāz Aug⁹. peccati nō hz· Aug· q̄ ex carne peccatū aīam cōtrahere in sermone q̄dā de verbis apī oñdit dicens· Uiciū concupiscētie ē q̄ aīa ex carne ptraxit Natura q̄pe humana nō ope dei cū vicio primitus est instituta·sed ex volūtatis arbitrio priorū hominū venīēti vicio ē sauciata· ita vt nō sit ī carne bonū·sed viciū quo inficīt anima·

Remouet dubitationē qua q̄rīt an originalis pctī causa sit culpa an pena·

[a] Hic queri solet vtruz causa peccati originalis q̄ dicta ē esse in carne culpa sit vel pena siue aliquid aliud? Culpa eē nō pōt qz culpa nō est in re irrationali Si eīn culpa eēt in carne ante infusionē anīe. actualis eēt vel originalis· Sed actualis ibi nō est· nec originalis culpa est· qz ipsa causa est originalis peccati· Si autem pena est·que est illa passibilitas vel mortalitas vl alia corruptio? Hos eīn defect⁹ carni ineſſe constat· Ad q̄d dici potest· quia multiplex defectus carnis· t precipue pollutio quedam· quam ex feruore coitus parentum t concupiscētia libidinosa cōtrahit caro dū concipitur causa est originalis peccati· que recte vicium siue corruptio carnis apellari pōt· Que[b] fediras maior videtur esse in carne concupiscentialiter traducta q̄m in ea vnde traducitur· Et q vicium vel corruptio sit in carne ante coniunctionē anime·effectu probatur· Cum aīma infunditur que ex corruptione carnis maculatur· sicut in vase dinoscitur viciū esse cuz vinum infusum acescit Ne aūt miremur t intellectu turbemur audientes peccatum originale filios traducere a parentib⁹ iam per baptismū ab illo peccato mundatis. diuersarum similitudinum inductione id posse fieri insinuat Aug· in li· de baptismo paruulorum ita inquiens· Quomodo prepuciū per circūcisionem aufertur manet tamen in eo quem genuerunt circūcisi· Quomodo etiam palea que opere humano tāta diligentia separaī· manet tamē in fructu qui de purgato nascitur tritico· ita peccatum q̄d in parentibus per baptismū mūdatur· manet in eis quos genuerunt· Ex hoc eīn gignunt q̄d adhuc vetustum trahūt· nō ex

a Hic queri solet vtrū causa peccati originalis q̄ dicta ē esse in carne sit culpa vl pena· obīcīt q nō videtur ip̄m rīndere ad q̄stionē ꝓpositaz q: soluēdo nec determīat q sit culpa· nec determinat q sit pena· t videtur q neutrū sit· Culpa nō ē ostat· Pena nō videī esse quia pena in ea sola natura nata ē esse ī q̄ t miseria nata est eē t miseria in ea sola in qua etiā beatitudo ē nata esse· hec autē est sola rōnalis creatura· q̄ ante aduentū anime nec potest eē pena nec culpa·

Fediras tracta ex libidine coeunti/um dici pōt vicium vel corruptio

Item p oīm pena aliq̄s punitur· sed p illa corruptione q ē in semine añ aduentum aīe nullus punitur· ergo nō videī esse pena· Sz in cōtrariū est· q: cū sit corruptio sequens ex culpa t oīm talis sit pena· videī talis corruptio eē pena· Item cū oīs maledictio sit pene vel culpe· t semen erat maledictuz fm q̄ dr Sap· xij· t Aug· exponit li· yponosticū· q̄ rē· Rndendū est ad hoc breuiter q mgr ad istam q̄stionem rndet valde cauteī rationabiliī· Nec eīn sustinet q sit culpa· nec tamē negat· nō enim

Per similitudinē ostēdit non absurde dici filios trahere peccatū a pentibus etiā mūdis

actualiter ē pena vel culpa corruptio illa siue feditas qm̄ pena subrōne pene. ⁊ culpa subrōne culpe sunt cō/tra substantiā rōnalem. nec tn̄ negat q̄ sit culpa vel pe/na. qz ad vtrūq; ordinē habet. ⁊ vtrūq; quodāmodo est causa. Alia em̄ ex cōiunctione sui ad carnē rōne illi⁹ fe/ditatis ꝯtrahit penā ⁊ culpam licet culpā pri⁹ ꝯtrahat p naturam. q̄z meritu pene. tō mgr̄ vt vtrūq; cōprehē/dat. vocat eam vitiositatē siue carnis feditatē ⁊ p b̄ patz rn̄sio ad vtrāq; ptem qz q̄dām̄o dicē/di est pena. q̄dām̄o vero non.

b Feditas maior videt eē i carne ꝯcupiscētia/lis traducta q̄z i ea de qua traducitur Cōtra si b̄ vez est. cū originale ꝯtrahat ex illa feditate. vi/detur q̄ maior sit originale i vno q̄z in alio. Item nulla ꝓprietas ē intensior in effe/ctu q̄z in causa. quādo ē vniuoce in vtroq;. ergo si feditas in carne traducta causat ab eo a q̄ traducit. nō vi/det magister dicere vez cū dicit q̄ maior est hic q̄z ibi. R⁹. dō

2 q̄ cū dicit magister q̄ maior sit feditas i carne q̄ traducit q̄z in carne a qua traducit. hoc intēdit q̄z tuz ad carnē que est in alijs mēbris. ⁊ que deseruit alijs mē/bris q̄z mēbris generatiue. Hoc aūt dicit. qz in illa po/tentia est quedā fontalis infectio. ꝓpter quā semen ibi genitū ⁊ p illā vitā descēdēs maiori infectione inficit q̄z alij humores. qđ manifestat pruritꝰ ⁊ feruor coitꝰ sicut ipe dicit in lra. Vñ nō vult dicere q̄ semē ex quo gene/rat ꝓles sit magis infectū q̄z semē ex quo generat⁹ ē pa/ter. nec tn̄ sequit q̄ maius sit originale in ꝓle q̄z fuerit i patre. Et ita patet rn̄sio ad illud. sed b̄ planius expli/cabitur cū agēt inferius de quātitate originalis.

c Non em̄ qz ex carne tracta ab Adam ꝓcepti sum⁹. tō peccatū ꝯtrarim⁹ ⁊c. Querit hic vtrū si aliquis hō fi/eret de carne Ade corrupta ꝓter legē generatōis. vtrū cōtraheret originale. Et q̄ nō videt mgr̄ dicere in lra. ⁊ hoc ip̄m videt Aug. dicere ꝓtra pelagianos vbi dicit.

hoc qđ lex in nouitate ꝓmouit eos inter filios dei. Nō em̄ ge/nerant parētes filios fm illam generationem qua denuo nati sunt. sed potiꝰ fm illam qua car naliter ⁊ ip̄i p̄mū sunt generati

Quare dicaꝫ originale hic dicitur cum epilogo. e

Jam ostensum est quid sit ori/ginale peccatū. ⁊ qualiter a pa rentibus in filios. ⁊ p carnem i animā transeat. Ex quib⁹ etiaz innotescit quare dicaꝫ originale peccatū. ideo. s. qz ex viciosa lege originis nostre in qua ꝓci/pimur. s. carnis libidinosa con/cupiscentia traducit. vt supra dictum est. c Nō em̄ qz ex carne tracta ab adam ꝓcepti sumus. tō peccatū trarim⁹. qz ⁊ x̄pi cor/pus ex eadē carne formatū est. que ab adā descendit. sed eius conceptus est celebratus nō le/ge peccati. i. ꝯcupiscētia carnis Vñ ⁊ caro ei⁹ peccatrix nō fuit immo opatione s. s. Noster ve/ro ꝓceptus nō fit sine libidine. ⁊ tō nō ē sine peccato. Qđ eui/denter Aug. ostendit in li. de fide ad petrum dicēs. Quia dū sibi inuicē vir mulierq; miscent. sine libidine nō est parentū ꝯcu/bitus. ob hoc filioꝝ ex eoꝝ carne nascentiū nō pōt sine pecca

Qualis terren⁹ tales ⁊ terreni. hoc q̄mō. nisi p̄ semi/nis sparsionē ⁊ post. semē g̃ viciatū est sicut scriptū est. Se/men est maledictū ab initio. Et post clari⁹. Vicium cō/trahi nō pōt ꝓthoplasti sine semis effusione. Si g̃ alī/ter formarek q̄z p ista viā. nō videk q̄ ꝯtraheret originale. Sz cōtrariū ei⁹ videk. q̄ si ro/ta caro Ade co/rupta fuit ⁊ fe/data merito cul/pe videtur pari/rōne. q̄ peccatū ꝯtraheret si fie/ret de alia pre/cut si fiat dese mine. Preterea totū corp⁹ plis fabricatuz est ex semine. ⁊ ostat q̄ feditas illa nō purgak ꝓter di/uersitatē organi/satōis. g̃ si alia originale ꝯtra/xit q̄ iuncta ē ꝯ/mo illi corpori/pari rōne videk q̄ ꝯtraheret il/la aīa que ꝯiun/geret corpi ex il/la carne forma/to. nisi illa for/matione eēt pu/rificatio. R⁹. q̄/dam tenēt q̄ cō/traheret originā/le ꝓpter b̄ q̄ non solū ē corruptio sed i tota carne. Alij vo tenent oppositū. dicen/tes q̄ ⁊ si sit in oībus membris corruptio pena/litatis. corruptio tn̄ feditatis q̄ ē ꝓnc ipsū originale

to esse ꝓceptus. vbi peccatū in puulos nō trāsmittit ꝓpagatio sed libido. Nec fecūditas hūa/ne nature facit hoīes cū pecca/to nasci. sz feditas libidis quaz hoīes habēt ex illius iustissima cōdemnatōe peccati. Jdeo be/atus Dauid ꝓpr̄ originale pec/catum quo naturaliter obstri/cti sunt filij ire dicit⁹ Jn iniqui/tatibus ꝓceptus sum. ⁊ in pec/catis ꝓcepit me mater mea. Ex hoc itaq; apparet ex lege cōce/ptionis traduci originale pec/catum. qz nisi ꝓceptio sic fieret in carne. aīa ex carnis ꝓiuncti/one ꝯcupie viciū nō traheret.

Obiectio quorūdā intenti/um ꝓbare peccatū nō traduci ex lege coitus. f

Sed ad hoc oponit hocmō Jn ipo ꝓceptu vbi dicit trāsmit/ti peccatū ꝓpagak caro. nec tn̄ infundit aīa fm phisicos. sz effi/giato corpe. Qđ etiā moyses i Exod. apte significat vbi ait de/ pcussura mulieris pregnantis. Si quis inquit pcusserit mulie/rem p̄gnantē ⁊ abortū fecerit. si adhuc i forme fuerit puer pe/riū. mulctabit pecunia. si aut̄ formatū fuerit. reddet aīam ꝓ aīa. Formatū vo intelligit pro pria aīa aīatū. ⁊ in forme quod

in pte generatiua ꝯsistit. Quod cūq; hoz dicak nō ē ma/gna vis facienda. qz null⁹ est q̄ nō generet fm legē ꝓpa/gationis ex semine infecto. nisi xp̄us sol⁹ de q̄ dictū est q̄ nō habuit originale peccatū. Verūtn̄ securi⁹ est adhe/rere verbis mgri. ꝓpter b̄ q̄ magis ꝯsonāt verbis Au/gusti. Vñ si bō fieret ex alia pte. vel etiā mulier facta su/isset ex costa viri postq; peccauit. penalitatē aliquā ha/buisset nō tn̄ pctm originale. Nec valet q̄ obijcit de cor/ruptione. nā si in oībus mēbris corruptio sit penalita/tis. corruptio tn̄ feditatis ē in solo semine rōne infecti/onis ꝓncipalis q̄ est in vim generatiua. Quare aūt vis illa sit magis infecta q̄z alia determinatū est supra.

d Jn iniq̄tatibus cōceptꝰ sum ⁊c. Cōtra. Ex illo ver/bo videk colligi q̄ actꝰ matrimonialis nunq̄z ablīq; pec/cato habeat fieri. ⁊ hoc ip̄m videk auctoritate Aug. xiij. de ciui. dei. Genitales corpis ptes ita libido suo iuri

mācipauit·vt moueri nō valeāt si ipa defuerit· Et ad valerū. Honestas ꝛcubit⁹ nō ē sine ardoꝛe libidis Sz ꝓrū hui⁹ē·qꝛ oē mādatū dei ꝑt absq; pcō ipleri· g; plē breuiter dom est ꝑ ofm peccato maxime cum fit causa generāde plus vel redden di debiti· ꝛ illō verbum psalmi Te. ci solu ste intelligit de peccato originali in ple· non de peccato actuali in pente· ꝛ simiter verbū Augusti· intelligit de libidine ꝑput ē ꝓuriē⁹ carnis nō put ē impro bitas voluntat̄· ꝛ h mō pls ē peccatū originale· Et de ꝑ planē⁹ determinat in ꝗr to tractatu de matrimonio.

actus matrimonialis pōt fieri absq; nōdum hz aniam· In ipo ergo ꝛceptu cū caro ꝓpagat nōduz infūdit aīa· Quō ergo ibi peccatū transmittit· cū peccatum nō possit esse vbi aīa nō est·

Ad qō dici potest·qꝛ in illo cōceptu ōz peccatū transmitti· ñ qꝛ peccatū originale ibi sit· sed qꝛ caro ibi ꝓtrahit id ex q̄ peccatū fit in aīa cū infūdit· Et vtrū q; vocat ꝛceptꝰ· scz ꝛ cū caro ꝓpagat formāq; corꝑis humani recipit· ꝛ cū aīa infundit· qō aliqñ etiā dicit natiuitas· qñ q̄d natum est in te· ꝓꝛie aūt natiuitas dicit in lucem editio·

Dintelligentiam eoꝝ que in hac parte dicūtur incidit hic questio circa duo· Primum est vtrum originale traduci possit mediante sensibili portione. Secundum est vtrum traduci habeat mediante carne. Circa primum queruntur tria· Primo q̄ritur vtrum sensibilis anima in hominib⁹ sit a generante. Secundo queritur cui parti anime primo insit peccatum originale. Tertio queritur vtrum per originale maioꝛ fiat in nobis coꝛruptio generatiue q; alteri⁹ potentie.

Quēstio. I a

Utrū aīa sensibilis ī hoīb⁹ sit a generāte ꝛ qō sit a generāte· videt primo per verbum pbi in ij· de aīa· vbi dicit· q; sensitiue prima mutatio est a generante· sed prima mutatio sensitiue est illa que est adesse· ergo videtur q; pars sensitiua in nobis educatur in esse a generante·

Item· xvj· animaliū· Solus intellectus intrat ab extrinseco· ergo solus intellectus intrat per creaturam ergo videtur q; aīa sensitiua in nobis educatur de ꝓncipijs materie per generationē. Item sicut operatio anime sensitiue in brutis pendet a coꝛpoꝛe· ita etiā ꝛ in hominib⁹· Unde sicut brutum impeditur ab operatione videndi leso oꝛgano· sic etiaz homo· sed qō similiter se habet ad operationē· similiter se habet ad generationem· ergo si in brutis est anima sensibilis nō per creationē· sz per generationē· sicut cōmuniter tenetur· ꝛ supra ostensum est· dicti· xv· videtur q; in homine similiter sit per generationē. Item sicut in generatione brutoꝝ prius est animal q̄ equus· sic etiam in generatione hominis ꝓpus ē aīal q̄ homo· ergo prius habet operationem ꝛ perfectionē intellectiue. Et huius signum est· qꝛ embꝛio prius nutritur ꝛ sentit q; perficiatur anima rationali· ergo videtur q; ante productionē rationalis· educatur in nobis sensibilis· sed hoc nō est ꝑ creationem· ergo per generationē. Item anima sensitiua est in potentia materie· alioquin nunq; ab agēte naturali in his que per putrefactionē generantur posset produci in esse· si ergo eque potens vel magis potēs est vis generatiua in hōmine q; sit in bruto· ꝛ brutū potest per vim generatiuam animā sensitiuā adesse producere· multo fortius igitur hoc videtur in homīe. Item si ī nobis est sensitiua per creationē· in brutis per generationez· ergo nō videtur q; sit in nobis vel in ipis vniuoce· ꝛ si hoc· animal dicetur equiuoce de asino ꝛ de homine· q; si hoc est inconueniens· restat q; si in brutis est per generationē q; similiter in homine. Sed contra Augu· in li· de spiritu ꝛ anima· Cum recedit anima a coꝛpoꝛe· secum trahit sensum· ꝛ imaginationē· ꝛ rationem· ꝛ intellectum· sed nihil quod separatur a coꝛpoꝛe est per generationē· sensibilis aūt in homine est huiusmodi· ergo ꝛc. Item in li· de eccle· dog· Anime animaliū nō sunt substantie· sed cum carne ipsa carnis viuacitate nascuntur· ꝛ cum carnis morte finiūtur· anima vero humana nō cum carne moꝛitur· quia nec cum carne seminatur. Item pbus in· ij· de anima dicit q; sensitiuū est in intellectiuo sicut tetragonus in pentagono· si ergo ab eodem principio est tetragonus a quo est pentagonus· ab eodē erit anima sensitiua ꝛ intellectiua· sed intellectiua nō est a generante vt monstratuz fuit supꝛa· ergo nec sensitiua. Item quecunq; sunt idem in substantia· ab eodem ꝓncipio educūtur in esse· sed anima sensitiua ꝛ intellectiua in eodem homīe sunt idem in substantia· quia vnius perfectibilis vna est perfectio· ergo si rationalis nō est per generationem· videtur q; nec sensibilis. Item que simul coꝛrumpuntur simul etiam producuntur· ergo pari ratione que simul separantur simul ꝛ infunduntur· sed recedente anima rationali nullo modo remanet potentia sentiēdi in coꝛpoꝛe· ergo sicut amittitur potentia sentiendi in recessu anime· ita infunditur in aduentu· nō est igitur a generatione· sed a creatione. Item cum intenditur operatio sensus· minuitur operatio intellectus· ꝛ econuerso· sicut patet per experientiā· ergo necesse est sensum ꝛ intellectum· vel esse vnam potentiā· vel esse potentias eiusdem substantie· sed quodcunq; eoꝝ sit· codē modo habent educi in esse· cum igitur rationalis nō sit ex traduce· videtur q; nec ꝓtio sensibilis in homīe· Q; si tu dicas q; vna retrahit alteram ꝓpter ordinem ꝛ vnionem in vno perfectibili· nō in vna substantia anime· Obj̄citur contra hoc· quia anima rationalis aut potest sentire· aut nō· Si nō potest· ergo videtur q; nō posit corpus viuificare· Q; si potest sentire· restat q; potētie iste fundantur in eadem substantia· Si tu dicas ad hoc q; duplex est in nobis sensitiua· Una a generante· ꝛ hec coꝛrumpitur· Alia a creante· ꝛ hec cum anima separatur· Obj̄citur contra hoc quia natura nō facit ꝑ plura qō potest facere per paucioꝛa· si ergo sensitiua illa que est a generante sufficit in brutis ad sentiendum· multo fortius illa que est a creāte sufficit homini· ergo nō est aliam ponere sensitiuam que sit a generante· Q; si tu dicas q; est ibi nō ad sentiendum· sed ad disponendum coꝛpoꝛa ad susceptionē rationalis· hoc non videt sufficere· quia si talis anima est substātia eque completa in homine sicut in brutis· ꝛ in brutis nō caret operatione sensitiua· videtur ergo q; nec in homine· aut igit erit in nobis ponere duplicem actum sentiendi simul ꝛ semel· aut est ponere q; sensitiua sit in nobis a creatione· sed primum manifeste est falsum· restat igitur q; vl/

timum verum sit. R°. dom̃ q circa hoc triplex ē error/
dus dñi. Aliter em̃ senserũt hic quidem heretici. aliter
videntur sensisse philosophi. aliter etiã hic senserũt doc/
tores catholici. Quidã em̃ heretici senserunt esse in
nobis aias diuersas. ita q sit vna a deo bono. t altera
a deo malo. t ex hoc dixerũt q venit in nobis cõtrouer/
sia t rebellio appetituũ. ita q caro concupiscit aduersus
spiritum. t spiritus aduersus carnem. quia vna illarũ
animarũ scz que est a bono deo non potest facere malũ
altera vo scz illa que est a deo malo non potest facere bo/
num. Hunc modum dicendi tanq̃ hereticũ reprobat
Augu. in lib. de duabus animabus. ostendens q ista
positio implicat in se duo contradictoria. dum ponit
talem rebellionẽ esse in homine. t ponit simul cum hoc
hominẽ peccare t hominẽ penitere posse. Hanc etiam
positionẽ facile eẽt improbare fm viam phĩe. quoniaz
in vno perfectibili necesse est vnã eẽ pfectionẽ. t cũ ho/
mo sit vnum q̃d per essentiã. impossibile est ab omino
diuersis pncipijs in eẽ pduci. si g nostra rationalis est
a deo bono. sensibilis nostra non potest esse a deo ma/
lo. Quidã aũt dixerũt q rõnalis t sensibilis sunt in
nobis due substantie. nõ tamen sunt due anime. p eo q
anima est nomẽ officij. t ille due substantie ordinate sũt
ad vnius corpis pfectionem. ita q vna disponit ad al/
teram. vna tamẽ illarum est per generationez scilicet sẽ
sibilis. et huius signum est q dependet a corpore t est
perfectõ alicuius partis corporis. rationalis vero que
nullius partis corporis est actus est per creationem.
Sed hunc modum dñi respuit Augu. i lib. de eccleſia.
dog. dicens. Non duas animas in vno homine esse di
cimus. sicut Jacobus et alij syrorum scribunt. vnã ani
malem qua animetur corpus mixta sit sanguini. t alte/
ram spiritualem que rationem administret Et si tu di
cas q negat duas esse animas non negat duas esse sub
stantias. per litteram sequentez apparet q negat duas
substantias esse ait enim sic. Sed dicimus vnam ean/
demq̃ animam in homine que corpus sua societate vi/
uificat. et semetipsam sua ratione disponit. Et expres/
sius in li. de spiritu t anima dicit q vna et eadem ani/
ma dicitur sensus duz sentit. et ratio dum discernit Et
iterum dicit q anima cum recedit trahit secum poten/
tias sensitiuas. Doctores autem theologie dicũt q sen
sibilis et rationalis in homine eiusdem sunt substantie
et ab eodem principio habent educi in esse videlicz a cre
atore. p eo q in nobis non nominat diuersas substan
tias sed diuersas potẽtias eiusdẽ substãtie. sicut Aug.
6 vbi de hac materia loquitur insinuat expresse. et hoc idẽ
valde est rationabile ponere in homine vnam substan/
tiam pficientem que dat ei vitam et sensum t intellec/
tum. Nec repugnat illud verbis phĩ si recte intelligan
tur. Propter quod notandũ q sensualitas tribus mo/
dis accipitur. Uno modo sensualitas dicit dispositio/
nem ex parte carnis ad actum virtutis sensitiue. et hoc
modo accipitur in li. de anima t spiritu. ca. xiij. vbi di
citur Anima que vere spiritus est. t caro que vere cor/
pus est. in suis extremitatibus facile iungũtur id est in
fantastico anime que corpus non est sed corpi simile et
sensualitate carnis que fere spiritꝰ est. Alio modo sen/
sualitas dicit dispositionẽ ex parte carnis ad sentien/
duz cum virtute spirituali mouente. nondũ anima car
nem perficiente. et talis sensualitas est in embrione ali
ipsius compleram animationem. ibi enim nonpõt esse
substãtia anime perficiens. cum sit perfectio corporis
phĩci organici. nec possit actualiter existere nisi corpe
existẽte in debita complexione t organizatione. potest
tamen ibi esse virtus anime patris que quidez est in se/
mine. sicut in subiecto deferente. sicut virtus motoris
defertur simul cũ lapide proiecto. t ideo cessat hec quã
do operatio eius consumitur. qñ fit quãdo corpus or/
ganizato inducitur anima sensitiua perficiẽs. sine edu
catur de potentia materie subito. siue cum rationali in
fundatur ab extrinseco. Tertia vero sensualitas q̃ue
nõ tm̃ dicit dispositionem cum virtute mouẽte. sed eti/
am habilitatem que ineſt ex anima perficiente. Primo
t scõ modo accipiendo sensualitatem sic est in nobis
a generante. quia cum semine deciduntur calores t spi
ritus per quos caro disponitur ad sentiendum. transfun/
ditur etiam simul cum hoc aliqua virtus anime q̃
mouet t regit t operatur vsq̃ ad forme inductionem.
Tertio modo sensualitas est in homine ab anima per/
ficiente. que quidem nõ habet esse per generationem. sz
per creationem. His visis patet responsio ad questio
nem. Concedendum est enim q anima sensibilis nõ est
in nobis ex traduce. sicut ostendunt rationes ad sedaz
partem obiecte. Ad rationes vero que adducuntur in
oppositum facile est respõdere. Ad illud enim quod
obj̃citur q sensitiui prima mutatio est a generante. di/
cendum q loquitur de sensitiuo fm q nominat substã/
tiam. nõ fm q nominat potentiam substantie incorru/
ptibilis. Uel etiam hoc dicitur ratione illius sensuali/
tatis scõ modo dicte. que quidem habet esse a generã
te. Ad illud qõ obj̃citur q solus intellect? intrat ab
extrinseco. dom̃ q ibi vocatur intellectus substantia i
tellectiua. t quia eadem est substantia intellectiua t sen
sitiua hominis. ideo per hoc non excluditur sensitiua
hominis. sed sensitiua brutalis. Ad illud quod
obj̃citur q operatio sensitiue pendet ex corpore. dom̃.
q ex hoc nõ sequitur q anima dependeat. quoniam in
eadem anima reperitur operatio que ei potest compe/
tere preter corpora. hec autem nõ conuenit ipsi anime/
si fm q animat. t ita fm q corpori iuncta est. t propter
ea pendet ex corpore. nec ania vitatur illa potentia post
q̃ a corpore separatur. nec sequit q̃ sit otiosa. quia sub/
stantia illa aliam habet operationem. hoc autem pla/
nius inuenitur determinatum in. iij. in questiõe de co
gnitione anime separate. Ad illud quod obj̃citur q
prius est animal q̃ homo. Dom̃ q hoc dicitur quia pri
us reperitur in embrione operatio animalis q̃ opera/
tio hominis. prius enim mouetur t sentit q̃ ratiocine/
tur. sed hoc est a sensualitate scõ modo dicta. prout est
a virtute mouente. nõ prout est a virtute perficiente. II

Ad illud quod obj̃citur q anima sensibilis est i po
tentia materie. dom̃ q verum est fm q anima sensibi/
lis nominat substantiam generabilem t corruptibile.
sed non prout nominat potentiam substantie incorru/
ptibilis. Et quia anima sensitiua in brutis huiusmodi
substantiam nominat. hinc est q bruta suam animam
sensitiuam educunt de materia sicut z in his que puti/
sime generantur per putrefactionem. sensibilis vero i
homine dicit potentiam rationalis substantie. t ideo
ab eo solo producitur a quo substantia rationalis. t nõ
q sensibilis nõ possit propagari in homine sicut i bru/
tis. hoc nõ est imperfectionis ex parte virtutis generã
tis. sed ratione imperfectionis que consistit in sensiti/
ua hominis. Ad illud quod obj̃citur q nõ ẽ vnius/
ce in homine t in asino. dom̃ q aliquid produci per ge/

nerationem. ⁊ aliquid p̄ducī per creationē nō tollit vniuocationē. sicut si deus mō crearet vnum hominē eiusdē speciei essēt cū alijs boibus. si igit maior requiri tur vniuocatio in specie q̄z in genere. planū est er hoc q̄ diuersus mod⁹ p̄ducendi animā sensibilē in homine ⁊ asino nō facit hominē ⁊ asinū eq̄uoce dici. Et si tu obj̄/ cias q̄ sensibilis in homine nominat potentiā. ⁊ in asi no nominat substantiā. ergo equiuoce dicitur. dōm q̄ in asino etiā potest nominare substantiā. ⁊ potest noīa re potentiā. p̄ncipaliꝰ tamē noīat potentiā. q⁹ nomen eius sumptū est ab actu sentiēdi. In boīe similiter noīa re potest ⁊ substantiā ⁊ potentiā. sed put noīat substā/ tiam nō dicit aliquid diuersum a rationali. eadem em̄ est substantia que facit hominē ⁊ sentire ⁊ ratiocinari. q̄uis alia ⁊ alia sit potētia. Et sic patet q̄ ex hoc nō tol/ litur vniuocatio in genere animalis respectu rationa/ lis ⁊ irrationalis.

Questio II b

Rationē cuius partis p̄mo insit anime peccatum originale. Et q̄ p̄mo insit rationē potentie vegetati/ ue videtur. quia originale ineſt anime ex coniunctione ſui ad carnē corruptā. sed anima maxime vnitur carni ſm potentiā vegetatiuā que est p̄ma potentia in ipsa/ ue. Item hoc videtur alia rationē. Potentia genera tiua est ipius anime vegetabilis. sed illa est mediante q̄ originale transfunditꝰ. ⁊ que maxime per originale pec/ catum inficitur. sicut patebit inferius. ergo videtur q̄ rationē vegetabilis p̄mo ⁊ p̄ncipaliter insit anime cul/ pa originalis. Qꝫ autem rationē partis sensibilis vi/ detur. Originale em̄ sicut dicit augu. est concupiscen/ tia. sed concupiscentia p̄mo ⁊ p̄ncipaliter in parte sen/ sibili radicatur. quoniā concupiscentia dicit a petitu bonī vt nunc p̄dicta cognitiōe. ⁊ hoc competit parti sen/ sitiue. ergo videtur q̄ originale peccatū p̄mo habeat fieri in anima ſm illam ptem. Item in actuali perpe tratione peccati videmus q̄ peccatum peruenit ad ra/ tionem mediante sensualitate. p̄o eo q̄ peruersio hoīs incipit ab inferiori ⁊ a conuersione ad bonū cōmutabi/ li. ergo si peccatum originale incipit ab inferiori videli cet a carnis infectione. ⁊ animā ab inferiori habet insi/ cere. videtur q̄ p̄mo habeat anime ineſſe rationē poten tie sensitiue. Qꝫ autē p̄mo insit rationē partis ratio/ nalis videtur. Originale em̄ est carentia debite iusticie. sed iusticia habet esse in sola rationali voluntate primo ⁊ principaliter sic̄ dicit anſ. ergo originale p̄cm̄ p̄mo ineſſe. Item originale peccatum est peccatū mortale. ergo per ipsum aīa est a deo auersa. sed auerti est ipius portionis rationalis p̄mo ⁊ p̄ncipaliter. ergo videt q̄ originale peccatuꝫ p̄mo habeat ineſſe anime rationa/ li potentie. Sed q̄ p̄mo insit ipsi anime ratio/ ne sue substantie vel essentie videtur. quia originale cō trahitur in anima ex vnione ipius ad carnem. sed p̄ naturam vnitur substantia anime ipi corpi q̄z poten/ tie organi. p̄us em̄ est viuere q̄z mouēri. ergo p̄us p̄ naturam inficitur anime substantia q̄z inficiant potentie sue substantie. Item originale cū sit vnū inficit om/ nes potētias anime. sed nihil vnum est cōmune omni/ bus potentijs anime nisi eius substantia. ergo origina le p̄mo est in anima ratione sue substātie. Est ergo que/ stio ſm quid originale p̄mo insit anime. vtrum. s. ratī one substantie. aut potentie. ⁊ si potentie. vtrum vege tatiue. aut sensitiue. aut intellectiue. Rᵒ. ad p̄dictū 13
intelligentiam est notandū q̄ aliqui dicere voluerunt originale peccatū sic traduci ⁊ contrahi ab aīa. vt p̄mo insit anime rōne substantie sue q̄ p̄mo carni p̄iungitur. ⁊ p̄sequenter mediante substātia ab ipo potentie inficiuntur. p̄o eo q̄ nō vniunt potentie carni infecte nisi p vnionē substantie. ⁊ sicut vna est gratia que reformat animā ⁊ eius potentias. q̄ inquaꝫ dicit vna. q⁹ primo respicit anime substātiā vt dicūt. sic est vnuꝫ originale quod omnes potētias anie inficit ⁊ deordinat. ſz si istō quis ita intelligeret q̄ per originale peccatū p̄mo habe ret infici substantia q̄z potentie. ita q̄ originale insit aīe nō ratione potentie sed rōne ipius substantie vnite. h̄ nō videtur intelligibile. Tum quia originale est caren/ tia debite iusticie. iusticia aūt cum sit rectitudo volūta tis est p̄mo in voluntate. Tum etiā q⁹ originale est con cupiscentia. p̄cupiscere aūt nō est actus substantie nisi rōne potentie. Tum etiā quia in originali est deordina tio ipius anime. Deordinatio aūt nō est in aīa nisi rati/ one potentie. q⁹ per ipam potest ordinari ⁊ deordinari Unde sicut supra dictum ē de gratia q̄ ipa respicit sub/ stantiā. nō quia possit esse in anime substātia circūscri/ pta potentia. sed quia est in potētijs anie ſm q̄ p̄tinu/ antur ad vnā substantiā. sic ⁊ in ꝓposito intelligenduꝫ est. vt originale peccatū dicatur substātiā anime respi/ cere. quia ineſt potentijs. nō ex actibus ꝓpijs. sed put p̄tinuari habent in vnā substantiā aīme. put est vuita carni infecte. ita tamē q̄ p̄mo insit ipsa deordinatio po tentie q̄z substantie. Sō em̄ dicitur substantia ordina/ 14
ta vel deordinata nisi ratione potentie. Hoc ergo sup posito q̄ originale insit anime p̄mo ratione potentie. i/ telligendū est q̄ dupliciter est loqui de originali pecca/ to. Aut put est culpa reddens aīam deo odiosaꝫ. Aut put est vitium deordinās ipam potentiā. Primo mo/ do accipiendo. ꝓut ineſt anime ſm. li. ar. ⁊ maxie ſm voluntatē. Jōm em̄ solum est ſm q̄ aīa culpat vel lau datur cum est in actu. ⁊ ſm q̄ est culpabilis vel lauda/ bilis a suo ortu. Scō modo accipiendo. sc̄z put dicit vicium deordinans potētiā. sic fomentū istiꝰ deordina tionis ortū habet a carne. ⁊ rōnalis motiua curuari ha bet p̄ appetitū siue p̄cupiaz sensitiue q̄ ad illicitū impel/ lit ⁊ mouet. sic dōm est q̄ peccatū originale siue vicium quod nascendo contrahimus ineſt aīe p̄mo rōne partis sensitiue. ⁊ sic patet rnsio ad ꝓpositam q̄stionē. patet ⁊ in ꝓte rnsio ad obiecta. Cōcedo em̄ q⁹ originale. put est vicium in nobis. p̄mo inchoat a ꝓte sensitiua. q⁹ modꝰ corrūpendi ecōtrario est in nobis q̄z fuit in adam. Jbi em̄ p̄sona corrupit naturā. ⁊ rō ptem sensibilē. ⁊ volun tas carnē. ⁊ sic cū ecōuerso sit in nobis. originalis cor/ ruptio ascendit ad ptem rōnalem. mediāte portiōe sensi bili ſm q̄ est viciositas. licet ſm q̄ est culpa habeat esse in sola ꝓte rōnali in qua est libertas arbi. vñ quattuor 15
rōnes medie verū ꝯcludūt ⁊ ꝯcedende sunt. Ad illō ꝯo q̄ p̄mo obj̄cit de ꝓte anie vegetatiue. dōm q⁹ vnio ad corpus nō est tota cā ꝯtrahēdi ouginale. ſz vnio cuꝫ possibilitate ad deordinationē. Sō em̄ corrūpitur per originale ſm q̄ est viciū nisi quod est ad iusticiā aliquo mō ordinabile. ⁊ q̄m vegetatiua plus tenet modū agen di naturalē q̄z voluntarū. hinc est q⁹ originale nō sic re spicit vegetatiuā sicut respicit sensitiuā in q̄ pōt ee ap/ petitꝰ ⁊ delectatio ꝯiuncta. Ad illud ꝯo q̄ obj̄cit 16
vi generattua iā patet rnsio. q⁹ in ea viget corruptio.

nō solum q3 sit potentia aīe vegetabilis · sed etiā quia
ratione sensus adiungi potest delectatio 7 ꝯcupiscen/
17 tia deordinari. Ad illud vero qđ vltimo obīcitur ꝙ
ꝑmo sit originale peccatū in anime substātia 7 ꝙ vnio/
nem · dōm ꝙ sicut tactum est vnio nō est tota causa · sed
requiritur ibi cuz h̄ possibilitas ad deordinationē pec/
cati · talis aūt nō est in substātia sed in potētia vt prędi
18 ctum est. Ad illud ꝯo qđ obīcit de vnitate origina/
lis · dōm ꝙ hoc nō ꝯcludit ꝙ originale ꝑmo sit i substā/
tia q̄z sit in potētijs ꝑm ꝙ ꝯtinuāt ad vnā substātiā · si/
cut ꝑus explanatū est de gratia · hoc aūt melius expla/
nabitur infra cum ageť de vnitate originalis peccati.

Questio III c

Utrū maior sit infectio generatiue ꝙ originale q̄z al/
terius potētię. Et ꝙ sic videť. Illa vis est in nobis ma
gis corrupta ꝙ peccatū in q̄ maior est rebellio 7 inobe/
diētia · sz talis est potētia generatiua · sicut patet · quia
mēbra illa nō subiacēt imperio rōnis · g̃ videť ꝙ illa vis ē
magis corrupta. Itē illa vis est magis ꝙ peccatū in/
fecta in cui9 actu est maior erubescentia · sz maior est eru
bescētia in actu potētie generatiue q̄z in actu alteri9 po
tentie · g̃ ꝛc. Itē illa vis est magis in nobis corrupta
cui9 actui magis necessaria est medicina · sz talis est ge/
neratiua cuius act9 nō pōt fieri absq̄ peccato nisi excu/
setur ꝙ sacramētū matrimonij · qđ qdem nō cōtingit in
alijs aīe potentijs · g̃ ꝛc. Itē illa vis magis est in no/
bis corrupta in cui9 actu maior est incuruatio · sed talis
est potētia generatiua · nā in ei9 actu totaliter absorbeť
rō 7 efficit homo totus caro · g̃ maior est in ea corruptio
ꝛ. Item illa vis magis est in nobis corrupta in q̄ ma/
gis regnat ꝯcupia · sed talis est vis generatiua sicut pz
ꝙ pruritū qui sentit in mēbris genitalibꝫ · g̃ illa vis ma/
xime inter ceteras corrupta videť ꝙ originalis ꝯcupie
vicium. Sed ꝯ · ꝙ que quis peccat per hec 7 torqueť
vt dicit Sap · xj · si g̃ peccatum ꝑmoꝝ parentū ꝑpetra/
tum fuit magis ꝙ nutritiuam q̄z ꝙ generatiuā · imo mi/
nime ꝙ generatiuā · videť ꝙ nutritiua magis debuerit
esse corrupta. Itē illa potētia est magis corrupta q̄
minus potest refrenari · sz magis pōt hō cōpescere ap/
petitū potētie generatiue q̄z potētie nutritiue · g̃ videť
ꝙ vis nutritiua magis corrupta sit. Itē si corruptio
aīe est ex carne · videť ꝙ illa vis potissime sit corrupta
q̄ ꝑmo in carne 7 ꝙ carnem exercet suam operationē · sz ta
lis est potētia nutritiua · longe em̄ ante nutrit hō q̄z ge/
neret · 7 ꝑus appetit delectabilia gust9 q̄z delectabilia ta
ctus · g̃ videť idē quod ꝑus. Itē augmētatiua tenet
medīū inter nutritiuā 7 generatiuā · ꝑus em̄ est nutriri ·
7 postmodū augeri · 7 tertio generare · sed inter oēs vi/
res aīe augmētatiua mīme corrupta ē · g̃ si medīū sapit
naturā extremoꝝ · videť similiter ꝙ 7 generatiua mīme
deberet esse corrupta. Itē iuxta h̄ querit quare inter
oēs sensus plus hz tact9 de corruptione · 7 quare inter
oēs potētias aīe vegetatiue · generatiua inter ceteras ē
in nobis magis corrupta. ℟ · dōm · ꝙ absq̄ dubio i/
ter ceteras potētias sensuales maxie corrupta ē vis ge
neratiua · vñ sicut cōiter ꝯsueuit dici · alie vires solum
modo dicunť corrupte · ista ꝯo corrupta dicit 7 infecta
ꝑpter ꝯcupiscentie pruritū 7 vehemētiā que residet in
19 ipa · Rō aūt quare magis inficit vis generatiua q̄z alia
potētia sumit ex h̄ ꝙ ipa est vis nō solū modo deseruī/
ens ꝑsone · sz etiā deseruiens nature · 7 iō originalis cor
ruptio siue vicium quod ineſt nature ex corruptōe ꝑsone
ꝙ ꝑus respicit illā potētiā q̄z aliā · Deseruit aūt vis ge/
neratiua nature inq̄ntū ꝙ ipam fit trāsfusio seminis in
plem · Et qm̄ in illo semine est radix infectionis 7 corru/
ptionis · hinc est ꝙ illa vis que est illi9 vis administra/
tiua plus habet in se de infectione 7 corruptōe originali
li · Et rursus · q3 potētie generatiue in nobis ſuctus est
sensus · 7 potētia sensitiua respicit ipm hoiem in se · q̄d
modo hz vis ista deseruire ꝑsone · Et qm̄ inter oēs sen/
sus · tactus est maxime materialis · 7 apprehēdens cum
maiori adherētia sensibilitatis ad sensibile · 7 hec mate/
me viget in mēbris genitalibꝫ rōne multitudis neruoꝝ
hīc est ꝙ modica corruptio rōe magnitudis sensus plo
inficit illā potētiā q̄z inficeret aliā · 7 ꝑterea maxime in
ea regnat pruritꝰ 7 ꝯcupiscētia · Et q3 post sensum tact9
sensus gust9 est maxie materialis inter alios · hinc est ꝙ
inter alias vires magis sentit inordinatio circa actum
nutritiue siue gustatiue · Ex hac igit rōne duplici vna
colligit rō sufficiens q̄re aīa ꝙ vicii originale plꝰ infici
tur in generatiua q̄z in alia potētia. Et q3 h̄ ꝑbant rati
ones q̄ ad ꝑmā ꝑtē inducūť · iō ꝓcedēde sunt. Ad illō 20
q̄ qđ ꝑmo obīcit in ꝯrariū ꝙ nutritiua dz magis pu/
niri ꝑter peccatū · q3 peccatū fuit ꝑmo ꝑpetratū ꝙ eam
Dōm ꝙ illa rō tenet ꝑm ꝙ petū ade respiciebat ꝑsonā ·
nō ꝑm ꝙ respiciebat natura · 7 vez est · q3 q̄ntū ad illam
vim acrius fuit punit9 · q3 fame 7 siti · 7 etiā eius poste/
ri puniunť ꝙ reiunioꝝ abstinētiā in quib9 est maior pe/
na q̄z sit in carnis ꝯtinētia. Ad illud qđ obīcit ꝙ nu 21
tritiua minus pōt refrenari · Dōm ꝙ aliquā potētia mi/
nus posse refrenari · h̄ est dupliciter · vel rōne vehemē/
tie appetitus 7 delectatiōis · vel rōne indigētie natura/
lis · Et q3 nō pōt de facili refrenari ꝑpter vehemētiā ap
petitus 7 inclinationis · magis est viciata 7 corrupta ·
Quia ꝯo hoc hz rōne indigētie naturalis · nō sequit ex
hoc ꝙ magis corrupta sit · Cū g̃ dicit ꝙ nutritiua min9
pōt refrenari · h̄ nō est ratione maioris vehemētie appe
titus · sz h̄ est rōne indigētie naturalis · q3 nō pt sustēta/
ri sine cibo · nō sic ē de generatiua in q̄ nō est ipossibilitas
appetitus ꝑpter necessitatē · sz ꝑpter corruptōis fēditatē ·
hinc est ꝙ ꝑmi mot9 generatiue potiꝰ dicunť peccata q̄z
ꝑmi motus nutritiue. Ad illud qđ obīcit ꝙ nutriti/ 22
ua magis vnit carni · 7 ꝙ hz actū suū in carne · dōm
ꝙ ex h̄ nō ꝯcludit ꝙ corrūpit intensiꝰ · sz ꝙ ei9 corruptio
sentiať diuturniꝰ · Preꝫea vnio nō ē tota cā sic ꝑdicti ē ·
Ad illō qđ obr de potētia augmētatiua · dō · ꝙ potētia
augmētatiua pura mouet naturaliť · nec hz sensū ꝯiunctū 23
rōe cui9 sentiať delectatio · Et qm̄ ñ subiacet volūtari · iō
ꝙ petū nō hz deordinari · Rursus · q3 sensum adūctus
nō hz · hinc est ꝙ nō est in ea delectatio ꝯcupie · nō sic au
tem est in nutritiua 7 generatiua · vtraq3 aūt hāz subia
cet volūtatis impio · vtraq3 hāz hz sensum adūctū · Et
q3 plus ē in ptāte volūtatis abstinere a coitu q̄z a cibo ·
7 sensus tact9 q̄ maxime materialis est viget in organo
generatiue · hinc est ꝙ in ea maior est corruptio · nō solū
respectu potētiaꝝ aīe vegetabilis · sz 7 respectu potētia
rū aīe sensibilis · Et ꝙ hoc pz illud qđ vltimo q̄rebať.

Onsequēter circa scōm ꝓncipale q̄ sz q̄rebať.
vtrū originale trāsfundať mediāte carne ꝓcede
dū est · Et circa h̄ tria q̄runť · Primo q̄rit vtrū
aīa possit infici a carne · Scōo q̄rit vtrū h̄ sit ex volūta
te aliq̄ 7 appetitu aīe · Tertio q̄rit vtrū talis infectio fi
at ex ꝑpagatione vel libidine.

Questio I d

Utrū aīa inficiať a carne · Et ꝙ sic videť ꝑmo ꝙ auc
ritatē apli · Ro · vij · Scio ꝙ nō habitat in me · h̄ est i car

nemea bonū. ibi. glo. Per ꝺitionē corruptio offensionis manet in corpe. robur tenēs diuīe sententie date in adā. cuius sortio aīa maculat̄ pctō. Ex hīs expsse colligit ꝙ caro inficit spūm. Itē aug⁹. de ꝟbis apli. Vicium ꝺcupie est qō aīa ptraxit ex carne. Itē hocipm videt rōne. Peccatū originale hoī ineſt exh̄ ꝙ traducit ex patre ꝺpente in ꝙ oīes posteri dicunt peccasse. sz nō dicit filios nasci ex pcreatre nisi solūmō rōne carnis quam ex eo trahit. ꝙ si aīa efficit peccatrix. h̄ est a corruptōe carnis.

Itē nulla ꝓprietas traducit ab vno in alterꝫ nisi mediante aliq̄ substātia ꝺferēte que sit cōis vtriq̄. sz nulla substātia est cōis patri z pli nisi sola carnis substātia. ꝙ impossibile est pcīm patris in aīam filij ꝺscēdere nisi mediāte carne. Itē mala dispositio exīs in carne pōt inducere obliuionē in memorīā. z demētiā in intelligentiā. ꝙ pari rōne in volūtatē pōt inducere ꝺcupiaz supra. ꝙ caro pt facere aīam peccatricē. Itē aīa tūcta carni passibili efficit passibilis z dolēs. ꝙ pari rōne cōtucta carni infecte z lasciue maculat̄ z efficit ꝺcupiscēs si ꝙ ꝺcupiscētia peccatū est. pz tē. Cōtra. anſ. de cōceptu. virgi. ca. vij. Nō est magis culpa in semīe qꝫ sit in sputo vel sanguine. si ꝺs mala volūtate exputt. aut ex sanguine suo aliq̄d emittit. ꝙ si nihil pōt dare alij qō nō hz. videt ꝙ caro nō possit aīam inficere. Itē aug. in. vj. musice. Oīe agens pstanti⁹ est patiēte. z efficiēs materia. sz aīa pstantior est carne. ꝙ nullo mō caro pōt in aīam agere. igit nec ipam inficere. Itē sicut vult pbus. necesse est agens z patiens in materia cōicare. sz caro z aīa nō cōmunicāt in materia. igit caro nō potest agere in aīam. ꝙ nec ipam corrumpe. Itē multo spiritualior est aīa qꝫ radius. sz radius ex ꝺiunctione sua ad corpa īmunda nō habet inficī. ꝙ nec aīa ex cōiunctione ad carnē infectaz pōt inficī. Itē nulla corruptio maior est in effectu qꝫ sit in causa. sz corruptio que est i carne nō est culpabilis. q; culpa vt dicit anſel. est in volūtate. si ꝙ mīma culpa pcio: est qꝫ quātacūq̄ pena. z plꝰ hz de rone mali sicut dicit aug⁹. in sermone de innocētibus. igit ex penali infectione carnis ipossibile est culpam in aīa generari. Itē corruptio que est in carne. aut est pena. aut culpa. Nō est culpa h̄ constat. Si pena. ꝙ iusta est. sed nihil iustū est cā iniusti fm ꝙ hmōi. ꝙ corruptio q̄ est in carne cū sit pena. nō poterit esse pncipiū inficiendi aīam culpa. Rn. dōm. q; absqꝫ dubio
24 sicut dicūt sancti z tenent doctores. aīa ꝺtrahit peccatum originale mediāte carne. Quō aūt hoc possit intelligi ponunt ad hoc diuersi diuersimode. Quidam enim dicūt ꝙ ex hocipo ꝙ aīa vnitur carni mortali z passibili quā nō pōt regere. efficit ꝺcupiscēs. z sic ꝺtrahit maculam originalis culpe. q; ipa ꝺcupiscētia siue necessitas ꝺcupiscētie reddit aniam ꝙersam. Et qm̄ caro mortalis hz. ꝓpagari ex carne mortali z mortalitas fuit in carne pmi parētis ꝓpter peccatū inobediēte. hinc est ꝙ originale peccatū in nos dicit transire a pmo parēte. z h̄ ex ipius bug. verbis extrahunt. q; dicit in. vij. pte. j. di. li. sui. vbi ait sic. Quia caro mortalitate pcussa est. ipsa sui languoris infirmitate dissoluta. extra mēsurā pme dispositionis desideria extendit. Quia caro humana a parentibus cum mortalitate seminat̄. in corpo ꝙ semināta subiacet mortalitati. vitificata postmodū carnalis concupiscētie subiecta inuenit necessitati. vñ ipa mortalitatis infirmitas causa est quā sequit concupiscens necessitas. Hucusqꝫ verba bugo. que vident illō dicere quod pus dictum est. Sed qm̄ in xpo fuit mortalitat̄ infirmitas. nō tamen fuit in eo concupiscentia vel originalis culpa. nō videtur istud plene satisfacere nec totā causam quare caro inficit aīaz assignare. Esto em̄ ꝙ aliquod corpus a fomite purificaret remanente tamen mortalitate. sicut in beata virgine fuit. si anīa tali corpi iungeret. nō videt ꝙ ꝺtraheret originale. licet illud corpus sit passibile z mortale. Et ideo alij aliter dicere voluerunt ꝙ cum peccatū originale nō sit potētia vel aliqua essentia. sed potius ꝓuatio z iusticie carētia. nō contrahit illud anima a carne. ita ꝙ caro aliq̄d i anīmā agat vel influat. sed quia ꝓbet ipi animе obstaculum ratione cuius anima debita iusticia priuat. z ꝓpriata illa iusticia. impetu concupiscentie deorsum fert. cum nō habeat retinaculū. z ita sequit ꝺcupiscentiā ex debite iusticie carentia. z sic debite iusticie carentia. ꝓcedit ipam ꝺcupiam ꝙ naturā. ꝓbet aūt caro ipi aīe obstaculum vel offendiculum vt non habeat illam iusticiam ex hoc ꝙ ꝓpagata est a primo parēte. Vnde ex coniunctione anime ad talem carnē ille qui nascitur dicitur esse filius ade. Et quia adam offendit deuz nō tm̄ ꝓ se sed etiam in tota sua posteritate. hinc est ꝙ anima hocipso ꝙ tali carni coniungit z spēcrat ad genus ade. indigna efficit vt deus sibi iusticiam apponat. z cum illam debeat habere z non habeat. culpabilis est z rea. et per consequens efficitur concupiscēs z vana. sicut manus paralitica ex dissolutione virtutis regitiue efficitur tremulosa. Et illud videtur trahi ex verbis anſ. de ꝺcep. virgi. ca. v. vbi ait. Non est iniusticia talis res qua inficiatur z corrumpat̄ anima vt corpus veneno. z que faciat aliquid sicut videt quando malicios⁹ homo mala facit operā. Nam quēadmodum cum indomita fera ruptis vinculis discurrendo seuit. z si nauis gubernato: dimisso gubernaculo dimittit eam ventis z motibus maris. nauis vagatur z nuebitur in quolibet pericula. dicimus ꝙ hoc facit absentia carbene aut gubernaculi. nō ꝙ absentia horum sit aliquid. sic cū nauis seuit clamamus. quia operat̄ iniusticiam. nō ꝙ ipa sit vlla essentia. Et iterum infra ca. xxiij. Spoliauit ꝓsona naturam dono iusticie in adaz. z natura egens facta omnes personas quas ipa de se procreat eadē egestate peccatrices z iniustas facit. Hoc modo transit peccatum personale ade in omnes qui de illo ꝓsonaliter ꝓpagantur. Ex his verbis videtur colligi posse intellectus q̄ prius dictus est. Sed tamē adhuc illud nō videtur plene intellectui satisfacere. quia esto ꝙ aīa illa que creatur i corpore extra corpus crearet. z nihil vltra sibi daret qꝫ darur cum corpori infundat̄. nō dicere tur originale habere peccatū. imo pura z innocens. igitur oportet intelligere ꝙ aliquo modo corruptio reddet in animā ex carne. Et ꝓpter hoc est tertius modus intelligendi ꝙ in carne ade propter peccatum dupliciter fuit corruptio. Una sc̄z pure penalitat̄. z ex hac anima cum coniungitur corpori contrahit passibilitatem Alia vero fuit corruptio viciositatis siue seditatis. ꝙ quaz caro est spiritui rebellis. z ex hac anima cōtrahit culpam originalem. quoniaz talis viciositas quasi medium tenet inter culpam z penam. Et hoc est quod magister dicit in littera. z ꝙ sonant sacre scripture verba. ꝙ ex feruore cotus parentum z concupiscentia libidinosa contrahit caro seditatem quandam cum concipit
25 que est causa originalis peccati. z recte vicium siue corruptio carnis appellari potest. Ad intelligendum au-

tem quomodo anima possit infici corruptione culpabili ex tali feditate hec tria supponenda sunt tanq̃ manifesta. quorum vnū est q̄ feditas carnis potest facere carnem rebellē spiritui. quod patuit in adam. qui post peccatū sensit carnis sue rebellionē. Scōm est istud q̄ anima vnita carni ꝓpter coniunctionē ipius ad carnē vel trahit eam sursum. vel ab ipsa trahitur deorsum p̄pter vinculum qō est ipsius carnis ad animam. Tertium est illud q̄ aīa ꝓpria virtute nō potest regere carnem rebellem. nisi iuuetur per diuinā gratiam p̄m q̄ exclamat aplūs. Infelix ego homo ⁊c. Ex his igitur tribus suppositis necessario sequit̄ q̄ si anīa tali carni vnitur q̄ ab ipsa trahitur deorsum ⁊ q̄ cōcupiscentiā incurvatur. sed aīam incurvari nō est aliud q̄ eam peruertī. q̄uersitas aūt in substantia rationali que est capax iusticie nō est aliud q̄ iniusticia ⁊ culpa. Ex hoc igitur clarum est q̄ feditas que est in carne potest animam sibi vnitam facere peccatricem. Et quia illa feditas a p̄mo parente traduci habet in omnes posteros genitos p̄m legem ꝓpagationis. hinc est q̄ mediante carne ad omnes transfundit originale. hoc aūt melius explanatur per euidentiam exemplorum. Videt enī q̄ caro de se nō dolet. nec est in ea passio doloris ante aduentum anime q̄uis possit inesse insciscio. Ponat igit̄ animā vnīri carni incise ⁊ lese. statim cum ei vnitur habet dolorē ⁊ dicimus dolorē aggenerari in aīa. nō incisionem. Si igit̄ carnis incisio pōt facere aīam dolentē. quare non similiter carnis quedaz fedatio ⁊ resolutio facit animā lasciuam ⁊ concupiscentem q̄diu habitet in carne.

Item esto q̄ aliquod corpus ineptum esset ad rationis vsum. sicut est corpus in ea dispositione quam habet freneticus ⁊ furiosus. in tali corpore nec dicitur furia nec ignorantia. sed quedam dispositio mala. si tamen anima tali corpori infunderetur. statim efficeretur ignorans ⁊ furiosa. q̄diu esset in carne illa. quare non possumus similiter intelligere ⁊ in concupiscētia. Rursus. esto q̄ aliquod membrum formaretur ad motum ⁊ regimen anime ineptū ⁊ inhabile. vt puta in ea cōplexione quā habet mēbrū paliticū. statim cum virtus motiua vnit̄ membro illo diceretur ibi esse morbus palisis ⁊ esset virtutis dissolutio. ⁊ per ꝯsequens tremulatio. virtut̄ aūt dissolutio nō esset q̄ntū ad corruptionē ipi⁹ virtutis motiue in se. sed quantū ad ineptitudinē ordinandi quod oportet regi ab illa virtute. Sic ⁊ in ꝓposito intelligendum est q̄ in corpore ante aduentum anime nō est actualiter morbus culpe. sed tūcta anima que debet ipsum corpus regere ꝓpter carnis ineptitudinē caret anima rectitudine virtutis regitiue. ⁊ illa carēs tremulosa efficitur per actum concupiscentie. ⁊ sic patet
76 q̄. valde est verisimile q̄ originale possit cōtrahi in aīa ex carne. Ad dissolutionem obiectoꝝ p̄notandum est q̄ tripliciter dicitur aliquid agere in alterum. Uno modo per p̄dominationē. sicut contrariū agit in suum contrariū. Alio modo p̄ influentiam. sicut corpus superius agit in hec inferiora. Tertio modo per colligātiam. sicut quādo duo ita sunt vnita q̄ vnū trahit ad se alterum ⁊ cōmunicat alteri ꝓprietates suas. Cum ergo dicimus carnem inficere animā. hoc intelligitur quantum ad tertium modū agendi. scz ꝓpter colligātiā quā habet ad animā. ꝓpter quā dum deorsum tendit. eam secum trahit. vt enim dicit Greg. q̄ qui labenti innitit necesse est vt cum labente labat. His visis patent ea q̄
27 obiecta sunt. Ad illud enī quod dicit Ansel. q̄ peccatum nō est in semine. Dōm q̄ hoc dicit quātū ad exigentiam actualem ipius peccati. quod quidē est defor/mitas aspiciēs ipaz volūtatē sicut subiectum ꝓpriū. nō aūt vult negare q̄n ibi sit causa peccati. imo asserit. sic patet ex verbis suis sequētib⁹. Ad illud Aug⁹. q̄ oē agens p̄stanti⁹ est patiente. Dōm q̄ intelligit de agente q̄ influentiā. q̄ hunc aūt modū in originalis ꝓtractione nō dicim⁹ carnē agere in aīam. sicut ꝓdictum est.

Ad illud p̄bi q̄ agens ⁊ patiens debēt cōicare. dōm q̄ ipse intelligit de actōe q̄ ꝯriū agit in ꝯriū p̄ dīantiā. Ad illud qō obiicit̄ q̄ multo spūalior est anima q̄ radius aeri siue corpi illuminato. ideo magis carni q̄ radius aeri siue corpi illuminato trahit ei⁹ ꝓprietates siue passibilitatis. siue feditatis q̄ radi⁹ ꝓtrahat ꝓprietates illumīabilis. Ad illō qō obiicitur q̄ maior est corruptio in effectu q̄ in cā. dōm q̄ istud dupliciter fallit. Primo q̄n aliud nō se habet in ratione p̄fecte causalitatis. sz solū in ratione instrumenti ⁊ deferentis. Nam si velim⁹ compare corruptionem aīe puuli ad p̄mā causam. videlicet ad aīam ade. repiet in adam eque magna vel maior. Deficit eriaz ex hoc q̄ magnitudo corruptionis intendit frequēter ex nobilitate ⁊ dignitate corruptibilis. q̄ tanto matus est vicium ⁊ corruptio peior. q̄to natura p̄stātior. sicut Aug. dicit. ⁊ hinc est q̄ q̄n aīa corrūpitur a carne. maior est ibi ea corruptio q̄ in carne fuerit. ⁊ hoc est rōne nobilitatis subiecti. Ad illud quod obiicit̄ q̄ pena nō est cā culpe. dōm q̄ verū est de illo quod est pura pena. talis aūtem corruptio viciosa in adā subsecuta est ex culpa. q̄ peccauit. caro ei⁹ dissoluta est nō solū dissolutione ordinationis ad mortē. sz etiā faciēte rebellionē. ⁊ faciēte ꝯcupiscere qō nō licet. ⁊ iō q̄ talis viciositas ⁊ culpa est ⁊ ad culpā. pōt quodāmodo causare peccatū in anima. hoc aūt nō facit aliquid ipi aīe impriēdo. sz potius rebellādo. ⁊ deo subtrahendo. Et h̄ mō intelligit magister aīam infici a carne. ⁊ extrahit h̄ ex ꝟbis augu. ⁊ his verbis augu. ꝯsonāt ꝟba anſ. Nō enī vult anſ. dicere q̄ carentia debite iusticie p̄cedat necessitatē ꝯcupiscēdi cum ecōtrario sit ordine naturali. eo enim ipso p̄natur aīa illa iusticia q̄ necessitatē ꝯcupiscēdi habet ex carne ꝯiuncta. sed hoc intelligit q̄tum ad actum ꝯcupiscendi. Similiter verba Hug. intelligēda sunt q̄ caro insiciat animam nō solum ratione passibilitatis. sed etiam ratione adiuncte feditatis ⁊ viciositatis. quaz in semine esse manifestat ipa corruptio que sentitur in actu generatiue virtutis. ⁊ in membris illis residet principaliter. q̄uis oīa alia ita sint passibilia sicut illa.

e

Questio. II

Utrum originale contrahatur in anima ex carne ex aliquo appetitu ⁊ voluntate anime. Et q̄ sic videt. Primo per rationē augu. quam facit in li. lxxxiij. q. ostendens q̄ nullus potest ab alio fieri deterior. sed si fit deterior hoc erit a se ipso. Aut enī sic. Si fit deterior. aut ergo a superiori. aut a pari. aut ab inferiori. Ab inferiori nō potest. A pari nō quia ei illud nō p̄ualet. A superiori nō. quia ille aut esset bonus aut malus. Si bonus. ergo nunq̄ faceret ipsum deteriorem. Si malus. ergo iam inferior est ⁊ deterior. Similiter arguitur in ꝓposito. ⁊ ex hoc sequitur q̄ anima nō possit fieri mala nisi cooperante voluntate ꝓpria. Item omne peccatum ab aliq̄ voluntate est. sola enī volūtas est peccati p̄nciptū. g̃ originale qō est i puulo. aut ē a volūtate ꝓpria. aut est a volūtate aliena. Si a volūtate aliena. vtpote

ade. cum in adam nō fuerimus nisi fm quid. nō cēt ori/ginale peccatū in homine nisi fm quid. ergo ꝓpter ipm nō deberemus eternaliter visione dei priuari. Q si b falsum est. nō ergo solum fuit a voluntate aliena. Re/stat ergo ꝙ contrabatur a voluntate ꝓpria. Item su perius non patitur ab inferiori nisi merito culpe. vl' ni/si se subiiciat mera voluntate. sed anima cum vnitur carni ante vnionem nō habet culpam. ergo si inficitur a carne hoc nō est absq; voluntaria subiectōe ipius ani me. Item si angelus intraret corpus infectum. non dicerētur ex hoc contrahere originale. si igitur anima contrahit. hoc nō est nisi ꝓpter aliquem appetitum quē habet ad carnem. Item si anima innocens poneret in igne infernali nunq; arderet. ergo si nō est magis acti ua caro q; ignis. si inficitur a carne. hoc nō est nisi pro pter affectionem ipius anime ad carnem. & si hoc ver est. originalis culpa contrabitur mediāte appetitu ani me & voluntate. Sed contra. Peccatum quod con/trabitur a voluntate anime est peccatum actuale. ergo peccatū quod contrabunt paruuli nō deberet dici pec catum originale sed actuale. Item si peccatum origi nale esset a voluntate ipius anime. ergo puniendū eēt pena actuali. Si ergo nō punitur pena actuali sed pe/na damni sicut infra videbitur. ergo nō videt ꝙ a vo/luntate anime causetur. Iē natura & voluntas sunt principia disperata. ita ꝙ effectus qui sunt a natura et qui sunt a ꝓposito sunt alīj & alīj. si ergo originale pec/catum eo ipso dicitur originale q; ē a natura. igitur nō est a voluntate ꝓpria. Item peccatum quod est a ꝓ/pria voluntate. per ꝓprium actum est commissum. nul lum autem peccatum per ꝓprium actum commissum si ne ꝓprio actu dimittitur. ergo si originale contrahitur ex anime voluntate. nunq; in paruulis per baptismuz deleretur. Q si hoc est contra fidem. restat ꝙ peccatuz originale non contrahitur per anime voluntatem.

Item si contrahitur per voluntatem. aut per natu/ralem. aut per deliberatiuam. Non per deliberatiuā. quia in ipo instanti creationis vnitur aīa carni. Nō per naturalem. quia naturalis voluntas semper est re cta. & sic moueretur scōm ꝙ cam instituit actor deus. er/go nullo modo potest esse peccati principium. redit er/go idem quod prius. R'. dōm ꝙ cum queritur vtrū originale contrahatur ex voluntate vel appetitu anime hoc tripliciter potest intelligi. Contingit enim hoc ta liter intelligere ꝙ spectet ad heresis peruersitatem. tali ter vt spectet ad rationis probabilitatem. & tertio etiā modo vt spectet ad fidei veritatem. Cum enim dupler sit in anima appetitus videlicet naturalis & deliberati uus. si sic intelligatur ꝙ anima prius deliberet de car/nis infectione & ei coniungatur voluntarie ex delibera tione. & ex hoc contrabat culpam originalem. sic intelli gere hereticum est. pro eo ꝙ doctores catholici dicunt ꝙ anima creando infunditur. & infundēdo creatur. Et apostolus Roma. ix. de Jacob & esau loquens dicit. Antēq; aliquid boni vel mali egissent &c. Est & alius i anima appetitus naturalis. & per hūc appetitum dupli citer potest intelligi contrahi originale. Uno modo vt sic intelligatur contrahi ex carnis corruptione & appe/titu anime. ꝙ corruptio carnis est sicut materialis. sed naturalis appetitus anime ad corpus qui est ad ipsam vnionem. & vnionem antecedit natura. cuius nō ante/cedat tempore. se habet in ratione efficientis. eo modo quo est dicere peccatum habere causam efficientem. et sic dicitur contrahi originale peccatum a carne infecta mediante appetitu. per quem anima carni alligatur et quodammodo ei condescendit. ac per hoc ei se subiicit. & subiiciendo se peruertitur. nec tamen ex hoc dicetur culpa illa esse acta. sed cōtracta. nec personalis sed na/turalis. quia ille appetitus est naturalis. nō tamen cau sat peccatum per se. sed cum corruptione carnis adiun cta. que a primo parente propagatur. Hoc & si proba/biliter esse dictum videatur. videtur tamen in hoc a ve ritate deuiare ꝙ principalem causam contractiōis ori/ginalis ponit ex parte anime. cum sancti & doctores di cant originale peccatum traduci principaliter a primo parente. a quo nō propagamur nisi fm carnem. Alio modo potest intelligi peccatuz contrahi ab anima per naturalem appetitum ipsius anime ad carnē. ita vt pri cipalis ratio ponatur ex parte carnis. & appetitus ille naturalis sit causa sine qua nō. & hoc quidem habet ve ritatem & necessitatem & necesse est ponere. Nunq; enī caro posset animam inficere nisi anima haberet natu/ralem colligantiam ad ipsam. Naturalis autem colli gantia nō est nisi per appetitum ipius anime ad corp⁹. per quem anima adeo alligatur carni. vt (sicut dictum fuit supra) nisi virtutem habeat per quam carnem re/gat. necesse habeat deorsum ferri cum carne. ac per hoc captiuari in seruitutem peccati. propter hoc simpliciter concedendum est peccatum originale esse contractū & nullo modo debet dici actum. quod hoc ipsum nomē indicat ꝙ dicitur peccatum originale nō actuale. dici/tur naturale nō voluntarium. Unde concedende sunt rationes que ad scōam partem inducuntur. Ad illud vero quod obiicitur ꝙ nō potest fieri homo malus 34
ab alio. dōm ꝙ augu. ibi loquitur de alio agente. quod quidem est ita aliud ꝙ non est naturaliter alligatum ei quod debet fieri deterius. Sic autem nō est in proposi to. nam caro naturalem habet colligantiam cum spiri/tu per naturalem appetitum vnius ad alterum. Ad illud qō obiicitur ꝙ peccatum originale aut est a volū/ 35
tate propria. aut a voluntate aliena. dōm ꝙ a voluntate aliena. Ad illud vero quod subiungit ꝙ nō fuimus nisi fm quid in illo adam. dōm ꝙ verum est ꝙ fuimus 36
in potētia causali. sed quēadmodum fm quid reducū est ad simpliciter per operationem nature (Nam cum prius essemus in potentia. nunc sumus entes in actu) sic originale peccatum qō erat fm quid ante ipius pro/lis generationem. in ipsa prolis ꝓpagatione ex vnio/ne anime ad corpus incipit esse peccatum simpliciter. nec requiritur ibi actualis vel noua deliberatio. sed suf ficit ipsa propagatio & anime ad carnem coniunctio.

Ad illud quod obiicitur ꝙ superius nō patitur ab i/ferioi. dōm ꝙ illud habet veritatē in his inter quē nō 37
est naturalis colligantia. & iō nō habet locū in ꝓposito cū naturalis colligantia sit aīe ad carnem sicut dictuz est supra. Posset tamen dici ꝙ adam aliquo mō meru/it. sz deb melius patebit cū aget qliter saluaf diuia iu/stitia in vnione aīe ad carnē. Ad duas vltimas rati 38
ones iam patet responsio per ea que iā dicta sunt. Nā si angelus poneretur in carne infecta. & ania innocens poneretur in flama. nec ille inficeretur. nec illa pateret sed hoc nō esset ꝓpter defectum appetitus deliberatiui. sed ꝓpter hoc ꝙ nō esset ibi appetitus nec colligantia na turalis. & sine hac nō potest anima in carne infici. sicut prius dictum est. cuius hec nō sit causa ꝓncipalis. Cō/similis em appetitus naturalis saluaretur in anima ad

carnem si homo stetisset ⁊ tamen anima nullam culpaꝫ contraheret.

Questio. III f

Utrum caro ipsa inficiatur ex ꝓpagatione tm̄. vel ex ꝓpagatione ⁊ libidine. Et ꝙ ex libidine videtur. Primo auctoritate augu. de fide ad pe. Peccatum originale nō transmittit ad paruulos ꝓpagatio sed libido. si g̃ aīa ex feditate carnis ꝯtrahit originale. illa feditas est in carne nō ex ꝓpagatione sed ex libidine. Itez magister in littera. Pollutio quedā est in carne quam in feruore coitus parentū ex concupiscētia libidinosa cōtrahit caro dum ꝯcipitur. Ex hoc apparet ꝙ feditas illa ī carne nō est ex ꝓpagatione sed ex libidine. Item xp̄s de beata virgine ꝯceptus est ex massa humani generis ⁊ tamen nec habuit illam feditatē in carne. nec originale in anima. ergo talis feditas in carne nō est. quia caro ex carne educitur. sed quia cum libidine seminatur.

Item si nunc̄ natura lapsa esset nihilominus eēt ꝓpagatio carnis ex carne. nec esset in eo feditas. nec peccatum originale per cōsequens. ergo si in ꝓpagatōe hominis ex homine est traductio originalis. hoc nō est ratione ipi⁹ ꝓpagationis sed ratione adiuncte libidinis.

Item si fieret ꝓpagatio absq̄ libidine. iam nulla esset inordinatio ex parte virtutis generatiue. ⁊ si nulla esset inordinatio ex parte virtutis generatiue. nulla esset feditatio in semine. ⁊ si hec nō esset. nulla esset feditas ī carne. nec in anima ꝯtraheret originale si ergo caro inficitur ⁊ viciatur. hoc nō est ex ꝓpagatione tm̄ sed etiam ex libidine. Sed contra. Originale peccatum cōtrahimus. quia in adam peccauimus eo modo quo in ipso eramus. in ipso aut̄ eramus fm̄ ꝓpagationē nō fm̄ libidinem. ergo tam originale q̄ carnis feditatē ꝓpagatione contrahimus. nō libidine. Itē libido respicit parentes ꝓximos. sed originalis traductio respicit p̄mos parentes. Unde nō dicimur contrahere originale a parente ꝓximo sed ab adam. ergo videtur ꝙ ipsa libido q̄ est in coitu nihil faciat ad transfundendū peccatū originale. Item possibile est coniuges sanctos ex charitate coire absq̄ omni peccato. sed vbicunq̄ est libido. ibi est voluntatis improbitas ⁊ aliqua culpa. ergo possibile esset eos generare absq̄ libidine. igitur si traductio feditatis carnis vel originalis peccati esset ratione libidinis. proles sic genita nō haberet culpam originalem

Item si traductio originalis esset ratione libidinis. ergo ille qui cum maiori libidine nasceretur maius contraheret originale. sed natus ex adulterio cuz maiori libidine generatur q̄ ille qui nascitur ex thoro legitimo. ergo videtur ꝙ maior esset in ea originalis culpa. si igitur corruptione originalis peccati omnes corrumpuntur equaliter. videtur ꝙ talis corruptio nō traducatur per libidinem. Item ponatur ꝙ semen descinderet de lumbis viri ⁊ infunderetur vasculo mulieris. ita ꝙ nec vir sentiret delectationem nec mulier. esset ibi proles conceptio absq̄ libidine. ergo talis proles nō haberet peccatum originale. ꝙ si hoc est absurdū ponere ⁊ intelligere ꝙ aliquis ex semine ade generetur sine corruptione nisi in eo solo qui conceptus est in virgine per virtutem supra naturā. nō videtur feditatem carnis sed originale peccatum transmittere ad posteros libido sed ꝓpagatio. ℟. dom. ꝙ sicut expresse dicit aug. in 3⁹ li. de fide ad pet. ⁊ magister dicit ī littera. feditas carnis ⁊ contractio originalis nō tm̄ est ex lege ꝓpagationis sed etiam ex feditate libidinis. Unde augu. dicit. Peccatum in paruulos nō transmittit ꝓpagatio sed libido. nec feditas nature hūane facit homines nasci cū peccato. sed feditas libidinis. Ad cuius verbi intelligentiam ⁊ etiaz obiectorū notandū ꝙ libido tripliciter dicitur. Uno modo libido dicitur improba voluntas 4⁹ Scōm quem modū dicit aug⁹. in li. de li. ar. Nihil em̄ videmus in toto malefaciendi genere nisi libidines dominari. hoc est voluntatis improbitatē. Alio modo libido dicitur delectatio immoderata fm̄ ꝙ dicimus maiorem esse libidinem in opere virtutis generatiue q̄s alterius potētie. Tertio modo dicitur libido corruptio viciosa quam dicimus esse in semine. etiam virtute generatiua preter actum generandi. fm̄ quam ipsa vis generatiua dicitur esse corrupta ⁊ infecta. Omnibus his modis contingit libidinē esse circa actum generationis humane. quoniam libido est corruptio viciosa. ⁊ delectatio immoderata. ⁊ voluntas improba. Sine prima tamen libidine hoc est improba voluntate contingit generari frequenter. sine scōa hoc est īmoderata delectatione vir aut nunq̄. sine tertia nunq̄. si fit generatio fm̄ legem nature. Cum ergo dicitur ꝙ peccatum nō transmittit ad posteros ꝓpagatio sed libido. hoc nō intelligitur de libidine primo ⁊ scōo modo sed tertio. ⁊ per hō patet responsio ad rationes que adducuntur ad vtrā q̄s partem. Nam prime auctoritates ⁊ rationes que ostendunt originale transfundi ꝓpter libidinē loquuntur de libidine in acceptione tertia. Rationes vero ad oppositum procedunt de libidine ⁊ acceptione prima ⁊ scōa ⁊ hoc patet pertractanti omnes ⁊ singulas.

Dist. xxxij. q̄lit̄ pctm̄ originale deleat̄ seu curat̄

Uoniam supra dictum est originale peccatum ⁊c. Supra ostendit magister qualiter peccatū originale traducitur. in hac parte intendit ostendere qualiter curatur. Diuiditur aūt pars ista in duas partes. In quarum prima determinat magister quomodo originale peccatuz deleri habeat in baptismate. qō quidem est opus diuine misericordie. Secundo vero determinat qualiter in ipius anime infusione ⁊ punitione saluetur rectitudo diuine iusticie. ibi: Soleat etiaz queri qua iusticia teneatur ⁊c. Hoc aūt facit. quia vniuerse vie dn̄i misericordia ⁊ veritas. ⁊ ideo iuxta benignitatē misericordie. manifestari etiā oportebat equitatem iusticie. Prima ps diuidit in tres partes. In prima oñdit qualiter in baptismo deleat peccatum originale ex pte aīe. Secūdo vero qualiter curari habeat ex parte carnis ibi. Solet aūt hic queri vtrū ⁊ ipa caro ⁊c. Tertio vero determinat de pena que remanet in vtroq̄. videlicet de ꝯcupīa. ibi. Preterea queri solet vtrū cōcupiscētia ⁊c. Similiter scōa ps p̄ncipalis tres hz partes. In p̄ma pte determinat vtrū de⁹ ex iusticia debeat culpā originalē aīe imputare. Scōo ꝙo q̄rit. cur deus vult aīam illā corpi maculato ꝯiungere. ibi. Si ꝙo q̄ritur cur de⁹ q̄ fecit aīam ⁊c. In tertia ꝙo determinat qualis creat aīa a suo autore. ibi. Hica q̄busdam solet q̄ri vtrū anīa talis ⁊c. Et sic in vniuerso mag̃ in pn̄ti distinguit duo p̄ncipaliter determinat. q̄z vnū est q̄liter originale pctm̄ deleat̄ p op⁹ diuine miscōie. Alterz ꝙo est q̄liter ꝯtrahat̄ salua eq̄tate diuine iusticie. Et oia q̄ determinanf i pte ista pn̄ reduci ad tria. Quoz p̄mū est q̄liter deleat̄ originalis culpa. Scōm a q̄ fit ipa ꝯcupīa. Tertium vero est q̄liter ad infusionē aīe ⁊ originalis culpe imputatione saluet̄ diuina iusticia.

Quō origiale pctm̄ deleat̄ i baptismo exptē aie. a

Boniam

supra dictū ē origiale pctm̄ eē viciū ꝯcupie·assignatū q̄ q̄mō a pentib⁹ trahat̄ t origi nale dicat̄·supest iuestigare q̄mō i baptismo dimittat̄·cū etiā p⁹ baptismū remaneat ꝯcupia que ante fuerat· vnde videtur vel peccatum originale nō esse concupiscētia·vel nō remitti in baptismo.[3] Manet igit vt ait augu·in corpore mortis huius carnalis concupiscentia·cuius viciosis desiderijs nō obedire precipimur·Quetamen cōcupiscentia quotidie minuit̄ in p ficientibus t ptinentibus·sz licet remaneat ꝯcupiscētia post baptismū·non tamen domina/ b tur t regnat·sicut ante·imo⁹ p gratiā baptismi concupiscētia mitigat̄ t minuit̄·vt post dñari nō valeat nisi q̄s reddat vires hosti eūdo post ꝯcupias·nec p⁹ baptismū remanet ad reatum c q̄ ñ iputat̄ in pctm̄ sz tm̄ pena pcti est·añ baptismū ꝙ pena ē t culpa· Duplici g̃ rōe pctm̄ originale ꝺr dimitti i baptismo· q̄ p grām baptismi viciū ꝯcupiscētie debilitat̄ atq; extenuat̄· ita vt iā non regnet nisi ꝓsensu reddant̄ ei vires·q̄ t reat⁹ ipi⁹ soluit̄·Ūñ aug·i li·ꝺ bapti·par uulo⁹·Gra p baptismū id agit vt vet⁹ hō crucifigat̄·t corpus pcti destruat̄·nō ita vt in ipa viuente carne ꝯcupia resplat̄ in-

Manet igit vt ait aug·tē·Obūcit·Cū post bapti smū nō debeat remanere i nobis nisi pena ꝓmouēs·et ꝯcupia sit mag⁹ pena suffocās q̄ ꝓmouēs·nō ꝺz rema nere in corpe mort̄ hui⁹·Q̄ aūt sit pena suffocās patz in ſra sequēti q̄ ꝺr ei⁹ desiderijs noxijs nō obedire p̄cipi/ mur·Si igit ꝺ/ sideria concupi scētie sūt noxia. et p̄hibemur Dī. obedire ꝯcupie XXXII ꝺ videt q̄ sit pe/ na suffocās Jtē acc⁹ cōcupie li/ gat rōez maxie i opere virtutis generatiue·sed talis ē pena suf focās·g̃ tē·R⁹· ꝺm q̄ ꝯcupia que remanet p⁹ baptismū nō ē pena suffocans Aug⁹. q̄ nō p̄cludit aditū vite spiri tualis·stat em̄ simul cū gratia ꝺna·t si inciter ad illicitū·nō ta men ꝓualet·q̄ subter nos ē ap pentus noster· t nos dominari possum⁹ illius· Remanet autē hec ꝯcupia i mē brīs nr̄is vt pe/ na ꝓmouens· maxime quātū ad exercitiū pu/ gne·q̄ facit ad augmētū meriti c t corone·qꝺ bñ significatū ē in Originale ingressu filiorū Peccatū du isrl in terram p ob⁹ modis missionis·in q̄ dimittit·s·relict eis domi extenuatōe n⁹ aduersarios sue solutio/ cum quib⁹ pu/ one reatus gnare possent· t p quos deus eos ꝓbaret·vtz ipi deum dilige rent an ñ·sicut patet in li·iudi cū· Sunt t alie plures vtilitates ad quas mouet hō occasione cōcupi scentie in se relicte sz be inueniri possunt li·iij·dis·iij· Per ꝺ pz rñsio ad duo oba· Jā ꝯcupia nō suffocat ni si ei obedire velim⁹·t sz i actu generādi vsus rōnis ipe ꝺiat·nō tm̄ ē ibi suffocatio·q̄ tal⁹ act⁹ p̄t esse meritorius b Per gratiā baptismi tē·Contra aut em̄ gratia ba/ ptismi habet oppositū·aut nō·Si sic·ergo vna nō p̄t stare cum altera·ergo aduenīente gratia recedit concu piscentia·nec minuit̄·Si nō opponit̄ ei·ergo videtur q̄ ipam nō diminuat· Jtem si ꝯcupiscētia minuat̄ p gra/

tiam·ergo cum sit finita videtur q̄ aliquādo totaliter auferatur·qꝺ est ꝺtra augu·in littera q̄ dicit q̄ hoc nō p̄stat̄ nisi miracło ineffabili·vt lex peccati prorsus extinguat̄· Jdeo est hic q̄stio·vtrū fomes i aliquo tota liter fuerit extinct⁹·R⁹·ꝺm q̄ sic dictū ē supra ꝯcupia 2 duo dicit Dicit ei appetitū īmo/ deratū boni cō/ mutabilis·t sic ꝺco q̄ ista im/ moderantia cir ca appetituz po test esse dupliciter· Aut ita q̄ ratio captiue/ tur t anima per uertatur vt ne/ cessitatem habe at p̄ponendi bonum commu tabile bono in/ commutabili·t sic dicitur esse concupiscentia intensa· et hoc modo tenet ra/ tionem culpe· ratione videli/ cet illius īmmo derantie· Alio Auctes de modo concupi/ altero scentia dicit im moderantiam· non quia ratio succumbat sen/ sualitati·sed q̄ sensualitas nō Ro·vj· perfecte obtem/ perat rationi·t hoc modo tenet rationem pene· ꝺcio mō quia tenet rationem cūlpe directe op/ ponitur ipi gra tie·t ideo gra/ tia superueni/ens aufert illaz īmoderantiam ꝓ eo q̄ talis ī/ moderantia po nebat debite iu/ sticie carentiaz· Aliam autē īm moderātiā que sicut dictum est

dicit rationem pene non tollit gratia in suo aduentu· ꝓpter hoc q̄ nō opponit̄ formaliter ei·sz q̄m gratia t cō cupiscētia relicta respectu eius ad qꝺ inclinat quādaz habēt oppositionē·hinc est q̄ ꝺm q̄ hō plus exercitat̄ in gratia·magis t magis remittit̄ ꝯcupiscētia·nunq̄ tm̄ oīno tollit̄ ꝯcupiscētia·q̄ semp remanet radix ei⁹ in ho mine nisi auferatur p donū gratie speciale·sic in virgi/ ne credit̄ fuisse post ꝯceptionē filij dei sz ꝺ magis ꝺz lo cū in tertio cū q̄rit̄ de sanctificatōe ēginis·Per ꝺ aūt q̄ dicta sunt patēt oba· Gra em̄ et ꝯcupia quodāmō op

ponunk·ꝛ q̄dāmodo ñ sic ostēsum ē· Ad illud qđ obj̄/
cik scđo q ꝯcupīa est finita· g̃ aliqñ totaliter auf̃tur·
Dicēdū q ꝫ verū eēt si ꝯcupīa diminueꝛek q̄ntum ad
causam sed solū minuik q̄ntū ad exercitiū siue p cōpati/
3 onē ad illud ad quod est· ꝛ tō nūq̄ totaliter tollik sic ha
bilitas aīe nun
q̄ totaliter per
peccatū adimik
ꝛ hoc melius in
fra videbik·

scriptura edocet· Ait em̄ augs· ꝓtra Julianū· Lex in membris vicium carnis ē· quod ex pena peccati ꝛ ex traduce mortis ꝓuenit· Sz lex ista q̄ est in mēbris remissa est regeneratōe spūali ꝛ manet in carne mortali· Remissa est· qz reatus solutꝰ est sacramento quo renascunk fideles· Manet aūt qz opak desideria ꝓtra que dimicāt etiam fideles· Jdē in sermome quodā de concupiscētia carnis· Per gratiam baptismatis ꝛ lauacrū regenerationis solutꝰ est ꝛ ipe cō cupiscētie reatus· cū quo eras natus· ꝛ quicqd antea consensisti male cōcupiscētie· siue cogitatiōe· siue locutōe· siue actione· Jdē in li· de nuptijs ꝛ concupiscentia· Concupiscētia carnis licet in regeneratis iam nō deputek in peccatum· quecūq̄z tamen ꝓles nascik obligata est originali peccato· Jtē· Dimittitur ꝯcupiscētia carnis in baptismo nō vt nō sit· sz vt nō imputetur ī peccatū· Hoc est em̄ nō habere peccatuz· nō esse reum peccati·

c Manet ꝫ viciū ꝯcupiscē/
tie in veritate
carnis tanq̄ꝫ su
peratū ꝛ pem/
ptū· nisi illi cō/
sen· q̄dā reui· et
in regnum ꝓ/
ꝓriū reuocek·
Hoc videk fal/
sum eē· qz cū cō/
cupiscentia put
regnabat dice/
bak eē originale
pctm̄ ab augu·
videk q si reuo/
cek in regnū ꝓ/
ꝓriū post baptis
mū q originale
peccatū reuerta
tur· q si ꝫ falsū
est· pz zē· Item
que sunt diuer/
soꝝ generꝫ· vnū
nō auget alterꝫ·
sed illicitus cō/
sensus ē culpa·
ꝯcupiscētia re
licta ē pena· er/
go nō auget per
ꝯsensuz illicitū
Rō· q ꝯcupiscē
4 tia augetur per
ꝯsensum illici/
tū sic̄ dicit aug·
et ꝫ duplici ex
cā· Primo quia
gra expellit· ex
cui⁹ pñtia ratio
sensualitati pre
erat· ꝛ q ꝓhs re
mittebak ꝯcupi
scentia· Alia ē
5 rō qz potētia ex
frequentia actꝰ
magꝭ ꝓmpta ef

d

Quō ergo alia peccata ꝓtereūt actu ꝛ remanēt reatu vt homicidiū ꝛ silia· ita ecō uerso fieri pōt vt ꝯcupiscētia p̄tereat reatu ꝛ remaneat actu· Ex p̄dictis euidēter monstrak quō peccatū originale in baptismo remittak·

Quō originale peccatū curetur in baptismo ex parte carnis.

b

Solet aūt hic queri· vtrū et ipa caro in baptismo ab illa feditate purgek· quā in ꝯceptiōe ex ꝯcupiscētia libidinosa cōtraxit· Quibusdam videk q sicut aīa a reatu purificak· ita ꝛ caro ab illa pollutione purgak· vt sicut duobus cōpleꝰ mysteriuz baptismi· s· aq̄ et spiritu· ita ibi duo purgenk· aīa· s· a reatu· et caro ab illa cōtagione· qō q̄dez ꝓbabile est· Alij vero putāt tm̄ aīam ibi mundari· carnē vero nō ab illa feditate purgari· Si vero remanet illa feditas vsq̄ ad ꝓcreationē filioꝝ que fit in ꝯcupiscentia carnis· videk natura carnis magis ac magꝭ coꝛrumpi· ꝛ magis coꝛrupta videtur caro ꝓlis q̄ꝫ parentis· quia de carne pollutionē quam habuit a conceptu retinenti· trahitur polluta· ꝛ in concupiscentia concipik· vnde ꝛ polluik· et ita ex duplici causa ꝯtaminak· vnde maioꝛ videk pollutio carnis in ꝓle q̄ꝫ fuerit in parente· Ad qō illi dicunt· quia licet caro ꝓlis ex carne feda seminek· ꝛ in concupiscentia concipiak· nō tamen feditatē maioꝛē trahit· q̄ꝫ caro vnde seminak habuerit· Quāuis etiā si fedioꝛ atq̄ īmundioꝛ sit caro ꝓlis· ꝛ ideo magis coꝛrupta q̄ꝫ caro pentis nō inde (vt aiunt) fit ꝓiudicium veritati· quia nec absurdū esse dicūt· si carnis natura magis in posterioꝛibus coꝛrupta trahatur neq̄z ex ipsa magꝭ coꝛrupta· anima magis inficik·

De pena cōcupiscentie que

smū· alik augek p illicitū ꝯsensū· Per baptismū em̄ sic diminuik vt auferak illud qō formaliter erat pctm̄ originale· vicz carentia debite iusticie Jbi em̄ absoluk q̄s a debito oꝛigīalis iusticie ad quaz oēs tenebāt ex ipa obligatōe ade· sz p illicitū ꝯsensuz augeri ꝺoꝛ p eo q đū bō peccat· magꝭ efficitur ꝓnus ad malū· saltē inꝛ/
siue ꝛ quātū ad aliqđ pctm̄ gen⁹ ꝺtermiatū· Ad 7 illud qđ obj̄cik q sunt diuersoꝝ cās carnis/
rum genez ꝯcupiscētia ꝓpr est culpa ꝛ ꝓpr est pena· dōm q et si sint diuersoꝝ genez ī genere moꝛ· nō tm̄ ī genere nāle· vtrū usq̄z em̄ actꝰ ē cōueniēs cupiscere· Pre terea ꝛ si ꝯcupiscentia ꝓpr ē pena ñ sit eiusdem generꝭ cum ꝯcupiscētia ꝓpr est culpa formali/
ter loquēdo· qz tm̄ est pena vicio·sa· ad illā de se ordinat· ꝛ ꝓ hoc vna augnīetak ꝓ altera· sic̄ docet ipa expiētia·

d Quō g alia pctā ꝓte· re· zē·

Contra· Si cō Rō· illoꝝ· cupiscētia remanet actu· g ꝛiginali nō tm̄ cōsiderak reatꝰ ve/
rum etiā actus· g debet dici peccatum actuale· Jtem falsum vidēt dicere cum ait q alia peccata transeūt actu ꝛ remanent reatu· cū em̄ dimittuntur peccata actualia in baptismo· transeunt ꝛ quātū ad

6 Alia est etiā rō· qz aliter diminuik ꝯcupiscētia p bapti/

penā ꝛ quantū ad culpā· in pñtia etiā transeunt quantum ad reatū pene eterne· Et si tu dicas q remanet reatus ad penā satisfactoriā ꝛ tpalem· Obj̄cik silr de originali post cui⁹ deletionē in baptismate remanet obligatio ad mortē ꝛ ad alias penas tpales· Rō· dōm q magister large vocat hic actū· nō solū ipm actualē morū· sed etiā pnitatē illā ꝓm quā hō ordinak ad actū· Et tō dicik originale peccatū remanere actu· qz cuz sit ibi priuatio

pabolā vertitis in puerbiū istud dicentes. Patres comederūt vuam acerbā t dentes filiorum obstupescunt. Viuo ego dicit dñs. si erit vobis vltra pabola hec in puerbiū in isrl. Ecce oēs anime sunt. vt aīa patris. ita t aīa filij mea est. Anima que peccauerit ipa morietur. Filius nō portabit iniquitatē patris. t pater nō portabit iniquitatem filij. Justicia iusti sup eum erit. t impietas impij erit sup eum. His verbis videt de⁹ corrigere pphetā q male dixerit in lege. Si eñ peccata patrum reddit in tertiā t quartā generationē iniusticia videt dei eē vt ali⁹ peccet t ali⁹ puniat. Quō eñ iustū ē aliū peccare t aliū pctā lugere.

¶ Determinat illā aparentē ptrarietatē exponendo auctates q̄tū ad intellectū lralem. ¶ h

¶ Sed vt ait Hiero. He lex t pphete. i. exodus t ezechiel. imo ipe deus qui t hic tibi locutus est in sententijs discrepare videant. attendam⁹ finē illius autoritatis exodi. dicto eñ. reddo iniquitates patrū in filios addit. his q oderunt me. p qō euidenter oñdit. nō ideo puniri filios. quia peccauerunt patres. sed q eis similes quodā heretario malo deū oderunt. Illud ergo qō in exodo dñs dicit (sicut Hiero. tradit) non id sonat qō multi estimant. nec est simile huic puerbio. Patres comederūt vuā acerbā tē. Illud eñ exodi Hiero. sup Ezech. t Aug. sup ps. deus laudē meam ne tacueris. de filijs peccata patrū imitantibus accipiendū censent. sup quos de⁹ dicit reddere peccata patrū. quia punit eos. eo q imitātur peccata patrum. nō q patres peccauerunt. Non itaq corrigit deus in pphetā. qō ante dixerat in lege. sed quomō intelligēdū sit aperit. Ut illos qui prauē intelligebāt arguit qui dicebāt. Patres comederūt tē. ¶ Ueruntū si de imitatoribus maloꝝ illō accipitur. quare tertiā t quartā generationē tm cōmemorauit. cum in quacūq generatione rei teneant. qui peccata patrū imitant. t quare patres cōmemorauit. cum t illi omnes mali sint. qui quozūlibet maloꝝ peccata imitantur. Sed ideo patres specialiter notauit quia maxime patres filij imitari solent. quos precipue diligunt. Et tertiam t quartā generationē ideo cōmemorauit. quia solent patres interdū tādiu viuere. donec filios tertios t quartos habeant. qui patrum iniquitates videntes. eorum impietatis heredes per imitationē efficiuntur. Scōm hunc modū recte intelligit ad litterā qō in Exodo dicitur.

Quare dicit in tertiā t q̄rtā generationē tm cōmemorauit.

¶ Exponit auctates pdictas q̄ntum ad sensum mysticum vel moralem. i

¶ Qō etiam mystice intelligendū esse ostenditur ex eo q parabola dicitur. Si eñ parabola est vt ait Hiero. aliud verbis sonat. aliud sensu continet. Unde aliqui ita edisserūt. Patrem in nobis esse dicunt leuem punctū sensuum. scz pmuz motum suggestionis vel cogitationis. Filū vero si cogitatio conceperit peccatum in quo notatur consensus t delectatio mulieris. Nepotem si qō cogitaueris atq conceperis. opere compleueris. vel complere decreueris. in quo notatur consensus viri siue patratio peccati. Pronepotem autem si nō solum feceris sed in eo glorieris t hec est quarta generatio. nō quia tres precesserint. sed quarta dicitur. quia quarto loco a primo motu qui est quasi pater enumeratur. Deus ergo primos t scōos stimulos cogitationū quos greci ppateis vocant (sine quibus nullus hominum esse potest) nō puniet eternaliter. Sed si cogitata quis facere decreuerit. t que fecit corrigere noluerit. que sunt mortalia peccata t tertia t quarta generatio. ¶ Ad probanduz vero vt ait Hiero. q primus pulsus cogitationis nō puniat eternaliter a deo illud de genesi afferendum est. Cham enim peccauit irrideus nuditatem patris t sententiam nō ipse sed filius eius chanaan accepit. Maledictus chanaan. seruus erit fratruz suorum. Que enim iusticia est. vt pater peccauerit t filius punitus sit. Sed in mysterio illud dictum est.

Q primi motus non punit eternaliter. Gen. ix.

¶ Item h videt. iij. Regū. xiij. Ego inducā malū sup Jeroboam t sup vniuersaz domū eius. Et ibi habetur quō tota posteritas pter peccatū patris fuit consumpta. g videt q peccata primoz pentū filijs imputent.

¶ Item hoc vedet rōne. In habētiby symbolū facilioꝛē transitus. sed maius est symbolū t q̄uenietia pentis p/rimi ad prolem q̄ pentis remoti. si igit pens remotus potuit culpam transmittere in posteros. multo forti⁹ videt de pentiby pinquis. ¶ Item pens primus trās mittit pctm in filiū qō aliunde suscepit. sz magis vnusq̄sq potest cōmunicare q habet a se q̄ qō habet ab alio g videt q multo fortius ad plem possit trāsmittere peccatum qō cōmisit. si transmittere potest peccatum qō aliunde contraxit. ¶ Item peccatum ade ideo transit ad posteros. quia in adam fuim⁹ cum ipe peccauit. ergo pari rōne si parens primus peccauit. q̄ ples eius

Ad intelligentiā buj⁹ partis circa tria incidit h questio. Et pmo queritt de originali q̄tum ad cām pcedentē. Scōo q̄tum ad q̄ntitatē concomitantē. Tertio ꝺo quantū ad penā ꝺsequētē. Circa p̄mum q̄runt duo. Primo queritur vtrū pentes primi possunt transmittere ad plem peccata sua actualia. an a solo pente pmo transfundat originalis culpa. Scōo queritt vtrū pmus parens potuerit in plem transmittere satisfactōis iusticiā. sicut transmisit puaricatōis culpam.

¶ Questio I a

¶ Utrū peccata parentū primoz filijs imputent t ad eas transmittant. Et q sic videt pmo auctoritate Exo. xx. Ego sum deus zelotes vindicans peccata patrum in filios tē. si g deus nō vindicat nisi p culpa. t vindicta transit a patre in filiū. pari rōne videt q culpa.

erat in lumbis eius · similiter videt ꝙ peccatū pentis ꝓ
xīmi in plem transfundit · ¶ Itē ratio quare pctm̄ ori/
ginale transfundit est · quia est infectio virtutis genera
tiue circa actum generādi · g̃ si aliq̄ pctm̄ ꝓsistit circa
actum generationis · videt ꝙ tale debeat in plem trās/
fundi · sed tale est peccatū adulterij · g̃ videt ꝙ saltē illō
peccati genus debeat in posteros redundare · ac ꝑ hoc
peccatum originale intendere ⁊ multiplicare. ¶ Sed
ctra Ezech̄ · xlviij · Filius nō portabit iniq̃tatē patris · g̃ si
hoc nō est verū de pente remoto vt de adā · saltē verita/
tem habet circa ꝓximos. ¶ Item Aug̃ · vj · Unusq̄sq̄
onus suū portabit · ⁊ si peccata pentū redundarēt in p/
lem · nō portaret vnusquisq̄ onus suū · imo etiā alteri⁹
ergo ⁊c · Itez alibi · Unusq̄sq̄ rōnem reddet deo ꝑ se. ¶
¶ Item Anſ · de concep · virgi · ca · xxiij · Parentū ꝓxi
morū peccata ad originale pctm̄ nō estimo ptinere · ſz si
transfunderent̄ a pente in plem · ptinerent ad originale
pctm̄ · g · ⁊c · ¶ Item nō est maior rō quare trāſfundit in
iusticiā q̄ iusticiam · sed pr̄ sanctus nō generat filiū san
ctū · ⁊ baptizatus nō generat baptizatū · sicut ostensum
fuit supra · g̃ pari rōne parens primus pctm̄ suuz non
trāsmittit ad plez. ¶ Item nullū peccatū transmittit̄ a
parente in plem nisi mediante carne · sed peccata actua
lia que cōmittunt carnē nō immutant nec noua infecti
one inficiunt · g̃ videt ꝙ ad plem transmitti nō possunt
Item si peccata actualia transmitterent̄ a pente in plē
ergo filius semp̄ cēt peior patre · ⁊ dign⁹ maiori puniti/
one · si g̃ est magne crudelitat̄ ⁊ ipietatis dicere ꝙ par/
uulus natus peior sit iniquo parente · patet ⁊c · ¶ Ad
8 dom̄ ꝙ peccatū parētū transire ad plē pōt intelligi tri/
pliciter · aut punitione · aut imitatione · aut transfusiōe
Si punitione · vt ples puniat̄ peccato pentis · sic attē/
dendū est ꝙ dupler est punitio · vna eterna · alia tpalis
Quātū ad punitionē eternā nullo mō transit · videlicz
ꝙ alīq̄s dānet̄ ꝑ solo pctō pentis · Unde Anſ · de ꝛcep ·
virgi · dicit ꝙ puuli non damnant̄ ꝑ culpa ade tm̄ · ſz ꝑ
culpa ꝓpa quā hñt · ſz nō habeāt eā agēdo ſz ꝛhēdo · Si
aūt loquamur de tpali punitione · sic q̄ pater punit in
filio · sicut ad litterā videm⁹ ⁊ scriptura oñdit · hñ trāsit
peccatū parētis in plem siue ple volente siue nolēte · et
hoc est de seueritate diuine iusticie · Alio mō dicit pec/
catum transire a parēte in plem ꝙ imitationē · ⁊ sic pec/
catum diaboli quodāmō transiuit in gen⁹ humanū · et
peccatū ade in posteros · ⁊ peccata ꝓmoꝝ parentum
in filios frequēter ptranseunt · iuxta illud · Sap̄ · ij · Iu/
uidia diaboli mors intrauit ⁊c · nō tm̄ transit in oēs · sed
in eos qui imitari volunt · Tertio mō dicit̄ peccatum
transire a pente in plem · ⁊ h̄ transfusione · sicut infectio
noua causari habet ab alia infectione · ⁊ h̄ mō peccatuz
transfundi habet in plem a solo ꝓmo pente · Ratio aūt
huius est · quia duo sunt ī peccato · videlicet ꝙuatio de/
biti · ⁊ uersio indebita · ⁊ fm̄ hoc duo ponunt̄ in pecca
to · deformitas ⁊ macula · Macula nāq̄ ponit̄ ex uer/
sione · sed deformitas ex debiti ꝙuatione manēte obliga
tione · Ad hoc igit̄ ꝙ aliq̄s possit peccatū ex patre con/
9 trahere · necesse est ꝙ in illo possit ad aliq̄d obligari · et
possit eo bono ad q̄ obligat̄ in ipo ꝙuari · ⁊ ꝙ possit eti
am maculari · hoc aūt solum fuit in ꝓmo pente · Ad ali/
quid em̄ tota humana natura ⁊ omes eius posteri in il
lo obligati sunt · videlicet ad habendā rectitudinē iusti
cie · siue nō ꝛcupiscēdū · ⁊ in illo ꝙ eius auersionē illa re/
ctitudine ꝙuati sumus · ⁊ q̄ illa obligatio carnē suā in/
fecit infectione feditatis · ⁊ passione mortalitatis · ⁊ ca/
ro nostra habet ꝓpagari ex illa · hinc est ꝙ in illo habe/
mus infici · ⁊ ab illo traducim⁹ singulariter peccatū fm̄
plenā rōnem · In illa aūt posteroꝝ noua obligatōe ob/
ligantur filij in parente · nec etiā caro transfundēda in/
ficitur noua infectione ex aliqua culpe actualis ptrans/
tione · Et hinc est ꝙ nullus parens ꝓximus potest in
plem suā culpam actualez transfundere · Et hoc est q̄d
dicit Anſ · in li · de ꝛcep · virgi · ca · xxviij · Parentū ꝓxi
moꝝ pctā ad originale pctm̄ nō estimo ptinere · Quip̄e
si adā nequisset ad eos quos generatur⁹ erat iusticiam
suam traducere · nequaq̄ posset iniusticiam suam trās/
mittere · Hoc aūt intelligit quātū est de transgressione
culpe · ad quam consequit̄ eterna dānatio · sed ⁊ transi
tu q̄tum ad ꝙuationē tpalis pene subungit in fine ca
pituli · ¶ Nō nego ꝓpter merita bona parentū · filios mul
ta ⁊ magna beneficia corpis ⁊ aīe impendi · ⁊ ꝓpter pec/
cata parentū filios ⁊ nepotes vsq̄ in tertiā ⁊ quartam
generationē (⁊ forsitan vltra) diuersis in hac vita tri/
bulationibus flagellari · ⁊ ea ꝓdere bona in corpe ⁊ aīa
que forsitan ꝛsequerent̄ si iusti fuissent · quoꝝ exemplū
longū est hic inserere. ¶ Ex his igit̄ patet responsio ad
questionem ꝓpositam · Concedendum enim est ꝙ
peccata actualia primorum parentum ad originale nō
pertinent · nec cum originali transfunduntur sicut rati
ones ad partē secundā inducte oñdunt · Nichilomin⁹
tamen alio modo transeunt q̄tum ad vindictam ⁊ pu/
nitionē tpalem · sicut ꝓmo ꝓbatur auctate Exo · ⁊ deu/
de exemplo. ¶ Ad illud vero qđ obiicit ꝙ rōnem ꝙ fa/
cilior est transitus in habētibus simbolū · dom̄ ꝙ illud
vez est quādo vtrobiq̄ equaliter saluat̄ ratio principij
agentis · Peccans aūt actualiter nō habet potestatem
vitiandi plem · nisi ille solus in quo habuim⁹ obligari ·
⁊ in quo tota massa generis humani potuit viciari · sic
cut ostensum est · ⁊ ideo illa ratio nō cogit. ¶ Ad illud
qđ obiicitur · Transmittit quod aliunde suscepit · dom̄
ꝙ ex hoc nō sequit̄ ꝙ transmittat illud qđ est a se · Pec/
catum em̄ quod aliunde suscepit est peccatū naturale ·
sed peccatū qđ ipe facit est peccatū ꝑsonale · cōmunica/
tio aūt alicui⁹ ꝓpietatis per viā generationis plus re/
spicit veritatē nature · q̄ actum ꝑsone · sicut supra ostē/
sum est. ¶ Ad illud quod obiicit ꝙ ideo peccauim⁹ in
adam · quia fuimus in ipo dum peccauit · dom̄ ꝙ ista ī
est tota causa · sed simul cū hoc exigit̄ ꝙ in ꝓmo parente
omnes posteri possent obligari · ⁊ caro oim̄ posteroꝝ
posset inficī ⁊ fedari · hoc aūt in alio q̄ in adaz nō habz
reperiri · ideo patet ⁊c. ¶ Ad illud quod obiicit ꝙ pec/
catum adulterij attendit̄ circa actum generatiue · dom̄
ꝙ ⁊ si circa actum generatiue attendat · nō tamen dicit
corruptionē que sit in ipa virtute generatiua fm̄ se · sed
que ꝓsistit circa voluntatē rōnalem · ⁊ ita circa ꝑsonam
⁊ ꝓpter hoc culpa adulterij fm̄ ꝙ culpa in plem trāſfun
di nō habet · Nichilomin⁹ tamen quia circa actū gene/
ratiue ꝓsistit · plus imputat̄ ꝓli q̄ alia peccata parē/
tum · vnde vilis ⁊ abiectus reputat̄ ille qui est nat⁹ de
adulterio · ⁊ etiā fm̄ leges humanas hereditate parent̄
na reputat̄ indignus · Unde illud peccatū plus redun/
dat in plem q̄ alia actualia · nō tamē sic redūdat in cul
pa ꝓmi pentis qui posteritatē suaz nō tm̄ obligauit ad
ignorantiā ⁊ penā · sed etiaz fedauit peccati originalis
macula · ob quā quilibet cum nascitur dignus est ira et
indignus visione dei.

¶ Questio II b

¶ Utrum ꝓmus parens ꝑ posteris suis satisfacere po
tuerit · sicut potuit eos ex culpa sua viciare · Et ꝙ sic vi
detur · Quia dicit Anſ · de concep · virgi · ca · xxiij · Si

adam nequisset ad eos quos generaturus erat iusticiã suam perducere. nequaꝯ posset ad eos iniusticiã transmittere. si ergo hoc verũ est. sequit ꝙ si adã potuit sua culpa filios reddere culpabiles. sua satisfactione potuit eos facere excusabiles. ¶ Item oẽs in adam peccauerunt. quia fuerũt in adam peccante. ergo pari rõne si oẽs fuerunt in adã satisfaciente. videt ꝙ oẽs in ipo satisfecerunt. ꝙ locum a simili. Item hocp̃m videt rõe. Si oppositũ est causa oppositi. ⁊ ꝓpositũ causa ꝓpositi. sed ade transgressio fuit causa nostre corruptionis. ergo videt ꝙ eius iustificatio ⁊ satisfactio fuerit causa nostre redemptionis. Sicut igitur in adam peccauimus ita videt ꝙ in eo satisfecimus. Et iste tres rõnes sumpte sunt ꝙ locum a simili. ¶ Item hocp̃m ostendit per locum a minori. Promptior est deus ad miserendũ ꝙ ad condẽnandum. sed diuina iusticia pro transgressione ade cõdemnauit totam posteritatem pena mortis. ergo multo fortius diuina misericordia ꝑ satisfactione ade debuit reddere grãm iustificatiõis. ¶ Item potentior est gratia in bono ꝙ sit culpa in malo. ſz culpa ade potuit totam posteritatẽ inficere ⁊ reddere deo odiosam ꝯ multo fortius gratia que fuit collata ade potuit totã posteritatem repare ⁊ reddere deo gratam. ¶ Item p̃m leges humanas tutor potius potest ꝺditionẽ pupilli melioꝛare ꝙ deterioꝛare. si ꝯ multo maioris benignitatis est lex diuina ꝙ sit humana. videt ꝙ pot⁹ cõditio in ꝓmo parente de peiori potuit fieri melior. ꝙ de meliori deteriori. ꝯ si transgrediẽdo potuit transfundere culpã. multo fortius potuit transmittere iusticiam. ¶ Sed cõtra statim adam cũ peccauit ab immortalitate cecidit in necessitatẽ moriendi. ergo si gratia supueniens nõ aufert immutabilitatẽ diuine sententie. remansit igit post gratiam mortalis. sed mortalis de necessitate generat mortalem. ꝯ quantũcunq; adã satisfaceret generaret filios suos morti obnoxios. ſz nulla creatura rõnalis est morti obnoxia nisi ꝓpter culpam. ꝯ nunq; potuit satisfacere quin transmitteret culpam. ¶ Item iusticia originalis consistit in quadã mentis ⁊ carnis integritate. ſz qꝛ virginitas dicit incoꝛruptionẽ mẽtis ⁊ carnis. ergo semel perdit. nuq; per satisfactionẽ põt recuparari. ꝯ pari rõne neq; originalis iusticie donũ ꝑ satisfactionẽ recuperat. si ergo ex illius iusticie ꝓuatione est in nobis originalis culpa. impossibile fuit ꝙ adam satisfaceret ꝓ posteritate sua. ¶ Item oĩs satisfactio peccatoris fundat super gratiã gratũfacientẽ. sed gratia gratũfaciens nunq; põt transire ab vno hoĩe in alium. sicut in ꝓmo libro ꝓbatuꝫ est. ſz gratia ĩmediate a solo deo dat vt igit ꝙ in ꝓmo parente satisfacere nõ potuerit genꝰ humanũ. ¶ Item efficatioꝛ est in vnoquoq; fides sua sibi ⁊ gratia q̃ sit alij. sed adã nõ potuit ꝑ seipso satisfacere. ſz oportunũ fuit filiũ dei pati sicut oñdit Anſ. in libro. Cur deus homo. ꝯ nõ videt ꝙ potuerit satisfactionis iusticiã in alios deriuare. ¶ Rº. dõm. ꝙ cũ queritur Utrum tota posteritas in adam potuerit satisfacere. sicut in eo potuit viciari. hoc tripliciter potest intelligi. Aut ita ꝙ adam posteris cõmunicaret ⁊ culpam ⁊ satisfactionẽ simul. Aut ita ꝙ cõmunicaret satisfactionem sed nõ culpaꝫ. Aut ita in se satisfaceret ⁊ ꝑ se ꝙ posteris nõ cõmunicaret culpam. Primi duo modi nõ solum sunt impossibiles. ſz etiã nõ intelligibiles. qꝛ cluduntur se duo opposita. Si em adã cõmunicasset posteris simul culpam ⁊ satisfactionẽ. simul eẽnt culpabiles ⁊ satisfacerent. ꝯ simul eẽnt iusti ⁊ iniusti. Similiter si cõmunicaret satisfactionẽ ⁊ nõ culpam. ꝯ innocentes satisfacerent. ⁊ hoc similiter nõ est intelligibile. Nõ em fit satisfactio nisi ꝓ offensa. ⁊ si adam nõ cõmunicaret posteris culpam ipi haberent omnimodam innocentiam. ⁊ si hꝫ. locum nõ haberet in eis satisfactio aliqua. ꝑ innocenti em satisfacere nõ est intelligibile. Tertius aũt modus dicendi videlicet ꝙ sic satisfaceret ꝑ culpa sua adam vt sua satisfactione impediret infusio originalis culpe. ⁊ si intelligibilis sit. impossibilis tñ fuit ipi ade. ⁊ ratio huius melius in tertio redditur cum aget de modo redemptionis humane. Ad pñs aũt hec dixisse sufficiat ꝙ adam sic satisfacere nõ poterat vt impediretur transfusio culpe originalis in posteritatẽ suã. Et ratio huius sumitur ⁊ a parte ipius ade. ⁊ a parte gratie. ⁊ a parte corruptionis nature. A parte ade. qꝛ ipe debitor mortis erat. ⁊ dignus penalitate ⁊ miseria. ⁊ ideo qñcunq; mortẽ vel penã sustineret. ꝑ transgressiõe sua deo satisfacere nõ poterat sufficienter. A parte vero gratie ꝑ quã satisfaciebat ratio sumit. qñ illa gratia erat gratia penitentialis. que quidẽ respiciebat ipam voluntatem ꝓsone. ⁊ ideo ꝓ ipam nõ curabat morbus ꝺcupiscentie que radicabatur in carne ⁊ ꝓterea quantũcunq; satisfaceret remanebat natura corrupta. ⁊ ita necessitas ad transfundendũ originalẽ culpam. Ex parte vero nature sumit ratio. quia cũ natura humana tota in ipo vicia ta esset. tanti pensabat illa corruptio nature. quãti pcũ est tota humana natura. ⁊ ideo quicquid adam faceret. longe inferius eẽt eo qõ exigebat deus ad tante corruptiõis ⁊ damnationis recõpensationẽ. ⁊ ideo ꝓ illa nõ poterat satisfacere. Posset nihilominꝰ assignari ratio ex pte diuine offense. q̃ cum esset infinita. rõne eius quia est contra infinitũ nõ recipiebat recõpensationẽ nisi aliquis satisfaceret qui eẽt infinite bonus. Et ideo nõ indocte dicũt aliqui ꝙ nõ solum satisfactio ꝑ peccato ade. sed etiã ꝑ quo cũq; alio peccato fundata est supmeritum ⁊ satisfactionẽ xpi. in cuius fide ⁊ sacramẽtis deus parcit quibuscũq; pcit. ⁊ ideo ꝺtingit omnes de plenitudine eius accipere. ⁊ ipm dici caput totius ecclesie tam finalis ꝙ ꝓmitiue. Patet igit ꝙ quocunq; mõ dicatur. impossibile fuit adam ꝑ posteris satisfacere. Unꝺ ꝺcedende sunt rõnes hoc oñdentes. ¶ Ad illud quod obijcitur de verbo Anſ. ꝙ si nequisset iusticiã ꝓducere tẽ. dõm ꝙ Anſ. loquit ibi de iusticia originali. ⁊ illam dicit ꝙ adam ⁊ seruare poterit posteris ⁊ transfundere Hoc aũt intelligẽdũ est sane. nõ quia aliqua qualitas que esset in aĩa ade ꝓmultiplicationẽ ad posteros descenderet. sed quia aĩa ade innocens ꝺiuncta fuerat carni pure ⁊ imaculate. ⁊ si stetisset. aĩa potuisset illã carnẽ seruare. ⁊ a corruptione mortis. ⁊ a corruptione libidinis. ⁊ hec rectitudo erat originalis iusticia. Si aũt in hac adam pstitisset. cũ generaret posteros. carnẽ immaculatã transfunderet. Et similiter dũ aĩa creata a deo innocens tali carni vniretur. illud idez posset. ⁊ eandẽ rectitudinẽ haberet. quã habuit aĩa ade. ⁊ ꝑ hoc originalem iusticiam. ⁊ ꝑ tanto originalis iusticia transfundi ꝺr. qꝛ si hãc hꝫ pater. necesse est ꝙ hanc habeat filius. ⁊ hꝫ est et rõne bone dispositõnis ex parte carnis quaz originalis iusticia ꝺcernit. nõ sic est de iusticia satisfactionis que voluntatẽ respicit nõ carnis integritatem

¶ Ad illud qõ obijcitur ꝙ sicut fuim⁹ in adam peccante. ita fuim⁹ in ipo satisfaciente. dõm ꝙ nõ est simile. qꝛ peccatum ade ꝑ eo ꝙ illã iusticiaz originalẽ ꝓuabat. nõ tm respiciebat ꝓsonam. ſz etiã naturã. sed qꝛ illa satisfactio illam innocentiã nõ restituebat. ꝓsonam nõ naturam respiciebat. ⁊ ideo nõ sic in posteros redũdare po-

tuit satisfactio sicut redūdauit trāsgressio. ¶ Ad illud
20 qđ obīcit q̄ si oppositū ē causa oppositi rē. dōm. q̄ istō
intelligendū est in hīs oppositis quoꝝ vtrūq; est aliq̄
natura. ⁊ in eis q̄ recte sunt opposita. ⁊ fm illud in quo
opponuntur. Et rōne buiꝰ triplicis conditionis illa p̄
positio nō habet locum in p̄posito. Primū quidē quia
culpa nō dicit aliquā positionē sed potius priuationē
Scđo vero quia iusticia satisfactionis nō directe oppo
nitur culpe originali. sed potius originali iusticie. ⁊ si
illa originalis iusticia fuisset in adam generāte. fuisset
cā oppositi. Tertiāvō q̄ culpa ipīꝰ ade opponit ipi satis
factōi inq̄tū corrūpebat p̄sonā ñ inq̄tū corrūpebat na
turā. ⁊ inq̄tū corrūpebat p̄sonā meritū erat eī ne dāna
tionis. inquntū vero corrūpebat naturā p̄ncipium erat
vniuersalis corruptionis. Justicia ergo satisfactionis
auferebat ab ipō adam meritū eterne damnationis. et
fm illud opponebat ei. ⁊ erat causa oppositi viz eterne
beatitudinis p̄ modum meriti. vicium aūt corruptio
nis nō auferebat. nec eius oppositū causabat. quia fm
21 illud nō opponebat ei. ¶ Ad illud qđ obīcitur q̄ pri
or est deus ad miserendū q̄ ad condēnandū. dōm q̄ il
lud verum est vbi misericordia sic habet locum q̄ nō ex
cludit iusticiam. iusticia aūt requirebat maiorem satis
factionē q̄ adā posset facere. ⁊ ideo misēdia p̄ illa mo
dica satisfactione ade nō debebat tori generi humano
donare offensam. sed quod nobis ⁊ sibi decrat decebat
eum supplere. quod ⁊ fecit. cū p̄pter nimiā charitatē su
am filium suū vnigenitū misit in similitudinez carnis
peccati. ⁊ cū essemus mortui peccato. vniuificauit nos
xp̄o. ¶ Ad illud qđ obīcit q̄ potentior est gratia q̄ sit
22 culpa. respōderi potest dupliciter. Primo q̄ illud in
telligendū est respectu illius effectus ad quē gratia or
dinatur. gratia aūt gratū faciens ipi ade collata nō or
dinabatur ad remouendū carnis corruptionē. sed vo
luntatis deordinationē. quia reforma. iua erat imagi
nis. nō reparatiua carnis. ¶ Nihilominꝰ tamē in repa
ratione carnis potentior est aliquo mō q̄ culpa. dum
p̄ gratiā meret hō scđam stolam. Aliter potest dici q̄ ⁊
si gratia potētior sit q̄ culpa. nō tamē sequitur q̄ totuz
reformet quod culpa destruxit. Multo em̄ facilꝰ est de
struere q̄ ꝯstruere. Unde vnus malꝰ cibꝰ aliquādo plꝰ
corrumpit naturā q̄ centum bone medicine possint eā
repare. q̄uis medicine ille sint valde potētes ⁊ virtuo
23 se. ¶ Ad illud qđ obīcitur de lege pupillorum. dōm q̄
adam nō ad posteros comparatur. sicut tutor ad pupil
los. sed sicut pater ad filios. Unde sicut pater facilius
potest bona sua dissipare ⁊ destruere. ⁊ p̄ ꝯsequens he
reditatem filioꝝ suoꝝ deuastare q̄ posset illam post de
uastationē ⁊ consumptionē reparare. sic ⁊ in p̄posito in
telligendum est se habere.

Onsequenter circa scđm articulū querit de q̄n
titate originalis. Et circa hꝫ duo q̄rit. Primo
q̄rit de ipo originali sub rōne quantitatis cōti
nue. Utrum vnum originale possit esse absq̄ altero.
Scđo queritur q̄tum ad rōnem quantitatis discrete.
Utrum videlicet sit ponere vnum originale vel plura

¶ Questio I c

¶ Utrum originale in oībus reperiat equaliter. Et q̄
sic videt Anſ. de originali peccato ca. xxvij. Origina
le peccatum in oībus estimo ee equale. ¶ Item hoc̄ p̄m
videtur rōne. Originale peccatum est carentia debite
iusticie. sicut sepe dictū est. ⁊ quilibet illa iusticia corpo
rali est simpliciter nudatus ⁊ puatus. g̃ si equaliter om
nes sunt priuati. equaliter corpali macula sunt infecti.
g̃ in quibuscunq; repit originale peccatū. equaliter re/
peritur. ¶ Item hoc̄ p̄m ostendit per causaz. Origina
le peccatum est in nobis p̄pter ade inobedientiā. sz in
obedientia ade vna fuit. ⁊ equaliter omes posteros re
spiciebat. ergo videtur q̄ omes equaliter culpabiles fa
ciebat. ¶ Item hoc̄ p̄m videt p̄ penam. Omes em̄ habē
tes culpam originalē equaliter puniunt. videlicet om
nimoda carentia visionis dei. si igit quantitas i ca
sponder quātitati culpe. videtur q̄ si est equalitas i ca
rentia visionis dei. q̄ sit equaltas in corruptione ori
ginalis. ¶ Item hoc̄ p̄m. pbatur per concupiscentiam
annexam originale em̄ peccatum ad oīe maluz reddit
p̄num p̄ concupiscentiā. Unde dum lex phibet concupiscē
tiam. phibere dicit omne malū. ergo originale peccatū
vnū quēq; corrūpit vniuersaliter. sed vniuersalē corru
ptionē nō p̄ingit repire fm magꝫ ⁊ minꝰ. imo i oīby in
qbꝫ reperitur. i termio reperit. g̃ videt q̄ originalis culpa ñ
potest eē maior in vna p̄sona q̄ in alia. ¶ Item si maꝰ
est originale in vno q̄ in alio. aut hoc est ex actu pen⁹
aut ex actu plis. Ex actu parentis eē nō potest. ſlā si/
cut probatū est supra. peccatū parentis in prolem non
transit. Ex actu vero prolis eē nō potest. sicut planum
est. g̃ videtur q̄ nullo mō originale in vno q̄ in alio re/
periatur intensius. ¶ Cz contra Anſ. de cōcep. vgi.
Sicut p̄pter naturā nascitur corrupta p̄sona. ita natu
ra p̄pter p̄sonā efficitur magis peccatrix. sed peccatū
originale peccatū in aliquo possit fieri maius ⁊ intēsꝰ.
Jrē hoc videt ratione. Nullū malū est in summo. quia
nihil est summe malū. sed originale peccatū malū est. er
go nō est in summo. sed quod est citra summū. ⁊ inten/
di potest ⁊ augeri. g̃ originale peccatū intēsibile est. igi
tur potest maius in vno q̄ in altero repiri. ¶ Item ori
ginale peccatum est ꝯcupiscentia. sed concupiscentia
potest intendi sicut ⁊ potest remitti. ⁊ aliquando inten
ditur. sicut patet p̄ experimentū. g̃ videt q̄ peccatū origi/
nale intendi valeat. vt sit maius in vno q̄ in alio. vel
etiā intensius in eodē fm status diuersos. ¶ Item se/
cūdas carnis est ratio quare aīa contrahit originale. sz
caro nō est infecta in summo. ⁊ quod non est infectū in
summo. dum transit p̄ viam infectionis potest magꝫ ⁊
magis inficī. Si igit caro nostra transit p̄ viā infectio
nis dum p̄pagatur. videt q̄ magis ⁊ magis inficit. ac
p̄ hoc quotidie originale peccatū augmentat. ¶ Item
oīs p̄teras quanto magis appropinquat sue cause est
intensior ⁊ fortior. ⁊ quāto magis elongat debilior. sed
corruptio originalis ab adaz p̄ducitur tanq̄ a fontali
p̄ncipio ⁊ radice. g̃ videt q̄ quāto aliquis est ade pri/
mior. q̄ tanto originalis culpa sit in eo intēsior. ¶ Jtez
vna aīa melioza habet naturalia q̄ alia. sicut in p̄eden
ti dis. habitū est. sed tanto corruptio peioz est. quāto ē
in melioꝛi natura. sicut Aug. dicit ⁊ expresse rō manife
stat. p̄pter dignitatez eius q̄ corrumpit. g̃ originalis
corruptio peioz est in vna aīa q̄ in altera. ⁊ si ꝟ. videt
q̄ culpa sit intēsior. ℟. dōm q̄ sicut si adā stetisset om/ 24
nes equaliter essent innocentes. ita nūc cum adam pec
cauit oēs facti sunt equalit peccatores. ⁊ ita culpa ori/
ginalis in oībus reperit equaliter. ita q̄ nō est maior i
vno q̄ in altero. nec etiā intendi habet in eodē subiecto
¶ Ad cuius intelligentiā notandū est. q̄ ista tria con/ 25
currunt ād originale peccatū. scilicet debite iusticie ca/
rentia ꝯcupiscentia. ⁊ carnis feditas. ⁊ p̄mū est ipi ori/
ginali essentiale. scđm vero materiale. ⁊ tertiū causale.
sicut supra explanatū fuit. Si igit originale deberet au

geri. ex aliquo istoꝝ oporteret illud intendere. cum aũt
ꝙ nullum horum intrẽdi habeat. in oĩbꝫ equaliter habet
repiri. Quantũ ad carentiã nãꝯ debite iusticie nõ po/
test intendi. ista enim carentia non potest esse maior in
vno ꝯ in alio nisi triplici de causa Aut quia sit obliga
tio fortior aut quia sit ibi maior priuatio aut quia mo/
dus priuandi sit derestabilior. Nullo istorum modo/
rum maior hꝫ esse carẽtia in homĩe vno ꝯ in alio. Non
est em̃ obligatio fortior. qr oẽs equaliter obligamur in
adã. Nec ꝑuatio maior. qr eodẽ dono scilicet originā/
lis iusticie oẽs ꝙ originalẽ culpã nudamur. Nec modꝰ
priuandi derestabilior. qr oẽs ꝑuati sunt ꝙ vnã inobedi
entiã ade. 7 sic originale rõne carẽtie debite iusticie non
26 recipit magis 7 minus. sed in oĩbꝫ equaliter est. Simi
liter nec ꝯtum ad ꝺcupiscẽtiã intendi habet. Si em̃ in/
tendit appetitus vel ꝺcupiscẽtia respectu alicuꝰ dete/
rioris. aut ex assuefactione. aut ex vinculi refrenantis
ꝓfractione. Primo mõ absq; dubio ꝺcupiscẽtia augeri
potest. sicut patet de ꝺcupiscẽtia carnis q̃ magis fer/
uet in colericis 7 sanguineis ꝯ in melãcolicis. sꝫ talis
intensio nihil facit ad culpã. Nõ em̃ est culpabilis. sed
naturalis vel penalis. Similiter 7 secũdo mõ ꝺcupi/
scentia intendi põt i eodẽ hoĩe sicut patet in eo q̃ assue/
factus est luxuriari 7 bona cibaria comedere. ꝙ magis
est ꝓnus 7 ardẽtius ꝺcupiscit ꝯ qui talia nõ gustauit.
sed hec intensio nõ facit ad originale pcm̃. sed potius
ad actuale. qr nõ dicit originale peccatũ ꝺcupiscẽtia q̃/
cunq; mõ. sꝫ solã ꝑut ab origine ꝺtracta est. Tertio mõ
nõ ꝑ intendi. sꝫ in oĩbꝫ habet equaliter repiri. ꝑ eo ꝙ il
lud retinaculũ originalis iusticie merito culpe ade in oĩ
bus est ꝺfractum. Et qm̃ ꝑm istũ tertiũ modũ attendit
ẽtas originalis ex parte ꝺcupiscẽtie. hinc ẽ ꝙ ꝯtum ad
27 ꝺcupiscẽtiã originalis culpa in oĩbus in quibꝫ est repit
equaliter. Similiter ꝯtum ad feditatẽ. que est in car/
ne nõ habet esse maius 7 minus originale. 7 hꝫ patet. nã
ꝙ aliqua ꝓuetas intendat requirit idoneitas ad inten
sionẽ tã ex parte susceptibil ꝯ ex parte ꝓpetaꝝ. q̃ intẽdit ꝯ eti
am ex parte agẽtis. 7 si aliqꝺ horꝝ ꝺfuerit. ꝓpetas illa ñ hꝫ
intẽdi. sic pz ꝺsiderãti. Oĩa aũt hec deficiũt in ꝓposito.
Defectus em̃ est ex parte susceptibilis. nã sicut speculum
nouũ inficit a muliere mẽstruata. sed postq̃ inuetera/
tum est. ex aliq̃ aspectu nõ recipit nouã infectionẽ. sic
humana natura in statu ꝑmordiali q̃si noua existẽs in/
ficiebatur a corruptione ꝑsone. postmodũ vero q̃si in/
ueterata. ex noua corruptõe nõ recipit nouã infectionẽ
Defectꝰ etiã est ex parte agẽtis. qr nullus est post ꝑmũ bo
minẽ cuiꝰ transgressio respiciat obligationẽ ꝑsone. hic
est ꝙ talis culpa nõ habet inficere carnẽ ꝓpagatã. Defe
ctus etiã est ex parte ꝓpetatis intensibilis. Illa em̃ quo
rum potẽtia est in termino nõ hõt recipe mai9 7 minus
sicut vult põs. Feditas aũt carnis ꝑm ꝙ est ꝓncipiũ cõ/
tractionis originalis ortũ habz ex carẽtia originalis iu
sticie. 7 qr carẽtia illa nuditas quedã est. 7 nudo nõ est
recipe magis nudũ. sicut originalis iusticie nuditas nõ
recipit magis vel minꝰ. sic nec carnis feditas. Et sic pz
ꝙ ex parte feditatis carnis originale nõ hꝫ intendi vel au
gmentari in eodẽ vel in diuersis. vel ex parte ꝺcupie. vel
carentia debite iusticie. sicut oĩsum est. nec sunt plura
ꝺcurrentia ad originale. manifestũ est igit ꝙ originale
28 pcm̃ in oĩbus in quibꝫ reperitur hꝫ eẽ equaliter. 7 ꝺcedẽ
de sunt rõnes hoc ostendẽtes. ¶ Ad illud q̃ qꝺ primo
obiicit de Anſ. ꝙ natura ꝑ ꝑsona efficit magꝭ peccatrix
ꝺm ꝙ natura accipit ꝺpliciter. Uno mõ dicit natu/
ra vis inſita rebus ex similibus similia ꝓcreans. Alio
modo dicitur natura ipsum commune. hꝫs duobꝫ mo
dis distinguitur natura contra personam. 7 cum dicit
natura corrũpit ꝑsonã. accipit natura ꝑ vi ꝓpagatiua
7 corruptio ꝑsone dicit illa q̃ respicit volũtatẽ rõnalẽ.
Cũ aũt dicit Anſ. ꝙ natura efficit ꝑsonã magis pec/
catrix. accipit naturã ꝑ cõmuni ꝓut consideratur in sup/
posito. 7 hoc patet ꝑ exemplũ suum quod dicit. Sicut
adã peccãte peccat hõ. sic adã magis peccãte magꝭ pec
cat hõ. 7 hꝫ mõ natura nõ hꝫ corrũpi solũ ꝑ peccatũ ori/
ginale. sꝫ etiã ꝑ peccatum actuale. et hꝫ igit nõ sequit ꝙ
originale habeat esse maius 7 intẽsius. ¶ Ad illud qꝺ 29
obiicit ꝙ nullũ malũ est in summo. ꝺm ꝙ est summum
simpliciter. 7 est summũ in genere. 7 ꝯuis nõ cõtingat
reperi summũ malũ simpliciter. est tã repire malũ sum/
mũ in ꝓprio genere. sicut videmꝰ aliquẽ ita ꝓuatũ visu
ꝙ nõ põt esse magis. sic 7 in ꝓposito põt intelligi ꝙ ori
ginale ꝓuat simpliciter iusticiã originalẽ. 7 tõ eius infe
ctio est in termino. Posset tñ dici ꝙ 7 si nõ esset ĩ sum/
mo. nõ tñ sequit ꝙ posset intendi. qr potest eẽ defectus
ex parte sui susceptibilis vel ex parte agẽtis. 7 vtrũꝯ hic ꝺ/
ficit sicut supra ostẽsum est. ¶ Ad illud qꝺ obiicit ꝙ cõ/ 39
cupiã ꝑt crescere. ꝺ. ꝙ vel ẽ itẽsiue. sꝫ ñ extẽsiue. illꝺ tñ
cremẽtũ nihil facit ad originale peccatũ. cũ nõ sit nisi vl
ex cõplexione. vel exassuefactione sicut ostẽsum est.
¶ Ad illud qꝺ obiicitur ꝙ feditas carnis potest eẽ ma 31
iꝰ. ꝺm ꝙ et si feditas carnis. ꝓut est corruptio pena
lis intendat 7 crescat. sic̃ patet in lepꝛosis 7 seminfluis
et alĩs fedis infirmitatibus oꝓressis. ꝓut tamen ipsa
est principium originalis. habet equaliter reperiri in
singulis. quia ab vno solo et ꝑmo fonte procedit ¶ Ad 32
illud vero quod obiicitur ꝙ ꝓpetas intensior est cum
approꝑinquat siue origini. ꝺm ꝙ illud verum est de ꝓpe
tate que quidem dicit naturam 7 positionem. 7 de illa
que habet continuari cum sua origine. sicut est in virtu
te mouente. 7 luminis effusione aliter non habet veri/
tatem sicut patet. nam candela inflammata ab alia. ita
bene inflammabit sicut inflammabat illa. vtrumꝯ em̃
deficit in ꝓposito. tum quia illa carnis feditas plꝰ di/
cit rationem priuationis ꝯ positionis. tum quia etiaꝫ
illius feditatis transfusio est ꝑ generationem. in qua
generatum primũ 7 secũdum habet eandem vim quam
habebat generans primũ. ¶ Ad illud quod obiicitur 33
ꝙ vna anima habet meliora naturalia ꝯ alia. ꝺ. ꝙ si
hoc verum sit 7 concedendũ. tamen quãtum ꝓtinet ad
puritatem innocentie omnes aĩme equales sunt. 7 qr
illius priuationem directe respicit originale. hinc ẽ ꝙ
licet alia naturalia sint excellentiora. non tamen ꝓpter
hoc intenditur corruptio originalis culpe. Quãdo em̃
dicitur ꝙ tanto peior est corruptio quanto melior ẽ na/
tura. hoc intelligitur ꝑm illud ꝑm quod natura per vi/
cium corrũpitur. aliter em̃ nõ habet veritatem. quia fre
quenter ille qui habet meliora naturalia non habet ita
grauia peccata sicut ille qui habet minus bona 7 in eo/
dem genere peccati.

¶ Questio II d

¶ Utrum sit ponere vnũ originale vel plura. Et ꝙ vnũ
solum videt ꝓmo auctate magistri in littera. c. Alio/
quin. vbi sic ait. Uno peccato nõ pluribꝫ paruuli obli/
gati sunt. ¶ Item hoc ipsum ostenditur rõne sumpta a
causa. quia peccatũ originale ꝺtrahit ꝓpter ade inobe/
dientiam. ergo si vna tm̃ culpa fuit eius inobedientia
videtur ꝙ in quocunq; reperitur sit vnicũ 7 nullo modo
plura. ¶ Item hoc ꝑm ostendit ratione sumpta a pe/

na. Originali eñ debeꝯ solum carentia visionis dei. et hec est vna pena. sed multis culpis multe debẽt respõdere pene. ꝙ ꝛc. ¶ Item hocꝑm ostendit in cõparatione ad sequelã. Originale eñ nõ solũmodo est ab origine. sed etiã origo est ꝛ principiũ omniũ malorũ. Si ꝙ qõ ꝑ supabundãtiã dicit vni soli ꝟuenit. ꝛ status est p reductionẽ ad vnũ. videt ꝙ originale peccatũ nõ sit nisi vnũ. solũ. ¶ Item hocꝑm videt in cõparatione ad subiectũ Originale eñ est in aĩa rõne ꝟiunctionis sue ad carnez si ergo vna est caro cui anima ꝟiungitur. ꝛ vnica vnione vnitur. ꝛ vnitas est in aĩa ꝑm ꝙ carni vt ꝑfectibili vnitur. videtur ergo ꝙ necessario peccatũ originale sit vnũ. ¶ Item hocꝑm ostendit per cõparationẽ ad oppositum. Originale eñ peccatũ est carentia debite iustitie. sed debita iustitia cuius originale peccatũ est priuatio in homie nõ erat nisi vna. quia in vno innocente vna est innocentia. ꝙ ꝛc. ¶ Sed cõtra hoc arguitur primo auctoritate supꝝ illud ps. Ecce in iniquitatibꝫ concepꝛus sum. glo. iniquitates sunt peccata originalia. et multe auctates sunt ad hoc in littera. ¶ Item hocꝑm videtur rõnibus sumptis per eandẽ viã ꝑ quã sumebãtur ad oppositum. Et primo rõne sumpta a causa. Originale peccatũ est in nobis ꝓpter peccatũ primoꝝ parentũ. ꝟz adam ꝛ eua plura cõmiserunt peccata. ꝙ videtur ꝙ plura sint in nobis originalia. qui qua ratione redundat in nos peccatũ viri. eadẽ ratione mulieris.

¶ Item hocꝑm videt rõne sumpta a pena. qz vni culpe vnica debet respondere pena. sed multa genera penalitatũ ad originale peccatũ consequit. vt fames. sitz mors. infirmitas. ꝛc. Et quattuoꝛ dicit Beda nobis ꝑ peccatum originale esse inflicta. scz infirmitatẽ. ignoratiam. concupiscentiam. ꝛ maliciam. videtur igit ꝙ ꝑm diuersa penalitatũ genera sit diuersitas originalium.

¶ Item hocꝑm videt ꝑ cõparationẽ ad capitalia subsequentia. Habitꝰ eñ diuersificãt ꝑ actus. ꝛ actꝰ per obiecta. si ꝙ originale peccatũ reddit hoĩez ꝓcliuũ ad. vij. peccata capitalia q sunt diuersoꝝ generꝫ. videt ꝙ in q̃liber hoĩe sit multitudo originaliũ. ¶ Itẽ hocꝑm ostẽditur ꝑ cõparationẽ ad subiectũ. qz oẽs vires aĩe inficiuntur ꝑ originale peccatũ. sed multiplicatis corruptibilibꝫ. multiplicant corruptiones. ꝛ in diuersis potentijs diuersi sũt habitꝰ. ꝙ ĩ vnoquoꝝ hoĩe necce ẽ ponere multiplex originale. ¶ Itẽ hocꝑm videt ꝑ cõparationẽ ad oppositũ. qz ꝑ originale peccatũ est ꝓuatio omniuz virtutũ cũ ꝑ ipm fiat incuruatio aĩe ad vicia oĩbꝫ ꝟirtutibus opposita. ꝙ si plures ꝟtingit in nobis reperiri virtutes. plures in nobis ꝟtingit reperiri culpas originales. Rñ. dõm. ꝙ sic vult magister Hug. Originale peccatũ dupliciter dicit. Uno mõ ꝺr originale peccatum qõ est origo omniũ peccatoꝝ. ꝛ sic peccatũ Adeꝺr originale peccatũ. ꝛ hmõ originale peccatũ nõ tm̃ est vnũ spẽ. verũetiã vnũ numero. Alio mõ dicit originale peccatũ qõ est in nobis ab origine. ꝛ a q̃ etiã cetera vicia sumunt in nobis originem. ꝛ hmõ queri nõ ꝺe vnitate originalis peccatĩ. ¶ Ad huius igit q̃stionis ꝺilucidationẽ intelligendũ est ꝙ cum querim̃ de vnitate alicuius. aut q̃rim̃ de vnitate ꝑm speciẽ ꝛ formã cõmunẽ. aut querim̃ de vnitate ꝑm numerꝫ ꝛ suppositũ. Si primo mõ loq̃mur de originali peccato. sic vnitatẽ hz ꝑm spẽm eo mõ ꝑm ꝙ peccatum ꝺr habere speciem. Unitas aũt ista in originali peccato venit ꝓncipaliter ex pte boni qõ ꝓuat. ꝛ ex pte pcĩ adeꝺ ꝑ qõ introducta est. hmõ est ex pte oppositi ꝛ ex pte ꝓncipij. Una enim est ꝑm spẽm originalis iustitia ꝛ innocẽtia. cuius ꝓuatio est originale peccatum. Una etiã fuit inobedientia rõne cuius totũ genꝰ humanũ est corruptũ. ꝛ iõ ꝑm spẽm originale peccatum est vnũ in nobis. Si aũt loq̃mur de vnitate originalis q̃tũ ad numerꝫ. sic dõm. ꝙ in vno hoĩe est vnicũ. Et rõ huius est. qz peccatum dupliciter numeratur. Aut ratione subiecti in q̃. sic in diuersis hoĩbꝫ diuersa sunt peccata. Aut rõne actꝰ ꝑ quẽ hõ culpabilis efficit. sic q̃ pluries luxuriat est plura hz petã. ¶ Neutro istoꝝ modoꝝ originale peccatum multiplicat. ꝟz remanet indiuisum. nec in vno hoĩe vna ẽ aĩa q ꝑ originale peccatum inficit. ¶ Itẽ vni homĩi vna est generatio in qua ꝛ ꝑ quã originale peccatum transfundit. ꝛ iõ originale peccatum in vno homĩe est vnũ solũ q̃tum ad vnitatẽ ꝑm spẽm. ꝛ q̃tum ad vnitatem ꝑm numerꝫ. Et ꝛcedende sunt rõnes q̃ hmõ ostendũt.

¶ Ad illud ergo ꝙ primo obijcit de glo. in ꝓrũ. Iniquitates dicit petã originalia. dõm ꝙ sicut dicẽ mgr ꝙ frequẽter in scriptura accipit plurale ꝑ singulari ꝛ econuerso. sicẽ mgr exemplificat in lra. Rõ aũt qre scriptura originale cũ sit vnũ pluraliter noiat. est ꝓpter multiplicitatem inclinationũ ad malũ q̃ ex originali petrõ nascunt. Ad illud qõ obijcit ꝙ originale peccatũ ortũ hz a petrõ primorum pentũ. dõm est ꝙ quẽadmodũ in generatione ꝑlis pater ꝛ mr̃ sunt quasi vnũ ꝓncipiũ cõpletiuũ ita ꝙ neuter eoꝝ ꝑ se sufficit ad ꝟtus q̃tum sit diuersa ꝑsone ꝛ distincte. sic ꝛ in originalis petri trãsfusiõe intelligẽdũ ẽ. ꝛ sic peccatum eue fuerũt diuersa. put tñ in originali petrõ inficiebat in vtroꝝ vis generatiua. vnũ peccatum originale. sed ple causabãt. ita ꝙ sicut ꝓncipaliter virtus generatiua residet penes viꝝ. ita etiã transfusio originalis ꝓncipaliter attribuit viro. ¶ Nihilominꝰ tñ vtriq̃ attribuitur suo modo. vnde friuola est illa q̃stio qua queritur vtrũ transfunderet originale si tm̃ vir vl tm̃ mulier peccasset. qz cũ ad generationẽ duo ꝟcurrant tanq̃ vnum ꝓncipiũ. nõ pateret deus ꝙ vir incorruptꝰ mulieri corrupte cõmisceret vel econuerso. Debet eñ siue in statu nature instituꝛe. siue in statu nature corrupte seruari ꝑ portio ꝛ ꝟformitas viri agẽtis ad mulierẽ suscipiẽtem cum in actu illo efficiant vna caro. ¶ Ad illud qõ obijcitur de multiplicitate penarum. dõm. ꝙ vni culpe rñdet vna pena ꝓncipalis. plures aũt possunt esse nõ ꝓncipales. Principalẽ aũt ꝺico penã eternã. nõ ꝓncipalẽ penam talem q̃ q̃dãmodo est ad bonuz ordinatiua. Uel ꝓncipalẽ voco illã q̃ primo ꝑ culpa infligit. nõ ꝓncipalẽ vero q̃ ad istã ꝟsequit. Originale aũt vna pena eterna punit videlicet carentia visionis dei. Unica etiã pena tpali ꝓncipaliter videliz mortalitate carnis. ꝟz ad mortalitatẽ multe cõsequunt penalitates. ¶ Ad illud qõ obijcit de multiplicitate inclinationũ. dõm. ꝙ sicut vna corda rupta qua multa colligant. sequit laxatio multorum. ꝛ tñ vna est ibi ꝓma corruptio ꝛ laxatio. sic intelligendũ est ꝛ in ꝙposito. qz iustitia innocentie ꝑ originale peccatũ ꝓuata. oẽs vires aĩe relaxant. vna tñ est corruptio loquẽdo eẽntialiter. plures aũt intelligẽdo cualiter. ¶ Ad illud qõ obijcit ꝙ est corruptio diuersaꝝ ꝟtutum. dõm ꝙ ver est. sed sicut gratia ponit esse in viribus aĩe. put tñ ꝟtinuant ad vnitatẽ sbe aĩe. ꝛ iõ vna est gra in oĩbꝫ viribꝫ. sic ꝛ originale peccatum est corruptio plurũ virtutũ. put tñ ille vires in vnitate sbe vni carni habẽt vniri. Et sic intelligẽdũ est illud verbũ qõ ab aliquibus ꝟsueuit dici. scz ꝙ originale inest aĩe ꝑm suã essentiam. hmõ eñ nõ est intelligendũ ꝙ ipam sbam aĩe originale ꝓpus respiciat q̃ potẽtias. ¶ Nã cõtrarij huius dicit Anꝋ. in li. de ꝟcep. virgi. ꝙ tã iustitia q̃ iniustitia primo est in voluntate. ꝛ loquit ibi expsse de petrõ originali. Et sic intelligendo ꝙ originale peccatum vt culpa est. sic

ꝑmo in voluntate. vt viciū. sit in pluribus potēcijs ad vnū subſtātiā ꝛinuatis. intelligit habere vnicū ſubiectum ſicut vnitas vna ponit eſſe in oīibꝫ mēbris eiusdem corꝑis. ſicut vult Aug. nō ſic aūt eſt de peccato actuali. Nam peccata actualia diuerſas potentias reſpiciunt. ꝑm q̄ ad diuerſos actus compantur. vnde et per diuerſos actus introducunt eſſe. ⁊ ꝓterea ꝑm diuerſitatem potentiaꝝ habēt differre. nō ſic eſt de originali peccato qđ contrahitur ex vnione anime ad carnem. ¶ Ad illud qđ vltimo obiicitur de compatiōe ad oppoſitū iam patet reſponſio. Nam originale peccatū primo ⁊ ꝑncipaliter virtutibus nō opponitur. ſed opponitur iuſticie originali de qua ſepe dictum eſt. ⁊ illā priuando per conſequens inclinat ad diuerſa vicia. ⁊ ſic inclinando cum omnibꝫ virtutibus habet repugnanti. vnde ratio illa nō cogit. quia non arguit per illud qđ opponitur directe. ſed ſolum per id quod opponit ex conſequenti.

QDnſequenter querit cōtum ad tertiū articulum de pena originali. Et circa hoc querunt duo. Primo querit vtrū decedētes etiā in ſolo originali puniāt pena ignis materialis. Scđo querit vtrū puniant pena interioris doloris. an ſolū carentia viſionis dei.

¶ Queſtio I e

¶ Vtrum paruuli decedentes in ſolo originali puniātur pena ignis materialis. Et q̄ ſic videtur Aug. de fide ad pe. Firmiſſime tene paruulos qui ſine ſacramento baptiſmatis de hoc ſeculo tranſeunt. eterni ignis ſupplicio ſempiterno puniendos. ¶ Item Aug. Quiſcis vita viuere incipit vt ante finiat vitam cōtum ab eius ſcilicet originalis obligatione ſoluatur. ſi vnius dei vel vni⁹ horę ſpacio anima vixit in corꝑe. neceſſe eſt eā cuz eodem corꝑe interminabilia gehenne ſupplicia ſuſtinere. Et hoc expreſſe colligitur q̄ originali nō tm̄ debetur carentia viſionis. ſed etiam pena ignis. ¶ Item b ipſum videtur ratione. Paruuli in hac vita multas ſuſtinent penalitates ⁊ afflictiones. aut ergo iuſte aut iniuſte. Non iniuſte hoc conſtat. quia omnis pena iuſta eſt. Si iuſte. ergo meretur hoc originalis culpa. ſi ergo culpa nō debet remanere impunita. ⁊ originale meretur penam ſenſus. videtur q̄ paruuli pena ſenſibili crucientur. ¶ Item illud eſt magis dignum puniri in quo magis reſidet cauſa peccati. per que enim quis peccat per illa debet torqueri. ſed traductio ⁊ cauſa originalis peccati maxime reſidet penes carnē. ergo videtur q̄ illa potiſſime debet puniri. ſi ergo anima merito illius culpe digna eſt dei viſione priuari. multo fortius caro digna eſt eternis ſupplicijs cruciari. ¶ Item paruulis reſtituuntur corꝑa dotata. habebūt igitur corꝑa impaſſibilia. ſed omne paſſibile neceſſe eſt aliquādo patiendi. vel ab extrinſeco. vel ab intrinſeco. maxime cum approximatur agenti actiuo. ergo videtur q̄ paruuloꝝ corꝑa aliquando patiantur ⁊ affligentur. ¶ Sed cōtra Aug⁹. in ench̄. Mitiſſima ſane eorum erit pena q̄ꝑter peccatum quod originaliter traxerunt nullū inſuper addiderunt. ſed ſi paruuli carerent viſione dei ⁊ punirentur igne materiali nō haberent mitiſſimā penam. Si igitur nemo dubitat eos viſione priuandos. videtur nullo modo eſſe ipſos corꝑali ſupplicio puniendos. ¶ Item magiſter in littera ca. alioquin. ꝓ originali peccato quod a parentibus paruuli traxerūt nulla alia materialis ignis vel conſcientie vermis penam ſenſuri ſunt niſi quod dei viſione carebunt imperpetuum. ¶ Item hoc ipſum videtur ratione. Iniuſtum eſt plus exigere in pena q̄ cōmiſſum eſt in culpa. ſi ergo paruulus nullo actu ſuo diuinū contempſit imperium. videtur q̄ nullum debetur ſibi eternale tormētum. ¶ Item acerbitas pene reſpondet quantitati delectationis. iuxta illud apocal⁹. Quantum glorificauit ſe in delicijs ꝛc. ſed anima que ꝓiuncta fuit corꝑi paruuli infirmanti ⁊ debili nullam delectationem mordicatiuam in corꝑe ſenſit. ergo videtur q̄ ſibi nō debeat acerbitas pene ſenſibilis. ¶ Item horribilius eſt continue ⁊ eternaliter in tormentis eſſe q̄ omnino nō eſſe. ſi ergo deus animā quam creauit ſine perpetratione alicuius peccati eternis ſupplicijs deputaret. nulluz videretur ſibi beneficiuz preſtare. nec miſericordia ſimul cū iuſticia curreret. q̄ ſi hoc eſt incōueniens dicere apud patrem miſericordiaꝝ. videtur ꝛc. ¶ Rō. ad predictoꝝ intelligentiam eſt notandum q̄ hic dupler eſt opinio. Quidam enim attendentes rigorem diuine iuſticie ac ſententie qua deus hominē ꝓ vno modico mortali in quo momentanee ⁊ quaſi nulla fuit delectatio hominē cruciat eternaliter. dicunt q̄ paruuli cremabūtur igne materiali longe minus q̄ illi qui peccauerunt peccato actuali. Et hoc dicunt ſenſiſſe Aug. cum dixit in ench̄. penam paruuloꝝ eſſe mitiſſimaz. Et in libro de fide ad pe. Paruuli cruciabūtur eterno ſupplicio. Mitiſſimā enim illam vocat penam nō abſolute. ſed reſpectu aliarum. Nec in hoc derogatur vt dicunt diuine miſericordie. cuius plus manifeſtetur iuſticie q̄ miſericordie ꝓ eo q̄ minus malum eſt in tali pena eſſe q̄ omnino non eſſe. cum nō ſit ibi tanta boni priuatio ſicut manifeſtat Aug⁹. in libro de libe. arbi. ⁊ hoc dicunt eſſe conueniens vt ſicut in originali peccato erat carentia debite iuſticie ⁊ concupiſcentia. ſic etiam in pena eſſet carētia viſionis dei ⁊ afflictio ignis eterna. Sz cū valde duz illud dicere videat q̄ de⁹ tā durez tā aſpere agat cū paruł ſic decedētibꝫ. q̄ oīno nō potuerūt vitare nec morte culpe. nec morē nature. ꝑſertim cū videam⁹ deū cū impiſſimis ⁊ ſceleratiſſimis pcōrbi mlt̄z miſericordiē agere. Jō eſt alia poſitio mitioꝝ q̄ magiſ ꝛcordat pietati fidei ⁊ iudicio rōnis. q̄ q: puuli decedētes cū originali carent iuſticia ⁊ ſpūſſcī gra q̄ ē pign⁹ hereditatiſ eterne. puant ineternū dei viſiōe. qꝛ ꝙ ī carne fuit feditas. iō ponēt in loco vili vt pote infernali. sz qz nō habuerūt ī ſe actuale delectationē peccī. nec in ſpū nec ī carne. iō non ſentiunt pene ignis acerbitatē. Hūc modū dicēdi magiſ approbāt mgri cōiter. ⁊ iō ipm ſuſtinēdo ꝓmo opinionē magiſtri ſiē pz in lra. rōes q̄ ad hāc ptē inducūt cōcedo. ¶ ¶ Ad illud q̄ ꝓmo obiicit in ꝛriū de ꝙbis aug. dōm. q̄ aug. in ꝙbis illis nō intēdit dicere q̄ puuli ſenſibiliter crucient. sz intēdit eoꝝ penā manifeſtare cōtum ad carētiā viſionis dei. ⁊ q̄ntū etiā ad vilitatē loci. Et b valde abūdāter exꝑmit pl⁹ dicēs ⁊ min⁹ volēs itelligi. Nec ſine cauſa loq̄tur ſic. h cū facit ad extirpādā illā hereſim q̄ dicebat puułs nulla pena puniri. Uñ ſicut in mortibus documētū ē q̄ q̄ vult ab vno extremoꝝ puenire ad mediū. q̄ſi debet declinare ad illud extremū ſicut docet pbus. Sic etiam beatus Auguſt. vt iſtam hereſim extirparet que dicebat paruulos ab oīi pena immunes vt ad medium reduceret videlicet ad penaz carentie viſionis. ſimpliciter aſſeruit eos cū alijs peccatoꝝbꝫ eternaliter damnari. Iſtum aūt ſuū intellectū explanauit i ench̄. vbi dixit penā eoꝝ eſſe mitiſſimam. ſicut dicit magiſter i lra. ¶ Ad illud qđ obiicitur q̄ paruuli multas penalitates ſuſtinent in hac vita. dōm. q̄ ⁊ ſi ꝛpaliter

puniri p peccato originali sit iustum. nō tm̄ sequitur q̄ eternaliter. Et rō huius est. q̄ pene tales nō tm̄ sunt punitiue. sed etiā promotiue. vnde deus nō tm̄ affligit inimicos suos. verūetiam amicos. sicut patet in Tho/bia ⁊ Job. ⁊ iō in afflictione tali. seueritati iusticie cō/iuncta est benignitas misericordie. q̄ duo elegāter repiri de/bent in oīm punitōe dei ⁊ remuneratōe. sic aūt nō con/tingeret in pena eterna repiri. hoc em̄ parū eēt de rigo/re iusticie. si aīas puuloꝝ ignis gehēnalis supplicio cru
45 ciaret. ¶ Ad illud q̄ obiicit q̄ in carne maxime resident causa peccati. dīm q̄ ⁊ si causa peccati q̄quo modo resi/deat in carne. hō est p modū cuiusdā habit⁹. nō p modū act⁹. tm̄ caro nō facit aīaz puuli ꝺcupiscētē sz ꝺcupiscibilē ⁊ ppter hō nec ipa nec aīa dz ī ipa. debz actuali cōbustiōe ignis torqueri. sed sicut aīa priuat visione dei. sic etiam caro puat stola sua. ⁊ in loco vili ⁊ tenebroso ponit. cū collocanda eēt in celo empyreo. si a talis feditatis cor/
46 ruptione fuisset sanata p baptismi efficaciā. ¶ Ad illō q̄ obiicit q̄ puuli nō habēt corpa dotata. sz pot⁹ pas/sibilia. dīm q̄ aliq̄d nō pati ab aliquo dupliciter ꝺtin/git. Aut ex virtute quā hz in se. aut ex ordine diuine iu/sticie. Dico igit q̄ q̄ corpa paruuloꝝ sunt passione ca/rentia. ⁊ hō nō est ppter virtutē resistēdi quā habeāt in se. sed pot⁹ ppter ordinē diuine iusticie. fm cui⁹ regulā ignis infernalis agere hz. cū sit instrumētū diuīe iusti/cie. Uñ sicut idē ignis magis cruciat maiorē peccatorē q̄ minorē. sic ⁊ in eodē igne patiunt corpa eoꝝ qui pec/cauerūt pctō actuali. puuloꝝ vero corpa si in ipis igni/bus infernalib⁹ volutētur passionē nō sentiūt. ⁊ tm̄ nō habēt impassibilitatis dotē. q̄ nō supant vim ignis p
47 hoc q̄ hnt a virtute ppria. Et si tu obiicias mihi q̄ de/bent pati passione veniēte ab intrinseco vtpote fame ⁊ siti. cū nō habeāt corpa impassibilia ⁊ imortalia. dīm q̄ sicut damnatoꝝ corpa cū sint passibiliat defectibilia tm̄ diuīa virtute sustētante ppetuant in vita vt ab igni/bus nō ꝺsumant. sic ⁊ puuloꝝ corpa eadē virtute diuīa ita ꝺtinuant. vt nō indigeant cibo nec potu. nec tm̄ ha/bēt illā firmitatē ⁊ soliditatē quā habebūt corpa gl̄iosa.

¶ Questio II f

¶ Utrum paruuli decedentes in solo originali puniā/tur aliquo dolore interiori. Et q̄ sic videt p illud Job. Chrīso. q̄ dicit q̄ excludi a bonis eternis. ⁊ alienū effi/ci ab hīs que ꝓparata sunt iustis tātū generat crucia/tum. tantū dolorē vt etiā si nulla extrinsec⁹ pena torq̄/ret. hec sola sufficeret. q̄ si puuli excludent sicut adulti. videt q̄ maxime cruciabunt interiori dolore ⁊ gemitu.

¶ Itē q̄cunq̄ aliq̄s desiderat ⁊ illo priuat. necessariū est illū tristari ⁊ dolere. sed oēs hoies naturaliter desi/derant beatitudinē. q̄ si aīe puuloꝝ eterna beatitudine ꝓuant. videt q̄ ex hō necessario tristent. ¶ Itē aīa puuli dū vnit carni ꝺtrahit ꝺcupiaz. cū q̄ separat a corpe rema/net in ea infectio illa ꝺtracta. ⁊ ipa pōt exire in actū. hō ꝺstat. q̄ pōt ꝺcupiscere. sz ꝺcupia sp est vel cū delectati/one vel cū pena. Cū delectatōe cū hz q̄ desiderat. cum pena. si nō hz. q̄ si aīe puuloꝝ delectatōib⁹ erunt ꝓuate. videt q̄ dolorib⁹ interi⁹ erūt afflicte. ¶ Itē puuli dece/dētes cū originali. ⁊ antiq̄ patres in limbo exītes. vtri q̄ ꝓuabant visione diuina. si q̄ amplior debebāt pena puniri puuli q̄ habebāt culpā q̄ patres q̄ nullam habe/bant culpā. videt q̄ ex ipa carētia visionis dei aliquaz tristiciā aīe puuloꝝ habeāt. ¶ Itez maior dolor est q̄ñ q̄s ꝓuat aliquo bono sine cā q̄ q̄ñ priuat ex cā aliqua. q̄ pari rōne maior dz esse dolor q̄ñ ꝓuat ex minori cā q̄ q̄ñ priuat ex maiori. si q̄ aīe puuloꝝ ex minori cā ꝓuant visione diuina q̄ aīe adultoꝝ. videt q̄ magis doleant interius. ¶ Itē aīe puuloꝝ p naturā hnt affectiones. affectiones necē est vel quietari vel p eas aiam affligi. inquietudo em̄ affectionū nō modica ē afflictio. sz affecti/ones puuloꝝ nō erunt quietate. alioquin iā essent in q̄/dam beatitudine. sol⁹ em̄ de⁹ est q̄ quietat desiderīū aīe ergo videt q̄ si aīa erit in affectionū varietate ⁊ inquie/tudine. q̄ erit ꝺtinue in dolore ⁊ afflictione. ¶ Sz cōtra mgr̄ in littera. nullā aliā penā sensuri sunt puuli ignis materialis vel ⁊sciētie vermis. nisi q̄ dei visione care/bunt in ppetuū. q̄ videt q̄ nō habeāt dolorē interimum. ¶ Itē originale inest aīe ex vnione ad carnē. q̄ si aliq̄ dolore dz aīa cruciari merito originalis peccati. illo po/tissime cruciari dz q̄ inest aīe fm carnē. si q̄ caro nō cre/mabit igne materiali. videt q̄ aīa nō cruciabit dolore spuali. ¶ Itez si puuli decedēres in originali dolebunt post hanc vitā. aut dolebūt de culpa. aut de dāno. Si de culpa dolebūt. q̄ erunt iusti. Si de damno dolebūt cū illud damnū ⁊ pena carētie visionis dei sit iusta. ⁊ q̄ doleat de iusto est iniust⁹. videt q̄ in aīab⁹ decedētibus cum originali nō tm̄ sit culpa originalis sed etiā actua/lis. ¶ Itē si puuli dolebūt de amissione illi⁹ summi bo/ni. cū ipi, virtutē patientie nō habeāt. ⁊ q̄ dolet de aliq̄ malo carēs virtute patiētie murmurat ꝺ punientē vel infligentē. q̄ videt q̄ aīe puuloꝝ murmurēt ꝺ deū iniq̄ ⁊ iniuste. q̄ videt q̄ post egressum a corpe aīe decedēn/tes in originali magis efficiant iniquę q̄ ante. q̄ est i/possibile. ¶ Itē si dolent aut credunt se habituros illō bonū aut certi sunt q̄ nunq̄ habebūt. Sī stat q̄ nō expe/ctant illud bonū habēdū. cū nō habeāt spem. si q̄ dolo/rem habēt de bono amisso cū certitudine nunq̄ habēdi videt q̄ habeant desperationē. sed desperatio est acer/bissima oīm penaꝝ infernaliū. q̄ paruuli punirent pe/na acerbissima. q̄ impiū est dicere. ¶ Itē si dolēt. aut dolent in summo. aut nō. Si in summo dolent. igitur acerbissime puniunt. Si nō dolent in summo. q̄ in pro/cessu tpis possunt magis ⁊ magis dolere. cū dolor ille ortū habeat ex interiori affectione. ergo in eadem dispo/sitione manēte culpa. videt q̄ in eis creseat pena. quę duo sunt incōpossibilia. Rō. ad predictoꝝ intelligen/tiam est notandū q̄ super hac questione nec expresse lo/quitur scriptura. nec expresse eā sancti determināt. Jo/doctores theologie hic opinātur contraria. Quidā em̄ voluerunt dicere q̄ puuli carebunt ⁊ cognitione ⁊ do/lore. Cognitione q̄dem carebunt exigente iusticia. do/lore carebunt exigente misericordia. Justicia nāq̄ exigit vt nō detur eis post hanc vitam donū aliquod cognitio/nis. quod in hac vita nō habuerunt. vnde sicut caru/erunt cognitione fidei ⁊ oīm genere cognitionis intelle/ctiue illi qui mortui sunt ante vsum rōnis. sic etiam ca/rebunt post hanc vitā. nec diuturnitate temporis ad/discent. sicut nec maiores qui nihil plus sciunt quādo moriuntur q̄ quando nascuntur. etiā si multo tempo/re vixerunt. Misericordia exigit vt nō habeant penaz actualis doloris. cum nō habuerūt maculā culpe actu/alis. ⁊ ideo iusto suo iudicio priuat eos deus omnīū co/gnitione que possent eis inferre dolorē. melius est em̄ talia ignorare q̄ scire. sicut peccatori proficuo ad peccatum melius est ignorare q̄ nosse ea que eum incli/nant ad peccatum. Sed quia difficile est intelligere q̄ anima separata nō habeat vsum rōnis. ⁊ nō cognoscat ea saltem quoꝝ cognitio est ei naturaliter inserta. cum ex parte corporis impedimentum nō habeat. Ideo alij aliter opinant q̄ anime paruulorum ⁊ habebūt cogniti/
48

tionem. ⁊ habebūt etiā dolorē. Scient eīm ꝓpter quid facte sunt. ⁊ scient se illo bono merito originalis culpe esse p̄uatos ⁊ ꝓterea dolorē habebunt. ⁊ affectiones doloris in eis alterna'bunt. attamē nō habebūt dolorez qui mereatur dici vermis. quia nō habebunt remorsuz ꝯtemptū. ⁊ p tanto dolor eoz erit multo minor q̄ dolor adultorum. Sed qm̄ plura vident inconuenientia se qui si ponat ipos dolere sicut in oponēdo mōstratum est. nō ꝓter hoc. q; dolor ille ē absq; patiētia ⁊ absq; spe ⁊ ita cū murmure ⁊ desperatione. Cū etiā q; dolor aie reddat in carnē. ⁊ si talis dolor ex deliberatione p̄ce/ dit. nō videt esse absq; actuali obligatione. ¶ Propter hec ⁊ hōs sitia est tertius modus dicēdi. videlicet q; aie puulor carebunt actuali dolore ⁊ afflictione nō tamen carebunt cognitione. Et illud potest satis rationabili/ ter intelligi per hunc modū. Decederes eīm in solo ori/ginali quasi medium tenent inter habētes gratiā ⁊ cul/ pam actualem. ⁊ quoniā status retributionis respon/ dere debet statui vite p̄sentis. in tali statu debent aie paruulorum poni vt quasi medio teneant inter beatos ⁊ eternis ignibus cruciatos. Quoniā igitur beati ca/ rent malo pene sensibilis. ⁊ cum hoc habēt dei visionē. Damnati econtrario sunt in tenebris ⁊ puniunt pena sensibili. Paruuli fm rectum ordinē diuine equitatis debēt cōmunicare in vno cū dānatis. ⁊ in alio cū beatis sed nō possunt cōmunicare cū beatis in habendo diui/ nam p̄sentiā. q; tunc in nullo cōmunicarēt cū damnatis nam p̄sentia eīm visionis dei nō stat cum pena sensibili. ideo cum beatis cōmunicant in hoc q; carent oīmi afflictiōe exteriori vel interiori. cuz dānatis vero in hoc q; puan/ tur visione dei ⁊ lucis corpalis. Paruuli igitur sic di/ uino iudicio iusto inter beatos ⁊ simpliciter miseros q si in medio ꝓstituti hoc nouerunt. vt tamē ex vna par/ te ꝯsideratio generet desolationē. ex altera ꝯsolationē ita eq lance diuino iudicio eorum cognitio ⁊ affectio li bratur. ⁊ in tali statu perpetuab. vt nec tristicia deiciat nec letitia reficiat. sed in hoc mirabilis ostēditur ordo diuine sapiētie que cuncta nouit suis locis disponere ⁊ ad sui gloriam ordinare. ¶ Hā sicut in beatis potissime manifestat misēdia. ⁊ in damnatis potissime claret iu/ sticia. sic in istis manifestat misēdia simul ⁊ iusticia. et ex hoc paret q; nō facit frustra deus aīas quas nouit de corpe añ susceptationē baptismaz egressuras. Oīa 49 eīm facit deus ad gloriā suā manifestādā. Un si tu que/ ras quid puuli faciant vtrum addiscant vel conferant

¶ Dist. xxxiiij. de peccato actuali fm eius causalitatem.

POst p̄dicta de peccato actuali ⁊c. ¶ Ista tota/ lis ps secundi libri in q̄ magister agit de lapsu bonis diuisa fuit in tres ptes. fm q; tripliciter ꝓcingit ꝯsiderare corruptionē peccati. duabz q̄ partī/ bus terminatis in quibz magister egit de peccato quo ꝑsona corrūpit naturam. ⁊ itez de peccato quo natu/ ra corrumpit ꝑsonā vtpote de originali. sequit hic ter/ tia pars in qua agit de peccato in quo ꝑsona corrum/ pit se. hoc est de peccato actuali. ⁊ durat vsq; ad finem libri. ¶ Diuiditur aūt hec pars in duas. In p̄ma deter/ minat de peccato siue de malo fm id q̄ est. Scō ve/ ro qualiter in voluntate habeat malum siue peccatum cōmitti. ⁊ di. xxxviij. Post p̄dicta de volūtate ⁊c. Pri/ ma ps habet duas In p̄ma determinat de peccato siue

vel aliquod aliud opus exerceant. breuiter ꝺ respōdeo q; diuine iusticie equitas ⁊ īmutabilitas in eodē statu q̄tum ad corp⁹ ⁊ quātū ad aiam. siue quo ad cognitiuā siue quo ad effectiuā ꝑpetualiter eos ꝯsolidat. vt nec p ficiant nec deficiant. nec letent nec tristent. sed semp sic vniformē maneāt vt sint materia laudādi diuinū iudi/ cium q̄ sic est equū ⁊ iustū. vt nullū bonū remaneat ir/ remuneratū. ⁊ nullū malū remaneat impunitū. ⁊ perfe/ ctissime teneat medium inter superfluū ⁊ diminutū. Scōm hanc igit positionē ꝯcedende sunt rōnes oīdentes q; puuli nō sentiunt spūalē dolorē. ¶ Ad illud vero q̄ 50 obijcitur in ⁊trariū de Job. Crisō. dōm q; intelligit de hōs q̄ excludunt merito actualis pcti. q; vermē ꝯscien/ tie ⁊ remorsum sunt habituri. ⁊ iō nō habet locū in par/ uulis. ¶ Ad illud q̄ obijcit q; tristicia necessario seq̄t 51 q̄ desiderū nō implet. dōm q; verē est q̄ nec implet in se. nec fit recōpensatio fm estimationē desiderantis Quando vero fm estimationem desiderantis aliqua recompensatio fit. non necesse est tristari. sicut multi qui vellent ee in paradiso. bñ ꝯsolant de statu vite p̄/ sentis. q; ꝓtenti sunt eis que habēt q̄uis modicū habe/ ant. ⁊ sic in puulis intelligēdū est ee. q; eis sufficiat sta/ tus suus. nec eleuāt oculos ad opes qs habere nō pos/ sunt. ¶ Ad illud q̄ obijcit q; aīa puuli ꝯcupiscētiā hz 52 dōm q; sicut hac vita nec ꝯcupiuit nec desiderauit ali q̄d q̄ nō debuerit. sic etiā nec in futura vita. sed ipi di/ uina snīa collocati erūt iter fugā ⁊ appetitū. ita q; neu/ trum eis dñabit. ⁊ iō nec habebunt actuale gaudiū. nec actuale suppliciū. vnū eīm reprimit p alterz. ¶ Ad illud 53 q̄ obijcit de sanctis patrib. dōm q; sancti patres spez ⁊ certitudinē habebāt de futura gloria habenda. ⁊ gra/ tiam etiā habebāt p quā dñm aliquo mō cognoscebant ⁊ ideo nō sequit q; equaliter punirent vt puuli p eo q; plus habebant ꝯsolatōis. ¶ Ad illud q̄ obijcit q; ma 54 ior dolor ē alicui cum p̄uat absq; causa. dōm q; puuli bene scient ex causa se esse p̄uatos. sed quia illam cām nō a se habuerunt. sed aliunde contraxerūt. ideo nec do/ lor nec remorsum habebunt. verbū aūt predictuz intel ligitur in punitione iniusta. ⁊ in qua punitus punien/ ti murmurat. sic aūt nō est in ꝓposito. ¶ Ad vltimū 55 dōm q; affectiones puulor stabiliuntur iudicio equita tis diuine. nō tamē totaliter quietantur sicut affectio/ nes bonorum in patria. Unde sicut differt immunitas a passione siue a sensu pene in puulis ⁊ beatis q; ī hīs est dos. in paruulis nō. sicut dictum est. sic intelligēdū est de quietatione ex parte affectionū anime.

malo fm eius causalitatē. Scō vero fm eius q̄ddita/ tem. ſ. dist. xxxv. Post hec videndū est quid sit pecca/ tum. Prima ps ꝓtinet p̄sentem distinctionē. Et diui/ ditur in duas. In p̄ma agit magister de malo quantuz ad cām originalē. In scā de malo q̄tum ad subiectum siue cām efficientē. ibi. Ostensa origine mali ⁊c. Prima ps habet tres ptes. In p̄ma aperit suā intentionē in ge/ nerali. In scā vero oīdit q; malū ortū habz a cā bona ibi. Causa ⁊ ortus ⁊c. In tertia vero q; est a voluntate libera. ibi. Mala aūt volūtas ⁊c. Similiter scā pars p̄ncipalis hz tres. In p̄ma oīdit q; malū est a bono. cō firmās hoc auctate Aug. Scō vero elicit quoddam corrclarū. scz q; in hōs ꝓtrarijs fallit regula dialetico/ rum. ibi. Idcoq; in hōs ꝓtrarijs ⁊c. In tertia vero ⁊ vl/ tima remouet quoddā dubiū. ibi. Ad hoc aūt q̄ dictū est ⁊c. Et sic supposito q; malus sit. duo manifestat ma/ gister de malo. ſ. a quo sit. ⁊ in quo.

DI. XXXIIII

a Mala aũt volũtas illa angeli vel hois. cã est etiã malorũ subsequẽtiũ. Sz ꝟ Augu. in lib. lxxxiij. q. dicẽ ꝙ nullo alio autore ꝑt hõ fieri deterior. ergo mala volũtas angeli vel hois nõ ꝑt malas volũtates i alijs causare. Itẽ si oẽ malũ dz ꝑputari ei q est cã pma. z mala volũtas angeli vel hois est cã oĩm malor. ꝯ oĩa mala sũt eis imputãda. ℟. dõ ꝙ ẽ cã vere efficiens z pducẽs. z est cã qdãmodo disponẽs z pducẽs. Cũ ꝯ dicit. Mala volũtas angeli vel hois est cã malor volũtatũ seqntiuz. õr ꝙ qndam dispositõz z inductionẽ. Diabolus eĩ inducit z disponit suggerẽdo. hõ vero corrũpẽdo naturã z malũ exemplũ pbẽdo. Luz dicẽ Aug. ꝙ nullo alio autore fit hõ deterior. ꝫ intelligit tãꝯ autore pncipali. Posset tñ dici ꝙ lra ista intelligit de mal' subsequntibꝫ ꝑmã malã volũtatẽ angeli z hois. ñ respectu diuersarũ ꝓsonarꝫ sz respectu eiusdem ita ꝙ ꝑma mala volũtas ei⁹. est cã oĩm malor. q ipe facit.

b Cã ẽ tã peccatorꝫ ꝯꝫ penarꝫ a Innuit mgr ꝙ volũtas hois ẽ cã tam pctõrꝫ ꝯꝫ

Aperit suam intẽtionẽ in generali q̃ de pctõ actuali aĩ aduertẽda sunt. a

Post predicta de pctõ actuali diligẽti indagine q̃dã ꝯsiderãda sunt. scz q̃ fuerit origo z cã ꝑmi peccati. Utrũ res bona an res mala. Postea i q̃ re sit peccatũ Deide q̃d sit pctm̃. z q̃t modis fiat. z de differẽtia ipor pctõrꝫ.

Oñdit ꝙ pctm̃ vl malũ ortũ hz a cã bona. b

Causa et origo ꝑmi pcti res bona extitit. qz añ ꝑmuz pctm̃ nõ erat aliq̃d mali vñ oriretur. Cũ eĩ originẽ z cãm habuerit aut ex bono aut ex malo habuit. Sz malũ añ nõ erat. ex bono g̃ ortũ est. Prius eĩ in angelo ortũ est pctm̃. z postea in hoie. Et q̃d erat angel⁹ nisi bona natura dei. Nõ ex deo ortũ est malũ quod fuit i angelo nõ ex alio ꝯꝫ ex angelo. ex bono g̃ ortũ est Cũ Aug. in rnsionibꝫ ꝓtra iulianũ hereticuz q̃ dixerat. Si ex natura pctm̃ ẽ. tũc mala est natura. ait. Quesovt si ꝑt. rũdeat Manifestũ est ex volũtate mala tãꝯ ex arbore mala. fieri oĩa opa mala tãꝯ fructꝫ malos. sz ipaz malã volũtatẽ vñ dicit ex ortã nisi ex bono. Si ei ex angelo. q̃d ẽ angel⁹ nisi bonũ op⁹ ꝺi si ex hoie q̃d erat ipe hõ nisi bonũ op⁹ ꝺi. Immo q̃d erãt ꝫ duo añ̃ꝯꝫ i eis oriret mala volũtas. nisi bonũ op⁹ dei. z bona z laudanda natura. Ergo ex bono ort malũ. nec fuit vñ oriri posset nisi ex bono. Dico g̃ qz volũtatẽ malã nullũ malũ ꝑcessit. sz ex bono originẽ habuit. hic apte dicit ꝑmã cãm z originẽ mali bonã fuisse naturã. Et nihilominus oñdit cui⁹ pcti fuerit cã scz male volũtatis.

Oñdit ꝙ pctm̃ seu malũ est a volũtate libera. ℞c

a Mala aũt volũtas illa angeli vel hois cã est etiã malorũ subsequẽtiũ. scz malorꝫ operꝫ et malarꝫ volũtatũ. Cũ Aug⁹. in encℏ. Nequaꝯ dubitare debemus rerꝫ bonarꝫ q̃ ad nos pertinẽt cãm nõ esse nisi bonitatem dei. Malarꝫ vero ab immutabili bono deficientẽ. boni mutabilis volũtatẽ. ꝑus angeli. postea hois. ℏ ꝑmũ est creature rõnalis malũ. i. ꝑma ꝓuatio boni. Ecce habes ꝑmã volũtatez boni mutabilis. i. angeli vel hominis deficiẽtẽ ab imutabili bono. i. a deo cãm eẽ malarꝫ reruz ad nos ꝑtinẽtiũ. qz⁹ cã est tam b peccatorꝫ ꝯꝫ penarꝫ quib⁹ ꝑmit humana natura. Prima g̃ origo cã peccati bonũ fuit. z scda malũ qđ ortum est ex bono.

Oñdit ꝙ pctm̃ seu malũ ẽ a bono ꝓfirmãs auctate Aug. d

Oñsa origine mali. supest videre in q̃ re sit malũ. i. an in re bona. an in re mala. Qui recte acuteꝫ sapit nõ nisi i bono malum eẽ intelligit. i. in natura bona. Malũ eĩ est corruptio vel ꝓuatio boni. vbi aũt bonũ non est. nõ pot eẽ corruptio vel ꝓuatio boni. Pctm̃ g̃ nõ ꝑt eẽ nisi i re bona. Sic eĩ morbis ac vulneribꝫ corrũpunt corpa. q̃. (vt ait Augu. in encℏ.) sunt ꝓuationes boni qđ dicit sanitas. ita z alꝯ q̃cunqꝫ sunt vicia naturaliũ sĩ ꝓuatões bonorꝫ. Quid est eĩ aliud qđ malum dicitur nisi ꝓuatio boni. Bonum eĩ minui malum est. q̃uis quantumcunqꝫ minuatur necesse ẽ vt aliquid remaneat. si adhuc natura est. Non eĩ cõsumi potest bonuz quod est natura. nisi z ipa consumatur. Cum vero corrumpitur. ideo malum ẽ ei⁹ corruptio. quia eam qualicunqꝫ ꝓuat bono. Naz si nullo bono ꝓuat. nõ nocet. Nocet autem. adimit ergo bonuz. q̃diu itaqꝫ natura corrumpitur. inest ei bonum quo ꝓiuet. Ac ꝑ ℏ nullũ ẽ qđ õr malũ. si nullum sit bonum. sed bonuz omnino c

penarꝫ. Lõtra qz pena ẽ passio inuolũtaria. sz qđ causat a volũtate ẽ volũtarium. g̃ pena non causat a volũtate. Itẽ si causat a volũtate. aut a bõa. aut a mala. Abona ñ. ℏ cõstat. qz nemo punit ꝑ bõa volũtate. Amala nõ. qz mala volũtas nõ ẽ cã iusti inqntũ hmõi sed oĩs pena iusta ẽ. g̃ nulla pena est causata a voluntate. ℞⁹. dõm q volũtas dupl'r ẽ cã õrandi⁹. vl ꝑ modũ mereri. vl ꝑ modũ efficiẽs. Cũ g̃ õr volũtas ẽ cã pene. ℏ nõ õr ꝑ modũ efficiẽs. sz ꝑ modũ õr ꝑ modũ meriti. volũtas vo causãdo culpã. afficiẽdo siue deficiendo meret penam. z ita õr ẽ cã pene. rũ z pctõrꝫ. licet aliter z aliter. Et ꝑ ℏ pater solutio obiectorꝫ.

c Bonũ oĩno malo carẽs. integrũ bonũ est. Hoc vr falsum qz integrũ bonũ ẽ illud cui nihil deest de bono. z ℏ ẽ bonũ in q̃ est oẽ bonũ. g̃ solus illo est integruz bonũ qđ ẽ summũ bonum. sz mlta creata sũr carentia oi malo. vt btũ angeli. z anime beate. ergo si veruz esset qđ dicit. multa ei⁹ sent summe bona. Propt ℏ ẽ q̃stio. vtrũ aliq̃d creatuz mereat

3 dici bonum integrum. R°. dom. q sic perfectum dici/
tur multipliciter. 7 quatu ad pfectione sufficiente. 7 qn
tum ad pfectione superabundantie. Sic etia 7 integru
bonu potest dici multiplicit 7 ctu ad integritate suffi
cientie. 7 sic di/
citur integrum
bonuz quod ca/
ret omni malo
culpe et pene.
Et quantuz ad
integritatem su
perabudantie. 7
sic dicitur inte/
grum bonum i
quo est ome bo/
num. Et primo
modo bonu no
dicitur esse sum
mum bonum sz
bonum purum
quia nihil habz
de malo admi/
xtum. Secudo
vero modo dici
tur esse summu
q ch bonum. 7 est in
solo deo per es/
sentiam. in crea
tura autem per
participatione
que bona dicit
in hoc q parti/
cipat summum
bonum ex cui9
participatione
habere dr bo
nu. Et si obici/
as q summu di
citur per imper
mixtionem cuz
contrario. ita bo/
num quod om/
nino est imper/
mixtum malo. e
summu bonum
dom q illud ve
rum e in bis co/
trarijs quorum
veruz est natu/
ra aliq. in bus
aut quoz vnuz
est natura 7 al/
teru puatio sic e
in bono 7 malo
luce 7 tenebra. n
hz veritate. Un
sic no dicit ma/
gis luminosum
quia minus ha/
beat de tenebra
sic n dicitur ma
gis bonu q mi/
nus habeat de
malo. sz que ad/
modu vna stel/
la dicitur maior altera. q magis accedit ad pfectionez
luminis. sic magis bonu dr qo magis accedit ad pfecti
onem bonitatz. nihilomin9 tn carens om malo no pt di
ci nisi sol9 de9. vt fiat vis in b q dico omno. vt careat oi
malo fm ac u. 7
fm potia 7 fm
aptitudine. siue
fm pma nature
possibilitatem.
d Tle bus qui
dicut bonu ma/
lu 7c. Innuit ex
positio Aug. q
id qo dictu e in
pphia intelligē/
da e de ipis reb9
hb9 hoies mali
sunt. n de hoib9
Cotra. b vr fal/
suz. q sic peccat
ille q adulteriu
e dc bonu. vel
homicidiuz. ita
peccat ille q ipi
um dc e iustuz
Un 7 mal9 dicit
ille q iustificat i
piu. p muneribz
g no tm de reb9
sz etia de hoib9
hz intelligi. R°.
dom. q cu dico
hoiez malu. 7 di
co hoiez. 7 dico
malicia. pt g ei
attribui bonitas
aut bonitas na
ture fm q ho.
aut bonitas n.o
ris roe malicie.
Primo qde mo
attribuere ei bo
nitate x tratis e
no detestatois
pphetice. Sedo
mo meret male/
dictione. sz b e
no q laudat ho
mine q ho sz q
laudat eu fm q
mal9. 7 b no est
aliud q lauda/
re malicia. Cuz
ei dc Aug. q
b n intelligit de
hoib9 sz de reb9
n negat dn pec/
catu sit i com en
dado hoiez ma
lu. sz vult dicere
q no est pecca/
tum si commen
detur natura. sz
si commendetur
malicia.

malo carens. integrum bonuz
est. Cum vero inest malu. vicia
tum vel viciosum bonu est. nec
malum vnq potest esse vllum.
vbi est nulluz bonu. Unde res
mira conficitur. vt quia omnis
natura in qntum natura est bo
num est. nihil aliud dici videt.
cum viciosa natura e mala na/
tura esse dicitur. nisi malu esse
qo bonu est. nec maluz esse nisi
qo bonu est. Hac contextione
euidenter insinuat malu no pos
se esse nisi in re bona. vbi etiam
licet absurdum videat manife
ste dicitur esse malu qo bonum
est. Exquo colligitur nihil alio
significari cu dicitur homo ma/
lus nisi bonum malu. Un aug.
in eode subdit. Quid est mal9
homo nisi mala natura. q ho/
mo natura est. Porro si homo
aliquod bonu est. quia natura
est. quid aliud est malus homo
nisi malu bonu. Tamen cu ista
duo discernim9. inuenim9 nec
ideo malu quia homo est. nec
ideo bonu quia iniquus est. sz
bonu quia homo. malum quia
iniquus. Omnis itaq natura
(etia si viciosa sit inquantum) na
tura est. bona est. inquantu vicio/
sa est mala est.

Elicit corrolariuz. q regula
dialeticorum de ptrarijs fallit
in his. s. bono 7 malo. e

Ideoq in his ptrarijs q mala
7 bona vocant. illa dialeticoru
regula deficit q dicunt. nulli rei
duo sil inesse ptraria. Null9 em
potus aut cib9 simul dulcis est
7 amar9. Nullu sil vbi albu ibi 7
nigru. 7 hoc in multis ac pene i
oibus repit ptrarijs. vt in vna
re simul ee no possint. Cu aute
bona 7 mala null9 ambigat esse
contraria. no solum simul esse
possunt. sed mala omnino sine
bonis 7 nisi in bonis ee no pnt.
Et hec duo contraria ita simul
sunt. vt si bonum no cet in quo
esset. prorsus nec malu esse po
tuisset. Quia no modo vbi co
sisteret. sed vnde oriretur corru
ptio no haberet. nisi ect qo cor/
rumperetur. quoniam nihil e
aliud corruptio q boni exter/
minatio. Ex bonis ergo mala
orta sunt. 7 nisi in bonis n sunt.
nec fuit prorsus vnde oriretur
vlla mali natura nisi ex angeli
7 hominis natura bona. vnde
primitus orta est voluntas ma
la. Ex his aperitur quod pmo
7 secundo supra inuestigandu
diximus. scilicet que fuerit ori/
go malit in qua re sit. Ex bona
enim re ortum. 7 in re bona co/
sistere premissis testimonijs co
probatur.

Remouet dubiuz ortum ex
verbis propheticis quibus di/
citur. Tle bis qui dicunt bonu
malum. f

Ad hoc autem quod dictuz
est malum esse quod bonum e.
quidam sic opponunt. Si bonu
malum esse dicimus. incidim9
in illam sententiam prophetic
cam vbi legitur. Tle bis qui di d
cunt bonum malum. 7 malum
bonum. Igitur si hanc maledi/
ctionem vitare volumus. nul/
latenus dicere debemus bonu
esse malum 7 econuerso. Hoc
autem August. in eodem li. de
terminat. dices id quod dictuz
est in prophetia intelligenduz
esse de ipsis rebus quibus ho/
mines mali sunt. non de homi/
nibus. Unde qui adulterium
dicit bonum. in eum cadit illa
prophetica detestatio. 7 in euz
qui dicit malum esse bonum. vt
bonum esse iniquum. Qui em
dicit hominem inquantum ho
mo est malum esse. 7 bonitatez
esse iniquitatem. opus dei cul/
pat quod est homo. 7 vitiu ho/
minis laudat quod est iniqtas

Epilogat ad alia tra/ sicurus.

Determia/ tio Aug.

Liber Secundus

HD intelligentiã huius ptis ſm duo q̃ magiſter determinat in littera · incidit hic queſtio circa duo principaliter · Primo querit a quo ſit malum tanq̃ ab originali principio · Scõo in quo ſit tanq̃ in ſubiecto · Circa primũ tria queruntur · Primo queritur vtrum malũ ſit a bono vel a malo · Scõo vtrũ ſit a bono vt efficiente vel deficiente · Tertio vtrum ſit ab intentione vel pr̃eter intentionem.

¶ Queſtio I a

¶ Vtrum malũ ſit a bono vt ab origine · Et q̃ ſic videt primo auctate Aug · de li · arbi · vbi ſic ait · Malum eſt pr̃eto incõmutabili bono · reb⁹ cõmutabilib⁹ adherere q̃ facim⁹ libero volũtatis arbitrio · Si g̃ li · ar · eſt bonum · cum peccatũ ſit a li · ar · peccatũ ſiue malũ eſt a bono · ¶ Itẽ hoc ip̃m videt exemplo · Eſto q̃ nihil eſſet niſi libera voluntas · ꝯſtat q̃ ipa amaret ſeipam · & poſſet ſe amare immo derate & vicioſe · ſed talis amor nõ eſt ſine malicia · g̃ tunc pet̃m fieret · & nõ niſi a bono · ergo ꝛc̃ · ¶ Item rõne · malũ eſt vituperabile in ſe · & vitupabilẽ reddit actorem · ſed nihil eſt vitupandũ in ſua actione · niſi aliquo mõ poſſit facere bene · vel niſi habeat aptitudinẽ naturalem ad hoc · oñe aũt tale eſt bonũ · g̃ nihil poteſt malũ facere niſi bonũ · ¶ Item nullus dicit̃ facere malũ niſi q̃ facit q̃ nõ debet · aut q̃ nõ facit q̃ debz g̃ malũ cũ ſuo actori ẽ indebitũ · eius oppoſitũ ẽ ꝯueniẽs & debitũ · ſed oñe illud cui malũ eſt indebitũ & oppoſitũ mali ꝯueniens eſt bonũ · g̃ oñe illud a quo ſit malũ neceſſe ẽ eſſe bonũ · ¶ Itẽ ſi malũ eſt ab aliquo · aut illud ẽ bonũ aut malũ · Si bonũ · habeo pp̃oſitũ · Si malũ aut illud eſt ab alio · aut a ſeipſo · Si ab alio · ſimiliter erit q̃rere de illo · g̃ ſi nõ eſt abire in infinitũ · ſtare eſt in aliq̃ malo q̃ ſit a ſeipo · ¶ Sed ꝯ · oñe q̃ eſt a ſeipo nullo alio indiget vt ſit · & oñe tale eſt ſibi ſufficiens · & oñe q̃ ſibi ſufficiẽs eſt · oño habet pfectionẽ & beatitudinẽ & ĩ ſe & a ſe · & oñe tale eſt pfectu bonũ · g̃ impoſſibile ẽ q̃ aliquid ſit malũ & nõ ſit ab alio · Reſtat igit̃ cũ ſit ſtare et nõ abire in infinitũ · q̃ malũ eſt a bono · ¶ Itẽ ſi malum eſt ab aliquo · aut illud a quo ẽ malũ culpe ⁊z vſum rõnis aut nõ · Si nõ habet vſuz rõnis · g̃ nullo mõ poteſt culpari nec dz · h̃ em̃ patet tã ſm legẽ naturalẽ · q̃ ſm legem ciuilẽ · q̃ ſm legẽ diuinã · hz g̃ neceſſariũ vſum rõnis ⁊z rõ & eius vſus magnũ bonũ eſt & nobile · neceſſe ẽ igit̃ malũ a bono eſſe · ſi ab aliquo eſt · ¶ Cõtra Math · vij · Nõ poteſt arbor bo · fruc · ma · fa · nec⁹ arbor ma · fruc · bo · fa · Ex hac auctoritate neceſſario arguit̃ q̃ bonũ non põt eſſe cã mali · g̃ ſi malũ eſt ab aliq̃ · neceſſe ẽ q̃ ſit a malo · ¶ Itẽ exp̃reſſi⁹ in glo · Nihil mediũ quin cauſa boni ſit bona · & mali mala · nõ eſt g̃ malũ a bono · ¶ Itẽ h̃ videtur p̃ maximã dialeticor q̃ eſt · Cui⁹cã bona · ip̃m bonum · ſi g̃ mali cã eſt bona · ip⁹ malũ eſt bonũ · ſi igit̃ hoc eſt falſum manifeſte · p⁹ ꝛc̃ · ¶ Itẽ hoc videt̃ p̃ ꝓpoſitionem ſatis pbabilẽ · Cõtrariorum ctrarie ſunt cauſe · ſi g̃ cã boni eſt bona · & nullo mõ malũ cauſat bonũ · g̃ videt̃ q̃ nullo mõ bonũ cauſet malũ · nec q̃ malã ſit a bono · ¶ Itẽ hoc ip̃m videt̃ p̃ ꝓpoſitione neceſſariã & pbatam Quicq̃d em̃ eſt cã cauſe · eſt cã cauſati · ſi g̃ oñe bonum cauſat̃ a ſummo bono · ſi malũ eſt ab aliq̃ bono · malũ ẽ a ſummo bono · g̃ ſummũ bonũ facit malũ · ⁊z nihil eſt p̃fecte bonũ q̃ facit malũ · ¶ Si igit̃ malũ eſt a ſummo bono · ſummũ bonũ nõ eſt ſummũ · & h̃ eſt ip̃oſſibile · ergo ꝛc̃ · ¶ Itẽ aut eſt ponere p̃mũ malũ · aut nõ · Si non eſt abire in infinitũ in malis · ſi g̃ h̃ eſt ip̃oſſibile · q̃ neceſſe eſt ſtare in ordine cauſar̃ · neceſſe eſt g̃ ponere p̃mum malũ · ⁊z p̃mũ bonũ nõ eſt ab alio · imo cã oĩm bonor eoipſo q̃ p̃mũ · g̃ pari rõne ſi eſt ponere p̃mũ malũ videt̃ q̃ illud nõ ſit ab alio ⁊z cauſa oĩm · Reſtat igit̃ q̃ malũ nõ ſit a bono · ¶ Rõ · ad p̃dictor euidentiã intelligendũ ẽ q̃ circa h̃ fuit & eſt hereſis impiiſſimi manichei Errauit em̃ in h̃ q̃ poſuit q̃ p̃ma cauſa malũ eſt malum nõ bonũ · vñ poſuit q̃ cũ homo poſſit bñ facere · poſſit etiã peccare · q̃ duplex eſt aĩa in hoie vno · Quaz vna eſt a deo bono · & ſemp cupit bona · Altera ⁊o a deo malo · & ſemp cupit mala · Et hic eſt q̃ in nobis eſt p̃ma pugna · & oĩa mala q̃ facim⁹ oriunt̃ a p̃ncipio malo ſicut bona a bono · Hanc hereſim peſſimã valde efficaciter improbat · Aug⁹ · in li · de duab⁹ aiab⁹ · Primo p̃ ipam peccati culpã · Scõo p̃ eius oppoſitũ ſcz penitẽtiã · Peccatum em̃ vt ibidẽ dicit eſt voluntas retinẽdi vel conſequẽdi q̃ iuſticia vetat · & vnde libez eſt abſtinere · Voluntas eſt animi motus cogente nullo ad aliq̃d nõ admittendũ vel adipiſcendũ · Has duas notificationes manifeſtat · & poſt ex ipis tanq̃ er manifeſtis p̃dictum errorem ipe deſtruit · immo oſtendit quomodo error ſe ipſum deſtruit · dũ ponit aĩam malam nõ poſſe bene facere · & tñ p̃ncipiũ peccati eẽ p̃ aĩã originẽ & naturã ponit q̃ peccãdo nõ peccet · & ſubiũgit ibidẽ · Quiſq̃s has duas diffinitões volũtatis atq̃ peccati veras eſſe ꝯcedit · tantã manicheor hereſim breuiſſimis & pauciſſimis · ſz plane inuictiſſimis minuſculis ſine cunctatione ꝯdemnat · Poſtremo in fine libi improbat q̃ oppoſitum peccati ſcz ipam penitẽtiã ſic arguens · Planũ eſt q̃ penitere de culpa bonũ & iuſtũ eſt · Planũ etiã q̃ eſt poſſibile boi · Nã ipi manichei hoc ſuadent · Certũ eſt etiã q̃ eius eſt penitere qui fecit malũ · g̃ idem ip̃m quod fuit p̃ncipiũ mali põt eſſe p̃ncipiũ boni · reſtat igit̃ cũ p̃ncipiũ boni ſit bonũ · q̃ ſi idem eſt p̃ncipiũ mali q̃ põt eẽ p̃ncipiũ boni · malũ eſſe a bono · Nec ẽ deductio Aug⁹ q̃uis nõ ſit ſeries verbor · Propter has igit̃ deductiones & ꝯſimiles q̃ in obꝯciẽdo adducte ſunt · reꝯcienda ẽ pcul hereſis prefata · q̃ nõ ſm̃ eſt ctra fidẽ · verũtiam ctra rectũ iudiciũ rõnis · Dõm eſt igit̃ ſicut fides ſana & magiſter in lra ſanctor auctatib⁹ manifeſtat · q̃ malũ a bono habet originẽ · ¶ Ad obiector aũt manifeſtat̃ 7. onem intelligendũ eſt · q̃ malũ culpe de q̃ hic eſt ſermo quod q̃dẽ ꝯſiſtit circa ronalẽ creaturam tripliciter põt circa ipam ꝯſiſtere & conſiderari · Aut q̃tum ad exteriorẽ effectũ · aut q̃tum ad interiorẽ · aut q̃tum ad habitum · Malũ em̃ ſiue peccatũ dicit̃ aliq̃n actus exterior · ali quãdo habitus interior · aliq̃n act⁹ interior · Vñ act⁹ ſuꝛrandi eſt malus · & volũtas furandi eſt mala · & habilitatio ſiue habitualis affectio ad furandũ eſt mala · ſm igitur q̃ malũ dicit̃ opus exterius · ſic nec eſt p̃mũ in genere entis · nec in genere mali · q̃m actus exterior⁹ a malicia voluntatis interioris · Scõm aũt q̃ malũ dicit̃ malus habitus · ſimiliter nec eſt p̃mũ in genere entis · nec in genere mali · nam malus habit⁹ a malo actu cauſat̃ · q̃ enim mala facim⁹ · mali ſumus · Scõm aũt q̃ malũ dicit̃ malus actus interior · ſic poteſt eſſe p̃mũ in genere mali · ⁊z nõ in genere entis · In genere mali poteſt eẽ p̃mũ · ſicut patet in p̃ma deordinatõe voluntatis luciferi ante q̃m nulla p̃ceſſerat malicia · nec ẽ poteſt eſſe p̃ncipium in genere entis · Actus em̃ oĩs a potẽtia p̃cedit & poſterior illa eſt · tanq̃ effectus ẽ poſterior cauſa · Et q̃ potentia illa bona eſt & de genere bonor · patet q̃ malum originẽ hz a bono · Et ꝯcedẽde ſunt rões hoc ondẽtes · & ¶ Ad illud vero quod obiicit̃ de auctate dñi in Math · & de glo · dum q̃ tam textus q̃ glo̅ſa intelligit̃ de malo

fm q̄ ꝺsiderat circa actū exteriorē. z ħ quidē manifestū
est per ipm ter. consequentē. ¶ Ad illud qđ obꝯit de
maxima illa. Cuⁱ causa bona. ⁊c. ꝺm q illa maxima
intelligenda est, per se siue fm se. vicz. si causat inq̄ntuz
bona. et est bona fm q causat. hoc nō est verum in pro
posito. quia z si ꝺcedatur q bonum sit p̄ncipium ma/
li. nō tamē ꝺceditur q sit p̄ncipium mali fm q bonum
Quō aūt debeat ipm dici origo siue p̄ncipiū patebit in
sequenti ꝓblemate. Ad illud qđ obꝯitur q ꝺrioꝝ con
trarie sunt cause. ꝺm q ista ꝓpositio habz veritatē fm
q intelligitur de ꝺrijs quoꝝ vtrūq̄ est aliqua natura.
z in causis agētibus naturaliter. z que sunt ad vnū effe
ctū determinate. aliter manifestū est eē falsum. ¶ Nā ideē
deus. ertaz fm manicheos fecit calidū z frigidū. z eadē
ratio z potentia fm pm̄ est causa oppositoꝝ. z ideo nō
habet locū in malis. q: malū nō dicit naturā aliquā fm
q malū. z q: est a voluntate fm q libera. que nō est de/
terminata ad altez ꝺtrariorꝝ. ¶ Ad illud qđ obꝯitur q
quicđ est causa cause ⁊c. ꝺm q ꝺ istam ꝓpositionem
peccat locus sophisticus fm accidēs. sic z ꝺ illam q ꝺ/
tectum z p̄dicatū. vtraq̄ em̄ ꝓpositio hz intelligi de p̄/
dicato z effectu q̄ ita ꝺuenit vni q nō est extraneū alte/
ri. ¶ Nō aūt sic est in ꝓposito. ¶ Naz z si bonū est causa ma
li. ħ nō est fm id qđ habet a summo bono. sed rōne defe
ctibilitatis quā habz de nihilo. ¶ Ad illud qđ vltimo
querit vtrum sit ponere p̄mū malū. pz rn̄sio. Dico enim
q est ponere malū añ qđ nō est aliud malū. sz ex ħ nō se
quit q sit p̄mū ens. imo est ibi ꝺsequēs. Arguit em̄ cuz
suplatiuo q̄ hz in se vim distributionis ab eo q est ī mi
nus. ad illud quod est in plus. Uñ sicut nō sequit. est p̄
de bono. q: bonū et ens ꝺuertūtur. q: ḡ est ponere p̄/
mum malū in genere mali. ideo nō est ponere p̄/
quia ꝺo nō est p̄mū in genere entis. ideo nō habet esse a
se sed aliunde. z ita a bono.

¶ Questio II b

¶ Utrum malū sit a bona causa. vtpote a voluntate vt
efficiente vel deficiente. Et q sic videt ꝑmo p Aug. in
ench. vbi sic ait. Nemo querat causam male voluntatis
nō em̄ hz causam efficientē sed deficientē. ¶ Item ħ vi/
detur p illud qđ dicit a ꝺyon. de diui. no. Malum est
p̄ter cām z naturā. sed ꝺstat q nō vult dicere q malum
nō sit ab aliq̄. vult ḡ dicere q nō est ab alio tanq̄ a vere
causante z efficiente. ḡ si aliquo mō est. restat q sit tāq̄
a deficiente. ¶ Item rōne videt. sicut se habet effectus ad
actū efficientē. ita defectus ad ipm deficere. sed verꝰ ef/
fectus nō potest educi ī eē nisi a causa vt efficiēte. ḡ nec
defectus nisi a deficiēte. sed malū est defectꝰ circa natu
ram sicut dicit Aug. ḡ ⁊c. ¶ Item oīe pfectū est a cā per
fecta. ḡ oīe deficiens a cā deficiente. sz malū opus ꝺ/
citur malū ꝓpter defectū alicuius debite circūstantie. ḡ
malū est a causa deficiēte. ¶ Item facere z deficere op
ponunt. similiter ꝺstruere z destruere opponunt. ḡ sic
construere est facere. ita destruere est deficere. sz in ma/
lum exire est aliquod bonū corrumpe. q: nō dicit malū
nisi qđ nocet vel admit aliquid de bono. igit in maluz
exire est deficere. ¶ Item ois efficacia est a p̄mo z summo
efficiente. sed malū nullo mō est a deo. ḡ nullo mō pce/
dit ab aliq̄ vt a p̄ncipio effectiuo. Cōtra ꝺyoni. de diui.
no. Alia est causa mali. sicut ignis calefieri. sed ignis ē
causa calefieri p modū efficientis. ḡ ⁊c. ¶ Item oīe illud
qđ ꝓt pōt esse q̄ sit hz cām efficiētē. sz malū ꝓt pōt eē
q̄ sit. ḡ ⁊c. Maioꝝ z minoꝝ manifeste sunt. ¶ Item respe/
ctu illius magis iudicat cā efficiēs respectu cuius ē mā
gis sufficiens. sz voluntas nostra magis sufficit ad ma/
lum q̄ ad bonū. ḡ magis debet dici cā efficiens mali q̄
boni. si ḡ bonū est a voluntate vt efficiente. malū ꝺsimili
ter erit. ¶ Item si voluntas est cā mali fm q deficiēs. aut
defectus ille est pena aut culpa. Si pena. ḡ pena antē
culpam. Si culpa. loq̄mur igit de p̄ma culpa. Aut igi
tur est a voluntate fm q deficiēs. aut nō. Si sic. ḡ añ p̄/
mam culpā est culpa. Si nō. ḡ si p̄mū malū nō est a vo/
luntate vt deficiente. videt q nullū malū. ¶ Item si ma/
lum p̄mū est a voluntate vt deficiēte. aut ḡ defectu natu
rali aut p̄ternaturali. Si defectu naturali. ḡ naturaliť
z sp est p̄ncipiū mali. cū semp habeat būc defectū in se.
Si defectu p̄ternaturali. aut est ꝺtractꝰ aut inflictꝰ. aut
voluntarie acq̄situs. nullo istoꝝ modoꝝ pōt poni in vo
luntate luciferi z hoīs p̄mi. ḡ ⁊c. ¶ Item si malū est a vo/
luntate deficiēte. ħ est aut inq̄ntū deficit a summo bo/
no. aut inq̄ntū deficit a bona qđ ꝺz habere. Si inq̄ntū
deficit a summo bono. ḡ cum talis defectꝰ est in oīi crē
atura. in oīi reperitur pcm̄. Si inq̄ntuz deficit a bono
qđ debet habere. sz nullus in tali bono deficit nisi p̄ue
merito alicuⁱ culpe. ḡ nullo mō p̄ma culpa a voluntā/
te deficiente esse potest. Est igit q̄stio q̄ est ratio siue di/
spositio circa voluntatē rōne cuⁱ sit causa prima z ime/
diata ipius mali. Nō em̄ videt eē cā q: est ens. nā ħ cō/
uenit oīi enti. Nec q: de nihilo. q: hoc ꝺuenit tā volū
tati bone q̄ male. Nec etiā q: volēs. p eandē rationem
Nec q: volēs malū. q̄m velle malū est p̄mū pcm̄. z vel
le malū est p̄mū malū. Si ḡ idem nō est ratio sui vel cā.
volūtas nō dicet causa mali. q: volēs malū. ¶ Rn̄. dō. 13
q absq̄ dubio malū siue peccatū est a voluntate vt de/
ficiente sicut expresse dicit Aug. z ꝺcordat. Dyonisius
¶ Ad cuius intelligentiā notandū est q cū aliqs effe/
ctus dicit eē a causa aliqua sub dispositione vel ꝺditio
ne supadiecta. ħ pōt intelligi tripliciter. Aut ita q illa
dispositio dic aliqd pambulū ad illū effectū. aut q: dic
aliqd anneruz. aut q: dicit eundē effectū vt informās z
denoians suū p̄ncipiū effectiuū. Primo mō lumē dicit
esse a sole lucēte. lucere em̄ est actꝰ pambulus ad illumiā
re. Secūdo mō dicit lumē eē a sole calefaciēte. calor enī
p comitat lumē. Tertio mō dicit lumē esse a sole illumi
nante. cū em̄ dico solē illuminare z lumē esse a sole. idez
influxus dicit. aliter tū z aliter importat fm diuersam
compationē. Per hunc modū intelligēdū est in ꝓposi/
to. q cū dicit malū est a voluntate deficiēte. hoc pōt in/ 14
telligi tripliciter. Propter qđ notandū q triplex defe/
ctus reperitur circa volūtatē. vnꝰ quidē naturalis. alius
culpabilis. z tertiꝰ penalis. Naturalē defectum voco
ipam defectibilitatē q̄ est a voluntate hocipo q ex nihilo
Defectū culpabilē voco ipm peccatū. Defectū penalez
illud damnū siue nocumentū siue lesionē q̄ cōsequitur
ad illud. De q̄libet horꝝ defectuū p̄dictus sermo verita
tem habet. Nā malū culpe est a voluntate deficiēte defe
ctu naturali. ita q ille defectus pambulꝰ est ad culpam.
nūq̄ em̄ voluntas posset in volēdo bonum deficere. nisi
vanitatē z defectibilitatē in se haberet. Similiter ma/
lū est a voluntate deficiēte defectu penali. ita q ille defe/
ctus est culpe annexus. nūq̄ em̄ est dedecꝰ peccati. sine
decore iusticie. Uerū est etiā q malū culpe est a voluntā/
te deficiēte defectu culpabili. nō tm̄ alia culpa. sz eadem
diuersimode compata. eadē em̄ est culpa q̄ deformatur
voluntas z eiⁿ interior actio. Uñ sic ꝺcedit malum esse a
voluntate deficiēte. sicut actꝰ a substātia agēte. Cū igit
triplex sit defectꝰ circa volūtatē. rōne cuⁱ malū dici p̄t

a voluntate deficiente. quoꝝ vn⁹ sc̄z naturalis est p̄ambulus ad defectū culpe. alter⁹ vo id ē penalis est ꝯsequens t annex⁹. defect⁹ penalis inseparabiliter ꝯsequit defectū culpabilē. ipossibile em̄ est eē dedec⁹ peccati sicut dicit Aug. sine decore vindicte. Defectus aūt culpabilis nō sequit necessario nec inseparabiliter ad naturalē defectuz Un̄ nō necessario sequit si alicubi sit defect⁹ naturalis q̄ ibi sit culpa. volūtas em̄ nō hoc ipo peccat q̄ ex nihilo. sz hoc ipo q̄ volūtas est potēs seruare rectitudinem iustitie. hoc ipo vero q̄ volūtas ē ex nihilo. potens est quātū est de se illā deserere. t ita defect⁹ ille circa volū/
15 tatē reddit eā ad peccandū possibilē. Si aūt ru q̄ras q̄d faciat ipam voluntatē exire in peccatum. t q̄ sit dispositio ipius imediata respectu culpe. Dōm. q̄ nulla superaddit dispositio. sz ipa volūtas q̄ est dña sui actus t libera. pōt scip̄am ꝯuertere ad illud ad qđ vult t sic vult t si indebite se ꝯuertat tūc peccat. nulla supinducta noua dispositione a pte volūtatis q̄ sit p̄ambula ad ipam culpam. Un̄ sicut ille qui stat rect⁹. posset statum si vel/ler sine noua dispositione aduenīte dimittere se cade/re. sic volūtas recta ꝯsistens t in ordine ad vltimū finē pōt illū exire. t exitus ille peccatū est. Ex dictis igit̄ pz qualiter malū est a volūtate deficiente. t ex his manife
16 sta ē responsio ad oīa q̄ in cōtrariū obiecta sunt. ¶ Ad illud qđ obȝcit̄ p̄mo q̄ aīa est causa mali sicut ignis calefieri. Dōm. q̄ nō est similitudo q̄ntū ad modū causandi sp̄ialē sed generalē. In generali em̄ mō causandi ē ꝯuenientia. q; vtrūq; se hz in rōne cause efficīētis. sed ī sp̄iali est differētia. q; ignis est cā p modum nature t necessitatis. aīa vero p modū libertatis. Ille p modum positionis t vere efficientis. ista p modū ꝓuationis et
17 deficientis. ¶ Ad illud qđ obȝcit̄ q̄ malū pōt ꝑus esse q̄z sit t̄c. Dōm. q̄ malū eo mō quo hz eē. eo mō hz t fieri. t q̄m malū ꝓuatio est t defect⁹. sicut patebit inferi⁹. hic est q̄ sicut malū esse nō est aliq̄d vere esse. sic nec malum
18 effici ē vere ab aliquo fieri vt efficiente. ¶ Ad illud qđ obȝcit̄ q̄ aīa magis pōt in malū. Dōm. q̄ sufficiētia in deficiendo nō est sufficiētia simpliciter. sz ſm qđ sufficientia. t simplic̄ insufficiētia. t ideo ex tali sufficiētia ī/ferre verā efficaciā ē palogism⁹ ſm q̄d t simplic̄. Prima em̄ ꝓpositio intelligit̄ de sufficiētia simpliciter sicut
19 patet inspicienti. ¶ Ad illud qđ querit̄ vtrū ille defectus sit culpa vel pena. t vtrū sit naturalis vel ꝑterna/turalis. t ite; respectu cui⁹. iam patz rn̄sio. Omnib⁹ em̄ his modis vt dictū est pōt accipi. Prout aūt accipit̄ p defectu naturali q̄ inest creature. t ex hoc q̄ de nihilo. nō notat̄ ibi ꝯditio defect⁹ tanḡ cā ꝓxima t imediata ipius peccati vt ꝑus dictū est. put aūt accipit̄ p culpa. nō notat̄ q̄ añcedat. sz q̄ volūtatē denoīet. Nunḡ em̄ est deformis act⁹ a volūtate q̄n volūtas deformet. Pro ut accipit̄ p pena. nō notat̄ p̄cedere sz cōcomitari. Et p hoc illa tria parent t alia q̄ querunt ꝯsequēter.

¶ Questio IIII c

¶ Utrum malū sit a bono ſm intētionē vel p̄ter. Et q̄ p̄ter intentionē videt̄ p̄mo p Dyoni. in. iiij. de diuino. Malū est p̄ter intētionē. naturā t cām. si p̄ter intē/tionē. habeo ꝓpositū. Itē Dyoni. Nemo opat̄ ad malū aspiciens. sz qui opat̄ aliq̄d p intentionē ad illud aspicit qđ intendit. Nā intentio est q̄dā mētis intuit⁹. si q̄ nullus opans ad malū aspicit. videt̄ q̄ null⁹ malū intēdit. Itē malū dicit deordinationē ad finē. sz intētio dic̄ volūtatē ad finē directā. q̄ malū nō cadit sub intētiōe. q̄ t̄c. ¶ Itē oīe malū qđ est in natura ē p̄ter intentionez nature. q̄ pari rōne oīe malū qđ est in moribꝫ est p̄ter i/
tentionē volūtatis rōnalis. ¶ Itē bonū et finis idem sz intētio est respectu finis. q̄ respectu boni. q̄ nō videt̄ q̄ sit respectu mali. q̄ nullo mō malū ab opante p volūtatē intendit̄. redit q̄ idē qđ ꝑus. ¶ Sz ꝯtra. voluntas rōnalis ē agens p intentionē t deliberationē. q̄ si oīe malū culpe actualis est volūtariū. oīe est p intētionez factū. Itē null⁹ peccat nisi hn̄s vsum rōnis. t ois talis est opans p intētionē. q̄ peccatū vt peccatū est hz esse p intētionē. Itē qđ fit ab agente volūtario p̄ter intētiōez fit a casu t fortuna. sed malum culpe nō est a casu t fortuna. ergo nō est ab agente p̄ter intentionem. Item nullus iudicat mal⁹ a facto sz ab intētione. hoc em̄ est q̄ nomē imponit opi. sz ab eo res ꝓpter p̄ncipalē p̄cedit a q̄ recipit cōplemētū t denoīationē. q̄ t̄c. Itē q̄ peccat ex malicia. peccat ex certa sciētia. t null⁹ agens aliq̄d ex certa sciētia. t malicia agit illud p̄ter intētionē. q̄ si contingit sic malū facere vtpote cū peccat̄ in sp̄iritū. vi/det̄ t̄c. ¶ Rō. Dōm. q̄ de malo est loq̄ dupliciter. aut de eo qđ est malū. aut de malo sub rōne mali. Cū q̄ queritur vtrū fiat p intētionē vel p̄ter. Dōm. q̄ si intētio cōperatur ad id qđ est malū. sic bn̄ ꝯingit malū intēdere. t tanḡ finē. t tāḡ id qđ est ad finē. sicut aliq̄s intēdit finaliter luxuriari. vel vane gloriari tāḡ id qđ est ad finē. sicut facere furtū intēdit vt inde possit viuere voluptuose. et intēdit mētiri vt possit falso laudari. Si vo intētio cōperatur ad malū sub rōne mali. pōt ee dupliciter. aut ita q̄ intēdat b facere tāḡ malū simplr̄ t malū sibi. t b modo null⁹ intēdit. q; nihil appetit a volūtate nisi sub rōne boni simpliciter vel boni sibi. Aut ita q̄ intendat b tanḡ malū simplr̄. verūtn̄ bonū sibi. t sic malū pōt fieri p intētionē. t fit aliq̄n̄ licet nō ab oībus. sz a maliciosis. q̄/dam. q̄ bn̄t malicīā ꝯiunctā inseparabiliter. t q̄ intēdit aliq̄d. q̄ ꝯsequēs iudicat intēdere qđ est illi vnitū inseparabiliter. hinc ē q̄ malū iudicat t punit̄ vt factū p intētionē. Ex his patet rn̄sio ad q̄stionē. Ad quā rn̄dendū est nō simplr̄ sz distinguēdo. Patet etiā rn̄sio ad rōnes ad vtrāḡ ptē adductas. Nā p̄me rōnes p̄cedūt de intētē t de malo sub rōne mali. Nā intētio q̄cq̄d p̄ncipaliter 21
ꝯsiderat induit ipm̄ sub rōne boni vt appetibilis. Illa tn̄ rō de simili in natura nō valet. q; natura ē agens determinatū. vn̄ sp intēdit qđ melius ē. opat̄ aūt ſm leges sibi inditas a deo. Un̄ si q̄d fit ibi malū b est p̄ter intētionē. nō sic aūt est de volūtate deliberatiua. ipa em̄ nō sp̄ desiderat qđ melius est. ¶ Ad rōes ad oppositū pz rn̄sio 22
loquunt̄ em̄ de malo ſm id qđ ē. t sic bn̄ intēdit ab agente volūtatē. vel in q̄ntū ꝯsiderat vt hn̄s intētionē bonī simplr̄. vel boni vt nūc. siue boni ipi faciēti. sicut ē in illis q̄ letant̄ cū malefecerit. Et sic p̄cedūt oēs ille rōes

Quonsequēter q̄rit̄ de scdo p̄ncipali sc̄z de malo i cōparatione ad illud in q̄ est. Et circa b querunt tria. Primū est vtrū ꝯtingat reperire malū sequestratū ab oīi bono. Scōm est vtrū malū habeat esse in bono sibi opposito. Tertio q̄rit̄ vtrū malū sit in eo in q̄ est tanḡ alicui habit⁹ vel pura ꝓuatio.

¶ Questio I d

¶ Utrū aliq̄d malū sit ab oīi bono seq̄stratū. t b est q̄rere vtrū aliq̄d sit ita malū q̄ nihil habeat de bono. sed sit malū in summo. Et q̄ sic videt̄. In his q̄ p se dicunt sicut simplr̄ ad simplicit̄. t magis ad magis. t maxime ad maxie p ꝯsiderationē pbi. sz b est vera p se. bono opponit̄ malū. q̄ magis bono magis malū. t maxime bono maxime malū. si q̄ ꝯingit reperire sūme bonū. q̄ t nō

me malū. ¶ Nā si vnū oppositoꝝ ponit in natura. p̄ ꝺns ponit ꝛ reliquū. Itē magis ꝛ minꝰ dicit p accessum ad terminū. ḡ vbi est repire magis ꝛ minus. ꝺtingit repire summū. sz in malo ꝺtingit repire magis ꝛ minꝰ. ḡ ꝛc ¶ Itē aut est statꝰ in malis aut nō. ꝺstat q necesse ē stare circa summū. ḡ necesse est ponere summe malū. sed h̄ est qđ nihil habet de bono. ḡ ꝛc. Itē oīe p accidēs reducit ad p se. ergo si est ponere malū p accidēs. est ponere malū p se. sz illud p se ineſt alicui qđ hz ortū ex p̄ncipijs illiꝰ. si ḡ aliq̄d est malū p se. videt q ei⁹ p̄ncipia sunt mala. ꝛ si p̄incipia eius sunt mala. totum est malum. ꝛ si totum est malum. nihil est ibi de bono. ergo a primo si est ponere malum per accidens. est ponere aliq̄d qđ sit simpliciter ꝛ totaliter malū. ꝺstat autē q p̄mū est ponere. ḡ ꝛ alterꝝ. Itē oīe dictū p ptic̄ipatiōez reducibile est ad dictū p eēntiā. cū ḡ dicit aliq̄d eē malū aut dicit p ptic̄ipationē. aut p eēntiā. sz bonū p eēntiaz est summe bonū. ita q nihil hz de malo. ḡ similiter erit aliq̄d ita malū q nihil habebit de bono. Si dicit p ptic̄ipationē. ꝛ oīe tale reducit ad dictuz p eēntiā. ḡ redit necessario q aliq̄d sit malū eēntialiter. ꝛ ita idē qđ p̄⁹. Itē in q̄libet genere ē repire vnū p̄mū quo mēsurāt oīa q sunt illi⁹ generis. Hoc planū est ꝛ patet p ꝓbm q̄ hāc ponit in. x. p̄me ꝓbie. Hoc etiā patet inducēdo. ḡ in genere maloꝝ est repire aliq̄d vnū qđ sit mēsura oīm maloꝝ. sz illud nō pōt esse nisi summū inter oīa mala. ḡ ꝛc. Cōtra. si est ponere summū malū qđ nihil habeat de bono. ꝛ esse aliq̄d bonū est. tunc est ponere summe malum esse. ꝛ tñ nō habere eē. sz hec sunt duo impossibilia. ḡ ꝛc. Itē ois potēcia vt dicit pbs est de genere bonoꝝ. ergo si aliq̄d est summe malū. illud oīno nihil pōt. sz summū in oīm genere plus pōt q̄ illud qđ est citra summū. ḡ illud qđ nō est summe malum aliq̄d pōt. illud qđ est summe malū multa pōt. ḡ eo ipso q est summū multa p̄t ꝛ nihil pōt. sz hec duo sunt incōpossibilia. ḡ ꝛc. Itez oīs sciētia est de genere bonoꝝ. nō tm̄ sciētia boni. verū etiā sciētia mali. Scire em̄ malū bonū est. si ḡ aliq̄d est summe malū. caret noticia boni ꝛ mali. ḡ nec scit facere aliqđ malū nec ledere. sed hoc ipso q malū est scit ledere bonū. ḡ hoc ipso q summe malū scit ꝛ nescit bona ꝛ mala sz ista sunt incōpossibia. ḡ ꝛc. Itez si aliq̄d est summe malū. est malū p eēntiā ꝛ necessario. sz si malū est p eēntiā ꝛ naturā. naturale est ei facere malū. sz vnūqđq̄ dū facit qđ est sibi naturale bñ facit. ꝛ qđ bñ facit ē bonus ḡ si aliq̄d est summe malū. ip̄m est bonū. ꝛ dū male facit bene facit. sed h̄ est impossibile. ḡ ꝛc. Itē si aliq̄d est summe malū. illud est vilissimū. q̄nto em̄ aliq̄d magis malū est. tanto vilior est. ꝛ si vilissimū inter mala. ḡ inter illa ē infimū. ꝛ qđ est infimū inter mala nō est summū caput maloꝝ. ḡ qđ est summe malū nō est summe malū. Si dicas q nō sequit est vilissimū. ḡ nō est summe malū. q: h̄ est ee summe malū. qđ infimū est respectu bonoꝝ. Obūcitur. q: si aliq̄d ponit summe malū. nō debet poni sup alia sz infra ꝼm rectū ordinē. ḡ nō est de⁹ tenebraꝝ sz seruus. qđ est extra errorē istū. ¶ Itē si est summe malū ḡ illud erit ita oīpotens in malo sicut summe bonū in bono. ḡ oīe malū subiacet eius potēcie. sz cuiuscūq̄z boni corruptio est malū. ḡ cuiuscūq̄z boni corruptio subiacz potēcie summi mali. ḡ si summe malū est. pōt corrūpere oīe bonū. sz bonū qđ pōt corrūpi nō est summū. ḡ si est ponere summe malū. nihil est summe bonū. ꝛ si nō est summe bonū. nihil est bonū. Qđ si h̄ ē oīno falsum ꝛ impiū 23 p3 ꝛc. ¶ Ꝫ. ꝺom. q ponere malū aliqđ eē qđ nihil habeat de bono nō solū est querelatis hereticē. sz etiā manifeste cecitatis ꝛ stulticie. Sicut em̄ in opponēdo mō stratū est ipa positio implicat in se oppositā. Implicat em̄ q illud sz summe malū sit ꝛ nō sit. q idē possit ꝛ nō possit. q idē sciat ꝛ nesciat. Et dū implicat in se oppositā destruit seipam. ¶ Nā in ponēdo summe malū esse qđ nihil de bono habeat. ponit q illud ñ sit summū. ponit qđ nō sit malū. ponit etiā q nullū bonū habeat oppositū. ꝛ hec oīa in opponēdo mōstrata sunt. q manifeste cōuincūt errorē istū eē fatuū ꝛ cecū. ꝛ autoꝝ siue inuētoꝝ suū oñdunt fuisse excecatū ꝛ impiū. ¶ Nūq̄z em̄ in tantā tenebrositatē intrusus eēt impi⁹ manicheꝰ. nisi fuisz lōge ante ser⁹ dei tenebraꝝ q̄ excecauit mētē ei⁹ vt nō fulgeret in eo illumīatio veritatis. q̄ sup oēm irradiat intellectū. ꝛ vsq̄z hodie viget hic error pessimus q̄uis sit irrōnabilissim⁹. Et hui⁹ rō est potissima ipa mater cecitatis ſuperbia. q̄ regnat in q̄busdā laicis quātū ad ea que sunt fidei ꝛ moꝝ. Cū em̄ sicut ideote p̄sumūt sacrā scripturā exponere q̄ est pfundissima oīm scripturaꝝ. cuz itez habeāt quādā honestatē exteriorē. ꝺtemnūt vitam oīm aliorꝝ. ꝛ meritobui⁹ duplicis ſuperbie excecant vt incidant in errorē istū pessimū. p quē excecant adeo vt nesciāt discernere q̄d bonū est ꝛ q̄d malū. dū multa genera peccatoꝝ ponūt eē a deo malo. q̄s Esa. p̄mōstrat. v. ca. Ue q̄ dicitis malū bonū ꝛ bonū malū. ponētes tenebras lucē ꝛ lucē tenebras. ꝛ p̄ter nimiā excecationē in q̄ sunt amisso sue rōnis vsu. nullā bñt in eisdē efficaciā argumēta ad persuadēdū. nec tormēta ad retrahēdū. nec oratōnū suffragia ad reuclādū. nisi h̄ fiat de gr̄a specialissima. Hāc positionē hereticā imo stultissimā ꝛ blasphemā repudiādo dicam⁹ sicut dicit fides catholica ꝛ rō recta. nihil eē ita malū q̄n habeat aliq̄d de bono. ¶ Ad intelligētiā aūt obiectoꝝ notādū q summū in aliq̄ genere dupliciter p̄t dici. Uno mō dicit sūmū q̄ nihil p̄t eē maiꝰ. ꝛ h̄ mō non ꝺtingit repire aliq̄d summe malū. nihil em̄ est adeo malū q̄n posset eē peiꝰ. p eo q aliq̄d hz de bono q̄ possz magis p̄uari. ꝛ ita adhuc peiꝰ eēt. Et p hāc dicit Dyo. q malū est infinitū. Alio mō ꝺr summū q̄ nihil est maius ꝼm actū. sz ip̄m excedit inter oīa alia. ꝛ si ꝺtingit repire summū in malis. ¶ Nā lucifer q est rex sup oēs filios superbie. pessimꝰ ē sup oēs. His visis facile ē rñdere ad obiecta. ¶ Ad illō qđ p̄mo obūcit de oppositōe mali. dō. q ꝺsideratio intelligit ita q termin⁹ eodē mō accipiat cū ꝺr simpliciter ꝛ cū dicit cū excessu. nō sic aūt est in p̄posito. ¶ Nā cū dicit q bonū opponit malo. accipit hic bonū p ptic̄ipationē. cū ꝺo inferr de summo bono. accipit ibi bonū p bono p eēntiā. qđ solū est summe bonū ꝛ illi nihil opponit. ¶ Ad illud qđ obūcit q magis ꝛ minus accipit ꝼm maiorē ꝛ minorē accessum ad terminuz Dōm. q verū est in his q̄ dicūt positionē. nō aūt verū ē in his q dicūt p̄uationē. imo accipiunt p recessum. Un̄ magis malū dicit qđ magis recedit a bono. ꝛ q: nunq̄z tantū recedit q̄n adhuc magis possit. hinc est q nūq̄z ē ibi ponere summū. ¶ Ad illud qđ obūcit de statu. dō. q statꝰ est ꝼm actū. sz nō oportet q sit statꝰ ꝼm potētiā. vt nō possit eē vltra pgressus. ¶ Nā ꝛ si in reb⁹ creatis non ꝺtingat inuenire actū infinitū. ꝺtingit tñ repire infinitū in potētia. sicut p3 in numero p apposition̄e. ꝛ in ꝺtinuo p diuisionē. Et sic in ꝓposito est intelligēdū. ꝛ hoc infra manifestabit cū aget de corruptōe mali. ¶ Ad illō qđ obūcit q p accidēs reducit ad p se. ꝛ similiter dictuz p ptic̄ipationē. reducit ad dictū p eēntiā. ꝛ similiter q i q̄libet genere ē repire vnū p̄mū ꝛc. ꝺom. q h̄ locū hz in his q̄ dicūt positionē ꝛ naturā q̄ possit causari ex p̄ncipijs subiecti. ꝛ q possit eēntialiter dici. ꝛ ꝼm qđ possint alia mensurari ꝼm ei⁹ ptic̄ipationē maiorē ꝛ minorem.

Malū aūt ꝓuationē dic̄ inc̄ꝫtū malū .ꝛ iō ille tres rōes nō hñt hic locū. Et h̄ fuit q̄d decepit manicheū vt dicit Aug⁹. qꝫ nescivit q̄d eēt malū .ꝛ qꝫ voluit de malo disputare nescies q̄d h̄ eēt. iō se ꝛ multos p̄cipitauit in errorē Superbia em̄ sua fecit ipm ignorare modū addiscēdi. In oīm em̄ inq̄sitōe ꝑus oꝑtet intelligere q̄d ē qđ ꝙ nomen dicit. ꝛ h̄ tanc̄ꝫ p̄cognitionē afferre secuꝫ ad rei ꝓpietates posterius cognoscēdas.

Questio II e

Utrū malū siue malicia sit in bono sibi oppositō. Et ꝙ sic videt Augu. in ench. Cū mala ꝛ bona nullꝰ ambigat eē ꝓtraria. nō solū simul eē possunt. sꝫ mala oīno sine bonis ꝛ nisi in bonis eē nō possunt. Dic expsse habetur ꝙ mala sunt in bonis sibi oppositis. Itē Augꝰ. in his ꝓtarijs q̄ bona ꝛ mala vocant deficit regula dialeticoꝝ q̄ dicūt nulli rei simul ineſſe ꝓtraria. sꝫ ꝑstat ꝙ ñ deficeret nisi mala eēnt in bonis sibi oppositis. ḡ rē.

Itē malū dicit ꝙ corꝛūpit. sꝫ nō corꝛūpit nisi illud in q̄ est. ꝛ ei bono opponit qđ corꝛūpit. ḡ videt ꝙ malū sit in bono sibi oppositō. Itē seruit⁹ opponit libertati. sꝫ peccatū qđ facit hoiem seruū ꝓpie ineſt hoi fm voluntatem ꝙ liberi arbitrij libertatē. ḡ videt ꝙ malū substātificari habeat in bono sibi oppositō.

Cōtra. Dyoni. in li. de diui. no. Malū nō est erñs nec̄ꝫ in erñtibꝫ. sꝫ omne bonū est de genere erñtiū. ḡ malū nō est in bono. ergo nec̄ bono sibi oppositō. Itē ꝟtus ꝛ viciū sunt oppositā. ꝛ tm̄ vnū vni opponit. ḡ si viciū nō est in ꝟtute. ḡ nec in bono sibi oppositō. nec etiā cū illo. Itē regula dialeticoꝝ est vera ꝛ necessaria. ḡ nō fallit in aliq̄ materia. nā si falleret in vna sola materia. repudiāda esset tanc̄ꝫ falsa. si igit̄ ars dicit ꝙ vnū oppositū nō est in altero nec cū altero circa idē. ꝛ bonū malo opponit. ḡ malū nō est in bono sibi oppositō. Itē si malū pōt esse in bono sibi oppositō. ḡ ab ipō nō expellit. ꝛ si nō expellit a suo oppositō. videt ꝙ nō expellat ab aliq̄. ꝛ si a nullo expellit. sp manet. ḡ si aliq̄s semel ē malꝰ. sp ē malꝰ. Qꝫ si h̄ est falsum. restat ꝙ ꝛ ꝓmū. Rñ. ad ꝓpheꝝ intelligētiā est notādū ꝙ bonū in creatura dicit ꝑ ordinationeꝫ ad finē. Unū bonū dicit qđ est ordinatū in finē. Ordinatio aūt tria respicit. aut ipm ordinabile. aut fm ꝙ est ordinabile. aut illud ꝑ quod ordinat. Et fm h̄ tripler reperit in nobis bonū. scz bonū qđ est ordinabile. ꝛ h̄ est naturale. ꝛ bonū ꝑ quod ordinat ꝛ h̄ est ꝟtus vel gratia ꝛ bonū fm qđ natura ordinabilis ē a grā. ꝛ h̄ est habilitas media. Intelligendū est ḡ ꝙ malū culpe ei bono qđ est ipa natura vel substātia nō opponit. qꝫ ipam sustantiam nō corꝛūpit. vt dicit Dyoni. Nihil erñtiū corꝛūpit in eo ꝙ est cētia vel natura. Et aūt bono qđ est virtus grā simpliciter ꝛ directe opponit. Unū mutuo se expellūt. ꝛ simul eē nō pñt. Et aūt bono qđ est habilitas media. quodāmō opponit ꝛ qđāmodo nō. Nā illa habilitas media hz compari ad naturā cuiꝰ ē. ꝛ ad gratiā ad quā ē. Scdm ꝙ compat ad naturā cuiꝰ ē. sic nō hz oppositionē ad malū. qm̄ habilitas illa vt erat talis nature. indifferēs erat ad bonū ꝛ ad malū. ꝛ sic est subiectuꝫ mali. Ut aūt compat ad gram siue ꝟtutē vel etiā ad finē ad quē est. sic hz oppositionē ad malū. Naꝫ malū tollit ei rectā ordinationē ad illud ad qđ est. ꝛ reddit minꝰ et minus habilē. Qm̄ igit̄ malū culpe ꝑmo ꝛ ꝑncipaliter circa habilitatē ꝙsistit. ꝛ habilitas potētie opponit ipi malo. cū malū reddat ipam potētiā inhabilē. hinc est ꝙ Augꝰ. dicit ꝙ malū hz eē in bono sibi oppositō. ꝛ ꝙ in hmōi oppositis regula dialeticoꝝ deficit. h̄ est dicere ꝙ ad talia opposita nō se extendit Uñ ex h̄ nō sequit ꝙ regula dialeticoꝝ falsificet. Sꝫ qm̄ mos est ꝑbi positis ꝙsiderationibꝫ instantias subinferre. nō q̄ falsificēt ipas. sꝫ q̄ intellectū ꝙsiderationū rectificēt ꝛ manifestent. sicut beatꝰ Augꝰ. tanc̄ꝫ vir ꝓdēs ingenio in hac instantia manifestat illā maximā dialecticoꝝ in his oppositis tenere q̄ opponunt opposituōe formali. sicut opponit virtus ꝛ viciū. gra ꝛ culpa. In his aūt oppositis q nō opponūtur rōne eiꝰ ꝙ sunt. sꝫ rōne eiꝰ ad qđ sunt. nō est intelligēda illa regula. nā illa simul pñt stare sic̄ stat gra cū culpa. Et itez vnū pōt eē in altero sicut culpa in habilitate. Er his q̄ sunt dicta manifesta ē rñsio ad q̄stionē ꝓpositā. Dico em̄ ꝙ malū substātificat in bono. ꝛ nō solū in bono. sꝫ etiā in bono qđāmō sibi oppositō. sicut oñdūt rōnes q̄ ad ꝓmā ptem inducunt. In bono aūt qđ dicte ꝛ formaliter opponit substātificari nō hz. sicut due vltime rōnes q̄ ad scdam ptem inducunt oñdūt. Ad illud qđ obūcit de verbo Dyo. ꝙ malū nō est in erñtibꝫ fm ꝙ eē. Dōm. ꝙ ipe loquit ꝑ se. ꝙ scz nō est in erñtibꝫ fm ꝙ erñtia. sꝫ potꝰ fm ꝙ deficiētia. cū sit ꝓuatio ꝛ defectus vt iam patebit meliꝰ. Ad illud qđ obūcit ꝙ tm̄ vnū vni opponit. Dōm ꝙ illud intelligēdū est de vno genere oppositōis. ꝛ intelligēdo fm idē ꝑ se loquēdo. Habilitas aūt potētie nō opponit ipi nisi rōne virtutis. virtus em̄ directe opponit vicio. ꝛ qꝫ naturalis habilitas qđāmō inclinat ad ꝟtutē. hinc ē ꝙ vicio opponit qđam modo licet nō oīno vt virtus. ꝛ sic patet totū.

Questio III f

Utrū malū sit in bono tanc̄ꝫ aliq̄s habitꝰ. an sit ꝓuatio. Et ꝙ nō sit ibi tanc̄ꝫ habitꝰ ꝛ potētia aliq̄ sed vt pura ꝓuatio videt. Primo ꝑ illud Job. j. Sine ipo factū est nihil. glo. nihil. i. peccatū. ḡ peccatū nihil est. Itē Aug. Malū nō est natura aliq̄. sꝫ defectꝰ circa naturā mali nomē accepit. ḡ malū nō est aliq̄ potētia sꝫ defectus ꝛ ꝓuatio. Itē Anſ. de ꝓcep. virgi. c. v. Iniusticia oīno nihil est sicut cecitas. Nō em̄ aliud est cecitas q̄ꝫ visua absentia vbi debet eē. q̄ nō magis est qđ in oculo vbi dꝫ eē q̄ꝫ in ligno vbi nō dꝫ esse. Itē hocipꝫ videt rōne. Bonū ꝛ ens ꝙuertunt. ḡ de q̄cunq̄ ꝓdicat ens. ꝓdicat ꝛ bonū. Si igit̄ peccatū vel malicia eēt ens malicia fm ꝙ hmōi haberet aliquid de bonitate. si ergo non habet aliquid de bonitate. non habet igitur aliq̄d de entitate. Item omne ens a summo ente ꝓcedit nec est aliq̄ eēntia q̄ nō sit in dei potētia vt illā ꝓducat. sꝫ deꝰ nō pōt peccare nec facere culpā. ḡ peccatū inquātum hmōi nō hz aliq̄d de entitate. ḡ nihil est ꝓuatio pura. Item omne qđ est ens habet aliquā formam. omne enim quod habet aliquam formam. hz pulcritudinē. sꝫ peccatū nō hz pulcritudinē cū sit deformitas aie. ḡ nihil hz de entitate. ḡ purā dicit ꝓuationē. Sꝫ contra. Aug. Peccatū est factū vel dictū vl̄ ꝙcupitū ꝛra legē dei. sꝫ oīe dictū vel factū est aliq̄d. ḡ peccatū siue malū est aliq̄d. nō ḡ ꝓuatio pura. Itez virtus ꝛ viciū sunt ꝓtraria. sꝫ ꝓtraria sunt in eode genere. ꝛ q̄cunq̄ sunt in eodē genere. vtrūq̄ eoꝝ est aliq̄d ꝛ nō ꝓuatio pura. ḡ viciū aliq̄d est. igit̄ malū siue peccatū nō est oīno nihil.

Itē siue accipiat ꝙcrete siue abstracte. verū est dicere ꝙ peccatū est in aliq̄. ꝛ omne qđ est in aliq̄ est ens. sicut oīe qđ legit est legēs. ꝛ oīe qđ amat est amans. ꝛ oīe qđ est ens est aliq̄d ꝛ nō est ꝓuatio pura. ḡ peccatū siue malū siue accipiat cōcrete siue abstracte nō est oīno nihil. Itē nihil qđ est pura ꝓuatio intendit ꝛ remittit. sed malū ꝛ peccatū intendit ꝛ remittit. qꝫ vnū peccatū ē malius alio. ꝛ vna malicia est maioꝝ altera. ḡ peccatuꝫ siue malicia nō est ꝓuatio pura. Item oīe ordinatū ꝑsupponit eē. sꝫ malū culpe fm ꝙ malū ordinat ad malū penē. si igit̄ fm ꝙ malū ē ordinatū ad penā. videt ꝙ fm ꝙ ma-

29

lum habeat aliqđ eē. ¶ Itez aut peccatū est aliqđ fm q̄ peccatū aut nihil. Si aliqđ habeo ꝓpositū. Si nihil. et deus punit hominē p̄ peccato. ergo deus punit hominem p̄ nihilo. sed qui punit alium p̄ nihilo iniuste punit. ergo si deꝰ punit hoīem p̄ culpa. videtur q̄ iniuste
32 faciat in puniendo. ¶ Rn̄. dōm q̄ malū siue peccatum duplicit̄ potest accipi. Uno mō abstractiue. Alio modo ↄcretiue. Scōm aūt q̄ malū dicit̄ ↄcretiue sic cōcernit illud qđ deformat vel aliquā actionē vel aliquā substantiā. ⁊ sic dicit̄ malū res mala. vtpote actio mala vl̄ anima mala. Et hoc modo malū aliquid est ⁊ habet eē nature. Si aūt aliqñ dicat̄ ipa res mala siue peccator nihil eē. hoc dicit̄ quantū ad bene eē. qđ quidē est esse ordinatū. Tñ cum dicunt hoīes nihil fieri cū peccant. h̄ nō dicit̄ q̄ oīno eē p̄uenit̄. sed q̄ p̄uenit̄ esse ordinato. qđ quidem est eē completū. ⁊ de quo dicit Boecius. q̄ esse ē qđ ordinē retinet seruatq̄ naturā. Contingit itaq̄ loq̄ de malo siue de peccato abstracte. ⁊ hoc modo malū siue peccatū in recto siue predicatione formali nō est aliquid sed nihil. quia nō est ens nec bonum sed priuatio boni. Quāuis aūt malicia vel peccatum nihil sit in recto. in obliquo tamen alicuius est. ⁊ alicuius vt oppositi vtpote boni. Malū em̄ est p̄uatio boni. ⁊ quia sic est priuatio bonī vt tamen nō sit oīno vera boni admbilatio. sic p̄uat bonum q̄ relinquit bonū. vnde si priuat bonū gratie q̄ relinquit bonum nature. sic p̄uat actum vt relinq̄t aptitudinē. sic priuat bonū quantū ad effectum vt tamen in subiecto relinquat debitū. ⁊ ideo malū abstractiue sumptum formaliter loquendo p̄uatio est. ⁊ ideo nihil est. Est eriā alicuⁱ entis vt subiecti. quia est in aliquo ente. Nō em̄ ē oīmoda p̄uatio siue admbilatio. Et quia fm hanc viam rationes ⁊ auctates ad ꝓmaz ꝓtem inducte
34 ostendunt malū siue peccatū nihil esse. ideo ↄcedendo sunt. ¶ Ad illud vero qđ primo obiic̄it in ↄtrarium. q̄ peccatum est dictū vel factum tē. Dicendū q̄ ibi accipitur peccatū siue malū concretiue. put concernit actionem substratā. ⁊ hoc modo aliquid est. sed hoc nō repugnat sed ↄsonat eis que dicta sunt. ¶ Ad illud qđ obiic̄itur
35 qđ virtus ⁊ vicium sunt contraria. Dōm q̄ vicia fm q̄ ↄtrariat̄ virtuti. vtpote luxuria castitati. nō tm̄ dicit priuationē. sed etiam dicit aliquē habitū substratum quo aliquis redditur facilis ad perpetrandū illud peccati genus. ⁊ hoc modo accipiendo vicium. vicium nō oīno nihil est. Alio modo accipiendo vicium put est priuatio boni tm̄. sic nō ↄtrariat̄ virtuti fm rem. imo opponitur sicut priuatio ⁊ habitus. Si aūt dicat̄ alicubi hoc modo vicium cōtrariari virtuti. accipit̄ largo modo ↄtrariū ꝓ qualibet oppositione ⁊ repugnātia. Vl̄ hoc dicitur q. ⁊ si fm veritatem vicium opponatur virtuti vt priuatio. habēt tamen virtus ⁊ vicium quodāmodo legem contrariozᵗ in hoc q̄ mutuo se expellunt. ⁊ ab vno fit regressus ad alterū in qua conditione opposita vt priuatio ⁊ habitus ab his q̄ opponunt̄ sicut ↄtraria distinguunt̄. Et ꝓ tanto dicit Aug. in ench. q̄ in h̄ falsit regula dialecticoz vocans bonū ⁊ malū ↄtraria. ⁊ h̄ ex causa p̄dicta. Nihilominꝰ tñ dōm q̄ malū est in eodem genere cū bono. sed hoc nō est ꝓpriē ⁊ fm rectā ordinationē. sed h̄ est per quandā reductionē. ⁊ ex h̄ non sequit̄ q̄ malū sit aliqđ. Nā p̄uationes ad idē genꝰ cum
36 suis habitibus reducunt̄. ⁊ tñ ipe formaliter loquendo nihil sunt. ¶ Ad illud qđ obiic̄itur q̄ malū est in aliq̄. ē est. dōm. q̄ illud nō sequit̄. nā sicut dicit pbus. Quedam sunt entia. q̄dam sunt entiū. ⁊ q̄uis priuationes possunt dici entiū. nō tñ dicunt̄ entia. Cū aūt dico malicia esse in alio. dico eaz esse entis. sed cum dico malicia esse ens. attribuo ei entitatē in se. ⁊ ꝓmū esse est esse fm quid. secundū esse est simpliciter. ⁊ ideo ē ibi sophisma fm qđ ⁊ simpliciter. ¶ Si aūt queraᵗ de hac. Malicia est. vtrū sit ↄcedenda vel nō. Dōm q̄ hoc verbum est sicut vult pbus dupliciter pōt p̄dicari. Aliqñ p̄dicatur vt compositio media inter duo extrema. ⁊ sic dicitur tertiū adiacēs. vt cū dicit̄ homo est albus. Aliqñ vero sic p̄dicatur vt res importata q̄ ipm̄ sit attributuz siue altez extremoz. Quādo q̄ sic dicit̄. Malicia ē. sic hoc verbū est accipiat̄ vt p̄dicatū. sicut accipiunt̄ alia verba. vt legit ⁊ hmōi. tunc locutio est falsa. Est em̄ sensus. malicia est. i. malicia est ens. i. eēntia aliqua. h̄ enī verbū significat eēntiam vel substantiaz vniuscuiusq̄. Alio mō potest intelligi predicari vel accipi in huiusmodi locutione sicut copula. ⁊ est oratio quodāmodo defectiua. ⁊ tunc est sensus. malicia est. i. malicia alicui ineſt. ita q̄ ipa malicia potius intelligit̄ vt alteri inherens q̄z alteri substans. sicut cū dicitur malū. ⁊ intelligitur aliquid esse malū. Et hoc modo accipiendo non valet. Malicia est. q̄ est ens. ¶ Ad illud qđ obiic̄itur 38
q̄ pura priuatio nō intendit̄ nec remittit̄. Dōm. q̄ si dicatur pura priuatio. hoc est priuatio nihil potens nec in recto nec in obliquo. hoc modo verum est dicere q̄ non recipit magis ⁊ minus. sicut chimera nihil est. et hircoceruus nihil est. nec est vnum magis nihil q̄z reliquum. Alio modo pura p̄uatio dicitur. quia nihil ponit in recto. ponit tamen in obliquo. ⁊ hoc modo malicia priuatio posset dici. sed de hac nō est verum q̄ nō recipiat magis ⁊ minus. Potest enim magis ⁊ minus recipere ratione eius entis quod respicit quasi in obliquo. Unde dicitur maioꝛ priuatio. in qua est maioꝛ boni corruptio. ⁊ in qua minus de bono relinquitur. minoꝛ vero in qua minus de bono corrumpitur ⁊ plus relinquitur. Et sic patet q̄ ex hoc non sequitur q̄ peccatum abstractiue loquendo sit aliqua positio. ¶ Ad il- 39
lud quod obiic̄itur q̄ esse ordinatum presupponit esse. Dicendum q̄ verū est in his que per se ordinantur. ordinatum presupponit esse. in his autem que ordinantur per accidens non presupponit esse in se. sed ratione illius in quo vel per quod ordinantur. Et hoc modo dicitur ordinari. non quia sit in se ordinatum cum sit p̄uatio modi. speciei ⁊ ordinis. sed quia ordinabilitatem habet in pena ratione ipsius punibilis. hoc autem melius determinatum est in lib. iij. dist. xlvj. ¶ Ad illud 40
quod obiic̄itur q̄ si peccatuz nihil est. q̄ deus punit hominem ꝓ nihilo. Dicendum q̄ sicut pretactum est. et si peccatū nihil sit in recto. nihilominus tamen in obliquo est alicuius entis vt oppositi. ⁊ alicuius vt subiecti circa quod relinquit debitum respectu boni priuati. Dico igitur q̄ peccatum est meritum pene. non solum ratione priuationis sed ratione debiti relicti ⁊ boni priuati. vnō nō est homo dignus puniri soluz quia bono caret. sed quia caret ⁊ debet habere. Et licet carentia illa nihil sit. debitum tamen habendi aliquid est. ⁊ ideo ex hoc non sequitur q̄ deus puniat hominem ꝓ nihilo. quāuis peccatum nihil sit. Hoc autem apertum est si quis consideret in sensibili exemplo. scilicet. cum rex incarcerat seruum quia non reddidit tributum. vel cū aliqs creditoꝛ incarcerat aliquē q̄ñ soluit sibi pecuniā mutuatā. priuatio enim nō ꝓ se ſz cū debito ē in causa.

Liber Secundus

Distinctio. xxxv. de peccato actuali ꝼm eius quidditatem ⁊ diffinitionem.

POst hec videndum est ꝙd sit peccatū ⁊c. Sup̄ egit magister de peccati causalitate ⁊ origine. h̄ agit de peccati q̄dditate ⁊ diffinitione. Diuidi tur aūt ps ista in tres ptes. In quaꝝ ꝑma inq̄rit magi/ster ꝙd sit pc̄m. vtrū sit actꝰ vl' ꝙartio pura. In secūda dato q' aliq̄ mō sit actus ⁊ aliq̄ mō ꝙartio. inq̄rit vtrū peccatū sit peccati pena. j. dist. xxxvj. Sciendū est tn̄ qdam sic eē peccata. In tertia vo inq̄rit vtrū actio sub/strata in q̄ pc̄m cōmittit sit a deo tāq̄ a cā. j. di. xxxvij. Sunt aūt ⁊ alia ⁊c. Prima ps q̄ ꝙtinet pn̄em di. diui/ditur in ptes tres. In ꝑma ponit magister peccati no/tificationes. In secūda vero ex ipis notificationib⁹ in q̄rendo elicit ꝙd sit pc̄m �fm rez. In tertia vo dissoluit rones siue oppositones q̄ ꝙtrarie videnť veritati p̄deter/minate. Primū fac̄ ibi. Post hec videndū est ꝙd sit pec/catū ⁊c. Scōm ibi. Quo circa diuersitatis ⁊c. Tertiuz ibi. Quib⁹ opponit si oia q̄ sunt ⁊c. Pria ps diuidi pos/set in tres ptes �fm tres notificatones peccati. sz rone siue breuitatis remanet indiuisa. Secūda vo ps ꝑncipalis diuidit in tres ptes. In ꝑma pte diuersoz opiniones narrat. In secūda vo ꝛitatē aperit. ⁊ iurta q̄ rundā opi/nionē explanat. ibi. Sane dici pt ⁊ libere ⁊c. In tertia vero auctoritatib⁹ sanctoz confirmat. ibi. Q aūt volun/tas oīs ⁊ actio ⁊c. Similiter tertia ps ꝑncipalis tres habet ptes ꝫm tres dubitatones q̄s mouet. quaꝝ prima sumpta est ex hoc q' dicebat illa positio q' oia q̄ sunt bo/na sunt. Secūda vo ex h̄ q' peccatū est corruptio boni. Tertia vo sumpta est ex h̄ q' corruptio boni est pena. Prima ponit ibi. Quibus opponit si omnia q̄ sunt ⁊c. Scōa ibi ponit. Potest etiā queri ab eisdē ⁊c. Ter/tiam ibi. Queri autem solet vtrum ⁊c. Et in qualibet istarum partium primo opponit. secundo soluit.

Ponit peccati notificatones quid sit peccatum.

DI. XXXV

a PEccatuz ē (vt ait Aug) oē dictū vel factuz vel ꝙcupitū q̄ fit ꝙtra legē dei. Videtur dicere falsuz. Aut em̄ hoc q̄ est. vel i/telligit disiūcti/ue. aut subdisiū ctiue. Si subdisiūctiue. g̃ mēbra nō p̄nt simł sta/re. g̃ nullū idem pc̄m ē ꝙcupitū ⁊ factū. sz hoc falsum est. q⁹ oīe peccatū factū est ꝙcupi/tum. Itē videť q' nō ꝙueniat oī peccato. q⁹ pc̄m omis/sionis nec est factū. nec ꝙcupitū. nec dictum. g̃ videť q' male sit assignata. q⁹ nō ꝙuenit oī pc̄o mortali actuali

Augu.

a Peccatū. [a] Peccatum est (vt ait Aug⁹.) oīe dictū vel factū vel ꝙcupitū q̄ fit ꝙtra legē d̄i. Idē

b in li. de duab⁹ aīab⁹. [b] Peccatū est volūtas retinēdi vel assequn

c di q̄ iusticia vetat. [c] In vtraq;

I R⁹. dom. q' ꝓdicta diffinitio est pc̄i actualis ⁊ mor/talis. Scōm h̄ q' est peccati actualis. d̄r q' est dictū vel factū vel ꝙcupitū ꝫm triplicē actū. vi. z potētie interp/tatiue. ⁊ opatiue. ⁊ affectiue. q̄ oēs sunt potētie q̄dām/modo motiue. Scōm q' est mortale. d̄r q' ē ꝙtra legē dei. et sic ꝙuenit oī ⁊ soli. Omī. q⁹ oē peccatū actuale aut ē cō/cupitū tm̄. aut ē ꝙcupitū ⁊ exterioꝝ cōsummatū. ⁊ h̄ vel ꝑ verbū. vel ꝑ opus/Soli vo ꝙuenit. q⁹ nō ꝙuenit veni/ali cū nō sit ꝛ legē dei. nec originali. cū nō sit dictū vel fa/ctum. Ad illud q̄ q̄rit vtrū vl' tenear ibi distinctiue. vl' subdisiūctiue. Dom q' disiūctiue. sz vltimū mēbrū intel/ligendū ē cū pscisione. reliq̄ vero mīme. Vñ sensus ē q' oīe pc̄m aut est dictū ⁊ ꝙcupitū. aut factū ⁊ ꝙcupituz aut ꝙcupitū tm̄. Ad illud vo q̄ obiicit de pc̄o omissi/onis. Dom. q' oīe pc̄m (sicut vult Aug) radicē habet amoꝛ malū. ⁊ iō q̄uis in pc̄o omissiōis sit ꝙartio ali/cuius actꝰ ꝑncipalis. tn̄ illa ꝙartio ortū hz ex amore ali/cui⁹ boni cōmutabilis. q̄ patz. q⁹ aliq̄s nō vult ad ma/tutinas surgere. q⁹ vult in lecto quiescere. iō peccatum omissiōis cadit sub h̄ mēbro q̄ d̄r ꝙcupitū. b R⁹. Pec/catū est volūtas retinēdi vl' assequēdi q̄ iusticia vetat Cōtra. aliq̄s em̄ est pc̄m in q̄ aliq̄s nec vult aliq̄d reti/nere nec aliq̄d assequi. imo potꝰ intēdit destruere. sicut ē in ira ⁊ odio ⁊ inuidia. Itē velle assequi q̄ iusticia vetat vel retinere. h̄ est auaricie vel rapine. g̃ oē peccatū erit rapina. Est igit q̄stio cū peccata ita bn̄ sint ꝛ alias vir/tutes sicut ꝛ iusticiā. q⁹ magis diffinit pc̄m ꝑ oppositū ad iusticiā q̄ ꝑ oppositū ad ꝙtutes alias. R⁹. dom

assignatione de actuali pecca/to agit ⁊ mortali. ſi veniali. Ex ꝑma descriptione oñdit pecca/tū esse volūtas mala. siue locu/tio ⁊ opatio prava. i. actꝰ malꝰ tā interioꝝ q̄ exterioꝝ. ex altera vero tm̄ oñdit eē actꝰ interioꝝ. Volūtas em̄ vt supius dictū ē. motꝰ animi ē actꝰ g̃ interioꝝ est Amb. q̄ in lib. de paradiso ait. d Quid est pc̄m nisi legis diui/

d

q' Augu. diffi/nit pc̄m ꝑ illō est radix oīs ma/li. h̄ aūt ē amoꝛ libidinosus. et q̄m̄ ois amoꝛ li/bidinosus vel ē rei habite vl' ha/bēde. ⁊ h̄ ꝑter oꝛ dinē ⁊ regulā le/gis eterne. iō di/cit ꝙ pc̄m ē vo/luntas assequēdi vl' recipiēdi q̄ iusticia vetat. Amb.

ita q̄ describit amoꝛē inordinatū q̄ est radix oīs pecca/ti. ⁊ ꝑ id ad q̄ ē. ⁊ ꝑ id ꝛ q̄ est. Q̄ g̃ obr de ira ⁊ odio Dom. q' ⁊ si sit detestatio ꝙnis. est tn̄ ibi delectatio añs ⁊ ꝑterea ꝙtinet sub hac assignatione. Ad illud q̄ obiici/tur q' tūc oē pc̄m erit rapina. dom q' affectu ibi stat. nō solūmō ꝑ cupiditate rez terrenaꝝ. imo etiā cuiusli/bet appetibilis. iusticia vo nō tm̄ ibi stat. ꝑut ē cardinal virt⁹. sz ꝑut est ꝙtus generalis q̄ oēs ꝙtutes cōplectit. ⁊ cui oia vicia opponūt. c In vtraq; assignatōe de actuali pc̄o agit ⁊ mortali ⁊ nō veniali. Cōtra. videť q' male fiat assignatio peccati. si em̄ recta descriptio ⁊ assi/gnatio debeat ꝙuenire oī descripto. ⁊ ꝑdicte diffinitio/nes nō ꝙueniāt oī pc̄o. g̃ nō recte assignant. Si tu di/cas q' pc̄m nō d̄r de eis vniuoce sz equoce. Cōtra q̄ cō/uenit in cā ⁊ effectu bn̄t vniuocationē. sz oē genꝰ pcti/ortū hz ex pc̄o ade tā originale q̄ actuale q̄ etiā venia/le. oīa etiā genera peccatoꝝ in h̄ ꝙueniūt q' reddūt aiaz dignā pena. ⁊ ꝑuant ea aliq̄ bono q̄ est iusticia. vel ad iusticiā ordinatū. g̃ videť q' de eis vniuoce dicat pc̄m ⁊ si h̄. g̃ videť q' vna debeat rō cōis affigi de pc̄o ꝑut dicit de his oib⁹ generib⁹. Est igit q̄stio vtrū cōtingat vnā cōem rōnē assigne oīi generi peccati. hoc est q̄rere vtrū peccatū de eis dicat vniuoce. Et si tu dicas q' sic. In cōtrariū est. q⁹ q̄ vniuocanť in aliq̄ bn̄t ꝙportionē. sz mortalis ⁊ venialis nulla est ꝙportio. g̃ nec vniuoca/tio. Itē videť falsum dicere cū dicit q' ꝓdicte assignatōes nō ꝙueniāt pc̄o veniali. veniale em̄ pc̄m est dictū vel factū vel ꝙcupitū ꝙtra legē dei. sicut d̄r Ro. vij. sup illud. Nō ꝙcupisces. glo. Bona ē lex q̄ dū ꝙcupiam phi/bet. oīa mala phibet. g̃ venialia phibent a lege dei. sūt igit ꝛ legē dei. g̃ ꝓdicta rō ꝙuenit veniali. R⁹. dom. ꝛ q' peccatū ꝑut dicit de originali. actuali. mortali. ⁊ ve/

nialī. nec dicit̄ oīno vniuoce. nec dicit̄ oīno eq̄uoce. sed quasi medio mō scz analogice. Rō eīm cul pabilita/ tis pmo z pncipaliter reperit̄ in peccato actuali mortali. z ꝯsequēter i originali. z postremo i venīali. z iō no tificatōes q̄ dant̄ de pctō simpliciter potissime referūt ad peccatū actu ale mortale qđ ē pctm simplicit̄. Et p hoc patet rō ad illa q̄ obijciunt. Nā ex b q illa tria genera peccato/ rū ꝯuenīūt i cā z in effectu. non ꝯcludit̄ q pctm dicat̄ de eis vni voce scz analogi ce. q. in his nō cōicat eq̄lit̄. sed fm prius z poste/ rius. Et iō cū q̄rit vtrū possit vna cōis rō assignari. Dōm. q̄ sic vna assignari rō q̄ ꝯue niat eis fm prius z posterius. z ita fit cōitas ana/ logie. vtpote si dicat̄ q pctm ē meritū pena vel ꝓuatio boni. Ad illō q̄ obr q nulla ē ꝓportio. dōm. q z si nul/ la ē ꝓportō q̄titatis ad cōmēsuratio nē q̄ntitatis de/ meriti. ē tm ꝓpor/ tio inē venialis mortale fm ꝯsi/ mile cōparationē ad originem z ad effectū ꝯsimilē. d Quid ē pec catū nisi legis di uine ꝓuaricatio z celestiū inobe/ diētia ꝓceptoꝝ Videt̄ q hec rō Amb. nō ꝯueni/ at cōi pctō. Que daz eīm vt dicit Aug. sunt ma/ la q̄ ꝓhibita. q dam ꝓhibita q̄ mala. q si nulla eēt lex. nec aliq̄ ꝓcepta data. ad huc eēnt pctā. nō q oē pctm ē ꝓua ricatio legis z̄c Jrē sic obedien/ tia distinguit̄ ab aliis virtutibus

ne ꝓuaricatio. z celestiū inobe/ diētia ꝓceptoꝝ. Ergo in ꝓuari cante peccatū est. sed in mādā/ te culpa nō est. Nō eīm ꝓsisteret peccatū si interdictio nō fuisset e Non ꝓsistente aūt peccato. nō solū malicia. scz etiā virtus fo/ tasse nō esset. Que nisi aliqua malicie fuissent semia. vel subsi stere vel eminere nō posset. Ec/ ce ꝓuaricationē legis z inobe/ dientiā diffinit Amb. eē pctm.

Narrat diuersoꝝ opiniões de peccato. b

Quo circa diuersitatis huiꝰ verboꝝ occasione de pecca/ to plurimi diuersa senserunt. Alij eīm dixerūt volūtatē malā tm̄ esse pctm. z nō actus exteri/ ores. Alij volūtatē z actus. alij neutrū. dicētes oēs actꝰ esse bo nos a deo z ex deo autore esse. Malū aūt nihil est vt ait Aug. sup Job. Dia ꝓpter facta sunt z sine ipo factū est nihil. i. pctm qđ nihil ē. z nihil fiūt hoies cuz peccāt. Supra etiā dixit Augꝰ. q malū est ꝓuatio boni. vel coꝝ ruptio boni. q etiā in li. lxxxiij. q. ait Sūmū malū nullū modū hz. caret eīm oī bono. At modꝰ aliq̄d boni ē. nō igit̄ ē. q nulla spē optinet. totū q̄ h nomē mali de spē ꝓuatōe reptū ē. Jtē i do gmatibꝰ eccl̄iasticis ꝺr malū vl malicia nō eē a ꝺo creatā. sza di abolo inuētā. q z ipe bonꝰ creatus ē. Jdē etiā in li. ꝯra manicheos q̄d sit pctm oñdit. dicēs. Peccare q̄d aliꝺ ē nisi i vitatꝫ p ceptis vel in ipa vitate errare. Qđ sinō volūtate faciūt. pctō res iniuste iudicant̄. Quid g̃ i hac tanta varietate tenendū. q̄d dicendum.

Vera snīa ꝺ pctō ꝓpōit. c Sane dici pōt z libere tradi ꝺz pctm eē actū malū interiorē texteriorē. scz malā cogitatiōz z locutionē z opationē. Preci/

z inobedientia ab alijs vicijs. g̃ male diffinit̄ oē pctm p inobedientiā. Jrē ita peccat q̄ nō obedit ꝑlato sic q̄ nō obe dit deo g̃ nō tm̄ ē pctm inobediēta celestiū ꝓceptoꝝ. sed etiā frenoꝝ. Rꝰ. dōm. q lex aliq̄n accipit̄ stricte p lege scꝑta vl data. Aliq̄n large. put cōphēdit legē nāe z legē scꝑture. z legem gre. Et i ꝓdicta notificatōe lex accipitur large. Ad illō qđ obr de obedientia. dōm q. obedien tia dupl̄r accipit̄. Uno mō ꝓ/ut dicē obꝫātiā mādatoꝝ dei. z sic ē cōis oībꝫ vir/tutibꝫ Alio mō put spāl̄r ꝯsiderat rōnē ꝓcepti z sic ē vt̄ diuisa ab aliis. q. po/tissime bz vsum suū i his q̄ iō sūt bona q̄ ꝓcepta Et sic obediētia dupl̄r accipit̄. scz large z stri/cte. z i ꝓdicta notificatōe acci pit̄ large. Ad il lud qđ obr de obediētia ꝑlati. dō. q totū pen/det ex mandato dei. q. deꝰ man/dat q̄ obediat boi. e Nō ꝯsistēte aūt pec cato. z̄c. vtꝰ foꝝ/tasse nō eēt. Ui/det̄ falsuz dice/re. q. si nō eēt cul/pa. puriꝰ esset charitas. g̃ vtꝰ ꝓfectiꝰ z vioꝝ. Si tu dicas q Ъ nō asserit. sz sb dubitatōe dicit Cōtra. Jta fal/suz dicē q̄ certū. ꝓ ponit vt dubiū sic q̄ dubiū asse/rit vt certū. Rꝰ. Dōm. q in illo verbo nō ponit/tur nec signifi/cat vtꝰ nō eē. nō exīte malicia. sz Ъ significat q̄ ñ ita appareret sic nunc apꝑet. z iō dicē fortassis nō esset. id est. non cōgsceret ita cē.

4 5 6 7

Liber Secundus

Exp̃dictis colligit atq; infert. qz si mala volũtas t mala actio est. inquãtũ est. bono est. Sz ds est q̃ dissitet t malã volũtatẽ eẽ malã actõez. Mala ḡ volũtas siue actio inq̃ntũ est. bonũ est. t inq̃ntũ volũtas ẽ vel actio. bonum sit ẽ. sz ex vicio mala est. qõ viciũ a deo nõ est. neq; aliq̃d ẽ. Qõ Aug. notasse videt in li. lxxxiij. q. dicẽs. Eliciũ est volũtas q̃ est hõ deterioz. qõ viciũ longe abest a voluntate dei. vt ratio docet. Exp̃ loco ꝓbãt voluntatẽ inq̃ntũ viciosa ẽ. nõ eẽ a deo. t inq̃ntũ vitiosa est. peccatũ est. Et peccatũ ẽ (vt aũt) inq̃ntũ nõ hz ordinẽ nec finẽ debitũ. Jta t actio inq̃ntum ex malo ꝓcedit. t ordinẽ nõ hz. t ad malum tendit. Itẽ t aliter ꝓbãt omnẽ actũ interiorẽ vel exteriorẽ inq̃ntũ est eẽ bonũ. qz nõ eẽt actus malus nisi eẽt res bona. qz nõ est aliq̃ res mala nisi eadẽ res bona sit. Ita Aug. in ench. Oĩs natura bonũ est. nec res aliq̃ mala eẽt. si res bona ipa q̃ mala ẽ. natura nõ esset. Nõ ḡ põt esse malũ nisi eẽt aliquod bonũ. Qõ cũ dici videat absurde. cõnexio tũ ratiocinatiõis nos cõpellit hoc dicere.

De vicio volũtatis.

Aug⁹. in ench.

Exp̃missis testimoniis asserũt oẽs act⁹ inq̃ntum sunt. eẽ res bonas. nec aliq̃d eẽ malũ. i. peccatũ nisi idẽ q̃z fm aliq̃d bonũ sit. t oĩm q̃ sunt. in quãtũ sunt deũ auctorẽ p̃dicãt. t ei⁹ volũtate oĩa eẽ q̃cũq; sunt. q̃ inq̃ntũ sunt nature sunt.

Dñmã p̃di croz pstrin git.

Oritur primũ dubiũ ex hac positione q̃ oĩa q̃ sunt bona sunt. e

Quib⁹ opponit. Si oĩa q̃ sunt. inq̃ntũ sunt. bona sunt. t nature sunt. ḡ adulteriũ t homicidiũ t silia inq̃ntũ sunt bona sunt. t nature sunt. t deo volẽte fiũt. Qõ si ẽ. tũc illi q̃ faciũt illa. bona agũt qõ penit⁹ absurdũ est. Jhis vo sic illi rñdẽt. Dicũt equidẽ adulteriũ. homicidiũ. t hmõi nõ simpliciter act⁹ denotare. sz actuum vicia. Actusq; ipos adulterij t homicidij inq̃ntũ sũt vel inq̃ntũ act⁹ sunt a deo eẽ. t bonas naturas eẽ. sz nõ inq̃ntum adulteriũ t homicidiũ sunt. Et iõ nõ seq̃ dicũt. si act⁹ q̃ homicidia t adulteria sunt a deo sũt. q̃ homicidia t adulteria a deo sint. Itẽ alit eis opponit. Si aliq̃d nõ est malũ qõ nõ sit natura vel res bona. quõ ḡ pcta sunt. nõ credere in deũ. non ire ad eccliaz. t hmõi. cũ ista nõ sunt nature. imo oĩa nõ sint. Nõ est eñ aliq̃d vel res aliq̃ nõ ire ad eccliã. vel nõ credere. t hmõi. Ad qõ dicũt his atq; hmõi dictõib⁹ q̃ vident ꝓuatões simplicit notare t nihil ponere. qz p negationẽ dicũt. ve aliq̃ poni. actusq; p ea significari. Non credere eñ in xp̃m incredulitatẽ dicũt. t noĩe incredulitat⁹ malũ mẽtis actũ significari. Jta etiã cũ dr nõ ire ad eccliam malũ est. nõ eũtis ꝓpt⁹ significat. i. volũtas mala vl ꝓpositũ. b est eñ declinare a bono t iõ malũ est. sicut ecõuerso declinare a malo bonũ est. Sic ḡ declinatio a malo aliq̃d ponit. scz volũtatẽ t ꝓpositũ vitãdi malũ (Nõ eñ ꝓt eẽ bonũ qõ oĩno nihil ẽ.) ita declinatio a bono qõ ẽ. significat scz volũtatẽ t ꝓpositũ mali. Et fm b ꝓa ẽ t generalis illa peccati mortalis dscriptio quã supra posuit Aug.

Secunda oppositio.

Rõ.

Orit scõm dubiũ ex hac positione. q̃ peccatũ est corruptio boni. f f

f Potest etiã qri ab eisdẽ. cũ pctm̃ sit (vt supra dictũ est) ꝓuatio vl corruptio boni. t ois act⁹ mal⁹ sit peccatũ. vtrũ sit ꝓuatio vel corruptio boni inq̃ntuz peccatũ est vel nõ. Si eñ inq̃ntuz peccatũ est. corruptio boni est. cũ corruptio vl ꝓuatio boni. pena sit hoi. inq̃ntũ ḡ pctm̃ est. pena est. Qõ si ẽ. tũc inq̃ntũ peccatũ est. bonũ esse videt. t a dõ esse. Si aũt nõ inq̃ntũ pctm̃ est corruptio est. q̃rit ergo fm q̃d corruptio sit. Si eñ corruptio est. t nõ inquãtum peccatũ est. cũ nõ sit nisi bonũ. ꝓterq; in eo q̃ peccatũ est. ḡ inq̃ntũ bonũ ẽ corruptio vl ꝓuatio boni ẽ. Ad qõ etiã ipi dicũt actũ malũ non inq̃ntũ est. neq; inq̃ntũ bonuz est eẽ priuationẽ vel corruptionem boni. sz inquãtũ peccatuz est. nõ tñ inquãtũ peccatum ẽ. pena est. vel aliq̃d qõ a deo sit. Et eñ ex verbis p̃missis Aug. colligit peccatũ dr corruptio vl ꝓuatio actiue nõ passiue. Nã iõ malũ vel peccatuz dicit corruptio boni qz naturã bonã q̃licũ q̃z priuat bono. Nã si nõ priuat aliquo bono. nõ nocz. vt supra Aug. ait. Nocet aũt. admittit ergo bonũ. Nõ aũt nocet nisi inquãtũ est. ergo inq̃ntũ pctm̃ ẽ priuat bono. Jtaq; inq̃ntũ peccatũ est. priuatio vel corruptio boni ẽ. Sz cũ nihil sit inq̃ntũ pctm̃ ẽ. quõ põt bonũ corrũpere vl adimere. Aug. te b docet i li. de natura boni dicẽs. Abstinere a cibo nõ ẽ aliq̃ suba. tñ suba corporis si oĩno abstineat a cibo lãguescit t frãgit. sic ñ ẽ suba peccatũ. eo tñ naꝛa aĩe corrũpit. Pctm̃ vo id ẽ culpa. ppie aĩe corruptio ẽ. Si aũt q̃rit in quo possit corrumpi anima. Jn parabola illius qui incidit i latro-

f Potest etiã q̃ri ab eisdẽ cũ peccatuz sẽ. Queritur si priuatio t positio opponuntur et peccatum recte diffinituz est supra. peccatũ est dictum vel factum sẽ. ḡ male diffinitur per priuationem.

Iuxta hoc queritur cum vnius rei vna sit diffinitio. vñ ẽ hoc q̃ peccatum itã multipliciter t varie diffinit a sanctis. Queritur eriaz penes quid ille diffinitiones distinguũt. Rõ. dõ q̃ de pcto cloq̃ formaliter. sẽ loquit materialiter. scilicet ratione subst̃rati. Et q̃z formaliter loq̃ndo ꝓuatio ẽ. mãlit ẽ loq̃ndo substernit sibi actũ iõ aliq̃ndo diffinitur per priuationẽ. aliquando per positionem. quia quedaz sunt formales diffinitões. quedam materiales. Et vtro q̃z modo multipliciter. Si eñ Peccatum cõsideram⁹ pec/ cũ nihil sit catum fm q̃ dr. quõ corrũcit priuationez pli bonum. b põt eẽ tripl⁹. aut inq̃ntũ dic recessuz a bono aut inq̃ntũ dic recessuz a recti/ tudine nature. Peccatum aut inq̃ntũ dic ruptio ẽ ant simpl⁹ recessũ ab me ex quo ois boni cõple/ Luc. 5. mẽto t ꝓfectõe

Primo modo sumitur diffinitio tripler ab Augu. que omnes idem circūloquuntur diuersis verbis. quarum prima sumitur in li. de ciui. dei. ꝛ est hec. Peccatum est absentia boni vbi debet esse. Secunda de li. de vera religione. Peccatum nō est appetitio naturarum malarū sed desertio meliorum. Tertia de li. de natura boni. Peccatuz ē corruptio modi. speciei. ꝛ ordinis. Secūdo modo scz prout peccatū dicit recessum a rectitudine nature inueniuntur tres diffinitiones q̄ idē circūloquūtur. Quis aliter ꝛ aliter. quaruz vna est Dam̄. q̄ peccatum est ab eo qō est secundum naturam. id quod est preter naturā auersio. Alia ē anſ. Peccatū est carentia debite iusticie. Tertia ē Aug. Peccatū est defectus q̄ dam a luce veritatis naturā nō perimēs sed obscurās. Tertio vero modo vicz prout dicit recessum ab oīs boni complemē tor perfectione sic reperitur triplex diffinitio que differūt solo dicendi modo. quarum prima sumitur ab Auguſt. in lib. de li. ar. Malū est auersio a bono incōmutabili. Altera vero ab eodez in lib. de vera relig. Peccatum est carere bonis incommutabilibus quibus fruendum est. Tertia sumitur ab eodem Auguſt. Peccatum est tenebra intelligibilis. Enim dictum est inquantum priuat a visione lucis eterne. De omnes sunt notificationes peccati quasi forsubstratum. Et iste variantur fm triplicem considerationem peccati quam habet sub hac ratione. Aut vide licet ad deum quem offendit. aut ad virtutem quam excludit. aut ad bonum vt nunc quod precēdit. Si in cōparatione ad deum quem offendit sic est tripler. quarum vna accipitur ab Auguſt. in lib. contra manich. Peccatum est in preceptis veritatis vel in ipa veritate errare. Alia ab Ambrosio in lib. de paradiso. Peccatum est preuaricatio legis diuine. ꝛ celestium inobedientia preceptorum. Tertia ab eodem Auguſt. ꝛ habetur in littera. Peccatum est dictum vel factum vl̄ cōcupitum contra legem dei. Secundo modo scilicet per comparationez ad virtutez quā excludit sic reperitur tripler diffinitio. quaruz vna sumpta est a basilio. Peccatum est dispositio anime. contrarie se habēs ad virtutē. Secunda ab Aug. in libro de duabus animabus Peccatum est voluntas recipiendi vel assequendi quod iusticia vetat. ibi enim accipitur iusticia generaliter prout omnem virtutē tūc complectitur. Tertia ab eodē Auguſt. in lib. de vera religiōe Peccatum est appetere q̄ christus cōtempſit. vel contemnere que christus appetiit. Nā christus fuit oīs virtutis speculum ꝛ exemplar Tertio modo, scilicet per comparationem ad bonum quod p̄tendit similiter inuenit tripler assignatio. recōueniēs. licet differat modo dicendi. quarum vna est ab Auguſt. in lib. de ciui. dei. Peccatum est male vti bono. Secunda vero in lib. de trini. Peccatum est vti fruendis ꝛ frui vtendis. ꝛ similiter in lib. lxxxiij. questio. Tertia est eiusdem Augustin. in li. de libe. arbi. Peccatum est spreto incommutabili bono rebus commutabilibus adherere Fortassis autem alie notificationes ab istis. xviij. poterint reperiri. Nam due alie sunt que videntur circūloqui peccatum fm vtranq̄ acceptionem. vt est illa. Peccatum est actus incidens ex defectu boni. Et illa. Peccatum est pene eterne meritum. Et sic in vniuerso sunt viginti.

nes qui eū vulnerauerūt ꝛ spoliauerunt clarescit. Incidit em̄ homo in latrones. qū per peccatuz in prātē diaboli trahit. et tunc p̄ pctm̄ expoliat gratuitis bonis. i. xtutib⁹. ꝛ ī naturalib⁹ bonis vulnerat. q̄ sunt rō ꝛ intellect⁹. memoria ꝛ ingeniū. et hmōi q̄ p̄ pctm̄ obtenebrant ꝛ viciant. Per pctm̄ etiā priuat illo bono cui⁹ pticipatōe cetera bona sunt. q̄ tanto magis puat quāto magis se ab eo elōgat.

¶ Ab eo aūt se elōgat hō p̄ peccatū. ſi loci distātia. qz vbiq̄ totus ꝛ pfis est oīb⁹. ꝛ oīa in ipso sunt. vt ait Aug. in li. lxxxiij. q. ꝛ ipe loc⁹ nō ē. Loc⁹ tm̄ dī abusiue dicit templū dei. nō q̄ eo cōtineat. sz q̄ ei pfis sit ꝛ inhabitans. id aūt aīa mūda intelligitur. Per pctm̄ g̃ nō fm locū aliquis longe fit a deo. sed in eo longe fit q̄ ab eius similitudine recedit. et tāto longius q̄nto fit dissimilior. Illa autē vt ait Aug. in li. lxxxiij. q. q̄ pticipatione silia sunt deo. recipiūt dissimilitudinē. At ipa silitudo nllo mō ex aliq̄ pte p̄t eē dissilis. Ilm̄ fit vt cū silitudo pfis fili⁹ sit. ex nulla pte pfi possit eē dissilis. cuius pticipatōe silia sunt. q̄cūq̄ deo similia sunt. ꝛ illa possunt recipere dissimilitudinez. Nihil est autem qō hominē adeo deo dissimilē faciat quēadmodū pctm̄ Cum autē peccatum sit priuatio vel corruptio boni que est in anima. est etiā priuatio vel corruptio boni corporis. sicut corpus hom̄is priuauit beneficio illius imortalitatis ꝛ impassibilitatis quā habuit ante peccatum.

¶ Oritur tertium dubium ex hac positione q̄ corruptio boni est pena. g

¶ Queri aūt solet vtr̄ ꝛ pena sit priautio vel corruptio boni. Ad qō facile respōderi potest. si predicta ad memoriā reuocētur. Diximus em̄ supra priuationem vel corruptionē boni accipi actiue vel passiue. i. fm efficientiā vel effectum. Ideoq̄ p̄uatio vel corruptio boni dicit ꝛ peccatum ꝛ pena. sed peccatū fm efficientiā. quia priuat ꝛ corrumpit bonum. Pena autem fm effectuz. i. fm passionē que est effectus peccati. Aliud ē em̄ culpa. aliud pena. Alterum est dei. i. pena. Alterum diaboli vl̄ hominis est. i. culpa.

Homo dicit̄ esse a deo ꝛ distare. fm naturam in quā fecit. id quod est preter naturā auersio. Alia ē anſ. Peccatū est ca

ēatum
ibili fic
corrū
onum.

e quō.
MC. p.

Liber Secundus

Ad intelligentiã huius ptis in q̃ inq̃rit q̃d sit peccatũ. cũ peccatũ sit ꝑuatio magis q̃ positio. est hic q̃stio de corruptõe boni q̃ bz fieri p peccatũ. Et circa ꝫ duo q̃runt. Primo q̃rit vtrũ bonũ habeat p peccatũ corrũpi. Scõo ꝙo q̃rit cõ mõ corrũpẽdi. Circa primũ q̃runt tria. Primo q̃rit vtrũ a peccato sit boni corruptio. Scõo q̃rit vtrũ pcm̃ sit ipa corruptio passio. Tertio q̃rit vtrũ peccatũ inq̃ntũ corrumpit bonũ contrariet bono increato.

Questio I a

Utr̃ peccatũ aliq̃ bonũ habeat corrũpere. Et q̃ sic videt Aug. in ench. Quid est aliud q̃ õ malũ nisi priuatio boni. bonũ em̃ min⁹ malũ est. cũ g̃ culpa cõmittit boi necessario aliq̃d bonũ ꝑuat. ſz nõ est dare q̃ ꝑuet per aliud q̃ p culpã. g̃ necesse est ponere q̃ pcm̃ habeat bonum ꝑuare. ꝛ ꝑuando corrumpe. Et ꝫ Aug. insinuat erp̃ſius paulo post cũ subiũgit. Ideo malũ corruptio est nature. q̃ ea q̃libcũq̃ ꝑuat bono. Itẽ hoc ipz õdit Aug. q̃ nullo bono ꝑuat. ñ nocz. g̃ q̃ nocz aliq̃ bono ꝑuat. ſz malũ nocet. hoc manifestũ est. g̃ aliquod bonuz adimit. ꝛ aliq̃ bono ꝑuat. ſz q̃ ꝑuat ꝛ adimit bonũ illõ corrumpit. ergo ꝛc. Item sicut se habẽt vicia corpum ad corpa. sic vicia aiaz ad aias. ſz vicia corporum leduntur et aliq̃ mõ corrũpunt corpa. g̃ vicia aiaz aliq̃d corrumpunt circa ipam animã. talia aũt vicia sunt peccata. g̃ ꝛc. Item q̃ꝫ peccat. aut pdit aliq̃d boni aut nihil. Si nihil. g̃ ita bonus est qui peccat sicut ille qui nõ peccat. g̃ ita debet placere deo vnus sicut alter. q̃d ẽ manifeste falsum. Restat igit q̃ aliquid boni pdit. ſz illud bonũ q̃d pdit corrũpit. ergo est alicui⁹ boni corruptiuũ. Sed ꝛra hoc arguit sic primo auctate Aug. qui dicit q̃ peccatũ est corruptio. modi. speciei. ꝛ ordinis. sed corruptionis nõ est corrumpere. nam si corruptio corrũperet. pari rõne ꝛ alia corruptio. ꝛ sic in infinitum. Et itez. actionis nõ est agere. g̃ videt q̃ si peccatum sit corruptio q̃ eius nõ sit corrumpe. Item si peccatum corrumpit. aut ratione boni substrati. aut rõne defect⁹. Rõne boni substrati nõ. quia cũ corrumpe bonum sit malum. bonũ inquãtũ bonũ essz causa mali q̃d est falsuz. Si rõne defectus. Contra. Corrumpe ẽ agere. nullus defectus est pncipium actionis. ergo peccatum rõne defectus nõ corrumpit. Item si corrumpit aut corrumpit peccantẽ. aut alium. Alium nõ. constat quia multa sunt peccata que nõ fiunt in aliũ. Si corrumpit peccantẽ. Sed contra. Nihil corrũpit seip̃m. ꝛ nihil fm̃ idem natũ est esse agens ꝛ patiẽs. Et itez. Nullum malũ pene corrumpit punientẽ. ergo videt q̃ malum culpe nõ corrumpat peccantẽ. nec aliquẽ alium. g̃ ꝛc. Item si corrumpit. aut ex parte carnis. aut ex pte anime. Ex parte carnis nõ. quia multa sunt peccata q̃ ꝙferunt ad regimen sanitatis corpalis ꝛ ad oblectationem carnis. Si ex pte anie. Sed contra. anima est immortalis. ergo in eam nulla cadit corruptio. Nã si corruptio in eam caderet. impossibile esset ipsam esse ꝑpetuam. Item si corrumpit. aut corrumpit quantũ ad substantiã. aut quantũ ad potentias. aut quantum ad actum. Quantũ ad substantiã nõ. hoc constat. Quantum ad potentias nõ. vt videtur. quia potentie sunt incorruptibiles sicut ꝛ substantia. Preterea. nec intẽduntur nec remittunt. nec habet quis minorẽ potentiã voluntatis post culpam q̃ ante culpã. Quãtum ad actũ nõ. vt videtur. quia peccatum substernit sibi actum et supponit. ꝛ nihil corrumpit illud sine quo esse nõ potest ꝛ quod egreditur in esse. ergo peccatum nõ corrumpit quantum ad actum. nec quantum ad potentiã vt vsuz est. ergo ꝛc. Item si peccatum corrumpit aliquod bonum. aut ergo corrumpit bonum nature. aut bonũ gratie. Non bonuz nature. quia ei nõ oꝑonitur. ꝛ vt vult Dyoni. Nihil existentiũ corrumpitur in eo q̃d est essentia vel natura. Si igitur corrumpit bonum gratie. ergo nullus potest peccare nisi habens gratiam. quia bonum nõ corrumpitur nisi in eo in quo est. ſz hoc est falsum. quia peccatores peccare possunt. ergo ꝛc. Est igitur questio quod bonum est illud q̃d habet in nobis peccatuz corrumpere. Rõ. dõm. q̃ abſq̃ dubio sicut Augu. in pluribus locis dicit. peccatum corrumpit et aliquo bono priuat. Cum em̃ p peccatũ fiat anie deformatio ꝛ obscuratio. nec possit intelligi aliquid deformari vel obscurari sine amissione alicuius luminis ꝛ pulcritudinis. necesse est intelligi per peccatum aliquod ĩ nobis bonum corrumpi. Ad q̃d intelligendum notandum est q̃ peccatum nõ est qualiscũq̃ priuatio. nec cuiuscũq̃ boni. nec in q̃cũq̃ creatura repta. ſz peccatuz si ue culpa priuatio est iusticie. Justicia aũt vt dic̃ Anſ. est rectitudo voluntatis. Voluntas aũt est in sola rationali creatura. ac per hoc ꝛ iusticia. ꝛ sicut iusticia est. est voluntatis rectitudo. sic culpa que iniusticia est. est voluntatis obliquatio. Sicut igitur per obliquationem fit declinatio a rectitudine. ꝛ queda rectitudinis exterminatio. sic in culpe commissione fit in anima quedaz rectitudinis ademptio siue corruptio. Et est attendendum q̃ cum ad rectitudinẽ voluntatis tria concurrant scz ipa potentia rectitudinalis. ꝛ ipe habitus rectitudinis. ꝛ ipa habilitas media. peccatum nõ corrũpit ipam potentiam fm q̃ potẽtia est. nec simpliciter nec fm q̃d ipm vero habituz rectitudinis simpliciter tollit. Ipaz ꝙo habilitatẽ mediã q̃dãmõ relinq̃t g̃ potẽtiaz nec diminuit. nec aufert. iusticiam simpliciter tollit. habilitatẽ vero mediam diminuit. duz homo ꝑ peccatum minus ꝛ minus redditur ad rectitudinem iusticie habilis. fm q̃ linea que magis ꝛ magis curuatur minus est habilis ad dispositionẽ rectitudinis Lõcedendum est igitur sicut rationes ostendunt q̃ malus culpe habet bonum corrumpere. Ad illud vero q̃d obĵcitur q̃ priuationis nõ est priuare. nec corruptiõis corrũpere. Dõm q̃ q̃uis actus nõ habeat generare alium actum. tamen habitus habet generari ex actibus. ꝛ ideo malum culpe ꝓout est corruptio vel deordinatio existens in actu. potest esse causa deordinationis volũtatis fm̃ habitum. ꝛ ideo peccatum siue malũ culpe dicitur corrumpe. q̃ actus inordinat⁹ volũtatẽ reddit inhabilẽ. nec sequit ex hoc q̃ actio sit ex actione. sed q̃ deordinatio in habitu. sit ex deordinatõne in actu. Ad illud q̃d querit. vtrũ malũ corrumpat rõe boni subſtrati. scz vl rõne defectus. Dõm q̃ corrumpere duo dicit. scz agere ꝛ deficere. Nam corruptio est actio cum defectu. Dico igitur q̃ malũ culpe habet corrumpere ita q̃ ratione boni subſtrati est ratio agendi. ratione vero defectus est ratio deficiendi. Istud patet. Volũtas em̃ duz peccat corrumpit se. quia duz seipam mouet deordinate. reddit se inordinatã ꝛ ad bonuz minus habilem. nec potest se deordinare nisi volendo ꝛ seipam mouendo. Et q̃ dico se mouere dico bonum subſtratum. Q̃ aũt dico inordinatũ. dico defectum. Et huius satis cõgrum exemplum ponit Augu. ꝛ magister recitat in ſra q̃ malicia corrũpit sicut abstinẽtia corrumpit. Ad corruptionẽ aũt abstinẽtie ꝛ ocurrit vis naturalis ꝛsumpta. ꝛ defectus alimẽti. ꝛ ita actio cũ defectu. Similiter in ꝓposito intelligendũ est. Ad illud q̃d querit. aut

peccans corrūpit se aut alterū. Dōm q̄ corrūpit se. Q̄ vero subiungit q̄ nihil corrūpit seipm. Dōm. q̄ verū est si agat fm operationē nature sue debitā. culpa aūt nō fit fm ordinē nature. nec p̄ter naturā Et si obiciat q̄ nihil est agens z patiens fm idē. Dōm q̄ istud falsum est in his potētijs que p̄nt sup seipas reflecti. ¶ Nam sicut dicit Anſ. Voluntas est instrumētū seipm mouēs. z cū deordinate seipam mouet se ledit z sibūpsi nocumentū
14 infert. p eo q̄ vel recto ordine se priuat. vel contrario ordine se elongat. ¶ Ad illud q̄d q̄ritur aut peccatū corrumpit rōnē carnis aut aīe. Dōm. q̄ principaliter rōnē aie. Ilā z si peccatū aliq̄d corrumpat rōnē carnis. hoc accidit. sicut superfluitas cotis. vel cibi. vel potus. nocet corpori. In aīa aūt peccatū semp aliquā corruptionē facit nō fm substātiā fm quā est imortalis z incorruptibilis
15 fm rectitudinē z habilitatē ad ipam fm quā aīa ē variabilis. z vir in eo dē statu pmanet. sicut patz q̄ expiens vtrū corrumpat q̄ntū ad substātiā. aut q̄ntū ad potentiam. aut q̄ntū ad actū. Dōm q̄ malū culpe corrumpit q̄ntū ad actū nō simpliciter. sz inq̄ntū actus ille est inordinabilis in finē. nō em culpa p̄uat ipm actū. sz p̄uat ordinē actus in finē. Et p̄ hunc modū dico q̄ nō corrūpit potentiā sz habilitatē siue ordinabilitatē p̄ quā ordinat ad suū cōplemētū. Obiectio aūt illa currit ac si di
16 minueret potētias sub rōne potentie. z actum sub rōne actus. z iō patz illud. Ad illud q̄d querit vtrū corruparit bonū gratie vel nature. Dōm q̄ p̄prie loquēdo z generaliter malū culpe est p̄uatio habilitatis medie inter bonū nature z bonū grē. q̄ q̄dāmodo tenet mediū inter bonū grē z bonū nature. Et rōne ei⁹ q̄d ad bonū gratie ordinat attēdit penes ipaz bonū z malū moris. rōne v̄o eius q̄ naturalis est. nō tm̄ hz cē in iustis sz etiā in peccatoribus. z iō peccatū siue fiat ab aliq̄ qui hz iusticiā. siue fiat a peccatore. semp inuenit aliquid q̄d p̄uet z corrumpat.

¶ Questio II b

Utrum peccatū sit ipa corruptio passio essentialiter loq̄ndo. Et q̄ sic videt. Peccatū sicut dicit ipe Anſ. ñ est aliud q̄ absentia vel carentia iusticie vbi dz esse. sed p̄uatio iusticie passiua nō est aliud q̄ carētia debite iusticie. g essentialiter loquēdo culpa ē corruptio. put ē passio. Itē Aug. i. cōfeſ. Iussisti dñe z sic est. vt oīs motus inordinatus pena sibi sit. sed motus inordinatus est culpa. pena aūt motus inordinati nō est nisi corruptio passiua quā homo incurrit ex illa inordinatōe. g peccatū est ipa p̄uatio passio formaliter loquēdo. Item oēs actiones aie passiones sunt. sicut vult phus. g omnis inordinata actio anie est inordinata passio. sz q̄d est inordinatum est culpa. g illa passio siue corruptio inordinatas est culpa. Itē cum aīa deformat scipam. ipa deformitas qua ania deformat remanet in ea z culpa similiter. Aut g illa deformitas ē culpa. aut aliquid aliud. z constat q̄ culpa q̄ remanet in aīa nō est aliud q̄ ipa deformitas qua aīa deformis facta est. g videt q̄ peccatū sit ipa corruptio passio. ¶ Item corruptio passio in qua est p̄uatio modi speciei z ordinis aut est culpa. aut est pena. Si pena. g talis p̄uatio videt q̄ sit a deo. g deus reddit aiam deformē z iusticia p̄uatā. q̄d p̄hanū est dicere. Restat igit q̄ sit culpa. Sed ctra. Aug. de li. ar. Culpa est malū q̄d facim⁹. z pena malū q̄d patimur. si ergo corruptio passio est malū q̄d patimur. videt q̄ nō sit culpa sed pena. Itez Aug. Malū culpe est affectio voluntaria. Malū v̄o pene est affectio inuoluntaria. sed corruptio passio nō est volūtaria sed inuoluntaria. q: nemo vult corrūpi nec deformari. g videt q̄ nō sit culpa sed pena. ¶ Item magister in ſra. Peccatū dicitur p̄uatio actiue nō passiue. nā ideo malū vel peccatum dicit corruptio. q: naturā q̄licunq̄ bono p̄uat. ¶ Itē hoc videt rōne. Omnis pena est iusta z laudabilis. sed oīs corruptio passio ē pena. cū dānificet z puniat ipm qui corrumpit. g oīs corruptio passio est iusta z laudabilis. sed nulla culpa est iusta z laudabilis. g nulla culpa est corruptio passiue dicta. sicut p̄us ostēsum est.

¶ Item causa z effectus eēntialiter distinguunt. sz peccatum corrumpit z est p̄ncipiū corruptōis passiue. ergo corruptio passio ipa culpa distinguunt eēntialiter
17 nō ē igit culpa corruptio boni passiue dicta. ¶ Ad. ad p̄dictoz intelligentiā est notandū sicut p̄tactū est. peccatum est corruptio cōsistens circa volūtatē z eius actū cū sit obliquatio a rectitudine iusticie. voluntas aūt in actu suo est instrumētū seipm mouens. Unde quando voluntas ad aliquid mouet libere. si moueatur vel afficiatur inordinate. illa inordinatio respicit z voluntatē mouentē. z voluntatē motam. Quia volūtas dum inordinate afficit. inordinate mouet. z inordinate mouet quoniā igitur culpa p̄ut consideratur in actu nihil aliud est q̄ motus voluntatis inordinatus. z ad illum motum concurrit actio z passio. nō tm̄ est corruptio actio imo etiam corruptio passio. Nam z inordinatio qua ania se deordinat. z inordiatio qua anima deordinatur vtraq̄ est culpa differens compatione. vna tamen p̄ essentiam. Et quia quales sunt actus tales sunt habitus. maxime cum habitus generant ex actibus sicut est in genere malorū habituum. hinc est q̄ deformitas vl̄ p̄uatio in voluntate relicta. z habz in se aliquid correl pondēs actioni. z aliquid correspondēs passioni. Nam voluntas dum peccat actualiter efficitur inhabilis. z inq̄ntū habet rationē mouentis. z inq̄ntum habet rationē moti. z ideo ita culpa considerata vt in habitu. z inq̄ntum remanet in anima post actuz peccati. z est corruptio siue p̄uatio correspōdēs actioni. z est corruptio siue p̄uatio corrūdens passioī. z sic cadē culpa est corruptio siue p̄uatio boni. nō solum actiue sed etiam passiue dicta. fm veritatem loquendo. fm appropriationē v̄o corruptio illa inq̄ntum est actiue intellecta tenet mere rationem culpe. inq̄ntum v̄o passiue dicta tenet rationez pene. Quia inq̄ntum est actiue dicta tenet rationē voluntarū. inq̄ntū vero passiue. rōnē inuolūtarū. nec ista sunt incōpossibilia circa eandē actionē z motū. Nā experiesse videm⁹ q̄ in eadē actione corpali vnat eadē actio z delectat z ledit. z p̄ osequēs contristat. sicut cum scabiosus scalpendo cutem suā dilaniat. z dilaniando delectatur. z dilaniando etiam leditur. z vnum placet et reliquum displicet. Similiter z in eadem actione spirituali est auersio ab incōmutabili bono. z econuersio ad cōmutabile bonuz. z conuersio placet. z auersio displicet. sic z in ꝓposito intelligendū est q̄ eadem culpa potest dici actiue z passiue. put tamē actiue dicit ꝓprie tenet rationē culpe. inq̄ntuz vero passiue tenet rōnem pene. Concedende sunt igitur rōnes ostendētes q̄ aliqua corruptio passio vtpote illa que est rectitudinis priuatio culpa est. ¶ Ad illud g̃ q̄d p̄mo obiciē q̄ culpa est
18 malum q̄d facimus z̄. iam patet rnsio ex his q̄ dicta sunt. Nam cū idez motus possit esse actio z passio in quo voluntas scipam mouet. sic z eadē actio potest esse pene z culpe. licet sub aliaz alia rōne. Similiter rndendū est ad sequēs q̄d obiciē de voluntario z inuoluntario.

19 Ad illud qđ obꝫcit tertio de verbo mgri. Dom q illud dicit p quãdã appropriationẽ magis cũ ꝓprie dicit culpa corruptio actio ꝯ corruptio passio. Verũ est etiam q alicꝫs dũ caret iusticia quã dz habere culpabilis est. Rõ ꝙ principalis est er ꝥ ipe fecit sibi illã carenti am. nã si inuolũtarie eã sustineret aliunde. tunc teneret
20 potius rõnẽ pene ꝯ culpe. Ad illd qđ obꝫcit q ois pena est iusta ⁊ laudabilis. Dom q est pena inflicta. et pena acta. ⁊ pena ꝓtracta. ⁊ cũ dr q ois pena est iusta ⁊ laudabilis. ꝥ intelligit de pena inflicta. de pena acta vel ꝓtracta nõ hz veritatẽ nisi ꝓut intelliguntꝫ sub rõne pene. Quatio aũt boni passiua siue ipius aie deformatio nõ est inflicta sz est pena acta. qz aĩa hanc penã in se facit
21 dum peccat. Ad illud qđ obꝫcit q peccatũ est causa corruptionis passiue. dicendum q illud intelligitur de peccato quod est in actu. quod est causa corruptionis in voluntate per modum habitus. ⁊ utrunqꝫ sicut ostẽsum est ꝓus hz rõnem actionis ⁊ passionis. Pot tñ dici qđ est si peccatũ dicat corrumpe. nõ tñ ẽ ꝓprie cã corruptõis sz potꝰ ipe peccãs. Et si dicat pctm ee cã corruptõis passiue. ꝥ dicit rõne ipius peccãtis sicut actio dicit ee cã passionis rõne ipius agẽtis. fortassis em idẽ pot ee actio ⁊ passio sola compatione differens.

Questio IIII c

Utrũ peccatũ ex ꝥ q corrũpit bonũ ꝓtrariet bono increato. Et q sic videt. Primo q Aug. dicẽte. xj. de ciui. dei. Uicium est ꝓtrariũ deo tanqꝫ malũ bono. nature vero quã viciat nõ tñ est ꝓtrariũ sz etiã obnoxiũ. g vidꝫ malũ in eo q corrũpit naturã cõtrariari summo bono. Itẽ qđ facit hoiem rebellẽ ⁊ ꝓtrariũ deo. illud potissime deo ꝓtrariat. sz pctm facit hoiem inimicum deo. ⁊ pugnare aduersus deũ ⁊ resistere. sicut ex diuersis locis scripture accipi pot. g ⁊c. Itẽ ꝓtrarietas effectuũ attestat ꝓtrarietati causaꝝ. maxie qñ cã sic est in altez ꝓtrariozꝫ q nõ pot esse in reliquũ. sz summi boni ẽ iusticiã facere. peccati ꝙ est iusticia ꝓuare. nec dñs pt ꝓuare iusticia. nec malũ pot facere iusticiã. g videtur q malicia sit summo bono ꝓtraria in ꝥ q ꝓuat iusticiam
Itẽ qđ ꝓtrariat ꝑcepto alicuꝰ. ꝓtrariat ipi ꝑcipienti. sz malũ ꝓtrariat verbis ⁊ mãdatis dei in ꝥ q est corruptio. ⁊ corrũpit illud qđ mãdata dei ꝑcipiunt fuari. g ⁊c. Item charitas ⁊ cupiditas opponunt. similiter gratia ⁊ culpa opponunt. sz gratia ⁊ charitas deo vniunt ⁊ assimilant. ⁊ in ꝥ maxima hñt cũ summo bono cõuenietiã. g ecõtra cupiditas ⁊ culpa reddũt aniam deo deforme ⁊ ab eo separãt. ⁊ si ꝥ. g hñt cũ deo ꝓtrarietatẽ ⁊ repugnãtiã. Sz contra. malũ nulli ꝓtrariat nisi ei cui inest malũ. ⁊ nulli inest malum nisi ei cui nocet. si g nullũ malũ summo bono ꝑt nocere. qz iam nõ eẽt summũ. videt q rõne ꝓuationis boni nõ cõtrariet malũ aliqđ summo bono. Itẽ oĩa ꝓtraria nata sũt fieri circa idẽ sz malũ nullo mõ natũ est fieri circa summũ bonum. ergo nullo modo ꝓtrariat summo bono. Itẽ omnium contrariozꝫ aliq̃ est ꝓportio. sz mali ad bonũ increatum nulla est ꝓportio. g nulla ꝓtrarietas est istius mali ad illud summũ bonũ. Itẽ oĩe ꝓtrariũ aliq̃ mõ resistit ⁊ repugnat suo ꝓtrario. sz diuĩe virtuti cũ sit oĩpotentissima nihil pot resistere. g impossibile est malũ ꝓtrariari deo. nec in se. neq̃ in suo ope. Itẽ nihil qđ facit ad pulcritudinẽ opis ꝓtrariat sapie artificis. sed mala q ꝓpetrantur faciunt ad decorẽ vniuersitatis. g nullo modo ꝓtrariant nec bonitati nec sapiẽtie ꝓditoris. Queritur g ꝓ quãto habeat illud intelligi q malũ facit hominem deo inimicũ ⁊ aduersariũ. cũ dei volũtas impleat ex oĩbus. ⁊ oĩa subiaceãt eius volũtati ⁊ nutui. Rñ. dom. qđ aliqđ malũ ꝓtrariari alicui bono dupliciter pot intelligi. aut in se fm formã. aut in suo effectu ⁊ in ordine. Primo mõ malũ nõ pot ꝓtrariari summo bono. cũ illud sit bonũ p eẽntiam. cui nihil oĩno est ꝓtrariũ. Secũdo ꝙ mõ quodãmõ pot ꝓtrariari ⁊ quodãmõ non. Nam dupliciter pot aliqs pugnare alicui in suo effectu. aut q repugnat ex ꝑte virtutis ipius agentis. aut q repugnat ex ꝑte idoneitatis ipius suscipiẽtis. Primo mõ nihil pot repugnare deo in suo ope. qñ virtus dei oĩpotẽtissima est. ⁊ iõ nullũ pot inuenire obstaculũ. Secõ mõ subdistinguẽdũ est. q nocumẽtũ inferre effectui. ꝥ potest esse dupliciter. aut simpliciter ⁊ vniuersaliter. aut in ꝑte. Primo mõ nihil potest ꝓtrariari deo in ope suo. Tãtus em est ⁊ talis ordo vniuersitatis quẽ ei ꝓditor dedit vt a nullo possit malo ꝓturbari. fm q in pluribus locis vult Aug. Ultimo ꝙ mõ aliqđ pot repugnare deo in effectu suo. qz p malũ bñ ꝓtingit aliquẽ dei effectũ reddi minus habilẽ ad susceptionẽ diuine influentie ad obtentũ pfectionis ⁊ beatitudinis ad quem ordinat ex sua ꝓmaria ꝓditione. Et sic patet q ynomõ malũ pot dici ꝓtrariari deo in suo effectu sicut rões adꝓmã ꝓtem inducte ostendũt. alijs ꝙ modis nõ. sic ostẽdunt rões que ad scđam ꝓtem inducunt. ⁊ ita diuersis vijs vez ꝓcludũt ⁊ ꝓcedende sunt. Per hũc etiã modũ dicit soluendũ est ad illud qđ vltimo qrebat sz. p quanto qs dicat dei inimicus. Naz iuxta modũ ꝓdictũ distinguẽda est volũtas beneplaciti ⁊ volũtas signi. volũtas beneplaciti est ipe deꝰ. voluntas signi dicit aliquẽ effectũ creatum. Cũ g dicit q aliquis homo aduersat deo. ꝥ nõ intelligit q aduersẽt ⁊ inimicẽt volũtati beneplaciti cui nullus potest resistere. imo semp implet. vel ab homine vel de hoie. sed ꝥ dicit q̃ntũ ad voluntatẽ signi. q cum deꝰ ꝑcipiat vnũ. homo malꝰ facit ꝓtrariũ. ⁊ ita deo aduersat. ⁊ talẽ hoiem q sic aduersat deo. deꝰ odit nõ affectu ⁊ repugnãtia voluntatis. sz effectu punitionis. sic em hoiem affligit sicut qs affligeret suũ aduersariũ. Et sic eum affligendo ordinat eũ ad honorẽ suum. ⁊ reddit eum sibi subiectũ. ⁊ sic volũtati bñplaciti volũtates cedere subseruiũt ⁊ militant. ꝙuis aliq̃ ꝓtrarie videantur rõne cuiꝰ q repugnãt volũtati signi. Sic etiã oĩa mala ordini deo ordinant. ꝙuis repugnare videant diuino ordini in aliquo effectu ꝓticulari. Et p hec q dicta sunt sat ꝑ faciliter ad quesita rñderi.

Quonsequẽter ꝙtum ad secundũ ꝓncipale querit de modo corrũpendi bonũ p peccatũ. Et cũ dicat Augu. q malũ sit corruptio modi speciei ⁊ ordinis. ideo circa ꝥ querunt tria. Primo querit vtrum p qlibet malũ corrũpant ista tria simul ⁊ inseparabiliter. Scđo querit vtrum hec tria p malũ corrũpant equaliter siue eque principaliter. Tertio querit vtrũ possint corrumpi totaliter.

Questio I d

Utrum p quodlibet malum habeant ista tria. scilicet modus. species. ⁊ ordo corrumpi simul ⁊ inseparabiliter. Et q sic videt. Primo q diffinitionẽ mali quam ponit Aug. Malum est ꝓuatio modi. speciei. ⁊ ordinis. Si em hec diffinitio recta est. g debet ꝓuenire cuilibet malo. g qlibet malũ est priuatiuũ istoꝝ trium. Itẽ impossibile est ee modũ sine specie ⁊ ordine. ⁊ ecõuerso. sed que necessario se concomitantur ineſſe. necessario se cõcomitantur in priuatione. Si g malum est ꝓuatio alicuiꝰ horꝝ. necesse est q simꝫ illa tria habeat corrumpe.
Item maior est ꝓnexio in his tribus videlicet modo

specie ⁊ ordine. ꝙ̄ sit in habitibus virtutuz qui sunt di uersi formaliter ꝼm specieꝫ. sz ꝓpter ꝯnexionē habituū cum amittitur vn⁹ habitus necessario ⁊ omnes ꝓdunt ḡ multo fortius cum ꝓ malū priuatur ordo. priuatur si mul species ⁊ modus. ¶ Item per donū gratie melio/ ratur aīa ⁊ ei⁹ habilitas ꝙ̄tum ad hec tria. scz modū spe ciem ⁊ ordinē. Nā gratia reddit aīam meliorē ⁊ pulcri/ orem ⁊ rectiorē. ḡ cū culpa directe opponat gratie ⁊ tol/ lat ipaz gram. videt ꝙ hec tria simul ⁊ inseparabiliter cor/ rumpat ⁊ minuat. ¶ Sed cōtra. Modus attendit in creatura ꝓ comparationē ad deū sub rōne efficientis. ⁊ spe/ cies sub rōne exemplaris. ⁊ ordo sub rōe finis. sz ꝙ̄tus creatura deordinet a deo ꝓ comparationē sub rōne finis. nihilomin⁹ tn̄ saluat comparatio ipsius ad deū sub rōne efficientis ⁊ exemplaris. ḡ ad corruptionē ordinis nō se/ quit necessario corruptio modi ⁊ speciei. ¶ Itē in cor/ poribus videm⁹ modū auferri sine specie. ⁊ speciē etiā auferri posse sine ordie ꝓ aliqđ malū qđ nocet bono na ture. Nā aliqs hīs indebitā q̄ntitatē hz pulcritudinē forme ⁊ ecōuerso. ⁊ siliter est in ordine. sed sic se hz malū culpe ad modū speciē ⁊ ordinē in spūalibus. sicut malū qđ nocet nature ad modū spēm ⁊ ordinē in corpalibus. si ḡ in corpalibus nō ꝓuant illa tria simul ⁊ inseparabilit. videt ꝙ nec in spūalibus. ¶ Itē nos videm⁹ ꝙ alia bo/ na naturalia sic se habent ꝙ vnū pōt auferri sine altero sicut fortitudo sine eloquētia ⁊ ecōuerso. ḡ si mod⁹ spe/ cies ⁊ ordo dicūt bona naturalia ipius aīe. videt ꝙ vnū sine altero ꝓuari habeat ꝓ malū culpe. ¶ Itē tm̄ vnum vni opponit. ḡ malū vnū opponit vni bono. aut igit qđ libet peccatū claudit in se tria peccata siue mala. aut si vnicū est peccatū siue malū. videt ꝙ nō tollat simul ⁊ se mel ista tria. Si tu dicas ꝙ ista tria occurrant simul in vnū bonum. quero qualiter possit intelligi. cum videā tur differre formaliter. Et itez cū in oībus habeāt repi ri. qualiter dicunt ꝓ malū culpe ꝓuari. qđ nō repit nisi in sola creatura rōnali. ¶ Rn̄. ad ꝓdictoz intelligentiā est notādū ꝙ tripler fuit modus assignādi ⁊ distinguē/ di modū spēm ⁊ ordinē in reb⁹. Nā aliq acceperūt ista tria ꝼm diuersas ꝓprietates in eadē re cōsideratas. ita ꝙ modus dicat aliqđ ptinens ad gen⁹ q̄ntitatis. ⁊ spe/ cies aliqđ ptinens ad gen⁹ qualitatis. ⁊ ordo aliqđ per tinens ad genus rōnis. Sz iste mod⁹ assignādi nō con sonat verbis Aug. Nam ipe vult ꝙ in q̄libet q̄ntū cun q̄ bono. nō solū in substātia sz etiā in ꝓprietate sub/ stantie sit repire ista tria. vñ hec tria se extendūt ad oīa entium ⁊ ꝓdicamentoz genera. ¶ Alius vero modus assignandi ⁊ distinguendi ista tria sumit per compati/ onem ad diuersa. Quelibet em̄ res tripliciter habz ꝓsi/ derari. vicz in se. ⁊ ꝓ comparationē ad alias res vniuersi ⁊ in comparatōe ad finē. Ut aūt in se ꝓsideraī. sic attendi tur in ea mod⁹. Nā vnaq̄q̄z res in seipa finita est et modificata. Ut aūt cōpaī ad res alias. sic attēdit in ea species. sicut attendit pulcritudo ptium ꝼm situ quem hnt in toto. Ut aūt compaī in relatōe ad finē. sic atten/ ditur in ea ordo. Unaq̄q̄z em̄ res ordinata est dum dire cte tendit ad finē ad quem est. Iste aūt mod⁹ dicēdi ⁊ si videaī elici er verbis Aug. adhuc tn̄ veritatē pfecte nō attingit. oībus em̄ alīs reb⁹ circūscriptis. remanēte vna sola aīa adhuc pōt peccare. ⁊ adhuc pōt attendi in ea mod⁹ spēs. ⁊ ordo. Et iō est tertius mod⁹ dicēdi ꝓdictis rōnabilioz. ꝙ mod⁹ spēs ⁊ ordo ꝓsiderant in eadē re ꝼm diuersas cōparationes siue relatōes ad idē. Attendunt ei i vnaq̄q̄z creatura ꝼm ꝙ ipa est vestigiū creatoris. qđ q̄dem vestigiū ꝓsistit in comparatione creature ad creato rem ꝼm triplex genus cause. sicut ꝓmo li. dictū fuit. ita ꝙ modus attendit ꝼm comparationē creature ad creato/ rem rōne cause efficientis. species in rōe exemplaris cau se. ⁊ ordo in ratione finalis cause. Et quia qđlibet ens ꝙ̄tumcūq̄z modicū habet istam cōparationē ad deū. in q̄libet ente creato reperiūtur hec tria. Juxta hūc igitur modū attendendū est. ꝙ creatura ratōnalis. ⁊ est natu/ ra quedā. ⁊ est vlterius ꝓter alias creaturas opans per voluntatē. ⁊ vtroq̄z modo habz ꝓpari ad deū. ⁊ vtroq̄z modo habet reperiri in ea modus. spēs et ordo. vtroq̄z etiam mō habet circa eam reperiri malū qđ est istoz triū corruptiuum. sed malū culpe ꝓprie habet ꝓsistere circa ipsam ꝼm ꝙ est voluntarie operans. ⁊ ideo priuare ha/ bent modū speciem ⁊ ordinem ꝼm ꝙ ꝓsistūt circa ipsam voluntatē. vt est voluntarie operans. Voluntas autez cū habet modū spēm ⁊ ordinē sicut debet bona est. Tūc aūt voluntas nostra bona est. qñ in mouendo siue opā do ꝓtinuatur diuine virtuti vt principio mouēti. ⁊ cō/ formatur ei vt regule dirigenti. ⁊ vnitur ei vt fini quie tanti. in primo attendit modus. in scdo spēs ⁊ in ter/ tio ordo. ꝼm cōparationem in triplici genere cause. Qñ/ cūq̄z vero aliquis peccat. necessario discōtinuat a deo tan ꝑ a principio mouente. quia deus nunq̄z mouet ad pctm̄. Discordat a deo tanq̄z a regula dirigente. ⁊ elon gat se ⁊ deordinat aliquid a fine quietante. ponēs crea turā finem. ⁊ in oīm̄ peccato necesse est ista tria cōcurre re. ⁊ sic patet ꝙ oīe peccatū corrūpit circa voluntatem hec tria scz modū speciem ⁊ ordinem simul ⁊ inseparabilit et cōcedende sunt ratōnes que hō ostendunt. ¶ Ad ra/ tōnes vero in oppositum adductas facile est respōdere ¶ Ad primū em̄ qđ obīcitur ꝙ semp manet salua cōpa/ tio ad efficiens ⁊ exemplar. dōm ꝙ voluntas vt natu/ 27
ra quedā est habet ad deū ꝓpari illo triplici genere cau se. ⁊ ꝼm hoc habet quedam modū speciem ⁊ ordinem in quibus cōicat cum oīm̄ genere creature. ⁊ malum culpe non habet hoc mō illa priuare. Alio modo sicut predi/ ctum est habet ꝓpari ad deum vt mouentē ⁊ dirigentē et quietantē. ⁊ hoc modo nō manet salua ꝓpatio ad deū sub ratōne exemplaris siue regule dirigentis. nec etiaz sub ratōne mouentis sicut non manet sub ratōne finis 28
¶ Ad illud qđ obīcitur ꝙ in corporibus vnū pōt adi/ mi sine altero. dōm ꝙ hec in corporibus dupliciter pñt accipi. Uno mō ꝑut accipiunt penes dispositōes di uersas. ⁊ hoc mō vnum pōt adimi sine altero. sed hoc modo nō attenditur penes idem ꝼm ꝓpationes. videz ꝑut eadem forma substātialis dat modū speciem ⁊ ordi nem ꝼm diuersas ꝓpatōes in triplici genere cause Et hoc dico ꝙ̄tum ad primū esse. vel ꝑut eadem forma ac/ cidentalis dat ꝙ̄tum ad bene esse. Et hoc modo nunq̄z fallit quin si fiat corruptio in modo. ꝓ cōsequens etiaz fiat in specie ⁊ ordine ⁊ econuerso. ¶ Ad qđ obīcit ꝙ 29
in alīs bonis naturalibus nō est ita. dōm ꝙ non est si/ mile. quia alia bona naturalia essentialiter differūt. et ideo vnū potest corrumpi ⁊ tolli sine altero. non sic aūt est in modo specie ⁊ ordine. imo circa idem fundantur sicut ostensum est. et per hoc patet responsio ad vltimū Nam si modus species ⁊ ordo videantur esse tria bona 30
non tamē sunt diuersa per essentiā. sed dicunt tres com parationes eiusdem boni. ¶ Patet etiā illud quod vlti/ 31
mo querebaī. quare scilicz culpa non est in oīm̄bus in quib⁹ repitur modus species ⁊ ordo. quia nō est priua tio illoz trium ꝼm ꝙ in eis ꝓsistit generalis ratio vesti gīi. ⁊ ꝓsistunt circa omnē creaturā. sed ꝑut cōsistūt cir/ ca voluntatem ad liberatiuam.

¶ Questio. II e

¶ Utrum hec tria q̄ quodlibet p̄tm̄ corrumpāt̄ equaliter. Et q̄ sic videt. Primo p augusti. in li. de natura boni. vbi hec magna sunt. magnū est bonum. vbi parua paruum. ergo ꝑm hec tria attendit intentio t diminutio in omni bono. ergo si idem bonum nō potest esse magis t min⁹ in seipso. necesse est q̄ cū ista tria priuant q̄ equaliter priuent. ¶ Item ista tria sunt vestigiū trinitat̄ summe vbi est p̄fecta equalitas t substantialitas. ergo sicut hec tria ita sunt substantialia q̄ vnū sine altero esse non potest. sic etiam sunt equalia. ergo q̄tum diminuit de vno necesse est tm̄ diminui de reliquo ¶ Item hec tria priuari nō est nisi bonum priuari sicut prius oñsum est. sed in eodem t ꝑm idem nō est magis et min⁹ repire. ergo si p idem malum ista tria priuātur necesse est priuari equaliter. ¶ Item quanto volūtas plus recipit a deo. tanto est deo similior. t quanto ē deo similior. tanto magis ad deū tendit. ergo necesse est q̄ q̄tum habet de modo. tantū habet de spē t ordine. t si hoc. necesse ē illa tria bona p malum priuari equaliter. ¶ Sz contra. videt q̄ malum principaliter priuet ordinē q̄m malicia in opere principaliter attendit penes intētionis deordinatōem. ergo si penes hanc principaliter cōsistit ordo. videt q̄ malum plus habeat priuare ordinem q̄ modū vel speciem. ¶ Item modus species t ordo correspōdent illis tribus viz vnitati veritati t bonitati. sed malū principaliter t plus aufert de bonitate q̄ auferat de vnitate t veritate. g̃ si hec tria correspōdēt illis tribus. videt q̄ non adimantur ista tria equaliter ¶ Item bis tribus in quib⁹ attendit ratio vestigiū videlicet modo spēi t ordini corrñdent illa tria in quib⁹ attendit ratō imaginis. viz memoria intelligentia t voluntas sed p̄tm̄ cum deformat imaginē non deformat oīs potentias equaliter. imo principali⁹ t magis deformat voluntatem. ergo pari ratōne nō corrumpit eq̄liter modū spēm t ordinem. sed principalius aufert ordinē q̄ modū vl spēm. ¶ Itē p̄tm̄ loquēdo eēntialiter t ꝓprie deformitas ē. sz oīs deformitas ꝓncipaliter dic̄ ꝑuatōz forme siue pulcritudinis. g̃ speciei. igit culpa ñ priuat hec tria equaliter. sz principaliter priuat speciez ¶ Item malum aliquo mō potest bene ordinari. sicut dicit Aug. in ench. sed nullo modo pōt spēz habere cū fit ꝑuatio. g̃ videtur q̄ in malo magis fiat priuatio speciei q̄ ordinis. nō fit g̃ priuatio illoz trium equaliter. ¶ Item nō fit priuatio in aliquo respectiuo nisi p priuatiōez prius factam in aliquo absoluto in aliquid. aliquid em̄ p se et ꝑ se nec est mot⁹ nec mutatio. g̃ si ordo dicit relatiōez ad alterū. non pōt fieri corruptio in ordine. nisi p corruptiōez factam in specie. videt igit q̄ corruptio facta p malum non respiciat illa tria equaliter. ¶ R⁹. dom̄ q̄ cum illa tria viz modus spēs t ordo ꝑ-
32 ut priuant p modū culpe sunt ꝺditiones eiusdem bone voluntatis. nō solum abinuicem inseparabiles. verūetiā equales equaliter priuāt p q̄cūq; malum culpe. Ꝺbet em̄ malum culpe in tantū deordinat inq̄tum facit deo dissimilē. t in tantū elongat a deo. ita. q̄ quēadmodū gr̃a equaliter reddit animā ordinatā t speciosam et potentez in bonū. tantum vel magis culpa deordinat ipsaz t deūcit in malū Et quēadmodū in gloria similit̄ est adequatio dotū. sic etiam in culpa eq̄liter fit priuatio hoz trium Et ideo sicut dicit visio in gloria est tota merces ꝓpter ꝺnerionē t equalitatem in dotibus gloriosis. sic etiā vt dicit aug. in li. lxxxiij. q. q̄ totuz nomē mali de speciei priuatione regitum est. non quia p maluz solum spēs priuet vel principaliter. sz quia in priuatione speciei intelligit ꝑuatio alioz. Ꝺcedende sunt igit rōnes que ad primā ꝑtem inducunt. ¶ Ad illud ergo 33
qō obȝcitur q̄ malicia principaliter ꝺsistit penes intētionez. dom̄ q̄ verū est. sed q̄ ipse obȝcit q̄ ordo attenditur penes intentionez. dom̄ q̄ illō intelligitur penes quandā appropriatōez. nā circa ipam intētionez ꝺsistit modꝰ spēs t ordo. ex quib⁹ t bona est intētio. t bona est 34
actio que ex intentione ꝓcedit. ¶ Ad illud vo qō obȝ-
citur q̄ mō spēi t ordini tribus bis rñdet vnitas veritas t bonitas. dom̄ q̄ vez est. put in illis tribꝰ ꝺsideratur generalis rō vestigū. put aūt in ipis attendit corruptio mali culpe. q̄ ꝺsistit circa volūtatem. hec tria hñt ꝺsiderari in bono ꝑm q̄ bonū est. sicut in ꝓcedenti ꝓble- 35
mate patuit. et ideo eq̄liter p malū hñt priuari. q̄m ꝺrecte oponit illis ¶ Ad illud qō obȝcitur q̄ malum non
equaliter deformat oīs potentias imaginis. dom̄ q̄ nō ē simile. q̄ille potētie sūt diuerse t ad diuersos actꝰ ordinate. ita q̄ aliqui illoz actuū respiciūt culpā t iusti- 36
tia sola ꝺpatione differūt. t cū habeant idez fundamētum. necesse ē q̄ q̄tum diminuitur vnum diminuatur t alterz. ¶ Ad illud qō obȝcitur q̄ malum culpe est deformitas. dom̄ q̄ non tm̄ est deformitas opposita pulcritudini. sz etiā ē deformitas opposita rectitudini. iō nō sequitur q̄ magis priuet spēm q̄ ordinē. nō em̄ dicit deformitas p solū⁹ pulcritudis priuatōez. sz etiam in h̄ intelligit priuatō alioz magis tū denotāt a priuatione speciei t forme. ꝓpter hoc q̄ spēs est ratio cognoscendi 37
¶ Ad illud qō obȝcitur q̄ malum ē o. dinabile. dom̄ q̄ duplex est ordo Est em̄ ordo ante factuz esse. q̄ ē ex intētione facientis. t est ordo post factum esse. qui quidē attendit ꝑm iusticiā retribuentis. Primꝰ ordo est ille qui priuat a malo p malum. Et hunc ordinē. malū nonpotest habere sicut nec spēm. Sc̄os vero ordo non priuat p malum. immo malū est ordinabile in peius ꝑm ordinem illū. ¶ Ad illud q̄ obȝcit q̄ nō fit ꝑuatio in respe- 38
ctiuo nisi p aliqō absolutuz. dom̄ q̄ taz spēs q̄ ordo vt hic accipitur vtrūq; est respectiuū ideo non magis ꝑuatur vnū p alterū q̄ econuerso. Nihilomin⁹ tm̄ hec tria tollunt p mutatōnem factam circa aliquid absolutum. tūc em̄ priuat cū li. ar. peccat inordinate mouēdo seipz

¶ Questio III f

¶ Utrum p malū cōtingat hec tria corrumpi totaliter. Et q̄ non videt. Aug. in ench. Bonū minui malum est q̄tumcunq; minuat aliquid remanet. ergo p cul
pā nunq; aufert totū bonum qō p malū corrumpit. sed tale bonū attendit in mō spēi t ordine ergo ꝛc. ¶ Item aug. in li. de natura boni loquens de his tribus. vbi hec magna sunt. magnū bonū est vbi parua puum. vbi nulla nullū. g̃ si p culpam totaliter fieret boz trū adē ptio. fieret peccantis adnihilatio. sed hoc est impossibile q̄ aīa peccando adnihilet. igitur impossibile est q̄ ista tria totaliter corrumpant. ¶ Itez malum si maluz est aliquid admit. sed impossibile est q̄ aliquis tot mala faciat t tātū peccet quin adhuc possit peccare. g̃ nunq; tantū peccat quin adhuc inueniat culpa in eo aliqō bonū qō possit admere. sed hoc bonū ꝺsistit in modo specie t ordine. g̃ ꝛc. ¶ Item de nemine desperandum est dum est in via. g̃ q̄tumcunq; peccet. adhuc habilitatē habet benefaciendi. sed q̄diu habet habilitatē benefaciendi. adhuc habet aliqō bonū qō malum pōt corrūpere et si hoc habet modū spēm t ordinem. g̃ ista nunq; corrumpunt totaliter p malū culpe ¶ Item demus qō in

aliquos corrumpant totaliter. tunc queritur aut ille desinit esse. aut nō. Si sic. g̃ p peccatū contingit corrumpere substantiā immortalē z incorruptibilē aīam sez rationalē. qō est impossibile. Si aūt nō desinit esse. aut g̃ potest peccare aut nō. Si potest peccare. g̃ aliquod bonum pōt pdere. si h̄. adhuc habet aliq̄d de habilitate. et modo z specie z ordine q̄ corrumpunt p malū culpe. Si nō potest. z substātia rōnalis q̄ nō pōt peccare habens liberā voluntatē melior est illa q̄ potest peccare. q̄ deo similior est. g̃ p multitudinē peccatorū ꝓueniret homo ad statum meliorē. sz h̄ est falsum z impossibile. g̃ z illō er quo sequit. vicz q̄ mod⁹ species z ordo totalit adimatur p peccatū. ¶ Sz ꝓtra. Omne illud a quo fit ademptio z ablatio. si nō est infinitū. aliquādo totaliter est ademptū. sed oīe bonū q̄ō est in aīa siue sit habilitas siue potentia finitū est. g̃ si p malū culpe tollit z adimitur. necesse est q̄ aliq̄n totaliter adimatur. ¶ Itez si malū admittit tātū de bono. g̃ maius malū maiꝰ admittit duplo malū duplo admittit. sed nullū est peccatum ita magnū ān adhuc possit eē maius. g̃ si vnū quum peccatum admittit aliq̄d de bono. possibile est q̄ sīa cōmittat ita magnū peccatū q̄ totaliter admittit bonū quod p peccatum pduatur. ¶ Itē quantacūq̄ corpali quātitate data. q̄ntūcūq̄ modicū inde auferat. vt pote si a mari auferatur gutta aque ꝓtingit intelligere q̄ aliq̄n totū auferatur. g̃ pari rōne videt in q̄ntitate virtutis. q̄ cūq̄ pars aufert p malū. si bō peccet ꝓtinue aliquādo totum erit ꝓsumptū. ¶ Item sicut se habet gratia ad p nitatem. sic se habet culpa ad bonā habilitatez. sed gra adeo potest crescere q̄ oīno aufert ꝓnitatē. sicut patet in xp̄o z beata virgine. in q̄bus fuit tāta gra q̄ nulla fuit in eis ad malū ꝓnitas. g̃ pari rōne videt q̄ adeo pōt crescere culpa. q̄ totaliter pdatur ad bonū habilitas. ¶ Item sicut status glorie ꝓfirmat in bono. ita status dānationis ꝓfirmat in malo. g̃ sicut p gl̄iam reddit homo impossibilis ad malū. ita p dānationē eternā reddit impossibilis ad bonū. sz vbicunq̄ est ad bonū ipossibilitas. ibi nulla ē ad bonū habilitas. si g̃ habilitas ad bonū est. illud q̄ō adimit p peccatū. z cuius mod⁹ species z ordo tollit p culpam. videt q̄ hec aliq̄n totaliter sit adempta. ¶ Rō. dōm q̄ absq̄ dubio p malū culpe non ꝓtingit oīno remoueri z priuari habilitatē voluntatis ad bonū. nec modū speciē z ordinē q̄ fm illā attendunt z h̄ manifeste apparet. q̄ nunq̄ volūtas pōt esse sine naturali habilitate z aptitudīe ad bonū. sicut g̃ nō potest voluntas peccando desinere esse. sic nō potest totam habilitatem illā pdere. z modum z speciē z ordinē q̄ fm illaz attendunt totaliter amittere. Et h̄ q̄dem dic̄ Aug. expresse. z cōiter ꝓsentiūt in hoc oēs doctores. Sed q̄liter p peccatū habilitas illa ꝓtinue adimat z nūq̄ finiatur siue ꝓsummat difficile est assignare. Et sup hoc diuersi senserunt diuersimode. Quidā em̄ voluerūt dicere q̄ habilitas illa nunq̄ totaliter tollit. p eo q̄ z si sit finita in se. est tn̄ ordinabilis ad infinitū bonū z ad infinitos actus. z iō nunq̄ pōt tolli. nec p peccati magnitudinē. nec p peccati multitudinē. Sz iste mod⁹ dicēdi nō satisfacit. nā habilitas q̄tūcunq̄ diminuat p pcm̄ adhuc est ad infinitū bonū. adhuc etiā est ad infinitos actus. g̃ ex illa pte ita magna est sicut ꝑus erat. g̃ in nullo est diminute. igit ordinatio ad boni infinitatē vel ad actū multitudinē nihil facit ad illū habilitatis diminutionē. imo potius ex h̄ posset argui q̄ nullo mō minuitur. cū infinitū nō sit minꝰ infinito ex ea pte qua infinitum est. ¶ Et ꝓterea alij dixerūt aliter q̄ illa habilitas z si semp diminuat. nunq̄ tn̄ totaliter tollit. q̄ divisibilis est in infinitū. z nūq̄ potest adeo p diuisiones diminui. q̄n adhuc possit minor effici. sicut in spūalibꝰ habilitas potētie q̄ est quātitas virtutis. nunq̄ pōt p peccatū adeo pua effici. q̄n adhuc possit minor fieri. z h̄ nihil ꝓhibet q̄ aliq̄d sit finitū actu z infinitū diuisione z ita q̄ sit sp diminuibile. z nunq̄ totaliter ꝓsumptibile. Sed nec iste modꝰ dicendi satisfacit. ¶ Nam q̄uis cōtinuū sit divisibile in infinitū. nunq̄ est tn̄ ꝓtinuū aliquod ita magnū q̄ si ꝓtinuat diuisione q̄tūcunq̄ parua. z postmodū ꝓsequēter fiat ablatio partis ita parue sicut ꝑus. z sic ꝓsequēter ꝓcedēdo. q̄n aliq̄n totum consumatur. sicut patet si a monte aufert ita modicū sicut est vnus athomus. ergo si malū aliq̄d tollit de habilitate. cuz nō sint ibi infinita tanta. aliquādo erit totaliter ꝓsumpta. Si tu dicas q̄ hoc verū esset si in sequēti culpa tantū adimeret sicut in ꝑma. nunc aūt nō est sic. q̄ semper minus z minus adimitur. z ita nunq̄ finitur. Si quis em̄ in diminuendo accipet millesimā partem diminuibilis. z postmodū millesimam partem residui z sic ꝓcedendo. nunq̄ totaliter tolleret. Si inq̄ hoc modo dixeris nō satisfacis. ꝓo eo q̄ maior culpa plus tollit de bono. z minorem culpam ꝓcedentem potest subsequi maior culpa. z sic ꝓsequenter ꝓcedendo. ergo semp pōt fieri maior z maior ademptio. z ita necessario aliquādo poterit fieri illius totius boni consumptio. ¶ Et ideo dixerunt aliqui aliter. vicz q̄ illa habilitas semp minuit z nunq̄ finit. hoc venit exhoc q̄ est durabilis z cōtinuabilis in infinitū. q̄uis sit actu finita. Unde sicut aqua que est in fonte scaturiente actu finita est nūq̄ tn̄ pōt tm̄ exhauriri quin semp remaneat. ꝓpter h̄ q̄ est ibi virtus cōtinue influendi. sic z in ꝓposito dicūt se habere. q̄ ipa habilitas ad bonum oriuz habet a libertate voluntatis. z q̄tumcunq̄ voluntas se actu debabilitet. q̄ tn̄ semp manet libera. semp pōt se ad bonū habilitare. Et ideo sicut si q̄s subtraheret radios soli illuminanti. sol posset ꝓtinue suos radios restaurare. q̄uis habeat actualiter finitatē. sic z in ꝓposito dicunt se habere et ideo cum pcm̄ non possit ipam voluntatē que est radix z ꝓncipiū illius habilitatis pimere. z volūtas semp possit illam habilitatem ꝓtinuare. malum culpe nunq̄ pōt eam totaliter ꝓsumere. q̄uis aliquo mō possit diminuere. Sed nec iste modus dicendi satisfacit. ¶ Nam si ideo habilitas non finiret ꝓpter hoc q̄ ꝓtinue restauraret. sic duo sequerent incōuenientia. quoz vnum esset q̄ nec habilitas minueretur nisi ad tempꝰ sicut nec aq̄ fontis. Aliud eēt q̄ homo posset resurgere a pctō p seipm. si illam habilitatē posset voluntas sine gratia restaurare. z restaurādo cōtinuare. ¶ Et ꝓterea ē quartus modus dicendi. vicz q̄ habilitas semp pōt minui et nūq̄ totaliter ꝓsumi. z hoc quia est elongabilis a rectitudine in infinitū. Sicut em̄ linea curua pōt infinities elongari a rectitudine. i. nūq̄ tantū elongari quin adhuc possit magis. Sic cū malum corrumpat habilitatē elongando ipsam a rectitudine. p eo q̄ ipm malus siue malicia est curuitas. z intensio in malo est p recessū a bono. habilitas illa nūq̄ adeo diminuit quin adhuc possit magis diminui. q̄ nūq̄ adeo elongat q̄n magis possit elongari et nunq̄ adeo curuat quin possit magis curuari. z ideo semp pōt per malum diminui. z nunq̄ totaliter tolli. Hic aūt modus dicendi inter ceteros predictos magis videt esse rōnalis p eo q̄ fundatur super modū adimēdi ipsius mali. Corrūpit em̄ sicut dictum est p cōgationem a bono sicut aug. dicit z mgr in fi. di.

recitat in lra. ¶ Ad huius igit modi intelligentiã amplioꝛẽ habendam notanduz est q̃ sic coꝛrumpit z diminuit culpa habilitatẽ illã sicut ei opponit. sed nõ opponitur illi habilitati ꝑm id qõ est. vt ꝓdictum est supꝛa. sicut fundat in natura. sed ꝑm id ad quod est. id est ꝓut ordinat a gratia. z ideo nũq̃ coꝛrumpit eam nec minuit. ita q̃ aliquã ꝑtem sui auferat ꝑm id qõ est. ſz quia ordinat ab eo ad qõ est. ac ꝓ hoc sic minuit q̃ reliquit z ideo sic coꝛrumpit q̃ nunq̃ totaliter tollit. Vñ sicut dicit magiſter q̃ concupiſcẽtia ex vſu charitatis cõtinue minuit z nunq̃ finitur. quia charitas nũq̃ opponitur ipi concupiſcẽtie ꝑm radicẽ ſuam z ꝑm id in quo radicat. ſed ꝑm id ad quod inclinat. ſic intelligendũ est eſſe in ꝓpoſito. z illud melius manifeſtat ſi ſumat exempluz in terminis. Habilitas eñ illa quã dicimus diminui nõ est aliud quã idoneitas anime ad ſuſcipiendũ gratiã. z ad coopandũ gratie iam ſuſcepte. In hoc igit dicit culpa habilitatẽ minuere. q̃ reddit animã minus idoneã ad vtrunq̃. Dum enim homo peccat deum offendit. et ex hoc efficitur indignus z ineptus ad ſuſcipiendũ gratiam dei. In hoc etiam q̃ peccat ꝓnus ad maluz redditur. z in hoc efficitur ineptus ad opera virtutum. ſed planum est iſtud q̃ nũq̃ est aliquis adeo indignus gratia dei quin adhuc poſſit eſſe indignioꝛ. quia nunq̃ tãtum offendit ꝙn adhuc poſſit offendere. nunq̃ est adeo indignus quin q̃diu est i ſtatu vie ſit ſuſceptibilis gratie. z ita nũq̃ ex illa parte efficitur inhabilis in ſummo ad ſuſceptionem gratie. Similiter ex parte ꝓnitatis nullus est adeo ꝓnus quin poſſit adhuc magis ꝓnus effici. ꝓ eo q̃ voluntas ſemper est libera. z ideo nunq̃ ꝓnitas in voluntate poteſt fieri neceſſitas. et ita poteſt homo ſemper fieri magis ꝓnus z magis ineptus ad cooperandũ gratie. z per hoc ex neutra parte totaliter dehabilitatur. Et ſic patz q̃ habilitas illa per culpam ſemper poteſt minui. z nũq̃ totaliter tolli. Et ratio huius est quia non minuitur alicuius partis ablatione. ſed elongatione. non ꝑm id quod est. ſed ꝑm id ad quod est. hoc enim modo illi habilitati opponitur. z ideo per hunc modum ab ea diminuitur. Concedende ſunt igitur rationes que hoc oſtendunt. Ad rationes
40 ad oppoſitum ſatis plana est reſponſio. Nam qõ obiicit primo ſecũdo z tertio per hoc ſoluitur. quia ille tres rationes ex malo intellectu diminutionis procedunt. Arguunt enim ac ſi habilitas minueretur ꝑm id quod est. z eius pars aliquota tolleretur. hoc autez nõ est ſic ſed per elongationem vt dictum est. z ideo nunq̃ poteſt tot peccatis dehabilitari ꝙn adhuc poſſit magis pluribus. nec etiam tanto peccato quin adhuc maioꝛi. z nõ dicit Dyoni. q̃ malum est infinitum. nõ quia aliquod ſit malum ſummuz quo nihil poſſit eſſe peius. ſed quia non est aliquod ita maluz quin adhuc poſſit eſſe peius z ideo per quantũcunq̃ malum nunq̃ admittur habilitas ꝑm totum. q̃uis enim ſit finita. modus tamẽ additi mendi ipſam ꝓtendit ſe vſq̃ in infinitum. nõ infinitate actuali. ſed potẽtionali. que ſcilicet dicimus q̃ cuz
41 uum a recto in infinitum poteſt recedere. ¶ Ad illud vero q̃ obiicitur q̃ gratia totaliter tollit concupiſcentiam. Dicendũ q̃ quedam est gratia que opponitur ipi concupiſcentie ꝑm id quod est. quedam vero que oppoꝛ nitur ipſi ſolum ꝑm id ad quod est. z prima est quedam gratia gratis data. z totaliter poteſt tollere cõcupiſcentiam. dum ſanat z reintegrat naturam viciatam. Alia vero est gratia gratumfaciens. Et de hac dicit Aug⁹. q̃ q̃uis diminuat concupiſcentiam. nunq̃ tamẽ finit eam. z huic gratie aſſimilatur culpa reſpectu habilitatis non alteri. Nam ſicut dictum est non opponitur illi habilitati ꝑm ſe ſiue ꝑm id in quo est. ſed ꝑm id ad qõ
42 est. ¶ Ad illud quod obiicitur q̃ gloria reddit impoſſibilem ad malum. Dicendum q̃ etiam pena reddit impoſſibilem ad bonum. ſed tamẽ aliter z aliter. quia gloria reddit impoſſibilem ad malum in hoc q̃ in eo auferetur radix mali ipſa concupiſcentia. z datur plenitudo boni. Damnatio vero eterna reddit impoſſibilez ad bonum. non quia ibi ſit plenitudo omnis mali. nec etiam quia auferatur naturalis aptitudo ad bonum ſed quia aufertur merendi ſpacium. z deus amplius nõ offert gratiam iuuantem ad bonum. Et iõ illa ipoſſibilitas nõ dicitur per priuationem habilitatis omnimodam. ſed potius ꝓpter benefaciendi impedimenta. Unde ſi aliquis damnatus ad ſtatum vie reduceretur nulla ſibi habilitate collata. de nouo habilitatem haberet ad ſuſceptionem gratie. z propterea q̃uis ordinatio habilitatis impediatur. tamẽ habilitas nunq̃ totaliter tollitur. Eſto autem q̃ concederetur q̃ tolleretur totaliter rollereturq̃ no. adhuc tamen nõ ſequeretur q̃ totaliter rolleretur q̃ peccatum. Nulla enim culpa ponit hominez extra ſtatum vie. z ideo nec aufert homini habilitatez ad gratie ſuſceptionem.

¶ Diſti. xxxvj. Utrum peccatum ſit pena peccati.

Liendum est tamen quedam ſic eſſe peccata z̃c Supꝛa determinauit magiſter quid ſit peccatum ꝑm rem z diffinitionem. In hac parte inquirit vtrum peccatum ſit pena peccati. Diuiditur autem iſta pars in duas partes. In quarum prima magiſter mouet queſtionem illam z determinat ꝑm opinionem aliorum. In ſecunda vero ꝑm opinionem propriaz. ibi In nullo tamen preiudicium factum veritati z̃c. Prima pars habz tres partes. In prima adducit magiſter autoritates quibus oſtendit q̃ vnum peccatum ſit alterius peccati pena. In ſecunda vero mouet queſtionem vtrum peccatum ꝑm idem ſit culpa z pena an ꝑm diuerſa. z determinat iuxta aliorum opinionẽ. ibi. Et ideo merito queritur. In tertia vero ſubiũgit illius opinionis maiorem explanationem. ibi. Et licet ex hoc ſenſu omne peccatum mortale poſſit dici. Similiter ſcõa pars principalis in qua iſtam queſtionem determinat ꝑm q̃ priam opinionem diuiditur in tres partes. In quarũ prima determinat propoſitam queſtionem ꝑm propriam opinionem. confirmans eam autoritate ſanctoꝝ In ſecunda vero determinat quoddam dubium in predictis auctoritatibus propoſitum ibi Illud autem diligenter notandum est q̃ ſupꝛapoſitis z̃c. In tertia vero breuiter epilogat ea que predicta ſunt. ibi. Satis diligenter eorũ poſuimus z̃c. Et ſic in hac totali parte agitur principaliter de comparatione culpe ad penam. Utrum videlicet culpa ſit pena cauſaliter tm. an cauſaliter ſimul z eſſentialiter. Et q̃uis ꝑm aliquorum opinionem peccatum ſit pena tm cauſaliter. ꝑm tamẽ opinionem magiſtri quam in littera innuit non tm cauſaliter. ſed etiam eſſentialiter pena est.

a ¶ Peccatū est ⁊ causa peccati. Sz ꝺtra. aut peccatū est causa peccati volūtaria aut necessaria. ¶ Nō volūtaria. qz nihil volūtarie opaꝝ nisi qꝺ cognoscit ⁊ appetit. talis aūt est rōnalis creatura. nō culpa. ꝯ nō est volūtaria causa. Itē non est cā necessaria. qz qui peccauit in

DI. XXXVI. vno peccato ñ est necesse ꝙ peccet in altero. ergo non videꝯ ꝙ aliq̄ mō sit causa. Itez si pctm̄ est cā pcti. aut rōne alicuⁱ boni subſtrati. aut rōne defectus. ¶ Nō rōne boni subſtrati. qz tūc magis deberet dici bonū eē cā mali. ꝯ peccatū cā pcti. ¶ Nō rōne defectꝰ. qz qꝺ nihil est. nullus cā est. intēꝺio em̄ causalitatis in solis entibus repꝛ. ꝓpter qꝺ est q̄stio qꝺ pctm̄ sit cā pcti ⁊ rōe cuⁱ pctm̄ sit cā pcti. ℞. ꝺom ꝙ cū i peccato duo sint videlicet ꝺuersio ⁊ auersio. rōne a vtriuſꝫ peccatū habz ad aliꝺ pctm̄ ꝺisponere ꝫ ꝫ pctm̄ aliꝺ ꝺ causare. Ratione qꝺē auersionis. qz in ꝫ ꝙ ꝺ auertit elōgat a bono. ⁊ ꝙ ꝺ efficit ipotens ad resistendū malo. Rōe ꝺuersionis sicut actꝰ vnⁱ⁹ virtutis ꝺisponit ad actū alterⁱ⁹. vt pote actꝰ nutritiue ad generatiuū. sic vna culpa hz ꝺisponere ad aliā. vt pote regula ad luxuriā. Est igit pctm̄ cā pcti. id ē ꝺispositio tra/hens siue inclinans ad aliud pctm̄ tam rōne auersionis ꝙ rōne ꝺuersionis. sz

¶ Adducit autoritates quibꝰ oñdit ꝙ vnū peccatū sit alteriꝰ peccati pena. a

¶ Liendum est tñ quedā sic eē peccata. vt sint etiā pene peccatorum. Vñ aug. sup illū locū ps. lvij. supcecidit ignis ⁊ nō viderunt solē. ait. Ignis supbie ⁊ cōcupiscētie ire intelligit. Istas penas pauci vidēt. iō eas maxime cōmemorat apl̄s in epl̄a ad Ro. ⁊ enumerat multa q̄ pctā sunt ⁊ pena peccati. Itē Inter pmū em̄ peccatū apostasie ⁊ vltimā penā ignis eterni. media que sunt. ⁊ peccata sūt ⁊ pene peccati. Grego. ꝙ sup Ezech. ait. Contēnenti q̄ nō vult penitere ponit deꝰ offendiculū. vbi sz grauiꝰ impingat. ¶ Peccatuz em̄ qꝺ ꝓpniam citiꝰ nō deletur. aut peccatū ē ⁊ cā peccati. aut peccatū ⁊ pena pcti. aut pctm̄ simul ⁊ causa ⁊ pena pcti. Vnꝺ moyses. Rondū sunt cōpleta peccata amoꝛreoꝝ. Et Dauid inquir. Apone iniq̄tatē sup iniquitatē eoꝝ. Et alius ꝓpheta. Sāguis sanguinē tetigit. i. peccatū pctō additū est. Paulꝰ ꝙ ait. ¶ Propterea tradidit illos deꝰ in passiones ignominie ⁊c. Et item. Et impleant pctā sua semp. Johānⁱ ꝙ ꝓ angelū dicit. Qui in sordibꝰ est sordescat adhuc. Ex his testimonijs colligitur peccatum aliquod. ⁊ peccatum esse ⁊ penam peccati. ¶

¶ Adꝺuet questionē vtrū peccatū fm̄ idē sit culpa ⁊ pena. an fm̄ ꝺiuersa. ⁊ determiat fm̄ aliorum opinionē. ¶ b ¶

¶ Et iō merito queriꝝ. vtrum pctm̄ inq̄ntū pctm̄ est sit pena pcti. Qz nō videꝯ. cū oīs pena peccati iusta sit. Vñ augꝰ. in li. retracta. Oīs pena pcti iusta ē rōne auersionis in q̄ cōmunicāt oīa peccata. qꝺlibz est cā cuiuslibet. rōne ꝺuersionis in q̄ ꝺistinguunt non qꝺlibet est cā cuiuslibet. sz pctm̄ vniꝰ generis ꝺisponit ad pctm̄ generis ꝓxmi. vt pote spūale ad spūale. vt superbia ad inuidiā. ⁊ carnale ad carnale. vt gula ad luxuriam. Ad illud ꝙ qꝺ obꝯcit. ꝙ nō est cā volūtaria nec necessaria. ꝺom ꝙ pctm̄ nō est sufficiens cā pcti. sz ꝺ in b ꝙ trahit volūtatē vt cōmittat aliqñ culpā. ⁊ ita reducit ad cām volūtariā. Ad illꝺ qꝺ q̄rit vtr sit cā rōne poñtionis vel defectus. ꝺico ꝙ rōne vtriuſꝫ. sic visum ē. Cōuersio em̄ inoꝛdinata ꝺisponit ad aliā ꝺuersionez inoꝛdinatā. Ex ꝺuersiōe em̄ inoꝛdinata augeꝯ in nob ꝺcupiat ꝓnitas ad malū. ⁊ ꝺ augeꝯ ꝓnitas ⁊ ꝺcupia q̄ qꝺā pondꝰ ponit i aia. Qꝺ em̄ ē pꝺꝰ in coꝛpoꝛib. b ē amoꝛ in spiritib. Et iō bñ ꝺic Greg. ꝙ pctm̄ qꝺ ꝙ penitētiā ñ ꝺiuit. moꝛ pꝺere suo ad aliꝺ trahit. ⁊ ita nec defectꝰ ꝙ se facit. nec bonū ꝙ se. sz vnū cum alio. Illꝺ tñ argumētū ñ valet qz ꝺefectꝰ ñ ꝓt eē cā alicuⁱ⁹. ꝯ nō pōt esse cā pcti. Causare ei peccatū nō est causare aliqꝺ. sz potius ꝺficere. vñ est ibi sophisma fm̄ qꝺ ⁊ simplr.

b ¶ Ilico vt peccat bō fit in homine illa coꝛruptio q̄ tñ fit ꝺo autoꝛe. Sz ꝺ b est. qz illa boni coꝛruptio siue actiue ꝺicaꝯ si/

ue passiue est imagis deformatio. Deformatio aũt imaginis ꝺo displicet. ꝛ nihil qꝺ deo displicet ẽ a deo. Idẽ em̃ est fieri deo autore. ꝛ deo volẽte. g̃ talis corruptio n̄ est a deo. Irẽ eadem sunt p̃incipia actois ꝛ passiois. g̃ si corruptio actio nõ est a deo. videt silr q nec corruptio

2 passio. R⁹. ꝺõ. q illud ꝟbũ nõ ẽ dictũ ꝑm opinionẽ mgri. sz ꝑm opinionẽ alioꝝ sicut pz ex ipa serie lre. Sz tm̃ qꝝ illud idez videt mgr dixisse i vlca. p̃cedẽtis dialr m̃ꝺẽꝺũ ẽ q in illa corruptione. ꝛ ẽ ꝯsiderare defectũ ꝛ deordinatiõez. est nihilomin⁹ ibi ꝯsiderare passionẽ ꝛ ordinẽ ad p̃cedentẽ actionẽ. ꝛ cõtũ ad hec duo vltima corruptõ ista tenet rõnẽ pene. ꝛ q̃n tum ad hꝺ ꝺr eẽ a deo. vicz inc̃tũ pena. simplr ãt loq̃ndo vt dicatur corruptio modi speciei et ordis eẽ a deo sive deformatio imagis. non admittit sic rõnes oñdũt. qꝺ hꝺ q talis corruptio ꝛ defectũ dicit ꝛ deordinatõez. q̃ est culpa sic̃ sup̃ est oñsuz. ꝛ talr corruptio pena non inflicta nec ꝺtracta sz acta. ꝛ tõ qꝺammõ tenet rõnez culpe sic̃ oñsuz fuit in p̃cedenti ꝺi. Et cõtũ ad hꝺ nõ intelligit illud qꝺ in lra ꝺr. Et p hꝺ patẽt ea q̃ in lra obꝟciuntur.

c ¶ In nullo tñ p̃iudiciũ factuz veritati putat. si q̃s dicat ipsa eadẽ q̃ pctã sũt. eẽntialr (vt ita dicã) eẽ penas. Postea subiungit q hmõi punitões iuste sũt liqua. Juxta vero p̃dictã intelligentiã pctã sane dicunt pene Tm̃ apls apellat eas passiões ignominie. qz vt ait auctas. licz q̃dã pctã sint q̃ delectãt. sũt tm̃ passiões nature noiande. qz p ea corrumpit natura.

¶ Magis explanat opinionẽ alienã. q nõ oñe peccatum est pena peccati. c

¶ Et licet exhꝺ sensu oñe peccatũ mortale posset dici pena. nõ tm̃ omne põt dici pena pctí. Pena em̃ pctí. vt p̃dictũ est. ẽ illud cui⁹ cã est aliud p̃cedens pctm̃. Nam pctm̃ sic dicit pena pctí respectu p̃cedẽtis. sic̃ dicit cã pctí respectu sequẽtis Quo fit. vt idem pctm̃. ꝛ cã sit ꝛ pena pctí. sz alteri⁹ pctí pena. ꝛ alterius cã. Vt em̃ greg. in moralibus ait. Pctm̃ qꝺ pnia si diluit. suo põdere mox ad aliꝺ trahit. Tm̃ fit. vt nõ solũ pctm̃ sit. sz et cã pctí Ex illo q̃pe culpa subsequẽs oꝛit. Pctm̃ ꝺo qꝺ ex pctõ oꝛit. nõ solũ pctm̃. sz ꝛ pena peccati est. qz iusto iudicio deꝰ corpeccãtis obnubilat. vt p̃cedẽtꝫ pctí merito etiaz in alia cadat. Quẽ em̃ liberare noluit. deserẽdo pcussit. Proinde vt augº. ait. Precedẽtis ẽ hec pena peccati. ꝛ tm̃ etiã ipa pctm̃ est. Judicio em̃ iustissimi dei traditi sũt. vt ait apls de q̃busdã. sive deserẽdo sive alio mõ explicabili sive inexplicabili in passiões ignominie. vt crimia crimib⁹ vindicarent. ꝛ supplicia peccãtiuz nõ tm̃ sint tormẽta. sz ꝛ vicioꝝ incremẽta. Illa g̃ pctã q̃ enumerat apls. qz de superbia sunt. non solũ pctã sed etiã supplicia sunt. Ecce ex his iã fit pspicuũ q̃daz pctã. etiaz penas ꝛ causas pctí. eẽ. ꝛ illud pctm̃ eẽ penã pctí qꝺ cãm p̃cedẽtẽ hꝫ pctm̃. atq; illud pctm̃ eẽ cãm pctí qꝺ est meritũ sequẽtis culpe. ¶ Sz cũ ait crimina crimib⁹ vindicari. videt insinuare ea ipa q̃ pctã sunt eẽntialr eẽ penas pctí. i. punitões pctí. Ad hꝺ aũt inquunt illi. hec ꝛ silia dicta eẽ ꝑm rõnem p̃dictaz ꝛ iõ intelligẽda esse ꝑm p̃missã expositionẽ. Intelligẽtia em̃ dictorum ex causis est assumẽda dicendi.

¶ Determiat q̃stionẽ ꝓpositã ꝑm ꝓpriã opinionẽ ꝑfirmãs eã auctate sctoꝝ. d

¶ c In nullo tñ p̃iudiciũ factuz veritati putat. si q̃s dicat ipsa eadẽ q̃ pctã sunt essentialr (vt ita dicã) eẽ penas. i. punitões peccatoꝝ p̃cedẽtiũ. q̃ iuste sunt. ꝛ a deo sunt. nec tm̃ inc̃tũ peccata sunt a deo sunt. nec inc̃tũ pctã sunt. pene pctí sunt. ꝛ tm̃ inc̃tũ pctã sunt. p̃uatões boni sunt. Sz vt supra dictũ ẽ. causaliter ꝛ actiue dicunt p̃uatões.

¶ Qz aũt q̃dã pctã pene sint. ꝛ ipa pena iusta sit ꝛ aꝺo sit. eui dẽter tradit Aug. in li. retractationũ. j. dicẽs q̃dã necessitate fieri ab hoie q̃ mala sunt. ꝛ eaꝺẽ iusta pena pctí sunt. d Sũt inqt d q̃dã necessitate facta ꝑobanda. vbi hõ vult recte facere ꝛ ñ põt. vñ ꝛ illud apli. Hõ qꝺ volo facio bonũ. sz qꝺ odi malũ hoc ago. Et illõ. Caro ꝺcupiscit aduersus spm̃. ꝛ spiritꝰ aduersus carnẽ. Hec ei inuicẽ sibi aduersant. vt nõ ea q̃ vultis faciatis. sz hec oĩa ex illa mortis dãnati one sũt. Mã si nõ est ista pena hois sz natura. nulla ista pctã sunt. Si em̃ nõ recediꝭ ab eo mõ q̃ naturaliter factꝰ ẽ hõ cũ hec facit. ea vtiq; facit q̃ ꝺz sit bonꝰ. siue nõ videꝺo q̃lis eẽ ꝺebeat. siue videꝺo ꝛ nõ valẽdo eẽ q̃lẽ se eẽ ꝺbere videt. penã ista eẽ q̃s dubitet. Qis aũt pena si pctí pena ẽ. iusta ẽ ꝛ suppliciũ noiaꝝ. Si aũt iniusta ẽ pena. qm̃ penã eẽ nemo ambigit iniusto aliq̃ ꝺñante. hoi imposita est. Porro qz ꝺe oipotẽtia dei ꝛ iusticia ꝺubitare ꝺemẽtis ẽ. iusta ẽ hec pena. ꝛ p pctõ aliq̃ ipenꝺit. Mõ em̃ q̃sq; iniuste ꝺñans aut surripe hoiem

ꝛ a deo sunt nec tm̃ pctã a deo sunt. Videt hꝫ eẽ ꝛplicatio ꝺictionis. Primo em̃ ꝺic q vnũ ꝛ idẽ eẽntialr loquẽꝺo ẽ pena ꝛ culpa. ꝛ post ꝺic q idẽ ipm̃ ꝛ ea deo. ꝛ nõ ea deo. R⁹. ꝺom̃ ẽ ad hꝫ q illud ꝛ ꝺsilia intelligẽda sũt cũ reduplicatõe. vt q̃ ꝺr q aliq̃ pctm̃ ẽ pena pctí. q pena illa ẽ a deo. hꝫ intelligit ꝑm q pctm̃ pena. hꝫ ꝑm rõ. aliq̃ eẽntialr nẽ ordinatõis. licẽ sint pctã Et hꝫ innuit ms ꝛ pene pctã gister in lra cuz ꝺic. q ñ inc̃tuz pctã sunt. pene sunt. nec inc̃tũ pctã sunt a deo sunt. q. ꝺ. Cũ i idẽ ꝺcurrant rõ ordinatõis et ordinatõis p assertionem ad ꝺiuersa. ordinatio est a deo. ꝛordinatio vo mime. ꝺ Sunt inqt q̃dã necessitate facta ꝛprobãda Lõtrarium but⁹ videt aug. ꝺicere in li. ꝺ ꝺuabꝰ aiabꝰ. Dic ei q illud solũ ẽ peccatũ a q̃ liberũ ẽ abstinere. Et ꝺi cẽdũ est ad hꝫ q ꝛpteoñdit fic̃ mgr determinat infra q̃dam pctã q̃dam necessitas ẽ ad cam. ꝛ penã pctã venialia. ipam suãs pctã saltẽ i vni eẽ a deo uersali. Illa ãt rõ ꝛbũ qꝺ ibi ꝺe seq̃t intelligitur ꝛpte pctõ actu ali mortali. q̃lit Ro. vij. qui necessitas fit ad venialia. Bal. ꝛ hꝫ habebit q̃stio, nẽ infra suo loco vbi magister inq̃rit ꝺi. xlij.

¶ Addūt quoq; q̄sdā actus nō tm̄ essentia sed etiā genere bonos esse. vt reficere esurientē. Querit p quāto stātia aliq̄ superaddita. tūc videt q reficere indigentē nō sit bonū in genere. q: est ibi circūstantia debita in eo q̄ reficit. Si tu dicas q bonuz in genere dicit. q: est cōe z vniuersale. tūc silr videtur q deberet dici bonū i specie. cū generale dicat respectu speciei. Est igit̄ assūptio p quanto dicat aliq̄d esse bonū in genere. Querit etiā de sufficiētia ipius diuisionis pertis mēbra videtur em̄ eē insufficiens. q: nō tm̄ est bonū i genere bonū ex intentiōe z cā. sed etiā bonū grē et glorie. z. dom̄ q magister diuidit bonū nō quocūq; mō. sz bonū put est in actu. bonū autē hmōi hz cōsiderari i se siue fm se. z sic est bonū nature. Habet iterū cōsiderari fm cōparatōez ad naturā debitā. z sic hz bonū in genere. Habet iterū cōsiderari fm alia tria genera cause. vi delicet in cōparatione ad efficiēs z formā. z finez z sic est bonū gr̄ fectū. Et sic pz sufficiētia. quia oīs act⁹ aut cōparatur ad suū pncipiū efficiēs sol luz. Aut cōparat ad suū pncipiū efficiens put respicit debitū obiectū. Aut comparat ad suū pncipiū efficiēs put respicit debituz obiectū z finē. Gruū. Bonū aūt fm q respicit naturaz debitā dicit eē bonū in genere. p eo q sicut gen⁹ dicit eē potuit velut ignorāti deo. aut extorq̄re inuito tāq; inualidiori vt hoiem iniusta pena cruciaret. Relinq̄t g̃ vt hec pena iusta de dānatiōe homis veniat. His atq; alijs plurib⁹ testimonijs docet q̄dā eē pctā z penas peccati eēntialit.

¶ Preterea nullaten⁹ ambigendū est q̄dā pctā absq; vllo scrupulo penas eē vt inuidia q̄ eē doloz alieni boni. z ira. q̄ etiā nō iūctū pene sūt. pctā sūt. Ita etiā de cupiditate z timore et alijs hmōi sentiēdū ē. Vñ aug. in li. lxxxiij. q. ait. Omnis pturbatio passio. oīs cupiditas pturbatio oīs g̃ cupiditas passio. Oīs xo passio cū ē in nob. ipsa passione patimur. Oīs g̃ cupiditas cū ē in nob ipa cupiditate patimur. z inūctū cupiditas est patimur ea. oīs aūt passio inūctū ipa patimur nō ē pctm̄. ita z de timore. nō em̄ pñs est vt si patimur timoze. iō nō sit pctm̄. q: multa sunt pctā q̄ patimur. sz nō inūctum patimur eis.

¶ Determiat q̄dā dubiū i auctoritatib⁹ p̄dict̄ positū. e

¶ Illud aūt diligēter est annotādū q̄d supra posit̄ xbis aug. dicētis q̄dā necessitate facta eē ip̄obāda z mala. videt obuiare q̄ Hiero. ait i explanatōe fi dei. q̄ hz supra sit positū. tm̄ vt pfecti⁹ sciat. iterare ñ piget Execram⁹ inq̄t eoz blasphemiaz q̄ dicunt ip̄ossibile aliq̄d hoi a do eē p̄ceptū. z mādata dei ñ a singulis sz ab oib⁹ in cōe posse seruari. z paulopost. Et tā illos errare dicim⁹ q̄ cuz manicheo dicūt hoiem pctm̄ vitare nō posse. q̄ illos q̄ cū Jouiniano asserunt hoiem nō posse peccare. Ecce hiero. dicit errorē eē. si q̄s dicat hominē vitare pctm̄ non posse. Qui aūt dicit quedā necessitate fieri. quedā dicit ñ posse vitari. Luz ergo id Augusti. dicat. Videt aut erroris eē q̄ tradit. aut nō eē vez q̄ Hiero. ait. ¶ Ad quod dici potest q: August. dicit fm statum huius miserie ad quā pertinet ignorantia z difficultas. vt idem ait in li. de libe. arbi. q̄ ex iusta damnatione descenderūt. illud tradidit vbi z venialia peccata inclusit. Hiero. vero tm̄ de mortalibus peccatis loquitur. q̄ vnus quisq; gratia illuminatus vitare valet. vel de homine fm statum liberi arbi. ante peccatum illud ait.

¶ Epilogum facit ad alia trāsiturus. f

¶ Satis diligenter eorum posuimus scientiā qui dicunt omnes actus naturas esse. z inq̄ntum sunt bonos esse. i quo tractatu quedam interseruimus que nō ex eorum tm̄ p̄sona accipienda sunt. quia ab omnibus catholice sapientibus absq; hesitatione tenentur. atq; auctoritatum testimonijs z rōnib⁹ eoruz traditionē muniuim⁹. q̄ dicūt omnes actus eēntia sui. i. inq̄ntum sunt eē bonos. Quosdam xo inūctū inordinate fiunt peccata esse.

¶ Addunt q̄ quosdā act⁹ nō e tm̄ essentia. sed etiā genere bonos eē. vt reficere esurientem q̄ actus est de genere opez misericordie. Quosdā xo act⁹ absolute ac pfecte bonos dicunt. q̄s ñ solū eēntia vl genꝰ. sz etiā cā z finis cōmēdat. vt sunt illi q̄ ex bona voluntate pueniunt. z bonū finē metiunt.

nere. Quāuis aūt bonū z malum possint differenter fieri et bene z male. nihilomin⁹ tm̄ bonum quātū est de se dic̄ inchoationem boni. z maluz similiter mali. z ideo nomen boni tenet quia in ipso saluatur ratio generis Vñ bonū nature respectu boni moris est. quasi in potētia materiali que ē potētia passiua bonū aūt in genere aliquo mō ē bonū moris ex hoc q̄ transit supra materiā debitam. z ideo assimilatur potētie generis que est aliquo modo actus. Genus enim est forma vt dicit philosophus. licet per comparationem ad differētias in diffiniti one sit sicut materia. Et p hoc patz responsio ad obiecta. Vna bonum ex circūstantia contineri potest sub bono perfecto. vel sub bono in genere. Si enim est induruz omnibus bonis circumstantijs cōtinetur sub bono perfecto Si autem deficit in aliqua circumstantia. reducitur ad bonuz in genere. sub bono autem perfecto comprehē dit act⁹ gratuit⁹ z glorios⁹ Possent aūt plura queri de hac materia. sz alibi magis habent locum q̄ hic.

Hō intelligētiā huiꝰ ptis circa tria incidit hic q̄/stio. Primo q̄rit de cōpatōe culpe ad penā fm idētitatē. Scōo ꝯo q̄rit de cōpatione culpe ad penā fm inſepabilitatē. Tertio q̄rit de cōpatione pene ad diuine iuſticie eq̄tatē. ¶ Circa ꝑmū duo q̄runt. Primo q̄rit vtrū vnū pcm̄ ſit alteriꝰ peccati pena. Scōo q̄rit vtrū paſſiones aīe ſint pene cm̄. an pene ſil' & pctā.

¶ Queſtio I a

Utrū pcm̄ ſit pena pcti. Et q̄ ſic videt Apoc. vlti. Qui in ſordibꝰ eſt, ſordeſcat adhuc. glo. Juſtū eſt. ſz eſſe in ſordibꝰ nō eſt aliud q̄z eſſe in pctis. & ſordeſcere nō eſt aliud q̄z peccare. ḡ pcm̄ eſt meritū alteriꝰ peccati. igit̄ a relatiuis pcm̄ ſequēs eſt retributio p̄cedētis. ſz retributio pcti nō eſt niſi pena. ḡ &c. ¶ Itē grego. exp̄ſſius dicit. & habet in lra. Inter ꝑmū peccatū apoſtaſie. & vltimā penā ignis eterni. media q̄ ſunt. & peccata ſunt et pena peccati. ¶ Itē Iſiō. Deꝰ occultā ſuꝑbiā clericoꝝ vindicat ꝑ manifeſtā luxuriā. ſz vindicta pcti eſt pena. ḡ manifeſta luxuria eſt pena ſuꝑbie. ¶ Item ex hᵒ q̄ hō peccat meret a deo relinq̄. ſz ex hᵒ q̄ relinquit cadit ꝛ ſequēter in aliud peccatū. ḡ ſi hᵒ iuſtū eſt. q̄ vnū pcm̄ cōmiſit. meret ꝑ ꝛ nō dimitti cadere i aliud. ḡ ſi dimiſſus cadit in aliud pcm̄. illud q̄ ſcōo ꝑpetrat ordinē habz ad ꝑmū ſicut ad meritū. ſz oīe tale ē pena peccati. ḡ &c. ¶ Itē oīe illō q̄ ē pcti pena in q̄ hō dānificat & ledit. & in q̄ ꝑ illud pcm̄ inducit. ſz ſuꝑbus hocꝑ q̄ vult alium excellere. neceſſario cadit in inuidiā q̄ videt aliuz ſe ſuꝑare. Sicut em̄ dicit Aug. in li. de vera relig. Ne ceſſe hz alīꝰ inuidere. q̄ nō vult ab alio ſuꝑari. ḡ videt q̄ inuidia ſit pena ſuꝑbie. & inuidia abſq̄z dubio eſt pcm̄ ḡ pcm̄ eſt pena peccati. ¶ Sz cō. Oīs pena peccati eſt laudabilis. & nulla culpa eſt laudabilis. ḡ nulla culpa ē pena pcti. Maiꝰ ꝓbat. q̄ oīe q̄ iuſtū eſt. laudabile eſt. ſz oīs pena pcti eſt iuſta. ſicut dicit Aug. & habet in lra. Minoꝛ ꝯo ꝑ ſe patet. ¶ Itē oīs pena eſt ordinatiua culpe. & ꝑ hᵒ faciēs ad vniuerſi decorē. ſz culpa ſubſequēs nō ordinat culpā p̄cedētē nec decorat. imo magis deturpat. ḡ culpa nō eſt peccati pena. ¶ Itez ſi culpa ſubſequēs eſt pena p̄cedētis. ḡ a relatiuis culpa p̄cedēs eſt meritū ſequētis. pari rōne illa culpa q̄ eſt ſubſeq̄ns eſt meritū alteriꝰ. & ſic deinceps. ſi ḡ nullū pcm̄ debet remanere impunitū. videt q̄ hō debeat peccare ineter/num. ſi ḡ hᵒ eſt inconueniēs & indignū. patet q̄ pcm̄ non eſt pcti meritū. igit̄ nec vnū pcm̄ eſt alteriꝰ punitiuū. ¶ Itē ſi ſequēs pcm̄ punit p̄cedēs. ḡ cū deꝰ nō puniat bis in idipm̄. culpa ſeq̄nti ptractata. culpa p̄cedēs nō dz puniri. aut ſi punit. nō dz tantū puniri. q̄ ſi hᵒ eſſet vez. reportaret q̄s comodū de malicia. q̄ ſi hᵒ eſt inconueniēs. ꝑz &c. ¶ Itē ſi pcm̄ eſt pena pcti. & deꝰ nō puniit ſuꝑa cōdignū. nūq̄z pcm̄ ſequēs cēt maiꝰ peccatuz p̄cedēti. q̄ ſi hᵒ de plano eſt falſum. q̄ de minori pcō deueniē ad maiꝰ. planū eſt q̄ pcm̄ nō ē pena pcti. ¶ Rñ. dm̄ q̄ abſq̄z dubio ſicut auctates ſanctoꝝ exp̄ſſe dicūt tenendū eſt q̄ pcm̄ eſt pena pcti. Sz aduertendū eſt q̄ circa hᵒ eſt duplex modꝰ intelligēdi fm q̄ mgr̄ in lra innuit. Quidā em̄ dicere voluerūt q̄ pcm̄ eſt pena pcti. nō tamen eſſentialiter ſiue fm id qđ eſt. ſz ratione eius quod concomitatur. vel ratione eius quod conſequit ſicut pz q̄ pcm̄ manifeſtū ex q̄ ꝛſurgit infamia. & eſſe vindicta pcti occulti. nō rōne ipiꝰ trāſgreſſionis. ſz rōe infamie ꝛſequētis. Vel pcm̄ in q̄ eſt manifeſta ignoraātia eſt pena pcti ſuꝑbie. ſicut pcm̄ hereſis & alia hmōi. q̄ vocat apl's paſſiones ignominie. pena ē rōne ignoraātie. nō rōne culpe. Et breuiter q̄libet pcm̄ pōt dici pena pcti p̄cedētis rōne leſionis quā infert. & ſic idē dicit pcm̄ & pena pcti cauſalit. ita tñ q̄ pcm̄ dicit eēntialiē & pena pcti cauſalit. Sz q̄m fm iſtū modū nō tm̄ vnuz pcm̄ poſſet dici pena alteriꝰ. ſed etiā vnū pcm̄ poſſet dici pena ſui cauſaliter loq̄ndo. q̄ peccās ſeip̄m ledit. Et itez ſicut oñſum fuit in p̄cedētibꝰ. nō tm̄ actio inordinata eſt culpa. verūetiā ip̄a deformitas q̄ remanet in aīa. & ip̄a aīe deformatio nō modica eſt ei pena. Et rurſus ſicut rōnes ꝑme oñdunt q̄dā ordinatio meriti & retributionis eſt inter culpā p̄cedētē & ſequētē. etiā q̄ruz ad id q̄ culpe ſunt. Jō eſt alia opinio cui magis videt ꝛſentire mgr̄. q̄ pcm̄ ſequēs nō tm̄ cauſalit. ſz etiā eēntialiter (vt ſic loq̄mur) eſt pena pcti p̄cedētis. & hᵒ dicēdo ſicut mgr̄ dicit in nullo ſit p̄iudiciū veritati. imo hᵒ eſt ſatis planū. Nā pena duo dic. & dicit malū ſiue dānū. & dicit ordinē ad p̄cedēs meritū. & hᵒ duo ꝛtingit reperiri circa ſequēs peccatū. Dānificatio em̄ & nocumētū eſt i ip̄o fm q̄ pcm̄. eo em̄ eſt pcm̄ q̄ nocet. & magnū malū incurrit q̄s cū incidit in pcm̄. etiā ſi nihil aliud ꝛtineret habere poſteriꝰ. Ordinatōez ꝯo hz in eo q̄ ſeq̄ns hoc ip̄m em̄ q̄ hō eſt in pctō. dignꝰ eſt dimitti cadere in aliud. Jurta illud apoc. vlti. ſicut dicit in glo. Juſtum eſt vt q̄ in ſordibꝰ eſt ſordeſcat adhuc. Lōceſſū eſt igit̄ ſimplr̄ q̄ peccatū pōt eē pena pcti. vt exp̄ſſe dicūt auctoritates ſanctoꝝ. ¶ Ad illō ꝯo q̄ ꝑmo obiect q̄ oīs pena eſt laudabilis. dm̄ q̄ illa poſitio dupliꝛ ꝑ intelligi. Aut q̄ laus attribuat pene fm id q̄ eſt. aut inq̄ntuz pena. Si attribuitur pene fm id quod eſt ſic eſt falſa multe em̄ ſunt pene q̄ ſunt paſſiones ignominie. & nō ſunt laudabiles ſed vitupabiles. Si aūt attribuat pene ſub rōne pene. hᵒ eſt inq̄ntū ē p̄cedētis pcti punitiua. ſic oīs pena eſt laudabilis. ꝑ hᵒ q̄ ordinata ē. & ꝑ cūdēmodū intelligēda ē hᵒ poſitio. Oīs pena ē iuſta. Luz ḡ inſert q̄ pcm̄ ſit iuſtū vel q̄ ſit laudabile. eſt ibi ſophiſma fm accidēs. q̄ pcdit a laudabilitate ordinis. ad laudē rei ordinabilis. hᵒ aūt nō ſeq̄t. q̄ freq̄nter laus ordinis. ꝛtranea eſt ordinabili. maxie cū illud q̄ eſt vitupabile & ordinat ꝛuenīēter & laudabiliē. ¶ Ad illud q̄ obiect q̄ oīs pena eſt ordinatiua culpe. dm̄ q̄ vez ē q̄ eo mō q̄ oīs pena eſt ordinatiua culpe. dm̄ q̄ vez ē q̄ eo mō ordinat q̄ mō punit. & illa q̄ ſimpliciē eſt pena & ſimplr̄ punit. ē ſimpliciter ordinatiua. & illa q̄ ſufficiēter punit ſufficiēter ordinat. Que ꝯo eſt pena fm q̄d. & vez eſt illud q̄ ſicut q̄dā ordo laudabilis ē. licet magis manifeſtꝰ pene infernalis ad culpā. ita q̄dā ordo eſt laudabilis licet minꝰ manifeſtus pcti ſubſeq̄ntis ad pcm̄ p̄cedēs. & in hᵒ ordine laudat diuina iuſticia. q̄ cōmittentē vnū pcm̄. iuſto iudicio dat diuina iuſticia. q̄ cōmittentē vnū pcm̄. iuſto iudicio ꝑmiſit labi in aliud. ¶ Ad illō q̄ obiect q̄ culpa p̄cedens ē meritū ſeq̄ntis. dm̄ q̄ eſt meritū ꝛgrui. & ē meritū ꝛdigni. & cū dicit culpa p̄cedēs ēē meritū ſequētis. hᵒ nō eſt q̄ſtū ad meritū ꝛdigni ſz ꝛgrui. que quidem cōgruitas in alia congruitate defacili poteſt recompenſari. Sicut enim eſt congruum q̄ deus peccatorem ꝑmittat labi in aliud peccatū. ſic eſt etiam congruum vt quia male vſus eſt vita. eam ſibi auferat. & in infernuz demergat. Sicut etiam congruum eſt vt dimittat eum cadere in aliud peccatum. ſic etiam congruum eſt vt ſi velit abſtinere der ei auxilium vt in aliam culpam non coꝛruat. ¶ Ad illud quod obiect̄ur q̄ deus non puniit bis in idipſum. Dicendū q̄ peccatum ſequens nō erat pena in qua fieret retributio de condigno. ſed ſolum de congruo. Et ſic retributio eius q̄ meret q̄s q̄ſtuz ad meritū congrui. nō p̄iudicat ei q̄ meret q̄ſtum ad meritum condigni. Dat em̄ deꝰ iuſtis bona in p̄ſenti. non ꝑter hoc dat minora in futuro. ſic intelligenduz eſt ſe habere in ꝑpoſito. ¶ Ad illud q̄ vltimo obiect q̄ deꝰ

nō punit supra ꝺdignū ꝛc̄. iam patet rn̄sio. Hoc enim intelligit de pena q̄ a deo infligit ꝓprie. ꝛ de ea q̄ circa peccatū p̄cedens respicit meritū ꝺdignū. vtrūq; aūt horum deficit in ꝓposito. ¶ Ā culpa sequēs fm id qō est n̄ a deo. culpa etiā sequēs nō ordinat ad p̄cedens peccatum fm rōnem ꝺdigni. sz fm rōnem cōgrui. Congruit em̄ hoc ordini diuine iusticie sicut ostensum est.

¶ Questio II b

¶ Utrum passiones aīe sint pene tm̄. an pene simul et peccata. Et q̄ sint pene ꝛ peccata videt. Oīe illud pro quo ꝺs meret ꝺs mortē eternā est peccatū. sz passiōib; aīe meret ꝺs mortē eternā Matth. v. Qui irascit fratri suo reus est gehenne ignis. ḡ ira q̄ est passio aīe est culpa. Pari rōne ꝛ alie passiones aīe. ¶ Itē oīe illud qō dicere repugnat virtuti est culpa. sz ira ꝛ inuidia ꝛ alie passiones aīme repugnāt virtutib; ḡ ꝛc̄. ¶ Itē oīe illō qō est extra rōnem rectam est culpa. sz passio aīe que est dolor de alieno bono est extra rōnem rectā. q̄ de illo iuste dicat esse gaudendū. ḡ ꝛc̄. ¶ Itē illud maxime tenet rationem culpe. qō maxime est impugnatiuū gratie. sz inuidētia gratie fraterne maxime repugnat gre spūssan/ti. ḡ cum hec sit passio aīe ꝛ pena. videt q̄ passiōes aīe sint peccata. ¶ Itez ad hoc ꝑm est rō Aug. in li. lxxtiū. est ꝑturbans. ḡ ois cupiditas est passio. sz planū est q̄ cupiditas est culpa. ḡ peccatū est passio ꝛ econuerso. re/dit igit̄ idem qō prius. ¶ Sed extra. In oīi peccato si cut vult Aug. in li. de libe. arbi. regnat libido. vbicūq; aūt regnat libido inest improba delectatio. ḡ oīe pec/catum inquātū est peccatū delectat. sz hmōi passiones aīe eam punūt ꝛ cōtristant. ḡ videt q̄ nō sint peccata. ¶ Item ois culpa actualis est volūtaria. sz iste passiones aīe nō sunt voluntarie ḡ nō sunt culpa. sz tm̄ pena. ¶ Item oīi culpa vituperamur. passionib; aūt aīe non laudamur nec vituperamur. sicut vult pbs. ḡ passiones aīe nō sunt peccata. ¶ Itē opposita sunt nata esse in eo/dem genere. sz nulla virtus est passio. cū ois virtus sit in genere habitus. ḡ nullum vitiū siue peccatū est passio. ¶ Item in oīi peccato est cōuersio ad cōmutabile bonū. in hmōi aūt passionib; aīe que sunt inuidia. ira. tristicia. potius est tediū boni ꝛ auersio ꝗ̄ uersio. ḡ tales passiones aīe nō sunt culpe. ¶ Rō. dōm q̄ sicut expresse dicit magister in lra ꝛ ꝓbat p̄ auctoritatē August. multe sunt passiones aīe q̄ nō sunt solū penales. verū etiā culpabiles. sicut ira ꝛ inuidia. Licet aūt hmōi passiones peccata sint. tm̄ nō sunt peccata inq̄ntū passiones. sicut idem Aug⁹. dicit ꝛ habet in lra. ois aūt passio inq̄ntū ipa aliqs patit nō est peccatū. sz hmōi passiones peccata sunt rōne inordinatōis volūtatis ꝺiuncte. vel a n̄cedenter vel ꝺsequenter. Propter qō notandū est q̄ qdam est passio illata ab extrinseco. ꝛ circa hanc non ꝺsistit meritū nec demeritū. nisi inq̄ntū a voluntate respuitur vel acceptat. Un̄ occidi ꝓ rpo nō est meritoriū nisi inq̄ntū voluntū est ab eo q̄ occidit. vn̄ ꝓprie loquēdo in talib; passionib; nō est qd meritoriū. sz sufferētia passionis. Est ꝛ alia passio q̄ oritur. qz qdam oīt ex corruptiōe natu/re qdā ꝓo ex ꝺuersiōe volūtatis libere. Et illa q̄ oīt ex corruptiōe nature in duplici ordine. qm̄ nāta corrupta est viciosa corruptōe ꝓ ꝺcupiscētiā. ꝛ corrupta est corruptione penali ꝙ mortalitatē inflictā. Ille igit̄ passiones que oriunt ex corruptione nature vt est corrupta pena/li corruptione. tenēt rōnem pene tm̄. vt fames ꝛ sitis. ille ꝓo que oriunt ab ipa vt est corrupta corruptōe vicio/sa. nō tm̄ habēt rōnem pene sz etiā culpe. sicut sunt inordinate affectiones aīe q̄ ꝺsurgūt ex morbo ꝺcupiscētie. ꝛ tales sunt passiones ire ꝛ inuidie ꝛ ꝺsimiles. fm aut̄ q̄ hmōi passiones aīe oriunt ex volūtatis ꝺuersione ad aliqō bonū amabile. sic fm q̄ volūtas hz ꝺuerti dupliciter. passiones hmōi sunt in duplici genere. Volūtas 12
em̄ aliqn̄ ꝺuertit ad bonū simpliciter. ꝛ tūc detestatur ꝛ odit qō aduersat illi bono. vtpote peccatū. ꝛ h̄ modo passiones inde ꝺsurgentes sunt iuste ꝛ meritorie. Conuertit etiā volūtas aliqn̄ ad bonū ꝓprium ꝛ ad bonum vt nunc. ꝛ tūc passiones q̄ inde ꝺsurgunt culpabiles sunt ꝛ male. sicut ꝛ volūtas a q̄ oriunt. sz nō hnt plenā rationem mali ꝛ culpe nisi qn̄ volūtate cōsummant. vtpote cū aliqs vult irasci vel etiā vult ꝺtristari. Et sic patz q̄ hmōi passiones aīe peccata sunt. ꝛ inq̄ntū oriunt ex corruptione ꝺcupiscētie. ꝛ inq̄ntū ortū hnt ex inordinato amore volūtatis deliberatiue. Concedēde sunt igit̄ ra/tiones oīdentes aliqs passiōes aīe eē peccata. ¶ Ad 13
illud ꝺo qō obiicit ꝓmo in ꝺtrariū q̄ libido regnat in oī peccato. dōm q̄ verū est fm q̄ libido dicit improba voluntas. sz nō oportet fm q̄ libido dicit inmoderata delectatio. Nihilomin⁹ tn̄ pōt dici q̄ in istis peccatis repitur libido respectu ꝓpr̄ motiui. Ā inuidus delectat in boni singularitate. ꝛ iracūdus delectat in adeptione vindicte. imo qō plus est sicut vbi iustus ex rectitudie voluntatis delectat dolendo de malo culpe. sic etiā inuidus q̄ndā refectionē inuenit in dolēdo de aliena ꝓsperitate. ira q̄ delectatio est de vno. ꝛ tristicia est de altero. Quemadmodū em̄ aliqs dū amisit illud qō multum dilexit tristat vehemēter. ꝛ magna est illi ꝺsolatio posse tristari. ꝛ ibi solū inuenit q̄etem in fletu ꝛ dolore. sicut Aug. in. iiij. ꝺfes. dicit de se. sic inuidus in dolendo de bono alieno. in illa passione inuenit quandā delectationē in eo qō placet sibi de bono alieno tabescere illatā delectatio multū est respersa amaritudie. ¶ Ad 14
illud qō obiicit q̄ passiones sunt inuolūtarie. dōm q̄ ī/uoluntariū dicit dupliciter sicut ꝛ volūtariū. Uno modo dicit voluntariū cui⁹ ꝓncipiū est volūtas. Alio mō dicit voluntariū qō ꝺcomitat volūtas. Et fm hūc duplicē modū dupliciter ꝺt inuoluntariū. Uno mō vt dicat inuolūtariū qō nō est a volūtate efficiēte. Alio mō vt dicat inuolūtariū qō nō fit cū volūtate ꝺcomitante. Primo igit̄ mō accipiēdo inuoluntariū. sic veritatē hz de passiōib; q̄ fiūt ab extrinseco. qz cor ꝓncipiū est extra volūtariū aūt est cui⁹ ꝓncipiū est in ipo. nō aūt hz veritatē in passionib; q̄ sunt ab extrinseco sicut ꝓpus oīsum est. imo possunt eē volūtarie nō solū sicut a volūtate cō comitāte. imo sicut a volūtate causante. dū diligit aliqd inordinate. ¶ Ad illud qō obiicit q̄ passionib; non 15
laudamur nec vituperamur. dōm q̄ �herꝫ est ꝓ se loquēdo. put tn̄ radicē hnt ex volūtate. ꝛ volūtas ꝺcomitat eis. ꝛ laudari possumus ꝛ vituperari sicut ꝓpus oīsum est tō rō illa nō ꝺcludit q̄ hmōi passiōes nō sint peccata. sz q̄ peccata nō sint inq̄ntū eis patimur. ¶ Ad illud qō 16
obiicit. q̄ nulla virt⁹ eē passio ia pz rn̄sio. Ā aliq̄ virt⁹ pōt circa passiōes ꝺsistere. sic patientia ꝛ fortitudo. put ille passiōes efficiunt volūtarie. sic ꝛ in ꝓposito intelligendū est eē. Nihilomin⁹ tn̄ pt dici q̄ ꝙuis passio non sit virt⁹ nisi ex actu volūtatis simul coexistētis. pt tn̄ aliqua passio put egredit a natura viciata ꝛ corrupta esse peccatū. nec valet illa ratio cū plura exigantur ad complendum bonum ꝙ ad committendum malum. ¶ Ad 17
vltimum iam patet responsio. Nam iste passiones oriuntur ex ꝺuersione voluntatis ad cōmutabile bonum

ꝛ ideo peccata sunt. nunqꝫ em̄ quis inuideret alicui nisi nimis amaret ꝓprium bonū. ꝛ vt vult Damasce. Ira vindex est lese ꝺ cupiscētie. imo generaliter sicut ostendit aug. in. xiij. de ciui. dei huiusmodi passiones ortuz habent ex amore.

Consequēter queritur de compatione culpe ad penam ſm inseparabilitatē. Et circa hoc duo queruntur. Primo queritur vtrum cōtingat in aliquo ponere culpā sine pena subsequēte. Secūdo queritur vtrum ꝺtingat in aliquo repire penā sine merito p̄cedentis culpe.

Questio I c

Utrum ꝺtingat in aliquo ponere culpam sine pena subsequente. Et q̄ sic videt Eccleſiasti. v. Altissimus est patiens redditor. sed patiēs nō statim vindicat iraz suam. sed vsqꝫ in tps expectat. g̃ videtur q̄ deus peccatorem nō stari puniat. g̃ ꝺtingit in aliquo esse culpaz sine pena. Itē ꝓnior est deus ad miserendū q̄ ad condemnandū. sed meritū nō habet statim ꝺiunctum p̄mium. g̃ videtur similiter q̄ culpa nō statiz habeat iunctā penam. g̃ ꝛc. Item pena est vt dicit Aug. labor inuoluntarius. sed impijs ꝛ peccatoribꝫ in hac vita multa ꝓspera ꝓueniunt. ꝛ plures sunt q̄ adeo in malo letant q̄ dolorem nō sentiunt. g̃ videt q̄ ponere sit peccatū absq̄ pena saltem ad tempus. Item si statim peccator cum peccat punit. aut punit sufficiēter. aut nō sufficienter. Si sufficienter. g̃ nō deberet amplꝰ in inferno puniri. Si nō sufficiēter. g̃ aliquid de culpa ad tps remanet impunitum. Sed qua ratione aliquid remanet impunitum eadem rōne ꝛ totum. g̃ videtur q̄ peccatum possit saltem ad tps separi a pena. Item multo miſericordior ꝛ benignior ē deus q̄ sit aliquis hō. iz ad laudem benignitatis humane ſpectat vt in nullo vindicet iniuriam sibi factā. g̃ multo fortius b̄ decet facere deuz g̃ videt q̄ saltem ad tps debeat relinquere peccatū impunitum. Gz ꝺ. Aug. j. ꝺfess. Justisti dñe ꝛ sic est. vt pena sua sit sibi oīs inordinatꝰ animꝰ. si g̃ ad culpaz necessario sequit animi inordinatio. necessario igit ad culpam sequitur aliq̄ punitio. Itē vbicunqꝫ est peccatum ibi est ꝓuatio modi speciei ꝛ ordinis. vbicūqꝫ autem b̄ est ibi est damnificatio. vbicūqꝫ aūt dānificatio est merito culpe. ibi ē iusta punitio. g̃ impossibile est culpam esse in aliquo absq̄ pena. Item q̄cunqꝫ inordinate ꝓuertitur ad bonū vt nūc. auertit a bono simpliciter. ꝛ q̄cunqꝫ acq̄rit carnalē delectationē. pdit spūalem ꝺsolationē. sed pdere spūalē ꝺsolationē ad quā anima nata est. ꝛ amittere deū q̄ est oīe bonū aīe. b̄ est maximum damnū ꝛ penā incurrere. g̃ videt q̄ nunqꝫ peccatum cōmittat absq̄ pena. Itē vniuersum iō dicit ē valde bonum. quia optime ordinatum. sed in eo quod est optime ordinatum. nō potest esse ordinis corruptio nec simpliciter. nec ad tempus. sed peccatum absq̄ pena est inordinatū. g̃ impossibile est ad momētū peccatū esse impunitū. Item ad iusticie pfectionē ſpectat supare iniusticiā. sic ad sapiētie pfectionē ſpectat vincere maliciā. vt ꝺr Sap. vij. Sapia vincit maliciā. iz q̄ sapiētia vincit maliciā. impossibile ē aliq̄d malū ee q̄d diuina sapia nō stati ordiet. ꝛ exinde bonū aliq̄d eliciat. g̃ cū iusticia dei similiter omnē supat iniusticiam. impossibile est aliquā culpaz cōmitti quin statim ad eam nō sequatur aliqua pena. Rō. dom̄ q̄ impossibile est culpam
18 in aliquo esse quin ad ipam sequat pena inseparabiliter. Et ratio huius potest sumi ex pfectione diuine equitatis. ꝛ ex pulcritudine vniuersitatis. ꝛ ex inordinatione culpe. ꝛ ex conditione peccantis nature. Ex pfectione diuine equitatis ratio sumit sic. Ante enim equitatis est deus qui est iudex omniū. vt nō patiatur ꝺdecꝰ peccati ad modicū esse sine decore iusticie. omni enim modo debz iusticia iniusticiā supare. Ex pulcritudine vniuersitatis ratio sumitur. vniuersum em̄ ex ordine pulcritudinē habet. ꝛ talis est ista pulcritudo qualem decuit fieri ad ostensionē summe sapientie. ꝛ iō nullo modo fedari potest. ac q̄ hoc nec ad momentū esse in ea aliquid inordinatum. ꝛ ita nec peccatum a pena separatum. Ex corruptione culpe ratio sumitur. Nunqꝫ enim culpa cōmittitur quin modus ſpecies ꝛ ordo circa actiones voluntatis pereat. ꝛ dum voluntas se voluntarie in actu suo deordinat. semetipam incurvat. ꝛ duz incurvatur. modo specie ꝛ ordine ꝓuat q̄tum ad habilitatem ad bonū. talis aūt ꝓuatio. magna est in ipa anima dānificatio ꝛ lesio. Et iō dicit Aug. in q̄dā sermone de innocentibꝫ. Nemo bz iniustū lucrū sine iusto damno vbi lucrū. ibi damnū. lucrū in archa. ꝛ damnū in ꝺscētia. Tulit vestem ꝛ pdidit fidē. acq̄rit pecuniā ꝛ pdidit iusticiā. Ex ꝺditione peccātis nature ratio sumit. q̄ voluntas rōnalis q̄ est cā peccati q̄si media est inter deū ꝛ alias creaturas. ꝛ cum se ꝺuertit ad hec inferiora. abeo recedit q̄ sursum est. ꝛ dū acquirit paruū bonū. amittit magnū bonū. q̄ dū acquirit vt nūc bonū. amittit simplicit bonum. ꝛ q̄ erat media. facit seipam in fimā. Similiter cum peccādo ꝺcordat cū sensualitate. discordat cū sinderisi. ꝛ dū cū sinderisi discordat. incurrit ex illa repugnantia remorsum quendā ꝛ afflictionē internā. ꝛ ita dū peccat pdit magnū bonū. pdit honorē ꝓprīū. pdit solatiū. incurrit remorsum. Et sic patet q̄ ad culpā inseparabiliter sequit pena. siue dicat pena q̄dā dānificatio. siue dicatur pena afflictio sine inuolūtaria passio. iz pena q̄ est dānificatio sp sequit ꝛ in actu ꝛ in habitu. q̄ nunqꝫ est hō in culpa q̄n sp sit in damno. Afflictio ꝺo siue remorsio sequit saltē in habitu q̄uis ꝓpter delectationē intēsam vel in ꝺsideratione siue distractionē animi nō sentiat. Et ex b̄ patet q̄liter peccatū claudit in se penā. ꝛ q̄liter peccatum potest dici pena peccati. ꝛ eriam pena suūpsius. Scōm em̄ diuersam compationem voluntatis peccantis ad sinderisim ꝛ sensualitatē. idem ipsum ꝛ habet rationem peccati. ꝛ habet rationem pene. sicut ostensum est. Concedende sunt igitur rationes ꝓbātes q̄ pena sequitur culpam inseparabiliter. Ad illud ergo quod ꝓmo obijcitur in contrariū q̄ altissimus est patiens redditor. dom̄ q̄ dupliciter est loqui de pena. scz q̄tum ad statum inchoationis. ꝛ quātum ad statum consummationis. Et ꝓmo modo punitur homo remediabiliter. secundo irremediabiliter. Penam igit ſm statum inchoationis ꝛ remediabilitatis statim infert deus. quia hoc decet suam iusticiam. Scōm statū vero cōsummationis ꝛ irremediabilitatis differt. hoc em̄ decet suam benignitatē ꝛ patientiam. ſm cuius diuitias nos expectat ad penitentiaz. Ad illud quod obijcit q̄ deꝰ nō statim remunerat. dom̄ q̄ sicut in pena magnitudo afflictionis differtur. ꝛ interior afflictio et remorsio peccatum concomitatur. vel ordinis multitudo absconditur benefacientibus. nihilominus tamen aliqne ꝓmitie spiritus degustantur. ꝛ in omni bono opere quedam iocunditas conscientie ꝛ tranquillitas bene opanti ꝺcedit. q̄ ē sicut fructꝰ ꝛ remunerario operis illiꝰ. ꝛ b̄ est q̄d dicit apls. Laborātē agricolā oportet primo de fructibus edere. Ad illō q̄d obr q̄ pena est 21

passio inuolūtaria ⁊ afflictiua · iam patet rn̄sio ex his q̄ dicta sunt · ſ. q̄ ibi est dānificatio ⁊ afflictio q̄z uis non sentiat ·

22 ¶ Ad illud qō obiicit q̄ deꝰ punit sufficienter aut nō · dōm q̄ punire sufficiēter h̄ est dupliciter · Aut simpliciter · aut ſm q̄ cōpetit statui pn̄ti · In pn̄ti igit punit culpa sufficiēter · ſz h̄ nō simplicit ſz ꝑut cō ⁊ nihilominꝰ post egressum aīe a corpe dz fieri pene accumulatio · nec remanet in pn̄ti · nec in futuro aliq̄d im

23 punitū · ſz totū punit · licet plus ⁊ minus ſm q̄ exigit locus ⁊ tps · ¶ Ad illud qō obiicit q̄ h̄ benignꝰ totū cōdonat · Dōm q̄ nō est sic · ꝑ eo q̄ cū deꝰ sit ipa iusticia · suā offensam dimitteret impunitā · iniuriaz faceret · ipi iusticie · nō sic aūt est de hoie · Preterea cū ipe sit vltimus iudex · ei reseruant oīa punienda · Vñ qō ipe dimittit impunitū · aliꝰ punire nō pōt · nō sic aūt est de hoie q̄ habet aliū superiorē iudicē · ⁊ qō ipe nō punit · quasi ad eum remittit ·

¶ Questio II d

Vtrū pena possit esse sine aliquo sine culpa p̄cedēte · Et q̄ sic videt · Primo autoritate Hiero · Ait em sic · Quicq̄d patimur · peccata nr̄a meruerūt · ¶ Itez Greg · in q̄da collecta · Nulla eis nocebit aduersitas · si nulla dne lo mō seq̄ possit supplicia pene · ¶ Itē Auguſt · in p̄mo ⁊ mors ⁊ vita a dño deo est · ſz vita vt a donāte mors vt a vindicāte · si igit a deo est mors vt a vindicante · parit rōne ⁊ oīs alia pena · ſz oīs vindicta respicit meritū culpe p̄cedētis · g̃ videt q̄ in nullo sit aliq̄ pena · q̄n in ipo pus fuerit culpa illi⁹ pene meritoria · ¶ Itē pena quātū est de se dicit aliquod malū · Diuidit enim malū in malū culpe · ⁊ malū pene · g̃ sicut malū culpe dicit p̄uationē alicui⁹ boni ⁊ alicui⁹ ordinis · ita etiā ⁊ malum pene · g̃ sicut malū culpe indiget ordinari · ita ⁊ malū pene · ſz sicut malū culpe ordinat p̄ sequēs malū pene sic malū pene p̄ anteri⁹ malū culpe · igit sicut culpa non pōt esse sine pena sic nec pena sine culpa · ¶ Item oīs punitio ſm q̄ hmōi est effect⁹ diuie iusticie · iust⁹ autem ſm q̄ hmōi cōsiderat meritoz exigētiā · nullū aūt est meritum pene nisi peccatū · g̃ impossibile est aliquē puniri nisi in eo qō p̄cesserit macula peccati · ¶ Sz contra Job · xvij · Nō peccaui · ⁊ in amaritudinibꝰ morat⁹ oculꝰ meꝰ · Et similiter Job · vj · Utinā appenderent⁹ peccata mea q̄b iram merui · ⁊ calamitas quā patior in statera · g̃ si arena maris hec grauior appareret · g̃ videt q̄ pene q̄ fuerūt in Job nō fuerūt merito p̄cedentiū peccatoz · ¶ Item Job · ix · cap̄ · Quis peccauit · hic aut pentes ei⁹ vt cecus nasceret vbi dicit · neq̄ hic peccauit neq̄ pentes eius · Et exponit Augu · q̄ h̄ nō dicit · q: nō peccauerūt · ſz q: cecitas nō erat pena peccati · g̃ idē qō p̄us · ¶ Itē p̄ peccato originali nō mereb⁹ ās nisi semel mori · ⁊ Lazarꝰ nō em fuit mortuus semel sed bis · g̃ videtur q̄ p̄ma mors aut secūda fuerit ei absq̄ merito peccati inflicta · ¶ Itē tota die videm⁹ q̄ impijꝰ affligit iustum · Et de hoc etiā p̄pheta conqueritur Abacuc · j · ⁊ aces conculcante impio iustiorem se · sed nō esset iusta querela prophete si iustus p̄ peccatis suis puniretur · ergo videt q̄ multe pene infligant⁹ que nō infligunt⁹ merito peccatorum ·

¶ Itez xp̄us fuit a iudeis interfectus · ⁊ planū est q̄ in ipo nullū fuit oīno peccatū · ⁊ mors illa pena fuit · h̄ cōstat · ergo videt q̄ pena possit esse absq̄ culpa p̄ambula

24 ¶ q̄ · dōm q̄ malū pene dupliciter p̄t ordinari · Uno modo ad malū culpe · qō puniendo ordinat · Alio modo in cōparatione ad bonū qō deus elicit ex illa pena · Dico igitur q̄ sibi aliqua pena infligat cui⁹ ordinatio p̄ncipaliter cōsistat in cōparōe ad malū culpe puniē dū · necesse ē aliquā culpā p̄cessisse nec em̄ p̄cessisse · ſz etiam aliquo modo cōitari inseparabiliter · Pena enim aut est directe ordinata ad puniendum · aut est ordinata p̄ncipaliter ad malum excludendū · Primo modo est pena infernalis · ⁊ secundo modo est pena purgatoria · Et primo modo requirit pena p̄sentiā culpe ſm deformitatē ⁊ maculam · Secundo modo requirit culpe p̄sentiā ſm reatum ⁊ sequelaz · Si aūt pena infligat p̄ncipaliter ꝓpter ordinē quem habet ad bonū qō inde elicitur · aut g̃ ꝓpter bonū ꝓpriū · aut ꝓpter bonū alienum · Si ꝓpter bonū ꝓpriū · sic requirit q̄ in subiecto illo aliquando fuerit culpa · ⁊ q̄ possit esse de futuro · Si aūt ꝓpter bonū alienū · sic sufficit pene vt fuerit culpa ī alio q̄z in eo qui punitur · in eo videlicet p̄o quo pena illa sustinetur · ꝑ quem modū fuit in xp̄o · cuius mors et passio erat ordinata ad redimendū genus humanū · ⁊ liberandū ⁊ repandum a lapsu in quē ceciderat ex peccato p̄mi parentis · Et sic patet q̄ omnis pena aliquo modo respicit culpam · sed quedā vt p̄sentem in se · vt pote pena infernalis · quedam vt p̄teritam in se sed p̄sentem in reatu ⁊ sequela · sicut pena purgatoria · Quedam vero solū vt p̄teritam ⁊ hoc in eo qui punit · ⁊ sic oīs pena iustorum xp̄o excepto · Quedā vero respicit culpam nō in se sed in alio · sicut patet in xp̄o · Cum ergo queritur vtrum omnis pena sit causata a culpa · Dōm est q̄ si intelligatur de causa meritoria de condigno · sic nō habet veritatē · si aūt intelligatur de causa sine qua nō · sic aliquo modo veritatem habet · Nulla em̄ esset pena in homine nisi p̄cessisset culpa · Et per hoc patet responsio ad questionem ꝓpositam qua queritur vtrū pena possit esse sine culpa p̄cedente · siue qua queritur vtrum pena possit separari a culpa · Concedendū est em̄ q̄ sic ꝑ pter ordinationē quā habz ad bonū posterius qō er eam elicit · ¶ Ad illud g̃ qō obiicit de Hiero · Dōm q̄ Hiero · nō accipit ibi mereri ꝑ merito condigni ſz potius ꝑ merito congrui · qō quidē est sicut dispositio preambula · Et verum est sicut dictum est q̄ nisi fuisset in nobis peccatum originale in nobis nō esset contracta penalitas vnde esset afflictio aliqua pene · ⁊ q̄ in xp̄o fuit · hoc fuit solūmodo voluntarie · ¶ Ad illud qō obiicitur de Grego · dōm q̄ facienda est vis in hoc quod dicit nulla nocebit aduersitas · naz aduersitas q̄ infligitur homini exigente merito p̄cedentis peccati · nō est ad eius nocumentum sed potius ad eius profectum · Juxta illud apostoli · Diligentibus deum omnia coo · in bo · ¶ Ad illud quod obiicitur q̄ mors est a deo vindicante ⁊ ita alie pene · Dōm q̄ in opere iusticie se multum immiscet opus misericordie · Et ideo q̄z prima dispositio ad penam fuerit vindicta · multe tamen pene consequuntur ad illam dispositionem · que potius sunt beneficia diuine misericordie ⁊ diuine visitationis · q̄z sunt instrumentum ire · Cum ergo dicitur q̄ mors est a deo vindicante · hoc nō sequitur q̄ omnis alia pena sit a dei vindicta · ī mo sicut tactū est potest esse a dei misericordia · que corrigit ⁊ flagellat omnē filiū quem recipit · Sic em̄ competit presenti statui · ¶ Ad illō quod obiicitur q̄ pena ordinatur ad culpam sicut econuerso · Dōm q̄ non est simile · Culpa enim habet ordinari sicut dictū est dupliciter · non solum ad p̄ius · sed etiam ad posteri⁹ · Peccatum autem ſm q̄ huiusmodi ordinari habz solum ad posterius videlicet ad penā · ⁊ ideo culpa semper dicit

25

26

27

28

inordinationē. nisi pſentialiter aſſit pena. pena ꝙ ordinationē ad poſteri⁹ bonū. ordinata ⁊ vtilis eſſe pt etiā si nulla sit culpa in eo q̄ punit illi⁹ pene meritoria. Illud em̄ malū recōpenſat ꝙ maius bonū qđ inde elicitur. sicut patet in ceco nato. ⁊ in Job ⁊ in Lazaro. ⁊ in quolibz viro iusto. Q⁹ aūt bona inde eliciant inuenies
29 in. iij. di. xv. ¶ Ad illud qđ vltimo obiicit iam pz responsio. qz si punitio sit a diuīa iusticia. nihilomin⁹ tñ plerūqz est a diuīa miſericordia. Sicut em̄ vult Augustin⁹ in quodā ſermōe quē facit de flagellatōe pharaonis. cū de⁹ immittebat pharaoni flagella. impedebat miſcōie bñficia. qz eo rei⁹ ad ꝺuersionē excitabat. cū ꝙ subtrahebat. ℔ erat ex rigore iusticie. q̄ ꝑter ipius pharaonis peccata dū illa flagella subtrahebat. ipm obdurari sinebat. ⁊ ꝑ tanto scriptura dicit ꝙ cor ei⁹ indurabat.

QOnsequēter querit de cōpatione pene ad diuīne iusticie eqtatē. Et circa ℔ querunt duo. Primo querit vtrū aliqua pena sit a deo. Secūdo dato ꝙ sic. querit vtrū oīis pena sit ab ipa.

¶ Questio I c

¶ Utruz aliqua pena sit a deo. Et ꝙ nō videt Sap. j. Deus mortē nō fecit. g̃ si moꝛs inter oēs penas est maxime manifestatiua diuine iusticie. ⁊ hec nō est a ꝺo. videtur igit ꝙ nulla alia pena sit ab ipo. ¶ Item Augu. sup illū locū ps. Deduc me dñe in iusticia tua. cū punit malos de⁹. nō solū malū eis infert. sz suis malis eos relinquit. g̃ videt ꝙ nulla pena fm id quod est. a deo sit. ¶ Itē pena est malū repugnās nature. sz ꝺitor naturę nihil facit ꝺtra naturā sicut vult Aug⁹. igit videt ꝙ nulla pena sit a deo. ¶ Itē oīis pena inducit ꝑuationem alicui⁹ boni. ⁊ ꝑuatio boni dicit boni defectū. defectus aūt nō hz cām efficientē sz deficientē. si g̃ de⁹ nullius est causa deficiēs. null⁹ defect⁹ pōt esse ab eo. g̃ nec pena aliq̄. ¶ Itē sicut malū culpe ꝑuat bonā dispositionē volūtatis. sic malū pene ꝑuat bonā dispositionem nature. sz ita est a deo natura sicut volūtas. ⁊ ita ꝺseruatio nature sicut ꝺseruatio volūtatis. si g̃ mala dispositio volūtatis nō est a deo. pari rōne nec mala dispositio nature. g̃ sicut nō est a deo culpa. ita nō est a deo pena. ¶ Item sicut in deo est summa bonitas q̄tū ad rectitudinē volūtatis q̄ est iusticia. sic in deo ē summa bonitas q̄tum ad cōpletionē ⁊ pfectionē nature. sz deus qz summe bon⁹ est ⁊ summe iust⁹. nō pōt facere aliquod malū. siue aliquā iniusticiā siue peccatū. g̃ pari rōe cū sit bon⁹ sūme ꝙ naturā. ñ pōt ab eo egredi malū qđ sit in nocumētū nāe. igit sic ab ipo ñ erit malū culpe. sic nec malū pene. ¶ Sz ꝺtra. Esa. xlv. Ego dñs formās lucē ⁊ creans tenebras. faciēs pacē ⁊ creās malū. sz ℔ nō intelligit de malo culpe. g̃ necesse est ꝙ habeat veritatem de aliquo malo pene. ¶ Itē exꝑsli⁹ Deu. xxxij. Ego occidaz ⁊ ego viuere faciā. ꝑcutiā. ⁊ ego sanabo. sz occisio ⁊ ꝑcussio ē pena. g̃ ⁊c. Itē adhuc magis exꝑsse Eccli. xj. Bona ⁊ mala. vita ⁊ moꝛs. pauꝑtas ⁊ honestas. a deo sunt. sz hmōi sunt pene. g̃ ⁊c. ¶ Itē adhuc exꝑssius de nouo testa. Matth. xxv. Ite maledicti in ignē eternum sz ab illo ꝓncipaliter ē pena q̄ dicitur sniam sz hic ē deus g̃ ⁊c. ¶ Item Aug. in li. de li. arbi. De⁹ est auctor malī qđ patimur. sz ℔ est malū pene vt ibidē dicit. g̃ aliq̄ pena est a deo. ¶ Item sicut act⁹ diuīe miſcōie ē parcere. ita act⁹ diuine iusticie est punire. g̃ sicut peccati remiſſio ⁊ indulgētia est a diuīa miſericordia. ita peccati punitio est a diuina iusticia. g̃ aliq̄ pena ē a deo tāqz a cā.
30 ¶ Rn. dom ꝙ pena plus dicit q̄tqz malū. Malū em̄ imꝑportat absentiā siue defectū boni. vbi ꝺz esse. Pena vero importat ordinē ad ipm meritū pene. ⁊ simul cū hoc dispositōne aliquā significat circa ipm punibile. Oīm igit tam ordo q̄tqz dispositio rei dicit ee a deo sicut a ꝓncipio. hinc est ꝙ rōnabiliter ꝺcedit ꝙ pena sit a deo. illa potissime q̄ imꝑportat ordinē fundatū sup talē dispositionem. Et qm̄ dicit aliq̄ mō ordinē ꝓcedentē. ⁊ culpa ꝓcedens nō est ex ꝺstitutōe nature sz potiꝰ er volūtate. in ordinatōe. hinc est ꝙ ⁊ si pena dicat a deo. nō tñ dicit a deo faciēte sed a deo vindicāte. Concedēdū est g̃ aliqs penas a deo eē. sicut oñdunt rōnes ad hoc inducte. ꝓ eo ꝙ alique pene sunt dispositōes ipius punibilis. ⁊ dispositiones nō q̄lescunqz. sz ordinate fm rigorē diuine iusticie. ¶ Ad illud qđ obiicit in cōtrariū ꝙ de⁹ mozl tem nō fecit tā patet rñsio. qz non negat ꝙ moꝛs nō sit a deo vindicante. sz qz nō fuit a deo naturā instituēte. iō de⁹ eam inflixit. qz hō eam meruit merito culpe. ¶ Ad illō ꝙ obiicit ꝙ de⁹ cū punit malos ñ infert eis malū. Dom ꝙ Augu. nō vult ibi negare penā inferri a deo. sz ℔ vult ibi negare ꝙ ōfect⁹ ille q̄ claudit i intellectu pene ñ causet a deo. Un nō dicē. nō infert penā. sz ñ infert malū. malū em̄ dicit ipm defectū sicut dictū est. pena aūt nō ē em̄ boni defectionē sz etiā dicit punibil dispositionem. ¶ Ad illud quod obiicit ꝙ ꝺditor nature nihil facit ꝺtra naturā. Dom ꝙ si natura dicat naturalis creature obediētia. vel naturale iudicatoriū fm ꝙ hō est habilis ad iusticiā. qz vtrūqz hoꝛ dicit ūmediatā ordinationē ad deū. sic de⁹ nō facit ꝺtra naturā. sicut nec facit ꝺtra seipm. Alio mō dicit vis opans fm solitū cursus etiā qōcunqz bonū quod ineſt creature ex ſua origine. ⁊ ℔ modo de⁹ facit ꝺ naturā. siue ꝙ miracula potētie. siue ꝙ supplicia vindicātis iusticie. ⁊ sic nō facit simpliciter ꝺtra naturā. imo potiꝰ fm naturā. cuꝰ opatio subiacet diuine potētie. ⁊ ordinatio subiacet diuīe iusticie. Et cū de⁹ vtiq̄ creatura siue ad manifestationē diuīe iusticie. vtiq̄ ea ꝙ tentie. siue ad manifestationē diuine iusticie. vtiq̄ ea ꝙ ut debet. ¶ Ad illud quod obiicit ꝙ pena dicit ꝑuationem ꝛ defectū. Dom ꝙ generaliter loqndo pena nō dicit solū defectū. imo qdam pena est q̄ dicit verā passionem circa ipm punibile. Unde sicut actio ignis eterni qua agit in animā aliqđ ē. sic ⁊ passio qua patitur anima ab igne aliquid est. Et iteꝝ aliqđ ordinatum est. ⁊ ita a deo est a quo est oīs entia ⁊ oīs ordo. Et ꝑter ℔ deficit illa rō. quia nō oīs pena dicit defectū purum. ¶ Ad illud qđ obiicit ꝙ malū pene ꝑuat bonā dispositionē volūtatis. tionē nature. sicut malū culpe dispositionē diuīe iusticie. Dom. ꝙ nō est simile. qz malū culpe ꝑuat inordinate et vituꝑabiliter. malū ꝙ pene fm ꝙ hmōi ꝑuat ordinate ⁊ laudabiliter. Et qz ꝙ laudabile ē. deo attribuēdū est. quod ꝙ vituꝑabile nō. hinc est ꝙ recte aliquod malum pene deo attribuit. malū vero culpe nō. sicut infra melius videbit. Et ꝙ hoc patet rñsio ad vltimū qđ obiicit de ꝑfectione bonitatis q̄tum ad volūtatē ⁊ naturā. dici. Concedo em̄ bñ ꝙ vtriuslibz est summa ꝑfectio. qz vna ⁊ eadē. Idem em̄ est in eo natura ⁊ volūtas. compatio rationis diuine volūtatis ad culpam ⁊ penam. siue ecōuerso pene ⁊ culpe ad diuinā volūtatē differens est. quia culpa ꝓpter sui deordinationē. deordinationē ponit circa peccantē. Pena vero nō deordinationē cōnotat circa puniētē ⁊ ordinantē.

f

¶ Questio II

¶ Utrū oīs pena sit a deo. Et ꝙ sic videt. ad Ro. xij. Mihi vindictam ⁊ ego retri. g̃ vindicta ꝓprie competit ipi ꝛo. sed oīs punitio vindicta quedā est. g̃ omnis

pena ⁊ punitio est a deo. ¶ Itē Aug⁹. dicit ⁊ habet̄ in
lio. Ois pena si peccati pena est. iusta est ⁊ supplicium
noiat. sz oīe qđ iustū est a deo est. g ⁊c. ¶ Itez Ro. j.
Tradidit illos de⁹ in passiones ignominie. glo. paulo
ante. Deserit de⁹ nō apponendo gram. vel appositā sub
trahēdo. si igit nulla pena magis caret rōne boni ⁊ pul
ri cōs subtractio gre. ⁊ passio ignominie. ⁊ hmōi pene
sunt a deo sicut patet ex textu ⁊ ex glosa. g ⁊ ois pena.
¶ Itē nulla pena est acerbio: cōs pena infernalis. nulla
pena hz plus de rōne puatōis ⁊ defect⁹ cōs pena mortis
sz vtrasq; istaz est a deo. g ⁊ ois alia pena. ¶ Itē subtra
ctio gre directe opponit collatōi gre. sz gratiā dare hoc
maxime placet diuine bonitati. g inter oēs penas mi/
nime est hec pena a deo autore. sz hec est a deo autore. g
⁊ ois alia. Probatio minoris. In subtractōe gre ē gra/
tie adnihilatio. ⁊ qdam dei de habitaculo cordis expul
sio. sz opatio adnihilatōis soli deo est possibilis. sicut
dicit Aug. cū sit infinita distantia inter extrema. ⁊ p/
tetea nihil pōt deum eijcere. g videt q talis subtractio
gre nō possit cē nisi a deo tanq; ab autore. ¶ Itē oīe il
lud qđ ordinat in ordinatū. ⁊ restituit bonoz ē deo subla
tum est a summo ordinatore. ⁊ bonoris ꝓpij zelatore. sz
oīis pena fm q hmōi est ordinatiua culpe. in oīi eti/
am punitōe bonor reddit deo. etiā subtract⁹ p culpam.
g ois pena fm id qđ est ꝓcedit a diuīa iusticia. ¶ Sed
ctra. Excecatio est qdā pena. sz excecatio nō est a deo.
sz ex ꝓpria malicia. sicut dr Sap. ij. Excecauit illos ma/
licia eoz. g nō est ois pena a deo. Q aūt excecatio nō
sit a deo. apparet tā ex textu q; ex verb Augusti. q dicit
sup illud Jo. j. lux in tenebris lucet. ibi dicit q quomō
ceco pñs est lux corpalis ⁊ ipe nō est pñs lumini. sic in/
telligēdū est in luce spuali. ⁊ h ipse textus innuit. ¶ Itē
amissio siue expoliatio gratuitoz est qdam pena. sz h
nō est a deo. imo poti⁹ a diabolo. fm q dicit Luc. x. de
hoie descēdente a hierusalē in iericho q a latronib⁹ fuit
vulneratus ⁊ spoliat⁹. g nō ois pena est a deo. Q aūt
expoliatio gratuitoz nō sit a deo apparet p h qđ dicit
Anſ. q hō nō hz gratiā nō q deus nō dat. sz q ipe non
recipit. ¶ Itē imaginis deformatio est qdaz pena. sed
deus imaginē suā nullo mō deformat. imo indignatur
ctra deformātē. g nō ois pena est a deo. Q aūt imagi/
nis deformatio nō sit a deo apparet. qm imaginē dei re/
formare est ꝛumeliā deo inferre. sz de⁹ nunq; facit sibi
ꝛumeliā. g nunq; deformat imaginē suā. ¶ Itē si nul/
lus pur⁹ defectus est a deo. aliq; pena est purus defect⁹
g aliqua pena nō est a deo. Maior manifesta est p se. q;
defectus nō hz causam efficiētē sed deficientē. sz de⁹ nul
lius est cā deficiēs. Minor pbat. q; ignorātia nihil ali
ud est cōs spualis tenebra. g est puatio pura. ⁊ ignorātia
est pena. g ⁊c. ¶ Itē nullū vicium est a deo. aliq; pena est
vicium. vtpote malicia ⁊ ꝛcupiscētia. g aliq; pena est q ñ
est a deo. Maior ⁊ minor p se sunt manifeste. ¶ Item
nullū peccatū est a deo. sz aliqđ peccatū est pena. sicut
oīsum est supra. ⁊ manifeste apparet ī illa deformitate
q remanet in aīa post culpā ꝓpetratā. g aliqua pena ē
que nō est a deo. ¶ Rē. ad pdictoz intelligētiā notādū
est q pena de generali acceptōe dicit nocumētū ordina
tū. nocumētū aūt cōpationē hz ⁊ ad ipm nociuū. ⁊ ad il
lud qđ patit nocumētū. ⁊ ad illud fm cui⁹ puationē no/
cumentū illud attendit. Et fm istā triplicē compatio/
nem nomē pene hz triplicē acceptionē. Uñ dicit pena
aliq; actio rei ledentis. fm q adustio ignis infernalis
dicit esse pena reproboz. Dicit etiā pena passio rei lese
siue punite. fm q dicit afflictio reproboz est eoz pena
eterna. Dicit etiā defectus alicui⁹ boni in quē incurrit
ex illa passione. sicut defect⁹ quietis. salutis. ⁊ pacis. ē
pena reproboz Quocūq; aūt istoz modoz dicat pena
siue actio. siue passio. siue defectus. sp nomē pene vt sic
impositū est ab ordine. ⁊ qđ dicit noiat vt ordinatum.
Et qm oīe ordinatū vt tale ꝓcedit a deo a q est ois or/
do. q cunq; mō dicat pena. ⁊ qcqd dicit pena in q̄ntum
pena. a deo est. ⁊ qm oīe ordinatū a deo est. a deo enim
habet q sit ordinatū. ⁊ deo placet ois ordo. ⁊ idē est ple/
ri deo autore ⁊ deo volēte. Si aūt loq̄mur de pena fm
illud qđ subest huic ordini a q imponit nomē pene. tūc
dicendū est q si pena dicat defect⁹ siue carētia alicuius
boni. sic dicendū est q talis defect⁹ nō est a deo. nō enim
habet cām efficiētē sz deficiētē. nec pena q talē defectum
noiat est a deo. Si aūt pena dicat ipa passio rei punite
q est via ad defectū alicui⁹ boni. tūc distinguēdū est. q; 37
qdam est passio q est ordinata. qdā vero q q̄uis sit ordi
nata fm qd. est tn deordinata simpliciter. qdam ꝛo me
dio mō se hns. Passio illa q est ordinata simplr est illa
passio q ē pure penal. sic passio famis ⁊ sitis. ⁊ tal passio
a deo ē. vñ fames ⁊ sitis a deo. dr ecc. Passio vo q est deor/
dinata simplr. sz ordiata fm qd est illa q ē culpabilis. si
cut est deformatio imaginis ⁊ corruptio habilitatis ad
bonū. ⁊ talis nō est ꝛcedēda ee a deo. Passio vo media
est illa q est passio viciosa. vtpote illa q est ex rebellione
carnis ad spm. q qdāmodo ordinata est ad culpā pce/
dentē. qdāmodo deordinata est. q est declinatiua ad
culpā sequētē. ⁊ hec nō ꝛcedit ee a deo. Et magister di/
xit supra dist. xxxij. q fomes ⁊ ꝛcupiscētia nō hnt deum
autore. sz diabolū aut boiem. Et sic distinctū est de pe/
na. put dicit actio rei punitiue. Ex pdictis igit patet q
etsi ois pena sit a deo inq̄tum tenet rōnem pene. non 38
oīe tn qđ dicit pena a deo est. imo qdam est a deo. que
dam nō. Illa est a deo q dicit oppositionē aliquā. ita q
nō noiat deordinationē. ⁊ hec est simplr pena. Illa
vero nō est ꝛcedēda ee a deo q noiat simplr defectū. vel
q noiat positionē aliquā cū deordinatōe. Uñ nec cōce/
ditur a deo ee excecatio. nec obduratio. nec imagis de/
formatio. nec gre subtractio siue expoliatio. nec erro:
nec ignorātia. nec ꝛcupiscētia. nec bis ꝛcilia. oīa em
hec vel dicunt defectū vel deordinationē aliquā. Con
cedende sunt igit rōnes oñdentes q ois pena est a deo
¶ Ad illud qđ obj̄cit q ois vindicta est a deo. ⁊ simili 39
ter ad sequēs q dicit q ois pena iusta est. Dicēdū q ille
due rōnes nō ꝛcludūt nisi q pena sit a deo sub rōne pe
ne. sic em aliqđ dicit qđ respicit ordinē q artēdit fm vl/
tionē diuine iusticie. de eo aūt qđ subest nō oportet illō
intelligi q sit a deo. Nā crimina crimibus vindicant
fm q sancti dicūt ⁊ supra oñsum fuit. ¶ Ad illō quod
obj̄cit q passio ignorātie ⁊ subtractio gre est a deo. Di/ 40
cendū q ꝓprie loquēdo neutrū a deo ee ꝛcedit nisi pmis
siue fm q deus dr obdurare. q ipo nō apponēte gratiā
hō obdurat. sicut etiā de⁹ dicit tradere in desideria cor/
dis. Uñ glosa dicit ibidē. Tradere est pmittere ⁊ nō in
citare sed dimittere. ꝓcedētib⁹ q̄ppe culpaz causis. iure
⁊ merito deseruñt a deo. ⁊ h q deseruñt. desiderijs tra
dunt. Siliter q dicit de⁹ gram subtrahere. h non est q
auferat datā. sz q hoie se auertēte. de⁹ eam nō ꝛtinuat.
¶ Ad illud qđ obj̄cit de pena mortis ⁊ eterne damna 41
tionis. Dicendū q vtraq; a deo est. vtraq; em positio/
nem aliquā vel dispositionē noiat sine deordinatōe ali
qua. Et si obj̄ciat q pena infernalis ē acerbissima. Di
cendū q acerbitas nō impedit q̄n pena sit a deo. sz po/
tius deordinatio ⁊ defect⁹. Et si obj̄ciat q mors dicit

defectū. Dicēdū q̄ mors nō tm̄ dicit defectū. imo dicit passionē t pgressum ab eē in nō esse. q̄ qdem est q̄nīe t corpis sepationē. vbi ē dolor t afflictio. t licet defectus sequtur ad illā passionē. mors tn̄ nō noīat puz defectū. sz port⁹ passionē t trāsitū illū. t iō pcedit mors cē a deo q̄uis nō pcedat de alijs penis quaz noīa ponunt ab
42 ipo defectu. ¶ Ad illud qō obijcit q̄ subtractio gr̄e est a deo. Dōm q̄ falsum ē. pprie loquēdo. nisi dicat pmissiue vt dictū ē. Nō ēo obijcit q̄ ibi est adnihilatio t dei expulsio. Dōm q̄ deū expelli nō est aliud q̄ gr̄am dei re
43 pelli. Gratiā aūt dei repelli nō est aliud q̄ gram corrūpi. p eo q̄ ipa cū sit accidēs nō hz saluari nisi in substātia rōnali. Gratia aūt corrūpit t adnihilat nō p actōez extrarij agētis. sz pter defectū in seipa. Deficit aūt in se ipa pter h̄ q̄ subiectū deficit sibi. Alia em̄ nō est nata eē subiectū gr̄e nisi p auersionē sui ad deū. Et iō cū se a deo auertit. tā gr̄a gratū faciēs in ea nō pt saluari. t iō in se/
44 ipa deficit. ¶ Nō ḡ obijcit q̄ nihil pt gr̄am adnihilare

¶ Dist. xxxvij. Utrū actio substrata. i. in q̄ peccatum cōmittit sit a deo t̄c.

Tunt aūt t alij plurimi longe aliter de peccato t̄c. Supra ondit mgr̄ ōmo peccatū sit peccati pena. ad declarandū q̄liter peccatū est puatio. In hac pte intrēdit mgr̄ ingrere vtrū actio in q̄ peccatū cōmittit sit a deo. pter h̄ qō supra dictū fuit q̄ peccatum ē act⁹. Et qm̄ sup̄ pcesserat fuit opinionē illoz q̄ dicunt actōez substratā malicie cē a deo. hic secūdo pcedit alia opinionē q̄ dam ponebāt nec maliciā nec actōez malā esse a deo. Diuidit aūt ps ista in duas ptes. In

¶ Explicat alioz opinionē q̄ dicunt malos act⁹ nullo mō esse a deo nec eē bonos. siue in eo q̄ sūt siue alio modo.

DI. XXX VII

a

Tunt aūt t alij plurimi longe alit de peccato t de actu sentientes. Asserunt em̄ voluntatē malā t actum maluz peccata esse. t nulla rōne bona. nec fm aliquā rōnem ex deo autore esse. q̄ sine deo fiūt. Sine eo nāq̄ (vt ait euangelista) factū est nihil. i. peccatū. Nō dicitur esse nihil nō q̄ nō sit actio vel volūtas mala q̄ aliq̄d est. sz q̄ a vero eē separat boies. et ad malū trahit. t sic ad nō esse deducit. Qui enim a summi boni participatione recedunt. q̄ solū vere ac pprie est. merito nō eē dicunt. Jdeoq̄ Augustin⁹ dicit super Johannē. peccatū nihil eē. nihilq̄ fieri cū peccant boies. Hac ergo rōne astruunt peccatū nihil esse quia a vero eē hominē elōgat. Voluntatēq̄ malā atq̄ actionē siue locutionem malā peccatū esse dicunt. quia puaricatio t inobedientia hec sunt. t contra legē dei fiunt. q̄ tamen sunt. sed ab homīe vel diabolo nō a deo. Nullatenus em̄ hec a deo esse dicunt siue inquātum sunt siue alio modo.

Nec mala volūtas nec malus act⁹ sūt bona. nec sunt ex deo. Quare peccatuz nihil eē dicit.

¶ Ponit opinionis p̄dicte defensionē qualiter scz determinat verba August. premissa quibus ait. Omne quod est inq̄tū est. bonū est. b

t deū de habitaculo suo eijcere. Dicēdū q̄ illa rō pcedit ac si talis adnihilatio vel abiectio fieret p̄ virtutē alicuius agētis. h̄ aūt nō fit. imo fit ppt̄ ineptitudinē suscipiētis sicut visum ē. ¶ Ad illud qō obijcit q̄ omne ordinatum t qō reddit bonoz deo ē a deo. Dicendū q̄ hoc vez est inq̄tum tale. Sz cū assumit q̄ oīs pena ē hmōi verum est inq̄tum pena. t tunc conclusio vera est. videlicet q̄ oīs pena inq̄tum pena a deo est. sed si ex hoc arguatur vlteri⁹ q̄ omne illud quod dicitur pena ē a deo vtpote culpa. vel vicium. vel defectus. fiet sophisma tius sonāt in contumeliā q̄ in gloriam. Et propterea si alicubi vnq̄ inueniatur q̄ concupiscentia vel ignorantia vel cetera similia a deo sint. exponēda sunt verba. vel dicta sunt esse a deo. quia sunt permissiue. vl q̄ dicuntur esse a deo inq̄tum sunt pene. vel dicunt eē a deo fm q̄ concernunt aliquod ens. nō fm illud a quo p̄mo t p̄cipaliter imponunt. 45

quaz p̄ma ponit p̄dictā opinionē. In secūda vo opponit ōtra opinionē p̄tis aduersē. ibi. In h̄ aūt vbo supponit ōtra opinionē p̄tis aduersē. ibi. In p̄ma expli/ cat mgr̄ illā opinionē. In secūda vo subiūgit eius defensionē ibi. Illa q̄z Augu. verba q̄bus dicit t̄c. In tertia vo ex p̄dictis elicit quādā ōclusionē. ibi. Et q̄ colligit res alijs t̄c. Similiter secūda ps p̄ncipalis hz tres ptes In p̄ma pte opponit ōtra aduersam opinionē. In secūda vo loco determinationis ponit quandam commonitionem ad auditoris eruditionē. ibi. Intendant diligenter his verbis t̄c. In tertia vero remouet quandaz dubitationem. ibi. Cum igitur omnes catholici tractatores in hoc consentiant. t̄c.

¶ Illa quoq̄ Augustini verba quibus dicit. omne quod est. inquantū est bonuz esse. t deum habere autorem. de naturis siue de substantijs tm̄ accipienda foze tradunt. Substantie vero nomine atq̄ nature. dicunt significari substātias ipas et ea que naturaliter habent. scilicet que concreta sunt eis. sicut anima naturaliter habet intellectum t ingenium t voluntatem t huiusmodi. q̄ ex verbis August. premissis colligitur vbi bonuz hominem appellat bonam naturam. t malū hominem malam naturam. Scōm hanc ergo assertionem vel acceptionem mali. actus nō sunt nature vel substantie. nec etiam boni actus. q̄ vtī videtur August. innuere in libro rretractationum. distinguens inter substantias siue naturas t bonas actiones siue malas. Aperiens enim q̄modo intelligendum sit quiddam in libro de vera religio. ab eo traditum ait. Hoc de substantijs atq̄ naturis dictum est. Inde enim disputabat. nō de bonis actiōibus atq̄ peccatis. Aperte hic videtur diuidere inter naturas siue substantias t actiones siue peccata. Jdeoq̄ asserunt prefati doctores. actiones interiores vel exteriores nō esse naturas vel substātias. que si male sunt. pecata sunt. neq̄ a deo sunt. Q̄ vero mali act⁹ non sint nature. Augu. videt notare in prima respō-

Scōm q̄d act⁹ mali ñ sunt nature vel substātie

a Opera diaboli q̄ vicia dicunt actus sunt. nō res. Sz ↄtra. Fulgentⁱᵘˢ dicit ꝛ habet in glo. sup. Roma. i. Deus illⁱᵘˢ rei est vltor cuⁱᵘˢ nō est actor. g̃ si deᵘˢ est vltor peccati. peccatū est res. Itē videt q ↄtraria implicent in illo verbo. Oīe em̄ ens est aliq̄ res. sz vicium est actus sicut ipse dicit. ꝛ actᵘˢ est q̄dam differētia entis. g̃ idez est dicere vicia esse actus ꝛ nō res. qđ affirmare inferⁱᵘˢ ꝛ negare superius de eodē qđ est impossibile. Itē ipe Augu. videt sibi ↄtradicere cū dicit i ench. q aliq̄ sūt res ḋbus boies mali sunt. ꝛ tales nō sunt nisi vicia ꝛ peccata g̃. vicia sunt res.

a Rᵉ. dicēdū q̄ res accipit communiter. ꝛ pprie ꝛ magis pprie. Res ſm q communiter dict. dicit aīa ꝛ sic cōprehēdit oīe illud qđ cadit in cognitōe siue sit res exterius siue in sola opinione. Pro pprie ꝙ ō ds res a ratus rata ratū dicit ſm q ratū dicit esse illud qđ nō nīmodo ein cognitōe. imo est in rez natura. siue sit ens in se siue in alio. et ꝙ mō res cōuertit cū ente. Tertio mō ds res magis pprie ſm q ds a ratus rata ratū ꝙput ratū ds illō q ē ens p se ꝛ firm. ꝛ sic res dicit solū de creaturis ꝛ substātiis p se entibus. Sic igit res accipit ꝙmo mō. peccatū est res ꝛ qntū ad actionē substratā. ꝛ qntū ad deformitatē ꝛ sic accipit Fulgēᵗⁱᵘˢ. Si ꝙ o res dicatur secūdo mō. sic peccatū ds res nō rōne deformitatis sz rōne actᵘˢ substrati. ꝛ sic accipit Aug. in ench. Tertio mō accipiēdo hoc nomē res. sic pctm̄ nec ē res rōne deformitatis. nec rōne actᵘˢ substrati. Et sic accipit Augu. in verbo ꝙpositō. cū dicit q opa diaboli vicia sunt nō res. Et p̄ hoc patet rnsio ad totū.

sione cōtra pelagianos ita dicēs. a Opera diaboli que vicia dicunt actus sunt. nō res. Idē in ārta rnsione. Oīe malū natura nō est. sz actus accidēs alicui ex defectu boni. Qđ autem b qđ natura nō est. deᵘˢ nō fecit. qr natura est oīe qđ fecit. Itē oīe qđ natura bonū est. deᵘˢ ex nihilo fecit. nō diabolus.

Ex p̄dictis elicit quādā conclusionē. scz q ſm illos res aliq̄ sunt. q̄ a deo nō sunt. qb⁹ boies mali sunt. c

Ex quo colligit res aliās eē q̄ a deo nō sunt. eisq; boies mali sunt. Qđ nihilominⁿ ꝛ ipsi cōcedūt innitēres verbis Augu. superius positis. qui in ench. determinās illa verba pphete Ue hijs qui dicunt bonū malū. dicit de ipis rebus ḋbus homines mali sunt. nō de boibus h̄ esse intelligendū. Sunt g̃ aliq̄ res quibus homies mali sunt. Jd aūt quo homo fit deterior a deo nō est. quia vt ait Augu. in li. lxxxiij. q̄stionū deo autore nō fit homo deterior. Nō est ergo deᵘˢ autor rez quibus homo deterior fit. At sunt alique res vt dictum est quibus boies mali fiunt. sunt ergo alique res q̄ a deo nō sunt. quia peccata ipe sunt. Jdeoq; scriptura in pluribus contestat locis deum non esse autorē maloꝝ. i. eoruꝫ que peccata sunt.

Opponit ↄtra aduersaz opinionem ex illo verbo deᵘˢ autor maloꝝ nō est. d

In hoc autem verbo superiorum sententie recte opponitur. qui dicunt deum nō eē autorem eorum que mala sunt. in quantum mala sunt. sed inq̄ntum sunt. ꝛ inq̄ntum mala sunt. dicunt ea nihil esse. c Quid ergo mirum. si deus dicitur non esse autor eorum inquantū nihil sunt. cuꝫ nihili nullus actor existere queat. Jdeoq; cum dicitur deus esse autor omnium que sunt. bonorum isti subintelligi volunt. Bona autez illa eē dicunt que naturaliter sunt. Ea vero naturaliter esse dicūt nō solum que substantie sunt. vel concreta substantijs. qualiter supra acceperunt. sed et omnia que naturam non priuant bono. Et ita ſm eosdem multiplex in scripturis fit intelligentia. vbi de natura. siue de substantia. vel de his que naturaliter sunt. sermo occurrit. Sed super illum locum. ps. Non est substantia. ita Augu. de substātia disseruit. vt premisse sententie videatur consentire dicens Substantia intelligitur illud quod sumus quicquid sumus. homo. pecus. terra. sol. omnia ista substantie sunt. eoipso quo sunt nature ipse. substantie dicuntur. Nā quod nulla est substantia. nihil omnino est. Substātia ergo est aliquod esse. deus fecit hominem substantiam sed per iniquitatem lapsus est homo a substantia in qua fact⁹ creando. secūdo mō ↄcreando. tertio mō coopando. et ita ſm q extendit verbū faciēdi extendit nomē nature. sicut facere dicitur deᵘˢ actione substratā petrō coopando libero arbitrio. sic etiā nomē nature se extēdit ad illam actionē. Et sicut facere dei nunq̄ se extendit ad deformitatē. sic nec natura. Et iō ex hac autoritate nō pōt haberi q actio substrata deformitati nō sit a deo.

a Opera diaboli q̄ vicia dicunt actus sunt. nō res. Sz ↄtra. Fulgentⁱᵘˢ dicit ꝛ habet in glo. sup. Roma. i. Deus illⁱᵘˢ rei est vltor cuⁱᵘˢ nō est actor. g̃ si deᵘˢ est vltor peccati. peccatū est res. Itē videt q ↄtraria implicent in illo verbo. Oīe em̄ ens est aliq̄ res. sz vicium est actus sicut ipse dicit. ꝛ actᵘˢ est q̄dam differētia entis. g̃ idez est dicere vicia esse actus ꝛ nō res. qđ affirmare inferⁱᵘˢ ꝛ negare superius de eodē qđ est impossibile. Itē ipe Augu. videt sibi ↄtradicere cū dicit i ench. q aliq̄ sūt res ḋbus boies mali sunt. ꝛ tales nō sunt nisi vicia ꝛ peccata g̃. vicia sunt res.

a Rᵉ. dicēdū q̄ res accipit communiter. ꝛ pprie ꝛ magis pprie. Res ſm q communiter dict. dicit aīa ꝛ sic cōprehēdit oīe illud qđ cadit in cognitōe siue sit res exterius siue in sola opinione. Pro pprie ꝙ ō ds res a ratus rata ratū dicit ſm q ratū dicit esse illud qđ nō nīmodo ein cognitōe. imo est in rez natura. siue sit ens in se siue in alio. et ꝙ mō res cōuertit cū ente. Tertio mō ds res magis pprie ſm q ds a ratus rata ratū ꝙput ratū ds illō q ē ens p se ꝛ firm. ꝛ sic res dicit solū de creaturis ꝛ substātiis p se entibus. Sic igit res accipit ꝙmo mō. peccatū est res ꝛ qntū ad actionē substratā. ꝛ qntū ad deformitatē ꝛ sic accipit Fulgēᵗⁱᵘˢ. Si ꝙ o res dicatur secūdo mō. sic peccatū ds res nō rōne deformitatis sz rōne actᵘˢ substrati. ꝛ sic accipit Aug. in ench. Tertio mō accipiēdo hoc nomē res. sic pctm̄ nec ē res rōne deformitatis. nec rōne actᵘˢ substrati. Et sic accipit Augu. in verbo ꝙpositō. cū dicit q opa diaboli vicia sunt nō res. Et p̄ hoc patet rnsio ad totū.

b Qđ natura nō est. deᵘˢ nō fecit ꝛc. Videt hoc esse falsum. qr multa sunt que fiunt p̄ter naturā. ꝛ tñ ꝙstat q a deo sunt. sicut multa accidētia q̄ inducunt p acq̄sitionē ꝛ p violentiā. ꝛ etiā p gr̄am ꝛ p miraculū. Itē oīe qđ est natura aliq̄. vel est substātia. vl ꝓpetas ei naturaliter inherens. sed multa sunt q̄ nec naturaliter insunt. nec p se sunt. g̃ nō videtur esse verum illud quod dicitur. q deᵘˢ nō fecit illud qđ natura nō est. c Rᵉ. dicendū q sicut h̄ nomē res tripliciter accipitur. ita h̄ nomē natura. vno mō ds natura res q̄ naturaliter est. vel ꝓpetas q̄ naturaliter inest. Secūdo mō dicitur natura largius. nō solum res p se ens. vel ꝓpetas naturaliter inherēs. sed etiā oīe qđ ꝙseruat naturā vel qđ saltē aliq̄ bono nō p̄uat. ꝛ istos duos modos ponit magister i ſra. Tertio mō dicit natura largissime oīe ens qđ est i aliq̄ re materiali. siue sit naturaliter inherēs siue nō. siue sit saluatiuum siue nō. Luz g̃ dicit Auguſt. q natura est oīe qđ deᵘˢ fecit. pōt accipi natura tribus modis. ſm q facere dei accipitur tripliciter. Uno em̄ mō facere dicit de creando. secūdo mō ↄcreando. tertio mō coopando. et ita ſm q extendit verbū faciēdi extendit nomē nature. sicut facere dicitur deᵘˢ actione substratā petrō coopando libero arbitrio. sic etiā nomē nature se extēdit ad illam actionē. Et sicut facere dei nunq̄ se extendit ad deformitatē. sic nec natura. Et iō ex hac autoritate nō pōt haberi q actio substrata deformitati nō sit a deo.

c Quid g̃ miꝛ si deᵘˢ dicitur nō esse actor eoꝝ inq̄ntuꝫ

nihil sunt. cū nihil nullus actor existere queat. videt efficaciter arguere. Cū eñ peccatū aliq̄ mō habeat actorē t nō possit habere fm q̄ nihil. hz ḡ fm q̄ aliq̄d ē. si igitur nullo mō habeat deū actorē. videt q̄ pctm inq̄tū actus
4 est a deo nō sit. ℟. dōm est ad b̄ q̄ istud argumētū deficit. q̄ aliter peccatū ē nihil. d aliq̄ illud quod nullo mō ē. peccatū eñ formaliter nihil est. nihilomin9 eñ circa aliq̄d ē. t alicui9 boni p̄uarō est. t ḡtus illud quod nullo mō est. nō possit habere actorez. eñ illud quod dic̄ defectum circa ens potest habere actorē. nō inquā actorē efficientē. sz deficientem. Et sic patz q̄ rō illa nō recte procedit.

d ℣ Iniquitas q̄pe ipsa nō est substantia. Contra. Aut enim substantia dicit̄ ppie. aut dicit̄ cōmuniter. Si dicit̄ ppie. etiā nec iusticia est substantia. Si dicitur cōmuniter. ḡ omne qđ habet aliquā essentiam dicitur substantia. sed habitus malus habet aliquam essentiā inq̄tū habit9. ergo videtur q̄ malus habitus (vt luxuria) ōbeat laudare deū. ℟9 dicendum q̄ sicut nomē nature multipliciter accipit. ita t nomē substantie. Preter enim illos quattuor modos quos dicit philosoph9 q̄ substantia dicit̄ materia t forma. compositum t cētia vniuscuiusq̄. potest aliter distingui substantia iuxta verba beati Auguste. Uno modo vt dicat̄ res ꝓmanens t per se stans. Alio modo vt dicat̄ res ꝓmanens nō tamen per se stans sed alij inherens. Tertio modo vt dicatur substantia quelibet essentia actuens. siue per se stans siue nō. t hoc modo substantia se extendit ad omne ens. Et sic accipit Augu. cum dicit q̄ nulla substantia est nihil omnino. cum ergo dicit̄ q̄ iniquitas substantia nō est. Dicendū q̄ iniq̄tas accipitur abstracte p ipa deformitate. nō p habitu circa quē deformitas ꝓsistit. e ℣ Penaz eñ de9 auctor est. Ut/

est. d ℣ Iniquitas quippe ipa nō est substātia. Nō eñ iniq̄tas est natura quaz formauit de9. sed iniq̄tas est puersio quā fecit hō. Nature oēs p ipm facte sūt. iniquitas p ipm facta nō est. quia iniquitas nō est substantia. In illo hymno triū pueroꝝ vniuersa creatura laudās deū cōmemorat. laudant eñ oīa deū. sz q̄ fecit de9. laudat ibi serpēs deum. sz nō auaricia. Oia reptilia ibi nōata sunt. sz nō aliq̄ vicia. Uicia eñ ex nobis t ex nr̄a volūtate habem9. t vicia non sunt substantia.

℣ Ponit cōmonitionē vt eruditat. e

Intendāt diligēter his verbis p̄missaz assertores sentētiarum. t pcipe poterūt rōnem et cām dictoꝝ. vbi scriptura de natura vel substātia mētionē facit Illaz vero sententiaz iudiciū. prudēs lectoris (cui vtriusq̄ sentētie noticiā plenarie dedimus) arbitrio reliquim9 ad ea que adhuc nobis supsunt tractanda festinantes.

℣ Remouet dubiū. Q̄ de peccato nō de pena intelligit̄. cum ōr de9 nō autor mali. e

℣ Cum igit̄ oēs catholici tractatores in hoc ꝓsentiant sc̄z q̄ deus nō est autor malorꝝ. cauēdum est rū ne malorꝝ nomie pe

detur b̄ esse falsum. q̄ nulli9 de9 est actor nisi qđ hz exēplar in deo. sz pena fm q̄ pena nō hz exēplar in deo. ḡ videt q̄ de9 nō sit actor pene. ℣ Iterū idē est fieri deo actore t deo volēte. Sz sicut dicit Damas. Dñs nō plasmauit nos ad puniēdū. ḡ si deo ñ placēt mala pene. vt q̄ ñ

nas sicut peccata generaliter includas. c ℣ Penaz ei de9 autor e est. sicut ipe p. ppheta ait. Nō ē malū in ciuitate qđ dñs nō fecerit. Item alibi ex ꝓsona sua ait. Ego sum de9 creans malū t faciēs bonū. Ecce hic ōr creasse t fecisse malū. sz mali noie pena intelligit̄ nō pctm. sicut ecōuerso. cū dicit̄ de9 nō esse autorem malorꝝ. noie mali pctā intelligunt. Ideoq̄ August. q̄ dixerat in liꝝxxiij. q̄stionū q̄ de9 autor mali nō sit. in ꝓmo libro retracta. q̄ mō id intelligendū sit aperit dicens. Uidēdū ē ne male intelligat̄ qđ dixi. De9 autor mali ū est. q̄ t oīm q̄ sunt autor est. q̄ inq̄tū sunt inq̄tū bona sunt. t ne hinc putet̄ nō ab illo eē penam malorꝝ q̄ vtiq̄ malū ē his q̄ puniunt̄. sed hec ita dixi sicut dictum est. Deus mortē nō fecit. cū alibi scriptum sit. mors t vita a dño est. Malorꝝ ergo pena que a deo est. malū est. qđē malis. sz in bonis dei opibus est. q̄ nīa iust̄ū est vt mali puniantur t vtiq̄ bonum est omne quod iustum est. Sic ergo dicit̄ deus nō fecisse mortē. quia nō fecit illud ꝑ quod mors infligit̄. i. peccatum. Audisti lector causam dictorum ex qua sana intelligētia sumatur cum dicitur. Deus non est autor mali. t deus mortem nō fecit.

sint ab ipo tāq̄ ab actore. ℟9. 6 dicēdū q̄ qdam sunt q̄ exemplar Augo. in hñt in deo fm q̄ formitatē q̄ attendit̄ q̄tus ad esse eoz ipeale. Isa. xlv. qđā vo fm q̄ formitatē q̄ attēdit̄ q̄tū ad ee generale. Quāuis ḡ pena siue passio nō habeat cor respōdēs in deo passionē vel penā hz tñ corrīdēs i genere entis t i genere ordinis. t ista suficit ad b̄ q̄ habeat aliqđ i deo exēplar. Ad aliud dicēdū q̄ voluntas in deo duplicē. vicz aīs t oīs. et ḡtus pena nō sit a volūtate aīs. Sap. ij. sed a volūtate ipse. Qualit̄ autez pena sit a deo t q̄ b̄ determinatū est supra. p̄cedēti. Licet aūt mgr dicat penas a deo eē. nō tñ b̄ intelligendū est vniuersalit̄. ita ad b̄ q̄ ista bba q̄ dicunt in hac distinctione intelligantur sane. necessario oportet istas

q̄ttuor ꝓpōes tāq̄ regulas infallibiles supponere. Quarū ꝓma ē. q̄ oē illud qđ dic̄ positiōz aliquā ē a deo. Secūda ē q̄ oē illud qđ aliquē ordinē dic̄ inq̄tū hmōi est a deo. Tertia ē q̄ null9 defect9 fm q̄ hmōi ē a deo. ꝓpter b̄ q̄ b̄ repugt diuīe potētie. Quarta ē b. q̄ nullū inordinatū fm q̄ hmōi ē a deo. q̄ repugt diuīe sapie. Dis autez tāq̄ manifestz ꝑsuppositis oz etiā scire distinguere. primo circa penā ḡtū ad rōnē pene. t ḡtū ad illud qđ sub tracta. aliq̄ inflicta. Tertio opter scire q̄ aliq̄ pena ē acta. aliq̄ cōsternit. Secūdo opter scire q̄ aliq̄ pena ē acta. aliq̄ cōtracta. aliq̄ inflicta. Tertio opter intelligere distinctionem hui9 nois res. qm̄ dicit̄ triplicit̄. Quarto opter intelligere distinctionē hui9 nois natura t substantia. fm q̄ distincta sunt supra. Et his intellectis manifestē tur ea que dicuntur in ītra.

Ad intelligentiā huius ptis in q magister ingrit. vtrū actio culpabilis sit a deo. incidit hic qstio circa duo pncipalit. Primo querit. Utrū omnis actio sit a deo. Secūdo qritur. Utrū actio defectiua fm q defectiua a deo sit. Circa pmū querunt tria. Primo querit. Utrū a deo sit ois actio fm q actio. Secundo qritur. Utrū a deo sit ois pseruatio. Tertio qritur. Utrum a deo sit ois cōpositio.

Questio. I a

Utrū ois actio fm q actio sit a deo ꝛc. Et q sic videtur Job. xv. Sine me nihil potestis facere. sz ois actio aliq mō est ens. siue sit actio peccati siue alia. g ꝛc. Si tu dicas q illud intelligit de actione bona. Cōtra Esa. xj. Numqd eleuabit securis ptra eū qui secat in ea. Sicut instrumēta nihil sunt p se agentia. ita sennacherib nihil p se opatus ē. si g actio sennacherib mala erat. et crudelis. et sennacherib in illa actione erat instrumētum dei. videt g q ois mala actio sit ab ipo tanq a primo pncipio. Itē que sunt eiusdē generis bñt eadē pncipia pma. sz dare elemosynā ppter deū. et dare elemosynā ppter vanā gloriā eiusdē generis actōes sunt in genere nature. si g actio ista qua qs dat elemosynā ppter deū est a deo. videt q et actio illa qua qs dat elemosynā causa inanis glorie sit a deo. Itē opatio miraculorū est a solo deo. sz aliqs in faciendo miracula peccat. q facit ppter vanā gloriā. g videt q aliqua actio substrata deformitati culpe sit a deo. g pari rōne et ois alia.

Itē omnis sciētia a dño deo est. sz aliqs addiscit ppter uaricia. g cū addiscere nō possit nisi deo coadiuuante et cooperante. et illud addiscere sit peccatū. actio substrata peccato compat ad deū sicut ad pncipiū. Itē aliquis adulterādo generat prolē. Quero igitur utrū illa actio siue coitus ille sit a deo vel nō. Si ē a deo. habeo ppositū. Si nō est a deo. g proles genita nō est a deo. si igit h est impossibile ponere q aliqs hō sit q nō sit a deo. g et illud exq sequit. vicz q actio substrata peccato non sit a deo.

Itē actio q substernit peccato nō ois nihil est sicut manifeste apparet. Si igit aliquo mō est ens. quero a quo sit. Si est a potētia creature. necesse est q sit ab ea fm id quod hz de entitate. illud g fm q actio ē ab illa potētia. aut est a deo. aut nō. Si est a deo. cū omne illud qd est cā cause. sit causa causati p se intelligēdo videlicet. si medium causatū est cā postremi fm id qd hz a pmo. tūc sequtur necessario q talis actio sit a deo. Si vero nō est a deo. tūc qro aut est a se. aut ab alio. Si ab alio. tūc qro similiter de illo alio. aut est a se aut ab alio g vel erit ab ire in infinitū. vel erit ponere q creatura aliqd habeat a seipa. vel q habeat ab alio cū a deo quod sit pmū pncipiū in q sit status. sz hec ois sunt impossibilia. et sequtur ex h q aliq actio nō est a deo. g ꝛc.

Sed ptra. Deꝰ nō facit ptra suā phibitionē. q tūc sibīpsi cōtrarius eēt. sz deꝰ phibet aliquā actionē fm q actio est sicut phibuit ade nō comedere de pomo. g videt q illa comestio ade nō fuerit a deo. Qr aūt illa actio phibita fuerit fm q actio apparet. q comedere de pomo illo de se erat bonū. et nulla erat in eo deformitas nisi postq fuit phibitū.

Itē ois actio q est a bona volūtate vt est opans p charitatē ē bona bonitate pfecta in genere moris. sz ois actio q egredit a deo. egredit a volūtate optima. in q est summa charitas. g ois actio cuiꝰ deꝰ pncipium est. est bona bonitate moris. sz actio substrata peccato nō est bona bonitate moris. g nō est a deo.

Itē ois q. cunq deꝰ facit. bono fine facit. vniuersa em opat ppter se. ome aūt quod fit bono fine simplicit bonū est. actio aūt substrata peccato nō est simplicit bona. g nō pōt eē a deo tanq a cā.

Itē qñcunq opans ptinuat regule dirigēti in opando. recte opat et bene. sz regula liberi arbitrij est ipa rectitudo volūtatis diuine. g in omni opatione in q deꝰ coopat libero arbitrio qñ fit cōtinuatio opantis ad regulā est rectitudo. si igit in aliq opatōe p totū est obliqtio. videt q coopatio eiꝰ non sit a deo.

Itē si opatio q est subiecta pctō ē a deo et a libero arbitrio. aut tota est a deo. aut tota a libero arbitrio. aut ps a deo. et ps a libero arbitrio. Si tota a deo. et tota a libero arbitrio. g videt q tota sit simul et bona et mala. qō est oino impossibile. Si ps a deo. et ps a libero arbitrio. sz q rōne ponit vna ps ee a libero arbitrio. eadem rōne pōt poni altera. et sic videt q tota opatio ita sit a libero arbitrio q nō sit a deo.

Itē si deꝰ coopat libero arbitrio in actōe q est substrata pctō. aut igit liberum arbitriū mouet pncipaliꝰ q deꝰ. vel ecouerso. Cōstat q liberū arbitriū in nulla opatione neq pncipalius. neq eque pncipalit pōt mouere sicut deꝰ. cū tam in mouendo q in causando. cuiuscūq dicat esse. siue cā siue motor pncipalissimꝰ intelligat. g deꝰ mouet pncipaliꝰ. si g motor pncipalis excitat et mouet motorē nō pncipalē. vi detur q in opatione culpabili liberū arbitriū excitetur a deo. g cū adulter luxuriat. et latro furat. ad tales actiones a deo excitat. qō oino absurdū est.

Rꝯ. dom q sicut magister dicit in lra. circa istā questionē fuerunt diuerse positiōes adeo magnoꝝ viroꝝ et adeo rōnabiles. vt nec magister ausus fuerit diffinire q earū magis ptineat veritatē. Attamen q p multā discussionē. dubia ducunt ad manifestationē. nūc cōmuniter tenet q illa opinio verior sit q dicit q ois actio siue substrata peccato siue nō fm id quod ē actio. est a deo. nec imerito. qr illud oportet ponere si pensēt eminētia diuine potētie. et indigētia potētie creature. Quia em deꝰ est causa pmordialissima. iō est influētie maxime in causas secundas. et adeo magne influētie vt nec modicū seu q̄ntūcūq pars (dū tn aliquo mō sit ens) pcedat ab aliqua causa creata. nisi coopante diuīa potētia. Ois etiā potentia creata q̄ntū est de se defectiua ē. nec ē pure actiua g q̄ntūcunq faciat modicā opationē. necesse hz adiuuari ab ea potētia q est actus purꝰ. ppter oīmodā pmixtionē cū materia et q sola sibi sufficit nullo mō indigēs adiuuari a cā alia. Et iō hec positio q dicit oēm actōz esse a deo fm q actio ē. absq oīmi ambiguitate tenēda ē Vñ Anſ. in li. de pcordia pdestinatois et plciētie. Ois q̄liras. ois actio. et q̄cq hz aliquā eēntiā a deo est. a q est ois iusticia et nulla iniusticia. Facit igit deꝰ oīa iusta. siue iniusta volūtate. id est bona opa et mala. In bonis q̄dē facit q sunt et q bona sunt. i malis vo q sunt sz nō q mala sunt. Et itez ibidē. Oēs actiones et oēs motꝰ facit deꝰ. qr ipe facit res. a q̄bus. et ex q̄bus. et p quas. et in q̄bus fiunt. et nulla res hz vllā potētiā volēdi aut faciendi. nisi illo dante. ipm quoq velle quod aliq̄n iustum ē. aliq̄n iniustū. a deo ē. Nō esse vo bonū. nō ē q̄d nec a deo ē. Concedēde sunt igit oēs rōnes ad pmā ptē inducte.

Ad illud vo qō obūcit q deꝰ nō facit cōtra suaz phibitionē. dom q vez est. sz deꝰ cum phibet aliquas actionē. nō phibet sibi. sed alij. et nō phibet suā cooperationem quā nō subtrahit creature. sz ipi creature phibet opationē. et iō dum coopat ei. nō facit ptra suā phibitionem. Et si tu obūcias mihi q nihilominꝰ actio phibita a deo. est a deo. Dicendū q in actione phibita ē duo psiderare. et q est actio. et q est phibita. Ab eo sit fm q est actio. nō aūt fm q phibita. et iō nō sequtur q cōtra seipm

10 faciat. ¶ Ad illud qđ obꝫcit q̄ ois actio q̄ est a volũta
te bona. ē bona. dom. q̄ ꝑitatē hz in volũtate creaca. sz
nō opter q̄ ꝑitatē habeat ī volũtate increata. loq̄ndo de
bonitate moris. Et rō huiꝰ ē ista. q: cū aliq̄ actio ē a bo
na volũtate creata. cū volũtas increata q̄ ei coopaī absq̄
dubio bona sit. simplr actio illa bona ē. q: tota ei⁹ cā
bona ē. Sz cū volũtas increata ē bona q̄ coopaī volũ
tari create. volũtas creata pōt eē deordinata. r rōne illi
us pōt venire ꝺfectꝰ circa opationē illā. Uñ sicut vide
mus q̄ in aliq̄ opatōe q̄ est a deo r a ꝑtute creata. ex de
fectu ꝑtutis create totalit deficit opatio illa. sic etiā ex
deordinatōe illa volũtatis create. ꝺtingit deprauari il
lā actionē. Alit posset dici q̄ opatio ōr duplicit. Uno
mō dicit opatio opus opans. Alio mō opus opatum
Et cū dicit. Si volũtas ē bona. opus ē bonũ. h intelli
gendũ est de ope opante. qđ sz ē actus ipi⁹ volũtatis.
vt velle. r sic nō hz instantiā in deo. q: velle dei deꝰ est.
r actio dei deꝰ est isto mō. Si aũt dicaī opatio ipm opꝰ
opatũ. sic nō sequtur q̄ tale opus sit bonũ bonitate com
plera siue meritoria. sz sufficit q̄ sit bonũ bonitate natu
re. sicut pz. opa q̄ pcedũt a volũtate dei bona sunt boni
tate nature. r hāc bonitatē hz actio q̄ substrata ē mali/
11 cie. ¶ Ad illud ꝺo qđ obꝫcit q̄ deꝰ facit oīa ꝓpter se.
Dicēdũ q̄ verꝫ est. r ꝺcedēdũ est etiā q̄ actionē malicie
substratā ꝓpter se facit. ꝓpter se eīm coopatur creature
Cū aũt ꝺz q̄ opatio q̄ fit ꝓpter deum est bona bonitate
moris. h intelligit de opatōe creature rōnalis. Nā de
deo intelligi nō pōt. p eo q̄ deꝰ nō tm coopaī creature
rōnali. sz etiā irrōnali. illa tm opatio nō ōr esse bona bo/
12 nitate moris. ¶ Ad illud qđ obꝫcit q̄ qñ agens creatū
ꝺtinuaī regule dirigēti nō errat. dom q̄ verꝫ ē si simpli
citer ꝺtinuet ei. Tūc aũt ꝺtinuaī ei simplicit qñ ꝺtinu
atur r q̄tū ad opationē. r q̄tū ad circūstātias. cū vero
exit in opationē circūstātiꝫ debitis ꝑuā. in h q̄ exit ī
opationē ei ꝺtinuaī. sz in h q̄ ꝑuat eā debitis circūstan
tiꝫ deficit. r ab ea discōtinuaī. r ita discōtinuaī nō agē
do sed deficiēdo. r deficiēdo ē ꝓncipiū mali. r in h q̄ de
ficit. a deo recedit. q: defectꝰ ille a deo nō est. Quāuis
eīm deꝰ coopet operanti. nō tm deficit cū deficiēte. ¶ Ad
13 illud qđ q̄ritur. Aut tota opatio est a deo r ē. dom q̄ to
ta est a deo r tota a libero arbitrio. Nō eīm est intelligē
dum q̄ deus coopet libero arbitrio. sicut cū duo ferunt
lapidē. vtꝰ coopaī alteri. sz q: deꝰ est intime agens in oī
actōe. r intimꝰ est ipi potētie operanti. ita q̄ potētia ipsa
in nihil erit qđ non sit ab ipo. ¶ Et si obꝫciaī q̄ eadem
actio erit tota bona r tota mala. dom q̄ deꝰ illi actioni
nō dat nisi bonitatē nature. liberū aũt arbitriū nō ꝑuat
eā bonitate nature sz bonitate moris. Et ista duo ñ pñt
oppositū. vicz. q̄ aliq̄d habeat bonitatē nature. r ꝑua/
tum sit bonitate moris. ¶ Ad illud qđ obꝫcit q̄ deꝰ est
14 ꝓncipale mouens in tali actōe. dom q̄ verꝫ est. attamē
nō sequtur ex h q̄ excitet liberꝫ arbitriū ad faciendā illaz
opationē. Excitatio eīm dicit aliquē effectū grē ꝓuenie/
tem ipam volũtatē. Nec aũt requrit in bonis meritoꝝ
in aliꝭ ꝺo opibus indifferētiby vel etiā malis nō est ni/
si sola coopatio diuine ꝑtutis. q̄ exñs in creatura potē
tialiter. ēntialiter. r ꝑsentialiter. sicut ꝺseruat eā in es/
sendo. sic adiuuat in opando. ꝓpter qđ cōcedit ibi esse
coopatio. nō ꝓuentio vel subsecutio.

¶ Questio II b

¶ Utrū ois rei ꝺseruatio sit a deo. Et q̄ sic videt. Pri
mo p Bregoriū. Luncta in nihilū cederēt nisi manꝰ cō/
ditoris ea ꝺtineret. q̄ oīa q̄ ꝺseruanī. a deo ꝺseruanī.
¶ Itē esse est actꝰ entis. r viuere viuētis. sz nullꝰ actus
est q̄ nō sit a deo ūmediate. q̄ nullū eē r nullū viuere. si q̄
creatura ꝺtinue est. r ꝺtinuatio in esse nō ē aliud q̄ du/
ratio. cū esse eius nō possit esse nisi a deo. ois rei ꝺserua
tio est a deo. ¶ Itē nihil mutabile subsistrit nec saluaī in
esse nisi p ītmutabile r firū. sz oīe esse creatū mutabile ē
r variabile. saltē a ꝑterito in futuꝝ. q̄ nihil pōt subsiste/
re nisi deo ꝺseruāte. Itē q̄nto effectꝰ magis ꝓpinquat
tāto magꝭ pēdet ab ipa r q̄nto magꝭ pēdet ab ipa. tanto
minꝰ pōt durare vl subsistere sine ipa. sz oē creatū totū qđ
ē r qđ hz. a deo hz. q̄ ipossibile ē aliq̄d nec ad momētū cō
seruari in esse nisi deo ꝺseruante. ¶ Itē sicut se hz essen
tia ad ꝑmā eēntiā. r sapientia ad ꝑmā sapiam. ita se hz
duratio ad ꝑmā durationē. sz ois eēntia a ꝑma eēntia.
r ois sapiētia a ꝑma sapiētia ē. q̄ ois duratio a ꝑma du
ratione ꝓducit sicut a ꝑncipio. q̄ nihil in esse ꝺseruatur
nisi p deū. ¶ Sz ꝺtra. Augu. in li. de natura boni. tra
ctans illud qđ dicit Eccle. iiastres. viij. Sermo eī⁹ pote
state ē plenus. dicit q̄ suū dicere est suū facere. sz stariz
q̄ deꝰ fecit creaturā. simul cū h ꝺposuit quantū crea
tura durare debuit. q̄ videt q̄ stratim dedit ei ꝑtutē ꝺtiz
nuandi se in esse. q̄ nō videt q̄ ampliꝰ deꝰ immediate eam
ꝺseruet. Qx si tu dicas q̄ virtus creature data indiget
adhuc virtute diuina simul coopante. Cōtra si suū di/
cere est suū facere. r dicere nō pōt esse successiuuz. q̄ nec
facere. sz ꝺseruatio creature est cū successione. q̄ nō vi
detur q̄ illa ꝺseruatio sit a deo sicut a ꝺseruāte. ¶ Itez
ad nobilitatē agentis creati ptinet q̄ pōt facere opus
p se stabile. nō indigens ipo artifice ꝺtinue sustentāte.
sed deꝰ est artifex multo nobilioꝝ r multo potētioꝝ. q̄ vi
detur q̄ opibus suis det tale esse q̄ nō indigeant ipo cō
seruante ꝺtinue. igit ꝺseruatio rerū nō videt immediate
esse a deo. ¶ Itē idem est ꝓncipiū eēndi r ꝺseruādi. sed
forma sufficienter dat vnicuiqꝫ rei esse. q̄ videt q̄ ad cō/
seruationē vniuscuiuscqꝫ rei sufficiat virtꝰ ꝓprie forme.
Qx si tu dicas q̄ forma nō pt ꝺseruare suā naturā. pla/
num est h esse falsum in aīa q̄ hz vim vegetatiuā r regi
tiuam corpis. ¶ Itē si ois res ꝺseruat a deo ūmediate.
cū diuīa ꝑtus nec possit a se deficere. nec possit ab alio
separi. videt q̄ nulla opatio creature. nec p defectum
suū ꝑius. nec p actionē ꝺtrariꝰ possit aliq̄n terminari.
nunqꝫ eīm deficit duratio sine defectu ꝑtutis ꝺseruāti.
r planū est illud q̄ multaꝝ actio terminat. q̄ videt q̄ ta
lium ꝺseruatio nō sit a deo tanqꝫ a ꝓncipio ūmediato.
¶ Itē esto q̄ creatura subꝫpi relinquat. aut ꝺseruat in/
esse. aut corrumpit. Si ꝺseruat in esse. habeo ꝓpositz
vicz q̄ nō ois ꝺseruatio est a deo. Si corrumpit. aut h
est aliena actōe. aut ꝓpria inclinatōe. Aliena actōe nō
q: nulla creatura pōt aliā in nihilū redigere. Propria
inclinatione nō. q: natura sp desiderat quod melius ē.
r forma apperit vniri materie. r materia forme. q̄ si mo
tus sequtur inclinationē r appetitū. sp durabit r nūqꝫ de
ficiet. q̄ redit idē qđ ꝑus. vicz q̄ nō ois ꝺseruatio a deo
est. ¶ R⁹. dom q̄ nō solū oēm actionē. verūtiā oēm cō 15
seruationē necesse est a deo eē. Et rō huius ē necessitas
r indigētia ex ꝑte creature. Ois eīm creatura ex nihilo ē
r aliūde hz esse. Quia ex nihilo est. iō quodāmodo va/
na est. r vanitati subiecta ē. Quia ꝺo aliunde hz esse. iō
esse est sibi quodāmodo accidētale. ꝺtrario mō est i deo
Uñ Hylariꝰ. vij. de trinitate. Esse nō est accidens deo
sed subsistiens veritas. r manēs causa. r naturalis ge/
ris ꝓprietas. Sicut igit vanū nō pōt fulciri nisi p ve/
ris ꝓprietas. Sicut igit vanū nō pōt fulciri nisi p subiectū. sic eē
r stabile. r accidens nō pōt fulciri nisi p subiectū. sic eē
creature nō pōt ꝺseruari absq̄ manutentiua creatricis
essentie. Uñ sicut creatura habet essentiā r actionē. ita

etiaz habz z durationē. z ꝓpter hoc q̄uis creatura nō
possit esse actu infinita. nihilominus tamen ponit du/
ratione infinita. Infinitas em̄ durationis nō ponit i cre
atura aliquam actualem infinitatem. Et ratio huius ē
quia potentia per quam durat creatura. nō tm̄ est ipi/
us creature. immo etiam creatricis essentie. Verum est
etiam q̄ in creatura est aliqua potentia ad durandum
sed illa nō est omnino in actu. imo est in potētia quod/
ammodo respectu illius virtutis que est actu infinita.
Et hoc est quod vult dicere philosophꝰ in libro de cau
sis. q̄ omnes virtutes infinite pendentes sūt ꝙ vnū in/
finitum principium. quod est virtus virtutum. Con/
cedende sunt igitur rationes ostendentes q̄ omnis rei
conseruatio est a deo tanq̄ ab immediato principio.
non tamen est ab ipso sicut a tota causa. Sicut enim in
16. aliqua creatura est aliqua virtus operatiua creata. sic etiam
aliqua virtus conseruatiua. ¶ Ad illud ergo quod ꝓ/
mo obijcitur q̄ suum dicere est suum facere. Dicendū
est q̄ hoc nō dicitur immediate. propter hoc q̄ ad dice/
re sequitur facere. quoniam deus dixit ab eterno. z fe/
cit in tempore. sed hoc dictum est. quia nō est noua ope
ratio ex parte dei ipsum facere superadditum ad dice/
re. sicut cōtingit in operatione creature. Nec valet qō
obijcitur q̄ dicere nō est successiuum fm id quod est. q̄
dicere z facere dei deus est. z eternum quid est. Verū
tamen sicut ab eterno potest procedere temporale. sic a
diuino dicere in quo nulla est successio. potest procede
re successiua duratio. que quidem successiua est nō ratī
one exigentie ex parte dei conseruantis. sed ex parte rei
17 conseruate. ¶ Ad illud quod obijcitur q̄ artifex crea/
tus potest facere per se opus stabile. Dicendum q̄ non
est simile. pro eo q̄ artifex creatus sic facit rem q̄ nō fa
cit eius principia intrinseca. nō enim potest in totam
rei substantiam. Et propterea res facta conseruari po
test in primis principijs que nō dependent a potestate
artificis. nō sic autem est in opere dei. Omne enī opus
quod deus facit. fm totum sui facit. z ideo totaliter ab
18 ipso dependet. z sine eius adiutorio conseruare nō po
test. ¶ Ad illud quod obijcitur q̄ idem est principium
essendi z conseruandi. Dicendum q̄ verum est in gene
re cause formalis. z similiter verum est in genere cause
efficientis. Quāuis igitur esse in creatura sit a forma
creata tanq̄ ab informante. nihilominus tamen a deo
est tanq̄ ab efficiente. Ideo sicut ad conseruationē rei
necessaria est virtus forme complentis. sic etiam neces
sarium est adiutorium primi z immediati efficientis.
19 ¶ Ad illud quod obijcitur q̄ si deus conseruaret res
nihil corrumperetur. Dicendum q̄ illud argumentum
deficit dupliciter. Primum quidem quia deus conser
uat voluntarie. z ideo tantū conseruat quātum placet
sibi z fm dispositionem sapiētie. ¶ Preterea. Conser/
uatio rei nō est a deo tanq̄ a tota causa. sed requiritur
ex parte creature idemptitas ad cōseruationem. z vir/
tus quodāmodo conseruatiua. ad cuius defectum ve/
lociorem vel tardiorem. sequitur diuturniorem vel minus
diuturna duratio creature. z cum est idoneitas creatu
re ad durandum imperpetuū. vtpote simplicitas. de/
20 us esse eius eternaliter continuat. ¶ Ad illud quod q̄/
ritur vtrum si creatura sibi relinqueretur corrumpere
tur. Dico q̄ sic. Et si queratur vtrum aliquo agente vl
nō. Dico q̄ nullo agente. sed propter defectum inseipa
Talis enim corruptio que est adnihilatio dicit puruz
defectum. z ideo nō requirit causam efficientem. sed de
ficientem. Hec autem in creatura est ex hoc q̄ ex nihilo
est. Et si obijciatur q̄ naturalis inclinatio cuiusꝫ rei
est ad durandum in esse. z q̄ motus sequitur inclinati/
onem. Dicendum q̄ verum est de inclinatione motus
dicente positionem. Verum est etiaz principijs rei sal/
uatis in esse super que fundatur illa inclinatio. Si au/
tem creatura sibi relinqueretur. principia rei in esse nō
conseruarentur. immo in seipis deficerent. z ideo incli
natio ad esse periret. Posset etiam dici q̄ cum ponitur
q̄ creatura sibi relinquatur ponitur q̄ diuina virtꝰ se
subtrahat. z ꝙ sequēs ponit creature adnihilatio. Si
cut em̄ ꝙ cōpationē virtutꝫ infinite pōt fieri eductio de
nihilo in esse. ita etiā p subtractione pōt fieri adnihila/
tio. z p tanto dicit Hugo. q̄ soli diuine virtuti possi/
bilis est adnihilatio creature. Verūm illud verbū intel
ligendū est sane. q̄ multū calūniabile est.

¶ Questio III c

¶ Utrum omnis compositio sit a deo. Et q̄ sic videt.
vbicunq̄ est aliqua compositio, ibi est aliqua compo/
nentis actio. sed omnis actio est a deo. ergo omnis cō/
positio est a deo. ¶ Item sicut potentie z virtutis est
distinguere z separe. sic potentie z virtutis est res vni
re z cōponere. sed omne quod est potentie. est ab oīpo
tentia creatoris. ergo z̄. ¶ Item vbicunq̄ est composi/
tio. ibi est aliqua vnio. z vbicunq̄ est vnio. ibi est aliq̄
vnitas. sed ois vnitas est a ꝑma vnitate. ꝑma autem z
summa vnitas deus est. ergo omnis cōpositio ē a deo.
¶ Item augu. de vera relig. Omnis res hz hec tria. s. q̄
vnū aliquid sit. z specie discernatur. z rez ordinē nō ex
cedat. sz sicut dicit Aug. in xj. de ciui. dei. Ab eo ē ois
modus. z ois species. z ois ordo. sine q̄bus nihil eē nec
cogitari pōt. g̃ si omne cōpositū z ois cōpositio aliquo
mō est. videt igit ois cōpositio a deo eē. ¶ Sz ↄ. super
illud. j. Corin. viij. Scim⁹ q̄ idolū nihil est. glo. Da/
terā idoli dñs formauit. sz stulticia hoīm formā dedit
Et post. Quecūq̄ sūt i creatur̄ fctā sūt ꝑ ẏbū sz forma
hois i idolo nō ē fctā ꝑ ẏbū sic pctm̄ nō ē fctm̄ ꝑ ẏbū. vī
g̃ q̄ cōpositio talis forme cū tali materia ñ sit a dō. Itē
qdam sunt q̄ impossibilia sunt ↄiungi. nō tm̄ a natura
sz etiā a deo. vtpote q̄ aliq̄d sit simul z semel album et
nigrum. sz intellectus noster fantasticus frequenter cō
ponit talia. nulloz aūr cōpositio est a deo nisi eorum q̄
sunt a deo cōponibilia. si ergo opposita non sunt a deo
cōponibilia. z cōponūtur ab intellectu. videt q̄ nō ois
cōpositio sit a deo. ¶ Item qdam sunt q̄ nō pnt contin/
gi in eodem sine monstruositate sicut duo capita in eo/
dem corpore. z talis compositio non potest esse a natu
ra nisi cum errore z ꝓter intentionē. si ergo deus in nul
la compositione errat. nec facit errare. videtur q̄ tali/
um compositio nullo modo possit esse a deo. ¶ Item
aliqua sunt que impossibile est coniungi sine deordina
tione. vtpote si homo cōmisceretur bruto vel econuer/
so. si igitur talis compositio nō est aliud q̄z componibi
lium deordinatio. hoc ꝓpo enī deordinantur q̄ sic cōpo
nuntur. z deordinatio nō sit a deo. videtur q̄ aliqua cō
positio nō sit a deo. ¶ Rº. Dicendū cū cōpositōis no/ 21
men triplr accipiat. in qlibet suaz acceptionum aliq̄d
dicit. Dicit em̄ cōpositio cōponentis actio. dicit etiaz
cōpositio ponibil passio. dicit tertio mō cōpositio rei
cōposite dispositio. Et qm̄ tā actio q̄z passio. q̄z etiā di
spositio rei cōposite fm q̄ cōposita est aliq̄d dicit. z oē
qō dicit aliquā positionē a deo ē. ꝓcedendū est. simpli/
citer q̄ ois cōpositio sit a deo fm q̄ cōpositio. sicut et
ois actio z pseruatio. Attēdendū est tn q̄ quēadmodū
qdā actōes sunt q̄ mox noīate ↄiuncte sunt malo. sicut

mẽdaciũ ꝛ adulterĩũ. sic q̃dã q̃rũdã rez cõpositões sũt q̃s inseparabilit̃ ꝯ comitat aliq̃ deformitas ꝛ inordinatõ Uñ quẽadmodũ actio q̃ ꝺiuecta est defectui malicie inseparabiliter ꝺr a deo eẽ. ita ꝙ defect⁹ malicie nõ est a deo sz a defectu creature. vtpote libere volũtatis. sic cõpositio cui iuncta ẽ deformitas ꝛ inordinatio sic ẽ a deo ꝙ illa deformitas q̃ vere defect⁹ est. ẽ a defectu alicui⁹ cause cõponẽtis create. vel a defectu ipoz cõponibiliũ. Cõcedẽde sunt igit̃ rões oñdentes ꝙ ois cõpositio ẽ a deo

¶ Ad illud g̃ qꝺ ꝑmo obꝯit̃ de cõpositõe q̃ est ĩ idolo
22 Dicẽdũ ꝙ idolũ �fm ꝙ hmõi noiat aliq̃d artificiatũ ꝯ tinens in se aliq̃d numinis vel diuĩtatis. ꝛ fm b̃ duplicit̃ intelligit̃ ibi cõpositio. s. forme artis ad materiã. et diuinitatis ad artificiũ. ꝛ ꝑma q̃dẽ cõpositio est ex ꝓtereci. secũda ꝯo est solũmodo fm estimationẽ idolatrie. Quãtũ ad ꝑmã cõpositionẽ idolũ aliq̃d est. q̃ztũ ꝯo ad scõam nihil ẽ in mũdo ĩ re q̃uis aliq̃d estimet. Cõcedo g̃ ꝙ ꝯiunctio talis forme cũ hac materia cũ sit realiter ens. ꝙ a deo ẽ. Cõcedendũ est nihilomin⁹ ꝙ illa estimatio inq̃ntũ aĩe act⁹ est. a deo est. sz cõpositio diuinitatz ad illud artificiũ q̃ estimat eẽ. oĩno nihil est. ꝛ b̃ a deo ñ est. qz nõ est talis cõpositio fm rem. Silr ordinatio illius forme artificialis ad ꝯinẽtia diuĩtatis. illa q̃dẽ potius ẽ deordinatio q̃z aliq̃ positio ꝛ b̃ q̃dẽ a deo nõ est sz a defectu cognitõis ꝛ fidei. Cũ g̃ ꝺr ꝙ forma idoli ĩ tali materia nõ sit a deo. nõ negat cõpositio hui⁹ forme cuz hac materia absolute eẽ a deo. sz b̃ negat ꝙ nõ est a deo ad id ꝓpter qꝺ bõ illã effigiẽ efficit. Et sic patz ꝑ q̃nto dicit idolũ nihil eẽ. s. ꝑ eo ꝙ est nomẽ ipositũ a fictione cui subest falsitas. Patet etiã ꝙ idolũ q̃z tũ ad aliq̃d qꝺ noiat sit a deo. ꝛ q̃z tũ ad aliq̃d nõ. Uñ q̃cq̃d est positionis ibi a deo ẽ. illud aũt qꝺ est ꝑuatõis vel defectõis ñ
23 est a deo sz a defectu nr̃o. ¶ Ad illud qꝺ obꝯit̃ ꝙ intellectus cõponit aliq̃ q̃ sunt impossibilia cõponi. dicẽdum ꝙ talia ipossibilia sunt cõponi ꝓpter inseparabilitatẽ deordinatõis. Nũq̃z em̃ põt eẽ nec intelligi aliq̃d simul et semel sub duobꝫ oppositis. q̃n intelligat ꝯfusio ꝛ inordinatio. Et qm̃ in actõe dei quã de⁹ ꝑ se agit vt tota cã nõ põt esse defect⁹ ordinis. qz si eẽt. iã potẽtia ei⁹ in operãdo deficeret. hinc est ꝙ talia a deo nõ possunt cõponi Sz cũ de⁹ coopat intellectui potẽti deficere. sic põt eẽ ꝙ illud qꝺ est ibi positõis sit a ꝙture dei. qꝺ ꝯo est ꝑuationis sit a defectu intellect⁹ creati. iõ rõ illa nõ valet. ꝙ si nõ põt de⁹ ꝑ se illã cõpositionẽ facere. ꝙ nõ possit ĩ
24 faciendo alĩ cooparĩ. ¶ Ad illud qꝺ obꝯit̃ de his q̃ ñ ꝑñt cõponi sine mõstruositate iã patet rñsio. Quoniã cũ dico cõpositionẽ mõstruosam. duo dico. ꝛ dico cõpositionẽ. ꝛ dico vlteri⁹ luxuriã deordinatẽ. Et cõpositio q̃dẽ est a deo. deformitas aũt mõstruositatis ẽ a defectu ꝛ errore nature q̃ venit ex ipoportõe ꝙtuz ad naturã supra quã agit. siue ꝑ eo ꝙ materia supabũdat. siue ꝑ eo ꝙ deficit. vt ꝙtobiꝫ est defect⁹ debite ꝓportiz5 onis. ¶ Ad illud qꝺ obꝯit̃ ꝙ q̃dã est cõpositio q̃ non põt esse nec intelligi ꝓter inordinationẽ. vtpote si ponerẽt in pectore. si hõ coiret cũ iumẽto. dõm est ꝙ et si vnũ necessario ꝯsequat ad aliud. ꝛ intellect⁹ vni⁹ inseparabilit̃ ꝯsequat ex intellectu alteri⁹. nihilomin⁹ tamẽ diuersitatẽ hnt. qz vnũ dicit ꝑuationẽ. ꝛ aliud dicit positionẽ. ꝛ iõ põt vnũ deo attribui. q̃uis alterz nõ attribuatur.

Quonsequẽter circa secundũ articulũ q̃rit̃ de actione defectiua. vtrũ sit deo attribuẽda. Et circa b̃ q̃runt tria. Primo q̃rit̃ vtrũ a deo sit actio iniusta fm ꝙ iniusta. Secũdo q̃rit̃ vtrũ a deo sit opatio fortuita fm ꝙ fortuita. Tertio q̃ritur vtrũ a deo sit enũciatio falsa fm ꝙ falsa.

¶ Questio I d

Utrũ actio iniusta fm ꝙ hmõi sit a deo. Et ꝙ sic videtur. ij. Reg. vlt. Quis seducet achab regẽ ysrael. et post subiungit̃ ꝙ dñs dixit spiritui mẽdaci egredere et fac. sz qꝺ fit deo ꝓcipiẽte fit a deo volente ꝛ autore. si g̃ spũs ille malign⁹ mẽtitus est ꝛ achab decepit deo mandante sibi mẽtiri ꝛ decipe. videt ꝙ tã mendaciũ q̃z ꝛecẽptio fm ꝙ hmõi sit a ꝺo. ꝛ si b̃ vez ẽ. g̃ actio iniusta fm ꝙ iniusta a deo ẽ. ¶ Itez sicut vult ꝓbus. si aliq̃d ꝑ sui ꝑntiã est cã alicui⁹. ꝑ sui absentiã est cã opositi. sz de⁹ ꝑ sui ꝑntiã est cã opatõis iuste fm ꝙ iusta est. g̃ ab oppositis ꝑ sui absentiã cã erit iniusticie in actione. ¶ Itẽ q̃ adiuuat aliquẽ furẽ ad actionẽ furti. siue velit ipm iuuare ad furtũ siue nõ. nihilomin⁹ ꝺr currere cum fure. ꝛ culpa furis ei attribuit̃. si g̃ de⁹ adiuuat hoiem ad actionem substratã malicie ꝛ iniusticie. videt ꝙ talis ꝛfor mitas tanq̃z autori attribuẽda sit deo. ¶ Itẽ dare elemosynã ꝓpter vanã gloriã est pctm̃. ꝛ hocipo est pctm̃ ꝛ iniusticia q̃ actio ista refert ad talẽ finẽ. sz sicut datio elemosyne nõ nihil ẽ. sic relatio ad talẽ finẽ nõ nihil est. si g̃ talis relatio fuit rõ q̃re actio i la est mala. ꝛ talis relatio est a deo. cuz nõ sit oĩno nihil. videt ꝙ talis actio sit a ꝛeo. ¶ Itẽ iste q̃ peccat in amãdo creaturã. hocipo peccat q̃ delect̃ in creatura. sz q̃delcere in creatura nõ omnino nihil ẽ. imo hocipo ꝙ q̃delcere ẽ. aliq̃d est. sz cũ oñe quod ẽ aliq̃d sit a deo. talis q̃es est a ꝛeo. ꝛ talis erat rõ culpe. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ nobilio⁹ est potẽtia volũtaris vt̃ ꝛe liberatiua q̃z vt est natura q̃dã. sz oñe qꝺ est a volũtate vt est natura ẽ a deo. g̃ oñe qꝺ ẽ a volũtate deliberati/ua ẽ a deo. sz actio iniusta fm ꝙ hmõi est a volũtate deliberatiua. g̃ ꝛc. ¶ Sz Job. j. Sine ipso factũ est nihil. Glo. i. pctm̃. g̃ videt ꝙ pctm̃ nõ sit a deo. ¶ Item Ro. j. Tradidit eos vt ꝺtumelijs afficiãt corpa sua in semetipis. glo. imundas actões ꝛ ꝺtumeliosas qb⁹ afficiũt ꝛ inficiũt corpa sua hñt in semetipis mali. i. nõ alii. unde sz a semetipis. Nõ em̃ hz hõb a deo. sz b̃ nõ ꝑt dici de actõibꝫ fm ꝙ actões sunt. g̃ ꝺr de actõibꝫ fm ꝙ iuste sunt. ¶ Itẽ q̃cũq̃ facit iniusticiã iniust⁹ est. sz de⁹ nõ põt eẽ iniust⁹. g̃ nõ ꝑt facere iniusticias. g̃ iniusticia actõis vel actio fm ꝙ iniusta nõ est a deo. ¶ Itẽ q̃cũq̃ facit iniusticiã offendit deũ q̃ est sũma iusticia. sz de⁹ ñ põt seipm̃ offendere nec̃ seipm̃ negare. sicut dicit ap̃s g̃ de⁹ nõ põt iniusticiã facere. g̃ nec actionẽ iniustã ĩ q̃z tũ hmõi. ¶ Itẽ iniusticia defect⁹ est. g̃ facere iniusticiã est deficere. sz diuinũ posse nõ ꝑt deficere. g̃ nec iniusticiã facere. g̃ actio fm ꝙ iniusta ẽ nõ est a ꝛeo. q̃cq̃d est a ꝛeo laudat deũ. sz iniusticia nullo mõ laudat deũ. nec opatio iniusta fm ꝙ hmõi. nullo igit̃ mõ fm ꝙ 26 iniusta vl mala. ẽ deo attribuẽda. ¶ Rõ. dõm ꝙ cũ iniusticia siue malicia circa actionẽ dicat defectũ ꝛ ꝓpositionẽ. ꝛ defectũ deordinatũ de se. ꝛ defectũ carentẽ debito fine. facere actionẽ iniustã. b̃ repugt̃ potẽte. sapiẽtie. ꝛ bonitati. Est em̃ ꝑuatio vtilitatis. ꝛ ordinis. ꝛ entitatis. ꝛ qz nihil est attribuendũ deo nisi qꝺ decet ꝑtinẽtia suã. sapiam ꝛ bonitatẽ. iõ actionẽ malã deo attribuere nõ soluz falsitatis est. sed etiam blasphemie ꝛ impietatis. Concedẽdũ est igitur ꝙ actio mala ꝛ iniusta fm ꝙ hmõi nõ est a deo. Et iõ rõnes q̃b⁹ oñdunt ꝯcẽde 27 sunt. ¶ Ad illud g̃ qꝺ obꝯit̃ de vl. re. dõm. ꝙ egre dere ꝛ facere nõ intelligit̃ ibi impartiue sed intelligit̃ ibi ꝓmissiue. vñ verbũ impatiu imõi m̃ri plr accipit i scriptura. Aliq̃n ꝑceptorie. aliq̃n ꝑsultorie. aliq̃n infinua

toriē. ⁊ aliq̃ ꝓmissiue. ꝯz sumi ꝑñt exēpla ex diuersis
28 locis scꝑture. ¶ Ad illud qđ obijcit de eadē cā q ꝑ sui
ꝑñtiam ⁊ absentiā est cā oppositoꝝ. Dōm q illud habz
veritatē de cā q volūtarie se absentat. ita q ꝑncipaliter
est ei⁹ absentia ab ipa. ħ aūt nō est in ppōsito. De⁹ enim
nemi se absentat. imo parat⁹ ē oēs adiuuare. ⁊ oib⁹ da-
29 re gram. ¶ Ad illud qđ obijcit q ille q iuuat furem in
actōe dicit currere cū fure si sciēter ħ facit. Dōm q ħ ñ
est sile. qz decēs ⁊ oueniēs ē q ħ̄o primū nō adiuuet i ea
actōe in q ꝺs ambulat nō recte. imo poti⁹ dz impedire
cū ipe nec sciat nec possit inde bonū elicere. nec ad illud
adiutoriū aliq̃ lege astringit. sz poti⁹ ꝓhibet. nō sic aūt
est in ppōsito. Primo qz decet diuinā liberalitatē vt so
le suū ortū faciat sup bonos ⁊ malos. nec dz influētias
& iurtis sue subtrahere nec bonis nec malis. marie ꝑm il
lā influentiā q respicit primū eē. Scđo ꝯo qz decet diui-
nā prudentiā sic res q̃s ꝺdidit ad mīstrare vt eas age-
re ꝓpos mot⁹ sinat. Tertio ꝯo qz ipe nouit ⁊ scit ide bo
30 ⁊ iō nullo mō malicia q reddit suū actorē culpabilē ē ei
attribuēda. ¶ Ad illud qđ obijcit q relatio actōis ad
inanē gliam tāq̃ ad finē a deo est. Dōm q relatio duo
dicit. vidz actū volūtatis ⁊ rōnis ꝓtēdentis se ad illuz
finē mediātē illa actōe. ⁊ ħ qđē bonū est. ⁊ a deo ē. Pre
ter ħ iportat deo ordinatoꝝ. tali em̄ actōi iūcta est inordi
natio. qz talis finis tali opi nō cōgruit. ⁊ q̃ztū ad ħ ē ibi
malicia. ⁊ iō iniusticia ē ibi rōne defect⁹ q̃ est in tali rela
tione. ꝓpter ħ nō oꝑtet q sit a deo. Et ē sile in claudica
tione in q est ambulatio cū defectu. sic ⁊ in ppōsito in-
31 telligendū est. ¶ Ad illud qđ obijcit de q̃rente silr rñden
dū est q q̃s dicit positionē aliquā in ħ q dicit dilecti
onē creature. ⁊ dicit ꝙuationē rectitudis in ħ q dicit ꝙ
uationē finis vltimi. In ħ em̄ q ibi q̃scit ⁊ vltra nō tē
dit cū deberet vltra rēdere. nō tm̄ est positio sz etiā ꝙua
32 tio. q̃ qđē nō est a deo. ¶ Ad illud qđ obijcit q q̃cqđ ē
a volūtate naturali ē a deo. Dōm q vez est ꝑm q est vo
lūtas naturalis. ⁊ silr illud qđ ē a volūtate deliberati-
ua ꝑcise ꝺcedēdū ē esse a deo. sz malicia nō est a volūta-
te. ꝓpe vt ē deliberatiua. sz poti⁹ vt ē defectiua. q̃uis de
fect⁹ ille nō cadat nisi circa actū deliberatiuū. ⁊ iō q̃uis
sit a volūtate deliberatiua. nō seq̃tur q sit a deo. qz nō
est ꝑm q deliberatiua sz ꝑm q defectiua. Et ꝓpterea si-
cut dictū fuit sup̄ si fiat tale argumētū. Volūtas delibe
ratiua est a deo. ⁊ malicia ē a volūtate deliberatiua. q̃ ē
a deo. peccat ꝑm accidēs. qz peccat ꝺ illā regulā. Quic
q̃d est cā cause estca usa causati. ita em̄ pōt eē sophisma
ꝑm accidēs in causando sicut inhērēdo.

¶ Questio III e

Utrū opatio fortuita ꝑm q est fortuita sit a deo. Et
q sic videt. qz taz fortuita q̃ casualis actio est er causis
confluentibus ob aliud inceptis. Unde boetius in. v.
de ꝺsola. Casus est inopinatus rei euētus er causis cō
currentibus ob aliud inceptis. sed tam concursus cau-
saruz q̃ inchoatio ꝓpter aliud ē a deo. ergo si nihil pl⁹
requiritur ad hoc q aliquid sit fortuitum vel casuale.
videt q tam fortuita q̃ casualia ꝑm q hmōi sint a deo
¶ Item sicut ens q se est a deo inq̃ntū est per se. sic et ac
cidens est a deo inq̃ntum est accidens. ergo sic opatio
animē per se a deo. ita et opatio cause per accidens. sz
casuale et fortuitum ꝑm q hmōi dicit operationē vel
effectuz causē q accidens. sed naturale et artificiale di-
cit effectū causē q se. ergo sicut omne naturale et artifi-
ciale est a deo inquātum hmōi. sic omne casuale et om
ne fortuitum inquantuz hmōi est a deo. ¶ Item q̃nq̃
q̃ aliqua diuersa ꝺcurrunt ad vnius effectus ꝓductoꝝ
necesse est q per vnum aliquod ꝺiūgant. sz cause a quī-
bus ortū habz casuale q̃ fortuitum. ⁊ sunt diuerse q̃ztum
ad rem. et sunt diuerse q̃ztuz ad intentionez. ergo si vnū
unit. ꝺiūgunt q aliquid quod est supra eas. sed nihil est
supra agens naturale ⁊ agens a ꝓposito nisi solus deꝰ
ergo talium causarum ꝺcursus a deo est. ⁊ hmōi cā q̃ con
cursus facit effectū casualē vel fortuitū. ergo ⁊c ¶ Item
potentior est ad agendū cā per se q̃ cā q accidens. sed
causa q se nullum effectum ꝓducere pōt quin adiuuet a
deo. ergo nec cause q accidens. sz cause q accidēs sūt ca
sus et fortuita sicut vult phūs in. ij. phicorum. ergo cuz
eoꝝ effect⁹ sint casuale ⁊ fortuitū inq̃ntū hmōi. vr ⁊c.
Si tu dicas q casuale ꝑm id qđ ē a deo ē. nō tm̄ ꝑm q ca
suale. qđ dicē ꝓuationē intērōis nō positionē. Cōtra ħ ē
q sic natura opat q̃ intērōz. ita etiā opat vniformit⁹ et
mō ꝺsueto. sz cū aliq̃ opatio fit ꝓter solitū cursum natu
re. illa q̃dē opatio dr miraculuz. ⁊ talis opatio ponit a
deo inq̃ntū talis. Si g opatio q̃ fit ꝓter ꝺsuetudinē in-
q̃ntū hmōi ē a deo. pari rōne ⁊ opatio q̃ fit ꝓter intērōez
inq̃ntū hmōi est a deo. ¶ Item fortuitū qđ ē ab aliō agēre
intēdēte aliud sic inuētio thesauri ē ab eo q̃ intēdit ara-
re terrā. sz q ille aliud intēdat ħ bonū est. ⁊ a deo ē. silr
q thesaurum illū inueniat ħ bonū est. ⁊ a deo est. g̃ for-
tuitū vt fortuitū est. a deo videt eē. ¶ Sed ꝺ ħ arguit
Aug. in li. lxxxiij. q. sic. Quicqđ casu fit temere fit. q̃c-
qđ temere fit. fit sine ꝓuidētia. si g omne qđ fit a deo fit
ꝑ ꝓuidētiā. qz deꝰ nihil agit sine ꝓuidētia. vr q casuale
⁊ fortuitū inq̃ntū hmōi nō sit a deo. ¶ Item casus ⁊ fortu
na accidit ꝑ defectū ꝓcognitōis. sz deꝰ nihil ꝑt facere ni
si ꝓcogñscens ⁊ ꝓscies. g̃ nihil casuale inq̃ntū hmōi ē a deo
¶ Item sicut bonū repugt malo. ita fortuna repugt pru
dētie. sz a deo q̃ sūme bonꝰ ē nō ꝑt egredi aliq̃ opatio in-
iusta. g̃ pari rōne cū sit sūme prudēs ñ ꝑt exire ab eo ali-
qua opatio fortuita. ¶ Item fortuitū ꝑm q fortuitū ortū
habz a cā ꝑ accns. g̃ si deꝰ eēt cā fortuiti ꝑm q hmōi. deus
eēt cā alicui⁹ rei ꝑ accns. sz cā ꝑ accns reduci habz ad cām
nobiliorē. g̃ aliq̃ cā eēt nobilior deo. qđ ē absurdū. ¶ Item
sicut iniusticia se habz ad suā cām. sic casuale ⁊ fortuitum
ad suā. sz iniusticia nō ꝑt eē ab aliq̃ nisi opante iniuste.
g̃ casuale ⁊ fortuitū nō ꝑt eē nisi ab eo q̃ opat casualit⁹ et
fortuite. sz deꝰ nullo mō opat casualit⁹ nec fortuite. g̃ ca
sualis siue fortuita opatio ꝑm q hmōi nō ē a deo. ℟. 33
Dōm q si casuale ⁊ fortuitū ꝑm id qđ ē sit a deo. inq̃ntū
tm̄ casuale vel fortuitū a deo nō est. Et rō hui⁹ ē. qz casu
ale ⁊ fortuitū aliq̃d ponūt vt porte effectū q̃ est er ꝺcursu
causaz ad aliud inceptaz. Aliq̃d etiā ꝓuāt. dicit em̄ ca
sus ⁊ fortuna defectu intērōis ⁊ ꝓcognitōis. ⁊ q̃m opa-
tio causaz ⁊ ꝺcursus ad ꝓducēdū tales effect⁹ aliq̃d est
iō a deo ē. qz ꝯo ꝓuatio intērōis defect⁹ ē. iō a deo nō est
Et q̃m casuale ⁊ fortuitū vt sic notanꝫ iposita sunt a ta
li defectu. hinc ē q nō sunt ꝺcedēda a deo eē. Et ħ vult
dicere aug. in li. lxxxiij. q. cū dicit. Qđ casu fit temere
fit. ⁊ iō sic nō ꝺcedim⁹ q temerariū ꝑm q hmōi sit a deo
sic nō est ꝺcedēdū q casuale vel fortuitū ꝑm q hmōi sit
a deo. ⁊ qz tā casuale q̃ fortuitū vt sic ē. est nomē ipositū
ꝑ ꝓuatōe intērōis. ꝑm q ꝓuatio intērōis dupl⁹ ꝑt in-
telligi. ꝑm ħ casuale ⁊ fortuitū ꝺ dupl⁹. Uno em̄ mō ꝑt 34
intelligi ꝓuatio intērōis vniuersaliter respectu cuiuſ-
cuiq̃ agentis. siue ꝑticularis. siue vniuersalis. siue ope-
rantis siue cooperantis. siue exequētis siue gubernātis
Et ħ mō nihil est casuale. ⁊ casus ⁊ fortuita ħ mō nihil
sunt. Et hoc mō aliq̃ ꝓbi posuerūt casum. ⁊ improbat
aug⁹. in li. lxxxiij. q. q ꝑ hoc q̃ prudentia tot⁹ mūd⁹ ad
mīstrat. ⁊ ita nihil fit q̃ nō ꝑueat ad op⁹ prudētie. Alio
mō ꝑt intelligi ꝓuatio intērōis respectu agēris ꝑti-

cular⁹ · vtpote ꝑticularis nature ⁊ intellect⁹ creati · ⁊ ꝫ mō aliq̄d ē causale · ⁊ casus aliq̄d ē · ꝑm q̄ dicit Boe · in li · de cōso · diffinies casum ⁊ oñdens q̄liter q̄s pōt opari casualiter · vi cz cū aliq̄d asseqūtur inopinate · ⁊ iō dicit Casus ē inopinat⁹ rei euētus · vbi simul tangit positionem ⁊ ꝓuationē · Positionē p ꝫ hoc q̄ dicit euentus · ꝓuationē in ꝫ q̄ dicit inopinat⁹ · ⁊ illa q̄dē ꝓuatio non ē respectu dei · q: d⁹ nihil pōt facere inopinate siue improuise · nec etiā a deo ē cū sit defectus · sz poti⁹ a defecti/bilitate creature · Cōcedēdū est igit rōnes oñdētes q̄ nihil ē a deo casuale · ita q̄ casuale ꝑm q̄ casuale non ē a
35 deo · ¶ Ad illud ꝙ dō q̄d ꝓmo obijcit incōtrariū q̄ cōcursus caularū a deo ē · iā ꝓtz rnsio · arguit em̄ de casu ꝑm q̄
36 dicit positionē nō ꝑm q̄ dicit defectū · ¶ Ad illd̄ quod obijcit a deo ē cā p se ⁊ p accns · Dōm q̄ aliter dr accns de ente put ē dnā ent⁹ · aliter put ē dnīa cause · Prout ē dnīa ent⁹ dicit habitudinē ad subiectū · q̄ q̄dē positō nō ē ꝓuatio · Prout aūt ē dnīa cause · dicit ꝓuationem intentionis p quā aliq̄d dr eē cā alicui⁹ p se · ⁊ iō non sequit q̄ si modus eēndi p accns inferiꝫ hmōi sit a deo · q̄ ⁊ modus opandi p accns inferiꝫ hmōi sit a deo · ¶ Ad il/
37 lud qđ obijcit q̄ diuerse cause indiget aliq̄ suplone cōcurrente ad ꝫ q̄ possint vnū effectū producere · Dōm q̄ illud dupliciter potest intelligi Uno mō vere · alio modo falso Si enī intelligat q̄ ad hoc q̄ alique due cāe ꝛcurrāt necēria sit noua influentia cāe suplonis · plus quā si nō ꝛcurrerent · ⁊ quelibet operet p se · sic nō habet veritatē hoc enīz ipso q̄ aliquis absc̄dit in terra thesaurum ⁊ aliquis fodit in eadē terra sine noua influentia ille due operationes causant thesauri inuentionez · Si aūt ita ītelligat q̄ oēs cause que ꝛcurrūt ad vnum effectū reducūt ad aliq̄d vnū pncipiū · sic veritatez habet · p eo q̄ illa que nō pñt reduci ad vnū pncipiū oīno sunt diuersa · ⁊ iō nūquā pñt ad vnū effectū ꝛcurrere · Si enim ī vno pncipio nō ꝛuenirent · iā oīno nō haberent aliq̄d cōe ⁊ iō necēe ē ponere q̄ tam cause ꝛcurrentes q̄z earū concursus sint ab vno pncipio ꝓmo · Sz tñ ex nō sequit q̄ casuale inferiꝫ hmōi sit a deo ꝑm id qđ est · q: casus non
38 tm̄ intendit euentū · sz etiā euentū inopinatū · ¶ Ad illud qđ obijcit q̄ causa p accidēs indiget adiutorio sicut causa p se · Dicēdū q̄ est vez respectu ei⁹ qđ efficit · sz nō indiget adiutorio respectu ei⁹ in q̄ deficit · p se em̄ pōt facere · sz nō p se pōt efficere · ⁊ iō nō sequit ex ꝫ q̄ casuale sit a deo · nisi ꝑm illud ꝑm quod aliq̄d ponit · nō ꝑm q̄ dicit ꝓuationē intētōis · Et si obijciat q̄ miraculū inquantum hmōi est a deo ⁊ tñ dicit ꝓuationē ꝛsuetudinis · q: fit ꝓter solitū cursum · Dicēdū q̄ aliter miraculū fit ꝓter solitū cursuz · ⁊ aliter fortuitū ꝓter intētionē · Miraculū em̄ fit ꝓter solitū cursuz ita q̄ s cursuz nate · vñ pl⁹ dicē positōis q̄z ꝓuatōis · casuale ꝛo n ita fit ꝓter intētōez q̄
39 fiat supra intētionē · sz deficit ab intētione · ¶ Ad illud qđ obijcit q̄ de⁹ pōt q̄ aliqđ agens vnū assequat · ⁊ aliud intēdat · ita q̄ vtrūq̄z sit a deo · Dicēdū q̄ vez est · sed assequi vnū ⁊ intēdere aliud ꝫ nō facit casus vel fortuna inferiꝫ q̄s aliud intēdit ab eo qđ asseqūtur · sz inferiꝫ non puidet nec intēdit illud qđ asseqūtur · Si em̄ aliud ⁊ aliud intēderet · iā nō operet casualiꝫ siue fortuite · Licet aūt intēdere ad aliud sit a deo · nō tñ a deo ē nō intēdere illud qđ asseqūtur · q: ꝑmū dicit positionē · ⁊ secūdū ꝓuationē · ⁊ casuale siue fortuitū inferiꝫ hmōi ñ noiat a primo sz a secūdo · ⁊ ꝓpterea inferiꝫ tale nō est a deo · sz a defectu repto in agente creato ·

¶ Questio III e

¶ Utrū enūciatio falsa ꝑm q̄ hmōi sit a deo · Et q̄ sic videtur · Oñ cūq̄z aliq̄ duo fundant sup idē ꝑm rez · si vnū est a deo · ⁊ reliquū · sz falsitas alicui⁹ ꝓpositōis · ⁊ veritas sue opposite fundant sup idē · ꝫ em̄ ipo q̄ ꝫ est verahō est aīal · ꝫ est falsa · hō nō est aīal · q̄ cū ois ꝓpositōis ꝑitas sit a deo · videt q̄ oīs ꝓpositōis falsitas sit a deo ¶ Itē veritas ē adeq̄tio rei ⁊ intellect⁹ · ⁊ falsitas ē inadeq̄tio rei ⁊ intellect⁹ p oppositū · sz sicut se hz eq̄litas ⁊ ineq̄litas in reb⁹ · ita se hz eq̄litas ⁊ ineq̄litas in ꝓpositōibꝫ · sz eq̄litas ⁊ ineq̄litas in reb⁹ sunt ab ipo deo · sic em̄ a deo ē q̄ aliq̄ duo sunt eq̄lia · sic a deo ē q̄ aliq̄ duo essent eq̄lia · nō eēnt oīa · q̄ pari rone adeq̄tio ⁊ inadeq̄tio signi ad signatū est ab eodē pncipio · ¶ Itē ab eo ē falsitas ꝓpōnis q̄ sol⁹ pōt facere ꝓpōnez ipam eē falsaz sz demōstrato aliq̄ peccatore ista ē vera · iste nō est iust⁹ ⁊ null⁹ pōt hanc facere falsam nisi sol⁹ de⁹ q̄ pōt ei dare iusticiā · q̄ tē · ¶ Itē maioris dignitatis ⁊ ptātis est falsificare hāc ꝓpōnem · ille est pctōr · q̄z verificare eā · q̄ ei peccat hocipo q̄ peccat verificat eā · ⁊ ꝫ indignitatis ē q̄ si oīs ꝓpōnis ꝛitas a deo est · videt multo forti⁹ q̄ talis ꝓpōnis falsitas sit a deo · ¶ Sz cōtra · oīe qđ de⁹ potest facere habet exemplar in deo · sz enūciatio falsa ꝑm q̄ falsa nō hz exemplar in deo · cū tña veritas sit rō exemplificādi · q̄ enūciatio falsa ꝑm q̄ falsa nō est a deo · ¶ Item sicut se habet bonitas ad maliciam · sic se habz veritas ad falsitatē · sz a summa bonitate nullo mō potest eē malicia · q̄ a summa veritate nullo mō potest esse falsitas · ¶ Itē vez et ens conuertunt̄ · sz a deo nō potest aliq̄d esse qđ nō sit aliq̄ mō ens · si em̄ pure nihil esset · a deo non esset · ergo a deo nō potest esse nisi vez · sz enūciatio falsa inferiꝫ hmōi dicit ꝓuationē veri · q̄ videt q̄ a deo nō debeat causari ꝑm q̄ hmōi · ¶ Itē oīe qđ deus pōt facere · pōt dicere · sz falsum nō pōt dicere · q̄ nō pōt facere · Probatio minoris · Si dicit falsum · aut q̄ scienter · aut ignoranter · Ignoranter nō · hoc ꝓstat · Si sciēter sz q̄cūq̄z dicit falsum sciēter · mētit · q̄ de⁹ mentiret · quod ē ꝓphanū ⁊ impiū dicere · R⁹ · dōm q̄ falsitas nihil aliud ē q̄z defect⁹ veritatis in re q̄ nata ē verificari · sic malicia dicit ꝓuationē bonitatis ⁊ rectitudinis circa actionē q̄ nata ē rectificari · ⁊ iō actio mala inferiꝫ actio ē a deo · inferiꝫ vero mala ⁊ iniusta · a deo nō ē · sic enūciatio falsa inferiꝫ enūciatio a deo ē · inferiꝫ vero falsa non ē a deo · Uñ quēadmodū in actione duplex ꝛsideratur bonitas · vna nature ⁊ altera moris · vna ē eēntialis · ⁊ altera accñtalis · ⁊ iō vna ꝓuat · altera relinquit · ⁊ rōne illi⁹ bonitatis q̄ relinquit · actio illa ē a deo · Sic in oīi enūciatione duplex ē veritas · Una eēntialis · ⁊ hec ē veritas qua ꝓpō repñtat illud ad qđ repñtandū instituta ē · ⁊ hec nūq̄z ꝓuat ab enunciatōe · Oīs enīz enunciatō significat illud ad quod instituta est siue sit vera siue falsa · Alia vero ē veritas accñtalis q̄ attendit ī ꝓpositōe in hoc q̄ repñtat rem ꝑm q̄ ē · tunc enīz dicitur adeq̄ri significatio significato · ⁊ veritas enunciatōis nō est aliud q̄z q̄dā adequatio · Et hec veritas ꝓuat ꝑ falsitatē tunc enīz est ꝓpō vel enūciatio falsa q̄n signū nō repñtat rem sicut ē · vel res nō ē sicut repñtatur p signū · ⁊ ꝫ ē qđ dicit ꝓbs · Ab eo q̄ res est vel nō ē · est oratio vera vel falsa · ꝫ ē dicere · ab eo q̄ res ē sic repñtat ōratio vera ab eo q̄ res non ē sic repñtat ōratio falsa · Sic igitur iniusticia ē ꝓuatio rectitudinis · sic falsitas ē defectus adequationis · ⁊ ideo sicut deo vt autori nō attribuitur iniusticia actionis · sic non debet ei attribui falsitas oīonis · vtroq̄z em̄ modo defectus est · ⁊ nullus defectus attribuendus ē · Notandū ē tñ q̄ ⁊ si nullus defectus

sit a deo. tñ magis aliquis defectꝰ elongat a causa lita-
te dei q̄̃ aliꝰ ꝓm q̄ sunt diuersi modi deficiēdi. Est enim
hꝺā defectꝰ q̄ dicit ꝓportionē alicuius positōis ꝛ ordinis.
sicut est defectꝰ culpabilis. ꝛ iste est defectꝰ vitupabilis
ꝛ vitupabilē reddit actorē. ꝛ talē defectū deꝰ ñ facit. nec
etiā facit aliq̄d. q̄ facto creatura tali defectu ꝺficiat ne
cessario. vñ nec deꝰ facit peccatū. nec facit aliquē pecca
re. nec facit aliq̄d q̄ facto necessario seqūtur ꝑtīm rōne il
lius q̄ deꝰ facit. h̄ dico ꝓpter aīe infusionē in q̄ neces-
sario ꝛtrahit culpa originalis. sz h̄ nō est ex actu dei. sz
ex ꝓportiōe ꝓmi pentis. Est ꝛ alius defectꝰ q̄ est ꝓportio
alicuius positōis. nō tñ est ꝓportio ordinis. ꝛtingit enim
aliq̄s defectꝰ ordinari. ꝛ talis defectꝰ licet nō possit ꝺo
attribui ꝓm q̄ defectꝰ. pōt tñ ei attribui ꝓm q̄ ordinatꝰ
ꝛ de tali defectu licet nō possit dici q̄ deꝰ eū faciat. q̄ ꝺ
fectū facere est ꝺficere. pōt tñ dici q̄ facit aliq̄d q̄ facto
necessario ꝛsequit̄ ille defectꝰ. ꝛ talis ꝺfectꝰ est falsitas
ꝛ ignorātia. ꝛ cecitas. ꝛ sīles. Vñ q̄uis nō possit ꝺce-
di q̄ deꝰ faciat falsitatē oītis siue oītonem falsam ꝓm
q̄ falsa est. pōt tñ ꝛcedi q̄ deꝰ faciat aliq̄d q̄ facto aliq̄
oratio est falsa necessario. sicut cū iustificat impiū. facit
aliq̄d. q̄ facto hec enūciatio est falsa. Iste est impiꝰ. Cō
cedēde sunt rigid rōnes oñdentes q̄ enunciatio falsa ꝓm
q̄ falsa nō sit a deo. ¶ Ad illud q̄ qd obiicit q̄ falsitas
43 ꝛ veritas fundant sup idē. dm q̄ vez est. sz tñ aliter et
aliter. q̄ veritas fundat q̄ modū positiōis. ꝛ falsitas q̄
modū ꝓpositōis. ꝛ tō nō sequit̄ q̄ sit ab eodē. Cū aūt dici
tur q̄ q̄ sup idē fundant ab eodē sunt. h̄ intelligit̄ q̄ su-
per idē fundant ꝛ eodē mō. ¶ Ad illud qd obiicit q̄ eq̄
44 litas ꝛ ineq̄litas in rebꝰ sunt ab eodē ꝓncipio. Rñden-
dū est q̄ nō ē sīle. q̄ in rebꝰ vno mō ineq̄litas dicit ꝓpa
tionē eq̄litatis vbi ꝺz eē. ꝛ tūc nō ē a deo cū sit ꝺfectus
Alio mō ineq̄litas dicit gradū ꝛ ordinē q̄ ꝺbz eē inter
res. h̄ mō si videat dicere ꝓportionē. q̄ tñ dicit positi-
onē a deo est. sz inadeq̄tio signi ad signatū sp dicit defe
ctum. p eo q̄ signū instrutū ē vt repñret signatū ꝓm q̄
est. ꝛ tō in adeq̄tione signi ad signatū ē falsitas. inadeq
tio ẽo in rebꝰ nō est falsitas. Et ꝓterea nō sequit̄ q̄ si ī-
adeq̄tio rei ad rē est a deo. q̄ inadeq̄tio signi ad signa-
tum sit a deo. Posset tñ dici q̄ inadeq̄tio inq̄ntū hmōi
cū dicat ꝺfectum eq̄litatis a deo nō est. q̄uis illud qd
45 subest a deo est. ¶ Ad illud qd obiicit q̄ deꝰ pōt falsifi
care enūciationē. Dm q̄ hec ē vera ꝛ ꝓpria. Deꝰ facit.

¶ Dist. xxxviij. qualiter in generali pactū voluntatis pecūm introducitur.

Post predicta ꝺ volūtate eius q̄ fine ꝛc. Supra
ondit magister quid sit malū siue pecūm in gene
rali. in hac pte determiat qualiter pecūm p actū
voluntatis habeat introduci. Diuidit aūt pars ista in
treg. In quarū prima determinat magister qualit̄ pec-
catū a voluntate habeat oītm in generali. In scda ẽo ꝺ
scendit ad spāles ꝺfīas peccati. infra dist. xlij. Cum
aūt voluntas mala ꝛ operatio ꝛc. In tertia vero inquirit
vtrū oītm habeat in ipa voluntate ptās peccādi. infra
dist. xliij. Post predicta cōsideratiōe digū occurrit.
ꝛc. Prima ps hz duas. In prima inquirit magr qualit̄
ipsa voluntas habeat ꝺprauari. Scdo ẽo qualit̄ ex
ꝓpria voluntatis fiat ꝺprauatio in actu exteriori. in
fra di. xl. Post hec ꝺ actibus adūciendū videtur. Pri
ma ps habet duas. In prima determinat qualiter vo-
luntas habeat ꝺprauari. In scda ẽo inq̄rit quare ma-
gis ꝺprauetur voluntas in suo actu q̄ aliqua alia po
tentia. j. di. xxxix. Hic aūt oritur q̄ō satis necessaria.

¶ Prima ps que cōtinet ꝓmā ꝺstinctionem hz duas

q̄ facto. aliq̄ ꝓpositio ē falsa. h̄ aūt min⁹ ꝓpria. deꝰ facit
aliquā ꝓpositionē falsam. sz h̄ est simplicit impropria
deꝰ facit falsitatē in ꝓpositione. ꝛ h̄ q̄ falsitas nomiat
ipm ꝺfectū ꝑfse. ꝛ tō in illa rōne est sophisma ꝓm acci
dens q̄ si carguit. facit aliq̄d. q̄ facto ꝓpositio est falsa
q̄ facit ꝓpositionē falsam siue falsitatē in ꝓpositione.
¶ Ad illud q̄ obiicit q̄ maioris dignitatis est falsifi-
care aliquā ꝓpositionē q̄̃ verificare. ꝺm q̄ veritatez 46
ad falsitatē ꝛtingit cōpari dupliciter. Aut loq̄ndo for
maliter. aut causaliter. siue rōne eiꝰ q̄ō subest. Si loqn-
do formalit̄. sic cū veritas dicat adeq̄tionez. ꝛ falsitas
inadeq̄tionē. ꝛ ita falsitas ꝓportionē. veritas positōem
dignioꝛ est oīno aliq̄d verificare q̄̃ falsificare. ꝺcīd illꝺ
sit. cū dignior sit veritas q̄̃ falsitas. si tñ ꝛtingat dice-
re dignioꝛ respectu eiꝰ in q̄ nulla ē dignitas. Si aūt cō-
paramꝰ veritatē ad falsitatē rōne eiꝰ q̄ō rñdet ex pte rei
sic dico de plano q̄ aliq̄ dignioꝛ est illud q̄ ex pte rei
reddit illā ꝓpositionē falsam. q̄̃ illud q̄ō reddit ꝓpositi
onē verā. sicut patet. dignioꝛ ē illꝺ q̄ō reddit istā ꝓpositi
onē falsam. iste nō est bonꝰ. q̄̃ q̄ō reddit eā veraz. Et
rō hui⁹ est ista. q̄ q̄̃ quis veritas de se dicat positionem
q̄ dicē adeq̄tionē. illa adeq̄tio ex pte alteriꝰ extremi ita
bñ pōt respicere ꝓportionē sicut positionē. ꝛ defectū si-
cut effectū. Sicut enim ꝺfectꝰ est ordinabilis ꝛ tñ ꝺfectꝰ
est. sic ē cognoscibilis. ꝛ sic ē significabilis. tō cū q̄rit su
per q̄d fundet veritas enūciationis. nō oportet q̄ ex par
te rei rñdeat aliq̄ veritas. Sicut enim vez ens contingit
ꝺe significari ipm ee. sic etiā ꝺ illo q̄ nullo mō ē ꝓtin-
git ꝺe significari q̄ ipm nō ē. Sic enim significatio dicit
relationē. q̄ nō req̄rit significatū ee in actu. sic ꝛ ꝺfīas
signi q̄ q̄dem dicit ꝺditionē illiꝰ relatōis. nō exigit fun-
dari sup aliquā rez actualiter exñtem. nihilominꝰ tñ cū
ois relatio ꝛ ordo a deo sit. talis significatio ꝛ talis ve
ritas a deo ē. nec sequit̄ ad h̄ q̄ significatū sit a deo. im
mo ē ibi sophisma ꝓm accidēs. sicut si argueret. ordina
tio culpe ꝛ pene ē a deo. q̄ culpa ē a deo. Sic nō seq̄tur
in ꝓposito vera significatio furti ē a deo. q̄ furtū ē a ꝺo
Et sic patet q̄ ꝛ si veritati nō semp cozrel pōdeat ex pte
significati aliquid excellentius q̄̃ falsitati. tamen veri
tas nobilioꝛ est q̄̃ falsitas. ꝛ ideo nō sequitur q̄ si veri-
ficatio propositionis sit a deo. q̄ ab eodem sit propo-
sitionis falsificatio siue falsa enūciatio ꝓm q̄ falsa. Et
sic patent quesita.

ptes. Cm̄ em̄ deprauatio ꝛ rectificatio voluntatis at-
tenditur penes finem. ꝛ voluntas hz compari ad finez
mediante intentione. ideo ps ista duas hz ptes. In q̄-
rū ꝑma determinat mgr̄ de rectificatiōe ꝛ depuatiōe vo-
luntatis ex pte finis. Scdo ẽo inq̄rit ꝺñam volūtatis
intētiōis ꝛ finis. ibi. Solet etiā q̄ri q̄d distet inf volun
tatē ꝛ intentionē. Prima ps hz quattuoꝛ ptes. Quia cī
obliquatio cognoscit hz p rectitudinē (nā rectū iudex est
sui ꝛ obliq̄. ideo in prima pte determinat mgr̄ q̄ ex pte
finis venit rectitudo volūtatis. Scdo determinat q̄s
sit ille finis. ibi. Qui ḡ charitatē sibi ponit finē. In ter
tia vero ꝺ etermiat ꝺe vnitate finis respectu bonarum
voluntatū. ibi. Sz q̄r vez oēs bone volūtates. Quar
to ẽo mouet q̄ōdā dubium ꝛ ꝺtermiat ibi. Verūtn hui⁹
sñie q̄ dictū ē ꝛc. Scda ẽo ps in qua ꝺtermiat de ꝺfīa
volūtatis intētiōis ꝛ finis hz duas. In quarū ꝑma q̄-
rit ꝺñam ꝓm rōnē. ibi. Solet etiā q̄ri. ꝛc. Scdo ꝺ ꝺfia
ꝓm rē. ibi. Sz queritur vtrū intētio ꝛc. Et ꝓm hoc duo
determinantur in parte ista. scz de comparatione vo-
luntatis ad finem. ꝛ de differentia intentionis ꝛ volū-
tatis.

a Ex fine suo ꝛc. Sz ꝺtra beatitudo est bonū nobis ignotū. vñ ꝫ est illud qꝺ nec oculꝰ vidit. nec auris audiuit ꝛc. g̃ si ꝓ ignotū nō possumꝰ aliud cognoscere. videt q volūtas nō possit cogſci vtrū sit bona vel ꝓaua ex illo fine. Itē certius ē nobis qꝺ est pñs nobisipis q̃ qꝺ est absens. si g̃ ñ cognoscimꝰ ꝓsentia ꝓ absentia sz magis ecōuerso. videt q ꝓ beatitudinez nō fiat cognitio bonitatis in volūtate. R°. dicēdū q cognitō beatitudis duplex est. videlicet in vli. ⁊ ꝑticulari. Cognitio beatitudis in vniuersali oīby est innata. Cognitio vero ī ꝑticulari vicz vbi sit beatitudo ponēda. habet a nob ꝑ habitū fidei aliq̃ mō. et aliq̃ mō expectat beāda ꝓ deiformitatē glie. Nunc em̄ cogſcimꝰ q̃si speculando. ⁊ a remotis. ⁊ semiplene. tūc autez cognoscemꝰ experiendo pfecte. Licet aūt nunc nō cognoscamꝰ pfecte. cognoscimus tñ certitudinaliter certitudine fidei q beatitudo est magnū ⁊ vez bonū. De voluntate nostra vtrū sit recta vel ꝓaua nos nescimꝰ nisi ꝓ reuelationē. ⁊ tō sicut certū est rō venīdi in cognitionez dubij. sic cognitio beatitudinis facit venire in cognitionem bonitatis volūtatis. dū qs videt suā voluntatez ad beatitudinē tendere. Nō g obijcit q beatitudo nob ignota est iā patet rñsio. Vez est em̄ q nō est nob nota ꝓ experientiā. est tñ nobis nota ꝓ fidē. Ad illud qꝺ obijcitur q rectitudo volūtatis ē nobis pñs. dōm q sicut in ꝓmo libro oñsum fuit. licet charitas ⁊ gr̃a sint nobis ꝑsentia. sunt tñ nob ignota ingz̃tum gratuita. qz de eis nulla pōt haberi experientia. vñ ⁊ si certissimꝰ sim de affectione mea fm q est affectio. valde tñ dubiꝰ sum de affectione mea vtrū sit ordinata vl gratuita. ⁊ ita acꝛo mihi ꝓbabilitatē. ꝓ aliq̃ signa. b Finis p̄cepti ē charitas de corde puro. ⁊ ꝰsciētia ꝛc. Contra h̄ verbū apli obijcit. Om̄ p̄cepta directius sunt ordinata ad obediēdum q̃ ad amādū. g̃ potꝰ debuit dicere. obediētia ē finis p̄cepti q̃ charitas. Item cū finis quē assequmur ex obseruātia mādatoꝝ est ipa vita eterna. potius deberet dicere. finis p̄cepti est vita eterna q̃ charitas. Jurta h̄ queritur de numero ⁊ differētia illaꝝ ꝓditionū apposi-

DI. XXX VIII.

I

pō. cxviij.

j. Thi. j.

a Determinat q ex ꝑte finis venit rectitudo volūtatis. a

Post prędicta de voluntate eiusq̃ fine differendū est. Sciēdū ergo ē qꝺ ex fine suo (vt ait aug.) volūtas cognoscit vtruz recta an ꝓaua sit. Finis aūt bone volūtatis beatitudo ē. vita eterna. ipe deꝰ. Hale vo finis ē aliud. s. maledictio. vel aliqd aliō in q̃ nō dz volūtas q̃escere. Finem bonū insinuat ꝓpheta dicens. Dis ꝓsummatōis vidi finem ꝛc. Charitas g̃ cuiꝰ latum mādatū est. finis oīs ꝓsummationis est. i. oīs bone volūtatis ⁊ actōis ad quā oīne p̄ceptū referēdū est. Vñ aug.ꝰ in enche. Dia p̄cepta diuia referunt ad charitatē. De qua dicit aplus. b Finis p̄cepti ē charitas de corde puro. ⁊ ꝰsciētia bona. et fide nō ficta. Dis itaq̃ p̄cepti finis charitas ē. i. ad charitatē refertur oīne p̄ceptū. Qꝺ vo ita fit. vel timore pene. vel aliq̃ intentione carnali vt nō referat ad charitatē. De qua dicit aplus. b Finis p̄cepti ē charitas de corde puro. ⁊ ꝰsciētia bona. et fide nō ficta. Dis itaq̃ p̄cepti finis charitas ē. i. ad charitatē refertur oīne p̄ceptū. Qꝺ vo ita fit. vel timore pene. vel aliq̃ intentione carnali vt nō referat ad charitatē q̃ est dilectio dei ⁊ ꝓximi. nōdū fit quēadmodū oꝑter fieri. q̃uis fieri videatur. Cū em̄ recte fiūt q̃ mādat deꝰ ⁊ q̃ ꝓsilio monet. cū referūt ad dilectionē dei ⁊ ꝓximi. his verbis apte insinuat qs sit rectus finis volūtatis. siue actōis bone. s. charitas. q ⁊ deꝰ est vt supoñdimꝰ. a Determinat qs sit ille finis oñdens q deꝰ est finis oīs bone actōis. qz charitas ē nec tm̄ spūſanctꝰ. sed etiā xps ⁊ pater. nec hi sunt tres fines sed vnꝰ. b

a Qui g̃ charitatē sibi ponit finem. deū sibi ponit finē. vndet xp̄m finē legis ad iusticiā dicit aplus eē oīm credēti. Et recte dicit xps finis legis ad iusticiā. Quia vt ait augꝰ. in li. sniaruz ꝓsperi. In xp̄o lex iusticie non ꝓsumit sz implet. Dis em̄ pfectio ex ipo ⁊ ī ipo ē. ⁊ vltra quē nō est q̃ spes se extēdat. Finis fideliū xps ē. ad quē cū puenerit currentis intētio. nō habet q̃ amplius possit venire. sz hz id in q̃ debeat ꝑmanere.

tarū. s. de corde puro ꝛc. Cū em̄ charitas nō sit de fide nec ꝛc ꝰsciētia. sed potiꝰ de affectiōe. nō videt recte notificari ꝑ illas ꝺditōes. R°. dō q fm q doctores exponunt. aplus hic diffinit charitatē. sz q̃dam sic exponūt vt ille determinationes. de corde puro ꝛc. sint determinationes ex ꝑte subiecti. ⁊ hoc q dicit finis p̄cepti. sit ipa notificatō. vt sit sensus. charitas ꝑcedens de corde puro ꝛc. ē finis p̄cepti. Alio mō exponit vt h̄ totū sit notificatio. finis p̄cepti de corde puro ꝛc. Dicmodus dicendi vi detur cōgruen/tior. Et fm hūc modum dicēdi notandū q charitas hic diffinit. Bo. ꝑ. tur per actū suū. Actus aūt charitatis qui ē amare dupliciter habet notificari. ⁊ ꝑ compationez ad illud a quo ꝑcedit tanq̃ a ꝑncipio efficiente. ⁊ ꝑ comparationem ad illud quod ad ipsam charitatem ꝛferūtur sicut ad quietantem. et ideo in illa eius notificatōe tangitur duplex operatio. vicz ad corꝺ puꝝ. ⁊ ad ipm̄ p̄ceptum. Et quia puritas cordis a qua immediate procedit actus dilectionis ꝓsupponit fiduciam fidei. ⁊ certitudinem ſpei. tanq̃ dispositiones ꝓambulas. ideo vt manifestaret aplus q actus charitatis ꝓsupponit actus aliarum virtutū theologicarum tanq̃ disponentes ad ipm̄. ista tria dicit. De corde puro. in q̃ tangit ſpei charitatis sanctitatē. Cōscientia bona. in q̃ tangit ſpei fiduciā. Et fide nō ficta. in q̃ tangit fidei ꝓstantiā. Et i his duob⁹ aplus charitatē pfectissime commendat. in hoc q ostendit q in actu charitatis consistit complemētum omnis virtutis. ⁊ finis omnis bone operationis que intelligit in nomine p̄cepti. Unde intellectus ꝑ dicte diffinitōis est iste. Charitas est finis p̄cepti ꝛc. id est charitas est illud in quo consistit omnis mandati adimpletio. ⁊ oīm virtutū pfectio. ⁊ hinc est q ſpūra adeo nobis commendat charitatē. ⁊ maxime ſcriptura noui testamenti. ⁊ apostolus eam laudat elegantissime. Quod ergo obijcitur de obedientia ⁊ vita eterna q debeant dici finis p̄cepti. dicendū q obediētia ordinata est ad charitatem habendam. ⁊ vita eterna non est aliud q̃ charitas ꝓsummata.

c finis ḡrecꝰ atq; supmꝰ dꝫ/ us pater est ꝛc. Contra. finis est res q̄ fruendū ē sed hȳ tres sunt Dicōes bo tres res q̄bꝫ fru ne voluntas endū est. sic dic̄ tes vnū ha Augꝰ. in lib. de bent finē. et doct. xpiā. ḡ sūt tri q̄dā bo tres fines. Itez ne diuersos intrētio finis di fines sortiū gigit p fidē. sz fi tur. dēs ponit tres articulos in cre dendo patrez ꝛ filiū ꝛ spm̄sctm̄. ḡ pari rōne intē tio intēdit in eū staruēs sibi tres fines. Querit ḡ qre nō sit diuer sitas finiū sicut pluralitas arti/ culoz. Rꝯ. dom q̄ rōnis est di/ stinguere. ꝛ vo/ luntatis vnire. Rursus sic dic̄ Dam̄. plone di/ stinguunt rōne ꝛ ꝙueniunt re ꝛ natura. fm̄ hꝫ ḡ intelligendū est q̄ noīa illa q̄ sūt cōia ad rē ꝛ rōez illa pñt plurifi/ cari. illa vo que sunt realis plu/ rificari nō pñt. ꝛō pt dici q̄ pat ꝛ filiꝰ ꝛ spiritus/ sctūs sunt tres res. nō tñ pt di/ ci q̄ sint tres bo nitates. Rur/ sus. q̄ articulꝰ dicit qđ ē ex pte rōnis. finis vo dicit qđ respic̄ volūtatē. ꝛō pos/ sumꝰ dicere plu res articulos. ñ tñ possumꝰ dice re plures fines licet em̄ sint plu res articli. vna tñ est in eis ve/ ritas. q̄ cū veri tas cōplexa fm̄ q̄ aliq̄d ponit reducat ad veri tatē incōplexaz ꝛ vna sit ḥitas incōplexa in pa

c Finis ḡ rectus atq; supmꝰ deus pater ē ꝛ filiꝰ ꝛ spūssanctꝰ. nec hi tres sunt tres fines. sed vnus finis. q̄ non tres dīj. sed vnus deus.

Determiat de vnitate finis respectu bonaꝝ volūtatū. ¦c

Sz querit vtrū oēs bonevo lūtates vnū tm̄ habeāt finem. De hoc augꝰ. in xj. li. de tri. ita ait. Alie atq; alie volūtates su os ꝓprios fines hñt. qui tñ refe runt ad finē illiꝰ volūtatis q̄ vo lumꝰ beate viuere. ꝛ ad eā pue nire vitā q̄ nō referat ad aliud sz amāti p se ipam sufficiat. quē admodū volūtas vidēdi finez hz visionē. ꝛ volūtas vidēdi fe/ nestrā. finē hz fenestre visionē. Altera vo est voluntas p fene/ strā videndi trāseūtes. cuiꝰ itē finis est visio trāseuntiū. ad qđ etiā ꝓdicte referunt volūtates Itē recte sunt volūtates ꝛ om nes sibimet religate. si bona ē illa ad quā cūcta referunt. Si aūt praua ē. praue sunt oēs. et iō rectaꝝ volūtatū ꝓnexio iter qđā est ascēdētiū ad beatitu/ dinez. qđ certis velut passibus agit. Prauaꝝ aūt ꝛ distortaruz voluntatū implicatio. vinculū est q̄ alligabit q̄ hic agit vt pūc̄iat ī tenebras exteriores. His autoritatū testimonijs euiden ter monstrat plures in fidelibꝰ rectas esse volūtates. ꝓprios ac diuersos fines hūtes. ꝛ tamē vnū eundēq;. q̄ oēs referunt ad vnū q̄ est finis finiū. de quo paulo ante diximꝰ. ita econuer so forte est in malis.

Hauet ꝛ determinat dubi/ um de duobꝰ finibus ꝓstituen/ dis. d

Uerūtm̄ huic sententie qua dictū est fideliū q̄sdam rectas volūtates diuersos fines sorti ri. ꝛ tm̄ ad vnū referri. videl ob uiare qđ alibi augꝰ. āmonet ne sz nobis duos fines ꝓstituam. ita ingens ī li. de ser. do. in mon te. Nō debemꝰ iō euangelizare vt māducemꝰ. sz iō māducare vt euāgelizemus. vt cibꝰ nō sit bonū qđ apetit. sz necessariuz qđ adijcit. vt illud ipleat Que rite primū regnū dei. ꝛ hec oīa adijcient vobis. Nō dixit. pmū querite regnū dei. ꝛ deinde q̄/ rite ista q̄ius sint necessaria. sz ait. hec oīa adijcient vobis. i. hꝫ ꝓsequent si illa queratis. ne cū ista q̄rit. illinc auertamini. aut ne duos fines ꝓstituatis. vt ꝛ re gnuz ꝓpter se appetatis. ꝛ ista necessaria ꝓpter illud. Ergo p pter regnū dei tm̄ debemꝰ opa ri oīa. vel cū regno dei. nō solā mercedē corpalē meditari. Ec ce hic apte dicit ne duos fines nobis ꝓstituamꝰ. sz vnū tm̄. i. re gnum dei. cū supra dixerit bo nas volūtates alias ꝛ alias ꝓ prios habere fines. Hec aūt sibi nō repugnare animaduer tit. q̄ vbis p̄missis simplici ocu lo diligēter intēdit. Qui em̄ di xit ne duos fines nobis ꝓstitua mus. sz oīa ꝓpter regnū dei fa ciam. ipe p̄misit q̄ debemꝰ mā ducare vt euāgelisemꝰ. Cū aūt hoc ita facimꝰ. actiōis illius fi nem euāgeliū ꝓstituimꝰ. sed et hunc finē ad regnuz dei referi mus. Adāducamus em̄ ꝓpter euāgeliū ꝛ māducamꝰ ꝛ euāge lizamus ꝓpter regnum dei. du os igit fines nobis in māducā do ꝓstituimꝰ. Sed ista faciētes nunqd peccamꝰ: absit. Nam et ipse sic facere suadet si diligen ter eius verba inspiciamꝰ. Cuz ergo ait. ne duos fines nobis ꝓstituamꝰ. fines in diuersa ten dentes intelligi voluit. s. q̄ꝝ al ter ad alterꝝ nō referat. Ita et cū dicit ꝓpter regnū dei tm̄ oīa agenda. nec cū ipo mercedē tē porālē meditādā. ita intelligē dum ē. vt nō meditemur appe tendo cū regno mercedē tpalē ita q̄ nō ꝓpter regnū sz ꝓpter se. vt. s. regnū ꝓpter se appeta mus. ꝛ ista ꝓpter illud. sicut ipe docet. Si em̄ petimꝰ vitā eter nam. petimꝰ etiā tpalia a deo. si ea petimꝰ ꝓpter vitā eternā. ñ tre ꝛ filio ꝛ spū/ sancto fm̄ q̄ sūt vna charitas ꝛ vna veritas. illi tres articuli su/ per vnā vitatez realem fundari hñt. Ad illud ḡ qđ ꝓmo obijcit q̄ sunt tres res. Dom. q̄ rō illa non valet. sunt tres res. ḡ. tres fines. q̄ ꝓcedit a pluralitate p/ sonali ad plura litatē ēntialē. ꝛ differēter acci/ pit res cuz ōi fi/ nis ē res. ꝛ cum dicit tres sunt res. Ad illō qđ obijcit q̄ fides distinguit. dō. q̄ exb non seq̄t q̄ intētio distin guat plures fi/ nes sicut fides plures articlos nā cū intētio in charitate cōsu/ met. ꝛ charitaꝰ sit vnire. plꝰ hz intentio rōnem vniēdi q̄ rōnez distinguēdi.

Sz q̄ritur vtrū intētio rē/ Querit hꝫ de q̄sti one quā magi/ ster nō determi nat in ꝓtez alte/ ram. vtrū sc̄z vo lūtas finis ꝛ eiꝰ qđ est ad finem sint due volūta tes aut vna. Nā q̄ due sint videt pbꝫ q̄ vna est creata ꝛ alia increati. vna tē porālis. ꝛ alia eterni. Q̄ aūt vna sit videt pbꝫ q̄ ibi est vnuz ꝓpter alterꝝ. vbi aūt hꝫ est. ibi tm̄ vnū est. vt cū di ligo vinū dulce non diligo duo sz vnū. Rꝯ. dō. q̄ magister po/ nit hic duas re/ sponsiones. nec

Aath. vj.

4

5

Ōñdit con cordia ꝓdi/ ctorum.

Quo intel ligēdū sit il lud. He du os fines no bis cōstitu amus

6 Lu. xij.

Mat. vj. tñ aliquã caruz reprobat. nᶜ aliquã magis approbat. Et ratõ huiꝰ ē. qꝛ fm diuersas ꝓsiderationes vex dic vtraqꝫ. ꝛ vtrũqꝫ oꝑtet dicere. Una eñ dic q̃ sunt volũtates due. Alia dicit

Mat. vj. Mat. v. q̃ est voluntas vna. hᵒ aũt dixerunt aspicientes ad diuersa. Voluntas eñ finis dupliciter ꝓ ē Aut sicut obiecti. aut sic finis in ratiõe finis. Si sit volũtas finis sic obiecti sic cũ aliõ sit obiectũ creatum. ꝛ aliud increatuz

Quid sit voluntas. q̃d finis. alia ē volũtas q̃ volo finē. ꝛ alia q̃ volo id qõ est ad finē. sic aliꝰ ē morꝰ affectiõis. q̃ amo deũ in se ꝛ aliꝰ morꝰ quo amo creaturam

Quid intẽtio. Si aũt sit volũtas finis sub rõne finis. inq̃tũ s. aliõ hz ad ipz ordiari. sic vna volũtate. ꝛ vno decursu volo

ꝑs. vij. vtrunqꝫ. Cuius volũtas simul ꝛ semel nõ possit ferri sup vtrũqꝫ sz successiue. vt patz. cũ amo comestionẽ ꝓpter salutẽ. qꝛ amore comestionis includo amorez salutis. Et sc̃m has duas vias duo sunt modi dicẽdi ꝓbabiles ꝛ veri. si recte fuerint intellecti.

offendim⁹. neqꝫ siniſtra tũc scit qd faciat dextra. qꝛ mercedem tpalẽ nõ ꝓpter se meditamur. sz ꝓpter regnuz dei. vt sit leua sub capite ꝛ dextera in amplexu. Alioqn si hec tpalia ꝓpr se q̃rimus sicut eterna. miscẽt dextre siniſtra. ideoqꝫ cũ dñs dixerit. Attẽdite ne iusticiã vestraz faciatis coꝝ hoib⁹ vt videami ab eis. alibi ait. Sic luceãt opa vꝛa bona coꝝ hoib⁹. vt glorificẽt patrẽ vꝛm q̃ in celis ẽ. Propter deũ ḡ oia faciẽda sunt. vt oia q̃ facim⁹. omniũqꝫ fines ad eum referamus.

¶ Querit differẽtiã volũtatis ꝛ intẽtõis ꝛ finis fm rõez. e

¶ Solet etiã q̃ri. qd distet inꝛ volũtatẽ ꝛ intẽtionẽ ac finem. Ad qõ dici põt inter volũtatẽ ꝛ finẽ certo atqꝫ euidẽti mõ distinguiꝛ. Quia volũtas est q̃ volumus aliqd. Finis vo volũtatis est vel illud qõ volum⁹. ꝓ qõ implet ipa volũtas. vel poti⁹ aliõ ꝓpter qõ illud volum⁹. Intentio vo interdũ ꝓ volũtate. interdũ ꝓ fine voluntatis accipiꝛ. q̃ diligẽs ac pius lector ī scꝑtura vbi hᵒ occurrũt discernere studeat. Finis vo volũtatis est delectatio bona vel mala. ad quã nitiꝛ qlꝫcqꝫ puenire. Vñ aug. super illũ locũ ps. Scrutans corda ꝛ renes. sic ait. Deꝰ solꝰ scrutaꝛ corda. i. qd qlꝫcqꝫ cogitet. et renes. i qd quẽcqꝫ delectet: qꝛ finis cure ꝛ cogitatõis ẽ delectatio: ad quã cura ꝛ cogitatõe niꝛ qlꝫcqꝫ puenire. Et paulo post Opa nra q̃ sunt in dictis ꝛ factis ꝑtꝫ hoies videre: sz q̃ animo fiant: ꝛ q̃ venire cupiãt: solꝰ deꝰ videt: q̃ cũ videt coꝛ eẽ in celo: ꝛ nõ delectari nos in carne sed in dño. i. cũ bone sunt cogitationes ꝛ eaꝝ fines: dirigit iustuz Idẽ sup alteriꝰ ps. locũ illũ. scz

ps. ix. ¶ In la q̃o isto quẽ absc̃oderũt compꝛehẽsus ẽ pes eoꝝ. dicit. Pes aie amoꝛ est: q̃ si prauꝰ est: dicitur cupiditas vel libido. si rectus: dicit charitas. Eo mouetur aia q̃si ad locũ quo tendit. i. ad delectationem bonã vel malã: quo se puenisse ꝓ amorez letatur. Finis ergo voluntatis vt ꝑmissum ẽ dicitur ꝛ illud qõ volumꝰ: ꝛ illud ꝓpter qõ volumꝰ ꝛ intentio ad illud respicit ꝓpter qõ volumus ꝛ volũtas ad illud qõ volumꝰ. vt vbi gr̃a. Si velim esurientẽ reficere vt habeã vitã eternã. volũtas est q̃ volo reficere esurientẽ: cuiꝰ finis est refectio esuriẽtis. Intẽtio vo est q̃ sic ad vitã puenire volo. Finis vo supremꝰ est ipa vita: ad quã et alius finis referẽ.

Repetit ꝑdicta subdes explã

¶ Querit differẽtiã volũtatis ꝛ intẽtõis ꝛ finis fm rem. f

¶ Sed q̃rit vtꝛ intẽtio talꝫ sit volũtas: ꝛ si volũtas est. an inꝰ ope sit vna eadẽqꝫ volũtas. q̃ volo reficere esuriẽtẽ: ꝛ q̃ volo habere vitã eternã: videtur nempe talis intẽtio volũtas esse: vt eñ volũtas est q̃ volo reficere pauperẽ: ita ꝛ volũtas ẽ q̃ illud volo habere vitã. Et alia qdẽ videꝫ volũtas eẽ: q̃ volo habere vitã: ꝛ alia q̃ pauꝑi subuenire volo. Sz ista ad illã referꝫ. Mã ꝛ silꝫ ita placeat vt in eo cũ aliq̃ delectatõe volũtas acqescat nõdũ est tũ illud q̃ tẽdiꝫ. sz ꝫ ad illud referꝫ vt illud deputeꝫ tanqꝫ patria ciuis. istud vo tãqꝫ refectio vel mãsio viatoris. Et sunt iste volũtates affectus siue motꝰ mẽtis qbus q̃si gressibꝰ vel passibus tẽdiꝫ ad patriã. Sicut ḡ altera est volũtas vidẽdi feneſtras. vt supꝛa docẽte aug. didicim⁹. altera q̃ ex ista nectiꝫ volũtas. s. ꝓ feneſtras videndi trãseũtes. Ita nõnullis alia videꝫ eẽ volũtas elemosynas dãdi paupi. alia volũtas habẽdi vitam. Alij aũt putãt q̃ vna sit volũtas ꝛ hic ꝛ ibi sz ꝓpter subiectoꝝ multiplicitatẽ. diuersitas motꝰ volũtatũ. Letex quodlibet horꝝ vex sit: illud nulli in ambiguũ venit: q̃n volũtas ex suo fine penseꝫ. vtrũ recta sit an prauа: pctũ an gratia. ꝛ q̃n noie intentõis aliqñ finis: aliqñ volũtas intelligatur.

¶ Ad intelligẽtiã buiꝰ ꝑtis icidit bẽ qstio circa duo Et ꝓmo qrit de cõparatõe volũtatis ad suũ finẽ. Scõ ꝛo qrit ō dna intẽtõis ad volũtatẽ Litera ꝓmũ qrunt qttuoꝝ. Pꝛio qrit vtrũ volũtas rõe finis sit cõmendabilis. Scõ qrit q̃s sit ille finis. Tertio q̃riꝫ vtrũ bone volũtates habeãt vnũ finem vl diuersos Quarto q̃riꝫ vtrũ male volũtates cõicent in fine. an cõstituãt sibi fines alios ꝛ alios.

¶ Questio I a

¶ Utrũ volũtas sit bona ꝛ cõmẽdabilis rõe boni finis Et q̃ sic. videꝫ Math. vj. Si oculꝰ tuꝰ fuerit simplex. totũ coꝛpꝰ tuũ luminosum erit. Si ḡ oculꝰ est intẽtio q̃ quã volũtas ordinaꝫ in finẽ fm q̃ ibi exponiꝫ. ꝛ coꝛpꝰ congeries opex. videꝫ q̃ si finis bonꝰ sit. q̃ ois operatio volũtatis sit bona ꝛ cõmẽdabilis. ¶ Itẽ aug. dicit i. de trini. Recte sunt oẽs volũtates si bona ẽ illa ad quã cuncte ordinantꝫ. sz illa ad quã cũcte ordinantꝫ est volũtas finis. si ḡ finis bonꝰ ẽ. restat q̃ volũtas finis ꝛ ois volũtas ad eã ordinata sit bona ꝛ recta. ¶ Itẽ martinus ē phi. Cuiꝰ finis bonꝰ ipm qz bonũ est. ḡ si actꝰ volũtatis finis bonꝰ est. ḡ ipa bona est. ¶ Itẽ in actõe naturа

lit tñ q̃ forma ẽ finis. bonitas generatõis ⁊ opatõis attẽ dit penes finẽ ⁊ formã. ḡ cũ intẽtio finis sit eq̃ ẽntialis moꝛali actui vt naturali. ⁊ bonitas actꝰ volũtatis pti/ cipat ad moꝛes. videt q̃ bonitas volũtatis ⁊ rectifica/ tio penes bonitatẽ finis habeat attẽdi ⁊ cogſci. ¶ Sed ↄtra. finis bonoꝝ est beatitudo. sicut mgr̃ dic̃ in lra. ſz oẽs appetũt beatitudinẽ. sicut dic̃ aug. ⁊ oẽs eã finaliṫ intẽdũt sicut dic̃ Boe. in lib. de ſol. q̃uis diuerſo tra/ mite ad eã currãt. ḡ ſi oẽs volũtates cõicant cũ illo fine q̃ oẽs crũt bone ⁊ nulla mala. ¶ Jtẽ dyo. dic̃. q̃ nemo opaṫ ad malũ aſpiciẽs. ḡ oĩs opans finaliter aſpicit ad aliq̃d bonũ. vñ ⁊ pbs etiã dicit. q̃ bonũ ⁊ finis ẽ idẽ. ḡ ſi oĩs volũtas aliq̃d intẽdit bonũ. videt q̃ aut oĩs vo/ lũtas est bona. aut q̃ bonitas nõ ineſt volũtati ex fine. ¶ Jtẽ cõtũcũq̃ aliq̃s finaliṫ appetit bonũ. tñ nũq̃ opa/ tio ei⁹ erit meritoꝛia niſi sit charitate informata. ⁊ ania/ ctu pon⁹ veniat ex p̃ncipio q̃ ex fine. ¶ Jtẽ ſi bonitas volũtatis venit ex fine. cũ finis bone volũtatis sit de⁹. ⁊ ſit eq̃liter bon⁹. videt q̃ oẽs bone volũtates sint eq̃liṫ bone. ſi igiṫ oẽs volũtates nõ sunt eq̃liṫ bone. videt q̃ bonitas volũtaṫ nõ sit eis ex fine. ¶ Jtẽ mãducare bo/ nũ est. ḡ ſi q̃s finaliṫ p̃dicat vt mãducet. cũ opatio ista habeat bonũ finẽ. videt q̃ ſic p̃dicare sit bonũ ⁊ laudabi/ le. ſi igiṫ talis actio iudicaṫ eẽ mala. videt q̃ volũtas ñ sit bona ex volũtate finis. ¶ Jtẽ ſi aliq̃s mẽriṫ ꝓpter sa/ lutẽ p̃mi. cũ saluare p̃mũ sit bonũ. mẽdaciũ illud eſ ſet bonũ ⁊ meritoꝛiũ. ſi op⁹ volũtatis bonitatẽ haberet ex fine. ſz ↄstat q̃ mẽdaciũ nũq̃ ẽ bonũ. sicut dic̃ Aug. ḡ videt q̃ bonitas finis nõ sufficiat ad bonitatẽ volũta/ tis. Queriṫ igiṫ vñ cauſet rectitudo ⁊ bonitas in volũ/ tate. vtrũ ex fine sicut videt dicere mgr̃. an aliũde. R⁹. dom. q̃ cũ dr̃ volũtas ẽ bona ex bonitate finis. h̃ est di/ cere q̃ volũtas ẽ bona ex ordinatõe ad bonũ finẽ. Ad h̃ aũt q̃ ſit recta ordinatio ad bonũ finẽ. requiriṫ q̃ finis bo/ nus ſit duobꝰ modis. vicz fm id q̃ est. ⁊ ſub rõne finis. tez rõne finis. sicut min⁹ bonũ q̃uis ſit bonũ. nõ tñ est bon⁹ finis maioꝛis boni. p eo q̃ finis melioꝛ dz ee his q̃ sunt ad finẽ. Siliter ex pte ordinatõis duo requiruṫ. vi/ delicz idoneitas ex pte ordinabiliṫ. ⁊ actualis ↄuersio ex pte volũtatis ordinãtis. ⁊ cũ ista ↄcurrũt tũc absq̃ du/ bio volũtas bona ex fine bono iudicaṫ. Cu aũt boꝝ/ aliq̃d deficit. bonitas finis nõ sufficit ad bonitatẽ vo/ lũtatis. vtpote ſi ſit finis bon⁹ in ſe. nõ tñ sufficit ad ſi/ niendũ vel ad cõplendũ illud q̃d fit ꝓpt̃ ip̃m. ſic mãdu/ catio q̃uis ſit bonũ in ſe. nõ tñ bz cõpletã rõnẽ finiẽdi respectu p̃dicatõis. Silr̃ mẽdaciũ nõ est oꝛdinabile ad q̃d bonũ. cũ ſit fm ſe malũ. ⁊ iõ q̃tũcũq̃ ḋs mẽtiaṫ ꝓpt̃ ali/ quid bonũ. mẽdaciũ nõ est bonũ. qr̃ deficit ibi rectitudo ordinatõis. ꝓpt̃ defectũ idoneitaṫ ex pte actꝰ quẽ volũ/ tas refert ad illũ finẽ. Et sic pz rñsio ad q̃stiões ⁊ ratez qm̃ ↄcedendũ ẽ sicut mgr̃ dic̃. volũtatẽ ee bonã ⁊ rectaz ex fine. h̃ eñ intelligiṫ sub p̃dictis ↄditõibꝰ. Et fm hũc modũ rõnes ad p̃mã pte ↄcedẽde sũt. Et p h̃ etiã pz rñ/ sio ad illa duo q̃ vltimo opponũṫ vicz de p̃dicatõe ⁊ mẽ/ dacio. ¶ Ad illud ẋo q̃d p̃mo obj̃cit q̃ beatitudo est fi/ nis bonoꝝ volũtatũ ⁊ etiã oĩm. dom̃ q̃ aliṫ est finis bo/ noꝝ volũtatũ. ⁊ aliṫ malaꝝ. ſ. malaꝝ beatitudo q̃ est finis oĩm bonoꝝ volũtatũ. ẽ beatitudo ẋa. beatitudo ẋo q̃ ẽ finis malaꝝ nõ est beatitudo vera. ſz simulata. Auar⁹ eñ estimat bñitudinẽ eẽ in delicĩs ⁊ supbĩs ⁊ honoꝛib⁹ ⁊ sic in aliis delicĩs. vñ sicut finis malaꝝ volũtatũ q̃n dã bz imaginẽ finis ẋe boni. vtpote beatitudis. sic etiã/ am male volũtates p̃tẽdũt ſpẽm ẋtutis. Oñ ḡ dr̃ q̃ oĩs volũtas tẽdit ad bñitudinẽ. h̃ intelligiṫ de bñitudine in sua generalitate ↄſiderata. in cui⁹ appetitu oẽs (vt dic̃ aug.) cõicant. ſz put bñitudo determinate accipiṫ ꝓ illa q̃ ↄſiſtit in viſiõe dei. nec ab oĩb⁹ appetiṫ. nec oẽs in illã tendũt. ¶ Ad illud q̃d obj̃cit q̃ nemo opaṫ ad malum ꝓ aſpiciẽs. dom̃ q̃ illud q̃d mouet aliq̃n est bonũ fm ẋitatẽ. aliq̃n est bonũ fm estimationẽ. ⁊ ad h̃ q̃ affect⁹ moue/ aṫ sufficit sola estimatio bonitatis. ⁊ sine hac estimatõe nõ mouet volũtas ad aliq̃d appetẽdũ. ad min⁹ deliberati/ uo appetitu. Et iõ dicit dyo. q̃ nemo opaṫ ad malum aſpiciẽs. qr̃ nulla ẽ volũtatis opatio. quã nõ p̃cedat bo/ ni estimatio. ſz qr̃ illud q̃d estimaṫ eẽ bonũ freq̃nṫ ẽ ma/ lũ. iõ freq̃nṫ male opaṫ. ⁊ ſi nũq̃ aſpiciat ad malũ ſb rõ/ ne mali. Cũ ḡ dr̃ q̃ volũtas ẽ bona ex intẽtõe boni finis h̃ nõ intelligiṫ de fine q̃ ẽ bon⁹ tm̃ in estimatõe appetẽ/ tis ſz etiã de bonitate reali. ¶ Ad illud q̃d obj̃cit q̃ nõ est act⁹ volũtaṫ bon⁹ niſi q̃ ẽ ex charitate. dom̃ q̃ charitas nõ reddit op⁹ bonũ niſi ex h̃ q̃ ip̃m bonũ refert in ſũmũ bonũ. nec ſufficiẽs relatio alicui⁹ affect⁹ vel opis ad ſũ/ mũ bonũ est nec eẽ p̃t niſi ex adiutorio charitatis q̃ facit finẽ ſiue bonũ oĩb⁹ alĩs p̃ponderare. ⁊ p̃ ceteris cari⁹re putari. ⁊ ĩ eo deſcere tãq̃ in fine vltimo. Et hinc est q̃ bonitas oĩs volũtatis attribuiṫ bonitati finis. qr̃ vbi vnũ ꝓpt̃ alterz. ibi vnũ tm̃. vñ q̃ tenet equũ p frenũ. nõ dr̃ tenere niſi vnũ. ⁊ sic̃ ꝓpositio intelligẽdũ est. ¶ Ad illõ q̃d obj̃cit q̃ finis ẽ eq̃liṫ bon⁹. dom̃ q̃ etſi finis eq̃/ liter ſit bon⁹ nõ tñ oẽs volũtates eq̃liṫ ordinãṫ ⁊ approxi/ mãt illi fini. qr̃ bonitas finis nõ redũdat ĩ volũtatem niſi rõne ordinatõis q̃ ducit ad illũ finẽ. ⁊ iõ ly finis ſit eq̃liter bon⁹. tñ ꝓpt̃ gradꝰ reptos in approximatõe vo/ lũtatũ ad illũ finẽ. volũtates nõ sunt eq̃liter bone. Ad duo vltima tã pz rñsio ex p̃dictis. II

Queſtio II b

¶ Quis ſit ille finis ex cui⁹ bonitate volũtas ẽ bona. ⁊ ad quẽ dñt referri inf̃ volũtates ad h̃ q̃ sint recte. Et q̃ hmõi finis ſit charitas. vñ. ſ. Tbi. ſ. Finis p̃cepti ẽ cha/ ritas. ſz ad illũ finẽ referẽde sunt volũtates. ad quẽ re/ ferunṫ p̃cepta. ſi g̃ charitas ẽ finis p̃cepti. charitas ẽ fi/ nis bone volũtatis. ¶ Jtẽ Job. xxiij. Qui diligit pri/ mũ legẽ ip̃leuit. Et iterz. Plenitudo legis ẽ dilectio. ſz ad illud referẽde sunt volũtates in q̃ ↄſiſtit plenitudo ⁊ ↄſũmatio legis. ſi g̃ charitas ⁊ dilectio ẽ hmõi. pz ꝛc. ¶ Jtẽ h̃ vñ rõne oĩs bona volũtas ad h̃ ordinaṫ vt bõ fruaṫ deo. ⁊ ad h̃ q̃ habeat deũ. ſz nos nec fruimur deo nec habem⁹ ip̃m niſi p charitatẽ. Silr̃ habere charitatẽ nõ est aliud q̃z bñe deũ. ſi g̃ oĩs bona volũtas ẽ ordinata ad h̃ q̃ habeat deũ. vñ q̃ finis oĩs bone volũtaṫ ſit ip̃a charitas. ¶ Jtẽ natura ĩ opando finaliṫ intẽdit formã pficiẽtẽ in ee nature. ḡ volũtas ĩ opando p̃cipaliṫ in/ tẽdit formã pfectiuã ⁊ ee moꝛis. ſz forma vel habit⁹ pfe/ ctiu⁹ volũtaṫ in ee moꝛis ẽ ip̃a charitas. ḡ charitas ẽ fi/ nis p̃cipalis oĩs bone volũtatis. ¶ Sz ↄ. Roma. x. finis legis xp̃s. ſz idẽ est finis legis ⁊ bone volũtatis. ñ g̃ charitas. ¶ Jtẽ Berñ. in li. de dili. deo. De amoꝛe ve/ niṫ in charitatẽ. ⁊ de charitate veniṫ in ſapiam. ḡ ſapia est excellẽtⁱ⁹ q̃z charitas. ſz illud nõ dz poni ſinis bone volũtatis q̃d ẽ excellẽtiſſimũ. ḡ finis bone volũtaṫ ñ ẽ charitas ſz ſapiẽtia. ¶ Jtẽ finis ẽ illud q̃ fruẽdũ est. qr̃ ſolo bono increato ẽ fruẽdũ. ḡ vñ q̃ charitas ñ ſit finis p̃cipalis bone volũtaṫ. Si tu dicas q̃ finis bone vo/ lũtatis nõ est charitas creata ſz increata. Cõtra aplus finis p̃cepti ẽ charitas p̃cedẽs de coꝛde puro ⁊c. ſz cha/ ritas p̃cedẽs de coꝛde puro ⁊ fide ñficta nõ ẽ niſi chari/

tas creata·g̃ ꝛc̃· ¶ Itē finis bone volūtatis ē illud q̃ habito volūtas nihil vltra q̃rit·sz habita charitate adhuc volūtas vltra q̃rit aliq̃d· vicz ipm deū· imo oēto maiorē hz caritatē·tāto mag⁹ q̃rit·g̃ videt q charitas nō habeat rōnē finis· ¶ Itē qō ē pōd⁹ in corpib⁹·h̃ē amor in spiritib⁹·sz pōd⁹ in corpib⁹ nullo mō dicet eē finis motus local·g̃ amor ī spiritib⁹ nullo mō dicit eē finis appeti⁹ rōnalis·g̃ nec volūtatis· ¶ Itē finis ꝛ pncipiū sunt distincta·sz charitas ē radix oīm bonaꝝ affectionū·sī g̃ finis ꝺsequit illud quod ē ad finem· ꝛ charitas est radix videtur q nullo modo debeat dici finis bone voluntatis ¶ Rō· dōm·q magister recte dicit ī eo q finē oīs 12
bone volūtatis charitatē assigt·secut⁹ē eīm in h̃ apli doctrinā ꝛ bti Aug·· ¶ Nā apl's exp̄sse dicit q charitas ē cōsūmatio p̄cepti ꝛ plenitudo legis· Augu· etiā dicit in ench· q oīa p̄cepta diuīa referunt ad charitatē· Et i lib· de doc· xp̄i· oñdit q ad charitatis mādatū cōmēdāduꝫ ordinat tota scriptura· ꝛ ita charitas nō ūtimo ē finis bone volūtat̃ sz etiā tot⁹ sacre scripture ꝛ cognitōis fm pietatē· Licet aūt de⁹ vel beatitudo siue xp̄s possit dici finis bone volūtatis· maluit tn mgr̃ dicere q charitas sit finis ꝓ eo q cōpleta rō fruēdi cōpetit ipi charitati· Cū eīm triplicit dicat finis· vicz finis in q̃ ꝺficit· ꝛ finis 13
q̃ ꝺficit· Et finis q̃ ꝺficit· dicit dupl'r· vl' simplicit vel vt nūc· q̃libet istoꝝ modoꝝ charitas est finis bone volūtatis· ¶ Nā charitas increata q̃ deus est· de q̃ dr· j· cañ· Joh· de⁹ charitas ē· est finis in q̃ ꝺficit· Charitas ꝝo creata ꝛ ꝺsūmata· vtpote charitas patrie ē finis q̃ ꝺficit simplicit in deo· Charitas ꝝo inchoata vtpote charitas vie est finis q̃ ꝺficit in deo vt nūc· Sic eīm locatū nō ꝺficit in loco nisi mediāte pōdere· sic aīa in deo nō hz q̃tari q̃ est ei⁹ loc⁹ ꝛ finis vltim⁹· nisi mediāte dilectōe q̃ hz ꝺsiderare bonū sub rōne boni· Bonū aūt sub rōne boni simul tenet rōnē finis ꝛ amabilis· ꝛ ꝓterea intētio finis potissime attribuit charitati· Cōcedende 14
sunt igit rōnes q̃ h̃ oñdunt· ¶ Ad illud g̃ qō obīcit q xp̄s est finis p̄cepti· dicēdū q ꝓ h̃ nō excludit q̃n charitas sit finis· ¶ Nā et si xp̄s sit finis in q̃ ꝺficit· nihilominus charitas p̄t eē finis q̃ ꝺficit in xp̄o· Rursus charitas fm q est finis in q̃ ꝺficim⁹ ꝓuenit toti trinitati· ꝛ iō sil' p̄t h̃ duo stare· q xp̄s sit finis legis· ꝛ charitas sil'r 15
¶ Ad illud qō obīcit q de charitate ꝓuenit ad sapiaz g̃ sapia est excellētior· dōm q fm q Bern· ibi loq̃t de sapietia nō dic aliō donū q̃ charitas· sz nouū statū eius/dē doni· ita q charitas cōiter accepta distinguit ꝺ charitatē dictā appropate· Prout tn charitas cōiter describit sic ptinet ꝛ amorē ꝛ sapiam· ꝛ h̃ mō ponit eē finis p̄ 16
cepti· ¶ Ad illud qō obīcit q finis ē illud q̃ fruēdū est dōm q fm q finis ōr dupl'r· sc̃z q̃ ꝺficit ꝛ in q̃ ꝺficitur· sic etiā frui aliq̃ ōr dupl'r· Aut sic obiecto· aut sic dispositiuo· ꝛ vtroq; mō charitate fruimur· ¶ Nā charitate q̃ de⁹ est fruimur sic obiecto· charitate q̃ habit⁹ ē fruimur 17
sic dispositiuo· ꝛ sic pz q illud nō obuiat ꝓpositō· ¶ Ad illud qō obīcit q volūtas habito fine suo q̃ ꝺficit· dōm· q illud verū est qñ hz finē suū cōplete· charitas aūt etsi ī via habeat· nō tn habet cōplete· Ignis eīm est in syon· ꝛ caminꝰ in hierlm· cū aūt habet ī patria· nihil vltra q̃rit ꝓ eo q p̄ eā habebit bonū increatū in q̃ ꝺsistit finis ꝛ q̃/ 18
etatio oīm nr̃oꝝ ꝺsideroꝝ· ¶ Ad illud qō obīcitur q pond⁹ in corpib⁹ nō est finis motꝰ· dōm q nō est sile· q̃ pond⁹ repit in corpib⁹ tā in absentia loci debiti q̃ in p̄/sentia· charitas aūt nūq̃ ē in aīa nisi ꝺo p̄nte· Vñ oīs q̃ hz charitatē hz deū· ꝛ ꝓterea dū oīs nr̃a operatio ad h̃ndū deū ordinat· ordinat ad h̃dā charitatē· n̄ sic aūt est de pōdere· q̃ nō q̃libet corp⁹ h̃ns pōd⁹ hz locū sibi 19
debitū· ¶ Ad illud qō obīcit q finis ꝛ pncipiū sunt diuersa· Rndet aliq̃ q charitas differēti mō est pncipiū ꝛ finis· nā pncipiū est boni opis fm eē inchoatū· ꝛ finis est fm eē ꝺsūmatū ꝛ pfectū· Ad h̃ eīm vnusq̃sq; h̃ opat vt in eo dei amor ꝛ charitas augeat· Aliter p̄t dici ꝛ p/babiliꝰ q sūt tria· mod⁹· spēs· ꝛ ordo· ꝛ sup ide fundant ꝛ mod⁹ dic cōpationē ad efficiēs· ꝛ spēs ad formā· ꝛ ordo dic cōpatiōz ad finē· sic volūtas respectu boni opis pōt habere ꝛ rōnē efficientis· ꝛ finis· fm duas cōparōes· Charitas eī ꝛtinuat volūtatē nr̃am ipi deo vt pncipio· mouēti· ꝛ ꝺformat vt regule dirigēti· ꝛ iungit vt fini q̃/etāti· ꝛ iō sic ipe dr̃ hz rōnē efficientis inq̃tū mouet· ꝛ formalis inq̃tū dirigit· ꝛ finalꝰ inq̃tū q̃etat· sic ipa charitas respectu opis rōnē hz isti⁹ triplicis cāe· necesse est/ritas respectu opis rōnē hz isti⁹ triplicis cāe· necesse est/ cōuenīs· q fm plm tria genera cāꝝ p̄t in vnū coincidere· Et sic pz q ꝛ si charitas sit pncipiū boni opis· ni/ 20
hilominꝰ pōt eē finis fm diuersas cōparōes· Et p̄ rñsio ad illud qō vltimo q̃rebat q̃re charitas dicit ratio ꝛ forma virtutū ꝛ finis· h̃ eīm dicit fm diuersas cōparationes nr̃e volūtatis ad diuinā volūtatē· dicit etiaz sup h̃ vinculū p̄fectionis in cōparōe ad p̄mos q nobis vinculo charitatis iunguntꝝ.

Questio III

¶ Vtrū bone volūtatis sit vnꝰ sol⁹ finis· an possint eē plures· Et q vnꝰ videt Deut· vj· Diliges dñm deū tuum ꝛc̃· Glo· ¶ Nō vult de⁹ suū amorē p̄ti vt sit eū ipso aliud diligam⁹· g̃ q̃cūq; sibi diuersos ꝺstituit fines· nō facit qō de⁹ vult· ꝛ si nō facit qō de⁹ vult· nō hz bonam volūtatē· ¶ Itē sup illud ph̄i· j· Siue p occasionē siue p bonā volūtatē· glo· Quisq; a deo aliud q̃ deū q̃rit· nō caste diligit· sz illa volūtas bona ē q̃ nō aliud q̃ deū q̃rit· ¶ diligit· g̃ nulla volūtas est bona q̃ aliud q̃ deū q̃rit·

¶ Itē sicut stat⁹ est in ꝺmo p̄ncipio· ita ī fine vltimo· sz p̄mū pncipiū in q̃ est stat⁹· nō est nisi vnicū· g̃ si finis dz rndere pncipio· vī q bone volūtatis nō dz statui ni/si finis vnꝰ· g̃ si volūtas statuit sibi fines plures nō fac/qō dz· g̃ nō est bona· ¶ Itē q̃ cūq; diuersos fines intendit· hz cor suū diuisum· sed q cor suū diuidit· nō diligit deū ex toto corde· nec ī toto corde q̃rit dū· q̃cūq; talis est· deo nō placet q̃ p̄cipit se ex toto corde amari· ꝛ vult totū cor possidere· g̃ nō vī q bona volūtas possit esse q̃ sibi statuit diuersos fines· ¶ Sz ꝺ· s· Chor· ir· sup illud· Qm̃ debz in spe q̃ arat ꝛc̃· glo· Predicator q̃ corda apit vel fidē· dz arare in spe stipēdioꝝ tpaliū· g̃ vī q̃ bona volūtas nō tm̃ possit sibi ponere finē spūalē· sz etiaz tpalē· g̃ vī q possit diuersos fines habere· ¶ Itē Luc· xv· Quāti mercēnarij in domo p̄ris mei ꝛc̃· dic Ambr· q multi sunt mercēnarij q abūdāt spe· fide· ꝛ charitate· sz mercēnarius statuit sibi finē creatū· vicz aliquā mercē/dē q est beatitudo creata· Si eīm solū finē increatū sibi statueret· iā nō eet mercēnarius· sz filius· g̃ ꝺtingit eē bonos mercēnarios· ꝺtingit bonā volūtatē habere fines diuersos· ¶ Itē bonū additū bono facit maius bonū· g̃ si vnꝰ bon⁹ finis facit volūtatē bonā· g̃ multo fortiꝰ multi boni fines· ergo vī q tāto volūtas melior sit· q̃to plures statuit sibi bonos fines· ergo nō est necesse q bona volūtas habeat vnū solū finē· ¶ Itē sic̃ ꝓcupiscibil' appetit dulcedinē· ita irascibil' appetit celsitudinē· ꝛ rōnalis sz etiā p̄fectio· ꝛ sic de aliis· ꝛ plurū p̄fectibiliū plures sunt p̄fectiones· cū sint in nob tres vires diuerse· q̃bus sursum ꝺuertimur· vicz rōnal' ꝺcupiscibilis· ꝛ irascibil' vī q in oī bona actōe ꝛ volūtate sit assignare diuer/

sos fines. ¶ Rñ dñm q bone volūtat' vnus sol' ē finis
21 pncipalis. ꝓpter qđ intelligēdū. q plures fines statu
erēb pōt ee tripliciť. Un mō ita q finis sit sub fine. ꝛ
ꝓpter finē. Alio mō ita q vn' sit finis. pncipalis. alť
nō pncipalis. ita tñ q finis non pncipalis nō referak ad
pncipalē actualiť Tertio mō ita q vťqz sit finis pncipa
lis. Exemplū ād but' assignari pt in eo qđ freqnter ac/
cidit. vicz cū ds vadit ad eccl'iā ad pcipiēdas distri/
butões. h em pt facere tripliciter. Aut ita q pncipaliť
intēdit honorē ꝛ gl'iam dei cū vadit decantare laudes.
ꝛ simul cū h intēdit obtinere pecūiaz vt pauptb distri/
buat. vel in alios vsus licitos ad honorē dei ꝓuertat.
Alio mō pōt aliqs ire ad eccl'esiā intēdens deo placere
ꝛ sil' cū h pecūiaz acqrere. ita tñ q ei' acqsitōez ad deuz
nō refert. nec tñ ipaz pecūiaz statuit finē pncipalē. p eo
q ipaz nō diligit ꝓpter se. Tertio mō vadit ds ad eccle
siā duplicata intēōe. ita q vult deo placere. ꝛ vult ob/
tinere pecūiaz. quā sicut auarus appetit acqrere vt pos
sit thesaurū suū ād pliare ꝛ in eo delectari ꝓpter se. Pri/
mō statuere diuersos fines est bonū ꝛ meritoriū. ꝛ pñet
ad bonā volūtatē. Secūdo mō statuere diuersos fines
nō ē bone volūtatis. loqndo formaliter. attn nō sic re/
pugnat qn possit cū ea stare. ē em ibi pctm̄ veniale. nō
mortale. Et h vult dicere aug. i li. ꝓfess. cū ait. Min'
te amat. qđ cū aliqđ aāt. qđ ñ ꝓpť te aāt. Tertio ꝓo mō
statuere diuersos fines nō ē bone volūtat'. imo ꝑ bōaz
volūtatē. talis ei vult duob' dñis seruire. ꝛ h ei possi/
bile. sic ꝺr Matth. vj. Qñ ei sic pncipaliť duos itendit
fines. verificať illd ꝓphetic̄. Loangustatū ē stratū ita
vt alē ꝺcidat. ꝛ palliū breue vtrūqz opire ñ pt. ꝛ tal' ēvo
lūtas hypocritaꝝ. qbusue dānatōis eťne cōmiať scpťa
p eo qđ terrā ingrediūť. duab' vīs Et iō ꝺr Ecc'i. ij. Ne ac
cesseris ad ipm̄ duplici corde. q. n. accedit i corde ꝛ cor/
de hypocrita ē. ꝛ qz gaudiū hypocrite ad instar pūcti ē
iō ꝺr Osee. x. Diuisū ē cor eoꝝ. nūc inuenit. Sic igiť ex
dictis colligiť q bone volūtat' plures pñt ee fines. ita
q vn' sit finis pncipalis ꝛ alē nō pncipalis. siue finis
sub fine. Plures ād ꝓstituere fines pncipales bone vo
lūtati repugnat sicut oñdūt rōnes q ad pmā ptē iducū
tur. Cū em vnū solū sit sūmū ꝛ verū bonū qđ ꝺcetat būa
nū desideriū. necce ē q volūtas bona ad h q recta sit sta
tuat sibi finē vnicū. ¶ Ad illd ğ qđ pmo obr in Jrū q
22 q̄rat ꝺz i spe arare. ꝺdm qđ ipa glo. illā obiectōnē dis
solvit. dū seipam̄ manifestat in seqntib'. facit em vim in
h qđ ꝺr in spe. nō ppť spē. Nā ppť dicit finē pncipalē
in ꝺo nō em̄mō dicit finē pncipalē. imo etiā finē q ꝓtinet
infra finē Et iō ex illo ꝓbo ñ seqťq aliqs possit sibi plu
res fines pncipales statuere. imo si recte intelligaťur po
tius seqťr oppositū. ¶ Ad illd qđ obr q mercēnari' statu
23 it sibi finē creatū. ꝺdm ē q bon' mercēnari' ꝛ malus.
et mal' mercēnari' i dnob' differt a bono. Primū q̄dē
qz mal' mercēnari' statuit sibi finē creatū. q habito nō
necario bēt de'. Bon' ꝺo mercēnari' statuit sibi finez
creatū. quē bre nō ē aliud q̄z bre deū sic ipam fruitionē
dei. Secūdo ꝺo differt in h q mal' mercēnari' statuit si
bi finē creatū tāqz pncipalē. bon' ꝺo mercēnari' statu
it sibi finē creatū tāqz finē sub fine. Nō em amat deū p
pter fruitōez. sz fruitionē ppť deū. Et iō ex h nō habeť
q finis bone volūtat' plurificeť. ¶ Ad illd qđ obr q bo
nū additū bono facit maius bonū. ꝺdm q illud verū ē
24 qñ additio boni ad bonū fit saluo ordine. cū em bōitas
necario ponat ordinē. si additō boni ad bonū tollat or
dinē. bonū nō auget sz potiꝰ pimit. Quia ğ pluralitas
finiū pncipaliū ordinē ñ ſuat. q fm rectū ordinē stat'
ꝺz ee in vno. ꝛ vnicū ꝺz ee vltimū. hinc ē q pluralitas
finiū pncipaliū bonitatē volūtat' ñ augmēta t. sz potiꝰ
ipaz volūtatē depriuat. q ꝺū vult placere vni. displi
cet alťi. ꝛ ꝺū vult assequi vnū. pdit reliquū. ¶ Ad illud 25
qđ obr q rōnalis appetit suā pulchritudinē ꝛ ꝺcupisci
bilis dulcedinē ꝛc. ꝺdz q pulchritudo. celsitudo. ꝛ dul
cedo pt dupliciť accipi. Aut put ē pfectiua ꝛ informa
tiua vťuť aie. aut put ē ipi' aie motiua. Primo mō te/
net rōnē finis sub fine. ꝛ sic plurificari pt fm diuersita
tē actuū aie. Secdo mō put. s. tenet rōnē obiecti ꝛ moti
ui. sic vnitatē hz. Nā i deo idē ē pulchritudo. celsitudo
et dulcedo. ꝛ sic tenet rōnē finis pncipalis. Et sic pz q
q̄uis plures fines nō pncipales cōtingat ꝓstituere. tñ
ad h q volūtas sit bona. necce est vnū solū finē esse pnci
palē. Nam aliter nō diligiť deus ex toto corde.

¶ Questio. IIII d

¶ Utrū male volūtates habeāt vnicū finē. Et q sic vr
Aug. sup illū locū ps. Scrutans corda ꝛc. Finis cure
cognitōis hūane ē delectatio ad quā dsqz nitiť quenire
si ğ oēs volūtates male finaliť q̄rūt ꝺlectatōz. vr q oīz
volūtatū malarū sit vnū finē assigre. ¶ Itē malarū vo
lūtatū ē vn' mal' exit' siue f̄min'. sicē dr Ro. vj. Quoꝝ
finis mors ē. ğ si earū ꝓtingit eē vnū f̄minū. pari rōne
vr q ꝓtingat eē vnū finē vltimū. ¶ Itē q̄uenīūt i pn
cipio. ꝙueniūt ꝛ in fine vltimo. sz oēs male volūtates
ꝙueniūt in pncipio. sicē dicit Aug. in li. de vera relig.
Planū ē i q̄t i toto male faciēdi genere nihil aliꝺ q̄z libi/
dinē dñari. si ğ ꝙueniūt i vno pncipio. vtpotē in libidi
ne. videť pari rōne q ꝙueniāt in vno fine. ¶ Itē vicū
imitať vťutē fm apparētiā. vñ sicťus nūq̄z ꝺficit citra
brūtudinē verā. ita vicū incurrit brūtudinē simulatā. ğ si
cut oēsťutes faciūt tēdere volūtatē ad bonū finē. s. brū
tudinē. sic vr q oīa vicia faciāt tēdere volūtatē ad vnū
finē. s. q̄ habeat silitudinē cū ꝺo fine. ¶ Sz ꝺ. Contra
riaꝝ volūtatū ꝺrie sť delectatōes. vbi ār sť delectatōes
ꝺrie. ibi sť fines diuersi. sz voluptates faciūt volūtates
sibimuicē repugre. ğ faciūt diuersos fines hre. ¶ Itez
mala volūtas ponit finē i creatura. sz ipossibile ē q in
vna creatura iuēniat nra volūtas sufficiēciā cū nihil suf
ficiat volūtati būane nisi sola f̄nitas. si ğ volūtas ñ de
scit nisi ē eo fine i q̄ ponit sufficiētiā. vr necario q volū
tas mala diuersos sibi fines ꝓstituat. ¶ Itē male volū
tatis appetit' oꝝ ꝛ radicē hz ex libidīe. sz libido ē q̄ds
amat bonū ꝓpriū. si. n. bonū ꝓpriū necario diuersifica
turi diuersis ncce ē diuersarū volūtatū diuersos fines
repiri. ¶ Itē vnitas ꝛ ꝙformitas volūtatū bonaꝝ ve/
nit ex vnitate amoris i q̄ vnīūť ꝛ colligāť. si ğ amori q̄
diuersi colligāť ꝛ vnīūť vnicā ꝺz hre radicē in plurib'
reptā. cū h nō ꝙueniat amori libidīs. sz solū amori cha
ritatis. q ē amor spūsci. vr q malaꝝ volūtatū nō sit finis
vnic' sz diuersi. ¶ Rñ. ꝺb. q ꝺrio ē i bonis volūtatib' 26
et i malis. Nā bonaꝝ volūtatū vnic' ē finis. siue bone
volūtatis sint diuerse diuersitate nūerali. siue diuersita
te formali. Diuersitatē ād nūeralē voco qñ plēs hoīes i
eodē genere affectōis afficiunť circa aliqđ. Diuersitatē
ād formalē voco qñ idē hō diuersis habitib' ťutū afficiť
circa diūsa. Siue. n. sic siue sic ꝓgat plēs fines. prios
et pōs assigre. tñ finē vltimū ꝛ pncipalē ncce ē eē vni
cū. vicz ipm deū. Et rō h' ē pfectio amoris mouētis. ꝛ
pfectō appetibil' ꝺcetať. Quia. n. amor charitatis liberal'
est. ꝛ nō q̄rit qđ suū ē sz cēe bonū. hinc ē q plēs hoīes ex
charitate mouti. idē bonū appetūt finaliť. Rursus q ap
petibile illd cōpletissimū ē i quo nō solū ꝓtingit repiri
bonū pfectū. sz etiā oēt bonū. hinc ē q oēs volūtates q̄z
tūcūq̄z diuerse inueniūt finē suū in q ꝺcetanť. Ecōtra est
in mal' volūtatib' ppť ipfectōz amoꝝ ꝛ appetibil'. Pro
ppť ipfectōz nāq̄ amoris libidinosi. volūtates solo nūe
ro differētes. diuersos bñt fines. ꝓpterea q amoꝝ libi/

dinosus sp qrit qđ suū ẽ. z qz sp qrit bonū ppriū. iō et si multi er amore libidioso ꝺueniāt in actū vnū. tñ vnusq̄sq; qrit finẽ suū ppriū. vt ꝑz in adulto z meretrice. qz iste qrit delectationẽ. z illa qrit nūmū. Preterꝯ ipfectoz etiā appetibilis ncce ẽ diuersas volūtates formalr differētes. hre diuersos fines. qz. n. luxuria appetit iocūditatẽ z leticiā. z auaricia sufficiētiā. z supbia excellētiā. z ꝺ oia nō ꝺtingit repiri circa eāꝺē rē creatā sz circa diuersas. hinc ẽ q volūtates male differētes formalr nō vnū sz diuersos fines sibi ꝺstituūt. Tñ ꝺcedēꝺe sr rones q
27 ꝺ oñdūt. ¶ Ad illō qđ ꝓmo obz q delectatio est finis cure z cogitatōis. ꝺdm q in rone illa ẽ figura dictōis. ꝓ eo q nō eadē delectatio ẽ finis cure z cogitatōis hūane sz diuerse. vñ stat ibi delectatio in sua generalitate. z magis hz ibi suppositionẽ simplicẽ q̄ psonalẽ. z iō cū q delectationẽ descēdit ad finis vnitatẽ. fit sophisticatio
28 fm figurā dictōis ex cōmutatōe suppōnis. ¶ Ad illud qđ obz q malarū volūtarū est vnus malus exit⁹. ẽ vn⁹ mal⁹ finis. ꝺdm q nō ẽ sic. ¶ Nā male volūtates differt in ꝺuersiōe. sz ꝺuciūt i auersiōe. z mal⁹ exit⁹ ꝓncipali⁹ rspicit auersionẽ q̄ ꝺuersionẽ. finis vo mouēs ꝓncipali⁹ respicit ꝺuersionẽ q̄ auersionẽ. iō nō seq̄t q cū finis sit vn⁹ exit⁹ ad motẽ dānatōis. q fm ꝺ sit vnus finis
29 motiu⁹ q̄tū ad q̄tē de pctis. ¶ Ad illō qđ obz q volūtates male ꝺueniūt in ꝓncipio vicz in libidie. Ꝺdm q in ꝓncipio nō ꝺueniūt nisi p q̄ndā ꝺformitatē. Nā alia est libido in vno. z alia in alio. z iō nō seq̄t er ꝺ q ꝺueniāt in finẽ vnicū. Ⱥtñ z si in ꝓncipio ꝺuenirēt. nō ꝓpter ncce eēt q ꝺuenirēt in ēmino. Nā malū sp ꝓcedit in disp̄sionẽ. bonū vo sp redit ad vnitatẽ. Quāto. n. aliqđ magis colligit. tāto magis vigorat z ẽ pfectꝯ. q̄nto vo magis disp̄git tāto magis recedit a pfectōe z cōplemēto Et iō dicit phs q malū ẽ multiplabile. z bonū vno mō.
30 ¶ Ad illō qđ obz q vicia imitant vtutẽ. Ꝺdm q sic imitant q plus hz de dissimilitudie q̄ similitudie. magis. n. vtuti ꝺtrariat q̄ ei ꝺformet. z iō ꝓprie inferri ꝑt q male volūtates habeāt fines diuersos si bone hñt vnicū q̄ ecōuerso. q. eni in hoc ꝺsistit pfectio vtutis. vicia magis in ꝺ a virtute deficit q̄ eam imitari possit. Et sic ptz q malarū volūtatū nō est vnus finis sed diuersi.

Onsequēt qrit de secō ꝓncipali. vicz de ꝺnītia intētōis z volūtat. Et circa ꝺ qrunt duo. Primo qrit vtrū intētio sit in solis rōnalibus. Secundo querit vtruz intētio in participātib⁹ rōnē dicat aliqđ ex parte intellectus vel ex parte affectus.

¶ Questio. I. c

¶ Utrū intētio sit in his solis q̄ pticipāt rōnē Et q sic vr. sic ꝺcit glo. sup illō Lu. xj. Vide ne lumē rē. Glo. lumē aie ẽ intētio. sz ꝺstat q intētio nō ẽ lumē corpale sz spūale. sic igit lumē spūale ẽ i solis sb̄js spūalib⁹ q̄ nate sr illuīari a sūma luce. z be sr sole creature rōnales. vr q q intētio sit in solis rōnalib⁹. ¶ Itē intētio ẽ act⁹ vis collative Qui. n. intēdit. ab vno i aliꝺ tēdit. z vnū cōpat alt̄i. si q vis collativa repit i solis pticipātib⁹ rōnē. vr q in eis solū repiat intētio ¶ Itē intētio ẽ illō fm qꝺ aia immediati⁹ iūgit vltimo fini. q in eis solū ẽ repiri intētoz q hñt potētiā mediāte q deū p̄nt capere ci vniri. sz talia sr sola rōnalia. q̄m ipa sola sr ad imaginē dei. q vr q in his solū ꝺtingat intētoz repiri. ¶ Itē intētio ẽ supmū in aia. vñ ipa dr ee caput nrm z oculꝰ nr. sz illa in q̄bus cōicam⁹ cū irrōnabilib⁹ creatur sr infima z citra rōnē q vr q i nulla alia creatura a rōali ꝺtingat intētoz repiri
Sz ꝺ. In oi eo qđ opat p intētionẽ ẽ repire intētoez sz natura vt ꝺcit phs ẽ opans p intētionẽ. q vr q i rcnaturali ẽ intētoz repiri z ponere ¶ Itē oē illd qđ mouet ad aliqđ. eo obtēto. q̄escit. cū mouebat illō tēdebat nisi enī illō intēderet nō moueret ad eꝰ pntiā. si igit res naturales sr hmōi vt ꝑz cū lapis mouet deorsū. vr q in
tētio nō tm̄ sit i rōnalib⁹ sz etiā in reb⁹ irrōnalib⁹ ¶ Itē oē qđ facit aliqđ op⁹ ordinatū ad finẽ ab illo diuersuz opat p intētionẽ. sz nature irrōnales sr hmōi sic ꝑz i rationes q̄ facit telā ad capiēdas muscas. q vr rē. ¶ Itē intētio ẽ regla appetit⁹. q si nō ẽ ponere aliqđ i vniuersoh/ uatū regimie z ordie. vr q vbicūq; ẽ ponere appetitū. ẽ ponere intētionẽ. sz appetit⁹ nō solū ẽ in sb̄js rōnalib⁹ sz etiā in irrōnalib⁹. q rē. ¶ R⁹. ad ꝓdictoz itelligētiā sr est notandū. q circa hāc qōnẽ duplex ẽ modꝰ ꝺdi. q ad pns occurrit. Un⁹ ẽ vt distiguam⁹ i mō opandi q intrē ci q qđā sr q mouēt p intētoz ppriā. qđā p intētionẽ alie/ nā. Per intētoz ppriā mouēt illa q finẽ pcogīscūt. et opa tionẽ suā ad finẽ ꝺfert z refert. Per intētoz aliena mo uent illa q̄ citra se nō hñt potētiā discernēdi. regūt tñ z dirigūt ab eo q discernit. sic sagitta ab arcu emissa sz sagitte tātis. Per hūc qđē modū sar rōabilr pt ꝺci q oēs res naturales p intētoz dñr moueri. p eo q mouent sic ꝺs instituit. z sic gubnat z regit. Jpe. n. in oi opatōe ẽ pncipalis motoz. z fm hūc modū ꝺdi intētō ppe repit in solis sb̄js rōnalib⁹. sz irrōnalia fm aliquē modū ꝺdi p intrē tionẽ opari ꝺcāt. Sz q̄uis iste modꝰ ꝺdi rōnal⁹ sit z pi tatẽ ꝺcat. nō tñ vr sufficiēr ꝺicere cū ꝺcit q nā ꝺr opa ri p intētionẽ. nō rōne ppe intētōis. sz rōne intētōis aliene. q nō ꝺcit sufficiēr. cū nature assignet itētoz alienā tm̄. fm ꝺ. n. casualiā z fortuita cū nō fiāt p̄ter diuinā in tētionẽ. nō ꝺberēt ꝺci facta fm intētoz. Rursus cū vi deam⁹ q nāalia appetitū hñt mediāte q tēdūt ab vno in alterꝯ. z vnaq̄q; res hēat vim suā regitiuā mediāte q ad ppriū finẽ inclinat. vr q naturalia nō tm̄ hēant mo ueri intētoe extrīseca. z aliena. sz etiā q moueāt intrīse ca. ¶ Et ppter ea ẽ alius modꝰ ꝺdi. q sic tri/ pler ẽ appetit⁹. vicz natural. sensual. siue aialis. z rōnal. et q̄libet istoz appetituū hēat suū regimẽ. nō absurdere vocat intētio regimẽ appetit⁹ rōnalis. Et rō ꝺ ẽ q ad regimẽ z directiuū appetit⁹ naturalis plus spectat diri gi q̄ dirigere ad directiū vo appetit⁹ rōnal. ꝓpe spectat dirigere directiuū vo appetit⁹ bruta. q ꝺmō mediū re/ ner z hinc ẽ q naturalia mouēt q̄ꝺā necessitate. rōalia vo mera libalitate. bruta vo mouent q̄ꝺā ipetuositate. q̄ infra libtatẽ z supra necitatẽ. nō. n. pñt se oīno rehme/ re. z tñ pñt ad opposita ptes tēdere. Sicut igit regula directiua opatōis repit in rōnalib⁹ ꝓpe. in sensualib⁹ minus ꝓpe. in naturalib⁹ ip̄rope. sic z itētio. Et p ꝺ ꝑz rñsio ad qōnẽ. p posita. z ad rones ad vtrāq; ptē. ¶ Ad 35 intētio ꝓpe accepta fm q ꝺr lumē p q ẽ collatio z ten dentia in deū. accipit circa aie supmū. z iō ꝺ mō i solis rōnalib⁹ repit. sic rones ille oñdūt. Intētio vo put ꝺc tendētiā z directionẽ appetit⁹ ad aliquē fminū vel finẽ ẽtrantẽ nō tm̄modo ẽ in rōnalib⁹ imo etiā in brutis sic alie rones ad aliā partẽ oñdūt. z sic ptz q vtrecq; diuer sis vīs verū cōcludūt. z ꝓpterea cōcedende sunt.

f

¶ Questio. II

¶ De intētōe fm q repit i rōnalib⁹. vtrū sr teneat ex pte intellect⁹ vel ex pte affect⁹. vr Berñ. ad eugenū. vt oculꝰ sit simplex duo sr necaria vicz cha ritas i intētōe. z vitas in electōe. sz charitas nō est nisi in volūtate. q si charitas ẽ in intētōe. intētio se tenet ex pte volūtatis. ¶ Itē Aug. ꝺcit z hr in lra. Intētio est q sic ad finẽ puenire volo. sz nemo vult puenire ad finẽ nisi p volūtatẽ. q intētio ẽ ex pte volūtatis. ¶ Itē intē/ tio iūgit cū ipo fine. sz volūtas nō tm̄mō ꝺcit appetitū eoz q sr ad finẽ. imo etiā ipi⁹ finis sic vult p̄s. si q illō qđ pncipalr iūgit cū fine ẽ intētio. z hipz ẽ volūtas. vr

q̄ intētio sit volūtas. ¶ Itē meritū p̄ncipaliꝝ residet pe
nes intētōz. sz illō penes qō p̄ncipaliꝝ residet meritū z de
meritū ē ipa volūtas. g̃ vꝝ q̄ intētio se teneat ex pte volū
tat̃ siue affectōis. ¶ Sz ꝯ Mat. vj. Si oculꝰ tuꝰ fue
rit simplex ⁊c. ibi glo. exp̄ōit vt p oculū intelligat intētio.
si q̄ oculꝰ aie nō ē affectꝰ sz intellectꝰ. vꝝ q̄ intētio nō se tene
at ex pte affectꝰ sz magꝭ ex pte intellectꝰ. ¶ Itē sup illō
Mat. vj. vide ne lumē q̄ in te ē ⁊c. Glo. intētio q̄ bonū
q̄cūq̄ facimꝰ lumē ē. sz lumē se tenet ex pte cognitiue.
g̃ ⁊c. Itē intētōis ē referre e op̄ siue volūtat̃ ē in finē. sz ei
est referre cuiꝰ ē ꝛferre. ⁊ ꝛferre ē p̄pe ipiꝰ rōnis. g̃ z intē
tio. ¶ Itē sic volūtas nūq̄ vult aliq̄d volitū nisi illō p̄
cognitū a rōne. sic nūq̄ appetit finē. nisi rō vel affectꝰ rō
nis ea p̄currat q̄ finē illū oñdat. si igr̃ intētio ē illa q̄ finē
mōstrat. vꝝ q̄ intētio ex pte rōis se teneat. Si forte tu di
cis q̄ se tenet ex pte rōnis ⁊ volūtat̃ sil. Sz ꝯ. Intēde
re actꝰ vnꝰ. g̃ ē vnꝰ potētie. g̃ ñ p̄t ee volūtat̃ ⁊ rōnis
sil ⁊ semel. ¶ Itē si intētio se tenet ex pte volūtat̃ ⁊ rōnis
aut g̃ sic potētia. aut sic passio. aut sic habitꝰ. Sic potē
tia nō. vꝝ. q; cū volūtas ⁊ rō ñ sint vna potētia. ⁊i vno
hoie respectu vnꝰ finis sit vna intētio. noie intētōis nō
p̄t intelligi potētia. Pari rōne nec habitꝰ. q; nō ē vnꝰ ha
bit⁹ i duab⁹ potētijs. Ex nec passio ⁊ stat. q; passiōib⁹
nō meremur nec ꝺmeremur circa intētōz ât ē meritū z de
meritū. nullo igr̃ mō vꝝ q̄ intētio sil specter ad rōnē ⁊ vo
luntatē. ¶ Itē si sil spectat ad rōnē ⁊ volūtatē. q̄ro ad quā
p̄ncipaliꝝ. Et p̄ncipaliꝰ vꝝ se tenere ex pte rōnis p̄ quā
glo. dicit. q̄ intētio ē lumē ⁊ oculꝰ. q̄ d̄ cē solet rōnis p̄pe
Qꝫ p̄ncipaliꝝ se teneat ex pte volūtat̃. vꝝ p quā q̄ intētio
p̄ncipaliꝝ respicit finē. ⁊ potētia i nob q̄ p̄ncipaliꝝ respi
cit finē volūtas ē. cū bonū ⁊ finis sint idē. g̃ si nō p̄t p̄n
cipaliꝝ ee ex pte vtriusq̄. vꝝ q̄ nō ꝺsistat in vtraq̄ potē
tia. s. rōne ⁊ volūtate. ¶ Itē inferꝰ ñ se extēdit ad plꝰ
q̄ suū supꝰ. sz intelligētia ē p̄ma motꝰ. q; ꝛo circa aliq̄d ē intelligētia intētō
34 rū ꝺsistit in rōne. pari rōne vꝝ q; sil nec intētio ¶ Rꝰ. ad
ductoz intelligētiā ē notādū q; frequēr ad cognitōz rei
deducimur p̄ ꝺsiderationē vocabuloz. Qui. n. ꝑma vo
cabula ipoſuerr. ꝑpetares rerū potissime ꝺsiderauerr.
rebꝰ ꝑbū ītēdere. cōpositū ē ab in ⁊ tēdo. b ät ꝑpō in. du
plicē ꝑ ipōrare hītudinē cū cōponit huic ꝑbo tēdere.
aut sic ad oīm. aut sic ad finū vltimū. Primo mō b
q̄ ē intēdere significat solā ꝙuersionē potētie respectu
obi. Secdo ꝛo mō nō tm̄ mō significat ꝙuersionē imo si
gnificat cū b q̄ndā collationē ⁊ ꝺiūctā cū eratione. ⁊ fm
35 Differt. n. dicere. ītēdo mi b. ⁊ ītēdo b. Cū. n. dico. ītē
do i b. ītēdere dicit ꝙuersionē potētie ad aliq̄d tāq̄ ad
obm. Cū ꝛo dico ītēdo b. ītēdere dicit ꝙuersionē potē
tie ad aliq̄d tāq̄ ad finē vltimū q̄ intēdit assequi. ⁊ cui
vult copulari. Et iō in ꝑma acceptōe b ꝑbi ītēdere ine
ꝛeptoz ꝙuersio potētie ad illō tāq̄ ad obm. Et ꝛo ꝑma
alia ꝛo significatōe nō cadit ꝑ pō media. ꝑ co q b ꝑbū
ꝑpō i sibi iūcta sup̄ addit eratōz ordinatōz ad aliq̄d. et b
tudinē. i. tēdo i bti tudinē ꝑ ꝑkea ñ oz exis addit ꝑ pōz
36 Et fm istū vltimū modū accipiēdi eb fmo ītētōe. Et
q̄m istū vocabulū duo ipōrat. vtz q̄ndā collatōz. ⁊ ꝑ
⁊ vnū istoz ē rōis ⁊ alterꝝ volūtat̃. hīc ē q; i noie intētōis
b q̄ndā ꝙuisionē cū collatōe. ⁊ q̄ndā tēdētiā cū eratōe
claudit sil actꝰ rēnis ⁊ volūtat̃. q̄ vis. n. sit vnū voca
bulū. tñ fm q; ꝓ positū sic ipōrat duas potētias actꝰ cō
ductes ad vnū ꝑficiēdū. qō ñ possz facere actꝰ vnꝰ sine
37 actu alt̃. Et ē sile de ꝛbo ꝙsentiēdi. qō q̄uis videat i

portare vnicū actū. tñ necario duos ꝺcludit. Nā ꝙsen
nō ē aliō q̄ ꝛo cordia volūtat̃ sil ⁊ rōnis ad vnū aliq̄d fa
ciēdū. vnꝰ vt arbitrāt̃. ⁊ iudicāt̃. alt̃ vt ꝓpōāt̃. ⁊ p
p̄cea sic recte noīat ⁊ ſspicit lib. ar. qō q̄dē sil ꝙsistit eis
ca volūtatē ⁊ rōnē sic. s fuit oñsū. Tñ sic tota dispositō
familie pēdz ex cēsu p̄ris familias. sic tota dispositō age
doz i domo aie pēdet ex ꝙsensu volūtat̃ ⁊ rōis. Et sic
pēdet dispositio ⁊ regimē ex ꝙsensu. sic pēdet directio
⁊ obliq̄tio ex ītētōe. Sic. n. ad rectū motū p̄gressiuū cō
currit sil opatō visus oñdēs̃ viā. ⁊ opatō pedis icedēs̃
sic i actu ītēdēdi claudit sil actꝰ rōis ⁊ volūtat̃. vnꝰ vt
aspiciēs̃. alt̃ vt tēdēs̃. Ek q; isti actꝰ ꝺiūcti sf. iō p̄nū
vocabulū cōpositū i ꝓnāt. Ex his pz rñsio ad q̄em p
positā. ⁊ ad rōes ad vtraq̄ p̄tē. Locedēdū ē. n. q; intētō
noīat aliq̄d ex pte volūtat̃ sic rōes ad p̄mā p̄tē ꝺcludūt
Verū ē etiā q; intētio noīat aliq̄d ex pte rōnis. rōne cuiꝰ
dr ⁊ oculꝰ ⁊ lumē. sic oñdūt rōnes alie. ⁊ q̄ntū ad b duo
ītētō dirigi hz fide ⁊ charitate. fide clarificāte oculū in
tellectꝰ. ⁊ charitate rectificāte pedē affectꝰ. ¶ Ad illō ḡ 38
qō obz ꝫ b q; nō possit cē sil i rōne ⁊ volūtate. q; ītēdere
dicit vnicū actū. dōz q; falsū ē. imo ipōrat plures actꝰ
sic ⁊ ꝙsentire sic oñsū ē. ¶ Ad illō ꝛo qō q̄rit vtr sit sic 39
potētia. vel sic passio. vel sic habitꝰ. dō. q; ⁊si ītētio ali
q̄n dicat ipa potētia ītēdēs̃. aliq̄n dicat ipē habitꝰ fm quē
intēdit. aliq̄n dicat actꝰ intēdēdi aliq̄n ipm ītētū. p̄nci
palꝰ tñ nomē ītētōis ipositū ē ipi actui. nthilomin⁹ tñ
in alīs acceptōib⁹ ꝛingit aliq̄n repiri. Nā cū dr q; ītē
tio est oculus. accipit intentio ꝑ potentia. Cum dicit
intentio est lumen. accipit intentio ꝑ habitu dirigen
re. Cum ꝛo dr q; ītētio ē ipse finis sicut dicit mgr in lra
accipit ītētō p ītēto. Cū ꝛo dr q; ītētio q̄dā ē recta. q̄dā
est obliq̄. accipit ītētō p actu Cū ꝛo dic ꝑs. cō oē q̄ ē
in aīa ē potētia vel passio vel habitꝰ. dōm q; ꝑs sic. habitꝰ
cōphēdit actꝰ. ⁊ loq̄t de his q̄ ſt in aīa p modū q̄rē nō p
modū fieri. Talia. n. potꝰ dicūt ee ab aīa q̄ i aīa Et sic
pz q; ītētio p̄t cē actꝰ. pt etiā ee habitꝰ ⁊ potētia. ⁊ sicut nō
noīat vnū actū simplicē sz plures. sic ñ noīat vnū habitū
nec vnā potētiā tm̄. Nec valz rō illa. cyna ītētio. g; y na
potētia vel vnꝰ habitꝰ. q; b ē vnū nomē ipositū plurib⁹ si
cut s dictū fuit de like ta. ar. ⁊ sic ē in b noīe ꝙcordia ⁊ cō
sensus. ¶ Ad illō qō q̄rit in q̄ fuit p̄ncipaliꝰ. dōm q; fm 40
diuersa. ⁊ p̄ncipaliꝰ ē i cognitiua. ⁊ p̄ncipaliꝰ in affecti
ua. Nā q̄ntū ad directōz p̄ncipaliꝰ se tenet ex pte cogni
tiue. q̄ntū ꝛo ad tendētiā p̄ncipaliꝰ se tenet ex pte affecti
ue. ⁊ b nō ē inconueniēs ¶ Ad illō qō obz q; intētio ē ife 41
rius ad intelligētiā. dō. q; dam. loq̄t de ītētōe fm q̄ lia ac
ceptōz. s. fm q; dicit ꝙuisionē ipī frut intellectiue ad aliō
obm dēmiatū. p quē modū dr alt̃ ītēdere ē illū aspi
cit vel ꝺsiderat. ⁊ tal modꝰ accipiēdi freq̄nt dr i sc̄ptura
Tñ Ac. iij. dr q; claudꝰ sedebat ad portā templi ītēdebat
in cos. i. in petrū ⁊ ioānē. Et ps. Deus in adiu. ⁊c.

¶ Dist. xxxix. Quare volūtas magis deprauet in suo actu q̄ aliqua alia potentia.

Ic sūt oīa q̄ satis necessaria tē. Et p̄ma oñdit
mgr vñ volūtas habeat rectificari ⁊ deprauari
in hac pte inqrit quare volūtas magꝭ deprauet in suo
actu q̄ aliqua alia potētia Diuidit aūt ps ista in duas
ptes. In q̄rū mpa inqrit de causa p̄ quā tois volūtat̃ de
liberatiue. In scda ꝛo inqrit de rectitudie volūtat̃ hu
mane fm q; m mouet p modū nature. ibi. Preterea queri
solet quō intelligēdū sit ⁊c. Prima ps diuidit in duas
ptes. In quarū p̄ma mouet q̄stionē ⁊ determinat. In
scda ꝛo opponit ꝫ ꝺcta solutionē ad maiorē volūtat̃
explanationē. ibi. Sed adhuc queri quare hmōi natu
ralis ⁊c. Silr secūda pars p̄ncipalis diuidit in duas
partes. In quarū prima mouet dubitationē ⁊ opponit

Jn scđa parte eam dissoluit fm diuersoꝝ opinionē ibi
Proposita ē qō pfūdarē. Et sic pncipaliꝫ duo determiat
mgr in pte ista. qliter volūtas vicz deprauari possit cū
sit naturalis aīe potētia. ⁊ qliter hō naturaliē ad bonū

Mouet qōnē q cū volūtas sit de his q̄ hō na
turaliter habet. quare pctm̄ fore dicaē cum nul-
lum aliud naturale peccatū sit. a

DI. XXXIX Questio.

Hic autez oritur qō satis nccaria ex supioꝛib⁹ cām tra-
hēs. Dictū ē ei s volūtatē ieē naturaliꝫ
hoi sic intellect⁹ ⁊ memoria. q̄ āt hoi nālia sr. q̄n-
tūcūq; vicient. bona tñ eē nō desinūt. qz nō valz
viciū bonitatē i q̄ ōs eā fecit penit⁹ psumē. vt ꝛbi
gra. Jntellect⁹. vel rō ⁊ ingeniū. ac memoria. et
si vicijs ac pctis obnubilēt ⁊ corrūpant. bona tñ
sunt. nec pctā noiant. sic Aug. de rōne q̄ ē imago
dei in q̄ facti sum⁹ euident oñdit in. xv. li. de tri.
Hec ē inqt imago in q̄ hoies sr creati. q̄ ceteris aia
lib⁹ pstant. q̄ creatura i reb⁹ creat⁹ excellētissima
est. cū a deo iustificaē. a deformi forma i formosā
mutaē formā. Erat ei inf vicia natura bona. h āt
imago rō ē vl intellect⁹. Cū g volūtas de nālib⁹
sit. q̄re ipa nō sp bonū ē. ⁊ si aliq̄n vicijs subiaceat
Ad h facile rñdēt q̄ dicūt oīa q̄ sr iq̄tū sr bona eē
qz ⁊ ipam volūtatē inq̄tū bona ē. vel inq̄tū vo-
lūtas ē vt s posuim⁹ bonū eē asserūt. ꝑ inq̄tū ioꝛ
dinata ē mala ēt pctm̄ ē. vbi pt ab eis rōnabiliꝫ q̄
ri. Si volūtas inq̄tū inordinata ē pctm̄ ē. q̄re g
intellect⁹ rō. ingeniū. ⁊ hmōi. cū inordinata sūt
pctā ñ sr. Jnordiata vo sr sic volūtas cū ad rectū
finē nō tēdūt eoꝝq; act⁹ puaricatōes existūt. Ad
q̄ illi dicūt volūtatis noīe aliq̄n vim. s. naturalē
potētiā volēdi. aliq̄n actū ipi⁹ vis significari Alis
aūt ipa naturaliē aīe ēsita nūq; pctm̄ ē. sic nec vis
memoꝛādi vl intelligēdi. Sz act⁹ h⁹ vis q̄ ⁊ volū
tas dr. tūc pctm̄ est qñ inordinatus est.

Determiatio.

Oponit ꝓtra determinatōz pdictā vt clari⁹ agat
de volūtate inq̄rēs q̄re act⁹ volūtat⁹ sit pctm̄. si
act⁹ aliarū potētiarū nō sr pctā. b

Sz adhuc q̄riē. q̄re h⁹ naturalis potētie actus
pctm̄ sit. si aliarū potētiarū actus pctā nō sr. s. po
tentie memoꝛādi. cui⁹ actus ē memoꝛare. ⁊ potē
tie intelligēdi. cui⁹ act⁹ ē intelligē. Ad qō ⁊ ipi di
cūt. qz alt⁹ generis ē act⁹ ille volūtatis. q̄ act⁹
memoꝛi e vel intellect⁹. Jhic em actus est ad ali-
q̄d addipiscēdū. vel nō admittēdū. q̄ nō pt eē de
malis q̄n sit malus. a Uelle eni mala malū est
Sz intelligē vl memoꝛari mala. malū nō ē. Qua
uis etiā hos act⁹ malos eē iterdū nō ipꝛobe asse-
rāt. Memoꝛat ei inf dū q̄s malū vt faciat. ⁊ q̄rit
intelligē verū vt sciat ipugre. Ecce q̄liē soluit p-
missa qō ab his q̄ tradūt oīa eē bona inq̄tū sunt
Quidō dicūt volūtates malas pctā eē. ⁊ nllo mō
bona. bꝛeuius rñdent dicēdes actū volūtatis nō

a

R⁹ ꝛz q̄sdā

velit ⁊ appetit. vicz rōne naturalis iudicatoꝝ. q̄dem
est cōscientia que semp bonū dictat. ⁊ rōne scintille rō-
nis vel cōscientie que q̄dem est sinderisis que semp ad
bonū inclinat ⁊ cōtra malū recalcitrat.

esse de naturalib⁹. sed vim ipam ⁊ potentiā volē
di que semp bonū est. ⁊ ī oibus
est. etiā in paruulis in q̄bus nō-
dum est eius actus.

a Uelle eī ma-
la malum est. Quer. vñ ꝫ sit
Et vī q̄ sit. sit in
actu itelligēdi et
in actu volendi.
Act⁹. n. recipit
denoiatōz ab ob
iectio. q̄ sic velle malū ē malū. ita et itelligere. Jrē intelligere dicit moꝛuz a reb⁹ ad aīam. ⁊ velle dicē moꝛuz ab aīa ad res. q̄ vī q̄ plus pēdeat act⁹ itelligēdi a re intellecta q̄ act⁹ volendi a re volita. q̄ sit hō nālit er si malicia eē a vo. bonū et illi-
to ⁊ intellecto. benꝫ pecca-
ri act⁹ itelligēdi non.

Ro. vñ. Opponit.

Aouet dubiū quō hō q̄ fu⁹ est pctī. nāliē vult bonū. c

Rō. Actus volēdi. q̄ actus ē bonus. ⁊ ama
licia exīte in ob
iecto magis ōpta
uaē act⁹ volendi
q̄ act⁹ itelligēdi
Et rō h⁹ duplici
ter sumiē. Uno
pctē. ⁊ qz tan
ta ē vis amoꝛis vt
trāsformet amā-
tē in amatū. Un
q̄ diligit iustitiā
iust⁹ fit. ⁊ q̄ dili-
git iniq̄tatē inius
qus fit. ⁊ ppēea
dr ō malē q̄ facti
sē abhoīabiles si
cut ea q̄ dilexerit
nō sicē ō actu in
telligēdi. Nā est
aliq̄ mōs fo. met
nō trāsformat
Ō ārotingit ppē
maioꝛ vim vni/ Signadū,
onis q̄ ipsius in
ipo amoꝛe. Sic
ei dicē dio. Amo
rem dicim⁹ vim
vnitiuā. ꝓpterea
dicit. j. Ioꝛ. vj.
Qui adhereꝫ do
vn⁹ spūs sit Ali
a ērō ex pte obie

Rēspōdeo. Sicut ex supioꝛib⁹ patet. ad hoc q̄ aliq̄s
actus sit bonus. ꝓcedit ex integra causa. Et ad hoc
q̄ sit malus. sufficit singularis defectus. Et ideo
cū ad hoc q̄ aliq̄s actus sit bonus. ꝓcedit ex integra
causa. Et ad hoc q̄ sit malus. sufficit singularis defectus.
Et ideo

eti. Bonū em̄ inq̄tū bonū · est obiectū affect⁹ nō intelle/
ctus. Intelligētie aūt ⁊ memorie obiectū est vez sub rōe
veri · vel bonū sub rōne veri · ⁊ hinc ē q̄ intellect⁹ q̄n in/
telligit falsum ē falsus · nō tm̄ q̄n intelligit bonū est bo/
nus · affect⁹ ꝯo nō ꝺr ee falsus q; velit falsum · q̄uis ꝺi/
cat esse malū q;
velit malū · vel
bon⁹ cū vult bo
nū · Unde ⁹ ei⁹ a p/
prio obiecto de
nom̄ hz · ⁊ p h̄
pz resp̄sio ad
vrāch obiectio
nem · Istud aūt
melꝰ in fra pate
bit di · xl · vbi in/
qrit mgr · vtruz
oīs peccās habe/
at ee a voluntate

b ¶ Supior em̄ scintilla rōis ꝙ
scintilla rois ꝛē
bonū vult ⁊ ma
lum sp odit · Sz ꝛ. Impossibile est simul ⁊ semel volun
tatē moueri motibꝫ ꝛrarijs · vel etiā dispatis · sz hō ali/
q̄n vult malū · g̃ nō videt q̄ illa hora velit bonū · falsum
g̃ dicit cū ait q̄ illa scintilla sp vult bonuz · Si tu dicas
q̄ volūtas naturalis ⁊ deliberatiua sunt diuerse potē
tie · ⁊ ita simul pñt moueri diuersis motibꝫ · Cōtra ī fra
pecdēt habeť ⁊ etiā sequēti q̄ illa volūtas q̄ vult bonū
gratia aduenīte liberať ⁊ adiuuať · si g̃ volūtas q̄ a gra
dem sit potētia volūtatis q̄ hō naturaliter vult bonuz
⁊ g̃ aliq̄n vult malū · Si tu dicas q̄ eadē est voluntas ·
tñ dispōsita diuersis habitibꝫ · ⁊ fm illoꝝ habituum di
uersitatē pt habere diuersos mot⁹ · Obiicit ꝛtra h̄ · q; il
la potentia est vnica ⁊ simplex · g̃ q̄n ꝺuertit se ad actuz
vnius habit⁹ · nō pt se ꝺuertere simul ⁊ semel ad actū alte/
rius habit⁹ · ⁊ ita nō mouet simul ⁊ semel bene ⁊ male ·
Nō g̃ semp vult bonū · Q; si h̄ ꝺcedať · est ratio in con/
trariū q̄ nulla virtus deſtituit sua naturali ⁊ ꝓpria opa
tione · ⁊ maxime virtus naturalis cui⁹ est moueri vni/
formiter · ergo videt q̄ actus voluntatis naturalis qui
est appetere bonum · simul ster cum actu voluntatis de/
liberatiue qui est velle malum · ¶ Rᵒ · dicendū q̄ sicut
2 magister dicit in littera duo sunt hic modi dicēdi · Qui
dam enim dicunt q̄ actus quo voluntas naturaliter
vult bonum nō est diuersus vel distinctus ab eo q̄ vo/
luntas vult deliberatiue malū · sed sicut malo culpe in
actu exteriori substernitur bonuz nature · vnde vnus ⁊
idem actus est bonus bonitate nature · ⁊ malus mali/
cia moris · sic ꝺicunt intelligi ⁊ in voluntate q̄ volūtas
naturaliter vult bonum in q̄ntum vult actum subſtra/
tum · vult nihilominus malum inq̄tum illuz actum de/
formať · Sed illud nō sufficit ꝺicere · quia cum Ambro.
ꝺicit q̄ homo vult naturaliter bonum · nō intelligit de
bono nature tm̄ quod quidem est actus voluntatis · sz
etiam moris · Vult enim iusticiam naturali voluntate ·
¶ Et ꝓpterea est alius modus ꝺicendi quem magi/
ster primo ponit in littera · q̄ duo sunt motus · ⁊ alius ē
motus quo voluntas appetit naturaliter bonum · ⁊ ali
us quo voluntas deliberatiue vult malum · Utrum au
tem possint esse simul · hoc magister nō ꝺeterminat · Et
circa hoc est ꝺuplex opinio doctorum · Quidam enim
ꝺicunt q̄ possunt esse simul · ꝓ eo q̄ actus deliberati/
uus nō excluꝺit actum naturalem · ⁊ vnus istoꝝ actuū
est voluntatis vt mouetur naturaliter · ⁊ alter vt move
tur deliberatiue · sed q̄m volūtas naturalis ⁊ deliбera
tiua fm̄ q̄ oñ sunt fuit vna est potentia · ⁊ eadē potētia
q̄n plene mouetur in bonū vel in malū · nō pōt simul et
semel moueri motu opposito ⁊ etiā dispato ꝓpter simpli
citatē potentie.

naturaliter bon⁹ liberať ⁊ adiu
uať · vt efficaciter bonuz velit ·
c Ante gratiā vero licet natura
liter hō velit bonū · nō tm̄ abso/
lute ꝓcedi oportet bonuz habere
volūtatem sed potiꝰ malā · Alij
aūt ꝺicūt vnā esse voluntatē · i ·
vnum motuz quo naturaliter
vult hō bonum · ⁊ ex vicio vult
hō malū · eoq̄ ꝺlectať · ⁊ inq̄tū
vult bonū naturaliter bonus ē
inq̄tū malū vult · malꝰ est ·

¶ Jō ꝺicerunt
alij q̄ motꝰ vo/
lūtatis naturaľ
nō est sp actualiter in bonū · Et
q̄ ꝺicē mgr in ſra
q̄ sp vult bonū
h̄ intelligiť hītu
ꝺinaliť · ipediť
aūt ⁊ suffocať p
maliciā volūta
tis ꝺeliberatiue
vt non ereat in
actū · sicē in ꝺā
natis in q̄bꝰ syn
deresis nō insti
gat ad aliq̄ bonū ⁊ iustū · Quicq̄d aūt sit de h̄ vtrū sit
possit ee motꝰ volūtatis vt est natura · cū motu volūta/
tis vt est deliberatiua · h̄ tm̄ vez est q̄ volūtas natura/
lis q̄ bonū appetit nō est sp in suo actu · q; nō sp cogitat
de bono · ⁊ cū etiā cogitat · freq̄nť nullo mō afficiť · ⁊ iō i
ſra illa exponēdū est q̄ h̄ q̄ nō ꝺico · sp · ꝺicat ꝛtinuitatem
q̄tū ad habitū volēdi nō q̄tū ad actum · Et q̄ obiicit q̄ 3
ꝛtus n̄ puať ꝓpria opatōe · ꝺō · q̄ illō intelligit de opatōe
ſbali q̄ respicit ee rei · de opatōe ꝛo ꝛñti q̄ ē respectu ali/
cui⁹ extrinseci · nō sp bz ꝛitatē q̄ nō puať actōe · Fere enī
oēs ꝛtutes videm⁹ in suis actibꝫ recipe inť polationē ·
nec tm̄ ex h̄ ꝺicim⁹ eas ee ociosas · vel ꝓpria opatōe puа/
ri · ꝺū in act⁹ ꝓprios sunt nate ertre p loco ⁊ tpe. ¶
c Añ graz ꝛo licet ꝛē · Cōtra · videt q̄ imo · q; verioꝝ
mō ineſt alicui qꝺ ineſt ei naturaliter q̄tū qꝺ ineſt accideн
taliter · g̃ sicut sequiť · si deliberatiue vult bonū q̄ habe/
at bonā volūtatē · ita sequiť q̄ si naturaliť vult bonū q̄
habeat bonam volūtatē · Item qꝺ naturale est nō as/
sueſcit in ꝛrariū · ergo si homo naturaliter vult bonū
nunq̄ assueſcit velle malum · falsum ergo ꝺicit q̄ homo
naturaliter velit bonū · aut si verē est · videt q̄ per hoc q̄
homo naturaliter vult bonū · q̄ sit simpliciter bonus.
¶ Rᵒ · ꝺōm q̄ bonitas volūtatis incboať in appetitu 4
naturali · ⁊ ꝛsummať in virtute deliberatiua · nec est vo
luntas simpliciter bona ⁊ recta · nisi sit recta inquātuz
mouetur deliberatiue · ⁊ inquātum mouetur naturali/
ter · ⁊ ideo sicut argumentū nō valet · imo est ibi quid ee
simpliciter · iste est castus naturaliter · ergo est castus ·
ita illud qꝺ sequitur · iste vult bonum naturaliter ergo
habet bonā voluntatē · Ad illud qꝺ obiicit q̄ ꝛtio nō 5
ineſt qꝺ ineſt naturaliť ꝛē · ꝺō · q̄ ista cōparatio ꝛitatē bz
q̄n illud qꝺ ineſt accēntaliť n̄ ꝓsupponit illō qꝺ ineſt na/
turaliť · cū ā ꝓsupponit · tūc n̄ bz ꝛitatē · Sicē em̄ melꝰ ē
bene viuere q̄ viuere · ⁊ bene viuere ꝓsupponit viuere ·
sic melioꝝ est volūtas q̄ recte mouet ⁊ naturaliter ⁊ deli
beratiue q̄ naturaliter tm̄ · Ad illud qꝺ obiicit q̄ na/ 6
turale nō assueſcit in ꝛrarium · ꝺōm · q̄ hoc verum est
de eo q̄ simpliciter est naturale · videlicet de eo qꝺ a na
tura incboatur ⁊ ꝛsummať · sed hoc nō est verum in eo
quod incboatur a natura ⁊ ꝛsummať ab assuetudine ·
vel etiam a gratia · ⁊ tale est velle bonū · Et q̄ hoc pareт
que ꝺicunť in litteris in hac pre·

Liber Secundus

Hō intelligētiā igit huj⁹ ptis incidit hāc q̄stio circa duo. Primo q̄rit de ipa ꝺscia q̄ ē volūtaꝛ q̄dā regula directiua. Scō q̄rit de synderisi q̄ ꝺr ipi⁹ ꝺscie scintilla. Circa pmū tria q̄runt. Pmō q̄rit de ipa ꝺscia in cōparatione ad subiectū. vtrū scz sit ex pte cognitiue vel ex pte affectiue. Scō q̄rit in cōparatione ad ꝺrigināē. vtrū scz sit a natura vel ab acq̄sitōe. Tertio q̄ritur in cōparatōe ad effectū. vicz. vtrū oīs ꝺscia habeat obligare.

¶ Questio I a

¶ Utrū ꝺscia teneat se ex pte intellect⁹ vel ex pte affect⁹ Et q̄ ex pte intellect⁹. videt̄ pmo q̄ illō Eccᷤs. vij. Scit ꝺscia tua. q̄ tu crebꝛo maledixisti alīs. scz scire ē act⁹ p̄ pꝛius potētie cognitiue. si g̃ ꝺscie ē scire. ꝺscia se tenet ex pte cognitiue. ¶ Itē dam̄. dicit. Lōscia est lex intellectus nr̄i. scz lex intellect⁹ nō ꝺr nisi scriptura q̄ directe respicit intellectū. g̃ ꝺscientia tenet se ex pte potētie intellectiue. ¶ Itē oīs scia est ex pte intellect⁹. oīs ꝺscientia est scientia. g̃ oīs ꝺscientia est ex pte intellect⁹. Maiꝛ p̄ positio p se manifesta ē. Minꝛ pbat. q̄ oīs ꝺsci⁹ alī⁹ cuius rei est sciens illā rem. g̃ a plugatis oīs ꝺscientia ē scientia. ¶ Itē ꝺscientia diuidit p rectā z erroneā. scz erroneū respicit habitū vel actū intellectiuū. si g̃ diuisum et diuidentis spectant ad eandē potentiā aīe. videt̄ q̄ ꝺscientia teneat se ex pte potētie cognitiue. ¶ Itē hoc ipm̄ oñ ditur q̄ actū. legere em̄. z iudicare. z dirigere. z testificari. z arguere. oēs sunt act⁹ spectantes ad cognitionē. scz oēs hi rales attribuunt ꝺscientie. Nā ꝺscientia est liber i q̄ legim⁹. ꝺscientia etiā interi⁹ iudicat. ꝺscientia testat. cō scientia arguit. ꝺscientia etiā regit z dirigit. g̃ videt̄ q̄ cōscientia totaliter se teneat ex pte cognitiue. cū act⁹ z habitus sint eiusdē potētie. ¶ Scz ꝺ. si ꝺscientia se tenet ex pte cognitiue. aut g̃ sicut potentia. aut sicut passio. aut sicut habit⁹. Nō sicut passio. q̄ passiones maxime respiciunt affectiuā. Nō sicut habit⁹. q̄ ꝺscia mō est mūda z mō īmunda. z null⁹ habit⁹ transmutat a mūdicia in īmūdiciā. z ecōuerso. Restat igit q̄ si ꝺscientia tenet se ex pte cognitiue. ñ erit aliud q̄ potentia cognitiua. g̃ si potentia cognitiua ē de oībus nō solū de opabilib⁹ scz etiā de speculabilib⁹. videt̄ q̄ ꝺscia nō tm̄ attendat circa ea q̄ sunt moꝛ. scz etiā circa ea q̄ sunt disciplinaꝛ. qō manifeste falsum ē. ¶ Itē sicut intellect⁹ se hz ad veꝛ. ita affectus se hz ad bonū. g̃ si aliq̄d est cui⁹ pfectio ꝺsistit i bonitate. illud magis spectat ad bonū q̄ ad intellectū. sed ꝺscia est hmōi. Dicit em̄ apo. j. Thi. j. Charitas est de coꝛde puro z ꝺscia bona. Et itez ī eadē epistola. Milites in illis bonā militiā hñs fidē z bonā ꝺscientiā. g̃ zc

¶ Itē lex carnis repugnat legi mētis p̄m q̄ Dam̄. dicit scz lex carnis se tenet ex pte motiue. ergo z lex mētis non tenet se ex eadē pte. scz ꝺscientia ē lex mētis sicut supꝛa dixit damas. ergo ꝺscia tenet se ex pte affectiue. ¶ Itez remoꝛsus ē actio potētie affectiue. vbicūq̄ em̄ est remoꝛsio ibi est q̄dā doloꝛ z passio. scz ꝺscie est remoꝛdere sicut ꝺr supꝛ illud. j. Coꝛ. j. Nihil mihi ꝺscius suꝛ. glo. ī nullo me remoꝛdet ꝺscia mea. ergo videt̄ q̄ ꝺscia ex pte affectiue se teneat. ¶ Itez delectabile z penale se tenet ex pte potētie affectiue. scz in nobis est pena z leticia ex pte ꝺscientie. Un̄ vermis ꝺscie erit mag̃ pena in dānatis. g̃ videt̄ q̄ ꝺscia teneat se ex pte potētie affectiue nō ex pte cognitiue. ¶ Rō. ad p̄dictoꝛ intelligētiā notādū est q̄ sicut nomē intellect⁹ aliq̄n accipit p potētia intelligēdi aliq̄n p habitu. aliq̄n p ipo p̄ncipio itellecto. sic nomē ꝺscie tripl̄r ꝺsueuit accipi a doctoꝛib⁹ sacre scripture. Aliq̄n ei accipit ꝺscia p ipo ꝺscito. z sic dic̄ Job. dam̄. q̄ ꝺscia est lex intellect⁹ nr̄i. lex em̄ est illud q̄ō q̄ ꝺsciam nouim⁹. Aliq̄n ꝺo accipit ꝺscia p eo p q̄ cōscq̄ sum⁹. scz. p habitu. sic ꝺscia accipit p habitu scie cogscētis. Aliq̄n aūt accipit ꝺscia p ipa potētia cōscie vt ita dicā fm q̄ ꝺr q̄ lex naturalis scripta ē in cōsciētijs nr̄is. Cū igit trib⁹ modis accipi soleat cōscie nomē. vsitatioꝛi tñ mō nomē cōscie p habitu accipit sicut z nomē cōscie a q̄ cōponit. ¶ Si igit q̄rat cōscia cui⁹ potētie sit ipa specu/ q̄ est habit⁹ potētie cognitiue. aliter tñ q̄ sit ipa specu/ latiua scia. q̄ scia speculatiua ē pfectio intellect⁹ nr̄i in q̄ntū est speculatiu⁹. ꝺscia ꝺo est habit⁹ pficies itellectū nr̄m inq̄ntū est practic⁹. siue inq̄ntū dirigit in ope. z sic intellect⁹ hz q̄ dām̄ rōnē moriut. nō q̄ efficiat moꝛtū. scz q̄ dicat z inclinat ad motū. z ꝓterea talis habit⁹ nō sim pliciter noiat scia scz ꝺscia. vt in b̄ significet q̄ habitus iste nō pficit illā potētiā speculatiuā in se. scz put est q̄dāmodo iuncta affectioni z opatōi. ꝓter q̄ nos nō dicimus q̄ dictamē ꝺscie sit ad b̄ pncipiū. oē rotū est maꝛ sua pte. z ad silia. scz bn̄ dicim⁹ q̄ ꝺscia dicat deū eē honorandū. z ꝺsilia pncipia q̄ sunt sic regule agēdoꝛ. Lōcedendū est igit sicut rōnes oñdūt q̄ ꝺscia se tenet ex pte potētie cognitiue. scz nō se teneat fm q̄ ē speculatiua scz fm q̄ est practica. Intellect⁹ em̄ speculatiꝰ z practicus eandē potētiā dicūt sola extēsione differētē sic dicit pbus. nec ē aliq̄ mō intelligēdū q̄ intellect⁹ practic⁹ sit appetit⁹ vel volūtas. b̄ em̄ negat ipe pbus. ¶ Ad illud 8 g̃ q̄ obꝺcit in ꝺrīū q̄ scia nō ꝓt eē potentia. nec passio. nec habit⁹. ex pte cognitiue. dām̄ q̄ imo noiat ꝓt z potētiā z habitū. z cū noiat potētiā nō noiat vlr potētiam cognitiuā. scz put se extēdit ad cogscēda ea q̄ sunt moꝛalia siue ad moꝛalia. Cū aūt noiat habitū. nō solū noiat habitū naturalē. imo etiā ꝓt noiare habitū acq̄sitū. Et q̄ habit⁹ acq̄sit⁹ ꝓt purificare z fedare aīam. hinc ē q̄ ꝺscientia ꝺr mūda z īmūda. recta z nō recta. Uerūtñ iste differētie pl⁹ respiciūt ꝺsciam fm q̄ stat p noie potētie. q̄ fm q̄ stat p noie habit⁹. ¶ Ad illud q̄ō obꝺcit q̄ ꝺscia ꝺr eē bona z mala. dām̄ q̄ bonitas z malicia nō tm̄mō respiciūt affectum. imo etiā intellectū practicū z etiā habitū. p eo q̄ intellect⁹ practic⁹ nō tm̄ ꝺsistit in ꝺo sz etiā se extēdit ad bonū. Et ꝓterea indicatoꝛiū illō (q̄ō q̄dē est ꝺscia) bonū est q̄n bonū dictat. z ad bonū inclinat. z a malo retrahit. z ipm refugit. z tō nō scāk q̄ ꝺscia sit in potētia affectiua Ad b̄ em̄ q̄ dicat bona nō oꝛtet q̄ sit affectio p eēntiā. sz sufficit q̄ cū ipa affectiōe z volūtate habeat q̄ndā ꝺcomitātiā. ¶ Ad illud q̄ō obꝺcit q̄ lex carnis oꝛponit legi mētis. dām̄ q̄ sic dic̄ magr̄ hugo de scō victoꝛe. In sensualitate siue i hoīe exteꝛioꝛi nō tm̄ ē coꝛruptio q̄ntū ad potētiā motiuā z inclinatiuā. sz etiā q̄ntū ad sensitiuā. z tō q̄ntus lex carnis p̄ncipaliꝛ ꝺsistat in ꝺcupīa ad malū inclinātē. nihilomin⁹ tñ ꝓsupponit fantasticā z cognitiuā sibi carnalia inoꝛdinate repꝛitā tē. Et ꝺsilr in lege mētis ē ista duo ꝺsiderare. Lōscia aūt q̄ntū ē de se magis directe oꝛponit legi carnis rōne ꝺcupie. ¶ Ad illud q̄ō obꝺcit de remoꝛsu. dām̄. q̄ ꝺscia ꝺr remoꝛdere ꝓter b̄. q̄ dū ipa mōstrat aliq̄ō malū ipi affectui bñti rectitudinē. supinducit remoꝛsuz p eo q̄ ille affect⁹ recalcitrat. vñ remoꝛsus ñ ē a ꝺscia p̄ncipaliē mouēte sz sic a dictāte. a scintilla aūt ꝺscie q̄ dē est synderisis ē sic a mouēte. vt melius patebit. ¶ Ad illud q̄ō obꝺcit q̄ penale z delectabile est ex pte ꝺscie. dām̄ q̄ nō est a ꝺscia nec in ꝺscia nisi sic in disponente z dictante. Gaudere em̄ z dolere ꝓpꝛie affectionis est. sz cum ꝺscientia que est rectus testificatur de bono facto q̄ est bonuz. z de malo facto q̄ est malū. generat ex b̄ doloꝛē vel gaudiuz in affectu.

Unde aplus dicit. Gloria nostra hec est testimoniū cō
scientie nostre. nō attribuēdo ipi ꝫsciēte ꝑncipaliē pas
sionē leṙandi. ſz actū testificādi.

¶ Questio II b

Utrū ꝫscia sit habit⁹ innat⁹ aut acq̄sit⁹. Et q̄ sit ha
bitus innat⁹ videt. Ro. ij. Cū gentes q̄ legē nō hñt na
turaliter q̄ legis sunt faciūt. ipi sibi sunt lex. qⁱ ostendunt
opus legis scriptū in cordib⁹ suis. testimoniū illis red
dente ꝛ scia. Et glo. ibidē. Et si gētes nō habeāt legem
scriptā. hñt tñ legē naturalē q̄ sibi ꝫscū sunt. ḡ er textus
glo. patet q̄ ꝫscia dicit habitū naturaliē cordi hūano ī
scriptū. ¶ Itē aug. in li. iij. de li. ar. Ante oē meritū bo
ni opis nō est pax accepisse naturale iudicatoriū. q̄ sa
pientia q̄s ꝑponat errori. ꝛ q̄rē difficultati. si ḡ ꝫscia est
hmōi iudicatoriū. ē igit habit⁹ hoi innat⁹. ¶ Itē Isi⁹.
Jus naturale ē qđ natura docuit oīa aīalia. ḡ si nā do
cuit aīalia illud qđ ē iuris naturalis. multo forti docu
it hoiem q̄ excellit oīa aīalia. ſz cognitio iur⁹ naturalis
nō est aliđ ḡ ꝫscia. ḡ ꝛc. ¶ Itē naturaliē habem⁹ instin
ctum ad beatitudinē ꝛ ad honorandū ꝑentes. ſz ḃ nō ꝑ
amus aliquā cognitionē naturaliē nob impſſam. ſz co
gnitio inclinās ad ḃ est ꝫscia. ḡ ꝛc. ¶ Itē lex naturalis
cōgscit ab hoīe aliq̄ mō. aut ḡ ꝑ acq̄sitionē. aut ꝑ natu
rā. Si ꝑ acq̄sitionē. ḡ nō dz dici naturalis ſz acq̄sita. ſi
cut nec ꝟtutes politice. Si ꝟo ꝑ naturā. ꝛ cognitio le
gis naturalis nō est aliud q̄ ꝫscia. ḡ ꝛc. ¶ Itē ius natu
rale naturaliē ligat volūtatē. ſz ligationē volūtatis ne
cessario ꝓcedit act⁹ cognitōis. affectū em̄ ꝓcedit intelle
ctus. ḡ si volūtas naturaliē ad illud ligat. videt q̄ illud
tus naturaliē ab aīa cōgscat. Si ḡ illi⁹ iuris cognitio ē
ata ē sicut tabula rasa in q̄ nihil depictū est. ḡ videt q̄
aīa ḡ sua ꝑma ꝯditōe nullā habeat innatā cognitionez
ſ. ḃabit⁹ ꝫscie dicit aliquā cognitionē. videt q̄ nō sit
inat⁹ ſz acq̄sit⁹. Itē aug ī. j. li. retract. retractat ḃ qđ di
retractaīam creari sciēte. ſz mole corpis oppſſam obliui
sci eoz q̄ sciebat. ſz nō retractaret nisi haberet ḃ ꝑ falso.
ḡ falsum ē ſm Aug. q̄ aīa habeat naturaliē cognitōem
agendoz. si ḡ ꝫscia ē hmōi habit⁹ cognitiu⁹. videt q̄ nō
sit inat⁹ ſz acq̄sit⁹. ¶ Itē nō habeā cognitio de cōplexo
nisi habeat de incōplexo. Cū nō cōgscit ꝑncipiū q̄ n co
gnoscit termios. ꝓter qđ dicē ꝓbs q̄ ꝑncipia cōgscim⁹
ingēitū termios. ſz cognitionē incōpleroz nō habemus
nisi mediātibꝫ sensibꝫ. Nemo em̄ cōgscit colorē nisi per
visum. ꝛ ꝓterea amittētes vnū sensuz necesse ē vnā sciē
tiā amittere. Si ḡ oīs scia incōplexoz ē mediāte sensu.
necesse est q̄ oīs cognitio incōplexoz sit acq̄sita ꝛ acce
pta a sensu. ſz ꝫscia dicē cognitionē cōpleri vtpote ali
cuius regule iuris naturalis. ḡ videt q̄ ꝫscia nō dicat habi
tū innatū ſz acq̄situ. ¶ Itē eḡlis difficultatis vel maio
ris ē scire ea q̄ ptinēt ad mores sicē ea q̄ ptinēt ad simpli
cē speculationē. ſz scia q̄ ē habit⁹ cognitiu⁹ speculādoꝝ
nō est nob innata ſz acq̄sita. ḡ pari rōne ꝛ ꝫscia q̄ est ha
bit⁹ dirigēs ī agēdis nō ē innata ſz acq̄sita. Itē oīs hītus
naturalis ꝑ ē rect⁹. ꝫscia aūt ē aliqñ recta. aliqñ erronea
ḡ ꝫscia nō est habit⁹ nālis. ſz acq̄sit⁹. Itē habit⁹ natura
les oīs insūt ꝛ ſp. qⁱ naturalia sūt illa q̄ sūt ī eodē apud oēs
ſz naturalia cōmittant naturā inſeparabiliē ſz ꝫscie ñ sūt
eodem apud oēs. imo freq̄nter sunt ꝟre. ꝫscia em̄ ñ ſp
ineſt. qⁱ freq̄nter hō incipit hre ꝫsciam quā ꝑmo nō ha
bebat. siē religiosus exq̄ intrat religionē hz ꝫsciam q̄ ñ
hz licuit ei facere ꝯ ꝫsilia. ꝛ hāc ꝑus nō habebat. ḡ ꝛc. Rō.
ad ꝓdictoꝝ intelligētiā est notādū. q̄ ꝓter illā positionē
platonicā. q̄ posuit oēs habit⁹ cōgscēdoꝝ eē aīe simplr
innatos. ſz obliuiōi dari ad tēs ꝓter corpis molē. quā
ī probat ꝛ reprobat tā ꝓbs q̄m Aug. tres fuerūt opinio
nes doctoꝝ de origine habituuz cognitiuoꝝ. ꝛ oēs ille
tres opiniōes in ḃ ꝯcordāt. q̄ sicut ꝟtutes ꝯsuetudina
les nec sunt oīno a natura nec oīno ab acq̄sitōe. ſz q̄dā
mō sunt īnate. ꝛ q̄dāmō acq̄site. sic etiā ꝛ habit⁹ cogniti
ui nec sunt oīno īnati. nec oīno acq̄siti. ſz q̄dāmō inna
ti. ꝛ q̄dāmō acq̄siti. In assiḡndo aūt modū ſm quē isti
habit⁹ sunt īnati. ꝛ ſm quē sunt acq̄siti. diuersificant di
uersi. Quidā em̄ dicere voluerūt q̄ īnati sūt intellectui
agēti. ſz acq̄siti sunt q̄ntū ad intellectū potētialē. ꝛ q̄ntū
ad istū intellectū dicit ꝓbs aīam creari sicut tabulā nu
dā. ꝛ ille intellect⁹ ē q̄ hz ꝑfici mediātibꝫ potēcijs sensiti
uis. Sz istud nō videt eē ꝯsonū nec ꝟbis ꝓbi. nec ꝟita
ti. Si em̄ intellect⁹ agēs hret habit⁹ cōgscēdoꝝ. q̄re non
posset illos cōicare possibili sine aduentio sensuū infe
rioꝝ. Rursus si intellect⁹ agēs hret habit⁹ cogscēdoꝝ.
aīa a sua ꝯditōe tā ñ eēt ītrans. imo eēt pot⁹ sciēs. Dif
ficile etiā est sic cū ḃ intelligere quō spēs dicant eē ī in
tellectu agēte. Cū possibilis dicat q̄ est oīa fieri. ꝛ agēs
q̄ est oīa facere. ¶ Et iō ē scōs mod⁹ dicēdi q̄ habit⁹ co 14
gnitiui q̄dāmō sunt īnati. q̄dāmō acq̄siti. Innati sunt
em̄ q̄ ad cognitionē in vli. acq̄siti q̄ ad cognitionē ī ꝑti
culari. Siue īnati q̄ ad cognitionē ꝑncipioꝝ acq̄siti q̄
ad cognitionē ꝯclusionū. Vñ dignitas ē illa quā q̄lz
ꝑbat audita. Sz nec iste mod⁹ dicēdi ꝯsonat ꝟbis ꝓbi 15
ꝛ Aug. Nā ꝓbs in li. posterioꝝ ꝑbat q̄ cognitio ꝑnci
pioꝝ nō est nob innata. deducēs ad plura incōuenien
tia. ꝛ ibidē oñdit q̄ cognitio ꝑncipioꝝ acq̄rit in nobis
via sensus. memorie ꝛ expientie. Aug. etiā in. xij. li. de
trini. loq̄ns de puulo q̄ rñdebat ō oīb⁹ ꝑncipijs geome 16
trie dicit ibi q̄ ḃ nō erat q̄ aīa illi⁹ puuli ꝑus illa nouis
set. ſz pot⁹ ista videbat ī q̄dā luce sui generis incorpea
quēadmodū ocul⁹ carnis videt q̄ in hac luce corpea cir
ca adiacēt. cui⁹ lucis capax eiq̄ ꝯgruēs est creat⁹. ¶ Et
ꝓterea ē terti⁹ mod⁹ dicēdi q̄ habit⁹ cognitiui q̄dāmō
sunt nob innati. q̄dāmō acq̄siti. nō tm̄ loq̄ndo de cogni
tione in ꝑticulari. ꝛ de cognitōe ꝯditionū. ſz etiā de co
gnitōe ꝑncipioꝝ. Cū em̄ ad cognitionē duo ꝯcurrāt ne 17
cessario. vicz ꝑtia cogscibilis. ꝛ lumē q̄ mediāte ō illo
iudicam⁹. sicut videm⁹ in visu. ꝛ in ꝑcedēti auctate inu
it aug. q̄ habit⁹ cognitiui sunt q̄dāmō nob innati rōne
lumis aīe inditi. sunt etiā q̄dāmō acq̄siti rōne spēi. ꝛ ḃ
q̄dē ꝟbis ꝓbi ꝛ Aug. ꝯcordat. Oēs em̄ in ḃ cōcordāt q̄
potētie cognitiue sit lumē inditū qđ vocat naturale iu
dicatoriū. spēs aūt ꝛ similitudines reꝝ acq̄runt nob medi
ante sensu. sicut exꝑsse dicit ꝓbs in multis locis. ꝛ ḃ etiā
expiētia docet. Nemo em̄ vnq̄ cōgsceret totū aut ꝑtez.
aut patrē aut mātem nisi sensu aliq̄ exteriori spēm ei⁹ ac
ciper. ꝛ hinc est q̄ amittēres vnū sensū. necesse habem⁹
vnā sciam amittere. Jllud aūt lumē siue naturale iudi
catoriū dirigit ipam aīam in iudicādo tā de cogscibili
bus q̄m de opabilibꝫ. Sz ḃ attēdendū est ꝑcipue. q⁹ sic
inē cogscibilia q̄dā sūt valde euidēcia. sicut dignitates
ꝛ ꝑma ꝑncipia. Quedā sunt min⁹ euidēcia sicut ꝯclusio
nes ꝑticulares. sic ꝛ in opabilibꝫ q̄dam sunt marie cui
dēcia. vtpote illud. Quod tibi nō vis fieri. alteri ne fe
ceris. ꝛ q̄ deo obtēpandū est. ꝛ ꝫsimilia. Quēadmoduz
igit cognitio ꝑncipioꝝ ꝑmoꝝ ratione illius luminis
dicitur esse nobis innata. quia lumē illud sufficit ad il
la cogscenda. post receptionē specieꝝ sine aliq̄ ꝑtuitio
ne supaddita ꝓpter sui euidentiā. sic ꝑmoꝝ ꝑincipiorum moralium cognitio nobis innata est. ꝑ eo q̄ iudi

catoꝝ illud ſufficit ad illa cognoſcēda. Rurſus quēad modū cognitio ꝓticulariū ɔclusionū ſcīētiaꝝ acq̄ſita ē ꝑ eo q̄ lumē nobis innatū nō plene ſufficit ad illa cog̃ſcenda. ſz indiget aliq̄ ꝑſuaſione ⁊ habilitatōe noua. ſic etiā intelligendū eſt ex ꝑte opabiliū. q̄ q̄dam ſunt agenda ad q̄ tenemur q̄ nō cog̃ſcim⁹ niſi ꝑ inſtructionē ſuꝑadditā. Q̄m igit̄ ɔſcīētia noīat habitū directiuū nr̄i iudicij reſpectu opabiliū. hinc eſt q̄ qd̄āmodo habitū nominat innatū. ⁊ qd̄āmodo noīat acq̄ſitū. Habitū inquā innatū noīat reſpectu eoꝝ q̄ ſunt de ꝑmo dictamine nature. Habitū ꝯo acq̄ſitū reſpectu eoꝝ q̄ ſunt inſtitutio/nis ſuꝑaddite. Habitū etiā innatū dicit reſpectu luminis directiui. Habitū nihilomin⁹ acq̄ſitū reſpectu ſpeciei ipīus cog̃ſcibilis. Naturale em̄ habeo lumē qd̄ ſufficit ad cog̃ſcendū q̄ pentes ſunt bonoꝝdi. ⁊ q̄ ꝓximi nō ſunt ledendi. nō tn̄ habeo naturaliter mihi impſſam ſpeciē patris vel ſpēm ꝓximi. Dis viſis plena ē rn̄ſio ad q̄ſtionē ꝓpoſitā ⁊ etiā ad obiecta. Cōcedo em̄ q̄ conſciētia dicit habitū qd̄āmodo innatū. vicz rōne illi⁹ luminis ſuꝑ nos ſignati. qd̄ q̄dē oñdit nobis bona ⁊ qd̄ eſt ſeminariū alioꝝ habituū acq̄rendoꝝ. ⁊ ſic currūt rō/nes ad ꝑmā ꝓtem inducte. Cōcedo nihilomin⁹ q̄ ɔſcīa dicit q̄ddāmō habitū acq̄ſitū. vicz rōne ſpeciei ipīoꝝ cog̃ſcibiliū. ſicut oñdunt tres ꝑme rōnes ad ſcām ꝓtē inducte. Cōcedo etiā q̄ dicit habitū q̄ddāmō acq̄ſitu reſpectu ſpāliū opabiliū. ſicut tres alie rōnes oſtēdunt Si q̄ aūt ſunt cog̃ſcibilia q̄ q̄dē cog̃ſcanť ꝑ ſui eēntiā ñ ꝑ ſpēm. reſpectu taliū poterit dici ɔſcīa eſſe habit⁹ ſimpliciter innat⁹. vtpote reſpectu hui⁹ qd̄ eſt deū amare⁊ deū timere. De⁹ em̄ nō cog̃ſcit ꝑ ſilitudinē a ſenſu acceptam. īmo dei noticia naturalit̄ eſt nob̄ inſerta ſicut dicit Aug. Quid aūt ſit amoꝝ ⁊ timoꝝ nō cog̃ſcit hō ꝑ ſilitudinē exteri⁹ acceptā. ſz ꝑ eēntiā. hmōi em̄ affect⁹ eēnti
18 aliter ſunt in aīa. Ex his paret rn̄ſio ad illā q̄ſtionem q̄ querit̄. Utrū oīs cognitio ſit a ſenſu. Et dōm eſt q̄ nō. Neceſſario em̄ oꝑtet ponere q̄ aīa nouit deū. ⁊ ſeipam ⁊ q̄ ſunt in ſeipa. ſine amminiculo ſenſuū exterioꝝ. Un̄ ſi aliq̄n dicat ꝓbus q̄ nihil eſt in intellectu quod ꝑus n̄ fuerit in ſenſu. ⁊ q̄ oīs cognitio oꝝtū hz a ſenſu. intelligendū eſt de illis q̄ q̄dē hūt eē in aīa ꝑ ſilitudinē abſtractam. ⁊ illa dicunt eſſe in aīa ad modū ſcripture. Et ꝑ/ꝓterea valde notabilit̄ dicit ꝓbus q̄ in aīa nihil ſcriptum ē. nō q⁊ nulla ī ea ſit noticia. ſz q⁊ nulla eſt ī ea pictura vel ſilitudo abſtracta. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit Aug. in li. de ciui. dei. Inſeruit nobis de⁹ nobile iudicatoꝝ. vbi q̄d ſit lucis. q̄d tenebraꝝ cog̃ſcit in li. lucis q̄ ꝓbitas eſt. q⁊ veritas in coꝛde hoīm naturaliter ē impſſa.

Queſtio III c

De ɔſcīētia q̄tū ad effectū ligatōis. Et eſt q̄ſtio vtꝝ teneamur ad oīe illud qd̄ ɔſcīa dictat neceſſariū eē ad ſalutē. Et q̄ ſic videť. Ro. xiij. omne qd̄ nō eſt ex fide. pctm̄ eſt. Glo. Qd̄ nō eſt ex fide. i. ɔ ɔſcīaz vt credat eē malū. pctm̄ eſt. ſz hoc nō eēt niſi ɔſcīa ligaret ad oīe illō qd̄ ipa dictat. g̃ tenemur oē illud facere qd̄ eſt de ɔſcīe dictamīe. Itē lex obligat ad faciendū illud qd̄ ipa dictat. Lex em̄ ꝺr a ligādo. ſz ɔſcīa eſt lex intellect⁹ nr̄i. g̃ tenemur ad oīe illud qd̄ ɔſcīa dictat ad ſalutē eē neceſſariū. Itē tenemur ad faciēdū illud qd̄ iudex mādat. ſz ɔſcīētia eſt iudex noſter. ꝑm qd̄ dicit Eccli. vij. ī glo. g̃ tenemur ad oē illud qd̄ ɔſcīa dictat. Itē regula eſt q̄ q̄tienſcūq̄ aliq̄s facit aliq̄d credens eē mortale. peccat mortaliter. ꝑ eo q̄ ꝺtenit deū. g̃ ſi nō poſſum⁹ n̄ credere ea q̄ dictat ɔſcīa. videť q̄ q̄cūd ſit illud. ſi ɔ hoc faciam⁹. q̄ mortalit̄ peccam⁹. videť igit̄ q̄ teneamur ad faciendū oīe illud qd̄ ɔſcīa dictat ad ſalutē eſſe neceſſariū. Sz ɔ. Si obligamur ad oīe illud qd̄ ɔſcīa dictat. aliq̄n dictat faciendū aliq̄d ɔ deū. g̃ tenemur facere ɔ deū. ſz null⁹ peccat faciēdo illud ad qd̄ tenet. g̃ faciendo ɔ deū nō peccam⁹. Itē ea q̄ ſunt ira mala ſm ſe q̄ de⁹ nō pōt facere ea. nec illa ꝑcipere. nullo bono fine ꝓñt fieri. ſz ad nihil pōt obligare ɔſcīa ad qd̄ nō ꝑt obligare de⁹. cū ɔſcīa ſit infra deū. g̃ ſi ɔſcīa dictat talia. videť q̄ ad talia nō poſſit obligare. g̃ nō tenemur ad faciendū ea. Itē q̄ ad nihil ꝑ ſe poſſit obligare. videť q⁊ ꝑctm̄ oē eſt dictū vel factū vel ɔcupitū ɔ legē dei ſiē dicit Aug. g̃ ſi ɔſcīa dictat aliq̄d qd̄ nō ſit de mādato legis diuine. facere ɔ illud nō eſt pctm̄. cū nō ſit facere ɔtra legē dei. g̃ nō tenet q̄s ad illud faciēdū. g̃ ad nihil ligat ɔſcīa q̄tū eſt de ſ̄tute ſua. Itē null⁹ pōt ab aliq̄ ligamīe abſolui ꝑ dictamē ɔſcīe. g̃ nec ꝑ illud dictamē pōt aliq̄s vinculū incurrere. g̃ videť q̄ ɔſcīa de ſe ⁊ ꝑ ſe ad nihil poſſit ligare. Eſt igit̄ q̄ſtio ad q̄d cōſcīa liget. ⁊ vtrū vtrū liget ad oē qd̄ dictat. ⁊ vtrū oīs ɔſcīa liget. ⁊ vtrū hō ſit ꝓplerus q̄n ɔſcīa dictat vnū. ⁊ lex diuina dictat ɔtrariū. ⁊ cui magis ſit obtꝑandū. vtrū dictamini ɔſcientie. an ꝑcepto ꝓlati cū obuiāt ſibi ad inuicem. Ro. 19
dōm q̄ ɔſcīa aliq̄n dictat aliq̄d qd̄ eſt ſm legē dei. aliq̄n aliq̄d qd̄ eſt ꝑter legē dei. aliq̄n aliq̄d qd̄ eſt ɔ legem dei. ⁊ loq̄mur hīc de dictamine ꝑ modū ꝑceptōis vel ꝑhibitōis. nō ꝑ modū ſilij ſiue ꝑſuaſionis. Jn ꝑmis q̄dem ɔſcīa ſimpl̄r ligat. ⁊ vniuerſalit̄. ꝑ eo q̄ illa hō ligatus eſt ꝑ legē diuinā. ⁊ ɔſcīa q̄ illi ɔcordat ligatū oñdit. In ſcōis ꝯo cōſcīa ligat q̄diu manet. Un̄ vel tenet hō ɔſcīam deponere. vel tenet illud qd̄ dictat ɔſcīa adimplere. vtpote ſi dictat q̄ neceſſariū eſt ad ſalutē veſtu/cam de terra leuare. In tertijs ꝯo ɔſcīa nō ligat ad faciendū. ꝑ eo q̄ cuz endū vel nō faciēdū. ſz ligat ad ſe deponēdū. ꝑ eo q̄ talis ɔſcīa ſit erronea erroꝛe repugnāte legi diuine. neceſſario q̄diu manet ponit hoīem extra ſtatū ſalutis. ⁊ iō neceſſe ē ipam deponere. q⁊ ſiue hō faciat qd̄ dictat ſiue ei⁹ oppoſitū mortalit̄ peccat. Si em̄ faciat qd̄ ɔſcīe tia dictat. ⁊ illud ē ɔ legē dei. ⁊ facere ɔ legē dei ſit mortale pctm̄. abſq̄ dubio mortalit̄ peccat. Si ꝯo facit oppoſitum ei⁹ qd̄ ɔſcīa dictat ipſa manēte. adhuc peccat mortaliter. nō rōne opis qd̄ fac̄. ſz q⁊ malo mō fac̄. Fac̄ em̄ in ꝺtemptū dei. dū credit ſibi dictāte ɔſcīa hoc ꝯo diſplicere q̄uis deo placeat. Et hoc eſt qd̄ dicit glo. ſup illd Ro. xiiij. Oīe qd̄ nō eſt ex fide pctm̄ eſt. ibi glo. Oīe qd̄ ad ɔſcīam ꝑtinet. ſi aliter fiat. dicit aplus eē pctm̄. Quāuis em̄ fiat etiā qd̄ bonū eſt. ſi nō faciendū credat pctm̄ eſt. Et rō huius eſt q⁊ nō tm̄ attēdit de⁹ qd̄ hō facia⁊ ſz q̄ aīo faciat. ⁊ iſte q̄ facit qd̄ de⁹ iubet. credēs facere ɔ ipm. dei volūtatē nō facit bono aīo ſz malo. ⁊ iō peccat mortaliter. Sic igit̄ paret q̄ oīs ɔſcīa aut ligat ad faciendum qd̄ dictat. aut ligat ad ſe ꝺponēdū. Nō tm̄ oīs cōſciētia ligat ad faciēdū qd̄ dictat. ſicut illa q̄ dictat non eſſe faciēdū illud ad qd̄ hō alias tenet. ſz talis ɔſcīa dr erronea. Dis viſis patz rn̄ſio ad q̄ſtionē ꝓpoſitā ⁊ eri
am ad obiecta ꝑ ꝓte. Ad illud em̄ qd̄ ꝓmo obīcit q̄ 20
oīe qd̄ nō eſt ex fide. i. ɔtra ɔſcīam. ibi patet rn̄ſio. dico em̄ q̄ facere ɔtra ɔſcīētiā ſp eſt pctm̄. q⁊ ſp eſt in deꝺtemptū. tm̄ facere ꝑm ɔſcīam non ſp eſt bonū. vtpote cū ɔſcīa dictat aliq̄d qd̄ eſt ɔ deū. Un̄ hec hz duas cauſas veritatis. facere ɔ ɔſcīam eſt pctm̄. aut q⁊ ɔſcīa eſt pctm̄. aut q⁊ ɔſcīa ligat ad illud faciēdū. aut q⁊ illud nō pōt bn̄ fieri tali ɔſcīa manēte. ⁊ō eſt ibi ſophiſma ſm cō
ſequēs. q⁊ ꝓcedit ex pluribꝰ cauſis ſ̄ſtatis ad vnam in 21
rōne illa. Ad illud qd̄ obīcit q̄ ɔſcīa ē lex intellect⁹

nkī. dōm q vez est q lex est. sz nō ē lex supma. sup ipam ēm est lex alia. s. lex diuīa. Cū aūt dicīt q lex ligat ad faciendū oīe illud qō dictat. dicēdū q vez est qn lex inferior nō dictat ꝟrū legi superiori. Ꝫ aūt sepe facit ꝟscia. Et sīliter rndendū est ad seqns qō opponit de iudice.

22 Ad illō vo qō vltio obr q q̄cūq; credit se peccare mortaliter. peccat mortalīt. dicēdū q Ꝫ vez est. illud ei generaliī vez est qō dicīt. Qui facit ꝟ ꝟscia. edificat ad gehennā. sz tn ex Ꝫ nō sequīt q tenemur facere oīe qō ꝟscia dictat faciendū. qz sīc dictū est illud hz duas causas ꝓbatis. ¶ Ad illas aūt rōnes ꝓmas q̄ incōtrarium

23 adducunt rndere nō est opportunū. p eo q vez ꝟcludūt oīdunt ēm q ꝟscia nō ligat in oīb. ¶ Ad illud vo qō obīcīt q ad nihil ligat q se. z q nō dicīt ꝓcm qō fit ꝟ cōscīam. sz ꝟ legē dei. Ꝫ pōt ee dupl'r. vel ꝛe. vel interpretatiue. siue ſm ꝓbitatē. siue ſm reputationē. z vtroq; mō ē ꝓcm mortale. vtroq; em mō ꝟtremnīt de. z q̄uis faciens ꝟ ꝟscīam nō sp faciat ꝟ legē dei ſm ꝓbitatē. facit tn vel ſm ꝓbitatē. vel ſm reputationē. qz ꝟscīa est sicut ꝓcor dei z nūcius. Et qō dicit nō mādat ex se. sz mandat q̄si ex deo. sīc ꝓco cū diuulgat edictū regis. Et hinc ē q cōsciētia hz ꝓbitatē ligādi in his q̄ pñt aliq; mō bn fieri. ¶

24 Ad illud qō obīcīt q nō pt ab aliq; absoluere. dōm. q nō est sīle. qz ꝟscīa nō pt aliā legē infligere. vñ nec pt a ꝓcepto dei absoluere. nec a ꝓcepto ꝓlati cui bō se obligauit ex lege voti. ex Ꝫ tn nō sequtur q nō possit ligare finaliter. imo est argumētū a minori destruēdo. Un sicut istud argumētū nō valet. ꝟscīa nō pt sup superiorē. g̃ non pōt sup inferiorē. ita illud nō valet. ꝟscīa nō pt absolue re hoīem a mādato superioris. g̃ nō pt eū obligare. bn tn sequtur q nō pt obligare ꝟ mādatū superioris ad aliq̄d. tn pt nos obligare. p eo q q̄dāmō sup nos est. z media inter nos z deū. sīc ꝓco medi9 est inter regē z ꝓlm. Ex his patet ca q vltimo q̄rebant vicz qn ꝟscīa liget z qn nō liget. Patet etiā q nemo ex ꝟscīa ꝓplex9 est nisi ad tpus vicz q̄diu ꝟscīa manet. nec tn est ꝓplex9 simplr. p eo q hz illā ꝟscīam deponere. z si nescit p se de illa iudicare ꝓ eo q nescit legē dei. hz sapiētiores ꝟsulere. vel ꝓrationē se ad deū ꝟuertere si humanū ꝟsiliū deest. alioqn si negligens ē. verificat in eo q dicit aplus. Qui ī̃grat ī̃grabit. Patet etiā q plus standū est ꝓcepto prelati q̄ ꝟscie marime qn ꝓlatus ꝓcipit qō pt z hz ꝓcipe. ¶

Onsequēter q̄rīt de scō ꝓncipali. vicz de synderisi q est ꝟscie scintilla. Et circa h̄ q̄runt tria. Primo q̄rīt de ipa synderisi q̄tū ad eētiā. vtz sz sit in genere cognitiue vel affectiue. Scōo q̄rīt de ipa q̄tū ad vsuz. vtrū vicz p ꝓcm possit extingui. Tertio q̄rīt de ipa q̄tū ad abusuz. vtrū sz p peccatū possit deprauari.

Questio I d

Utrū synderisis sit in genere cognitōis vel affectionis. Et q sit in genere affectōis videt p illud qō dicīt ī glo. sup. j. Eze. in q̄ post plura vba dicīt de synderisi. h est spūs q̄ postulat p nobis gemitib9 ineffabilib9. sz gemere ē act9 affectōis. si g synderisis ē gemere. synderesis spectat ad potētiā affectiuā. ¶ Itē Amb. dīc z habet in ſra q hō subiect9 pctō naturaliī vult bonū. sz illō qō naturaliter inclinat nos ad bonū. vel ē synderisis. vel conscientia. g̃ est synderisis. ¶ Itē contra malum est bonū sibi oppositū. sz nos habem9 in ꝓpe motiua sensibili aliq̄d ipellēs ad malū. g̃ z in ꝓpe motiua rōnali dz in nob aliq̄d ee instigans ad bonū. Ꝫ aūt nō est nisi synderisis. g̃ synderisis ē in ꝓpe affectiua. Itē sicut intellectus indiget lumīe ad videndū. ita affect9 indiget calore q̄dam z pōdere spūali ad recte amandū. g̃ sīc in parte aīe cognitiua est qōdā naturale iudicatoriū qō q̄dez est ꝟscīa. ita in ꝓpe aīe affectiua erit pond9 ad bonū dirigens z inclinās. Ꝫ aūt nō est nisi synderisis. g̃ tē. ¶

¶ Sz ꝟ. sup illud Mal. ij. Custodite spūm vestrum z vxorē adolescētie vre. glo. Hieron. Per vxorē adolescētie intellige legē naturalē scptā in corde. spūs vo dicīt nō aialis qz q nō ꝓcipit ea q̄ ītra sunt sz rōnalis. hāc aūt vocat synderisim. g̃ videt q synderisis se teneat ex ꝓpe rōnis siue cognitiue. Si tu dicas q spūs accipit ibi cōiter ad intellectū z affectū. Obīcit q in eadē glo. subiungit. Dic est spūs q̄ postulat p nobis gemitib9 ineffabilib9. sz postulare est act9 rōnis. g̃ tē. ¶ Itez sup illud Luce. x. Abierūt semiuiuo relicto. Glo. imoralitatē exuere. sz rōnis sensuz abolere nō pñt. q̄n hō sapere z deū possit cogīscere. Si g̃ sensus rōnis se tenet ex ꝓpe rōnis. z hmōi sensus q̄ in nobis remanet nō est aliud q̄ synderisis. videt tē. ¶ Itē scintilla ꝟscie est ꝟscientia. sz nō in eadē ꝓpe. sz ꝟscīa vt supius ꝓbatū est spectat ad cognitiuā. z synderisis ē scintilla ꝟscie ſm q dicīt Eze. j. g̃ videt q synderisis se teneat ex ꝓpe cognitiue. ¶ Itē si synderisis se tenet ex ꝓpe motiue. aut g̃ ē potētia. aut passio. aut habit9. Passio nō. Ꝫ ꝟstat. Habitus nō videt. qz aut ee bon9 aut mal9. Non bon9. qz si bon9. eēt virt9. si mal9. esset vicīū. q̄z neutrū ꝟcedit de synderisi. Potētia nō vt videt. qz potētia volūtas indifferēter se hz ad qō cūq; appetibile. synderisis aūt non dicīt respectu cibi z pot9 z hmōi appetibiliū. g̃ nō videt q aliq; mō se teneat ex ꝓpe affectiue. Est igīt q̄stio q̄d sit ipa synderisis. z de cōparatione ipius ad legē naturalē z ad ꝟscīam qūo se hñt. vtrū sint eadē vel diuersa. Item q̄liter se habeat ad tres aīe potētias. ꝟcupiscibilē. ira/scibilē. z rōnalē. videt em q sit aliq̄d ꝓter hec tria. ſm q habet ī glo. j. Eze. Facies hoīs tē. Glo. Plerisq; iuxta platonē rōnabilitatē aīe. irascētiā z ꝟcupiscētiā ad hominē. leonē. z vitulū referūt. q̄rtā vero sup hec z extra hec ponūt. quā greci vocāt synderisim. q̄ scintilla ꝟscie in caym q̄z nō extinguīt. q victis voluptatib9 vel furore z ipa interduz rōnis siīitudine decepti nos peccare sentim9. quā ꝓprie deputāt nō se miscentē trib9. sz ipa errantia corrigente. ex hac glo. videt q ꝓfferat ab illis trib9. Sz ꝟ Ꝫ est qō in li. de spū z aīa dicīt. q sufficienter diuidunt vires aīe q̄ has tres. vicz. q ꝟcupiscentiā irascibilē. z rōnalē. si g̃ synderisis est aliq̄d aīe. videt q ipa se teneat necessario penes aliquā istaꝝ trium virium vel penes oēs. ¶ R9. dōm. q circa distinctionē synderisis ab alīs virib9 multiplex est opinio sicut z circa distinctōes aliaꝝ virtū aīe. Voluerūt em aliq̄ dicere z exglo. ꝓcedēti ꝓpus posita sup ꝓmū Eze. colligere q synderisis supmū ipius aīe dicīt. Supmū aūt ipius aīe ē superior ꝓpe rōnis. q̄ aīa ad deū ꝟuertit. z illa supior portio regit inferiorē portionē rōnis. z irascibilē z ꝟcupiscibilē. Hec aūt supior portio ſm q ad deū ꝟuertit. sp est recta. obliquat tamē ſm q descēdit ad hec inferiora. Et isti dixerūt q inter synderisim z ꝟscīam z legē naturalē talis est differētia. sz q synderisis noīat ipam potentiā. sz supiorē portionē. ꝟscīa vo noīat ipius habitū ſm quē regit inferiorē portionē. ler vo naturalis nominat illud ad qō ꝟscīa dirigit. Dic aūt mod9 dicēdi sanz videt esse ꝓbabilis nisi repugnaret illi glose. spūs habite q synderisis alīs peccātib9 nō se ētiā imiscet. Cū em mortale pctm nō ponit ee absq; actu supioris portiōis. q̄ in māducatōe viri ꝟsistit ꝟsummatio peccati. si synderisis eēt supior portio rōnis. vtq; alīs peccātib9 se

imiſceret. Preterea ſuptior portio rōnis dic ordinatio/
nē ad dēū. actꝰ aūt ſynderiſis nō tm̄ reſpicit dēū ſz etiam
primū. ſm q lex naturalis reſpicit vtrūq;. Et iō eſt
aliꝰ modꝰ dicēdi q cū potētie rōnalis duplicit̄ habeant
moueri ſcz intellectꝰ z affectꝰ. z p modū nature. z p mo/
dū deliberatōis. quēadmodū libertas ar. ꝯſiſtit in rōe
z volūtate ſm q mouet deliberatiue. ſic ꝯſcia z ſynderi
ſis reſpicit rōnē z volūtatē inq̄tū mouet p modū na/
ture. tā ſynderiſ q̄z ꝯſcia. q̄z etiā lex nature. ſp ad bonū
inclināt. ſz libez arbitrīū aliq̄n ad bonū. aliq̄n ad malū
z iō ſic̄ libez arbitrīū ſil̄ cōplectit̄ rōnē z volūtatē. ſic ſyn
derīſis rōz ſil̄ z volūtatē cōplectit̄. z lex naḳal̄ ꝯſcia ſil̄r
p codē accipi pōt. Appropriate tm̄ ſynderiſis dicit po/
tētiā. z ꝯſcia habitū. z lex naturalis obiectū. Siue alio
mō appropriādo vt ſynderiſis dicat habitū reſpectu bo
ni vel mali in vl̄i. ſcia vo habitū reſpectu boni vel mali
in ꝓpriari. lex vo naturaḷ indifferēter ſe habeat ad vtrū
q;. Sz q; vt habitū fuit ꝑpus ꝯſcia dic̄ habitū ſe tenētez
ex pte intellectꝰ. aut neceſſe erit ꝑter ſciam z ſynderiſim
ponere in nobis aliq̄d directiuū. aut neceſſe eſt ponere
q ſynderiſis ſe teneat ex pte affectꝰ. Et ꝓpterea ē tertiꝰ
modꝰ dicēdi q quēadmodū abipa creatōe aīe intellectꝰ
hz lumē q̄d eſt ſibi naturale iudicatoriū dirigēs ipm̄ in
27 tellectū in cōgſcēdis. ſic affectꝰ hz naturale q̄dā pōdꝰ
dirigēs ipm̄ i appetēdis. Appetēda aūt ſunt in dupli
ci genere. q̄dā em̄ ſunt in genere honeſti. q̄dā in genere
comodi. ſicut z cōgſcibilia ſunt in duplici genere. q̄dā
in genere ſpeculabiliū. z q̄dā ex pte moraliū. Et quēad/
modū ꝯſcia nō noīat illud iudicatoriū niſi inq̄tū diri/
git ad opa moralia. ſic ſynderiſis nō noīat illud pondꝰ
volūtatis niſi inq̄tū illā hz inclinare ad bonū honeſtū
Et quēadmodū nomē ꝯſcie pōt accipi p potētia cū ha/
bitu. vel p habitu talis potētie. ſic etiā ſynderiſis.
Uſitatiori tm̄ mō loquēdi ſynderiſis ponꝰ noīat potē
tiā habitualē q̄z noīer habitū. ſicut pz in auctoritatꝰ q̄ ſu/
28 pra inducte ſunt. Et q; illa potētia nunq̄z ſepar̄ ab illo
habitu. hinc ē q habitꝰ z potētia vno noīe cōprehēdun
tur. z potētia illa vt ſic habilitata nomē ſui habitꝰ ſortī
tur. Et exh̄ pz rn̄ſio ad q̄ſtionē ꝓmo ꝓpoſitā q̄ q̄rebat
vtrū ſynderiſis dicat q̄d affectiuū vel cognitiuū. dico
em̄ q ſynderiſis dicit illō q̄d ſtimulat ad bonuz. z iō ex
pte affectōis ſe tenet ſicut rōnes ad ꝓmā ꝓpē inducte oñ/
29 dunt. Ad illud vo q̄d ꝓmo obj̄cit in ꝯrariū q ſyn/
deriſis eſt ſpūs rōnalis q̄ poſtulat z interpellat. dōm.
q ſicut dic̄ Greg. ſup Job. j. Nō tm̄ loq̄mur ad dēū co
gitatōibꝰ z exteriorib⁹ verb. ſz etiā affectu z deſideriꝭ. z
ꝓpterea cū ſynderiſis ꝓtinue ſtimulādo nos facit bo/
num deſiderare. dicit̄ gemitib⁹ inenarrabilib⁹ ad deuz
30 interpellare. Ad illud q̄d obj̄cit de ſenſu rōnis. dō.
q p ſenſum rōnalē magis intelligitur ibi naturale iudi/
catorium q̄z intelligatur ſynderiſis. Si quis autem
contendat q p ſenſum aliq̄n accipit ſynderiſis. diſtin/
guendū eſt q rō aliq̄n accipit ꝓpriē p pte cognitiua. ali
q̄n accipit cōiter ꝑut cōprehēdit totū ſpm̄ rōnalē. z ſic
ſenſus rōnis nō tm̄ ſumit̄ ex pte cognitiue. ſz etiā ex pte
31 affectiue. ſicut pz de ſpūali guſtu z tactu. z iō ex h̄ nō ſe
quit̄ q ſynderiſis ſe teneat ex pte cognitōis. Ad illō
q̄d obj̄cit q ſynderiſis ē ſcintilla ꝯſcie. dōm q iō dicit̄
ſcintilla p eo q ꝯſcia q̄z tū ē de ſe nō pt̄ mouere nec pun/
gere ſiue ſtimulare niſi mediāte ſynderiſi q̄ eſt q̄ſi ei⁹ ſti/
mul⁹ z ignicul⁹. Un̄ ſicut rō nō pt̄ mouere niſi mediāte
volūtate. ſic nec ꝯſcia niſi mediāte ſynderiſi. z iō nō ſe/
quit̄ ex h̄ q ſit ex pte cognitiue imo poti⁹ q ſit ex pte affe
32 ctiue. Ad illud q̄d q̄rit vtrū ſit potētia vel paſſio vl̄

habitꝰ. dōm q eſt potētia ꝓpriē. attamē nō noīat potē
tiā volūtat; generaliter ſz ſolū volūtatē inq̄tū mouet na
turaliter. nec adhuc inq̄tū mouet vl̄r. ſz ſolūmō reſpe/
ctu boni honeſti vel ei⁹ oppoſiti. Nihilomin⁹ pt̄ etiā di
cere habitū. ſed ille nō dz dici nec virtꝰ nec vicium p̄o
eo q virtus z vitium ꝓpriē reſpiciūt li. arbi. z volūtatē
inq̄tū eſt deliberatiua. nō inq̄tū eſt naturalis. Et p̄dī
ctis patet rn̄ſio ad illas q̄ſtiones q̄ vltimo q̄rebātur. 33
Ad illud q̄d q̄ritur q̄uo ſe habeat ſynderiſis ad ꝯſci
entiā z legē naturalē. dōm q ſic ſe hz ſynderiſis ad ꝯſci
entiā ſicut ſe hz charitas ad fidē. vel habitꝰ ipſius affectꝰ
ad habitꝰ intellectꝰ practici ſm q eſt habitꝰ. Et ex aūt na
turalis cōiter ſe hz ad vtrūq;. vicz ad ſynderiſiz z ad cō
ſciam. Nā lex naturalis dupl̄r pōt accipi. Uno mō p̄ 34
ut dicit habitū i aīa. z ſic q; p legē naturalē inſtruimur.
z p legē naturalē recte ordinamur. Dicit habitū q cōpre
hendit ſynderiſim z ꝯſciam. Alio mō lex naturalis vo
catur collectio p̄ceptoꝝ iuris naturalis. z ſic noīat ob/
iectū ſynderiſis z ꝯſcie vni⁹ ſicut dictā est. z alteri⁹ ſicut
inchoantis. Nā ꝯſcia dictat. z ſynderiſis apperit vl̄ re
fugit. Et vtroq; iſtoꝝ modoꝝ inuenit̄ lex naturalis in
diuerſis locis. h̄ tm̄ vltimo mō magis ꝓpriē. Et ſic vt p
priē loq̄mur ſynderiſis dicit potētiā affectiuā. inq̄tuz
naturaliter habilis eſt ad bonū z ad bonum tendit. ꝯſcia
vero dicit habitū intellectꝰ practici. lex vo naturaḷ dic̄
obiectū vtriuſq;. Et p h̄ pz rn̄ſio ad q̄ſtionē vltimam. 35
Qualit̄ ſynderiſis ſe habeat ad ꝯcupiſcibilē. rōnalem.
z iraſcibilē. Ille em̄ tres potētie indifferēter noīant po
tētias aīe. ſiue ſm q mouent naturaliter. ſiue ſm q mo/
uent deliberatiue. Synderiſis aūt noīat potētiā affecti
uam ſm q mouet naturaliter z recte. z iō nō diſtinguit̄
ab illis potētiꝭ ſm ēentiā potētie. ſz ſm modū mouen
di. z q; ſm illū modū mouēdi ſp mouet recte. hinc eſt q
dicit̄ ſup alias volare. z alīs errātib⁹ nō ſe imiſcere ſed
eas corrigere. Queſtio II
Utrū ſynderiſis poſſit p pctm̄ extingui. Et q; ſic vi/
det. ſup illud ps. Corrupti ſunt z abhoīabiles facti ſūt
glo. Dī vi rōnali ꝑuarti. ſz ſynderiſis ē potētia rōnalis.
ergo magnitudinē pcti pōt ſynderiſis ꝑuarti ſalt̄ q̄tū ad
actū. Itē ſup illud ps. Ab altitudie diei timebo. glo.
Stupor eſt q̄ nō ſentit. Et poſt ſubiungit. Stulta arro
gātia ſilis eſt ſtupori q̄n q̄s de ſe ꝑſumēs nec timet nec
cauet. g; ſicut p ſtupore ꝯtingit corp⁹ fieri inſenſibile re/
ſpectu morbi corp̄alis. ita z aīam ꝯtingit fieri inſensibi
lem reſpectu morbi ſpūalis. ſi g ſynderiſis remurmurat
morbo ſpūali. videt q ſynderiſim ꝯtingat aliq̄n extin/
gui. Itē heretici p erroꝛe ſuo ſuſtinēt mortē ſine aliq̄
remorſu ꝯſcie. ſi g ſynderiſis eſt remurmurare malo. et
in eis nō remurmurat aliq̄ mō. videt q; in eis ſit extin/
cta oīno. Itē fomes ſe hz p oppoſitū ad ſynderiſim. ſz
fomitē ꝯtingit totaliter extingui ſicut pz in beata ꝙgine
g videt q; ſil̄r ſynderiſim. Sz ꝯ in glo. ꝓhabita ſup pri/
mū Eze. facies ad̄le tē. glo. ſcintilla ꝯſcie in caym nō ex
tinguit̄. Si g caym fuit magn⁹ pctōr. videt q p pecca/
tum extingui nō babeat. Itē aug⁹. in. ij. de ciui. dei.
Tāta eſt vis ꝓbitatis z caſtitatis. vt oīs vel pene oīs
eius laude moueat humana natura. nec vsq; adeo fit
turpitudine viciosa vt totū amittat ſenſum honeſtat;.
g ſi iſte ſenſus honeſtatis ē ſynderiſis. videt q; nō poſ/
ſit p peccatū extingui. Itē q naturaliter inſunt. ſunt
inſepabilia. ſz ſynderiſis ineſt nobis naturaliter. g vi/
det q; actū eius nō poſſum⁹ oīno p pctm̄ amittere. cum
viciū ſicut dicit Aug. nō deleat extrema nature veſti/
gia. Itē ſi in aliq̄bus deberet extingui maxime eſſet

extincta in dānatis. ſz in dānatis ſynderiſis nō extin/
guit. qr remorſus ꝺſcie eſt ex actu ſynderiſis. r h remor/
ſus maxie viget in eis. qr nec ignis eoꝝ extinguet. nec
36 ſmis morꝺet. g̃ rc. ℟. dō. q ſynderiſis q̃tū ad actū
ipediri pt. ſz extingui nō pōt. Jō aūt nō pt extingui. qr
cū dicat q̃d naturale. nō pt a nob oīno auferri. Unde r
glo. ꝺicit ſup illud Luce. x. Abierūt ſemiuiuo relicto.
imortalitatē eruere. ſz rōnis ſenſuꝝ oīno abolere nō poſ
ſunt. q̃n bō poſſit ſape r deū cog̃ſcere. nec vnq̃ viciū de
ler extrema nature veſtigia. Quāuis autē act⁹ ei⁹ oīno
37 auferri vel extingui nō poſſit. pōt tn ad tp̄s ipediri. ſi/
ue ꝑpr̄ tenebrā obcecatōis. ſiue ꝑpter laſciuiā delecta/
tionis. ſiue ꝑpr̄ duriciā obſtinatōis. Propter tenebrā
obcecatōis ipedit ſynderiſis ne malo remurmuret. p
eo q malū credit eē bonū. ſicut eſt in hereticis q̃ monē/
tes p̄ ipietate erroris. credūt ſe mori p ꝑfectate fidei. et
lō remorſum nō ſentiūt. ſz magis qōdā gaudiū ſiccū et
vanū. Propter laſciuiā delectatōis ſilr impedit. aliq̃n
em in pctis carnalib⁹ ita abſorbet hō ab actu carnis. vt
remorſus locū nō habeat. qr carnales boīes tāto ipetu
delectatōis ferunt vt rō tūc nō habeat locū. Propter
duriciā obſtinatōis etiā impedit ſynderiſ ne ad bonuz
ſtimulet. ſic in dānatis q̃ adeo ſunt in malo cōfirmati
vt nūq̃ poſſint ad bonū inclinari. r lō ſynderiſis q̃tuz
ad iſtigatiōz ad bonū ſempit̄nū hz ipedimētū. r ꝑpr̄ea
qntū ad iſtū actū pt ꝺici extincta ñ tn extincta ſimplr. qr
hz aliū vſum vicz remurmuratōis. Scōm em illū vſuz
ſm quē ſynderiſis hz pungere r remurmurare ꝺ maluz
maxime vigebit in dānatis. r h ꝺico ꝓut remurmura/
tio ꝺ malū tenet rōnē pene. nō ꝓut tenet rōnē iuſticie.
qr illa remurmuratio erit ad cōmēdandū diuinā iuſti/
ciā. ſz nō erit ad eliciēdū fructuoſaz pniam. Un remur/
marabit ſynderiſis in dānatis ꝺ culpā. i relatōe tn ad
penā. Et ſic pz q ſynderiſis q̃tū ad actū ipediri pt. nū
q̃ tn extingui pt vlr q̃tū ad actū oēm. r q̃tū ad oē tp̄s.
ſicut rōnes ꝓbāt q ad ſcōam ptē inducunt. r lō ꝺcedēde
ſunt. ℟. Ad illud ꝺo qō obr de glo. q p malū ꝺtingit p
38 uari oīa vi rōnis. ꝺōm q rō ſumit ibi ꝑ potētia ꝺelibe/
rativa r mouēre p modū ꝺeliberatōis. q in aliq̃b⁹ oīno
eſt ad malū ꝺuerſa. ſynderiſis aūt vt ꝓpius oñſuz ē nō ꝺi
cit vim aīe rōnalis vt mouentē p modū ꝺeliberatōis.
ſz vt mouētē p modū nature. r lō glo. illa nō facit ad p/
poſitū. Nec eſt intelligendū q glo. illa velit ꝺicere q p
pctm̄ fiat ꝓpr̄ quātio q̃tū ad potētiā. ſz q̃tū ad rectitudinē
39 potētie. ℟. Ad illud qō obr q hō efficit ſtupid⁹ p pctm̄
ꝺm q ſtultitudo illa attēdit q̃tū eſt ex pte potētie ꝺelibe
rative. ſm quā bz ī nob eē ſtultra arrogātia. pōt tn ꝺici
q ſtupor nō aufert ſimplicit ſenſum. ſz aufert ſolūmō
ad tp̄s. r bn̄ pt eē q ad tp̄s aīa a deo incuruat ad pctm̄
vt nullā ſentiat oīno remorſum. ſiue ꝑpr̄ ꝺelectatōis
intēſionē. ſiue ꝑpr̄ excecationē. cū credat malū eē bonū
℟. Ad illud qō obj̄cit de hereticis iā pz rñſio. Cōcedo
40 em̄ q nō bnt vſum ſuū vt remurmurēt malo erroris in
qō ceciderunt. tn̄ nō eſt extincta p eoq remurmurat ꝺ
41 alia mala. r ꝺ illa q̄ heretici credūt eē mala. ℟. Ad illud
qō obr de fomite. ꝺōm. q nō eſt ſile. qr fomes eſt vicio/
ſitas ꝓter naturā. r lō totaliter tolli pt. etiā ſalua natura
nō ſic aūt eſt de ſynderiſi. Jneſt em̄ ſm pmā nature in/
ſtitutionē. r lō natura ſaluata nō oīno auferri pt. Alia
eſt rō qr aliq̃ eſt gr̄a ſiue donū gr̄e gratis datū qō ꝺice/
re repugt fomiti. r qō amouer carnis corruptiōz. viciū
aūt r pctm̄ nō hz eſſe circa actū ſynderiſis. r lō q̃tūcūq̃
hō peccauerat. remāſit tn̄ in eo tā ꝺ ſcia q̃ ſynderiſis.

℟. Queſtio III f

De ſynderiſi q̃tū ad abuſuz. Et ē q̃ſtio vtrū ſynderiſ
poſſit depr̄auari p pctm̄. Et q ſic videt. Glo. ſuper. j.
Eze. facies aq̃le a dextris ip̄oꝝ q̃tuor. ibi glo. loq̃ns de
ꝺ ſcia r ſynderiſi ꝺicit ſic. Hāc ſepe p̄cipitari videm⁹.
r ſuū locū amittere. cū q̄dā ſine pudore peccant. q̄bus
merito ꝺicitur. frons mulieris meretricis facta ē rē. ſi
g̃ p̄cipitiū nō eſt niſi p culpā. p rē. Jtē ſup illō Jere.
ij. Filij mēp̄heos rē. glo. Maligni ſp̄ūs de mēbris in fe
rioꝝ⁹ vſq̄ ad ꝑticē ꝓtingit. q̄n caſtā celſitudi nē mētis
diffidētie morꝺ⁹ coꝝrūpit. ſz caſta celſitudo mētis ē ipſa
ſynderiſis. g̃ ꝺtingit eā p pctm̄ coꝝrūpi. ℟. Jtē ꝺ videt
rōne. Pena r culpa bnt fieri circa idē. ſz ſm ſtatū ſynde
riſis q̃ eſt pctō remurmurare ꝺtingit eē aīe punitionē.
g̃ ſm illū actū ꝺtingit eē peccati ꝑpetrationē. ℟. Jtem
ſynderiſis ꝺſequit ꝺſciam tanq̄ ſuū naturale iudicato
riū. ſz ꝺſcia pōt eē recta r erronea. g̃ videt neceſſario q
ſynderiſis aliq̄n moueat obliq̄. igit inordinatio repta
in actu mortiue ē culpa. videt rē. ℟. Jtez oppoſita nata
ſunt fieri circa idē. ſz donū ſapie r btitudo lucis ꝺſiſtit
circa ſynderiſum. cū donū ſapie ꝺſiſtat circa aīe ſupmū
r ſynderiſis poſtulet p nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹
ſi igit dono ſapie r btitudini lucis culpa oponit. vide
tur q culpa habeat eē circa illā potētiā. ℟. Jtē ſynderiſ
aut eſt de bonis maximis. aut de bonis medijs. aut de
bonis minimis. Si de maximis g̃ eſt gr̄a vel ꝑtus. q̄z
vtrūq̄ eſt falſum. cū ſynderiſis ſimul maneat cū pctō.
Si eſt de bonis medijs. ſz bis ꝺtingit male vti. g̃ ſyn/
deriſi ꝺtingit male vti. ſed malꝰ vſus eſt culpa. g̃ circa
actū ſynderiſis ꝺtingit eſſe culpā. De minimis nō ē du/
biū q nō eſt. cū minima ſint bona coꝝpis. ℟. Sz ꝺ glo.
ſup Eze. j. Synderiſum ꝑpr̄ie aq̃le deputāt. nō ſe miſcē
tem trib⁹. ſz ipa errātis coꝝrigentem. ſi g nō ſe cōmiſcet
trib⁹ ſz porti⁹ coꝝrigit. videt q ſm actū ei⁹ nō ꝺſiſtat pec
catū. ℟. Jtē Amb. ꝺicit r mgr adducit in lra ſup illud
Rom. vij. Nō nolo illud facio. ibi ꝺicē q bō ſp natura/
liter vult bonū. g̃ cū illa volūtas nō ſit aliud q̄ ſynderi
ſis. ſynderiſis ſemp vult bonum. r ſi ſemp vult bonum
g̃ nūq̄ peccat. ℟. Jtē vis illa q̄ ſm motū ſuū directe re/
pugnat pctō nō ꝺpr̄auat pctō. ſz act⁹ ſynderiſis ſemp ꝺ
culpā remurmurat etiā in peſſimis pctoꝝ⁹. g̃ videt q
nō habeat depr̄auari r ꝺordinari p culpā. ℟. Jtē qñ to/
ta natura p morbū coꝝrūpit. nō eſt vlteri⁹ poſſibilitas
ad ſanitatē. g̃ ſi tota rectitudo aīe auferꝫ p culpā. tā nō
eēt vltra ſpes redeūdi ad gr̄am. ſz ꝺſtat q ſpes eſt rede
undi. qr de nemine deſperādū eſt dū eſt in via. g̃ videt
q aliq̄ rectitudo remaneat. ſz rectitudo q̄ maxime ē ad
herētie. ē rectitudo volūtatis p modū nature. r h ē ſyn/
deriſis. g̃ nō videt q depr̄auari poſſit p culpaz. ℟. ℟⁹. 42
ꝺōm. q ſm illos q̄ ꝺicūt ſynderiſum nō eſſe aliud q̄ ſu/
perioꝛ portionē rōnis. circa actū ipius ꝺtingit eē pec/
catū. Dicūt em̄ q ipa ſuperioꝛ portio rōnis hz duplr mo/
ueri. aut ſm q ad deū ꝺuertit. r regit r dirigit ſm leges
eternas. r ſic in ea pctm̄ nō hz eē. Aut put ꝺuertit ad i/
ferioꝛes vires. r ſic ab eis ſumit deuiādi occaſionē. r ꝑt
p pctm̄ depr̄auari. Et ponūt exēplū in pctō arrij q erra
uit circa trinitatē r vnitatē. r ita ſm ſuperioꝛē portionez
rōnis. vel ſm ſynderiſum. Et h̄ ꝺicūt q glo. p̄dicta. ſup
j. Eze. vult ꝺicere. Nā p̄mo ꝺicit q alijs peccātib⁹ non
ſe imiſcet. poſtea ꝺicē q p̄cipitat r locū ſuū pdit. r vtrū/
q̄ ꝺicūt habere veritatē ſm diuerſas cōpatōes ſuperioꝛis
portōis ſiue ipius ſynderiſis. Sz q̄m ſicut ꝺicūt ſancti
r gloſe manifeſte. ſynderiſis q̄ntum eſt de ſe ſp habz ad
bonum ſtimulare r pctō remunerare q̄ diu ſum⁹ in ſta/
tu vie. Jō ꝺixerūt alij aliter ſcz q ſynderiſis noīat ipaz

volũtatẽ ſm quã hz naturaliter moueri. 7 quonĩã peccatum nõ habet eſſe circa actuz volũtatis vt eſt natura vel vt mouetur naturaliter. ſed ſolum vt mouetur deliberatiue. hinc eſt q̃ ſynderiſis per peccatũ nõ habet deprauari. quia cum ipſa habet alias regere 7 dirigere. et dominũ regendi poteſt perdere. hinc eſt q̃ contingit
43 eam per culpã ꝓcipitari. Preſidẽtia eñ dr̃ a duobus pendet. videlicet a rectitudine preſidentis. 7 ab obtemperãtia famulãtis. 7 ꝯtra ſynderiſis quantũ eſt de ſe ſemper ſit recta. quia tamen ratio 7 voluntas frequenter ei obuiat. ratio per erroris excecationẽ. 7 voluntas per impietatis obſtinationẽ. hinc eſt q̃ ſynderiſis ꝓcipitari dicitur. ꝓ eo q̃ effectus eius 7 preſidentia inuires alias deliberatiuas ꝓpter earum repugnantiam repellitur 7 caſſatur. Et ponitur exemplum in milite. qui quantũ eſt de ſe ſemper bene ſedet ſuper equz equo tamen ruente ꝓcipitari dicitur. ſic 7 in ꝓpoſito intelligendum eſt. Hic autẽ modus dicendi tanq̃ rationabilior a pluribus ſuſtinetur. Et ideo rationes que
44 ad hanc partẽ adducunt concedende ſunt. ¶ Ad illud vero quod primo obiicitur de gio. q̃ ſynderiſim ꝓcipitari videmus. iam patet reſponſio. Non enim ſequitur ſi ꝓcipitatur q̃ ꝓpter hoc per peccatum deprauetur. quia ꝓcipitiũ eius nõ tm̃ attenditur circa actũ ꝓpriũ. ſed etiam circa actum aliarũ virtutũ quibus p̃ſidere debet ipa ſynderiſis. ¶ Ad illud quod obiicitur
45 q̃ morbus diffidentie corrumpit mentis celſitudinẽ. et q̃ anima cõſtupatur vſq̃ ad verticem. Dicendũ q̃ vertex 7 celſitudo mentis nõ vocatur hic ſynderiſ. ſed ſuperior portio rationis. Superior aũt portio rationis nõ nomiat ipſam potentiã anime inq̃ztum mouet naturaliter. ſed inq̃ztum mouetur deliberatiue. Et hoc modo circa ipſam habet peccatum conſiſtere. maxime illõ quod attenditur ſm actum rationis qui eſt ſurſum. ſicut eſt peccatum infidelitatis 7 deſperatõis 7 alia peccata. que directe opponuntur virtutibus theologicis
46 ¶ Ad illud quod obiicitur q̃ culpa 7 pena circa idẽ habent fieri. Dicendũ q̃ illud nõ habet veritatem loquendo preciſe. ꝓ eo q̃ ꝓ peccato voluntatis totũ corp9 habet puniri. Verum eſt tamen q̃ ſicut voluntas ẽ pncipium peccandi. ita 7 principaliter punitur. vnde et vermis conſcientie plus eſt afflictiuus volũtatis ꝓ ut eſt deliberatiua. q̃ ꝓ ut eſt natura quedaz. propter mutuam repugnantiam. Utrum autẽ ſola volũtas ſit ſubiectum pene. vel aliquid aliud. hoc infra ſuo loco manifeſtabitur. ¶ Ad illud quod obiicitur q̃ conſcientia
47 que eſt iudicatoriũ precedens ſynderiſim eſt recta 7 nõ recta. q̃ 7 ſynderiſis. Dicendum q̃ nõ ſequitur ꝓ eo q̃ ipa conſcientia nõ tm̃ conſiſtit in vniuerſali. immo etiam deſcendit ad particulare. nõ tantũmodo mouetur motu ſimplici. immo etiam collatiuo. nec mirum. quia conſiſtit in ratione. cuius quidem rationis eſt vnũ ab altero diſcernere. 7 vnum ad alterz conferre. 7 ideo licz conſcientia ꝓut ſtat in vniuerſali 7 mouetur aſpectu ſimplici ſit ſemper recta. ꝓut tamẽ deſcendit ad particularia 7 confert poteſt fieri erronea. propter hoc q̃ interm̃ittere ſe actus rationis deliberatiue. Et hoc patz ſic. Conſcientia eñ iudicat ex ipõ primo naturali dictamine dictabat q̃ deo eſt obediendum. 7 ipi poſtmodum aſſumũt q̃ de9 ꝓcipit circũciſionem. 7 ciboz diſtinctionem. Et ex hoc formatur conſcientia erroꝛ in particulari vt ſe circũcidant. 7 a cibis abſtineãt. Erroꝛ iſte nõ venit ex primo principio quod quidẽ verum fuit. ſz venit ex aſſumptione que quidem nõ fuit conſcientie ꝓut eſt naturale iudicatoriũ. ſz potius rationis erronee que quidẽ ſpectat ad li. ar. ſynderiſis aũt q̃tum eſt de ſe mouetur motu ſimplici in remurmurando contra malum 7 inſtigando ad bonum. Preterea mouetur cõtra malum nõ hoc vel illud. ſed in vniuerſali. vel ſi aliquo modo inclinetur ſynderiſis ad deteſtandũ hoc malum vel illud. hoc nõ eſt inq̃ztum hoc ſed inq̃ztum malum. 7 hinc eſt q̃ ſynderiſis non obliquatur. ſicut conſcientia
48 errat. Alia etiaz poſſet reddi ratio. quia ſynderiſis nominat ipſam potentiam naturalez 7 eſt naturaliter habilitata. conſcientia autem nominat habitum non tm̃ naturalem ſed etiam acquiſitum. 7 quia natura quantum eſt de ſe ſemper recte mouetur. quod autem acquiritur poteſt habere 7 rationem rectitudinis 7 obliquitatis. hinc eſt q̃ ſynderiſi ſemper exiſtente recta. cõſcientia poteſt eſſe recta 7 erronea. ¶ Ad illud quod obiici-
49 tur q̃ donum ſapientie eſt circa ſynderiſim. Dicendum q̃ falſum eſt. oĩa eñ dona 7 omnes virtutes 7 beatitudines reſpiciunt volũtatem ſm q̃ deliberatiua eſt. Ex autem dicitur ſynderiſis poſtulare ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibus. hoc intelligitur cauſaliter. quia nos inſtigat ad gemituz ꝓ malis quibus immerſi ſumus. ¶ Ad illud quod obiicitur quod bonis medio-
50 cribus contingit male vti. Dicendum q̃ illud verum eſt de bis que mouentur ad nutũ libe. arbi. ſm cuius actũ ꝓpriꝛ attenditur vſus 7 abuſus. ſynderiſis autem cum ſit potentia naturalis 7 naturaliter moueatur. nõ ſubeſt imperio liberi arbitriꝛ. 7 ideo nõ ſequitur q̃ liberz arbitriũ poſſit ea abuti. Preterea eſto q̃ poſſit illa abuti. adhuc nõ ſequitur q̃ propter hoc in ipſa eſſet peccatuz q̃uis enim liberum arbitrium abutatur oculo cum intuetur ad concupiſcendum. tamen peccatum non dicitur eſſe in oculo. peccatum enim nõ eſt in eo quo quis abutitur. ſed potius in abutente.

Diſtinctio. xl. qualiter ex prauitate volũtatis fiat deprauatio in actu exteriori. oſtendẽs ex oppoſito. quõ ex rectitudine intentõis habeat fieri opus bonum.

Poſt hec de actibꝰ adiẽciendũ videtur 2c. Supoſtendit magiſter q̃liter voluntas ex fine habeat rectificari 7 depuari. In hac pte intẽdit oſtẽdere qualiter actus 7 opera rectificari habeant 7 depuari ex affectu 7 fine. Et quonĩã obliquũ habet cognoſci per rectum. 7 malum per bonum. ideo pars iſta habet duas. In prima parte inquirit magiſter quomodo intentio faciat opus bonum. In ſcõa parte inquirit quomodo ex obliquitate intentionis ſiue voluntatis habeat fieri opus malum. infra diſt. xlj. Cuiuz intentio vt ſupra dictum eſt opus bonum faciat 2c. Prima pars diuiditur in duas partes. In quarum prima magiſter oſtendit q̃ actus penſari habeant boni vel mali ex intentione vel fine. In ſcõa inquirit vtrum generaliter hoc ſit verum. q̃ bonitas operum cauſetur ex bonitate intentionis. ibi. Sed queritur vtrũ omnia opera 2c. Et illa ſcõa pars diuiditur in tres partes. In quarum prima recitat diuerſorum opiniones. In ſcõa cõfirmat alteram illarum auctoritate Auguſt. ibi. Sed Auguſti. euidentiſſime docet 2c. In tertia vero redit ad confirmanda reliqua. ibi. Que tamen quidam contendunt 2c.

DI. XL. ¶ Ostendit q̄ actus pensari habeāt boni vel ma li ex intentione vel fine.

Dst hec de actib⁹ adij ciendū vi deꝫ vtrū ⁊ ipsi ex fine sic volūtas pen sari debeāt boni vel mali. Licet eñ fm q̄sdā oēs boni sint inq̄tū naturaliter sunt. nō tñ absolute dicēdi sunt oēs boni nec oēs remunerabiles. sed q̄dā simplr mali dicunt. sicut ⁊ alij boni. Mā simplicit ac ꝺe sunt boni illi act⁹ q̄ bonā hñt cām ⁊ intentionē. i. q̄ volūtatē bonā comittant. ⁊ ad bonū finē tendūt. Quali vo simplr dici debēt q̄ puersaz habent causam ⁊ intentionē. Unde Ambro. ait.

a ¶ Affect⁹ tu⁹ opi tuo nomē ipo nit. Et Aug⁹. sup ps. xxxj. Memo cōputet bona opa sua añ fi nē. Jta eñ videt mihi eē vt ma gne vires ⁊ cursus celerrim⁹ p̄ ter viā. q̄ vbi ipa fides nō erat bonū op⁹ nō erat. Bonū enim op⁹ intētio facit. intētionem fi des dirigit. Nō valde attēdas q̄d hō faciat. sed q̄d cū facit attendat. q̄ lacertos optime gubernationis dirigat. his testimonijs insinuari videt ex affectu ⁊ fine opa bona eē vel mala. Quib⁹ cōsonat q̄ vit. ro. si euāgelio ait. Nō p̄t arbor bona fructū malos facē. nec⁹ arbor mala fructū bonos facere. Noīe arboris nō natura hūane mētis sed volūtas itelligit. q̄ si mala fuerit. nō bona sed mala opa facit. Si vo bona fuerit. bona nō mala facit opa.

¶ Inq̄rit vtrū generalit̄ ꝺ sit verū. q̄ bonitas operū causet ex bonitate intētionis. recitās multoꝝ opiniones ¶ b ¶ Sed querit vtrū omnia opera hoīs ex affectu ⁊ fine sint bona vel mala. Quibusdā ita vr esse q̄ dicūt oēs act⁹ eē indifferētes vt nec boni nec mali p se sint. sz ex intentiōe bona bon⁹ ⁊ ex mala mal⁹ sit oīs actus. Scōm q̄s libet act⁹ p̄t eē bon⁹. si bona intētiōe geratur. Alijs aūt videt q̄ q̄dā act⁹ in se mali sint. ita vt ñ possint eē nisi pctā etiam si bonam habeant causam. ⁊ quidam in se boni. ⁊ si mali habeant causam. non tamen boni eē desinant. Ꝙ testimonio Aug. cōfirmāt. q̄ dicit bonū aliq̄ñ nō bñ fieri. Ꝙ eñ q̄s inuit⁹ vel necessitate facit. non bñ facit. q̄ nō bona facit itētiōe. vt ait Aug⁹. sup Job. Seruilis inq̄t timor non ē in charitate. in q̄ q̄uis credat deo. nō tñ in deū. ⁊ si bonū fiat. nō tñ bene Nemo eñ inuitus bñ facit. etiā si bonū ē q̄ facit. Ecce habes q̄ aliq̄s nō bñ facit illꝺ q̄ bonum ē. Facit ergo q̄ bonū ē intētiōe nō bona. Jō asserunt illi q̄dā opa eē talia q̄ sic bona sunt q̄ mala eē nō p̄t q̄cūq⁹ mō fiāt. sicut ecōuerso q̄dā sic sunt mala vt nō possint eē bona q̄cūq⁹ ex cā fiāt. Alia aūt eē opa q̄ ex fine vel ex cā bona sunt vel mala. Et ad illa referūt sanctoꝝ testimonia. q̄b⁹ ex affectu vel intentiōe iudiciū opm pensari dicūt. Tripartitā eduntisti differentiam actuum. ¶

¶ Cōfirmat alterā illarū opinionū auctē Aug. q̄ iudicat opa ex intentione ⁊ causa p̄ter ea que p se sunt peccata. ¶ c

¶ Sed Aug⁹. euidētissime docet in libro cōtra mēdaciū oēs actus fm intentionē ⁊ cām iudicādos bonos vel malos: p̄ter q̄sdā q̄ ita sunt mali vt nū q̄ p̄t eē boni. etiā si bonā videant hꝫ cām. Jnt est inq̄t plurimū q̄ cā q̄ fine q̄ intētiōe q̄d fiat. Sz ea q̄ cōstat eē pctā. nullo bone cāe obtentu. nullo q̄si bono fine. nulla velut bona intētiōe facienda sunt. Ea q̄ppe opa hoīm si cās habuerint bonas vel malas. nūc sunt bona. nūc mala. q̄ nō sunt p seipsa pctā. sicut victū p̄bere paupib⁹ bonū ē. si fit cā miscōie cū recta fide. ⁊ cōcubit⁹ p̄iugalis q̄n fit cā generādi. si ea fide fiat vt gignant regenerādi Hec rursus mala sunt si malas habeāt cās. velut si iactantie cā pascat paup. aut lasciuie cā cū vxore cōcubit. aut filij generant nō vt deo sed vt diabolo nutriant. Luz vo opa ipsa p se pctā sunt. vt furta. stupra. blasphemie. q̄s dicat causis bōis eē facienda. vel peccata nō esse. vel quod est absurdius iusta peccata esse. Quis dicat furemur diuitib⁹ vt habeam⁹ q̄d demus paupib⁹. aut falsa testimonia p̄feram⁹ nō vt inde nocētes ledant sz potī⁹ saluent. duo enī bona hic sunt vt inops alat. ⁊ innocēs nō puniat. aut q̄s dicat adulteriū eē faciendū vt p̄ illā cū q̄ fit hō de morte libereꝫ. Testamēta etiam vera cur nō suppᵐimim⁹. ⁊ falsa supponim⁹ ne hereditates habeant q̄ nihil boni agunt. sz hi potī⁹ q̄ indigētes adiuuāt. Cur nō fiant illa mala ꝓpter hec bona. si ꝓpter hec bona nec illa sunt mala. Cur nō ab imundis meretricibus q̄ ditāt stupratores. rapiat diuitias vir bon⁹ vt indigentibus eas largiatur. cum nullum malū sit si ꝓ bono fiat. Quis hoc dicat nisi qui res humanas moresq⁹ conatur ⁊ leges subuertere. Qui enī facimus nō dicatur recte fieri posse. nec impune tñ. verū etiam glorioſe. vt in eo nō timeatur supplicium. sed speretur ⁊ premium. si semel consenserimus in malis actibus. nō quid fiat sz quare fiat est querendum. vt quecunq⁹ ꝓ bo-

Nulla actus simpliciter boni dicēdi sunt.

Qui simplr mali dicer mā.

a ¶ Affect⁹ tu⁹ ꝛc. Contra b ver bū Amb. obr. q̄ si aliq̄s cōmittat adulteriū intēdēs facere simplicē fornicationē. vī q̄ illō peccatū ꝺebeat dici fornicatio ñ adulteriū. Jtez ex codez affectu p̄t quis moueri ad credēdū in deū ⁊ ad amādū ipz. q̄ si op⁹ trahit nomen ab affectu. Hat. vij. vī q̄ credere et amare sunt op⁹ eiusꝺ spēi ⁊ eiusꝺē p̄tus. ⁊ eodē noīe ꝺebeāt noīari. q̄. ꝺ. q̄ aliq̄d noīari ꝺ tingit ꝺupliciter. vicz i generali ⁊ i speciali. Noīa generalia i moribꝰ sūt bonū ⁊ malū Spēalia vo sūt noīa ꝺrūaz specialiū. vt spēalium p̄tuū ⁊ vicioꝝ. Cū g̃ ꝺr q̄ affect⁹ opi nomen ponit. b intelligit de noīe generali. ipē vo obj̄ē de noīe spēali.

Prima opinio.

Secūda opinio.

2 b Iusticia merito punit eū q̄ dicit se ꝛc. Cōtra. videt̄ em̄ q̄ tale iusticiā iniuste punit. Habere em̄ supflua vi/ciū est. ḡ resecare supflua ē v̄tutis. Silr̄ dare paupi vn̄ alat̄ h̄ v̄tutis est. si ḡ iniustū ē aliquē puniri ꝓ opē v̄tu/tis. iniuste fac̄ iusticia q̄ talē punit. Itē idē deꝰ q̄ p̄cepit filijs isrl̄ q̄ fura/rēt̄ vasa egypti/orū Exo. xij. p̄ce pit elynaz dari paupib⁹. sz illi q̄ furati sūt va/sa volētes īple/re mādatū diui nū nō peccaue/rūt. ḡ pari rōne ille q̄ furatur vt det paupi. furā do non peccat. Itē in oī pctō ē ꝯuersio inordi/nata ad bonum cōmutabile. sed iste q̄ furatur vt det paupi nihil amat inordina/te. nec aliquid amat ex cupidi/tate. ḡ videt̄ q̄ n̄ peccet aliq̄ mō.

Peior ē q̄ cōcupiscen do q̄ q̄ mi serādo fura tur.

R°. dōm. q̄ talis absq̄ du/bio peccat. qꝛ fa cit ꝯtra diuinū mādatū. fac̄ eti/am ꝯtra ꝓximū quia rem eiꝰ ipo inuito ꝯtractat ꝛ ideo iste puni tur nō solum a deo verūetiam a ꝓximo. Ad

3 illud vero quod obijcitur q̄ iu/ste facit dum re secat supflua. di cendū q̄ ad vnū quēq̄ spectat re secare supflua ꝓ pria. superflua autem aliena re secare non spe/ctat quando nō est constitutus super eum nec dominꝰ nec iu/dex. ꝛ ideo cum aliena supflua resecat. qd̄ n̄ suū est vsurpat. et ꝓpter hoc punit̄ h̄ de

4 iniusticia. Ad illud quod obijcitur de filijs israel. di cendum q̄ nō est simile. quia dominus dispensauit cuz eis quando precepit eis q̄ furarentur. immo quod plꝰ est res alienas in dn̄iū eoꝝ trāstulit. ꝛ h̄ bene poterat. qꝛ ipe est dominꝰ oīm. Hoc aūt domini p̄ceptū q̄ domi

nis fiunt causis. nec ipsa mala
b esse iudicent̄. At iusticia meri/to punit euz q̄ dic̄ se subtraxisse supflua diuiti vt p̄beret paupi. ꝛ falsariū q̄ alienū corrupit te/stamētū. vt is eēt heres q̄ face/ret elemosynas largas. nō ille q̄ nullas. ꝛ eū q̄ se fecisse adul/teriū oñdit. vt ꝑ illam cū q̄ fecit hoīem de morte liberet. Sz di/ceret aliq̄s. ḡ eq̄ndꝰ ē fur q̄libet furi q̄ volūtate miscdie furat̄. Quis h̄ dixerit. Sz hoꝝ duorū nō iō q̄sq̄ ē bonꝰ: qꝛ peior ē vnꝰ Peior ei ē q̄ ꝯcupiscēdo q̄ q̄ mi serādo furat̄. Sz si furtū oē pec catū ē. ab oī furto abstinēdū est Quis ei dicat eē peccādū etiā si aliō sit grauiꝰ: aliō leuiꝰ pctm̄ Nunc āt q̄rimꝰ q̄s actꝰ pctm̄ sit vel nō. Nō qd̄ grauiꝰ sit vel le/uius. Intēde lector ꝓpositis v̄ bis tota mēt ꝯsideratōe. q̄ non iutilē h̄nt exercitatōez. ꝛ dino/sces q̄s actꝰ sit pctm̄ q̄. s. malaz hz cām. nec ille tm̄. qꝛ sūt nō nul li actꝰ q̄ ꝛ si bonā hēant cām. tn̄ pctā sūt. vt supra positū ē. Exq̄ ꝯseq̄ videt̄ qꝛ nō sp̄ ex fine iudi cat̄ volūtas siue actio mala: sic̄ in illis q̄ ꝑ se pctā sunt. Illa em̄ cū q̄s gesserit ꝓ aliq̄ bona cā bo nū vr̄ h̄re finē. nec ex fine volū tas ē mala. nec ex voluntate a/ctio fit mala. ꝫ ex actōe volūtas
c fit p̄ua. In q̄bꝰ aliq̄ ponūt actū iudeoꝝ q̄ crucifigēdo xp̄m arbi trabant̄ se obsequiū p̄stare d̄o qꝛ bonū finē dicūt eos sibi posu isse. s. dei obsequiū. ꝛ tn̄ volūta tē eoꝝ ꝛ actōez ꝑuersaz fore as/serūt. De bonis āt nll̄a fit exce/ptio in p̄missis v̄bis aug. q̄n oīs

volūtas bona ex fine fit bona. ꝛ ex fine ꝛ volūtate oīs actio bo na. bona ē. Sz n̄ oīs mala volū tas ex fine mala ē. nec oīs mala actio ex fine ꝛ volūtate mala ē. ꝛ oīs q̄ hz malā cām mala ē. ꝫ n̄ oīs q̄ bonā cāz hz bona ē. Jōq̄ cū ex affectu d̄r nomē īponi opi in bonis opibꝰ gn̄alit̄ v̄a ē h̄ re/gula. ꝫ in malis excipiūt̄ illa q̄ ꝑ se mala sūt. Oīa ḡ hoīs opa ꝫm intētiōez ꝛ cāz iudicāt̄ bona vel mala. except̄ his q̄ ꝑ se mala sūt. i. q̄ sine p̄uaricatōe fieri neq̄ūt

Redit ad ꝯfirmādū reliq̄. d Que tn̄ q̄dā ꝯtēdūt nunq̄ h̄re bonā cām. Qui ei aliena furat̄ vt paupibꝰ tribuat. nō ꝓ bono (vt aiūt) furat̄. Nō em̄ bonū est alicā paupibꝰ erogare. Qui ei d̄ rapina sacrificiū d̄o offert. idē fac̄ vt ait. Autoritas. ac si filiū ī ꝯspectu p̄ris victimet. vl̄ sacrifi ciū carnis d̄o offerat. Abomīa/bil̄ nēpe d̄o ē īpioꝝ oblatio. Ita etiā ꝛ hoīem ꝑ adulteriū a mor te liberare. malū eē dicūt. Et si em̄ bonū sit hoīem a morte libe rare. tn̄ sic hoīez liberare malū fore asserūt. Jōq̄ augꝰ. ī supio ribꝰ dicūt tp̄asse ꝫmōez cauteq̄ locutū vbi ait Ea q̄ ꝯstat eē pctā nll̄o q̄i bono fine. nll̄a velut bo/na ītētōe faciēda. Nō ei simplr̄ dixit bono fine ꝛ bona intētōe. ꝫ addidit q̄i ꝛ velut. qꝛ talia n̄ fi unt bono fine ꝛ bona intētōe. ꝫ intētiōe q̄ vr̄ bona. ꝛ fine q̄ pu/tat̄ bonꝰ sz nō ē. Nec iō excepit aug. ista vt aiunt q̄n cās hēant malas. ꝫ qꝛ cās h̄nt q̄ vident̄ bo ne. sunt tamē male.

nus p̄cepit facere elemosynā nō se extēdit ad bona alie/na. sz ad ꝓpria. vnde nullo mō illi mādato repugnat q̄ p̄cipit̄ nō furari. īmo illud supponit. ꝛ illud cū illo ꝯcor dat ꝫm q̄ d̄r ꝓuerbio. vj. Honora dominū de tua suba

Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ nec amat inordinate. dōm. q̄ 5 inordīatio amo ris duplr̄ p̄t eē aut qꝛ amat̄ res q̄ non dz. aut qꝛ amat̄ res ampli us q̄ debeat Et dū q̄s facit ꝯriū eiꝰ qd̄ dominus p̄cepit. siue mo ueat̄ magna af/fectōe siue ꝑua peccat. ꝛ est eiꝰ affectio inordīa ta ex magnitu/dine dilectōis. ꝛ ex cōtēptu di/uine ꝓhibitōis

c In q̄bꝰ aliq̄ ponūt actū iu/deoꝝ q̄ crucifi/gēdo xp̄m arbi/trabāt̄ se obseq̄/um p̄stare deo. Hoc videt̄ esse falsum. qꝛ sicut d̄r Sap. ij. Ex malicia ꝛ inui/dia xp̄m cōdem nauerunt morte turpissima. Et xxvij. Matth. d̄r. Sciebat em̄ q̄ ꝑ inuidiā tra didissent eū. si ḡ sciebant se male facere. non arbi trabāt̄ obseq̄uz se deo p̄stare.

Q̄ non fi ant bono fi ne. notat̄ ex v̄bis Aug. p̄missis.

R°. dōm. q̄ h̄ n̄ 6 d̄r q̄tuz ad oēs iudeos. sz q̄tuz ad sīplices q̄ ꝑ maiores d̄cepti sunt. Maiores em̄ iudei sic̄ p̄n/cipes sacerdotū ꝛ scribe moti sūt ex inuidia ꝛ ma licia. quia bene cognoscebāt eiꝰ sanctitatē ꝛ īno centiam. q̄uis lateret eos diuitias. Simplices vero ꝛ populares mo ti sunt ex ignorantia. Audientes em̄ a maioribꝰ q̄ blas/phemasset. putabāt se occidēdo xp̄m blasphemū inter/ficere. ꝛ sic obsequiū deo p̄stare. Ista tn̄ ignorātia nō ex cusat. ꝓ eo q̄ opa q̄ xp̄s fecit nō solū magnis sz etiā par uis noticiā sanctitatis eius p̄stare poterant.

Ad intelligẽtiã aũt buius ptis in q̃ mgr̃ p̃ncipaliter agit de bonitate opm quã hñt ex intẽtõe incidit hic q̃stio circa duo. Primo q̃rit de bõitate quã opa ab intẽtõe recipiũt. Scõo vo q̃rit de bonitate quã opa intẽtõi supaddũt. Circa pmũ q̃runt tria. Primo q̃rit de bõitate opm q̃tũ ad q̃litatẽ vtrũ vicz q̃litas opẽ rũ q̃litati intẽtõis generaliter cor̃ndeat. Scõo q̃rit q̃n/ tũ ad q̃titatẽ. vicz vtrũ quãtũ q̃sq; intẽdit tãtũ faciat. Tertio queritur q̃tũ ad necessitatẽ vtrũ sez bona intẽtio absq; opibus ad salutẽ sufficiat.

¶ Questio I a

Utrũ q̃litas opm sp cor̃ndeat q̃liliati intẽtõis. Et bñ ẽ q̃rere vtrũ oẽ opus qõ sit bona intẽtõe sit bonũ. Et q̃ sic videt̃ pmo auẽrate Amb. quã mgr̃ adducit i l̃ra. Af fect⁹ opis tui nomẽ iponit. si g̃ denoiatio opis ẽ a q̃lita/ te. z intẽtio siue affect⁹ op⁹ denoiat vr̃ etiã q̃ informet q̃litate sua. Itẽ arbor bona q̃ opat. p̃m q̃ bona facit fructũ bonũ. sz volũtas q̃ ẽ arbor. cũ bona intẽtõe ope/ rat. opat p̃m q̃ bona. g̃ videt̃ q̃ faciat op⁹ bonũ. Item acc⁹ nõ est meritor⁹ nisi q; volũtarie. z volũtas nec est bona nec mala nisi ex intẽtõe vt supr̃ oñsuz est. si g̃ boni/ tas volũtatis facit bonitatẽ in ope. z bonitas intẽtõis facit bonitatẽ in volũtate. g̃ a pmo q̃litas opis causat a q̃litate intentõis. Itẽ poterit⁹ est bonũ respectu boni q̃ malũ respectu mali. sz q̃lecũq; sit op⁹ z q̃tũcunq; sit bonum depuari pt̃ p malã intẽtionẽ. g̃ multo fortiꝰ q̃le/ cunq; sit op⁹ z q̃tũcũq; sit malũ rectificari pt̃ ex bona i/ tentõe. Et pt̃ huius argumẽti illatio cõfirmari q̃ a malo/ ri. z a sili q̃ cõtiã in ipo. ℟ si opositum est cã opositi. z ꝓpositũ ꝓpositi. si g̃ mala intẽtio sp causat malũ. bona intẽtio sp causat bonũ. Itẽ esto q̃ aliqs faciat op⁹ ma/ lũ bono fine ita q̃ malicia sit in ope. z bonitas in intẽ/ tione. aut intẽtio ꝑmanet bona. ope erñte malo. aut in/ tentio fit mala ex ope malo. aut intẽtio facit op⁹ bonuz Si ꝑmo mõ. g̃ sit. z semel merebit̃ q̃s z demerebit̃. qõ ẽ ipossibile. Si scõo mõ. Sz cõ. Opus ẽ effect⁹ intẽtõis. sz effect⁹ nõ influit in cãm sz potꝰ ecõuerso. g̃ potꝰ intẽ/ tio cõicat suã ꝓprietatẽ opi q̃ op⁹ intentiõi. g̃ si intẽtio est bona. necesse ẽ op⁹ eẽ bonũ qõ ex ipa pcedit. Itẽ q̃tũ cunq; op⁹ de se sit malũ si tñ fiat ab eo q̃ opat oĩno pter intẽtionẽ. sicut ab eo q̃ oĩno caret vsu rõnis. nõ est aliq̃ mõ culpabile. g̃ si puatio intẽtõis op⁹ q̃tũcũq; de se ma/ lũ pt̃ puare malicia. z facere q̃ nõ sit malũ malicia mo/ ris. pari rõne videt̃ q̃ rectificatio intentõis op⁹ q̃tũcũ q; de se malũ pt̃ facere bonũ z rectũ. Sz cõ. Hug. de san cto vict. Amor trãsformat amãtẽ in amatũ. bñ aut nõ ꝺr ecõuerso. g̃ q̃liscũq; sit intẽtio. si volũtas velit malũ. ne cesse ẽ eã efficiꝰ mala. g̃ nõ videt̃ q̃ q̃litas opis cor̃ndeat q̃litati intẽtõis. Itẽ pbus dicẽ q̃ aliq̃ sunt q̃ mor no/ minata ꝺiucta sunt malo. z talia dicunt theologi mala cẽ ꝑm se. si igit̃ talibus actibus inseparabiliter adheret malicia videt̃ q̃ hmõi act⁹ nõ pñt fieri boni ex intentõe nr̃a. Itẽ aliq̃ ꝺ est malũ q̃ ꝺ est ꝺ dei mãdatũ. sz intẽtio nr̃a nõ pt ꝺ diuinũ mãdatũ infringere. g̃ nõ pt̃ facere q̃ bõ faciẽdo ꝺ mãdatũ dei nõ peccet. igit̃ q̃tũcũq; bonũ intẽdit. si ꝺ dei mãdatũ faciat. nõ erit bonũ sz malũ. g̃ nõ est genera liter vez q̃ q̃litas opis a q̃litate intẽtõis causet. Itẽ bo nũ absolutũ ꝑsupponit bonũ ex circũstãtia. nihil enim est simplr̃ z absolute bonũ nisi vestiat̃ debitis ꝺditionibus circũstãtijs. sz aliq̃ sũt opa q̃ sp dicũt carẽtia debite cir/ cũstantie. sic̃ inficere innocẽtẽ. aut dicere falsum scien ter z ꝑsilla. g̃ videt̃ q̃ q̃tũcunq; aliqs talia bona intẽ/ tione faciat. nõ erũt simplr̃ bona. g̃ nõ videt̃ q̃ q̃titas opis sp cor̃ndeat q̃litati intẽtõis. ¶ ℟. ad ꝓdictoꝝ intel ligentiã est notãdũ. q̃ circa bñ ab antiq̃ duplex fuit opi/ nio sicut mgr̃ explicat in l̃ra. Quidã enim dixerũt q̃ gene raliter vez ẽ q̃ opa bõa vl mala pẽsant̃ ex intẽtõe. Alius vo dixerit q̃ opa nõ pẽsant̃ generaliter bona vel mala. sed solũ illa q̃ indifferẽtia sũt ad bñ q̃ fiãt bn vel male. illa aũt opa q̃ sunt mala ꝑm se. ex intẽtõe pclari nõ pñt. q; q̃cũq; intẽtõe fiãt. sp mala sũt. Quelibet aũt harũ opinionũ vez dicit si recte intelligat̃. Intentõis enim q̃litas dupliciter ꝓt accipi ꝑm q̃ intẽtio duplicit̃ ꝺr. Uno enim mo intẽ/ tio dic̃ volũtatem finis. Allio vero modo non tñ dicit voluntatem finis sz etiã ordinatõez ei⁹ qõ est ad finem quẽ appetit. Et ꝑm hñ duplicit̃ ꝓt dici intẽtio bona vel mala. Uno mõ ꝺr intẽtio bona in q̃ ẽ ꝓfecta z bona ordi natio opis ad finẽ intẽtũ. z ecõtra ꝺr mala in q̃ ẽ ordina tio indirecta. z hñ mõ bonitas intentõis nõ tãtumõ respi cit bonitatẽ finis sz etiã rectũ ordinẽ ei⁹ qõ est ad ipsum finẽ. hec enim duo necessario req̃runt̃ ad hñ q̃ oculus sit sim plex sicut dicit Bern. ad euge. vicz q̃ ꝑitas sit i electõe. z charitas i intẽtõe. Et hñ est dicere q̃ tũc ẽ oculus, mẽtis simplex siue intẽtio bona q̃n hñ amat finaliter qõ ẽ amandũ. z eligit qõ ẽ eligẽdũ. z hñ mõ q̃litas opis sp cor̃ndet q̃litati intentõis. nec hz instãtiã. imo si oculus ẽ simplex. to tũ corpus erit luminosuz. z si oculus ẽ tenebrosus. hñ est intẽtio mala. z op⁹ iudicat malũ. Allio mõ ꝺr intẽtio bõa q; illõ qõ finaliter ĩtẽdit ẽ bonũ z malũ. q; illõ qõ finaliter intẽdit est malũ. Et hñ mõ nõ est generaliter vez q̃ q̃litas opis causet a q̃litate intentõis. z hñ dico q̃tũ ad q̃litatez q̃ ẽ bonitas. Si q̃s enim mẽtiat. vt pote ad liberatiõz innocentis. vel furet̃ vt pascat pauperem. nõ ꝺr bn facere. sic̃ dicit Aug. z etiã aplus. Nõ sunt faciẽda mala vt veniant bona. Quãtuz aũt ad q̃litate malicie nõ hz instãtiã. imo necessario malicia opis cor̃ndet intentõi male intendẽti. Qualecũq; enim sit op⁹. dũ faciat illud bõ mala intentõe. de q̃ scrutat̃ corda malũ reputat. Cũ ei ad bonitatẽ opis necessario req̃rat̃ intẽtio boni finis. sola illa desistẽte op⁹ iudicat̃ cẽ malũ. n tñ illa sola assistẽte iudicat̃ esse bonũ. q; plura exigunt̃ ad ꝓstruẽdũ q̃ ad de/ struendũ. Ex hiis pz rñsio ad q̃stionẽ ꝓpositã. z etiã ad obiecta ꝑ magr̃ pte. Nã obiecta q̃ ꝓbãt q̃ ꝑitas opis nõ cor̃spõdet bonitati intentõis loquunt̃ de bonitate intentõis ꝑut ipm finẽ respicit. z sic vez ꝺcludũt. q; ad hñ q̃ op⁹ sit bonũ nõ sufficit q̃ intẽdat bonũ. Iz etiã exigit̃ q̃ recta via tẽdat ad bonũ. Argumẽta vo ad oppositum ꝑ magr̃ pte. pcedũt alia via. vicz. put intẽtio ꝺr eẽ bona nõ solũ q; intentũ est bonũ. sz etiã q; ordinatio ẽ bona. Et sic intelligat̃ auctas Amb. q̃ ꝺr. Affect⁹ tuus opi tuo nomẽ iponit. z rõ sciꝺa z tertia. Nã volũtas nõ ꝺr eẽ bona in se. nec etiã bona arbor ex bonitate intentõis. nisi ꝑm q̃ intẽtio ꝺr eẽ bona. q; bono mõ ad bonũ finẽ intendit. ¶ Ad illud qõ obr̃ q̃ mala intẽtio sufficit ad faciẽdũ op⁹ malũ. ꝺnm q̃ nõ sequitur ex hñ q̃ similiter intẽtio bona sufficiat ad bonũ. Facilius enim ẽ destruere q̃tũ ꝺstruere. Et q; bonum attẽdit ꝑm ꝺstitutionẽ ex ꝺcursu multarũ circũstãtiarũ. malũ vo attẽdit ex cuiuscũq; ꝑuatõe. hinc est q̃ malũ ẽ oĩuarie. z bonũ vno mõ. z iõ nõ sequitur q̃ si defect⁹ alicuius rei sufficit ad faciẽdũ malũ. q̃ positio eius sufficiat ad faciẽdũ bonũ. plura ei exigunt̃ ad bonũ. nec ẽ ibi locus a sili nec minori. Rursus. q; malũ ẽ ꝑuatio bõi in talibus nõ tenet ꝺntia in ipo sz potius ꝺntia econtrario. ¶ Ad illud qõ obr̃ q̃ potẽtia potius ꝺr influere i op⁹ q̃tũ ecõuerso. ꝺnm. q̃ op⁹ nõ facit intẽtionẽ mala aliq̃d influendo. sed potius deficiendo. Quia enim opus de se inordinatum est. z intentio non põt illud ordinare. hinc est q̃ dum illi operi se applicat. scipm deordinat. ¶ Ad illud qõ obr̃ qõ ꝑuatio intẽtionis ꝑuat malicia ab actu. ꝺnm q̃ nõ ẽ simile. ꝑ eo q̃ ꝑuatio intẽtõis ꝺr ꝑuare ma/

kcia ab actu. nō q aliqd intētōis ꝓferat ipi actui. sz potius q trahit actū illū extra genu⁹ moris. q nō est op⁹ morale nisi qō fit ex intētōe. 7 iō ꝓsimilis ē mod⁹ argu/endi in ista rōne 7 ī pcedēti q̄ arguebat ex cōpatōe mali ad bonum. ¶ Nō em̄ valet. sufficit ad destruēduz. g̃ suffi/cit ad ponendum.

Questio II b

¶ Utrū q̄ntū ḋs intēdat tātū faciat. vt sicut op⁹ ab in/tētione recipit aliq̄ mō q̄litatē. ita etiā recipiat q̄ntita/tē. Et q sic vr. sup illud Math. xij. Bonus hō de bono thesauro. 2c. glo. Quātū bonū intēdis. tātū facis. Itez h vr rōne. Ome agēs p intētionē ꝑsigit sibi finē ad quē opus suū mēsurat. g̃ si oē op⁹ morale ē ab agēte p inten/tionē. oīs opis moralis mēsuratio attēdit in cōpatione ei⁹ ad finē. Sz cōpatio ad finē est intētio. g̃ q̄titas oīs opis moralis penes intētionē attēdit. ¶ Itē ꝑm q̄titatē charitatis attēdit meritū exterioris opis. Et ꝑm ma/gnitudinē libidis. attēdit magnitudo exterioris pcti. si g̃ charitas vt dicit Bern. respicit intētionē. 7 sūr libi/do q dicit q̄tationē in bono creato. g̃ vr q q̄titas oīs moralis opis ꝑm intētionē mēsurē. ¶ Itē si aliqō op⁹ de natura sui generis ē veniale pctm̄. nihilomin⁹ ille q̄ facit illud moraliē peccat si intēdit peccare moraliē. h aūt nō cēt nisi op⁹ reciꝑet q̄titatē in genere moris ab in/tentōe. g̃ 2c. Sz ꝑ. si q̄titū ḋs intēdit tātū fac. g̃ si lin⁹ siue aliḋs ali⁹ pu⁹ scīūs intēderet mereri glorīā pctri. mereꝝ glo. pe. 7 si ampli⁹ intēderet. ampli⁹ mereret. g̃ bñti mi/norē charitatē redderet mai⁹ pmiū. qō ē plane falsū. Itē si q̄ntū ḋs intēdit tātū fac. g̃ si aliḋs adulterās intēdit pec/care venialiē peccat venialiē. si g̃ h ē plane falsū. mani/festū est q q̄titas opis ñ causat ex q̄titate intētōis Itē quāto aliḋs est humilior. tāto min⁹ boni credit se face/re. sz intētio sequtur credulitatē. q fides dirigit intētio/nē. g̃ q̄nto ḋs humilior ē. tāto min⁹ bonū intēdit facere. si g̃ bonitas opis mēsurat penes q̄titatē intētōis. vr q q̄nto ḋs eēt humilior. tāto op⁹ ei⁹ eēt min⁹ bonū. sz h est plane falsum. g̃ 2c. Itē vn⁹ simpler cū facit pmiū pecca/tū credit ee grauissimū pctm̄. ali⁹ impi⁹ 7 iniqu⁹ cū fac maximū pctm̄ credit se valde paū peccare. Si g̃ opus mēsurat penes intētionē. vr q iniqu⁹ 7 malicios⁹ mi/nus peccet in enormi genere pcti q̄ vn⁹ simpler ī gene/re pcti q̄ntūcūq leui. Si igit h est plane falsum. g̃ 7 il/lud ex q̄ sequtur. vicz q q̄ntitas opis corrūdeat q̄ntitati intētōis. ¶ R⁹. Dōm q si cut in pcedēti ꝓbleumate du/plex distinguit q̄litas intētōis. sic 7 in h intelligenduz est q q̄ntitas intentōis duplicit pōt intelligi. vicz aut rōne act⁹ intēdēdi. aut rōne ipius intēti. Et ꝑm h distin/guit ista locutio duplicit. q̄ntū intēdis. tātū facz. Qui tantū 7 q̄ntū pñt ee noīa vel aduerbia. Si quātū 7 tā/tū sint aduerbia. tūc dicūt q̄ntitatē act⁹ intēdēdi. 7 tūc est locutio ꝓa generaliē. siue respectu bonoꝝ siue respe ctu maloꝝ. q q̄ntū act⁹ intēdēdi ē intēsus in bonitate 7 malicia. tātū opatio exterior est bona vel mala. Dē em̄ meritū 7 demeritū ad actū volūtatis reducit. licz circū/stātie exteriores aliq̄ mō faciāt ad maiorē volūtatis de/prauationē. Si aūt q̄ntū 7 tātū sint noīa. tūc dicūt q̄n/titatē ex ꝑte intēti. 7 sic nō est generaliē ver⁹ ille ꝑmo. q op⁹ exteri⁹ factū nō sp cōmēsurat ei qō intētio intendit. Frequēter em̄ intēdit hō facere magnū bonū 7 facit par uum. q modicā h charitatē. Habet tn̄ aliq̄ mō verita tem in malis vicz intēdēdo lz nō diminuēdo. 7 put tā/tū 7 quātū dicūt q̄ndā cōpationē ꝓportōis nō cōmēsu/rationē eq̄litatis. Vñ q intēdit multū peccare multum peccat. q̄lecunq op⁹ faciat. Nō tn̄ q intēdit pauū pecca re pauū peccat. maxie si op⁹ facit qō multū hz de desi/mitate. Ex his pz rñsio ad q̄stionē ꝓpositā. Cōcedo ei q q̄ntitas bonitatis 7 malicie in opē corrūdeat q̄ntita ti bonitatis 7 malicie in intentōe. ꝑm q q̄ntitas inten/tionis attendit q̄ntū ad actū intēdendi. sicut rōnes ad ꝑmā ꝑtē inducte oñdunt. Cōcedo etiā nihilomin⁹ q q̄n/titas opis nō sp corrūdet q̄ntitati intentōis. ꝑm q q̄n/titas intentōis attendit ex ꝑte intenti. sicut oñdunt rō/nes q̄ ad scḋam ꝑtē inducunt. ¶ Ad alias tn̄ duas rō/nes q vltimo inducunt rñderi pōt q nō cogūt. peo q ñ ē idē dicere de aliq̄ q credit facere magnū vel pmiū bonū siue malū qō ītēdit. Aliud ei ē estimatio. aliud ē intētio. 7 quāuis op⁹ seq̄tur estimationē. nō tn̄ seq̄tur intentionē. Pterea ille due rōnes sicut 7 alie pcedūt de q̄ntitate intētōis a ꝑte intēti. Quāuis em̄ humilis hō pmiū intē/dat facere. nihilomin⁹ tn̄ magne bonitatis est ei⁹ inten/tio. dū ex magna virtute mouet ad illud faciendū. Silit cū iniqu⁹ hō intēdit modicū malū facere. tn̄ q ex magna li/bidine fac. mlt̄ū seu valde ē praua ei⁹ intētio. dū tamen adhereat bono creato. 7 iō nō seq̄t q min⁹ peccet ille qui magz ē malicios⁹.

Questio III c

¶ De bonitate opm q̄tū ad necessitatē. vtrū vicz inten/tio absq bonis opib⁹ sufficiat a vitā eternā. 7 q sic vr. Bern. de li. ar. Intētio suffic ad meritū. bona actio re/q̄rit ad exēplū. g̃ vr q q̄tū ad meritū vite eē neñ sit ne/cessaria bonitas actōis exterioris Itē sup illō ps. Dixi cōfitebor. glo. Totū ꝑ opatōe iudicat. g̃ tātū valz bñ vel le q̄tū velle 7 opari. g̃ 2c. Itē Greg. in qdā omel. Nō ē vacua manꝰa munere. cum archa cordis replera fuerit bōa volūtate. g̃ plenitudo intētōis 7 volūtaz equalet plenitudini opatōis. igit sine illa ꝑt sufficere ad salutē. ¶ Item mereri vitam eternam est in potestate nostra ergo videtur q opera exteriora non sint necessaria ad merendum vitam eternā. igit ad meritū vite eterne vr sufficere intētio sola. Itē intētio 7 volūtas nō pōdet ex ope. g̃ ope nō exñte ꝑt ee bonitas tā in volūtate q̄m in intētōe. sz q hz bonā volūtatē est iust⁹. 7 ois talis hz qō sufficit ei ad vitā eternā. igit ad meritū vite eterne intētio sufficere absq exteriori opatōe. Sz ꝑ. Matth. xv Esurivi 7 nō dedistis mihi mā. ita dñs dicet reprobis 7 ꝓpter h feret sniam dānatōis ꝑ eos. si g̃ ꝓpter defe/ctū bonoꝝ opm ḋs dānat. exercitiū bonoꝝ opm ē ad sa/lutē necessariū. g̃ intētio sine opib⁹ nō sufficit ad meritū. Itē in canonica. Ja. ij. Fides sine opib⁹ mortua ē. sz nō est efficacior ad merendū intētio q̄m fides. g̃ si fides non sufficit ad meritū sine opib⁹. pari rōne nec intētio. Itez Greg. in q̄dā omel. Amor dei nō est otios⁹. opat enim magna si ē. si aūt opari negligit. amor nō est. g̃ si opa nō ad/sūt. ñ adest ꝟitas amoris. sz nihil ē meritorū vite eē ne absq ꝟo amore charitatis. g̃ circūscriptis opib⁹. intētio nō sufficit ad meritū. Itē ꝑlus dic q ad ꝟtutē trita req/runt. vicz. scire. velle. 7 immutabiliē opari. g̃ si nō est opatio. nō est salua virtutis ratio. sz vbi nō saluat vir/tutis ratio. nec poterit saluari sufficientia meriti. g̃ vr q absq opatione vitā eternā nō cōdigne nec sufficien/ter meremur. Item si sola intentio vel voluntas inte/rior sufficeret ad meritū. sed habenti gratiaz facilimum est velle bonū. g̃ facilimū est mereri vitā eternā. cuius contrariū dicit dñs Matth. vij. q arta est via que du/cit ad vitā. ¶ R⁹. dō. q cū q̄rit vtrū intētio 7 volūtas interior sufficiat ad meritum absq ope exteriori. distin/guendū est. Aut em̄ ille q hz intentionē. hz facultatē bñ

opandi aut nō. Si nō hz facultatē. cū nemo obligek ad
impossibile. si bonā hz volūtatē z directā intētionē. tūc
sola plenitudo volūtatis interne sufficit ei ad meritum
vite eterne absq; exteriori opatōe. Si aūt assit facultas
z se offert oportunitas. intētio nō pt ad meritū suffice/
re absq; ope. Nō aūt but⁹ē diuini mādati obligatio et
ꝑfectio. z volūtatis plenitudo. Diuini mādati
obligatio facit vt intētio sine opib⁹ nō sufficiat. cū se of
ferat oportunitas z facultas. Mādata em̄ dei nō soluz
obligant ad volēdū sed etiā ad faciendū. z iō q nō ꝑpler
diuina mādata cū possit. poti⁹ merek irā q; merek gl̄iam
Virtutis etiā ꝑfectio est rō q̄re nō sufficit sola intētio.
qm̄ vir⁹ est vltimū potētie. z tō elevat potētiaz ad ali/
qd magnū z arduū. potētie aūt aīe nō hīt suā ꝑfectē si/
ue ꝑfectionē cōpletā nisi exeāt in opa sibi debita qñ ad/
est facultas z oportunitas. Et iō illa intētio q̄ds vult
z intēdit bonū. z tñ nō faciet cū possit. nō est intētio vir
tuosa. ge p̄ nec meritoria. Volūtatis etiaz plenitudo
nō est q̄re nō sufficit sola intētio. qm̄ plena volūtas po
nit effectū si assit facultas. alioq̄n nō d⁹ plene bō aliq̄d
velle si nō facit cū possit facere. sed semiplene z pigre.
vult. sic̄ piger q̄ vult z nō vult. Et ꝓpterea dic̄ Brego.
q; nemo dz sibi blandiri de bona volūtate. imo ad dile
ctionē ꝺditoris lingua. mens. z man⁹ redrik. z sic̄ bo/
rat nos be. Job. i. can. i. Diligere debem⁹ nō solū ꝟbo z
lingua. sz ope z ꝟtute. cū igit̄ adest facultas. z se offert
oportunitas. absq; opib⁹ exteriorib⁹ nec ē mādatoz dei
implectio. nec ꝟtutis ꝑfectio. nec volūtatis plenitudo.
z absq; his nō est sufficiētia meriti. hinc est q; ad meritū
vite eterne nō sufficit bonitas intētionis absq; bonita/
te opis exteriōris. Et rōnes q̄b⁹ oñdunt ꝺcedēde sunt.

19 ¶ Ad illud g̃ qō ꝓmo obīcit in ⁊rtū de Bern̄. q; bona
intētio sufficit ad meritū. dom̄. q; loquit̄ de intentōe il/
loz ogm q nō sunt in ꝓcepto nō rōne aliozq̄ in ꝓcepto
20 sunt. Vel dicēdū q; loq̄tur in eo casu qñ sc̄z nō adest fa/
cultas bñ opandi exteri⁹. ¶ Ad illud qō obīcit q; vo/
21 luntas ꝑ facto reputat. dom̄ q; verū est qñ nō se offert
bñ opandi oportunitas z facultas. Ad illud ꝟo Greg.
q; nō est vacua man⁹a munere z̄. dō. q; faciēda est vis
in b̄ q; dicit. cū archa cordis repleta fuerit bona volūta
te. nūq̄ em̄ sicut dictū est ꝑfus plene bona volūtatē hz
22 q; ꝑt facere bonū illud cui⁹ hz volūtatē. z ad fructū nō ꝑ/
uenit. ¶ Ad illud qō obīcit q; opa nō fuut in ptāte no
stra. dō. q; b̄ solū nō ꝺcludit q; in eo casu sufficit inten/
23 tio qñ deest facultas ad ꝑficiendū opationē bonā. Ad
illud qō obīcit q; bona volūtas nō pēdet ex ope. dō. q;
verū est. attn̄ cū adest facultas plena. volūtas necessa/
rio ponit bonū op⁹. ita q; si bonū op⁹ nō ponit. aut nūq̄
volūtas fuit plena. aut desinit esse plena. Ex g̃ sine opi/
bus nō sufficiat. b̄ nō est q; plenitudo bone voluntatis
ex opib⁹ pēdeat. sz q; bona volūtas si plena est. necessa/
rio in bona opa redundat. offerēte se facultate z opor/
tunitate.

Quōsequēter querit quātū ad secundū ꝓncipale
de bonitate quā opa supaddunt bonitati intē/
tionis. Et circa b̄ quer̄unt tria. Primo q̄ritur
vtrū aliq̄d addant opa bonitatis vel meriti supra bo/
nam intētionē rōne ꝓgatiue dignitatis. Scō queri
tur vtrū addāt rōne q̄ntitatis ex pte dati. Tertio que/
ritur vtrū aliq̄d addāt rōne numerositatis.

¶ Questio I d

¶ Utrū opa exteriora aliq̄d addāt supra bonā intētionē
rōne sue excellētie z dignitatis. sicut sunt opa ꝓulegia/
ta. Et q; sic videt. sup illud Phil. i. Que sit supeminēs
magnitudo. glo. Qō dam̄ incremētū glorie habebūt sū/
mi doctores vltra id qd cōiter habebūt alij. b̄ aūt nō est
nisi rone doctrine quā alijs cōicant. g̃ z̄. Itē cōiter in
ecclia magis solēnizant martyres q̄z ꝯfessores. sz ꝺstās
est q; ecclia sanctis exhibuit honorē ꝑm meritoz suoruz
exigentiā. g̃ maiori gl̄ia digni sunt q; morte ꝑ xp̄o pati/
unt q̄z illi q; pati nolunt. ¶ Itē xp̄s nob aliq̄d meruit p
passionē qō añ n̄ meruerat nob. vtpote aptionē tanue
z multoz carissimaruz diffusionē. si ergo charitas xp̄i fuit
eminētissima ab instāti ꝺceptōis. z maioris fuit effica/
cie cū passione q̄z sine. g̃ videt q; in q̄libet alio. excellētia
opis exteriōris addat ad meritū bone volūtat̄ siue intē
tionis. ¶ Itē bonū additū bono facit magis bonū. sed
opus ꝓulegiatū est bonū. g̃ additū intētōi facit eā ma
gis bonā. sz qō addit ad bonitatē. addit ad meritū. g̃ z̄
¶ Itē si opa ꝓulegiata nihil adderēt supra bonitatē in
tentōis. g̃ q; ea faceret. frustra laboraret. g̃ si un̄ ꝓiū ē di/
cere q; q̄ faē opa excellētia. frustra laborat. videt q; op⁹
excellens addat supintētōis bonitatē. Sed ꝺ de beato
Martino cāt ecclia. O beata ala. quā z si gladius ꝑ
secutoris nō abstulit. palmā tñ martyrij nō ademit. er/
go ita videt q; beat⁹ Martin⁹ habuit palmaz martyrij
ꝑ bonitatē intētōis. sicut si sustinuisset acerbitatē passi/
onis. g̃ nō videt q; op⁹ excellēs aliq̄d addat supra boni
tatē intētionis. ¶ Itē opans nō placet ꝑ opationē sed
magis opatio. ꝓpt̄ opantē q̄tūcūq̄z opatio illa sit nobi
lis. g̃ q̄tū de⁹ approbat opantē. tātū approbat opationē
igit̄ nō videt q; bō maioris ꝑmij efficiat apd deū dign⁹
ꝓpt̄ opatōz excellētē supadditā bonitati volūtat̄. Itez
si aliq̄s sustineret mortē ꝑ iudeo. poti⁹ demereret apd
deū q̄z aliq̄d mereret. igit̄ sustinentia mortis ꝑ xp̄o li q;
mō placet deo. b̄ nō est ob aliud nisi q; ordinat ad tp̄m.
sz illa ordinatio ē mediātē intētōe. g̃ tota bonitas opati
onis q̄tūcūq̄z excellētis ex intētōe hz oriū. z ꝓpter illā
deo placet. sz vbi vnū ꝓpt̄ alterz. vtrobiq̄ vnuz. igitur
tātūdē placet intētio ꝑfecta z bona cū ope. q̄tuz placet
sine ope. Itē si aliq̄ opa faciūt ad meritū illa sunt maxi
me opa būtilitatis z vilitat̄. Dec em̄ opa de⁹ maxīe cō/
mēdat. sz opa ꝓulegiata sunt opa eiusdē excellētie z di/
gnitatis. g̃ vr̄ q; mime int̄ oīa genera opm addāt ad bo
ne intētōis meritū. Itē vbi facultas deest. voluntas re
putat ꝑ facto. sic̄ dem̄inatū ē supr̄. z b̄ nō ē ob aliud ni/
si q; alias nō eēt plena z ꝑfecta volūtas. si igit̄ volūtas
ꝑ se sola ꝑ ope reputat. vr̄ q; ī tali casu op⁹ ꝓulegiatum
nihil addat supr̄ intētōis bonitatē z meritū. ¶ R⁹. dō. 24
q; mai⁹ bonū ꝑt aliq̄d dici dupl̄r. Aut intēsiue. vtpote
q; pl⁹ deo placet. Aut extēsiue. vtpote q; pluribꝰ ꝑdest
z ꝑm b̄ dupl̄r ꝑt intelligi q; op⁹ ꝓulegiatū addat ad bo
nitatē intētōis. Aut q̄tuz ad primoz edificatōez. aut
q̄tū ad dei approbationē. Et ꝓmo mō attēdit augmētū
q̄tū ad exēplū. sc̄o mō q̄tū ad meritū Si igit̄ loq̄mur
de additōe q̄tū ad exēplū. sic absq; dubio op⁹ ꝓulegia/
tū addit ad bōitatē intētōis q; bōitas intētōis n̄ lucz exte/
ri⁹ nisi ꝑ oñsionē bonoz opz z maxīe ꝓulegiatoz. si aūt
loq̄mur sc̄o⁰ sc̄z q̄tū ad additōz q; attēdit q̄tū ad me/
ritū. sic distīguēdū ē. q; ē loq̄ ō merito rīspectū ꝑmij subal⁹
z respectu ꝑmij accīdtalis. Respectu ꝑmij accīdtal⁹ op⁹
ꝓulegiatū addit supr̄ bonā intētionē z volūtatē. q; ꝑmi
um accidētale. qō ē aureola nō debek volūtas ī ꝑm̄ie. sed
volūtati in ope. Si aūt loq̄mur ō merito respectu ꝑmij
subalis adhuc oz subdistīguere. q; ē meritū cōgrui. et
est meritū cōdigni. Quātū ad meritū cōgrui. absq; du/
bio opus ꝓulegiatū addit supra bonitatez intentio/
nis ꝑ eo q; volūtas in illo ope ꝑparat̄ et disponit ad

suscepti onē maioris gre. p quā digna est maiori retri/
butōe. Si aūt loq̄mur de merito cōdigni. sic absq; du/
bio nō addit. p eo q̄ q̄ntitas meriti ꝺdigni pēsat ex q̄n
titate radicis. ⁊ tantū placet deo ḡs q̄ hz volūtatē ple
nā ⁊ nō ꝑt habere op⁹. q̄ntū ille q̄ hz volūtatē ⁊ op⁹ q̄n
tū ad cēntialis p̄mij retributionē si sunt ineq̄li charita/
te. Et sic patz q̄ op⁹ ꝓpulegiatū rōne dignitatis sue ali/
q̄d addit sup̄ bonitatē intrīnsecā. ꝛz nō addat oī mō addi/
tionis. Jō ꝺcedēde sunt rōnes q̄ ad p̄mā ꝓte inducunt.

25 ¶ Ad illud ꝯo q̄ obj̄cit de bto Martino q̄ palmam martyrij nō amisit. dōm. q̄ ibi palmā martyrij nō acci/
pit p̄ p̄mio accidēntali q̄ est aureola. ꝛz p̄ p̄mio subali
q̄ est aurea. vtrūq; em̄ est martyrij palma. sed vnū scz
aurea rndet martyrio. q̄ sustinet ex charitate. alterū ꝯo
scz aureola rndet ei. q̄ est spēalis ꝓpulegij ⁊ p̄rogatiue.

¶ Ad illud q̄ obj̄cit q̄ opatio placet ꝓpter opantē.
26 dōm q̄ verū est. attn̄ dū opans bn̄ vtit dono q̄ q̄ pla/
cet deo. hoc ipo disponit se ad mai⁹. ⁊ aliq̄ dign⁹ē. q̄ q̄/
dē nō eēt. si n̄ ita bn̄ vteret. ⁊ ī nō n̄ sequit q̄ si opatio pla
cet deo ꝓpt̄ opantē. q̄ nō magis placeat ꝓpt̄ opatiōez
q̄ sine. nihil em̄ ipedit de duob⁹ bonis q̄ru⁹ vn⁹ hz boni/
tatē ab altero. q̄n ambo meli⁹ valeāt q̄ valeat alter illo
27 rū p se. ¶ Ad illud q̄ obj̄cit q̄ mori p iudeo displicet deo. dōm q̄ verū est. ſz tn̄ ex h̄ nō sequit q̄ tota bonitas
opis ꝓpulegiati veniat ex intrīnseco. ſz q̄ nō pōt eē op⁹ pfe
cte bonū absq; intrīnseco. nihilomin⁹ tamē opa ꝓpulegiata
aliquā bonitatē de natura sui hn̄t. q̄ tūcta cū bonitate ī
trīnseca aliquā excellētiā tribuūt bene opanti. quā non
28 tribuerēt alia genera opm. Et ī illud ꝯbum q̄ dr. q̄ vbi
vnū ꝓpter alterū vtrobiq; vnū. nō hz h̄ locū. Hoc enim
intelligit quādo illud ꝓpt̄ q̄ alterū ꝓticipat aliquā ꝑ/
fectatē. ē tota rō illi⁹ ꝓticipatōis. nō sic aūt est in ꝓpo
sito vt visum ē. ¶ Ad illud q̄ obj̄cit q̄ opa ꝓpulegia/
29 ta sunt opa excellētia. ⁊ ī min⁹ debēt facere ad meritū
dōm q̄ op⁹ excellēs dupl'r pt dici. aut fm̄ vanā estima/
tionē. sicut aliq̄s reputat excellētiā vindicare se de ad/
uersarijs. ⁊ ꝑdominari alijs. Aut fm̄ veritatis dictamē.
⁊ sic sustinere ig̃miniosissimū gen⁹ mortis ꝑ xp̄o est op⁹
magne excellētie. ⁊ tale op⁹ excellētie nō ꝺdiuidit ꝺ op⁹
hūilitatis. imo sil' cū illa stat. ⁊ necessario eā req̄rit tāq;
socia. ⁊ dū ī se habeat difficultatē. ⁊ dignitatē ⁊ charita
tē pambulā. ⁊ humilitatē annexā. nō ē mir si disponit
ad maiorē gloriā. ¶ Ad illud q̄ obj̄cit q̄ volūtas re/
30 putat ꝑ facto vbi facultas deest. dōm q̄ illud est verū
q̄ntū ad sufficientiā ad salutē. ⁊ q̄ntū ad p̄mū subale. q̄
nemo amittit regnū celoꝝ ex h̄ q̄ nō facit q̄ facere non
pōt. nō aūt ē verū q̄ntū ad p̄mū excellētia. siue q̄titū ad p̄
mū accidēntale. Et h̄ mō ponēdū est q̄ op⁹ ꝓpulegiatum
addit supra intentionē volūtatis.

Questio II e

¶ Utrū bona opa addāt supra bonā intentionē q̄titū ad
q̄titatē dati. Et q̄ sic videtur. ī. Loꝝ. viij. Qui ꝑce se/
minat. ꝑce ⁊ meter. ⁊ q̄ semīati benedictōib⁹. de benedi
ctionib⁹ ⁊ meter. Si igit̄ seminatio illa de q̄ loq̄t ap̄lus
est in elemosyne datōe. videt q̄ magnitudo dati faciat
ad excellētia glie. ¶ Itē Thobie. iij. Si multū tibi fue
rit. habūdāter tribue. si ḡ iusta exhortatio nō est inutilis
videt q̄ abūdātia dati faciat ad incremētū meriti. ¶ Itē
q̄uis de⁹ ex eq̄li bonitate ꝺferāt bona maiora ⁊ mino/
ra. tn̄ ille cui maiora ꝺtulit. ad maiorē tenetur grāz acti
onē. ḡ pari rōne si ex eq̄li charitate detur mai⁹ mun⁹ et
min⁹ mun⁹. ꝺuenies est deū ꝑ maiori munere maiorem
reddere retributionē. ¶ Itē si nō magis merek q̄ pl' tri
buit q̄ ille q̄ min⁹. ḡ nō plus merek q̄ reliq̄t oīa ꝑ deo ⁊
dat paup̄ib⁹. q̄ ille q̄ dat vnū solū obulū. igit̄ oēs sunt
stulti q̄ sequūt diuinū ꝺsiliū. Ex si ꝑiū est dicere diui/
nū ꝺsiliū esse indiscretū. videt q̄ q̄titas dati faciat ad
amplificādū meritū. ¶ Sz ꝺ. Marci. xij. Amen dico
vobis. q̄m h̄ plus oīb⁹ misit in gazophilactiū. loquit de
vidua. ḡ si xp̄us pl⁹ appreciabat datū illi⁹ vidue q̄ fuit
valde puū (sic in textu inuit) q̄ magna dona alioꝝ. videt
q̄ de⁹ appēciet opa solū ex q̄titate bone intrīnseq̄. ⁊ nllo mō
fm̄ q̄titatē muner⁹ exterior⁹. Itē glo sup eūde locū. Nō
offerētiū subam ꝺsiderat de⁹ sz ꝺsciam. nec ꝑpendit q̄tū
offeras. sz ex q̄to. si ḡ merita tm̄ valēt q̄tū de⁹ illa pon
derat. vr q̄ q̄titas dati. meritū intrīnseq̄ bone nō augeat.
Itē sup illō. ij. Loꝝ. viij. Et q̄ multū būit nō abūdauit.
ibi glo. vbi eq̄ē volūtas. eq̄lē hēbit mercedē. ḡ siue aliq̄s
det magnū siue puū. dū tn̄ ex eq̄li charitate. vr q̄ ei retri
buat eq̄liē. Itē si q̄titas dati aliq̄d addit. aut addit ad
meritū respectu p̄mij subālis. aut respectu p̄mij accīta/
lis. Nō respectu p̄mij subālis. q̄ illō respic charitatis
radicē ⁊ q̄titatē grē. Nō respectu accīntalis. q̄ p̄mium
accīntale debet ꝺq̄ ex excellētioribꝰ ꝓpulegiat⁹. nō ei me
ret aliqs aureolā ex h̄ q̄ dat magnā elymā. vr igit̄ q̄ q̄titas dati ad bone intrīnseq̄ meritū nihil oīno addat. R°. Il
ad p̄dictoꝝ intelligētiā ē notādū q̄ de q̄titate dati ē loq
dupl'r. aut cōpando datū ad datū solū. aut cōpando h̄
ad inuicē ⁊ ad dāt⁹ facultatē. Pmo mō loq̄ndo maior q̄
titas dati aliq̄d addit ad bonitatē intrīnsecā. nō tn̄ quo
respectu p̄mij cēntialit directe. sz q̄ aliq̄m mō disp̄oit hoiez
ad p̄fectū in bono. ⁊ ad recedēdū a malo. Qui ei ma/
lus mun⁹ tribuit vt sibi faciat amicū de māmona iniq/
tat⁹. magis recipiētē obligat ad oād̄ū p se. ⁊ q̄dāmō ī ob
ligādo illū. obligat deū. ⁊ ō pl⁹ se disp̄oit ad gratiā q̄ ille
q̄ dat min⁹ mun⁹. Sil'r pl⁹ se disp̄oit ad recedēdū a ma
lo. q̄ in h̄ q̄ fac maiorē elemosynā. absolut merek a ma/
iori pena. fm̄ q̄ dr. Luc. xj. Date elemosynā. ⁊ oīa mūda
sunt vob. Et Thob. xij. Elemosyna a morte liberat. Et
Dañ. iij. Pcta tua elemosynis redime. Sil'r si cōpem⁹
q̄titates datoꝝ in cōpatōe ad facultatē dātīs. maior q̄
titas nō addit q̄tū ad meritū p̄mij subalis directe. sz q̄
dāmō disp̄ositiue. Qui em̄ pēsat⁹ suis viribꝰ pl⁹ dat q̄
alter suis viribꝰ pēsat⁹. magis ad donū gre se disp̄oit. ma
gis etiā a pcō recedit. ⁊ sic gñaliter loq̄ndo q̄titas dati
(p̄supposita eq̄litate bone intrīnseq̄ siue volūtat⁹) q̄titas
ad p̄mīū cēntiale ⁊ nō addit directe ⁊ p̄prie. sz q̄dāmō di
sp̄ositiue. vel q̄ disponēdo ad charitatē disp̄oit ad ma
iorē gliam. vel q̄ eripiēdo a malo. celer⁹ fac hoiez ptin
gere ad coronā. Et h̄ q̄dē nō hz instātiā q̄n ē excessus q̄
titat⁹ dati. ⁊ in ꝓpatōe ad datū. ⁊ in ꝓpatōe ad faculta/
tē dātis. Q̄n ꝯo ex vna pte datū vnū excedit aliō in se.
⁊ ecōtra excedit ab aliq̄ in ꝓpatōe ad facultatē dātis. Q
quē modū dixit dñs q̄ vidua pl⁹ miserat in gazophila
tiū q̄ oēs diuites. q̄ totū victū suū posuerat. rūc se h̄t
sic excedēs ⁊ excessa. Scōm em̄ diuersas ꝺditōes vnū
datū pl⁹ ꝓmouet q̄ reliquum. Maior em̄ q̄titas dati
pl⁹ valet ad cuadēdā penā. Q̄ sic ꝺ: Prouer. xij. Re/
dēptio aīe viri sūt ꝓpe diuitie. Maior ꝯo q̄titas dati
fm̄ facultatē dāt⁹ pl⁹ valet ad acq̄rēdā gram̄ ꝑ eo q̄ ta/
lis se magis disp̄oit ad p̄fectōez britudis. ſ. pauptatis.
Locedēde sūt igit̄ rōnes oñdētes q̄ q̄titas dati aliq̄d
auget ad meritū bone intrīnseq̄. ſ. disp̄ositiue. ¶ Ad illō
ꝯo q̄ ꝓmo obꝰ in ꝺrīū q̄ vidua illa pl⁹ dedit. dici p̄t q̄ ꝛz
ibi loquit dñs de q̄titate dati ꝑ ꝓpatōez ad facultatem
dāt⁹. q̄ illa totū dederat. q̄ ꝑz q̄ sequēte lram. Preter ea
de⁹ q̄ scrutat⁹ corda. vidit q̄ vidua illa ex meliori voluta
te oblatōez suā dabat. ⁊ ō magis donū ei⁹ appciabat re/

tione volũtatis eius melioris. Cũ aũt ḡrim⁹ nũc vtruz quãtitas dati aliq̃d addat ad bonitatẽ intrẽtis. hoc q̃rimus ꝓsupposita eq̃litate bone volũtatis. aliter enĩ nulla eẽt q̃stio. q̃ planũ est q̃ pl⁹ valet magnitudo bone volũtatis cũ quo dono. q̃ quitas bone volũtatis cũ magno. ¶ Ad illud q̃ obẏcit de glo. q̃ dr⁹ nõ ꝓsiderat quãtũ sz ex quato. dr̃m q̃ vez est pncipalit sez quãtuz ad retributionẽ pmũ. nõ negat tñ glo. ḋn q̃ntitas dati aliq̃ mõ disponat de cõgruo ad maiorẽ gloriam. vel ad gliam celeri⁹ habẽdã. ¶ Ad illud q̃ obẏcit de alia glo. q̃ eq̃lis volũtas eq̃lẽ hz mercedẽ tã pz rñsio. Nõ enĩ fit maioꝛ retributio volũtate remanẽte in sua eq̃litate. sed q̃ quãtitas dati disponit ad habẽdũ meliorẽ volũtatẽ z puriorẽ. hinc est q̃ aliq̃ mõ facit ad augmẽtum gloꝛie. Et q̃ boc pz rñsio ad illud q̃ vltimo ḡrebat q̃ aliq̃ mõ facit ad pmũ subale licet nõ pncipalit z p se. sz mediante gra z charitate ad quã disponit. Uerũtñ illud quod ḋcit de pmio accidẽtali nõ cogit p eo q̃ meritum accidẽtale nõ tm̃ est aureola. sz etiã gaudiũ de aliq̃ bono creato. siue sit alicui⁹ progatiue z excellẽtie siue nõ. Et boc mel⁹ manifestabit in seq̃nti ꝑbleumate.

Questio III f

¶ Utrũ bonitas opm addat ad bone intẽtois meritum q̃ntũ ad numerositatẽ. Et ẽ q̃stio vtrũ bonũ op⁹ addituz opi. reddat opantẽ dignũ maiori pmio eẽntiali. Et q̃ nõ videt ꝓmo p illud Zach. iiij. Ereq̃bit gram gre. g̃ vbi est eq̃litas gre. erit eq̃litas gloꝛie. igit si aliq̃ duo ex eq̃li gra ineq̃liter opant. nihilomin⁹ in mercede gloꝛie eq̃bunt. ¶ Itẽ sup illud Iuð. ẏ. Qui lõgo tpe post eum vixerũt. glo. Soli⁹ dei est nosse inter seniores q̃s eorum post se lucẽ emiserit. vtrũ paul⁹. an petr⁹. an bartholome⁹. sz certũ est q̃ paul⁹ plus oĩbus laborauit. sic dicit j. Cor. xv. g̃ magnitudo pmũ nõ pensat ꝑm multitudinẽ opm. Itẽ Aug. Nõ mltitudo opm. nõ diuturnitas tpm auget meritũ. sz sola charitas z melioꝛ volũtas. sz nihil h̃ exꝑssius dici ꝑt. Itẽ quãtũ hõ diligit deũ tantũ diligit a deo. z q̃tũ diligit a deo tantũ remunerat a deo si g̃ est eq̃litas in dilectõe. eq̃litas est in remuneratõe. sz multi sunt eq̃les in dilectõe. q̃ nõ sunt eq̃les in ope. g̃ videt q̃ multitudo opm nõ faciat ad meriti subalis pmũ incremẽtũ. Sz ꝛ. Ro. iiij. Ei aũt q̃ opat merces nõ imputat ꝑm gram sz ꝑm meritũ glo. Merces nõ dabit ꝑm gram fidei tm̃ sz ꝑm meritũ opatõnis sue. g̃ videt q̃ plurib⁹ opib⁹ maiorẽ mercedẽ q̃s mereat habere. Itẽ super illud Bar. iiij. Bonũ aũt facientes nõ ḋficiẽtes. glo. Quãtũ seminauerim⁹ in opib⁹ tãtũ metem⁹ in fructib⁹ g̃ rc. ¶ Itẽ p vnũ bonũ op⁹ hõ mereť vitã eternam. g̃ si aliud seq̃ns op⁹ est ita bonũ sicut ꝓpus. tãtũdẽ merebit sicut pmũ. aut g̃ mereť illud idẽ. aut aliq̃d supadditũ illi. Si aliq̃d supadditũ illi habeo. ꝓpositũ q̃ mltitudo operũ. pfit ad augmẽtũ meriti. Si nihil. g̃ videt q̃ frustra opet. g̃ est stulti⁹. q̃ facto vno bono ampli⁹ facit aliud. Ex si h̃ est ipm dicere. restat rc. Itẽ pctm̃ nõ est magis efficax ad merendũ penã. q̃ sit bonũ op⁹ ad merendum gloriã. sz pctm̃ sequẽs additũ ꝑcedenti mereť duplo maiorẽ penã. g̃ bonũ op⁹ additũ ꝑcedenti mereť duplo maiorẽ gloriã. Itẽ q̃ seruit hoi. q̃tũ diuti⁹ ei seruit tãto maiorẽ assequitur mercedẽ. si g̃ de⁹ in retribuẽdo est iustior z liberalior q̃ sit hõ. videt q̃ q̃to alicui in pluribꝰ ei seruit. z q̃to plura opa ꝓ rpõ faciat. tãto maiorẽ ab ipo recipiat retributionẽ. ¶ Itẽ iste q̃ mltiplicat opa bona semiat in terra bona. g̃ necessario oꝑtet q̃ aliquẽ fructũ pmũ ex eo accipiat. Aut igit pmiuz subale. aut accidẽtale. aut auree. aut aureole. Sz nõ aureole. cũ illa debeat opib⁹ excellẽtib⁹. g̃ recipiet mai⁹ pmiuz subale siue auree. Est igit q̃stio q̃tũ plint bona opa mltiplicata z quẽ fructũ afferũt. ¶ Rõ. ad ꝓdictoꝛ intelligentiã est notãdũ q̃ ꝑficere in merito vel ad meritũ ꝓ esse duob⁹ modis ꝑm duplicẽ differẽti. pmũ. Qḋã ei est pmũ subale. q̃ ḋẽ ꝓsistit in visione z fruitõe dei. q̃ iõ dicit pmũ subale. q̃ fundamentũ z suba toti⁹ nẽ beatitudis est dr⁹. z illo ꝑfecte habito. ꝑfecta ẽ in nobis beatitudo. Aliud ẽo est pmũ accidẽtale q̃ ḋẽ ꝓsistit in gaudio q̃ habeť de bono creato. vel de liberatõe ab aliq̃ malo. Accipiẽdo igit meritum respectu pmũ subalis. ꝓtingit dicere q̃ aliq̃d valet ad ꝑfectũ meriti tripliciter. Aut q̃ p illud mereť hõ maiorẽ gloriã. z h̃ mõ maioꝛ charitas vel melioꝛ volũtas facit ad ꝑfectum meriti. Aut q̃ disponit ad merẽdũ maiorẽ gloriã. z talia sunt opa ꝑfectiꝛis q̃ dicũt facere ad meriti ꝑfectũ. Aut q̃ ꝓ quat illo p q̃ mereť hõ gloriã. z sic oĩa bona opa ꝑficiũt ad meritũ. q̃ in ipis exercet charitas z opat. ꝓseruatur z radicat. vt hõ finaliter ꝑseueret in illa. Et h̃ nõ est puũ. q̃ q̃cq̃d hõ faciat. nõ saluat nisi finaliť ꝑseueret. Et sic patet q̃ opm multiplicatio q̃dammõ valet ad ꝑfectũ in merito respectu pmũ subalis. z h̃ dico disponẽdo z ꝓseruãdo. ñ aũt merẽdo maiorẽ gloriã ex cõdigno. Similit ad ꝑfectũ maioris pmij accidẽtalis ꝑt aliq̃d valere tripliciť. Aut rõne adeptõis aureole. z sic opa specialis excellẽtie faciũt ad ꝑfectũ meriti volũtatis bone. Aut rõne adeptõis alicui⁹ ꝛelectatõis interne. z sic oĩa opa q̃ fiũt ex gra q̃damõ valẽt ad ꝑfectũ pmũ accidẽtalis. q̃ ꝑm q̃ hõ plura bona opa facit. ꝑm h̃ de plurib⁹ iocũdabit in ꝓscia sua. Aut rõe diminutõis pene. z sic opa difficilia z penalia faciũt ad ꝑfectũ meriti. z addũt ad meritũ bone volũtat⁹. q̃ remissionẽ alicui⁹ pene, meretur hõ ex volũtate cũ ope. quã nõ mereť ex sola voluntate. Hec aũt distinctio nõ solũ valet ad terminandum q̃ dictũ est. sz etiã ad duo ꝑcedẽtia. Generaliť enĩ vez ẽ q̃ opm dignitas. z dati q̃titas. z opm numerositas ad ꝑfectũ meriti fac respectu pmũ accidẽtalis. sz differẽter. Uez ẽ etiã generaliť q̃ illa oĩa opa ñ faciũt ad ꝑfectũ meriti respectu pmũ subalis nisi solũ disponẽdo z ꝓseruãdo. Un rõnes ille q̃ oñdũt q̃ ñ mltiplicať mercẽs pmũ subalis ꝑm multiplicatõez opm. ꝓcedẽde sunt. Uez enĩ ꝓcludũt. ¶ Ad illd ẽo q̃ ꝓmo obẏcit in ꝛriũ q̃ ei q̃ opat merces ĩputat ꝑm meritũ. dr̃ q̃ text⁹ ille ꝑm q̃ glo. exponit ñ vult dicere q̃ q̃ntitas mercedis rñdeat opi ꝑncipaliť. sz h̃ vult dicere. q̃ vbi ẽ opportunitas opandi ñ sufficit gra fidei sine bona opatõe. vbi aũt opportunitas siue facultas deest. sola gra sufficit. Un sensus est. ei q̃ opat. i. ei q̃ hz tps opandi. ¶ Ad illd q̃ obr de glo. q̃ q̃tũ seminauim⁹ in opib⁹. tãtũ metem⁹ in fructibus. dr̃ q̃ noie fructus ĩtelligit ibi gaudiũ q̃ hẽbit q̃s de bonis opib⁹. ñ pmũ subale q̃ ꝓsistit ĩ dr̃. Si aũt illo sz subali pmio ĩtelligat. tũc q̃tũ z tãtũ ñ dicũt cõmẽsuratione. nec etiã dicũt dispositiꝛ necessitat⁹ sz cõgruitat⁹. ¶ Ad illud q̃ obr. q̃ ꝑ seq̃ns op⁹ mereť hõ tãtũdẽ q̃tũ z ꝑ pmũ. dr̃m. q̃ vez ẽ. sz ñ mereť aliꝺ sz idipm q̃ ꝓpus meruerat. loq̃ndo q̃tũ ad ẽntiale pmũ. z nõ seq̃tur q̃ inuanũ laboret. q̃ z si pmũ opus erat meritoriuz vite eterne. nõ tñ merebať efficaciter nisi charitate perseuerante. z charitas nõ potest in hoĩe vigere q̃n exeat in bonos act⁹ cũ põt z debet. iõ seq̃ens opus frustra ñ fit. q̃ q̃tis nõ addat ad pmũ excellentiam. addit tñ ad meriti efficaciã. disponit etiã nihilomin⁹ ad ꝑfectum. z facit ad incrementũ meriti respectu accidẽtalis pmij sicut ꝓpus oñsum est. ¶ Ad illud q̃ obr q̃ pctm̃ additũ

peccato duplat meritū ꝛ supplicīū. ℊ ꝛ bonū additū bono. dōm. ꝙ nō est sile. ꝓter ꝟ ꝙ qꝛ mala facim⁹. mali sumus. ſz nō qꝛ bona facim⁹ boni sum⁹. imo potiꝰ ecōuerſo bonitas opm oꝛtū hz ex bonitate agentis. ꝛ hinc est ꝙ diuerſis pctīs mereꝫ hō diuerſa supplicia. q̄uis diuerſis bonis opibus mereaꝫ hō vnā gloriā. qꝛ actio merendi ꝛ acceptādi in plurib⁹ bonis vna ē. rō ꝟo diſpliendi ꝛ demerēdi in plurib⁹ pctīs diuerſa. 43 ¶ Ad illud qō obiicit ꝙ apud hoīem maiꝰ pmiū mereꝫ hō ex pluribus opibus. dōm. ꝙ nō est sile. qꝛ hō nō reputat opꝰ dignum retributōe ꝓter bonitatē agentis. ſz potiꝰ agentem ꝓter bonitatē opis. Dō em̄ indiget alieno seruitō

¶ Diſt. xlj. Qualiter ex obliqtate intētōis habeat fieri opus maluz.

Quanqz intētio vt supra dictū est ꝛc. Supra ostēdit magiſter q̄liter actus habeant rectificari ex rectitudine intētōis ꝛ volūtatis. In hac ꝑte intendit determiare q̄liter actꝰ ex defectu intētōis ꝛ volūtatis hapeāt deprauari. Diuidit aūt ps ista ī duas partes. In quaꝝ ꝑma cōpat mgr opa ad intētionē deficientem. In ſcda ꝟo cōpat malos actꝰ siue mala opa ad volūtatē. ibi. Post ꝟ inueſtigari oꝛtet ꝛc. Prima ps diuidit in tres ptes. In quaꝝ ꝑma mgr mouet q̄ſtionem ꝛ detʳminat ꝑm quoꝺ̄ opinionē. In ſecūda ꝟo obiicit ↄtra illā determinationē. adiungēs illi q̄ſtioni q̄ndam rñſionē. ibi. His aūt obiicit. In tertia magiſter ꝑm illo

a ¶ Fides intē/ DI. XLI. tionez dirigat. Cōtra. mlti habentes fidē hnt malas intētōes ℊ videt ꝙ intentionis directio a fide nō hz esse. Si tu dicas ꝙ de fide loquit q̄ ꝓ dilectōez operat. vtpote dꝛ fide formata. tūc potius videt ꝙ directio intētionis debuit attribui charitati q̄ fidei. Itē queritur iuxta ꝟ. cuz directio intentionis aliq̄ mō attribuit fidei. aliq̄ modo charitati. quare ſi/ Ro. xiiij. militer nō attribuit ſpei. cum ꝛ ipa sit virtꝰ theologica. ꝛ respiciat finē sicut fides ꝛ charitas.

I ¶ Rꝰ. dōm. ꝙ Jaco. ij. cī intentio duo respiciat. videlicet oculū intel

¶ Mouet q̄ſtionē ꝛ determinat ꝑm q̄rūdā opinionē. an omnis intentio vel actio eoꝝ q̄ carent fide sit mala. a

Quanqz intentio vt supra dictū est bonū opus faciat a ꝛ fides intentōez dirigat. nō imerito q̄ri pōt vtrū oīs intētio oēqz illoꝝ opꝰ malū sit q̄ fidē nō hnt. Si em̄ fides intētionē dirigit. ꝛ intentio bonū opꝰ facit. vbi nō est fides. nec intētio bona. nec opus bonū eē videtur. Ad q̄busdā nō irrōnabiliter astruit. q̄ dicūt oēs attōes ꝛ volūtates hoīs sine fide malas esse. q̄ fide habita bone existunt. Vñ apls ait. Oīne qō nō ē ex fide peccatū est. Ad exponens b Aug. ait b Oīs vita infidelium pctm̄ est. ꝛ nihil bonū ē sine bono summo. Ubi deest agnitio eterne veritatis. falsa virtus ē etiā in optimis moꝛib⁹. Et Jacob⁹ in epla canonica ait. Qui offendit in vno ſcz in charitate de⁹ aūt q̄ bonoꝝ nr̄oꝝ nō indiget. nō opantē ꝓter opa ſz opa ꝓter opantē acceptat ꝛ remunerat. ꝛ ſic nō est ſimile ex ꝑte ista ꝛ ex illa. ¶ Ad illud qō obiicit ꝙ opera 44
multiplicata nō valēt ad pmiū accidētale. qꝛ nō assequitur aureolā. dōm ꝙ accidētale pmiū in pl⁹ est q̄ aureola. Noīe em̄ aureole nō intelligim⁹ qōcūqz pmiū accidētale. ſz illud qō hz q̄ndā ꝓrogatiuā ꝛ dignitatē sic ꝛ opꝰ cui rñdet. Nihilomin⁹ tñ gaudiū de bonoꝝ opm multiplicatōe ad accidētale pmiū ſpectat. cū sine ipo possit haberi vita eterna. ꝛ ad ꝟ q̄dē faciūt bona opa multiplicata. faciūt etiā ad cēntiale pmiū aliq̄ mō sic ꝓpus oñ suus est. Ex his patet rñſio ad illud qō vltimo q̄rebatur.

rum opinionē q̄ triuariā distinctionē actuū ponūt (vt in di. pcedēti ptz) aliā ponit determinationē. ibi. Aliꝫ ꝟo q̄ tripartā distinctionē actuū facit. vbi innuit ꝙ actōes nr̄e diuidunt ꝙ tres differētias ſcz ꝙ bonā. ꝛ malā. ꝛ indifferēter inter vtrāqz mediaz. Similit̄ ſcda ꝑs ꝑncipalis diuidit in tres ptes. In ꝑma q̄rit mgr vtrum oīne pctm̄ exteriꝰ sit volūtariū siue a volūtate. In ſcda q̄rit vtrū oīne pctm̄ sit in volūtate. ibi. Illꝰ etiā intelligētia q̄uirēda est ꝛc. In tertia ꝟo ↄcludit ꝙ ꝟ nō solū vez ē de pctō exteriori ꝙ sit volūtariū. ſz etiā vez est de pctō interiori. qō q̄dē ↄſiſtit circa volūtatis motū. ibi. Si aūt oīne pctm̄ mortale ꝛc. Et sic duas q̄ſtiones ꝑncipaliter determinat magiſter in ꝑte ista. quarū vna ē. Utrū oīs actio mala sit q̄ nō ꝓcedit ex intētione recta. Scda est vtrū oīs culpa sit volūtaria.

factus ē oīm reus. Qui ℊ fidez ꝛ charitatē nō habet. oīs eius actio peccatū est. qꝛ ad charitatez nō referꝝ. Qō em̄ ad charitatem nō referꝝ (vt supra meminit Aug.) nō fit q̄ē admodū fieri oꝛtet. ideoqz malū est. Non ℊ mādata custodit q̄ charitate caret. qꝛ sine charitate nullum mādatoꝝ custodit. Vñ aug. super epl̄am ad Gal. ait. Custoditionē legis dicit aplus. nō inebriari. nō occidere. nō mechari. ꝛ alia hmōi ad bonos moꝛes ꝑtinētia. q̄ sine charitate. fide. ꝛ spe. ipleri nō possunt. Nullus ℊ mandatū implet. nullū bonū opus facit q̄ fidē ꝛ charitatē nō hz. Impossibile ē em̄ vt ait apostolus. sine fide aliquid placere deo. Que ℊ sine fide fiūt. bona nō sunt. qꝛ oīne bonū placet deo.

¶ Obiicit contra determinationem ꝓioꝛē. adiungēs illi q̄ſtioni quādā rñſionē. b

¶ His aūt obiicit quod supra dicit Aug. ſcz ꝙ in ſeruili timoꝛe ꝛ ſi bonū fiat. nō tñ bene. Me

lectus. ꝛ pedem affect⁹. duplicī indiget directiuo. quoꝝ vnus respiciat ſpectum. ꝛ hoc ē fides. Alterꝝ veꝛo affectū. ꝛ hoc est charitas. Et iō dicit Bern. ꝙ ad ſimplicitatem oculi ↄcurrit charitas ꝛ veritas. Quando ℊ magiſter dicit ꝙ fides dirigit intētionē. nō dꝛ quacūqz fide intelligit. ſz de fide de opante ꝑ dilectionē sic obiectū est. Magis tñ directio Heb. xi. nem attribuit fidei q̄ charitati. qꝛ dirigere i via potꝰ est lumis illustrātis. q̄ motꝰ tis adiuuātis. licet vtrūqz sit necessarium ad hoc ꝙ homo recte ambulet. et ꝙ lumen videat. ꝛ ꝙ pedē re/

ctum habeat. Propter defectū p̄mi nō recte incedit ce/
2 cus. ⁊ ꝓpter defectū secūdi nō recte incedit claud⁹. Ad
illud qd̄ q̄ritur de spe. dd̄m. ꝙ spei ꝓprie loquēdo nō ē
dirigere. sz erigere. qz spes spectat ꝑ modū futuri. Unde
q̄si dat securitatē quandā ne in via deficiat. Fides aūt
et charitas pre/
sentialiť poten
tias in q̄bꝫ sunt
in opib⁹ dirigūt
qz vna illumiat
⁊ altera inflam/
mat. ⁊ iō vna di
rigit respectu v̄i
ps. lxxxiij tatis. altera re/
spectu bonitatꝭ
⁊ q̄ntū ad h̄ duo
sufficiēter atten
diť rectificatio
aīe in suis opi/
bus. ⁊ iō ñ opor
Rñdet ad q̄sti. tet ꝙ spei attri/
buať directio sz
solū erectio. licz
illa erectio q̄dā/
mō dici possit
directio. b
Oīs vita infi
deliū pctm̄ est.
Cōtra. īfideles
hn̄t opa v̄tutuz
polliticaꝝ. sz vir
tutes pollitice
nō sunt habit⁹
Actus no- mali sz boni. qz
stri diuidūt nō sunt vicia sz
ꝑ tres diffe dei dona. ⁊ g̊ vi
rētias. scz ꝑdeť ꝙ opa illaꝝ
bonā ⁊ ma- v̄tutum nō sint
lā. ⁊ ꝑ indif pctm̄.
ferentem. Itē in
fidelis hō pōt
dare elemosynā
vt de⁹ manife/
stet sibi viā veri
tatis. ⁊ in h̄ di/
sponit se vt de⁹
det ei habitū fi/
dei. sz in h̄ ꝙ hō
ad gratiaz se di/
sponit nō pec/
cat. g̊ non videť
Quib⁹ mo ꝙ oīs vita infi/
dis dicatur deliuz sit culpa
bonum. siue oīs actio.
Oppositū autez
hui⁹ ē. qz arbor
mala nō p̄t fru/
ctus bonos fa/
cere. g̊ si infideles malā volūtatē hn̄t. ⁊ indirectā inten
tionē. ⁊ carent fide ⁊ charitate. ergo videť ꝙ oīa faciāt
male ⁊ nihil bene. R°. dd̄m. ꝙ infideles nō peccāt in
3 omni sua actione. nam quando eoꝝ actio nō repugnat
fidei. nec bonis moribꝫ. nō est ratio aliq̄ quare in ea de/
beat esse peccatū. Quod g̊ diciť in littera ꝙ oīs vita in/
fideliū est peccatū. dd̄m. ꝙ hoc nō diciť propter hoc ꝙ
omnis actio quā faciūt in tota vita sua sit culpabilis ⁊
demeritoria. sz hoc ideo diciť. quia ꝑ nullā actionē quā
agunt liberanť a culpa q̄ndiu in infidelitate ꝑsistunt. et
ideo sensus est. oīs vita infideliū est peccatū. i. nō sine
peccato. Similiter intelligēda est sequēs auctas ⁊ alie
consimiles. cuz
diciť. ꝙ vbi de/
est agnitio veri
tatis. falsa ē vir
tus. nō quia il/
la virtus sit vi/
ciū. sed quia de/
ficit a vera vir/
tutis perfectio/
ne. quia virtus
vera diciť qz ve
raciť ꝑducit ad
vitam. Ad il 4
lud ergo quod
obijcitur ꝙ ar/
bor mala nō po/
test fructus bo/
nos facere. ītel/
ligenda est locu
tio ꝑ se. i. si opeť
volūtas mala ī/
q̄ntum mala. vi/
delicet mala in/
tentione. Si āt
nō ꝑ se intelliga
tur. nō est ſmo
c verus nisi intel
ligatur de bono
ꝑfecto. qd̄ qui/
dem est bonum
meritorium. sed
tunc nō sequiť.
nō facit fructuz
bonū. ergo facit
fructum maluz
quia inter tale
bonū ⁊ malū est
mediuz. sicut su
pra ostensum ē.
c Quāuis et
illa ⁊c̄. īnuit ma
gister ꝙ pecca/
ta que a nescien
tibus vel coactꝭ
ꝑpetranť nō oī/
no possunt sine
volūtate cōmit
ti. Cōtra. videť
falsum dicere. p̄
mum quia vo/
luntariuz p̄sup/
ponit cognitio
nem. sicut dicit ph̄us. ergo qd̄ fit ꝑ nescientiā vel igno/
rantiā. est simpliciter inuolūtariū. ergo cōmittitur si/
ne volūtate. Item coactio inducit violentiā. sed violē
tia excludit voluntatē. ergo qd̄ fit a coacto nō est volū/
tariū. Queritur ergo qualiter Aug⁹. intelligit cum di
cit ꝙ que fiunt ꝑ coactionē ⁊ ignorantiā nō fiunt preter
voluntatem. R°. dd̄m. ꝙ nouē sunt grad⁹ volūtarij 5

mo em̄ inuit⁹ bn̄ facit etiā si bo/
nū ē qd̄ facit. Hic em̄ dicit bonū
fieri. sed nō bn̄ ab illo q̄ charita
tem nō hz. q̄ em̄ ſuiliter timet.
charitate vacu⁹ nō ē. de q̄ tn̄ h̄
dicit. qz bonū facit. sed nō bene
Quia etiā sup illū locū p̄s. Tur
tur inuenit sibi nidū vbi repōat
pullos suos. dicit. ꝙ iudei. here
tici. ⁊ pagani opa bona faciunt
qz vestiūt nudos. ⁊ pascūt pau
peres. ⁊ hmōi. ſ nō ī nido eccle
sie. i. in fide. ⁊ iō cōculcanť pul/
li eorū. Quib⁹ illi rñdēt dicētes
bona opa appellari hmōi q̄ sine
charitate fiūt. non qz bona sint
qñ sic fiūt. qd̄ euidēter Aug. su
pra docuit. ſ qz bona eēnt si aliť
fierēt. q̄ etiā sui genere sunt bo
na. ſ ex affectu fiunt mala.
Ponit aliā determinationē
q̄b⁹ mōis actio eoꝝ bona ē q̄ fi/
dem nō habent. c
Alij v̄o q̄ triphariā distinctionē
actuū faciūt. opa cūcta q̄ ad na
ture subsidiuz fiūt. sp bona esse
astruūt. Sz ꝙ aug⁹. mala eē di/
cit si malas hēant cās. nō ita ac
cipiendū ē q̄si ipa mala sint: sed
qz peccāt ⁊ mali sunt q̄ ea malo
fine agūt. Itē ⁊ illud ⁊ aliud. s.
bonū op⁹ intētio facit. ⁊ intētio
nē fides dirigit. determināt di/
centes. ibi bonū vocatū qd̄ re/
munerabile ē ad vitā. nō qd̄ illd̄
sit solū bonū op⁹. īmo etiaz alia
plura. lz ñ ea rōne q̄ illd̄ sint bo/
na. Bonū em̄ multipl̄r accipiť.
scz ꝑ vtili. ꝑ remunerabili. ꝑ si
gno boni. ꝑ spē boni. ꝑ licito. et
alijs forte modis. Solaqz illa ī/
tētio remunerabilis ē ad vitam
quā fides dirigit. sz nō illa sola
bona ē vt aiūt. Nā si q̄s iudeus
vel mal⁹ xp̄ian⁹ necessitatē ꝓxi
mi releuauerit naturali pieta/
te duct⁹. bonū fecit. ⁊ bona fuit
volūtas qua illud fecit.
Querit vtꝝ oē pctm̄ exteri⁹
sit volūtariū seu a volūtate. d
Post h̄ inuestigari optet q̄liter
intelligēdū sit ꝙ aug⁹. ait in li. d̄
v̄a religiōe Vsqz adeo inq̄t pec
catū volūtariū malū ē. vt nullo
modo sit pctm̄ si nō sit volūtari
um. Hui⁹ dicti rōnē aug⁹. apiēs
in li. retract. dicit. Pōt videri
falsa hec diffinitio. sed si diligen
ter discutiať inueniť eē v̄issima
Pctm̄ q̄ ꝑe illd̄ cogitandū ē qd̄
tm̄ mō pctm̄ ē. nō qd̄ ē etiā pena
pcti. s. pctm̄ primū hoīs qd̄ fuit
pctm̄ ⁊ cā pcti ſ nō pena c Quā/
uis ⁊ illa que nō volūtaria pctā
nō ī merito dicunť. qz vl̄a nesci
entib⁹ vel a coactis ꝑpetrātur.
nō om̄i mō p̄nt sine volūtate cō
mitti. qm̄ ⁊ ille q̄ peccat ignorās
volūtate vtiqz facit. qd̄ cū faciē
dū nō sit. putat eē faciēdū. ⁊ ille
q̄ cōcupiscēte aduersus spiritū
carne. nō ea q̄ vult facit. concu
piscit quidem nolēs ⁊ in eo nō
facit quod vult. sed si vinciť cō
cupiscentie cōsentit volens. et
in eo nō facit nisi quod vult. ⁊ il
lud quod in ꝑuulis ē originale
pctm̄. ex prima hoīs voluntate
mala contractū est. Non itaqz
falsū ē quod dixi. vsqz adeo pec
catū voluntariū est ⁊c̄. Ecce q̄
liter accipiendū sit illud scz vel

secundum quos peccata voluntaria dicuntur secũduz plus et minus. Primo enim et principaliter dicitur voluntarium quod est a voluntate nullo inclinante nec exterius nec interius sic fuit peccatũ luciferi voluntarium. Secundo modo voluntarium dicitur qđ est a voluntate aliquo suggerẽte exterius sed nullo inclinante interius et sic fuit peccatũ primi hoĩs voluntariũ. Tertio mõ dicit volũtariũ quod est a voluntate aliquo tñ inclinãte exterius et interius. et sic ẽ peccatum mortale quod aliqs perpetrat ex deliberatione et intentiõe post lapsum nature. Quarto modo aliquid est voluntariuz quod est a voluntate non mouẽte ad illđ directe. mouente tamen illud ex consequẽti. sicut est peccatum omissionis. quo quis omittit ad maturinuz surgere qz voluntarie se inebriauit. Quito modo aliqđ est voluntariuz qđ ẽ a volũtate nõ mouẽte ad illud directe. nec apperẽte. sz aliđ refugiẽte. sic est pctm̃ qđ hõ facit mortis timore. Sexto mõ ẽ aliqđ volũtariũ qđ ẽ a volũtate nõ plene id qđ agit ꝓgnoscẽte. et sic pctm̃ est ignorãtia đ volũtariũ. Septio mõ đ aliqđ volũtariũ. qz ꝓsequit ad aliqđ qđ volũtarie factũ ẽ ab illo eodẽ a qđ illđ fit. et sic pctã qz ꝓsequit ejectatẽ i quã hõ se scienter iduxit. dicũtur aliq mõ volũtaria. Octauo mõ đ aliqđ volũtariũ qz ẽ ab aliq potẽte phibere nõ tñ phibente. et sic pctm̃ veniale quod est primus motus dicitur esse voluntarium. Nono modo dicitur aliquid voluntarium quod introductũ ẽ a voluntate aliena sicut a causa prima. et sic pctm̃ originale dicit volũtarium. In oĩb⁹ ist⁹ modis pdictis aliq̃ mõ saluat rõ volũtarij ꝓprie tñ et ꝓncipalit̃ i duob⁹ mõis primis. Et ꝓpter hoc dic⁹ Aug. qđ il/lud qđ dicitur actus fatui scz oe pctm̃ vo/luntarium et peccatum mortale quod aliqs perpetrat ex deliberatione et intentiõe post lapsum nature. Quarto modo aliquid est voluntariuz quod est a voluntate non mouẽte ad illđ directe. mouente tamen illud ex consequẽti. sicut est peccatum omissionis. quo quis omittit ad maturinuz surgere qz voluntarie se inebriauit. Quito modo aliqđ est voluntariuz qđ ẽ a volũtate nõ mouẽte ad illud directe. nec apperẽte. sz aliđ refugiẽte. sic est pctm̃ qđ hõ facit mortis timore. Sexto mõ ẽ aliqđ volũtariũ qđ ẽ a volũtate nõ plene id qđ agit ꝓgnoscẽte. et sic pctm̃ est ignorãtia đ volũtariũ. Septio mõ đ aliqđ volũtariũ. qz ꝓsequit ad aliqđ qđ volũtarie factũ ẽ ab illo eodẽ a qđ illđ fit. et sic pctã qz ꝓsequit ejectatẽ i quã hõ se scienter iduxit. dicũtur aliq mõ volũtaria. Octauo mõ đ aliqđ volũtariũ qz ẽ ab aliq potẽte phibere nõ tñ phibente. et sic pctm̃ veniale quod est primus motus dicitur esse voluntarium. Nono modo dicitur aliquid voluntarium quod introductũ ẽ a voluntate aliena sicut a causa prima. et sic pctm̃ originale dicit volũtarium. In oĩb⁹ ist⁹ modis pdictis aliq̃ mõ saluat rõ volũtarij ꝓprie tñ et ꝓncipalit̃ i duob⁹ mõis primis. Et ꝓpter hoc dic⁹ Aug. qđ il/lud qđ dicitur actus fatui scz oe pctm̃ vo/luntarium et peccatum mortale quod aliqs perpetrat ex deliberatione et intentiõe post lapsum nature.

Ro. vij.

Voluntas qđ fit secundum Aug.

¶ Querit vtz omne peccatũ sit in volũtate. e

Illi⁹ etiã intelligẽtia pquirenda ẽ. qđ in li. de duab⁹ anĩabus edidit inquiens. Nusq̃ nisi in volũtate pctm̃ est. Qđ etiã in li. retracta. plane determiat dicẽs Pot putari ista falsa eẽ sententia q̃ dix im⁹ nusq̃ nisi in volũtate eẽ pctm̃ cũ apls dicat qđ nolo hoc facio tc. Sz pctm̃ qđ nusq̃ ẽ nisi in volũtate illud pcipue itelligẽdũ ẽ qđ iusta dãnatio ꝓsecuta ẽ. i. ꝓmũ hoĩs pctm̃.

¶ Quo intelligit illđ. Nõ nisi volũtate peccat. f

In eodẽ q̃s li. đ duab⁹ aiab⁹ aliđ tradidit ꝓsideratõe dignũ. ait eĩ Nõ nisi volũtate peccat ipaz q̃s volũtatẽ diffinit dicẽs Volũtas ẽ anĩ mot⁹ cogẽte nullo ad aliqđ vel nõ admittẽdũ vel adipiscendũ. Hui⁹ dicti cãz apiens et intelligentiaz pandens in li. retract. ait. Hoc ꝓpterea dictũ est. vt hac diffinitõe volẽs a nolente discerneret. et sic ad illos referret itentio q̃ i paradiso fecerũt originẽ mali nllo cogẽte peccãdo. i. libera volũtate. qz

Ad intelligentiam igit huius partis incidit hic questio circa duo. Primo queritur de diuisiõe actionis deliberatiue in bonam et in malam et in indifferentem. Secundo queritur de comparatione peccati ad voluntatem. Circa primũ querũtur tria. Primo queritur vtrum actio deliberatiua diuidatur per bonum et malum tanquam per differentias oppositas. Secundo queritur vtrum diuidatur per bonum et malum tanquam per differentias essẽtiales et intrinsecas. Tertio queritur vtrum diuidatur per has differentias tanq̃ p differẽtias immediatas.

¶ Questio. I a

¶ Lum actio deliberatiua diuidatur in bonam et malas vtrum diuidatur tanquam per differẽtias oppositas et q̃ sic videtur. Prima contrarietas in moribus est inter bonũ et malum. Unde philosophus dicit q̃ bonuz

ꝛ malū nō sunt in genere sz sunt genera alioꝝ. sz ꝑma cō
trarie maxime sunt oppositā. g bonū ꝛ malū circa actio
nem directā bñt oppositionē ꝛ repugnātiā. ¶ Itē ma/
xime posita. g ꝛc. Itē q bñt oppositos effectꝰ directe oppo
tur. sz bona actio ꝛ mala oppositos bñt effectꝰ in aīa. qz
bona actio informat ꝛ mala ꝛformat. g ꝛc. ¶ Itē q bñt op
positas retributiões directe bñt oppositionē. sed bona
actio ꝛ mala bñt oppositas retributões. qz vni retribui
tur eternū gaudiū. ꝛ alij eternū suppliciū. g ꝛc. ¶ Itē ois
recta diuisio est ꝙ opposita. si g actio moralis recte diui
ditur ꝙ bona ꝛ mala. g mēbra huiꝰ diuisionis sunt ꝙ op
posita. Sz ⁊ra. opposita nata sunt fieri circa idem. sz
impossibile est bonitatē vel malicię (vel ecouerso) circa
eandē actionē succedere. g bonū ꝛ malū circa actionem
nō bñt oppositionē. Itē ome qđ deus facit est valde bo
num. ꝛ ome qđ fit ⁊ra eiꝰ phibitionē est malū. sz eadez
actio fit a deo ꝛ ꝺ dei phibitionē. g eadē actio est bona
ꝛ mala. sz opposita circa idē sunt incōpossibilia. igit bo
num ꝛ malū circa actionē nō sunt opposita. Itē cū dñs
ꝓcipit seruo dare elemosynā. ꝛ dñs ꝓcipit ex charitate
ꝛ ieryᵘ facit cū murmure. eadē actio est meritoria dño ꝛ
demeritoria seruo. sz ome meritoriū est bonū. ꝛ ome de/
meritoriū est malū. g eadē actio est bona ꝛ mala. g bonū
ꝛ malū circa actionē nō sunt opposita. Itē aliqs incipit
aliquā actionē ex charitate. ꝛ terminat eam ex vanitate
fm ꝙ dicit Greg. Sepe qđ charitas incipit. culpa per/
agit. g vna ꝛ eadē actio pōt esse meritoria ꝛ demeritoria
ꝛ ꝺ. redit idē qđ pus ꝙ bonū ꝛ malū circa actionē nō
sunt opposita. Itē bonū ꝛ ens ꝛuertunt. sz ens est plus
q actio. g ꝛ bonū. g si inferꝰ nō diuidit ꝙ suum suprius
actio deliberatiua nō pōt diuidi ꝙ bonā ꝛ malaz tanꝝ
ꝙ differētias oppositas. ¶ Rᵒ. ad ꝓdictoꝝ intelligēdaz
est notādū ꝙ actio deliberatiua nata est habere dupli/
cem bonitatē. ꝛ bontatē nature inq̄tū est actio ꝓcedēs
ab aliq̄ virtute. ꝛ bonitatē moris inq̄tū est ꝓcedens a
li. ar. siue a volūtate. Cū g querit vtrū bonitas ꝛ mali/
cia circa actionē habeāt repugnantiā. ita ꝙ ipam diui/
dant tāq̄ mēbra opposita. ꝺm ꝙ ꝺ nō est vez de bono
qđ dicit a bonitate ēntiali vel naturali. sic em̄ bonuz
nō est differētia actōis. imo ꝛuertit cū ente. ꝛ regit in oi
actione. Prout aūt bonū ⁊ra bonitate moris. sic est di/
uisiua differentia actōis. p eo ꝙ bonū moris in triplici
differētia est. Quoddā em̄ est bonū in genere. qđaz ex
circūstātia. qđā vero bonū ꝓfectuz siue ꝓncipale. siue
fm se bonū. Et q̄libet hazꝝ differētiaꝝ hz differētiā mali
sibi ex opposito rndentē. Nam bono in genere opponit
malū in genere. bono ex circūstātia opponit malū ex cir
cūstantia. ꝛ bono simplr siue fm se opponit malū fm se
siue demeritoriū. Hoz aūt oim exēpla sunt manifesta.
Sic igit actio ꝓcedens a volūtate deliberatiua diuidi
hz ꝙ actionē bonā ꝛ malā. nō solū tanꝝ ꝙ differētias di
sparas. sz etiā directe oppositas. Unā rōnes q ꝺ oñdūt
ꝓcedende sunt. ¶ Ad illud g qđ ꝑmo obꝯicit ꝙ oppositā
nata sunt fieri circa idē. ꝺm ꝙ si intelligat de eodē
numero. nō hz veritatē nisi in subiecto qđ est substātia
ꝓne loquēdo. Ipius em̄ substātie est ꝓprīū cū sit vna ꝛ
eadē numero. ꝙ sit susceptibilis ⁊rioꝝ circa actionem
aūt cum sit accidēs nō oportet illud habere veritatē. ꝙ bo
num ꝛ malū sint circa eādē actionē numero. sed sufficit
ꝯtū ad legē oppositōis. ꝙ habeāt fieri circa actionē eā/
dem in specie. Alia est etiā rō qre bonū ꝛ malū nō pñt
sibi succedere in eadē actōe. fm eandē ꝓtez actōis. ꝓter
hoc ꝙ eē actōis ⁊sistit in successione. Et ꝺ meliꝰ iam pa
tebit. ¶ Ad illud qđ obꝯicit ꝙ ome ꝙ deꝰ facit est valde 10
bonū. ꝺm ꝙ illud intelligit q̄ ad bonū nature. illi aūt
bonitati nō repugnat malicia moris. imo eā ꝑsupponit
ꝛ iō eadē actio pōt a deo fieri. ꝛ nihilominꝰ esse phibita
ex ꝺ tñ nō seq̄tur ꝙ nō sit ⁊rietas inter bonitatē moris
ꝛ malicię. Uñ impossibile est ꝙ vna ꝛ eadē actio sit sil ꝛ
semel in phibitōe ꝛ in ꝓcepto. ¶ Ad illud qđ obꝯicit ꝙ 11
eadē actio est meritoria ꝛ demeritoria. ꝺm ꝙ bonum ꝛ
malū meriti ꝛ demeriti circa actionē nō bñt qlitates ab
solutas sz cōparōes diuersas. Uñ actio bona nō est aliq̄
ud q̄ actio ordinata in finē. refert aūt actio in finē ꝙ in/
tentionē. Uñ igit vna ꝛ eadē actio pōt esse a duplici in/
tendēte vel duplici intētione. ita ꝙ ab vno sicut a ꝓnci/
pali motore. ab altero vero sicut ab instrumēto. ꝛ vna
illaꝝ intentionū pōt eē recta. ꝛ altera illaꝝ obliq̄. hinc ē
ꝙ vna ꝛ eadē actio pōt esse bona ꝛ mala ꝙ cōparationē ad
diuersa ꝓncipia. loquēdo de bonitate ꝛ malicia meriti 12
ꝛ demeriti. Et ꝺ tñ nō seq̄tur ꝙ bonū ꝛ malū nō sint op
posita circa actionē. Nā ꝛ si cōparant se circa eandez
actionē in cōparatione ad diuersas intētiones. nō tñ cōpa/
rant se fm ꝙ cōparant ad eandē intētionē. Opposita aūt
respectiua fm ꝺ legē bñt oppositōis fm ꝙ ad idē cōpa/
rantur. Uñ nota ꝙ aliter ⁊ bonū de volūtate. aliter de acti/ 13
one exteriori. nā circa volūtatē dicit q̄litatē aliquā sup
additā. ꝛ iō impossibile ē ꝙ vna ꝛ eadē volūtas sit sil et
semel bona ꝛ mala. nec absolute. nec in cōparatione ad di
uersa. Circa actionē ⁊ bonū dicit cōparationē ad ꝛbitū
ꝓncipiū ꝛ ad finē. Uñ aliq̄ due actiones ꝓtiū ⁊similes tā 14
in genere actōis q̄ in genere circūstantiaꝝ moraliū fre/
quenter differūt in ꝺ ꝙ vna est meritoria. altera ⁊ non.
qz vna fit ab habite charitatē. altera ⁊ a nō habte. ꝛ ꝺ di
cta sunt de bono ꝛ malo fm ꝙ tātū valet q̄tū meritoriū
ꝛ demeritoriū. qz fm ꝺ currebat obiectio. ¶ Ad illd qđ
obꝯicit ꝙ actio inchoata ex charitate pōt terminari ī va/ 15
nitate. ꝺm ꝙ verū est. sz licet illa actio vna sit in gene
re nature. non est tñ vna in genere moris. p eo ꝙ ꝛ si sit
vna volūtas q̄ est ꝓncipiū illiꝰ actōis. tñ aliter ꝛ aliter
est dispositā. dispositōe inq̄tū q̄ variat in genere moris.
sicut est intētio recta ꝛ obliq̄. ¶ Ad illud qđ obꝯicit ꝙ
bonū est in plus tā patet rnsio. obꝯicit em̄ de bono natu 16
re. ꝛ ꝺ mō nō est differētia diuisiua actōis ꝛliberatiue.

¶ Questio II b

¶ Utrū hec diuisio sit p differētias ēntiales aut acci/
dentales. Et ꝙ ꝙ ēntiales videt. Accidētia sunt trās/
mutabilia circa subiectū. sz bonitas ꝛ malicia nullo mō
trāsmutant circa actionē. vt illa actio q̄ mō est bona ea
dem numero postmodū sit mala vl ecouerso. g bonitas
ꝛ malicia nō sunt differētie accidētales actōis. ꝛ sūt ac/
cidētales vel ēntiales. g ꝛc. Item q̄uis q̄dā accidētia
sint inseparabilia fm rem. tñ oīa sunt segabilia fm intelle
ctum. sz qdā actio est ita mala ꝙ nunq̄ pōt esse nec in/
telligi bona. vtpote blasphemare ꝛ odire deuz. g videt
ꝙ malicia nō accidat tali actōi. Itē ⁊ingit aliquē habi
tum esse ēntialiter bonū. vtpote charitatē ꝛ gram. ali/
quē ēntialiter malū vt iniusticiā ꝛ lasciuiā. g pari rōe
cū actus sint q̄si ex habitib⁹. videtur ꝙ aliq̄ actꝰ sint ēn
tialiter boni. ꝛ aliq̄ ēntialiter mali. loquēdo de bonita
te ꝛ malicia moris. Itē generi rndet species. g cū bonū
in genere ꝛ malū in genere vtriq̄ rndeat bonū ꝛ malus
speciale siue g modā speciei se habēs. sz genꝰ est ēntiale
speciei. ꝛ species etiā addit supra genꝰ differētiā ēntia/
lem. g necesse est aliquā actionē ponere q̄ sit ēntialiter
ꝛ bona in genere. ꝛ bona ex circūstantia. pari rōne ꝛ de
actōe mala. vl g ꝙ diuisio ꝓdicta fiat ꝙ differētias ēn/

tiales et intrinsecas. Sz contra Aug. in prima rnsiõe contra pelagianos. pctm nõ ẽ natura aliqua sz actus incidens ex defectu boni. sed oẽ qđ ineſt alicui inciden ter. ineſt ei accidentaliter. si g̃ oĩs malicia eſt incidens nulla malicia eſt eſſentialis alicui actioni. g̃ oĩs ẽ acci dẽtalis. Jtẽ differẽtie cẽntiales ſunt ꝯſtitutiue eoꝝ q̃z ſunt differẽtie. 7 dr̃ie ꝯſtitutiue ex eiſdem ꝓncipijs ma nãt ex q̃bꝫ manãt ipa ꝯſtituta. sz malicia nõ hz cãm effe ctiuã sz defectiuã. actio ẽ cãm effectiuã hz. Jtẽ actio ẽ a deo. malicia nõ. g̃ ipoſſibile eſt q malicia ſit alicuius actõis dr̃ia cẽntialis. Jtẽ dr̃ie eſſentiales nõ alternant cir a ndiuiduũ eiuſdẽ ſpeciei. sz actiões q̃ ſunt eiuſdez ſpẽi. differũt ꝑ bonitatẽ 7 malitiã. q7 vna eſt bona 7 al tera mala. g̃ bonũ 7 malũ nõ ſunt cẽntiales differentie actõis. Jtẽ differẽtia cẽntialis aliq̃d addit ſupra illud qđ diuidit. sz malũ nõ addit aliq̃d ſupra actionẽ sz po tius ꝑuat. g̃ malũ nõ eſt actõis differẽtia cẽntial. ℸ Rñ. ad ꝓdictoꝝ intelligẽtiã eſt notãdũ q ideẽ eſt q̃rere vtruꝫ hec diuiſio actionũ alia bona alia mala ſit ꝑ dr̃ias cẽn tiales. qđ q̃rere vtrũ bonitas 7 malicia ſint ꝓprietates vel ꝯditiones cẽntiales actõi volũtarie. licet iſtud aliq̃ mõ videat poſſe ꝯcedi ei q̃ ſuſtinet illaꝫ opinionẽ q nõ oĩs actio a deo ẽ. Ln̄ fm illã opinionẽ q̃ cõiter ſuſtinet q oĩs actio a deo eſt. 7 fm id qđ naturaliꝫ eſt. bona eſt. ꝯcedi nõ dz. nec ꝑt rõnabiliter ſuſtineri q malicia cẽn tialis ſit actõi. cũ potiꝰ dicat defectũ circũſtãtie alicuiꝰ q̃ accidebat actiõi. Si em̄ nõ accideret. nõ poſſet ꝑuari actõe manẽte. Attẽdendũ eſt tm̄ q malicia ꝯtingit tri pliciter cõpare ad actionẽ. Aut fm q eſt actio. aut fm q eſt hec actio. aut fm q eſt talis actio. Si cõpet malꝯ cia ad actionẽ fm q actio. ſic tenet rõnẽ accidẽtis ſepa bilis 7 cõis. Rõnẽ accidẽtis ſepabiliꝫ tenet in h̄. q actio q̃ ꝯſueuit fieri cũ culpa. põt cã aliq̃ interueniente fieri abſq̃ culpa. Rõnẽ vero accidentis cõis tenet. q7 circa actionẽ eiuſdẽ ſpẽi ꝯtingit malicia in aliq̃b inuenirt. i aliq̃bꝰ ꝯo ñ. ſicut aliq̃s ꝓdicãdo fidẽ xp̃i ex vana gloria peccat. aliꝰ ꝯo merek. Licet aũt malicia reſpectu actõis ꝯſiderate in genere hz aliq̃ mõ ꝯformitatẽ ad accidẽs ſe parabile. i. cõe. nõ tm̄ ꝓprie accidẽs tale. q7 nõ dic̃ ens sz defectũ entis. Si aũt cõpek malicia ad actionẽ fm q eſt hec actio. ſic tenet rõnẽ accidẽtis inſepabilis 7 ꝓꝑ. Rõnẽ tenet accidẽtis inſepabilis in h̄. q illa actio ea dem numero q̃ eſt mala. nõ põt eẽ vlteriꝰ bona. ꝓpter h̄ q eadẽ numero ſumi nõ ꝑt. Rõnẽ ꝯo accidẽtis ꝓꝑ̃ te net aliq̃n licet nõ ſp in h̄. q illa malicia oꝝ hz er ꝓpte tatibꝰ agẽtis 7 patiẽtis. ex q̃z comparõe neceſſario ſur git inordinatio. ſicut patet cũ filiꝰ cognoſcit matrẽ. vel cũ hõ blaſphemat deũ. Un̄ ſicut inſepabiliꝫ adheret ꝑ ꝓria paſſio ſbiecto. ſic inſepabiliꝫ adheret malicia huic actõi. nõ eſt aũt malicia ꝓpria paſſio hui⁹ actõis. tũ q7 ñ dicit de ea ꝯuertibiliter. tũ q7 nõ dicit poſitionẽ sz ꝓpa tionẽ. Si ꝯo compek malicia ad actionẽ fm q talis actio eſt. ſic põt habere rõnẽ differẽtie cẽntialis. Sicut ei al bedo eſt cẽntialis hõi albo fm q eſt albꝰ. q̃uis nõ ſit eſ ſentialis fm q hõ. ſic̃ malicia eſt eſſentialis actõi male fm q mala. Quãuis aũt aliq̃ mõ dicaꝫ cẽntialiꝫ. nõ tm̄ dicit cẽntialis. q7 dicat vcrã cẽntiã. sz q̃tũ ad modũ ſe hñdi. Et qm̄ q̃dam ſunt noĩa q̃ imponunt actiõibꝰ non fm q ſunt actões tm̄. sz fm q ſunt deſormes. hinc eſt q talia mox noĩata ꝯiuncta ſunt malo. 7 ſicut caſtitas po nitur in genere boni cẽntialiꝫ. ſic adulteriũ 7 mẽdaciuꝫ ponik in genere mali cẽntialiter. Jn h̄ em̄ nõ ſignificaꝫ q defectꝰ ſit cẽntialis actioni. sz q defectꝰ cẽntialis eſt actioni fm q defectiuꝰ. Qđ aũt dictũ ẽ de malicia mo

ris. hocſm̄ intelligenduz eſt 7 de bonitate. Pꝛis viſis plana eſt rnsio ad q̃stionẽ. 7 etiã ad obiecta. Lõcedo ei q hec diuiſio actõis nõ eſt ꝑ differẽtias cẽntiales 7 in trinſecas. Et rõnes q̃ h̄ oñdunt ꝯcedẽde ſunt. ℸ Ad il lud qđ obĩcik q accidẽs ꝑt trãſmutari circa ſubiectum dõm q illud nõ hz veritatẽ in oĩ accidẽte. nec reſpectu cuiuſcũq̃ ſubiecti. sz reſpectu ſubiecti ꝑmanẽtis 7 fixi. Quãdo em̄ accidẽs cõpak ad aliq̃d ſucceſſiuũ. hocſo q adheret ei. inſepabiliꝫ adherer. q7 illud ſtatim trãſit in ꝑteritũ 7 efficit intrãſmutabile. 7 ampliꝰ idẽ numero reſumi nõ põt. Acꝰ em̄ numerak ſubiecto. 7 ꝑe. 7 ſpẽ ſiue termio. 7 tõ ſic̃ ẽ aliꝰ act⁹ cuiꝰ ẽ aliud ꝓncipiũ aliꝰ ter minꝰ ſic ẽ aliꝰ act⁹ cuiꝰ ẽ mẽſura alia 7 aliud ꝑs interciſi one 7 renouatione facta in ipſo actu. 7 id q̃uis motui accidat velox 7 tardũ. tm̄ motus q̃ eſt velox. fm cã ꝑtez fm quã eſt velox nunq̃z põt eẽ tardus. ſic 7 in ꝓpoſito intelligendũ eſt. ℸ Ad illud qđ obĩcik q accidẽtia pñt eſſe ſepabilia ſaltẽ in intellectu. dõm q nuq̃z malicia ſic adheret actõi q̃n cẽntia illiꝰ actõis poſſit ꝑter malicia ꝯſiderari. Cũ em̄ dico actionẽ malã. 7 dico actionẽ et militer cũ dico actionẽ hmõi 7 actiõez hãc duo dico. q7 7 monſtro ipam ſubam 7 etiã accidẽtia ſub q̃bus ſuba ipa oculis carnis 7 mẽtis hz eſſe ꝯſpicua. 7 vnũ ꝑ ꝑ/ ter alteꝝ ꝯſiderari 7 intelligi. malicia aũt nõ adderet in ſepabiliter actõi hui⁹ ſube 7 illiꝰ rõne ſube ſubſtrate. ſicut ſub potiꝰ rõne ꝓprietatis vel q̃litatis ſupaddite. 7 ſicut ſub ſtãtia illa poterat intelligi ſine illa ꝓprietate. ſic 7 actio ſine malicia. ℸ Ad illud qđ obĩcik q aliq̃s habitus ẽ cẽntialiter malꝰ. dõm. q 7 ſi ꝯcedi poſſit aliquẽ habitũ cẽn tialiter eẽ malũ fm q eſt habitꝰ. Nã habitꝰ fm q habi tus dicit ens 7 bonũ. Qđ g̃ ipe obĩcit de ꝓuidẽcia 7 ſa/ ſciuia nõ valet. q7 hmõi nõ ſunt noĩa habituũ anie fm q ſunt habitꝰ sz fm q ſunt deſormes 7 defectiui. lz aũt malicia nõ ſit cẽntialis habitui fm q eſt habitꝰ. põt tm̄ ei eẽ cẽntialꝰ fm q defectiuꝰ. ita etiã ꝯtingit repiri circa actũ. ℸ Ad illud qđ obĩcik q bono in genere rndet bo nũ in ſpecie. 7 malo in genere ſilr. dõm q malũ in gene re ſiue bonũ nõ dicik ꝓprie q ſit genꝰ. sz ꝑter q̃ndã con formitatẽ quã hz cũ genere. in h̄ q dicit quãdã poteriã indifferentẽ ad h̄ q fiat meritorie vel demeritorie. 7 dũ ꝑ circũſtantias ſupadditas determinak. q̃dãmõ ſpeci/ ficak. nõ tm̄ malũ fm q malũ hz ſpẽs ꝓprias. ꝑ eo q ꝑua tiones nõ ſunt i genere niſi ꝑ q̃ndã reductionẽ. Unde ſpecificatio 7 diſtinctio maloꝝ aut attendit rõne boni qđ ꝑuatur ꝑ malũ. aut rõne boni ad qđ aliq̃s ꝯuertik i actu peccati. Et hui⁹ ſignũ eſt q nõ diſtinguunt penes ꝯuerſionẽ ſed penes ꝯuerſionẽ.

c

ℸ Queſtio IIII

Utrũ diuiſio actõis deliberatiue ꝑ bona 7 mala ſit ꝑ differẽtias ĩmediatas. an ſit ponere ꝑ differẽtiã tertiaz vicz actionẽ indifferentẽ. Et q ſit ꝑ differẽtias ĩmedia/ las videk. j. Loꝝ. r. Oĩa in gliam dei facite. Et ad col. iij. Oĩa q̃cunq̃z facitis. ſiue in ẽbo. ſiue in ope. oĩa i no/ mine dñi nr̄i ihu xp̃i facite. Aut igik actio noſtra eſt in gliam dei. aut nõ. Si ſic. eſt bona. Si nõ. g̃ omittik il/ lud qđ mandat apl's. sz omittere facere qđ ꝓpik ſp eſt pctm̄. g̃ oĩs actio vel ẽ meritoria. vel cũ peccato. g̃ nul/ la eſt indifferens. Si tu dicas q eſt ꝯſiliũ. h nõ videk. q7 ꝯſiliũ nec dak oĩbus nec abſolute. sz ſub ꝯditõne. nec peccat ꝙs nolẽdo facere ꝯſiliũ. hoꝝ tria oppoſita repñ tur in ꝓpoſito. g̃ nõ tenet rõnẽ ꝯſiliꝫ. Jtẽ Matth. xij. de omni verbo ocioſo quod lo. fu. bo. red. rõnẽ in die iu/

dicq. sz verbū ociosum est vt dicit Greg. qō caret rōne iuste necessitatis. z intentōe pie vtilitatis. sz oīe ꝟbuz aut hz iustā necessitatē z pīā vtilitatē. aut caret illa. ḡ si oīe verbū aut est bonū aut ociosuz. pari rōne z oīe factum. sz de oī ocioso reddem⁹ rōnē. z nō reddem⁹ rōnez nisi de malis. ḡ oīe verbū vel factū nostrū vel ē bonū vel malū. ¶ Itē Bern. In via dei stare retrocedere est hq facit actionē nō meritoriā nō pcedit in via dei in actōe illa. ḡ q illā actionē retrocedit. z nō retrocedit ni siq malā. ḡ oīs actio vel est bona vel ē mala z nulla in/ differēs. Itē volūtates q actōes q̄uenīūt ad retributiones. sz nihil est medīū ḡn oīs volūtas aut est bona. aut est mala. nihil est medīū inter retributōnes ḡn etiā oēs saluenī vel dānenī. ḡ. videt q nihil est medīū inter bonitatē z malicīā circa actōes nr̄as. ¶ Itē de⁹ est alpha z o. pncipiū z finis. sz qō nō est a deo sicut a pncipio. p quar̄ est rōne boni. ḡ silr qō nō est ad deū sicut ad finez quar rōne boni. quarto aūt boni nihil aliud est q̄ malū ḡ quod nō est ad deū sicut ad finē est maluz. z qō est ad deū sicut ad finē est bonū. hꝫ ostat. sz oīs actio nr̄a vel ē ad deū sicut ad finē. vel nō est ad deum. ḡ oīs actio nr̄a vel est bona vel est mala. ¶ Itē cū volūtas nr̄a er delibe/ ratione facit aliq̄d. aut q̄escit in creatura. aut refert ad creatorē. Si refert ad creatorē bñ facit. si q̄escit in crea/ tura. male agit z deordinat. q. fruit eo q̄ est vtenduz. ḡ videt q volūtas in oī actōe sua vel mereat vel demere/ atur. Sz ℑ. Ro. vij. Velle mihi adiacet tē. glo. Est vel le grē. velle vicq̄. velle nature. sz actio rñdet volūtati. ḡ inter actionē meritoriā z viciosam cadit aliq̄ actio me/ dia. nō ḡ oīs actio volūtatis nr̄e est mala vel bona. sed q̄dam indifferēs. ¶ Itē leuare vestucā de terra nec bo/ num in genere nec malū. nec etiā bonum er circūstātia nec malū. silr q̄tū est de se nec est meritoriū. nec deme/ ritoriū. si ḡ bonū moris diuidit sufficiēter p has tres di uisiones. z nihil est in genere qō nō sit in specie. videt q talis actio nō sit bona vel mala sz indifferēs. ¶ Item aliqs comedit vt satisfaciat appetitui naturali. talis actō nō est bona bonitate meriti. hꝫ ostat. q. nō fit ppter de/ um. nec ad ipm refert. nec ē mala malicia culpe. q. pec/ catū nō ꝺcordat nature sz discordat. talis aūt actio na/ ture est ꝺsona. ḡ videt q aliq̄ actio nr̄a medīū teneat i/ ter bonitatē z malicīā. ¶ Itē si oīs actio nr̄a eēt merito/ ria vel demeritoria. cū in eo q̄ caret charitate nulla sit meritoria. oīs actio ei⁹ esset mala. ḡ peccaret in hꝫ q va/ dit ad ecclīam. ḡ z in hꝫ q facit oīa alia opa. igit nūq̄ se disponeret ad grām. imo disponēdo magis se elōgaret Itē nulla est actio bona z meritoria nisi q fit bona intē tione z mediāte illa refert ad debitū finē. ḡ si oīs actio nr̄a esset bona vel mala. meritoria vl demeritoria. in oī actōne et cogitatōe nr̄a quā in deū nō referim⁹. pecca/ rem⁹. ḡ vix eēt aliqs q̄ nō peccaret milies in die. cū in/ numerabiles habeam⁹ cogitatōes z affectōes q̄b⁹ nihil cogitam⁹ de deo. de illis marīe loquor q̄ magis inten/ dunt actōi q̄ ꝺtēplatōi. ¶ Itē sicut charitas est pncipi/ um oīm bonoz. sic libido z ꝺcupiscētia est pncipiū z cā oīm maloz. sz multas actōes faciūt boīes tota die q̄s nō faciāt nec er libidie. nec ex charitate. imo vel ex amo re naturali. vel sociali. vel er quadā vbanitate ciuili et ꝺsuetudine opandi. nō videt ḡ q oīs actio voluntaria sit imediate bona vel mala. ℟. dōm q cū q̄rit vtrum actio diuidat ḡ bonū z malū tanq̄ ḡ differētias imedi/ atas. est q̄stio de actōe volūtatis deliberatiue. fm q̄ de liberatiua est. illa cū est q̄ diuidit ḡ bonū z malum. Et q̄m de actōe voluntatis deliberatiue duplr est lo q. scz q̄tum ad genⁿ actōis. z in cōparatōe ad opantē. duplicit possunt iste dīe ad actionē cōpari. aut fm genⁿ opis. aut respectu opantis. Si pmo mō sic plana est q nō ē diuisio q imediata. imo inter actionē bonā z malā. acti onē indifferētē ꝺtingit repiri mediā. z hꝫ manifestū est. q. cū triplex sit differentia boni moris. q. est bonū fm se siue pncipale. z bonū ex circūstātia. z bonū in genere z econtra. cū triplex sit malū. scz malū in genere. z maluz ex circūstātia. z malū fm se. inter hꝫ oia ꝺtingit reperiri mediū. Nā inter bonū z malū fm se q̄si media sunt illa q nec sunt bona fm se. nec sunt mala fm se. sicut sūt bo/ na vel mala in genere vel ex circūstātia. Inter bonū ex circūstātia z malū ex circūstātia media sunt tā indifferē tia. q̄ bona z mala i genere. oīa em illa indifferēter pñt fieri bona vel mala ex circūstātia. Inter bonū aūt in ge nere z malū in genere cadit medīū indifferēs simpliciť sicut velle comedere. vel velle leuare vestucā de terra. q̄ nō dicūt bonitatē moris vel malicīā. Et sic pz q diui sio actōis q bonā z malā q̄tum ad genⁿ opis nō est per dīas imediatas. imo est repiri dīam tertiā. z in hꝫ cō/ muniter oēs ꝺcordāt. Si aūt loq̄mur de bonitate z ma licia actōis in cōparatōe ad opantē. sic sunt diuerse opi/ niones. Nā q̄dā dicūt q est diuisio imediata. nihil em facit homo ex deliberatione quod deus non reputet ei ad premium vel non imputet ei ad aliquod demeritum Unde in die iudicīj vt dicunt de omni actu deli ꝺerati uo rōem reddem⁹. Et huic positōi videnī ꝺsonare ver ba sanctoz q̄ dicūt. q nō plebit capill⁹ de capite. nec mo mentū de tpe de q̄ rōnem nō reddem⁹. sicut dicit Bern. z hꝫ idē videt dicere Anſ. q exigek a nob oīe ep̄s impē sum q̄liter fuerit exp̄sum. Et ipa veritas videt huic cō sonare cū dicit. q de oī verbo ocioso rōnē reddem⁹. ¶ Sz iste mod⁹ dicēdi aut multū ampliat viā salutis. aut multū coartat. Nā ad hꝫ q sit op⁹ meritoriū. aut di cent req̄ri actualē relationē illi⁹ opis ad deū z in ptcu/ lari. aut dicēt sufficere relationē in habitu z in vli. Si dicūt q req̄rit relatio in ptciulari. nimis ē arta via sa/ lutis. q. tūc in oī ope q̄ hō nō refert actualiť in deum demereť z peccat. qō valde seuer est dicere. Si habo suf/ ficeret intētio habitualis z in vli. tūc q̄n aliqs ꝓposuis set in corde suo seruire deo in pncipio anni. vel mēsis. vel septimane. vel diei. oīa opa q̄ postea faceret etiā ni bil cogitās de deo eēnt sibi meritoria. Sz si hꝫ dicatur valde ampliať z largať via salutis. z in hꝫ auctoritatib⁹ san ctoz obuiať q̄ dicūt cā eē valde artā. Et iō est ali⁹ mod⁹ dicēdi q̄dā nō magis tpat⁹ q̄ sit ille. vicz q q̄dā sint acti ones deliberatiue volūtatis q̄ respiciūt ipam directe. q̄ dam ꝺo sunt q̄ respiciūt ipam fm q regit potētias natu rales. Prima opatio est locutio. q q̄dez ē rōnalis fm q rōne vtť. Scōa ꝺo est comestio vel ambulatio z ꝺsimi les. Dicūt ḡ q circa illas opatōes q̄ respiciūt volūtatē rōnalē fm q rōnalis est. nō ꝺtingit repiri mediū inter bonitatē z malicīā. circa alias ꝺo ꝺtingit. Un bñ cōce/ dunt q nō oīs actio deliberatiua vel bona ē vel mala. Locutio aūt oīs vel bona est vel mala. Aut em vtilis. aut ociosa. z si ociosa tūc est mala. si vtilis tunc est bo/ na. Et ppterea dñs dixit. De oī verbo redde rōnem. ñ de oī facto. Et be. iaco. in can. sua dicit. q q̄ in ꝟbo non offendit. hꝫ perfect⁹ est vir. Et ppterea dicit q̄dā q verbū ꝑus ꝺ venire ad limā q̄ ad linguā. Sed tn adhuc iste mod⁹ dicēdi nō videt plene satisfacere. nā velle cogita/ re de ꝑtate est act⁹ volūtatis fm q mouet rōnabiliť. et

tñ frequẽter bõ cogitat de ꝑfitate ita q̃ nõ refert ad deũ
ꝛ tñ durũ ẽ dicere q̃ peccet. Ulteri⁹. ꝑt aliq̃s loq̃ alij ex
nãli pietate. vel ex ciuili vrbanitate. sic̃ q̃ salutat hoiem
in via. ꝛ tũc valde durũ ẽ dicere. q̃ peccet. nec põt dici
q̃ oĩs talis locutõ sit meritoria. ¶ Jtẽ si plus ẽ facere q̃z
dicere. poti⁹ reddem⁹ rõez de facto ocioso q̃z de verbo
Uñ sanctꝰ ꝯcludit b̃ a minori ex ꝟbo euãgelij. ¶ Et iõ
est tertiꝰ modꝰ dicẽdi q̃ in optꝫ volũtatis deliberatie
est ponere mediũ inꝰ malicia ꝛ bonitatẽ. ¶ Jã q̃dã actio
a volũtate deliberatia ꝓcedẽs ẽ ordinata in finẽ debitũ
sc̃z ad deũ. ꝛ bet q̃dẽ ẽ bona. ꝛ si sit ex charitate ẽ meritoria vite eterne merito cõdigni. si aũt fiat extra charitatem meritoria ẽ merito ꝯgrui. Quedã ꝟo actio ỏliberatiua ex volũtate ꝓcedẽs ẽ nõ ordiata. ꝛ hec ẽ diuisio p̃ mediata. sc̃z nõ ois actio nõ ordiata ad deũ tanq̃ ad finẽ
24 ẽ mala. Quia quedã nõ ordiatur ꝓpter ordiatã ꝟel ꝯuersiõz ad creaturã. Quedã ꝟo nõ ordinat ꝓpter opantis negligentiã. Quedã ꝟo nõ ordiat ꝓpter opantis infirmitatẽ miseriã. Prima dr̃ia actõis nõ ordiate ẽ mala malicia cõmissiõis Scda ẽ mala malicia omissiõis Tertia ꝟo neutro mõ ẽ mala. sc̃z ẽ indr̃ns. Talis ãt actio est q̃ ds facit aliquã opatõez ita q̃ circa creaturã nõ afficit inordiate. nec tñ illã opatõez ꝯpat ad deũ. sed facit propter aliquẽ finẽ q̃ respicit. indigẽtiã nature. vt cuz aliq̃s ambulet vt recreet. vel comedit vt reficiat. talis actio indr̃ns iudicat. q̃ deus nec illã remunerat. nec imputat in culpã. et hoc q̃ in tali actõe nõ ẽ malicia commissiõis. q̃ non ẽ inordiata dilectio. nec etiã omissiõis nõ em̃ sp omittit bõ q̃ actões suas non refert in deuz. Jndulget em̃ nature fragili ꝛ infirme vt mꝫa possit talia facere. nec dr̃ reqrit ab hoĩe in tali statu distractõis ꝛ miserie. q̃ oĩa q̃ facit referat ad se. reqrit tñ aliqñ q̃ñ ẽ loc⁹ ꝛ tp̃s. ꝛ tũc si bõ nõ referat. omittẽdo peccat. Lõce dendũ est igit̃ sic̃ rõnes q̃dã oñdũt q̃ diuisio actõnis p̃ bonã ꝛ malã nõ est p̃ dr̃ias ĩmediatas. ꝓ eo q̃ ĩter has dr̃ias ꝯtingit reperiri mediũ. siue actio ꝯsideꝛ ex fm genꝰ
25 opis. siue respectu opantis. ¶ Ad illõ ḡ q̃d ꝓmo obiciꝫ de illo ꝟbo apli. Oĩa in gl̃iam dei facite. ¶ Rñdẽr aliq̃ q̃ est ꝯsiliũ. aliq̃ q̃ est ꝓceptũ. aliq̃ q̃ est finis ꝓcepti. sic̃ illud. Diliges dñm deũ tuũ ꝛc̃. Oĩbus aũt ꝑdictꝭ mõis ꝑdictꝰ ꝓmo ꝑt intelligi. Põt em̃ accipi affirmatiue. vel negatiue. Et affirmatiue dupl̃r. q̃ b̃ signũ oĩa ꝑt ibi teneri collectiue vel distributiue. Si accipiaꝫ negatiue. sic̃ ẽ ꝓceptũ. ꝛ tũc ẽ sensus. ita faciatis opa vr̃a vt nihil faciat⁹ ꝯ gl̃iam dei. Si ãt intelligaꝫ affirmatiue. ꝛ b̃ signũ oĩs teneaꝫ distributiue ꝛ diuisim. tunc est ꝯsiliũ et ammonitio. Admoneꝛ em̃ apl's fm hũc sensuz q̃ qõlibet op⁹ nr̃m referam⁹ in deũ. ꝛ de q̃libet diuisim possumus facere. ꝛ vtile ẽ nob ꝛ expedit̃ si faciam⁹. Nullũ em̃ ẽ op⁹ deliberatiuũ q̃d a nob fiat q̃d q̃dẽ nõ possim⁹ facere ꝓpt̃ deũ. ꝛ si b̃ facerem⁹. melꝰ facerem⁹ q̃z q̃ nõ referim⁹. Si ãt ꝑdictꝰ ꝓmo teneaꝫ affirmatiue. ꝛ hoc signũ oĩs teneaꝫ collectiue. tũc nec ẽ ꝓceptũ nec ꝯsiliũ. sz finis ꝓcepti ꝛ ꝯsilij. Ad b̃ ei debem⁹ rẽdere ꝛ b̃ dr̃ideꝛa re q̃ ad talẽ statũ quentiam⁹. q̃ oĩs cogitatões nr̃as ꝛ affect⁹ in deũ referam⁹. b̃ ãt tũc obtunebim⁹. q̃ñ deuz ex toto corde diligem⁹. Et sic pz q̃ ex auctõritate illa nõ ꝯcludit q̃ aliq̃s peccet cũ nõ refert op⁹ suũ in deũ actualiter.
26 ¶ Nec valet illud q̃d obiciꝫ. q̃ no ꝑt ẽ ꝯsiliũ. nõ em̃ b̃ accipim⁹ ꝯsiliũ ꝓpe put. ꝓponit iuris ꝑitis. sz vocam⁹ hic ꝯsiliũ quãcũq̃ monitionẽ generaliter q̃ vtã expedit ad p̃
27 uenientiã in salutẽ. sic̃ sunt ammonitões salomõis. i libuer. ꝛ ꝯsiles hortatões ad bonũ. ¶ Ad illud q̃d obiciꝫ q̃ reddem⁹ rõem de oĩ ꝟbo ocioso. dd. q̃ otiosum nõ dr̃ vel bũ q̃ nõ sit ordinatũ in finẽ solũ. sz q̃ oĩ caret vtilitate. dũ tñ aliquã deberet hr̃e. ꝛ inꝰ tale ociosuz ꝛ meritoriũ siue bonũ cadit mediũ. q̃ñ aliq̃s facit aliq̃d q̃ñ est oĩmoda vtilitate ꝓpatũ. nec tñ ẽ ordinatũ in deũ tãq̃ in finẽ vltimũ. vñ nõ dr̃ hõ cẽ ociosus sp q̃ñ nõ laborat. sz tũc dr̃ cẽ ociosus q̃ñ nõ laborat ꝛ deberet laborare. frequẽter tñ illa ꝟba q̃ videnꝰ cẽ inutilia. vtilia fiũt dũ ordinanꝰ ad recreatõez aliquã sp̃ũs ꝛ exclusionẽ accidit. fm q̃ refert be. Berñ. dixisse cũ q̃ndã fẽ cespitare. ocioz suz inꝰ fuit factũ. sz nõ ociose factũ. fecerat eĩ b̃ ad lenificãdũ illũ quẽ viderat mestũ. ¶ Ad illõ q̃d obr q̃ ĩ via dei stare ẽ retrocedere. dd. q̃ ver̃ ẽ. q̃ q̃ñ hõ stat cũ rebꝰ ret ambulare. ꝛ q̃tũ ad illud ꝑ⁹ dic̃ Berñ. q̃ nõ gibꝰ momẽtũ de tpe. Et Anſ. q̃ exigeꝰ a nob rõ q̃liter ꝑ⁹ fuerit exp̃situz. Si ãt q̃raꝫ q̃ñ h̃ ẽ difficile imo ipossibile determinare. q̃ diuerſ ꝓgressionis diuersimode se offerunt
28 oportunitas ereũdi i bonas opatões. ꝛ i bonas affectões ꝛ intẽtões. ꝛ iõ scti vt reddãt nos sollicitos terrẽt nos. ꝛ dñs ipe cũ dic̃. Q̃d vni dico oĩb⁹ dico. vigilate. Ad illud q̃d obr q̃ nõ ẽ mediũ inꝰ volũtates ꝛ retributões. dd. q̃ nõ est sic̃. p eo q̃ oĩs hõ q̃ nascit. nascit cũ pecto. a q̃ nõ liberaꝫ nisi p gr̃az. ꝛ illa gra amittiꝫ p culpã. vnde necesse ẽ volũtatẽ cẽ gratã vel odiosaz. ꝛ q̃ retributões rñdẽr ꝓsonis. hinc ẽ q̃ oĩs q̃ nõ saluãꝫ dñant. ita q̃ nõ ẽ mediũ. nõ sic ãt ẽ de actõe. q̃ a volũtate in q̃ libido. ꝑt
29 aliq̃ actio exire etiã ꝑter libidinẽ motꝰ. Uñ sic̃ ipud augustinũ nõ valz. volũtas nõ ꝑt cẽ sine libidine vl̃ gra. sic nec argumẽtũ ꝓpus dictũ. ¶ Ad illud q̃d obr q̃ oĩ q̃d nõ
30 est a deo ẽ ꝓpatũ bono. g̃ sil̃r oĩ q̃ nõ ẽ ad deũ. dd. q̃ nõ ẽ sic̃. q̃ ordiatio actõis ad deũ tãq̃ ad cãm efficiẽtẽ vl̃ ad ꝓncipiũ attẽdit nõ solũ q̃tũ ad eẽ motꝰ sz etiã q̃tũ ad eẽ nake. ꝛ ita respicit eẽ. ordiatio ꝟo q̃tũ ad finẽ respicit bñ eẽ. q̃tus tñ nõ sit mediũ inꝰ ens ꝛ nõ ens ẽ tñ mediũ inꝰ bñ eẽ ꝛ male eẽ motꝰ. p eo q̃ bonitas motꝰ naturalis
31 tẽdit ad oĩs actões sic̃ bonitas naturalis. ¶ Ad illud q̃d obr. q̃ si volũtas aliq̃d facẽ. aut ḋescit i creatura. aut refert ad deũ. dd. q̃ ḋescere ꝟ aliq̃d alicubi dupl̃r. aut sistit ibi tãq̃ i vltmo fine. ꝛ tũc ẽ actio mala malicia motalis pcti. q̃ñ sc̃z volũtas ponit creaturã sibi ꝑ fine vltimo ꝛ ꝓncipali. Aut q̃ sic ibi sistit. nõ q̃ ibi ponit vltimũ finẽ. sz q̃ nõ vlterius tẽdit. ꝛ b̃ ꝑt cẽ tripl̃r. sic̃ dictũ ẽ supra. Aut ex aliq̃ inordiata affectõe q̃ illi rei alligat. aut
32 ex negligẽtia ꝛ rozpone q̃ negligit ferre cũ possit ꝛ debeat aut q̃ ex q̃dã ibecillitate ꝛ infirmitate aggrauat vt difficile sit sibi oĩs actões suas i deũ ꝯuertere. ꝛ pmis duob⁹ mõis ẽ pcm̃. tertio mõ nõ. ¶ Notãdũ ẽ tñ q̃ ad b̃ q̃
33 aliq̃ actio sit meritoria nõ oportet q̃ sp̃ q̃s eã referat actu alik in deũ. sz sufficit relatio habitual. Habitualẽ relatiõz vo co nõ q̃ habeat charitatẽ ꝑ quã sit habil̃ ad referẽdũ. sz q̃ ĩ ꝓncipio operatõis illi⁹ vel alteri⁹ ad quã illa ꝯtingit se hz intentiõz hz ad deũ directã. Uñ si aliq̃s intẽdit dare ꝓ deo cẽtũ marcas. ꝛ ꝛcipit dare ꝛ cogitat de deo i ꝓma marca. ꝛ i aliis nõ cogitat. nihilominꝰ tñ oĩs datões illi sunt ei meritorie ꝛ fructuose. si ãt op⁹ alteri⁹ generis ꝯcipiet. oporteret q̃ intẽtio renouaret ad b̃ vt op⁹ ẽet meritorium. Per hũc etiã modũ intelligiꝫ ee i viris religiosis q̃ in ꝓncipio er charitate deuouerũt portare religionis
34 põd⁹. ḋcḋ ei faciũt q̃d ad sue religiõis obseruãtã spectat. ḋcḋ ei faciũt q̃d ad salutẽ. nisi forte q̃d absit ꝯria intẽtio eẽt eis meritoriũ ad salutẽ. nisi forte onẽ nõ spectãt sec⁹ ẽ. q̃ illa intẽtio nõ se extendit ad alia habitualiter. ꝛ iõ nõ ẽ pue securitatis ꝛ vtilitatis religionẽ intrare. Fuerũt tñ q̃ dixerũt q̃ habitual' intẽtio solũ suffic ad meritũ satisfactõis. Op⁹ ei satisfactoriũ ẽ si fiat i charitate. ¶ Ad b̃ ãt q̃ op⁹ sit meritoriũ vite eẽne dicũt nece cẽ ꝯcurrere actualẽ intẽtiõz. q̃ nullũ op⁹ ẽ meritoriũ nisi

fiat a charitate actualiē mouēte. Probabiliꝰ tñ ē dicere
sīc dictū ē qꝫ ad vtrūq; sufficiat relatio habituaľ. Rela-
tionē āt habitualē voco nō q̄ ds ī generali refert ad deum
oia opa diei vel anni. sz q̄ ds refert aliq̄ op ad deum
ita qꝫ opꝰ seqns directā hz ad opꝰ pmū ordinatōz. ꝛ ose-
quentē. sīc ē in illo q̄ dat cētū marcas vel intēdit ire ad
sanctū Jacobū. ī aliꝭ āt nō hz locū. Habitualē etiā in
trōz siue relationē voco. qñ nō ꝓcogitato in actu vt
tūc fine vltio sine ōo. ex sola boni opis ꝛsideratōe ipsa
charitas ꝓmpta. vel aliq̄ alia virt charitate informa-
ta ad ipm bonū opꝰ inclinat. sīc vir obediēs meret obe-
diēdo plato sibi ꝓpiēti. etiā si nihil de deo cogitet. sed
solū ꝛsideret qꝫ bonū est obedire.

Onsequenter q̄rit circa scōm ꝑncipale scz de com
paratōe actōis male ad volūtatē. Et circa h̄ q̄-
runt tria. Primo q̄rit vtrū oē pcm actuale taz
mortale qz veniale sit volūtarium. Scōo q̄rit vtruz oīne
pcm mortale sit circa volūtatē sīc circa subiectū. Ter-
tio q̄rit vtrū ꝑuniri sic etiā peccare sit ipi volūtatis ꝑ-
ꝑriū.

Questio I D

Vtrū oē pcm actuale sit volūtariū. Et cū certū sit de
mortali qꝫ sic. q̄rit de veniali. Et qꝫ oē pcm veniale sit
volūtariū ē. vt nullo mō sit pcm nisi sit volūtariū. ergo si
pcm veniale pcm ē. q̄ nccē ē ipm cē volūtariuz. Si tu
dicas qꝫ oē pcm ē volūtariū. aut volūtate ꝑpa. aut vo
luntate ade. ꝛ veniale est peccatū. quia voluntariū vo-
lūtate ade. Obīcit ꝛ h̄. q̄ si ad rōnē pcī venialis sufficit
qꝫ sit volūtariū volūtate ade. cū illud pcm qđ adā trās
fudit ī nos sit pcm originale. veniale pcm cēt originā
le. qꝫ sīc ē falsum. restat qꝫ ꝛ pmū. Itē mortaliter inordinati ꝛ
ad illicita q̄ dicunt cē in nob pcā. nō sunt pcā. nec in
quibus. neci furiosi. h̄ āt nō ē nisi q̄ nō mouent vlu ro-
nis ꝛ volūtatis. q̄ vī qꝫ hmōi pcā sunt in nob volūtaria
volūtate ꝑpa. Itē qñ stomachꝰ crinanitꝰ aī bozā come
stionis appetit comedere nulla ē ibi culpa. cuius sit ille
appetitꝰ inmoderatꝰ. ꝛ ad illud qđ nō licet taliter. h̄ gūt
nō est nisi q̄ mortalis ille inest de necessitate. q̄ vī qꝫ ad h̄ qꝫ
aliqs mortaliter ad illicitū sit veniale pcm. nccē sit ipz cē vo
lūtariū. Itē oē qđ ds facit. aut fit naturaliter. aut fit vo
lūtarie. aut violēter. Si igit venialia cōmittim. aut q̄
qꝫ violētia. aut ꝑ naturā. aut ꝑ volūtatē. Si ꝑ violētiā.
q̄ nulla ē ibi culpa. Si ꝑ naturā. silr. q̄ī bis q̄ fiūt natu-
raliter nō ē culpa. q̄ si pcm veniale culpa ē. necesse est qꝫ
sit a volūtate. Itē demōstrato aliq̄ veniali. aut ꝑt ali-
qs vitare h̄ pcm. aut nō ꝑt. Si nō ꝑt. ꝛ nullꝰ peccat in
eo qđ vitare nō ꝑt. q̄ cōmittēdo h̄ pcm nō peccat. Si ꝑt
vitare. ꝛ qđ cōmittim potēres vitare. cōmittim volū
tarie. q̄ tē.

Sz ꝺ. puer. xxiij. Septies ī die cē. glo.
Singuli dieb ꝑ necessitatē vel fragilitatē carnis vī vo
lentes vel luxuriā peccam. Si q̄ peccam venialiter vel veli
mus vel nolim. vī qꝫ nō oē pcm veniale sit volūtariū
Itē aug. ī li. retract. Sūt inq̄t q̄dā necessitate facta im
probāda. vt q̄ vult recte facere ꝛ nō ꝑt. vñ ꝛ illud apli.
Nō qđ volo h̄ facio bonū. sz qđ odi malū. sz talia sunt
pcā venialia. q̄ aliq̄ venialia sūt de necessitate. nō q̄ a
volūtate. Itē aug. xix. de ciui. ōi. Nō nullū vitiū ē cum
caro ꝺcupiscit aduersus spm. sz caro ꝺcupiscit aduer-
sus spm frequenter ꝓpo nolēte. sīc ī ira ir. q̄ velit nolit hō
peccat venialiter. nō q̄ oē pcm veniale ē volūtariū. Mi
nor. ꝓbat in ira. ille q̄ ꝺcupiscēte aduersus spm carne ñ
ea q̄ vult fac. ꝺcupiscit qđē nolēs. ꝛi co fac qđ nō vult.
Itē pcā venialia sūt ī nob ex repugntia sensualitatis
ad rōnē. ꝛ etiā ex surreptōe. sīc sunt pmi motꝰ. sz velimꝰ
nolimꝰ ē in nob repugntia sensualitatis. ꝛ milti etiā motꝰ
inordinati ex surreptōe surgūt. si igit volūtas nō ꝑt sen
sualitatē domare. ꝛ qđ ē ex surreptōe puenit volūtatē.
vī qꝫ pcā venialia q̄ sūt pmi motꝰ nō sūt volūtaria. Itē
aut aliqđ pcm veniale ē inuolūtariū aut nō. Si sic ha
beo ꝓpositū. Si nō. igit oē pcm veniale ē volūtariū.
sz oē volūtariū ꝑ volūtatē vitari ꝑt. q̄ ꝑ volūtatē ꝑt ds
vitare oē veniale pcm. igit ꝑt ds cauere vt nūq̄ peccet
venialiter. si igit h̄ ē impossibile qđ aliqs diu viuat in hac
carne q̄n cōmittat aliqđ veniale. vī qꝫ necessariū sit po
nere aliqđ veniale pcm nō ee volūtariū. Rō. dō qꝫ vo 36
lūtariū ꝑt dici aliqđ triplr. aut volūtate aliena. aut vo
lūtate ꝑpa. aut ptz volūtate aliena. ptz volūtate ꝑpa.
Et ꝑm hūc triplicē modū dōi volūtariū. triplex ē drta
pcī. pcm nāe. originale volūtariū ē. sz ñ volūtate eiꝰ in
q̄ ē. sz volūtate eiꝰ a q̄ scz ade. Adā ei volūtaria trāsgres
sione corrupit se ꝛ totā posteritatē. Volūtariū āt volū
tate ꝑpa ē pcm actuale mortale. h̄ q̄dē genere pcī nul-
lus peccat nisi ꝓsentiēs. Volūtariū āt medio mō scz ꝑ
tim volūtate ꝑpa. ꝑī volūtate aliena ē veniale pcm. il
lud marīe qđ ꝺsurgit ex repugntia carnis ad spm. vel
corruptōis virūs aie. h̄ inquā pcm. q̄ ptz ē a volūtate
aliena. ꝑī a volūtate ꝑpa. tō q̄dāmō ꝑm aug. tenet rōez
pene. q̄dāmō rōnē culpe. ꝑpter quā dicit aug. Quibō nō vo
luit vitare pcm dū valuit. inflictū ē. vt nō possit dū ve
lit. Volūtariū inquā ōz ꝑ cōpatiōez ad volūtatē ade. q̄
adā deliberatiue voluit. vñ ꝛ corruptio subsecuta ē. ex q̄
oīūk ī nob mortaliter inordinati q̄ dicūt cē pcā venialia. Vo
lūtariū āt volūtate ꝑpa peccāt. ñ ē oē pcm veniale sim
pliciť. sz ꝑm qđ. Illō ei volūtariū simplr ē a volūtate ꝑ
ambula ꝛ mouēte. Illō āt qđ oriť ꝺcomitāte volūtate ꝛ
nō phibēte vl ꝑcauēte dū possit. phibere vl ꝑcauere. ōz
volūtariū q̄dāmō siue interpretatiue. p eo qꝫ talis deordīa
tio volūtati ꝛputat. ꝛ h̄ mō saltē oē pcm veniale ōz vo
lūtariū. q̄ nemo peccat venialiť nisi cū bz volūtatē vīm
nemo etiā venialiť peccat ī eo qđ nullo mō ꝑt phibere.
nec etiā potuit ꝑcauere. Venialia ei pcā ꝛ si oia ñ pos
sit ꝑcaueri nec phibi. nullū tñ ē singlare pcm qđ ñ pos
sit phiberi. vl qđ saltē ñ potuerit ꝑcauci. Lz cīm aliqs
sit statꝰ ī q̄ nccē ē aliquē cadere ī aliqđ pcm ꝑdetermia
tū. illū tñ statū potuit ds ꝑcauere. ꝛ tō si ñ ꝑcauerit. vo
lūtati ei ꝛputat. cuius tūc illō phibere ñ possit. Cōcedē
de sūt igit rōnes qꝫ oē pcm actuale ē volūtariū. nā mor
tale ē volūtariū simplr. veniale āt vel ē volūtariū sim
pliciť. sīc illud qđ fit ex ablatōe. vt mēdaciū ioco sum.
vel ꝑm qđ. siue q̄dāmō. sīc illud qđ fit ex surreptōe sīc
sūt pmi motꝰ. Ad illō q̄ ꝓmo obr in ꝺrū qꝫ singu 37
lis diebꝰ iuuti peccamꝰ. dō. qꝫ ī glo. illa ꝺ aliqs iustus
peccare nō ꝑ puationē volūtatis oīmodā. sz ꝑ puatio-
nē volūtatis plene siue cōplacētie. h̄ q̄dē vez est qꝫ fit
quēter inuiti peccamꝰ. ꝛ nob displicet qꝫ sic inordinate
mouemur. si tñ bñ ꝑcauissemꝰ. in hūc actū vel illū nō in
cidissemꝰ. licet nō sic possimꝰ ꝑcauere q̄n in aliqđ cada-
mus. Sicut ereplū ponit in nauta q̄ pōt ꝑcauere ꝛ cu-
stodire ne aq̄ ꝑ aliqđ foramē determinatū ingrediat ñ
tñ ꝑt facere qđ nullū habeat ingressum. Ad illō qđ obr 38
qꝫ q̄dā necessitate facta sūt ipprobāda. dō. qꝫ aug. loq̄tur de
necessitate venialiū ñ ēptū ad h̄ veniale vel illud deter-
minate. sz gñaliť ēptū ad pcā venialia. vel etiā ēptū ad
aliquod genꝰ venialis pcī. sīc videmꝰ in iuuene et fo
rti qꝫ nūq̄ pōt oīno vitare motꝰ carnis. licet pōt hac ho
ra vel illa hunc motum vel illū vitare. et q̄ nihil ꝛpedit
qꝫ sit necessitas quedā ī vli. et volūtas q̄dāmō in ptcu-
lari. nō volūtas illa ñ obuiat hūs q̄ dicta sūt. Ad illud
qđ obr qꝫ nōnlluz vitiū ē cū caro ꝺcupiscit aduersꝰ spi- 39
ritū. dōm qꝫ vez ē de ꝺcupia loq̄ndo generaliť. de ꝺcu

piscentia ꝓ hui⁹ vl illi⁹ hꝫ tpe vel illo nō ē vet̄. Et q̄ dicit Aug. q̄ ꝯcupiscit nolēs. et apl̄s. qō nolo malū hoc ago. nō ꝓuat oīno de volūtatē. sz hꝫ ꝓuat q̄ volūtas nō est ibi mouens ꝑncipale. Ad illō qō obr q̄ ꝑmi motus
40 sūt ex surreptōe. et ex rebellīōe tā pz rnsio q̄ ea q̄ dicta sūt vet̄ ei ē q̄ ꝓhiberi et p̄caueri nō ꝑt generalit̄. ita q̄ nl⁹ lus insurgat. ql̄bet tñ ꝑ se p̄caueri pōt. Et rō hui⁹ ē. q⁹ nos ñ ponim⁹ pctm̄ eē circa ꝑmos mot⁹ nutritiē. sic̄ ge neratiue. act⁹ em̄ nutritiē necessarij⁹ ē ad salutē nutrici nō aūt act⁹ generatiē. sz et alia rō possit assignari. q⁹ nu tritia ē corrupta tm̄. generatia corrupta et infecta. Pri ma tñ rō melj⁹ valz. Nā sic̄ vult Aug. i p̄mo de ciui. dei. Si aliqua mulier corrūpat violent̄. si oīno repugnat. absq̄ oī culpa est. et tñ a delectatōe oīno ꝛmunis ñ ē. ait em̄ sic. Si illa ꝯcupiscibilis inobedientia q̄ adhuc in mē bris habitat ꝑter volūtat̄ legē. q⁹ lege sua mouet. absq̄ culpa est in corpe. nō ꝯsentientis. Ex hꝫ pz q⁹ si venia/
lia rōem culpe hñt. hꝫ est quia a voluntate in ꝑticulari
41 et diuisim vitari. et p̄caueri ꝑt. Ad illud qō obr q⁹ si pōt vitari hꝫ et illud et sic de singulis. g̃ oē. dom q⁹ hꝫ ē dupler. iste pōt vitare pctm̄ veniale. sic hꝫ. iste pōt vi/
cere oēm hominē. Aut q⁹ potentia vitandi vel vincen/
di comparatur ad obiectū ꝯiunctim vl diuisim. Si diuisiz sic ꝓa est ista. iste pōt vitare vel p̄cauere oē veniale pec catum q⁹ nō est dare aliqꝫ qō nō possit vitari. Si aūt ꝯiunctim tūt est falsa. est em̄ sensus q⁹ possit facere vt oīo sit absq̄ veniali peccato. et in hꝫ sensu ōz q⁹ nō possumus oīa peccata venialia vitare. Nec valet rō illa. possuz vi tare hꝫ et illud et illꝫ. g̃ oīa sil̄. imo est ibi figura dictōis siue ex diuersa suppositōe huius q⁹ dico veniale siue po tius. q⁹ ꝓcedit a plurib⁹ determiat̄ suppositōib⁹ hui⁹ hꝫ ꝓbi pōt ad vnā. sic̄ si arguerek. iste pōt ferre hūc lapidē et illū et illū. et sic vsq̄ ad decē lapides. g̃ pōt ferre hos decē lapides. z sic̄ si diceret. hō ē plato. hō ē sortes. g̃ hō est sortes z plato. ꝑmisse sūt ꝛe z conclusio falsa. z ꝓce/
42 dit a plurib⁹ suppositōib⁹ determinatis ad vnā. Sup positio aūt determiata ōz qñ termin⁹ non ꝯfūdit. sz de bet reddere locutōez ꝛaz ꝑ vno. sic̄ ē cū ōz. hō currit. sic et in ꝓposito intelligendū est. q⁹ hoc ꝛbū pōt ꝓut acci pit respectu oīs venialis ꝯiunctim. respicit oēm veni/
ale tanq̄ obiectū vnū. z dicit vnā pfectā potētiā exce/
dentē z vincentē oēm impulsum ad veniale pctm̄. sicut si diceret. Iste pōt vincere. x. boīes vel ferre. x. lapides z sic pz q⁹ ille ꝓcessus nō tenet. q⁹ nō seruat ibi lex illa/
tionis recte. Questio II e

Utrū oēm peccatū sit circa volūtatē sicut circa subie ctum ꝓpriū. Et q⁹ sic videt ꝑmo ꝑ Anſ. in lib. de pctō originali. Nusq̄ nisi in volūtate peccatū est. Itē hoc ipm̄ ꝓbat tali rōne. Mēbra z opa z q̄cq̄d nos sum⁹ sub iecit de⁹ volūtati. q̄cq̄d igit̄ facit̄. totū impurandū est volūtati. si g̃ in ea potētia est culpa cui imputat̄. z oīs culpa volūtati imputat̄. g̃ oīs culpa ē in volūtate tāq̄ in subiecto ꝓpo. Itē in ea sola potētia est culpa. in q̄ na/
ta est eē iusticia. q⁹ opposita nata sunt fieri circa idē. sed iusticia est in volūtate tāq̄ in subiecto. q⁹ vt dic̄ Anſ. Justicia nihil aliud ē q̄ volūtatis rectitudo. g̃ in eadē potētia scz in volūtate est culpa tanq̄ in subiecto ꝓpo. Itē in ea sola potētia est culpa q̄ cogi nō ꝑt. nā nullus peccat nisi in eo a q̄ libere ꝑt abstinere. sz sola potentia volūtatis est q̄ cogi nō pōt. g̃ ꝛc. Itē in ea sola potē/
tia est culpa q̄ aliq̄n noīat bona. aliq̄n mala. sz nos nō dicimur habere intelligētiā vel memoriā malā sz solum volūtatē malā. si g̃ accidēs denoīat subiectū. z culpa dr nomiat solā volūtatē. g̃ culpa est in sola volūtate tāq̄ in subiecto ꝓpo. ad cui⁹ actū cōpar sicut ad cām primā z imediatā. sz nulla potētia aīe est cā ꝓxima z imedia ta culpe. nisi sola potētia rōnalis. nā memorari malum vel intelligere malū nō est culpa. sz velle malū culpa ē. g̃ ꝛc. Sz ꝑ. nūq̄ peccat mortaliter nisi q⁹ ꝯsensum. sed ꝯsensus nō tātūmō est volūtat̄ sz etiā rōnis. si g̃ culpa est circa illā potētiā p cui⁹ actū ꝑpetrat. g̃ nō tm̄ est cir/
ca volūtatē. sz etiā circa rōnē. Itē nō tm̄ peccat affectōe sz etiā peccat obliuiōe. Sic̄ ōz deut. vj. Laue ne obli/
uiscaris dñi dei tui. z freq̄nter in scriptura reprehēdit cos dñs q⁹ ei⁹ sunt obliti. g̃ si obliuio ē in memoria. q⁹ nō tm̄ pctm̄ sit i volūtate sz etiā i memoria. Itē nō solus peccat delectatōe verū etiā cogitatōe. fm q⁹ hō ꝓtest q̄/
tidie. sz cogitatio ē intelleer⁹ nō affect⁹. g̃ nō tm̄ in affe/
ctu verū etiā in intellectu hz cē pctm̄. Itē nō tm̄ peccat deliberatōe. verū etiā suggestiōe. fm q⁹ vult Greg⁹. sed suggestio ē in pte sensibili. g̃ pctm̄ nō tm̄ est i pte rōnali sz etiā in pte sensibili. Itē pctm̄ est deformitas formalit̄ loq̄ndo. sz ꝓstat q⁹ oī pctō imago deformat. nā q̄libet pctm̄ q̄tū est de se grām expellit q̄ est reformatiua ima/
ginis. g̃ si imago ñ tm̄ respicit volūtatē. sz etiā alias po tētias. vr q⁹ pctm̄ nō solū in volūtate sz etiā i alijs potē tijs habeat eē. Itē null⁹ amat nisi q̄ iudicat eē amāduz g̃ añ amorē inordinatū ꝓcedit iudiciū inordinatū. si g̃ ꝓ utū iudiciū inordinatū nō potuit eē pena. q⁹ pena non ꝓcedit culpā. necesse ē q⁹ fuerit culpa. g̃ ꝑus ē peccatū i rōne q̄ in volūtate. potⁿ igit̄ vr q⁹ subiectū pctī debeat assignari rō q̄ volūtas. 43
Rn̄. ad ꝓdictoz intelligētiā est notandū q⁹ pctm̄ de sua rōne duo dic̄. Dicit ei deordina tionē siue ꝓuationē ordis circa actū alicui⁹ potētie. dic̄ nihilominꝰ illā deordinationē vt dignā vituperatōe z pu nitōe. z q̄tū ad ꝓmū pctm̄ tenet rōem vicij aliq̄m⁹ cor/
rūpentis. q̄tū ad scōm tenet rōnē culpe z demeriti. Lū g̃ cōparam⁹ pctm̄ ad subiectū ꝓpriū. aut loq̄mur de ipo i/
quātū est culpa. aut loq̄mur de ipo inq̄tū est vicium. Si de ipo loq̄mur inq̄tū est culpa z demeritū. sic ꝑpe z ꝑ/
cise respicit li. ar. Qm̄ em̄ li. ar. cōmissuz ē regimē toti⁹ boīa. si aliq̄ deordinatio fiat i reg̃ toti⁹ aīe. ipi li. ar. im putat̄. Un̄ si oīa mēbra p q̄ ꝯsūmata ē. oēs potētie in q̄/
bus deordinatio fcā ē traherent̄ in cām. oīa ꝯferent̄ de li. ar. cui subiecta sunt. z ei dñs totū iputaret q̄cq̄d i eis malū gestū fuit. Un̄ si tollat̄ li. ar. iam nullo mō erit pctm̄. Et q⁹ libras arbitriū ꝑncipaliter residet penes vo/
lūtatē sic̄ in ꝑcedētib⁹ oñsuz fuit. hinc̄ q⁹ culpa sub rōe culpe i volūtate tāq̄ in subiecto ꝓpo ōz esse. Si aūt lo/
q̄mur de culpa fm q⁹ ē vicium. sic dupliꝛ adhuc loq̄tur/
git. cū pctm̄ dicat vicium inq̄tū deordinat aliquē actum alicui⁹ potētie fm q⁹ deordinatio illa dupliꝛ bz cōpari. sic z pctm̄ vt ē vicium. Cōpat aūt deordinatio illa ad actū alicui⁹ potētie tāq̄ ad materiale circa q̄ⁿ. z tāq̄ ad cau/
sale a q̄. Si igit̄ loq̄mur de illa deordinatōe materialit̄ sic dico q⁹ nō solū circa actū volūtatis. sz etiā circa act⁹ aliaz potētiaz aīe ꝯsistit. Act⁹ em̄ z memorie z intelli/
gētie z aliaz potētiaz aīe subiacētiū volūtati. deordina ri hñt ꝑ diuersa pcta. Si aūt loq̄mur ō illa deordinatōe cāliter. sic oīs talis deordiatio ē a volūtate. Si aūt q̄rat
44 rō hui⁹. dō. q⁹ hui⁹ rō ē tripler. Pria q⁹ penes volūtatē ꝯsistit regimis dñiū. Scda q⁹ i ipa repit rectitudis ꝑn/
cipiū. Tertia vero q⁹ ad ipam ꝓtinet regis cōplemen/
tum. In ipa nāq̄ ꝯsistit regiminis dñium. ꝑ eo q⁹ ipsa alijs potētijs impat. z ei a nulla impat. In ipa etiā attē ditur rectitudinis ꝑncipiū. amoris ei ꝑncipiū est rectitu/
dinis z oblichtatis. sicut oñdit Aug. Un̄ bon⁹ amor est fundamentū ciuitatis dei. z mal⁹ fundamētū ciuitatis

diaboli. Et rō but⁹ est. qz amor est radix oīm affectionū
z tante adherētie. vt trāsformet amantē in amatū. Pe/
nes etiā ipam ꝺsistit rectitudinis z regiminis cōplemē
tum. qm̄ ipius obiectū est bonū. bonū aūt z finis est idē
Et qz in directione ad finē ꝺsistit bonitatis cōpletio. i
obliquatiōe vo ꝺsistit bonitatis amissio. hinc est q ab
ipa volūtate oīe peccatū. Et ꝓtercea Aug. in lib.
de duabꝫ aiabus diffiniens pctm̄ dicit. q pctm̄ est vo/
lūtas assequēdi tē. describit pctm̄ fm̄ q est vitiū z dor/
dinatio q a volūtate oītū hz. Per h aūt q dicit a q̄ libe
rum est abstinere. notificat pctm̄ fm̄ q tenet rōnem cul
pe. qz nemo culpaf in eo quod vitare nō ꝑt. sicut ipe di
cit ibidē. Sic igit patet q pctm̄ inq̄tū tenet rōnez cul/
pe volūtatē respicit vt subiectū. inq̄tū etiā tenet rōnez
vicij respicit volūtatē vt ꝓncipiū z vt subiectū ꝓmū. Iz
45 aliq̄mo respiciat actꝰ aliaꝝ potētiaꝝ. Uñ rōnes q̄ ad p/
obiect q nō peccam⁹ nisi ꝺsentiēdo. ꝺdm̄ q z si ꝺsensus
respiciat simul rōnem z volūtatem. ꝓncipaliꝰ tamē z cō
pletius volūtatē respicit. qz in ea ꝺsummaf. Quātūcū/
46 git nec ꝺsentit. z qđ est ibi culpe z iniusticie. h est rōne
volūtatis adiuncte. Ad tria sequētia q peccaf obli/
quione. cogitatōe. z suggestione. ꝑz rn̄sio ex bꝫs q̄ dicta
sunt. nā talia nō sunt pctā. nisi qz volūtaria. Uñ nūq̄
circa actū memorie culpa ꝺsistit. nec etiā circa actū in/
telligētie. nisi eis immisceat se volūtas. vel añcedēter.
vel ꝺcomitāter. vel ꝺsequēter. Similiter nec suggestio
si est oīno ab extrinseco est culpa. sz illa q̄ est ab intrin/
seco. q q̄dāmodo volūtaria ē. siue qz a volūtate ade ba/
47 but otū. siue qz a volūtate peccātis nō ꝓcauef. Ad
illud qđ obiect q pctm̄ deformat totā imaginē. dicen/
dū q z si tota imago deformef z vitief. illa tn̄ sola defor/
matio q̄ est in volūtate est illa q̄ est rō inculpādi. z ideo
nō sequit q culpa respiciat alias potētias aīe sub rōne
culpe. cꝫus circa actꝰ eaꝝ ꝺsistat corruptio viciosa.
48 Ad illud quod obiicit q oēm malā volūtatez ꝓcedit
malūm iudiciū. dicēdū q vez est ꝙtum ad actū volūtaf.
q quidē est ꝺsensus plenarius. attamē nunq̄ in creatura
rōnali fm̄ q instituta. fuit iudiciū erroneū. nisi volun/
tas se illi iudicio imiscereꝛ. nūq̄ em̄ adā ꝑsumptsisset. vt
de se ꝑsumptuose iudicasset. nisi amore volūtatis nimi
um sibi adhesisset. Uñ amor mirabiliꝫ quertit iudiciū.
Licet igit ꝓmus angelus siue adā q̄ peccauit ꝑius ꝑsum
pserit q̄ ambierit. illiꝰ tū ꝑsumptōis quersitas a volū/
tate habuit otū. z ambitōis zelus in volūtate fuit con/
summatus. z ita pctm̄ respicit volūtatē ꝓncipaliꝫ. cuz qz
in tpo ꝓmo inchoaf. rū qz in tpo ꝺsummaf. tō recte dici
tur subiectū ꝓmū peccati. qz z ꝓmū est origine. ꝓmū etiā
cōplemēto siue ꝺsūmatione.

Questio III f

Utrū sicut peccare sic etiā puniri sit volūtatis ꝓpri/
um. Et q sic videf Anſ. de originali pctō. Mirat in/
de forte aliqs cur q culpā volūtatis. mēbra puniūtur z
sensus. vez nō est ita. nō em̄ punif nisi volūtas. nā ni/
hil est alicui pena nisi qđ ꝺtra volūtatē est. z nulla res
penā sentit. nisi q volūtatē hz. membra aūt z sensus p se
nihil volūt. sicut igit volūtas mēbris z sensibꝫ opaf. ita
ut ipsis ipa aūt torqueaf. aut delectaf. Et hac auctate ha
betur q claudit in se rōcinationē q ꝓprie sit volūtatis
puniri. Itē Aug. in li. lxxxiij. qstionū. Uolūtas q̄pe
ipa punif. siue animi supplicio. siue corpis. vt q̄ delecta
tur in pctis. ipa plectaf in penis. Itē rōne. Oppositi
ta nata sunt fieri circa idē. sz volūtariū z inuolūtarium
sunt oppositā. sz pena est affectio inuolūtaria sicut dīt
Aug. in li. de li. ar. g sicut culpa q̄ est affectio volunta/
ria respicit volūtatē rāq̄ illud a q̄ est. sic videf q culpa
respiciat volūtatē ranq̄ illud ꝺ qđ est. Itē culpa est
meritū pene. sz meritū respectu ꝓmi. z hz rōnem ordis
z hz rōnem dispositōis. si g dispositio z illud ad qđ di
sponit sunt in eodē. z culpa vt in rōne culpe est potius
respicit volūtatē. g z pena. Sz ꝺ. qttuor vt dicit Be/
da inflicta sunt nobis p pctō. sez ignantia. malicia. in/
firmitas. ꝺcupiscentia. sz qđ infligit p pctō est pena. g
ignantia est pena. sz ꝺstat q ignorātia nō respicit volū
tatē sz rōnem. g tē. Itē duplex est pena in futuro. vi
delicet pena dāni z pena sensus. sz pena dāni q est i ca
rētia visionis dī nō tm̄ respicit volūtatē. imo mlto ma/
gis respicit rōnem. pena vo sensus q̄ est in ꝺcremātiōe
ignis multomagꝭ respicit ꝓtē sensibilē z ꝺiūctū cꝫ respi
ciat volūtatē rōnalē. cū sentire sit passio ꝺiuncti. g vide
tur q pena ꝓncipaliꝰ respiciat alias potētias aīe cꝫ vo
luntatē. Itē si pena respicit volūtatē. aut h qz est fm̄
volūtatē. aut qz est ꝺ volūtatē. Si qz fm̄ volūtatem. g
nemo puniref nisi q̄ velleꝛ. qđ plane falsum est. Si qz
ꝺtra volūtatē. g cū vir iustꝰ volūtarie sustineat oēs pe/
nas. z maxime xp̄s. nulli viro iusto nec etiā xp̄o pena
esset aliq̄ passio. qđ manifeste falsum est. Itē si pena
respiceret volūtatē ranq̄ subiectū ꝓprium. g sicut nemo ꝑt
peccare q̄ hz vsum volūtatis. sic nemo posset puniri ni
si q volūtatis vsum haberet. sz h est plane falsum. nam
pueri puniunf p pctis ꝓpriis. z multa etiā tormēta pa/
tiunf nō solū in habitu. verū etiā in actu. g tē. Rñ. dōm 49
q pena rōne pene duo notaf. vicz nocumētū nature. et
instrumētū diuine iusticie. vnū tāq̄ materiale. reliquū
tanq̄ formale. Uñ pena z est vltio. z est etiā passio. Cū
g pena compaf ad aliqd. h pōt ee aut inq̄tū vltio. aut
inq̄tū passio. Si inq̄tū vltio. sic ꝓprie habet cōpari ad
ipam volūtatē. de ei nō vleiscif de se manu. vel pede.
vel aliq̄ potētia sensitiua. sz de volūtate ꝺliberatiua. de
q vleiscif de nō solū affligēdo ipaz in se. sz etiā affligen
do eā in ceteris mēbris corpis. in qb ipa cupiebat dele
cari. Si aūt cōpef pena ad aliqd inq̄tuz est passio. sic
dōm est q cū nō q̄cūq̄ passio pena sit fm̄ cōpletā rōnez
pene. sz passio ledēs. passio affligēs. passio displiceꝫ.
sic pena fm̄ q plene tenet rōnē pene. sez pena q facit ho
minē recte miseꝛ. adhuc respicit volūtatē rōne sui com
pletiui. Nemo ei plene miser est sic dicit Augu. er h q
patif solū. sz ex h q patif. z scit se pati. z nō vult se pati
Scōm aūt q passio tenet semipleną rōnē pene. put ꝺt
passio ledēs vel affligēs in eo in q̄ n est nata ee inq̄tū ē de
pma ꝺditōe nature. sic nō tm̄ respicit volūtatē. sz etiam
oēs potētias aīe. z oīa mēbra corpis. nō tn̄ respicit illa
sine volūtate. qz nullo ꝑt ee pena. nisi in q̄ est rōnalis
volūtas. Uñ bruta cꝫuis patiaf nō tn̄ puniunf. Sic
igit ꝑz q pena z inq̄tū est vltio. z inq̄tū est passio ple/
ne tenēs rōnē pene. directe respicit ipam volūtatē. ita
q ꝓprie est ipius volūtatis puniri. Uñ ꝺcedēte sūt rō/
nes q h oīdunt. Inq̄tū tn̄ est passio ledēs vel affligēs
hz respicere alias potētias. z etiam corpis organa. Et
fm̄ h patz rn̄sio ad rōnes q̄ ad oppositū inducuntur.

Ad illud em̄ qđ obiicit de ignantia z pena dāni z sen 50
sus patz rn̄sio. Nā etsi ignantia dicat ꝙtionē alicuⁱ
boni qđ respiciat cognitiuā. z silr pena dāni. z silr pe/
na sensus ꝙtionē delectatiē is z q̄etis ꝓtis sensitiue.
torū h tn̄ deordinat ad iudicandū z vleiscendū se de vo
lūtate. ipa em̄ est q directe aduersaf diuine iusticie. dū
ꝓpetrat iniusticiā. z iō ordo diuine iusticie punictis di

recte respicit illius deordinatõis remotõem · ipa etiã sola fuit q̃ sibi se pncipiũ posuit ⁊ deũ derelinquẽdo contempsit dũ peccauit · ⁊ iõ debet p penaz multitudinẽ in seruitutẽ redigi · vt q̃ dehonorauit deũ volũtarie contẽnendo · honoret ipm voluntarie supplicia patiendo.

¶ Distinctio · xlij · Descẽdit ad spẽales differẽtias peccati in cõmuni ·

QUm aũt volũtas mala ⁊ opatio ⁊c̃. Supra ostẽdit magister qualiter peccatũ ortũ habeat a voluntate in generali · in hac ño pte descendit magister ad differẽtias peccati · Diuidit aũt ps ista in duas ptes · In quaz pma descendit magister ad differẽtias peccati cões · In secũda vero descendit ad vnũ peccatum speciale qõ est inter cetera peccatoz genera magis graue ⁊ abominabile · infra di · xliij · Est pterea q̃dã peccati genus ⁊c̃ · Pma ps que spectat ad pñtẽ distinctionẽ tres habet ptes · qm̃ differẽtia peccati ad peccatum põt attendi tripliciter · aut q̃tũ ad actũ · aut q̃tũ ad reatũ · aut q̃tũ ad peccandi modũ · In pma g̃ inq̃rit magister differẽtiã inter peccata opis ⁊ volũtatis · In secũda inq̃rit differẽtiã ex pte reatus · q̃ est inter genus peccati originalis ⁊ actualis · venialis ⁊ mortalis · ibi · Preterea queri solet ⁊c̃ · In tertia vero subiũgit diuer-

¶ Inquirit differẽtiã inẽ pctã opis ⁊ volũtatis · et determinat ꝑm duplicem opiniõem · a

DI · XLIII

QUm autem volũtas mala et opatio sint pctm̃ · queri solet vtrũ in eodẽ hoie et circa eandẽ rez hec duo vnũ sint pctm̃ vl diuersa · vt si qs volũtate furat volũtatẽ habuit malã q̃ pctm̃ ẽ · ⁊ actũ malũ q̃ itẽ pctm̃ ẽ · Hec aũt duo diuersa sunt scz actio ⁊ volũtas · Sz nũquid diuersa sũt pctã an vnũ · Quidã dicũt vnũ eẽ pctm̃ · alij ño dicũt diuersa eẽ pctã ·

¶ Ponit et rñdet obiectõib⁹ q̃ impugnare videntur opinionem magis probabilem · ¶ b

Prima obiectio.

Quia cũ constet hec duo eẽ diuersa · aut diuersa duo pctã dicunt · aut duo diuersa nõ pctã Quib⁹

Rº. alij rñdent · hec duo diuersa eẽ pctã nõ plura · Nõ em̃ plura pctã sũt · Sz pctm̃ vnũ · qz vna ꝓuaricatio vel inobediẽtia in vtroq̃ admittit · siue qñ vult · siue qñ agit · ⁊ vnus ẽ ibi cõtempt⁹ · Sz minor cũ in volũtate solũ pctm̃ cõtinet · maior ño cũ volũtati etiã opatio addit et ideo maius sit pctm̃ · sed non plura · cum voluntas operi mancipatur · ¶

Secũda obiectio.

Sed adhuc eisdẽ obijcit · Si vnũ tm̃ illa duo pctã sunt · cum quis voluntate mala prius concepta deinde opus patrauerit · nõ pro aliquo reus est nisi pro quo ante opus reus erat · cũ adhuc in sola voluntate pctm̃ consistebat · Nullus em̃ reus est eterne mortis nisi pro peccato · sed peccatum aliud non est admissum actione q̃z prius admissũ erat voluntate · Non ergo pro aliquo alio iste fit damnabilis actu peccando · q̃z ante fuerat cũ sola voluntate delinquebat · Ad hoc etiam et illi re-

Rº. spondent dicentes · propter peccatum quidẽ tm̃ illum furem reum constitui · q̃uis eius voluntas et actio vnum sint peccatum · pro alio tamen reus factus est actu peccando q̃z prius erat sola voluntate delinquendo · quia pro actu qui est aliud q̃z voluntas licet non aliud peccatum · ¶

¶ Irẽ adhuc q̃stioni instãt dicẽtes · Hec duo ño diuersa esse peccata · quia diuersorum legis mandatorum preuaricationes sunt · Alio em̃ mandato legis prohibetur actio furti scilicet · nõ furaberis · alio furandi voluntas scilicet non cõcupisces rem proximi tui · Cum aũt hec duo diuersa mandata sint quibus illa duo prohibentur · patet illa duo diuersas esse preuaricatões · diuersa eẽ peccata · Ad quod etiam illi dicũt diuersa quidez eẽ mandata quib⁹ illa duo distinctim prohibentur ·

Tertia obiectio.

Rº. vt Aug · docet super exodi · Verumtamẽ in illis non obseruatis · vna tantum preuaricatõ incurritur · vnumq̃ contrahitur peccatum · licet duo diuersa illis prohibeantur · Sicut econuerso duo sunt mandata charitatis quib⁹ duo precipiuntur diligi · vna tamen in eis nob ꝓmendat charitas ·

¶ Querit qualiter reatus possit manere peccato abeunte · et inde accipitur dria orignalis et actualis peccati · quia actuale transit actu et remanet reatu · originale econuerso · ¶ c

¶ Preterea queri solet · cum ab aliquo ꝑpetrato voluntate peccato · voluntas id agendi et actio transierit · nondum tamen vera habita penitentia · vtrum illud peccatum vsquequo peniteat sit in eo · Quod non esse videtur · quia volũtas illa q̃pus fuit nõ ẽ neq̃ actio · qz neq̃ vult illõ vl agit qõ añ voluit ⁊ egit · Sed nõ est ignorandum pec-

¶ Ad illud qõ obijcit q̃ in viris iustis ⁊ in xpo nõ fuit si pena inuolũtaria · dõm q̃ ibi nõ tenet pena rõnez vltionis · nisi relata ad volũtatem ade peccatricẽ · rel peccatum volũtatis oĩs pena est inuolũtaria · qz volũtas peccatrix q̃rit oblectatõz · ⁊ refugit passionẽ · Ad illud qõ si obijcit de puulo q̃ patit penas · rñderi pt sic ad hoc.

sos modos peccãdi · siue diuersa genera peccatoz per modũ narrationis · ibi · Modi aũt peccatoz varias ⁊c̃ · Prima ps diuidit in duas · In quaz pma magister mouet questionẽ ⁊ determinat ꝑm duplicẽ opinionez · In scõa vero ponit ⁊ rñdet obiectionib⁹ que ipugnare videnť opinionẽ magis ꝓbabilẽ · ibi · Quia cum ꝓster ⁊c̃ · Silr scõa ps in qua inq̃rit differẽtias peccatoz q̃tum ad reatũ duas hz · In pma q̃ritur q̃liter reat⁹ possit manere peccato abeũte · in qua accipit differẽtia actualis peccati ⁊ originalis · qz actuale trãsit actu ⁊ remanet reatu · originale aũt econuerso · In scõa ño ondit q̃ reatus multiplr accipit in scptura · vicz p obligatõe pene eterne · ⁊ pene tpalis · ex q̃ accipit differẽtia mortalis peccati ⁊ venialis · ibi · reat⁹ in scptura multiplr accipit · Similiter tertia ps duas hz ptes · In quaz pma tãgit magister q̃ntz modos diuidẽdi pctã ꝓsueros in scriptura · In scõa vero remouet dubitationẽ q̃ ortũ hz ex vna illarum diuisionũ · ibi · Ex superbia tm̃ oĩa mala oriunť ⁊c̃.

s Nec vnq̃ est rē. Innuit mḡr q̃ pctm̃ interdū ē i ali q̃ reatu · postq̃ trāsit actu · Cōtra vr hoc ee falsuz Aut em reatus siue obligatio pcti fūdat sup actū pcti · aut su per pnitatē · aut sup deformitatē. Si sup actuz · ergo trāseūte actu nēce ē ipm trāsire · ergo nō manet pctm̃ q̃ tū ad reatū post q̃ transit q̃tuz ad actū. Si sup pnitatē · ergo cū pnitas re maneat i hoie p̄ gre susceptōz vr q̃ reat⁹ remācat p̄ pctm̃ · etiā p̄ gram susceptā. qđ ē plane falsū a Si sup deformi tatē · et illa dicit ꝓuatōz ꝓuatio nihil ē · ergo fun dat reat⁹ pcti su per nihil · ergo pro nihilo obli gat hō ad penā. ergo si nihil est plus i pctō nisi ista tria · ñ vide tur q̃ peccatuz possit remācre reatu et trāsire actu · Querit q̃ sup quid funde tur reat⁹ siue ob ligatō ad penā. I Rē · dām q̃ fm q̃ tria sūt i pctō · s · actus peccā di · z habit⁹ pni tatis · siue macu la pcti · et tertio b defect⁹ siue bōi ꝓuatio · q̃ defor mitas dr · scdm hec triplex fuit mod⁹ dicendi · Quidā em dixe rūt q̃ reat⁹ pcti fundat sup actū · nec tñ sequit q̃ reat⁹ trāseat cū actu p eo q̃ p actu ꝓterito pōt hō manere obligat⁹ ad penā tu tura · Cū em ds ex prauitate actōis sue reus pene efficit et si act⁹ ille ptrāseat · reat⁹ siue obligatio nō ptrāsit · si cut ptz in latrone · vel i eo q̃ aliqđ facin⁹ ppetrauit · Sz huic mō obuiat ptās absolutōis a reatu · si em reat⁹ fū dat sup actū ꝓteritū · cū actuz ꝓteritū nēce sit ee ꝓteritū. cū ē reus · nō pōt ee nō reus qđ manifeste falsum ē · Alī⁹ mod⁹ dicendi fuit q̃ reat⁹ fundat sup pnitatē · que q̃dez fictio reddēs aiam cremabilē · et rōe amotōis illi⁹ macu le dicimur lauari in sanguīe xp̄i a pctis nr̄is Sed huic mō dicendi obuiat possibilitas amotōis illi⁹ pnitatis absq̃ infusiōe gre · sic ptz q̃n de auaro fit pdig⁹ · au ferē ab eo pnitas ad auaritiā · li q̃ reat⁹ fundaret sup illā pnitatē · cū alīqs de auaro fieret pdig⁹ · absq̃ gra ēet a re atu pcti absolut⁹ · qđ plane falsum ē · Tercⁱ mod⁹ di cendi ē q̃ reat⁹ fundat sup deformitatē · deformitas āt nō tm̃ dic boni ꝓuatōz · sz etiā debitū pn̄di · z q; pctō; dz deo iusticiā z bonoꝝ · z dū illis ꝓuat · p pctm̃ deformat er hoc obligat ad sustinendā penā q; em debitor erat z nō poterat solucre i opib⁹ · nēce erat vt p̄soluereť i pas siōib⁹ sz huic mō dicēdi obuiat reat⁹ mltiplicitas Quot em pctā homo actualiter ppetrauit · tot pēis reus erit er multz āt pec catz eiusdē spēi vna resultat in aīa deformitas · Preterea carētia bōi in hoie obli gat ad carētiaz sūmi bōi · nō ad passiōz supplicij sic pz i originali pctō · q; remota ꝺformitate per graz · adhuc re mānet obligatio ad penā Et ꝓ terea dici pōt q̃ 2 reat⁹ siue obliga tō ad penā ē du pler · qdā · s · rēspe ctu pene et ne · z qdā respectū pe ne tpal⁹ Obliga tō xo rēspectū pe ne tpalis ñ sp̄ re quirit culpā pñ tez · sz sufficit ad illā obligatōz q̃ pēa fuerit ꝓteri ta · z q̃ sb̄secuta fuerit plēa emē da Obligatō āt ad pēaz eternā fundat sup illā culpā · culpa āt ꝓprie loq̃ndo ñ ē ipa ꝓnitas · sz ipa deordiatio siue q̃ ē i actu si ue q̃ ē i aīa Deordinatio autē in actu cōsistebat er conuersione z auersione · z fm hanc duplicem comparatōnem anima deordiat cū peccat · z wordinatō i aīa rōe auersiōis ꝺr de formitas · rōe xo uersiōis ꝺr macula · Dico q̃ q̃ reat⁹ 3 pene eterne fūdat sup pctm̃ · z inq̃tū ē deformitas · z in q̃tū ē macula · sz dr̄ter · q; rōe auersiōe dign⁹ ē supplicō Fūdat etiā reat⁹ sup maculā et deformitatē q̃ ē in aīa p cōparatōz ad actū · p quē illa macula vel deformitas ē in troducta · z tō plurificank reatus fm q̃ plurificāt pctā ꝓmissa · Et p̄b̄ pz rñsio ad obiecta · Nā dico q̃ reat⁹ pe ne eterne ñ simplicit fūdat sup maculā fm q̃ ꝺr pnitas vel positio aliq̃ · sz potⁱ fm q̃ ꝺr ꝺordiatō z ꝓuatio · Dī co etiā q̃ ñ fūdat sup deformitatē solū rōe ꝓuatōnis · sed etiā rōe debiti · nec solū rōe auersiōis sz etiā ꝺuersionis nec solū sup pctm̃ fm q̃ ē deformitas sz fm q̃ ē macula et p̄b̄ ē q̃ dic mḡr i lra · Reatu remāet pctm̃ i hoie · cuz p eo siue trāsierit siue assit mēs hois polluta ē z corrupta q̃sq̃ hō supplicijs ē obligat⁹ ꝓpetuis · z loquit̄ h mḡr (sic ptz) ō reatu pene et ne ñ tpal⁹ reat⁹ ei pene tpal⁹ bñ fūdat⁹ r illō qđ ptrāsit · b Mōi āt pctō; varias i scri

Dñt delictū z pctm̃

a Nec vnq̃ est rē. Innuit mḡr q̃ pctm̃ interdū ē i ali q̃ reatu · postq̃ trāsit actu · Cōtra vr hoc ee falsuz Aut em reatus siue obligatio pcti fūdat sup actū pcti · aut su per pnitatē · aut sup deformitatē. Si sup actuz · ergo trāseūte actu nēce ē ipm trāsire · ergo nō manet pctm̃ q̃ tū ad reatū post q̃ transit q̃tuz ad actū. Si sup pnitatē · ergo cū pnitas re maneat i hoie p̄ gre susceptōz vr q̃ reat⁹ remācat p̄ pctm̃ · etiā p̄ gram susceptā. qđ ē plane falsū a Si sup deformi tatē · et illa dicit ꝓuatōz ꝓuatio nihil ē · ergo fun dat reat⁹ pcti su per nihil · ergo pro nihilo obli gat hō ad penā. ergo si nihil est plus i pctō nisi ista tria · ñ vide tur q̃ peccatuz possit remācre reatu et trāsire actu · Querit q̃ sup quid funde tur reat⁹ siue ob ligatō ad penā. I Rē · dām q̃ fm q̃ tria sūt i pctō · s · actus peccā di · z habit⁹ pni tatis · siue macu la pcti · et tertio b defect⁹ siue bōi ꝓuatio · q̃ defor mitas dr · scdm hec triplex fuit mod⁹ dicendi · Quidā em dixe rūt q̃ reat⁹ pcti fundat sup actū · nec tñ sequit q̃ reat⁹ trāseat cū actu p eo q̃ p actu ꝓterito pōt hō manere obligat⁹ ad penā tu tura · Cū em ds ex prauitate actōis sue reus pene efficit et si act⁹ ille ptrāseat · reat⁹ siue obligatio nō ptrāsit · si cut ptz in latrone · vel i eo q̃ aliqđ facin⁹ ppetrauit · Sz huic mō obuiat ptās absolutōis a reatu · si em reat⁹ fū dat sup actū ꝓteritū · cū actuz ꝓteritū nēce sit ee ꝓteritū. cū ē reus · nō pōt ee nō reus qđ manifeste falsum ē · Alī⁹ mod⁹ dicendi fuit q̃ reat⁹ fundat sup pnitatē · que q̃dez fictio reddēs aiam cremabilē · et rōe amotōis illi⁹ macu le dicimur lauari in sanguīe xp̄i a pctis nr̄is Sed huic mō dicendi obuiat possibilitas amotōis illi⁹ pnitatis absq̃ infusiōe gre · sic ptz q̃n de auaro fit pdig⁹ · au ferē ab eo pnitas ad auaritiā · li q̃ reat⁹ fundaret sup illā pnitatē · cū alīqs de auaro fieret pdig⁹ · absq̃ gra ēet a re atu pcti absolut⁹ · qđ plane falsum ē · Tercⁱ mod⁹ di cendi ē q̃ reat⁹ fundat sup deformitatē · deformitas āt nō tm̃ dic boni ꝓuatōz · sz etiā debitū pn̄di · z q; pctō; dz

b Mōi āt pctō; varias i scri

deo iusticiā z bonoꝝ · z dū illis ꝓuat · p pctm̃ deformat er hoc obligat ad sustinendā penā q; em debitor erat z nō poterat solucre i opib⁹ · nēce erat vt p̄soluereť i pas siōib⁹ sz huic mō dicēdi obuiat reat⁹ mltiplicitas Quot em pctā homo actualiter ppetrauit · tot pēis reus erit er multz āt pec catz eiusdē spēi vna resultat in aīa deformitas · Preterea carētia bōi in hoie obli gat ad carētiaz sūmi bōi · nō ad passiōz supplicij sic pz i originali pctō · q; remota ꝺformitate per graz · adhuc re mānet obligatio ad penā Et ꝓ terea dici pōt q̃ 2 reat⁹ siue obliga tō ad penā ē du pler · qdā · s · rēspe ctu pene et ne · z qdā respectū pe ne tpal⁹ Obliga tō xo rēspectū pe ne tpalis ñ sp̄ re quirit culpā pñ tez · sz sufficit ad illā obligatōz q̃ pēa fuerit ꝓteri ta · z q̃ sb̄secuta fuerit plēa emē da Obligatō āt ad pēaz eternā fundat sup illā culpā · culpa āt ꝓprie loq̃ndo ñ ē ipa ꝓnitas · sz ipa deordiatio siue q̃ ē i actu si ue q̃ ē i aīa Deordinatio autē in actu cōsistebat er conuersione z auersione · z fm hanc duplicem comparatōnem anima deordiat cū peccat · z wordinatō i aīa rōe auersiōis ꝺr de formitas · rōe xo uersiōis ꝺr macula · Dico q̃ q̃ reat⁹ 3 pene eterne fūdat sup pctm̃ · z inq̃tū ē deformitas · z in q̃tū ē macula · sz dr̄ter · q; rōe auersiōe dign⁹ ē supplicō Fūdat etiā reat⁹ sup maculā et deformitatē q̃ ē in aīa p cōparatōz ad actū · p quē illa macula vel deformitas ē in troducta · z tō plurificank reatus fm q̃ plurificāt pctā ꝓmissa · Et p̄b̄ pz rñsio ad obiecta · Nā dico q̃ reat⁹ pe ne eterne ñ simplicit fūdat sup maculā fm q̃ ꝺr pnitas vel positio aliq̃ · sz potⁱ fm q̃ ꝺr ꝺordiatō z ꝓuatio · Dī co etiā q̃ ñ fūdat sup deformitatē solū rōe ꝓuatōnis · sed etiā rōe debiti · nec solū rōe auersiōis sz etiā ꝺuersionis nec solū sup pctm̃ fm q̃ ē deformitas sz fm q̃ ē macula et p̄b̄ ē q̃ dic mḡr i lra · Reatu remāet pctm̃ i hoie · cuz p eo siue trāsierit siue assit mēs hois polluta ē z corrupta q̃sq̃ hō supplicijs ē obligat⁹ ꝓpetuis · z loquit̄ h mḡr (sic ptz) ō reatu pene et ne ñ tpal⁹ reat⁹ ei pene tpal⁹ bñ fūdat⁹ r illō qđ ptrāsit · b Mōi āt pctō; varias i scri

ptura habēt distinctões. Lōtra videt q nō solūmō varias bēant imo etiā infinitas. qr sicut vult phs. bonuz est vno mō. malū aūt multiphariā. Et ipe etiā dyo. dic q malū est infinitū. g videt q in scriptura nō possit habere distinctões determinatas. Juxta h grīt de numero t sufficientia hanc distinctionū qs mgr ponit in lra. Videtur em q aliq inconuenienter assignent. cū oē peccatū sit in volūtate ex libidine mota. male distinguit pctm i pctm qd est ex amore. t qd ex timore. Jtē cum oīe pctm sit in cogitatōe t volūtate. male distinguit pctm p pctm cogitatōe. ꝓbo t ope. Jtē cū oīe pctm sit i deū. male distiguit pctm p istas duas i deū in se. in primū. Jtē cū in oi pctō sit defect⁹ alicui⁹ circūstantie. oē pctm vr esse omissio. g male distinguit p cōmissum t omissuz. Postremo videt cū oīs pctī initiuz sit superbia. q male distinguat pctm p septē capitalia.

quid nisi bonū. Vel delictū est qd ignoranter fit. pctm qd scienter cōmittit. Indifferēter tm et pctm noīe delicti. t delictuz nomine peccati appellat.

C Septē sunt vicia capitalia. Propterea sciēdū est septē esse vicia capitalia vel pncipalia vt Grego. sup Exodi ait. scz inanē gloriā. iram. inuidiā. accidiā vel tristiciā. auariciā. castrimargiā. luxuriam. Que vt ait Johā. Crisō. significata sunt in septē populis qui terrā promissionis israeli promissam tenebant. De hijs quasi septem fontibus cuncte animarū mortiferē corruptele emanāt. Et dicuntur hec capitalia. quia ex eis oriuntur omnia mala. Nullum enim malum est quod etiam non ab aliquo horum origi nem trahat.

4 R. dom. q mgr in hac pte septē inuit diuisiones peccati fm septēplicē ei⁹ cōparationē. Prio nāq pctm cōparatur ad cām suam ex q hz ortū. t sic est illa diuisio pcti in actuale t originale. Secdo ꝓ cōpar ad penā ad quā terminat. t sic ē illa diuisio pcti i mortale t veniale. Has duas drias mgr ꝓmisit sup. Tertio pctm cōpari hz ad motiuū. t h qdē vel ē ad bonū assequendū. vel ad malum fugiendū. t sic est tertia diuisio quā mgr ponit in pctm ex amore t pctm ex timore. Quarto pctm cōpari hz ad actū subiectū. t sic est qrta diuisio pcti in pctm cogitationis. ꝓbi. t opis. fm triplicē potētiā. scz affectiuā interpretatiuā. t operatiuā. cogitatio em p affectōe ibi accipitur. Quinto cōpat pctm ad psonā quā offendit. t sic ē quinta diuisio pcti. in deū. t in se. i primū. Sexto cōparatur pctm ad mādatū cui opponit. t sic est illa diuisio. in delictum t cōmissum. qr delictū est ꝺ ꝓceptū affirmatiuū. t cōmissum. qr delictū est ꝺ ꝓceptū affirmatiuū. t cōmissum ꝺ negatiuū. Septimo cōpat ad victa q ex ipo oriuntur. t sic ē illa diuisio pcti in septē drias capitaliuz. Et sic mgr ponit ibi septē diuisiones fm septē pcti cōparationes. quis tm alie diuisiones repiant. ad aliquā hanc tm reduci pnt. p eo q sumunt fm aliquā istaz cōparationū. Sic illa diuisio q beat⁹ Ja. i cano. sua diuidit pctm in superbiā vite. t concupiscētiā oculoz. t concupiscētiā carnis reducit ad illaz q est ex pte motiui. Silr illa diuisio q Jsid. diuidit pctm in pctm qd est ex malicia. ex infirmitate t ignorantia. Silr illa diuisio q Greg. diuidit in peccata carnalia t spualia. quā sumit ex illo verbo apli. q. Loz. vij. Mundem⁹ nos ab oi inq̄name̅to carnis t spiritus. reducit ad illā q pctm diuidit p compationē ad act⁹ subiectos. t sic pz sufficiētia numer⁹. t ordo istaz diuisionū.

5 Ad illud g qd obr q malū est infinitz modis. dic. dom. q t si h vez sit ex pte ipi⁹ mali. t etiā p cōpationes q hz ad pticularia bona. t ad pticulares psonas verūtm rone boni sibi oppositi. t rone cōparationū generaliū modis finitis cuis varijs hz distingui. Ad illud qd obr q diuisiones ille q h assignāt nō recte assumūt. maxime. qr illis tribꝰ pmis diuisionibꝰ pmū mēbrū generale ē ad oē pctm. dom q in illꝰ tribꝰ diuisionibꝰ pmū mēbrū accipiēdū eē cū pcilione vt sit sēsus qd pctm aliq est ex amore tm aliud ex amore timore et timore. sic t in alijs duobus. Vl dic q diuidit peccatū penes motiuuz t actū. t obiectū. put hic accipit ꝓpe t imediate. Illd ꝺo qd obr 7 illā diuisionē q est in delictuz t cōmissuz non valet. qr nō q cuis q omissio cuius q bone circūstā tie ꝺr delictū. sz illa q est omissio act⁹ debiti. Ad vltm 8 mū dom. q superbia ꝺr duplr. vno mō put ois ꝓtempt⁹ t erectio mētis noīe superbie ꝓtineat. t sic ē initiū oīs peccati. In oi em pctō hō superbit t se erigit ꝺ deū. Alio mō dicit superbia appetit⁹ dignitatis t honoris. t h mō ē spāciale pctm distinctū ab alijs pctis.

C Septē ē vicia capitalia vl pncipalia. Lōtra. qr sup illud puer. vi. Sex sunt q odit de⁹. glo. sex capitalia vicia enumerat q in cōparatōe septimi minora sunt. t ista nō ꝓtinent sub illis. g videt eē. xiij. Jtē Jsid. sup deut. enumerat octo capitalia. scz castrimargiā. fornicationē. philargiriā. tristriciā. irā. senodoxiā. accidiā. superbiaz. q ita vr vel q ista diuisio sit diminuta vel alia superflua. Jtē cuz vicia opponant frutibꝰ. t nos habeam⁹ habit⁹ virtutū donorū t beatitudinū. vr q deberēt eē capitalia vicia saltem xxj. Jtē cū virt⁹ sint pōsitū pōs supabūdātia t defectū. vr q fm numeꝝ habituū bonoz dnt duplicari habit⁹ capitaliū vicioz vt sint. xiij. Juxta h erigam q̄rit cū habeam⁹ capitale viciū penes gen⁹ tactꝰ t gustus. vt luxuriā t gulā. qre nō habem⁹ penes alios sensus. Querit etiā p quāto dicat aliq capitale pctm. et de numero istī⁹ diuisionis t sufficiētia. R. dom. q 9 capitale viciū duplr pōt dici. aut qr ꝓcipuū t magnuz est in genere vicioso. aut qr caput ē t pncipiū aliorum. Primo mō accipit in glo. puerb. vj. vbi vocant illa vicia capitalia. qr magī sūt. t hō dignꝰ est magā pena. Secūdo mō hoc ꝺr viciū capitale qō ē rō pncipiādi multa pctā. Unde Greg. cuicūq capitali pctō assignat filias. Peccatū em hoc ꝓpo ponit eē caput t pncipiū alteri⁹. q eius motiuū adeo cadit in aīe appetitū. q pr pstare fomētū t motū adeo vt ex ipo ꝓsurgat qdam pcti corp⁹ qdāmō metaphoricū ꝓtinēs varietatē ramoz t mēbroz. filio rū t filiaz. Et hinc ē q infidelitas q opponit fidei nō ponit eē capitale pctm. qr erroz nō cadit primo in aīe appetitū. silr nec pdigalitas q est opposita auaricie. Jnanis aūt glia vno mō est capitale viciū. alio mō est filia. Nā put inanis glia dicit appetitū dignitatis t excellentie. sic ē idē cū superbia. t est capitale vicium. t sic accipit mgr in lra. qr animꝰ directe mouet ad excellētiā t dignitatē appetēdā. Prout inanis glia ꝺr appetit⁹ laudis sic est filia. qr nō desiderat laus humana nisi ꝓpter excelle/

riã. Et sic pz q̃ ñ ẽ ꝯtrouersia inter istã assiḡtionẽ ꝛ illã Isid. Isidor⁹ aũt accipit senodoxiã siue inanẽ gloriã p supbia ꝑpe dicta. ꝛ vltimo supaddit supbiã septẽ capitalib⁹ qui oĩm vicioꝝ reginã. Sufficiẽtia aũt capitaliũ 12 ꝛ numer⁹ multipliciter põt accipi. Uno mõ sic. Cũ pec catũ capitale sit corruptio siue p nitas respectu eiꝰ ad qõ natura ꝓna ẽ ex corruptõe ꝓmaria. multiplicari hz sicut mltiplicari hz illa ꝓnitas. Pronitas ãt illa ꝑt multiplicari ex ꝑte obiecti dik q̃tũ ad appetitũ apparentis boni. aut q̃n tũ ad fugã apparẽtis mali. Si ꝓmo mõ. aut respectu boni interioris ꝛ sic est supbia. aut exterioris ꝛ sic est auaricia. aut interioris put spectat ad ꝺseruationẽ ꝓprie carnis ꝛ sic ẽ gula. aut ꝺseruatiõez speciei ꝛ sic ẽ luxuria. Si respectu apparentis mali. h põt triplicik ẽẽ. aut mali interioris ꝛ sic est inuidia. aut exterioris ꝛ sic ẽ ira. aut inferioris ꝛ sic est accidia q̃ refugit malũ carnis. Sz iste mod⁹ sumẽdi nõ videk vsq; quaq; ꝺueniẽs. Ois em̃ ꝓnitas directe ẽ respectu apparẽt⁹ boni. Et tõ est ali⁹ mod⁹ multiplicãdi hãc ꝓnitatẽ fm diuersitatẽ vicioꝝ aĩe. Q̃m ꝓnitas aut attendik in ipa volũtate rõnali fm se. aut ꝑ ꝺiunctõez ad sensibilem. aut per coniunctionem ad vegetabilez. Si fm se sic potest esse tripliciter. aut in comparatione ad deum ꝛ sic est supbia. aut ad primũ ꝛ sic ẽ inuidia. aut ad seipm ꝛ sic est accidia. Si ꝑ ꝺiunctionẽ ad sensibilẽ sic põt eẽ dupl⁹ fm q̃ duplex est motiua sensibilis. scz ꝺcupiscibilis ꝛ irascibilis. si ꝑ ꝺiunctionẽ ad ꝺcupiscibilẽ sic est auaricia. si ad irascibilẽ sic est ira. si attendak ꝑ ꝺiunctionẽ cũ vegetabili. sic põt eẽ dupl⁹. aut q̃tũ ad generatiuã ꝛ sic est luxuria. aut q̃tũ ad nutritiuã et sic est gula. Quãtũ ad augmẽtatiuã nulla est. q; illa est pure naturalis. Sz q; ira ita ẽ spũale pctm̃ sicut inuidia ꝛ accidia. adhuc vr q̃ ille mod⁹ assignãdi aliquã habeat incõuenientiã. Propterea tertio mõ põt dici q̃ ꝓnitas ad aliq̃d apparẽs bonũ. aut ẽ respectu boni qd respiẽ spm̃ in carne. Si respectu boni qd respiẽt spm̃ fm se. h põt eẽ q̃ ꝺupliciter. fm q̃tuor ꝺditões boni ad q̃s ꝓnus ẽ appetitus nr̃. Appetit em̃ ds bonũ sub rõne dignitatis et h q̃ supbiã. sub rõne ꝑfectis ꝛ sic est inuidia. sub rõne ꝺcordie ꝛ sic est ira. sub rõne q̃etis ꝛ sic ẽ accidia. Si

Q; supbia ꝛ radix oĩm malox.

De quattuor speb⁹ superbie.

Q; cupiditas ẽ radix oĩm malox

¶ Remouet dubitatõz q̃ ortũ hz ex vna illaꝝ diuisionũ. f

¶ Ex supbia tñ oĩa mala oriũk ꝛ hec ꝛ alia. q; vt ait Greg. Radix cũcti mali est superbia. de q̃ dicitur. d Initiũ oĩs peccati ẽ superbia. q̃ est amor ꝓpe excellentie. Cui⁹ q̃ttuor sunt spẽs vt Greg⁹. ait. Prima est cũ bonuz qd habet ds sibi attribuit. Secunda cũ credit a deo esse datũ sed tñ ꝓ suis meritis. Tertia cũ se iactat habere qd nõ hab; Quarta cũ ceteris despectis singulariter vult videri. Aberito g radix oĩs mali dicik superbia. Huic aũt videk obuiare quod aplus ait. Radix oĩm maloꝝ ẽ cupiditas. q; si radix oĩm malorum est cupiditas. ergo supbie quõ ergo supbia radix est ꝛ initium oĩs peccati.

¶ Quõ q̃libet horꝝ scz superbia ꝛ cupiditas dicak radix oĩm malorum.

¶ Sed vtrũq; recte dictũ esse intelligak. si genera peccatorũ singuloꝝ. nõ singula generum vtraq; locutione includi intelligank. Nullũ quipe gen⁹ peccati est qd̃ interdũ ex supbia non ꝓueniat. Nullũ etiã qd̃ ex cupiditate aliquãdo nõ descẽdat Sũt em̃ nõnulli hoim q̃ ex cupiditate fiunt superbi. ꝛ aliqui ex superbia fiunt cupidi. Est ei vt Aug. homo q̃ nõ est amator pecunie nisi per hoc putaret se excellẽtioꝛẽ eẽ. ideoq; vt excellat. diuitias cupit. Tali hoi ex supbia oboriẽ cupiditas. Et est aliquis qui nõ amaret excellere nisi putaret per hoc diuitias maiores habere. ideo ergo excellere laborat. quia diuitias habere amat. Hinc innascitur superbia. i. amor excellentie ex cupiditate. Patet ergo q̃ ex supbia aliquando cupiditas. ꝛ ex cupiditate aliquando supbia oriẽ. ꝛ iõ de vtraq; recte dicitur. q̃ sit radix oĩs mali.

ho sit hec ꝓnitas respectu boni qd̃ respicit spm̃ in carne. h est tripliciter fm triplicẽ ꝺditionẽ sub q̃ spũs carnalis bonũ appetit. Aut em̃ appetit bonũ sub rõne sufficiẽtis ꝛ sic est auaricia. aut sub rõne delectabilis ꝛ sic est luxuria. aut sub rõne refectibilis ꝛ sic est gula. Ex his ꝓz sufficiẽtia ꝛ numer⁹ viciorꝝ capitaliũ. Nõ em̃ accipiũk ꝑ oꝛ o 13 situz ad ꝟtutes. nec ad dõa. nec ad beatitudies sz fm ꝓnitates respicientes ꝺditiones boni apparẽtis. Patet etiaz q̃re pene alios senius nõ habem⁹ capitalia vicia sic pene gustuz ꝛ tactum. q̃n hijs regnat ꝓnitas amplioꝛ q̃ in aliis sensibꝫ. Unde si delectatões q̃ runk in aliꝭ sensibus. ad has reducunk. vtpote si aliquis velit aspicere mulierem pulcrã vt ĩ ea delectek ꝛ cõcupiscat. reducitur talis delectatio ad luxuriam Siꝛ si q̃s velit aspicere pulcrũ equũ vel libũ vt ipm̃ habeat talis delectatio reducitur ad auariciam. Sicut enim appetitus spiritus fm se quodãmodo q̃rak si habeat bonũ excellẽs cũ ꝓprietate. ꝛ securitate. ꝛ q̃te. Sic appetit⁹ carnalis q̃rak cũ hz bonũ sufficiẽs. delectãs. ꝛ reficiens nec acq̃rit nisi ꝑpter h tria. d ¶ Initiũ oĩs peccati ẽ supbia. Cõtra. q̃ dic̃ Crik. sup illud ps. A facie insipientie. Oĩs peccati initiũ insipiẽtia est. sz cũ nõ possint esse plura eiusdẽ initia ꝓma ꝛ ꝓncipalia. videk q̃ supbia nõ sit initiũ oĩs peccati. ¶ Itẽ obr fm q̃ mgr̃ obiecit in ira. j. Thi. vltimo. Radix oĩm maloꝝ ẽ cupiditas. Si tu dicas q̃ hec duo sunt radices peccatorꝝ fm diuersaz cõparationẽ. q̃rik tũc de diuersitate radicũ. ꝛ qd intelligatur noie radicis. ꝛ q̃ dria sit inter capitale vicium ꝛ radicem. Itẽ q̃ dria sit inter initiũ ꝛ radicem. ¶ ℟. dõm q̃ 14 differt dicere initiũ ꝛ radicẽ. Nã initiũ ꝑpe dicit id a q̃ inchoat mot⁹. radix vo dicit illud vñ trahik fomẽtuz et nutrimẽtũ. ꝛ iõ cũ pctm̃ trahat fomẽtũ ex ꝑte appetibilꝭ. ꝛ dicat recessum a deo. hinc ẽ q̃ initiũ attendik ex parte auersionis. ꝛ radix ex ꝑte ꝺuersionis ꝑpe loquẽdo. Et q̃m auersio est ex rõne ꝺceptus. ꝛ ꝺuersio ẽ ex rõne cupiditatis siue libidis. hinc ẽ q̃ supbia ꝑpe loquẽdo dicik initiũ. ꝛ cupiditas ꝺreẽ radix. Et q̃m in oĩ pctõ ẽ auersio ꝛ ꝺuersio. hinc ẽ q̃ supbia ꝺr initiũ oĩm pctoꝝ. ꝛ cupiditas radix oĩm maloꝝ. ꝛ simul pñt stare illa duo. Accipik tñ nomẽ radicis aliq̃n ꝓ noie initij ꝛ ecõuerso Capitale aũt viciũ differt a radice in h. q̃ sic̃ caput dic̃ 15

ꝑncipale mẽbrũ. ⁊ mẽbrũ cõpletũ. ⁊ qđ̃ est ꝑncipiũ alio/
rũ quãtũ ad motũ ⁊ sensuz. sic capitale viciũ noiat pec/
catũ cõpletũ a q̃ oĩa alia vicia oriunt. radix ꝯo dicit ali
qđ sub maiori incõpletõe. ⁊ iõ ꝓpe loq̃ndo radix nõ noi
nat genꝰ pcti ꝺfminatũ. sz ꝑnitatẽ libidis q̃ ↄcurrit ad
16 oĩe pctm̃. Uñ notãdũ q̃ radix accipit aliq̃n generalis/
sime. aliq̃n generalit. aliq̃n minꝰ generalit. Generalis/
sime. vt cũ dr libido siue cupiditas eẽ radix oĩm maloꝝ
Generalit ꝯo. vt cũ dr q̃ duplex ẽ radix. amor male ac/
17 cendẽs. ⁊ timor male humiliãs. Amor cĩ accipit respe/
ctu boni. ⁊ timor respectu mali Minꝰ ꝯo generalit. vt
cũ dr triplex ẽ radix. sz ↄcupĩa carnis. ↄcupĩa oculoꝝ

AD intelligentiã hui⁹ ptis ſm tria q̃ ꝺterminã
tur. circa tria incidit hẽ q̃stio. Primo ẽ hic q̃stio
de cõpatõe pcti opis ad pctm̃ volũtatiſ. Scõo
de ↄpatõe pcti venialis ⁊ pcti mortalis. Tertio incidit
q̃stio circa mõs diuidẽdi. pctm̃ Circa ꝑmũ querũt duo
Primo querit vtz pctm̃ volũtatis ⁊ opis sint duo pctã
vel vnũ. Scõo vtz vnũ addat ad alterum.

Queſtio I a

Utrũ pctm̃ volũtatiſ ⁊ opis sint duo pctã vl̃ vnũ. Et q̃
sint plura vr̃. sup illõ Rom. j. Repletos homicidijs.
glosa. Pluraliter dicit homicidijs quia aliud est homi
cidium voluntatis. ⁊ aliud homicidium operis. Si
sic ẽ in homicidio. q̃ pari rõe ĩ alijs pctis. Jtẽ multi/
plicato inferiori multiplicat supr⁹. sz fornicatõ exterior
pctm̃ ẽ spẽale. volũtas etiã fornicãdi pctm̃ ẽ spẽale. sed
volũtas fornicãdi ẽ aliꝺ q̃ ipe actꝰ fornicatõis. q̃ si ista
sẽ ꝺiuersa. ⁊ sũt pctã loq̃ndo formalit. q̃ sũt ꝺiuersa pec
cata. Jtẽ multiplicato subiecto multiplicat accidẽs
qꝺ ↄsistit illõ subiectũ. sz deformitas cõpat ad actõez
tanq̃ accidẽs ad subiectũ. q̃ vbi multe sũt actões defor/
mes. ibi multe deformitates. ⁊ vbi multe deformitates
ibi multa pctã. ⁊actio interior ⁊ exterior sunt ꝺiuerse. q̃
sunt in eis ꝺiuerse deformitates. q̃ ⁊ ꝺiuersa pctã. Jtez
multiplicatõ vno oppositoꝝ multiplicat ⁊ reliquũ. qz
tm̃ vnũ vni opponit. sz pctm̃ repugnat pcepto. cũ igit
aliud sit pceptũ q̃ phibeat actꝰ interior. ⁊ aliꝺ q̃ phibetur
actꝰ exterior. qz aliud mãdatũ ẽ. nõ ↄcupiſces. ⁊ aliꝺ nõ
mechaberis. q̃ vr̃ q̃ sic illa duo sunt pcepta. ita actio ex
terior ⁊ interior sunt duo pctã. Jtẽ magr̃ cõuẽit volũ
tas interior cũ volũtati inferiori. q̃ volũtas interior cuz
volũtate exteriori. sz volũtas interior cũ alia volũtate
facit duo peccata ꝺiuersa. q̃ multofortꝰ volũtas inte/
rior cũ actu exteriori sũt ꝺiuersa pctã. Sz ↄ. p se ⁊ p ac/
cidẽs nõ ponũt numeꝝ. sic cũ ꝺiligo vinũ qz ꝺulce. nõ
ꝺico ꝺiligere duo. sz vnũ. sz actio exterior nõ ẽ nisi ꝓpt
volũtatẽ interiorẽ. igit volũtas interior cũ actu exterio
ri nõ ponit numeꝝ. q̃ nõ sunt duo pctã sz vnũ. Jtem
actio inchoata nõ ponit numeꝝ cũ sciꝑa ↄsũmata. sed
pctm̃ inchoat ĩ volũtate ⁊ ↄsũmat in ope ſm q̃ ꝺr Jac.
j. Cõcupĩa cũ ↄcepit parit pctm̃. pctm̃ ꝯo cũ ↄsũmatũ
fuerit generat mortẽ. q̃ rẽ. Jtẽ bonũ opꝰ nõ ponit nu
meꝝ cũ bona volũtate in rõne meriti. Uñ cũ aliqs vo/
lũtarie bũ opat. nõ est ibi ꝺuplex meritũ. sz vnũ. q̃ pari
rõne ner volũtas interior cũ ope exteriori ponit numo
rũ in rõne demeriti siue pcti. Jtẽ formale in pctõ ſm
q̃ pctm̃. ẽ libido vl̃ portꝰ ↄtemptꝰ ꝺei siue auersio. sz cũ
qs volũtarie opꝰ nepharijũ ꝓpetrat. nõ sunt duo ↄtem
ptus sz vnꝰ. nec due auersiões sz vna. q̃ volũtas ĩteri
or ⁊ actꝰ exterior nõ sunt duo pctã sz vnũ. Jtẽ multis
peccatis multiplex ꝺr infligi pena. siue remuneratoria
siue satisfactoria. sz p pctõ exteriꝰ cõsummato nõ debeꝫ
alicui pena multiplex. nec ꝺiuerse ĩponunt satisfactio/
nes sed vna. q̃ volũtas interior ⁊ actio exterior nõ sunt 19
ꝺiuersa pctã. Sz. ꝺõ. q̃ ꝺupl̃r ↄtingit cõpari pctm̃
opis exterioris ⁊ volũtatiſ interioris. Uno mõ put ista
duo ↄiuncta sunt ⁊ ordinata. ita q̃ vnũ est ex altero. ⁊
sic volũtas interior cũ actu exteriori nõ faẽ ꝺiuersa pec
cata. p eo q̃ vnꝰ est ibi ↄtẽptus. ⁊ vna auersio. ⁊ vna cõ
uersio. volũtas eĩm est q̃ ↄtẽnendo ↄuertit. ꝺũ ad bonũ
cõmẽdabile ↄuertit. nõ solũ q̃tũ ad actũ ꝓpriũ. sz etiam
q̃tũ ad actũ inferioris poterie ꝺ et subijcit. Quia igitur
pctm̃ ſm q̃ hmõi ꝺicit ꝺeordinationẽ p ↄtẽptũ. ⁊ auer/
sionẽ a ꝺeo. ⁊ ↄuersionẽ ad creaturã. hinc ẽ q̃ cũ ibi sit
vna ꝺeordinatio. pz q̃ pctm̃ volũtatis ⁊ opis vnũ ẽ lo
quẽdo formalit. put illa ↄiuncta sũt. Sz aũt vna sit ibi
rõ ꝺeordinãdi. plura tm̃ sunt ibi ꝺeordinata. ↄ iõ q̃tus
pctm̃ ibi vnũ sit formalit. plura tm̃ sunt ibi materialit.
Si aũt cõpem⁹ volũtatẽ interiorẽ ad opꝰ exteriꝰ put sũt
separata. ita q̃ vnꝰ peccet volũtate tm̃. aliꝰ peccet volũta
te ⁊ ope. sic pctm̃ volũtatis ⁊ opis sũt ꝺiuersa pctã. nõ
solũ materialit. verũetiã formalit. p eo q̃ actꝰ volũtatiſ
in q̃ ↄsistit ꝑma rõ ꝺeordinãdi numerat ⁊ aliꝰ. h.
aũt mõ nõ q̃rit magr̃ in lra vtrũ volũtas interior ⁊ actio
exterior sint ꝺiuersa pctã. hẽ nõ est ꝺubiũ q̃ ꝺiuersis
pctis peccat qs. si vna vice tm̃ velit malũ. alia vice ve/
lit ⁊ pficiat. sz ꝺe hoc q̃rit vtrũ volũtas interior ⁊ actio ex
terior sit ꝺiuersa pctã. ſm q̃ vnũ ab alio ꝓcedit. ⁊ vnũ
alteri ↄiungit. ⁊ ad hoc rñdenduz q̃ tãtuis sint plura opa
culpabilia. ⁊ plura ꝺeordinata. qz tm̃ vna ẽ rõ ꝺeordinã
di. ⁊ vnꝰ est ibi actꝰ volũtatis. nec alter ẽ culpabilis ni/
si ꝓpter illũ. vnũ ẽ ibi pctm̃. Et huic mõ ꝺõi magis con
cordat magr̃ in lra rñdens obiectõibꝰ q̃ fiũt p pte altera.
q̃ ꝺicebãt illa ẽẽ ꝺiuersa pctã. Et recte facit hoc. q̃ tãtuis
aliq̃ꝺ possit ꝺici numerari ex q̃ꝺã ĩpoꝑcte solũmõ ex
pte ꝑncipij materialis. tm̃ ꝓpte loq̃ndo nõ numerat ali
q̃ꝺ ex pte ꝑncipij materialis. nisi qz cũ numeratõe ex pte
ꝑncipij materialis ↄcurrit numeratio ex pte formalis. si/
cut albedo numerat in ꝺuobꝰ boĩbꝰ albis. nõ sic aũt est
in ꝓposito. ⁊ iõ rõnes q̃ ꝺ oñdũt sz volũtatẽ interiorẽ 20
⁊ actionẽ exteriorẽ eẽ pctm̃ vnũ. ↄcedende sũt. Ad illud
qđ obr ꝺe glo. aut loq̃tur materialit. aut loq̃tur de ho/
micidio interiori ⁊ exteriori. put ꝺisiuncta sũt ita q̃ vnũ 21
alteri nõ ↄtinuat. Ad illud qđ obr q̃ multiplicato i
feriori multiplicat suũ supr⁹. ꝺõ. q̃ illud vez ẽ ꝺe illo i
feriori cui suũ supr⁹ ẽ cẽntiale. vel ad qđ suũ supr⁹ cõpat ꝺe
cẽntialit. nõ sic aũt est in ꝓposito. qz pctm̃ ⁊ si ꝺicat ꝺe
volũtate ⁊ rõne. nõ ꝺr ꝑdicatõe cẽntiali. sz magis acci/
ꝺẽtali. Ad illud qđ obr q̃ multiplicato subiecto mul/ 22
tiplicat accidẽs. ꝺõ. q̃ vez ẽ si subiectũ p se multiplice/
tur. ⁊ illud in q̃ ꝑmo ẽ accidẽs. deformitas aũt peccãdi
nõ attẽdit ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter circa exteriorẽ actionẽ. nec
est ibi tãq̃ circa subiectũ p se. sz ẽ ibi rõne volũtatis in/
terioris ↄiuncte. qđ̃ pz. qz si actio illa ꝓcederet ab aliq̃
ꝑncipio q̃ a volũtate. tã nõ eẽt culpabilis. Alit ꝑt etĩ

am dici q̄ illō intelligit qñ subiectū plurificat. ⁊ fm rē. ⁊ fm illā rōnē q̄ ꝺr subiectū. ita q̄ nō soluz sunt plures res sz etiā plura subiecta. cuius aūt actio interior ⁊ exterior sint diuerse res. nō tm̄ sunt diuersa subiecta defor/mitatis sz vnū. p eo q̄ sicut ordo p̄t cē in pluribꝫ. ḡruz vnū est ab altero tāḡ in vno subiecto. sic etiā ⁊ deordi/natio. Qm̄ igit deformitas pcī dicit deordinationē a fine. hinc ē q̄ circa actionē interiorē ⁊ exteriorē cōsistit tāḡ circa vnū subiectū. cuius sint diuerse actōes ⁊ res

Posset etiā instari ꝺ illud verbū q̄ bō intelligit de accidente absolute. nō de accidēte relato. Tale em̄ vnū p̄t cē in pluribꝫ. ꝺū tm̄ illa sint ad inuicē relata ⁊ ordinata. ⁊ p hūc modū se hñt actio interior ⁊ exterior. q̄ vna p/cedit ab altera. ¶ Ad illud qō obr q̄ mltiplicato vno oppoz multiplicat ⁊ reliquū. ꝺom q̄ verū ē fm q̄ ei opponit. ꝓceptū aūt q̄ p̄hibet act⁹ exterior ⁊ volūtas in terior nō est aliud ⁊ aliud. nisi ex bō in vno p̄hibet vo lūtas cū ope. in altero p̄hibet volūtas etiā absq̄ ope. ⁊ bō mō hñ ꝺcedo q̄ volūtas interior ⁊ actio exterior ꝑt sunt disiūcta sunt plura peccata. sz bō mō nō ꝓcedit in/

24 q̄situo p̄ns nec inq̄situo mgr̄i. ¶ Ad illud qō obr q̄ ma gis cōmunicat volūtas interior cū volūtate q̄ cū actu exterior. ꝺom. q̄ ē ꝺueniētia formal⁹ ⁊ ꝺueniētia ordis Lū g̃ ꝺr q̄ volūtas interior magis ꝺuenit cū volūtate q̄ cū actōe exterior. ꝺom q̄ verū ē de ꝺueniētia formali ⁊ nō de ꝺueniētia ordinis. q⁹ nō sic ē volūtas a volūta te sicut ē exterior operatio ab interiori volūtate. ⁊ hō cum sint due volūtates. due sunt p̄ncipales deordinatiōes ⁊ ꝓpter hoc sunt duo pcā. Lū ergo op⁹ exterius cruciū ē vo lūtati interiori a q̄ ꝓcedit. vna ē ibi deordinatio. ⁊ vnū actuale p̄ncipiū deordinatōis. ⁊ hō vnū pcm̄ est ex ista gte. ⁊ ex illa gte plura pcā.

¶ Quēstio II b

¶ Utrū pcm̄ opis addat sup̄ pcm̄ volūtat⁹. Et q̄ sic videt. sup illud p̄s. Apone iniq̄tatē sup iniq̄tatē. glo. Qui addit op⁹ volūtati. addit iniq̄tatē iniq̄tati. sz qui facit. aut fac nouū pcm̄. aut mal⁹. sz nō nouū g̃ mal⁹ Itē Aug. Unusq̄sq̄ miser efficit mala volūtate. sz mi/ serior cū desiderio male volūtatis implet. sed nō efficit bō miserior p pcm̄. nisi aggrauet pcm̄. g̃ pcm̄ volun/tatis aggrauat p additionē opis. ¶ Itē rōne vī. Apō humanā iusticiā grauꝫ punit q̄ peccat in ope q̄ q̄ pec cat volūtate solū. vel volūtate ⁊ vbo. vel volūtate tm̄. g̃ si ḡuana iusticia deriuat ab eterna iusticia. ⁊ ei ꝺfor/mat. ⁊ in ope suo laudabilis ē. vī q̄ maiorī pena sit di/gnus ille q̄ peccat volūtate ⁊ ope. q̄ q̄ peccat volūtate tm̄. sz nō ē ꝺs maiorī pena dignꝫ. nisi ꝓpr̄ maiorē culpā g̃ rē. Itē grauꝫ peccat q̄ peccat i cēu ⁊ i primū q̄ q̄ pec cat in deū tm̄. sz q̄ peccat volūtate interiori solū. nō pec cat nisi in deū. q̄ vo peccat exteriꝫ in ope. frequēter pec/cat in primū. sic p3 in adulterio ⁊ homicidio. g̃ rē. Itē quāto magis se bō glorificat ⁊ i delicijs ē. tāto magꝫ di gnus ē pena. sz q̄ peccat volūtate ⁊ ope. magis se glori/ficauit ⁊ ampliꝫ delectat⁹ ē. q̄ q̄ sola volūtate peccauit. g̃ maiorī pena dignus ē. ⁊ si bō. maiorē ꝓpetrat culpaz.

Sz ꝺ sup illud p̄s. Etenī in corde iniq̄tates opami Glo. Si vis ⁊ nō pores. ꝺs factū reputat. g̃ si volūtas reputat⁹ p facto. vī q̄ factū q̄tuz ad rōnē pcī nihil ad dat sup̄a volūtatē. Itē Aug⁹. Si cōtingat aliquē nō cōcūbere cū vxore aliena. planū aūt ē cū cupe. ⁊ si prās daret eū esse facturū. nō minus reus est q̄ si ipō facto dep̄bēderet. g̃ si nō est minus reus. nō magꝫ peccat qñ ꝺsumat in ope. q̄ qñ plene vult in volūtate. ¶ Itē gra uitas ⁊ magnitudo pcī cōsistit in q̄tate ꝓtempt⁹. sz qñ vir oīno ꝺsensit. tūc plena est auersio ⁊ ꝓtempt⁹. g̃ eq̄le est pcm̄. siue opus adsit siue desit. ¶ Itē op⁹ exte rius nō est culpabile nisi ꝓpter volūtatē interiorē. g̃ si tota rō culpabilitatis ortū hz ab ipa volūtate. vī q̄ so/la volūtate pcī exñte tātū est bō culpabil⁹ quātū si pec caret in ope. ¶ Itē pcā spūalia q̄ sola volūtate ꝺsūmā tur grauiora sūt q̄ pcā mortalia quoꝝ ꝺsūmatio fit in carne. si g̃ pcā q̄ in sola volūtate ꝺsistūt grauiora sunt q̄ que ꝺsistūt i volūtate ⁊ ope. videt q̄ opus nō addat aliq̄d ad malicīā volūtatis. ¶ Rō. ad p̄dictoꝝ intelli/gentiā est notādū. q̄ cū q̄rit vtrū opus addat aliq̄d ad 25
malicīā volūtatis. hoc dupliciter p̄t intelligi. Uno mō respectu volūtat⁹ q̄ p̄t in opus ꝓcedere. sz tm̄ nō ꝓcedit q⁹ nō oīno plene vult. ⁊ respectu talis absq̄ dubio ma licia opis addit. Lū em̄ pcm̄ ꝺsūmat in ope tūc est ple nior cōsensus. ⁊ nō solūmō ꝺr māducare mulier. sz etiā vir. ⁊ iō pcm̄ tūc maius ⁊ g̃uius est rōne maioris ꝺuer sionis ⁊ etiā auersiōis. Alio mō p̄t itelligi respectu vo lūtatis. que q̄dem in opus nō ꝓcedit. nō q⁹ nō velit. sz q⁹ nō p̄t. Et tūc mouet ista qō. cū vtrobiq̄ sit plena vo lūtas. vtrū grauius peccet q̄ vult ⁊ nō p̄t. aut q̄ vult ⁊ facit. esto q̄ vteraq̄ moueat ex eq̄li amore. Hoc igr̄ mō qōne intellecta rndendū est q̄ vnū pcm̄ dr̄ esse maius alio triplicit. aut rōne maioris cōceptus dei. aut rōne maioris libidis siue delectatōis. aut rōe maioris dāni ficatōis. Primo mō loquēdo opus nō addit ad iniq̄ta tē volūtatis. q⁹ volūtas plena a deo auertit p se. sic cuz est peri cōiūcta. Quātū vo ad delectatōez siue libidinē addit ⁊ aggrauat. marie q̄tū ad genus pcī carnalis. q̄ q̄dem peccat bō in seipo. Silr̄ q̄tū ad dānificationē addit ⁊ bō marie q̄tū ad gen⁹ pcī q̄ q̄s peccat in primū. Quātūcuq̄ enī aliq̄s velit fornicari. nunq̄ delectat sic q̄ volūtas cōiungit actui. Silr̄ quātūcuq̄ velit aliq̄s alterū occidere. nō tantū facit dānū quātū si actu occi/deret. Et qm̄ ꝺs iustus iudex in puniēdo nō tm̄ cōside rat in pcō magnitudinē cōceptꝰ. sz etiā magnitudinē delectatōis ⁊ magnitudinē dānificatōis. hinc ē q̄ aliq̄ mō opus addit ad neq̄tiā volūtat⁹. Unū ⁊ rōnes q̄ hoc oñdūt ꝺcedēde sūt. q̄uis nō oēs cogāt. marie illa que fit de sīlitudine diuīe iusticie ⁊ humane. Nō em̄ est sīle q⁹ hoīes ꝺsiderāt q̄ exterꝰ patēt ⁊ iusticiā publicā. de⁹ aūt intuet cor. ⁊ nō solū ꝺsiderat iusticiā publicā. sz etiā ampuatā. ¶ Ad illud ꝺo qō obr in ꝺrīū de glo. illa et 27
de auctrate aug. q̄z vna dic̄ q⁹ volūtas reputat⁹ p facto ⁊ altera dicit q⁹ nō mun⁹ rē. q̄ vult ⁊ nō fac. q̄z q̄ vult ⁊ facit. ꝺom q⁹ ambe ꝓcedūt fm q̄ntitatē pcī q̄ attendit q̄tū ad plenitudinē ꝺsensus. ⁊ q̄tū ad magnitudinem ꝺceptus. ⁊ sic bñ ꝺcedit q⁹ op⁹ ad talē volūtatē ñ addit

¶ Ad illud qō obr q⁹ q̄titas pcī ꝺsiderat penes q̄ti/tatē ꝺceptus. ꝺom q⁹ verū ē. nō tm̄ est verū p̄cise. de⁹ enīz 28
nō tātū ꝺsiderat ꝺceptum sui. imo etiā damnū primi. ⁊ delectationē peccāt⁹. Unū ⁊ primo parieti iniuriā fac vindictā. ⁊ maiorē parieti iniuriā fac maiorē vindictaz sic ⁊ reū q̄ delectat⁹ ē affligit. ⁊ reū q̄ magis delectat⁹ est magis affligit. ⁊ iō rō illa ab insufficiēti ꝓcedit. ¶ Ad
illud qō obr q⁹ tota rō pcī ē a volūtate. ꝺom. q⁹ nō est 29
verū. q⁹ aliq̄ sunt pcā nō solū ex ip̄robitate volūtat⁹ fa cientis. sz etiā ex genere opis. q⁹ sunt ꝺ p̄hibitione dei. ⁊ ꝺ dictame iuris naturalis. verū ē tm̄ q⁹ nihil qō fit ex p/te opis p se sufficit ad faciēdū pcm̄. nisi assit volūtat⁹ mot⁹. ⁊ iō ex hoc nō seq̄t q⁹ q̄uis bō nō possit eē pcm̄ sine illo. q⁹ bō nō addat ad illud. Et simile ē. q⁹ ferrū nō vrit absq̄ igne. ignis tm̄ cū ferro plus vrit ⁊ pl⁹ penetrat q̄ facereꝫ q̄ seipm. sic ⁊ multis alīs inuenīt. ¶ Ad illud 30

qđ obr de pctis spūalib⁹. dđm q̄ nō est sīle. p eo q̄ pec/cata spūalia spūalē hñt delectatiōz. q̄ in suo genere ma/iorē hñt adherētiā t maiorē ip̄robitatē q̄ etiā aliq̄ dele/ctatio pcti carnalis. pctā ēo carnalia nunq̄ delectant tantū qñ sunt i sola volūtate q̄ qñ sūnt i volūtate t ope nec etiā tātū dānificant. iō nō sequtur q̄ in talib⁹ op⁹ nō addat ad malitiā volūtatis.

QOnsequēter pcedit circa scđm vicz de cōpatōe venial ad mortale. Et circa hūc duo q̄runt. Pri/mo q̄rit vtrū pctm̄ veniale t mortale ꝯueniant in auersione. Scđo q̄rit vtrū ꝯueniāt in reatu siue ob/ligatione ad eternitatē pene.

Questio I c

Vtrū veniale t mortale ꝯueniāt in auersiōe. Et q̄ sic videt. aug. diffinit pctm̄ dicit q̄ pctm̄ nō est appetit⁹ rei malae. sz desertio melioz. si g̃ veniale pctm̄ ē pctm̄ g̃ in ipo ē desertio sūmi boni. sz vbi ē desertio sūmi boni ibi ē auersio. g̃ ꝛc. Si tu dicas q̄ hō rō ꝯuenit mortali tm̄. tunc ego q̄ro in q̄ cōtinent veniale t mortale. t rōne cui⁹ vtriūq̄ dicat pctm̄. Si tu dicas q̄ i auersiōe ad cō/mutabile bonum. hoc non videtur quia conuerti ad cō/mutabile bonū nō est pctm̄ nisi p illud recedat hō a bo/no incōmutabili. pctm̄ em̄ est ꝑuatio. nō positio. si g̃ ve niale pctm̄ inq̄tū pctm̄ est cōtinet cū mortali. t illud i q̄ cōtinet nō est auersio. g̃ ē auersio. Itē oē illud qđ ē ꝯtra diuinū p̄ceptū auertit a deo. sz veniale est hmōi. g̃ ꝛc. Maior p se manifesta ē. Minor ꝑbat ꝙ Ro. vij. sup illō Nō ꝯcupisces. glo. Bona ē ler. q đ ꝯcupiam ꝑhibet oīa mala ꝑhibet. g̃ si pctm̄ veniale ē malū. g̃ p illud p̄ce ptū. nō ꝯcupisces ē ꝑhibitū. Itē oē illud qđ deformat imaginē auertit a deo. pctm̄ veniale ē hmōi. g̃ ꝛc. Mi/nor ꝑbat p illō qđ dr. vij. musice. Amor inferioris pul/critudis aiam polluit sz pctm̄ veniale ē amor inferioris pulcritudis. g̃ ꝛc. Itē simpler ad qđ se ꝯuertit totaliter se ꝯuertit. sz tā intellect⁹ q̄ affect⁹ ē simpler. g̃ cū se ꝯuer/tit ad aliq̄d totaliter se ꝯuertit. sz qđ totaliter se ꝯuertit ad aliq̄d auertit ab eo⁹ opposito vel dispato. g̃ cū affect⁹ nr̄ se ꝯuertit ad creaturā sub rōne creature. nece ē ipsuz auerti a deo. sz hō ē in veniali pctō. g̃ ꝛc. Itē ip̄ossibile ē q̄ aliq̄d moueat ad aliquez terminū q̄n aliq̄ mō sepek a termio a q̄. sz ꝯuersio dic motū respectu termini ad quē auersio aūt respectu termini a q̄. g̃ si ꝯuersio ē a venia/li pctō. nece ē q̄ silr sit auersio. Itē oīs amor creature. vel ē p modū vsus. vel p modū fruitōis. sic dic aug⁹. in li. de doctri. xp̄ia. sz i pctō veniali ē amor creature. g̃ vl p modū vsus. vel fruitōis. Si nō p modū vsus. q̄a non cēt culpa. ē g̃ amor fruitōis. sz frui ē ponere finē i creatu ra. t hō nō est aliud q̄ auerti a deo. g̃ oīs amor venialis pctī facit a deo auerti. Sz ꝯ. null⁹ auersus a deo ē iust⁹ sz peccās venialit remanet i iusticia. g̃ peccās venialit nō auertit a deo. Maior manifesta ē. Minor ꝑbat p illud ꝓuer. xxiij. Septies i die cadit iust⁹ t resurget Itē null⁹ sepak a deo nisi volēs. sz oīs q̄ auertit sepak a ꝺo g̃ n⁹ sepak a ꝺo nisi i actu qđ fac mei a volūtate. sz ml/ta venialia pctā cōmittūt q̄dā necitate. sicut dr Ro. vij Nō no lo malū illud facio. g̃ ꝛc. Itē n⁹ auertit a ꝺo sine ip̄o⁹ dei p̄ceptu t offensa. sed null⁹ ꝯtenit deū t offendit sine graui culpa. sz veniale inf̄ leuia culpa reponit. g̃ p veniale hō nō auertit a deo. Itē nihil qđ stat simul cuz charitate auertit a deo. sz veniale stat silr cū charitate. g̃ ꝛc. Maior manifesta ē. Minor ꝑbat. q̄ si veniale ex/pelleret charitatē. g̃ auferret hoi vitā gr̄e. sed pctm̄ qđ aufert hoi vitā ponit mortē t dr mortale. g̃ pctm̄ venia

51 le esset mortale. Rō. dđm q̄ absq̄ dubio pctm̄ venia le nō cōtinet cum mortali in auersiōe fm q̄ auersio dr p ꝑte. ip̄ortat enī dei cōtemptū. t cōtempt⁹ dei irā mere tur t mortē. pctm̄ aūt qđ as merek irā t mortē nō dz dici veniale. imo pot⁹ mortale. t ꝓpt ea cōiter tenet q̄ auer sio ꝓprie loquēdo reptt in pctō mortali. nō veniali. Et istud mel⁹ ptz. si modū attendam⁹ p quē hō dr auerti a deo t ꝺtemnere deū. cōmittēdo aliq̄d pctm̄ i q̄ nihil co gitat de deo. Aut. n. auertit hō a deo q̄ facit ꝯ diuinū mandatū. Aut q̄ ponit sibi bonū creatū tanq̄ finē vl timū. In hoc nāq̄ q̄ facit ꝯ diuinū mandatū recte a ꝺo auertit. q̄ mādatū est via recte ꝓueniēdi ad deū. t ten/dendi in deū. q̄ igit facit ꝯ mādatū. incedit directe via cōtraria. iō q̄si facit suā retrosuz ꝯuertēs. rergū vertit ad illū in quē debebat p mādatū tēdere. Silr cū statuit sibi creaturā tanq̄ finē vltimuz. recte dr a deo auerti. Alia enī media est inf̄ creaturā t deū in q̄tū ē imago ꝺi dum g̃ ad creaturā se tanq̄ ad finē ꝯuertit facit suaz q̄ debebat esse sursuz versa. deorsū inclinat. t iō se auertit a deo. Et vtroq̄ dictoz modoz nō est auersio sine ꝺtē ptu. nā q̄ mādatū dei trāsgredit ꝺtēnit mādantē. Silr q̄ creaturā sibi finē statuit ꝓncipalē. magi⁹ appēciat crea turā q̄ deū. t hoc nō ꝑt esse sine dei ꝺtēptu. veniale aūt pctm̄ nec ē directe ꝯ dei mandatū. nec statuit creaturā tanq̄ finē vltimū. t iō nō est in eo nec auersio. nec cōtē pt⁹. Sz q̄ veniale fit ꝑter dei mādatū. in veniali pctō creatura nō refert in deū. hinc est q̄ p veniale q̄dāmō recedit hō a via mādati. q̄dā mō etiā mozose adheret ei p qđ ꝺberet trāsire. vñ t in veniali est quedā elongatio et q̄dā retardatio. Un cōcedit q̄ veniale a deo nō auer tit. sed elōgat a ꝺo. nō sepat sed retardat. Et si large no men auersiōis accipek vt se extēderet ad elongatiōnē t retardationē. in veniali esset auersio quedā. q̄ tn nomē auersiōis sonat in ꝺtemptū. iō tenēdū est q̄ auertere a ꝺo sit mortalis pctī ꝓpe. Un rōnes que hoc oppūgnāt cō/cedēde sunt. Ad illud g̃ qđ primo obz. q̄ pctm̄ est deser 32 tio. dđz q̄ si ista diffinitio dek ꝑ pctō mortali. desertio stat ibi. p auersiōe Si aūt dek ꝑ q̄libet pctō. desertio di cit quandā elongationē t retardationē. Posset tn dici q̄ nō dr ibi pctm̄ desertio dei. sed desertio cuiuscūq̄ bo ni qđ spectat ad britudinē. Quāuis g̃ in veniali pctō nō sit desertio dei. est tn desertio alicui⁹ bone circūstā/tie circa actū. ex cui⁹ defectu incidit in veniale pctm̄. et in h cōtinet tam veniale q̄ mortale pctm̄. q̄ vtriūq̄ ꝑuat aliq̄d bonū. Sz in hoc differūt. q̄ mortale ꝑuat aliquē actū vel circūstātiā necessariā ad salutē. veniale nō nō Ad illud qđ obz q̄ veniale nō ē ꝯ dei ꝑhibitōz. dđz 33 q̄ illud ꝓprie dr esse ꝯ dei ꝑhibitionē. ad cui⁹ oppositū obligat ꝑhibitio. veniale aūt nō est hmōi. t iō no est di recte ꝑhibitū. est tn ip̄i ꝑhibitōi annexū. t magi ꝓprie dz dici cohibitū q̄ ꝑhibitū. t hoc ptz. q̄ cū dns ꝑhibz ꝯcupiam dicēs. nō ꝯcupisces. nō ꝑhibet ꝑmū motū cō cupie. sz ꝯcupie ꝓgressuz. fm illud Ecci. xviij. Fili pr⁹ ꝯcupias tuas nō eas. sed dū ꝑhibet hoīem ire p⁹ motū ꝯcupie. hoc ipso manifestat q̄ ꝯcupie motus nō est bo/nus. nec deo placit⁹. Ad illud qđ obz q̄ amor inf̄ 34 oris pulcritudis polluit aiaz. dđm q̄ aīa dupliciť bz pollui. Aut macula mortalis pcti q̄ qđē expellit nro/rem gr̄e. Aut macula venialis pcti q̄ qđāmō retardat actū dilectōis gr̄uite. Et ꝑma pollutio est p mortale. t facit ad deformationē imaginis q̄ aufert ei formā fm imaginē recreatiōis. Scđa ꝑo est pollutio venialis. q̄ et si aliq̄ mō polluat. nō tn aīaz deformat. Ad illud 35 qđ obz q̄ simpler ad qđ se ꝯuertit totaliť se ꝯuertit. dđz q̄ b dupliť ꝑt intelligi. q̄ totaliť ꝑt dicere totalitraē vel q̄tū ad actū ꝯuertēdi. vel q̄tū ad habitū aut ad poten tiā ꝯuertēdi. Si ad actū. sic vez est ad minus fm statū vie. q̄ nō intelligim⁹ silr semel nisi vnū solū. aut si mul ta simul intelligim⁹ t vel im⁹ b. ē inq̄tū sunt vnū. Si aū

dicat totaliter ẽ hīt⁹ vl̃ p̃tuꝫ. sic falsꝫ ẽ p̃mo. ñ ei ozq̃ qñ
aīa vel aliq̃ simpler ꝺuertit se ad aliq̃d. qꝺ ꝺuertat se
p̃m totū ſuu hitū. ⁊ p̃m totā ſuā potētiā. q; p̃t ꝺuerti in
tēſ⁹ ⁊ remiſſi⁹. Cū g̃ ꝺr. q; qñ affect⁹ ſe ꝺuertit ad vnū to
talit. auerti. ab ei⁹ oppoſito ſiue diſparo. Si p̃mo mō i
relligat. falſū ẽ. q; p̃t ſe ꝺuertere ad vnū i actu. ⁊ ad aliꝺ
in habitu. Si ſcꝺo mō vel tertio intelligat. ſic bz ꝓpoſitꝫ
ſz maior ꝓpoſitio fuit falſa. ⁊ ꝓpter hoc q; totaliter ꝺuerti
alit accipit in maiori ꝓpoſitōe ⁊ alit in minori. ꝺō ꝺna
illa nō tenet. Et ſi tu obꝺicias q; nō p̃t affici ſil' ⁊ ſel' erga
ꝺeū ⁊ erga creaturā quā inordinate diligit. vñ cū ꝺuer
tit ad vnū. auertit ab altero. ꝺō. q; nō ſequit. q; auerti
plus ꝺic ꝯ nō ꝺuerti actualit. ipoꝛtat em̃ ꝺrīū ꝺuerſio
nis. vicz qnꝺā aſpnatōz ꝺei ſiue ꝺtemptū. ¶ Ad illud
qꝺ obr q; mor⁹ ſepat a termino a q̃. ꝺō. q; vez est de illo
motu. ꝓpie dicto q̃ ꝺcernit ꝺuos termios. vnū a q̃ in
cipit. ⁊ alterꝫ in quē tendit. nō sic est in actu venial' peti
Alia em̃ cū peccat venialit. nō mouet a ꝺeo i creaturā.
ſi magis afficit circa ipam creaturā. vñ ⁊ venialе petīm
p̃t⁹ est animi affect⁹ siue act⁹ ꝯ mot⁹. ¶ Ad illud qꝺ
obr q; amoꝛ venialis peti est amoꝛ fruitōis. ꝺōm. q; fal
ſum est p̃m q; frui accipit ꝓpe. vicz q̃eſcere in aliq̃ tanꝯ
in fine vltimo. sic em̃ frui ẽ p̃ mortale nō ꝙ venialе. Si
g̃ras vtrū sit vſus vel fruitio. ꝺōm. q; nec ẽ vſus nec
fruitio. ſz abuſus. niſi forte vſus dicat large oīs amoꝛ q̃
ꝙs amat aliq̃ nō q̃eſcens i illo. ſed refert ad aliud actu
vel habitu. siue referat recte siue min⁹ recte. Et q; illud
optet dicere manifestū est. Cū em̃ aliq̃s diligit aliquā
creaturā referēs ad aliud. nō tn̄ ad illud ad qꝺ ꝺz. amo
re illo peccat. nec tn̄ ẽ illud fruitio. nec vſus ꝓpe dict⁹.
ſz magis ꝓpe ꝺz dici abuſus. Vñ Aug⁹. cū dicit. oīs q̃
amat aliq̃d aut amat vtēs. aut frues. accipit large vſū
⁊ fruitionē. Vſuꝫ ꝙ oī amoꝛe relato. ſiue directe vel in
directe fruitionē ꝙ oī amoꝛe nō relato. siue ſtatuat ibi
finē p̃ncipalē siue nō. ⁊ sic in diuiſiōe illa cōp:hendit
amoꝛ venialis peti. niſi forte q̃s velit dicere q; Aug. lo
quit ibi de amoꝛe ordinato. Et sic patēt oīa.

¶ Queſtio II d

¶ Vtrū venialе ꝺueniat cū mortali in reatu pene eter
ne. Et q; sic videt. Pena aſſumpta ꝙ mortalі ẽ ꝓportio
nabilis pene aſſumpte ꝙ venialі. ⁊ q̃tū ad acerbitatez
⁊ q̃tū ad ꝺurationē. g̃. si pene arbitrarie pēſant p̃m ma
gnitudinē reat⁹ peti. vī q; reat⁹ venialis ⁊ mortalis ſint
vtroq̃ mō ꝓportionabiles. ſz pena eterna nō est ꝓpor
tionabilis niſi eterne. si g̃ vnū obligat ad penā eternā.
videt q; ⁊ reliquū. Si tu ꝺicas q; g̃ gram mortale fit ve
niale. ⁊ cōmutat pena eterna i tpalē. Obr tūc. q; cū ve
niale ſilr remittat ꝙ gram. si miſeꝛia ꝺei ẽ ordinata. ſic
eternā cōmutat in tpalē ita tpalē ꝺberet cōmutare i mo
mētaneā. q; si nō facit. vī q; illa rñſio nulla ſit. Item esto
q; aliq̃s decedat cū mortali ⁊ venialі. ⁊ q; de neutro fue
rit in hac vita punit⁹. si g̃ petīm nō remanet ipunitū. g̃
ꝙ vtroq̃ punit iste. ſz nō niſi i inferno. ⁊ punit in eter
nū in inferno. ſz nō punit vltra q̃ meruit. g̃. ꝙ petō ve
niali mereꝛet puniri eternalit. Si tu ꝺicas q; punitur
eternalit rōne mortal' adiūcti. Obꝺicit q; nō. esto em̃ q;
mortale illꝺ puniat q̃tū meruerit puniri. tūc g̃. ꝙ venia
li aut puniet eternalit rōne ſui. aut rōne mortal' adiū
cti. ſz nō rōne mortalis adiūcti. q; illud ſufficienter punit
ꝙ ſe. si g̃ punit eternalit. ꝺō ẽ rōne ſui. ſz de⁹ nullū punit
ꝙ ſe. si g̃ punit eternalit. ꝺō ẽ rōne ſui. ſz de⁹ nullū punit
ſupra cōdignū. g̃ ꝺignū erat ꝓpt venialе petīm al' quez
eternalit puniri. Item venialе ſtat cū g̃ra. ⁊ ſtat cū morta
li. ⁊ vtroq̃ ſaluat rō venialis. ⁊ ꝺicit q; magis ſalua
tur cū mortali q̃ cū g̃ra. q; g̃ra ꝺelet ipm̃ mortale nun
q̃. g̃. si abſtraheꝛet ab vtroq̃. magis tenebit ꝓpteraē quā
bz cū mortali q̃ cū g̃ra. ſz qñ ẽ cū g̃ra ꝺebet ei pena tpal'.
qñ cū mortali ꝺebet ei pena eterna. g̃ venialі de ſe ⁊ p̃m
ſe ꝺebet pena eterna. Si tu ꝺicas q; obiectō teneret si pe
na tpalis ꝺeberet ei rōe g̃re. ſz hoc nō ẽ verū. q; ꝺebet ei rō
ne ſui. Cōtra. impoſſibile ẽ ſufficienter puniri petīm niſi re
mittat. q; q̃ꝺiu ꝺuret culpa ꝺz ꝺurare ⁊ pena. nō ei ꝺz
eē ꝺedec⁹ peti ſine decoꝛe iuſticie. ſz nec mortale nec ve
niale ꝺimittit niſi p g̃ram. g̃ tā mortale q̃ venialі ꝺeb. ꝺ
pena eterna q̃tū est de ſe. Item esto q; aliq̃s tm̃ habeat pec
catū venialе. nec tn̄ habeat g̃raz. aut eēt dign⁹ pena eter
na aut tpali. Si tpali. g̃ illa ꝓſolutꝫ eēt ꝺīno absolut⁹ a
culpa. ſz p̃t p ſeipm̃ penā illā absoluere. g̃ ſe poſſet ad
innocētiā reſurgere. q; si nō p̃t p ſeipm̃ ad innocētiā redi
re. nūq̃ p̃t q̃tū ẽ de ſe penā ſufficiēter p illa culpa ſuſtie
re. ergo niſi auxiliū g̃re ſuppleāt venialі petō ꝺebet pēa
eterna. Si tu ꝺicas q; ſoluēdo pēaz diſpōeret ſe ad graz
q̃ culpā ꝺeleret. ꝺō non ſoluit. q; si ſe ſilr puniret p petō
mortali. de⁹ g̃raz ifūꝺeret q̃ illā culpā mortalē ꝺeleret.
¶ Item ꝺeletio peti mortalis nō excedit reatu i infinitu
ſz eternū excedit tpale i infinitū. si ergo mortale obligat ad
penā eternā. ergo ⁊ venialе. Si tu ꝺicas q; q̃ꝺ nō ex
cedit ſimplr. excedit tn̄ p̃m reputatōz. q; mortale diligit
ſupra ꝺeū q̃ ẽ bonū infinitū. venialе ꝙo minꝰ. Cōtra ꝺ
est q; cū venialе petīm a ꝺeo puniat. ⁊ ꝺeo diſpliceat. ali
quo modo offenſiuum est ꝺei. ergo si tanta ẽ offenſa q̃
tus is qui offenditur cum per venialе peccatum offen
ꝺit ꝺe⁹ q̃ ẽ infinit⁹ vl̃ q; reat⁹ peti venialis ꝺēat reputa
ri infinit⁹ sic ⁊ mortalis. ergo sic ꝙ mortale petīm mereꝛetur
hō puniri infinite. ita ⁊ ꝙ venialе. ¶ Sed ꝺ Aug. de
ſanc. victo. Venialе petīm ẽ illud cui p̃m ſe ꝺebet pena
trā ſitoria. ergo reat⁹ peti venialis ſolūmō ẽ pene tpalis.
¶ Item pena eterna ẽ moꝛs ſcꝺa. ſz nulli ꝺebet moꝛs ſcꝺa
niſi ꝓpt p̃mā q̃ ẽ ꝙ ſeparōz aīe a ꝺeo. si igit venialе a ꝺeo
nō ſepat. sic ſupra oſtēſū fuit. ergo nō obligat ad penaz
eternā. ¶ Item si venialе facit hoīez dignū pena eterna. le
ꝺit hoīez vſq̃ ad moꝛtem. ſz q̃ ẽ hmōi ꝺz ꝺici mortalе. g̃
venialе petīm est mortalе. ¶ Item si venialе obligat
ad penā eternā. cū oē eternū careat fine. ⁊ qꝺ caret fine
caret remiſſiōe ⁊ venia. petīm venialе ꝺicit oppoſitū ad
remiſſiōz ⁊ veniā. ſz q̃ ẽ hmōi ñ ẽ venialе. ¶ Item si venia
le facit dignū pena eterna ⁊ g̃a facit homiez dignum
vita eterna. cū venialе petīm ⁊ g̃a ſint ſil' in eoꝺē. ſil' est
hō dign⁹ vita eterna ⁊ pena eterna. g̃. si fit ei retributio
p̃m q; meruit. ſil' poſſz ee i eterna bītuꝺie ⁊ in eterna pe
na q̃nibil magꝭ ẽ impoſſibile. ¶ R⁹. ad p̃dictoz itelligēnā
est notāꝺū q; sic fides nra ꝺic. petō mortali ꝺebet pena
eterna. Quare aūt petō mortali ꝺēat pena eterna mul
tipler ꝙſueuit aſſignari ratō. ad p̃ns aūt ſufficit vna. q;
ista q̃o alibi bz locū. ſ. vbi q̃rit de eternitate. pene infer
nalis. Precipua em̃ inf oēs rōes g̃re ꝺebet petō mortali
pena eterna ẽ. q; ꝺū hō peccat mortaliter ſepat ſe a vita
g̃re. ⁊ ſubiect ſe ꝙpetue i potētie exeuntі ꝺ culpa quātū
ē ꝺe ſe. nemo em̃ pt a culpa mortali reſurgere. niſi p cre
atoz ⁊ ifuſioz noue g̃re. ⁊ noue vite. ⁊ ꝓ hoc rōe iſti⁹ im
potētie petō mortali ānexa ẽ obligatō ad eternitatē pe
ne. hec aūt pena eterna ⁊ si oī petō mortali ꝺēat. nō tn̄ oī
ꝓſolut⁹. q; q̃ꝺ mortale petīm reꝺꝺat hoīez ipotentem
ad reſurgendū p ſe ipm̃. ꝺringit tn̄ hoīez releuari p diui
nū auxiliū. Debet igit petō mortali pēa eterna. q; sepa
rat hoīez a vita. ꝓſolut aūt pena eterna in eo q; tenet ho
miez in eternū ſeparū a vita. Cūm igit venialе petīm nec
ſepat hoīez a vita. q; nō excludit g̃az nec tenet hoīez in
ꝙpetuū ſeparū a vita. hinc ẽ q; petīm venialе nec ꝺe ſe ob
ligat ad penaz eternā. nec ei p̃m ſe reꝺꝺit pena eterna. q;
ꝙo petīm venialе ꝓnāgi bz ei qꝺ ſepat a vita. hinc est q;

39 rõne adiuncti pena ei debeꝯ. ꝛ pena eꝯna psoluꝯ. Uñ si aliqs decedat cũ mortali sil' ꝛ cũ vẽiali. eꝯnaliꝯ pytroꝯ puniet. Et rõ hꝫ ẽ qꝛ nullũ pctm̃ deleri ꝑt absq; gra. ꝛ q; diu durat culpa debet durare ꝛ pena. ꝛ ideo cum venialis culpa duret cum mortali in infinitum ratione ꝓiũctõis. cũ illa i infinitũ puniꝯ. Nihilominꝰ tñ ei cõtũ est de se debeꝯ pena tpal' cũ sil' possit stare cũ gra. ꝛ ꝓterea veniale noiaꝯ. vt i hꝫ distinguaꝯ a genere pctõ mortalis qꝛ mortale aufert ꝓncipiũ vite ꝛ venie vicz ipaz gram. venialeãt cõtũ ẽ de se ñ aufert. imo sil' cũ illa manet. Lõcedẽde sũt igiꝯ rões oñdẽtes qꝫ vẽiali pctõ ñ debeꝯ pena
40 eterna fm se. Ad illud qđ obr qꝫ pena satisfactoria p venialí ꝛ mortali ẽ ꝓportionabil'. dici ꝑt qꝫ rõ illa ñ ꝓcludit qꝫ debeaꝯ veniali pena eꝯna. nisi put ẽ ꝓiunctũ mortali. Preterea rõ illa ñ cogit. qꝛ sicut i opponẽdo dictuz est i infusiõe gre. pena mortal' pctõ cõmutaꝯ in tpalẽ. pe
41 na vero venialis peccati nũ cõmutatur in tpalem. Et si tu ãras vñ hꝫ. cũ miscõia dei debeat eẽ ordinata. dđ. qꝫ qꝛ obligatio ad penã eternã ñ ꝑt sil' stare cũ gra necessario ꝓ infusionẽ gre sit absolutio a reatu pene eꝯne. sz gra
42 hñ stat cũ pẽa tpali. ꝛ iõ nõ ozꝓ infusionẽ gre penã tpalẽ i mẽtaneã cõmutari. Ad illõ qđ obr de eo qđ dicit cũ vẽiali ꝛ mortali. dđ. qꝫ talꝫ tã ꝓ venialiꝯ mortali eternaliꝯ puniꝯ. sz hꝫ ñ ẽ rõe venial' ꝓncipaliꝯ sz rõe mortalis adiuncti. Nec valet qđ obꝯcit qꝫ mortale puniꝯ i se cõtũ meruerit. qꝛ sic bonũ vigoraꝯ ex bono. ita malũ vigoraꝯ ex malo eo mõ qđ ozꝯ malũ vigorari. iõ cõtuis vẽiali cõtũ ẽ de se ñ debeaꝯ pena eterna. nihilominꝰ tñ ꝑt ei obberi incõtũ ẽ ꝓiunctũ mortali. iõ cũ deꝰ punit tã venialeꝯ mortale i eodẽ pena eterna. neutrũ punit s cõdignũ. sz vtruꝯ punit ꝓut puniri merek. ñ solũ i se. sz etiã ꝓut ẽ
43 alteri ꝓiunctũ. Ad illõ qđ obr qꝫ magꝫ saluaꝯ rõ venial' cũ mortali ꝯ cũ gra. dđ. qꝫ si intelligaꝯ de gra cõtũ ad actũ vez ẽ. nã actꝰ gre sive motꝰ gre delet vẽiale pctm̃. Si ãt intelligaꝯ cõtũ ad habitũ. falsũ ẽ. qꝛ vẽiale cũ gra magis saluaꝯ i ꝓpa rõe ꝯ cũ mortali. tũc ei nec eiꝰ reatꝰ augeꝯ. nec minuiꝯ nec mutaꝯ. Si ꝓo vẽiale iũctũ ẽ mortali tũc
44 reatꝰ eiꝰ augeꝯ ꝛ qđãmõ mutaꝯ. qꝛ iunctũ malo vigoraꝯ. Nec valet illõ qđ obr qꝫ vẽiali ñ debeꝯ pena tpalis nisi rõe gre. qꝛ sp duraret nisi eẽt gra. dđ. ei qꝫ vez ẽ qꝫ sp duraret nisi eẽt gra. qꝛ tñ ipm de se gra ñ excludit sic mortale. sil' stat cũ ꝓncipio sue remissiõis ꝛ delectatõis. iõ ꝯtuis ñ possit õleri sine gra. nihilominꝰ tñ ꝯtũ ẽ ꝺ sua na
45 tura delebile ẽ ꝛ termiabile. ñ sic ẽ de mortali qđ oino excludit vonũ gre. Ad illõ qđ obr qꝫ si aliqs eẽt i solo veniali ꝛ moreꝛet i eternũ cruciaret. dđ. qꝫ positõ ẽ ipossibilis. Primũ qꝛ nũq; nec ẽ nec erit qꝫ aliqs i solo pctõ venialí fuerit ita qꝫ ñ habeat graz. Nihil ei ẽ mediũ nũc qñ hõ hẽat graz. aut sit i mortali pctõ. ꝛ ꝑmo statu nihil fuit mediũ inꝯ innocẽtiã ꝛ mortalẽ culpã sic ẽ s oñsuz ꝛ iõ positõ illa vana ẽ. Esto tñ qꝫ aliqs puer eẽt i vẽiali dico qꝫ deꝰ nũq; educeret eũ de statu meriti qñ vl ipe peccaret mortaliꝯ. vl ipe daret ei graz. Et si qꝛaꝯ vtz ipi veniali debeaꝯ pena eterna vl tpal'. dico qꝫ debeꝯ pena tpal' ꝛ si pceđaꝯ viteriꝰ. g illa psoluta erit oino imunis a culpa. dđ. qꝫ vez ẽ. sz qꝛ nũq; ꝑt cã do psoluere ita qꝫ aiam deꝰ accepter sine gra. hinc ẽ qꝫ deus ne cogeret istu s cõdignũ punire graz sibi ifunderet. qꝫ quã solutoz pene acceptaret. ꝛ iõ ñ seqꝯ qꝫ illi pctõ debeaꝯ pena fm se. nec seqꝯ
46 qꝫ hõ ꝑ se possit resurgere a culpa ad innocẽtiã. Ad illõ qđ obꝯcitur qꝫ delectatio ñ excedit delectatoz i infinitum dicendum qꝫ non excedit in infinitum fm veram intentionem delectationis. sz fm reputatõez peccatꝫ. Exemplũ ãt hꝫ ponꝯ in charitate qđ diligit aliqđ bonũ creatũ ꝛ diligit increatũ. ꝛ adeo bonũ increatũ reputat bonuz qꝫ si bonũ creatũ infinities multipliceꝯ. adhuc ñ eqret illi i amore. sz plꝰ amaret deũ qꝫ bonũ creatũ infinities mꝫ tiplicatũ. sz vtruꝯ diffinite diligat. Sic etiã i ꝓposito est intelligẽdũ i amore deũ ꝓpie qđ charitate ꝓmittꝫ ꝛ qđ cuz charitate saluaꝯ. nã vna scz qđ charitate ꝓmittꝫ ꝑfert creaturã deo qđ erat ꝑferẽdꝰ infinitꝫ bonis creatꝫ. altera ꝛo qđ cũ charitate manet ñ ꝑfert ei caturã do. ꝛ iõ fm reputatõnẽ peccatꝫ ꝛ dꝫ puniriꝫ mortale excedit venialeipzo/ portiõaliter. Ad illõ qđ obr qꝫ ꝓ veniale offendit deꝰ dđ. qꝫ falsũ ẽ. ñ ei dꝛ deꝰ offendi nisi cũ ꝺtenit. sz vez ẽ qꝫ cũ veniali pctõ minꝰ deꝰ amaꝯ fm qꝫ Aug. dicit li. 3 ꝺfes. Minꝰ te amat. qđ recũ aliqđ amat. qđ ꝓꝑ te ñ amat. Jõ veniale vitã eternã nõ aufert sz retardat. qꝛ a deo nõ separat sz elõgat. nec obligat ad penã eternaliter cruciãtem cõtum est de se. sz tpaliter affligentẽ.

47 Onsequit̃ qrit tertio loco de mõis diuidẽdi pec cata. Et cũ multi sint modi diuidẽdi de ẽbo, valde plurũ eẽt h discutere. his omissis i generali qrunt h duo. Primo qrit vtrũ pctm̃ hẽat h diuidi qđ differẽtias materiales tm̃. aut qđ ꝺrias formales. aut qꝫ specialeꝰ. Scđo qrit vtz pctm̃ diuidi hẽat qꝫ ꝓuersionem ꝛ auersionẽ tãq; qꝫ diuersas pctoz ꝺrias.

Questio I e

Utz pctm̃ diuidi hẽat qꝫ ꝺrias males tm̃. an etiã qꝫ formales. ꝛ qꝫ ñ tm̃ qꝫ males sz ẽt qꝫ formales diuidi hẽat oñ dicit sic. Sicẽ se hz castitas ad ꝯtutez. ita luxuria ad vitiũ. g sicẽ castitas ẽ spẽs vtuz. ita luxuria ẽ spẽs vitiũ. g sicẽ castitas ẽ spẽs vtuz. ita luxuria ẽ spẽs vitiũ. sz vna spẽs distinguit ab altera qꝫ ꝺrias formales. g ẽ. Jtẽ bonũ oꝓnit malo ñ tm̃ materialiter sz etiã formaliter. ꝛ diuerꝫ bonis diuersa oꝓnit mala. sz bona q/ bus mala oꝓnit. formaliter distinguit. g pari rone ꝛ mala q eis formaliter oꝓsita sũt formaliꝰ differre. Jtẽ circa vnũ actũ pctõ assignãt diuerse ꝺrie pctoz. sicẽ ꝑcato adeo q dꝛ fuisse gula ꝛ superbia ꝛ inobedientia. sz pctã q dꝛ sistit circa vnũ actũ ñ hñt ꝺriam materialẽ. g si aliq mõ differũt. necẽ ẽ qꝫ hẽant ꝺriaz formalẽ. Jtẽ multiplicatio fm materiã ẽ multiplicatio fm numez. ꝛ multiplicatio fm numez ñ hz statũ. g si pctã solũmõ distingue/ renꝫ qꝫ ꝺrias materialiter differẽres. nũq; pctm̃ posset diuidi sufficiẽter diuisiõe. Si g pctm̃ diuidit in sẽptura differẽtijs ipm sufficiẽter diuidẽtiby ꝛ oẽ pctm̃ cõplecte tiby. vr qꝫ pctã ad iuicẽ distinguãt ñ solũ differũt materialiby verũetiã formaliby. Sz J. formalei genere pec cati mortalis ẽ auersio. sz pctã a gte auersiõis nõ distinguunt imo ꝯuenitut. oia ei dicũt auersionẽ a deo. si g ꝯstiguũt hꝫ ẽ solũ a gte ꝯuersiõis q ei pctõ materiale. g tm̃ diuidit pctm̃ qꝫ ꝺrias males ñ qꝫ formales. Jtẽ pctm̃ formaliꝰ loqndo nihil ẽ. sz qđ nihil ẽ ñ hz ꝺrias diuidẽres. g si pctm̃ diuidit. nllo mõ diuidit inꝯtũ formaliꝰ. sideꝛat. restat g qꝫ solũ diuidat qꝫ illud qđ ẽ materiale i ipo. ꝛ redit idẽ qđ ꝓus. Jtẽ oẽ illud qđ hz ꝺrias formales ꝛ spẽales aliq mõ formaliꝰ loqndo hz spẽm. sed pctm̃ sive malũ formaliꝰ loqndo ẽ ꝓuatio ipei. nõ hz spẽm. ꝛ qđ caret spẽ caret ꝺria formali ꝛ specifica. g ẽ. Jtẽ si pctm̃ hẽret ꝺrias ipm formaliꝰ diuidẽres. g breviras spẽs. sz oẽ tale hz ordinari i genere directe. illõ aũt qđ ẽi genere a deo ẽ. g pctm̃ formaliꝰ loqndo a do cẽt. qđ est J fidẽ. Jtẽ ꝑma diuisio pctĩ ẽ in originale ꝛ actuale. sz originale ꝛ actuale pctm̃ ñ distinguunt formaliꝰ. qꝛ qđ est originale vni. fuit alteri actuale. sicut pater qui a qđ est originale nob. fuit actuale ade. si g ꝑma mẽbra marie ꝺfnt. originale ꝛ actuale ñ sũt ꝺrie pctĩ formaliꝰ differẽtes. mꝫtoforiꝰ nec alie. Jtẽ ꝑma diuisio actualis pctĩ est ꝓ mortale ꝛ vẽiale. ꝛ mortale ꝛ vẽiale ñ dicũt diuerſas ꝺrias fm formã ꝛ spẽm. g multominꝰ nec alie ꝺrie fm spẽm ꝛ formã faciũt differre. Maioꝛ ꝓpõ manifesta ẽ. Minoꝛ pbaꝯ. ꝓ eo qꝫ veniale pctm̃ efficit mortale sola intẽtõe libidis circa idẽ genꝰ delectabilis. g suma/ ius ꝛ minꝰ nõ faciũt diuersitatẽ fm spẽm ꝛ formã. vr qꝫ

pctm̃ veniale ꝛ mortale ñ addūt formalē dr̃ias. ḡ nec aliā
48 ¶ Rē. dō. ꝙ duplicit̄ ordingit loq̄ de pctō. aut i ꝯcreti/
one. aut i abstractōe. Si in abstractōe. sic dōm ē. ꝙ quē
admodū pctm̃ cū sit ꝑuatio ñ hz ordinari nisi ꝙ accidēs
scz ꝙ cōparōz ad suū oppositū. sic etiā ñ hz formaliter di
stingui nisi rōe sui oppositi. ꝑuatōes eī distinguūt ꝙ ha
bit⁹. vñ sic castitas ꝛ fortitudo sūt vtutes formaliē dif/
ferētes i genere vtut̄. sic etiā luxuria ꝛ pusillanimitas
opposita lūt istaꝝ duaꝝ vtutū formaliꝫ dicunt differ/
rei genere vicioꝝ. nō tn̄ ꝑm formā suā sed ꝑm formā sui
oppositi. Si āt loq̄mur de pctō in ꝯcretōe sic nō tm̄ dr̃
ꝑuatōz sz etiā actū vel habitū sbstratū. ꝛ qm̃ act⁹ vel ha/
bit⁹ substra⁹ pctō nō tm̄ mō diuersificat materialiter. i/
mo etiam formali differentia. alia ēnim ē pnitas ad lu/
xuriam. alia pnitas ad superbiaz. ꝛ alius actus quo
superbit aliquis. ꝛ ali⁹ quo luxuriat. ñ tm̄mō ꝑm mate
riā sz ꝑm formā ꝓpter formalē dr̃iaz obiectoꝝ. hinc ē ꝙ
pctm̃ ꝑm ꝙ ꝯcretiue accipit diuidi hz ꝙ dr̃ias ñ tm̄ ma
teriales verūetiā formales. formales dico nō respectu
deformitat̄. sz respectu hui⁹ vel act⁹ substrati. Et sic ptz
ꝙ siue pctm̃ accipiat abstractiue siue concretiue. dr̃ias
hz formales. sz vno mō ꝙ se. alio mō ꝙ accidens. q⁹ vno
mō dic̄ ens i genere ꝑm rectā coordinatōz. alio mō dicit
ens i genere solū ꝙ reductōz. ꝛ q⁹ hꝫ mō rōnes ad ꝓtē pri
49 mā. ꝓcedūt. iō ꝯcedēde sūt. ¶ Ad illō ꝙ dō ꝙmo obr in
ordinū ꝙ formale i pctō ē auersio. dō. ꝙ verū ē ꝙ auersio ē
formale respectu ꝯuersiōis. ꝓpter q̄ loq̄ndo pctm̃ magz
hz dr̃i ꝑuatio boni sibi oppositi q̄z auersio a deo. aut sal
tē eq̄ ꝓpe. ꝛ cuius pctm̃ rōne auersiōis a deo nō nil⁹ tipli/
cet. q⁹ vnū ē a q̄ fit auersio. tn̄ rōne ꝑuatōis boni cui op
ponit. nil⁹ tiplicari hz. ꝛ ita rōne ei⁹ ꝙ ē i ipō formale hz
dr̃ias. Preterea ad cē pctī nō tm̃mō ꝯcurrit auersio sz
etiā ꝯuersio. ꝛ qm̃ ꝯuersio respicit obiecta creata. q̄ nō
tm̄ distinguūt materialiter. sz etiā formaliter dr̃nt. hic
est ꝙ ex illa ꝑte pctm̃ hz plurificari ꝙ formales dr̃ias. ¶
Itē nec dr̃ ꝯuersio cē materiale i pctō simplr loq̄ndo sz
solū rōne auersiōis. nec oīno ē materiale respectu auersi
onis. nam ꝛ si auersio det conuersioni q̄ sit peccatum.
50 conuersio tamen dat auersioni ꝙ sit tale peccatum. ¶
¶ Ad illud qō obijcitur ꝙ pctm̃ formaliter loq̄ndo ni
hil ē. dō. ꝙ verū ē. cuius āt nihil sit. tn̄ alicui⁹ ē. nō soluz
vt subiecti. verūetiā vt oppositi. ꝛ ea rōne q̄ alicui⁹ ē cui
formaliter opponit. formaliter hz distingui. nō ꝑm for/
51 mam que est in ipso. sed ꝑm formam que est in suo op/
posito. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ pctm̃ est ꝑtiua/
tio spēi. ḡ nō hz spēm. iā ꝓz rñsio. verū ē ei ꝙ nō hz spēm
ꝓpe ꝑm ꝙ ꝑuatō. nec dr̃ hꝫ dr̃ias formales ꝛ specificas
illo mō. scz ꝙ in se diuersas hēat spēs. sz q⁹ opponit di/
52 uersis bonis ꝑm spēz inq̄tū illis ꝑuat. ¶ Ad illō qō obr
ꝙ si hꝫret spēs cēt i genere ꝙ se. dō. ꝙ verū ē. si hꝫret spēs i
se ꝛ ꝙ se. pctm̃ āt ꝑm ꝙ accipit abstractiue ꝛ formaliter.
sicut nō ē in genere ꝙ se nisi ꝙ reductōz. sic nō hz diuidi
ꝙ dr̃ias formales differētes ꝙ se sz solū ꝙ accidēs. Quā/
uis āt pctm̃ ꝑm ꝙ nihil ē ꝛ accipit abstractiue nō sit i ge
nere. tn̄ ꝑm ꝙ accipit ꝯcretiue. scz rōne act⁹ substrati ꝛ ha
53 bit⁹ in genere ē. actio ei pctō sbstrata a deo ē. ¶ Ad illud
qō obr de originali ꝛ actuali. dō. ꝙ originale ꝛ actuale
nō solūmō dr̃nt ꝙ hꝫ sit ab actu ꝛ illud a natura. sz etiaz
dr̃nt penes bonū qō ꝑuant. vñ ꝛ actuale ꝑuat iusticiaz
54 gratuitā siue ꝑsonalē. originale vo tollit iusticiā origi/
nalē siue q̄ respicit boīez ꝑm ꝙ ē natura. Propterea ali
ter dr̃ ñob originale. ꝛ aliter i adā. In nob dr̃ originale
qrē ab origine ractū. i adā vo qr̃ fuit origo aliox pctōz.
Et cuius originale scdo mō dictū potuit ee illō qō actu
ale. put tn̄ ꝙmo mō dr̃ nō ꝓt originale ꝯcurrere i ide pec
55 cati gen⁹ cū actuali. ꝛ hꝫ mō ponit dr̃ia inter ea. ¶ Ad il/
lud qō obr de venīali ꝛ mortali ꝙ nō dr̃nt formaliter.
q⁹ magis ꝛ min⁹ nō variāt spēm. dō. ꝙ ꝙma ꝓpō falsaē
Ad hꝫ aūt ꝙ dr̃ia ꝑm min⁹ ꝛ mai⁹ nō variat spēm.
respōdet tripliciꝫ. Primo ꝙ hꝫ ē verū i genere nature. sz nō ē
verū i genere moris. sic ꝓz. q⁹ vitia diuersificant forma/
liter ꝑm spēm penes supabūdātiā ꝛ defectū. nō solū ad
seinuicē. sz etiā a vtute. Scdo mō respōdet ꝙhꝫ intelli/
gīt de mag⁹ ꝛ min⁹ accidētali. delectari aūt sub deo ē cēn
tiale venīali. ꝛ delectari supra deum est essentiale mor/
tali. Tertio mō respōdetur ꝙ hoc est verum de magis
ꝛ min⁹ qō ē citra terminū. sz nō de magis ꝛ min⁹ vltra
terminū. vñ calidū i grō gradu ē alteri⁹ speciei qꝫ cali/
dū in tertio. sic ꝛ ī ꝓposito intelligendū ꝙ amare aliq̄d
citra deū est termin⁹ venialis pctī. ꝛ qꝫtūcūqꝫ intendaf
amor (dum tamen citra deum) est venīale peccatum.
si aūt ꝓponit aliq̄d deo. tūc erit suū terminū. ꝛ sic cadit i
aliud peccati gen⁹. scz in pctm̃ mortale.

¶ Questio. II f

¶ Utrū pctm̃ hēat diuidi ꝙ auersionē ꝛ ꝯuersionē tāqꝫ
ꝙ diuersas pctōz dr̃ias siue ꝙ diuersa pctā. Et q⁹ sic vr
Hiere. ij. Duo mala fecit ꝓpls me⁹ me derelīqrūt fontē
aq̄ viue ꝛc. si ḡ derelinq̄re deū ꝛ adherere create est duo
mala. ḡ sūt duo pctā. Itē auersio ē ꝓ tēptū. ꝯuersio āt
ꝙ cupiditatē. si ḡ cupiditas ꝛ ꝓcēpt⁹ sūt diuersa pctōz
genera. vr ꝙ auersio ꝛ ꝯuersio faciat pctā diuersa. Itē i
bonis sic ē ꝙ ali⁹ ē habitus q̄ q̄s declinat a malo. ꝛ ali⁹ q̄
facit bonū. sili⁹ ꝛ ali⁹ act⁹. sic ꝓz in timore ꝛ amore. ḡ si
multo maior ē diuersificatio ex ꝑte malorꝫ qꝫ ex ꝑte bo/
norꝫ. vr multo forti⁹ ꝙ aliud sit pctm̃ q̄ q̄s auertit a deo
et aliud q̄ ꝯuertit ad cōmutabile bonū. ¶ Itē aliud est
ꝑceptū q̄ ꝑcipit facere bonū. ꝛ aliud q̄ ꝑcipit declinare
a malo. sz auersio ē ꝓ illud ꝑceptū q̄ q̄s ꝑcipit facere bo
nū. vt pote deo adherere ꝛ ad ipm ꝯuerti. ꝯuersio vo ē
ꝓ illud ꝑceptū q̄ ꝑcipit declinare a malo. ḡ si diuersa sūt
ꝑcepta q̄bꝫ opponunt ꝯuersio ꝛ auersio. ḡ sunt diuersa
pctā. ¶ Itē plus ꝯuenit auersio cū alia auersiōe qꝫ auer
sio cū ꝯuersiōe sz auersio cū alia auersiōe facit diuersa
pctā. ḡ multo forti⁹ ꝯuersio cū auersiōe diuersa faciet
pctā. ¶ Sz ꝓ. sup illud Eccl. x. Initiū oīs pcti superbia
glo. Lucam⁹ superbiā ꝛ cupiditatē nō tanqꝫ duo mala
sz vnū a q̄ oīa oriūt. ḡ si superbia facit auerti. ꝛ cupiditas
ꝯuerti. vr ꝙ penes auersionē ꝛ ꝯuersionē nō accedant
duo pctā sz vnū. ¶ Itē Aug. ꝓ pelagiū. Pctm̃ nō ē ap
petit⁹ rerū malarū sz desertio melioꝝ. ḡ nunqꝫ ꝯuersio
facit pctm̃ cōpletū nisi assit auersio. ii ḡ auersio ꝯcurrit
ad oē pctm̃. vr ꝙ penes illā nō sumat dr̃ia pctī. ¶ Itē
oē pctm̃ mortale ē volūtariū. sz nō ē volūtariū nisi rōne
ꝯuersiōis ad cōmutabile bonū. ḡ ꝯuersio ꝯcurrit ad oē
pctm̃. ḡ ꝯuersio nō ꝑt ee pctī dr̃ia. ¶ Itē recessus a ter/
mino a q̄. ꝛ accessus ad terminū ad quē nō facit diuersos
mot⁹. nec diuersos act⁹. sz auersio dicit recessū a termi
no a q̄. ꝯuersio accessū ad terminū ad quē. ḡ ū faciūt di
uersū actū vel motū. sz abynitate act⁹ pctm̃ ē vnū. ḡ nō
faciūt diuersa. Itē in pctō auersio ē formalis respectu
ꝯuersiōis. sz formale nō ponit in numerū cū suo mate/
riali. ḡ nec auersio ponit i numerū cū ꝯuersiōe. ḡ ꝯuer/ 56
sio ꝛ auersio nō faciūt diuersa pctā. ¶ Rē. dōm ꝙ auer
sio dupliciꝫ accipit. Uno mō ꝑt dicit deordinationē
circa actū ꝯuersiōis. Alio mō ꝑt dicit actū a ꝯuersio
ne distinctū. Primo mō ꝯuersio nō ponit i numerū cū
auersiōe. nec faciūt diuersa pctā. imo illa duo essentia
liter claudunt in oī pctō mortali. Nam cōuersio nō est
culpa nisi q⁹ inordinata. nec est inordinata nisi q⁹ auer
tit homo a deo cui deberet inherere tanqꝫ fini vltimo.
hec auersio est a pctō in cui⁹ ꝓpetratōe pctō⁹ nihil cogi
tat de deo. Scdo mō. s. ꝑt auersio dic̄ actū distinctū a
ꝯuersione sic ꝯstituit diuersum pctī gen⁹. Hoc em̃ mō
auerti ē odio hīe vel inuidere. sic sup dixit mg̃r di. v. et

ꝺstat ꝙ aliud genꝰ pcti est odire dcũ. ⁊ aliud amare cõmutabile bonũ. Et qm̃ vt plurimũ auersio ī pctõ accipit tã put dicit deordinatõez a deo tanꝯ a fine. ꝯ put dicit motũ inordinatũ ꝺ dcũ. hinc ē ꝯ ꝺuersio ⁊ auersio potiꝰ cõpanꝫ ad pctm̃ sic̃ ꝺfte ꝺstituẽtes ꝯ sic̃ ꝺfte diuidẽtes. Et tõ pcedẽdũ ꝙ hꝫ mõ auersio ⁊ ꝺuersio nõ faciunt diuersa pctã. ⁊ rõnes q̃ hꝫ oñdũt pcedẽde sũt. qz ista
57 via pcedũt. ℞ Ad illud qꝺ ꝓmo obr de Hiere. duo mala fecit ꝓpꝫ meꝰ ⁊c. rñdeꝛi pt ꝙ derelictio nõ tm̃ ꝺz ibi p deordinatõe q̃ ē ꝺiuncta ꝺuersiõi. sz etiã p omissiõe mãdatoꝝ dei. ⁊ tũc distinguunt illa duo mala ñ sicut auersio ⁊ ꝺuersio. sz sicut omissio ⁊ cõmissio. Vel dꝺ. ꝙ duo mala dicunt nõ qz sunt duo pctã sz qz sunt due diuerse radices ꝺcurrẽtes ad cõpletionez vn̄i pcti. sicut dicit
58 glo. ꝓbabita supꝛ. x. Eccle. ℞ Ad illud qꝺ obr ꝙ auersio est ꝙ ꝓtemptũ. ⁊ ꝺuersio ꝙ cupiditatẽ. tã pz rñsio. loqꝫ em̃ de ꝺuersiõe ⁊ auersione ꝓ diuerso actu ⁊ motu. ꝙ si aliter intelligat vt accipiat ꝺtemptꝰ ⁊ cupiditas large

℞ Dist. xliij. de vno pctõ spẽali qꝺ ē magis graue ⁊ abominabile qꝺ est pctm̃ in spm̃sctũ.

Est ꝓterea q̃ddã pcti genꝰ ⁊c. Supꝛ egit mgr̃ de distinctõe pctoꝝ in generali. In hac pte descendit ad q̃ddã spẽale genꝰ pcti. Diuidit ãt ps ista in ptes duas. In q̃z ꝓma mgr̃ determinat de pctõ illo cõpando illud ad alia pctoꝝ genera. In scꝺa ꝝo determinat de ipo qꝺ sit. ꝼm alioꝝ assignationẽ ⁊ etiã ꝼm ꝓpriã ibi. Sz q̃rit qꝺ sit illud pctm̃. Prima ps remanet indiuisa. sz scꝺa diuidit in ptes tres. ꝼm triplicẽ assignatiõz pcti in spm̃sctũ. Quaꝝ ꝓma multiplr̃ ponit assignatiõnẽ vnã p eiꝰ dñas magis notas q̃ qꝺe sunt obstinatio

a ℞ Est pctm̃ ad mortem. nõ ꝓ eo dico vt qs oret. vꝫ ex hꝫ ꝙ nõ debeat orari ꝓ eo qꝺ
DI. XLIII peccat in spiritũ sanctũ. Sz ꝺ hꝫ ē qz tales sunt diligẽdi ex charitate. q̃ videt ꝙ pro eis orandz sit. Preterea tales magis indigent alijs et ꝓniores
Lu. xij. sunt ad malũ. q̃ videtur ꝙ maioꝝ sit beneficẽtia miscꝺie ꝓ his orare ꝯ ꝓ alijs qꝺ nõ indigent. Est igit̃ qstio q̃re dixit beatꝰ Job. ꝙ ꝓ talibꝫ orãdũ nõ sit. cũ de nemine sit despandũ. ℞ ℞ꝰ. dꝺ. ꝙ pec-
1 catũ ad mortẽ dicit dupliꝛ. aut qz pducit ad mortẽ. aut qz disponit ad mortẽ. Et ꝓmo mõ accipiendo pctm̃ ad mortẽ oĩno est irremissibile. Scꝺo mõ accipiẽdo peccatum ad mortẽ. cũ difficultate ẽ remissibile. Quolibet dictoꝝ modoꝝ intelligi hz ꝓdictus ꝼmo ꝼm differentẽ sui exp̃sitionẽ. ℞ Ad ꝓmo mõ sensus ē nõ dico vt ꝓ eo oret qs. hꝫ est aliq̃s nec puus nec magnꝰ. Scꝺo ꝝo mõ sensus ē. nõ dico vt ꝓ eo oret qs. i. quis ꝑsona. q. d. difficile ē ꝓ tali pctõre exaudiri. qz talis tã inter icorrigibiles est deputãdꝰ. de q̃ dicit dñs Matꝫ. xviij. ꝙ si ecclĩam audire noluerit sit tibi sicut ethnicꝰ ⁊ publicanꝰ. Et ita in vno sensu generaliꝛ innuit ꝙ ꝓ peccãte ad mortẽ nõ est oraꝺũ. in alio vero sensu innuit ꝙ nõ est cuiuslibet

℞ Determinat de pctõ in spm̃ sctũ qꝺ dicit etiã pctm̃ ad mortẽ. cõpando illud ad alia pctoꝝ genera. a

Est ꝓtereа quoꝺã pcti genus ceteris grauiꝰ et abominabiliꝰ qꝺ dicit pctm̃ in spm̃sctũ de q̃ in euãgelio veritas ait. Qui peccauerit in spiritũ sanctũ nõ remittet ei neqꝯ hic neqꝯ in futuro. Et Joh. in epla canõica. a Est peccatũ ad a
mortẽ. nõ ꝓ eo dico vt qs oret. Qui em̃ peccat ī patrẽ remittetur ei. ⁊ q̃ peccat ī filiũ remittetur ei. b q̃ aũt blasphemauerit ī b spm̃sctũ nõ remittet ei. neqꝯ hꝫ neqꝯ in futuro.
Determinat qꝺ sit pctm̃ ī spiritũ sanctũ ꝼm assignationẽ ꝓ differẽtias ciꝰ magis notas q̃ sũt obstinatio ⁊ despatio. b

impetrare tantũ donum. In nullo tamen dictorum sensuum ꝓbibet orare. sed ī hoc verbo ostendit ꝙ mandatuz suum siue monitio qua dixerat orandum ẽ ꝓ ꝓximo. nõ se extendꝫ. Joh. v.
dit generaliter respectu omnium ꝛ̃spectu coz ⁊c qꝺ ꝓbabiliꝛ ꝛ̃gare posſumꝰ q̃ nostris oꝝoibꝫ emendent. ⁊ sic pz rñsio ad illꝺ. b ℞ Qui aũt blasphemauerit in spm̃sanctũ nõ remittet ei. Contra. glo. dicit ibidẽ. blasphemia remittet. spũs aũt blasphemie nõ remittetur. ergo si blasphemia remittit. siue blasphemat patrẽ siue spiritũ remittet. ℞ Iurta hꝫ queritur q dꝛia sit inter blasphemiã ⁊ spm̃ blasphemie. Vꝫ ꝙ gnꝰ pctm̃ sit blasphẽia ꝯ spũs blasphẽie. qꝛ spũs blasphemie dic̃ volũtatẽ. blasphẽia dic̃ opꝰ. malũ aũt opus addit s volũtatẽ. Iriũ hꝫ ē qꝺ dic̃ glo. q dic̃ ꝙ spũs blasphemie ñ rmittit. sz blasphẽia remittit. ℞ ℞ꝰ. dꝺ. ꝙ sic dicit bug. Blasphẽia ꝯ tũ ē de se indrns ē ꝯ tũ ad hꝫ ꝙ sit ⁊ pctm̃ ī f. s. ⁊ ñ ī f. s. Alĩ ei blasphemãt ex firmitate ⁊ actõe. ⁊ hi peccãt ī pnez Alĩ ex ceptõez hi peccãt ī filiũ Alĩ ex certa malicia ⁊ hi peccãt ī f. s. ⁊ hꝫ ē sceleratissimũ genꝰ pcti. ī vitupꝝs ꝺi delectari. ⁊ post subiungit. quid est spiritus blasphemie. nisi affectus ⁊ desiderium vitu

Quorūdā rupatōis diuie. opinio fm Spūs em blas/ assignatio- phemie sic spi/ nes magis rat ad odiū dei. notes sicut s.s. ad dei amorē. Qñ g ōr q blasphemaue rit i s.s. nō in telligit de q̄cūq; blasphemia. sz de spū blasphe/ Heū. liij. mie. vñ nō dic̄ q blasphemaue rit s.s. sz q blas/ phe. in s.s. i. pec cādo in s.s. z ꝫ declarat ipa glo sa q dic̄ q blas/ phemia remit/ tet. spūs ās blas phemie non re/ mittet. Per ꝫ ꝓz rūsio ad illō qō q̄rit q̄ diffe/ rētia sit int blas phemiā et spm̄ blasphemie. et q grauꝭ sit pec catū. spūs blas/ phemie q̄ blas/ phemia. Nō ei differūt sic vo/ lūtas z actꝰ. sed sicut generale z speciale.

c ¶ Despatio ē q̄ ds diffidit pe nitꝰ de bonitate dei estimās suā malicīā diuine bonitatꝫ magni tudinē excedere Videt ex hoc q ois despans sit infidel. ois ei q sic estimat cre/ dit bonitatē dei ee finitaz. z ois talis errat ꝫ id qō fidei ē. Itez q credit ꝫriū eiꝰ qō dic̄ scḗptura. hereticꝰ z infide lis iudicat. sed Ps. lxxij. scḗptura dic̄ q̄/ q̄q̄ hora inge/ Ps. cxlvij. muerit pecca/ tor. oīm iniqta/ tū ei⁹ nō recorda bor. despans cre Ps. lxxij. dit ei⁹ oppostū ꝫ z̄c. Preterea articulꝰ spēal ē de remissiōe pec catoꝝ. z ꝫ istuz

Sz q̄rit q̄d sit illud pctm̄ in spi/ ritūsanctū vel ad mortē. Qui dā dicūt illud pctm̄ ee desperatio nis vl obstinatōis. Obstinatio est indurate mētis in malicia p tinatia. p quā hō fit impenites c Desperatio ē q̄ ds diffidit penitꝰ de bonitate dei estimās suam maliciā diuine bonitatꝫ magnitudinē excedere Sic chayn q dixit Maior ē iniqtas mea q̄ vt veniā merear. Utrūq; xō ōr pctm̄ i s.s. q. spūsctūs est amor patrꝫ z filij. z benignitas q sein uicē z nos diligūt. q tāta ē cuiꝰ finis nō ē. Recte g in spm̄sctm̄ delinq̄re dicunt. q sua malicia dei bonitatē superare putāt. z iō pnīam nō assumūt. z q iniqtati tā ptinaci mēte inherēt vt eam nūq̄ relinq̄re ꝓponāt. z ad bo nitatē spūsscti nūq̄ redire pari entia ōi abutētes. z de miscōia dei nimis ꝑsumētes. qbꝰ placet malicia. ꝓpt se sic̄ pijs bonitas. isti nimia ptinacia z ꝑsumptōe peccāt autumātes deū nō esse iustū. Illi despatiōe deū nō bo nū existimāt. tollētes i ꝫ turbu lētissimo iniqtatū mari portuz diuie iusticie q̄ se recipiant fluctuātes. atq; ipa despatiōe ad dūt pctā pctis dicētes miscōiaz nullā ee. z q̄ sup pctōres necessaria dānatio debet.

¶ Soluit dubiū vtrū ois obsti natio sit pctm̄ i s.s. c

¶ Sz q̄rit vtrū ois obstinatio mētis i malicia obdurate. oisq; despatio sit pctm̄ i s.s. Quidam dicūt oēm obstinatōz z oēm de spationē ee pctm̄ i s.s. Q si est aliq̄ illō pctm̄ remittit. q mlti etiā obstinatissimi z despatissimi puertunt. vt Aug. ait sup illū locū ps. Cōuertā in ꝓfundū maris. i. eos q erāt ōspatissimi z ibi Abbtit cristallū suā sic buc cellas. i. obstiatos facaliox doctores. Talū quersio ibi etiaz euidenter ostēdit vbi ait. Qui educit vinctos i fortitudie. Simili z eos q exasperāt q hītāt in sepulcris. Scōm istos illud pctm̄ ōr irremissibile. nō q̄n ali q̄ dimittat. sz q. vix z raro et difficulter remittit. Nō em̄ soluit cristallꝰ nisi vehemēti spūs ipetu. Alij xo tradūt nō quālibet obstinationē vel desperati onē appellari pctm̄ in spm̄sctm̄ sz illā tātū quā comitat impnia q etiā impniam dicūt ee pctm̄ i spm̄sctm̄. Sz q. Aug. dic̄ impenitētiā ee pctm̄ i s.s. cū sic obstinatꝰ ē aliq̄s. vt nō peniteat. discutiopter. an aliud sit obstinatio. aliud impnia sit. i eo pctm̄ an idē sz diuersis mōis cōmissuz. Scōm istos pctm̄ illud ōr irremissibile eo q nunq̄ dimittat. Ūñ augu. etiam dic̄ q ꝫ solum pctm̄ veniā mereri nō pōt. Et Hiero. q taliter peccās digne penitere nō pt. Et iō recte Job. dicit vt nō ꝓ eo ozet ds. q. z q sic peccat. ozōnibꝰ ecclie ꝫ vl in futuro iuuari nō pt. hūs cor indu ratū tāq̄ lapis. sic de diabolo legit. Post hāc vitā q valde mali sunt meritis ecclie iuuari ñ pñt

¶ Ponit assignatōz pcti i s.s. p ꝓrias eiꝰ mināꝰ notas. d

¶ Est etiā alia huiꝰ pcti assignatio. Hoc ei pctm̄ aug. diffinit̄ i li. ō simone dñi i mōte ait pctm̄ ad mortē ē cū post agnitōz ōi p gram xpi oppugnat aliq̄s fraternitatē. z adūsus ipaz gr̄az q̄ recōciliatꝰ ē ōo. inuidie facibus agitat. qō fortasse ē peccare in s.s. qō pctm̄ ōr nō remitti. nō q nō sit ig̃scēdū peccāti si penitet. sz q tāta ē labes pcti illiꝰ vt depcāti hūilitatē subire nō possit. etiā si pctm̄ suuz mala ꝓscia ag̃scere z enūciare cogat vt iudas cū dixit. peccaui. facilꝰ desperās cucurrit ad laqueū q̄ humilitate veniā peteret. qō ꝓpt magnitudinē pcti. iā ex dānatione pcti tales hr̄e credēdū est. Ecce q̄dā assignatio pcti in s.s. vel ad mortē ꝫ posita est q illud pctm̄ ee tradit oppugnatio fraternitatis post agnitionē. z inuidētia gr̄e pꝰ recōciliatiōz. qō spēs q̄dā obstiatōis intelligi pt errat ille q ōspe rat. Si robyci pōt de eo q ꝑsumit. vt ei q despatio tollat fidē. ꝓriū hui⁹ ē q; fides ita pce/ dit spē sicut pce dit caritatē. g sic odiū ñ tollit spē. ita etiā nec despatio. R⁹. 3 dō. q̄ fides differt a spe. z in ꝫ q fides respicit ipm odiū i vni/ uersali. sed spes respicit i pticu/ lari vicz respe/ ctu spantis. z in ꝫ etiaz q fides dic̄ certitudinē i itellectu spes dic̄ certitudinē i affectu Sic igi tur ꝓtingit ali/ q̄n ig̃rari aliq̄d in pticlari z scīri in vli. Sic di cit ꝑbs i scdo p/ oēm. sic ē de illō q̄ leit oēm mulā ee sterilem. z tñ estimat hāc hr̄e in vtero. sic pōt aliq̄s hūs fidez carere spe. z sic pt aliq̄s nō hūs certitudinez de aliq̄ i affectu habere i intellectu sic pt aliq̄s non hūs spē hr̄e fidē Ad illd. qō pmo obr q̄ rat ei⁹ ut maliciā suā dei bonitatē excedere. dō. q estimare malicīā bonitatē excedere ꝫ pt ee dupl̄r. aut i se. aut i effectu Et i effectu dupliciter. aut vl̄r respectu cuiusli bet. aut pticulariter rspectu sui Et pmo z scōmō e infidelitatis. z re. tio de/ spatōis. Et ꝫ innuit textꝰ Beñ. vbi dixit Ebas ꝑn desperans. Maior est mi/

Pctm̄ irremissibile q̄d

Aug⁹.

4

Abbatꝫ xxvij.

ãtas mea ꝯ vt veniam merear nõ dixit q̃ maior esset ꝯ misericordia · sed q̃ amplior esset ꝯ venia ad quã p̃uenire posset. Vel p̃t dici q̃ talis estimatõ poti⁹ venit ex subuersiõe ꝑ fidẽtie ꝯ ex subuersiõe noticie · sicut bõ aliq̃n bñ scit aliq̃d · ꝛ tñ affectio adeo dñatur vt estimãdũ oppositũ ptrahat ipz

·j· Joh· v· Et p hãc viã respõdẽduz est ad illa duo que postea obiciunt · ñ ei ꝑcludũt q̃ desperatio tollat fidẽ · q; defect⁹ ẽ duplicis ꝑditionis · sic dictũ ẽ ꝯ̃uis aũt desperatio nõ tollat fidẽ simp̃r · nihilomin⁹ tñ pl⁹ ledit fides p̃ desperationẽ ꝯ̃ p odiũ vel qõcũq̃ aliud pctũ qõ nõ sit ei directe oppositũ. Jn fi/

Ro· ij· ·5· de cñ sunt tria vicz ipa crudelitas · ꝛ habilitas tẽdẽdi ī cẽũ ꝛ ipa tẽdentia. Primũ est quasi terra · ꝛ scõm q̃si semẽ · ꝛ tertium q̃si fructus. Primũ tollit solũ p̃ infidelitatẽ

·5· Lox· iiij Scõm ꝛo tollitur p̃ desperatoez q̃ efficit hõ inhabilis ad tendendũ in deũ. Tertiuz ꝛo tollitur per omne pctũ d

Pctũ em ī patrẽ id intelligit qõ fit p̃ infirmitatẽ. Contrasi bñ vez ẽ · tũc oẽ pctũ est pctũ ī patrẽ · q; cũ potentia peccandi

Illã tñ diffinitionẽ Aug· ī li· retractatio · rememoratis aliq̃d adijciendũ ibi fore · nec asseren do se dixisse apit ita dicẽs · Qõ q̃dẽ nõ ꝑfirmaui · qñ hoc putare me dixi · Sz tñ addẽdũ fuit si in hac scelerata mẽtis puersitate finierit hãc vitã. Qñ de q̃cũ ꝯ pessimo ī hac vita ꝓstituto · ñ ẽ desperãdũ · nec ꝓ illo ip̃rudẽter orat · de q̃ ñ despat · his verbis insinuat pctũ p̃missa diffinitione desc̃ptũ · tũc soluz debere dici ad mortẽ vel in ſ·ſ· cũ nõ hz comitẽ pniam · nec de aliq̃ pctõ re desp̃andũ ẽ ī hac vita · ꝛ iõ ꝓ oi eẽ orãdũ · Vñ illõ ioh· ñ ꝓ eo dico vt qs oret · sic accipiẽdũ vid… vt ꝓ aliq̃ peccãte ad mortẽ vl ī spñsctũ post ꝯ finierit hãc vitã nõ orem⁹ · Dũ aũt ī hac vita ẽ · nec pctũ illi⁹ iudicare: nec de illo desp̃are · sz ꝓ illo orare debem⁹ · Vñ Aug· de ꝓbis dñi de ipenitẽtia q̃ ẽ blasphemia in spñsctũ sic ait · Jsta ipenitẽtia vel coz impenitẽs q̃diu q̃q̃ in hac carne viuit nõ p̃t iudicari · Denullo em̃ desp̃andũ ẽ ꝯ̃diu ad pniam patiẽtia dei adducit · Pagan⁹ ẽ hodie: iude⁹ infidel est hodie · hereticꝰ ẽ hodie · scismaticꝰ est hodie · q̃d si cras amplectat catholicã pacez · ꝛ seq̃t catholicã ꝓbitatem · Quid si isti q̃s in q̃cũq̃ genere errorꝭ notas ꝛ tã ꝯ̃ desp̃atissimos dãnas añ ꝯ̃ finiat istã vitã agũt penitẽtiã · ꝛ inueniũt verã requiẽ ꝛ vitã in futuro · Nolite g̃ añ rp̃s iudicare q̃cũ · Ex his oñdit ꝓ singulis pctõribus in hac vita esse orandũ · nec de aliq̃ eẽ diffidendum · q; ꝙuerti p̃t dũ in hac vita est · Quia ñ p̃t sciri de aliq̃ vtrũ peccauerit ad mortẽ vl in spñ sctũ · nisi cũ ab hac vita discesserit · nisi forte alicui per spñsctũ mirabilit̃ reuelatũ fuerit · Ex p̃ dictis aliq̃ten⁹ capi p̃t quõ accipiat pctũ in spñsctũ · scz inuidẽtia gr̃e fraternitatẽ ipenitẽtz oppugnãs · q̃ vtiq̃ obstinatõ eẽ videt · ꝛ oĩs ipenitẽtis obstinatio atq̃ desp̃atio · Notãdũ ꝛo ẽ q̃ nõ oĩs q̃ nõ penitet ipenitẽs dicit̃ p̃t · q; ipenitẽtia ꝑ̃ obstiatiẽ · et vt q̃dã volũt etiã ōspati·

Subiũgit diffinituã cõmunẽ assignatõez pcti in spñsctũ ſm Ambro· e

De hꝭ quoq̃ pctõ in spñsctũ Amb· in lib· de spũsctõ disserẽs diffinituã assignatõz tradit dicens · Cur dñs dixerit · qui blasphemauerit in filiũ hoĩs dimittet ei · q̃ aũt blasphemauerit in spñsctũ · neq̃ hic neq̃ in futuro dimittet ei · Diligẽter aduerte · nũq̃d alia ẽ offensio filij · alia spũsctí · Sic̃ vna dignitas · sic vna iniuria · Sz si q̃s corꝑis spẽ decept⁹ hũani · remissius aliq̃d sentit de xp̃i carne ꝯ̃ dignũ est hz cũlpã · nõ ẽ tũ exclusus a venia · Si q̃s ꝛo sctiſpũs dignitatẽ · maiestatẽ · ꝛ ptatez abneget sempiternã · ꝛ putet ñ in spũ ðo eijci demonia · sz in beelzebub · nõ p̃t ibi exhortatio eẽ venie · vbi sacrilegij plenitudo ẽ · Satis hꝭ apte explicat q̃d sit pctũ ī spñsctũ · Qõ illi Aug· desc̃ptioni cõgruere videt · q̃ illud peccatũ ðz eẽ inuidẽtia gr̃e oppugnans fraternitatẽ · Qui enim post cognitionẽ ẋitatis sctiſpirit⁹ veritatez neget · eiusq̃ opa diẽ esse beelzebub · ptãti · bonitati · ꝛ gr̃e ðo inuidere nõ dubitat ·

Remouet dubiũ · f

Nõ vtiq̃ distinctio illa verboꝝ sic accipiẽda est q̃si triũ ꝑsonaꝝ diuise sint offense sz ibi peccatorum genera distincta sunt d

Pctũ ei in patrẽ id intelligit qõ fit p̃ infirmitatẽ · q; patri scriptura frequẽter attribuit potẽtiã · Pctũ in filiũ qõ fit p̃ ignorantiaz · q; sapia filio attribuit · Tertiũ expositũ ẽ · Qui g̃ peccat p̃ infirmitatẽ vel p̃ ignorantiã · facile veniã adipiscit · sz nõ ille q̃ peccat in spñsctũ · Cũ ãt vna sit potẽtia · sapia · bonitas · triũ · q̃re patri potẽtia · filio sapientia · spũsctõ bonitas sepi⁹ assignet · supius dictũ ẽ ·

poti⁹ sit ipotẽtia q̃ potẽtia · ꝟ ipo q̃ aliq̃s p̃t peccare p̃t desiderare in turm⁹ eẽ Jrẽ si pctũ ī filiũ ẽ p̃ ignãtiã sicut ipe subiũgit cũ oĩs pctõr sit ignrans · sic vult pbus · vñ q; omne peccatũ sit ī filium · g̃ nulla ẽt la diuisio pctõrũ · Aug· dom· q; cũ ðr pctũ eẽ ex infirmitate ꝛ ignãtia · ñ accipit hãc q̃cũq̃ infirmitas ꝛ q̃cũq̃ ignãtia · sz ifirmitas q̃ q̃dẽ ẽ ex carne ꝛ ignãtia q̃ ẽ respectu alicuius circũstãtie faciẽtis rõnẽ culpe · ꝛ ꝟ mõ tal infirmitas ñ ẽ respectu oĩs pcti · nec talis ignãtia · q̃s uis largo mõ accepta infirmitate ꝑ q̃cũq̃ ipotẽtia ꝛ ignãtia ꝑ q̃cũq̃ nesciẽtia siue cognitiõis pẽtice · siue speculatiue · ſomni pctõ reputuntur · Preterea sciendum est q; quando diuidit peccatum per has differentias · q; illud dicit peccatum ex infirmitate quod p̃cedit ex ipa immediate · et similiter ex ignorantia ꝛ malicia · et sic iste tres differentie non cõcurrunt in peccatum idem. Et sic patent obiecta · ꝛ hec sufficiant de ista diuisione · quia supra quesitum fuit de his distinctiõ · vbi illa diuisio ponitur ꝛ manifestatur ·

Mat· ij·

Mat· ij·

Ad intelligẽtiã buius ptis incidit hic q̃stio de pec
cato in spũsctm. de q̃ fm ipius triplicẽ cõparatõez
grunt tria. Primo q̃rit de ipso in cõparatõe ad alia
peccatoz genera. Scõo q̃rit de ipo q̃tũ ad pditões p
prias. Tertio q̃rit de ipo q̃tũ ad eius pẽs z dnias. Cir
ca pmũ q̃runt duo. Primo q̃rit vtrũ pctm in spũsctm di
cat genus pcti distinctũ. Scõo q̃rit vtrũ pctm i spũsan
ctum sit habeat aliud pctm actuale pambulũ.

¶ Questio I a

¶ Utrũ pctm in s.s. dicat genus pcti distinctum ab alijs
generibꝫ pctoz. Et q sic vr pmo p verbũ mgri in littera.
Est qdã pcti genus ceteris grauius z abominabilius qđ
dr pctm in spũsctm. ¶ Itẽ h vr rõne. q mortale z veni
ale faciũt diuersa pctoz genera. g multo fortius remissibi
le z irremissibile. sz pctm in s.s. ẽ pctm irremissibile. g
videtur q peccatũ i spiritũsctm sit aliũ genus ab alijs ge
neribꝫ pctoz. ¶ Itẽ pctm in s.s. est pctm pcedẽs ex cer
ta malicia. si g pctm ex certa malicia diuidit pctm ex
ignorantia z infirmitate. g vr q pctm in s.s. sit genus pecca
ti distinctũ. Itẽ qđ hz spẽs ppas a spẽbꝫ q̃z distinctuz
est genus pcti. h est distinctũ ab alijs pctoz generibꝫ. sed
pctm in spũsctm ẽ hmõi. qm eius spẽs sũt desperatio z ob
stinatio. z vitatis agnite ipugnatis. q sunt quedã spẽs bu
ius pcti ita q nõ alioz. g tẽ. Sz pctm in s.s. sicut dic
mgr in ista ẽ peccatũ ad mortẽ. sz oe pctm mortale ẽ pec
catũ ad mortẽ. g cũ peccatũ ad mortẽ sit generale ad om
nes pctoz dnias. g z ad ipsz pctm in s.s. Itẽ pctm i s.s.
aut sic nosciak. q est in pson̄a. s.s. aut q est qđ illud qđ est
appropatũ spũisctõ. Si q pson̄a s.s. sz vna est malie
stas pris z filij z s.s. g oe pctm qđ est in s.s. est in patrez
z oe qđ est in patrẽ ẽ in s.s. g h mõ est generale ad omne
pctm. Sed si q effectũ spũisctõ appropatũ. vtpote bo
bonitatẽ z gram. sz oe pctm est bonitatẽ z gram s.s.
g oe pctm est pctm i spũsctm. Itẽ pctm diuidit in pec
catũ ex infirmitate. z ex malicia. ita q pec
catũ ex malicia est peccatũ in s.s. sz pctm ex ignorantia et
pctm ex infirmitate nõ dicit speciale genus peccati. omne
em genus pcti qđ est ex ignorantia pt esse z ex infirmitate. g
videk sltr q pctm ex malicia nõ dicat determinatũ pcti
genus. Itẽ oe qđ ds facit ex ignorantia põt facere ex certa
scia siue ex industria. g si oe genus pcti pt fieri ex certa in
dustria. vr q pctm in s.s. circũeat oia pctoz genera. nõ
7 g videk esse pcti genus ab alijs pctoz generibꝫ distinctũ.
¶ Se. dom. q pctm in spũsctm dicit genus pcti distin
ctum ab alijs generibꝫ pctoz rõne triplici. scz rõne pn
cipij. z rõne sui oppositi. z rõne actus substrati. Rõne pn
cipij. q pctm in spũsctm dr ee illud qđ est ex certa mali
cia siue industria. ex q nõ pcedit oe pctm. sz illud solum
qđ facit hõ sciẽter. Rõne oppositi sltr distinguik. q cuz
triplex sit gra. scz innocẽtie. baptismal. z pnialis. pec
catũ in spctm sctm. qđ hz opponi gre pnitali. z eã impu
gnat q̃tũ ad sui initiũ. z q̃tũ ad sui terminũ. sicut q ori
ginale pdik gra innocẽtie. z q actualia ipugnat gra ba
ptismalis. Rõne vo actus substrati sltr distinguik. q cũ
pctm illud sit impugnatiuũ gre. z malicia sit in ipo spi
ritu fm se. pctm in spũsctm dsistit circa actũ ipius spũs.
sicut patet in desperatione z obstinatõe. vñ fornicatio et
adulteriũ nõ pt aliq̃ mõ dici pctm in spũsctm. Rõne g
sui pncipij. z oppositi. z actus substrati. pctm in spũsctm
est genus pcti determinatũ. Et rõne boz trium sic nosciak vt
dicak pctm in spũsctm. vicz rõne malicie a q̃ pcedit. q
directe opponik bonitati appropiate spũisctõ. Rõne pe
nitẽtialis siue finalis gratie quã priuat. que est effectus
appropriatus spiritui sancto. Rõne eiã actus spiritu
alis circa quẽ dsistit. vnde directe dicik peccatũ in spi
ritũsanctũ qđ est in spũ. z circa actũ spiritus malignitatꝫ
Et sic pz q peccatũ in spiritũsanctũ est genus peccati ab
alijs pctoz generibꝫ distinctũ. Et pcedendo sunt rões
que hoc ostendunt. ¶ Ad illud qđ obijcik est peccatũ ad 8
mortẽ. dom q pctm dr ad mortẽ fm silitudinẽ ad mortẽ
corpalẽ. In morte aũt corpali tria occurrũt. q̃z pmũ est
amissio vite. aliud est corruptio dispositõis exptẽ cor
poris ad susceptionẽ aie. tertiũ est impossibilitas repa
rationis fm cursum nature. Quãtũ ad primũ additionẽ
oĩe peccatũ in quo est auersio a deo. dr esse peccatum
mortale siue ad mortẽ. Quãtũ ad secam peccatũ in spi
ritũsanctũ dicik peccatũ ad mortẽ. q tollit dispositio
nem ad susceptionẽ vite. que qdem dsistit in susceptio
ne penitẽtie. Quãtũ vero ad tertiã additionẽ peccatum
illud dicik ad mortẽ in q̃ quis corpaliter mork. Cũ g di
citur q oe mortale est ad mortẽ. z q pctm in spiritũsan
ctum est peccatũ ad mortẽ. differenti modo accipik pec
catum ad mortẽ. ¶ Ad illud qđ obijcik q aut dicik pec 9
catum in spiritũsanctũ. q est extra psonã tẽ. dom q nõ
dicitur pctm in spũsctm. nõ q sit extra psonã. sz q est
extra appropriatũ effectum. nec quia contra omnem ap
propriatum effectum. sed quia extra effectum pcipuum
inter appropriata spiritui sancto. hic aũt est donũ gra
tie finalis siue penitẽtialis. z hmõi. prie q̃tum ad ita
tum gratie finalis. in qua dsistit oĩs gratie efficacia. et
z hoc modo nõ oĩe peccatũ est extra effectum illũ. z per
hoc nõ sequik q oe peccatũ sit in spiritũsanctũ. ¶ Ad 10
illud quod obijcik q oe peccatũ potest esse peccatum ex
ignorantia z infirmitate. dom. q nõ est simile q ignoꝛ
rantia nõ determinat aliquẽ actũ. nec eiã infirmitas.
z ideo nõ dicit genus peccati determinatũ. sz circuit oĩa
peccatoz genera. Simlik dom de peccato qđ est ex in
firmitate. nõ sic aũt est de pctõ fm q est ex malicia. Ad
h em q sit pctm in spũsctm. nõ sufficit q sit ex certa sci
entia z ex industria. sz req̃rik determiatio generis q̃tuz 11
ad actũ substratũ. ¶ Ad illud qđ obijcik q oe pctm pt fi
eri ex malicia. dom. q sz malicia occurrere possit ad oe
pctm. nõ tn sp facit pctm in spũsctm. Vñ si ds senex q
nõ hz appetitũ fornicãdi excitaret carnẽ suã vt fornica
rek. nõ diceret in illa fornicatõne peccare pctõ in spiri
tũsanctũ. q̃uis illud pctm cõmitteret ex industria z q̃
dã malicia. Cũ g dicik q pctm ex malicia ẽ pctm in spi
ritũsanctũ. h solũ intelligik de generibꝫ peccatoz q pro
prie ex malicia bnt ortũ. sicut inuidẽtia fraterne gratie
z impugnatio veritatis agnite.

¶ Questio II b

¶ Utrũ peccatũ in spiritũsanctũ sp habeat aliud pec
catũ pambulũ. Et q sic videk. Magister in littera dic
q peccatũ in spiritũsanctũ est peccatũ desperatõis vel
obstinationis. sed nullus desperat ne obstinak nisi p
pter aliqđ pcedens peccatũ. g vr q sp aliqđ pctm sit p
ambulũ ad peccatũ in spũsctm. ¶ Itẽ pctm in spũsan
ctum vel est finalis impenitentia. vel habet semp anne
xam finalẽ impenitentiã quãtũ est de se. sed impenitẽ
tia nõ est nisi respectu peccati pcedentis. sicut nec pnia
g nuuq̃ est peccatũ in spũsctm q̃n habeat aliud pecca
tum pambulũ. ¶ Item in bonis nemo repente fit sum
mus. g videk q in malis statim nemo labak in profun
dum. sz q istud pcti genus labitur bõ in pfundũ vitioꝛuz
videk g q istud pcti genus habeat aliud pambulũ qđ di
sponat ad ipm. Sz extra. quattuoꝛ sunt nobis inflicta
sicut dicit beda. pter pctm pmi pentis. scz infirmitas.
ignorantia. malicia. z cupiscentia. sz possibile ẽ q hõ
pmo peccet pctõ ex ignorãtia z ex infirmitate. g simlik
possibile est q pmo peccet pctõ qđ ex malicia pcedit.

Itē ḡtiēscūq; pctōz genera sūt diuersa · possibile est peccare pctō vno absq; alio · si ḡ pctm̄ in spm̄sctm̄ ē peccatū distinctū ab alīs generib; pctōz · possibile est aliquē peccare illo genere pcti etiā si nō pcesserit aliō peccatū · Itē impugnatio veritatis agnite est buj⁹ peccati species · sed ita bene ḡs pōt impugre veritatē agnitā · sicut etiā veritatē ignoratā · ḡ videt ḡ saltē q̄tum ad illā speciē absq; alio peccati genere possit cōmitti pctm̄ in spm̄sctm̄ · Itē pctm̄ in spm̄sctm̄ ꝯsistit circa actum spūs · sz magis pendet actus carnis ex actu spūs q̄ ecōuerso · ḡ si homo pt peccare pctō carnis nullo alio peccato pcedente · pari rōne · imo multo fortiori videt b̄ eē vez de peccato in spm̄sctm̄ · R⁹ · dōm ḡ de pctō ī spiritūsanctū differēter est loq̄ fm eiⁿ spēs differētes · Quedam em̄ sūt species peccati in spm̄sctm̄ q̄ nullo mō pñt esse absq; pctō pambulo · sicut sunt obstinatio · desperatio · t finalis impenitētia · talia em̄ respiciūt peccatū ꝑambulū q̄si materiā circa quā · t etiā sicut cām · nemo eī desperat de venia nisi q̄ fecit malū · nemo impenitēs ē nisi q̄ habet vnde peniteat · Sunt t alie species peccati in spm̄sctm̄ q̄ quidē possunt esse absq; peccato pambulo · p eo ḡ actus ipaz nō respicit determinate peccatum pambulū · sicut est inuidentia fraterne gratie · t impugnatio veritatis agnite · sicut est p̄sumptio de impunitate · Potest em̄ q̄s fraterne gr̄e inuidere · t veritatez agnitam impugnare t de impunitate p̄sumere · etiaz si nulla actualis culpa p̄cesserit · t b̄ ꝓpter libertatē voluntatis que in q̄libet horū peccatoz ꝓpria deordinatione pōt se p̄cipitare · attn̄ quia ista sunt peccata valde grauia · vix aut nūq; ꝯtingit q̄ aliq̄s in hec cadat nisi mēs eius fuerit p̄ alia peccata deprauata · Cōcedendū est ḡ q̄ pctm̄ in spm̄sctm̄ nō solū est genⁿ peccati distinctum ab alīs peccatoz generib; fm formā · sz etiā separari pōt fm exñtiam · ita q̄ cōmittat sine culpa pambula · q̄uis rarissime ꝯtingat · vñ t rōnes q̄ ad illā ptem inducunt
12 ꝓcedende sunt · Illa tn̄ rō quā facit de eo q̄ minus dependet actus spūs ab actu carnis t̄c · dicendū q̄ illa rō nō cogit q̄n peccatū in spm̄sctm̄ possit eē sine alīs peccatis · p eo q̄ actus spūales siue ad aīam ptinentes nō solū trāseunt sup materiā debitā · sz etiā sup alios actⁿ · vnde substernūt sibi alios actus q̄si p materia · sic t peccata que habēt circa actⁿ illos ꝯsistere · vt plurimū alia peccata p̄supponunt tanq; materialia · sicut desperatio t obstinatio · nō sic sūt est de actib; corpalib; qui quidē nō trānseunt in alios actus sed in materiā extrinsecam
13 t ideo illa peccata ꝯtra illos actⁿ exñtia nō habēt alia peccata tanq; materialia · t huic ꝯsonat illud q̄d dicit grāmaticus q̄ verba ꝓherentia siue ad aīam ptinentia requirunt determinari p̄ infinitiuū sequentē · nō sic est de actib; ptinentib; ad corpus · t tō ratio illa nō cogit. Nec alia cogit q̄ dicit q̄ est genⁿ peccati distinctū · esto em̄ q̄ nō esset sine alīs · nihilominⁿ posset distingui ab alīs · q; multa sunt inseparabilia fm cē · q̄ tn̄ distinguunt
14 formaliter · Ad illud aūt q̄d obūcit in ꝯrariū de obstinatione · dōm q̄ rō illa ꝓcedit ab insufficiēte · q̄uis em̄ illud sit vez in his duob; generib; peccatoz · nō tn̄ seqūtur q̄ b̄ sit vez in alīs generib; peccati in spm̄sctm̄ ·
15 Ad illud q̄d obūcit q̄ finalis impenitētia est annexa oīb; speciēb; illⁱ peccati · dōm sīr q̄ nec illud cogit p eo q̄ peccando in spm̄sctm̄ cōmittit hō aliq̄d peccatū respectu cuⁱ pōt habere ꝓpositū nō penitendi · sicut ille q̄ impugt veritatē agnitā · vel inuidet fraterne gr̄ē · vel etiā sicut est de eo q̄ adeo p̄sumit d̄ benignitate miscōrdie q̄ nullū relinq̄t effectū iusticie · t ex b̄ ꝓponit malefacere et nūq; de eo penitere · Et hoc totū pōt eē sine alterⁱ pcti genere · Ad illud q̄d obūcit q̄ illō pctm̄ ē ex malicia · dōm q̄ malicia fm q̄ ē buj⁹ radix pt dicere malicia ꝯtractā ex pctō originali · vel pt dicere malicia actā · s · actuale quēlitatē volūtaz · Et p̄ño mō p̄cedit natura et tpe · scdo mō comitat · Nō em̄ oportet q̄ aī fuerit malicios · sz volēdo malignari pōt in spm̄sanctū peccare · t nō oportet q̄ p̄cedat aliqua malicia actualis pcti deprauās volūtatē · sz sufficit q̄ p̄cedat tpe malicia q̄ ē pena originalis · Ad illō q̄d obūcit q̄ nemo repētē fit sū-
17 mus · dōm q̄ nō ē sile · q; q̄uis nō possit aliq̄s nisi ordinate ascendere · pōt · tn̄ iordinate descendere · siue subito se p̄cipitare · Preterea nō efficit hō ita pfecte malⁱ cōmittēdo semel pctm̄ in spm̄sanctū · imo quāto pluries peccat · tanto magis labit̄ in profundum ·

QUonsequēter queritur de hoc peccati genere q̄ ꝯtum ad ꝺitōes ꝓprias · et circa hoc queruntur duo · Primo queritur de buj⁹ peccati grauitate · Secundo queritur de huius pcti irremissibilitate ·

c

Quēstio I

Utrūillō pcti genⁿ sit ḡuissimuz · t q̄ sic videtur p̄ño q̄ auctez mḡri in lra · Est ꝓterea q̄dā pcti genⁿ · ceteris grauiⁿ t abominabiliⁿ · Itē ratōe videt · Maius ē pctm̄ q̄d magis facit distare a venia · sz tale est pctm̄ in spm̄sanctum · ḡ t̄c · Itē maius est peccatū q̄d magis inhabilitat aiam ad iusticiā · sed pctm̄ in spm̄sctm̄ est hmōi · q; maxime voluntatē deordinat · ḡ t̄c · Itē sicut ignorātia excusat peccantē · sic scīa aggrauat · q; seruⁱ scies voluntatē dn̄i sui · t̄c · sz pctm̄ in spm̄sctm̄ est pctm̄ ex industria siue ex certa malicia · ḡ t̄c · Sz̄ · sup illud · Conuertent ad vesperā t̄c · Nemo insanabiliōr q̄ sanⁿ si-
bi videt · ḡ minⁿ elongat a sanitate pctm̄ in q̄ quis peccat sciēter · q̄ in quo q̄s peccat ignoranter · sz pctm̄ i spiritūsctm̄ est in q̄ quis peccat scienter · ḡ videt ḡ sit minus pctm̄ q̄ pctm̄ ignorātie · Itē t si vna sit maiestas triū t equaliter sint oēs honorandi · tn̄ maiestas appropriat patri · t honor ꝓpter appropriationē ei debet · ḡ peccatum q̄d est in patrē vel tantū vel plus deū inhonorat q̄ peccatū q̄d est in filiuz vel spm̄sctm̄ · si ḡ q̄litas peccati pensat fm q̄ntitatē ꝺtemptⁱ · videt ḡ nō sit maius peccatū in spm̄sctm̄ q̄ peccatū in patrē t filium ·
Itē malicia est pena inflicta p pctō originali · sic ignorātia t infirmitas · sz ignorātia t infirmitas q; sunt pene aliquo mō excusant pctm̄ ꝺsequēs · ḡ pari rōne t malicia · Itē illud peccatū grauiⁿ est in q̄ magis regnat libido · sz in peccato q̄d est ex ꝺcupiscētia magis regnat libido q̄ in peccato q̄d est ex malicia · sicut p̄z · q; maioz est libido in fornicatiōe q̄ in desperatōe · ḡ videt ḡ maius sit peccatū q̄d est ex ꝺcupīa q̄ illud q̄d est ex malicia · ḡ peccatū in spm̄sctm̄ nō est peccatū grauissimū ·
Itē grauiⁿ est peccatū in quo est maioris boni corruptio · sz in peccato infidelitatis maioz est corruptio q̄ in pctō in spm̄sctm̄ · in illo em̄ pctō recedit t a veritate t a bonitate · in peccato in spm̄sctm̄ a bonitate tm̄ · ḡ vī q̄ infidelitas vel heresis grauioz sit q̄ pctm̄ in spm̄sanctum · R⁹ · dōm · q̄ peccatū in spm̄sctm̄ est peccatum
18 grauissimū · t q; naturaz maxime ledit · t q; oculos dei maxime offendit · Naturā inquā maxime ledit · dū nō solū aufert ei sanitatē · sed etiā pcludit viā ad sanitatez · vñ sicut morbⁱ piculosioz est q̄ nō tm̄ ledit naturā · sz etiam pcludit viā ad sumptionē cibi vel medicamēti · sic intelligendū est de illo morbo spūali · Oculos dei maxime offendit · q; nullū habet colorē excusatōis · t tō peccans b̄ genere peccati merek seueriⁿ iudicari · t ꝓpter b̄ duo

dicit mgr q̄ boc pcm̄ ceteris est g̃uius ⁊ aboiabilius vt grauius dicaꝫ rone maioris lesiois · aboiabilius rō ne defect⁹ excusatois. Rō aūt hui⁹ est · qz pcm̄ in spm̄ 19 sanctū est ex malicia · ⁊ nō solū ex malicia sed ex malicia et industria Peccat. n. tūc qs pcō in spm̄sctm̄ · quādo ad malū mouetur ex nequicia spūs sciēs se moueri ad ma lum. vñ pcm̄ in spm̄sctm̄ est ex malicia cōflata ex ocur su malicie ex originale pcō cōtracte ⁊ malicie actualis ocūcte in dustrie · ⁊ tō nō tm̄ dr̄ esse ex malicia sz ex certa malicia. Dama aūt malicia · s. ex originali relicta hoc pcm̄ nō excusat · qz talis malicia est ex ipa volūtate fm se · ⁊ tō cū volūtari subiaceat · ū minuit rōnē volūtarij si cut facit infirmitas ⁊ ignorātia · ⁊ qz nō minuit rōnem volūtarij · nō diminuit de rone peti · ⁊ pptercа nō solū nō excusat · sed etiā multū aggrauat · tū rone iprobitatis ppie · cum rone cognitois adūcte · vtriusq; n. est aggꝫ uare. Et sic pz q̄re pcm̄ in spm̄sctm̄ maxīe oculos dei 20 offendit · s. qz est ex certa malicia Et hac etiā eadē cā na turā ledit · lesio · n. peti pncipaliter ꝺsistit in deordina/ tione volūtatis · ⁊ quāto volūtas magis iprobe ad ali qd se inclinat · tanto magis se deordinat ⁊ deprauat. Et qz ex certa malicia hoc pcm̄ pcedit · tō in hoc peti gene re scienter ⁊ prudēter · imo etiā impudēter pcō pze ele gīt malū · et tō volūtas eius in hoc pcō magis respuit bonū q̄ in alijs · q; amplius infligatur volūtatis guttus · ⁊ hinc est etiā q̄ respuit medicamentū · quēadmodū gu ttas maxīe infert⁹ respuit bonū cibū Qm̄ ergo h̄ pcm̄ ex certa malicia pcedit · hinc ē q̄ ē ceterꝫ g̃uius ⁊ aboiabi lius · quātū est ex genere peti · Hinc est etiā q̄ est maxīe natare lesiuū · ⁊ maxime oculoꝝ diuine maiestatis offē 21 siuū. Et tō ꝺcedēde sunt rōnes oñdentes hoc pcm̄ esse grauissimū. ¶ Ad illud q̄ō p̄mo obz q̄ pcm̄ ex ignorā tia magis a sanitate elongat · dōm q̄ maioz insanabili tas ex ꝺuplici causa pōt venire · aut ex cōditōe morbi · aut ex ꝺditōe infirmi · Cū ergo dr̄ q̄ nemo est insanabi lioꝛ eo q̄ sibi sanus vr̄ · hoc intelligitur q̄tū ad ꝺditōez et statū infirmi · p eo q̄ talis nō sentiēs se infirmū · non querit medicū · ⁊ ita nunq̄ sanatur · q̄tū aūt ad ꝺditōez morbi nō hz vitatē · si · n. peccās ex ignorātia eruditur 22 defacili recipit sanitatē peccās aūt in spm̄scm̄ rebellis est eruditōi ex ipa natura talis morbi · ⁊ tō q̄tū est de se pcm̄ illud ⁊ g̃uius est ⁊ insanabili⁹. ¶ Ad illud q̄ō obz q̄ pcm̄ in prem est eq̄ graue vel magis q̄ pcm̄ in spm̄ sanctū · qz pri appropatur maiestas · dōm q̄ illud pcm̄ nō dr̄ ee g̃uius alijs · p eo q̄ in eo magis ꝺtēnatur pso/ na spūscti q̄ psona pris · nam in oi pcō ꝺtēnitur vna maiestas tru psonarū · vnde sicut h̄ gen⁹ nō distingui tur a pcō in patrē · ex h̄ q̄ h̄ ꝺtēnatur spūsctūs · ⁊ ibi pr sic nec ex h̄ grauⁱ⁹ iudicaꝫ · sz ex h̄ g̃ui⁹ · q; in ipo amplius ꝺtēnitur tru psonaꝝ maiestas p alijs generibꝫ pcōꝝ · magis. n. impugnat gram q̄ est tot⁹ trinitatis effect⁹ · 23 et tō maius est peti genus · ⁊ tō rō illa procedit ex falso in tellectu. ¶ Ad illud q̄ō obz q̄ malicia est pena infligta ergo debet excusare sicut alie pene · dōm q̄ nō est simile et rō hui⁹ est · qz malicia respicit volūtatē fm se · ignorā tia respicit intellectū · ⁊ infirmitas respicit carnē · ⁊ illa nō adeo sunt in volūtate sicut in ipa malicia · ⁊ tō magꝫ diminuūt rōe peti q̄ malicia · Preterea pcm̄ in spm̄ sanctū nō tm̄ ē ex malicia ꝺtracta · imo est ex malicia cō flata ex malicia ꝺtracta · ⁊ malicia ppria sicut ꝺ dictū ē. 24 ¶ Ad illō q̄ō obz q̄ illō pcm̄ est g̃uius in q̄ magꝫ regt libido · dō · q̄ libido maioz dr̄ duplr · aut rōe maioris vo luptatis aut rone maioris iprobitatis libido · n. noiat volūtatē voluptuosaz ⁊ improbā. Cū ergo dr̄ q̄ grauitas peti attēditur fm quātitatē libidinis · dōm q̄ verū est fm q̄ q̄ntitas libidinis pēsatur fm improbitatē vo lūtatis · sz nō est verū fm q̄ pēsatur penes ꝺlectationē sicut ptz · qz grauius peccat senex fornicatoꝛ vel adulte ratoꝛ q̄ iuuenis · ex iprobioꝛi · n. volūtate mouetur · q̄/ uis iuuenis amplius ꝺlectetur · sz ergo in alijs generibꝫ pcōꝝ magis abūdet libido q̄tū ad ꝺlectationē · qz tñ in hoc pcō magis abūdat q̄tū ad improbitatē volunta/ tis · g̃uius est istud · Ad illud q̄ō obz q̄ maioꝛ est coꝛru/ ptio in pcō infidelitatis · dōm q̄ maioꝛ coꝛruptio pōt 25 ee duplr · Aut intēsiue · aut extēsiue · Extensiue loq̄ndo plura bona p̄uātur i pcō infidelitatis q̄ in pcō in spm̄ sanctū · qz in illo peti genere tollitur tot⁹ spūalis edifi cij fundamētū · Intensiue aūt magis fit p̄uatio in pcō in spm̄sctm̄ · p eo q̄ magis inhabilē reddit ad bonuz · et amplius firmat in malo · vnde illud pcm̄ recte pōt ꝺ ci grauⁱ⁹ · in q̄ est maioꝛ boni p̄uatio intēsiue · ⁊ qz pcm̄ heresis frequētissime hz ꝺiunctū pcm̄ in spm̄sctm̄ · vt/ pote obstinatiōnē · hinc est q̄ illud pcm̄ est valde peri culosum · si eni solū ex ignorātia heretⁱ⁹ moueretur · fa cilius adhiberetur sibi remediū · sz q̄a ꝺ obstinato pri/ naciter adheret erroꝛi suo · tō frangit portⁱ⁹ q̄ tuet.

¶ Questio. III ꝺ

¶ De huius peti irremissibilitate. Et q̄ illud pcm̄ sit irremissibile ostēdit Matħ · xij · Spūs blasphemie nō remittet. Et post. Qui dixerit verbū cōtra spiritūsan/ ctū nō remittet · nec in hoc seculo · nec in futuro · sz xps nullo mō pt mēturi · ergo illud pcm̄ nullo mō pt remit/ ti. ¶ Item glo. sup dictū locū · Blasphemia remittet. spūs aūt blasphemie nō remittet · nec in hoc seculo nec in futuro. ¶ Item Hiere. x. Desperauiⁿ⁹ post cogita tiōes nr̄as ibimus. Et post subiūgit. Tu aūt noli oꝛa/ re p ipso isto · qz nō eraudiā te · si ergo p pcō remissibi li dns vult exoꝛari · ⁊ nolebat exoꝛari ꝓpter peccatū de/ sperationis · videt g̃ q̄ peccatū desperationis sit irremis/ sibile · pari rone ꝺcluditur de q̄libet huius peccati, spe/ cie. ¶ Item nullū pcm̄ remittit nisi de q̄ quis pōt subire pniam ⁊ postulare veniā · sed pcm̄ in spm̄sctm̄ nō ē hu iusmodi · g̃ rē · Maioꝛ manifesta ē · minoꝛ pbat q̄ illud Aug · q̄ dicit in fmone de vbis dñi in monte. Tanta ē labes hui⁹ peccati · vt depcandi humilitatē subire non possit. ¶ Item impenitētia est species hui⁹ peccati ⁊ an/ nera alijs specieb⁹ · si g̃ impenitētia directe opponit ipi venie ⁊ pnie · g̃ videt q̄ simpliciter ꝑuet veniā ⁊ remissi onē · g̃ videtur q̄ h̄ pcm̄ sit irremissibile. ¶ Hz 5. sup illud ps. Conuertā in pfundū maris · i. eos q̄ erant de spatissimi · g̃ si h̄ est pcm̄ q̄ maxime elongat a venia · ⁊ illud oīno remittit · videtur q̄ ⁊ oīa alia. ¶ Item Augu. de verbis dñi · Ista impenitētia · vel coꝛ impenitens · q̄diu alīqs in hac carne viuit nō pt iudicari · de nullo em̄ desperandū est q̄diu patiētia dei eū ad penitentiā ad ducit · sed de eo q̄ peccat pcō irremissibili desperandum est · g̃ videtur q̄ peccans pcō in spm̄sctm̄ nō peccet ir/ remissibiliter. ¶ Item peccatū in spm̄sctm̄ nō aufert hoi statum viatoris · sz q̄diu homo est in statu viatoris hz vertibilitatē li · ar · ⁊ q̄diu hz hoc · potest deo recōciliaꝛ ri ⁊ a peccato liberari · g̃ videtur q̄ pcm̄ in spm̄sanctū possibile sit remitti. ¶ Item potētioꝛ est gratia ⁊ virt⁹ in bonū q̄ sit peccatū in malū · sed nulla virtus reddit hominē ex suo actu impossibilē ad peccandū · nec pnia nec alia · ergo videt q̄ nulla culpa reddat hoiem impos sibilem ad resurgendū · sed nō resurgit homo a pcō nisi remittat pcm̄ · ergo nō solū istud peti genus · sed etiā q̄libet aliud est remissibile. ¶ Item si pcm̄ in spiritū/

sanctū dicit irremissibile. aut ꝫ ē ꝑ ꝓuatōez sct⁹ remissionis. aut per ꝓuationem dispositionis. aut per ꝓuationem possibilitatis. Si per ꝓuationē actus. ergo qȝlibet pctm̄ qȝ nō remittit debet dici irremissibile. ꝙ qȝlibet pctī gen⁹ illo mō irremissibile dicet Si ꝑ ꝓuationez dispositōis. ꝙ cū oē pctm̄ mortale reddat hoīez inept̄ ad remissiōez ꝓpter dei offensam. z cōtemptū. videtur ꝙ oē debeat dici irremissibile. Si ꝓpter ꝓuationez possibilitatis contra Aut hoc est qȝ deus non potest infundere gr̄am. aut hoc est. quia iste non pōt recipere gratiam. Sed ꝓmū est plane falsum. similit̄ z secundū quia iste habet arbitriū libertatē. non ergo vī q illō peccatū debeat dici irremissibile. Et ergo questio si dicitur
26 irremissibile. qūo dicatur z qualiter. ¶ Rn̄. dōm q sic magist̄ in ſra innuit quorundā opinio fuit q peccatū in ſpūm scm̄ diceret irremissibile. q: vix et raro. aut difficiliter dimittitur. Alīꝫ ꝯo dixerunt qȝ illud peccatum dicit irremissibile. q: nullo mō remitti hz. ꝓ eo q tali peccato peccās digne penitere nō ꝑt. Uterqȝ aūt istoȝ modoȝ dicēdi ꝙueniēs ē z ver⁹. necvnus repugnat alteri si recte intelligant Sicut ei remissibile dicit dupliciter Unomō remissibile dicit aptitudinez. alio mō dicē
27 ꝙsuetudinē. sic z irremissibile dupliciter pōt dici. Uno mō vt dicat irremissibile. i. ineptū siue impossibile ad remittendū. Alio mō vt dicat irremissibile qȝ est incōsuetū remitti. Utroqȝ hoȝ modoȝ pctm̄ in ſpūm scm̄ ꝑt dici irremissibile. nā oē pctm̄ in ſpūm scm̄ vel est in penitentia. vel hz impenitentiā anneram Impenitentia aūt
28 dicitur duobꝰ mōis sicut z ꝑseuerātia. Unomō dicit ꝓseverantia ꝓpositū ꝓseverandi. Aliomō dicit ꝑseverantia. ꝓtinua ꝑmanētia in bono vsqȝ ad finē Et ꝓmo mō ꝑseverantia est in q̄libet ꝟtute. Secōo mō ꝑseverantia includit gr̄az finalem. Sic z impenitentia dicit dupliciter
29 Unomō ꝺ impenitentia ꝓtinua ꝑmanētia in malo vsqȝ ad diē extremū inclusiue. Et ſm istū modū pctm̄ in ſpūm scm̄ qȝ claudit in se impñiam dupliciter pōt dici. Unomō ꝓut claudit in se impenitentiā q̄uidē est finalis ꝑsistētia. in malo. et sic dicit irremissibile. q: non pōt remitti sicut finalis gr̄a nō pōt perdi. Sed hoc mō peccare peccato in ſpūm scm̄ nemini est attribuendū vsqȝ ad illō instans in q̄ pōt dici de isto qȝ finaliter sit impenitēs. z ſm hūc modū currit vna p̄dictaꝝ opinionū. et ita valde stricte accipit pctm̄ in ſpūm scm̄ ꝓut claudit in se impñiam. i. ꝓpositū non penitendi. hoc mō dicit irremissibile. i. inconsuetum remitti. ꝯuis eīm nō sit impossibile ad remissionē. q: tale ꝓpositū mutari pōt. raro tamē z vix remittit. quia tale ꝓpositū claudit viā ad gr̄am. z impedit ſpūssci ingressū Illud ei qȝ gr̄am introducit. z qȝ ad gr̄az disponit de congruo. est volūtas recedendi a pctō. z tō cuȝ volūtas faciem suam obfirmauit ad oppositū. nisi fiat ei ſpēalis vocatōis donū z adiutoriū. nō ꝙuenit ad remissiōis beneficiū. Ꝯm ꝙ alia pctoꝝ genera. z si ꝓuent bonā volūtatē z iusticiā. nō tn̄ reddūt volūtatē rebellē z repugnātē ꝺ vocationē diuinā. z hinc est q si nūqȝ remittant ꝓpt̄ negligentiā pctōis. vel ꝓpter occupatōz mortis. non tn̄ dicuntur esse irremissibilia. Patet ꝙ q̄re pctm̄ illud dicitur irremissibile. magis ꝙ alia pctoꝝ genera. scz ꝓ eo q nō tm̄ repugt gr̄e. sed etiā dispositioni ad veniaz z gr̄az suscipiendā. Patet etiā qūo dicat irremissibile q: cōiter loq̄ndo nō ꝓuat potentiā sz dispositōz. stricte aūt accipiēdo potentiā. ꝓuat. sz hoc mō nō dicitur peccare bō in ſpūm scm̄ ꝙdiu viuat in hac vita. Et ꝙ hoc patet rnſio ad rōes que adducunt ad vtramqȝ ꝑtem Ad eas
potissime que inducunt ad secundā ꝑtē. que scz ostendunt q pctm̄ illud nō dicitur irremissibile eo q reddat hoīem impossibilem ad veniā ꝙdiu est in vita ista. Et quia verum concludunt tō concedende sunt. Ultima tn̄ ratō videtur oñdere q nullo mō debeat dici irremissibile sed iaz manifesta est ꝙ ea q dicta sunt. et in alīs pctis mortalibus nō sic est ꝓuatio ad remissiōz sicut in ꝺ peccato. ꝙuis eīm alia pctā tollāt iusticiā (Fere ei oēs qui peccāt emēdare ꝓponūt) hoc aūt pctī gen⁹ inqȝtū pctm̄ est tollit iusticiā. inqȝtū ꝯo pctm̄ tale est q habz annexā impenitentiā. aufert hoīi ꝓpositū redeundi ad gratiaz et tō irremissibile dicitur. q: ꝓuat dispositōez ad bonū
Ad illud aūt qȝ ꝓmo obȝcit in contrariū de auctē dñi 31
in Matꝺ. z etiā de glo. dicendū q ram tex. ꝙ glosa intelligi habet ꝙtum ad remissiōis ꝓuatōez ſm consuetudinez. non scōm possibilitatē z aptitudinē. vñ qȝ dñs cōminatur q pctm̄ illud non remittit. hoc intelligendū est non quia remitti non possit. sed quia deus paucis consuevit remittere. Uel dicendū sicut dicit Augus. q intelligitur de pctō in ſpūm scm̄ ſm q includit impñiaz 32
finalem. hoc ē in quo quis ꝑseverat vsqȝ ad mortē. ¶ Ad illud qȝ tercio obȝcitur de verbo Hiere. q ce⁹ nolebat orari ꝑ despatis dicendū q hoc nō erat. quia nullo mō possent ad bonū conuerti vel redire. hoc eīm potuissent si deꝰ vellet eos ſpēaliter visitare. sed q: ipi nō merebant. et deus occulto suo iudicio nolebat eis manū misericordie ampliare. hinc est q ꝓudens z suū iudicium et coz impenitētiam hoc ꝓhibere ꝑdicebant. et ita ex hoc non habet q illud pctm̄ non posset remitti. Iz q: illud nolebat deus remittere. z q illi finaliter in ſpñia remansuri erāt. ꝙuis possent ab ea discedere. ¶ Ad il 33
lud qȝ obȝcitur q tanta est buiꝰ pctī labes qȝ penitere non possit. dō. q Aug. illō ꝛbū retractat et explanat ꝺ non ē ee dictū ꝓ ꝓuatōez oīmode possibilitatis. cuȝ deꝰ cōuertat despatissimos. sz ꝓuatōez facilitat̄. vñ nō solūmodo cōsuevit dici aliqd ipossibile qȝ nullo mō ꝑt 34
fieri. sed etiā qȝ difficulter fit. ¶ Ad illō qȝ obȝcit q impenitentia est spēs buiꝰ pctī iā patet responsio quia dupliciter dicitur impñia sic dictū est. z ꝓut impñia ꝺ ꝓpositū nō penitēdi. nō reddit hoīez ipossibile ad veniā. q: ꝑt ab illo ꝓposito desistere. z illo ꝓposito desistēte ꝑt aliꝺ ꝓpositū illi succedere. z illō ad veniaz ꝙuenire.

¶ Onsequēter querit de huius pctī genere ꝙtum ad eius spēs z ꝛrias Et circa hoc querunt duo
Primo querit de spēbꝰ buiꝰ pctī ꝙtū ad numerū z sufficiētiā. Scōo ꝯo queritur de his ꝙtū ad vnuſcuiuſqȝ ꝓpriam rationem.

¶ Questio I c

¶ De numero et sufficiētia speciez huius pctī. Et cōiter consueuerunt huius peccati ser spēs assignari. s. desperatio. ꝓsumptio. obstinatio. et inuidentia fraterne gratie impugnatio. ꝟitaz agnite. z finalis impenitētia. Sz q multo plures debeant esse videt. quia cū sint tres ꝟtutes theologice. s. fides. spes. et charitas. ꝙz quelibet ita est ad salutē necessaria sicut alia. videtur q sicut vnum peccatū in ſpūm scm̄ qȝ est contra spem scz desperatio. sic deberet esse vnū ꝺ fidem. et aliud contra charitatem. ¶ Item virtutes cardinales multe sunt preterpitā spēs peccati in spiritum sanctum per oppositū ad penitentiam. ita deberet accipi per oppositū ad virtutes cardinales. ¶ Item in deo non tantum considerantur iste conditiones. videlicet. iusticia. z misericordia

cordia. sed etiã plures alie. vtpote bonitas ⁊ maiestas ḡ. sicut sunt due species huius peccati. quaꝝ vna ē ꝯtra iusticiã vt ꝓsumptio. alia ꝯ miscõiaꝝ vt desperatio. ita videt q due alie species deberẽt esse ꝯtra ꝯditões alias. Itẽ septem sunt peccata capitalia. inter q̃ sunt aliq̃ ita magna sicut est inuidia. ḡ sicut inuidentia fraterne gratie ponit vna species huius peccati. ita deberet poni superbia ⁊ ira. ¶ Itẽ eque magnũ peccatũ est impugnare bonitatẽ sicut ipugnare veritatẽ. ḡ sicut ẽ vna species peccati penes impugnationem veritatis agnite. ita deberet esse alia species penes impugnationẽ bonitatis. Item spũs blasphemie est peccatũ in spm̃sctm̃ fm q dicitur in glo. ⁊ in textu. Matth. xij. nec est aliqõ ꝑdictoꝝ ḡ videt q plures sint species peccati in spm̃sctm̃ ꝫ ꝑdicte. ¶ Item quero vnde accipiat distinctio istaꝝ specierum. Aut em̃ accipit ex ꝑte eius cui opponit hoc peccatum. aut ex ꝑte actuũ substratoꝝ. aut ex ꝑte mortuoꝝ. Si ex ꝑte eius cui opponit. cũ illa sit gra penitentialis. et gratia penitentialis sit vna. videt q vna sola deberet ẽ species huius peccati. Si ex ꝑte actuũ substratoꝝ. aut illi actus sunt ꝓncipales potentiaꝝ mortuaꝝ. aut non Si ꝓncipales tũc nõ deberẽt esse nisi tres fm numeruꝫ potentiaꝝ. Si penes actꝰ nõ ꝓncipales. ḡ deberẽt esse multiplures ꝫ ser. Si ex ꝑte mortuoꝝ. sili obiicit q cũ plura sint mortua ꝫ ser. plures erunt huius peccati species. ¶ Itẽ hic queritur cũ magister nõ tangat in littera nisi de q̃tuor speciebꝰ peccati in spm̃sctm̃. ⁊ alij ponunt quinq̃ species. alij septẽ. vnde veniat ista diuersitas. Querit ḡ penes q̃d distinguant iste species. ⁊ q̃ sit eaꝝ numerus ⁊ sufficiẽtia. ¶ Rñ. dõm. q peccatũ in spm̃sctm̃ directe est ꝯ effectũ spũssancti. q̃quidẽ dicitur gratia penitẽtialis. Nec aũt penitẽtialis gra fm q̃ i sacrãmẽto ꝯsiderat tria respicit. videlicet medicũ. ⁊ egrotũ ⁊ mĩstrũ. Ex ꝑte medici ista duo ꝯcurrunt. misẽdiaꝫ iusticia. misẽdia p quã remittit offensam. ⁊ iusticia per quã exigit emendã. ꝯtra misẽdiam est desperatio. ꝯtra iusticiã est ꝓsumptio. Sili ex ꝑte egroti duo ꝯcurrũt. videlicet detestatio peccati ꝑteriti. ⁊ ꝓpositũ nõ peccandi. nisi em̃ hec duo in se habeat. nõ est idoneus ad hẽ q̃ gratia spũssctĩ habeat in ipm̃ efficaciã. ꝯtra detestatoꝝ peccati est obstinatio. ꝯtra ꝫo ꝓpositũ nõ peccandi est finalis impenitẽtia. Similiter ex ꝑte mĩstri duo ꝯcurrunt. vicz veritas doctrine p quã peccatores instruat. ⁊ sanctitas gratie p quã ipm̃ adiuuat ⁊ subleuat. cõtra veritatẽ doctrine est impugnatio veritatis agnite. cõtra sanctitatẽ gratie est inuidẽtia fraterne gratie. Et sic patet numerꝰ ⁊ sufficiẽtia q̃re scz tot sunt species peccatorum. nec plures nec pauciores. Aliter põt accipi sufficiẽtia dictaꝝ specieꝝ. q. cũ peccatũ illud sit ꝯtra gratiam penitẽtialẽ inq̃tũ p ipm̃ fit remissio peccatoꝝ in vnitate ecclesie. aut illud peccatũ est ꝯtra penitẽtiã. aut contra vnitatẽ ecclesiasticã. Cõtra penitentiã aũt põt esse dupliciter. Aut p recessum a bono. ⁊ sic est desperatio. Aut p firmationẽ in malo. ⁊ sic est obstinatio. Si cõtra vnitatẽ ecclesiasticã sic est aut rõne veritatis. aut rõne bonitatis. Si rõne veritatis. sic est impugnatio veritatis agnite. Si rõne bonitatis. sic est inuidentia fraterne gratie. Et hꝫ mõ sumunt species q̃tuor. nec iste modus assignãdi repugnat ei q dicꝰ est. q. sub obstinatione q̃ est ꝯfirmatio in malo. claudit ꝓsumptio. ⁊ finalis impenitẽtia. hoc em̃ ipo q obstinatꝰ est aliqs in malo. nec timet penã. nec ꝓponit dimittere culpã. Aliter sumit numerꝰ istaꝝ specieꝝ. q. cum peccatũ in spm̃sanctum sit ꝯtra penitẽtialẽ gram. aut est ꝯ ipam rõne sui aut rõne antecedẽtiũ. aut rõne subsequẽtiũ. Si rõe sui. sic est obstinatio. Si rõne antecedẽtium cum ad pniam antecedant timor ⁊ spes ranꝫ due mole. ꝯ timorẽ est ꝓsumptio. ꝯ spem est desperatio. Si rõne ꝯsequẽtiũ cum ad pniam ꝯsequat emenda q̃ ꝯsistit in duobꝰ. scz in vera ꝯfirmatõe. ⁊ bona sati actõe. sic sumunt due species. quaꝝ vna est impugnatio veri. altera est detestatõ boni. ⁊ fm illã assignationẽ obstinatio cõprehẽdit obstinationẽ ꝑpe dictã ⁊ finalẽ impenitẽtiã. Et sic patet numerꝰ ⁊ sufficientia specieꝝ. ⁊ q̃ rõne q̃dam assignant q̃tuoꝝ. q̃dam. q̃nq̃ q̃dam ser. Ille aũt modꝰ q̃ assignãtur ser species cõuenienter. est ⁊ cõmuniꝰ tenẽt. p eo q̃ illud q̃ alij dicũt implicite. ille dicẽ explicite. Juxta hũc modũ ꝯcedendũ est spẽs peccati i spm̃sctm̃ numero cẽ sex ⁊ nõ plures. ¶ Ad illud ḡ q̃ obr q̃ sic erit vnũ peccatũ in spm̃sctm̃ q̃ est ꝯ spem. scz desperatio. sic ẽtiã deberet esse peccatũ in spm̃sctm̃ q̃ eẽt ꝯ fidem ⁊ ꝯ charitatem. dõm q̃ illa rõ nõ cogit. q. nõ dicit desperatio peccatũ in spm̃sctm̃ q. est ꝯ spem. sed q. directe repugnat dispositioni gre pnialis. Qui em̃ desperat de venia. nõ ꝫ ad gram se ꝓparat. sicut indas q̃ fa ili desperãs cucurrit ad laqueũ. sicut dicit Aug. ꝫ ad petendũ misericordie beneficiũ. ¶ Ad illud q̃ obr q̃ sunt alie virtutes cardinales ꝓter pniam. dõm q̃ ⁊ si alie ṽtutes sint. tamẽ pnia ꝓpe virtꝰ est p quã resurgit hõ in gra. ⁊ per quã remittit culpa. ⁊ iõ pcm̃ q̃ est maxime impugnatiuũ gre. magis directe hz opponi gre ꝫ alij virtuti cardinali. Preterea pnia nõ tm̃ est virtꝰ. sz etiã sacrãmẽtum ⁊ vtroq̃ mõ ei opponit pcm̃ in spm̃sctm̃. ¶ Ad illud q̃ obr q̃ alie sunt ꝯditões dei ꝫ misẽdia ⁊ iusticia. dicendũ q̃ ⁊ si alie sint. iste tñ sunt ꝑcipue q̃ ꝯsiderant in ope iustificatõis. ⁊ q̃s oꝑtet attendere pctõres vt possint redire ad gram. ⁊ iõ magꝭ circa istas assignant species peccati in spm̃sctm̃ ꝫ circa ꝯditões alias. ¶ Ad illud q̃ obr q̃ septẽ sunt capitalia vicia ita magna sicut inuidia. dõm q̃ inuidentia fraterne gre nõ ponitur ẽ peccatũ in spm̃sctm̃ rõne eius q̃ est capitale vitiũ vel peccatũ. sz rõne eius q̃ est impugnatio boni q̃ directe habz oppositionẽ ad bonũ pnie. ¶ Ad illud q̃ obr q̃ cõtingit impugnare bonitatẽ siue veritatẽ ⁊ maiestatẽ. dõm q̃ in impugnatõe veritatis agnite claudit impugnatõ maiestatis ⁊ etiã bonitatis. q̃m veritas nõ tm̃ mõ predicat se. sz etiã manifestat dei bonitatẽ ⁊ maiestatẽ. ⁊ duz aliqs scl̃ter dicit ꝯ veritatẽ in q̃ pdicat dei maiestas ⁊ bonitas. p ꝯñs maiestatẽ ⁊ bonitatẽ impugnat. ¶ Ad illud q̃ obr de spũ blasphemie. dõ. q ñ cõprehendit sb impugnatõe veritatis agnite. Qui em̃ vtit verbis falsis. veritati dei resistit. ⁊ blasphemare dicit. ⁊ veritatẽ agnitã impugnare. ¶ Ad illud q̃ q̃rit penes q̃d accipiatur numerꝰ ⁊ sufficiẽtia specieꝝ huius peccati. dicẽdũ q̃ sumit ex ꝑte oppositi. opponit aũt pnie hoc pcm̃ genus nõ solũ rõne habitꝰ penitẽtie. sz etiã rõne coꝝ q̃ ꝯcurrũt ad pniẽ effectũ. Et q. ista sunt ser. sicut oñ suꝫ fuit. duo ex ꝑte medici. ⁊ duo ex ꝑte egroti. ⁊ duo ex ꝑte ministri ꝓpter hꝫ ser sunt species huius peccati. ¶ Ad illud vero q̃ vltimo q̃rebat ia pz rñsio p ea q̃ dicta sunt.

¶ Questio II f

¶ Querit de spẽbus huius peccati quãtũ ad rõnes ꝓprias. ⁊ ondit q̃ nulla istaꝝ sit species pcti in spm̃sanctum. Et ꝓmo de desperatõe. q. peccatũ in spm̃sctm̃ ẽ ex certa malicia. sz desperatio poti est ex infirmitate ꝫ ex malicia. ḡ videt q̃ desperatio nõ sit peccatũ in spm̃ sanctũ. Si tu dicas q̃ saltẽ põt esse species inq̃tũ est ex malicia. Obiicit ꝯtra hꝫ. q. q̃ desperat cogitat in corde

suo q̄ maior est iniq̄tas sua q̄ dei miseric̄ia. ⁊ oīs talis errat ⁊ decipit. ḡ oīs desperatio oriū hz ex ignorantia ḡ nō est spēs petri in spīm sctm. ¶ Scdo ostendit hoc ipm de psumptōe. q̄ frequenter psumit q̄s pter ex confidentia vel audacia. q̄ ex malicia. ḡ nō vr esse species peccati in spīm sctm. Si tu dicas q̄ nō est species nisi q̄tum pcedit ex malicia. Obr ꝯ b. q̄ psumptio vndecūq̄ pcedat spēs superbie est q̄ est capitale petri. ḡ nō est spēs peccati in spīm sctm. ¶ Tertio ostendit hoc ipm de obstinatione. q̄ obstinatio est indurate mētis i malicia pinacia p quā fit hō impenitēs. si ḡ induratio mentis venit ex pmansiōe in peccato. ⁊ pmāsio in petō nō sit spēs petri. hz pter circūstantia. vr q̄ obstinatio nō sit spēs peccati in spīm sctm. Si tu dicas q̄ ostinatio fm q̄ est petri in spīm sctm nō tm dicit pmansionē hz etiā dicit nouū actū ⁊ motum. Obic̄it contra hoc. q̄ actus ille nō est aliud q̄ voluntas manēdi in peccato. ergo nō ē aliud q̄ ipenitētia. ḡ vr q̄ obstinatio nō sit spēs peccati in spīm sctm ab impenitētia distincta. ¶ Quarto oñdit hoc ipm de impugnatōe veritatis agnite. q̄ frequenter vitas agnita in pugnat ex verecūdia. q̄ hō timet ꝯfundi q̄n dicit falsū ḡ videt q̄ nō sit spēs peccati in spīm sctm. Si tu dicas q̄ nō est spēs peccati in spīm sctm. nisi q̄n est ex malicia. Obr ꝯ b. q̄ tam veritas q̄ vitatis agnitio filio appropriat. ḡ pter hz dici impugnatio vitatis agnite peccatū in filiū q̄ peccatū in spīm sctm. ¶ Quinto loco oñditur hoc ipm de inuidentia fraterne gr̄e. q̄ aliq̄s inuidet alī ex corruptōe nature. ḡ si oē peccatū in spīm sctm ē ex malicia. vr q̄ ista nō ē spēs peccati i spīm sctm. Si tu dicas q̄ h mō est petri in spīm sctm q̄ mō pcedit ex malicia Obr ꝯ b. q̄ inuidētia fraterne gr̄e sp ortinet sub inuidia q̄ est petri capitale. ḡ videt q̄ inuidētia fraterne gratie reducat ad peccatū capitale. ⁊ nō sit peccatū in spīm sctm. ¶ Sexto ⁊ vltimo oñdit illud idē de impenitētia q̄ aliq̄s nō peniteat q̄ nescit se peccasse. ḡ videt q̄ aliq̄ impenitentia sit ex ignorātia. ḡ nō est species peccati i spīm sctm. q̄ vniuersaliter ē ex malicia. Si tu dicas q̄ tūc est peccatū in spīm sctm q̄n est ex certa sciētia. Obr ꝯ b. q̄ scia nō variat genus peccati cū sit circūstantia. si ḡ impenitētia pcedēs ex ignorātia nō est spēs peccati in spīm sctm. vr q̄ nec impenitētia pcedens ex certa sciētia

44 ¶ R⁹. dom q̄ q̄ēadmodū in oīb⁹ meritorijs charitas dat formā. ita q̄ nihil est meritoriū nisi ex charitate procedat. sic intelligendū in petō in spīm sctm q̄ malicia dat formā huic peccato. vñ nihil dicendū est ee peccatū in spīm sctm. nisi quod ex certa malicia pcedit. Et q̄n fere oēs actus aīe q̄ pcedūt ex certa malicia possunt pcedere ex infirmitate ⁊ ignorātia. ⁊ noīa peccatoz imponūt ab actib⁹. hinc ē q̄ nullū nomē p̄dictaꝝ speciēꝝ est ipositū alicui earꝝ fm q̄d est ꝑcisse peccatū in spīm sctm. ⁊ pterea in oīb⁹ opus est hac generali ⁊ cōi distinctiōe vt dicam⁹ q̄ ista ser noīent petri in spīm sctm fm q̄ sunt ex malicia. si aūt sunt pter malicia. vt pote ex ignorātia ⁊ infirmitate. tūc nō sunt peccata in spīm sctm. hoc autē

45 melī⁹ pater si ad singula descendamus. ¶ Ad illud ergo q̄ primo obr de desperatōe q̄ pōt esse ex infirmitate. dom q̄ aliq̄n desperat alic̄s ex pusillanimitate. ira q̄ in ipa de sperātione nō inuenit cōplacentia. hz dolet ⁊ renititur cōtra ipam. ⁊ tūc nō est dicendū esse petri in spīm sctm. q̄a tali desperatione homo nō ꝓiic̄it in pfundū. Est ⁊ alia de sperātio q̄ q̄s desperat diffinitiue absondens se q̄si a facie diuine miseric̄die fm q̄ fecit chayn. q̄ dixit. Ecce a facie tua eiicies me hodie ⁊ hec sp est petri in spīm sctm. q̄a in ꝓtumelia diuine miseric̄die. cui sua ꝑfert iniq̄tatē. sicut dixit Chayn. Maior est iniq̄tas mea ꝛc. Et hz tamen nō iudicat infidelis. aut q̄ talis bn sentit de aliq̄. hz male de se. aut certe q̄ nō estimat deū misereri nō posse sed potius misereri nolle. ⁊ tale petri sp habet ꝯiunctā malicia. p eo q̄ q̄ sic desperat in tali culpa vult vitā suā finire. vnde tales desperatissimi frequentissime sibīpis inferūt mortē. ¶ Ad illud q̄ obr de psumptōe. dom q̄ est pre 46
sumptio de meritis. ⁊ est psumptio de impunitate. Prima psumptio q̄ quis psumit de meritis suis siue de aliquo q̄ habet in se. est petri superbie. Scda vo psumptio qua q̄s psumit de impunitate dans totum diuine misericordie. ⁊ auferens ei rigorē oīno iusticie. h est peccatū in spīm sctm. q̄ claudit viam ad gratiā. ⁊ viam ampliat ad peccatū. ⁊ sic patet q̄ aliter pertinet ad peccatū capitale. ⁊ aliter ad peccatū in spīm sctm. ¶ Ad illud q̄ obr 47
de obstinatōe. q̄ obstinatio dicit pmansionē in malo. dom q̄ obstinatio dicit dupliciter. Uno mō dicit obstinatio ortinus pmansio in culpa. Alio mō dicit obstinatio voluntas complacens sibi in culpa ꝑpetrata. et proxe culpam nō detestans sed approbans. ⁊ hoc modo dicit actū. actū inquā precedentē ex malicia. ideo est peccatum in spīm sctm. Differt autē ab impenitētia fm q̄ ꝑpie accipit. nā vnū est respectu pteriti. ⁊ reliquū respectu futuri. Et q̄uis vna sit virtus cuius est preterita plangere ⁊ plangenda nō cōmittere. tm circa istos duos actus possunt esse diuersa vicia. sicut largitas cū sit vna virtus. tm fm duos actus q̄ ad ipam concurrunt. vicz dare ⁊ tenere. hz duo vicia opposita. vicz pdigalitatem ⁊ auaricia. ¶ Ad illud q̄ obr de impugnatōe 48
veritatis agnite. dom q̄ veritas agnita tripliciter potest intelligi impugnari. aut ꝑpter ipam veritatez. aut ꝑpter ipm dicentē. aut ꝑpter effectū consequentē. Primo modo nullus impugnat cum oēs boies natura scire desiderent. Secūdo mō ⁊ tertio pōt impugnari ex infirmitate ⁊ etiā ex malicia. ⁊ cum q̄s impugnat eam pertinaciter siue in ꝯfusionē dicentis. siue ꝑpter excusationem sui. quasi sp hz adiunctā maliciā. marie cum est veritas ad salutē ptinens. vt est veritas xpiane religionis. ⁊ sic est peccatū in spīm sctm. Tūc aūt dico aliquas veritatē ptinaciter impugnari. q̄n ex sua impugnatōe ꝑpter odiū dicentis vel effectus ꝯsequētis. aut facit vr vult facere p̄iudiciū veritati. ita q̄ q̄uis nō odiat veritatem fm q̄ veritas est. tamen rone adiuncti oīno eam abhorret. sicut aliquis odit deū rone iusticie. ⁊ rone illius odij ortingit q̄ homo delectat in contumelijs dei et in ꝯfutatione veritatis. ⁊ tūc recte dicit moueri ex malicia ⁊ ꝑtinacia. Si aūt q̄s resistat nō ꝑtinaciter. tunc potest bene pcedere talis impugnatio ex q̄dam infirmitate. nec talis impugnatio peccatū est in spīm sanctū. Nec valet illud q̄ obic̄it q̄ veritas ⁊ agnitio veritatis appropriat filio. quia talis impugnatio nō pcedit ex ipa agnitione. hz potius pcedit ex malicioſa voluntate. Unde magister supra dixit in prologo. dissentientibus voluntatibus. dissentiens fit animoꝝ sensus. et dum aliud alīs aut videtur aut complacet. impietati error obnititur. ⁊ voluntatis inuidia resultat. ⁊ illō q̄ 49
est mouet ad veritatē impugnādā. ¶ Ad illud q̄ obr de inuidia fraterne gratie. dom q̄ dupliciter potest q̄s inuidere gratie alterne. Aut quia ex hoc minuit bonum ꝓprium cuius promotionē appetit singulariter. ⁊ sic est peccatum capitale. Aut quia visus animo sic est deprauatus vt sicut nō videt bonū in se. sic etiaz nolit videre bonum in alio. ⁊ tūc est peccatum in spīm sanctum hoc autem est in illis maxime q̄ vix possunt ꝑ aliquo bo

mine videre bonum · z ita alio modo est peccatum in in spīm sctm · z isto vltimo mō nō pcedit nisi ex magna corruptōe z malicia volūtatis · q̄ adeo gustū eius puertit · vt bonū faciat apparere malū · z malū faciat apparere bonū. ¶ Ad illud qō obīcit de impenitentia · dōm q̄ impenitētia dicit dupliciter · vicz puatiue z ctrarie Si dicatur pruatiue · sic nō est peccatū in spiritumsanctum · q̄ nō ponit nouū peccatum · sed conditionē dicit siue circūstantiā peccati precedentis · Alio modo potest dici contrarie · z tunc dicitur impenitentia voluntas impenitendi · z talis ex malicia pcedit z est peccatum in spīritūsanctum · Nec valet illud qō obīcitur q̄ sciētia nō variat genꝰ · dico cm̄ q̄ b nō est rōne scie sz etiam rōne malicie · hec autē ipenitētia sic est species pcti in spīm sctm · q̄ tm̄ alie species ad ipam ordinant · vt ipa qōāmō oibꝰ aliis cōnectera · Nec b impedit q̄n sit diuersa spēs ab alīs · quia sicut in virtutibꝰ vna disponit ad alterā · sic etiā z in vicijs · cuius nō sit tanta connexio in habitibꝰ viciozꝫ sicut ē in habitibꝰ virtutū · sicut deo dāte in tertio libro manifestabit.

¶ Dist · xliij · vñ habeat ortū potentia peccandi.

DIst pdicta cōsideratōe dignum z cē · Supra ostē dit magister qualiter peccatum ortum habet a voluntate in generali z in speciali · in hac vero parte determinat vnde habeat ortum potentia peccandi · z hec pars durat vsq̄ ad finem libri · Diuiditur autem pars ista in quattuor partes · In quarum pma magister querit vnde sit potentia peccandi · z determinat q̄ potentia peccandi nō est a deo ꝑm quorūdā opinionē · In secunda vero parte ostendit q̄ omnis potentia peccandi est a deo pluribus autoritatibus · ibi · Sz pluribus sanctorum testimonijs z cē · In tertia vero parte determinat quandam dubitationem que ex precedētibus habet ortum · videlicz · vtrum aliquando potestati sit resistendum · ibi · Hic oritur questio non transiliēda · vbi determinat q̄ aliquando est obediendum · aliquando resistendum · In quarta vero z vltima continuat magister dicta dicendis · vt ex hoc libro ad librum tertium transeat · ibi · Jam nunc bis intelligendis atq̄ pertractandis cē · Et posset hec particula vltima diuidi contra totum precedens · sed causa breuitatis nō fuit diuisa · hmōi enim minutie diuisionuz plus habent curiositatis q̄ vtilitatis · z idcirco eas in precedentibꝰ pretermisi.

¶ Querit vnde sit potentia peccandi · z determinat q̄ nō est a deo ꝑm quorūdā opinionē · a

DI. XLIIII

DIst predicta cōsideratione dignum occurrit · Utrum peccandi potentia sit nobis a deo · vel a nobis · putant quidam potentiam recte agendi nobis eē a deo · Potentiam vero peccandi non a deo sed a nobis vel diabolo esse · sicut mala voluntas nō a deo nob ē · sz a nob z a diabolo · Bona āt a deo tm̄ nobis est · Bone nanq̄ voluntatis z cogitationis initium non homini ex seipso nasci · sed diuinitus parari z tribui in eo deus euidenter ostendit · quia nec diabolus · nec aliquis angelorꝫ eius exquo in hanc caliginem sunt detrusi · bonaz potuit vel poterit resumere voluntatem · Quia si possibile foret vt hūana natura postq̄ a deo auersa bonitatem perdidit voluntatis · ex seipsa rursus eam habere potuisset · multo possibilius hoc natura haberet angelica · que quanto minꝰ grauatur terreni corporis pondere · tāto magis hac esset predita facultate · Non ergo homo vel angelus a se voluntatem bonam habere potest · sz malam · Similiter z de potentia inquiunt per similitudinem voluntatis boni vel mali differentes q̄ illa sit a deo · non ista.

Ratio proborans q̄ bona voluntas nō sit domi nisi a deo. Aug⁹. in. de pe.

¶ Ostendit pluribus autoritatibus potentiam peccandi esse a deo. b

¶ Sed pluribus sanctorum testimonijs indubitanter monstratur · q̄ potestas mali a deo est a q̄ est omnis potestas · Ait enim apostolus · Nō est potestas nisi a deo · Qō nō de potestate boni tm̄. sed z mali intelligi oportet · Cum pylato etiā veritas dicat · Non haberes in me potestatem nisi datum esset tibi desuper · Malicia nempe hominum (vt ait Augu ·) cupiditatem nocendi per se habet · potestatem autem si ille non dat · non habet · Ideoq̄ diabolus anteq̄ aliq̄d tolleret Job dicebat domino · Mitte manum tuam · i · da potestatem · quia etiam nocentium potestas non est nisi a deo · sic sapientia ait · Per me reges regnāt z tyranni per me terraz tenent · Unde iob de domino ait · Qui facit regnare hypocritam ꝓpter peccata populi · Et de populo israel dicit deus · Dedi eis regem in ira mea · Nocendi enim volūtas potest eē ab hominis animo · potestas aut n̄ est nisi a deo · z hec addita aptaq̄ iustitia · Nam q̄ potestatem diabolo dataz iustos deus facit suos. De hoc etiaz Grego · in moral · ait · Tumoris elatio non potestatis ordo in crimine est · Potentiam deus tribuit · elationem vero potentie malicia nostre mentis inuenit · Tollamus ergo qō de nostro est · quia non potentia iusta · sed actio prava damnatur · His autoritatibus alijsq̄ pluribꝰ euidenter ostenditur q̄ non est potestas boni vl mali cuicunq̄ nisi a deo equo · z si te lateat eqtas

Ro · xiij · Job · xix · Job · j · Pro · viij · Job · xxxij · Osee · xiij

¶ Determinat dubium vtrum aliquando resistendum sit potestati. c

¶ Hic oritur questio non transilienda silentio · Dictum est enim supra q̄ potestas peccandi vel nocēdi n̄ est homini vel diabolo nisi a deo · Apostolus autem dicit q̄ qui potestati resistit · dei ordinationi resistit · Cum ergo diabolo sit potestas mali dei ordinatōe · eius potestati n̄ esse resisten

Ro · xiij ·

a ¶ Sciēdū est apl'm ibi loq̄ de seculari ptāte. Contra. nō vr mgr sufficiēter soluere ad q̄stionē motā. imo potius fugere. q; sicut habitū ē in p̄cedēti ca. diabol⁹ nō hz ptātē nocēdi a seipo sz a deo. cū g̃ apl's dicit q̄ oīs potestas a deo ē. intelligit nō solū de ptāte bonis sz etiā de ptāte diabol.

Jrē vr̄ q̄ ei⁹ p̄testati nō sit resistenduz. quia Piere. xxvij. Gens t regnuz q̄ nō seruierit nabucho. t̄c. cōminat his dñs q̄ nō fuient nabucho. si g̃ p̄ nabucho. significat diabol⁹. vr̄ t̄c. Jrē nō debemus r̄sistere mēbris diaboli. vt potē malis p̄latis t tyrannis qui sunt mēbra diaboli. ergo multo fortius nec ipsi diabolo qui est caput ip̄orum malorum.

Qz aliq̃ resistenduz est potestati

a dū videt. Sz sciendū est apl'm ibi loq̄ō seculari ptāte sc̄z regete p̄ncipe t hmōi qb⁹ nō est resistēdū in his q̄ iubet de⁹ eis exhiberi sc̄z in tributis et hmōi. Si vo p̄nceps aliq̄s vel diabol⁹ aliq̄d iusserit vel suaserit p̄tra deum. tūc resistēdū ē. Vñ Aug⁹. determinās q̄lit resistenduz sit ptāti i li. de natura boni ait. Si aliq̄d iubeat ptās q̄ nō debeas facere. hic sane p̄tēne ptātē timēdo maiorē ptātem.

b Jp̄os humanax rex grad⁹ aduerte. Si q̄d iusserit p̄curator. nūq̄d faciēdū est. si p̄tra p̄cōsulē iubeat. Rursus si q̄d ip̄e p̄cōsul iubeat t aliō iubeat imperator. nūq̄d dubitak illo p̄tēpto illi eē seruiendū. Ergo si aliud imperator aliud iubeat de⁹. p̄tēpto illo obtpandū est deo. Ptāti g̃ diaboli vel hoīs tūc resistim⁹. cū aliq̄d p̄tra deū suggesserit. in q̄ bi ordinatōi ñ resistim⁹. sz obtpamus. Sic em̄ de⁹ p̄cepit vt i malis nulli ptāti obediam⁹.

¶ Cōtinuatio q̄ ex. ij. li. ad tertium transit.

¶ Jām nūc bis intelligēdis atq̄ ptractādis. q̄ ad verbi incarnati mysteriū p̄tinēt. integra mētis p̄sideratōe intēdam⁹. vt de ineffabilib⁹ vl' modicū aliq̄d fari deo reuelante valeamus.

archiep̄i a ptāte pape q̄ plenā hz potentiā sup vtrūq̄. t tūc nō est generaliter vex q̄ magis optet obedire potestati supiori q̄z inferiori. vtpote ptāti archiep̄i q̄z epi q; vn⁹ ē plat⁹ imediat⁹ alt⁹ mediat⁹ sz r̄spectu ei⁹ q̄ hz plenā ptātē sup vtrūq̄ vitatē hz. q; ille ñ ē tm̄ plat⁹ mediat⁹ vñ magis dz stare subdit⁹ mādato pape q̄z mandato alicui⁹ plati inferioris. Et in h̄ casu loquit Aug. Et ph̄ p̄z r̄spōsio ad obiecta.

¶ Postremo q̄rit de illis auctoritatib⁹ q̄s mgr adducit in lra. Cū em̄ sit q̄stio de potestate peccādi. videtur q̄ min⁹ recte adducat auctoritates illas q̄ loquūt de ptāti t inferēdi malū pene sicut aspicēti patet. Et dicendū q̄ ex ip̄se quenti aliquo mō possunt ad ppositū applicari. verū tn̄ sicut apte apparet mgr allegat eas aliquātulū minus recte. Nō tn̄ est mirandū si in tot t tā bonis dictis mgr dixit aliquid minus complete. nec ei est p̄pter hoc insultandum. magis em̄ suo labore meruit legentium orationes t gratiarum actiones q̄z reprehensiones. licz in aliquibus locis declinauerit ab opinionibus communibus t parti minus probabili adhesit. p̄cipue i octo locis.

4 ¶ Nam in libro. j. sunt duo. vnū scilicet est distinxvij. q̄ charitas que est dei t proximi non est quid creatum. sed increatum. Aliud vero est q̄ hec nomina trinus t trinitas nō dicunt positionem sed p̄uationem tm̄. t hoc ponit dist. xxiij. In secundo vero libro simili ter duo dicit. quorum primum est q̄ in angelis beatis p̄miū p̄cessit. t meritum respectu substantialis p̄mij habet subsequi. t hoc dicit dis. v. t tertia dist. xj. Aliud est q̄ nihil de cibis transit in veritatem humane nature. nec per generationem. nec per nutritionem. In libro. iij. sil'r duo dicit. vnum est q̄ aīa eruta corpore est persona. t hoc dist. v. Aliud ē q̄ christus fuit hō in tribus. t hoc dicit distin. xxij. In iij. li. duo dicit. vnum est q̄ baptismus Joban. cum impositione manuū equipollebat baptismo christi. ita q̄ baptisatus baptismate Joban. in fide trinitatis non erat rebaptisandus. t hoc dicit distin. ij. Aliud est de potestate baptisandi interius quam dixit q̄ deus potuit alij dare. t q̄ creatura potuit suscipere. t similiter q̄ deus potest potestatem creandi communicare. t creare per creaturam tanq̄ per ministrum. t hoc distin. v. In his octo positionibus communiter doctores parisienses nō sequūtur magistrum. nec credo in omnibus h̄s eum esse sustinendum. nec amore hominis veritati fiat p̄iudicium. t hec omnia suis locis manifesta sunt et manifestabuntur.

1 ¶ Respon⁹ dicendum q̄ magister recte dicit in hoc q̄ dicit q̄ verbum apostoli q̄ dz nō resistendū eē p̄tāti intelligi hēat de ptāte būana nō de ptāte diabolica. q; ptās būana t ordinata ē. t ordiate freq̄nter mouet t impat. t tō q̄ ei resistit. diuīe ordinatōi resistit. saltē si ordinate p̄cipit. Sz q; diabol⁹ ex puersitate volūtatis sue sp̄ inordinate t ad malū mouet. t p̄ deū. tō p̄m recte ordinē t mādatū apl'i freq̄nt ē ei resistēdū t pugnādū p̄ eū tāq̄ p̄ pessimū aduersariū. Q; g̃ dr q̄ ptās diaboli a deo ē. dō. q̄ vex ē. sz ip̄e nō vtit ea ad id ad q̄d de⁹ ei eā dedit. imo sp̄ malū intendit. t dū ei fortiter resistim⁹.

2 malū suū in nr̄m bonū puertim⁹. ¶ Ad illud q̄d obr de mēbris diaboli. dō. q̄ nō est sile. nā mēbra sua nō ita sp̄ mouēt ad malū sic ip̄e. q̄ est i malo obstinat⁹. t a q̄ sumpsit exordiū oē malū.

b ¶ Jp̄os būanax rex grad⁹ aduerte. si q̄d iusserit p̄curator t̄c. In h̄ verbo innuit mgr q̄ si ptās inferior obuiet ptāti supiori. magis obediēdū est ptāti supiori q̄z inferiori. sz Jrūbut⁹ h̄r sup illō Apoc. Et angel⁹. ecclesie pgami scribe. Nō audet archieps super subditos epi manū imponere sine eo. sz h̄ p̄t epus sine archiepo. g̃ vr̄ q̄ magis ē obediēdū inferiori q̄z supiori. Jrē cā imediata magis influit q̄z mediata. g̃ si ptās inferior magis imediata est q̄z supior. videt q̄ magis sit standū ptāti inferiori q̄z supiori. Cōtrariū but⁹ dr̄. q; dic Boet⁹. Quicq̄d p̄t virt⁹ inferior p̄t supior. sz nō econuerso. g̃ virt⁹ supior p̄t cōpescere inferiorē. g̃ magis standum est mādatis ip̄ius.

3 ¶ R⁹. dōm q̄ dupl'r est loq̄ de ptāte supiori t inferiori. Aut ita q̄ ptās inferior totaliter fluit a ptāte supiori ad quā ordinat. sicut ptās p̄curatoris a ptāte p̄cōsulis t ptās p̄cōsulis a ptāte imperatoris. t tūc vex est q̄d dicit q̄ standū ē magis ptāti supiori q̄z iferiori. Aut iste potestates ita se hūt q̄ ambe fluunt a supiori. t in casib⁹ determinatis vna p̄supponit alteri. t illa posse plenū hz sup vtrāq̄. sicut ptās ep̄i et

Ad intelligentiã huius ptis incidit hic q̃stio circa tria. Pmo queritur vñ habeat ortũ potestas peccandi. Secũdo ꝓ quo queritur vñ sit in homine potestas ꝓsidẽdi siue dñandi. Tertio q̃rit de necessitate subiacẽdi potẽtie ꝓsidẽti. Circa pmũ q̃runt duo. Primo q̃rit vtrũ potẽtia peccãdi sit ī hoĩe a deo vel a seipso. Secundo q̃rit vtrũ potẽtia peccandi inq̃ãtũ hmõi sit bona an mala.

Titrũ potẽtia peccãdi sit in nobis a deo. Et q̃ sic videtur. Primo auctoritate Aug. sup ps̃. 7 mgr̃ adducit ī lra Nocẽdi volũtas põt esse ab aĩo hoĩs. potestas aũt nõ nisi a deo. sz voluntas nocendi q̃ est hoĩs. a seipso nõ est nisi respectu nocumẽti q̃ ds peccat. g̃ si respectu illius cuius dẽ est a deo. videt q̃ potestas peccãdi sit a deo ī ipo Itẽ pbs in topicis. põt deus 7 studiosus praua agere. sz oĩe illud in q̃ cõicat hõ cũ deo. hz ab ipo tanq̃ a causa 7 pncipio. si g̃ in potẽtia peccãdi hõ cũ deo cõicat. videtur q̃ potentiã peccãdi a deo accipiat. Itẽ oĩe illud qõ attestat nobilitati nature est a deo. sz potestas peccandi in eo in q̃ est attestat nobilitati nature. nõ em̃ reperiri põt nisi in creatura rõnali q̃ est nobilissima oĩm creaturaz. g̃ videt q̃ potẽtia peccãdi sit in hoĩe a deo. Itẽ oĩe illud qõ facit ad amplificationẽ laudis a deo est. cuius est oĩs bono: 7 laus. sz posse peccare facit ad laudẽ viri iusti. ꝑm q̃ dicit Eccĩ. xxj. Qui potuit trãsgredi 7 nõ est transgressus. 7 facere malũ 7 nõ fecit. g̃ videt q̃ posse peccare sit in homie a deo. Itẽ potẽtia peccandi aut est in creatura rõnali ꝑm q̃ est a deo. aut ꝑm q̃ est ex nihilo. Si ꝑm q̃ ẽ a deo. hẽo ꝓpositũ. scz q̃ talẽ potẽtiã hõ a deo accipiat. Si ꝑm q̃ ẽ ex nihilo. g̃ cũ oĩs creatura sit ex nihilo. oĩs creatura hz potẽtiã peccãdi. si igit hoc est falsum. restat tẽ. Sz J. peccare est deficere. sz posse deficere est nõ posse. 7 est ꝙstio potẽtie. si g̃ ꝙstio et defectꝰ potẽtie nõ est a deo. videtur q̃ potẽtia peccãdi nõ sit in hoĩe a deo. sed potꝰ a seipso. Itez ab eodẽ ꝓncipio. sunt actus 7 potentia. ergo si peccatum non est a deo aliquo modo. ergo nec potẽtia peccãdi in homine est ab ipo. Item gloria est ꝑfectiua 7 saluatiua nature. sed p̃ gloriã auferẽ potentia peccandi. si g̃ gloria nõ aufert quod deus dedit. videtur igit q̃ potentiã peccandi nõ habeat a deo nõ accepit. Item potentia peccandi est potentia faciendi contra deũ. ergo potentia peccandi inq̃ãtum hmõi aduersat diuine potentie. si igit diuina potentia nihil ītra se facit. videt igit q̃ ab ipa nõ sit potẽtia peccandi. Item oĩe qõ est in homine a deo. habet exẽplar in deo sz potẽtia peccandi inq̃ãtum hmõi nõ hz exemplar in deo. impossibile em̃ est q̃ deus peccet. sic in locis pluribus Aug. ostendit. 7 impossibile est etiam defectus habere exẽplar in deo. si igitur homo ꝑm potentiam peccandi deo nõ assimilat. imo potius assimilatur diabolo. 7 oĩe illud qõ homo habet a deo. habet in ipo deo exemplaritatẽ 7 similitudinẽ. videt q̃ potentia peccandi in homie nõ habeat a deo causam 7 originem. Rñ. dõm q̃ cum dico potẽtiam peccãdi. duo dico. 7 dico aliquam potentiam. 7 dico potentiam ad talem actũ ordinabilẽ. Si igit loq̃mur de potentia peccandi ꝑm q̃ potentia est. cum illa potentia sit liberi arbitrij. sic absq̃ dubio a deo est. Si aũt loquamur de ordinabilitate illꝰ potentie ad peccatũ. tunc dicendum ẽ q̃ sicut peccatũ aliquãdo accipit abstracte. aliquando concrete. aliquãdo em̃ noiat actionem deformẽ. aliqñ ipam deformitatẽ. sic dupliciter est loqui de illa ordinabilitate ad peccandum. aut respectu deformitatis. aut respectu actionis substrate. Si respectu actionis substrate. sic talis ordinabilitas a deo est sicut 7 actio substrata peccato. Si aũt loquamur de ordinabilitate illa respectu deformitatis. sic cum illa deformitas nihil aliud sit q̃ priuatio 7 defectus. talis ordinabilitas nihil aliud est q̃ defectibilitas. 7 ideo sicut defectus deformitatis nõ est a deo. sic nec talis defectibilitas est a deo. sz est in ipa creatura rationali. quia ex nihilo. Sic igitur potentia peccandi vno modo conceditur esse a deo alio vero minime. 7 ꝑm hoc currunt rationes ad oppositas partes. 7 etiam diuerse fuerunt opiniones. Vnde sicut magister dicit in littera. quidam dixerunt q̃ potentia peccandi nõ est a deo. Alii vero dixerunt q̃ potentia peccandi a deo est. quod nititur probare magistri multis auctoritatibus. ille autem auctoritates nõ valent ad hoc concludendum nisi accipiat potẽtia peccãdi ꝑm illud quod est sine respectu actionis ad quam est quia hoc modo continetur subgenere potentie. Scõm aũt q̃ potentia peccandi consideratur in comparatione ad ipam deformitatẽ. sic nõ est in genere potentie. imo potius impotentie. sic em̃ nõ nominat potentiã sed defectum. 7 sicut nõ sequitur deꝰ potest oĩa facere. g̃ potest peccare. sic nõ sequitur isto modo. oĩs potestas a deo. est. g̃ potestas peccandi a deo ẽ. 7 isto mõ loquẽdo dicit Anſ. q̃ potestas peccandi nõ est libertas. Et hoc mõ pcedũt rõnes ostendẽtes q̃ potestas peccandi nõ sit in hoĩe a deo. 7 ideo sunt concedendẽ. Ad illud qõ obr de potentia nocendi q̃ est a deo q̃uis voluntas nõ sit ab ipo. dõm q̃ Augu. facit vim in verbo illo inter ipaz potentiã qua peccat. 7 actualẽ ordinatõz illi⁹ potẽtie q̃ peccat. 7 vult dicere q̃ ipa potentia a deo est q̃uis ipa ordinatio ad peccatũ ab ipo nõ sit. q̃ potius est deordinatio q̃ inordinatio. 7 ideo ex hõ nõ habet nisi q̃ potentia peccandi ꝑm id q̃ est a deo sit. ꝑm aũt q̃ est ad peccãdum nõ põt elici ex illa auctoritate q̃ sit a deo. imo potius oppositũ. q̃ potentia peccãdi nõ quenit ī pcm̃ nisi mediante voluntaria deordinatione quã a deo esse negat Aug. in predicta auctoritate. Ad illud verbum pbi quo dicit q̃ deus 7 studiosus potest praua facere. exponunt quidam q̃ pbus intellexit de malo pene. sed hoc plane repugnat eius textui. 7 ideo cum sacra scptura dicat. 7 omnes expositores concordant q̃ nullo mõ potest peccare. sicut nec mentiri. nec seipsuz negare. dicendum est q̃ illud verbum pbi nõ habet veritatez. nec credo ipm̃ constituisse magnam vim in verbo illo. pro eo q̃ dixit hoc solum exemplificando 7 pertranseundo 7 exemplum suum satis sufficiebat ad propositum pro parte in qua habet veritatem. pro hac videlicz q̃ studiosus potest mala agere. licet hoc non sit vt studiosus. sed vt potest a virtute deficere. 7 Ad illud quod obiicitur q̃ potentia peccandi attestatur nobilitati nature. dicendum q̃ hoc non est verum inquãtuz dicit ordinationem ad actum substratum. nam nullus actus est deformabilis per culpam. nisi qui procedit a potentia deliberatiua que nobilis est. quia sola illa informabilis ẽ per iusticiam. Vel dicendum q̃ attestari nobilitati est dupliciter. aut p se aut p accns. Potẽtia aũt peccãdi 7 pcm̃ attestat nobilitati nate p actus. sic dicit Augu. q̃ dolor boni ĩmissi. testat ẽ bõe nate. Ad illd qõ obr q̃ facit ad amplificatõez laudis. dõ. q̃ virtus sic cõmẽdabilior redditur ex pcis sic potẽtia bñ faciendi cõmẽdabilior redditur ex potẽtia malefaciẽdi. ñ q̃ vicium aliqd addat bõitati virtutis. nec potẽtia õficiẽdi aliqd addat potẽtie bñfaciẽdi. sz q̃ ex pñtia oppositi magis ī sua bõitate claresc. sic apparet magis virtuositas hois q̃n ꝑ mala facere 7 ñ vult. q̃ si ñ posset nec vellet. 7 hõ laudat virtutem illi⁹ hois q̃ potuit mala facere 7 ñ fecit. sic ẽ laudat ihm̃ q̃ fecit bonũ. 7 ñ fecit malũ cũ posset ita q̃ laus ẽntialiter respicit hoc q̃ est facere bonũ. hoc aũt q̃ est posse peccare nõ respicit nisi per

accidens·uñ circūscripta potētia faciēdi malū·si bonū
10 faceret voluntarie adhuc laudaret. ¶Ad illud qō ārī/
tur vtrū potentia peccādi insit creature a deo vel ex ni
hilo·dōm q rōne act⁹ substrati q̄ est act⁹ deliberatiuus
inest ei a deo·rōne ꝯo defect⁹ inest ei ex nihilo·ꝛ hinc ē
q potentia peccandi nō repit in oñi creatura·qz rōne
imꝑfectōis nō repit in creatura irrōnali·ꝑ eo q nō pōt
in ea esse actus deliberatōis. Rōne ꝯo oīmode pfectio
nis nō repit in creatura beata·qz nō pōt in ea ee defect⁹
eo q adeo suo creatori est ꝺiuncta·ꝛ sic potētia peccan/
di qdām̄o euellit ꝑ gliam·qdām̄o relinquit·qdām̄o est
ipa libertas·qdām̄o minuit libertatē·qdām̄o est poten
tia·ꝛ qdām̄o imꝑotētia·qz qdām̄o dicit positionē·ꝛ qō
am̄o ꝓuationē·ꝛ ō cū ārit vtrū sit a deo·nō est rnden
dum simpliciter·sz ꝟm ꝑdictā distinctionē.

¶Questio II b

¶Vtrū potētia peccandi ꝟm q hmōi sit mala. Et q sit
mala inq̄tū hmōi videt. Potētia peccandi nō est aliō
q̄ volūtas·sz voluntas peccādi est mala·ḡ potētia pec
candi est mala ꝟm q hmōi. ¶Itē cuius vsus malus est
ipm̄ q̄z malū est·sicut cui⁹ vsus bon⁹ est ꝛc·sz vsus potē
tie peccandi est peccare·ꝛ peccare ē malū·ḡ ꝛ potentia
peccandi ē mala. ¶Item sicut se hz potētia bñ faciendi
respectu boni·ita se hz potētia malefaciēdi respectu ma
li·sz oīs potētia bñ faciendi inq̄tū hmōi est·est bona·ḡ
potētia maleficiēdi inq̄tū hmōi ē mala. ¶Itē vnaquēq̄
potētia cōpletiōr ē qñ est suo actui ꝺiuncta·sed potētia
malefaciēdi dū ē ꝺiuncta actui malefaciēdi mala est·ḡ
si min⁹ cōplera ē qñ est separa ab actu·ḡ videt q etiā se
parata ab actu mala. ¶Item potētia malefaciēdi aut
est bona aut mala sit. Si est bona·ꝛ oñe bonū est ī deo
ꝛ a deo·ḡ videt q potētia malefaciēdi potentiā inq̄tuz hmōi ꝛ a
deo sit·ꝛ in deo sit·quoꝛ vtrūq̄ falsum ē·restat igit q
potētia peccandi sit mala. Sz ꝺ. si potētia peccandi ē
mala·ḡ potēs peccare est mal⁹·sz iustus ꝛ sanct⁹ potest
peccare·ḡ iust⁹ ꝛ sanct⁹ est mal⁹. ¶Itē si potētia pec/
candi est mala·aut ḡ malo pene·aut malo culpe. Ma/
lo pene nō·qz illud sequit malū culpe. Malo culpe nō
qz culpa ꝺsequit peccandi potentiā rpe ꝛ natura·ꝑus
cñ ꝛ bō ꝛ angelus peccare potuit q̄ peccauit. ¶Item
si potētia peccandi ē mala·aut ḡ malicia quā fecit·aut
malicia que facta ē in ipa. Malicia quā fecit nō opter
qz multi possunt malefacere q̄ nō faciūt·nec fecerūt. Si
malicia q facta ē in ipa. Sz ꝺ. Aug. in li. lxxxiij. q. ꝓ/
bat q nullo alio actoꝛe pōt bō fieri mal⁹ nisi seipo. ḡ nō
videt q potētia peccandi quātū est de se mala sit. Jtez
nō sequit iste pōt adulterari·ḡ est adulter·ḡ nō sequit
iste pōt malū facere. ḡ est mal⁹. sz si potētia malefaciēdi
esset mala·necessario seqret ad ipam ee malū. ḡ ꝛc. Ju/
xta h ārit vñ h est q volūtas malefaciēdi ē mala·ꝛ po
tētia malefaciēdi nō dicit esse mala. Quert etiā ꝑter q̄d
volūtas peccādi nō ōr volūtas sicut potētia peccandi
dicit imꝑotētia·videt eñ q magis·Si eī volūtas pec/
candi minoꝛē dicit approximationē ad pcti defectuz q̄
potētia peccandi·magꝭ vr q deberet cadere a ꝓpa rōne
vt volūtas peccandi diceret volūtas·q̄ potētia peccā
di dicat imꝑotētia. ¶Rn. ꝺōm q sicut potētia respectu
11 bonoꝛ nō dicit actualē ordinatōz ad effectū sz solū habi
tualē·voluntas ꝟo dicit actualē ordinatōz·sic ꝛ in ma
lis intelligendū est q potētia nō dicit actualē ordinati/
onē ad defectū·sz pot⁹ habitualē. Uñ nō ōr aliqs habe
re potētiā melefaciēdi qz actualiter tendat ī mala·sz qz
pōt tendere in malū. Volūtas aūt actualē ordinatōz di
cit·ñ ei ōr iste vult malū·nisi qñ actualiter tēdit ī malū.
Sic ei dictū fuit ī ꝓmo li. volūtas ē approximatius ipi
us potētie ad agendū·ꝛ ō qz ee malū dicit aliquē dete/
ctum ꝑsentē in eo vel circa id de q̄ ōr. hinc ē q volūtas
peccādi mala ꝛ velle peccare ē malū. potētia aūt peccā
di siue posse peccare nō ōr ee mala. Locedēde sunt igit
rōnes oñdētes q potētia peccādi inq̄tū hmōi nō ē ma/
la. ¶Ad illud qō obr in ōrū ꝓmo de volūtate. ꝺōm q
illud nō valet·qz volūtas malefaciēdi pl⁹ ponit q̄ po/
tentia malefaciēdi. dicit ei actualit ordinationē ad ma/
lū. vel vt ꝓpr⁹ dicā actualē deordinationē. Uñ sic ar/
gumentū illud nō valet. velle malefacere ē malū·ḡ posi/
se malefacere est malū. ita nec illud valet. Nec valet qō
obj̄cit q potētia malefaciēdi nō est aliud q̄ voluntas.
q̄uis em nō sit aliud. alio tñ mō importat ꝑ nomē po
tētia·ꝛ alio mō ꝑ nomē volūtas. Quia in vno impor
tat in maiori elongatōe. in altero ꝟo in maiori approxi/
matōe·ꝛ ō est sopha ꝟm accidēs. sicut h. eadē est volun
tas q̄ distat a malo·ꝛ q̄ approximat malo·ḡ si mala ē. ꝑ/
ut est approximata ex cōparatōe ad malū. silr accidēti ꝛ rei ſb/
erit distans. Assignat ei hic aliqđ silr accidēti ꝛ 14
iecte inesse. ¶Ad illud qō obr q vsus potētie peccādi
inq̄tū hmōi est mal⁹. ꝺōm q maxie illa intelligit ee vsu
ad quē vnaquēq̄ res directe ꝛ de ꝓmo ordinat. sz po
tentia peccādi nō ordinat nec directe. nec de primo ad
actū peccādi. ꝑ eo q illa eadē potētia est ad opposita. ꝛ
ad suū oppositū ordinat ꝑ se. ad h āt ordinat ꝑ accidēs.
Uñ oppositū peccati ē ei⁹ vsus. ꝛ peccatū est ei⁹ abusus
ꝛ ō nō sequit q si peccare sit malū. q ꝓpter h potentia
peccādi inq̄tū hmōi sit malū. ¶Ad illud q obr q i bo 15
nis potētia bñ faciēdi est bona. ḡ ꝛc. ꝺōm q nō est ille.
qz in bonis bonitas act⁹ ē a bonitate potētie. vñ ꝺsue/
uit dici q nō qz bona facim⁹ boni sum⁹. sz qz boni sum⁹
bona facim⁹. nō sic aūt est in malis. imo ecōtra. qz ma/
la facim⁹ mali sum⁹. Et rō hui⁹ est. qz q̄uis potētia nō 16
possit se ꝑ suū actū ꝓficere. ꝑt tñ se ꝑ suū actū deordina/
re ꝛ deficientē facere. ꝛ ꝓpter h nō tātū addit bonū op⁹
supbonū op⁹ inq̄tū ad rōnē merēdi. sic pctm̄ sup pctm̄ q̄
tum ad rōnē demerēdi. ¶Ad illud qō obr q vez est de 17
est potētia cū est suo actui ꝺiuncta. ꝺōm q h vez est de
actu ad quē ordinat simplr. sz nō ē vez de eo ad quē or/
dinat ꝑ accidēs. maxie cū act⁹ ille pl⁹ reneat rōnē ꝛfect⁹
q̄ effect⁹. ruc ei magꝭ deordinat q̄ ꝓficiat. ꝛ sic ē potēn
tia peccādi respectu act⁹ peccādi. ꝛ ō magꝭ recedit po
tētia a cōpletōe ī h q peccat. q̄ in eo q potuit peccare.
¶Ad illud qō ārit vtrū potētia peccandi sit bona aut 18
mala. ꝺōm q si dicat potētia peccādi sit bona aut
peccare. absq̄ dubio bona ē. ꝛ a deo ē. silr si dicat potē/
tia peccādi ordinata ad actū pctō sbstratuz silr ē a deo.
Si āt dicat potētia peccādi ipa ptās deficiēdi. h mō n̄
ꝺz dici bona nec mala. Bona nō ꝺz dici. qz nō dicit ali
qō ens. ꝛ nihil hz rōnē entⁱ. qō n̄ hēat rōnē boni. Mala
nō ꝺz dici. ꝑ h q n̄ dic ꝓuatōz alicui⁹ boni nati inesse
nec dic actualē ꝛfectū. sz bitualē. vñ tal potētia n̄ ꝺz di
ci potētia mala vl deficiēs. sz potētia defectiua. nec ē ꝑ
te potētia sz ipotētia. Uñ n̄ posse videre ī lapide nec
est bonū nec ē malū. qz nec dic positōez. nec dic ꝓuatōez
alicui⁹ boni nati inesse. sic intelligēdū ē de potētia pec/
cādi ī creatura rōnali. ꝟm q potētia peccādi dic ꝛfecti
bilitatē q̄ inest ei ex rōne creature. ꝟm quā ex nihilo hz 19
esse. Ex his ꝑz n̄sio ad illud qō qrebat vltimo. quare
videlicet voluntas peccandi ōr esse mala. ꝛ non sic po/
testas. Hoc cñ est ex h. qz volūtas est cā imediata ꝛ ꝑ/

ma respectu actuū q̄ ex deliberatōe pcedāt. magis āt peccādi potētia dr impotētia q̄z volūtas peccādi dicat volūtas. p eo q̄ nomē potētie ipo strū ē a positōe t cōplemēto. t nō peccare diminuit de rōne potētie vt dic defectū. sicut mortuꝰ diminuit de rōne hois. ¶ Nomē āt volūtatis ipositū est a libertate t cōplacētia. Et q̄ pcc̄ eatū est placitū t cōmitti hz p libero arbitrio. hinc ē q̄ ḡuis deprauet potētiā volūtatis. tamē nō diminuit de rone volūtatis. q̄ nō hz ad ipam repugnātiā fm q̄ sic notat. t pterea velle peccare velle est. posse āt peccare nō est posse. t nō dictū fuit in. j. li. q̄ deꝰ est oīpotens t tamē nō est omniuolens.

QOnsequēter q̄rit de ptāte pīsidendi. Et circa h̄ q̄runt duo. Primo q̄rit vtrū oīs potētia dñandi a deo sit. Scōo q̄rit vtrū ptās dñandi sit a deo fm institutionē nature. aut fm punitionē culpe.

¶ Questio I c

Utrum ptās dñandi sit a deo. Et q̄ sic. vī Joh. xix. Nō haberes in me ptātem nisi tibi datū eēt. sup dixit dñs pylato. ḡ si ptās pylati sup xpm erat a deo. t tñ mi nime videbat q̄ sup ipm deberet habere ptātez. ḡ vī q̄ m. īo fortiꝰ oīs ptās talis a deo ē. Jtē expressiꝰ. Roma. xiij. Nō est ptās nisi a deo. t ostat q̄ ibi loq̄t de ptāte pīsidendi. ḡ tē. Et iste due autoritates sufficiāt. q̄ plures alie adducunt in lra. Jtē hoc ipm vī rōne. ptās pīsidendi dicit potētiā in excellētia. t oē tale dicit positōz aliquā. sz oē q̄d dic potētiā aliquā a summa potētia ē. ḡ oīs potētia pīsidēdi a deo ē q̄litercūq̄z ds pīsit. Jtē oīs pena a deo ē q̄ hz simplr rōnē pene. sz oīs seruitꝰ est pena. ḡ a deo ē. sz ab eo dē a q̄ est seruitꝰ ab eodē est dñandi ptās. igit oīs ptās dñandi est a deo. Sz ꝯ. Osee. viij. Ipi regnauerūt t nō ex me. pncipes extiterunt t nō cognouī. ḡ vī q̄ talis pīsidētia maloz nō sit a deo. Jtē nihil iniustū est a deo. sz multe iniuste dñank alijs. ḡ vī q̄ nō oīs ptās siue dñiū q̄d ē in hoīb⁹ sit a deo. ¶ Jtē nihil inordinatū ē a dō. sz cū stulteꝰ pficit sapiēti. t malꝰ bonis. h est inordinatū. ḡ nō vī eē a deo. Jtē nihil q̄d est ꝯ ius nature ē a deo. sz ptās dñandi in hoies ē ꝯ ius nature. ḡ nō est a deo. Maior manifesta ē. minor pbat p illud q̄d dr in li. institutionū. Bella exorta sunt. t captiuitates secute t seruitꝰ. q̄ sunt iuri naturali ꝯria. Jtez nihil auferendū ē alicui q̄d ē ordinatū a deo. ḡ si oīs ptās vī platio ē a deo. nulli auferēda ē platio vel ptās. ḡ nullus plat⁹ vel pncips eēt deponēd⁹ q̄tūcūq̄z malꝰ. Jtē nihil q̄d hz ds p dei donationē hz p vsurpatōz. ḡ si oīs ptās est a deo collata. nulla ē vsurpata. sz planū est q̄ multe ptātes vsurpank. ḡ nō oīs ptās a deo donat. ¶ Rō. dicēdū q̄ ptās pīsidēdi dr eē illud p q̄d alīq̄s pīsidet t dñat alteri. Illud āt p q̄d pīsidet dupliciter dicit. Uno mō dicitur ipa virtꝰ p quā ds pualet alteri. t hec virtꝰ absq̄ dubio a deo ē. Alio mō illud p q̄d pīsidet dr modꝰ q̄uenīēs dirigendi vel pmouēdi ad hāc virtutis excellētiā. t sic distinguendū ē. Nā q̄dā pīsunt alijs ex iusticia. q̄dā ex astutia t q̄dā ex violētia. Quādo āt alīq̄s pest alijs p iusticiaz. tūc illā ptās dñandi loq̄ndo simplr a deo ē. t respectu pīsidētis. t respectu subiacentiū. Uñ aūt pest alīq̄s per astutiā vel p violētiā. tūc dicēdū ē q̄ talis ptās t hz cōparari ad volūtatē pīsidētis. t hz cōparari ad meritū subiacentis. In cōparatōe ad meritū subiacētis talis pīsidentia iusta ē. q̄ aut ē ad bonoz pbationē. aut ad maloz punitōz. Si āt cōpet ad volūtatē pīsidētis. sic iniusta ē. Et pmo q̄dē mō dr eē a deo faciēte t ordinante. fm q̄ dr Joh. xxxiij. Facit regnare hypocritā pter pctā pīli. Et Osee. xiij. Dabo eis regē in furore meo. Scōo aūt mō

sez in cōparatōe ad volūtatē pīsidētis sic dr eē a deo. pmissiue nō āt approbatiue. pter q̄d dr. Ipi regnauerūt t nō ex me. t pncipes extiterūt t nō cognoui. Cōcedendū ē igit q̄ oīs ptās pīsidēdi fm id q̄d ē. t certā rōspectu eiꝰ sup quē est iusta ē. t a deo ē. t h oñdūt rōnes t autoritates q̄ ad pmā ptē inducunt. t nō pcedēde sunt. Cōcedendū ē nihilominꝰ q̄ modꝰ dcuen. ēdi ad hāc pīsidentiā in cōparatione ad volūtatē pīsidētis pōt esse iustꝰ. t fm q̄ iustus est. a deo est. fm q̄ iniustus est a deo nō ē. Quia vero nunq̄z sit ita iniustus ex vna parte quin sit iustꝰ ex altera. ideo de nulla potentia presidendi dici potest q̄ nō pcedat a deo. ¶ Ad illud ḡ q̄d pmo obr in ōrū q̄ dñs dic q̄ regnauerūt. sz nō ex ipo. dōm q̄ nō est ibi negatio cuiuscūq̄z volūtatis. sz volūtatis antecedētis t volūtatis approbātis. Dñiū em̄ maloz potiꝰ ea deo vindicante q̄z sit a deo acceptāte. Uñ in eis verificat illud q̄d dicit. Eccs. viij. Interdū dñak hō hoi in malū suuz 22

¶ Ad illud q̄d obr q̄ nihil iniustū ē a deo. dōm q̄ vez est fm q̄ iniustū. Quāuis aūt potētia dñandi iniusta sit. frequnter in cōparatōe ad volūtatē pīsidētis. sz tñ iusta est in cōparatōe ad meritū subiacētis. q̄z ad vindictā maleficoz. ad laudē ꝙo bonoz. sic dr. j. Pe. ij. 23

¶ Ad illud q̄d obr q̄ aliq̄ ptās inordinata ē. dō. q̄ t si aliq̄ mō alīq̄ ptās possit ex inordinata volūtate pcedere. ptās tñ ipa sz ordinata ē sicut dic Grego. in moralibꝰ. q̄ tumoris elatio nō ptāris ordo in crimie ē. potētiā de⁹ dedit. elationē potētie malicia nre mētis inuenit. 24

¶ Et si obj̄ciat q̄ inordinatū ē q̄ stulti pīsunt sapiētibꝰ. t mali bonis. t ꝓ dñis. dō. q̄ t si aliq̄ inordinatio appareat exterius. nihilominꝰ latet pulcra ordinatio interiꝰ fm diuinū iudiciū q̄d frequnter ē occultū. nūq̄z tñ iniustū. ꝓpter q̄d dr Eccs. x. Uidi malū q̄si p errorē egrediens a facie pncipis. stultū positū in dignitate sublimi. tē. q̄si diceret. q̄ q̄uis appareat ibi error magnꝰ. tñ ē ibi ordinatō dū er h̄ mali puniunk. t boni pmouenk. 25

¶ Ad illud q̄d obr q̄ nulla ptās ē a deo q̄ē ꝯ ius nature. dōm q̄ eē cōtra ius nature h̄ ē dupliciter. vel simplr. vel fm aliquē statū. Cū ḡ dicit q̄ ptās dñandi ē ꝯ ius nature h̄ nō intelligitur quantum ad vniuersale dictamen nature sz quantum ad dictamen nature alicuius status determinati. in quo q̄dem nō esset subiectio seruitutis nec prelatio ptātis. 26

¶ Ad illud q̄d obr q̄ nihil q̄d ē a deo datū. est auferendū. dōm q̄ illud vez est si deꝰ simplr ei dedit. si aūt solū sit ad tps datū. sicut dñs voluit dare. ita ei⁹ voluit q̄ ministeriū humanū auferre. h aūt cognoscim⁹ q̄ deus velit. quando videmus ordinem iusticie sic exigere. Dedit em̄ deꝰ vitaz latroni. t tamē iudex iuste illā aufert ei. exigente h mandato iusticie q̄d dicit. maleficū nō patiaris viuere. Sic etiam intelligendum est se habere in potestate nostra t pncipū. q̄ fm iuris rectitudinem tam dominiū q̄z potestatis priuilegium meretur amittere. qui concessa sibi aburitur potestate. 27

¶ Ad illud q̄d obijcitur q̄ nulla potestas a deo collata ē vsurpata. dicendū q̄ verum est si totaliter detur a deo. sed deus sic dat potestatē q̄ frequenter homo cooperatur in illius potestatis adeptione. t cuz recte operatur ad illius potestatis adeptionē. tūc dicit dñari ex iusticia. quādo ꝙo iniuste. tūc dicit potestas vsurpata. in q̄ nō pest ꝛ iure cuius pīsit de facto. nihilominꝰ tamē q̄ talis potestas nō caret oīno ordine iusticie. pcedit esse a deo Et simul sunt hec duo vera fm diuersos respectꝰ vicz q̄ eadē potestas sit vsurpata t a deo collata absq̄ aliq̄ repugnātia.

¶ Questio II d

Utrū potestas pīsidendi sit in boīe fm institutionez

nature. vl' fm punitionē culpe. Et qō pmo mō vr Ben. j. Faciam⁹ hoiem ad imaginē z sili|tudinē nr̄am. z p̄sit ꝛc. Si tu dicas q habuit plationē respectu bestiaꝝ sed nō respectu hoim. p̄ nō euadet. qz ꝯ. Loꝝ. xj. Caput mulieris vir. si g̃ caput p̄sidet corpi z dz regere corpus g̃ videt q fm institutionē nature sit ptās dñandi i humano genere. Jtē in angelis q̄ sunt pfecti in natura z i glia nō rñmō est ordo z gradus fm excellentiā natura|liū. sz etiā fm p̄sidentiā officioꝝ. g̃ vr q dñium nō repugnet. sed ꝺsonet instituōi nature humane sicut z angelice. ¶ Jtē ptās dñandi est ꝑpetas dignitatis z nobilitatis. sz si aliq̄d dignitatis cōpetit nature lapse. multo magis cōpetit nature institute. g̃ vr q magis ptinebat ad statū nature institute ptās dñandi cꝫ ad statū nature lapse. ¶ Jtē oē illud qō est ad ꝺseruationē ordis naturalis ptinet ad instituōz nature. sz ptās p̄sidendi p|tinet ad ꝺseruationē ordinis naturalis. g̃ ptās p̄sidendi ineſt hoi a deo fm instituōz nature. Maior manifesta est. minor ꝓbat q illud qō dicit Aug. xix. de ciui. ōi. Penalis seruit⁹ ordinat ea lege ordinat. q̄ naturalē ordinē ꝺseruari iubet z pturbari vetat. sed ad idē ordinat ptās dñandi. z penalis seruit⁹. g̃ ꝛc. ¶ Sz ↄ. Greg. oēs homines natura eqles fecit. sz p varijs meritis alios alijs occulta dei dispēsatio sz iusta p̄ponit. g̃ vr q subiectio z platio nō sit in hoīe fm instituōz nature. ¶ Jtē aug. xix. de ciui. dei. Rōnalē hoiem ad imaginē dei factum dñari noluit de⁹ nisi irrōnabilib⁹. g̃ si ptās p̄sidēdi z dominādi est i vno hoīe respecru alteri⁹. g̃ ꝛc. ¶ Jtē rōne hoc p̄m vr. libertas hoi ineſt a natura. sz ptās dñandi est libertas impeditiua. g̃ nō vr q sit a natura. ✠ aūt libertas z a natura sit. z a ptāte p̄sidēdi habeat ꝑ|diri. manifestat. q: libertas sic hz diffiniri. libertas ē naturalis ptās q̄ licet hoi facere qō vult. ¶ Jtē hō fm suā pri|mā ꝺditionē est fact⁹ ad dei imaginē. sz inq̄ntum est imago dei nat⁹ est ꝛmediate ferri i deū. g̃ si sol⁹ de⁹ co maior est. igit fm naturā nihil est sup̄ hoiem nisi de⁹. g̃ nullus dñium in hoīe est fm nature institutionē nisi solū diui|nū. ¶ Jtē nō est dñs sine ꝛuo. g̃ nec dñiū sine ꝛuitute. sz seruit⁹ est introducta ꝓpter peccatū. sicut in pluribꝰ locis dicit Aug. g̃ vr q ptās dñandi in hoīe sit fm ꝺditionē culpe. nō fm institutionē nature. ¶ Jtē in gloriſicatōe hoi victa detrahent z natura seruabit fm q i li. de ciui. dei. vult Aug. sed in statu gl'ie nō manebit dñium p̄latōis z subiectio seruitutis. g̃ nō vr hec cē natura humana fm q instituta sz solū fm q lapsa z viciata.

29 ¶ R⁹. ōm q ptās dñandi vel p̄sidendi dicit triplicit sz largissime cōiter z ꝓpe. Largissime dñandi ptās dicit respectu oīs rei q̄ hō pōt ad libitū z votū suū uti. et h mō dicit hō esse dñs possessionū suaꝝ. siue mobiliū. si ue īmobiliū. Alio mō ptās p̄sidendi siue dñandi dicit excellētiā ptātis in impando ei q est capax rōnis z pcepti. Tertio mō ptās dñandi dicit ptās coercendi subditos. z h ptās dicit q̄ndā arrationē libertatis. z talis ptās dñandi ꝓpe dicit dñiū cui rñdet seruit⁹. Primo mō ptās dñandi cōis est oi statui. vicz statui nature institute. z nature lapse. z nature glorificate. z excellētiori mō fuit in statu nature institute cꝫ sit in statu nature lapse. Secūdo mō cōpetit statui vie. siue p statu nature institute. siue p statu nature lapse. Si em̄ hō stetisset z vir potuisset impare vxori z pater potuisset impare filio. z h repit etiā i angelis q̄diu sunt admīstratorij spiritus. qz ex illa pte aliq̄ mō sunt in statu vie. Nec tñ p̄sidentia nō manebit in gloria sicut in p̄cedētib⁹ oñsuz fuit. Tertio ꝺo mō ptās dñandi in hoīe est solū fm naturā statū. ineſt em̄ ei fm culpe punitionē. nō fm nature institutionē z h qz seruit⁹ sibi correspōdens (fm q dicunt sancti) est pena peccati. Et qz isto mō loq̄mur h de potestate dñandi. iō ꝺcedēde sunt rōnes ostēdētes q talis ptās nō ineſt hoi fm ꝓmariā ꝺditionē suā. siue fm statum nature institute. ¶ Ad illud g̃ qō obr in ↄrīū ex re|xtu Ben. z ero. ꝯ. Loꝝ. xj. iā patet respōsio. ꝓcedūt em̄ de ptāte p̄sidendi accepta ꝓmo z sēdo mō. nō tertio. nā z si mulier sit viro qōād̄mō inferior rōne infirmionis sexus. nihilomin⁹ qz nō est creata vt cēt ei in adiutoriū vt famula sz vt socia. hinc ē q q̄uis dicat caput ei⁹. nō tamen ōr domin⁹. qz ipa nō est ancilla ipi⁹. Et iō sup̄ dixit mgr dist. xviij. q mulier ad eq̄litatē fuit ꝺdita. ideo fuit formata de latere nō de pedib⁹ vel de capite. vt videret esse socia. nō dña vel ancilla. ¶ Ad illud qō obr q̄ platio est in angelis. iā pz respōsio. q q̄uis vn⁹ p̄sideat alteri z impet alteri. z autoritatē habeat sup alteri impandi aliq̄d qō ptinet ad officiū mīsterij. tamen vn⁹ angel⁹ nō ōr esse fu⁹ alteri⁹ angeli. z iō ex h nō ꝺcludit q ptās dominādi fm q ei correspōdet seruit⁹ sit in hoīe fm ꝺditionē nature. ¶ Ad illud qō obr q domiſnū est ꝑpetas dignitatis. dōm q z ii sit ꝑpetas dignitatis in eo q̄ p̄sident. indignitatē tamē dicit i eo q subest. z iō naturaliter pt ꝓuenire hoi respectu alteri⁹ creature inferioris. respectu tamē alteri⁹ hoīs nō ꝓuenit naturaliter. sz qōād̄mō pter naturalit' vicz in punitionē peccati. Sicut ei dicit Ambr. seruit⁹ introducta fuit p pecca|tū ebrietatis. ¶ Ad illud qō obr q dominiū z seruitus fac̄ ad ꝺseruationē ordis naturalis. dō. q est ordo q respicit naturā fm oēm statū. z ordo q respicit naturā fm statū sue ꝺditōis. z est ordo q respicit naturā fm statū sue corruptōis. Et fm h q̄dā sunt de dictamine nature simplicit. q̄dā de dictamīe nature fm statū. Deū cē honorandū dictat natura fm oēm statū. Hoiem ꝓo q̄dā hoi dictat fm statū sue ꝓmē ꝺditōis. Hoiem aūt hoi subiici. z hoiem hoi famulari dictat fm statū corruptionis. vt mali cōpescant z boni defendant. Nisi em̄ cēt hmōi dñia coercētia malos. ꝓpter corruptionē q est i natura vn⁹ alteri ꝺprimere et z cōiter hoīes viuere nō possent. Nō sic aūt cēt si hō mānsisset i statu innocētie. q̄libet em̄ in gradu z statu suo maneret. Et sic pz q illa rō non ꝺcludit q seruit⁹ vel dominiū respiciat naturā institutā. sz solū q respicit naturā lapsam. vbi ordo habeat pturbari. z pōt p dominiū ꝺseruari.

Consequēr q̄rit de necessitate subiacēdi potētie p̄sidēdi. Et circa h q̄runt duo. Primo q̄rit vtrum xpiani teneant subiacere tyrānis in aliq⁹. Secūdo q̄ritur vtr religiosi teneant subiacere p̄latis suis in oīb⁹. ¶ Questio I c

¶ Utr xpiani teneant subesse tyrānis siue ptāti secularī in aliq⁹. Et q sic vi. j. Pe. ij. Serui subditi estote timore dñi. nō tm bonis z modestis. sz etiā discolis. Jtē Ro. xiij. Oīs aīa ptātib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit. Et post. Reddite oībus debita. cui tributū tributū cui vectigal vectigal. Et si tu dicas q hec est ammonitio ꝓpter scandalū vitandū. Cōtra pauloante. Nec|sitate subditi estote nō solū ꝓpter iram. sz etiā ꝓpter ↄscientiam. ¶ Jtē hoc p̄m ostendit rōne quā aplus facit ibidem. Nō est inq̄t potestas nisi a deo. sz q a deo sunt ordinata sunt. g̃ oīs potestas ordinata ē ordinatōi diui|na. ita q̄ q resistit potestati. dei ordinatōi resistit. sed q resistit ordinatōi dei dāpnationē sibi acq̄rit. g̃ ꝛc. ¶ Jtē

seruire hoi nō est culpa nec malū · imo meritoriū · ḡ videtur q̄ ab illa seruitute nō absolunt̄ p baptismū · ḡ sicut nō xp̄iani serui sunt alioz · ita etiā si xp̄iani fiant fuire teneant̄. ¶ Itē ad hoc̄ꝫ sunt multe auctoritates q̄ pñt sumi q̄si ab oibus eplis beati Pauli ī quib⁹ monet seruos subiacere dñis suis. ¶ Sꝫ Math. xvij. Reges terre a quibus accipiūt censum · a filijs an ab alienis. Et post · ḡ liberi sunt filij · glo. ibidē. Liberi sunt filij regni in oi regno · multomagis liberi sunt filij illi⁹ regni sub q̄ sunt oia regna in quolibet regno terreno · si ḡ homi xp̄iani sunt filij regni illius · videt̄ q̄ nulli⁹ regis terreni potestati sint astricti · ḡ nō vident̄ ei subesse in aliq̄ tributo. ¶ Item Jaco. j. Qui aūt pspexerit in lege pfecte libertatis Glosa exponit q̄ lex perfecte libertat̄ est lex euangelica · ergo si perfecta libertas liberat ab omni seruitute · videtur q̄ oīs q̄ inheret legi euāgelij absolutus sit ab oi seruitute regis terreni. ¶ Itez charitas oia mēbra xp̄i facit bñ · et oia facit cōmunia · Uñ · j. Cor. xij. Oia vestra sūt · siue mors siue vita &c. oia facit vnū. Quia dicit apl's · et ad Ephe. et ad colosen. Oēs vnū sumus in xp̄o · nec est distinctō serui et liberi · si ḡ charitas reducit oia mēbra ad eq̄litatē et cōmunitatē · videt̄ ḡ q̄ ī habentib⁹ charitatē nō sit aliq̄ obligatio seruitutis. Itē matris est vinculū legis diuine q̄ sit vinculū ꝺstituti/onis humane · sꝫ lex euāgelica absoluit ab onere seruitutis legalis q̄ quidē a deo p moysen lata fuerat · ḡ multo/fortius absoluit ab onere seruitutis humane et legis ciuilis. ¶ Itē Anſ. in li. cur deus hō. ca. v. Per se redimere voluit · vt in p̄stinā redigeret libertatez · et sibi homo subiectus eēt · nō homi · si ḡ empti sum⁹ p̄cio magno sꝫ sanguine agni incōtaminati et imaculati · videtur q̄ ipius soli⁹ serui simus · ḡ non videtur q̄ xp̄ianus q̄ renatus est in xp̄o · astrict⁹ sit alicui fuituti terreni imp̄ij. ¶ R⁹. dōm q̄ cū seruit⁹ opponat libertati · fm q̄ tripler dicit̄ esse libertas · scz a coactōe · a culpa · et a miseria · sic seruitus p̄t dici tripliciter · que attendit̄ in libertatis artatōe. Scōm em̄ artationē libertatis a culpa attenditur seruit⁹ peccati. De q̄ Joh. viij. Qui facit peccatū seru⁹ est peccati. Et Roma. vj. Nō regnet peccatū in vestro mortali corpe. Scōm ꝯo artationē libertatis a miseria attendit̄ seruit⁹ pene et mortis. De q̄ dicit Roma. vj. Xp̄s resurgens a mortuis · iā nō morit̄ · mors illi vltra nō dñabit̄. Scōm aūt artationē libertatis a coacti one · attendit̄ seruit⁹ conditōis. De q̄ dicit Roma. vij. Seru⁹ vocat⁹ es · nō sit tibi cure · sed si potes liber fieri magis vtere. Nec aūt seruit⁹ attendit̄ in coartatiōe libertatis a coactione nō q̄tum ad interiorē motū volūtatis q̄ cogi nō p̄t · sꝫ q̄tum ad exteriorē. Uñ et seruit⁹ introducta fuit in b⁹ q̄ vn⁹ alteꝝ vicit et fuituti sue addixit · vt nō liceat facere ꝺtrū et⁹ q̄d ipe mādauerit. Cum ergo tripler sit seruit⁹ · vna hz ortū ab altera · nā nō eēt seruit⁹ pene nisi p̄cessisset seruit⁹ culpe · nec seruit⁹ cōditionis subsequeret · nisi illa dupler p̄cederet · cū ergo aliquis regeneret in xp̄o · et efficit xp̄ian⁹ · liberat a seruitute peccati · sꝫ tn nō sic liberat q̄n etiā possibilitatē et p̄nitatē habeat redeūdi in idē gen⁹ seruitutis · et hinc est q̄ pter et⁹ p̄motionē et būiliationē relinq̄t dñs fuiturē mortis et ꝺditōis. Uñ ita morit̄ xp̄iani sicut et alij. Et p̄ter p̄nitatē ad malū et ꝺcupias militātes ī mēbris ex q̄bus ꝺsurgunt bella et lites · ita indigent regi terreno p̄ncipe sicut et alie gentes · et nō nō solū fm humanā institutionē sꝫ etiā fm diuinā dispēsationē inter xp̄ianos sūt reges et p̄ncipes · dñi et serui · fm distinctionē potestatis ei subiectiunt̄ et tenent̄ fm plus et min⁹. Et b ipe dñs dicit Math. xxij. Reddite q̄ sunt cesaris cesari · et q̄ sunt dei deo. Et apl's ſ. Thim. vlti. b docet et ꝺuꝝ p̄dicātes cō demnāt. Ait em̄ sic. Quicūq̄ sunt sub iugo seruitutis · dños suos dignos oī honore arbitrent̄ · ne nome dñi et doctrina blasphemet̄. Si q̄s aūt aliter docet et nō acq̄iescit sanis sermonib⁹ dñi nr̄i ihesu xp̄i supb⁹ est nihil sciens &c. Et hoc ipm̄ p̄bat Roma. xiij. et ī pluribꝫ alijs locis docet et mādat. Et nō ꝺcedendū est q̄ xp̄iani sūt terrenis dñis obligati · nō tn̄ in oībus · sꝫ in bis solū q̄ nō sunt ꝺ deū · nec̄ꝫ in bis oībus sꝫ in bis q̄ fm rectā ꝺsuetudinē statuta sunt rōnabiliter · sicut tributa et vectigalia et ꝺsilia · Uñ rōnes et auctoritates q̄ b oñdunt ꝺcedē de sunt. ¶ Ad illud q̄ō p̄mo obijcit̄ de ter. et glo. xvij. Math. dicendū q̄ terr⁹ intelligit de xp̄o · q̄ xp̄s nō tenebat reddere tributū · et de his q̄ sunt et⁹ imitatores p̄fecti vtpote de ap̄lis · p eo q̄ naturalit̄ erant liberi et oīa bona tpalia dimiserūt · et ō censuꝫ vl tributū ab eis reges terre accipe nō debebāt · in alijs aūt xp̄ianis vl q̄ sūt seruilis ꝺditōis · vel q̄ abundāt tpalibus bonis · illa auctoritas nō hz intelligi. ¶ Ad illud q̄ō obr q̄ lex euāgelica est lex p̄fecte libertatis dicendum q̄ ideo dicitur lex perfecte libertatis · quia liberat a seruitute p̄uaricationis · siue etiā a fuitute legis dū in ea dat spūs charitatis · q̄ est spūs libertatis fm id q̄ dic ap̄l's Ro. viij. Nō accepistis spm̄ fuitutis iterꝝ in timore sꝫ spm̄ adoptionis filioz · et ō ex b nō sequitur q̄ q̄ est sub lege euāgelij · sit liberat⁹ a seruitute terreni dominij. ¶ Ad illud q̄ō obr q̄ charitas oia vnit et cōe facit · dō · q̄ b vez ē p q̄ndam p̄ticipationē · sꝫ nō est vez p dñi autoritatē · omes etiā vnit · sꝫ b est fm affectionē nō fm grad⁹ et dignitatē indistinctionē · nā in corpe xp̄i magna ē mēbroz distinctio · q̄uis q̄tū ad ꝺformitatē affectionū mag̃ sit vnio. ¶ Ad illud q̄ō obr q̄ absoluit lex euāgelica ab onere legis moysaice · ḡ multo fort⁹ a lege būana dōm q̄ nō est sic · q: lex ista legē istā implet et euacuat tanq̄ vmbras figurā · nō sic aūt est de lege institutōis būane q̄ multum adiuuat ad obseruātiā legis diuine. Uñ et ap̄lus mandat rogari p p̄ncipib⁹ · j. Thim. ij. vt q̄etā et tranq̄llam vitā sub eis agam⁹. ¶ Ad illud q̄ō obr q̄ xp̄s ō p se redimere voluit vt ī p̄stinā libertatē redigeret · dō · q̄ ibi notat̄ effectus plen⁹ redēptōis facte p xp̄m · sꝫ tn̄ illū effectum nō plene assequmur in p̄nti q̄uscz creatura ingemiscit et pturit · donec liberet̄ a fuitute corruptōis in libertatē glorie filioz dei. Uñ b inchoat̄ libertas a culpa sꝫ ibi ꝺsumabit̄ libertas a miseria et ab oī potestate humana. Uñ nō sequit̄ q̄ si sum⁹ empti a xp̄o · q̄ p̄pter b nō sumus serui alteri⁹ · q: dñium xp̄i bñ cōpatit̄ secū dñiū bois · in bis maxie q̄ nihil iubet ꝺ deū · sꝫ nō cōpatit̄ secū dñiū diaboli vel p̄cti fm illud Math. vj. Nō potestis duob⁹ dñis fuire · ō q̄uis redēptōe xp̄i eruamur a fuitute mortalis p̄cti · nō tn̄ eruimur a fuitute ꝺditōis vel mortis.

¶ Questio II f

¶ Utr religiosi teneant̄ p̄latis obedire in oīb⁹ q̄ nō sūt ꝺ deū. Et q̄ sic vr̄ p̄mo autoritate dñi Math. xxiij. Super cathedrā moysi sederūt scribe et pharisei · q̄ dicūt vobis facite · ḡ si dñs sine distinctiōe mādat q̄ facieda sūt q̄ dicūt · etiā de malis p̄latis · vr̄ q̄ in oībus obediendū est eis. Si tu dicas q̄ nō intelligit nisi de illis q̄ dicūt et ad q̄ homo tenet̄ p mādatū legis · ꝺ b est · q: alibi dicit dñs · Qui vos audit me audit · et q̄ vos spnit me spnit · ḡ si de ꝺ in oīb⁹ est audiēdus · et ī nullo spnēd⁹ · vr̄ q̄ plato a ꝺo instituto · a suis subditis debeat ī oīb⁹ obediri. Itē Col. iij. Filij obedite parentib⁹ vr̄is p̄ oīa · si filij carnales parētib⁹ carnalib⁹ debent p oīa obedire · et nō debēt min⁹ ceō obedientes filij spūales patrib⁹ spūalib⁹ q̄ carnales carnalib⁹ · ḡ religiosi dñt suis p̄latis ī oīb⁹ obedire.

¶ Jrē beat⁹ Benedictus in regula sua. Si p̄cipit p̄la/tus impossibile. tenrād̄ est facere. ḡ si in impossibil⁹ obediendū est ei. multo forti⁹ in possibilib⁹. ḡ in oīb⁹. ¶ Jrē Hiero. ad rusticū. Prepositū monasterij time/as vt dñm. diligas vt patrē. credas q̄cq̄d dixerit salu/tare. nec maioris iudicet sententiā cui⁹ est officiū obedi re. z iussa implere dicente moyse. Audi israel z tace. ¶ Jrē Hug. de sancto victore. Obediētia est vt⁹ que oīa amplectit inuncta necessario implenda. nisi obsti/terit impatris autoritas. ḡ videt q̄ si nō obedit in oīb⁹ nō habet veram obediētiam. ergo si tenetur habere ve/ram obedientiam. tenet in omīb⁹ obedire. ¶ Jrē vide/tur rōne. sicut hō vouet pauptatē z ꝓtinētiā. sic vouet obediētiā. sz qui vouet ꝓtinētiā tenet abstinere ab oīi coitu. z q̄ vouet pauptatē tenet renūciare oīb⁹ tp̄alibus ḡ q̄ vouet obediētiā tenet obedire in oīb⁹ que sibi iniun guntur. ḡ sicut alīq⁹ iudicat ꝓpterat⁹ si vnū solū pun ctum habeat. sic dz iudicari inobediēs si vnū solū p̄lati verbū ptranseat. ḡ ei tenet obedire in oīb⁹. ¶ Sz cōtra Jaco. v. Obedire oportet deo magis q̄ hominibus. ergo in aliquibus tenemur obedire deo in quibus non tenemur obedire hoīb⁹. ḡ videtur q̄ nō tenemur obedi re p̄lato in oīb⁹. ¶ Jrē Bern̄. in li. de disp̄satiōe z p̄ce/pto. Subdit⁹ nec circa ꝓmissuz est inhibendus. nec vl tra cogēdus p legē obedientie ḡ si alīq⁹ p̄latus p̄cipiat ei vltra id q̄d ꝓmisit. nō videt q̄ teneatur ei obedire. ¶ Jrē pfecto religionis maxime ꝟsistit in pfectōe obe diētie. ḡ si oēs religiosi tenerētur in oīb⁹ obedire. om nes religiones eēnt equalis pfectionis q̄ si h̄ est plane falsum. ḡ tc̄. ¶ Jtem religiosus nō tenetur obedire pla to. suo nisi p legē voti. sz p legē voti nō tenetur hō solue re. nisi id quod vouit spontanee. ḡ videtur q̄ p̄latus ñ possit ab eo exigere nisi id q̄d ꝓmisit obseruare. R⁹. di/cendū q̄ aliter loquendū est de obediētia exigēda p̄lato a subdito religioso ſm obediētie pfectōez. aliter ſm ne/cessitatis obligationē. Si loq̄mur de ipa ſm pfectionē sic dicendū est q̄ sicut dicit Bern̄. Perfecta obediētia finē nescit. z pfectus obediēs nō solū in his q̄ mādat sz etiā supra eā que mādat. ꝓmptū habet effectū ad subia/cendū p̄cepto p̄lati. desiderans illū imitari qui humili ans seip̄m fact⁹ ē obediēs vsq; ad mortē. Si āt loq̄mur de obediētia ſm necessariā obligationē. sic hz terminuz z mensurā iuxta magnitudinē voti emissi. Nō em̄ am/plius tenētur obedire suis p̄latis nisi i his q̄ ꝓmiserūt dño obseruare. z q̄ nō sunt ɔ̄ria aie z regule sue. Unde si p̄latus aliq̄d p̄cipiat quod sit supra votū. subdit⁹ nō tenetur ad illud implendū. Et ideo ɔcedendū est q̄ reli giosi nō tenētur p̄latis suis obedire in oīb⁹. licet sanū sit consiliū q̄ in oīb⁹ obediant q̄ nō sunt ɔtra deū. vn de rōnes q̄ ad secundā ptem inducunt cōcedende sunt q⁹ vez ɔcludunt. ¶ Ad illud ḡ quod ꝓmo obijcitur in ɔtrariū q̄ obediendū est oīb⁹ q̄ sedent in cathedra. ve rum est de his q̄ ad cathedrā spectāt z de p̄ceptis legis de alīs aūt nō mandat. Et quod obijcit q̄ ipe dom⁹ dicit. Qui vos audit tc̄. dicendū est q̄ vez est q̄ loqui tur de his q̄ apostoli z eoz successores mandāt ex p̄mo na xp̄i. z etiā ex autoritate sibi data. i nullo tamē quod dicūt eoz autoritas est spernēda. vnde q̄bus nō tenea/mur p̄latis in oīb⁹ obedire. tenemur tamē nullū man datū eoz spnere. Unde dicitur in iure q̄ sententia pasto ris siue iusta siue iniusta timēda est. ¶ Ad illud quod obijcitur de verbo apli. Filij obedite p oīa patribus. di cendū q̄ si intelligatur de his q̄ spectāt ad mandatū di uinum. p̄ceptum est. de alīs aūt monitio est non p̄ceptum. ¶ Ad illud verbuz bñ Bñdicti z Hiero. z Hug. dicendū est q̄ nō loquūtur de obediētia ſm ob ligationē necessitatis. sz ſm pfectionē charitatis. ¶ Ad illud quod obijcitur q̄ sicut hō vouet pauptatē z ꝓtinē tiā. ita vouet obedientiā. dicendū q̄ sic. z nō sic. Sic q̄/dem in h̄ q̄ aufert sibi p̄pe volūtatis dominiū. Nō sic aūt q̄ñ arrat se ad faciēdū nisi ea q̄ in regula expssa fūt Et q̄m in oī religiōe pfectōis simp⁹r ꝓtinet renūciatio q̄tū ad op⁹ carnis. z q̄tū ad op⁹ p̄pterat⁹. vl i spēali vt in cōi. nō sic aūt p̄cipiūt oīa q̄ p̄nt p̄cipi. ꝛō nō sic arrat ad obediēdū in oīb⁹ sicut ad renūciādū oīb⁹. Rō aūt hui⁹ est q⁹ possibile ē alicui renūciare p̄pterat⁹ z etiā fa/cile. maxime vbi est possessio habita i cōmuni. sed obtpare oīb⁹ que dicuntur h̄ nō tm̄ est nō facile imo etiā impossibile. z ideo fines ponūtur ꝓmissioni obedi entie. nō sic ponūtur ꝓmissioni pauptatis vel etiā ca/stitatis. Unde in regula beati Francisci simpliciter p̄cipitur q̄ illi⁹ regule. pfessores nihil oīno habeāt ꝓpri um sup terrā. simpliciter etiā p̄cipitur pperuo ptinere. nō solū actu. sz etiā a suspecto ɔsortio z ɔcilio mulier. sz nō simpliciter p̄cipitur suis p̄latis in oīb⁹ obedire. sed in oīb⁹ que ꝓmiserūt domīo obseruare. z nō sunt ɔtraria anime z regule sue. Nescio si ad aliq̄d istoz vo toz quisq; sciat plus addere. in h̄ ergo pfectionis cul/mine. cōgruū est p̄dicte q̄stionis terminare sermonē. ¶ Si cui aūt aliter videtur (z fortassis melī⁹) in huius q̄stionis determinatōe. imo explanatōe duoz libroz p cedentiū z etiā duoz sequētiū nō inuideo. sz h̄ rogo. vt si q̄s aliq̄d in h̄ opusculo inuenerit approbatōe dignuz agat gr̄as deo largitori bonoz. In alīs bo locis vt in/ueneritvel falsum. vel dubiū. vel obscuz. scribētis in/sufficiētie benigne indulgeat. q̄ absq; dubio (teste ɔscīē tia) vera. apta. z cōta dicere ɔcurrūt. Quicq̄d em̄ sit de verbis q̄ solūs cōpanē. h̄ summope attendendū. z in tā q̄stione q̄libet est obseruandū. ne q̄s adeo ictet in sentē tia oris sui. z sic ei inhereat. vt oris alieni h̄bā æspiciat aspiciēs ea oculo min⁹ sano. z sic p tumoz z liuoreꝫ sibi veritatis aditū p̄cludat. z de numero boz sit de q̄b⁹ di cit ap̄lus. ij. Thim. iij. q̄ semp̄ discentes. z nunq; ad scientiā veritatis puenientes. q̄ auertat de⁹ ab oīb⁹ in/q̄sitorib⁹ veritatis. Hāc aūt veritatē infatigabiliter q̄/rere. infallibiliter inuenire. inamissibiliter apprehendere z tenere ɔcedat nobis ille q̄ est via. veritas. z vita. q̄ cū patre z spūsancto vnū existēs in eēntia. z abeis distin ctus in p̄sona. boiez rectū fecit. q̄ se infinitis q̄stionib⁹ imiscuit ſm q⁹ series manifestat duoz p̄cedētiū librozū. cui est oīs bonor z gloria. laus z imperium. p infinita se/cula seculoz. Amen.

¶ Finis secunde partis bonauēture cum textu senten/tiarum.

BIBLIOTECA UNIWERSYTECKA Poznań

Ordo questionuz di

ui Bonauenture in secundū librū sententiarum.

DI. I

Utrū res habeāt principiū causale. q·ȷ·a·
Utrū habeāt principiū initiale. q·ij·b·
Utr res ꝓducte sint in eē a plib⁹ ꝓncipijs q·ȷ·c·
Utr illud ꝓduxerit oīa a seipso aut mediante alio. q·ij·d·
Utrū creatio dicat mutationē aliquā. q·ȷ·e·
Utrū creatio dicat aliq̄d mediū inter creatorē ⁊ creaturam. q·ij·f·
Utrū a ꝓmo efficiente debuerit vel potuerit eē rerum multitudo. q·ȷ·g·
Utr hec distinctio debeat eē in vniuerso. q·ij·h
Utrū vel diuina gloria vel volūtas nra sit finis ꝓncipalioz conditionis rerum. q·ȷ·i·
Utrū natura spūal⁹ dignitate nature ꝓcellat cō posita ex spūali ⁊ corpali. q·ij·k
Utr spūs angelic⁹ differat a b aīa rōnali specie an tantū numero. q·ȷ·l·
Utrū angelus ⁊ aīa differāt essentialiter per h quod est vnibile. q·ij·m·

DI. II

Utrū spūalia hēant mensurā ꝓpriā q·ȷ·a·
Utr spūalia hēant mēsurā vnā p eēntiā q·ij·b
Utrū spūalia hēant mēsurā ꝓmanentē vel successiuam q·iij·c·
Utr euū ꝓcedat tps aliq̄ ꝓpriatꝫ gñe. q·ȷ·d·
Utr iter tps ⁊ euū sit aliq̄ mēsura media q·ij·e
Utrū spūales substantie et corporales sint simł create q·iij·f
Utrum celum empyreum sit ⁊ si sit cuiusmodi nature sit q·ȷ·g
Utr empyreū ifluat i h iferioza an nō q·ij·h
Utr loci corpalis sit locare angelos. q·ȷ·i
Utrū vn⁹ angelus simul ⁊ semel sit in pluribus locis an tantū in vno q·ij·k·
Utr sit i loco imptibili siue punctali. q·iij·l·
Utr ples āgeli sint sił in eodē loco ꝓmo. q·iij·m

DI. III

Utrū angelus sit cōpositus ex diuersis naturis scz ex materia ⁊ forma q·ȷ·a·
Utrū eadē sit materia in spūalib⁹ ⁊ corpalibus ꝑ essentiam q·ij·b·
Utrū materia spūaliū ⁊ corpaliū sit vna ꝑm numerū aut ꝑm vnitatē aliam. q·iij·c·
Utr i angel⁹ sit mera discretio ꝓsonalis q·ȷ·d·
Utrū ꝓsonalis ꝓprietas sit in angelis accidēta lis vel substantialis. q·ij·e·
Utrū discretio ꝓsonalis sit a pte principij formalis vel materialis. q·iij·f
Utrū deus fecerit ipm malū. q·ȷ·g
Utrū angel⁹ in ꝓmo instāti sue creatiōis fuerit malus actu ꝓprie volūtatis. q·ij·h

Utrū angel⁹ oīa creata q̄ cognoscit cognoscat p spēs innatas an aliq̄ p spēs acq̄sitas. q·ȷ·i
Utrū angelus p cognitionē naturalē diuinam essentiā cognouerit i seipsa sine omi medio et creature amminiculo q·ij·k·
Utrū angeli dilectiōe naturali dilexerūt deum ꝓpter se ⁊ sup omia q·ȷ·l·
Utrū angel⁹ naturali dilectione magis diligat supioze: an parē: an inferiorē q·ij·m·

DI. IIII

Ang̃eli creati sint i beatitudie siue i gr̃a. q·ȷ·a
Utrū angeli creati sint in gratia q·ij·b
Utrum aliquib⁹ data sit future glorificationis prescientia. q·ȷ·c·
Utr mal⁹ angel⁹ fuerit potuit su⁹ casus q·ij·d
Utrū angeli habuerūt cognitōem matutinam in sua creatione q·ȷ·e
Utrum in angelis sit cognitio vespertina p gloꝛificationē q·ij·f

DI. V

Utr lucifer peccauerit peccato supbie q·ȷ·a
Utr lucifer appetierit deo eq̄parari. q·ij·b·
Utr angli miozes peccauerī pcō supbie. q·ȷ·c
Utrū peccatū minoꝛ angeloꝛ ordinez habeat ad peccatū luciferi. q·ij·d
Utrū ꝓuersio beatoꝛū angeloꝛū ad deuz fuerit virtute nature vel auxilio gratie q·ȷ·e
Utrū in bonoꝛ ꝓuersione meritū sequat⁹ ꝓmiū vel precedat q·ij·f

DI. VI

Utr lucifer fuerit ō sup̄mo ordie ag̃loꝛ tē. q·ȷ·a
Utrū mīnozes angeli lapsi sint de omnib⁹ ordinibus vel non. q·ij·b·
Utr ceciderī i infernū ꝙtū ad locū q·ȷ·c
Utrū ceciderūt i infernale supplicīū q·ij·d
Utrū inter eos sit ordinū distinctio q·ȷ·e·
Utrū inter angelos malos sit ꝓlatio q·ij·f

DI. VII

Utrum in demonū volūtate sit possibilis rectificatio q·ȷ·a
Utrū sit in eis male volūtatis ꝓtinuatio q·ij·b
Utrū sit in eis male volūtatis itentio q·iij·c
Utrū ꝓfirmatio mutet libe·ar·ita q̄ sit aliō ante cōfirmationē aliud post. q·ȷ·d
Utr obstinatio tollat dmōib⁹ libtatꝫ vsū. q·ij·e
Utrum confirmatio vel obstinatio diminuat libertatis dominum q·iij·f
Utrum cadat in demonibus deceptio siue error circa ꝓsentia q·ȷ·g·
Utrum in demonibus cadat obliuio circa preterita. q·ij·h·
Utr i demōib⁹ sit p̄cognitio q̄ ad futura. q·iij·i·
Utrū oīs forme inductio sit a creatore: an aliq̄ sint ab agente creato vel ꝓticulari q·ȷ·k·
Utrū verarū formaꝝ inductio possit eē a spiri-

tu maligno· q·ij·l
Utrū aliqs possit uti ministerio demonū i faciē dis miraculis absq; peccato q·iij·m·

DI· VIII

Utr̄ ãgeli hẽant corpa nãliter sibi unita·q·j·a·
Utrū angeli aliqū assumãt corpa· q·ij·b·
Utrū illud corpus habeat verã formam corporis humani· q·j·c·
Utrū corpus illud qđ assumit angel⁹ fiat ō materia celesti an elementali· q·ij·d·
Utrū angelus in corpe assumpto exerceat opationes anie vegetatiue q·j·e·
Utrū angeli in assumptis corpib⁹ hẽant operationes q̃uemẽtes potentie sensitiue q·ij·f·
U·dẽmões possint habitare i corpib⁹ hũ anis·q·j·g
Utrū demões illabi possint aiabus· q·ij·h·
Utrū demon possit sensus illudere q·iij·i
Utrū demō possit cogitatões imittere q·iiij·k
Utr̄ demones possint malas affectiones imprimere· q·v·l
Utrum demões possint scrutari secreta nostre conscientie q·vj·m

DI· IX

Utrū angeli diuersor̄ ordinum sint diuersaruz specierum p̃ naturam q·j·a·
Utrū distinctiõis angelicorũ ordinũ p̃ncipalis causa sit a natura vel gratia q·ij·b
Utrū p̃m maiorẽ capacitatẽ naturaliũ denk angelis a deo maiora dona gratuita· q·iij·c·
Utrū vnusquisq; ordo ab eo denomiak qđ plenius accepit in munere q·iiij·d
Utrū ad singulos ordines angelorũ fiat assumptio saluandorũ· q·v·e·
Utrū plato que est in ordine respectu ordinis eua cueẽ post iudicium· q·vj·f·
Utrū sit status in nouenario·an p̃tẽdak numerus vsq; ad denariũ q·vij·g
U·i angel⁹ ordo cõpatiak secũ eq̃litatẽ·q·viij·h·
Utr̃ alijs substantijs rationalib⁹ q̃ angelis cõpetat p ordines distingui q·ix·i

DI· X

Utrū boni angeli mittank q·j·a·
Utrū oĩm angelor̄ sit mitti q·ij·b·
U·mittank ad accẽdendũ nr̃m affectũ q·j·c·
U·angel⁹ mittak ad illumiandũ nostrũ intellectũ· q·ij·d·
U·locutio angeli idẽ sit qđ ei⁹ cognitio q·j·e·
U·cadẽ locutio possit eẽ a deo t angelo q·ij·f

DI· XI

Utrum angeli deputari debuerint ad custodiã hominis lapsi· q·j·a·
Utrū cõpetens fuerit angelũ deputari ad hominis conditi custodiã q·ij·b
Utrū aliquis angelus deputatus fuerit ad custodiam christi q·iij·c
Utrũ angel⁹ ppter nostram obstinationẽ subtrahat custodie beneficiũ q·j·d
Utrũ ex beatificatiõe custoditi angelo custodienti amplificek gaudium q·ij·e
Utrũ angel⁹ custodiẽs in dãnatione custoditi incurrat aliqđ detrimentũ q·iij·f·

DI· XII

U·mã corpaliũ creata sit i oĩmoda possibilitate (q·j·a
Utrũ materia illa ꝓducta sit i pfecta actualitate q·ij·b
Utrũ materia illa corpalium sit creata sub aliqua formarum diuersitate q·iij·c·
U·celestiũ t r̃restriũ vna sit mã q̃tũ adeẽ·q·j·d
U·illa mã ꝓducta fuit i die·an aũ oẽz diẽ·q·ij·e·
Ubi habuit illa materia situm· q·iij·f·

DI· XIII

Utrũ p illã lucẽ q̃ dr̃ eẽ op⁹ prime diek intelligat scp̃tura lucẽ corpalẽ vel spũalem· q·j·a
Dato q̃ intelligat corpalẽ·ẽ questio qualit̃ faciebat diem t noctem q·ij·b·
Utr̃ lux sit corp⁹ vel forma corpis q·j·e
Utrũ lux sit forma subalis vel accũ talis q·ij·d
Utrũ lumẽ qđ emittit a corpe lumiso sit corpus an qualitas corpis q·j·e·
U·lumẽ sit forma subalis vel accũtal q·ij·f

DI· XIIII

Utrũ cristallinũ celũ sit de natura aq̃ q·j·a
Utrũ sit einsdẽ nature cũ igne elemẽto q·ij·b
Utrũ celi hẽant figurã orbicularẽ q·j·c
U·i corpe celi sit ponere dextr̃ t sinistrũ·q·ij·d·
Utrũ p̃mũ mobile moueak a deo imediate tm̃ an mediãte aliq̃ virtute creata q·j·e·
U·motⁿ celor̃ sit a ꝓpria forma vl ab intelligẽtia
Utrũ omia lumiaria celi locenk in vno corpe cõtinuo· (q·ij·f·
q·j·g
Utrũ lumiaria moueank in orbib⁹ suis motib⁹ suis ꝓpr̃is q·ij·h·
U·pueniat alicui orbi moueri absq; stell·q·iij·i·
U·lumiaria diuersitatẽ hẽant pfectionũ q·j·k
Utrũ diuersa lumiaria hẽant diuersas impressiones super corpoalia q·ij·l·
Utr̃ ex impssionib⁹ illor̃ lumiariũ causeki horũminibus diuersitas morum· q·iij·m·

DI· XV

Utrũ sensibilia q̃tũ ad alam sint ꝓducta ex aliquo vel ex nihilo q·j·a
Utr̃ corpa animaliũ cõposita sint ex quatruor elementis an ex vno q·ij·b·
Utrũ corpa alaliũ magis ꝓstent ex elementis passiuis q̃ actiuis·an econuerso q·iij·c
Utrũ oĩa sensibilia facta sint ppt̃ hoiem q·j·d
Utr̃ sensibilia aliq̃ vtpote volatilia t natatilia· v·die·aliq̃ vt gressibilia·vj·die cũ homie recto ordine creata sint q·ij·e·
Utrũ de⁹ ꝓpuq̃ animalia ꝓduxerit ab oĩi opere

quieuerit q·iij·f·

DI· XVI

Utrū homo sit imago dei vere q·j·a·
Utrū homo sit imago dei naturaliter q·ij·b·
Utr̄ eē imaginē ꝓueniat homini ꝓpie q·iij·e
Utrū ratio imaginis ꝑncipalius repiat in angelo q̄ in anima q·j·d
U·ꝑncipali⁹ sit imago i mascło q̄ i fęa· q·ij·e·
Utrū imago ꝑncipali⁹ sit in cognitiua q̄ i motiua siue affectiua q·iij·f

DI· XVII

Utrū aīa Ade siue humana anima ꝓducta sit de dei substantia q·j·a
Utr̄ aīa ade ꝓducta fuerit ex materia q·ij·b
U·aīa ade ꝓducta fuit añ corp⁹ ꝓ postea·q·iij·c·
U·corp⁹ ade ꝓduci debuerit ō nā pure celesti· (q·j·d·
Utrū corp⁹ ade constitutū fuerit de natura pure elementari: aut simul de natura elementari et celesti q·ij·e
Utrū ꝓditū fuerit ex elementis in cōplexiōe et cōpositiōe equali vel inequali q·iij·f·

DI· XVIII

Uñ fuerit ꝓductū corpus mulieris q·j·a·
Utrū mulier formata sit de costa viri ꝑm rōem seminalem· q·ij·b
U·rō ſeiał sit forma vniūsał vł singłaris· q·iij·c
U·aīe oīm hoīm sint vna subā vel diuerse: vel an sint vna aīa numero an diuerse q·j·d·
U·aīe oīm hoīm fuerūt simul ꝓducte q·ij·e·
Utrū aīa rōnalis sit ex traduce q·iij·f·

DI· XIX

Utr̄ aīa rōnalis ꝑ naturā sit īmortalis q·j·a·
U·oīnis aīa vtpute brutalis nō solū rōnalis ex ꝑma cōditiōe fuerit īmortalis q·ij·b·
U·aīa nō peccāte posset corp⁹ ade dissolui·q·j c
Utrū adā peccante corp⁹ ei⁹ posset ꝓpetrari ꝑ esum ligni vite q·ij·d·
U·illa īmortalitas ineēt hoī a nā vł a gr̄a q·j·e
Utrū eadē eēt īmortalitas īnocētie ꝑ essentiaz cū īmortalitate glie si hō stetisset q·ij·f

DI· XX

U·in statu īnocētie fuisset sexuū cōmixtō·q·j·a
U·i illa cōmixtiōe eēt seminū decisio q·ij·b
U·i illa seis emissiōe eēt ꝺlectatiōis ītēsio·q·iij·c
U·i illo coitn eēt integritaſ corruptio·q·iiij·d·
Utrū in qualibet cōiunctiōe viri ⁊ mulieris esset ꝓlis generatio q·v·e
U·eq̄lis fieret mł̄tiplicatō viroꝝ ⁊ mł̄ieꝝ·q·vj·f

DI· XXI

Quid mouit diabo· ꝑncipał̄r ad tēptādū hoīez
De tēptatiōe ꝓmoꝝ pentū q̄ tum ad instrumentū medium (q·j·a
De temptatiōe ꝓmoꝝ pentū q̄ tum ad ordinez et ꝓgressum q·ij·b·
Utrū carnis sit temptare q·iij·c·
Utrū ꝓtingat temptatōez carnis a temptatiōne diaboli separi· q·j·d
Cui ista tēptationū difficili⁹ sit resistere q·ij·e
Utrū ꝑmū pctm̄ hoīs fuerit vel potuerit eē veniale peccatum q·j·f
Utr̄ pctm̄ qō ꝑmo secutū ē ex tēptatiōe illa fuerit remissibile vel irremissibile q·ij·g·
Utrū pctm̄ qō ex illa tēptatiōe subsecutū ē· fuerit grauissimū oīm pcrōꝝ q·iij·i·

DI· XXII

Quo genere pctī mulier peccauerit q·j·a
U·qō mulier apetijt vir etiā ꝓcupierit q·ij·b·
Quis eoꝝ gui⁹ peccauerit an vir an mł̄r·q·iij·c
U·pctm̄ ꝑmoꝝ pentū fuit ex īgr̄ātia q·j·d·
U·īgr̄antia in āliq̄ hoīe possit esse culpa q·ij·e·
Utrū ignorātia sit culpe excusatoria q·iij·f

DI· XXIII

Utrū de⁹ debuit hoīem facere inexpugnabilē: an impeccabilem q·j·a·
U·debuit de⁹ ꝑmittere hoīem īpugnari q·ij·b
U·tēptationis īpulsio desiderari debeat a viro
U·si hō stetisset·in cognitiōe ꝑfe (iusto·q·iij·c
cisset ꝑ temporū interualla q·j·d·
U·si stetisset i statu īnocētie aliq̄ō ꝺcipi posset·
U·adā deū cognouerit in statu īnocētiē (q·ij·e
eo genere cognitionis quo expectam⁹ dcū cognoscere in statu glorie q·iij·f·

DI· XXIIII

Utr̄ dari potuerit hoī siue alicui creature adiutoriū qō eēt naturaliter inflexibile q·j·a·
U·datū fuerit homi naturale adiutoriū ꝑ qō posset absq̄ oī gr̄a tēptationi resistere q·ij·b·
Utrū intellect⁹ ⁊ affect⁹: siue ratō ⁊ voluntas· sint potētie diuerse ꝑ essentiam q·j·c
U·supior portio ⁊ inferior sint diuerse potētie·
U·diuisio volūtatis ꝑ naturalē ⁊ delibe (q·ij·d
ratiuā sit ꝑ diuersas potentias q·iij·e·
Utrū agēs intellectus ⁊ possibilis sint vna potentia vel diuerse q·iiij·f
U·in supiori pte ratiōis habeat eē pctm̄ ꝑm se·
Utrū in supiori portiōe ratōis possit eē (q·j·g·
veniale peccatū q·ij·h·
Utrū aliq̄ō pctm̄ habeat esse in inferiori parte absq̄ sensualitate q·j·i·
Utrū ps inferior possit peccare mortaliter absq̄ superiori· q·ij·k
U·in sensualitate possit eē pctm̄ veniale· q·j·l·
U·i sensualitate possit eē pctm̄ mortale·q·ij·m

DI XXV

Utrū libe·ar·sit in solis hūtibus rōem·an etiaz sit in brutis animalibus q·j·a
Utrū libe·ar·sit potētia distincta ꝓ tra rationez et voluntatem q·ij·b·
Utrū libe·ar·cōplectatur simul ⁊ rationem et voluntatem b·iij·c·

Utrꝫ li·ar·cõplectat rõem ⁊ voluntatẽ ꝑ modũ potentie: an ꝑ modũ habitus q·iiij·d
U·li·ar·addat aliqd supꝝ rõez ⁊ volũtatẽ·q·v·e
U·li·ar·sit habitꝰ siue facultas residens penes rõem ⁊ voluntatẽ ꝯiunctim·i·penes quã istarũ potẽtiarꝫ ꝓncipaliꝰ nob insit q·vj·f·
U·in oibꝰ i qbꝰ ẽsit eqliter·aut ꝑm magꝭ ⁊ minꝰ
Utrꝫ sit acruũ ꝓtingentiũ ⁊ necessarioꝝ (q·ſ·g an ꝓtingentiũ tm̃· q·ij·h
Utrũ li·ar·ꝑm qli·possit in malũ q·iij·i
U·li·ar·ab aliq̃ agẽte creato possit cogi q·iiij·k
Utrũ li·ar·possit a deo cogi q·v·l·
Utrũ ꝓpter ineptitudinẽ corꝑis ligari habeat q̃tum ad vsum· q·vj·m·

DI· XXVI

Utrũ gr̃a sit aliquid circa acceptantem vel acceptatum q·ſ·a
Supposito q gr̃a aliqd ponat circa gratificatuz queritꝝ vtꝝ illud sit creatũ vel increatũ q·ij·b
U·gr̃a sit in. gñe substãe vel i gñe accñtis q·iij·c
Utrũ gr̃a sit in genere accñtis corruptibilis an incorruptibilis q·iiij·d·
U·gr̃a ꝓmo insit substãe anie vel potentijs·q·v·e·
U·gr̃a ꝓpr̃ ad aiaz in rõe motoris q·vj·f·

DI· XXVII

Utrũ gr̃a gratũ faciens diuidiheat ꝑ dr̃ias diuersas ꝑ essentiam q·ſ·a
Utrũ gr̃a gratũ faciẽs ⁊ virtus gratuita differãt ꝑ essentiam q·ij·b·
Utrꝫ gr̃a ⁊ gr̃a differãt ꝑ essentiã q·iij·c
Utrũ ꝑ gr̃am ꝓtingat mereri ipm̃ gr̃e donuz tã habitum q·ſ·d·
U·ꝑ gr̃am ꝓtingat mereri gr̃e augmẽtũ·q·ij·e·
Utrũ contingat ꝑ gr̃am mereri ipius gr̃e complementuz· q·iij·f

DI· XXVIII

Utrũ liberũ arbitriũ absqꝫ gr̃a gratuz faciente possit a culpa resurgere q·ſ·a
Utrꝫ liberꝫ arbi·absqꝫ gr̃a gratũ faciente possit aduersariũ suũ vincere q·ij·b·
Utrꝫ absqꝫ gr̃a gratũ faciente li·ar·possit oĩa mandata implere q·iij·c
U·li·ar·destitutũ gr̃a gratis data possit ad gratiã gratũ faciẽtẽ sufficiẽter se disponere· q·ſ·d
Utrũ liberꝫ arbitriũ oĩ gr̃a destitutũ possit alicui temptationi resistere q·ij·e
Utrũ libe·ar·omni gr̃a destitutum possit in aliquod bonũ i genere q·iij·f·

DI· XXIX

Utrũ absqꝫ dono gr̃e homo eẽt deo acceptꝰ in statu innocentie q·ſ·a·
Utrꝫ hõ in statu nature institute posset in opus meritoriũ exire absqꝫ dono gr̃e· q·ij·b
Utrꝫ hõ añ lapsum habuerit gr̃am q·ſ·c
Utrũ hõ simul tempe cõditus fuerit in gratuitis ⁊ naturalibus q·ij·d·
Utrũ homo habuerit tot ⁊ tantas virtutes añ lapsum q̃t habuit post lapsum q·ſ·e
Utrꝫ dona gr̃atuita eq̃ magne fuerint efficacie in hoĩe ad merẽdũ añ lapsũ sicẽ fuĩt ꝑ lapsũ·q·ij·ſ·

DI· XXX

U·corruptio quã videmꝰ i hũana nã insit ei ex sue cõditiõis ꝓmordio an ex pcti merito·q·ſ·a
U·merito ꝓme transgressiõis hũana nã fuerit corrupta penaliter tm̃ an etiã culpabiliter·q·ij·b
Utrꝫ originale pctm̃ sit cõcupia q·ſ·e·
Utrũ originale pctm̃ sit ignorãtia q·ij·d·
Utrũ aliqd trãseat in veritatẽ humane nature ꝑ actum generatiue q·ſ·e·
Utrꝫ aliqd trãseat in veritatẽ humane nature mediante opere nutritiue q·ij·ſ·

DI· XXXI

U·aia sensibilis in hoĩb⁹ sit a generãte· q·ſ·a
Rõe cuiꝰ ꝑtis ꝓlo insit aie pctm̃ originale·q·ij·b
Utrũ maior sit infectio generatiue ꝑ originale q̃ alterius potentie q·ij·e·
Utrũ aia inficiat a carne q·ſ·d·
Utrꝫ originale ꝓtrahat in aiam ex carne ex aliq̃ apetitu ⁊ volũtate anime q·ij·e·
Utrũ caro ipa inficiat ex ꝓpagatiõe tm̃ vel ex ꝓpagatione ⁊ libidine q·iij·f

DI· XXXII

Utrũ baptismus deleat originale q̃tum ad culpã que est in mente q·ſ·a
Utrũ originale pctm̃ ꝑ baptismũ deleri habeat q̃tum ad causam que est in carne q·ij·b·
Utrũ cõcupiscẽtia sit in anima vel in carne tanq̃ in subiecto q·ſ·c
U·a deo sit ꝯcupia tanq̃ a ꝓncipio· q·ij·d·
Utrũ illã maculã quã aiam ꝓtrahit ex carne deꝰ debeat sibi imputare q·ſ·e·
Utrũ deceat diuinã iusticiam aiam tali carni infundere q·ij·ſ·

DI· XXXIII

Utrũ pctã pentũ ꝓmoꝝ filijs imputentꝫ ⁊ ad eos transmittantur q·ſ·a·
Utrũ ꝑmꝰ parẽs ꝑ posteris suis satisfacere potuerit sicẽ potuit eos ex culpa sua viciare q·ij·b
Utrũ originale in oibꝰ repiat eqliter q·ſ·c·
Utrũ sit ponere vnũ originale vel plura·q·ij·d·
Utrũ puuli decedentes in solo originali puniãtur pena ignis materialis q·ſ·e
Utrũ puuli decedentes in solo originali puniãtur aliquo dolore interiori q·ij·ſ·

DI· XXXIIII

Utrũ malũ sit a bono vt ab origine q·ſ·a·
Utrũ malũ sit a bona cã vtpote a voluntate efficiente vel deficiente q·ij·b·
U·malũ sit a bono ꝑm irrẽtionẽ vel ꝓter q·iij·c·
U·aliqõ malũ sit ab omi bono seqstratũ q·ſ·d

Utrū malum siue malicia sit ūn bono sibi opposito q·ij·e
Utrū malū sit in bono tanq̄ aliq̄s habit⁹·an sit pura priuatio q·iij·f·

DI· XXXV

U·pctm aliq̄ bonū hēat corrumpe· q·j·a
Utrū peccatū sit ipa corruptio passio essentialiter loquendo q·ij·b·
Utr̄ pctm ex hoc q̄ corrumpit bonū cōtrariet bono increato q·iij·c
U·p q̄libz malū hēant ista tria·s·mod⁹·spēs et ordo corrūpi simul ⁊ inseparabiliter q·j·d·
Utr̄ hec tria p quodlibet pctm corrumpantur equaliter q·ij·e·
U·p malū ptingat hec tria corrūpi totalr·q·iij·f

DI· XXXVI

Utrū peccatū sit pena peccati· q·j·a.
U·passiōes aie sint pene tm̄·an pene sīl ⁊ pctā·
U·ptingat in aliquo ponere culpā sine (q·ij·b
pena subsequente q·j·c·
U·pena possit eē in aliquo sine culpa pcedente
Utrū aliqua pena sit a deo q·j·e (q·ij·d
Utrū omnis pena et a deo q·ij·f

DI· XXXVII

U·oīs actio fm q̄ actio sit a deo q·j·a
U·oīs rei cōseruatio sit a deo q·ij·b·
Utrū oīs cōpositio sit a deo q·iij·c·
U·actio iniusta fm q̄ hmōi sit a deo q·j·d·
U·opatio fortuita fm q̄ fortuita sit a deo q·ij·e·
U·enūciatio falsa fm q̄ hmōi sit a deo q·iij·f

DI· XXXVIII

Utrum voluntas sit bona ⁊ cōmendabilis rōe boni finis q·j·a
Quis sit ille finis ex cui⁹ bonitate volūtas ē bona: ⁊ ad quē debēt referri nīe volūtates ad hoc q̄ sint recte q·ij·b
Utrū bone volūtatis sit vn⁹ solus finis an possint esse plures q·iij·c
U·male volūtates habeāt vnicū finē· q·iij·d·
U·itēio sit in his solis q̄ pticipāt rōem q·j·e
U·intentio in pticipātib⁹ rōnem dicat aliquid ex pte intellectus vel ex pte affectus q·ij·f

DI· XXXIX

Utrū cōsciētia teneat se ex pte intellectus: an ex pte affectus q·j·a·
U·scia sit habit⁹ inat⁹ aut acqsitus q·ij·b
U·teneamur ad oīe illud qō scientia dictat ne cessarium eē ad salutem q·iij·c
U·synderisis sit i gñe cognitōis l'affectōis·q·j·d
Utr̄ synderisis possit p pctm extingui· q·ij·e·
U·synderisis possit deprauari p pctm q·iij·f·

DI· XL

Utrū qualitas operū semp respōdeat qualitati intentionis q·j·a
U·quantū quis intēdat tm̄ faciat·vt sicut op⁹ ab intentiōe recipit aliquo mō qualitatez: ita etiā recipiat q̄titatem· q·ij·b
Utrū intentio absq̄ bonis opibus sufficiat ad vitā eternam q·iij·c
U·opa exteriora aliq̄d addāt supra bonā intentionē rōne sue excellētie ⁊ dignitatis: sicut sūt opera priuilegiata q·j·d
Utrū bona opa addāt supra bonā intentionez quantum ad quantitatem dati q·ij·e
Utrū bonitas operū addat ad bone intentionis meritū q̄tum ad numerositatem q·iij·f

DI· XLI

U·actio deliberatiua cū diuidat̄ p bonū ⁊ malū·vtrū diuidat̄ tanq̄ p dīas oppositas q·j·a
U·diuisio actiōis deliberatiue p bonū ⁊ malum sit p dīas ēntiales aut accūtales q·ij·b
U·diuisio actionis deliberatiue p bona ⁊ mala sit p dīas imediatas: an sit ponere p dīaz tertiā: videlicet actiōem indifferentem q·iij·c·
U·oīe pctm actuale sit voluntariū q·j·d
Utrū oīe pctm sit circa voluntatem sicut circa subiectū ꝓprium q·ij·e·
Utrū sicut peccare sic etiā puniri sit volūtatis ꝓprium q·iij·f·

DI· XLII

Utrū peccatū volūtatis ⁊ operis sint duo peccata vel vnum· q·j·a·
U·pctm opis addat supra pctm volūtat⁹·q·ij·b
U·peccatum veniale ⁊ mortale ꝓueniāt i auer
U·veniale ꝓueniat cum mortali (sione·q·j·c·
in reatu pene eterne q·ij·d
U·pctm diuidi habeat p dīas materiales tantū an etiam p formales q·j·e
Utrū pctm habeat diuidi p auersionē ⁊ cōuersionē tāq̄ p diuersas pcrōrū dīas siue p diuersa peccata q·ij·f

DI· XLIII

Utrū pctm in spūm sctm dicat gen⁹ pcti distinctū ab alijs generib⁹ peccatorū q·j·a
Utrū pctm in spūm sctm semper habeat aliō peccatū ꝓambulum q·ij·b·
Utrū illud peccati genus sit grauissimū q·j·c·
De huius peccati irremissibilitate q·ij·d·
De speciebus huius peccati quantū ad numerū ⁊ sufficientiam q·j·e·
De speciebus hui⁹ peccati quantū ad vnuscuiusq̄ ꝓpriam rationē q·ij·f·

DI· XLIIII

U·potētia peccādi sit in nobis a deo q·j·a
U·potētia peccādi fm q̄ hmōi sit mala·q·ij·b·
Utrū potestas dominandi sit a deo q·j·c·
U·ptās p̄sidendi sit in hoīe fm institutionē nature vel fm punitionē culpe q·ij·d·
U·christiani teneant subesse tyrānis siue potestati seculari in aliquib⁹ q·j·e
U·religiosi teneant̄ p̄latis obedire in oīb⁹ que non sunt contra deum· q·ij·f·

Rubrice. s. bonauẽture in secundũ libꝝ sententiarꝝ.

DI. I

Ostendit autoritate sacre scꝑture vnũ esse rerꝝ principiũ nõ plura vt quidam putauerunt. a
Platonis errorẽ. b.
Explanat autoritatem ostendens quid sit creare ⁊ quid facere. c.
Aristotilis errorẽ. d
Cõcludit errorũ ꝓdictorꝝ euacuationẽ. e.
Concludit fidei confirmationẽ. f.
Ex compatõne rerum ad finem ostendit rerum distinctionem. g.
Scõm distinctionẽ ꝓdictam assignat diuersam compationẽ ad finem. ⁊ determiat finem intellectualis substantie. h.
Determiat finẽ substantie pure corꝑalis. i.
Determinat finẽ compositi ex vtroq; scz ex itellectuali ⁊ corꝑali substantia inq̃rum ẽ talis. id est quare anima sit vnita corpori. k
Soluit dubitationem ad idẽ. l.
Epilogat determinata faciens viam ad sequẽtia determinanda. m

DI. II

Detetminat qñ angeli creati fuerunt. ꝑmittẽs phemiũ in quo aperit suã intentionẽ. a.
Mouet ex autoritatibꝰ dubium de initio. duratione. ⁊ mensura angelice creature. b.
Determinat veritatẽ et ꝓfirmat. c.
Superiꝰ ꝓbatã vitatẽ ꝓcludit q; simul cũ tpe et cũ mundo cepit corꝑalis ⁊ spũalis creatura et autoritatẽ in oꝓsitũ determiat. d.
Determinat vbi angeli mox creati fuerũt. i. em pyreo scz. qõ statim factũ repletũ ẽ angelis. e.
Repetit qñ angeli creati fuerunt. f
Remouet dubitatõz quõ dicat lucifer ꝑm Ysa. Ascẽdã i celũ ero silis altissimo cũ eẽt i celo. g

DI. III

De quatuor naturalibꝰ attributis angelis i ipo cõditionis sue initio. a.
Quõ recipiũt magis ⁊ minus in attributis. b.
Ostendit quõ in aliqbꝰ alijs eq̃litatẽ habuerũt. c.
Agit de naturali bonitate angelorꝝ ponẽs falsã opinionẽ cum ꝓfirmatione sua. d.
Ponit opinionẽ verã cũ sua ꝓfirmatione eorũ: qui dicũt oẽs angelos creatos eẽ bonos. et aliquã morulã fuisse inter creationẽ ⁊ lapsũ. e
Opinionẽ falsam reprobat rões ⁊ autoritates eius explanando. f.
De nãli cognitõe angelorꝝ añ casũ i. ꝓfirmatõz. g
De naturali dilectiõe angelorꝝ ante casum ad deum ⁊ ad inuicem. h.

DI. IIII

Prosequit questionẽ de beatitudine ꝗ̃ ad illos q̃ ceciderũt. ostẽdẽs q; nũq; beati fuerũt. a.
Prosequit q̃stionẽ ꝗ̃rũ ad illos q̃ pstiterũt ostẽdens q; possunt aliquo mõ dici beati. b.
Resumit q̃ supra de vtriscz determiauit. c.
Prosequit questionẽ de pfectione angelorꝝ an scz creati sint pfecti an impfecti inuens q; p distinctionẽ est respondendũ. d.
Subiũgit distinctiõez q; tribꝰ modis dr pfectũ. ꝑm tꝑus. ꝑm naturã. ⁊ vniuersaliter pfectũ. e.
Resumit ꝑdeterminata breuiter ostendẽs qualis facta fuerit angelica natura. f.

DI. V

Ostẽdit q̃d sit aũrti a deo ⁊ q̃d sit ꝙuerti ad deũ. a.
A quo sit auersio ⁊ ꝙuersio. ⁊ tangit breuiter q; a libero arbitrio docens quid sit. b.
Determinat vtrũ bonis angelis gra collata fit ad hoc vt efficaciter cõuerterent. c.
Determinat vtrũ malis sit sua auersio imputãda cũ gram non habuerint. d
Determinat vtrũ cõuersione boni angeli meruerunt confirmationẽ. e.

DI. VI.

Deteriat q̃ ⁊ quales angeli ceciderũt. a
Deteriat vbi ⁊ inquẽ locũ ceciderũt. b
Deteriat q̃liter ibi hñt ordinẽ ꝓlationũ. c
Mouet questionẽ de vnitate loci ꝗ̃rũ ad angelos miores. an scz oẽs demões miores sint in hoc aere caliginoso an aliqui sint i inferno. d.
Mouet questionẽ ꝗ̃rum ad luciferũ an sit ligatus in inferno ⁊c. e.
Ostẽdit occasionaliter modũ ꝓfligendi inf nos ⁊ aduersariũ q; demones semel victi a sanctis nõ accedunt amplius ad illos. f.

DI. VII

Ostẽdit q; aliq̃ ãgeli pꝰ ꝙuersionẽ ⁊ auersionẽ sũt p gliam ꝓfirmati. ⁊ aliq̃ p maliciam obstinati. a
Querit de vtriscz an libꝝ ar. habeant. ⁊ opponit ad hoc in ptem negatiuã. b.
Determiat q̃stionẽ supra motã q; hñt li. ar. nec tamen ad vtrũq; flecti possunt. c.
Explanat auctem Hiero. supra adductam. d.
Agit de demonũ statu post obstinationẽ ꝗ̃rum ad cognitionẽ scz q; viuacem seusum non pdiderunt ⁊ quibus modis sciant. e
Agit de potentia demonũ respectu creaturarꝝ gñaliter q̃d possint. f.
De ptãte dmonũ fspectu creaturarꝝ q̃liꝫ possit. g.
De potestate demonũ quantũ eis respectu creaturarum ꝑmittat. h

DI. VIII

Determinat modum p quem angeli habẽt corpora sibi coniuncta. a
Determiat actũ ad quẽ ãgeli assumũt corꝑa. b.
Mouet q̃stionẽ quõ deꝰ hoibus in corꝑalibus imaginibus apparuit. c
Determiat motã questionẽ q; deus in specie q̃ est deus nunq̃ mortalibꝰ apparuit cetera relis

quens dubia·d·
Querit vtrũ demones intrent corpa hominũ subaliter·an illabant mentib⁹ hoim·e·
Determinatio autoritate euangelica·f
Explanat autoritate gennadij·g·
Explanat autoritate Bede·h·

DI· IX

De angelicoꝝ ordinũ distinctiõe q̃tuz ad ꝓpriam ꝯditionẽ scz qui ⁊ quot sint·a·
Quid appelletur ordo·qualiter angelorũ ordines nominent·et que sit ratio nominis cuiusq̃ ordinis·b·
Determinat qd̃ sit huius ordinatiõis p̃ncipiuz· vtrũ scz ordines ab initio creationis ita distincti fuerint·c
Determinat hui⁹ ordinatõis modũ: vtꝝ scz oẽs angeli eiusdẽ ordinis sint equales·d
De repatiõe ordinum angelicoꝝ quantum ad gradum quõ scz dicat scriptura decimũ ordinem ex hominibus cõpleri· cũ non sint nisi nouem ordines·e
De repatione ordinũ angelicoꝝ q̃tũ ad numerũ ꝙ scz hoies assumunt iuxta numerũ stantium non lapsorum·f

DI· X

Ponit diuersas opiniões cũ suis ꝯfirmationibus de h̃ an om̃s spũs celestes mittant·a·
Obiectio contra illos·b·
Mouet dubitationes ⁊ determinat si om̃s mittunt cur vn⁹ tm̃ ordo noie angeloꝝ censet·c·
Michael·gabriel: raphael·de supiori ordĩ eputant fuisse a quibusdã· ⁊ sunt nomia spirituũ et non ordinum·d
Quõ determinẽt p̃dictas auctes q̃ vident aduersari q̃ dicũt oẽs angelos mitti·e
Ex duabus opinionib⁹ p̃dictis tertiã quasi mediam format·f

DI· XI

Ostendit ꝙ boni angeli deputant ad custodiã·et mali ad exercitiũ hominũ·a
Querit ⁊ determinat vtrũ singulis homib⁹ singuli angeli·an plurib⁹ deputat⁹ sit vn⁹ ad custodiã vel exercitium·b·
Querit ⁊ rñdet ꝑm p̃mã opinionẽ vtꝝ angeli ꝓficiant in merito vel p̃mio vsq̃ ad iudiciũ·c·
Rñdet ꝑm opinionẽ scd̃am que dicit angelos ĩ q̃busdã p̃missorũ non ꝓfecisse·d·

DI· XII

Dicta dicendis continuat·a·
Diuersas opiniones circa ꝓductionẽ materie corpalium explicat·b
Alterã ex illis opinionib⁹ elegit ⁊ explanat quõ p interualla tpis res corpales cõdite sunt·c
Quoddã dubiũ determiat scz q̃ sensu tenebre dicant nõ eẽ aliq̃d·⁊ quõ dicant eẽ aliquid·d·
Determinat qualiter materia corpaliũ ꝑm opinionem pl⁹ electam fuerit informis ⁊ ꝯfusa·e
Determiat vbi illa materia fuerit locata·f
Anticipando determinat quibus diebus vel in quot ista materia siue mundi facies in ip̃o primordio fuerit distincta·g·
Confirmat quattuor esse modos diuine opationis autoritate alcuini·h·

DI· XIII

Determiat quando lux facta fuerit, quia ante omnia alia·a·
Qualis facta fuerit lux illa·corpal an spũalis·b
Vbi lux illa facta ⁊ vbi posita fuerit·c
De effectu lucis siue de die quem faciebat q̃tũ ad spacium·d·
De die q̃tũ ad distinguendi modũ· scz de naturali ordine cõputatiõis dierũ·⁊ de illo q̃ ꝓ mysterio introductus est·e
De die q̃tum ad cõplementũ· scz cur sol factus est si lux illa sufficiebat·f·
Quõ accipiendũ sit illud verbũ qd̃ de⁹ dixit·fiat·an sono vocis id deus dixerit an aliter·g
Quõ accipiendũ sit qd̃ dicit pater opari in filio vel ꝑ filiũ: vel in spũ sancto·h
Remouet opinionẽ hereticam insinuans aliaz esse expositionẽ verbi p̃dicti·i·

DI· XIIII

Determinat celoꝝ naturã ꝑm veritatẽ·a·
Determinat celorum naturam ꝑm quorundaz opinionẽ qui putant celum illud esse ignee nature quibus consentit Aug·b·
Tangit questionẽ de figura celi·c·
Querit de motu celi·d
Remouet dubitationẽ quare tacuit scriptura in opere scd̃e diei qd̃ in alijs dixit·e·
Agit de distinctione celoꝝ determinãs veritatẽ qñ aque ꝯgregate sunt in vnũ locũ·f·
Soluit dubitationẽ vbi ꝯgregate sunt aque·g·
Agit de ꝓductiõe luminariũ compans ea opibus alioꝝ dierum·h·
Determinat quare luminaria celi facta sunt·i·

DI· XV

Determiat de ꝓductione aĩaliũ ex aquis·a·
Determiat v̄itatẽ d̃ ꝓductiõe aĩaliũ ex terra·b
Querit vtrũ post peccatũ venenosa aĩalia noxia facta fuerint·an ꝓpter peccatũ nocere ceperint prius facta innoxia·c
Querit vtrũ minuta aĩalia tũc creata fuerit·d·
Determinat de operũ diuinoꝝ ꝯsũmatiõe ostẽdens qualiter in ꝓductiõe homĩs facta ẽ ⁊ cõsũmata distinctio rerum·e
Explicat diuersas sentẽtias catholicoꝝ tractatorũ de eadem rerũ distinctione·f
Explicat veritatẽ de septime diei requie·g·
Questionẽ mouet ⁊ determiat qualiter accipi-

endũ sit q̃ d̃r deꝰ cõplesse opus suuz septio die cũ tũc req̃euerit ab om̃i ope suo.h

DI· XVI

Continuat dicta dicendis·a

Inducit autoritatẽ sacre scp̃ture in qua ondit̃ ꝑ quẽ modũ hõ ꝓductus compareť ad suũ effectiuũ p̃ncipium·b

Subdit p̃dicte autoritatis explanationẽ q̃ imago ⁊ sil̃itudo accipit̃ h̃ a diuersis diũsimode·c·

Ponit explanationem inducte autoritatis ꝑm alioꝝ opinionem·d·

Ponit explanatõem inducte autoritatis ꝑm suã opinionem·e

Ex veritate determiata ꝯcludit cõclusionẽ correlariam q̃ hõ dicit̃ imago ⁊ ad imaginẽ· filius vero imago non ad imaginẽ·f

DI· XVII

Determiat veritatẽ de ꝓductiõe aĩe in se·vtꝝ de aliquo facta sit an nõ: ⁊ qñ facta sit·⁊ quam gr̃am habuerit in creatione·a

Remouet quorundã hereticoꝝ errorẽ q̃ putauerũt aĩam eẽ de sub̃a dei·b

Determiat de ꝓductione anĩe in relatione ad corpꝰ: vtꝝ deꝰ creauerit aĩam in corpe vel extra corpus·c

Querit vtꝝ deꝰ fecerit hoĩem ĩ etate ꝑfecta·d·

De hoĩs formati locatiõe in se· q̃ extra ꝑadisuz creatꝰ·in ꝑadisũ positꝰ ẽ·⁊ q̃re ita factũ sit·e

De loco ꝑadisi q̃tũ ad ꝯtẽta q̃ sunt ligna ꝑadisi int̃ q̃ erat lignũ vite·⁊ lignũ scie boni ⁊ mali·f

DI· XVIII

De formatiõe corpis mlieris ex viro in compatione ad causam finalem·a

De formatione corpis mulieris ex viro in compatione ad cãm materialem·b

De formatione corpis mulieris ex viro in compatione ad cãm efficientẽ·c·

De formatiõe corpis mulieris ex viro in compatione ad cãm formalẽ·d·

Ponit opinionẽ quorundã erroneã de ꝓductione anime mulieris·e·

Subiũgit aliã opinionẽ non minꝰ falsam·f·

Ponit veritatem catholicã·g

Falsitatẽ impugnat·⁊ ꝯfirmat veritatẽ autoritate hiero·⁊ Aug·h·

DI· XIX

Determinat veritatẽ de p̃mo hoĩs statu añ peccatũ·s·q̃lis fuerit ꝑm corpꝰ ⁊ ꝑm aĩam·a

Explanat veritatẽ p̃dictam·b·

Mouet determiandã qõnem circa ĩmortalitatẽ: vtꝝ ĩmortalitas quã habuit añ pctm̃ eẽt de cõditione nature: an ex gr̃e beneficio·c·

Mouet aliã dubitationẽ q̃ hz ortũ ex illa·vtruz si nõ foret p̃ceptũ vt de illo ligno comederet ⁊ alijs nõ illo vteret̃: an posset nõ mori· Et d̃terminat ꝑm opiniones diuersas·d·

DI· XX

Determiat de modo ꝓcreatiõis filioꝝ si nõ peccassent p̃mi ꝑentes ⁊ q̃les nascerent̃ filij·a·

Quare ĩ ꝑadiso nõ coierũt duobꝰ mõis soluit·b

Determiat de tpe trãslatiõis·vtꝝ natis filijs· ꝑ successiões: an sil̃ oẽs trãsferẽdi essent·c·

Determiat q̃les nascerent̃ filij q̃tũ ad corpus vtrũ ꝑfectionẽ stature ⁊ vsum mẽbroꝝ habentes qualis hõ p̃mus fuit ꝯditus·d

Ambigua augusti·ṽba põit vbi tñ vr̃ ĩnuere: q̃ filij ⁊ ꝑuuli possint mẽbroꝝ vti officijs·e·

Quibusdã nõ absurde placuit q̃ filij ꝑui nascerent̃ ⁊ ꝑ accessuz tp̃is ĩ statura ⁊ in alijs sic̃ nũc ꝓficerẽt: qd̃ nõ eẽt vicio imputandũ·f

Oppositio quorundã volentiũ ꝓbare eos posse viuere sine alimonia·g

Quales nascerẽt̃ filij q̃tũ ad aĩaz·vtꝝ sicut statura corpis ita etiã sensu mẽtis ꝑuuli nascerẽt ⁊ ꝑ accessum tp̃is ꝓficerent sensu ⁊ noticia veritatis an sc̃z mox nati in his essent ꝑfecti·h

Cõtra illoꝝ sniam opponũt q̃dã·i·

De hoĩs trãslatiõe in melio rẽ statũ: ⁊ de duobꝰ bonis altero hic dato altero ꝓmisso·k·

DI· XXI

Determiat de tẽptatiõe p̃mi hoĩs q̃tũ ad motiuũ·a

Determiat de tẽptatione p̃mi hoĩs q̃tũ ad instrumentũ·b·

Determiat de temptatione hoĩs p̃mi q̃tum ad ꝓgressum vel temptationis modũ·c

Deteriat gñales modos tẽptandi q̃ duo sunt·d

Cõcludit ꝓpter temptationẽ p̃ambulã remissibilitatem humani pcti·e

DI· XXII

Determiat veritatẽ d̃ genere p̃mi pcti gñalr̃·a·

Remouet dubitationẽ an elatio p̃cesserit ĩ mentes hominis·b

Determinat veritatẽ de genere pcti viri ⁊ mulieris specialiter·c

Remouet dubitationẽ q̃ fuit elatio viri an crediderit ⁊ voluerit qd̃ mulier·d·

Deteriat ṽitatẽ q̃s eoꝝ peccauerit magꝰ g̃uit̃·e

Remouet dubitationẽ ortã ex ṽbis Aug·q̃bus p̃dicte snĩe aduersari videť·f

Inq̃rit vtꝝ pctm̃ illud ex ignorãtia ꝓcesserit·et an ꝑ eã habeat excuiari·g·

Querit̃ vñ ꝓcesserit p̃mi pcti malicia cuz natura hoĩs esset incorrupta·h·

Inq̃rit an voluntas p̃cesserit illud pctm̃·i·

DI· XXIII

Determiat quare deꝰ ꝑmiserit hoĩem temptari sciens eũ esse casurum·a

Determiat q̃lit̃ hõ cognitionẽ habuit·vtꝝ ꝑ disciplinã ⁊ studiũ· an ꝑ diuinũ donũ·b

Determiat q̃lem cognitionẽ habuit hõ añ lap-

sum de rebus creatis·c·
Determiat qlē cognitionē habuit de deo·d
Determiat qlē cognitionē habuit de seipo·e·

DI· XXIIII

Determiat veritatē ad qd datū fuerit illud adiutoriū scz li·ar· homi p qd stare potuit·a·
Remouet dubitationē qlis fuerat illa rectitudo ⁊ bonitas volūtatis in qua creat⁹ est·b·
Explicit qd fuit illud adiutoriū nominādo scilz arbitrij libertatem·c
Explicat qd fuit illd adiutoriū diffiniendo·d
Assignat dr̄iam sensualitatis ad rōem·e·
Ostendit viā p quam cognosci possit ⁊ discerni illa differentia·f·
Deteriat qliter pctm̄ in virib⁹ aīe habeat progressuz ad ꝯsūmationē: ostendēs q talis est ordo peccādi vel cadendi in nobis qualis fuit in pmis homibus·s·q in nobis est vir ⁊ mulier ⁊ serpens·g·
Determinat qualiter in nobis fieri hēat ꝓgressus culpe·h
Repetit p̄determiata ad maiorē explanatōz·i·
Ponit qndā similitudinē ondēs q mulier sine viro dānari nō pōt·i· mortale nō ē qd in sola delectatione tenet cogitatiōis·k
Breuiter epilogat ⁊ rōez sue digressiōis assigt quare scz hec de anie ptibus dixit·l·
Multiplicitatē hui⁹ nois sensualitas ad maiorem euidentiā manifestat·m·

DI· XXV

Determiat quid sit liberū arbitriū·a·
Ex diffinitōe liberi ar· elicit q libe·ar· nec est p̄sentiū nec p̄teritoꝝ s̄ futurorū·⁊ hoꝝ nō ē quorūlibet·sed futurorū ꝯtingentiū·b
Mouet dubitationez q̄ qs posset sollicitari· an supraposita descriptio liberi arbitrij ꝯueniret deo vel his q glorificati sunt·c·
Determiat motā dubitationē ondēs qliter de⁹ angeli ⁊ q iā bti sunt hn̄t liberū arbitriū·d·
Determinat gradus libertatis arbitrij in hoīe s̄m diuersos status seu tempa·e·
Assignat quatuor status homis in quibus libertas arbitrij habet augeri ⁊ minui·f·
Determiat p qd minui hz arbitrij libertas·g
Agit de libertate arbitrij a coactiōe·h
Agit de libertate a peccato seu culpa·i·
Qui hn̄t hāc libertatē scz a pctō ⁊ p qd·k·
Questio de libertate ad malū·an sit ipa libertas liberi arbitrij·l·
Questio alia de libertate ad bonū·an ipa sit libtas arbitrij an non·m·
Certa determiatio vtriusq q̄stionis q̄ dr libtas ad bonū ⁊ ad malū eē libertas arbitrij·n
Agit de libertate a miseria·o
Breuiter epilogat ondens quo genere libertatis li·ar·intelligi dēat minui p pctm̄·p
De libertate q̄ fit ex gr̄a ⁊ q̄ ex natura·q·

DI· XXVI

Determiat qd sit illd adiutoriū li·ar·supadditū q̄tum ad actū siue effectū·a
Determiat qd sit illud adiutoriū li·ar·supadditum q̄tum ad subiectū·b
Q bona volūtas comittatur gr̄am·c
Determiat qd sit illud adiutoriū li·ar·supadditū q̄tum ad donū gratuitum·d·
Determiat veritatē de eodē adiutorio quātuz ad voluntatē siue q̄tū ad libe·ar·ordinat·ostēdens q voluntas bona q̄ p̄uenitur gr̄a quedā dei dona p̄uenit·e
Remouet dubitatōem ortam ex eo qd dr fidez eē ex volūtate·f·
Quedam adhuc addit q̄ grauiorem faciūt q̄stionē·scz q cogitatio boni p̄cedit fidem·g
De illa cogitatiōe boni q̄ p̄cedit fidē pleni disseritur·h·
Subiungit veritatis recapitulationē·i

DI· XXVII

Compat gr̄am p̄uenientē ad subseq̄ntē s̄m idētitatē ⁊ diūsitatē·inq̄rēs vtꝝ vna eademq sit gr̄a q̄ dicit opans ⁊ coopans·a
Compat gr̄am ad x̄tutē ⁊ ad merēdi efficaciaz·inq̄rens qd sit ipa gr̄a·⁊ quō meret augeri·et de trib⁹ generib⁹ bonorū·b·
In quib⁹ bonis sit liberū arbitriū·c
Determiat qōnez q̄ q̄rit de cōpatiōe gr̄e ad x̄tutē soluēs s̄m opinionē cōmuniorem·d
De fide itidē dic q nō ē ex hoīe s̄ ex deo tantū·e
De gr̄a q̄ librrat voluntatē·q̄ si x̄tus est·nō ē ex libero arbitrio·⁊ sic nō ē mot⁹ mentis·f
Determiat qōnem qua querit de compatione gratie ⁊ virtutis ad meritū·g
Q bona volūtas gr̄e p̄ncipaliter ē·⁊ etiā gr̄a ē fic ⁊ omne merituz·h
Ex q̄ rōe dr fides mereri iustificatōez ⁊ alia·i
De munerib⁹ virtutū·⁊ de gr̄a q̄ non est sed facit meritum·k
Epilogus·l·

DI· XXVIII

Ponit im ꝓbationē heresis pelagiane q̄ circa ptātem libe·ar·errabat·a
Rn̄det ad pelagianoꝝ argumētationē q̄ dicūt nullū eē culpandū si nō vitat vel facit illd qd ē sibi ipossibile·ex q̄ sūmunt due rōes quas magister duob⁹ im ꝓbat responsis·b·
Rn̄det ad illd qd pelagi⁹ dicebat·q nihil ē tā in nr̄a ptāte q̄ volūtas·ac si diceret bonū vl malū opari in nr̄a volūtate ē sine gr̄a dei·c·
Rn̄det ad illud qd pelagi⁹ dicebat·q credimus ijnr̄m ē·q aūt bonū opamur illi⁹ ē·qd traxit ex duob⁹ loc ab aug·qd mgr̄ duo ponit rn̄sa·d

Subiūgit catholice veritatis exp̄ssionem·e·

DI· XXIX

Inq̄rit vtrū libe⁊ arbitriū hois añ lapsū egue-
rit gr̄a opante vel coopante·a
Vtrū hō añ lapsū gr̄az ⁊ v⁊utes habuerit·b
Determiat cuiusmodi pena hō fuit punit⁹ pro
pter pctm̄ scz pena eiectiōis de p̄adiso·c·
Quō intelligēdū sit illud ne sumat de ligno vi-
te et comedat ⁊ viuat in eternū·d
De flameo gladio añ p̄adisum posito·e·
Determinat dubiū ortū ex p̄dictis: an scz hō añ
peccatū comederit de ligno vite·f·
Quare nō sunt facti imortales si comederunt
de ligno vite·g

DI· XXX

Ponit ptē phemialē oñdens q⁹ p adam pecca-
tū ⁊ pena trāsiit in posteros·a·
Determiat ꝓpositū p̄ncipale: oñdēs vtz illud
pctm̄ fuerit originale vel actuale·b·
Quō pctm̄ intrasse in mundū dicūt·c
Hic aperit illud eē pctm̄ originale qō transit in
posteros·d·
Supposito q⁹ pctm̄ p̄mor pentū sit originale: in
quirit vtrū sit pena vel culpa·e·
Q⁹ originale pctm̄ est culpa auctrib⁹ ꝓbat·f
Inquirit vtrū pctm̄ originale sit cōcupiscentia
vl̄ alia culpa·g
Quid nomine cōcupiscentie intelligat que di-
cit fomes peccati·h·
Q⁹ p adā originale pctm̄ in oēs intrauit: id ē
concupiscentia·i·
Qō sit illō pctm̄ in quo oēs peccauerūt scz origi
nale qō ex inobediētia ꝓcessit·k
Ex quo sensu dictū ē p inobedientiā vni⁹ multi
sunt cōstituti pctōres·l·
Q⁹ pctm̄ originale in adā fuit ⁊ ī nob est·m
Obiectio quorundā ꝓtra id qō supra dictum ē·
oēs in adā fuisse homies·n·
Quō oēs dicunt in adā fuisse qñ peccauit: p̄m
rationē seminalē: ⁊ quō ex deo descenderit scz
lege ꝓpagationis·o·
Q⁹ nihil extrinsecū ꝓuertit in hūanā substanti-
am que est ex adam·p

DI· XXXI

Ponit falsam opinionē circa tradūctionē pcti
originalis q⁹ a p̄re transeat in filios nō solū p̄m
carnem sed etiam p̄m animā·a
Ponit false opinionis ip̄probationē ostēdens q⁹
originale nō hz traduci p traductionē anie·b
Ostendit veritatem q⁹ originale traducit me-
diante carne·c·
Remouet dubitatiōem qua querit an originā-
lis pcti causa sit culpa an pena·d
Quare dicat originale hic ꝺr cū epilogo·e
Obiectio quorundā nitentiū ꝓbare pctm̄ non
traduci ex lege coitus·f

DI XXXII

Quō originale peccatū deleat in baptismo ex
pte anime·a·
Quomō originale peccatuz curet in baptismo
ex pte carnis·b
De pena cōcupiscentie q̄ remanet in carne ⁊ in
alia ex q̄ autore sit deo scz vel alio·c·
Vtrū de⁹ ex iusticia debeat culpā originalē aie
imputare cū nō possit vitare·d·
Quare de⁹ vult aiam corpi maculato ꝓiūgere
sciens eā inde maculari ⁊ ideo dānari·e·
Qualis creat anima a suo creatore·f·

DI· XXXIII

Mouet q̄stionē an pctā oīm p̄cedētiū pat⁹ par
uuli originaliter trahāt vt pctm̄ ade·a
Botā qōnez determiat p̄m alior opinionē·b·
Ponit modū p quē Aug·illā qōnē dissoluit·vbi
apparet q⁹ eā ptractat ambigue·c·
Oñdit q⁹ pctm̄ originale nec itēdat nec mltipli
cet ꝓp̄ pctā p̄riora pentū q̄tū ad penā·d
Determiat de q̄uitate actualis peccati ade·e
Determiat ō remissiōe actualis pcti ade·f·
Mouet dubitationē ortā ex apparenti ꝓtrarie-
tate in Exodo ⁊ Ezechiele·g
Determiat illā apparentē ꝓtrarietatē exponen-
do auctes q̄tū ad intellectū l̄ralem·h
Exponit autoritates p̄dictas q̄tū ad sensū my-
sticum vel moralem·i

DI· XXXIIII

Aperit suā intentionē in generali q̄ de peccato
actuali animaduertenda sunt·a
Oñdit q⁹ pctm̄ vl̄ malū ortū hz a causa bona·b·
Oñdit q⁹ pctm̄ seu malū ē a volūtate libera·c
Ostendit q⁹ pctm̄ seu malū ē a bono cōfirmans
auctoritate Augustini·d·
Elicit correlariū q⁹ regula dyaleticoz de cōtra
riis fallit in his scz bono ⁊ malo·e·
Remouet dubiū ortū ex verbis ꝓphetici q̄b⁹
dicit ve his qui dicūt bonū malū·f·

DI· XXXV

Ponit pcti notificatiōes quid sit pctm̄·a·
Narrat diuersorū opiniōes de pctō·b
Vera sn̄ia de peccato ꝓponitur·c·
Auctibus sanctoz ꝓfirmat voluntates ⁊ actus
omnes esse bona in q̄tū sunt·d
Oritur primū dubiū ex hac positione q⁹ omnia
que sunt bona sunt·e
Oritur scōm dubiū ex hac positione q⁹ peccatū
est corruptio boni·f
Oritur terciū dubiū ex hac positione q⁹ corrup-
tio boni est pena·g·

DI XXXVI

Adducit autoritates quib⁹ oñdit q⁹ vnū pecca
tum sit alterius peccati pena·a·

Mouet qõnez vtꝝ pctm̃ ꝑm idẽ sit culpa et pena·an ꝑm diuisa: ⁊ determiat ꝑm alioꝝ opionẽ·b·
Magis explanat opinionẽ alienã ꝙ nõ omne peccatũ est pena peccati·c
Determinat q̃stionẽ ꝓpositã ꝑm ꝓpriã opinionẽ ꝯfirmãs eã auctoritate sctõrũ·d
Determiat qđdã dubiũ ĩ auctib⁹ p̃dictꝫ positũ·e·
Epilogũ facit ad alia trãsiturus·f·

DI· XXXVII

Explicat alioꝝ opinionẽ q̃ dicũt malos act⁹ nullomodo esse a deo: nec esse bonos: siue ĩ eo ꝙ sunt siue alio modo·a
Ponit opiniõis p̃dicte defensionẽ q̃liter scz determinãt v̄ba August· p̃missa quibus ait· Oẽ qđ est: inq̃tum est: bonum est·b·
Ex p̃dictis elicit q̃ndã cõclusionẽ scz ꝙ ꝑm illos res alique sunt que a deo non sunt quibus homines mali sunt·c·
Opponit ꝯtra aduersam opinionez ex illo v̄bo deus autor malorũ non est·d
Ponit cõmonitõem vt erudiat·e
Remouet dubiũ ꝙ de pctõ nõ de pena ĩtelligit̃ cũ dicit̃ de⁹ nõ autor mali·f

DI· XXXVIII

Determiat ꝙ ex ꝑte finis veit r̃ctitudo volũtatꝫ·a
Determiat q̃s sit ille finis oñdẽs ꝙ de⁹ ẽ finis oĩs bone actiõis qꝛ charitas ẽ: nec tm̃ spũsctũs: ꝑ etiã xp̃s ⁊ pr̃: nec hi sunt tres fines ꝑ vnus·b
Determinat de vnitate finis respectu bonaruz voluntatum·c
Mouet ⁊ determinat dubiũ de duob⁹ finib⁹ cõstituendis·d·
Querit differentiã voluntatis ⁊ intentiõis ⁊ finis ꝑm rationem·e·
Querit differentiã voluntatis ⁊ intentiõis ⁊ finis ꝑm rem·f·

DI· XXXIX

Mouet q̃stionẽ ꝙ cũ volũtas sit de his que homo nãliter hz: quare pctm̃ fore dicat̃: cũ nullũ aliud naturale peccatũ sit·a
Opponit ꝯtra determiationẽ p̃dictã vt clarius agat de volũtate: inq̃rẽs q̃re act⁹ volũtatꝫ sit pctm̃: si act⁹ aliaꝝ potẽtiaꝝ nõ sunt pctã·b
Mouet dubiũ quõ hõ qui seru⁹ est peccati. naturaliter vult bonũ·c
Soluit dubiũ ꝑm varias opiniones·d

DI· XL

Ostendit ꝙ actus pensari habeant boni vl̃ mali ex intentione vel fine·a
Inq̃rit vtꝝ generaliter hoc sit verũ ꝙ bonitas operũ causet̃ ex bonitate intentionis recitãs multoꝝ opiniones·b
Cõfirmat alterã illaruz opinionum autoritate Aug· q̃ iudicat opa ex intentione ⁊ causa p̃ter ea que ꝑ se sunt peccata·c
Redit ad ꝯfirmandum reliqua·d

DI· XLI

Mouet qõem ⁊ determiat ꝑm q̃rũdã opionẽ: an oĩs intẽtio vel actio eoꝝ q̃ carẽt fide sit mala·a
Obijcit ꝯtra determiationẽ p̃orem adiũgẽs illi q̃stioni quandã resposionẽ·b
Ponit aliã determiationẽ quibus modis actio eorũ bona est: q̃ fidem non habent·c
Querit vtrũ omne pctm̃ exterius sit voluntarium seu a voluntate·d·
Querit vtrũ om̃e pctm̃ sit in volũtate·e·
Quõ intelligat̃ illud nõ nisi volũtate peccat̃·f
Cõcludit de peccato interiori ⁊ exteriori ꝙ sint voluntaria·g·

DI· XLII

Inq̃rit dr̃iam inter pctã opis ⁊ volũtatis: et determinat ꝑm duplicẽ opinionẽ·a
Ponit ⁊ respõdet obiectiõib⁹ q̃ impugnare vident̃ opinionẽ magis ꝓbabilẽ·b
Querit q̃liter reat⁹ possit manere pctõ abeunte· ⁊ inde accipit̃ dr̃ia origĩalis ⁊ actualis pctĩ qꝛ actuale trãsit actu ⁊ remanet reatu: originale econuerso·c
Oñdit ꝙ reat⁹ multipliciter accipit̃ in scp̃tura: ex q̃ accipit̃ dr̃ia mortalis pctĩ ⁊ venialis·d·
Tãgit q̃nq̃ ꝯsuetos modos diuidẽdi pctã·e
Remouet dubitationẽ que ortum hz ex vna illarum diuisionum·f·
Quõ qđ libet hoꝝ scz sup̃bia ⁊ cupiditas dicat̃ radix omniũ maloꝝ·g·

DI· XLIII

Determiat de pctõ ĩ spm̃sanctũ qđ dr̃ etiã pctm̃ ad mortẽ cõpando illud ad alia pctõrũ gña·a
Determiat q̃d sit pctm̃ in spm̃sctm̃ ꝑm assignationẽ ꝑ differentias eius magis notas q̃ sunt obstinatio ⁊ desperatio·b
Soluit dubiũ vtrũ om̃is obstinatio sit peccatuz in spm̃sanctum·c·
Ponit assignationẽ peccati in spm̃sctm̃ ꝑ differentias eius minus notas·d·j·
Ponit illi⁹ assignatiõis explanationẽ·d·ij
Subiũgit diffinitiuã ⁊ cõem assignationẽ peccati in spm̃sctm̃ ꝑm Ambro·e·
Remouet dubiũ de v̄boꝝ illoꝝ distinctiõe·f·

DI· XLIIII

Querit vñ sit potẽtia peccandi· ⁊ determiat ꝙ nõ est a deo ꝑm quorũdã opinionẽ·a
Ostendit pluribus autoritatib⁹ potentiã peccandi esse a deo·b
Determinat dubiũ vtrũ aliquãdo resistenduz sit potestati·c
Cõtinuatio q̃ ex scđo libro ad tertiũ transit·d·

Tabula super libros Sententiarum cum Bonauentura.

H* 3541

H *3540

De littera A

Iohannis helchenbaub moguntini in scripta diui bonauenture cum textu sententiarum tabula quam si quis vsui suo mancipauerit · assumat ozo studioſi lectoris officiū non curioſi · et promior sit indicem remissionis (vbi deest) in corpus libri ex tabula cosignare q̄ me conicijs mozdere · secum reputans id forte factū esse vel alterius negligentia quam nullus eque mētis mihi imporperat · vel si mea incuria · iure veniam illa meretur ꝓpter operis nouitatem · que dum me pluribus intēdere coegit · ab oīm eximet quoq̄ tōtumcūq̄s si quandoq̄ vnum e pluribus occurrat omissum. Denicq̄ cū sint tot ō vnaquaq̄ re iudicia quot capita · scio non defuturū labores meos aliozū qui grati sunt sententia ꝓbari · aliozū qui critici sunt reprobari · qui more suo cum nihil vnq̄ ad litterariā rempublicā cōferre didicerunt · hoc tamen vnum solum egregie didicerūt in q̄ artifices t magiſtri insignes cuasere · deprauare scz studia aliozum · tanta plerumq̄ libidine detrahēdi flagrantes · vt dum vel toleranda non ferre · vel cōmē danda vicisse presumant · ignorantiā t ebetudinē proprian ostendant · et quidem crebro tam crudo · illoro et tedioso sermone vt preter ignominiā · dedecus · t pudendū rubozē nihil referant mercedis · Ergo si effrenata illozum lingua · repertozij siue prolis quā ex bonauē tura t lombardo · cuius sum non satis idoneus pensator fuero iudicatus · iudicer saltem idoneus doctozum q̄s sum ego ad exercitū paris emulationem inuitator.

A

Si imponatur ad significandum omne creabile queritur vtrum a sit finitum vel infinitum · libro · j · dist · xlij · 10.

Ablatiuus

Ablatiuus constrūit dupliciter in hac oratiōe verbuz est dei filius natura non voluntate scz vel in ratiōe forme · vel in ratiōe principij · li · j · di · vj · 2 · et · in fi dist · xvij · 4.

Ablatiuus interdum dicit causam exemplarē formalem vt in auctoritate ista · omnia sunt vera veritate prima · li · j · di · viij · 16

Ablatiuus quandoq̄ exponitur ꝑ ꝓpositionē p t per suum accusatiuū · li · j · dis · r · 6

Ablatiuus respectu passiui t ntūs respectu actiui important rationem principij · li · j · di · xv · 27.

Ablatiuus interdum dicit cōcomitantiam interdum causam · li · j · di · xvij · 3 · et · e · d · 8

Ablatiuus dupliciter determinat verbum sicut et ad uerbum · li · ij · dist · xix · 21.

Ablatiuus in qua habitudine constrūit cum dicit pater t filius diligūt se spūsctō · li · j · di · xxxij · 13

Ablutio

Ablutio exterioz que est sacim et q̄ nō · li · iij · di · ij · 31.

Ablutio et corpus ꝑ quo stāt in diffinitiōe baptismatis · li · iij · di · ij · 1

Abortum

Abortū procurans qui est homicida · li · iij · di · xxxj · 4

Abortum fetus non resurgent q̄ non vixerunt · libro · iij · distin · xlij · b.

Abraham

Abrahe i lumbis an debuerit vel potuerit xpi caro dicmari · li · ij · distin · ij · d

Abrahe sinꝰ q̄d · li · iiij · di · j · 56 · t · 57 · et · e · li · di · xlv · 13.

Abrahe castitati nō ꝓfertur virginitas iobānis · libro iij · di · xxviij · c · et dis · xxxj · 14.

Abrahe fidem et deuotioue quō voluit voluntas dei nō filij imolatōez quā tm fieri ꝓcepit · li · j · di · xlv · 12

Abrahā quō adozauit tres angelos · li · ij · di · ix · 31.

Abrahe circa christi incarnationē credulitas · libro · ij distin · xxiij · 10.

Abrahā mentiꝰ nō est · dicēs se cū filio quē imolaturus erat ad suos reuersuz · li · ij · di · xxxviij · 19.

Abscondita

Abscondita quattuoz que tractanē in quattuoz libris sententiarū · li · j · in ꝓlo · 5

De absolutione pniali

Absolutio quare fit ꝑ modū deprecatiuuz t indicatiuum · li · iij · di · xvij · 55

Absolutionē nēo recipit nisi bēat charitatē · aut in principio ꝓfessiōis aut i medio · aut i fine · libro · iij · di · xvij · 95

Absoluēdi ptās bēt q̄nq̄ modis · li · iij · di · xvij · 96.

Absoluere quare pōt sacerdos suū plātū t nō alienuz ꝓchianū · li · iij · dis · xix · 38

Absoluere quādo potest inferioz id quod supioz ligat libro · iij · di · xx · 59 ·

Absoluere a culpa quomodo dicit sufficiens punitō libro · iij · distin · xxj · 6

Absolutio sacerdotis fit irrita in quattuoz casibꝰ · lib · iij · di · xxj · 46.

De absolutione sacerdotum vide plura in clauis t in sacerdos.

De absolutione iudiciali

Absolutio q̄ recipit iterationē · li · iij · di · xvij · 73

Absoluī an possit aliqs inuitꝰ · li · iij · di · xvij · 78

Absoluēdi t excōicandi ptās ꝓsideraī · vel put dō iure vel put de facto · li · iij · di · xvij · ibidem.

Absolui quare non pōt quis inuitus cū pater corpaī possit bñficia pstare filio inuito · li · iij · di · xvij · 79

Ablolui quare non potest quis inuitus cum excōicari possit inuitus · li · iij · di · xvij · 80

Absolui non debet aliquis inuitus quāuis non emendetur sed deterioz efficiaī · li · iij · di · xvij · 81.

Absolutio qualiter debeat fieri · li · iij · di · xvij · 82.

Absolui a quo quis potest · li · iij · di · xvij · 83.

Absoluere pōt ab oīi excōicatiōe epūs vel sacerdos ꝓpriis exceptis ser casibus · li · iij · di · xvij · 84

Absolui non pōt clericū pcuniēs nisi a papa exceptis octo casibus · li · iij · di · xvij · 85.

Absoluere an possit sacerdos ꝓchianos a crimine in quo cum illis ꝑticipat · li · iij · di · xix · 3.

Absoluere quare pōt inferioz supioze sz nō excōicare · libro · iij · di · xix · 36

Abstrahere

Abstractum nomen imponitur forme t a forma · li · j · distin · vij · 13.

Abstracte quō dicitur in diuinis quicquid dicitur cōcrete · libro · j · di · xij · 2.

Abstrahi aliqd ab aliq̄ dupl'r · li · j · di · xxvij · 14

Abstractio q̄n facit illud simplicius a quo abstrahit · li · j · di · xxxvij · 14.

Abstractio est duplex et quomodo xps potuit abstrahere · libro · ij · di · xxij · 58

Accedere

Accedit verbū ad elementū et fit sacramentum quō in

telligitur.li.iiij.distin.vj.55.

Accidens

Accidens tria dicit vel accidentis tres proprietates. libro.j.distin.viij.9

Accidentis due ppietates.lib.j.distin.xxvj.6.

Accidētia quō nō pñt variari.li.j.di.xxvj.7

Accidens quō compatur ad subiectū primū et ad subiectū primū.lib.j.di.xxvj.8.

Accidens est qō adest vel abest pter subie.coz.cui accidenti cōueniat ista diffinitio.li.j.di.xxx.12.

Accidens z compositum quō potest et nō pōt esse in re simplici.li.j.distin.xxxvij.65.

Accidens compatur multipliciter.l.ij.di.xxvj.19.

Accidentis et substantie nobilitas.et accidentis z substantie bonitas pprie non habent compari.li.ij.dis. xxvj.20

Accidens quō est nobilꝰ z ignobilius suba ibidem

Accidens quomodo est similius substantieꝫ suba.li. ij.di.xxvj.21.

Accidens nō cē stabilius suba quomodo intelligitur. li.ij.distin.xxvj.22.

Accidens qō nō habet ortū a subiecto quare nō mutatur ad mutationē subiecti.li.ij.di.xxvj.28.

Accidens numerari p subam quō intelligit.li.ij.di. xxvj.38

Per accidens reduci ad per se quomodo intelligitur. libro.ij.dist.xxxiij.28

Accidens aliter dicit de ente prout est dria entis alit put est differentia cause.li.ij.di.xxxvij.36.

Accidentale meritum quid sit.li.ij.dis.xl.35.

Accidentale premiū in plus est qꝫ aureola.libro.ij.di. xl.44.

Accidens posse trāsmutari circa subiectuꝫ quomō intelligitur.li.ij.distin.xlj.17.

Accidens non posse alterari quomodo intelligit.lib. ij.dis.xxiij.70.

Accidens spūale nō esse in subiecto corpali quō intelligitur.li.iiij.di.j.44.

Accidens corrumpit dupliciter.li.iiij.di.j.92.

Accidentia an possibile sit cē in sacramento altaris sine subiecto etiā p miraculū.li.iiij.di.xij.q.j.a.ꝑ.9.

Accidentia in sacramento altaris nunqꝫ pticipant rationem substantie.li.iiij.di.xlj.13

Accidens quō dicit ens p se.li.iij.di.xlj.14

Accidentia z si sint in sacramento altaris sine subiecto tamen per hoc intellectus non sit infirmior.li. iiij.dis.xlj.20.

Accidentia esse sine subiecto in sacramēto altaris an sit verum.li.iiij.di.xij.q.iij.c.ꝑ.21

Accidentia siue species eucharistie an possint conuerti in alimentum.li.iiij.dist.xlj.q.j.d.

Accidentia in eucharistie sacramēto an habeant vim cōuertendi alia in sacramentū vt qñ vino cōsecrato apponit aqua.li.iij.di.xlj.q.ij.c.ꝑ.28.

Accidens cum substantia non occupare maiorem lo/ cū quō itelligit.lii.ij.di.xlj.33. Scribat hic ad spacium vacans mathematica

Accidens fractionis in sacramento altaris quare est actionis susceptiuū.li.iiij.di.xlj.47.

Accidentia videntur esse in sacramento eucharistie in subiecto.et tamen in nullo sunt.ergo similiter videtur ibi esse factio.et tñ a nullo cē.li.iiij.di.xlj.48

Accidens est duplex et quod altero nobilius.lib.iiij. distin.xlix.4

Accipere

Accipiēs non potest esse inequalis ei qui dedit.quō intelligitur.li.j.di.xx.2.

Accipere duo dicit.li.j.distin.v.5

Acceptare

Acceptatio duo respicit.li.ij.dis.xxvj.12.

Accolitus

Accolito quare tradit archidyaco nꝰ vrceolū et cereū et q̄re magis dicitur a cereo ferendo qꝫ vrceolo et ꝙs sit actus coz principalis.li.iiij.di.xxxiij.4.

Accusare

Accusabit nos in iudicio extremo demon z coz no stz li.ij.distin.viij.66.

Agere

Actio quedam seu verbū actiuū solū respicit passum quedam passum z aliū terminū.li.j.di.xv.15.

Actio est duplex scilicet fm rem z fm modum.li.j.di stinctiōe.xl.12.

Actio mala quō est a deo.li.ij.di.xxxij.10.

Actio eadem pōt esse culpe z pene sed sub alia et alia ratione.lib.ij.distin.xxxv.18.

Actio eadem pōt esse voluntaria z inuoluntaria licet sub alia z alia ratione ibidem

Actio omnis fm qꝫ actio an sit a deo.libro.ij.distinc. xxxvij.q.j.a.ꝑ.8.

Actionē omnē que est a voluntate bona .bonā cē quō intelligit.li.ij.di.xxxvij.10

Actio substrata siue subiecta peccato an tota sit a deo an tota a li.ar.an pars a deo.z pars a li.ar.li.ij.di. xxxvij.13

Actio substrata peccato quō habet deum vt movens principale.lib.ij.di.xxxvij.14

Actio iniusta fm qꝫ hmōi an sit a deo.li.ij.dist.xxxvij q.j.d.ꝑ.26

Actionem malam z iniustam,scōm qꝫ hmōi esse a deo si que rationes sonare videntur quomō sunt intelligende.li.ij.di.xxxvii.27.et p totum.

Actionem ad inanem gl'iaꝫ referre tanqꝫ ad finē quō est a deo.li.ij.di.xxxvij.30

Actio fortuita fm qꝫ fortuita est.an sit a deo.li.ij.di. xxxvij.q.ij.c.ꝑ.33

Actio vel opus vel operans quō semper tendit vl' respicit ad bonum.l.ij.di.xxxviij.9.

Actio deliberatiua cum diuidat in bonam z malā an diuidatur per differentias oppositas.li.ij.distinc. xlj.q.j.a.ꝑ.7.

Actio deliberatiua potest habere duplicem bonitatē. scz naturę z moris ibidem.

Actio vna et eadem quando potest esse bona z mala. libro.ij.distin.xlj.11.

Actio inchoata ex charitate z termiata in vnitate quō est vna.libro.ij.di.xlj.13

Actio deliberatiua cum diuiditur in bonam et malaꝫ an diuidatur per differentias essentiales ac accidē tales.li.ij.di.xlj.q.ij.b.ꝑ.15

Actionis deliberatiue diuisionem per bonam et malam esse per differentias essentiales z intrinsecas si que rationes sonare videntur quomodo sunt intelligende.li.ij.di.xlj.17.et p totum.

Actionis deliberatiue diuisio per bonam z malam an sit per differentias immediatas.an sit ponere differentiam tertiam scz actionem indifferentem.lib.ij. distin.xlj.q.iij.c.ꝑ.22.

De littera A

Actio non ordinata ad deum tanq̃ ad finẽ est triplex et quomodo quelibet est mala vel non .libro.ij. di. xlj. 24.

Actiones nostras nullum habere medium inter bonitatem z maliciam pro eo q̃ nec voluntas nec retributio habet medium non sequit. li. ij. di. xlj. 29.

Actionis ordinatio ad deum tanq̃ ad causam efficiẽ vel ad principium penes quid attenditur. libro. ij. distin. xlj. 30.

Actio meritoria non semp exigit actualem relationez ad deũ et q̃d sit habitual relatio. li. ij. di. xlj. 32. z. 33

Actio omnis et intentio eorum qui carent fide an sit mala. li. ij. di. xlj. a. b. c.

Actio petitoria z actio possessoria quid dicatur. libro iij. distin. xlj. 2.

Actio transiens vt plurimum relinquit effectum perpetuum siue diuturnum. li. iij. di. xlj. 15

Actus consideratur dupliciter vt origo z vt accidẽs et quo spiratio est actus patris z filij. li. j. di. xj. 23.

Actus ꝓm quem psona reflectitur supra se qua ratiõe est essentialis li. j. dis. xv. 32.

Actus iudicatur bonus duplicit. li. ij. di. vij. 10

Actus dicit malus dupliciter. li. ij. di. vij. 11.

Actus est perfectio potentie quomõ intelligitur. libro. j. distin. xviij. 20

Actuum quattuor genera remouentur a deo. li. j. dis. xlij. 3.

Actus potentie duplex est. et quomõ potentia diuina est infinita ratione opandi. li. j. dis. xliij. 33

Actu manente non posse deleri culpam quomodo intelligitur. li. ij. dist. xxij. 14.

Actus forme est duplex. et quõ forma est in actu continuo. li. ij. dist. xxvj. 36

Actionis non est agere. corruptionis non est corrũpere quõ intelligitur. li. ij. di. xxxv. x1

Actus omnis z voluntas omnis bona est inquantus est. li. ij. distin. xxxv. d. e. f.

Actus mali an possint cẽ boni siue a deo. libro. ij. dist. xxxvij. a. b. c. d.

Actus volendi magis depranatur a malicia existente in obiecto q̃ actus intelligendi duplici ratione. libro. ij. distin. xxxix. 1.

Actus quo voluntas naturaliter vult bonum . an diuersus vel distinctus sit ab eo quo voluntas vult deliberatiue malum. li. ij. dist. xxxix. 2.

Actus an pensari habeãt boni vel mali ex intentione vel fine. li. ij. di. xl. a. et per totum.

Actuale pcm̃ omne tam mortale q̃ veniale. an sit voluntariũ. li. ij. di. xlj. q. j. d. ℟. 36

Actus tripliciter numeratur sc3 subiecto. tpe z specie siue termino. li. iij. di. viij. 19.

Actus terminatio dupliciter dicitur. z quomodo bis dicit actus terminationem. li. iij. di. viij. 23.

Actus diuersificari per obiecta quomõ intelligit. libro. iij. distin. xxiij. 22.

Actus charitatis quomodo presupponit actum fidei libro. iij. dist. xxiij. 13.

Actum diuersorum diuersos esse habitus quomõ intelligitur. li. iij. dist. xxvj. 17.

Actus aliquis potest cẽ alicuius virtutis triplicit. libro. iij. distin. xxvj. 28.

Actus aliquis potest dici habere modum tripliciter. libro. iij. di. xxvij. 51.

Actus dicitur cẽ ex aliqua virtute dupliciter. li. iij. distinctione. xxviij. 8

Actus vnus quomodo potest alteri in glorie statu anteponi. li. iij. di. xxxiij. 39.

Actus cuius consuetudo est mala de se non semp̃ malus. li. iij. di. xxxix. 31.

Actualis peccati deletio requirit attritionez cum fide. sed originalis tantum fidem. li. iij. distin. j. 65. Jtẽ ibi ponitur; vt remittatur originale. ponatur vt remittatur actuale

Actus quando est naturalis. quando est partim naturalis partim supra naturam et quando est miraculosus. li. iij. di. xij. 37

Actus formari potest a gratia dupliciter. libro. iij. distinctione. xvij. 39.

Actus aliquis dicit deordinationem mentis ad deum aliquis deordinationem creature ad creaturam. vel vnius ad alterum vel eiusdem ad se et quis homõ potest bene fieri z quomodo z quando. libro. iij. distin. xxxj. 19.

Actus generatiue. quare est peccatum nisi excusetur. libro. iij. di. xxxj. 20.

Adam

Adam non appetijt diuinitatem vt dyabolus. libro. ij distinc. v. 18.

Adam z si non habuerit defectum actualem habuit tamen defectibilitatem. li. ij. di. xj. 14

Adam an factus sit in erate perfecta. libro. ij. distinc. xvij. d.

Adam quare extra paradisum creatus et in paradisũ positus sit. li. ij. di. xvij. e.

Ade corpus an pduci debuerit de natura pure celesti li. ij. distin. xvij. q. j. d

Ade corpus quare factum est de natura terrestri. libro ij. distin. xvij. 34. et. 35.

Ade corpus an produci debuit de natura pure elementari. an simul cum natura elementari. concurrere deberet natura celestis. libro. ij. distinctiõe. xvii. q. ij. e ℟. 36.

Ade sopor vñ fuit. z si stetisset quomõ habuisset somnum. li. ij. distĩ. xviij. 7.

Adam quomodo dicitur habuisse corpus animale. li. ij. distin. xix. 1

Ade corpus quomodo erat mortale z immortale. libro. ij. distinc. xix. 2.

Ade corpus in statu innocentie quare non consequebatur dissolutio. li. ij. di. xix. 24

Adam quomodo poterat a cibo abstinere. li. ij. distinctione. xix. 25

Adam peccante. an corpus eius potuisset perpetuari per esum ligni vite. libro. ij. distinctione. xix. q ij. d. ℟. 28.

Adam post peccatum mortem euasisse potuisse per esũ ligni vite si que auctoritates z rationes probare videtur. quomodo sunt soluende. libro. ij. distinc. xix. 29. et per totum

Ade plures progatiue. li. ij. di. xix. 37

Adam cum posteritate sua quomodo in vite termino fuisset ad celestia translatus. libro. ij. distinctiõe. xx. et eadem di. c.

Ade sobrietas z modestia si stetisset. li. ij. di. xx. 24

Adam quare non sic habuisset appetitum ad coitum sicut ad cibum. li. ij. distin. xx. 25

Ade quare fuisset verbũ otiosum mortale. libro. ij. distinctione. xxj. 42

De littēra A

Adam si non peccasset posteri iustitia originali non carerent et q̄ sententia damnatōnis tunc mansisset in cua alia vxore formata ade ī adiutoriū. li. ij. disti. xxij. 1.

Adam an idem concupierit quod eua. li. ij. dist. xxij. q ij. b. ℞. 11

Adam triplici rōne dicitur appetiſſe se cē sicut deus libro. ij. distin. xxij. 12

Adam cuius habuit maiorem assimilationem ad deū q̄ mulier non tñ appetit cē sicut deus quemadmodum mulier libro. ij. di. xxij. 13

Adam an grauius peccauerit an eua. li. ij. dis. xxij. q. iiij. c. ℞. 15

Adam an pscīam habuerit eorum que circa ipm futura erant. li. ij. di. xxij. 5. et. 6. et. 7.

Adam statim post euigilationem prophetice locutus est. li. ij. dist. xxij. 6.

Adam quomodo prescīuit incarnationem xpi. libro. ij. distinctione. xxiij. 8.

Adam quare non est statim beatificatus ⁊ confirmatus. li. ij. di. xxiij. 11. ad idem. ℞.

Adam inuasus est a dyabolo nō ex defectu dei custodientis sed ex ingratitudine custoditi. li. ij. distinct. xxiij. 18.

Adam si steriſſet non fuiſſet receptus videndo res a longinquo. li. ij. di. xxiij. 32

Adam si steriſſet quare non fuiſſet aliquo modo deceptus. li. ij. di. xxiij. 33.

Adam an cognouerit deū in statu innocentie eo genere cognitionis quo expectamus deum cognoscere in statu glorie. li. ij. di. xxiij. q. iij. f. ℞. 35.

Adam vidiſſe deum immediate ostendit falsus triplici ratione. li. j. di. xxiij. 34.

Adam cuius deum immediate amabat. nō tñ ppt hoc immediate videbat. libro. ij. distinctione. xxiij. 39. et. 40.

Adam quomodo desiderabat deum videre. li. ij. dist. xxiij. 41. Et ibidem ponitur si sic ponat sed sic.

Adam an viderit deum visione intellectuali vel corporali. li. ij. distin. xxiij. 42

Adam quomodo deum videbat ⁊ quomodo videbit in gloria cōclusiue ponitur. li. ij. di. xxij. 46.

Adam qualiter cognitōem habuit an per disciplinā. et studium. an per diuinum donum. libro. ij. distin. xxj. b

Adam quā cognitōem habuit ante lapsum de rebus creatis. li. ij. di. xxiij. c.

Adā quā cognitōem habuit de dro. li. ij. dist. xxij. d

Adam quā cognitiōem habuit de scipo. li. ij. distincti. xxiij. e.

Alde non fuiſſe meritorium resistere malo et non consentire temptationi quomodo intelligitur. li. ij. dis. xxiiij. 1. et. 2. et. 3.

Adam in qua rectitudine ⁊ bonitate voluntatis creatus est. li. ij. distin. xxiij. b.

Adam gr̄am ⁊ virtutes non habuiſſe tūc qñ peccauit ⁊c. quomodo intelligitur. li. ij. di. xxix. 1

Adam duplici bono priuatus est ppter puaricationē ei cui dictum est nunc ergo ne sumat ⁊c. libro. ij. dis. xxix. 2

Adam equo iudicio de paradiso directus est. li. ij. dis. xxix. 3

Adam quare cecidit in peccatum cum tamen fuerit sibi gr̄atia collata. li. ij. dist. xxix. 20

Adā quare non peccauit maiori ingratitudine q̄s lucifer cum ipe habuerit gratiam et lucifer non. libro. ij distin. xxix. 21

Adam qua pena fuit punitus propter peccatū. libro. ij. distin. xxix. c.

Adam ⁊ eua an ante peccatum comederit de ligno vite. s. et si comederuut quare non sunt facti immortales. li. ij. distin. xxix. g

Adam peccato suo corrupit ⁊ culpabilem fecit totam humanam naturam triplici ratione. libro. ij. distixxx. 12.

Ade anima quomodo potuit demereri animę alterius cum anima non sit ex anima propagata. sicut caro ex carne. li. ij. distin. xxxij. 30

Ade peccatum sicut et alia peccata quomodo ē ī vno genere et quomodo claudit in se diuersa peccatorū genera. li. ij. dis. xxxij. 1.

Adam ratione cuius peccati transfudit originale. libro. ij. distinc. xxxij. 2.

Ade peccatum an grauius fuerit peccato in spiritū sanctū. lib. ij. dis. xxxij. 3.

Adam si peccasset alio genere peccati an transfundisset originale. li. ij. distin. xxxij. 4

Adam quare non potuit pro posteris satisfacere cum potuerit eos ex culpa sua viciare. li. 2. distinctione. xxxij. 17. et. 18. et. 19.

Adam habuit se ad posteros sicut parer ad filios nō sicut tutor ad pupillos. li. ij. di. xxxij. 23

Ade corpus an sit constitutū ex elementis in complexione ⁊ compositione equali. libro. ij. distin. xvij. q. iij. f. ℞. 44.

Ade quare data est caro p̄ posse. li. ij. di. xvij. 10.

Ade costa dupl'r p̄sideraf. li. 2. dist. xvij. 17.

Ade corpus quomodo erat impassibile. libro. 2. distixix. 27.

Ade quare non inerat vite conseruatio per naturam si per esum ligni vite et aliorum lignorum poterat inesse conseruari. libro. 2. dis. xix. 43

Ade status ante peccatum qualis fuerat in corpore et in anima. li. 2. di. xix. a. b

Ade imortalitas quā habuit ante peccatū an fuerit ō conditione nature. an ex gratie beneficio. libro. 2. distinctione. xix. c. d

Ade dedit deus tria precepta. et de eorum sufficiētia. libro. 2. distin. xx. 8

Ade pcm rōe cui⁹ fuit excusabile. li. 2. di. xxj. 47 ⁊ 49

Ade peccatum quomodo corrupit totam naturam. li. 2. distin. xxj. 48

Ade dedit deus donum gratie duplici ratione q̄uis ipsum sciuerit statim lapsurum. libro. 2. distinctione. xxix. 18

Ade q̄re post naturalia data sunt gratuita cum posset deus dare simul. libro. ij. distincio. xxix. 25. Adidem. 28.

Ade peccatum actuale q̄s graue fuerat. libro. 2. distinxxxij. c.

Ade peccati actualis remissio tractatur. libro. ij. distxxxij. f.

Adam quare potuit inficere omnem carnem prenando ⁊ quare non oportuit xp̄m assumere omnem carnem in curando. li. iij. di. ij. 21.

Adam in statu innocentie peccando. quare non potuit peccare venialiter. libro. iij. di. xxxviij. 39.

Adam quānis transmitterat culpam mediante carne ta

men christus non transmittit gratiaz mediãte sacramento. libro. iiij. di. j. 39
Ade quare non licuit cum omni muliere coire cum ei tamen licuerit de omni ligno comedere. libro. iiij. distin. xxvj. 6.
Adam quare magis habuit sacramenta quantum ad nutritiuam et generatiuam q̃ quantũ ad alias potentias li. iiij. distin. xxvi. 7

Addere

Additionum alia distrahit alia complet libro. j. in prologo. 18
Additionem an sit ponere in diuinis libro. i. distinct. xxiij. 8.
Additur aliquid rei qõ ipm non grauat sed alleuiat. libro. iij. distin. xl. 36.

Adiectiuũ

Adiectiuum quomodo substantiuatur libro. i. distin. xxiij. 11. z. 12.
Adiectiuũ ponere rem suam circa suum substantiuum quomodo intelligitur. li. iij. di. vij. 20

Adiutorium

Adiutorium gratie est duplex li. i. di. viij. 40

Admirare

Admiratio quid li. iij. distin. xxxiij. 55.

Adoptiuus

Adoptiui filij quomõ dicuntur homies z quomõ angeli li. iij. distin. x. 2.
Adoptionis filiatio an sit in xpo libro. iij. dist. x. q. i. d. p. 25
Adoptari quomodo dicitur humanitas xpi libro. iij. distin. x. 26.
Adoptiuos quomodo faciat spiritus charitatis libro iij. distin. x. 27
Adoptiui quare possunt fieri filij homis a deo z filius dei xps non libro. iij. dist. x. 29.
Adoptionis filiatio an conueniat nobis per xpm. li. iij. distin. x. q. ij. e. p. 30.
Adoptionis filiatio quomodo conuenit spirituisancto libro. iij. distin. x. 31.
Adoptiui filij. quo fuerit añ aduẽtũ xpi. li. iij. di. x. 32
Adoptionis nostre causa tota non ẽ incarnatio libro. iij. dis. x. 33.
Adoptiui filij per quod donũ gratie fiamus. lib. iij. distin. x. 34
Adoptionis filiatio an sit in nobis p compatõem ad xpm li. iij. dist. x. q. iij. f. p. 35.
Adoptare illius solius esse qui potest generare quomodo intelligitur. li. iij. dis. x. 36.
Adoptionis filiatio an cõueniat xpo sm humanã naturã li. iij. di. x. c. d
Adoptatio causa est triplicis primitatis. li. iij. dist. xlij. 18.
Adoptare quid est et quando mulier potest adoptare li. iij. distin. xlij. 20
Adoptare est proprieactus virorum z quor. lib. iij. distin. xlij. 21 et. 22
Adoptari quis potest li. iij. di. xlij. 3.
Adoptatus et arrogatus differunt libro. iij. distinct. xlij. 24
Adoptare quare potest pater filium non econuerso. libro. iij. distin. xlij. 29.

Adorare

Adorans dyabolum credens esse xpm an sit idolatra libro. iij. di. ix. 39.
Adorare quid est sm Rab. li. iij. di. ix. 36
Adoratio est duplex scilicet exterior et interior. libro iij. distin. ix. 59
Adoratio eadem an sit humanitati et diuinitati christi exhibenda libro. iij. distinctõe. ix a. et per totum.
Adorationi quomodo nõ potest subesse falsum libro iij. distin. xxiij. 14.

Aduerbia

Aduerbialis determinatio cadit vel sub ampliatione verbi vel extra. li. j. di. xliij. 24

Adulteriũ

Adulterij culpa quare non habet transfundi in prolẽ libro. ij. dist. xxxij. 14.
Adulterij culpa quare plus imputat proli q̃ alia peccata actualia parentum li. ij. di. xxxij. 15.
Adultus baptisandus quid plus exigit q̃ paruulus baptisandus li. iij. di. xvj. 76.
Adulter potest aliquis esse duobus modis libro. iij. distin. xxxj. 3
Adultera potest in septem casibus contra virum excipere li. iij. dist. xxxv. 2
Adulter an grauius peccet q̃ adultera an ecõuerso libro. iij. distin. xxxv. 3
Adulter iurans se cum adultera contrahere post mortem mariti non tenet iuramentum. libro. iij. distin. xxxv. 6.
Adulteram vxorem an sit licitus occidere libro. iij. di. xxxvij. q. j. d. p. 20
Adulterã vxorẽ in lege occidere posse fuit iudiciale ergo nunc non manet li. iij. di. xxxvij. 21
Adulteram vxorem posse interficere si que rationes probare videntur quomodo sunt dissoluende libro iij. di. xxxvij. 23. et. 24.
Adulteriũ quomodo tenet sm locum in penis z quare tam grauiter punitur li. iij. di. xxxvij. 8
Adulterium quid sit li. iij. dist. xlj. f

Affectus

Affectus quomodo est purgatus purgatior z purgatissimus similiter z intellectus li. j. di. ij. 1.
Affectionis ardor et cognitionis claritas dissimiliter se habent li. j. di. j. 24.
Affectio dicitur quadrupliciter li. j. di. xvij. 31.
Affectiua omne bonum cognitiua omne verum amplectitur differenter libro. j di. xlv. 19.
Affectum nostrum inflammari ab aliquo intelligitur dupliciter li. ij. di. x. 14
Affectum operi nomen imponere quomodo intelligitur. il. ij. distin. xl. 1
Affectus est duplex scz naturalis z deliberatiuus de quo horum quis apperit mortem libro. iij. distinct. xvij. 2.
Affectum pium mentis cupere dissolui et cẽ cum xpo quomodo intelligitur libro. iij. distin. xvij. ibidẽ sub littera. b
Affectiones animi quattuor sunt et que libro. ij. dist. xxvj. 9.
Affectio quomodo sequitur intentionem. libro. iij. distinctione. xxix. 18.
Affectus est triplex et quẽ respicit ordo charitatis. et quem non. li. iij. di. xix. 39.
Affectꝰ amicabilis quomodo ẽ magis ad sociũ q̃ ad fratrem libro. iij. di. xix. 41.

De littera A

Affectio predominans est dupler ꝛ quomodo liberū ar. in eligendo sequitur affectionem predominantē libro.iij.di.xxxj. 8

Affectio quomodo habet ortum ab amore.libro.iij.di stin.xxxiij.12.

Affectiones anie oēs reducunt ad amorem et timorem libro.iij.distin.xl.11.

Affici vel moueri ad alicuius charitatem est duplicit et quomodo eodem motu afficimur in amicum ꝛ inimicum.li.iij.dist.xxx.1.

Affinitas

Affinitas ꝛ consanguinitas quomō differunt et quomodo diffiniuntur.li.iij.di.xlj.7.

Affinitas differenter respicit genus ꝛ gradum ibidē

Affinitatis gradus qui impediunt matrimonū contrahendum.li.iij.di.xlj.9.

Affinitas q̄diu durat.li.iij.di.xlj.10.

Affinitas contrahitur non solum per matrimonium sed etiam per coitum fornicarium.libro.iij.distin. xlj.11.

Affinitas an contrabatur per omnem coitum siue legitimū siue fornicariū.li.iij.distin.xlj.q.j.a.ꝓ.12

Affinitatem nō contrahi per coitum si que rationes probare videntur quomodo sunt dissoluende.li.iij.distin.xlj.13.et per totum

Affinitatis vinculum contrahit ratione actionis substrate que est naturalis nō ratione deformitatis voluntatis.li.iij.di.xlj.14.

Affinitas an transeat in alterum.libro.iij.distin.xlj. q ij.b.ꝓ.17.

Affinitatis et consanguinitatis vinculū quomō differunt.li.iij.di.xlj.ibidem

Affinitas nō generat affinitatē.li.iij.di.xlj.18.

Affinitas non surgit ex consanguinitate ꝛ affinitate sed solum ex consanguinitate ꝛ carnis cōmixtione. li.iij.distin.xlj.ibidem.

Affinitatem transire in alterum si que rationes videntur probare quomodo sunt dissoluende.libro.iij. distin.xlj.19.et per totum

Affinitas an prestet matrimonio impedimentum.li. iij.di.xlj.q.ij.c.ꝓ.22.

Affinitatē que precedit matrimonij cotractionē nō impedire matrimonium si que rationes sonare videntur quomodo sunt dissoluende.libro.iij.distinct. xlj.23.et per totum.

Affinitatis gradus qui sint fm ius cōmune.libro.iij. distin.xlj.a.

Affinitatis gradus qui sint fm dispensatōem specialem.li.iij.di.xlj.b.

Affinitas fm genus impedit matrimonium.libro. iij.distin.xlj.c.

Affirmare

Affirmationis et negationis quando est summa oppositio.li.j.di.v.13.

Affirmatio et negatio quando non est simul vera de eodem.li.j.di.xxxiij.19

Affirmationes quomodo dicuntur icompacte.libro j.distin.xxxiij.15.

Affirmatiui ꝛ negatiui precepti obligatio differēter se habet.li.j.dist.xlviij.15.

Agere

Agens per necessitatem quando subiacet sue actioni. libro.j.distinc.vj.6.

Agens aliquod est sua actio aliquod non et qō mutatur cum de non agente fit agens et quod non.libro j.di.viij.29.

Agens creatum in quā formam substantialem potest li.j.distin.xliij.23.

Agens pfectum quomodo dat potentiam agendi sile libro.j.distin.xliij.27.

Agens creatum quare potest pducere effectum.qui sine ipso stat et agens increatum non.libro.i.dist. xxxvij.1.

Agens a proposito quare non semper dicitur agere fm predestinationem sicut fm electionem.libro.i. distin.xl.44.

Agens quod agit ex tota potentia est duplex.libro.j distin.xliij.25.

Agens ex potentia sua tota est duplex.libro.j.distinctione.xliij.15

Agens per naturam quando est nobilius q̄ agens si ue modus agendi per voluntatem.libro.j.distinct. xlv.72.

Agens est dupler scilicet fm naturam ꝛ fm intellectū et per quas formas vnūquodq̄ producit libro.ij. distin.j.10.

Agere et facere differunt.li.ij.dist.j.11

Agens aliquod est in quo actio et productio addit aliquid supra agentem aliquod cui nihil aducnit dum producit et quod est mutabile quod non.libro.ij.distincti.j.23.

Agēs aliquid agit seipo aliquid per aliud a se.ꝛ quomodo deus est agens.li.ij.di.j.28

Agens non est in actu respectu omniū ad que possibile est.libro.ij.di.vij.70.

Agens creatum quare magis potest in formam q̄ in materiam.libro.ij.di.vij.73.

Agens creatum quid ꝛ quomodo pducat breui sermone determinatur.li.ij.di.vij.77.

Agēs ē triplex deus natura intelligentia ꝛ quomodo quodlibet agat.li.ij.di.vij.78

Agere dicitur aliquid in alterum tripliciter.libro.ij. distin.xxxj.26.

Agens prestantius esse patiente quomō intelligitur. libro.ij.distin.xxxj.28. Et libro.iij.distinc.xvj.10, libro.iij.di.xxxiij.39.

Agens ꝛ patiens debere cōmunicare quomodo intelligitur.libro.ij.distin.xxxj.29.

Agens creatum non errare quando cōtinuatur regule dirigenti quomodo intelligitur.libro.ij.distinct. xxxvij.12.

Agens vel operans quomodo dicitur semper respicere ad bonū non ad malum.libro.ij.distinctione. xxxviij.9.

Agere esse ab ocio in actum transire quomodo intelligitur.libro.iij.distin.xxiij.10

Agonia

Agonia quid.libro.iij.distin.xxxiij.52.

Aleator

Aleator an possit facere ecclesiam.et an possit lucratam pecuniam retinere.li.iij.di.xv.67.

Alienare

Alienari a regno et visione dei qualis pena sit.libro. iij.distinctione.xlvj.2

De littera A

Alietatis

Alietatis ⁊ydemptitatis nomina vt se ⁊ alterum. quare vere compatiuntur secum loquimur de personis diuinis libro. j. dis. iiij. 10.

Alius

Alius ⁊ alter a filio dicitur pater sed magis proprie alius li. j. distin. iiij. 12.

Aliud a filio non dicitur pater li. j. dis. iiij. ibidem.

Alius potest teneri adiective et substantiue ⁊ fm quã acceptionem hec est vera deus genuit alium deum. libro. j. distin. iiij. 17.

Alius quare non dicit alietatem personalem nisi substantiue teneatur. li. j. distin. iiij. 23.

Alio est deus. alio pater quomodo intelligatur. libro. j distin. vij. 23. ⁊ distin. xxxiij. 12.

Alius ⁊ aliud non significant eandem alietatem in diuinis li. j. dist. ix. 1.

Alius importat alietatem in persona aliud alietatem in natura li. j. dis. ix. 1.

Alius in hac oratione. alio est deus alio est pater. dicit diuersitatem scõm rationem dicendi vel intelligendi. sed in expositione huius dictionis solus dicit diuersitatem seu distinctionem in supposito. libro. j. distin. xxj. 15.

Alius quomodo implicat formam ⁊c̃. li. j. dis. xxj. 16.

Alietatem pluralitatem discretionem distinctionem recipimus in diuinis sed non diuersitatem multiplicitatem diuisionem ⁊ separationem. li. j. dis. xxiij. 2.

Alius est pater in persona. alius filius. alius spiritus sanctus. quomodo ibi p̃sona accipitur. li. j. distin. xxv. l2.

Alia est persona patris. alia filij. alia spiritussancti q̃ modo ibi accipiatur persona. ibidem

Aliud est genuisse. q̃ natum esse. aliud quid ibi dicat. li. j. distin. xxvj. 3.

Aliud est esse rem nature aliud naturam ⁊ q̃ aliam habent rationem persona et natura quomodo intelligitur. li. j. distin. xxxiij. 12.

Aliquid

Aliud p̃ter aliud intelligi est multipliciter. libro. j. distin. xxviij. 2.

Aliquid an dicatur de deo ex tempore. libro. j. distinctione. xxx. q. j. a.

Aliquid dici ex tempore est dupliciter. libro. j. distin. xxx. 7. ad idem. 8

Aliqua que dicuntur de deo ex tempore an dicantur p̃ se vel p̃accidẽs. li. j. di. xxx. q. ij. b. ℞. 1

Aliqua que dicuntur de deo ex tempore an dicantur fm substantiam an scõm relationem que sit vera relatio li. j. distin. xxx. q. iij. c. ℞. 14. o

Aliquid est in aliquo tripliciter. li. j. dis. xxxvij. 29.

Aliquid si est causa alicuius. oppositum est causa oppositi maxima illa vbi tener. li. j. di. xl. 53.

Aliquid si per sui p̃sentiaz est causa alicuius per sui absentiam esse causa oppositi quomodo intelligitur li. j. distin. xl. 54.

Aliqua fieri vnum quid requirat. li. j. dis. xxxi. 41.

Aliquis an possit facere contra voluntatem signi. li. j. distin. xlvij. q. ij. b. ℞. 15. ⁊ 16.

Aliquid comparari ad multa potest esse dupliciter. li. j. distin. xliij. 18.

Aliqua sunt in genere per se aliqua per reductionem. li. iij. distin. xxiij. 29

Aliquid an transeat in veritatem humane nature per actum generatiue. li. iij. dis. xxx. q. j. c. ℞. 28.

Aliquid an transeat in veritatẽ humane nature mediante opere nutritiue. li. iij. dis. xxx. q. ij. f. ℞. 40

Aliquid dicitur de aliquo vel hoc de illo tripliciter. li. iij. distin. xxij. 7.

Aliquid esse de nihilo tripliciter intelligitur. li. iij. distin. v. 9.

Altare

Altaris sacramentum duas res complectitur. libro. iij distin. vi. 1.

Aliter

Aliter duplicem dicit alietatem ⁊ quam alietatem dicit ibi rem aliter posse cognosci. li. j. dis. xxxviij. 1.

Alterum alterius locum accipere et coronam quomodo intelligitur. li. i. distin. xl. 10.

Alterum vbi de altero predicatur de quocunq̃ predicatur subiectum et predicatum contra istam propositionem peccat locus sophisticus scõm accidẽs. libro ij. distin. xxxiij. 11.

Altior

Altiori gradui deberi profundiorem ruine locum quomodo intelligitur. libro. i. distin. vj. 17.

Amor

Amor dei ad hominem est amor fruitionis certamen homine non fruitur. libro. i. distin. i. 39.

Amor est triplex gratuitus debitus debitus ⁊ ex vtro q̃ mixtus. libro. j. distin. ij. 22. Ad idem dist. x. 2.

Item amor est duplex. libro. j. dist. j. 71.

Amor ⁊ noticia sunt in anima substãtialiter non principaliter sed ex consequenti scõm rationem augustini. libro. j. distin. iij. 55.

Amor dicit complacentiam et sic habet quid. commune tribus personis. dicit etiam connexionem et sic habet rationem persone. libro. j. di. iij. 57

Amor gratuitus duo respicit. li. j. di. vj. 7.

Amor dilectio charitas differunt. li. j. di. x. 1.

Amor quomodo est in p̃c. i filio in spũsancto. libro. j distinctiõe. x. 2.

Amor consideratur dupliciter. Et scõm quem modũ dicit substantiam et scõm quem non. libro. j. distin. x. 18.

Amans et si per amorem tendat in amatũ tamẽ nihil dat ei. libro. j. di. x. 22

Amor mutuus est vnicus in deo. libro. j. distinctione. x. 24.

Amor debitus et gratuitus quid dicant in diuinis. libro. j. dis. x. 25

Amor siue dilectio in diuinis accipitur necessario essentialiter notionaliter et personaliter. libro. j. dist. x. 26.

Amor siue charitas an sit ꝓprium spiritussancti. libro j. di. x. q. j. c. ℞. 26

Amor aliter se habet ad spiritũsanctum q̃ sapientia ad filium. li. j. distin. x. 27.

Amor ad quid dicitur respectũ in diuinis. lib i. distinct. x. 28.

Amor est dupler. libro. j. distiñ. xvij. 1. Dic post principium ponitur nec dilectio. ponat nec delectatio Et iterum triplex. c. di. 20.

De littera A

Amor quo diligimus deum est similiter amor quo diligimus proximum li.j.distin.xvij.c.
Amor quo diligimus deum z proximum non est pater vel filius sed spiritussanctus tantum li.j di.xvij.d
Amor spiritussanctus et donum dicunt eandem proprietatem vel notionem ratione differentem.libro.j distin.xviij.31
Amor est duplex scilicet honesti z comodi et quis borum fuit in demonibus li.ij.distin.v.24
Amoris inordinatio dupliciter potest esse.libro.ij.distinctione.xl.5.
Amor bonus quare est fudamētū ciuitatis dei z amor malus fundamentum ciuitatis dyaboli.libro.ij.distincti.xlj.44.
Amoris magnitudo quomodo facit beneficia accelerari libo.iij.distin.j.59.
Amorem esse principium omnium affectionum quomodo intelligitur.li.ij.distin.xxvj.53
Amor charitas et dilectio differunt li.iij.dis.xxvij.2.
Amoris oculus aliter se habet ad premium q̄ timoris oculus ad suplicium li.iij.distin.xxvij.43.
Amorem dei possidere totum cor potest intelligi dupliciter li.iij.distin.xxvij.58.
Amor est duplex scilicet benefacientie z complacentie et quo diligendus est bonus extraneus et quo propinquus malus li.iij.distin.xxix.5.
Amor quomodo est copula amantis.et amati libro.iij distin.xxxij.7.
Amor transformat amantem in amatum quomodo intelligitur libro.iij.distin.xxxij.13.
Amor non sufficit ad rectificatōz anime absq̄ virtutibus regulantibus alios effectus libro.iij.distinctione xxxiij.12.
Amor naturalis dicitur dupliciter li.iij.distinctione.xxxiij.68.
Amare deum principaliter propter temporalia quare est peccatum.et eundem propter eandem causam timere non.li.iij.distin.xxxiij.69.
Amari magis debere animam proximi q̄ vtilitatem temporalem quomodo intelligitur libro.iij.distinctione.xxxix.42
Amor quo amatur deus est duplex et ex hoc duplici amore orit duplex timor li.iij.distictione.xl.10.
Amor et timor quare dicuntur due radices affectionū libro.iij.distincti.xl.12.

Ambitio

Ambitio dignitatis et honoris fm diuersas rationes in diuersis mandatis prohibetur libro.iij.distinctione.xl.5.

Amicus

Amicus quomodo non debet aliquis constitui anteq̄ probetur.li.ij.dis.xxix.22.
Amicis benefaciendum est.ergo inimicis malefaciendum est non sequitur.li.iij.dis.xxx.28.
Amicos facere de māmona iniquitatis quomodo intelligitur li.iij.distī.xlv.5.

Analogia

Analogi vniuoci.z equiuoci diuisio penes quid accipitur li.j.dis.j.4. Et de hoc li.j.dis.xiij.15.
Analogia est duplex libro.j.dis.vij.27.
Analogia penes q̄d accipit i diuīs li.j.dis.xxix.15.

Anathematisare

Anathematisati quare dicunt greci latinos.libro.j.distinctione.xj.3.

Ancilla

Ancillam esse quam quis credidit liberam potest esse dupliciter. Et quid iuris sit ex hoc ad debiti redditionem libro.iij.dis.xxxvj.1.

Angelus

Angeli quibus vocibus loquuntur z audiunt.libro j.distin.ix.8.
Angelorum mensura aliter est euum.aliter tempus.libro.j.distin.xxxvij.34
Angelus an possit moueri localiter sine corpore.libro j.dist.xxxvij.q.j.li.R.49
Angelus vl spiritus an moueat per se an per accidēs libro.j.di.xxxvij.51
Angelus an moueat per medium vel non libro .j.di.xxxvij.q.ij.l.R.54
Angelus quomodo dicitur moueri a deo per tpa nō per loca li.j.di.xxxvij.55.
Angelus i motu an ptrāseat simplicia an composita.li.j.di.xxxvij.57
Angelus an pertranseat medium motu subito vl successiue li.j.distin.xxxvij.q.ij.m.R.58
Angelus ex quo moueatur successiue tamen non ē partibilis li.j.dist.xxxvij.63
Angelus quāuis simul se transferat totum.tamen nō mouetur subito li.j.di.xxxvij.64
Angelus quomō localis est et circūscriptibilis z quo modo non.li.j.di.xxxvij.l.m.n
Angelus quomodo est partim in termino a quo.et partim in termino ad quem. libro.j.distinctione.xxxviij.63
Angelus quomodo simul se transferat totum.libro.j distin.xxxviij.64. Item ibi ponitur rota esse non potest.ponatur totus
Angeli z spūalia an habeant mensuram ppriam.libro ij.distin.ij.q/j.a.R.4
Angelus et homo beatus mensuratur euo libro.ij.distincti.ij.9.
Angelice durationis mensura in quo genere est libro ij.distin.ij.10.
Angeli z spiritualia an habeant vnum euum eternorum libro.ij.distin.ij.q.ij.b.R.11.
Angeli an habeant mensuram permanentez an successiuam li.ij.distin.ij.q.iij.c.R.16.
Angeli an laudent deum mentaliter vel vocaliter lib. ij.distin.ij.32.
Angeli an locētur loco corpali li.ij. dis.lij.q.j.R.48.
Angeli continentur loco corporali duplici ratione li.ij.dis.ij.49.
Angelus vnus an simul et semel sit in pluribus locis an tantuz in vno loco libro.ij.distin.ij.q.ij.l.R.54
Angelus quō est ibi vbi vult li.ij.dist.ij.55.
Angelus quomodo est ibi vbi operatur li.ij.di.ij.56.
Angelus fm quem modum simplicitatis dicitur simplex libro.ij.dist.ij.57.
Angelus non est in pluribus locis q̄uis intellectus glorificatus simul cognoscat multa libro.ij.distinctione.ij.58
Angelus non est in pluribus locis q̄uis corpus christi sit in pluribus locis libro.ij.dist.ij.59.
Angelus an sit in loco impartibili siue punctuali lib. ij.distin.ij.q.iij.l.R.60.

De littera A

Angelici loci proportio ad locatum qualis est. libro. ij. distin. ij. 61.

Angelus z anima differenter existunt in corpore z loco. li. 2. distin. ij. 62

Angelus totus est in qualibet parte loci. nec tamē in pluribus locis sicut nec anima dum vivificat totū corpus. vivificat diversa corpora. libro. 2. distinct. ij. 63.

Angelus quomodo esset in loco. si locus vel corpus in quo est divideretur. libro. 2. dist. ij. 64

Angeli plures an sint simul in eodem loco primo. libro. 2. di. ij. q. iij. m. R. 65

Angeli aliter sunt in loco cū species in anima z pūcte et lumiaria in loco. li. 2. distin. ij. 66

Angelice nature initium duratio z mensura. libro. 2. distinctio. ij. b. c.

Angeli vbi fuerunt statim cum sunt creati. libro. 2. distinctione. ij. e

Angeli quando creati fuerunt. li 2. di. ij. f

Angelis attribuuntur quattuor et de eorum sufficientia. li. 2. di. iij. 1. Et. c. di. a.

Angeli quomodo recipiūt magis z minus in attribuis. li. 2. di. iij b

Angeli quomodo in aliquibus equalitatem habuerūt li. 2. di. iij. c. et. c. di. f

Angeli an naturaliter boni vel mali creati fuerint. li. ij. dist. iij. d. c f.

Angeli quā sapiam habuerunt ante casum vel confirmationem. li. 2. di. iij. g.

Angeli an dilectione naturali dilexerunt deum et seinuicem ante lapsum. li. 2. di. iij. h.

Angeli quomodo habent inter se gradꝰ. simplicitatis li. 2. di. iij. 2. et. 3.

Angeli quomodo in aliquibus equalitatem habuerūt li. 2. dist. iij. f. et. c. di. c.

Angelus an sit compositus ex diversis naturis. scz ex materia et forma. li. 2. di iij. q. j. a. R. 6.

Angelos non esse compositos ex materia et forma si que rationes et auctoritates ꝓbare videnť quomō sunt soluēde. li. 2. di. iij. 7. et per totum.

Angeli materia an sit eadem cum materia corporaliū li. 2. di. j. q. ij. b R°. 11.

Angeli an differant mera discretione personali. libro 2. dist. iij. q. j. d. R°. 27.

Angelorum diversitas vnde est. li. ij. di. iij. 28.

Angeli et si non habeant tantam naturarum diversitatē quantā habent homines. habent tamē aliquā. libro. 2. di. iij. 29

Angelorum personalis proprietas an sit accidētalis vel substantialis. li. 2. di. iij. q. ij. c. R°. 31. z. 32

Angelorum distinctio personalis an sit a parte principij formalis vel materialis. libro. 2. dist. iij. q. iij. f. R°. 39.

Angeli ante casum vel confirmationem triplicem habuerunt cognitionem naturalem. et an illa distinctō sit formalis vel materialis. libro. 2. distinc. iij. 45. Et eadem di. g.

Angelus an fuerit a deo factus malus. libro. 2. distinctione. iij q. j. g. R°. 46.

Angeli malicia quomodo facit ad vniuersi decorem. libro. 2. di. iij. 47.

Angelus an in primo instāti suę creationis fuerit malus actu propꝛie voluntatis. libro. 2. distinctione iij. q. ij. b. R°. 50.

Angelus malum in initio temporis cecidisse quo sensu dixerit Jobannes. et augustinus. li. 2. dist. iij. 51 z 52

Angelum malum propterea simul concri z viciari qz anima simul condit et vitiatur non est simile. libro. 2. distin iij. 53

Angelus an omnia creata que cognoscit cognoscat p species innatas an aliqua per species acquisitas. libro. 2. distin. iij. q. j. 7. R. 54.

Angelos didicisse multa ab ecclesia quomodo intelligitur. libro. 2. distin iij. 55.

Angelus licz per species innatas cognoscat res creatas propter hoc tamen non cognoscit futura vl contingentia et absentia. libro 2. distin. iij 56.

Angelus quomodo cognoscit singularia. libro. 2. di. iij 57. et. 58

Angelus an per cognitionem naturalem diuinam essentiam cognouerit in se ipsa sine omni medio et creature adminiculo. libro. 2. distinctione. iij. q. 2. li. R 59.

Angelus quomodo est deiformis per naturam. libro 2. distin. iij. 60

Angelus cognoscebat deum per effectum ꝛc. libro. 2. distin. iij. 62.

Angelus cognoscebat deum per medium. libro. 2. distin. iij. 64.

Angeli an dilectione naturali dilexerunt deum propter se et super omnia. li. 2. di. iij. q. j. l. R. 65.

Angelus an naturali dilectione magis diligat superiorem. an parem an inferiorem. libro. 2. distinctione. iij. q. 2. m. R. 72.

Angeli qui ceciderunt beatinunc fuerunt. libro. 2. distin. iij. 1.

Angeli an creati sint in beatitudine vel in gloria. lib. 2 distin. iij. q. j. a. R. 4.

Angelos in beatitudine vl gloria creatos si que auctoritates et rationes ꝓbare videntur quomodo sunt dissoluende. libro. 2. di. iij. c. et per totum

Angelus añ. lapsum ita bona naturalia habuit. q nō erat habiturus meliora. libro. 2. distin. iij. 7

Angeli quomodo habebant fruitionē sine retardatiōe libro. 2. distin. iij. 8.

Angeli an sint creati in gratia. libro. 2. distinctione iij q. 2. R. 10.

Angelus nullum obstaculum habuit in meredo sic. nec in demerendo. li 2. distin. iij. 13.

Angelis aliquibus an data sit future glorificationis prescientia. li. 2. di. iij. q. j. c. R. 14

Angelis quare data est cognitio rerum mundanorum et non propꝛij status prescientia. li. 2. di. iij. 15.

Angeli quomodo erant proximiores ad gloriā cū nos libro. 2. di. iij. 17

Angelis malis an reuelari potuit suus casus. li. 2. di. iij. q. 2. d. R. 18.

Angelo malo non reuelatur suus casus sicut petro ꝓdicit. libro. 2. di. iij. 20.

Angelus malus quare vidit suum dominium sed non precipiciū. li. 2. distin. iij. 21

Angeli an habuerūt cognitionem matutinam in ipsa creatione. libro. 2. dist. iij. q. j. c. R. 25.

Angeli quomodo dicuntur lux et tenebre. libro. 2. distin. iij. 27.

Angeli an habeant cognitionem vesptinam p glorificationem. li. 2. distin. iij. q. 2. f. R 30.

De littera A

Angelor cognitio vespertina ī spectu cuiꝰ dicit minus perfecta. libro. ij. distin. iiij. 31.
Angeli qui ceciderunt nunq̄ beati fuerunt. libro. ij. distinctione. iiij. a. c.
Angeli qui pstiterunt possunt aliquo modo dici beati libro. ij. di. iiij. b. c.
Angeli an sint creati perfecti vel imperfecti. libro. ij. distinctione. iiij. d. e.
Angeli q̄les facti fuerunt in creatione. li. ij. di. iiij. f
Angelus lucifer an peccauerit peccato superbie. lib. ij distin. v. q. j. a. ℟. 7.
Angeli luciferi peccatum primum non fuisse supbiam si q̄ rationes probare vident quomodo sūt soluende ibidē. 10. ꝛ per totum.
Angelus lucifer quid appetierit. libro. ij. distin. v. q. ij b. ℟. 16. et per totum.
Angeli minores an peccauerunt peccato supbie. li. ij. distin. v. q. j. c. ℟. 25.
Angelorum malorum supbia qualis fuerit et in quo supbierunt. libro. ij. distin. v. 26. et. 27.
Angeli minores et si non appetierūt pcesse tamen no lucrunt debito modo sub esse. libro. ij. di. v. 28.
Angeli minores an appetierunt pantificari deo. libro ij distin. v. 29.
Angeli minores quare appetierunt sine meritis. libro dist in. v. 30
Angelorum minorum peccatum an habeat ordinem ad peccatum luciferi. libro. ij. distin. v. q. ij. d. ℟. 31
Angelus malus quādo et qua deformitate fuit deformis. libro. ij. distin. v. 32.
Angeli mali simul ceciderunt non quia in eodem instanti sed quia repente. Et vide ibidem alio ad hoc. libro ij. distin. v. 33.
Angelorum conuersionem ꝛ diabulorum auersionem precessit peccatum luciferi libro. ij. distin. v. 34.
Angelorum minorum peccatum non est excusabile. cuius factum sit alio suggerente. licet peccatū primorum parentum sit remediabile quia factū est alio tentāte. libro. ij. distin. v. 35.
Angelorum beatorum conuersio an fuerit ad deum virtute nature an virtute gratie. libro. ij. distin. v. q. j. c ℟. 36.
Angelorum bonorum conuersiones in qua confirmati sunt fuisse sine auxilio gratie si que rationes probare vident quomodo sunt soluende. libro ij distinctione. v. 38. et per totum
Angelorum beatorum conuersionē nō inchoauit gratia sed confirmauit. libro. ij. distin. v. 42.
Angelis malis quare imputat auersio in culpam. li. ij. distin. v. 43.
Angelorum bonorum in conuersione an meritū sequatur premiū an precedat. libro. ij. distinctiōe. v. q. ij. f. ℟. 44.
Angelos in sua conuersione non sufficienter meruisse glorificationē si que rationes ꝛ auctoritates sonare vident quomodo sunt intelligende. libro. ij. distin. v. 45. et per totum.
Angeli quomodo merentur premiū substātiale ꝛ accidentale ibidem.
Angeli mali quomodo multum peccauerunt et boni quomodo multum meruerunt. libro. ij. dist. v. 46.
Angelus et homo quare non habent equalem temporis moram ad merendum. libro. ij. distin. v. 47.
Angelis bonis an ad hoc gratia collata sit vt efficaciter conuerterentur. libro. ij. distin. v. c.
Angelus qua gratia indigebat et qua non ibidem.
Angelis malis an sit sua auersio ipuranda cū gratia non habuerint. libro ij. distin. v. d.
Angelis malis qua culpa nō est data gratia ibidem.
Angeli mali vbi habitent. an in aere caliginoso. an in terris. an alibi. li. ij. di. vj. 1. ꝛ 2
Angelo malo quomodo dicitur dari potestas temptandi nos tempore antixpi. quam modo non habet libro ij distin. vj. 3
Angelo malo q̄ victus est an nō liceat aliquez postea impugnare. libro. ij. di. vj. 4. ꝛ di. eadem. f
Angelus lucifer de quo ordine fuerit. li. ij. di. vj. q. j. a ℟. 5. Et vide plura de hac materia in lucifer Luciferum si steterisset. nō fuisse in supremo collocatū ordine si que rationes ꝛ auctoritates sonare videntur quomodo sunt dissoluende. li. ij. di. vj. 6. ꝛ per totum
Angeli minores de quo ordine lapsi sunt. libro. ij. dist. vj. q. ij. b. ℟. 12
Angeli nomen quare appropriatur inferiori ordini. libro. ij. distin. vj. 13
Angelis malis quare non attribuūtur nomina ordinum bonorum angelorum. li. ij. dist. vj. 14.
Angeli eiusdem ordinis alij steterunt. alij ceciderunt nō obstāte. q̄ fuerunt similiores in affectibus ꝛ moribus ꝛc. li. ij. di. vj. 15.
Angeli mali an ceciderunt in infernum. libro. ij. di. vj q. j. c. ℟. 19
Angeli mali ceciderūt de loco altissimo ergo ceciderūt in locū pfundissimū Solo. li. ij. di. vj. 17.
Angelis bonis quō dicit datus locus altissimꝰ ꝛ malis infimus. li. ij. di. vj. 18
Angelus malus quare non statim post peccatum cecidit in infernum sicut homo malus statim post mortem. li. ij. di. vj. 19.
Angeli mali ꝛ si dentur nobis ad exercitium tamē per hoc deus non agit immisericorditer nobiscum. libro ij. distin. vj. 20.
Angeli mali an crucientur vbicunq̄ sint. libro. ij. di. vj. q. ij. d
Angelos malos semper flammis torqueri quomodo intelligitur. li. ij. di. vj 22
Angelis bonis quare datum est premium conuersionis. sed angelis malis datum nō est omne supplicium auersionis. li. ij. di. vj. 23.
Angelis malis q̄re differt pena vsq̄ ad iudiciū ꝛ pctōribꝰ mortuis q̄re statim redditur. li. ij. di. vj. 24
Angelus malus quare propter auersiōem a bono summo statim punitus ē pena carentie visionis dei si? after conuersionem ad malum non statim punitur pena ignis infernalis. libro ij. distin. vj. 25.
Angeli mali an habeant inter se distinctionem ordinū libro. ij. distin. vj. q. j. e. ℟. 29.
Angeli tripliciter considerantur scōm triplicem statū ibidem.
Angeli mali culpa quomodo peruertit ordinem. lib. ij. distin. vj. 27.
Angelos malos habere data integerrima quomodo intelligit. libro. ij. distin. vj. 28.
Angeli mali an inter se habeant prelationem. libro. ij. distin. vj. q. ij. f. ℟. 29.
Angeli mali quomodo patiuntur prelationē cum sint superbissimi. libro. ij. distinctione vj. 30. 31. et eadē dist. c.

De littera A

Angeli mali an habeant prelationem de iure. libro. ij. distin. vj. 32
Angeli qui et quales ceciderunt. li. ij distin. vj. a.
Angeli mali vñ et in quē locum ceciderunt. libro. ij. distin. vj. b.
Angeli mali minores vbi sint. libro. ij. distin. vj. d. De angelis malis vide plura vbi demon
Angelorum confirmatio an mutauerit. lib. ar. li. ij. distin. vij. q. j. d.
Angelorum aliqui sunt per gratiaz confirmati aliqui p malitiam obstinati. li. ij. di. vij. a
Angeli quō habent. li. ar. li. ij di. vij. b. c.
Angeli boni non per naturam sed per gratiaz post cō firmationē peccare nō possunt. ibidē d.
Angeli an habeāt corpa naturaliter sibi vnita. li. ij. distin. vij. q. j. a. ℟. 7.
Angelus diffinit. li. ij. di. vij. 6.
Angelos habere corpora aerea quomodo intelligitur. li. ij. dist. vij. 8.
Angelus qua rōne dr aial. li. ij. di. vij. 9
Angelus et spiritus quō dr indigere corporeo solatio li. ij. dist. vij. 10.
Angeli an aliquando assumant corpa. li. ij. di. vij. q. ij. b. ℟. 13.
Angeli duplicem habent vim scz contēplatiuā et administratiuam ibidez.
Angelus quare assumit corpus z anima exuta non. li. ij. dist. vij 14.
Angelicus spiritus quō habet pportionem ad corpus li. ij. di. vij. 15.
Angelo an cōpetit habere corpus. li. ij. di. vij. 6.
Angelus quare assumit corpus an ppter aliquid an pp ter nihil. li. ij. di. viij. 17. z. 18. et. 19
Angelus an assumat corpus secundum veram formaz corporis hūani. li. ij. di. vij. q. j. c. ℟. 20.
Angeli cuius non assumant vera corpa humana. tamē non est ibi decepcio. li. ij. di. viij. 21
Angeli corpus quomō habet organisationē et cōplexionem li. ij. di. vij. 22.
Angelum se habere indifferenter ad oia corpa aialium quō intelligit. li. ij. di. viij. 24.
Angeli corpus qō assumit an fiat de materia celesti an elemētari. li. ij. di. vij. q. ij. d. ℟. 26.
Angelus quare magis assumit corpus de materia elementari q̄ celesti. li. ij. di. vij. 27.
Angelo quomodo est corpus assumptū p habitaculo li. ij. di. vij. 29.
Angeli corpus an est graue vel leue. li. ij. di. vij. 30
Angeli corpꝰ an est simplex vel mixtum. li. ij. di. vij. 31
Angelici corporis conseruatio non pendet a simili nec corruptio a contrario. li. ij. di vij. 32.
Angelus an in corpore assumpto exerceat operatiōes anime vegetiue. li. ij. di. vij. q. j. c. ℟. 33.
Angeli boni quomodo comedūt et quomodo mali generāt. li. ij. di. vij. 34.
Angeli an in assumptis corpibus habeant opationes potentie sensitiue. li. ij. di. vij. q. ij. f. ℟. 35.
Angelus ad quid recipit corpus organisatum. li. ij. dis vij. 37.
Angelo quō competit ridere. li. ij. dis. vij. 38.
Angelus quō habet sensus. li. ij. di. vij. 39
Angelꝰ quō cognoscit tisentit potentia imateriali lib. ij. di. vij. 40.
Angelus quō patit a corpe q: cremetur ab igne. gꝰ pōt per corpus sentire. Solo li. ij. di. vij. 41.
Angelo quō competit receptio specierū visuarū corpus sentire z iudiciū rc. li. ij. di. vij. 42
Angeli per quem modum habent corpa sibi vnita. lib. ij. distin. vij. a.
Angeli ad quē actū assumunt corpa. li. ij. di. vij. b.
Angelus z spūales creature per quem modū apparēt hominibus corporaliter. li. ij. di. vij. c
Angelus diffinit a dam. li. ij. di. ix. 3.
Angelicus ordo diffinit. li. ij. di. ix. 4.
Angeli diuersorum ordinum. an sint diuersarum specierum per naturam. libro. ij. distin. ix. q. j. a. ℟ꝰ. 6. ad idem. 7. et. 8. et. 9.
Angelicorū ordinū distinctio. an sit principal'r a natura vel a gratia. li. ij. di. ix. q. ij. b. ℟. 10.
Angelos p naturā alios alijs esse superiores quō intelligitur. li. ij. di. ix. 11
Angelorum ordo aliter attenditur q̄ creaturarū. libro ij. distin. ix. 12.
Angelis an fm maiorem capacitatem naturaliū dentur a deo maiora dona gratuita. li. ij. distin. ix. q. ij. c. ℟. 14. et per totum
Angelici ordines a quo denominent. libro. ij. distinct. ix. q. iij. d. ℟. 22.
Angeli a tribus denoiant. ibidem.
Angeli secundum tres modos denominantur. libro. ij. dist. ix. 23.
Angelorum nomia ex quibus locis scripture sunt accepta. li. ij. di. ix. 24.
Angelorū nomia nō debent esse cōmunia q̄uis dona sint eis cōmunia. li. ij. dis. ix. 26.
Angelicū ordinē denomiari ab eo munere qō plenius accipit quomodo intelligit. li. ij. di. ix. 27.
Angeli aliqui quare dicunt cherubin. aliqui seraphin li. ij. di. ix. 28. ad idem. 29.
Angelicorū ordinum reformatio vnde fiat. i. vtrū ad singulos ordines angelorū fiat assumptio saluandorum. libro. ij. dist. ix. q. v. c. ℟. 30
Angelus et homo quare possunt in eundem ordinem conuenire. li. ij. di. ix. 2.
Angeli supremi z infimi ordinis non possunt in eodem ordine collocari. ergo similiter nec homo z angelus Solo. libro. ij. distinc. ix. 33.
Angelus et homo possunt simul locari q̄uis corpus hominis non possit sublimari ad dignitatem spiritus angelici. li. ij. di. ix. 34.
Angelus in aliquibus excedit aiam hois in aliquibꝰ cum ea conuenit. li. ij. di. ix. 35.
Angelicorū ordinum prelatio que est in ordine respectu ordinis an euacuetur post iudicium. li. ij. distin. ix q. vj. f. ℟. 36
Angelos beatos cē perfecte beatificatos quō intelligitur. li. ij. di. ix. 39.
Angelica pulchritudo nō minuitur q̄uis prelatio tollatur. li. ij. dist. ix. 40
Angelicus principatus fm q: noiat ordinem quid dicat. li. ij. di. ix 45.
Angelicorum ordinum numerus an habeat statuz in nouenario an protendatur ad denarium. li. ij. dist. ix. q. vij. g. ℟. 42
Angelici ordinis et ierarchie ratōem obtinebit decimꝰ ordo ex saluandis. li. ij. di ix. 43
Angelicus ordo an compatiat secum equalitatē. libro ij. distin. ix. q. viij. b.

De littera A

Angelorum equipotentia penes quid accipitur libro ij. distin. ix. 47.
Angelicorum ordinū conuenientia que facit ad pulchritudinem vnde surgat. li. ij. distin. ix. 48.
Angelos habere idem donum et premium quō intelligitur. libro ij. di. ix. 49.
Angelica ierachia quō representat summā ierachiam libro. ij. distin. ix. 50.
Angelum vnum solum quare non pduxit deus sicut vnum solum filium habuit li. ij. distin. ix. 51.
Angeli quare creati sūt in multiformi ordine ibidem.
Angelis solis an etiā alijs substātijs rationabilib⁹ cōpetat per ordines distingui li. ij. dist. ix. q. ix. ℞. 52.
Angelici ordines q̄ et quot sint li. ij. distin. ix. a.
Angelici ordines quō nominētur et nominum ratio libro. ij. distin. ix. b
Angelici ordines an a principio creationis fuerūt ita distincti libro. ij. distin. ix. c.
Angeli lapsi qualiter dicantur in ordinibus fuisse li. ij. distin. ix. ibidem.
Angeli eiusdem ordinis an omnes sint equales. libro. ij. distin. x. d.
Angelus vnus quō mittitur ab alio li. ij. dist. x. a.
Angelus mittit dupliciter li. ij. distin. x. b.
Angeli boni an mittantur li. ij. di. x. q. j. a. ℞. 4.
Angeli quare mittuntur nobis cum deus nobis sit presens. li. ij. distin. x. c
Angeli quare mittuntur ad nos cum filius et spiritus sanctus sufficienter procurent salutem nostram lib. ij. distin. x. d.
Angelus simul et semel de nobis cogitat et de deo li. ij. distin. x. e.
Angelo quare debetur locus libro. ij. dist. x. f.
Angelorum oim an sit mitti li. ij. dist. x. q. ij. b. ℞⁰. 9
Angelum de seraphin missū ad ysaiam quomodo intelligitur libro. ij. dist. x. 11.
Angelico ordini cuilibet quare non competit missio cū competat dei filio libro. x distin. x. 12.
Angeli quomodo faciunt ad ordinum suorum reparationem libro. x. distin. x. 13.
Angeli an mittantur ad accendendum nostrū affectū libro. ij. distin. x. q. j. c. ℞⁰. 14.
Angelicus affect⁹ quamuis sit igne diuini amoris inflāmatus tamē nō potest accendere nostrum affectū. libro. ij. distin. x. 17.
Angelus an mittatur ad illuminandū nostrū itellectuz li. ij. distin. x. q. ij. ℞. 20.
Angelici act⁹ qui sunt illūiare purgare pficere penes quid accipiant li. ij. dist. x. 18. et. 21. et. 22. Et quō fiat eorundem actuū distinctio. 27
Angelus quā aie partē pōt illūiare. li. ij. di. x. 19.
Angeli quare dicunt lumina li. ij. distin. x. 23.
Angeli quāuis multa nob reuelent q̄ nob p sensum nō exprimunt propterea trī nō influunt imediate in intellectum li. ij. di. x. 25
Angelo et homini cōuenit illumiare purgare et pficere p modum excitātis differenter li. ij. di. x. 26.
Angeli vox diffinit a grego. li. ij. dist. x. 28. Et declaratur expositio. e. dis. 36
Angeli locutio an sit idem quod eius cognitio libro. ij. distin. x. q. j. e. ℞. 29.
Angeli locutio qualiter aliquo modo differt a cogitatione. libro. ij. dist. x. 31.
Angelus cogitationem suam modo cōiōgt modo occultat cuius lux et speculū semp se manifestēt. li. ij. distin. x. 32.
Angelū inferioris ordinis nō posse loq̄ ad angelū superioris ordinis quō intelligit. li. ij. di. x. 34.
Angeli auditus q̄d est et quō differūt videre et audire in angelo. li ij. di. x. 35.
Angelica locutio differt a cogitatiōe sed ꝓpter hoc non opter q̄ nutus differt a specie. li. ij. di. x. 36.
Angel⁹ et de⁹ an possint facere eandē locutiōez vel an eadē locutio possit cē ab angelo et a deo. li. ij. di. x. q. ij. k. ℞. 37. et. 38. et. 39. Et ad idem. 40. et. 41. et. 42.
Angelo an competat adorari ex psona dei sicut cōpetit ex psona dei appere et loqui. lib. ij. di. x. 43.
Angeli sermo quē formar in subiecta creatura duplici ter referr ad deum ibidem.
Angeli an omes mittant. li. ij. di. x. a. b. c. e.
Angelorū nomia sunt nō ordinum, Michael gabriel raphael. li. ij. dis. x. d.
Angelū anie ab ortu natiuitatis deputari quomō intelligit. li. ij. dis. xj. 1
Angelor cognitio alia est a natura alia a gratia et harum quelibet duplex est. li. ij. di. xj. 2.
Angelos videre omnia eo ꝙ videant verbū quō intelligitur. li. ij. dis. xj. 4
Angelorū cognitio cogitatio et affectio potest variari per tempa. li. ij. dis. xj. 5.
Angeli an debuerint deputari ad custodiam hominis lapsi. li. ij. di. xj. q. j. a. ℞. 6
Angelici presidij carētiā augere gl̄iam triumphi quo modo intelligitur. li. ij. di. xj. 8.
Angelus ministrat homini ꝓpter deum. quis si mini straret homi ꝓpter seipm homo viator maior esset angelo beato. li. ij. dis. xj. 9.
Angelus an habeat custodiā hominis ex natura vel gratia. libro. ij. di. xj. 10
Angelica custodia non preiudicat diuine nec econuerso. li. ij. dis. xj. 11
Angelo quare competit custodia hominis cum nō cōpetebat ei redemptio. li. ij. di. xj. 12
Angelū deputari ad homis conditi custodiā an fuerit competens. li ij. di. xj. q. ij. b. ℞. 13.
Angelica custodia ad q̄d prodest hoi spēaliē ibidem.
Angelice custodie causa tota nō est supplere defect⁹. libro. ij. dis. xj. 14.
Angel⁹ quare nō potest deputari ad custodiā alteri⁹ angeli vel hominis instituti. li. ij. di. xj. 15.
Angelus quomodo preest angelo vel homini instituto. li. ij. di. xj. 16
Angelorū custodiā circa hoiem in statu lapso quare nō oportet multiplicare. li. ij. di. xj. 17
Angelus aliquis an fuerit deputatus ad custodiam xpi. li. ij. di. xj. q. iij. c. ℞. 18
Angelis suis mandauit de te quomodo intelligit. lib. ij. distin. xj. 19
Angelus qua confortatiōe confortauit christum. lib. ij. distin. xj. 20
Angelicā custodiā habere quomodo est dignitatis li. ij. distin. xj. 23
Angelus an ꝓpter nostram obstinationem subtrahat custodie beneficiū. li. ij. dis. xj. q. j. d. ij. 25.
Angelice custodie effectus est et respectu bonorum et respectu malorum. li. ij. di. xj. 29.
Angelus quare non deserit hominem custodire ꝓpter peccatum sicut deus inhabitare. li. ij. di. xj. 27.

ngelus quare non subtrahit ꝓpter rebellionem et obstinationē custodiam sicut prelatus ea rōne fert excommunicationis sententiam ꝛc̄. libro. ij. distinc. xj. 28.

Ingelicam custodiā in obstinatis esse causam aggravationis peccati quō intelligit. li. ij. di. xj. 29.

Ingelice custodie. xij. sunt effectus. li. ij. di. xj. 30.

Angelice custodie circa animas quattuor effectus lib. ij. distin. xj. 40

Angelo custodienti an amplificet gaudium ex beatificatione custoditi. li. ij. dist. xj. q. ij. e. ℟. 31

Angeli gaudium crescere intelligitur dupliciter et ſm quem modum angelis beatis accrescit gaudium. li. ij. distin. xj. 31. et. 40.

Angelus an incurrat aliqđ detrimentū ex damnatione custoditi. li. ij. di. xj. q. iij. f. ℟. 33

Angelorum premium crescit ex nostra saluatiōe ergo ex defectu salutis incurrunt angeli damnum nō sequitur libro. ij. di. xj. 37.

Angelꝰ malus gaudet de damnatione. ergo bonus ex hac causa tristatur non est simile li. ij. di. xj. 38

Angelus an velit illum quem custodit saluari cuius scit eum prescitum. li. ij. di. xj. 39.

Angelice custodie quadruplex effectus circa animas et angelo custodienti prescitum quod premiū redditur. li. ij. di. xj. 40.

Angeli boni deputantur ad custodiam ꝛ mali ad exercitium homini. li. ij. di. xj. a

Angeli singuli singulis hominibus. an pluribus vnꝰ ꝛ putetur. li. ij. dis. xj. b.

Angeli an ꝓficiant in merito vel in premio vsq; ad iudicium. li. ij. di. xj. c. d

Angelice nature conditionem quare non oporuerit sex diebus explicari sicut nec lapsum. li. ij. di. xij. 10

Angeli ꝛ dei possibile est simul esse vnum opus ſ nō vnam ꝛ eandem imaginem vel similitudinem. libro ij. distin. xvj. 2.

Angelus quare nō determinatur in scriptura factꝰ ad imaginem dei li. ij. distin. xvj. 23.

Angelica natura quomodo excedit humanam. libro. ij. distin. xvj. 30

Angelum esse deo similiorem q̄ hominem magis ꝓprie conceditur q̄ ꝙ angelus sit magis imago. libro ij. distiu. xvj. 30. ꝓpe medium

Angelus quomodo cecidit de statu sublimiori q̄ hō. libro. ij. distin. xxj. 46

Angelus quomodo erat sapientior q̄ adam. libro. ij. distinc. xxij. 14.

Angelus si poneretur in carnem infectam ꝛ anima innocens in flammā quare nec ille inficeretur nec illa puniretur. li. ij. di. xxxj. 38.

Angelus quomodo dicit remotior a deo ꝛ maria prior. libro. iij. distin. ij. 6

Angelꝰ annūcians de quo ordine fuit. li. iij. di. ij. 7

Angelus quomdo plus conuenit cum deo q̄ homo. li. iij. distin. ij. 15

Angelus q̄us sit altior natura q̄ homo tamē magis decuit hominem exaltari ꝓ diuinitatis assumptoez q̄ angelum. li. iij. di. ij. 16.

Angelo lapso quare non ꝓfuisset si christus angelicaz naturam assumpsisset. li. iij. di. ij. 17.

Angelico a spiritu quare non decuit inchoari reparatiē generis humani. li. iij. di. ij. 18. Dic ponit ꝛ quē admodū in primo adam facta est nostre redemptionis ꝙsummatio. ponak nr̄e damnatiōis inchoatio.

Angelus quare non est a deo ydoneus ad reparationem sicut homo. li. iij. di. xx. 10.

Angeli qualiter sūt a nob diligendi. li. iij. di. xxviij. 6.

Angeli quomodo et qualiter sunt ex charitate diligēdi. li. iij. di. xxviij. 19

Angelus quomodo est deo similior q̄ homo. libro. iij. distin. xxxj. 22.

Angeli in quo statu diligunt deū magis q̄ ipm homines diligāt. li. iij. di. xxxj. 24.

Angeli quare dicuntur mediatores ad deum. li. iij. distinctione. xxxj. 25

Angelice nature quare simul cōcreata est pena et humane non est cōcreata medicina. li. iij. di. ij. 8

Angelos malos veniam non inuenisse etiā si penituisset quō intelligit. li. iij. di. xiij. 58.

Angeli quomodo offerūt orationes nostras deo. libro. iij. distin. xlv. 8

Angelos omnia videre quia videntem omnia vident quomodo intelligitur et per quem modum angeli multa addiscunt. libro. iij. distin. xlv. 10.

Angelorum ministerio damnati ad tormenta deducāt sed angeli non torquent damnatos. libro. iij. distiñ. xlvij. 2

Angeli vtrū iudicabunt cum xp̄o. libro. iij. distincti. xlvij. q. ij. b ℟. 7

Angeli boni non iudicabunt cum xp̄o q̄uis sint sine peccato li. iij. distin. xlvij. 8.

Angeli boni iudicabunt malos angelos sed nō homines malos. li. iij. distin. xlvij. 9

Angeli an iudicabunt. li. iij. di. xlvij. q. iij. d. ℟. 12.

Angelos malos non esse iudicandos si que rationes probare videntur quomodo sunt dissoluende. libro iij. di. xlvij. 12. ꝛ. 13

Angeli boni quo iudicio iudicabuntur. libro. iij. dis. xlvij. 14.

Anglicus

Anglici per dispensationem contrahunt in gradu prohibito. li. iij. dist. xl. 4. Et adhāc rē alia plura. ſ

Anima

Anima infinitum bonum finite capit. li. j. di. j. 38.

Ania cognoscitur dupl'r et q̄ bar cognitionū est rationis et que fidei. li. j. dis. iij. 26.

Anima quare dicitur essentia vita et mens. libro. j. distinctione. iij. 30

Anima rationalis quomodo est similis deo. libro. j. distinctione. iij. 32

Anima est sue potentie qualis predicatio ibi. libro. j. distinctione. iij. 44.

Anima vtrum sit sue potentie ꝛ quomodo memoria intelligentia voluntas dicuntur vna essentia. libro j. disti. iij. 50

Anime immortalitas breui deductione probatur. lib. j. distin. viij. 32.

Ania ꝓbatur composita a posteriori per aug. ꝓpter pluralitatem ꝓprietatū. li. j. di. viij. 43.

Anima rationalis an sit in toto corpore ita q̄ in qualibet ꝓte. li. j. di. viij. q. iij. g. ℟. 58.

Ania ſm aliquor opinionē ē p̄ centiā in corde. p potentiam in toto corpe. li. j. di. viij. 58

Ania ſm veriorē opinionem est in qualibet parte corporis tota. Et ad hoc ponendum mouet experimentum. exemplum et rationale argumentum. libro. j. distin. viij. 59. et. 60

De littera A

Anima quare non mouetur ad motū alicuius partis corporis. libro. j. di. viij. 63
Anima quomodo influit vitam ex vna pte in aliam. libro. j. distin. viij. 64
Anima quare non mouetur mota manu. libro. j. dist. xxxvij. 44.
Alia vnita est corpi ex duplici causa. lib. ij. di. j. 51.
Anima multis modis vnitur corpi ꝓportionabiliter libro. ij. distin. j. 60 et. 61.
Anīa rōnalis et angelus an differant specie anstantū numero. libro. ij. distin. j. q. j. l.
Anima et angelus qua differentia differant. libro. ij. distin. j. q. ij. m. ℟. 74
Alia quō ꝓficit corpus. li. ij. di. j. 77
Alia q̄re vnita ē corpori. libro. ij. dis. j. li. l. m.
Animā esse omnia quō intellgitur. libro. ij. distinctiōe viij. 69.
Anima eruta quare non assumit corpus aut angelus libro. ij. dis. viij. 14
Anima differenti modo exercet operationes in corpore que consequunt ipam vel vt pfectionem vl' vt motorem. libro. ij. distin. viij. 35.
Alia fm quosdā triplicē habet opatōem aialem. intellectualē et diuinā. libro. ij. di. x. 15.
Alias nostras a beatis angelis illuminari quantū ad inferiorem partem rationis potest intelligi triplici ter. li. ij. dist. x. 19.
Animā custoditi deū requirere a manu custodientis quomodo intelligitur. libro. ij. di. xj. 34.
Anīe viuentis quid et quare dicat ibi. pducant aque reptile anime viuentis. li. ij. di. xv. 1
Anīe sensibiliū vel irrationaliū an pducte sint ex aliquo vel ex nihilo. li. ij. di. xv. q. j. a. ℟ 7.
Anime sensibiliū et si ex aliquo producte sint hoc ipsum tamen non est productum ex alio. libro. ij dist. xv. 8.
Anime sensibilium an pducte sint ex materia spūali vel corporali. libro. ij. di. xv. 9
Animarū sensibiliū seminatiū. quādo et quomō erat libro. ij. distin. xv. 10.
Anima quomodo est in corporibus ānulosis diuisis libro. ij. distin. xv. 12.
Anime brutorum quomodo deciduntur cum corpore libro. ij. distin. xv. 13.
Anīe nobilissimū accipit duplicit. li. ij. di. xvj. 36.
Anīa pmi hominis an fuerit pducta ex dei substātia. libro. ij. di. xvij. q. j. a. ℟. 9. et 10.
Anima duplex est in vnoquoq; homīe fm manicheos. libro. ij. distin. xvij. 10.
Animā siue spiritū iuxta dictū sapientis ad deum redire quomodo intelligitur. li. ij di. xvij. 12
Alia et si sit naturaliter imortalis tamen non est de natura imortalis dei pducta. li. ij. di. xvij. 15.
Anima ade an producta fuerit ex materia. libro. ij. di. xvij. q. ij. b. ℟. 17.
Anīe substantia quō dicit creata ex nihilo et non habere materiam. li. ij. di. xvij. 20
Anima rationalis quāuis habeat compositionem ex materia et forma habet tñ etiā appetitū ad perficiendum corporalem materiam. libro. ij. dist xvij. 24.
Anima ade an pducta fuerit ante corpus vel post. li. ij. dis. xvij. q. ij. c. ℟. 25
Animā ade prius esse factā q̄ corp⁹ non potest pbari per gen. libro. ij. di. xvij. 26.
Animā ade nō oportuit pduci cum spiritibus angelicis. ꝓterea q̄ corpus ade pductum fuit cuj brutis libro. ij. distin. xvij. 27.
Anima ade quomodo habet rationem euiterni. libro. ij. distin. xvij. 28
Anima ade quare pduci debuit in corpore proprio libro. ij. distin. xvij. 29.
Anima et corpus dependent alterū ab altero non sic elementa. libro. ij. distin. xvij. 30.
Anima humana quare post omnia pducta est et quare producta est prior omnium creatura angelica. li. ij. distin. xvij. 31.
Anime quare datum est corpus mortale. libro. ij. dist. xvij. 33.
Anima et corpus quomodo recto ordine sunt vnita. libro. ij distin. xvij. 43.
Anima an de aliquo facta sit an non. et quare facta sit et quam gratiam habuerit in creatione. libro. ij. distiu. xvij. a. b.
Anima an creata sit in corpore vel extra corpus. libro ij. distin. xvij. c
Anime omniū hominū an sint vna numero vel diuerse. libro. ij. distin. xvij. q. j. d. ℟ 30
Animā esse eandem in omnibus animalibus scz ipm deum putauerunt quidam phi. ibidem
Anima humana tres habet partes intellectus quarū due sunt eterne. tertia est generabilis et corruptibilis libro. ij. distin. xvij. 31.
Anima vna quare non potest esse perfectio duorum corporum similium cū tamen sit vnificatiua diuersorum membrorum vnius corporis. libro. ij. distin. xvij. 34
Animā recipere formam vniuersalem quomodo intelligitur. libro. ij. di. xvij. 38.
Anima non est principaliter facta ꝓpter mouere corpus. li. ij. di. xvij. 38.
Anime omniū hominū an fuerunt simul producte. li. ij. di. xvij. q. ij. e. ℟. 39.
Anime quare non sunt simul create vt angeli cū sint immortales vt angeli. libro. ij. di. xvij. 41.
Anime duratio quare non est similis durationi angeli a parte ante sicut a ꝓte post. lib. ij. di. xvij. 42.
Anima quomodo dicitur precedere corpus. libro. ij. distin. xvij. 43.
Animā siue spiritum reperiri qui modo sit corpi iunctus modo separatus. sicut est reperiri spm̄ semp coniunctū et spiritū sempeer separatum non oportet. libro. ij. di. xvij. 44
Anima rationalis an sit ex traducc. libro. ij. dist. xvij q. iij. f. ℟. 45
Anima accipitur pro homine. ibi omnes anime que egresi. sunt de ce. ia. lib. ij. di. xvij. 46
Anima quare non potest aliam animā producere. li. ij. distin. xvij. 48
Animā bruti quare potest producere brutū et aiam hominis nō pducere nō pōt. li. ij. di. xvij. 50.
Animam quare infundit deus conceptui adulterino libro. ij. distin. xvij. 51.
Anima rationalis an sit ꝑ naturam immortalis. lib. ij. distin. xix. q. j. a.
Anima ser modis cōsiderat. et fm oēs hos modos probatur immortalis. libro. ij. di xix. 6
Anime imortalitas ꝓbatur ex quadruplici genere cause. libro. ij. dis. xix. in ℟.

De littera A

Anima rōnalis ḡre nō pōt corrūpi .li.ij.di.xix.8.
Anime passio vnde.li.ij.di.xxix.10
Anima quō condolet corpi.li.ij.di.xxix.11
Anime operatōem ledi vel impediri. quō intelligitur libro.2.di.xix.12
Anima brutalis an ex prima sui conditione fuerit immortalis quēadmodū rationalis.li.ij.di.xix.q.ij.b. R°.13.
Anime sensibiles brutor quare sunt corruptibiles et non anime.sensibiles hominū.li.2.di.xix.17.
Anime sensibilis nobilitas non facit ad maiorē durationē creature.li.2.di.xix.18.
Animā sensibilem non senescere.quō intelligitur.lib. ij.dist.xix.19
Anima adē non peccante an corpus eī potuisset dissolui.li.2.di.xix.q.j.c.R°.21.
Anime sive rōis superior et inferior portio an sint diuerse potentie.li.2.di.xxiij.q.ij.d.R.30
Animā esse superiorē oim creaturā fm mentē quomō intelligitur.li.2.di.xxiij.66.
Anime affectus moueri corpe moto eo q radius iunctus aque mouet aqua mota.nō est simile. nec sequitur exhoc q et si virtus creata possit corpus transmutare q p sequēs possit.li.ar.ipo nolente cōpellere.li.2.dist.xxv.59
Anima dīnti mō cōicat corpori que respiciūt potentiam vegetatiuam sensitiuam et opatōes potentie intellectiue.li.2.di.xxv.69
Anima quō opat opatōem intellectiuā in corpe. sive organo corporali.li.2.dis.xxv.73.
Anima ad quas operationes interiores reuocatur in somnis.li.2.di.xxv.74.
Animā in somnis videre futura quō intelligit.libro ij.di.xxv.75. Et quare dñs magis visitat in somnis q in vigilia.li.2.di.xxv.76.
Anima alio modo assimilat deo alio modo gratia.li. ij.dis.xxvj.21.
Aia quō est imago 2 quō gratia.li.2.dis.xxvj.27.
Anime facies quō ōra a deo decorari et acceptari.lib. ij. distin.xxvj.40
Aiarū tūc hīe pfectiōs in actib 2 habitib. qñ agens reficeretur sup scīpm quō intelligitur .libro.2. distinc. xxvij.36.
Anima sensibilis in hominibus an sit a generante.lib. ij.dist.xxxj.q.j.a.R.5
Animā sanctā quare permittit deus a se separi.lib.ij dist.xxvj.33
Anime perfecta reformatio non exigit aliquid qō p us sit in subā q in potētia nisi h dicat p appropriationem.li.ij.di.xxvj.39.
Ania sensibilis nō dependet a corpe cuius opatio sensitiua dependeat a corpe.li.2.dis.xxxj.9.
Animā sensibilē esse in potentia materie quō intelligitur.li.ij.di.xxxj.11.
Anime ratione cui ptis primo insit petm originale. li.ij.dist.xxxj.q.ij.b.R.13.et p totū. Et de hoc vide plura vbi agitur de originali petō.
Aia an inficiat carne.li.ij.di.xxxj.q.j.d. R°.24.
Aia quō fit peccatrix ex vnione carnis.trib pīsuppositis 2 p exempla pbat.li.2.di.xxxj.25
Ania quare magis cōtrahit feditates carnis q radios sordes illuminabilis.li.ij.di.xxxj.30.
Ania innocentis si poneretur in fāma quare non toqueretur.li.ij.di.xxxj.38
Anima qualis facta sit quantum ad bonitatē 2 malitiam.lib.ij di.xxxij.9.
Ania vna an sit subtilior alia in essentia 2 ad intelligē dū memorandūq habilior.li.ij.di.xxxij.11.
Anie an debeat de imputare maculā illam quā cōtrahit ex carne.li.ij.dist.xxxij.q.j.c. R°.39
Anie imputare culpam quā cōtraxit ex carne deū non debere si que rōnes et auctates sonare vident quō sunt intelligende.li.2.di.xxxij.40.2 p totū
Animā infundere carni infecte an deceat diuinam iusticiā.li.2.dis.xxxij.q.ij.f. R°.45.2.46
Animā carni infecte deū nō decere infundere si q rationes pbare vident quō sunt soluende.li.ij.di.xxxij.47.et per totum
Animā innocentē poni in infernum et cōiungere carni viciate dissimiliter se hīt.li.2.di.xxxij.49
Anima non ppagat ex ania.ergo nihil meret vna alteri. Solo.li.2.di.xxxij.50.
Ania quō vnit iuste carni viciate.li.2.di.xxxij.5.
Aniam quā scit deus exire de corpe añq baptiset ḡre infundit carni viciate.li.ij.di.xxxij.53.
Animā quare cōiungit deus corpi maculato scies eaz inde maculari 2 dānari.li.2.di.xxxij.e
Ania q̄lis creat a suo autore.li.2.di.xxxij.f.
Anime an increatione sint equales in donis naturalibus ibidem.
Animā esse causaz mali sicut ignis calefieri quomō intelligit.li.ij.di.xxxiij.16.
Aia nūq̄ pt tot 2 tā magnis pcis habilitari.qn adhuc possit in plibo maioribus.li.ij.dis.xxxvj.40.
Anime passiones an sint pene tm.an pene simil.2 peccata.li.2.di.xxxvj.q.ij.b. R°.11.
Animā cōstuprari vsq aduerticē quō intelligit.lib.2. dist.xxxix.45
Anima dupl habet pollui .li.ij.di.xlij.34.
Animā vnitam carni ꝓstituere pīsonam quō intelligitur.li.iij.dist.v.35.
Animā separatam esse pīsonam reprobat .li.iij.di.v.37 et repetitur.38.
Anima separata non est res distincta que ꝓuenit persone.li.iij.dist.v.39
Anime vnibilitas ad corpus non aufert anime pīsone ꝓprietatē quō intelligit.li.ij.dis.v.40.
Aia separata differt specie ab angelo ḡ differt pīsonalit ab alia aia. Iterū aia separa differt ab alia aia nūero ḡ differt ab ea pīsonalit nō sequit. li.iij.di.v.41
Anima et corpus vnita quō faciūt hoiem .li.iij.dist. v.46.
Anima et caro.diuinitas et humanitas. non hīnt omoimodā similitudinē.li.ij.di.vj.15
Anima aliter purif cat per xpm aliter p spīm sctm.lib. iij.di.xij.11.
Anima q̄re dicit cognosci scipa.li.iij.dist.iij.10
Anime oculus quō aptatur vt intelligat 2 videat deū li.ij.dis.xiij.24.
Animā fm rōnem nullius partis corpis esse actū quō intelligitur.li.iij.di.xvj.27
Ania passibilis duplici genere passionis patit 2 quō efficitur pfecte impassibilis.li.ij.di.xvij.1
Animā meā nemo tollit a me 2c. quō intelligit. lib.iij. distin.xxj.1
Animā caro posuit quādo expirauit quomodo intelligitur.li.iij.di.xxj.2.
Anime separant a corpe duplici mō.2 quō anīs xpi se

perata fuit.li.iij.di.xxj.22.
Animas euolare que statim post separationē efficiun/ tur ipassibiles quō intelligitur .li.ij.di.xxj.24
Anime ex inferno liberate quare non sunt statim in celum ducte.li.iij.di.xxij.44
Anime aliorum sanctorum quare iam statim euolant. li.iij.di.xxij.45.
Anima quomodo scit que in ipa sunt.li.iij.di.xxij §.
Anima nō omnimode se habet ad suas potētias sicut gratia ad virtutes.li.iij.di.xxij.73
Anime vita dicuntur diuersimode charitas ꝛ gratia lib.ij dist.xxvij.23.
Anima humana quomodo semp habet sui memoriam intelligentiam et dilectionem.li.ij.dis.xxviij.3.
Animāquomodo pro fratribus ponere iubet iobes.li. ij.dist.xxx.10.
Anima quō potest deo vniri per gloriam.libro .iij. di stin xxxj.47.
Anime vita quomodo deus est.li.ij.di.xvij.3.
Anima cū dicat vuificari ꝛ sanari ꝛ reuocari queritur que sit differentia inter hec ꝛ quare dicatio culpe vocatur magis iustificatio q̄ alie virtutes.li.iij.dist. xvij.4.
Anime mundificatio non est prius q̄ gratie infusio q̄uis mundicia et innocentia sit media inter gratiā ꝛ culpam.li.iij.di.xvij.34.
Animam simul diuersis motibus non moueri quomodo intelligitur.li.iij.dist.xvij.40.
Anime macula quid est.libro. iij dist.xviij.48
Anima per quid sufficienter punitur in purgatorio. li iij.dist.xx.26.
Anime in purgatorio q̄uis habeant augmentum ceritudinis de gloria tñ illa certitudo est cū afflictiōe li.iij dist.xx.27.
Anima quare non dubitat in purgatorio de glorie certitudine sicut hic.libro.iij.dist.xx.28
Anime beatorum hominū an possint euolare in celū ante iudiciū.li.iij.dist.xxj.q.ij.f.ꝑ.35.
Animas beatorum ante iudiciū non posse euolare vbi cūq; sonant rationes ꝛ auctoritates quomodo sunt intelligende et soluende.libro.iij.distinctio.xxj.36 et per totum.
Anima quare in resurrectione magis appetit corpꝰ pro prio q̄ alienum.lib.iij dist.xlvj. 2
Anima vt doleat vl crucietur duo concurrunt.libro iij distin.xlvij.68.
Anime qualiter cruciētur sine corporibus.libro iij.di stin.xlvij.g.
Anime quare dicuntur contineri in abditis receptaculis inter hominis mortem et resurrectionem.libro.iij. dist.xlv.2.
Angeli an añ aduentum christi descenderunt in infernum.li.iij.di.xlv.q.j.a.ꝑ.11.
Anime an post aduentum xpi habeāt receptacula vel loca determinata.li.iij.di.xlv.q.ij.b.ꝑ.14
Animarum triplex est locus fm triplicem statū ꝛ quis locus cui statui conueniat ibidem.
Animarum quattuor receptacula.li.iij.di.xlv.15
Animarum receptacula possunt reduci ad bimembrē diuisionem.libro.iij.distin.xlv 16.
Anime an aliquando a suis receptaculis exeant.lib. iij.dist xlv.q.ij.c.ꝑ.17.
Animas bonas et spiritus beatos non posse aliquando exire vel mutare receptacula sua.si que rationes videntur probare quomodo sunt dissoluende.libro iij.dist.xlv.18.ꝛ p totum
Animabus defunctis mediocriter bonis an prosint suffragia a viuis facta.libro.iij.di.xlv.q.j.d.ꝑ.22. et per totum.
Animabus defunctis an prosint suffragia facta p malos.libro.iij.distin.xlv.q.ij.e.ꝑ.28.
Animabus defunctis quātum prosint suffragia.et cū non prosint equaliter omnibus.queritur cui magis prosint.an ei qui magis meruit.an ei pro q̄ specialiter fuit.libro.iij.distin.xlv.q.ij.f.ꝑ.31
De suffragiis que fiunt pro animabus defunctis vide aliqua vbi suffragiū.
Animarum diuersa sunt receptacula.li.iij.di.xlv.a.
Animabꝰ damnatis an detur mitigatio pene libro.iij. distin.xlvj.a.b.
Anima separata an habeat vsum potentie sensitiue. libro.iij.distin.l.q.j.g.ꝑ.26.
Animam separatam habere vsum potentie sensitiue si rationes ꝛ auctoritates probare videntur.quomodo sunt dissoluende.libro.iij.dist.l.27.et p totum.
Anima separa an cognoscat ea que circa nos aguntur. libro.iij.dist.l.q.ij.b.ꝑ.31.et p totum
Anime separate an mutuo se cognoscant scz beati damnatos et ecōuerso.libro.iij.di.l.q.iij.i.
Animas separas se mutuo nō cognoscere si que rationes videntur probare quō sunt dissoluende.li.iij.di l.38.ꝛ p totum.

Animal

Animal esse dupliciter intelligitur et quomodo angelus dicit animal li.ij.dist.viij.9.
Animalium anime que per putrefactionem generantur a quo educantur.libro.2.di.xv.11.
Animaliū corpora an cōposita sint ex quatuor elementis an ex vno li ij di.xv.q.ij b ꝑ.14.
Animalium corpora esse producta ex vno elemento vt dicitur geneseos primo producant aque.producat terre ꝛc quomodo itelligit.libro.2.di.xv.15.
Animalia que ornant terras et animalia que ornant aquas quare non sunt ex sola terra et aqua producta sicut corpa ornantia celum de materia celesti.li.2.di. xv.18
Animalium corpa in primordio quō sunt ex quattuor elementis producta siue violēta.li.2.di.xv.19.2.20.
Animalium corpa an magis constent ex elemētis activis q̄ passiuis.an ecōuerso.li.2.di.xv.q.iij.c.ꝑ.21.
Animalium quomodo dicuntur aliqua ex aqua aliqua ex terra facta.libro.2.distin.xv.23
Animalia natatilia et volatilia cum ex eadem sint materia scz humore aque producta quare aliqua habitent in aqua aliqua in aere.li.2.di.xv.24
Animalia sensibilia omnia an creata sint ꝑter hominē.li.ij di.xv.q.j.d.ꝑ.27
Animalia aliter ordinantur ad hoiem fm statū innocētie aliter fm statū nature lapse.li.ij.di.xv.28.
Animalia noxia vel non valentia ad esum ꝛ vestitum quare sunt facta ibidem.
Animalia quare possunt offendere homines cū hominū sit dominū in ea.li.ij di.xv.31
Animalia nociua an debuerunt fieri homine stante. libro ij.dis.xv.32.
Animalium producio quo die ꝛ ordine facta sit.libro. ij.dis xv.q.ij.c.ꝑ.33
Animalia omnia tria elemēta .s.aerē aquā terrā ignē

non sunt in tribus diebus pducta. li. ij. di. xv. 39.
Animalia generata perputrefactionem z cōmixtionē diuersarum specierum vt muln̄ z̄ quare non sunt a primordio creationis pducta. li. 2. dist. xv. 49.
Animaliū ex aquis pductio ponitur. li. 2. di. xv. a.
Animalia ex terra pducuntur. li. ij. dist. xv. b.
Animalia venenosa quando z quare noxia facta sunt li. ij. dist. xv. c.
Animalia minuta quando creata fuerunt. li. ij. distin. xv. d
Animalia bruta licet fuiant homini z per hoc deo in homine tamē non debent renumerari in immortalitate. li. ij. dist. xix. 20.
Animal non posse redigi in seruitutem p̄ esse dupliciter. li. ij. dist. xxv. 14
Animal esse prius cū hominem quomodo intelligitur li. ij. distin. xxxj. 10.
Animalia bruta z plante vtrū inouabuntur in iuditio li. iij dist. xlviij. q. iij. b. ℞. 3.
De animalibus vide aliqua vbi brutū.

Annunciare

Annunciatio angelica debuit p̄cedere incarnationem triplici rōne. li. ij. dist. 2. 4.
Annunciatio incarnationis quare facta est per angelū non per hominem. li. iij. dist. ij. ſ.

Annus

Annus qua ratione transfertur ad diuina. vt vbi generatione z generationem anni tui. li. j. dist. xix. 3. z. 4

Anselmus

Anselmum se velle viscera siccari p̄ter amorē dei quomodo intelligicur. li. iij. dist. xvj. 43.

Ante tēpus

Ante temp⁹ z extra omnem locum quomodo dicitur deus esse. li. j. dist. xxxvij. 47

Antecedens

Antecedens est possibile. ergo z consequēs quō intelligitur. li. j. dist. xlij. 35

Antiquitas

Antiquitas quomodo cepit cū mūdo. li. j. dis. xliij. 27
Antiqua conspersio quid. li. ij. dist. ij. 5

Antichristus

Antixp̄m facere signa mendacia quomodo intelligit. li. ij. dist. vij. 85.
Antichristus quomodo carebit angelorum presidio. li. ij. dist. xi. 26.

Apparere

Apparere est dupliciter. li. j. dist. xvj. 7.
Apparitio filij z spūsancti fuerunt respectu diuersorum. li. j. dist. xvj. 20.
Apparitionis nobilitas in filio z spūsancto penes quid attenditur. li. j. dist. xvj. 21.
Apparitiones quibus deus apparuit in subiecta creatura et etiam locutōes an semp facte sint mediātib⁹ angelis. li. ij. dist. x. 44
Apparentia est duplex scz phabilis opinionis z certitudinalis apprehensionis z que remouet al credibili p aplm̄ i diffinitione fidei. li. iij. di xxiij. 34.

Apperere

Appetitus quid et quomodo differt a dilectione. li. j. dist. vij. 8.
Appetitus est duplex scz absolute deliberatiōis z vel leitatis. Et quis bonū est rei vnibilis. li. j. di. vij. 17
Appetitus qui precedit gtum mentis habet fm statu duplicitet considerari. li. j. dis. xij. 16.
Appetitū diuidere naturalē z deliberatiuū dupliciter potest intelligi. li. iij. dist. xxiij. 37
Appetitus primorū parentū qñ incepit esse libidinosus. li. 2. dist. xxj. 41
Appetitur aliquid in vniuersali z ptēnik in particulari. li. 2. di. xxij. 3
Appetitur aliquid tripliciter. li. 2. di xxij. 4.
Appetimus tria quorum opposita fugimus. li. ij. di. xxv. 7.
Appetitus p̄t intendi respectu alicuius detestabilis in alio tripliciter. li. ij. di. xxxiij. 26
Appetit⁹ sicut est triplex scz naturalis. sensualis seu animalis z rōnalis sic intentio potest esse triplex. li. ij. di. xxxviij. 32.
Appetenda sunt in duplici genere. quedam in genere honesti. quedam in genere comodi. li. ij. di. xxxix. 27
Appetitus duo dicit scz amorē rei alicuius et carenti am. li. iij. dist. xlix. 33.

Apostoli

Apostoli an iudicabunt cum christo. lib. iij. di. xlvij. q. j. a. R°. ſ.
Apostoli quare magis iudicabunt cū alij. et quare in numero. xij. li. iij. di. xlvij. 6.

Appropriare

Appropriandi et cōicandi rē quō dicitur illud quod facit aliud esse in hoc. li. j. di. v. 28. et. 29
Appropriabilis an sit personis in diuinis vnitas eq̄litas cōcordia. li. j. dis. xxxi. q. ij. i.
Appropriare est de cōmuni p̄ius facere. li. j. di. xxxj. ſi. Ad idem. li. j. dist. v. 28
Appropriata psonarū fm sententiā hylarij. li. j. distī. xxxj [illegible].
Appropriationē psonaꝝ notat aug⁹. alijs verbis lib. j. dist. xxxiij. q. iij. R°. 28
Appropriationem an sit ponere in diuinis. li. j. dist. xxxiij. q. ij. c R°. 28
Appropriata dupliciter considerant ibidem.
Appropriatio an sit fm rem an fm intellectum. libro. j. distin. xxxiij. 30.
Appropriatum quomodo est prius cū p̄prium. libro. j. dist. xxxiij. 31.
Appropriātur psonis cōmunia que dr de deo fm substātiam dicuntur. li. j. dist. xxxiij. d.
Appropriationis ratio redditur. li. j. di. xxxiij. e
Appropriatio connotat bonitatem dupliciter. lib. j. distin. xxxvj. 8
Appropriata non possunt attribui essentie vel nature li. iij. dist. viij. 9

Aqua

Aque quō dicuntur glaciali soliditate suspense super celi speram. li. ij. dist. xiij. 1
Aque supra firmamentū tres habent proprietates. libro. ij. dist. xiij. 3.
Aqua accipitur tripliciter in primaria rerum conditione. libro. ij. dist. xiij. 4
Aque supra firmamentū cuius nature sunt et q̄re celū illud dicit aqueum. li. ij. dist. xiij. ſ
Aque quō dicunt congregari ibi congregent aq̄. libro. ij. dist. xiij. 38
Aquā quare vocat ibi pluraliter z terram singulariter. li. ij. dist. xiij. 39.
Aque quando z vbi cōgregate sunt. li. ij. di ſ. xiij. f. g.

Aqua q̃re est principiū dulcis generis animaliuz sc̃z natatiliū ꝛ volatiliū.li.ij.dist.xv.24
Aqua cur admiscetur vino in calice.li.iiij.di.xj.33.
Aqua quando debet fundi in vinum.li.iiij.di.xj.34.
Aqua an conuertatur in vinum in calice.libro.iiij.di.xj.35.
Aqua non miscent greci vinum in calice ꝛ bis ignoscitur latinis nō.li.iiij.di.xj.39.
Aqua sine vino offerri non potest ꝛ de casu si ꝗs solam aquam fuderit in calicem.li.iiij.di.xj.37
Aquam esse de necessitate sacramenti eucharistie vbi dicit auctoritas quomodo est intelligenda. lib.iiij. distin.xj.55
Aqua de congruitate apponitur ī calicis sacro ꝙuis sit insipida.li.iiij.di.xj.59
Aqua naturalis non artificialis debet apponi ī sacramento calicis.li.iiij.di.vj.66
Aqua non benedicta ꝛ olcum non benedictum si proportionabiliter misceatur cum benedicto benedicit vinū vero iunctum alij liquori non conuertit ipsuz in sacm.li.iiij.di.xij.29.ꝛ.30
Aqua modica quō conuertitur in vinum a specie vini in calice.li.iij.dist.xij.31
Aqua si in calice in magna q̃titate apponeret eorum conuerteretur in substantiam aque sed si ita parum apponatur q̃ species predicetur non conuertitur in vnū sacm.li.iiij.dist.xij.34.

Arbitrium

Arbitrium ꝗd dicat in patre ꝛ filio respectu spūssancti.li.j.di.xj.5
Arbitrij liberras dupl'r ꝑsideraf.li.ij.di.iij.4.
Arbi.li.quomodo dicitur violentari a diabolo.libro ij.distin.xj.7.
Arbitrium ꝗd est.li.ij.dis xxv.8 De arbitrio.li. ¶ vide plura vbi in lra.l.vbi.li.ar.

Arbor

Arborem bonam fructus malos facere non posse ꝛc. quō intelligitur.li.ij.dist.xxxiij.8
Arborem malam fructus bonos facere nō posse quō intelligitur.li.ij.di.xlj.4

Archidyaconus

Archidyaconus ad quid tradit in ordinatione ampullam ꝛc.li.iiij.dist.xxiij.61

Arduum

Arduum dicitur aliquid dupliciter.libro.iij.distinc. xxxv.34.

Argumentū

Argumentum dicitur dupliciter sc̃z proprie et transsumptiue ꝛ quomodo fides dicitur argumentum. libro.iij.distī.xxiij.37

Arrogantia

Arrogantia stulta fm quid est in nobis. libro.ij.dist. xxxix.39.

Ars

Ars duo dicit ꝛ fm quem modū regulat voluntatem in vtendo.li.j.dist.j.post.19
Ars appropriatur filio verbum vero est ꝓpium filij. li.j.dist.xxxj.16
Ars est dupler.libro.ij.distxvj.5
Artem ꝛ virtutem esse c circa difficile.quomō intelligitur.li.iij.di.xl.34

Artatio

Artatio est duplex ꝛ quo articulus artat ad credēdum libro.iij.dist.xxiiij.46

Articulus

Articuli decem reprobati ab vniuersitate pariensi.lij.dist.xxiij.47.
Articulus et finis differunt ꝛ quare articulus potest pluri ficari'et non fines.li.ij.di.xxxviij.3
Articuli alicuius oppositum an possit esse cōtingens libro.iij.dist.xxiij.9
Articulus an bene diffiniatur a richardo. Articulus ē indiuisibis veritas de deo artans nos ad credendū li.iij.di.xxiij.q.j.g.ꝛ.4.1
Articulus quomodo dicitur indiuisibilis libro.iij.dixxiij.42.
Articuli quare sunt plures cum non sit nisi vna indiuisibilis veritas.li.iij.di.xxiij.43
Articulus de resurrectione carnis quomodo est ō deo libro.iij.distin.xxiij.44
Articulus quomodo dicitur artare rōnem cum fit supra eam.li.iij.dist.xxiij.45
Articulus dicitur non tantū quia artat obligando sz etiam quia artat distinguendo ꝛ discernendo.libro iij.dist.xxiij.47
Articulus an bene diffiniatur ab ysidoro. Articulus est ꝓceptio diuine veritatis tendens in ipam.li.iij. di.xxiij.q.ij.h.ꝛ.48.
Articulus quomō non est sua perceptio.libro.iij.dist. xxiij.49.
Articulus aliter est perceptio ꝙ fides ꝛ visio glorie. li.iij.dist.xxiij.50.et.51.
Articulus quomodo respicit bonitatem ꝛ humanam veritatem li.iij.dist.xxiij.52.
Articulus quomodo facit tendere in veritatem diuinam cum ipse sit veritas diuina.li.iij.dist.xxiij.53.
Articulus diffinit hic ab ysidoro. in compatiōe ad fidem formatam.li.iij.dist.xxiij.54.
Articuli qua ratiōe dicuntur alter altero digniores.libro iij.distī.xxv.1.
Articulorum fidei quem quisq̃ apostolorū edidit.liiij.dist.xxv.7.
Articuli fidei q̃re non sunt ex parte diuinarū ꝓprietatum et operationū.li.iij.dist.xxv.11
Articulos fidei tenentur oīes xp̃iani credere pp̃ aduentum christi. quod ꝗdem potest fieri tripliciter. li.iij.dist.xxv.26.
Articuli quomodo habent se eq̃liter ꝛ inequaliter ad fidem.li.iij.dist.xxv.32.
Articulorum mutatio fm quā dicitur fides profecisse quomodo mutat ꝺbiectum.libro.iij.dist.xxv.35.

Artifex

Artificis creati opus q̃re potest cōsistere sine suo autore.artificis vero increati opus.s.dei nō libro. ij.dist.xxxvij.17

Ascensus

Ascensus in deum est duplex.li.j.dist.xlv.15. Ad idē libro.iij.dist.xvij.33.
Ascendere ꝙuis non possit ꝗs ad bonum nisi ordinate.potest tamen inordinate se precipitare in malum libro.ij.dist.xlvij.17.
Ascendere est dupler et quomodo intelligitur illud. Nemo ascēdit in celū ni.ꝗ de.dece.li.iij.di.xxij.4

Asserens

Asserens quod in animo sentit quando non peccat. libro.iiij.dist.xxxix.12

Assimilare

Assimilatio est dupler. li. ij. dist. ij. 42.
Assumlari dicitur dupliciter ꝙ quomodo bō magis assimilatur deo ꝑ totum vniuersū. li. iij. di. ij. 12.
Assumlatio est tripler ꝙ que sit in gloria que in gra q̄ in caractere. li. iij. di. vj. 11.

Astrologus

Astrologi quibus frequenter vera p̄dicūt. libro. ij. dist. xlij. 81.
Astrologi circa que possunt p̄dicere vera. lib. ij. dist. xlij. 83.

Astronomi

Astronomi quō dicunt vera. li. ij. di. vij. 66.

Assumere

Assumere an sit actus cōueniens diuine nature. libro. iij. dis. v. q. j. a. ℞. 5
Assumere ꝙ vnire differunt ibidem
Assumere an conueniat diuine persone. lib. iij. distin. v. q. ij. b
Assumere an cōueniat ꝑsone rōne nature an econuerso. li. iij. dist. v. q. iij. c. ℞. 16
Assumere an possit cōuenire diuine nature abstracta omni ꝑsona. li. iij di. v. q. iij. d. ℞. 17
Assumi nihil nisi p̄us sit vel nihil assumi nisi ens p̄ dupliciter intelligi. li. iij. dist. v. 25
Assumptio quomodo facit vnum cum assumpto. li. iij. dist. v. 26
Assumptū acquirere aliquā ꝑmeratē eius a quo assumitur siue vnitur. quō intelligitur. li. iij di. v. 27
Assumpserit humanam personam deus queritur. li. iij. di. v. q. ij. g. ℞. 30.
Assumpsit deus hominem queritur an sit concedēda. li. iij. dist. v. q. iij. 1
Assumere carnem cē nasci in vtero quō intelligitur. li. iij. di. vij. 8.
Assumere būanā naturā de massa ꝑditiōis siue de genere adam an decuerit filium dei. libro. iij. di. xij. q. j. a ℞°. 2.
Assumere an decuerit deū mulierē serū ad repandum genus humanū. li. iij. di. xij. q. j. c. ℞. 24
Assumere an magis debuerit filius dei carnem de viro simul ꝫ mulere ꝑ de muliere tantū. lib. iij. dist. xij. q ij. f. ℞. 29.
Assumere an potuerit deus alium hominem vel aliud ꝑ de genere ade. li. iij. di. xij. a. b.
Assumere an potuerit deus hominem in sexu mulebri libro. iij. di. xij. e

Attribuere

Attribuitur alicui aliquid ſm q̄ ipm dupliciter. libro ij. distin. j. 50

Attritio

Attritionis dolor an formetur an nouꝰ eliciatur. libro iij. dist. xvij. 43
Attritio cū fide requiritur ad deletionem actualis. ſz ad deletionm originalis sufficit sola fides. lib. iij. di. j. 65. Item ibi ponitur vt remittat originale ponatur vt remittat actuale.
Attritio an necessario precedat contritionē vel impij iustificatōem. li. iij. di. xvij. q. ij. c. ℞. 41. Post ꝓncipium hui⁹ qōnis in vltima linea ponitur cum gratia sit delenua ponit. cū gra non sit. tē.
Attritio an fiat contritio. li. iij. di. xvij. 44.

Auaritia

Auaritia et lasciuia quomō sunt nomina habituū animo. libro. ij. di. xlij. 20

Audire

Audire dicimur deum tripliciter. li. ij. di. x. 38

Auertere

Auerti a deo quid est li. ij. di. v. 1. ꝙ eadē di. a.
Auersio et cōuersio a quo sit. li. ij. di. j. 6.
Auersio quomodo est formale in peccato. libro. ij. di. xlij. 49
Auersio dupliciter accipitur. li. ij. di xlij. 56
Auersionē cē ꝙ contemptuz ꝙ conuersionem per cupiditatem quō intelligitur libro. ij. di. xlij. 58.
Auersio ꝙ conuersio quando sunt duo mala. libro. ij. dist. xlij. 58
Auersio ꝙ cōuersio nō opponunt diuersis preceptis li. ij. dist. xlij. 60
Auersionē plus conuenire cū alia auersione ꝑ cū conuersione quō intelligitur. li. ij. di. xlij 61

Aues

Aues cur in aera descendant et quomodo. libro. ij. di. xv. 25.
Aues quō dicunt ornare aera. li. ij. di. xv. 26.

Auferre

Auferendū nō cē qđ ē a deo datum quō intelligitur. li. ij. d. xliij. 27

Augmentare

Augmentum fit dupliciter. libro. j. di. xvij. 4. ꝙ eadē di. 46.
Augmentū quid est. li. j. di. xvij. 34. et. 39.
Aucrum ſm substantiā mutari ſm subam qñ habz veritatem. libz. j. dis. xvij. 38.
Augeri aliquid ꝑ appositionē consilis ꝑtiratis duo exigit. li. j. dist. xvij. 42.
Augmentum in corporalibus habet statū a trib⁹. li. j. distin. xvij. 49.
Augeri lumen in aere est dupliciter. li. j. di. xvij. 55.
Augeri potest calor dupl'r ꝙ ſm quē modum habet statum et ſm quem non. li. j. dis. xvij. 56
Augetur aliquid ſer modis. li. ij. di. xxvij. 37.
Augmentatiua quare est minus in nobis corrupta ꝑ generatiua ꝙ nutritiua. li. ij dist. xxxj. 23

Aureola

Aureola et primū accidentale differenter se habent. li. ij. dist. xl. 44.
Aureola ratione cuius incorruptiōis debeatur. lib. iij distin. xxxiij. 38.

Autenticū

Autenticū ostendit opus suū mgr. li. j. In plogo. c

Auctoritas

Auctoritas quid dicat in hac locutiōe vbi pater auctor est ibi et natiuitas est. li. j. di. x. 16
Autoritas ꝙ principalitas idem est in diuinis. li. j. di. xij. 11.

Autor

Autor quid dicit in p̄e. li. j. dist. xiij. 3. Dic ponit talem plenitudinem. ponatur fontalem plenitudinē.

Auxilium

Auxilium aliquod vel consolationem diuinam vl' aliqua sacramenta semp habuit genus humanū egris in remedium. li. iij. di. j. 16

Baptismus

De littera B

Baptismus an deleat originale q̄ntū ad culpam. li. ij. dist. xxij. q. j. a. ℟. 12.
Baptismus quare delet originale prout corrumpit personam ⁊ non prout corrūpit naturam. li. 2. di xxxij. 18. ⁊. 20
Baptismus quomō dicitur purgare carnem ⁊ spm̄. li. 2. di. xxxij. 19
Baptismi sacramento mūdatus quare generat immūdum eum tamen sanato leproso datur ei virtus generandi sanum. li. 2. di. xxxj. 24
Baptismus et circūcisio quare non est actus figurat tis sicut decimatio. li. ij. di. ij. 51
Baptismalis innocentia in rōspectu cuius ē similis cōtinentie virginali. li. iij. dist. xxxj. 15.
Baptismus et circūcisio differunt ⁊ cōueniunt. libro. iij. dist. j. 55.
Baptismus xp̄i quare habuit preambulū baptisma iohannis. li. iij. dist. ij. 3
Baptismus iohannis quare dictus est homis. li. iij. distinctione. ij. 4
Baptismus iohannis quare fuit in nomine venturi ⁊ nō christi cū tamē scirent xp̄m venisse dum eū baptisauit. li. iij. dist. ij. 5.
Baptismus q̄re nō sufficit solus sine alijs sacr̄is ad salutem. li. iij. dist. ij. 21
Baptismus iohannis a quo fuit institutus. libro. iij. dist. ij. q. j. d. ℟. 24.
Baptismus math. quare non dicitur sicut euangeliuz math. li. iij. di. ij. 25
Baptismus iohis quare cessauit iohanne cessante ibidem et. 24.
Baptismus iohis ad q̄d fuit institutus. li. iij. distin. ij. q. ij. e ℟. 26
Baptismus iohannis quomodo dicitur in remissiōez peccatorum. li. iij. di. ij. 47
Baptismi iohannis ⁊ circūcisionis differentia. libro. iij. distin. ij. 28
Baptismus iohannis ad quid erat vtilis. li. iij. dist. ij. 29
Baptismus iohannis cū impositione manuū an esset equalens baptismo xp̄i. li. iij di. ij. q. iij. f. ℟. 30
Baptisati baptismo iohānis quomō dicunt a hieronimo iterū baptisati. li. iij. di. ij. 32.
Baptismo philippi baptisatos samaritanos non recepisse spiritumsanctum quomodo intelligitur. li. iij. dist. ij. 33
Baptismus iohānis quō fuit pambulans ad baptismū xp̄i ⁊ cuius efficacie fuerit. li. iij. di. ij. c
Baptismus iohannis quare sic dictus et institutus est libro. iij. dist. ij. d.
Baptismi iohannis forma vsus ⁊ variatio ⁊ de baptisatis. libro. iij. di. ij. c
Baptismi iteratio tribus modis dr̄. li. iij. di. ij. 2
Baptismi sacr̄m quomodo dicitur consistere in duobus. li. iiij. di. ij. 3.
Baptismus in nomine trinitatis ⁊ in noīe xp̄i quomodo dr̄ idem. li. iij. dist. ij. 4.
Baptismi sacr̄m perficitur quando caracter imprimitur. li. iij. dist. iij. 5
Baptisantez exprimere aliquam personam trinitatis quō sufficit ad baptismi sacr̄m. li. iiij. di. ij. 6
Baptismus q̄d sit fm̄ suam essentiā vtrū aqua an tinctio in aqua. li. iij. di. ij. q. j. a
Baptismus fm̄ q̄ntno: acceptiones quadruplicit diffinitur. li. iij. distin. iij. 7.
Baptismi integritas an requiret expōssionez verbi vocalis. li. iij. di. ij. q. ij. b. ℟. 8
Baptismus q̄re exigit vocalē expressionem. libro. iij. distinctione. ij. 9
Baptismalis aque virtus quō est a verbo quia creditk non quia dicitur. li. iij di. ij. 10
Baptismus quare fit in nomīe patris ⁊ filij ⁊ ss. et nō in nominibus. libro. iij. dist. ij. 11
Baptismus q̄uis fiat diuersis vocibus. tamen ē idez sacr̄m. li. iij. di. ij. 12
Baptismus an ad suū completum integrum eē requirat credulitatem alicuius articuli fidei. libro. iij. distin. ij. q. ij. c. ℟. 13.
Baptismus q̄re dicit p̄euius ad virtutes ⁊ ad alia sacramenta. li. iij. di. ij. 16
Baptismus quare magis habet efficaciam a fide q̄z a charitate. li. iij. dist. ij. 17.
Baptismus quō differt a sacr̄is veteris legis. lib. iij. distin. ij. 8.
Baptismi efficacia quare magis attribuit fidei passionis q̄z trinitatis. li. iij. dist. ij. 19.
Baptismi sacr̄m an necessario exigat verbum exp̄m̄s actum. li. iij dist. ij. q. j. d. ℟. 20
Baptisandi formā dns̄ ap̄ instituit q̄z diserat matheVI. Ite docete oēs gentes baptisantes eos ⁊c. li. iij distin. ij. 21
Baptismi act⁹ q̄re exigit vocalē expressionē but⁹ verbi baptiso. libro. iij. di. ij. 22
Baptismi forma quare exigit verbum exp̄rimens actū et eucharistie conficiendē forma non. li. iij. d. ij. 23.
Baptismi sacr̄m an de necessitate requirat expressionē totius trinitatis. li. iij. di. ij. q. ij. e. ℟°. 24
Baptisando p̄t trinitas noīari q̄tuor modis. ibidē.
Baptismus si legitur posse fieri perfecte in nomine vnius psone quomodo intelligitur. libro iij. distin. ij. 25.
Baptismus quare exigit professionē oīm psonarū trinitatis. li. iij. dist. ij. 26.
Baptisare licuit aplis in nomine christi. sz. non nobis. li. iij. dist. ij. 27. et. 28
Baptisando quare nominare oportet totam trinitatē. li. iij. dist. ij. 29.
Baptisandi forma variatō quē est quintuplex an efficaciam baptismi impediat. li. iij. dist. ij. q. ij. f. ℟. 30. et per totum.
Baptisari an tenebant homines ante passionem xp̄i. li iij. dist. ij. 31.
Baptismus in quali aqua fieri debeat. li. iij. di. ij. 33.
Baptismi sacr̄m an debuerit institui in aqua. lib. iij. di ij. q. j. g. ℟. 34.
Baptismi sacr̄m quid figurat. li. iij. di. ij. 35.
Baptismu quare institutus est in aqua et non i terra libro. i iij. di. ij. 36. Item hic ponit sed sacramēta no. le. ponatur sed sacra ve. le.
Baptismus quare non debuit institui in sanguine. lib. iij. dist. ij. 37
Baptismum christus primo insinuauit instituendum secdo instituit. tertio confirmauit institutum. libro. iij. distin. ij. 38.
Baptismi ex institutione in aqua an collata sit aliquis vis aquis. libro. iij. di. ij. q. ij. b. ℟°. 39
Baptisans quoties debeat immergere. li. iij. di. ij. q. j. i. ℟°. 40.

De littera P

Baptismā fieri posse vnica immersione vbi legitur in scripturis quomodo sit intelligendum. libro. iiij. dist. iij 41

Baptismus quomodo est tinctio per essentiam. libro iiij. distin. iij. 42

Baptisans quantum debet paruulum immergere ad hoc vt sit baptisatus. libro. iiij. distinctione. iij. q. ij. p. R°. 43.

Baptisat eccl'ia gallicana aspergendo non immergendo. ibidem

Baptisandi modus et forma. li. iiij. di. iij. 44

Baptismi institutio quomō erat causa euacuationis circūcisionis. li. iij. di. iij. 59.

Baptismus quid sit 7 q' adesse baptismi cōcurrat verbum 7 elementum. libro. iij. distin. ij. a.

Baptismi forma traditur. libro. iij. dist. iij. b

Baptismus an possit tradi tm̄ in nomine patris vel spiritussancti. libro. iiij. dis. ij. c. d. e.

Baptismus quando sit institutus. li. iiij. di. iij. f

Baptisandi forma ab apl's obseruata ante passionem christi ibidem.

Baptismus in qua materia est institutus. lib. iiij. dist. iij. g.

Baptismi sacrm quomodo est ad ministrandum. libro iij. dist. iij. h.

Baptismus quomodo euacuauit circumcisionem. lib. iij. dist. ij. i.

Baptismus quare est institutus. li. iij. di. ij. p. l.

Baptismi sacrm quomodo 7 in quibus dicit precedo re penitentiā. libro. iij. dist. iij. 1

Baptismus an deleat omnē culpam in digne suscipiētibus. li. iij. dist. iij. q. j. a. R. 6.

Baptismalis gratia. habeat duplicem cōpationē 7 fm quā delet oīa peccata. li. iij. dist. iij. 8.

Baptismi. effectum quedam fictio impedit quedā non li. iij. di. iij. 9.

Baptismus q̄uis deleat omnem culpam. tm̄. alia sacramenta non superfluūt. li. iij. di. iiij. 10.

Baptismi sc'm an deleat omnem penam libro. iij. di. iij. q. ij. b. R. 11.

Baptismus quare non absoluit a fame siti 7c. li iij. di iij. 12. Ad idem 14. Hic ponitur contra bonorem retractare ponatur contra hominem retractare.

Baptismi sacrm corpus restituere in pmi hōis statū. quomodo intelligit. li. iij. dist. iij. 13.

Baptismi sacrm q̄uis absoluat a pena non tamen ap̄ hoc dimittitur malum impunitum. libro iij. dist. iij 16. Hic ponitur aliquam non ponatur aliquam vero

Baptismus quare magis relinquit penā fomitis que inclinat ad peccatū q̄ alias penas debitas p̄o peccatis. li. iij. distin. iij. 17.

Baptismi sacramentum digne recipientes an omnes 7 equaliter recipiant eius efficaciam. libro. iiij. dist. iij. q. ij. c. R. 18.

Baptismus in quo habet māiorem efficaciam. libro. iij. distin. iij. 21

Baptismum an possit aliquis recipere inuitus. li. iij. dist. iij. q. j. d. R°. 22

Baptismi susceptio 7 matrimonij cōtrario differenter se habent quantum ad coactionem. libro. iij. distin iij. 23.

Baptismus si per vim cōferatur alicui de facto. factū est. li. iij. di. iij. 25

Baptismus quare datur paruulo 7 quare 7 quādo furioso. li. iij. dist iij. 26

Baptismus non potest conferri inuite q̄uis originale contrabatur inuite. li iij. dist. iij. 27.

Baptismalis caracter quomodo 7 quando imprimitur baptisatis inuite. li. iiij. dist. iij 28.

Baptismi sacramentum 7 non rem an fictus accipiat li. iij. dist. iij. q. 2. c. R°. 29

Baptismus in eo non habet effectum qui aduersat baptismo cum omnibus potencijs anime. libro. iiij. dist iij. 30.

Baptismi sacramentum datur cum veritate q̄uis falsitas sit in ficto. li. iij. dij. iij 31.

Baptismi rem an recipiat fictus post sacramentum recedēte fictione. libro iij distinctione iij. q. ij. f. R° 34

Baptismus quare non potest esse opus mortuum. lib iij. dist. iij. 35.

Baptismi caracter semp manet 7c. libro. iiij. distinctione. iij. 36.

Baptismus aliter se habet ad ficte accedentem q̄ corpus christi ad indigne sumentem. libro. iiij. distinc. iij. 37

Baptismus quid cōferret qui medio tempore cōmittit fictionem. li. iij. di. iiij. 38.

Baptismus aliquando differebat vsq̄ ad tempora determinata. li. iiij. dist. iij. 40.

Baptismus quare dicitur pluraliter sacramenta. lib. iij. di. iiij. 41

Baptismi carentia quare damnationis causa est puto 7 non adulto qui habet desiderium baptisandi. li. iij. distin iiij. 43

Baptismus quare non tollit penam temporalem'. lib. iij. di. iiij. 46

Baptismus flaminis an sufficiat sine baptismo fluminis ad salutem lib. iij. distin. iij. q. j. g. R°. 47.

Baptismum flaminis sine baptismo fluminis non sufficere ad salutē vbi auctoritates dicunt quō sunt intelligende. li. iij. dist. iij. 48. Item ibi ponitur eu3 qui portat obligabat. ponatur cū qui poterat.

Baptismum flamis si haberet puerulus absq̄ baptismo aque nuq̄ dānaret. li. iij. di. iij. 49.

Baptismus qua ratione dicitur sacrm necessitatis. lib iij. dist. iiij. 50.

Baptismus aque an sit dignior baptismo sanguinis vel econtra. li. iij. dist. iij. q. ij. b. R. 51.

Baptism9 aque q̄re a dañ. ponit vltimo loco. lib. iiij. di. iij. 52. Enumerat enim. ix. genera baptismatum que ponunt e. li. 2. di. 90

Baptismus sanguis quare est efficatior q̄ baptismus fluminis. li. iij. di. iij. 53.

Baptismus aque non est efficacior simpliciter q̄ sanguis sed ad plura. li. iij. di. iiij. 54

Baptismus aque cum sit baptismus 7 sacrm queritur vt 7 baptism9 sanguis sit sacrm. li. iij. di. iij. q. ij. 1.

Baptismo sanguinis q̄re non conuenit. diffinitio sacramenti. li. iij. dist. iiij. 55.

Baptismus sanguinis quare non est sacrm. li. iij. dist iiij. 56.

Baptismus sanguinis q̄uis dicat baptismus nō tm̄ debet dici sacrmli. iiij. di. iiij. 57.

Baptismatum noue genera et eorum sufficientia. li. iiij di. iiij. 60

Baptismi sacramētū quem effectum habet in paruulo

De littera B

q̃to.iiij dist.iiij.62
Baptismi sacrm̃ t rem recipiũt aliqui aliqui sacramẽtũ et non rem aliqui rem t non sacrm̃. li.iiij. distin. iiij.a.b c.d.g.li.l
Baptismꝰ ficte receptus quid pfit.li.iiij. dist.iiij.e
Baptismus an det paruulis dona virtutũ.li.iij. dist. iiij.m.n
Baptisans existens in peccato mortali an peccet.lib. iiij. dist.v.1.
Baptisare an possit christus li.iiij di v.2.t.3
Baptisans christum iohannes an xp̃m nouerit. li iij. distin.v.4
Baptismi ptãtem quare dñs sibi retinuit t ministeri um seruis dedit.li.iiij.di.v.5.t.6
Baptisandi ptãtem an habeãt soli clerici vel sacerdo tes.li.iij.di.v.q.j.a.Rº.7
Baptismi ministerũ solis sacerdotibus nec dyaconi bus eẽ traditũ quõ intelligit.li.iiij.di v.8
Baptisare quare potest quilibet tpe necessitatis s3 nõ absoluere.li.iiij di.v.9
Baptisandi ptãs non tm̃ data est in casu necessitatis sed etiam imposita.li.iij.di.v.10
Baptisari an possit aliquis a sarbana i articulo necessitatis li iiij.di.v.12
Baptisare an possit aliquis seipm̃ in articulo necessitatis.li.iiij di v.22
Baptisare an possint simul mutus et mancus. lib.iiij distin.v 13
Baptisare an possint duo simul dicendo baptisamus tẽ.li.iij.dist.v.14
Baptisari an possint plures simul in extremis necessitate.li.iij.dist.v.15
Baptisare an possint hereticli.lib.o.iij.dist.v.q.ij.b. Rº.16.
Baptismus et congruitate non necessitate requrit doctrinam et fidem.li.iij.di.v.17
Baptisantis intentio quomodo potest cõrecta sine fide.libro iiij dist.v.18
Baptismus heresis non est baptismus ecclie quia heresis non ẽ eccl'ia non sequit.li.iiij.di.v.19
Baptismũ an conferat hereticus qui credit q ecclesia nihil faciat li.iiij.di.v.20.
Baptisando an mali ministri dent rem sacramenti.li. iiij di.v.q j.c.R.11.t.12.
Baptisandus accedens ad malum sacerdotem an pec cet.li.iii dist.v.23
Baptisans petens pecium p baptismo an sit ei dandum.libro.iiij.di.v 24.
Baptisando an hereticli dent rem sacramenti. lib.iiij. distin v.q.ij d R.25
Baptisantibus ministris quam ptãtem christus non dedit t dare potuit li.iiij.di v.q.j.e.R.26
Baptismi potestates pñt ser ãnotari et quã dare potuit dñs et non dedit ibidem
Baptisantibus ministris christum debuisse dare potestatem quã non dedit si querationes sonare videtur quõ sunt intelligende.li iiij di v.28.t p totum
Baptisantes sanctũ non pñt curare a morbo spiritua li.q̃ vis res corporales habeant potestatem curandi a morbo corpali.li.iiij.dist.v.29
Baptismũ ãre nullꝰ melꝰ dat q̃ sic li.iiij. di.v.32.
Baptisandi potestas equaliter collata est omnibus t inferiores.li.iiij.dist.v.g.
Baptismi potestatem non habent sacerdotes sed ministerium.li.iiij.di.v.b
Baptismi potestas quã xp̃us dare potuit ministris t non dedit que fuerit.li.iiij.di.v.c.
Baptisatos ab hereticis quare non licet rebaptisari. libro.iiij.di.vj.1.
Baptisare iterato hereticũ quare est peccatũ t rebaptisare catholicũ quare est maius pcm̃.lib.iiij.di.vj.2.
Baptismus duplicem sanctificatõnem respicit t q ad dit aliquid vl' admit t que non.li.iiij.di.vj.3.
Baptisare non posse hereticos.et ab illis baptisatos esse rebaptisandos quo sensu hoc dixerit cipianus li.iiij.dist.vj.4
Baptismꝰ an debeat iterari.li.iiij.di vj.q.vj.f.R.35.
Baptismus quare non debet iterari in ficte accedenti. li.iiij.dist.vj.36.
Baptismalis caracter quare ratõe gre non debet iterari.li.iiij.di.vj.37.
Baptismum iterans nec de iure nec de facto sacrm̃ recipit li.iiij.distin.vj.38.
Baptisare an possit aliqs corruptis verbis intendẽs errorem introducere.li.iiij.di.vj.40.
Baptisari an possit dormiens.li.iiij.di.vj.41
Baptismus an possit ludicre vel per iocum dari.li.iiij distin.vj.42.
Baptismus quo tpe dari debeat.li.iiij.di.vj.43
Baptisari an possit aliquis in vtero sic sanctificari.li. iiij dist vj.q.j.g.R.46.
Baptisari quare non potest infãs in vtero sicut sanctificari.li.iiij.dist.vj.48.
Baptismalis gratie quare non est capax paruulus in vtero cũ sit capax culpe pene.li.iiij.dist.vj.49.
Baptisari an debeat sanctificatus in vtero cũ natus est.li.iiij.di.vj q.ij.h.R.50
Baptisari q̃re debeat sãctificatꝰ i vtero.li.iiij.di.vj.51
Baptismũ ad q̃d recipit sctificatꝰ i vtero.li.iiij.di.vj.52
Baptismo non fit in iuria dũ baptisatur sanctificatꝰ i vtero sic fit dũ baptisatus rebaptisatꝰ.li.iiij.di.vj.53
Baptismus an de necessitate requirat intentionem.li iiij.dist vj.q.j.i R.54.
Baptismus quare plus requirit baptisantis intentionem q̃m fidem li.iiij di.vj.56.
Baptismi sacrm̃ an recipiat adultus nõ intendens sibi fieri quod facit eccl'ia li.iiij.dist.vj.57
Baptismi opa scz ablutio t trinitatis inuocatio q̃re nõ faciunt sacrm̃ sine intentõe.li.iiij.dist.vj.59.
Baptismum iterari non oportet cuius non constet de intentione baptisantis.li.iiij.di vj 60.
Baptisatus ab eo qui intentionẽ nõ habuit an sit baptisatꝰ.li.iiij.dist.vj.61.
Baptisatus ab eo qui intentionem non habuit an salvetur.li.iiij.dist.vj.62.
Baptismus an necessario requirat rectam intentionẽ li.iiij d.vj.q.ij.li.R.64.
Baptismi solennitates quo ordine fiãt t quid singnificent.li.iiij.dist.vj.74.
Baptisare cuibus licet.li iiij.dist.vj.a.
Baptisatꝰ ab hereticis an liceat rebaptisari.li.iiij. dist.vj.b.c.
Baptisari quis potest.li.iiij.di.vj.d.e.
Baptisatus corrupta forma an debeat rebaptisari.li. iiij dist.vj.f.
Baptisari an debeat ille ꝺ quo nulla ẽ certitudo.li.iiij dist.vj.g.
Baptismus an necessario requirat intentionem.li.iiij.

De littera B

distinctio.vj.b.
Baptismus quomodo requirit temporis oportunitatem.li.iiij.distin.vj.i.
Baptisans quid debet querere a baptisando si adultꝰ est vel a patrino si puulus est.li.iiij.dist.vj.l.l
Baptismus et confirmatio an conferant eandem gratiam.li.iiij.dist.vij.q ij.e.ℛ.26.
Baptismus an conferat copiosius gratie munus ꝯ confirmatio vel econtra.li.iiij.dist.vij.q.iij.f.ℛ.30
Baptismum ⁊ eucharistiam quare dñs in ꝓpria ꝑsona instituit.li.iiij.dist.viij.ſ.
Baptismus ⁊ eucharistia quare pluribus ⁊ expressioribus figuris sunt prefigurata ꝯ alia sacra.li.iiij.dist.viij.2.
Baptismus quare habuit figurā sanctificantē ⁊ eucharistia non.li.iiij.di.viij.10.
Baptismi sacrm quare non iteratur vt eucharistie cum vtrumq; fit in passionis memoriam.li.iiij.di.xij.50.
Baptismus non iteratur vt pnia triplici ratione.libro iiij.dis.xiij.51.⁊.54.
Baptismus quare non restituit in statum pristinum ⁊ sanat omnes defectus quos contraximus ex originali sicut pnia sanat oēs quos contraximꝰ ex actuali li.iiij.di.xiij.71.
Baptismꝰ quare debuit esse prior ꝯ penitentia.li.iiij.dist.xvj.75
Baptismꝰ quomodo requirit plus in adulto ꝯ in parulo.li.iiij.di.xvj.76.
Baptismus confessio penitentia qualiter differunt.li iiij.di.xvij.5
Baptismus quare non est clauis.li.iiij.dist.xviij.15.
Baptismus quō remittit petā.li.iiij.di.xviij.22.
Baptismi per sacrm quare contrahitur vinculum qō prestat mrimonio impedimentum.⁊ non p fidei documentum.li.iiij.di.xlij.11.⁊.12.

Beatus

Beatis non posse inesse variationem quomodo intelligitur.li.j.dist.viij.post.34.
Beati quo ordine locantur in celo.libro.ij.dis.ij.34.⁊.35.
Beatitudo quid est ⁊ quid ad beatitudinem requiratur libro.ij.dist.iiij.1.
Beatitudo dupliciter potest dici.li.ij.di.iiij.5
Beatificabile quomodo inest homi per gratiā ⁊ q̄modo per naturam.li.ij.dis.xix.34.
Beatitudinis cognitio duplex est scz vniuersalis ⁊ particularis.li.ij.dist.xxxviij.1.
Beatitudo aliter est finis bonarum voluntatum aliter malarum.li.ij.dist.xxxviij.8.
Beatitudo quō dr status omniū bonorum aggregatione perfectus.li.iij.di.xxvj.18.ꝓpe medium.
Beatum est aliquid tripliciter scz p essentiam.influentiam et redundantiā.li.iij.dist.xxviij.28.
Beatificabile solum esse amandū hz instantiam.lib.iij dist.xxviij.37.
Beatitudinum nomina vnde libro.iij.dist.xxxiij.5!
Beatitudo quid sit.li.iiij.di.xlix.q.j.a.ℛ.1
Beatitudinis status fm quem modum dicitur complecti omnia bona.li.iiij.dist.xlix.2.
Beatitudo cuius generis vel in quo genere sit.libro.iiij.dist.xlix.5
Beatitudo qualiter sit appetibilis.libro.iiij.dist.xlix.ſ.ij.b.ℛ.6.
Beatitudinem qualiter naturaliter appetunt ꝯ ignorant quid sit.li.iiij.di xlix.7.
Beatitudo quō appetit sub rōne comodi.li.iiij.distin.xlix.8.
Beatitudinis subiectū an sit homo fm animam anfm totum coniunctum.li.iiij.dist.xlix.q.iij.c.ℛ.9.
Beatitudinem constare ex bonis anime ⁊ corporis quomodo intelligit.li.iiij.dist.xlix.10.
Beatitudinem esse in corpore humano tanq̄ in subiecto primo si querationes ⁊ auctoritates probare videntur quomodo sunt dissoluende.li.iiij.dist.xlix.11.⁊ per totum.
Beatitudo fm quid insit.an sit in anima fm substantiam an fm potentiam.libro.iiij.distin.xlix.q.iij.d.ℛ.16.
Beatitudinis influentia quō dicitur procedere ab intimo.li.iiij.dist.xlix.20.
Beatitudinē an habeāt omnes equalem.libro.iiij.dist.xlix.q.vj.f
Beatorum quilibet quō participat deum in summo.li.iiij.dist.xlix.27.
Beatorum quelibet tm gaudere de bono proximi q̄tus de suo quomodo intelligitur.libro.iiij dist.xlix.28.
Beatitudo an de sui substātia requirat gloriam corporis.li.iiij.dist.xlix.q.j.g.ℛ.29.
Beatitudo dicitur gaudiū per essentiam ⁊ q̄ gaudium dicit maius quadrupliciter ibidem.
Beatitudinem de sui substantia non exigere gloriā corporis si querationes ⁊ auctoritates probare vident quomodo sunt dissoluēde.li.iiij.di.xlix.30.⁊ p totū
Beatitudo an sit originaliter a gloria anime.libro.iiij.dist.xlix.q.ij.b.ℛ.35.
Beatitudo quid sit ⁊ qd esse beatum.li.iiij.dist.xlix.a
Beatitudinem an omnes appetant ⁊ sciant.libro.iiij.dist.xlix.b
Beatitudinem an equaliter participent diuersi.libro iiij.dis.xlix.c
Beati an in gaudio dispares sint sicut in cognitionis claritate differunt sub lra.c.li.iiij.dist.xlix.
Beatitudo sanctorum maioretur in resumptione corporum post iudiciū.li.iiij.dist.xlix.d.e.
Beate anime quale corpus reddet.li.iiij.dist.xlix.f

Beneficia

Beneficiorum diuinorum gradus.li.iij.dist.iij.36.
Beneficia ⁊ pene sunt in quadruplici differentia.li.iij dist.xxxiij.63.

Bigamus

Bigamus an sit iudicādus qui copulatur matrimoni aliter virgini.desponsate cuius sponsus ante carnalem copulam obiit.li.iiij.di.xxvij.7.Et vide ibidem alium casum.

Bis

Bis hoc aduerbium quā habet naturā ⁊ proprietatem li.iij.di.viij.19.⁊.20.
Bis ⁊ semel quō dicūt vicissitudinē.li.iij.di.viij.21.
Bis quō dicit interruptionē.li.iij.di.viij.22.
Bis quomodo importat terminationē actus libro.iij.distin.viij.23.
Bis quomodo dicit successionis ordinem.libro.iij.di.viij.24.

Blasphemare

Blasphemia qñ cōmittit in patrem qñ in filiū.⁊ quando in spīm scm.li.ij.dist.xliij.2.
Blasphemia et spiritus blasphemie quomodo diffe/

runt ibidem
Blasphemia quare cõprehenditur sub impugnatione veritatis agnite. li. ij. dis. xliij. 41
Blasphemare quid sit. lib. ij. di. xliij. 42.
Blasphemia put est peccatũ in spm̃sctm̃ dicit genus distinctũ ab alijs generib⁹ peccator triplici ratione li. ij. dist. xliij. 7.

Bonitas

Bonitas diuina quomodo est causa nr̃i esse z bonum esse. li. j. dis. j. 10.
Boni quare dicimur quia deus bonus est z non eadẽ ratione iusti sumus quia iustus est. libro. j. distin. j. 10. z. 11.
Bonũ honestum aut est pure bonũ aut in quo relucet eius similitudo et ꝑm quẽ modũ honesto est fruendum. li. j. dist. j. 40
Bonũ per participationez dicitur dupliciterz. libro. j. distin. xvij. 13
Bonũ multipliciter accipit. li. j. di. xxxiij. 6.
Bonitatis substantialis excessus in rebus attenditur dupliciter. li. j. dis. xliij. 7.
Bonum summũ quomodo summe se diffundit. libro. j. distin. xliij. 16.
Bono supererrogationis quomodo opponitur malum et non malum. li. j. dis. xlv. 44
Bonum est cuius vsus bonus est quomodo intelligit libro. j. di. xlvj. 21.
Bonitas est duplex in creatura. li. ij. dis. j. 49
Bonũ aliter ẽ in nobis aliter in deo. li. ij. di. j. 68
Bonum esse diffusiuum sui quomodo intelligit. Et q est loqui de diffusione boni dupliciter. li. ij. distin. vij. §6. et distin. x. 16.
Bonũ interius quomodo magis adheret spiritui. lib. ij. dist. xxj. 38.
Bonũ cõsummare plura requirit q̃ malũ perpetrare li. ij. dis. xxiij. 76
Bonum ꝑm quã acceptõem z quare diuiditur in maximum minimum et mediuz. li. ij. dis. xxvj. 24. et dis. xxvij. 3
Bonum quare diuiditur per iam dictas tres differentias. e. di. 4.
Bonum esse potentius malo, quomodo intelligitur. libro. ij. dist. xxvij. 41.
Bonũ potest dici opus aliquod tripliciter. li. ij. disti. xxvij. 52
Bonitatis summe esse dare vnicuiq; inclinationẽ suã quomodo intelligitur. li. ij. dis. xxx. 7.
Bonũ integrũ dicit dupliciter z quod hoz dicit summum bonũ. li. ij. dis. xxxiij. 3
Bonũ q̃ rõne dr magis bonũ. li. ij. di. xxxiij. 4
Bonitatem attribuere homi malo qñ est veritatis. et qñ ꝓbice detestatiõis. li. ij. di. xxxij. 5
Bonũ esse cuius causa bona est quomodo maxia illa intelligitur. li. ij. di. xxxiij. 9
Bono opponitur maluz ergo magis bono magis malũ et maxime bono maxime malũ. ergo si contingit reperire summe bonum ergo et sume malum per regulam sicut simpliciter ad simpliciter zc. quo intelligitur. li. ij. di. xxxiij. 25
Bonum et malum non recipiunt regulam dyaleticoz de contrarijs. li. ij. di. xxxiij. e
Bonum in actu cõsiderari z compari habet multipliciter. li. ij. di. xxxvj. 4
Bone volũtatis an sit vnus bonus finis an possint esse plures li. ij. di. xxxvij. q. ij. c. B. 21
Bonum additum bono facit ipm magis bonum quomodo intelligitur. libro. ij. di. xxxvij. 24
Bonitas et malicia non tantũ respiciunt affectum immo etiam intellectum practicum et eius habitum. libro. 2. dist. xxxix. 9.
Bonis mediocribus posse male vti quo intelligit. lib. ij. dist. xxxix. §o
Bonũ maius põt alicui dici dupliciter. li. ij. di. xl. 24.
Bonum maius est triplex. li. ij. di. xlj. 8
Bonum valde quomodo dicitur quod duplr facit. lib. ij. distin. xlj. 10.
Bona et mala qua ratione dicitur eadem acrio. libro. ij. di. xlj. 11
Bonum aliter dicitur de voluntate aliter de actibꝰ exterioꝛ. li. ij. dist. xlj. 12
Bonum quo accipit put est differentia actionis deliberatiue. li. ij. dist. xlj. 14
Bonum siue malum in genere quare dicatur. libro. ij. dist. xlj. 21.
Bonũ et malũ ꝑm se. bonũ et malũ ex circũstantia z bonum z malum ex genere quo inter hec est aliud. z aliud medium. li. 2. dist. xlj. 23
Bonis pcesse malos. stultos sapientibus z seruos dominis quo est inordinatũ. li. 2. di. xliij. zj.
Bona plura bonis paucioribus magis esse eligẽda et appetẽda habet multipliccm instãtiã. li. ij. di. ix. 4
Bonũ eternũ et glorioſum ẽ duplex z quomõ respectu vtriusq; est spes. li. ij. dist. xxvj. 1.
Bonitas infinita quomodo est ratio diligendi deum. li. iij. di. xxvij. §4.
Bonũ dicitur aliquid dupliciter sez abstractiue et concretiue z quomodo dona gratuita dicuntur esse bona. li. iij. di. xviij. 34.
Bonũ z ens ꝓuertũ quo intelligit. li. iij. dist. xxxj. 6
Bono maiori non semper opponitur maius malum. libro. iij. di. xxxvj. 40
Bonum mala intentione factum quomodo est peccatum. li. iij. di. xxxviij. 15
Bonitas nature quomodo dispõit ad gratiam. li. iij. dist. iij. 71
Bona ꝑterita post per peccatũ mortificata quõ dicuntur facere ad mitioꝛẽ penã. li. iij. dist. xv. 39
Bonũ minus consideratur dupliciter. z quõ votũ est de minori bono. li. iij. di. xxxviij. 20.
Bona tria sunt in homine sez nature gratie z fortune et qõ hoz quã cognationẽ respicit. li. iij. di. xlij. 28.
Bonum iteratum qñ fit melius. li. iij. dist. xlj. 54

Bruta.

Bruta quo ꝓcliguntbonum. li. ij. di. xxv. 9.
Bruta quo pñt ad opposita mouere. li. ij. dist. xxv. 10.
Bruta quibus actibus dñestur. li. ij. dist. xv. 11.
Bruta quomodo dicuntur habere principium motus ab exintrinseco. li. ij. di. xxv 12.
Bruta qualem hñt prouidentiã. li. ij. di. xxv. 13
Bruta aliqua inseruitutem redigi non posse contingit dupliciter. li. ij. di. xxv. 24. Vide de hoc aliqua vbi quimal.

Cadere

Cadens a charitate an resurgere possit in equali. li. iij. dist. xxxj. q. ij. B. 10

Cayn

Cayn qualiter dictum est. Quicunq; occiderit cayn. li. ij. dis. xxviij. 19

De littera L

Calciamentum

Calciamentum ꝛ corrigia xpi quid.li.iij.di.xij.ſ.

Calix

Calix duo ſignificat ꝛ quare potius dicitur calix.ſanguinis quā calix per ſe.li.iiij.di.vij.

Calor

Calor pōt augeri dupliciter.li.j.di.xvij.56
Calor et humor dupl'r accipiunt.li.ij.di.xij.19.
Calor quare dicatur celestis.li.2.di.xvij.39.
Calor elementaris consumens et calor celestis conseruans vnde nascantur. Et quis hoc non consumit nec indiget pabulo.li.iij.di.xlix.58

Capax

Capacitas maior naturalium quomodo disponit ad maiorem gratiam.li.ij.di.ix.17
Capacitatem totam nature quomodo ꝓficit gloria.li.ij.distī.ix.20
Capacitas nature quomodo ordinatur ad gloriam finaliter.li.ij.di.ix.21
Capacitatem primo cē factā quomodo intelligitur.li.ij.distin.xlj.6
Capacitatem ampliari contingit dupliciter ꝛ quomō gratia aduenies ampliat capacitatem. libro.iij.distin.xiij.27.

Capitale

Capitale vicium dicitur dupl'r.li.ij.di.xlij.9
Capitalium viciorum numerus et sufficiētia agit multipliciter.libro.ij.distin.xlij.12.
Capitalia vicia quare non habemus penes alios sensus sicut penes gustum ꝛ tactum.libro.ij.distincti.xlij.13
Capitale vicium differt a radice.li.ij.di.xlij.15
Capitale supplicium vl' penam gladij quare nullus martyrum euasit sicut aliquando alias penas libro iij.dist.iiij.59

Caput

Caput proprie acceptum quid importat et quomodo filius dicitur caput omnium.libro.j.dist.xxxj.22.
Capitis duplex est ꝓprietas ꝛ fm quam xpus dicitur caput ecclesie.li.iij.dist.j.49
Caput in spiritualibus dicitur fm triplicem similitudinem a capite in temporalibus.li.iij.di.xij.28.
Caput non influere nisi in vnita membra quomodo intelligitur.li.ij.dist.xij.43

Caracter

Caracteres an habeant virtutē an nō ꝛ an sit peccatū in caracteribus.li.ij.dist.vij.92.ꝛ.93.ꝛ.94
Caracter dyaboli quando dicitur peccatum.libro.ij.di.viij.67
Caracter quid sit fm essentiam.libro.iiij.distincti.vj.q.j.o.ℛ.5.
Caracter quomodo est habitus et quō dispositio.lib.iij.dist.vj.6.
Caracter ad q̄d ē vtilis.li.iij.di.vj.q.ij.b.ℛ.7.
Caracter habet rōnem significandi per cōiunctionez cum exteriori cō.libro.iij.dist.vj.8.
Caracter quid significet.li.iij.di.vj.9
Caracter quō disponit ad grām.li.iij.di.vj.10.
Caracter cui assimilat.li.iij.di.vj.11.ꝛ.12
Caracter quō distinguit.li.iij.dist.vj.13
Caracter in quo sit sicut in subiecto.libro.iij.di.vj.q.ij.c.ℛ.14.
Caracter quomodo cē in aīa.li.iij.di.vj.15
Caracter an spectet ad cognitiuā.li.iij.di.vj.17.
Caracter vnus quomodo est in vna anime potentia.libro.iij.distin.vj.18.
Caracter per quid imprimitur vtrum imprimatur per virtutes sicut per sacramenta.libro.iij.di.vj.q.iij d.ℛ.19
Caracter quare solum in sacramentis et non in virtutibus imprimitur ibidem ꝛ.24.
Caracter quare imprimitur in sacramētis noue legis et non veteris.li.iij.di.vj.20.ꝛ.25
Caracter quare tm̄ in tribus sacramentis imprimitur li.iij.di.vj.21.ꝛ.22.ꝛdi.xxiij.47.
Caracter baptismalis quare p̄cedit alios.lib.iij.distinctione.vj.23
Caracter quare non imprimitur per virtutes.lib.iij.distin.vj.24.
Caracteris proprius actus quis est.libro.iij.distinc.vj.27.
Caracteris imprimendi rō q̄ sit.li.iij.di.vj.28.
Caracteres quare tm̄ sunt tres,ꝛ ordinis ratio cōdē.li.iij.di.vj.29
Caracter an imprimat debiliter an indebiliter.li.iij.di.vj.q.v.c.
Caracter bestie dē q̄ dr in apoca.q̄d sit.li.iij.di.vj.31.
Caracteris indebilitas vīē.li.iij.di.vj.32
Caracter ad quid manet in beatis et ad q̄d in dānatis li.iij.dist.vj.33.
Caracter quare non euacuatur in patria sicut fides et quare non extinguitur i via.li.iij.d.vj.34.
Caracter baptismalis quare rōne gr̄e non debet iterari.li.iij.di.vj.37
Caracter an imprimat in omnib' ordinibus.li.iij.di.xxiij.q.j.i.ℛ.45.
Caracter imprimit in ordinib' miorib' cuius act' corr videatur esse corporalis.li.iij.di.xxiij.46
Caracter oim ordinū quō manet in aīa.li.iij.distinc.xxiij.48.
Caracteres diuersi an imprimant in diuersis ordinibus.li.iij.di.xxiij.q.ij.l.ℛ.49.
Caracter vnus quare in sacō baptismi ꝛ vnus in sacramento cōfirmationis imprimit ꝛ in diuersis ordinibus diuersi.li.iij.di.xxiij.50.
Caracterem essentialiter esse sacrm quomodo intelligitur.li.iij.di.iij.51
Caracteres ordinū an differant differentia specifica. an numerali.li.iij.di.xxiij.52
Caracteres plures q̄ necessitate imprimūt in ordinis sacramento.lib.iij.di.xxiij.53.
Caracteres diuersorum ordinū an sint essentialiter ad se inuicem ordinati.li.iiij.di.xxiij.q.iij.53
Caracteres diuersorum ordinū essentialiter ad se inuicez esse ordinatos si que rōnes ꝓbare vident quomodo sunt dissoluende.libro.iij.distinctione.xxiij 54. et per totū.
Caracter q̄n et in quo imprimatur in diuersis ordinibus.li.iij.di.xxiij.q.iij.m.ℛ.58
Caracter quō imprimeret si deesset vas vel liber q̄ traditur.li.iij.di.xxiij.61.
Caracteris in impressione necesse est obseruare formam verborum ab ecclesia statutam.li.iij.distinc.xxiij.63
Caracter quare imprimitur per verbum imperandi libro.iij.di.xxiij.64.

Charitas

De littera A

Charitas vno mō dicit virtutē gratuitā. alio mō amorem multū appreciantē amatū. li. j. in plogo. 15.
Charitatis ille grūs quō accipitur ibi. filij charitatis sue. li. j. di. v. 7.
Charitas amor⁹ t dilectio differunt. li. j. di. x. 1
Charitas est cōmune. p̄oprium t appropriatū. lib. j. distin. x. 3.
Charitas dupliciter cōparatur ad virtutes alias. lib. j. disti. x. 4
Charitas an sit ꝑsōa spūs scī. li. j. di. x. q. j. c. ℟. 26.
Charitas an sit deus pater an filius an spiritus scūs an trinitas. li. j. di. x. b.
Charitas differenť infūdit t diffundit. li. j. di. xiij. 6
Charitate nihil maius cē in diuinis donis quō intelligitur. li. j. di. xvij. 5
Charitas quare sola diuidit inter filios regni et pdi/tionis. li. j. di. xvij. 8
Charitas quō dicit maximū opus. li. j. di. xvij. 9
Charitas qua diligimus deum an sit spūs scūs. libro j. di. xvij. q. j. a. ℟. 10
Charitatē qua pater et filius diligunt nos t qua nos diligimus deū essentialiter esse spūm scm quidaꝫ conant ꝓbare p̄ simile. li. j. di. xvij. 10
Charitas alit⁹ dr bona. et aliter anīa rōnalis. libro. j. distin. xvij. 12
Charitatē creatā nō ꝓficit solū ꝑsōa primi motoris. sed etiā requiruntur alia. li. j. dis. xvij. 16.
Charitatē facere diligere deū ꝯtuꝫ diligibilis est intelligitur dupliciter. li. j. di. xvij. 18.
Charitas an sit amabilis ex charitate. libro. j. di. xvij q. ij. b.
Charitas diligit ꝯtuis nec fides credit nec spes speretur. Et quare fides t spes euacuant in patria. sed non charitas. li. j. di. xvij. 21
Charitas t cadē et alia diligitur. li. j. di. xvij. 22
Charitas an sit certitudinaliter cognoscibilis ab habente. li. j di. xvij. q. iij. c. ℟. 24.
Charitatē cognosci essentialiter est dupliciter. lib. j. di. xvij. 24
Charitatē nō ꝑt cognoscere quiscꝫ certitudinaliter se habere ex quadruplici causa. li. j. di. xvij. 25
Charitas respectu cuius est certitudinaliter cognoscibilis. li. j. di. xvij. 26
Charitas an sit cognoscibilis a non habente. li. j. dis. xvij. q. iij. d. ℟. 28
Charitas an operetur mediantibus alijs virtutibus. li. j. distin. xvij. 32
Charitas an possit augeri fm subam. libro. j. distinc. xvij. q. j. e
Charitas per quem modum augment atur. li. j. disti. xvij. q. ij. f. ℟. 40
Charitas t si sit simplex tñ hz ꝓtes. li. j. dist. xvij. 41
Charitas augmentata an sit magis composita. lib. j. dist. xvij. 44
Charitas peristens t supaddita an fiat vna charitas. libro. j. dist. xvij. 45
Caritas an possit diminui. li. j. di. xvij. q. iij. g. ℟. 47
Charitas pōt cē sine additione ergo separi. Solo. li. j. dist. xvij. post. 48
Charitas an habeat statum vel terminū vltra quē nō possit augeri. li. j. di. xvij. q. iij. b
Charitatis status aperte virtus agentis potest dupliciter. li. j. dist. xvij. 50
Charitatis status aptē suscipientis intelligitur tripliciter. li. j. di xvij. 51.
Charitatis status est etiam ex parte augmentabilis. li. j. distin. xvij. 52.
Charitas hz statū et terminū ꝯtuis ꝑtus augmentans scz virtus diuina nec habeat statum nec terminū. li. j. dist. xvij 54
Charitas quare nunq̄ commensuratur obiecto li. j. di. xvij. 57.
Charitas dei et charitas hominum dissimiliter se hñt in volendo salutem hominib⁹. li. j. dist. xlvj. 13
Charitatem habere quomodo est in potestate nostra t non. li. j. dist. xlviij. 17.
Charitatis diffinitō. quā ponit apl's. finis. ꝓcep. ē cat. multiplicit tractatur. li. 2. di. xxxiij. 2.
Charitas quomodo reddit opus bonum. li. 2. distin. xxxiij. 10.
Charitas quomodo ponitur esse finis ꝓcepti. li. 2. di. xxxviij. 15.
Charitate fruimur duobus modis. li. 2. di. xxxviij. 16.
Charitas fm. quosdam differēti modo est principium t finis. li. 2. di. xxxviij. 19.
Charitas respectu operis hz rationem triplicis cause. ibidem.
Charitas quare dr radix et forma virtutum et finis. li. 2. di. xxxvij. 20
Charitatem vnire omnia et facere cōmunia quō intelligit. li. ij. di. xliij. 37.
Charitatem maximam mereri ꝓmiū maximū quō intelligit. li. iij. di. xvij. 29.
Charitas quō meret gloriam eternam ex cōdigno. lib. iij. di. xvij. 45.
Charitas quō dr mater virtutum. li. iij. di. xvij. 9.
Charitas fides spes operatio respectu cuⁱ⁹ sunt equs lia. li. iij. di. xxv. 5.
Charitas sic se hz ad diligibilia quantū ad profectū sicut fides ad credibilia. li. iij. di. xxv. 37.
Charitas multipliciter differt. cōm multiplicē sui cōparationē. li. iij. di. xxvij. 1.
Charitas amor⁹ t dilectio differūt. li. iij. di. xxvij. 2.
Charitas quō duo ꝯtinet ꝓcepta. li. iij. di. xxvij. 3
Charitas quō respicit actū ꝯcupiscibilis et quō actū aliaꝫ virtū. li. iij. di. xxvij. 4. Dic ꝙ ꝓcipiū ponitur actus illarū virtū ponat actus aliaꝫ virtū
Charitas an sit habitus ab alijs virtutibus distinctus an oīb⁹ virtutib⁹ cōis et generalis. li. iij. di. xxvij q. j. a. ℟. 5
Charitati quō attribuunt actus aliarum virtutū. li. iij di. xxvij. 7.
Charitatis ꝓceptum quō cōprehendit oīe ꝓceptū li. iij. di. xxvij. 10.
Charitatis obiectum quid sit. li. iij. di. xxvij. 11
Charitas quare dr sufficere ad meritum et ad ꝓmium li. iij. di. xxvij. 12
Charitatis habitus an sit vnus indiuisus an per species multiplicatus. li. iij. di. xxvij. q. 2. b. ℟. 13.
Charitate quō diligit ꝓximū. li. iij. di. xxvij. 14.
Charitatis duo ꝓcepta quō sūt diuersa. li. iij. distinc. xxvij. 15.
Charitatis modi diuersi quo alit⁹ diligit deꝰ aliter ꝓximus vnde veniat. li. iij. di. xxvij. 16.
Charitas quare nō habet sic diuersificari per habitus sic̄ sapientia et scientia et latria t dulia. li. iij. distinc. xxvij. 7.
Charitas ei si actiua et cōtēplatiua vitam dirigat.

Caritatis primus ⁊ vnicus actꝰ ḡs. li. iij. di. xxvij. 19.
Caritatis habitus an sit mere gratuitus an aliqd ad dat vltra ḡram sicut habitus aliarum virtutū. lib. iij. di. xxvij q. iij. c. ℟. 20
Caritas quō ꝺr donū excellentissimū. li. iij. di. xxvij. 22
Et eodem. li. di. xxxiij. 19
Caritas ⁊ gratia diuersimode dicunt vita ante. li. iij. di. xxvij. 23.
Caritas quō reddit ꝺno acceptū li iij. di. xxvij. 24.
Caritas quō ꝺstruit oīno. p pctm. li. iij. di. xxvij. 25
Caritas habitꝰ an possit ee informis an sp sit formatꝰ li. iij. di. xxvij. q. iij. ꝺ. ℟. 26
Caritati virtuti quō adderet ee gratuitum. libro. iij. di stin. xxvij. 30
Caritas recta non potest esse in pctore cui is in eo pos sit ee fides recta. li. iij, dist. xxvij. 31
Caritatis motus an p prius sit meritorius ꝯ actꝰ alia rū virtutum. li. iij. di. xxvij. q. j. c. ℟. 32.
Caritas est excelentior alijs virtutibus qz efficit nos dei formes triplici rōe. li. iij. di. xxvij. 34. ad idē. 22.
Caritas quare sibi ipsi primo ⁊ principaliter vendicat me rendi efficaciā. li iij. di. xxvij. 37
Caritatis motum an sit possibile ee mercennariū. lib. iij. di. xxvij. q. ij f. ℟. 39
Caritatem non querere que sua sint quō intelligit. li. iij. di. xxvij. 40. ⁊ di. xxix. 22
Caritatis motus est dupler. s. amicitie et concupiscen tie Et quo sensu dixerit bernhar. ꝺo sine motuo p mij seruiendū. li. iij. di. xxvij. 41
Caritatis amorē ee simpliciter gratuitū ergo nō posse esse mercennariū quō intelligit. li. iij. di. xxvij. 42
Caritati crescere in sapia quō intelligit. li. iij. distinc. xxvij. 51
Caritatis affectionē nō oportet ee infinitā ꝯ uis rō dili gendi deū sit bonitas infinita. li. iij. di. xxvij. 34
Caritas quō ē equa ponderatrix. li. iij. i. dxxvij. 5
Caritas diffinit. li. iij. di. xxvij. b
Caritatem compat ad diuini mandati duplicationem li. iij. di. xxvij. c
Caritate eadem an diligatur deus et proximus. lib. iij. dist. xxvij. ꝺ.
Caritatis modus tractat. li. iij. dist. xxvij. e. f
Caritatis modus an in via impleat. li. iij. di. xxvij. g.
Caritatis vnum ꝓceptum quomodo in altero implica tur. li. iij, dist. xxvij. h
Caritas quō ꝺr vinculū vnionis. li. iij. dist. xxviij. 27
Caritas diuersimode comparatur ad nos. et primos li. iij. di. xxviij. 40
Caritatis nomen dupliciter accipit. s. large ⁊ ꝓprie ⁊ quō pōt ee ordinata ⁊ nō ordinata. li. iij. di. xxix. 2.
Caritatis. vj. gradus et de eorum numero ⁊ sufficien tia. li. iij. di. xxix. 3.
Caritate an sit potius diligendi boni extranei ꝯ ma li cōsanguinei. li. iij. di. xxix. 5
Caritatis perfecte signum est moriendi promptitudo li. iij. dist. xxix. 6
Caritatis ordo penes quid attendit. li. iij. di. xxix. 9. 7. 11. 7. 14.
Caritas non sic vniformiter compat ad diligibilia si cut fides ad credibilia. li. iij. distin. xxix. 12
Caritas an diligendo ꝓponat deum nobis. li. iij. dist. xxix. q. ij. b. ℟. 15
Caritas principaliꝰ respicit affectū hois q̄ est in deum ꝯ illū q̄ est in semetipm. li. iij. dist. xxix. 17
Caritatis ordine an ꝓponendum sit bonū ꝓximi bono ipius primi. li. iij. dist. xxix. q. iij. c
Caritatē non ḡrere que sua sunt quō intelligitur. li. iij dis. xxix. 22
Caritas quō ꝺr magis ꝓprie ordinare ad primū ꝯ ad seipm li. iij. di. xxix 24.
Caritas quō ē amor liberalis. li. iij. di. xxix. 25
Caritatis amor supueniens quō ꝺr tollere curuitatem nature. li iij. di. xxix. 26
Caritatis ordine an magis sunt diligēdi parentes ꝯ filij vel ecōuerso. li. iij. dist. xxix. q. iij. ꝺ. ℟. 28
Caritatis ordine an ꝓponendus sit domesticus extra neo. li. iij. di. xxxix. q. v. c. ℟. 31
Caritas duplicem ordinem respicit. li. iij. dist. xxix. 32
Caritas in diligendo membra christi seruat ordinem li. iij. di. xxix. 33.
Caritas habet alijs cōditiones nō vt principales sz vt cōcomitantes et annexas. li. iij. di. xxix. 34.
Caritas quō diligit bonū vt bonum. li. iij. di. xxix. 36.
Caritatis ordo an attendat penes affectum tantuz an penes affectum ⁊ effectum simul. li. iij. di. xxix. q. vj f. ℟. 37. 7 39. 7. 40
Caritatis ordinē quare magis assignat Ambro. penes ꝓinquitatē ꝯ bonitatē vel indigentie necessitatem li. iij. distī. xxix. 38
Caritatis effectus in quo consistit. li. iij. dist. xxix. 43
Caritatis ordo ꝯtū ades ḋ diligunt. li. iij. di. xxix. a
Caritatis ordo quantū ad ea beneficia que p eam ipen dunt vel aliter an omnes hoies pariter diligēdi sūt li. iij. di. xxix. b. c. ꝺ
Caritatis ordo ꝯtū ad parentes bon ⁊ malos. li. iij di. xxix. e
Caritatis gradus ponunt. li. iij. di. xxix. h.
Caritate ex quātulacunq; an possit quis resistere quā tecūq; temptationi. li. iij. di. xxx. q. j. a. ℟. 4.
Caritate in quātulacūq; hō cōstitutus an teneat mortē ꝓ xpo subire. li. iij. di. xxx. q. ij. b. ℟. 7.
Caritatē perfectā habentes an teneant ea eque sunt p fectionis implere. li. iij. di. xxx. q. iij. c. ℟. 13.
Caritas imperfecta aliter se habet ad opa iusticie simpli cis. aliter ꝓfecta ad opa iusticie cōsumate. li. iij. dist. xxx. 16.
Caritas ꝺr dupliciter ꝓficere. li. iij dist. xxx. 37
Caritas vera quō ꝺseri pōt. li. iij. di. xxxj. 1
Caritas semel habita an possit amitti. li. iij. di. xxxj. q. j. a. ℟. 4
Caritatis amorē excellentius venire ꝯ amorē natura lem quō intelligit. li. iij. di. xxxj. 5
Caritas quō amittit ꝓ peccatū. li. iij. di. xxxj. c.
Caritatem habenti quō ē xps fundamentū et spūssan crus adiutorium. li. iij. di. xxxj. 9
Caritatem amittens vel a charitate cadens an possit resurgere in equali. li. iij. di. xxxj. q. ij. b. ℟. 10.
Caritas amissa quare potest rectificari. ⁊ virginitas ablata nō recuperari. li. iij. di. xxxj. 11. Ad idem. 14
Caritas ⁊ sacerdotalis dignitas differenf se habēt ad voluntatis rectitudinē. li. iij. di. xxxj. 12.
Caritatē in minori an possit homo resurgere li. iij. di. xxxj. q. iij. c. ℟. 16
Caritas resurgens quare compat luci matutine. li. iij. dist. xxxj. 19.
Caritatis habitū an contingat in patria euacuari. lib. iij. di. xxxj. q. j. g. ℟. 42
Caritas magis cōsumat cōplemēto glie ꝯ alijs habitꝰ

virtutis theologice triplici ratiõe. li. iij. di. xxxj. 43.
Caritas quõ dicit ex parte. li. iij. di. xxxj. 44
Caritatis cã quõ dicũt fides ⁊ spes. li. iij. di. xxxj. 45
Caritas nõ solũ est dispositio ad tenendum ⁊ eundum in ecliũ sed etiam ad quiescendũ. li. iij. dist. xxxj. 46
Caritas an habeat in patria dilatari. li. iij. di. xxxj. q. ij. b. R. 48
Caritatis latitudo dupl'r attendit ibidem
Caritas in statu patrie pl'es habet circa quos ꝑt specialiter ⁊ distincte affici ꝯ in statu vie. li. iij. distin. xxxj. 50. ⁊. 51
Caritas quare oꝛ dilatari i patria. li. iij. dist. xxxj. 52.
Caritatis ordo an habeat in patria imitari. an is sit oꝛdo patrie qui est ordo vie. li. iij. di. xxxj. q. iij. l. Rº. 53. ⁊. 54
Caritatis ordo duplex ẽ et quis horum manebit in patria ibidem
Caritatis ordo q̃ respectu ẽ ad ꝓximũ. li. iij. di. xxxj. 56
Caritas an possit p peccm̃ amitti. li. iij. di. xxxj. a. b. c
Caritas qualiter non dicatur euacuari sicut fides et spes ⁊ scientia. li iij. di. xxxj. d
Caritatis ordinẽ qui ẽ in via an ꝓmanet in xpo ⁊ beatis inveniri. li. iij. di. xxxj. e.
Caritatem eẽ excellentiorem omnib donis quo sensu dixerit apl's. li. iij. di. xxxiij. 29.
Caritas equaliter reddit habitus in anima gratos et actus meritorios. li. iij. di xxxiij. 23
Caritas quõ cõplectit omnia necessaria ad salutẽ lib. iij. di. xxxvj. 1
Caritas quõ est principiũ forma siue vinculũ ⁊ finis aliarum virtutum. li. iij. di. xxxvj. 3
Caritas quõ dicit plenitudo scripturaꝝ diuinarum. li. iij. dist. xxxvj. 5
Caritas quõ est alijs virtutibus eminentioꝛ. libro. iij. di. xxxvj. 8
Caritas an sit forma virtutum. li. iij. di. xxxvj. q. vj. f. R. 44.
Caritatis duo precepta omnia precepta includũt. lib. iij. di. xxxvj. e
Caritas est summa ⁊ plenitudo totius legis. libro. iij. dist. xxxvj. f
Caritatis duo ꝑcepta non implent in omni mandato sigillatim accepto. li iij. di. xxxvij. 29.
Caritatis quãtitas dupliciter potest accipi. li. iij. dist. xxj. 32.
Caritas eccie quõ oꝛ dimittere petã. li. vij. di. xij. 4.
Caritas quõ operit priora petã. li. iij. dist. xij. 8
Caritan debere omne meritum ⁊ pmiuꝫ quõ intelligitur. li. iij. di. xxxij. 37.
Caritatem habent homines in triplici differentia. li. iij. di. xlv. 7
Caritatem pfectaꝫ hñt tria genera hominũ ⁊ que indigent suffragijs ecclie. li. iij. di. xlv. 7.

Carius

Carius haberi illud quod emit ꝯ ꝑcium quo emitur quõ intelligit. li. iij. di. xxxij. 27

Carere

Carentia visionis dei de quibus peccatis debetur. li. ij. di. xxj. 27
Carere visione diuina quõ est minissima penarum. li. iij. di. xlvj. 2.

Caro

Carnis nom̃ẽ accipit dupliciter ⁊ fm quem modum cõtrariat spũi li. ij. di. j. 27
Carnale ⁊ caro oꝛ duplicit. li. ij di. xx. 13
Caro quõ dicit movere in temptatione sicut instrumẽtum. li. ij. di. xxj. 31.
Carnis an sit temptare. li. ij. di. xxj. q. j. d. R. 24
Carnis temptatiõem an contingat a dyaboli temptatione separi. li. ij. di. xxj. q. ij. e R. 29
Carnem esse occasionem vel materem omniuꝫ peccatorum quõ intelligit. li. ij. di. xxj. 33. ⁊. 34
Caro in temptatione dyaboli nõ est causa ꝑcipua. sed solum causa sine qua non. li. ij. di. xxj. 35
Carnis temptationi an sit difficilius resistere an temptationi dyaboli. li. ij. di. xxj. q. iij. f. R. 36.
Caro quõ oꝛ eẽ in nostra potestate. li. ij. dist. xxj. 37
Caro duplex est in hominne. s. fm speciẽ ⁊ fm materiam. li. ij. di. xxx. 41
Caro an inficiat ex ꝓpagatione tm̃ vel ex ꝓpagatione et libidine. li. ij. dist. xxj. q. iij. f. R. 39
Carnem ⁊ spm̃ in baptismo purgari quõ intelligitur. li. ij. di. xxxij. 19.
Caro dupliciter sumit ⁊ fm quem modꝫ dicit concupiscentia esse in carne. li. ij. di. xxxij. 28
Caro accipit ꝓ boie carnali. li. ij. di. xxxij. 30. ibidẽ. 31.
Cranẽ ꝓ cupiscerere aduersus spm̃ quõ intelligit. li. ij. di. xxxij. 31. ⁊. 32. Et li. iij. di. ij. 25
Carnis feditas quõ intendat ⁊ crescat. li. ij. di. xxxij. 31. di. xvij. 3. ⁊. 4. ⁊. 5.
Caro nostra dupliciter consideratur. s. fm naturam ⁊ fm infirmitatem aggrauantem aiam. ⁊ qñ dicitur nolum⁹ expoliari tẽ. ⁊ nemo carnem suam odio habuit. Et quõ dicitur cupio dissolui. li. iij.
Caro quõ repugnat spiritui ⁊ quare impedit aboffa quenda beatitudine. li iij. di. xxviij. 30
Carnis immunditia a qua sanctificabat cinis vitule que fuit. li. iij. di. j. 7
Caro carnis ⁊ sanguis quõ dicit sacramentuꝫ sanguinis. li. iij. di. x. 5
Caro ẽ fouẽda sz inimicitia nõ. li. iij dist. xv. 75
Caro ꝓ quo supponat ibi verbum caro factum ẽ. li. iij. di. ij. 31.
Caro potest ante animationẽ inficiri sed non sanctificari. li. iij. di. iij. 11
Caro marie ratiõe cui⁹ dicit obnoxia petõ aũ sanctificationem. li. iij. di. iij. 4. 2.
Caro virginis quõ ẽ cõformis carni xpi. li. iij. di. ix. 22

De carne vide aliqua vbi reperiuntur

Casus

Casus siue ruina ꝑdicit alicui sed ꝓpter hoc nõ revelatur. li. j. dist. xxxviij. 5
Casu ⁊ fortuna quare quedam eueniunt quedam non li. j. di. xlv. 5.
Casuale ⁊ fortuitũ oꝛ duplicit fm q̃ priuatio intercurrit dupliciter intelligitur. li. ij. di. xxxvij. 34
Casum operari i bonũ quõ intelligit. li. iij. di. xxxij. 61
Casus in quibus sacerdos debet penitentez ad cõmunicare mittere vel eum cõsulere. lib. iij. di. xx. 47

Cathedra

Cathedram moysi occupantibus quõ est obediendum li. ij. di. xlviij. 41

Cattus

Catti in oculo q̃ vis potẽtia emissiua et receptiua possint concurrere in vnitatem agat. i non tamen ꝓpter hoc intellectus agens ⁊ passibilis reperiunt in vna potentia specialli. li. ij. di. xxxij. 47.

Catheculmus

De littera L

Catbecismus z exorcismus tripliciter ordinant·libro·iiij·di·vj·4·5. Emendet pars hui⁹ loci sic. Aut ratione eius a quo dispensatur.
Catbecisari an debeāt puuli·li·iiij·dis vj·q·j·l·R·69
Catecismꝰ i adultis p̄cedit baptismū duplici rōe ibidē
Catecisandis assistentes in qua psona rndent·libro·iiij·di·vj·70
Catecisandi z exorcisandi puulū ordo·li·iiij·di·vj·m
Catecisare quid ibidem

Causa

Causa materialis vl' subiectū·li·sen·li·j·i plogo·q·j·
Causa formalis vel modus agendi in li·sen·li·j·in plogo·q·ij·
Causa finalis·li·sen·li·j·in plogo·q·iij·
Causa efficiens·li·sen·li·j·in plogo·q·iij·
Causa mouens magistrū ad aggrediendū opus·lib·j in plog·a·b·
Causa mouēs discipulos ad audiendū·li·j·i plogo·c
Causa nostri cē et boni cē quō dicit bonitas diuina·li·j·dis·j·10·
Causę nomen p̄prie nō cadit in diuinis·li·j·di·v·3
Causa p̄pria z immediata dr tripl'r·li·j·di·viij·30
Causa alicui⁹ p accidēs quō aliqd dicat·li·j·di·xij·14
Causa nulli⁹ habitudo cadit in eo respectu sui sed respectu creaturarū·lib·j·di·xix·45
Causa quid est·li·j·di·xx·26
Causalitas z suppositio nō est vere relatio in deo·li·j·di·xxx·18·
Causalitas cadit sub negatiōe dupl'r·s·vt sit negatio cālitatis et vt sit cālitas negationis·li·j·di·xxxij·6
Causā q̄ p̄cedit ponere aliud quomodo intelligit·li·j dist·xxxviij·8
Causa dicit p̄prie z cōmuniter·li·j·di·xxxviij·12
Causa accipit fm triplicē modū·li·j·di·xxxviij·13·
Causa efficiens est duplex·l·j·dis·xl·15
Causa vniuersalis z pticularis reperit in creaturis et quō diuersis respectibus plus z minus influunt·li·j·dist·xlv·30·
Causa quorundā tota z sola cē deus z quorundā cā cuz alia particulari causa·li·j·di·xlv·31·
Causam poni est dupliciter vel in cē vel in operari·et fm quem modum habet veritatem q̄ posita causa immediata ponit effectus·li·j·di·xlv·32
Causa prima z immediata z necessaria quō est ratio demonstrabilis·li·j·di·xlv·33
Causas rerū creatarū scrutari cē vtile q̄uis sciam⁹ solā dei voluntatē cē causam·li·j·di·xlv·34
Causam cuius effectus est cōtingens posse impediri·vbi habeat instantiā·li·j dist·xlvij·10·
Causa immediata si est mala ergo z effectus quō intelligit·li·j·di·xlviij·5·
Causa est sufficiens ad aliquid duobus modis·et qñ oportet q̄ statim operetur·li·ij·di·xj·21·
Causa rerū duobus modis potest cē in actu z quō deus semper fuit in actu·li·ij·di·j·22·
Causa vniuersalis aliqua indiget actualitate cause pticularis·aliqua non·li·ij·di·j·33
Causa nri cē q̄re potiꝰ attribuit bonitati q̄uis potentie vel sapientie·li·ij·di·j·48
Causam nobiliorē esse effectu qñ vez sit·li·ij·di·iij·10
Causalem z seminalem fm rōnem fiunt aliqua differenter z qñ aliquis effectus fit fm rōnes cāles z seminales·li·ij·di·xviij·11·z·12·z·14
Causa z ratio causalis z semen z ratio seminalis differunt·li·ij·di·xviij·12·z·13
Cause triplex genus fm Aug·li·ij·di·xxiij·81·
Causa pmanente non remouet effectū quō intelligit li·ij·di·xxxij·21
Causaz causati cē q̄dq̄ē cā cause cōtra hanc p̄positionē peccat locꝰ sophisticꝰ fm accōs·li·ij·di·xxiij·11·
Causam eandē p sui p̄nciam z absentiā cē cām oppositorum quō intelligit·li·ij·di·xxxvij·28
Causas diuersas indigere aliquo supiori cōiungente ad hoc q̄ possint vnum effectum pducere dupliciter intelligitur·li·ij·dis·xxxvij·37·
Causam p accidens indigere adiutorio sicut causa per se quō intelligit·li·ij·dist·xxxvij·38
Causam primā vno modo se habere ad oīa quō intelligitur·li·ij·di·xxxij·17
Cām nō cē signū effectꝰ quō intelligit·li·iij di·j·22
Causa dr dupl'r z fm quē modu cā remota remoueri debet effectus·li·iij·di·iij 15·z dist·xxij·11
Causa efficiens est duplex·s·causa efficiens z conseruans et cā efficens non cōseruans · quomodo cōsensus ē causa martiri onij·li·iij·di·xxvij·20

Cecitas

Cecitas qñ ē magis eligenda q̄ dei offensa·lib·iij·di·xvj·38·

Celare

Celare crimen est duplex·li iij·di·xxxv·4

Celum

Celum vniuersale z empireū quō recipit variationez li·j·di·viij·35
Celū sp̄uale si ē vltra celū empireū queritꝰ quid sit q̄d cōtineat z quare dicatur celum·li·ij·di·ij·33
Celi siue spere quot sunt·li·ij·di·ij·36
Celū empireū an sit·et si sit·cuiusmodi nature sit·lib·ij·dis·ij·q·j·q·R·37
Celū empireū q̄bus ornet·li·ij·di·ij·38·
Celū empireū an illuminet a sole·li·ij·di·ij· 9
Celū empireū an sit mobile·li·ij·di·ij·40·
Celi empirei tripler p̄dictas·li·ij di·ij 41
Celū empireū an influat in hec inferiora an nō·li·ij·distin·ij·q·ij·b·R·43·
Celū sidereū empireū·cristallinū ad quid sunt creata li·ij·di·ij·44
Celū empireū quid influat·li ij·dist·ij·47
Celi empirei nō cē locare angelos si q̄ rōes pbare vident quō sunt dissoluende·li·ij·di·ij·50·z p totum·
Celū empireū quō est visibile z mutabile·lib·ij·distiviij·3·et·4·
Celi z terre nomē quadruplicit exponitur in isto ꝓbo In principio creauit deus rc·li·ij·dist·xj·1
Celum p quo stat tht. In principio creauit deus·cc·et terram·li·ij·di·xij 18
Celū cristallinū an sit de natura aque·li·ij·dis·xiij·q·j·a·R·2
Celū qō ē supra firmamtū q̄re dr aqueū·li·ij·di·xiij·5
Celū cōprehendi sub ign̄e quō intelligit·li·ij di·xiij·8
Celi an beant figurā dr·dicl'arē·li ij·di·xiij·q·j·c·R·13
Celū sic̄ pelle cē extensū quō intelligit·li·ij·di·xiij·14·
Celū nō dr firmū tō q̄ sit ūmobile·li·ij·di·xiij·15·
Celum empireū si est circulare quō est vndiq̄ sanctorū corporū replerum et quō poterunt videre xp̄m beati·li·ij·dist·xiij·16·
Celi corpus an habeat dextrū et sinistrū·li·ij·di·xiij·q·ij·d·R·18·
Celū quō dr dextrū et sinistrū·li·ij·di·xiij·19·z·20

Celum siue primū mobile an immediate moueatur a deo.li.ij.di.xliij.q.j.c.R.25
Celū immediate moueri a deo si que rōnes z auctoritates ꝓbare videntur quō sunt soluende.li .ij.dist.xliij.29.et p totum.
Celorum motus an sit a ꝓpria forma vel ab intelligentia.li ij.di.xliij.q.ij.f.R.30
Celi motus quō dicit esse naturalis.li.ij.di.xliij.31
Celum q̄uis sit virtutis finite tamen non lassat mouendo.li.ij.di.xliij.36
Celoꝝ distinctio penes quid attendat.li.ij.di.xliij.52
Celorū numerus z sufficientia fm Rabanū p septem orbes.li.ij.di.xliij.60
Celū distinguit a q̄busdā ꝓtis p tres ab alijs p octo ab alijs p nouez ab alijs per decem.li.ij.di.xliij.61.
Celū quō hz vnifōmitatē z diuersitatē.li.ij.di.xliij.62
Celū quō p ifluētiā mouet corpa iferiora li.ij.di.xliij 63
Celi motus quō notificat nobis.li.ij.dis.xliij.64.
Celoꝝ natura que sit.li.ij.dis.xliij.a.b
Celi figura que sit.li.ij.di.xliij c
Celū an moueat cū dicat firmamentū.li.ij.di.xliij.d.
Celorū distinctionē assignat.li.ij.di.xliij.f
Celestis natura dupl'r ꝫ sideraf.li.ij.di.xvij.37
Celestis natura quō est dc cōstitutiōe corpis humani.li.ij.dis.xxvij.41.
Celestis natura quō est excellior inter corpa simplicia li.ij.di.xvij.43.
Celos aperiri hoza imolationis xp̄i in altari quō intelligit.li.iiij.di.j.3.z.6.
Celoꝝ regnū intrare nō posse quēq̄ sine potestate clauiū quomodo intelligit.li.iiij.dist.xvij.28
Celū claudere quō dr solus xp̄s .li.iiij.dist.xviij.10
Celi ardētes soluent quō intelligit.li.iiij.di.xlvij.26.

Celsitudo

Celsitudo.pulchritudo.z dulcedo . potest dupliciter accipi.li.ij.dis.xxxviij.25

Censum

Censum vel tributum aliqui xp̄iani tenent soluere alii qui non.li.ij.di.xliij.35.

Certitudo

Certitudo ē duplex.li.j.di.xl.29.ad idē.li.iiij.di.xx.1
Certitudo p̄t hri ō alicui futuro dupl'r.li.ij.di.iiij.2
Certitudo est multiplex.li.ij.di.iiij.16
Certitudo ē duplex z que scientia est certior fide et ecōtra.li.iij.di.xxiij.29.
Certitudo spei et fidei quō differūt.li.iij.di.xxvj.34.
Certitudo circa intellectū habet ē dupliciter z similiter certitudo affectus.li.iij.dist.xxvj.36.
Certitudo quō habet de meritis.li.ij.dist.xxvj.37
Certitudinē non habere q̄ pendet ex vertibilitate voluntatis quō intelligit.li.ij.di.xxvj.38
Certitudo ē duplex.s.ordinis z cuētus et quō spes hz certitudinem in suo actu.li.ij.di.xxvj.39
Certitudo est duplex.s.absoluta z cōditionata z q̄ harum est in spe.li.iij.dist.xxvj.post.40
Certitudo non solum respicit intellectū verū etiā affectum.li.ij.di.xxvj.post.40.ꝓpe finem
Certitudo est duplex et qua potest quis scire an sit dignus dei odio vel amore.li.iij.di.xx.1

Cessare

Cessante causa cessare effectum quō intelligit.libro.ij.di.vij.16.

Cinis

Cineres vel puluercs hominis mortui in quid resoluantur.li.iiij.di.xliij.31

Circumincessio

Circūincessio quid sit.li.j.dis.xix.24

Circulus

Circuli vna ꝑte motꝰ mouent oēs ꝫ nō eque recipiūt oēs motus influentiā.li.ij.di.xliij.23

Circūcidere

Circūcisio quare fuit sacrm efficacius inter omnia legalia sacra.li.iiij.di.j.52
Circūcisio magis fuit p pactū q̄ alia sacra legalis duplici rōne.li.iiij.di.j.53
Circūcisio et baptismus differunt et cōueniunt.libro iiij.di.j.54.z.55
Circūcisio z institutionē z p̄ceptionē cōplecti z vtriusq̄ effectus quis sit.li.iiij.di.j.58
Circūcisio non violabat sabbatū.li.iiij.di.j.59.
Circūcisio quantū ad obseruantiam fit cultro petrino nō quantū ad efficaciā.libro.iiij.di.j.60.
Circūcisiōis sacrm res ē duobꝰ modis li.iiij.dist.j.61.
Circūcisionis sacrm abrahe nihil cōtulisse potest intelligi dupliciter.li.iiij.di.j.62.
Circūcisiōis rmediū an ꝓgrue sit institutum.libro.iiij dist.j.q.j.l.R.80
Circūcisio fuit sacrm legis scripte z successit sacris legis nature quadruplicirōne.li.iiij.di.j.83.
Circūcisio quare data est ante legē.li.iiij.di.j.84.
Circucisio qre p̄cipue data fuit abrahe .ibidem
Circumcisio quare magis cōfirmata fuit sub iosue q̄ sub moyse.li.iiij.di.j.85.
Circūcisionis forma siue integritas in quo consistat.li.iiij.di.j.q.ij.l.R.86
Circūcisio aliq̄ recrit ex nēcitate aliqua non ibidem.
Circūcisio quare data fuit solis viris ñ mulieribꝰ. li.iiij.dis.j.87
Circūcisio quare iussa est fieri in membro verecundo.li.iiij.di.j.88.
Circūcisionis tp̄us q̄tū ad efficaciā nihil facit ē tm cōgruentia q̄tū ad significatōez.li.iiij.di.j.89.
Circumcisioni quare assignatus est dies certus et nō baptismo.li.iiij.di.j.90
Circumcisio an poterit puenire vel differri die octauo sine peccato.li.iiij.di.j.91
Circūcisiōis sacrm an sit gratie collatiuum.li.iiij.di stin.j.q.iij.m.R.93.z.94
Circūcisionis efficacia que sit.li.iiij.dist.j.g
Circūcisiōis sacrm quō se habuit circa viros q̄ fuerūt ante datū de circūcisione p̄ceptum z quō circa feminas que fuerunt ante z post.li.iiij.dis.j.b
Circūcisionis sacramentū quid exigat q̄tum ad formā et substantiā.li.iiij.di.j.i
Circūcisio quare fiebat die octauo z cultro petrino.libro.iiij.dis.j.l.
Circūcisio q̄re mutata ē p baptismū.li.iiij.di.j.l
Circūcisio an ō̄uerit cessare.li.iiij.di.iij.q.j.l.R.45
Circumcisio quomodo dicitur data in fedus eternuz li.iiij.di.iij.46
Circūcisionē ꝑdesse si lex obseruetur quō intelligitur. li.iiij.di.iij.47
Circumcidentē se debitorem esse vniuerse legis ebseruande quo sensu dixerit apostolus tempore euāgelico.li.iiij.di.iij.48
Circumcisus cum sit xp̄s quare nos non circumcidi

mur.li.iiij.di.iij 4 5
Circumcisionis significatum quomodo impletum est li.iiij.di.iij.50
Circumcisio quare non manet cum baptismo cum tamen simul manserunt circumcisio ꝛ decimatō. libro iiij.di.iij.51
Circumcisio an cessauerit ante ꝓmulgationē euangelij.li.iiij.di.iij.q.j.m.ℛ.52
Circumcisionē cessare ꝓter legis implerionez quō intelligit.li.iiij.di.iij.58
Circūcisiōis cuacuatio quō dicit fuisse institutio baptismi.li.iiij.di.iij.59.
Circūcisi an resurgāt cū ꝓpucio vel sine.li.iiij.di.xij.3

Circūstantia

Circūstantia qñ introducit aliud peccati genus.li.iij.di.xxxviij.42. Ad idem di.xxxvij.13.
Circūstantiaz diuisio ſm tullū.li.iij.di.xvj.6.
Circumstantie peccatorum quedam alleuiant quedaz trahunt in aliud genus. quedam aggrauant et que sunt confitende que non.li.iij.di.xvij.133.
Circūstantias confiteri congruum est non necessariū.li.iij.di.xvij.134
Circūstantie aggrauantes sunt confitende et quare ſz non alleuiantes.li.iij.di.xvij.135.
Circumstantiā non augere q̄titatem peccati quō intelligit.li.iij.di.xvij.136
Circūstantie qua ratione mutant ſpēm peccati.li.iij.dis.xvij.137.

Cirographus

Cirographum culpe ꝛ cirographū decreti quid.lib.iij dis.xix.15.
Cirographa crucifixoz quō sunt deleta.libro.iij.dist.xix.18.
Cirographū decreti an sit culpa an pena.libro.iij.dist.xix.19.
Cirographū culpe quis habuit.li.iij.di.xix.20.

Claritas

Claritas dicit minoꝛ in creatura dupliciter.libro.iij.dist.xviij.5.

Clauis

Clauiū absq; potestate quemq̄ non posse intrare ecclīa dupliciter intelligit.li.iij.di.xvij.28
Claues q̄ priuant efficacia.li.iij.di.xvij.6.
Claues an date sint ecclesie.li.iij.di.xvij.q.j.a.ℛ.7
Clauis nomē translatū ē a corpib; ad ſpūalia ibidem.
Clauis ſpūalis triplex est ſm tria obstacula impedientia ingressum in celum.li.iij.di.xvij.8
Clauis quid aperit cū ostium semp sit apertum.li.iij.dis.xvij.9
Claues in ferne quō hz xp̄s.li.iij.di.xvij.11.
Claues ecclesie ad quid sunt date.li.iij.dis.xvij.q.ij.b.ℛ.12.
Clauis quō ordinat ad claudere ꝛ aperire cum sint opposita.li.iij.dist.xvij.14.
Clauis officiū qō est et q̄ nec baptismus nec exemplū est clauis.li.iij.dist.xvij.15
Claues quare dicunt potestas absoluendi ꝛ ligandi.li.iij.dis.xvij.16
Clauium potestas an possit in culpam.li.iij.di.xvij q.j.c.ℛ.17.
Clauiū potestas quō se extendit ad tolendam culpam li.iij.di.xvij.18
Clauiū p̄tātem se extendere in culpā q̄ modū imperantis ſi que videtur auctas ꝛ ratio sonare quō est intelligenda.li.iij.di.xvij.19.ꝛ.20.
Clauium p̄tāte an sacerdos possit aliquid in penam.li.iij. di.xvij.q.ij.d.ℛ.23.
Clauiū virtute a quo sacerdos absoluat ibidem ꝛ 24
Clauiū virtute quō sacerdos absoluit a culpa ostendēdo.li.iij.di.xvij.25.
Clauiū virtute quō sacerdos absoluat a pena purgatoria.li.iij.di.xvij.26.ꝛ.27.
Clauium virtute sacerdos an maioꝛē partē pene remittat ei qui plꝰ peccauit aut ei qui miꝰ.li.iij.di.xvij.28
Clauium virtute quid quisq; absoluat dum cōfessio pluribus iterat.li.iij.di.xvij.29.
Clauis an sit scientia.li.iij.di.xvij.q.j.c.ℛ.30.
Clauem esse scientiā ſi que rationes dicere vident quō sunt intelligende.li.iij.di.xvij.31.32.ꝛ.33
Clauis alia an sit scientia q̄ potēcia soluendi.li.iij.di.xvij.q.ij.fℛ.34.
Clauis ꝛ ſi sit ordo sacerdotalis vl̄ ꝓtestas illi in sepabilit annexa ꝛ licet talis ordo est vnꝰ nō tamē sequit. ex hoc q̄ clauis sit vna li.iij.di.xvij.36.
Clauis sunt due q̄ruis sint ad vnū li iij.dist.xvij.37.
Clauis duplex est.ſ. directiua ꝛ principalis.li.iij.di.xvij.38.
Clauis penes quid distinguūt.li.iij.di.xvij.39
Clauiū actꝰ quō est soluere ꝛ ligare in foꝛo penitētiali ꝛ quō in foꝛo iudiciali.li.iij.di.xvij.64.
Clauiū potestas quare data est pluribꝰ q̄ potestas glaꝺ ſpūalis seu ex cōmūicādi li.iij.di.xvij.67.ꝛ.68
Clauiū virtute quid sacerdos dimittat in confessione li.iij.di.xvij.a.b.
Clauiū virtute an a peccato soluere ꝛ ligare possint sacerdotes.li.iij.di.xvij.c.d.
Clauiū virtute ꝓ quē modum sacerdotes soluūt ꝛ ligāt a peccatis.li.iij.di.xvij.e.
Claues an date sint sacerdoti legali an soli sacerdoti euangelico.li.iij.di.xix.q.j.a.ℛ.8.
Clauis scientie aliter fuit in lege aliter ſm euangelio.li.iij.di.xix.9
Clauis ꝛ ordo ve.te.fuit figuralis.li.iij.di.xix.10.
Clauis in potestate an malꝰ sacerdos cōmūicet cū bono an clauis sit i solo bono.li.iij.di.xix.q.ij.b.ℛ.12
Clauis potestatē non dare p̄sbīō malo ſi que auctoritates ꝛ rationes videt dicere quō sunt intelligēde.li.iij.di.xix.13.ꝛ per totum
Claues an dent in ordine sacerdotali li.iij.di.xix.q.j.c ℛ.16.
Claues celi quō habent aliquem ab aliquo repellere v admittere ad aliqua.ꝛ quō claues hostiarij qui est infimus ordo.li.iij.di.xix.17
Clauiū potestas nō ē vilitatis ſed maxime nobilitatis.li.iij.di.xix.18.
Clauiū potestas an inſeparabiliter comitet ordinē sacerdotalē.li.iij.di xix.q.ij.d.ℛ.19.
Clauis executio cessat ſi amittit iurisditio ꝛ quō iurisditio dupliciter amittit.li.iij.di.xix.20
Clauiū p̄tās quō est actiua ꝛ libera.li.iij di.xix.21.
Clauiū executionē quare nō habent sacerdotes religioſi.li.iij.di.xix.23.ꝛ.24.
Clauiū virtute an sacerdos q̄ pōt subditū vnū absolvere possit ctiā absolucre aliū.li.iij.di.xix.q.j.c.ℛ.25
Clauiū execution̄ habet solus sacerdos ꝓtius exceptis quib; casib; in quib; nō habet.li.iij.di.xix.29.
Clauis sacerdotalis q̄ruis indifferens sit ad omnes tamen vis motiua clauis.ſ. iurisditio nō ē ad omnes.li iij.di.xix.28.

Clauis ꝛ ignis actio est dissimilis. li. iiij. di. xix. 29.
Clauiū motiua virtus quō artat. ligat. amputatur. li. iiij. di. xix. 30.
Clauiū virtute an inferior possit absoluere superiorē ipso volente. li. iiij. di. xix. q. ij. f. ℞. 33.
Claues eccie quibus ꝛ quando date. li. iiij. di. xix. a.
Clauiū poteras quē soluere ꝛ ligare an cōpetat malis li. iiij. di. xx. b. c. d.

Claudere

Claudere celum quō ē ꝛ christus sol⁹. li. iiij. di. xviij. 10
Claudere ꝛ ligare est dupliciter ꝛ qō impedit ꝛ qō expedit. li. iiij. di. xviij. 13.

Clericus

Clerici an in suscepticōe corone renuncient tpalibus. iiij. di. xxiiij. q. iij. c. ℞. 15
Clericos in corone susceptione abrenunciare hereditatibus ꝛ bonis tpalibus si que auctoritates sonare videt. quomodo sūt dissoluēde. li. iiij. di. xxiiij. 16. ꝛ. 17
Clericis an teneant prelati ecclesie q̄tū ad tpale stipendiū. li. iiij. di. xxiij. q. iij. d. ℞. 18.
Clerici quādo ꝛ quare tenēt ad horas canonicas. li. iiij. di. xxiij. 19.
Clerici minorū ordinum possūt vxores ducere dupliciter. li. iiij. di xxxvij. 1
Clericor. matrimonia multiplicit tractant. li. iiij. dist. xxxvij. 2. ꝛ. 3.
Clericos an debuerit ecclesia ad continentiā obligare p statutū de non ꝛtrahendo matrimonio. lib. iiij. di. xxxvij. q. iij. c ℞. 13.
Clericos in maioribus ordinibus constitutos hoc statuto nō debuisse obligare eccīa si que ratiōes sonare vident quō sunt dissoluēde. li. iiij. di. xxxvij. 14. ꝛ p to.

Coactio

Coactio ꝛ ignorantia quō excludunt rationē volūtarij li. ij di. xlij. 6.
Coactio est duplex ꝛ quę facit irritū baptismi sacramentum. li. iiij. di. iiij. 22

Coequalitas

Coequalitas quō cōsistat in eternitate. li. j. di. xix. 1

Cogitatio

Cogitare aliquid non esse est dupliciter ꝛ fm quē modū potest cogitari deus non esse. li. j. di. viij. 21.
Cogitatio de aliquo ente est duplicit. li. j. di. viij. 22
Cogitare accipit duplicit ꝛ fm quē modum verus est qō ꝓuenit cogitare qō ꝓuenit exprmere. li. j. di. viij. 24
Cogitari deū ver⁹ q̄ dici quō intelligit. li. j. di. xxiij. 2
Cogitari non potest rationabilit qō nec potest esse nec fieri. li. ij. di. iij. 8.
Cogitatō obliuio suggestio quō sūt pcā. li. ij. di. xlij. 49
Cogitationes volui est duplicit. ꝛ quō erit in patria. li iiij. di. xlix. 51.

cognatio

Cognationis lex quō orit ꝛ salvat p actum generatiue li. ij. di. xxx. 35
Cognatio spūal diffinit. li. iiij. di. xlij. 1.
Cognatio spirtualis duplicit ꝛtrahit. li. iiij. di. xlij. 3. Ad idem. 14.
Cognatio spiritualis an ꝛtrahat p aliqō sacramentū. li. iiij. di. xlij. q. j. a. ℞. 4.
Cognatio spiritualis q̄re est ꝛ in quib⁹ cōtrahit ibidē
Cognatio spiritualis quare cōtrahit p illa sacra in qb⁹ est regeneratio ꝛ non p vinculum caritatis nec per eucharistie sacramentū. li. iiij. di. xlij. 5.
Cognationē spiritualem q̄ nō facit sacmēti cōpartici patio. li. iiij. di. xlij. 6.
Cognatio spūalis quare non cōtrahit inter filium spiritualē ꝛ spūalē. i. inter eos qui baptisati sunt abeodem sacerdote li. iiij. di. xlij. 7.
Cognatio spūalis an impediat matrimoniū. li. iiij. di. xlij. q. ij. b. ℞. 8.
Cognatio spūalis quādo infringit matrimonij vinculum ꝛ debiti redditionē ibidem
Cognatio spiritualis impedit matrimoniū scōm tres differentias. li. iiij. di. xlij. 9.
Cognatio spūalis quare impedit cōmixtionem carnalē li. iiij. di. xlij. 10.
Cognatio spūalis q̄re nō contrahit p documētum fidei sicut p sacmentū baptismi. li. iiij. di. xlij. 11.
Cognatio spūalis qua ratione cōtrahit in baptismo. li iiij. di. xlij. 12.
Cognatio spūalis an transeat ab vno in alterū vtpote abvxore in virū. li. iiij. di. xlij. q. iij. c. ℞. 13.
Cognationē spūalez aliquo modo non transire ab vxore in virū ꝛ econtra si que rationes ꝓbare videt quō sūt dissoluende. li. iiij. di. xlij. 15. ꝛ p totum.
Cognatio spūalis q̄liter cōtrahit. li. iiij. di. xlij. a.
Cognatio spūalis directa qualiter impediat matrimoniū. li. iiij. di. xlij. b. c.
Cognatio spūalis indirecta q̄liter impediat matrimoniū. li. iiij. di. xlij. d
Cognatio legalis quid sit. li. iiij. di. xlij. 18.
Cognatio legalis quō cōtrahit. li. iiij. di. xlij. 19
Cognatio legalis p quē modū impedit matrimonium li. iiij. di. xlij. 25
Cognatio legalis an sit aliqō vinculū. li. iiij. di. xlij. q. j. d. ℞. 26.
Cognationū numerus ꝛ sufficientia triplicer potest sumi. li. iiij. di xlij. 27.
Cognationē legalē non esse vinculum si q̄ rationes ꝓbare videt quō sūt dissoluende. li. iiij. di. xlij. ℞. ꝛ p to
Cognatio legalis an debeat impedire matrimoniū. li. iiij. di. xlij. q. ij. c. ℞. 33.
Cognationē legalē matrimoniū ñ impedire si q̄ rationes ꝓbare videt quō sūt dissoluende. lib. o. iiij. dist. xlij. 34. ꝛ p totū.
Cognatio legalis an transeat in alterꝫ. li. iiij. dis. xlij. q. iij. f. ℞. 37.
Cognatio legalis q̄re nō trāsit in prez. li. iiij. di. xlij. 38
Cognatio legal q̄re nō trāsit as cēdendo. li. iiij. di. xlij. 39

Cognitio

Cognitionis dei q̄tuor modi ꝛ penes quid destin guātur. li. j. di. iij. a. b. c. d. e. primo.
Cognitionis claritas ꝛ ardor affectionis sunt dissimilia. li. j. di. j. 24.
Cognitio est ꝛ p apphēsionē ꝛ p cōprehensionē. li. j. di. iij. 7
Cognoscere deū in creatura ꝛ p creaturas differunt. li j. di. iij. 18.
Cognoscunt dꝰ beati non per creaturas sz in creaturis. li. j. di. iij. 19.
Cognoscibile qđ sit dꝰ p creaturas. li. j. di. iij. q. iij d. ℞. 22.
Cognitū quō optet cognoscēti adeq̄ri. li. j. di. iij. 42.
Cognoscibilis est dꝰ p creaturā auctoritate apostoli li. j. di iij. a. primo.

Cognoscit vnitas diuina p creaturā ꝗtuor modis. li
bro. j. di. iij. b. c. d. e. primo
Cognoscere aliq̄d magis certitudin aliter est duplicit
libro. j. dist. xvij. 2.
Cognitionē triplicē bēn⁹ ꝺ reb⁹ diuis. li. j. di. xxxij. 4
Cognitio diuina multiplicit consideraf & fm hoc di/
uersa sortit nomina. li. j. di. xxxv. 2
Cognoscere dū ōmia distincte quemodo intelligit.
li. j. di. xxxv. 20.
Cognosci a deo min⁹ dicit q̄z cēi deo. li. j. di. xxxvj. 27
Cognoscere p accidēs ē duplr li. j. di. xxxvj. 28.
Cognoscere p priuatōem ē duplr. li. j. di. xxxvj. 29
Cognoscere est duplex. s. actu et habitu et quō puli
cognoscunt dū. li. j. di. xxxvij. 3.
Cognoscere rē aliter pt dici duplr. li. j. dis. xxxvij. 1.
Cognoscere res in ꝓpio genere intelligit dupliciter.
li. j. di. xxxvij. 2.
Cognitione vna cognoscit deus qō res multis. lib. j.
dist. xxxvij. 4
Cognitionis q̄dam cōditiones. li. j. dist. xxxvij. 10
Cognitio rei q̄d exigat ꝺ necessitate. li. j. di. xxxvij. 11
Cognitio sine rei existentia est ergo et cognitio neces
sitatis sine necessitate Solo. li. j. di. xxxvij. 26
Cognoscere aliud a se ē duplr & qō hoc cōuenit deo. li
bro. j. di. xxxix. 8
Cognoscere aliq̄d extra se ē triplicit. li. j. dis. xxxix. 9.
Cognitio nra q̄re certa ē ꝺ re necessaria. sed diuina ꝺ
re contingenti. li. j. dist. xxxix. 15
Cognitio vel scia mali est ꝺ pfectione scie non poten
tia mali de pfectiōe potētie. li. j. di. xxxix. 16
Cognoscere deū oīa q̄ necessitas ē. li. j. di. xxxix. 17
Cognitio dei ē triplex et q̄ potest esse plurū q̄ non. li.
j. dist. xxxix. 18.
Cognitio ē duplex. et que ē variabilis q̄ non. li. j. dist.
xxxix. 23
Cognitio cōpar multipliciter. li. j. di. xxxix. 24.
Cognitio q̄n est nobilior. li. j. di. xxxix. 26.
Cognoscere e mmia pfecter dupliciter intelligitur. li
j. di. xxxix. 31.
Cognoscere res p modū cōplexionis potest intelligi
tripliciter. li. j. di. xlj. 20
Cognitionis diuine modus pōt accipi vel fm se vl a
parte cogniti & fm quē modū cognoscit res simpli
citer et pfecter. li. j. dist. xlj. 23
Cognitiua aliter amplectit omne verū aliter affectiua
omne bonum. li. j. di. xlv. 19.
Cognoscunt opa dei duplici via. li. ij. di. j. 52
Cognoscit deus multipliciter li. ij. di. iij. 62
Cognitōez alicui⁹ nō posse hre ē duplex. li. ij. di. iij. 63
Cognitio mali futuri absq̄ dolore quō disponit aiam
ad penam vel ad culpā. li. ij. dist. iij. 22.
Cognitio matutina q̄d sit. li. ij. di. iij. 24
Cognoscimus in verbo duplr. li. ij. di. iij. 26
Cognitio vesptina q̄d sit. li. ij. di. iij. 28. & 29.
Cognitio matutina & vesptina quō nunc est in ange/
lis beatis. li. ij. di. iij. 30
Cognitio vesptina quō ꝺ min⁹ pfecta. li. ij. di. iij. 31.
Cognitio matutina & vesptina quō cōpatiūtur se
in angelis. li. ij. di. v. 23.
Cognitōem maiorē esse maioris dilectionis cām quō
intelligitur. li. ij. di. ix. 28
Cognitio quedā est necessaria ad salutē q̄dam non. li.
ij. dist. xxij. 24
Cognitionis ad salutem necessarie priuatio duplr in
est nobis. li. ij. di. xxij. 25. & 26
Cognoscentis ad cognoscibile tres cōditiones. lib. ij.
di. xxiij. 34.
Cognoscit deus ꝗtuor modis. li. ij. di. xxiij. 38
Cognitio exprimētalis nō magis viguit in pāo pente
q̄m in viris sanctis. li. ij. dist. xxix. 34
Cognitiui habitus fm q̄sdaz sunt que dā modo inna/
ti quedā modo acq̄siti. li. ij. dist. xxix. 14. hic apud
quotā. 15. dicunt verba is. a. vnde dignitas illa q̄z
q̄sq̄ p̄bat auditam
Cognitio principioꝝ acq̄rit in nobis via sensus me
morie & experientie. li. ij. di. xxix. 15
Cognitio duo req̄rit necessario. li. ij. di. xxxix. 17
Cognitio oīs an sit a sensu. li. ij. di. xxix. 18
Cognitio et dilectio est in triplici differētia & quō fm
hoc gra capitis influat in membra. li. iij. di. xij. 41
Cognitio naturalis q̄d requirat vel q̄d req̄ratur ad co
gnitōem naturalē. li. iij. di. xiij. 9.
Cognitēnis p fectus bz statū aliter in ꝓpio aliter in alīs
beatis. li. iij. di. xiij. 18
Cognoscens necessario assimilari cognoscibili quō in
telligit. li. iij. di. xiij. 27
Cognitionis volubilitas duplex est et q̄ erit in beatis
et que non. li. iij. di. xiij. 33
Cognitio oīs q̄ est in gloria ē in actu cōtinuo q: gloria
est habitus in actu nō secundū. li. ij. di. xiij. 4
Cognitio debet adequari cognoscibili quō intelligit.
li. iij. di. xiij. 39.
Cognitio anīe xpi tria respicit & fm qō hoc est finita.
li. iij. di. xiij. 40.
Cognoscibiles sunt res tripliciter fm q̄ triplicit hñt
esse. li. iij. dis. xiij. 48
Cognitionē ex parte nō manere cū cognitione pfecta
quō intelligit. li. iij. di. xiij. 53.
Cognoscendi p experientiā duo modi et q̄s horum fu
it in xpo. li. iij. dist. xiij. 57
Cognitio rez aliter ē in xpo aliter in āgelis. li. iij. di. xiij. 9.
Cognitionis ordine nō diuersit a ratione ad sensuali/
tatē habet instantiam. li. ij. di. iv. 5
Cognitio in via duplex est et quō certior est fides q̄z
scientia. li. ij. di. xxij. 28
Cognitio vie nūlos habet gradus p quos ꝺ cogno
scit. li. iij. di. xxiij. 5
Cognoscendi habiti nō habere cē formari cognoscibili
quō intelligit. li. iij. di. xxiij. 8
Cognitio est duplex. s. a parte cōprehensionis & a ma
nuductione ratiocinationis & quemodo cōpatitur
secū fidem. li. iij. di. xxiij. 36
Cognitum potest aliquid esse dupliciter vel in se vel
in alio. et quemodo non vitat malum nisi cognitū.
li. iij. di. xxv. 31
Cognitio de deo sub rōne veri pōt haberi fm triplicē
modum. lib. iij. di. xxv. 19
Cognitio est duplex et q̄ est doni sapientie et que ꝺ/
ni intellectus. li. iij. di. xxv. 22.
Cognitio diuinitatis ē duplex et q̄ cognoscit et videt di
uinitas xpi ab impijs. li. iij. di. xlvij. 10
Cognoscit aliquid vel ꝓpria cognitione vel alterius
instructione &c. et q̄s modus cognoscendi est ani
bus separatis. li. iij. di. l. 31.

Coitus

Coitus q̄re erubescit fieri in publico. li. ij. di. xx. 3.
Coitus q̄ fit cā incontinentie quō ꝺ cēō minorib⁹ vl
venialibus malis. li. iij. di. xxvj. 4

Lcitus ꝓpter plem an possit esse sine omni culpa. li. iij. di. xxxj. q. j. d. R. 18.
Lciens cū sororē vroris vxoꝛi dubitū reddere nō debꝫ scōm antiqua iura. li. iij. di. xxxiij. 9

Lcloꝛ

Lcloꝛ; considerat duplicit ꝛ fm hoc duplicit diffinit li. j. di. ij. 4. ꝛ 5

Lcolumba

Lcolumba ꝛ ignis in quibus apparuit spūsctūs non fuerunt vere ignis ꝛ columba nec tamen fuit ibi alia illusio. li. j. dis. xvj. 25
Lcolumba et quid in specie columbe descendit super ie sum. li. ij. di. j. 7.

Lcollatio

Lcollatio quid. li. iij. di. vj. m
Lcollatio vnius rei ad aliā potest esse dupliciter et q̄ē successiua et que instātanea ꝛ quō cōtrario bꝫ collatiuū ꝛ successiuum. li. iij. di. xvj. 45

Lcōbinatio

Lcōbinationes rerum sunt q̄ttuoꝛ. li. j. di. xlj. 4.

Lcōmensuratio

Lcōmensuratio quō est in diuinis. li j. di. xxxj. 8.

Lcomestio

Lcomestio cibi veteri ꝛ mortalis culpe cōmissio q̄ differunt. li. ij. dis. xxiij. 73.

Lcōmune

Lcōmune diuidit ꝛ fm nomē. ꝛ fm nomen ꝛ rem ꝛ fm modū medii ꝛ que diuisio est equiuoci ꝛ que vniuoci que analogi. li. j. di. j. 4.
Lcōmune est siue plurificatur in multis triplicit. libro j. dist. v. 2.
Lcōmune quō indifferenter se habet ad actū ꝛ potentiam. li. j di. v. 26.
Lcōmune facere esse in hoc quō est ratio appꝛopꝛiandi li. j. di. v. 28. ꝛ 29
Lcōmunius eē pꝛius quō intelligit li. j. dist. xij. 15.
Lcōmunicabile ꝛ incōmunicabile an codē. an alio ꝛ alio modo est in diuinis. li. j. di. xix. 42
Lcōmūe ē aliq̄d duplicit ꝛ quō ꝓsona dicit q̄d cōmune in diuinis. li. j di. xxv. 23. ꝛ 24. ꝛ 25
Lcōmunitas habituditis est duplex et vtrū hoc nomen ꝓsona sit cōmune ꝓsonis creatis ꝛ increatis. libro. j. di. xxv. 30
Lcōmune accipit ꝓ analogo. li. j. dis. xxix. 13.
Lcōmūicatio ydiomatū est in concretiōe nō in abstractione. li. j. di. xxxiij. 23
Lcōmunicabilitas et incōmunicabilitas quō differunt. li. j. di. xxxiij. 27.
Lcōmune quare potest appꝛopꝛiari ꝛ ꝓprīū nō cōicari. li. j. di. xxxiij. 26. Dic ponit. ſꝫ si ꝓprīū fiat cōe tunc appꝛopꝛiat ei cui ꝓuenit. ponat nō ꝓuenit.
Lcōmunicabile dicit triplicit ꝛ quomodo assumptio ꝛ cōicatio in idem coincidunt. li. iij. di. v. 12.
Lcōmunicare in ratione ē duplicit ꝛ quō dicit primus qui cōmunicat in ratione. li. iij. dis. xxvij. 17.
Lcōmunicatio diuine bonitatis attēdit in duplici genere effectus. li. ij. di. xvj. 11

Lcomparatio

Lcōpat aliquid ad aliud duplici rōe ꝛ scōm quam necessario impoꝛtat distinctio. li. j. di. xxv. 3
Lcōparat aliquid ad mīra dupliciter ꝛ qō cōuenit infinito. li. j. di. xlij. 18.

Lcōplexio

Lcōplexio et cōpositio q̄d significent cū aliqua p̄dicantur de diuinis. li. j. dist. xxxiij. 20
Lcōplexio quō cōparat ad intellectū humanū ꝛ quō ad diuinū. li. j. di. xlj. 21
Lcōplexiones quō sunt eterne si intellectus diuinꝰ cognoscit ꝓ modū cōplexionis eo. li. ꝛ di. 22.
Lcōplexum et incōplexum rōne cuius dicunt variationem. li. iij. di. xxiij. 25. ꝛ 26.

Lcōpositio

Lcompositio est triplex. li. j. di. vij. 53
Lcompositio est duplex. li. j. dis. viij. 55.
Lcōpositionū sunt q̄ttuoꝛ genera. li. j. di. vij. 46
Lcompositionē ñ admittūt in deo q̄ttuoꝛ ꝓpietates. li. j. di. vij. 47
Lcompositō rei quāto est maioꝛ tanto res imperfectioꝛ quō intelligit. li. j. dist. xvij. 44
Lcōpositū et accidens non posse esse in re simplici quō intelligit. li. j. dist. xxxvij. 65.
Lcompositioꝛa eē impfectioꝛa quō intelligit. li. ij. dist. xv. 17.
Lcompositionis partiū multiplex genꝰ est sicut ꝛ simplicitatis. li. ij. di. xvij. 23
Lcompositū ex materia ꝛ forma eē ens ꝛpletū et nō venire ad cōstitutionē rerū quō intelligitur. li. ij. dist. xvij. 24.
Lcōpositio inoꝛdinata vt si pes ponit i pectoꝛe quō attribuit deo. li ij. di. xxxvij. 25.
Lcōpositio et vnio differunt. li. iij. di. j. 11.
Lcōpositio dicit duplicit et quō christi ꝓsona dicit cōposita. li. iij. dist. vj. 14
Lcōpositū ex cōtrarijs eē dissolubile quō intelligit. lib. iij. dist. xlix. 55.
Lcōpositio oīs an sit a deo. li. ij. di. xxxvij. q. iij. c. R. 21
Lcōpositionis nomen triplicit accipit. et in q̄libet acceptione aliq̄d dicit ibidem

Lcōprehendere

Lcōprehēdi figi cōsiderari differūt. li. j. di. ij. 2
Lcōprehendere doꝛ tripliciter ꝛ quō christus est comprehensoꝛ et sancti in patria. li. iij. di. xiij. 19

Lcōpunctio

Lcompunctio et contritio differunt. li. iiij. di. xvj. 3

Lcōputatio

Lcōputationi in diuinis qua dicit vnus. duo. tres. respondet diuersitas ꝓsonalis. li. j. di. xix. 31

Lconceptio

Lcōceptio duplr cōsiderat. et fm quē modū pꝛiorē conceptio q̄ assumptio. li. iij. dist. ij. 3
Lcōceptionis marie festum q̄re celebrat. li. iij. di. iij. 19
Lconceptio q̄re magis attribuit spūisancto q̄ natiuitas. li. iij. di. iij. 5.
Lcōceptione appꝛopꝛiat scriptura spūisancto magis q̄ alijs ꝓsonis duplici rōne. li. iij. di. iij. 8.
Lcōceptio dicit dupliciter et quō capitur dum agitur de christi conceptione. li. iij. di. vij. 3.
Lconceptio q̄re attribuit xpo ratiōe carnis. ꝛ q̄re creatio non rōne anie. li. ij. dist. xj. 23

Lconcilia

Lcōcilia quattuoꝛ apostoloꝛ in eccliā pmitiua. libro. j. dist. xj. 1
Lconcilia principalia alia patruꝫ apud grecos quattuoꝛ. li. j. di. xj. 2
Lconcilia illa nec instituerunt omnia que spectant ad maioꝛes nec omnia illa que pertinent ad fidem. lib. j. di. xj. post. 17.

De littera L

Concretum

Concretio aliter importatur p verbum aliter p nomen adiectiuum. li. j. di. xxvij.

Concubina

Concubine an fuerit an uxores patrū antiquoꝝ pbo rales. li. iiij. di. xxxiij.

Concubinā habere an sit contra legē nature. c. li. 7 di. 9

Concubinā licite haberi posse si que rationes probarev deā quomō sūt dissoluende li. iiij. di. xxxij. 10. 7 p to.

Concubine vt licite haberentur an deus debuerit dis pensare. li. iiij. di. xxxij. q. ij. c. R. 20.

Concubina 7 filia ꝓcupiscīt dupliciter. li. iiij. di. xl. 3.

Concupiscentia

Concupiscentiā nobis esse inflictam p peccatū quō in telligit. li. ij. di. xxx. 22.

Concupiscentiā simul manere cum gratia quō intelli git. li. ij. di. xxx. 23.

Concupiscentiam remissam iterum posse intendi quō intelligit. li. ij. di. xxx. 25.

Concupiscentie nomine que dr fomes peccati qd itelli gitur. li. ij. di. xxx. b.

Concupiscentia que remanet post baptismū cuiusmo di pena sit. li. ij. di. xxxj. 1.

Concupiscentia duo dicit 7 scōm hoc aliquando tenet rationē culpe aliquādo pene. li. ij. di. xxxij. 2.

Cōcupiscentia ḡre nūq̄ totaliter aufert. li. ij. di. xxxij. 3

Concupiscentia auget p consensum illicitum duplici ratione. li. ij. di. xxxij. 4.

Concupiscentia regnans qua ratione dicit originale peccatum. li. ij. di. xxxij. 5.

Concupiscentia aliter diminuit p baptismum aliꝫ aug et p illicitū consensum. li. ij. di. xxxij. 6

Concupiscentia pro vt est culpa 7 pro vt est pena quō sunt diuersoꝝ generū. li. ij. di. xxxij. 7

Concupiscere post baptismū est peccatū sz ex hoc non sequit q concupiscentia que ꝓuocat ad cōcupiscen dum sit peccatum. li. ij. di. xxxij. 15.

Concupiscentia seu fomes peccati in quo sit tanq̄ in ſiecto an i aīa an in carne. li. ij. di. xxxij. q. j. c. R. 26.

Concupiscentia dupliciter accipit ibidem.

Concupiscentia ineſt tribus tripliciter. li. ij. di. xxxij. 27

Concupiscentiam carnem inficere quō intelligit. li. ij. di. xxxij. 30.

Cōcupiscētā esse legē carnis quō itelligit. li. ij. di. xxxij. 31

Concupiscentia carnalis ꝯ̄uis non sit in anima sepa rata tamen ex hoc non sequit q caro sit ꝓ̄ anum sub iectum concupiscentie. li. ij. di. xxxij. 32.

Concupiscentia a quo sit tanq̄ a principio. li. ij. disti. xxxij. q. ij. d. R. 33

Concupiscentia quod genus pene sit. an sit actus. con tracta vel inflicta. li. ij. di. xxxij. 35

Cōcupiscentia a quo est rōne positionis 7 a quo ratio ne priuationis. li. ij. dist. xxxij. 6

Cōcupiscēna vel appetitus intendit respectu alicuꝰ terrestabilis in alio tripliciter. li. ij. di. xxxij. 26

Cōcupīa quō pōt crescere. li. ij. dist. xxxij. 30

Cōcupīe fm legē quō aliqd traducit. li. ij. dist. iij. 67

Cōcupiscibilis 7 irascibilis duplex ē 7 in qua hab3 po ni virtus cardinalis. 7c. li. ij. di. xxxij. 24.

Cōcupīa dr dupl'r 7 fm quē modū ꝓbibēt p cā oīa ma la 7 fm quē ē spēale mādatū. li. ij. di. xxxvij. 42.

Cōcupīa ē duplex 7 q̄ ē peccatū mortale 7 que veniale li. iiij. di. xl. 2.

Cōcupiſci pōt filia 7 cōcubina dupl'r. li. ij. di. xl. 3.

Concupiscentia rei aliene quō ꝓbibet. li. iiij. di. xl. 4

Cōcupiscentia dignitatis 7 honoris dupliciter cōsid rat et p duo pcepta ꝓbibet. li. iiij. di. xl. 5

Conditor

Conditor quō intelligit eternus ex ꝑpetuitate creatu rarum. li. j. dis. xxix. 3. 7 4

Conditio

Conditionis rerū finis principalis an sit diuina glia an vtilitas nr̄a. li. ij. dist. j. q. j. i. R. 63

Confidentia

Confidentia quid sit. li. iij. dist. xxvj. 35.

Confirmatio

Confirmatio an mutauerit li. ar. in angelis tam bonis q̄ malis. li. ij. dis. vij. q j. d

Confirmatio 7 obstinatio an diminuat libertatis do minū. li. ij. dist. vij. q. iij. f. R. 39.

Confirmatio angeloꝝ non diminuit ar. li. ꝓpter neces sitatē ad bonū. li. ij. di. vij. 40

Confirmatio dicit vnctio principalis ex quadrupli ci causa. li. iiij. di. xxij. 1.

Cōfirmare qua auctē pōt sacerdos. li. iiij. dis. vij. 1

Confirmatio et eucharistia quō ad robur ordinantur. li. iiij. di. vij. 2

Confirmatio quare dat in fronte. li. iiij. dist. vij. 4

Confirmatio in sacro tria fuerunt ab antiquis patri bus instituta seruari. li. iiij. di. vij. 5

Confirmatio ḡre nō pōt iterari. li. iiij. dist. vij. 6

Confirmatio an necessario habeat fieri cū debita ver borum forma. li. iiij. di. vij. q. j. a

Confirmationis sacrm 7 formā quis instituit. libro. iiij. di. vij. 7. 7 8

Confirmationis forma quare duplicem actū cōplect tur. li. iiij. di. vij. 9.

Confirmationis in sacramento quare fit mentio de cruce. li. iiij. di. vij. 10

Confirmationis in sacramento an sit materia neces saria. li. iiij. di. vij. q. ij. b R. 11

Confirmationis materia quare debet esse consecrata li. iiij. di. vij. 12. Hic ponit institutū est ergo hoc ele mentū. ponat hoc sacramentū

Confirmationis materia quare sunt elementa mixta. li. iiij. di. vij 13.

Confirmatiōis materia quare ē balsamus et nō aqua vel vinum. li. iiij di. vij. 14

Confirmationis sacramentū quis possit dispensare li. iiij. dis. vij. q. iij. c. R. 15.

Confirmationis 7 ordinis sacramenta quare a solis episcopis traduntur. li. iiij. di. vij. 16

Confirmare quare non est omnibus concessum sicut baptisare. li. iiij. di. vij. 17

Confirmare qō est vngere in fronte nō pōt sacerdos ꝯ̄uis vngat in vertice. li. iiij. di. vij. 19.

Confirmationis officiū 7 auctē vnde habet episco pus. li. iiij. di. vij. 20.

Confirmationis sacramentū an cōferat gratiam gra tū facientē. li. iiij. di. vij. q. j. d R. 21. Hic in primo argumento in contrariū ponit gratuz faciens acce dentem ponat gratum facientem accedens

Confirmationis 7 baptismi sacramentū differenter conferūt gratiā gratum facientem. li. iiij. di. vij. 22

Confirmationis sine gratia quō potest xp̄us confite ri. li. iiij. di. vij. 25.

Confirmatio 7 baptismus an conferant eandem gr̄az li. iiij. di. vij. q. ij. c. R. 26.

Confirmatō an cōferat copiosius munus gratie q̄ bap
tismus.li.iiij.di.vij.q.ij.f.R.30.
Confirmationis vsus an debeat esse generalis .li.iiij.
di.vij.q.j.g.R.31.
Confirmari quare debent mulieres.li.iiij.di.vij.32
Confirmari quare debent pueri.li.iiij.di.vij.33.
Confirmari debent & quare qui sunt in periculo mor/
tis.li.iiij.di.vij.34.
Confirmari debet mutus & quare.li.iiij.di.vij.35
Confirmationis caracter & baptismi an sint vn⁹ & idē
li.iiij.di.vij.36.
Confirmationis gratia an sit de necessitate salutis.li.
iiij.di.vij.q.ij.h.R.37
Confirmationis gratiam esse de necessitate salutis si
que rationes & auctoritates sonant quomodo sunt
intelligende.li.iiij.di.vij.38.& per totum
Confirmatio ad quid est necessaria.li.iiij.di.vij.42.
Ad idez.43.
Confirmationis sacramentū quo modo & ordine est su
mendum.li.iiij.di.vij.q.ij.i.R.44
Confirmationis sacramentū an possit dari ante bap/
tismū..ibidem
Confirmare posse non baptisatum si que rationes so/
nare videntur quomodo sunt intelligende.libro.iiij
di.vij.45.&.per totum.
Confirmationis sacramentū a quo est conferendum.
li.iiij.di.vij a.
Confirmationis efficacia.que sit.li.iiij.di.vij.b. Hec
rubrica p̄scribatur particule in textu que incipit.
virtus autē huius sacramenti.
Confirmatōnis sacramentum quomodo est sumendū
li.iiij.di.vij.c.

Confessio

Confessio quomodo dicitur expellere fictionē quā bs
ptismus nō potest expellere.li.iiij.di.iiij.3.
Confiteri quō potest christus sine cōfirmationis gra/
tia.li.iiij.di.vij.25
Confessio habet & relaxantem misericordiam in contri
tione & cooperantem iusticiam in satisfactione.lib.
iiij.di.xv.49.
Confessio fit non solū p̄pter reconciliationem sed etiā
ad arbitrandum penam inter deum & hominem.li.
iiij.di. xv.51
Confessio quare fit sacerdoti.li.iiij.di.xvj.72.
Confessio ē duplex & quō fit a peccatore & quō a iusto
li.iiij.di.xvij.2.
Confessio. penitentia.baptismus. qualiter differunt
lib.iiij.di.xvij.5.
Confessio & contritio differenter delent culpam.lib.
iiij.di.xvij.7.
Cōfessio qua necessitate ē necessaria post iustificatio
nem.li.iiij.di.xvij.45
Cōfessio q̄re ē necessaria ad salutē.li.iiij.di.xvij.47
Confiteri soli deo quando incepit esse hereticum.lib.
iiij di.xvij.50
Confitet aliquis peccatum suum alicui dupliciter.li.
iiij di.xvij..52
Confiteri quomodo debet mutus & ignorans linguā.
li.iiij.di.xvij.56.
Confessio ordinat ad multa & qua ratiōe equivalet cō
fiteri pluribus & vni.ē.libro iiij di.xvij..58.
Confessionis vocalis p̄ceptum an pertineat ad legem
nature vel an cōfessio vocalis instituta fuerit in le/
ge nature.li.iiij di.xvij.q.j.i.R.58.
Confessio vocalis valet ad septē.li.iiij.di.xvij.62
Confessio an fuerit instituta in lege scripta.li. iiij.di.
xvij.q.ij.l2. R.63
Confessio principaliter p̄pter duo instituta est ibidem
Confessio sacerdotis legalis qualis fuerat.libro .iiij.
di.xvij.64.
Confessio non est instituta in lege auctoritate salomo
nis.li.iiij.di.xvij.65.
Confessio nō fuit in p̄cepto tpe legis p̄pter ꝙba y saie
quib⁹ dicit. Narra.si q̄d hs.vt iust.li.iiij.di.xvij.66
Confessio legalis quo fiebat p oblationem hostie quē
habuit effectū.li.iiij.di.xvij.67.
Confessio quare nō debebat fieri sacerdoti legali sz ob
latio hirci.li.iiij.di.xvij.68
Confessio quomodo est onerosa & quō alleuians sar/
cina.li.iiij.di.xvij.69.
Cōfessio a q̄ fuerit instituta.li.iiij.di.xvij.q.iij.l.R.71
Cōfessio duo respicit vnū materiale aliū formale ibidē
Confessionem dominus immediate & exp̄esse non in
stituit q̄druplici ratione.libro.iiij.distī.xvij.72.
Confiteri an teneant omnes adulti boni & mali.li.iiij.
di.xvij.q.j.m.R.76.
Confiteri tenet aliquis ex duplici causa ibidem.
Confiteri semel in anno tenet quis triplici ratione.li.
iiij.di.xvij.77
Confiteri quare tenet aliquis cōseruans innocentiam
baptismalem.li.iiij.di.xvij.79
Confiteri venialia q̄re quis tenet.li.iiij.di.xvij.80.
Confiteri an tenet aliquis nō habens remorsuz de ali
qua culpa.libro.iiij.dis.xvij.81.
Confiteri an teneat peccator statim cum possit.libro
iiij.di.xvij.q.ij.n.R°.82
Confessio cōsideratur vel ad p̄positum interi⁹ vel ad
verbum exterius ibidem
Confessioni obligantur aliqui nō ex culpa cōmissa.sz
ex institutione ecclesiastica.li.iiij.di.xvij.83
Confessioni potest se oportunitas loci temporis et sa
cerdotis ante pascha tripliciter offerre.libro.iiij.di
stinc.xvij.84.
Confitendi tpis oportunitas aliter respicit religiosū
aliter laicū.li.iiij.di.xvij.85. Et vide ibidē ō clerico
Confiteri debere peccatorē q̄ statum possit si que cōes
et auctoritates sonant quō sunt soluende.li.iiij. di.
xvij.86.& per totum
Confiteri an obligemur ex charitate.li.iiij.dis.xvij.q.
iij.o.R°.91.
Confiteri non posse nisi resuscitatū quomodo intelli/
gitur.li.iiij di.xvij.92.
Confessio vt sortiat effectū quō requirit charitatē.li
bro.iiij.di.xvij.95.
Confessio quō est p̄mo vel secio faciends.li.iiij.di.
xvij.96.
Confitēdū ē sacerdoti meliori qui pōt haberi quomo
do intelligitur.li.iiij di.xvij.97.
Confessor quanta sit scientia & discretio necessaria.li
bro.iiij.di.xvij.98
Confessio in q̄tuor casibz ē iterāda.li iiij.di.xvij.99
Cōfiteri laico an sufficiat.li.iiij.di.xvij.q.j.p.R.100
Confessio consideratur vno modo vt opus, virtutis
alio modo vt opus sacramentale ibidem.
Confitemini alterutrū p̄cā vestra quō intelligitur au
ctoritas illa.li.iiij.di.xvij.101
Cōfiteri non sacerdoti aliq̄n ē vtile.li iiij.di.xvij.102
Confessiones audire non oportet nec debuit cōmitti

omnibus.li.iiij.dis.xvij.103.
Cofiteri an liceat alij sacerdoti discretioni ꝑter volũtatẽ ꝓprij sacerdotis.li.iiij.dist.xvij.q.ij.q.ꝟ.104
Confessionum alia pōt fieri laico alia sacerdoti ibidē
Confiteri non posse alij q̄s ꝓprio sacerdoti p decretale quō intelligit.li.iiij.di.xvij.107.
Confessus alij an teneat iterꝝ confiteri ꝓprio sacerdoti an non.li.iiij.di.xvij.108.
Confiteri ꝗre non teneat ꝓprio sacerdoti q̄uis ab eo teneat recipere eucharistie sacm.li.iiij.dist.xvij.109
Confiteri an possit mulier alij sacerdoti cū ꝓprius eaz sollicitat ꝛc.li.iiij.di.xvij.110.
Confessio an possit fieri priuilegiatis a domino papa li.iiij.di.xvij.111.
Confessus priuilegiato an teneat iterū ꝓprio sacerdoti confiteri.li.iiij.di.xvij.112.
Confiteri an necesse sit ꝓprio sacerdoti coram populo an sufficiat ei confiteri in occulto.li.iiij.dist.xvij q.iij.r.ꝟ.113.
Cōfessio sacr̄alis dz fieri ꝓsbitero in occulto duplici ex causa excepto vno casu ibidem.
Confessionem sacramentalem fieri debere in publico vbi auctoritatibus ꝛ exemplis obijcit quō sit intelligendū.li.iiij.di.xvij.114.et per totum.
Confessio non debet fieri publice q̄uis in extremo iuditio oia peccata publicantur.li.iiij.di.xvij.117.
Confitendum vt fiat reconciliatio sed tamē in hoc foro nō oportz multitudinem adesse sicut in contentioso.li.iiij.di.xvij.119
Confiteri an oporteat omnē venialem culpā.li.iiij.di.xvij.q.j.c.ꝟ.120.
Confessio venialiū quō ē in cōsilio non in ꝑcepto.ibidē
Confitenda cē ex ꝑcepto peccata p ignorantiam contracta quō intelligit.li.iiij.di.xvij.121.
Confitenduz esse motum ad ruinam quō intelligit.li.iiij.di.xvij.122.
Cōfitenda an sit oīs peccati mortalis differentia peccatū.s.cordis oris ꝛ opis.li.iiij.di.xvij.q.ij.r.ꝟ.125.
Cōfiteri oportet ꝑtm manifestū ex duplici cā.ibidem
Cōfiteri oportet peccatū occultum ex duplici causa.li iiij.di.xvij.126.
Cōfitendam ꝛ puniendam nō esse oēm ꝑtm mortalis differentiā si alicubi videtur sonare scriptura quō sit exponenda.li.iiij.di.xvij.127 ꝛ p totum.
Confiteri an teneamur oēm ꝑtm circumstantiā.li iiij.di.xvij.q.iij.v.ꝟ.133.
Confessio an sit peccatori necessaria ad iustificationē li.iiij.di.xvij.a b c.
Confiteri an necesse sit hoi an sufficiat soli deo cōfiteri li.iiij.di.xvij.d.e
Confiteri an sufficiat laico an necesse sit cōfiteri sacerdoti.li.iiij.di.xvij.f g h
Confessionis efficatia pendet ex ydoneitate suscipientis.li.iiij.di.xvij.6
Confessione iterata pluribus quid q̄s absoluat.li.iiij.dist.xvij.29
Confessorem quare oporteat diligentem esse in vestigando.li.iiij.di.xix.5
Confessio quare exigit q singula peccata exprimantur cum tamē de omnibus i generali possit fieri cōtritio li.iiij.di.xxi.39
Confessio debito modo facta debet habere sedecim conditiones.li.iiij.di.xxj.42.
Confiteri volentem non ꝓprio sacerdoti debere licētiā petere et obtinere quō intelligit.lib.iij.di.xxj.43
Et q in quinq casibus licentia petita bē ꝓ obtenta li.iiij.di.xxj.44.
Confitenti an liceat in confessione aliquod peccatum omittere.li.iiij.di.xxj.q.j.e.ꝟ.45.
Confessio legitima que sit.li.iiij.di.xxj.46.
Confiteri. diuersis sacerdotibus diuersa peccata idē est quod confiteri vni q̄ omnes tenent locū vnius s.christi.Solo li.iiij.di.xxj.46.
Confessio non est dimidiāda sed licentia petenda vbi timet scandalum.li.iiij.di.xxj.48.
Confessus ē aliqs vni.x.et cōmisit xp̄ō post recordatur ꝛ duobus q̄d erit faciendum.li.iiij.di.xxj.49
Confitenda an sint sacerdoti ꝓpria peccata a quibus potest absoluere et maiora a q̄bus nō pōt absolucre an sint confitenda superiori.li.iiij.di.xxj.50
Confitenti an liceat in confessione aliquid addere.li.iiij.di.xxj.q.ij.b.ꝟ.51.
Cōfessio q̄uis sit ad hūiliatōez non dz talis humiliatio inducere ad mentiendū.li.iiij.di.xxj.55
Confitenda quomodo sunt peccata ꝛ quibus dubitat an sint mortalia vel venialia ꝛ quomodo debet cē eis conteri.lib.iij.di.xxj.53.
Confitenti an liceat in confessione aliena peccata referre.li.iiij.di.xxj.q.ij.i.ꝟ.54.
Confitentē aliena pcā ꝑm q̄ alijs accusant debere referre vbi loquit auctoritas ꝛ ratio quomodo sit intelligē da.li.iiij.di.xxj.55.ꝛ.56.
Cōfitēti licet i casu alienū pcm referre.li.iiij.di.xxj.57
Confessionē an liceat in aliquo casu reuelare li.iiij.di xxj.q.j.l.ꝟ.58.
Confessionem an possit quis reuelare dum iurat dicere verum super aliquo facto li.iiij.di.xxj.59.
Confessionē de articulo hereticō an possit quis reuelare.li.iiij.dist.xxj.60
Confessor scit per confessionē inter duos contractaz cē affinitatem q̄ coitū fornicariū ꝛ eos post velle cōtrahere in facie ecclie an debeat reuelare.li.iiij.dist.xxj 61.Simulis casus in decano qui per confessiōz scit aliquē cē irregularem an debeat cum ꝑmittere ep̄o ordinandū vel confessionē reuelare ibidem.
Confessio subdit qui non vult cessare a culpa an sit reuelanda.li.iiij.di.xxj.62
Confitens an possit sacerdotē licentiare vt reuelet cōfessionē.li.iiij.distin.xxj.q.ij.l.ꝟ 63
Confessor sciens aliquid p confessionē et p aliam viā an teneatur celare.li.iiij.di.xxj.q.ij.m.ꝟ.64.
Confessionis reuelāris ꝑtm p confessionem scitū pena li.iiij.di.xxj.65
Confessor potest et debet ꝑtm q̄ p vnum modū scit reuelare ꝛ idipm̄ ꝑm alijs modū celare.li.iiij.di.xxj.66.et per totum
Confessio non debet cē diminuta.li.iiij.di.xxj.e
Confesio non debet cē superflua.li.iiij.dist.xxj.f.
Confessio dz cē secreta et ꝓ te audiēris.li.iiij.di.xxj.g
Confessor non debet absoluere alienū prochianū.li.iiij.di.xxj.h.

Conformitas

Conformitas simpliciter facit dici vnum simplicit.li.j.di.xxxj.45
Conformitas plena a triplici cōformitate oꝛit Ibidē.
Conformatur aliquid alicui duplr.li.j.di.xlvij.7
Conformitas volūtatis ad voluntatē in duobꝫ consistit scz in volito et in rōne volendi.li.iij.di.xvij.21.

Confortari.

Confortari bona consc̃ia anteq̃ ad cucharistiam accedamus quid sit li.iiij.di.xvj.12

Coniungere

Coniungi potest aliquid alteri dupliciter.7 quomodo xp̃us iustificans coniungit̃ nobis iustificatis.li.iij.di.xix.12.

Coniunctio est duplex scz naturalis 7 supernaturalis 7 quō dividuntur in morte que sunt cōiuncta in natiuitate.li.iij.dist.xxj.7.

Coniuges

Coniuges in quo pares iudicant.li.iiij.di.xxxij.1.7 2

Coniuges quō querunt munera plis.libro.iij.distin.xxxij.6

Coniugum alteri quomodo 7 qñ licet vouere continẽtiam.li.iiij.di.xxxij.3 De cōiugibus vide plura vbi continentia et vbi vir.et vbi vxor.

Cōnotata

Connotata cōsiderantur dupliciter 7 quomodo pluralitas est in ideis rōne ꝓnotator.li.j.di.xxxv.24.

Cōsanguinitas

Consanguinitatis gradū faciunt pater 7 filius q̃uis dicant vna caro.lib.iij di.xl.2.

Consanguinitas quid sit.li.iiij.di.xl.9.

Consanguinitatis linea q̃d sit .li.iij.di.xl.8.

Consanguinitas fm triplicem ordinem computat.li.iij.di.xl.9.

Consaguinitatis lince sunt tres.li.iiij.di.xl.10

Consanguinitatis gradus q̃d.li.iij.di.xl.11.

Consanguinitatis gradus infra quos licet contrahere li.iij.di.xl.12.

Consanguinitatis gradus quō distent.li.iiij.di.lx.13.

Consanguinitatis gradus siue linea quādo debz cōputari fm distantiam magis remoti.li.iij di.xl.14.

Consanguinitatis an sit aliquod vinculum.libro.iij.di.xl.q.j.a.ꝑ.15

Consanguinitatis vinculū vñ sit ortum ibidem.

Consanguinitatis vinculū quare non tantū protendit quantū ꝓpagatio.libro.iij.di.xl.16

Consanguinitatis vinculum quare non est in brutis.li.iiij.di xl 17.

Consanguinitatis quō dicit vinculū.li.iiij di.xl.18.

Consanguinitas an prester matrimonio impedimentum.li.iiij.di.xl.q.ẽ.b.ꝑ.20.

Consanguinitatis vinculum impedit matrimonium in aliquo sui gradu ex triplici causa Ibidem.

Consanguinitatem non impedire matrimoniuz si q̃ rationes ꝓbare videnť quomodo sunt dissoluende.li.iiij.dist.xl.21.7.per totum.

Consanguinitas vsq̃ ad quē gradum impedit matrimoniuz.li.iiij.di.xl.q.ij.c.ꝑ.25.

Consanguinitas impedit matrimoniū vsq̃ ad quartū gradum inclusiue 7 quare ibidem

Consanguinitatis gradus determinare posse q̃re a ꝓ relictū est c cic.lib.iiij.di.xl.26.

Consanguitatis gradus quare xp̃us non determinauit li.iiij.di.xl.27.

Consanguinitatis gradus post quartam generationē debuit terminari q̃druplici ratione.li.iiij.di.xl 28

Consanguinitatem impedire debere matrimonium vsq̃ ad.vij.gradum vel dūtaxat vsq̃ ad.sc̃m tc̃.si q̃ rationes 7 auctoritates probare videntur quō sūt dissoluende.li.iiij.di.xl.29.7.per totum

Cōsanguinitas est obſuāda vsq̃ ad septimū gradū.li iiij.di.xl.a.

Consanguinitatis gradus quō sunt computandi.lib.iiij.di.xl.b.c.

Consanguinitas 7 affinitas quomodo differunt .et quō diffiniunť.li.iiij.di.xlj.7.

Consanguitatis tria genera fm antiquos.lib.iiij.di.xlj.8.

Consanguinitatis 7 affinitatis vinculum q̃modo differunt.li.iiij.dist.xlj.17

Consanguinitatis spūalis tres species.li.iiij.di.xlij.§

Conscientia

Conscientiam nullius posse deū odisse quō habet veritatem.li.ij.distin.v.2.

Conscientia nostra aliquem oculum spūalem latet alicui patet.li.ij.di.vij.71.

Conscientia an se teneat ex pte intellectus an ex pte affect⁹.li.ij.dis.xxxix.q.j.a.ꝑ.7.

Conscientie nomen tripliciter accipit quē admodū nomen intellectus. Ibidem

Conscia cuius potentie habit⁹ est Ibidem.

Conscientia q̃modo potest nominare et potentiam 7 habitū.li.ij dist.xxxix.8. Dic in principio ponitur scia ponať cōscēcia nō potest tc̃

Conscia q̃re dꝛ bona 7 mala.li.x.di.xxxix.9

Conscia q̃modo dicit remordere.libro.ij.distinctione.xxxix.11

Conscie principaliter attribuitur actus testificandi nō gaudendi vel dolendi.li.ij.di.xxxix.12.

Conscia an sit habitus innatus an acquisitus.li.ij.d xxxix.q.ij.b.ꝑ.13

Conscia quicqd dictat necessariū esse ad salutem an ad oīe illud teneamur.li.ij.di.xxxix.c.ꝑ.19.

Conscia triplicit dictat aliqd ibidem.

Conscientie dictamini contrarie semp est peccatū.et tamen facere fm ꝛsciam nō c̃ semper bonum.libro.ij.dist.xxxix.20. Eld idem.22.

Conscientiam cē legem intellectus nostri q̃modo itelligitur.libro.ij.dist.xxxix.21.

Conscientiam ad nihil ligare p se et q non sit peccm qđ fit contra cōsciam scz cōtra legem dei dupliciter intelligitur.libro.ij.di.xxxix.23

Conscie dictamine a nullo potest absolui ergo nullo pōt ligare non sequit.li.ij.dis.xxxix.24.

Conscientia sinderisis et lex naturalis quō differunt fm aliquos.libro.ij.di.xxxix.26

Conscientie scintillam esse sinderisim quomodo intelligitur.libro.ij.di.xxxix.31.

Conscientia dicrat aliquid dupliciter 7 fm quē modū edificat ad gehennam qui facit contra conscientiā libro.iij.distin.xxxviij.34.

Conscientia dicitur erronea duplicit.libro.iiij.dist.xxxviij. et que non ligat 24.

Consecratio

Consecrationis verba quomodo dicuntur benedictio libro.iij.dist.x.39.

Consecrari quare potest vir coꝛruptus et mulier corupta non li.iij.dist.xxv.44.

Consensus

Consensus verus 7 consensus interpretatiꝰ q̃modo inducit per moram tpis in veniali peccato vt fiat mortale.libro.ij.di.xxxij.§1.752.

Consensus in delectatione quare attribuit mulieri et

ꝛ consensus in opus viro. li. ij. di. xxiiij. 77
Consentiendi verbum ꝙuis videat importare vnum actū tm duos includit. li. ij. dis. xxxviij. 37.
Consensus in peccatum quō simul respicit rationem ꝛ voluntatē. li. ij. di. xlj. 45
Consensus dr semiplenus duplicit ꝛ quis bonum est a virtute. li. iiij. di. xvj. 21.
Consensus an sit cā matrimonij. li. iiij. distin. xxvij. q. j. c. ℟. 19. ꝛ per totum.
Consensus quō est causa matrimonij vt fiat non vt p̄ maneat. li. iiij. di. xxvij. 20
Consensus duor in matrimoniū in quo vniunt. libro iij. di. xxvij. 21.
Consensus vocalis absq; mentali an sufficiat ad ꝓtrahendū matrimoniū. li. iij. di. xxvij. q. ij. d. ℟. 22.
Consensum vocalē sufficere ad matrimoniū cōtrahendum sine mentali si que rationes ꝛ auctoritates dicere vidēt quō sunt itelligēde. li. iij. di. xxvij. 23. ꝛ. 24.
Consensus de futuro an faciat matrimonium. li. iij. di xxvij. q. j. a. per totum.
Consensus ad tps an faciat matrimoniū. vt cū dr accipio te in meā vsq; ad x annos. li. iij. di. xxvij. q. ij. b. ℟ 8. ꝛ per totum.
Consensus conditionatus an faciat matrimoniū. li. iij. di. xxvij. q. iij. c. ℟. 13.
Consensus conditionatus est consensus quia votū cōditionatū est votū nō sequit. li. iij. di. xxvij. 15
Consensus ex spe pecunie quō dr facere matrimonium. li. iij. di. xxvij. 16
Consentiens interius tm obligat ad matrimonium. qz aliquis vouens interiº tm nihil vouet ꝛ tamen obligat non est simile. li. iij. di. xxvij. 22
Consentiens interius vere ꝓtrahens iudicat. qz cōtrit⁹ interius vere penitēs in conspectu dei iudicat Solo. li. iij. di xxvij. 23.
Consensus de p̄nti expssus in occulto an faciat mrīmoniū. li. iij. di. xxvij. q. v. c. ℟. 24. ꝛ p totum.
Cōsensus in quid debeat esse. li. iij. di. xxvij. q. vj. f ℟. 28.
Consensum in copulam carnalē esse de necessitate matrimonij si que rationes ꝓbare vidēt. quō sunt dissoluende. li. iij. di. xxvij. 33. ꝛ. 34.
Consensus presumptus quō ꝛ qñ facit mrimoniū. li. iij. di. xxix. 2. Hic ponit q consensus ille sit maritalis ponat sit matrimonialis.
Consensus dicit presumptus tripliciter. li. iiij. distin. xxix. 3.
Consensus coactº an faciat matrimoniū. li. iij. di. xxix q. j. a. ℟. 4
Consensus dr coactus duplicit sc3 vi vel metu ꝛ i quo est consensus in quo non. Ibidem.
Consensus coactus consensus est quia voluntas coacta volūtas est quō intelligit. li. iij. di. xxix. 6.
Consentiens baptisari timore mortis baptisatus ē gª similit est in matrimonio. Solo. libro. iiij. distinct. xxix. 7
Consensus inducit per plandicias ꝛ tener matrimonium. gª a simili inducit p̄ minas ꝛ tener matrimoniū Solo. li. iij. di. xxix. 8
Consentiens in aliquid timore mortis non libere consentit ꝙuis negans xp̄m timore mortis libere peccet li. iij. di. xxix. 9.
Consentiens in renitentē vtrū generet sibi p̄iudiciū vt non possit cum alio contrahere matrimoniū. li iiij. di. xxix. q. ij. b. ℟. 10.
Consensum ꝙtū ad vim sacramenti efficacem esse sine et in vna psona libertatem ꝛ in alia coactionē si que rationes vidēt ꝓbare quō sunt dissoluende lib. iij. di. xxix. 11. ꝛ per totum
Consensum matrimonialem non impedit error fortune. li. iij. di. xxx. 3
Consensus matrimonij sub spe pecunie ꝛ sub cōditōe differunt. li. iij. di. xxx. 4
Consensus libidinosus an sit causa matrimonij. li. iij di. xxx. q. ij. c. ℟. 21.
Consensus libidinosus dr duplicit. ꝛ quis priuet intentionē contrahendi. Ibidem.
Consensus duo cōplectit ꝛ qr̄ōne est causa matrimonij li. iij. di. xxx. 22

Conseruatio

Conseruatio et datio esse quō sunt ab eodē. libro. ij. di. xix. 42.
Conseruatis oīs rei an sit a deo. lib. ij. dis. xxxvij. q. ij. b. ℟. 15
Conseruandi ꝛ essendi p̄ncipiū idem esse quomodo intelligit. li. ij. di. xxxvij. 18
Conseruare quare negligit deus res a corruptiōe. lib. ij. dist. xxxvij. 19

Considerare

Cōsiderari fi. gi. comphendi differunt. li. j. di. ij. 2.

Consilium

Consiliū siue cōsulere dr dupl'r. li. j. di. vj. 4
Cōsulere aliquē est duplicit. li. iij. di. xlv. 9.
Cōsilij doni actus an sit consiliari. li. iij. dis. xxxv. q. iij. d. ℟. 27.
Cōsilium tripliciter accipitur ibidem.
Consiliū diffinit fm tulliū. li. ij. di. xxxv. 26
Cōsilij doni actus quō est cōsulere. li. iij. dist. xxxv. 28
Consilij esse iustificationes obseruare quō intelligit. libro. iij. dist. xxxv. 29.
Consiliari esse ignorantis quō intelligitur. li. iij. dist. xxxv. 30.
Consiliari ꝛ addiscere quō cōueniunt ꝛ differunt. libro. iij. dist. xxxv. 31
Consilij actus quare est necessarius ad ea q̄ sūt supererogationis. li. iij. dist. xxxv. 32.
Consiliari aliter est actus prudentie aliter doni consilij. li. iij. dist. xxxv. 33.
Consilium queritur ab aliquo dupliciter et fm quem modum debet sacerdos cpm in dnoꝫ casibus. lib. iij. distin. xx. 46. et. 47.

Cōspersio

Conspersio antiqua dd. li. iij. di. ij. 5.

Conterminatiue

Conterminatiue est aliquid alicubi. ꝛ ex quo sequit aliquid ecꝙ alicui dem sine. li. iij. di. x 31

Conterere

Contritionē non solum deflent peccata sz etiam. pene peccatorum. li. iij. di. xvj. 9.
Contritio dd sit quātū ad suā substantiam. li. iij. dist. xvj. q. j. a. ℟. 16. ꝛ per totum
Contritio quō cōplectit pudorem ꝛ gaudium ꝛ quō doloꝛē. li. iij. di. xvj. 18. ꝛ. 19. ꝛ. 20. ꝛ. 21. ꝛ. 22. ꝛ. 23
Contritionis ꝛ doloris ꝙuenientia. li. iij. di. xvj. 24.
Contritio tria respicit. s. qō conterit a quo conterit ꝛ ad dd cōtritio terminat. li. iij. di. xvj. 25.
Contritio quare dr pars penitentie ꝛ non fractō. li. iij

di.xvj.26.
Contritio quid sit in genere motis.lib.iiij.distin.xvj.q.ij.b.R.27
Contritio.quomō est dolor pessentiam.l cr quomodo cōcomitātiam li.iiij.di xvi.28.
Contritio cuius per se sit expulsiua peccati tamē nonē actus gratie.li.iiij.di.xvj.29.
Contritione cuius omnia peccata expellanī temen est actus virtutis specialis ;libro.iiij.di.xvj.38.
Contritionem dolorem an necesse sit esse maximum.i virū ad hoc q; cōtritio sit sufficiens necesse sit plo de le re de peccato cū de aliquo tpali.li.iiij.dist.xvi.q.j.c.R.31.
Contritionis dolor er gaudio sibi pmixto intendit mitigak.li.iiij.di.xvj.35
Contritionis dolor cuius sit de eo quod est recuperabile sez amissione di.iñ nomest minor eo qui est de re irrecupabili sez amissione filij.li.iiij.di.xvj.36
Contritionis dolor qua conditione sufficit ad culpe delectionē li.iiij.di.xvj.37
Contritionis in dolore an possibile sit cadere excessum li.iiij.dist.xvj.q.ij.d.R.39.
Contritionis dolorem fm q; est displicentia esse posse minimum si que rationes sonare videnk quō sunt soluende.li.iiij. di.xvj.40.et per totum.
Contritio an sit motus instan.ancus vel successiuus.li.iiij.di.xvj.q.j.c.R.44.
Contritio cuius habeat partem t partem tamen nō inducik successiue.li.iiij.di.xvj.45.
Contritio cuius habeat dispositionē contrariam īmateria tñ non inducitur successiue.li.iiij. di.xvj.47.
Contritio hominis an debeat semp durare.li.iiij.dstixvj.q ij.k.R.48.
Contritionem non oportet semper esse in actu sz in habitu.li.iiij.di.xvj.49.Ad idem.52
Contritionis in dolore non oportet semp illud pro quo quis dolet esse presens.li.iiij.di.xvj.50.
Contritio fm quam acceptionē medicine dr emedicina li.iiij.di.xvj.51.
Contritio an possit intendi.li.iiij.di.xvj.q.j.g.R.53
Cōtritio quō potest intēdi t nō intēdi.li.iiij.di.xvj.54.
Contritio non est infinita.sed coniuncta virtuti cuius opatio ē infinita.li.iiij.di.xvj.55.
Contritionis dolor ad quid habet oppositionem.li.iiij di.xvi.56.
Contritio an intendak fm intensionē doloris an gratie an;li.ar.an;a gra.li.iiij.di.xvi.57.
Contritione an plus vl intensius oporteat conteri de vno peccō cū de alio.li.iiij.di.xvi.q.ij.b.R.58.
Contritionē non oportet in omnibus esse equalem cuius offensam t damnum que respicit sint equalia respectu boni infiniti.li.iiij.di.xvj.59.
Contritio quō in sua quitate t magnitudine necessario habet ordinem.li.iiij.di.xvj.60.
Conteri an teneak homo de peccatis scienter cōmissis t postmodū oblitis.li.iiij.di.xvj.q.ij.m.R.83
Conterendū esse in speciali de petis scienter cōmissis t postmodū oblitis si que rationes sonare videk quo modo sunt soluende.li.iiij.distincti.xvj.84.et per totum
Contritio quō est necessaria ad salutē.li.iiij.di.xvij.29
Contritio t confessio differenter delent culpam.li.iiij. di.xvij.7.
Contritionē an necessario precedat culpe expulsso.li iiij di.xvij.q.ij.f.R°.38.
Contritio t motus.li.ar.quō sunt simul tēpore.li.iiij. di.xvij.40
Contritionē siue impij iustificationē an necessario precedat attritio.li.iiij.di.xvij.q.iij.g.R°.41.
Conterens t nihil cogitans de confessione qñ excusak. li.ij.di.xvij.49
Contritio t satisfactio aliter respiciūt pnām quam cōfessio.li.iiij.di.xvij.59
Contritio duo respicit t rēne cui pcedit confessionē li.iiij.di.xvij.94. De ctritione vide plura vbi impij.iustificatio.

Continentia

Continere nō posse nisi deus det quō intelligik.li.iiij. di.xxxiij.38.
Continentia tempe legis nature instituere t cria corrupte nō fuit pfectius cū nubere li.iiij.di.xxvj.13.
Continentia dupliciter vouek t fm quem modum pt cā alter cōiugum vouere.li.iiij.dist.xxxij.5.
Continere an possit vir per votū post carnalē copulaz vxore nolente.li.ij.di.xxxij.q.j.a.R°.8.
Continere oīno posse virū vxore nolente si q rōnes videntur pbare quomō sunt dissoluende.li.iiij.di. xxxij.9.et p totum
Continere an possit vir ante carnalē cōmixtionē vxore nolente.li.iiij.di.xxxij.q.ij. b.R°.13
Cōtinere posse virū añ carnalē cōmixtionē vxore nolente dū tñ p duos mēses deliberauerit vel citra nec manifestauit se mūdo mortuū p religionis ingressū si que rōnes pbare videnk quō sunt dissoluende.li. iiij.di.xxxi.14.et p totum
Cōtinēcia ē duplex t q sit nobilior.li.iiij.di.xxxij.3
Cōtinēcia ſginalis tria dicit.li.iiij.di.xxxij.27
Continentiā vouentes in priuato qñ peccant mortaliter matrimoniū cōtrahendo.li.iiij.di.xxxvij.1
Cōtinentia aliter est apud fideles aliter apud infideles.libro.iiij.dist.xxxix.26.

Contingere

Contingentia est duplex t q est in volūtate diuina;et q nō.li.j.di.xlv.14.
Contingens nō esse causam necessarij quō intelligik. li.iiij.di.xj.15.et.16
Contingens est duplex t fm quē modū cōtingens ē cā necessarij.li.iij.di.xj.17
Cōtingēs verū pt alicui rei subesse q; cria cōtingēs fal sum habet instantiā.li.ij.di.xxiij.7
Cōtingens an possit cē appositū alicuius articuli.liiij.di.xxiij.9.

Contradicere

Cōtradictio ē summa oppositio quō intelligitur.libro j.dist.iij.13.
Cōtradictio nō est nisi accipiak negatio respectu totius copulati.li.j.di.iij.22.
Cōtradictio quō sumi debet per negationē lege diuisionis.li.iij.dist.v.47

Contraria

Cōtrarioz ctrarias cē cās;quō intelligik.li.ij.di.j.52
Cōtraria alio mō se hūtan corpis cōpositōe fm statum nature istituere et aliter fm statum nature lapse.libro ij.di.xx.37.
Contraria duo simul vni rei inesse nō posse hz instantiam ī bono t malo añcte aug.li.ij.di.xxxiij.q.ij.e in prin.
Cōtraria ctrarijs curari quō intelligik.li.iij.di.xv.9.e

De littra C

Contrariū hre vel supius est duplr. s. qse 7 qđ accidēs 7 quō aliud ꝺtrariet aīe xpi li. iij. di. xvj. 19.

Contumax

Contumax quis sit libro. iij. distin. xvij. 59.

Conuenire

Conuenietia est aut q vnius nature ptcipationē aut ꝺpationē. ꝓma facit cōitatē vntuocationis. secūda cōitatē analogie siue ꝓportionis li. j. di. j. 32.

Conuenire vni soli est tripliciter 7 qō borꝛ tollit pluralitatem li. j. di. iij. 27.

Conuenietia est duplex scz essentialis 7 originalis. et nexus vtroq mō pōt dici li. j. di. x. 31.

Cōuenientia originis ꝺr dupliciter li. j. di. x. 32.

Cōuenietia ꝓut ꝺr ꝯ distantiā reptk in triplici dria et quō finita ē distātia creati ad creatū li. iij. ꝺ. xiij. 22

Cōuenietia in vna natura nō ꝑdicank de se ita mutuo sicut illa q ꝺcurrūt in vnā psonā li. iij. di. vij. 6.

Conuertere

Conuertunk aliqua magis in corpus xpi ꝙ in corpus nō sine causa libro. ij. di. ij. 59.

Cōuersio est duplex 7 quā potuerūt habere angeli. li. ij. di. v. 37.

Cōuersio ouk a triplici ꝓncipio sic dilectio li. ij. dis. v.

Conuersio ad deū quō purgat illuminat 7 pfi. (41. cit li. ij. di. xxiij. 62.

Cōuersio simplex alicuꝰ ꝓōis ꝺd reꝙrat li. iij. distin. xij. 29.

Cōuiuificari

Conuiuificati sumus in xpo cū xpo q xpm 7 pm xpm. li. iij. in ꝓlogo. 2.

Cooperari.

Cooꝑari aliq̄d alicui in bonū ptē triplr li. j. ꝺ. xlvj. 3

Cooꝑare alij est duplr 7 quō cooꝑak hō xpo in baptizando li. iij. di. v. 27.

Cor

Cordis ifluētia quō ē gñalioꝛ ꝙ capitꝭ li. iij. ꝺ. xij. 42

Cor dupliciter ꝺiungik li. iij. di. xvj. 3.

Cor quare 7 ad quē terminū ꝺterik e. li. 7 dis. 26.

Corea

Coree ludus fit malus ex cā q̄druplici li. iij. di. xvj. 13

Corigia

Corigia calciamenti xpi quid li. iij. di. xxij. ſ.

Cornelius

Cornelij fides qualis fuit li. iij. di. xxiij. 27.

Corona.

Corona clericalis an sit sacrm li. iiij. dist. xxiij. q. ij. b.

Coronā clericalē esse sacrm si q̄ rones ꝑbare videntur quō sunt dissoluende li. iij. di. xxiij. 11. 7 totum.

Corone in suscepcione an fiat abrenūciatio tpalium. li. iij. di. xxiij. q. iij. c. ℟. 15.

Corpus

Corporee res due plus sunt ꝙ vna quō intelligik lib. l. di. xix. 33.

Corpe indigere pōt esse dupliciter li. ij. di. vij. 10.

Corpus hūanū qñ educik ex rōnibꝰ semialibꝰ li. ij. di. vij. 23.

Corpus 7 si nō sublimek ad dignitatem spūs locari tn pōt cū angelicis spiritibꝰ li. ij. di. ix. 34.

Corpa celestia quō calefaciūt li. ij. di. xiij. 11. et. 12.

Corpora ornātia celū q̄re facta sunt de sola natura celi 7 corpa ornātia terrā nō sunt facta ex materia terre. li. ij. di. xv. 18.

Corpus ade an ꝺstitutū fuerit de natura pure elemētari an simul cū natura elemētari ad eius ꝺstitutionem ꝺcurrerit natura celestis li. ij. dist. xvij. q. ij. e. ℟. 36. 7. 34

Corpalia 7 si sint ex aliquo vno tn ꝓpter hoc spūs rōnalis nō fiūt ex deo li. ij. di. xvij. 14.

Corpus ade an ꝑduci ꝺbuerit de natura pure celesti. li. ij. di. xvij. q. j. d.

Corpora quō ꝺicunk beatificari mediante aīa rōnali. li. ij. di. xvij. 41.

Corpus ade an ꝺstitutū sit ex elementis in complexione 7 cōpositione eq̄li li. ij. di. xvij. q. iij. f. ℟. 44.

Corpus quō ꝺr mortuū ꝓpter pcm li. ij. di. xix. 4.

Corpus ade an dissolui potuisset si ipse nō peccasset libro. ij. di. xix. ℟. 21.

Corpus boīs quare nō fuit in ꝓmo statu dissolubile sicut in scō libro. ij. di. xix. 23. Ad idem. 24.

Corpi christi mystico quare nō est tantus bonoꝛ exhibendus q̄ntus corpi christi vero li. iij. dis. ix. 34.

Corpus 7 aīa in vnione q̄ filius dei assumpsit hūanā naturā hñt rōnem vniꝰ extremi li. iij. di. xxj. 16.

Corpus ꝓximum diligere nō ꝑcipik triplici rōne. li. iij. distin. xxviij. 1.

Corpus corruptibile quō est ex charitate diligibile li. iij. di. xxviij. 31. et. 32.

Corpora dignioꝛa ps q̄ sit 7 q̄ rōne li. iiij. di. vij. 4.

Corpus christi vez 7 mysticū qua similitudine ad inuicē ꝺpank li. iiij. di. viij. 38.

Corpus christi verū quō bꝫ aptitudinē ad repñtandū li. iiij. di. viij. 40.

Corpus xpi mysticū qua rōne est res sacri eucharistie li. iiij. di. viij. 41.

Corpis mystici vnio pōt esse duplr li. iiij. di. viij. 42

Corpis xpi exñtia in sacro altaris an sit supa intellectum viatoris li. iiij. di. x. q. j. ℟. 57.

Corpis illius exñtia quare ꝺr esse supꝰ intellectū li. iiij. di. x. 58.

Corpis christi sacrm quare tractak disputando li. iiij. di. x. 59.

Corpis christi exñtia sub sacro an sit supꝰ sensum ꝺphēsoris li. iiij. dis. x. q. ij. l. ℟. 60. 7 p totū.

Corpalis imundicia q̄druplex est 7 ꝓpter quā ē ab eucharistie sacro abstinendū li. iiij. di. xij. 87.

Corpalem mundiciā deū diligere quō intelligik li. iiij. distin. xij. 92.

Corpus nō posse corrumpi nisi ꝑpus aīo corrupto quō intelligik li. iij. di. xxxij. 7.

Corpa supcelestia an remūerabunk li. iiij. di. xlviij. q. j. e. ℟. 22.

Corpa supcelestia ꝓpre quō itelligik li. iij. di. xlviij. 23.

Corpa supcelestia quō remūerabunk cū nō habeant voluntatē li. iij. di. xlviij. 24.

Corpa supcelestia q̄re remunerabunk cū nihil faciant ex charitate nec cū labore li. iij. di. xlviij. 25.

Corpa supcelestia q̄re nō remūerabunk in calore sicut in luce 7 splendoꝛe li. iij. di. xlviij. 26.

Corpa supcelestia an ꝺcetabūk li. iij. dist. xlviij. q. ij. f. ℟. 28.

Corpa celestia nō quietari post iudicium si que rationes ꝑbare videnk quō sunt dissoluēde libro. iij. dis. xlvij. 28. 7 p totū.

Corpa gloriosa an sint passibilia passione venīēte ab

intrinseco li.iiij.di.xlix.q.j.n.ℛ.53.

Corpus nobilioris ꝑplexionis facilius pati quō intelligitur.li.iiij.di.xlix.56.

Corpore ingloriosо quomō miscentur elementa li.iiij.di.xlix.57.

Corpora gloriosa quō habent colorem libro.iiij.distinctione.xlix.58.

Corpora gloriosa an sint passibilia passione veniente ab extrinseco sicut igne vl cultello li.iiij.distin.xlix.q.ij.o.ℛ.59.

Corpus gloriosum quomodo ꝛa quo non potest pati probatur per pulcerrimā similitudinem libro.iiij.distī.xlix.60.

Corpora gloriosa an date claritatis sint perusa an colorata an luminosa libro.iiij.distī.xlix.q.j.p.ℛ.61. ꝛ ꝑ totum.

Corpora gloriosa an possint claritatem suaz ꝑm imperium anime oculis nostris occultare libro.iiij.dis. xlix.q.ij.q.ℛ.64.

Corpus gloriosum nō posse claritatez suam oculis nostris occultare si que rationes videntur ꝓbare quomodo sunt dissoluende libro.iiij.distinc.xlix.65. et per totum.

Corpus gloriosum an dote subtilitatis in suo motu possit penetrare oīe aliud corpus nō gloriosum libro. iiij.dist.xlix.q.j.r.ℛ.98.

Corpora naturalia duo quare nō pñt simul in eodem loco li.iiij.di.xlix.69.

Corpora gloriosa nō habere dotem penetrabilitatis si que rationes videnť ꝓbare quō sunt dissoluende libro.iiij.di.xlix.70.ꝛ ꝑ totum.

Corpus gloriosum an dote subtilitatis sit palpabile & tactu a non gloriosо libro.iiij.distinctione.xlix.q.ij s.ℛ.77.

Corpus gloriosum esse impalpabile si que rationes ꝛ auctoritates ꝓbare videnť quō sunt dissoluende li. iiij.di.xlix.78.ꝛ ꝑ totū.

Corpa gloriosa oīa an habeant dotem agilitatis libro. iiij.di.xlix.q.j.t.ℛ.81

Corpora gloriosa non habere dotem agilitatis si que rationes ꝓbare videntur quomodo sunt dissoluē de libro.iiij.di.xlix.82.ꝛ ꝑ totuz.

Corpus gloriosum an dote agilitatis inclinet ad omnē differentiā positionis.an ad aliquē locū determinatū li.iiij.di.xlix.q.ij.v.ℛ.87.

Corpus gloriosum nō posse se mouere ad omnē situm si que rōnes videnť ꝓbare quō sunt dissoluende li. iiij.di.xlix.89.ꝛ ꝑ totum.

Correctio

Corrector liber quis dicat libro.j.in ꝓlogo.26.

Corrigendi modus ꝛ in spiritualibus ꝛ in corpalibus duplex est li.iiij.di.xviij.52.

Correctio est duplex sez ꝑ modum increpationis ꝛ admonitionis li.iiij.di.xix.4.

Corruptibile.

Corruptibile de necessitate corrumpi quō intelligitur li.ij.di.xix.22.

Corruptio integritatis.tria dicit li.ij.dis.xx.22.

Corruptibili rei quando debet dari virtus ꝓpagandi li.ij.di.xxvj.29.

Corruptibile quando senescit in tempore libro.ij.dis. xxvj.30.

Corruptibile ꝛ incorruptibile variare essentiā quō intelligitur.li.ij.di.xxvij.28.

Corruptio quā videmus in humana natura an insit ei ex sue conditionis ꝓmodio an ex peccati merito li. ij.di.xxvj.q.j.a.ℛ.3.

Corruptio minus nobili ꝛ transmutabili nō corrumpi magis nobile ꝛ perpetuū quō intelligiť libro.ij. disti.xxx.15.

Corruptio qua ratione viget in generatiua. libro.ij. distin.xxxj.16.

Corruptionē maiorem esse in effectu cū in causa dupliciter fallit li.ij.di.xxxj.31.

Corruptionē eē tāto peiorem quāto melior est natura quō intelligiť li.ij.di.xxxij.33.

Corruptio duo dicit sez agere ꝛ deficere ꝛ rōne cuius malum corrūpit li.ij.di.xxxv.12.

Corruptio nature que fit per peccatum dupliciter cōsiderať ꝛ quō tenet rōnem pene ꝛ dicitur esse a deo. libro.ij.di.xxxvj.2.

Corruptio in peccato potest esse maior dupliciter lib. ij.di.xliij.25.

Corruptionē ad alterius nō corrūpi qđ nō cōpatiť ad alteriꝰ passionē quō intelligitur.iij.di.xvj.28.

Corruptio est duplex ꝛ que tollit potentiā ꝑficiendi a pane ꝛ vino li.iiij.di.xj.64.

Corruptio quare nō impedit ꝓsecrationem viri sicut mulieris li.iiij.di.xxv.44.

Corruptio est duplex ꝛ ꝑm quam possibile est idem numero reparari ꝑm aliquoꝝ opinionem libro.iiij di. stin.xliij.23.

Corruptio dicitur dupliciter ꝛ ꝑm quem modum dānatoꝝ corpora possunt corrumpi ꝛ non libro.iiij.distin.xliij.61.

Costa

Costa dupliciter potest considerari libro.ij.distinctione.xviij.1.7

Creare.

Creator quō intelligitur eternus ex ꝑpetuitate creaturarum li.j.di.xij.1.scō.

Creator quō intelligitur oꝑs ex magnitudine creaturarum. Ibidem.

Creari aliquid ab eterno quō est nō tm impossibile sed ꝛ nō intelligibile li.j.d.ix.17.

Creatio quare non reperitur in diuinis sed ꝓcessio et generatio li.j.di.xij.10.

Creator ꝛ creatura quō cōicant in verbo libro.j.disti. xxvij.37.

Creator dns ꝛc.differenter dicunt relationē circa deū ꝛ creaturam li.j.di.xxx.16.

Creatio quō dicit causalitatem in deo libro.j.distin. xxx.18.

Creator quō ita dicit relatiue vt tm essentiam nō significet libro.j.di.xxxv.4.

Creatio quomō fuit ab eterno in deo libro.j.distinc. xxxvj.15.

Creatori ꝛ creature quomodo nihil est cōmune libro. j.disti.xxxix.25.

Creatio mūdi a triplici errore tuetur li.ij.dis.j.2.

Creatio passio vel creari quid vel in quo sit libro.ij.distin.j.12.

Creationis actus nō intendit ordinem nobilitatis et ignobilitatis in creatura.li.ij.di.j.13.

Creatio an dicat mutationem aliquā libro.ij.distin. j.q.j.e.ℛ.35.

De littera L

Lreando quō dēus manet ūmobilis. li. ū. di. j. 36.
Lreatio quō est mutatio. li. ū. di. j. 40
Lreare non pōt dē sine mutatione creature cūius possit generare sine mutatione persone genite. libro. ū. distinc. j. 41.
Lreatio ⁊ generatio differenter sunt ab eadem potentia. Ibidem
Lreatio an dicat mediū inter creatorem ⁊ creaturam. li. ū. di. j. q. ū. f
Lreatio ſm quē modū dicit relatōem. li. ū. di. j. 42
Lreatio ⁊ generatio differunt. li. ū. di. j. 43.
Lreatio ex quo constat. li. ū. di. j. 44
Lreatio ratione cui⁹ trānsit. li. ū. di. j. 45.
Lreatio ḡre potest ī multa cū generatio ⁊ spiratio tantum possit in vnum. li. ū. di. j. 57.
Lreare et facere quō differūt. li. ū. di. j. c.
Lreata fuerunt primo quattuor que et quare. libro. ū. distin. ū. 29.
Lreationem rerū dēus solus operatur sicut iustificationem mentiū. li. ū. di. vij. 50.
Lreator an inducat oēm formā an agēs ꝑticulare possit aliquā inducere. li. ū. di. vij. q. j. li. ℞. 71
Lreata sunt omnia simul sed non facta. libro. ū. dist. xij. 14.
Lreare equiuoce sumit in scriptura. lib. ū. di. xū. 28
Lreatoris voluntatem esse necessitatem quomodo intelligitur. li. ū. di. xvij. 1.
Lreasse deum masculum ⁊ feminā quomō intelligitur li. ū. dis. xviij. 4.
Lreationis et incarnationis opus differenter se hnt. li. ūj. di. j. 19
Lreatio que facit aliquē dici filiū. li. ij. dist. x. 7
Lreatio nō impedit q̄n possum⁹ esse filij dei adoptiui sed eterna generatio impedit q̄ xp̄s sit filius adoptiuus. li. ij. di. x. 20
Lreatio ḡre non magis repugnat ꝓsone xp̄i ēē concepto. li. ūj. dist. xj. 23
Lreatum nō excedere aliud creatum eiusdem generis in infinitum quomō intelligit. li. ij. di. xvij. 41.

Lreatura

Lreature quō hnt vnitatez spēm et ordinem vel vt augusti. enumerat modum ordinem ⁊ spēm. libro. j. di ij. 2. scdo.
Lreature tripliciter considerāt ⁊ ſm oīs hos modos contingit reperi trinitatem dupliciter. libro. j. distin ij. 3 scdo.
Lreatura dupliciter congnoscit ⁊ ſm quem modū cognoscendi est cognitio creature via in errorem. lib. j di. ij. 13.
Lreatura ⁊ creator quid habent commune. libro. j. dist. ij. 14.
Lreature quomodo sunt inferiores hōmine ⁊ medie ad cognoscendū dum. li. j. di. ij. 21
Lreatura quomodo potest intelligi non intellecta ꝓsona filij. li. j. di. vij. 26.
Lreaturis aliquibus quare ꝓuenit incorruptibilitas. li. j. di. vij. 36.
Lreature quomodo ineſt vertibilitas ⁊ inuertibilitas li. j. di. vij. 37. ⁊ 38.
Lreature est aliquid naturale duplicit. li. j. di. vij. 38
Lreature considerantur scōm triplicem differentiam. li. j. di. vij. 54.
Lreatura ⁊ filius quomodo sunt plura. li. j. di. xx. 9.
Lreature ꝓductio quō est necessaria quomodo voluntaria. li. j. di. xxvij. 36.
Lreatura an possit dici vnū cum alia creatura. libro. j. di. xxxj. q. ū. b. ℞. 45.
Lreatura quomodo est in creatore. vel creatura quō ē in deo creatrix essentia. li. j. di. xxxvj. 4.
Lreatura quomodo est in deo scōm esse mutabile. li. j di. xxxvj. 14.
Lreature q̄ren̄ sunt simul ꝓducte quantum ad esse singulare. li. j. di. xlij. 2
Lreatura aliter est respectu ręi ꝯ oppositum respectu oppositi. li. j. di. xlij. 26.
Lreatura quare non est capax potentie creādi vbi nulla est resistentia cū tamen sit capax potentie faciendi aliquid ex contrariis vbi est resistentia. libro. ū. distin. j. 32.
Lreaturā creari quō intelligitur. li. ū di j. 47.
Lreatura rōnalis ḡre facta sit. li. ū. di. j. g. b
Lreatura quare dicit figmentū li. ū. di. iij. 42.
Lreatura rōnalis in duplici differentia facta est ī duobus locis. li. ū. di. vij. 2.
Lreature duratio maior non venit ex maiori nobilitate. li. ū. di. xix. 18.
Lreaturam rationalem non posse sine diuino adiutorio conseruari quo sensu dixerit Aug⁹. li. ū. distin. xxiij. 14
Lreatura si sibi relinqueretur an corrumperetur. libro ū. distin. xxxvij. 20
Lreatura rōnalis nō habet nisi duplicem modū esse. di sed omnes alie creature a spūali habēt triplicem li. ū. distin. xiij. 8.
Lreaturā distare in infinitum a deo quō intelligit. lib. ū. dist. xvj. 14.
Lreatura rōnalis triplici ordine conformatur deo. lib ū. di. xvj. 28
Lreatura pura an potuerit satisfacere p genere humano. li. ū. dist. xx. q. iij. c. ℞. 22.
Lreatura compatur ad creatorem dupliciter et que cōparatio respicit tres personas et que vnam. libro. iij. distin. j. 15
Lreatura rationalis an sit magis congrua ad vnionē cum natura diuina ꝯ totum vniuersum. lib. ij. di. ū. q. j. a. ℞. 8.
Lreaturam rationalem non esse magis ydoneā ad vnionem cū diuina natura ꝯ totum vniuersum si que rationes ꝓbare vident quomodo sunt solende. lib. iij. dist. 29. et per totum
Lreaturam distare a creatore in infinitū quō intelligit li. ij. dist. ū. 10
Lreaturam viuentem ēē nobiliorē nō viuente quomō intelligitur. li. ij. di. ix. 15
Lreaturā in nullo equalem esse creatori quō intelligit. li. ij. di. xiij. 1
Lreatura pura quare potuit genus humanū inficere et nō reparē. li. ij di. xx. 23. ⁊ 24
Lreatura pura innocēs bene potuisset dyabolū vincere sed nō deo satisfacere. li. ij. di. xx. 25.
Lreature irrationales quō sunt diligende ex charitate lib. ij. di. xxvij. 9. et. 10. et. 35.
Lreaturas irrationales quomodo diligit deus. li. ij. di. xxvij. 11.
Lreature ad deum duplex est cōparatio vna in exeundo alia in redeundo prima est oīm alia dumtaxat hominum. li. iij. di. xlij. 42.

Lredere

Credibile differenk est obiectum veritatis7 scientieli/
bro.j. In prologo.9.
Credibile quō est supr̄onem li.j. In plogo.12.
Credentiū genera duo sunt7 cui vtilis est visibil' mis/
sio spūssancti.li.j.dist.xvj.13.
Credere in deum credere deo7 credere deum differūt.
libro.iij.distinc.xxiij.3.
Credere sine ratione esse vitupabile quomodo intell
gitur libro.iij.distinc.xxiij.13.
Credere debetur aucti quō intelligik li.iij.di.xxiij.52.
Credere nō visa quō ē laudabile li.iij.di.xxiij.1.
Credere qđ quis videt quō non est difficile nec volun
tariū.li.iij.di.xxiij.32.
Credere qđ7 quantū teneank simplices q̄ p̄cesserūt xp̄i
aduentū.li.iij.di.xxv.d.
Credere qđ7 quātū teneātur ꝓuectiores q̄ p̄cesserūt ad
uentū xp̄i.li.iij.dist.xxv.e.
Credibiliū varia genera li.iij.dist.xxiij.f.
Credibilia oīa p̄nt reduci ad articulos in simbolo con
tentos li.iij.di.xxv.9.et.10.
Credere implicite quid sit.li.iij.di.xxv.27.
Credibilia multiplicari dupliciter pōt intelligi7 quo
modo fides circa ea ꝓ fecerit vel creuerit libro.iij.
distin.xxv.33.
Credibilia respectu cuius dicūtur multiplicata li.iij.
distin.xxv.36.
rede7 manducasti quomodo intelligitur.lib.iij.di
stin.ix.1.et.2.et di.xij.84.

Crescere.

Crescite7 multiplik.7c. quo tempore datū fuit hoc p̄
ceptum p̄mis parentibus et quomodo obligat lib.
ij.distin.xx.4.
Crescite7 multi.7c. fuit boim bñdictio7 p̄ceptū7 mo
rale7 sacramentale li.iij.di.xxvj.2.

Crux.

Crux non adoratur vt res sed vt signū. li.iij.di.ix.26.
Crux7 mater xp̄i respectu adoratōis dissimiliter se ha
bent lib.iij.di.ix.27.
Crux7 celū7 terra respectu adoratōis dissimiliť se ha
bent li.iij.dist.ix.28.
Crux quare veneratur libro.iij.di.ix.29
Crucis figuratōes quot7 qn̄ fuit in missa7 qđ repsen
tent li.iij.distī.xj.8.

Cuius.

Cuius vsus bonus est ꝑm bonus est quemodo intelli
gitur li j.di.xlvj.21.

Culpam.

Culpam expellere est dupliciter7 quomodo gratia ex
pellit li.j.di.xiij.25.
Culpa7 pena differūt.li.j.di.xl.45.Item.46.
Culpam consonere nature quemodo intelligitur lib.
ij.distin.vj.27
Culpa aliter est a diabolo q̄ gratia a deo. libro.ij. di
stin.viij.52.
Culpa multiplicatur ergo7 gratia non sequitur libro
ij.dist.xxvij.15.
Culpa aliter se habet ad supplicium q̄ gratia ad fm
um li.ij.di.xxvij.27.
Culpa non potest expelli sine gratia q̄ vis ignorantia
possit expelli sine gratia li.ij.di xxvij.14.
Culpam detestari contingit dupliciter libro.ij.distin.
xxvij.37.
Culpā nō posse deleri actu manēte quomodo intelligi
tur lib.ij.dis.xxxij.14.
Culpe vni vnam respōdere pena3 quomodo intelligi
tur libro.ij.distī.xxxij.38
Culpa quare nō reperitur in omnibus in quibus repe
ritur modus species7 ordo li.ij.di.xxxv.31.
Culpam p̄cedentē esse meritū seq̄ntis respectu cui9 me
riti intelligik li.ij.di.xxxvj.8.
Culpa an possit poni in aliquo sine pena subsequēte
libro.ij.di.xxxvj.q.j.c.R9.18.
Culpam7 penam circa idem fieri quō intelligik libro
ij.distinc.xxxix.46.
Culpā delere qđ sit li.iij.dist.j.93.ꝑ finem.
Culpe q̄litas7 q̄titas quō differūt li.iij.distī.xvj.7.
Culpe qn̄ sunt lachrymis plande7 an ex p̄cepto vel
ex consilio li.iij.dist.xvj.8.
Culpa aliter recipit veniam in ꝓfessiōe aliter in ꝓtri
tione li.iij.distinct.xvij.7.
Culpam solum deū delere quomodo intelligik li.iij.
distinc.xvij.10.et.12.
Culpam an expellat gratia quando est7 an quando nō
est.libro.iij.distinc.xvij.13.
Culpe expulsionē an necessario p̄cedat gratie infusio.
libro.iij.distinc.xvij.q.j.c.R9.30.
Culpe expulsio an necessario precedat contritionē li
iij.distinc.xvij.q.ij.f.R9.38.
Culpam nullam post mortem in purgatorio purgari
quomodo intelligik li.iij.dist.xxj.15.
Culpa bois pōt post mortē deleri sed culpa angeli p9
casum non li.iij.dist.xx j.20.
Culpā remittit dñs sub q̄druplici ꝺditiōe li.iij.distī.
xxij.7.
Culpa seq̄ns fac redire petā p9 ōlera eo q9 caritas viui
ficat opa p9 mortificata. Sol.li.iij.dist.xxij.9.
Culpam redire quia ꝓmitas7 deformitas redeūt. So
lu.libro.iij.distinc.xxij.12.

Cultus.

Cultus diuin9 quō dicik cōsistere in dilectōe sacrificij
exhibitōe7 reuerētia li.iij.distī.ix.1.
Cultus latrie an sit exhibendus humanitati siue carni
xp̄i.li.iij.di.ix.q.i.a.R9.6
Cultus latrie an exhiberi debeat imagini christi.li.iij.
di.ix.q.ij.b.R9.13.
Cultus latrie an exhiberi debeat marie libro.iij.distin.
ix.q.iij.c.R9.19.
Cultus latrie an sit exhibendus cruci christi lib.iij.di
stin.ix.q.iij.d.R9.24.
Cultus latrie an exhibendus sit membris christi lib.iij
dis.ix.q.v.c.R9.30.
Cultus latrie an possit adhiberi christi aduersario si
ne peccato li.iij.dis.ix.q.vj.f.
Cultūlatrie posse exhiberi xp̄i aduersario sine peccato
si que ratōes sonare videnk quomō sunt intelligēde
li.iij.dist.ix.37.et per totū.
Cultus dei accipik tripliciter7 fm hoc tribus cōuenit
lib.iij.di.ix.48.
Cultui dei ptinere quicq̄d fit ad gloriaz dei quemodo
intelligik libro.iij.distinc.ix.52.
Cultus7 latria quō differunt li.iij.dist.ix.56.
Cultus deo debitus quattuor notitus nuncupat.lib.
iij.distinc.ix.57.
Cultum deo debitum esse charitatem7 sapientiā quo
modo intelligik libro.iij.distinc.ix.58.

De littera D

Cultum vnius dei quomodo dicat natura. li. iij. di. xxiij. 33.

Cum

Cum ꝓpositio quomodo dicit associatiõem. li. j. dist. xxxvij. 1.

Cum ex in differunt. libro. ij. dis. ij. 2

Cupiditas

Cupiditatem veri z boni nobis naturalit esse insertã quõ intelligitur. li. ij. di. xxviij. 33

Cupe dissolui et cẽ cum xpo contingit ex duplici causa. libro. iij dist. xxix. 7.

Curiosa

Curiositatis vicium quid. li. ij. di. v. 6.

Curiosam consideratõem duo faciunt. libro. ij. distin. v. 14.

Custodire

Custodiri melꝰ qđ carnis est quõ intelligit. li. ij. dist. xj. 24.

Custodiã iqualem habuit deus erga hominem. lib. ij. dist. xxiij. 18.

Damasci

Damasci tria scelera per penitentiaz posse piari et non quarum quomodo intelligitur. li. iij. distin. xvij. 41.

Damnatio

Damnatione sua alicui reuelata per positionem impossibilis an illẽ teneãt eam velle vel non libro. j. dis. xlviij. 1.

Damnatio eterna duo respicit. li. j di. xlviij. 2.

Damnatio eterna et mors quomodo est a deo. libro. ij dist. xxxvj. 41.

Damnare innocentem z nocentem absoluere quando est imperium. li. iij. dist. xx. 36.

Damnatorum corpora an possint corrumpi. libro. iiij dist. xlviij. 61.

Dãnatos continue affligi z corrumpi exemplo demõstratur. libro. iij. dist. xlviij. 65.

Damnatorum corpora quomodo erunt passibilia. li. iij. dist xlviij. e.

Damnatoꝝ pene an possint minui vide vbi suffragiũ.

Damnatoꝝ pene an mittigentur ꝑter misericordie pietatem. li. iij. di. xlvj. q ij. b. ℟. 12

Damnatos puniendo an agat deus misericordius cũ vno ꝙ cum alio. libro. iij. distinctio. xlvj. q. ij. c. ℟. 14.

Damnatum vnum non misericordius ꝙ alium puniri si que rationes probare videntur quomodo sunt dissoluende. libro. iij. distinc. xlvj. 15. et. 16. et. 17

Damnato cũ vno an deus agat iustiꝰ ꝙ cũ alio. li. iij. di. xlvj. q. iij. d. ℟. 10. et. 19

Damnatis quomodo remittit deus magis vni ꝙ alij li. iij. dist. xlvj. 20.

Damnatus cui deus magis remittit an reponet commodum de malicia. li. iij. dist. xlvj. 21

Damnati an velint se peccasse. libro. iij. distinc. l. q. j. a. ℟. 1.

Damnatos se velle peccasse si que rationes videntur probare quomodo sunt dissoluende. libro. iij. dist. l. 2. et per totum.

Damnati an voluntate deliberatiua malint non esse ꝙ sic cẽ. li. iij. di. l. q. ij. b. ℟. 7.

Damnatos malle se sic esse ꝙ omnino non esse si que rationes z auctoritates probare videntur quomodo sunt dissoluende. libro. iij. dist. l. 8. et per totum

Damnati an mallent omnes esse dãnatos ꝙ quosdaz damnatos et quosdam beatos. libro. iij. distin. l. q. ij. c. ℟. 12.

Damnatis existentibus miseris aliquos velle esse beatos. quemadmodum habetur de diuite in inferno sepulto. si que rationes probare videntur quomodo sunt dissoluende. libro. iij. distinc. l. 13 per totũ.

Damnati an sint in tenebris corpalibꝫ. libro. iij. dist. l. q. j. d. ℟. 16. et per totum

Damnati an sint in tenebris spũalibus. libro. iij. dis. l. q. ij. e. ℟°. 19

Damnati quõ dicuntur oĩno excecati z extra dũ esse li. iij. di. l 20.

Damnati nullam habent cognitionem quia affectus eorum nullius habet boni amorẽ. Solo. libro. iij. distin. l. 21

Damnati quomodo habebunt cognitionem peccatorum. libro. iij. di. l. 22

Damnati quõ aliqua peccata cognoscent que modo non cognoscunt. libro. iij. di. l. 23

Damnati an patiant tenebras spũales quantum ad actũ memorandi. li. iij. di. l. q. ij. f. ℟°. 25.

Damnati an habeant vermen materialem siue corpalem. lib. iij. dist. l. q. j. h. ℟°. 42.

Damnatorum vermem esse materialem siue corpalem si que rationes probare videntur quomodo sũt dissoluende. libro. iij. distinctione. l. et vlc. 43. et per totum

Damnati an habeant vermem spiritualem. libro. iij. dist. l. q. ij. l

Damnatorum vermis an sit inuariabilis. li. iij. dist. l. q. ij. et vlc. m. ℟°. 47.

Damnati simul omnium peccatorum memorantur. Ibidem

Damnatorum vermis quomodo continue rodit. libro iij. dist. l. 48.

Dare

Dari non ordinatur adesse sed ad habere. libro j. dis. xvij. 20.

Datur aliquid alicui tripliciter. Et fm quem modum datuz est in potestate accipientis. libro. j. distinct. xvij. 21.

Dare quõ est cõmune tribus personis in diuinis. lib. j. dist. xv. 3

Dare est duplicit et quando est essentiale et quãdo notionale. li. j. dist. xv. 24

Datũ qñ ꝺr relative. li. j. di. xv. 28

Dari plenius est duplr. li. j. di. xv. 34.

Datus quõ dicit spũssctũs actu vel aptitudine. libro j. dist. xij. 2.

Daturũ principiũ duo importat. li. j. di. xvij. 14.

Datũ quõ est ratio dandi donũ li. j. di. xvij. 21

Datũ ꝺr cõicatuz tripliciter z fm hoc different ꝓprietates tribꝰ psonis li. j. dist. xvij. 23.

Datum est donũ vicissim dicunt aliquid vltra se li. j. distinct. xvij. 24.

Dati quantitas quomodo facit ad argumentũ gloriae li. ij. distin. xl. 34.

Dare aliquid sue meritis respectu cuius est maioris liberalitatis. li. iij. di. xxxvij. 23.

De

Dc ꝓpositio exponit causaliter ibi deus genuit filium de sara. li. iij. di. iij. 7.
De ꝓpositio potest importare variam habitudinem cū dicit aliquis accipere de aliquo. li. iij. di. xiij. 3.

Debitum

Debitum est duplex ꝛ qō horum cadit in deū. li. j. dist. xlij. 3. Dic ꝓpn. ponit ꝛ pmissio ponatur ex pmisso.
Debiti ratio nec tollit rationē gratuiti nec rationē meriti. li. ij. di. xxvij. 49.
Debitum est duplex. scz. ex charitate ꝛ necessitate ꝛ qō diminuit meritum ꝛ quod non. li. iij. di. xviij. 5.
Debitum dupliciter sumitur ꝛ quō in notificatione satisfactionis. li. iij. di. xx. 30.
Debitum est duplex scz necessitatis ꝛ congruitatis et quō debemus aīas ꝓ fratribus ponere. li. iij. dist. xxx. 10
Debitum bonoris est quadruplex ꝛ quid per vnūqōq; debemus. li. iij. di. xv. 54.
Debitum licet poscenti sit ꝓsoluendum. tn̄. nō est omi die petendum quō intelligit. li. iij. di. xxij. ꝯ. ꝛ. 6.
Debitum reddere an oporteat vnū coniugū si alt fiat leprosus. li. iij. di. xxxij. q. j. c. ℟. 19
Debitum nō reddere oportere coniugi leproso si q̄ rationes ꝛ auctoritates sonare vident quomodo sunt dissoluende. li. iij. di. xxxij. 20. ꝛ per totum.
Debitum reddere an teneat quis fornicanti. li. iij. di. xxxij. q. ij. d. ℟. 23.
Debitum reddi debere fornicāti nō fornicantē si q̄ rationes ꝓbare vident quō sunt dissoluende. lib. iij. dist. xxxij. 24. ꝛ per totum
Debitum reddere ꝛ petere an obligetur mulier tpe menstruorum. li. iij. di. xxxij. q. j. c. ℟. 27.
Debitum negare non posse mulierem ꝓpter mēstrua si q̄ rationes ꝓbare vident quō sunt soluende. li. iij. di xxxij. 28. ꝛ p totum.
Debitum an possit licite peti ꝛ solui tpe dierū solēniū li. iij. di. xxxij. q. ij. f. ℟. 33
Debitum non debere reddi tpe dicrum solēniū si q̄ rationes ꝛ auctoritates vident sonare quomō sūt dissoluēde. li. iij. di. xxxij. 34. ꝛ per totum.
Debitum nō est semp petendū licet sit semp soluendum li. iij. di. xxxij. c.

decedere

Decedens in solo veniali an debeat puniri eternaliter li. iij. di. xlij. 45

Decima

Decimari quadrupliciter dr. li. iij. di. ij. 46.
Decimari an habeat aliqs in parentibus li. iij. di. ij. q. j. g. ℟. 47.
Decimatio fuit actus moral ꝛ sacrāmtal ibi.
Decimabāt q̄ curabāt quō intelligit hoc verbū Aug li. ij. di. ij. 48
Decimāt alit granū alit gen⁹ humanū. li. ij. di. ij. 49.
Decimari quare potest aliquis inuentre ꝛ nō circūcidi nec baptisari. li. iij. di. ij. 50.
Decimatio quare est act⁹ figuralis ꝛ baptism⁹ ꝛ circūcisio non li. iij. di. ij. 51.
Decimatio ꝓlis quō fit inparente. li. iij. di. ij. 52.
Decimas si daret pāt papę simplici sacerdoti ꝓpter non est maior dignitas sacerdotis simplicis q̄ pape li. iij. di. ij. 59

decipere

Deceptio ꝛ ignorantia differunt li. ij. di. xxij. 24
Decipit aliqs dupl'r ꝛ q adā ne utro mō fuisset deceptus. li. ij. di. xxij. 25.
Deceptio quare secuta fuit elationem in vtroq; ſ3 pl⁹ in muliere. li. ij. di. xxij. 26
Deceptio qua mulier primo decepta fuit ꝛ ipe adā tractatur. li. ij. di. xxij. 27. et. 28
Declinare a malo dupl'r dr. Et qō dr q declinare a malo semper vitat penam ſsed non semper meret palmam quomodo intelligitur. libro. ij. distincti. xxij 4. et. ſ
Declinare a malo prius est q̄ facere bonum quomodo intelligitur. li. iij. di. xxxiij. 15.

Decor

Decor vniuersitatis est duplex ꝛ quō malū est de complemento vel decore vniuersi. li. j. di. xlvj. 34

Defectio

Defectio deriuatio ptensio dr̄nt. li. j. di. xviij. 5.
Deficiēdi vel defectus sunt diuersi modi ꝛ qs magis elongāt a cālitate dei. li. ij. di. xxxvij. 41.

Deformare

Deformitas est duplex. li. ij. di. v. 32.
Deformitas rōne cuius dicatur ꝛ qd sit. libro. iij. distin xxxv. 36
Deformatio que est in volūtate est sola ratio inculpādi q̄uis tota imago per peccatū deformetur. libro. ij. dist. xlj 47.
Deformatio cit in phibitiōe. ergo informato est in precepto non sequit. li. iij. di. xxxvij. 31
Deformitas et pnitas neutra reddit codē numero. lib. iij. di. xxij. 12

Degenerare

Degenerare est triplex. li. j. dist. xix. 11

Delectari

Delectationis intensio an fuisset in emissione semis primor pentū. li. ij. di. xx. q. iij. c. ℟. 16
Delectatio vnde puenit. li. ij. di. xx. 18
Delectationis materia non est maior nūc q̄ fuit in statu innocentie q̄uis homo nunc amplius delectetur li. ij. di. xx. 19
Delectatio visus auditus ꝛc. quō magis fuisset i adā q̄ in nobis. li. ij. dist. xx. 20
Delectationem quomodo precedit suggestio. libro. ij. distin. xxiij. 69
Delectatiōis et temptatiōis pgressus quō fit. libro. ij. di. xxiij. 74
Delectatio q̄ puenit ex temptatōe qñ est veniale pcm et qñ mortale. li. ij. di. xxiij. 75
Delectatio in veniali peccato qñ est periculosa. lib. ij. dist. xxiij. 76
Delectatio potest dupliciter remoueri ab anima rōnali et quomodo delectatio diuinitatis remota fuit i morte ab anima xpi. li. iij. di. xxj. 8.
Delectatio in peccato comparatur ad penam dupliciter et fm quam comparationem pene est maior ꝛ fm quā delectatio et ex hoc habetur quō in punctione damnatorum seruatur ꝓportionalitas sed non ꝓportio. li. iij. di. xlvj. 13

Delere

Deleri de libro vite et scribi in eo fm quē tropū dicitur li. iij. distin. xlij. 43.

Delitie

Delicie paradisi nō erāt delicie btitudinis pfecte. lib.

ꝯ.di.iiij.6.

Delictum

Delictum ꝛ peccatum differunt ſ.ꝯ.di.xlij.e.

Demon

Demonum affectio vel volũtas an poſſit rectificari. libꝛo.ꝯ.di.vij.q.j.a.ꝛ.1.

Demoni quare prefixum eſt tam modicũ tempus mo rendi vt non haberet ſpacium redeundi libꝛo.ꝯ.di. vij.2.

Demonum voluntas quare nõ põt rectificari li.ꝯ.di. vij.3.ꝛ ꝙ totum.

Demones an habeant male voluntatis cõtinuationẽ li.ꝯ.di.vij.q.ꝯ.b.ꝛ.9.

Demoni timor nõ retrahit a malo actu libꝛo.ꝯ.diſti. vij.12.

Demones timore pene nõ appetũt qõ primo appetie runt li.ꝯ.diſtin.vij.13.

Demones quõ naturaliꝫ diligũt deũ ꝛ tñ peccant. li. ꝯ.di.vij.14.

Demon poteſt ceſſare ab hoc opꝛe malo vel ab illo ſed nõ ab omni li.ꝯ.di.vij.15.

Demones an habeant male volũtatis intenſionem li. ꝯ.di.vij.q.iij.c.ꝛ.18.

Demonũ inordinatus motus cõuertiꝫ eis in penam nõ in demeritũ li.ꝯ.di.vij.19.

Demon nõ erit ſimpliciter ſtatũ meriti ſicut hõ mor tuus li.ꝯ.di.vij.22.

Demon tñ ſe auertit ꝙ nõ amplius potuit.qꝛ angelꝰ tñ ſe cõuertit ꝙ amplius nõ potuit.nõ ſeqꝫ libꝛo.ꝯ diſt.vij.23.

Demon nõ excuſaꝫ ꝙ nõ poſſit vitare peccatũ libꝛo.ꝯ diſt.vij.24.

Demon quõ ẽ omino impoſſibilis ad gratiã libꝛo.ꝯ. di.vij.25.

Demonibus an tollat libertatis vſum obſtinatio li. ꝯ.di.vij.q.ꝯ.e.ꝛ.32.

Demones quomodo amittunt vſum li.ar.libꝛo.ꝯ.di ſtinctio.vij.33.

Demones ꝛ frenetici diuerſimode habent vſum fan taſie li.ꝯ.di.vij.36.

Demon quare habet li.ar.ꝛ nõ beſtia li.ꝯ.diſtin.vij. 37.et.38.

Demonib quõ manent data integra li.ꝯ.diſtinctiõe vij.43.

Demones triplici ſcientia vigent ꝛ de ſufficientia illa rum li.ꝯ.di.vij.46.ꝛ eadem di.e.

Demones aliquid ſciunt reuelatione ſupnorũ ſpiritu um li.ꝯ.di.vij.47.

Demones an poſſint errare vel decipi circa preſentia li.ꝯ.di.vij.q.j.g.ꝛ.52.

Demones quare nõ ſunt ita priuati per culpam lumi ne cognitionis ſicut bonitate affectionis.li.ꝯ.diſt. vij.55.

Demonibus quõ dantꝫ bona li.ꝯ.di.vij.57.

Demones an habeant obliuionẽ circa ꝓterita libꝛo.ꝯ di.vij.q.ꝯ.b.ꝛ.58.

Demones an ꝓcognoſcant futura li.ꝯ.diſ.vij.q.iij.i. ꝛ.64.et ꝙ totum.

Demones frequenter vera predicunt quia quadrupl'r euentũ futurorũ preſentiunt li.ꝯ.di.vij.65.

Demon an poſſit inducere verã formã li.ꝯ.di.vij.q. ꝯ.l.ꝙ totum.

Demonẽ inducere formã intelligiꝫ dupl'r ibidẽ in ꝛ.

Demones an fecerũt veros ſerpentes de virgis mini ſterio maleficor li.ꝯ.di.vij.82.

Demones ꝛ ſi videantꝫ facere vera miracula tamen nõ factũt li.ꝯ.di.vij.86.

Demonũ miniſterio an poſſit aliquis vti ſine peccato in faciendis miraculis li.ꝯ.di.vij.q.iij.m.88.

Demonũ miſterio quõ vſus eſt paulus li.ꝯ.di.vij.89

Demones an ſunt inuocandi ad ſupplendã nature in digentiã ꝛ inopiam li.ꝯ.di.vij.90.

Demon ad quid eſt ſuus li.ꝯ.di.vij.91.

Demones quid poſſint reſpectu creaturaꝝ libꝛo.ꝯ. di ſtin.vij.f.g.h.

Demones nõ ſunt creatores ꝗuis ranas fecerunt lib. ꝯ.di.vij.g.

Demon diffinitur li.ꝯ.di.vij.5.

Demones an poſſint in humanis coꝛpoꝛib habitare li.ꝯ.diſ.vij.q.j.g.ꝛ.43.

Demones qñ dicunꝫ corpa obſidere. Ibidem.

Demones ꝓmittit deus boies vexare ꝓpter quatuoꝛ cauſas li.ꝯ.di.vij.44

Demon quõ poteſt eſſe intrinſecus in aliquo libꝛo. ꝯ. di.vij.45.

Demones nõ ingredi in boies quõ intelligitur libꝛo.ꝯ di.vij.46.

Demon ꝛ aĩa peccatrix quõ poſſunt ſimul eſſe in eodẽ coꝛpoꝛe li.ꝯ.di.vij.47.

Demones an poſſint illabi animabꝰ li.ꝯ.di.vij.q.ꝯ. b.ꝛ.48.

Demon quõ dicitur intrare in ſpũm vel in animã lib. ꝯ.di.vij.49.

Demon an poſſit ſenſus illudere libꝛo.ꝯ.diſti.vij.q. ij.i.ꝛ.53.

Demon ꝙ quem modũ poſſit ſenſus illudere vt faciat boiem credere ſe videre capꝛã vel aſinũ li.ꝯ.diſtin. vij.55.et.56.

Demon illudendo vbi vel circa quid facit imutationẽ li.ꝯ.di.vij.57.

Demon an poſſit cogitationes imittere libꝛo.ꝯ.diſti. vij.q.iij.k.ꝛ.58.

Demones quantũ poſſe habent reſpectu cogitationũ malarũ li.ꝯ.di.vij.59.

Demon an poſſit neceſſario compellere ad vanas co gitationes li.ꝯ.di.vij.60.

Demones an poſſint malas affectiones imprimere li. ꝯ.di.vij.q.v.l.ꝛ.61.

Demon quõ põt ſup imaginẽ ꝛ li.ar.li.ꝯ.di.vij.62.

Demon quõ poteſt in cogitationem hominis libꝛo. ꝯ.di.vij.63

Demon non poteſt facere nos peccare licet poſſit in nobis affectiones vel cogitationes malas incende re li.ꝯ.di.vij.64.

Demon an poſſit ſcrutari ſecreta conſcientie noſtre.li bꝛo.ꝯ.di.vij.q.vj.m.ꝛ.65.

Demones cogitationes noſcere quõ intelligitur libꝛo ꝯ.di.vij.68.

Demones an intrent coꝛpoꝛa boim ſubſtantialiter an illabantꝫ mentibꝰ li.ꝯ.di.vij.e.f.g.h.

Demonis exercitatio reſpectu boꝛ duo reſpicit ꝛ ꝙ nõ dꝛmitti a deo li.ꝯ.di.x.1.

Demones quõ nouerunt chriſtum libꝛo.iij.diſtinctio ne.xxiij.59.

Demones quõ cognouerunt deum eſſe trinum ꝛ vnũ li.iij.diſ.xxiij.60.

Demones sub rone proximoꝝ nō continenk ꝯ̃ quis nō biscū cōmunicent in rone li.iij.di.xxviij.17.
Demon quō facilius expellik ꝯ̃ culpa li.iij.di.v.30.
Demones veniam nō inueuisse etiam si penituissent quō intelligik li.iij.di.xiij.58.
Demon quō pōt generare libro.iij.di.xliij.33.
Demones an erunt tortores in pena post iudicium libro.iij.di.xlvj.4.

Denarius

Denarius est numerus pfectissimus ꝓpter tres pfectiones libro.iij.di.j.71.

Denominatio

Denominatio quādo fit nō a digniori sed ab imperfectiori li.j.di.xiij.13.
Denominationem fieri a digniori quō intelligik li.ij.di.ix.25. Et li.iij.di.xxvj.16.
Denominationē fieri ab optimo quō intelligik li.ij.di.xxv.39.
Denominationē fieri ab vltimo vel a fine quō intelligitur li.iij.di.xliij.17.

Desiderium

Desiderium qñ frustrak li.ij.di.xj.36.
Desiderium quiescendi cum christo est ex duplici causa li.iij.dist.xxix.7.
Desiderium est duplex scz de acquirendo z de cōtinēdo z respectu cuiꝰ est spes li.iij.di.xxxj.30.

Destructo

Destructo priori etiam destrui posterius quō intelligitur li.iij.di.xxj.11.

Deus

Deus quō est subiectū libri sentētiarū li.j.in plogo.6
Deus quia bonus est summus.z inquantum summꝰ bonus summus.hec consequentia tenet triplici ratione. sed non sequitur ergo quia iustus est iusti summus libro.j.di.j.11.
Deus.dominus.z hutusmodi nomina considerank dupliciter z fm hoc attribuunk vel nature vel operationi li.j.di.ij.3.
Deos plures esse non solum est impossibile.imo etiā nō intelligibile li.j.di.ij.11.
Deus an sit cognoscibilis a creatura li.j.di.iij.q.j.a z per totum.
Deus an sit cognoscibilis ꝑ creaturas li.j.dist.iij.q.ij.b.z per totum.
Deus quia absq; sapientia nō est quasi res fatua ꝛc. ergo habet sapientiā genitā quō ista cōsequētia intelligak li.j.di.iij.38.
Deus genuit deum an hec locutio sit concedenda li.j.dist.iij.q.j.a.
Deus generat aliū deū an sit hec admittenda li.j.di.iij.q.ij.b.
Deus hoc nomen an grāmatice significet pluralē numerū sine an congrue dicak plures dij li.j.dist.iij.q.iij.c.
Deus hoc nomen an de se supponat ꝓsonam vel naturam.li.j.di.iij.q.iij.d.ꝑ totū. Et ibidem dicik q̄ habet naturam termini cōmunis z discreti.
Deus distinguik a deo. Et deus genuit aliū deū quare ꝓnes ille nō recipiunk li.j.di.iij.20.z.21.
Deus pater hoc constructum a parte predicati positum quō sit intelligendū li.j.di.iij.4.
Deus genuit aliū deū hec ꝓsitio distinguik li.j.di.iij.17.
Deus genuit aliū deum quā alietatem dicit ibi alius li.j.di.iij.21.
Deus genuit alium ergo aut alium deum.aut aliū nō deū.Solo.li.j.di.iij.22.
Deus hoc nomen dicitur nuncupatiue adoptiue naturaliter z fm quā acceptionē pluralificatur li.j.distin.iij.24.
Deos plures quare possunt dicere hebrei z non latini li.j.dist.iij.25.
Deus se genuit vel alium vtrum sit concedendum li.j.dist.iij.a.d.
Deus pater si genuit deū querik vtrū genuit deū q̄ est deus pater.vel qui nō est deus pater li.j.di.iij.b.
Deus est trinitas hanc ꝓsitionem pbat verā multis auctoritatibus li.j.di.iij.c.
Deus genuit deum vnus est deus ergo vna res genera rat seipam li.j.di.v.4.
Deus quō pōt dici esse ex nihilo li.j.di.v.9. Hūc nūmerū ꝓcedit lra k.z ibi penultima vox est naturam loco cuius emendek materiam.
Deus quō est trinus z vnus li.j.di.v.10.
Deus semper fuit.est z erit.quō intelligantur hec verba li.j.di.viij.8.
Deum esse non posse compositū quattuor rones impediunt li.j.di.viij.47.
Deus an sit in aliquo determinato genere li.j.distinctio.viij.q.iij.b.ꝛ.65.
Deus quō distinguik a creaturis li.j.di.viij.66.
Deus nō habet supius loycale vniuocum li.j.distin.viij.67.
Deo attribuere quicquid est perfectiōis z bonitatis pōt fieri dupliciter. Et quod facit esse in diuersis generibus z qō extra oīe genus li.j.di.viij.68.
Deo quomodo nihil deficit de bonitate z entitate lib.j.dist.viij.69.
Deꝰ est charitas essentialiter z causalik li.j.di.xvij.6.
Deū diligere accipik triplicik rone li.j.di.xvij.11.
Deus quomodo dicik magnus li.j.di.xix.2.
Deus pater genuit filiū sibi equalem q; nō pater si potuisset genuisset filiū sibi equalem. Instantia cōtra hoc argumentū z Solo.li.j.di.xx.5.
Deus ꝯ̃ quis sit in oīibꝫ tñ specialr dr esse in sanctis.li.j.di.xxj.2.
Deus an sit nominabilis li.j.di.xxij.q.j.a.ꝛ.viij.
Deus quō habet formā li.j.di.xxij.10.
Deus an habet vnum solum nomen an plura li.j.di.xxij.q.ij.b.ꝛ.12.
Deus intelligik per creaturas nō solū ꝑ similitudinē. ꝛc.li.j.di.xxij.20
Deus sicut magnus est ea magnitudine qua deus est sic dicendum est de bonitate z de omnibꝰ q̄ fm substantiam dicunk li.j.di.xxij.7. Et eadem di.d.
Deus nō semp noiak translatiue li.j.di.xxij.21.
Deos plures an possumus dicere catholice li.j.dist.xxij.q.iij.f.ꝛ.20.
Deitatē plures bre dr catholice.sed non plures dij.li.j.di.xxiij.22.
Deus hoc nomen fm quez modū impositū est ab operatione li.j.di.xxiij.23.
Deus nō debet dici multiplex li.j.di.xxiij.li.
Deū dicere nō esse qō est z ecōtra qñ est peccatum li.j.di.xxvij.20.

De littera D

Deo aliquid attribuere vel de deo sentire qđ nec scriptura nec fides dicit nec ad illa sequit. potest fieri tripliciter. z fm hec tria vicia denominant. li. j. distin. xxvij. 21

Deus non habet ordinem nec aliq̃ habitudinem. li. j. distin. xxx. 15

Deo quō ex tpe cōueniūt quedam nomia ꝛc. libro. j. di stinc. xxx. a. b. c.

Deus an possit dici esse vnum cum creatura. li. j. dist. xxxj. q. j. g. R. 41.

Deus est forma sine subiecto quomodo intelligit. lib. j. di. xxxiij. 18

eo quomodo sunt omnia presentia. li. j. di. xxxv. 9. Et eadem di. f.

Deus habet aliqđ ō nobilitate cause vniuersalis et particularis z non ōr causa vniuersalis vel particularis simpliciter. li. j. dist. xxxv. 19.

Deꝰ quō cognoscit distincte. li. j. di. xxxv. 20

Deꝰ quō cognoscit res ordinatas. li. j. dist. xxxv. 37

Deꝰ hoc nomē quō dicit respectū. li. j. di. xxxvj. 3

Deꝰ quō cognoscit bona p approbatōem mala vero ſi li. j. di. xxxvj. 7

Deꝰ quō ē apud se. z ī varijs rebꝰ. li. j. dist. xxxvij. 2

Deꝰ quō ē in dyabolo vel peccatore. li. j. di. xxxvij. 7.

Deus an sit in oībus rebꝰ. li. j. di. xxxvij. q. j. a. R. 8

Deum esse in omnibus rebus que necessitas est. libro. j. dist. xxxvij. 9.

Deus quō est in rebus. li. j. di. xxxvij. 10

Deus an sit vbiq̃ localiter in omnibꝰ locis. li. j. dist. xxxvij. q. ij. b. R. 15.

Deo soli an cōueniat esse vbiq̃. li. j. di. xxxvij. q. j. c. R. 16. et per totum

Deo an cōueniat esse vbiq̃ semp eternalit. li. j. distin. xxxvij. q. xij. d. R. 21.

Deum ee vbiq̃ z tum esse semper dupliciter pōt accipi. li. j. di. xxxvij. 21.

Deus est vbiq̃ ergo in ista domo. sed ista domꝰ nō fuit nisi ex tpe z post initium temps ergo z esse vbiq̃. Solo. li. j. di. xxxvij. 24.

Deus an sit in oibꝰ rebꝰ equaliter siue vniformiter. li. j. di. xxxvij. q. j. c. R. 25

Deum esse in rebꝰ dupl'r intelligitur. libro. j. distinct. xxxvij. 25

Deus q̃ vniformitate se habet vniformiter ad omnes res libro. j. dist. xxxvij. 26

Deus q̃bus modis z qualiter est in rebus. li. j. distin. xxxvij. q. ij. f. Rō. 28.

Deus est vbiq̃ potentialiter presentialiter essentialit li. j. di. xxxvij. 30

Deo quō conuenit longitudo latitudo sublimitas et profundum. li. j. di. xxxvij. 31

Deus quibus modis essendi est in rebus. libro. j. dist. xxxvij. a. b.

Deus non solum est in sanctis sed etiam habitat. libro j. di. xxxvij. c

Deus vbi habitat anteq̃ sancti essent. li. j. di. xxxvij. d

Deus inhabitator est quorundam non cognoscentiuꝫ cum et non quorundam cognoscentium. li. j. distinxxxvij. f

Deus quomodo vbiq̃ sit per essentiam nō potest hūano sensu intelligi. li. j. di. xxxvij. g. h.

Deus cum sit in omnibus rebus essentialiter tamē sordibus rerū nō inquinat. li. j. di. xxxvij. i.

Deo cōuenit īmobilitas et incircūscriptibilitas. libro. j. dist. xxxvij. k

Deꝰ an sit local' intra locū. li. j. di. xxxvij. q. j. g. R. 37

Deus q̃ rōne est in q̃libet loco totus et nō totalit. libro. j. dist. xxxvij. 41.

Deus an sit mutabilis scōm locum. libro. j. di. xxxvij. q. ij. b. Rō. 42

Deus mouet se sine tempore et loco quomodo intelligitur. li. j. di. xxxvij. 43.

Deus q̃re nō mouetur ad motum rerum. libro. j. dist. xxxvij. 44.

Deus q̃ ratione determinate est in aliq̃bus. libro. j. di. xxxvij. 45.

Deus an sit ab omni loco separabilis vel extra omnem locū. li. j. di. xxxvij. q. iij. i. Rō. 46

Deus statum est ibi si qđ intelligatur extra mundū. libro j. di. xxxvij. 48

Deus est vbiq̃ sine locali motu. li. j. di. xxxvij. o. p.

Deū velle. cū ōr. duo dicunt. li. j. di. xxxix. 5

Deꝰ an cognoscat alia a se. li. j. di. xxxix. q. j. a. Rō. 7.

Deus an cognoscat omnia alia a se. libro. j. dist. xxxix. q. ij. b. Rō. 12.

Deus dupliccm habet cognitiōem. scz approbationis et simplicis notitie. li. j. di. xxxix. 12.

Deus an possit scire vel prescire plura q̃ sciat. libro. j di. xxxix. q. iij. c. Rō. 18

Deus an cognoscat' se et alia vniformiter. li. j. distin. xxxix. q. j. d. Rō. 23.

Deus an cognoscat mutabilia immutabiliter. li. j. di. xxxix. q. ij. c. Rō. 27

Deus an cognoscat omnia presenter. libro. j. distinct. xxxix. q. iij. f. Rō. 31.

Deus quomodo cognoscit opposita vel contradictoria. li. j. distin. xxxix. 32.

Dei scientia an possit augeri vel minui vel aliq̃ modo mutari. li. j. dist. xxxix. a

Deus an possit nouiter vel ex tpe scire vel pscire aliqđ libro. j. dist. xxxix. b.

Deus an curam habeat de vilibꝰ rebus. vel an p singulas momenta sciat q̃ culices nascantur z moriantur. libro. j. di. xxxix. d

Deus desinit aliqua prescire cum fiunt prescientia. li. j. di. xli. 5.

Deus an cognoscat res per modū complexionis. lib. j. dist. xli. q. j. c. Rō. 20

Deo quomō sunt omnia pnōtia. sed nō angelo nec homini. li. j. di. xli. 24.

Deꝰ an semp sciat vel cognoscat enūciabilia siue complexa que simul cognouit. li. j. di. xli. q. ij. d. Rō. 25

Deꝰ an desinat aliq̃ scire vel pscire. li. j. dist. xli. e

Deus nihil desinit scire. li. j. di. xli. f.

Deꝰ nec mori. nec falli. nec miser ee. nec mētiript. q̃ q̃tuor defectus sunt in homine. l. j. di. xlij. 3

Deus an possit aliqđ aliud a se. li. j. di. xlij. q. j. a. Rō. 7

Deꝰ an possit in ome aliud in qō pōt ome agēs creatum. li. j. di. xlij. q. ij. b. Rō. 12. z. 14.

Deo an sit possibile ome impossibile. li. j. di. xlij. 16

Deus an possit facere de preterito presens. li. j. distin. xlij. 20.

Deꝰ quō pt. q̃cq̃d pt dici vel cogitari. li. j. di. xlij. 21.

Deus potest impossibilia fm naturam. li. j. distin. xlij. 24. et. 28.

Deus q̃re non potest impossibile per accidens. libro. j. distin. xlij. 25

Deus quare nō pōt facere q̃ oppositā vt albū et nigr

sint simul in eodem.li.j.dist.xlvij.26
Deus quomodo non potest contra dictamen rōnis rectc.li.j.di.xlvij.29
Deus si potest facere. sequitur q res potest fieri.rc. Solo li.j.di.xlvij.35
Deū nō posse nisi qō bonū z iustū est duplicit intelligit et vnde venit illa duplicitas li.j.di.xlvij.1
Deus quō est debitor nobis.li.j.dist.xlvij.3
Deus pōt pscire plura q̄ prescit quēadmodū pōt opari plura q̄ operatur.li.j.di.xlvij.5
Deus an possit saluare iudam z damnare petrum.li.j.dist.xlvij.7.
Deus quō est finitus z infinitus.li.j.di.xlvij.19
Deū nil posse nisi qō facit erroneū est. opinari. lib.j.di.xlvij.a.b.c.d.e.f.g.h.
Deus si fecisset hominem qui nec peccare potuisset nec vellet quis dubitaret cum fuisse meliorem quō intelligitur.li.j.dist.xlvij.2. Ad idem.4.
Deus an potuerit facere mundum meliorē quantum ad substantiā partium integrantium li.j.di.xlvij. q.j.a.R.7.z.8
Deus an potuerit facere mundum meliorem quantuz ad partium integrantium pfectates.li.j.dist.xlvij. q.ij.b.R.12.
Deus an potuerit facere mundū meliorem quantum ad ordinē ptium.li j.di.xlvij.q.ij.c.R.17
Deus an facere potuerit mundum antiquiorem.lib.j.di.xlvij.d.R.22.
Deus an semp possit quod semel potest.li.j.di.xlvij. q.vnica c.R.28.
Deus an potest facere qō factum est sed destruere.li.j.di.xlvij.30
Deus an possit aliquid facere melius vel alio modo q̄ fecit.lib.j.di.xlvij.a.b
Deus an semper possit omne quod olim potuit. libro j.distin.xlvij.c.d
Deum scire omnia quomodo intelligit.libro.j.distin.xlv.2.
Deus sicut sciendo seipsum scit alia.sic non volendo se vult alia.li.j.dist.xlv.3
Dei voluntas quomodo est causa omnium.lib.j.dist.xlv.6
Deus quare facit seu pmittit aliqua fieri cōtra solitū cursum nature vt sunt monstra rc.li.j.dist.xlv.7.
Dei voluntas quomodo non dicitur velle z incipere. li.j.dist.lxv.19
Deus quare dicatur omnipotens z omni sciens z nō omniuolens.li.j.di.xlv.16
Deus qua ratione dicitur omniuolens libro.j.distin. xlv.16.
Deus aliter cognoscit omne verum aliter diligit omne bonum.li.j.dist.xlv.19.
Deus et natura differenter producunt simile.li.j.dist. xlv.28.
Deus quomodo est agens non preconcipiens.libro.j. di.xlv.29.
Deus est quorundam tota et sola causa. quorundā cū cum alia causa particulari.li.j.di.xlv.31.
Deus quomodo facit de malo bonum.libro.j.distinc. xlvj.1.
Deus quomodo est causa tendendi ad non ee. libro.j. distin.xlvj.6
Deus an velit omnes homines saluos fieri voluntate beneplaciti.li.j.di.xlvj.q.ā.a.R.9. z.10.z.11. z.
Deus qua ratione vno modo se habet ad omnes.lib. j.di.xlvj.14.
Deus an velit mala fieri. libro.j. distinc. xlvj.q.ij.b. R.15.
Deus quomō nō vult quod impossibile est fieri.libro j.dist.xlvj.16.
Deus quomodo non dicitur sua pmissio.libro.j.dist. xlvij.5
Deus permisit plures ee malos ex multiplici cā.libro. j.dist.xlvij.22
Deus potest aliqd supra omnem legem datam.sz non potest iam datā destruere.li.j.di.xlvij.32.
Deus pōt facere de non ente ens.sed non pōt facere q aliqd sit ens z non ens.li.j.di.xlvij.33.
Deus qre pcepit omnibus bona facere z mala vitare. cum nō velit hoc ab omnibus impleri.li.j.dist.xlvij 6.et.7. Et ea.di.d.
Deus ostendit se aliq̄ velle in duplici differentia.lib. j.dist.xlviij.20.
Dues muratus est ab ocio in actum si de non pducēte factus est pducens. Solo.li.ij.di.j.23
Deus qualiter agit seipso et tamen non incipit agere ibidem.
Deus potest in omnia potentia actiua non sic vnitas est omnis numerus.li.ij.di.j.34.
Deus aliter generat filium aliter creat creaturam.li. ij.di.j.41
Deus quomodo dat vnicuiq̄ quod melius est libro.ij dist.j.62
Deus exponit totam potentiam ad pductionem vnius rei sed non totaliter.li.ij.di.ij.31.
Deus quomodo est locus angeli z anime.libro.ij.di stinctione.ij.51.
Deus quomodo potest facere q forma accidētalis sit sine materia.li.ij.di.iij.9.
Deus est aliter in omnibus vel pluribꝰ q̄ materia pma.li.ij.dist.iij.26
Deus quomodo potest facere rem malaz salua sua bonitate.li.ij.di.iij.49
Deus est pñs alicui duplicit.li.ij.di.iij.61
Deus quō cognoscitur li.ij.di.iij.62.
Deus quō odit.li.ij.di.v.2.z.15
Deus qre non statim cum creat hominem beatificat hominem.li.ij.di.iij.12
Deus cum preuiderat dyabolum peccatorum. quare prefixit leuitam modicam moram merendi.libro.ij. distin.vij. 2
Deus quomodo contemnitur in omni peccato. libro. ij.distin.vij.20
Deum solum esse maiorem mente humana quomodo intelligitur.li.ij.di.vij.63.
Deum operari vsq̄ modo quomodo intelligitur.lib. ij.di.vij.72
Deus subuenit homini multipliciter.li.ij.di.vij.90.
Deus quomodo apparuit informis corporalibus.li. ij.di.viij.1. Et eadem di.b.
Deus quomodo dicit videri z non videri ab homine libro.ij.dist.viij.2
Deus in sua specie nunq̄ visus est mortalibus.libro ij.dist.viij.d.
Deus quomodo manifestat bonitatem suam.libro.ij. distin.ix.7.
Deus cū habeat filiū quare produxit plures angelos libro.ij.dist.ix.51

Delittera D

Deum nobis esse presentem quomodo intelligitur. lib. ij. distin. x.

Deum videre dicimur tripliciter. li. ij. dist. x. 17.

Deus qua comparatione dicitur loqui per angelum. lib. ij. distin. x. 41.

Deus et angelus aliter et aliter nobis loqui quo intelligitur. li. ij. di. x. 42.

Deus in pductoe declarat potentia in formatoe sapiam. lib. ij. di. xij. 16.

Deus quo dicit esse in luce. li. ij. di. xij. 29

Deus quomo in omni operatoe operatur intime et immediate. li. ij. di. xij. 25.

Deus quomodo est motor primi orbis. libro. ij. distin. xij. 26. et. 27.

Deus quomo cessat facere et quo facit nouam creaturam. lib. ij. dis. xv. 4

Deus an prius ꝯ alia pduxerit ab omni opere quiescit. li. ij. di. xv. q. iij. f. ℞. 43

Deus quomodo dicitur operari vsq; modo. libro. ij. distin. xv. 45.

Deus quomodo dicitur requiescere. libro. ij. disti. xv. 47. Et eadem distin. g.

Deum quiescere die septimo non excludit creationem animarum que fit quotidie lib. ij. disti. xv. 48. Nec generatio ex putrefactoe vt vermes. et ex specierum comixtione vt mulus. 49.

Deum solum esse per naturam immortalem quomo intelligitur. li. ij. di. xviij. 15. et dis. xix. 8

Deus quare ex vno homie omnes hoies producere voluit. li. ij. dis. xviij. 2.

Deus qñ operat fm rones causales et qñ fm rones seminales. lib. ij. di. xviij. 14.

Deum mortem non fecisse quomodo intelligitur. lib. ij. distin. xix. 16

Deus an facere debuerit hominez impeccabilem siue inexpugnabilem. li. ij. dist. xxiij. q. j. a. ℞. 9.

Deus an permittere debuerit hominem impugnari. libro. ij. dis. xxiij. q. ij. b. ℞. 14.

Deus an videatur in patria per medium. an sine medio. li. ij. di. xxij. 44

Deus quare no potuit dare nature quod dedit gratie. libro. ij. di. xxij. 11.

Deum non debuisse pmittere hoiem impugnari si que probatoes videnꝫ cogere quomodo sunt reuellende li. ij. di. xxiij. 15. et p totu.

Deus quare magis in visitat in somnis ꝯ vigilijs. li. ij. distin. xxv. 76

Deus no pducere nos ad gloriaz nostris meritis quomodo intelligit. li. ij. di. xxvij. 48

Deum posse delere culpa absq; gratia quomodo intelligit. lib. ij. di. xxviij. 77

Deus quo acceptat aiam. li. ij. di. xxix. 6.

Deus an posset tale naturam facere q̃ eet ei accepta sine munere gratie. li. ij. di. xxix. 10.

Deum non punire bis in idipsum quomodo intelligitur. li. ij. di. xxxvj. 9

Deuz non punire supra condignu quomodo intelligitur. li. ij. dis. xxxvj. 10.

Deus si statim punit peccatoꝝ cu peccat an punit sufficienter vel no. li. ij. di. xxxvj. 22

Deus et homo dissimiliter se habent in codonando offensam. li. ij. di. xxxvj. 23

Deu malis non inferre pena cum eos punit quo intelligitur. li. iij. di. xxxvj. 32.

Deus quomodo facit et non facit contra naturam. lib. ij. distin. xxxvj. 33.

Deum non facere contra suam prohibitoem quo intelligitur. li. ij. di. xxxvij. 9.

Deum facere omnia propter se quomodo intelligitur libro. ij. dist. xxxvij. 11.

Deus cu coopat peccatori in praua actoe laudabiliter facit. sed no sic ho. lib. ij. di. xxxvij. 29.

Deum posse q̃ vnum agens vnum assequatur et aliud intendat ita q̃ vtrunq; sit a deo quomodo intelligitur. lib. ij. di. xxxvij. 39

Deus cu dicit no esse autor mali de peccato no de pena intelligit. li. ij. dist. xxxvij. c.

Deu non cōsiderare quantu sed ex quato offeras quo intelligit. li. ij. di. xl. 33.

Deu et studiosum posse mala facere quomo intelligit. lib. ij. di. xlviij. 7.

Deus comparatur ad creaturam dupliciter. libro. iij. distin. j. 16.

Deuz inhabitare in aliquo et vniri alicui differenter se habent. li. iij. di. j. 20.

Deum humiliari potest intelligi dupliciter. libro. iij. distin. j. 35.

Deus aliter est humiliatꝰ in incarnatoe. aliter ho elatꝰ in puaricatoe. li. iij. di. j. 36.

Deus quomodo dicitur habere effigiem humanam. libro. iij. distin. j. 39.

Deus inuisibilis quare in humana natura factꝰ est visibilis. li. iij. di. j. 45.

Deus no assumit qualibet natura in vnitate psone ꝯuis sit in omnibus naturis ecntialiter potencialiter et psentialiter. li. iij. di. ij. 40.

Deus quomodo equaliter vnitur anime et carni. libro iij. distin. ij. 41.

Deus an formauerit carnem christi mediante anima an non. lib. iij. dis. ij. 45.

Deus potest dici genitor hominis. sed non est consuetum. li. iij. di. iiij. 45.

Deus quo maxime distat a creatura et quo maxime approximat. li. iij. di. vj. 39

Deus et homo ꝯuis habeant diuersas diffinitiones tamen possunt concurrere in vnum suppositum. libro. iij. distin. vj. 24.

Deus factus est homo. deus est homo. an his locutoibus dicat deus factus esse aliqd. vel ee aliqd vel no ee aliqd. li. iij. di. vj. a. et p totuz

Deus an assumpsit humanam naturam. libro. iij. dis. v. q. j. f. ℞. 24.

Deꝰ an assumpsit hūanā psonā. li. iij. di. v. q. ij. g. ℞. 30. Hic ponitur in secūdo argumeto no admittit rationem. ponat non admit.

Deus assumpsit hominez an hec sit concedenda. libro iij. distinct. v. q. iiij. 1.

Deu assumpsisse hoiez si alicubi legunt aucres sonare quo sunt exponede. li. iij. di. v. 44.

Deum assumpsisse animam corpori coniunctam quare conceditur. sed ista non concedit deus assumpsit homine. li. iij. dis. v. 46.

Deus est homo an illa propositio sit vera. libro. iij. distin. vij. q. j. a. ℞. 5.

Deus et homo qua de causa dicantur de scinuicez ꝯuis in abstractione de scinuicem non predicentur. libro. iij. distinc. vij. 7.

Deus ille terminus partim habet naturam termini co

De littēra D

munis. partim naturam termini discreti. et ꝑm quā naturam reddit illam locutionem veraz Deus est homo. libro. iij. dist. vij. 12.
Deus est homo quāta. lib. iij. dist. vij. 13.
Deꝰ est hō in q̄ materia. li. iij. di. vij. 14
Deus factus est homo an hec ꝓpositio sit admittēda. lib. iij. dist. vij. q. ij. b. ℟°. 15.
Deus est factus homo. ergo Deus est factꝰ non sequit libro. iij. distī. vij. 21.
Deus quō dicit factꝰ homo z homo factꝰ Deus. lib. iij. di. vij. a. et per totum
Deus in quo tēplo est adorandus. li. iij. di. ix. 33.
Deus nō debet adorari latria i imagine que est hō duplici ratōe. li. iij. di. ix. 36
Deum coli fide ſpe z charitate quomodo intelligitur. lib. iij. di. ix. 50.
Deꝰ quō adorat fide z charitate. li. iij. di. ix. 59
Deū dare ſpm̄ nō ad mēſurā dupliciter potest intelligi. li. iij. dist. xij. 2.
Deꝰ nō posse aliq̄d plenꝰ dare vel maius facere ꝓtingit ex triplici causa. li. iij. dist. xij. 15.
Deū ee dupl'r dicit de aliquo. li. iij. di. xij. 19.
Deū in ſua ſuba non posse videri ſi alicubi auctes dicunt q̄nq̄ modis hz exponi. li. iij. di. xij. 21
Deū ſubito opando nihil omittere de bis q̄ ſucceſſiue opat natura quō intelligit. li. iij. di. xviij. 32
Deū ſolū delere inidrates quō itelligit. li iij. dist. xix. 9.
Deus pater q̄liter tradidit xp̄m innocentē in mortem. lib. iij. dist. xx. 4. et. 5.
Deum aliquid facere neceſſitate quomodo intelligit. libro. iij. dist. xx. 9.
Deum z ſi non deceat quicq̄ facere contra iuſticiā. decet tamen ipſum aliquid facere ꝓter rigorem iuſticie. lib. iij. di. xx. 12
Deus q̄ rōne exigit mādatoz obſeruantiā z pcōz emēdam. li. iij. di. xx. 17.
Deus q̄re nō repauit genꝰ būanū verbo vel alio modo cū potuiſſet. lib. iij. di. xx. 18. et. 19.
Deū nō oportet nos imitari in oibꝰ. li. iij. di. xx. 20.
Deus quomodo delectatur in pena z perditione alicuius. lib. iij. di. xx. 37.
Deus an alio modo q̄ morte xp̄i potuerit būanū genꝰ ſaluare. li. iij. di. xx. q. vj. f. ℟. 41.
Deū alio mō potuiſſe ſaluare genus būanū ſi q̄ auctes z rōes ſonare videnꝫ quomō ſunt intelligende. libro iij. dist. xx. 42 et per totum
Deus quō potest ſciri. li. iij. di. xxiij. 4.
Deus quō cognoſcit in via. li. iij. di. xxiij. 5.
Deo ſine ꝑmū intuitu ee ſeruiendum quō intelligit. li. iij dist. xxvij. 41.
Deum diligendum ee ſine modo quomodo intelligitur lib. iij. distī. xxvij. 53.
Deus quō odit peccatores. li. iij. di. xxvij. 25
Deus quomodo dicit alterum altero magis diligere. libro. iij. distin. xxix. 27
Deus non exigit ſemper ab hoīe totum quod potest lib. iij. distin. xxx. 15.
Deum non recordari peccatoz poſt penitentiam peccatoris quō intelligit. li. iij. di. xxxj. 17
Deus quō nō diligit malos. li. iij. di. xxxij. 14.
De dilectione dei quere plura in diligere. z deo equaliter eſſe curam de omnibus quomodo intelligitur. libro. iij. distin. xxxij. 16.
Deum ꝓniorē eſſe ad miſerandum q̄ ꝺdemnādū quō intelligit. lib. iij. di. iij. 14.
Deus quomodo operatur in ſacramento. libro. iij. diſtin. iij. 68.
Deum non recordari iniquitatum quomodo intelligitur. lib. iij. diſ. xiij. 62.
Deum recidiuātibus dare veniā z gratiam quō intelligitur. li. iij. diſ. xiij. 63.
Deum ex caſu alicuius elicere bonum quomodo intelligitur. li. iij. di. xiij. 66.
Deum non delectari in penis noſtris quomodo intelligitur. li. iij. dist. xv. 55.
Deus quomodo diligit ſup oīa. li. iij. di. xvj. 33.
Deum operari virtutem ſine nobis quomodo intelligitur. li. iij di. xvij. 16
Deus quō dicit trahere ibi ille. ve. ad me niſi pa. me. traxe. eum. li. iij. di. xvij. 17.
Deus q̄re non delet culpā ſe ſolo ſine cooperatōe impij cū ſit agēs potētiſſimū. li. iij. di. xvij. 18.
Deus q̄ rōne dicit iuſtiſſimꝰ li. iij. di. xlvj. 26
Deum gratis iuſtificare quomodo intelligitur. lib. iij. diſtin. xlvj. 31.
Deꝰ an poſſit aliq̄d remittere pure ex iuſticia vel pure ex miſericordia. lib. iij. di. xlvj. q. iij. h.
Deum totam culpam remittere quomodo intelligitur libro. iij. diſt. xlvj 33.
Deus quō dicit ſumme iuſtus. li. iij. di. xlvj. 34
Deus an poſſit tantam penam infligere quanta debet culpe. li. iij. di. xlvj. 35
Deus poteſt punire hominem tantum quantuz merit. et poteſt totum remittere. quia hoc poteſt homo. So. lib. iij. diſ. xlvj. 36.

Diuinus.

Diuinam virtutez eſſe probatur multipliciter. libro. i. diſtinct. vij. 23.
Diuinus z deus ſimiliter diuinitas z deitas differūt. libro. j. diſtī. xv. 38.
Diuinā veritatez ee probat z ꝺcludit oīs veritas z natura creata. li. j. diſ. vij. 23.
Diuinꝰ hoc nomē eſt q̄ſi poſſeſſiuū. z imponit a dupli ci forma. li. j. di. xxij. 24.
Diuias res triplici mō cognoſcimꝰ. li. j. di. xxxij. 4
Diuina natura an potuerit vniri cum humana. lib. iij. diſtin. j. q. j. a. ℟°. 8.
Diuinā naturam vniri humane in vnitatē perſone q̄d eſt. lib. iij. diſtī. j. 9.
Diuinitatis nomen quō participat chriſtus in humana natura. li. iij. di. j. 37. et. 38.
Diuine nature an cōueniat actus aſſumendi. libro. iij. diſtin. v. q. j. a. ℟. 5
Diuina natura cum ſit ſimpliciſſima. habet tamen diſtinctionem in ypoſtaſibus. ergo non eſt tota vnita ꝛc. libro. iij. diſtin. v. 8
Diuina natura vnita tres perſone vniuntur er diuina perſona aſſumpſit. ergo quelibet ꝑſona aſſumpſit non ſequitur. lib. iij. di. v. 9
Diuine nature non conuenit generare ſed aſſumere. libro. iij. diſtin. v. 10.
Diuina natura aſſumpſit humanam ꝓ eo q̄ ſtat ibi natura. lib. iij. di. v. 11.
Diuine perſone an conueniat aſſumere. libro. iij. diſtī.
Diuine ꝑſone an cōueniat aſſumere rōe nature an cōuerſo. lib. iij. di. v. q. iij. c. ℟°. 16.
Diuine nature abſtracta omni perſone an cōueniat aſſumere. lib. iij. di. v. q. iij. d. ℟°. 17.

De littera D

Diuina natura est caro facta. an hec sit cōcedenda. li. iij. distin. v. q. v. c. fi. 19.
Diuina natura est incarnata ergo diuina natura est caro facta non est simile. libro. iij. distin. v. 20. Ad idē 21. et. 22.
Diuina persona an assumpsit personā. an natura naturam. an psona naturam. an natura personam assumpserit. libro iij. distinc. v. a. b. c.
Diuina natura an debeat dici caro facta. li. iij. di. v. d.
Diuina natura quare non accepit psonam hois cum hominem accepit. li. iij. dist. v. c.
Diuina natura est de virgine nata an hec sit concedenda. libro. iij. distin. viij. q. j. a.
Diuinā naturā esse de virgine natam si que rationes et auctoritates affirmare videnť quomodo sunt pmē de. libro. iij. distinc. viij. 4. et p totum.
Diuina natura aliter significat p hoc nomē de⁹. aliter per hoc nomen natura. li. iij. dist. viij. 5.
Diuina natura quomodo dicitur concipi et nasci. li. iij distinc. viij. 6.
Diuina natura in christo non est nata. ergo nec humana non sequitur. li. iij. distinc. viij. 11.
Diuina natura est homo. ergo diuina natura moritur vel nascik non sequitur. li. iij. distinc. viij. 16.
Diuina natura est homo qua ratione est vera. libro. iij distinc. viij. 18.
Diuine nature an' competat nasci de virgine. libro. iij. distincti. viij. a. b.
Diuinus et dñicus differunt li. iij. distī. xj. 3.
Diuina essentia quare est in qualibet creatura et nō gratia. libro. iij. distincti. j. 32.

Dexter

Dextrum et sinistrum quomodo causanť in nobis. li. ij. distin. xiij. 17. Ad idem. 19. et. 20.
Dextrum et sinistrū presupponere sursum et deorsum quomodo intelligik. li. ij. distinc. xiij. 21.
Dextrum et sinistrū nihil habere qđ hz extra se pncipium sui motus quō intelligik. li. ij. dist. xiij. 22.
Dextram partem semper esse dextram quomodo intelligitur. li. ij. distincti. xiij. 24.

Diabolus

Diabolus ab initio peccauit quomodo intelligik. li. ij. distinctione. iij. 51. et. 52.
Diaboli peccatum quomodo est initiatuz consummatum et confirmatum. li. ij. distin. v. 9.
Diabolo quid fuit occasio ruine. li. ij. distincti v. 26. a. Ad idem. 27.
Diabolus peccando ad se conuertebať non ad deum. libro. ij. distinc. v. 22.
Diabolus aliter dedit occasionē peccandi homini aliter angelis malis. libro. ij. distincti. v. 35.
Diabolo quare prefixa est a deo qui cum preuidit peccaturum tam modica mora merēdi. li. ij. distī. vij. 2.
Diabolus quomodo locut⁹ ē p serpentē et a q̄ fuit illi⁹ locutionis formatio principaliter, vtrū data sit nocua potestas serpenti et vtrum fuerit miraculū sicut vox asine ad balaam. li. ij. dist. xxj. 1.
Diabolus quare inuidit homini. li. ij. dist. xxj. 6.
Diabolus quomō dicitur initiuz omnis mali vel peccati. li. ij. di. xxj. 32
Diabolus quomodo dicitur temptare soluz carnales libro. ij. di. xxj. 35.
Diabolus quō dr tēptare violētus. li. ij. dist. xxj. 39.
Diabolus qñ recte vincik. li. ij. di. xxiij. 17.
Diabolus et si nō vincat nisi volentem. tñ homo absq; gratia nō potest resistere li. ij. di. xxviij. 39.
Diabolus quō dicik hoies q̄ sui vernaculos possedisse. libro. iij. di. xix. 3.
Diabolus ante passionem xpi habuit duplicē manum libro. iij. di. xix. 22.
Diabolus q̄re abhorret memoriā passionis et figuram crucis. li. iij. dist. xix. 23.
Diabolus quō dicik nos, impugnare post passionem christi. li. iij. di. xix. 24.
Diabolus quō in nouissimis tempibus vires malicie sue exercebit. lib. iij. di. xix. 25.
Diabolus quō post passionē xpi pōt excecare mentes et vexare corpa. li. iij. di. xix. 26
Diabolus quō ante et post passionē xpi nihil poterat i hoiem nisi p dei pmissionē li. iij. di. xix. 27.
Diabolus quō dicik victus iustitia non potentia. lib. iij. distin. xx. 2.
Diabolo q̄re michael nō maledixit. li. iij. di. xviij. 67.
Diabolum se trāsfigurare in angelū lucis qñ est causa periculi et qñ non. li. iij. di. xxi. 1.

Diaconus

Diaconorum nomen vnde et de officio eorum. lib. iij. distin. xxiij. 41.

Dicere

Dici ad aliqđ est dupl'r. et fm quē modū memoria intelligentia et volubile dicik ad aliqđ. et fm quē modū pater et filius. li. j. dist. iij. 29.
Dicendi modus est triplex. scz vniuocus eq̄oc⁹ et analogus. li. j. dist. xiij. 15.
Dici diuersimode est fm triplicem differentiam. libro j. distī. xxij. 23.
Dici fm substantiā vel fm accidens quicqđ dr hz instantiam in diuinis. li. j. di. xxiij. 24.
Dicik aliqđ vt ens p se ergo dr fm substantiā nō sequitur. li. j. dist. xxj. 25.
Dici ad aliud est dupliciter. li. j. di. xxiij. 19.
Dici fm substantiā est dupliciter. li. j. di. xv. 10.
Dicere dū nō esse qđ est quod est peccatuz. li. j. distin. xxvij. 20. Ad idem. 21.
Dici hoc de hoc est dupliciter. li. j. dis. xxvij. 24.
Dicere fm aliquos tripliciter accipik in diuinis. libro j. distin. xxvij. 26.
Dicere vel loqui est dupliciter. li. j. di xxvij. 27.
Dicere qñ dicatur essentialiter. li. j. dist. xxvij. 30.
Dicere vbi non est aliud q̄ cogitando intueri. libro. j. distin. xxvij. 31.
Dicere aliter reflectitur supra dicentez. aliter supra dictum. lib. j. di. xxvij. 32.
Dicendi modus fm substantiā circa terminū negatuz vel infinitū est duplex. li. j. di. xxviij. 4.
Dici aliqđ ex tempe est dupliciter. li. j. di. xxx. 7.
Dici fm accidens est tripliciter. li. j. di. xxx. 10.
Dici fm relationē est dupliciter. lib. j. di. xxx. 14.
Dicere aliqđ ex pte de deo quō sit. li. j. dist. xxx. c.
Dicuntur aliqua de diuina essentia tripliciter. libro. j. distin. xxiij. 7.
Dici relatiue est duplex. li. j. dist. xxxiij. 26.
Dicere est duplex sicut et loqui. li. ij. di. x. 33.
Dicere hoc verbum variam vim habet et quid cōnotat ibi. et quomō accipitur dixit deus fiat ꝛc. libro. ij. distin. xiij. 5.
Dictū p participatiōem reduci ad dictū p essentiā quō intelligik. li. ij. di. xxxiij. 28.

De littera D

Dicere ꝛ facere di differunt. lib. ij. distin. xxxvij. 16.
Dictum de ꝓterito verum esse necessariū quō intelligit li. j. di. xxxviij. 25. et. lib. iij. di. xxiij. 11.
Dicere est duplex, ꝛ quō xp̄us potuit dicere locutiōem falsam. li. iij. di. xij. 19.

Dictamen.

Dictamen quomodo accipitur vbi agitur de cōscientia. li. ij. dist. xxix. 19.

Dies.

Dies quomō accipit ibi Iste sunt ge. ce. et ter. ꝛc. Genesis secūdo. lib. ij. dist. xij. 28
Diem ꝛ noctem imediate diuidere tempus quomō intelligitur. li. ij. dis. xij. 30.
Dies dupliciter cōputat in scriptura. li. ij. di. xiij. 1.
Diei cōputatio in obseruatiōe ieiunij scōm quid sit. libro. ij. dist. xij. 2.
Dies distinguit quattuor modis fm grecos hebreos astronomos ꝛ ecclesiā. li. ij. di. xij. 3.
Dies septimꝰ q̄re nō hz vesperā. li. ij. di. xij. 7.
Diem non facit quecūq; illumiatio. li. ij. dist. xij. 15.
Dies cum luce simul cepit. lib. ij. di. xij. 16.
Dies septimus quare benedictus ꝛ sanctificatus dicatur. li. ij. dist. xv. 5.
Dierum numeratio quare vsq; ad septennariū procedit. li. ij. distin. xv. 6.
Dies septimꝰ an sit a nouo productus ꝛ quare numeratur cū sex prioribus. li. ij. dist. xv. 46.

Differentia.

Differēria triplex est. substātialis accidēralis originalis. ꝛ q̄ hanc est in diuinis. li. j. dist. xiij. 25.
Differentiam scōm numerum an sit ponere in diuinis li j. di. xv. q. iiij. b.
Differunt numero que numerantur. lib. j. dis. xlij. 51.
Differre raōe est triplex. lib. j. di. xxvj. 13.
Differēria rōnis fundat in duob. li. j. di. xxvj. 14
Differēria triplicē alieratē notat. li. j. dis. xxxj. 2.
Differentia prior est per naturam q̄ id cuius est differentia lib. ij. di. j. 75.
Differentia completiua debet esse ꝓpria eius cuius est differentia. li. ij. dist. j. 76.
Differentia specifica debet accipi penes id qō in reē optimū. li. ij. di. j. 77.
Differentia cōpletiua quomodo essentialiter adheret. libro. ij. di. j. 78
Differentiam fm magis et minꝰ nō variare spēm quō intelligit. li. ij. di. xlij. 55.
Differēte diuerse essentiales dant diuersa esse quō intelligit li. iij. dis. vj. 10.
Differentia aliq̄ ita adheret generi respectu speciei qō eadē sublata auferr ꝓ psequens qō ad cēntiā generis spectat lib. iij. dist. xxvij. 30.
Differēte quedā sunt ꝓfectiue simpl'r q̄dam vere cum diminutiōe li. iiij. di. xlviij. 36.

Diffinitio.

Diffinibile est aliq̄d dupliciter li. j. di. xxv. 14.
Diffinitio quomodo dicit aggregatōem ꝛ compositionem li. j. dist. xxv. 15.
Diffinitōis bone conditōes. li iij. di. xxiij. 35.
Diffinitū nō posse a diffinitōe separi quomō intelligitur lib. iiij. di. xij. 10. Ad idem. 11.

Diffusio.

Diffusio est dupler. scz intra ꝛ extra. li. j. dist. xix. 20.
Diffusio potest esse dupliciter a bono. li. ij. di. x. 16

Dignitas.

Dignitatis est aliquid dupliciter li. ij. di. xj. 23

Dilectio.

Diligere ex charitate q̄d est. ꝛ q̄ dupl'r ꝓtingit diligere ex charitate lib. j. dist. j. 21.
Dilectio charitas amor differūt li. j. dis. x. 1.
Diligere tenet tripl'r. ꝛ quō accipit ibi pater ꝛ filius diligūt nos spūsancto. li. j. dist. x. 7.
Dilectio in diuinis accipit tripl'r. scz eēntialiter notionaliter ꝛ ꝓsonaliter. li. j. di. x. 26.
Diligere deū p aliq̄d mediū est tripl'r li. j. disti. xvij. 11
Diligens si diligit dilectione aut eadem aut alia. libro j. dist. xvij. 22.
Diligere potest reneri dupl'r. scz eēntialiter ꝛ notionaliter. ꝛ quomodo accipitur ibi pater ꝛ filius diligūt se spūsancto li. j. di. xxxij. 8.
Diligere spiritusancto quomodo cōuenit tribus. lib. j. disti. xxxij. 11.
Diligere ꝓ qua notione stat ibi pater ꝛ filius diligunt se spūsancto. li. i. dis. xxxij. 12.
Diligere alio a se quando facit participationem. libro j. distin. xxxij. 14
Dilectio quō est in trinitate lib. j. di. xxxij. g.
Dilectio est duplex scōm duplicem voluntatem. scilicet antecedentem et cōsequentem. libro. j. dist. xl. 35. Iterum est duplex. 37
Dilectio vniformiter sumpta cum cōuersione a tribus oritur li. ij. di. v. 41
Diligere ꝓpter se ꝛ ꝓpter aliud quid sit. libro. ij. distin. iij. 66.
Dilectiōis motus aliter est gratie aliter nature institute. libro. ij. disti. iij. 69.
Diligitur aliq̄d magis tripliciter li. ij. dis. iij. 72.
Dilectio oritur a triplici principio lib. ij. dist. v. 41.
Dilectio quid sit et qualiter differat ab appetitu. lib. ij. distin. vij. 8
Dilectio et visio differenter se habent. libro. ij. distin. xxiij. 39. et. 40.
Diligētes me diligo quomodo intelligitur. libro. ij. distinct. xxix. 7.
Dilectiōem maiorē fuisse in statu innocētie q̄ nature lapse quō intelligit. li. ij. di. xxix. 33.
Dilectio ꝛ cognitio est in triplici differēria. et quomodo scōm hoc gratia capitis influat in membra. libro iij. distin. xiij. 41
Dilectio charitas amor differunt. li. iij. di. xxvij. 2.
Diligi quomodo mandatur deus ex tota mente anima ꝛ corde. li. iij. di. xxvij. 4.
Dilectionis motus an possit idem esse in deū ꝛ in ꝓximū. li. iij. di. xxvij. q. iij. g. ℞. 44
Dilectionis actus quomodo est in ꝓximū ꝛ quomō in deum. li. iij. di. xxvij. 45.
Dilectū vnū esse quo diligit deus ꝛ ꝓximꝰ quō intelligit. lib. iij. di. xxvij. 46.
Dilectio ꝓximi aliter referr ad deū aliter bonor imaginis ad ꝓtotipū. lib. iij. di. xxvij. 47
Dilectiōis habitus quo amatur deus et ꝓximus est vnus. sed motus eius in deum et ꝓximum est alius ꝛ alius. li. iij. dis. xxvij. 49.
Dilectionis motus in ꝓximum an sit ꝓius q̄ motus dilectionis in deum. an econtra. libro. iij. dist. xxvij. q. iij. h. ℞°. 50.
Dilectionis motus ad habitū charitatis dupliciter cōparat. li. iij. di. xxvij. Ibidem.

Delittera D

Dilectionis actus in deum an habeat modum. libro. iij dist. xxvij. q. v. ſ. ℞°. 51

Diligendum eſſe deum ſine modo quomodo intelligi tur. lib. iij. diſ. xxvij. 53.

Diligendi deum ratio quomodo eſt bonitas infinita. libro. iij. diſt. xxvij. 54.

Dilectionis actus in deum ratiõe cuius non habet modum. lib. iij. di. xxvij. 56.

Diliges dñm deu3 tuum ex toto corde ⁊ ex tota anima ⁊ ex tota mẽte tua an teneamur ad illũ modũ implẽdum. li. iij. di. xxvij. q. vj. l2. ℞. 57

Diligere ſeipſum non precipit homini triplici ratiõe. lib. iij. di xxvij. 1.

Diligere proximum quare ſpeciali mandato exprimitur. li. iij. di. xxvij. 2.

Diligere eſt duplex. ſcilicet affectu et effectu. libro. iij. diſtin. xxvij. 4

Diligi precipiunt angeli per mandatũ dilectiõis proximi. li. iij di. xxvij. 6.

Diligi quomodo debeat chriſtus inq̃tũ eſt homo. lib. iij. diſ. xxvij 7

Diligende an ſint ex charitate creature irrationales. libro. iij. di. xxvij. q. j. a. ℞. 8

Diligere aliquid ex charitate eſt dupliciter. ſcilicet vel ex charitate impãte vel ex charitate eliciente et informante. ⁊ quomõ creature irrationales ſunt diligende. libro. iij. di. xxvij. 9

Diligit trez ex charitate aliq̃d tripliciter. ⁊ ſm hoc dr proximꝰ ⁊ irrationales creature triplici mõ diligẽdi diliguntur. li. iij. diſt. xxvij. 10.

Diligere ex charitate q̃d eſt. ⁊ q̃d eſt deũ diligere creaturas irrationales. li. iij. diſt. xxvij. 11.

Diligibile quomodo fit aliquid ex charitate. libro. iij. diſti. xxvij. 12.

Dilectio charitatis diſſil'r ſe hz reſpectu creaturaz rationaliũ ⁊ irrationalium. li. iij. di. xxvij. 13

Diligi ex charitate quõ pñt tpalia. li. iij. di. xxvij. 15

Diligẽdi an ſint dmões ex charitate. libro. diſt. xxvij. q. ij. b. ℞. 16.

Diligendi ratio ſufficiens quomodo eſt imago. libro iij. diſtin. xxvij. 18.

Diligendũ eſſe ex charitate quicq̃d facit ad cumulum noſtri meriti põt ee dupl'r. li. iij. di. xxvij. 20.

Diligendũ eſſe ex charitate quicq̃d facit ad dei honorẽ ⁊ decorẽ iuſticie quõ intelligit. li. iij. di. xxvij. 21.

Diligendi an ſint ex charitate mali homines. libro. iij. diſtin. xxvij. q. iij. c. ℞. 23.

Diligenda an ſint corpora noſtra ex charitate. lib. iij. diſtin. xxvij. q. iij. d. ℞. 28

Diligenda an ſint ex charitate dona gratuita. libro. iij diſtin. xxvij. q. v. c. ℞. 33

Diligere quomõ eſt actus quo quis vult alicui bonu3 li. iij. di. xxvij. 36

Diligenda ex charitate qua ratione enumerat Augu. li. iij. di. xxvij. 38

Diligibilium numerus ⁊ ſufficientia. libro. iij. diſtinc. xxvij. q. vj. f. ℞. 39.

Diligẽda quomodo exprimit ſacra ſcriptura. libro. iij. diſtinct. xxvij. 41.

Diligibilia diuerſa penes quid diſtinguantur. lib. iij. diſtin. xxvij. 42

Diligibilia qua ratione diſtinguit Ambroſ. li. iij. diſtin. xxvij. 43.

Dilectio corporis primi ⁊ noſtri ſub quo membro diligibiliũ cõtinet. li. iij. diſt. xxvij. 44.

Diligendi q̃ ratõe ſunt inimici ⁊ ſub quo mẽbro diligibiliũ cõtinent. li. iij. di. xxvij. 45

Diligẽda q̃ ſint. ⁊ quot ⁊ q̃liter exprimant p duo mãdata. li. iij. di. xxvij. a. b.

Dilectio angelorum an contineatur in illo precepto. lib. iij. diſt. xxvij. c.

Dilectio chriſti ſm q̃ homo an ꝓtineat in hoc p̃cepto. lib. iij. diſtin. xxvij. d.

Diligibilia ex charitate an habeant ordinem. libro. iij. diſtin. xxix. q. j. a. ℞. 8

Diligere cõtingit deũ duplici motu dilectõis. ſ. amicicie ⁊ cõcupiſcentie. li. iij. di. xxix. 19

Dilectõis motus quomõ eſt in deum ⁊ in noſipos finitus. li. iij. di xxix. 20.

Diligere proximum ſicut ſeipſum quomodo intelligitur. li. iij. diſ. xxix. 23.

Diligere quomodo dicitur deus magis vnum q̃ alterum. li. iij. di. xxix. 27

Diligendi an ſint magis parentes q̃ filij an ecõuerſo lib. iij. di. xxix. q. iij. d. ℞. 28.

Diliguntur filij magis q̃ parentes et quare. libro. iij. diſtin. xxix. 29

Diligendo an ſit domeſticus extraneo preponendus. li. iij. di. xxix. q. v. e. ℞. 31.

Dilectõis ordo tractat. li. iij. di. xxix. a. b. c. d.

Diligẽdi an ſint magis vel minꝰ parẽtes vel ꝓſanguinei mali q̃ alij boni ⁊c. li. iij. diſt. xxix. c.

Diligẽdi quõ ſunt inimici. li. iij. diſ. xxix. f.

Diligendi quomodo ſunt inimici et odiendi amici. libro. iij. diſt. xxix. g.

Diligi quomodo põt amicꝰ ⁊ inimicus eodẽ motu vel affectõe. li. iij. diſ. xxx. 1.

Diligere ⁊ ſi teneamur deu3 plus q̃ omne creatum. tamen non tenemur pro chriſto deſerere omne creatũ. libro. iij. di. xxx. 11.

Diligere inimicos an omnes teneamur q̃tum ad affectum. li. iij. di. xxx. q. iiij. d. ℞. 18

Diligibile a charitate q̃ atd ſit. li. iij. di. xxx. 19

Diligere affectu eſt dupliciter ſm q̃ duplex eſt affectꝰ amoris. li. iij. di. xxx. 20.

Diligere amicu3 ⁊ odio habere inimicũ quomõ intelligit. li. iij. di. xxx. 21

Diligere inimicos perfectoru3 eſſe quomodo intelligitur. li. iij. di. xxx. 22

Diligere inimicos eſſe mirabile quomodo intelligitur. lib. iij. di. xxx. 23

Diligere inimicos an omnes teneantur q̃tum ad affectum. lib. iij. di. xxx. q. v. e. ℞. 26

Diligere in effectu exteriori eſt dupl'r. et quo tenemur diligere inimicos. li. iij. diſ. xxx. 26

Diligere amicum an ſit maioris perfectionis et meriti q̃ diligere inimicum an econtra. libro. iij. diſtinc. xxx. q. vj. f. ℞. 30

Dilectio inimicez q̃re ponit inf gradꝰ dilectõis a beato Ambro. vltimo le co. li. iij. diſ. xxx. 31.

Dilectio amicorum nõ eſt p̃fectior q̃ dilectio inimicorum. li. iij. di. xxx. 32.

Dilectõis motũ ee tãto meliorẽ q̃nto ẽ feruẽtior quõ intelligit. li. iij. diſt. xxx. 33

Diligere amicu3 quõ eſt magis equũ q̃ diligere inimicum. li. iij. di. xxx. 34.

Diligere amicos an ſit melius q̃ diligere inimicos. li. iij. diſt. xxx. a. et per totum.

De littera D

Diligendi modum an christus ſm q̄ homo ſeruauerit libro. iij. diſtin. xxxj. 3.
Diligentibus deum oīa cooperari in bonū quō intelligitur. li. iij. di. xxxj. 18.
Diligere multa eſt dupliciter. lib. iij. di. xxxj. 49.
Diligit ſe homo plus q̄ proximum tam in ſtatu vie q̄ patrie tripliciratione ſm vnaz opinionem. libro. iij diſtin. xxxj. 53. Et aliam opinionem de hoc vide. e lib. et diſtin. 54.
Dilectio dei dupliciter cōſideraf. ſcilicet a parte principalis ſignificati z a parte cōnotati. z ſm quē modum diligit alia a ſe. lib. iij. diſt. xxxij. 1. Iterum cōſideraf dupliciter. ſc ſm cētriaz z ſm efficaciā. z ſm quem modum diligit omnes creaturas equaliter. z ſm quē nō. li. iij. diſ. xxxij. 15
Dilectio dei que ſit eterna et que ex tempore. libro. iij. diſtin. xxxij. 2.
Dilectio dei quō fit ad reprobos. li. iij di. xxxij. 3. et. 14.
Dilexerit an deus creaturas eternaliter. lib. iij. diſtinc. xxxij. q. j. a. ℞ 4.
Diligere aliter cōnotat q̄ ſcire z poſſe. li. iij. di. xxxij. 5.
Dilectio quō eſt ſolūmodo boni. li. iij. di. xxxij. 6.
Diligere effectu poteſt eſſe dupliciter ſm q effect⁹ pōt dupliciter cōnotari. li. iij. di. xxxij. 8.
Dilectio dei quomodo eſt cauſa ſufficiens boni creati lib. iij. diſt. xxxij. 9
Dilectio dei q̄ eſt fruitio z q̄ vſus. li. iij. di. xxxij. 10.
Diligat deus an omnes generaliter. lib. iij. diſtin. xxxij q. ij. b. ℞°. 11.
Diligere deum omnia ex charitate dupliciter intelligitur ſm duplicem acceptiōem illius ꝓpoſitiōis ex. libro. iij. diſtin. xxxij. 12.
Diligat an deus omnes equaliter. li. iij. diſtin. xxxij. q. ij. c. ℞°. 15.
Dilectōe cadē diligere deū filiū ſuū z creaturā quō intelligit. li. iij. diſ. xxxij. 18.
Diligere deū eodem modo quo cognoſcit quō intelligitur. li. iij. di. xxxij. 19.
Diligere deū aliq̄d plus aliq̄d min⁹ quomō intelligit. libro. iij. diſ. xxxij. 20.
Diligat an de⁹ magis hoiem q̄ angelū an ecōuerſo. li. iij. di. xxxij. q. iij. d. ℞°. 21. et p totū.
Dilexerit an de⁹ magis genꝰ būanū q̄ christuz. li. iij. di. xxxij. q. v. e. ℞. 26. et p totū.
Dilexerit an magis de⁹ iohannē q̄ petrū. li. iij. di. xxxij q. vj. f. ℞. 31. et per totū
Dilectio dei quid ſit. z q deus nō diligat equaliter oīa lib. iij. diſt. xxxij. a.
Diligere quare dicit deus magis vnū q̄ alterꝫ. lib. iij. diſtin. xxxij. b.
Diligere q̄re d⁹ de⁹ magis vnū et eundē hoiez vno tpe q̄ alio. li. iij. diſt. xxxij. c.
Dilectio dei quomodo ſe habet ad reprobos. libro. iij. diſtin. xxxij. d.
Dilectio proximi quomodo dicitur legis impletio. li. iij. diſtin xxxij. 11.
Dilectio proximi quomodo adiuuat iuſticiam virtutē libro. iij. diſtin. xxxij. 33.
Diligens proximum quomodo dicitur legem implere li. iij. diſtin. xxxvij. 41.
Diligi deū ſup oīa quid eſt. li. iij. diſt. xvj. 3.

Dimenſio.

Dimenſionem poteſt aliquid habere dupliciter. libro. ij. diſtin. xij. 38.
Dimenſiue eſſe alicui quomodo aliquid dicatur. libro iij. diſtin. x. 27.
Dimenſiue eſſe quod habet dimenſionem quomō intelligitur. lib. iij di. x. 28

Dirigere.

Dirigi z regulari eſt dupliciter. li. j. di. xxxv. 14.

Diriuatio.

Diriuatio ꝓtenſio defectio differūt. li. j. di. xvij. 5.

Diſcretio.

Diſcretionem alicratem pluralitatem et diſtinctiones recipimus in diuinis et quattuor his oppoſita nō. libro. j. diſtin. xxij. 2.
Diſcretio quō accipit ibi diſcrete ꝓſone. vel cū dicitur diſcretio eſſe in ꝓſonis. li. j. di. xxiij. f.

Diſſenſus.

Diſſentire qua ratione videntur catholici tractatores libro. ij. diſtin. xv. 3.
Diſſenſus ſenſualitatis ad rationez poteſt eſſe dupliciter. li. iij. di. xvij. 29.

Diſſolubile.

Diſſolubile eſſe q̄d eſt cōpoſitū ex ꝓtrarijs quō intelligitur. li. iij. di. xlix. 55.

Diſſimilitudo.

Diſſimilitudo duplex eſt in aſſignatōne imaginis per memoriam intelligentiam z voluntatem. libro. j. diſtinc. iij. m.

Diſpenſare.

Diſpenſare q̄re pōt de⁹ in ꝑceptis ſecūde tabule et nō prime. li. j. di. xlvij. 28
Diſpenſare vel ꝑcipe quare nō pōt deus cōtra oīa ꝑcepta. li. j. di. xlvij. 32
Diſpenſatio ſiue iuris relaxatio duo reſpicit. lib. iij. diſtin. xix. 7.
Diſpenſare an debuerit de⁹ q̄ licitū eēt bīe cōcubinas. li. iij. di. xxxij. q. iij. c. ℞. 20
Diſpenſatio debita quattuor exigit. Ibidem.
Diſpenſare potuit deus circa pluralitatem vxōꝝ tempore legis. nec fecit contra ſuam inſtitutionem. libro. iij. diſtin. xxxij. 23.
Diſpenſationis cauſe circa vxorum pluralitatem que fuerint. li iij. diſt. xxxij. 25
Diſpenſatio circa vxorum pluralitatē ad quos ſe extēdit. li. iij. di. xxxij. 26
Diſpēſatio dicitur dupliciter. ſcz iuris relaxatio z iuris declaratio. z quō ſm aliquos pōt papa in voto diſpenſare. li. iij. diſ. xxxvij. 41.
Diſpēſatio in gradu ꝓhibito cū neophitis poſtq̄ adulti i fide fuerint irritaf. li. iij. diſt. xl. 4. et. 5.

Diſpoſitio.

Diſpoſitōem z habitū in cadē poſſe fieri quō intelligit. li. ij di. xxiij. 58
Diſpēſatōem fieri neceſſitatē q̄ frequētē iteratōez quō intelligit. li. iij. di. xxv. 26
Diſpoſitio eſt duplex. et q̄ iſtaz p aduentū eius ad q̄d diſponit euacuatur. z que perficitur et conſummatur. lib. iij. di. xxxj. 42
Diſpoſitionē ꝑcedere illud ad q̄d diſponit quō intelligitur. li. iij. diſt. j. 42
Diſpoſitōem eius eſſe cuiꝰ eſt habitus quomō intelligitur. li. iij. diſ. vj. 16.
Diſpoſitionem cōtrariā haberi in materia poteſt eſſe dupliciter. z que facit ſucceſſionē in inductē ſcz me z que nō. li. iij di. xxj. 47

De littera D

Disputatio

Disputatio quare fit de sacramento altaris cū totum sit fides. li. iiij. dist. x. 59.

Distantia

Distantia est duplex scz ꝼm rōnem entis. ⁊ ꝼm rōnem cognoscibilis. li. j. di. iij. 8.

Distantia est duplex scz per essentiam. ⁊ p̄ independētiam. li. j. dist. xxxvij. 11

Distinctio

Distinctio siue diuersitas importatur dupliciter per ꝓpositiones. li. j. dist iij. 1.

Distinctio vbi locum non habet vide per regulam. li. j. distinc. iij. 18.

Distinctū vel qō distinguitur ab alijs entibꝫ qñ est natura determinata vel distincta. li. j. di. vij. 66

Distinctio suppositorum aliter est in deo ꝙ in creaturis. li. j. dist. xix. 38.

Distinctionem esse a forma quando habet veritatem. li. j. dis. xix. 50.

Distinctionem recipimus in diuinis non separationem tē. li. j. di. xxiij. 2.

Distinctio quomodo est in creaturis ⁊ quomō in deo li. j. di. xxiij. 18

Distinctio fit dupl'r scz per qualitatem et per originē li. j. di. xxiij. 9.

Distinctiōis modus in spiritualibꝫ ⁊ corpalibꝫ est idē sed non modus durationis. li. ij. di. ij. 8

Distinctio psonalis vnde veniat. li. ij. di. iij. 30

Distinctio substantialis est a substantiali p̄ncipio nō accidentali. li. j. di. iij. 38

Distinctio operum scz dierum. li. ij. di. xij. a. et per totum. et planius ō hoc vbi opari.

Distributio

Distributio est duplex. s. accomodata et ꝼm omnē sensum. li. j. di. xlvi. 10.

Diuersitas

Diuersitas rōnis dupl'r ē in diuinis. li. j. di. v. 12.

Diuersitas dupl'r causatur et que repugnat simplicitati. eique non. li. j. di. vij. 49

Diuersitas est duplex. s. suppositorum et forme ⁊ que refrak ad equalitatē ⁊ similitudinē. li. j. di. xix. 16

Diuersumode dici est ꝼm triplicem differentiam. libro j. dis. xxij. 23

Diuersitas penes q̄d attendit. li. j. di. xxiij. 5

Diuersum an sit esse p̄m et esse filiū. li. j. di. xxvij. e.

Diuersitas ꝼm numerū non venit ex diuisione materie. li. ij. di. iij. 28.

Diuersarum substantiarū agentium diuersi sunt actꝰ quō intelligit. li. ij. di. x. 39

Diuersarum ꝓductionuꝫ diuersos esse terminos quō intelligit. li. iij. di. viij. 29

Diuersorum ꝼm spēm diuersas esse perfectiones ꝼm speciem quō intelligit. li. iij. di. xxxvj. 46

Diuersitas ꝼm numerum triplex est ꝼm quosdam. libro. iij. di. xlij. 22.

Diues

Diuiti subtrahere superflua vt dentur pauperi necessaria. q̄re non licet. li. ij. di. xl. 2. ⁊ 3 et ō filiꝰ israel q̄ibus p̄cepit dominꝰ vt furarent vasa egiptioꝝ. ⁊ dederunt ex furto elemosinam. tē. 4

Diuisio

Diuisio vnius cōmunis potest esse tripliciter scz vniuoci. equoci et analogi. li. j. di. j. 4 ⁊ di. xiij. 15.

Diuortium

Diuortium non potest petere mulier ꝓpter defectum potentie generandi. li. iij. d 15. xxxiij. 2.

Diuortium ꝓpter impotentiā coeundi fit dupl'r. libro. iij. di. xxxiij. 3.

Diuortium si petatur ꝓpter artitudinem quid iuris ē. li. iij. di. xxxiij. 4

Diuortij modus et forma. li. iij. dis. xxxiij. 5.

Diuortij celebrati testes quomodo dicunt puri si puerens diuortium aliam coniugem accepit. li. iij. dist. xxxiij. 6.

Diuortio separata vxor quando reconciliatur. libro. iij. dist. xxxiij. 7

Diuortij sententia lata per errorē viroꝫ ad sacerdotiū ꝓmoto ⁊ errore patefacto an vir sit vxori reddendus. si ipsa non vult contineri. libro. iij. distinctiōe xxxv. 5.

Diuortium an possit fieri ex causa fornicationis. libro. iij. di. xxxv. q. j. a. ꝙ. 7.

Diuortium non fit ab homine sed a deo. libro. iij. dis. xxxv. 8

Diuortio quare debet vir vxorem dimittere. libro. iij. dist. xxxv. 9.

Diuortium non fit nisi ex altero coniugum petente ⁊ altero alterum repellente. li. iij. di. xxxv. 10.

Diuortij nō fit ꝓpter defectū prolis. ergo nec fit ꝓpter defectum fidei. Solo. li. iij. di. xxxv. 11.

Diuortium quare fit ꝓpter fornicationem. libro. iij. distin. xxxv. 12.

Diuortium et repudium differunt. li. iij. dist. xxxv. 13.

Diuortio celebrato an vir possit aliam vxorem ducere vel vxor alium virum. libro. iij. distinctiōe. xxxv. q. iij. d. ꝙ. 21.

Diuortium potest esse dupl'r. ibidem.

Diuortio celebrato ꝓpter fornicatiōem coniuges vel alterum eorum posse nubere si que rationes ꝓbare videntur quomodo sunt dissoluende. li. iij. di. xxxv. 22. et per totum

Diuortio celebrato an possint vir et vxor inuicem reconciliari. li. iij. di. xxxv. q. v. c. ꝙ. 26.

Diuortio separatos non posse recōciliari si que rationes probare videntur quomodo sunt dissoluende li. iij. di. xxxv. 27. et per totum.

Diuortium an possit fieri si non precedat aliqua culpa. li. iij. dist. xxxv. q. vj. f. ꝙ. 30

Diuortio celebrato coniuge viuente neuter pōt nubere libro. iij. di. xxxv. c

Diuortiati possunt inuicem reconciliari. libro. iij. distin. xxxv. d.

Docere

Docere est dupliciter. li. j. in ꝓlogo. 16.

Documenta

Documenta et mandata multiplicant in sacra scriptura ꝓpter duo. li. iij. dis. xxxvj. 6.

Dolere

Dolere de aliquo est dupliciter et quo dolore dolendū est ō passione christi. li. j. di. xlviij. 6.

Dolor penitentie est duobus modis ⁊ quomodo est in dyabolo. li. ij. di. vij. 5

Dolorem quomodo infert damnificatio. libro. iij. distin. xvj. 15.

Dolor in anima ē duplex et vterꝫ fuit in anima xp̄i. li. iij. dist. xvj. 25

De littera D

Dolor dicit contritio et dicitur compunctio et quō cor dupliciter compungit. li. iiij. dist. xvj. 3
Dolor dicit dupliciter sc3 dissensus volūtatis. et passio ex eo resultans; et quis est de essentia contritōis li. iiij. dis. xvj. 7. 7. 18.
Dolorem contritionis cē de p̄senti quō intelligit. li. iiij. dist. xvj. 22. et. 23.
Dolor as et contritionis conuenientia libro. iiij. distin. xvj. 24
Dolor minimus quō delet omnē culpam. libro. iiij. di. xvj. 37.
Dolor est duplex sc3 illatus 7 voluntarie assumptus. et quis horum exigit p̄sentiā eius de quo est dolor li. iiij. dist. xvj. 50.
Dolor iustificationē p̄cedens an formetur an nouus eliciatur. li. iiij. di. xvij. 43.
Dolor quomodo formatur in anima. libro. iiij. distin. xlviij. 68

Dolus

Dolus est duplex et quis impedit matrimoniū contrahendum. li. iiij. dist. xxvij. 2

Dominiū Dominus

Dominium quid sit fm locum. Et quomodo deus dicitur dominus creator refugium 2c. libro. j. distin. xxx. 1.
Dominus creator 2c. an hec nomina dicantur de deo ex tempore. li. j. distin. xxx. q. j. a. R. 7
Dominium esse quo modo accidit deo. libro. j. distin. xxx. 11.
Dominus quomodo dicit superpositionem in deo. libro. j. dist. xxx. 18.
Dominus hoc nomen duo importat. 7 fm quē modus conuenit deo eternaliter. et fm quē temporaliter. li. ij. di. ij. 3. primo
Dominium est duplex. et quod est essentiale. li. ar. libij. distin. vij. 39.
Dominiū alicuius potentie potest esse dupliciter. libij. di. xxv. 20.
Dominij p̄sidentia a duobus pendet. libro. ij. distin. xxxix. 43.
Dominandi potestas an sit a deo. libro. ij. distin. xlviij. q. j. c. R. 20.
Dominium malorum si alicui legitur in scriptura non esse a deo quomodo intelligitur. li. ij. di. xlviij. 22.
Dominari quomodo est iustum et iniustū. libro. ij. di. xlviij. 13.
Dominium esse p̄fectam dignitatis quomodo intelligitur. li. ij. dist. xlviij. 32
Dominium et seruitus quomodo facit ad conseruationem ordinis naturalis. li. ij. dist. xlviij. 33.
Dominicus dicit dupliciter. li. iij. di. vij. 3
Dominium est duplex et quod horum cōicat filius matri. li. iij. dist. ix. 21

Donum

Donum dicit relationem tripliciter. li. j. di. xv. 2
Donatio spiritussancti quomodo est eius p̄cessio. li. j dist. xv. 4.
Dona dei tripliciter considerantur. li. j. dist. xv. 44.
Dona dei considerantur tripliciter. li. j. dist. xvij. 9. Et eadem distin. 27.
Doni qua ratione est vel dicitur donum. libro. j. dist. xvij. 12.
Donum dicit respectum ad cum cui datur tripliciter li. j. dist. xvij. 13. et eadem di. 28
Donum ratione cuius respectus dicitur p̄prie. li. j. distin. xvij. 25
Donum q̄uis dicat respectum vel effectum ad creaturas tamen non est commune tribus. libro. j. distin. xvij. 26.
Donum in q̄busdam consequitur rationem dati in quibusdam econtra. li. j. dist. xvij. 16
Donari et generari dissimiliter se habent. li. j. distinc. xvij. 17
Donum et donatum dissimiliter se habent ad mobile et motum. li. j. dist. xvij. 19.
Doni dandi q̄ est ratio. li. j. dist. xvij. 21
Donum an p̄prie conueniat spiritui sancto. li. j. dist. xvij. q. iij. d. R. 22.
Donum dicitur in diuinis p̄prie vel p̄sonaliter non essentialiter. li. j. dist. xvij. 22.
Donum siue donabilitas an sit p̄proprietas distinctiue spiritussancti. libro. j. distinctione. xvij. q. v. c. R. 27. et. 28.
Donum ratione duplicis respectus dicit comparationem ad duplicem actum et ratione cuius est p̄prietas distinctiua. li. j. di. xvij. 29. Idem. 30.
Donum. spiritus. amor. eandem p̄prietatem vel notionem dicunt ratione differentem. libro. j. distinc. xvij. 31.
Donatio vel donum duplicit̄ p̄t accipi 7 fm quē modum dat deus dona bonis et malis. li. ij. di. vij. 57
Donorum deus substantiā cē spiritūs sancti quo sensu dictum sit. li. ij. di. xxvj. 16
Dona gratuita an fuerunt eque magne efficacie in homine ad merendum ante lapsum sicut sunt post lapsum. li. ij. di. xxix. q. ij. f. R. 31.
Dona 7 virtutes an ab inuicem differant. libro. iij. di. xxxiij. q. j. a. R°. 4.
Donorum nomina vnde. li. iij. dist. xxxiij. 5
Dona et virtutes qua ratione cōicant in nomine. libij. dist. xxxiij. 6
Dona et virtutes qua ratione cōicant in diffinitione. li. ij. di. xxxiij. 7
Dona 7 virtutes q̄re req̄runt diuersos habitus et vicium non. li. iij. di. xxxiij. 8
Dona q̄re magis dicuntur expedire q̄ virtutes. li. iij. di. xxxiij. 11.
Dona an sint priora virtutibus an econuerso. lib. iij. dist. xxxiij. q. ij. b. R°. 12
Donorum et virtutum habitus duplicit̄ cōsiderantur sc3 quantum ad originem et q̄tum ad vsum. 7 quo modo alter est altero prior ibidem.
Dona quomodo dicuntur precibus impetrari. lib. iij. dist. xxxiij. 13.
Dona quō sunt ad sanandū. li. iij. dist. xxxiij. 14
Dona an sint excellentiora virtutibus an econuerso. li iij. dist. xxxiij. q. iij. c R°. 18. et per totum.
Dona spiritussancti an sint p̄cise tm̄ septem. lib. iij. dist. xxxiij. q. j. d R°. 15
Donorum numerus. sufficientia et distinctio sumitur quadrupliciter fm quadruplicem donorum cōparationem ibidem
Dona plura respiciunt cognitionem q̄ affectionem. non sic virtutes. li. ij. di. xxxiij. 26.
Dona nō numerantur sc̄m quattuor que sunt nobis p̄ peccato inficta. li. iij. di. xxxiij. 27.
Dona non numerantur p̄ces bonum et malum. libij. distin. xxxiij. 28.

De littera D

Dona quare non debent esse. xiiij. li. ij. dist. xxxiiij. 29.
Dona quare non debent esse. xij. li. ij. di. xxxiiij. 30.
Dona quare non debent esse decem ibidem.
Donorum ordo z combinatio an bene assignet p esaiā li. ij. distincti. xxxiij. q. ij. c.
Dona ordinant p esaiam fm ordinem dignitatis. libro. ij. distinc. xxxiij. 34.
Dona quare combinantur virtutes fo non. libro. ij. distincti. xxxiij. 35.
Donum timoris quare alij non combinant. libro. ij. distincti. xxxiij. 36.
Dona an maneant in beatis. libro. ij. distictio. xxxiij. q. ij. f. R. 37.
Dona aliter fuissent in statu innocētie aliter sunt in statu nature lapse. aliter erunt in statu glorie. libro. ij. distincti. xxxiij. 38.
Donorum virtutū z beatitudinū actus quomodo sūt quidam in gloria priores. quidam medij. quidā vltimi. libro. ij. distincti. xxxiij. 39.
Donū intellectus aliter est in statu vie. aliter in statu patrie. li. ij. distincti. xxxiij. 40.
Donū consilij. q̄tum ad aliquid tollet q̄tum ad aliqd manebit. li. ij. distinc. xxxiij. 41.
Donum fortitudinis qua ratione manet in patria. libro. ij. distincti. xxxiij. 42.
Doni scientie vsus ad quid est in via z ad quid erit in patria. libro. ij. distinc. xxxiij. 43.
Donum pietatis fm quem actum manebit in patria z fm quem tolletur. li. ij. distinc. xxxiij. 44.
Doni timoris vsus quomodo erit in patria. libro. ij. distinc. xxxiij. 45.
Dona spūssancti sunt in triplici differentia. libro. ij. distincti. xxxiij. 60.
Donū omne spiritussancti quomodo habet exemplar in deo. libro. ij. distincti. xxxiij. 61.
Doni timoris actus q̄uis videtur pertinere ad defectibilitatem tamen fm veritatez pertinet ad nobilitatem. libro. ij. distinc. xxxiij. 62.
Dona spiritussancti ponūtur esse virtutes. libro. ij. distinc. xxxiij. b.
Dona spiritussancti fuerūt in xpo z sunt in aīab⁹ sanctis ꝛc. li. ij. dist. xxxiij. c. d. e.
Doni sapientie actus principalis an attendat penes cognitionē veri. an penes affectionē boni. li. ij. distin. xxxv. q. j. a. R. 6. et per totum.
Doni scientie actus precipuus an consistat in actione an in considerationē. li. ij. distinc. xxxv. q. ij. b. R. 13. et per totum.
Doni intellectus actus principalis z obiectum an simul consistat in contemplatione creatoris z creature. li. ij. dist. xxxv. q. ij. c. R. 19.
Donū sapientie ad cognitionē creatoris. z donū scientie ad cognitionē creature aliter ordinant q̄ donus intellectus ad illa duo. li. ij. di. xxxv. 20.
Donū scie sapie z intellect⁹ quō ordinant circa tpalia et eterna ꝛc. li. ij. di. xxxv. 21.
Donū intellectus an consistat in cognoscēdo vel speculando tm. an in cognoscēdo vel speculādo z affruiendo. li. ij. di. xxxv. 22.
Dona que adinuicem combinant debere habere idem obiectum quō intelligit. li. ij. di. xxxv. 24.
Donū intellectus z fides licet sint per speculum. ram differunt in modo speculādi. li. ij di. xxxv. 25.
Doni consilij actus principalis an sit consiliari libro. ij dist. xxxv. q. iiij. d. R. 27. et per totum.
Doni fortitudinis actu principalis an consistat circa passiones tolerandas an circa cupiditates reprimendas. li. ij. di. xxxv. q. v. c. R. 34. et p totum
Doni pietatis actus principalis an consistat in religione respectu dei. an in compassione respectu proximi. li. ij. dist. xxxv. q. vj. f. R. 40. et per totum
Dona spūssancti an sint connexa. li. ij. di. xxxvj. q. ij. b. R. 15.
Donorum gratuitorum habitus considerantur dupliciter et quomodo habeant connexionem et quomodo non. li. ij. dist. xxxvj ibidem.
Dona spiritussancti non esse connexa vbicunq; auctoritates sonant quemodo sunt intelligende. li. ij. di. xxxvj. 16. z. 17. z. 18. et. 19.
Dona spiritussancti habentur dupliciter scz p gratie infusionem et per bonorum operum multiplicationem. li. ij. dist. xxxvj. 20
Donum gratie gratisdate et donum gratie gratum facientis q̄d sit. li. ij. di. xxij. 26. Item hic ponit concipitur. primum ponitur concipit pnia.
Dona gratisdata secm dupliceꝫ acceptionem dupliceꝫ habent dispensatorem. z quis horum potest illa spiritussancti dona vendere z quis non. libro. ij. dist. xxv. 21

Donec

Donec dicit ordinem incertuz. li. ij. di. xxx. s.

Dormiens

Dormientibus quare magis reuelant somniando futura q̄ vigilantibus. li. ij. dist. xxxvj. 76.

Dos

Dotes in patria z charitas in via dissimiliter se habēt li. ij. dist. xxvj. 58
Dotes anime tres vnde dicuntur. que sint z fm quos actus numerantur et distinguuntur. libro. ij. dist. xlix. 22.
Dotes corporis in quibus consistit glorificatio dupliciter considerantur et fm hoc sunt duobus. libro ij. di. xlix. 35
Dos quare non est circa memoriā. li. ij. di. xlix. 25
Dos quare non est circa laudem vocalē. libro. ij. di. xlix. 26.
Dotes corporis q̄ et an cōuenienter quattuor assignētur. li. ij. dist. xlix. q. j. i. R. 37
Dotes corpis ee plures vel pauciores q̄ quattuor. siq̄ rationes probare videntur quomodo sunt dissoluē de. li. ij. dist. xlix. 38. et per totum
Dotes corpis an equaliter sint in omnibus. an fm magis et minus. li. ij. dis. xlix. q. ij. li. R. 4.
Dote impassibilitatis an corpus sit impassibile passione veniente ab intrinseco. libro. ij. distin. xlix. q. j. n. R. 53.
Dote impassibilitatis an corpus sit impassibile passione veniente ab extrinseco. li. ij. dist. xlix. q. ij. o. R. 59. et. 60.
Dote claritatis an corpora gloriosa sint puia. an colorata. an luminosa. li. ij. distin. xlix. q. j. p. R. 61. et per totum.
Dote claritatis an corpora gloriosa possint claritatez suā fm impiū anie oculis nris occultare. li. ij. dist. xlix. q. ij. q. R. 64. et per totum.
Dote subtilitatis an possit corpus gloriosuz penetrare omne aliud corpus non gloriosum in suo motu li. ij. dist. xlix. q. j r. R. 68. et per totum.

Dote subtilitatis an corpus glorioſum ſit palpabile tactu a non glorioſo.li.iiij.diſt.xlix.q.ij.s.ℛ.77.et per totum.

Dos agilitas an ſit in omnibus corporibus glorioſus li.iiij.diſt.xlix.q.j.t.ℛ.81.

Dotem agilitatis nō eſſe in corpibus glorioſis ſi q̄ rationes videntur ꝓbare quomodo ſunt diſſoluende.libro.iiij.di.xlix.82.et per totum.

Dos agilitatis an inclinet corpus glorioſum ad oēm differentiā poſitionis an ad aliquē locum determinatū.li.iiij.di.xlix.c.ꝑ.v.ℛ.87.

Dubitatio

Dubitatio eſt duplex et que dicitur maria dubitaſſe.li.iij.di.iij.38.

Dubitatio dicitur dupliciter ꝛ quomodo xp̄s dubitauit.li.iij.di.xvij.6

Dubitandi modus eſt triplex et quomō iohānes dubitauit.li.iij.di.xxv.4.

Ducere

Ducere ad bonum tripliciter dicitur.li.j.di.xlvj.20.

Duci an poteſt in coniugium q̄ prius polluta eſt p ad ulterium.li.iiij.diſt.xxxv.c

Dulcedo

Dulcedo pulchritudo et celſitudo poteſt dupliciter accipi.libro.ij.di.xxxviij.25.

Dulia

Dulia dicitur tripliciter.li.ij.di.ix.q.iij.l.in.ℛ.

Dulia quō accipitur ibi dñe oīm per potentiā cui dulia debeť.li.iij.diſt.ix.65

Dulia,q̄re magis ꝺr deberi dño ꝛ latria deo Ibidem

Dulia ꝛ latria q̄re dicāť diuerſe ꝑfectes.li.iij.di.ix.66

Dulia ꝛ latria diſſilr ſe hn̄t ad caritatē.li.iij.di.ix.67

Duo

Duo qō ſignificet cuz ꝺr duc ꝑſone vel pater et filius duo ſunt.li.j.diſt.xxiij.d.

Due q̄ ſic ſe hn̄t q̄ ſeinuicem cōſequunť aut ambo causanť a tercio.aut vnum eſt cauſa alterius vide iſtantiam.libro.j.diſtin.xxxviij.15.

Duo mala fecit populus meus ꝛc.quomodo intelligitur.li.ij diſtin.xlij.57.

Durare

Durare ſimul eſt dupliciter.li.ij.diſt.ij.15.

Duricia

Duriciam corporum ſequitur triplex proprietas.libro j.diſt.xl.47.

Durus

Durus eſt aliquis dupliciter.li.iiij.diſt.xv.42.

Ebrius

Ebrius et ebrioſus differunt.libro.iiij.diſtin.v.3.

Eccleſia

Eccleſie pietas erga ſuos offenſores.libro.iij.diſt.xxx.25.

Eccleſia quō dicit abſoluere a maiori parte pene ſatisfactorie.li.iiij.diſt.xv.52.

Eccleſia quare magis punit malos ſubditos q̄ infideles et paganos.li.iiij.diſt.xviij.72

Eccleſie iudicium quomodo,interdum fallitur.libro.iiij diſ.xxvij.25.j

Eccleſie iudicium quomodo accipitur vbi quis cōtrahit cū vna clandeſtine cum alia publice.libro.iiij.di.xxviij.24

Eccleſia accepta aliquos ſeparat poſt manifeſtatur deceptio queritur an tales ſint reiungendi.libro.iiij.diſt.xlj.1

Edificiū

Edificij ſpūalis ordo.li.iij.diſt.xxvij.38

Effabile

Effabile et nominabile dicit duplicit.lib.j.diſ.xxij.8.

Effectus

Effectum cōnotans nomen aliquod.dicit reſpectum dupliciter.ꝛ fm quem eſt eſſentiale.ꝛ fm quem notionale.li.j.di.xx.20

Effectus quando pendet ex cauſa variabili et neceſſaria aliter ab iſta aliter ab illa denominatur.libro.j.diſt.xl.22.

Effectus compatur ad cauſam ſupremam.et ad cauſam creatam.et fm quē modum fiunt aliqua caſu et aliqua fortuna.li.j.di.xlv.5.

Effectum non remoueri ꝓmanēte cauſa quomodo intelligitur.li.ij.diſt.xxxij.21.

Effectus aliquis dicitur a cauſa ſub aliqua conditiōe ſuper addita tripliciter.li.ij.diſ.xxiiij.13.

Effectui dei quando pōt aliquis repugnare.ꝛ quādo non li.ij.diſ.xxxv.23.

Effectui inferre nocumentū poteſt eſſe duplicit ꝛ fm quē modum poteſt aliquid deo contrariari in ſuo effectu.li.ij.diſt.xxxv.24.

Effectus eſt multiplex et quem reſpicit ordo charitatis.li.iij.diſt.xxix.40

Effectum non eſſe in poteſtate noſtra quomodo intelligitur.li.iij.diſt.xxix.43.

Effectus dei reſpectu creaturarum connotatur per aliqua verba tripliciter.li.ij.t i.xxxij.4

Effectus iterum connotatur duplicit.ꝛ quō dicit deo diligere effectu.li.iij.diſtinct.xxxij.8.

Effectus compat ad aliquā cauſam dupliciter ꝛ quomodo in ſuo ꝓmo aduentu facit culpam quam inuenit non eſſe.li.iij.diſtinc.xxij.11.

Effectus deformiter ꝓductus pōt dupliciter conſiderari.ꝛ fm quē modū habet veritatē q̄ producēs effectum deformē eſt deformator.libro.iij.di.xliij.27.

Ego

Ego ſum qui ſum.circumlocutio iſta an ſignificet nomen eſſentie vel perſone.li.j.diſt.ij.4.

Egreſſus

Egredi quomodo dicantur omnia ab aula dei.libro.j diſtinc.xlv.6.

Egreſſus continuus alicuius ab aliquo eſt dupliciter ſimiliter ꝛ ademptio continua ꝛ quomodo vermis infernalis quotidie rodit.li.iij.diſtin.l.48.

Electio

Electorum numerum non poſſe augeri vel minui quomodo intelligiť.libro.j.diſtinct.xl.5.

Electorum numerū augeri ꝛ minui ad ſtatuz preſentis iuſticie eſt referendū.libro.j.diſtin.xl.31.

Electio an ſit in deo eternaliter vel ex tempore.libro.j diſtincti.xl.q.j.c.ℛ.34.

Electio dicitur dupliciter ibidem. Iterum eſt duplex li.j.diſtinc.xl.36. Iterum eſt duplex.li.j.di.xl.37. Iterum eſt triplex.libro.j.diſtincti.xl.40.

Electio aliqua fuiſſet ſi hō n̄ peccaſſet.li.j.diſt.xl.36.

Electio qua ratione eſt ꝓpratio.li.j.di.xl.38.

Electio differt a vocatione.li.j.diſt.xl.39.et.32.

Electio quid ſit.li.j.diſti.xl.q.ij.f.ℛ.40.

Electio prelationis non eſt tantum bonorum nec omnium bonorum.li.j.di.xl.41.

De littera E

Electio ꝓdestinatio ꝓpositū idem sunt in deo ꝑm rem sed differūt ꝑm rōnem intelligendi. li. j. di. xl. 43.

Eleuare

Eleuari supra se est dupliciter. li. ij. di. iij. 68.

Elementū

Elementi ignis et aeris distin. qñ facta sit cū scriptura nullā de his faciat mentionē. li. ij. di. xiij. 7

Elementoꝝ distinctio exprimit. li. ij. di. xiij. 37.

Elementoꝝ dñium penes duos attendit. li. ij. di. xv. 21

Elementa ꝙre non sunt vno die ornata sicut sunt vno distincta. li. ij. dis. xv. 35.

Elementa quomodo ꝓdominant in corporibus animalium. li. ij. dis. xv. 22.

Elementa conciliāda esse in corpore vivificabili quō intelligit. li. ij. di. xvij. 40.

Elementum vnū dominatur in duobus sensibus. lib. ij. di. xvij. 42.

Elementa an innouabuntur post iudicium. li. iiij. dis. xlviij. q. iij. g. ℞. 32

Elementoꝝ quadruplex est operatio. et que manebit in corpe glorificato et que non. li. iij. di. xlix. 54

Elementa an misceant in corpe glorioso equaliter an inequaliter ꝛc. li. iij. di. xlix. 57.

Elemosyna

Elemosyna spūalis ē septimēbris quēadmodū corpalis. li. iij. di. xv. 33

Elemosinarū q̄ sit maior an spūalis an corpalis. libro iij. di. xv. 34.

Elemosinā qui vult ordinate dare quō dz primū a seipo incipere. li. iij. dist. xv. 35.

Elemosynā dare indigenti potest intelligi dupliciter. li. iij. di. xv. 36.

Elemosinas largas facere an sit vtilis q̄ facere puas et de tribus vtilitatib large dātis. li. iij. di. xv. 37.

Elemosine dande ordo. li. iij. di. xv. 38

Elemosyna de qb⁹ fieri dēat. li. iij. di. xv. q. j. l. ℞. 63.

Elemosynā quō pūt facere monachi. li. iij. di. xv. 64

Elemosyna an possit fieri de malis acq̄sitis et a scelerates ꝓsonis. li. iij. di. xv. 65.

Elemosynā an possit facere aleator et an possit lucratam pecuniam retinere. li. iij. di. xv. 67

Elemosinā nō posse fieri de iniquo quō intelligitur. li. iij. di. xv. 68.

Elemosynā satisfactoriā dari debere de supfluo et de necessario quō intelligitur. li. iij. di. xv. 69

Emanare

Emanare ꝑ modum liberalitatis est duplex. libro. j. di stin. ℞. 14.

Emanatio quare non est q̄tum ad actum irascibilis. li. j. dist. x. 11

Emanatio ꝓsone quare solū fit per affectum amoris. libro. j. distin. x. 22.

Emanationū generationis et ꝓcessionis que sit prior li. j. di. xij. q. iij. d. ℞. 15

Emanatio in deo et in his inferioribꝫ differunt. libro. j. dist xiij. 15. et. 23.

Emanationes in diuinis cōsiderant et q̄tum adesse et q̄tum distingui vel differre. li. j. di. xiij. 19. (24

Emanatōes an distinguāt scipis an alijs. li. j. dis. xiij.

Emanatōes differunt nec substantiali nec accidentali sed originali differentia. li. j. di. xij. 25

Emanationē spūssti cōtingit triplicit significari sc3 ꝑ hec tria noia spūs amor et donum. li. j. di. xviij. 31

Emanationē ꝓbi contingit triplicit significari sc3 per hec tria nomia filij imago et verbū. li. j. di. xviij. 32.

Emanatio ꝓsone ꝑm qd attendit. li. j. di. xix. 19.

Emanatio ꝓfectissima qd requirat. li. j. dist. xix. 8

Empirreli

Empirreum et vniuersale quomodo sunt mutabilia. li. j. di. viij. 35

Emptum

Emptū carius haberi q̄ pcium quo emitur quomodo intelligitur. lib. iij. di. xxxij. 27

Enigma

Enigma quid est ꝑm Augusti. li. ij. di. xxiij. 57

Ens

Entis duplex est compatio. li. j. dis. xxij. 2

Ens dicitur dupliciter. Et quando trahit numerum aliunde. li. j. di. xxiij. 19.

Ens et res differunt. li. j. dis. xxv. 5.

Ens eternū est duplex. li. j. di. xxxviij. 28

Ens et nō ens ꝙre dicūt sume distātis. li. j. di. xlij. 12.

Ens completum solum esse in loco quomodo intelligitur. li. ij. dist. xij. 32.

Ens completū non venire ad cōstitutiōem tercij quomodo intelligit. li. ij. dist. xvij. 24.

Enunciatio

Enunciabilia siue complexa q̄ de⁹ semel cognoscit an semper cognoscat vel sciat. li. j. di. xlj. q. ij. d. ℞. 25

Enunciabile semel verum an semper sit verū videvarias opiniones ibidem

Enūciabile quare desinit deus scire. li. j. di. xlj. 27

Enunciatio falsa ꝑm quod hmōi an sit a deo. li. ij. dis. xxxvij. q. iij. e. ℞. 40

Enunciatio quelibet duplicem cōplectitur veritatem li. ij. dis. xxxvij. 41.

Enunciabilium quō quedam mutantur quedam non. li. iij. di. xxiij. 23

Episcopus

Episcopat⁹ ꝙre nō est ordo. li. iij. dist. xxiij. 75.

Episcopus quare solennius inungitur q̄ sacerdos. libro. iij. dist. xxiij. 76

Episcopus nō potest aliqs fieri nisi sit sacerdos. lib. iij. di. xxv. 2.

Episcopus qua rōne benedicit episcopū et archiepiscopū et papam. li. iij. di. xxv. 15.

Equalitas

Equalitas triū ꝓsonarū cōsistit in eternitate magnitudine ptāte. li. j. dist. xix. 1. et. a

Equalitatē an sit ponere in diuinis. li. j. di. xix. q. j. a.

Equale et inequale qd est. li. j. dist. xix. 12

Equalitatem consequitur diuisibilitas quō intelligit li. j. di. xix. 13.

Equalitas est alicui ergo et q̄ntitas quomodo intelligitur. li. j. di. xix. 14.

Equalitas est alicui ergo et finitas quō intelligit ꝑm qd transferatur ad diuina. li. j. di. xix. 15.

Equalitas est alicui ergo et diuersitas quomodo intelligitur. li. j. di. xix. 16

Equalitas summa an sit in diuinis. li. j. di. xix. q. ij. b ℞. 17. et. 18.

Equalitas cū cōuersiōe an sit i diuīs. li. j. di. xix. q. iij. c.

Equalitas dupliciter cōsideratur. s. ꝓout dicit respectum eqparantie et ꝓout vltra respectum cōcernit actum coequationis. li. j. di. xix. 21.

Equalitas cum circūincessione an sit in diuinis. libro j. dist. xix. q. iij. d

De littera E

Equalitatē potentie an sit ponere in diuinis q̄tuz ad numerū possibiliū.li.j.di.xx.q.j.a.ꝛ.j.7.7 p totum
Equalitas q̄tū ad intensionē potentie an sit in diuinis.li.j.di.xx.q.ij.b.ꝛ.12.
Equalitas et similitudo est duplex.li.j.dis.xxxj.1.
Equalitas patris 7 filij quō non est relatio vel notio li.j.di.xxxj.3.
Equalis et similis an dicant̄ fm positionē vel p̄uationem in diuinis.li.j.dist.xxxj.q.j.a.
Equale diffinit̄ ab euclide.li.j.di.xxxj.4. Et declarat̄ q̄tū ad negationē in ea diffinitiōe positā.6
Equalitas et similitudo vnde capit̄ in diuinis. lib.j. dist.xxxj.j.
Equalis et similis quā diuersitatē dicūt in diuinis .li bro.j.di.xxxj.7.
Equale et simile quō ponunt cōmensurationē in diuinis.li.j.di.xxxj.8
Equalis et similis an dicant̄ in diuinis fm substantiam an fm relationē.li.j.distin.xxxj.q.ij.b.ꝛ.9. Et eadem dist.a.
Equalitatē et similitudinē in diuinis esse essentiā quo sensu dixerit mgr̄ 7 hyla.li.j.di.xxxj.10
Equale dr̄ fm q̄titatē,et sil'e fm qualitatem quō intelligit.j.dist.xxxi.11
Equalis et silis an dicāt mutuā relatōez fm quā p̄r filio.7 filij p̄ri sit equalis.li.j.di.xxxi.q.iij.c.ꝛ.14.
Equalis et similis dupl'r accipiunt̄. Jbidem
Equaliter quō accipit̄ ibi'eq̄liter est ei cura ꝛc oībus. git̄.li.j.di.xxxix.6. Et li.iij.di.xxxij.16.
Equalitas 7 ineq̄litas in reb⁹ et eq̄litas ineq̄litas in ꝓpositiōib⁹ dissil'r se habent.li.ij.di.xxxvij.44.

Equitas

Equitas dicit̄ maior duplicit̄ et quomō ē magis equū diligere amicum q̄ inimicū.li.iij.di.xxx.34.

Equiuocū

Equiuoci vniuoci et analogi diuisio penes quid accipit̄.li.j.di.j.4.et de hoc li.j.di.xiij.15.

Error

Error q̄ ē piculosus et q̄ non.li.j.dist.xxvij.19
Errores(vel vt loquar honestius)opiniones in quib⁹ magister cōiter non tenet̄.li.ij.di.xiij.4.
Errorē eutycetis vide.li.iij.di.v.31.
Errorē nestorij vide.li.iij.dist.v.32
Errores plurimi circa psonā verbi q̄tum ad naturaz assumptam.li.iij.di.vj.3
Error quō cōmittit̄ in fide et sciētia.li.iij.dist.xxij.33.
Error vbi ē cū periculo et vbi non et q̄ non oīs dicens ꝓprio est eq̄lis,peccati.li.iij.di.xxxviij.c.
Error pōt esse dupl'r in consensu matrimoniali vl' circa psonam vel circa ꝓprietates psone et q̄s tollit cōsensum matrimonialem.li.iij.di.xxx.8
Error pōt cōmitti circa nobilitatē dupl'r et q̄s tollit cōsensum matrimonialē.li.iij.di.xxx.13.
Error conditiōis est triplex et q̄s horum impediat matrimonij.li.iij.di.xxxvj.11
Errores plurimorū vide vbi hereses

Erubescentia

Erubescentia q̄d.li.iij.dist.xxxiij.54.

Esau

Esau quō per iusticiā reprobatus est.li.j.di.xlj.9.

Esca

Escam eandem oīs manducauerunt quō intelligitur lib.o.iij.di.xxij.32

Essentia

Essentie due habent similitudinē cū duab⁹ personis. li.j.dist.ij.33.
Essentiale dr̄ q̄tuor modis.li.j.di.ij.44
Essētia si diceret relative q̄d eēt inconuenies.li.j.di.v.1
Esse aliq̄d de nihilo trip'r pōt intelligi et quō filius et spūssctūs dicunt̄ nō eē de nihilo.li.j.dis.v.9.
Essentia vel suba an generet.li.j.di.v.q.j.a.ꝛ.10.
Essentiā in diuinis significant tria genera nominum li.j.dist.v.11
Essentia diuina est filij pater hec ꝓpositio duplicē h⁹ sensum.li.j.di.v.17
Essentia siue substantia vtrū generet.li.j.distin.v.q.j.c.ꝛ.23
Essentia siue substantia an p generationem cōicet̄.li.j.dist.v.q.ij.d.ꝛ.26.
Essentia diuina quō est appropriabilis vl' appropriata.li.j.dist.v.28.
Essentia vtrū generet vel generet.li.j.di.v.a
Essentia diuina nō generatur a pre.li.j.dist.v.b.c.d.
Essentia non generat cēntiam.li.j.di.v.e.f.g
Esse aliq̄d dr̄ dupliciter.et eē patrem non eē aliq̄d quo modo intelligit̄.li.j di.vij.3.
Essentia et potētia illa duo nomina differenter se habent in diuinis.li.j.di.vij.6.
Esse et posse est idem in diuinis sed tn̄ non sequit̄ cēntia pris dicit q̄d ergo pari ratione potentia generā/ di.li.j.di.vij.13.
Esse patrem et eē deum non differunt re sed rōne.li.j. distin.vij.22
Essentia diuina quō est distinguibilis.li j.dist.viij.1
Esse increatum sufficienter distinguitur per tres p⁹ol prietates ab eē creato.li.j.di.viij.2.
Esse diuinū comparatur ad nrm dupliciter.li.j.di.viij.7
Essentia et veritas dupliciter considerantur.lib.o.j. distin.viij.20
Esse diuinū an sit a deo verum q̄ non possit cogitari non eē.li.j.di.viij.q.ij.b.ꝛ.21
Esse diuinū est euidens et in se et in p̄bando.lib.o.j. distin.viij.23
Ecntie diuine veritatem p̄bat.li.j.dist.viij.a.b.
Ecntie diuīe incōmutabilitatē p̄bat.li.j.dist.viij.c.d.
Esse aliq̄d in pluribus est duplicit̄.li.j.di.viij.65
Eēntia et psona q̄uis sint idem tn̄ non sunt ad idem q̄ eēntia cōicatur et psona distinguit̄ li.j.di.ix.26.
Eēntia producit aliam eēntiam sed non aliam creaturaz excepta.li.j.di.ix.33.
Esse et factū eē in aliq̄bus idem est differunt tn̄ fieri et eē.et in aliq̄bus differunt eē et factum eē idem tamē est eē et fieri.et in aliquibus idem est fieri eē et factū eē.lib.o.j.di.ix.36
Esse in hoc mūdo est duplicit̄.li.j.dist.xv.36
Eēntiam forme eē inuariabilē quomodo intelligit̄.li. j.di.xvij.35.in fine.
Esse et sanctum eē quomodo habemus a spūsctō.li.j distin.xviij.6
Essendi modū i creaturis sunt nouē.li.j.di.xix.23
Eēntia nō pōt eē in essentia q̄uis psona possit esse in psona.li.j.di.xix.26.
Essentia diuina quō dr̄ simplex.li.j.di.xix.43.
Esse in patre quid significet.li.j.dist.xix. 27. Et eadem distin.28.
Essentiā fm Auicennā quid.li.j.dist.xxiij.12. Et lib.o.ij.di.xvij.22.

De littera E

Essentia hoc nomen an dici debeat in diuinis li.j.di. xxiij.q.iij.c.B.13.
Essentia ibi subsistentia t psona bñt qttuor nosa greca sibi correndentia t o cor sufficientia t ozia. Ibidem.
Essentia e cois tribus sz aliq ps psona.li.j.di.xxv.22.
Essentia quo seipa refert.li.j.di.xxvj.15. Dic pot essentia seipsa differt ponat essentia seipsa refert.
Esse ad alterū se bie t ozi sunt idē in diuinis sz ordiata fm rōnē intelligēdi.li.j.di.xxvj.21.
Esse rei pcii quo dat solū ei rei pcipiū.li.j. distinct. xxvj.23.
Essentia pdicat vt qd ps onavt qs notio vt que libro.j. dist.xxvj.32.
Se patrem t generare an sit vna notio.li.j.dis.xxvij. q.j.a.B.6.
Esse piem t gnare dint.li.j.di.xxvij.8.
Esse sapiēte t esse in diuinis quo dint.li.j.di. xxxij.1.
Essentia quare non ozitur ab essentia nec se habet ad aliam. ps ona ps ozit a persona t se habet ad aliam. li.j.dist.xxxiij.11.
Esse aliq in deo vel per deum potest esse triplicit.li.j. dist.xxxvj.5.
Esse res eternalit in deo quare magis dicunt ps ex deo. li.j.dist.xxxvj.6.
Esse ex deo esse p deū.t ee in deo.iste locutiones duplicit cr siderant.li.j.di.xxxvj.9. Et cadē.di.e.f.
Esse aliqd in aliq pot ee triplicit t quo sut t res i deo. li.j.di.xxxvj.10. Et dist.xxxvij.29.et.30.
Essentia pprietas relatio quomodo dicunt in diuinis. li.j.di.xxxvj.16.
Se in deo pl dic ps cognosci a deo.li.j.di.xxxvj.27.
Esse ex deo t de deo dint.li.j.di.xxxvj.g.
Esse vbiqs an sit pprium dei vel conueniat soli deo.li.j.di. xxxvij.q.j.c.B.16.et per totum.
Esse voiqs an conueniat deo semp siue eternalit.li.j.di. xxxvij.q.ij.d.B.21.
Esse vbiqs duplicit potest accipi de deo sicut t esse sp. Ibidem.
Esse aliqd in aliq pōt esse triplicit t fm oēs hos modos dē in rebus.li.j.di.xxxvij.26.
Esse in loco t ee locatu rone cuius conuertunt.li.j.dist. xxxvij.38.
Esse a deo quod est a liar. quomodo intelligit. libro.j. dist.xxxvij.9.
Esse ordinatum quomodo presupponit esse. libro.j. dist.xlvj.31.
Esse qd est qñ est necessario est dē.quomodo intelligitur.li.j.di.xxxvij.19.
Esse rei duplex est libro.j.di.xxxix.10.
Esse simul i duratōe ē duplicit.li.ij.di.ij.15.
Esse pns alicui ē duplicit.li.ij di.iij.16.
Esse t posse quo nō dint i pperuis.li.ij.di.ij.18.
Esse simplicit t ee fm qd.qd sit.li.ij.di.ix.31.
Essentia qnta qd sit.li.ij.di.xiij.6.
Essentia qnta vel corpus qntū quomodo calefacit.li.ij dist.xiij.11.
Esse t conseruare quo est ab eode.li.ij.di.xix.42.
Esse ordinatū presupponit ee quomodo intelligit.li. ij.di.xxxiij.39.
Esse a deo qcqd est a volūtate naturali quomodo intelligit.li ij.dist.xxxvij.32.
Esse aliqd extra ius nature ē duplicit t fm quē modu ptās dnandi ē extra ius nature.li.ij.di.xliij.26.
Esse sub lege di tribus modis.li.iij.di.j.6.
Essentia t natura in quo differut.li.ij.d.v.29.
Esse deu duplr dr de aliquo.li.ij.dis.xij.19.
Esse fm quid est duplex.lib.ij.dis.xxxj.44.
Esse ex parte dicit aliqd duplr.t quomō charitas dicitur ex parte. Ibidem.
Esse t inesse differut li.iij.di.xj.12.
Esse rei dicit duplr.t quo ee corpis resurgētis est vnus t res vna.li.iij.dis.xiij.20.circa medium.
Esse nobilius habere est duplex t qd est magis de integritate vniuersi.li.iij.di.clviij.3).
Esse aliqd in potētia est duplr.li.ij.di.xlix.17.

Est.

Est hoc verbū qd dicit qn p se dr.et qd qñ est tertiū adiacens.lib.j.di.vj.10.
Est hoc ybū pōt dicere pns duplr.li.j.dist.xliij.1.
Est hoc ybū duplr pt predicari.s.vt tertiu adiacens t vt copula.lib.ij.di.xxxiij 37.

¶ Estimare.

Estimare malicia suā bonitate dei excedere pōt esse dupliciter.li.ij.di.xliij.4.

¶ Etas.

Etates mūdi describunt.li.iij.di.j.3.
Etates mūdi quo t qre sunt sex quemadmodū in boie.et quare dicatur etates.li.ij.di.xl 3.

¶ Eternus.

Eternū seu euiternū t euū differunt.t quō euiternū seu eternū est pprium dei.li.j.di.viij.y.et.6.
Eternū ee quicqd actiue t passiue ponit in deo quō intelligit.li.j.di.xv.14.
Eternitas magnitudo potētia quō remouet in diuinis oem iequalitatē.li.i.di.xix.17. Sic idē.a.
Eternitas magnitudo pras in deo sunt vnū sz ponantur qsi diuersa.li.j.di.xix.b.
Eterne qre dr ecclesiastes i masculino genere. sz hoc nomē vnus no.li.j.di.xliij.13.
Eternitas nō est quātitas.li.j.di.xxiij.16.
Eternu quo nō cōnotat tpale.li.j.di.xxvj.35.
Eternū pōt teneri duplr.i.adiectiue t substantiue.t fm quem modū hec est vera. omne qd predicat de deo ē eternū.li.j.di.xxx.9.
Eternitas an appropriet pri spēs imagini t vsus muneri li.j.di.xxxj.q.iij.f.B.34.
Eternū qd est t quomodo t qua priuatiōem dicit.libro j.dis.xxxj.35.
Eternū duplr p nomē importat pure.s. cōnotando reporale.li.j.dist.xlj.o.
Eternu dicit aliqn vite diuturnitatē nō interminabilitatem.li.ij.dis.xix.29.
Eterno magis repugnare tpale ps eternū eterno quō intelligit.li.ij.di.vj.28.
Eternu dicit multiplicit.li.iij.di.ij.46.

¶ Euangelium

Euāgelica lex qre dicit pfecte libertas.li.ij.di.xliij.36
Euangelica lex quis absoluat ab onere legis mosayce nō in absolūt a lege humana.li.ij.dis.xliij.38.
Euāgeliū qre dr lex amoris et libertas.li.iij.dist.ij.13.
Euangelica precepta quod sunt in seruitutem et quibus in libertatem. Ibidem.
Euangelica lex distinguit per tria tpa fm Aug.li.iij. dist.iij.54.

¶ Eucharistia

De littera E

Eucharistie quedam ꝓprietates. li. iiij. di. ij. 20
Eucharistia pōt sumi añ baptismū & sacro sed ꝙ firmationis z ordinis sacrā nō. li. iiij. di. vij. 45.
Eucharistie sacrm quare ordinat post sacrm baptismi z confirmationis. li. iiij. di. vij. 1.
Eucharistia q̄re magis dr hoc sacrm. s. sacrm corpis et sanguinis xpi q̄ alia sacra. li. iiij. di. vij. 2.
Eucharistia septē dona ꝙ fert sumenti. li. iiij. di. vij. 3.
Eucharistia dr viaticū triplici ex cā. li. iiij. di. vij. 4.
Eucharistiā z baptismū quare oīs in ꝓpria ꝑsona instituit. li. iiij. di. vij. 5.
Eucharistie sacrm an debuit p̄figurari. li. iiij. dist. vij. q. j. a. ℟. 6.
Eucharistia nō tm̄ ē signū sz etiā p̄tas. li. iiij. di. vij. 7.
Eucharistia z baptismꝰ q̄re pluribz z expssionibz figuris sunt p̄figurata q̄ alia sacra. li. iiij. di. vij. 9.
Eucharistia q̄re nō habuit figuram sanctificantē sicut baptismus. li. iiij. di. vij. 10.
Eucharistie sacrm an ꝑ quattuor sit sufficienter p̄figuratum z de illius p̄figurationis numero z sufficientia li. iiij. di. vij. q. j. b. ℟. 11.
Eucharistie p̄figuratio quō dr facta in hedo z fauo mellis z quō ille due figure reducunt ad agnū z manna. li. iiij. di. vij. 12.
Eucharistie p̄figuratio quō cōuenienter facta ē in sacrificio melchisedech z in mānā. li. iiij. di. vij. 14.
Eucharistie p̄figuratio quō cōuenienter facta ē in agno pascali. li. iiij. di. vij. 15.
Eucharistie p̄figuratio quō cōuenienter facta ē in sanguine que fluxit de latere christi. li. iiij. di. vij. 16.
Eucharistie figura que fuit expssior an illa que fuit ꝛge legis nature an illa q̄ fuit ꝛge mosayce an illa q̄ fuit ꝛge legis gr̄e. li. iiij. dist. vij. q. ij. c. ℟. 17.
Eucharistie p̄figuratio q̄re p̄cessit expssio in lege nature q̄m ad ritū. li. iiij. di. vij. 18.
Eucharistie sacrm an a ꝓncipio debuerit instituī. li. iiij. dist. vij. q. j. d.
Eucharistie sacrm quare nō est statim post lapsum instituta. li. iiij. di. vij. 19.
Eucharistia quō est signum corpis mystici z veri. libro iiij. di. vij. 20.
Eucharistie manducatio cui statui z quō conueniebat. li. iiij. dist. vij. 21.
Eucharistia nō incepit cum penitentia triplici ꝛatiōe. li. iiij. dist. vij. 22.
Eucharistie sacrm q̄n debuit instituī vr̄z añ passionez an post. li. iiij. di. vij. q. ij. c. ℟. 23.
Eucharistie sacrm nō e eadē hora ꝓficiendū vel sumendum qua est instituta. li. iiij. di. vij. 24. et. 32.
Eucharistie sacrm q̄re nō debuit instituī, pꝰ resurrectionem. li. iiij. di. vij. 25. li. iiij. di. vij. 26.
Eucharistie sacrm q̄re nō debuit instituī in ascensione.
Eucharistie sacrm q̄re non debuit instituī pꝰ oīa opa q̄ christꝰ fecit post resurrectionē. li. iiij. di. vij. 27.
Eucharistie sacrm q̄ mō z ordine ē instituta vtrū. s. pus cōfecerit q̄m ꝓbū protulerit. li. iiij. di. vij. q. iij. f. ℟. 28.
Eucharistie cōsecrationē q̄re p̄cessit benedictio z q̄d fecerit. li. iiij. di. vij. 29.
Eucharistie fractio pōt cē ex duplici cā. li. iiij. di. vij. 30
Eucharistie ꝙficiēde forma que sit. li. iiij. di. vij. 31.
Eucharistie in sacro q̄ forma verbōz ē seruanda super panem. li. iiij. di. vij. q. j. g. ℟. 33.
Eucharistie in sacro que forma ꝓbōz ē seruāda sup vinū. li. iiij. di. vij. q. ij. b. ℟. 34. Et q̄ ꝓba q̄ p̄ce formas adduc triplicē effectu passiois expmāt. li. iiij. di. v. ij. 36.
Eucharistie in sacro q̄d sit res z quid sacramentum. li. iiij. di. vij. q. j. i. ℟. 37.
Eucharistie sacrm tria complectit. Jbidem.
Eucharistie spēs quō habet sili'tudinē ad corpꝰ christi verū z mysticū. li. iiij. dist. vij. 38.
Eucharistia quō habet rōnē causandi vel efficiendi. li. iiij. di. vij. 39.
Eucharistie sacrm an sit vnū. li. iiij. di. vij. q. ij. k.
Eucharistie sacrm ē vnicū cuius ibi sit panis z vinum. libro iiij. di. vij. 43.
Eucharistie in sacro panis z vinū ē vnū signum. li. iiij. distinctione. vij. 44.
Eucharistie in sacro q̄uis sint duo ꝓba z elementa tm̄ sunt vnū sacrm. li. iiij. di. vij. 45.
Eucharistie nomen vñ z de illius sacri p̄figuratione. libro. iiij. di. vij. a.
Eucharistie institutio tractat. li. iiij. di. vij. b.
Eucharistie sacramēti forma. li. iiij. di. vij. c.
Eucharistie sacri forma qualiter sit vtendū, vtrū. s. sic̄ institura ē q̄tū ad tgs. li. iiij. di. vij. d.
Eucharistie ī sacro q̄a signū z q̄d signatū. li. iiij. d. vij. e
Eucharistie in sacro qua similitudine signū ad signatū comparat. li. iiij. dist. vij. f.
Eucharistie sacrm accipe z sibi tormentum acq̄rere qui nō manet in xpo z xpus in eo quō intelligit. libro. iiij. distin. ix. 3.
Eucharistie sacri res quō dicunt hoies. li. iiij. di. ix. 4.
Eucharistie sacrm idigne māducare q̄d sit. li. iiij. d. ix. 5
Eucharistie sacrm quō dr fieri, malū. li. iiij. dist. ix. 6.
Eucharistie manducatio an bene distinguat ꝑ duos modos. s. sacramentalem z spiritualem. libro. iiij. di. ix. q. j. a. ℟. 7. z p totum.
Eucharistie manducande ē duplex modus cuiꝰ distinctio dr̄ a triplici ꝓncipio. Jbidē.
Eucharistie manducationes sunt tm̄ due q̄uis baptismum recipiat tribo modis. li. iiij. di. ix. 10.
Eucharistie manducatio nō est ꝑm naturā sed ꝑsuppontur. li. iiij. dist. ix. 11.
Eucharistie māducationes ꝑm quid distinguantur. libro. iiij. di. ix. 12.
Eucharistiā manducare spūaliter ꝑ quanto dicat siue q̄d sit māducare spūaliter. li. iiij. dist. ix. q. ij. b. ℟. 13. Et dist. xj. 50.
Eucharistie spiritualis manducatio duo req̄rit. libro iiij. dist ix. 14.
Eucharistie ad spiritualem manducationem fides informis nō sufficit. li. iiij. di. ix. 15.
Eucharistiam spūaliter manducare q̄s actus credendi faciat. li. iiij. di. ix. 16.
Eucharistia ꝑm quā sili'tudinē dr spūaliter manducari. li. iiij. di. ix. 17.
Eucharistiam manducare sacramentaliter quid sit. li. iiij. di. ix. q. iij. c. ℟. 18.
Eucharistie manducatio sacramentalis quattuor req̄rit. ibidem. et. 19.
Eucharistiam nō māducat sacramentaliter q̄ solū recipit corporaliter ipm sacrm. li. iiij. di. ix. 20.
Eucharistie in sacro spūalis masticatio z incorporatio rei facit manducationem spūalem sed sola ꝛegustatio siue masticatio. specieꝝ nō facit manducationez spūalem. li. iiij. di. ix. 21. Eād idem. 22.

De littera E

Eucharistie spēs ⁊ res quō sunt vnita inseparabiliter li. iiij. dist. ix. 23.
Eucharistiam an xp̄s māducauerit sacramentaliter et spūaliter. li. iiij. di. ix. q. iij. d. ℟. 24.
Eucharistiā non manducauit xp̄s spūaliter cuius fuerit in eo cognitio ⁊ dilectio. li. iiij di. ix. 25.
Eucharistia seu viatico xp̄s vti nō debuit spūaliter. cuius fuerit viator. li. iiij. di. ix. 26.
Eucharistiā xp̄s manducauit sacramentaliter cuius nō sub velamine. li. iiij. di. ix. 27.
Eucharistiam sacramentaliter tm̄ recipere vnde venit. li. iiij. di. ix. 28
Eucharistiam vere sūant mali. li. iiij. di. ix. q. j. c. ℟. 29
Eucharistiam esse cibum mentis non ventris quō intelligit. li. iiij. di. ix. 32.
Eucharistiam intrare in pctōre nō ẽ indecens. li. iiij. di. ix. 33.
Eucharistiā sumi a peccatore est op9 misericordie xp̄i. li. iiij. di. ix. 34
Eucharistiam an manducet peccator damnabiliter qui est in peccato ex certa sciētia. li. iiij. di. ix. q. ij. f. ℟ 35
Eucharistia quare contingit male vti ⁊ non virtutib9. li. iiij. di. ix. 36.
Eucharistia quia est medicina est sumenda cū debita p̄paratione. li. iiij. di. ix. 37
Eucharistiam manducans aliquis peccator qua ratione peccat. li. iiij. di. ix. 38.
Eucharistiam viden a peccatore non est peccatū sicut manducari. li. iiij. di. ix. 39.
Eucharistiam sumens peccator an semp mortaliter peccet. li. iiij. di. ix. q. iij. g. ℟. 40.
Eucharistiā digne māducare q̄d sit. li. iiij. di. ix. 41.
Eucharistiam sumpturus quomodo debet se p̄parare li. iiij. di. ix. 42.
Eucharistiā indigne sumere qui accedit indeuote q̄modo intelligit. li. iiij. di. ix. 43
Eucharistiam non recipit quis indigne q: recognoscit pctm̄ suum sed q: de illo nō penitet. li. iiij. di. ix. 44
Eucharistiam sumens iustus aliquis credens se esse in peccato mortali quare peccat. li. iiij. di. ix. 45.
Eucharistiam dans ei quem scit pctōrē an peccet dānabiliter. li. iiij. di. ix. q. iij. h. ℟. 46
Eucharistiā non esse dandā peccatorib9 si alicubi scriptura sonat quō est intelligenda. li. iiij. di. ix. 47.
Eucharistia qua ratione danda est peccatori. li. iiij. di. ix. 49 ⁊ 50.
Eucharistiā manducant mali ⁊ q̄ manducandi sūt duo modi. li. iiij. di. ix. a. b. c
Eucharistie sacramentū quō allicit hominem ad humilitatē. li. iiij. di. x. 10.
Eucharistie quō fit reuerentia ad ip̄am accedendo non ab ip̄a elongando. li. iiij. di. x. 11
Eucharistie quidam effectus. li. iiij. di. x. 12. ⁊. 13.
De eucharistie sacro quere plura vbi corp9 christi ⁊ vbi christus.
Eucharistie in sacro an sit aliqua conuersio panis in corpus xp̄i. li. iiij. di. xj. q. j. a. ℟. 5
Eucharistie in sacro si alique auctes dicāt panē nō conuerti in corpus xp̄i quō debēt intelligi. li. iiij. di. xj. 6
Eucharistie in sacro corpus xp̄i nec nouū fit nec maius li. iiij. di. xj. 7.
Eucharistie in sacro ꝑre elemētū cōuertik i id qō signat cum tamen hoc non fiat in alis sacramentis. li. iiij. di. xj. 8.
Eucharistie in sacro quare ponik esse miraculum libro iiij. di. xj. 9.
Eucharistie in sacro quō panis conuertik in corpus. li. iiij. di. xj. 10.
Eucharistie i sacro an tot9 pānis cōuertak i corp9 xp̄i an aliq̄d rēaneat p̄ter accidēcia. li. iiij. di. xj. q. ij. b. ℟. 11.
Eucharistie i sacro quo genere motus vel mutationis fiat conuersio. li. iiij. di. xi. 12.
Eucharistie in sacro quō panis ⁊ corpus habent aliq̄d cōmune. li. iiij. di. xi. 13.
Eucharistie in sacro an cōuersio sit adnihilatio. li. iiij. di. xj. q. iij. c. ℟. 14.
Eucharistie in sacro nihil remanet de pane ergo adnihilak non sequik. li. iiij. di. xj. 15
Eucharistie in sacro si tot9 mūd9 cōuerterek in corp9 xp̄i ip̄m ꝓterea nō adnihilak. li. iiij. di. xj. 17.
Eucharistie i sacro panis nō est xp̄s nec pars nec aliq̄d aliud g̃ est adnihilatus nō sequik. li. iiij. di. xj. 18.
Eucharistie in sacro ā panis conuertak i totū christum li. iiij. di. xj. q. iij. d. ℟. 19.
Eucharistie in sacro quō est sanguis aīa ⁊ deitas. li. iiij. di. xj. 20.
Eucharistie in sacro q̄ ratione corpus est cibus. li. iiij. di. xj. 21.
Eucharistie in sacramento quō corpus est in pluribus li. iiij. di. xj. 22.
Eucharistie in sacro an conuersio panis expectet conuersionem sanguinis. li. iiij. di. xj. 23.
Eucharistie i sacro an cōuersio sit subita an successiua li. iiij. di. xj. q. v. c. ℟. 24.
Eucharistie in sacro an in instāti in quo fit mutatio panis sit panis an corpus. li. iiij. di. xj. 26
Eucharistie in sacro quod est panis esse vltimū. lib. iiij. dist. xj. 27.
Eucharistie in sacro q̄b9 verbis debeat exprimi ista conuersio. li. iiij. di. xj. q. vj. f. ℟. 28.
Eucharistie in sacro panis conuersio in corpus christi quibus ꝑbis debeat exp̄mi quatuor regulis docek. li. iiij. di. xj. 29.
Eucharistie in sacro quō panis ad carnem ⁊ vinum ad aīaz. dr referri. li. iiij. di. xj. 31
Eucharistie in sacro qualis est admixtio aque. li. iiij. di xj. 33 ⁊ quando debet apponi. 34.
Eucharistie i sacro quō potest aqua ꝓuerti in vinū. lib. iiij. di. xj. 35.
Eucharistie in sacro si q̄s aquā nō apposuerit quo sensu cipriā9 dixerit illi nō posse ignosci. li. iiij. di. xj. 36
Eucharistie in sacramēto si q̄s deceptus credens aquā vinū hoc ꝓcipiat, ꝑte sumptionis sacramenti quid sit illi faciendū. li. iiij. di. xj. 37.
Eucharistiam quare dedit dñs iude. li. iiij. di. xj. 38.
Eucharistie sacramētū an confici debeat in specie pānis ⁊ vini. li. iiij. di. xj. q. j. g. ℟. 39.
Eucharistiam nō debere confici in pane ⁊ vino si que rationes ⁊ auctoritates sonare videnk quō sunt intelligende. li. iiij. di. xj. 41. ⁊. protum
Eucharistie in sacro an vtraq̄ species sit de integritate li. iiij. di. xj. q. ij. b. ℟. 48.
Eucharistia quos reficiat. li. iiij. di. xj. 49.
Eucharistiam spūaliē manducare q̄d sit. li. iiij. di. xj. 50
Eucharistie sacramētū ⁊ si in vtraq̄ specie cōtineat nō tm̄ ꝓ alterā ꝓfecte significak. li. iiij. di. xj. 51.

De littera E

Eucharistiã quare fideles recipiãt sub vna spẽ. Ibidẽ
Eucharistie in sacro. qre oportet sanguinẽ significari. libro. iiij. di. xj. 52.
Eucharistie sacrm qre duo signa reqrit panis. s. t vi ni. li. iiij. dist. xj. 53.
Eucharistie sacrm an de integritate reqrat aquã. libro iiij. dist. xj. q. iij. i. R. 54.
Eucharistie sacrm qttuor exigit de necitate Ibidem.
Eucharistie in sacro aquã cẽ de sacri substãtia si q ratio nes phare vident quomodo sunt dissoluende. li. iiij. dist. xj. 55.
Eucharistie sacrm t si nõ põt fieri in farina nisi p com mixtionẽ aque fiat panis tñ põt fieri sacrm sanguis sine cõmixtione aque li. iiij. di. xj. 56.
Eucharistie in sacro an dñs posuerit aquam. libro. iiij dist. xj. 57. et. 61.
Eucharistie sacrm põt confici in vino sine aqua cuius sanguis qõ per vinum significat cũ aqua simul flu xerit de latere xpi. li. iiij. di. xj. 58.
Eucharistie in sacro quo aqua apponat de cõgruitate li. iiij. di. xj. 59.
Eucharistie in sacro quare pani nihil addit t vino ad ditur aqua. li. iiij. dist. xj. 60.
Eucharistie sacrm an possit confici in oĩi pane t vi no. libro. iiij. dist. xj. q. iiij. l. R. 62.
Eucharistie sacrm qre nõ põt confici in pane de quoli bet. blado cocto. li. iiij. di. xj. 63.
Eucharistie in sacro que corruptio panis t vini tollit potentiã cõficiẽdi. li. iiij. dist. xj. 64.
Eucharistie in sacro quam mixtionẽ admittit panis et quam vinum. li. iiij. di. xj. 65.
Eucharistie in sacro nulla aqua artificialis debet ap poni. li. iiij. di. xj. 66.
Eucharistie sacrm an xps confecerit in azimo an in fer mentato. li. iiij. di. xj. q. j. l. R. 67.
Eucharistiã qre greci conficiunt in pane fermẽtato et latini in azimo li. iiij. dist. xj. 72.
Eucharistia si in triduo fuisset reseruata an xps mortu us fuisset sub speciebus sacri li. iiij. di. xj. 76.
Eucharistiã si qs confecisset in triduo an eẽt ibi corpꝰ viuũ an mortuũ Ibidem.
Eucharistie in sacro quis sit modus cõuersiõis specie rum li. iiij. di. xj. a. b. c. d.
Eucharistie sacrm in qua substãtia vel specie nũc debe at conficere ecclesia li. iiij. di. xj e.
Eucharistie sacrm qre dat sub alia specie Ibidem.
Eucharistie sacrm qre dat sb duplici spẽ li. iiij. di. xj. f
Eucharistie in sacro quo ẽ aqua vino admiscẽda li. iiij dist. xj. g.
Eucharistie in sacro an necria sit mixtio aque ad vinũ li. iiij. di. xj. h.
Eucharistie sacrm sic fuit confectum in cena prima sic hodie qstũ ad speciem vel substantiã t quale corpus tunc dedit discipulis. t quale nos modo sumimus li. iiij. di. xj. i.
Eucharistie in sacro an possibile sit accidentia cẽ sine subiecto eciam p miraculum. libro. iiij. dist. xij. q. j. a. R. 9. t p totum.
Eucharistie in sacramẽto an ꝓueniat q sint spẽs sine subiecto li. iiij. di. xij. q. ij. b. R. 15
Eucharistie pfectio attendit penes duo li. iiij. di. xij. 16
Eucharistie in sacramento spẽs esse sine subiecto ẽ val de conueniens li. iiij. di. xij. 17.
Eucharistie in sacro nulla ẽ falsitas li. iiij. di. xij. 18
Eucharistie in sacro quo non fit ꝓiudiciũ nature rei li. iiij. di. xij. 19.
Eucharistie in sacramẽto quomõ infirmitas intellectꝰ roboret. li. iiij. di. xij. 20.
Eucharistie in sacramento accidentia esse sine subiecto an sit vez li. iiij. di. xij. q. iij. c. R. 21.
Eucharistie circa sacramentũ sunt opationes in tripli ci differentia. li. iiij. di. xij. 22.
Eucharistie in sacramento quõ extensio accidẽtis salvatur sine materia li. iiij. di. xij. 23
Eucharistie in sacramẽto quo manet albedo sine substã tia li. iiij. di. xij. 24.
Eucharistie in sacramento an spẽs ille sine accidentia possint ꝓuerti in alimẽtũ li. iiij. di. xij. q. j. d. R. 25.
Eucharistiã esse cibũ spualez quo intelligit libro iiij. di xij. 26
Eucharistie sumptõ nõ soluit ieiuniũ. li. iiij. di. xij. 27.
Eucharistie in sacramento an accidentia habeant vim conuertendi alia i sacramentũ vt porci qñ vino cõse crato apponit aq li. iiij. di. xij. q. ij. e. R. 28. t p totũ.
Eucharistie in sacramento vinũ non ꝓsecratũ additũ cõsecrato non ꝓsecrat cuius aqua non benedicta iucte benedicte sit benedicta li. iiij. dist. xij. 30.
Eucharistie in sacramento an opationes qs bñt acci dentia habeant p naturã an p miraculum libro. iiij. di. xij. q. iij. f. R. 36. t p totũ
Eucharistie sub sacramẽto an vere frangatur corpꝰ xpi li. iiij. di. xij. q. j. g. R. 41. t. b. c.
Eucharistie sacramentũ cuius sit memoriale passionis tñ corpꝰ xpi non sic ibi frangit t diuidit sicut in pas sione li. iiij. di. xij. 44
Eucharistie i spẽbꝰ an sit vna fractio li. iiij. di. xij. q. iij. b
Eucharistie in speciebꝰ non cẽ veram fractionẽ si qra tiones phare vident quo sunt dissoluende libro. iiij. distin. xij. 47. t p totũ.
Eucharistie ptes quid significent libro iiij. di. xij. q. iij. i. R. 49. t. d.
Eucharistie sacramentũ quare iterat t baptismus non cuz vtrumq; sit in memoriam passiõis xpi li. iiij. di. xij. 50.
Eucharistie sacramento qre non conficit in sexta feria sancta sz offert li. iiij. di. xij. 51. t. 52.
Eucharistia quare fuat i die parasceues t nõ sanguis li. iiij. di. xij. 53
Eucharistiã quare liceat sacerdoti pluries conficere t sumere eodem die t ppto nõ nisi semel libro. iiij. di. xij. 54. Ad idem. c. f.
Eucharistie sacramentum an habeat efficaciã in qlibz viro iusto li. iiij. di. xij. q. j. i. R. 56.
Eucharistie sacramentũ tria reqrit ad hoc q in aliq ba bat efficaciam li. iiij. di. xij. 57. t. 58.
Eucharistie efficacia quõ bz obicem in viro iusto libro. iiij. di. xij. 59.
Eucharistiam quando mãducat vir iustus spiritualiẽ li. iiij. di. xij. 60.
Eucharistiam an habeat efficaciam in peccatore existẽ te sz in mortali pctõ li. iiij. di. xij. q. ij. li. R. 64
Eucharistie effectus in iustis li. iiij. di. xij. 65
Eucharistie sacrm qntaz bz efficaciaz. li. iiij. di. xij. 66.
Eucharistia sumpta quare nõ delet moralem culpam quã incurrit li. iiij. di. xij. 67
Eucharistie sacrm qre nõ est vtile pctõri sumenti cum tñ

baptismus fiat vtilis ficte accedēti qñ fictio recedit li.iiij.di.xij.67.
Eucharistie efficacia q̄ sit li.iiij.di.xij.q iij.l.R.69.
Eucharistie sacramentū quomō ꝺz magis vnire ꝛ magis valere ad augmentū ꝟtutū li.iiij.di.xij.70.
Eucharistia quomō ꝺz delere venialia cū deleant in cōtritione li.ij.di.xij.71.
Eucharistie effectus non iritat ꝑ aliq̄ venialc.li.iiij.di.xij.72.
Eucharistie effectum esse augmentū virtutū quomō intelligit li.iiij.di.xij.73.
Eucharistie effectus primus ꝛ ꝓprius nec est augmentū ꝟtutū nec remissio venialiū ſz vnire li.iiij.ꝺ.xij.74
Eucharistie ad sacramētū an ex necessitate teneamur accedere li.iiij.di.xij.q.j.m.R.75.
Eucharistiaz semel in anno sumere quare eccla instituit li.iiij.di.xij.76.ꝛ.78.
Eucharistiaz ex necessitate sumere si alicubi auctes sonant quō ſgnt exponende li.iiij.di.xij.77.ꝛ ꝑ totuz
Eucharistiaz sumere ex necessitate an teneat sacerdos curatus li.iiij.di.xij.79.
Eucharistiā frequētare an tarde accedere qō sit melꝰ ei q̄ hz libertatē accedēdi li.iiij.di.xij.q.ij.n.R.82.
Eucharistia q̄re in ꝓmatia eccla q̄tidie sumebat deinꝺ qñ ꝛscia ꝛsuluit pꝰ ter in anno ꝛ nūc sel ibiꝺ.
Eucharistiam semp sumere quomō nec laudat nec vituperat Augꝰ. li.iiij.di.xij 83.
Eucharistiam credendo manducari quo sensu dixerit Augꝰ. li iiij.di.xij.84.
Eucharistiam raro sacramentaliter manducare cuius sit securius tñ frequenter est vtilius li.iiij.di.xij.85.
Eucharistiam frequenter ꝛ raro sumere vtrumcꝫ pōt esse in gloriam dei li.iiij.di.xij.86.
Eucharistiam sumere an debeat aliquis vitare ꝓpter immunditiā corꝑalem li.iiij.di.xij.q.iij o.R.87.
Eucharistie a sumptione an semp debeat abstinere qui pollutꝰ corꝑaliter li.iiij.di.xij.88.
Eucharistie a sumptione abstinendum esse ei q̄ pollutionē habuit quia in lege hmōi imundus reputabat nō sequit li.iiij.dist.xij.89.
Eucharistiam pōt sumere alter conjugū post actū conjugalem qñ reddit debitū vel egit cā ꝓlis.lib.iiij.dist.xij.90.
Eucharistiam sumere quare impedit pollutio lib.iiij.distin.xij.91.
Eucharistiam imūdis manibus consecrans an peccet li.iiij.dist.xij.93.
Eucharistiam ſpualis manducatio quare nō requirit tantope munditiam corꝑalem sicut sacramētalis li.iiij.dist.xij.94.
Eucharistie in sacro an sint accidētia in seipsis subsistentia li.iiij.di.xij.a.
Eucharistiā quare fideles frequēter recipiāt ꝛ q̄ sit hꝰ sacri efficacia.li.iiij dist.xij.g.
Eucharistia an sit quotidie sumenda.li.iiij.di.xij.h
Eucharistiam an possint oēs sacerdotes cōficere.li.iiij distin.xij.q.j.a.R 8.
Eucharistiam q̄ nō pñt cōficere heretici ꝛ ab eccl'ia ꝑcisi si alicubi auctates sonāt quō sunt exponēde.ibiꝺē
Eucharistia cuius sit sacrm vnionis tñ ipam cōficere pñt ꝑcisi.ꝛ quō li.iiij.di.xij.9.
Eucharistiā quare pñt cōficere heretici ꝛ tm̄ nō pñt solvere ꝛ ligare li.iiij.di.xij.10.
Eucharistiā quare pñt heretici conficere. cum concessa habeant ptāte li.iiij.di.xij.11.
Eucharistiā cuꝫ ad poreſtatē cōficiendi oēs sacerdotes equalem hñt auctatē li.iiij.di.xij.12.
Eucharistiā an soli sacerdotes possint conficere libro iiij.di.xij.q.ij.b.R.13.
Eucharistiam quare nō possunt oēs cōficere sicut baptisare.li.iij.di.xij.14. Ad idem.16.
Eucharistiā quare nō est dignus bonꝰ laicus consecrare.li.iiij.di.xij.15.
Eucharistiam quare nō pñt sancti conficere cuius dicant sacerdotes.li.iiij.dis.xij.17.
Eucharistie conficiende ptās an magis resideat circa verbū an circa sacerdotē li.iiij.dis.xij.q.ij.c.R.18.
Eucharistia cuius sit medicina tñ ex cā nō est ſp sumēda.li.iiij.di.xvij.54.

Euum

Euū ꝛ eviternū seu eternū differunt li.j.di.viij.5.ꝛ.6.
Euū quō est mensura angelorum ꝛ quomodo tempus li j.di.xxxvij.34.
Euum quid est.li.ij.di.ij.3.scꝺo.
Euū an precedat tps aliquo prioritatis genere li.ij.di.ij.q.j.d.R.23.
Euū quomodo p̄cedat tempus.li.ij.di.ij.24.

Ex

Ex vel de nihilo aliquid ꝛ ex nihilo nihil fieri quomō intelligit li.j.di.v.9. Et.li.ij.di.j.13.
Ex p̄positio quā habitudinē importat.ꝛ quare dicit distinctionez inter extrema li.j.di.xxx.4.
Ex ipso in ipso ꝛ per ipsum quomodo habēt eandem vim.li.j.di.xxxvj.9
Ex nec dicit idēritatē nec causalitatez ſz ordinē ꝛ q̄ ꝑductio ex nihilo necessario pōit ichoationē.li.ij.ꝺ.j.41
Ex in cum differunt li.ij.di.ij.2.

Excellētia

Excellentia est duplex ſcz corrumpens ꝛ conservans ꝛ q̄ est in ſpiritualibus ꝛ que in corꝑalibus li.iij.dist.xiij.23.

Excessus

Excessus est duplex ꝛ ſm quēmodum ſanima rationalis est similis ꝺeo li.j.di.iij.32.
Excessus bonitatis substātialis in rebꝰ pōt attendi dupliciter li.j.di.xlviij.7.

Exclusiuus

Exclusiua dictio an vere addat termio substantiali.ſ. huic ℔mio deꝰ a pte subiecti.li.j.di.xxj.q.j.a.R.4.
Exclusiua dictio facit exclusionē cuiꝫ ad genꝰ rei non q̄tum ad rem generis.li.j.di.xxj.6. Et ibidem q̄d sit genus rei ꝛ quid res generis.
Exclusiua dictio an vere possit addi termino substantiali a pte p̄dicati.li.j.di.xxj.q.ij.b.R.8.
Exclusiua dictio an vere addat termino psonali respectu p̄dicati ꝓprij. li.j.di.xxj.q.j.c.R.12.
Exclusiua dictio an vero addat termino personali respectu p̄dicati cōis li.j.di.xxj.q.ij.ꝺ.R.17.ꝛ.18.
Exclusiua dictio excludit oīe aliud vel alium q̄ non subijcit nec p̄dicat ſz associat.li.j.di.xxj.20.

Excōmunicare

Excōmunicatiōis ſnīam quō in se ꝺz hō ferre.libro.iiij distinctio.xvij.53.
Excōicatoꝛ incōmoda ꝛ mala li.iiij.di.xviij.43.
Excōicatiōis ſnia ꝺz iusta triplici ex cā li.iiij.distincti

one.xviij.44.
Excõicatõis ſnīa nec tenẽda ẽ nec timẽda in duobus ca ſibus li.iiij.di.xviij.45.
Excõicari an poſſit vel debeat aliquis li.iiij.di.xviij.q j.g.R.51
Excõicari debent cõtemptores et rebelles auctoritate dei exemplo apli et ratione a cõſimili ibidem in argumentis ad prem affirmatiuã.
Excõicationis ſnīa a q̃ cõmunione excludat .li.iiij.di.xviij.53.
Excõicatõ maior q̃s actꝰ pbibz cõicari li.iiij.d.xviij.54
Excõicatione poſſunt aliqui a ſacramentis ſeperari libro.iiij.diſt.xviij.55.
Excõicatio an ſit morbus an medicina libro.iiij.diſtin.xviij.56.
Excõicare quõ eſt tradere ſathane li.iiij.di.xviij.57
Excõicari quare et ꝓ quo quis debeat vtrũ ꝓ dãno vel iniuria illata eccie li.iiij.di.xviij.q.ij.h.R.58.
Excõicãdi modus eſt duplex ſcz a iure et a iudice ibidẽ
Excõicatõis ſnīa qua ratione ferenda eſt pro damno vel iniuria li.iiij.di.xviij.60.
Excõicatus ſe ipm damnificat in bonis ſpũalibus nõ eccia li.iiij.di.xviij.61.
Excõicatione q̃re maledicit eccl'ie ſubditũ aliquẽ li.iiij.di.xviij.62
Excõicatio a q̃ poſſit fieri li.iiij.di.xviij.q.iij. i.R.63.
Excõicare quare poſſunt alique ꝓſone que nec ſacerdotes ſunt nec clauem hñt li.iiij.di.xviij.65.
Excõicãdi ptãs qñ fuit data petro li.iiij.di.xviij.66.
Excõicare et ſoluere et ligare habent ſe ſicut excedentia et exceſſa et vna ptãs pt eẽ ſine alia li.iiij.d.xviij.67
Excõicandi poteſtas quare non eſt tot ꝓſonis cõceſſa quot poteſtas clauiũ li.iiij.di.xviij.68.
Excõicare quare poteſt multitudo ita q̃ nullus et non excõicari.li.iiij.di.xviij.69
Excõicari an poſſit aliquis ꝓpluries libro.iiij. di.xviij. q.iiij.h.R.70
Excõicationis ſnīam nõ poſſe iterari ſi q̃ rationes ꝓbare vident quomõ ſunt diſſoluende li.iiij.di.xviij.71
Excõicationis ſnīa quare fertur in xpianum malum et non in infidelem et paganum li.iiij.di.xviij.72.
Excõicatus an ſit qui cõicat cũ excõicato li.iiij.diſtinxviij.q.v.l.R.75
Excõicatio ẽ duplex ſcz maior et minor et quis vtriuſq; effectus ibidem.
Excõicato maiori excõicatione cõicans an peccet mortaliter an venialiter li.iiij.di.xviij.76.
Excõicãdi et abſoluendi ptãs conſideratur vel ꝓut de iure vel ꝓut de facto li.iiij.diſ.xviij 68.
Excõicak quis ex triplici cauſa et ſm hoc eſt triplex modus abſoluendi li.iiij.di.xviij.82.
Excõicatõis ſnīa q̃ quẽ modũ ligat li.iiij.di.xviij.f.g.

Exemplum

Exemplatum quõ eſt in exemplante li.j.di.vj.14.
Exemplar quando eſt cõmune trinitati et appropriatur filio et quando eſt ꝓprium filij.li.j.di.vj.16.
Exemplum eſt duplex et quod poteſt compari diuinis li.j.diſt.xix.7.
Exemplaret imago quid dicant li.j.di.xxxj.24.
Exemplar dicit rationem ꝓducentis et ꝓuenit trinitati imago rationẽ ꝓducit et non ꝓuenit trinitati libro.j.diſt.xxxj.26
Exemplar hñt res in deo Et ſm quem modum paſſio vl' pena habet exẽplar in deo li.ij.di.xxxvij.6.
Exemplar eſt duplex et quomõ ꝓdeſtinatio xpi eſt noſtre ꝓdeſtinationis exemplar li.iij.di.xj.7.

Exercere

Exercere poteſt ſe homo duplici intentione in exhibitõne alicuius beneficij vl' in executione alicuius actꝰ et quõ intelligik q̃ debemꝰ nos magis exercere in his q̃ ſunt maioris ꝓfectionis li.iij.di.xxx.35
Exerceri in obſeruantia preceptorum poteſt eẽ duplicit er li.iiij.di.j.13
Exercitationis tria genera libro.iiij.di.j.d.

Exorciſmus

Exorciſmus et catechiſmus tripliciter ordinak.li.iiij.diſ.vj.45.Emendek hic bis ꝓbis aut ratione eiꝰ a q̃ diſpenſatur.
Exorciſmus an habeat aliquam efficaciam in ꝑulo vl' in adulto li.iiij.di.vj.q.ij.m.R.74.
Exorciſare quid li.iiij.di.vj.m.

Exiſtens

Exiſtentia rerum triplex eſt li.j.di.xxxvj.23.

Exſpectatio

Exſpectatio ſpei et exſpectatio longanimitatis differunt li.iij.diſ.xxvj.27.

Extenſio

Extenſio quõ eſt a materia li.ij.di.iij.18.
Extenſionis maioris eſſe eſt dupliciter et quomõ ſcientia eſt maioris extenſionis q̃ potẽtia li.iij.di.xiij.63

Extra

Extra et ante dicik dupl'r et ſm quẽ modũ deꝰ ẽ ante res et extra oẽm locum li.j.diſt.xxxvij.47.

Extrema

Extrema quid ſint li.ij.in prologo.7
Extrẽa ponũk ergo et mediũ. quõ intelligik.li.iij.d.iij.19
Extremitatũ duarũ vnam eſſe medietatem quomõ intelligik li.iij.diſ.xxvj.45.

Facere

Facere nõ poteſt deꝰ quod factũ eſt ſed deſtruere libro.j.di.xliij.30
Facere vl' vitare poſſe aliq̃d duplicik põt alicubi attribui.li.ij.di.xxvij.6
Facere quod in ſe eſt poteſt dupliciter intellgi libro.ij.di.xxvij.35.
Faciens aliquid quo facto neceſſe eſt alterum fieri q̃n dicitur illud facere.li.ij.di.xxij.48.
Facere dicitur deus tripliciter.li.ij.di.xxxvij.3.
Faciamus hominem ad imaginem et ſimilitudinem noſtram quomodo intelligitur.li.ij.di.xxix.26.Et di.xvj.3.et.9.Et li.j.diſt.ij.5.
Facere et generare differunt. li.iij.di.iij.6.
Factus hoc participium tria importat libro.iij. diſtinctione.vij.16.
Facere excellentioris virtutis eſt q̃ cognoſcere vel ſcire libro.iij.diſ.xvij.66.
Factꝰ principũ quã bz ꝓprietatẽ.li.iij.diſt.vij.20.
Facere quõ notat cõplementũ.li.iij.di.vij.19.
Facere bonũ quõ ẽ melius q̃ conterendo deteſtari malum libro.iiij.di xvij.22.

Facile

Facilioza quõ ſunt aliqua ſm iudiciũ mentis bñ diſpoſite li.iij.di.x.42.

Facies

Facies potentiarum anime duplex eſt.libro.iij.diſtin:

ctione.xxxiij.13.

Fallacia

Fallacia accidentis penes quid attendit.li.j.distinctione.xxxij.21.
Fallacia cōsequētis qñ cōmittit li.ij.di.j.39.

Fallere

Fallere ⁊ decipe differunt.li.iij.di.xxxviij.56.

Falsum

Falsum dictum alicui⁹ conditiōis implicite est verum libro.j.di.xl.6.
Falsitas ⁊ malicia quare nō hñt ideā in deo nec sunt a deo nec i deo ꝑm aliquoꝝ opinionē.li.j.di.xxxvj.30
Falsitas q̄d est.li.ij.dist.xxxvij.40.
Falsitatem ⁊ veritatem fundari sup idem quomodo intelligit li.ij.dist.xxxvij.43.
Falsitatē ꝓpositiōis esse ab eo q̄ sol⁹ pōt facere ꝓpositionē falsam quō intelligit.li.ij.di.xxxvij.45.
Falsitas ⁊ ꝑitas compant ad inuicē dupl'r ⁊ quō altera ē altero digni⁹.li.ij.di.xxxvij.46.
Falsus ꝑmo ⁊ ꝑmo fallax siue mēdax q̄s sit li.iij.distinctione.xxxviij.9.

Fama

Fama quō ē magnū bonū.li.iij.di.xxv.8.

Fames

Fame mori sanctius ē cē ydoloticis vesci quō intelligitur.li.iij.di.xxxij.8.

Fantasia

Fantasia dupl'r accipit ⁊ quō ē i dmōib⁹.li.ij.di.vij.53
Fantastica vis intellectui in actu intelligendi dupliciter obsequit li.ij.di.xxv.68.
Fantastica vis quō impedit ⁊ viget in somnis libro.ij.distinctione.xxv.77.

Fatum

Fatum alit accipit aug⁹.al'r boet⁹ li.ij.di.xliij.79.

Feditas

Feditas q̄d sit li.ij.di.xxxj.d.post principium.
Feditas an maior sit in carne cōcupiscentialiter tradicta quā in ea ꝺ: qua traducit li.ij.di.xxxj.2.
Feditas carnis alia intendit alia nō.li.ij.dist.xxxiij.31.

Femina

Femina q̄re ꝺ: miraculose de costa facta.li.ij.di.xviij.1.
Femina quare ꝺ: vir occasionatus.li.iij.di.xliij.3.
De femina vide plura vbi mlier ⁊ vbi vxor ⁊ vbi matrimonium ⁊ vbi nuptie ⁊c.

Festa

Festa sua quare accipiunt iudei ꝑm lunā ⁊ xpiani ꝑm solem ꝓter duo.li.ij.di.xliij.48.

Fictio

Fictio est duplex ⁊ que aufert effectum baptismi ⁊ que non li.iiij.di.iij.9.
Fictus quis sit libro.iij.di.iij.29.in fi.
Fictū quare facit defectus fidei ⁊ nō defectus charitat' li.iij.⁊ i.iij.33.
Fictio an impediat susceptionē sacramenti.li.iij.dist.vj.58.De fictione vide aliqua vbi baptismus.

Fides

Fides tria hoim genera respicit ī ꝓlogo li.j.q.ij.in ℟.
Fidei meritū qñ ꝑ rōnē euacuat li.j.in ꝓlogo.13.
Fidē cōmūpit alios dupl'r li.j.in.ꝓlogo.20.
Fides ⁊ ꝑpes quare euacuant in patria ⁊ charitas non li.j.di.xvij.21.
Fides quō impetrat iustificationē.li.ij.dis.xxvj.5.Et dist.xxvij.1.
Fidem ꝓpriā vnicuiq; plus valere cū aliena quō intelligitur libro.ij.dist.xxvij.33.
Fides nō ē ex hoie sz ex deo tm̄ li.ij.di.xxvij.e.
Fides distinguit plures articulos ergo intensio distinguit plures fines nō sequit li.ij.di.xxxviij.5.
Fides quō differt a spe li.ij.di.xliij.3.
Fides tria complectit li.ij.di.xliij.5.
Fides christi an passionē introducebat in grāz.ergo pri rōne in gloriā nō est sil'e li.iij.di.xviij.46.
Fides multipl'r cōsiderat ⁊ diffinit li.ij.di.xxiij.1.
Fides accipit decem modis li.iij.di.xxiij.2.
Fidē quō videt q̄s in corde suo ē.li.ij.di.xxiij.4.
Fides quō ꝑcedit spem ⁊ charitatē li.iij.di.xxiij.8.
Fides qua quis credit in deū an sit virtus li.ij.distinxxiij.q.j.a.℟.10.
Fides quare assignat mediū inter scientiā ⁊ opinionē.libro.ij.di.xxiij.11.
Fides an sit in ꝓte anie cognitiua vel affectiua.li.iij.distin.xxiij.q.ij.b.℟.15.
Fides an sit ꝑtus vns li.ij.di.xxiij.q.iij.c.℟.19.
Fides quō habet multa obiecta ⁊ tñ est specie vna.lib.ij.distin.xxiij.21.
Fides aliter se habet ad credibilia q̄ voluntas ad volita ⁊ scientia ad scibilia li.iij.di.xxiij.23.
Fides nō habet diuersificari sicut dnū sapiētie ⁊ scientie.li.iij.di.xxiij.24.
Fides nō habet diuersificari penes bonum ⁊ malum sicut timor ⁊ spes.li.iij.di.xxiij.25.
Fides ⁊ si dirigat oēs ꝑtutes tm̄ nō ē ꝑtus generalis.li.iij.di.xxiij.26.
Fides an sit certior q̄ scia.li.iij.di.xxiij.q.iij..d.℟.27
Fidei certitudo compat ad scīe certitudinē dupl'r ⁊ quō scīe certitudo ꝑcellat fidei certitudinē ibi ꝺ: ⁊.28.⁊.29
Fide nihil certi⁹ ē hoī quō itelligit.li.iij.di.xxiij.30.
Fide ⁊ scia quō ꝓtingit errare.li.iij.di.xxiij.33.
Fides an cōuenienter describat ab ap'lo.fides ē substā ⁊c.li.iij.di.xxiij.q.v.c.℟.35.Ad idē.e.li.dist.xxxj.23.
Fides quō ꝺ: substātia li.iij.di.xxiij.36.
Fides quō ꝺ: argumētū li.iij.di.xxiij.37.
Fidei diffinitio qua ratione nō conuenit spei libro.iij.dist.xxiij.38.
Fides siue credulitas suppliciorū quō est rerū timendarū ⁊ sperādarū tangq̄ obiectoꝝ li.iij.dist.xxiij.39.
Fidei notificatio ꝑ ap'lm nō est ꝑ posteri⁹ ⁊ ignota.li.iij.dist.xxiij.40.
Fidē quare diffinit ap'l's prius ꝑ id qđ respicit affectiuam q̄ cognitiuam.li.iij.di.xxiij.41.
Fides quare nō diffinit ꝑ amanda sicut ꝑ sperāda ⁊ ꝑ ꝓterita sicut ꝑ futura.li.iij.di.xxiij.42.
Fides informis an sit in genere ꝑtutis an nō.li.iij.dis.xxiij.q.j.f.℟.43.
Fides sine operibus quō ꝺ: mortua.li.iij.di.xxiij.44.
Fides quō cōtinet sub genere virtutis.li.iij.dist.xxiij.45.et.46.
Fides informis que ē in genere ꝑtutis quas debet habere conditiones.li.iij.di.xxiij.47.Dicitur ad illos credendos ponat ad alios credendos.
Fides informis qua q̄s assentit ꝓmeritari q̄re sit virtus.⁊ fides discipli qua assentit mgro ī his q̄ sūt supra suū intellectū nō.li.iij.di.xxiij.48.
Fides informis an sit infusa an acquisita li.iij.distin.

xrtij.q.ij.g.R.49.t.50
Fides quare dr informis Jbidem.
Fidem esse exauditu quo intelligit. li.iij.dis.xrtij. 51. Et c.li di.xrtij.2
Fides aliq est p acquisitionem t aliqua infusa. li.iij. di.xrtij.52.
Fide sua pot quis dupliciter initi sacre scripture li.iij. di.xrtij.53
Fides informis quare non habet per acquisitionez sicut alie virtutes informes li.iij.dis.xrtij.54.
Fidei habitu quo habet puul⁹.li.iij.di.xrtij.56.
Fides informis an siti omoibz li.iij.d.xrtij.q.ij.b.R.57
Fides informis dicit duobz modis Jbidem.
Fides informis differeter est in nomine tenus xpianis t demonibz.li.iij.dist.xrtij.58.
Fides siue credulitas qua demones cofitebant christu filiu dei quare no erat fides informis fm q fides informis e vt⁹ li.iij.di.xrtij.59.
Fides informis an oino expellat per aduentum gratie li.iij.di.xrtij.q.iij.i.R.61
Fides informis tria coplectit Jbidem.
Fidei formate ad gloia t fidei informis ad gratia comparatio.li.iij.di.xrtij.62.
Fidem informem no esse nisi in petoribz t cu peccato q modo intelligit.li.iij.di.xrtij.64.
Fides informis an fiat formata adueniente gratia. li.iij.di.xrtij.q.v.li.R.67.
Fidei materia quo dr habitus informis t forma illud quod supinducit li.iij.di.xrtij.71.
Fides informis quo transmutat accidentaliter li.iij.di stinctio.xrtij.72.
Fides diffinitur a magistro li.iij.di.xrtij.b.
Fides dicit tribz modis.li.iij.di.xrtij.c.
Fides informis t formata compantur ad inuicem. li. iij.dist.xrtij.d.
Fides e vnica cuius mlt'plr dicat li.iij.di.xrtij.e.
Fide qualit credat q no vident.li.iij.di.xrtij.f.
Fides an couenient ab apl'o diffinit.li.iij.di.xrtij.g.b
Fidei laus quo e credere no visa li.iij.di.xrtij.1.
Fides quo est ex auditu.li.iij.di.xrtij.2.
Fides t intellect⁹ quo se circa idem compatiuntur.li. iij.dist.xrtij.3.
Fidei obiectum an sit ita verum q ei no possit subesse falsum.li.iij.di.xrtij.q.j.a.
Fides quo dictat actu charitatis.li.iij.di.xrtij.13.
Fides an sit circa verum creatum t increatum an circa i/ creatum tantu sicut circa obiectum ,p.rium libz.iij. distin.xrtij.q.ij.b.R.15.
Fidei obiectum dupliciter consideratur t quando e circa verum creatum t quando circa verum increatu li.iij.dist.xrtij.16.
Fidei articuli siue consistant circa humanitate siue circa deitatem quo respiciunt vnu obiectum increatu li iij.dist.xrtij.17.
Fides an sit circa complexum an circa incomplexum. li.iij.dist.xrtij.q.iij.d.R.22.
Fides circa quod enunciabile habet consistere.li.iij. distinctio.xrtij.23.
Fides quo est circa verum increatum circa quod nulla est complexio li.iij.di.xrtij.24.
Fides t visio differenter sunt de eode li.iij.di.xrtij.25
Fides an sit de his de qbus habet visio sensibilis li.iij. distin.xrtij.q.j.d.R.28.
Fidei e necessaria latentia diuinitatis no humanitatis li.iij.dist.xrtij.29.
Fides quo dicitur esse de no apparentibz t non visis. li.iij.di.xrtij.30.
Fides an sit de his de quibus habetur opinio probabilis.li.iij.di.xrtij.q.ij.c.R.33.
Fides e argumetu no apparetiu reru qua apparentias remouet ibi apl's a credibili.li.iij.di.xrtij.34.
Fidem no habere meritu vbi ratio humana prebet experimentum quo intelligit li.iij.di.xrtij.35.
Fides an sit de his de quibus habet cognitio scientialis li.iij.di.xrtij.q.ij.f.R.36.
Fides quo e de his que sunt supra rationem t scientias t quo de his que sunt infra t quo idem pot esse scitu et creditum li.iij.di.xrtij.40.
Fides an sit de his que sensu capiunt.li.iij.di.xrtij.a.
Fides dicit de rebz pnibz sed ipropie.li.iij.di.xrtij.b
Fidem passionis an habuerit petrus qn vidit hominem illu pati li.iij.dist.xrtij.c.
Fides an sit de his que intellectu cognoscunt libz.o. iij. dist.xrtij.d.e.
Fides an sufficienter contineat in symbolo apostolico li.iij.di.xrtij.q.j.a.R.6.
Fides habet quedam antecedentia quedam consequetia quedam pncipia siue obiecta Jbidem.
Fides que sufficiebat eis qui fuerunt ante aduentum xpi.vtz sc3 sufficerit eis ad salute credere ea tm que spectant ad diuinitate.li.iij.dis.xrtij.q.ij.b.R.18.
Fides dicit magna dupl'r t fm b articuli dicunt alter altero dignioz li.iij.di.xrv.1.
Fides respicit subiectu fm triplicem vim t fm b dicit tripliciter esse magna li.iij.dist.xrv.2.
Fides puctoru antixpi aduentu quare in quattuor tm articulis fuit causa salutis li.iij.di.xrv.3.
Fides spes charitas opatio respectu cui sunt equalis li.iij.dis.xrv.5.
Fidei articuli quo sunt p apl'os editi li.iij.di.xrv.7.
Fides mediatoris pot haberi dupl'r.s.explicite t implicite t quo erat oportuna his qui fuerunt ante aduentu xpi.li.iij.di.xrv.19. Ad ide.23.t.25.
Fides q nectia erat omi statui nature.li.iij.di.xrv.20.
Fides creatoris t remuneratoris que dirigit ad sperandum t amandu no sufficit ad salute in statu nature lapse li.iij.di.xrv.21.
Fides que sufficiebat eis qui christi aduentum sunt subsecuti vtru sc3 oes teneant credere oes articulos explicite post aduentum christi lib.iij.distinctio.xrv. q.iij.c.R.26.
Fidei sectarius duplicem habet plenitudinem.lib.iij. dist.xrv.29. Hic ponitur ,p.e fi.dicunt oes offerre ponat debent omes offerre.
Fides aliter se habet respectu credendoru q obedientia respectu preceptoru t charitas respectu diligendorum li.iij.di.xrv.30.
Fides vtrum creuerit vel profecerit qtu ad credendorum multitudine.li.iij.di.xrv.q.j.d.R.33.
Fides no est essentialiter mutata ,p.ter articulo u multiplicatione li.iij.di.xrv.35.
Fides t charitas quomodo non profecerunt vel creuerunt plus in nouo q in vetere testamento.libz.o. iij. distinctio.xrv.37.
Fides an profecerit qtu ad luminis plenitudinem li. iij.dist.xrv.q.ij.c.R.38.

Fides quō in diuersis tpib⁹ pficit ꝼm statū cōmunem. li.iij.dist.xxv.39.
Fides quō magis cōfirmaꝯ p fidem patrum p̄cedentiū ꝯ sequētiū li.iij.di.xxv.42.
Fides an creuerit ꝯtū ad sensus certitudinez li.iij.dis. xxv.q.iij.f.℟.43.
Fidei certitudo dupliciter considerat ꝼm duplicem cō parationē ip⁹ fidei z quō hz augeri vl̄ minui Ibidē.
Fides p̄ficit tripl'r li.iij.di.xxv.44.
Fidei sufficiētia sub quadaz generalitate tractat z q̄d ē illō de fide sine q̄ nunq̄ potuit cē sal⁹ li.iij.di.xxv.a.
Fides que requirit ante aduentum z ante legē libro.iij. dist.xxv.b.c.
Fidei sufficientia ꝯtū ad speciales differentias perso narū credentiū tractat quid sez vel ꝯtū sufficiat cre dere simplicib⁹ qui preceſſerunt christi aduentū.li. iij.di.xxv.d.
Fides cornelij explicat que fuit post xp̄i aduētuz sz āte euangeliū pmulgatū.li iij.dist.xxv.f.
Fides cōpat ad alias virtutes.li.iij.di.xxv.g.
Fides z spes quō sunt de inuisibilib⁹ li.iij.di.xxvj.3.
Fides quare potest fieri informis li.iij.dist.xxvj.32
Fides differēter se hz ad spē z timorē z quomō fides di cit generare spē z timorē li.iij.di.xxvj.46.
Fides ꝯtuis generet amorē informē tñ ex hoc non sequi tur q̄ possit generare charitat' amorē li.iij.di.xxvij.29
Fides quomō meret̄ oratione miracul⁹ rum libro.iij.di xxvij. 6.
Fides an euacuet̄ in gl'ia li.iij.di.xxxj.q.j.d.ℛ.21.
Fides quomō ē p̄fectio potentie li.iij.di.xxxj.22.
Fidei actus quō est assentire p̄me ṽitati.z velle credere siue credidisse li.iij.di xxxj.24.
Fidei hītus dupl'r ꝯsiderat̄ z quomō euacuat̄ li.iij.dist xxx.25.
Fides z spes quō dicunt̄ cā charitatis li.iij.di.xxxj.45
Fides quō per donū scientie gignit̄ nutrit̄ defendit̄ robo ratur li.iij.di.xxxv.3.
Fides informis an suffecerit ad remediū originalis li. iij.di.j.q.j.g.ℛ.63.
Fides p̄ntū quomō erat remediū puulo Ibidem.
Fidem informem non placere deo quomō intelligit̄ li. iij.di.j.64.
Fides informis ꝯtuis nō mereat̄ iustificationez paren tib⁹ tamen mereretur iustificationem puulo libro.iij. di.j.65.
Fides sola an suffecerit ad remissionē originalis libro. iij.di.j.q.ij b.ℛ.66.
Fides p̄ntū quare suffecit magis ad delectionē originā lis ꝯ alioz li.iij.di.j.67
Fides nō est deterioris conditionis nunc ꝯ fuit tpe le gis nature vl̄ tpe legis scripte li.iij.di.j.68
Fides p̄ntū q̄n habebat efficaciā iustificādi paruulū li iij.di.i.69.
Fides necessaria est oībus sacris sed specialiter sacra mento baptismi li.iij.di.ij.13.
Fidei quare attribuit̄ virtus faciendi miracula lib.iij. di.ij.14.
Fides q̄re spāl'r appropriat̄ baptismo.li.iij.di.ij.15.
Fidei tres sunt stat⁹.z ꝼm hos attendit̄ triplex distun ctio in populo israel.li.iij.di.vj.22.
Fidem xp̄ianam credi salubriter posse inuestigari salu bruiter non posse quō intelligit̄ li.iij.di.xj.1.
Fidē thoz seruauerūt antiqui p̄res li.iij.di.xxiij.d.
Fidē non infirmare rectū quomodo intelligitur libro iij.di.xxxix.32.

Fidelis

Fidelis z infidelis dissimiliter se habent in cognitione articulos li.iij.di.xxiij.55.

Fieri

Fieri p̄ter volūtatem quid est li.j.di.xlvij.3.
Fieri aliquid ex nihilo pōt intelligi tripl'r li.ij.di.j.13
Fieri p̄ter diuinā bonitatē est tripliciter li.ij.di.j.59.
Fieri aliquid ex tpe z in tpe z cū tpe differūt ꝼm august. li.ij.di.ij 2.
Fieri quomō dicunt̄ aliqua ꝼm rationes causales aliq ꝼm rationes seminales li.ij.di.xvij.11
Fieri dicit̄ aliquid quādo innotescit z non esse quando non apparet li.iij.di.iij.10. Ild idem dis.xxij.24.
Fieri quomō dicit imperfectionē.li.iij.di.vij.18.
Fieri non debz per plura quod potest fieri p pauciora quō intelligit̄ li.iij.di.xxij.51

Figere

Figi considerari z p̄pendi differunt li.j.di.ij.2.

Figura

Figure veritatem in omnib⁹ respondere non est neces se li iij.di.xxij.25.
Figuras quasdam euangelium euacuat quasdam non li.iij.di.ij.12
Figuralis fuit vnitas synagoge.sacrificiū.sacerdos. reconciliatio z postremo cōfessio.li.iij.di.xvij.70.
Figura siue forma dicit̄ tripliciter z ꝼm quem modum figura huius mūdi transibit li.iij.di.xlvij.33.

Filius

Filij generationē z sanctis spiritus p̄cessionez testantur p̄phete ve.testamenti specialiter li.j.di.ij.g.
Filius quare non dicitur p̄duci p voluntatem sicut cre ature li.j.di.vj.11.
Filius quō p̄cedit ꝼm rōnē exēplaritat̄.li.j.di.vj.15.
Filij generatio quō cōtinet̄ sub oīpotētia.li.j.di.vij.2
Fili⁹ hz in se naturā gignēdi quō intelligit̄.li.j.di.vij.17
Filius non potuit generare illa negatio nō capitur ibi dupliciter libro.j.di.vij.18.
Filio cōicat pater potentiam spirandi sed non generā li.j.di.vij.19.
Filius quō est expressissima imago.li.j.di.vij.20.
Filius esse patri coeternus quatuor rationibus p̄batur li.j.di.ix.3.z.4.z.5.z.6.7
Filius semp gignit̄ vel semp genitus est q̄ horum ve rius dicatur li.j.di.ix.e.
Filij generatio tria ꝑplectit̄ z ꝼm hꝫ ad tria cōparatur libro j.di.ix.11.
Filius quō nascit̄ cū sacro scientie patris li.j.dis.ix.13.
Filij natiuitas quō ex virtute est non ex deriuatione li. j.di.ix.15. Dic ponit̄ p̄ finem.genitus est virtus ponat̄ v̄trute. Et ibidē sub lr̄a o ponit̄ spiritus sanct⁹ ponat̄ spiritum sanctum.
Filius dei ꝼm quā naturam nascendo est mutatus libro j.di.ix.18
Filius dei quomō habet principium li.j.di.ix.34.
Filius p̄ne ōr sapientia lib.j.dis.x.c.
Fili⁹ cū dicat̄ gente⁹ cur etiā ōr p̄cedere li.j.di.xij.b.
Filius ꝼm arrium nō tm̄ dicit̄ natus sed etiam factus. libro.j.dist.xij.6. Ild idem dist.xv.8.
Filius dicit a semetipso non veni quomodo intelligit̄. libro.j.dist.xv.d.
Filius an semel tm̄ missus sit an sepe.li.j.di.xv.e.
Filius duob⁹ modis missus ē visibiliter z inuisibiliter

li.j.di.xv.f.
Filius ſm alterum modum ſemel ſm alterum eſt ſepe miſſus.li.j.di.xv.g.
Filius ſm alterum modum dicit miſſus in mūdū ſm alterum non.li.j di.xv.h
Filius ⁊ ſpūſſanctus nō ſunt minores patre ḡuis miſſi.dicank.li.j.di.xv.i.
Filius dei rōne cuius ōr minor patre.li.j.di.xvj.1
Filius dei quō ſeipſo minor ōr.li.j.di.xvj.2.
Filium in aliquo inhabitare ē duplicit.li.j.di.xvj.19
Filius cum ſit minor patre ſm formam in qua apparuit cur non ⁊ ſpūſſanctus.li.j.di.xvj.c.
Filius ſm q̄ homo eſt nō ſolum patre ſed ⁊ ſpūſancto ⁊ ſeipſo minor.li.j.di.xvj.d
Filius naſcendo eſt diuina ſubſtantia ſiue de⁹ oro iſta duplicem ſenſum habet ſm duplicem gerūdū acceptionē.li.j.di.xviij.2.3.
Filꝰ naturitate eſt diuina eſſentia iſta oratio diſtinguēda eſt.li.j.di.xviij.4.
Filius ſm quā naturā eſt datus.li j.di.xviij.10.
Filꝰ an poſſit dici pater noſter ſicut ſpūſſanctus ōr noſter ⁊c.li.j.di.xviij.f.
Filius ⁊ creatura quō ſunt plura.li.j.di.xx.9.
Filius ⁊ ſpūſſanctus quō ſunt plures.li.j.di.xx.11.
Filius ſm humanitatē minꝰ potēs ē q̄ꝫ pr̄.li.j.di.xx.13
Filꝰ dei ſunt homines factura ergo aſinus cum ſit factꝰ eſt filius dei.li.j di.xxvj.9.poſt lra.f.
Filius non ōr verbū creature nec ſpūſſanctꝰ donū creature.li.j.di.xxvij.38.
Filius verbum ⁊ imago differunt ⁊ conueniūt.lib.j di.xxvij.23.
Filius quō dicit caput omniū.li.j di.xxxj.21
Filius quō ita ꝓſe agit ne a ſe agat ⁊c.li.j.di.xxxij.6
Filio quare apropriatur virtus.li.j.diſt.xxxij.26.⁊ di.xxxiij.7.
Filius an ſit ſapiens ſapientia genita vel ingenita.li.j.di.xxxij.d.
Filius an ſit ſapiens ſeipſo vl ꝓ ſe ipm̄.li.j.di.xxxij.e.
Filius quō poterat rogare q̄ non rogabat ⁊ pater exhibere q̄ non exhibebat.li.j..di.xliij.6
Filiū ⁊ ſpiritū ſanctū ſufficienter ꝓcurare ſalutē noſtrā quō intelligit.li.ij.di.x.6
Filij quales nati fuiſſent ſi primi parentes non peccaſſent.li.ij.di xx.a.
Filium non portare iniquitatem patris quō intelligitur li.ij.di.xxx.13.
Filiū poſſe aſſumere humanam naturam ⁊ nec patrem nec ſpiritū ſanctū quid impediat.li.iij.di.j.27.⁊.28
Ad idē.33.
Filiꝰ dei ōr aliquid habere duplicit ⁊ quō dicit habere totū a pre quod habet.li.ij.di.j.55.
Filiꝰ quare prius miſſus eſt in carnē q̄ ſpūſanctꝰ in mētem.li.iij.diſt.x.57.
Filiꝰ duplicē habz ꝓprietatē reſpectu pr̄is.li.ij.di.iij.3
Filiꝰ dei incarnatio vel conceptio an debeat apropriari perſone ſpūſancti.li.ij.di.iij.q.j.a.
Filius dei eſt hō quare magis ꝓpriē dicit q̄ꝫ ſic diuina natura eſt homo.li.ij.di.v.4.
Filiū ſolum ſuſcepiſſe hominē in vnitatē ꝓſone nō in vnitatē nature quō intelligit.li.ij.di.v.6
Filius dei aſſumpſit humanitatem an ſit ꝓcedēda.li.ij di.v.q.v.l.ℛ.48
Filius dei eſt p̄deſtinatus an hec ſit concedenda.li.ij. di.vij.q.j.d.ℛ.24.⁊.25
Filius dei eſt homo ⁊ nō eſt p̄ſcitus ergo eſt p̄deſtinatꝰ nō ſequit.li.ij.di.vij.26
Filius dei eſt p̄deſtinatus quare non admittit niſi addatur ſcōm q̄ homo.li.ij.di.vij.30 ⁊ 31
Filius dei p̄deſtinatꝰ eſt eſſe homo ꝓ hec ꝓpoſitio ſit vera.li.ij.di.vij.q.j.c.ℛ.32.
Filiatōes due an ſint in xp̄o.li.ij.di.viij.q.j.c.ℛ.26.
Filiatio quare non multiplicat in xp̄o ſicut generatio.li.ij.di.viij.27
Filium nō oportet eſſe alium q̄ꝫ alia ⁊ alis generatione genereꝰ.li.ij.di.viij.29.
Filium eſſe ⁊ natum eſſe quō ſunt idem.li.ij.di. viij.30
Filiationē ꝓpriez intelligere abſtracta filiatione eterna quō intelligit.li.ij.di.viij.31.
Filius naturalis quis dicat.li.ij.di.viij.33.
Filium ꝓ graciam nō eſſe filium ꝓ naturam quō intelligitur.li.ij.di. viij.34.
Filium non eſſe ꝓpter ſuo ꝓncipio generante quō intelligit.li.ij.di.viij.37.
Filiatiōis q̄druor differētie ⁊ eorū ſufficiētia.li.ij.di.x.4
Filium eſſe vnūquēq̄ aut ꝓ naturam aut ꝓ gratiā quō intelligit.li ij.di.x.5.
Filius ꝓ nuncupationem quis ſit.li.ij.di.x.6.
Filij dei dicunt xp̄s ⁊ homines nec ōnino vniuoce nec ōino equiuoce.li.ij.di.ij.8.
Filij dei aliter ſumus nos aliter xp̄s.li.ij.di.x.37
Filiū dei an decuerit aſſumere hūanā naturā de maſſa ꝓ dinomis ſiue de genere adā.li.ij.di.xij.q.j.a.ℛ.2.
Filiū dei aſſumere humanā naturam de maſſa viciata quadruplici ratione decuit ibidem.
Filiū dei an congruū fuiſſet aſſumere ipm̄ adā.li.ij.di.xij.q.ij.b.ℛ.7.⁊.per totum.
Filius aliquis habens patrem ⁊ filiū quare maiori affectu ōnis iclinat ad filiū q̄ꝫ ad pr̄em.li.ij.di.xxix.29
Filie loth non excuſank ab inceſtu.li.iij.di.xxxij.2.
Filiorū ſunt quatuor genera.li.iij.di.xxxix.25.
Filius quare intimius attinet patri.li.iij.di.xl.19
Filij ſpuales qui ſint.li.iij.di.xlij.ſub littera a.

Finis

Finis alius ē vltimus alius finis ſub fine.li.j.di.j.12.
Finis ōr bonus aut q̄tum ad ſubſtantiam aut q̄ꝫ ad intentionē.li.j.di.j.25.
Finis ōr multiplicit.li.j.di.xlij.16.
Finis principalior conditionis rerum quis fuerit.li.ij.di.j.q.j.i.ℛ.63.
Finis artificis eſt duplex vnus in ſe alter i alio.li.ij.di xj.40
Finis ad quā res ordinant eſt duplex.li.ij.di.xv.27
Finem eſſe magne dignitatis quomodo intelligit.li.ij. di.xv.29.
Finis ⁊ ſi ſit equaliter bonus nō tamen omnes volūtates ordināt ⁊ approximāt illi fini.li.ij.di.xxxviij.11.
Finis ille quis eſt ex cuius bonitate voluntas eſt bona ex ad quem debent referri noſtre voluntates ad hoc q̄ ſint recte.li.ij.di.xxxviij.q.ij.b.ℛ.12.
Finis ōr triplicit ⁊ quilibet horū modorum charitas eſt finis bone voluntatis.li.ij.di.xxxviij.13.
Finem p̄cepti eſſe chriſtum quomodo intelligit.li.ij di.xxxvi.14.
Finis ōr dupliciter.ſ.quo quieſcit ⁊ in quo quieſcit.ſic etiā frui ōr duplr li.ij.di.xxxviij.16
Fine ſuo bito quō ōr volūtas q̄eſcere li.ij.di.xxxviij.17

De littera F

Fines plures statuere pōt esse tripliciter. libro. ij. dist. xxxvij 21.
Finis t extrus dissimiliter respiciunt auersionem t cōuersionem. li. ij. di. xxxviij. 28.
Finis oīs bone actionis quomodo ē deus. li. ij. distinctione. xxxviij. b.
Finem vnū habent omnes bone voluntates t tñ q̄dam bone volūtates diuersos fines sortiunt. li. ij. distinctione. xxxviij. c. d.
Finis. voluntas. intētio. quō differūt. li. ij. di. xxxviij. e. f
Finalis impenitentia quō ē annexa pctō in spīm sanctū. li. ij. di. xliij. 15.
Finis ē duplex. li. iiij. dist. vj. 65.

Finitum

Finitum quō necessario consequitur status. li. j. distinctione. xliij. 26.
Finitum non excedere aliud finitum nisi finite quō intelligit. li. iij. di. xiij. 17.

Firmamentum

Firmamentum an sit eiusdem nature cū igne elemento li. ij. di. xliij. q. ij. b ℟. 6.
Firmamentū multipliciter accipit in scriptura. li. ij. distinctione. xliij. 44. ꝓpe finem.

Flammeus

Flāme⁹ gladi⁹ t versatilis q̄d sit. li. ij. di. xxix. e.

Flagellum

Flagellorū vtilitates sunt multe t eārū numero t sufficientia. li. iij. di. xv. 2.
Flagellum t flagellatus habēt duplicē comparationem t ex hoc duplicē effectum. li. iij. di. xv. 4.

Fluuius

Fluui⁹ materialē ht̄ q̄tuor ꝓprietates. li. j. in prologo. 1.
Fluui⁹ spūalis quadruplicem metaphoram habet. li. j. in prologo. 2.
Fluuij paradisi q̄tuor t eor interpratio. libro. j. in prologo. 3.
Fluuior spūaliū q̄tuor sūt profūda. li. j. in prologo. 4

Fomes

Fomes an in aliq̄ totaliter fuerit extinct⁹. li. ij. di. xxxij. 2
Fomes t inderelis differt se hñt. li. ij. di. xxxix. 41.
Fomitem impellere ad peccandi necessitatē venialiter t ad difficultatē ad bonū quō intelligit. li. iij. di. iij. 33
Fomes quō ꝓgram minuat. li. iij. di. iij. 34.

Forma

Forma accidētalis quō nō est sua potētia li. j. di. iij. 47
Forma triplex ē t ſm quē modū alia rōnalis dicit forma q̄ ē in toto corpe t q̄libet ꝓte. li. j. di. viij. 60.
Forma que est in ꝑtibus q̄n t que remoiat simul totum t ꝑtes. li. j. dist. viij. 61.
Forma iterū est duplex. s. constitutiua t exemplaris et que dicit ad materiam. li. j. di. xix. 46.
Forma adhuc ē duplex. s. relatiua t absoluta. li. j. dist. xxxiij. 25.
Item est duplex. t quō Aug⁹. accipit ideas in rōne forme. li. j. di. xxxv. 16.
Forme quō ē distinguere. li. j. di. xix. 50.
Forma substantialis t cōpletiua vniuscuiusq̄ dr̄ spēs naturar t̄ centia ſm triplicē ꝯsiderationē. li. j. di. xxxj. 19
Forma q rōne ꝑcedit illud cui⁹ ē forma. li. j. di. xxxv. 15.
Forma dr̄ dupl'r ad informatū t ſm quē modū accipit in deo. li. j. di. xxxiij. 25.
Forme oīs inductio an sit a creatore an agens ꝑticulare siue creatā possit aliquē inducere. li. ij. dis. viij. q. j. ℟. 71.
Formā educere in esse fit quadruplici opinione. ibidē.
Forma q quē modū producit. li. ij. di. viij. 75.
Forma an producit ex aliq̄ an ex nihilo. li. ij. di. viij. 76.
Formarū verarum inductio an ponit ē a spū maligno li. ij. di. viij. q. ij. i.
Forme quō sunt in materia seminaliter. li. 2. di. viij. 80.
Forme nomen eq̄uocatur ibi deus est pure forma. libro ij. di. xij. 9. Dic ponit in principio est recipere formā ponat est regire.
Formas elemētares esse ꝑmas in materia corꝑali quō intelligit. li. ij. di. xij. 20.
Forma vltimā esse cōpletiuā quō intelligit. li. ij. distinctione. xliij. 70.
Formā rebere ꝓportionatam esse materie quomodo intelligit. li. ij. di. xv. 16.
Forma esse simplicem quō intelligit. li. ij. di. xvij. 18.
Filius quō poterat rogare qō no rogabat t pater exaudire qō nō exhibebat. li. j. di. xliij. 6.
Filiū t spīm sem sufficient ꝓcurare salutē nostrā quō intelligit. li. ij. di. x. 6.
Filij quales nati fuissent si ꝑmi parētes nō peccassent li. ij. di. xx. a.
Filiū nō portare iniquitatem patris quō intelligitur. libro. 2. dist. xxx. 13.
Filium posse assumere humanam naturam t nec ꝑtem nec spīm scm q̄d impedit. li. iij. di. j. 27. et. 28. Ad idem. 33.
Filius dr̄ dicitur aliquid hīc dupl'r t quō dr̄ hīc totum a ꝓte qō habet. li. iij. di. j. 55.
Filius quare ꝑius missus ē in carnē ℟ spūsc⁹ in mentem. li. iij. di. j. 57.
Fili⁹ duplicē ht̄ proprietatē respectu pris. li. iij. di. iij. 3
Filij dr̄ incarnatio vel ꝯceptio an debeat appropriari q̄ sone spūsancti. li. iij. dist. iij. q. j. a.
Filius dr̄ est homo quare magis proprie dicit ℟ sic diuina natura est homo. li. iij. di. v. 4.
Filium solū suscepisse hoiem in vnitatē q̄sone non in vnitatem nature quō intelligit. li. 3. di. v. 6.
Filius dr̄ assumpsit humanitatē an sit concedenda. li. iij. di. v. q. v. li. ℟ 48.
Fili⁹ dr̄ ē ꝑdestinat⁹ an hec sit concedenda. li. iij. di. viij. q. j. d. ℟. 24. et. 25.
Fili⁹ dr̄ ē nō t non est ꝑscitus. ergo est ꝑdestinat⁹ non sequit. li. iij. di. viij. 26.
Filius dr̄ est ꝑdestinatus. quare non admittit nisi additum. ſm q̄ homo. li. iij. di. viij. 30. et. 31.
Filius dr̄ predestinatus est ee homo an hec propositio sit vera. li. iij. di. viij. q. ij. e. ℟. 32.
Filiationes que an sint in xpo. li. iij. di. viij. q. ij. e. ℟. 26.
Filiatio quare non multiplicat in christo sicut generatio. li. iij. di. viij. 27.
Filium non oportet esse alium q̄ius alia t alia generatione generet. li. iij. di. viij. 29.
Filium ee t natū ee quō sunt idē. li. iij. di. viij. 30.
Filiationē ꝑpalem intelligere abstracta filiatione eterna quō intelligit. li. iij. di. viij. 31.
Filius naturalis q̄s dicat. li. iij. di. viij. 33.
Filium q gram non ee filium per naturā quō intelligit. li. iij. di. viij. 34.
Filium non esse priorem suo ꝓncipio generāte quomodo intelligit. li. iij. di. viij. 37.

De littera G

Forte

Forte īrēdum est nota dubitationis īrēdum euentus. ꝛ quō accipit vbi cua dixit forte.ꝛē.li.2.d.ſ.xxij.10.

Fortis

Fortius eē qō pellit ꝯ qō pellitur quō intelligitur.li.iij distin.xxxj.20.

Fortitudinis actꝰ in q̄ ꝯſiſtit.li.iij.di.xxxiij.ſ.

Fortitudinis ꝛ temperātie actū elici a concupiſcibili et irascibili quō intelligit.li.iij.dist.xxxiij.26.

Fortitudinis dñi actꝰ principalis an conſiſtat circa paſſiones tolerandas an circa cupiditates repmendas li.iij.di.xxxv.q.v.e.ꝯ.34.

Fortitudine eſſe circa delectationū repreſſionē quō intelligit.li.iij.dist.xxxv.35.

Fortitudo dnum ꝛ conſiliū dnum circa que p̄cipaliter conſiſtit.li.iij.dist.xxxv.36.

Fortitudo dnum excellentior modo eſt circa paſſiões ꝯ fortitudo ꝑtus.li.iij.dist.xxxv.37.

Fortitudo dnū ꝛ fortitudo ꝑtus in quo cōueniūt ꝛ differunt.li.iij.dist.xxxv.38.

Fortuitum

Fortuita opatio ſm q̄ fortuita an ſit a deo.li.ij.dist.xxxvij.q.j.c.ꝯ.33.

Forum

Forum est duplex.ſ.conſcientie ꝛ diuine iuſticie ꝛ in q̄ tenet q̄s vltra penitentiā impoſitā ꝛ impletam ſatiſfacere vltertus.li.iij.dist.xv.20.

Fraus

Fraus qūo nemini debet patrocinari in iurando.li.iij.dist.xxxix.48.

Fraus qūo nulli debet patrocinari in matrimonij ꝓtractu.li.iij.di.xxvij.26.

Frigiditas

Frigiditas est duplex ꝛ que impedit matrimoniū contrahere.li.iij.di.xxxiij.22.

Fruor

Fruendum qua re ſit.qua vtendū.qua fruēdum ꝛ vtendum ſimul.li.j.di.j.5.

Fruitio ē vna ꝯ̄ buis tribꝰ fruamur ꝑſonis.li.j di.j.6.

Frui ꝛ vti differunt.li.j.di.j.7.

Fruitio generali ratiōe q̄d dicat ꝛ quō ꝛ q̄s poteſt frui ſeipō.li.j.di.j.9.

Frui quid ſit ꝙ eſſentiam.li.j.di.j.q.iij.d.

Frui diffinit tripliciter p̄out actus voluntatis tripliciter conſideratur.li.j.di.j.26.

Frui quare non diffinit ꝙ actū cognitionis ſicut delectationis.li.j.di.j.27.

Frui quare nō diffinit ꝙ fidem ꝛ ſpem ſicut per charitatem.li.j.di.j.28.

Frui req̄rit videre ꝛ bñe ſil'r ꝛ amare.li.j.di.j.29.

Fruitio quomodo ē ex fide ꝛ ſpe.li.j.dist.j.31.

Frui vtrum contingat deo.li.j.dist.j.q.j.c.

Fruēdū an ſit ſolo deo ſiue bono increato.li.j.d.j.q.ij.f

Frui accipit ꝑ̄ter cōiter ꝛ ſm quē modū fruimur dor ſm quē fructibꝰ dnis ꝛ bñtudine.li.j.di.j.36.

Frui aliquo dicit dupliciter ꝛ fruimur charitate vtro ꝯ modo.li.ij.di.xxxviij.16.

Frui ꝛ vti quid ſit.li.j.dist.j.d.f.

Fruendum ꝛ vtendum q̄bus rebus ē.li.j.dist.j.e.

Fruamur deo in hac vita inḡrit.li.j.di.j.g.

Frui an debeat hō homine.li.j.di.j.h.

Fruat an vtat deus hoie.li.j.di.j.i.

Fruendum an vtendum ſit virtutibus.li.j.dist.j.k.

Fructus

Fructus noīe q̄d intelligit ibi ꝯtū ſeminauimꝰ in operibꝰ tm̄ in fructibꝰ metemꝰ.li.ij.dist.xl.40.

Fructus theologice nomen.li.iij.di.xxxiij.ſ.

Fructus bone conuerſationis debere peccatoꝝ cōputari ab eo tēpore q̄ peccauit quō intelligit.li.iij.di.xv.22.

Fructus bonus ꝛ fructus dignus penitentie quō differunt.li.iij.di.xvj.14.

Fructus dignitas dupl'r pōt accipi ꝛ quō ſm hoc intelligit p̄ceptu iobis.facite di.fru.pe.li.iij.di.xvj.2.

Fructus dignos penitētie facere ē dupl'r.ſ.vere ꝛ interpretatiue.li.iij.dist.xvj.58.

Fruitra

Fruſtra ē potentia que nō reducit ad actū quō intelligitur.li.j.di.xliij.20.ꝛ li.iij.di.j.44.

Fundamentum

Fundamentū dicit multipliciter ꝛ qua rōne christꝰ penitentia fides caritas paticia humilitas fortitudo dr fundamentū.li.iij.di.xxx.q.j.e.ꝯ.

Fundamentu quid vocat apl's ꝛ dc numero ꝛ dc ordine eoꝝ q ponunt in fundamēto.li.iij.di.xxij.30.

Furtum

Furtum filioꝝ iſrael quare nō imputat eis in peccatū.li.j.di.xlvj.30.

Furti nomine prohibet ſacrilegiū rapinas vſura ꝛ quō differunt.li.ij.di.xxxvij.12.

Futurum

Futuricio duo importat ꝛ ſm quē modum est dc ratiōe preſcientie.li j.di.xxxviij.3.

Futurum est in triplici differentia.li.j.di.xxxviij.6.

Futuras ideo eē res q̄ deus eas nouit quō intelligitur.li.j.di.xxxviij.7.

Futurū quō ſcit a deo per cauſam.li j.di.xxxviij.10.

Futurum esse cauſam preſcientie duc rōnes videnti probare ꝛ ſoluunt.li.j.di.xxxviij.14.et.15.

Futuru pōt ſciri certitudinaliter dupl'r.li.ij.di.iij.2.

Futuroꝝ triplex est genus.li.ij.di.vj.64.

Futurū quia ſignificet ibi neceſſario futurū ē q̄ vult ꝛ preſcit deꝰ.li.ij.dist.xvij.1.

Futurum dr dupl'r.ſ ꝯtū ad euentum ꝛ ꝯtum ad ordinem et quō ſpes ē futurorum.li.iij.di.xxvj.ſ.

Gaudium

Gaudium est duplex.ſ.de p̄mio ſubſtantiali et accidentali.li.ij.di.xj.32.

Gaudium dolere impermixtum ſcē magis intenſum quō intelligit.li.iij.dist.xvj.35.

Gaudere de bono p̄ſti et expectare bonum futurum diſſiliter ſe habent.li.iij.di.xxvj.20.

Gaudiū ꝯtas in patria duo reſpicit et reſpectu cuiꝰ ē equale.li.iij.di.xxxj.57.

Gaudium ſpeciale qua ratione habebit vnus de alio in patria.li.iij.dist.xxxj.58.

Gaudium auget tripliciter et ſm quē modum gaudium ſanctoꝝ auget in reſurrectione.li.iij.di.xlv.1.

Gaudium dr maius quadrupl'r et q̄ō reſpectu cuiꝰ maius reperit.li.iij di.xlix.29.

Generare

Genuit ſe deum vel alium deum concluſionis, huiꝰ neutra pars est concedenda.li.j.di.iij.2.

Generare alterum filium quō dicit imperfectionē potentie in generando.li.j.di.iij.11.

De littera G

Generatōis termin⁹ dupl'r ꝯsiderat. li. j. dis. v. 24.
Generatio quo mō est principium distinguēdi ꝛ cōicā/di. li. j. di. v. 27.
Generari dat ꝙ gñatōez ē falsa locutio li. j. di. v. 30.
Generatio filij an sit ꝑm cōditōem necessitatis. li. j. di. vj. q. j. a. ℟'. ſ. ꝛ per totū.
Generatio filij an sit ꝑm rōnē voluntatis. li. j. dist. vj. q. ij. b. ℟². 8. ꝛ per totū.
Generatio filij a patre an sit ꝑm rōnē exemplaritatis. li. j. di. vj. q. iij. c. ℟. 12. ꝛ per totū.
Generatio filij quomodo cōtinetur sub oīpotentia. libro. j. dis. vij. 2.
Generare posse ꝛ generari posse ꝑm quos actus distinguūtur. li. j. di. vij. 6.
Generādi vel gignēdi potētia quam naturā dicit in patre quā in filio. lib. j. di. vij. 7.
Generare ꝺd est. li. j. di. vij. 8. et dis. ix. 20. et. di. xiij. 13.
Generare posse vtrū in diuinis dicat ꝺd vel ad aliquid li. j. di. vij. q. j. a. ℟. 9. ꝛ per totum.
Generare in diuinis quō ꝓsequit naturā. li. j. di. vij. 12
Generādi potētia an sit in filio. li. j. di. vij. q. ij. b.
Generandi potentiam non cōmunicat pater filio ꝓpter duo. li. j. di. vij. 16.
Generandi fecunditas aliter ē in bis inferioribꝫ aliter in deo. li. j. di. vij. 21.
Generare ꝛ creare vtrū sit vnicū posse. li. j. di. vij q. iij. c ℟. 22. Dic in fine quarti argumēti ponit potentia generandi. ponat creandi.
Genui ꝺd significet ibi. ego hodie genui te. li. j. ō. ix. 10
Generatio filij quare magis assimilat splendoriꝭ alijs rebus. li. j. di. ix. 11.
Generatio an sit ponēda i dīnis. li. j. di. ix. q. j. a. ℟. 19
Generatiōis modꝰ differēter ē in diuinis ꝛ in creaturis li. j. di. ix. 21.
Generatio an sit in diuinis ꝓsonaꝝ distinctiua. li. j. distin. ix. q. ij. b.
Generatio quid est. li. j. di. ix. 23.
Generatio in diuinis rōne cuiꝰ facit ꝓsonalē distinctionem. li. j. di. ix. 22. ꝛ 23.
Generationem ꝛ generationis distinctionem nō cōicat pater filio. li. j. di. ix. 24
Generatio diuina an sit eterna. li. j. di. ix. q. iij. c. ℟. 31.
Generatio quid dicit in diuinis ꝛ ꝺd in creaturis. ꝛ ꝺd corruptio. li. j. di. ix. 32.
Generatō filij an sit terminata. li. j. di. ix. q. iij. d. ℟. 36 et. 37.
Generatū esse nobilius ē ꝙ generari ꝛ siles locutiones vbi habent vitatem. li. j. di. ix. 39.
Generatio semꝑ ens nō semꝑ de nouo aliꝺ ꝓducit sic nec sol radium. li. j. di. ix. 40.
Generans ꝛ genitus sunt ꝓ generationē distincti ꝛ coeterni. li. j. di. 14. a. b. c.
Generationis diuine modus ineffabilis ē ꝛ non intelligibilis. li. j. di. ix. d.
Generationis eternitas an debeat exprimi ꝓ verbū presentis vel futuri tpis. li. j. di. ix. e. f. g. h.
Generationis modos. xij. ponit arrius quorū quolibet dato ꝓbat ꝙ filius nō tm natus sed ꝛ factus est. li. j. di. xiij. ō. ꝛ di. xv. 8.
Generatio ꝛ processio repit in diuinis. sed creatio non li. j. dist. xij. 10.
Generans est spirans ergo genitus est spiratus nō sequit. li. j. di. xij. 18.
Generatio filij ꝛ processio spūssancti an realiter differāt an solū ꝑm rōnē intelligēdi. li. j. di. xij. q. ij. c. ℟.
Generatio ꝛ spiratio ꝑm rōnē intelligendi dupl'r differunt. li. j. di. xij. 20.
Generatio quō plus differt a creatione ꝙ ꝓcessione. li. j. di. xij. 26.
Generationem filij ꝛ processionem spūssancti non potest homo sufficienter distinguere. li. j. dist. xij. d.
Generari ꝛ donari differūt. li. j. di. xviij. 17.
Generatio scōz quō dicat in eternitate ęt. li. j. di. xix. 4.
Generādi duos modos ponit hyla. in viuentibꝫ. li. j. di. xix. 9. post litteram i.
Generatio comprehendit duas relationes similiter et processio. li. j. di. xxvj. 30.
Generare ꝛ eē patrē an sit vna notio. li. j. di. xxviij. q. j a. ℟. 6.
Generare ꝛ eē patrē ꝙuis sit eadē ꝓprietas differēti tm significat ꝙtū ad tria. li. j. di. xxvij. 7.
Generare ꝛ patrē eē bñt diuersum moduꝫ significādi li. j. di. xvij. 8.
Generare ꝛ eē patrē per abstractionē ꝓdicant ꝛe se inuicem. li. j. di. xxvij. 9.
Generare ꝛ eē patrē cū sint eedem ꝓprietates que istoꝝ ē ratio intelligendi alterā. ꝺd ē. vtra hypostasis prius siue pater ideo generet ꝺa pater ē vel an ideo sit pat ꝺa geueret. lib. j. di. xxvij. q. ij. b. ℟. 10. ꝛ p totum.
Generari q.ꝙ nō conuenit eēntie sed persone. li. j. dist. xxvij. 11.
Generatio ꝛ creatio inequalem relationē dicit in deo. libro. j. di. xxx. 15.
Generatio significat dupliciter. li. j. di. xxxij. 9.
Generans ꝛ pater differenter subiciunt respectu huiꝰ predicati paternitas. li j. dist. xxxij. 25.
Generatio cōuoca ꝛ vnuoca ꝺd sit. li. j. di. xxxvij. 5.
Generādi actꝰ quō ē entis completi. lib. ij. di. xviij. 48.
Generatiua vis quō specialiter residеat penes animā. li. ij. di. xviij. 49.
Generatio hoīm quō fuisset si hō stetisset. ꝛ. li. ij. di. xx. 11
Generatiua vis ꝙre data ē hoibꝫ. li. ij. dist. xx. 12.
Generatiua an aliꝺ cōferat in ꝑfectam humane nature. li. ij. di. xxx. q. j. c. ℟. 28. ꝛ p totum.
Generatio quō ē de subā generātis. li. ij. di. xxx. 34.
Generatiua quare est magis in nobis corrupta int oīnes potētias anime vegetatiue. li. ij. di. xxxj. 24.
Generationis quattuor modi. li. iij. di. j. 2.
Generatio filij quō ē supra causam rōnem tempꝰ ꝛ naturam. li. iij. di. viij. 2.
Generatio quō ꝺminat ad ens cōplētū. li. iij. di. viij. 12.
Generatio quare multiplicat in christo ꝛ nō filiatio. li. iij. dist. viij. 27.
Generationē voluntariā nō eē naturalē quō intelligit. li. iij. dist. viij. 30.
Hñans ꝑus eē generato quō itelligit. li. iij. di. xxxiij. 16
Generare ꝛ facere differūt. li. iij. di. iij. 6.
Generationē posteriorē nō tollere corruptionē priorem quō intelligit. li. iij. dist. xj. 16.

Generale

Generale siue vniuersale est duplex. ſ. in predicando et in causando. li. iij. di. xxvij. 6.

Genitalium

Genitalium mēbrorū vsus quare debet eē magis ordinatus ꝙ aliorū mēbrorū. li. 2. di. xx. 27.

De littera G

Genitiuus

Genitiuus casus construit triplicit. li. j. di. iij. 31.
Genitiu⁹ in illa auctate ap̄li. filij. charitat; suc quomo/ do renetur. li. j. di. v. 7.
Genitiui quedam ꝓpietas. li. j. di. xj. 4.
Genitiuus ille nature quō cōstruit ibi. ordo nature an sit in diuinis. li. j. di. xx. 24.
Genitiuus quid requirat vt ꝓprie & vere construatur. libro. j. di. xxxiij. ℈.
Genitiuus multiplicē habitudinem importat ibidem.

Genus

Genus credentium est duplex & cui est vtilis visibilis missio sp̄ussancti. li. j. di. xvj. 13
Gen⁹ rei q̄d & q̄d res generis. li. j. di. xxj. 6. in fine.
Genus dicit dupl'r & fm hoc cōueniunt aliq̄ in genere dupl'r. li. ij. di. xvij. 13.
Genus aliqua cōplectit p se aliqua p reductionem. lib. ij. dist. xxiij. 29.
Genera diuersorū p̄dicari de eodem ē impossibile quō intelligit. li. iij. di. vj. 24.

Gerundia

Gerundia fm triplicē expositionē tria dicunt. li. j. dis. xxxix. 1. ꝓpe finem.
Gerundia possunt dicere concomitantiā vel causaz in ablatiuo casu & fm quē modū hec ē vera. filiꝰ nascens/ do accepit vt sit substantia. li. j. di. xvij. 3.

Gigantes

Gigantes vnde habuerūt ortū. li. iij. di. xliij. 32.

Gladium

Gladio spirituali & corporali interfici nō est simile. lib. iij. di. xvij. 71.
Gladiū vtrūq; ad quē vsum hz eccl'ia. li. iij. di. xxxvij. ℈

Gloria

Gl'ia quō pficit totā capacitatē nat̄e. li. ij. di. ix. 20. & 21
Gloriosus ee nō consentire pcō q̄ temptari non posse quō intelligit. li. ij. di. xxxiij. 2.
Gloria quō reddit impossibilē ad malū & quō pena ad bonum. li. ij. di. xxxv. 42.
Gloria est duplex & in qua poterit resurgere qui pecca uit. li. iij. di. xxxj. 11.
Gloria quō saluat ordinē nature īstitute. li. iij. d. xxxj. 55
Gloria fm quē modū ē in potētijs. li. iij. di. xlix. 19.
Glorie actus cuiꝰ sit & videt q̄ oīm potentiaruz. li. iij. di. xlix. q. v. c. ℟. 21.
Glorie actus ee p'fes vel pauciores q̄ tres si q̄ rōnes p bare vident quō sunt dissoluende. li. iij. di. xlix. 23. & per totum.

Gratia

Gratia quid est. li. j. di. viij. 39. Item diffinit multipli/ citer. li. ij. di. xxvj. 4. & di. xxvij. 11. & iterū. di. xxvij. q. ij. b. in. ij. argumento.
Gr̄a respectu cuiꝰ dr adiutoriū. li. j. di. viij. 40.
Gratia quō est ars bene viuendi. li. j. di. xiij. 19.
Gratiam dari ab aliquo est tripliciter. li. j. di. xiij. 22.
Gr̄a & lum̄ corporale dissimiliter se habēt. li. j. di. xiij. 24
Gratia quō expellit culpam. li. j. di. xiij. 25.
Gr̄a q̄re nō pōt pduci vl dari ab hōine. li j. di. xiij. 28
Gratiam augeri est duplicit. li. j. di. xv. 45
Gratia quō augeat & remittit. li. j. di. xv. 48.
Gr̄a qua ratiōe vnit. li. j. di. xvij. 14. Et. li. ij. di. xxv. 18
Gratificatio & obduratio quō se habent respectu meri ti & demeriti. lib. j. di. xlj. 7
Gratiam alicui subtrahi potest respici sub triplici con ditione. li. j. di. xl. xiij. 3.
Gr̄a dr triplicit & quō data sit ā gelo ḡtuita li. ij. di. iij. 11
Gratia eadem quō dr opās & coopās. li. ij. di. v. 3
Gratia operans quare dr p̄ueniens respectu gratie coo perantis. li. ij. di. v. 4.
Gratia non inchoauit conuersionē angelorū sed confir mauit. li. ij. di. v. 42.
Gr̄a aliter ē a deo q̄ culpa a diabolo. li. ij. di. viij. 52.
Gratia tripliciter p̄sideratur & que veniat & que distin guat. li. ij. di. ix. 13
Gratiā dare fm maiorem capacitatem naturaliū pōt ee duplicit. li. ij. di. ix. 14.
Gratia quedā dr esse fixa quedam influens & fm quam ā geli dicūt magis pfecisse. li. ij. di. xj. 3.
Gratia quō dr esse pfectō nature. li. ij. di. xxiij. 10. & 11.
Gratiā gratū facientē esse fidem cum dilectione intelli git de gratia gratum faciente non q̄tum ad essentiā sed q̄tum ad effectum. li. ij. di. xxvj. 3.
Gratia fm diuersas comparationes diuersimode dif finit. li. ij. di. xxvj. 4.
Gratie diffinitio magistralis. li. ij. di. xxvj. 4. ꝓpe finē
Gratia dei aliquid ponat circa gratificatum. li. ij. dist. xxvj. q. j. a. ℟. 7.
Gr̄a bona differt a diuīa triplici causa. li. ij. di. xxvj. 8
Gratia diuina alit se habz circa gratificatū q̄ dilectio circa dilectū. li. ij. di. xxvj. 9.
Gratia & laus dissimiliter se habent. li. ij. di. xxvj. 11.
Gratia quid ponit circa gratificatū an aliquid creatū an aliquid increatū. li. ij. di. xxvj. q. ij. b. ℟. 14.
Gratia gratū faciens. ix. effectus habet in gratificato li. ij. di. xxvj. in scdo argumēto vbi scribat ad margi nē. 13. & ad idē. 15. & gr̄e aliqui effect⁹. li. ij. di. xxvij. 12
Gratia an sit in genere substantie vel accidentis. li. ij. di xxvj. q. iij. c. ℟. 19.
Gratia q̄re dr nobilior anima & anime pfectio. li. ij. dist. xxvj. 20. Hic ponitur in principio q̄ accidens no/ bilius est ponat q̄ nullū accidens. &c.
Gr̄a alio mō assimilat deo & alio mō aīa. li. ij. di. xxvj. 21.
Gratia quale accidens est. li. ij. di. xxvj. 22.
Gratiā esse formā que est principium vite quō intelli git. li. ij. di. xxvj. 23
Gratia nō est in genere substantie q̄uis sit de bōis max imis. li. ij. dis. xxvj. 24.
Gr̄a an insit anime p se an p accidens. li. ij. di. xxvj. 25
Gratia an sit in genere accidentis corruptibilis vel in/ corruptibilis. li. ij. di. xxvj. q. iij. d. ℟. 26.
Gr̄a quō est imago & quō anima. li. ij. di. xxvj. 27.
Gratia a quo dependet. li. ij. di. xxvj. 28.
Gratia a quo corrumpit an a deo an a peccatore an a li. ar. li. ij. di. xxvj. 31.
Gratiā quare ꝑmittit deus perire. li. ij. di. xxvj. 33
Gratia an primo insit subiectum aie vel potētijs. li. ij. di. xxvj. q. v. c. ℟. 34. &c.
Gratiam esse continuam in suo actu quō intelligit. li. ij di. xxvj. 35. & 36.
Gratia an cōpet ad animā in ratione motoris. li. ij. di. xxvj. q. vj. f. ℟. 42.
Gratia quō dr mouere li. ar. li. ij. di. xxvj. 43.
Gratie & li. ar. quare attribuit omne opus meritorium li. ij. di. xxvj. 44.
Gratia an moueat. li. ar. naturaliter an violent an vo luntarie. li. ij. di. xxvj. 46.

De littera G

Gratia an moueat li.ar.vt motor motus vel vt motor non motus li.ij.di.xxvj.47.
Gratia eadem tm se non variata quo excitat t mouet ad diuersa opa li.ij di.xxvj.48.
Gra cuius vna tm multipliciter diuidit t diffinit scom multiplices copationes li.ij.d.xxvij.1.t ad idem.13.t.14
Gra accipit quadrupliciter t scom hoc ista duo nomia puenies t subsequns quadrupl'r accipiut li.ij.d.xxvij.2
Gratia gratu facies an diuidi habeat p differentias diuersas per essentiam li.ij.di.xxvij.q.j.a.ꝓ.10.
Gratiam gratu facientē vnā tm est ponere in vna aia triplici rone li.ij.di.xxvij.10.t.11.t.12
Gratie nomen equocatur li.ij.di.xxvij.13.
Gratiarum diuisiones esse quo sensu dixerit apls.li.ij di.xxvij.14.
Gratiam multiplicari q: culpa multiplicat non sequit li.ij.di.xxvij.15.
Gratie actus quo dicat diuersificari li.ij.di.xxvij.16.
Gratia quare non pluificat in anima sicut scientia.li ij.di.xxvij.17
Gratia gratu faciens t virtus gratuita an differant p essentiam li.ij.di.xxvij.q.ij.b.ꝓ.18
Gra est fides cu dilectioe qlis pdicatio lib.ij.d.xxvij.19
Gratie aliqua diffinitio no eo no couenit virtute gratie tc.li.ij.di.xxvij.20.
Gratia coopans q roe d:.li.ar.cooperi li.ij.d.xxvij.21
Gratie t virtuti differenter competit viuificare accepti reddere t op⁹ meritoiu facere ibide circa mediu.
Gratia no potest circumscribi a charitate li.ij.di.xxvij
Gratia t gloria an differant p essentiam li.ij.di.xxvij.q.iij.ꝓ.54
Gratia qua ratione simul stat cu fide li.ij.di.xxvij.25.
Gratia qua ratione se habet ad gloiā sicut via ad terminu li.ij.di.xxvij.26
Gratia aliter se habet ad gloriam vel pmium cui culpa ad suppliciu li ij.di.27.Ald idem.46
Gratiam t gloriam non habet diuersificare diuersitas modi congnoscendi li.ij.di.xxvij.29.
Gratie donu iam habitum an contingat mereri ipsa gratiam li.ij.di.xxvij.q.j.d.ꝓ.30.
Gratia iam habita no potest mereri cuius contigat mereri gloriam iam habitam li.ij.di.xxvij.31
Gratia pmaz vel habendam potest quis alij mereri q⁹ pot sibi mereri graz habita no sequit li.ij.di.xxvij.33.
Gratiarum actio quare non est ordinata ad meredu ia habitu sicut oratio ad meredu habendu li.ij.di.xxvij.34.
Gratia aliter se habet ad meritum cui charitas ad amorem li.ij.di.xxvij.35
Gratie augmentum an contingat mereri p gratia li.ij.di.xxvij.q.ij.c.ꝓ.37.
Gratie augmentu quo contingat mereri li.ij.di.xxvij.38.t.39
Gratia quo potest augeri cu sit simplex t quo est simplex li.ij.di.xxvij.40
Gratia scom que pfectu dicit augeri li.ij.di.xxvij.41.
Gratie augmetu t gratia primo data quo differt li.ij.di.xxvij.42.
Gratie complementu.i.glorie pmiu an cotingat mereri per gratiam li.ij.di.xxvij.q.iij.f.ꝓ.44.
Gratis factu quo obligat t no obligat li.ij.di.xxvij.51
Gra operans t cooperans an sit eade li.ij.di.xxvij.a.
Gratia quid sit quo merek augeri t de tribus generib⁹ bonoz li.ij.di.xxvij.b.
Gratia compak ad virtutem li.ij.di.xxvij.d
Gratia an sit virtus vel non.li.ij.di.xxvij.f
Gratia t virtus quo copank ad meritu.li.ij.di.xxvij.g
Gratie principalik est boa volutas tc.li.ij.di.xxvij.h.
Gratia non est sed facit meritum li.ij.di.xxvij.k.
Gratia puenies qua virtus intelligik no est li.ar.vl3 3 ex ea bo⁹ vl9 li.ar.t oia boa merita li.ij.d.xxvij.m
Gratia primam non pringit mereri triplici ratione li.ij.di.xxviij.2.
Gratia humana t diuina differenter se habent li.ij.di xxviij.4
Gratiam prima an possit sibi aliquis in statu gratie existens mereri post recidiu li.ij.di.xxviij.5
Gre gratis date noie quid intelligak li.ij.di.xxvij.29.
Gratia gratu faciens no pficit necessario dispositio/nes gratie gratis date li.ij.di.xxviij.30
Gratie t li.ar.ordo li.ij.di.xxviij.32.
Gratia qre potest magis recuperare cui prima iusticia: li.ij.di.xxix.19.
Gratiam noluit domin⁹ dare cu naturalib⁹ cu posset triplici ordine exigente li.ij.di.xxix.25.Ald idem.28
Gratiam maiorem an dederit deus homini lapso qui dixisset si in statu innocentie prima fuisset li.ij.di.xxix.32
Gratiam esse potentiorem cui culpa quomo intelligik. li.ij.di.xxxiij.22
Gratia dupliciter opponit cocupiscentie t quo tollit totaliter concupiscentiam li.ij.di.xxxv.41.
Gratia gratis data t gratia gratu faciens penes quid distinguant ibidem
Gratie subtractione t ignorantiam ee a deo quo intelligik li.ij.di.xxxvj.40.t.42.
Gratia quo corrumpik t anihilak t quo deficit in scip/sa li.ij.di.xxxvj.43.t.44.
Gratia sanctificans quare non sequit natiuitatem carnalez li.iij.di.iij.25.
Gratia quo minuit fomitem li.iij.di.iij.34.
Gratia illa que fuit in coceptione in copatione ad dignitatez nature assumpte an teneat ratioez gratie naturalis vl gratuite li.ij.di.iij.q.iij.f.ꝓ.30.
Gratia vnionis dicit tripliciter ibidem
Graz quo accepi⁹ de plenitudie xpi.li.ij.di.xij.3.t.4.
Gratia singularis psone in xpo an sit creata vel increata li.ij.di.xij.q.j.a.ꝓ.8.
Gratia singularis psone quare dicak li.ij.di.xij.9
Gratia psone singularis t filiatio adoptionis dissimiliter se habent.li.ij.di.xij.10.
Gre t glorie dei formitas no excludik a xpo pterea q ipse est deus li.ij.di.xij.11.t.12.
Gratia finita vel imensa an sit in christo.li.ij.distin.xij.q.ij.b.ꝓ.13.
Gratiam tanta esse quatu est illud ad qd disponit quo modo intelligik.li.ij.di.xij.18.
Gratia singularis psone in xpo an fuerit gratia plena atq pfecta.li.ij.di.xij.q.ij.c.ꝓ.21.
Gratia capitis qd sit fm ecclam vtrum.s.sit qd creatum vel increatu.li.ij.di.xij.q.j.d.ꝓ.28.
Gratia dupl'r influit sensum t motu t fm b dupl'r couenit xpo.li.ij.di.xij.29.
Gratia creata quo pot influere motu t sensum in membra.li.ij.di.xij.30.
Gratia capitis an sit alia cui gratia singularis psone et gratia vnionis.li.ij.di.xij.q.ij.e.ꝓ.34.
Gratia singularis psone quid dicat ibidem.
Gratia vnionis dicit tripliciter ibidem.
Gratia capitis d: tribus modis.li.ij.di.xij.35.

Gratiā que ponit in christo fm triplicē differentiā pe
nes quid est data.li.iij.di.xiij.36.
Gratia capitis quō cōmunicat alijs li.iij.di.xiij.37.
Gratia singularis psone quō remanet in xpo si dpone
retur natura assumpta.li.iij.di.xiij.38.
Gratia vnionis q̄ tpe habuit efficaciā.li.iij.di.xiij.39.
Gratia capitis mediāte aīa dr̄ influat sensum in omnē
aliā creaturā habētē gratiā siue angelicā siue huma
nam li.iij.di.xiij.q.iij.f.R.40.
Gratia ad gloriā z meritū ad pmū habet q̄ ad aliquid
sīl'itudinē z q̄ ad aliq̄d nō li.iij.di.xviij.28.
Gratie collatio satisfactionē origin alis nō facit sed pre
supponit li.iij.di.xx.32.
Gratia equaliter delet omnē culpā sed nō satisfacit eq̄
liter p oīm culpa li.iij.di.xx.33. z p totum.
Gratie gratū facientis lumē quō sufficit ad credendum.
li.iij.di.xxiij.66.
Gratia nō omnimode se habet ad ꝑtutes sicut aīa ad
suas potētias li.iij.di.xxiij.73.
Gratie z ꝑtutes quō infundant in aiam exemplo mō
strat li.iij.di.xxiij.74.
Gratia z charitas diuersimode dicunt vita anime.li.
iij.distin.xxvij.23.
Gram eē pfectiōez nature quō itelligit.li.iij.di.xxix.16
Gratia quātulacūq̄ gre nō sufficit ad vincendū omnē
temptationis impulsum li.iij.di.xxx.6.
Gram gratū facientē magis disponere hoiem ad susce
ptionē boni q̄ gram gr̄is datā quō itelligit.lib.iij.di
stinctione.xxxj.13.
Gratia nō solum repugnat peccato sed etiā ei qō habz
annexū li.iij.di.xxxiij.80.
Gratia quare nō pōt esse in qualibet creatura cū m dr̄
possit esse in qualibet li.iij.di.j.32.
Gratia que signat in baptismo gre eē ibi tm in signo cū
sit corpus xpi in altaris sacro nō tm vt in signo sed
etiam fm veritatem li.iij.di.j.31.
Gra sibi determinat subiectū nō q̄ habet in illo causaz
sed q̄ habet in illo occasionē li.iij.di.j.33.
Gratia quare nō manet in aliis sacris sine subiecto sic
accidentia in altaris sacro.li.iij.di.j.34.
Gratia sacramentalis an sit eadē p essentiā cū gra ꝑtu
tū.li.iij.di.j.q.vj.f.R.51. Nic emēdet hec clausula
hoc mō sz attende cū dico gram ꝑtutū dico gratum
facientē z habitū substratū.zc.
Gram quō dr̄ deus subtrahere li.iij.di.j.96
Gratia sicut solus deus dat ita solus deler gre opposi
tum.s.culpā li.iij.di.j.97.
Gratia duplicē habet actū z in quo z respectu cui ha
bet maiorē effectū.li.iij.di.iij.19.
Gratie nihil magis repugnare q̄ culpā quō intelligit.
li.iij.di.iij.32.
Gratia quō expellit culpam li.iij.di.v.31.
Gratia spūssancti p quā in nobis opat eē duplex. s. gra
tis data z gratū faciēs li.iij.di.vij.18.
Gra gratū faciēs dr̄ duplr z q̄ē baptismatis penitētia
lis z que sacri cōfirmationis li.iij.di.vij.21.et.22.
Gratia gratis data eē non gratū facientē oē illud sine q̄
pōt stare cē spūale falsum ē li.iij.di.vij.23.
Gratia gratū faciens quō est cōtra culpā z etiā contra
penam li.iij.di.vij.24.
Gratia eadē an conferat in baptismo z confirmatiōe.
li.iij.di.vij.q.ij.e.R.26.
Gratia baptismi z gra cōfirmatiōis in eē tū sunt sacra
mentalia nō sunt eiusdē speciei li.iij.di.vij.27.
Gra baptismal z confirmatōis q̄d differt li.iij.d.vij.28
Gra baptismalis z confirmatiōis aliter se hnt admitte
q̄ gra ꝓuenies z subsequēs li.iij.di.vij.29.
Gratie munus copiosius an conferat in cōfirmatione
q̄ baptismo li.iij.di.vij.q.iij.f.R.30.
Gratie gratis date z gratie gratū facientis vna q̄ sint
li.iij.di.xiij.26.
Gra vtraq̄ quō cordi instillat a deo.li.iij.di.xv.32.
Gratia minima z volo minus quō delent oēm culpā
li.iij.di.xvj.37.
Gratia an expellat culpā qñ ē an qñ nō ē.libro.iij.dist.
xvij.13.z.35.
Gratia ē accidens z habet ortū realiter ab alio q̄ a sub
iecto ꝓpio.s.a deo li.iij.di.xvij.14.
Gra hz triplicē cōpationē z triplicē ordinē ibidem.
Gre cognatū cē quēliber motū ꝑtutis quō intelligitur.
li.iij.di.xvij.23.
Gratie infusio an necessario precedat peccati expulsi
onem.li.iij.di.xvij.q.j.e.R.30.z totū.
Gra fm quā rōnē ē ꝓncipiū iustificatiōis z fm quā ter
minus.li.iij.di.xvij.32.
Gre p naturā cōpetit pr̄ culpā expellere q̄ subiectum
informare vel denominare li.iij.di.xvij.33. Sid idē
34. Et h pōt ꝓpe finē ipi⁹ ifratio pōt ipi⁹ creatio zc.
Gratiā impetrat sacerdos z vir iust⁹ sed nō confert li.
iij.dist xvij.21.
Gratia quare magis dr̄ lux q̄ calor.z quare petīm dicit
tenebra li.iij.di.xvij.46.
Gratiarū actiōes tot tenemur facere quot beneficia ac
cepimus quō intelligit li.iij.di.xxj.4.
Gratitudo vera duo requirit li.iij.di.xxij.5.
Gratias ꝑtutū differre a gra sacramentoz quō intelli
gitur li.iij.dist.xxij.25.
Gratiā p quā ē regredi ad deū quidā hnt tpaliter q̄daz
finaliter li.iij.di.xliij.43.

Gradi

Gradi z repere differūt li.ij.di.xv.1. Hic ponitur ꝓpe
medium volatilia sub reptiliū noīe cōprehendunt. po
natur non cōprehendunt.

Gradus

Gradus z ordo quō differunt z q̄ in diuinitate non est
gradus sed ordo li.j.di.xxv.7.z.8.
Gradus diuinoz beneficioz li.iij.di.iij.36.
Gradus nō sunt in dilectiōe dei li.iij.di.xxix.4.

Greci

Greci accusant latinos curiosos ercōicatos et scismat
icos ꝓr articlz pcessiōis spūssci a filio li.j.d.xj.12
Greci dicunt spūm scm a filio ꝓcedere temporaliter lib.
j.distin.xj.19.

Gula

Gule et supbie grauissima vindicta li.ij.di.vj.11.

Gustare

Gustare cibum veritū et cōmittere mortale peccatū dif
ferunt li.ij.di.xxiij.73.

Habere

Habere aliq̄d ē tripliciter. et quō dat dr̄ alic
cui motū vel mutabilitatē quem ipse nō ha
bet li.j.di.viij.27.
Habere ab aliq̄ aut ē a differēte substātialiter aut psona
liter et quō ē nobilior hēca se q̄ ab alio li.j.di.xx.15.
Habere dicit duob⁹ modis.et fm quē modū dat aliq̄d

De littera H

alicui quod non habet li.ij.di.xiij..74

Habitus

Habitū habz aīe potētia trib⁹ modis li.j.di.ij.50.
Habitus notificatio li.j.di.iij.51
Habitus memorie nō habet locum in assignatione trinitatis q̄ fit p mentē noticiam z amor li.j.di.iij.52.
Habitus sunt in duplici differētia.z qui sunt in re z qui non li.j.di.xvij.7.
Habitū z dispositionē in cadē potentia fieri quomō intelligit li.ij.di.xxiij.88.
Habit⁹ tripliciter cōparatur ad potētiam scōm q̄ potentia tribus modis est facilis li.ij.di.xxv.25.
Habitū omnē aliquid addere supra potētiam quomō intelligit li.ij.di.xxv.26
Habitus diuersi qua denominatione vn⁹ denominat alterum li.ij.di.xxvij.22.
Habituū alius oritur a potentia.alius desursum descēdit li.ij.di.xxviij.1
Habitum malum precedere malum actum quō intelligit li.ij.dis.xxx.16.
Habitū vel passionē vel potētiā esse quicqd est in aīa quomō intelligit li.ij.di.xxxviij.39.circa medium
Habituū cognitiuoz origo scōm platonis z aliorū opinionē varie tractat.an scz sint innati an acquisiti li.ij.d.xxxix.13.z.24.z.15. Nicape numer.15.delcat clausula.vñ dignitas est illa quā q̄s p̄bat auditā.
Habitus scōm essentiam dissimiliter se habet ad bonū z ad malū li.ij.di.xlj.19.
Habitualis actionū relatio ad deū quid sit li.ij.di.xlj.33.z.35.
Habit⁹ distinguit dupl'r ab augustino li.iij.di.vj.4.
Habit⁹ quō notificāt p actus li.iij.di.ix.45.
Habitū in actu pfectiorem esse q̄ habitū preter actum quomodo intelligit li.ij.dis.xxiij.35.
Habitus cognoscendi q̄n debet ꝯsiderari ipi cognoscibili scōm exigentiam li.ij.di.xxiij.8.
Habit⁹ aliquis q̄d reqrat vt sortiat nomē z rationem virtutis li.ij.di.xxvij.27.z.28.
Habitus q̄ amat deū z prim⁹ est vnus.lz mot⁹ ei⁹ in deum z in primū sit alius z alius li.ij.di.xxvij.49
Habitus donoz z virtutū duplicit ꝯsiderant scz quātū ad originem z quantū ad vsum z quō alter est altero prior li.ij.di.xxxiij.12.
Habitū qui spectat ad cognitionē p̄cedere habitū qui spectat ad affectionē quō intelligit li.ij.di.xxxiij.33
Habitū euacuari in patria q̄d faciat li.ij.di.xxxiij.95
Habitus gratuiti an habeant equalitatē li.ij.dist.xxxvj.q.v.c.p.36
Habitus gratuiti ꝯsiderant dupliciter scz quantū ad habitū z q̄tū ad exercitū z quō hñt eq̄litatē ibidem.
Habitus crescere quātū ad bonitatē ēentialē in genere gratuiti penes q̄d attendit li.ij.di.xxxvj.41.
Habitus cuiuslibet virtutis scōm triplicē cōparationē tripl'r ꝯsiderat z quō sūt forme li.ij.di.xxxvj.44.
Hir⁹ expeditiu⁹ bz triplicez ortum li.iij.di.iij.64
Habitus cognitiui cum possunt infundi quare nō dātur paruulis li.iij.di.iij.66.
Habit⁹ accipit dupl'r z quo mō caracter est habitus li.iij.di.vj.6.
Hitū ec ei⁹ cui⁹ ē dispositio quō itelligit li.iij.d.vj.16
Habitus est triplex z quis boz delibilis z quis non li.iij.di.vj.30.

Helias

Helias quō iusserit ignem de celo venire li.iij.di.x.38

Heremita

Heremite q̄re ad cōtinētiā tenent li.iij.di.xxvij.3.

Hereticus

Heresis cuomō li.j.di.vj.a.b.c.d.z.1.
Heresis arriana li.j.di.xij.6. Ad idem dist.xv.8. Et di.xxv.7.
Heresis sabelliana li.j.di.xxj.23.
Hereticis morti se exponēs non vincit sed vincit a tribus li.ij.di.xxviij.22.
Heresis pelagij li.ij.di.xxviij.a.z p totū.
Heresis manichei li.ij.di.xxxij.6.
Hereticū manicheū quid decepit li.ij.di.xxxiij.28
Heresis manichea ponit omne iuramentū illicitū li.iij.di.xxxix.26.
Heresis qua entites errauit li.iij.di.v.31.
Heresis nestoꝛi li.iij.di.v.32.
Hereticus quare iudicat qui ptinaciter negat q̄ sacra scriptura dicit li.iij.di.xxiij.20.
Hereticus vnde dicat z quare z in quo differant heresis.supstitio.scisma.secta.li.iij.di.xij.7.
Hereticū q̄d faciat z q̄s sit hereticus li.iij.di.xiij.d
Heretico sicut catholico doctoꝛi i doctrina sua ignorāter cōsentire q̄n ē piculosum z q̄n nō. li.iij.di.xxx.2
Heresis claudianoz que fatet beatā ꝙginē post xpi generationē cognitā fuisse a ioseph li.iij.di.xxx.5.

Hic

Hic tenet duplicit z scōm quē modū hec vera deus est hic.li.j.di.xxxvij.40.

Hoc

Hoc cū illo dici poterit intelligi duplicit li.j.d.xix.22
Hoc de hoc dici est dupliciter li.j.di.xxvij.25
Hoc principiū non est illud demonstrato patre z filio Solo li.j.di.xxix.18.z.19.
Hoc dicitur de hoc tripliciter li.iij.di.xxij.7.

Hodie

Hodie genui te quo sensu dictū sit li.j.di.ix.10.

Homicidium

Homicidiū quō accipit ibi repletos homicidij li.ij.di.xlij.20
Homicidij p̄hibitio quō fit li.iij.dis.xxxvij.43.

Homo

Homo vel ens ꝯsiderat dupliciter z fm quē modum conuenit p̄ creaturas in cognitionē dei.li.j.dist.ij.21.
Hoies z xp̄s quō dicunt filij dei li.j.dist.xxvj.9
Hō dr filius trinitatis z trinitas potest dici pater hominū li.j.di.xxvj.c.
Homo iustus ꝯsiderat q̄tū ad tria li.j.di.xlvj.7.
Homo si steriisset non plures venissent ad supnā hierusalē q̄m nunc li.ij.di.xlvj.35.
Homousion quid significet li.j.di.xxxiij.f
Hois recta formatio z certitudo ē a deo li.ij.in plogo.1
Hominis obliquatio z miseria ē ab ipo li.ij.i.plogo.2
Hois cognitio respectu duoꝛ li.j.in plogo.3.
Hoiem quō dr deus fecisse rectū li.ij.in plogo.8.
Homo quō z in quē statū lapsus est li.ij.in plogo.9
Homo set angel⁹ quare factus est li.ij.di.j.g.h
Homini quare data est longioꝛ mora ad merendum q̄m diabolo li.ij.di.vij.2.
Hominez nō habere gratiā q̄ non accepit ergo hoiem habere grāz q̄ accepit non sequit li.ij.di.ix.18
Homo post oia pductus est triplici ratione li.ij.di.xv

34.ꝛ eadem di.e.
Nō ꝙre non est ꝓductꝰ cum angelis li.ij.di.xv.40.
Hominis ꝓductio quare tribus ꝓsonis pluraliꝫ attribuit li.ij.di.xvj.1.
Hominē factū ad imaginē dei dupliciter potest intelligi. li.ij.di.xvj.3.ꝛ.di.xxix.26.
Nō an sit imago dei vere li.ij.di.xvj.q.j.a.ꝟ.6.
Nō potest dici imago dei ꝛ ad imaginē li.ij.di.xvj 9.
Homo an sit imago dei naturaliter.li.ij.di.xvj.q.ij.b ꝟ.xvj.
Homo solus quare dicit oīis creatura li.ij.di.xvj.25
Homo ꝓductus quō comparatur ad suū effectiuū pīncipiū li.ij.di.xvj.b.c.d.e
Homo dr imago ad imaginem filius imago rātū li.ij.di.xvj.f.
Nō quare in paradisum locatꝰ est li.ij.di.xvij.3.
Nō ꝙre extra paradisum.ꝓductus est li.ij.di.xvij.4.
Homo quare dicitur genus dei.li.ij.di.xvij.13.
Homo quō dicitur factus sexto die cū post die septīo dictū fuit fr.igit de⁹ ho.re.li.ter.li.ij di.xvij.26.
Homo ꝓducit in esse quatuor modis li.ij.di.xvij.6.
Homines oīes quare ex homine vno voluit ꝓducere ds li.ij.di.xvij.2
Nō ꝙre generat hominez ꝛ nō asinū li.ij.di.xvij .28.
Hominis corpus quare dictū est animale in primo statu li.ij.di.xix.1
Hominis corpus in primo statu quō erat mortale ꝛ immortale li.ij.di.xix.2.
Hominū ꝛ iumentorū idē est interitus quō intelligit. li.ij.di.xix.15.
Nō in statu innocētie poterat dici immortalis ꝛ ꝓ naturā ꝛ ꝓ gratiam li.ij.di.xix.35.
Nō quare in statu innocētie nō sic habuisset appetitū ad cortū sicut ad cibum li.ij.di.xx.25
Nō aliter dr decidisse de sublimissimo statu ꝙm angelus li.ij.di.xxj.46.
Hominis primū peccatū rōe cuius sit excusablie li.ij.di.xxj.47.Ad.idē.48.ꝛ.49.
Homo an peccare poterat nulla tēptatione pellente.li ij.di.xxij.5
Homo factꝰ est vt posset inpugnari vel peccare ꝙdruplici ratione li.ij.di xxij.9
Homo discit mediante via sensus memorie ꝛ experiētie li.ij.di.xxij.21.
Homo si stetisset an ꝓfecisset in cognitione ꝓ rēm interualla li.ij.di.xxij.q.j.d.ꝟ.22.
Homo si stetisset in statu innocentie an aliqñ decipi potuisset li.ij.di.xxij.q.ij.e.ꝟ.23
Homo primus an cognouerit deum in statu innocentie eo genere cognitionis quo exꝑectamꝰ deum cognoscere i statu glorie li.ij.di.xxij.q.ij.f.ꝟ.35.
Homo ꝙ in ꝓsenti videat deum si que auctoritates dicere y deāt quō sē intelligende li.ij.di.xxij.36.
Hominū siue creature an dare potuerit adiutoriū siue liberum arbitrium inflexibile per naturam ꝛ hoc est absq; gra supaddita li.ij. di.xxij.q.j.a.ꝟ.7.ꝛ ꝓ to.
Homini an datū fuerit naturale adiutoriū ꝓ quod posset absq; oīi gratia temptationi resistere li.ij.di.xxij.q.ij.b.ꝟ.13.ꝛ ꝓ totū.
Homini in quocunq; statu necessaria est dīne bonitatis influentia li.ij.di.xxij.14
Homo an absq; dono gratie esset ds acceptus i statu innocentie li.ij.di.xxix.q.j.a.ꝟ.5
Hominē posse acceptari a ds absq; munere gratie superaddito nature si que rationes ꝛ auctoritates sonare videnꝭ quō sunt intelligende li.ij.di.xxix.6.ꝓ to.
Homo an in statu nature institute posset in opus meritorū exire absq; dono gre li.ij.di.xxix.q.ij.b.ꝟ.11
Homo quare ñ potest venire in finem ad quē creatus est ꝓturē nature sicut alie creature li.ij.di.xxix.14.
Nō circumscripta gratia seruās mādata diuina in statu nature an mereꝭ aliqd an nihil li.ij.di.xxix.16.
Nō ā añ lapsuz habuerit grāz li.ij.di.xxix.q.j.c.ꝟ.17
Hominez q̄uis sciuerit ds statim lapsuruz tñ debuit ei dare donū gratie duplici ratione li.ij.di.xxix.18
Homo quare non peccauit ingratitudine maiori q̄m lucifer li.ij.di.xxix.21.
Hominē prius debere temptari q̄m in amicū assumi q̄modo intelligit li.ij.dist.xxix.22.
Homo an simul tpe cōditus fuerit in gratuitis ꝛ naturalibꝫ li.ij.dist.xxix.q.ij.d.ꝟ.23.
Homo pōt ꝓ naturā venire in ꝓfectā etatē ꝛ cognitionem sed nō in habitū gre li.ij.dist.xxix.27.
Homo an habuerit tot ꝓtures añ lapsuz q̄t habuit pꝰ lapsum li.ij.di.xxix.q.j.e.ꝟ.29.
Homini an fuerūt dona gratuita eq̄ magne efficacie ad meredū añ lapsum sic sunt pꝰ lapsuz li ij.di.xxix.q.ij.f.ꝟ.31.
Homo an ante lapsum gram ꝛ virtutes habuerit lib.ij.di.xxix.b.
Hoim corruptio.s.passio mortis an insit eis ex sue cōditionis primordio an ex peccati merito li.ij.di.xxx q.j.a.ꝟ.3.hic ponit pene ꝑuaricatiōis.ponat ꝑme ꝑuaricationis.
Nō ꝛ ouis mortales sunt sed ꝓpter diuersas rōnes li.ij.di.xxx.5.
Hois natura an merito ꝑme trās gressiōis fuerit corrupta penaliꝫ tm̄ an etiā culpabiliꝫ lib.ij.di.xxx.q.ij.b.ꝟ.11.
Hoies quō dicunt oēs fuisse in adā li.ij.di.xxx.30.
Nō an totū egerat qō māducat li.ij.q.xxx.33.
Nō an posset generari de carnibus alteriꝰ bois.lib.ij.dist.xxx.37.ꝛ.38.
Nō dupliceꝫ hz carnē.s.carnē ꝑm spēm ꝛ carnē ꝑm materiam.li.ij.dist.xxx.42.
Nō vnꝰ q̄re magis pinguescit quā alter ꝛ q̄re est staꝰ aliqñ in pinguescendo.li.ij.di xxx.42.post medū.
Homo dupliceꝫ habet humiditatē.s.radicaleꝫ nutrimentaleꝫ li.ij.di.xxx.43.
Hoiem non posse fieri malū ab alio quomō intelligiꝫ li.ij.di.xxxj.34.
Hoies nihil fieri cū peccāt quō intelligiꝫ li.ij.d.xxxij.35
Homo quare pdidit dominū qō habebat rō sup vires inferiores li.v.di.xxxij.37.
Nō quomō pdidit dominū sup bestias li.ij.di.xxxij.38
Hominis generationē quare deus ita instituit vt ꝑles cōtraheret culpam a parente li.ij.di.xxxij.53.
Homo qua pena punit remediabiliter ꝛ qua irremediabiliter li.ij.di.xxxvj.19
Homo et ds dissimiliter se habent in condonando offensam.li.ij.di.xxxvj.23
Homo quomō est exaltatus ꝓpter incarnationē chrī sti li.iij.di.j.48.ꝛ.di.ij.16
Nō an habuerit maiorem ꝙgruitatē ad vnionem diuine nature q̄m totū vniuersuz li.iij.di.ij.q.j.a.ꝟ.8.ꝛ.13.ꝛ per totum
Homo an habuerit maiorem ꝙgruitatez ad vnionē diuine nature q̄m angelus li.iij.di.ij.q.ij.b.ꝟ.14
Homo quare magis indigebat auxilio redemptōis q̄m angelus li.iij.di.ij.17.

De littera H

Hois in vno indiuiduo an fuerit maior cõgruitas ad vnionẽ diuine nature ꝛ humane ꝯ in tota specie humana li.iij.di.ij.q.iij.c.ꝓ.19.ꝛ p totum.

Hoicm quõ faciũt aĩa ꝛ corp⁹ vnita li.iij.di.v.46.

Hõ ille termin⁹ qua rõne pdicat de xpo in hac oratiõe xp̃s est hõ cõpositus.li.iij.di.vj.19.

Hõ est deificatus q̃re nõ cõcedit li.iij.di.vij.2.

Homo dominic⁹ an apte dicat li.iij.di.vij.3.

Hõ ꝛ deus nõ pdicant de seinuicẽ q: aĩa ꝛ caro nõ pdicant de seinuicẽ non sequit li.iij.di.vij.7.

Hõ an pdicet de deo vniuoce an equoce li.iij.di.vij.8.

Hõ an pdicet p se an p accñs cũ dicat deus est homo li.iij.dist.vij.9.

Hõ an pdicet de hõo absolute an relatiue li.iij.di.vij.10

Homo an pdicet de deo in plus an in min⁹ an in eque li.iij.dist.vij.11.

Hõ factus est deus an illa ꝓpositio sit concedenda li.iij.di.vij.q.iij.c.ꝓ.22.ꝛ p totum.

Homo pdestinatus ẽ esse fili⁹ dei vtrũ hec sit cõcedenda li.iij.di.vij.q.iij.f.ꝓ.37.

Homo pdestinatus ẽ eẽ fili⁹ dei ḡ fili⁹ dei pdestinatus est esse filius dei nõ sequit.li.iij.di.vij.38.

Homo si pdestinat⁹ ẽ esse filius dei aut ergo fm qõ est deus aut fm qõ ẽ homo.li.iij.di.vij.41.

Homo totus quare ⁊ natus cũ solũ traducat ps hois scz caro li.iij.di.viij.13.

Hõ an veraciter dicat de diuina natura.li.iij.di.iij.q iij.c.ꝓ.14.ꝛ p totum.

Hõ iste incepit esse christo demonstrato an hec sit concedenda li.iij.di xj.q.ij.c.ꝓ.24.ꝛ p totum.

Hõ in xpo habet modũ supponẽdi termini accidental⁹ quõ intelligit li.iij.di.xj.28.

Homo incepit esse deus an hec sit cõcedenda li.iij.di.xj.q.iij.f.ꝓ.29.

Hõ iste termin⁹ respectu xp̃i ptim hz naturã fmini substantialis ptim naturã termini accñtal⁹.li.iij.d.xj.30

Homo ille ab eẽno fuit de⁹ in quo sensu ẽ vera ꝛ q ad hui⁹ veritatem nõ sequit q illa sit falsa iste hõ incepit eẽ deus li.iij.di.xj.31.

Homo incipit esse deus aut ḡ iste vel ille li.iij.di.xj.32

Hõ desinit eẽ deus an hec sit vera si p impossibile diuidat homo a deo li.iij.di.xj.34.

Hominis educẽdi incisse quattuor modi li.iij.di.xij.31.

Hõ q̃re p̃sentiẽdo in petm̃ magꝭ ẽ dat⁹ in ptãtẽ diabol⁹ ꝯ diabol⁹ q ẽ actor petiti in ptãtẽ hois li.iij.di.xx.1

Homo quare ẽ magis idone⁹ ad reparationẽ generis humani ꝯ angelus li.iij.di.xx.10.

Homo quare nõ est a deo sustentatus ne caderet cum post lapsum sit ab eo adiutus vt resurgeret libro.iij.dist.xx.11. Ad idem.14.

Homo quare liberat⁹ est a pena damnationis eternez nõ a pena mortis.li.iij.di.xx.13.

Homo existens in gratia quare potest mereri summũ bonũ ſz nõ satisfacere p culpa originali li.iij.di.xx.31.

Homo an potuerit aliter liberari ꝛ redimi ꝯ p mortez xp̃i li.iij.di.xx.44.

Hõ ꝛ si incipiat eẽ btũs fm aĩam tm̃ nõ oportet q nõ desinat esse homo li.iij.di.xxij.9.

Hominis affectus quare magꝭ inclinat ad filios ꝯ ad patres li.iij.di.xxix.29.

Homo quare plus delectat loqui cũ amico ꝯ cum deo li.iij.di.xxix.42.

Homo redemptus ꝯtuis nõ esset valoris infiniti nec etm̃ fuit ipm redimi ꝓcio maiori ꝯ sit totũ genus humanum li.iij.di.xxxij.30.

Hõ ifirmabat triplici genere peti li.iij.in plogo.4.

Homo subiect⁹ sensibilibus ꝛ inferioribus rebus ꝓpt̃ quattuor li.iij.di.j.11.

Hominis tripler status post anime infusionez ꝛ in q̃ pot sanctificari ꝛ quõ li.iij.di.vj.47.

Honestus

Honestũ quid est fm tullium li.j.di.j.35.

Honestas sex conditiones requirit li.iij.di.xxv.47.

Honor

Honor mris quõ refert ad filiũ li.iij.di.iij.18.

Honor exhibet alicui duplici modo ꝛ vterq; offert cruci xp̃i li.iij.di.ix.25. Ad idem.29.

Honoris debitũ q̃ deo debem⁹ ex triplici cã ornt.lib.iij.dist.xv.54.

Horrere

Horrendum est incidere in man⁹ dei viuentis quõ intelligit li.iij.di.xx.5.

Humanum

Humane nature an insit corruptio quã in ea videmus ex sue cõditionis ꝓmerito an ex peccati merito li.iij.di.xxx.q.j.a.ꝓ.3.

Humana natura an merito prime trãsgressionis fuerit corrupta penaliter tm̃ an etiam culpabiliter li.iij.di.xxx.q.iij.b.ꝓ.11.

Humane nature in veritatẽ an transeat aliquid p actũ generatiue li.iij.dist.xxx.q.j.c ꝓ.28.

Humane nature in veritatẽ nihil trãsire p actũ generatiue si que aũctates ꝛ rõnes sonare vident quõ sunt intelligende li.iij.di.xxx.31.ꝛ p totum.

Humane nature i veritatẽ an aliqd trãseat meditãte opere nutritiue li.iij.di.xxx.q.ij.f.ꝓ.40.

Humanam naturam totã in adam fuisse quõ intelligitur li.iij.di.xxx.32.ꝛ eadem di.n.o.p.

Humanũ gen⁹ semp habuit aliqua sacramenta que attulerunt egris medicinam li.iij.di.j.61.

Humana natura an sit magis congrua ad vnionez ꝯ angelica li.iij.di.ij.q.iij.b.ꝓ.14.

Humana spes tota an sit magis cõgrua ad vnionẽ ꝯ vnũ indiuiduũ li.iij.di.ij.q.iij.c.ꝓ.19.

Humana natura quõ ẽ tota p vnũ boiem curata libro iij.dist.ij.20.

Humana species tota fuit in preuaricatore ergo humana spes debet esse tota in redemptore nõ sequit. li.iij.di.ij.21. Dic in principio secũde linee ponitur p̃ uaricatione ponat preuaricatore.

Humana natura assumpta ẽ a deo an sit concedenda. li.iij.di.v.q.j f.ꝓ.24.ꝛ p totum.

Humanitatis nomẽ tripl'r accipit ꝛ oib⁹ his mõis filius dei assumpsit humanitatẽ li.iij.di.v.48.

Humanitatẽ cõsequi vnionẽ aĩe ad corp⁹ quõ intelligit li.ij.di.v.49.

Hũanitas ꝛ hõ differt ꝯtũ ad significatũ li iij.d.v.50

Humana natura quõ aduenit p̃sone xp̃i iam cõplete in esse li.iij.di.vj.22.

Humanatus ꝛ deificatus differũt li.iij.di.vij.2.

Humana natura dupl'r accipit ꝛ vtroq; mõ verũ ẽ dicere q hũana natura ẽ assũpta a ẽbo li.iij.di.viij.10

Humana natura in xpo quare põt dici nata nõ diuina. li.iij.di.viij.11.

Humana natura aliter se habet ad esse deuz ꝯ diuina ad esse boiem li.iij.di.viij.15.

Humanitatem ineſſe ei de quo bō predicat. quomō intelligit. li. iij. di. viij. 17.
Humanā naturā an congruū fuerit a deo reparari li. iij. di. xx. q. j. a. ꝟ. 8. ꝟ totum.
Humanū genꝰ an magis congruerit repari ꝑ ſatiſfactionem q̄ ꝑ aliam viā. li. iij. di. xx. q. ij. b. ꝟ. 15.
Humanū genus quare nō decuit repari ſine adiutorio humano li. iij. di. xx. 21.
Humane nature nomine duplex intelligentia ouk lib. iij. diſt. xxij. 10.
Humanum genus quō eſt finitum ꝟ quō infinitum li. iij. di. xxxij. 28.
Humana natura aliquid exigit ad veritatem ſui cē triplicitер li. iij. di. xlviij. 7.

humiliare

Humiliari quō dꝫ pcēs in iuſtificatiōe li. j. di. xiij. 26
Humiliari deū pōt intelligi dupliciter li. iij. diſt. j. 35.
Ad idem. 36.

humiditas

Humiditas radicalꝭ ꝟ nutrimētalis q̄d li. ij. di. xxx. 43
Humiditas radicalis ꝟ nutrimētalis q̄b aſſimilentur dicet ꝑ exemplū li. ij. di. xxx. 44.
Humor ꝟ calor dupl'r accipiunt li. ij. di. xij. 19.
Humor aque⁹ ē in duplici differētia li. ij. di. xv. 24.
Humor ꝟ humiditas differūt li. iij. di. xliij. 6.

Jacob

Jacob quō meruit electionē li. j. diſ. xlj. 1. et eadem. di. a.
Jacob excuſat a mēdacio li. iij. d. xxxvij. 6

Janua

Janua regni celeſtis quō clauſa dicit reapta ꝟ ꝑ quem li. iij. di. ij. 33.

Jdea

Jdeas an ſit ponere in deo li. j. di. xxxv. q. j. a. ꝟ. 9.
Jdea q̄d ſit li. j. di. xxxv. 7. ꝟ eadē. di. 10. ꝟ 27. ꝟ ad idē diſtin. xxxvj. 30.
Jdea ad quid eſt neceſſaria li. j. di. xxv. 8.
Jdea aliter ē in deo aliter in nobis li. j. di xxxv. 11.
Jdealis ratio an admittat ponere in deo ideaꝝ pluralitatē ſm rem. i. an in deo ſit ponere pluralitatē i ideis ſm rem li. j. di. xxxv. q. ij. b. ꝟ. 15.
Jdee quō ſunt forme lib. j. di. xxxv. 16.
Jdea quō dicat ſimilitudinem li. j. di. xxxv. 17. et. 18.
Jdealis rō an habeat pluralitatē ſm rōnē. i. an in ideis ſit pluralitas ſm rationē li. j. di. xxxv. q. iij. c. ꝟ. 21.
Jdeis pluribꝰ in deo ſm rationē quid reſpondeat in re li. j. di. xxxv. 22.
Jdea verbū ꝟ ars dicunt reſpectū ſꝫ differenter li. j. diſtin. xxxv. 23.
Jdee q̄ rōne pkiratē recipiūt li. j. di. xxxv. 24.
Jdee an plurificenk ſm eē ideatorū. li. j. di. xxxv. 25.
Jdearū pluralitas eterna quare nō ponit pluralitatez actualem in rebus li. j. di. xxxv. 26.
Jdee an plurificenk ꝑ compationē ad ideata ſm multitudinē ideatarū. li. j. di. xxxv. q. iij. d. ꝟ. 27.
Jdea in deo q̄d ē ſm rem ꝟ q̄d ſm rōnem itelligēdi ibidē
Jdea alr ē in deo alr in artifice creato li. j. di. xxxv. 28.
Jdeā habere ideati ꝓprietates nō ē neceſſe nec ſm rem nec ſm rōnē li. j. di. xxxv. 29.
Jdearū multitudinē an ſit ponere in deo ſm numeꝝ finitū vel infinitum li. j. di. xxxv. q. v. e. ꝟ. 30.
Jdearum multitudinē eſſe a multitudine ideatorū quō intelligit li. j. di. xxxv. 32.
Jdearū multitudo quare nō dicit cōfuſionē in deo li. j. diſt. xxxv. 33.
Jdearum pluralitas an ſit ſm numerum ordinatuz li. j. di. xxxv. q. vj. f. ꝟ. 35.
Jdea hominis in deo nō ē nobilior q̄ idea equi libro. j. diſtin. xxxv. 36.
Jdeas q̄uis deus cognoſcat ordinatas tm̄ nō ſunt ordinate in deo li. j. di. xxxv. 37.
Jdee q̄uis nō habeāt ordinē in deo tm̄ nō ē ibi cōfuſio nec inordinatio li. j. di. xxxv. 38.
Jdeā an habeāt impfecta in deo. li. j. di. xxxvj. 30.

Jdem

Jdem ꝟ diuerſum quomodo ſufficienter diuidant ens li. j. diſ. iij. 2. ꝟ di. xix. 54.
Jdentitatis ꝟ alteratis nomina vt ſe ꝟ alterū quare cōpatiunk ſevere cū loquimur de diuinis li. j. di. iij. 10
Jdentitas ē vnitas nō multiplicata quō intelligitur in diuinis li. j. di. xxix. 25.
Jdem ē duplex li. j. di. xxxiij. 22.
Jdem nō poſſe eſſe ſimul ens ꝟ nō ens quō intelligitur li. ij. diſt. j. 25.
Jdem nō poſſe diuerſis mutationibus introduci in eē quō intelligitur ibidem.
Jdem vnifomiter ſe habēs quō natū ē efficere idem li. ij. di. j. 28. et. 54.
Jdem eſſe principiū ſenſus ꝟ motus quō intelligit lib. ij. diſt. viij. 36.
Jdem manens idem ſemp natū eſſe de ſe facere idē habet inſtantiam li. ij. di. xxvj. 48.
Jdem eē principiū eſſendi ꝟ cōſeruandi quō intelligit. li. ij. diſt. xxxvij. 18.
Jdem manens idem natū eſt facere idē quō intelligit. li. iij. di. xxix. 13.
Jdē dicit conueniētia in forma nō in q̄titate libro. iij. diſtin. j. 54.

Jdeo

Jdeo iſta coniunctio dupliciter cōſiderak in illa oratione. ideo elegit iacob ꝛc. li. j. di. xlj. 1.

Jdeoma

Jdeomatū cōmunicatio nō eſt in abſtractione ſed concretione li. j. di. xxxiij. 23.
Jdeomatū cōmunicatio cui fit li. iij. di. ij. 29.
Jdeomatū cōmnicationē eſſe ꝓpter vnionē quō intelligitur li. iij. diſt. vj. 12.
Jdeomatū cōmunicatio habet regulā ꝑ quā pōt ſciri q̄ noia cōicank ꝟ que nō li. iij. di. xj. 33.
Jdeomata quō facit vnio cōicari li. iij. di. xxj. 6.

Jdolum

Jdolum qua rōne dicit aliquid ꝟ qua rōne nihil lib. ij. diſtin. xxxvij. 22.
Jdolatria ab antiquis dupliciter eſt commiſſa libro. iij diſtin. xxxvij. 1.
Jdoli forma nō habere ſimilitudinē extra quō intelligitur li. iij. di. xxxvij. ꝟ.
Jdolum dupl'r conſiderak ꝟ ſm quē modū idolum aliquid ē ꝟ ſm quē nihil li. iij. di. xxxvij. 3.
Jdolum nō facere quo ſenſu ꝓcepit dñs ibidem.
Jdolum nihil eſſe ꝟ fidem nullam in idolo eē quō intelligit li. iij. diſt. xxxix. 43. ꝟ diſt. xxxvij. 3.
Jdolotico qñ eſt veſcendum li. iij. di. xxxij. 8.

Jehenna

Jehennalis pena erit ſine omni intermiſſione. lib. iij. diſtin. xlvj.

De littera J

Jeiunium

Jeiunio an ꝓficiat satisfacere li.iiij.ð.xv.q.ij.m.ℛ.70
Jeiunium quo caro macerat quō dicitur non placere deo li.iiij.di.xv.71
Jeiunium quod est corporalis exercitatio quō dicitur ad modicum valere li.iiij.di.xv.72.
Jeiunio quare caro punit cū cor non caro sit causa peccati li.iiij.di.xv.73
Jeiunio quare punitur caro cū sit solum instrumentū mediāte quo peccat li.iiij.di.xv.79.
Jeiunio vitam minuere ⁊ mortem accelerare quō est peccatum li.iiij.di.xv.76.
Jeiunium quā mediocritatē requirat li.iiij.ð.xv.77.

Jerarchia

Jerarchia diffinitur tripliciter li.ij.di.ix.1.
Jerarchie nomen non solum conuenit angelis sed etiā ecclesie ⁊ homini li.ij.di.ix.2.
Jearchie diuisiōes ⁊ distinctiōes angelorū li.ij.di.ix.§

Jheremias

Jeremias quō dicitur ante natus deo ꝯ format⁹ in vtero li.iij.di.iij 9

Jgnis

Jgnis in ferro lux in aere non est corpus sed ꝓprietas corporis li.j.di.xix.33.
Jgnis triplex est ꝓprietas li.ij.di.xiiij.8
Jgnis quomō generat circa speculum concauū li.ij.di.xiiij.11.
Jgnis ornatus quare nō ponit in gen̄ li.ij.di.xv.38
Jgnem purgatoriū non esse ꝑpetuū quomō intelligitur li.iiij.di.xx.4.
Jgnem purgatorium ⁊ eternus eos euadere qui superedificant aurum ⁊ argentum ⁊ lapidē pciosum quō intelligit li.iiij.di.xxj 4.
Jgnis tres sunt species ⁊ quis horum sit cum luce ꝙs non li.iiij.di.xliij.§2.
Jgnem aliqua posse vrere ⁊ non comburere probatur exemplo ⁊ ratione li.iiij.di.xliij.62.
Jgnis ille qui precedit faciem iudicis ꝙ quem fiet conflagratio an sit clim li.iiij.di.xlvij.q.j.e.ℛ.15.
Jgnem illū non esse elementū ex ea ratione quia nihil purgat seipm vbi hz instantiā li iiij.di.xlvij.16.
Jgnis ille quō ꝺz circuire oēm ambitū elementorum li.iiij.di.xlvij.17.
Jgnis ille quō dicit ascendere et descendere li.iiij.dist.xlvij.18.
Jgnis quare tm̄ est instrumētū purgatiōis nouissime et nō aqua li.iiij.di.xlvij.19.
Jgnis illi⁹ ꝺr⁹ an sit naturalis li.iiij.di.xlvij.q.ij.f.ℛ.20
Jgnem illū esse supra naturam quō intelligit li.iiij.di stinctio.xlvij.21.
Jgnis illius quō est subtiliare li.iiij.di.xlvij.22.
Jgnis ille an tm̄ ascēdet ꝺnū aqua in diluuio li.iiij.di.xlvij q.ij.g.ℛ.23.et.24.
Jgnis ille an ꝓcedat iudicium an sequat libro.iiij.dist.xlvij.q.iij.h.
Jgnē nullū ꝓcedere faciē iudicis quia multi inueniant viui. Solutio libro.iiij.dist.xlvij.27.
Jgnis ē in triplici differentia et ꝑm quē modū ē in inferno libro.iiij.di.l.17.

Jgnorare

Jgnorare q̄re dicunt āgeli et sci li.j.di.xxxiij.3.
Jgnorare aliquid vel nō posse ptingere ad cognitionē alicui⁹ est dupliciter li.ij.di.xij.63.
Jgnorātia quō ē hoi imꝑtꝛ inflicta li.ij.di.vij.54.
Jgnorantiā eorū qui scire nolunt dū possunt nō excusare quō intelligit li.ij.di.xxij.3 et.4
Jgnorātia primorū pentum ex qua peccauerūt an fuerit pena vel culpa li.ij.di.xxij.19.
Jgnorantia illa an fuerit iuris an facti li.ij.di.xxij.20
Jgnorantia illa an erat voluntaria an inuoluntaria li.ij.dist.xxij.21.
Jgnorātia illa an erat innata an ꝺtracta li.ij.di.xxij.22.
Jgnorantia qualis fuerit in adā cū nō legat seductus. libro.ij.di.xxij.23.
Jgnorantia in hoīe aliquo an possit esse culpa li.ij.di.xxij.q.j.e.ℛ.24.
Jgnorare qō necessariū est ad salutem pōt esse dupliciter li.ij.di.xxij.25.et.26.
Jgnorantia nobis inflicta quando est culpa ⁊ quando pena li.ij.di.xxij.27.⁊.28.
Jgnorantia quō remāet post penitētiā li.ij.di xxij.29.
Jgnorantia que opponit cognitioni virtutis ad quā tenemur quid respicit li.ij.di.xxij.30.
Jgnorare qñ dicitur vel est culpa li.ij.dist.xxij.31.
Jgnorantia an sit culpe excusatoria libro.ij.di.xxij.q.iij.f.ℛ.32.
Jgnorantia oīs alicuo mō excusat peccatū ⁊ qñ a tanto ⁊ a toto li.ij.di.xxij.32
Jgnorare vel nescire deum quare dicit ysidorus grauissimum peccatum li.ij.di.xxij.33.
Jgnorantem grauissime peccare quomodo intelligitur li.ij.di.xxij.34.
Jgnorantiam nō augere nec diminuere demeritum eo ꝙ scientia nec augeat nec minuat meritū nō est similitudo li.ij.di.xxij.36.
Jgnorantia q̄re magis excusat ꝙ sciētia li.ij.di.xxij.37
Jgnorantia an magis excuset an infirmitas ⁊ q̄re vtrū ꝯ excusat petm̄ li.ij.di.xxij.38.
Jgnorantia alia iuris alia facti et que excuset et ꝯtuz li.ij.dist.xxij.39.
Jgnorātia loth an excuset li.ij.di.xij.40.
Jgnorātia ⁊ deceptio differūt li.ij.di.xxij.24.
Jgnorātia quare habet expelli sine grā sz non sic culpa libro.ij.di.xxvij.14.
Jgnorantiā ⁊ gratie subtractionē cē a deo quō intelligitur li.ij.di.xxxvj.40. Ad idem de grā.42.
Jgnorantia concupiscentia ⁊ similia si inueniant esse a deo alicubi in scripturis quō itelligit li.ij.distinctione.xxxvj.45.
Jgnorātia ⁊ infirmitas q̄re magis diminuūt de ratione peccati ꝯ malicia li.ij.di.xliij.23.

Jllabi

Jllabi aliquid alicui q̄d sit li.ij di.viij.48.

Jlluminatio

Jlluminationē esse maiorē que manifestat magis occulta quō intelligit li.ij.di.xxv.40.
Jlluminationē cē maiorē q̄ facit ꝓgnoscere futura ꝯ q̄ facit remēmorari ꝑterita quō itelligit li.ij.ð.xxv 41
Jlluminatio ꝓcedentiū patrē quō magis cōicat ꝯ fcm̄tiū li.ij.di.xxv.42.

Jmaginatio

Jmaginatio et itellect⁹ i aliq̄b⁹ sufficiūt in aliq̄b⁹ deficiunt. aliq̄b⁹ cōtradicūt li.j.di.xxxvij.4.

Jmago

Jmago in hac locutiōe fa ho ad ima. ꝛc. an ster ꝙ cētia vel ꝑsona li.j.di.ij.5. Ad idem li.ij.di.xxix.

26. Et di. xvj. 3. 7. 9.
Imago 7 vestigiū differunt li. j. di. 3. 16.
Imaginis vestigiū 7 vmbre differētia li. j. di. iij. 17.
Imago dupliciter dicit li. j. di. ij. 28. Et di. xxxj. 25.
Imaginis ratio an attendat in memoria intelligentia 7 voluntate li. j. di. iij. q. j. d. ꝑ. 35.
Imago ē duplex scz rei corporalis 7 spiritualis libro. j distin. iij. 36.
Imago an attendat in memoria intelligentia 7 voluntate p cōparatiōez ipaz ad dēū. li. j. di. iij. q. ij. e. ꝑ. 46.
Imaginis ratio tria ꝓsupponit Ibidem.
Imago ē in memoria intelligētia 7 volūtate nō p conversionē actualē ad dēū sz aptitudinalē li. j. di. iij. 41.
Imaginis rō quō exigit cognoscēs 7 cognitū adequari libro. j. dist. iij. 42.
Imago an attendat in mente noticia. 7 amore vt in potētijs. an vt in habitib. an vt in potētijs simul 7 habitib. an vt in substātia 7 habitib. libro. j. di. iij. q. j. g. ꝑ. 40
Imaginis assignatio p mentē noticiā 7 amorē ad triplicem comparationē ordinis eqlitatis 7 cōsubstātialitatis an sit cōueniens li. j. di. iij. q. ij. h. ꝑ. 54.
Imaginis illius due differentie. s. amoris 7 noticie sunt substantialiter in anima p rōnem Aug. nō principaliter sed ex consequenti li. j. di. iij. 55.
Imaginis illius trinitas scz mentis noticie 7 amoris an necessario ducat in cognitionē trinitatis ꝯtuz ad psonas. li. j. di. iij. q. iij. i. ꝑ. 56.
Imago trinitatis quē est in memoria. intelligētia. 7 voluntate li. j. di. iij. 1.
Imaginis tres conditiōes trinitas. vnitas. equalitas li. j di. iij. li.
Imaginis illi⁹ dīe quō dicāt vna cētia. li. j. di. iij. l. m
Imaginis assignatio p mentē noticiā 7 amorē libro. j. distin. iij. n. o.
Imago trinitatis create quō facit ꝓficere vt cognoscatur trinitas 7 vnitas increata li. j. di. iij. p.
Imago creata in quo est dissimilis trinitati increate libro. j. di. vj. 10.
Imago verbū filij⁹ differūt 7 ꝺueniūt li. j. di. xxvij. 23.
Imago duplicē dicit respectū. 7 fm quē ōz psonaliter et relative. 7 fm quē cētialiter 7 ad se li. j. di. xxviij. 7.
Imago aliqñ ōz essentialiter. li. j. di. xxviij. g.
Imago diffinit⁹ dupliciter. li. j. di. xxxj. 18.
Imago 7 exemplar differunt 7 q imago accipit dupliciter. li. j. di. xxxj. 24. et. 25.
Imago an dicat in diuinis fm substantiā an fm relationem li. j. di. xxxj. q. j. d. ꝑ. 24.
Imago quare nō cōuenit trinitati nec ōz fm substantiā libro. j. di. xxxj. 26.
Imago vbi debet exprimere distinctionē 7 ordinē. libro. j. distin. xxxj. 27.
Imago an sit ꝓprium filij li. j. di. xxxj. q. ij. e. ꝑ. 28.
Imaginis ratio quare est in solo filio li. j. di. xxxj. 28. 29. et. 30.
Imaginis rationem nō ita ꝓprie accipiunt greci vt latini li. j. di. xxxj. 31.
Imaginis diffinitio quare nō cōuenit spūisctō libro. j. distin. xxxj. 32.
Imago dicit filius ꝓpter modū emanādi nō ꝓpter assimilationē in substantia li. j. di. xxxj. 33.
Imagini an appropriet spēs li. j. di. xxxj. q. iij. f. ꝑ. 35.
Imaginis honor 7 pulcritudo refert ad pthotipū. sed tñ aliter honoratr pulcritudo li. j. di. xxxj. 38. et. 39.
Imago mltiplr cōsiderat in hac oīone faciam⁹ boi em ad imaginē ꝛc. li. ij. di. xvj. 3. Ad idē di. xxix. 26.
Imago quō dicat de filio dei 7 boie li. ij. di. xvj. 4.
Imago aliq̄ accipit. cū ōz bō faci⁹ ad imaginē dei. 7 aliq̄ cū ōz bō imago dei. li. ij. di. xvj. 9.
Imago quō exigit cōfigurationē li. ij. di. xvj. 12.
Imaginē repñtare fm totū quō intelligit li. ij. di. xvj. 13
Imago naturalis diffinit⁹ ab hylario li. ij. di. xvj. 15.
Imago naturaliter 7 cōnaturalis differūt li. ij. di. xvj. 17.
Imaginē in filio dei 7 boie differre sīc imaginē imperatoris in filio 7 in nūmo exq̄ sensu dixerit Aug. li. ij. distinctione. xvj. 18.
Imaginē ee an ꝺueniat boi ꝓprie ita q nulli aliꝯ. lib. ij. dist. xvj. q. iij. c. ꝑ. 22.
Imaginis rō quō ē dispositio ad vnionē diuine et humane nature. 7 nō diuine 7 angelice li. ij. di. xvj. 26.
Imaginis ratio an ꝑncipalius reptiat in angelo ꝙ in anima. li. ij. dist. xvj. q. j. d. ꝑ. 27.
Imaginis expressio penes duplicem cōuenientiā proportionis attendit li. ij. di. xvj. 29.
Imago an ꝑncipalius sit in masculo ꝙ in femina li. ij. di. xvj. q. ij. e. ꝑ. 31.
Imago in q̄bus consistit ꝑncipaliter Ibidem.
Imaginē 7 glorīā dei ee virū quō intelligit li. ij. di. xvj. 32
Imago an ꝑncipaliꝰ sit in cognitiua ꝙ in motiua vel affectiua li. ij. di. xvj. q. iij. f. ꝑ. 33.
Imago 7 similitudo differunt. ibidem.
Imago reformationis que est gratia, improprie dicit imago li. ij. di. xvj. 34.
Imago quare ꝑncipalius respicit cognitiuā ꝙ affectiuam li. ij. di. xvj. 35.
Imago quō cōsistit penes nobilissimum in aīa libro. ij. distin. xvj. 36.
Imago 7 similitudo accipitur a diuersis diuersimode. libro. ij. dist. xvj. c.
Imaginis 7 vestigiū rō vñ sumit li. ij. di. xxiij. 22. 7. 23
Imago aliter reptitur in gīa aliter in anima. libro. ij. distinctio. xxvj. 27.
Imagines triplici rōne introducte sunt in ecclesijs li. iij. dist. ix. 13.
Imaginē facere quo tpe fuit phibitū li. iij. di. ix. 14.
Imago rōne cuiꝰ nobilitatis adorat li. iij. di. ix. 15.
Imago dñi diuinitꝰ impssa (que ē bō) q̄re nō ē adoranda. 7 sculptꝝ ē adoranda. li. iij. di. ix. 16.
Imagines adorare qñ ē idolatrare li. iij. di. ix. 17.
Imagines sanctorū in ecclesijs facere possum⁹ duplici exemplo inducti. li. iij. di. ix. 18.
Imaginis honor aliter refert ad pthotipū aliter dilectio ꝓprii ad dēū. li. iij. di. xxvij. 47.
Imago quō est sufficiens ratio diligēdi. li. iij. di. xxviij. 18. Ad idem dist. xxix. 35.
Imago recreationis quomodo attendit in virtutibus li. iij. di. xxxiij. 24.
Imago dupliciter deformat. 7 quō tota deformat p vnum pctm̄ 7 quō nō li. iij. di. xxxvj. 33.

Immensus

Immensum vel sine mensura potest aliq̄d esse duplici ter li. iij. dist. xij. 13.

Imitare

Imitatio ē triplex 7 rōne cuiꝰ dicit aliqs filiꝰ dei vel alterius vel factura li. j. di. xxvj. 9.

Immortalitas

Immortalitas 7 mors ōz dupliciter quēadmodum et vita. li. j. distin. viij. 19.

De littera J

Immortale dupl'r ꝺr: t quō corpꝰ ꝺr mortale t imortale li.ij.di.xix.2.
Immortalitatē solū deū hꝫ quō itelligit.li.ij.di.xix.7
Immortalitas pmi hois si steriſſet an fuiſſet a natura vel a gra.li.ij.di xix.q.j.c.R.33.tc.
Immortalitas primi hois nō erat a natura cuius innocentia eēt a natura.li.ij.di.xix.40.
Immortalitatis continuatio nō est a natura cuius apperitus cōtinuatio sit a natura.li.ij.di.xix.41.
Immortalitas innocentie an fuiſſet eadē p essentiaz cū imortalitate glie si hō steriſſet.li.ij.di.xix.q.ij.f.R.45.
Immortalitas in statu innocentie t in statu glorie habet idē pncipiū licet aliter t aliter.li.ij.di.xix.46.
Alb imortalitate gre ad imortalitatē glie quō fit transitus.li.ij.di.xix.47.
Immortalitas glorie ꝺd supaddat ad imortalitatem innocentie.li.ij.di.xix.48.
Immortalitas ꝺd dicat pncipaliter.li.ij.t i.xix.49.
Immortalitatē innocentie t glorie aliā t aliā eē quō intelligit.li.ij.di.xix.50.

Immundicia

Immūdicia corpalis quadrupleꝛ ē t ꝓpter quā ab eucharistia abstinendū est.li.iiij.di.xij.87.

Immutatio

Immutabilis an sit in deo.li.j.di.viij.q.j.c.R.25.
Immutabilis est diuina eētia loco tpe forma ibidem.
Immutabilitas an sit ēntie diuine proprietas.libro.j.di.viij.q.ij.d.R.33.
Immutabilitas dicit tripl'r.li.j.di.viij.31.
Immutabiliter in ista questione vtrū deus sciat res immutabiliter dupl'r determinat.li.j.di.xxxix.27.
Immutabile ē qō se hz eodē modo.g mutabile est quod se habet aliter nō sequit.li.ij.di.j.39. di.xlix.52
Immutatio naturalis ē dupleꝛ t que erit in pria.li.iiij.

Impassibilitas

Impassibilitas quō est dos corporum glorificatorū.libij.di.xix.27.
Impassibilitas dupleꝛ reperitur in aīa.li.iij.di.xviij.1.
Impassibilitas an prius in sit carni.an prius anime.li.iij.di.xviij.2.

Improcessibilitas

Improcessibilitas an sit notio patris sicut innascibilitas.li.j.di.xxviij.q.iij.d.R.26. j.di.xxviij.27.
Improcessibilitas quare cōicat et innascibilitas nō.lib

Improprie

Impropꝛie dictum omne non semper est dictum translatue.li.j.di.xxij.19.

Imperfectum

Imperfecta fm q bmōi an sint in deo.libro.j.di.xxxvj q.ij.f.R.30.t.31
Imperfecta qua ratione sunt a deo.li.j.di.xxxvj.32.
Imperfecta quomodo habent assimilationem in exemplari diuino.li.j.di.xxxvj.33.
Imperfectū vbi precedit pfectū.li.ij.di.ij.27.

Impartibile

Impartibile moueri sup magnitudinē esse impossibile vbi habet locum.li.j.di.xxxvij.56.
Impartibile impartibili applicari fm totum quō intelligit li.ij.di.viij.50

Impossibile

Impossibile ꝺr. aliqꝺ tripliciꝛ.li.j.di.xlij.17 xlij.18.
Impossibile iudicamus aliqꝺ ex quatuoꝛ causis li.j.di.
Impossibile ome an sit deo possibile.li.j.di.xlij.19.

Impatiuus

Impatiui modi verba multipliciter accipiunt in scriptura li.ij.di.xxxvij.27. li.iij.di.xvij.12.
Imperās t dominās est dupleꝛ t quō ꝓuenit voluntati

Impenitentia

Impenitentia dicitur duobus modis t fm hoc peccatū in spm scm dicitur dupliciter li.ij.dist.xlij.29
Impenitentia quō ꝺr spes pcti in spm scm .li.ij.dist.
Impnia t obstinatio ꝺfnt.li.ij.di.xlij.47 xlij.34
Inpenitentia ꝺr dupliciter t quō est pctm in spm scm li.ij.di.xlij.50. in pena li.iij.di.xx.8.
Impenitēs semp i pctō pseuerat g semp ꝺz pseuerare

Impietas

Impietas t iuiquitas differunt.li.iij.di.xxxv.39
Impiū facere piū maius esse q celum t terram creare quō intelligit.li.iij.di.x.41. lib.iij.di.xv.29.
Impiū t impietatē eiꝰ esse deo odiosā quō intelligat

Implicare

Implicatio quomodo sequit ad propositionem in qua implicatur.libro.iij.di.xj.26.

Impugnatio

Impugnatio veritatis quō claudit in se ipugnationē maiestatis t bonitatis dei.li.ij.di.xlij.40.
Impugnatio agnite veritatis cōtingit tripliciꝛ t q est peccatum in spm scm.li.ij.di.xlij.48.

In

In prepositio dupliceꝛ dicit distinctionem t quam dicit ibi pater est in filio tc.li.j.di.xix.6. Et c.di.24.
In notat diuersas habitudines.l.j.di.xxxij.2
In connotat tripliciter.li.j.di.xxxvj.1.
In pt dici fm quatuoꝛ genera causarū.li.j.di.xxxvj.2.
In alium modū significandi habet q alie prepositiones.li.j.di.xxxvj.6.
In principio creauit deus celum t terrā hec oratio habz quatuoꝛ principales expositiones t fm has differenter exponitur nomē terre.li.ij.di.xij.1. xij.6.
In duo importat.s. causalitatem t idemptitatē li.ij.di.
In genere sunt q ꝺā pse q ꝺā p reductionē Et p reductoz si aliqua in genere m'tis mōis.li.ij.di.xxxij.29.
In t per ꝓpositiones quō t qñ accipiūt in diuinis.li.ij
In t ꝓpter differūt.li.ij.di.xxxvij.22. di.xij.6

Inanis gloria

Inanis gla aliqñ ē capitale viciū aliqñ filia l.ij.di.xlij.11

Incarnatio

Incarnatio licet non sit generatio vel pcessio tñ horū aliquid includit.li.iij.di.j.17.
Incarnationē esse opus trinitatis quō intelligit t exemplo monstrat quō vna psona absq alia sit incarnata li.iij.di.j.18. formatio.li.iij.di.j.19
Incarnatio q̄re non est cōis tribus psonis sicut bois
Incarnatum esse q rōe cōperit psone distincte.libro.iij.dist.j.22.
Incarnari an possit quelibet trium psonarum pseipam li.iij di.j.q.iij.d.R.28.
Incarnari prem quō esset inconueniens.li.iij.di.j.29.
Incarnatio quō ꝺr missio in carnem.li.iij.di.j.31
Incarnari quō est ppriū filij.li.iij.di.j.32.
Incarnatiōis in opc an seruet debita cōgruentia ex pte dei.li.iij.di.j.q.j.c.R.34.
Incarnatiōis rō pcipua q fuerit li.iij.di.j.q.ij.f.R.40
Incarnari deū fuit ꝺgruū multiplici rōne.li.iij.di.j.41
Incarnationis rōnē pcipuā nō esse generis hūani redēptionē si que rones t auctes sonare vident quō sunt intelligende.li.iij.di.j.42.t p totum.

De littera J

Incarnari que triũ ꝓsonarum fuerit magis idonea. li. iij. di. j. q. iij. g. ℟ 52.
Incarnatio ꝙre magꝭ ꝯueniat filio ꝯ̃ pri. li. iij. di. j. 53.
Incarnatio quare nō cōuenit pri cū trī et cōperat adoptio. li. iij. di. j. 54.
Incarnationis opus attribuit spūiscō sed nō ꝛbet fieri in ꝓsona spūissancti. li. iij. di. j. 56.
Incarnari filiū dei quo tpe fuit magis congruum. li. iij distin. j. q. iiij. b.
Incarnatio quadruplici ꝛe causa dilata est tam longo tempe. li. iij. di. j. q. iiij. b. in ℟. Et ad idem. 60.
Incarnatio qre ñ spectat ad opꝰ sex diex. li. iij. di. j. 58
Incarnatio facta ē in ꝓsona filij aucte apli. li. iij. di. j. a
Incarnatus ꝙre nō est pr̄ vel spūiscūs. li. iij. di j. b. c.
Incarnationē ꝛebuit ꝓcedere angelica annūciatio sicut hois ꝓuaricationē precessit diabolica temptatio. li. iij. dist. ij. 4.
Incarnatio ꝛebuit annunciari p angelum ꝯ̃uis gr̄a infundat p būanū muniuerū ⁊ ꝛbū. li iij. di. ij. 5.
Incarnatio quō facit ad cōpletionez vniuersi. li. iij. di. ij. 11.
Incarnatiōis ꝯgruētia penes ꝗd attēdat. li. iij. di. ij. 15.
Incarnationis cōgruitas an maior fuerit in tota specie būana ꝯ̃ in vno indiuiduo. li. iij. di. ij. q. iij. c. ℟. 19.
Incarnatio ꝙre ē vni soli nature cōiecta. li. iij. di. ij. 22.
Incarnationis nomen quare magis attribuit ch̄isto. ꝯ̃ animationis. li. iij. di. ij. 32.
Incarnationis beneficiuꝫ sicut ⁊ alia beneficia diuina tripl'r ꝯsiderant. s. ꝯ̃tū ad substātiā ꝯ̃tū ad efficaciam ⁊ ꝯ̃tū ad circūstātiā. li. iij. di. iij. 24.
Incarnatio que ē opus trinitatis quare attribuit spiritui sancto. li. iij. di. iij. a. b. c. d. e. f.
Incarnationis ⁊ vnionis mysteriū triplicē silitudinem habent. li. iij. di. vj. 2.
Incarnatō ē via ad naritatē quō itelligit. li. iij. di. viij. 7
Incarnatā esse in vna suarū hipostasion totā diuinitatis naturā quō intelligit. li. iij. di. xiij. 14.

Incestus

Incestus cū sorore vxoris pōt fieri dupl'r ⁊ ꝗs modus impediat matrimoniū. li. iij. di. xxxiij. 35.
Incestus cum sorore vxoris. vel cum fratre viri qualit̄ est puniendus. li. iij. di xxxiij. d.
Incestus quid sit. li. iij. dist. xlj. f

Incipere

Incipere ex tempore. ⁊ in tpe. ⁊ cum tpe quō differunt. ⁊ quō tempus cepit. li. j. di. xxx. 2.

Inclinatio

Inclinationem suā dari vnicuiꝫ quō est summe bonitatis. li. ij. di. xxx. 7.

Incommunicabilitas

Incōmunicabilitas nō est pura ꝓuatio. li. j. di. xxv. 33.

Incongruitas

Incongruitas ē duplex ⁊ que tollit ꝛitatem ⁊ falsitatē li. j. di. iij. 26.

Inconueniens

Incōueniens quō nō pōt esse in deo. li. iij. di. j. 30.

Incorporeum

Incorporeum quō nō est in loco. li. ij. di. ij 50.

Incorruptibilis

Incorruptibilitas quare cōuenit ꝗbusdā creaturis. li. j. di. viij. 36.

Indiuiduum

Indiuiduatio aliter est in deo aliter in creaturis. libro. j dist. xxv. 16.
Indiuiduatio attendit in ꝓsona ꝯ̃tū ad triplicē incommunitatem. li. j. di. xxv. 20.
Indiuiduatio in creaturis vñ veniat. li. ij. di. iij. 39.
Indiuiduationē esse a materia quō intelligitur. libro. ij. distin. iij. 40. et. 41.
Indiuiduorū multiplicatio nō est ꝑncipaliter ꝓpter cōseruationem speciei. li. ij. di. xviij. 35.
Indiuiduū in dēscriptione ꝓsone triplicē importat distinctionem. li. iij. dist. v. 33. Eād idem. 34.
Indiuiduū diffinit ꝑm porphiri. li. iij. di. x. 21.
Indiuiduū dr aliꝗd dupliciter ⁊ quō humana natura ī chr̄isto est indiuiduū. li. iij. dist. x. 22.

Indulgentia

Indulgentia siue relaxatio a quo possit fieri. li. iiij. di. xx. q. iij. i. ℟. 60.
Indulgētias q rōe ⁊ ꝛtute pōt aliqs dare. li. iiij. d. xx. 61
Indulgentias quare nō pnt dare prelati collegiorum. libro iiij. di. xx. 62.
Indulgentiā ꝙre nō pōt dare ꝗlibet hō. li. iiij. di. xx. 63.
Indulgentia siue relaxatio differunt a cōmunicatione. li. iiij. di. xx. 64.
Indulgentias an possit epūs facere in aliena diocesi. li. iiij. di. xx. 65.
Indulgentia siue relaxatio an ꝛbet fieri p spūali an p corporali beneficio. li. iiij. di. xx. q. iij. i. ℟. 66.
Indulgentie sunt concedende duabus ex causis. li. iiij. distinct. xx. 67.
Indulgentia nō causat symoniā ꝯ̃uis dēr̄ spirituale p tpali. li. iiij. di. xx. 68.
Indulgentiam conferens tria habet considerare'. libro iiij. dist. xx. 69.
Indulgentie ꝙre magis dāde sunt qñ materialis ptes minat ruina ꝯ̃ qñ spūalis ḋ̄ē scisma. li. iiij. di. xx. 70
Indulgentie quare potius dant euntibus cum cruce, vltra mare ꝯ̃ intrantibus religionem. li. iiij. dist. xx. 71.
Indulgentiam omniū pcōrū an obtineat ḋ̄ hz solū voluntatem ꝓfectam eundi vltra mare. li. iiij. di. xx. 72.
Indulgentie siue relaxationes sanctificatorie an possint fieri ecclesie in purgatorio an solum viuenti in hoc seculo. li. iiij. dist. xx. q. v. l. ℟. 73.
Indulgentias dare his ḋ̄ sunt in purgatorio p quē modum pōt papa. li. iiij. di. xx. 74. Et ꝑm triplicem itatum hominu pōt vel non poterit sup eos adiuuando ⁊ iudicando. ꝛc. 75.
Indulgentias nō posse dare his ḋ̄ sunt in purgatorio p papa eo ꝙ dictū ē petro qōcūꝫ liga. sup ter. ꝛc. Solutio. li. iiij. dist. xx. 46.
Indulgentias dare nō posse post mortē q̄ penitentia nō ē imponēda egrotis ad mortē. li. iiij. di. xx. 77.
Indulgentias dare nō posse papam ꝛcentis in purgatorio q̄ non pōt eos iudicare. Solo. li. iiij. di. xx. 78
Indulgentias quare concedit papa dcentis in purgatorio cū possit oēs absoluere vno verbo. li. iiij. distinctione. xx. 79.
Indulgentie hmōi ꝯ̃tū valent homini. li. iiij. dist. xx. q. vj. m. ℟. 80.
Indulgentie vt aliqd valeāt exigūt duplicē conditiōez ex ꝑte dantis ⁊ duplicē ex ꝑte recipientis ibidem.
Indulgentie ꝯ̃tas penes ḋ̄ attendit. li. iiij. di. xx. 81.

Infernus

Infernus vel aliud malū quō habet locum bene ordina

tum li.j.di.xlvj.2.
Inferni nomie aliqñ intelligit pena aliqñ loc⁹ pene z fm ꝫ dicit duplicit aliquis descēdere ad inferos li.iij.di.xxij.29.
Inferni nomē ꝛ facili nō inueniri in bono quō intelligit li.iij.di.xxij.30
Inferni duo habitacula.z ꝛ quo dixit iob se descensurū ad pfundissimū infernū li.iij di.xxij.36
Inferni tanua quō z qñ fuit apta li.iij.di.xxij.43.
Infernus an sit li.iij.di.xliij.q.j.g.ℛ.36.
Infernū nullū nec cruciatū aliquē esse post hanc vitaz si q̄ rōnes z auctoritates ꝓbare vident quō sūt dissoluēde li.iij.di.xliij.37.z p totū.
Infernus vbi sit li.iij.di.xliij.q.ij.h.ℛ.43.
Infernū esse locū spūalez n esse alibi q̄ sub terra si que rationes z auctoritates ꝓbare vident quō sunt dissoluēde li.iij.di.xliij.44.z p totū.
Infernalis ignis affligens in illo loco an sit ignis verus li.iij.di.xliij.q.j.i.ℛ.48.
Infernalē ignez scōm dam̄.nō habere naturā ignis nostri quō intelligit li.iij.di.xliij.49.
Infernalis ignis est eiusdē nature cū nro q̄uis ille sit inextinguibilis iste extinguibilis li.iij.di.xliij.50.
Infernalez ignē non posse deficere ꝓbat exemplo naturali li.iij.di.xliij.51.
Infernalis ignis idē est scōm speciem cū igne nostro ergo casdē habet operationes cū igne nostro. Solo.li.iij di.xliij.53.
Infernalez ignē fm Aug.esse spūalez retractatum est li.iij.di.xliij.54
Infernalis cruciatus an fiat vel puniat per ignem solum li.iij.di.xliij.q.ij.i.ℛ.55.
Infernus per quez modū z ad quid habeat in se oīa clemēta li.iij.di.xliij.56.
Infernalez penā iuxta dñi sniam cōsistere in solo igne quō intelligit li.iij.di.xliij.57.
Infernalis ignis z aq̄ quō vtrumq̄ erit in penā li.iij.di.xliij.58.
Infernalia eēta in ḡd sunt actura li.iij di.xliij.59.
Infernalis ignis an sit cōsumptiuus corpoꝝ damnatoꝝ li.iij.di.xliij.q.j.l.ℛ.60.
Infernalib⁹ mācipata cruciatib⁹ corpora dānatoꝝ an possint corrumpi li.iij.di.xliij.61.
Infernalez ignē posse dānatoꝝ corpa vrere z non ꝛsumere ꝓbat z exemplo z rōne li.iij.di.xliij.62.
Infernalis ignis an ꝛsumat corpa dānatoꝝ li.iij.di.xliij.q.j.l.ℛ.60.z p totū.
Infernalē ignē esse ꝛsumptiuū corpm si q̄ rationes ꝓbare vident quō sunt dissoluēde li.iij.di.xliij.63.z p t.
Infernalis ignis an sit afflictiuus spirituū li.iij.di.xliij.q.ij.m.ℛ.67.z p totū.
Infernalez ignē nō esse afflictiuū spirituū si q̄ rōnes et auctoritates ꝓbare vident quō sunt dissoluēde li.iij di.xliij.69.z p totū
Infernalis ignis qualit̄ cruciet damnatos z non ꝛsumat li.iij.di.xliij.c.
Infernalis ignis qualit̄ cruciet dæmones li.iij.distin.xliij.f.
Infernalis ignis qualit̄ cruciet animas sine corpib⁹ li iij.di.xliij.g.
Infernus ḡd sit z a q̄ denomiet.z q̄s illuc descendat li.iij.di.xlv.11.
Infernalis punitio erit sine omni intermissione li.iij.di.xlvj.1.

J

Infectio

Infectio est duplex li.j.di.xxxvij.5.

Inferiorem

Inferiorem se reputare est duplicit z quō vnus q̄s ꝙ ad hoc tenet li.iij.di.xxiij.22.

Infidelis

Infidelitatis pcm̄ duo respicit li.ij.di.v.13.
Infidelū omnē vitaz esse pcm̄ quō intelligit libro.ij.dc.xlj.3.
Infidelitas que opponit fidei quare non est capitale pcm̄ li.ij.di.xlj.10.
Infidelis dicit duplicit z q̄ disparitas fidelis z infidelis impedit in no.rel.contractum matrimonialez li.iij.di.xxxix.8.

Infinitum

Infinitū ōr aut ꝑ pduatōez pfectōis aut ꝑ pduatōz limitationis z cui⁹ infiniti est finire li.j.di.j.34.z.dis.xlij.20. Est iterū dupler z q̄ competit materie z q̄ dō. li.j.di.xix.48. Iterū infinitas est dupler di.xxxv.34.z q̄ pōt esse in creatura z q̄ in dō.
Infinitū iterū ōr dupl'r li.j.di.xliij.15.z di.xliij.23.
Infinitas an ponenda sit in ꝑsonis diuinis li.j.di.ij.q.iij.c.ℛ.18.
Infinite est in dō q̄cquid in eo est sed nō qualibet infinitate li.j.di.ij.19.
Infinitū capit̄ dupl'r z fm quē modū infinitū pōt capi a finito li.j.di.iij.9.z.10.
Infinitas q̄ ponit cōfusionē li.j.di.xxxv.33.
Infinitū quō est passio potētie material' li.j.di.xliij.11
Infinitū quō est passio quātitatis li.j.di.xliij.17.
Infinit⁹ dēus quō comprehendit a beatis qui sunt finiti li.j.di.xliij.21
Infinitū ꝓut dicit de deo nō dicit priuationē li.j.dist.xliij.22.
Infinitatē suā quō manifestat deus li.j.di.xliij.27
Infinita dicit potētia diuia triplici rōe li.j.di.xliij.28
Infinitū a parte ante potest esse duplicit z fm quē modū dicit eternitatez li.j.dis.xlvij.25.

Infirmitas

Infirmitas z ignorantia quare magis diminuūt de ratione pcī q̄ malicia li.ij.dis.xliij.23. Hic ponit in fine conflata. ponat inflicta.

Inflamatum

Inflamatū iunctū inflamabili quomō inflamare dicitur li.ij.di.x.17.

Influentia

Influentia luminis est dupler z que ē p̄ corp⁹ dyaphanū z q̄ p corp⁹ opacū. li.ij.di.ij.45.

Informare

Informari aliq̄d ab aliquo est dupl'r. z quō cetere ſtures dicunt informari a caritate li.iij.di.xxxvj.47.

Ingenitus

Ingenit⁹ hoc nomen q̄re deo attribuit cū de hoc auctras in scriptura nō habeat li.j.di.xij.4.z.5.
Ingenitū accipit dupl'r. Et fm quē modū dicit notionē prīs li.j.di.xij.27.
Ingenitū fm q̄ est ꝓprietas prīs quid ꝓuat li.j.di.xij.29. Et.d.i.xij.5
Ingenit⁹ z p̄ ista noīa dupl'r ꝛsiderant z fm quē modū pōt vna accipi pro altera li.j.di.xxviij.1
Ingenit⁹ vel innascibilis an dicat scōm substantiā vel fm relationē li.j.di.xxviij.q.j.a.ℛ.8.
Ingenitus vel non genitus triplicit accipit li.j.dist.

xxvij.et.9.10. dist.xxvij.11.
Ingenitus quid ꝛ quō ponit aliq̄d in diuinis. libro.j.
Ingenitus quō ōr de ēntia li.j.di.xxvij.12.
Ingenitus quō dicit relationē li.j.di.xxvij.14.
Ingenitus an importet eandē relationē quā ꝟ nomen patet vtrū.s.cadē relato sit innascibilitas ꝛ paternitas.li.j..di.xxvij.q.ij.b.ꝛ.15.
Ingēit⁹ quō dic̄ respēctū pſōe ad pſonā.li.j.di.xxvij.16
Ingenit⁹ ē ꝓprīū pſone ꝓ̄is differēs a paternitate ꝛ dicrum ſm relationē li.j.di.xxvij.a.
Ingenit⁹ ꝛ ñ genit⁹ an sint idē vl̄ differt li.j.di.xxvij.b
Ingenitus ꝟ nomen accipiť invsu eccl̄ie q̄uis amb.vi deat dicere cōtrariū li.j.dis.xxvij.d.

Ingenium

Ingenū subtilitas ꝛ habilitas ad memorandū an veniat ex pte corpis an ex pte aīe li.ij.di.xxij.11.

Ingratitudo

Ingratitudo ōr dupl'r.s.negatiue ꝛ priuatiue ꝛ qñ ē circūstantia oīm.pcedēz.ꝛ qñ spāle pcm̄ li.ij.di.v.12.

Inhabitare

Inhabitatio ē duplex ꝛ que inuisibiliter interi⁹ latet.ꝛ que exterius apparet.li.j.di.xvj.12.
Inhabitare filiū ē dupliciter.ꝛ que inhabitatio exigit manifestationem.li.j.di.xvj.19.

Initium

Initiū accipiť dupl'r.ꝛ ſm quē modū accipiť in diuinis.li.j.di.xxx.10. di.ij.51.et.52.
Initiū quid dicit ibi diabolus ab initio peccauit.li.ij.
Initiū ꝛ radix differūt ꝛ cōueniūt li.ij.di.xlij.14.et.15.
Initiū peccati accipiť tripl'r.ꝛ ſm boc sortiť tria noia.li.ij.di.xlij.18.

Inimicus

Inimicus dr̄i ꝑ quāto quis dicat.li.ij.di.xxxv.25.
Inimicos an teneant oēs diligere q̄tū ad affectū.li.iij.di.xxx.q.iij.d.ꝛ.18.ꝛ p totum.
Inimici sunt in duplici statu ſm positionē aliquorū ꝛ in q̄ sunt diligendi ibidē. li.ij.dis.xxx.24.
Inimicos non odire quō sufficit ad rōnem charitatis.
Inimicos an teneant oēs diligere q̄tū ad effectū li.iij.di.xxx.q.v.c.ꝛ.26.ꝛ p totum.
Inimicis male faciendū ē. q2 amicis benefaciendū est nō sequiť.li.iij.di.xxx.28.
Inimicicia quō inducit pugnā li.iij.di.xxx.29.
Inimicū diligere an sit maioris ꝓfectiōis ꝛ meriti. an diligere amicū li.iij.di.xxx.q.vj.f.ꝛ.30.ꝛ p totum.
Inimicū esse iusticie qui timore pene nō peccat quō intelligiť li.iij.di.xxxvj.4.

Innascibilis

Innascibilitas aliter se habz in patre q̄ nascibilitas in filio li.j.di.xxvij.18.
Innascibilitas an sit ꝓprietas siue relatio pſone pris an paternitas.li.j.di.xxvij.q.ij.c.ꝛ.21.
Innascibilitas quare nō cōicať sicut improcessibilitas ꝛ inspirabilitas li.j.di.xxvij.27.
Innascibilis ꝟ nomē quā hz ꝓprietatē li.j.di.xxxj.20.

Innocens

Innocētis quō ē a pctō cohibere li.j.di.xlvij.24.
Innocētia duplicit accipiť ꝛ quō erat cā īmortalitatis li.ij.di.xix.40. di.xx.q.j.a.ꝛ.9.
Innocentie in statu an fuisset seruum commixtio li.ij.
Innocentie status duo tpa cōplectiť li.ij.di.xxix.24.
Innocētē dānare ꝛ nocētē liberare quō nō ē ipiū li.iij.
Innocētia baptismalē sil'em ē statui (dist.xx.36.
cōtinentie ꝓgnalis quō intelligiť li.iij.di.xxxj.15.
Innocentiā nō decreuit dr̄i restituere q̄n pr̄i dare gratiam li.iij.di.xvij.12.

Innouatio

Innouatio est duplex ꝛ que ē in corpib⁹ elementaribus ꝛ que in corpib⁹ celestib⁹ li.iij.di.xlvij.25.

Inspirare

Inspirare ꝛ īsufflare spūi facie hoīs q̄d sit li.ij.distinctione.xvij.11.

Instrumentum

Instrumētū quō dz se ꝓformare motorī li.ij.di.xvij.28
Instrumentū est duplex.ꝛ quō caro q̄ ē instrumētū mediante q̄ peccať ē puniēda ieiunio.li.iiij.di.xv.74.

Intellectus

Intellect⁹ nr̄ ꝯsiderať tripl'r.vel ī se vel put extēdiť ad affectū.vel put extēdiť ad op⁹ lib.j.in plogo.14.
Intelligere ꝛ sentire siue intellect⁹ sensus diſcōueniūt triplici rōne li.j.di.j.33.
Intellectus quō est purgatus.purgatior.purgatissim⁹ simliter ꝛ affectus li.j.dist.ij.1.
Intellect⁹ ali⁹ rōnalis ali⁹ fantastic⁹ ꝛ de q̄ vez ē q⁹ pl⁹ pōt de⁹ facere cū intellect⁹ nr̄ cogitare.li.j.di.ij.12.
Intellect⁹ nr̄ quare plus pōt in cognitiōe rerum mūdanarū q̄ trinitatis li.j.di.iij.27.
Intelligens ꝛ intellectū habent relationē ſm dici non ſm esse.li.j.di.ix.28.
Intellect⁹ ē duplex.s.apꝓhendēs ꝛ cōprehendēs ꝛ ſm quē modū intellect⁹ oīa intelligit li.j.di.xix.8.
Intelligere dupl'r ōr ꝛ ſm quē modū ꝓcedit fidē ꝛ scōm quē sequiť li.j.di.xix.30. Et ōr ite⁊ dupl'r di.xxij.8.
Intelligi posse aliq̄d ꝓter alte⁊ ē ml'tipl'r li.j.di.xxvij 2.et.3. dist.xxvij.23.
Intelligi quō nō pōt persona pr̄is sine paternitate li.j
Intellectus ꝛ imaginatio in q̄busdā deficit in q̄busdā sufficit quibusdā cōtradicit li.j.di.xxxvij.4.
Intellect⁹ q̄re cognoscit nō singularia li.j.di.xxxix.14
Intelligēria cōditiōis implicite ꝟitatē facit in dicto.et impossibilitatē in ꝟo quō intelligiť.li.j.dist.xl.6.
Intellectū captiuare ī obsequiū xp̄i q̄d sit li.ij.dis.xij.70.
Intellectus ē vniuersaliū ꝛ singulariū sensus solū singularium li.ij.di.iij.37.
Intellectus angelicus ꝛ human⁹ quō differūt li.ij.dis.iij.q.j.i.in argumento quarto.
Intellectus quō semp ē rect⁹ li.ij.di.v.39.Et di.xxiij.57.Et di.xxxiij.28.
Intelligere in tpe quō intelligiť li.ij.di.vij.60.
Intelligēria ꝛ mēoria diuersas bñt natas.li.ij.d.vij.61
Intellectus humanus ꝛ diuinus ſm quoūdam errorē idem esse dicit li.ij.di.xvij.9.
Intellectum esse impassibilem ꝛ impmixtum quō intelligiť li.ij.di.xvij.19.
Intellectiuā substantiā nihil cognoscere nisi abstrahatur a materia quō debet intelligi li.ij.di.xvij.21.
Intellectus passiu⁹ q̄d est ꝛ quō efficiť li.ij.di.xviij.32.
Intellectus quō induiduat li.ij.dis.xviij.33.
Intelligendi actus quō requirit q⁹ ex intellecto ꝛ intelligente fiat vnū li.ij.dis.xviij.37.
Intellectū corrūpi quō debet intelligi li.ij.di.xix.9.
Intellectus ꝛ affectus siue rō ꝛ volūtas an sint potentie diuerse ꝓ essentiā li.ij.di.xxiij.q.j.c.ꝛ.18.
Intelligēria memoria ꝛ volūtas q̄re dicanť vna essentia ꝛ vna vita li.ij.di.xxiij.19.
Intellect⁹ speculati⁹ quō fit practic⁹ li.ij.di.xxiij. 20
Intellectus agens ꝛ possibilis an sint vna potētia vel diuerse li.ij.dist.xxiij.q.iij.f.ꝛ.43.

De littera I

Intellectꝰ agens ꝛ intellectꝰ possibilis q̃s sit lib.ij.di xxiij.44.
Intellectꝰ quare magis indiget potẽtia actiua distincta a possibili q̃ imaginatio vel sensꝰ li.ij.di.xxiij.46.
Intelligere quõ dr̃ actꝰ vn̄ ꝛ simpler li.ij .di.xxiij.48.
Intellectꝰ possibilis quõ est actiuus ꝛ passiuꝰ libro.ij. di.xxiij.49. xxv.60.
Intellectꝰ põt cogi ḡ affectus.non sequitur li.ij.distiñ.
Intellectui obsecꝛtur fantastica vis duplicĩ in actu intelligendi li.ij.di.xxv.68. li.ij.di.xxxj.8.
Intellectũ solũ intrare ab extrĩseco quomõ intelligitur
Intellectꝰ quare cõponit aliqua que sunt incõpossibilia cõponi qõ tñ ꝑse non põt deus li.ij.di.xxxvij.23.
Intellectꝰ nomẽ tripl'r accipit li.ij.di.xxxix.7
Intellectꝰ speculatiuꝰ ꝛ practicus quõ dicũt eandẽ potentiã ibiõ circa finem.
Intellectꝰ practicꝰ nec ẽ appetitꝰ nec voluntas ibidem.
Intellectꝰ agens ꝛ possibilis quid dicat li.ij.di.xxxix. 14. li.iij.di.vj.17.
Intellectus ꝑsone quõ ꝓsupponit intellectum nature
Intellectũ põt facere deus ꝑ seipsum cognoscere ꝛ nõ põt mat criã ꝑ se ipsum ꝑfiecre li.iij.di.xiij.26.
Intellectꝰ finitꝰ et simpler se totaliter cõuertit ad qõ se cõuertit.non habet locũ i aĩa beata ꝛ maxime ĩ aĩa xpi li.ij.di.xiij.32.
Intellectꝰ extendit tripl'r ꝛ quõ ponit fides i intellectu extenso vel practico li.ij.di.xxiij.16.
Intellectus ꝛ si ꝑcedat actũ affectꝰ.nihil tamẽ impedit q̃ aliquando intellectꝰ sequat affectũ.li.ij.di.xxiij.41 Et di.xxxiij.17.
Intelligere dr̃ dupliciter.ꝛ qõ ꝑcedit assensũ fidei ꝛ qõ sequit ꝛ quõ intellectꝰ ꝛ fides se circa idem compatiunt li.iij.di.xxiij.3.
Intellectꝰ sub q̃ cõpositione ꝛ cõplexione intelligit simplicitatez esse diuini li.ij.di.xxiij.24.
Intellectꝰ aliq̃ nomĩat potentiaz aliq̃ habitũ.aliq̃ actũ aliquando obiectũ li.ij.di.xxiij.51
Intellectꝰ quãdo est rectꝰ ꝛ q̃ obliquꝰ li.ij.di.xxxiij. 28. Ad idem.li.ij.di.v.39. Et.di.xxiij.57
Intellectꝰ doni actus ꝛ obiectũ an simul consistat incõ ꝛeplatione creatoꝛis ꝛ creature li.ij.di.xxxv.q.ij.c. R.19.
Intellectꝰ scia ꝛ sapientia diuersimode negociant circa diuersa li.ij.di.xxxv.20.ꝛ.21.ꝛ.22.
Intellectui dono competit cognoscere deum in quacũ q̃ creaturꝛa li.iij.di.xxxv.23
Intellectꝰ donũ in actu suo ꝛ sapiẽtie donũ in actu suo quõ versant circa diuersa li.ij.di.xxxv.24.
Intellectꝰ quõ dicitur ꝑ speculũ videre sicut ꝛ fides li. iij.di.xxxv.25.
Intellectꝰ ꝛ scientia ꝓout sunt acquisita quomõ differunt li.ij.di.xxxv.c.
Intellectꝰ est duplex.humanus.ꝛ fidelis.ꝛ fm quẽ potest homo apprehendere existentiam corꝑis xpi in altari li.iij.di.x.57.
Intellectus ꝛ scientia quõ viget in peccatoꝛibꝰ lib.iij. dr̃.xviij.47. Vic ponit affectũ vel opus.ponat effectum vel opus
Intellectꝰ ascendit in deum tripliciter.ꝛ ꝑ quez modũ ẽ in viatoꝛibꝰ.ꝛ ꝑ quẽ modũ in sãctis cũ ꝑ nobis oꝛãt et ꝑ quẽ modũ in continue beatis li.iij.di.xlv.38

Intensio

Intensio ꝛ remissio fm ꝓprietates inseparabiles quõ non variant speciem ꝑ se li.ij.di.ix.8

Intentio

Intentio ꝓexigit ad cognitionem vbi habet veritatez li.j.di.xij.17. diuerse li.j.di.xxviij.1
Intẽtiones in his noĩb' ingenit' ꝛ ꝓ quñ sunt ecclẽ ꝛ qñ
Intentio an sit in his solis que ꝑticipãt ratiõez li.ij.di. xxxviij.q.j.c.R.31. di.xxviij.32
Intentio põt esse tripler fm q̃ appetitꝰ est tripler li.ij
Intentio ꝓpue accepta quid sit ꝛ penes quid accipiat li.ij.di.xxxviij.33. Ad idem li.iij.di.vj.64
Intentio scõm q̃ repitur in ratõabilibꝰ an se teneat ex parte intellectꝰ an ex parte effectus lib.ij.di.xxxviij q.ij.f.R.34.
Intendere a quo dicit intentio dupl'r cõsiderat fm q̃ ista ꝓpositio in duplicem importat habitudinẽ ibidẽ
Intendo in hoc ꝛ intendo hoc dr̃ñt.li.ij.di.xxxviij.35.
Intentio hoc vocabulũ in quadã acceptiõe duo importat li.ij.di.xxxviij.36.ꝛ.38.
Intentio potest esse actꝰ.habitꝰ ꝛ potentia.li.ij.di.xxx viij.39.
Intentio hoc vocabulũ multipl'r accipit ibidem.
Intentio in quo sit ꝓncipalius li.ij.di.xxxviij.40
Intentionẽ esse inferꝰ ad intelligẽtiã quõ intelligit li. ij.di.xxxviij.41.
Intentio . volũtas.finis.quõ dr̃ñt li.ij.di.xxxviij.c.f
Intentionis qualitas duplicit accipit scõm q̃ intẽtio duplicit dicit li.ij.di.xl.8.
Intẽtio q̃n dr̃ bona.vl' oct's mẽtis simpler li.ij.di.xl.9
Intentio mala sufficit ad faciendũ opus malũ.sed ex hoc nõ sequit q̃ intentio bona sufficiat ad bonũ li.ij. di.xl.10.ꝛ.12. Ad idem.15.ꝛ.16.ꝛ.17.
Intentio ꝛ estimatio differunt li.ij.di.xl.16.
Intentio an sine bonis opib' sufficiat ad vitam eternã li.ij.di.xl.q.iij.c.R.18.
Intentionez bonaz sufficere ad meritum quomõ intelligitur li.ij.di.xl.19.
Intentio quia duo respicit scz oculũ intellectus ꝛ pedẽ affectꝰ.idõ duplici indiget directiuo li.ij.di.xlj.1
Intentio.mens.lingua quomodo dr̃ rca.li.iij.di.xxxix 13.ꝛ.14
Intẽtio quare necria ẽ in oi sacro li.iij.di.vj.54.ꝛ.63
Intentio est duplex ꝛ que est ꝛ necessitate sacramenti. li.iij.di.vj.65. di.vj.66
Intentionis defectꝰ quare impedit sacramentũ li.iij.
Intentionez opa ꝛnominare quomodo intelligit li.iij di.vj.67. iij.di.vj.68
Intentio quõ necessaria est ad efficaciam baptismi lib.
Intentio an necessaria sit ad baptismũ li.iij.di.xv.b.

Integritas

Integrias rei dupl'r accipit ꝛ quo modo matrimoniũ põt esse sine cõmixtione carnis li.iij.di.xxvj.26.

Intrare

Intrare nõ posse aliquẽ in celũ sine potestate clauium multiplicit intelligit li.iij.di.xvij.28

Intrinsecus

Intrinsecus in aliquo esse potest fieri duplicit ꝛ quõ dæmon potest esse in simulacris li.ij.di.viij.45

Inuidia

Inuidia artificis ꝓducẽtis penes quid attẽdit.li.j.di. xx.4.
Inuidia vnde oriꝛ ꝛ penes quid attẽdit artifici inuidia li.j.di.xliij.1.
Inuidia nõ fuit primũ pctm̃ diaboli li.ij.di.v.15.
Inuidia quomodo est respectu superioꝛis vel paris li.ij.

di.xxj.6.
Inuidia quō est respectu boni li.ij.di.xxj.7.r.8.r.9.
Inuidentia fraterne gratie rōne cuius ponit pctm̄ in spiritūscm̄ li.ij.di.xlviij.39.
Inuidētia fraterne gratie pōt esse duplex r quō ē pctm̄ capitale.r quō pctm̄ in spm̄scm̄ li.ij.di.xlviij.49

Jnuocare

Jnuocare dēū est duplr r quā exaudit r quam non libro iiij.dist.xx.2.

Job

Job quo sensu dixit se descensurum ad infernum profundissimū li.ij.di.xxij.36.
Job ob quam cām meruit penā li.iiij.di.xv.3

Johannes

Jnbannis sācrificatio qñ r quō li.iij.di.iij.10.
Johannes quō voluit adorare angelū li.ij.di.ix.32.
Jo.baptista quō ōr dubitasse dē xpō li.ij.di.xxv.4.
Johes quō nouit r nō nouit r xpm li.iij.di.v.4.
Johānis exultatio ī vtero qualis fuerit.r an habuerit vsum li.ar.li.iij.di.vj.39.
Jo.quō incepit pdicationē a pnīa li.iiij.di.xiij.4.

Jpostasis

Jpostases tres dici quare phibet hiero.libro.j.di.xxiij i.r.di.xxvj.2.
Jpostasis nomē tractat li.j.di.xxvj.a.
Jpostasis prīs siue pater an iōo generet q; pī ē.an iōo pater est q; generet li.j.di.xxvij.q.ij.b.R.10
Jpostasis quomodo dicit composita ex duobus naturis li.iij.di.vj.16.
Jpostasis alter dicit dē vnione diuinitatis r humanitatis xpi.aliter dē vnione diuinitatis r carnis cristi li.iij.di.xxj.13.

Jra

Jra quō ōr deus r non esse iram in eo li.j.di.xlv.11.
Jre filij nascimur omnes natura quomodo intelligitur li.ij.di.xviij.47
Jra est desiderū repunitionis.Jterū ira est videre lese cōcupiscētie li.ij.di.xv.30.
Jre passio vel affectio quomō fuit in xpō li.iij.di.xv.q iij.f.R.31.
Jra ōr multiplr r quō fuit in xpō ibidem.
Jra r supbia differēter se hīt.li.iij.di.xv.32.
Jra in quib; est accensio sanguinis circa cor li.iij.dist.xv.33. di.xxxiij.24.
Jrascibilis r cōcupiscibilis duplex est ī nobis libro.iij.

Jrregularitas

Jrregularitas ad ordines p quē cortū cōtrahit lib.iij.dist.xlj.16.

Jsaac

Jsaac mentit; nō est dicens vxorem.sororem li.ij.dist.xxxviij.20.

Judei

Judei quō arbitrabant se obsequiū prestare deo in morte xpi.li.ij.di.xl.6
Judeor r inde actus quib; opati sunt passionē xpi q bonū est quō dicunt mali.li.ij.di.xx.j.r.6.
Judei quō opati sūt bonū xpo crucifigēdo.li.iij.d.xx.7
Judeor duricia qre nō erat frangenda p cohabitatiōz vtoris odiose li.iij.di.xxxiij.49.

Judicare Judicium Judex

Judicare dē aliq̄ est duplr r quō conuenit intellectui r respectui cuius li.j.di.iij.11. §2.Et di.xxiij.27.
Judiciū est duplex in q̄libet ratione libro.ij. distin.vij.
Judicans pēminere iudicato r mouens moto quō habet locū in spūalib; li.ij.di.xxv.18. li.ij.d.xxv.33
Judiciū rationis est duplex r qō horz est cū voluntate
Judicatorū naturale q̄d li.ij.di.xxxix.17.
Judicium malū pcedere oēm voluntatem malā quō intelligit li.ij.di.xlj.48. nō li.iij.di.xv.5
Judicis dei sīa quomodo pueniat a sacerdote quomō
Judiciū est duplex.Nam aliud est pnie in pūti.aliud in ultricie in die nouissimo li.iij.di.xviij.3
Judicio in extremo cū tali culpa boīes apparere cū q̄ exiuit de corpe quō intelligit li.iij.di.xxj.21
Judiciū eccl'ie quō fallit li.iij.di.xxvij.25
Judicia dei dicunt dupl'r.r que sunt cōprehensibilia q̄ non li.iij.dist.xlij.4. xlvij.q.j.a.R.5.
Judicio in extremo an ap'li iudicabūt li.iij.distinctiōe
Judiciaria ptās triplici ex causa ap'lis cōueat in extremo iudicio ibidē. dist.xlvij.q.ij.b.R.7.
Judicio in extremo an angeli iudicabunt. li.ij.iij.
Judicandi an crūt oēs homines tam boni q̄z mali lib. iij.di.xlvij.q.iij.c.R.10. xlvij.q.iij.d.R.11.
Judicio in extremo an angeli iudicabuntur li.iij.dist.
Judex dicit aliqs duplici rōe li.iij.di.xlvij.5.
Judiciū dicit triplicit ibidem.
Judicij extremi sīa quō dabit li.iij.di.xlvij.a
Judiciū sanctoz quale erit li.iij.di.xlvij.b
Judicandi erunt quatuor ordines li.iij.di.xlvij.c
Judicio anexa sunt misteria angelorz r ignis cōflagratorij li.iij.di.xlvij.d. puniendū li.iij.dist.xlvij.e.
Judicio finito an ex p; dēmōes pōsint mal'i in inferno ad
Judiciū extremū in q̄ loco erit li.iij.di.xlvij.1
Judicij ī die quō sol r lūa obscurabunt li.iij.d.xlvij.2
Judicij diez que signa tam magna r horrenda precedēt li.iij.di.xlviij.3.
Judicio finito quō erit sol' lux clarior li.iij.di.xlvij.4
Judicio finito quō sp erit dies li.iij.di.xlvij.5.
Judicio finito solem r lunam non lucere beatis quō intelligit li.iij.di.xlviij.6.
Judicio finito nec solum nec lunā venire ad occasū q̄ modo intelligit li.iij.di.xlviij.7.
Judiciaria ptās an sit xpi fm diuinitatē an fm humanitatez li.iij.di.xlviij.q.j.a.R.8.
Judiciū vt sit firmū rcḡrit auctez r ptātez Jbiō
Judex xp; an in forma diuinitatis appareat malis.li.iij.di.xlvij.q.ij.b.R.9.r p totū.
Judex xps an in forma gloriosa appareat reprobis lib. iij.di.xlvij.q.iij.c.R.13
Judicij horza an sit nota alicui creature li.iiij.dist.xlviij q.iij.d.R.17.
Judicij horā neminē nosse.vt ōr matth.xiij.quō sit intelligendum li.iij.di.xlviij.18.
Judicij horza quare nō reuelata ap'lis li.iij.d.xlviij.19
Judicij horza quare nō est reuelata ap'bis lib.iij.dist. xliij.20
Judicio finito an corpa supcelestia remunerabunt.li. iij.di.xlviij.q.j.e.R.22.
Judicio finito an corpa supcelestia quietabunt li.iij. di.xlviij.q.ij.f.R.27.
Judicio finito corpa supcelestia nō quiescere a motu sz que rationes vident ꝓbare quō sunt dissoluende li. iiij.di.xlviij.28.r p totū
Judicio finito an innouabunt elementa li.iiij.d.xlviij q.iij.g.R.32.
Judicio finito an innouabunt plantez animalia bruta

li.iij.di.xlviij.q.iij.h.R.34.
Iudex in qua forma se oñdet li.iij.di.xlviij.a.
Iudicij locꝰ vbi erit li.iij.di.xlviij.b
Iudicis ptās in effectibꝰ oñdit.s.in luminariū obscuratione z post obscurationez meliozatione libro.iij.di.xlviij.c.

Jumentum

Jumētoz z boim quō dicat vnꝰ interitꝰ li.ij.di.xix.15

Juratio Jurare Juramentum Jurans

Juratio falsam quo mandato z quō phibet libro.iij.dist.xxxvij.4
Juramentū tres habet comites z quare magis iuramētum cū alij actus li.iij.di.xxxix.1.
Jurans p deū quomō magis tenet cū iurans p euangelium l' creaturā li.iij di.xxxix.2
Juramētuz p euangeliū quare magis fit solennit cū iuramentū p deū li.iij.di.xxxix.3.
Juramentū p deū z creaturam nō plus obligat cū iuramentū p deū tm li.iij.di.xxxix.4.
Jurando ipa veritas ml'tipl'r in testimoniū adducit et quidē aliter in ve.test.aliter in primatiua ecclesia aliter modo li.iij.di xxxix.5
Jurare veraciter p falsos deos minus maluz est cū p deum verum fallacit li.iij.di.xxxix.6.
Juramentuz falsum exigere ds possit sine peccato lib.iij.di.xxxix.7. xxxix.8. Et cadē di.n.
Juramentuz quare a iciunis fieri debet libro.iij. disti.
Jurans falsum qđ putat esse verū ꝓpter vtilitatē primi quare peccat li.iij.di.xxxix.16.
Jurans qñ venerat z amat illud p qđ iurat z qñ cōtemnit li.iij.di.xxxix.17.
Juramentū est triplex z fm hoc piuriuz cōmittit tripliciter z pcm piurij iudicatur aut enorme aut mortale aut veniale li.iij.di.xxxix.21.
Jurationez falsam esse pniciosaz quō intelligit li.iij.d. xxxix.22.
Jurans ex cōsuetudine vel ioco qñ nō iurat ex cōtēptu z qñ ñ peccat li.iij.di.xxxix.24. Eld id. 31
Juramentū quando trahit mendaciuz in aliud genus. li.iij.di.xxxix.25.
Jurare p deū an licituz sit li.iij.di.xxxix.q.j.d.R.26
Juramentū oē putauerunt manichei illicituz. Jbid.
Jurare p deū an sit actus bonus in genere vel indifferens li.iij.di.xxxix.27
Juramenti acꝰ quare phibet li.iij.di.xxxix.28
Jurare p deū fm quā acceptionez piculosi dicitur piculosū li.iij.di.xxxix.29
Jurandi actū p deuz sibi reliqui int elligit dupliciter z fm quē modū dicit malꝰ ꝛc. li.iij.di.xxxix.30.
Juramentū p deū licite factū an sit apprendū lib.iij. di.xxxix.32. q.ij.e.R.33
Jurare an liceat p aliquod creatū libro.iij.distin.xxxix
Juramentū assertoriū fit dupliciter z qđ est licitū z qđ illicitū ibidez.
Juramentū p creaturas dñm phibere z q sit supstitio suz quō intelligit li.iij.di.xxxix.33. secundo
Jurantes p membra dei vl' xpi quare corrigunt p canones z qualiter li.iij.di.xxxix.34.
Jurare p irrationalem creaturam quō est pmissum li.iij.di.xxxix.35
Jurans p ydolū qre cōmittit ydolatrie pcm libro.iij.d. xxxix.36.
Jurare p euangeliū quare est magis vsitatū cū p alias creaturas li.iij.di.xxxix.37
Jurans falsuz p lapidē an sit piurꝰ li.iij.di.xxxix.38.
Juramentū ab idolatris factum an liceat recipere li.iij di.xxxix.q.iij.f.
Jurare pōt idolatra dupl'r li.iij.di.xxxix.ibid.in.R.
Juramentū factū p idolū duo respicit z quō licet iuramentū ab idolatra recipe li.iij.di.xxxix.39.z.40.
Juramentū exigens ab eo quē scit piurare quare occidit aiaz eius.cū nō occidit aiaz idolatre qui recipit ab eo iuramentū li.iij.di.xxxix.41.
Juramentū recipere est causa variox effectuum li.iij. di.xxxix.44.
Juramentū quare est necessariū li.iij.di.xxxix.45.
Juramento doloso an contrahatur obligatio li.iij.di. xxxix.q.j.g.R.46 di.xxxix.48.
Jurant fraudulenter nō patrocinatur fraus.libro.iij.
Juramenti verba respiciunt forū eccleſiasticū z cētū ad illud obligationez inducunt li.iij.di.xxxix.49.
Juramenti verba qñ sunt duplicia sine doli interuentione cuiꝰ intentioni standū est li.iij.di.xxxix.50.
Juramentū coactū oīe an sit obligatoriū li.iij.d.xxxix q.ij.h. ibidez in R.
Juramentū est duplex scz promissoriū z assertoriū
Juramenta coacta z vota differunt cētuz ad obligationez li.iij.di.xxxix.51.
Juramentū non esse ratuz quod factum est p metū quō intelligit li.iij.di.xxxix.52.
Juramentū coactū z matrimoniū coactuz differunt cū tum ad obligationē li.iij.di.xxxix.54
Juramentū incautū an sit obligatoriū li.iij.di.xxxix.q. iij.i.R.55. tripliciter rōe li.iij.di.xxxix.56.
Juramentū ioſue de non occidēdis gabaonitis saluat
Juramentū fidelitatis factū a meretrice leccatoꝛi duo respicit z qđ hoꝛ ē licitū qđ illicitū li.iij.d.xxxix.57
Jurans se non intraturū religionē qre licite pōt intrare cuius aliquis p matrimonij vinculū obliger se vt nō intret religionē li.iij.di.xxxix.58
Jurare non intrare religionē nō est licitū cuis nolle intrare sit licitū li.iij.di.xxxix.59 di.xxxix.60
Jurans se nō recipere prelationē qñ obligat.libro.iij.
Juratio an sit malū li.iij.di.xxxix.d.
Juramenti forma licita z congrua q sit li.iij.di.xxxix.e
Juramēti forma q sit magis obligatoria li.iij.d.xxxix.f
Jurandi forma intelligentia q sit li.iij.di.xxxix.g.
Juramenti forma illicita li.iij.di.xxxix.h.
Juramentū illicū an sit obligatoriū li.iij.di.xxxix.i.
Jurans incaute z non faciens quod iurauit an sit p iurus li.iij.di.xxxix.k.
Juramentū dolosū an sit obligatoriū li.iij.di.xxxix.l
Juramentū coactū an sit obligatoriū li. iij.di.xxxix.m.
Juramentū qñ dꝛ temerariū li.iij.di.xxxij.3.ꝓpe finem
Juramentū obligatoriū z votū differunt triplicit li.iij di.xxxviij.17.

Jurisditio

Jus natale id ē apd oēs quō itelligit li.iij.di.xvij.60
Jurisd.rio virtute clauiū habita duplicit prodit.li.iij. di.xix.20. absoluendum lib.iij.di.xix.35
Jurisditionem quomō potest supior dare inferiori ad

Juspatronatus

Jurispatronatꝰ vendit cū fundo cui in cepapilit annexum est sine vicio symonie li.iij.di.xxv.6
Jus naturale quedā dicrat simpliciter quedā fm tps li.iij.di.xxvj.13. li.iij.di.xxxij.9.
Jus naturale tripl'r dicit z fm hoc triplicit diffinitur
Jus naturale quō pt z ñ pt dꝛ violare li.iij.di.xxxij.21

De littera L

Jus

Juris constitutiones ⁊ demonstrationes disciplinarū in quo differunt li.iij.di.xxxvj.6.
Juris ciuilis institura quedā ecclesia approbat quedam sustinet quedā reuocat li.iij.di.xxxvij.22

Justicia

Justicia dicit duplicit ⁊ quō diuidit cōtra misericordiam li.j.di.xlij.1. Item ō: dupl'r di.xlij.34.
Justicia quō stat ꝓ voluntate diuina ibi poterat ꝙ poterat ⁊ ꝑ nō poterat ꝙ iusticiā li.j.di.xlij.2.
Justicia dei quō cōplectit totū posse dei ⁊ quō non li.j.di.xlij.34
Justum ō: aliquid duplicit li.j.di.xlvj.18.⁊ qō ⁊ quō est a deo volitū. Item dicit duplicit.22.
Justicia diffinit ꝑm ansel li.ij.in plogo.5.
Justicia originalis qd est ꝑm ansel.li.ij.di.xix.36.
Justicia originalis duplicit considerat.⁊ qñ habet esse sola ratiōe ⁊ qñ opponit ei culpa ⁊c.li.ij.di.xxxiij.89

Justificatio

Justificationis actus duplicit intelligit ⁊ ꝑm quē modum fuit in angelis li.ij.di.v.38.
Justificatio ō: dupl'r ⁊ quō ō: fides iustificare li.ij.di.xxvj.5.
Justificatio adulti quatuor exigit li.ij.di.xxvj.6.
Justicia dicit aliquando diuine bonitatis condescentiā li.ij.di.xxvij.3. intelligit li.ij.di.xxxij.52.
Justiciā ⁊ misericordiam semp esse cōiunctā in deo quō
Justicia nulla absoluit homines a debito mortis.lib.ij.di.xxxij.5
Justicie originalis carētia non potest esse maior in vno ꝙ in alio triplici de causa li.ij.di.xxxij.25.
Justi quare patiunt penam cū nō cōmiserunt culpā li.ij.di.xxxvj.28
Justicie diuine ad iniquitatē ⁊ potentie ad infirmitatem compatio quō tenet li.iij.di.xv.7.
Justicia diffinit ꝑm suum statū potissimū.lib.iij.dist.xxxij.1.
Justicia ō: triplicit .s.large ꝓprie ⁊ magis ꝓprie ⁊ ꝑz quē modum est virtus generalis ⁊ ꝑm quē cardinalis.et ꝑm quem ꝑs iusticie cardinalis li.iij.di.xxxij.3
Justicia accipit duplicit.s.generaliter ⁊ specialit'r ⁊ quō complectit oīs virtutes tam cardinales ꝙ theo.li.iij.di.xxxij.19. Et di.xxxvj.1.
Justicie mod⁹ duplex ē ⁊ quis hoz reddit op⁹ formatū li.iij.di.xxxvij.27.
Justificare dicit aliquid quadruplicit ⁊ ꝑm hoc sunt quatuor que iustificant li.iij.di.xl.17.
Justificatio quare non tm debet esse ꝙ informationez q̄ est ꝙ virtutes ꝑz ⁊ ꝙ preparationē que ē per sacramenta li.iij di.j.18
Justus quō est in ꝓncipio sui accusator li.iij.di.xvj.4
Justificationis ꝓpietas tractat li.iij.di.xvij.4.
Justificatio impij an necessario requirat gratie infusionem li.iij.di.xvij.q.j.a.ꝶ.9.⁊ ꝙ totum
Justificare nō pōt de⁹ impiū se solo ⁊ sine medio q̄uis possit creare se solo ⁊ sine medio li.iij.di.xvij.11.
Justificatio impij an necessario requirat motum.li.ar.li.iij.di.xvij.q.ij.b.
Justificatio impij quare requirit motum.li.ar.cū de⁹ solaz potentiā posset iustificare li.iij.di.xvij.18.
Justificationis motus quis sit li.iij.di.xvij.19.
Justificatio impij an necessario requirat contritionem li.iij.di.xvij.q.ij.c.ꝶ.20.
Justificatio triplic' dicit.⁊ quid vna quecꝫ necessario requirat ibidem.
Justificatio quare magis fit ꝙ detestatione mali q̄ per appetitū boni li.iij.di.xvij.22.
Justificari ñ pōt aliqs nihil de peto cogitādo q̄uis possit auerti a deo nihil de eo cogitādo li.iij.di.xvij.24
Justificatio impij an necessario requirat confessionem li.iij.di.xvij.p.iij.d.ꝶ.25.
Justificari aliquem posse sine sacramentis vbi scriptura loquit quō est intelligenda li.iij.di.xvij.26
Justificationem necessario exigere cōfessionem si alicubi scriptura loquit quō ē itelligēda li.iij.di.xvij.27
Justificationez siue contritionē impij an necessario ꝑcedat attritio li.iij.di.xvij.q.ij.g.ꝶ.41.
Post prin.huius questionis in vltima linea ponit cuz gratia sit delectiua ponat cū gratia non sit delectiua
Justificationē ipij posse fieri sine aliqua ꝓparatiōe vl' attritiōe si alicubi crēplo vt in paulo.l' auctoritate vt de Amb.obī quō debet intelligi li.iij.di.xvij.42.
Justificationem impij an necessario sequat confessio.li.iij.di.xvij.q.iij.h.ꝶ.45.
Justiciam habēs quō dicit habere oīa necessaria ad salutem li.iij.di.xvij.46.
Justicie dei quare nō attribuit effect⁹ qui attribuit misericordie li.iij di.xvj.5.
Justicia ⁊ sapientia quō significant diuersa li.iij.dist.xlvj.6.
Justius an agat deus cum vno ꝙ cum alio lib.iij.dist.xlvj.q.iij.d.ꝶ.18
Justicia ō: triplic'r sicut misericordia.⁊ ꝑz oīs istos modos cōcurrit in eod ē ope dei li.iij.di.xlvj.27
Justicia ō: triplic'r sicut misc̄dia.⁊ ꝑm oīs istos modos cōcurrunt in eodē ope dei li.iij.di.xlvj.27
Justicia.ꝓpias.⁊ mia ꝑm q⁹ ꝓprie accipiunt.an aliquādo i ope dei sepent li.iij.d.xlvj.q.ij g.ꝶ.28.⁊ ꝙ to.
Justicie pure vl' mie pure intuitu.ita q⁹ ista duo sepent an de⁹ possit aliq̄d remittere li.iij.dist.xlvj.q.iij.h.

Labor

Labor dicit duob⁹ modis ⁊ ꝑz quem est opus penale li.iij.di.xlvij.25.

Lacrime

Lacrimis qñ sunt purgāda vicia li.iij.di.xvj.8.

Laicus

Laici ⁊ simplices ñ tenent scire sic lucide ⁊ apte doctrinā euangelicā sicut clerici qui debent eos docere lib.iij.di.xxv.28.

Lamenta

Lamenta non prodesse cuz replicant peccata quomō intelligit li.iij.di.xiij.32

Latere

Latere aliquid de deo quō intelligit li.ij.di.xiij.17

Latria

Latrie cult⁹ an sit exhibend⁹ humanitati siue carni xpi li.iij.di.ix.q.j.a.ꝶ.6.⁊ ꝙ totū
Latria quō est cultus soli deo debit⁹ li.iij.di.ix.7.
Latrie cult⁹ an debeat exhiberi imagini xpi li.ix.di.ix.q ij.b.ꝶ.13.⁊ ꝙ totum.
Latrie cultus an debeat exhiberi matri xpi.li.iij.di.ix.q iij.c.ꝶ.19.⁊ ꝙ totum.
Latrie cultus an sit exhibendus cruci xpi li.iij.di.ix.q iij.d.ꝶ.24.
Latrie cultus an sit exhibendus membris xpi li.iij.di.ix.q v.e.ꝶ.30.⁊ ꝙ totū.
Latrie cult⁹ an possit exhiberi aduersario xpi sine petō li.iij.di.ix.q.vj.f. li.iij.di.ix.36.
Latrie bonor potest adhiberi aduersario xpi dupliciter

De littera L

Latria an sit in genere ẏrutis li.iij.di.ix.q.j.g.R.43.
Latria quid sit li.iij.di.ix.42.
Latria quō ōr pietas.li.iij.di.ix.46.
Latria an sit ẏr⁹ spēak an gñal' li.iij.ō.ix.q.ij.h.R.48
Latria an sit ẏr⁹ theologica an cardinal' li.iij.di.ix.q.
Latria ⁊ cult⁹ quō differūt ibiō. iij.i.R.56.
Latria q̄re non ē nccio virt⁹ theologica li.iij.di.ix.60
Latrie act⁹ quō consistit circa supfluū vel diminutum li.iij.di.ix.61
Latria q̄uis habeat pro obiecto dcū tn̄ aliquo mō cū hoc respicit aliquid creatuz li.iij.di.ix.62.
Latria quando est virtus theologica ⁊ quando virtus cardinalis li.iij.di.ix.64.
Latria an sit virt⁹ distincta a dulia li.iij.di.ix.q.iij.li.
Latria quare magis dicitur deberi deo ⁊ dulia homino cum tn̄ idem sit de⁹ ⁊ dns̄ li.iij.di.ix.65
Latria ⁊ dulia q̄re dicāt diuerse ẏrutes li.iij.ō.ix.66.
Latria ⁊ dulia dissilr se hn̄t ad caritatē li.iij.di.ix.67

Latro

Latronez statim vt cōuersus fuit paradisum introisse quomodo intelligit li.iiij.di.xx.40.

Lauare

Lauare lauacrū lotio quid li.iiij.di.iij.6.
Lauat et non est mund⁹ qui plangit qō gessit.quō illa ysidori expositio sit intelligenda li.iiij.di.xiij.31

Laudare

Laudare potest deū aliquid duplr li.iij.di.xxviij.22.

Laus

Laus ē duplex scz pfecta ⁊ ipfcā li.ij.di.j.66. Itē ē duplex eodem li.di.xxiij.1.
Laus an mentalis an vocalis erit in celo li.ij.di.ij.32.
Laus quō nō est in oīb⁹ necessitatis li.iij.di.xij.18
Laus ōr speciosa duplicat li.iiij.di.xvij.93.

Lazarus

Lazarus quare bis mortu⁹ est li.ij.di.xxxiij.7

Lector

Lector quomō merek aureolam ⁊ de lectoris officio li.iij.di.xxiij.39.

Lex

Lex accipit dupliciter ⁊ quomō in diffinitione peccati li.ij.di xxxv.4
Lex carnis ⁊ lex mentis que est conscientia in quo se cō similiter habent li.ij.di.xxxix.10.
Lex naturalis.conscientia.sinderis.quomō differunt fm aliquos li.ij.di.xxxix.26.
Lex naturalis dupliciter pōt accipi ⁊ fm quē modum cōprehēdit sinderisim ⁊ conscientiā li.ij.di.xxxix.34.
Lex nature.lex mosayca ⁊ lex euāgelica.quō q̄libet sufficiens fuerat hoīb⁹ sui temporis ad salutem lib.iij.di.xxv.24.⁊.25.
Legi ōr alicꝭ subiect⁹ triplici ex causa li.iij.di.j.6.
Legis ve.⁊ no.differentia an bene assignek penes radicem q̄ est timor ⁊ amor li.iij.di.xl.q.j.a.R.8.
Legis ve.⁊ no.dīta an bene assignek penes effectū q̄ ē occisio ⁊ viuificatio li.iij.di.xl.q.ij.b.R.17
Legis ve.⁊ no.dria an bn̄ assignek q̄ntum ad on⁹ ānexū quod ē q̄uitas ⁊ leuitas li.iij.di.xl.q.iij.c.R.29.
Legis ve.pcepta fz cōpatiōez ad naturā sanā sc̄ leuia. fz cōpatiōez ad naturā ifirmā sc̄ grauia li.iij.ō.xl.30
Legis iplctiōz q̄ntū ad pcepta decalogi obscruare ē leue fz q̄ntū ad cerionialia ⁊ iudicialia ē difficile li.iij.ō.xl.31
Legis euangelice additiones sup legem moysaicā allegiuāt n̄ guāt qō pbat p exēpla li.iij.di.xl.36.⁊.37.
Lex quare ⁊ quib⁹ debebat scribi sup lapides lucide.li.iij.dis.xxv.28.
Lex no.quō ē in veteri sic̄ rota in rota.li.iij.di.xxv.34.
Lex no.quō ē i veteri sicut rota i tota li.ix.di.xxv.34.
Lex quō phibet manū ⁊ nō animū li.iij.di.xxxvij.44.
Lex ve.⁊ no.duplr ad iuicē ordinant li.iij.di.xl.8.
Lex ve.⁊ no.diuersis modis data sunt li.iij.di.xl.9.
Lex euāgelij q̄re magis ōr obseruari ex amore q̄ timore cum tn̄ vtrobiq; sit amor ⁊ timor li.iij.di.xl.10.
Legꝭ euāgelicet mosayce differētia q̄re magis accipiāt penes affectiōes amorꝭ ⁊ timorꝭ q̄ penes alias affectiōes libro.iij.distincti.xl.11. Et quō amor ⁊ timor sunt nō vna radix sz plures li.iij.di.xl.12.
Lex nature ptim cōuenit cū lege gre.ptim cum lege scripta li.iij.di.xl.13. distin.xl.14
Lex ve.⁊ no.differēter respiciūt timorē ⁊ amorē lib.iij.
Lex.ve.⁊ no.differēter faciūt pmissiones ⁊ cōminationes li.iij.di.xl.15. distin.xl.16
Lex noua quō hz maiores cōminatiōes q̄ vetus li.iij.
Lex ve.⁊ no.differēter considerāt mouētia.dirigentia ⁊ aduuuantia li.iij.di.xl.18.
Lex euāgelica iustificat fm triplicē modū li.iij.di.xl.19
Lex vetus duplr obseuak ⁊ intelligik ⁊ fm quē modum cōcordat ⁊ fz quē discordat cū no.li.iij.di.xl.20.⁊.21
Lex vetus quare nō iustificabat li.iij.di.xl.21.
Lex vetus quare ōr lex occidēs li.iij.di.xl.22.
Lex vetus quare dicik iusta ⁊ mādatū sanctificans li.iij.dist.xl.23.
Lex vetus nō obseuata quare occidit ⁊ euāgeliū nō obseruatū nō occidit li.iij.di.xl.24.
Lex vetus quare dicik occasio pcti li.iij.dist.xl.25.
Lex noua dicik iustificare put in ope seruak nō put legitur ⁊ cognoscik li.iij.di.xl.26.
Lex vetus obseuata quō ōr iustificare sicut noua obseruata li.iij.di.xl.27.
Lex noua ōr magis iustificare rōne sacrōr q̄ pceptōr li.iij.dist.xl.28.
Lex ve.⁊ no.triplr cōsiderank scz rōne pceptōr obligātiū rōne affectionū mouētiū.⁊ rōne sacrōr adiuuāti um ⁊ fm oēs hos mōs lex no.ē leuior ⁊ suauior q̄ vetus.li.iij.dist.xl.29.
Lex quō grauis ē etiā boi ẏruosor quō facili⁹ fm q̄ virtuosus ōr hō duplr li.iij.di.xl.32.et.33.
Lex q̄re ōr cōprimere manū nō animū li.iij.di.xl.b.
Legis nature sacra institura sunt tria.s.decimatio.oblatio.⁊ sacrificiū.⁊ q̄dē triplici rōne.q̄rum prima ē.dri honorificatio.Scda redēptoris pfessio.Tertia vite agēde institutio li.iij.di.j.70.et.71.et.72.
Legis nature sacra nō sunt ex pcepto li.iij.di.j.73.
Legis nature sacrōr efficacia li.iij.di.j.74.
Legis nature sacrificiorū virtus li.iij.di.j.77.
Legis noue datio ⁊ sacramentorū no.le.institutio duorum temporum considerationē habet fm Piero. li.iij.dist.iij.52.
Legalia ⁊ ceremonialia mādata duplr cōtingit fuare li.iij.dist.iij.53.
Legalia q̄n̄ ⁊ ad q̄d cessauerūt li.iij.di.iij.56.
Legis ipletio q̄n̄ fuit cā cessatiōis li.iij.di.iij.58.
Legaliū obseruantiā ⁊ cessationē aliter ⁊ aliter fieri vbi p doctores ⁊ apl'os controuersia videk quā sint concordandi li.iij.di.iij.60.
Lex nature dicitur aliq̄ duplr ⁊ fm quē modū dicitur pcepta moris ⁊ fz quē pcepta religiōis li.iij.di.ij.10
Lex euāgelica q̄s figuras euacuat ⁊ q̄s nō libro.iij.distin.ij.12.
Lex euāgelica quare dicik lex libertatis libro.iij.distinctione.ij.13. Et di.iij.25.
Lex nature habuit decimatiōez p re medio ytra originale li.iij.di.ij.51.vide argumētū qō respicit b Solo

De littera L

Lex euangelica distinguit p duo tpa. Item distinguit per tria tpa. t quo tpe t qua ratiõe legalia erant obꝫuanda t non obseruanda li. iiij. di. iij. §2. t §3. t §4. t §5. t p totum

Lex euangelica distinguit per tria tempora t quo tpe t qua ratione legalia erant obꝫuanda t quo non libro. iiij. di. iij. §4.

Lex t prophete vsq; ad iohannem quomodo intelligit li. iiij. di. iij. §7

Lex noua q̃re nõ debuit cõficere in signis legis scripte. sz legis nature q̃ sc̃ pãis t vinũ li. iiij. d. xj. 41. t. 42

Lex ꝓpter corporales imundiciam arcebat hoies ab ingressu tẽpli t esu agni nõ sic euãgelij li. iiij. di. xij. 89

Legitimitas

Legitimitas t illegitimitas personaꝝ ad ꝓtrahẽdũ l' nõ ꝓtrahendũ mrimoniũ tractat li. iiij. di. xxxiij. p totum

Leprosus

Leproso ꝓiugi an sit reddẽdum debitũ li. iij. di. xxxij. q j. c. ℞. 19

Leproso cõiugi debitũ reddi nõ debere si q̃ rationes ꝓbare vident quõ sũt dissoluẽde li. iij. di. xxxij. 20. t p totũ

Lesio

Lesio d̃ maior duplicit t ꝑz quez modũ petiñ ade fuit maxime lesionis li. ij. di. xxj. §1

Leuita

Leuitis nõ dabat terra in possessionẽ hereditat; duplici ex causa li. iiij. di. xxxij. 17.

Liber adiectiuum

Liber corrector quid sit li. j. in. plogo 26.

Libere velle t necessario velle. ꝑm quã acceptionez necessitat; opponunt li. ij. di. vij. 35.

Liber substantiuum

Liber sententiarũ t aliox doctox libri q̃ sũt ad fidei dẽsiõez quõ rducũt ad sacrã scripturã li. j. ĩ. plogo. 11

Liber faciendi quadruplex est mod⁹ li. j. in plogo. 15.

Liber vite qui apit tpe resurrectiõis mortuox quid sit li. iiij. di. xlij. q. j. g. ℞. 39.

Liber dupler est ꝓpietas ibidem.

Librum illum nõ ec̃ dei notitiã si q̃ rationes ꝓbare videntur quõ sunt dissoluende li. iiij. di. xlij. 40. t. 41

Liber vite scriptura que sit li. iiij. di. xlij. q. ij. b. ℞. 42

Liber vite an necessario apiat li. iiij. di. xlij. q. iij. 1.

Liber vite quib⁹ aperit. t ꝙ apertio eius dupliciter considerat li. iiij. di. xlij. 44

Libro in cõscientie an oĩa merita legant. an quedãet quedã nõ li. iiij. di. xlij. q. j. l.

Libro in cõscientie nõ oĩa merita legi si que rationes sõare videt quõ sc̃ itelligẽde li. iiij. d. xlij. 45. t. p. to.

Libro in cõscientie vl in cõscientia alteri⁹ an q̃libet legat oĩa li. iiij. di. xlij. q. ij. l. ℞. 48.

Libro in cõscientie nõ videre malos mala malox vl' ꝙ mala bonox non manifestent exteri⁹ si q̃ rationes ꝓbare vident quõ sc̃ dissoluẽde li. iij. d. xlij. 49. t p to.

Libro in conscientie vl' in cõscia alteri⁹ an oĩa videãtur simul ab oĩbus li. iij. di. xlij. q. ij. m. ℞. 52.

Libro in cõscientie nõ videri simul oĩa ab oĩb⁹ peccata si q̃ rationes ꝓbare vident quõ sunt dissoluende li. iij. di. xlij. §3. t per totũ.

Liberalitas

Liberalitas siue voluntas dupliciter est princip ũ li. j. distin. x. 15

Liberalitas dei non precludit viaz sapientie t iusticie. li. ij. di. xxij. 11.

Liberalitas dei ẽ saluo ordine sapientie t iusticie li. ij. d i. iiij. 12.

Liberalitatis maioris esse dare aliquid sine meritis q̃ cum meritis quõ intelligit li. ij. di. xxxvij. 23

Liberatio

Liberatio nostra quare magis attribuit passioni q̃ resurrectiõi li. ij. di. xix. 29

Libertas

Libertatem quã habem⁹ a christo quãdo plene assequimur li. ij. di. xliij. 39.

Liberum arbitrium

Libertas arbitrij duplicit considerat. t ꝑm quẽ modũ est in eo ḡdus li. ij. di. iij. 4.

Liberũ arbitriũ iuertibile nec homini nec angelo debuit dari li. ij. di. iij. 9.

Liberũ arbitriũ quid. li. ij. di. vij. 26. Et di. xxiij. c. d. Item diffinit a phis di. xxv. 1. iterũ diffinit multiplicit. di. xxv. 3. t. 4. Et. a

Liberũ arbitriũ ec̃ ptãtem seruandi rectitudinem quõ intelligit li. ij. di. vij. 33.

Libertat; arbi. vsum nõ tollat obstinatio in dẽmonib⁹ li. ij. di. vij. q. ij. e. ℞. 32. t p totum.

Libertas arbi. dominiũ an diminuat cõfirmatio vl' obstinatio li. ij. di. vij. q. iij. f. ℞. 39

Liber arbi. respectu cui⁹ diminuit li. ij. d. vij. 40. t. 44

Libertatez arbi. totaliter posse tolli quõ intelligit li. ij. di. vij. 45.

Libe. ar. nõ posse violẽtari qu õ intelligit li. ij. di. xj. 7

Libe. ar. ec̃ facultatẽ qua malũ eligit gra dẽsistente &c. q modo intelligit li. ij. di. xxiij. 6

Liber. ar. ad quid inflexibile an dari potuerit homini p naturã li. ij. di. xxiij. q. j. a. ℞. 7.

Liberũ. ar. ad q̃d datũ fuit homini li. ij. di. xxiij. a

Liberũ arbitriũ duplicit cõsiderat t ꝑm quẽ modu⁹ est dẽ cõsideratione philosophox li. ij. di. xxv. 2.

Liberũ arbitriũ quõ regit in creatura t creatore li. ij. d. xxv. 5

Liber arbitrũ an sit in solis habentib⁹ rationez an sit etiã in brutis aialib⁹ li. ij. di. xxv. q. j. a. ℞. 6. t p to.

Libe. ar. an sit potentia distincta cõtra rationẽ t voluntatez li. ij. di. xxv. q. ij. b. ℞. 15.

Liber arbitriũ ẽ simili⁹ eternitati t li. ar. a ꝓpriari ꝑfi t li. ar. ec̃ ẽ trutẽ a q̃ ẽ posse quõ itelligit li. ij. d. xxv. 17

Liberũ arbitriũ an cõplectat simul t rationẽ t volũtatem li. ij. di. xxv. q. iij. c. ℞. 19.

Liberũ arbitriũ q̃re d̃ pot⁹ facultas volũtat; t rõnis q̃ intellect⁹ t affect⁹ li. ij. di. xxv. 21

Lib. ar. actus qui ẽ eligere t consentire q̃uis videatur vn⁹ sunt tamen diuersi li. ij. di. xxv. 22.

Li. ar. an cõplectat rõnẽ t voluntatez sic̃ ptes integrales an sicut subiectiuas li. ij. di. xxv. 23.

Liberum arbitriũ an cõplectat rationez t voluntatẽ p modum potẽtie an per modũ habit⁹ li. ij. dist. xxv. q. iij. d. ℞. 24. t p totũ.

Liberum arbitriũ an aliquid addat supra rationẽ t voluntatẽ li. ij. di. xxv. q. v. c. ℞. 25.

Liberum arbitriũ quomodo contrahit rationem t voluntatem li. ij. di. xxv. 28

Liberũ arbitriũ quõ dicit habitũ cõplectentẽ rationez t voluntatem li. ij. di. xxv. 29.

Liber arbitriũ an sit habit⁹ vel facultas resides penes rationẽ t voluntatẽ cõuictum. t penes quã istaz potẽtiaz nobis ĩsit ꝓncipaliter li. ij. d. xxv. q. vj. f. ℞. 30

Liberũ arbitriũ scõm rem cõprehendit istas tres potentias. rationalem irascibilẽ concupiscibilem li. ij. di.

32. Et li.ij.di.xxiij.17.et.18.
Liberū arbitriū dupl'r cōsiderat scz cōtū ad cē t cōtū ad bñ esse. t fm quē modum dicit diminui per peccatū li.ij.di.xxv.35.
Libertatis diuisio t sufficientia li.ij.di.xxv.36.et.37.
Liberū ar.a quo denominat li.ij.di.xxv.38.
Liberū arbitriū an dicat libertas vniuoce vel equiuoce li.ij.dist.xxv.40.
Liberū ar.an sit equaliter in oīb⁹ in quibus est.an fm magis t minus li.ij.di.xxv.q.j.g.R.41.
Liberū ar.tria includit li.ij.di.xxv.42.
Liberū ar.an sit actuū cōtingentiū t necessariorum.an cōtingentiū tm li.ij.di.xxv.q.ij.b.R.43.
Liberū ar.referri ad futura contingentia quō intelligitur li.ij.di.xxv.45.
Liberū arbitriū esse cauz de quibus consiliamur quō intelligit li.ij.di.xxv.46.
Liberum arbitriū fm q liberū an possit in malū lib.ij.di.xxv.q.iij.i.R.49.
Liberū arbitrium qñ facit opus ab eo veniens vituperio dignum li.ij.di.xxv.50.
Libero ar.quō competit eligere malum li.ij.di.xxv.51 Ad idem di.xxviij.49.
Li.ar.quō pōt seipso in malū li.ij.di.xxv.53.
Li.ar.an ab aliquo agente creato possit cogi li.ij.dist.xxv.q.iij.k.R.54.t p totum.
Li.ar.t si possit i sua actiōe impediri nō tm pōt cogi.ibiō
Liberum arbitrium quō potest cogi actione inducēte. li.ij.di.xxv.61.
Li.ar.an possit cogi a deo li.ij.di.xxv.q.v.l.R.63.
Liberum arbitrium quare non violentat deus .lib.ij.distin.xxv.65. Ad idem.66.
Li.ar.diuinū plus posse sup humanū cōtū humanum li.ar.sup bnū.ū.quō intelligit li.ij.di.xxv.66.
Li.ar.an ppter ineptitudinē corpis ligari habeat cōtuz ad vsum li.ij.di.xxv.q.vj.m.R.67.
Li.ar.est solū futurorū contingentiū li.ij.di.xxv.b.j
Li.ar.descriptio quā ponit magister an conueniat deo t glorificatis li.ij.dist.xxv.c.
Li.ar.qualiter habeāt dei angeli t beati li.ij.di.xxv.d.
Li.ar.gradi in hoīe fm diuersos status t tempora li.ij.distin.xxv.e
Liberum arbitrium habet augeri t minui in quattuor hominis statibus li.ij.di.xxv.f.
Li.ar.per quid habeat minui li.ij.di.xxv.g.
Liberū arbitrium est triplex scz a necessitate.a peccato a miseria li.ij.di.xxv.h.i.
Li.ar.a peccato qui bñt t p qđ li.ij.di.xxv.k.
Li.ar.libertas an sit ad malū li.ij.di.xxv.l.
Li.ar.libertas an sit ad bonū li.ij.di.xxv.m.
Li.ar.libertas est t ad bonū t ad malū li.ij.dist.xxv.n.
Li.ar.libertas a miseria tractat li.ij.di.xxv.o.
Li.ar.a quo genere libertatis minuit per peccatum.li.ij.dist.xxv.p
Libertas que sit ex gratia t que sit ex natura tractatur li.ij.di.xxv.q.
Li.ar.dupl'r dicit a gra moueri li.ij.di.xxvj.43.
Libe.ar.t gre quare attribuit oīe opus meritorium. li.ij.di.xxvj.44.
Libe.ar.in quibus bonis sit li.ij.di.xxvij.c.
Liberū arbi.an possit absq gra gratū facientе a culpa resurgere li.ij.di.xxvij.q.j.a.R.10.t.11.
Li.ar.an absq gra gratū facientе possit vincere suū ad uersarium li.ij.di.xxvij.q.ij.b.R.18.t p totum.
Li.ar.quō est potentissimū sub deo.t quō nec augetur nec minuit li.ij.di.xxvij.20.t p totum.
Li.ar.an possit absq gra gratū facere oīa mādata implere.li.ij.dist.xxvij.q.iij.c.R.24.t per totum.
Liberū arbitriū gratia gratis data destitutū an possit ad gratiam gratū facientē sufficienter se disponere. li.ij.dist.xxvij.q.j.d.R.29.t.30.
Liberū ar.quō cōuertit ad deū li.ij.di.xxvij.31.
Li.ar.t gre ordinē insinuat aug⁹.li.ij.di.xxvij.32.
Li.ar.gratia gratis data destitutū an potest aliquid an non li.ij.di.xxvij.36.
Libe.ar.detestari posse culpaz ꝓtute ꝓprie nature quō intelligitur li.ij.di.xxvij.37.
Li.ar.oīm gratia destitutū an possit alicui rōrationi resistere li.ij.di.xxvij.q.ij.e.R.38.t.45.t per totum.
Liberū arbitriū nō pōt cogi.pōt tm ad malū inclinari. li.ij.di.xxvij.40.
Li.ar.gra destitutū quare nō pōt ꝓpria ꝓtute homines stabilire ne ruat in peccatū lib.ij.di.xxvij.43.
Li.ar.integrū ce quō intelligit li.ij.di.xxvij.44.
Liberum arbitrium eligere malū gra desistente quō intelligit li.ij.dist.xxvij.46.
Libe.ar.sequi affectum predominantē quō intelligitur li.ij.di.xxvij.49. Ad idem.50.
Libe.ar.oīm gra destitutū an possit in aliquod bonum in genere.li.ij.di.xxvij.q.iij.f.R.52.
Libe.ar.t gre comparatio cōtū ad opa li.ij.dist.xxvij.53.
Liberū arbi.si alicubi legit absq oīm gra facere posse opa meritoria quō intelligit li.ij.dist.xxix.12.
Liberū arbitrium hois an ante lapsum egerit gratia operante t cooperante li.ij.di.xxix.a.
Libe.ar.iā existens in statu remunerationis vel glorie quō facit opus remuneratōe dignū li.ij.di.xvij.17
Libe.ar.eodem modo se habere nūc t prius in christo quō intelligit li.ij.di.xvij.20.
Libe.ar.quō recipit magis t minus li.iij.di.xvij.42
Liberratem arbitrij quō querit de⁹ vt dicti possint cōmissa li.iiij.dist.xx.3.

Libido

Libido quid.li.ij.di.v.23.
Libido tripliciter dicit t sine qua contingit generare. li.ij.di.xxxj.40.
Iterum dicit dupliciter t quō est radix mortaliū t quō venialium li.ij.dist.xxxvij.2.
Libido quō regnat in oīm peccato li.ij.di.xxxvj.13.
Libido dicit maior dupliciter li.ij.dist.xlij.24.

Licentia

Licentia cōfitendi petita habet ꝓ obtenta in q̄nq casibus.li.iij.dist.xxj.44.

Licitum

Licitum est aliq̄d dupliciter t quō licitū fuit vroxez repudiare li.iij.dist.xxxij.40.

Lignum

Lignorum vniuersalitas sub tribus differentijs comprehenditur.fm q ad triplicem hominis vtilitatem poterant ordinari libro.ij.di.xvij.7.
Lignum scientie boni t mali cur prohibitum fuit primis parentibus li.ij.dist.xvij.8.
Lignum vite quomodo dicitur prestare potuisse perfectam immortalitatem li.ij.di.xix.b.
Lignū vite quō restauraret humidū radicale.libro.ij.

distin. xix. 32.
Ligni vite effectus li. ij. di. xix. 43. & 44.
Lignū vite in paradiso. signū ē ligni vite. s. xp̄i qđ est in ecclesie medio. & alia pla de h̄ ligno li. ij. di. xxix. 2.
Lignū vite an vnica cōmestione cōtulisset īmortalitatem. li. ij. di. xxix. 4.
Lignū vite quō fuit phibitū q̄ hec verba ne sumat de ligno vite &c. li. ij. di. xxix. d.

Limbus

Limbo detenti patres quā miscōiam habuerunt. li. ij distin. xxij. 37.
Limbus quid sit & q̄ illic descenderūt sancti patres ante christi aduentū in pte ſupiorē. & descendūt nūc puuli nō baptisati sed in pte inferiorē. li. iij. di. xlv. 12.

Lingua

Linguā nō esse ream nisi mens sit rea quō intelligitur li. ij. di. xxxix. 13. et. 14.
Lingua diuitis qui torquebat in inferno quō erat lingua imaginatiua li. iij. di. l. 27.

Littera

Littera occidens quid sit li. ij. di. xl. c.

Locus Locatum Localiter

Loci ad locatū q̄drupler conditio li. j. dist. xxxvij. 14.
Locati ad locū tripler conditio li. j. di. xxxvij. 15. Et libro. ij. dist. ij. 48.
Locale & temporale quid dicat & que sint leges loci & tēporis li. j. di. xxxvij. 37.
Locatū esse & esse in loco ratione cuius cōuertuntur. lib. j. distin. xxxvij. 38.
Localis quare nō est dicendus de li. j. di. xxxvij. 39.
Localē ee siue ee in loco est dupl'r li. j. di. xxxvij. 50.
Locus a minori nō est destructiu sed positiuus. libro j. di. xlvj. 4.
Loc corpalis nō ē mensura spūaliū li. ij. di. ij. 7.
Loci corpalis an sit locare angelos li. ij. distin. ij. q. j. i. & 48. & 49.
Loci ad locatū quō ē mutua indigentia li. ij. di. ij. 52.
Locus quō habet influentiā & potentiā sup locatum. & quō locatū hz pōd & iclinationē ad locū li. ij. di. ij. 53.
Loci ad locatū quō debet esse ꝓportio li. ij. di. ij. 61.
Locus & materia dicunt vacua dupl'r & quō materia ī formis erat vacua & quō repleuit locū li. ij. di. xij. 34.
Locū optimū deberi optio quō intelligit li. iij. di. xxij. 31.
Locū supiorē cōpetere statui glorie quō intelligit libro iij. dist. xxij. 44.
Locus glorie quare fuit dilatus animabus redemptis ad tempus li. iij. di. xxij. 44.
Localiter est aliquid alicubi dupl'r & fm quē modū corpus xp̄i ē localiter in altari li. iij. di. x. 30.

Loqui

Loqui dupliciter cōsiderat li. ij. di. x. 29.
Loqui est dupl'r sicut & dicere li. ij. di. x. 33.
Loqui quare delectat hō magis cum amico q̄ cum deo li. iij. di. xxix. 42.

Lucifer

Lucifer quō dixit. Ascendā in celū &c. li. ij. di. ij. g.
Lucifer an peccauerit peccato superbie li. ij. di. v. q. j. a. & 7. & per totum.
Lucifer quid appetijt li. ij. di. v. q. ij. b. & 16.
Luciferū aliud appetisse q̄ esse sil'em deo si que rōnes & auctoritates ꝓbare vident quō sunt dissoluende. li. ij. di. v. 17. & p totum.
Luciferi petim p̄cessit tam auersionē malorū q̄ cōuersionē bonorū angelorū li. ij. di. v. 34.
Lucifer de quo ordine fuerit li. ij. di. vj. q. j. a. & 5.
Lucifer quare ōr cherub & nō seraph. li. ij. di. vj. 6.
Lucifer pesse terrestri ordini quō itelligit li. ij. di. vj. 7
Luciferū minus abilē fuisse ad peccandū quō intelligitur li. ij. dist. vj. 9.
Luciferū perisse oñdit mirā dei iusticiā li. ij. dis. vj. 10.
Lucifer an sit ligatus in inferno li. ij. di. vj. c.
Lucifer mō non hz ptātē q̄ habebit tpe añ xp̄i. ibidem.
Luciferi petim qre de nō odonat li. ij. di. vij. 3. & 47. 6
Lucifer nunq̄ adorat adhibita debita diligētia q̄ sufficit ad excusationē li. iij. di. ix. 38.

Lux

Lux diuina quō pōt considerari. figi in illa comphensi di. li. j. di. ij. 2.
Lux creata & increata differēter se hñt li. j. di. vij. 21.
Lux tripliciter ꝓsiderat fm h̄ ōr lux. lumen & hyposta sis coloris li. j. di. xvij. 10.
Lux quō subito mouet li. j. di. xxxvij. 60. et. 61.
Luci celesti quō ē cōformis natura spūs qui disponit ad vitā li. ij. di. ij. 46.
Lux de q̄ ōr in Gen. fiat lux &c. quā ꝓpriet ē habuit vl̄ qđ sit ō ea factū q̄tuor opinōes explicat li. ij. di. xij. 4
Luce ꝓducēdo qre solū dixit de fiat & facta ē cū m̄ ī p ductiōe oīm rer. corpaliū dixerit. fiat fecit & factum li. ij. di. xij. 8. li. ij. di. xij. 11.
Luce principaliꝰ cōuenire nature spūali quō intelligit
Lucis corpalis vtilitates li. ij. di. xij. 12.
Lucem illam dicūt quidā factā ee in meridie alij aliter sentiunt li. ij. di. xij. 17.
Lucis forma dignior ē q̄ forma caloris li. ij. di. xij. 31.
Lucis forma quō ponit in eodem corpe cū alia forma. li. ij. di. xij. 32.
Luce ee spēm ignis quō intelligit li. ij. di. xiij. 10.
Lucis diffusio nō ē motus localis sed alterationis li. ij. di. xiij. 33.
Lucis tripler differentia & que facit corpꝰ esse susceptibile vite li. ij. di. xvij. 38. ad idē di. xij. 39.
Lux que dicitur primo die creata an fuerit corporalis vel spūalis li. ij. di. xij. q. j. a. & 7.
Lux illa quō ē ad decorē & ornatū celi li. ij. di. xij. 9.
Lux illa & si ꝓfecte illuminaret tm nō fuit superfluū facere solem li. ij. di. xij. 13.
Lux illa primo creata qualiter faciebat diē & noctē lib. ij. di. xij. q. ij. b. & 14.
Lux primo creata q̄uis semp illuminabat nō tm semp diem faciebat li. ij. di. xij. 15.
Lux formata ē opus prime diei qualitercūq̄ accipitur dies li. ij. di. xij. 16. di. xij. 17.
Lux illa vbi cepit moueri & in quo loco facta sit lib. ij.
Lux an sit corpꝰ vl̄ forma corpis li. ij. di. xij. q. j. c. & 18
Lux dupliciter accipit & fm h̄ cōnotat varias ꝓprietates li. ij. di. xij. 20. et. 27.
Lucis noīe Augꝰ. intelligit ignē & ibidē alie lucis ꝓprietates li. ij. di. xij. 21.
Lux spūalis & corpalis dissimilit se hñt li. ij. di. xij. 22 Et di. xvij. 16. & di. xxiij. 8.
Lux solis nō imp edit in actiōe sua ꝓpter pscientiam materie li. ij. di. xij. 23.
Lux primo creata que dicit fuisse mota dimē siue & successiue fuit nubecula lucida li. ij. di. xij. 24.
Lux efficit q̄nq̄ sensus li. ij. di. xij. 25.
Lux an sit forma substantialis vel accidentalis li. ij. distin. xij. q. ij. d. & 26.

De littera R

Lux dicit duplicit. t ſm quē modū eſt forma ſubſtantialis tē. li. ij. di. xiij. 27.
Lux q iō eſt de cōpoſitione coloris li. ij. diſt. xiij. 28.
Lux ratione cui⁹ eſt forma ſenſibilis li. ij. di. xiij. 29.
Lux quomodo auget li. ij. di. xiij. 30.
Lucis materiat ſpūal' irradiatio dr̄ñt li. iij. di. xxij. 1.
Lucem ſiue corpus luminoſū q̄nto eſt luminoſius tāto min⁹ poſſe viſum latere quomō intelligit li. iij. di. xlix. 65.
Lucis ſpūalis t corpal' triplex eſt actus t q̄s hoz erit apud damnatos li. iij. di. l. 19.
Lux illuminat oculū ad videndū vel delectabilia vl' ad videndū indifferentia vel ad videndū triſtia t horrida t que lux erit in inferno li. iij. di. l. 18.

Ludus

Ludus t ſpectaculū diffinit li. iij. di. xvj. 13.

Lumen

Lumē ſplendor. radius. dr̄ñt li. j. di. ix. 12.
Lumen augeri in aere ē dupl'r li. j. di. xvij. ſſ.
Luminis influentia eſt dupl'r. li. ij. di. ij. 45.
Lumen ſpūale t corpale dr̄ñt li. ij. di. x. 24.
Lumen qđ emittit a corpe luminoſo an ſit cor⁹ an q̄litas corpis li. ij. di. xiij. q. j. e.
Luminis motus nō eſt loci mutatio ſz luminis generatio li. ij. di. xiij. 34
Lumen quō ōz generare cor⁹ li. ij. di. xiij. 39.
Lumen an ſit forma ſubſtantialis vel accidentalis li. ij di. xiij. q. ij. f.
Lumen diffinit ab Auicenna li. ij. di. xiij. 41
Lumē quō aducit aeri cōpleto iā in eē li. ij. diſ. xiij. 42.
Lumen quomō ſe habet ad modum coloris t eſt qualitas ſenſibilis li. ij. di. xiij. 43.
Lumiaria fiāt in firmamēto ecclī. q̄rit q̄ſit iſta luminaria t de his varia dicūt li. ij. di. xiij. 42. t. 43. t. 44
Luminaria quō ſūt i ſignat tpa li. ij. di. xiij. 45. t. 46
Luminaria quō diuidūt diē t noctē li. ij. di. xiij. 47.
Luminaria celi oīa an poſita ſint in eodez corpe continuo an in diuerſis li. ij. di. xiij. q. j. g. ℞. 49. t p totū.
Luminaria plura poſita ſunt in vltima ſpera triplici ratione li. ij. di. xiij. 54.
Luminaria an moueant in oꝛbibus ſuis motib⁹ ꝓp̄ꝛis li. ij. di. xiij. q. ij. b.
Luminaria aliter mouēt in celis q̄ aues in aere t piſces in aquis li. ij. di. xiij. ſſ.
Luminaria q̄uis mouēnt motu ſuoꝛ oꝛbiū t quaſi ioppoſitū celo ſtellato tñ ñ retardāt li. ij. di. xiij. 57.
Luminaria an habeant diuerſitatez ꝓfectionū li. ij. di. xiij. q. j. l. ℞. 65.
Luminaria condita ſunt diuerſa ſm ſpeciem ex q̄druplici cauſa li. ij. di. xiij. 66.
Luminaria nō ſūt ſpē diuerſa ꝓpter aggregationē lucis ſue oꝛbis li. ij. diſ. xiij. 69.
Luminaria diuerſa an habeant diuerſas impreſſiōes ſup corꝓoralia li. ij. di. xiij. q. ij. l. ℞. 71
Luminaria diuerſa q̄re diuerſa ipꝛimunt inferioꝛa li. ij di. xiij. 72.
Luminaria tm̄ eſſe ſigna quo ſenſu dicat ſcriptura li. ij. di. xiij. 73.
Luminaria an inꝓimant quod habent an quod nō habent li. ij. di. xiij. 74.
Luminaria oīa q̄re calefacere nō poſſūt li. ij. di. xiij. 75.
Luminaria celeſtia dupl'r conſiderant t ſm quez modū verū eſt q vniuerſaliter conformant magis igni q̄ alij elemento li. ij. di. xiij. 77.
Luminariū celeſtiū impreſſiones an cauſent i hoīibus diuerſitatē moꝛ li. ij. di. xiij. q. iij. m ℞. 78. t p totū.
Luminaria quando facta ſunt li. ij. di. xiij. b.
Luminaria celi quare facta ſint li. ij. di. xiij. i.
Lumen gloꝛie quō habilitat animā ad cognoſcēdū ꝑbū eternū t quō habilitat animā ad cognoſcendū alia a verbo li. iij. di. xiij. 29
Lumen maius abſoꝛbere minus quomō intelligit. lib. iij. di. xiij. 52. t di. xxxiij. 63.
Lumē lūini ñ repugnare quō itelligit li. iij. di. xxxj. 27.

Luna

Luna quō humectat t infrigidat cū corpa celeſtia dicātur calefacere p naturā lumis li. ij. di. xiij. 12.
Luna cui⁹ nature ſit. quare dicat luminare magnū q̄re magꝭ lucet de nocte q̄ de die. q̄re magis lucet dū a ſole elongat q̄ cū ei appꝛopinq̄t tē li. ij. diſt. xiij. 42. 43. t. 44
Luna t ſol quō ſunt in ſigna t tpa li. ij. diſ. xiij. 45. et 46. t. 47.
Luna quare a ſole lumen recipit t refundit t nō caloꝛē li. ij. di. xiij. 76.
Lunā factā eſſe vt ꝓſit nocti quō intelligit t q̄ erit lune coditio p⁹ extremum iudiciū li. iij. di. xl viij. ſ.

Luxuria

Luxurie ſpūs quō vincit p continētiā abſq; gratia gratum faciente li. ij. di. xxviij. 21.

Macula

Macula anime quid ſit li. iij. di. xviij. 48.
Macula vel tenebra a qua de⁹ purgat quid ſit li. iij. di. xviij. h.

Magus

Magi quare defecerunt in tertio ſigno li. j. di. iij. 24.
Magi t diuini quō dicūt vera li. ij. di. vij. 67
Magoꝛ ꝑge quō fuerūt ꝑſe in ſerpētes li. ij. di. vij. 82
Magice artes que fiunt miniſterio demonum vel vti miniſterio demonū in faciendis miraculis an poſſit fieri ſine pctō li. ij. di. vij. q. iij. m. ℞. 88.

Magis

Magis t minus dupl'r conſiderant t ſm quē modus dicant intenſionē et remiſſionē et ſm quem gradū et exceſſum li. j. di. viij. 4.
Magis et minus nō variare ſpeciē quō intelligit li. ij. di. xxx. 24. Ieremi rñdet ad hoc tripl'r di. xlij. ſſ. Ad idem li. iij. di. ix. 68.
Magis et minus accipi ſm maioꝛez et minoꝛem acceſſum ad terminū quō intelligit li. ij. diſ. xxxiij. 26.
Magis aliquē diligere ē tripl'r li. ij. di. iij. 72.
Magis et min⁹ recipiūt aliq̄ dupl'r li. iij. di. xlix. 41.

Magnitudo

Magnitudo et bonitas quō dr̄ñt ī ꝺo li. j. di. viij. 44.
Magnitudo in diuinis quō dicat p modū quātitatis et deitas p modū ſubſtantie li. j. diſt. xix. 2.

Malus

Malus dicit aliquid altero triplici conſideratiōe li. j. di. xix. 18. Et iterum duplici conſideratione di. xxij. 7. poſt litteram e.
Maioꝛ humana mente quomodo dicitur ſolus deus libꝛo. ij. di. vij. 63.
Maioꝛ capacitas naturali um quō diſponit dd maioꝛem gratiam li. ij. di. ix. 17.

Magiſter

Magiſtri opiniones octo recitant in quibus nō tenēt li. ij. di. xliij. 4.

Malum

Mala quare nō possunt cē ex deo ſp vl'p dcū. li. j. di xxxvj. ſ. Et cadē di. 7. 7 eadē. di. 25.
Mala an ſint in deo li. j. di. xxxvj. q. j. c. ℟. 25. Et eadē dist. b.
Mala ſunt in dei cognitione. 7 cognitio dei eſt deus. g° mala in deo ſunt. Solo li. j. di. xxxvj. 26
Malum cognoſcit in deo. ergo malum eſt in deo. ſo. li. j. di. xxxvj. 27.
Malū 7 impfectū differūt li. j. dist. xxxvj. 31.
Mala non cognoſcit deus eo modo quo bona li. j. di. xxxvj. c. j di. xlvj. 2
Malū quō dicit bene ordinatū 7 loco ſuo poſitum. li.
Malū quō dicit cooptari in bonū li. j. di. xlvj. 3.
Malū quō facit tēdere ad nō eſſe li. j. di. xlvj. 7. to.
Mala fieri an ſit bonū li. j. di. xlvj. q. ij. c. ℟. 20. 7 per
Mala fieri an ſit verum li. j. di. xlvj. q. uū. d. ℟. 24. 7 p totum.
Malum an ſit ordinabile a dei voluntate li. j. di. xlvj. q. v. e. ℟. 29.
Malū quō eſt priuatio ordis li. j. di. xlvj. 30.
Malum nō ſubeſt diuine ꝓductioni ſed preuiſioni li. j. di. xlvj. 32.
Malū qua ordinatione eſt ordinabile li. j. di. xlvj. 33.
Malū an ſit de cōplemēto vniuerſi li. j. di. xlvj. q. vj. f. ℟. 34. 7 per totū.
Mala quō fiunt ꝓter dei voluntatē ſz nō ꝓter dei p missionē li. j. di. xlvij. 3.
Mala an ōbeat dē pmittere li. j. di. xlvij. q. j. cij. ℟. 21
Malos plures pmisit deus eſſe ex multiplici cauſa li bro. j. di. xlvij. 22.
Malū pmittere eſt duplex 7 quō pmittere eſt conſentire li. j. di. xlvij. 23
Malū debere p innocentē cohiberi quō intelligit li. j. di. xlvij. 24.
Malū p zelū dēre cohiberi quō intelligit li. j. ō. xlvij. 25
Mala an poſſit dē pcipe li. j. di. xlvij. q. uū. d. ℟. 27.
Mala dcū ꝑcepiſſe ſi q auctoritates ſonare vident q modo ſunt intelligende li. j. dis. xlvij. 29. 7. 30 7. 31.
Mala que neceſſitate mala ſunt nō poteſt deus pcipere li. j. di. xlvij. 33.
Mala 7 falſa bn̄t cāz deficientē ſz rez multitudo cāz efficientē q ōr dr deo non prio: li. ij. di. j. ſſ.
Mala ꝓductio quō fedat 7 turpat 7 quō ordinatio decorat li. ij. di. iij. 47.
Malum culpe magis deordinat cz malum nature. li. ij. di. iij. 49
Malū quō eſt obiectū li. ar. li. ij. di. vij 31.
Malū omē quō eſt ab inſtinctu diaboli li. ij. di. xxj. 30.
Malū additū malo facere magis malū quō intelligit. li. ij. di. xxij. 35. ſapientie li. ij. di. xxij. 12.
Malum permittere fieri quomodo atteſtatur diuine
Malū nō ſequit neceſſario ad bonū quō intelligū li. ij. di. xxx. 14. intelligitur li. ij. di. xxx. 16
Malum habitum precedere malum actum quomodo
Mala actio quō eſt a deo li. ij. di. xxij. 10.
Mala quare dē pmittit li. ij. di. xxij. 47
Malū an ſit a bono vt ab origine li. ij. di. xxxiij. q. j. a. ℟. 6. li. ij. di. xxxiij. 7
Malum culpe ſiue petīm tripliciter poteſt conſiderari
Malū nō habere originē a bono ſi q ratiōes ſonare vident quō ſunt repudiande li. ij. di. xxxiij 8. 7 p totū
Malū primū an ſit ponere li. ij. di. xxxiij. 12.
Malū an ſit a bona cauſa vtpote a voluntate vt efficiente vel deficiente. li. ij. di. xxxiij. q. ij. b. ℟. 13.
Malū vel petīm cē a voluntate deficiente poteſt intelligi tripl'r li. ij. di. xxxiij. 14. 7 p totū.
Malū pr̄ poſſe cē cz ſit quō intelligit lib. ij. diſtinxxxiij. 17. bro. ij. di. xxxiij. q. ix. c. ℟. 20.
Malum an ſit a bono fm intentionem vel ꝓter. li
Malū dupl'r conſiderat li. ij. di. xxxiij. ibidem
Malū qō eſt in natura quare eſt ꝓter intentionez nature 7 malū mors quare eſt cū intentione ſeu deliberatione voluntatis li. ij. di. xxxiij. 21
Malū qua ratione intendū li. ij. di. xxxiij. 22.
Malū aliqō an ſit ab oī bono ſeqſtratū li. ij. di. xxxiij. q. ſ. d. ℟. 23.
Malo opponi bonū quō intelligit li. ij. dist. xxxiij. 25
Malū quō habet ſtatū li. ij. di. xxxiij. 27.
Malū ſiue malicia an ſit in bono ſibi oppoſito lib. ij. di. xxxiij. q. ij. c. ℟. 29.
Malum non eſſe inexiſtentiz quō intelligit li. ij. dist. xxxiij. 30
Malū an ſit in bono tanz aliquis habit° an ſit pura priuatio li. ij. di xxxiij. q. iij. f. ℟. 32
Malū ſiue peccatū dupl'r accipit vno mō abſtractiue alio mō cōcretiue 7 fm quē modū malū aliqd ē ibidē.
Malū eſt in aliquo ergo eſt nō ſequit libro. ij. diſti. xxxiij. 36.
Malicia ē an hec ſit ꝓcedenda vl'ñ li. ij. di. xxxiij. 37
Malū aliqō contrariari alicui bono poteſt dupl'r intelligi li. ij. di. xxxv. 22.
Malū qōlibet an corrūpat ſimul 7 inſepabilit illa tria modū ſpēz 7 ordinē li. ij. di. xxxv. q. j. d. ℟. 26.
Malū ſiue peccatū nō corrumpere hec tria modū ſpeciē 7 ordinē ſi q rationes ꝓbare vident quō ſit cis, reſpondendū li. ij. di. xxxv. 27. 7 p totū
Malo quolibet ſiue an p peccatū qōlibet hec tria corrūpant equaliter li. ij. diſ. xxxv. q. ij. c. ℟. 32.
Malo quolibet ſiue p peccatū qōlibet hec tria nō corrumpi equaliter ſi q rationes ꝓbare vident quō ſūt diſſoluende li. ij. di. xxxv. 33. 7 p totū.
Malū quō eſt ordinabile li. ij. di. xxxv. 37
Malo ſiue p malū an contingat hec tria corrūpi totaliter li. ij. di. xxxv. q. iij. f. ℟. 39. 7 p totū.
Malū 7 pena quō differūt li. ij. di. xxxvj. 30.
Malū aliquod pene quare attribuit deo 7 malū culpe non li. ij. di. xxxvj. 35
Malicia q reddit actorem ſuū culpabilē nō eſt ꝺo attribuenda tripliciter ratiōe cuius homi qui adiuuat actorem in actōne culpabili culpa attribuat li. ij. di. xxxvij. 29. li. ij. di. xxxvij. 40.
Malicia falſitas quid eſt 7 quomō actio mala ē a deo
Male voluntates an habeāt vnū finē li. ij. di. xxxvij. o. iij. d. ℟. 26. di. xxxvij. 29.
Malum quare eſt multipharie 7 bonū vno mō li. ij.
Mala velle quare malū eſt 7 intelligere vel memorari mala quare nō eſt malū li. ij. di. xxxix. 1.
Malicia 7 bonitas nō tm reſpiciūt affectū ſz etiā intellectū practicū 7 ei° habitū li. ij. di. xxxix. 9
Malicia cōparatur tripliciter ad actionē 7 fm hoc tenz vl' rationē accidentis vel rationē differentie eſſentialis li. ij. di. xlj. 16.
Malū in genere quare dicat li. ij. di. xlj. 21.
Malū eſſe infinitis mōis quō intelligit li. ij. di. xlij. ſ.
Mala duo fecit populus meus quō intelligit illa auctoritas Piere. li. ij. di. xlij. 57
Maliciā eſtimare bonitatez excedere poteſt eſſe dupl'r

li.ij.di.xliij.4.
Malicia nō semp facit peccatū dici peccatū in spiritum sanctū li.ij.di.xliij.11.
Malicia fm q est radix peccati in spm sanctuz potest dupl'r cōsiderari z fm quē modū precedit peccatū i spm sanctū z fm quē comitat li.ij.di.xliij.16.
Malū ipsum esse cuius vsus mal⁹ est quō intelligit li.ij.di.xliij.14.
Malos pesse bonis stultos sapientib⁹ z seruos dominis quō est inordinatū li.ij.di.xliij.25
Mali quō tendāt fide sua in veritatē diuinā li.iij.di.xxiij.54.
Malū non posse vitari nisi cognitū quō intelligit li.ij.di.xxv.31.
Mali homines dupl'r possunt cōsiderari z qñ sūt diligendi ex charitate z qñ odiendi li.iij.di.xxviij.23
Malum est aliquid vel ex genere act⁹ vel ex malicia intentionis zc.z quō potest malū bene fieri li.iij.di.xxxviij.18.
Maloz summū quid sit li.iij.di.xiij.42
Malefidei possessor quis sit li.iij.di.xv.66.
Malū qd sit z q dupl'r dr diligi bono li.iij.di.xxxj.6.
Maleficiū est duplex.s.tpale z ppetuū z qō dat impedimentū matrimonio li.iij.di.xxxiij.23.
Maleficiū dupl'r fit ppetuū li.iij.di.xxxiij.24
Maleficiū dissolui pōt p dēū.p diabolū sz ñ oē dissolui pōt p maleficiū vel humanū cōsiliū li.iij.di.26.
Maleficiū quare nō aufert potentiā cōmedendi z eūdi sicut coeundi li.iij.di.xxxiij.28.
Maleficiū quare impedit coitū ad vnā mulierez qñq z nō ad oīs li.iij.di.xxxiij.29.
Malū est duplex.s.simpl'r z casualit̄ z quod quis potest vouere li.iij.dis.xxxviij.22.
Malos nō tm quātuz meruerunt puniri in futuro q/modo intelligit li.iij.di.xlvj.3.

Mandatum

Mandata dei dupl'r cōtingit ipleri li.ij.di.xxviij.24.
Mandatū esse supra hominē sed ꝑ quō intelligit li.ij.di.xxviij.25.
Mandata dei leuia esse z suauia quō intelligit li.ij.di.xxviij.26
Mandata hominis q̄uis grauia quare pōt hō ipleri absq̄ gra gratū facere z nō mādata di li.ij.di.xxviij.27
Mandata dei seruare absq̄ gratia gratū faciente quō intelligit li.ij.di.xxviij.28
Mādatū de dilectione primi quare nō dat implicite sic mādatū de dilectione sui li.iij.di.xxviij.2.
Mandata z documēta multiplicant in scriptura ꝑ duo li.iij.di.xxxvj.6.

Manducare

Manducatio supioris portionis rōnis in quib⁹ facit peccatū mortale li.iij.di.xxxviij.35
Manducatio corpis xpi tria r̄spicit q̄ tria rndent tribz q̄ sunt in hoc sacramēto li.iij.di.xij.43. Hic ponit in masticatiōe tria sunt ponat in manducatione.

Manicheus

Manichei heresis li.ij.di.j.24.z di.xxxiij.6.
Manicheū quid decepit li.ij.di.xxxiij.28.
Manichei ponūt omne iuramentū esse illicitum li.iij di.xxxix.26.

Manifestare

Manifestare aliquid alicui est dupl'r li.j.di xvij.4.

Manus

Manū z animū cohibere difficilius esse q̄z manū tātū quō intelligit li.iij.di.xl.35.

Manna

Manna cōputruisse in vasis.qd prefigurabat li.iij.di.ix.31.

Mare

Mare naufragiū nauis tabula quid sit allegorice lib.iij.di.xxij.32.

Maria

Maria mater xpi cōsiderat q̄tuz ad tres cōditiones z an potuerit melioz eē creata li.j.di.xliij.6.
Maria quō dr deo ppinquior q̄z angel⁹ li.iij.di.ij.6.
Maria qre nō indiguit stimulo fomitis qui est ad exercitiū z ad meritū er ad gre tutamentū li.iij.di.iij.1.
Maria quō sola nō fuit aliquo peccato obnoxia li.iij di.iij.7.
Marie ꝑginis caro an sanctificata fuerit ante animationez li.iij.di.iij.q.j.a.ꝓ.8
Marie virginis carnez ante animationē fuisse sanctificatā si q rationes sonare vident quō sunt intelligē de li.iij.di.iij.9.z ꝓtū
Maria cōcepta est absq̄ culpa actuali nō tm absq̄ causa peccati li.iij.di.iij.12.
Marie ꝑginis anima an sanctificata fuerit añ origialis peccati cōtractionē li.iij.di.iij.q.ij.b.ꝓ.15.
Maria quō dicit purissima li.iij.di.iij.16.
Mariam esse exēptā cū fit questio de peccatis quō intelligit li.iij.di.iij.17.
Marie sanctificatio quō excellit sanctificationē alioz sanctoz li.iij.di.iij.20.
Mariā facere ab oīi peccato ꝑimunez nō decuit dēū li.iij.di.iij.21.
Maria an sanctificata fuerit ante natiuitatez li.iij.di iij.q.iij.c.ꝓ.22
Maria vna natiuitate cōtraxit originale alia natiuitate dotata est sanctificatione li.iij.di.iij.23.
Maria an p sanctificationis gratiā mūdata fuerit ab omni peccato actuali li.iij.di.iij.q.j.d.ꝓ.26.
Maria in scōa sanctificatione quō eguerit gratia li.iij.di.iij.27
Maria quid petijt in oratione ista dimitte nobis debita nostra zc.li.iij.di.iij.30
Marie in prima sanctificatione an fuerit fomitus cōpiscentie extincta li.iij.di.iij.q.ij.c.ꝓ.31.
Maria aliter fuit gratia plena in prima sanctificatione z aliter in scōa li.iij.di.iij.32.
Maria an in scōa sanctificatione ablata fuerit peccādi potentia li.iij.di.iij.q.iij.f.ꝓ.35.
Maria quō dicit fuisse turbata li.iij.di.iij.37.
Maria quō dr dubitasse li.iij.di.iij.38.
Maria quare dedicata est dies sabbati li.iij.di.iij.39
Maria q̄uis mori potuit post conceptionez peccare tamen nō potuit li.iij.di.iij.40.
Marie fuit concessa in via peccandi impotentiaz qō alij assequūtur in patria li.iij.di.iij.41.
Marie caro quō fuit pctō obnoxia ante sanctificationem li.iij.di.iij.42.
Maria quō fuit p spm sctm sctificata li.iij.di.iij.a.b.c
Maria an meruit xpm cōcipere an fuerit cōceptio illa solū ex mūere gre diuine li.iij.di.iij.q.ij.c.ꝓ.27.
Maria nō meruisse xpi cōceptionē si q rationes sonare vident quō sint intelligende li.iij.di.iij.27.z.29.
Maria an i xpi cōceptiōe aliqd fuerit spūsācto cooperata i aliq̄ mediāte aliq̄ potētia li.iij.di.iij.q.j.g.ꝓ.31

De littera R

Maria i cõceptiõe filiũ dei nullo mõ cooperã fuisse si q rõnes sonare videnk quõ sũt soluẽde li.iij.di.iij.32. et per totum.

Marie cooperio in ꝯceptiõe an fuerit naturalis vl' miraculosa li.iij.di.iij.q.ij.b.R.36. R.31.

Maria an sit dei genitrix appellãda li.iij.di.iij.q.iij.i.

Mariã nõ debere genitricẽ dei dici si alicubi legik quõ intelligik li.iij.di.iij.43. li.iij.di.iij.44

Maria ñ ẽ mr dei ꝑm diuinã naturã.g.ñ ẽ mr dei ñ secũk

Maria dr genitrix dei sz ꝛ ñ dr genitor bois li.iij.di stinctione.iij.45.

Maria quare nõ dr xpitocon li.iij.di.iij.46.

Mariã genuisse ꝓsonã quõ intelligik li.iij.di.v.36.

Marie caro quõ ẽ ꝯformis carni verbi li.iij.di.ix.22.

Maria quõ dr cõsensisse in carnalem copulam li.iij.di stin.xxviij.32. Et di.xxx.6.

Mariam post natũ xpm pepisse filios vñ ille impũssimus error ortk.li.iij.di.xxx.5.

Mariã xpo fratres genuisse quõ intelligik Ibidem.

Maria ỹginitatẽ vouit triplici rõne li.iij.di.xxx.14.

Maria nup sit triplici ex causa li.iij.di.xxx.15.

Marie fecũditas quõ fuit occ'tata diabolo ibiõ.ꝛ.16

Maria nup sit ioseph fabro ex ꝑplici cã li.iij.õ.xxx.17

Maria quare potuit vouere cõtinẽtiã li.iij.di.xxx.18

Maria nubẽdo ꝛ cohabitando ioseph nulli se ꝑiculo cõmittebat.li.iij.di.xxx.19.

Maria recte potuit nubere ioseph cuius eẽt dr alia tribu q̃ maria.li.iij.di.xxx.20.

Martinus

Martinus quõ dicik martyrũ palmã nõ amisisse. lib. ỹ.dist.xl.25.

Martyrium

Martyriũ cõpletũ duo exigit li.iij.di.iij.39.

Martyriũ siue sanguinis effusio cuius ꝑticipet nomẽ baptismi nõ tñ ẽ sacrm li.iij.di.iij.57.

Martyriũ qre dr baptismo sanguinis.li.iij.di.iij.58

Martyres qre aliqñ a penis alijs liberati sunt sz nunq̃ a gladio vel ferro li.iij.di.iij.59.

Materia

Materia ẽ triplex.ex qua in qua ꝛ circa quã.ꝛ quõ intelligik q̃ materia nõ coincidit cũ fine li.j.i.plogo.7

Marie appetitus quõ ordinak ad formã.Et quõ appetitus aĩe ad appetibile li.j.di.j.37.

Materia quõ nõ ẽ sua potentia li.j.di.iij.46.

Materiale ꝓncipiũ an sit ponere in diuinis li.j.di.xix q.iij.g.R.44. li.j.di.xix.47.

Materia fundamentum existentie non competit dro.

Materia ꝛ forma quare nõ ponunk in dro per indifferentiam li.j.di.xix.49.

Materie modꝰ alijs cadit i ꝺo alijs ñ li.j.õ.xxxiij.21

Materia prima quõ ẽ creata in oĩmoda possibilitate ꝛ obedientia li.j.di.xlij.10.

Materia quõ assimilak opifici quõ ẽ ab ipso ꝛ materie forma q̃d sit lib.ỹ.di.j.8. Hic ponik nõ sit duo actu similis.ponak nõ sit deo ꝛc.

Materia quõ dicik turpis ꝛ tenebrosa ꝛ quõ habet aliq̃d dr luce li.ỹ.di.j.9. Ad idẽ li.ỹ.di.iij.12.et.19.

Materia fit ex nihilo li.ỹ.di.j.Et ex nihilo aliq̃d fieri põt intelligi triplr Eadẽ di.13.

Materia ãgelicoꝝ spũz an sit eadẽ cũ materia corpaliũ ꝑm idẽtitatẽ nature cõis li.ỹ.di.iij.q.ỹ.b.R.11.

Materia duplr est scibilis li.iij.di.iij.12.

Marie potẽtia duplr ꝑt ꝯpari ad formã ꝛ ex quẽ modꝯsiderat eã metaphlicꝰ ꝛ ꝑm quẽ pbs li.ỹ.di.iij.13.

Materie vnitas ꝛ diuersitas in corpalib ꝛ spũalib tripliꝛ põt cõsiderari li.ỹ.di.iij.14. Hic ꝓpe finem po.pbãtes eẽ materiã.ponak pbãtes eandẽ eẽ materiã. Item q̃druplr ꝑt intelligi vnitas i maria di.xij.26

Materia quõ distinguik ꝺ ãgelicã naturã li.ỹ.di.iij.15

Materiã eẽ diuersaz quõ intelligik li.ỹ.di.iij.16.

Materie potẽtia nõ ẽ magis ad vnã formã q̃ ad alias li.ỹ.di.iij.17.

Materia quare ponik vna li.ỹ.di.iij.20.

Materia spũaliũ ꝛ corpaliũ an sit vna ꝑm numerũ an ꝑm vnitatẽ aliã.li.ỹ.di.iij.q.iij.c.R.21.

Materia prima nõ ẽ ens in actu respectu materiatoꝝ li.ỹ.di.iij.24. libꝝ.ỹ.di.iij.26.

Materia est aliter in oĩbus vel in pluribus q̃ deus.

Materie melius disposite quare impẽrtit deus meliorem formã ꝛ nõ dat maiora dona gratuita hñti meliora naturalia li.ỹ.di.ix.17. Item quõ intelligik q̃ materie nobili dr resꝑdere nobili' forma li.iij.di.xij.4.

Materia informis mũdi quare appellak triplici noie scz terre abyssi ꝛ aque li.ỹ.di.xij.2.

Materia corpaliũ an creata sit in oĩmoda possibilitate ita q̃ nullã habuerit formã li.ỹ.di.xij.q.j.a.R.5. In ꝓncipio huiꝰ questionis emendenk due linee hoc mõ q̃ aug in li.de simbolis.q̃ sic ait.Primo oĩm formarũ capacitas creata ẽ ꝛc.

Materia cõsiderak dupliꝛ Ibidẽ. Et ꝑm quẽ modũ voluerit Augꝰ.essentiã materie intelligere.

Materiã illã creatã fuisse in oĩmoda possibilitate sine carentia oĩus forme si q̃ auctates ꝛ rõnes ꝓbare videnk quõ sint dissoluende li.ỹ.di.xij.6.ꝛ ꝑ totum.

Materia corpaliũ an creata sit in ꝑfecta actualitate li.ỹ.di.xij.q.ỹ.b.R.11.

Materialia corpa oĩa creata eẽ sil' in materia sz ꝑ sensiũ dicẽ eẽ distincta q̃druplici rõe ꝓbak.li.ỹ.di.xij.12

Materiã illã corpaliũ eẽ ꝓductã in ꝑfecta actualitate. id ẽ q̃ oĩa siml' creata sint si q̃ auctes ꝛ rõnes ꝓbare videnk quõ sũt dissoluẽde li.ỹ.di.xij.13.ꝛ ꝑ totum.

Materia corpaliũ an creata sit sub aliq̃ formarũ diuersitate li.ỹ.di.xij.q.iij.c.R.17.

Materiã illã fuisse creatã sub formarũ diuersitate si q̃ rões ꝛ auctes sonare videẽt quõ sũt dissoluẽde lib.ỹ. di.xij.18.ꝛ per totum.

Materia corpaliũ in ꝓma cõditiõe nec fuit ꝑfecte opa ca nec ꝑfecte transparẽs li.ij.di.xij.21.

Materia corpaliũ quõ erat corporea li.ij.di.xij.22.

Materia corpaliũ informis quõ habeat appetitu ad formas alias ꝛ alias li.ij.di.xij.23.

Materia celestiũ ꝛ terrestriũ an sit vna quãtũ ad eẽ li.ij.di.xij.q.j.d.R.25.

Materie q̃druplex distinctio ꝛ q̃ q̃druplr ꝑt intelligi eẽ vnitas i maria li.ij.di.xij.26. Ad idẽ di.iij.14.

Materia informis an fuerit ꝓducta in die an añ ocz die li.ij.di.xij.q.ij.c.R.27. li.ij.di.xij.29.

Materiã ñ creauit deꝰ in luce vl' die quius ipe sit dr luce

Materia informis corpa liũ vbi habuit sitũ li.ij.dist. xij.q.iij.f.R.31.

Materia informis erat ens incõpleti.g. in loco nõ habebat sitũ.non sequik.li.ỹ.di.xij.32.

Materia ꝛ locus eq̃oce dicik vacuꝰ li.ij.di.xij.33.

Materia ꝛ locus dicunk vacua dupliꝛ li.ij.di.xij.34

Materia informis quomõ habebat sursum ꝛ deorsus li.ij.dis.xij.35

Materia rerum corporaliũ sedm diuersos dicik diuersimode ꝓducta li.ij.di.xij.b.c

Materia corporaliũ quomõ fuerit informis ꝛ cõfusa

De littera R

li.ij.di.xij.e.
Materia illa vbi fuerit locata li.ij.di.xij.f.
Materia ista quibus diebus ꝛ in quot fuerit distincta li.ij.di.xij.g.
Materie nobilitas vñ venit li.ij.di.xvij.32.
Materiale ꝛ formale penes q̃d accipit li.ij.di.xxv.31.
Materiã quare deus nõ perficit cuz tamen intellectũ vt cognoscat perficiat li.iij.di.xiij.26.

Mater

Matris nomẽ q̃re nõ transferꝛ ad diuina li.j.di.v.8.
Matris honorẽ referri ad filium quomodo intelligit li.iij.di.iij.18.

Matutina

Matutina cognitio quid est li.ij.di.iij.24.

Matrimonium

Matrimonialis actus quõ potest fieri sine peccato li.ij.di.xxxj.4.
Matrimoniũ duplicez habet significationẽ ꝛ quõ significat coniunctionẽ naturarũ li.iij.di.j.So
Matrimonium quare magister vltimo loco tractat inter sacramenta li.iij.di.ij.1.ꝛ.di.xxv.1
Matrimoniũ fuit boim ꝛ benedictio ꝛ p̃ceptũ et morale ꝛ sacramentale li.iij.di.xxv.2.
Matrimoniũ esse ꝛ minoribus bonis quõ itelligit li.iij.di.xxv.3. q.j.a.ℛ.5.ꝛ per totum.
Matrimonium q̃n fuerit institutũ li.iij. distin.xxv.
Mrimoniũ a q̃ fuerit istitutũ li.iij.d.xxv.q.ij.b.ℛ.8
Matrimoniũ q̃uis a deo sit institutũ tñ põt hõ circa b aliqua imutare li.iij.di.xxv.9.
Matrimoniũ non põt p trahere bestie q̃uis eis dictũ sit quẽadmodũ cresci multi.li.iij.dist.xxv.10.
Matrimoniũ non est contractus pure humanus li.iij dist.xxv.11.
Matrimoniũ an institutũ sit sub p̃cepto li.iij.di.xxv q.iij.c.ℛ.12.
Matrimoniũ fuit p̃ceptuz affirmatiuũ ꝛ iõ nõ obligauit ad semp li.iij.di.xxv.15.
Matrimoniũ q̃uis fuerit p̃ceptũ cũ tñ p̃ceptũ hoc nõ aufert libertatez consensus Jbidem
Matrimoniũ in sacramento quid sit signuz ꝛ quid signatum li.iij.di.xxv.q.j.d.ℛ.19.ꝛ.17.
Matrimoniũ sacramentũ si hõ nõ fuisset lapsꝰ quid significasset li.iij. di.xxv.18.
Matrimoniũ in sacramento consensum exteriorem nõ esse cãz consensus interiors quõ intelligitur lib.iij. di.xxv.19. Hic ponit sz nisi p naturaz ꝛc. ponat sz non p naturam fm quã intentiorẽ
Matrimoniũ in sacramento quid sit causans ꝛ quid causatuz li.iij.di.xxv.q.ij.e.ℛ.20.
Matrimoniũ contra triplicẽ inordinatũ affectũ cõfert tria dona gratiaz li.iij.di.xxv.21.
Matrimoniũ quõ efficit qõ figurat li.iij.di.xxv.22
Matrimoniũ contrahere q̃re nõ est tñ bonum quãtuz continentie votũ li.iij.di.xxv.23.
Matrimoniũ in sacramento nõ fit despõsatio sz figuratur desponsatio dei ad animaz li.iij.di.xxv.24.
Matrimoniũ sacramentũ q̃uis conferat gratiam tñ sz illõ contrahere cũ pactõne dotis absq; symonia li.iij.di.xxv.25
Matrimoniũ integritate an sit carnalis cõmixtio q̃tũ ad significãtiã ꝛ efficaciã li.iij.d.xxv.q.iij.f.ℛ.26
Matrimõiũ habz duplex signũ duplex officiũ duplex remediũ li.iij.di.xxv.27.
Matrimoniũ in actu gratis nõ dak g matrimoniũ nõ ẽ remediũ contra pctũ.Solo.li.iij.di.xxv.28
Mrimoiũ actꝰ quõ ẽ remediũ ꝛ quõ ñ li.iij.d.xxv.26
Matrimoniũ quõ fuit institutũ li.iij.di.xxv.a.
Matrimoniũ institutio dupler est Jbidem.
Matrimoniũ quõ institutũ est li.iij.di.xxv.b.
Matrimonium non licet secũdo contrahere fm errorẽ quorundã hereticorũ li.iij.dis.xxv.c.
Matrimoniũ in sacramento q̃d est signũ ꝛ q̃d signatũ
Matrimoniũ diffinitio quã magi li.iij.di.xxxv.d. ster ponit declarak ꝛ q̃ maritalis coniunctio duo implicat in se li.iij.di.xxvij.1. di.xxvij.2.
Matrimoniũ contrahere quis dolus impediat.li.iij.
Matrimoniũ est triplex.iniciatũ ratũ ꝛ cõsumatũ li.iij.di.xxvij.6. xxvij.q.j.a.ℛ.8.
Matrimoniũ an sit maris ꝛ femine cõiunctio li.iij.di.
Matrimonialis coniunctio dr vinculũ tripliciter et q̃ iterak ꝛ que nõ li.iij.di.xxvij.9.
Matrimoniũ nõ iterak q̃uis cõiugũ aliqs celebret secundas nuptias li.iij.di.xxvij.10
Mrimonialis cõiunctio quõ ẽ signũ sensibile li.iij.di. xxvij.11. xxvij.12.
Matrimoniũ an sit cõiunctio corpor an aiaz li.iij.di.
Mrimõiũ q̃d sit nosse an b vinculũ q̃ vir ꝛ vxor cõiugũ tur dicak recte mrimõiũ li.iij.di.xxvij.q.ij.b.ℛ.13.
Matrimonium fm triplicẽ cõparationem tripl'r dr vel nominak li.iij.di.xxvij.14.
Matrimoniũ habet quatuor etimologias fm nomẽ matris li.iij.di.xxvij.15.
Matrimoniuz denominak a dignior sez a muliere fm q̃ mater nõ fm q̃ mulier li.iij.di.xxvij.16.
Matrimoniũ nominak ab effectu li.iij.di.xxvij.17
Matrimoniũ nominak ab intentione nõ ab eucntu li.iij.di.xxvij.18. xxvij.q.j.c.ℛ.19.
Matrimonij causa an sit consensus libro.iij.distinc.
Matrimoniũ construik p consensuz sed nõ destruik p dissensuz li.iij.di.xxvij.20
Matrimonialis consensus duor vnik in effectu non in obiecto nec in subiecto li.iij.di.xxvij.21.
Matrimonium an possit contrahi p consensum vocalem absq; mẽtali li.iij.di.xxvij.q.ij.d.ℛ.22.
Matrimoniũ iudicak vel fm for ecclie vel fm for conscie ꝛ quõ iudicak de cõsensu matrimoniali in vtroq; foro ibiõ ꝛ p totũ.ꝛ.23. li.iij.di.xxvij.25.
Matrimoniale circa cõsensuz quõ fallik iudiciũ eccie
Matrimoniali in contractu quõ non debet fraus alicui patrocinari li.iij.di.xxvij.26.ꝛ.27.
Matrimonium consumatũ an sit insolubile li.iij. di.xxvij.q.j.e.ℛ.28.
Matrimoniũ potest diuidi cũ coniugũ consensum q̃ ad debiti solutionẽ ꝛ cohabitationem sz nõ q̃tum ad vinculũ qõ deus instituit li.iij.di.xxvij.29.
Matrimoniũ ratũ qõ est solũ in coniunctiõe aior an sit solubile li.iij.di.xxvij.q.ij.f.ℛ.30
Matrimoniũ ratũ quõ patik corporis potestatẽ vnius coniugis in aliuz transferri li.iij.di.xxvij.31
Matrimoniale vinculũ quõ ꝛ quãdo soluik inter viuentes li.iij.di.xxvij. Jbidem.ꝛ.32.
Matrimoniũ q̃d sit li.iij.di.xxvij.b
Matrimoniũ causa efficiens que sit ꝛ determinat q cõsensus li.iij.di.xxvij.c.d.
Matrimoniũ quando incipit esse li.iij.di.xxvij.e.
Matrimoniũ non facere solũ consensuz impugnat ꝛ q̃ rõne vtunk li.iij.di.xxvij.f.g.
Matrimonialiter cõiuncti nequeunt cõtinentiã pfiteri sine mutuo consensu li.iij.di.xxvij.h.i.

De littēra R

Mrimōiū cōsumatū ñ soluit ratū nec spōsalia soluūt spōsalia sz mrimōiū spōsalia soluit li.iiij.di.xxviij.1
Matrimoniū ante copulā soluit per votum solenne sz nō sic mrimoniū consumatū li.iiij.di.xxviij.2.
Matrimoniū scdo contrahentes qñ mulier est vidua quarenō bñdicunt li.iiij.dist.xxviij.3. Et tñ celebrat missa ꝓpter triplex bonū mrimōij li.iiij.di.xxviij.4.
Matrimoniū an faciat consensus de futuro li.iiij.di.xxviij.q.j.a.
Matrimoniū q faciat cōsens⁹ de futuro si q̄ rōnes vident ꝓbare quō sunt intelligende li.iiij.di.xxviij.5.
Mrimoniū an faciat cōsens⁹ ad rps vt cū dr̄ tp̄ to. accipio te i meā vsq; ad.r.anos li.iiij.d.xxviij.q.ij.b
Matrimoniū q possit facere cōsens⁹ ad rps si ℞.8 q̄ rationes ꝓbare vident quō sunt dissoluende li.iiij di.xxviij.9.7 p totuz.
Mrimōiū an faciat consens⁹ cōditionat⁹ vt cū dr̄ accipiā te i meā si dederis mihi centrū libras li.iiij.di.
Matrimoniū nō stare ꝓsē di.xxviij.q.iij.c.℞.13 sum ꝯditionatū quō intelligit li.iiij.dist.xxviij.14.
Matrimōiū 7 votū different se.hñt ad obligationē li.
Mrimōiū qñ facit cō iiij.di.xxviij.15. Zld idē.22.
sens⁹ ex spe pecunie li.iiij.di.xxviij.16.
Mrimōiū pl⁹ exigit q̄ obligatiōez li.iiij.di.xxviij.17.
Matrimoniū an faciat consens⁹ tacit⁹ li.iiij.di.xxviij
Mrimoniū quō pōt cōtrahere mutus q.iiij.d.℞.18
li.iiij.di.xxviij.19.
Matrimoniū quare non iudicat consumatū ex consensu interiori sicut pcm̄ adulteriū siue fornicatiōis li.iiij.dis.xxviij.20. ligationez li.iiij.di.xxviij.23.
Matrimoniū cōtrahere 7 penitere differūt q̄tū ad ob
Matrimoniū verū an faciat consensus de pñti exp̄ss⁹ in occulto.li.iiij.di.xxviij.q.v.e.℞.24
Matrimoniū circa sacramētū instituit eccīa quedā tanq̄ necessaria q̄dā tanq̄ expedientia. Et mrimōiū qō ꝑmo mō nō fit contra institutionē eccie irritat eccia non qō scdo li.iiij.di.xxviij.25.
Mrimoniū accipit ab his qui in occulto contrahūt sz nō salubr̄ 7 ab his qui sunt extra eccīaz nō tñ ad salutē li.iiij.di.xxviij.27
Mrimonialis ꝯsensus in quid debeat esse li.iiij.dist.xxviij.q.vj.f.℞.28
Mrimōij in sacramēto aliter dat mutua corpor ptās in contractiōe aliter i ꝯsumatiōe li.iiij.di.xxviij.29
Matrimoniū cōtrahere velle dānabile esse quō intelligit.li.iiij.di.xxviij.30. li.iiij.di.xxviij.31.
Matrimoniū quare nō possunt cōtrahere frat̄ 7 sorōr
Matrimoniū quō impediat ista conditio consentio i te vt tñ nō.cogñscas me li.iiij.dist.xxviij.33.
Matrimōiū quō institutū est ꝓpter carnalē copulā li.iiij.di.xxviij.34. matus li.iiij.di.xxviij.a.
Mrimoniū an faciat consens⁹ de futuro iuramēto firm
Matrimoniū an faciat cōsensus testimonio firmat⁹.
Matrimoniū in quid requirat li.iiij.di.xxviij.b.
cōsensū an i carnalez copulā an nō li.iiij.di.xxviij.c.
Mrimoniū quō pōt p̄ procuratorē vel nunciū fieri inter absentes li.iiij.di.xxix.1.
Matrimoniū an faciat consens⁹ coact⁹ li.iiij.di.xxix.q.j.a.℞.4.7 p totum.
Matrimoniū an nō possit cōtrahere cū alio q̄ consensit in retinentē li.iiij.di.xxix.q.ij.b.℞.10.7 p totū
Matrimōiū cōtrahere an possit aliquis p̄ceptū patris cōpelli li.iiij.di.xxix.q.iij.c.℞.16.
Matrimonio paterno iussu cōtrahere vel ꝓhibitione a cōtrahēdo abstiere qñ liceat vel nō ibiđ.7 p totum
Matrimonium an faciat consensus coact⁹ li.iiij.di.xxix.a.b.c. di.xxx.3.
Mrimonialē ꝯsensuz nō excludit error fortune.li.iiij.
Matrimonialis consensus sub spe pecunie 7 sub conditione differūt li.iiij.di.xxx.4.
Matrimoniū solicitat pulchritudo viri 7 mulieris duplicit 7 quō est pcm̄ li.iiij.di.xxx.7.
Matrimoniū an faciat consensus errone⁹ li.iiij.dist.xxx.q.j.a.℞.8.
Matrimoniū nō impediri p̄ errorē ꝑsone si que rōnes 7 auctes ꝓbare vident quō sunt dissoluēde li.iiij.di.xxx.9.7 p totū.
Matrimonialis ꝯsensus beate marie an fuerit dō placid⁹ 7 in se honest⁹ li.iiij.di.xxx.q.ij.b.℞.14.7 p totū.
Matri monij. causa an sit consens⁹ libidinosus li.iiij.di.xxx.q.iij.c.℞.21.
Mrimonialis cōsens⁹ duo cōplectit 7 qđ hoz̄ ē actō 7 ꝑm qđ cōsens⁹ ē cā matrimonij li.iiij.di.xxx.22
Matrimoniū spūale rūpit interueniente libidie ardore ꝑ matrimoniū carnale nō stat interueniente libidinoso consensu.Solo.li.iiij.di.xxx.24.
Matrimoniū qua ratione est signū coniūctionis xp̄i 7 ecclesie li.iiij.di.xxx.25.
Matrimonialit̄ copulant alicḥ;dupl'r 7 quō;mrimonium inter ꝑsonas nō legitimas cōtractū dr̄ posse solui li.iiij.di.xxxj.2
Matrimonialem actū sine culpa fieri nō posse quō intelligit.li.iiij.di.xxxj.7.
Matrimonij bona an sint in genere cōferentis an vtilis an honesti li.iiij.d.xxxj.q.j.a.℞.8.7 p totum.
Matrimonij bona que sunt fides ꝓles 7 sacrm an bñ 7 sufficiēter sint ab augustio assignata li.iiij.di.xxxj q.ij b.℞.11.
Matrimonij bonū ꝓncipale vnū ē alia duo sunt ānexa li.iiij distin.xxxj.12.
Matrimonij sacrm dr̄ ipa vnio sz bonū sacri vnionis inseparabilitas li.iiij.disti.xxxj.13.
Matrimonij sacrm an de necessitate req̄rat ꝓdicta tria bona li.iiij.disti.xxxj.q.ij.c.℞.14.
Matrimonij sacro ꝓdicta tria nō ē necessaria si q̄ rōnes vident ꝓbare quō sūt dissoluēde li.iiij.dist.xxxj 15.et per totum.
Matrimonialis actus sz coitus cā ꝓlis generāde an possit ee sine oīi culpa li.iiij.dist.xxxj.q.j.d.
Mrimonial' act⁹ quō hz rōnē morbi li.iiij.di.xxxj.18.
Matrimonialis actus sz coitus quō hz rōnē remedij li.iiij.di.xxxj.19.et.20.
Mrimonialis act⁹ nō ē cā ꝑcti.sz rōne ꝑme trās gressiōnis nō ꝺtigit gñari ꝓlē sine culpa li.iiij.di.xxxj.21.
Mrimonialē actū quō ꝓcedūt ꝓmi mot⁹ carnales sine pcto li.iiij.di.xxxj.22.
Mrimoniū a quo pcto excusat'li.iiij.di.xxxj.23.
Mrimōialis act⁹.f.coit⁹ cā fornicatiōis virāde an possit ee sine oi pcto venali li.iiij.di.xxxj.q.ij.e.℞.24 et per totum.
Mrimonialē actū exercere cū vroze cā ꝺcupie faciāde an sit sp mortale pcm̄ li.iiij.di.xxxj.q.iij.f.℞.29.7
Mrimōij bona q̄ 7 q̄t sūt li.iiij.di.xxxj.a. p totū.
Mrimōij bona an sint separabilia an nō li.iiij.di.xxxj.b
Matrimonij bona p quē modū excusant cottum li.iiij dist.xxxj.d.e.f. Zld idem.c.
Matrimoniū tria respicit 7 qđ significet in vno quoq; triū li iiij.di.xxxij.1.

De littera R

Matrimoniale debitū quō sit semp soluendū sed non semp petendū li.iiij.di.xxxij.§.

Matrimoniū quō cōtrahit ēsto q̄ cōsensus nō sit in copulam carnalem li.iiij.di.xxxij.15.

Matrimonij solennisatio an debeat certo tpe fieri lib.iij.di.xxxij.q.j.g.R.39.

Matrimoniū solennisare in tribꝫ anni tpibꝫ interdicit duplici rōne ibidem.

Matrimoniū q̄uis sit scm̄ z bonū tm̄ in diebꝫ sacris z solennibꝫ nō ē celebrandū li.iiij.di.xxxij.42.

Matrimoniū cōtractū in tpe indebito an debeat separi li.iiij.di.xxxij.q.ij.b.R.44.

Matrimonialit uūctos triplici mō separat eccl'ia ibidē.

Mrimonij tpe infidelitatis cōtractū ē solucdū simpl'r si q̄ rones z auctoritates ꝓbare vident quō sunt dissoluende li.iiij.dist.xxxij.45.et.46.

Mrimōialit uūcti ad q̄ iudicāt pares li.iiij.dō.xxxij.a.b

Mrimonij celebrare nō ē sp optunū li.iiij.di.xxxij.d.

Matrimoniū an habeat impedimentū li.iiij.di.xxxiij q.j.a.R.11. cramenta ibidē.

Matrimoniū quare magis hꝫ impedimenta q̄ alia sa

Matrimoniū nō hr̄e impedimēta si q̄ rōnes ꝓbare vident quō sunt dissoluende li.iiij.di.xxxiij.12.z p totū

Matrimonij impedimentoꝝ numer' z sufficientia li.iiij.dist.xxxiij.q.ij.b.

Matrimonij impedimenta esse in numero indeterminato si q̄ rōnes z auctoritates ꝓbare vident quō sunt dissoluende li.iij.di.xxxiij.16.z p totum.

Matrimonij impedimētū an sit naturalis impotētia coeūdi li.iiij.di.xxxiij.q.j.c.R.18.

Matrimoniū impedire nō posse naturalē z ꝑpetuam impotentiā coeūdi si que rōnes ꝓbare videntur quō sunt intelligende li.iiij.di.xxxiij.19. Et p totū.

Matrimonij impedimeneū an sit impotētia coeundi q̄ ē maleficiū li.iij.di.xxxiij.q.ij.d. Et q̄ maleficium fit dupliciter li.iiij.di.xxxiij.24.

Matrimoniū quare nō expellit z vincit maleficiū lib.iij.di.xxxiij.25.

Mrimōiū an ipediat furia li.iiij.di.xxxiij.q.j.c.R.30

Mrimoniū nō pōt furiosus cōtrahere q̄uis possit ꝑlem procreare li.iiij.di.xxxiij.31.

Mrimoniū an ipediat p furiā cō q̄ accidēt'r venit z recedit li.iiij.di.xxxiij.32 Et dē dist.xxxiij.8.

Matrimoniū alia rōne impedit furia.alia rōne cocūn di impotētia li.iiij.di.xxxiij.33.

Matrimoniū q̄re nō pōt furiosus cōtrahere cū tm̄ possit baptisari li.iiij.di.xxxiij.34.

Matrimoniū am impediat crimen incestus cū sororе vroris li.iiij.di.xxxiij.q.ij.f.R.35.z p totū.z ad idē d. Et q̄ vror nō ē dimittēda p aliq̄ macula seu dēformitate corpis e.

Matrimonij impedimēta que sint quātū ad ꝑsonarū illegitimitatem li.iiij.di.xxxiij.a.

Matrimonij impedimentū ex ꝑte virtutis generatiue quod est frigiditas li.iiij.di.xxxiij.b.

Matrimonij impedimentū ex ꝑte li.ar.qō ē furialitas li.iiij.di.xxxiij.c. li.iiij.di.xxxvj.2.

Matrimoniū seruoꝝ z ancillarū q̄n sibi ꝑpsis ꝓiudicat

Matrimoniū an impediat conditio seruitutis cū contradictione dn̄i.li.iiij.di.xxxvj.q.j.a.R.7.

Mrimōiū q̄re ꝑt fus dño ꝓtradicēte ꝓtrahere sz nō ꝑt dño ꝓtradicēte religionē intrare li.iiij.dist.xxxvj.8.

Mrimōiū nō pōt fus ꝓtrahere ꝓtra volūtatē dn̄i.q̄a ñ hꝫ ptātē sui corpis sz dns.Solo.li.iiij.di.xxxvj.9

Matrimoniū an impediat cōditio seruitutis cū errore li.iiij.dis.xxxvj.q.ij.b.R.11.z p totum.

Mrimonij an ipediat statꝰ etatis li.iiij.di.xxxvj.q.j.d

Matrimoniū q̄re ipedit statꝰ etatis z nō ipedit suscepti onē aliorꝝ sacrorꝝ li.iiij.di.xxxvj.20.

Mrimōiū q̄re ipediat etatis defectꝰ li.iiij.di.xxxvj.21.

Mrimonij q̄re pñt contrahere senes z infirmi q̄uis sint ipotētes ad coitū z nō impuberes ibidem.

Matrimoniū an impediat errorꝫ cōditiōis vbi ē errorꝫ z dissimilitudo li.iiij.di.xxxvj.a.

Matrimoniū an impediat errorꝫ conditiōis vbi ē errorꝫ z tm̄ similitudo li.iiij.di.xxxvj.b. di.xxxvj.d.

Mrimonij nō pñt cōtrahere pueri añ annū.xiiij. li.iiij

Mrimonij p.vij.generibꝫ pcorꝝ denegat z in omnibꝫ bis ꝑter q̄s in vno dispensat li.iiij.di.xxxvij.4.

Mrimonij an impediāt ordines minores li.iiij.distī.xxxvij.q.j.a.R.6.

Mrimonio impedimētū ꝑstare ordies minores si q̄ rationes ꝓbare vident quō sunt dissoluende li.iiij.di.xxxvij.7.et d. q.ij.b.R.9

Matrimoniū an impediat sacer ordo li.iiij.di.xxxvij.

Mrimonij q̄re nō impedit suscepti onē ordinis cū ordo sacer impediat mrimonij cōtrahendū li.iiij.distī.xxxvij.11. z apō grecos nō.li.iiij.di.xxxvij.12

Mrimonium quare impedit apud latinos ordo sacer,

Matrimoniū nō debere cōtrahere clericos in sacris cōstitutos an eccl'ia romana debuerit instituere lib.iij.di.xxxvij.q.iij.c.R.13.z p totum.

Mrimonij an impediat vroricidiū li.iiij.di.xxxvij.q.iij.f.R.29.z p totū. Et duabus q̄stiōibꝫ ꝑcedētibus q̄rit z determinat an licitus sit vroꝝ adulterā interficere. Et an sit ꝑm̄ graui' occidere vroꝝ q̄ matrē

Mrimōiū nō ipedit votū simplex li.iiij.dis.xxxvij.3.

Mrimonij ꝓtrabēs cū aliq̄ in regione longinq̄ deinde ꝑenitētia ducꝰ vult illā dimittere asserēs se aliam habuisse q̄ virit tpe cōtractꝰ q̄rit an in hac scōa copula sit cōiugiū li.iiij.di.xxxvij. 2.

Matrimoniū nō cōsummatū quare nō impedit votuꝫ li.iiij.di.xxxvij.35.

Matrimonialiter z legitime copulatꝰ vni nō pōt alterilla viuente copulari nec ecōtra li.iiij.di.xxxvij.c. Et an possint in casu ꝓdicto p ignorantiā ab adulterio excusari li.iiij.dist.xxxvij.d.

Matrimoniū nō contrahunt q̄ sunt diuersē fidei.lib.iiij.di.xxxix.1.

Matrimoniū cōtrahens infidelis cū fideli q̄n ꝓmittebant cohabitare z q̄n nō li.iiij.dis.xxxix.2.

Matrimoniū fideliū z infideliū multipliciter tractat. li.iiij.di.xxxix.6.

Matrimoniū an possit cōtrahi inter fidelē z infidelez li.iiij.di.xxxix.q.j.a.R.7.

Mrimōiū posse cōtrahere fidelē z infidelē si q̄ rōnes z exēpla ꝓbare vident quō sint dissoluēda li.iiij.distī.xxxix.9.z p totū. di.xxxix.q.ij.b.R.13

Matrimonij sacrm an sit inter fidelē z infidelē li.iiij.

Matrimoniū ē triplex sz ratū z legitimū vt fidelium legitimū sz nō ratū vt infideliū.ratū sz nō legitimuꝫ vt cōtractū a fidelibus in occulto li.iiij.di.xxxix.14

Mrimoniū infideliū quare nō ē ratū li.iiij.di xxxix.15

Mrimoniū infideliū nō ce sacrm si q̄ rōnes z auctoritates ꝓbare vident quō sunt dissoluēde li.iiij.di.xxxix

Mrimōiū ifideliū an excuset coitū siue 16.z p to. ꝓiugalē actū vt nō sit in ꝑm̄ li.iiij.di.xxxix.q.iij.c

Mrimoniū infideliū aliq̄ mō nō ex R.19.et.20. cusare coitū si q̄ rōnes vident sonare quōs sunt dissoluende li.iiij.di.xxxix.21.et p totum.

Mrimoniū cōtractū añ baptismū. an ponat in nūerū cū mrimonio ꝓtracto post baptismu. ita q̄ talis iudex bigamꝰ. li. iij. di. xxxix. q. iij. d. ℟. 26.
Mrimōiū añ baptismū ꝓtractū cū vna t pⁿ baptismū cū alia ñ facere bigamū si q̄ rōes t autoritates ꝓbare videt quō sc̄ dissoluēde li. iij. di. xxxix. 27. t p totū.
Mrimōiū an soluat q̄tū ad fidelē alt̄o ex ifidelib⁹ venīte ad fidē alt̄o remanēte in ifidelitate li. iij. dist. Mrimonij solutiōz i infidelitate xxxix. q. j. c. ℟. 30. contracti tria faciūt li. iij. di. xxxix. 31.
Mrimoniū an soluat q̄tū ad infidelē in dicto cāu li. iij. dis. xxxix. q. ij. f. ℟. 33.
Mrimōij vinculū manet dupl'r li. iij. di. xxxix. 34.
Mrimonij vinculū a q̄ soluit li. iij. di. xxxix. 35.
Mrimoniū an soluat si alter ꝓiugū fit infidelis spāliter quo ad fidelem li. iij. di. xxxix. q. ij. g. ℟. 36.
Mrimōiū i dicto cāu soluī si q̄ autoritates t rōnes sonare videt quō sc̄ dissoluēd li. iij. di. xxxix. 37. t p totō.
Mrimōiū an soluat i ifidelibꝰ venīt̄ib⁹ ad fidē ꝓpter psonaꝝ illegitimitatē vt si habet soror ē in vxorē libro iij. dis. xxxix. q. iij. b. ℟. 40.
Mrimōij ꝓtrabēdi duplex ē legitimitas psōaꝝ. t q̄ cōstrigit fideles t ifideles. t q̄ fideles tm̄ Ibidem.
Mrimōiū an ipediat cultꝰ dispitas li. iij. dist. xxxix. a
Mrimoniū cōtractū inter fideles duos et inter fidelē t infidelē q̄d iuris sit dē hoc li. iij. di. xxxix. b.
Mrimoniū quō dz dissolui q̄ ad cohabitatiōem inter eos q̄ sunt dispis cultus li. iij. di. xxxix. c.
Mrimoniuz quō dissoluitur si infidelis non vult cohabitare. li. iij. dis. xxxix. d.
Mrimoniū ñ cē iter fideles ē erroz li. iij. dis. xxxix. e.
Mrimoniū vsq̄ ad septimum gradū inclusiue cōtrahere ꝓhibitū est ꝓpter rōnē Ierusalem. moralē. allegoricā. t anagogicam li. iij. di. xl. i.
Mrimonialiter iunctos si eccia decepta sepet ꝓpt affinitatē pⁿ deceptiōe mānifestata q̄ vtq̄ possint reiungi li. iij. dis. xlj. i. t q̄ñ et quō in dicto cāu vroz dz restitui viro et ecōtra t q̄ñ agit petitorio et q̄ñ possessorio et que cā sit ꝓius tractanda li. iij. dis. xlj. 2.
Mrimo. dupl'r ꝓt accusari vt diuortiū. li. iij. d. xlj. 4
Mrimoniū an fuerit inter eos qui ꝓpter consanguinitatē sepati sunt li. iij. di. xlj. d.
Mrimōiū cōtractū ifra. gradꝰ ꝓhibitos p quē moduz dz separi t q̄ ꝓt hic testificari li. iij. di. xlj. c.

Abechia

Mechia quō se bz ad cōcupiscētiā li. iij. di. xl. i.

Abedium

Mediū ē duplex efficiēs et dispōnēs li. j. di. ij. 20. et itez mediū ē duplex. s. cēntie t intelligētie li. j. di. xxvij. 33. Itez ē duplex. s. sufficiētie t excellētie t ō q̄ver ē q̄ i medio cōsistit virtus li. iij. dis. xxxiij. 22.
Mediatio ē triplex mōis t q̄ cadit in deo li. j di. xij. 13.
Mediū ē duplex. s. fm dignitatē nāe. t fm cālitatē influētie. t q̄ō boz cadit inē mērē t deū li. ij. di. j. 68.
Mediū ē triplex t p q̄ō boz deꝰ vr li. ij. di. xxij. 45.
Mediū insp̄icere ē dupl'r t quō ē virtutis li. ij. distin. xxiij. 25. Ad idē li. iij. di. xxxij. 20. et. 21.
Mediū est duplex fm q̄ ad cōiunctiōz aliq̄ū potest cōcurrere duplici rōne li. iij. dist. ij. 39.
Mediū cē ponēdū vbi sunt extrema quō intelligitur. li. ij. dis. iij. 19.
Mediatorē cē t mediū cē differūt li. iij. di. xix. 35.
Mediū inē duas naturas p̄t aliq̄d dici trip'r. t quō xp̄s ē mediū inter būanā naturā t diuinā li. iij. di. xix. 36
Medi⁹ et mediator q̄ rōe aliq̄s dicat li. iij. di. xix. 39.
Mediū quō nō iungit extrema nisi pcōuenientiā quā habet cū eis li. iij. di. xix. 40.
Mediator q̄re ñ p̄t dici diabol⁹ sicut et xp̄s li. iij. dist.
Medio soluto solui extrema quō intelligit xix. 42.
li. iij. dis. xxj. 10.
Medietatē vnā esse duarū extremitatū quō intelligit li. iij. dis. xxvj. 54.

Abelchisedech

Melchisedech ꝓfigurauit xp̄m quantū ad originez. dignitatem. et ritum li. iij. dist. xxiij. 31.

Abelius

Melius dicit dupliciter. s. simpl'r t in ordie ad finez et fm quē modū melius fuisset feciss hoiez q̄ peccare nō posset q̄ posset li. j. di. xlij. 2.
Melius ē duplex. s. cz meli⁹ simpl'r. t meli⁹ huic et fm
Melius dicit dupl'r et quō statū li. j. dis. xxxix. 13.
deus potuerit facere mūdū meliorē li. ij. di. xlj. 2.

Abembrum

Membrū quid significet ibi video aliā legem in membris meis ꝛc. li. ij. dis. xxij. 29.

Abemoria

Memoria accipit tripliciter. t fm quem modum ē ps imaginis li. j. dis. iij. 37.
Memoria quō reformatur tam in statu vie q̄ patrie. li. j. di. iij. 38.
Memoria intelligētia. volūtas penes q̄ attēdit rō imaginis an sit idē i cēntia cū alia. li. j. di. ij. q. iij. f. ℟. 43.
Memoria. intelligētia volūtas quō eqlia sūt q̄ quodlibet horum hec tria capit. li. j. distin. iij. li.
Memoria intelligentia voluntas quō dicant vna essentia li. j. dis. iij. l.
Memoria intelligētia volūtas dicūt de scientice relatiue ibidem.
Memorie actus accipit dupl'r li. ij. di. vij. 58.
Memoria et intelligētia diuersas habēt naturas li. ij. di. vij. 61.
Memoria aliter se bz ad ꝓterita q̄ expectatio ad futura. li. iij. di. xxvij. 11.
Memoriale passiōis xp̄i triplex ē. li. iij. dist. xij. 62. et q̄ō boz magꝫ iflāmat affectū nr̄m li. iij. dist. xij. 63.
Memoria maloz quō dr̄ ñ ꝓtristare iustos li. iij. dis.
Memoria maloz dupl'r pōt cē et si l'r memoria bonoꝝ et quō vtraq̄z baruz generat letitiā et quō tristitiā li. iij. di xlij. 46. Et quō bona dicūt in malis deleta. li. iij. dist. xlij. 47.

Abendacium

Mendacium obstetricū et raab qualia fuerunt pcā. li. iij. dis. xxxviij. 1.
Mendaciū fm quā acceptionē libidinis dr̄ libido lib. iij. dis. xxxviij. 2.
Mendacij diffinitio t q̄ō ad completum cē mendacij duo concurrant. li. iij. dis. xxxviij. 3. et. 10
Mēdaciū dicere et mētiri differūt. li. iij. di. xxxviij. 4.
Mendacium quomodo aliquando est in factis libro iij. dis. xxxviij. 5.
Mendaciū iacob quō excusat. li. iij. di. xxxviij. 6. t f.
Mendaciū q̄ nō sit pcm̄ in spūalib⁹ spūalcm̄ dispēsare nō posse quō intelligit. li. iij. dis. xxxviij. 7.
Mendacio an sit essentiale cē falsum li. iij. di. xxxviij. q. j. a. ℟. 8.
Mendar siue fallax sermo t falsus sermo quid sit. li. iij. dis. xxxviij. 9.

De littera M

Mendacium et mentiri differunt. libro. iij. distinctio. xxxviij. 11.
Mentiri non sufficit ad pfectam rōnē mendacij li. iij. dis. xxxviij. 12.
Medacij ē in assertōe falsi cogniti. g̃ pariformit ē in assertiōe veri incerti ñ sequit. li. iij. di. xxxviij. 13.
Mendacij incurrit q̄ dicit vez fallendi intentiōe. q̄ peccatū cōmittit q̄ facit bonū opus mala intētione non sequit. li. iij. di. xxxviij. 25.
Mendacij cōmittit qui mentit. q̄ pcm̄ cōmittit qui peccat non sequit. li. iij. dis. xxxviij. 16.
Mendacio an sit cētiale eē peccatū li. iij. dis. xxxviij.
Medacij oē ē pcm̄ ibidem. q. ij. b. ℟. 17. ⁊. 18.
Mentiri quō ñ sūt abrahā isaac ⁊ ioseph. li. iij. dist. xxxviij. 19. ⁊. 20. ⁊. 21.
Medacia ñ sūt ille locutōes q̄ trāsūptiue i sacra scri. ponūt vt ierūt ligna ad ramnū ⁊c. li. iij. di. xxxviij. 22
Mendacia non sunt falsa in disputatōe ꝓposita. lib. iij. dis. xxxviij. 23.
Medacij rōnē q̄ simulatio teneat li. iij. dis. xxxviij. 24
Mendacij quare non potest bene fieri sicut furtuz ⁊ homicidium. li. iij. di. xxxviij. 25.
Medacij q̄uis sit cōtra mādatuz scōe tabule tm̄ circa ipm̄ ñ pt dispēsari. lib. iij. di. xxxviij. 26.
Medacij ñ pt dici ex charitate. li. iij. di. xxxviij. 27.
Mendacij an sit peccatū mortale rōe sui gn̄is lib. iij. dis. xxxviij. q. iij. c. ℟. 28.
Medacij indifferēs ē ad mortale et veniale. Ibidem.
Mendacium quadruplici ratione fit mortale. lib. iij. dis. xxxviij. 29.
Meda. loquētes p di. quō intelligit. li. iij. di. xxxviij. 30
Medacij aiam occidere quō intelligitur li. iij. distin. xxxviij. 31.
Mendacij nō ē pro salute alterius qualiter intelligatur li. iij. dis. xxxviij. 32.
Mendacij respectu veritatis ⁊ fornicatio respectu castitatis differenter se habent li. iij. di. xxxviij. 33.
Medacij oē an sit mortale viris pfectis li. iij. distinc. xxxviij. q. iij. d. ℟. 37.
Mendacij cauere an sit p̄ceptum an consiliuz lib. iij. dis. xxxviij. 43.
Medacij quō repugnat charitati. li. iij. di. xxxviij. 44
Medacij viri pfecti quō ē grauis pcm̄ q̄uis mēdacium viri ñ pfecti. lib. iij. dis. xxxviij. 45.
Mendacij an bñ diuidat in officiosum iocosū. et pnicio sum. li. iij. dis. xxxviij. q. v. e. ℟. 46.
Medacij quō pdest accidētaliter li. iij. dist. xxxviij. 47.
Medacij idē scōm spēm quō pōt obesse ⁊ pdesse. lib. iij. dis. xxxviij. 48.
Mendacij quare dr iocosum et non alia peccata. lib. iij. di. xxxviij. 49.
Mendacio iocoso aliter cōuenit fallere q̄ pnicioso li. iij. dis. xxxviij. 50.
Medacij q̄re distinguit p officiosū ⁊ pnicioſum ⁊ nō alia genera pcōrū li. iij. dis. xxxviij. 51.
Mendacij an distinguat ratōe materie vl voluntatis li. iij. dis. xxxviij. 52.
Medacia quō differūt fm gradus speciez q̄tū ad g. uitatē et leuitatem li. iij. di. xxxviij. q. vj. f. ℟. 53.
Mendacia ordināt fm gradus libro. iij. dist. xxxviij. ibidem.
Mētiri ex vrbanitate xp̄m non ascēdisse sup asellū et imponere crimē falsū primo quō horū est grauius pcō catū. li. iij. dis. xxxviij. 54.
Medacij p̄tra fidē q̄re dic aug. eē g̃uissimū. li. iij. dis.
Medacij iocosū nō est leuius q̄ offici xxxviij. 55. osum. li. iij. dis. xxxviij. 56.
Mentiri p seruanda vita ⁊ p seruanda cōtinētia qō ē maius peccatum libro. iij. distinctione. xxxviij. 57. ⁊ 58. ⁊. 59.
Mentiri nec perfecto nec imperfecto conuenit vt alius reducatur ad viam veritatis libro. iij. distincti. xxxviij. 60.
Mendacij trimembris diuisio. li. iij. di. xxxviij. a
Mendacij in octo membra diuisio libro. iij. distincti. xxxviij. b.
Mendacium et mentiri quid sit fm rem libro. iij. disti. xxxviij. c.
Mendacij qd sit fm vicij deformitatē li. iij. distincti. xxxviij. d.

Mensura

Mensura consimili mensurantur homo beatus ⁊ angelus libro. ij. dist. ij. 9
Mensura angelice durationis in quo genere sit. libro ij. dis. ij. 10.
Mensura est duplex et que et fm quid multiplicat li. iiij. distin. xlix. 73.

Meritum

Meritū ē triplex. cōgrui digni ⁊ cōdigni li. j. dis. xlj. 8 Et li. iij. dis. iiij. 27. Et di. xviij. 14.
Meriti magnitudo i q̄ constitut. li. ij. di. v. 46.
Meritū ē duplex ⁊ ad qō requirit penalitas ⁊ difficultas ⁊ ad qō charitas lib. ij. dis. xxiij. 2. Iterꝫ ē duplex. ⁊ fm quē modū fuisset ade meritoriū ꝛsistere tē
Mereri aliter se hz respectu ptatōis. li. ij. di. xxiij. 3. spūalitū aliter respectu corpaliū li. ij. di. xxvij. 31.
Mereri est dupliciter. scz ex congruo ⁊ ex condigno. lib. ij. dis. xxvij. 38.
Mereꝫ merito cōgrui tribꝰ mōis. libro. ij. distincti. xxvij. 39.
Meritis nostris nos non peruenire ad gloriam quomodo intelligitur li. ij. dist. xxvij. 48
Mereri gratiam dei et gratiam hominis dissimiliter se habent li. ij. disti. xxviij. 4.
Meriti efficacia p̄cipaliter ex tribus venit libro. ij. dis. xxix. 31. ⁊. 32
Merita quomodo et quare in statu innocentie fuerūt impermixta culpe. li. ij. di. xxix. j. 3. ſ
Meritū accidentale quid li. ij. dis. xl. 35.
Mereri hominem per sequens opus rantundem q̄ntum et per primum quomodo intelligitur. libro. ij. distinctio. xl. 41.
Mereri accessoriū euz qui meruit p̄cipale habet instantiam libro. iij. dis. iiij. 24.
Mereri minus eum qui meruit maius habet instātiā libro. iij. dist. iiij. 25.
Mereri eum qui pcit pie perseueranter et ad salutez habet instantiam. li. iij. dist. iij. 26.
Merita nulla marie p̄cessisse incarnationem xp̄i per verba Augustini quomodo intelligitur libro. iij. distin. iiij. 28.
Merita patruz et marie quō se habent ad inuicem. li. iij. dis. iiij. 29.
Meriti perfectionem duo constituūt libro. iij. distin. xviij. 8.
Meritum esse a voluntate deliberatiua que indiget successione et tempore quomodo intelligitur. libro. iij. distiñ. xviij. 11.

De littera R

Mererier ꝺigno trib⁹ mõis ꝓtingit li.iij.di.xviij.15.
Mereri est facere ꝛ indebito ꝺebitum quõ intelligitur libꝛo.iij.di.xviij.19.
Meritum oĩe consistere circa rõnis actũ quõ intelligitur.li.iij.di.xviij.26.
Meritum vite eterne ꝛ merituꝫ remissionis pene in q̃ consistit li.iij.di.xviij.43.
Merita duplr intuenk ꝛ quo modo intuenk supbi ꝛ q̃ modo humiles li.iij.di.xxvj.50.
Meriti q̃ztitas q̃re magꝫ mẽsurak fm q̃ztitatẽ charitatꝫ q̃z fm q̃ztitatẽ aliaꝝ ꝟtutũ li.iij.di.xxvij.35.
Meritũ pmũ ꝺsumati q̃d respicit li.iij.di.xxvij.36.
Meritũ ẽ triplex scꝫ ꝓpriuꝫ xpi ꝛ vnitatis eccl'iastice et fm ꝺ̃ fit triplex culpe cõdonatio li.iij.dis.xx.56.
Mereri p aliquid est dupliciter li.iij.di.xliij.23.

Abercennarius

Mercẽnarius est duplex scꝫ bon⁹ ꝛ mal⁹ ꝛ mal⁹ in duobus differt a bono li.ij.di.xxxvij.23.
Mercennarius q̃s dicatur li.iij.di.xxvij.39.

Aberces

Merces est duplex ꝛ similiter mercẽnarius ꝛ mercimonia li.iij.di.xxvij.39.
Merces quõ imputak opanti fm meritũ li.ij.di.xl.39.
Mercimonia qua quis seruit ꝺo ꝓpter ꝓmium qõ expectat est duplex li.iij.di.xxvj.15.

Aberetrix

Meretrix dupliciter põt cognosci ꝛ quõ ẽ vitupabile. libꝛo.iij.dist.xxxv.15.

Abetus

Metus cadens in constantẽ virũ quõ ꝺꝛ excusare a toto li.iij.di.xxxix.53.
Metus ꝛ vis quid sit li.iij.di.xxix.4.
Metus est duplex scꝫ levis ꝛ iustus ꝛ q̃s faciat cõsensum ꝛ fecriuũ li.iij.di.xxix.5.
Metus q̃ potest cadere in constantẽ virũ qñ ꝛ quõ causatur li.iij.di.xxix.9.

Abeum et nostrum

Meũ ꝛ nostrũ ꝛ tuũ duplr pñt alicui attribui ꝛ fꝫ quẽ modũ dici ꝛ oĩi qõ in ꝺo ẽ tẽ. li.j.di.xviij.33.
Meus ꝛ noster quõ ꝺꝛ ꝛ aliquo li.j.di.xviij.34.

Abilitia

Militia.negociatione.theolonci.officio potest quis recte vti li.iij.di.xvj.15.

Abinus

Minus ꝛ maius duplr considerank ꝛ fm quẽ modum dicunt intensionẽ ꝛ remissionẽ ꝛ fm quẽ modũ gradum ꝛ excessum li.j.di.viij.4.
Minus ꝛ magis nõ variare spẽm triplr soluk lib. ij. distin.xlij.35.
Minus ꝛ magis nõ diuersificare spẽm habet instanti am li.iij.di.ix.68. Ad idẽ li.ij.di.xxx.24.ꝛ di.xlij.55.

Abinera

Mineralia corpa q̃re nõ exꝑssit scriptura in enumeratione rerũ ꝓductarũ li.ij.di.xiij.41.

Abinistrare

Ministrak alicui duplr ꝛ quis minister nobilioꝛ libꝛo ij.distin.j.71.

Abirabile

Mirabile ꝛ miraculũ differũt li.ij.di.xviij.19.
Mirabile q̃d est ꝛ qõ duplr dicak ꝛ quõ inimicos diligere dicik mirabile li.iij.di.xxx.23.
Miracula ꝟa ꝛ falsa quõ discernunk li.ij.di.vij.87.
Miracula an possit quis facere vsus ministerio demonum li.ij.di.vij.q.iij.m.R.88.
Miraculũ duplex ordk in transubstantiatiõe sacri altaris li.iij.di.x.15.
Miraculũ quõ nõ ꝺbet facere ꝓiudiciũ ordini nature. li.iij.distin.xij.19.

Abiscere

Miscibiliũ in mixto equalitas dicik duob⁹ mõis libꝛo ij.dist.xvij.44.
Mixtio dicik duplr ꝛ que tolerak in mixtione panis ꝛ vini li.iij.di.xj.65.

Abiserere

Misereri quare dicik magis ꝺei ꝓpriũ q̃z damnare siue punire li.j.di.xlvij.2.
Misereri ꝺeũ esse ꝓnonẽ q̃z boiem quõ intelligitur libꝛo.ij.di.xxxij.44.
Misereri põt alicꝫ alicui⁹ duplr ꝛ qõ ẽ iusticie ꝛ qõ misc̃die li.iij.di.xxxij.2.

Abisericordia

Misericordia ꝺei ꝛ benignitas quõ ꝺebuit manifestari in ope reparationis li.ij.di.xx.16.
Misericordia an sit in aliquo ope ꝺñi li.iij.dist.xlvj. q.j.e.R.22.
Misc̃diam nõ cẽ in op⁹ ꝺei si q̃ rõnes ꝓbare videnk quõ sunt dissoluẽde li.iij.di.xlvj.23.ꝛ p totum.
Misc̃dia ꝛ ꝟitas quare magis ꝺꝛ cõditio opis diuini. q̃z bonitas vel potẽtia li.iij.di.xlvj.25.
Misc̃dia ꝛ veritas an sit in eodẽ ope ꝺñi li.iij.di.xlvj q.ij.f.R.27.
Misc̃dia ꝺꝛ triplr ꝛ similiter iusticia ꝛ fm oĩs bos modos cõcurrunt in eodẽ ope ꝺei ibidem.
Misc̃dia iusticia ꝛ veritas ꝺato q̃ in oĩi ope ꝺñi sint fm q̃ dicunk largissime querik vtrũ fm q̃ ꝓprie accipiunk aliq̃n sepenk li.iij.di.xlvj.q.ij.g.R.28.
Misc̃dia ꝛ iusticia ꝛ si vbiq̃z sint tñ alterũ reluceꝛ bmagis alterũ ibi.li.iij.di.xlvj.29.
Misc̃dia ꝺei ꝛ iusticia compank ad inuicem.libꝛo.iij. distin.xlvj.c.
Misc̃die adaptank quedã opa quedã iusticie ꝛ quedas bonitati li.iij.dist.xlvj.d.
Mia ꝛ ꝟitas quõ sẽ vniuerse vie ꝺñi li.iij.di.xlvj.e.
De misericordia vide aliqua vbi ꝺãnatus ꝛ vbi pena.

Abillio

Missio ꝓsone duo respicit ꝛ fm quẽ modũ cõuenit magis filio ꝛ fm quẽ magis spũisc̃o li.j.di.xv.6.ꝛ dist.e.26. Vic ponik ꝓpe mediũ. Est aũt cõsiderare. ponatur. Est iterũ considerare.
Missio an sit in diuinis li.j.di.xv.q.j.a.
Missio put in iferiꝛib⁹ ꝺ sidcrak ꝺꝛ respectũ ad tria ꝛ fm oĩa hãc ꝺpatiõez ẽ missio i diuinis li.j.di.xv.9
Missio ptinet ad ministeriũ in creaturis nõ in diuina natura li.j.di.xv.10.
Missio in diuinis an sit ex tpe tm̃ an ab eterno li.j.di. xv.q.ij.b.R.11.
Mittik eo filius quo generak quõ intelligik li.j.di.xv. 12.et.33.ꝛ cõtraria Augu.auctoꝛras ibidem.
Missio spũssci quõ ꝺꝛ ꝓcessio fm Bedã li.j.di.xv.13.
Missus actiue ꝛ passiue est ꝺeus quõ intelligik libꝛo.j. distin.xv.15.
Missio est ꝺeus ergo missio ẽ eterna. Solꝛo. huiꝰ argu. li.j.di.xv.16.
Mitti ꝓsonam quid est li.j.di.xv.17.
Missio vt missi cui⁹ sit li.j.di.xv.q.iij.c.R.18.ꝛ gro.

Mitti simul inseparabilia quō intelligit li.j.dist.xv.21.
Mitti quare remouet a patre li.j.di.xv.22.
Missio vt mittēs &c sit li.j.di.xv.q.iij.d.p.23.7.14
Mittit filius differēter sm diuinam 7 humanā natu/ram li.j.di.xv.25.
Mittere dicit triplicem distinctionem seu differentiā li.j.di.xv.30.
Mittēs 7 missum q̄ rōne dr spūssc̄ūs li.j.di.xv.31.
Missio filij 7 spūssc̄i quō facta ē angelis li.j.di.xv.35
Missio inuisibilis filij 7 spūssancti an sit sm dona gra tie gratū facientis vel gratie gratis date li.j.di.xv. q.j.c.p.39.et.40.7 p totum.
Mitti vel dari spūsc̄m inuisibiliter ē dupl'r ibidem.
Mitti filium cū fit reuelatio occultorū vel q̄n̄ pcipit q̄ modo intelligit li.j.dist.xv.42.
Mitti sapientiā cū ab alicui⁹ mēte pcipit quō intelli/gatur li.j.dist.xv.43.
Mitti an dicat filius 7 spūssanctus sm eadē dona gra tie li.j.di.xv.q.ij.f.p.44.
Missio filij 7 spūssancti an sit sm eadē dona gratie au gmentata li.j.di.xv.q.iij.g.p.45.
Mitti abūdanti⁹ vel pcedere ē dupl'r li.j.dist.xv.47
Mitti dr spūssc̄us nō in augmēto feruoris sz solū sub stantie charitatis li.j.di.xxv.48.
Mittit daī 7 pcedit tempaliter a seipso spiritussancti⁹ li.j.di.xv.a.
Mitti vel procedere a se dicit spūssancti⁹ quia etiā mit ti dr filius a se.li.j.di.xv.b.et.c.
Missio visibilis quid sit li.j.di.xvj.q.j.a.p.6.
Missio in quo sensu nō est manifestatio li.j.di.xvj.8
Missionis tota rō quid est li.j.di.xvj.9.
Missio spūssc̄i i specie colūbe q̄d fuerit li.j.di.xvj.10
Missio visibilis spūssancti ad quid sit vtilis li.j.di. xvj.q.ij.b.p.11.
Missio q̄uis erigat reuelationē nō tamen euacuat ap paritionem li.j.di.xvj.15.
Missionis quare nō est tripler genus sm tripler gen⁹ cognitionis li.j.dist.xvj.17.et.18.
Missio visibilis 7 inuisibilis quō fiat li.j.di.xvj.18.
Missio visibilis q̄b⁹ modis fit li.j.di.xvj.q.iij.c.
Missio.ss.ē dupler visibilis 7 inuisibilis li.j.di.xvj.a.
Missio spūssancti visibilis qualis sit.li.j.di.xvj.b.
Mitti ad suū officiū ē dupliciter li.ij.distin.x.3.
Missio est dupler 7 quō cōperit angelis li.ij.dis.x.10
Missio filij in mentē 7 missio filij in carnē differenter se habent li.iij.di.j.21. Ad idem.di.ij.23.
Missio 7 cceptō dissikr se hñt li.iij.di.iij.8. ppe finem

Missa

Missam q̄n̄ q̄s vere legit 7 audit li.iij.di.xij.63.
Missa quare dicit li.iij.dist.xij.5.
Misse tripliciter appropriank 7 quare in fine misse di citur aliq̄n ite missa ē aliq̄n bñdicamus dño aliquā/ do requiescat in pace li.iij.di.xij.6.
Missa boni sacerdotis an melior sit q̄ missa mali.li. iij.di.xij.q.iij.d.p.19.
Missa hereticī scismatici symoniaci 7 fornicarij. phi/bet audiri ex triplici causa li.iij.di.xij.20.et.21.

Modus

Modus species 7 ordo an p quodlibet malum corrū/pank simul 7 inseparabilit li.ij.di.xxxv.q.j.d.p.26.
Modus species 7 ordo qua ratione assignenk 7 distin guank in rebus ibidem.
Modo corruptio q̄n̄ per consequēs corrūpit species 7 ordo 7 econuerso li.ij.di.xxxv.28.
Modus species 7 ordo quare nō possunt auferri vnū sine altero sicut alia bona naturalia li.ij.di.xxxv.29
Modus species 7 ordo nō distinguunk p essentiam li. ij.di.xxxv.30.et.35.
Modus species 7 ordo an p quodlibet pctm̄ corrum/pank equaliter li.ij.di.xxxv.q.ij.c.p.32.
Modo speciei 7 ordini quō rñdet vnitas veritas 7 bo nitas li.ij.di.xxxv.34.
Modus species 7 ordo an totaliter corrumpatur per peccatum siue malum li.ij.di.xxxv.q.iij.f.p.39.
Modū habere pōt alīq̄s actus tripliciter li.iij.distin. xxvij.51.

Monstrum

Monstrum quō dr fieri dei voluntate li.j.di.xlv.1.
Monstra quō sunt a deo 7 quō ab erroze nature.lib.ij. di.xxxvij.24.et.25.
Monstra abortiui fetus gigantes bimēbres hermofro dite quō resurgent li.iiij.dis.xlviij.31.34.et.35.

Mora

Mora tpis q̄n̄ 7 quō facit pctm̄ veniale mortale li.ij. di.xxviij.50.et.51.et.52.
Mora tpis in delectatione an eandem vim habeat in oīm̄bus peccatis li.ij.di.xxviij.53.

Morbus

Morbū nō sufficienter curari q̄n̄ relinquit radix quo/modo intelligit li.ij.di.xxxij.22.
Morbū 7 medicinā esse debere diuersarū naturarum quō intelligit li.iij.di.xij.3.
Morb⁹ q̄re ex sua origine curari nō debuit li.iij.di.xij.10

Mors

Mors dupl'r accipit quēadmodū 7 vita.li.j.d.viij.10
Mortuū potest esse principiū 7 nomen 7 sm hoc variat significatū li.ij.di.xix.4.
Mortuū 7 viuū quō opponunk li.ij.di.xix.5.
Mortē deus nō fecit quō intelligit li.ij.di.xix.16.7 di stin.xxxvj.31.
Mors tripliciter contingit hoī. li.ij.dist.xix.35.
Mors quō interuenit p culpam li.ij.dist.xix.39.
Moriendi necessitas rōne cuī⁹ pcti inest homini li.ij. di.xxviij.48.
Mortalitas aliter est in boībus aliter in alīs animali bus li.ij.dist.xxx.6.
Mors quare nō parcit iustis 7 sanctis li.ij.di.xxxij.5
Mors fuit martyribus meritoria que alias esset pe/na li.ij.dist.xxxij.6.
Mors si debet homini p iusticia originali 7 vnicuz est in hoīe originale qua iusticia lasarus bis mortu⁹ est. li.ij.dist.xxxij.7.
Mortem esse a deo vindicante quomodo intelligitur. li.ij.dist.xxxvj.27.
Mors 7 eterna damnatio quomodo est a deo libro.ij. di.xxxvj.41.
Mortuum suscitatum operari operationem naturalē 7 virginē accipere dissimiliter se hñt li.iij.di.iij.41.
Mortem intulit sibi quidā lecto platonis libro de ani/me immortalitate li.iij.di.xvij.1.
Mors dicit multipl'r 7 quo genere xp̄s mortu⁹ ē p no bis debitoribus mortis li.iij.di.xviij.6.et.7.
Mort̄ i momēto seu p⁹ istās separatōis an aīa xp̄i ipas sibilis sit effecta li.iij.di.xxj.q.j.d.p.20.7 p totum
Mortua an fuerit caro ex illa separatōe an post eaz ha/buerit vitā li.iij.dist.xxj.q.ij.c.p.25.7 p totum.

Mors an sit attribuenda psone verbi ꝓpter mortē carnis li.iij.di.xxj.q.iij.f.ℛ.30.ꝛ ptotum.
Mors p deo pōt alicui xpi'r ꝛ quō ꝛ qñ exigit ꝺ deus li.iij.di.xxx.7.
Mortē subire ꝛ tpalia dimittere pro deo vel fratre qñ ē ꝑceptū li.iij.di.xxx.8. Add idē.10.11.et 12.
Mortis in articulo confitendū eē nomē christi quō intelligitur li.iij.di.xxx.9.
Mortꝫ supplicū quō vocat Hiero. leue li.iiij.di.xv.6
Mortale quō fit p cōfessionē veniale li.iij.di.xvij.7. ad idem dist.xx.6.et.7.
Mortificari opa bona ꝛ deleri peccata differenter se habent li.iij.di.xxij.10.
Mortale ꝛ veniale christus differenter iudicabit li.iij dist.xvij.1.2.3.
Mortale fit veniale dupl'r li.iij.di.xvij.57.
Mortale dicit peccatū aliqō etiā si morte non punit. li.iij.di.xxxj.5.
Morturos non esse quosdā in fine seculi quō intelligitur li.iij.di.xlij.5.
Mortale tripliciter accipit ꝛ fm quē modū corpꝰ bois mortale fit immortale li.iij.di.xlij.24.

Mouere

Mobile quō dicit de sapientia li.j.di.viij.26.
Mobile ꝛ motū ꝛ donū ꝛ donatū dissimiliter se habent li.j.di.xviij.19.
Motus ꝛ relationis qua rōne est motus ꝛ relatio li.j. distin.xviij.12.
Motus due species li.j.di.xxxvij.32.
Motis nobis moueri que intra nos sunt qñ habz veritatem li.j.di.xxxvij.44.
Moueri p locū ē dupl'r ꝛ quō ē corporū ꝛ quō spirituū li.j.di.xxxvij.50.
Motū fieri ꝓpter indigentiā quō intelligit li.j.distin. xxxvij.52.
Motū differre a motore quō itelligit li.j.di.xxxvij.53.
Moueri spūalem creaturā p tpa nō p loca quō intelligitur li.j.dist.xxxvij.55.
Moueri nō posse imptibile supra magnitudinez quō intelligit li.j.di.xxxvij.56.
Motus successiuus successione pfecta est successiōis quadruplici causa li.j.di.xxxvij.59.
Motū nō esse si vacuum eēt quō intelligit libro.j.di. xxxvij.62.
Motum successiue ptim esse in termino a quo ꝛ ptim in termino ad quem quō intelligit li.j.di.xxxvij.63.
Motus primi mobilis quō ē ꝑmus ꝛ pfectissimꝰ li.ij. distin.j.16.
Motus quō erit in eē li.ij.di.j.17.
Motū nature eē curuū quō itelligit li.ij.di.iij.67.
Motus dilectiōis quo diligit deus ꝓpter se ꝛ sup oīa aliter ē gr̄e aliter nature institute li.ij.di.iij.69.
Moueri impetu quid sit li.ij.di.vij.37.
Motoris ad mobile ꝛ motoris ad alios motores proportioli.ij.di.xiij.29.
Motꝰ rei grauis q̄ ē deorsū q̄d exigat li.ij.dist.xiij.32.
Motus lucis qualis est li.ij.di.xiij.33.
Motoris pfectio a quo ē li.ij.di.xiij.34.
Motrix substantia celi qualis ē li.ij.di.xiij.35.
Motrix substantia celi siue intelligentia siue ille angelus nō lassat li.ij.dist.xiij.36.
Motus orbiū quō ē ꝓpter motꝰ lūtariū li.ij.di.xiij.36
Motū secū naturā ꝑdominantis quō intelligit li.ij.di stin.xv.25.
Motꝰ accipit actiue ꝛ passiue li.ij.di.xxvj.2.
Motorē distare a mobili quō itelligit li.ij.di.xxvj.45
Motū in id qō ē fm naturaz faciliorē eē q̄m eū q̄ ē in id qō ē ꝓter naturā quō intelligit li.ij.dist.xxvij.12.
Moueri ꝛ q̄escē p eādē vī quō itelligit li.ij.d.xxvij.16
Motꝰ ꝑmos nō puniri eternal'r quō ꝑbat li.ij.di.xxxij.1.
Motus primi peccatorū quō sunt ex surreptione ꝛ rebellione li.ij.di.xlj.40.
Motū separe a termino a quo quō intelligit li.ij.dist. xlij.36.
Motū ꝛ sensū gr̄e influere ꝛrigit dupl'r.li.iij.di.xiij.29
Motus ꝛ sensus in spūalibus penes quid attendat libro.iij.dist.xiij.40.
Motus duplicē finē respicit ꝛ fm quē modū corporū supcelestiū motus finit li.iiij.dist.xlviij.27.
Motus maiores absorbere minores quō intelligitur. li.iiij.di.xlix.32.

Mulier

Mulier quare dicitur miraculose de costa facta li.ij. dist.xvij.1.
Mulierꝫ corpꝰ vñ ē pductū li.ij.dis.xvij.q.j.a.ℛ.3.
Mulier ꝛ vir quō dicant simul facti li.ij.di.xvij.4.
Mulier quare magis ꝑducta ē de viro q̄m vir de muliere ꝛ quare de viro dormiēte ꝛ quare de costa li.ij.dist. xvij.5.et.8.et.9.et.10.
Mulier an formata sit de costa viri fm rōnē seminalē li.ij.di.xvij.q.ij.b.ℛ.12.et.13.et.14.
Mulieris formatio narrat post sextū diē ꝫ nō ē eo die facta li.ij.di.xvij.15.
Mulieris ꝑductio de costa an fuerit contra naturam. li.ij.di.xvij.18.
Mulebris corpis erviro formatio q̄tū ad causaz finalem li.ij.dist.xvij.a.
Mulier quare post virum creata sit li.ij.di.xvij.a.
Mulier q̄re de viri latere creata sit li.ij.dist.xvij.a.
Mulier q̄re de costa viri dormientis formata sit libro ij.dist.xvij.a.
Mulebris corpis formatio q̄tū ad causam materialē libro.ij.dist.vij.b.
Mulebris corpis formatio q̄tum ad causam efficientem li.ij.dist.xvij.c.
Mulebris corpis formatio q̄tum ad causaz formalē. li.ij.dist.xvij.d.
Mulieris anima nō ē ꝓpagata ex viri anima. libro.ij. dist.xvij.e.f.g.h.
Mulier ipregnata quō nō potest cognosci sine deordinatione li.ij.di.xx.26.et.27.
Mulier generat mō masculū mō feminā triplici ratione li.ij.di.xx.29.et.30.et.33.
Mulier quare dicit vir occasionatꝰ li.ij.di.xx.31.et li. iiij.dist.xlviij.3.
mulier quare facilius curuat ad malum q̄m vir libro.ij. dist.xxj.18 et.19.
mulier q̄ genere pcti peccauerit li.ij.di.xxij.q.j.a.ℛ.6
mulier triplici pctō peccauit ꝛ contra tres animē potētias li.ij.dist.xxij.7.
mulier quadruplici peccato peccauit li.ij.di.xxij.8.
mulier quō nō peccauit pctō infidelitatꝫ li.ij.di.xxij.9
mulier an dubitauerit de cōminatione domini libro.ij. distin.xxj.10.
mulier quō putauit serpentē hr̄evsum loquendi lib.ij. dist.xxiij.29.
mulier quare non expauit ad aspectum ꝛ vocem serpētis li.ij.dist.xxiij.30.

Mulier qñ comedit mortaliter ꝛ qñ ꝓmedit venialiter li.ij.di.xxiij.75. Et cadē di.76.
Mulierem cōmedentē sine viro mortalit peccare ex autoritatib⁹ Augusti.quō itelligit li.ij.di.xxiij.78
Mulier qñ māducat cibū vetitū li.ij.d.xxiij.ꝛ sb.lra.b
Mulier qñ cū viro manducat li.ij.di.xvij.sub lra.i.
Mulier sine viro damnari nō potest li.ij.di.xxiij.li.
Mulier corrupta quare non cōsecrat cū tū vir corruptus consecretur li.iij.di.xxv.44.
Mulierem illā non ptinere ad matrimoniū cū qua nō est cōmixtio sexuum quō intelligit li.iij.di.xxvj.c.

Multa

Multiplicitatē non recipim⁹ in diuinis sꝫ pluralitatē li.j.di.xxiij.2.
Multa nō possunt esse a summo vno.qz mala nō pñt esse a summo bono ꝛc.Sꝫo li.ij.di.j.55.
Multiplicatiōis numeralis in diuiduis q̄ sit rō preci pua li.ij.di.xvij.35 ligit li.ij.di.xlij.22
Multiplicato subiecto multiplicari accidens quō itel
Multiplicato vno oppositoꝝ multiplicari ꝛ reliquū quō intelligit.li.ij.di.xlij.23.
Multiplicato vna relatiuoꝝ multiplicari ꝛ reliquum quō intelligit li.iij.di.vij.28.
Multiplicato inferioꝝ multiplicari supi⁹ quō intelligit li.iiij.di.xxiij.35.

Mundum

Mundū an potuerit deus facere melioꝛē ōptuꝫ ad substātiā ptiū integrātiū li.j.di.xliij.q.j.a.ꝓ.7.ꝛ pt.
Mund⁹ an pōt fieri melioꝛ ōptū ad ptiū integrantium ꝓpietates li.j.di.xliij.q.ij.b.ꝓ.12.er.p totuꝫ
Mundi ptes sunt duplices Ibidem
Mundū an potuerit de⁹ facere melioꝛē ōptū ad oꝛdinē ptiū li.j.di.xliij.q.ij.c.ꝓ.17.ꝛ totum
Mundum an potuerit deus facere antiquioꝝ li.j.d.xliij.q.iij.d.ꝓ.22.ꝛ.23
Mundū an potuerit de⁹ ante facere li.j.di.xliij.24.
Mundū an potuerit de⁹ facere alibi vel in alio loco. Ibidem.
Mundus scōm varias opiniōes vario mō est ꝓduct⁹ li.ij.di.j.ꝛ.ꝛ.cadē.dist.7.
Mund⁹ quō oꝛ in ꝑncipio tpm creatus.li.ij.di.j.5.
Mūd⁹ ꝛ res alie an create sint scōꝝ ꝑncipiū materiale ꝛ formale an scōm alterū tm̄ li.ij.di.j.q.j.a.ꝓ.7.
Mund⁹ an ꝓduct⁹ fuerit ex tpe an ab eterno li.ij.di j.q.ij.b.ꝓ.15.
Mundus ꝛ alie res an ꝓducte sint ab vno ꝑncipio vel pluribus li.ij.di.j.q.j.c.ꝓ.24.
Mund⁹ dupl'r accipit in scriptura ꝛ scōm quē modū cōmēdat ꝛ scōm quē modū dānat li.ij.di.j.25.
Mund⁹ quō est cōtemnend⁹ li.ij.di.j.29.
Mund⁹ ꝛ alie res an ꝓducte sint ab vno ꝑncipio scip so an mediante alio li.ij.di.j.q.ij.d.ꝓ.30.
Mūd⁹ sensibilis quō imitat architipū li.ij.di.j.56
Mund⁹ quare fact⁹ est li.ij.di.j.i.
Mund⁹ ꝛ astra nō sunt animalia li.ij.di.xliij.43.
Mūd⁹ maioꝝ ōptū ad motū oꝛbiū ꝛ mūd⁹ minoꝝ ōptū ad motū sensitiue ꝛ ratiōalis different se habēt li.ij.di. xxx.8.

Mundicia

Mundiciā coꝛporalē deū diligere quō intelligit libꝛo. iij.di.xij.82.

Munus

Mūeri an appꝛopꝛient vl⁹ li.j.di.xxxj.q.iij.f.ꝓ.26

Mutare

Mutatio quare dicit variatio corruptio versio li.j. di.viij.33.
Mutari scōm substātiā ē duplex ꝛ quādo mutatū est aliud ꝛ aliud ꝛ quādo idē li.j.di.xvij.38.
Mutabile ꝛ immutabile oꝛ dupl'r li.j.d.xxxviij.27
Mutari naturaliter est aliter se habere nunc ꝛ pri⁹ libꝛ. ij.di.j.38.
Mutatio est triplex.s.adesse abesse ꝛ inesse li.ij.di.j. q.ij.f.in.ꝓ.circa mediū.
Mutatio aliqua differt a termino tenet se aliqua cum altero extremoꝝ li.ij. di.j.46.
Mutatio alicui⁹ est duplex ꝛ scōm quē modū cōfirmatio li.ar.nō mutat li.ij.dist.viij.16.in ꝓ.
Mutat aliquid scōm substantiā quādo pdit illud qō hꝫ p naturā quō intelligit li.ij.di.viij.28.
Mutabile ꝛ immutabile cōpat ad li.ar.dupliciter.li. ij.di.viij.29.
Mutatū esse quō est superi⁹ ad factū ee li.iij.di.vij.17.

Nasci

Natum nūcꝫ esse qui semp nascit vbi verum est li.j.di.ix.38.
Natiuitas est duplex ꝛ qua fit originalis contractio ꝛ qua fit sanctificatio.li. iij.di.iij.23.
Nascit aliquid ex aliquo sed ꝓterea nō semp dicit filius cius li.iij.di.iiij.2.
Nasci nō posse de matre qō nō est genitū ex pre quō intelligit li.iij.di. viij.1.
Nata est de virgine diuina natura an hec sit ꝓcedenda li.iij.di.viij.q.ij.a.p totum
Nasci de vgine an vere dicat de natura assumpta li.iij. di.viij.q.ij.b.ꝓ.10.

Natantia

Natantia quare dicunt reptilia li.ij.dist.xv.1.

Natura

Natura q̄d fm pbm.li.j.di.vij.8. Iterū dicit natura naturalis oꝛigo.ꝛ oꝛigoꝝ naturale dicit de creatura duplicit li.j.di.viij.38.
Natura ꝛ voluntas quō in deo sunt idē li.j.di.xiij.22.
Natura ꝛ voluntas different mouent li.j.di.xvij.15.
Naturā ꝛ habentē naturā in deo quid dicamus libꝛo.j di.xxiij.16.
Naturā non dici de ꝓsonis est hereticū.li.j.di.xxxiij.1
Natura ꝛ res nature qua alietate aliter ꝛ aliter oꝛ.li.j. di.xxxiij.4.
Naturale dicit dupliciter ꝛ quō de⁹ ꝛ creatura habent potentias naturales li.j.di.xlij.5.
Natura ꝛ de⁹ different ꝓducūt aliq̄d li.j.di.xlv.28.
Natura ꝛsiderat duplicit ꝛ q̄ desiderat ꝓpiū bonū ꝛ q̄ que dei gloriā li.ij.di.j.65.
Natura spūalis an dignitate nature excellat cōpositā ex spūali ꝛ coꝛpali li.ij.di.j.q.ij.l.ꝓ.67.
Nature motꝰ quare dicit curuus li.ij.di.ij.67.
Natura rationalis rōne cuius amat deū li.ij.di.iij.71.
Naturaliter dicit aliquid duplicit ꝛ quō vertibilitas est li.ar.naturalis li.ij.di.vij.27
Natura quare magis potest in formā ōptū in materiā li. ij.di.vij.73.
Natura non sic merek gratiā sicut gratia gloriā li.ij.di. ix.19.
Naturale quō est a principio intrinseco li.ij.di.xiiij.31
Naturale aliter adiacet filio ꝛ aliter imagini.li.ij.di. xvj.19.
Natura non esse qō est a voluntate quomō intelligit

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

libro. ij. di. xvj. 20. Hic ponit qđ est a voluntate nō a natura. ponit nō est a natura.

Naturale ⁊ naturaliter determinat terminū q̄ dicit habitudinē vt a quo nō vt ad quē li. ij. di. xvj. 21.

Natura dicit dupliciter ⁊ cōtra quaz dr facit ⁊ supra quā li. ij. di. xviij. 18. ⁊ 19. Iterū dicit dupliꝛ ⁊ scōm quē modū accipit Anſ. cū dicit q̄ natura efficit per psonā magis peccatrix. di. xxxiij. 28.

Natura iterū ꝺr tripliꝛ ⁊ quō ꝺr natura oīe qđ dr fecit. libro. ij. di. xxxvij. 2. et. 3.

Naturale nō est oīe quod accipit in natiuitatis pncipio. li. ij. di. xix. 38.

Naturam semp cōsiderare qđ melius ē quō intelligit. libro. ij. di. xx. 32.

Naturalia eadem esse in nobis ⁊ in pmo boīe quō itelligitur. li. ij. di. xxiij. 15. xxviij. 34.

Naturā appetere suā pfectionē quō intelligit li. ij. dis.

Natura institura quō esset absq; gratia pulcra et sine macula li. ij. di. xxix. 9.

Naturam nō deficere in necessarijs quō intelligitur. li. ij. dist. xxix. 15.

Naturale est duplex ⁊ quod bonum est culpabile. libro ij. dist. xxx. 17.

Naturaliter indita nec esse laudanda nec vituperanda quō intelligit. li. ij. di. xxxij. 42. et. 43.

Nature conditorē nihil facere cōtra naturā quō intelligitur. li. ij. di. xxxvj. 33.

Naturale nō assuescere in contrarium quō intelligitur li. ij. di. xxxix. 6.

Naturale iudicatoriū quid. li. ij. di. xxxix. 17.

Naturā que assumit ab vna psona nō posse assumi ab alia q̄d impediat li. iij. di. j. 27. et. 28. Ad idem. 33.

Natura diffinit quadrupliciter li. iij. di. v. 23.

Natura quō accipit cū ꝺr q̄ natura humana sit assumpta a ꝺo. li. iij. di. v. 28.

Natura ⁊ essentia in quo differunt li. iij. di. v. 29.

Natura assumpta a xpō q̄ rōe ē nobilior li. iij. di. v. 34

Nature est aliquid cōtrariū dupliciter ⁊ fm quē modū accipit Dam. dicens q̄ passio est motus cōtra naturam li. ij. di. xviij. 25.

Natura habet aliquid in se p modū positionis ⁊ aliq̄d p modū priuationis ⁊ qđ boz habet a gra perfici qđ a gra corrigi ⁊ suppleri li. iij. di. xxix. 16.

Nature curuitas est duplex et quā corrigit gra supueniens li. iij. di. xxix. 26.

Natura tripliciter currit cū gra li. iij. di. xxix. 30.

Natura dictat aliquid multipliciter ⁊ quod bonū manebit in statu glorie li. iij. di. xxxvij. 37.

Naturale nobis esse qđ est ꝺo voluntariū quō intelligitur. li. iij. di. j. 28.

Nature bonitas quō disponit ad graz li. iij. di. iij. 71.

Natura dictat aliqua in generali aliqua in speciali. et quō profestio ē ꝺr dictamine legis nature li. iij. di. xvij. 58

Nauis

Nauis naufragium mare tabula quid sit allegorice libro. iij. dist. xxj. 32.

Necessitas

Necessitas ē multipliꝛ ⁊ q̄ haz ē in ꝺo cō. li. j. di. vj. s. Iterz ē duplex ⁊ q̄ haz opponit cōtingēti. di. xxxvij. 17. Iterz est duplex ⁊ que opponit li. ar. li. ij. distinc. vij. 3. et di. xxv. 44.

Necessariū sequit ad dici p se in creaturis nō in ꝺo. li. j. di. xxx. 13.

Necessitas immutabilitatis ad bonū nullo modo repugnat li. ar. li. ij. di. vij. 40.

Necessario velle ⁊ libere velle opponi quō intelligitur li. ij. di. vij. 35.

Necessariū et voluntariū quō diuidunt ex opposito. li ij. di. xxv. 48.

Necessariū nō ē cē voluntariū quō itelligit li. ij. di. xxx. 18

Necessitate facta quedā ē improbāda quō intelligitur li. ij. di. xlj. 38.

Necessariū est aliquid dupliciter et quō contingens ē causa necessarij. li. iij. di. xj. 16.

Necessitas ē duplex ⁊ quō laus nō ē in opibꝰ necessitatis li. iij. di. xij. 18. Iterū est duplex et q̄ quā culpā excludat li. iij. di. xij. 55.

Necessitas ē q̄drupleꝛ fm q̄tuor genera causaꝝ ⁊ quō necessitas patiēdi fuit in xpō li. iij. di. xvj. 16.

Necessitas patiendi hz compari ad tria et q̄ necessitas patiendi fuit in xpō q̄dāmō vt in nobis et q̄dāmō nō sic li. iij. di. xvj. 17.

Necessitatem oēm aut ē coactionis aut phibitiōis q̄ modo intelligit li. iij. di. xvj. 21.

Necessario inēe alicui qđ inest ei velit nolit quō intelligitur li. iij. di. xvj. 23.

Necessariū et voluntariū nō posse simul stare quō intelligit li. iij. di. xvj. 24.

Necessitate quō dicit ꝺus aliq̄d facere li. iij. di. xx. 9.

Necessitas ē duplex et que legem nō habet et excusat a periurio et pctō. li. iij. di. xxxix. 19.

Nexus

Nexus q̄rie dicit de spūsctō. li. j. di. x. 29.

Nectere in voce actiua significat passionē et in passiua actionē li. j. di. x. 33.

Nexus est duplex et quō acceperūt greci nexū respectu spūssancti et quō latini li. j. di. xj. 9.

Negatio

Negatio postposita relatiuo ipm nō cōfundit li. j. di. iij. 5.

Negatio cum cōstantia subiecti qñ equipollet termio priuatiuo li. j. di. xij. 28.

Negatiōes quō cōtrarie se habent affirmationibus li. j. dist. xxviij. 13.

Negatiōi sbsternit affirmatio et positio li. j. di. xxxj. 6

Negatio et affirmatio nō est ꝺr eodem quō intelligitur li. j. di. xxxiij. 15.

Negationes ꝺr deo sunt vere affirmationes vero incōpacte quō intelligit li. j. di. xxxiij. 19.

Negotiari

Negotiari circa tpalia et eterna pōt ee dupliciter li. ij. di. xxxv. s. Hic ponit circa idē et primū ponatur circa deum et proximum.

Negotiatione militia officio thelonei pōt quis recte et male vti. li. iij. di. xvj. 15.

Nemo

Nemo scit vtrū amore vel odio dignus sit quō auctoritas illa intelligat li. j. di. xvj. 14.

Nemo nouit prem nisi filius nemo pro quo ibi distribuat li. j. di. xxj. 3.

Nemo nisi pater et sol⁹ pater qua rōne nō equipollet. libro. j. di. xxj. 19.

Nemo opat ad malum aspiciens quomodo intelligit. libro. ij. di. xxxviij. 9.

Nemo nouit que sunt dei nisi solus spūs dei quō intelligitur li. iij. di. xxiij. 2.

Neophitus

De littera N

Neophitus quid li.iiij.di.vj.m.

Nihil

Nihil accipit tripliciter cū dicit aliquid cē de nihilo vl ex nihilo z quō de⁹ siue diuina essentia siue pater dr esse de nihilo li.j.di.v.9.

Nihil in deo fm accidēs dr quō intelligit li.j.dist.xxvj ſ.et.6.et.7.et.8.

Nihil quō ē in aliquo li.j.di.xxxvj.11.

Nihil factū ē añ celū z terrā nec etiā tps ſz cū tpe facta sunt oīa nō ex tpe li.ij.di.ij.c.d.

Nihil cē in genere qđ nō sit in aliqua eius ſpecie quō intelligit li.ij.di.xij.22.

Nihil fm idē agere z pati quō itelligit li.ij.di.xxiij.36

Nihil esse in intellectu qđ pus nō fuerit in ſensu quō intelligit li.ij.di.xxiij.70.

Nihil qđ corrūpit cedere omnino in nō ens quō intelligitur li.ij.di.xxvj.32.

Nihil qđ p̄dicat de altero in abstractione p̄dicari bz de altero in cōcretione quō intelligit li.ij.di.xxvij.7.

Nihil ita esse in nostra potestate vt volūtatē quō intelligit li.ij.di.xxvij.7.

Nihil iniustū esse a deo quō intelligit li.ij.di.xliij.23.

Nihil qđ ē a deo datū esse auferendū quō intelligit lib.ij.di.xliij.27.

Nihil cōpatit alij patienti ḡn corrumpat cū illo quō intelligitur li.ij.di.xvj.28.

Nihil esse amandū ex charitate nisi beatificabile quomodo intelligit li.ij.di.xxvij.37.

Nihil posse alij magis vniri qz sibipsi quō intelligit. li.iij.di.xxix.21.

Nihil idē esse ad oppositos fines quomodo intelligit li.iij.di.xvij.14.

Nisi

Nisi fm duplicē acceptionē facit duplicē ſensum ī hac auctre ñ p̄t de⁹ facere nisi qđ iustū ē ꝛc.li.j.di.xliij.1.

Nisi ḡs renat⁹ fuerit ex aq̄ z ſpūſcō nō pōt intrare i regnum celoꝝ quō intelligit li.iij.di.iij.b.i.

Nobilis

Nobilissimū in aīa dupliciter pōt accipi z quō imago cōsistit penes nobilissimū in aīa li.ij.di.xvj.36.

Nobilitati attestari est dupl'r z quō pcīs attestat nobilitati nature li.ij.di.xliij.8.

Nobilem materiā debere respondere nobili forme quō intelligit li.iij.di.xij.4.

Nobilioꝛē esse substantiā viuētē nō viuēte quō intelligitur li.ij.di.xij.28.

Nobilitatis cē opari p pauciora quō intelligitur.libro iij.di.j.18.

Nocendi

Nocumentū ē duplex z quō nō pōt nocere oīnipotens libro.ij.di.j.6.

Nocumentū inferre alicui effectui pōt esse dupl'r z fm quē modū pōt aliqđ cōtrariari deo in ope suo libro.ij dist.xxxv.24.

Nocendi vel peccādi voluntas quō ē ab aīo z ptās a deo li.ij.dist.xliij.6.

Noctem

Noctem z diem imediate diuidere tps quō intelligitur libro.ij.dist.xij.30.

Nolo

Nolle seu nō velle dicit dupliciter z quō dicit de⁹ nolle li.j.di.xlvj.16.

Nomen

Noīa qđā ipoꝛtāt in diuis distinctiōez ſolū qđā oīno/ dā vnionē qđā medio mō z q̄ boꝛ recipiant ī diuis.

Noīa ſignificātia cētiā in li.j.di.iij.20 diuis sunt in triplici differētia li.j.di.v.11.

Noīa in diuinis qđā sunt substātialia qđā oīno in adiacentia li.j.di.v.16.

Nominū in diuinis sunt q̄tuoꝛ genera li.j.dis.vij.15.

Nomen generis quare nō transferk ad diuina fm quoꝛundam opinionē li.j.di.viij.44.

Noīa ſignificāt substantiā in diuinis triplici modo li.j.distin.ix.2.

Nomina eadem in diuinis ꝓprie z vniuersaliter accipiunk li.j.di.x.c.

Nomen cōnotans effectū dic respectū dupl'r z fm quē modū ē cētiale z fm quē notionale li.j.dist.xv.20.

Noīa diuinoꝝ sex mēbra li.j.di.xij.1.z ad idē.a.et b.

Nomina in diuinis dicunk fm doctrinā in q̄nq; regulis datā li.j.di.xij.3.

Nomen quare aliqñ substantiuak z nō verbū vel ꝓticipium li.j.di.xij.4.

Nominabilis an sit deus li.j.di.xij.q.j.a.ꝛ.8.

Noīale siue effabile dr dupl'r sicut z intelligere ibidem

Nomen quō significat substantiā cū qualitate cū deus noīak siue exprimk p nomen li.j.di.xij.11.

Nomen vnū ſolū an plura habeat deus li.j.di.xxj.q.ij b.ꝛ.12.

Nomen tria includit z fm b tripl'r accipit ibidem.

Nomen dei quō singulariter exprimit ſcriptura libro.j. distin.xij.13.

Noīa in diuinis q̄re nō sunt ſynonima li.j.di.xij.14.

Nominū diuinoꝝ multiplicatio nō ſolū venit a parte intelligendi li.j.di.xij.15.

Nomina diuina an oīa dicank translatiue an quedā ꝓ ꝓie li.j.dist.xij.q.iij.c.ꝛ.17.

Noīa qđā de⁹ sibi ipoſuit qđā nos ei iponimus ibidem

Nomina tripliciter ſignificāt z q̄ trāſferunk a creaturis ad diuina z que nō li.j. di.xij.18.

Nomen oīe quō bz aliqđ ſensibile li.j.di.xij.22.

Noīa oīa dicta de deo an dicank fm substantiā li.ij.di.xij.q.iij.d.ꝛ.23.z p totum.

Nominū differentia q̄bus vtimur loquētes de deo fm Aug⁹.z Ambro.li.j.di.xij.a.b.

Nominū diuinoꝝ differētias oēs reducit ad duas li.j distin.xij.c.d.

Nomen ꝓsone an transferri debuerit ad diuina.libro.j di xiij.q.j.a.ꝛ.6.z p totum.

Nomen substantie an transferri debuit ad diuina li.j. di.xiij.q.ij.b.ꝛ.11.

Nomen substātia a duplici ꝓpietate pōt dici. libro.j. di.xiij.11.et.12.

Nomen essentie an dici debeat in diuinis li.j.di.xiij. q.iij.c.ꝛ.13.z p totum.

Nomen b substātia an numerek in diuinis li.j.di.xiij q.j.d.ꝛ.14.z p totum.

Nomen hoc cētia an numerek in diuinis li.j.di.xiij. q.ij.c.ꝛ.15.z p totum.

Nominū grecoꝝ a latinoꝝ q̄bus vtimur in diuinis coꝛrespondētia z ſufficientia li.j.dist.xxiij.13.

Nomē pt significare opationē duc z ꝛz quā significationem pōt deus dicere pluraliter faciamus hominem ad imaginem ꝛc.li.j.di.xxiij.23.

Nomina quattuoꝛ pluralitatē ſignificātia recipimus z quattuoꝛ nō li.j.dist.xxiij.2.

Nomē ad dici aliqđ pōt cē dupl'r li.j.di.xxiij.19.

Nomē dicēs respectū ad creaturā quō nō ē notionale. li.j.dist.xxvij.39.

Noīa p̄ que exp̄imunt ꝓprietates ꝓsonaruꝫ tractant. li.j.dis.xxvij.e.
Noīa ꝓpria discernūt a cōib⁹ li.j.di.xxvij.f.g.h.
Noīa que dicūt effectū in creatura possunt illū dicere dupliciter.li.j.dis.xxix.3.
Nomē accipi differenter in diuinis pōt esse tripliciter li.j.dis.xxix.12.secundo.
Noīa aliq̄ dicūt de deo ex tpe et relatiue fm accidēs qō nō deo sed creaturis accidit li.j.di.xxx.a.b.c.
Noīa q̄ trāslatiue et p similitudinem de deo dicūt doctrina generali tractant li.j.dis.xxxiij.g.
Nonmē vnde dꝫ rei imponi.li.ij.dis.xxv.38.
Noīare contingit aliquid dupliciter et scōm quē modū intelligit cū dicit.affectus⁹ optimo nomē iponit.
Noīatio vno tres intelligi quo sensu li.ij.dis.xl.1. dixerit magr̄.li.iij.dis.iij.1.
Nomina in osum desinentia quō significant plenitudinem li.ij.dis.xxxvj.28.
Nomē siue vox dꝫ tripliciter et q̄re dꝫ in forma baptismi in noīe et nō in noībus li.iij.dis.iij.11.

Nominatiuus

Noīatiuus respectu actiui et ablatiuus respectu passiui important rōnem p̄incipij li.j.dis.xv.27.

Noster

Nostrū et meum dupliciter possunt alicui attribui.li.j.dis.xviij.33.
Noster vel me⁹ quō dꝫ de aliq̄ li.j.dis.xviij.34.

Noscere

Noscere neminem q̄ sunt dei nisi in spū dei quō intelligitur li.iij.dis.xiij.2.

Notitia

Notitia et amor sunt aīa substantialiter ex conseq̄nti. li.j.dis.iij.55.
Notitia dupler est in nobis in deo aūt vna qua facit q̄ nos duabus li.j.dis.xxxviij.4.

Notum

Notius p̄ius vel magis notum est aliquid dupliciter li.j.dis.viij.42.

Notio

Notionē cē opatiōez q̄s subām quō intelligit li.ij.disti. Notiōez cōtingit dupliciter significari li.j. viij.69. dis.xx.20. Et dis.xxiij.14.
Notō nlla dꝫ cōit de tribꝰ quō itelligit li.j.di.xxiij.20
Notio ꝓpria relatio differūt li.j.di.xxvj.27.
Notiones sūt q̄nq̄ fm cōem opiniones mgr̄oꝝ et vide ibidē alias opiniōes de hac matia.li.j. dis.xxvj.28 et per totum.
Notio in diuinis quid possit cē li.j.di.xxvij.26.
Notio q̄re nō ē nō ꝓducere li.j.di.xxviij.28.
Notio vna siue ꝓpria vnius ꝓsone an p̄dicet ꝺ alia li.j.dis.xxxiij.q.ij.c.ꝟ.18.
Notio siue ꝓpria eadē an p̄dicet de se denoīatiue li.j.dis.xxxiij.q.iij.d.ꝟ.24.
Notio ad notionē dupliciter cōpat et fm̄ quē modum vna de alia p̄dicat li.j.dis.xxxiij.19.

Nouitas

Nouitas vno mō sonat i vitiū alio⁹ nō li.j.di.xxvj.1.

Nouus

Nouū dicit dupliciter et quō deus cessat facere nouā creaturā li.ij.dis.xv.4.

Nubere

Nubentes q̄re debuerūt cē de eadem tribu in ve. testa. li.iiij.dis.xxx.20.
De nubere vide plura vbi matrimoniū et vbi nuptie et vbi spōsalia ꝛc̄.

Numerus

Nūeralia noīa quō nihil ponūt in diuinis li.j.di.ij.7
Numeralis differentia an sit ponēda in diuinis lib.j. dis.xix.q.iij.b.
Numerus siue differentia scōm numerum quō est ponenda in diuinis li.j.dis.xix.31.
Nūero differre q̄ nūerant quō intelligit li.j.di.xix.51.
Numerus in diuinis quō distrahit a ratione numeri. li.j.dis.xx.22.
Numeralis et ptitiuus termin⁹ sic ꝺ nomen vnus q̄d dicat i diuis li.j.di.xxiij.q.j.a.ꝟ.4.ꝛ p totū.
Nūeralis ille termin⁹ vn⁹ an dicat fm subām an fm relationē li.j.dis.xxiij.q.ij.b.ꝟ.10.et p totum.
Numeralis terminus pure numeraliter significās vt duo tres ꝛc̄.an dicat positiue vel p̄uatiue in diuinis li.j.di.xxiij.q.j.c.ꝟ.15.
Nūeralis terminus pure nūeraliter significās vt duo tres ꝛc̄.an dicat fm subām an fm relationem in diuinis li.j.dis.xxiij.q.ij.d.ꝟ.17.ꝛ p totum.
Numerus in creaturis est q̄ntitas in diuinis est relatio.li.j.dis.xxiij.18.
Numeralia noīa vt trin⁹ et trinitas an imponrent vnitatē li.j.dis.xxiij.q.j.e.ꝟ.22.et p totum.
Nūeral diuersitas n̄ venit ex diuisiōe materie li.ij.di. iij.28.
Nūer⁹ quō cōsequit diuersitatē subālē li.ij.dis.iij.8.
Nūez ex diuisiōe cōtinui quō itelligit li.ij.di.xiij.50
Numerauit pplm isrl moyses et saul sine pcō sed dauid cu pcō li.iij.dis.xiij.43.et q̄re populus punitus est ꝓpter hoc.44.
Nūeralis diuersitas ē tripler et fm quā resurgēt corpora mortuoꝝ fm opiniōez aliq̄z li.iij.dis.xlij.2.

Nunc

Nunc temporis accipitur dupliciter et quō res ꝓdu cte sunt in tempore li.ij.dis.j.18.
Nūc temporis et nunc eternitatis non ponere numez quō intelligitur li.iij.di.viij.25.

Nuptie

Nuptie quō excusāt turpitudinē coit⁹ li.ij.di.xx.1.
Nuptie quō fuissēt honorabiles in gadiso li.ij.di.xx.2
Nuptiaꝝ act⁹ q̄re erubescit fieri i publico li.ij.di.xx.3
Nuptias n̄ nisi mortaliū cē quō itelligit li.ij.di.xx.10.
Nuptie scōe nō bn̄dicunt marie qn̄ mulier est vidua. li.iij.dis.xxvij.3.
Nuptie scōe qn̄ celebrant fit missa ꝓpter tripler mrīmonij bonū qō tribus ꝓsonis in diuinis appropriatur li.iij.dis.xxvij.4.
Nuptie q̄uis sint sancte et bone tamē nō licet eas omni tpe celebrare li.iij.dis.xxxij.42.ꝛ.43.
Nuptie an sint vocāde si masculus et mulier sibi fide copulentur solū coeundi cā ne illa cū altero nec ille cū altera velit coire.li.iij.dis.xxxj.c.
Nuptie scōe an sint licite.li.iij.dis.xlij.q.j.g.ꝟ.40.
Nuptias scōas nō cē licitas si que rōes et auctes pbare vident quō sunt dissoluēde li.iij.dis.xlij.41.et p totum.
Nuptie scōe an sint sacramentales siue an habeant rōnem sacramenti li.iij.dis.xlij.q.ij.h.ꝟ.45.
Nuptias scōas non cē sacramentales si q̄ rationes ꝓbare vident quō sunt dissoluende li.iij.di.xlij.46.

et per totum.
Nuptie scde possunt eē tripl'r et fm hoc plꝰ et minus saluatur in eis ratio sacramēti et in quo cāu bñdicūt li.iiij.dis.xlij.48.
Nuptie scde an sint honorabiles li.iiij.dis.xlij.q.ij.i. ℞.49.ꝛ per totum.
Nuptias scdas eē honorabiles ꝓprie loquēdo si que rōes videt ꝓbare quō sūt dissoluēde li.iiij.di.xlij.50
Nuptie scde et tertie et ꝛcinceps an sint li; ꝛ p totū. cte li.iiij.di.xlij.c.

Nutritiua

Nutritiua an aliq̄d ꝺ ferat i veritatē būane nature li. ij.di.xxx.q.ij.f.℞.40.
Nutritiua quare magis fuit punita i adā ꝙ gñatiua
Nutritiua q̄ rōe pōt minus refre li.ij.dis.xxxj.20
nari ꝙ gñatiua li.ij.dis.xxxj.21.

Obduratio

Obduratio an sit pena vel culpa lib.j. dis.xl.q.j.g.℞.47.
Obduratio ꝛ gratificatio quō se hñt re spectu meriti et demeriti li.j.di.xlj.7.
Obdurari dr̄ coꝛ tripliciter li.j.di.xl.48
Obduratio an sit a deo siue effectus dei reprobantis. li.j.dis.xl.q.ij.b.℞.50.
Obdurasse deū aliquē vbi legit quō intelligit ibidē.
Oduratio in coꝛporibus dicit positionez in spiritib⁹ defectū li.j.di.xl.ss.
Obdurationis efficiens causa que sit libro.j.distinc. xl.ss.

Obedientia

Obedientia accipit dupl'r et fm quē modū est cōis oī bus virtutibus ꝛc.li.ij.dis.xxxv.j.
Obedientia qua rōne sit plato li.ij.dis.xxxv.6.
Obediendū eē in oībus qui sedent in cathedra quō i telligit li.ij.di.xliij.41.
Obedictū eē p oīa pcēpt⁹ quō itelligit li.ij.di.xliij.42
Obedictie rōnē quō tractauerunt benedictus biero.et hugo.li.ij.di.xliij.43.
Obedientiā vouere sicut paupratē et castitatē quō in telligit li.ij.dis.xliij.44.
Obedientia quelibet nō est latria li.iij.dis.ix.51.

Obiectum

Obiectū principale ꝺ tur theologice q̄d li.iij.di.ix.63
Obiectū vnū hz scia et fides.s.verum sed differenter lib.iij.di.xxij.12.
Obiectū habit⁹ cognitiui dupl'r hz determiari.s.ꝓprie siue p se aut cōit ꝛ p accidēs li.ij.dis.xxiij.15.
Obiectū fidei q̄re solū vendicat sibi nomen articuli. li.ij.dis.xxiij.47.

Oblatio

Oblatio hostie in ve.te.non erat pfessiua peccati lib. iij.dis.xvj.67.

Obligatio

Obligatus quō dr̄ nobis deus li.ij dis.xxvj.50.
Obligatio ē dupler q̄dā q̄ aufert ptātē q̄dā q̄ aufert i punitatē et q̄ aufert li.ar.et q̄ ñ li.ij.dis.xxxvj.22.
Obligationū alia absoluta alia cōditiōal ꝛ quō ꝓcepta ōcalogi obligāt ad opa forata li.ij.di.xxxvj.26
Obligatur aliqs ad aliq̄d specialiter ꝓter alios qua druplici rōne li.ij.di.xxxvij.40.

Obliquus

Obliqui quō sunt transitiui li.j.di.v.22.
Obliquitatem paruam eē ꝓiorem q̄ magnam quō i telligitur li.ij.di.xxj.40.
Obliquitas dupliciter habet esse circa aliquā mꝰrē/ tiā et fm quem modū est in parte sensibili et fm quē in parte rationali li.ij.di.dis.xxxij.25.

Obluio

Obliuio dr̄ dupl'r et quō ē in dēmōib⁹ li.ij.dis.vij.59.
Obliuio cogitatio suggestio quando sunt pcta.lib.ij. dis.xlj.46.

Obseruare

Obseruat aliq̄d triplici ex cā et quō et a quib⁹ legalia obseruare poterant li.iij.dis.ij.ss.ꝛ p totā qōnez.

Obstinatio

Obstinatio q̄d li.ij.dis.vij.7.ꝛ dis.xliij.b.
Obstinatio an tollat in demonib⁹ libertatis vsum li. ij.dis.vij.q.ij.e.℞.32.
Obstinationē nō minuere li.ar.quia integra manent data quō intelligitur li.ij.dis.vij.43.
Obstinatio dr̄ dupl'r et quō est pctm̄ in spm̄sctm̄ ꝛ q/ mō differt ab impenitentia li.ij.dis.xliij.47.
Obstinatio oīs an sit pctm̄ in spm̄sctm̄ li.ij.di.xliij.c.

Obumbratio

Obumbratio et vicissitudo in quo differūt et conueni unt li.j.dist.viij.11.

Occidere

Occidi hō in statu inocētie ñ potuisset li.ij.di.xix.26.
Occidere vroꝛē an sit grauius pctm̄ ꝙ occidere mr̄em li.iij.dis.xxxvij.q.ij.e.℞.25.
Occidere vroꝛē grauius esse pctm̄ ꝙ occidere mr̄em si q̄ rōnes sonare vident quō sunt dissoluende. ibidē. Et de hoc vide plura in vroꝛ.
Occidere vroꝛem an sit licitū.et de hoc aliqua alia li. iij.dis.xxxvij.a.

Ociosum

Ociosū q̄re dr̄ verbū quō itelligit q̄ dꝰ ꝙ reddem⁹ rō nem de omni verbo ocioso li.ij.dis.xlj.27.

Occultum

Occultum dr̄ aliq̄d dupl'r vel a ꝓte cognoscētis vel a ꝓte rei cognite et quō verū ē ꝙ maioꝛ est illuminatō que manifestat magis occulta li.iij.dis.xxv.40.
Occultatio est dupler et fm quē modū pōt lux occulta ri li.iij.dis.xlix.67.

Oculus

Oc'ls ē dupler.s.bñ dispositꝰ ꝛ lippꝰ ꝛc.li.j.di.iij.14
Oculꝰ coꝛpalis ꝛ spūalis differenꝫ se hñt respectu rei coꝛpalis visibilis li.ij.distī.vij.71.
Oculus catti quō recipit et reddit de se potētiam visi uam nocte lib.ij.dis.xxiij.47.
Oculus mentis quomō dicit simplex et intentio bona li.ij.dis.xl.9.
Oculus illuminatur a luce ad videndū res in triplici differentia. Et ad quid videndū illuminant oculi damnatoꝛum li.iij.dis.l.18.

Odium

Odium eternum duo dicit et quod boꝛum est ex merū tis lib.j.dis.xlj.10.
Odio quō habebat ꝓpha odiētes li.iij.di.xxviij.24
Odire vitam carnalem quō boꝛtatur deus in euange/ lio li.iij.xxviij.29.
Odio non habere inimicos quō dicit Ambro. suffice re li.iij.distī.xxx.24.
Odire q̄d debeat hō in inimico li.iij.dis.xxx.29.
Odium dicitur dupliciter et quod est in penitentia li. iij.dist.xiij.23.

Odio qdmō sunt deo impius et impietas eius lib 20 iiij.dis.xv.29.

Omne

Omnia que habet pater mea sunt oīa p quib⁹ ibi distribuat li.j.di.xx.12
Omnia in dei gloriā facite an hoc verbū sit consiliū an p̄ceptū an finis p̄cepti li.ij.di.xlj.25.et.26.
Omnis quō accipit cū dicit. omīs natura diuinitatis incarnari li.iij.di.v.3.
Omne z totū differūt li.iij.di.xxij.2.
Oīe qō recipit est in recipiente p modū recipientis li.iij.di.j.47.

Omnipotens

Oīpotentes tres quare nō dicim⁹ sed tres potentes. li.j.distin.xxij.4.
Oīpotens quare nō potest cē p̄ncipiū li.j.di.xxij.5.
Oīpotens nō dicitur q oīa possit qualiter Aug⁹. ibi accipit oīa li.j.di.xlij.4.
Omnipotentia solius dei est p̄mum z quō dicitur de xp̄o z credente li.j.di.xlij.6.

Omissio

Omissionis peccatum non potuit esse p̄mum in lucifero li.ij.di.v.10.et.11.
Omissio bone circūstātie qñ dr dictū li.ij.di.xlij.7.

Onus

Onus est duplex.s.alleuians z grauans z quō p̄cepta dicunt onera li.iij.di.j.20.

Operari

Opatione in oīi quō cōueniūt pater z filius z spīritꝰ sanctus li.j.di.ij.13.
Opari z cē quō dīnt z conueniūt in dīnis li.j.di.xxxij.1.
Opari p aliquē nō est posse p illū li.j.di.xxxij.21.
Operatio z potentia respectu cuiꝰ differūt in deo li.j.distin.xxxij.22.
Opari z nosse differūt in diuinis li.j.di.xxxij.23.
Opa sunt vel exeunt a voluntate diuina duplici via. Et vide rnsiones ad varias questiones de diuina voluntate quare.s.hoc vel illud velit deꝰ li.j.di.xlj.16.
Opus est duplex.s.opans z opatū z qō bonū ē finitum qō nō li.j.di.xlij.24.
Opari alicubi est triplr z qñ hz vitatē q aliqd ē ibi vbi opat li.ij.di.ij.56.
Opari deū vsq; modo quō intelligit li.ij.distin.vij.72 z dist.xv.47.
Operat ꝑtus aliqua triplr z que opatio cōuenit artifici z que deo z que nature li.ij.di.vij.49.
Opationē notionē cē q̄ substantiā quō intelligitur lib. ij dist.viij.69.
Opera sex dierū in quadā generalitate tractant li.ij.di stinctio.xij.a.et p totum.
Opus p̄me diei li.ij.di.xij.a.b.cē.
Opus secūde diei li.ij.dist.xiij.a.b.c.d.e.
Opus tertie diei li.ij.di.xij.f.g.
Opus quarte diei li.ij.di.xiij.h.i.
Opus quinte diei li.ij.di.xv.a.
Opus sexte diei li.ij.di.xv.b.
Operi secunde diei quare deus nō addidit z vidit deus q cēt bonum cē. li.ij.di.xiij.c.
Opⁿ p̄ncipaliꝰ cē debere p̄us falsum ē li.ij.dist.xv.41.
Opⁿ vnū q̄re pōt simul cē angeli z dei li.ij.di.xvj.2.
Opa meritoria oīa q̄re attribuunt gr̄e z li.ar.libro.ij. distin.xxvj.44.
Opus remunerari secm q̄tatē radicis quō intelligit li.ij.di.xxvij.43.
Opus meritorium triplicem habet comparationez z fm quā opus ē meritorū merito congrui.z fm quā merito condigni li.ij.dist.xxvij.45.
Opus cōplacere artifici quō intelligit li.ij.di.xxix.8.
Opa dei p̄fecta cē quō intelligit li.ij.di.xxix.13.
Operum sex genera fm Hugo.z que sunt deo possibilia li.ij.di.xxx.29.
Opera dei quādo potest aliquis repugnare z qñ non. li.ij.di.xxxv.23.
Operatio subiecta pctō an tota sit a deo an tota a li.arbi.an ps a deo z ps a li.ar.li.ij.di.xxxvij.13.
Operatio substrata pctō quō habet deū vt mouēs p̄ncipale li.ij.dist.xxxvij.14.
Opis diuini cōseruatō q̄re depēdet a deo cū creati artificij opⁿ sine sui cōseruatōe cōsistat li.ij.di.xxxvij.17
Operatio fortuita fm q̄ fortuita an sit a deo li.ij.dis. xxxvij.q.ij.d.c.ꝛ.33.
Opⁿ quō facit intentiōez malā li.ij.di.xl.11.
Opez q̄litas an semp rñdeat qualitati intētiōis.i.an omne opⁿ qō fit bona intētiōe sit bonū li.ij.dis.xl. q.ij.a.ꝛ.7.z per totum.
Opus sicut ab intētiōe recipit q̄litatē an etiā ita recipiat q̄ntitatē.i.vtrū qs tm faciat q̄tū intēdat lib.ij. dist.xl.q.ij.b.ꝛ.13.et per totū.
Opib⁹ bonis seclusis vel circūscriptis an intētio sufficiat ad vitā eternā merēdā li.ij.di.xl.q.ij.c.ꝛ.18
Opa exteriora an aliqd addant supā intentionem rōne sue excellentie et dignitatis sicut sē opa p̄uilegiata li.ij.dist.xl.q.j.d.ꝛ.24.
Operationē placere deo ꝓpter opantē quō intelligitur. li.ij.distī.xl.26.
Opis p̄uilegiati bonitas et excellentia vnde veniat. li.ij.dis.xl.27.
Opus dr excellēs dupliciter et quō opus p̄uilegiatū dicat excellens li.ij.dis.xl.29.
Opa bona an addāt supra intentiōez bonā q̄tū ad q̄n titatē dari li.ij.di.xl.q.ij.e.ꝛ.31.z p totū.
Opex bonitas an addat ad bone intentionis meritū q̄tū ad numerositatē.i.an bonū opus addituz opi reddat opantē dignū maiori p̄mio essentiali lib.ij. dis.xl.q.iij.f.ꝛ.36.z p totū.
Opⁿ bonū vnū q̄tus sit meritorū vite eterne tm scīa bona opa non fiunt frustra li.ij.di.xl.41.
Opantis mercedem imputari fm meritum quō intelligit lib.ij.dis.xl.39.
Opib⁹ bonis et multis q̄re merct hō vnā solā gliaz z pctīs multis multa supplicia li.ij.di.xl.42.z.43.
Opa dei cē valde bona quō intelligit li.ij.di.xlj.10.
Opatō vna eneadē quō pt cē bōa et mala li.ij.di.xlj.11
Opus vt sit meritorū vite eterne necessaria ē fm q̄dam actualis fm quosdam sufficit habitualis relatio in deum li.ij.dis.xlj.34.z.35.
Opatio qñ dr natal z qñ mirabil.li.iij.dist.iiij.39.
Opatio intellectus et operatio potentie actiue differunt li.iij.dis.xiij.6 6.
Opa in charitate facta quare possunt reuiuificari et extra charitatē facta nō.li.iij.dist.xxij.69.
Operatio fides spes charitas respectu cuius sunt e qualia li.iij.di.xxv.5.
Opⁿ aliud ē ꝑfectiuū plene aliud semiplene z qō bonus necesse ē cē a virtute qō nō li.iij.di.xxxij.41.
Opa formata dicūt dupliciter z fm quē modū p̄cepta decalogi obligēt ad opa formata li.iij.dis.xxxvij.25.

Op⁹ diuinū dz hfe facilitatē ꝫ gruitatē ꝫ vtilitatē. li. iiij
Opus aliqđ hz virtutē a charitate inter dis. ij. 19.
na aliqđ et institutōe ꝫ qđ hoꝛ ē virtutis ꝫ vicij et
qđ hoꝛ sacramenti li. iij. dis. v. 22.
Opa dñi oīa non sunt p̄cepta li. iij. dis. viij. 32.
Opus mortuū quō pōt viuificari et quō viuificare ꝫ
recuperare differunt li. iij. di. xiij. 75.
Op⁹ quō dꝛ viuū ꝫ mortificatū li. iij. di. xiij. 76. Hic
circa p̄nci. ponit. q: aut dꝛ op⁹ ponat q: q dꝛ opus
ꝫ in se. linea ponit hec ponat hoc.
Op⁹ ē tripler. s. dei ad hoīem. hoīs ad hoīem et hoīs
ad deū et qđ pōt viuificari ꝫ qđ nō li. iij. di. xv. 23
Hic ponit hoīs additū ponat hoīs ad deū.
Opa bona facta extra charitatē an sit homini merito
ria li. iij. dis. xv. q. v. c. ℞. 27.
Opa bona facta extra charitatē an valeant ad tolera
bilioꝛem penā li. iij. di. xv. q. vj. f. ℞. 31.
Opa bona p̄sequēs p̄tm̄ mortificata quō faciunt mi
tioꝛem penā li. iij. di. xv. 39.
Opera bona mortificari et peccata deleri differūt li.
iij. di. xxij. 10.
Opa exteꝛioꝛa recipe qualitatē ab inferioꝛibus quō in
telligit li. iij. di. xxx. 23.
Opus dr̄ indifferens dupl'r de q̄ pōt fieri votū li. iij
dist i. xxxviij. 21.

Operire

Opit aliđ aliť i cōspectu hoīs al'r i cōspectu dei ꝫ q̄
mō charitas dr̄ opiꝛe mlt'tudinē p̄cōꝝ li. iij. disti.
xxij. 8.

Opinari

Opinari contrarie ē dupl'r ꝫ qñ ē licitū et qñ hereticū
Opinari cōtrarie de notionib⁹ ñ ē li. j. di. xxvij. 17.
mendaciū lib. j. dis. xxvij. 18.
Opinio erronea de notionib⁹ qñ ē piculosa. li. j. dist.
xxvij. 19.
Opinio q̄d est li. j. di. xlv. 46.
Opiniones octo in q̄bus magist'r cōiter non tenetur
li. ij. di. xliij. 4.
Opinabile ꝫ scibile quid p̄t ee li. ij. disti. xxij. 23.
Opinio p̄babilis accipit dupliciter et quō pōt stare
cū hiꝛu fidei circa eāđ materiā li. iij. dis. xxiij. 33.

Oppositio

Oppositio formarū. debet esse rel'spectu ciusđ tpis.
li. j. dist. ix. 29.
Oppositis duob⁹ ꝓpositis necesse est alteꝛ scire q̄ ne
cesse est alteꝛ velle. Solo li. j. dis. xlvj. 17.
Opposita sen̄ posse cōpati circa vnū quō intelligit.
li. ij. di. iij. 25.
Opposita nata fieri circa idē vbi hz ista. tiā li. ij. di. vij
21. ad idē. 62. ꝫ di. xlj. 9 ad idē li. j. dis. xvij. 48.
Oppositū si ē cā oppositi. ergo ꝓpositū est cā ꝓpositi
vbi illa maxima hz inst antiā li. ij. dis. xj. 35. et disti.
xxxij. 20. ꝫ li. iij. di. xxvij. 26.
Oppositoꝛ vnū si multiplicat ergo et reliquū quō in
telligit li. ij. dist. xxvij. 15. et dis. xlij. 23.
Oppom tm̄ vnū vni. quō itelligit li. ij. di. xxxiij. 31
Opposita quō dicūtur habere maioꝛē cōuenientiā ad
iuicē q̄m creature ad creatoꝛē li. iij. di. j. 14.
Opposita duo p̄ñt affirmari de eodē in xpo ita q̄ vi
nū dꝛ p̄ vnione alteꝛ p. ꝓprietatē. neutrū tm̄ istoꝛ po
terit negari. q: plus tollit negatō q̄m ponat affirma
tio li. iij. dis. xj. 28.
Oppositoꝛum potest esse vnus habitus cognitiuus.
sed non effectiuus li. iij. dis. xxvj. 44.

Optimum

Optimū in vno genere si est melius optimo in alio ꝫ
sumpt'r hoc illo melius quō intelligit li. ij. di. j. 70.
Optimū est dupler ꝫ fm quē moduꝫ accipitur in illa
auctoꝛitate dyoni. optimi est optima adducere lib.
ij. dis. xxiij. 10. Ad idem li. iij. di. xx. 43
Optimū treꝛ est dupler et quō optimū vniuscuiusq̄
rei est tm̄ vnū li. ij. dist. xxiij. 27.
Optimo deberi optimū locū quō intelligit lib. iij. di
stinc. xxij. 31.

Orare

Orare p aliq̄ contingit dupl'r aut sez fm formā oratio
nis. aut fm intentōē oꝛātis et quō xp̄s oꝛauit i mō
te p se et quō p discipulis. libꝛo. iij. dis. xvij. 7. ꝫ 8.
Orare an decuerit xp̄m li. iij. distin. xvij. q. j. d. ℞. 30.
et per totum.
Oꝛādo neminē petere ab alio qđ pōt ipe implere quō
intelligitur li. iij. di. xvij. 31.
Oꝛōnem esse ascensum intellectus in deū quō intelli
gitur li. iij. dis. xvij. 33.
Oꝛōnis postulatio quō respicit totam trinitatem. li.
iij. dist. xvij. 34.
Oꝛōne in omni an xp̄s fuerit exauditus lib. iij. di. xvij.
q. ij. c. ℞. 6.
Oꝛō illa qua chr̄istus oꝛauit in passione vt calix trans
ferret a se an fuerit a ratione an a sensualitate libꝛo
iij. dist. xvij. q. iij. f. ℞. 39.
Oꝛādo neminē petere aliq̄đ a se quō intelligit ibidez.
Oꝛōnem dñicam qñ pōt osoꝛvel nuidus dicere absq̄
culpa li. iij. dis. xxx. 3. Et li. iij. dis. xvj. 65.
Oꝛōne an contingat satisfacere. Et cū dupler sit oꝛō
sez mentalis et vocalis queriť q̄ sit magis satisfacto
ria li. iij. dis. xv. q. iij. n.
Oꝛōnem vocalem non ferre animū sursum falsum ē.
li. iij. dis. xv. 78.
Oꝛōnem vocalem esse magis penalem quō intelligit
li. iij. dis. xv. 79.
Oꝛōnem gemebundā spectare ad cōtritionē quō intel
ligitur libꝛo. iij. dis. xv. 80.
Oꝛō vocal' triplici ex cā ē iistituta li. iij. di. xv. 81.
Orare p̄t ois hō dimitte nobis debita nr̄a sicut ꝫ nos.
ꝛc. absq̄ p̄cō quantūcūq̄ sibi non constet de p̄cō
libꝛo. iij. dist. xvj. 63.
Oꝛō dñica quō delet p̄cā li. iij. dis. xvj. 64.
Orare p martire in eccia iniuriā ee quō intelligitur li.
iij. dist. xlv. 6.
Oꝛōnes nr̄as per quē modū offerunt angeli deo libꝛo
iij. dist. xlv. 8.
Oꝛatio peccatoꝛis quō meretur aliquid apud deum li
bꝛo. iij. disti. xlv. 29.
Oꝛatio quare nō dirigitur ad sp̄m̄ sctm̄ sicut ad p̄rem
lib. iij. dist. xlv. 41.

Oꝛbis

Oꝛbes celestes quō mouentur motu contrario libꝛo. ij
distin. xxx. 8.
Oꝛbium celestium diuersitas et distinctio vnde libꝛo
ij. distin. xiij. 49.
Oꝛbes planetarū q̄ uis moueāt diuersis motibus
spere vltime tm̄ nō dis. cōtinuanť li. ij. dis. xiij. 51.
Oꝛbium motus quō est ꝓpter luminariū motum. lib.
ij. dist. xiij. 56.
Oꝛbi alicui an conueniat moueri absq̄ stellis libꝛo. ij.
dist. xiij. q. iij. i. ℞. 59
Oꝛdo non sacramentum

Ordo est rerū in vniuerso et hic appropriat sapiētie. et rerum in finem et hic appropriat bonitati li.j. dist. iij.6. Ad idem di.xliij.17.
Ordo an sit in diuinis ponēd⁹ li.j.di.xx.q.j.c. R.19.
Ordo ē triplex et qs horū cadit in diuinis ibidem.
Ordo notificat li.j.di.xx.17.et.18.
Ordo quō ē qd notionale libro.j.di.xx.20.
Ordo aliud dicit in diuinis qz in creaturis li.j.di.xx.12.
Ordo quō ē in diuinis li.j.di.xx.22.
Ordo nature an sit in diuinis li.j.dist.xx.q.ij.d.R.23.
Ordo dicit esse alicuius dupliciter et quō dicit esse pso ne patris et filij et spūssancti et quō nature ibidem.
Ordo fm naturalē originem in his inferioribus duo di cit scz emanationem et antecessionē ē. in diuinis au tem nō sic li.j.dist.xx.25.
Ordo ponit in diuinis et nō gradus et quō differūt ordo et gradus li.j.di.xxv.7.et.8.
Ordinabilitū duo gña et in q relatio introducit p muta tiōz factā in vtroqz extremoz et in q nō li.j.di.xxx.3
Ordo est duplex scz fm nobilitatē et fm durationem.et qs horz ponit extrema silr qs nō.li.j.di.bxl.13.
Ordo rez est duplex scz dispositio rez in vniuerso et directio in finem et fm quē modū est de ratione pdestinationis li.j.di.xl.18
Ordo nature est duplex et ptra quē facit deus libro.j. dist.xlij.28.
Ordo vniuersi si p̄ siderēt ad finē in vniuerso nulla est ibi inordinatio li.j.di.xliij.19.
Ordinatū quō dicat melius quod fini est ppinquius. li.j.di.xliij.20.
Ordinis bonitas quō pendet ex ptium bonitate libro.j dist.xliij.21.
Ordinabile an sit malū a dei voluntate libro.j.di.xlvj q.v.c.R.24.
Ordinatū esse dicit aliquid tripliciter et quō malū ē ordinabile ibidem.
Ordinatū esse vbi p̄supponit esse li.j.di.xlvj.31.
Ordo aliter est in spiritibus aliter in corporibus libro. ij.dist.viij.51.
Ordo angelicus diffinit libro.ij.di.ix.4.
Ordinū diuersoz angeli an sint diuersaz speciez p naturā li.ij.dist.ix.q.j.a R.6.et p totū.
Ordinū angelicoz distinctio an sit a natura vel gratia tāqz a pncipali cā li.ij.dist.ix.q.ij.b.R.10.et p totū.
Ordines angelici vnde noiēt li.ij.dist.ix.q.iij.d. R. 22.et per totum.
Ordines ad singulos angeloz an fiat assumptio saluā doz li.ij.di.ix.q.v.c.R.30.et p totum
Ordinis respectu ordinis p̄latio an euacuet post iudi cium li.ij.distin.ix.q.vj.f.R.36.et p totū.
Ordines angelici an sunt tm nouem li.ij.di.ix.q.vij.g. R.42.et p totum.
Ordo decimus ex boibus qd efficit li.ij.di.ix.44.
Ordinū distinctionem esse fm dona gratiaz quō intelligit li.ij.di.ix.45. Ad idem.46
Ordo in angelis an cōpatiat secū equalitatem libro.ij. dist.ix.q.viij.b.
Ordines angelici qui et quot sint li.ij.di.ix.a.
Ordo angelicus quid sit qualiter ordines noiēt et que sit rō nois vnius cuiusqz ordinis libro.ij.di.ix.b.
Ordines angelici an a principio creationis ita distincti fuerint libro.ij.di.ix.c.
Ordinis eiusdē angeli an oēs sint equales.li.ij.di.ix.d
Ordinē decimū angelis repleri quō intelligit libro.ij. dist.ix.e.f.
Ordo pducrōis an exigat prius de nō ente facere ens in potētia qz pducere aliquam formā li.ij.di.xij.10. Hic ponit inter ens et ens ponat inf ens et nō ens.
Ordo in creaturis est triplex li.ij.di.xxx.2.
Ordinem attendi penes intentionē quō intelligit li.ij. dist.xxxv.33.
Ordo est duplex scz ante factū esse et post factuz esse et quō malū est ordinabile li.ij.di.xxxv.37.
Ordo q ponit distinctionē et q nō li.ij.dist.xxj.18.
Ordinatū est aliquid ad beatitudinē dupliciter et quod hoz diligendū est ex charitate li.iij.di.xxviij.21.
Ordinatū est aliquid ad laudem dei dupliciter et quod hoz est dil'gendū ex charitate li.iij.di.xxviij.22.
Ordinis ppositerato est triplex et de qua vez est dictū magistri q' peccat q ppositere agit li.ij.di.xxix.1.
Ordo an sit in charitate diligibilū libro.iij.distin.xxix q.j.a.R.8.
Ordo penes quid attendit in charitate libro.iij.di.xxix 9.et.11.et.14. Ad idez.35.et.36.
Ordo charitatis p compationem nostri ad deū vez scz charitas in diligendo pponat deum nobis libro.iij. dist.xxix.q.ij.b.R.15.et p totum.
Ordo charitatis p compationē nostri ad primū. verus scz fm ordinē charitatis pponendū sit bonū ppium bono ipsius primi li.iij.di.xxix.q.iij.c.
Ordo charitatis per oppationē pris ad filiū. Et qritur vez magis sint diligendi parentes qz filij an econu rso li.iij.di.xxix.q.iij.d.R.28.
Ordo charitatis p cōpationē domestici ad extraneu et Et queritur vtrū domesticus sit extraneo preponē dus lib.iij.dis.xxix.q.v.e.R.31.
Ordo duplex attēdit in charitate et fm quē domestici preponendi sūt extraneis li.iij.dis.xxix.32.
Ordo charitatz an attēdat penes affectū tm an sit penes affectū et effectū li.iij.di.xxix.q.vj.f.R.37.
Ordo charitatis qre magis assignat penes ppiqtatē qz penes bonitatē l' penes idigētie necessitatē li.iij. Ordo charitas an in pria habeat imuta/ di.xxix.38. ri li.iij.dis.xxxj.q.iij.i.R.53.et p totum
Ordo in cōsanguinitate tripl'r accipit et fm hres li/ nee consueuerūt assignari li.iij.di.xl.9.et.10.

Ordo sacramentum

Ordinū septē gradibus quō septē spūssancti dona aptant li.iij.di.xxiij.1.
Ordinandi an debeant coronari vel tonsurari lib.iij dis.xxiij.q.j.a.R.4.et p totum
Ordo an sit in eccia li.iij.dis.xxiij.q.j.c.R.20.
Ordo necessarius est in eccia duplici rone Jbidem.
Ordo fm que dona attendat li.iij.di.xxiij.24.
Ordo an sit sacramentū li.iij.di.xxiij.q.ij.f.
Ordo dupliciter dr et fm quem modum est sacramentū et fm quem non. Jbidē in.R.
Ordinē non esse sacramentū si que rones ppare videt quō soluūt li.iij.di.xxiij.25.et p totum.
Ordo quare non habet rōnem sacramenti in angelis et laicis li.iij.di.xxiij.27.
Ordinis sacramentū an sit no.le.ppium li.iij.dis. xxiij.q.ij.g.R.30.
Ordinis sacramentū non esse no.le.ppium si que rō/ Ones sonare videntur quō sunt dissoluende. lib.iij. Odist.xxiij.31.et.32.

De littera D

Ordinis sacramentū quō est de dictamine nature lib. iiij. dis. xxiiij. 33.
Ordo an sit sacramentū vnum vel plura. li. iiij. distin. xxiiij. q. iij. b. ℟. 34.
Ordo an diuidatur in ptes integrales an subiectiuas li. iiij. di. xxiiij. 36.
Ordinis sacramentū ad q̄d ordinatur principaliter libro. iiij. dis. xxiiij. 37.
Ordinum differentia qōammō est specifica qōammō nō. li. iiij. dis. xxiiij. 38.
Ordines dicunt sacri tribus modis et quō vnus q̄sq; ordo dr̄ sacer li. iiij. di. xxiiij. 43.
Ordo quare magis diffinit per signaculum q̄ per elementum li. iiij. di. xxiiij. 44.
Ordinib⁹ in oīb⁹ an imprimat caracter. li. iiij. distin. xxiiij. q. j. i. ℟. 45. 7 p totum.
Ordinib⁹ in diuersis an caracteres diuersi imprimant li. iiij. dis. xxiiij. q. ij. l. ℟. 49. et p totum.
Ordinū diuersoꝝ caracteres an sint essentialit ad se inuicem ordinari li. iiij. di. xxiiij. q. ij. l. per totum.
Ordinibus in diuersis q̄n imprimat caracter lib. iiij. dis. xxiiij. q. iij. m. ℟. 58. 7 per totum
Ordinib⁹ in aliq̄b⁹ cōferendis q̄uis nō fiat manuū impositio fit tn̄ aliq̄d sit̄ li. iiij. di. xxiiij. 59.
Ordinū i collatiōe ad q̄d sacerdotes manus imponūt li. iiij. dist. xxiiij. 60.
Ordinū diuisio vel g̃duū distinctio penes sacros 7 n̄ sacros an sit bn̄ assigta li. iiij. di. xxiiij. q. j. n. ℟. 64
Ordines q̄ rōe dicunt sacri. li. iiij. dist. xxiiij. 65.
Ordinū oīm collatio quō ad ptārē aliquā ministrādi circa summū sacramentū li. iiij. dis. xxiiij. 66.
Ordines ne dū sacri sed 7 nō sacri quō fuerūt in primitiua eccīa li. iiij. di. xxiiij. 67.
Ordinū substantialia semp fuerūt eadē in eccīa. s3 nō eodem mō. vt nūc li. iiij. di. xxiiij. 68
Ordo an sit psalmistar⁹ li. iiij. dis. xxiiij. q. ij. o. ℟. 69.
Ordinē p̄cipue loq̄ndo eē psalmistatū si q̄ rōes p̄bāt q̄mō sūt dissoluēde li. iiij. di. xxiiij. 70. et. 71.
Ordo an sit epatus li. iiij. di. xxiiij. q. ij. p. ℟. 72.
Ordinē p̄prium vel specialē eē epatū si que auctoritates 7 rōes p̄bare videt quō sūt dissoluende li. iiij. dist. xxiiij. 73. 7 p totū. Hic ponit i p̄ncipio de Jsi. et pelagio. ponat de isidoro 7 gelasio.
Ordines an sint septem an plures an pauciores libro iiij. dist. xxiiij. q. iij. q. ℟. 78.
Ordinū numerus et sufficiētia sumit multipliciter et 7 de dignitate et officio singuloꝝ. Jbidem.
Ordines rm̄ tres eē auctoritate dionisij quō ē intelligē dū libro. iiij. dist. xxiiij. 79
Ordines non distinguūt penes actus ierarchicos q̄ scilicet purgare illuminare et pficere sed penes actū ministrandi li. iiij. di. xxiiij. 80.
Ordines ecclastici non distinguunt vt angelici libro iiij. distin. xxiiij. 81.
Ordinibus in suscipiendis interior dispositio tractatur que est gratia li. iiij. dist. xxiiij. a.
Ordinibus in suscipiendis dispositio exterior tractatur que est tonsura li. iiij. dis. xxiiij. b.
Ordinū numerus. noīa et officia tractant libro. iiij. di. xxiiij. c. d. e. f. g. h. i.
Ordines miores et maiores in q̄ dr̄nt li. iiij. di. xxiiij. k
Ordines minores et maiores in quo conueniunt libro iiij. distin. xxiiij. l.
Ordo quid sit. Jbidem.

Ordinū dignitates et officia supaddita q̄ sint lib. iiij. di. xxiiij. m. n. o. li. iiij. di. xxv. 1.
Ordinat⁹ aliq̄s male multipliciter et de eorum penis.
Ordinari p̄q̄s p salutē vno ordine omisso p̄cedente ad sacerdotio non pōt q̄s esse eps li. iiij. dist. xxv. 2.
Ordinari a symoniacis quando bñt ordinis executiōz li. iiij. dis. xxv. 3.
Ordiare an possit sol⁹ eps li. iiij. dis. xxv. q. j. a. ℟. 10.
Ordines ab alio q̄ ab epo conferri si que rōes et auctoritates p̄bare vident quō est illis respondendū lib. iiij dist. xxv. 11. 7. 12. 7. 13 2. 14.
Ordines an possit dare eps hereticus libro. iiij. distin. xxv. q. ij. b. ℟. 16.
Ordines epm hereticū dare nō posse vbi sonare videtur auctas quō sit exponenda li. iiij. dis. xxv. 17.
Ordinē aliquē an possit vendere symoniacus eps. lib. iiij. dist. xxv. q. iij. c. ℟. 19.
Ordinem vendere nō posse epm symoniacū si q̄ rōnes et auctoritates sonare vident quō sunt dissoluende li. iiij. distin. xxv. 20. et p totum.
Ordines symoniace conferens an ex hoc ipo fiat hereticus li. iiij. di. xxv. q. iij. d. ℟. 22. 7 p totum.
Ordines symoniace conferens an sit pcōr in fide vel in moribus li. iiij. dis. xxv. 23.
Ordines an possint recipere soli viri an etiā mulieres li. iiij. di. xxv. q. j. e. ℟. 29.
Ordinari quare nō pōt mulier q̄uis tpaliter possit dominari vt legit de delbora li. iiij. dis. xxv. 30. et. 32.
Ordinari q̄re nō pnt abbatisse li. iiij. dist. xxv. 31.
Ordinari non pnt mulieres q̄uis admittant tā ad religionē q̄ ad martiriū li. iiij. dist. xxv. 33.
Ordinis ad susceptionē an necessarius sit vsus rōnis li. iiij. dis. xxv. q. ij. f. ℟. 34
Ordinis ad susceptionē necessariū esse vsuz rōnis q̄uad sacri esse vel suscipere si que rōnes vident sonare quō sunt intelligēde li. iiij. di. xxv. 35. 7 p totū.
Ordinis ad susceptiōem an necessaria sit diuisio carnis li. iiij. dis. xxv. q. iij. g. ℟. 40
Ordinis susceptiōez q̄re impedit carnis diuisio 7 carnis corruptio vel fornicatio nō li. iiij. dis. xxv. 41. Et q̄re corruptio viri n̄ impedit cōsecratiōez sic corruptio mulieris. Et q̄re fornicatio vxoris facit virū potius irregulare q̄ fornicatio viri. 44. 7. 45.
Ordinis susceptionē q̄ rōne impedit carnis diuisio. an ex parte aie an ex parte carnis. li. iiij. di. xxv. 42
Ordinis susceptiōem qō sacrm impedit an ordinis an matrimonij lib. iiij. dis. xxv. 43.
Ordinis ad susceptionē quare est ineptus q̄ desponsat et cognoscit corruptā ab alio li. iiij. dis. xxv. 45.
Ordinis ad susceptionem an sit necessaria conditio libertatis li. iiij. dis. xxv. q. iij. h. ℟. 46.
Ordinis a susceptione repellunt ser gña hoim li. iiij. di. xxv. 47. restituēdus li. iiij. di. xxv. 48
Ordinat⁹ si sit seruus ignorāte dño an sit ei
Ordines an possint dare heretici li. iiij. dis. xxv. a. b. c.
Ordines simoniace conferēres 7 recipienres an sint heretici li. iiij. dis. xxv. d.
Ordinatoꝝ a simoniacis pena li. iiij. dis. xxv. e.
Ordinandoꝝ etas ydonea q̄ sit li. iiij. dis. xxv. f.
Ordinū mioꝝ clerici ducūt vxores dupl'r li. iiij. dist. xxxvij. 1. intelligit li. iiij. dis. xxxvij. 2. 7. 3.
Ordinū maioꝝ clericos ab vxoꝝ abstinere quomō
Ordines minores an impediāt matrimonij li. iiij. dist. xxxvij. q. j. a. ℟. 6.

Ordines minores mrimoniū ipedire si q̄ roēs videāt pbare quō sūt dissoluēde li.iūj.di.xxxvij.7.et.8.
Ordo sacer an impediat matrimoniū li.iūj.dist.xxxvij.q.ij.b.¶.9.
Ordo sacer q̄re ipedit mrimoniū li.iūj.di.xxxvij.10.
Ordo sacer nō impedit mrimoniū q: mrimoniū nō impedit ordinē sacrū Solo.li.iūj.di.xxxvij.11.
Ordo sacer quare impedit mrimoniū in ecclesia romana z nō in greca li.iūj.di.xxxvij.12.
Ordinē sacrū mrimoniū impedire an ꝺ debuerit statuere ecclesia z p hoc clericus ad ꝓtinentiā obligare lib.iūj.di.xxxvij.q.ij.c.¶.13.
Ordinibus sacris insignitū licitū cē mrimoniū cōtrahere si que rōnes sonare videāt quō sunt dissoluende.li.iūj.di.xxxvij.14.et p totum.
Ordinis impedimentū q̄tū ad matrimoniū li.iūj. dist.xxxvij.a.

Origo

Origo creature est ex duobus z fm hoc dicitur aliquid creature ipi naturale dupl'r li.j.di.viij.38.
Origo semp ōr relatio z fm diuersaz acceptionē appro priak diuersimode psonis in diuinis li.j.di.xxxvij.2
Origo ꝓpr9 ē in diuinis q̄ ordo li.j.di.xxix.9.
Originalis iusticia q̄d sit fm Ansel.li.ij.di.xix.36. Et distin.xxxiij.18.
Originalis iusticia dupl'r cōsiderak z fm quē modū habet auferri p culpā ꝛc.li.ij.dist.xxiij.89.
Originale pcm̄ noiak octo noiꝫ z quō distinguuntur. li.ij.di.xxx.1.
Originalis corruptio an insit nature ex sue conditiōis ꝓmordio an ex peccati merito li.ij.di.xxx.q.j.a.¶.3.
Originalis siue prime trāsgressionis merito an humana natura fuerit corrupta pen aliter tm̄ an etiā culpabiliter li.ij.di.xxx.q.ij.b.¶.3.
Originale pcm̄ an sit cōcupia li.ij.di.xxx.q.j.c.¶.20
Originale pcm̄ quattuor defectus indidit hominibus li.ij.di.xxx.19.
Originale z actuale pcm̄ quomodo est in aliquo .libro li.ij.di.xxx.20.
Originale peccatū nō cē cōcupiscentiā put claudit i se debite iusticie carētiā si que rōnes z auctoritates sonare videntur quomodo sunt intelligende li.ij.dis. xxx.21.z p totum. ¶.26.et.27.
Originale pcm̄ an sit ignorantia li.ij.dist.xxx.q.ij.d.
Originalis pcti cā q̄ ē in carne quodā mō dicēdi ē pena z quodā nō li.ij.di.xxxj.1.
Originale quō non est magis in prole q̄ in patre.libro ij.dist.xxxj.2.
Originale an cōtraheret hō factꝰ de ade carne corrupta pter legē generationis li.ij.di.xxxj.3.
Originale pcm̄ rōne cuiꝰ ptis primo inest anime li.ij. di.xxxj.q.ij.b.¶.13.
Originale pcm̄ dupl'r cōsiderak z fm quē modū z quō inest aīe li.ij.di.xxxj.14.
Originale quare nō sic respicit vegetatiuā sicut sensitiuam li.ij.di.xxxj.15.
Originalis corruptio qua rōne viget in generatiua li.ij.di.xxxj.16.
Originale quare nō ē pr9 in subā q̄ potētia aīe cū tm̄ id videant pbare duc rōnes li.ij.dist.xxxj.17.z.18.
Originale an magis infecerit generatiuā q̄ aliā potentiam li.ij.di.xxxj.q.ij.c.¶.19.
Originale quare magis infect generatiuā q̄ aliā potē tiam ibidem.

Originale quō est causa punitionis nutritiue z generatiue li.ij.dis.xxxj.20.
Originale q: trāsfūdik mediāte carne q̄r an aīa possit inficia carne li.ij.di.xxxj.q.j.d.¶.24.z per totū.
Originale an ꝺtrahak in aīa ex carne ex aliq̄ appetitu et voluntate aīe li.ij.dis.xxxj.q.ij.c.¶.33.
Originale pcm̄ an sit a volūtate ꝓpria vel aliena lib. ij.dis.xxxj.35. ij.dis.xxxj.36.
Originale quō fit ex pctō fm q̄d pcm̄ simpliciter lib.
Originale q: transfundik mediante carne q̄rik an caro ipa inficiak ex ꝓpagatōe tm̄ vel ex ꝓpagatōe et libidine li.ij.di.xxxj.q.iij.f.¶.39.et p totum
Originale quō trāscat in filios li.ij.dis.xxxj.a.b.c.
Originalis pcti cā an sit culpa vl' pena li.ij.di.xxxj.d
Originale filios cōtrahere et pentibꝰ mūdis p sile oñ
Originale q̄ rōe dicak li.ij.di.xxxj.c. dit ibidē
Originale nō traduci ex lege coitus nitūk q̄dam ꝓbare li.ij.dis.xxxj.f.
Originale pcm̄ duplici rōe ñ redit pꝰ baptismū q̄tus cōcupia ꝓnaua redeat li.ij.di.xxxij.5.z.6.z.7.
Originale remanere actu quō itelligik li.ij.di.xxxij.8.
Originale an deleak in baptismo q̄tū ad culpā lib.ij. dis.xxxij.q.j.a.¶.12.
Originale duplici rōe remittik in baptismo ibidem.
Originalis iusticie ꝓportio que manet post baptismū quō cōpensak li.ij.dis.xxxij.13.
Originale pcm̄ an deleri habeat in baptismo q̄tum ad cām li.ij.di.xxxij.q.ij.b.¶.17.
Originale q̄tus curek in baptismo tm̄ genitꝰ ex pre sic curato ñ min9 inficik originali q̄tus id ñ fuerit i lectꝰ curato et filio ex eo genito li.ij.di.xxxij.24.
Originale respectu cuius corrūpit psonā z respectu cuius corrūpit naturā li.ij.di.xxxij.25.
Originalē maculā quā aīa cōtrahit ex carne an debeat sibi deus imputare cū non possit vitari lib.ij.dist. xxxij.q.j.e.¶.39.et.d
Originale q̄re ꝺputat deꝰ puuk li.ij.di.xxxij.40.z41.
Originale q: cōtrahik ex carne in fecta q̄r an deceat diuinā iusticiā animam tali carni infundere li.ij.dis. xxxij.q.ij.f.¶.45.
Originale quō deleatur in baptismo ex pte anime lib. ij.dis.xxxij.a.
Originale duobꝰ mōis dimittik in baptismo ibidem.
Originale quō curek i baptismo ex pte carnis li.ij.di.
Originalē culpā an debeat deꝰ ex iusticia i xxxij.b. putare aīe cū nō possit vitare li.ij.di.xxxij.d.
Originale an dici debeat necessariū vel volūtariū ibidē.
Originale rōe cuiꝰ pcti trāsfundak cū in eo cōcurrant plura pctōr gña li.ij.di.xxxij.2.
Originale q̄re transit i posteros li.ij.di.xxxij.13
Originalis iusticia quō potuisset trāsfundi si adā stetisset li.ij.dist.xxxij.18.
Originale an in oīb reperiak equaliter li.ij.di.xxxij. q.j.c.¶.24.et per totum.
Originale peccatū tria cōplectik et q̄ē ei essēciale et q̄ materiale z q̄ cāle li.ij.di.xxxij.25.
Originale non bz esse maius et minꝰ q̄tū ad feditatē que est in carne.li.ij.dis.xxxij.27.
Originale quō ē malū sūmum li.ij.di.xxxij.29.
Originak corruptio ñ ē maioꝛ i vna aīa q̄ in alīa q̄tus vna aīa bz melioꝛa naturalia q̄ alīa li.ij.di.xxxij.33.
Originale an sit vnū l'p'a li.ij.dis.xxxij.q.ij.d.¶.34.
Originale dupl'r dicik et fm quem modum est vnum z fm quem non ibidem.

De littera P

Originale q̄re i vno hoiē vnicū lib.ij. dis.xxxiij. 35.
Originale cū sit vnū quare notat in scriptura pluraliter li.ij.di.xxxiij.36.z li.iiij.dis.xxij.2.
Originalis peccati transfusio quare p̄cipaliter attribuitur viro lib.ij.dis.xxxiij.37.
Originale quare est vnū.cū tñ redundat in nos a duobus a viro.s.z muliere ibidem.
Originale quō punit varijs mōis li.ij.di.xxxiij.38.
Originale cū sit vnicū quō reddit hominē ad.vij.capitalia petā pcliuū li.ij.di.xxxiij.39.
Originale quō est corruptio plurū virū li.ij. di.xxx/
Originale aliter opponitur virtutib⁹ alr iu/ sticie originali li.ij.di.xxxiij.40.
Originali nec intendit nec multiplicat ꝑ̄ petā prio rū parentū q̄ntum ad penā li.ij.di.xxxiij.d.
Originale et actuale penes q̄d differāt li.ij.di.xlij.53.
Originale alr dr̄ in nobis alr in adā li.ij.di.xlij.54.
Originalis pcī ad remediū an suffecerit fides in formis li.iiij dis.j.q.j.g.R.63.
Originale et actuale differenti mō remittūt li.iiij.dis.j.65. Dic ponit ad hoc vt remittatur originale ponatur vt remittatur actuale.
Originalis pcī ad remediū an suffecerit sola fides li.iiij.di.j.q.ij.h.R.66.z totum.
Originalis pcī ad remediū an necessaria fuerit virt⁹ sacrificij in adultis li.iiij.di.j.q.iij.i.R.70.
Originalis pcī remediū quō dr̄ fuisse decimatio z sacrificiū li.iiij.di.j.75.
Originali non debere penam sensus quō intelligit li.iiij.dis.j.82.
Originalis motus nō creuit q̄ntum ad essentiam sed quantū ad effectum li.iiij.dis.ij.16.
Originali p̄o petrō quare est aliquis arguendus libro iiij.dis.xvj.67.
Originali homini in baptismo dimissum quō reputabitur ei ad penam li.iiij.di.xxij.1

Oriri

Oriri eē et ad alterū se habere i diuis sūt idē sz fm rōes intelligendi sunt ordinata li.j.di.xxvj.21.

Ostium

Ostium celi semp esse apertum quomodo intelligit li.iiij.di.xviij.9.

Ouis

Ouis et homo mortales sūt sz propter diuersas rōes li.ij.di.xxx.5.

Patientia

Patiendi necessitas bz cōparī ad tria et q̄ mō ē i nobis z quō i xp̄o li.iij.di.xvj.17.
Patientia sub qua ꝓte satisfactōis continetur li.iiij.dis.xv.61.

Panis

Panem in corpus xp̄i cōuertere an sit equalis vl' maioris virtutis quanti est aliq̄d de nouo creare libro iiij.di.x.q.j.f.R.40. Dic ponit in penultima licet supercellit oz.ponatur supercellit omnem
Panis in altari vltimū esse q̄d li.iiij.di.xj.27.
Panis cōuersio i corpus xp̄i q̄bus verbis debeat exp̄mi quattuor regulis docet li.iiij.di.xj.29
Panis et vinū quō in lege gr̄e facta sunt euidentiora signa sacrificij in lege nature li.iiij.dist.xj.41.
Panis et vinū q̄uis fiant ab artificio tñ congruunt sacramento li iiij.di.xj.43.
Panis quō significet passionē lib.iiij.dis.xj.44.
Panis eucharistie q̄uis dicat cibū puriorē tñ cibū illum non dz confici in lacte li.iiij.di.xj.45.
De pane sacramenti eucharistie vide plura in corpus et in xp̄o.

Paradisus

Paradisus q̄d sit et vbi sit li.ij.dist.xvij.2.z.6.
Paradisi locus quare est factus et quare alta terrarū loca li.ij.dis.xvij.5.
Paradisi ligna sub tribꝰ cōphendunt differentijs z q̄ re tantū due in Gen̄. exprimunt li.ij.dis.xvij.7. et ad idem eadem dist.f.
Paradisus est duplex z q̄ adā peccāte vtriusq; ianua clausa est li.iij.di.xvij.40.z p̄m apta.41.
Paradisꝰ dr̄ mlt'pl'r z q̄ intellexit xp̄s cū dixit latroī hodie mecū eris i paradiso li.iij.dis.xx.40.z.41.

Parens

Parentes non sunt creatores filiorū nec agricole frugum li.ij.di.vij.g.
Parētes p̄mi q̄re n̄ coluerūt i paradiso li.ij.dist.xx.4.
Parētes p̄mi si steriles̄t an natis filijs p̄ successiones an sit oēs trāsferēdi essent li.ij.di.xx.5.z.c.
Parētes p̄mi si steriles̄nt an fuisset seruū cōmixtio lib.ij.di.xx.q.j.a.R.9.
Parentū p̄morū in cōmixtiōe an esset seminum decisio li.ij.dist.xx.q.ij.b.R.14.
Parētes p̄mi an habuissent delectationis intēsiōem i illa seminis emissione lib.ij.dis.xx.q.iij.c.R.16.
Parentū p̄morū in coitu an esset integritatis corruptio lib.ij.dis.xx.q.iij.d.R.21.
Parentū p̄morꝫ in qualibet cōiunctōe an esset plisgeneratio li.ij.di.xx.q.v.c.R.23.
Parētū p̄morꝫ ex cōiunctōe an fieret equalis multiplicatio viroꝝ et mulieꝝ li.ij.dis.xx.q.vj.f.R.28.
Parētes p̄mos q̄re tēptauerit diabolꝰ vel q̄d mouerit cū ad h̄ p̄cipalr li.ij.di.xxj.q.j.a.R.5.
Parentes p̄mos an diabolus cōuenienter temptauerit per serpentē li.ij.di.xxj.q.ij.b.R.10.
Parētes p̄mos q̄ ordine tēptauerit diabolꝰ li.ij. dist.xxj.q.iij.c.R.17.
Parentū p̄morꝫ petīm an potuerit eēuentale li.ij.di.xxj.q.j.g.per totum.
Parētū p̄morꝫ petīm q̄d secutū est ex hostis tēptatōe an fuerit remissibile l' irremissibile li.ij.dist.xxj.q.ij.h.
Parentū p̄morꝫ petīm q̄d secutū est ex ho/ R.45/ stis temptatōe an fuerit grauissimū omniū petōrū li.ij.dist.xxj.q.iij.i.R.50.
Parēs p̄mꝰ an sine tēptatōe potuisset peccare li.ij.di.
Parentū p̄morū petīm an fuerit ex ignorātia xxij.5. li.ij.dist.xxij.q.j.d.R.18
Parentuz p̄morꝫ ignorantia an fuit culpe vel pene li.ij.dist.xxij.19.
Parētū p̄morum ignorātia an fuit ignorātia iuris an
Parentū p̄morꝫ ignorātia an facti li.ij.di.xxij.20.
fuit volūtaria an inuolūtaria li.ij.di.xxij.21.
Parentum p̄morum ignorantia an erat innata an contracta an inflicta an procurata libro.ij.distinc.xxij.22.
Parentes p̄mi quare dicuntur ignorasse libro.ij.distinc.xxij.23.
Parens p̄mus an debuit formari impeccabilis vel inexpugnabilis an non li.ij.dis.xxij.q.j.a.R.9. et per totum.
Parentem p̄mum an debuerit deus permittere impugnari libro.ij.di.xxij.q.ij.b.R.14. et p totum

De littera P

Parēs primus si stetisset an in cognitiōe pfecisset per tpm interualla li.ij.distī.xxiij.q.j.d.p.22.t p totū.
Parentes primi si stetissent an aliqñ recipi potuissēt li.ij.dis.xxiij.q.ij.e.p.23.
Parens primus an deū cognouerit in statu innocētie eo gñe cognitionis quo expectamus deū cognoscere in statu glorie li.ij.dis.xxiij.q.iij.f.p.35
Parentū primoꝝ pctā an filijs imputēt t ad eos trāsmittāt li.ij.di.xxxiij.q.j.a.p.8.t p totū.
Parētū pctm trāsire ad plēs intelligit tripl'r. ibidē.
Parēs primꝰ t si maiorē habeat cōuenientiā cū plēs remotus tñ nō hz ptātē viciādi plēs sicut remotꝰ secundam li.ij.di.xxxiij.11.
Parens qre trāsfundit pctm quod aliunde suscepit et non qđ est a se li.ij.di.xxxiij.12.
Parens primus an p posteris suis satisfacere potuerit sicut potuit eos ex culpa sua viciare li.ij.di.xxxiij.q.ij.b.p.16. Ad idem.17.
Parentem primū posse p posteris satisfacere si q rōnes et auctoritates sonare videntur quomō sūt intelligende li.ij.di.xxxiij.18.t per totū.
Parentem peccata visitari in filios quō intelligit li.ij.dis.xxxiij.g.h.i.
De pentibꝰ primis vide aliq vbi adā t vbi mulier.tc.
Parētū ipropriū qñ redūdat in filios li.iij.dist.xij.5.
Parentū debitū qñ imputat pli.li.iij.di.xij.6.
Parētū primoꝝ ruina q̄uis fuit i sexu muliebri ichoata tñ fuit in sexu virili cōsūmata li.iij.di.xij.25.

Pars

Pars dicitur multis modis et quō humana natura ē pars xpi li.iij.dis.vij.1.

Partibilitas

Partibilitas an insit corporibus ex parte materie.lib.ij.dis.iij.18.

Participium

Participiū trāsit i nomē qtuor mōis li.j.di.xxij.6
Participiū co gꝰ adiectiuū ponere rem suā circa subiectum quō intelligitur li.iij.di.vij.20.

Particulare

Particulare impropie dicit pro incōmunicabili.li.j.
Particulare q rōe dr gꝰ pdicat de vno solo.li.j.di.xix.40.
Particulare qre ñ pōit i diuis vt psona.li.j.di.xxiij.8.

Paruulus

Paruuli quō cognoscūt deū li.j.di.xxxvij.3.
Paruulo qre non dat deus grām sine baptismo sicut cū baptismo li.ij.distī.iij.12.
Paruuli an mox nati pfectoꝝ stature habuissent t exercuissent officia membroꝝ si primi parētes stetissēt an pui nati fuissēt t p tpm interualla i statura t i alijs pfecissent li.ij.di.xx.6. Et eadē di.d.e.f.
Paruuli quō pfecissent in sensu et cognitiōe si parentes stetissent li.ij.di.xx.7.
Paruulorū potētie quomō decorant et perficiunt lib.ij.dis.xxvj.41.
Paruuli cū careant dote visionis dei p cōsequens carent dote fruitionis et tentionis li.ij.di.xxx.27.
Paruuli quō resurgēt pfecta q̄ntitate li.ij.di.xxx.45
Paruuli decedētes in solo originali an puniant igne materiali li.ij.di.xxxiij.q.j.e.p.42.
Paruulos nō baptisatos eterno puniendos igne quō intelligit li.ij.dis.xxxiij.43.
Paruuli et si tpaliter puniant p originali non tamen eterne aliter li.ij.di.xxxiij.44.
Paruulus nō baptisatus quare nō debet igne inferna li torqueri li.ij.dist.xxxiij.45.
Paruulorꝝ nō baptisatorū corpa q̄uis sint passibilia tñ nō sentiunt penā ignis li.ij.di.xxxiij.46.
Paruuli nō baptisati nec egent cibo nec potu li.ij.dis.xxxiij.47.
Paruuli decedentes in solo originali an puniantur alio dolore interiori li.ij.di.xxxiij.q.ij.f.p.48.
Paruuli decedentes in solo originali quid opent lib.ij.distin.xxxiij.49.
Paruuli nō torquent interno dolore ex hoc q excludūtur a loco beatitudinis li.ij.di.xxxiij.50.
Paruuli contenti sunt statu suo nec torquent desiderio alterius status li.ij.dist.xxxiij.51.
Paruuli nec habebūt actuale gaudiū nec actuale suppliciū li.ij.di.xxxiij.52.
Paruuli t si sciant se absq; pena cā ee priuatos beatitudine tñ ex hoc nō dolent li.ij.di.xxxiij.54.
Paruulorꝝ affectiōes quō quietant li.ij.dist.xxxiij.55.
Paruuli an originaliter trahāt pctā oim precedentū patrū sicut peccatū ade li.ij.di.xxxiij.a.b.c.
Paruulus quō rñdit de oībus principijs geometrie li.ij.di.xxxix.16.
Paruuli quare tpe legis nature q̄uis ad remissionē originalis magis in fide parentū q̄ aliorū saluabantur li.iij.di.j.67.
Paruulus nō baptizatus an saluet in fide parentum. li.iij.di.j.91. ꝓpe finem.
Paruuli nō circūcisi monētes ante diē octauū an salurentur an nō li.iij.di.j.m.
Paruuli salus quō redrit virtutē passionis xpi cum fide primi li.iij.di.iij.2.
Paruulus nō saluat nisi virtute sacri baptismi vel eius qđ equualet baptismo li.iij.di.iij.42.
Paruulꝰ occisus a peccatore cū deportat ad baptismū an sit baptisatus ibidem.
Paruulꝰ nō baptisatꝰ qre dānat t adultꝰ nō cū tm habūtarē seu desiderū baptisandi li.iij.di.iij.43. Ad idem.49.
Paruuli nō baptisati quā penā hñt li.iij.di.iij.44.
Paruulis quid pſit oratio ecclesie li.iij.di.iij.45.
Paruuli vtrū in baptismo recipiant sanctificationem li.iij.di.iij.q.j.k.p.61.t p totum.
Paruuli an plene recipiant rem baptismi hoc ē gratiā cū habitib; virtutū li.iij.di.iij.q.ij.l.t p totum
Paruuli quō hñt habitū fidei qui reddit porentiam facilem ad opus li.iij.di.iij.64.
Paruulis oībus an dē equalis grā in sacro baptismi. li.iij.di.iij.q.ij.m.p.67.t p totum.
Paruuli qre vnꝰ nō nascit magi pctōr q̄ aliꝰ li.iij.di.iij.69
Paruuli qre puniunt equaliter p originali pctōr n remūerāt eq̄liter grā i baptismo li.iij.d.iij.70
Paruuli an recipiāt dona virtutū in baptismo li.iij.di.distinctio.iij.m.n.
Paruulus quare in vtero est capax culpe t pene t non baptismalis grē li.iij.di.vj.49.
Paruuli an debeāt catheizari li.iij.di.vj.q.j.l.p.69
Paruuli quare obligātur ad ea que parentes promittūt li.iij.dist.vj.72.
Paruulorum illa obligatio an sit votum lib.o.iij.dis.vj.73.

Pasca

Pasca tribus modis accipit li.iij.di.xj.69.

De littera P

Pasce festū legale tractat li.iij.dist.xj.70. et vide ibi cōcordantias euāgelistarū de verbis iudeorū et parratione vngentorum a marijs ꝛc

Passio

Passiones huius tpis nō sunt cōdigne ꝛc.quomō intelligit li.ij.dis.xxvij.47

Passibilē fecit deus alia rōe hoiem alia rōe ouem.lib.

Pati nō posse aliq̄d ab aliq̄ contingit ij.dist.xxx.s. dupl'r. Et fm quē modū puuli decedentes in solo original non patiuntur li.ij.dis.xxxij.46.

Passiones aie an sint pene tm an pene sit ꝛ pcta li.ij.

Passiones esse inuolūtarias di.xxxvj.q.j.b.R.11.

quō intelligit li.ij.di.xxxvj.14.

Passionib⁹ nec laudari nec vituperari quō intelligit lib.ij.dis.xxxvj.15.

Passio quō pōt esse virtus li.ij.di.xxxvj.16.

Passiones alique sicut ira.inuidia.tristicia qua ratiōe sunt peccata li.ij.dis.xxxvj.17.

Passio tripliciter cōsideraf et que est a deo ꝛ que non li.ij.di.xxxvj.37.

Passionē vel potentiā vel habitū ecḧcḋd est in aīa q̄mō intelligit li.ij.di.xxxviij.39

Passio et passibilitas differunt li.iij.dist.xvj.4.

Passiōis cā dupl'r pōt determiari vel in gñe motis vel in gñe nature et ꝓpē quā cām fuit in xpo patiēdi necessitas li.iij.dis.xvj.22.

Passionē ad alterius ñ pati qō ad corruptiōem alterius nō hz corrūpi hz instantiā.li.iij.di.xvj.28.

Passionē nō cadere in sapiētē p eo q̄ attingit rōnez q̄mō intelligit li.iij.dist.xvj.31.

Passibilis aīa duplici gñe passionis patitur li.iij.di.xviij.1.

Passionib⁹ nec laudari nec vituperari quō intelligit. li.ij.di.xviij.22. li.iij.dis.xviij.23.

Passionem esse effectum actionis quomodo intelligit

Passio xpi quō fuit inuolūtaria li.iij.dist.xviij.24.

Passionē eē cōtra naturā quō itelligit li.iij.dis.xviij.25

Pati p se pōt aliqs dupliciter et quō xps passꝰ fuit p se li.iij.dis.xviij.39.

Passio quō remouet a psōa verbi li.iij..di.xxj.31.

Passionis absq̄ fide multos eē saluatos quō intelligitur li.iij.dis.xxv.22.

Pater

Pater filius et spūsctūs quō in oīi operatione conueniunt li.j.di.ij.13.

Pr̄ dat filio totū qō pt ꝛ nō oi mō li.j.dis.ij.23.

Pater siue deus siue diuina essentia quō dici pōt esse ex nihilo li.j.dis.v.9.

Pr̄ an de sua subā genuerit filiū li.j.dist.v.q.ij.b.

Pater an necessitate an voluntate genuerit filiū lib.j. dis.vj.a. Et quare aug.ad hāc orōnē simpliciter rñdcrit cū ipa sit in se multiplex.1.

Patris potētia ad duo cōpat et quō potuit et voluit q̄ non potuit nec voluit filius li.j.dis.vij.1.

Pater generat filiū virtute nō deriuatōe quō intelligitur li.j.dis.ix.15. ꝓpe finē ponit genit⁹ est virtus ponat virtute. et ibidē sub lra o in q̄nta linea ponit spūsctūs. ponatur spiritus sanctū.

Pater quō dicit auctor natiuitatis filij li.j.di.ix.16.

Pr̄ cōicat filio totū qō hz quō itelligit li.j.di.ix.24.

Pater quare cōicat filio carentiā inītij nō principij li.j.dis.ix.35.

Pater et filius an diligant nos spūsancto li.j.di.x.s. et.6.et.7.

Pater ꝛ filius qua rōne ꝓducunt tertiā psonam que ē amor li.j.di.x.20.

Pater est primū p̄ncipiū ꝛ cā respectu processiōis spūssci quō itelligit li.j.d.xij.7.et.q.ij.b.i solone pm argu..

Pater quō spirat an inp̄tū vnus an inp̄tū plures lib j.distin.xiij.21.

Pater nō mittit ergo nec spūsctūs mittit. Solutio lib. j.distin.xv.29.

Pater quō dicit principiū diuinitatis li.j.distinc.xv. 37.ꝛ distin.xxix.1.

Pater quare melius dicit principiū deitatis q̄ diuinitatis li.j.di.xv.38.

Patrē maiorē esse filio nec tñ filiū minorem patre quō intelligit li.j.di.xvj.4.ꝛ cadē di.s.ꝛ cadē di.c.

Patrē maiorē esse filio quō intelligit li.j.di.xvj.e.

Pater est in filio ergo pr̄ē filius. Solo li.j.di.xix.s.ꝛ quō intelligit illa auctoritas.10.et.24.

Patris ꝓprietatē nō eē b̄ qō est natus quo sensu dixerit Aug⁹.li.j.di.xxvj.4.

Patris ꝓpriū est quod semp est pater quō intelligit. li.j.di.xxvij.1.

Patrem esse ꝛ generare an sit vna notio li.j.dis.xxvij. q.j.a.R.6.

Patrem esse ꝛ generare que illarū notionū sit rō alterius.i.vtrū hypostasis patris siue pater ideo generet. quia pater est vel vtrū ideo sit pater quia generat li j.di.xxvij.q.ij.b.R.10.

Pater an generet quia deus an quia pater an q̄ innascibilis li.j.dis.xxvij.13.

Pater est principium sine principio quō intelligitur. li.j.dist.xxix.2.

Pater prior est filio nec tñ filius posterior patre lib.j. distin.xxix.9.

Pater ꝛ filius an possint dici vnū principiū spūssancti li.j.di.xxix.q.j.c.R.16.et.17.

Pater ꝛ filius sunt vnus spirator vel sunt idem principium spūssancti vtrū iste locutiōes sunt concedende li.j.dist.xxix.q.ij.di.R.22.

Pater ꝛ filius qua rōne sunt vnū principiū spūssancti li.j.dist.xxix.23.

Pater ꝛ filius q̄ius vna spiratiōe spirent nō sunt tñ vnus spirator li.j.di.xxix.24. Ald idem.26.

Pater ꝛ filius sunt vnū p̄ncipiū spūssancti ergo sunt idem principiū. Solutio li.j.di.xxix.25.

Pater ꝛ filius sunt vnū principium spiritussancti li.j distin.xxix.c.d.

Pater ꝛ filius ꝛ spūsctūs dicunt̄ria fm substātiam et vnū p̄ sonātiā ad elidēdū hereſim sabellianā lib.j. distin.xxxj.23.

Pater quō ē sapiēs sapia ingenita li.j.di.xxxij.2.

Pater ꝛ filius diligūt se spūsctō an locutio ista sit admittenda li.j.di.xxxij.q.j.a.R.7.ꝛ in textu a.

Pater ꝛ filius diligūt se spūsctō in q̄ habitudine ꝓstruit ille ablatiu⁹ li.j.dis.xxxij.q.ij.b.R.13.

Pater est sapiēs sapia genita an locutio ista sit admittenda li.j.dis.xxxij.q.j.c.R.16.ꝛ in textu.c.b.

Pr̄ an duplicē an vnā tm bēat sapiam li.j.di.xxxij.f

Pater nouit filio ꝛ pater nouit in filio differunt libro j.dist.xxxij.18.

Pater dicit oīa verbo ꝛ intelligit oīa verbo differūt. li.j.distin.xxxij.19.

Pater est potēs potētia quā genuit siue ꝑ virtute vtr̄ ista locutio sit admittenda li.j.di.xxxij.q.ij.d.R.20.

Pater nō est eo substātia quo ē pater ⁊ cōsimiles locutiones rōne ablatiui duplices sunt li.j.dist.xxxiij.6.
Paternitas quō dicit abstractionē nō fm rem sz fm modum intelligendi li.j.di.xxxiij.8.
Pater ē paternitas pater ē innascibilitas ergo paternitas est innascibilitas. Solo.li.j.di.xxxiij.20.
Paternitas non ē generans ꝓpter quā repugnantiam nō admittitur li.j.dist.xxxiij.26.
Pater ⁊ filius quō simul videt oīa li.j.di.xxxix.2.
Pax quō dr opari vsqꝫ mō li.iij.di.vij.72.⁊ di.xv.45.
Patres sancti nō sunt equaliter puniti vt puuli libro.ij dist.xxxiij.53.
Pater ꝙre nō pōt mitti cū possit incarnari li.iij.di.j.31.
Pater quō intelligit ꝑ nomen altissimi li iij.di.iij.3.
Patrē eē q̄ producit rem ad eē quō itelligit li.iij.di.iij.11.
Patrē ⁊ filiū ⁊ spūsscm nō differre in natura pōt dupliciter intelligi li.iij.di.v.7.
Pater noster est tota trinitas q̄uis vna sola persona sit pater xpi li.iij.di.x.38.
Pater carnalis quare magis diligit filios suos q̄ patrem suū li.iij.di.xxix.29.
Pater ⁊ filius faciunt vnū gradū cognatiōis carnalis li.iij.di.xl.2.

Patrini

Patrini q̄ sint ⁊ quot ad baptisandū requirantur .lib. iij.di.vj.44.
Patrini in qua ꝑsona rndent li.iij.di.vj.70.
Patrini an obligent puulū instruere in fide ⁊ moribus li.iij.dist.vj.71.
Patrini ꝑ puulo vel adult⁹ ꝑ seipso quō ⁊ qd rndeat. li.iij.dist.vj.k.l.

Paulus

Paul⁹ quō dr vsus ministerio diabolico li.ij.di.vij.89
Paulus ⁊ barnabas quare nullū articulū posuerūt in symbolo apl̄or li.iij.dist.xxv.8.
Paulus priuilegio speciali iustificatus ē sine oīm ꝓparatione li.iij.dist.xvij.41.et.42.

Peccare Peccator Peccatum

Peccator quō dz in iustificatōe būitari li.j.di.xiij.26
Peccatorē dignū effici iustificatione ꝑ aliqō ꝓcedens quo sensu dixerit Aug⁹.li.j.di.xlj.3.
Peccare nō posse ē ex duplici cā ⁊ fm quā intelligit ꝙ melior ē natura q̄ pōt peccare q̄ q̄ nō pt li.j.di xliij.3
Peccatorū spūaliū quattuor genera li.ij.di.v.in argu. q̄nto ad ꝓbē affirmatiuā vbi cōsignēt.s.ad marginē.
Petrm diaboli cōsiderat fm triplicē statū li.ij.di.v.8.
Peccatum primū diaboli nō fuit peccatū omissionis. li.ij.di.v.10.
Petrm omissiōis nō inducit q̄cūq̄ omissio li.ij.di.v.11.
Peccatū duo cōplectit.s.auersionē ⁊ cauersionē ⁊ vtriq̄ rndet sua pena li.ij.di.vj.21.
Peccādi prātē nō eē libertatē nec ꝓtem libertatis quō intelligit li.ij.di.vij.34.
Peccatū q̄n dr caracter diaboli.li.ij.di.viij.67.
Peccator quare pōt occidere innocentē li.ij.di.xix.26
Peccata oīa eē a carne quō itelligit li.ij.di.xxj.33.⁊.34.
Peccatū primi hoīs an fuerit vel potuerit eē veniale. li.ij.di.xxj.q.j.g.
Petrm q̄ ꝑmo secutū ē ex tēptatiōe diaboli an fuerit remissibile vel irremissibile li.ij.dist.xxj.q.ij.b.ℛ.45.
Petrm q̄ ex illa tēptatiōe subsecutū ē an fuerit grauissimum omnium peccatorum.libro.ij.distin.xxj.q.iij. i.ℛ.50.
Peccatum vnū dicit grauius altero tripl̄r ibidem ⁊ distin.xxij.15. Iterum dicit vnū grauis altero duplicit eodem li.⁊ dist.17.⁊ dist.xlij.26.⁊ lib.iij.dist.xxxvj 2.et di.xxxviij.7.
Peccatum tribus modis gerit fm Isidorū ⁊ fm Bedā quattuor modis li.ij.di.xxj.2.
Peccatū dr dupl̄r corrūpere ⁊ quō adā ⁊ quō cuā genus hūanū corruperūt li.ij.di.xxij.16.
Peccatū primorū parentū an fuerit ex ignorantia .lib. ij.di.xxj.q.j.d.ℛ.18.
Peccatū ē ex ignorantia dupl̄r li.ij.di.xxj.ibidem.
Peccati primorū pentū gen⁹ assignat li.ij.dist.xxj.a.c.
Peccatū primi parentis an p̄cesserat elatio li.ij.di.xxj a.b. Ad idem.c.d.
Peccatū primorū pentum an fuerit grauius in viro an in muliere li.ij.dist.xxj.e.f.
Petrm primorū pentū an ex ignorantia ꝓcesserit ⁊ an p eam habeat excusari li.ij.di.xxj.g.
Peccati primi malicia vñ processerit cū natura bonis esset incorrupta li.ij.dist.xxj.h.
Petrm illud an ꝓcesserit volūtas li.ij.di.xxj.i.
Peccatū cogitationis qñ est mortale ⁊ qñ veniale li.ij. dist.xxiij.50.
Petrm vel mora cogitatiōis qñ inducit ꝙ sensum verū ⁊ qñ interpretatiuū li.ij.di.xxiij.51.et.52.
Peccatis in oīmbus quō delectatio morosa ē fugienda li.ij.di.xxiij.53.
Petrm an habeat eē fm se in supiori ꝓte rōnis li.ij.dist. xxiij.q.j.g.ℛ.56.⁊ p totum.
Petrm eē p cōuersionē ad bonū cōmutabile quō intelligitur li.ij.dist.xxiij.58.
Petrm venniale an possit eē in supiori portione rationis li.ij.dist.xxiij.q.ij.b.ℛ.63.et p totum.
Petrm aliqō an possit eē in inferiori ꝓte absq̄ sensualitate li.ij.di.xxiij.q.j.i.ℛ.68.⁊ p totum.
Peccata oīa ortū habere ab originali cōcupiscētia quō intelligitur li.ij.dist.xxiij.71.
Peccare mortaliter an possit ps inferior absq̄ superiori li.iij.di.xxiij.q.ij.k.ℛ.72.⁊ p totum.
Peccatū mortale cōmittere ⁊ cibū veritū ꝛegustare differunt li.ij.di.xxiij.73.
Peccatū veniale an possit esse in sensualitate.libro.ij. distin.xxiij.q.j.l.ℛ.82.
Petrm ⁊ culpa quō pōt eē in sensualitate cū in ea nō ponatur ꝑtus vel gra li.ij.di.xxiij.83.
Petrm duo dicit sz acrū ⁊ dꝛordinationē circa acrū ⁊ ratione cui⁹ petrm dr esse in sensualitate libro.ij.distin. xxiij.84.
Petrm dupl̄r ꝙsiderat sz incḡtū hz rōnē culpe ⁊ incḡtū habet rōnē vitij et quō habet esse in sensualitate.libro ij.dist.xxiij.85.
Peccatum mortale an possit esse in sensualitate.libro ij.dist.xxiij.q.ij.m.ℛ.86.
Peccatū veniale quare ponit in sensualitate ⁊ nō mortale li.ij.di.xxiij.87.
Peccandi ordo talis ē in nobis qualis fuit in primis ꝑentibus sz q in nobis est vir ⁊ mulier ⁊ serpens et de spūali cōiugio viri ⁊ mulieris in nobis li.ij.dist. xxiij.g.
Peccati progressus qualit̄ fit in nobis li.ij.di.xxiij.h
Peccati primi occasione quattuor sunt nobis inflicta. li.ij.di.xxx.19.
Peccatum operari concupiscentiam quō intelligitur li.ij.di.xxx.21.
Petrm ⁊ pena quō ꝑ adā trāsit i posteros li.ij.di.xxx.a

De littera P

Pctm̃ ade an fuerit originale vel actuale li.ij.di.xxx.b.
Peccatū quō intrauit in mundū li.ij.di.xxx.c.
Peccatū originale quid sit li.ij.di.xxx.d.
Pctm̃ originale an sit pena vel culpa li.ij.di.xxx.e.f.
Pctm̃ originale an sit concupiscentia vel alia culpa li.ij.distin.xxx.g.
Peccatū originale.i.concupiscentia p adam in oēs trā fuit li.ij.di.xxx.i.
Pctm̃ in quo oēs peccauerūt qō sit li.ij.di.xxx.li.
Peccatores multos cōstitutos eē pnīs i obedientiam quō intelligit li.ij.di.xxx.l.
Pctm̃ originale fuit in adā t in nobis est li.ij.di.xxx.m
Pctm̃ nō eē in semine quō itelligit li.ij.di.xxxj.27.
Pctm̃ actuale ade tractat multipliciter li.ij.di.xxxij.in tertu t in glosa marginali.
Pctm̃ vnū dicit eē grauius vel maꝰ altero duodecim modis li.ij.di.xxxij.3.
Pctm̃ et patre cōtrahere qd reqrat li.ij.di.xxxij.9.
Peccasse qua rōne dicimur in adā li.ij.xxxij.13.
Pctm̃ nūerat dupl'r.s.rōne subiecti t rōne actꝰ t q̄ nutro modorū originale multiplicat li.ij.di.xxxij.35.
Pctm̃ siue malū culpe tripl'r pōt ꝯsiderari t fm quem modū malū hz originē a bono li.ij.di.xxxij.7.
Peccatū vel malū pōt esse a volūtate deficiēte tripl'r. li.ij.di.xxxij.14.
Peccatū esse dictū vel factū ꝛc.quō accipit ibi peccatū li.ij.di.xxxij.34.
Pctm̃ nihil est ergo deꝰ punit hoiem p nihilo quō solu it li.ij.di xxxij.40. Ad idē pctm̃ nihil eē quō intelligitur li.ij.di.xxxvj.2.
Pctm̃ vl malū quō ortū hz a cā bona li.ij.di.xxxij.b.
Pctm̃ seu malū quō ē a volūtate libera li.ij.di. xxxij.c
Pctm̃ seu malū quō ē a bono li.ij.di.xxxij.d.
Peccati actualis t mortalis diffinitio li.ij.dis.xxxv.1.
Peccatū quare magis diffinit p oppositū ad iusticiaz q̄ p oppositū ad alias ꝟtutes li.ij.di.xxxv.2.
Peccatū an dicat de originali actuali mortali t veniali vniuoce equiuoce vel analogice li.ij.di.xxxv.3.
Peccatorū oīm generi quō pōt vna cōis diffinitio assignari ibidem.
Pctm̃ dupl'r cōsiderat.s.formaliter t materialiter t qd ē in vtraz acceptione t quare aliq̄n diffinit p positionē aliq̄n p priuationē li.ij.di.xxxv.8.
Pctm̃ fm q̄ dicit priuationē cōsiderat tripl'r t fm hoc tripl'r diffinit ꝛc.ibidem.
Peccatū fm q̄ dicit actū substratū tripl'r consideratur t fm hoc tripl'r diffinit li.ij.di.xxxv.9.
Peccatū an habeat aliq̄d bonū corūpere li.ij.di.xxxv.q.j.a.ꝟ.10.
Pctm̃ cū sit corruptio quō dr corrumpe li.ij.di.xxxv.11
Peccatum an corrumpat ratione boni substrati vel ratione defectus li.ij.di.xxxv.12.
Peccans an corūpat se an alterū li.ij.dis.xxxv.13.
Pctm̃ an corrumpat ratōne carnis an ratiōe aie libro ij.dis.xxxv.14.
Pctm̃ an corrumpat q̄tū ad substātiā an q̄tū ad potētiam an q̄tum ad actum li.ij.di.xxxv.15.
Peccatorum an corrumpat bonum gratie vel nature lib.ij.dist.xxxv.16.
Peccatū an sit ipa corruptio passio essentialiter loq̄ndo li.ij.dis.xxxv.q.ij.b.ꝟ.17.
Pctm̃ dr priuatio actiue non passiue quō intelligitur li.ij.dis.xxxv.19.
Pctm̃ eē cām corruptionis passiue quō intelligit lib. ij.di.xxxv.21.
Pctm̃ an ex hoc q̄ corrumpit bonū contrarietur bono increato li.ij.di.xxxv.q.iij.c.ꝟ.22.
Pctm̃ qōlibet an corūpat ista tria sit et insepabiliter. ic3 modū spēm et ordinē li.ij.di.xxxv.q.j.d.ꝟ.26. t per totum.
Pctm̃ qōlibet an corrumpat hec tria equaliter li.ij.di. xxxv.q.ij.e.ꝟ.32.
Pctm̃ an corūpat modū speciem et ordinem totaliter li.ij.dis.xxxv.q.iij.f.ꝟ.39.
Pctm̃ actuale notificat t qd sit li.ij.di.xxxv.a.b.c.
Pctm̃ quō ē p̄ter vel corruptō boni li.ij.di.xxxij.f
Pctm̃ cū nihil sit quō corūpit bonū ibidem.
Pctm̃ p̄prie corruptio ē aie et quō ibidem.
Pctm̃ facit dissimilitudinē p quaz homo se elongat a deo ibidem.
Pctm̃ ratione cuius est causa peccati et quod pctm̃ ē ca ūsa pcti li.ij.dis.xxxvj.1.
Pctm̃ aliq̄ō eē penam pcti t pēnā illam eē a deo hec et hmōi locutiones itelligēde sūt cū reduplicatiōe li.ij. dist.xxxvj.3.
Pctm̃ an sit pena pcti li.ij.di.xxxvj.q.j.a.ꝟ.5.t.a.c.
Pctm̃ sequēs quō est pena p̄cedentis q̄tum ad d.e. retributionē lib.ij.dis.xxxvj.9.
Peccatū nō decet deū relinquere impunitum q̄uis hō possit cōdonare lib.ij.dis.xxxvj.23.
Pctm̃ an fm idem sit culpa et pena an fm diuersa li. ij.dis.xxxvj.b.
Pctm̃ q̄ acceptionē rei dicit res lib.ij.dis.xxxvij.1.
Pctm̃ aliter dicitur nihil q̄ illud q̄ nullo modo ē li. ij.di.xxxvij.4.
Pctis diuersis q̄re meret hō diuersa supplicia et diuersi bonis opib⁹ tm̃ vnā gliaz li.ij.di.xl.42.t.43
Pctā dicit volūtaria fm plus t minus fm nouez g/ dus voluntarij li.ij.di.xlj.5.
Pctm̃ actuale omne tam mortale q̄ veniale an sit voluntariū li.ij.dis.xlj.q.j.d.ꝟ.36.
Peccare quō dicimur quotidie inuiti li.ij.di.xlj.37.
Peccata quedam fieri necessitate quomodo intelligit li.ij.di.xlj.38.
Peccatū veniale pōt vitari hoc et hoc.t sic de singulis ergo omne. Solo.li.ij.di.xlj.41.
Pctm̃ omne an sit circa voluntatem sicut circa subiectum p̄rium.li.ij.di.xlj.q.ij.e.ꝟ.43.
Pctm̃ de fut rō dicit duo et fm quē modū cōsistit circa actū voluntatis ibidem.t ad idem.44.
Pctm̃ non fieri nisi consentiendo quō intelligitur li. ij.dis.xlj.45.
Pctm̃ deformare totā imaginē quō intelligitur lib.ij. dis.xlj.47.
Peccare cū sit voluntatis p̄prīū an puniri etiā sit voluntatis p̄prīū li.ij.dist.xlj.q.ij.f.ꝟ.49.t p totum.
Pctm̃ omne exterius an sit voluntarium.vel a voluntate.li.ij.dis.xlj.d.e.f.
Peccatū quomō transit actū et manet reatu et ecōtra li.ij.di.xlij.1.
Pctm̃ diuidit septēpliciter fm septēplicē eius cōparationē li.ij.di.xlij.4.ad idem aliqualiter.6.
Peccatū voluntatis et operis an sint duo peccata an vnū.li.ij.dist.xlij.q.j.a.ꝟ.19.
Pctm̃ opis exterioris et peccatū volūtatis interioris dupliciter contingit cōgari ibidem.
Peccata duo esse voluntatē interiorē et actionē exteriorem si que rōnes sonare vident quō sunt intelligē

De littera P

de.li.ij.dis.xlij.20.z per totū.
Pctm operis an addat supra pctm voluntatis.lib.ij. di.xlij.q.ij b.ℛ.25.
Peccati quantitatē considerari pcnes ḡntitatē cōtem ptus quō intelligit li.ij.di.xlij..28.
Peccati totā rationem esse a voluntate falsum est li. ij.di.xlij.29.
Peccata spūalia et carnalis dissimiliter se habent re/ spectu voluntatis lib.ij.dis.xlij.30.
Peccatū veniale et mortale an cōueniant in auersione li.ij.di.xlij.q.j.c.ℛ.31
Peccatū esse desertionem melioꝝ ꝛc. pōt dupl'r intel ligi li.ij.dist.xlij.32.
Peccatum fm quā rōnem dr esse ꝓpie cōtra ꝓhibitio oem dei et quō veniale se habet ad ꝓhibitionem li. ij.dis.xlij.33.
Peccati venialis amor an sit vsus vel fruitio libro.ij. dis.xlij.37.
Peccatū veniale an conueniat cū mortali in reatu pe ne eterne li.ij.dis.xlij.q.ij d.ℛ.8.et.39.
Peccati venialis rōnem magis saluari cū mortali ꝙ cū gra quō intelligit li.ij.di.xlij.43.
Petō venali nō deberi tpalem penā nisi rone gratie quō intelligit li.ij.dis.xlij.44.
Peccato venali an debeat pena eterna si ds tantum in eo decesserit li.ij.dis.xlij.45.
Peccatū mortale fm cuius reputatiōez excedit venia le impropoꝛtionabiliter li.ij.dis xlij.46.
Peccatū veniale an offendat deū li.ij.dis.xlij.47.
Peccatū an habeat diuidi p differētias materiales tm an etiā p formales li.ij.di.xlij.q.j.c.ℛ.48.
Pctm formaliter loquēdo nihil esse quō intelligitur li. ij.dis.xlij.50.
Pctm nō habere spēm quō intelligit li.ij.di.xlij.51.
Pctm quō est in gne li.ij.dis.xlij.52.
Pctm originale et actuale pcnes quid differūt lib.ij. dis.xlij.53.
Pctm an habeat diuidi p auersionē et cōuersionē tan ꝙ p diuersas petōz differentias siue p diuersa pec cata li.ij.di.xlij.q.ij.f.ℛ.56.
Pctm opis et volūtatis quō differūt li.ij.di.xlij.a.b.
Petō abeūte qualiter pōt manere reatus z q actuale transit actu et remanet reatu originale aūt econtra li.ij.dis.xlij.c. Et ibidem qd sit peccatū trāsire actu et manere reatu z cōtra.et ex hoc sumit differentia inter peccatū actuale et originale.
Pctm mortale et veniale quō dr̄nt li.ij.di.xlij.d.
Pctm quinq modis d uidit li.ij.di.xlij.e
Peccatū et delictū quō differūt ibidem.
Petā capitalia septē enumerāt li.ij.di.xlij.e.
Pctm ad morte dr dupl'r et de q intelligit illud tobie Est pctm ad morte nō p eo dico vt quis oret lib.ij. dis.xlij.1.ad idem.8.
Pctm cē ex infirmitate et ignorantia quō intelligitur li.ij.dis.xlij.6.z.10.
Pctm in spūs ctm an dicat genꝰ petī distictū ab alijs generibꝫ petōz li.ij.di.xlij.q.j.a.ℛ.7.
Pctm in spūs ctm an dicatur q sit contra psonā spi/ ritussancti an quia est cōtra illud qō est appropria/ tum spūi etō lib.ij.di.xlij.9.
Pctm ex ignorātia et pctm ex infirmitate quare nō di cūt genus petī determinatū li.ij.di.xlij.10.
Pctm in spūs ctm an semp habeat aliquod pctm pre ambulū lib.ij.dis.xlij.q.ij.b.
Peccatū in spūs ctm differenter considerat fm differē tes eius species li.ij.dis.xlij.vide in ℛ.
Pctm in spū.scm nō posse cōmitti sine culpa preambu la si que rōnes sonare vident quō sunt intelligende. li.ij.di.xlij.12.z p totū
Pctm in spūs ctm put respicit obstinationē vel dspe/ rationē hz aliud peccatū pambulū sed ñ sic in alijs ge neribus petōz in spūs sanctū li.ij.di.xlij.14.
Peccatū in spūs sanctū an sit grauissimum.libro.ij. distin.xlij.q.j.c.ℛ.18.
Peccatū in spūs sanctū quō cōmittit li.ij.di.xlij.19.
Peccatū quō ledit naturā li.ij.di.xlij.20.
Peccati maior insanabilitas venit ex duplici causa li. ij.dist.xlij.21.
Peccatū in spūs sanctū quare dicit grauius ꝙ pecca tum in patrem li.ij.di.xlij.22.
Peccati rationem quare magis diminuunt ignorantia z infirmitas ꝙ malicia li.ij.dist.xlij.23. Dic pon/ tur immo est ex malicia conflata.ponatur immo est ex malicia inflicta ꝛc.
Peccatum illud esse magis graue in quo maior regnat libido quō intelligit li.ij.di.xlij.24.
Peccatum in spūs sanctū an sit irremissibile libro.ij. di.xlij.q.ij.d.ℛ.28.
Peccatū in spūs sanctū put claudit in se impenitētiā dicitur dupliciter z fm quē modū est irremissibile li. ij.dist.in.xlij.30.
Peccatū in spūs sanctū nō remitti si alicubi legit quo modo intelligit li.ij.di.xlij.31.et.32.et.33.
Peccati in spūs sanctū an cōueniēter ser species assi gnent li.ij.di xlij.q.j.c.ℛ.35.
Peccati in spūs sanctū plures vel pauciores species ee ꝙ ser si que rōnes sonare vident quō sunt intelli/ gende li.ij.di.xlij.36.z p totum.
Peccatū in spūs sanctū quō opponit penitentie li.ij distin.xlij.37.
Peccati in spūs sanctum species quare magis circa misericordiam z iusticiam assignantur ꝙ circa alias dei conditiones li.ij.di.xlij.38.
Peccatoꝝ in spūs sanctū numerus z sufficientia pe nes quid accipit li.ij.di.xlij.43.
Peccati in spūs sanctū ser species tractant z arguit q nulla sit species peccati in spūs sanctum libro.ij di.xlij.q.ij.f.ℛ.44.
Peccatū in spūs sanctū qō dicit peccatū ad mortem compar ad alia petōz genera li.ij.di.xlij.a.
Peccatū in spūs sanctū vel ad mortem quid sit libro ij.di.xlij.b.
Peccati in spūs sanctū differentias assignat libro.ij. di.xlij.c.d.
Peccati in spūs sanctū diffinitiua z cōis assignatio fm Amb.li.ij.dist.xlij.e.
Peccādi potēria an sit i nob a do li.ij.d.xlij.q.j.a.ℛ.5
Peccādi vel nocēdi volūtas quō ē ab aio z ptās vl po tentia quō est a do li.ij.di.xlij.6.
Peccādi potēria quō attestat nobilitati nature li.ij.di. xlij.8. li.ij.di.xlij.9.
Peccandi potēria quō facit ad amplificationē laudis.
Peccandi potēria an inlit creature ex do an ex nihilo. li.ij.dist.xlij.10. q.ij.b.ℛ.11.z p totū
Peccādi potēria fm q hmōi an sit mala li.ij.dist.xlij.
Peccādi potēria an sit bona an mala li.ij.di.xlij.18.
Peccandi voluntas quare dicit mala z nō sic ptās li. ij.dist.xlij.19.

De littera P

Peccandi potentia vnde sit li.ij.di.xliij.a.b.
Peccatū nō cōmittere in hac vita quō cōuenit filio dei 7 quō matri dei li.ij.di.xlvij.28.
Peccatū vitare q̄bus cōcessum ē li.ij.di.xliij.36.
Peccatū 7 viciū differūt li.ij.dist ij.27.
Peccato ꝑm quē statum caruit christus 7 ꝑm quez mater christi li.iij.di.ij.28.
Peccatum dicit tripliciter 7 quō maria fuit a peccato munda li.ij.di.ij.29.
Peccandi potentia dicit dupliciter 7 quō peccādi potentia in christo fuit li.iij.di.xj.20.
Peccandi potentiā esse principium culpe quō intelligitur li.ij.di.xj.22.
Peccatū esse fieri per plura quod pōt fieri p pauciora quō intelligit li.ij.di.xiij.51.
Peccatuz accipit dupliciter scz abstracte 7 concrete et quō pōt a grā informari li.ij.di.xxij.68.
Petrm quare dicit expellere grām li.ij.di.xxx.5.
Petrm ē ex timore vl amore malo dupl'r li.ij.d.xxx.7.
Petōr quō dicit dns nō recordari post penitentiā lib. ij.di.xxxj.17.
Peccata vitans timore pene quō cōstituit dei inimicus li.ij.di.xxxvj.4.
Peccata 7 vicia an habeāt cōnexionē li.ij.dist. xxxvj. q.iij.d. ℟.30.
Peccata seu vicia dupliciter ad inuicē compant 7 quō habent cōnexionē et quō nō Jbidem.
Peccans in vno quō pdit multa bona et quō fit omnium reus li.ij.dist.xxxvj.31.
Petrm seu viciū nō habet excludi nisi p habitū sibi oppositū virtus aūt pōt excludi nō solū p viciū sibi oppositū sz etiā p viciū oppositū alij ꝓtuti li.ij.distin. xxxvj.32.
Petrm deformare totā imaginē sicut grām reformare quō intelligit li.ij.di.xxxvj.33.
Petā seu vicia aliter nascunt a concupiscentia et imperanka superbia aliter ꝓtutes a charitate et grā libro.iij distin.xxxvj.34.
Peccata q̄b⁹ directe peccat in primū q̄re sunt plura q̄b⁹ directe peccat in deū li.ij.di.xxxvij.45.
Peccata capitalia que in q̄bus decalogi p̄ceptis p̄hibent li.ij.di.xxxvij.48.
Peccati triplex genus itelligit ibi vuln⁹ et liuor et plaga tumens li.iij.in prologo.4.
Peccatorū remissio quō dicit latere in baptismo li.iij. distin.j.30.
Petā dimittere in baptismo quare nō est cōcessum hominī li iij.di.v.5.
Peccādi necessitas est duplex et que quaz culpā excludat li.iij.di.xj.55.
Peccatorē etiā si ad summā malorū ꝓueniat recipi ad grām quō intelligit li.ij.di.xiij.42.
Peccatoꝝ difficili⁹ cē resurgere a petō, q̄ resistere petō quō intelligit li.iij.di.xiij.65.
Peccatū duo ꝑplicat.s.dei offensam et libidinē inordinatam et ꝑ quo pōt fieri satisfactio li.iij.di.xx.9.
Peccatorē nō cē dignū pane quo vescit quō intelligit. li.iij.di.xv.28.
Petōr cās excidere ē dupl'r li.iij.di.xv.45.
Peccatis q̄busdā et si cōiūcta sit tristicia tm radix est ex delectatione libidinosa li.iij.di.xv.56.
Peccatum quō est voluntarium et inuoluntariū. libro iij.dis.xvj.19.
Peccatū ꝑm rigorem iusticie nunq̄ satis digne punit li.iij.dist.xvj.52.
Peccatorum oia genera quō includūtur in preceptis decalogi.li.iij.dis.xvj.62.
Peccat aliquis dupliciter scz p ignorantiā iuris et p ignorantiā facti li.iij.dist.xvj.78.
Peccatū commissum per ignorantiā esse inuoluntarium quō intelligit li.iij.dis.xvj.79
Peccatum latens non impedit iustificationem libro iij.dis.xvj.86.
Peccatum obliuio si grauius punitur q̄ rememoratis libro.iij.di.xv.87
Peccatum veniale an possit fieri mortale. libro.iij. dist.xv.q.j.n.
Peccati venialis genus est triplex Jbidem in ℟.
Peccata venialia non possunt fieri mortalia p essentiam li.iij.di.xv.89.
Peccatuz tria mala cōplectitur que p tria bona expelluntur li.iij.dis.xvij.21.
Peccatum dicit defendi.i.excusari li.iij.dis.xvij.51.
Peccatum suum confitet aliquis alicui dupliciter li. iij.dis.xvij.52.
Peccatū mortale fieri veniale intelligit aut q̄ tuz ad maculā aut q̄tum ad reatū li.iij.di.xvij.57.
Peccatū veniale dicitur trib⁹ modis 7 quomō mortale fit veniale Jbidem
Peccati manifestatio potest fieri dupliciter. lib.iij. dist.xvij.61.
Peccata abscondere quomodo est contra legem nature.lib.iij.dist.xvij.65.
Peccatū qō dubitat an sit veniale an mortale quō sit confitendum li.iij.dis.xvij.1.7.4.
Petā dimittūt triplici mō ꝑm Amb.li.iij.di.xvij.2.
Peccatores quomodo vigent scientia 7 intellectu li. iij.dis.xvij.47.
Petrm quō oīt et ē in aīa realit̄ li.iij.dis.xvij.49.
Peccatū dr tenebra macula feror 7 vinculū dānatiōis eterne.li.iij.di.xvij.1.7.48.7.49.7.50.
Peccatorū remissio quō exigit arbitrij libertatem lib. iij.distin.xx.3.
Peccatū mortale hz in se maculā 7 reatū et qō trāsit 7 qō manet in delectione li.iij.dist.xx.6.
Petā mortra.quō fiūt i pnia venialis li.iij.dist.xx.7.
Peccare semper quō dicitur impenitens si semp vuueret li.iij.dis.xx.8.
Peccati triplex genus et quomō qōlibet habet rationem voluntarij 2c̄ li.iij.dis.xxj.12.
Peccata mortalia quare oportet sigillatim in confessione exprimi et non oportet de singulis cōteri sigillatim li.iij.di.xxj.39.
Petā dubie quō sunt cōfitēda li.iij.dist.xxj.53.
Petā an redeant q̄tū ad maculā li.iij.dist.xxij.q.j.a. ℟.6.et per totū iij.dist.xxij.10.
Peccata deleri et opa bona mortificari differunt lib.
Peccata dimissa an redeant q̄tum ad reatum lib.iij. di.xxij.q.ij.b.℟.13.7 per totum
Peccati absconsionem esse scdam tabulam post naufragiū quō intelligitur li.iij.dis.xxij.33.
Peccata dimissa an redeant ꝓpter confessionis omissionem lib.iij.dis.xxj.a.b.c.d.
Peccatū cōtra naturam qnō dicit execrabilius fieri i vroze q̄ in meretrice li.iij.dist.xxxvij.9.
Petōr varia genera enumerant et diffiniuntur que circa carnis actū cōmittūt vt sunt fornicatio stupr adulteriū incest⁹ rapt⁹ li.iij.di.xxxvij.f.

De littera P

Peccata electoꝝ patebũt oĩbus iustis in resurrectõe ad laudem li.iiij.dis.xliij.4.

Pena

Pena et culpa in q̃ differunt li.j.dis.xl.45.7.46.
Pena est triplex.s.inflicta cõtracta et acta 7 que repugnat gratie et que nõ li.j.di.xl.49.
Penã separe a cognitiõe quidẽ li.ij.dist.iiij.22.
Penã nõ cẽ cãz culpe quõ intelligit li.ij.dist.xxxj.32.
Penã oẽm iustã cẽ quõ intelligit li.ij.dist.xxxij.34 et di.xxxv.20. Ad idem di.xxxvj.6.vbi ꝓpõ illa dupliciter exponit.
Pena quõ reddit impossibilẽ ad bonũ et gloria ad malum li.ij.di.xxxv.42.
Pena an sit priuatio boni li.ij.di.xxxv.g.
Penam omnem esse ordinatiuã culpe quõ intelligit. li.ij.dis.xxxvj.7.
Pena sine subsequente an sit in aliquo ponere culpã li.ij.dis.xxxvj.q.j.c.ꝛ.18.7 per totũ.
Pena dupl'r cõsiderat scz q̃tũ ad statũ inchoatiõis et q̃tũ ad statũ cõsumatiõis et qua punit hõ remediabil'r et qua irremediabil'r li.ij.di.xxxvj.19.
Penã statim iunctã nõ hz culpa qm meritũ nõ hz statiz coniunctũ ꝓmiũ. Solo li.ij.di.xxxvj.20.
Penã semp esse afflictiuã li.ij.di.xxxvj.21.
Pena an possit esse in aliq̃ sine culpa ꝓcedente. lib.ij. di.xxxvj.q.ij.d.ꝛ.24.et per totũ.
Pene malũ dupl'r põt ordinari ibidem.
Pena aliter ordinat ad culpam q̃ culpa ad penam li. ij.dis.xxxvj.28.
Pena siue punitio nõ solũ ẽ a diuina iusticia sz etiam ꝓplerũq; a diuina misericordia li.ij.di.xxxvj.29.
Pena aliqua an sit a deo li.ij.dist.xxxvj.q.j.e.ꝛ.30.
Pena et malũ quõ differũt ibidez.7 ad idem.32.
ena quõ est a deo cũ sit solum boni priuatio et defectus et deus nullius defectus sit cã efficiens lib.ij. dist.xxxvj.34.
Pene malũ quare deo attribuit.malũ vero culpe non lib.ij.di.xxxvj.35.
Pena oĩs an sit a deo li.ij.di.xxxvj.q.ij.f.ꝛ.36.
Pene nomen triplicẽ hz acceptionẽ fm triplicem cõgationem ad nocumentum ibidem.
Pena que est a deo et que non libro.ij.distincti.xxxvj. 38.7.39.
Pena mortis 7 pena eterne damnationis quõ vtraq; est a deo li.ij.dis.xxxvj.41.
Pena ratione pene duo noiat et fm quẽ modũ hz operari ad voluntatẽ lib.ij.dis.xlj.49.
Pena qua voluntate sit a deo li.ij.di.xxxvij.7.
Penã non voluntariã fuisse in xpo iusto et paruulo q̃ mõ intelligit li.ij.di.xlij.51.7.52.
Penã sine culpa esse inordinatam quomõ intelligitur lib.iij.dis.xv.8.
Pene acerbitas rõne cuius pensat lib.iij.dis.xvj.14.
Pene et beneficia sunt in quadruplici differentia lib. iij.dis.xxxiij.93.
Pena comparatur ad tria et fm quam cõparationẽ placet deo.li.iij.di.j.81.
Penarũ quedã sunt tales quedã eternales 7 a quibꝫ baptismus absoluit li.iij.di.iij.11.
Penalitates contractę p nos vt sunt fames sitis infirmitas ꝛc.quare post baptismũ in nobis relinquũt. li.iij.distin.iij.12.
Penale ẽ aliqõ dupliciter 7 quod respicitur in satisfactõe lib.iij.di.xv.57.
Penã purgatorĩã an sit ponere li.iiij.di.xx.q.j.a.ꝛ.9 7 per totum.
Pena purgatorĩa an sit maxima penarũ tempalium li. iiij.di.xx.q.ij.b.ꝛ.17.7 per totum.
Pena est duplex.s.assumpta 7 inflicta 7 in qua placet 7 nõ placz deo ordiatio pene ad culpã li.iiij.di.xx.18
Pena modica in ꝓfti quare plus satisfaciat deo q̃ magna in futuro li.iiij.di.xvij.19.
Pena iebennalis fm quid iudicat maior 7 minor: li.iiij. dist.xvij.21.
Pena purgatorij an sit voluntaria libro.iiij.distin.xx. q.iij.c.ꝛ.13.
Pena aliqua dicitur volũtaria tripliciter.7 que cui cõuenit ibidem.
Pena ĩ illa purgatoria an sit mior certitudo ꝺ gloria q̃ in via li.iiij.di.xx.q.iij.d.ꝛ.24.
Pena purgatorij quorũ ministerio infligat li.iiij.di.xx q.v.e.ꝛ.29.
Pene purgatorie locꝰ vbi sit li.iiij.di.xx.q.vj.f.ꝛ.34
Penã ad pfectã remissionẽ cẽ duplicandã vel nõ minuendam si q̃ loquunt auctoritates quõ sunt intelligende li.iiij.di.xx.57.
Penã nõ posse minui vel relaxari ꝓpterea q ꝺs q̃ est supior remittendo culpã ligat ad penã 7 sacerdos q ẽ iferior nõ põt absoluere ab eo qõ ligat supior. Solo li.iiij.di.xx.59.
Pene satisfactorie relaxatio a quo possit fieri libro.iiij di.xx.q.iij.i.ꝛ.60.
Pena an mitigek in damnatis ꝓpter miscõie pietatem li.iiij.di.xlvj.q.ij.b.ꝛ.12.
Pena damnatorũ fm duplicẽ compationẽ ad delectationẽ aliq̃n est maior aliq̃n minor q̃ delectatio li.iiij distin.xlvj.13.
De pena damnatorũ 7 aliorũ vide plura in dãnatus et vbi suffragiũ 7 vbi relaxatio 7 indulgentia.

Penitentia Penitere ꝛc.

Penitentia quõ dicitur precedere baptismũ libro.iiij. dist.iij.1.
Penitentia quare ꝺr secꝺa tabula post naufragiũ li.iiij. di.xiij.1. Et quid sit naufragiũ.2.
Penitentia interior et exterior tractak li.iiij.di.xiij.3.
Penitentia quõ fuit initium predicationis iohannis li.iiij.di.xiij.4.
Penitentie multe diffinitiões et earũ sufficiẽtia et differentia li.iiij.di.xiij.5.
Penitẽtia an sit ꝓ li.iiij.di.xiij.q.j.a.ꝛ.6.
Penitẽtia quare magis ẽ virtus q̃ alia sacra libro.iiij. dist.xiij.7.
Penitentia virtus ratione cui habet obiectum bonũ. li.iiij.di.xiij.8.
Penitẽtia quõ habet cõnexionem et durationẽ cũ alijs virtutibus li.iiij.di.xiij.9.
Penitẽtia an sit virtus generalis an specialis lib.iiij. di.xiij.q.ij.b.ꝛ.10.
Penitentia q̃uis habeat effectũ generalem tm̃ est ꝓtus specialis li.iiij.di.xiij.11.
Penitentia quõ considerat pctm̃ vt obiectũ. libro.iiij. di.xiij.13.
Penitentia an sit virtus theologica an cardinalis lib. iij.di.xiij.q.ij.c.ꝛ.14
Penitentia quare nõ habet deum ꝓ obiecto libro.iiij di.xiij.16.
Penitentia quare nõ est charitas libro.iiij.distin.xiij. 17.et.18.

Penitentia virtus quā vim aīe habeat p subiecto. li. iiij. dist. xiiij. q. j. d. ℟. 19.

Pnīa quō ē spēs iusticie li. iiij. dist. xiiij. 20.

Penitentia quare est in lib. ar. nō in sinderisi. lib. iiij. dist. xiiij. 21.

Penitentia fm quam acceptionem rationis est in rō/nali li. iiij. dis. xiiij. 22.

Penitentia quō ꝓter odium est in irascibili et non ī concupiscibili li. iiij. dis. xiiij. 23.

Penitentia ꝙuis expellat oīa vicia nōtm ē in oīb⁹ po/tentijs aīe lib. iiij. dis. xiiij. 24.

Pnīa virtus vnde oriaī et dicit mgr ꝙ timore cōcipia/tur. li. iiij. dis. xiiij. q. ij. e. ℟. 25.

Pnīa virtus quō est ante dona naturali ordine. ī tm concipitur timore qui est donū lib. iiij. dis. xiiij. 26. Item hic ponitur concipiī primū ponaī concipiī penitentia.

Penitentia virtus an sit pma ordine inter alias libro iiij. dist. xiiij. q. iij. f. ℟. 27

Penitentia qua rōne dr̄ prior virtus ꝙ fides et chari/tas li. iiij. di. xiiij. 28. ī. 29. ī. 30

Penitens cū fletu et iterās pctm̄ grauiori pene se sub/ijcit quō intelligiī li. iiij. di. xiiij. 33.

Pnīa est virtus q̄ cōmissa mala ꝛc. an illa magri diffi/nitio sit conueniens li. iiij. di. xiiij. 34.

Penitentie virtuti quō attribuiī manifestatio vite. li/bro. iia. dis. xiiij. 35.

Penitentia est q̄dam dolentis vindicta vtrū illa diffi/nitio Aug. sit bona li. iiij. di. xiiij. 36.

Penitens quō siī gaudet et dolet lib. iiij. dis. xiiij. 37.

Penitentia est vindicta semꝑ puniens qō ꝓmisit. ꝛc. quō intelligiī li. iiij. di. xiiij. 38.

Penitentia solennis quid sit et de alijs ad eam ꝓtinē/tibus. lib. iiij. dis. xiiij. 39.

Pnīa solēnis qñ iteraī li. iiij. di. xiiij. 40.

Pnīam iterari posse significaī in suscitatōe triū mor/tuorū a xpo li. iiij. dis. xiiij. 41.

Penitentia a vera an contingat cadere lib. iiij. di. xiiij q. j. g. ℟. 45.

Penitentie veritas dupliciter accipiī sicut et cuiusli/bet virtutis li. iiij. dis. xiiij. 46.

Penitentie veritas quō exigit plangenda non com/mittere li. iiij. dis. xiiij. 47.

Penitentiam esse inanem quam sequens culpa inqui/naī quō intelligitur ibidem.

Penitentia potest esse vera ꝙuis non sit infinita lib. iiij. dis. xiiij. 48.

Penitentē debere semper dolere quō intelligitur lib. iiij. dis. xiiij. 49.

Pnīam an cōtingat iterare hoc est an cōtingat ꝙ peni/tentiā resurgere li. iiij. di. xiiij. q. ij. b. ℟. 50.

Penitentia iteraī et nō baptismus triplici rōne li. iiij. dist. xiiij. 51. ī. 54.

Pnīam non posse iterari si alicubi doctoꝝ auctes so/nāt quō sūt exponende li. iiij. di. xiiij. 52. ī. 53.

Penitentiā sup culpam quicunq; agit an inueniat ve/niā ꝙtūcunq; peccauerit libro. iiij. distī. xiiij. q. ij. i. ℟. 55.

Pnīa est duplex et que sit in dyabolo et damnatis et que mereatur veniā ibidem et. 58. ī. 59.

Pnīa anthiochi et penitentia esau qualis fuerit lib. iiij. dist. xiiij. 56. ī. 57.

Penitētē an necesse sit resurgere ī eq̄li charitate vel ēt in maiori li. iiij. dis. xiiij. q. j. h. ℟. 60. ī ꝓ totū.

Penitentia ꝓfecta an restituat in pristinū gradum lib. iiij. di. xiiij. q. ij. l. ℟. 67. ī ꝓ totum.

Penitentia ꝓfecta consideraī dupliciter Ibidem.

Penitentia fm quā acceptionē sanitatis restituit in sa/nitatem pristinā li. iiij. di. xiiij. 68.

Penitentiā ꝓficere posse in minori charitate quō intel/ligitur li. iiij. di. xiiij. 69.

Penitentia quō restituit in statū pristinū cum qui ꝛ̄gi/nitatem amisit ī eū qui deū offendit ī eū q̄ post inno/centiā peccauit li. iiij. di. xiiij. 70.

Penitentia quare restituit in statū pristinū ī sanat oēs infirmitates baptismⁱ ꝛ̄o nō li. iiij. di. xiiij. 71.

Penitentia an restituat boī opa bona prius mortifica/ta ꝙ culpam li. iiij. di. xiiij. q. iij. m. ℟. 72.

Penitentiā opa bona prius mortificata nō posse viui/ficare vbi dīc auctas quō ē exponēda li. iiij. di. xiiij. 73

Penitētia pōt bona opa mortificata viuificare vel q̄a manēt in corpe mystico. vel in memoria eius qui fcē ī dei li. iiij. di. xiiij. 74.

Penitentia compaī ad baptismū ꝙtum ad ordinem li. iiij. di. xiiij. a.

Penitentia est duplex. s. interior ī exterior libro. iiij. di/stinctio. xiiij. b.

Penitentie virtutis diffinitiōes li. iiij. dist. xiiij. c.

Penitētia a qua quis recidiuat fm ꝙrūdā errorē nō ē ve/ra. d. e. ī rñdet huic erroi li. iiij. di. xiiij. f. g. h. i.

Penitētia vera quō conaī ad baptismi puritatē redu/cere li. iiij. di. xv. 41. Ad idē dist. xvij. 78.

Penitens ī nō lachrymās quō dicīt culpabiliter dur⁹. li. iiij. di. xv. 42.

Penitentie in singulis ꝓtibus quid relaxetur libro. iiij distin. xv. 49.

Penitentia quare imponiī a sacerdote cū peccata di/missa sint in contritione li. iiij. dist. xv. 50.

Penitere pōt aliquis irretitus plurib⁹ peccatis de vno peccato ita ꝙ de alio sit impenitēs fm aliquorū erro/rem li. iiij. dist. xv. a. b. c.

Penitentiā nō posse fieri de vno petō sine alio multi/pliciter probaī ꝛc. li. iiij. di. xv. d. e. f.

Penitētia ꝓut ē virtus ī ꝓut ē sacrm̄ ꝙs hēat ꝓtes inte/grales ī ꝙs potestatiuas ꝛc. li. iiij. di. xvj. 1.

Pnie ꝓtes oēs q̄ rōne dici pñt satisfactio ī q̄ rōne sati/factio cōuenit vni ꝓti penitentie li. iiij. dis. xvj. 2.

Penitentie digni fructus qui sint li. iiij. di. xvj. 6.

Penitentia facienda ē cum gaudio multiplici ratione. li. iiij. di. xvj. 10.

Penitens debet vitare coīarū ludos ī spectacula lib. iiij. di. xvj. 13.

Penitentie opa quō dicunī fructus ī quō differūt bo/nus fructus ī dignus fructⁿ li. iiij. di. xvj. 14.

Penitentiā verā nō posse pagere milites theolonarios ī negociatoīes quō intelligiī li. iiij. di. xvj. 15.

Penitentie ī gratie differēter est culpā delere li. iiij. di. xvj. 29.

Pnīa quō fit p excessum ī quō nō li. iiij. di. xvj. 41.

Penitētia qñ est sacrm̄ ī qñ virtus li. iiij. di. xvj. 61.

Penitētia quō fit p peccatis que legis decalogus con/tinet li. iiij. dist. xvj. 62.

Penitere ī dolere an oporteat ꝓ originali peccato. lib. iiij. di. xvj. q. j. i. ℟. 66.

Penitentiā esse ad detestandū oīe malū nostrū quō ꝙ telligitur li. iiij. di. xvj. 68.

Penitentiam detestari debere oē malū qō sepaī a deo quō intelligiī. li. iiij. dis. xvj. 69.

Penitentē se debere punire de oī co de quo iuste puni tur a deo quō intelligit li. iiij. di. xvj. 70.
Pnīc sacr̄m an antea debeat accipe adult⁹ q̄s accedat ad baptismū cū actuali li. iiij. di. xvj. q. ij. l. ℟. 71.
Penitentie lamenta debere p̄cedere baptismū quomō intelligitur li. iiij. di. xvj. 73.
Penitere mortalia p ignorantiam cōmissa an sit neces se li. iiij. di. xvj. q. j. l. ℟. 77.
Penitere potest aliquis dupliciter scz in generali z in speciali et de quo tenetur dolere ibidem.
Penitere non posse de ignoratis quomō intelligitur. li. iiij. di. xvj. 80.
Penitenti quō est necessaria peccati cognitio li. iiij. di. xvj. 81.
Penitere nō debere de ignoratis q̄ confiteri illa non oportet quō intelligitur li. iiij. di. xvj. 82.
Penitere pōt obliuiosus sed nō furiosus li. iiij. disti. xvj. 85.
Penitere i generali quō est li. iiij. di. xvj. 88.
Penitere an teneatur quis de veniali li. iiij. dist. xvj. q ij. o. ℟. 94.
Penitentie vt est sacramentum partes integrales que sunt li. iiij. dist. xvj. a.
Penitentia vera scōm quem modum constituitur lib. iiij. dist. xvj. b
Pnīam verā quō q̄dā nō faciūt li. iiij. di. xvj. c.
Pnīa diuidit p tria mēbra li. iiij. dis. xvj. d. e.
Penitētia q̄liter ē de venialib⁹ faciēda li. iiij. di. xvj. f.
Penitentia confessio baptismus qualiter differūt lib. iiij. distin. xvij. 5.
Penitentiam non esse occultandam quomodo intelli gitur li. iiij. di. xvij. 6.
Penitentiam fieri debere in sacco quomodo intelligi tur. li. iiij. di. xvij. 8.
Penitētia quō ē necessariū sacr̄m li. iiij. di. xvij. 29.
Penitens subiectus est foro eccles'ie quādiu est in hac vita li. iiij. di. xvij. 48.
Penitētia princip'r instituta ē p̄ mortalia z ad min⁹ ipa cōfessio valet tn̄ ad oīa li. iiij. di. xvij. 79.
Penitentem debere velle q̄ alij reputent cum peccato rem quomō intelligitur li. iiij. dis. xvij. 18.
Penitētia q̄n̄ sit inchoāda li. iiij. dist. xx. a.
Penitentia q̄n̄ sit terminānda li. iiij. dist. xx. b.
Penitentia iniuncta consummata an sit penitens ab solutus simpliciter libro. iiij. di. xx. c.
Penitentia an sit in extremo mortis articulo imponē da libro. iiij. dist. xx. d.
Penitentia vel recōciliatio an sit alicui negāda in ne cessitate li. iiij. di. xx. e. z q̄ in grauib⁹ p̄ter necessitatē oportet p̄sulere ep̄m libro. iiij. di. xx. f.
Penitens si voluit recōciliari z non potuit habendus est p̄ reconciliato libro. iiij. dis. xx. g.
Penitentia quō determinatur in canonib⁹ p̄o aliqui bus peccatis libro. iiij. di. xx. 42. et. 43.
Penitentia quare est aggrauata in lege noua quc ē lex misericordie li. iiij. di. xx. 44.
Penitētia quare nō est imponēda sed innotescēda ei de quo p̄sumitur q̄ moriat libro. iiij. di. xx. 45
Penitentia sacramentum an fuerit institutum li. iiij. dist. xxij. q. j. c. ℟. 18.
Penitentia considerat̄ duplici mō z quō est de dicta mine legis naturalis ibidem.
Penitētia quō fuit instituta in lege nature li. iiij. disti. xxij. 19.
Penitentia q̄uis sit scōm vnā acceptionē ꝛ dictamie legis nature tn̄ supaddita ē institutio li. iiij. di. xxij. 20
Penitentie q̄ erat ꝛ dictamie legis nature aliq̄d addit lex scripta qō euāgelica n̄ euacuauit li. iiij. di. xxij. 21
Penitentie in sacramento quid est signum z quid si gnatum libro. iiij. di. xxij. q. ij. d. ℟. 22.
Penitentie materiale et formale quid sit libro. iiij. dist. xxij. 23.
Penitentiam non esse elementum quomodo intelligi tur libro. iiij. dist. xxij. 24.
Penitentie signum exterius quodammodo causatur z quodammō causat libro. iiij. di. xxij. 26.
Penitētia cū tria cōplectat. s. cōtritionē p̄fessionem et satisfactionē rōe c⁹ ē signū li. iiij. di. xxij. 27.
Penitentia an teneat rōem fundamenti libro. iiij. dist. xxij. q. j. c. p̄totum.
Penitētia an ꝑte tabula appellet li. iiij. di. xxij. q. ij. f. ℟. 31. Et q̄d sit tabula mare nauis naufragiū. 32.
Penitentie sacramēto q̄re ꝛbet rō tabule attribui non penitentie ꝛtuti libro. iiij. dis. xxij. 34.
Penitentie in sacramento quid sit res z quid sacramē tū libro. iiij. dist. xxij. e.

Per

Per se dicit dupl'r sicut z ꝑter se li. j. di. j. 14.
Per p̄positio scōm duplicē ꝯstructionē duplicez fa cit sententiam li. j. distin. xxxij. 20
Per p̄po sitio an dicat rōnem cause vel instrumenti cū dicit̄ pater opat̄ur p filiū li. j. dist. xxij. 25.
Per et in p̄positiones quomō z quando accipiūtur in diuinis libro. ij. di. xij. 6.
Per accidens reduci ad p̄ se quomodo intelligitur lib. ij. distinct. xxxiij. 28.

Perfectio

Perfectio ē duplex z q̄ est in deo li. j. di. xix. 9. Itez est duplex z ꝛ q̄ est vez hoc q̄ō dr quoz pfectio z ꝯple mentū ē vnū specie ipa sunt vnū li. ij. di. j. 72.
Perfectio vniuersi ē duplex z fm quā pfecti acceptio nē de⁹ vltra pficit vel opat̄ aliq̄d li. ij. di. xv. 44.
Perfectio ē multiplex z quomodo dicunt̄ pfecta opa ra dei libro. ij. distinct. xxix. 13.
Perfectio est multiplex et cui potest aliquid addi lib. iij. distinct. xxxiij. 20.
Perfectio est duplex et quomodo virtus pfectum fa cit libro. iij. distinct. xxxvj. 45.
Perfectio est duplex et de mendacio perfectoz libro. iij. dis. xxxviij. 38.
Perfecti sunt duplices et quibus non conuenit dice re falsuz sciēter. quia fieret ex h̄ scandali occasio li. iij. dis. xxxviij. 41.
Perfectio est multiplex et multiplex ratio obligandi. lib. iij. dis. xxx. 13.
Perfectos esse quō p̄cipit dn̄s in Mark. libro. iij. di. xxx. 14.
Perfectio motis est duplex et que supponit perfectio nem nature lib. iij. dis. iij. 65.
Perfectionē substantialem esse nobiliorem quō intel ligitur lib. iij. di. xlix. 3.

Periculum

Periculū aliquod corpale q̄n̄ est magis eligendum q̄s dei offensa lib. iij. di. xv. 38.

Periurij

Periurio omni an ꝯueniat ad esse mendaciū libro. iij. dis. xxxix. q. j. a. ℟. 9.

De littera P

Periurū phibet in quinto mādato ſcde tabule et ī ſecundo mādato pme tabule. li. iij. dis. xxxix. 10. Dic ponit facit quis contumaciā ponat facit ds contumeliā ſumme veritati.

Periurij reatū quō inducit intentio querſa q ñ ome falſum eſt mendaciū li. j. dis. xxxix. 11.

Periurij rea qñ dr mēs ī itentō li. iij. di. xxxix. 13. ī. 14

Periurū oē an ſit pctm̄ li. iij. di. xxxix. q. ij. b. ℟. 15.

Periurū ē malū in ſe et ſm ſe ita q nullo mō pt bñ fieri duplici ratione. Ibidem.

Periurū et mendaciū opponi veritati quō intelligit lib. iij. dis. xxxix. 18.

Periurans neceſſitate cōpulſus an ſit excuſat⁹ a ꝑcto li. iij. dis. xxxix. 19.

Periurans p vita corꝑis ſeruanda quō debet puniri ſm canones li. iij. dist. xxxix. 20. ℟. 21.

Periurū oē an ſit mortal. pec. li. iij. dist. xxxix. q. ij. c.

Periurij peccatū iudicat aut enorme aut mortale aut veniale ſm q iuramentū eſt triplex et ſm q periurij tripliciter committit. Ibidem.

Periurū aliquod directe repugnat diuine phibitiōi aliquod non lib. iij. dis. xxxix.

Periurū et fornicatio non aſſimilant. Ibidem.

Periurū q̄d eſt ī vtrū eſſentiale ſit periurio cē mēdaciū li. iij. dis. xxxix. a. b. c. Et. e. li. ī di. q. ij. c. ℟. 21.

Periurus an ſit qui non fecit qō incaute iurauit lib. iij. dis. xxxix. l. di. xxxiij. 6

Periurū eſſe et teneri reum periurio differunt libro. iij.

Permiſſio. Permittere.

Permiſſio quō ē ſignū volūtatis bñplaciti dei lib. j. dis. xlvij. 4.

Permiſſionem dei non eſſe deū ex quo ſenſu dixerit magiſter li. j. dis. xlvij. ſ.

Permittere peccare quō dr deus li. j. di. xlvij. 19.

Permiſſio multr̄ mōis accipit in ſcriptura ī ſm b mltiplr dicūt aliq̄ pmitti. Et quō fuit idē pmiſſio ī ꝓceptio ī ablatōe vaſor egyptior li. j. di. xlvij. 20. et li. iij. di. xxxiij. 45. Et ibidē q̄ pmiſſōe pmiſſū ē re/

Permittere aliquē peccare quō eſt opus iuſticie li. j. dis. xlvij. 26. pudiū.

Perſeuerantia

Perſeuerantia conſiderat dupliciter et quō adam habuit perſeuerantiā in bono li. ij. dis. xxxix. 30.

Perſeuerantia dr duobus mōis ī quō eſt in qualibz virtute li. ij. dis. xlij. 28.

Perſeuerantia dr triplr et quō cōnectit alīs virtutib ī quō eſt ī nō eſt in preſcitis li. iij. dis. xxxvj. 11.

Perſona

Perſonarū pluralitas octo modis inſinuatur in ſcriptura li. j. dist. ij. 8

Perſonar pluralitas an ſit ponenda in deo lib. j. di. ij. q. ij. b. ℟. 15. ī per totū.

Perſonarum pluralitas non ponitur ꝓpter indigentiam li. j. dist. ij. 16.

Perſone alie in diuinis quomodo ſunt ab vna. lib. j. dist. ij. poſt. 17.

Perſonis in diuinis an ſit ponere infinitatē libro. j. dist. ij. q. iij. c. ℟. 18.

Perſone diuine q̄re cr̄tū ad nūerū ſūt finite. Ibidem.

Perſonis in diuinis an ſit ponere trinitatē li. j. di. ij. q. iij. d. ℟. 21.

Perſone tres tm̄ et nō plures nec pauciores ponūtur in diuinis tam ꝓpter rationem neceſſitatis cr̄ gruitatis ibidem.

Perſonarū pluralitas et eſſentie diuine vnitas auctoritate ve. te. ꝓbat li. j. dist. ij. c.

Perſonarū trinitas et eſſentie vnitas ꝓbetico teſtimonio ꝓbat in generali li. j. dis. ij. f.

Perſonarū pluralitas et eſſentie diuine vnitas no. teſta. et xpi aucte ꝓbat li. j. di. ij. b.

Perſonarū pluralitas ī eſſentie diuine vnitas no. teſta. et app̄lor aucte ꝓbat li. j. dist. ij. ī.

Perſonar pluralitas cū vnitate eſſentie ñ ē oīno p ſt mile cognoſcibilis p creaturā li. j. dist. iij. 22.

Perſōe q̄re ſūt plures et ñ plures ēntie li. j. di. iij. 33.

Perſona q̄d ſit ſm boēciū li. j. di. v. 25. Et q̄d ſit ſm rē et an dicat ſm ſubām an ſm relatōz di. xxv. q. j. a ℟. 9. Et q̄d ſit ſm diffinitōez. eo. li. et di. q. ij. b. ℟. 14. ī per totū. Et q̄druplex ꝓſone diffinitio. 21.

Perſonarū pluralitas quō ſtat cū ſimplicitate diuīa libro. dist. viij. m.

Perſona et eſſentia cr̄uis ſint idem tamen non ſūt ad idem li. j. dist. ix. 26.

Perſona ꝓpris quō generat eſſentia nō. Ibidem.

Perſona q̄re ꝓducit ꝓſonā ſine initio li. j. dis. ix. 33.

Perſonar tertiā ꝓcedentē p modū liberalitatis an nēceſſe ſit ponere in diuinis li. j. dis. x. q. j. a. ℟. 13.

Perſona tertia in diuinis de neceſſitate ꝓcedit p mōdū deliberalitatis triplici ratōe Ibidem.

Perſona tertia ꝓpter cōicationem dilectōis pōnēda eſt non quarta cē. li. j. di. x. 17.

Perſonā ꝓcedere p modū amoris ſiue charitatis an ō neceſſitate ponat in diuīs li. j. di. x. q. ij. b. p totum.

Perſonā tertiā ꝓcedere p modū mutue charitatis an neceſſe ſit ponere in diuīs lib. j. di. x. q. iij. c. p totū.

Perſona quare pōt eſſe in ꝓſona ſed non eſſentia in eſſentia li. j. di. xix. 26

Perſonis in diuinis an ſit ponere p̄incipiū materiale li. j. di. xix. q. ij. p. ℟. 44. et p totum.

Perſonarum equalitas quō conſiſtit in eternitate poteſtate magnitudine li. j. di. xix. a. b.

Perſona vna ñ ē maior alia nec mai⁹ aliq̄d due cr̄ vna nec tres vel due cr̄ vna li. j. dist. xix. c. d. e. f. o

Perſonarū equalitas nō admittit rōnem tot⁹ et partis li. j. di. xix. g.

Perſona tres q̄re dicunt ſūme vnum Ibidem.

Perſonarū equalitas non admittit rōnem ſpeciei generis vel individui li. j. dist. xix. h.

Perſonarū equalitas non admittit rōnem materialis p̄incipij. Ibidē.

Perſone tres ñ dicunt vna eſſentia ſicut tres boēs vna natura vel vnius nature li. j. di. xix. i.

Perſonar eq̄litas admittit rōnē gr̄is ſpeciei individui et numeri aucrontate daſm. lib. j. dist. xix. l. Et eandem auctoritatem explanat li. j. di. xix. l.

Perſonarū equalitas non admittit rōnem numeri. li. j. dist. xix. m.

Perſonas nūero differre q̄ rōe dicāt li. j. di. xix. n.

Perſona vna oīno excedit aliā potētiā li. j. dis. xx. a.

Perſonar eq̄litas cr̄tū ad potētiā ꝓbat aucte xpi q̄ dicit oīa q pr̄ h3 mea ſūt li. j. di. xx. 1. ī. b.

Perſonar eq̄litas cr̄tum ad potentiaz ꝓbatur aucte Aug. li. 1. di. xix. 2. ī. b

Perſonarū eq̄litas cr̄tū ad potentiam ꝓbatur ex deductōe ad impoſſibile li. j. di. xx. 3. ī. c.

Perſonar equalitas cr̄tum ad potentiam ꝓbat p ſimilitudinē humanam li. j. di. xx. ſ. ī. d.

De littera P

Personas tres dicere licet quia scriptura nō cōtradicit libro. j. dist. xxiij. 3.
Personas tres dicit eccia triplici rōe li. j. dis. xxiij. 4.
Persone nomē an trāsferri debuit ad diuina. li. j. di. xxiij. q. j. a. ℟. 6.
Persona quid dicat et vnde dicat Ibidem.
Persone nomen dictū est nō vt diceret quō intelligit hoc verbum Aug. li. j. dist. xxiij. 7.
Persona quare ponit in diuinis et non particulare. lib. j. dist. xxiij. 8.
Persona quō dicit cōpositissimū li. j. di. xxiij. 9.
Persone equipollens hoc nomē ꝓpon quare nō ē in vsu grecoz li. j. disti. xxiij. 10.
Persone nomē quō est cōe tribus li. j. dist. xxiij. 18.
Personal' distinctio a'r iportat cū dr de⁹ gñat aliter cū dr tres dij vel plures deos li. j. disti. xxiij. 21.
Persona cā noiat indiuiduū intellectualis nature dupliciter pōt specificari lib. j. dist. xxiij. 35.
Persona hoc nomē a gñali regula excipit q̄ ē q̄ subāle dr de tribus singulariter li. j. dist. xxiij. a.
Persona ad se dr z fm subām li. j. dist. xxiij. b.
Persona vna cur ñ dicant pr̄ et filius et spūssctūs sic vna subā et vnus deus lib. j. dis. xxiij. c.
Persone tres a latinis z a grecis tres hypostases vel subē qua necessitate dicat li. j. dis. xxiij. d.
Personas tres quare dicimus patrē et filiū et spm̄sāctū et non dicimus eosdē tres deos li. j. di. xxiij. f. z quid hoc nomen tres significet. e.
Persone tres qua ratione dicantur tres subsistentie. lib. j. dist. xxv. 1. z. 2.
Personas tres q̄re vnā eē essentiā vel ciusdē essentie dicimus non ereadē essentia li. j. dist. xxv. 4.
Persona fm aliq̄s in singulari dr fm subām in plurali scōm relatōez li. j. di. xxv. 9.
Persone intellect⁹ pōt eē salu⁹ abstracta seu circūscripta relatōe sicut ē apud gentiles q̄ in vna sola ypostasi intelligūt naturā diuinam ergo persona dr fm subām non fm relationē. Solo li. j. dist. xxv. 13.
Persona hoc nomen an sit vere cōe ꝓnis increatis li. j. disti. xxv. q. j. c. ℟. 22.
Persona ē cōis tribꝰ sed aliter q̄z essentia. Ibidem.
Persona quā cōitatē priuat libro. j. dist. xxv. 27.
Persona dr fm subām et ē cōe. g̃ dr fm subām cōem. zc. Solo. li. j. di. xxv. 28.
Persona hoc nomen an sit cōe vniuocū creatz z increatis ꝓnis li. j. dis. xxv. q. ij. d. ℟. 29. z p totum.
Persona an dicat fm subām vel essentiā ibi alia ēgsōa pr̄is zc. et ibi pr̄ ē ꝓsona zc. li. j. di. xxv. a. b. c. d.
Persona hoc nomē tripl'r i trinitate accipit z accipit i plurali dictū li. j. dist. xxv. e. f.
Personas fm essentiā accipi iprobat li. j. di. xxv. g. Et quid tres res et vna res hic dr. h.
Persona quō accipit in singulari cū dr alia est ꝓsona pr̄is zc. li. j. dis. xxv. i.
Personalis ꝓpietas q̄d est li. j. di. xxviij. 20.
Personalis relatio q̄d exigat li. j. dis. xxviij. 21.
Persona pr̄is quō et quare non pōt intelligi sine paternitate li. j. di. xxviij. 23.
Personalis ꝓpietas quō dicit totum esse persone li. j. distin. xxviij. 24.
Personales ꝓpietates quō enūerat dam̄. li. j. dis. xx/
Persona vna quare non ē finis alterius sc̄s viij. 25. p̄ncipiū li. j. dist. xxix. 12.
Persone tres essentie quare non dicit sicut persone tres vnius essentie li. j. dis. xxxiij. 5.
Persone tres vnius essentie quare dicit et nō ꝓsone tres vnius dei. Ibidem.
Persona quō plurificat natura existente vnica lib. j. di. xxxiij. 10
Persona oritur a persona z se habet ad illā non sic essentia li. j. dis. xxxiij. 11.
Persona et natura quō hñt aliā rōez. li. j. di. xxxiij. 12
Personas non esse diuinā naturā q̄dam opinati sūt. li. j. dist. xxxiij. a. b.
Personalis mera discretio an sit in angelis li. ij. dist. ij q. j. d. ℟. 26. et per totū.
Personalis distinctio vnde veniat li. ij. dis. ij. 30.
Personalis ꝓpietas an sit in angelis accidentalis vl subālis li. ij. dis. ij. q. j. e. ℟. 31. z per totū.
Personalem discretionem esse per qualitatē quō intelligitur li. ij. dis. ij. 35.
Personalitatem quare non habet humana natura in xp̄o lib. ij. dis. ij. 36.
Personalis discretio an sit a parte p̄ncipij formalis vel materialis li. ij. dis. ij. q. ij. f. ℟. 39.
Personalē discretionē non esse a forma sed a materia quō intelligit lib. ij. dis. ij. 40.
Persone tres sunt res ergo tres fines non sequitur. li. ij. dis. xxxvij. 4.
Persona vna q̄re p̄ assumere plures naturas z plures ꝓsone ñ p̄nt assūere vnā naturā li. ij. dis. j. 25.
Persone plures q̄re p̄nt cōicare i eadē ēntia p natura sc̄s ñ p̄nt cōicare i vna nāa p vniōz li. iij. di. j. 26
Personā vnā sumul vnīri cū alia in vnitatē humane nature quid impedit li. iij. dis. j. 27.
Persone diuine aliter spūsancto nectunt aliter due nature in xp̄o vniuntur li. iij. dis. ij. 52.
Persona vna nominata tres intelligi quō hoc sit lib. iij. di. iij. 1.
Persone diuine quō vniant in natura q̄tū ad vnitatē essentialē z quō diuina natura nō vnit hūane in vnā essentiā p excēplū oñdit li. iij. dist. v. 9
Persone diuine an cōueniat assūere li. iij. dist. v. q. ij. b. per totum.
Persona quō dr idiuidua subā ydee libro. iij. di. v. 13.
Persone an cōueniat assumere ratione nature an ecōuerso li. iij. dis. v. q. iij. c. ℟. 16.
Persona oīi abstracta an assumere possit conuenire diuine nature li. iij. di. v. q. iij. d. ℟. 17.
Personalitatē per intellectū circūscribere in diuinis contingit dupl'r Ibidem.
Personis abstractis diuina natura pōt itelligi vt sūme potens vt summe sapiens vt sūme bona et vt creaturaz cā effectiua quō intelligit li. iij. dis. v. 18.
Personā hūanā an deus assūpserit li. iij. di. v. q. ij. g. ℟. 30. Jn ista q̄one in scō argumento ad ptez affirmatiuā ponit ñ admittit rōnez ꝓsone ponatur non admittit rōnem ꝓsone
Personam assumpsisse personam tripliciter potest i telligi libro. iij. dist. v. 30.
Personam constitui ex anima vnitam carni quō itelligitur li. iij. dist. v. 35.
Personā q genuerit maria quō intelligit li. iij. dis. v. 36.
Personalitatis intentionē an sit ponere in anima separata omni vnione circumscripta libro. iij. distin. v. q. ij. b. ℟. 37.
Personam esse omne cui competit loqui de se vt ꝛ se quō intelligitur li. iij. di. v. 42.

De littera P

Personalitas ñ attēdit ꝯtū ad bñ eē vel ꝯtū ad eē gre
z ꝯtū ad eē nature siue eē primū li.iij.dis.v.43.
Persona an assumpserit psonā an natura naturā an
psona naturā an naā psonā li.iij.di.v.a.z p totū.
Persona vna nō pōt dici plura sīē plures psone ī di
uinis dicunt vna natura li.iij.dist.vj.11.
Persona fil ꝑ ꝑm duplicē cōparatiōz hz duplicē cōnota
tionē.s.tpalē z eternā.li.iij.dist.vj.26
Personalis vnitas diuerso respectu habet rōnē me
dij extremi et termini li.iij.dis.vj.27.
Persona vnā eē alterā nō cōuenit dicere rōne vnitatis
nature.g rōe vnitatis psone nō cōuenit dicere ꝙ de
us sit hō z ꝙ hō sit deus ñ sequit li.iij.dis.vij.6.
Persone tres vnica et simplici adoratōe sunt adorā
de.li.iij.dist.ix.2.z.3.

Pes

Pes spūalis qui est affectus nr aliter se habet in actu
claudicandi ꝙ corpalis li.ij.di.xxviij.50.

Petere

Petere iniuste est duplr li.iij.di.xxxij.6.

Pharao

Pharaonis cor quō ōr de⁹ iduraſſe li.ij.di.xxxvj.29.

Philosophus

Philosophi quō cognouerūt et nō cognouerūt p rōnē
trinitatem psonarū li.j.dist.iij.22.
Phi quō p triplicitā phiaz cognouert trinitatē li.j.dis.
Phi qre dicūt vani li.j.di.xlv.8. iij.23.
Philosophice considerationi aliquid rndere in re q/
mō intelligit li.ij.dis.xvij.26.
Phi cognitione sua quā habuerūt de deo non potue
rūt venire ad salutem li.iij.di.xxiij.55.

Pictura

Pictura siue imago quō honorē li.j.dist.xxxj.38.

Pietas

Pietas ōr tripliciter et quō latria dicitur pietas libro
iij.distic.ix.46.
Pietas donū aliter attenditur circa proximū aliē mi
sericordia virtus li.iij.di.ix.41.
Pietaſ doni actus principalis an consistat in religio
ne respectu dei an in cōpassione respectu primi li.
iij.di.xxxv.q.vj.f.per totū.
Pietas diffinit a Tullio li.iij.distī.ix.40.
Pietatis nomen multipliciter accipit Ibidem in .ꝓ.
Pietatē valere ad oīa quō itelligit li.iij.dis.xv.12.

Pigmentaria

Pigmentaria redolentia faciens quas cōditōes deb
habere lib.iij.in plogo.3.

Planeta

Planete et stelle fixe vbi posite sunt z quō mouentur
lib.ij.dist.xiij.53.
Planetaz orbes et si moueant cōtrarijs motib sper
vltime rōi nō discōtinuāt li.ij.dis.xiij.51.
Planetaz celū distingui a firmamento quō intelligit
li.ij.dis.xiij.52.
Planetarū retrogradatio et progressio quō fiat libro
ij.dis.xiij.58.
Planetaz siue luminariū impssio an causet in hoīb⁹
diuersitatē moz li.ij.di.xiij.q.iij.m.ꝓ.78.z p to.

Plangere

Plāgēs cōmissa nec deferēs quō dicitur grauiori pe
ne se subijcere li.iij.di.xiij.33.

Planta

Plante z alalia bruta an innouabunt post iudicium
li.iij.dist.xlviij.q.iij.b.ꝓ.34.
Plantas et bruta innouari si que rōnes sonare vidēt
quō sunt intelligēde li.iij.dist.xlviij.35.z.36.

Plato

Platōis opinio de rez pductōe saluat li.ij.di.j.10.

Plenitudo

Plenitudo ē triplex scz nature gre z glie.li.iij.di.j.4
Plenitudo triplr cōsiderat.s.ꝑm excellētiā apparētiā
z redūdātiā et ꝙ in xpo ab instāti cōceptōis fuit ꝑm
diuersa tpa gre plenitudo li.iij.dist.xiij.6.
Plenitudinē diuinitatis habitare in xpo et totā natu
rā diuinitatis in vna suaz ypostasion incarnatam
esse quō intelligit li.iij.dis.xiij.14.
Plenitudinē alicui⁹ cōtineri in aliq̄ ē duplr z quō cha
ritas ōr plenitudo scripturaz li.iij.dis.xxxvj.5.

Pluralitas

Pluralitas ē duplex scz p additiōez et p originē z que
repugnat simplicitati li.j.dis.ij.17.
Pluralitas iterū est duplex.q̄daz in q̄ plus in duob
ꝯ in vno.quedā in qua tantū est in pluribus ꝯtus
in vno et que est in diuinis li.j.di.viij.50
Pluralitas in creaturis duo dicit.et quod borū repe
ritur in diuinis li.j.dis.xix.36.
Pluralitas non est ita in rebus corporeis vt in trini
tate li.j.dis.xix.q.
Pluralitas quō est aperte rei.li.j.di.xxij.14. ꝓpe fi.
Plures deos an possumus dicere catholice li.j.dist.
xxiij.q.iij.f.ꝓ.20.z per totum.
Pluralitatē non multiplicitatē recipimus in diuinis
li.j.dist.xxiij.2.
Pluralitatem et vnitatem simul nullū nomē impor
re quō intelligitur li.j.dist.xxiij.post.23
Pluralitas sine ordine quō pōt esse sine cōfusiōe lib.
j.dist.xxxv.38.

Pollutio

Pollutio corporalis quādo impedit ab altaris acces
su lib.iij.dist.xij.88.
Pollutio qre impedit accessū altaris.li.iij.dist.xij.91.

Ponere

Ponere aliud est dupliciter z qō horū est cā in essen
do qō in consequendo li.j.di.xxxviij.8.

Pondus

Pondus in corporibus z amor in spūalibus differenē
se habent li.ij.dist.xxxviij.18.

Populus

Popul⁹ isrl nūerat p dauid regē z qre punit ppls p
pterō pncipis lib.iij.dist.xiij.43.z.44.

Porta

Porta ingrediendi celum est duplex li.iij.dis.xxxij.8

Portio

Portionē rōnis supioꝛē et inferioꝛē eē diuersas potē
tias si que rōnes ꝓbare vident quō sit rndendū lib.
ij.dist.xxiij.32.z p totum. Et in cadē qōne plura ō
hac materia et in peccatum.
Portio supioꝛ per quid semper ordinate mouetur lib.
ij.dist.xxiij.60.

Posterius

Posterius et prius est duplex et quod est in euo z qō
in tpe lib.j.dist.viij.6.
Posteri⁹ idigere pori quō intelligit li.ij.di.xv.42.

Posse. Possibile

De littera P

Posse generare et creare an sit vnicū posse li.j.di.vij.q.iij.c.R.22. In hac qōe in quarto argumento ad ptem negatiuam ponitur in fi. potentia generādi. ponatur potentia creandi.

Posse et velle generare an sibi cōpetāt ad psonaz pris et filij li.j.di.vij.a.b.c.d.

Posse p aliū est dupl'r et fm quē modū potēs ē posse se ipse et p aliū cū p se tm. li.j.di.xx.16.

Posse illud in minus qō pōt in maius quō intelligitur li.j.dis.xlj.14. Ad idē li.ij.di.vij.25. Et distī.xxj 43. Ad idem di.xxxvij.32.

Possibile accipit dupl'r lib.j.dis.xlij.4.

Posse aliud siue in aliud a se est dupl'r et fm quez modū cōpetit deo li.j.di.xlij.7.

Posse aliq̄ ē possibile in multiplici dria li.j.di.xlij.13 Et quō pōt deus oīme qō pōt aliud agens.14.

Possibile an sit deo facere de pcito pns li.j.di.xlij.20

Possibile an dicat aliqd simpl'r fm cās superiores b̄ est fm potentiā diuinā an fm potentiā creatā li.j.dis. xlij.q.iij.d.R.30.

Possibile qō dr a potentia non dr oīno vniformiter nec equiuoce sed analogice li.j.di.xlij.32. Et ibidez plura alia de eodem.

Possibile a qua potentia dicit denoīatiue libro.j. di. xlij.33. Ad idem.34

Possibilia que posse non ē potentia deus ñ pt li.j.dis.

Possibile ē dupler qō illoz pōt poni in esse xlij.b. li.j.dis.xlij.29. Ad idem.30.

Posse dei quō sp infinita pōt li.j.dis.xliij.29.

Posse et esse in ppetuis non differre quō intelligit li. ij.dis.xxiij.45.

Posse qd facere vel vitare pōt alicui dupl'r attribui. li.ij.dist.xxviij.6.

Posse vicij quō efficitur potentius cū posse nature li. ij.di.xxviij.42.

Potentia

Potentia dr vti actu suo q̄ ē dña sui actus li.j.di.j.18

Potentie quō est se multiplicare li.j.dis.ij.20.

Potentie aīe an sint idem in essentia cū aīa li.j.distic. iij.q.iij.f.R.43.

Potentia naturalis dicitur dupl'r. Ibidem

Potentias aīe contingit tripl'r noiare. Ibidem.

Potētie aīe accipiunt a diuersis naturis reptis i aīa et ibi ē eo dē gñe p reductōez li.j.dist.ij.48.

Potētia q̄re trahit ad psonā pris cuius idē sit qō essētia li.j.di.vij.5. Et di.xxxiij.7

Potentia gignēdi actiue et passiue siue posse generare et posse gñari cōsiderat dupl'r li.j.di.vij.6.

Potentia gignendi quid dicit in filio et quid in patre li.j.dist.vij.7.

Potentia generandi dicitur dupliciter. scz nuda et disposita libro.j.distic.vij.9.

Potentia gñandi ad quid est in filio li.j.di.vij.11.

Potentia generandi an sit in filio li.j.dis.vij.q.ij.b.

Potentiā generandi nō cōicat pr filio propter duo. li bro.j.distic.vij.16.

Potentia generādi et spirandi dissimilitudinē habēt respectu filij li.j.dist.vij.19.

Potentiā generandi quare nō cōicat in diuinis pater filio sicut in humanis li.j.dis.vij.21.

Potentiā generandi quare non cōicat in diuinis pat filio sicut in humanis li.j.di.vij.21.

Potentia generandi et creandi differunt non rez ratione li.j.dist.vij.22.

Potentie distinguūt per actus vbi habet veritatem libro.j.dis.vij.24. Ad idem li.ij.dis.xlv.3.

Potentie plurificant per subiecta vbi hz veritatez li. j.disti.vij.25.

Potentia generandi quō potest intelligi sine potētia creandi libro.j.di.vij.26.

Potentia gignendi an sit patri naturalis et an hoc sit aliqua potentia que non sit in filio li.j.dis.vij.c.f.

Potentia respicit actū dupl'r et fm quē modus actus ē perfectio potentie li.j.dis.xviij.20.

Potentie adequationē q̄tū ad numerū possibiliū an sit ponere i diuinis li.j.di.xx.q.j.a.R.7

Potentia est latior que potest in magis distantia quō intelligit. li.j.dist.xx.8.

Potentie equalitas q̄tum ad intensiōez an sit ponenda in diuinis li.j.di.xx.q.ij.b.R.12.

Potentia quare nō dicitur de potentia sicut sapientia de sapia li.j.di.xxxij.2. ppe finem.

Potentia que est in aliud egredit ab agente in passum quō intelligit li.j.di.xlij.8.

Potentia que est in aliud pendet ex illo quō intelligit li.j.disti.xlij.9.

Potentia agens in aliud est duplex. et fm quem modū verū est q̄ potentia que est in aliud habet p̄fectiōez idigentiā li.j.dist.xlij.10.

Potentia connotat possibile et possibile ampliat ad ens et ad non ens ꝛc. li.j.di.xlij.11.

Potētiam dicit aliqua q̄tum ad modū dicēdi sed im potentiā a parte rei li.j.dis.xlij.12.

Potētia multiplex ē q̄ si deus aliqd posset ecc.

Potentie impfecte li.j.dist.xlij.15.

Potētia peccādi nullo mō cōuenit deo li.j.di.xlij.16.

Potētia diuina an se extendat ad oē illud qō alij agēti ē ipossibile li.j.dis.xlij.q.iij.c.R.17. et per totum.

Potentius ē illud cui sūt oīa possibilia que sūt de nobilitate potentie quō intelligit li.j.di.xlij.22.

Potentie nomen dr dupl'r. Et ibidem plura de potētia actiua et passiua li.j.dist.xlij.31.

Potentiā dei oñdit ee oī potentiā li.j.dis.xlij.a.

Potentia dei fm duo cōsiderat li.j.dist.xlij.c.d.e.

Per potentiā poterat sed non poterat p iusticiā intellectus huius autoritas li.j.dis.xlij.2.

Potentia dei an sit infinita li.j.dist.xlij.q.j.a.R.8.

Potētia diuina respectu aliquoz ē finita et respectu aliquoz nec finita nec infinita li.j.di.xlij.9.

Potentia et scīa dupl'r cōsiderant li.j.dis.xlij.10.

Potentia diuina siue essentia an sit infinita q̄tus ad ee li.j.di.xlij.q.ij.b.R.14. et per totum.

Potentia diuina an possit in effectū actu infinitum. li.j.dis.xlij.q.iij.c.R.23

Potētiā ee frustra q̄ ñ reducit ad actū quō intelligat li. j.di.xlij.26. Et li.iij.dis.1.44. et li.iij.di.xix.22

Potentia infinita dei quō manifestat suā in infinita ee in actu infinito lib.j.dis.xlij.27.

Potentia diuina dicitur infinita tripliciter et fm b̄ tripliciter manifestatur potentie eius infinitas. li. j.dist.xlij.28.

Potentiam continui an deus possit reducere i actum li.j.dist.xlij.31.

Potentie diuine infinitas an se extendat in infinitū. q̄tū ad rōnem opandi li.j.dist.xlij.q.iij.d.R.32.

Potentie actus dupler est et fm quē rō diuine potentie sit infinita li.j.dist.xlij.33.

Potentia diuina pōt sup oēz statū seu terminū q̄ dari

potest li.j.di.xliij.11.
Potentia vel scientia signi quare non dicit de deo sicut voluntas lib.j.dis.xliij.36.
Potētie rō quare nō soluat respectu mali in deo sicut rō volūtas li.j.dis.xlv.17.
Potētie diuine ē aliqd possibile siue subest dupl'r li.j.dis.xlvj.32.
Potētius ē illud cōtra cuius signū non pōt fieri quō intelligit li.j.di.xlvij.17.
Potentia materie dupl'r cōpat ad formā et ſm quem modū considerat metaphisicus et ſm quē natural' pbs lib.ij.dis.iij.13.
Potētia āpliat dupl'r et ſm quē modū est vez q̄ q̄nto potētia ē amplior tāto ē liberior.li.ij.di.vij.42.
Potētia que exit in actū ex scipa magis ē dñam suoz actuū q̄ que exit mediāte alieno bñficio siue gratia quō intelligit li.ij.di.vij.42
Potētias distingui per actus vbi habet locū libro.ij.dis.xix.3.
Potentia quō manifestat in omnibus operibus diuinis li.ij.di.xxiij.13.
Potētie penes quid immediatius distinguātur libro ij.di.xxiij.21.
Potentiarum anime diuisio accipit diuersis modis libro.ij.dis.xxiij.38.
Potētiarū aīe diuisio a dam̄.in naturalē et deliberatiuam quō intelligit li.ij.dis.xxiij.39.
Potētias naturales esse ad opposita quō intelligit. lib.ij.dist.xxiij.40.
Potētie imutabilitas et substātie icorruptibilitas differenter se habent li.ij.dis.xxiij.41.
Potentia naturali et appetitu nos cōicare cū brutis quō intelligitur li.ij.dis.xxiij.42.
Potētia receptiua et abstractiua pñt occurrere ad vnū organi cōpletōez nō dispositōez li.ij.di.xxiij.47
Potētia vna distinguit ab alīs dupl'r li.ij.di.xxv.16
Potētie alicuius dominiū aut est respectu obiecti aut respectu actus li.ij.dis.xxv.20.
Potentia tribus mōis est facilis lib.ij.dis.xxv.15.
Potentia aliter se hz ad subām q̄ facultas ad potentiam li.ij.di.xxv.27.
Potētiā min' posse refrenari fit dupl'r li.ij.di.xxxj.
Potentiā vel habitū vel passionē ee q̄dd ē in aīa quō intelligit li.ij.dis.xxxviij.39. 21.
Potētia peccādi an sit in nobis a deo li.ij.di.xliij.q.j.a.ꝓ.5.et per totum.et a.b.
Potētia benefaciēdi quō redd̄it cōmēdabilior ex potētia malefaciendi li.ij.dis.xliij.9.
Potētia peccandi ſm q̄ hmōi an sit mala li.ij.distinc.xliij.q.ij.b.ꝓ.11.
Potentia malefaciendi et voluntas malefaciendi dis similiter se habent li.ij.dis.xliij.12.et.13.
Potētia bñfaciēdi ē bona q̄ potētia malefaciēdi ē mala ñ sequit̄ et quare lib.ij.dis.xliij.15.et.16.
Potētiā ee completiōē cū est actui suo cōiuncta quō intelligit li.ij.di.xliij.17.
Potētia peccādi an sit bona an mala li.ij.di.xliij.18.
Potētia vel ptās peccādi quare non dicit mala sicut voluntas li.ij.di.xliij.19.
Potentia omni est aliqs potens quō intelligitur.lib.ij.dis.xij.21.
Potentiā facientis esse totam rōnem facti quō intelligitur li.ij.dis.ij.9.
Potētia aliqñ datur ad actū nature consonantē. aliqñ ad actū excedentē terminos nature et qñ collatō potētie ē mirabilis et oꝑatio natural' et qñ tā exitus potentie i actū q̄ collatio potētie ē mirabil' li.ij.di.
Potētiā peccandi an habuerit vel assumpserit xp̄s li.iij.dis.xij.q.ij.d.ꝓ.20.et per totum.
Potentia peccādi dicit dupl'r et ſm quē modū peccādi potentia fuit in xp̄o ibidem.
Potētia peccādi quō ē principiū culpe li.ij.di.xj.22
Potētia ē triplex p̄sidendi faciēdi īperādi. De ꝓmo dr math.vi.Data ē mihi oīs ptās De scōa dic mgr Dic q̄ ñ ē datū xp̄o facere posse omīa.De tertia dr mat.vj.Oīa possibilia sūt credenti li.iij.di.xiij.6.
Potētia dr dupl'r et quō in creatura potentia antecedit scientiam li.iij.di.xliij.62.
Potentia simplex quō pōt ad diuersa conuerti. libro iij.dist.xvj.37.
Potētie determiatio ad vnū pt ee dupl'r et q̄ tollit arbitriū libertatē et meriti dignitatē lib.iij.di.xviij.16.
Potentiarū aīe facies duplex est ſm duplicem ꝓportionē et conuersionē li.ij.di.xxxiij.13.
Potentie facilitio maior et minor ad aliquē actum vnde li.iij.dis.xxxvj.43.
Potētiā effectiuā gr̄e q̄re deꝰ nulli cōicat ſz dat i formatiuā gr̄e et dispositiuā sacris li.iij.di.j.17.
Potentie aīe duplicit impediunt ne debito exeant in actus suos li.iij.di.iij.63. Ad idem.65.
Potētie maioris ee facere aliqd qō sit in pluribꝰ locis q̄ sit quō ē intelligēdū li.ij.di.x.44.

Potest

Pōt hui' ꝓbi ampliatio duplicē sensū facit in hoc dicto. Deꝰ nihil pt nisi qō iustū ē li.j.di.xliij.1.

Potestas

Potestatē peccādi non ee libertatē nec libertatis ptez quō intelligit li.ij.dis.vij.34.
Potestati quando et cuius sit parendū vel resistendū li.ij.dis.xliij.1.et.2.
Ptās superior et inferior dupl'r cōsiderat et qñ stādū est ꝓcepto huius vel illius.lib.ij.dis.xliij.3.
Ptās dñandi an sit a deo li.ij.dis.xliij.q.j.c.ꝓ.20.
Ptās p̄sidentiū ē ex triplici cā li.ij.di.xliij.21.
Potestatem ee inordinatam quō intelligitur li.ij.dis.xliij.24.
Ptāsq̄ stulti p̄sunt sapiētib' mali bonis et serui dñis quō dr inordinata li.ij.dis.xliij.25.
Ptātē nullā ee a deo que est contra ius nature quō intelligitur li.ij.di.xliij.26
Potestatem nullam a deo collatā esse vsurpatam quō intelligitur li.ij.di.xliij.18.
Ptās p̄sidendi an sit in hoīe ſm institutōez nature vl ſm punitiōz culpe li.ij.dist.xliij.q.ij.d.ꝓ.29.
Ptās dominandi dr triplr Jbidem.
Ptātem dominandi esse ſm institutionē nature si aures tantes aliqe sonare videntur quō sunt intelligende lib.ij.dis.xliij.30.
Ptās platōis quō est in angelis li.ij.di.xliij.31
Ptāti seculari seu tirannis an teneantur xp̄iani subesse in aliquibus li.ij.dis.xliij.q.j.c.ꝓ.34.
Ptāti an sit aliqñ resistendum li.ij.dis.xliij.c.
Potestates ecclesiastice quare sunt distincte libro.iij distinct.xix.31.
Ptās artat dupl'r et que artatio repugnat bonitati et que consulit cōi vtilitati li.iij.di.xix.32.
Ptās quadruplex reperitur in ministris ecclesie et q̄ pt auferri et que non.li.iij.dis.xxv.18.

De littera P

Potus

Pot⁹ ꝺr fili⁹ et ſpūſſctūs differenk. li.j.di.xiiij..ſ.

Preceptum precipere.

Preceptū dei quō ē ſignū volūtatis dei li.j.di.xlvij.6
Precepit deus quedā ad faciēdū qdā ad ꝓbādū qdaꝫ ad eruḋiendū li.j.diſt.xlvij.7.
Preceptio nō ē maximū ſignū voluntatis diuine ſed impletio precepti li.j.di.xlvij.18.
Preceptū datū abrahe de occiſiōe yſaac quō fuit malum li.j.di.xlvij.31
Precipe an poſſit de⁹ mala li.j.ꝺ.xlvij.q.iiij.ꝺ.Ꝛ.27
Preceptiſſe deū mala ſi q̄ auctoritates ſonare videnk q̄ mō ſūt intelligēde li.j.di.xlvij.29.ꝛp totum.
Preceptū affirmatiuū et negatiuū quō differūt q̄ntū ad obligatōꝫ li.j.diſ.xlviij.15.
Precepta tria dedit de⁹ primis pentib⁹ li.iij.diſ.xx.8.
Preceptū nō ſolū viro datū fuit li.iij.di.xxj.c.
Preceptū primū ſcōe tabule quare magis erpūmk de pentibus q̄ primis li.iij.diſ.xxxvij.8.
Precepto de honorāḋis pentib⁹ q̄re pmittk vite longeuitas et q̄re nō aliud donū li.iij.diſt.xxxvij.9.
Preceptū de nō occidēḋo exponk li.iij.diſ.xxxvij.10.
Preceptū de nō mechāḋo exponk li.iij.diſ.xxxvij.11.
Preceptū de ñ furāḋo exponk li.iij.diſt.xxxvij.12.
Preceptū de nō ferendo falſum teſtimoniū cōtra pximum exponk.li.iij.diſ.xxxvij.17.
Precepta obligatoria an deus debuerit homini ꝑponere li.iij.diſ.xxxvij.q.j.a.Ꝛ.18.
Preceptū augere cōcupiſcentiā pcti quō intelligik lib.iij.diſ.xxxvij 19.et 20.
Preceptoꝝ obligatio quō ñ repugnat libertati li.iij diſ.xxxvij.21.
Precepta decalogi an obligent ad opa formata li.iij.di.xxxvij.q.ij.b.Ꝛ.24
Precepta quō tenemur obſeruare ſm intenſiōꝫ legiſlatoris li.iij.di.xxxvij.27.et.28.et.30.
Precepta qua intentiōe legiſlator dedit ibidem.
Preceptoꝝ decalogi obligatio an attēḋat ſm legē nature an ſm legē ſcripture.li.iij.diſtin.xxxvij.q.iij.c.Ꝛ.32.
Preceptoꝝ decalogi obligatio tripliciter conſideratur. Ibidem.
Precepta decalogi quare audita fuerunt in datione legis lib.iij.diſ.xxxvij.33.
Preceptoꝝ obligatio nō habet oꝝ a lege ſcripta. ſed ſolū obligatōis explicatio in lege illa facta c.lib.iij.diſ.xxxvij.34.
Precepta ſcōe tabule reſpectu cuius cōueniunt ſtatui innocētie li.iij.diſt.xxxvij.35.
Preceptoꝝ decalogi impletio quō ſalua erit in pria li.iij.di.xxxvij.36.
Precepta decē decalogi quare magis ſcripta ſunt in tabulis lapideis q̄ alia li.iij.diſ.xxxvij.38.
Precepta decalogi q̄re magis data ſūt ppło a deo immediate q̄ iudicialia et cerimōialia li.iij.di.xxxvij.39
Precepta decalogi an debeāt cē.x.an plura an pauciora li.iij.diſ.xxxvij.q.j.ꝺ.Ꝛ.40.
Preceptoꝝ decalogi numerus et ſufficiētia. Ibidem.
Precepta q̄ directe obligāt ad primū q̄re ſūt plura q̄ pcepta q̄ obligāt ad deū li.iij.di.xxxvij.45.
Precepta negatiua ordināria ad primū q̄re ſūt plura q̄ affirmatiua lib.iij.di.xxxvij.76.
Precepta decalogi q̄re magis ꝓhibēt auariciā et luxuriā q̄ ſuꝑbiā et inuidiā ꝛc.lib.iij.di.xxxvij.47.
Preceptoꝝ decalogi quare aliqua duplicantur aliq̄ non li.iij.diſ.xxxvij.49.
Precepta decalogi an bene ordinenk li.iij.di.xxxvij.q.ij.c.ꝛ per totum.
Preceptoꝝ decalogi ordinē p cōpatiōꝫ ad tabulaꝝ diſtinctōꝫ q̄s verꝫ ſcripſerit cū a diuerſis diuerſimo ꝛ dicāt fuiſſe ſcripta li.iij.di.xxxvij.q.iij.f.Ꝛ.58.
Preceptoꝝ ſcriptura i tabul' dupl'r hꝫ diſtingui.ibidē.
Precepta decalogi q̄re ſcribi debebāt in duabus tabulis tm̄ non in tribus li.iij.di.xxxvij.59.
Preceptoꝝ numerus et diſtinctio reſpectu tabularum li.iij.di.xxxvij.a.
Preceptum pme tabule primū tractatur libro.iij.di.xxxvij.b.
Preceptū pme tabu.ſcōm tractak li.iij.di.xxxvij.c.
Preceptū pme tabule tertiū tractak li.iij.diſ.xxxvij.d.
Precepta q̄nq̄ ſcōe tabule breuik exeq̄k li.iij.diſ.xxxvij.e.
Preceptum de non deſideranda vxore pximi tractatur li.iij.diſ.xl.1.
Preceptū de nō cōcupiſcenda domo primi tractatur lib.iij.di.xl.4.
Precepta cōpank ad naturā ſanā et infirmā ꝛ ſm quā cōpatiōem ſūt grauia et leuia li.iij.di.xl.30.
Preceptoꝝ de cōcupia diſtinctio li.iij.diſ.xl.a.
Precepta legalia et cerimonialia dupl'r cōtingit ſeruari ꝛ ſm quē modū conceſſit hiero. illa obſeruari debere ꝛc.lib.iij.diſ.iij.53.
Precepti rationem non habet omne factum dominī li.iij.di.viij.32.

Preces

Preces ſolas reconciliare quō intelligik li.iij.di.xxvj.10.

Predestinare

Predeſtinat⁹ ꝺr ſol⁹ hō nō gr̄a vel gl'ria. Et q̄ pdeſtinatio tria hꝫ cōcurrētia li.j.di.xl.1.2.2
Predeſtinatio duo dicit quō ē hoīm li.j.diſ.xl.3.
Predeſtinatio ē gr̄e ꝓparatio ꝛc.an hec diffinitō auḋ ſit cōuenienter aſſignata li.j.diſ.xl.4.
Predeſtinatoꝝ nūer⁹ an pōt augeri li.j.di.xl.5.
Predeſtinatio quō eſt cā gratie et quo genere cauſe li.j.di.xl.8.ꝛ.9.
Predeſtinatio an ſit q̄d eternū vel tpale li.j.diſ.xl.q.j.a.Ꝛ.10.et per totum
Predeſtinatio q̄d ſit vtrū.ſ.dei ſcia vel voluntas lib.j.diſ.xl.q.ij.b.Ꝛ 16. Et it et ū quid ſit et quō differat a p̄ſcientia li.j.di.xl.a
Predeſtinatio diffinik p tria tripl'r li.j.di.xl.17.
Predeſtinatio quō ꝺr ps ſcientie li.j.diſ.xl.19.
Predeſtinatio an inferat neceſſitatē ſalutis li.ar.lib.j.diſ.xl.q.j.c.Ꝛ 20.
Predeſtinatio duo ponat.ſ.rōnē p̄ſciētie ꝛ rōnē cāe ꝛ ſm quē modū neceſſario ponit effectū li.j.di.xl.21.
Predeſtinatōi quō inest neceſſitas iferēdi ꝑ poſſibilitas caſſandi ꝛ impoſſibilitas diſcordandi li.j.diſt.xl.23.Et c.diſ.b.
Predeſtinat⁹ ꝑt dānari p̄deſtinat⁹ ꝑt cē p̄ſcit⁹ vtrāq̄ ꝓpō hꝫ tres cās ꝓbatis.li.j.di.xl.25.ꝛ.26.
Predeſtinat⁹ ꝑt ñ cē p̄deſtinat⁹ hec ꝓpō neceſſario ē ponēda ſ3 vt intelligat p̄ſupponēda ſit q̄tuoꝝba li.j.di.
Predeſtinat⁹ et preſcit⁹ iſta duo vocabula vat xl.17.
rio mō ſe habent li.j.diſ.xl.28.
Predeſtinatio an ponat certitudinē in euentu vtr⁹ ſcz nunc̄ aliter euenīat niſi ſicut deus prediffiniuit li.j.diſt xl.q.ij.ꝺ.Ꝛ.29.

De littera P

Predestinati et prescīti qua certitudine pñt cē plures et pauciores li.j.di.xl.31.7.32.
Predestinatū et prescītū frustra laborare q certū est q et ḡt saluabūt ꝛc. Aurguñtū stultoꝝ ē li.j.di.xl.33
Predestinatio electio vocatio differūt li.j.dis.xl.39.
Predestinatio ꝓpositū electio idē sūt in deo fm rem. sed differūt fm rōnē intelligēdi li.j.dis.xl.43.
Predestinatio et reprobatio an in nobis habeat cām meritoriā lib.j.disti.xlj.q.j.a.ꝓ.7.
Predestinatio tria respicit sil'r et reprobatio ibidem.
Predestinatio qua rōne iuuatur oratiōnibus sctōrum libro.j.dist.xlj.12.
Predestinatū cē et in gra finaliter pseuerare nō ē idez sed conuertibile li.j.dist.xlj.13.
Predestinatio et reprobatio an habeant in deo rōem motiuā.li.j.di.xlj.q.ij.b.ꝓ.15.7.16.
Predestinatōis rōnē qualiter assignet scriptura cē bñ placitū dei.li.j.di.xlj.18.
Predestinatio non hz cām meritoriā ꝯtū ad connotatū sicut reprobatio li.j.di.xlj.a.b.c.d.
Predestiatio quō ē bonoꝝ 7 quō maloꝝ.li.j.dis.xlvij. 1. Et ex hoc pt haberi q rōe pdestiatio dr cē ad penam
Predestinatꝰ hoc vocabulū circa pdestinatū tria ꝑportat que repugnant persone filij vt eterne li.ij.dis. vij.25. Ad idem.29.
Predestinatōis diffinitio quō xpo conueniat. lib.ij. dist.vij.30.
Predestinatꝰ hoc ꝓticipiū tripl'r ꝑportat antecessiōez 7 fm hoc ortt tripler sensus illi⁹ ꝓpōnis filiꝰ dei pdestinatꝰ est cē hō.li.ij.di.vij.32
Predestinatōis vocabulū alit se hz se solo platū aliter platū cū exterioꝝ determiatōe li.ij.di.vij.33.
Predestinatꝰ hoc vocabuluz alit se hz cū ponit inter subiectū 7 pdicatū al'r cū p se pdicat.li.ij.di.vij.34
Predestiatio differēter dicit añcessiōez li.ij.di.vij.35
Predestinatio respectu cuius importat gre collationē li.ij.dis.vij.36.
Predestinatio et si sit rōne persone nō est tm respectu psonalitatis sed alicuius nature li.ij.di.vij.39.
Predestinatū antecedere illud ad quod predestinatur quō intelligitur li.ij.dis.vij.40.
Predestinatio et laus non est tm de presenti sed etiaz de preterito et futuro.li.ij.dis.vij.41.
Predestinatio xpi an sit nostre predestinatōi conformis ita q nra et sua predestinatio dicat fm rōnem vniuocā li.ij.di.xj.q.j.a.ꝓ.5.
Predestinatio respectu qtuor attendit Jbidem
Predestinatio xpi an respectu nre predestinatōis sit forma exemplaris li.ij.di.xj.q.ij.b.ꝓ.6.
Predestinatio ipa cum sit exemplar quō est exemplatū lib.ij.dis.xj.9.
Predestiatōes cē sil' quō intelligit lib.ij.dis.xj.10.
Predestinatio xpi an respectu nostre sit vera rō causalitatis li.ij.di.xj.q.ij.c.ꝓ.12.
Predestinatio an dicat de natura vel persona christi. li.ij.dis.xj.a.

Predicare logicum.

Predicari abstracte in diuinis q̄cq̄d predicat denoiatiue vbi habet veritatem li.j.di.xij.2.
Predicat in diuinis essentia vt quid ꝓ̄ōa vt quis notio vt que li.j.di.xxvj.32.
Predicatio est duplex.s.per modū denoiatōis 7 p modū ydēptitatis li.j.di.xxvij.9.
Predicatio ē duplex.scz fm ydēptitatē 7 fm inherētiā li.j.dis.xxxiij.18. Et predicatio p ydēptitatē pōt cē tripl'r.dist.xxxiij.22.
Predicationē an sit ponere in diuinis scz vt res natura siue persona predicet de natura vel ecōuerso lib. j.dist.xxxiij.q.ij.b.ꝓ.17. Ad idem.22.7.23.
Predicatio quō dicit cōpositionē vel complexionem in deo.li.j.dis.xxxiij.20.
Predicaare per inherentiā quid sit li.ij.dis.xxxiij.24
Predicare de pluribus qñ est rō cōicabilis et qñ est rō vniuersalis lib.j.dis.xl.40.
Predicatio reflexa vbi hz locū li.ij.dist.xxvij.7.
Predicat vbi alterꝝ de altero de q̄cūq̄z ꝑdicat subiectū et predicatū cōtra istā ꝓpositiōem peccat locus sophisticus fm accidens li.ij.dist.xxxiij.11.
Predicat hoc verbū ē dupl'r li.ij.dist.xxxiij.37.
Predicatio est duplex.s.fm ydemptitatē et p denoiationem et que magis proprie seruat proprietatē predicationis li.iij.dis.v.4.
Predicatio denoiatiua est quattuoꝝ modis 7 fm quez modū est accidentis li.iij.dis.vj.23.
Predicationē denoiatiuam esse accidentis quō intelligitur. Jbidem.
Predicat aliq̄d de altero p essentiā inherētiā 7 p cām. 7 q̄ ꝑdicatio sit ibi de⁹ ē hō li.iij.dis.vij.4.
Predicari pōt aliq̄d simpliciter quādocūq̄z predicat aliquid de aliquo cū determinatōe non diminuente quō intelligitur li.ij.di.vij.21.
Predicatio per denoiationē et ydemptitatē differunt li.iij.dis.viij.14.

Predicare theologicum.

Predicatio xpi et iohannis incepit a penitentia virtute non a pnīa sacō li.iij.di.xvj.74.

Prefiguratio.

Prefiguratio sacramentoꝝ discutit ꝑserti eucharistie li.iij.di.viij.q.j.a.ꝓ.6.7p cr totū.7.q.ij.b.p totū et.q.iij.c.p totum.

Prelatus.

Prelato qñ imputat subditi casus vel periculū lib.j. dist.xl.52
Prelatus quando debet ouem a morsu lupi eripere. li.ij.dis.xxiij.16.
Prelatio angeloꝝ q̄ est in ordine respectu ordis an cuacuet post iudiciū li.ij.di.ix.q.vj.f.ꝓ.37
Prelatio perfecta tria requirit. Jbidem.
Prelatū esse vel preferri aliquid alicui tripliciter libro ij.dis.ix.36.
Prelatio ordinum angelicoꝝ penes quid attendatur. li.ij.di.ix.38
Prelati dupler officiū li.iij.dis.vij.16.
Prelati superiores quare se inferioribus subijcium lib. iij.dist.xix.37.

Premiū

Premium est duplex scz substantiale et accidentale li. ij.dis.xl.36.
Premiū substantialis ad pfectū pōt aliq̄d valere tripliciter li.ij.di.xl.37.
Premiū accidentalis ad pfectū pōt aliquid valere triplicter li.ij.dis.xl.38.
Premiū maximū meretur maxima charitas quō intelligitur li.iij.dist.xvij.29.
Premium habere per merita quō est gloriosius lib.iij. dist.xvij.30
Premium esse excellentius merito quō intelligitur. li. iij.dis.xvij.34.

De littera P

Premiū respondere debere merito quomodo intelligi tur lib.iiij.dis.xlvj.19.
Premiū triplex est.scz aurea fructus ⁊ aureola Et qō horū cui debeā li iiij.di.xxxiij.36.
Premiū siue donū ꝺr dupliciter.scz obiectiue ⁊ forma liter et respectu cuius est vna merces vnꝰ deꝰ vnuz premiū vna bītudo li.iiij.di.xlix.q.vj.f.in.R.

Preoptatio

Preoptatio est duplex ⁊ p quē modū ponit effectū in actu et pquē in potētia tm li.j.di.xl.38.

Prepositio

Prepō ꝺr tenet materialr ordialr originaliē li.j.dist.v. 18. Itē tenet qñqz substātialiter.20. Et fm hāc acceptōz cōsideraī in triplici differentia.21
Prepositiones ille a et ꝺr. differūt li.j.di.v.19
Prepōnes quō sūt trāsitiue ⁊ quō notāt diuersitatem li.j.di.v.22. Ad idem li.j.di.iij 1
Prepō illa in.aut dicit essentialē distinctiōez aut nullā ⁊ fm quē modū verū ē q quicqd est in deo est deꝰ ⁊c.li.j.dis.xix.6.
Prepositionū alie īportant habitudinē repugnantie alie distantie alie cāe alie cōuenientie et que recipiū tur in diuinis li.j.di.xix.29
Prepositio illa ex.quā hz ꝓmeratē li.j.disti.xxv.4.
Prepositio in cū casuali tripliciter accipitur ibi in pncipio creauit ⁊c.li.iij.dist.j.1.
Prepōnes ille in ⁊ ꝓ differūt li.iij.di.xxxviij.22.

Preposteratio

Preposteratio ordinis est triplex lib.iij.dis.xxix.1.

Prescientia

Prescientia quō respicit rei futuritiōem li.j.distinct. xxxviij.3.
Prescientia diuina an sit cā rerum libro.j.di.xxxviij. q.j.a.per totum
Prescientia dupliciter considerat et fm quem modū dicit cām eadem qōne in.R.
Prescientia quō est cā presciti li.j.dis.xxxviij.7.
Prescientia diuina an sit causata a rebus lib.j.disti. xxxviij.q.ij.b.R.12.⁊ per totū.
Prescientia diuina an ponat necessitatē circa prescitū.li.j.dis.xxxviij.q.j.c.R.16.et p totum.
Prescientia diuina quare nunqz fallit nec falli pōt li. j.dist.xxxviij.20.
Prescitū a deo quō pōt aliter eē li.j.dist.xxxviij.21.
Prescientia diuina an habeat in se necessitatē.i.an necesse sit deū prescire quod prescit lib.j.dist.xxxviij. q.ij.d.R.22.et per totū.
Prescire deū futura contingentia dictū hoc duo īcludit li.j.di.xxxviij.29.
Prescientia an ponat prescitū p modū cause vel effectus li.j.dis.xxxviij.a.b.c.
Prescientia an ponat pscitū p modū necessitatis ⁊ū gentie vel infallibilitatis li.j.dist.xxxviij.d.
Prescientia pōt eē plurū li.j.di.xxxix.20.
Prescita pñt augeri ñ pscientia li.j.dis.xxxix.22.
Prescire quō desinit deꝰ aliq̄ cum fiunt pscientia libro j.dist.xlj.5.⁊.c.
Prescientie liber quō ē idelibilis.li.j.di.xlj.27.
Prescientia ⁊ dispositio agere cōplectūr et quō agere ē respectu finitoꝝ sed posse respectu infinitoꝝ libro j.dis.xliij.35.

Presentia

Presentia est aliquid dupliciter in ratione cognoscibilis li.j.di.xvij.3.
Presentia importat habitudinem ad duo et ratiōe cuius potest eē inceptio lib.j.dis.xxxvij.23.
Presentia esse omnia deo quō intelligitur lib.j.disti. xxxv.6.Et di.xlj.24.

Presumptio

Presumptio est duplex.scz ex dei adiutorio et de proprio ingenio.li.j.in plogo.17.
Presumptio est triplex dupler.scz fm veritatez ⁊ fm pprian estimationem ibidem.
Presumptio et desperatio differenter se hñt ad reuelationē glorie vel iebenne li.ij.di.iij.23.
Presumptio est duplex et que ptinet ad peccatū superbie et que ad pcm in spm̄sctm̄ li.ij.di.xliij.46.

Preter

Preter voluntatem fieri quid est li.j.dist.xlj.3.

Preteritum

Preteritū tps positū in ozōne siue dictū de pterito cōsideratur triplr li.j.dis.xxxviij.23.
Preteritū ꝺe dictū quō ē necessariū li.j.di.xxxviij.25.
Preteritoꝝ rememoratio ⁊ futuroꝝ expectatio dissimiliter se habent li.iij.di.xxvj.11.

Preuaricatio

Preuaricatio generis humani vnde sumpsit exordiū lib.iij.dist.ij.18.

Preueniens

Preueniens et subsequns gra q̄d sit li.ij.di.xxvij.2.

Primum

Primū et principiū dicunt duplr et quō et fm quem modū sunt idem lib.j.dis.xxviij.19.
Primū mobile an moueat a deo immediate tm̄ an mediāte aliqua virtūte creata li.ij.di.xiij.q.j.c.R.25.
Primi mobilis motoꝝ quō est primus ⁊ immobilis li. ij.dis.xiij.28.
Primū vnum reperiri in quolibet genere quō intelligitur lib.ij.dis.xxxiij.28.

Primogenitus

Primogenitus priuat ordine ad anterius sed nō ponit ordinem ad posterius li.iij.dis.xxx.5

Primordialis

Primordiales et cāles rōnes quō differunt et cōueniunt li.ij.dis.xxxiij.28

Prius prior

Prius et posterius est duplex et q̄ est in euo et q̄ in tpe li.j.di.viij.6.
Prius ꝺr quadrupliciter et quibꝫ mōis cadit in deum li.j.dis.xij.6.⁊ ad idem.8.
Prius est aliquid tanto quanto ē cōius vbi habet veritatem li.j.di.xij.19.
Prius et posteriꝰ quō cadit in diuinis li.j.di.xxix.15
Prioꝝ ꝺr quattuoꝝ modis li.ij.dis.ij.30.
Prius et posterius quō potest eē sine nouitate circa esse li.ij.dis.ij.17.
Priꝰ et posteriꝰ quō reducīt ad pmanēs li.ij.di.ij.20.
Prius et posterius motu vel tempe quō causat a priori et posteriori magnitudīe li.ij.di.ij.26
Priꝰ eē posse sine posteriori quō intelligit li.ij.di.xij.7
Prius puēire posse ad paruā obligatē cū ad magnaz quō intelligit li.ij.di.xxj.40
Priꝰ ē eē cū agere quō intelligit li.iij.dis.xviij.9.
Prior destructo destrui et posterius quō intelligitur li.iij.di.xxj.11

De littera P

Prius esse q̃ quo nō cōuertit cōsequētia quō intelligitur li.iij.di.xxvj.56
Prius dicitur aliq̃d altero dupl'r.lib.iij.dis.xxvij.33. et dis.xxxiij.31.
Prius esse declinandū a malo q̃ facere bonū quō intelligitur li.iij.dis.xxxiij.15.
Prius et posterius multipl'r accipit et fm hoc accipitur multipl'r ordo donor li.iij.di.xxxiij.31
Pri⁹ 9 dupl'r.s.fm subām et fm vsum 7 fm quē modū vna virtus ē p9 altera lib.iij.di.xiij.27.

Principaliter

Principal'r dr dupl'r et quō accipit in illa autoritate sp̃ūssctūs p̃ncipal'r pcedit a pre.li.j.di.xj.21.

Principium

Principium essendi et operandi idem esse qñ habz veritatem li.j.dis.iij.45.
Principia rerū qñ sūt iuarabilia li.j.di.vij.34.
Principia 9stituria bñt q̃ttuor conditiones libro.j. dist.viij.47
Principiū et finis in puncto non sunt relationes mutue li.j.dix.ix.27.
Principiū ē dupler originale et initiale et fm quē modū filius 9 hr̃e p̃ncipiū lib.j.di.ix.34.
Principiū materiale an sit ponere in diuinis libro.j. dis.xix.q.iij.g.ℛ.44.
Principiū et p̃mū aut solū dicit ordinez aut cū ordine subālē dr̃iam et fm quē modū pr̃ pōt vnū et idē potentiue q̃ filius li.j.di.xx.14. Ad idem.15.
Principiuz et primum quō et fm quem modum sunt idem li.j.di.xxviij.19.
Principium p q̃ stat ibi.pr̃ esse p̃ncipiū totⁱ diuinitatis li.j.di.xxix.1.7 pro quo ibi pr̃ ē p̃ncipiū sine p̃ncipio.li.j.di.xxix.2.
Principium potest dici 7 tēporaliter et eternaliter li.j.dis.xxix.3.
Principiū non appropriat filio nisi per additionem. li.j.di.xxix.6.
Principium habere dicitur dupliciter et quō habet filius principium li.j.dis.xxix.7.
Principium hoc nomen supposito q̃ accipiat eēntialiter an possit capi psonaliter siue notionaliter lib.j.dist.xxix.q.j.a.ℛ.8.
Principiū et cā idē ē in creaturis sed nō sic in diuinis li.j.dis.xxix.11.
Principiū hoc nomē cū accipiat essentialiter et notionaliter vtrū dicatur vniuoce vel equiuoce li.j.di.xxix.q.ij.b.ℛ.12.
Principiū eēntialit dictū et notionaliter nō sic differūt sicut sapia et sapia genita li.j.di.xxix.14.
Principiū hoc nō est illud demonstrato patre 7 filio. Solo.libro.j.dist.xxix.18.
Principium fm q̃ relatiue dicit multipliciter accipit li.j.dist.xxix.a.b.
Principiū put dr̃ notionaliter et essentialiter sic pr̃ 7 filiⁱ sūt vnū p̃ncipiū sp̃ūssti li.j.di.xxix.c.
Principiū sp̃ūssti sunt pr̃ et filius vnitate notionis que est spiratio li.j.dist.xxix.d.
Principiū hoc nomē p quo supponit ibi. In pncipio creauit 7c.li.ij.di.j.3.
Principia duo mundi quare arestoteles distinguit a tertio libro.ij.dist.j.4
Principia rez nō sūt plura sed vnū li.ij.di.ij.a.7 platonis et arestotelis erro circa hāc materiā.b.c.d.7c
Principia rerum esse incorruptibilia quō intelligitur. li.ij.dist.vij.74.
Principium nobilius esse effectu quomodo intelligit. li.iij.di.xxxiij.39.

Priuare

Priuatio maior est non habere nec actū nec aptitudinē q̃ habere aptitudinem et non actū quomodo intelligitur li.ij.dist.iij.48.
Priuari visione dei absq̃ causa maiorem generare dolorem quō intelligitur li.ij.di.xxxiij.54.
Priuationem puram nec intendi nec remitti quō intelligitur li.ij.di.xxxiij.38.
Priuationes vt malū 7c. possunt dici entium. sed non entia li.ij.dist.xxxiij.36.
Priuationem remouere et dare habitū idem esse quomodo intelligitur li.iij.dist.xvij.37.
Priuationes non recipe magis et minus quō intelligitur li.iij.dist.xviij.74

Procedere

Procedere p modū volūtatis 7 liberalitat̃ ē dupl'r Et quō pcedūt creature 7 quō sp̃ūssctūs li.j.di.vj.12.
Procedere p modū exemplaritatis ē dupl'r. Et quō pcedūt creature a deo 7 quō filius li.j.di.vj.13
Processus p modū liberalitatis est dupl'r. Et quō potest cadere in diuina psona li.j.dist.x.16.
Processus p modū artis est dupliciter Ibidem.
Procedere in aliū est dupliciter 7 quō conuenit persone in diuinis li.j.di.x.19. Et di.xj.13.
Processio q̃d dicat i creaturis li.j.di.xj.7.7 di.xiij.7
Procedendi duplex est modus fm aliquos li.j.distinctio.xj.15.
Processio sp̃ūssancti nec est a patre solo nec a filio solo sufficienter lib.j.dist.xj.16.
Processiones sp̃ūssancti a filio 7 si verba sacre scripture apte nō dicant.reputur tamen sensus verborum libro.j.dist.xj.17.
Procedere nō est verbum transitiuū sed equiualet trā sitiuo li.j.dist.xij.5.
Processio an sit ponenda in diuinis li.j.dis.xiij.q.j.a per totum.
Processionis sp̃ūssancti quomodo dicitur pater autor libro.j.dist.xij.3.
Processio quō dicit elongationē li.j.dist.xiij.8.
Processio qua rōne transfertur a creaturis ad creatorem li.j.distī.xij.9.
Processio 7 generatio inuenitur in diuinis sed nō creatio libro.j.dist.xij.10.
Processio sp̃ūssancti dicitur ad modū pcessionis causalis creature li.j.dist.xij.11.
Processio localis quō ē p̃fectio: li.j.di.xij.12.
Processio sp̃ūssancti an sit generatio li.j.dist.xij.q.ij. b.per totum.
Processio quō ē cōe generationi li.j.di.xij.16.
Processio quare magis sp̃ūssancto appropriat q̃ patri 7 filio li.j.dist.xij.17
Processio sp̃ūssancti an realiter differat a generatione filij an solū fm rōnem intelligendi libro.j.distinct. xij.q.ij.c.per totum.
Processio cōiter accepta 9 filio 7 sp̃ūssctō.aliud dicit q̃ accepta ꝓpie de sp̃ūssctō li.j.di.xiij.8.
pcessio tpal' sp̃ūssti ā sit ponēda li.j.di.xiij.q.j.a.ℛ8
Processio tpal' spussti quō ē li.j.dist.xij.7.7.9.
Processio ab aliquo i aliq̃d ē dupl'r Ibidē.7.8.

De littera P

Processio spūssctī quō ē ab aliq̄ vt i receptiuā li.j.di.
Processio tpalis an ponat in nūerū cū eterna li.j.dis.xliij.q.ij.b.R.14.
Processio ōr geminari tripliciter. Ibidem.
Processione multiplicata multiplicari ꝓcedens quō intelligit li.j.di.xliij.16.
Processio spūssctī ē duplex tpal ⁊ eterna li.j.di.xliij.a.
Processio vtraq; ē a pre et fil.o li.j.di.xliij.b.

Producere

Producere aliq̄d est tripl'r li.j.dist.ij.14
Producere ꝑ artē et per naturā conueniūt et differūt. li.j.dist.ij.25.
Producere aliū ex seipo est dupl'r li.j.dis.ix.21.
Producere aliam personam non est tantū rōe amoris li.j.dist.x.20.
Producere subām similē ē tripl'r li.j.di.xiij.14.
Producere creaturā et producere personam differūt. libro.j.distī.xx.10.
Productio hr se tripl'r respectu ꝓducti li.ij.di.j.35.
Productio quō est sine motu li.ij.di.j.38.
Productio forme an sit ex aliquo an ex nihilo. libro.ij. dis.vij.76.
Productor ꝑ successionē tria mēbra li.ij.di.xv.50.
Productio ꝑ gnationē et creationē non tollunt vnū uocationem li.ij.distīc.xxj.12.

Prophetare. Propheta. Prophetia.

Propbetie spūs dat in maiori abundantia dupl'r li. j.dist.ij.9.
Propheria quid habet principali obiecto et motiuo. li.iij.dist.xxiiij.21.
Propheria et fides quō est non solū futuror; sed etiā preteritor; li.iij.di.xxv.41.
Propheta quō odiebat odientes li.iij.dis.xxviij.24.
Prophetiā aliter habuit balaam aliter dauid lib.iij. dist.xviij.47.
Propheratio cayphe tractat li.iij.di.xix.1.

Profectus

Profect⁹ ē dupler lib.ij.di.xxxvij.14.
Profectus cognitōis habet statū aliter in xp̄o aliter i alijs li.iij.dis.xiij.18.

Profundū

Profunda quattuor que tractant in quattuor libris sniarum lib.j.in plogo.4.

Progressus

Progressum ordinatū esse ab inferiori ad supius quō intelligit li.iij.di.xxxiij.32.

Prohereticū

Proher eticū verbū cuius est nature vel ꝓpietatis.li. ij.dist.xliij.13

Prohibitio

Prohibitio quare priuat rōnem signi circa diuinam voluntatem li.j.di.xlv.45.
Prohibito aliquo eius oppositū esse p̄ceptū quomō intelligitur li.iij.dist.xxxvij.31.

Proles

Proli qñ imputat improperium et debitū parentum li.iij.dist.xij.4.⁊.5.
Prolē debere assimulari suo principio quō intelligit. lib.iij.dis.xij.28.
Proles pōt queri triplici intentiōe et fm quem modū dr queri in mrimonio li.iij.distīc.xxxj.1.
Proles peccatrix qua rōe nascit li.iij.dist.xxxj.21.
Prolē querere quare non est p̄ceptū in euangelio sicut in lege li.iij.di.xxxij.6
Prolis bonū adeo necessariū ē vt ppt ipm vellet dq̄ aliq̄d detrahi bono fidei ⁊ sacri li.iij.di.xxxij.24
Proles cuius cōditionē sequit dū parentes sūt dispa ris conditionis q̄tū ad seruitutē et libertatē li.iij. di.xxxvj.q.iij.c.R.16
Prolē seq̄ debere pris cōditiōz si q̄ rōes ꝑbare vident quō sūt dissoluēde lib.iij.di.xxxvj.17.⁊ p totū.
Proles que nascit ex pre fideli et mre infideli quē debet seq̄ q̄tū ad religiōez li.iij.dist.xxxix.5

Promissio

Promissio pōt eē simulata dupl'r li.iij.dis.xxxviij.5.
Promittere cōtingit duplici verbo et qō priner ad votū simplex qō ad solenne li.iij di.xxviij.13.

Promotiuū

Promotiuū ad bonū pōt aliq̄d eē dupl'r li.iij.di.ij.1.
Promotiuū ad sanitatem pōt aliq̄d eē dupl'r libro.iij. dis.ij.2.

Pronus

Pronior eē deū ad miserandū q̄ ad cōdēnandū quōi telligit libro.ij.di.xxxij.21.et li.iij.di.ij.14.
Item hic ponit contra bonor̄ retractare ponat contra hominem retractare.
Proni quare sumus ad malū et difficiles ad bonum. li.iij.dis.xxxvij.46.

Pronomen

Pronomen vbi dr demōstrare certā personā ibi stat ꝑsona interdū ꝑ suppositō li.iij.dis.x.15.
Pronomē demōstrare ꝑsonam quō intelligit libro.iij distin.xj.27.

Propassio

Propassio quid est et quō est in nobis et quomō fuit in xp̄o lib.iij.di.xv.4.

Prope

Prope deū esse pōt esse dupl'r li.j.di.xliij.9.

Proprietas. Proprium

Proprietates ꝑsonarum an sit ponere in diuinis nō solum vocaliter sed etiā realiter libro.j.di.xxvj.q. j.a.R.12.et per totum.
Proprietates ꝑsonarum quid sint an relationes an nō li.j.di.xxvj.q.ij.b.R.17.⁊ p totum.
Proprietatū actus an sit hypostases distinguere aut distinctas oīndere.li.j.di.xxvj.q.iij.c.R.20.⁊ p to.
Proprietatū numerus an sit finitus an non.li.j.dist. xxvj.q.iij.d.R.27.
Proprietas relatio nocio differūt.ibidem.
Proprietates et relatiōes que sunt nociones ⁊ que nō lib.j.dist.xxvj.29.
Proprietates tres res esse qua ratione dixerit Dam. li.j.dist.xxvj.30.
Proprietas quō dr cōuerti cū ꝑsona li.j.dis.xxvj.31.
Proprietates assignantur hypostasibus et de hoc nomine hypostasis li.j.di.xxvj.a.
Proprietates ꝑsonar̄ plerūq; relatiōes ⁊ nociones dicuntur li.j.di.xxvj.b.
Propriū pris ꝓprij filij ꝓprij spūssctī q̄d sit. ibidem.
Proprietates ꝑsonar̄ q̄d sint li.j.di.xxvj.c.
Propriū vnigeniti cur dr q̄ sit filius dei cuz etiā hoies sint filij dei.li.j.dis.xxvj.d.
Propriū pris ē q̄ sp ē pr quō intelligit.li.j.dist.xxvij.1.
Proprietas dupl'r dr naturalē quēadmodū ordo nature lib.j.dis.xxvij.5.
Proprietas nulla in diuinis acquirit ꝑ actū quō ire

ligit illa ꝓpositio li.j.dis.xxvij.12.
Proprietates an cõtingat abstrahi li.j.di.xxvij.q.iij.c.ℛ.14.et per totum
Proprietatũ siue notionũ mackiã cõtrarie tractare an sit petitio li.j.di.xxvij.q.iij.d.ℛ.17.et p totum.
Proprietates eedẽ an sint ab Aug.z Hyla.assignate lib.j.dis.xxvij.a.b.c.
Proprietates significant in concretõe respectu hypostasum lib.j.dist.xxvij.d.
Proprietates psonarum exprimunt p vocabula min⁹ vsitata li.j.dis.xxvij.e.
Propria noia in diuinis p regulã cognoscunt a cõib⁹ li.j.dis.xxvij.f.Opponit cõtra regulã.g.Et ex.ℛ ad oppositõez elicit aliam regulam h.
Proprietas psonalis quid li.j.di.xxvij.20.
Proprietas quale eẽ dat psone li.j.di.xxvij.22.
Proprietas psonalis quõ dicit totum esse psone lib.j.dis.xxvij.24.
Proprietas ſm quã pater dicitur ingenitus que sit li.j.dis.xxvij.c.
Proprietas est essentia.et essentia non distinguitur ꝙ nec ꝓprietas.Solo.li.j.dist.xxxij.1. xxxij.5.
Propetas q̃re ẽ i psõa vt distiguẽs ĩ eẽntia ñ.li.j.dis.
Propetas an sit psõa li.j.di.xxxij.q.j.a.ℛ.7.z p to.
Proprietas an sit essentia li.j.dist.xxxij.q.ij.b.ℛ.11.
Proprietas qua rõne distinguit li.j.di.xxxij.13.
Proprietas q̃ rõe ñ predicat de subã li.j.di.xxxij.14
Proprietas an predicet per se an ſm accidens de essẽtia lib.j.dist.xxxij.15.
Proprietas creat quia essentia creat non sequitur lib.j.dist.xxxij.16.
Proprietas siue notio vnius psone an pdicet de alio.li.j.dis.xxxij.q.iij.c.ℛ.18.z p totũ.
Proprietas siue notio eadẽ an pdicet de se denomiatiue.li.j.dist.xxxij.q.iij.d.ℛ.24.z p totũ.
Proprietates sunt persone et in personis li.j.distin.xxxij.a.b.c.d.z p totum.
Proprii non cõicatur.ergo nec cõmune appropriat.non sequitur li.j.di.xxxij.29.
Proprii manere de genere accidentium quomodo intelligitur li.ij.dist.iij.33.
Proprietas est duplex.s.quãtũ ad rem et quantũ ad modũ li.ij.dist.iij.34.
Proprii est duplex scz ꝓprii simplex et proprii alicui lib.ij.dist.xvj.22.
Proprietatẽ intensionẽ esse cum appropinquat origini quõ intelligitur li.ij.dist.xxxij.32
Proprietatẽ non perimi q̃diu ẽ cum sua origine quõ intelligitur li.iij.dist.iij.24.
Proprietatem partis denominare totum habet instãtiam li.iij.dist.v.45.
Proprietatis nomẽ cõicatũ alijs personis ĩducere cõfusionẽ quõ intelligitur li.ij.di.x.38.
Proprii siue suũ dicit dupl'r et quõ charitas nõ querit que sua sunt li.iij.di.xxix.22.

Proportio

Proportionis conuenientia attendit penes similiter se habere.li.ij.di.xvj.8
Proportio dupl'r accipitur et ſm quam acceptionez verificatur ꝙ vbicunq; sit ordo ꝙ ibi sit proportio.lib.iij.distin.xxix.10.

Propositio

Propositio multiplex quando est distinguenda libro j.distin.vj.1.
Propositionis contradictorie oppositio accipit negando cõpositionẽ principalem li.j.di.xij.1.

Propositum

Propositum obligare ad continentiam quõ intelligitur li.iij.dist.xxxviij.4.

Propter

Propter quod diuersificat li.j.dist.13.
Propter se dicitur dupliciter li.j.dist.j.15.
Propter quã cãm dicit in aucte Augu. Omnia sunt vnum propter pẽm li.j.dist.xxxj.52.
Propter z in differunt li.ij.distin.xxxviij.22.
Propter ꝓpositõ dupl'r accipit z quõ põt vnũ z idem credi ꝓpter se et ꝓpt aliud li.iij.dis.xxiij.37.
Propter quod vnũqq̃ z illud magis quõ intelligit lib.iij.distic.xxxij.29.

Prouidentia

Prouidentia fit dupliciter et q̃ reperit in hoĩb⁹ et q̃ in brutis aialibus lib.ij.dist.xxv.13.

Prudentia

Prudẽtie sum⁹ act⁹ in quo cõsistit lib.iij.dis.xxxij.4.

Proximus

Proximi noie quid intelligat in pcepto de diligẽdo proximo li.iij.disti.xxviij.5.
Proximũ esse quantũ ad actũ diligendi qui cõicat in rõne quõ intelligit li.iij.di.xxviij.17.
Proximus dicitur diuersis mõis li.iij.distin.xxviij.e.
Proximi dilectio quõ dicit legis impletio lib.iij.dist.xxxvij.41.Et dist.xl.31.

Pubertas

Pubertatis tempus quare citius cõputatur in femina q̃ in viro li.iij.dis.xxxvj.22.

Puer

Puer si añ.xiij.an traberet de ẏba de pñti z de facto corrũperet sponsã vtr̃ separi q̃at li.iij.di.xxxvj.6

Pugna

Pugna et victoria ẽ duplex ſm q̃ duplex ẽ virt⁹ z q̃ virtute xp̃s vicit diabolũ li.iij.distic.xv.10.

Pulchritudo

Pulchritudis duplex rõ li.i.di.xxxj.39.
Pulchrũ et bonũ qua rõe sunt idẽ li.j.di.xxxj.40.
Pulchritudo celsitudo z dulcedo põt dupl'r accipi.li.ij.distin.xxxviij.25.
Pulchritudo in muliere et viro dupl'r potest mouere ad matrimonium et ſm quem modũ est cã min⁹ honesta.li.iij.dist.xxx.7.

Puluis

Pulueres siue cineres boĩs mortui hñt appetitus ad corpus ſm triplicẽ opinionẽ li.iij.di.xlij.31.

Punctus

Punct⁹ quõ est simplicissimũ li.j.dist.xvij.43.
Punct⁹ assignat dupl'r in circulo li.ij.dist.j.18.

Punire

Punire sufficienter est dupl'r lib.ij.dist.xxxvj.22.
Punitio nõ solũ esta diuia iustitia sed etiã q̃ꝙ a diuina misericordia li.ij.di.xxxvj.29.
Puniri an sit voluntarie ꝓprii sicut peccare li.ij.dis.xlj.q.iij.f.ℛ.49.
Punit aliq̃s p veniali et mortali simul si in vtroq; decedat li.ij.di.xlij.38.et per totũ.
Puniri non alium q̃ eum qui peccauit quõ intelligit li.iij.dist.xij.9.

Purgatorium

Purgatoriū igneñ eē ꝑpetuū quō itelligiť li.iiij.di.xx.4
Purgatoriū penā an sit poncre li.iiij.di.xx.q.j.a.ꝟ.9.
Purgatoriū penā nō esse si q̄ rōes t auctes videnť sonare quō sť intelligēde li.iiij.di.xx.10.t ꝑ totum.
Purgatoriū pena an sit maxima a penaꝫ tpaliū lib.iiij.di.xx.q.ij.b.ꝟ.17
Purgatoriū penā nō esse grauissimā oim penaꝫ tpaliū si q̄ rōnes ꝓbare videnť quō sunt dissoluende lib.iiij dist.xx.20.t ꝑ totum.
Purgatoriū pena an sit voluntaria libro.iiij. distincti.xx.q.iij.c.ꝟ.23.
Purgatoriū i pena an sit minoꝝ certitudo ꝛgla q̄ in via li.iiij.dist.xx.q.iiij.d.ꝟ.24.
Purgatoriū in pena alias minorē bñe certitudinē ꝛ gla q̄ ille q̄ sť in via si q̄ rōes sonare videnť quō sunt intelligende li.iiij.di.xx.25.t ꝑ totum.
Purgatoriū pena quoꝫ ministerio infligatur li.iiij. di.xx.q.v.e.ꝟ.29.
Purgatoriū penā iferri misterio dēmonū vt toztoꝫ vbi loquiť scriptura vel ꝓbat rō quō sit intelligenda vel soluēda li.iiij.di.xx.30.t ꝑ totum.
Purgatoriū an sit in loco supiori an inferiori an medio li.iiij.dist.xx.q.vj.f.ꝟ.34.
Purgatoriū eē sursuz i spera ignis vel i media regiōe aeris si exēpla rōes t auctes videnť sonare quō sť dissoluēde li.iiij.di.xx.35.t ꝑ totum.
Purgatoriū pena an post hanc vitā purgat ab aliq̄ culpa an solū a pena li.iiij.di.xxj.q.j.c.ꝟ.18
Purgatoriū pena ꝙ non possit aliquos post hāc vitaz a venīali culpa purgare si q̄ rōes sonare videnť quō sunt soluēde li.iiij.di.xxj.19.t ꝑ totum.
Purgatoriū ignis an sit materialis an spūalis li.iiij.di stin.xxj.q.ij.d.ꝟ.25.
Purgatoriū ignem esse spūalem si q̄ rōnes t auctes videntur apꝓbare quomodo sunt exponende li.iiij. dist.xxj.26.et ꝑ totum.
Purgatoriū a pena an vnus libereť ante aliū li.iiij.dis. xxj.q.j.e.ꝟ.31.
Purgatoriū penā q̄tū ad durationē esse debere oībus equalē eo ꝙ ꝑmia in celo t supplicia in inferno sunt in oībus eq̄ durationis.solutio.li.iiij.di.xxj.32.
Purgatoriū a pena q̄ cito liberatur ꝙus peccatoꝝ per paruam penam tam cito liberatur magnus per magnam.soło.lib.iiij.dist.xxj.33.
Purgatoriū a pena qua ratione alius alio citius liberatur libro.iiij.dist.xxj.34.
Purgať hō in purgatorio a culpa li.iiij.dist.xxj.a.
Purgatoriū pena q̄diu durat li.iiij.di.xxj.b.c.d.

Qualitas

Qualitas cōsideratur dupl'r t scōm quē modū acceptiōis ꝛres nobiliores li.j.dist.xx.6.
Qualitas q̄d dicať li.j.di.xxij.11.
Qualitatū primaꝫ aliqua q̄dā corpora habent quedam non li.ij.dist.xiij.9.
Qualitas aliq̄ q agit in aliud bz triplicē ꝙportionem et quō sunt ille comparationes ordinate li.iiij.di.xvij.31
Qualitaꝫ tria genera posuere quidam in elementis li.iiij.distin.xlviij.32.

Quantitas

Quantitas dr dupl'r.s.ꝓprie t metaphorice t q̄ē in corpalibꝰ t q̄ in spūalibus li.j.di.xvij.35.t di.xix.12
Quantitas virtutis pfecta est dupliciter t que est i ꝺo li.j.dist.xvij.53.
Quantū t tm aliter cōsiderank cū sunt noīa t aliter cū sunt aduerbia li.ij.dist.xl.14.
Quātitas molis t ꝛbutis differūt t quō scōm hoc infinitū accipiťk li.iiij.dist.xiij.13.

Quaternitas

Quaternitas ꝓbať in diuinis t soluit li.j.dist.v.4
Quatuoꝝ fuerūt ꝓmo creata.s.celū empirreū angelica natura materia t tps li.ij.dist.ij.29

Quecunq̄

Quecūq̄ vni t eidē sunt eadē inter se sť eadē i duobus instātiā bz li.j.di.xxxiij.16. Ad idē li.j.di.xxxiij.20
Quecunq̄ sunt vnita inseparabiliť extendunt se ad omnē locū equalr quō intelligiť li.iij.di.xxij.17.
Quecunq̄ sunt vnum in supposito cōcōmitantur se in omni loco inseparabiliter quomodo intelligitur libro.iij.dist.xij.18.

Qui

Qui relatiuū facit relationem simplicem vel personalem fm quam variatur veritas et falsitas ꝓpositionis li.j.dist.iiij.6.
Qui querit de supposito certo li.j.dist.xxv.12.

Quid

Quid multiplici modo querit li.j.di.xxv.11

Quicquid

Quicquid est causa cause est etiam causa causati habz instantiā li.ij.dist.xxxiij.11.

Quod

Quod est et quo est quodammodo differunt et quodammodo conueniūt in rebus li.ij.di.j.44.

Quiescere

Quiescere dicitur aliquid alicui dupl'r li.ij.distincti.xlj.31.
De quiete corporis xp̄i in sepulchro.vide li.iij.distin.xxij.q.iij.c.ꝟ.23.

Ratio.Rōnalis

Ratio humana quādo cuacuat meritum fidei li.j.in plogo.13.
Rationale dicitur dupliciter et fm quē modū accipitur i diffinitione ꝓsone libro j.distic.xxv.17.
Ratio quid vocatur ibi potuit deus facere cūcta sed nō ꝓhibuit li.j.dis.xlij.2.
Rō quō dr equissima dei volūtas li.j.dis.xliij.4.
Rationale fm ꝙ est differentia anime t angeli differt. lib.ij.di.j.73.
Rōnalis ptātes eē ad oppositā quō intelligiť li.ij.di.vij.30. Ad idē li.ij.dis.xxv.47.t.52.
Rō quō regit irascibilē t cōcupiscibilē in rōnalibꝰ et brutis li.ij.dis.xxv.32.
Rationis iudiciū est duplex t qō illoꝫ est cū voluntate li.ij.dis.xxv.33.
Rōnis vsus q̄re impediť ex ineptitudine corpis et q̄re impeditur magis q̄ vsus inferioris virtutis lib.ij.dis.xxv.70.
Ratio q̄re magis impediť q̄tū ad vsum li.ar.q̄ q̄tum ad alios actus rōnalis quos in somnis t furiosis aliqñ dinoscitur habere li.iij.dis.xxv.71.
Rō dupl'r ꝓcedit in inquirēdo li.ij.dis.xxx.4.
Ratio quō dicitur ꝓdidisse dominiū sup vires inferiores li.ij.dis.xxxij.37.
Rō ꝑ quo sumiť cū ꝺr ꝙ ꝑ peccatū omnivi rōnis priuamur lib.ij.dis.xxxix.38
Rōnem reddere de omni verbo ocioso quō intelligitur lib.ij.dist.xlj.27.
Rōnem reddere q̄liter tempus fuerit expensum quo

De littera R

modo intelligitur li.ij.dis.xlj.28.
Rōnali in natura an fuerit maior grauitas ad vnīōez diuine z humane nature q̄ in toto vniuerso an econtrario li.iij.di.ij.q.j.a.B.8
Rō dupl'r cōsideratur.s.vt rō et vt natura et quō aīa xp̄i cōpatiebat cōpi patiēti z quō ñ li.iij.di.xvj.26
Rōnē supiorē dici inquantū cōuenit ad supiora quō intelligit li.iij.dist.xvj.38.
Rōis et sensualitatis dissensus pōt esse duplex.s.q̄n tū ad volitū z q̄tū ad actū volendi.zc.li.iij.di.xvij.
Rōnale dr̄ aliq̄d dupl'r et quō dr̄ magis cōsona 29.
revirtuti p̄fecte li.iij.di.xxij.14.
Rōnale dr̄ dupl'r fm phos li.iij.di.xxij.22
Rōnale dicitur dupliciter scōm thoologos libro.iij.dis.xxxij.23.
Rōnalis actus quomodo dicitur esse prior actu cōcupiscabilis z irascibilis.li.iij.di.xxxvij.53.

Radius

Radius splendor et lumen differūt li.j.di.ix.12.
Radius quare nō mouetur in aere moto aere libro.j.dist.xxxvij.44.
Radius q̄n mouet subito li.j.di.xxxvij.60.et.61.
Radius quare mouet in aqua mota li.ij.dist.xij.36.
et distic.xxv.59.
Radiorum cōfractio et intersecatio quare dicitur fieri.li.ij.dist.xij.37
Radius quare ñ inq̄nat a reby fedis li.iij.dis.ij.2.

Radix

Radicē sanctam ramos sanctos p̄ducere quō intelligit li.ij.di.xxxij.23.
Radix et initiū dr̄nt et cōueniūt li.ij.dis.xlij.14.z.15.
Radix accipit triplicit li.ij.di.xlij.16.
Radix est triplex lib.ij.di.xlij.17.

Rancor

Rancorem et rancoris signa quando tenemur dimittere li.iij.dis.xxx.2.

Rapina

Rapina vsura sacrilegium et furtum quō differunt.lib.iij.disti.xxxvij.12.

Rarum

Rarum et densum aliter est in natura celesti z aliter in natura elemētari li.ij.di.xiij.67.

Reus Reatus

Reꝰ q̄n est qui aliū nō iuuat ne pereat li.j.dist.xl.52.
Reatus siue obligatio ad penam sup quid fundetur fm quorundm opinionē li.ij.di.xlij.1.
Reatꝰ siue obligatio ad penā ē duplex li.ij.di.xlij.2.
Reatus pene eterne sup q̄ fundat fm bonauenture determinationē li.ij.dist.xlij.3.
Reatus qualiter potest manere peccato abeunte.lib.ij.dist.xlij.c.
Reatꝰ multipl'r accipit i scriptura.li.ij.dis.xlij.d.
Reū vel iniustū se fateri est dupl'r et quō dz se homo reū fateri li.iij.di.xxj.41
Reatus peccati dupl'r considerat et fm quem modū pcā dimissa redeunt lib.iij.dis.xxij.14.

Recipere

Receptū ee in recipiēte p modū recipientis quō intelligit li.ij.dis.ij.63.z'li.iij.dis.j.47.

Rectitudo

Rectitudo quid sit li.ij.in plogo.6.
Rectitudo est duplex z penes quā ē iusticia originalis z penes quā iusticia meritoria li.ij.dis.v.37.

Reciprocatio

Reciprocatio nō recipit in his vbi vnū ēpncipiū vel cā alterꝰ quō itelligit li.j.di.xxxj.15.

Recōciliatio

Recōciliatio per p̄ces vbi bz locū li.ij.di.xxvj.10.
De recōciliatōe q̄re pl'a vbi satisfacere z vbi idulgētia

Recreatio

Recreatōis effectū siue actū esse a solo deo quō intelligit li.ij.di.xxvj.17

Recuperare

Recuperare z viuificare dr̄nt li.iij.dis.xiij.75.

Reddere

Reddite que sunt cesaris cesari quō intelligit libro.ij.dis.xliij.35.

Redemptio

Redēptio gñis hūani q̄ttuor cōplectit li.iij.in plo.i.
Redēptor quō dr̄ aliq̄n pr̄ vel spūsctus.li.iij.di.xix.
Redēptio nr̄a quare magis attribuit passioi §.z.6.
q̄ resurrectōi li.iij.di.xix.29.
Redēptor an sit solꝰ filiꝰ lib.iij.dis.xix.q.j.c.B.33.
Redēptor dr̄ aliq̄s dupl'r et fm quē modū cōperit tm filio zc.li.iij.dis.xix.34.
Redēptiōz hūani gñis ñ potuisse fieri nisi p mortem xp̄i si alicubi legit quō sit itelligēdū li.iij.di.xx.42.
Redimere genꝰ hūanū p passionē xp̄i fuit modꝰ con/
Redimi potuisset genꝰ hūanū gruꝰ lib.iij.di.xx.a.
alioꝰ si deus voluisset li.iij.dis.xx.b.
Redemit nos deus maiori precio q̄ nos valemus li.iij.dis.xxxij.30

Reducere

Reduci ad aliq̄d est dupl'r li.j.di.xxvj.22.
Reducunt aliqua ad genus z sunt aliqua in genere p se lib.ij.dis.xxiij.29.
Reduci per accidens ad p se quō intelligit li.ij.distinxxxiij.28.

Referre. Relatio. Relatiuū.

Referre est dupl'r libro.j.distic.j.19.
Relatio quid requirit vt distinguat li.1.dis.ix.28.
Referri scipo pōt ee triplr li.j.di.xxvj.16.
Referri ad aliquē pōt ee dupl'r li.j.dis.xxviij.5.
Relatio in creaturis et in diuinis differenter se habz lib.j.dis.vij.4.
Relatio q̄n de necessitate ponit mutatiōem in altero extremorū et q̄n nō.li.j.dis.viij.28.
Relatiōes mutue proprie requirunt ad distinctōez personarum lib.j.dist.ix.27.z.28.
Relationes quare magis faciunt distinctōez in psonis q̄ in essentia li.j.dist.ix.30.
Relatiue quō dr̄ tam hoc nomen donū q̄ hoc nomen spūs libro.j.distic.xviij.1.
Relationis qua ratione est relatio li.j.disti.xviij.12.
Ad idem li.iij.dis.xix.34.
Relatio actualis ponit vtrūq; extremū in actu ñ aūt relatio habitu lib.j.di.xviij.15.
Relatiue dici i diuis pt ee mltipl'r.lib.j.dist.xxij.27.
Relatia ad cōuertētia dici quō itelligit li.j.di.xxvj.11
Relatio in aliquibus conuenit cū alijs p̄dicamentis i aliq̄bus differt li.j.dis.xxvj.18.
Relatio quō habet minꝰ de entitate li.j.dist.xxvj.19.
Relatio quō est proprietas et quomō est origo.libro j.dist.xxvj.24.
Relatiue dictū quō est aliq̄d excepto eo quod relatiue dicitur li.j.dis.xxvj.25.
Relatio proprietas notio differunt li.j.di.xxvj.27.
Relationes duas cōprehendit generatio similiter et

De littera R

ꝓcessio duas li.j.di.xxvj.30.et di.xxviij.25.
Relationē quō importent verba concretiua libro.j.distinct.xxvij.3.
Relationū noīa cū ponim⁹ ī ꝓdicamētis notiōes.ipas tm̄ significātes nō ipostases quō itelligit li.j.distī.xxvij.4. Dic ponit ⁊ alia q⁹ non solum ponatur ⁊ illa quia non solum.
Relationibus in diuinis paternitati sc̄z filiationi ⁊ ꝓcessioni quid respondeat li.j.dist.xxxij.15.
Relatio sc̄om ꝓportionē ad subiectū trāsit sc̄om ꝓportionē ad obiectū siue terminū manet li.j.di.xxvij.16.
Relatio oīs dicit respectū ad ꝓsonam quō intelligit. libro.j.dist.xxviij.16.
Relatio quedā dat ꝓsone existere quedam non libro.j.dist.xxviij.17.
Relatio ꝓsonalis quō constituit li.j.di.xxviij.21.
Relatio nō ꝑdicat quid absolutū sed ordinem ad alterꝫ ⁊ qñ relatio introducit ꝓ mutationem facta ī vtro qꝫ extremoꝝ libro.j.dist.xxx.3.
Relatio creature ad creatorem qñ est essentialis et qñ accidentalis lib.j.dist.xxx.4.
Relationes ꝓ se non referunt in creaturis sed cū substantijs li.j.dist.xxx.5.
Relatione sc̄om esse nihil refertur ad sc̄ipm fm idem. lib.j.dist.xxx.6.
Relatio dicitur dupliciter sc̄z sc̄om rem ⁊ fm modum lib.j.dist.xxx.14.
Relatio realis triplex est ⁊ que p̄t esse in deo ibidē Et ad idem.16.
Relatiua sc̄om esse sunt duplicia li.j.di.xxx.17.
Relatiuoꝝ in diuinis quedam importāt distinctionez vt exercitā q̄dā vt cōceptam li.j.distinctio.xxxj.12.
Relatiuū nullū dici de pluribꝫ nisi dicat relationez in cōi quō intelligit li.j.di.xxxiij.
Relationes quō dicunt assistentes lib.j.di.xxxiij.10.
Relatiue dici est dupliciter vel fm esse vel fm dici li. j.dist.xxxiij.26. Et itez relatiue dici est dupliciter. aut em̄ significat relationē in ꝑdicamēto relatiōis. aut q⁹ habet respectū annexū li.j.di.xxxv.3
Relatio siue res potest significari in deo dupliciter li/ bro.j.distin.xl.11.
Relatiue quomodo dicendi voluntas non dicatur li. j.distin.xlv.1
Relatio triplex in trib⁹ fundat li.ij.di.j.42.
Relatiue opposita nō posse esse circa idem quō intelligitur li.ij.dist.xxxij.35.
Relatio actionis ad inanem gl̄am tanq̄ ad finē quō ē ⁊ non est a deo li.ij.di.xxxvij.30. Sid idem.31.
Relatiuū idemtitatis ⁊ aduerbium similitudinis vbi non dicunt equalitatem sed ꝓportionem libro.iij distinct.xxxij.4.

Relaxatio

Relaxatio vel indulgētia a quo p̄t fieri li.iiij.di.xx.q ij.i.ꝝ.60. Et de hac gre plura vbi indulgentia.

Religio

Religiosi an teneant̄ ꝑlatis obedire in oīb⁹ que non sunt contra deū li.ij.dist.xliij.40.
Religio quid lib.iij.dist.ir.55.
Religionem christianam ingredi tria requirit.lib.iij. distinct.xxij.30.

Reliquie

Reliquie ꝓ electiōem gratie saluent ex qua intelligentia dixit apostolus libro.j.distin.xlj.2.

Reflectio

Reflectio in forma venit ex duplici cā li.j.di.xxij.23

Refrenatio

Refrenatio quando est mediante actu rationis.libro ij.distic.xxv.34.

Regens

Regens ⁊ rectū q̄ꝫ sint opposita.tñ ex hoc nō seq̄t diuersitas in spūali potētia li.ij.di.xxiij.34.
Regnauerūt et nō ex me ex quo sensu dixerit dñs lib. ij.dist.xliij.22.

Regula

Regula quō nomen abstractū et concretum imponit lib.j.dist.iij.13.
Regula de termino cōmuni sine destributione positō.lib.j.dist.iij.14.
Regula de termino singulari vel de termio habēte formā non multiplicabilē q̄tum ad ꝓpositiōem ⁊ positiōem negatōis li.j.dist.iij.15.
Regula quomō supponendi relatiuū referat antecedens lib.j.dist.iij.16.
Regula nō hz locū distictio vbi non ē ex diuersis cāis
Regula ñ hz locū oīmoda vnio vnio.li.j.di.iij.18
vbi ē sil̄ cū vniōe distinctio li.j.di.iij.19.
Regula oē nomē dicēs effectū vel respectū ad creaturas ē cōe trib⁹ quō intelligit.li.j.dist.xviij.26
Regula. Terminus subālis cui addit exclusio vel signū exlusiuū ꝓ cōpationē ad dictiōem exclusiuam hz suppositiōem simplicē ꝛc.li.j.dist.xxj.6.
Regula quotiens cuiq̄ effectus p̄deꝫ ex cā necessaria ⁊ variabili al⁹ ab illa al⁹ ab ista denoiat li.j.di.xl.22
Regule quattuor notā de circa verba trāssubstātiationis in sacro altaris li.iiij.di.xj.29.

Regulari

Regulari et dirigi est dupl⁹ li.j.di.xxxv.14.

Remediū

Remediū gre sacramentalis quare ordinat directe cōtra originale,put corrūpit ꝑsonam et nō ꝓout corrūpit naturam lib.ij.dis.xxxij.18.
Remediū respicit morbū dupl⁹ ⁊ quez morbū et quō baptismus curat li.iiij.di.iij.7.

Remissibile

Remissibile ⁊ irremissibile dr dupl⁹ li.ij.di.xliij.27.

Remunerare

Remuneratio quō attendit fm quantitatē radicis li. ij.dist.xxvij.43.
Remunerabile ē aliq̄d tripliciter li.iiij.dist.xlviij.22.

Renati

Renati ex aqua quare dicunt filij eccie non aque. lib. ij.distin.iij.2.

Repentinū

Repentinum quid dicatur lib.j.dist.xxxvij.60.

Repercussio

Repercussio alicui⁹ ab aliq̄ est duplex.li.ij.di.xij.35.

Reperiri

Reperire in pluribus est dupliciter et sc̄om quez modum habet hec ꝓpositio veritatem simplicius est quod in pluribus reperitur.libro primo.distinc. xxxiij.13.

Reparatio

Reparatio generis humani quattuor respicit.libro iij.in prologo.1.
Reparatio quare magis debet ab homine q̄ꝫ ab angelo inchoari libro.iij.dist.ij.18. Dic ponit ꝙ tines in primo adam facta est nostre redemptōis consum-

De littera R

matio ponāt i pmo adam facta est nre damnatōis inchoatio ⁊c. De repatione generis humani quere vbi humanus et vbi satisfactio ⁊c.

Repere

Repere et gradi differunt li. ij. dis. xv. i.

Reptilia

Reptilia quare dicāt aīalia i aqs natātia et volatilia in aere volātia ñ ⁊ de aīaliū diuisiōe q̄ntū ad motū. Reptile dr quattuor. Jbidem. li. ij. dis. xv. i.

Reprobare

Reprobatio dei quid sit in quibus cōsideret et q̄d cō notet inquantū p̄cognitio li. j. di. xl. c.
Reprobationis effectus quis li. j. dis. xl. d.
Reprobatio tria respicit quēadmodū predestinatio. libro. j. dist. xlj. 7.

Repudium

Repudiare vroxē an fuerit licitū li. iiij. dis. xxxiij. q. j.
Repudiū quō nō puniebat lex moysi nec g. ℞. 40. phibebat li. iiij. di. xxxiij. 41.
Repudiū habuit a moyse phibitionē mandatū et permissionē li. iiij. distin. xxxiij. 42.
Repudiū respectu cuius fit lib. iiij. dist. xxxiij. 43.
Repudium que causa factuz sit in veteri lege lib. iiij. dist. xxxiij. 44.
Repudiare vroꝛem an debuerit permitti li. iiij. disti. xxxiij. q. ij. b. ℞. 45.
Repudiare vroꝛem pmissum est triplici rōne lib. iiij. distic. xxxiij. 46. ⁊. 48. Ad idem. 49.
Repudiare viū quare non fuit pmissum mulieri lib. iiij. dist. xxxiij. 47.
Repudiū et diuoꝛtiū differūt li. iiij. dis. xxxv. 13.

Repugnare

Repugnare pōt aliquis alicui in suo effectu duplr. ⁊ fm quē modū pōt aliq̄d deo repugnare i opere suo et fm quem non li. ij. dist. xxxv. 23.

Requies

Requiescere quō dr deus li. ij. dist. xv. 47.
Requies est duplex. li. iiij. di. j. 57.

Res

Res et signum duplr accipit et fm quē modū ptinēt ad sciam specialē ⁊c. li. j in plogo. 8.
Re omni aut est fruendum aut vtendū aut simul vtēdum ⁊ fruendum lib. j. dis. j. 5.
Res quid sit et quid signū lib. j. dist. j. b.
Res accipit differenter lib. j. dist. v. 4.
Res hoc nomen duo dicit scz naturā seu cētiā ⁊ psonā. Et fm quē mod vez ē q̄ oīa q̄ differūt re differūt aut genere aut specie aut numero li. j. di. xix. 52.
Res gñis q̄d et q̄d genus rei li. j. di. xxj. 6. Ape finem
Res et ens differunt li. j. di. xxv. 5.
Res consideratur tripliciter et fm hoc tripliciter nominatur li. j. distic. xxv. 6.
Res nature siue persona an addit super naturam li. j. disti. xxxiij. q. j. a. ℞. 8.
Rem nature et naturam aliud esse et q̄ aliam habeāt rationem persona et natura quomodo intelligitur. libro. j. dist. xxxiij. 12.
Res nature siue persona an predicetur de natura vel econuerso li. j. di. xxxiij. q. ij. b. ℞. 17. Et ea. di. 23.
Res quare non dicuntur eternaliter esse ex deo libro. j. disti. xxxvj. 6.
Res an fuerunt in deo ab eterno libro. j. distin. xxxvj. q. j. a. ℞. 10.
Res fm quē modū sunt in deo li. j. dist. xxxvj. 12.
Res vel aliq̄d rei pōt dici tripliciter. Jbidem
Res quomodo sunt in deo actualiter ⁊ potentialiter. li. j. dist. xxxvj. 13.
Res quō ē in deo secōm esse mutabile li. j. di. xxxvj. 14.
Res an sint in deo rōne essentie vl̄ psone li. j. di. xxxvj q. ij. b. ℞. 16.
Res q̄re magis dicūtur in deo vite q̄ sapia vel essentia vel intelligentia li. j. di. xxxvj. 17. Et eadē. di. 22.
Res tripliciter sunt in deo. li. j. dist. xxxvj. 18.
Res qua rōne dicūtur in deo vita li. j. di. xxxvj. 20.
Res quomodo repsentantur in exemplari eterno vt sc̄ li. j. dist. xxxvj. 21.
Res an sint in deo verius q̄ in vniuerso vel in ꝑpio genere li. j. dist. xxxvj. q. ij. d. ℞. 23.
Rez existentia triplex ē Jbidem. Et secōm quez modū est res verius in deo q̄ in ꝑpio genere.
Res ibi ē veriꝰ vbi verius ognoscitur quō est intelligendū li. j. dist. xxxvj. 24.
Res an sint in dei essentia sicut sunt in dei pscientia li. j. dist. xxxvj. a. et ad hoc b. ⁊ p totū
Res sunt in deo ab eterno ergo ab eterno deꝰ est in rebus non sequitur li. j. dist. xxxvij. 22.
Rem alit ognosci duplr pōt intelligi li. j. di. xxxvij. 1
Res cui signo cōicant cui non li. j. dist. xlv. 38
Res an habeant principiū causale. Et hoc supposito queritur vtrū res pducte sint oīno. i. secōm pncipiuz materiale ⁊ formale an tantū secōm alterū li. 2. disti. j. q. j. a. ℞. 7. et p totum.
Res vel mūdus an pductus fuerit ex tpe an ab eterno li. ij. di. j. q. ij. b. ℞. 15. et p totum.
Res an pducte sint inesse a pluribus pncipiīs. li. ij. dist. j. q. j. c. ℞. 24. et per totum
Res oēs ab vno pncipio pductas esse cōcesso queritur vtruz illud produxerit oīa scīpō an mediāte alio. li. ij. dist. j. q. ij. d. ℞. 30.
Res cē productas a deo p aliud agēs si q̄ rōes probare vident quō sunt' soluēde li. ij. di. j. 31. ⁊ p totum.
Rez multitudo an debuerit vel potuerit esse a primo efficiente li. ij. dist. j. q. j. g. ℞. 53. et p totum.
Rez distinctio an debuerit fieri p substantiā corpalem spūalem ⁊ ex vtraq̄ compositā li. ij. dist. j. q. ij. b. ℞. 58. et p totū. Dic vbi in aliquibo libris ponit exprimit in deleatur in. Et vbi in aliquibus ponitur exprimit causam deleatur causam.
Res ꝑpter quem finem pncipaliter condite sunt an. s. ꝑpter diuinam gl'am an ꝑpter vtilitatem nostram. libro. ij. dist. j. q. j. i. ℞. 63.
Rez ordo adinuicē an sit bñ a mgro assignatꝰ. vtrum scz natura spūalis dignitate nature pcellat cōpositam ex corpali ⁊ spūali li. ij. dist. j. q. ij. l. ℞. 67.
Res omnes simul esse factas quomodo intelligitur li. ij. distinct. iij. 52.
Res corpales habent triplicem modū essendi creatura rōnalis tantū duplicem li. ij. dist. xiij. 8.
Rez productionē scriptura ordinate exprimit deus ordinatissime fecit li. ij. dist. xiij. 40.
Rez productio a diuersis diuersimode assignatur libro. ij. dist. xv. f.
Res accipitur dupliciter li. ij. di. xxxvij. 1.
Res alique a deo non sunt quibus homines mali sunt li. ij. distinc. xxxvij. c.
Res differenter accipit cū dicit finis est res et tres sūt res libro. ij. distin. xxxviij. 4.

De littera R

Res que non est de patre genita nō dicitur de matre nata quō intelligitur li.iij.dis.vij.1.
Res tripliciter sūt cognoscibiles ſm q tripliciter habent esse li.iij.dis.xiij.48.

Respectus

Respectus additus cause vel subiecto non numerat subiectū lib.j.dis.xiij.18.
Respectiuū quō reducitur ad absolutum libro.j.dis.xxvj.22.
Respectus cause et respectus effectus quis horum ē vere respectus et relatio in deo li.j.dist.xxx.19.

Responsio

Responsio patrinoz et adulterum in baptisando actu li.iij.dist.vj.li.l.

Restitutio

Restitutio an sit pars satiffactionis libro.iij.di.xv.q.iij.o.R.82.

Resurrectio

Resurrectio aliquid exigit de necessitate aliqd de cōgruo li.ij.dis.xxx.41.
Resurgētib q̄re sine additamēto dat illud in q̄ defuerūt et nō pductis p gnationez li.ij.dis.xxx.46.
Resurrectō quō pbat p auctē patz li.iij.di.xxiij.7
Resurrectio carnis futura quō dicitur fidei obiectuz li.ij.dis.xxiij.19.
Resurrectio carnis quō est de deo inquantū tenet rōnem articuli li.iij.distin.xxiij.44.
Resurgere ad priorē dignitatez et resurgere ad pōrem puritatem differunt li.iij.dis.xv.41.
Resurrectionis causa quō et quare dr vox tube lib.
Resurrectōis signa que audiēt mor iij.dis.xliij.1.
tui quare dicuntur aliqñ iussus. aliqñ vox archangeli aliqñ tuba tē.li.iij.dis.xliij.2.
Resurrectio an sit futura li.iij.dis.xliij.q.j.a.p totū
Resurrectōz ñ cē futurā si q̄ rōes et auctes sonare videāt quō sunt dissoluēde li.iij.di.xliij.6.7p totum
Resurrectio an sit oim lib.iij.di.xliij.q.ij.b.R.12.
Resurgere et euigilare differūt li.iij.dis.xliij.13.
Resurrectōz nō cē aiaz si q̄ rōes et auctes pbare videtur quō sunt dissoluēde li.ij.dis.xliij.14.7p totū.
Resurrectio an sit oim simul an successiue li.iij.dist.xliij.qōe.iij.c.R.18.
Resurrectio corpoz non erit successiua sed simul ppter rōnes congruitatis. Jbidem.
Resurrectōz corpoz fieri successiue si q̄ rōes pbare videāt quō sūt dissoluēde li.iij.dis.xliij.19.7p totum.
Resurrectio an sit eozundem ſm numerum li.iij.di.xliij.q.iij.d.R.22.et p totum.
Resurrectio an sit naturalis an miraculosa libro.iij.dis.xliij.q.v.c.R.26.
Resurrectio tria cōplectit aliud pter solitū cursū nature aliud ſm naturā aliud supra naturā 7 q resurrectio nō ē naturalis sed supra naturā. Jbidem.
Resurrectōem mortuoz cē naturalē si que rōes et auctoritates et similitudines pbare vident quō sūt dissoluende li.iij.dis.xliij.27.7per totum.
Resurrectio corpis an fiat ex illis cineribz q̄ ex carne 7 ossibz resoluūt in sepulchro. Et nota ibi tres opiniōes i qd hmōi cineres resoluāt li.iij.dist.xliij.31.
Resurrectionis tpe quare aīa appetit magis ppriū corpus q̄z alienū li.iij.di.xliij.32.
Resurrectio xpi an sit causa nre resurrectionis li.iij.dis.xliij.q.vj.f.7per totum.
Resurrectionis nostre cām nō cē resurrectiōem 7 vocē xpi si que rōnes 7 auctes pbare vident quō sunt dissoluēde li.iij.di.xliij.33.7p totū.
Resurrectiōem mortuoz ostendit futuram libro.iij.dist.xliij.a
Resurrectionis causam determinat que est vox tube libro.iij.dis.xliij.b.
Resurrectionis hora que dicitur media nocte futura libro.iij.distī.xliij.c.
Resurgentes electi an precedentium malorum memoriam teneant lib.iij.dis.xliij.d.
Resurrectionis in hora qui viui fuerint inuēti an nā q̄z omnino sunt mortui tē.li.iij.di.xliij.e.
Resurgent mortui incorrupti quō intelligitur libro.iij.dis.xliij.g.
Resurgentiū eras duplr pōt intelligi et quō dicimur resurrecturi in etate iuuenili li.iij.dis.xliij.1.
Resurgent femine in sexu femineo li.iij.distī.xliij.2.
Resurrectio in qua statura fit li.iij.di.xliij.4.
Resurrectio quō fit in eodem corpore exemplo docetur li.iij.dist.xliij.5.
Resurrectio corpozum an fiat cum humoribus li.iij.dist.xliij.q.j.a.R.6.
Resurrectionē corpoz non fieri cum humoribus si q̄ rōnes pbare videntur quō sunt dissoluende li.iij.di.xliij.7.et p totum.
Resurrectio corpoz an fiat cū intestinis capillis vnguibus li.iij.dis.xliij.q.ij.b.R.11.
Resurrectionē corpoz nō fieri cū intestinis capillis vnguibus si que rationes pbare videntur quō sūt dissoluende li.iij.distī.xliij.12.7per totum.
Resurrectionis aliud minuterum tractatur 7 queritur quid in quo resurget q̄tum ad totum corpus 7 cum caro est in duobus hominibus vtruz resurgat caro in primo vel secundo lib.iij.distin.xliij.q.j.c.R.16.
Resurrectionis iterum alia questio qua queritur qd in quo resurgat q̄tum ad membra vtrum scz materia vniuscuiuslibet membri in suo an differenter in quolibet resurgat libro.iij.distinctio.xliij.qōne.ij.d.R.18.
Resurrectōz membroz ita fieri q̄ materia vniuscuiuslibet membri ñ resurgat i suo si q̄ rōes pbare videāt quō sūt dissoluēde li.iij.di.xliij.19.7per totū.
Resurrectio corpoz electoz an fiat cum deformitatibz li.iij.di.xliij.q.j.e.R.22.
Resurrectio corpozum an fiat cum cicatricibus.libiij.dis.xliij.24.
Resurrectio corpozum damnatozum an fiat cū deformitatibus li.iij.di.xliij.q.ij.f.R.25.
Resurgere corpa dānatoz sine deformitatibz si q̄ rōnes probare vident quō sunt dissoluende libro.iij.dist.xliij.26.et per totum.
Resurrectio in q̄ etate et statura fiet li.iij.di.xliij.a.
Resurgat qd i q̄ determinat li.iij.di.xliij.b.
Resurgent corpa electorum sine omni deformitate.liiij.dis.xliij.c.
Resurgent corpora damnatorum non absq̄z deformitatibus lib.iij.dis.xliij.d.
Resurrecturi an sint abortiui fetus monstra 7 gigantes li.iij.dis.xliij.31.
Resurrectio hois bimēbris quomodo fiat.libro.iij.dist.xliij.34.
Resurrectio hermofrodite quomodo fiat.libro.iij.

De littera B

dist.xliij.35.

Retrahere

Retrahens hñe ē dupl'r. Et quō bestie mouent ipetu q: nō hñt retrahēs li.ij.di.vij.38

Retribuere

Retributōis corona diuersimode datur diuersis lib. j.distin.xl.30.

Retrocedere

Retrocedere quō dicit homo quando stat in via dei li.ij.dist.xlj.28.

Reuelare

Reuelatio q̄tuor absc̄ditor: scz diuine subē sapie potentie misericordie li.j.in plogo.5.

Reuelatio quare nō leuacuat cognitiōem apparitiōis li.j.dist.xvj.15.

Reuelare quid sit lib.ij.dist.iiij.19.7.20.

Reuelatio fit duplici modo li.ij.dist.vij.48.

Reuerentia

Reuerentiā minorem deberi minori quō intelligitur. libro.iij.dist.ix.11.

Reuerentia reperitur tam in honore q̄ in timore lib. iij.dist.ix.47.

Reuerentia non tm̄ fit a deo recedēdo sed etiā humiliter ad ipm accedendo libro.iiij.dist.x.11.

Reus

vide in reatus.

Ridere

Ridere quō ē act⁹ p̄sequēs spēm bois et quō appetit angelo in corpore assumpto li.ij.di.vij.38.

Sabbatum

Sabbati dies quare celebrat in honore ꝛ marie lib.iij.dist.iij.39.

Sabbati obseruātiā est dupl'r cōsiderare et qualiter est mortalis et qualiter cerimonialis lib.iij.dist.xxxvij.6.

Sabbati obseruātia a quibus operibus iubet abstinere li.iij.di.xxxvij.7.

Sabbatū sanctificare non est magis q̄ deum adorare libro.iij.dist.xxxvij.55.

Sacerdos

Sacerdotiū melchisedech et leuiticū tractat lib.iij.di. ij.58.7.59

Sacerdos eleuans hostiā nō consecratā quō facit homines ydolatrarie li.iij.dist.ix.37.

Sacerdotalis dignitas plura exigit q̄ charitas libro iij.distī.xxxj.12.

Sacerdos purificabat fm legē explici rōe li.iiij.di.j.8

Sacerdotale officiū qñ ē exequedū li.iij.dist.xj.81.

Sacerdos in pcō ecclē qñ tenet celebrare 7 qñ ñ. lib. iij.dist.xij.1. 7 i clauis.

De sacerdote quere plura in eucharistia ppe finem.

Sacerdoti qui hz remorsum de irregularitate qñ licz conficere vel celebrare li.iij.dist.xij.2.

Sacerdos qui hz cōsciam q̄ nō sit sacerdos 7 tenetur legere missam q̄d dz facere li.iij.di.xij.3.

Sacerdos malꝰ q̄ conficit et nō sumit an magis peccet q̄ ille qui facit vtrūq; 7 de eo q̄ ppter timorem nil facit an plus peccet q̄ ille qui conficit et de eo qui sumit corpꝰ et sanguinē li.iij.dist.xij.4.

Sacerdos oīs an possit cōficere li.iij.di.xij.q.j.a.p 8.7 per totum.

Sacerdotes soli an possint conficere li.iij.distinctio. xij.q.ij.b.p.13.et per totum.

Sacerdotiū regale 7 gentem sanctam qua rōe vocat beatus petrus omnes beatos.li.iij.dist.xij.17.

Sacerdotalis potestas 7 verbi dei cū cōcurrant ad cōsecrandū altaris sacrm q̄ circa q̄ resident magis ptās an circa verbū an circa sacerdotē li.iij.distin. xij.q.ij.c.p.18.et per totum

Sacerdotis boni missa an sit melior q̄ mali li.iij.dist. xij.q.iij.d.p.19.et per totum.

Sacerdotes quō 7 ad q̄d habent iudiciariā ptātez sup peccatores li.iij.dist.xv.47.

Sacerdos ve.te.quō fuit mediator li.iij.di.xvij.68.

Sacerdotis p̄cij cōtra voluntatem an liceat confiteri alteri.li.iij.di.xvij.q.j.q.p.104.

Sacerdos p̄nꝰ ordinat triplicitez li.iij.dist.xvij.105.

Sacerdos p̄rius quō teneꝫ cognoscere vultū pectoris sui id est cōscientiā li.iij.di.xvij.106.

Sacerdos quō se hz i absolutiōe 7 p modū demōstrantis 7 p modū dimittētis li.iiij.di.xvij.5.7 ad idē.6.

Sacerdotibus quomodo data est potestas soluendi libro.iij.dist.xvij.12.

Sacerdos an possit aliquid in culpam li.iij.di.xvij. q.j.c.p.17.

Sacerdos an possit aliquid in penam li.iij.di.xvij.q ij.d.p.23.

Sacerdos cuāgelicꝰ quō ordinem hiero.absolute a culpa oñendo li.iij.dist.xvij.25.

Sacerdos quō absoluit a pena purgatoria 7 nō eterna li.iij.dist.xvij.26.

Sacerdos quō absq; p̄iudicio diuine iusticie pōt aliquid de pena tpali remittere li.iij.di.xvij.27.

Sacerdos quomodo remittit equalem pene partē oī bus li.iij.dist.xvij.28.

Sacerdos scōus quid remittit cum aliquis confessus fuit duobus li.iij.dist.xvij.29.

Sacerdotis tres ptātes fm aliquos li.iij.di.xvij.35.

Sacerdotibꝰ q̄re nō sunt tot ptātes cōcesse quot sunt vicia a quibus absoluūt li.iij.di.xvij.41

Sacerdos iudicaturus alios quomodo debet esse immunis a crimine li.iij.di.xix.2.

Sacerdos p̄ceps criminis cum prochianis an possit eos absoluere li.iij.di.xix.3.

Sacerdotum amotio ab officio 7 restitutio quare et a quo est li.iij.dist.xix.6.7.7.

Sacerdos legalis an habuerit claues li.iij.di.xix.q.i a.p.8.

Sacerdotes legales quē habuerūt auctoritatē discernē di expiādi mūdandi li.iij.dist.xix.11.

Sacerdos malus an cōicet cū bono in ptāte clauis an sit in solo bono li.iij.di.xix.q.ij.b.p.12.

Sacerdotali in ordine an dentur claues li.iij.dist.xix q.j.c.p.16.et per totum.

Sacerdotalē ordinē an cōmitteꝫ ptās clauiū inseparabiliter li.iiij.di.xix.q.ij.d.p.19.7 p totum.

Sacerdos qui pōt absoluere subditū vnū an possit et quēlibet aliū li.iiij.dist.xix.q.j.c.p.25.

Sacerdos p̄rius hz executionē ptātis i suos exceptis quinq; casibus li.iiij.dist.xix.26

Sacerdotes euangelici q̄re tantū iudicant pplm sibi cōmissum cū tñ aaron 7 filij eius iudicauerūt cūctuz pplm israel indifferēter li.iiij.di.xix.27.

Sacerdos supior quō est sub inferiori li.iiij.dist.xix. 34.et.35.

Sacerdos supior pōt dare inferiori auctē se absoluendi sed non excōicandi.li.iiij.dist.xix.36.

Sacerdotes ꝛ prelati supiores ꝗre se inferioribꝫ subꝫ ciũt lib. iiij. dis. xix. 37.
Sacerdos nõ põt absoluere alienũ parrochianũ ergo nec suũ plarũ nõ secuꝫ li. iiij. di. xix. 38.
Sacerdotibꝫ quõ dedit deus in cõi potentiã relaxandi aliq̃d de pena ſz taxationẽ pene ñ nisi discretis li. iiij. dist. xx. 39.
Sacerdotes instruũt ꝑ canones qualẽ pniam dñt imponere in gñali sed desẽsũ ad speciale relinquũt sacerdotis discretioni li. iiij. dist. xx. 42.
Sacerdotes qualẽ pniam debẽt iponere ꝑ quibusdã criminibus ſm canones li. iiij. dis. xx. 43.
Sacerdotẽ nõ debere recõciliare penitẽtem incõsulto ep̃o quõ intelligitur li. iiij. dist. xx. 46.
Sacerdos in q̃nq; casibus dz penitẽtẽ ad ep̃m remittere vel ep̃m cõsulere li. iiij. di. xx. 47.
Sacerdos põt viduas velare de consilio ep̃i ſz nõ cõsecrare ibidem sub lra. f.
Sacerdotiũ in ve. te. pendebat ex regno. Jn no. te. regnũ pender ex sacerdotio li. iiij. dis. xxiiij. 2.
Sacerdotiũ xp̃i quare dz esse ſm ordinẽ melchisedech li. iiij. dis. xxiiij. 31.
Sacerdotaliũ actuũ enumeratio li. iiij. dis. xxiiij. 42.
Sacerdotiũ quare habebaꝫ iure ꝓpinq̃tatis in ve. le. in noua nõ. li. iiij. dis. xxv. 9.

Sacramentum

Sacramenta ve. le. ſm quã cõsideratõez sunt ad significandũ et ſm quã ad iustificandũ li. j. di. j. 1.
Sacramẽta aliqua fuerũt oĩm rꝛe que cõtulerũt egris remediũ salutare li. iiij. di. j. 61.
Sacramenta dicunt duplr li. iiij. dis. xix. 7.
Sacramenti nomẽ vnde li. iij. dis. xxxiiij. ſ.
Sacramenta ve. ꝛ no. le. quõ differãt li. iij. di. xl. 6.
Sacramenta no. le. iustificãt ꝛ sunt cã gre ꝓpter quã druplicẽ virtutẽ li. iij. di. xl. 7.
Sacramẽta quare dicuntur perfecta medicamenta. li. iiij. in ꝓlogo. 1.
Sacramentoũ ve. le. odoꝛ quare non placabat dñm. li. iiij. in ꝓlogo. 2.
Sacramenta quare magis dicũt fluxisse de latere xp̃i de manibus vel de pedibus li. iiij. in ꝓlogo. 6.
Sacrm ſm tres acceptiões triplr diffinit li. iiij. di. j. 1
Sacramẽtũ quare dicit magis visibile xp̃i audibile. li. iiij. dis. j. 2. ꝛ. 3. ꝛ. 4.
Sacrm cũ sit cõpositũ quõ ẽ forma li. iiij. di. j. ſ.
Sacrm quõ dz gerere silitudinẽ gre li. iiij. di. j. 6.
Sacramenta legalia quõ dicunt mundare a lepra. li. iiij. dist. j. 9.
Sacra quõ triplici ex cã sũt istituta li. iiij. dist. j. 10.
Sacroꝝ in obseruantia exercere est dupliciter ꝛ quõ valet ad modicũ et quõ ad multa li. iiij. dis. j. 13.
Sacramenta differenter accipiunt a magistro ꝛ bugone li. iiij. dis. j. 14.
Sacramenta ve. le. quõ dicunt tm̃ ꝓmittere ꝛ significare salutem li. iiij. dis. j. 15.
Sacra an debuerint institui li. iiij. dist. j. q. j. a. ꝝ. 16.
Sacramenta quõ sunt optima via ꝙueniendi ad salutem li. iiij. dis. j. 19.
Sacramentũ an de sui essentia et integritate requirat significationẽ li. iiij. dis. j. q. ij. b. ꝝ. 21.
Sacra ꝙ̃uis sint medicamẽta tm̃ alia ꝓprietatẽ medicine habẽt ꝙ̃ medicine corꝑales. ibidem.
Sacrm quõ signat ꝙulo li. iiij. dis. j. 23.
Sacra aliq̃ significauerũt. q futurũ erat vt legalia aliq̃ qõ ꝓteritũ vt sacra nostra li. iiij. di. j. 24.
Sacramenta duplicem habent significationẽ. scz ꝓpriã et allegoricã li. iiij. di. j. 25
Sacra quõ hñt habilitatẽ ad significãdũ ex natura ſz actualitatẽ ex institutõe li. iiij. di. j. 24.
Sacramentũ tria in se cõplectit ibidem.
Sacra quõ sunt voluntaria li. iiij. dis. j. 28.
Sacramenta an sint gratie contentiua li. iiij. dist. j. q. iij. c. ꝝ. 29.
Sacra cẽ gre cõtentiua ſm essẽtiã si q̃ rões ꝓbare videt quõ sunt dissoluẽde li. iiij. di. j. 30. ꝛ per totũ.
Sacra an sint gre effectiua li. iiij. dist. j. q. iij. d. ꝝ. 35. ſm vnã opinionẽ ꝛ. 49. ſm aliã opinionẽ.
Sacramenta an sint cã efficiens gratie gratũ faciens ſz lib. iiij. dis. j. 36.
Sacri virtꝰ qre ñ hz rõnẽ efficiẽdi gram in aĩa sicut vicia sitas in carne culpã. lib. iiij. di. j. 38.
Sacrm an sit cã disponẽs et ad quid disponat libro iiij. di. j. 41
Sacrm q̃ rõe influit in aĩam li. iiij. di. j. 43.
Sacra an in se habeãt ſtutẽ creatã vel an in sacris sit ponere virtutẽ creatã lib. iiij. distĩ. j. 44.
Sacroꝝ virtus an sit bonũ maximũ li. iiij. dist. j. 49.
Sacroꝝ virtꝰ q̃ rõe ẽ nobilioꝛ aĩa lapsa li. iiij. di. j. 48
Sacra ve. le. an bñ distinguãt a sacris no. le. ꝑ q̃ illa dicũt tm̃ ꝓmittere gram quã signant et ñ dare. illa aũt dare et efficere li. iiij. di. j. q. v. e. ꝝ. 50. ꝛ p totũ.
Sacralis gra an sit cadẽ ꝑ essentiã cũ gra virtutũ lib. iiij. di. j. ꝑ. vi. f. ꝝ. 51. Hic ꝓpe medũ ponitur. ſz attende cũ dicto gram virtutũ dico gram gratũ faciẽtẽ. vbi addaꝫ et habitũ substratũ.
Sacroꝝ tria genera in lege nature. Ad quoꝝ noticiã tria sunt notãda primo quare instituta sũt et q̃ ꝛrũplici ex cã. ꝓma est dei honorificatio. scõa est fidei redemptoris ꝓfessio tertia est vite agende institutiõ li. iiij. dis. j. 70. et. 71. ꝛ. 72. Secũdo modꝰ institutõis. 73. Tertio efficacia. 74
Sacramenta fidei quõ sunt ꝓfectis reuelata imperfectis abscondita li. iiij. di. j. 72.
Sacra legis nature q̃re poterãt iterari li. iiij. di. j. 76
Sacramentũ quid dz significare li. iiij. di. j. 95.
Sacroꝝ cã institutiua oĩdit ꝑ ꝓbolã li. iiij. di. j. a.
Sacra gñaliter quattuoꝛ respiciũt li. iiij. di. j. b.
Sacramentum q̃d sit li. iiij. dis. j. c.
Sacramenta quare sunt instituta li. iiij. di. j. d.
Sacra in quibus sunt instituta li. iiij. di. j. e.
Sacroꝝ vetꝝ et nouoꝝ differentia li. iiij. di. j. f.
Sacroꝝ sufficientia et ordo li. iiij. dis. ij. 1.
Sacra noue legis magnã hñt virtutẽ a passiõe xp̃i nõ tm̃ ꝓmissa sed etiã ꝙsoluta lib. iiij. di. ij. 2.
Sacramentoꝝ ad institutõz oẽ tps fuisse ydoneũ si q̃ rões ꝓbare videt quõ sẽ dissoluẽde li. iiij. di. ij. 7. ꝛ p totũ.
Sacra alia et alia an sp eadem debuerunt in diuersis tpibus instituti li. iiij. di. ij. q. ij. b. ꝝ. 14.
Sacra sũt i documẽtũ medicamẽtũ et ornamẽtũ. ibidẽ.
Sacra eadẽ diuerꝭ tpib debere ĩstitui si q̃ rões ꝓbare videt quõ sũt dissoluẽde li. iiij. di. ij. 15. ꝛ per totuz.
Sacramentis no. le. quare collata est maioꝛ efficacia ꝙ̃ sacris ve. le. li. iiij. dist. ij. 17.
Sacra an debuerunt institui vnũ vel plura tempoꝛe legis gratie li. iiij. di. ij. q. iij. c. ꝝ. 18.
Sacra cur, sunt. vij. ꝛ nõ vnũ li. iiij. dist. ij. 19.

De littera B

Sacrōz nūer⁹ pences q̄s dr̄ias sumīt li.iūj.dist.ij.22.
Sacramenta legis scripte quid addūt supra sacramenta legis nature li.iūj.di.ij.23.
Sacramentoz noue legis nūerus li.iūj.dist.ij.a.
Sacra noue le.qñ instituta sunt li.iūj.di.ij.b
Sacra ve.le.q̄re fiebant in his q̄ ortū hēbāt a terra vel ī aliq̄ creo ꝛ sacra no.le.nō li.iūj.distī.iij.36.
Sacrm cē donū dei quō intelligīt li.iūj.di.iūj.24.
Sacramentoz no.le.institutio ꝛ no.le.datio duorum ꝓz ɔsiderationē hñt li.iūj.dis.iij.52.ꝛ q̄diu legalia essent obseruanda.53.ꝛ per totum.
Sacramēta diuersa significabāt aqua et sanguis que de latere xp̄i profluxerunt li.iūj.di.iij.56.
Sacramētū quō dicitur fieri qñ verbum accedit ad elementum li.iūj.dist.vj.55.
Sacramenti finis est duplex li.iūj.dist.vj.55.
Sacramentum vnū est magis alio quinq̄ modis libro iūj.distinct.vij.3.
Sacramenta no.le.omnia sunt p̄figurata in ve.le.secundū aliq̄z opinionē li.iūj.di.viij.8.
Sacramentoz p̄figuratio tractatur ꝑm aliam opinionem li.iūj.dist.viij.9.
Sacramentum ecclesie quomodo conficitur duobus. libro.iūj.dis.x.4.
Sacra no.le.quō sunt causa gr̄e li.iūj.di.x.51.
Sacrament alia signa quō significant rem dupliciter. sc3 ꝓprie ꝛ allegorice li.iūj.dist.xj.31.
Sacramenti de integritate est aliquid dupliciter sicut ꝛ duo sunt in sacramento li.iūj.di.xj.48
Sacramenta quomodo sunt necessaria ad salutem .li.iūj.distinct.xvij.29.
Sacra q̄ rōne ordinant ad inuicem li.iūj.dis.xxvj.1.
Sacrōz q̄dā sunt pure fidei q̄dā fidei ꝛ de dictamine iuris naturalis ꝛ ꝑm quem modum ꝺeus vtraq̄ instituit li.iūj.dist.xxvj.8.
Sacramentum altaris aliter prodest viuis aliter mortuis li.iūj.dist.xlv.3.
Sacramenta alia quare non prosunt post mortem nisi sola eucharistia li.iūj.dist.xlv.4.

Sacrificium.

Sacrificium est tripler ꝛ qō boz ſpectat ad virtutes omnes qō ad virtutes theologicas ꝛ quod ad latriā li.iij.dist.ix.49.
Sacrificia legis nature non sunt instituta ex p̄cepto. li.iūj.dist.j.73.
Sacrificioz legis nature efficacia li.iūj.di.j.74.
Sacrificij virtus an requiratur in remediū originalis in adultis li.iūj.di.j.q.uj.i.ꝛ.70.ꝛ p totum.
Sacrificium legis nature curasse maiores quomodo ī telligitur li.iuj.dist.j.77.
Sacrificium legis nature quomō erat via erroris lib. iūj.distinct.j.78.
Sacrificia legis nature quare non erāt contra pietatē li.iuj.dist.j.79.

Sacrilegium

Sacrilegium rapina vsura et furtum quomodo differunt libro.iij.dist.xxxvij.12.

Salomon

Salomon quomodo insomnis meruit et dignus fuit exaudiri libro.ij.dist.xxv.72.

Saluare

Saluare an possit ꝺs iudā ꝛ dānaī petr̄li.j.di.xlij.7
Saluari omnes homines an esset melius q̄ aliq̄s saluare aliquos damnare li.j.di.xlvj.35.

Salus

Salus propria quare est alteri saluti preponenda li. iūj.dist.xxix.22.

Sanus

Sanū cē ꝺr aliq̄d tripl'r li.j.dist.xlvj.29.
Sanitas corpalis et spūalis differenter se habent li. ij.dist.xxviij.13.
Sanitas considerat dupl'r ꝛ ꝑm quē modū pnia restituit in sanitatē pristinā li.iūj.di.xiij.68.

Sanctificare.

Sanctificare tripl'r accipit li.j.dis.xiij.1.
Sanctificans gratia quare non sequit natiuitatē carnalem li.iūj.dis.iij.25.

Sanctus

Sctōz celebritates sup quo sūt fūdate li.iūj.di.iij.14.
Sctis quō ꝺr spūs dat⁹ ad mēsurā li.iūj.dis.xij.2.
Sanctos accepisse de plenitudine xp̄i non ꝑm essentiam sed ꝑm similitudinis conuenientiam quomodo intelligitur li.iij.distī.xiij.3.
Sctōz alioꝝ an euolet in celum ante iudicium li.iūj. di.xxj.q.ij.f.ꝛ.35.
Sanctoz aīas ante iudiciū non posse euolare vbicū/q̄ sonant auctes et rōes quō sunt intelligēde ꝛ soluēde li.iūj.di.xxj.36.et per totum.
Sctōs oēs p̄teritos fuisse eiusdē meriti cuius nunc sunt xp̄iani quō intelligīt li.iūj.di.xxxiij.4.
Sancti an oꝛent ꝓ nobis li.iūj. dist.xlv.q.j.g.ꝛ.36.
Sancti oꝛāt ꝓ nobis duplici rōe ibidē.
Sanctos posse q̄cq̄d volūt quō intelligīt lib.iūj.dist. xlv.37.
Sanctos et beatos habere quicquid volunt quō ītelligitur li.iūj.dis.xlv.39.
Sancti non oꝛant ꝓ nobis quia non dicitur in letania xp̄e oꝛa ꝓ nobis Sol'o.li.iūj.di.xlv.40.
Sancti an impetrēt nobis aliqua suis oꝛōnibus lib. iūj.dis.xlv.q.ij.b.ꝛ.42.
Sctōz oꝛōes nobis nihil ipetrare si q̄ rōes ꝓbare vident quō sunt dissoluēde li.iūj.di.xlv.43.ꝛ p totū
Sctōs rogare an sit nobis vtile li.iūj.distī.xlv.qōne iij.i.ꝛ.46.
Sctōs vt rogaremus voluit et decreuit deus ex trū plici causa ibidem.
Sanctis quō poꝛrigimus preces cum sint longe a nobis remoti li.iūj.dis.xlv.47.
Sanctos quō rogamus et inuocamus cum sint mortui li.iūj.di.xlv.48.

Sanguis

Sanguines purissimi quid sint li.iij.dis.iij.4.
Sanguinis baptismus an sit sacrm sicut baptismus aque li.iūj.dis.iūj.q.iij.i.per totum.
Sanguinis effusio siue martyrium q̄uis ꝓficiat no ꝺmen baptismi tñ n est sacrm li.iūj.di.iūj.47.
Sanguinis xp̄i in altari triplex est effectus lib.iūj. dist.viij.36.

Sapientia

Sapia quare describīt ꝓ verbum possidēdi ꝛ ordinādi ꝛ q̄re ꝓ verbū cōceptōis ꝛ pturitōis.viij.pueribus.j.di.ij.10.
Sapē quō ꝺr a sapia ꝛ ecōuerso sapia a sapē li.j.dist. viij.3.
Sapia quō ꝺr mobilis lib.j.dist.viij.26.
Sapie nomē dupl'r cōsiderat li.j.dist.xxviij.6.
Sapia nata vel genita ꝓprie ꝺr ō filio li.j.di.xxviij.f.
Sapia magis ꝓprie ꝺr de sapia q̄ eternitas de eterni

tate ⁊ potentia li.j.dist.xxxij.2.
Sapientiam patrem genuisse qua ipe dicit sapiēs quō dicit Aug. se istam qōem melius tractasse in libro de trini.li.j.di.xxxij.3.
Sapientē ee aliquo est dupl'r ⁊ quō ⁊ qua sapiētia pater ⁊ filius sunt sapiētes li.j.di.xxij.4.
Sapia hoc nomē duo respicit ⁊ respcū cui⁹ dicit eēntiā ⁊ respcū cui⁹ psonā li.j.dist.xxxij.5.
Sapia patris vna tantū est sed nō vno mō dicit quoi mō intelligitur li.j.di.xxxij.6. sub littera g.
Sapientia alicuius ista oratio duplicem habet intellectum li.j.di.xxxij.17.
Sapia vel scia dei plura sortit noia li.j.di.xxxv.2.
Sapientia vna quō est in duobus sapientibus ⁊c. li.j dist.xxxvij.35.⁊.36.
Sapientia dicitur quadrupliciter et quomō opponit culpe li.j.di.xlvj.5.
Sapia put est ognitio p inspirationē ee dupler ⁊ scōm quē modū dr fructus pieratis li.iij.dist.iij.44.
Sapia put ē donū excellentissimū a quo dicatur libro ij.dist.ix.29.
Sapientie maioris quō est morbū bn curare eg naturā a morbo pseruare li.ij.di.xxiij.12
Sapiam ee excellentiorē eg caritatem quomodo intelligitur li.ij.dist.xxxviij.15.
Sapientiam dei non inquinari quō intelligitur .libro iij.dist.iij.61.
Sapiaz nō mutari quō intelligit li.iij.di.vj.5.
Sapientia scōm qō dupliciter dr.etiam circa duo cōstitit li.iij.dist.xxvij.52.
Sapia dr dupl'r.s.ppie ⁊ cōiter li.iij.di.xxxv.2. Jtez accipit quadrupl'r li.iij.dist.xxxv.6.
Sapie doni actus an attendak penes ognitiōem veri an penes affectionē boni li.iij.di.xxxv.q.j.a. ℟.6.
Sapientia quō sumitur cum dr sapientia crescit p auditum li.iij.dist.xxxv.7.
Sapia quō sumit cū dr sapia est rez diuinaz humanarumq ognitio ⁊c. li.iij.di.xxxv.8
Sapiantia quomodo dicitur ee contra ustilticiam lib. iij.dist.xxxv.9.
Sapientia quomō appropriatur filio et spūisancto libro.iij.dist.xxxv.10.
Sapia in se claudit ⁊ actū amoris vel affectiōis ⁊ actū ognitionis li.iij.dist.xxxv.11.
Sapie diuersi actus scz affici ⁊ ognoscere quō pūt ee eiusdem habitus li.iij.dist.xxxv.12.
Sapia ⁊ scia quō differant li.iij.di.xxxv.a
Sapiens quis dicatur scōm stoicos li.iij.distincione. xxxvj.22. aliud signficare li.iij.di.xlvj.6.
Sapientia ⁊ iusticia dei scōm quem modum dicuntur

Satisfactio

Satisfactio pro offensa q primus parens deū offendit
Squō plus exigit eg mere ri vitā ee nā li.iij.dist.j.46.
Satisfacere an potuerit aliq pura creatura pro toto genere humano li.iij.di.xx.q.iij.c.℟.22.
Satisfactio dr duob⁹ osueuit fieri et rechrt et pro quo dr rechrt satisfactionē ab hūano genere ibidem.
Satisfactionē quomō querit deus dr genere humano. li.iij.distin.xx.26.
Satisfacere an possit aliquis gratia adiutus pro seipso li.iij.dist.xx.q.iij.d.℟.28.
Satisfactio ē dupler scz plena et semiplena ibidem
Satisfaciendi modū an debuerit deus acceptare p passionem xpi li.iij.dist.xx.q.v.c.℟.34.
Satisfactio p humano genere quare nō est hoc ordine facta vt in ea nullus peccasset libro.iij.di.xx.39
De satisfactione p genere hūano vide aliqua vbi hūanus ⁊ vbi reparatio.
Satisfactione an possit homo reconciliari deo li.iij. dis.xv.q.j.a.℟.8.et.10.
Satisfacere an possit aliquis deo de vno peccato sine alio li.iij.di.xv.q.ij.b.℟.11.
Satisfactionē nō optet fieri successiue.i. p vno pctō sine alio eg huius trāsgressio facta sit successiue li.iij. distin.xv.13.
Satisfactiōis pena debita nunq̄ pōt tolerari eg diu qs manet in culpa li.iij.di.xv.14.et.15.
Satisfieri potest de vno veniali sine alio.sed sic non est de mortali li.iij.di.xv.16.
Satisfacere an sit possibile abstinentem a peccatis extra charitatem li.iij.di.xv.q.iij.c.℟.17.
Satisfactionem posse fieri per penā absq̄ fide ⁊ charitate quō intelligit li.iij.di.xv.18.
Satisfactiōis mādatū qō imponit boi a sacerdote qñ dr ipleri ex charitate ⁊ qñ nō li.iij.di.xv.19.⁊.20.
Satisfactoria opa extra charitatē facta an adueniente charitate viuificenk ⁊ an debent cōputari in sortem li.iij.di.xv.q.iij.d.℟.21.
Satisfaciendi causa est ne sit peccati impunitas quō intelligit li.iij.di.xv.26.
Satisfactionē nō fieri p opera extra charitatē facta si supponak querit vtr homo p ea aliquid mereak li. iij.di.xv.q.v.e.℟.27.et p totū.
Satisfacere quid sit libro.iij.dis.xv.q.j.g.℟.43.
Satisfactio ipleta duo rechrit lib.iij.di.xv.44.
Satisfactōis rōem totā eā habere q a peccato cessat quō intelligit li.iij.disti.xv.45.
Satisfacere volens quas debet causas p quas hic intelligit occasiones excidere li.iij.dist.xv.46.
Satisfactio cui est faciēda li.iij.di.xv.q.ij.b.℟.47
Satisfactio ē ofessio quare exigit cū deus in ostritione penā eternā dimittat li.iij.di.xv.49.
Satisfactio quare ibi exigit vbi tanta pōt esse ostritio q totū remittit li.iij.di.xv.50.
Satisfactio p qualia opa debz fieri li.iij.di.xv.q.iij. i.℟.53.
Satisfactiōz p q opa ostingit fieri. Et assignāt tria scz ieiuniū.oōr.⁊ elemosyna li.iij.di.xv.q.iij.i.℟.58
Satisfactiōis ptes.s.ieiuniū oratō elemosyna triplr accipiunk et de eoz sufficiētia. Jbidem.
Satisfactiōez fieri posse p orōnē et ieiuniū et elemosynā oīa mūdare quō intelligit li.iij.di.xv.59.
Satisfactionis tria opa quō multa alia comprehēdūt li.iij.dis.xv.60.
Satisfactōis sub q̄ pte patiēcie cōtiek li.iij.di.xv.61
Satisfactōis pars magis satisfactoria que sit. libro. iij.dist.xv.62.
Satisfactōis opus vnū scz elemosyna tractak lib.iij di.xv.q.j.i.℟.63.⁊ p totum.
Satisfacere an cōtingat ieiunio li.iij.dist.xv.q.ij.m. ℟.70.
Satisfacere an cōtingat p orōnē. Et cū duplex sit orō.s.mentalis et vocalis querit que sit magis satisfactoria li.iij.di.xv.q.iij.n.p totum.
Satisfactōis ps an sit restitutō li.iij.dist.xv.q.iij.o.
Satisfactio dr dupl'r ⁊ fm quē modū restitutio ēps satisfactōis li.iij.di.xv.83. ℟.82

De littera B

Satisfactio q̄re debet fieri deo cū peccatū fiat in proximū libro. iiij. dist. xv. 87.
Satisfactio dr duplr et qua rōne conuenit vni parti penitentie z qua rōne oībus li. iiij. di. xvj. 2
Satisfactio quō a iohanne p̄cepta est li. iiij. di. xvj. 5.
Satisfactio q̄re plus fit p modicā penaz in p̄nti q̄ p magnā in futuro li. iiij. di. xx. 18. Et rēplū ad idē. 19.
Satisfactionis ꝯmutatio an fieri possit. i. vtrū vnus possit pro alio satisfacere li. iiij. di. xx. q. j. g. ℞. 48.
Satisfactionis ꝯmutatio debet fieri aucte sacerdotis cuius est duo ꝯsiderare li. iiij. dist. xx. 49.
Satisfacere nō posse aliū p alio eo q̄ vnicuiq; retribuitur fm opa sua quō soluit li. iiij. dist. xx. 50.
Satisfactionē non posse in aliū hoiem cōmutari quia est remediū qđ debet apponi circa membrū infirmū quō intelligitur li. iiij. dist. xx. 51.
Satisfacere quare p̄t alius p alio cū non possit contteri nec cōfiteri alius p alio li. iiij. dist. xx. 52.
Satisfactione facta ab alio p aliq̄ an ille p quo satisfactū est statim euolet li. iiij. dist. xx. 53.
Satisfacere vn9 p alio si p̄t. p̄t vn9 vna pena sit satisfacere p se z p illo z ita pari rōe p tertio z q̄rto ꝛc. g̃ vno satisfaciēte satisfaciūt oēs. solo. li. iiij. di. xx. 54
Satisfactionis relaxatio an possit fieri libro. iiij. dist. xx. q. ij. b. ℞. 55.
Satisfactio quō exigit pene duplicationem nō relaxationem lib. iiij. dist. xx. 57.
Satisfactio quō exigit dignos fructus penitentie lib. iiij. dis. xx. 58.
Satisfactionis relaxatio a quo possit fieri li. iiij. dist. xx. q. ij. i. ℞. 60.
Satisfactionis relaxatio quid requirat vltra clauem. libro. iiij. dist. xx. 61.
Satisfactionis relaxationem nō p̄nt facere plati collegioz q̃uis habeant claues ad soluendū et ligandū in vtroq; foro li. iiij. di. xx. 62.
Satisfactionis relaxationē non potest quilibet facere q̃uis quilibet habens caritatem possit bona sua alteri cōicare li. iiij. di. xx. 63. Differt enim cōicatio a relaxatione li. iiij. di. xx. 64.
Satisfactionis relaxatio p quo debeat fieri vtruz scz p spūali an p corpali benefitio li. iiij. dist. xx. q. iiij. k. ℞. 66. z p totū.

Satians

Satians appetitū nr̄m ē duplr. Et scōm quē modum dr satiat et scōm quē influctia dei li. iiij. di. xlix. 1. h ponit ꝓpe medium ñ bñ tudis. ponat nomē bñ tudis.

Scandalum

Scandalum vnitum peccato quam vim habet li. iiij. dist. xxvij. 2.

Scientia

Scientia quō destruct lib. j. in ꝓlogo. 25.
Scire est duplex scz si est. et sicuti est. libro. j. di. xiij. 4 Hic ponitur ꝓpe fi. q; verbū nō est ꝓpheratū melius sonat q; verbū ꝓhibitū non est.
Scire iterū dicitur dupliciter li. j. dist. xxxix. 4. Et dicitur iterum dupliciter dist. xlj. 25.
Scientia volūtas potētia duplr ꝯsiderant et qđ boz est prius altero li. j. dist. xxxv. 1.
Scientia vel sapientia dei plura sortitur nomina. lib. j. dist. xxxv. 2. Et eadem di. a.
Scientia ē duplex et que ponit et que nō ponit existētia rei ꝛc. li. j. dist. xxxv. 5.
Scibile quomodo est finitum li. j. dist. xxxv. 31.
Scientia vel p̄scientia dei cum sit eterna quō se hz ad tpalia vel creata li. j. dist. xxxv. b. c.
Scientia dei nō est tm̄ de tpalibus sed etiam de eternis lib. j. dis. xxxv. d.
Scientia dei cum sit ens quō cognoscit non entia. lib. j. dist. xxxv. e.
Sciunt se inuicem pater et filius iste nascēdo ille gignendo quō intelligitur lib. j. dist. xxxix. 1.
Scibilia et attributa quomō sunt in diuinis. libro. j. distinc. xxxix. 2.
Scientia dei non est nisi de his que sunt fuerunt vel erunt quō intelligitur li. j. di. xxxix. 3.
Scire malum z posse malū differenter se habent lib. j. dis. xxxix. 16.
Scia hoim quare nō p̄t esse nisi de necessarijs z scia dei de contingentibz li. j. dist. xxxix. 15.
Scia dei quō est infinitoz li. j. dis. xxxix. 19.
Scia vera quō requirit vt scibile et scia ꝓportionent. lib. j. dist. xxxix. 28.
Scitū immutabiliter. immutabiliter est verum q; qđ scitur est verum. Solo. li. j. di. xxxix. 29
Scire et p̄scire differunt li. j. dis. xxxix. 30.
Scientia dei an possit augeri minui vel mutari libro j. dist. xxxix. a. b. c. d.
Scie diuine quō dicūt oīa subiecta. li. j. dis. xlv. 2.
Scia quare nō distinguit p bñplacitū z signū vt voluntas lib. j dist. xlv. 36.
Scientiam recusare quō non est nature sed voluntatis electiue li. ij. dist. xxij. 3.
Scire desiderant omnes homines naturaliter q nomō intelligitur. ibidem.
Scia fidei et morū q̄re est nobis data p scripturā sacrā q̃ scia rez naturaliū li. ij. di. xxiij. 3. z. 4
Scientie ꝓfectus triplici via p̄t cōsiderari z fm quā via ꝓfecisset adam si stetisset li. ij. dist. xxiij. 22.
Scibile et opinabile quid et quō est circa vtrūq; recceptio li. ij. dist. xxxiij. 23.
Scientia quō potest nominare et potentiam z habitum li. ij. dist. xxxix. 8.
Scire et intelligere differenter nominant cognitiōem li. iij. dist. xxij. 31.
Scientis comprehēsione finiri q̄cq̄d scitur quō intelligit li. ij. dist. xxij. 38.
Scire posse oīa conuenit alicui creature sed posse facere omnia non. li. ij. dist. xxij. 64.
Scientia practica dr duobus modis et quō aīe xp̄i cōmunicata est li. ij. dist. xxij. 65
Sciam inflare quō intelligit. li. ij. dist. xv. 25
Scit aliq̄d duplr. s. scia noticie. z scia discretōis. z q; mō scit aīa que sunt in ip̄a. li. ij. dist. xxij. 5.
Scientia. prout est cognitio quā quis habet in via dr duplr et fm qnem modum certiorem fides q̃ scientia lib. ij. dist. xxij. 28.
Scie nobilitas et ignobilitas vñ li. ij. disti. xxij. 34.
Scire quō est cōp̄hēdere li. ij. dist. xxij. 6.
Scientia et visio patrie differenter se habent q̃tū ad euacuationem li. ij. dist. xxij. 38.
Sciens quō p̄t et non potest dissentire ab eo qđ scit li. ij. dist. xxij. 39.
Scientia aliter se habet ad verū q̃ virtus ad bonum. li. ij. dist. xxvj. 59.
Scientie habitus an euacuetur in patria li. iij. distin. xxxj. q. ij. f. ℞. 35.
Scientia tria respicit. scz habitum vsum et modum z fm quod boz euacuabitur in beatis li. iij. di. xxxj. 36.

De littera B

Sciam esse destruēdā ex quo sensu dixerit ap'ls libro iij. disti. xxxj. 37. Ad idem. 41.
Scias inuentas esse ꝓpter amouēdas ignorātias quō intelligit li. iij. distic. xxxj. 38.
Scia vel cognitio quō est actu et habitu in beatis lib. iij. dist. xxxj. 39.
Scia quare non euacuatur in patria sicut lumen fi/ dei li. iij. dist. xxxj. 40
Scia quō cessabit in patria li. iij. dist. xxxiij. 46.
Scia quō gignit nutrit defendit et roborat fidē. libro iij. dis. xxxv. 3.
Scientie et timoris differenter est abstinere a malis. li. iij. dist. xxxv. 4.
Scientie dom actus p̄cipuus an cōsistat in actōe vel in cōsideratōe li. iij. dis. xxxv. q. j. b. ℞. 13.
Scientie q̄drupler est differentia. ibidem.
Scie quō est dirigere circa actōs li. iij. di. xxxv. 14.
Scientie quō est humanitatem et gr̄am xp̄i noscere li/ bro. iij. dist. xxxv. 15.
Scia donū et prudentia diuersimode dirigūt hoiem lib. iij. distic. xxxv. 16.
Scientia donū quō respicit intelligētiā scripturaꝝ lib. iij. dist. xxxv. 17.
Scia est vnus act⁹ p̄ncipalis et duo annexi li. iij. dis. xxxv. 18.
Scia et sapia quō differūt li. iij. dist. xxxv. a. ꝛc.
Scia an sit clauis li. iij. dist. xviij. q. j. c. ℞. 30. Et plu ra ad hoc vide in clauis.
Sciam esse clauē si q̄ auctoritates sonare vident quō sunt intelligēde li. iij. dis. xviij. 31. ꝛ p totū.
Scia an sit alia clauis q̄ potentia soluendi li. iij. dis. xviij. q. j. f. ℞. 34.
Scientia alia est p̄axis alia directionis ꝛ que est omi virtute essentialis ꝛc. li. iij. di. xviij. 40.
Scientia ꝛ intellectus quō viget in peccatoribus lib. iij. dist. xviij. 46. ꝓpe finem.

Scisma

Scisma hereſis superstitio secta in quo differunt libro. iij. distin. xij. 7.

Scriptura

Scriptura sacra studiose nō curiose est scrutanda li. j. in ꝓlogo. 10.
Scriptura nō dicit hoc. ergo nō est verū nō sequitur li bro. j. disti. xj. 17.
Scriptura sacra quare nos magis instruit de fide et moribꝫ q̄ de rebꝫ naturalibꝫ li. ij. di. xxij. 3. et. 4.
Scriptura sacra qua rōe tradita est hoī lapso libro. ij. distin. xxx. 10.
Scriptura quō dicit aliquid fieri q̄n innotescit ꝛ non esse q̄n nō apparet li. iij. di. iij. 10.
Scripta nō sunt omnia que apostoli tradiderūt libro iij. dist. ix. 18.
Scripti in libro vite sunt in duplici differentia ꝛ que ꝛ quō delentur libro. iij. dist. xxxj. 2.

Scrutator

Scrutatores secretoꝝ esse culpabiles quō intelligitur libro. j. in ꝓlogo. 10.

Secūdū

Scōm p̄positio dicit dupl'r cum querit an appropria tio sit f̄m rē an f̄m intellectū. lib. j. dis. xxxiij. 30. Et disti. xvij. 37. Dicit iterꝫ dupliciter cū dicit q̄ mot⁹ in corpalibꝫ est motus f̄m accidens.
Scōm dicit tripliciter cū dicit q̄ gratia dat f̄m maio rem capacitatem naturalium libro. ij. distin. ix. 14. Hic ponit ꝓpe p̄n. pōt intelligi dupl'r. ponatur po test intelligi tripliciter.
Scōm q̄nꝫ dicit causam disponentē de congruo li. ij. dist. ix. 15. et. 16.
Scōm p̄positio hz varia naturā li. iij. di. x. 1. et. 9.
Scōm q̄d dr̄ qō dicit ꝑ defectū ad simpliciter.

Secta

Secta hereſis superstitio scisma in quo differūt lib. iij. distin. xij. 7.

Segnities

Segnities quid libro. iij. di. xxxiij. ℌ1.

Semel

Semel potest dicere ꝛ nunc temporis ꝛ nunc eternita tis libro. j. disti. v. 6.

Seminalis Semen

Seminalis ꝛ causalis ratio. Similiter naturalis ꝛ se minalis rō. Et similiter semen ꝛ seminalis rō quō differūt. li. ij. di. xviij. 11. et. 12. et. 13.
Seminales aut causales f̄m rōnes an aliquis effect⁹ fiat li. ij. di. xviij. 14.
Seminalis rō an sit forma vniuersalis an singularis li. ij. di. xviij. q. iij. c. ℞. 20. et. 21.
Seminū decisio an fuisset in cōmixtione p̄mor̄ paren tū li. ij. di. xx. q. ij. b. ℞. 14.
Seminis emissio in p̄mis pentis an fuisset cum dele ctationis intensione li. ij. dis. xx. q. iij. c. ℞. 16.
Seminis emittendi desiderū in natura instituta quō obseruasset terminū ꝛ limitē li. ij. di. xx. 17.
Semen virile fortius est vel debilius aliud altero tri plici rōne lib. ij. di. xx. 30.
Semen viri p̄dūari semini mulieris quō intelligit li/ bro. ij. di. xx. 33.
Semen duplicem habet q̄titatē ꝛ quō ex semine ade omnis humani generis posteritas p̄cessit li. ij. dist. xxx. 35. et. 36. Hic sub nūero. 35. ponit aliq̄n timet ponat aliq̄n ꝛtinuet.
Semen aliter est radicale generanti aliter generata li bro. ij. disti. xxx. 39.
Seminalē f̄m rōnem aliquid p̄cedere quid sit. libro. iij. distin. iij. 66.
Seminalē f̄m rōnem descendere quicq̄d descendit ab adam in setb quō intelligit li. iij. di. iij. 69.
Semen totū decisum ab adam quō habuit rōnem se minalem libro. iij. di. iij. 70.
Semen habet duplicē ꝓpietatē ꝛ f̄m quā d⁹ verbū xri descendisse in v̄ginē ad modū semis li. iij. di. iij. 10.
De semine vide aliqua infra vbi sexus.

Sensus Sentire Sententia.

Sentire ꝛ intelligere siue sensus ꝛ intellectus differūt triplici rōne li. j. di. j. 33.
Sensus solū est singulariū. intellectus singularium ꝛ vniuersaliū li. ij. di. iij. 37.
Sentire accipit tripliciter ꝛ f̄m quā acceptionē ꝛ quō differt sensus ab intellectu li. ij. di. viij. 39.
Sensus dupl'r impedit ne p̄cipiat q̄ sibi p̄sto est lib. ij. di. viij. ℌ3. in ℞. li. ij. di. viij. 54.
Sensum nō errare circa ꝓpriū obiectū quō intelligit
Sensibile aliā potentiā noīat in hoīe aliam in bruto. libro. ij. di. xix. 17.
Sensum ꝛcurrere ad delectationē quō intelligit. lib. ij. dist. xxiij. 24.
Sensualitatis noīe varia intelligit scriptura ꝛ an im

telligak vna vis vel plures ⁊ an sensualitatis noie intelligatur vis cognitiua an motiua libro. ij. distī. xxiiij. §§. Et in textu. m.
Sensualitas dupl'r põt accipi. ⁊ fm quẽ modũ pt̃ i sẽ sualitate eẽ pcm̃ ⁊c. li. ij. dist. xxiiij. 68. Ad idẽ. 82.
Sensualitas iterũ tribꝫ modis accipik. Et fm quẽ mo dũ est in nobis a gñante li. ij. dist. xxxj. 6.
Sensualitas et rõ quõ differũt lib. ij. dis. xxiiij. c. f.
Sensitiue primam mutatõem eẽ a gencrante quõ itel ligik lib. ij. di. xxxj. 7.
Sensitiua quomodo est vniuoce in bomine ⁊ asino. lib. ij. distī. xxxj. 12.
Sensus corpalis et spũalis quid sit et quõ cbristus dr caput in quo sunt omnes sensus in sanctis vero so lus tactus li. iij. di. xiij. 1.
Sensum et motũ gre influere contingit dupliciter. li. iij. distī. xiij. 29.
Sensus et motus in spũalibꝫ penes quid attendank. lib. ij. dist. xiij. 40.
Sensualitatis ⁊ rõnis dissensus põt eẽ dupler. s. qn/ tũ ad volitũ ⁊ q̃tũ ad actũ volẽdi li. iij. dis. xvij. 29.
Sẽsus spũalis vñ vel q̃ rõe dicak li. iij. distī. xxxiij. ſ.
Sensus qua rõne dicuntur decipi in sacramento al/ taris li. iiij. di. x. 62
Sensus omnes an habeant in patria suos actꝰ li. iiij. dist. xlix. q. j. l. ℟. 42.
Sensus gustus et sensus olfactus quare nõ manent in patria li. iiij. dis. xlix. 43.
Sensus aliter appetit vnitī obiecto aliter aĩa corpo/ ri li. iiij. dis. xlix. 44.
Sensus dupliceꝫ habet delectatiõem et qua delectetur sensus corporis glorioſi li. iiij. di. xlix. 45
Sensum nullũ esse in patria quõ intelligitur. lib. iiij. di. xlix. 46.
Sensus qui est in patria in actu an sit cũ delectatõne vel sine li. iiij. dis. xlix. 47.
Sensus illi q̃ sũt in suo actu i patria an cognoscant p receptiõez speciei. li. iiij. di. xlix. q. ij. m. ℟. 48.
Sensus glorificatos cognoscere nõ recipiẽdo speciez ab ipo sensibili si q̃ rõnes ꝓbare videnk quõ sũt dis soluende li. iiij. di. xlix. 49. ⁊ totum.
Sententia dicitur iniusta ex animo. ex cã. ex ordine li. iiij. dist. xvij. 44.

Separare

Separare dr tripl'r li. j. dis. x. 30.
Separationem non recipimus in diuinis sed distin/ ctõem li. j. di. xxiiij. 2.
Sepak aliq̃d ab aliq̃ dupl'r. Et fm quẽ modũ dr deus separatus et nõ separus a loco li. j. dis. xxxvij. 46.

Seruire

Seruire posse deo respectu mercedis quomõ intelli/ gitur li. j. di. j. 23.

Seruitus

Seruitus est triplex et cõtra triplicẽ seruitutẽ ẽ triplex libertas li. ij. dis. xxv. 37. ⁊ di. xliij. 34.
Seruitus est quadruplex et quõ latria dr seruitus li. iij. dis. ix. 44.

Seruus

Seruus peccati quõ naturaliter velit bonum libro. ij. distī. xxxix. c.
Seruus qñ põt vtor̃ petẽti debitũ reddere dño etiaꝫ aliud iperante et qñ nõ. li. iij. di. xxxvj. 10.

Serpens

De serpente et virga moysi facto ⁊ de magis ꝓbaro/ nis li. ij. distī. vij. in demon. 82.
Serpẽs qualik formauit verba ad euã lib. ij. di. xxj. 1.
Serpẽs quare dictꝰ ẽ callidissimꝰ li. ij. di. xxj. 2. ⁊ 16.

Seueritas

Seueritas diuina i angelo nobilissimo ⁊ ꝓmo boie fa ciliter consideratur lib. ij. dist. vj. 11.

Sextarius

Sextarꝰ q̃ signat cõfessionẽ fidei hz dupliceꝫ plenitu dinẽ ⁊ quõ q̃libet dz offerre li. iij. d. xxv. 29. hic añ fi nẽ poik. dicũk oẽs offerre. ponak dñt oẽs offerre. ⁊c

Sexus

Seruũ cõmixtio an fuisset in statu innocẽtie. libro. ij. dist. xx. q. j. a. ℟. 9.
Seruum cõmixtionem an fuisset secuta seminis deci sio. li. ij. dist. xx. q. ij. b. ℟. 14.
Seruũ commixtio an corrupisset carnis integritatem li. ij. dist. xx. q. iiij. d. ℟. 21.
Seruũ quelibet cõmixtio an fuisset in primo statu ꝓ lis generatio li. ij. dis. xx. q. v. c. ℟. 23.
Seruũ illa cõmixtio an equaliter multiplicassẽ viros et mulieres li. ij. di. xx. q. vj. f. ℟. 28.

Sicut

Sicut simpl'r ad simpl'r. ita et magis ad magis ⁊ ma/ rie ad marie quõ itelligik. li. ij. di. xxxiij. 25.
Sicut q̃d ibi iportat diliges ꝓximũ tu. sicut teipm. li. iij. dist. xxix. 23.

Sidus

Sidera causare mores hoim et euentus futuroz̃ põt dupl'r intelligi li. ij. dis. xliij. 78.
Siderum cõiunctiones bellorum causas esse quõ in/ telligitur li. ij. di. xliij. 80.
Sideribus qua conditione subꝺ̃ciunk humani actus. ⁊c. libro. ij. di. xliij. 84.

Signum

Signuz et res dupl'r accipik. ⁊ fm quẽ modũ spectãt ad oẽs scias. li. j. in plogo. 8.
Signũ aliud naturale ẽ aliud institutũ et de q̃ agik in li. sñiarũ li. j. dis. j. 3.
Signum quid sit et quid res lib. j. dist. j. b.
Signum est ⁊ ad signandũ ⁊ ad distinguẽdũ lib. ij. di. xliij. 46.
Signũ duplicẽ habet compationem ⁊ fm quam dicik signum li. iij. di. j. 23.
Signum et signatum simul esse natura quõ intelligik
Signũ duplicẽ hz veritatẽ ⁊ fm quã li. iij. di. j. 25. signũ sacrale sp est vez li. iij. dis. j. 26.
Signũ quõ et bũana institutõe generat cognitiõem et affectionẽ spũalem li. iij. dist. j. 37.

Silogismus

Silogismꝰ ex maiori de necessario ⁊ minori de inesse sp̃ cõcludit necessario li. j. dist. xxxviij. 18.

Simbolum

Simbolũ an sufficienter cõtineat oĩa q̃ oportunũ est credere ad salutẽ li. iij. dist. xxv. q. j. a. ℟. 6.
Simbolo quare nihil addiderunt paulꝰ et barnabas libro. iij. distic. xxv. 8.
Simbolũ q̃uis nõ cõtineat oĩa credẽda tñ oĩa credẽda põt ad articulos simboli reduci li. iij. di. xxv. 9. ⁊ 10
Simbola alia. s. athanasiũ ⁊ niceni cõciliũ sũt edita ad fidei explanatiõem et heresum cõfutationẽ li. iij. dist.
Simbolũ apl'oz̃ Athanasiũ et niceni cõcii xxv. 12. liũquõ sunt diuersa li. iij. di. xxv. 13.

Simbolū aplor q̄re dicit maius li.iij.dis.xxv.14.
Simbolū aplor q̄re bis in die li.iij.dis.xxv.13.
Simbolum patrum a quibus fuit compositum.libro iij.dis.xxv.16.
Simbolū patrū quare dr in missa et ante cōionem lib. iij.dis.xxv.17.

Similitudo. Similis.

Similitudo est duplex.s.scōm substantiā et scōm accidens et q̄ admittit diuersitatē rc.li.j.dis.ij.6. Iterū est duplex dis.xxxv.10. Iterū eadē dis.12. Iterū eadē dis.13. Iterū eadē dis.18. Et q̄ similitudo est diuina veritas et idea in deo.
Silem sibi in natura producere est triplr li.j.di.ix.20.
Silitudies de processiōe spūssci a solo p̄re p modum radij et lumis quō ñ sc̄ oīmode silitudies li.j.di.xj.18.
Similitudo quomodo est prior habilitate intelligēdo lib.j.dis.xxvij.43.
Silitudo et eq̄litas dr duplr. Et scōm quē modū agit de his li.j.di.xix.et scōm quē di.xxxj. vide di.xxxj.1.
Silis et equalis an dicant scōm positionē an scōz prioritatē in diuinis li.j.dis.xxxv.q.j.a.p totum.
Silitudo dei ad creaturā qualis sit li.j.dis.xxxiij.33.
Silitudo siue intentio in aīa p̄ma ad aīaz in q̄ ē et ad illud cuj ē et scōm quē modū silitudies vnj rei in pluribus aīabꝫ bñt vnitatē li.j.dis.xxxvij.36.
Similitudo dei est duplex et q̄ pōt apperi ordinate et q̄ non lib.ij.dis.v.16.
Silitudinē in natura et effectibus maiorem amorē generare quō intelligitur li.ij.dis.vj.15.
Silitudo est quadruplex.et scōm quē modū pōt creatura deo assimilari li.ij.dis.xvj.7.
Silr se hr̄e pōt esse dupliciter li.ij.dis.xvj.8.
Similitudo q̄ est in imagine penes quid attendit lib. ij.dis.xvj.10.et.11.
Silitudo quō ci plj q̄ imago li.ij.dis.xvj.37.
Silitudo xpler repit i altaris sacro et corpe xpi lib.iij.
Silitudo attēdit duobꝫ mōis et scōm quē dis.vj.2. modū sacrm gerit silitudiem gr̄e li.iij.dis.j.6.
Similitudo est duplex et que est via ad facilioē transitum li.iiij.dis.xx.25.

Simonia

Simoniaci dicunt emētes et vēdentes spūalia li.iij.
Simoniaci q̄s grauius peccet an emētes dis.xxv.3. an vēdētes li.iij.dis.xxv.4.
Simonia an p̄mittat cū vendit fundus annexus iuri patronatus li.iij.dis.xxv.6.
Simonia cōtrahit quinq̄ modis li.iij.dis.xxv.7.
Simonia vnde dicat et q̄d sit li.iij.dis.xxv.d.
Simoniacoz pena et triplex distinctio li.iij.di.xxv.e
Simoniaci non sunt pauperes orantes p pecunia li. iij.dis.xlv.5.

Simulatio

Simulatio est multiplex q̄ que tenet rōem mendacij li. iij.dis.xxxviij.24.

Simultas

Simultas attendit dupliciter q fm quē modū pōt deus p̄scire plura simul q̄ p̄sciat li.j.dis.xxxix.2.

Simplex

Simplex describitur put deo conuenit libro.j.distin. viij.42.q.2.
Simplicitas summa an sit in deo li.j.dis.viij.q.j.c.
Simplicissimus quō pbat deus li.j.dis.viij.48.
Simplicitas maior ibi est vbi nulla est diuersitas quō intelligitur lib.j.di.viij.49. ligit.li.j.di.viij.50.
Simplicitas maior ibi ē vbi nulla ē plalitas quō irel
Simplicitas an sit dei ppetas li.j.di.viij.q.ij.f.ad.52
Simplex et vnū differunt li.j.di.viij.56.
Simplicitas quō ē pūcti entis q principij li.j.di.viij.57
Simplicissimū quō dicitur punctus et quō charitas lib.j.dist.xvij.43.
Simplex p prie ē sola diuina essentia li.j.di.viij.e.h.l.
Simplex esse nō conuenit nature corporali li.j.distinc. viij.f.
Simplex ē nō cōuenit nature spūali li.j.di.viij.g.
Simplicitas dei nlli pdicamentor subiicit li.j.di.viij.i
Simplicitas diuina compatitur personarum pluralitatem li.j.dist.viij.m.
Simplicitas essentie et simplicitas suppositi differunt lib.j.dist.ij.25.
Simplicitas quā magnitudinē recipit li.j.d.xvij.36
Simplicia simul existentia quando confunduntur in vnum li.j.dist.xix.25.
Simplex dr duplr.s.possibile ad additiōez et qō pr̄ uatiue additiōez et scōm quē modū vle ē simplex fm quem modū diuina essentia li.j.di.xix.43.
Simplex an sit diffinibile li.j.di.xxv.14.
Simplicius est quod in pluribus reperitur quō irel ligit li.j.di.xxxiij.13. Et li.ij.di.ij.57.
Simplicius est illud quod est maioris abstractionis quō intelligit lib.j.di.xxxiij.14. ij.dist.xiij.68.
Simplicitas corporis quam tollit diuersitatem libro
Simplicitatis et compositionis multa genera.lib.ij. dist.xvij.23.
Simplex ad qō se conuertit totaliter se conuerti pōt dupliciter intelligi li.ij.dist.xlij.35.
Simpliciter et sine determinatione dicitur aliquid de aliquo dupliciter li.iij.dist.xj.2.
Simplex totum attingitur cum attingitur quō intelligitur lib.iij.distin.xiij.16.
Simplices non tenentur statim assentire cum audiūt aliquid nouum predicare lib.iij.di.xxv.31.
Simplices non tenentur omnes articulos explicite scire et credere li.iij.dis.xxv.32.

Sinderisis

Sinderisis an sit in genere cognitionis vel affectiōis li.ij.di.xxxix.q.j.d.ad.2.
Sinderisis quid sit. Ibidem.
Sinderisis conscientia et lex naturalis quō differūt fm aliquos lib.ij.dis.xxxix.26.
Sinderisis quō dicitur gemere et interpellare libro.ij distin.xxxix.29.et.49.
Sinderisis an aliquando nomine sensus intelligitur libro.ij.dis.xxxix.30.
Sinderisis q̄re dicit scintilla conscie li.ij.di.xxxix.32
Sinderisis an sit potentia vel passio vel habitus. li. ij.dis.xxxix.32.
Sinderisis quō se habeat ad conscientiā et legem naturalem lib.ij.dis.xxxix.33.
Sinderisis qualiter se habeat ad concupiscibilez irascibilem et rationalē li.ij.dis.xxxix.35.
Sinderisis an possit per peccatū extingui libro.ij.di. xxxix.q.ij.e.ad.36.
Sinderisis q̄tum ad actum nō pōt extingui sed ad tē pus impediri triplici ex causa li.ij.dis.xxxix.37.
Siderisꝫ quō dicit vim aie rōnalis li.ij.di.xxxix.38
Sinderisis quomodo non est extincta in hereticis li. ij.dis.xxxix.40.

De littera B

Sinderisis ꝛ cõscientia quare semper manet in boie. libro. ij. dis. xxxix. 41.
Sinderises ꝛ fomes dissimiliter se habent. Ibidem.
Sinderisis an possit deprauari per peccatum. lib. ij. dist. xxxix. q. iij. f. R. 42.
Sinderisis quõ dr precipitari li. ij. di. xxxix. 44
Sinderisis non intelligit p verticem ibi anima con / stupratur vsq; ad verticem li. ij. di. xxxix. 45.
Sinderisim cẽ rectam ꝛ nõ rectã ꝓpterea q cõscia q̃ẽ iudicatoriũ ꝓcedens sinderisim ẽ recta ꝛ nõ recta nõ sequitur li. ij. di. xxxix. 47. et. 48.
Sinderisis nõ subest imperio li. ar. ergo li. ar. nõ põt ea abuti li. ij. dis. xxxix. 50.
Sinderisis tripler est actus et quis est ablatus a dei monibus ꝺs a damnatis et ꝺs manet in vtrisq; li bro. iij. distin. l. 46. Dic ponitur. Tertius est re / muneratio. ponak tertius est remuneratio.

Sinc

Sine quid priuat in diffinitõe virtutis quã assignat Aug. li. ij. dis. xxvij. 9.

Societas

Societas duo respicit li. j. di. xxxvij. 1.
Socius quare plus amak q̃ frater vel consanguine⁹ lib. iij. dis. xxix. 41.

Sol

Solis pductio nõ est supflua li. ij. di. xiij. 13.
Sol an posset illuminare vacuũ si cẽt circa ipm lib. ij. dis. xiij. 39.
Sol et luna quõ sr̃ã signa ꝛ tpa li. ij. di. xiij. 45 ꝛ. 67
Sol quare illuminat ꝛ calefacit inferiora luna so / lũ illuminat sz nõ calefacit li. ij. dist. xiij. 76.
Sol et luna quõ iudicij in die obscurabuntur. lib. iij. dist. xl viij. 2.

Solus

Solus signũ exclusiuũ quã vim habet in diuinis lo cutionibus libro. j. dis. xxj. 1.
Sol⁹ illa dictio exclusiua vel alia. an vere addak t̃mi no subãli a ꝓte subiecti li. j. dist. xxj. q. j. a. R. 4.
Sol⁹ dictio exclusiua capik dupl'r. Et ꝑm quẽ modũ accipik in locutoribꝰ diuinis. Ibidem.
Solus quare nõ ponit solitudinẽ circa substantiuuz sed pcisionem lib. j. dis. xxj. 5.
Solus deus est pater quomodo habet conuerti. lib. j. dis. xxj. 7.
Sol⁹ illa dictio exclusiua vel alia an vere possit addi termino subãli a ꝓte p̃dicati li. j. di. xxj. q. ij. b. R. 8.
Solus nõ est ita ꝓpria dispositio subiecti sicut b sig nũ omnis li. j. dist. xxj. 9.
Solus iportat duo in se et ꝑm hoc dnas hz ꝓpriera / tes li. j. dist. xxj. 10.
Solus qd excludit qñ addik p̃dicato li. j. di. xxj. 12.
Solus illa dictio exclusiua vel alia an vere addatur termino personali respectu p̃dicati ꝓpriũ li. j. distic. xxj. q. j. c. R. 12.
Solus est idem qõ nõ cũ alio quid excludit hic illa ne gatio non li. j. dis. xxj. 14.
Solus illa dictio exclusiua vel alia an vere addak ter mino psonali respectu predicati cõmunis lib. j. dis. xxj. q. ij. d. R. 17.
Solus põt facere duplicẽ exclusionẽ ꝛ ꝑm quẽ modũ illa ꝓpositio solus pater est de⁹ ꝛ cõsil'es sũt vere ꝛ ꝑm quẽ modũ false li. j. di. xxj. 18.
Solus pater ñ equipollet huic nemo nisi pater lib. j. di. xxj. 19.
Solus pr̃ ẽ de⁹ ꝛc. an bñ dicak li. j. di. xxj. b. ꝛc.
Solus signũ exclusiuũ artak ex mõ loquẽdi ibi sol⁹ fi / lius est deus & deo li. j. di. xxvij. 24.

Solutio Soluere

Solutio recta alicuius rationis vel argumenti q̃id sit li. j. di. iij. 4.
Solutio seu responsio est dupler. s. ad hoiem ꝛ ad o / rationẽ vel rõnem li. j. dist. vj. 3.
Soluto medio solui extrema quõ itelligik li. iij. di. ij.
Soluẽdi ptãtes quare non sunt tot quot vicia 42. li. iij. dis. xviij. 41.
Soluere et ligare quõ sunt actus clauiũ in foro iudicij ali li. iij. di. xviij. 64.
Soluendi potestas sicut ꝛ potẽtia visiua dupl'r con / sideratur vel quantum ad essentiam vel q̃tum ad vsũ ꝛ ꝑm quẽ modũ ẽ i aĩa et ꝑm quẽ in viatoris iu / risdictione li. iij. di. xix. 19.
De auctr soluẽdi et ligandi vide plura vbi absolutio iudicialis vbi clauis et vbi sacerdos.

Somnia

Somnia fiunt ãnq̃ ꝺc causis li. ij. di. xij. 68.
Somniũ quõ fuisset in statu innocẽtie li. ij. di. xxiij. 31.
Somni antibus quare magis reuelank futura a deo q̃ vigilantibus li. ij. dis. xxv. 76.

Sordes

Sordes corpales quare non inquinant corpus spir⁹ tuale lib. j. dist. xxxvij. 6.

Soror

Sororẽ vxoris cognoscẽs quõ punik li. iij. di. xxxiij. 9

Species

Species innata potest ee dupl'r li. j. disti. xvij. 29.
Species vt accipitur in diffinitione imaginis cõue / nit soli filio lib. j. di. xxxj. 32.
Species dicik et forma ꝛ pulchritudo li. j. di. xxxj. 34
Speciei nomen tria dicit ꝓpter que ab hyla. appro̅pa / tur filio li. j. di. xxxj. 37.
Speciẽ cõmunem quõ est in xpo accipe et quõ non li. iij. dis. ij. 36.
Speciẽ dicere totum esse indiuiduorum quõ intelligik li. iij. disti. ij. 37.
Speciẽ specificã accipi ꝑm illud qõ ẽ nobilissimũ ꝛ p fectissimũ in re quõ itelligik li. iij. di. ij. 38.
Speciei eiusdem ee q̃ bñ ortũ ab eodẽ ꝑm spem quõ i / telligik li. iij. dist. xxxiij. 82.

Spectaculum

Spectaculum et ludus diffiniuntur li. iij. di. xvj. 13.

Speculum

Speculũ est dupler et que sit vnius cuiusq; ꝓprietas. lib. ij. dist. viij. 70.

Spera

Spere siue celi quot sint li. ij. di. ij. 36.

Sperare

Sperare de aliquo ẽ dupl'r et que spes ponenda est i homine que non li. j. di. j. 8.
Sperare sine meritis quando est psumere lib. iij. dis. xxvj. 31.
Sperare quare et quomõ põt hõ in aliq̃ sctõ et nõ i ho / mine alio li. iij. dis. v. 5.

Spes

Spei officiũ qd li. ij. dist. xlj. 2.
Spei quõ nõ põt subesse falsum lib. iij. dist. xxiij. 12.
Spes fides charitas opatio respectu cuius sunt eq / lia li. iij. dist. xxv. 5.

De littera B

Spei t diffinitio quã ponit magister. spes est ℣tus qua spũalia t eẽna bona sperant duplicit ꝑt intelligi li. iij. distin. xxvj. 1.
Spes dupliciter diffinit li. iij. dis. xxvj. 2.
Spes t fides quõ sẽ ꝛ iuisibilibus li. iij. dist. xxvj. 3.
Spes ẽ resꝑcũ futuri triplr li. iij. dis. xxvj. 4. t. 5.
Spem ꝓne loquẽdo q̃re nõ habent nec xps nec ange li nec aie beate li. iij. dis. xxvj. 6.
Spes t desiderũ differũt li. iij. dis. xxvj. 7.
Spem habent aie in purgatorio t sancti in limbo. sed ꝛmones nõ li. iij. dis. xxvj. 8.
Spes an sit ℣tus gratuita li. iij. dis. xxvj. q. j. a. ℟. 9.
Spei noie varia intelligunt t quõ spes est virtus gratuita immo virtutum gratuitarum sustentamentuz ibidem.
Spes quõ ỏ: passio li. iij. dis. xxvj. 10.
Spes t timo: dissiliter se habent q̃tum ad esse in genere virtutis li. iij. dis. xxvj. 12.
Spes q̃re ẽ in genere ℣tutis gratuite li. iij. di. xxvj. 13.
Spes quõ ꝯsurgit ex ꝑfectiõe meriti li. iij. di. xxvj. 14.
Spes an sit genus ℣tutis vel spẽs specialissima li. iij dis. xxvj. q. ij. b. ℟. 16.
Spes quõ i expectãdo sũmã bitudinez nõ recedit ad vnitate habitus t ℣tutis li. iij. dis. xxvj. 18
Spes ẽ triplex scz venie gr̃e t gl̃e li. iij. dis. xxvj. in terti o argumẽto ad ꝑtem negatiuam t. 26.
Spes an sit ℣tus cardinalis an theologica li. iij. disti. xxvj. q. iij. c. ℟. 22.
Spei circa actũ nunq̃ reperiri excessum quomodo intelligitur li. iij. dis. xxvj. 24.
Spes quõ est media duaꝝ maliciaꝝ q̃ sunt desperatio t ꝓsumptio li. iij. dis. xxvj. 25.
Spes q̃re nõ ponit ℣tus cardinalis cuz sit circa bona creata li. iij. dis. xxvj. 26.
Spei t lõganimitatis est differẽter expectare li. iij. di. xxvj. 27.
Spei virtus an aliq̃n sit informis an semp sit formata li. iij. dis. xxvj. q. iij. d. ℟. 29.
Spes põt esse in actũ q̃drupl'r li. iij. di. xxvj. 30.
Spes q̃re põt ẽ informis sicut fides li. iij. di. xxvj. 32
Spes an in actu suo sit certitudinalis an dubia. li. iij. xxvj. q. v. c. ℟. 34.
Spei t fidei certitudo quõ differũt li. iij. di. xxvj. ibidẽ
Spes quõ hz certitudinẽ i suo actu lib. iij. dis. xxvj. 39
Spes et timo: an sint vnus t idem habitus an diuersi li. iij. dis. xxvj. q. j. f. ℟. 42.
Spem nõ differre a timore si q̃rones ꝓbare videntur quõ sunt dissoluende li. iij. dis. xxvj. 43. t ꝑ totum.
Spes an habeat ortũ ex bonis meritis li. iij. di. xxvj. q ij. g. ℟. 48.
Spes aliq̃n noiat habitũ ℣tutis aliq̃n actũ. aliq̃n statũ aliq̃n ſminũ t quõ spes ortũ ex meritis t ecꝛtra ibiõ
Spes t desperatio dr̃nt li. iij. dis. xxvj. 49.
Spes an p̃cedat caritatẽ ordine nature an ccõtra libro iij. disti. xxvj. q. iij. h. ℟. 51.
Spei habitus compat ad habitũ caritatis dupliciter t quõ bn̄t ordinẽ et quõ sil'itudinẽ ibidẽ.
Spem natura p̃cedit caritas quõ intelligit li. iij. distinctio. xxvj. 52
Spes an sit in bonum sub ratione boni lib. iij. di. xxvj q. iij. i. ℟. 58.
Spem sic se habere resꝑcũ futuri sicut gaudiũ resꝑcũ pñtis quõ ẽ sil'itudo t dissil'itudo li. iij. di. xxvj. 61.
Spes ẽ resꝑcũ boni tm̃ g hz obiectũ bonũ sub rõne boni non sequitur. li. iij. dist. xxvj. 62.
Spes quõ est expectatio future beatitudinis lib. iij. distin. xxvj. 63.
Spes an sit in parte anime cognitiua vel affectiua. li. iij. dis. xxvj. q. v. l. ℟. 64.
Spes quõ dr̃ cõscia li. iij. di. xxvj. 65.
Spes quõ respicit potentiam memoꝛatiuam. lib. iij. distic. xxvj. 66. t. 68.
Spes ỏ: large et ꝓne et quõ ptinet ad virtutẽ cognitiuã et quõ ad virtutẽ affectiuã li. iij. dist. xxvj. 67.
Spei certitudo quõ non ptinet ad cognitiuam sed ad affectiuam li. j. dist. xxvj. 69
Spes an euacuetur per aduentum glorie li. iij. distic. xxxj. q. ij. e. ℟. 28.
Spem beatorum esse immoꝛtalitate plenam quõ ſtelligitur lib. iij. dist. xxxj. 29
Spes vbi est ibi etiam ꝛ siderũ cẽ quõ intelligitur li.
Spes quã expectatõez exigit et q̃d iij. dis. xxxj. 30.
expectant aie beate li. iij. di. xxxj. 31.
Spes aliter se habet ad beatos q̃ desperatio ad dãnatos q̃tũ ad euacuatõem li. iij. di. xxxj. 32.
Spei actus quã confidentiã respicit li. iij. di. xxxj. 33.
Spes quõ est cercoꝛ et expectandoꝛum in beatis lib. iij. dist. xxxj. 34.
Spes et fides quõ dicuntur causa charitatis. lib. iij. distin. xxxj. 45.

Spine

Spine q̃n create sunt li. ij. dis. xiij. 41.
Spinã et tribulũ generari q̃n est in penã pcti ibidem

Spirare

Spirare dr̃ dupliciter et quõ cõuenit trinitati et quõ non lib. j. dis. x. 36.
Spiratio est duplex t cui spirationi cõpant greci spiritũ sanctũ et cui latini li. j. di. xj. 8.
Spirationem p̃cedere verbum vbi habet veritatez. lib. j. di. xj. 14.
Spirationem ꝛdit pater generãdo ergo genuit spiratiõnẽ non sequit li. j. dis. xij. 2.
Spiratio est genita. ergo spiratio est generatio nõ sequitur. ibidem.
Spiratio et generatio duplr distiguũt li. j. di. xiij. 26
Spiratio et spirato: differũt li. j. di. xxix. 23.
Spirato: vnus quare non dicãtur pater et filꝰ lib. j. dist. xxix. 24
Spiratio eadẽ et idẽ ꝑncipiũ differũt li. j. di. xxix. 26.
Spiratio significat duplr li. j. dis. xxxij. 10.

Spiritualis

Spiritualia an habeant mensurã ꝓpriã lib. ij. di. ij. q. j. a. ℟. 4.
Spũalis natura quõ mouet ꝑ tpa lib. ij. di. j.
Spũalia bn̄t cũdẽ modũ distinctois cũ coꝛpalibꝰ sed nõ duratois li. ij. di. ij. 8.
Spũalia an habeãt mensurã vnã ꝑ essentiã t hꝫ ẽ q̃re vtz sit vnũ euũ et noꝛ li. ij. di. ij. q. ij. b. ℟. 11.
Spũalia an habeãt mẽsurã ꝑmanentẽ an successiuaz li. ij. di. ij. q. iij. c. ℟. 16. t. 17.
Spũales substantie t coꝛpales an sint simul create li. ij. dist. ij. q. iij. f. ꝑ totum.
Spũalia influere in coꝛpalia et supioꝛa in inferioꝛa q̃mõ intelligit li. ij. di. vij. 81.
Spũalis creatura non dz sic ꝛrata esse ad opus suũ sicut coꝛpalis li. ij. di. xxiij. 9.
Spũale dicitur triplr et quõ aliq̃d bonum vendit libz iij. di. xxv. 19.

Spūslia vendi posse absq; peccato si que exempla et rōnes pbare videnť quō sunt dissoluende li.iiij.dis. xxv.24.ꝛ p totum.
Spūalis substantia an possit torqueri vel dolere lib. iiij.dist.xliij.q.iij.ℛ.67.
Spūali in substantia siue in aīa quō generek dolor vel cruciat? li.iiij.di.xliij.68.

Spiritus siue sanctus

Spūs hoc nomen in tribus regitur ꝛ in quo sit ꝓpriissi me lib.j.dist.x.34.
Spūs dr in suba corpali dupl'r li.j.di.x.35.
Spūs moysi quō ē alijs cōicatus li.j.distin.xviij.7.
Spūs quō intelligitur diuisus qū dr de spū suo dedit nobis ꝛc. li.j.dist.xvij.33.
Spūs interdū stat p actu volūtatis nō p substantia li bro.j.distī.xxxj.43.
Spūs quō est mediū vniens li.j.di.xxxj.44.
Spūs in diuersis auctoritatib; diuersimode accipitur lib.j.dis.xxxiij.2.ꝛ.3.
Spūs qui disponit ad vitam quō est ꝓformis luci ce/ lesti lib.ij.dist.ij.46.ꝛ.47.
Spūs quō dr indigere corpeo solatio li.ij.di.viij.10.
Spūs quō dr redire ad deū q̄ fecit illū li.ij.di.xvij.12.
Spūs absolutk a corpe tripliciter ꝛ scōm quē modū est liberior lib.iiij.dis.xlix.34.
Spūs efficer corp? spūale quō itelligik li.iiij.di.xlix.36

Spiritussanctus

Spūssancti ꝓsona q̄re nō generat li.j.dist.ij.24.
Spūssancti de ꝓcessione specialia testimonia ex vete. test.lib.j.dis.ij.g.
De ꝓcessione spūssancti vide lib.j.dist.x.q.j.a.ꝛ.q.ij. b.ꝛ.q.iij.c.per totum.
Spūssci ꝓprū an sit caritas li.j.di.x.q.j.c.ℛ.26.
Spūssanctus an ꝓprie sit nexus vel vnitas amborum li.j.di.x.q.ij.d.ℛ.29.ꝛ p totum.
Spūssctūs an ꝑpe sit spūs li.j.dr.x.q.iij.c.ℛ.34.ꝛ p to.
Spūssanctꝰ ꝓcedit vt amor pris ꝛ filij li.j.dist.x.a.
Spūssanctus ꝓprie dicitur dilectio ꝛ tamen trinitas ē dilectio ibidem.
Spūssanctus ꝓprie dicitur caritas li.j.dist.x.b.
Spūssctūs testimonio iohānis dr caritas li.j.di.x.c.
Spūssanctus quid sit ꝑm hiero.ibidem.
Spūssanctꝰ ꝓprie dicitur caritas cuius caritas sit no/ men cōe lib.j.dist.x.d.
Spūssanctus filij ꝛ spūssanctus ꝓcedens a filio ē idē dicere in diuinis li.j.di.xj.4.
Spūssanctus non est filio inferior li.j.di.xj.5.
Spūssanctus an solum a patre ꝓcedat lib.j.distin.xj. q.j.a.p totum.
Spūssancti ꝓcessionem a filio differi triplex rō co/ git li.j.dist.xj.11.
Spūssanctus an ꝓcedat a patre ꝛ filio inq̄tū sē vnus aut inq̄tū differētes li.j.di.xj.q.ij.b.ℛ.20.
Spūssanctus ꝓcedit a ꝑe ꝛ filio inq̄tū sunt vnū in fe cunditate voluntatis li.j.di.xj.20.ꝛ.24.
Spiritumsanctum ꝓcedere a patre ꝛ filio ꝓbatur mul tis auctoritatibus li.j.dist.xj.a.
Spūssctūm ꝓcēdūt greci ꝓcedere a solo ꝑe li.j.di.xj.b. Quoꝝauctes ꝛ rōes determinant ꝛ soluunť c. Et q̄ ꝺueniāt cū latinis in sensu q̄uis ꝛbis differāt.d.
Spūssctūs si ꝓcessit a ꝑe ḡ aut ꝓcessit nato filio aut ñ nato q̄ rōne vel potius deceptione hanc questionē hereticus ꝓponat li.j.dist.xij.1.
Spūssctūm credimus ꝓprie a patre ꝓcedere.i. principa liter li.j.dis.xij.3.
Spūssanctum procedere immediate quō intelligitur. libro.j.dist.xij.18.
Spūssctūs an ꝓprius procedat a ꝑe q̄ a filio.libro.j. dist.xij.q.j.a.ℛ.6.ꝛ p totū et in textu.a.
Spūssctūs an plenius ꝓcedat a ꝑe q̄ a filio li.j.dis. xij.q.ij.b.p totum.ꝛ in textu.b.
Spūssctūs quō dr ꝓprie procedere de ꝑe lib.j.di.xij.c.
Spūssanctus an ꝓcedat a ꝑe mediāte filio.li.j.dist. xij.q.iij.c.ℛ.12.ꝛ per totū et in textu.d.
Spūssctī ꝓcessio mediata ē et immediata li.j.dist.xij. 12. Hic ponit sicut vult Rich.ꝓductio. ponat sic vult Rich. Processio ꝛc.
Spūssctūs eque immediate ꝓcedit a ꝑe vt filius quō intelligitur li.j.di.xij.18.
Spūssctūm quare dixit filius ꝓcedere a ꝑe cū ab vtro q̄ ꝓcedat li.j.distī.xij.d. ꝓpe medium.
Spūssctūs quare nō dicit filius li.j.di.xiij.1 a.
Spūssctūs cū nō dicak genitus q̄re filius q̄ dr genitus etiā dr ꝓcedere lib.j.dis.xij.b.
Spūssctī ꝓcessio ꝛ filij generatio quō differūt libro.j. di.xij.c. Ad idem.d.
Spūssctūs non debet dici ingenitꝰ aucte Augu.li.j. di.xij.e. Et quo sensu hiero.dixerit spūssctūm debe re dici ingenitū.f.g.h.
Spūssctūs quō ꝓcedit a patre vt datus nō vt natus li.j.di.xij.2.
Spūssctī ꝓcessio an sit ponenda in diuinis li.j.dist. xij.q.j.a.per totum.
Spūssci ꝓcessio an sit ḡnatio li.j.di.xij.q.ij.b.p totū
Spūssanctī processio an realiter differat a generatōe filij an solū ex rōne intelligēdi li.j.dr.xij.q.iij.c.p to.
Spūssctūs an sit ingenitꝰ li.j.di.xij.q.iij.d.p totum
Spūssctī dationes numerant tripliciter ꝛ ad q̄d da/ tus sit li.j.dist.xiij.4.
Spūssctūs quo tropo dr datus li.j.dist.xiij.5.
Spūssanctī tpalē ꝓcessionē an sit ponere lib.j.di.xiij q.j.a.ℛ.8.et per totum.
Spūssanctus quid est li.j.di.xiij.9.
Spūssanctī ꝓcessio tpalis an ponat inumerū cū eter/ na li.j.di xiij.q.ij.b.ℛ.14.ꝛ p totū.
Spūssanctī gemina est ꝓcessio scz eterna ꝛ tpalis lib. j.dist.xiij.a. Et q̄ verag̃ est a filio.b.
Spūssctūs an detur in ꝓpria persona hominibus. an iō tm dicak dari q: dak ei? effect? li.j.dis.xiij.q. j.c.per totum. Et ad idē in textu.c.
Spūssctūs et si sit in peccatore.non tamē habetur ab eo li.j.dist.xiij.20.
Spūssanctus an detur ab aliquo viro sancto.libro primo distinc.xiij.qōne.ij.d.per totum. Ad idem in textu.d.e.f.
Spūssanctus quō datur a seipso tempoaliter mittit dak.et ꝓcedit li.j.dis.xv.1. Et.a.b.c.
Spiritūsanctum alicui dari quid sit libro.j.dis.xv.3.
Spūssanctus procedit a se ergo ꝓducitur a se. Sol. lib.j.dist.xv.5.
Spūssanctus quō manifestat filiū et eius missionem li.j.dist.xv.7. Hic ponit aperte missionis ꝛ apte videntiū ponatur vtrobiq; a parte.
Spūssctūs dak i dono ꝓphetic dupl'r li.j.dis.xv.41.
Spūssctūs apparēs in colūba cur nō dr minor sicut filius apparēs in hūana natura li.j.di.xvj.22.

De littera S

Spūſſctūs quō vnitus est columbe li.j. diſtī.xvj.23.
Spūſſancti vnio cum columba vnde veniebat.libro j.diſ.xvj.24. Et quō columba et ignis in quibus apparuit ſpūſſanctus fuerunt corpa.25.
Spūſſctūs q̄rens quō tribꝰ mōis apparuit li.j.d.xvj.26
Spm̄ſctm̄ eē charitatem qua diligimus deū quō intelligitur li.j.diſt.xvij.19.
Spūſſctūs in ſeipo est ſimplex ſed in effectibus multiplex li.j.diſ.xvij.33.
Spūſſctūs qñ inuiſibiliē mittit li.j.di.xvij.a.b.f.tē.
Spūſſctūs est charitas nō cauſaliter ſed eſſentialiter ꝛ formaliter loquēdo li.j.di.xvij.c.
Spm̄ſctm̄ eē charitatē qua diligim⁹ deū ꝛ primū mltiplici rōne impugnat et ſoluit li.j.diſ.xv.g.h.i.
Spūſſctūs differenter dat nobis eſſe ꝛ ſanctū eſſe li.j.diſtin.xvij.6.
Spūſſctūs an ſit donū quo oīa alia dona donantur li.j.diſt.xvij.q.j.a.ꝟ.8. Et in tertu.a.
Spūſancto circumſcripto adhuc manet ratio doni. li.j.diſt.xvij.11.
Spūſſctūs ſi est donū in quo alia dona donantur.ꝑ doni est donum tē.lib.j.diſ.xvij.12.
Spūſſctūs an ſit donum ab eterno vel ex tempore.li.j.diſtin.xvij.q.ij.b.ꝟ.13
Spūſſctūs an conuenientius dicatur donum q̄ datum libro.j.diſtī.xvij.q.ij.c.ꝟ.18.
Spūſſanctus conuenientius dicitur donum q̄ datū duplici ratione.ibidem.
Spūſancto an ꝓprie conueniat eſſe donum. libro j.diſt.xvij.q.iij.d.ꝟ.22
Spiritusſancti diſtinctiua ꝓprietas an ſit donuꝫ vel donabilitas li.j.diſt.xvij.q.v.c.ꝟ.27.
Spūſſctūs amor et donū quō dicūt eandē ꝓprietatē vel notionem rōne differentē li.j.diſ.xvij.31.
Spūſſctūs an rōe donabilitatis dicatur ſpūs noſter li.j.di.xvij.q.vj.f.ꝟ.33.
Spūſſanctus an eadē ratōe dicatur datū vel donatū lib.j.di.xvij.b. Ad idem.c.
Spūſſctūs dr̄ donū eternaliter li.j.diſt.xvij.c.
Spūſſctūs ꝓcedendo accipit non tm̄ vt eſſet donum ſed etiā vt eēt eēntia li.j.di.xvij.c. ꝓ medū.ꝛ.d.
Spūſctūs an ad ſe relatiue dicat li.j.di.xvij.g
Spūſſctūs ꝓpetare ē donū tē.li.j.di.xxvj.f
Spūſſctūs an poſſet dici pater vel filius vel trinitas li.j.diſt.xxvj.g.
Spūſſctūs non dicitur relatiue ad p̄rem et filiū ſm q̄ rundam opinionē li.j.diſtī.xxvj.h.
Spūſſctūs quare non dicitur donum creature. libro j.diſt.xxvij.38.
Spūſſanctus quō dicitur eternus conditor rerum li.j.diſtī.xxix.4.
Spūſſctūs quare non refertur ad ſe inquantū ſpūs. ſed inquantum donū li.j.di.xxx.6.
Spūſſctūs an dicatur datum relatiue ad ſe cum ipſe det ſe li.j.diſt.xxx.d
Spūſſctūs ratione cuius effectus dicitur dari.libro. j.diſt.xxxj.17.
Spūs vnus est vt dicit apl̄s qui adheret deo. ergo vna res. Solo.li.j.diſtī.xxxj.42.
Spm̄ſctm̄ nō posse habitare in corpe nr̄o qō totū aīa noſtra ipleuit ſtulte dr̄ li.j.di.xxxvij.c.
Spūſſctūs triplr̄ inſpirat dicēda li.j.diſ.xlvj.8.
Spūſſctūs docet doctores q̄q̄d aſſertiue ponunt ñ opinatiue lib.ij.diſ.xv.3.
Spūſſctūs cum dr̄ ſubſtantia donorum non excludit donum creatum li.ij.diſ.xxvj.16.
Spūſſctūs quō dr̄ deſcendiſſe in col umba. libro.iij diſtinctio.j.7.
Spūſſancti perſona quō dr̄ nobis ꝓpinquior et quō vnio diuine et humane nature poſt fieri mediante ſpūſancto li.iij.di.j.ꝟ3.
Spūſſctūs duplr̄ opat aliq̄ vt ſpūs et aliq̄ vt ſanctus et quō opatus ē in cōceptōe filij dei ꝛ quō in cōceptōe marie.iohannis tē.li.iij.diſ.iij.13.
Spūſſctūs quare nō dr̄ pater xp̄i ſicut maria dicitur mater xp̄i.li.iij.diſt.iij.12.ꝛ.13.
Spūſſctus aliter illabitur homini aliter vnitur filio hominis vnione perſōali li.iij.diſt.xij.11.
Spūſſctūs diſcipline effugiet fictū et in maliuolā aiam ñ introibit ſapia quō itelligit.li.iij.diſ.ix.30.
Spūſſctūs quare eſt perend⁹ et nō eſt ad eū dirigēda peritio li.iij.diſ.xlv.41.

De ſpūſancto vide aliqua vbi miſſio.

Splendor

Splendor radius lumen differunt li.j.di.ix.12.

Sponſus

Sponſe vel ſponſo quō ꝛq̄ licet intrare religionē li.iij.diſt.xxvij.ſ.
Sponſa quō accipit in hac di.et alibi.l.ꝛ.l.
Sponſe quare nō ſtatim tradunt.li.iij.diſt.xxvij.m.
Sponſa que ſit vidua mortuo ſponſo et que nō. lib. iij.diſt.xxvij.n.
Spōſam inter quā et ſponſū conſenſus de p̄ſenti iterceſſit eo mortuo ſi aliꝰ eā duxerit hūc ad ſacros ordines accedere nō poſſe quō itelligit li.iij.di.xxvij.7
Sponſalibꝰ de futuro an aliq̄d iuris conferat iuram tū ſupra additum li.iij.diſ.xxvij.1.
Sponſalium contractionem an impediat defectus etatis li.iij.diſt.xxxvj.q.ij.c.ꝟ.23.
Spōſalia poſſe aī ſeptēniū cōtrahi ſi que rō videt probare quō ſit diſſoluenda li.iij.di.xxxvj.24.
Sponſalia contracta pꝰ ſeptennū an poſſit diſſolui p mutuū conſenſū li.iij.diſ.xxxvj.q.ij.f.ꝟ.25.
Spōſalia q̄ttuor mōis cōtrahūt.li.iij.diſ.xxxvj.26.
Spōſalia i octo caſibꝰ ſoluūt li.iij.di.xxxvj.27.
Sponſalitū effectꝰ duplex est lib.iij.diſ.xxxvj.28.

Status

Status quō est in genere efficientis in genere finis ꝛ in genere ſpeciei et forme li.j.diſt.ij.ꝟ.2.
Status nullus poteſt dari vltra quē diuina potētia non poſſit lib.j.diſt.xlij.11.
Status ponit i aliquo duplr̄ li.ij.di.iij.3.
Statū quartum in quo poſſet tm̄ venialiter peccari non conuenit eſſe li.ij.diſ.xxj.44.
Status innocētie duo ꝛpa reſpicit et q̄ rpe adā habuit tm̄ naturalia.ꝛ q̄ naturalia ꝛ gratuita li.ij.diſ.xxix.24.
Status ſm quid conſideratur et ponitur li.ij.diſtin. xxxiij.27.
Statꝰ i pfectu cognitōis ē duplr̄ ꝛ quō statꝰ ēi xp̄o ꝛ alijs beatis lib.iij.di.xiij.18.
Statꝰ hoīs triplex diſtinguit pꝰ aīe infuſionē ꝛ in q̄ pōt ſanctificari et quō li.iij.diſt.vj.47
Status vite p̄ntis est multiplex et cui ſtatim debetur vita eterna cui non li.iij.diſt.xx.15.

Stella.

Stelle fixe et plancte quō mouēt ꝛ vbi ſē poſite li.ij.
Stellaꝝ ſiue lūinariū ipſſiōes an cauſēt di.xiij.ſ3. i hoīb⁹ diuerſitatē mor̄ li.ij.di.xiij.q.iij.m.ꝟ.78

De littera S

Stellarū cōiunctōes causare bella quō intelligik libro ij.di.xiij.80.
Stella quō docuit magos xpi natiuitatem. libro.ij. dist.xiij.82.

Sterilitas

Sterilitatem pcurantes nō sūt cōiuges sed fornicarij. libro.iij.di.xxxj.c.ppe medium
Sterilis qua maledictōe maledicebaf libro.iij.distī. xxxij.1.

Stipes

Stipes quid sit libro.iij.dis.xl.7.

Stultus

Stultus pcesse sapientibus malos bonis t seruos dñis quō dicaf inordinatum li.ij.dis.xliij.25.

Stupor

Stupor quō aufert sensum li.ij.di.xxxix.39.
Stupor quid libro.iij.di.xxxij.55.

Stuprum

Stuprū t fornicatio quō differunt li.iij.di.xlj 5.
Stuprū an sit maior pcīm ꝑ adulteriū li.iij.di.xlj.6.

Subauctoritas

Subauctoritas quid sit libro.j.dist.xxxij.24.

Subiectum

Subiect ūli.sniaz ꝺd sit li.j.in plogo.q.j.R.6.
Subiectū in aliqua scīa tripl'r accipik. Ibidem.
Subiectū li.sniarū quō ꝺr deꝰ lib.j.in plogo.7.
Subiecta oīm scīarū esse res signa quomō intelligik. li.j.in prologo.8.
Subiectum non est in deo quō intelligitur libro.j.di stin.xxxiij.18.
Subiecto multiplicato accidens multiplicari quō in telligitur li.ij.dis.xlij.22.
Subijcit se homo creaturis inferioribus q̄tuor rōni bus t fm quas est meritorū li.iij.di.j.11.
Subijci alij est dupliciter et quod est cum libertate li. iij.dist.xxiij.23.

Substantia Substantialiter

Subā vel essētia an generet libro.j.di.v.q.j.a.R.10
De subā pīsan aliꝺd gñrek li.j.di.v.q.ij.b.R.20
Substantialiter accipitur aliquid tripliciter lib.j.di stinc.v.21.
Substantia vel essentia an generetur lib.j.di.v.q.j. c.R.23.
Substantia dicitur dupliciter lib.j.dist.v.23.Et di stinc.xxij.26.Et dis.xxv.10.
Substantia iterū dicik dupl'r et fm quē modū nomi na relatiua respondentur ad interrogationē factaz de substantia li.j.dist.xxij.26.
Subā distinguik multiplicik li.ij.distī.xxxvij.5.
Subā dicik dupl'r et quō verificaf qō ꝺr quoz subā ē eadem hoz voluntas ē eadē li.iij.dis.xvij.10.
Substantia dicitur multipliciter,et quō fides dicitur substantia lib.iij.dist.xxij.36.
Substantia an per generationem cōcretur libro.j.di. v.q.ij.ꝺ.R.26.
Substantie duplex est proprietas et que harum est p fectōis q̄ impfectōis li.j.di.viij.45.Et di.xxij.11.
Substantia non dicitur vniformiter de deo et crea tura li.j.dis.viij.67.
Substantia abusiue dicitur de deo lib.j.di.viij.li.
Substantia quid dicatur li.j.dis.xxj.11.
Substantie siue subsistentie nomen an dici debeat in diuinis lib.j.di.xxiij.q.ij.b.R.11.
Substantie et subsistentie nomen accipik in diuinis dupl'r li.j.di.xxiij.11.et.14.
Substantia hoc nomen an numeretur in diuinis lib. j.dist.xxij.q.j.ꝺ.R.14.
Substantia quō medium tenet inter essentiam t per sonam li.j.dist.xxij.15
Substantiā aliter accipiūr greci ꝑ nos li.j.di.xxij.b
Substantialr quare ꝺr nomen li.j.di.xxiij.19.
Substare t subsistere differūt fm Boecū libro.j.dis. xxv.1.et.2.
Substantia individua quō dicaf in diffinitione per sone libro.j.dist.xxv.18.
Substantia in diffinitione psone an stet p cōi vel hy postasi li.j.di.xxv.19.et.20.
Substantie simplicis ꝓprietas quō nō potest esse cō posita li.ij.dis.ij.19.
Substantie spūales t corporales an sint simul create libro.ij.di.ij.q.iij.f.R.29.
Substantiā nō recipere magis t minus quō intelligi tur li.ij.distī.iij.3.
Substantiam nobiliorē esse que est multiplicior in po tentijs quō intelligik li.ij.di.viij.11.
Substantiaz diuersaz agentium diuersos esse actus quō intelligik lib.ij.dist.x.39.
Substantie spūalis officiū est mouere corpus quō in telligik li.ij.dis.xviij.38.
Substantia aliqua corpalis quare p naturam est in transmutabilis.t tn nulla substantia spūalis p na turā est ad malū inflexibilis li.ij.di.xxiij.9.
Substantia spūalis nō cognoscit t diligit p eandem virtutem.Ꝟuis sol illuminet t calefaciat p eandem virtutem li.ij.di.xxiij.26.
Substantia dicik ordinata vel deordinata solum rōne potentie libro.ij.di.xxxj.14
Substantia que incipit agere quō exit ab ocio in actū libro.iij.distī.xviij.10.
Substantia spūalis quare nō recipit corpale corpora liter.t quare materiale recipit spirituale spiritualiter libro.iij.dis.j.46.
Substantia patiens est in duplici differentia.Et fm quē modū passio intensa corrumpit simpliciter au ferendo esse libro.iij.dis.xliij.64.

Subuenire

Subuenire miseris potest aliquis dupliciter t quod est iusticie t qō misericordie li.iij.dis.xxxij.2.

Successiuū

Successiuū quō est simul cum instantaneo libro.iij. distin.xj.25.

Sufficientia

Sufficientia in deficiendo nō est sufficientia simpliciter sed fm quid.libro.ij.di.xxxiij.18.

Suffragiū

Suffragijs ecclie que psone indigeant t ad quid libro iij.distī.xlv.7.
Suffragia ecclesie an pſint defunctis qui sunt medio criter boni libro.iij.di.xlv.q.j.ꝺ.R.22.
Suffragia ecclesie duo faciūt valere scz dignitas t ne cessitas. Ibidem.
Suffragia quō nō valent compbensoribus nec viato ribus lib.iij.di.xlv.23.
Suffragia quō pſunt his qui nō sunt in statu mereti di libro.iij.di.xlv.24.et.25.

De littera B

Suffragꝫs quomō minuit obligatio ad penam .libro iiij. dist. xlv. 26.
Suffragia si dcent partē pene. ergo possibile q̄ totā ꝛ ita ille remanebit ipunit⁹. Solo. li. iiij. di. xlv. 27
Suffragia facta per malos an p̄osint li. iiij. dist. xlv. q. ij. c. ℟. 28. ꝛ. 29.
Suffragia sunt duplicia et que p̄sunt siue fiāt a mal⁹ siue a bonis ꝛ q̄ ꝛ quō si fiāt a mal⁹. li. iiij. di. xlv. 30.
Suffragia q̄tū p̄sunt ꝛ cuꝫ nō p̄sunt eq̄liꝫ oib⁹ q̄riꝫ cui magis p̄sint an ei q̄ magis meruit an ei p q̄ sp̄aliꝫ fiunt li. iiij. di. xlv. q. ij. f. ℟. 31.
Suffragia magis p̄desse ei qui magis meruit quō est intelligendū li. iiij. di. xlv. 32.
Suffragia distribuit deus ꝑm intentionē offerentis suffragiū li. iiij. dis. xlv. 33.
Suffragꝫs quō liberaꝫ alꝫ alio citi⁹ li. iiij. di. xlv. 34
Suffragia eccie pl⁹ p̄sunt ei q̄ pl⁹ meruit q: obligatō p̄cij i cruce (q̄uis facta sit p oīb⁹) tm̄ p̄dest cuilibet quātū meruit. Sol. li. iiij. dis. xlv. 35.
Suffragia imptiunt viuētes mortuis et q̄ sunt illa q̄ p̄sunt defunctis li. iiij. dis. xlv. b.
Suffragia alīq̄ non p̄sunt defunctis vt exequiarum pompe lib. iiij. dis. xlv. c.
Suffragia an p̄osint oīb⁹ equaliter li. iiij. dis. xlv. d.
Suffragia eccie quia nō subueniunt infirmo medio/criter bono decedenti in fine mūdi querit quō habē at liberari li. iiij. dis. xlv. e.
Suffragia quō imptiunt mortui viuis li. iiij. di. xlv. f.
Suffragia eccie an aliquo mō mitigēt penā dānatis. li. iiij. dis. xlvj. q. j. a. ℟. 7.
Suffragia eccie p̄desse damnatis vel q̄ eccl'ia p eis i/tendat orare si que rōnes p̄bare videntur quō sunt dissoluende li. iiij. dis. xlvj. 8.
Suffragia p̄osunt existentibus in purgatorio dupli citer ꝯ ibidem.

Suggestio

Suggestio. cogitatio. obliuio. quando sunt peccata. libro. ij. dist. xlj. 46.

Summus

Summo bono quo medio vnimur li. j. disti. j. 16.
Sūmū ē duplr. s. simplr ꝛ in gñe. q̄rio et quō ꝯtigit reperi summū malū libro. ij. dist. xxxiij. 29.
Sūmū i aliq̄ gñe dr duplr. Et ꝑm quē modū ꝯtigit re gire aliq̄d sume malū. li. ij. dis. xxxiij. 24.

Superabundanter

Superabundanter siue supabundantia dicitur aliq̄d dupliciter libro. iij. dist. xvij. 13.

Superbus

Supbus quō vult eē gloriosus li. ij. di. v. 30
Supbie et gule grauissima vindicta li. ij. di. vj. 11.
Supbia dr duplr. Et ꝑm quē modū dr initiū oīs pec/cati. ꝛ ꝑm quē modū ē sp̄ale p̄cm lib. ij. dist. xlij. 8.
Supbia quare dicit̄ initiū et cupiditas radix oīs pec/cati lib. ij dist. xlij. 14
Supbia dicitur radix et initiū omnis peccati et de q̄t tuor speciebus eius li. ij. dist. xlij. f.
Supbia et ira differenter se habent. Et quare ira fu/it in xp̄o et nō supbia li. iij. dist. xv. 32.

Superedificare

Superedificare aurū argentum et la. preclo. ꝛc. quid est lib. iiij. dis. xxj. 4.

Superfluitas

Supfluitas. alia est reliduitatis alia impuritatis. ꝛ q̄ fuisset in adam lib. ij. dis. xx. xv.
Supfluitas nutrimenti seu seminis ē duplex ꝛ q̄ ēne cessaria ad cōseruatiōez specici. li. iiij. dist. xl. 19.
Supfluitas iterū est triplex et quō capilli sunt de superfluitate decora resurgētū li. iiij. di. xliij. 14.

Superior

Supius q̄n diuidit cōtra suū inferius li. j. di. j. 2.
Supiora ḡre influāt in inferiora li. ij. dis. xviij. 71.
Supiora qre diuersa influūt i inferiora li. ij. di. xviij. 72.
Supiora sc̄ ꝛ i signa ꝛ i effica cia li. ij. dis. xviij. 73.
Supiora an influāt in inferiora q̄ bñt an q̄ nō bñt. li. ij. dist. xviij. 74.
Supiora qua rōne calefaciant li. ij. dis. xviij. 75.
Supior portio rationis ꝛ inferior an sint diuerse po/tentie. li. ij. di. xxiij. q. ij. d. ℟. 30
Supior et inferior portio et si aliquo mō cōdiuidant tñ diuerse potentie. non sunt li. ij. di. xx. 31.
Supior et inferior portio quō bñt rōem cōiugū lib. ij. dist. xxiij. 32. inferior li ij. di. xxiij. 33.
Superior portio quare dicitur ad imaginem et non In supiori parte rōis an habeāt eē p̄cm ꝑm se l⁹ ē absq̄ instinctu inferioris pris li ij di. xxiij. q. j. g. ℟. 56.
Supior portio quō differt ab inferiori ꝛc. li. ij. distin. xxxiij. 58.
Supior portio quō dr̄ intendere legibus eternis libro. ij. di. xxiij. 59.
Superior portio ꝑm quā vim ordinate mouetur libro ij. dis. xxiij. 60.
Superiorē portionē rōnis dici inquantū conuertitur quō debet intelligi li. ij. di. xxiij. 61.
In supiori pte rōnis an possit esse veniale peccatū li. ij. di. xxiij. q. ij. h. ℟. 63.
Supioris portionis consensus quādo est peccatum mortale li. ij. dis. xxiij. 64.
Supioris portionis actus qui ꝛ quot sint libro. ij. di/stinc. xxiij. 79.
Superior portio rōnis habet dupliciter moueri ꝛ ꝑm quem modū potest p peccatū deprauari ꝑm aliquo rum opinionē ꝛc. lib. ij. dis. xxxix. 42.
Supius nō pati ab inferiori quō intelligit libro. ij. di/stin. xxxj. 37
Superius multiplicari inferiori multiplicato quō in telligitur libro. ij. dist. xlij. 21.
Superiores quare subiciunt inferioribus quantum ad actum absolutionis li. iiij. di. xix. 37

Superlatiuus

Suplatiuus exponitur dupliciter et ꝑm quā exposi/tionē nō pōt cōuenire pluribus q̄ p ipm̄ significa/tur. li. ij. dis. xxj. 24.

Superstitio.

Supstitio secta hereses scisma quō differunt lib. iiij. dis. xij. 7. ꝑpe finem.

Supplicium

Suppliciū mortis quō dr̄ leue li. iiij. di. xv. 6.

Suppositio

Suppositio huiꝰ nois deus aliam habet naturā quā alij termini li. j. dis. iiij. q. iij. d. per totum.
Suppositio determinata quid est et q̄ argumentum a pluribus suppositionibus determinatis ad vnā nō val et li. ij. dis. xlj. 41. ꝛ. 42.

Suppositum

Suppositum est duplex scz in q̄ ꝛ de q̄ ꝛ quō xp̄s ꝑm q̄ hō est suppositū li. iij. distic. x. 23.

De littera T

Suppositū est dupler. Et de quo verum ē q̄ que sunt vnū in supposito cōcomittant se in omni loco inseparabiliter li.iij.di.xxij.18.

Tabula

Tabula mare nauis naufragiū q̄d sit allegorice lib.iiij.dist.xxij.32.

Tactus

Tactus quare inter omnes sensus plus habet de corruptione li.ij.di.xxxj.23.

Tantus

Tantus an sit solus pater quantus est pater et filius ꝛc.libro.j.distī.xxj.a.

Tantū et quātū aliter considerant ꝑut sunt noīa ꝛ aliter ꝑut sunt aduerbia li.ij.di.xl.14.

Tardus

Tarda molimina quō nescit spūssancti gratia. libro iiij.dis.xvij.42.

Tecum

Tecū dicit duplicē simultatē sc3 tpis et rōnis Et quā dicit in illa auctoritate iob.behemoth quē feci tecuz ꝛc.li.ij.dis.xij.15. Et dist.xviij.40.

Theloneus

Thelonei officio negociatione militia potest q̄s recte vti libro.iiij.dis.xvj.15.

Temperantia

Tempantie actus circa q̄d versek lib.iij.dist.xxxiij.6.

Tempantie et fortitudis actus quō elick a cōcupiscibili ꝛ irascibili li.iij.di.xxxij.26.

Temptatio

Temptatio quinq̄ modis cōsiderak libro.ij.distincti.xxxj.3.

Temptatio carnis quare magis est cū peccato q̄ tēptatio hostis li.ij.di.xxj.4. Dic ponik sine aliqua dilectōe ponak sine aliqua delectatione.

Temptare hoīem quid mouit diabolū ꝑncipaliter.li.ij.dis.xxj.q.j.a.ꝓ.5. Et in textu a.

Temptatio dyaboli per serpentē an fuerit conuenies li.ij.di.xxj.q.ij.b.ꝓ.10. Et eadē dist.b.

Temptatio primoū parentū facta est in effigie bruti aialis triplici ratiōe li.ij.di.xxj.11.

Temptatio primorum parentum facta est in effigie serpentis triplici ratione li.ij.dis.xxj.12.

Temptatō primorum parentum quare facta est ab exterioꝛ p sensum et voce sensibili li.ij.dis.xxj.13. Et eadem dist.c.

Tēptādi modi gñales duo sunt li.ij.di.xxj.d

Temptatio preambula fecit remissibile peccatū primoū parentū li.ij.di.xxj.e

Temptatio primorum parentū quare nō est facta in effigie humana lib.ij.dist.xxj.14.

Temptatio primoū parentū quare facta est per serpentē cuius caput erat virginem et corpus serpētinum li.ij.dis.xxj.15.

Temptatio an conuenīēter inceperit a muliere ꝛ puenerit per eam ad virum libro.ij.distinct.xxj.q iij.c.ꝓ.17.

Temptatio est primo facta in femina tam ex parte sapiētie dei q̄ ex parte astutie diaboli. Et ex parte vtriusq̄ sumitur triplex ratio congruentie. Ibidem.

Temptatōis ordinē a muliere in virum non eē congruū si q̄ rōnes pbare videnk quō sunt dissoluende li.ij.di.xxj.18.ꝛ p totū.

Temptatio q̄d est ꝑm Lassio.li.ij.di.xxj.22.

Temptatio quid est scōm Hug.de san.victo.libro.ij.distin.xxj.23.

Temptare an sit carnis li.ij.dis.xxj.q.j.d.ꝓ.24.

Tēptat de⁹.diabol⁹.hō.caro.li.ij.dis.xxj.25.

Tēptarē cē erpiri quō intelligik li.ij.dis.xxj.26.

Temptantē differre a temptato scōm substātiā quō intelligitur li.ij.dis.xxj.27.

Temptationis nomē vñ tranflatū ē ꝛ quō tēptatio cōpbendit sophisticatiōem li.ij.dis.xxj.28.ꝛ.29.

Temptationē carnis an cōtingat a temptatiōe diaboli separi li.ij.di.xxj.q.ij.c.ꝓ.29.

Tēptatio est a carne vel ab hoste dupl⁹ Ibidem.

Temptatio carnis quō habet sequestrari a temptatione diaboli li.ij.dis.xxj.31.

Temptationi carnis an tēptationi hostis difficili⁹ resistatur li.ij.dis.xxj.q.iij.f.ꝓ.36.

Temptando diabolus tria instrumenta ꝓposuit eue li.ij.distin.xxij.7.

Temptauit diabolus ꝑm triplici genere peccati sicut euam li.ij.dis.xxij.8.

Temptationis primarie impulsus nō fuit cōtra ordinem potestatis iudiciarie li.ij.dis.xxiij.17.

Temptationis impulsus an desiderari debeat a viro iusto li.ij.dis.xxiij.q.iij.c.ꝓ.19.ꝛ.20.

Tēptatio multipliciter cōsiderak ibidem.

Temptari hoīem quare ꝑmiserit deus cum sciuerit ipsum lapsurū li.ij.dis.xxiij.a.

Temptationi diabolice an possit hō resistere ꝑtute ꝑpria absq̄ oī gr̄a li.ij.dis.xxiij.q.ij.b.ꝓ.13.

Tēptationi resistere an sit victoriam obtinere libro.ij.dis.xxiij.16.et.17.

Temptationis et delectatōis ꝓgressus quō fit li.ij.distin.xxiij.74.

Temptationem quō petimus a nobis tolli in oratōne dominica li.ij.dis.xxxiij.45.

Tempus. Temporale. Temporaliter.

Tempoꝛ diuersoꝛ ꝛba vt fuit est erat ꝛc. quō dicunk de deo seu eternis ꝛ quō de rebꝰ tpalibus li.j.distin.viij.8. Eld idē dist.ix.9

Tempaliter in hac ꝓpōne q̄d tpaliter ꝓcedit incipit eē duplicitꝛ cōsiderak li.j.dis.xiij.11.

Tempale dꝛ tripliciter ꝛ ꝑm quē modū ꝓuenit tempali ꝓcessioni spūssancti li.j.dis.xiij.12.

Tpale ē creatū ꝛ mutabile quō itelligik li.j.dis.xxx.8.

Tempus q̄n incepit ꝛ q̄ differūt incipe et tpe ꝛ in tpe et cū tpe li.j.dis.xxx.2.Et li.ij.dis.j.19.ꝛ.20.

Tempus dꝛ dupl⁹ ꝛ ꝑm quē modū dꝛ esse ꝓprie in primo mobili ꝛ ꝑm quē in angelis li.j.dis.xxxvij.33.

Tempus quomodo est mensura angelorum et quomodo euum li.j.dis.xxxvij.34.

Tempale et locale quid dicak ꝛ q̄ sunt leges loci ꝛ temporis li.j.dis.xxxvij.37

Tempa ꝙboꝛ vario mō ꝓmutank q: quoddā est dictuz de ꝓterito ꝛ p ꝓterito quoddā de ꝓterito sed p futuro quoddā de ꝓterito sed dependet ex futuro quoddam dictū de ꝓterito q̄d nō dependet sed ꝓnotat veritatem circa illud futuꝝ li.j.dis.xxxviij.23.

Tempus dꝛ tripliciter et quō dꝛ de⁹ in ꝓncipio tpm mūdum creasse li.ij.dis.j.5.

Tempus diffinitur li.ij.dis.j.14.

Temporis nomē ꝓut ꝓputatur inter q̄tuoꝛ ꝓmo creata quō accipitur li.ij.dis.ij.6.

Temporis vnitas accipitur tripliciter ꝑm aliquos libro.ij.distin.ij.11.

o

De littera T

Tempus et euũ quõ differũt ꝙtũ ad vnitatẽ .libro.ũ. dis.ũ.12.7.13.7.14.
Tẽpus accipit ꝗdrupl'r in scripturis 7 fm quẽ mod̃ est 7 nõ est ordo inter tps et euũ lib.ũ.di.ũ.23.
Tẽpus eẽ posteri⁹ euo quõ itelligit li.ũ.dist.ũ.24.
Tempus non oportet reduci ad euum sicut ad prius li.ũ.dist.ũ.25.
Tempus et euũ an inter se habeant aliquã mensuram mediã li.ũ.dist.ũ.q.ũ.e.ꝛ.28. Et vide plen⁹ de ordine tpis et eui ea.di.q.j.d.7ẽ.
Tempus incarnatõis dr tẽpus plenitudis multiplici de cã li.iũ.dist.j.1.
Tempale non posse fieri eternale quõ intelligitur lib.iũ.distin.v.15.
Tempus ante incarnationem xpi quare dr tps vmbre non gratie li.iũ.dis.xiũ.47.
Tẽpalia an possint diligi ex caritate li.iũ.di.xxviũ.15
Tempalia dimittere 7 morẽ p deo subire qñ est precepti lib.iũ.di.xxx.8.
Tempus an debeat obseruari in celebrandis nuptijs li.iũ.dist.xxxũ.q.j.g.ꝛ.39.
Tempa obseruanc tripl'r et quod horũ est peccatum. lib.iũ.dist.xxxũ.40.
Tempus quare magis interdicit ad celebrãdũ nuptias ꝙ alia sacramenta li.iũ.di.xxxũ.41.

Tenebra

Tenebras fuisse sup faciẽ abyssi cũ nihil fuit qualiter intelligitur li.ũ.di.xũ.3
Tenebra dupl'r important priuationem et fm quem modũ dicitur a luce diuisa et significatur nomine noctis li.ũ.dis.xũ.4.
Tenebre quo sensu dicantur esse aliquid et nihil lib.ũ dist.xũ.d.
Tenebra vel macula a qua deus purgat quid sit libro iiũ.dist.xviũ.b.

Tendere

Tendere in finẽ põt eẽ dupl'r 7 ꝗs modus ẽ ppr⁹ spei 7 ꝗs cõis alijs virtutib̃ li.iũ.di.xxvj.19.
Tẽdentia ẽ dupler.s.plena 7 semiplena 7 q̃ hz rõnem ꝓtutis formare et q̃ informis li.iũ.di.xxvj.33.

Terminus

Terminus cõis sine distributiõe accept⁹ stat p illo p quo reddit locutõz verã li.j.di.iũ.14.
Termino singulari nõ differt ꝓponere 7 postponere negatõez li.j.dis.iũ.15.
Terminatũ dicit aliqd dupl'r et fm quẽ modũ generatio filij est terminata li.j.di.ix.37.

Terra

Terre no ie varia intelligũt i scptura li.ũ.di.ũ.1.
Terra supra qd et qñ fundata sit ibidem.
Terre et celi nomen quadrupl'r exponit ibi. In pncipio creauit dr. 7c.li.ũ.di.xũ.1.
Terre nomine elementa significari quõ intelligit lib. ũ.dist.xũ.19.
Terra quare pr⁹ ornata ẽ ꝙ firmamẽtũ li.ũ.dis.xiũ. 40. Hic ꝓpe pncipoit debuit ordinari ponat ornari.
Terre animãtia qre nõ sub vna differẽtia cõtinẽt .sic animantia aque et aeris li.ũ.dis.xv.2.
Terra nõ est prior oĩbus ꝓducta 7 in pncipio gen.nõ accipit p elemẽto sed p materia li.ũ.dist.xv.37.
Terrã ornãtia ꝗalia quare sunt vltimo ꝓducta lib.ũ. dist.xv.39.

Theologia

Theologia ẽ dup.s.mistica et simbolica li.j.d.xxũ.16
Theologis mistica non solũ noiat deum translatiue.sz etiam p abnegationem li.j.dis.xxũ.21.

Thimiama

Thimiamatis odor qrei ve.te.nõ placauit dñm libro iiũ.in prologo.2.

Timor

Timor ẽ in mltiplici dria 7 fm quã fuit i xpo li.iũ.dis. xv.3. distinct.xv.5.
Timor de morte futura, quare dr ppassio in xpo lib.iũ.
Timor 7 spes an sint vnus habitus vel diuersi li.iũ. dis.xxvj.q.j.f.ꝛ.42.
Timor ẽ sec ad amorẽ quõ intelligit li.iũ.dis.xxvj.55.
Timoris oculus aliter se habet ad suppliciũ aliꝯ amoris oculus ad pmiũ li.iũ.dis.xxvũ.43.
Timor domini quõ dr mundũ sapiẽtie li.iũ.dis.xxxiũ.2 7 ad idem.58.et in textu.l.
Timor duplicem habet affectũ 7 effectũ 7 quõ ꝛueniãt patrie li.iũ.dis.xxxiũ.3.
Timores sunt quattuor li.iũ.dis.xxxiũ.46.
Timor diffinit ab Aug.7 Dam̃.li.iũ.dis.xxxiũ.47.
Timoris sex drie distinguunt fm drñaz suaz originẽ li.iũ.dis.xxxiũ.48.
Timor donũ ꝗdrupl'r habet ꝛsiderari 7 fm hoc assignãtur ꝗttuor differentie illius li.iũ.dis.xxxiũ.49. ad idem.50.vsqꝫ ad.57.
Timor distinguit fm ꝗttuor drñas li.iũ.dis.xxxiũ.f.
Tionis ꝗttuor drñe reducunt ad duas li.iũ.di.xxxiũ.g
Timor seruilis an sit donũ spũssancti diuinitus datũ. lib.iũ.dis.xxxiũ.q.j.g.ꝛ.59.
Timoris donũ quõ habet exemplar in deo li.iũ.distin. xxxiũ.91.
Timor seruilis quõ non ptinet ad dr fectibilitatez sz ad excellentiã 7 nobilitatem li.iũ.dis.xxxiũ.62.
Timor seruili qd timeatur li.iũ.dis.xxxiũ.63.
Timor respectu penaz tpaliũ 7 infernaliũ differẽter se habet li.iũ.dis.xxxiũ.64.
Timoris seruilis vsus an sit bonus an malus.lib.iũ. dis.xxxiũ.q.ũ.b.p totum.
Timor seruilis cũ dr duo dicunt.similiter cum dr timere seruiliter duo dicuntur ibidem in ꝛ.
Timor vel timens quomodo dr dolere de eo qõ lex vetat li.iũ.dis.xxxiũ.65.
Timorem seruilem esse ex timore non amore quõ intelligitur li.iũ.dis.xxxiũ.66.
Timoris seruilis actus quõ est incõpossibilis caritati li.iũ.dis.xxxiũ.67.
Timor fuilis vñ habet ortum li.iũ.dis.xxxiũ.68.
Timere deũ pncipr ꝓpt penas ꝗre nõ ẽ pctm̃ cũ cũdez ꝓpt tpalia amare sit pctm̃.li.iũ.dis.xxxiũ.69.
Timere seruiliter quando est peccatum et quando nõ. libro.iũ.dis.xxxiũ.70.
Timor seruilis an expellatur gratia aduenĩẽte libro.iũ dis.xxxiũ.q.iũ.i.ꝛ.71 xxxiũ.72
Timor fuilis tres habet conditiones libro.iũ. distinc.
Timorem seruilem expelli aduenĩente caritate auctoritate Aug.quõ intelligitur li.iũ.dis.xxxiũ.73.
Timor fuilis ꝓpt quã ꝛditionẽ nõ expellit aduenĩẽte spũ libertatis.s.gre 7 caritatis li.iũ.dis.xxxiũ.74.
Timor seruilis ꝓpter quã ꝛditionem habet expelli aduenĩente gra li.iũ.dis.xxxiũ.75.
Timor fuil' alit se hz respcũ timoris casti ꝙ amor peccatoris respcũ amoris gratuiti li.iũ.dis.xxxiũ.76.
Timor fuilis alit se hz ad timorẽ gratuitũ ꝙ fides informis respcũ formati li.iũ.dis.xxxiũ.77.

De littera T

Timor seruilis ꝙre expellit aduenientē grā z caritate z naturalia non li.iij.dis.xxxiij.78.
Timor initialis quō addit supꝑfluē li.iij.dis.xxxiij.79
Timor seruilis aduenientē grā sic pellitur vt tñ omnia nō ꝺestruat li.iij.dis.xxxiij.86.
Timor gratuitꝰ an diuidat i initialē z filialē tangē i diuersas timoris spēs li.iij.dis.xxxiij.q.j.k.p totum.
Timor quare magis habet diuidi ꝙ spēs li.iij.distinc.xxxiij.81.
xxxiij.82.
Timor et spes pences quid differunt libro.iij.distinct.
Timoris species quō sub vno timore comprehendūtur li.iij.dis.xxxiij.84.
Timor initialis ꝺd spāliter aspiciat z ꝺd timor filialis li.iij.dis.xxxiij.85.
Timor gratuitus an decrescat caritate crescente li.iij.dis.xxxiij.q.ij.l.R.86.
Timoris gratuiti duplex est vsus z ꝺs bonꝫ crescat caritate crescente li.iij.dis.xxxiij.87.z.88.
Timor gratuitus an maneat in patria an euacuet lib.iij.dis.xxxiij.q.iij.m.R.89.
Timor trio respicit penā offensam z maiestatē summā et scōm ꝫ triplex ē timor seruilis initialis z filialis ibidē
Timorꝫ vsus ꝙ manet in patria et ꝙ euacuet li.iij.di.xxxiij.90.
Timor quō est respū mali li.iij.dis.xxxiij.91.
Timor diffinit ſm vsum z statū vie li.iij.dis.xxxiij.92. in argumento.
Timor quō opponit securitati li.iij.dis.xxxiij.93.
Timor filialis quō manet i patria li.iij.dis.xxxiij.94
Timoris seruilis dr̃ia ad castū tangens interdū ꝺ initiali li.iij.dis.xxxiij.b.et.k.
Timor castus quō dicitur pmanere in seculū seculi in psal.li.iij.dis.xxxiij.i.
Timor reuerētie fuit in xp̃o li.iij.dis.xxxiij.m.
Timor pene qualiter fuit in xp̃o li.iij.dis.xxxiij.n.
Timor et amor quare dicūtur due radices affectionuꝫ li.iij.dis.xl.12.
Timor seruilis ꝗle donū li.iij.dis.xiij.26.

Tollere

Tollā ꝺe spū tuo dicit dñs moysi li.j.dis.xviij.7.

Tonsura

Tonsura ecclesiastica quomodo cepit a nazareis .lib.iij.dis.xxiij.3.
Tonsurari vel coronari an debeant clerici li.iij.distinxxiij.q.j.a.R.4.
Tonsuratus quō minat ꝺs li.iij.dis.xxiij.5.
Tonsuratio ad quid valet li.iij.dis.xxiij.6.
Tonsuratiōem esse contra ꝺecorem nature quō intelligitur li.iij.dis.xxiij.7.
Tonsurabant seu radebāt nazarei totaliter clerici veronō.z ꝺd figurat in tonsura z ꝙre cōuersi laici tonsurantur li.iij.dis.xxiij.8.et.10.
Tonsura quomodo est z non est stulticie signū lib.iij.distin.xxiij.9.

Totus

Totū z ptes rōne cuius sunt eiusdē rōis et rōne cuius diuerse in corpe aliquo li.j.dist.viij.92.
Totū integrale an sit ponere in diuinis li.j.dis.xix.q j.e.R.34.
Totum siue totalis vno modo dicit absolute.alio mō in comparatione ad ptes z ſm quem modum est ponere totalitatem in ꝺeo ibidem.
Tota trinitas qua rōne dicat Aug.li.j.dis.xix.35.
Totum qua ratione remouetur a partibꝫ z qua ratiōe a diuinis li.j.dist.xix.37.
Totū vniuersale an sit ponere in diuinis li.j.dis.xix.q.ij.k.R.38. In ꝓncipio bꝰ qōnis in tertio linea ponitur anthonius ponat atbomus.
Totū ꝫ nomē apponit buic noīe ꝺeus dupl'r z ſm quē modū ꝺeus ē ꝗlibet loco totus li.j.di.xxxvij.41.
Totū dr̃ dupl'r.s.quatiue et positiue et quō verbū dr̃ totū incarnatū li.iij.di.iij.45.
Totū et oē differūt z ꝙ ꝫ nomē totꝰ aliqñ tenet vt signū aliqñ vt adiectiuū et ſm quē modū hꝫ veritatem ista locutio totꝰ xp̃s erat in celo li.iij.dist.xxij.2.
Totus z totū differūt z ꝙre magr̃ cōcedit ꝙ xp̃s totus erat vbiq; sed non totū.li.iij.di.xxij.3.
Totalitas ꝙ p̄cipit diligi ꝺeus ex toto corde aia z mēte ē duplex z quō obligat li.iij.di.xxvij.58.

Tradere

Tradere aliū in mortē est dupl'r et quō ꝺs p̄ tradidit xp̃m in mortē li.iij.dis.xx.3.z.4.
Traditus est xp̃s a patre a seipō a iuda a iudeis libro iij.distī.xx.c.

Traduci

Traduci ſm legē cōcupiscētie ꝺd sit li.iij.dist.iij.67.

Trahere

Trahi est duplex et quomō ꝺeus trahit peccatorem.libro.iij.dist.xvij.17.

Trāsire

Transire extra est dupl'r z ſm quē modū p̄destinatio transit extra li.j.dist.xl.14.
Transitus ab immortalitate innocentie ad immortalitatē glorie quō fuisset li.ij.di.xix.47.
Transitū facilioꝝ esse in habētibꝫ simbolū seu cōuenientiā maioꝝ quō intelligit li.ij.di.xxxiij.11.

Transferre

Transferre an ꝺebuerit nomē ꝓpone ad diuina libro.j.di.xxiij.q.j.a.R.6
Transferri an debuerit hoc nomen verbū ad diuina.li.j.di.xxvij.q.iij.b.R.44

Translatio

Translatio nominū fit ꝓpter duo li.j.dis.xxvij.45.
Translationem an sit ponere i diuinis li.j.di.xxxiij.q.iij.d.R.32
Translationis finis et ratio duplex ē ibidem.

Transmutatio

Trāsmutatio accidentalis in genere nature pōt ee essentialis in genere motū li.iij.dist.xxij.72
Transmutatio specieꝝ in sacramento altaris an sit naturalis an miraculosa li.iij.dis.xij.38.

Transsubstantiatio

De trāssubstantiandi virtute ꝙ cōpationē ad virtutes creandi. Et querit vtrū sit equalis vel maioris virtutis panē in corpus xp̃i conuertere quante est aliquid de nouo creare li.iij.dist.x.q.j.f.R.40.
Transsubstantiandi virtus an sit nobilioꝝ virtute cōcipiendi li.iij.di.x.q.ij.g.R.45.
Transsubstantiandi virtus an sit data ꝫbo ꝓlato an solū sit virtꝰ ꝫbi increati li.iij.di.x.q.iij.b.R.49.
Transsubstantiuū verboꝝ virtus an possit cōuertere ꝗtācunq; materiā li.iij.di.x.q.iij.i.R.52
Transsubstantiare an possit quis totū panem ꝺe foro li.iij.dist.x.54.
Transsubstantiatio quare non potest fieri in quantecunq; quātitate lib.iij.dis.x.55.

Tres

De littera

Tres potentes quare dr̄ et non tres omnipotentes. li.j.dist.xxij.4.
Tres psone a latinis z tres hypostases vel subē a grecis q necessitate dicāt li.j.di.xxij.d. Ididem.b.
Tres q̄d significet in diuinis li.j.di.xxij.e
Tres deos p̄rem et filiū et sp̄m̄sctm̄ cur nō dicimus. sicut tres psone li.j.dist.xxij.3.z.4. Et eadē dist.f.
Tres cēntias cur dicim⁹ vt tres psōas li.j.di.xxij.g.
Tria q̄ rōe dicit Aug. ibi cur hec tria nō dicāt vna p/sona loquēdo de trib⁹ psonis li.j.di.xxij.17.
Tres quas notiones dicit li.j.di.xxiij.21.
Tres q̄d significet cū dr̄ tres psone li.j.di.xxiij.c.
Tres psone vel due psone cū dr̄ q̄d p̄dicta nūeralia si/gnificēt li.j.di.xxv.a.z.d.
Tres res et vna res quid in diuinis significet libro.j. distic.xxv.b.
Tria eē p̄rem et filiū et sp̄m̄sctm̄ p subāmz p cōsonāti am vnū quō intelligit li.j.di.xxxj.23.
De his noib⁹ tria tres q̄re aliqua vbi numer⁹.

Trinitas

Trinitas tota quō in oī operatōe cōcurrit li.j.dist.ij.13.
De trinitatis et vnitatis misterio li.j.di.ij.a.
Trinitatz misteriū qua intentiōe a doctoribus sit scri ptū li.j.dist.ij.b.
Trinitatis misteriū q̄ d⁹ ordine tractari li.j.dist.ij.c.
Trinitatis misteriū tractat p testimonia ve.te. de es sentie vnitate z psonaz pluralitate li.j.di.ij.e.i pn.
Trinitas nec solitudinē nec diuersitatē nec singulari/tatē habet sed vnitatē li.j.di.ij.c.ppe mediū.
De trinitate psonaz et essentie vnitate in gñali p testi monia pphetica ve.te.li.j.di.ij.f.
Trinitatis misteriū de vnitate eēntie z psōaz pl'alita te tractat p testionia no.te.p auctres ibu xp̄i.li.j.di
Trinitatis misteriū de vnitate eēntie z p stinc.ij.b. sonaz pluralitate tractat p testimonia no.te.p auctoritates apostoloz li.j.di.ij.i.
Trinitatē an sit ponere in psonis diuinis.li.j.dist.ij. q.iij.d.p.21.
Trinitas mentis notie et amoris dupl'r dat cognosce re trinitatē i deo z fm quē modū intellexerūt phi et fm quē theologi li.j.dist.ij.56.
Trinitatis siue dei cognitio quō ē p creaturā vestigiū et imaginē li.j.dist.ij.a.b.c.z per totū.
Trinitas ē nomē collectiuū psonaz z q̄d dicāt ista pri tiua et discretiua vn⁹ et sol⁹ cū illi addūt li.j.distic.
Trinus debet dici deus non triplex vel multi iij.8. plex li.j.di.xix.23.
Trinitatis pluralitas aliter se hz q̄ trinitas rerū co/paliū li.j.di.xix.33.z in textu.q.
Trinitas quō dr̄ solus de⁹ cū ipa sit cū spiritibus et animabus sanctis li.j.dist.xxj.c.
Trinitas dr̄ nomē quasi collectiuū q3 deficit in duo/bus a noīe collectiuo ppio li.j.di.xxij.2.z eadē di. dist.b.et dist.xxiij.25.
Trinitas nō recipit diuersitatē singularitatē solitudi nē ꝛc.li.j.dist.xxiij.1.z.2.z in textu.a.
Trinitas nō ē spēs nūeri i deo li.j.dist.xxiij.16.
Trinitas et trinus hec noīa an iportāt vnitatez lib.j. dist.xxiij.q.j.c.p.22
Trinitas et trinus cuiusmōi vnitatē importāt an.sez suppositi an essentie li.j.di.xxiij.q.ij.f.p totū.
Trin⁹ et vn⁹ d⁹ de⁹ sine nugatōe li.j.di.xxiij.24.
Trinitas hoc nomē dupliciter hz ethimologiā et q̄ hz ve ritatē in diuis li.j.di.xxiij.25.

V

Trinitas quō iportat pluralitatē circa vnitatē lib.j. dist.xxiij.26
Trin⁹ h̄ nomē quō iportat vnitatē li.j.dis.xxiij.28.
Trinus et trinitas quō accipit cū d⁹ de⁹ trinus vl' tri nitas li.j.dis.xxiij.g.
Trinitatē venire in mentē et filiū venire in carnē dic ferunt li.iij.di.j.21.
Trinitatē notā eē sibi soli et hoi assumpto quō intelli git autoritas illa ysiō.li.iij.dist.xiij.15.

Tribulatio

Tribulatio d⁹ quadrupl'r.z quō intelligit nō cōsurget duplex tribulatio.li.iij.dist.xv.1.

Tristicia

Tristiciā sequi q̄n desiderū nō implet quō intelligit. lib.ij.dist.xxxiij.51.
Tristicia est triplex z q̄ fuit i xp̄o li.iij.di.xv.28.
Tristicia et si comitet in q̄busdā peccatis radix tn̄ est ex delectatōe libidinosa li.iij.di.xv.56.

Tropicus

Tropicus sermo est duplex z quō ex tropicis locutōi/bus nō est recta argumētatōis p̄cessio li.iij.di.xj.4

Tuba

Tubam audire in aduētu iudicis intelligit dupl'r lib. iij.dist.xliij.1.
Tuba vox archangeli et iussus d⁹ eadem vox xp̄i fm tres ppnetates li.iij.di.xliij.2.

Vacuum

Vacuū quō itellerit phs li.j.di.xxxvij.62.
Vacuus dr̄ locus et materia dupl'r lib.ij. dist.xij.33.z.34.
Vacuū si circa solē eēt an sol illud illumi/naret li.ij.dist.xiij.39.

Vanum

Vanū est duplex et quomō nomen dei sumitur inuanū li.iij.di.xxxvij.5.

Vbi

Vbi vnū ppter alterū vtrobiq; vnū hz instantiā libro ij.dist.xl.28.et lib.iij.di.xxvij.48.et li.iij.di.ix.8. et clarius dist.xxviij.21.

Ve

Ve qui dicūt bonū malū et malū bonū quō intelligit. li.ij.di.xxxiij.5.z eadē di.f.

Vegetabile

Vegetabile et sensibile quō sunt de necessitate rōnalis li.ij.dist.j.61.

Velle Vellеitas

Velle dicit duo vno⁹ cōplacētiā alio mō cām z fm quē modū de⁹ volēdo se vult oīa li.j.di.xlv.3.
Velle seu volitū aliq̄n nō hz aliā cām q̄ volūtatē ali/q̄n hz aliam cām li.j.di.xlv.4.
Velle malū quare est velle et posse malū quare nō est posse li.j.di.xlv.17.
Velle cuius sit idē deo q̄ esse. nō tn̄ pōt dici deus oīa eē que vult li.j.dis.xlv.b.
Vellеitas q̄ rōe ponit in deo li.j.di.xlvj.12.
Velle aliq̄d ē dupl'r et fm quē modū ē verū q̄ q̄ vult a/liq̄d vult oē illi annexū li.j.di.xlvj.19.
Velle deū quō sit necesse li.j.di.xlvij.9.
Velle damnari an debeat vel nō ille cui reuelat sua dā natio li.j.di.xlviij.1.z.2.
Velle an debeant sancti passionē xp̄i li.j.dist.xlviij.c.
Velle an nolle debeamus passiōes sanctorum. libro.j. dist.xlviij.d.

De littera V

Uelle in nobis dupliciter accipit·vno modo vt noīat actum potentie affective·alio mō vt noīat actū lib. ar.ꝛ fm hos duos actꝰ distinguit in nobis duplex voluntas scz voluntas appetitus et voluntas eligentie li·ē·di·xxviij·8.

Uelle aliquid est dupliciter·s·plene ꝛ semiplene libro. ē·di·xxviij·15.

Uelle nature semp vi carnis superari quō intelligit li·ē· distin.xxviij·47.

De voluntate quere infra loco suo.

Uendere

Uendere an possit aliquis seipm·li·iij·di·xxxvj·4.

Uendere an possit pater plem vxore inuita ibidem.

Uendere an possit se vir vxore inuita li·iij·di·xxxvj·5

Uenia

Uenia qñ dimidiat libro·iij·di·xv·48.

Uenialis Uenialiter

Uenialis peccatum an poterit esse peccatū pmi hominis li·ē·di·xxj·q·j·g·p totū.

Uenialis peccatū est duplex fm aliquos ꝛ quo potuisset adam primo peccare li·ē·di·xxj·Ibidem in ℟.

Uenialis peccati genus itez est triplex·ꝛ qō pōt fieri mortale li·iij·di·xv·m·q·j n·in·℟.

Uenialia plura quō facit mortale li·ē·di·xxiij·54.

Uenialis peccatū an possit esse in suptori portione rōnis li·ē·di·xxiij·q·ē·h·℟·63.

Uenialis fieri mortale p complacentiā quō intelligitur li·ē·di·xxiij·67.

Uenialis hoc ꝛ hoc ꝛc·possum vitare. ergo oīa nō sequit li·ē·di·xlj·41.

Uenialis ꝛ mortale differūt ꝛ ꝓueniūt·li·ē·di·xlij·32.

Uenialis quō est ꝓhibitū li·ē·di·xlij·33.

Uenialis peccati amor quo amat creatura an sit vsus vel fruitio li·ē·di·xlij·37.

Uenialis an ꝓueniat cū mortali in reatu pene eterne libro·ē·di·xlij·q·ē·d·℟·38.

Uenialis ꝛ mortale quare in vno cū vtroq decedente vtrū eternaliter punit li·ē·di·xlij·39·ꝛ p totū.

Uenialis peccatum an possit fieri mortale libro·iij·di·xvj·q·j·n·p totum.

Uenialis quō fit mortale p ꝓsensum li·iij·di·xvj·90.

Uenialis quō fit mortale p multitudinē li·iij·di·xvj·91

Uenialis quō est quantū li·iij·di·xvj·92.

Uenialis nō introducit necessario mortale cuius sit dispositio ad mortale li·iij·di·xvj·93. 94.

Uenialia an teneat qs ꝓfiteri li·iij·di·xvj·q·ē·o·℟.

Uenialis ꝓsideret duplr ꝛ ad se ꝛ ad piculū ad qō ducit Et fm quē modū ē necesse penitere ō venialī. Ibidē.

Uenialis peccati remorsum nō habere an possit aliqs viator ꝛ si aliquis nō habuerit an talis teneatur cōfiteri li·iij·di·xvij·81.

Uenialis ꝛ mortalis differenter iudicabunt a christo li·iij·di·xvij·123.

Uenialia an sint ꝓfitenda cuz dubium est an sit mortalia li·iij·di·xvij·124.

Uenialia quo tropo dicant lignū·fenum ꝛ stipula libro·iij·distin·xxj·1. (li·iij·di·xxj·2.

Uenialia inq̄tū cremabilia sunt in triplici differentia

Uenialia (p que intelligit lignū fenū ꝛ stipula) supedificari dicunt dupliciter li·iij·di·xxj·3.

Uenialia an possint deleri sine gratia li·iij·di·xxj·q·

Uenialis quō semp manet in aīa nisi interueniat charitas li·iij·dis·xxj·7. (j.a.℟.5.

Uenialis quō nō pōt curari pter medicinā gratie gratū facientis li·iij·di·xxj·8.

Uenialis vnū quare pt deleri sine alio ꝛ grevenialē nō pt deleri nisi pus deleto mortali·li·iij·di xxj·9.

Uenialis vnū dlet sine alio dupliciter mō li·iij·di·xxj·17.

Uenialis ꝛ originalis cū pctō vel cū venialī ꝛ alio q̄cūq̄ mortali aliquis decedēs quō punit li·iij·di·xxj·10

Uenialia an possint deleri a gratia sine ꝓtritione siue interiori pena li·iij·di·xxj·q·ē·b·℟·11·et·12.

Uenialia q̄bꝰ modis deleri pñt li·iij·di·xxj·13·et·14.

Uenialia nō delet gratia p sui essentiā vel adherentiā sed cū aliquo adiutorio li·iij·di·xxj·15.

Uenialis q; aliquo mō est voluntarij nūq̄ potest deleri nisi voluntas detestet li·iij·di·xxj·16.

Uenialis peccati ad deletionē ꝛ ad reatus remissionē quid sufficiat li·iij·di·xxj·22.

Uenialiter nō pōt aīa post mortem peccare ergo nec a venialī resurgere. Solo. li·iij·di·xxj·23.

Uenialē aufert in morte q; fomes aufert in morte non post mortē. Solo. li·iij·di·xxj·24.

Uenialia sufficit generaliter ꝓfiteri nisi aliqua frequēter sint iterata li·iij·di·xxj·40.

Uenialis an possit dici redire sic̄ originale li·iij·di·xxij·3

Uenter

Uenter aliquid recipit dupliciter similiter ꝛ mens. Et fm quē modū corpus christi vadit in ventrem ꝛ fm quē in mentem ꝛc·li·iij·di·xiij·28·et·29.

Uerbum

Uerba diuersoꝝ tēporꝝ dicta de deo quid significent. libro·j·dis·ix·9.

Uerba aliqua in voce activa significant passionē ꝛ in passiua actionē·li·j·di·x·33.

Uerbum ꝛ ptcipiū semp significant in adiacentia sed nomen in dete·iō aliqñ substantiuat·li·j·di·xxij·4

Uerbū fm q; sapientia ꝛ essentia hoc est q; pater fm q; verbum nō hoc est qō pater quō ibi tenent ille due dictiones hoc ꝛ fm li·j·di·xxvij·22.

Uerbū an dicat essentialiter vel notionaliter li·j·dis. xxvij·q·j·e·℟·26.

Uerbum sicut dicere dupliciter accipit scz eternaliter ꝛ tpaliter. Et q; boꝝ est deus ꝛc·li·j·di·xxvij·28.

Uerbum eternū an ꝓnoret aliquid ex pte creature lib. j·di·xxvij·q·ē·f·℟·34.

Uerbum qñ ōr vel generat. Ibidem.

Uerbum eternū dicit respectū ad patrē vt ad p̄ncipiuz ad creaturam vero vt ad effectum libro·j·dis·xxvij· 37. Ad idem·38·et·39.

Uerbi ad sapiam ꝓpatio que sit ꝛ cum filius sit verbū ꝛ sapientia quer it quod istoꝝ sit pus fm rōnem intelligendi li·j·di·xxvij·q·iij·g·℟·40.

Uerbi generatio quō pōt intelligi. Ibidem.

Uerbū est fons sapie quō intelligit li·j·di·xxvij·41.

Uerbū quō dicit opatiuā potentiā ꝛ quare ꝛ quō ē posterius sapientia li·j·di·xxvij·42.

Uerbum hoc nomen an debuit transferri ad diuina li. j·dist·xxvij·q·iij·h·℟·44.

Uerbū est in triplici differentia li·j·di·xxvij·46.

Uerbū eternū ꝛ verbū mentis vel verbū diuinū ꝛ būanū ꝓpanit adinuicē tripl'r li·j·di·xxvij·47.

Uerbū diuinū ꝛ verbū būane mētis dissimiliter se bñt triplici rōne li·j·di·xxvi·48.

Uerbi translatio ad diuina quare nō est scōm verbum sensibile libro·j·di·xxvij·49.

De littera V

Verbū dei quō est ars q̄dā oīpotentis li.j.di.xxxj.16.
Verba christi in se habent plationem t assertionem et ad q̄d li.j.di.xl.7.
Verba p̄sentis t̄pis vt est currit pñt dicere pñs t̄pus dupliciter li.j.di.xliij.1.
Verbum actiuum t passiuū quō nō significant idem. libro.ij.di.j.37.
Verbi pterici ꝓprietas libo.ij.di.xliij.13.
Verbum an sit vnitum humane nature mediante spū sancto li.iij.di.ij.q.iij.i.R.49.
Verbum intelligibile aliter vnitur voci aliter verbum incarnatū carni li.iij.di.ij.50.
Verbum dei descendisse in virginē ad moduz seminis quō intelligitur li.iij.di.iij.10.
Verbum est caro factum t hūana natura assumpta est a verbo nō est simile li.iij.di.v.21.
Verbum carnem fieri nō esse aliud q̄ deum fieri hoiez quare admittit li.iij.di.v.22.
Verbum quō est sapientia qua cetera cognoscuntur. li.iij.di.xiij.8.
Verbum an fuerit vnitum carni t aīe duplici vnione li.iij.di.xxj.q.iij.c.R.14.et.15.
Verbum quō erat in morte vnitū duob⁹ diuersis t di/ uisis li.iij.di.xxj.17.
Verba deum fm intentionem loquentis accipere quō intelligit li.iij.di.xxxix.47.
Verbum t elementum facere sacramentū quō intelli/ gitur li.iij.di.xxiij.35.

Verecundia

Verecundia quid libro.iij.di.xxxiij.53.
Verecundia dicit maior dupliciter li.iij.di.xvj.11.

Veritas Verum

Veritatis effectus est vel arguere vel illuminare. Et fm quē modū habet odio li.j.in plogo.23.
Veritas cōsiderat dupliciter t fm quē modū est inex/ pugnabilis li.j.in plogo.24.
Veritas cōsiderat dupliciter t fm hoc differenter acci pitur ab Anſ.t Hila.li.j.di.iij.5.
Verum p̄supponere congruū quō intelligitur libro. j.disti.iij.26.
Veritas an sit ꝓprietas diuine essentie libro j.distin. viij.q.j.a.R.12.
Veritas habet triplicē comparationē t in omnib⁹ illis cō/ parationib⁹ pōt accipi dupliciter t quō est in creato/ re t quō in creatura li.j.di.viij.12.et.13.et.14.t.17
Veritas creata quō mouet intellectū li.j.di.viij.15.
Veritate p̄ma oīa esse ꝓba quō intelligit li.j.di.viij.16.
Veritas q̄re d⁹ essentie diue ꝓprietas li.j.di.viij.18.
Veritatis ꝓprietas an q̄eniat deo in summo.i. verus diuinū esse sit a deo vel q̄ nō possit cogitari nō esse li.j.di.viij.q.ij.b.R.21.
Veritas t essentia dupliciter cōsiderāt t quō sunt idez t diuersa in deo li.j.di.viij.20.
Veritatē diuinā esse ꝓbat t cōcludit oīs veritas t na/ tura creata libro.j.di.viij.23.
Veritas sacre scripture quid dicat li.j.di.xj.3.
Veritas creature quō nihil facit ad p̄mā veritatem li. j.disti.xxxix.11.
Vel est quicd scit ergo q̄ scit īmutabiliter.est verus īmutabiliter.Solo.li.j.di.xxxix.29.
Veritas quid est libro.j.di.xl.24.
Vera quatuor p̄supponunt in diuinis cum arguit de materia p̄destinationis li.j.di.xl.27.
Veritas in p̄senti ꝑterito t futuro nō est vna sz ad vni tatem reducibilis li.j.di.xlj.26.
Veritas t iusticia quō differūt li.j.di.xliij.1.
Vel oīe pōt esse vel anteq̄ sit li.j.di.xliij.36.
Vel a quocūq̄ dicat a spūsancto est.vide intellectum illius auctoritatis libro.j.di.xlvj.8.
Veritas cōplexionis triplex est.Et que causat a verita tem rei t que nō li.j.di.xlvj.23.
Verum t bonū cōuertunt sed istū furari est vel q̄ istum furari est bonū.Solo.libro.j.di.xlvj.25.
Veritatē signi esse a veritate rei falsum est.simpliciter dicendo li.j.di.xlvj.26.
Veritas ꝓpōnis sup quo fundatur li.j.di.xlvj.27.
Vel q̄ sit aliquid nō oportet q̄ sit in deo tāq̄ in causa sed sufficit q̄ sit in dei p̄scientia li.j.di.xlvj.28.
Verū t bonū differenter se hñt li.j.di.xlviij.23.
Veritas in actu diffinitur li.ij.in plogo.4.
In veritatē humane nature an aliquid transeat p actū generatiue li.ij.di.xxx.q.j.e.R.28.
In veritatē humane nature an aliquid transeat medi/ ante ope nutritiue li.ij.di.xxx.q.ij.f.R.40.
Verum dicitur multipliciter t quid sit veritas hūane nature. Ibidem.
Veritas t falsitas compantur ad inuicem dupliciter. t quō altez est altero dignius li.ij.di.xxxvij.46.
Verior mō inesse q̄ inest aliqui naturaliter q̄ inest ei accidentaliter quō intelligit li.ij.di.xxxix.5.
Veritas agnita tripliciter pot impugnari.Et fm quem modū est peccatū in spm̄sanctū li.ij.di.xlij.48.
Veritatem figure in omnib⁹ respondere nō est necesse libro.iij.di.xxij.25.
Verum aliter est obiectum fidei aliter obiectum scien/ tie li.iij.di.xxij.12.
Verus fmo t verax fmo differūt.li.iij.di.xxxvij.9.
Veritatis virtus in quo cōsistit li.iij.di.xxxvij.33.
Veritas impugnatio q̄n est peccatum in spm̄sanctum libro.iij.di.xxxvij.36.
Veritas diuina in testimoniū veritatis adducta non semp rectificat iuramentū li.iij xxxix.11.
Veritas dupliciter cōsiderat t fm quē modū opponit ei periurū t mendaciū li.iij.di.xxxix.18.

Vermis

Vermē materialem an habeant damnati libro.iij.di. l.q.j.k.R.42.
Vermis spūalis an sit in damnat⁹ t p quāto sit in eis vermis li.iij.di.l.q.ij.l.p totum.

Vestigium

Vestigiū dicit distinctionē ꝓprietatū essentialē t hui⁹ rōnem trinitas appropriatoz nō ꝓpriez vel persona rum libro.j.di.iij.25.
Vestigiū rōnem in creatura ostendit trinitatem p simi/ litudinem longinquā li.j.di.iij.e.scōm.
Vestigio q̄d rndeat in creatore libro.j.di.iij.f.
Vestigiū consideratio in creatura docet contemplari trinitatem li.j.di.iij.g.
Vestigium nō est sufficiens sed longinqua ratio consi/ derandi trinitatem li.j.di.iij.b.

Vespera

Vespera quō declinat ad occasum t nō compatit ma/ ne li.ij.di.iij.32.

Vicissitudo

Vicissitudinis obumbratio quō dicat vel q̄ est differē/ tia inter vicissitudinē t obūbrationē li.j.di.viij.11.

De littra V

Vitium

Vitiū ſm q̄ contrariat virtuti accipit dupl'r. Et ſm quē modū h3 veritatē q̄ō ō3 q̄ virtus cōtrariat virtuti quō intelligit li.ij.di.xxxiij.35.

Vitiū imitari virtutē ꝯtrū ad finis vnitatē quō intelligit li.ij.di.xxxvij.30.

Vitiū t pctm differūt li.ix.di.iij.27.

Vitia t peccata an habeāt cōnexionē li.iij.dist.xxxvj.q.iij.di.ꝛ.30.

Vitia quare nō cōnectunt t virtutes gratuite libro.iij dist.xxxvj.34.

Vitia oīa expellere est dupl'r.t quō p pniam expelluntoīa t quō vnūqōq; p virtutē sibi oppositam li.iij.di.xiij.24.

Visibile.Videre.Visio.

Visibile nō videt aliquis ex triplici causa libro.j.in p logo.22.

Visibilia pñt dupl'r considerari t ſm quē modu3 impediunt affectum li.j.di.xvj.16.

Visibile q̄ necitate dicat mutabile li.ij.di.vij.3.

Videmus deū tripl'r li.ij.di.x.37.

Visus t intellect⁹ quō efficit li.ij.di.xvij.32.

Videri quō pōt de⁹ in via t in patria li.ij.di.xxij.36

Videndi modi dupl'r distinguunt t de eorū numero t sufficientia li.iij.di.xxij.6.

Visiua virtus triplex habet obiectionē nec tñ habit⁹ videndi ſm ſpēm diuersificat li.iij.di.xxij.20.

Videri certius quod videt in lumine veritatis increate ꝯ quod videt in lumine veritatis create quō intelligitur li.ij.di.xxij.32.

Visio patrie t visio vie differenter se habent libro.iij.dist.xxij.31.

Visio patrie quare tollit fidem t nō ſcia ſed ſecū compatit fidem li.iij.dis.xxij.38.

Videre rem in ſpeculo t ꝑ ſpeculum differūt libro.iij.dist.xxx.26.

Visibile ſumit tripliciter li.iij.di.j.2.

Visibile quō accipitur in notificatione ſacramenti libro.iij.di.j.3.

Videre ſine medio est dupl'r li.iij.di.j.12.

Visio corporis glorioſi t nō glorioſi quō neutra latet ſensum nostrū li.iij.di.x.63.

Videre ſimul multa pōt eſſe tripliciter t quō boni et mali videbunt multa ſimul in extremo iudicio libiij.di.xlij.ſ2.

Visio quō est tota merces li.iij.di.xlix.24.

Vident oīa qui vident videntē oīa quō intelligitur li.iij.di.l.32.

Vidua

Vidua quomodo dicitur plus miſiſſe in gazophilatium li.ij.di.xl.32.

Viduitatē hñtes in ꝓpositō nō poſſe retrocedere quō intelligit li.iij.di.xxxvij.4.

Vincere

Vincere t reſiſtere differunt li.ij.di.xxxvij.18.

Vincere ſeipſum ſine gratia gratū facientе nemo pōt li.ij.di.xxvij.22.

Victoria

Victoria diaboli t victoria hominis in quo cōſiſtant libro.ij.di.xxvij.23.

Vinculum

Vinculorum ſeptem genera li.iij.di.xvij.24.

Vinum

Vinum qu id ſignificet in altaris ſacramento lib.iij.dist.xj.46.

Vinū qñ auget luxuriam li.iij.di.xj.47.

Vinū nō conſecratū iunctū conſecrato quare nō fit conſecratū cū tñ aqua non benedicta iūcta bñdicte fiat benedicta li.iij.di.xij.30.

Violentum

Violentum quid li.ij.di.xxv.63.ꝑ medium.

Vir

Vir quare dicit gloria t imago dei li.ij.dist.xvj.32. Et dist.xvij.16.

Vir t mulier quare viciſſim generant ita q̄ nec ſemp viri nec ſemp mulieres li.ij di.xx.29.

Virilis ſeminis fortitudo t debilitas vñ veniat eodē libro t di.30.

Vir quō ō3 origo peccati li.ij.di.xxij.1.

Vir an idem concupierit qō mulier li.ij.di.xxij.q.ij.b ꝛ.11.t per totum.

Vir an grauius peccauit an mulier libro.ij.distincti.xxij.q.iij.c.ꝛ.15.

Virilis ſexus excellit muliebrē in tribu li.iij.di.xij.24

Vir quō dicit ſuperior muliebre li.iij.di.xxxij.2.

Vir an p votū poſt carnalem copulā poſſit continere vxore nolente li.iij.di.xxxij.q.j.a.ꝛ.8

Vir an ante carnalē cōmixtionē poſſit cōtinere vxore nolente li.iij.di.xxxij.q.ij.b.ꝛ.13.

Vir vxore nolente pōt intrare religionē ſed nō continere li.iij.di.xxxij.14.

Vir in caſu ꝓdicto nō pōt vouere cōtinentiā niſi vxor pariter vouеat li.iij.di.xxxij.16.

Vir vnus quare p diſpenſationem diuinam potuit habere plures vxores t nō vxor vna plures viros. li.ij.di.xxxiij.22.

Vir qui fornicat in occulto an dimittere poſſit vxorē que fornicat in apto li.iij.di.xxxv.1.

Vir dimittit vxorem dupl'r li.iij.di.xxxv.16.

Vir innocens poteſt fornicariā dimittere t econtra. li.iij.di.xxxv.a.

Vir t vxor ſi ambo fornicant vnus nō poteſt alterum inuitum dimittere li.iij.di.xxxv.b.

Vir liber an poſſit ſe vendere vxore libera inuita.li.iij.di.xxxvj.ſ.

Viro ſi vxor conſentiat in venditionem an p hoc efficiatur ſerua Ibidem.

Vir ſi ante xiij.annos contraheret per verba de preſenti t de facto corrūperet ſponſam an queat ſeparari li.iij.di.xxxvj.6.

Viro facto ſeruo an ſerua fiat etiam vxor li.iij.dist.xxxvj.c.

Vir qui relinquit vxorem ſuam abiens in regionē longinquam t contrahat cum alia an in hac ſecūda copula ſit coniugium t plura alia ad hoc libro.iij.di ſtin.xxxvij.12.

Vir reſtituendus est mulieri quando agit poſſeſſorio etiam anteq̄ probetur exceptio.exceptis quinq; casibus li.iij.di.xlj.3.

Vir t mulier an poſſint ſimul tenere puerum lib.iij.di.xlij.d.poſt medium.

De viro quere aliqua vbi diuortium.vbi matrimonium vbi mulier vbi cōiunx.ꝛc.

Virgo.Virginitas

Virginem eſſe t parere ſeu concipe non ſunt oppoſita li.j.di.xlij.27.

Virgo beata tripliciter consideraf ꝯtum ad tres conditiones ꝛ ꝑm has omnes nō potuit fieri melior. libro. j. di. xliij. 6.
Virginitatis corruptio tria dicit li. ij. di. xx. 2.
Virginem concipe ꝛ mortuum suscitatū opari dissimr se habet li. iij. di. iij. 41.
Virginitatē corpis nō posse corrumpi nisi prius animo corrupto quō intelligif li. iij. di. xxxij. 7.
Virginitas an sit virtus li iij. di. xxxij. q. j. d. ℞. 27
Virginitas tria requirit ibidem.
Virginitas an sit melior ꝛ pfectior ꝯ coniugiū. libro iij. di. xxxij. q. ij. e. ℞. 29.
Virginitas ꝛ fecūditas qua rōne se habent vt exceden tia ꝛ excessa Jbidem.
Virginitatē tpe gre nō esse meliorē ꝯ fecūditatem coniugalē si que rones ꝛ auctes sonare videnf quō sūt dissoluende li. iij. di. xxxij. 30. ꝛ p totum.
Virginitatis pmiū an sit aureola li. iij. di. xxxij. q. iij f. ℞. 36.
Virginitati rōne cuj incorruptiōis debef aureola li. iij. di. xxxij. 38.
Virginitas qñ amittif li. iij. di. xxxij. 39.
Virginitas mētis an sit melior ꝛ sanctior ꝯ ꝑginitas carnis an econtra li. iij. di. xxxij. f.
De virgine maria quere aliqua vbi maria.

Virtus

Virtus differenter appropriaf filio ꝛ spiritui sancto. li. j. dist. xiij. 2.
Virtus qua rōne appropriaf filio li. j. di. xxxij. 26. Et dist. xxxiij. 7.
Virtus ad tria compaf. ꝛ ꝑm hoc appropriaf tribꝰ psonis in diuinis li. j. di. xiij. 3.
Virtus diuersorum diuersimode opaf in productiōe rerum li. ij. di. vij. 49. et. 50.
Virtus quō est inspectrix medij li. ij. dist. xxiij. 25. Et ꝙ virtutis actus semp consistit in medio quō intelligitur li. iij. di. xxxij. 22. Et li. iij. di. xxxij. 28.
Virtutē vnitū esse fortiorē diſpsa quō intelligitur libij. dist. xxiij. 28.
Virtutem maiorē posse violentare minorē quō intelligif li. ij. di. xxv. ſ7.
Virtutibus quō contingit male vti li. ij. di. xxvij. ſ.
Virtus ꝑm varias acceptiōes vario modo diffinitur li. ij. di. xxvij. 6.
Virꝰ cū sit bonitas quare ꝺr etiā bona li. ij. ꝺ. xxvij. 7
Virtutis notāda intelligif in ista diffinitiōe virꝰ est bona qualitas mētis ꝛc. li. ij. di. xxvij. 8.
Virtus qua denominatione dicif gratuita li. ij. distī. xxvij. 22.
Virtus ꝛ gratia compaf adinuicem libro. ij. di. xxvij a. b. c. d. e. f. g.
De virtute muneribus ꝛ de gratia que nō est sed facit meritū li ij. di. xxvij. k.
Virtutis opus, esse bonū vsum quomodo intelligitur li. ij. di. xxvij. l
Virtutis ꝛ li. ar. idem est vsus sed virtutis ꝓncipalif. li. ij. di. xxvij. m. n.
Virtutes esse motus mentis conanf aliq auctate probare li. ij. di. xxvij. o.
Virtus quomodo est difficilimorum operatiua. li. ij. dist. xxx. 9.
Virtus ꝛ vitium quomodo sunt contraria libro. ij. di stin. xxxiij. 35.
Virtus quomodo dicitur nō esse malicia non existente li. ij. di. xxxv. 7.
Virtus aliqua quō pōt circa passiones consistere lib. ij. dist. xxxvj. 16.
Virtutem nō ꝓuari ꝑ via operatione quō intelligitur. li. ij. di. xxxix. 3.
Virtus altissimi obumbrabit tibi expositio hui clausule li. iij. di. iij. 3.
Virtutem infinitā opari in instanti quō intelligitur. li. iij. dist. iij. 75.
Virtuſ theologice obiectū ꝓncipale li. iij. di. ix. 63.
Virtus theologica quid sit li. iij. di. ix. 54.
Virtus est duplex ꝛ ꝑm hoc duplex est victoria ꝛ pugna ꝛ qua virtute christus diabolum vicit li. iij. distin. xv. 10.
Virtutes theologice dupliciter considerantur et ꝑm quem modū sunt simul ꝛ ꝑm quem habent ordinez li. iij. di. xxij. 8.
Virtus vna ꝛ eadē simul est in li. ar. rōne ꝛ voluntate li. iij. di. xxij. 17.
Virtus quō est certior omi arte libro. iij. distinctione xxij. 31.
Virtus ꝓut dicimus aliquē habitū eē virtutē dupliciter accipif ꝛ quō fides informis dicif esse in genere virtutis li. iij. di. xxij. 43.
Virtutes omes simul infundi quō intelligif libro. iij. dist. xxij. 65.
Virtus formata quō efficitur informis libro. iij. dist. xxij. 68.
Virtutes ꝛ gratie quō infundanf in aiam exemplo monstraf li. iij. di. xxij. 74
Virtutes theologice quō habent idem ꝛ differens obiectum li. iij. di. xxiij. 26.
Virtutū theologicarū obiectum est deus ꝛ subiectū superior pars anime li. iij. di. xxvj. 23.
Virtus theologica ꝛ cardinalis quō distinguunf penes excessum li. iij. di. xxvj. 24.
Virtus aliqua dicitur media duarum maliciarum dupliciter ꝛ quomodo spes dicatur media libro. iij. di. xxvj. 25.
Virtutis genus ꝛ species penes quod obiectum consideratur li. iij. di. xxvj. 26.
Virtus aliter se habet ad bonum ꝯ scientia ad verum li. iij. di. xxvj. 59.
Virtutē theologicā hre idē ꝑ obiecto ꝛ fine quō intelligif li. iij. di. xxvj. 60.
Virtutes oēs quare diffiniri possunt ꝑ charitatem li ij. di. xxvij. 8. ꝛ 9.
Virtutes ꝺsiderant triplr. s. ꝯtū ad eē ꝯtū ad bñ esse ꝛ ꝯtū ad bñ opari. li. iij. di. xxvij. 21.
Virtus ꝛ vitiū quō bñt eē circa idē libro. iij. distincti. xxvij. 14.
Virtutes cardinales quare dicunf politice ꝛ ꝺsuetudinales li. iij. di. xxxij. 7.
Virtutes cardinales ꝑm ꝙ sunt quatuor quadruplicīter considerant ꝛ ꝑm ꝫ quadruplr ordinaf quelibꝫ primo loco li. iij. di. xxxij. 9.
Virtutes cardinales an oportunū sit preter theologicas ponere li. iij. di. xxxij. q. j. ℞. 10.
Virtutes cardinales dirigunt actus potentiaꝝ que spectant ad vitam actiuam theologice in actibus q̄ spectant ad vitam contemplatiuam libro. iij. dist. xxxij. 14.
Virtutes cardinales oēs an sint vna virtus vel diuerse li. iij. di. xxxij. q. ij. b. ℞. 15.

De littera V

Uirtutes cardinales triplicit cõsiderant ꝛ scõm quam cõsideratiõem vniant vel distinguant ibidem.

Uirtus non est aliud ꝙ variatio affectus amoris quõ intelligitur li.iij.dis.xxxiij.16.

Uirtus ẽ equalitas vite vndiq; rõni consentiens quõ intelligitur li.iij.dis.xxxiij.17.

Uirtutem vnam denominare aliam quomodo intellũ gitur li.iij.dis.xxxiij.18

Uirtutes theologicas ꝛ cardinales quõ ꝑm vnã sui ac ceptionẽ iusticia ꝓplectãt li.iij.dis.xxxiij.19.

Uirtuti cuilibet quõ assignant quattuor ꝓditiones li.iij.dis.xxxiij.19.

Uirtutes cardinales an sint in pte anime rationali an in ea parte que solum obtempat rationi li.iij.distin. xxxiij.q.iij.c.℟.22.

Uirtutis fortitudinis ꝛ tempantie actũ elici a concupi scibili ꝛ irascibili quõ intelligit li.iij.dis.xxxiij.26.

Uirtus cardinalis ꝛ consuetudinalis differunt lib.iij. dis.xxxiij.27.

Uirtus consuetudinal quõ est in parte sensuali ꝛ quõ in rationali ibidem.

Uirtutes cardinales an tantum debeant esse quattuor an plures li.iij.dis.xxxiij.q.iij.d.℟.29.

Uirtutibus cardin alib⁹ opposita vicia li.iij.distinct. xxxiij.30.

Uirtutes cardinales quare sunt quattuor ꝛ theologice tres li.iij.dis.xxxiij.31.

Uirt⁹ q̃ ordinat hoiem ad alterũ sc3 iusticia quare ẽ tm̃ vna ꝛ quare virtutes q̃ ordinant hoiem ad seipm̃ sc̃ diuersę li.iij.dis.xxxiij.32.

Uirtutes alie morales quomodo ad cardinales redu / cuntur li.iij.dis.xxxiij.34.

Uirtutes cardinales an sint a dei dono vel ab assuetudi ne li.iij.dis.xxxiij.q.v.e.℟.35.

Uirtutes cardinales dupl'r ꝯsiderant vno mõ ꝓout abilitãt ad opa moralia. alio mõ put eleuãt ad opa meritoria ꝛ ꝑm b̃ habẽt diuersos ortus ibidẽ.ꝛ.36.

Uirtutes cardinales quomodo sunt ab operatione no stra li.iij.dis.xxxiij.37.

Uirtutis cardinalis habitus quõ generat ex opationi / bus multis li.iij.dis.xxxiij.40.

Uirtus cardinalis quõ generatur ex opibus virtuosis li.iij.dis.xxxiij.41.

Uirtutes cardinales an maneant in patria an euacuẽ / tur li.iij.dis.xxxiij.q.vj.f.℟.42

Uirtus dr manere in pria q̃drupliciter ibidẽ

Uirtutes cardinales quos actus habebunt in patria. li.iij.dis.xxxiij.43.

Uirtutes theologicas esse pfectiores cardinalibus quo modo intelligtur li.iij.dis.xxxiij.44.

Uirtutũ cardinaliũ ordo ad se ꝛ ad primũ etiã manet i patria li.iij.dis.xxxiij.45.

Uirtus cardinalis q̃re nõ habet sic destrui i pria scõm q̃ scientia li.iij.dis.xxxiij.46.

Uirtutum cardinaliũ numerus ꝛ distinctio li.iij.disti. xxxiij.a. xxxiij.b.

Uirtutes cardinales quare sic dicant̃ libro.iij. distin.

Uirtutes cardinales an euacuentur in futura vita lib. iij.dis.xxxiij.c.e.f.g.

Uirtutis iusticie habitus an euacuabitur in patria lib. iij.dis.xxxiij.d.

Uirtutes et dona an abinuicem differãt li.iij.di.xxxiij q.j.a.℟.4.

Uirtutũ noia vnde li.iij.dis.xxxiij.5.

Uirtutes esse dona et dona eẽ virtutes quo sensu dũ cunt auctes li.iij.dist.xxxiij.6.

Uirtutes et dona quõ cõueniunt in diffinitiõne lib.iij. dist.xxxiij.7.

Uirtus ꝛ viciũ differenter se hñt ad bene et male ope / randum li.iij.distic.xxxiij.8.

Uirtus naturalis et gratuita virtus dissimiliꝫ se hñt respectu opationũ suarũ li.iij.disti.xxxiij.9.

Uirtutum habitus quõ sufficienter ordinant aiam ad deũ li.iij.dist.xxxiij.10.

Uirtutes an sint excellentiores donis an ecõuerso. li. iij.dist.xxxiij.q.iij.c.℟.18.

Uirtus et dispositio pfecti ad optimũ quõ intelligiꝫ. li.iij.dis.xxxiij.20. di.xxxiij.21.

Uirtutũ esse vltimũ potẽtie quomõ intelligiꝫ libro.iij.

Uirtutes ḡtuite an sint cõnexe li.iij.disti.xxxvj.q.j.a.

Uirtutes gratuite tripliciter considerant. Et ℟.7. ꝑm quẽ modũ cõuenit eas esse connexas ꝛc. ibidem.

Uirtutũ gratuitarum connexio sumiꝫ quadrupliciter ꝑm q̃drupler genus cause li.iij.dist.xxxvj.8.ꝛ.14.

Uirtutũ gratuitarũ cõnexio nõ infringiꝫ in patria ꝙ / uis spes et fides ibi euacuẽt li.iij.di.xxxvj.9.

Uirtutũ gratuitarũ cõnexio nõ est rõne statuũ libro.iij. distic.xxxvj.10.

Uirtutũ gratuitarũ habit⁹ rõne cui⁹ diuidant̃ et rõe cu ius vniantur li.iij.di.xxxvj.12.

Uirtutis ḡtuite act⁹ vnus ꝙuis ab altero sepet̃ nõ p:o pter hoc non sepat̃ simpliciter habitus ab habitu. li.iij.dis.xxxvj.13.

Uirtutes pollitice an sint cõnexe ita q̃ vna habita ne cesse sit b̃re oẽs li.iij.di.xxxvj.q.iij.c.℟.21.

Uirtutes pollitice dupl'r considerant. s.ꝙtũ ad ppria et ꝙtum ad appropriata. Et ꝑm quem modũ est in eis connexio li.iij.di.xxxvj.23.

Uirtuosus plus dicit ꝙ b̃re virtutẽ li.iij.di.xxxvj.28.

Uirtuosus nõ dr aliquis a virtute. Jbidem.

Uirtutũ pollticarum conditiones li.iij.dis.xxxvj.29 et in argumento.

Uirtus non expellit nisi p introductiõem vicij sibi op / positi. ergo nec viciũ nisi p introductiõem virtutis Sol'. li.iij.dist.xxxvj.32.

Uirtus et vicium considerantur dupliciter sc3 in gene rali et in speciali et quõ opponuntur immediate li. iij.dist.xxxvj.35.

Uirtutes quattuor modis considerant̃ et quõ habent equari et quõ non li.iij.dis.xxxvj.37.

Uirtutes equalitatẽ et diuersitatẽ hñt respectu diuer / sorum li.iij.di.xxxvj.40.

Uirtus vna potest a diuersis psonis diuersimode p / ticipari sed diuerse virtutes ab eodem non libro.iij dist.xxxvj.42.

Uirtus quelibet quomodo facit perfectum. libro.iij. distin.xxxvj.45.

Uirtus vna qua ratione est forma alterius libro.iij.di stincti.xxxvj.49.

Uirtutes quomodo habent aliquam perfectionem ex se quomodo aliquam ex charitate libro.iij.distinct. xxxvj.51.

Uirtutes an habeant connexionem libro.iij.distincti. xxxvj.a.b.c.d.

Uirtutibus quare non contingit male vti ꝙuis deo ꝛ eucharistia contingat male vti. li.iij.distinctione ix.36.

De littera V

Uirtutis eiusdem eē gaudere de aliq̄ et tristari de opposito quō intelligit li.iij.dis.xxiij.12.
Uirtutes quō seinuicem iuuant et sibi impant lib.iij.dist.xxiij.15.
Uirtutis cuiuslibet veritas dupl'r pōt accipi et que ē essentialis virtuti que nō li.iij.di.xxiij.46.
Uirtutē quō opatur deus in nobis sine nobis li.iij.di stinc.xvij.16.
Uirtutē cum virtute non' habere oppositionem quō intelligitur li.iij.di.xxxvij.10.

Uis

Uis contemplativa ꝛ vis administrativa penes q̄d attendant lib.ij.dist.vj.8.
Uires superiores semp mouere inferiores quō intelligitur li.iij.dist.xxj.34.
Uis et metus quid li.iij.distī.xxix.4.

Uitare

Uitare vel facere posse aliquid pōt alicui dupl'r attribui ꝛ fm quē modū est in nostra ptāte vitare vl' facere quicq̄d deus p̄cipit li.ij.di.xxviij.6.

Uita

Uita accipitur dupliciter similiter et mors ꝛ immortalitas li.j.dist.viij.10.
Uita an sint omnia que sunt in deo li.j.dist.xxxvj.q.j.c.ℛ.17.ꝛ.18.
Uitam dare siue cōicare alīs pōt esse dupl'r et fm quē modū cōperit soli deo li.ij.dist.viij.12.
Uita quando prius respicit essentiam q̄ potentiam libro.ij.dist.xxxj.37.
Uita nostra dupl'r consideratur ꝛ quō eē sine pctō cōueniat filio dei et quō mīi dei li.iij.dist.iij.28.
Uita nature est duplex sil'r et vita mortis.s.ab actu p̄mo et ab actu secundo et a quo est quodlibet horū li.iij.dist.xxvij.23.
Uitā minuere et mortē accedere est dupl'r ꝛ qō hoc est peccatū lib.iij.dis.xv.76.
Uita anime quō ē deꝰ li.iij.dis.xvij.3.

Uiuus Uiuere Uiuificare

Uiuū quō generat ex viuo p nō viuū li.j.distī.ix.14.
Uiuūt in deo nō solū presentia et futura sed etiā oīa possibilia li.j.distic.xxxvj.17.ꝛ.18.
Uiuimus mouemur et sumus in deo quō intelligitur. lib.j.dist.xxxvj.19.
Uiuere dupl'r considerat et qñ est ab aīa qñ ab essentia li.j.dist.xliij.13.
Uiuificauit nos deus in xp̄o cum xp̄o per xp̄m. etfm xp̄m.li.iij. in prologo.2.
Uiuere qō est vite vnitū quō intelligit li.iij.di.xxj.26
Uiuentē subām esse nobiliorē substantia non viuente quō intelligit lib.iij.di.xxj.28
Uiuere in naturalib' dicit dupl'r et sil'r in spūalibus ꝛ fm h̄ diuersimode diuersis virtutib' attribuitur li.iij.dist.xiij.35.
Uiuificare et recupare differūt et quō pōt opus mortuū viuificari lib.iij.dist.xiij.75.ꝛ.76.
Uiuificare qō nūq̄ virit facilius eē q̄ qō virit ꝛ ē mortificatū quō intelligit li.iij.dist.xv.25.
Uiuū cū negatōe.s.nō viuū dr dupl'r ꝛ p qō meret ꝛ p qō non.li.iij.dist.xv.30.
Uiuere dr aliq̄d tripl'r et quō fm hoc. viuificat in resurrectione substantia corporalis et caro quō spūs et humor et quō capilli et vngues lib.ij.di.xliij.8.
Uiuificari prius animam q̄ potentias quō intelligit li.iij.dist.xlix.18

Unctio Ungere

Unctio quō docet nos de omnibus necessarīs ad salutē lib.j.dist.xvij.27.
Unctio principalis dr confirmatio ex quadruplici cā li.iij.dist.xxiij.1.
Unctio triplex fit ex eadē materia li.iij.dist.xxiij.2.
Unctionis extreme sacr̄m duplici ex cā eē istitutū quō intelligit li.iij.di.xxiij.3.
Unctionis sacr̄m pretermissum ex contemptu vel negligētia periculosum eē et damnabile quō intelligitur lib.iij.dist.xxiij.4.
Unctionis extreme sacr̄m an principaliter sit ordinatum ad morbum corpalem an ad spūalem li.iij.dis.xxiij.q.j.a per totum.
Unctionis extreme in sacro quid est res tm quid signū tm et quid res et signū li.iij.dist.xxiij.6.
Unctiōis sacr̄m vbi ꝓbat ꝓncipal'r institutū ad curandū morbū corpalē quō sit respondendū li.iij.distic.xxiij.7.ꝛ.8.et.9.ꝛ.10.
Unctio p quā virtutē sanat morbum corpalem lib.iij.dist.xxiij.11.
Unctionis sacr̄m an instituerit xp̄s vel aliq̄s eius discipulus lib.iij.dist.xxiij.q.ij.b.ℛ.12.ꝛ.13.
Unctionis sacr̄m vbi ꝓbat a xp̄o institutū quō sit rēndendū lib.iij.dist.xxiij.14.ꝛ.15.ꝛ.16.
Unctionis extreme materia que sit li.iij.dis.xxiij.q̄e ij.c.ℛ.17.
Unctionis extreme materia quare non debet esse aliq̄. libro.iij.dist.xxiij.18
Unctionis extreme oleum quare non debet misceri cū balsamo sicut oleum confirmationis lib.iij.distī. xxiij.19.
Unctionis materia quare indiget consecratione ꝛ eucharistia non li.iij.dis.xxiij.20.
Unctio non pōt fieri in oleo non consecrato q: ibi desit sanctificatio ꝛ significatio.li.iij.di.xxiij.21.
Unctionis oleū an sit sacr̄m li.iij.di.xxiij.22.
Unctionis oleum quare non possunt sacerdotes consecrare.cum tamen possint corpus domini conficere li.iij.di.xxiij.23.
Unctionis sacramenti forma verbalis an sit de sacri essentia li.iij.dist.xxiij.q.iij.d.ℛ.24.
Unctionis in sacro quare est oīō magis de essentia q̄ in alīs li.iij.dis.xxiij.25.ꝛ.26.
Unctionis sacramenti formam vbi ponit scriptura. lib.iij.dist.xxiij.27.
Unctionis sacri forma quō est eadem et diuersa libro. iij.distin.xxiij.28.
Unctionis sacri forma quare est p verbū dēpcatiuū cū alioz sit p verbū indicatiuū li.iij.di.xxiij.29.
Unctionis in sacro quare oportet aliq̄d oretenus exprimi li.iij.di.xxiij.30
Unctionis sacr̄m quis debet administrare lib.iij.dis. xxiij.q.j.c.ℛ.31.
Unctionis sacramentum quare datur a sacerdotibus et non sacramentum confirmationis libro.iij.dis. xxiij.32.ꝛ.34.
Unctionis sacr̄m quare per laicum administrari non potest lib.iij.dis.xxiij.36.
Unctionis sacr̄m dare non spectat ad viros sanctos. li.iij.dist.xxiij.37.
Unctionis sacramentum cui debeat dari. li.iij.distī. xxiij.q.ij.f.ℛ.38.
Unctio an fieri debeat in firmis mente vel fide li.iij. dist.xxiij.39.

De littera V

Unctio quare non debet dari intrantibus iustum bellum lib.iij.dis.xxiij.40.

Unctio quare non debet dari infantibus vel stultis. libro.iij.dist.xxiij.41.

Unctiõis in forma qualiꝫ tenek hoc nomẽ ꝺs ꝛ exꝫ hr ꝙ non oẽs debẽt inungi li.iij.dis.xxiij.42.

Unctio in quo loco debet fieri lib iij.dis.xxiij.q.iij.ℜ.43

Unctio quare ꝺz fieri in toto corpore li.iij.distin.xxiij 44.ꝛ.45.

Unctio quare non est facienda in solo corde li.iij.dis. xxiij.46.

Unctio extrema ꝯre non debet fieri solum in fronte. li.iij.dist.xxiij.47.

Unctio ꝙuis fiat in pluribꝫ ptibꝫ corpis tñ ppter hꝰ ñ sunt plura sacra li.iij.dis.xxiij.48.

Ungi quõ debent mutilati mẽbris deputatis ad hoc sacrm li.iij.di.xxiij.49.

Unctio ꝯre ñ fit i mẽbris genitalibꝫ li.iij.dis.xxiij.50.

Unctionis sacrm an debeat iterari li.iij.di.xxiij.qõe iij.h.

Unctio potest iterari vsqꝫ ad sacramenti contumelia. li.iij.di.xxiij.51.

Unctio extrema quare iterat et vnctio confirmatõis non li.iij.di.xxiij.52.

Unctio potest iterari ꝙuis dicatur extrema libro.iij. dist.xxiij.53.

Unctio an debeat a capite incipi vel perfici si sacerdos incipit inungere et deficiat li.iij.dis.xxiij.54.

Unctio an debeat iterari in longis infirmitatibus lib. iij.di.xxiij.55.

Unctio extrema distinguik ab vnctõne q̃ fit in baptismate et in confirmatõe li.iij.di.xxiij.a.

Unctõis sacrm a quo propter ꝺd et in qua materia est institutũ li.iij.dist.xxiij.b.

Unctõis sacrm an sit iterandũ li.iij.di.xxiij.c.d.

Unguntur reges et principes et quare libro.iij. distꝰ. xxiij.77

Ungentum

Ungentũ suauitatis spũalis quid requirat ꝛ quis potuit conficere li.iij.in prologo.5

Undiqꝫ

Undiqꝫ duplr distribuit et p quo distribuat in diffinitione virtutis cũ dr. virtus est equalitas vite vndiqꝫ rõne consentiens li.iij.dist.xxxiij.17.

Unio Unire Unitus

Unio vbi hz locũ videꝙ regulã li.j.di.iij.19.

Unio est duplex et ꝑm quẽ modũ spũsscrũs vnitꝰ ẽ columbe li.j.di.xvj.23.

Unio spũscti cũ formis in ꝺb apparuit vnde veniebat li.j.dist.xvj.24.

Unio rerum fit tripliciter et ꝑm quem modũ miscentꝰ res que vniunt li.j.di.xxxvij.10.

Unio vel vnitio virtutis que facit ad eius magnitudine attendik duplr li.j.di.xxxvij.12.

Unita insepabilr vbicunqꝫ est vnũ et alterꝫ hz instanti am li.j.di.xxxvij.19.ꝛ li.iij.di.xxiij.17.

Uniri corpori non est ppriũ creature rõnalis sz tm vniri corpi humano li.iij.di.j.76

Uniri an poterit diuina natura cum humana. lib.iij. dis.j.q.j.a.ℜ.8.

Uniri diuinã naturã humane in vnitate persone ꝺd sit lib.iij.dis.j.6.

Uniri hoc verbũ ꝺd dicat eũ ꝺr diuina natura vniri humane lib.iij.dist.j.10.

Unio et compositio differunt li.iij.dis.j.11.

Unio diuina quõ facta sit cum humana ostendik exꝑ plis li.iij.dist.j.12.

Unibile cẽ ꝓportionabile quõ intelligik li.iij.dis.j.13.

Uniri an possit vna psona sine altera lib.iij.distiõ.j.q. ij.b.ℜ.15.

Uniri alicui deum: et inhabitare in aliquo differunt.libro.iij.dist.j.20.

Uniri an possit simul vna psona cũ alia assumẽdo vnã et candẽ naturã nũero li.iij.di.j.q.iij.c.ℜ.23.

Unio et imago differenk se habent li.iij.distin.j.24.

Uniri quare pñt in incarnatione plures nature ꝛ non plures psone li.iij.dist.j.25. Ad idẽ dis.vj.28.

Unionis gratia quare vni soli nature ꝺebet cõicari li. iij.dis.ij.22.

Unionem psupponere rõnem imaginis in suo vnibili quõ itelligik li.iij.dis.ij.27.

Unionis gram excellentioꝛ esse ꝯ fruitionis quõ intelligik li.iij.di.ij.28.

Unitũ an fuerit corpus xpi mediante spũ humano sive aĩa li.iij.di.ij.q.j.g.ℜ.39.

Unionis gra triplr accipik et an sit bonũ creatũ an increatũ li.iij.dist.ij.48

Unitũ an sit verbum humane nature mediante.ss.li. iij.di.ij.q.iij.i.ℜ.49.

Unio voluntaria dicik duplr et quõ vnio verbi dicik voluntaria li.iij.dis.ij.51.

Unio diuine nature cum humana aliter se habet ꝯ nexus duarum psonarum mediante spũsancto. libro iij.dist.ij.52.

Unio duarum naturarum in xpo quomõ facta ẽ mediante spũsancto li.iij.di.ij.53.

Unire et assumere differunt li.iij.di.v.5.

Unionem naturalem ordinari ad illud quod est ita vnum in seꝙ non est alteri vnibile quomõ intelligik. lib.iij.dist.v.14.

Unio duarum naturarum in persona multiplici questiõe tractak lib.iij.dist.v.a.b.c.

Unionis et incarnatõis misteriũ triplicẽ similitudinẽ habent li.iij.dist.vj.2.

Unio diuine nature cum humana an sit terminata ad persone vnitatem an non libro.iij.distinctio.vj.q. j.d.ℜ.25.

Unio est multiplex ibidem.

Unionis terminus est ratione connotati li.iij.distic. vj.26.

Uniri potest humana natura diuine persone sed diuina persona non potest vniri nature create. libro iij.distin.vj.29.

Unionis modus diuina nature cuz humana an sit singularis an reperiak aliqs vniõis modꝰ ei cõsimilis li. iij.dist.vj.q.ij.c.ℜ.31.

Unio que facta est in incarnatione xpi quattuor respicit li.iij.distic.vj.32.

Unio diuine nake cũ bũana cui vnitari ẽ silis ꝛ dissimilis li.iij.di.vj.33.ꝛ.34.ꝛ.35.ꝛ.36.

Unionem diuine nature cum humana facere communicationem ideomatum habet exceptionem lib.iij. dist.vij.23.

Unio est duplex.s.vnio ꝙ vnitatez et vnio ꝙ fidem et dilectionem et quõ xps ꝺr vniri corpori ecclesie lib. iij.dist.xij.31.

De littera V

Unitū an fuerit verbuz carni et anime duplici vniõe lib.iij.distī.xxj.q.iij.c.ℛ.14.
Unio dr tribus mõis.scz actio vnientis passio vnibilis et relatio vnitorū.ibidem.
Unio tripler fuit diuinitatis cum humanitate lib.iij.dist.xxj.15.
Uniri corpus et aiam in eandem hypostasiz potest cē tripl'r et fm quem modum verū est q' qū aia ꝛ corp9 vniuntur in eandem hypostasym q' faciunt hoiem hb.iij.dist.xxij.11
Uniri posse nihil aliud magis alij q̄ sibūpi quō intelligitur lib.iij.dis.xxix.21.
Uniri magis qō vnitur sine medio q̄ q' cū medio quō intelligit. lib.iij.dis.xxxj.47.
Uniri magis est tripliciter et quō eucharistia dicitur magis vnire et magis valere ad augmentum virtutum lib.iij.dis.xij.69.ꝛ.70.
De vnione vide aliqua vbi rps et vbi verbum et vbi assumere.

Unitas

Unitatem essentie siue nature an sit ponere in deo li/bro.j.di.ij.q.j.a.ℛ.11.
Unitas essentie an admittat banc deus generat aliuz deū.li.j.di.iij.q.ij.b.ℛ.17.
Unitas sanctitas charitas quō vnumquodq̄ horum dicit conditionem amoris. libro.j. distinctione.x. 8.ꝛ.10.
Unitas aliquorum dicitur dupliciter et fm quē modum pater et filius vniuntur q̄ spūs sanctum libro j.distin.x.9.
Unitatis duplex modus est inter patrem et filium ꝛc lib.j.distī.x.11.
Unitas actus quomodo est ab vnitate subiecti ꝛ quo modo pluralitas a pluralitate li.j.dis.xj.22.
Unitas numero qñ respicit idemptitatē suppositi.li.j.dist.xix.53.
Unitatem non singularitatem nec solitudinem accipimus in diuinis li.j.di.xxiij.1.
Unitas dei quomō differt ab vnitate creature libro.j. dist.xxiij.8.
Unitas est principium multitudinis quō intelligitur lib.j.distic.xxiij.9.
Unus quare dicitur psonaliter et eternus essentialiter. li.j.dist.xxiij.13.
Unus quam notionem predicat ibidem.
Unus et trinus quomodo dicitur deus sine negatiõe li.j.dist.xxiij.24.
Unitatem et pluralitatem nullū nomen simul importare quō intelligit li.j.di.xxiij.23.
Unitas essentie qūa ratione predicatur de patre libro j.dist.xxiij.27.
Unitas nō multiplicata non sufficit ad idēritatem omnimodā li.j.dist.xxix.25.
Unitas est duplex et fm quem modum verꝫ est q' vnū simpliciter dictum stat pro vno numero.lib.j.dis. xxxj.47.
Unitas equalitas concordia an sint appropriabilia. li.j.dis.xxxj.q.iij.i.p totum.
Unitas saluatur in multitudine nō sic bonitas in malicia nec veritas in falsitate li.j.di.xxxv.34.
Unitas temporis a diuersis diuersimode accipitur. li.ij.di.ij.11.
Unitas psonalis quomodo est extremū et quō terminus vnionis li.iij.di.vj.27.
Unitatum nouem modi et eorum sufficientia libro.iij. dis.vj.37.
Unitas personalis diuine nature cum humana ꝛc.an excellat omnes vnitates creatas libro.iij distin.vj. q.iij.f.ℛ.38
Unitas operationis non sequitur vnitatem persone sed nature li.iij.dist.v.36
Unitas sacramentorū qualis sit et presertim eucharistie li.iij.di.viij.q.ij.ꝛ.in ℛ.et per.totū.

Unus

Uni soli conuenire est tripliciter et fm quem modum et quomodo tollit pluralitatem libro.j. distinctio. iij.27.
Unuūqōq̄ sicut contingit intelligere sic contingit et significare li.j.dist.xxij.16
Unum quid est fm pbm.li.j.dis.xxiij.3.
Unus hoc nomen an dicatur positiue vel priuatiue i diuinis lib.j.dist.xxiij.q.j.a.ℛ.4.
Unus hoc nomen in creaturis accipitur quādoq̄ positiue quandoq̄ priuatiue.in deo aūt solū positiue li.j.distin.xxiij.5
Unus quare differt priuatiue libro primo distinct. xxiij.6.
Unū fm triplicē respectū tripl'r accipit li.j.di.xxiij.7
Unus q̄uis dicat priuationē nominetenus tamen illa priuatio realiter est positio li.j.di.xxiij.8.
Unum vbi est principium multitudinis libro.j.distī. xxiij.9.
Unus an dicatur fm substantiam an fm relationem i diuinis.li.j.di.xxiij.q.ij.b.ℛ.10
Unus in diuinis quō importat vnitatē essentialē ꝛ psonalē li.j.di.xxiij.11.
Unum quare in neutro genere conuenienter attribuitur vnitati essentiali li.j.dist.xxiij.12.
Unus duo tres ꝛc.quid significent in diuinis libro.j. dist.xxiij.a.et p totum.
Unum quam vnitatez dicit cum dicitur pater et filius sunt vnum principium spiritussancti libro.j.distī. xxix.17.et per totum.
Unum an possit fieri deus cum creatura li.j.distinc. xxxj.q.j.g.ℛ.41.
Unum fieri aliqua quid requirat.ibidem.
Unum spiritum esse cum deo qui deo adheret quomō infertur ex hac auctoritate argumentum sophisticū. lib.j.dist.xxxj.42.
Unum quomodo dicantur membra christi libro.j.di. xxxj.44.
Una creatura an possit dici vnum cum alia lib.j.dis. xxxj.q.ij.b.ℛ.45
Unum qua ratione dicantur fornicator et meretrix li. j.distin.xxxj.46.Et quomodo talis vnitas non ē a deo.50.
Unum quare non dicuntur homo et asinus. libro.j. dist.xxxj.48.
Unum quare non dicantur mali homines libro.j.di. xxxj.49.
Unum esse omnia propter patrem quomodo intelligitur li.j.di.xxxj.52.
Unum vel vnus deus dicuntur pater et filius sed nō vnus li.j.dist.xxxj.b.
Unum numero quomō respicit indiuiduum. libro.ij. dist.iij.22.
Unum numero quomodo est differentia entis in actu lib.ij.dist.iij.23.

De littera V

Unū vni opponit quō intelligit lib.ij.di.xxxiij.31.
Unū accipit ꝛ diuidit multiplr multiplici auctoritate li.iij.dist.vj.30.
Unū qđ ex paucioribus constituit esse magis vnū quō intelligit lib.iij.di.vj.40.
Unum in persona et natura esse magis vnum quō intelligitur lib.iij.di.vj.41.
Unum magis esse quod non est multiplicatum nec multiplicabile quō intelligit li.iij.di.vj.42.
Unius rei vnicam esse diffinitionem quomō intelligitur li.iij.dis.xxiij.56.
Unum si addak inequalibus adhuc erūt inequalia ꝛc. quō intelligitur li.iij.dis.xxix.17.
Unum nos omnes esse in xpo quō intelligitur lib.iij dist.xxiij.21.

Uniuersale

Uniuersale quō recipit variationē li.j.dist.viij.35.
Uniuersale qua ratione dr quod predicatur ꝛ pluribus libro.j.di.xix.40
Uniuersale quō est in plus et est vniuocum. Eadem distincti.41.
Uniuersale quō est simplex eadem di.43.
Uniuersale quō dicit cōitatem li.j.di.xxv.26.
Uniuersale quō est simplicius ad id qđ est minus vniuersale li.iij.dis.xviij.25.
Uniuersale est duplex scz in predicādo ꝛ in causando. lib.iij.dis.xxvij.6.
Uniuersalior esse priora quō intelligitur libro.iij.di.xxxvij.51.

Uniuersum

Uniuersum duplex habet esse et qđ horum est ppetuū quod non libro.ij.di.xix.14.
Uniuersum non potest eē inordinatum lib.j.dis.xliij 19.ꝛ.20.ꝛ.21.

Uniuocum

Uniuoci equiuoci et analogi diuisio penes đd accipitur li.j.di.j.4. Et de hoc li.j.dist.xiij.15.

Uocatio

Uocatio electio predestinatio differunt. libro.j.distinc.xl.39.

Uoluntas

Uolūtatis dominio subest aliquid dupliciter. Et fm quem modum omnia subiacent voluntati nostre. lib.j.dist.j.22.
Uoluntatis actus consideratur tripliciter. et fm hoc tripliciter diffinitur frui li.j.dis.j.26.
Uoluntatis actus considerat et per modū appetitus ꝛ per modum complacentie. Et fm quem modum potest antecedere visionem ꝛ fm quem consequit ipsam lib.j.dist.j.30.
Uoluntas quomodo equatur intelligentie libro.j.distinc.iij.39.
Uoluntas duplr consideratur respectu voliti. ꝛ que est in deo. que non li.j.dis.vj.8.
Uoluntas dei quō est causa rerum prima ꝛ immediata. li.j.dis.viij.30.
Uoluntas siue liberalitas dupliciter est principium. Et fm quem modum assimilat in substantia. libro j.dist.x.15.
Uoluntas et natura quomodo sunt idem in deo libro j.distī.xij.22.
Uoluntas quid sit lib.j.di.xv.30. in fine. Iterū diffinitur li.ij.dist.xxvj.1.ꝛ.2.
Uoluntas et natura differenter mouentur libro.j.ꝛ distinc.xvij.15.
Uoluntas est duplex.s. antecedens ꝛ consequens. et fm hoc est duplex dilectio li.j.dis.xl.35. Iterū voluntas antecedens dr cēditionalis. voluntas consequens dr absoluta lib.j dis.xlvj.11.
Uoluntate a diuina exeunt opera duplici via libro.j. dist.xlj.16.
Uoluntas dei et uostra differenter se habent. libro.j. dist.xlv.4.
Uoluntas dei quō est omniū causa generalissima. libro.j.di.xlv.5. Et in tertu .d.
Uoluntas beneplaciti quare et quomodo est vna in deo et quare et quomodo sunt plures idee in eo lib. j.dis.xlv.9.
Uoluntatē an sit ponere in deo li.j.di.xlv.q.j.a.ꝟ.13
Uoluntas humana quare est variabilis diuina nō. libro.j.dist.xlv.14.
Uoluntatis in deo supponē admissa queritur vtrū ipm sit ponere omniuolentem a volūtate sicut omnipotentē a potentia ꝛ omniscientem a scia libro.j. dist. xlv.q.ij.b.ꝟ.15.et.16.
Uolūtas quomodo dicitur melior quia se ad plura extendit lib.j.dis.xlv.21.
Uoluntas potentia et sapientia an sint equalia in deo libro.j.dis.xlv.22.
Uoluntas dei an sit causa rerum libro.j.distī.xlv.q.j. c.ꝟ.23.
Uolūtati an conueniat rō causalitatis ꝓpter rem significatam an ꝓpter cōnotatū li.j.di.xlv.24.
Uolūtas dei an sit causa ꝑ ꝓprietatē an per appropriationē libro.j.dist.xlv.25.
Uoluntas dei an dicatur cā ꝓpter virtutes agendi an propter modū agendi li.j.di.xlv.26.
Uoluntas diuina an sit causa prima et immediata. libro.j.di.xlv.q.ij.d.ꝟ.30.ꝛ.31.
Uolūtas diuina an cōuenienter diuidat in volūtatem beneplaciti ꝛ signi li.j.di.xlv.q.j.c.ꝟ.35.
Uolūtas diuina quare indiget signis et scia ꝛ potētia non lib.j.dist.xlv.36.
Uoluntaris dei signa an sint naturalia vel voluntaria libro.j.dist.xlv.37
Uoluntatis diuine signa ratione cuius sunt signa li. j.dist.xlv.39.
Uolūtatis diuine signa quot sint et de eorū sufficientia li.j.dist xlv.q.ij.f.ꝟ.40.
Uoluntas diuina quō est preteritorum presentium et futurorū. Ibidem.
Uoluntas beneplaciti respectu cuius est multiplex. libro.j.dis.xlv.41.
Uoluntatis diuine an distinguantur ratione modi significandi an ratione rei significate libro.j.distinc. xlv.42.
Uolūtas dei quō ē respectu mali.li.j.distinc.xlv.43
Uolūtas dei quō est essentia dei li.j.di.xlv.a.
Uelle cuius sit idem in deo qđ esse nō tm pōt dici dr eē omnia q̄ vult lib.j.di.xlv.b.
Uoluntas dei summe bona est prima cā omniū q̄ naturaliter sunt.li.j.dist.xlv.c.d.
Uolūtas dei ē multiplr dicta li.j.di.xlv.e.f.g.
Uoluntate beneplaciti an velit dr oēs hoīes saluos fieri lib.j.di.xlvj.q.j.a.ꝟ.9.
Uoluntas conditionata non cadit in actum libro.j.distinctio.xlvj.12.

Delitter: V

Uolũtas dei an possit cassari q̃tũ ad effect⁹ bonos li. j. di. xlvj. a. b.
Uolũtatẽ dei fieri q̃tũ ad effect⁹ malos pbat obĩcien do auctre et rõe li. j. dis. xlvj. c. d. c. et soluit obiecti ones. f. g. In hac di. pscribat huic gticule rext⁹. qui em̃ dicũt ꝛc. hec rubrica. Opponit ad gtẽ falsam p pbationẽ que innitit rõni. d.
Uolẽte deo ꝛ auctore oñdit bonũ esse fieri mala tripli ci rõne li. j. di. xlvj. b. i. l. Addẽs sophisticã rõnem q̃ pbat ex dco esse q⁹ mala fiant. n. m.
Uolũtas beneplaciti dei an possit impediri li. j. distic. xlvij. q. j. a. ℟. 8.
Uolũtas beneplaciti est dupler. ibidem.
Uoluntas diuina et si necessario inferat effectũ tñ ef fectus euenit contingenter lib. j. dist. xlvij. 9.
Uoluntas diuina q̃uis sit causa effectus contingen⁹ tis nõ põt tñ impediri li. j. disti. xlvij. 10.
Uoluntas diuina nõ põt impediri ꝓpter defectũ cãe coopantis li. j. dis. xlvij. 11.
Uoluntatis sue contrariũ posse deũ põt intelligi du pliciter li. j. di. xlvij. 12. ꝛ. 13.
Uolũtas dei fm cõuenientiã et pscientiam vult illa q̃ vult li. j. dist. xlvij. 14.
Uontra volũtatẽ signi an possit aliq̃s facere li. j. dis. xlvij. q. j. b. ℟. 15.
Uoluntatẽ eẽ potentiorẽ cõtra cuius signũ nõ põt fie ri qualiter intelligit li. j. di. xlvij. 17.
Uoluntatis diuine signũ maximũ nõ est p̃ceptio. sz p̃ cepti impletio li. j. dis. xlvij. 18
Uolantas pmissionis dei quõ se hz ad peccãtẽ li. j. di. xlvij. 16. ꝛ. 19. dist. xlvij. a. b.
Uoluntas dei sẽp est efficax et nunq̃ impedit. libro. j.
Uoluntas signi q̃dã põt impediri vel cõtra eã fieri li. j. dist. xlvij. c. lib. j. dist. xlviij. q. j. a. ℟. 7.
Uolũtatẽ nr̃az ꝺ formari volũtati diuĩe an sit possibile
Uolũtatẽ hũanã distare in infinitũ a volũtate diuĩa ñ ĩpedit cõformitatẽ cõpatõis li. j. di. xlviij. 8.
Uolũtas hũana et diuina vtrũ in scipa vel in aliq̃ ter/ tio conformenť li. j. dist. xlviij. 9.
Uoluntas nostra an cõformeť volũtati diuine p̃ ess ãtiã an p̃ gticipatõem li. j. dist. xlviij. 10.
Uolũtatis nr̃e ꝺformitas ad diuinã an faciat eã iustã li. j. distic. xlviij. q. j. b. ℟. 11.
Uolũtas dupler est proportio ꝛ fm hoc dupl'r atten/ diť cõformitas volũtatis nr̃e ad diuinã ibidem.
Uoluntatẽ fieri beatam plus requirit q̃ fieri iustaz li. j. di. xlviij. 12.
Uoluntas vindicandi q̃ est iusta li. j. dis. xlviij. 13.
Uoluntatẽ nr̃am an teneamur cõformare volũtati di uine in rõne volẽdi vt velim⁹ ex charitate q̃ volu/ mus li. j. dis. xlviij. q. j. c. ℟. 14. ꝛ p̃ totũ.
Uolũtatẽ nr̃am an teneamur cõformare volũtati diui ne ĩvolito li. j. ꝺ. xlvij. q. j. ꝺ. ℟. 18. ꝛmelio. 19. ꝛ. 20
Uolũtatẽ triplicẽ distinguit bug. i boie. s. rõis pietat ꝛ carnis li. j. di. xlviij. 21.
Uolũtatẽ triplicẽ distinguit bug. in xpo. s. dritatis rõ nis pietatis ꝛ carnis. li. j. dist. xlviij. 22. 24.
Uolitũ dei quõ nos obliget ad tẽtionẽ li. j. dist. xlviij.
Uolũtatẽ dei quõ voluit beata virgo et alij cõpatiẽtes xpo li. j. di. xlviij. 25. distin. xlviij. a.
Uolũtate differẽti vult homo quod deus vult libro. j.
Uolũtate dei bona mala hoim volũtas ĩpleť li. j. dist. xlviij. b. di. vij. q. j. a. ℟. 1.
Uolũtas vel affectio demonũ an possit rectificari li. ij
Uolũtatis male continuatio an sit in demonib⁹ li. ij. di. vij. q. ij. b. ℟. 9.
Ualũtas mala tripl'r cõsiderať ꝛ fm hos tres modos oẽs est cõtinuatio male volũtatis in diabolo sz dif ferenter ibidẽ.
Uoluntatis male intentio an sit in demonibus. lib. ij. dist. vij. q. ij. c. ℟. 18.
De volũtate demonũ vide aliq̃ vbi demõ ꝛc.
Uolũtates demonũ q̃re de⁹ nõ cohibet li. ij. di. vij. 51.
Uolũtatũ ñ cẽ a natura quõ itelligiť li. ij. dist. xvj. 20.
Uolũtatẽ dei necessitatẽ cẽ quõ intelligiť li. ij. di. xvij.
Uolũtatũ duo requirit li. ij. dist. xvij. 38.
Uolũtatis diuisio p naturalẽ et deliberatiuaz an sit p diuersas potentias li. ij. dist. xviij. q. ij. e. ℟. 37.
Uoluntatẽ induci mutari cogi differt li. ij. di. xxv. 64
Uolũtas dr̃ eq̃occad voluntatẽ instrumentũ ad vo luntatẽ affectionẽ et ad voluntatẽ vsum et fm quez modũ diffinit eã Aug. li. ij. di. xxvj. 1.
Uoluntas quõ mouet seipam et quõ mouet p gram li. ij. distin. xxvj. 44.
Uolũtas appetitus et voluntas eligẽtie penes q̃d di stinguanť in nobis li. ij. distic. xxviij. 9.
Uolũtas mali angeli vel hoĩs quõ est cã malaz volũ tatũ sequentiũ li. ij. di. xxxiij. 1.
Uolũtas dupl'r est cã alicui⁹ ꝛ p quẽ modũ volũtas ẽ cã pene li. ij. dist. xxxij. 2.
Uoluntas triplicẽ hz defectũ ꝛ de quolibet horum vez est qõ ꝺr̃ q⁹ malũ est a volũtate deficiente li. ij. dist. xxxiij. 14.
Uolũtatẽ q̃d facit exire in pctm̃ ꝛ que est ĩmediata ip⁹ dispositio circa culpam li. ij. di. xxxiij. 15
Uoluntas si ẽ cã mali vt deficiens querit an ille de fe ctus sit culpa vel pena an sit naturalis vel pternat turalis et respectu cuius li. ij. di. xxxiij. 19.
Uoluntas et actus oẽs boni sunt inq̃ntũ sunt. lib. ij. dist. xxxv. d.
Uoluntas dupl'r cõuertiť ad bonũ et quõ passiones ei de consurgentes sunt meritorie et quõ culpabiles ꝛ male li. ij. di. xxxvj. 12.
Uolũtatũ ꝛ inuolũtariũ ꝺr̃ dupl'r et quõ passiões sũ volũtarie ꝛ inuolũtarie li. ij. di. xxxvj. 14.
Uolitũ quod est a voluntate naturali quõ est a deo li. ij. dist. xxxvij. 32.
Uoluntas finis dupl'r põt esse et vtrũ volũtas finis ꝛ eius quod est ad finem sint due volũtates an vna li. ij. di. xxxviij. 6.
Uoluntas an sit bona et cõmendabilis rõe boni finis li. ij. di. xxxviij. q. j. a. ℟. 7.
Uoluntates quare nõ sunt equaliter bone cũ finis sit equaliter bonus li. ij. di. xxxviij. 11.
Uolũtas rõe cui⁹ finis ẽ bona ꝛ ad quẽ finẽ dñt refer/ ri nr̃e volũtates vt sint recte li. ij. dis. xxxviij. q. ij. b. ℟. 12. xxxviij. 17.
Uolũtatẽ q̃escere hĩro fine suo quõ intelligiť li. ij. dis.
Uolũtatis bone an sit vn⁹ sol⁹ finis an plures lib. ij. disti. xxxviij. q. ij. c. ℟. 21. q. iij. ꝺ. ℟. 26.
Uoluntates male an habeãt vnicũ finẽ li. ij. di. xxxviij
Uolũtates male quõ cõueniũt in p̃ncipio. s. in libidie li. ij. di. xxxviij. 29. xxxviij. a.
Uoluntatis rectitudo venit ex parte finis lib. ij. disti.
Uoluntatis recte finis quis sit lib. ij. dis. xxxviij. b.
Uoluntates bonevnũ hñt finẽ et tñ q̃dam bone diuer sos fines sortiunť li. ij. di. xxxviij. c. d.
Uolũtas finis intentio quomodo differũt li. ij. distic. xxxviij. e. f. lib. ij. dist. xxxix. 4.
Uoluntatis bonitas vbi inchoatur ꝛ vbi cõsummat.

Uolũtas cũ sit naturale quare magis dr circa eam cõmitti peccatum q̃ circa alia naturalia libro. ij. distinct. xxxix. a. b.

Uolũtate sua quõ vult hõ naturaliter bonũ qui tñ seruus est peccati li. ij. di. xxxix. c.

Uoluntas quando reputat p facto li. ij. dist. xl. 20. et p totum. & dist. xlij. 27.

Uolũtatẽ ñ pendere ex ope quõ itelligit li. ij. dis. xl. 23.

Uolũtaria dicũt pctã fm plus & minus fm nouẽ gradus voluntary li. ij. dis. xlj. S.

Uolũtarỹ rõnem quomodo excludit ignorantia et coactio. li. ij. distic. xlj. 6.

Uolũtariũ dr aliqd triplr. s. volũtate ppria volũtate aliena & ptim ppria et ptim aliena. Et fm hoc ẽ triplex dria pcti & quõ qõlibet ẽ volũtariũ li. ij. dist. xlj. 36.

Uolũtatẽ oẽm pcedere malũ iudiciũ quõ intelligitur. lib. ij. di. xlj. 48.

Uoluntatis ppriũ an sit etiam puniri sicut peccare. libro. ij. distĩ. xlj. q. iij. f. R. 49.

Uoluntatis peccatũ et peccatũ opis an sint duo pctã vel vnũ li. ij. di. xlij. q. j. a. R. 19

Uoluntas interior quõ magis cõicat cũ voluntate q̃ cũ actu exteriori li. ij. di. xlij. 24

Uoluntas malefaciendi et potentia malefaciendi dis similiter se hñt li. ij. di. xliij. 12. & 13.

Uoluntas peccãdi quare dr mala nõ sic ptãs. libro. ij. dis. xliij. 19

Uolũtas ẽ dupler. s. absoluta & ꝺditionata & sic diuersis respectib; ptãs duo opposita velle. li. ij. distĩ. xvij. S. j. a. R. 9.

Uolũtatũ pluralitas an fuerit in xpo li. iij. dis. xvij. q.

Uoluntatẽ eor ẽ candẽ quor subã est eadem quõ itelligit li. iij. di. xvij. 10.

Uoluntas quõ facit volentem li. iij. dist. xvij. 11.

Uoluntas quõ habet regnum & imperiũ eor q̃ sũt i ipso volente li. iij. di. xvij. 12

Uoluntas aliter est pprietas spectãs ad dignitatẽ q̃ psonalitas li. iij. di. xvij. 13. R. 15.

Uoluntatũ numerus & sufficientia li. iij. di. xvij. q. ij. b

Uoluntas triplr cõsideratr. Et fm hoc distinguit̃ triplex voluntas in xpo. Ibidem.

Uolũtatẽ ee in sola rõali quõ itelligit lib. iij. di. xvij. 16

Penes voluntatẽ attendi li. ar. quõ intelligit libro. ij distic. xvij. 17.

Uolũtas quõ cõsequt naturã li. iij. di. xvij. 18.

Uoluntatis diuisio penes qd accipiat lib iij. di. xvij.

Uolũtatũ dr̃ie an sint in xpo cõformes 19. & 20.

an repugnantes li. iij. di. xvij. q. iij. c. R. 21.

Uoluntatis ad voluntatem cõformitas ĩ duob; consistit. s. in volito et in rõne volendi. Et qd sit conformitas in volito et qd conformitas in rõne volendi. Ibidem.

Uoluntatis ad voluntatẽ conformitas dupliciter attẽditur. et quõ xps dixerit se velle qõ pr ꝛc. li. iij. distic. xvij. 22. & 23.

Uoluntatẽ humanã distare in xpo a volũtate diuina. quõ intelligit li. iij. di. xvij. 24.

Uoluntate humana xpm noluisse fieri fm destrui quõ intelligit li. iij. distic. xvij. 25.

Uoliti contrarietas qñ dicit ptrarietatẽ in volũtate. lib. iij. distic. xvij. 26.

Uoluntas xpi quõ dispensabat variis affectibus lib. iij. dis. xvij. 27.

Uolũtatẽ boĩs mortui esse inuertibilẽ quõ intelligitur lib. iij. distin. l. 2.

Uoluntas quõ et cui dr̃ merek et quare & quõ punit̃ lib. iij. distiet. l. 24.

Uotum Uouere Uouens

Uotũ siue volũtas qñ p ope iudicat̃ li. iij. dist. xvij. 1.

Uouere põt q̃s cõtinẽtia dupliciter et fm quẽ modũ ẽ licitũ lib. iij. dis. xxxij. 3.

Uotũ continentie si mulier simplr emisit cũ consensu viri et postea vir penitear. vtrũ teneat et reddere dr̃ bitũ li. iij. dis. xxxij. 4.

Uotũ priuatũ si violet quõ ẽ pctũ li. iij. dis. xxxvij. 1.

Uotũ solẽne violare quõ est pctũ et scandalũ. li. iij. distin. xxxvij. 2

Uotũ simplex hodie nõ impedit mr̃imoniũ cõtrahendũ li. iij. dis. xxxvij. 3. Ad idem. 31.

Uotũ solẽnisat̃ tribꝰ modis li. iij. distĩ. xxxvij. 6. & 31.

Uotũ qd sit fm eẽntiã li. iij. di. xxxvij. q. j. a. R. 13.

Uotũ in sola dr̃liberatõe consistere quõ itelligit̃ li. iij. dis. xxxvij. 14.

Uotũ obligatoriũ quõ recrit itẽrionẽ li. iij. di. xxxvij. 15. & 16.

Uotũ et iramentũ obligatoriũ differũt triplr lib. iij. di. xxxvij. 17.

Uotũ dr quo sit siue circa quã materiã li. iij. di. xxxvij q. ij. b. R. 18.

Uotum dr̃bet habere tres comites. Ibidem.

Uotũ an sit dr omni bono pcepti. scz et consilij lib. iij. dist. xxxvij. 19.

Uotũ an sit dr minori bono li. iij. di. xxxvij. 20.

Uotũ an possit fieri circa opa indifferentia li. iij dis. xxxvij. 21. dist. xxxvij. 22.

Uoueri quomodo põt malum et non voueri. libro. iij.

Uotũ icpre fm aliqd fuit laudabile et fm aliqd vituperabile sil̃r ervoti impletio li. iij. dist. xxxvij. 23.

Uotũ erroneũ an liget li. iij. dist. xxxvij. 24

Uotũ in quo subiecto siue in qua materia ẽ lib. iij. di. xxxvij. q. ij. c. R. 25.

Uotum quam voluntatis libertatem recrit li. iij. di. xxxvij. 26.

Voto quare nõ põt se omnis bñs discretionẽ obligare dr̃. cũ tñ possit se obligare diabolo p pctũ nullo impediente li. iij. di. xxxvij. 27.

orũ q̃uis pmoueat ad salutẽ nõ tñ sũt oĩs eq̃lis cõditiõis in vouendo li. iij. di. xxxvij. 28.

Uouere nõ pñt oĩs q̃ pñt cõcipere & animi dr̃liberatione firmare li. iij. di. xxxvij. 29.

Uotũ simplex an sit impedimẽtũ rescindens siue ipediens mr̃imoniũ li. iij. dist. xxxvij. q. j. d. R. 30.

Uotũ simplex ñ ipedit mr̃imoniũ lz ĩ eo sit cã irritationis mr̃imonỹ. sicut in solẽni li. iij. di. xxxvij. 32.

Uotũ simplex respectu cuiꝰ nõ minꝰ obligat q̃ solemne li. iij. dis. xxxvij. 33.

Uotũ cõtinentie simplex emittẽs ñ tenek coire quõ intelligit li. iij. di. xxxvij. 34. ij. e. R. 36.

Uotum an possit commutari. li. iij. distin. xxxvij. q.

Uotũ non posse cõmutari si que rationes et auctoritates sonare videntur quõ sũt dissoluende li. iij. dis. xxxvij. 37. et p totum.

Uotũ an possit summus pontifex p dispensatiõez irritare lib. iij. dis. xxxvij. q. iij. f. R. 41.

Uoti obligatio constituitur ex duplici iure naturali. li. iij. dist. xxxvij. 42.

Voto in nullo papam posse dispensare quõ intelligit̃ li. iij. dis. xxxvij. 43.

De littera V

Voto in vno si pt papa dispensare g in oib⁹. Sol'o. li.iiij.di.xxxvij.44.

Votuz cōtinētie quare nō pōt papa p dispensatiōem relaxare li.iiij.dist.xxxviij.45.

Votū pauptatis nō pōt papa p dispensatōem relaxare cuius possit votū abstinentie relaxare li.iiij.dist. xxxviij.46.

Votū obedientie quare non pōt papa p dispensatōez relaxare.li.iiij.di.xxxvij.47.

Votū qd est de quo sit et quoz li.iiij.dis.xxxviij.a.

Votū qdam impedit matrimoniū sed nō dirimit vt simplex quoddam et impedit et dirimit vt solenne li.iiij.distinctio.xxxviij.b. De voto quere aliqua vbi continentia.z vbi coniuges.z vbi vir.z vbi vx oz.et vbi debitum.

Vox

Vox in hoīe quō est proportionalis interioi verbo vl significato li.j.distin.xxij.9.

Vox nō est ea ratione vbicz q de⁹ li.j.disti.xxxvij.17.

Vocz vel locutōis formatio tria pplectit li.ij.di.xxj.1

Vsia

Vsia vna tres hypostases q̄re prohibuit hiero. dicere libro.j.dist.xxxiij.1.

Vsus

Vsus ret est dupler. Et de quo vera est regula. Cui⁹ vsus bonus et ipm bonum est li.j.distin.xlvj.21. Et cuius vsus malus est ipm malū esse quō intelligit. li.ij.dist.xliij.14.

Vsus alicuius potentie dr dupl'r. Et fm quem modū obstinatio aufert vsum li.ar.demonibus et fm quē non li.ij.dist.vij.32

Vsū li.ar.quō amittūt dēmões li.ij.di.vij.33 .xxxix.So

Vsus et abusus quō attendit fm actum li.ar.lib.ij.dis.

Vsura

Vsura sacrilegiū e rapīa quō differt li.iij.di.xxxvij.12

Vsura quō habet annexam violentiam et fraudulentiam. Ibidem.

Vsurari⁹ quō Jcetet res volēte dño li.iij.dis.xxxvij.14

Vsuras dare quando est peccatum et quando non li.iij.dist.xxxvij.15.

Vsura quare magis cōmittit in comodatōe pecunie q̄z domus locatione li.iij.dis.xxxvij.16.

Uti Utendum Utile

Vtendū qua re sit qua fruēdū et qua vtendū z fruēdū.

Vti et frui differunt li.j.di.j.7. li.j.di.j.5.

Vti quid sit per essentiā an sit actus volūtatis an rōnis li.j.di.j.a.q.17.

Vti quinq modis accipitur. Ibidem.

Iterū vti aliquo est duobz modis et quō cōtingit virtutibus male vti li.ij.di.xxvij.5.

Vtendū an sit omni creato li.j.di.j.q.i.b.q.20.

Vti aliquo dr quatuoz modis. Ibidem.

Vtēdū an sit solo bono increato li.j.di.j.q.iij.c.p totū.

Vtile ad finē est aliqd tripl'r li.j.dis.xxvij.4.

Ut

Vt coniunctio capit dupl'r. s. Jsecutiue z causalit. et quō accipit illa auctoritate iob. vrilludak et ab angelis eius zc. li.j.di.iij.43.

Uxor

Vxori debitū reddere impedit vacare oōni quō sit intelligendū libro.iiij.dist.xxij.7.

Uxore nolente potest vir crucem accipere in subsidiū terre sancte li.iiij.di.xxxj.9.

Uxor violenter corrupta a viro nō potest sine assensu viri religionem intrare nec votuz vouere libro.iiij. distin.xxxij.17.et.18.

Uxores plures q̄s pres ante legē habuerūt an sint vxores apellande an Jcubine li.iiij.di.xxxij.5.

Uxores plures vnū habere an sit Jtra legē li.iiij.di.xxxij

Uxoribz pluribz vti nō esse Jtra ius na (q.ij.b.q.15 ture si que rōnes et auctoritates pbare vident quō sunt dissoluende li.iij.di.xxxij.16.z p totū.

Uxor vna q̄re ñ est plurīū viroz sicut vn⁹ vir plurīū mulierū li.iij.di.xxxij.22.

Uxoz pluralitas nō oīno corrūpit bonū fidei z sacramenti quia alicq fidē seruabant z ratio signationis ibi manebat li.iij.di.xxxij.24.

De vxoz pluralitate quere aliqua vbi Jcubina. Et ibidem ponit. Locubinā hre ap sit Jtra legē nature.e. li.et di.9.emendek sic.e.li.et di.q.j.o.q.9.

Uxorem repudiare an sit licitū li.iij.dist.xxxij.q.j.g.

Uxorem repudiare q̄re nō puniebat nec p (q.40. hibebat lex moysi li.iij.di.xxxij.41.

Uxorē repudiare an debuerit pmitti li.iij.di.xxxij.q.

Uxor post repudiū an debuit viro recō (ij.b.q.45 ciliari li.iij.di.xxxij.q.iij.i.q.50.

Uxorem repudiatā nō posse viro recōciliari dū tñ culpa adulterij nō interuenerit si q̄ rōnes dicere videntur quō sunt dissoluende li.iij.di.xxxij.51.et.52.

Uxores plures simul habuerūt sancti patres absq culpa li.iij.di.xxxij.a.b.

Uxores plures simul habuerūt sancti pres legis mandatū nō transgrediendo li.iij.di.xxxij.e.

Uxor nō pōt separi a viro ppter impotentiā generādi in viro sz ppter impotentiā coeundi z quō hec inia circumloquit.li.iij.di.xxxiij.2.

Uxor ppt infirmitatē ñ ē dimittēda li.iij.di.xxxiij.10

Uxoris crimē celare est dupliciter z qō est licitū q nō.

Uxorē an liceat dimittere ex cā for (li.iij.di.xxxv.4 nicationis li.4 di.xxxv.q.j.a.q.7.

Uxorem fornicariam dimittere an sit in pcepto lib.iij di.xxx.q.ij.b.q.14.

Uxorē fornicariā an possit quis dimittere ppria auctoritate sine iudicio ecclie li.iij.di.xxxv.q.iij.c.q.16.

Uxorem aliam an possit vir ducere diuoztio celebrato li.iij.di.xxxv.q.iij.d.q.21.

Uxor z vir an possint recōciliari post diuoztiū lib.iij. di.xxxv.q.v.e.q.26.

Inter vxorem z virū an possit fieri diuoztiū si nō pccedat aliqua culpa li.iij.di.xxxv.q.vj.f.q.30.

De hac materia quere aliqua vbi diuoztiū.

Uxore sua Jtrahente cū suo z suus venūdak gentilibz qritur an debeat sequi eū li.iij.di.xxxvj.3.

Ab vxoribz abstinere epos pbros dyaconos zc. quō intelligit li.iij.di.xxxvij.2.

Uxor que Jsentit viro suscipere sacros ordines an possit Jtrahere li.iij.di.xxxvij.3. (q.ij.d.q.20.

Uxorē adulterā an sit licitū interficere li.iij.di.xxxvij.

Uxorē occidere an sit grauius pctm q̄z occidere matrē li.iij.di.xxxvij.q.ij.e.q.25. (q.iij.f.q.29.

Uxoricidiū an impediat matrimoniū li.iij.di.xxxvij.

Uxorē pōt ds occidere tripliciter z quō alterz alterō sit grauius pctm li.iij.di xxxvij.Ibidem.

Uxoricidā posse Jbere mrimoniū si q̄ rōnes videnk p bare quō sunt dissoluende li.iij.di.xxxij.30.p totū.

Uxor an reddenda sit mortuo resuscitato li.iij.di.xxx/

Uxor que credit viz interemptū z Jtrabit (viij.10. quid erit iuris li.iij.d.xxxviij.11.

De littera X

Uxor qñ ꝙ quō debet restitui viro et ecōuerso qñ sepa/ ti sūt ꝓpter gradū aliquē consanguinitatis. lib.iij. dis.xlj.2.et.3.

Uxorem sterilē fratris ducere quare ꝑcepit lex.li.iij. dis.xlj.23.

Xpianus

Xpiano satis ē credere cām oim rerū crea tarum eē bonitatē creatoris quō intelligit libro.j.dist.iij.9.

Xpiani an teneank subesse tirannis siue potestati seculari in aliqbꝫ li.ij.disti.xliij.q.j.e.ℛ. 34.et ꝑ totum.

Xps

Xpm coīpo missum quo factū ex muliere quō intelligi tur li.j.dist.xv.8.

Xps factus est hō sine determinatōe non recipitur illa oratio. Ibidem.

Xps ꝓpak ad angelos ꝗ tuor mōis ꝙ quō ē maior ꝙ mi nor angel' li.j.di.xvj.3. Ad idē li.ij.dis.xj.21.

Xpo quō nō ad mēsurā dat⁹ ē sp̄us li.j.di.xvij.30. Et li.iij.di.xiij.14.

Xps dr filiꝰ dei fm tres ꝓprietates q̄bus excludūt tres hereses lib.j.dist.xxvj.10.

Xps dr verbū imago filius li.j.di.xvij.23.

Xpi verba duo cōplectunt. Et fm quē modū sect xps dixit hoc.ergo hoc erit li.j.di.xl.7.

Xps legiōes angelorꝫ ꝗre dixit sibi dari posse li.j.dis. xliij.6.

Xps tripl'r cōsiderak ꝙ fm quē modū xps po/ tuit eē melior et nō li.j.di.xliij.4.et.5.

Xpm occidi a iudeis quō fuit malū li.j.dist.xlviij.4.

Xpi passionē an scī debeāt velle lib.j.dis.xlviij.c.

Xpi passio et sanctorum differenter iudicanda ē. libro j.dist.xlviij.d.

Xps quō sedet ad dexterā p̄ris li.ij.di.ij.34

Xpi corpus quō ē in pluribꝫ locis li.ij.di.ij.59.

Xpi humana natura quare nō recipit distinctōez p̄so/ nalē li.ij.dis.iij.36. disti.xj.q.iij.c.ℛ.18.

Xpi ad custodiā an fuerit aliqs angelꝰ deputatꝰ lib.ij.

Xps quō habuit malū ā gelū ad exercitiū li.ij.di.xj.22

Xpo nō dꝫ attribui custodia angelica li.ij.di.xj.23.

Xps non est natus sub cōstellatōe et quō magi per stel lā xpm cognouerūt li.ij.di.xliij.82.

Xps qua rōe sustinuit penā mortis cū nulla in ipo p/ cesserit culpa li.ij.di.xxxvj.25.

Xpm eē finē ꝑcepti quō itelligit li.ij.disti.xxxviij.14.

Xpm ꝙ se voluisse redimere vt in pristinā libertatē re/ digeret quō intelligit li.ij.di.xliij.39.

Xps quō dr genit⁹ et quō fact⁹ li.iij.di.j.5.

Xps in humana natura quō ꝓcipat nomē diuinū li. iij.dis.j.37.et.38.

Xps si nūq incarnatus eēt hō glorificatꝰ quō ex visio/ ne dei eēt beatus li.iij.di.j.42

Xps nō fuisset humanitati vnit⁹ si hō stetisset li.iij.di. j.43. Ad idē.51. Et q̄ fuerit incarnatōis rō p̄cipua vide li.iij.dist.j.q.ij.f.per totū.

Xps quō ꝑdestinat⁹ est.li.iij.di.j.47.

Xps quō dr caput ecclesie li.iij.dis.j.49.

Xps quō dr assumpsisse oīa que in natura nr̄a plan tauit li.iij.dis.ij.1.

Xps ex contactu et vnione carnis nihil fed itatis con/ traxit sicut nec radij solis ex contactu inq̄natoꝝ p̄nt inquinari li.iij.di.ij.2.

Xps ꝗre elegit paupes ꝙ ignobiles li.iij.di.ij.16.

Xps an assūpserit verā carnē li.iij.di.ij.q.j.d. ℛ.24

Xpi caro quare dr celestis et venire de celo li.iij.di.ij. 25.ꝙ.26.

Xps an assūpserit aiam rōnalē.li.iij.di.ij.q.iij.c.ℛ.30

Xpi solā carnē nō aiam assumpsisse quō itellexerit io/ hannes cū dixit verbū caro factū ē.li.iij.di.ij.31.

Xpo quare magis attribuit nomē incarnatōis q̄ ani/ matōis li.iij.dist.ij.32.

Xps qua necessitate cum carne assumpsit animam.li. iij.disti.ij.33.ꝙ.34.

Xps an habuerit cum alīs hominibus speciē cōem.li bro.iij.dis.ij.q.iij.f.ℛ.35.

Xpi corpus an fuerit vnitū xpo mediante sp̄ū humāo sine aīa li.iij.dist.ij.q.j.g.ℛ.39.

Xpi anima quare est a carne separata et nō diuinitas li.iij.dist.ij.42.

Xpi aīa an fuerit assumpta a verbo mediāte aliq̄ habi tu gratuito li.iij.dist.ij.q.ij.b.ℛ.44.

Xpi aiam vbi auctas dicit vnitā mediante aliq̄ dono gratie quō intelligit li.iij.di.ij.45.

Xps quare totā naturā humanā accepit ꝙ dd noīe hu manitatis vel humane nature intelligendum sit li. iij.dist.ij.a.

Xps q̄re assūpsit carnē ꝙ aīam li.iij.dist.ij.a.b.c.d.

Xpi caro quō dr facta ex purissimis virgis sāguinibꝫ li.iij.dist.iij.4.

Xpi caro quō dr similis nostre antique cōspersionis carni.li.iij.di.iij.5

Xpi caro quō dr creata li.iij.di.iij.6

Xps dr assumpsisse p̄mitiua nostre masse triplici ra/ tione.li.iij.dist.iij.43.

Xpm non mater cōcupiscentia sed gratia concepit q̄ mō intelligit li.iij.dis.iij.44.

Xps an fuerit in abraam decimat⁹ li.iij.dist.iij.q.ij.b

Xps quare nō fuit decimatus in lumbis ab ℛ.53. rahe et leui cū in bis fuerit sicut alij li.iij.dis.iij.54.

Xpm figurari ꝑ decimam oblatam quō intelligitur li. iij.dist.iij.55.

Xpi oblatio quomodo figuratur in decimatione abrae he.li.iij.distic.iij.56.

Xps licet fuerit in carne virginis et caro virginis ī a/ braam.tū xps non est decimatus libro.iij.distin.iij 57. Ad idem.71.

Xpi caro ī abraam ꝙ alīs p̄ribus an fuerit distincta fm q̄litatē a carne alioꝝ filioꝝ li.iij.dis.iij.q.j.i.ℛ.60.

Xpi caro quō dꝫ eē marie pura li.iij.di.iij.62.

Xpi caro quō est medicina lib.iij.dis.iij.63.ꝙ.64.

Xpi caro an fuerit aliter in pentibꝫ q̄ caro alioꝝ hoiꝝ fm legem propagationis libro.iij.distin.iij.qōe.ij. l.ℛ.65.

Xpi caro dupliciter consideratur et fm quam consi/ derationem caro christi fuit peccato obnoxia. Ibidē.

Xpi caro fuit peccato obnoxia quomodo hec ꝓpositō exponitur li.iij.dis.iij.68.

Xpi caro non descēdit a progenitoribus fm rōnē semi nalem li.iij.di.iij.69.et.70.et.71.

Xpi corpus an fuerit productum ad perfectam molez subito an successiue li.iij.dis.iij.q.j.l.ℛ.72.

Xps quomodo dicitur vir Jere.xxxj. femina circum dabit virum libro.iij.distincti.iij.73.ꝙ quomodo dicatur nouum.74.

Xps quare in instanti conceptionis fuit perfect⁹ vir/ tute et scia sed nō corpis forma quantitatiua lib.iij. dist.iij.76.

Xpi mēbra an subito formata sint et distincta an suc/

cessiue li.iij.di.iij.q.ij.m.t per totum.
Xpi corpꝰ perfici nume ro.xlvj.dierum quō intelligit li.iij.dist.iij.77.
Xpm debere pōia fratribus assimilari quō intelligit li.iij.dist.iij.78.et di.xij.32.
Xpi corpus t si fuerit nutritū et augmētatū sicut alio rū hoim corpa.tñ nō fuit successiue formatū .l.iij.di stin.iij.79
Xpi generatio et nra dissimilit̄r se bñt ꝙtū ad ordinē a/ ctuū qui sūt cōsolidatio cōuersio tc.li.iij.di.iij.80.
Xpi caro an potuerit vel debuerit decimari in abraam. li.iij.dis.iij.d.
Xpi caro nō fuit caro peccati li.iij.di.iij.e.
Xpi carnē nō prius fuisse conceptā ꝙ assumptā quō i telligit li.iij.dis.iij.f.
Xpm repletū corpal'r gra tripl'r exponit li.iij.di.iij.4
Xpi icarnatio an debeat appropriari pri an spūisan/ cto.li.iij.dis.iij.q.j.a.ꝛ.6.
Xpi cōceptio quare magis attribuit spūisctō ꝙ pri li. iij.dis.iij.s.et.8. q.ij.b.ꝛ.8.
Xps an possit dici filiꝰ spūisctī. lib.iij.distinctio.iij.
Xpm posse dici filium spūisctī si que rōnes ꝓbare vi/ dent quō sūt dissoluēde li.iij.dist.iij.10.t p totū.
Xps an possit dici filiꝰ trinitatis lib.iij.dis.iij.q.iij.c. ꝛ.15.
Xps triplicem hz subām.s.suprēmā mediā et infimaz li.iij.dis.iij.14.et rōe supme dr filiꝰ pris. rōe infi me dr filiꝰ mris.sz rōne medie.s.aie nō pōt dici filiꝰ trinitatis li.iij.dis.iij.20.
Xps quare nō dr filiꝰ vel creatura trinitatis sicut alij hoies li.iij.dis.iij.16.
Xpi fratres dicimur.sed ex hoc nō sequit ꝙ xps sit fili us trinitatis li.iij.di.iij.17.
Xps rōe cuiꝰ dr filius dei pris li.iij.di.iij.18
Xpm dici filiū trinitatis ducit in tres errores trū he/ resiarcharū li.iij.dis.iij.19.t.21.
Xpi conceptio vel incarnatio an fuerit ex mera gra an hoc impetrauerūt sanctorū prm merita li.iij.di.iij. q.j.d.ꝛ.22.
Xpm incarnatū esse propter miseriā inopū et gemitū pauper quō intelligit li.iij.dist.iij.23.
Xpm an meruerit beata virgo cō cipe an cōceptio illa solū fuerit ex munere gre diuine li.iij.dist.iij.q.ij.e. ꝛ.27
Xpi corpꝰ et si dicat factū ex muliere tñ nō excludit ve rā potentiā generatiuā a virgine li.iij.di.iij.32.
Xpi caro quō dr facta creando nō seminādo .lib.iij.d. iij.33. li.iij.di.iij.34.
Xps quomō non fuit in maria prm rōnem seminalem.
Xps dicitur filius naturalis ꝙuis fuerit mirabiliter conceptus li.iij.di.iij.37.t.38.
Xpi conceptio duplex miraculum fecit in virgine lib. iij.dis.iij.40.
Xps qre dr cōceptꝰ de spūisctō li.iij.di.iij.a.b. e.f.
Xps qre dr cōceptꝰ et natꝰ de spūisctō .li.iij.d.iij.c.d.
Xps quare ab apl'o dr factus cū nos dicamus eū na/ tū lib.iij.di.iij.g.
De hac materia vide aliqua vbi conceptio.
Xpi diuinitas aliē se hz respectu pris aliē hūanitas re spectu mris li.iij.dis.v.1.
Xps an sit hō quē assūpsit an quē nō assūpsit li.iij. di. v.47. sequit lib.iij.di.v.51.
Xps in triduo habuit humanitatē.ergo fuit homo nō
De assumptione humane natura diuina vide aliq̄ vbi assumptio et vbi vnio et vbi incarnatio.
Xps an sit vnū an duo li.iij.dis.vj.q.j.a.ꝛ.6.
Xps quare nō dz dici duo sz vnū.li.iij.dist.vj.7. Ad
Xpz ee aliud t aliō quō itelligit li.iij.di.vj.8. (idē.12
Xps quare magis ꝓprie dr vnꝰ ꝙ vnū li.iij.di.vj.9.
Xps e aliq̄d fm ꝙ hō aliq̄d q̄d ibi dicat li.iij.dis.vj.13
Xpi psona an sit vna vnitate simplici an cōposita li. iij.dist.vj.q.ij.b.ꝛ.14.
Xps si solū eet ee aīa t carne haberet hypostasym po sitā sz nō e cōposita diuīa natā aduenīte li.iij.di.vj
Xps ꝙuis sit cōpositus.tñ ex hoc nō pōt inferri 18. ꝙ psona xpi sit cōposita li.iij.di.vj.19.
Xps fm ꝙ hō an sit subā an hō predicet p modū accī dentis t habit lib.iij.dis.vj.q.iij.c.ꝛ.20.
Xps quō e suppositū diuine t hūane nature li.iij.di. vj.21.
Xps an sit pdestinatꝰ li.iij.dis.vij.q.j.d.ꝛ.24.
Xps fm ꝙ hō e pdestinatꝰ.g xps e pdestinatꝰ nō sequ tur li.iij.di.vij.31.t ad idem di.xj.2
Xpi natiuitas quō dr sup naturā li.iij.dis.viij.2.t.35.
Xpm bis natū ee an sit cōcedendū li.iij.di.viij.q.j.d. ꝛ.19
In xpo an sint due filiatiōes li.iij.di.viij.q.ij.e.ꝛ.26
Xps an sit filius naturalis rōe vtriusꝙ natiuitatis.s. tpalis et eterne li.iij.di.viij.q.iij.f.ꝛ.32
Xps an debeat dici bis genitus li.iij.di.viij.c.d.
Xpi carnē neminē vere māducare nisi prꝰ q̄dorauer rit quō intelligit li.iij.dist.ix.s. ix.q.j.a.ꝛ.6.
Xpi caro an sit adorāda adoratione latrie li.iij.distin.
Xpi caro tripl'r cōsideraf et fm hoc tripliciť e adoran da fm aliquos tc.ibidem. dis.ix.8.
Xpi carni nō ee sacrificādum quomō intelligit lib.iij.
Xpi carni quare debeť latria li.iij.dis.ix.10.
Xpi quō e adorare li.iij.dis.ix.12. di.ix.q.ij.b.ꝛ.13
Xpi imagini an debeat latrie cultus exhiberi libro.iij.
Xpi mris an debuerit latrie cultus exhiberi li.iij.dist.ix. q.iij.c.ꝛ.19.
Xps honorauit mrem suā sz nō adorauit eā adoratōe la trie sz ypdulie li.iij.di.ix.23. q.iij.d.ꝛ.24.
Xpi cruci an sit latrie cultꝰ exhibēdꝰ libro.iij.distin.ix.
Xpi mēbr an sit exhibēda latria li.iij.d.ix.q.v.e.ꝛ.30
Xpi corpus verum quare adorat latria tmysticum nō li.iij.dist.ix.34. Ad idem.35.
Xpi aduersario an possit exhiberi latrie cultꝰ sine pec caro li.iij.dis.ix.q.vj.f.p totum li.iij.dist.x.3.
Xps est filius virginis et naturaliter et per gratiam.
Xps t nos dicimur filij dei nec oīno vniuoce nec oīno equiuoce li.iij.di.x.8. x.q.j.a.ꝛ.9.
Xps fm ꝙ hō est deꝰ an sit hec admittenda li.iij.distī.
Xps iqntū hō quō assūpsit nomē dei li.iij.di.x.10.
Xps quō predestinatus fuit esse filius dei fm ꝙ hō li. iij.dist.x.11.
Xps dr deꝰ t hō p gram vniōis.sz ex hoc non sequit ꝙ sit deꝰ fm ꝙ hō li.iij.di.x.12. dist.x.13.
Xps quō dr dimisisse peccata fm ꝙ homo. libro.iij.
Xps fm homo est persona an hec sit concedenda li.iij dist.x.q.ij.b.ꝛ.14.
Xps fm ꝙ iste hō e psōa hec e distīguēda fm ꝙ hoc p/ nomē iste dupl'r pt demōstrare li.iij.dis.x.15.
Xps fm ꝙ hō est res cōpleta omni complexione quō i telligitur li.iij.di.x.16.
Xps fm ꝙ hō est persona co ꝙ q̄libet hō iustꝰ e psona nō sequitur lib.iij.di.x.17.
Xps fm ꝙ deus est persona ergo xps fm ꝙ hō est ꝑso/ na non sequitur li.iij.di.x.18.
Xps scōm ꝙ homo quō cēt psona si verbū dimitteret

De littera X

humanā naturam li.iij.dist.x.19.et.20.
Xps fm q̄ hō est individuū an ista sit vera li.iij.disti.x.q.iij.c.q̄ totum.
Xps est individuū fm q̄ hō xps ē suppositū fm q̄ hō xps ē ypostasis fm q̄ hō q̄d veritatis ꝛ ꝓprietatis habeant iste ꝛ cōsimiles locutōes li.iij.di.x.24.
Xps an sit filius adoptiuus. libro.iij. dis.x.q.j.d.R.25.
Xpi hūanitas quō dr adoptari ꝑ bila.li.iij.dist.x.26.
Xps q̄uis habuerit spm̄ dilectōis tn̄ per hoc nō ē factus filius adoptionis li.iij.dis.x.27.
Xps fm q̄ hō an sit filius dei ꝑ grām an ꝑ naturam. li.iij.dist.x.28.
Xps cū sit filius dei ꝑ eternā gnationē nō pōt fieri filius dei ꝑ adoptiōez cū tn̄ hoīes q̄ sunt filij ꝑ creatiōz possint fieri filij ꝑ adoptiōem li.iij.dis.x.29.
Per xpm an sit in nobis adoptiōis filiatio li.iij.di.x.q.ij.c.R.30 iij.f.R.35.
Xpi an simus nos filij adoptiui. libro.iij. distin.x.q.
Xps alia rōne est filius dei alia hoīes li.iij. dist.x.37
Xps q̄re dicat pr̄ nr̄ et n̄ filius nr̄.li.iij.dist.x.39.
Xps quō ē frater ꝛ pr̄ nr̄ Jbidē. De adoptiōe filiatōe vide aliq̄ vbi adoptio.
Xps fm q̄ hō an sit ꝓsona vl aliq̄d lib.iij.di.x.a.b.
Xps an sit filius adoptōis fm q̄ hō vel alio. li.iij.distin.x.c.d.
Xpm factū nō ē ꝑ quē oīa facta sūt quō itelligit li.iij. Dist.xj.1. non sequit li.iij.dis.xj.2.
Xps est creatura fm q̄ homo. ergo xpus est creatura
Xps ē dns ergo ē dnicus nō sequit q̄uis sequat xps est deus ergo ē diuinus li.iij.disti.xj.3.
Xps fm hoīez est aliq̄ subā nō diuina. ꝑ xps est aliq̄d non diuinū nō sequitur. Jbidem
Xpi pdestinatio an sit nr̄e pdestinationi cōformis ita q̄ sua et nostra pdestinatio dicat fm rationem vniuocam li.iij.dis.xj.q.j.a.R.5.
Xpi pdestinatō an respectu nostre pdestinatōis sit forma exēplaris li.iij.di.xj.q.ij.b.R.6.
Xpi et nostre pdestinatōes quō sunt distincte et ordiate lib.iij.dis.xj.8.
Xpi pdestinatio quō fuit exemplar eorum qui ante xpi aduentū fuerūt li.iij.di.xj.10.
Xpi pdestinatio respectu nostre an habeat veram rōnē causalitatis li.iij.di.xj.q.iij.c.R.12
Xpm fm humanā naturā non ē cām gratie vel glorie quō intelligit lib.iij.di.xj.14.
Xps est creatura an hec sit concedenda li.iij.di.xj.q.j.
Xpm si dicunt creaturā aliq̄ auctes quō sūt d.R.18. exponende li.iij.dist.xj.18.
Xps factus est de muliere et xps factus ē ex semine dauid fm carnem siue adiectione determinatōis neutra est concedenda li.iij.di.xj.19
Xpo quare non ita conuenienter attribuit verbū creature sicut creatoris li.iij.di.xj.20
Xps est homo creatus. ergo xps est creatus q̄re nō sequitur li.iij.di.xj.22
Xps rōne carnis ē ples virgis ergo xps rōne aie ē creatura dei non ē sic li.iij.dis.xj.23.
Xpo demōstrato an hec sit concedenda. Jste hō icepit ee li.iij.dist.xj.q.ij.e.R.24.
Xpo demōstrati an hec sit cōcedenda. Hō incepit esse deus li.iij.di.xj.q.iij.f.R.29.
Xpo demōstrato an hec sit vera iste hō ab eterno fuit deus ꝛc.li.iij.dist.xj.31.
Xps si deponeret hoīez q̄ assūpsit an hec sit vera hō desinit esse deus li.iij.di.xj.34.
Xps cū ōr predestinat⁹ an hoc intelligendū sit de ꝑsōs an de natura li.iij.dis.xj.a.
Xps an sit creata vel creat⁹ vel fact⁹ li.iij.di.xj.b.c.d
Xps homo an semp fuerit an aliq̄n cepit esse.c.
Xpo demōstrato querit vtr̄ hō ille potuerit peccare vl non cē deus li.iij.di.xij.1.et in tertu.c.d.
Xpm an decuerit assumere humanā naturā de massa ꝑ diriōis siue de genere adam li.iij.dist.xij.q.j.a.R.2 Et in tertu.a.b. di.xij.q.ij.b.R.7.
Xpum assumere adam an fuisset congruum. libro.iij.
Xps quō punit⁹ ē ꝓ petis nr̄is li.iij.dist.xij.9.
Xps an potuerit peccare li.iij.di.xxij.q.j.e.R.12.
Xpo quō est oīs laus attribuenda li.iij.dis.xij.13.
Xps quō habuit libertatē obsequij sine vertibilitate arbitrij li.iij.dis.xij.14.
Xpo q̄re cōpetit miseria et nō culpa li.iij.di.xij.15.
Xps ita erat in statu viatoris vt aliq̄d haberet de statu cōprehensoris li.iij.dis.xij.16. Ad idē dist.xiij.23.ad idē di.xviij.17. (di.xij.17.ꝛ dist.xvj.s.ī tertu.f
Xps fm hoetiū de oī statu aliq̄d assumpsit. libro.iij.
Xps quō potuit dicere locutionē falsā li.iij.di.xij.19
Xps an habuerit vel assumpserit potentiā peccandi. li.iij.dis.xij.q.ij.d.R.20. iij.dist.xij.21.
Xpi aīam exire ī actū peccati q̄re est impossibile. libro
Xps quomodo fm animam fuit deo similimus li.iij. dist.xij.23.
Xpm an decuerit assumere mulierē sexū ad reparandū genus humanū li.iij.di.xij.q.j.c.R.24.ꝛ tertu.e
Xpm et si congruū fuerit ꝑ fragilitatē in patiēdo vincere dyabolū nō tn̄ fuit cōgruū ꝑ fragilitatez mulierem sed virilē li.iij.dist.xij.25.ꝛ.26.
Xps et spūs rōnalis dissilr̄ se hn̄t respectu vniōis ad sexū mulierē et virilē li.iij.di.xij.27.
Xps an magis debuerit carnē assumere de viro ꝛ muliere ēq̄ de muliere tm̄ li.iij.di.xij.q.ij.f.R.29.
Xps assumpsit carnē de sola muliere qdruplicū ratōe libro.iij.dist.xij.30.
Xps quare non est natus sicut nos nascimur ex viro et muliere li.iij.di.xij.33.
Xps q̄ vtrūq̄ sexū saluare venerat tō assūpsit sexū cū viris et carnē de muliere li.iij.dis.xj.34.
Xps quō a cōceptiōe dr accepisse gratie plenitudinem lib.iij.dis.xiij.s.ꝛ.6.
Xps in infantia quō dr ignorasse vel tractu tpis sensu ꝓfecisse li.iij.dis.xiij.7.
An in xpo grā singularis ꝓsone sit grā creata vl increata li.iij.dis.xiij.q.j.a.R.8. b.R.13.
An in xpo sit gratia finita vel īmēsa li.iij.di.xiij.q.ij
Xpo quō non potuit deus dare gratiam plenius lib. iij.distin.xiij.15.
Xpi meritū qua rōe est infinitū li.iij.di.xiij.16.
Xpi anima an possit ampliorem gratiam appetere li. iij.dist.xiij.20.
Jn xpo an gratia singularis ꝓsone fuerit gratia plena arq̄ ꝓfecta li.iij.di.xiij.q.ij.c.R.21.
Xpm nō hr̄e fidē et spēm plus attestat plenitudini q̄ diminutōi li.iij.di.xiij.22. sortis li.iij.di.xiij.23
Xps quō fuit in statu viatoris ꝛ quō ī statu comphen
Xps quō dedit nobis exēplū in opib⁹ exteriōrib⁹ et in opibus virtutis ꝓfecte li.iij.di.xiij.24.
Xps quare faciebat bona opera li.iij.dist.xiij.25.
Xps habuit defectū etatis in corpe sed non habuit ī aīa defectū gratie li.iij.dis.xiij.26.
Xps caput ecclie quō dr vnirī ad corpus ecclie lib.iij. dist.xiij.31.

De littera X

Xp̃us quō est caput membrōz suoz cētū ad esse gr̃e. li. iij. dis. xiij. 32.
Xp̃us quō fuit añ incarnationem caput iustorum pre/ credētiū li. iij. di. xiij. 33.
Xp̃us quare magis dicit caput cz̃ corli. iij. dis. xiij. 42.
Xp̃us quō influit gr̃am in angelos cum non sint mem/bra li. iij. dis. xiij. 44. ꝛ. 45.
Xp̃i gr̃a ꝑm q̃ caput ecclesie quō influebat in eos q̃ fue runt ante incarnationē li. iij. dis. xiij. 46.
Xp̃us ꝑm naturā hoīs in sapīa ꝛ etate pficere non po/ tuit nec pfecit li. iij. dis. xiij. a. b. c. d.
Xp̃m pfeciſſe sensu humano quō intelligitur li. iij. dis. xiij. e. quomodo intelligit li. iij. dis. xiij. 3.
Xp̃m ita clare et perspicue non omnia capere vt deum Xp̃i aīa gr̃e ꝺz speculū clarissimū li. iij. dis. xiij. 4.
Xp̃o quō ñ ꝺr data potēria faciendi oīa li. iij. di. xiij. 6.
Xp̃i aīa an cognoscat verbū cognitione alia cz̃ illa que est ipm ꝟbum li. iij. dis. xiij. q. j. a. ℟. 7.
Xp̃i anima an in cognoscendo ꝟbendat verbum sibi vnitum li. iij. dis. xiij. q. ij. b. ℟. 12.
Xp̃i anima an in cognoscēdo deum defigat aspectū in ipm lumen eternum an in aliquid citra ipm libꝛo. iij. dis. xiij. q. ij. c. ℟. 20.
Xp̃i aīa an eadē cognitiōe q̃ ꝺgnoscit ꝟbuz cognoscat alias res in verbo li. iij. dis. xiij. q. j. d. ℟. 25.
Xp̃i aīa an cōgnoscat in verbo actu oīa q̃ cognoscit in habitu li. iij. dis. xiij. q. ij. c. p totum.
Xp̃i aīam eadē ꝺgnitiōe ꝺgnoscere ꝟbū q̃ ꝺgnoscit a/lia a verbo quō intelligit li. iij. dis. xiij. 36.
Xp̃i aīa an cognoscat omnia in ꝟbo q̃ ꝺgnoscit verbuz li. iij. dis. xiij. q. ij. f. ℟. 37.
Xp̃i aīam impossibile est cognoscere immensitatē limpitudinis cognitionis diuine. ergo nec immensitatē respectu cognoscibiliū non est simile duplici ex cau/sa li. iij. dis. xiij. 42.
Xp̃i anima cuius vnita sit ꝟbo non tamen est vbicun/ cz̃ est verbū ergo non cognoscit oīa q̃ verbū non est sic li. iij. dis. xiij. 43. iij. dis. xiij. 44.
Xp̃i aīa quō nunc̃ tot cognoscit quot verbum libꝛo
Xp̃i anima per quid cognoscit oīa que cognoscit ver/bum li. iij. dis. xiij. 45.
Xp̃i aīa quō hz ꝺgnitionē infinitoz ꝛ oīm eoz q̃ cogno scit ꝑm ꝟbū sibi vnitū li. iij. dis. xiij. 46.
Xp̃us an habuerit aliā sciam a ꝟbo p̄ter illā quā habuit in verbo li. iij. dis. xiij. q. j. g. ℟. 47.
Xp̃us triplicem habuit cognitionē ꝑm triplicē statuz et triplicē modū cognoscendi ibidem.
Xp̃i caro sicut non esset viuificatiua nisi esset ꝟbo vni ta. sic xp̃i anima ignorans esset ꝛ impfecta nisi fuis/set vnita cū sapīa pfecta li. iij. dis. xiij. 49.
Xp̃us an cognitione quam habuit a verbo que est co/gnitio gratie gratis date pfecerit li. iij. dis. xiij. q. ij. b. ℟. 54. et. 55. quō intelligitur li. iij. dis. xiij. 56.
Xp̃us si alicubi legitur pfeciſſe scientia et cognitione
Xp̃i aīe an cōicauerit deus omniporentiā sicut cōicauit ei omni sciam li. iij. dis. xiij. q. ij. i. ℟. 60.
Xp̃o quomō datū est nomen qō est sup omne nomen. li. iij. di. xiij. 61. ꝛ dis. xvij. 3.
Xp̃i intellectus quare factus est omniscies cum vir/tus opatiua non sit facta omniporens li. iij. distin. xiij. 96. Et in tertu d. e. f.
Xp̃i aīa an habuerit sapīam parem cum deo ꝛ si omnia scit que deus li. iij. dis. xiij. a. b. c.
Xp̃us simplam accepit vetustatem vt nrām duplā cō/sumeret quō intelligit. li. iij. di. xv. 1.

Xp̃us quō habuit defectus aliquos ad oñsionem vere humanitatis li. iij. dis. xv. 2. ꝛ ad idē di. xvj. 2.
Xp̃m nō timuisse quō intelligitur li. iij. distinct. xv. 3.
Xp̃m habere defectus aliquos an fuerit congruum li. iij. dis. xv. q. j. a. ℟. 6.
Xp̃m assumere defectibilitates humane nature cōgruum fuit triplici rōne ibidem ꝛ in tertu a.
Xp̃us q̃ virtute vicit diabolū li. iij. dis. xv. 10.
Xp̃us an assumpserit oēs defectus nrōs p̄ter pcm̄. li. iij. dis. xv. q. ij. b. ℟. 11. ꝛ in tertu. b.
Xp̃us quō totū hoīem assumpsit vt totū curaret li. iij. dis. xv. 12. xv. 13. ꝛ. 14.
Xp̃us quos defectus debuit assumere libꝛo. iij. distin.
Xp̃i defectus an fuerūt in eo a natura an a voluntate. li. iij. dis. xv. q. ij. c. ℟. 15. ꝛ in tertu. c.
Xp̃us quō assumpsit defectū mortis li. iij. dis. xv. 16.
Xp̃i defectus quos assumpsit q̃re magꝭ attribuunt vo lūtati cz̃ nature li. iij. dis. xv. 17
Xp̃i defectus quō in fuerūt ei a principio sue originis libꝛo. iij. dis. xv. 18. dis. xv. 19.
Xp̃us quomō assimilat matri in passibilitate libꝛo. iij.
Xp̃us corpus quō dicitur p̄ius formatum cz̃ vnitum li. iij. dis. xv. 20.
Xp̃us an habuerit ignorantiam in rōnali li. iij. distin. xv. q. j. d. ℟. 21.
Xp̃us quō dicitur assumpsisse naturam ignorantem et seruilē li. iij. dis. xv. 22
Xp̃m ignorasse qō non didicit quomodo intelligitur li. iij. dis. xv. 23.
Xp̃m infantem ab alioz generalitate discretū non esse quō intelligitur li. iij. dis. xv. 24
Xp̃us habuit defectū eloquentie ergo et sapientie nō sequitur li. iij. dis. xv. 26.
Xp̃us habuit defectū virtū ꝑm exigentiā būane nature ergo habuit defectū sapīe nō sequit li. iij. di. xv. 27
Xp̃us an habuerit passionem tristicie lib. iij. dis. xv. q. ij. c. ℟. 28.
Xp̃i voluntati nihil contrarie quomodo intelligit lib. iij. di. xv. 29
In christo an fuerit passio vel affectio ire libꝛo. iij. di. xv. q. iij. f. ℟. 31.
Xp̃s vere doloꝛes sensit et timuit. li. iij. dis. xv. d. e. f.
Xp̃s quomō dicitur passus et patiēdo non doluisse libꝛo. iij. distī. xvj. 1.
Xp̃s pati potuit et passibilis ee nō potuit quō intelligit li. iij. dist. xvj. 3. Ad idem. 4.
Xp̃s an habuerit doloꝛem passionis veraciter lib. iij. dist. xvj. q. j. a. ℟. 6.
Xp̃m nō sensisse doloꝛē iuxta Hyla. ꝛ Dyo. verba ꝛ moysi exprimentū quomō intelligitur lib. iij. distin. xvj. 7. ꝛ. 8. ꝛ. 9. 11. et. 12.
Xp̃s ꝑm quā potentiam dolere potuit li. iij. dist. xvj.
Xp̃i doloꝛ an fuit acerbissimꝰ li. iij. d. xvj. q. ij. b. ℟. 13
Xp̃m plꝰ affligit clauꝰ ferrēs cz̃ ignis Laurentiū. lib. iij. dist. xvj. 14.
Xp̃i doloꝛ quare fuit maioꝛ cz̃ doloꝛ peccatoꝛis contri ti li. iij. dist. xvj. 15.
Xp̃s an assumpserit necessitatem patiendi li. iij. dist. xvj. q. iij. c. ℟. 16.
Xp̃s vbi legit habuisse aliquā necessitatem patiendi. quō intelligitur lib. iij. dist. xvj. 18. ꝛ per totum.
Xp̃o quid fuit cā passiōis li. iij. dist. xvj. 22.
Xp̃s an passus fuerit ꝑm rationem an tm ꝑm sensualitatē li. iij. di. xvj. q. j. d. ℟. 25.

De littera X

Xp̃us patiendo duplicem habuit dolorem v nũ q̃ ineſt anime ſcõm ſe ⁊ aliũ que ineſt anime ſcõm carnẽ lib. iij. diſ. xvj. 25.

Xp̃i anima quõ ꝓ patiebat corpi patienti ⁊ quomõ nõ. li. iij. diſ. xvj. 26. Ad idem. 30. ⁊. 31.

Xp̃i aĩa an paſſa fuerit ſm ſuperiorem portionẽ ratiõis li. iij. diſ. xvj. q. ij. e. ℟. 32.

Xp̃i paſſio ⁊ pauli raptus diſſimr ſe habẽt q̃tũ ad ſuperiorẽ ptem rõnis li. iij. di. vj. 33.

Xp̃us quõ ſimul habuit dolorem ⁊ gaudium li. iij. diſ. xvj. 34. ⁊. 35.

Xp̃us quõ ſimul habuit gloriam ⁊ miſeriam li. iij. diſ xvj. 36.

Xp̃i dolor in qua parte anime fuerit intenſior an in parte rationali an in parte ſenſibili li. iij. diſ. xvj. q. iij. f. ℟. 39. ⁊. 40.

Xp̃us duplicẽ habuit dolorẽ ſcz paſſiõis ⁊ ꝓpaſſionis Et q̃ vterq; iſtor dolor in ſenſibilitate fuit in rõne ſed ordine ꝓmutato li. iij. diſ. xvj. 39.

Xp̃i dolor in paſſione q̃lis fuerit li. iij. diſ. xvj. a. b. c.

Xp̃us an habuerit neceſſitatem patiendi ⁊ moriendi q̃ eſt defectus generalis li. iij. diſ. xvj. d. e.

Xp̃m ſm humanũ affectũ de patris poteſtate dubitaſſe quomõ intelligitur li. ij. diſ. xvij. 6.

Xp̃m nõ ſibi fuiſſe triſtem nec ſibi oraſſe trãſire calicẽ ſed diſcipulis quõ intelligit li. iij. di. xvij. 7.

Xp̃s an habuerit voluntatem pluralitatẽ libro. iij. diſ. xvij. q. i. a. ℟. 9

Xp̃i voluntates an ſufficienter diuidat magiſter i voluntatem diuinitatis rationis et ſenſualitatis vel carnis li. iij. diſ. xvij. q. ij. b. ℟. 14

Xp̃s habuit quattuor genera virtutum cognoſcitiuarum. ibidem.

Xp̃i voluntates an fuerunt in eo conformes an repugnantes li. iij. di. xvij. q. iij. c. ℟. 21.

Xp̃s ex qua ſententia dixit. Nõ ſicut ego volo ſed ſicut tu vis li. iij. di. xvij. 22. ⁊. 23.

Xp̃i voluntatem humanam diſtare diuina voluntate quo ſenſu dixerit Auguſtinus lib. iij. diſtinctione xvij. 24.

Xp̃s quomodo nolebat hieruſalem deſtrui. libro. iij. diſ. xvij. 25.

Xp̃i voluntas quomodo varijs affectibus diſpenſat libro. iij. diſ. xvij. 27.

Xp̃i ratio an conſentiebat voluntati an diſſentiebat ĩ mortem li. iij. diſ. xvij. 28.

Xp̃m an decuerit orare libro. iij. diſti. xvij. q. j. d. ℟. 30.

Xp̃m orare in natura incarnata decẽs fuit q̃druplici ratione ibidem.

Xp̃o quomodo competit orare ſiue petere et quomodo petita implere lib. iij. diſ. xvij. 31.

Xp̃o ſm quam naturam competebat orare lib. iij. diſ. xvij. 32.

Xp̃m nihil petiſſe niſi q̃ ſciebat deum velle quõ intelligit li. iij. di. xvij. 35.

Xp̃s an in omni oratione ſua fuerit exauditus li. iij. diſt. xvij. q. ij. e. ℟. 36.

Xp̃i oratio qua orauit in paſſiõe vt calix tranſferretur a ſe an fuerit a ratione an a ſenſualitate li. iij. diſti. xvij. q. iij. f. ℟. 39.

Xp̃s cuius in oratione tranſferendi a ſe calicis ſciuerit ſe non exaudiri orauit tñ triplici rõe li. iij. Diſtin. xvij. 40

Xp̃i oratio vt voluntas omnis an expleta ſit libro. iij. diſt. xvij. a. b. c.

Xp̃m dubitaſſe affectu humano quomõ intelligitur li. iij. diſtic. xvij. d.

Xp̃us an ſibi vel ſuis orauerit. libro. iij. diſtinctione xvij. e.

Xp̃m in ea forma exaltatum eſſe in qua crucifixus eſt quomodo intelligitur li. iij. di. xvij. 4.

Xp̃m nos debitores mortis morte ſua ſaluare quõ intelligitur li. iij. diſt. xvij. ſ. et 6

Xp̃s an meruerit ab inſtanti conceptionis li. iij. diſtic. xvij. q. j. a. ℟. 8.

Xp̃i et angeli quantũ ad rationem merendi et peccandi ab inſtanti conceptionis et creationis diſſimiliter tudo eſt li. iij. diſ. xvij. 12.

Xp̃i aĩam habuiſſe ab alio q̃ habuit a primordio ꝓceptõis ſue quõ intelligit li. iij. di. xvij. 13.

Xp̃s an aliq̃d meruerit poſt conceptionem. libro. iij. di. xvij. q. ij. b. ℟. 14.

Xp̃o ſm quem modum cõpetit pficere in merito li. iij. di. xvij. 18.

Xp̃s an aliquid meruerit in paſſione li. iij. diſ. xvij. q. iij. c. ℟. 21.

Xp̃s an ſibi meruerit dei fruitionẽ ſiue premiũ ſubſtãtiale lib. iij. diſt. xvij. q. j. d. ℟. 27.

Xp̃s et angeli diſſimiliter ſe habent q̃rum ad gratias et gloriam meritum et premium. libro. iij. diſtinctione xvij. 31.

Xp̃s an meruerit ſui corporis glorificationem. lib. iij. diſt. xvij. q. ij. e. ℟. 33.

Xp̃s quõ mediantibus meritis acquiſiuit gloriam. libro. iij. diſ. xvij. 35.

Xp̃s quõ ſibi meruit li. iij. di. xvij. 36.

Xp̃m an fuerit glorioſus habere corporis glorificationem per merita q̃ ſine meritis libro. iij. diſtinctione. xvij. 37.

Xp̃o an neceſſarium erat mereri gloriam corporis lib. iij. diſt. xvij. 38.

Xp̃s quomodo paſſus fuit pro ſe libro. iij. diſtinctio. xvij. 39.

Xp̃s an meruerit nobis ianue apertionem li. iij. diſti. xvij. q. ij. f. ℟. 40.

Xp̃s per merita ſua aperuit nobis aditum paradiſi celeſtis li. iij. di. xvij. 41.

Xp̃s vtrum meruerit nobis apertionem ianue actiõe vel paſſione li. iij. diſt. xvij. 42.

Xp̃m nobis ianuã aperire an fuerit iuſtum an iniuſtũ li. iij. di. xvij. 44.

Xp̃s cui principaliter meruerit an ſibi an nobis et q̃d ſibi et quid nobis li. iij. di xvij. a.

Xp̃s quando mereri incepit li. iij. di. xvij. b.

Xp̃s quid meruit li. iij. di. xvij. c.

Xp̃s qua neceſſitate meruit li. iij. di. xvij. d.

Xp̃i meritũ quam efficaciam habuit reſpectu noſtri li. iij. diſ. xvij. e. f.

Xp̃i paſſio quõ dicitur nos iuſtificare libro. iij. di. xix. i. ⁊. 2. ⁊. 10.

Xp̃s quomõ et quare ⁊ a quo redemit nos libro. iij. diſtinc. xix. 4.

Xp̃s dicitur redemptor ſm humanitatem quia in ea inſtituit ſacramenta que ſunt cauſa noſtre redemptionis li. iij. diſt. xix. 6. et. 7.

Delittera X

Xpi p passionem an fiat remissio peccatoꝝ li.iij.dist i. xix.q.j.a.ꝓ.8.
Xpi passio in quo genere cause est principiū nostre iu/ stificationis li.iij.dis.xix.13.
Xpi p passionem an fuerit facta cyrographoꝝ deletio. li.iij.dis.xviij.q.ij.b.ꝓ.14.
Xpi passiois efficacia duplr ꝓsiderat ꝛ quō se extēdit ad oēs boies ꝛ ad oēs culpas li.iij.dis.xix.16.
Xpi passio quō delet cyrographa li.iij.dis.xix.17.
Xpi passio an nos liberauerit a potestate diaboli libro iij.dis.xix.q.iij.c.ꝓ.21
Xpi p passionem an absoluantur a pena peccati li.iij. dis.xix.q.iij.d.ꝓ.28.
Xpus qre magis dr nos liberasse patiēdo q̄ resurgen do li.iij.dis.xix.29.ꝛ ad idē li.iij.dis.xxij.27.
Xpi passio a q̄ pena liberet li.iij.dis.xviij.30.
Xpi passio quō liberat a pena pnīe li.iij.dis.xviij.31.
Xpi passio quō nos liberat a pena eterna li.iij.dis.xviij.
Xpus dei filius an solus sit redemptor an etiam 32. pater ꝛ spūssctus li.iij.dis.xix.q.j.e.ꝓ.33.
Xpus fm quam naturam sit mediator libro.iij.dis.xix. q.ij.f.ꝓ.35.
Xpus quomodo est mediū ꝛ quomodo mediator lib.iij dis.xix.36.et p totum.
Xpi passiois efficacia ꝛ vtilitas in remissione peccato rum li.iij.dis.xix.a.
Xpi passionis efficacia in dilectione cyrographoꝝ li. iij.dis.xix.b. li.iij.dis.xix.c.
Xpi passionis efficacia in liberatiōe a ptāte diabolica
Xpi passionis efficacia in solutione pcij quō ꝛ a q̄ pe/ na xpus nos redemit p morē li.iij.dis.xix.d.
Xpus qre dr redemptor li.iij.dis.xix.e.
Xpus qre solus dr mediator li.iij.dis.xix.f.
Xpus fm quā naturam dr mediator li.iij.dis.xix.g.
Xpus quomodo dicitur vicisse diabolum mediāte iu/ sticia li.iij.dis.xx.2.
Xpus quō tradidit semetipm ꝛ quō traditus est a pre i mortem li.iij.dis.xx.3. xx.5.ꝛ.6.
Xpi mors ex triplici causa dr simplicit bona li.iij.dis.
Xpus si fuisset solum pura creatura an mortens intro isset in celum li.iij.xx.27.
Xpi passio quō influit in sacra ꝛ qre magis in sacrm baptismi q̄ penitentie li.iij.dis.xx.28.prope finem
Xpi p passionē an deus debuerit acceptare modū satis/ faciendi li.iij.dis.xx.q.v.e.ꝓ.34.
Xps si alicubi legit tradit mortī a pre vel voluntate patris quō sit intelligendū li.iij.dis.xx.35.
Xpi vita cū fuerit pcisior q̄ mors qre non satisfecit po tius viuendo q̄ moriendo li.iij.dis.xx.38.
Xpm qre non oportuit fcō pati p satisfactiōe occidē tiū li.iij.dis.xx.40.
Xpi passio an fuerit bona vel mala ratione infligētiuꝝ li.iij.dis.xx.d
Xpus quō dicit ponere aiam suam li.iij.dis.xxj.1.
Xpi caro quō dr aiam potius q̄ econuerso anima carnē ponere ꝛ resumere li.iij.dis.xxj.et ad idem.5.
Xpus patiebat ꝛ non patiebat moriebat ꝛ nō morieba tur quō intelligit.li.iij.dis.xxj.3.
Xpi in morte an anima separata fuerit a deitate li.iij.di. xxj.q.j.a.ꝓ.4.
Xpi aiam in morte fuisse a ꝙbo separatam si q̄ rōnes so nare videntur quomodo sunt dissoluende li.iij.di. xxj.6.et per totum.
Xpi in morte an diuinitas separata sit a carne li.iij.dis. xxj.q.ij.b.ꝓ.9.
Xpi carne mortue quō fuit diuinitas vnibilis lib.iij. dist.xxj.12.
Xpi aie et carni an fuerit verbū vnitū duplici vnione li.iij.di.xxj.q.iij.c.ꝓ.14.
Xpi caro et aia quare tenent rationem vnius extremi in illa vnione qua assumpsit naturam humanam. li.iij.di.xxj.16.
Xpi aia quare vnit diuinitati ꝛ carni duplici vnione ꝛ hypostasis verbi nō vnit carni et aie duplici vni one li.iij.di.xxj.19.
Xpi aia an post instans separōis facta sit ipassibilis. li.iij.dis.xxj.q.j.d.ꝓ.20.
Xpi corpus quare non fuit statim post mortem impas sibilitate dotatum et quare anima ab instanti egres sionis a corpore facta fuit impassibilis libro.iij.di stin.xxj.21.
Xpi anime an aliqd nouū collatū fuerit post separatiōez li.iij.dist.xxj.23.
Xpi caro an ex ea separatione aie fuerit mortua an p eam habuerit vitā li.iij.di.xxj.q.ij.e.ꝓ.25
Xpi caro cuius post separationem erat vnita vite.s. verbo dei tamē ab ipo non viuificabatur libro.iij.di stin.xxj.26.
Xpi anima non potuit vniri verbo quin viuificaret ab ipso.ergo nec caro non sequitur libro.iij.distin. xxj.27.
Xpi caro et si non poterat incinerari tñ illa conserua/ tio non erat viuificatio li.iij.dis.xxj.29.
Propter morē carnis xpi an sit mors psone verbi at tribuenda li.iij.dis.xxj.q.iij.f.ꝓ.30.
Xpm filium dei dicere mortuū esse blasphemiā quō in telligit li.iij.dist.xxj.34.
Xpi in morte an fuerit separatio anime vel carnis a ver bo li.iij.dis.xxj.a.b.c.d.e.f.
Xps qua ratione dicitur mortuus et passus lib.iij.di stinc.xxj.g.
Xps an fuerit homo in triduo libro.iij.dist.xxij.q.j.a. ꝓ.6. xxij.8.
Xps quare desit esse homo in triduo libro.iij.distinc.
Xps quo mōloquendi dicitur iacuisse tribus diebus in sepulchro li.iij.di.xxij.12.
Xpi sacerdotium quō dr fuisse sempiternum libro.iij. distin.xxij.13.
Xps in triduo habuit animam rationalem sibi vnitaꝝ ergo fuit rationalis non sequitur libro.iij. distinc. xxij.14.
Xps an fm q̄ homo fuerit in loco determinato an vbi q̄ li.iij.dist.xxij.q.ij.b.ꝓ.15.
Xps est alicubi sacramentaliter alicubi p̄sonaliter ali cubi localiter li.iij.dist.xxij.16.
Xpo demonstrato hec est vera iste homo est filius dei vbicq̄ ergo vbicq̄ filius dei est homo non sequitur. li.iij.dist.xxij.19.
Xps est hic et nō est hic bō. ergo est hic non bō nō sequ li.iij.dist.xxij.20.ꝛ.21
Xps est vbicq̄ ergo xps est vbicq̄ homo non sequitur. lib.ij.dist.xxij.22.
Xpi corpus an p triduū fuerit in sepulchro li.iij.dist. xxij.q.iij.c.ꝓ.23.
Xps qua hora resurrexit et quare p̄uenit aliorū resurre ctionē generalem ibidem.

De littera X

Xpi resurrectio quomodo fuit pfigurata per samsonē li.iij.dis.xxij.25.
Xpus volūtarie distulit resurgere vsq; ad diem tertiū li.iij.distin.xxij.26.
Xpi anima q̄uis in triduo appeteret vniri corpi tamē non fuit retardata a ꝓemptionis pfectione li.iij distin.xxij.28. xxij.q.iij.d.p.29.
Xpi aīa an descenderit ad inferos libro.iij. distinctio.
Xpus q̄re descenderit ad infernum li.iij.distin.xxij.31.
Xpus quare in ꝑpria psona nō volūtate sola vel alicui misterio destruxerit infernum li.iij.dis.xxij.32.
Xpus scōm quem modum descendendi descendit ad inferos li.iij.dis.xxij.33.
Xpus an liberauerit omnes animas que erant in inferno li.iij.dis.xxij.q.v.c.p.34.
Xpus exaltatus a terra quō traxit omnia ad se li.iij. distinct.xxij.35. Ibidē.
Xpus quomō dicit per Osee.cro mors tua o mors etc.
Xpm ex inferno etiam damnatos liberasse quomō putabatur p glosam zach.ix.li.iij.distin.xxij.37
Xpus z si ex inferno non eripuerit nisi bonos. tamen plenam habuit victoriam libro.iij.distinct.xxij.38.
Xpm non solum p electis sed etiam pro impijs mortuum esse quomodo intelligitur li.iij.dis.xxij.39.
Xpus quare non liberauerit puulos.li.iij.dis.xxij.40
Xpus vtrū statim post mortem introduxerit animas liberatoz in celum li.iij.dis.xxij.q.vj.f.p.41.
Xpus quo sensu dixerit ad latronem. hodie mecū eris in paradiso etc.li.iij.dis.xxij.42.
Xpus quare non statim duxit animas liberatas ex inferno in celum cum anime aliōz sanctoz nunc statiz euolent li.iij.dis.xxij.45.
Xpus an triduo fuerit homo libro.iij.distinct.xxij.a.b.
Xpus vbi fuit in triduo scm̄ hūanitatez li.iij.dis.xxij.c
Xps vbi fuit i triduo scm̄ sui totalitatē li.iij.di.xxij.d.
Xpus filius hois an descēderit de celo li.iij.dis.xxij.e.
Xpus quō innotuit dēmonibz li.iij.dis.xxiij.59.
Xpm futurum redemptorem qsō crediderūt oēs gētes li.iij.dis.xxv.22. Ad idē.24.
Xpianos oēs post aduentū xpi obligatos esse ad credēdū oēs articulos intelligit triplr li.iij.dis.xxv.26.
Xpus quō debeat diligi in pximū ē hō li.iij.di.xxvij.7.
Xpi nomē q̄ debem⁹ ꝓferri i pclo mortis li.iij.distī.
Xpus q̄ volūtate oēs diligebat z q̄ aliquos xxx.9. li.iij.dis.xxj.3. manū li.iij.dis.xxxij.28.
Xpus q̄re impropoztionabilit excedit totū genus humanū
Xpus quō dz repler spū timoris dñi li.iij.di.xxxiij.1
Xpm induere q̄d sit li.iij.dis.iiij.4. Ad idem.f.
Xpo conformari est dupliciter li.iij.dis.iiij.5.
Xpi passio differentē hz efficaciā in diuersis li.iij.di.
Xpo an data sit prās diminutēdi pcās li.iij. iij.20. dist.v.q.ij.f.p.33.
Xpi redēptio duo in se habuit z rōne cuius dz redemptoz li.iij.dis.v.35. sacrm li.iij.dis.x.1.
Xpi corpus z signum visibile quomodo faciunt vnū
Xpi psona quō dz ꝓficere de eo z hoīe li.iij.dist.x.2.
Xpi natura dz apposita q: cū alijs posita nō est ex alijs confecta li.iij.dis.x.3 ē sacrm li.iij.di.x.5
Xpi caro quomō carnis z sanguis quomodo sanguis
Xpi corpus quō dz palpabile li.iij.dis.x.6.
Xpi corpus an sit in altari scōm veritatē li.iij.dist.x.q.j.a.p.7. 7.9.et.22.z.23.
Xpi corpus quō est in multis locis libro.iij.dist.x.8.
Xpi corpus presentia in altari tria efficit libro.iij.dis.x.12. Et ad idem.13.
Xpi corpus an sit in altari fm suā naturalē q̄ntitatez an sit ibi a q̄ntitate abstractū li.iij.dist.x.q.ij.b.p
Xpi corpus nō cē in sacro fm q̄ntitatē si alicubi scriptura dicit quō dz intelligi li.iij.di.x.16. 14.
Xpi corpus cē fm q̄ntitatē in altari facit ad sacri veritatē et pfectionem li.iij.dis.x.17.
Xpi corpus quō fm diuinitatē contēpat se nre infirmitati li.iij.dis.x.18. vtilitas li.iij.dis.x.19.
Xpi corpus si a quantitate abstraheretur nulla esset
Xpi corpus an sit sub speciebus diffinitiue li.iij.dis.x.q.iij.c.p.20. dist.x. Ibidem.
Xps fm diuinitatem hz triplicem modū essēdi lib.iij
Xpi corpus triplr est alicubi li.iij.dist.x.21.
Xpi corp⁹ q: est in diuiduū est i celo tm̄ vt in ppio et diffinito loco. q: vero in ipm plura cōuertūt nō ē ad locū certū limitatū li.iij.di.x.22.
Xpi corpus q̄re ē in pluribz locis li.iij.dis.x.23.
Xpi corp⁹ ḡd hz vltra rōnē indiuidui li.iij.dis.x.24.
Xpi corp⁹ q̄re ē vbiq; et q̄re de⁹ ē vbiq; li.iij.di.x.25.
Xpi corp⁹ quō ē mobile z imobile li.iij.di.x.26.
Xpi corp⁹ an sit dimēsiue siue circūscriptiue sub illis spēb⁹ li.iij.di.x.q.iij.d.p.27.
Xpi corpus hz duplices ppietates et a quib⁹ abstrahit et a q̄bus non lib.iij.dis.x.29.
Xpi corpus quō ē localiter in altari li.iij.di.x.30.
Xpi corpus q̄re nō est in altari dimensiue vel circūscriptiue li.iij.dis.x.31. dis.x.q.v.c.p.32.
Xpi corpus an sit in qualibet parte hostie. libro.iij.
Xpi corpis pres quō distīguūt i hostia li.iij.dist.x.33.
Xpi corp⁹ q̄re nō erit infinities in altari cū possit hostia diuidi in infinitum. li.iij.di.x.34.
Xpi corpus cē in q̄libet pte hostie q̄s pfect⁹ li.iij.dis.
Xpi corpus cōficientē nō oportet intentiōem ei⁹ x.35. spāliter ferri sup oēs ptes li.iij.di.x.36.
Xpm māducare quō nō ē irreuerētie li.iij.di.x.37.
Xpi in corpus panē cōuertere an sit equalis virtutis vel maioris quante est aliq̄d ō nouo creare li.iij.di.x.q.j.f.p.40. Dic in penultima linea ponit oportet creatura ponat oēm creaturam.
Xpi cōceptio in virgine quare ē nobilioris virtutis q̄s trāssubstātiatio i pane li.iij.di.x.46.z.47.z.49
Xpi existentia verā in altari an sit supra intellectū viatoris li.iij.dist.x.q.j.l.p.56.
Xpi corpus quō sit in parua z magna hostia in eadez forma conati sunt aliqui exemplo et similitudine de monstrare. Ibidem.
Xpi existentia sub sacro in altari an sit supra statū cōprehensoris li.iij.dis.x.q.ij.l.p.60.
Xpi corpus nō cē in altari nisi in signo vt q̄dam opinant reprobat li.iij.di.x.a.b.c.d.z p totū.
Xpi corpus cē post cōsecrationē qō ante fuit panis z vinū quō intelligit li.iij.dis.xj.2.
Xpo in altaris pane immolato quō dicunt celi agiri. lib.iij.dist.z.et.6.
Xpi corpus qō a sacerdote in altari sumit quō dz angelorū ministerio rapi in celum libro.iij.distinctione xj.4. An in sacramento altaris sit vera conuersio panis in corpus xpi. vide aliqua vbi eucharistia et vbi corpus.
Xpi corpus quō habet in sacro altaris sanguinez. aiaz et diuinitatem li.iij.di.xj.20.
Xpi corpus qua rōne est cibus li.iij.di.xj.21.
Xpi corpus q ua rōne est in pluribz li.iij.di.xj.22.
Xpi corpus quare velatur sub specie panis et vini li.iij.distic.xj.30.

Delittera X

Xpi corpus offerri pro salute corpis quomodo intelligitur lib.iiij.dis.xj.32.
Xpus qre corpus suū dederit cum nouerit ipm peccatorem li.iiij.dis.xj.38.
Xpi corpus est cibus ꝺuenies.cibus efficax.cibus sanans.cibus oibus cōis li.iiij.dis.xj.40.
Xpi corpus quō est cibus quulor li.iiij.dis.xj.45.
Xpus an confecerit in azimo an in fermentato lib.iiij.dis.xj.q.j.l.R.67
Xpus celebrauit pasca.xiiij.luna ibidem.
Xps quō crucifixus est.xiiij.luna li.iiij.dis.xj.68.
Xpus cuius ꝺfecerit in azimis tamen noluit nos iudaisare li.iiij.dis.xj.71.
Xpi corpus qre cōficiunt greci in fermentato latini in azimo pane li.iiij.dis.xj.72.
Xpus quale corpus dedit discipulis in cena li.iiij.dis.xj.q.ū.m.R.73.
Xpi corpi dupler cōuenit ꝓprietas li.iiij.dis.xj.74.
Xpi corpus t si sit in multis locis nō tamen oportet q si ꝓcurrantur moueak videak in vno loco q etiam in altero.ibidem.
Xpus in cena corpus passibile et mortale habuit sub sacramēto sed tñ impassibiliter li.iiij.dis.xj.75.
Xpus mortuus fuisset sub specieb⁹ si ille in triduo fuissent reseruate t sic si aliqs ꝺfecisset non fuisset ibi nisi corpus mortuū li.iiij.dis.xj.76.
Xpus quale corpus dedit discipulis t quale nos sumimus li.iiij.dis.xj.in tertu.1.
Xpus quō se oñdit duob⁹ discipulis in forma pegrini libro.iiij.dis.xij.1.
Xpi prepuciū t sanguis quō sunt sup terram li.iiij.dis.xij.2. Ad idem.3.
Xpus quomodo manet integer in cordib⁹ nostris libro iiij.dis.xij.4.
Xpus an sit pluries ibi vbi hostia in plures partes diuiditur li.iiij.dis.xij.5.
Xpi corpus est in sacramento non vt in loco sed vt in signo nedum signante sed etiam continente lib.iiij.distinct.xij.6.
Xpi corpus qre in maiori solennitate ꝺficit cui⁹ christus instituit li.iiij.dis.xij.7.
Xpi corpus quō est in maiori specie in calice qñ aq̄ apponitur vino li.iiij.dis.xij.32.
Xpi corpus vez an vere frangak in sacro altaris libro iiij.dis.xij.q.j.g.R.41.t p totum.
Xpi corpis manducatio tria ꝺplectit t rōne cuius dicitur manducari li.iiij.dis.xij.43. Item ibi ponit in masticatione tria sunt.ponak in manducatione.
Xpi corpus incorruptibile p miraculū nō potest frangi cuius idem corpus p miraculū possit esse in vno loco t in pluribus li.iiij.dis.xij.45.
Xpi caro q est sicut carbo ignitus qñ sensum mētis nostre inflammat li.iiij.dis.xij.61.
Xpi corpus an traiciatur i ventrem muris li.iiij.dist.xiij.q.j.e.R.23. li.iiij.distin.xiij.24.
Xpi corpus inseparabiliter vnitū esse spēb⁹ quō itelligit
Xpi corpus sumere qre magis est ydone⁹ petōr cui⁹ mus li.iiij.dis.xiij.25. distin.xiij.26.
Xpi corpus mus rodendo quid comedat. libro. iiij.
Xpi corpus quare mus non potest sumere cuius illud possit vas pollutū recipe li.iiij.dis.xiij.27.
Xpi corpus an descēdat in ventrē hois li.iiij.dis.xiij.
Xpi corp⁹ q̄ pñt ꝺficere t q̄ sunt necessaria ad hoc sacrm licite ꝺficēdū li.iiij.dis.xiij. a.b q.ij.f.R.28.
Xpi corpus qui pñt sumere t determinat q soli boies libro.iiij.di.xiij.c.
Xps quē sanauit ex toto sanauit et quare successiue nō subito sanauit li.iiij.di.xv.40.
Xps quare sine cōfessiōe vocali absoluit mulierē adulterio deprehensam li.iiij.di.xvij.74.
Xps quare nō instituit confessionē expsse sicut alia sacramenta li.iiij.dis.xvij.75.
Xps differenter iudicabit mortale t veniale lib.iiij.di.xvij.123.
Xps quō ꝺr claudere celū li.iiij.di.xviij.10.
Xps quō hz claues inferni li.iiij.dis.xviij.11.
Xpo mundū iudicante quō ꝺr malorum memoria non contristare li.iiij.dist.xlij.3.
Xpo mundū iudicante quō peccata oīm in omnib⁹ patebunt li.iiij.di.xlij.4.
Xpi resurrectio an sit nostre resurrectōis cā. libro.iiij. dist.xlij.q.vj.f.p totum.
Xps quō intelligit iudex viuoz et mortuoz li.iiij.dis. xlij.f. distin.xlvij.1.
Xps quare solū iudicabit xpianos non alios libro.iiij
Xps iudicaturus quare premittit ministerium ignis angeli et vocis li.iiij.dist.xlvij.3.
Xps ex quo sensu dixit aplis.xij.Sedebitis sup sedes xij.cē.li.iiij.dist.xlvij.6.
Xps an oēs iudicabit tam bonos cui⁹ malos li.iiij.dis. xlvij.q.iij.c.R.10.
Xps an iudicabit angelos li.iiij.di.xlvij.q.iiij.d.R.11
Xps in quo loco iudicabit li.iiij.di.xlviij.1.
Xpi prās iudiciaria an sit ſm humanitatē an ſm diuinitatē li.iiij.dis.xlviij.q.j.a.R.8.
Xps an in iudicio apparebit malis in forma diuinitatis li.iiij.di.xlviij.q.ij.b.R.9.
Xps an in iudicio apparebit reprobis in forma gloriosa li.iiij.dis.xlviij.q.iij.c.R.13.
De xpo iudice futuro t de iudicio extremo quere aliq̄ vbi iudicium.

Zelus

Zelus quid est lib.j.in plogo.19.
Zelus quō obuiat pctō li.j.dist.xlvij.25.

Tabule sup textū sniarum cum Bonauētura finis
In quam sparsim viciola quedam adnotaui in Bonauentura et lombardo suis locis emendanda. Uereor etiam in tabule articulis quedam emersura que possūt a rigido censore haud iniuria culpari, sed ad vtrumq̄ si non defendi arma, saltem excusandi presidia parabit autoritas. que diuinaq̄ asserit conditionem nō humanam in nullo penitus errare, presertim vbi euoluit pfundissima de summis rebus doctrina. Nec vlla potest arbitratu meo vnq̄ euolui pfundior ea que in sententiarū libris et eius libri cōmentarijs traditur. ita vt non immerito possim dicere ad Bonauenturam illud Jone. piciſti me in profundum in corde maris. et ad Lombardum illud Eccs. Altra profunditas ds inuenier eam. Ergo vbi vel Bonauenturam. vel Lombardum. vel eorum ex vtroq̄ repertorū fetū videris sub erroris onere iacentem. oro velis (vt in exodo precipit dominus de odientis iumento) mihi omnes litterarū peritos amanti esse in castigando subleuandi coadiutor. poterit enim vel in curia vel alia forte causa errarū et sine libri de formitate et sine grandi legentis conatu instaurari.

¶ Sequũtur varij articuli erronei omniũ pene facultatum. in anglia ꝛ parisius studiose ꝛ auctoritatiue ꝓdemnati cũ reuocationibus eorundẽ.

¶ Prefatio.

Universis presentes litteras inspecturis. Stephanus ꝑmissione diuina parisiensis ecclesie minister indignus Salutez in filio virginis gloriose. Magnaꝝ ꝛ ꝑsonaruꝫ grauiũ crebro zeloꝝ fidei accensa insinuauit relatio ꝙ nõnulli parisius studentes in artibus ꝓprie facultatꝫ limites transcendentes .quosdã manifestos ꝛ execrabiles errores imo potius vanitates ꝛ insanias in rotulo seu cedulis his annexo seu annexis ꝓtentos quasi dubitabiles in scolis tractare ꝛ disputare ꝑsumunt. nõ attendentes illud gregoriũ. Qui sapienter loqui nitit. magno pere metuat. ne eius eloquio audientiũ vnitas ꝓfundat. ꝑsertim cũ errores ꝓdictos gentiliuꝫ scripturis muniũt ꝙs prohpudor ad suã impitiaꝫ asserũt sic cogentes vt eis nesciant rñdere. ¶ Ne autẽ qõ sic innuũt asserere videant. rñsiones ita palliant. qõ dũ putant vitare scillam. incidũt in charibdim. Dicũt em. ea esse nota ꝛ vera ꝑm phiam. sed nõ ꝑm fidem catholicã. quasi sint due veritates ꝓtrarie. ꝛ quasi ꝓtra veritatẽ sacre scripture sit veritas in dictis gentilium damnatoꝝ. de ꝙbus scriptũ est. Perdam sapiam sapientum. quia vera sapia ꝙdet falsam sapiam. Utinam tales attenderent dictũ sapientis seu ꝓsiliũ dicentis. Si tibi est intellectus. rñde ꝓximo tuo. sin aũt. sit manus tua sup os tuũ ne capiaris in verbo indisciplinato ꝛ ꝓfũdaris. ¶ Ne igit incauta locutio trahat simplices in errorem. nos tã doctoꝝ sacre theologie ꝙs alioꝝ cõicato ꝓsilio districte talia fieri ꝛ ꝓsimilia phibemus. ꝛ ea totaliter ꝓdemnamus. excõicantes omes illos q̃ dictos errores dogmatizauerint. vel aliquẽ de eisdẽ dogmatizare. aut defendere vel sustinere ꝑsumpserint quoq̃modo. ꝛ audientes eoꝝ. nisi infra septẽ dies nobis vel cancellario parisiensi duxerint reuelandum. nihilominus ꝓcessuri ad penas contra eos ꝓ qualitate culpe ꝓ ut ius dictauerit infligendas. Libꝝ etiã de amore siue de deo amoris. q̃ sic incipit. Cogit me multum rẽ. ꝛ sic terminat. Caue igit ga ltere amoris exercere mandata rẽ. Item etiã libꝝ geomantie. q̃ sic incipit. Estimauerũt indi. rẽ. et sic terminat. Ratiocinare igit sup eam ꝛ sic inuenies rẽ. Item libros et rotulos et quaternos nigromanticos aut ꝓtinentes experimenta sortilegioꝝ. inuocationes demonũ seu ꝓiurationes in ꝑiculũ aiarum seu in ꝙbus de talibus et similibus fidei orthodoxe ꝛ bonis moribus aut opibus euidenter aduersantibus tractat. ꝙ eandẽ sniam nr̃aꝫ ꝓdẽnamus. et oms. q̃ dictos rotulos. libros ꝛ quaternos dogmatizauerint et audierint. nisi infra septem dies nobis vel cancellario parisiensi reuelauerint. eo mõ quo superius est expressum. In his scriptis sniam excõicationis ferentes ad alias penas ꝓut grauitas culpe exigerit nihilominus ꝓcessuri. Datũ anno dñi millesimo ducentesimo septuagesimo septimo. die dñica qua cantat letare hierusalem in eccl̃ia parisiensi.

¶ Collectio errorꝝ in anglia et parisius ꝓdemnatoꝝ q̃ sic ꝙ capitula distinguunt. Et ꝓmo de erroribus ꝓdemnatis in anglia.

De erroribus in grãmatica. j.
De erroribus in logica. ij.
De erroribus in naturali phia. iij.
De erroribus parisius ꝓdemnatis a dño Guillermo episcopo parisiensi. iiij
De erroribus quos ꝓdemnauit stephanus episcopus parisiensis. v.
De erroribus quos idem dñs condemnauit alia vice. vj
¶ Ubi ꝓmo ponunt errores de deo. vij
Errores de intelligentia vel angelo. viij.
Errores de anima vel intellectu. viij.
Errores voluntate siue libero arbitrio. ix.
Errores de toto cõiuncto siue de hoie. i. de composito naturaliter perfecto. x.
Errores de mundo et mũdi eternitate. xj
Errores de celo et stellis. xij.
Errores de natura generabiliũ et corruptibiliũ. xiij
Errores de necessitate euentus rez. xiij.
Errores de accidente. xv
Errores de scientia ꝛ philosophia. xvj
Errores de sacra scriptura. xvij
Errores de fide et sacramẽtis. xviij
Errores de raptu. xix.
Errores de vicijs et virtutibus. xx
Errores de resurrectione. xxj
Errores de felicitate siue beatitudine. xxij
Errores cõdemnati ꝑisius in facultate artiũ. xxiij.
Errores Jobis guyon ordinis fratrꝫ minoꝝ. xxiij
Errores Jobis de mercuria ordis cistercien. xxv
Errores magistri nicolai de vltricuria. xxvj
¶ Item q̃dã articuli dãnati ab epo parisien. et magistris theologie. Anno dñi. M. ccc. xl. Laplm. xxvij
Copia cedule reuocationis q̃rundã articuloꝝ fratris dyonisij soulech at ordinis fratrꝫ minoꝝ facte ꝑ eũdem parisius ꝛ in curia romana. xxviij
¶ Reuocatio magistri Jobis de caloze. xxix.
¶ Reuocatio ludouici facta ãno dñi. M. ccc. lxij. xxx
¶ Reuocatio guidonis fratris ordis beremitarũ sancti ¶ Augustini. xxxj.
¶ Reuocatio symonis facta ãno dñi. m. ccc. lj. xxxij
Articuli in ꝙbꝫ magister sniaꝝ cõiter nõ tenek. xxxiij
Determinatio q̃dam ꝑisius facta ꝑ almã facultatẽ theologicam. Anno domini. M. ccc. xviij. sup ꝙbusdam supstitionibus nouiter exortis. xxxiij
Excerpta ꝓncipalium articuloꝝ tractatus cuiusdam ꝓtra errores fratris Jobis de montesono ordinis ꝓdicatoꝝ in quo ꝓtinent etiam errores ꝓtra imaculatam virginis marie ꝙceptionem. xxxv.

Isti sunt errores ꝓdemnati a fratre Roberto kilwardbi archiepo Cantuariensi. de ꝓsensu oim magistroꝝ tam regentiũ q̃s nõ regentiũ apud oxoniã die iouis. xx. ante festum sancti Cũberti in quadragesima. Anno domini. M. cc. lxxvj.

Errores in grãmatica. Caplm. j.

Ego currit. tu currit. Currit ꝛ curro. eque sunt ꝑfecte et congrue.

Item currentes est ego. Item eque sunt congrue sortis legere. sorti legere. sicut sortem legere.

Item ꝙ verbũ manens verbũ põt ꝑsari oĩbus suis accidentibus.

Item ꝙ nullum nomen est tercie ꝑsone.

Errores in logica. Caplm. ij.

Oꝓtraria possunt esse simul vera in aliqua materia.

Iteꝝ ꝙ sylogismus peccans in materia nõ est sylogismus

Iteꝝ ꝙ nõ est suppositio in ꝓpone magis ꝑ suppositio q̃s ꝑ significato. Et iõ idez est dicere. Cuiuslibet hois

asinus currit. Et asinus cuiuslibet hominis currit.
Item q̄ bois asinus currit. // Itē q̄dal est oīs hō.
Item q̄ signum nō distribuit subiectū in compatione ad p̄dicatum. // Item q̄ veritas cū necessitate tm̄ ē cum constantia subiecti.
Item q̄ nō est ponere demonstrationē sine reb⁹ entib⁹
Item q̄ ois ꝓpositio de futuro vera est necessaria.
Item q̄ terminus cum verbo de p̄senti distribuit p̄ oī bus differentijs tempoꝝ.
Item q̄ ex negatiua de p̄dicato finito sequit affirmatiua de p̄dicato infinito sine ꝓstantia subiecti.
Errores in naturali phīa. // Laplm. iij.
// Quotūt sunt ꝓposita. tot sunt oīno p̄ncipia p̄ma.
Item q̄ forma nō corrūpit in pure nihil.
Item q̄ nulla potentia actiua est in materia.
Item q̄ p̄uatio est pure nihil. z est in corporibus super celestibus. sicut in his inferioribus.
Item q̄ conuersiua est generatio aialium. sicut elemētorum.
Item q̄ vegetatiua. sensitiua. z intellectiua sunt simul tempe in embrione.
Item q̄ intellectiua introducta corpori. corrūpitur vegetatiua z sensitiua.
Item q̄ substātia p̄ma nō est composita neq̄ simplex. vel vegetatiua substantia p̄ma simplex nō est composita neq̄ simplex.
Item q̄ tempus nō est in p̄dicamēto quātitatis.
Itē q̄ nō est inuentū ab Aristotele q̄ intellectiua maner post separationem.
Item q̄ quādo incōpletum fit completuꝫ diuersificat essentiam. Sed quādo incōpletum sit sub complēto esse nō diuersificat essentiam.
Item q̄ vegetatiua sensitiua z intellectiua sūt vna forma simpler.
Item q̄ corpus viuum est equiuoce corpus. z corpus mortuū ſm quid corpus.
Item q̄ materia z forma nō distinguūt q̄ essentiam.
Itē q̄ causa p̄ma est ordinabilis in genere. tamen est extra genus.
Item q̄ qñ intellectiua vnitur materie p̄me. ita q̄ corrūpitur illud qđ p̄cessit vsq̄ ad materiā primam.
Qui sustinet. docet. defendit ex intentione aliqđ istorū p̄dictoꝝ. si sit mḡr ab officio magisterij deponat ex cōi ꝓsilio. Si sit baccalarius nō p̄moueat ad magisteriū sed ab vniuersitate expellat. Laplm. iij.
// Isti sunt errores detestabiles ꝓtra catholicam veritatē. reperti in quibusdā scriptis. Quos dq̄ dogmatizauerit vl̄ defenderit. a venerabili patre guillermo parisiensi epō. ꝓuocato ꝓsilio oīm magistroꝝ tunc parisius degentiū vinculo anathematis est innodatus. Et ideo eos cauere debent oīs p̄fessores fidei ortodoxe. // Primus est q̄ diuina essentia in se. nec ab angelo nec ab hoīe videat vel videbit. Contra qđ firmiter credendū est q̄ in sua essentia vel substantia vel natura videbit ab oībus glorificatis. Secūdus error est q̄ licz diuina essentia eadē sit in p̄re z filio z spūsancto. tū vt hec essentia est in rōe forme. vna est in patre z filio. licz nō vna in spūsancto z in his. z tm̄ forma idem ē q̄ diuina essentia. Contra qđ firmiter credēdū est q̄ vna est essentia substantialis. vel natura in p̄re z filio z spūsancto. z eadē essentia in rōne forme. // Tercius est q̄ spūssanctus put est amor z nexus nō p̄cedit a filio. sed tm̄ a patre. Contra qđ asserendū est q̄ spūssctūs put est amor z nexus p̄cedit ab vtroq̄. // Quartus ē q̄ multe veritates fuerūt ab eterno q̄ nō sunt ihe deus. Contra qđ asserendum est. // Quintus est. primū nunc vel p̄ncipiū z creatio passio non sunt creator vel creatura. Contra qđ credendū est. q̄ p̄ncipiū ē creator z creatio passio est creatura. // Sextus q̄ angel⁹ malus in p̄mo instanti sue creationis fuit malus. z nūq̄ fuit nō malus. Contra qđ tenendū est q̄ aliqñ fuit bonus. // Septimus est q̄ nec aie glorificate nec corpora gloriosa vel glorificata crūt in celo empirreo cus angelis. sed in celo aqueo vel cristallino qđ est sup firmamentū. Qđ etiam dicere p̄sumūt de beata virgine. Contra qđ credendū est q̄ idem est locus sanctoꝝ angeloꝝ z beataꝝ aiaꝝ. s. celum empireū. Et q̄ idem erit corpoꝝ glorificatoꝝ hūanoꝝ. Et similiter idē est locus spūalis hoīm beatoꝝ z sanctoꝝ angeloꝝ. // Octauus q̄ angelus in eodē instanti potest esse in diuersis locis z est vbiq̄ si velit esse vbiq̄. Contra qđ credendū est. // Nonus est q̄ habet melioza naturalia de necessitate habebit maiorē gratiā z gl̄iam. Contra qđ asserendū est. // Decimus est q̄ diabolus nūq̄ habuit vnde posset stare. Fuit etiaz adam in statu innocentie. Contra qđ dicendū est q̄ diabolus z adā habuerūt vñ possent stare. licz nō vnde possent ꝑficere.

Assertiones oppositе erroribus.

Firmiter credendū est. z nullatenus dubitādū q̄ deus in sua substātia essentia vel natura videbit ab angelis sanctis z aiabus glorificatis
Item q̄ vna est essentia substantialis vl̄ natura in patre z filio z spūsancto. Et eadem essentia in rationē forme in patre z filio z spūsancto.
Item q̄ spūssanctus put est sanctus z amor p̄cedit ab vtroq̄ sc̄z patre z filio.
Item q̄ vna sola veritas fuit ab eterno que est deus. Et q̄ nulla p̄itas fuit ab eterno q̄ nō sit illa veritas
Item q̄ p̄mū nunc z creatio passio est creatura.
Item q̄ malus angelus aliquādo fuit bonus z nō malus. Et post peccando factus est malus.
Item q̄ idē est locus corpis. s. empirreū celū sanctoꝝ angeloꝝ z beataꝝ aiaꝝ. z idem erit corpoꝝ hūanoꝝ glorificatoꝝ. Et sil̄r idē est locus spūalis sc̄toꝝ angeloꝝ z hoīm bonoꝝ.
Itē q̄ angelus ē in loco p distinctiones. ita q̄ si est hic nō est ibi in eodē instanti. īpossibile ē em̄ eū in eodē instanti esse vbiq̄ cum hoc sit ꝓprium dei.
Item q̄ ſm q̄ ꝓordinatū est z p̄destinatum a deo habitur gratia z gloria.
Item q̄ malus angelus z adam habuerūt vñ possent stare. Et si nō vnde possent ꝑficere.
Item eodem anno dñica qua cantabat Letare hierlm M. cc. lxx. Guilermus postmodū ꝓstantien. epūs in p̄mone beati Johīs baptiste in domo minoꝝ parisius p̄dicauit q̄ liberū arbitriū habet potentiam naturalez ad recipiendū gratiā nō effectiuā aliquo mō qđ falsuꝫ est. q̄nolens nō recipit eam. Scōs q̄ qdā natus nūq̄ fuit in gratia. sed semp ysmael aut iudas fuit. z nunq̄ iobes qđ est ꝓtra fidem. Batizati em̄ habent gratiā de qua reꝑhensus publice in ꝓsequenti die apostoloꝝ petri z pauli publice retractauit. //

Pax z gratia oīm̄ib⁹ asserentibus hāc veritatē. Data fuit hec sentētia pisius Anno dñi M. cc. xl. In octaua ep̄hie. // Laplm. v.

Isti sunt errores ꝓdemnati et excōicati cū oīm̄ib⁹ q̄ eos scienr docuerint vel asseruerint a dño ste pḣano pisiensi epō. Anno dñi. M. cc. lxx. die mercu-

rū ante festum beati Nicolai hiemalis.

Primus articulus est q intellectus oīm hoīm est vn⁹ z idem nūero. Secūs est q illa est falsa vel impropria hō intelligit. Tercius ē voluntas hois ex necessitate vult vel eligit. Quartus ē q oīa que in inferioribus agunt subsunt necessitati corpoz celestiū. Quintus q mūdus est eternus. Sextus q nūq̄ fuit p̄mus homo. Septimus q anima que est forma hois fm q homo corrūpit corrupto corpe. Octauus q anima separata post mortē nō patit ab igne corporeo. Nonus q liber arbitriū est potentia passiua non actiua. Et q necessitate mouet ab appetibili. Decimus q deus nō cognoscit singula. Undecimus q deus nō cognoscit aliud a se. Duodecimus q hūani actus nō reguntur puidentia diuina. Tredecimus q deus nō pōt dare īmortalitatem vel incorruptibilitatem rei corruptibili vel mortali. Cap'm vj.

Isti articuli qui sequūtur p̄demnati sunt a dño stephano parisiēn. epo de consilio magistroz theologie. Anno dñi. M. cc. xxvj. Die dñica qua cantat Letare hierlm in ecclesia parisiensi. Ubi excōicauit inscriptis omēs illos q̄ eos docuerint vel defenderint. Et p̄mo ordinant illi qui sunt de deo.

Primus q deus nō est trinus z vnus. qm̄ trinitas non stat cū summa simplicitate. Ubi em̄ est pluralitas realis. ibi necessario est additio z compositio. exēplū de aceruo lapidum.

Item q deus nō potest generare sibi simile. qō em̄ generat ab aliquo hz p̄ncipiū aliqd a quo dependeat z q in deo generare nō est signū pfectionis.

Item q deus non cognoscit alia a se.

Item q deus nō potest dare perpetuitatē rei trāsmutabili vel corruptibili vt est corpus humanū.

Item q deus siue p̄ma causa nō posset p̄ducere effectū sibi equalē nisi reparet suā potentiā.

Item q ds nō possz facere plures aīas in numero.

Itē q ds nūq̄ plus creauit intelligentiā q̄ mō creauit.

Item q deus est infinite virtutis in duratione nō in actione. talis em̄ infinitas nō est nisi in corpe finito si esset. Et q p̄ma cā nō posset plures mōdos facere.

Itē q sine agēte p̄prio vt p̄r z sole a deo nō posset fieri homo.

Item q deum in hac vita mortali possumus intelligere p essentiam.

Item q deus nō potuit fecisse p̄mam materiā. nisi mediante corpore celesti.

Item q a voluntate antiqua nō potest nouū p̄cedere absq̄ transmutatione p̄cedente.

Item q causa p̄ma nō habet cognitionē aut sciam futuroz contingentiū. Primo quia futura contingentia nō sunt entia. Secūdo quia futura contingentia sunt particularia. Deus aūt cognoscit virtute intellectiua que nō pōt cognoscere particulare. Unde si non esset sensus forte intellectus nō distingueret inter sortez z platonē. siz distingueret inter hoīem z asinū. Tercio p̄pter ordinē cause ad causatū. pscientia em̄ diuina ē necessaria causa pscitoz. Quarta ratio est ordo scientie ad scitū. cuius em̄ scientia nō sit causa fati. exquo tñ scitur determinat ad alterā p̄tē p̄dictionis. z hoc multomagis in scia diuina q̄ in scia nra.

Item q p̄mū p̄ncipiū nō pōt esse sine diuersoz factoz hic inferius nisi mediantibz aliis causis eo q nullū trāsmutās diuersimode trāsmutat nisi trāsmutatū.

Itē q ab vno p̄mo agente nō p̄t esse multitudo effectuū

Item q p̄mū p̄ncipiū non est causa p̄prie eternoz nisi methaphorice. i. quia conseruat ea. quia nisi essz. ea non essent.

Item q sicut ex materia nō potest aliquid fieri ex agente. ita nec ex agente potest aliquid fieri sine materia

Et q deus nō est causa efficiens. nisi respectu eius q habet esse in potentia materie.

Item q entia declinant ab ordine cause p̄me in se cōsiderate. licz nō in ordine ad reliquas cās agentes in vniuerso. Hoc est error quia essentialioz z inseparabilioz est ordo entiū ad cām p̄mā q̄ ad cās inferiores.

Itez q deus nō potest esse causa noui facti. nec potest aliquid de nouo p̄ducere.

Item q deus nō potest mouere celum motu recto. Et est ratio. quia tunc relinqueret vacuū.

Item q deus nō potest irregulariter. i. alio mō q̄ mouet mouere aliqd. q̄ in eo nō ē diuersitas volūtatis.

Item q deus ē eternus in agendo z mouēdo sicut in essendo alioq̄n ab alio determinaret q̄ esset p̄us illo

Itez illud q̄ de se determinat vt deus. aut semp agit aut nunq̄ z q multa sunt eterna.

Item q deū necesse est facere q̄cq̄d imediate fit ab ipso Error. siue intelligat de necessitate coactiōis. q̄ tollit libertatē arbitriū siue de necessitate īmutabilitatis quia ponit possibilitatē aliter faciendi.

Item q p̄mū p̄ncipiū nō pōt imediate p̄ducere generabilia. quia sunt effectus noui. Effectus autē nou⁹ exigit cām imediatā que pōt aliter se habere.

Item q p̄mū p̄ncipiū nō p̄t aliud a se p̄ducere. q̄ oīs differentia q̄ est inter agens z factū est p̄ naturam.

Item q deus nō pōt imediate cognoscere p̄tingentia nisi p̄ aliam cām particularem z primam.

Item q si oīs cause fuerint aliq̄n in quiete necesse est deum ponere mobilem.

Item q deus est p̄ma z necessaria causa p̄me intelligētie q posita ponit effectus. z sunt simul duratione.

Itē q deus nō est necessaria cā motus corpoz supioz z p̄iunctionis z diuisionis p̄tingentis in stellis.

Itē q ad h̄ q effectus oēs sunt necessarij respectu cause p̄me nō sufficit q ipsa cā p̄ma sit impedibilis. siz exigit q cause medie nō sint impedibiles. Error. q̄ tunc deus nō posset facere aliquē effectum nouū sine causis posterioribus.

Item q deus possit agere p̄trarie hoc est mediāte corpore celesti q̄ est diuersum in vbi.

Item q deus est infinitus virtute. non q̄ faciat aliqd de nihilo. sed q̄ cōtinuat motū infinitū.

Item q deus nō pōt in effectū cause secūdarie sine ipsa causa secūdaria. Error.

Item q effectus imediatus a p̄mo debet esse vnus tm̄ z similimus p̄mo.

Item q deus vel intelligentia nō infundit sciam anie humane in somno nisi mediante corpore celesti.

Item q plures sunt motores primi celi. Error.

Item q p̄mū imobile simpliciter nō mouet nisi mediāte aliq̄ motu z q tale mouēs imobile ē qs motū ex se.

Item q potentia actiua que potest esse sine opatione z permixta potentie passiue. Error. si intelligat de quacūq̄ operatione.

Item q ds nō potest indiuidua multiplicare sub vna specie sine materia.

Item q forma quā oportet fieri z esse in materia. non potest agi ab illo q nō agit ex materia.

Item q deus nō pōt facere accidens esse sine subiecto

nec plures dimensiones simul esse.
Item q̄ impossibile simpliciter nō pōt fieri a deo vel ab agente. Error. si intelligāt dei impossibili fm numerū vel naturā.
Item q̄ alius est intellectus in rōne fm q̄ deus intelligit se z alia. Error. q̄z licz sit alia rō intelligendi nō tamen alius intellectus fm rōnem.
Item q̄ pma causa est causa oīm entium remotissima. Error. si intelligāt cū pcisione. ita scz q̄ nō ꝓpinquissima est.
Item q̄ aliqua possint casualiter euenire respectu prime cause. z q̄ falsum est omnia esse ordinata a pma causa. quia tunc euenirent de necessitate.
Item q̄ in causis efficientib⁹ causa secūda habet actionem quam nō accepit a causa pma.
Item q̄ in causis efficientib⁹ cessante causa pma nō cessat secunda ab operatione sua dum tamen secunda operet fm materiam suam.
Item q̄ de ho nō pōt cognosci nisi q̄z ē sine ipsuz esse.
Item q̄ deum esse ens p se positive nō est intelligibile. sed puative est ens aut p se intelligibile.

Caplm. vij.

Errores de angelo vel intelligentia.

Item q̄ omnia separata coeterna sunt primo principio.
Item q̄ intelligētie supiores creant aias rōnales sine motu celi. intelligentie aūt inferiores creant vegetatiuam sensitiuam motu celi mediante.
Item q̄ intelligentia angelus vel aia separata nusq̄ est.
Item q̄ substantie separate eo q̄ habent vnū appetitū nō mutant in opere aut opatione.
Item q̄ intelligentie siue substantie separate quas dicunt esse eternas nō hāt ꝓprie causam efficientē sed methaphorice. q̄ habent cām ꝑseruantem in esse. scz nō sunt facte de nouo. q̄ sic essent transmutabiles.
Item q̄ in substātiis separatis nulla ē possibilis transmutatio. nec sunt in potentia ad aliquā mutationē aut ad aliud. q̄ eterne sunt z imunes a materia.
Item q̄ substātie separate que nō habent materiā p quā plus sint in potentia q̄z in actu. z sunt a causa semp eodem modo se habente. ideo sunt eterne.
Item q̄ sustantie separate per suum intellectum causant res ad extra.
Item q̄ intelligentia motrix celi influit in aiam rōnalem sicut corpus celi influit in corpus būanū.
Item q̄ angelus nō pōt in actus oppositos imediate. sed in actus mediatos. z hoc mediante alio. vt orbe sole vel celo.
Item q̄ angelus nihil intelligit de nouo.
Item q̄ si esset aliqua substantia separata que nō moueret aliquod corpus in hoc mūdo sensibili nō claudere in vniuerso.
Item q̄ substantie sempiterne separate a materia habent bonum. quod est eis possibile cum ꝓducunt. nec desiderant aliquid quo carent.
Item q̄ substantie separate sunt sua essentia. quia in eis idem est qō est z p hoc qō est.
Item q̄ omne qō nō habet materiam ē eternū. quia qō nō est factū p transmutationem materie prius non fuit. ergo eternum.
Item quia intelligentie nō habent materiam deus nō posset plures res eiusdez speciei facere. z q̄ materia nō est in angelis contra fratrē Thomā.
Item q̄ intelligentie supiores nō sunt cause alicui⁹ nouitatis in inferiorib⁹. Et q̄ superiores inferiorib⁹ sunt causa eterne cognitionis.
Item q̄ intelligentia ꝓficit a ho in eternitate. quia fm se totū imutabilis est. anima aūt celi nō.
Item q̄ intelligentia inferior recipit esse a deo p intelligentias medias.
Item q̄ scientia intelligentie nō differt a substantia intelligentie. ibi em̄ nō est diuersitas intellecti ab intellectibilitate. nec diuersitas intellectoz.
Item q̄ substantie separate sunt actu infinite. infinitas em̄ nō ē impossibilis nisi in rebꝫ materialib⁹.
Item q̄ intelligentie supiores imprimūt in inferiorib⁹ sicut anima vna intellectiua imprimit in aliam z in aiam sensitiuā z p talem impressionē incantator aliquis ꝓcit camelū in foueā solo visu.
Item q̄ intelligentia cū sit plena formis imprimit alias formas in materia p corpa celestia tāq̄z instrumenta.
Item q̄ substantie separate sunt alicubi p opationem. z nō possunt moueri ab extremo in extremū. nec īmediū nisi q̄z possunt velle opari aut in medio aut in extremis. Error. si intelligāt sine opatione substantiā nō esse in loco nec transire de loco in locum.
Item q̄ intelligentia sola voluntate mouet celum.
Item substantie separate nusq̄z sunt fm substantiam. Error. si intelligāt ita q̄ substantia sit res essendi in loco vez ē q̄ nusq̄z sunt fm substantiam.

Caplm. viij.

Errores de anima z intellectu.

Item q̄ intellectus nō est forma corporis nisi sicut nauta nauis nec ꝓfectio essentialis bois.
Item q̄ intellectus quando vult induit corpus. quando nō vult nō induit.
Item q̄ ex sensitiuo z intellectiuo nō fit vnū p essentiā nisi sicut ex intelligentia z orbe. hoc est vnum p oppositionem.
Item q̄ intellectus būanus ē eternus. q̄z ē a causa semper eodem mō se habente. z quoniā nō hz materiaz p quam pus est in potentia q̄z in actu.
Item q̄ anima separata nullo mō patit ab igne.
Item q̄ intellectus ē vnus nūero oīm licz omnino separet a corpore hoc. nō tn ab omni.
Item q̄ intellectus sortis corrupti nō habet scientiam coz que habuit.
Item q̄ anima humana nullo modo ē mobilis fm locū nec p se nec p accidens. z si ponat alicubi fm substantiam suā nūq̄z mouebit de vbi z vbi.
Item q̄ scientia anime ē eterna. z q̄ intellectus agens z possibilis sunt eterni.
Item q̄ motus celi sunt ꝓpter aiam intellectiuam z q̄ anima intellectiua sui intellectus non potest educi nisi mediante corpore.
Item q̄ nulla forma ab extrinseco veniens pōt facere vnum cum materia. q̄ eni separabile ē cum eo quod ē corruptibile vnum nō facit.
Item aia separata nō est alterabilis fm phiam licz fm fidem alteretur.
Itez q̄ aia rōnalis qñ recedit ab animali adhuc remanet animal viuum.
Item q̄ anima intellectiua cognoscendo se. cognoscit oīa alia. species eni oīm rerum sibi sunt ꝓcreate. sed hoc cognoscere nō debetur intellectui nr̄o vt nr̄ est. sed fm q̄ intellectus est agens error est.
Item q̄ anima ē inseparabilis a corpore z ad corruptionē armonie corpoza lis corrūpitur aia.

Item q̄ scientia magistri ⁊ discipuli est vna ⁊ eadem numero ⁊ rō est q̄ intellectus vn⁹ est q̄ forma non multiplicat nisi quia educit de potentia materie.
Item q̄ intellect⁹ agens nō copulat nr̄o possibili ⁊ q̄ intellectus possibilis nō vnit nobis fm substantiam ⁊ si vniret vt forma nobisc̄ū esset inseparabilis.
Item q̄ opatio intellectus nō vniti copulat corpi ita q̄ opatio est rei nō hñtis formā qua opet. Error est q̄ ponit q̄ intellectus nō sit forma hominis.
Item q̄ nihil p̄ōt sciri ab intellectu post ei⁹ separatiōez
Item q̄ intellectus qui est postrema hois pfectio est penitus abstractus. Vel q̄ intellectus vltima vel est postrema opatio hois ⁊ est totaliter abstractus.
Item q̄ intellectus possibilis est inseparabilis a corpore simplr c̄ōtū ad hunc actū qui est speciez receptio ⁊ c̄ōtū ad iudiciū quod fit p̄ simplicem specierū acceptionem vel intelligibiliū compositionem. Error si intelligatur de receptione omnimoda.
Item q̄ intellectus agens est quedam substantia separata supior ad intellectū possibilem ⁊ q̄ fm substantiaz potentiam ⁊ opationem est separatus a corpe nec ē forma corporis humani.
Item q̄ inconueniens est ponere aliquos intellectus nobiliores alīs q̄ cūilla diuersitas nō possit eē a pte corpoz̄ oportet q̄ sit a pte intelligentiarū ⁊ sic anime nobiles ⁊ ignobiles essent necessaria diuersarū specierum sicut intelligentie. Error quia sic anima christi ñ esset nobilior anima iude.
Item q̄ intellectus speculatiuus simpliciter est eternus ⁊ incorruptibilis respectu vero huius hominis corrūpitur corruptis fantasmatibus in eo.
Item q̄ intellectus possibilis nihil est in actu anteq̄z intelligat quia in natura intelligibili esse aliquid in actu est esse actu intelligens.
Item q̄ ex intelligente ⁊ intellecto sit vna substantia eo q̄ intellectus sit ipsa res intellecta formaliter.
Item q̄ nos pcius vel melius intelligimus hoc puenit ex intellecto passiuo quem dicunt esse potentiam sensitiuam. Error est quia hoc ponit vnū intellectuz in oībus aut equalitatem in oīb⁹ animalibus.
Item q̄ intellectus nō p̄ōt transire de corpore in corpus ita q̄ successiue sit motor diuersoz̄ corporum.
Item q̄ intellectus noster per sua naturalia p̄ōt pertingere ad cognoscendum essentiaz prime cause. Hoc male sonat ⁊ error si ītelligat de cognitiōe īmediata.
Itē q̄ aīa nūq̄z moueret nisi corpus moueret sicut gue vel leue nūq̄z moueret nisi aer moueret.

¶ Capitulum nonum.

¶ Errores de voluntate siue libero arbitrio.

Item q̄ de sua natura non est determinatuz ad esse vel nō esse nō determinat nisi p̄ aliquod q̄ō est necessarium respectu sui. Error.
Item q̄ voluntas manente passione ⁊ scientia in particulari ⁊ in actu non potest agere cōtra eā.
Item si ratio recta ⁊ voluntas recta. Error est q̄ ē cōtra glosam Augu sup illud ps. Concupiuit aīa mea desiderare ⁊c. Et quia fm hoc ad rectitudinem volūtatis gratia non esset necessaria sed solū scientia quod fuit error pelagū.
Item q̄ voluntate exīte in tali dispositione in q̄ nata est moueri ⁊ mouente sic dispsito q̄ natū sit mouere impossibile est voluntatem nō velle.
Item q̄ orbis est causa voluntatis medici vt sanet.
Item q̄ voluntas ⁊ intellectus nō mouent in actu p se sz̄ p cām sempiternā scz̄ p corpa celestia.
Item q̄ appetitus cessant ibus impedimentis necessario mouetur ab appetibili. Error est de intellectiuo
Itē q̄ volūtas fm se est indeterminata ad oppositaz sicut materia determinat aūt ab appetibili sicut materia ab agente.
Item q̄ homo agens ex passione coacte agit.
Item q̄ post cōclusionē factā de aliquo faciendo vo luntas nō manet libera ⁊ q̄ pene nō adhibent a lege nisi ad correctionē ignorāte ⁊ vt correctio sit alīs p̄ncipium cognitionis vel generatiōis.
Item q̄ voluntas hominis necessitat p̄ suā cognitionem sicut appetitus bruti.
Itē q̄ nullū agēs ē ad vtrūlibet īmo determinat.
Itē q̄ effectus stellaz sup libez arbitriū, sunt occulti.
Itē q̄ volūtas nr̄a subiacet ptāri corpoz̄ celestium.
Itē q̄ volūtas necessario ꝓsequit q̄ō sit miter creditū ē a rōne ⁊ q̄ nō p̄ōt abstinere ab eo q̄ rō dictat. hec aūt necessitatio nō est coactio sz̄ natura volūtatis.
Item q̄ homo in omnibus suis actionibus sequitur appetitū ⁊ semp maiorē. Error est nisi intelligatur de maiore ⁊ in mouendo.
Item q̄ nō est possibile esse peccatū in potēcijs aīe superioribus ⁊ ita peccat passione ⁊ nō voluntate.
Itē q̄ scientia contrariorū solū est causa quare aīa rationalis potest in opposita. ⁊ q̄ potēcia simplr vna nō p̄ōt in opposita nisi p̄ accidēs ⁊ rōne alterius.
Item q̄ aīa nihil vult nisi mota ab alio a se. vñ istud falsum ē. anima seipsa vult. Error si intelligat mota ab alio scz̄ ab appetibili vel obiecto ita q̄ appetibile et obiectum sit tota ratio motus volūtatis ipsius.
Itē q̄ duobus bonis ꝓpositis q̄ō fortius est fortius mouet. Error ē nisi c̄ōtū ē ex pte boni mouentis.
Item q̄ oīes motus voluntarij reducunt ad motorē p̄mū. Error nisi intelligat in motorem p̄mum simpliciter nō creatū. Et intelligendo de motu fm substātiam ⁊ nō fm deformitatem.

¶ Capitulum x.

¶ Error de toto coniuncto i. de toto cōpōsito naturali perfecto siue de homine.

Item q̄ homo ꝓ tanto dicitur intelligere p̄ q̄ō celum dicitur ex se mouere vel intelligere vel viuere i. quia agens istas actiones est ei vnituz vt motor mobili ⁊ nō substantialiter.
Item q̄ humanitas nō est forma rei sed rationis.
Itē q̄ forma hois nō ē ab extrinseco. sed educit de potentia materie. q̄ aliter nō eēt generatio vniuoca.
Item q̄ homo per nutritionē p̄ōt fieri alius numeraliter ⁊ indiuidualiter.
Item q̄ homo est homo p̄ter animam rationalem.

¶ Capitulum xj.

¶ Errores de mundo ⁊ mundi eternitate.

Itē q̄ nihil est eternum a parte finis quod nō sit eternum a parte p̄ncipij quia est ꝫ fidē ⁊. Error.
Item q̄ redeuntibus corporibus celestibus oīibus in idem punctum quod fit in. xxxvj. milibus annoz̄ redibunt idem effectus qui ⁊ modo.
Item q̄ non fuit p̄mus homo nec erit vltimus īmo semp fuit ⁊ semp erit hominis ex homine generatio.
Item q̄ generatio hominis est circularis eo q̄ forma hominis reddit pluries sup eandē p̄tem materie.
Item q̄ quia sortes factus est non receptibilis eternitatis ⁊ si debet esse eternus necesse est vt transmuret̄ natura et specie.

Item q mundus est eternus q̄tū ad oēs species in eo contentas 7 q tps eternū 7 motus 7 materia agēs 7 suscipiens. quia est a potentia dei infinita 7 ipossibile est innouationem esse in affectu sine innouatione in causa.

Item q nihil esset nouū nisi celum esset variatū respectu materie generabilium.

Item q impossibile est soluere rationes philosophi de eternitate mundi nisi dicamus q voluntas primi implicat in compossibilia.

Item q duo sunt principia eterna scz corp⁹ celi 7 anima eius.

Item q tria sunt principia eterna in celestibus. subiectum motus eterni aīa corporis celestis. 7 pmum mouens desideratum. Error est quo ad duo prima.

Item q mundus est eternus. quia oīe qđ habet naturam p quā possit esse in futuro toto. habet naturaz p quā potuit esse in toto pterito.

Item q mūdus licet sit fact⁹ ex nihilo. nō tñ est fact⁹ de nouo 7 q̄uis de nō esse exierit ad esse. nō eē nō pcessit esse duratione sed natura tm̄.

Item q theologi dicentes q celū qñq̄ quiescit arguunt ex falsa suppositione. Et q dicere celū esse 7 non moueri est dicere contradictoria.

Item q infinite processerunt celi reuolutiones quas nō fuit impossibile comprehendi a prima causa scz ab intellectu creato.

Item q elementa sunt eterna. sunt tamen facta de nouo in dispositione quā modo habent.

Item q q̄uis generatio hominū possit deficere volūtate primi. tñ nō deficiet. q. orbis primus nō tm̄ mouet ad generationem elementorum sed etiā hominum

Item q si celum staret ignis in stupam non ageret q. nec deus esset.

Item q celum nunq̄ quiescit. quia generatio inferiorum que est finis motus celi cessare nō debet. Alia ratio quia celum suuz esset 7 suam virtutem habet a motore suo. 7 hoc conseruat celum p suum motū. vnde si cessaret a motu cessaret ab esse.

Item q euum 7 tempus nihil sunt in re sed soluz in apprehensione.

Item q qui generat mundum fm totum ponit vacuū Quia locus necessario precedit generatum in loco et tunc ante mundi generationem fuisset locus sine loco quod est vacuum.

Item q elementa prima generatione sunt facta ex illo chaos. sed sunt eterna.

Item q vniuersum nō potest deficere. quia primum agens habet trāsmutare materiā eternaliter vicissim Nunc ad istam formā. nunc ad illam. 7 similiter materia nata est transmutari.

Item q tempus est infinitum q̄tū ad vtrūq̄ extremū licet em impossibile sit infinita esse ptransita quorum aliquid fuit pertranseundum. nō tamen impossibile ē infinita esse pertransita. quorum nullam fuit pertrāseundum. Error.

Item q naturalis philosopbus simpliciter debet negare mundi nouitatem. quia innitit causis 7 rationibus naturalibus. Fidelis aūt potest negare mūdi eternitatem. quia innitit causis supnaturalibus.

Item q rō phi demonstrās motū celi eternum nō est sophistica. Et mirum est q hoīes profundi b nō videt.

Item q creatio nō est possibilis q̄uis contrarium sit tenendum fm fidem.

Item q non est verū q aliquid fiet ex nihilo vel nec factum sit in prima creatione.

Item q creatio nō debet dici mutatio ad esse. Error si intelligatur de oīmi modo mutationis.

Capitulum. xij.

Errores de celo 7 stellis.

Item q corpora celestia mouentur a principio intrinseco q est anima 7 q mouetur p animam et p virtutem appetitiuam sicut animal. Sicut enim anima appetens mouetur ita 7 celum.

Item q corpora celestia ex se habent eternitatem sue substantie. sed nō eternitatem sui motus.

Item q anima celi est intelligentia. Et orbes celestes vero sunt instrumenta intelligentiarum sicut organa sicut auris 7 oculus est organum virturis sensitiue.

Item q si in aliquo humore virtute stellarum deuenirent ad talem proportionem cuiusmodi portio est in seminibus primorum parentum. Ex illo humore posset generari homo. Et q sufficiēter posset generari ex putrefactione vel ex putredine.

Item omniū formarum causa effectiua est orbis.

Item q natura que est pncipium motus in corporib⁹ celestibus est intelligentia mouens. Error si intelligatur de natura que est actus vel forma.

Errores de natura generabilium 7 corruptibiliū.

Capitulum. xij.

Item q forme non recipiunt diuisionem. nisi fm diuisionem materie. Error nisi intelligatur de formis eductis de potentia materie.

Item q forma materialis non pōt creari.

Item q nihil debet credi nisi q se notū. vel q ex per se notis pōt determinari vel declarari.

Item q materia exterior obedit substantie spirituali. Error si intelligatur simpliciter 7 fm oēm modū trāsmutationis.

Item q individua eiusdem speciei vt sortes 7 plato differunt sola rōne materie. 7 q forma humana eadez exīte numero in vtroq̄ nō est mirū si idem numero ē in diuersis locis.

Item q possibile est q materialiter fiat ignis diluuiū vniuersale.

Capim. xiij.

Errores de necessitate euentus rerum.

Item q nihil fit a casu sed omnia ex necessitate eueniunt. Et q oīa futura que erūt necessitate erūt Et que nō erunt impossibile est esse. Et q nihil euenit cōtingenter cōsiderādo oēs casus. Error. q. 2 cursus cāz ē de diffinitiōe casualis li. v. de cōso. phie.

Item q ex diuersitate locorū accrūt necessitates euētuū

Item q ex diuersis signis celi significāt diuerse conditiones i hoīb⁹ tā bonoz aut donoz spūaliū q̄z rez tpaliū

Item q q̄busdā signis aut figuris sciunt hoīm intētiones 7 mutatiōes intētionū. Et an intentiones ille pficiende sint. Et q p tales figuras sciuntur cuēt⁹ pegrinorum captiuatio hoīm aut solutio captiuoz. Et an nati futuri sint scientes vel latrones.

Item q ferūt q dispositio vniuersi pcedit ex puidentia diuina nō imediate. sz mediate motu supioruz. Et qđ istud facit nō imponit necessitatem inferioribus. q. habent contrarietatem. sed supioribus.

Item q sanitatem 7 infirmitatē. vitā 7 morte attribuūt positiōi siderū 7 aspectui fortune dicētes. q si cū aspexerit fortuna viuet. si nō aspexerit morietur. Error.

Item q in hora gnatōis hoīs in corpe suo. 7 pōs iaīa q sequit ex ordine cāz supioz 7 inferiorū inest hoī dispositio inclinās in tales actiōes 7 euēt⁹. Error nisi intelligat de euētib⁹ naturalib⁹ 7 p viā dispositiōis.

¶ Capitulum. v.

¶ Errores de accidente.

¶ Item q̄ cum deus non comparat ad entia in rōne cause materialis vel formalis. nō facit accidēs esse sine subiecto. De cuius rōne est in actu ineſſe suo subiecto.

Item q̄ accidens exīs sine subiecto nō est accidens nisi equiuoce. Et q̄ impossibile est quātitatē siue dimēsionem esse p̄ se. hoc eni esset ipsam esse substantiā.

Item q̄ facere accidens esse sine subiecto habet rōnez impossibilis implicantis ꝓtradictionem. vt credim⁹ in eucharistia. ¶ Quintus error.

Item q̄ deus nō posset facere accidens sine subiecto nec plures dimensiones simul esse.

¶ Errores de scīa t̄ phīa. ¶ Capi. xvj.

¶ Item q̄ omēs scientie sunt necessarie p̄ter phīsicas disciplinas. Et q̄ nō sunt necessarie nisi ꝓpt̄ ꝓsuetudinem hoīm.

Itē q̄ nulla questio disputabilis est p̄ rōnem quā phūs nō deberet disputare t̄ determinare. q̄ rōnes accipit a reb⁹. Phīa aūt oīs res bz considerare ꝑm diuersas sui partes.

Itez q̄ possibile vel impossibile simplr. i. oīb⁹ modis est possibile. vel impossibile ꝑm phīam.

Item q̄ sapientes mūdi sunt phī tm̄.

Item q̄ nō est excellentior status q̄z vacare phīe. t̄

Item q̄ hō nō debet esse ꝓtentus autoritate ad habendum certitudinem alicuius questionis.

Item q̄ ad hoc q̄ hō habeat certitudinem ꝯclusionis oportet q̄ sit fundatus sup̄ ꝓncipia p̄ se nota. Error. quia generaliter tam de certitudine apphensionis. q̄z adhesionis loquit.

¶ Errores de sacra scriptura. ¶ Capitulū. xvij.

¶ Itē q̄ ꝑmones theologi fūdati sūt in fabulis

Item q̄ nihil plus scit ꝓpter scire theologiam.

Itez q̄ fabule t̄ falsa sunt in lege xp̄iana sicut t̄ in alīs

Item q̄ lex christiana impedit addiscere.

Itez q̄ lex naturalis phībet interfectionem animaliū irrationabiliū. sicut rōnabilium licz nō tm̄.

¶ Errores de fide t̄ sacris. ¶ Capitulū. xviij

¶ Item q̄ nō est curandū de fide si dicat aliquid esse hereticū q̄ est ꝓtra fidem.

Itē q̄ nō ē credendū nisi q̄ p̄ se notū. vel ex q̄ se notis pos (sit declarari.

Itē q̄ nō ē curandū ꝛ sepultura.

Item q̄ nō est orandum.

Item q̄ nō est ꝯfessio facienda nisi ad apparentiā.

¶ Errores de raptu. ¶ Capitulum. xix.

¶ Item q̄ raptus t̄ visiones nō habet fieri nisi per naturam.

¶ Errores de vitīs t̄ v̄tutib⁹. ¶ Capitulū. xx.

¶ Itez q̄ peccata ꝓpria naturā vtpote abusus in coitu licz sint ꝓtra naturā spēi. nō tm̄ ꝓtra naturam

Item q̄ simplex fornicatio vtpote solu/ (indiuiduitus cū solutra nō est peccatum.

Item q̄ dignitas esset in causis superioribus posse facere peccata t̄ monstra p̄ter intentionē. cū natura hec possz

Item q̄ delectatio in actib⁹ venereis nō impedit actū siue vsum intellectus.

Itē q̄ ꝓtinentia nō est essentialr virtus. (t̄ spēm.

Itē q̄ pfecta abstinētia ab actu carnis corrūpit v̄tutez

Itē q̄ paup̄ in bonis fortune nō p̄t agere in moralib⁹.

Item humilitas ꝑut quis nō ostentat ea que habet sz vilipendit t̄ būiliat se nō est virtus. Error si intelligatur q̄ nec virtus nec actus virtuosus.

Itē q̄ nō sūt possibile alie v̄trutes nisi acq̄site vel īnate.

Itē q̄ castitas nō ē malus bonū q̄z pfecta abstinentia.

Item finis terribilium est mors. Error. si excludat terrorem inferni qui est extremus.

¶ Errores de resurrectione. ¶ Capitulū. xxj

¶ Item q̄ nō ꝓtingit corpus corruptū redire idem numero nec idem numero resurget. Error.

Itē q̄ resurrectio futura nō bz credi nec⁹ ꝯcedi a phō. q̄ impossibile est inuestigari p̄ rōnem. Error. q̄ etiam phūs bz captiuare intellectū in obsequiū fidei christi.

¶ Errores de felicitate siue bītudine. ¶ Capī. xxij.

¶ Itē felicitas nō p̄t a deo infundi imediate

Item dicere dare deū felicitatē vni t̄ nō alij est sine rōne t̄ figmentum.

Item q̄ hō ordinatus q̄z tū ad intellectū t̄ effectū sicut p̄t esse sufficiēter p̄ virtutes intellectuales t̄ morales de quibus loquit phūs in etbicis est sufficiēter dispositus ad felicitatem eternam.

Item q̄ felicitas habet in hac vita t̄ nō in alia.

Item q̄ hō post mortē amittit oīne bonū.

Itē q̄ bonū q̄ hoi possibile ē ꝯsistit in v̄tutib⁹ intellectualib⁹. ¶ Sequūt articli ꝯdēnati pisius

¶ Capitulum. xxij.

¶ Isti articuli qui sequūtur fuerūt ꝯdemnati in facultate artiū pisius. M. ccc. xliij. in festo natiuitatis dñi. Q̄ nullus magister baccalarius vel scolar̄ in artiū facultate legens pisi⁹ audeat aliquā ꝓpōnem famosam illius autoris cui⁹ libz legit dicere simplr ea falsam. vel esse falsaz de v̄trute ꝑmonis. sz crede debeat q̄ autor licz ponēdo illā habuit vnū intellectū. sed vel ꝯcedat eā vel sensum verz distinguat a sensu falso. Eā hui⁹ ē q̄ pari rōne ꝓpōnes biblie absoluto ꝑmonē erūt negande q̄z ē piculosum. Et q̄ ꝑmo nō bz veritatē nisi ex ipositione t̄ vsu cōi accipit vel alioz. tō talis ē v̄trus ꝑmonis qualit̄ eo cōiter autores vtunt. t̄ qlē erigit materia. cū ꝑmōes sint inq̄rendi penes materiā subiectā.

Itē q̄ nō dicat simplr vel de v̄trute ꝑmōis oēm ꝓpōez esse falsam q̄ essz falsa ꝑm suppositionē psonalē termino rū. eo q̄ iste error ducit ad errorē p̄ē. Autores enī sepe vtunt alīs ꝓpōnib⁹ suppositionis. ¶

Itē q̄ nō dicat q̄ nulla ꝓpositio distinguenda sit. qm̄ ducit ad p̄dictos errores. t̄ q̄ si discipulus vnū sensum ꝓpōnis accipiet t̄ doctor aliū intellererit discipulus falsē informabit donec ꝓpositio distinguet. Si r si o. ponēs vnū sensuz intelligat t̄ rñdens aliū recipiet disputatio erit ad tm̄ si nulla fiat distinctio

Itē q̄ nullus dicat nouā ꝓpositionē esse ꝯcedendaz si nō sit vera in eius sensu ꝓp̄rio. q̄ hoc dicere ducit ad errores p̄dictos. q̄ biblia t̄ autores nō semp vtunt sermonib⁹ ꝑm ꝓp̄rios sensus ipsoz. Magis enī oportet in affirmando vel negando ꝑmones ad materiā subiectam attendere q̄z ad ꝓp̄rietatē sermonis. Disputatio nāq̄z ad ꝓp̄rietatē ꝑmonis attendens t̄ nullā recipiēs ꝓpositionē p̄terq̄z in sensu ꝓp̄rio. nō est disputatio nisi sophistica. disputationes doctrinales. t̄ dyalectice que inquisitionē veritatis attendant modicā habent de nominibus solicitudinē. ¶

Itē q̄ nullus dicat scīam nouā esse de reb⁹ q̄ nō sūt signa t̄ q̄ nō sunt termini vel oīones. q̄m̄ in scientijs vtimur terminis p̄ reb⁹ quas nobiscum portare nō possumus ad disputationes. ideo scīam habemus de rebus licz mediantibus terminis vel orationibus.

Item q̄ nullus asserat simpliciter absq̄ oīone vel di/

stinctione istas ppōnes vel ꝺsil'es·q̄ sortes vel plato vel deus ⁊ creatura nihil sunt·q̄ ista verba p̄ma facie male sonāt·q̄ talis ꝓpositio sensuꝫ vnū hꝫ falsuꝫ vicꝫ si negatio in hac dictōe nihil implicat intelligeret eandem cadere sup̄ens singularīe·sꝫ vt sup̄entia pluralr.

¶ Capitulum·xxiij.

¶ Isti sūt articuli reuocati Anno dñi·M·ccc·xviij·ij·die octo·pisius q̄ fratrē Jokem guion ordinis minoꝝ in domo p̄dicatoꝝ.

Jtē generare ꝑm suā rōnem formalē nō sit in patre.

Jtē q̄ generare realiter elicitum sit in diuinis.

Jtē q̄ generare siue elicitū siue inelicitū sit in filio.

Jtē q̄ generare ⁊ generari in diuinis acceptā notionaliter sunt idez inter se in diuinis.

Jtē dicere q̄ pater in diuinis nō sit formalīt generans alia generatiōe q̄ illa q̄ filius formalīt ē genitus.

¶ Capitulum·xxv.

¶ Errores iohannis de mericuria ordinis cisterciēn·Articuli ꝺdēnati p magꝫos pisienses·Anno dñi·M·ccc·xlvij·⁊ phibiti oib⁹ baccalarijs legentib⁹ q̄ legūt vel legerūt snias sub pena p̄uationis ab oi honore facultatis q̄rū articuloꝝ aliqui reputant erronei aliqui suspecti aut male sonantes in fide.

Jtē q̄ sanctis erat possibile q̄ p voluntatē aut volitionē creatā xp̄s aliq̄d voluit qō nūq̄ debuit euenire.

Jtem q̄ xp̄s potuit dixisse falsum ⁊ asseruisse assertiōe creata tam vocali q̄ mentali.

Jtē q̄ q̄liter cūq̄ vult deus vult efficaciter ita esse

Jtem q̄ deus facit q̄ aliquis peccet ⁊ q̄ sit peccatoꝝ et vult voluntate beneplaciti q̄ ille sit peccatoꝝ.

Jtem q̄ nullus peccat volendo aliqualiter aliter q̄ deus velit eum velle.

Jtē q̄ ōs aliq̄d reprobat q̄ ip̄e vult volūtate bñplaciti

Jtem quēlibet peccantem deus vult peccare volūtate bñplaciti·⁊ facit eū peccare ⁊ vult q̄ peccet.

Jtem q̄ deus facit malū esse ⁊ peccatū esse.

Jtem q̄ peccatū magis est bonū q̄ malum.

Jtem q̄ aliquis faciat aliq̄d oīno vt deus vult ipsum facere volūtate bñplaciti q̄ talis peccet.

Jtem q̄cūq̄ peccat ꝺformat volūtatē suā volūtati bñplaciti dei·sic q̄ illa vult q̄ deus vult eū velle.

Jtem q̄ possibile est xp̄m ꝑm voluntatē creatāꝫ errasse ⁊ ꝑm hoiem mendaciū ꝓtulisse.

Jtē q̄ posset dici q̄ aīa xp̄i vnita verbo saltē p accidēs posset odire deū vel respuere siue detestari.

Jtē q̄ si aliq̄s bñs vsū liberi arbitrij incidēs in tēptatiōnē tātā q̄ nō posset illi resistere moueat ad illecebrā cū aliēa vroꝛe ñ cōmittit adulteriū·⁊ sic ꝺ aliꝫs pcis

Jtē q̄ aliq̄ est possibilis passio cui volūtas etiā habita gra quacūq̄ sine miraculo nō posset resistere q̄n eliceret actū ꝑm illam ⁊ talis actus nō est peccatū.

Jtē q̄ nō ē peiꝛ demeritoꝛie in casu q̄ vicioſū hꝫ hītuꝫ demeritoꝛiū cū actu q̄ q̄ hꝫ ꝺsimilē habitū sine actu.

Jtē q̄ nō est peiꝛ moraliter q̄ vitiosum habꝫ habitū ⁊ actū·q̄ q̄ habitū eiusdē rōnis hꝫ sine actu.

Jtē q̄ nō est meliꝛ meritoꝛie q̄ hꝫ habituꝫ meritoꝛiū et actū q̄ q̄ hꝫ ꝺsimilē habitū sine actu.

Jtē q̄ malus q̄cūq̄ malicia actuali ⁊ hītuali cōliby adinuicē nō ē peiꝛ ex actuali sil'q̄ ex actuali tm̄ vel ex hītuali tm̄.

Jtē q̄ bonꝰ q̄cūq̄ bonitate actuali ⁊ hītuali adinuicem cōliby nō ē magꝫ bonꝰ ex vtraq̄ q̄ ex hītuali tm̄.

Jtē q̄ nulla creatura aut nulla circūstantia rei bona diminuit p̄cm̄ q̄n sit tātū q̄ tū foꝛet sine illa ceteꝛ⁹ pib⁹

Jtem q̄ pia intentio ⁊ naturalis pietas augent p̄cm̄ ⁊ nō diminuūt ceteris paribꝫ.

Jtem peccatū post longā ꝺsuetudinē cōmissum est minus q̄ foꝛet ante ꝺsuetudinem.

Jtē q̄ odiū primi nō ē demeritoꝛiū nisi q̄ phibitū a ꝺo

Jtē q̄ pbabiliter possꝫ sustineri cognitionē vel volitionē nō esse distinctā ab aīa·imo est ipsa aīa·⁊ sic sustinens nō teneꝛet nec cogeꝛet negare ꝓpōnem q̄ se notam·nec negaꝛ auctoꝛitatē admittendā.

Jtem q̄ pbabile est in lumine naturali nō esse accidentia sꝫ oēm rē esse substantiā·⁊ q̄ vbi nō esset fides ꝺ esset ponendū vel pbabiliter posset poni.

Jtē q̄ nō ē euidens euidētia reducta ad certitudinē p̄mi p̄ncipij q̄n quodcūq̄ qō est posset ꝑduci nobil⁹

Jtē q̄ tenentes vt cōiter tenēt q̄ intentio volitio sensatio sunt q̄litates subiectiue exītes·in aīa q̄s p̄t deus creare se solo ⁊ q̄ hoc ponere vult hꝫ ꝺcedere ⁊ dicere q̄ deus p̄t facere se solo vt anima odiret p̄mū ⁊ deum nō demeritoꝛie.

Jtez q̄ deus est causa aliqualiter actus demeritoꝛij vt demeritoꝛius est.

Jtem q̄ deus est causa peccati vt peccatum est ⁊ mali inq̄ntum malum est.

Jtem q̄ quecūq̄ voluntas causat aliquid·causat taliter in virtute p̄me cause.

Jtem q̄ deus ē causa maxima ⁊ imediata p̄uationis ⁊ iniusticie in actu.

Jtem q̄ deus est actio ⁊ causa peccati vt peccatum est

Jtem q̄ deus est causa cuiuslibet modi actus ⁊ cuiuslibet circūstantie ꝑducte.

Jtem q̄ a deo est q̄ actus demeritoꝛius fit inq̄ntuꝫ demeritoꝛius est.

Jtem q̄ q̄cūq̄ creatura demonstrata hec est vera hec chimera intelligit hec chimera p̄t intelligi.

Jtē q̄ quacūq̄ creatura demonstrata hec est vera hec res maioꝛ deo p̄t cogitari.

Jtem q̄ ꝓpter opera alicuius futura bona deus p̄ordinauit aliquē ab eterno.

Jtem q̄ aliquis p̄destinatus est ab eterno ꝓpter bonū vsum liberi arbitrij·quē deus p̄scivit eū habituꝝ.

Jtem q̄ nō sic gratis ⁊ misericoꝛditer deus p̄destinauit illum quē p̄destinauit quin ⁊ pꝛe oīmbus bonis ipsius futuris vel alterius.

¶ Articuli ꝺtra magr̄m Nicolaū de vltricuria. Anno dñi·M·ccc·xlviij·post festum omniū sanctoꝝ. ¶ Capitulū·xxvj.

¶ Isti sequentes articuli fuerunt in romana curia ꝺdemnati ⁊ p magistrū nicolaū supradictum publice in vniuersitate parisiensi reuocati. Dixi q̄ multa venerūt ad aiam ex quib⁹ ꝑpendi seu iudicauit bonū esse simpliciter scribere istū tractatū·⁊ q̄ vltrioꝛ dilatio displicebat deo·reuoco tanq̄ ꝑsumptuosum suspectum ⁊ periculosum. ¶

Jtem q̄ de reb⁹ q̄ apparentia naturalia q̄si nulla certitudo hītur p̄t·illa tm̄ modica p̄t in breui tpe haberi si hoies intellectū suū ꝺuertāt·ad res nō ad intellectū Ar̄ſ·seu cōmentatoꝛis·reuoco tāq̄ falsū ⁊ erroneū.

Jtē q̄ nō p̄t euidenter euidētia p̄dicta ex vna re inferri seu ꝺcludi alia res·vel ex nō esse vnius ad esse alterius·reuoco tāq̄ falsum ⁊ erroneū ⁊ suspectū. ¶

Jtē q̄ ille ꝓpōnes deus ē deꝰ nō est penitus idē significant licz alio ⁊ alio modo·reuoco tāq̄ falsum. ¶

Jtez q̄ dixi ⁊ scripsi q̄ hec ꝓpositio hō ē aial·nō est ꝑm fidē necessaria nō attendes ꝓ nun necessariā ꝺnexi/

tatē p̄dictoꝝ terminoꝝ reuoco tanc̄ falsum.
Itē dixi prochdolor in p̄ncipio p̄mo qñ legi sentēcias
z in epl'a secūda z sexta quas scripsi ꝺctra bonifaciū
q̄ ex eo q̄ vna res ē nō p̄t euidēter euidētia ducta
ex p̄mo p̄ncipio referri q̄ alia res sit. reuoco tāc̄ fl'z
Item dixi in locis p̄dictis q̄ ex eo q̄ vna res est nō po
test inferri euidenter q̄ alia res non sit reuoco tāc̄
falsum z erroneum.
Item ex eo q̄ vna res nō est non p̄t euidenter inferri
euidentia ducta ex p̄mo p̄ncipio q̄ talia nō sit. reuo
co tanc̄ falsum.
Item ex eo q̄ vna res nō est non p̄t euidenter inferri
q̄ alia res sit. reuoco tanc̄ falsum.
Item dixi in epl'a tercia ad bonifaciū q̄ certitudo evi
dentie nō habet gradus. reuoco tanc̄ falsum.
Itē in eadē epl'a q̄ de ſba materiali. alia ab aīa nr̄a nō
hēmus certitudinē euidētie. reuoco tanc̄ falsum.
Itē in eadē epl'a q̄ excepta certitudine fidei nō est alia
certitudo nisi p̄mi p̄ncipiū vel q̄ in p̄mū p̄ncipiū p̄t
reduci vl' resolui. reuoco tanc̄ falsum.
Itē in epistola q̄rta ad bonifaciū q̄ hec ꝺsequētia a est
z p̄us nō fuit. igit alia res ab a ē euidēs euidētia de
ducta ex p̄mo p̄ncipio. reuoco tāc̄ falsuz z hereticū.
Itē epistola q̄nta ad bonifaciū q̄ hec ꝺña nō ē euidēs
euidētia deducta ex p̄mo p̄ncipio. ignis ē appropria
tus stupe. z nullū ē impedimentū. igit stupa combu
retur. reuoco tanc̄ falsum.
Itē in eadē epl'a q̄ nō scimus euidenter q̄ aliqua cā
causet efficaciter que nō sit deus. reuoco tāc̄ falsuz
Item in eadem epistola q̄ nō scimus euidenter q̄ ali
quis sit vel esse possit effectus naturaliter ꝓductus
reuoco tanc̄ falsum.
Item eadem epistola q̄ quibuscūc̄ acceptis q̄ p̄ñt esse
causa alicuius effectus nō scimus euidēter q̄ ad po
sitionē coꝝ sequat effectus positiuus. reuoco tanc̄
falsum.
Item q̄ nescimus euidenter q̄ in aliq̄ ꝓductione ꝺcur
rat subiectū. reuoco tāc̄ falsum hereticū z erroneū.
Itē epistola p̄dicta q̄ nulla p̄t esse simplicit̄ demon
stratio q̄ ex exñtia causaꝝ demonstret exñtia effectꝰ
reuoco tanc̄ falsum hereticū z erroneū.
Item epistola p̄dicta q̄ nō est nobis euidenter notū q̄
possit fieri aliqua demonstratio a p̄ori realiter diffe
renti. reuoco tanc̄ falsum.
Item q̄ nō p̄t euidenter ostendi nobilitas vnius rei
sup aliam rem. reuoco tanc̄ falsum.
Itē in p̄dicta epl'a q̄ q̄cūc̄ re demōstrata nullꝰ scit evi
denť q̄ excedat in nobilitate oīs alias res. reuoco
Item q̄cūc̄ re demōstrata nullus scit (tāc̄ falsum.
euidenter q̄n illa scit deus si q̄ deum intelligamus
ens nobilissimū. reuoco tāc̄ falsum.
Itē i eadē epistola q̄ alic̄s nescit evidenť q̄ vna res
sit filiꝰ alterius. reuoco tāc̄ falsum erroneū z here.
Item in eadem epistola in q̄libet re ostensa nullus scit
euidenter q̄n ipse idem debeat ponere bonorē ma
ximū. reuoco tāc̄ falsum ꝛc.
Item epistola p̄dicta q̄ aliquis nescit euidenter quin
ista rōnabiliter posset ꝺcedi. aliq̄ res est deus ē. p
ductus. reuoco tanc̄ falsuz erroneū.
Itē dixi in vico straminū q̄ nō p̄t evidenť oñdi q̄n q̄
libet res sit ens. reuoco tāc̄ falsuz erro. z hereticū.
Itē epistola sexta ad bern̄. dixi q̄ pane demōstrato nō
nō p̄t euidēter oñdi q̄n ibi sit aliq̄ res que nō sit acci
dens. in instrumēto reuocationis reuoco tāc̄ flm.
Itē dixi epistola septima q̄ p̄t dici sine ꝺtradictiōe ad
quā q̄s posſz duci q̄ oīs res de mūdo ē ꝓducta. re
uoco tāc̄ falsum erroneū hereticū z blasphemū.
Itē epl'a eadē dixi. q̄ ista ꝺña nō ē euidēs a ē ꝓductuz.
igit alic̄s ꝓducēs ē a vel fuit. reuoco tāc̄ falsum.
Itē epistola. ir. ad Bern̄. dixi q̄ iste ꝺsequētie nō sunt
euidētes. actus intelligendi ē. igit intellectus ē. actꝰ
volendi ē. igit volūtas ē. reuoco tāc̄ falsum.
Itē semel dixi in vico straminū q̄ nō p̄t evidenť oñdi
q̄n oīa q̄ apparēt sint vera. reuoco tanc̄ falsuz.
Item dixi in q̄daz disputatione q̄ deus z creatura nō
sunt aliq̄d. reuoco tanc̄ falsum.
Item dixi in quadam disputatiōe q̄ ꝺtradictoria ad
inuicem significant idē. reuoco tāc̄ falsum.
Item dixi q̄ vidi in dictꝫ arꝫ. z cōmētatoris q̄
stiones mille determīatas ꝺ q̄s nō fueni rōes
demonstratiuas sz mihi bñ occurrūt aliq̄ p q̄s
videbat mihi q̄ ita possent teneri rōes oppositē sic̄ ꝓpo
site ab eis q̄s eñ dixi nō eē determīatas z oppositas sz
solū pbabiles. istū articulū assero falsū. z reuo. sic̄ facet
Itē q̄ cū noticia q̄ p̄t hr̄i p̄m apparētia naturalia posset
in modico tpe multū admirari q̄ aliq̄ studēt in Aris. z
cōmētatore z vsq̄ ad etatē decrepitā. z p̄ter eoꝝ p̄mo
nes logicos deserat res morales z cām boni cōis intm̄
q̄ nūc exurrexit amicus veritaꝫ sez q̄ ipemet z fecit so
nare tubā suā vt dormiētes in somno excitaret. Lōtri
stati sunt valde z q̄si armati ad capitale bellū ꝺ cū ir
ruerūt. istum articulū reputo falsum z p̄sumptuosum
Itē q̄ res absolute p̄manentes de q̄b⁹ ꝺr cōiter q̄ gene
rant z coꝝrūpunt. sunt eterne siue sint ſbe siue acciden
tia. reuoco z assero tāc̄ falsum hereticū z erroneū.
Itē q̄ in reb⁹ naturalib⁹ nō ē nisi motus localis disgre
gatiōis z ꝺgregatiōis. ita q̄ qñ ad talē motū sequit cō
gregatio coꝝpoꝝ athomaliū naturaliū rolligūt adinui
cem z sortiūt naturā vnꝰ suppositi ꝺr gñatio. qñ segre
gant ꝺr coꝝruptio. Et qñ p motū localē athomalia cuz
aliquo supposito q̄ sunt talia q̄ nec aduētus coꝝ videt
facere ad motū suppositi vel ad id qđ ꝺrogatio natura
lis eiꝰ tūc ꝺr alteratio. istū arti. assero her. z reputo fal.
Itē q̄ lumen nihil aliud ē q̄ q̄dā coꝝpa q̄ nata sunt seq̄
motū solis vel alterꝰ coꝝpis luminosi. ita q̄ fit p motū
localē taliū coꝝpoꝝ adumentiū ad p̄ñtiam coꝝpis lūi
nosi. Et sic dicat q̄ nō fit p motū localē. q̄ ibi instanti
fit. Rñdet q̄ imo fit in tpe sicut sonus licz nō p̄cipia
mus. q̄ fit subito. istum articulū reputo falsuz.
Itē q̄ vniuersū ē pfectissimū p̄m se z p̄m oēs suas ptes
z q̄ nulla p̄t eē imperfectio nec in toto nec in ptib⁹ ppē
ꝺ opter totū z ptes esse eternas. nec trāsire de non esse
ad eē nec econuerso. q̄ ad illō seq̄ret necessario ī vniuer
so vel in ptib⁹ eiꝰ ipfectio. istū arti. reputo fal. z erro.
Itē quicq̄d ē in vniuerso melius ē ipm c̄ nō ipm. istuz
articulū reputo z assero falsuz z erroneū.
Itē q̄ due albedines aut q̄cūc̄ duo indiuidua eiusdez
spēi ꝺuenīūt ad sensum vel intellectū vt eadē res. sunt
oīno eadē. nec ꝺr eis negari aliq̄s ḡdus idēritaꝫ q̄tū
cūc̄ sint in diuersis sitib⁹ vel suppositiꝫ. istū art. re. fal.
Itez q̄ p̄miatio bonoꝝ z punitio maloꝝ p (z erroneū
hoc fit q̄ qñ coꝝpa athomalia segregant remanēt q̄daz
spūs q̄ ꝺr vnꝰ intellectꝰ z alt⁹ sensus. z isti spūs sicut in
bono se hēant in optima disp̄one sic se hēbūt infinitef
p̄m q̄ illa iudicia infinities ꝺgregabūt. z sic in h̄ bonꝰ
p̄miabit. malꝰ āt puniet. q̄ infinities qñ iterabit ꝺgre
gatio suoꝝ athomaliū habebit semp suam malā dis
positionez vel p̄t aliter poni. q̄ illi duo spūs bonoꝝ

qñ dicunt corrumpi supposita eoꝝ fiunt alteri suppositio constituto ex athomis pfectiora. Et q tale suppositū sit minoris pfectionis. idcirco intelligibilia magis ꝯ pus remeant ad eos. ℔stum articulū assero falsum ꝛ erroneum.

Item q oñe corruptibile includit in se repugnantiā ꝛ ꝯtradictionē reputo falsum erroneū ꝛ hereticū.

Item q isti ꝯclusioni. Res permanentis nature sunt eterne. magis est assentiedū ꝯ oppositē. Et si aliqui dicant eū negare fidem. Ex hoc nō ostendit vel nō ostendūt q hoc nō possunt dicere nisi mentiēdo. ℔stum articulum reputo falsum.

Item q actus animeꝝ nostre sunt eterni. sed q aliqñ intelligamus aliqñ non. hoc p tanto est. quia p motum spūalem reddit aliqua ratio intelligibilis. cū ꝯiungūt aliqua circa sensum sicut dicit in rebus ꝑmanentibus mutabilibꝫ. nihil est nouū de nouo in esse positum. cū aliqua res est aliqñ ꝑsens alicui p motum localem cui ꝓmo nō erat ꝑsens. istum articulum assero falsum ꝛ reputo hereticum.

Item q suppositā redibūt eadem numero p reditū coꝝ poꝝ celestiū ad eundem situm. istum articulum assero falsum ꝛ reputo erroneū.

Item q eadem intellectio que nunc est in ꝑsens mihi erit postea ꝑsens alteri supposito. istum articulum reputo falsum.

Item q potentie nihil recipiūt ab obiectis. sed ꝑsente obiecto sic. ꝛ alīs ꝯcurrentibus ad opationem potentie aliqua realitas efficit ꝑsens aīe que ꝓus nō erat presens ꝛ tñ erat alteri ꝑsens nec fit pñs. vt sic p resolutionem corpoꝝ athomaliū vt dicit sed solū p quendā motum spūalem iuxta gratiā. istum articulū reuoco ꝛ assero falsum in se ꝛ in ordine ad ꝓcedentē heresim sapientē

Item sicut vilia tendunt ad centrū ꝛ ad terram ꝓpter vnigenitatē. quia sunt simulia. ignis aūt ad ignē ꝛ corpora alia nobilia ad sibi silia. ita videt q ad alias nobiles veniant exemplaria nobilia. ꝛ ad viles vilia. ꝛ que sunt de terra terrea loquunt. vnde talis aduentus exēplaris nobiliū vel viliū videt attestari pfectionē vl'im pfectionē aīaꝝ. q: talia exēplaria vt sic nō veniūt nisi ꝓpt vnigenitatē. istū articulū reprobo ꝛ reputo falsuꝫ

Item q si nō ponēt generationē nō ponēt subiectū ſꝫ solum ordinē ipsius cause post nō esse. puta. hoc ens ē ꝛ ꝓus nō fuit. vel si aliquid motū intelligeret hoc esset respectus fundatus in ente nec sub alio intellectu ꝓcederet ꝯclusionem oppositam ꝓꝝ ex nihilo nihil fit. istum articulum reputo falsum.

Item q: desiderū naturale nō est frustra. ideo quicqd desideramus aliqñ adipiscemur. vnde q̄cunqꝫ appetit ire ad nr̄am dñam aliqñ ibit. istuꝫ articulū reputo falsum erroneū ꝛ hereticum.

Item anno. xxx. quo fecit istum tractatū fecit pclamari q legeret libꝫ politice Aristotelis sub hac forma q q̄cunqꝫ voluerit audire libꝫ politicoꝝ Aristotelis vna cū quibusdam questionibꝫ in quibꝫ disputat de iusto ꝛ iniusto. p quas poterit nouas leges condere. conditas si que sint corrigende corrigere. veniat ad talem locum ꝛ inueniet magistrū Nicolaū de vlricuria q̄ docebit oīa ista in dicta lectura. In quadā questiōe determinasse videt q in aliquo casu furtū sit licitū ꝛ exēplificat in casu q̄ sequit. Ponat q aliquis iuuenis bene natus inueniat aliquē qui in breui valeat eū instruere in oīi scientia speculatiua que pōt bri de rebꝫ creatis. ꝛ nō velit facere nisi ille iuuenis det centū libras quas ille iuuenis nō pōt habere nisi p furtū. dixi. q in hoc casu furtū erit licitum illi iuueni. qꝫ ꝓbat sic. Nō est amabile deo illud ē faciendū. sed q ille iuuenis acq̄rat sciam pfectam ē amabile deo ꝛ nō pōt p aliū modū fieri vt dictū ē nisi p furtū. igit furtū ē faciendū. Istuꝫ articulū reputo ꝛ assero fatuū quo ad ꝑconizationem hereticū q̄ ad determinationē falsum q̄ ad ꝓbationes

Item q hoc ē ꝓncipiū ꝓmū ꝛ nō aliud. si aliq̄d ē aliq̄d ē. istum articulum assero falsum.

Item q deus ꝛ creatura nō sunt aliquid. falsuꝫ ꝛ scandalosum ē ꝓut verba sonant.

Item significabile complexe p istum complexū deus ꝛ creatura distinguūt nihil ē. assero falsū ꝛ scandalosuꝫ

Item q ē transitus de ꝯtradictorio in ꝯtradictorium sine mutatōne reali cuiuscūqꝫ intrinseci. istum articulū reputo falsum.

Item q quecūqꝫ distinguunt sūme distinguunt ꝛ equaliter distinguūt. istum articulum reputo falsum.

Item q deus pōt ꝑcipere creature rōnabiliter vt habeat ipm odio ꝛ ipsa obediens plus meret ꝯ si ipm diligeret ex ꝑcepto. qm̄ hoc faceret cum maiori conatu ꝛ magis ꝑ ꝓpriā inclinationē. istū articlm assero falsum

Item si aliquis velit ꝯformare voluntatē suā voluntati diuine. sequit necessario altera ps illius disiunctiue vel q deus eū instrueret de oīibꝫ necessarijs ꝛ ꝯcernentibꝫ salutē suā ita q̄ errare nō posset. vel q nō erraret ꝛ si erraret in quocūqꝫ actu suo ille error. nō esset sibi imputatus nec peccaret imo mereret in oīi actu ꝓsequēte talem errorē. imo plus vel tm̄ ꝯtū eliciendo actum oppositū sequendo iudiciū rōnis. istum articulū assero falsum ꝛ reputo erroneū put iacet.

Item q in ꝓncipio ꝓmo suo tenuisse ꝺr q̄libet tenet plus diligere meliorē primū se ꝯ seipm. istum articulum reputo falsum.

Item q in ecclesia sancti sepulcri parisius ꝓdicasse dicitur. q quilibet tenet plus diligere primū meliorē se. istum articulum reputo falsum.

Item q magister Nicolaus de vlricuria ꝓdictus dicere debeat alte ꝛ intelligibiliter q ꝓpter istos articulos ꝛ ꝓpositiones p eū reuocatas. ac multos alios articulos falsos ꝛ hereticos huius ep̄le ꝛ libelli combusti fuerūt in scriptis reuocare debeat publice solenniē expresse ꝓpositiones p eū coram nobis reuocatas. alios articulos a ꝓdictis asserendo aliquos falsos aliquos ꝑsumptuosos etiaꝫ q̄ debeat iurare in pñtia nr̄a ad sancta dei euangelia q nūqꝫ tenebit aut docebit etiam clam vel palam ꝛ repsentauit se cancellario parisiensi ꝛ vniuersitati magistroꝝ ꝛ scolarium parisius studentium ꝛ etiam regentium.

Caplm. xxvij.

Isti articuli qui sequūtur sunt ꝺdemnati ab epo parisiensi ꝛ magistris theologie regentibꝫ pisius Anno dñi. M. ccc. xl. in octaua ephie dñi.

Item q diuina essentia in se nec ab hoie nec ab angelo videbitur.

Item q diuina essentia licꝫ sit eadem in patre ꝛ filio ꝛ spūsancto vt ē essentia tm̄ vt ē forma siue in rōne forme est vna in patre ꝛ filio. ꝛ nō vna in spūsancto.

Item spūssanctus put ē amoꝝ vel nexus nō procedit a patre et filio. sed tm̄ a patre.

Item q multe fuerūt ỽitates ab eterno q̄ nō erant deus.

Item q coꝝpa glorificata nō erūt in celo empireo cum angelis. ſꝫ in celo cristallino vel aliquo qđ ē supra firmamentū qđ ꝑsumebant dicere de beata virgine.

Item q̄ ꝑmū nūc t creatura nō ē creator nec creatura.
Item q̄ angelus in primo instanti sue creationis fuit malus t nūq̄ bonus.
Item q̄ angelus in eodē instanti ꝑt esse in diuersis loc̄.
Item q̄ q̄ habebit meliora naturalia habebit de necessitate maiorem gratiam t gloriam.
Item q̄ diabolus nūq̄ habuit vnde stare posset.
Item nec adam in statu innocentie.

Capm̄ xxvij.

¶ Copia cedule reuocationis quorūdam articulorū fratris dyonisij soulechat ordinis fratrū minorū facte p eundē pisius t in curia romana. Reuerendi magistri mei t dñi dixi aliqua in ꝓncipio meo sm̄onē que in nōnullis auribus male sonuerūt t ex causa. Ego veritate coactus. t ex ordinatione reuerēdi patris dñi cancellarij parisiensis ac facultatis theologie mgrorū tanq̄ ecclesie t dicte facultatis theologie hūilis filius ipa dicta in ꝑfato ꝓncipio meo male posita corrigo sb hac forma. Quia tercia ꝯclusio articuli q̄rti fuit hec q̄ hec bñdicta imo supbūdicta lex t dulcissima. vicz lex amoris de qua loquebar oēm aufert ꝓpietatē t dñium ꝑbaui. q̄ nō querit vindictā q̄ patiēs est. j. Cor. xiij. nō grossitiē cordis. q̄ patiens est doloris primi. Item nō est ambitiosa q̄ntū ad honores. Non q̄rit que sua sunt q̄tum ad talia vñ glosa nō emulat. i. nō inuidet q̄ nō ea aliena ꝯtristat facilitas sz alterius bonū diligit vt suū. Predictā ꝯclusionē reuoco tanq̄ falsam erroneam t hereticā. q̄ xps t apli illam legē ꝑfectissime tenuerūt. t adhuc multi tenent t p dei grām tenebūt q̄ ꝓpietatē t dñium hēbunt. dico etiā q̄ auctoritas apli t glo. p quas ꝑbabā nō ꝑbant dictā ꝯclusionē nec sunt ad ꝓpositū vt apparet intuenti textū t glosas autenticas sup illo. Et illa ꝯclusione intuli correlariū ꝑmū q̄ hec lex dispensat duo ꝓnoia possessiua. vicz meū t tuū ꝑbaui. q̄ ista duo vnū facit. imo etiam oīa in vnum ꝯgregat sicut dyonisius dicit de celesti hierarchia. capitulo. j. in ꝓncipio. Oīe datū bonū t oīe donum p fectū de sursum est descendens a patre luminū. Sz et cunctus a patre luminis motu apparitiōis ꝓcessus ad nos bonitatis dono veniens rursus sicut vnū faciens virtus suscitatione nos adimplet t ꝙuertit ad congregantis patris vnitatem t deificam simplicitatē amor em oīa vnum t vnius facit. s. dei. quia nō querit que sua sunt sed que iesu christi.

Item intuli secūdū correlariū q̄ nō minus facit oīa cōmunia charitas quā extra necessitas. ꝑbaui. quia t vnum fit ex amore dei t alterꝫ ex amore sui sed affectio iusti est intensior t eligibilior. quā cōmodo p baccalario de sancto bernardo in secūdo correlario quarte cōclusionis articuli. igitur. Confirmaui p augustinū in ꝓlogo contra q̄ncq̄ hereses dicentem. q̄ plus obligat charitas q̄ necessitas. Dico nunc q̄ ista duo correlaria vt sequūt ex ꝯclusione p̄dicta sunt falsa. t dico q̄ auctoritates ille quas adduxi nō faciūt ad ꝓpositū.

Item ex p̄dicta ꝯclusione intuli aliud correlariū quod fuit quartū. q̄ legē hanc dedit christus discipulis suis ꝓncipaliter t actualiter exequendū nō solum habitualiter. ꝑbaui. quia dixit. Hec mando vobis vt diligatis inuicem sicut t dilexi vos. Iohis. xv. p istud correlariū intelligendo hanc legem amoris auferentē oēm ꝓpietatem t dñium. put cōclusio dixit sic intellectum reputo falsum. erroneū. hereticū. t ꝙ determinationē ecclie. dico etiam q̄ auctoritas quā allegaui nō est ad ꝓpositū.

Item ꝯclusio quarta t finalis mea fuit q̄ actualis abdicatio cordialis voluntatis t talis potestatis dñij seu auctoritatis statum perfectissimū ostendit t efficit. ꝑbaui. quia hoc p regula perfectionis a christo datuz est. Matḥ. xix. Si vis perfectus esse vade t vēde oīa que habes t da pauperibus. Idem Luce. xix. Idem Marci. x. vnde nō dixit. pone in arca aut in scrinio. sed si videas pauperes da. quia vt dixit xp̄us Matḥ xxvj. Pauperes semp habebitis vobiscum. me aūt nō semp habebitis. t dicebā q̄ ideo nō dicat homo hanc regulam a deo esse datam sed animi ꝑparationem. scz si opus sit. quia vbi semp opus est semper debet fieri. Sed quia re vera paruus color sufficit ad excusationē agere volenti. Isti volunt dare intelligere q̄ auricalcum est aurū t fel mel. sed si ex ignorantia crederent tñ est qui querat t iudicet. q̄ ꝑbationes dicūt hanc conclusionem esse positam vniuersaliter. ideo ipsam vniuersaliter intellectam dico falsam erroneā t hereticaz quia nec christus nec apostoli statum perfectissimum habuissent. t auctoritates ad eam ꝑbandaz adducte nō sunt ad ꝓpositum. vt ptz p glosas ordinarias t doctores in hoc studio t alibi approbatos. Alias ꝑbationes vt ꝑbant istam ꝯclusionem reputo falsas t erroneas Et vltimā dico falsam iniuriosam t scandalosam. Et p̄dicta conclusione quarta inferebā ꝑmum correlariuz q̄ christum nō abdicasse hmōi possessionem t ius in tē poralibus nō habeā ex noua legē imo potius oppositū. quia Matḥ. viij. Filius hois nō hz vbi caput reclinet Item secūdum correlarium est istud q̄ hanc legem ꝓ regula perfectionis christus docuit t exemplo confirmauit. ꝑbaui p regulam nunc dictam. Vade t vende omnia que habes t da tē. Etiam quia vocati oīa dimiserūt. Matheus theoloneū. Petrus t alij rheteia. Matḥ. xix. Ecce nos reliquimus oīa. Ista duo correlaria reuoco tanq̄ falsa. erronea. t hereticā. t cōtra determinationē decretalis dñi Iohis pape que incipit. quia quorūdam inter cetera dicentis oīis vir in cuiuscūq̄ ꝓprietate t in eius vsu. Que quidem assertio continet multa falsa. cum nec christū expropriationes p̄dictam. in se seruasse. nec etiaz imposuisse apostolis. nec sub voto ab eis fuisse assumptū euangelica seu apostolica doceat hystoria. sed contrarium euidētius manifestat hec decretalis. Dico etiam q̄ auctoritates non sunt ad ꝓpositum vt liquide apparet intuenti textū et glosas ordinarias t approbatas. Preterea fuit correlariū quartū q̄ intuli q̄ abdicatio rerum temporaliuz fm animi ꝑparationē nullam aut valde imꝑfectam et fragilem ostendit t efficit pfectionem. ꝑbaui primo q̄ semp habent pauperes. secūdo quia nō valet nisi rōne actus. igit actualis est pfectio. Istum articulū reuoco tanq̄ falsum t scandalosum nec ꝑbationes sunt ad ꝓpositū. Ite rñdēdo ad q̄ndā baccalariū de domo beati Bern. cū ille dixisz q̄ xps talia nō abdicauit. illud negaui t dixi q̄ xps nihil sibi retinuit. Ista duo dicta reuoco tāq̄ falsa t heretica. q̄ xps loculos habuit ꝓpr infirmos a fidelibz oblata ꝓseruās q̄ t suoz necessitatibz t alijs indigentibz tribuebat. vt t xp̄i euāgeliū t beatus aug. ac etiā determiatio romāi pōtific̄ hec testāt

Ultimū correlariū q̄ posui fuit q̄ nō plus curauit xps de talibz q̄ faciūt diuites de pauprib. ꝑbaui. q̄ sitiuit t nō habuit potū. t p nobis nudus in cruce pependit. nūc dico q̄ xps de talibz curauit. q̄ nō oīa abdicauit vt supi⁹ dictū ē. q̄ aūt inuideret diuitibz q̄ nō curāt ꝺ pauprib. h̄ retracto tāq̄ iniurioso illis diuitibz p q̄z elemosynas pauper sustētant. Nec igit oia male

sonātia sic ꝑ̄us exꝑ̄ssa in meo dicto sniaꝫ ꝓncipio male posita reuoco ⁊ retracto vt dictū est ꝓmittēdo bona fide ꝙ illa decetero nō tenebo nec dogmatizabo et ita iuro. veniā humiliter implorans de cōmissis. hec oīa ꝑdicta dictus frater dyonisius iterū oīmino in ꝑsentia magistri guillermi romani lectoris sacri palatij apostolici ⁊ aliorū nouē magistrorū in theologia parisius reuocauit. ⁊ ad sancta dei euangelia iurauit se appellationē quā interposuerat nō ꝓsecuturū ac conclusiones ꝑdictas et correlaria tanq̄ falsa erronea et hereticā abiurauit ꝑm tenorem reuocationis alias ꝑ eum facte parisius. modo et forma superius annotatis. Hec aūt reuocatio facta est auininone in domo ꝑfati mgri guillermi romani. Anno. M. ccc. lxv. die vltimo mēsis Januarij. indictione tercia. pontificatus sanctissimi in xp̄o patris ⁊ dñi dñi nostri vrbani diuina ꝓuidētia pape sexti. anno tercio.

Reuocatio articulorū ꝑdictorū facta ꝑ eundem fratrē Dyonisiū in disputationibus solēnibus publice facta in ecclesia ꝑdicatorū. Parisius aūt anno dñi. M. ccc. lxix. die Jouis post Quasi modo. demandato reuerendissimi in xp̄o patris ⁊ dñi. domini cardinalis beluacensis cōmissarij ad hoc ꝑ sedem aplicā deputati

Item cum debui exponere dicta mea in curia romana coram reuerendissimis patribus dominis cardinalibus nemausensi ⁊ vabrensi addidi ꝓpositiones que sequunt. vicz ꝙ xp̄us in morte oīa simpliciter abdicauit. istam reputo tanq̄ falsam erroneā ⁊ hereticā.

Item dixi ꝙ quādo corpus in sepulcro mansit tibi charitas abstulit ab eo oēm ꝓuietatē ⁊ dñium. istam reuoco tanq̄ falsam erroneam ⁊ hereticam.

Item dixi ꝙ tūc vacauit sedes generalis domini vsq̄ ad diem istam vt sequit ex ꝑdictis seu ad sensuz ꝑdictarum. reuocaui ⁊ reuoco tanq̄ falsum ⁊ erroneam.

Item quia aliqui dicūt ꝙ dixi in ꝑdicta declaratione. ꝓmo ꝙ lex amoris. i. charitas que statū ꝑfectum facit ē inseparabilis a nobis. ⁊ ꝙ loquebar de charitate siue de lege amoris. ex cuius obseruatione seu obseruātia vni uscuiusq̄ status ꝑfectio mensurat. loquendo de meritoria ꝑfectione in hoīe vsum rationis habente. Sc̄ō quia cuilibet creature rationali hec lex naturaliter est indita. Et tercio ꝙ deus ꝑm hāc legem viuit. Istas ꝓpositiones nō credo me dixisse neq̄ dixi. q̄ istas reputo falsas erroneas ⁊ hereticas. ꝑdictas aūt ꝓpositiōes ꝑ me reuocatas abiuro ⁊ ꝓmitto eas decetero. nec tenere nec dogmatizare publice vel occulte. ⁊ veniā petiui ⁊ peto humiliter de cōmissis.

Lapīm. xxix.

Reuocatio magistri Johis de caloze. Anno dñi. M. ccc. lxix.

Anteq̄ descēdam ad ꝯclusiones habeo aliq̄ dicere. q̄ in ꝑmo articlo meaꝫ vesperiaꝫ posui duas ꝓpositiones vnam sc̄z ꝙ sūmus legislator deus ipe dignus est infinitis ꝑfectionibus. quas nec habuit nec habet nec habere pōt. Hunc dico ꝙ ista ꝓpositio male sonat. imo reputo eam in sensu catbegorico falsam. quē sensum facit. nec in illo sensu intellexi eam. sed in hypotetico sc̄z ꝙ si essent infinite ꝑfectiones imaginabiles quas deus nō habet adhuc esset dignus ꝑfectionibus. Eodem mō de secūda ꝓpositione sc̄z ꝙ infinite ꝑfectiones simul in legislatoris essentia sunt dignitas ad infinitas alias.

Item quia ex ꝑdicta intuli vnum correlarium sc̄z ꝙ dictus legislator dignificauit se in carne ad suam assumptionem hypostaticam. intellexi dignificauit. id est manifestauit.

Istud aūt quod vltra addidi sc̄z ꝙ si als nō fuisset assūptus ꝑm hoīem dignus esset. quia fruerek ⁊ istud pluries reiterauī dico ꝙ intellexi ⁊ ꝓtuli tanq̄ disputabile. nunc dico ꝙ nō est disputabile ⁊ qō est falsum.

Item quia ꝓposui in mea cōclusione tercij articuli ꝙ subducta ꝓportiua disparis acceptionis veritatis sb falsitate staret vt verus cultor non amplius q̄ falsus meretur ⁊ istam pluries reiterauī. dico ꝙ male sonat quia ꝓcedit ex sua suppositione impossibili. aliquibus tamen posset apparere possibilis.

Fuerūt parisius quidā discipuli cuiusdam almarici noīe studentes parisius qui dixerūt mortuo eo. ꝙ illud quod alias est peccatū mortale vt stuprum factum in charitate nō est peccatū impunitatē peccatoꝫ ꝓmittentes. deum bonum ⁊ nō iustum dicentes. qui ab ecclesia ꝓpter huiusmodi ꝺdemnati a rege francie extra portas sunt combusti. Hereſiarcha vero eoꝝ almaricus a generali ꝺcilio rome ꝺdemnatus est ⁊ excōmunicatus ⁊ ex ciuitate exhumatus. ⁊ cinis ⁊ ossa ꝑ sterquilinū sunt dispersa ⁊ merito.

Lapīm. xxx.

Articuli Ludouici reuocati. Anno domini. M. ccc. lxij.

Primo ꝓbando primā ꝑtem prime suppositionis arguit sic. Ad quodlibet nomē velle vel nolle respectu cuiuslibet ꝓducibilis ad extra sequit necessario mutatio in volūtate ꝑfecta. Deinde arguit hypotetice sic. Si ꝺs de nouo aliq̄d vellet vel nollet ad extra seu si in deo essz nouū velle vl nolle ad extra ipe intrinsice mutarek. igit velle ⁊ nolle dicūt denoiatiōz intrinsecā. ⁊ hec fuit mens mea ꝑ hoc ꝙ dixi in secunda ꝓbatione huius q̄ tam velle q̄ nolle ad extra est actus vitalis perfecte voluntatis ipsam imutans vitaliter nō intelleri ꝙ ꝑ velle ⁊ nolle deus mutarek intrinsece. sed ꝙ sunt opera vitalia. Sed quia apud multos iste modus loquendi velle diuinū imutat voluntatem diuinam. significat em̄ ꝙ ipse intellectus mutatur. et non placet domino cancellario ⁊ facultati ꝙ decetero in diuinis tali modo quis vtatur. dixi in secūdo correlario prime suppositionis ꝙ licz perfecte voluntatis seu diuine essentie quodlibet intrinsecum sit absolute necessarium ꝑm suum esse reale. tamen est aliquid intrinsecus contingens ⁊ nō est necessarium ꝑm suum esse formale. patz de nolle ⁊ velle ductis ad extra. Istud sicut ex plano ⁊ dico ꝙ nihil intrinsecū deo est contingens ꝑm intellectum quē facit tanq̄ catholice fidei dissonū Similiter illud qō dixi in tercio correlario ꝙ stat deū esse intrinsice aliqualem ⁊ ipsum posse non esse talem ⁊ tamen ipsum esse talem imutabiliter. debet sic intelligi. id est stat deum aliquid velle ad extra ⁊ ipm posse hoc nūq̄ velle ⁊ tamen imutabiliter. Quod dixi in ꝓbatione huius ꝙ nō est inconueniens ꝙ aliquid sit deꝰ ꝑm suum esse reale. ⁊ tamen nō sit deus ꝑm suū esse formale. debet sic intelligi. id est ꝙ aliquid sit deus realiter ⁊ tamen aliqua formali denoiatione denoiat̄ que sibi nō competit precise quia deus. sed rōne alicuius effectus. Unde supradicti damnant hāc ꝓpositionē tanq̄ fidei dissonam ꝑm intellectum quē facit sc̄z ꝙ aliquid est deus ꝑm suum esse reale ⁊ tamen ipsum non est deꝰ ꝑm suum esse formale.

Item dixi in nono correlario q̄ nō stat intellectū pfectū cognoscere vera cōtingentia ⁊ illoꝝ ad extra nō eē pductiuam volūtatem.

Itē dixi i decimo q̄ pfect⁹ intellect⁹ ad eē petī vt peccatū est nō p̄t imediate applicari cognoscitiuo. ⁊ q̄ ex isto sequitur finaliter peccatū eē vel deformitatē aīe nō ē ppue aliqua virtute veꝝ. pmū ē maledictū et falsū. q̄ ad 2ū seq̄t q̄ ds nō cognosceret petā aut volūtatē diuinā hoꝝ esse pductiuā q̄z vtrunq̄ ē falsū ⁊ scōm fuit alīs odemnatū Et alia correlaria p eo q̄ pmo cōueniūt falsa sūt ⁊ male sonāt. In scōo correlario scōe suppositōis dixi q̄ stat aliq̄d eē actu miraculosū ⁊ tñ in illo q̄ sic actuat nullaꝝ ponere pfectionē simpliciter. mgri nostri istū modū loquēdi nō approbant scz q̄ ds actuetur sicut nec illū q̄ deus imutetur. Itē in quarto ⁊ quinto correlarijs secūde suppositionis dixi q̄ pfecta voluntas nō intensius diligit p̄destinatū q̄z diligat pscitū. et q̄ nō plus intendit siue diligit se q̄z diligat diabolū i esse naturali. non debui ista dicere. q̄ in auribus audientiū male sonant. et falsa sunt. cum p̄m augustinū aliq̄d diligere sit ei velle bonum. et ideo intensius diligere est ei maius bonum velle. ⁊ ita cōiter intelligunt homines.

Correlariū octauuꝫ fuit tale q̄ quelibet volitio q̄ deus vult a esse non min⁹ distinguit formaliter a volitōe q̄ vult b. eē q̄z de⁹ distinguit a materia p̄ma realiter. patui p hoc. q̄ q̄libet volitio qua ds vult a. esse imense formaliter distinguit a volitōe qua vult b. esse correlarium hoc ē falsū. pbatio erronea. q̄ nō est admittendū q̄ lic cūq̄ q̄ i ds sint pl'a imēsa aut plura imēsa eē distincta Correlariū nonū fuit. nullū velle imensū pfecte volūtatis ptinet aliq̄d ad extra pducibile. hoc ē falsū. q̄ velle dei est causa rerū. in pbatōne aūt correlarij scripsi. q̄ si poterit volitiue angeli. volitio dñi q̄ est imēsa essz actualis volitio quod nō reputo impossibile. ⁊ tamē per huiusmodi volitionē tē. Predictū correlariū nūq̄z putabā possibile. nec credo dixisse esse possibile. ⁊ est erroneū. q̄ alias fuit reprobatū ac etiā quicquid ex eo seq̄t inq̄z tum ex hoc sequitur est possibile.

In tercio correlario tercie suppositōnis dixi q̄ peccatū esse pfecta voluntas deus non potest imediate nolle. ⁊ in alio. q̄ peccatuꝫ non ē immediate odibile a pfecta voluntate. Ista male sonant et discordant scripture ⁊ dictis sanctoꝝ. hoc aūt intuli ex duobus correlarijs quorum vnū fuit q̄ perfecta voluntas quicquid extrinsec⁹ p̄t imediate velle. pter imediate nolle ⁊ econuerso. Aliud ē q̄cq̄d imediate ipsa p̄t nolle p̄t efficere. que applicata ad peccatū formalit sūptū falsa sunt. ⁊ male sonāt Itez sextū correlariū fuit quodliber extrinsecū perfecta libertati seu volūtati eq̄ ab ipa ē odibile sicut diligibile ⁊ econtra. hec ppositio ē erronea ⁊ repugnare videtur voluntati diuine.

Secunda conclusio mea fuit Euidentie ad ōdictoria i tellectu diuio formaliter immēse formaliter repugnāt. dixi i pbatōne q̄ quelibet earū immēsa. nunc dico q̄ illa cōclusio cū suis correlarijs et sua pbatōe male sonat q̄z tū ad hoc q̄ designantur in deo esse plura ⁊ immensa distincta quod iam fuit hic et superi⁹ reprobatū. Quātum etiā ad hoc quod dicitur ⁊ immense repugnāt male sonant. quia ad hoc datur intelligi quia repugnātia sit intrinsece in deo.

Capitulum. xxxj.

Forma et modus reuocationis facta parisius p fratrem Guidonem ordinis heremitarum sancti augustini actu legentis parisius sentētias in scolis dicti ordinis. Anno dñi. M.CCC.liij. xvj. die mēsis maij.

Et hoc anno legendo ⁊ resp̄dēdo ambulaui i magnis ⁊ mirabilibꝫ sup me. verbū veritatis non recte tractādo sed fbis ꝛtendendo pphanis ⁊ vaniloquis q̄ ad impietatē puocāt ⁊ audientiū subuersionē. ex quibꝫ fact⁹ sū occasio scādali in sācti'ssima facultate ⁊ ordine meo. q̄ mihi displicet bono corde. idcirco iuxta pia ⁊ sctām ordinatōem dñi Cācellarij parisien. ac ceteroꝝ mgroꝝ reuerēdoꝝ theologice facultatis. quoꝝ correctōi ⁊ ordinatōni me submisi ⁊ submitto dicta mea scripta volo reuocare ⁊ intentōem meā ostendere bonā nō obstātibus dictis ⁊ scriptis in forma q̄ sequit. Et licet dñi ⁊ magistri reuerēdi istas cōclusiones posuerim nō est intentio / nis mee nec vnq̄z fuit p dei grām eas sustinere ptinacit Reuocatio facta Parisi⁹. Anno dñi. M.CCC.liij.

Primo dixi istam conclusionem. Charitas q̄ semel labitur vel ꝛperditur nunq̄z fuit vera charitas. ⁊ iam pbaui contra baccalarium beate marie de monte carmelo. hanc reuoco tanq̄z falsam ⁊ hereticā. ⁊ etiaꝫ q̄ eneruat effectū sacramentoꝝ. scz baptismi ⁊ penitentie. ⁊ etiā contra decretū ecclesie in cap'o fideli. errta ō summa tri. ⁊ fide catho. in clementiñ. etiā tanq̄z seipsaꝫ interimentem. quod enim nullo mō vere ē. deseri non potest. vt ait gratianus. ⁊ p̄sumptuose positum esse. q̄ eam dixi valde pbabilem. ⁊ tamen est contra conclusionem et doctoꝝ opinionem. scz magistri sententiarū gratiani et plurium aliorū. Si que vero auctoritates Augustini vel alioꝝ videanf ad oppositum. intelligende sunt de charitate finali que manet in patria. de qua loquit ap'ls. j. ad Corinth. xiij. charitas nunq̄z excidit. Vel intelligendum est de charitate p̄m efficactā. vt magister met videtur glosare.

Secūdo ex hoc intuli q̄ p̄scitus existens in charitate non p̄t mereri vel elicere actum meritorium vite iuxta scalam vite nostre. reputo falsum ⁊ contumeliosum Tercio. dixi contra baccalarium predicatoꝝ conferendo cum ipso q̄ homo meretur vitam eternam de cō digno. id est. q̄ si non daretur ei sicret sibi iniuria. ⁊ scō si q̄ deus faceret sibi iniuriam. ⁊ hanc pbaui istaꝫ reuoco tanq̄z falsam hereticam ⁊ blasphemam ⁊ mihi cōtradicentem in conclusione infra recitanda. que dicitorum est a deo ita q̄ nihil a voluntate.

Quarto dixi i dispuratōe rñdēdo de q̄libꝫ q̄ si nullū eēt liberum arbitrium adhuc esset peccatum. quod scripsi in hac forma. pono vnum probabile. scz. si nullum essz intentum vel volitū adhuc esset peccatū tanti mali vl meriti. probatio fuit. q̄ imaginato q̄ nullum esset arbitrium adhuc esset in dei contuitu malum. hanc reuoco tanq̄z falsam manifeste erroneam ⁊ hereticam scandalosam ⁊ blasphemam.

Quinto dixi q̄ bonū meritum ē a deo ita q̄ nihil ē a voluntate. quam in hac forma scripsi. tāti meriti ē ex q̄to beneplaciti intenti ⁊ voliti non ex quanto. hanc reuoco tanq̄z falsam scandalosam ⁊ in fide suspectam. ⁊ mihi contradicentem in tercia ppositione supi⁹ reuocata.

Sexto dixi q̄ deus p̄t aliquem necessitare p̄euenendo voluntatem ad bonum actum. quē errorem scripsi in hac forma. Deus q̄cq̄ p̄uenit ita voluntatem puri viatoris q̄ nunq̄z p̄t in non actū meritoriū. pbaui sic aliter sequerek q̄ hō posset mutare diuinū ppositum. Secūdo q̄ homo posset facere hominē mendacem. alia sententia probabilis est ista q̄ deus posset necessitare aliquem ad bonum actum p̄euenendo. hec sustineri p̄t p̄batione tamē adduxi ad hanc scandalosam ⁊ in fi/

r

de suspectam.

Septimo dixi q̄ ē dare plures vnitates que nō faciūt numerū. quod reuoco tanq̄ falsum scandalosuz z in fide suspectū q̄tū ad trinitatē in diuinis.

Octauo dixi z scripsi q̄ nulla creatura rōnalis specialiter ē in se nisi q̄ deus ē sibi eē. z ex hoc intuli in eodē scripto. q̄ in oīi eo q̄ nō ē deus eēntialius ē nō. eē q̄ eē ipm̄ has reuoco falsas falsepositas z erroneas.

Nono dixi z scripsi q̄ aliq̄d pōt eē sine tpe in merito et peccato. z pbaui q̄ possibile fuit vel ē aliq̄ō eē in instāti eternitatis in merito. z cōsequēter in instāti tempis ī peccato. z iterato in instāti eternitatis in merito. hanc reuoco cum sua pbatione tanq̄ falsam factue positam z in intelligibilem.

Capitulum. xxxij.

Reuocatio facta Anno dñi. M. cccl.

Quia ego Simon in respondendo in vesperis exponendo vel declarando terminos questiōis q̄ h̄ nomen iesus dictū ē de deo accidentaliter z exp̄te significat filiū dei qui assumpsit naturā humanā. Ponendo cōclusiones posui p̄ prima conclusione q̄ hec ꝓpositio ē possibilis. iesus nō ē deus. pbaui ex eo q̄ hūanitate assumpta. p possibile deposita. iesus nō ē deus. z intuli q̄ hec ē possibilis. iesus pōt nō esse deus.

Secūdo q̄ iesus pōt eē z nō eē Jesus. expositionem z significationē hui⁹ nois iesus reputo insufficientē falsificantē conclusionē. z correlariū. posito nāq̄ q̄ h̄ nomē iesus significat illud qđ significat hec oratio filius dei q̄ assumpsit naturā hūanā hec iesus nō ē deus. nō ē possibilis. sicut nec ista. Filius dei q̄ assumpsit naturam humanam non est deus.

Item posito eodem. hec. Jesus pōt esse z nō esse deus. est falsa. sicut illa. filius dei q̄ assumpsit naturā hūanā. hanc ꝯclusionē reputo sicut hereticā stante dicta positione.

Item post secūdā cōclusionē intuli primū correlariū q̄ iesus nō pōt eē deus. p̄m q̄ iesus nō pōt desinere eē deus correlaria nō fuerūt ponēda sine distinctiōib⁹. iraq̄ expono ea z dico q̄ si terminus subiectus. iesus stat p̄ simplici p̄sona que dicit iesus. correlaria sunt catholice tenenda. Si vero idem terminus iesus p̄ vno christo ex p̄sona verbi z hūanitate constituto. videlicet p̄ implicito qđ significat z p̄ quo stat in dicto p̄me conclusiōis z in dicto p̄imi correlarij ex conclusiōe p̄ma illati. ipsa correlaria nō sunt catholica sed falsa nec etiā stant cū conclusione p̄ma. nec cū correlario primo ex cōclusiōe p̄ma illato.

Itē posui cōclusionē secūdā q̄ nulla res q̄ē deus pōt non eē deus. z intuli correlariū tertiū q̄ nulla res ē aut pōt eē q̄ mō nō sit deus z aliq̄n posset eē deus. Correlariū quoq̄ q̄rtū q̄ nulla res ē aut eē pōt q̄ possit incipe eē deus. conclusionē sic vniuersalit intellectā q̄ p̄min⁹ subiectus distribuat p̄ re q̄ p̄ cōicationē idiomatū ē vel pōt eē deus. reuoco sicut falsam z hereticā. correlaria etiam tali vniuersalitate ītellecta. reputo sic falsa erronea z hereticā.

Itē posui cōclusionē tertiā q̄ deus pōt aliq̄liter se bre q̄liter se nō hz ac etiā eē aliq̄lis qualis nō ē. Et ad pbā dū h̄ induxi p̄ exēplo. q̄ deus pr̄ pōt eē hō z nō eē hō. conclusio vt posita fuit nō bñ sonat in eo q̄ rōne relatiui reciproci sonat q̄ substantie dei de nouo possit aduenire habitudo aut q̄litas realis. z iō intellect⁹ quē habui potius fuit exp̄imēdus in his verbis aliq̄ creatura se pōt bre aliq̄liter ad deū q̄liter se nō habet. Exēplū etiam ad conclusionem non cōuenit qm̄ adhuc posito q̄ deus pat pōt eē hō z nō esse hō. ꝓprie sequit̄ q̄ deus pōt eē aliquid quod nō ē sicut ex decretali arguit̄ extra de hereticis. cū christus. z non sequitur ꝓpe q̄ ds p̄ possit esse aliqua qualis nō est. aut aliqualiter se habere qualiter non se habet. Ex conclusione tercia intuli terciū correlarium. q̄ cuius iesus fuerit ab eterno sp̄ patri coequalis. tamē aliq̄n fuit ds qm̄ nō fuit iesus. Istud correlariū aliquā do Jesus erat deus quando non erat deus male sonat z erronee.

Item ex conclusione quarta intuli quartū correlarium q̄ filius dei quando incipiebat esse filius virgis non incipiebat esse aliquid. Istud correlariū p̄out ī distinctōne positum fuit. reuoco sicut erroneū z hereticum. qm̄ filius dei quando incipiebat esse filius virginis incipiebat esse aliq̄d p̄m q̄ homo. z incipiebat esse aliquid qđ p̄ius non erat.

Item ex conclusione quarta intuli vltimum correlarium q̄ nūc̄ hic homo demōstrato q̄ est christ⁹ fiebat xp̄s. et pbaui ex eo q̄ nec pur⁹ homo fiebat xp̄s. nec homo xp̄s fiebat p̄us. correlariū istud. put indistincte fuit positū reuoco sicut falsū et erroneū qm̄ in sensu q̄ homo demonstratus staret p̄ filio dei cōcedendū esset. q̄ aliquādo hic homo fiebat christus. qm̄ filius dei viui nunc est homo aliquādo fiebat homo dicente euangelio. Verbum caro factum est. ꝛc.

Capitulum. xxxij.

Isti sunt articuli in quibus magister sententiarum nō tenetur cōmuniter ab omnib⁹. z p̄mo p̄mi libri

Primo q̄ charitas qua diligimus deum z primū ē spiritussanctus dis. xvij. cap. ij. vel q̄ charitas que ē amor dei z primi nō est aliq̄d creatum.

Secūdo q̄ nomina numeralia dicta de deo dicūtur solum relatiue. dist. xxiij. cap. Et si diligenter. vl hec nomina numeralia trinus z trinitas nou dicūt positionē. sed p̄uationem tantum.

Tercio q̄ simile z equale similiter dicūtur de deo p̄uatiue. dist. xxj. cap. Et hoc idem.

Quarto q̄ deus semp potest quicquid aliquando potuit. et vult q̄cq̄d voluit. z scit quicq̄d sciuit. dist. xlij. cap̄lo. Preterea queri solet.

In secundo libro.

Primo q̄ angeli meruerūt beatitudinē p̄ grām sibi data. sed q̄ p̄miū precessit meritū sed postea meruerūt p̄ obsequia fideliter exhibita. dist. v. ca. Hic queri solet. vel q̄ in angelis premiū p̄cessit z meritū respectu p̄mi substantialis habet subsequi.

Secūdo q̄ angeli ī merito respectu essentialis p̄mij z ī ipo p̄mio p̄ficiūt vsq̄ ad iudiciū. dis. xj. ca. Preterea illō

Tercio q̄ charitas est spiritussanctus scz illa que anie qualitates informat z sanctificat. dis. xxvij. ca. Cū igit

Quarto q̄ in veritate humane nature nihil transit extrinsecū. sed qđ ab adā descendit p̄ ꝓpagationē auctuz z multiplicatū resurget ī iudicio. dist. xxx. cap. penult. Quibus respōderi. vel q̄ nihil de cibis transit ī veritatē humane nature. nec p̄ generationē nec p̄ nutritionem.

In tercio libro.

Primo q̄ anima a corpe exuta sit persona. dist. ij. cap. Hic apponitur a quibusdam.

Secundo q̄ xp̄s ꝯueniēter mortuus z nō mortu⁹ dicit passus z non passus. dist. xxj. cap. vltimo.

Tercio q̄ christus in triduo mortuus fuit homo. dist. xxij. cap. j.

In quarto libro.

Primo q̄ sacramēta legalia nō iustificabant etiam si fide z deuotōe fierent. distinc. j. ca. Non igitur.

Secūdo q̄ hō sine medio videbat deū ante peccatum eadem distin. Triplici.

Tercio q̄ circūcisio nō ꝓferebat gratiā ad bñ opandū nec virtutes ad augmentū sed solū ad peccata dimittē da valebat. cadē di. cap. Duo igit.

Quarto q̄ puuli ante octauū diem morientes incircū cisi gibant. t q̄ cā necessitatis poterant ante circumci di. cadē. di. ca. Si vero.

Quinto q̄ q̄dā sacra noue legis instituta sunt in reme diū tm. vt mrimoniū. di. ij. c. j. Jam ad sacramēta.

Sexto q̄ baptizati baptismo iobis nō ponētes spem in illo. nō erant baptizādi baptismo xpi dis. ij. ca. vlti. Hic ꝓsiderandū. vel aliter baptismus iobis cū impo sitione manuū equipollebat baptismo xpi. ita q̄ bapti zatus baptismo iobānis nō erat baptizandus.

Septimo q̄ deus potuit dare potentiā creature creā di t interius abluendi. i. peccata dimittendi. dist. v. c. vlti. hic q̄rit q̄ sit. Vel sic q̄ deus poterat dare ptātē alīs baptizādi interius t q̄ creatura potuerit suscipe t sil'r q̄ de⁹ pōt ptātē creandi creature cōicare t creare p creaturā tanq̄ p ministrū. distin. v.

Octauo q̄ scismatici. degradati. pcise ab ecclesia. bere tici. excōicati. nō habēt potestatē ꝓsecrādi corpus chri sti. distin. xlij. ca. Illi vero.

Nono q̄ brutū nō sumit vez corpus christi. t si videat distin. xlij. ca. Illud etiam sanc.

Decimo q̄ scientia discernendi vt notat habitū scientie sit clauis. dis. xl. ca. j.

Undecimo q̄ epi symoniaci degradati nō possunt cō ferre ordines. dis. xxv. ca. de symoniacis.

Duodecimo. q̄ sc̄os maritus alicuius mulieris inco gnite carnaliter a p̄mo sit bigamus p cognitionē illi⁹. t phibet, ab ordinib⁹. dis. xxvij. ca. vlti.

Decimotercio q̄ cognoscens sororē vroris sue nō tene tur vroti petenti debitū reddere. di. xliij. c. de his.

Decimoquarto q̄ ille q̄ vroze viuente durit aliam in aliena p̄uia q̄ rediēs ad ꝓsciam vult eā dimittere t nō p̄t si cogit ab eccl'ia remanere t debitū reddere q̄ sibi nō credit. dicit magister q̄ incipit excusari p obedientiaz t timorē. t tenet reddere debitū si petat. di. xxxvij. c. vl.

Decimoquinto q̄ peccata delera nō pareficiant alīs in iu dicio. di. xlij. ca. Hic querit vtz electis.

Determinatio gisius facta p almā facultatē theolo gicā. Anno dñi. M. ccc. xvij. sup quibusdā supsti tionib⁹ nouiter exortis. Prefatio.

Quiuersis orthodoxe fidei zelatoribus Cancellarius eccl'ie parisien. t facultas the ologie in alma vniuersitate parisien. matre nostra cū integro diuini cultus honore spem habere in dño. ac in-vnitates t insanias falsas nō re spicere. Ex antiquis lateribus emergens nouiter errox feda colluuio recogitare cōmonuit. q̄ plerūq̄ veritas catholica apud studiosos in sacr̄ litteris apertissima est. q̄ ceteros later. nimirū cū hoc ꝑpriū habeat omnis ars manifestā esse exercitat̄ in ea. sic vt ex eis ꝓsurgat illa maxima. Cuilibet in sua arte perito credendū est. Hinc est oratianū illud qō Hiero. ad paulinū scribēs assumit. Qō medicox est ꝓmittūt medici. tractant fa britha fabri. accedit ad hec in sacris litter̄ aliud specia le qō nec experientia t sensu cōstant vt alie artes. nec p̄nt ab oculis circūuolutis nube vitioz facile deꝑben di. Excecauit enī eos malicia eoz. Ait siquidē ap'ls q̄ ꝑter auariciā multi errauerūt a fide. ꝑpterea nō irra tionabiliter idoloz fuitus ab eodē notatur. alīq̄ ꝑpter ingratitudinē q̄ cū cognouissent deū. nō sicut deū glo rificauerūt. in oēm idolatrie impietatē (sicut idem cō memorat) corruerūt. Porro salomonē ad idola. t Dy donē ad magicas artes pertraxit dira cupido. Filios postremo misera timiditas tota ex crastino pendens in obseruatione superstitiosissimas impiaq̄ depulit. quēadmodū apud lucanum de filio pompei magni. t apud hystoricos de plurimis notū est. Ita fit vt rece dēs peccatoz a deo declinet in vanitates t insanias fal sas t ad eū q̄ pater est mendacij. randē ipudenter palā q̄ apostatando se ꝺuertat. Sic Saul a dño derelict⁹ phitonissam cultus aduersabat cōsuluit. sic ochozias deo israel spreto misit ad ꝺsulendū deuz acharon. Sic deniq̄ eos omnes q̄ fide vel opere absq̄ deo ꝙ sunt. vt a deo falso ludificent necesse est. Hanc igit nepha riam pestiferam mortiferāq̄ insaniaz falsarū cuz suis heresibus abominationē plus solito nostra etate cer nentes inualuisse. ne forte christianissimū regnū quod olim monstro creauit. t deo ꝓtegente carebit. inficere valeat tam horrende pietatis t pernitiosissime conta gionis monstrum. Cupientes totis conatibus obuia re. Memores insup nostre ꝓfessionis. q̄q̄ legis zelo succensi paucos ad hanc rē articulos. dānationis cau terio (ne dꝛinceps fallant incogniti) notare decreuim⁹ rememoz antes inter cetera innumera dictū illud sapi entissimi doctoris augustini de supstitiosis obseruatio nibus. Q̄ q̄ talib⁹ credunt. aut ad eox domū euntes. aut suis domib⁹ introducūt. aut interrogant. sciant se fidem christianā t baptismū ꝑuaricasse. t paganum t apostatā. i. retro abeuntē t ad iniimicū tiram dei grauit er incurrisse. nisi ecclesiastica penitentia emendatus deo reconciliet. hec ille. Hecq̄ tm intentio nostra est in aliquo derogare quibuscūq̄ licitis t veris traditioni bus sciētijs t artib⁹ sz insanos errores atq̄ sacrilegos insipientiū t ferales ritus p quāto fidem orthodoxaz t religionē xp̄ianā ledūt. ꝺtaminant. inficiūt radicit⁹ q̄ntū plus est nobis extirpare satagimus. t bonorem suum sincerum relinquere veritati.

Est aūt ꝑmus articulus q̄ p artes magicas t maleficia. t inuocationes nephrias querere fami liaritates t amicicias t auxilia demonū non sit idola tria. Error. Qm̄ dꝛmon aduersarius primax t implica bilis dei t hois iudicat. nec est honoris vel dñij cuius cūq̄ diuini vere seu ꝓcipatiue vel aptitudinaliter su sceptiuus. vt alie creature rōnales nō dānare nec in si gno ad placitum instituto vt sunt imagines t templa dꝛus in ipsis adorat.

Sc̄os articulus q̄ dare vel offerre vel ꝑmittere dꝛmo nib⁹ q̄libcūq̄ rē vt adipleat dꝛsiderij hois. aut honorē eox aliq̄d osculari vel portare nō sit idolatria. Error.

Tercius q̄ inire pactū cū dꝛmonib⁹ tacitū vel exp̄ssuz nō sit idolatria vel species idolatrie vel apostasia. Er ror. Et intēdimus esse pactū implicitū in oi obꝑuatiōe supstitiosa. cuius effectus non debet a deo vel natura rōnabil'r expectari.

Quartus q̄ conari p artes magicas dꝛmones in lapi dibus annulis speclis aut imaginib⁹ noīe eox ꝺsecra tis vel potius exercratis includere cogere t artare vel eas velle vtrificare. nō sit idolatria. Error.

Quintus q̄ licitū est vti magicis artibus vel alīs qui busCūq̄ supstitionibus a deo t ecclesia ꝓhibitis p q̄cū cūq̄ bono fine. Error. quia fm ap'lm nō sunt facienda mala vt bona eueniant.

Sextus q̄ licitū sit aut etiam ꝑmittendū maleficia ma

leficijs repellere. Error.

Septimus q̄ aliquis cū aliquo possit dispensare in q̄ cūq; casu vt talibus licite vtatur. Error.

Octauus q̄ artes magice ⁊ silēs superstitiones ⁊ earū observationes sint ab ecclia irrationabilr̄ p̄hibite. Error

Nonus q̄ deus p̄ artes magicas ⁊ maleficia inducat ꝯpellere dēmones suis inuocationib⁹ obedire. Error.

Decim⁹ q̄ thurificatiōes ⁊ suffumigatiōes q̄ fiūt in talib⁹ artib⁹ ⁊ maleficior̄ exercitio sint ad honorem dei ⁊ ei placeāt. Error ⁊ blasphemia. q̄m deus alias nō puniret vel p̄hiberet.

Undecimus q̄ talib⁹ ⁊ talr̄ vti nō ē sacrificare seu īmolare dēmonib⁹ ⁊ ex ꝯsequenti dānabilr̄ idolatrare. Error.

Duodecimus q̄ verba sancta ⁊ oīones q̄dā dicte. ex ictiunia ⁊ balneationes ⁊ ōtinētia corpalis in pueris ⁊ alijs. ⁊ missar̄ celebratio ⁊ alia opa de genere bonor̄. q̄ fiūt p̄ exercendo hmōi artes excusant eas a malo ⁊ nō potius accusent. Error. Nā p̄ talia sacre res īmo ipse deus in eucharistia dēmonib⁹ temptat īmolari. ⁊ hec p̄curat demon. vel q̄ vult in hoc honorari similr̄ altissimo. vel ad fraudes suas occultādas. vel vt simplices illaqueet facilius ⁊ dānabilius perdat.

Tredecimus q̄ sancti ppbe ⁊ alij sancti p̄ tales artes habuerūt suas ppbetias ⁊ miracula fecerūt. aut dēmones expulerūt. Error ⁊ blasphemia.

Decimusquartus q̄ deus p̄ se īmediate vel per bonos angelos talia maleficia sanctis hominib⁹ reuelauerit. Error ⁊ blaphemia.

Quindecimus q̄ possibile ē p̄ tales artes cogere liber hois arbitrīū ad volūtatem seu desiderīū alterius. Error. ⁊ hoc conari facere est impiū ⁊ nephariū.

Sedecim⁹ q̄ iō artes p̄fate bone sunt ⁊ a deo ⁊ q̄ eas lz obſuare. q̄ p̄ eas q̄ñq; vel sepe euenit. sicut vtētes eis q̄rūt vel p̄dicūt. vel q̄ bonū q̄ñq; puenit ex eis. Error

Decimusseptimus q̄ p̄ tales artes dēmones veraciter cogunt ⁊ compellunt. ⁊ nō potius ita se cogi fingunt ad seducendos hoīes. Error.

Decimusoctauus q̄ p̄ tales artes ⁊ ritus impios. per sortilegia. p̄ carminationes ⁊ inuocationes dēmonū. p̄ quasdā inuultuatōes ⁊ alia maleficia nullus vnq; effectus ministerio dēmonū subsequat. Error. Nam talia q̄q; p̄mittit deus ꝯtingere vt patuit in magis pharaonis ⁊ alibi pluries. Vel q̄ vtentes seu ꝯsulentes p̄ malā fidem ⁊ alia peccata nephāda dati sunt in reprobū sensum. ⁊ demerent sic illudi.

Decimusnonus q̄ boni angeli includant in lapidib⁹ ꝯsecrent imagines vl̄ vestimenta aut alia faciant que in istis artib⁹ ꝯtinent. Error ⁊ blasphemia.

Vicesimus q̄ sanguis vpupe vel edi vel alterius aialis. vel pergamenū virgineū vel corīū leonis ⁊ similia habeant efficaciā ad cogendos vel repellendos dēmones ministerio hmōi artiū. Error.

Vicesimusprimus q̄ imagines de ere plumbo vel auro vel de cera alba vel rubea vel alia materia baptisare exorcisare ⁊ ꝯsecrare seu potius execrare ſm̄ p̄dictas artes ⁊ sub certis diebꝫ habeant virtutes mirabiles. q̄ in libris taliū artiū recitant. Error in fide ⁊ p̄hia naturali ⁊ astronomia vera.

Vicesimussecūdus q̄ vti talibus ⁊ fidē dare. nō sit idolatria ⁊ infidelitas. Error.

Vicesimustercius q̄ aliqui demones boni sint alij benigni alij oīa sciētes. alij nec saluati nec dānati. Error.

Vicesimusquart⁹ q̄ suffumigatōes q̄ fiūt in hmōi opatiōibus ꝯuertūt in spūs aut q̄ sint debite eis. Error.

Vicesimusq̄ntus q̄ vnus demon sit rex orientis ⁊ p̄ser/tim suo merito. ⁊ alius occidentis. alius septētrionis alius meridiei. Error.

Vicesimussertus q̄ intelligentia motrix celi influit in aiam rōnalem sicut corpus celi influit in corpus būanum. Error.

Vicesimusseptimus q̄ cogitationes nostre intellectuales ⁊ volitiōes nre interiores īmediate causent a celo ⁊ p̄ aliquas traditionē magicā tales possint sciri. et q̄ p̄ illā de eis certitudinalr̄ iudicare sit licitū. Error.

Vicesimusoctauus articulus q̄ p̄ q̄scūq; artes magicas possimus deuenire ad visionez diuine essentie vel sanctor̄ spirituū. Error.

Acta sunt hec ⁊ post naturā crebrāq; inter nos ⁊ deputatos nostros examinationē. ꝯclusa in nostra ꝯgregatione generali parisius apud scīm Matburinū de mane sup̄ h̄ spāliter celebrata. anno dñi. M. ccc. xcvij. die. xix. mensis septēbris. In cuius rei testimoniū sigillū dicte facultatis p̄ntibus lris duximus apponendum.

Originale huius determinationis est sigillatū magno sigillo facultatis theologice parisius.

Sequūt excerpta p̄ncipaliū articulor̄ tractatus cuiusdā ꝯtra errores fratris iohānis de montesono ordinis p̄dicator̄ parisius ꝯdemnatos.

Prefatio.

Apostolicis verbis edocti. parati semper ad satisfactionē oīmi poscenti nos rōnez de ea que in nobis est fide. ad tuitionē eius quā p̄fitemur orthodoxe. ⁊ vt rōnabilis q̄rūdam error̄ ꝯdemnatio parisius nup̄ facta. ac iustificatio eror̄e sup̄ hoc cause ⁊ aduersantiū oīm quecūq; iniusta irrōnabiliscq; ꝯquestio oblocutio atq; verratio singulis innotescat. p̄ntem tractatū sub apostolice petri sedis ⁊ sedentis in ea sūmi p̄tificis correctione duximus cōpilandū. In quo vniuersis christifidelibus q̄ ipm lecturi vel audituri sunt supplicamus affectu. vt equo animo puraq; mētis acie p̄spiciant vniuersa nobiscū ⁊c. Ad honorē sancte ⁊ indiuidue trinitatis cuius fidei causaz agimus p̄ntem tractatū aduersus errores fratris iohānis de montesono ordinis fratrū p̄dicatorū nup̄ in pariſeñ. studio cōdēnatos. ⁊ ex deliberatiōe vniuersitatis studij pariſieñ. ⁊ spāliter doctor̄ baccalarior̄ facultatis theologice ꝯpositus in tria capitula distinguemus. In p̄mo ad fundandū p̄cessum fratrū ꝯtra dictuz fratrē p̄ dictā facultatem theologie. ac etiam p̄cessum inde secutuz corā dño epo pariſieñ. ad instantiā vniuersitatis p̄dicte declarabit q̄liter ad dictos epm ⁊ facultatē theologie p̄tinet assertiones hereticas vel in fide erroneas ⁊ ꝯtra asserentes cas p̄fius ꝯdēnare. In secūdo declarabit ⁊ tā rōnibus q̄ auctoritatibus sanctor̄ ⁊ doctor̄ p̄babit q̄ assertōes dicti fratris p̄ cedulā dicte facultatis dicto dño epo tradite furūt rōnabiliter ꝯdēnate. In tercio q̄ magister ac p̄curator generalis ⁊ nōnulli dicti ordinis fratres cōtra dictū epm ⁊ sibi adherentes ad sedē apostolicā appellauerūt. inter memoratas dicti fratris assertiones vt p̄ferē dānatas aliquas ad sancti thome de aquino p̄tinere doctrinā. quā asserūt p̄ ecclesiā approbatā. ideo declarabit doctrinā hmōi sancti thome nō sic approbatam esse q̄ p̄pter eam oporteat antedictā ꝯdēnationē aut dicti epi p̄cessum aliqualiter impedire.

Capitulū. j.

Circa primū principale est hec diuisio p̄mittenda. q̄ diffinitio circa ea que sunt fidei. i. approbatio veritatis alicuius tanq̄ catholice. vel reprobatio aut ꝺdēnatio oppositę falsitatis tanq̄ hereticę aut in fide erronee potest esse dupliciter. Uno mō scolastice z doctrinaliter. Alio mō auctoritatiue z iudicialiter. Et hic ſcōs modus est duplex ſm q̄ hec auctoritas iudiciaria est biptita. Una est simpliciter supma. Alia est inferior z subordinata. Juxta hanc trimēbrē diuisionē q̄ clara est. sunt tres ꝺclusiones p̄ncipales declarande. z deinde ex eis q̄dā alie subinferende. Prima erit de diffinitione iudiciali z auctoritatiua supma. Scōa de inferiori z subordinata. Tercia de doctrinali z scolastica Et ipsaꝝ pbatio p̄ncipalr fundabit in iure diuino.

Prima igit ꝺclusio est. Ad sanctā sedē aplicam ptinet auctoritate iudiciali supma circa ea que sunt fidei iudicialiter diffinire. z hec pbat. q; ad illius tanq̄ ad supmi iudicis auctoritatē ptinet ī fide iudicialiter diffinire cuius fides nūq̄ deficit. Sed sancte apostolice sedis fides nunq̄ deficit. igit z̄c. Maior est nota. sed minor pbat. q; de hac sancta sede in psona petri apostoli in ea p̄sidentis dictū est. Petre rogaui p te vt nō deficiat fides tua. Luc. xxij. Apter qō dicit Cipr̄ianus. xciij. distin. Qui z̄c.

Secūda ꝺclusio est q̄ ad epos catholicos ptinet auctoritate inferiori z subordinata circa ea q̄ sunt fidei iudicialiter diffinire. Et hoc pbat. Quia ad eos ptinet ī iudiciali auctoritate inferiori z subordinata in fide diffinire ad quos ptinet ꝺsimiliter ecclesiam regere. Sed ad epos catholicos ptinet secūdum. igit z p̄mū. maior patet. q; ecclesie regimen maxime ꝺcernit fidē. z ideo cui iure diuino cōmittit ecclesiā regere. ei eodē iure cōmittit de fide cognoscere z iudicare. Sed minor pbat auctoritate pauli. Actu. xx. ca. vbi dicit. Attendite vobis z vniuerso gregi in quo vos spūssctūs posuit epos ecclesiam regere dei. Uñ patz q̄ iure diuino z auctoritate spūssancti epi positi sunt ad regimē ecclesie dei. Regimen autē importat iudicialē auctoritatē. ergo sequit q̄ ad eos ptinet auctoritate iudiciali inferiori z subordīata z supme auctoritati subiecta ecclesiā regere z p̄ p̄ñs ō fide cognoscere z in ea diffinire. Uñ patz q̄ de tali regimine ad fidem ptinere loquar aplius z̄c.

Tercia ꝺclusio est q̄ ad doctores theologos ptinet determinare doctrinali z scolastica circa ea q̄ sunt fidei doctrinaliter diffinire ad quos ptinet sacrā scripturaz docere. z ex ea hereticas assertiones z in fide erroneas reprobare ac veritates catholicas approbare. Sed ad doctores theologos ptinet secūdū. igit z p̄mū. pbatio/nes minoris z maioris vide si vis in dicto tractatu.

Ex p̄dictis ꝺclusionib; patz rñsio ad p̄ncipalē articulum. s. q̄ ad epm parisien. z ad theologie facultatem ptinet assertiones hereticas aut in fide erroneas z ꝺtras eas asserentes parisius ꝺdēnare. Quia p secundā conclusionē patz q̄ hoc ad epm ptinet diffiniendo iudicialiter. z p tertiā ꝺclusionē patet q̄ ad facultatē theologicam ptinet diffiniendo doctrinaliter. Sed adhuc ad magis fundandū p positū tres alie ꝺclusiones ex p̄missis sunt subinferende.

Quarta igit ꝺclusio est q̄ ad dictos epm z facultatem theologie ptinet nō solum ꝺiuncti sed z diuisim mōis p̄dictis assertiones hereticas aut erroneas ꝺdemnare Licz tñ q̄nq̄ rōnabiliter ꝺsueuerit in hmōi ꝺdēnatiōe ꝺiunctim p̄cedere. Probationes dimittuntur hic causa breuitatis.

Quinta ꝺclusio ad dictam facultatem theologie ꝺtra certas psonas scz contra singulares magistros z baccalarios eidem facultati iuratos. ptinet quādoq̄ nō solum doctrinaliter sed etiā iudicialiter aliquo modo assertiones hereticas aut erroneas ꝺdemnare. Et hec ꝺclusio pbat ex triplici radice. Prima pbatio fundatur ex ꝺcessa eis potestate z̄c. Secūda pbatio fundat in obseruata ꝺsuetudine z̄c. Tercia eiusdez conclusionis pbatio fundat in publica vtilitate.

Sexta ꝺclusio est q̄ ad supiorem iudicem ptinet p̄cessum p dictos epm z facultatem theologie factum nec sine magna z notabili causa fauorabiliter impedire. nec approbationi ꝺtra eos in causa fidei interiecte sine matura deliberatione z breuia informatiōne deferre. z hec pbatur. quia z̄c. Ex p̄dictis conclusionibus ad p̄positum applicatis patet luce clarius iustificatio p̄cessus facti contra dictum fratrem iobānem sicut ptz in singulis articulis.

Primus igitur articulus est. q̄ cuz dictus frater infra scriptos errores parisius in scolis publice dogmatizauerit. z coram facultate theologie euocatus p decanum eiusdem facultatis monitus charitatiue ipsos corrigere recusauerit. prestās cos vsq̄ ad mortez velle defendere. dicta facultas errores hutus potuit z merito debuit doctrinaliter condemnare. Prima pz. s. q̄ hoc potuit. patz z̄c.

Scōs articulus ē. q̄ dicta facultas theologie coassūptis sibi mgr̄is aliaq̄ trīū facultatū vniuersitat̄ parisien. dictos errores hus p eos examinatos z doctrinalr ꝺdēnatos. merito debuit dño epo parisien. tāq̄ iudici ordinario iudicialiter denūciare. z hoc clare patz ex secūda ꝺclusione et eius pbatione. sed adhuc z̄c.

Quāobrem p̄noīate facultat̄ theologice magistri trib; alīs facultatibus sibi coassumptis et coadiunctis nunciauerūt ecclesie. Ex quibus ptz triplex ratio denūciationis p̄dicte. quam secreta et charitatiua monitio p̄cessit licz tamen hoc nō esset necesse sicut patet ex doctrina sancti thome. ij. secunde. q. xxxiij. arti. vij. vbi docet q̄ peccata publica sunt publice arguenda. iuxta illud apostoli ad Thi. v. Peccantē coram omnib; argue vt ceteri timorem habeant. Qō intelligit de peccatis publicis. vt Aug. dicit in libro de verbis dñi z̄c

Tercius articulus ē. q̄ dicta facultas in scolis theologicis et dictus epus in locis sue dioces. p̄missoꝝ errorꝝ dogmatizationem publicationē aut defensionem finaliter inhibere potuerūt et debuerūt iudicialiter p/hibere z̄c. Sed huic articulo opponunt tria que ponit dictus frater in supplicatione sua seu querela dño pape exposita. in q̄ fere tot sunt mendacia q̄t sunt v̄ba

Primū est quia alique ꝺclusionū suarū trahunt ex doctrina sancti thome. quā facultas theologie alta expresse cōmendauit et dñs stephanus epus parisien. per suas litteras approbauit. Secūdum est. q̄ dñs vrbanus papa. v. per eius bullā vniuersitati studū thoiosani scripsit et voluit eiusdem sancti doctrinam tāq̄ benedictam et catholicam sequi et teneri a catholicis et studiosis. et eam p viribus ampliari. Tercū est q̄ solius sedis apostolice est declarare damnare et approbare. Unde postea concludit q̄ dictus dñs epus apponens falcem in messem summi pontificis dictas conclusiones p̄nunciauit et decreuit falsas hereticas et erroneas. Et causam subdit ibidem. quia ista q̄ tangunt fidē sūt de maioribus ecclesie causis z que ad solum summū pontificem p examinatione et decisione

deferri debent. Ex quibus sequi videt q nec episcop⁹ nec facultas p̄dicta conclusiones p̄dictas potuerūt iudicialiter damnare. nec earum dogmatizationem aut publicationē vel defensionē finaliter cohibere. Ad illa aūt faciliter respondet. Unde ad p̄mū respondet vniuersitas in suis litteris patentibus. Nos inquit mulleries diximus ⁊ vt videmus non sufficit. qualiter sancti thome doctrinam in dicta nostra ꝺdemnatione nequaq̄ reprobamus. sed hunc eiusq̄ fautores doctrinam eius ad distortū fideiq̄ absonū sensum adaptantes. aut vltra q̄ fieri debet contra eiusdem doctoris documentū dilatantes ꝺdemnamus. audacter asserim⁹. ⁊ hec clare patebunt ex dicendis in secūdo ⁊ tercio capitulis. vbi manifeste ꝓbabitur q p̄dicte erronee ꝺclusiones nō trahunt ex doctrina sancti thome sed magis ꝺtrariant eidem. Ad secūdum respondet q ex p̄dicta bulla dñi vrbani vel ex allegata littera dñi stephani episcopi aut alia quacūq̄ littera autētica nō potest sufficienter ꝺcludi q sancti thome doctrina sit in oībus approbata. sicut clare ostendet in tercio capitulo huius tractatus. Et ad hoc adūciunt aliqui talem rōnem. Illa doctrina nō potest sic esse in omnibus approbata que multa ꝺtinet in fide erronea. Sed vt dicunt p̄dicta sancti thome doctrina nō solum in materia de absoluta necessitate creature de qua p̄sentis ꝺtrouersie inferius in tribus vltimis ꝺclusionibus tercū capituli specialr tractabit. sz etiā in pluribus alijs multa cōtinet in fide erronea. quod declarant. Nam in p̄ma parte summe. q. xlvij. arti. vlti. in responsione vltimi argumenti dicit. q nō est possibile aliam terram esse q̄ istam. quia oīs terra naturaliter ferret ad hoc medium vbicūq̄ esset. ⁊ notū est q nō loquit de potentia nature. Itē in articulo vltimo dicit q impossibile est duos angelos esse vnius speciei. ⁊ q impossibile est esse plures albedines separas a subst̄ijs. que vident esse contra articulū de oīpotentia dei ⁊ contra veritates credituas circa sacramentū altaris. Item infra. q. lxxviij. arti. iij. ⁊. vj. ⁊ in questionib⁹ disputatis tenet articulum de vnitate forme substantialis in hoīe. qui est decimusquartus articulus ḋnte p̄tis de euan. eterno. dānatus p alexandrū. Item ex hac opinione thome de vnitate forme sicut dicit in glo. ockam in dyalogo suo ꝺclusiones sequunt que in anglia fuerūt scandalose. s. q corpus christi nō fuit idem numero viuū ⁊ mortuū. ⁊ hoc concedit sanctus thomas in questionib⁹ disputatis. q. lxij. qō nō fuit simpliciter. Unde sequit vltra q caro mortua nūq̄ fuit viua. ⁊ q corpa sanctoꝝ mortuoꝝ nūq̄ fuerūt corpora sc̄oꝝ viuentiū. ⁊ iō reliquie corpoꝝ sanctoꝝ nunq̄ fuerūt partes corpoꝝ viuentiū nec corpus christi quod fuit vulneratū in cruce iacuit in sepulcro. que omnia sunt absurda. Ex quibus et alijs pluribus erroribus contra quos ḋctoꝝ doctores speciales composuerūt tractatus concludūt isti. q hmōi doctrina nō potest esse in oīb⁹ approbata. nec hoc obstante gloriosō martyrio Cipriani ipse errauit in fide sicut patz. iij. sententiaꝝ. distin. vj. ⁊ infra dicit. c. ij. Ubi sanctitas vite nō infert sanctitatē doctrine. sicut pz de papia martyre q fuit patronus secte hereticē. Unde ex his oīb⁹ inferūt q p̄dicta approbatio vrbani q̄nti nō est huius doctrine approbatio vniuersalis sed tanq̄ doctrine vtilis ⁊ in multis ꝓbabilis. sicut doctrina pape magistraliter dicta sola habet autoritatē magistralem sicut dñs Innocētius. iij. de suo apparatu testatus est. Sed de hac materia copiosius infra dicet in tribus primis cōclusionib⁹ tercū capituli. ⁊ ideo breuius ptransimus. Ad tercū obiectū rñdet p̄mo q nec facultas ⁊c.

Capitulū. ij.

Circa secundū p̄ncipale in quo declarandū est q assertiones dicti fratris p cedulā theologie facultatis dicto dño epo traditaꝝ fuerūt rōnabiliter ꝺdēnate. Premittendū est vnū p̄ambulū generale qō in alijs dictaꝝ assertionū ⁊ eaꝝ ꝺdemnatione est necessario p̄notandū vicz q licz aliqua ꝓpositio vel assertio possit habere aliquē sensum verum. tñ pōt rōnabiliter condemnari tanq̄ revocanda. ꝓter aliū sensum falsum in ea vel in eius ꝓbatione intellectū. Et hec suppositio ꝓbat ram rōnib⁹ q̄ autoritatib⁹ sanctoꝝ doctoꝝ ⁊ specialiter ex dictis sancti thome de aquino. vt ps aduersa ⁊c. Quarto ꝓbat suppositio p̄missa ⁊ singulariter declaranda est per exemplū sumptū ex doctrina ecclesie. Nam q ecclesia nōnunq̄ assertio ambigua habens aliquē sensum catholicū est damnata. imo qnq̄ assertiones contradictorie p̄m vocem eam sunt damnate. et ideo altera eaꝝ vel vltraq̄ aliquē habet sensum catholicum. Et ecce exemplū manifestum. Nam Jsiō. in libro ethimo. cap. ix. libro. viij. ⁊ habetur. xxiij. q. iij. ca. quidam autē. aperte insinuat q vtraq̄ istarum. deus creat mala. deus nō creat mala est heresis ꝺdemnata. Unde ⁊ assertores vtriusq̄ reputat hereticos dictos Loliciani a q̄dam colico noīati. q dicūt deū nō facere mala. ꝺtra illud qō scriptū est. Ego deus creans mala Floriani a floriano q econtrario dicūt deū creasse mala ꝺtra illud quod scriptū est. Fecit deus oīa bona. Ex quibus colligit q vtraq̄ istarū est heresis ꝺdemnata. ⁊ tamen ista assertio. deus creat mala. habet aliquē sensum catholicum sc̄z istum. deus creat mala pene. et similiter ista. deus nō creat mala. habet sensum catholicum sc̄z istum. deus nō creat mala culpe ⁊c.

Hac igit suppositione p̄ambula. sic firmiter stabilita singlatim declarādum est. q assertiones dicti fratris fuerunt rationabiliter condemnate.

Prima igit ꝓpositio sua fuit. Maior est vnio hypostatica in christo q̄ vnio triū p̄sonaꝝ in essentia increata.

Secūda. possibile est esse aliquā creaturam puram in puris naturalib⁹ que ita posset sibi ⁊ homini mereri sicut anima christi ꝺcurrente gratia habituali. nō est tamen aliqua possibilis que tam cōuenienter ꝺgruenter ⁊ sufficienter hoiem posset redimere ⁊ saluare sicut xp̄s Et ista ꝺdemnat revocanda tanq̄ falsa ⁊ male sonās ⁊ erronea ad intellectum ꝓbationis sue vicz de gratia anime xp̄i quo ad p̄mā eius ptem.

Tercia aliqua pura creatura rationalis potest in puris naturalib⁹ beatifice dei essentiaz intueri. ⁊ hanc dicit patere de creatura p̄dicta. Et ista ꝺdemnat revocāda alias parisius damnata tāq̄ erronea in fide.

Quarta. aliqua pura creatura est possibilis pfectior anima christi in merēdo puta gratia anime christi. Et hec damnat revocanda tanq̄ falsa erronea absurda in theologia ⁊ ꝓbia. ⁊ theologice doctrine irrisiua. Addidit huic ꝓpositioni istam verificationem. ⁊ si nō quo ad quantitatē meriti tamen quo ad modū merendi. et hec omnia eidem ꝑdesse nō possunt.

Quinta. videtur mihi q talis creatura si poneret esse simpliciter genus. Et hec cōdemnat revocanda sicut imediate p̄cedens.

Sexta. ponere aliquod creatum vel aliqua creata esse simpliciter ⁊ absolute necesse est nō esse contra fidem.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Et hec ꝺemnaꝺ reuocanda tanꝯ falsa ꝛ male sonãs in fide ꝑm cõmunem modum theologoꝝ.

Septima necesse eẽ nõ repugnat eẽ causatũ Et hec cõ ꝺemnaꝺ reuocanda tanꝯ falsa ꝛ erronea in fide.

Octaua magis est cõsonũ fidei ponere aliq̃ꝺ citra pꝛi mum eẽ absolute ꝛ simplr necesse nequaꝯ ponere ip sum sine aliqua additione eẽ necesse eẽ. Et hec condẽ naꝺ reuocãda tanꝯ falsa ꝛ erronea ꝓpter falsam ipli cationẽ ꝛ erroneã compationis quã includit ꝙ aliꝯ rem creatam esse necesse eẽ scz sine aliqua additiõe ẽ cõ sonũ sacre scripture ꝛ ꝙ oñs aliꝙ creatũ ẽ increatum qꝙ contradictionem includit.

Nona asserere aliquiꝺ fore verũ qꝙ est cõtra sacram scripturã est exꝑssiue contra fiꝺẽ. Et hec cõꝺemnatur reuocanda tanꝯ falsa ꝛ iniuriosa sanctis ꝛ doctoꝝbꝫ si eã itelligat vlr ꝓut in ꝓbatiõe eiꝰ videꝯ ꝓtenꝺere.

Decima nõ oẽm hominẽ ꝓter xꝑm cõtraxisse ab adam pctũ oꝛiginale est exꝑsse contra fiꝺẽ. Et hec ꝺamnaꝯ reuocanda tanꝯ falsa scanꝺalosa ꝛ piarũ aurium of fensiua ꝛ ꝑsumptuose asserta nõ obstante ꝓbabilitate queſtionis vtruꝫ beata virgo fuerit in pctõ oꝛiginali concepta ꝛc.

Undecima beatã mariã virginẽ ꝛ ꝺei genitricẽ nõ cõ traxisse pctũ oꝛiginale ẽ exꝑsse ꝓtra fiꝺẽ. Et hec cõꝺẽ naꝯ reuocanda tanꝯ falsa scanꝺalosa ꝑsumptuose as serta ꝛ piarũ aurium offensiua.

Duodecima tũ est cõtra sacrã scripturã vnũ hominẽ eẽ exemptum a pctõ oꝛiginali ꝓter christũ sicut si ꝺeceꝝ boꝝ ponerent exempti. Et hec cõꝺemnaꝯ sicut pꝛece ꝺens reuocanda tanꝯ falsa scanꝺalosa ꝑsumptuose asserta ꝛ piarũ aurtũ offensiua.

Tredecima magis est exꝑsse cõtra scripturã sacrã be atam virginem nõ esse cõceptã in pctõ oꝛiginali ꝙ as serere ipam simul fuisse beatam ꝛ viatricẽ ab instanti sue conceptionis vel sanctificationis. Et postꝯ ꝓba uit coꝛrelariũ ꝺixit ꝙ pari moꝺo videreꝯ ꝺiciꝙ magꝭ est exꝑssum ipam vnitã fuisse hypostatice ꝛ hoc iꝺem in consistorio ꝛ in scripto suo coꝛã iuꝺicibꝫ recitauit. Hec aũt ꝓpositio cõꝺemnaꝯ sicut ꝑcꝺens reuocãda tanꝯ falsa scanꝺalosa ꝑsumptuose asserta ꝛ piarũ au rium offensiua ꝛ merito potuisset rigoꝛosius cõꝺem nari quia nulla ꝑcꝺentiũ ẽ ꝛa temeraria.

Quartaꝺecima ꝛ vltima. In expositiõe sacre scriptu re siue ꝺeclarando ꝙ ecclesiam siue ꝙ ꝺoctoꝛes siue ex cipiendo per quecũꝯ ꝺe sacra scriptura ꝛ nõ aliũꝺe trabenda est ꝺeterminatio ꝺeclaratio siue exceptio si cut in grãmatica cõtra regulas ponit in eoꝺẽ exceptio repiꝯ. Et hec cõꝺemnaꝯ reuocanda tanꝯ falsa ꝛ erro nea si intelligat ꝙ exceptio vel expositio sit trabenda exꝑsse ꝛ explicite ex scriptura sacra ꝛ nõ aliunꝺe ꝓut videꝯ ꝓtenꝺere aliter nõ esset ad ꝓpositũ suũ. Hazꝯ ꝓpositionũ improbatiões ꝺiffuse ꝛ pulcerrime ponũ tur in ꝺicto tractatu.

Capitulum ij.

Circa tertium pꝛincipale in quo ꝺeclaran ꝺum est ꝙ ꝺoctrina sancti thome nõ est sic ꝓbata ꝙ ꝓpter eam opteat ante ꝺictã ꝺamnationẽ auꝺi ctiepi ꝓcessum aliqualiter impeꝺire pꝛemittenꝺa est hec ꝺiuisio ꝙ aliquã ꝺoctrinam esse ꝙ ecclesiã ꝓba baram poteſt tripliciter intelligi. Uno moꝺo ꝙ talis ꝺoctrina sit ꝙ ecclesiam tanꝯ vtilis ꝛ in fiꝺe ꝓbabilis acceptata ꝛ tanꝯ tales inter scolasticos ꝺiuulgata. Secunꝺo moꝺo ꝙ talis ꝺoctrina sit sic ꝓbata ꝙ oporteat credere ꝙ ipsa sit in oñi sui ꝙte vera. Tertio moꝺo sic vt ipsa sic sit ꝓbata vt oporteat credere ꝙ ipa in nulla sui ꝙte sit in fiꝺe erronea vel he retica. Nam multa sunt falsa que nõ ꝓtinent ad fiꝺez que tñ nõ inducũt errorem cõꝺemnabilem ꝛ in talibus nõ caꝺit hereſis quia hereſis ꝺicit corruptionez fiꝺei christiane. In talibꝰ aũt falsitas aut error ad coꝛ ruptionẽ fiꝺei christiane nõ ꝓtinet vt ꝺicit sanctꝰ tho mas ij scõe q. ꝺe hereſi ar. ij. Et iꝺeo patet ꝙ ꝓbatio alicuiꝰ ꝺoctrine secunꝺo moꝺo maioꝛ ẽ ꝓbatione alicuiꝰ tertio moꝺo. Primus aũt moꝺus ꝓbationis multũ ꝺiffert a ꝺuobꝫ aliis quia multe sunt ꝺoctrine illo primo moꝺo ꝓbate que cõtinent nõ solum falsa imo etiã quedam in fiꝺe erronea vt inferi us patebit. Uñ primus modꝰ ꝓbationis cõis ẽ multis ꝺoctrinis seu libris vel tractatibꝫ sanctoꝝm ꝛ ꝺoctoꝝ. sed secũdus ꝛ tertius valde paucis scriptis cõueniunt. ſ. soli ꝺoctrine scripture sacre ꝛ vniuerſa lis ecclesie vt quiꝺã ꝺicũt sicut apparebit ex ꝺicendis ꝛ iꝺeo vteꝝ ipsoꝝ maioꝛ est primo. Quilibet autem ꝑꝺictoꝝm moꝺoꝝm põt subꝺiuiꝺi quia talis ꝓbatio alicuiꝰ ꝺoctrine põt eẽ exꝑssa vel tacita. Exꝑsꝭ sa quiꝺem ꝙ scripturã autenticã sicut ꝙ autoꝛitatẽ scri pture ꝺiuine vel constitutionẽ ecclesie vel bullã apo stolicam aut aliam litteram autenticam alicuiꝰ ꝙsone vel collegũ in hoc ꝓtãtem hñtis. Et sic exꝑsse ꝓbata ẽ ꝺoctrina scripture saere noui ꝛ ve. testa. generalitũ cõciliꝭ. epłaꝫ ꝺecretaliũ. ꝛ quoꝝũꝺã opuscloꝝ scõ rũ patrũ. sicut ꝓz ex ꝺecreto Belasij pape. xv. ꝺi. ca. scã romana Tacita vero põt esse alicuiꝰ ꝺoctrine ap ꝓbatio ꝙ tollerantiã seu ꝓmissionẽ ecclie. ꝛ sic multe sunt ꝺoctrine ꝓbate nõ solum sanctoꝝ patrũ sed etiam quoꝝunꝺam ꝺoctoꝝ ꝛ magistroꝝ qui scripseꝛt summas ꝛ lecturas ꝺiuersas ꝛ in quibusꝺã inter se aꝺ uersas tam in theologia cꝯ in iure canonico. sicut ꝓz ꝺe multis ꝺoctoꝛibus vniuersitatis pariſien. ꝛ alioꝝ studioꝝ. Et hec tacita coꝝ approbatio habeꝯ impli cite ex pꝛeallegato ꝺecreto Belasij pape vbi ꝺicitur. Opuscula ateꝝ tractatus omniũ patrũ oꝛthoꝺoꝛoꝝ qui in nullo a sancto romane ecclesie consoꝛtio ꝺeuia uerunt nec ab eius ꝑꝺiatione seiuncti sunt. legẽꝺa ꝺe cernimus. Unde qꝛ hic generaliter omnium illoꝝ ma gistroꝝm vel ꝺoctoꝝm qui huiusmoꝺi sunt ꝓbata tacita. ſ. ꝛ implicita licet nõ explicita. sed ꝺe opuscu lis eoꝝm ꝺiligenter seruanꝺum est quoꝺ ibiꝺem seq tur. ꝙ cum hec aꝺ carboliconũ manus aꝺuenerint. be ati apostoli pauli sententia pꝛecꝺat. omnia ꝓbate quoꝺ bonũ est tenere. Juxta primam ꝺiuisionez ꝺe clarande sunt tres principales concluſiones circa ap ꝓbationez ꝺoctrine sancti Thome. ꝺeinꝺe alie tres ſpeciales circa ꝺoctrinã eius ꝺe absoluta neceſſitate creature. Prima igiꝯ concluſio est. Doctrina scĩ tho me in opuscuſis suis theologicis contenta primo mo ꝺo est per ecclesiam a ꝓbata ꝛ tanꝯ vtilis ꝛ ꝓbaꝫ bilis ꝺiuulgata ꝛ hec ꝓbaꝯ quia ꝛc.

Secunꝺa concluſio est. Predicta sancti Thome ꝺo ctrina non est secunꝺo moꝺo per ecclesiam approbata sic scz ꝙ oporteat credere ꝙ ipsa in omni sui ꝙte sit ve ra. ꝛ hec pꝛobaꝯ quia ꝛc.

Tertia concluſio. Prefata sancti thome ꝺoctrina nõ est tertio moꝺo pꝛeꝺicto per ecclesiam approbata sic ſcilicz ꝙ oporteat credere ꝙ ipsa in nulla sui parte sit in fiꝺe erronea vel hereticа. et hec concluſio pꝛobatur quia ꝛc.

Secundo ꝓncipaliꝛ ꝓbak tertia cōclusio · quia de illa nō oꝓtet credere doctrina qꝫ ipsa in nulla sui ꝑte sit in fide erronea vel hereticā in qua quidē cōtinent multe contrarietates ⁊ repugnātie · eriā in materia ad fidez ꝑtinēte · sz multe hmōi repugnātie ⁊ cōtrarietates continent in doctrina sancti thome · igit ꝛc̄ · Maioꝛ ē nota sz minoꝛ ꝓbak · ⁊ de multis exēplis bꝛeuitatis causa pauca ponentur ·

Primū exēplū ē qꝛ ꝓmo sniarū dist · xj · arti · iij̄ · tenet scūs thomas qꝫ ꝑter ⁊ filius ꝑñt dici duos spiratoꝛes sicut spiratēs · In ꝓma vero ꝑte sūme sue · q · xxxvj · ar · vlti · dicit qꝫ sunt vnꝰ spiratoꝛ ⁊ nō duo · ⁊ tm̄ hec materia multū ad fidē ꝑtinet · cum in cōcilio lugdunēn · sub Gregoꝛio · x · celebꝛato fuerit diffinitū qꝫ spūssc̄us a patre ⁊ filio nō duabꝰ spiratiōibꝰ sz vnica spiratiōe ꝓcedit · sicut ꝓz in ca · fideli · extra de sūma tri · ⁊ fi · ca · li · vj · Secundū exemplum est quia in secundo sententiarū di · j · dicit qꝫ creatio instrumentaliter cōmunicari potuit creature · sustinens in hoc opinionem mgri li · iij̄ · dist · v · in qua tm̄ ab alijs doctoꝛibus cōiter nō tenetur · In ꝓma vero parte summe · q · xlv · ar · v · dicit qꝫ non ⁊ idem dicit in secundo cōtra gentiles · ca · xxj · ⁊ in questione de veritate ·

Tertium exemplum potest poni quia in secundo sententiarum ⁊ similiter in quarto tenet qꝫ omis homo ꝑ christū cōcipit in pcto originali · ⁊ in primo tenet qꝫ beata virgo nō fuit cōcepta in pcto originali sicut supꝛa dictum est · ⁊ tm̄ ꝓs aduersa cōtra quā agimus asserit secundū exꝑsse esse imo exꝑssissime cōtra fidem · ⁊ iō bz̄ credere qꝫ doctrina sancti thome in hac ꝑte est in fide erronea ·

Quartū exemplū quia in tertio sniaꝝ · di · vj · q · ij̄ · ar · ij̄ · dicit qꝫ prima opinio ibi posita a migō nō est hereticā licet sit falsa sez filiꝰ dei assumpsit hoiem et humana carne ⁊ aīa rōnali cōstitutū · ⁊ ille homo cepit eē deus ⁊ deus cepit esse hō ille · In tertia vero ꝑte summe q · ij̄ · ar · iij̄ · in fine dicit qꝫ ē hereticā ⁊ dānata in cōcilio ·

Quintū exemplum ē quia in quarto sententiarū dist · xxxviij̄ · ar · iij̄ · in solutione tertij argumēti dicit qꝫ papa pōt dispensare in voto continentie · ⁊ in secunda secūde · q · lxxxviij̄ · ar · xj · dicit qꝫ nō allegans decretalem Eū ad monasteriū · extra de sta · mona · vbi in fine illꝰ decretalis dicit qꝫ abdicatio ꝓpꝛietatis sicut ⁊ custodia castitatis adeo est annexa regule monachali vt cōtra eam nec summꝰ pontifex possit indulgere · Sz hec secunda opinio videt eē erronea in fide cū sit cōtra obseruantiā ecclesie que in tali voto qñqꝫ dispensauit · sicut ostendit dñs Durandus in · iij̄ ·

Sextū exemplū generale quod sumit a quodā tractatu sancti thome de concoꝛdia quoꝛundam dictoꝛū suoꝝ inter se discoꝛdantiū · qui incipit · Pertransibunt plurimi ⁊ multiplex erit scientia vbi multa diuersa et aduersa que in doctrina sua continent coꝛrigit ⁊ exponit · Et quia verisimile ē qꝫ tūc non oīa hmōi sibi occurrerūt · ideo in fine pꝛologi sui supplicat libꝛoꝝ suoꝝ lectoꝛibus ita dicens · Si quis aliquid inuenerit nō concoꝛdanter si nō sit manifesta causa dicendi ex q̄ fm Hilariū accipienda est intelligentia dictoꝛū · discretioꝛem ⁊ magis exercitatū consulat · Si vero non fuerit inuentū quō vtrūqꝫ stare possit id illoꝝ eligat qō magis consonū veritati iudicauerit · alterum vero nosipsi reuocaremus si talis discoꝛdia nobis occurreret · Ex quo dicto coꝛrelarie sequit · qꝫ si in doctrina scī thome aliqua assertio reꝛiret que esset hereticā aut in fide erronea · nō ꝓpter hoc sequeret qꝫ asserens fuisset hereticus · qꝛ · ſ · eam ꝑtinaciter nō asseruisset cū ad reuocationem humiliter se offerat · Si eñ beatꝰ Ciprianus ⁊ btūs Hiero · licet erroneas opiniones vel hereticas scripserint quas reuocasse nō legunt vt infra dicetur · quia tñ eas ꝑtinaciter nō defenderunt non sunt hereticī iudicandi ꝛc̄ · Et ꝓpter hoc solū qꝫ hereſim reꝛuerit verbo vel scripto nō esset post mortem de hereſi accusandus nisi ꝓbari posset qꝫ talem hereſim pertinaciter renuisset · Et hoc patet ex dictis sancti thome in · ij̄ · ij̄ · q · de hereſi · ar · ij̄ · in solutione ad tertiū argum̄tum vbi allegat Aug̃ · xxiij̄ · q · iij̄ · dicentē · Si q̄ ientē tiam suā cūqꝫ falsam atcꝫ puersam nulla ꝑtinaci animositate defendunt · querūt aūt tacita solicitudine veritatem coꝛrigi parati cū inuenerint nequaq̄ sunt inē hereticos cōputandi · Unde concludit qꝫ si aliqui doctoꝛes dissensisse vident in vel cōtra ea quoꝝ nihil interest ad fidē vel eriā in quibusdā ad fidem ꝑtinentibꝰ que nōdū erant ꝑ ecclesiam determinata nō est vitiuz hereſis · postq̄ aūt essent determinata auctoꝛitate ecclesie vniuersalis · si quis tali determinationi ꝑtinaciter reſisteret vel repugnaret · hereticꝰ esse sentiret · Et hec dicit sanctus thomas ꝓpter dissentionē que fuit inter Hiero · ⁊ Aug̃ · circa cessationem legalium ·

Ex quibus oīmbus satis patet qꝫ idē sanctus thomas qui Aug · ⁊ in regula ⁊ in doctrina sequitur sicut magistrum discipulus · dicere potuit ⁊ debuit cuz eadem augustino errare potero sed hereticus non ero · quia nō oꝓtz credere qꝫ doctrina sua in nulla sui ꝑte fuerit hereticā vel in fide erronea lz ipe nō fuerit hereticus ·

Tertio ꝓbak eadem conclusio qꝫ si oꝓteat dicere qꝫ hmōi doctrina in nulla sui ꝑte sit in fide erronea vel hereticā · hoc maxime esset quia ipsa est ꝑ ecclesiaz approbata · Sed aliqua est doctrina multomagis approbata q̄cꝫ doctrina sancti thome · que tm̄ in aliqua sui ꝑte est hereticā vel erronea in fide · igitur hoc etiam sine vlla temeritate dici poterit de doctrina scī Tho me nō obstante eiꝰ approbatiōe · ꝫña est clara ⁊ maioꝛ nota · qꝛ illi fundamento innitit ꝓs aduersa · Sed minoꝛ ꝓbak ꝑ multa exempla · Et vt a maioꝛib ad minoꝛa ꝓcedat ·

Primā exēplū ponitur de doctꝛina btī petri apli quā nulli dubiū ē eē magis approbatā q̄cꝫ doctꝛina btī pauli · ꝑ oīb ad fidē ꝑtinētibꝰ que verbo vel facto docuit constat qꝫ hmōi doctrine in aliqua sui ꝑte fuit in fide erronea · ſ · in illa parte in qua paulus apls eū rēpbendit · de qua repꝛehensione dicitur ad Gal · ij̄ · ca · Cum autē venisset cephas antiochiam in faciem ei restiti · quia repꝛehensibilis erat · ⁊ cām rēpbensionis ipsius ⁊ aliꝝ ꝑ eius doctrinam errantiū subdit · qꝛ certe nō recte ambulabat ad veritatem euangelij̄ · Et sic ꝓz qꝫ errabat contra veritatem euāgelij̄ · quia eius doctrina erat in hoc in fide erronea · Uñ eriā patet qꝫ in errore fidei · minoꝛ repꝛehendere pōt quātūlibet maioꝛem · cum paulus sic repꝛehenderit petrum principē aplōrum · et ideo non debet mirū nec temerariū iudicari si minoꝛes doctoꝛes rēpbenderent sanctum thomā vbi ostenderūt eum errasse in materia fidei ·

Secundum exemplū est de doctrina sancti Ciprianī qui inter doctoꝛes approbatos primus notat in decreto Gelasij̄ pape · xv · di · c · sancta romana · et tm̄ eius doctrina in aliquibus fuit erronea · Unde de baptismo paruuloꝝ eundem rēpbendit Aug · de conse · di · iij̄ · c · quō · et merito erat repꝛehendendus licz esset sanctus

martyr ⁊ insignis sicut ponit. xxxij. distic. cap. porro. Reprehensibilis aũt erat quia scz baptisma hereticorũ lauacrũ diaboli appellabat. Unde Aug⁹. li. ij. Ꝯ quendã donatistã de scripturis Libriani dicit sic. Nõ in eis diuinarũ scripturarũ auctoritati cõgruit cũ laude eius accipio. qõ aũt nõ congruit cũ pace ei⁹ respuo. ⁊ infra. Uiri hui⁹ laudẽ assequi nõ valeo. ei⁹ mꝰtis litteris mea scripta nõ cõparo. ei⁹ ingeniũ diligo. eius laude delector. ei⁹ charitatem miror. ei⁹ martyriũ veneror. Hoc ꝙ aliter sapuit nõ accipio. quia ecclesia non accipit ꝑ qua sanguinem fudit.

Tertiũ exemplũ ẽ de doctrina beati Piero. que in ꝓ dicto decreto Gelasij inter approbatos doctores numerat. Cui⁹ eloquiũ vt Aug⁹. de eo ait contra Julianum. ab oriente in occidentez instar solis refulget. ac ertã intrm̃ defert ecclesia vt sacre scripture testimoniũ ꝑceteris interpretibꝫ ex ei⁹ translatione suscipiat. ⁊ tm̃ cõstat ꝙ ei⁹ doctrina in aliqua sui ꝑte cõceditur fuisse erronea etiã in his que ad fidẽ ⁊ doctrinam apostolicam ꝑtinere noscunt. Naz sicut habet̃ in decretis. xxvj di. circa doctrinam beati Pauli apli dicentis. oportet ẽm cẽ vni⁹ vxoris virũ ⁊ nõ plurium Piere. ⁊ Augu. cõtrarias sñias ꝓtulerũt. Unde ẽ ꝙ glosa in ꝓdicta distin. c. j. dicit ꝙ male sentit hic Piero. Aug⁹. eũ corrigit in primo. Isti etiam sancti sicut ꝓz in eoz eplis vt recitat glosa ad Gal. ij. c. de reprehensiõe qz Paulus dicit Petrũ apl̃m cẽ reprehensibilẽ. cõtrariũ sentiebant vt supra tactũ ẽ. ⁊ ideo alter eorũ circa veritatẽ euãgelij erroneã opinionẽ tenebat. De Aug⁹. etiam ⁊ alijs pluribꝫ approbatis doctoribꝫ simile posset ostendi.

Quartũ exemplũ est de doctrina seu cõpilatione magistri sentẽtiarz que in studijs generalibꝫ ⁊ qñqz ex mãdato aplico publice tanqz approbata ⁊ autẽtica legit ⁊ tm̃ in ea aliqua cõtinenť in fide erronea sicut est illa opinio quã tenet in. iij. di. xxij. ꝙ christ⁹ in triduo sue mortis fuit hõ. ⁊ quedã alie in qbꝫ cõiter reprobat. hoc tamen non obstante videt ꝙ eius doctrina sit magis autentica qz doctrina sancti thome.

Quintũ exemplũ est de doctrina seu cõpilatione decreti Gratiani que a doctoribꝫ decretoꝝ tanqz approbata ⁊ autentica legit. ⁊ a qua ⁊ nõ a lectura decretalium doctores decretoꝝ ⁊ nõ doctores decretaliũ nominant ⁊ tm̃ illa doctrina in aliqua sui ꝑte est erronea in fide sicut ꝓz. xxxij. q. iij. c. sz obijcit vbi narrat Gratianus ꝙ ꝑte regis achab fuerũt missi duo quinquagenarij ad heliã qui dixerũt ei. hõ dei rex israel vocat te. qõ est heresis explicita quia cõtraria ẏritas ẽ explicite approbata. qz hoc accidit tẽpe Ozochie mortuo rege Achab. sicut expresse in sacra scriptura repit. iij. Reg. j. c. Uñ si Gratian⁹ ꝑtinaciter ei adhesisset fuisset manifestus hereticꝰ sed nõ fuit hereticꝰ qz non ꝑtinaciter sed inaduertenter illud dixit. vnde sup illo passu dicit glosa ꝙ ipe ꝓfundit historiã. nõ em̃ achab misit illos quinquagenarios sed rex ochozias. nec etiam illud contigit ꝑte achab sed sub ochozia. In pluribus etiã alijs glosa reprobat Gratianũ sicut patz. xj. q. iij. ea. euidenter itaqz. ⁊. xij. q. j. c. j. ⁊ alijs qz pluribus locis. Et dicunt aliqui ꝙ ꝑter hoc ꝙ multis licet negare glosas decretoꝝ ⁊ decretaliũ cum glosa apte negãt textum. Et cõsimiliter dicunt aliqui de glosis ordinarijs biblie. que tamẽ videnť cẽ maioris auctoritatis qz doctrina sancti thome cũ allegant auctoritatiue. Sextum exemplũ põt poni de quibusdã doctoribꝫ qui nõ sunt sancti canonisati sicut venerabilis Anselmus cantuarẽ. archiepus. Hugo de sancto victore ⁊ quidam alij quoꝝ dicta vel scripta in aliquibus reprobantur erronea. ⁊ tamẽ eoꝝ doctrina nõ minus videť cẽ autentica qz doctrina sancti thome. cũ ipsi cõmuniter in actibus scolasticis sciẽtificis allegenť auctoritatiue nec solent negari. sed eoꝝ dicta reuerẽter glosari ⁊ exponi. qõ tamen scolastici nõdũ consueuerũt facere de dictis sancti thome. ⁊ ideo ꝓsumptuosum videtur ei⁹ doctrinã sup illos ⁊ alios doctores sic extollere ꝙ nõ liceat credere aut asserere ipm̃ in fide errasse sicut ⁊ alij errauerunt. Nec obstat eius canonizatio quã aliqui ꝑ magno colore pretendunt.

Ex quibus oñibus videť ꝙ dicere scm̃ thomã in aliqua ꝑte doctrine sue errasse in fide. nec obuiat seu derogat canonizationi sue nec approbationi doctrie sue theologice. sicut hoc idem dicere de alijs sanctis ⁊ pricipuis doctoribꝰ nõ derogat canonizationi nec approbationi eoꝝ. Nã ecclia sicut canonizando aliquẽ scm̃ nõ ꝑ hoc approbat oĩa ei⁹ facta ita a ꝓbãdo ei⁹ doctrinã nõ ꝑ hoc approbat oĩa eius dicta vel scripta sed solum illa que per autorem ipm̃ nõ sunt retractata nec ꝑ alium rationabiliter sunt correcta aut merito tã qz veritati contraria corrigenda iuxta supius allegatam apl̃i sententiã. oĩa ꝓbate qõ bonũ ẽ tenere. Sic igit ꝑ ecclesiam approbat aliqua doctrina. non tamen quo ad oĩa sed quo ad illa que sunt veritati consona. sicut ꝓz de doctrina origenis de qua dicit Gelasius papa. xv. di. c. sancta romana. qõ origenis nonnulla opuscula que vir beatissimus Piero. nõ repudiat legenda suscipimus reliqua aũt cũ autore suo dicimus esse renuenda. Ex oñibꝫ igit predictis clare patet tertia conclusio ꝑncipalis ꝛc.

Quarta conclusio est. Doctrina sancti Thome li. ij. sum. sue contra gentiles. capitulo. xix. de rez creatarz necessitate absoluta. est de virtute ꝛmonis falsa ⁊ multum impropria. Et hec conclusio patet quia illud capitulum intitulat̃ qualiter in rebus creatis cẽ põt necessitas absoluta. ⁊ est principalis conclusio capituli ꝙ sunt quedam in rebus creatis que simpliciter et absolute necesse est esse. ⁊ alique que sunt cõtingentia cẽ. Sed ꝙ ista locutio sit de virtute sermonis falsa ⁊ multum impropria. hoc ꝓbat ꝛc.

Quinta conclusio. Predicta sancti thome doctrina ꝛm quosdã est in fide erronea seu in aliqua sui ꝑte de hmõi errore suspecta. Et in hac conclusione nõ asseritiue sed solum recitatiue loquimur. Dicunt enim aliqui ꝙ ista doctrina multos errores continet.

Primus est quia ponit aliquid a deo cẽ necesse cẽ qõ videť ꝓtra sacrã scripturã ⁊ intentionẽ scoꝝ. quia necesse cẽ ẽ ꝑsñũ nomẽ dei. ⁊ videť cẽ intrũ sacre scripture. Exo. iij. c. vbi moysi interrogãti dominũ. Si dixerint mihi quod est nomẽ eius qd dicã eis. Dixit dñs ad moysen. ego sum q̃ sum. sic dices filijs israel q̃ ẽ misit me ad vos. Sup quo ẏbo dicit glo. ꝛc.

Secũd⁹ error vt isti dicũt ẽ in ꝓncipali fundamẽto ꝓdicte positiõis quod ẽ istud. Sũt inq̃t quedã in rebꝰ creatis que simpl̃r ⁊ absolute necesse ẽ cẽ. Illas enim res simpl̃r ⁊ absolute necesse ẽ cẽ in qbꝰ nõ ẽ ptãs ad nñ cẽ. Quedã aũt res sic sunt a deo in esse ꝓducte vt in eis naturaliter sit potentia ad non esse. quod quidem cõtingit ex hoc ꝙ materia in eis est in potẽtia ad aliã formã. Ille igit res in qbꝰ vel nõ ẽ materia vel siẽ nõ ẽ potẽtialis ad aliã formã. ñ bñt potẽtiã ad nõ cẽ. eas igit simpl̃r ⁊ absolute necẽ ẽ cẽ. b ãt itez circa mediũ capi

tuli magis explicat dicens. q̄ q̄m materia ſm q̄ ē in eis potentia ē ex ordine materie. neceſſario res aliq̄ corruptibiles erūt ſicut aīal qđ ex contrarijs cōpoſitū ē. q̄ eius materia cōtrariorū ē ſuſceptiua. forma aūt ſm id qđ ē actus ē. q̄ eam res exiſtunt actu. vñ ea ipa. puenit neceſſitas ad eſſe. in q̄buſdā. qđ contingit q̄ res ille ſunt forme nō in materia. ꝛ ſic nō eſt in eis potentia ad nō eſſe ſicut eſt de ſubſtantijs ſeparatis. vel q̄ forme rerū ſua p̄fectione adequāt totā potentiā materie. vt ſic nō remaneat potētia ad illā formā nec p̄ ons ad nō eſſe. ſicut eſt in corpibus celeſtibus. ¶ Hoc eſt igitur principale fundamentū poſitionis ſancti Thome qđ videt multipliciter erroneum. primo quia ⁊c. ¶

¶ Tertius principalis error predicte poſitionis eſſe vt detur. q̄ dicit q̄ q̄ boc qđ ō. deū. p̄duxiſſe res p voluntatem nō p neceſſitatem. nō tollit q̄n voluerit aliquas res eſſe que de neceſſitate ſint. ꝛ aliquas que ſint contingenter. ad hoc q̄ ſit in rebus diuerſitas ordinata. Nihil igit̄ p̄hibet res quaſdā diuina voluntate p̄ductas neceſſarias eſſe. Et cōſequenter hec declarando ſubdit. eſſe neceſſe ſimplr nō repugnat ad rōnem eſſe creati. Nihil em̄ habet aliquid neceſſe ē. qđ tñ ſue neceſſitatis cām habet. ſicut concluſiones demonſtrationum. Nihil igit̄ p̄hibet quaſdā res ſic eſſe. p̄ductas a deo vt tñ eas eſſe ſit neceſſe ſimplr. ꝛ iterū poſtea ibidem aliā rōnē cōcludit. ſic igit̄ aliqua creatura de neceſſitate habet ē. ¶ Ex quibus clare patet q̄ nō ſolū concedit quaſdam res diuina voluntate p̄ductas neceſſarias eſſe vel eas neceſſe ē. ſed etiā concludit q̄ q̄dam de neceſſitate ſunt q̄ eas eſſe eſt neceſſe ſimplr ꝛ de neceſſitate hūt eſſe. mō hoc repugnat libertati diuine voluntatis qđ arguit̄ ſic. q̄ iſta p̄ōna ē bona. deꝰ vult creaturā eſſe. ergo creatura eſt. ꝛ econtra. ꝛ p cōſequens ſi āīs libere ꝛ volūtarie verificat̄ de aliqua creatura. p̄ōna cōſequenter verificat̄ de eadem. quia ſi deus libere ꝛ contingenter vult quālibet creaturā eſſe ſequit̄ q̄ quelibet creatura eſt cōtingenter ꝛ nulla ē de neceſſitate. vñ etiā ex oppoſito ſumit̄ oppoſitū. q̄ ⁊c. ¶

¶ Quartꝰ error huiꝰ doctrine eſſe dicit̄ in quadam ratione que ibidē ſequit̄ que dicit. q̄ q̄to aliq̄s magis diſtat ab eo qđ p ſeipm̄ ē ens. ſ. a deo. tanto magis p̄pinquū eſt ad nō eſſe. q̄to igit̄ aliquid eſt p̄pinquius deo tanto magis recedit a nō eſſe. que aūt tam ſunt p̄pinqua ſunt ad nō eſſe p hoc qđ hūt potentiā ad non eſſe. Illa igit̄ que ſunt deo p̄pinquiſſima ꝛ p hoc a nō eſſe remotiſſima talia eſſe oportet ad hoc q̄ ſit ordo rerum cōpletus vt in eis nō ſit potentia ad nō eſſe talia aūt ſunt neceſſaria abſolute. ſic igit̄ aliqua creatura ō neceſſitate habet eſſe. Hec autem rō deficit in multis. Primo in hoc q̄ ſupponit q̄ entia deo p̄pinquiſſima ſicut angeli tanto magis recedunt a nō eſſe. hoc enim p̄prie loquendo non eſt verū quia p̄prie nihil diſtat vel recedit a nō eſſe ⁊c. ¶

¶ Quintꝰ error predicte poſitionis eſt in ipſiꝰ declaratione in qua dicit. Sciendū eſt itaq̄ q̄ ſi rerū creatarū vniuerſitas conſideret̄ put ſunt a primo principio. inueniunt̄ dependere ex voluntate nō ex neceſſitate p̄ncipij niſi neceſſitate ſuppoſitionis vt dictū eſt. Siue reꝰ compenk ad p̄ncipia prima inueniunt̄ neceſſitatez hr̄e abſolutā. Nihil em̄ p̄hibet aliq̄ p̄ncipia nō ex neceſſitate p̄duci quibꝰ tñ poſitis de neceſſitate ſequit̄ talis effectꝰ ſicut mors animalis hmōi neceſſitatē abſolutā hz̄ p̄pter hoc q̄ ex contrarijs iā eſt cōpoſitum. q̄uis ipm̄ ex cōrijs cōponi nō fuiſſet neceſſariū abſolute. Sīr aūt q̄ tales rerū nature a deo p̄ducerent̄ voluntarij fuit. q̄ aūt eis ſic ſtatutis aliq̄d p̄ueniat vel exiſtat abſolutā neceſſitatē hz̄. Ex quo patz q̄ hec poſitio eſt locutio impropria ꝛ perit p̄ncipiū. q̄ hoc aſſumit q̄ deberet p̄bare. Illā p exemplū poſitū patz q̄ vocat neceſſitatē abſolutā illā que nō ē ex cōditiōe vel ſuppoſitione ſicut mors huiꝰ aīalis. nō ex ſuppoſitione vel conditione ſcz q̄ animal nō ſit ex cōtrarijs compoſitum nō habet neceſſitatem. ꝛ ideo nō hz̄ neceſſitatem niſi conditionalē ⁊c. ¶

¶ Sextus error doctrine p̄dicte aſſignari p̄ōt in quodā dicto qđ ſequit̄ ibidē vbi ait. Manifeſtū ē q̄ oīa que contrarijs hūt vel ex contrarijs ſunt corruptibilia ſūt que aūt hmōi nō ſunt ſempiterna ſunt niſi ps corrumpatur ſicut forme que nō ſubſiſtunt ſz̄ ē carū ē q̄ per hoc q̄ inſunt materie. Ex hoc em̄ ſequit̄ q̄ gra in anīa vel in angelo cū nō habeat cōtrarium nec ex cōtrarijs exiſtat nec ſit forma que inſit materie ē ſempiterna. ꝛ idem videret̄ ſequi de luce vel lumine ſi eſſet ſine materia ſicut accidentia ſacramenti altaris ſunt ſine ſubiecto. Hoc etiā ſauet articulo partim̄ cōdemnato allegato ſupius in quo dicit̄ oīe qđ nō hz̄ materiā ē eternum. Et breuiter hec ꝛ alia multa erronea falſa et improprie dicta videnk multis in predicta doctrina contineri. que tñ ex tedio p̄transimus. ¶ Dicūt etiā q̄ in terminis p̄hie ꝛ naturalibꝰ p̄ncipijs in eodem li. ca. xv. errauit manifeſte. vbi declarādo qualit̄ deꝰ oīm potens dicat̄ quedā nō poſſe. inter alia dixit q̄ deꝰ nō p̄ōt facere vnū ꝛ idē ē ꝛ nō ē. qđ ē p̄tradictoria ſimul ꝛ poſtea ſubdit q̄ cōtradictio in cōtrarijs ꝛ p̄uatiue oppoſitis includit̄. ſequit̄ em̄ q̄ ſi eſt albū ꝛ nigrum. q̄ ſit albū ꝛ nō albū. ꝛ ſi ē videſ ꝛ cecū q̄ ſit videſ ꝛ nō videſ. vñ eiuſdē rōnis. q̄ deꝰ nō poſſet facere oppoſita ſimul. ineē eidē ſm idē. Ex quo p̄z q̄ ponit q̄ deꝰ nō magis p̄ōt facere duo cōtraria ſimul. ineē eidē ſm idē q̄ duo contradictoria. Hoc aūt eſt erroneū. q̄ de facto corpi xp̄i ſm ſe totū in ſacro altaris in diuerſis altaribus ſunt mortꝰ cōtrarij ſurſum ſcz ꝛ deorſum. ꝛ pari rōne poſſet facere deꝰ idē corpꝰ ſm ſe totū ē albū et nigrū. ¶ Dicūt etiā q̄ in pluribus locis doctrine ſue ipſe errauit p hoc q̄ principia p̄hie ſeu potius quedā philoſophoꝝ verba ad cōcluſiones theologie nimis applicauit. Nō em̄ loq̄ taliter debent theologi qualiter loquunt̄ p̄hi ſicut docet Aug⁹. xij. de ciui. dei. capitulo. dicēs. Caueris verbis loquunt̄ p̄hi. nec in rebus ad intelligendū difficilimis offenſionē religioſarū aurium p̄timeſcūt. Nobis aūt ad certā regulā loq̄ vas ē ne verboꝝ licentia etiā de rebꝰ que his ſignificantur impiam gignat opinionem ⁊c. ¶

¶ Concluſio.

Dulce ergo tractatui (vtinā ꝛ aduerſo errori) finē ſtatuim⁹. Illi laus bonoꝝ atq̄ gratiaꝝ actio q̄ nob cām ſuā tractantib⁹ nō deſuit quo docēre aſſertā hic veritatē ſentim⁹. quo inſtruēre p̄bam⁹. quo p̄cipiēre defēdim⁹. ꝛ p quē poſtremo fraꝛna caritate p̄moti ad oēs deuenire ꝛ nobiſcū ſentire vehemēter affectam⁹. q̄ ſi veritati huic (iudicio noſtro) clariſſime nec ſic credit aut alio fauore vt ipi conank. alio ve fine q̄ ei⁹ poſtuler dignitas criminemur. teſtamur te chriſte. teſtamur ꝛ illā cui teſtimoniū p̄hibes eſſe totā pulcrā ꝛ in ea maculā non eſſe. oēs ad extremū tui atq̄ ipſius amatores in teſtimoniū euocam⁹. noſtrū nūc debitū ſufficienter ꝛ vt putamus ſupabundanter expleuiſſe.

¶ Deo gratias

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

ad populos multos profun
sermonis et ignote lingue. q
um non possis audire sermones
si ad illos mitteris: ipsi audi
ent te. Domus autem israel vo
lunt audire te: quia volunt au

animalia. et vocem commocionis
magne. Spiritus quoque leva
uit me. et assumpsit me: et abij
in indignacione spiritus mei.
Manus enim domini erat me
cum: confortans me.

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 259
INKUNABUŁY
Pars 1. 2.